Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

LVCIANI
SAMOSATENSIS
PHILOSOPHI OPERA
OMNIA QVÆ EXTANT.

Cum Latina doctiſſ. virorum interpretatione.

I. BOVRDELOTIVS cum Regiis Codd. aliiſque Mſſ. contulit, emendauit, ſuppleuit.

Adiecta ſunt eiuſdem BOVRDELOTII, THEODORI MARCILII, *eloquentiæ Profeſſoris Regij*, GILBERTI COGNATI *Notæ.*

Cum indice locupletiſſimo, in quo omnia in hoc opere notatu digna deprehenduntur.

LVTETIÆ PARISIORVM.

Apud P. LVDOVICVM FEBVRIER, in monte D. Hilarij, ad inſigne Iuſtitiæ

M. DC. XV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

P.B.&F.

NOBILISSIMIS ORNATISSIMIS, &c.

PETRO GOBELINO,
ET
BALTAZARO PHELIPÆO,

IO. BOVRDELOTIVS S.

MENDVM à me cura duplici Lucianum cur vobis offeram (Nobiliſſimi) dicere paucis decreui, ne ſolùm cauſæ inter nos dictæ videantur, quibus multis nominibus vobis obligatum ſoluere conatus ſim: has tamen cauſas vt exequar, animus hæret anxius, nec priorem audet eligere, ne poſterior maior appareat, nec poſteriorem probare, ne prior anteponenda ſit. Primum enim ſuperficiem ſolo cedere, & ita Lucianum in veſtro ſolo rediuiuum vobis deberi, cauſa præcipua cenſeretur, ni potior videretur muneris mei ratio, Clariſſimorum virorum, patrum veſtrorum innumera in me beneficia. Nec inter cauſas ſilebitur veſtra beneuolentia, qua nihil gratius nihil acceptabilius vſquam mihi fore credibile eſt. Potuit inter eas non leuior cauſa numerari Herculeus veſter in litteras Græcas labor, quo cuncta volumina vobis peruia incredibili celeritate feciſtis, & inter illa Lucianum amplexi eſtis, tum ob floridiorem prato ſcripturam, tum ob profundiorem humanitatis litterariæ fundum, tum ob perfectè Atticam ſcribendi facultatem, ob prouerbia pene omnia in eo comprehenſa, incredibile ac pene diuinum in aptandis perſonarum nominibus ingenium, & rerum omnium variegatam ſcripturam. Quis enim attigit ita ſingula, vt ille omnia compleuit? Quis ad illius ſales & venuſtam ſcribendi licentiam vſquam accedere auſus eſt?

Transeo mirum illud in attexendis operi suo poëtarum & oratorum veterum gemmis, vt centones sui aliena Tyria longè fulgeant splendidiores. Vidi vidi ipse cùm vna in eo legendo versaremur quanta facilitate autoris mentem præcurreretis, & sæpe cum aliorum stupore etiam meo miratus sum, qua naturæ dote atque industria, Homerum, Hesiodum, Euripidem, & innumeros alios deprehenderetis inter miranda furta Luciani. Sed inter muneris mei rationes virtus vestra non tam sibi locum quærit, quàm adepto gloriatur. Cùm enim raram faciat virtus cum scientia mixturam (ex paucis enim eruditis paucissimi boni sunt) incredibile est virtutes in vestrum pectus cum scientiis agminatim concurrere, ducibus pietate & vigilantia. Hæc omnia dum inter causas offerendi vobis Lucianum numerare pergo, pergat ætas ventura, & infractus ordo fatorum peragat, vos inter primos & florentissimos Galliæ proceres felici omnium voto constituere,

Talia secla suis dixerunt currite fusis
Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

His proceribus vt quàm primùm annumeremini Deum Optim. Max. veneror, vt ardorem vestrum suis auspiciis secundet, eúmque voti reum faciat, qui pro virtutum & studiorum vestrorum fœdere votum suscipit,

Vobis addictissimus I. Bovrdelotivs.

AD LVCIANI

SAMOSATENSIS PHILOSOPHI OPERA,

IOANNIS BOVRDELOTII

PRÆFATIO.

PRISCIS & rudibus philoſophiæ ſeculis, cùm liberalis ſincerúſque candoris amor mentes omnium ad deſiderium ſui pelliceret, vigebant artes ingenuę, creſcebant vt in fertili ſolo rerum bonarum ſemina, ſolúmque certamen inter mortales erat, ne quid ad emendationem vitæ profuturum diu lateret. Omnes huius temporis heroës ad vitam dirigendam pari deſiderio & voluntate concinebant. Tum naturaliũ germinum ferax propago paulatim cum ętate deficiens, & ad pariendum annis tardata, ex iſto naſcentis veri deſiderij lumine vitam ſumebat beatiorem, & convaleſcebat: omnia ſibi perfectionis gradum poſcebant. Tum ſtudioſi ſapientię inter experimẽta ſeneſcebant, & vt ad inuentionem poſſent ſufficere, ter ſuccis purgantibus animos detergebant. Quidquid intentatum inexploratúmque, inter ipſas naturæ delicias deliteſcebat, hi virtutis & vtilitatis publicæ ſoliciti, audaci ſed fortunata cupiditate ſcrutabantur. Itaque tẽporis breuiſſimo ſpatio certum fuit ad virtutem, vt ingenium, ita voluntatem plurimùm poſſe. At verò tenues illi & potionum remediis defecati ſpiritus, qui vbi ſunt ibi non ſunt, vbi non ſunt ibi eſt eorum animus, nullam aliam ſibi proponebant horum omnium laborum mercedem, quàm ex multis artibus à ſe inuentis, & humano generi profuturis, plura inſuper cumulatiùs addere, & parturientem naturam ſedula ſagacitate iuuare. Inde naſcebatur communis ſed non vulgaris perfectionis compoſitio, cui variis diuiníſque modis Deus videbatur occurrere, fauebátque diuino illi concentui, quem naturæ bonitas & ingeniorum ſimplex delineatio, cum philoſophia & virtute componebant. Et quoniam his quatuor cohærentibus & concatenatis, alterum alterius auxilio vigebat, ideo perpetuus eorum tenor manebat, qui fracta non frangebatur ſenectute, non caſibus corruebat, non molleſcebat vitiis, ſed, vt erat recti regula, creſcebat & ſuſtinebatur: Nulla ibi diſcordia niſi ex qua philoſophica hæc harmonia & perfectior fieret & diuinior: Imo quo plures in vnum voces concinebant, eo propiùs cœlorum & beatorum ſpirituum concentum æmulari videbantur. Durauítque tandiu ſeculum illud amœnitatis philoſophicæ, quandiu norma concentus obtinuit, qui videbatur non niſi cum

ipſa natura ipſiſque ſideribus, quorum aſpectu fouebatur, deſiturus. Tum reges ipſi depoſitis majeſtatis inſignibus, vt philoſophi fruebantur nomine, ita gloriabantur: magis philoſophicis gaudebãt conatibus, quàm bellicis ſtratagematis ſuperbiebant, magíſque auditorium conuenientium philoſophorum quàm palatium paraſitis & ſcurris ſordidatum colebant. Nullos purpura faſces comitabatur, niſi qui ad philoſophicæ huius venerationis templum ducerent. Inter ipſos admirantiũ virtutem duces & profeſſores, ipſi orbis principes, de ciuili philoſophia, de virtutibus rerum & perſonarum, de recta viuendi ratione diſſerebant. Cæteri qui fortuna & conditione regali poteſtati ſubmittebantur, ſua inſuper commoda philoſophiæ ſubmittebant. Omnium huc recidebat conditio, quòd videri volebant faſtus & fortunæ vultum alacrem ſpernere, ne virtutum ſemina ſpernerent. Qui quoquo modo virtutem fecerat illuſtriorem, continuò currebat ad opes, illas ingenij quæ arbitrio virtutis & induſtriæ conſiſtebant, ex paupere ſolus diues, Imperator vnicus. Hæc tum ſola perfectæ regiæque vitæ notatio, amori virtutis addictum eſſe. Quid enim aliud erat ſub talibus votis philoſophia, quàm virtutum omnium cumulata perfectio? Cætera mortis erant: hæc ſola diis immortalibus in cœlis aſſidebat, in terris imperabat potentioribus. Non enim ſincerus ille rerum bonarum effectus circa infelicia vocabula, nõ circa futiles interrogationes, verborúmque portenta verſabatur, ſed orbicularis illa virtutis perfectio, his artibus ſolùm gaudebat quibus humana ſocietas & rerum bonarum exemplar emendatius fieret & ſanctius. Sed aliquis fortè an quæreret quibus conditionibus, quibúſque periculis, iretur ad eam quam reges ipſi ambiebant diſciplinam: eorum voluntatem ſibi placere, qui bona ac mala iuxta exiſtimant: non defeciſſe in eo virtutis ſtudium, ſi cõditio proponatur. Quiqui es qui deſiderio virtutis accenderis, accipe ſtatuta, quæ non æreis tabulis inſcribebantur, ſed æterna nec deletili memoria mandabantur. Salutato Lycæi limine, delibatóque auditorij atrio mellitæ illæ voculæ occinebant auditoribus, quæ quondam Cupidinis dominæ famulari dicebantur, recitabántque Deorum monita, hymnos Naturę, atque diuina illa carmina quę mentes etiam vacuas tenuiſſent. Deinde paululum vltro procedentibus, ſyderalis illa cœlorum moles, veluti quodam ingenio & machina patebat, vbi omnis citra inuidiam rerum bonarum cumulus, hilaris Deorum aſpectus, rerum omnium ad ſatietatem expletio, & cætera quæ illis dicenda relinquo qui pridem ſideribus viam affectarunt. Nec tamen ad illa ſidera & cœleſtem illam metam multi aſcendendi gradus, ſed aliquo modo difficiliora ea videbantur, quæ in vnoquoque graduum deprehẽdebantur: his tamen difficultatibus occurrebant præcones philoſophiæ, virtutíſque myſtagogi, qui ardua illa & aſpera mellitis verborum globulis ſtomacho conciliabant auerſo. Quæ autem difficilia vocaui, erant eiuſmodi: Parentibus quidpiam imperantibus obediſſe, aliquid meditatione ſua reperiſſe, vel alterius demonſtratione didiciſſe, attẽtè laudationes heroum, naturæ miracula, & præcepta virtutis audire. hic primus ad deos aſcenſus, hi primi philoſophi characteres. His pręceptis initiatorum animus primùm frugalitate firmatus vires exercebat, ſine huius laboris exercitatione torpore languen-

tes. His ita per triennium ordinatis, & ingeniis harum herbarum ſucco adoleſcentibus, & primis laborum victoribus, alia ponebat virtus præmia. Sanata ſimultate, reconciliata gratia, aliquos ex inimicis & infenſis amicos & familiares reddere, alterius conſcientiam ſuámque vitio quodam maculatam luſtraſſe, nihílque vſquam tale commiſſurum aſſeueraſſe virtuti; ſcalæ philoſophicæ gradus ſecundus erat; in quo materies firmãdi pectoris per aliud triennium, illos deorum alumnos ſonoris voculis nutriebat. Iam robuſtioribus, & firmato inter hęc experimenta pectore, ad tertiũ gradum aſcenſus erat, qui quoniam paulo altior, ita quadriennium ponebat jn mora, quo ſequentia præcepta audiri, diſci, & vſu cõſequi poſſent. Igitur opem miſeriis, ſolatium calamitatibus, laboribus leuamentum adferre: plura inſuper virtutis munera, fortunę bona calcare, dignitates reſpuere, voluptates deſpuere, ſummã rerum in virtute ſtatuere. Quibus addebatur perfectionis cumulus, illum ſcilicet Deũm vitam accepturum, qui finem adimpleſſet, in quo reperiebatur diuinitatis origo, Amare quod expedit. Hęc onia cœleſtium vocũ erant prȩcepta, quę quoniam parua & pauca numero, eo faciliùs & alacriùs ad tramitis finem deducebant. Deinde non paruam omnibus addebant occaſionem virtutis ambiendę reges ipſi & principes, qui expanſis brachiis obuios quoſque & ignotos, ſine delectu ętatis, ſexus, conditionis, ad concentum illum vocabant, vel vt affectatę dominationis inuidiam declinarent, vel vt cum tenuioribus ſibi faciliorem methodum inſtituendę vitę proponerent. Quis ita tum ignauię perditę reus maluiſſet inter infelices voluptatum nequitias, inter mollia inertis & languẽtis ignauię brachia, inter profundam ſocordię voraginem, vitam ſilentio tranſdere, quàm ſe principibus permixtum agnoſcere? Quis ita torpore languidus & galeatorum leporum pater, hoc prȩlium mellitę militiæ recuſaſſet, in quo mulieres non minimam palmarum adoream referebant? Omnes eodem cogebantur, ſtudebántque ſua ſponte potiùs rectè facere quàm alieno metu. Atque vt omnes illi ex variis membris coniuncti iuxta naturæ legem coaleſcerent, ea vtebantur præceptorum regula, vt partes ęquis ſedibus ſubiacerent. In capite velut in arce conſtituti erant oculi, illi ſcilicet quorum virtus exhibebat ſolidum decus, & quibus inerat emuſſitata ſua ſibi indoles, qui fallacis auræ neſcij, ſolius deſiderio publicæ ſocietatis propagandæ flagrabant: hi quos Muſarum chorus & conſtans rationis propoſitum ſecernebant populo, vitam ad exemplum tanquam in ſpeculo proponebant: hi Socraticis madentes ſermonibus, officium ſuum in duo partiebantur, vt acquiſitione noua multorum ad hæc ſtudia cõuolantium fruerentur, atque partos diligenti cura tuerentur. Nam initiatos quos virtutis radiis accendere ſumma ope nitebantur, commonebant, vt à ſe ſocordiam omnem reiicerent, ſegnitiem amouerent, voluptates amolirẽtur, & ſe ad ingenium bonum frugémque meliorem reciperent. Nihil eſſe quod clariorem & diuiniorem vitam reddere poſſet, quàm præceptis illis ſe præbere morigerum, quæ manu prodiga omnia largiter profundunt, & quibus ſpes fallax ſolatio rediuiuo non blanditur. At perfectè inſtitutis obiiciebant, peccare nefas, aut pretium mori, peccantibus inſuper (qui in Oceano illo pauci apparebant) nudam virtutis imaginem, cuius contem-

platio quantum ſubtrahitur deſertorum oculis, tantum pectori ac pene intimis ſapientum ſenſibus implicatur. O incredibilem ac penitus diuinam audiendi cœleſtis concentus regulam! ô ſtupendum & omni miraculo longè maius virtutis effectum! his artibus mentes omnium velut vna manu & faſciculo comprehendebant ſupradicta quatuor concentus magiſteria, atque his artibus perfectam & cumulatam viuendi regulam complectentibus naſcentium animorum deſiderium ad amorem ſui ſolicitabant. Hoc fonte manauit Arceſilæ, hoc Pittaci, Cleobuli, Epimenidis, Pherecydis, nec multo pòſt Pythagoreorum omnium philoſophiæ complexa perfectio, ad quam ſectæ præpoſteræ quodammodo videbantur accedere. Sed equidem non multùm humanis conſiliis credendum eſt, & licèt humana ratio diuinitatis igniculis illuſtretur, fortuna tamen ſæpius ſuperat, ſuámque promouet rationem: Atque, ſi bene calculum ponas, ipſa in omni re dominatur. Cùm enim firmiora videbantur concentus vincula, nihílque vbicunque terrarum compareret, quod commiſſuras & ruinas huic iuncturæ poſſet infligere; tacita quædam fortunæ prauitas veluti tabes intimis medullis conglutinata, paulatim animis inſidebat, & miniſtris ſocordiæ & ambitioni præcipiebat, vt corpus illud philoſophicum intactũ & illęſum, nulliſque fortunæ ludibriis agitatum aggrederentur, veneno fallerent, occultum ignem inſpirarent. Hæ famulæ mandata dominæ alacres præuertebant. Quid fuit tum potentius, & ad euertendam illam philoſophiæ ſimplicitatem validius quàm ea deſertoribus exponere quæ coniuratis Catilina ſubiiciebat? Nouas tabulas, ſummas opes, infinitam luxuriam, opima ſpolia. Interea etiam feruor ille principiorum philoſophicorum paulatim vt cætera quibus ineſt violentum deferuebat, paulatímque cupidinis illius puri caſtíque ſtudium detumeſcebat. Iam pro labore deſidia, pro continentia & æquitate libido atque ſuperbia inuadebant, omnia in peius ac retro ſublapſa referebantur. In templis, vicis, cuneis, vbi pridem philoſophiæ parentabatur, deſidia, gula, auaritia & voluptatum vultus aſpici nimiùm lubricus inſidebant. In porticibus, in atriis, in omnibus aliis locis qui pridem philoſophiæ ſoli patebant, vt omnia vitium eſſet, huic ſoli claudebantur. Nulla ampliùs vaganti fræna licentiæ, omnia mollis inertia & teterrimus rerum bonarum odor occuparant, atque fœcundiùs nequiora proueniebãt ſerpentibus in dies perditis moribus, ipſáque errantium turba mutua ſibi patrocinia præſtabat. Iámque animi iuuenum ſocordiæ gelu conſtiterant acuto, iam vndique mores mali quaſi herba irrigua ſuccreſcebat. Atque, quod deterius eſt, in omni hac imperitiæ vulgaris cæcitate, qui aliquando diuinis præceptis imbuti à vera virtutis linea defecerant, hi erant digniſſimi in quos cateruatim omnia vitia confluerent. Apud eos licentia, qua deteriores omnes ſumus, erat præcipua religio, his vẽter Deus, philoſophiæ odium templum erat, vbi luxuriæ atque ignauiæ litabatur, apud eos conſpiratis factionum partibus, omnes quos in lucem ſiniſtra protulit natura, qui conſilij rationem effugerant, vt ſibi nociuum periculum concitarent, luxu perditi & proprij fundi calamitas, ſcelere collecti & immanitatis ſuæ terrore muniti, omnes quos furor cæcus, quos rapiebat vis acrior vel naturalis quidam & ingenitus prauitatis amor, omnes denique perditi pudoris & pro-

fligatæ famæ ad eos confugiebant, & veluti asylo facto conueniebant, ita successus perditorum alliciebat quamplurimos. Confluebant insuper apud eosdem quicunque se falsis exornabant laudibus, qui vitam in otio, in conuiuiis transegerant, &, vt vno verbo cæteros complectar, omnis victima nil miserantis orci. En quo luxuria & enerui corporis gressus miseros ciues perducebat! Inter quos reliquias virtutis & philosophiæ semina mittere quid fuisset aliud quæso, quàm

——floribus Austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Ne tamen viderentur omnino virtutes vitiorum iniuria victę, quidam philosophiam antiquam adeptos esse simulabant, sed isti longè plus periculi quàm timoris superstitibus veris philosophis efficiebant, hi simulati & ambitionis fuco pullati, meo quidem penicillo videntur sic posse depingi. Spiritus erant corruptores iuuenilium ætatũ, viduarum, orborum, senum, huc illuc vagantes, bonorum extortores, legum contortores, sacrilegi, ganeones, parasiti, venefici, homicidę, adulteri, & semper aduersus sua vitia facundi, qui quotiescunque in conuiuio vel in aliis locis de vsu vitiorum facta mentio erat, tam vehementer excandebant, tam seuera tristitia violari aures suas obscœno sermone nolebant, vt priuatim vitio perditi, præstantissimi philosophi cognomine gauderent. Et quoniam sese olim in veram philosophiæ disciplinam tradiderant, sibi ridiculam eius imitationem assimilabant, & priscorum virorum incessum mentiendo, iuniores ad admirationem sui prouocabant. Iam enim vt exteriora priùs delineem, & curiosorum oculis subiiciam: coma vt plurimùm detonsa, frontes plurimis sulcis obliterati,

Hirsutumq́, supercilium, prolixáque barba
Et crurum tenus à mento palearia pendent:

Oculi perpetua seueritate condîti, vultus exercitati atque rigidi, labia liuore suffecta, rubiginosi dentes, & in ore plurimæ virtutum diffinitiones, quòd habitus differret ab habitione, quòd duæ negationes vnam facerent affirmationem: omnia, vel esse substantiam vel accidens: plura insuper verbula vocis asperitate contorta: sed sanè omnia

Pergula pictorum, veri nihil, omnia falsa.

Iam verò habitus totam & integram frugalitatem præ se ferens, centones miseri totísque ventorum concursibus peruij, lacera & futilis pera, nodosus baculus, nudi & laceri pedes, quis non negasset præ istis paupertinis nõ Irum Crœso locupletiorem? At interiora, dij boni! quænam monstra, quę-nam portenta! Si cui vnquam Ægyptiorum templa videre contigit, tales proculdubio agyrtas istos, mendaces aretalogos, & efferatos bipedes esse deprehendet. Ægyptiorum templa nihil habere videbantur quod à cæteris templis ea faceret aliena. Eadem enim porticus & atrij dispositio, eadem marmoris applicatio, ordo similis columnarũ, paris eleuationis fastigium, idem quoquo versus ambitus, sed & eadem adytorum contabulatio. At interiora hæc, pro Ioue pithecus, pro Minerua crocodilus, pro Venere porrum, pro Iunone cepe, pro Magnis Diis, terræ incrementa & furculi, pro cæteris, prodigia, nihilque monstrorum vbicunque est quod ibi non sit.

Eadem eſt proculdubio philoſophorum iſtorum notatio. Nam exteriora non multùm à ciuilibus moribus philoſophorum priſcorũ, & à maioribus traditâ diſciplinâ indumentorum diſcrepabant. At interiora, proh Iupiter! quis non monſtrorum talium congreſſum horruiſſet: Homines biſulci lingua quaſi proſerpens beſtia, vitiorum & periuriorum fontes, quorum fallax imago veri moros & moroſos homines reddebat, venenatę dipſades totam Africanam monſtrorum maliciem pectori claudentes. Iſti omnium & præcipuè ſui ſimilium inimici neſcio qua tamen fiducia mendaciis ſuis invicem credebant, & meritum inane vniuerſim iactantes imprudentibus, verboſis & mẽdacibus ſtrophis gloriam ſibi famámque poſcebant. Et quoniam animi vitia occolebant ſapientiæ fuco, ignotum atque incredibile eſt, quantam feneſtram ad nequitiem & prauos mores patefaciebant: occultè interim rerum bonarum merita & ſtudium virtutis ſupprimentes, imperium vitiorum & morum corruptelam ſupponentes. Et quoniam, vt diximus, verorum philoſophorum officium in duo partitum erat: ita peſſimæ iſtæ ſimiæ, mimíque paſtoritiâ fiſtulâ exſibilandi, officium ſuæ prauitatis in duo partiebãtur. Nam primùm ventum textilem atque operas aranearum fumúmque & cætera longè leuiora ventilabant, & ita ad ſe iuuenes verborum inanium ſtrepitu compellebant. Et poſt quædam fucatæ ſimulatæque virtutis argumenta obſcuriſſima, poſt vana & vacua ſomniorum interpretamenta, in adytis & reconditis execrandæ diſciplinæ fornicibus, malitiem & mollitiem profitebantur. Illius ſchola per media odia ſæuire, omnibus infenſum eſſe, reconciliatis inimicis nuſquam fidendum, auaritiem ſenioribus, prodigalitatem iunioribus, inter ſecreta philoſophiæ ſuæ præcepta tradebat. Scholæ huius primum & præcipuum ſtudium erat & profeſſio, perfectam & conſummatam voluptatem auditoribus præcipere, bonum & beatum in vitę fine deponere. Illos inter infelices Cornuti, Crocodiliti, Soritis, & mille ſimilium nugamentorum fabulas, & verborũ futilium ſonos inanes longa ſenectus ſeráque pœnitentia conficiebat, hos audax ignorantia æterno damnabat faſtu: hic Herculeam & Cynicam temeritatem profitendo impune conuitiis vrbes ſecabat & incolas: ille veteribus philoſophis aſſimilatus inceſſu atque habitu, præ ſe virtutes & homines odiſſe gloriabatur. Tantæ molis erat venerandam illam veritatis imaginẽ pedibus calcare. At verò ex iſtius oui peſſimi feturâ mox aliud ex alio malum naſcebatur, eóque longè omniũ peſſimum quòd videbatur ſucceſſione naſcentium diutiùs duraturum. Nam peſſimæ iſtæ & ſceleratiſſimæ harpyæ ad flagitia & ſtupra inter ſe coniunctę, nihil volebant inter mortales meliùs credi quàm quod ipſi putabant. Itaque iuuenes his prauis opinionibus ſuffarti, quíque lac auium iſtarum mulgebant, eodem cibo paſti, pari creſcebãt ambitione, ſimilíque faſtu ſuperbiebant. Sed licèt tetra illa & fœda ingeniorum calamitas, velut repentinum incendium animos hominum occupauiſſet: ſupererant tamen tanquam in Deucalionis arculâ quædam ignis diuini ſemina, quibus nec miſcebatur typho ille ambitionis & ſocordiæ, nec ingentia vagantis licentiæ maria hauſerant. Viuebant adhuc, inter pauciſſimas languentis philoſophiæ reliquias, naturæ perituræ lumina, quæ potiùs exemplo virtutis inuidiam ſui prouocabant, quàm cæ-

cos ad exitium præcipites in viam reducerent, vel errãtibus iter monſtrarẽt, inter illas minutias Epictetus, Fauorinus, Muſonius, Demonax, Nigrinus, & alij quidam boni, quibus tamen ſcientia potiùs quàm ſapiẽtia cordi erat, qui non à virtute vſquam dẽfecerant, ſed quoniã videbant omnia ſecus agi, atque ingenij duri & inexorabilis naturâ ad ruinam præcipitari, elephantorum exemplo taciti ſeruitutem deplorabant, & ſapientiã, quam palam profiteri non audebant, ſcientiæ nomine proponere conabantur. Verùm parua hæc & ad reſtituendam philoſophiam inualida & ſenilia corpora, quibus melior ſanguis defecerat. Laudabatur eorum conatus, & à ſapiẽtibus ad cælum laudibus efferebatur, ſed tamen inanis impetus vaneſcebat. Donec vnicũ exemplum cõtinentiæ LVCIANVS, vitiorum omnium inimicus, vnius virtutis & philoſophiæ completæ ſectator, cui

Nec viget quicquam ſimile aut ſecundum,

vbi rectum iter vitæ cœpit inſpicere, voluit cum ipſis ingeniis, ipſo fato, & ipſis, quod aiunt, Diis conflictari. Incitabãt ficti illi, quorum characteres expoſui ſuperiùs, philoſophi, qui materies omnium malorum extiterant. Primum enim in eorũ diſciplinam ſeſe tradiderat, vt à poëtis hiſtoricis, & oratoribus, toties decantatam verã virtutis viam per eos ingrederetur, & hac inuentâ illis frueretur commodis, quæ ſola vitam variis inuolutam amfractibus, variiſque rerum lenociniis occupatam, ad limam & lineam diregunt. Sed cùm per ipſos videret fortunam vitiorum vincere, ab ementito eorum habitu ſtatim deficere decreuit. Quid enim, dicebat ille renaſcentis amor philoſophiæ, turpius cenſendum eſt, quàm illis miſceri qui dignis moribus non poſſunt approbari? In hos igitur, quoniam erant prima mali labes, vt omnia in integrum reſtitueret, præcipuam ſcribendi aciem & arguẽdi vitij ſtilũ conuertebat: atque vt omnia faceret, hunc ſibi primum nouus Hercules non fictus Cynicus laborem propoſuit, collectas illas vitiorum caligines fugare, ſolem reducere, ſcilicet Aſtræam illã philoſophicam, mores detergere, medicorũ ritu ſaniem exſugere, corpus rediuiuum reddere: Denique tot veruecum capita nodoſo clauæ robore conterere. Impellebant inſuper ad ea ſummâ ope & diligentiâ proſequẽda corrupti totius orbis mores, & ciuitatis præcipuæ, quam diuerſa, genuina tamen inter ſe mala, luxuria atque auaritia, vexabant: rerũ omnium ordo turbatus atque ob nimiam vitiorum licẽtiam profligatus etiam feſtinanti calcar addebant. In hos igitur omnino illius liberrima procedebat indignatio, illos mordaci vero radebat: nihil intentatum relinquens, quo peruerſam illam malorũ naturã vel vinceret, vel ſanè ſuccumberet. Nam quæ ſuo tempore hominũ corruptelæ fiebant, dij veſtram fidem ad euertendam diuinæ rationis rempublicam peiora coniurauerãt, quæ vt omnia vegeti corpore ingenio vegetiore impugnaret, lingua illi nuſquã excidit: Quid enim aliud per hos dialogos quæritur quàm corrigatur error vt mortaliũ, acuãtque ſeſe diligens induſtria? Quid dixit aut quid tacuit, vt ingenia mortalũ ad acumen ſuſcitaret? vt turpem vitiorum labem elueret? Duritiem cordis incuſabat, accuſabat fœdas in vitiis volutationes, dicebãtque veluti nebulam ob oculos hominũ offuſam, nec cernere ſe niſi intra iactum lapidis valere: animos ita imo demerſos gurgite, vt in aquæ

ſummitate rurſum non ebullirent: perditionem humani generis omnium mentes occupauiſſe, ac ita præpediſſe ſomniculoſas, vt ſi quædam reſtarent in mortalibus ingeniis conſilia, ea tot variis errorum inuolucris obnubilata, vt proculdubio diuina quadam neceſſitate eſſe ſuperata viderentur. Illos verò blandis ſolabatur alloquiis quos dura fati miſeria videbatur proſequi, precabatúrque vt ſolùm ſarta tecta haberent philoſophiæ præcepta, diuitiarum & ambitionum gloriam fluxam atque fragilem eſſe, claram æternámque virtutem haberi, eam vnicam eſſe paſſionum humanarum medicinam: Mirandum imo potiùs demirandum omnes philoſophiæ imaginem temere aſſimilare, hanc in lacernis & inanibus verborum ſonis locare, diſciplinam regalem potiùs ad bene viuendum quàm bene dicendũ repertam, malè dicendo & peius viuendo contaminare, quodquo longè omnium peſſimum eſt, illâ ad opes & vanæ gloriæ tumorem abuti: diuitias velut onus tergoris, oneri magis eſſe quàm vſui, ad viuẽdum velut ad natandum eum eſſe meliorem, qui onere liberior, diuitũ faſtum ſimilem eſſe bullis in aqua tumeſcentibus, quibus quo inflatiores eo plus ventorum ineſt: limina ſuperba potentiorum ciuium coloſſis illis aſſimilari, qui magnitudine & mole ſua conſpicui ſunt, verùm intus claui trabales, poſtes tranſfixi, machinæ, tormenta: multis additis inſuper exemplis quaſi remediis & fomentis ægrotantium, nec ſatis mente firmorum dolorem euellebat. Sed aliis validioribus cogebat eos animos, qui non legibus magis quam naturâ valebant, vt ſua quiſq; exempla æqua ſorte pateretur, facilem eſſe bonorũ iacturam, ſed & facilem virtutis in ſe omnia cumulatè poſſidentis acquiſitionem. Satis ad bene beatéque viuendum illi fore in quo quædam virtutis vmbra, ſed magnum philoſophiæ deſiderium ſuperaret. Sed quoniam exemplũ vitæ ciuitati ſoli vel cuidã parti ſolùm prodeſt, ſcripta longè latiùs diuagantur, ſtatuit eam virtutis imaginem delineare, quam vniuerſo humani generis cõſortio profuturam credebat, niſi Vlyſſis exemplo mortaliũ aures cera fuiſſent obturatæ. Hanc omnibus ſuis partibus & extremitatibus abſolutam veluti virtutem ipſam ſcripta illius ſæpiſſimè propoſuerunt, ex quibus ſi eam mutuare voluerimus, facilis erit, poſt conſequutum & impletum deſiderium, coniectura vitæ perfectioniſq; Luciani, qui nudam virtutem effigiarit, cuius imago vix concipi ac ne cõſpici quidem poteſt. Nec enim aliter fieri potuit, vt virtus niſi à perfectiſſimo & penitus diuino ingenio pingeretur, acies illius, Solis acies eſt, quam ſi contẽpleris propius, hebetatur, ſi diutius intueris, omnis viſus prorſus extinguitur. Neceſſe igitur eſt vt qui ſimilem delineauerit, exẽplo Menippi, qui vt ad cœlos euolaret ſibi pennas aquilinas aptauerat, oculos aquilinos ſibi ſumpſerit, quibus diuini luminis fulgorem diutius poſſet ſuſtinere. Igitur ſi cui deſiderium pruriat diuinam illam imaginem intueri, per eum vnicum licet, qui perfectè illam effigiauit, vt videre eſt in diuinis & doctiſſimis illis dialogis quorum titulus IMAGINES, in quibus dum Pantheam Abradatæ coniugem effingit, virtutẽ præbet abſolutam. Sed non ſolùm virtutẽ efformandã decreuerat, verùm omnia inſuper quibus coniungi dea, & à quibus diſiungi ſolet. Ne igitur incomitata procederet, eximios viros vnicũ ornamentũ decuſq; ſeculi, addidit comites & aſ-

ſeſſeſores

ſeſſores NIGRINVM & DEMONACTEM, qui poſt virtutem decus omne temporis exiſtebant, & in quibus abſens virtus reperiri poterat. Et quoniam, vt diximus, nihil æquè regnum vitiorum adauxiſſe ac peſſima illa ganeonum colluuies videbatur, qui ſe philoſophos iactãtes, animos ad vitia ſolicitabant, virtutem abradebant, vitia ſupponebant, illorum exemplum imitati, qui ex inimicorum ſtatuis caput obtruncant, ſuam vel aliam ſuppingunt: vt virtutem ſuam æternâ & conſpicuâ ſede locaret Lucianus, voluit primùm à talibus monſtris vrbes eſſe vacuas, mentes quietas, libera ingenia, vt exemplo Domitiani edicto depellerentur. Vt autem facilè dignoſci poſſent, nec in poſterum cuiquam imponerent, contrariorũ exemplo quales eſſent, declarauit. Igitur qui veros philoſophos, quales erant illi quos paulo antè nominaui, à fictis & ſimulatis ſecernere decreuerit, exẽplum vtriuſque rei perfectiſſimũ habet in dialogis, VITARVM AVCTIO, PISCATORES, NIGRINVS. Quantum enim virtutis comites laudibus extulit, & æmulatione perſequutus eſt, tantum peſſimas illas & execrandas aues in his dialogis inſectatus eſt, vanos & fucatos eos clamitans, qui falſo ſe nomine iactarent, cùm non modò veram philoſophiam ignorarẽt, verumetiam planè diuerſa docerent. Nuſquam veris diſciplinis labia admouiſſe, ob quædam verbula virtutis nomine & ambitu intexta, continuò in Heliconem veniſſe, ſeſe Lycæi prẽſides iactaſſe, & tamen omnia ficta & ſimulata prędicaſſe. Nec ſolùm circa res humanas ſuſpenſa, incerta ac ſtulta docere, verumetiam de rebus ſublimibus, de mundo, de Deo, de ſyderibus, de prouidentia diuina, & id genus aliis, falſa, ementita & impia iactare, quæ neque viderint ipſi neq; aliunde cognouerint. Quę omnia diligenter exequitur ſublimis ille ICAROMENIPPVS. Veros philoſophos qualem Nigrinum, Demonactem & CYNICVM exhibet, nuſquam ſcientia tumuiſſe, Socratis exemplo, ſe nihil ſcire profeſſos, cùm Imperitiæ confeſſæ ſumma prudentia ſit. Simias verò & mimos ſuos ob quædam ventoſa & obſcura argumenta, & falſas rerum definitiones, ita ferre ſupercilium & elatos incedere vt vix ſalutatione quemquam dignarentur. Veros philoſophos amicitiæ ſymbolum ſumma conſeruaſſe diligentia. Vt probat exĩmiis decem exemplis TOXARIS ſiue Amicitia. Simulatos ne quidem aliorum beneuolentiam expetiiſſe, occultè mortalium odium ſeuiſſe, omnino inter ſe diſſentire, ſibi ipſis non conſtare, omnia bona ac mala miſcere, iura legéſque confundere, & ad exemplum trahere perniciem veniẽs in æuum, iniuriis & contumeliis coæquales & eiuſdem ſectę participes laceſſere, aliorum ſectas & opiniones lacerare. Nullum eſſe pretium operæ ſi verbis virtutem laudemus, diſciplinas omnes perdiſcamus, omnium artium in vnum comprehenſam multitudinẽ fuerimus adepti, niſi ſimul vitæ ſocietatem, qua nihil maius nihil diuinius à diuis humano generi quicquam largitum eſt, profiteamur. Quæ omnia diligenter in LAPITHIS, in EVNVCHO & DE SECTIS amplexus eſt. Virtutis aſſeſſores modeſtia & frugalitate cenſeri, nihil in vitam, nihil in mores peccare. Elatos illos & tumidos torrenti ambitione vanæque gloriæ appetitu torqueri, gloriam nimis auidè captare, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitari, nihil intentatum relinquere, nec ſibi nec alteri parcere, vt vel poſt mortem

ſuperſtitem nominis gloriam & poſtumam vitam relinquant, Empedoclis duri ſenſuum damnatoris, ſed ſimulati & inanis glorioſę petitoris exemplo, vt patet tractatu DE MORTE PEREGRINI. Illos ſimplices & frugi, quibus victus qualiſcunque ſufficiens, qualecunque conuiuium vultus hilaritate penſatum, hanc vitæ normam ac viuendi profeſſionem inſtituiſſe, hos ampullatos & faſtoſos diuitum & cœnarum opipararum perpetuos eſſe comites, nec ſanitati nec ſaluti parcere, dummodo cibis non parcant, ſe in conuiuiis vino cibóque ingurgitare, ſcurras eſſe, aſſentatores, ſycophantas, fumi venditores, aliorum cõtemptores, laudatores ſui, ludibriis & ſuperbiloquentia effeciſſe vt bonarum artium deſideria marceſcerent, iactarentur literarum amatores, quoquo modo extruderentur, & viderentur longè infra pecuniam poſiti, quæ omnia proponit GALLVS BIS-ACCVSATVS. Illos fortuna ſua & qualibet ſorte contentos nihil vltra ad ſatietatem appetitus expetere, ſolam virtutem & amicorum incomparabilem ſuppellectilem ſibi ad bene beatéque viuendum ſatis eſſe. Hos mercede propoſita philoſophiam diuites edocere, nec præuidere quænam ſunt aulicæ & ſuperbæ vitæ moleſtiæ, quænam ſequantur & comitentur incommoda, quàm indigna & exprobráda cuique mortalium præſertímque docto & liberalibus ſcientiis inſtituto, ſolam ſpem voluptatis momentaneæ hanc nutriſſe voluntariam ſeruitutem. Quæ omnia velut tabellâ quadam & imagine propoſitâ eleganti picturâ depingit DE MERCEDE CONDVCTIS. Denique veros philoſophos animam ipſam in labiis geſtare, taléſque circa interiora eſſe quales mortales poſcebat Deûm atque hominum irriſor Momus, domos Druſi Deæque Syriæ imagines eſſe. Nam verè philoſophus Druſus cùm domum ędificaret in palatio, promitterétque ei architectus, vt libera ab aſpectu, immunis ab omnibus hominibus eſſet: Tu verò ſi quid in te artis eſt, inquit, ita compone domum meam vt quidquid agam, ab omnibus perſpici poſſit. Atque talem Iunonem Syri voluerunt quæ cæca & lapidea oculeos totos & ſpirituales cõſpiceret. Nam ſi Iunonis in latus obtutum contorqueas, hac te lumen cœleſtis imaginis ſequitur: dum poſteriora Deæ videnda meditaris, interim imago Deę vertitur, vt oculos inſpiciẽdos præbeat: quoquò vultum deflectas, Syrię vultum deprehendis, ita cæca tota oculea eſt. Falſos verò quorum ſimulatio non poteſt eſſe diuturna, omnia fingendo, conturbando, mentiendo, obliquas virtutis vias blaterando & labyrinthos (quo nomine permulti gloriabantur) effutiendo, effuſo quodam ſepiæ attramento vaneſcere. Hippolytum & Dionyſum mendaciis & periuriis ſuperare, aliud in ore, aliud in pectore clauſum habuiſſe: illos non tam videri voluiſſe opes contemnere, quàm ipſa veritate contempſiſſe, & omnia fortunæ munera meritò ſpreuiſſe, quæ, tanquam aconita, miſeros legentes decipiunt. Illos re, exemplo, & verbis docuiſſe quis verus diuitiarũ vſus ſit, quibus potiſſimùm obueniant, quales reddant poſſeſſores, quàm vanum & elatum ſit eorum ſupercilium quibus immenſum & ignotum argenti pondus & auri Deus eſt: hanc illos demum extremam putaſſe fœlicitatem quę arbitrio ſuo conſiſteret, exemplar humanarum fœliciratum eſſe tractatum, cui titulus, CYNICVS. Hos in diuitias perpetuò inhiaſſe, hoc TIMONEM multoties exprobraſſe, ſigna, vaſa, toreumata ſæpiſſime fura-

tos in LAPITHIS. Illos omnia reieciſſe vt virtuti obuiam irent, hos diuitum domos præpediſſe vt virtutis deſertores dicerẽtur. Virtutem igitur illos perfectam quatenus à mortalibus poteſt, acquiſiiſſe, hos veram reieciſſe, fucatam præmonſtraſſe, & ſi qua eos habuiſſet virtutis cura, diligentiùs mortales durum & agreſte genus ad verum virtutis tramitem deduxiſſe, quàm leuibus & inanibus ludibriis effeciſſe, vt philoſophiæ totum corpus eneruaretur & caderet. Omnia duabus artibus ignorantia & arrogãtia miſcuiſſe, virtutémq; cum faſtu confudiſſe. Haud cẽteſimam partem dixi, atque otium nũc ſi ſit, vix poſſum expromere. Omnia enim quæ expetiſſe diuites & factioſi ſolent, hoc fonte promanabãt. Sed neque in ipſos homines hæc pernicies graſſabatur ſolummodo, verum etiam in Deos manus extendebat, eos ſupponebat, fingebat, mouebat: plurimos ex peregrinis & barbaris, cœlis beaſſe, vltimum eorum deſiderium erat. Dum enim fieri volũt alieni erroris acceſſio, dum poëtarum carmina & vaniloquam Theologiam prædicant, non ſolũ homines in dẽnſiſſimas tenebras iniicere, verùm Deos Deorúmque principem Iouem: vt patet in DEORVM CONCILIO, PROMETHEO, in IOVE TRAGOEDO, IOVE CONFVTATO, DISSERTATIONE CVM HESIODO. Ineptam etiam & nugacem eſſe de fato perſuaſionem, quale ſcilicet plebecula poëtarũ fabulis decepta effingit ſibi; Deos etiã, quos vano deluſa gentilitas adorat, huic fato ſubiici, vt teſtatur Iuppiter Confutatus. Sed non ſolùm hos Deos auferre de medio cogitauit, etiam Magiam penitus abolendam decreuit, cùm videret plurimos hoc infando & execrãdo vinculo irretitos. In hos loquitur LVCIVS, PHILOPSEVDES, GALLVS. Hæc ſunt quibus inſanorum philoſophorum dementiam coartabat. Et quoniam peſſima iſta & inſociabilis ſocietas omnium animos fœdauerat, nunquid vt vitium penitus euelleret, neceſſe habuit cum omnibus vitio fœdatis manus cõſerere? Hoc igitur præſtat CHARON, hoc ICAROMENIPPVS, hoc SATVRNALIA. Si quis regnãdi deſiderio teneatur, videat miſeros tyrannorum caſus, domeſticos luctus, inſidias omnium, ſeruilem metum, & cætera cum antitheſi vitæ paupertinę amplificata, hæc exhibent CATAPLVS, TYRANNICIDA: priuatorum vitam præſtantiſſimã & tutiſſimam eſſe, præceptorum omnium philoſophorum illud eſſe præcipuum, vitam occultãdam, tacitè ſecum ſed beatè viuendum. Nam diuitias, Imperia, regna, magiſtratus & cętera prima mortalium, ad quę mundus auidiſſimè ſuſpirat, quę ficti philoſophi totis viribus quærunt, & concupiſcũt, vana, fluxa, caduca. Eorum omnium qui huic Pythagoræ præcepto nõ obtemperarunt, vitam tragicis aſſimilari, in quorũ perſonas, quo elatiores & digniores ſunt, eo celeriùs & alacriùs nefandi & miſeri exitus cõfluunt: probant Necyomantia, Charon. Eorum corpora ſupplicijs æterníſque ignibus reſeruari, animos interim in pecudes & præcipuè aſinos tranſire, quoniam anteacta vita inerti pigritia langueſcebat: in LVCIO. Omnium vitã eorundem iudicum ſententiæ ſubiici, nullam æſtimationem cuiuſcunq; fortunę futuram, nullam perſonarum rationem, nullam potẽtiæ, diuitiarum, famæ, dignitatũ: omnes, quod ad ſtatum & cõditionem attinet, eadem lance ponderari, quemquam manes ſuos pati, pro virtute, pro vitiis, præmia, & ſupplicia parari: DE MORTVIS. Vana eſſe perditorũ ſacrificia, niſi vitam virtuti

ſacrificent, Iouem non placari donis hoſtiis eorum, qui periuris linguis minùs audientem fatigant. Litabilem eſſe hoſtiam, animum purum, rectam mentem, & ſinceram conſcientiam, quę omnia propoſuerũt VOTA & tractus DE SACRIFICIIS. Atque hæc ſunt quę ad veræ philoſophiæ reſtaurationem plurimùm valere poſſe dicebat, hi ſunt rationum modi, quibus mortalium animos ſolicitabat ad virtutẽ. Quibus omnibus ſi fucati, mendaces, & pallio tenus philoſophi, parêre ſciſſent, nõ ea cõmiſiſſent flagitia, propter quæ odio publico in poſterum flagrarunt. Sed non poterant cæci illi & hebetes animi, hác ſibi virtutis ſpeciem propoſuiſſe, quam ſola perfectio nouerat, philoſophiam, Deorum munus eximium, non omnibus eſſe poſſe cõmunem, eam facili & dedolato ingenio egere, in BIS-ACCVSATO. In gradibus, quos paulo antè numerauimus, multas occurſare difficultates, quæ vel audaciores, ad metum prouocare poſſent: quid nõ leporinis & meticuloſis ingeniis timoris incuterent? Ad eam purgatâ & defæcatâ cõſcientiâ opus eſſe. Nunquid igitur ſtudium inutile tentare illos qui mille criminum rei templum illius venerandum ingrederentur? Deinde philoſophiã illi ſoli peruiam, qui flumine ingenti literarum eſſet inundatus, eos ne minimum ſciẽtiarum appetitum habere: Itaque nihil mirum ſi philoſophiam deducerent ad lacernas, & pro purâ illâ & ſine labe diſciplinâ, ſordidam & & manticulatam ſycophantarum & calumniatorum licentiam traderent. At LVCIANVS, vt ſuperiùs elaboratam virtutis imaginem procrearet, omni ſcientiarum ſuppellectile fuit inſtructus, nec ſolùm vnius ſcientiæ ferulæ manum ſubduxit, ſed omnes omnino ab eo perfectè diſci poſſe ſcriptis profeſſus eſt. Quis enim eſt qui negare audeat eum diligentiſſimum Grammaticum, Rhetorem, Aduocatum, Medicum, Hiſtoricum, Philoſophum, Poëtam, & (vt omnia vno verbo complectar, quemadmodum in eo cumulatè complexa ſunt) Politicum? Sed Lectori fortaſſe videor imponere, dum ea quæ vix ſeparatim in vnoquoque mortalium deprehenduntur, Luciano coniunctim aſſigno. Non abſurdum erit de illius doctrina iudicium expoſuiſſe, vt elargitæ nimiæ laudis ſuſpicio declinetur. Summũ fuiſſe Grammaticum nemo inficiabitur, qui veterem Atticorum Criticam diligenter examinarit. LEXIPHANES, obſoletarum dictionum perquiſitor, teſtis domeſticus eſſe poteſt, à quo non longè aberit PSEVDOLOGISTA: nec minorem Grammatici laudem illi parabit IVDICIVM VOCALIVM, & tractatus PROLAPSV INTER SALVTANDVM. Ipſa quæ tradidit de Arte Rhetorica præcepta, qualis Rhetor fuerit ſatis demonſtrarẽt, niſi volumen ingens & perfectiſſima verborum iunctura declararet. Quis non mirabitur illius laudationes, ENCOMIVM MVSCÆ, BALNEI HIPPIAE, DOMVS, PATRIAE, PANTHEAE? vituperia, ALEXANDRVM ſcilicet & paſſim omnes PHILOSOPHOS? De patrocinio ſileo, ipſe pro ſe patronus eſt, qui damnatos PHALARIDEM, PARASITVM, ABDICATVM & multos alios defenderit, vt ad Medicinã tranſeam in qua plurimum nominis obtinuiſſe teſtatur TRAGOPODAGRA, OCYPVS, DIPSADES, ABDICATVS. Quàm accuratè temporum hiſtoriam ſit adeptus, ex omnibus ſcriptorum partibus facilis eſſet coniectura, niſi MACROBII omnium Chronologorum vicẽ ſubirent. Potuit inſuper non leuiorem huius rei fidẽ

facere liber ille doctiſſimus DE CONSCRIBENDA HISTORIA, & VERARVM HISTORIARVM LIBRI DVO. Nihil de philoſophia reſtat dicendum, iam monui. Quamquam ſi quædam reſtarēt, breuiarium ſuæ doctrinæ præberent PARASITVS, PSEVDOSOPHISTA. Inter hæc omnia virtutum & ſcientiarum experimenta, quî aliter fieri potuit quin poëta ſummus euaderet, cũ his dotibus inſuper adderet omnes fabulas, in DIALOGIS MORTVORVM & DE SALTATIONE comprehenſas? Quin & idipſum ſatis declarant Epigrammata, poëmata, & multi verſus operũ longiorum ſuperſtites. Atque his omnibus addidiſſe condendarum legum diſciplinam teſtatur dialogus DE GYMNASIIS. Hæc parua heroi incomparabili videbãtur, niſi ea fuiſſet amplexus, quæ virum liberalem potiſſimùm decent. Nam pictorem excellentiſſimum fuiſſe IMAGINES, HERCVLES GALLICVS, CALVMNIÆ NON TEMERE CREDENDVM, DE DEA SYRIA, BACCHVS & innumera alia patefaciunt, ex quibus Philoſtratum Lemnium ſuas imagines delineaſſe certum habeo. Geometram inſignem perhibet non tam principium Icaromenippi quàm longæ ſuæ peregrinationes. Hæc omnia ſuſpicione omni longè vehementiora ſunt, vt quæ veritatem cum doctrina præ ſe ferant, & ſequentium ætatum inuitos vel inuidos ad ſtupẽdam & incredibilem admirationem ſui pertrahant. Poſtquã enim hæc ſcripta ingenioſorum hominum manibus teri cœperunt, creuit ſcientiarum & virtutis amor, qui vſque in hodiernum diem quorundã pectoribus inſidet. Et ex hac pingui ſegete philoſophicum illud ſemen concretum eſt, cuius progenies & ſurculi Philoſtratum, Eunapium, & alios occuparunt. Tantúmque potuit æmulatio, vt Syri antea prædæ intenti, & latrociniis accincti, quibuſcum odium virtutis & literarum innatum erat, relictâ ferarum & prædonum natura, philoſophiam ſummo deſiderio ſint proſequuti. Nam ab antiquiſſimis Pherecyde & Iſæo pauciſſimiſque aliis Syris, quibus philoſophia cordi fuerat, vſque ad Luciani tempora vix vllum Syrum inter tot philoſophantium ſectas poteris numerare, licèt Laertium, Philoſtratum, & alios euolueris. Atqui poſt Lucianum, mirandáque Luciani ſcripta, cætera ſunt philoſophorum Syrorum maria. Hæc poſterior ætas vno ſæculo Lucianum attingens, auis longè melior, tulit Iamblichum, Epiphanium, Libanium, Magnum, innumeroſque alios Syros, qui ſi cum coętaneis, qui Iuliani Cæſaris tempora illuſtrabant, conferãtur, longè à primis erunt ſecundi. Attamen licèt, vt diximus, innumeri ſint qui ſe vitã nomẽque Luciano deberi fateantur, quorum decus immortale poſt mundum & ſydera vitam adhuc habiturum eſt: In contrarium tamẽ innumeri ſunt qui aurea illa & diuina ſcripta diſtringãt, homines malo aſtro aborti, & aduerſante natura coacti, peſtes in hoc natæ vt nihil quicquam poſſint niſi meliores carpere, vnguibus circunſcalpere, vera lineamẽta deflectere, quę quoniam nec ſibi prodeſſe, nec alteri quicquam poſſunt, inuidiæ liuore præcoctæ aliena meliùs carpere & diſtrahere contendunt, quàm emendatis arbitris ſua proponere. Harum igitur peſtium (excipio quoſdã ſimplices) quibus nec mens ſibi nec color certa ſede manẽt, harum, inquam, noctuarum ſanie venenóque perlitarum ſcopus vnicus eſt Lucianus. Primùm obiiciũt, cæteros philoſophos, aliam oſtendiſſe viam qua iretur ad virtutem. Quòd

Christum rerum omnium dominum insectatus sit, hoc datur vitio. Denique quòd dialogis amatoriis adolescentulos flagitiis nobilitet. Quorum omnium conuitiorum amarissimam labem verborum veracium flumine diluere conatus, necesse est in paratos incidam laqueos, nec possim etiam damno meo Lucianum damnis eripere, nisi pro se patronus causam suscipiat, respondeátque purgatis quibusdam & medicatis scriptoribus, qui plus vident quàm quod vident, præligata eorum fuisse pectora, cùm calumniam aggressi, parum attentè parúmque verè accusationem instituerunt. Et quoniam meritò Statius Cæcilius in poëmatibus suis dixit, *Innocentem eloquentiam esse*, ostendet profectò non solùm simplicia esse quæ dicta sunt, sed etiam vana, inepta, falsa, & in hoc solùm crimina quòd obiecta sunt. Egregia sanè est prima obiectio, nisi à principiis Lucianum ad risum prouocasset. Fateor aliud proposuisse philosophos, nec quicquam simile proposuisse. Nam si à philosophiæ restauratione talem viam fuissent ingressi, qualem postea sibi & postumis Lucianus effigiauit, non tamdiu, Andabatarum more, de vero virtutis tramite digladiassent. Longè acriùs pungit quod sequitur, Christum contumeliosis verbis læsisse. Impium, sceleratum, damnandum fateor, nisi superstitionum erroribus etiamtum irretito parcatur: pœnam in se reposcere, quam Tacitus, Suetonius & alij Christianorum hostes acriores passi sunt. Nam eum nusquam Christianum fuisse alibi docuimus. Restant amores meretricij, (Dialogum amorum non esse Luciani probabimus) in quibus quid aliud describitur, nisi pessima & sceleratissima meretricum vita, nefanda vitia, corruptelæ iuuenum, auaritia, gula, scelera in vnum collecta? Vt enim in cæteris dialogis solus Lucianus interiora virorũ examinat, qui boni qui mali nota distinguente declarat: ita quarundam fœminarum vaferimum & prauissimum ingenium explorat. In hæc facinora quære supplicium

Tu qui, nasute, scripta distringis sua.

Sed quoniam inutile est absentem & mutum criminari, nisi ipse qui criminatur, pro se causam dicat, inutiliter, fateor, causæ defensionẽ suscepi: ipse enim venit & iamdudũ pro se loqui gestiebat, narrabátque rationem qua Sophocles & euitauerat iudicium & laudem à iudicibus meruerat. Arguebat filius Sophoclis patrem dementiæ, ille vt crimen protelaret, protulit Oedipum Coloneum peregregiam suarum tragœdiarum, quam fortè tum eo tempore conscribebat, eúmque iudicibus legit, nec quicquam pro suâ defensione addidit, nisi vt audacter dementiæ condemnarent, si carmina senis displicerent. Talis Apologeticus Luciani sermo est. Superciliosis istis hominibus qui pileo metallum addunt, & soleis plumbum suppingunt, videatur vstulandus: diuorum patrum Gregorij Nazianzeni & Basilij magni pertusum calculum patiatur, si scripta pati possint.

ΛΟΓΙΩΤΑΤΩ ΚΥΡΙΩ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ Βυρδελωτίῳ τὰ τῆς ἰδίας Λουκιανοῦ ἐξηρτύσατο.

Λουκιανοῦ ὅδ' ἰχάμμια Σύρου, τειστῶν δὲ νόημα
Τῶν Χαρίτων, Πειθοῖς δ' ἡ φράσις ἡδυλόγου.
Ταῦτα δ' ἀποσμήχων Βουρδλώτιος, εἰς αἰόσωστα
Λουκιανόν, Πιθώ, καὶ Χαρίτων τειάδα.

Idem Latinè.

LVCIANI liber iſte Syri eſt; inuentio, trigæ
Eſt CHARITVM: SVADÆ dictio ſuauiloquæ.
Reddidit exterſis vitam his BOVRDLOTIVS vnus,
LVCIANO, SVADELÆ, & CHARITVM triadi.

THEODORVS MARCILIVS
Profeſſor eloquentiæ regius.

ΕΙΣ ΕΚΔΟΣΙΝ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΥΠΟ λογιωτάτου χυρίου τοῦ Βουρδελοτοῦ ἐπίγραμμα.

Τραυματίας καὶ ἑλκώδης μάλα σίγνος ἀλᾶτο
Εὐτραπέλης δόξας ὡρίν ποτε Λουκιανός·
Καὶ φάτο ταῦτα παθεῖν ἐκ' ἀπείρων πολλάκι νυχθεὶς
Ἑρμιωθυτῶν, ἡ πάλαι χαλκογράφων.
Οὐκ ἔτλη τοιοῦτερα κεκακωμένον ὧδε νοήσας
Βουρδελοτὸς, μελέων ἄλλα κάθηρεν ἴον·
Καὶ χαίεντ' ἀπέδωξε πάλιν, χαιέστερος αὐτὸς
Κείνῳ τῶν ἰδίων πως μεταδοὺς χαρίτων.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΒΟΡΒΟΝΙΟΣ.

ΤΩ ΝΕΑΝΙΣΚΩ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ασσυδαΐζοντι Φιλοσοφίαν, χαίρειν.

Εἴαρος ἀρχομένου, ζεφύρου ὅτε ὑγρὸν ἄημα
Ηρέμα λιμῶνας πνείῃ ἐκ' ὐκεφαίους,
Ανθεσιν εἰαεινοῖς εἰ τηλεθόωσιν ἄεθειραν
Εἶδες δ', ἠδὲ ῥόδου θελξινόοιο χάειν·
Λουκιανὲ σὺν σελίδεσσιν ἔχῃς χαείσας πολὺ πλείους,
Ἄ"ς σοι σωφρονέως τ' ἄρκιον ἐκτελέσῃ
Εὐφροσυνίῳ, καὶ σωφροσυνίωι τόματος δ' ἀπὸ χεύων
Μελιχίης σοφίης ἡδύπατος ταμίης,
Ηχι καὶ αἰθερόφι ἀμβρύσεται αὔρεσι λιμῶν
Κόσμον ἀνεὶς βιότου, φθέγματος ἠδὲ μέλος.
Οπποθι γηραλέος τε, νέος, νηΐς, πολυΐδρις,

Θέλκξον ὁπτιήμης, ἤμεργη ἠδὲ λάβοι.
Τοῦ, χαρίτων εἰδὼς, κομόων ἀρετῇ τε νόῳτε
Βουρδελοπος, κῦδος Πιερίδων κεφαλῇν,
Πᾶσάν τ' ἰδμοσυνίαν μεμνημένος, ὅππότ' ὀλέσσας
Τοῦ κλέος, ἐκ Μουσῶν πηὐτῃ ἀφδόμενον,
Ες φάος ἐξαγαγὼν μέλαθρα κὴ εἰς χεῖρας ἀπηύτων
Λουκιανὸν κεν εἴη φέρτερος, ἢ ὅ πάρος.
Ηὔτε σιδυκέως κνίζῃ τε μέλισσα ἄωτον
Αὐτὸς πημοδαπῶν αἴθρα σῇ ἰδμοσυνῶν.

ΚΛ. ΒΕΛΟΥΡΓΕΡΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΔΙΟΡΘΩ-

θέντος κὴ πεφωτισμένου τῷδε τῦ ἐλλογιμωτάτου
τῦ Ιω. Βουρδελώτου,

Ιαμβος Κεπικός.

Παλιμφυὴς ὢν Λουκιανὸς βύζεται
Αψ αἴθος ἐμμὴν θυεπείας Αττικῆς,
Καὶ τῦτο κῦδος περιλογίζετ' ὀφθαλμῷ
Τῇ τ' ἐντεχνίᾳ κὴ μόγῳ πημοδεξίου
Τοῦ Βουρδελώτου. ὃς γὰρ εἰδὼς ἐν λύχνῳ
Κρύβδην νεφώδη Λουκιανοῦ βιβλία,
Διὰ πλημμέλειαν φαυλοτεκτόνων χερῶν,
Καὶ τὴν παλαιὰν θυρεπειαν ἀπολέσας,
Καὶ περῶτον αἴθος φαιδρότητος συμφύτου,
Απημπε καίνων βύβλινον τὰ σφάλματα
Καὶ ὥσπερ ἡλίου σέλας καθαρὸν ἑῴου·
Σκοτεινὰ πημπε φωτὶ καινῷ πύγασε.
Διὸ νῦν γέμοντες τῆς πάλαι θυμοσίας
Χαρίτων τε πασῶν Λουκιανοῦ οἱ λόγοι,
Πάλιν ἀρέσονσιν θυπρεπῶν Μουσῶν χορῷ
Λαλοῦσι γλῶσσαν Αὔσονα κὴ Αττικήν·
Επίχαρις ὡς μαθημάτων πημασπερμία.

I. L. D. R. I. V. L.

LVCIANI

SAMOSATENSIS

PHILOSOPHI VITA.

IO. BOVRDELOTIO

Autore.

LVCIANI Samosatensis Philosophi vitam scripturum, opé summa niti decet, ne temere voluntati & opinioni eorum videatur assentire, qui aggressi hactenus falsa veris miscuerunt, & ex tribus vel pluribus huius nominis vel rhetoribus vel sophistis, longo inter se interuallo viuentibus, Luciani nostri vitam texuerunt. Suidas qui ex antiquis βιογράφοις solus Lucianum nobis tradidit, proh Iupiter! quæ mendacia blaterauit? Satis ad eum refutandum quæ nos in contrarium scribimus. Volateranus non Suidæ contentus nugis alias insuper de suo liberalis adiunxit. Cæteri aut non viderunt viam qua iretur ad illam, aut visam similibus aliísque mendaciis refarserunt. Igitur ne simili coinquiner audacia, Lucianum de se narrantem exscribo, vt verus ad oculos legentis accedat. LVCIANVS natione Syrus fuit, vrbe Samosata, quæ iuxta Euphratis cõfluenta sita est: circa Traiani tempora videtur natus, cùm Epictetus, illud virtutis exemplar, velle esse desineret. Patris ignoratur conditio, sed tamen vt appareat eum ex hoc genere hominum fuisse, qui in extrema paupertate morientes non multùm heredē adiuuant. Nam cùm deliberandum esset de futura Luciani filij conditione, videréturque patrem suum & vxoris fratrem eximios audiri statuarios, ne delibera-uit quidem vt videretur contatus, sed statim fortunæ statuariæ filium addixit: qui nescio an ingenij bona indole, an fato quodam, artis statuariæ desertor efficitur, & ad meliorem frugem se recipit, atque statim vt sibi reliquam ætatem à statuaria procul habendam decreuit, meliora pollicitus, rei familiaris inopiâ, relictâ Samosatâ, vbi leuioribus studiis instructus fuerat, Antiochiam petiit, vt causis dicendis operam daret: sed cùm non illi ad mentem succederet causidicinæ conditio, videretúrque nominis illustrior gloria futura, si Rhetoricam, quâ plurimùm pollebat, profiteretur: vt illâ notescceret, varias animo concepit peregrinationes, & suscepit: Iuuenis in Galliam profectus, auditorum frequenti coronâ, & laudem meruit & retulit: ex Gallià Macedoniam petiit, vbi variis dissertationibus perfectissimum dicendi robur exponebat: quales sunt, Herodotus, Scytha, Harmonides. Sed cùm videret, Rhetores inductioni-

bus & fallaciis,diuitias & cætera quæ prima mortales putant, potius ſibi quærere,quàm veræ virtutis mercedem, eâ relictâ philoſophiam aggreſſus eſt:in qua quid profecerit,eſt incredibile memoratu. Sed tamen ipſi etiam philoſophi plus diuitiis quàm philoſophiæ parentabant, auditores inuicem ſibi aut vellebant aut vellicabant: & ciuitates, quibus fucatam illam oſtentabant philoſophiam,factionibus infeſtabant. At Lucianus non fuco cum fucatis,non factione cum factioſo, ſed cum ſtrenuo virtute, cum modeſto pudore,cum innocente abſtinentia certabat, ſemper ingenio vt conditione liber,tandem ſub Diuo Marco Ægypti procurationi præpoſitus,& ſuo & amicorum nomine innotuit. Qui mendaciis ſuis inuicem credunt Chriſtianum fuiſſe arbitrantur,ſuppoſitiorum prauitate decepti. Ipſa de Morte Peregrini narratio ſatis euincit errorem. Nec ſanior eorum opinio qui à canibus laceratum aſſeuerarunt. Nam ſenio, vel, quod verius eſt, podagra nonagenarius obiit: ſuperſtite vnico filio, qui ſummus ſophiſta Iuliani tempore,& ad quem huius Imperatoris extat epiſtola.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΤΟΥ Λουκιανοῦ.

LVCIANI OPERVM Index.

Numerus paginam notat.

Περὶ τοῦ Ενυπνίου, ἤτοι, Βίος Λουκιανοῦ	*De ſomnio, ſeu, vita Luciani* p. 1
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεύς εἶ ἐν λόγοις	*Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis* 8
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφων ἤθους	*Nigrinus, ſiue de morib. philoſophorũ* 14
Δίκη φωνήεντων	*Iudicium Vocalium* 27
Τίμων ἢ μισάνθρωπος	*Timon, ſiue Miſanthropos* 31
Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως	*Alcyon, ſiue de Transformatione* 52
Προμηθεὺς ἢ Καύκασος.	*Prometheus, ſiue Caucaſus.* 55

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

Προμηθέως καὶ Διός	*Promethei & Iouis* 64
Ἔρωτος καὶ Διός	*Cupidinis & Iouis* 65
Διὸς καὶ Ἑρμοῦ	*Iouis & Mercurij* 66
Διὸς καὶ Γανυμήδους	*Iouis & Ganymedis* ibid.
Ἥρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 68
Ἥρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 70
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου	*Apollinis & Vulcani* 72
Ἡφαίστου καὶ Διός	*Vulcani & Iouis* 73
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμοῦ	*Neptuni & Mercurij* 74
Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου	*Mercurij & Solis* 75
Ἀφροδίτης καὶ Σελήνης	*Veneris & Lunæ* 76
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος	*Veneris & Cupidinis* 77
Διός, Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἡρακλέους	*Iouis, Æſculapij & Herculis* 78
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος	*Mercurij & Apollinis* 79
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος	*Mercurij & Apollinis* 80
Ἥρας καὶ Λητοῦς	*Iunonis & Latonæ* 81
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ	*Apollinis & Mercurij* 82
Ἥρας καὶ Διός	*Iunonis & Iouis* 83
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος	*Veneris & Cupidinis* 84
Θεῶν κρίσις	*Dearum iudicium* 85
Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ	*Martis & Mercurij* 91
Πανὸς καὶ Ἑρμοῦ	*Panis & Mercurij* 92
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου	*Apollinis & Bacchi* 94
Ἑρμοῦ καὶ Μαίας	*Mercurij & Maiæ* 95
Διὸς καὶ Ἡλίου	*Iouis & Solis* 96
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ.	*Apollinis & Mercurij.* 97

MARINI DIALOGI.		ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.
Doridis & Galateæ	98	Δωρίδος καὶ Γαλατείας
Cyclopis & Neptuni	100	Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος
Alphei & Neptuni	101	Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος
Menelai & Protei	102	Μενελάου καὶ Πρωτέως
Panopes & Galenes	103	Παιόπης καὶ Γαλήνης
Tritonis, Amymones & Neptuni	103	Τρίτωνος, Ἀμυμώνης καὶ Ποσειδῶνος
Noti & Zephyri	105	Νότου καὶ Ζεφύρου
Neptuni & Delphinum	105	Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων
Neptuni & Nereidum	106	Ποσειδῶνος καὶ Νηρηίδων
Iridis & Neptuni	107	Ἰριδος καὶ Ποσειδῶνος
Xanthi & Martis	108	Ξάνθου καὶ Θαλάσσης
Doridis & Thetidis	108	Δωρίδος καὶ Θέτιδος
Neptuni & Enipei	109	Ποσειδῶνος καὶ Ἐνιπέως
Tritonis & Nereidum	110	Τρίτωνος καὶ Νηρηίδων
Zephyri & Noti.	111	Ζεφύρου καὶ Νότου.

MORTVORVM DIAL.		ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.
Diogenis & Pollucis		Διογένους καὶ Πολυδεύκους
Pluto seu contra Menippum		Πλούτων ἢ πρὸς Μενίππου
Menippi, Amphilochi & Trophonij	116	Μενίππου, Ἀμφιλόχου καὶ Τροφωνίου
Mercurij & Charontis	117	Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος
Plutonis & Mercurij	118	Πλούτωνος καὶ Ἑρμοῦ
Terpsionis & Plutonis	119	Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος
Zenophantæ & Callidemidæ	120	Ξενοφάντου καὶ Καλλιδημίδου
Cnemonis & Damnippi	121	Κνήμωνος καὶ Δαμίππου
Simyli & Polystrati	122	Σιμύλου καὶ Πολυστράτου
Charontis & Mercurij	123	Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ
Cratetis & Diogenis	127	Κράτητος καὶ Διογένους
Alexandri, Annibalis, Minois, Scipionis	129	Ἀλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνωος καὶ Σκιπίωνος
Diogenis & Alexandri	132	Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου
Alexandri & Philippi	134	Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου
Achillis & Antilochi	136	Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου
Diogenis & Herculis	137	Διογένους καὶ Ἡρακλέους
Menippi & Tantali	139	Μενίππου καὶ Ταντάλου
Menippi & Mercurij	140	Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Æaci, Protesilai, Menelai, & Paridis	140	Αἰάκου, Πρωτεσιλάου, Μενελάου καὶ Πάριδος
Menippi & Æaci	141	Μενίππου καὶ Αἰάκου
Menippi & Cerberi	143	Μενίππου καὶ Κερβέρου
Charontis Menippi & Mercurij	144	Χάρωνος, Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ
Plutonis & Protesilai	145	Πλούτωνος καὶ Πρωτεσιλάου

Διογένους καὶ Μαυσώλου	*Diogenis & Mauſoli*	146
Νιρέως, Θερσίτου καὶ Μενίππου	*Nirei, Therſitæ & Menippi*	147
Μενίππου καὶ Χείρωνος	*Menippi & Chironis*	148
Διογένους, Ἀντισθένους καὶ Κράτητος	*Diogenis, Antiſthenis & Cratetis*	149
Μενίππου καὶ Τειρεσίου	*Menippi & Tireſiæ*	152
Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνονος	*Aiacis & Agamemnonis*	153
Μίνωος καὶ Σωστράτου	*Minois & Soſtrati*	154
Μενίππου, ἢ Νεκυομαντία	*Menippus, ſiue Necyomantia*	155
Χάρων ἢ Ἐπισκοποῦντες	*Charon ſiue Contemplantes*	167
Περὶ θυσιῶν	*De ſacrificiis*	181
Βίων πρᾶσις	*Vitarum auctio*	187
Ἁλιεὺς ἢ Ἀναβιοῶντες	*Piſcator ſeu Reuiuiſcentes*	199
Κατάπλους ἢ Τύραννος	*Cataplus ſiue Tyrannus*	221
Περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*De iis qui mercede conducti in diuitum familiis viuunt*	235
Ἀπολογία περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συνόντων	*Apol. pro iis qui merc. cond. ſeruiunt.*	260
Ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος	*Pro eo quòd inter ſalutandum, verbo lapſus fuerat*	268
Ἑρμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων	*Hermotimus, ſiue de ſectis*	274
Ἡρόδοτος ἢ Ἀετίων	*Herodotus vel Aëtio*	326
Ζεῦξις ἢ Ἀντίοχος	*Zeuxis vel Antiochus*	330
Ἁρμονίδης	*Harmonides*	336
Σκύθης ἢ Πρόξενος	*Scytha, ſeu, Hoſpes*	339
Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν	*Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit*	346
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος	*Hiſtoriæ veræ liber primus*	373
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος δεύτερος	*Hiſtoriæ veræ liber ſecundus*	391
Τυραννοκτόνος	*Tyrannicida*	413
Ἀποκηρυττόμενος	*Abdicatus*	445
Φάλαρις πρῶτος	*Phalaris primus*	461
Φάλαρις δεύτερος	*Phalaris ſecundus*	469
Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις	*Alexander ſeu Pſeudomantis*	473
Περὶ ὀρχήσεως	*De ſaltatione*	498
Λεξιφάνης	*Lexiphanes*	523
Εὐνοῦχος	*Eunuchus ſeu Pamphilus*	534
Περὶ ἀστρολογίας	*De aſtrologia*	539
Δημώνακτος βίος	*Demonactis vita*	545
Ἔρωτες	*Amores*	557
Εἰκόνες	*Imagines*	586
Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων	*Pro imaginibus*	598
Τόξαρις ἢ Φιλία	*Toxaris ſiue Amicitia*	611
Λούκιος, ἢ Ὄνος	*Lucius ſiue Aſinus*	643
Ζεὺς ἐλεγχόμενος	*Jupiter confutatus*	670
Ζεὺς Τραγῳδός	*Iupiter Tragœdus*	679
Ὀνείρων ἢ Ἀλεκτρυών	*Somnium ſeu Gallus*	704
Ἰκαρομένιππος ἢ Ὑπερνέφελος	*Icaromenippus ſiue Hypernephelus*	724

Bis accuſatus, ſeu Fora	741	Δις κατηγορούμενος ἢ Δικαστήρια
De paraſito, ſiue, Quòd ars ſit paraſitica	762	Περὶ τοῦ παρασίτου, ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική
Anacharſis ſeu de Gymnaſiis	785	Ἀνάχαρσις ἢ περὶ γυμνασίων
De luctu	807	Περὶ πένθους
Rhetorum præceptor	813	Ῥητόρων διδάσκαλος
Philopſeudes ſeu Incredulus	825	Φιλοψευδὴς ἢ ἀπιστῶν
Hippias ſiue balneum	845	Ἱππίας ἢ βαλανεῖον
Allocutio ſiue Bacchus	849	Προσλαλιὰ ἢ Διόνυσος
Allocutio ſiue Hercules Gallicus	853	Προσλαλιὰ ἢ Ἡρακλῆς
De Electro ſeu Cycnis	856	Περὶ τοῦ Ἠλέκτρου ἢ Κύκνων
Muſcæ encomium	859	Μυίας ἐγκώμιον
Aduerſus Indoctum, librorum longa ſuppellectile tumentem	863	Πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον
De non temere credendo calumniæ	875	Περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ
Pſeudologiſta ſiue de Apophrade	886	Ψευδολογιστὴς ἢ περὶ τῆς Ἀποφράδος
De domo	900	Περὶ τοῦ οἴκου
Macrobij	911	Μακρόβιοι
Patriæ encomium	919	Πατρίδος ἐγκώμιον
De dipſadibus	923	Περὶ τῶν διψάδων
Diſſertatio cum Heſiodo	926	Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον
Nauigium ſeu vota	930	Πλοῖον ἢ Εὐχαί
Tragopodagra	949	Τραγοποδάγρα
Ocypus.		Ὠκύπους.

DIALOGI MERETR. — ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Glycera & Thais	963	Γλυκέρα καὶ Θαΐς
Myrtium, Pamphilis & Doris	964	Μυρτίον, Πάμφιλος & Δωρίς
Mater & Philinna	966	Μήτηρ & Φίλιννα
Meliſſa & Bacchis	967	Μέλιττα & Βάκχις
Clonarium & Leæna	969	Κλωνάριον & Λέαινα
Crobyle & Corinna	971	Κρωβύλη & Κόριννα
Mater & Muſarium	973	Μήτηρ καὶ Μουσάριον
Ampelis & Chryſis	975	Ἀμπελὶς & Χρυσῆς
Dorcas, Pannychis, Philoſtratus, Polemon	977	Δορκάς, Παννυχὶς, Φιλόστρατος, Πολέμων
Chelidonium & Droſe	979	Χελιδόνιον & Δρόση
Tryphæna & Charmides	981	Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης
Ioeſſa, Pythias & Lyſias	983	Ἰόεσσα, Πυθιὰς καὶ Λυσίας
Leontichus, Chenidas & Hymnis	986	Λεόντιχος, Χηνίδας & Ὑμνὶς
Dorio & Myrtale	989	Δωρεὶὼ & Μυρτάλη
Cochlis & Parthenis	991	Κοχλὶς & Παρθενὶς
De morte Peregrini	992	Περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς
Fugitiui	1008	Δραπέται

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ. SATVRNALIA.

Ἱερὰ ἢ Κρόνος Sacerdos & Saturnus 1019
Κρονοσόλων. Cronosolon, id est, Saturnalium legumlator. 1025

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ. EPISTOLÆ SATVRN.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν Ego Saturno salutem 1029
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν Saturnus mihi charissimo salutem 1032
Κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν Saturnus diuitibus salutem 1034
Οἱ πλούσιοι τῷ Κρόνῳ χαίρειν Diuites Saturno salutem 1037
Συμπόσιον ἢ Λαπίθαι Symposium vel Lapithæ 1038
Περὶ τῆς Συρίας θεοῦ De Syria Dea 1056
Δημοσθένους ἐγκώμιον Demosthenis encomium 1077
Θεῶν ἐκκλησία Deorum concilium 1094
Ψήφισμα Decretum 1100
Κυνικὸς Cynicus 1101
Ψευδοσοφιστὴς ἢ Σολοικιστὴς Pseudosophista seu Solœcista 1110
Φιλόπατρις ἢ Διδασκόμενος Philopatris, seu, qui docetur 1116
Χαρίδημος Charidemus 1129
Νέρων ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. Nero siue de fossione Isthmi. 1142

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

LVCIANI

SAMOSATENSIS DIALOGI.

Περὶ τῦ Ενυπνίου, ἤτοι, βίος Λουκιανοῦ.

De Somnio, seu, vita Luciani.

IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat, Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & vtramque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΡΤΙ μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος ὤν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσκοπεῖτο μετὰ τῶν φίλων, ὅ,τι χρὴ διδάξαι με. τοῖς πλείοσιν οὖν ἔδοξε παιδεία μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς· τὰ δὲ ἡμέτερα, μικρά τε εἶ, καὶ ταχείας τινὰ τὴν ὠφέλειαν ἀπαιτεῖν. εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμαθοίμι, ὃ μὲν πρῶτον αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔχοιμι

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iã ętate adolescens, cùm pater vnà cum amicis cõsilium capiebat, quãmnam artem potissimùm discẽdam mihi proponeret. Plerisque igitur videbatur humanitas seu literarum studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam opus habere: nostras autem res cùm paruas esse & modicas, tum verò celere quoddam auxilium postulare. Quòd si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore vt principio statim ab ipsa arte necessaria vi-

tæ cõparare poſſem, neq; neceſſe habe-
rem, adeò ætate iam prouectus, domi,
déque paterna menſa viuere: ſed non
multo pòſt etiam ipſum patrem exhila-
raturum eſſe me, referendo domum
ſemper aliquid ab arte quæſitum. Al-
terius itaq; conſultationis caput propo-
ſitum inde eſt, quænam ars & optima,
& ad diſcendum facillima, & homine
libero maximè digna foret, deinde &
minori ſumptu atque inſtrumento ege-
ret, multum autem & ſufficientem quæ-
ſtum ſuppeditaret. Proinde alio aliam
laudante, prout quiſque animo affectus,
aut vſu expertus erat, pater ad auunculũ
aſpiciẽs (aderat enim is quoq; ſtatuarius
tum habitus optimus, & poliendo mar-
more inter præcipuos laudatus) Minimè
fas, inquit, eſt aliam artem hîc vincere, te
præſente: ſed hunc acceptum (meq; de-
monſtrabat) abduc tecum, & doce lapi-
dum artificem probum, & eorundem cõ-
poſitorem ac ſtatuarium nobis eſſe. Pote-
rit enim & hoc, natura, vt ſcis, præditus
felici ac dextera. Fecerat autem hanc
de me coniecturam pater ex ludicris à
me aliquando è cera confictis. Quan-
do enim à præceptoribus domum di-
mittebar, abradens ceram, nunc bo-
ues, nunc equos, interdum per Io-
uem & homines fingebam, non omni-
no ineptè, vt tum videbar patri: ob
quæ tum à præceptoribus quidem pla-
gas accipere ſolebam: hîc autem ad
probandam ingenij dexteritatem hæc
quoque in parte laudis ducebantur. At-
que adeò bonam ex eo ſpem de me o-
mnes concipiebant, vt qui breui adeò
artem hanc, ſecundùm fingendi illam
facilitatem, perdiſcere poſſem. Simul
igitur & idonea dies videbatur ea eſ-
ſe auſpicandæ arti, & ipſe tradebar
auunculo, non admodum, per Iouem,
iniquè aut grauiter ferens: ſed mihi
etiam luſum quendam non inſuauem
ipſa res videbatur habere: & apud æqua-
les ad oſtentationem & laudem factu-
rum eſſe, ſi & deos ſculpere, & parua
quædam ſimulachra, cùm mihi, tum il-
lis quibus vellem, adornare poſſem. Ac
tum primùm quidem illud, & incipien-
tibus ſolitum, fiebat. celtem enim quen-
dam auunculus mihi tradens, pau-
latim tabulam lapideam, quæ in me-
dio poſita erat, contingere, atque ar-
tem auſpicari iubet, tritum illud admonens: Dimidium facti, qui cœpit, habet.
Cæterùm duriùs impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur.

A τὰ ἀρχοῦντα τοῦδε τῆς τέχνης, καὶ μη-
κέτι οἰκόσιτος ᾖ), τηλικοῦτος ὤν. Οὐκ εἰς
μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα εὐφρανῶ, ἀπο-
φέρων ἀεὶ ὅ τι γιγνόμενον. δευτέρας οὕτω σκέ-
ψεως ἀρχὴ τοιαύτη ἦν, τίς ἄριστη τῶν
τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη μαθεῖν, καὶ αὐτὸν ἐλευ-
θέρῳ πρέπουσα, καὶ πλείστου ἄξιον ἔχουσα τὴν
χορηγίαν, καὶ ἀφορκὴν τὸν πόρον. ἄλλου δέ-
νυν ἄλλο ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης
ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον,
ἀπιδών, (πρῶτον γὰρ ὁ τοῦτο μηδὲν θεῖος
ἄριστος ἑρμογλύφος ᾖ) δοκεῖ, καὶ λιθο-
B ξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις,) οὐ θέμις
εἶπεν ἄλλην τέχνην ὑπερφατεῖν, σοῦ πα-
ρόντος. ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ
δίδασκε τοῦδε λαβών, λίθων ἐργάτην ἀγα-
θὸν ᾖ), καὶ συναρμοστὴν καὶ ἑρμογλυ-
φέα· δύναται γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε
ὡς οἶδα ἔχων δεξιᾶς. ἐτεκμήρατο δὲ ταῖς
ἐκ τοῦ κηροῦ παιδιαῖς. ὁπότε γὰρ ἀφε-
θείην ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀποξέων αὖ
τὸν κηρὸν, ἢ βοᾶς ἢ ἵππους, ἢ καὶ νὴ Δί'
ἀνθρώπους ἀνέπλαττον, εἰκότως, ὡς ἐδό-
C κουν τῷ πατρί. ἐφ' οἷς τοῦδε μὲν τῶν δι-
δασκάλων, πληγὰς ἐλάμβανον. τότε δὲ
ἔπαινος εἰς τὴν φύσιν καὶ ταῦτα ἦν. καὶ
χρηστὰς εἶχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ἐν
βραχεῖ μαθήσομαι τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκεί-
νης γε τῆς πλαστικῆς. ἅμα τε οὖν ὑπιτή-
διος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἀνάρχεσθαι· κἀ-
γὼ προδεδόμην τῷ θείῳ, μὰ τὸν Δί' ὀ-
σφόδρα τῷ προσήκοντι ἀζήμιος. ἀλ-
λά μοι καὶ παιδιά τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδό-
κει ἔχειν, καὶ τοῖς ἡλικιώταις ὑπόδειξιν, εἰ
D φαινοίμην θεούς τε γλύφων, καὶ ἀγαλματιά
τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, κἀ-
κείνοις, οἷς προῃρούμην. καὶ τόνδε τὸν
σκῆνον ὁ σωὴθης τοῖς ἀρχαιθμοῖς ἐλίγνετο.
ἐσκοπέα γάρ τινά μοι δοὺς ὁ θεῖος, σκέλθυσέ
μοι ἠρέμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ κει-
μένης, ἐπειπὼν ὅ κοινὸν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμι-
συ παντός. σκληρότερον δὲ κατενεχθέν-
τος ἐπ' ἀπειρίας, κατάγη μὲν ἡ πλάξ.

ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλιόν τινα κει- A
μήλιον πλησίον λαβών, ὑ πρώτως, ὁδὲ
πρωτοπλίκως μου κατήρξατο· ὥστε δάκρυά
μοι τὰ πρῶτα τῆς τέχνης. ἀποδρὰς οὖν
ἐκεῖθεν, ὅτι τὴν οἰκίαν ἀφικόμην, συνε-
χὲς ἀνολολύζων, καὶ δακρύων τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς ὑπὸ πλεως· καὶ ὑπεμίμνησκον τὴν σκυ-
τάλιον, καὶ τοῖς μώλωπας ἐδείκνυον· καὶ κα-
τηγόρουν πολλὴν τινα ὠμότητα, προσθεὶς
ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν
ὑπερβάλωμαι ἐν τῇ τέχνῃ. ἀγανακ-
τησάσης δὲ τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ
ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλ- B
θε, κατέδαρθον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ τὴν νύχθ'
ὅλην ἐννοῶν. Μέχρι μὲν δὴ τούτων, γε-
λοῖα, καὶ μειρακιώδη τὰ εἰρημένα. τὰ
μετὰ ταῦτα δὲ, οὐκέτι δικαίαφεύγητα ὦ
ἄνδρες ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλη-
κόων ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα γὰρ καθ'
Ὅμηρον εἴπω, Θεῖός μοι ὄνυπνιον ἦλθεν
ὄνειρος, Ἀμβροσίῃ δι' νύκτα, ἐναργὴς οὕ-
τως, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀλη-
θείας. ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, C
πάντα ῥήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς
ὀφθαλμοῖς πάρεστι, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
ἀκουσθέντων ἔναυλος. οὕτω σαφῆ πάντα
ἦν. Δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χειρῶν,
εἶλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα
βιαίως, καὶ καρτερῶς. μικροῦ γοῦν με
διεσπάσαντο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμού-
μεναι. καὶ γὰρ ἄρτι μὲν αὐ, ἡ ἑτέρα ἐπε-
κράτει, καὶ πάνυ μικρὸν ὅλον εἶχέ με.
ἄρτι δὲ αὖ, αὖθις ὑπὸ τῆς ἑτέρας εἱλό-
μην. ἐβόων δὲ πρὸς ἀλλήλας ἑκατέρα.
ἡ μὲν, ὡς αὐτῆς ὄντα με κεκτῆσθαι βού- D
λοιτο· ἡ δὲ, ὡς μάτην τῶν ἀλλοτρίων
ἀντιποιοῖτο. ἦν δὲ ἡ μὲν, ἐργατικὴ, καὶ
ἀνδρικὴ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν κόμην, τὼ
χεῖρε τύλων ἀνάπλεως, διεζωσμένη τὴν
ἐσθῆτα, πτάνου καταγέμουσα, οἷος ἦν ὁ
θεῖος ὁπότε ξέοι τοὺς λίθους. ἡ ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σῆμα εὐπρε-
πὴς, καὶ κόσμος τὴν ἀναβολήν. τέλος
δὲ οὖν, ἐφιᾶσί μοι δικάζειν ὁποτέραν βου-
λοίμην συνεῖναι αὐτῶν. πρεσβυτέρα δὲ ἡ
σκληρὰ ἐκείνη καὶ ἀνδρώδης, ἔλεξεν·

Auunculus autem indignatus, & ſcuti-
cam quandam propè iacentem corri-
piens, nequaquam manſuetè, aut vti
docentem conueniebat, excepit atque
initiauit me, ita vt mox in lacrymas pro-
œmium artis mihi verteretur. Aufu-
giens igitur inde, domum redeo, con-
tinuéque vlulando, & lacrymis oculos
opplendo, commemorabam ſcuticam,
demonſtrabam vibices, nimiámque il-
lius crudelitatem accuſabam, hoc quo-
que addens, quòd inuidia quadam
iſta feciſſet auunculus, videlicet me-
tuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente
itaque matre, & multa fratri conuitia
faciente, poſteaquam nox ſuperuenit,
dormiui, plenus adhuc lacrymarum,
totámque noctem cogitabundus iacens.
Atque hactenus quidem quæ diximus,
ridicula pueriliáque ſunt: quæ verò
deinceps audietis, nequaquam contem-
nenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ au-
ſcultandi cupidos auditores quoque re-
quirant. Nam, vt iuxta Homerum di-
cam: Venêre mihi diuino ſomnia nu-
tu, Almam per noctem, ita clara &
manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate di-
ſtarent Adhuc igitur etiam poſt tantum
temporis interuallum, & habitus eo-
rum quæ mihi tum apparuere, in ocu-
lis hærent, & ipſa vox auribus quaſi in-
ſonat: adeò tum plana fuerunt omnia.
Duæ mulieres manibus corripientes tra- *Somnium ſeu viſio Luciani.*
hebant me in diuerſum, vtraque ad ſe
videlicet, violentè admodum & validè.
Parum itaque abfuit quin me diſcerpe-
rent, dum inter ſe ambitioſe adeò con-
tendunt. Nam modò hæc ſuperabat,
& propemodum totum tenebat me:
modò altera, eadémque me ad ſe re-
trahebat. Clamabant autem ambæ,
accuſabántque mutuò ſeſe: hæc, quòd
me ſuum videlicet illa poſſidere vellet:
illa verò, quòd hæc fruſtra aliena ſibi
vſurparet. Erat autem altera quidem
operaria, & virili aſpectu, ſqualida co-
ma, manus callo paſſim obductas ha-
bens, ſuccincta veſte, & marmoreo pul-
uere oppleta, qualis & ipſe auunculus
eſſe ſolebat tunc cùm lapides poliebat.
Altera verò facie admodum honeſta,
habitum decentem præ ſe ferens, &
veſtes ornatas ac mundas induta. Po-
ſtremò autem permittunt meo iudicio,
vt vtri earum conuerſandum mihi pu-
tem, ſententiam ipſe feram. Ac prior *Statuariæ verba.*
quidem dura atque virilis illa ſic cœpit:

Ego, chare puer, Statuaria ſum, ea quam tu heri diſcere cœpiſti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuêre; & per nos inter præcipuos celebrati ſunt. Quòd ſi igitur voles deliriis ac nugis circa quas iſta verſatur (indicans alteram) abſtinere; ac mecum degere, principio generosè educaberis, humeróſque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domeſticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerſeris corporis hanc fragilitatem, aut veſtium ſorditiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem ſpectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus eſt, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipſis illis Diis quos ſculpſere. Quòd ſi igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipſe apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde ſanè ſtudiosè omnia connectens, & me in ſuam ſententiam adducere cupiens: ſed non vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterùm vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas ſum, iam nunc conſueta ac nota tibi: tametſi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria iſta tibi præſtatura ſit, ſi eam artem didiceris, ipſa modò enumerauit. Nihil enim aliud niſi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam ſpem vitæ poſitam habens, obſcurus ipſe degens, modicum & minimè generoſum quæſtum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: ſed hoc ſolũ, opifex videlicet quiſpiam, & ex multa atque promiſcua plebe vnus, præſtantiorem te ſemper formidãs, & dicendo valentem præ oculis habẽs ac palpans, & in ſumma, léporis quandam vitam agẽs, potentioriſq; lucrum exiſtẽs.

Statuarij insignes.

Verba humanitatis

A Ἐγώ, φίλε παῖ, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί, ἣν χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενὴς οἴκοθεν. ὅ,τε γὰρ πάππος σου, εἰποῦσα τοὔνομα τῦ μητροπάτορος, λιθοξόος ἦν, καὶ τὼ θείω ἀμφοτέρω. καὶ μάλα δοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. Εἰ δὲ θέλοις λήρων μὲν καὶ φλυαρίων τῶν τοιῶνδε τούτων ἀπέχεσθαι, δείξασα τἀμὲ ἑτέρᾳ, ἕπεσθαι δὲ καὶ συνοικεῖν ἐμοὶ, τοιοῦτα μὲν θρέψῃ γυμνικῶς, καὶ τοῖς ὤμοις ἕξῃς καρτερικοῖς, φθόνου δὲ πάντως ἀλλότριος ἔσῃ, καὶ ὅπότε ἀπίοις ὅπῃ τἀμὲ ἀλλοδαπὴν, τἀμὲ πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους καταλιπών· οὐδὲ ὅπῃ B λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τῦ σώματος τὸ δύτελές, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πιναρόν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὁρμώμενος καὶ Φειδίας ὁκνῆσε, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλητος τἀμὲ Ἥραν εἰργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. προσκυνοῦνται γοῦν οὕτοι μετὰ τῶν θεῶν. εἰ δὴ τούτων εἷς γένοιο, πῶς μὴ οὐ κλεινὸς αὐτὸς οὕτω πᾶσιν ἀνθρώποις γένοιο; ζηλωτὸν δὲ καὶ τὸν πατέρα ἀποδείξῃς, προβλεπτὸν δὲ ἀποφανεῖς C καὶ τἀμὲ πατρίδα. Ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα διαπαίουσα, καὶ βαρβαρίζουσα, πάμπολλα εἶπεν ἡ Τέχνη, μάλα δὴ σπουδῇ σπεύδουσα, καὶ πείθειν με πειρωμένη· ἀλλ' οὐκέτι μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη μου τἀμὲ μνήμης διέφυγε. ἐπεὶ δ' οὗτος ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ὧδέ πως, Ἐγὼ δὲ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη σοὶ, καὶ γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπειράσαι. ἡλίκα μὲν οὖν τἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόος γενόμενος, αὐτὴ προείρηκεν· Οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, τῷ σώματι πονῶν, καὶ οὕτω τἀμὲ ἄπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τε- D θραμμένος, ἄφαντος μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀζήμιον λαμβάνων, ταπεινὸς τἀμὲ γνώμην, δύτελὴς δὲ τἀμὲ πρόσοδον. οὔτε φίλοις ὑποδικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός· ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς, ἀεὶ τὸν προὔχοντα ἰσοστάσιον, καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων, λαγὼ βίον ζῶν, καὶ τοῦ κρείττονος ἕρμαιον ὤν.

Εἰ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλητος γένοιο, καὶ θαυμαστὰ πολλὰ ἐξεργάσαιο, τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, ἄξαιτ' ἂν σοι ὅμοιος γενέσθαι. οἷος γὰρ αὐτὸς, βάναυσος, καὶ χειροπάλης, καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ. ἐὰν δέ μοι πείθῃ, πρῶτον μέν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πρόξεις θαυμαστὰς, καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγέλλουσα, καὶ πρώτων, ὡς εἰκὸς, ἐμπειρόν σε ἀποφαίνουσα· καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι, κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, σωφροσύνῃ, καρτερίᾳ, τῷ τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦτα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος. λήσει δέ σε οὔτε παλαιὸν οὐδὲν, οὔτε νῦν γενέσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα πρόσεσθ' μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα ἐστὶ τὰ μὲν θεῖα, τὰ δὲ ἀνθρώπινα, οὐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομαι. καὶ ὁ νῦν πένης ὁ τῶν δεινῶν, ὁ βαλβουθμὸς τῆς πρὸς ἀγῶνας ὥρας τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ζηλωτὸς, καὶ ἐπιφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος. καὶ ὅτι τοῖς ἀρίστοις δοκιμῇ, καὶ κατὰ τὴν γνώμην καὶ πλοῦτον πρώτων ἀποβλεπόμενος, ἐνθένδε μὲν τοιαύτην ἀμπεχόμενος, (δείξασα τὴν ἑαυτῆς, πολὺ δὲ λαμπροτέραν ἐφορᾷ,) ἀρχῆς δὲ καὶ πρεσβείας ἀξιούμενος. κἀν που ἀποδημῇς, ὀφθήσῃ ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς ὀφθήσῃ ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι προσθήσω τὰ γνωρίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἕκαστος, τὸν πλησίον κινήσας, δείξει σε τῷ δακτύλῳ, ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ λέγων. ἀλλ' ὅτι μὲν ἀκουσθῆς ἄξιον ἦ, καὶ τοῖς φίλοις ἢ καὶ τῇ πόλει ὅλῃ καταλαμβάνῃ, εἰς σὲ πρῶτος ἀποβλέψονται. κἀν που τι λέγων τύχῃς, κεχηνότες οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντες, καὶ δαιμονίζοντές σε τῶν λόγων τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς εὐτυχίας. ὃ δὲ λέγεσιν ὡς ἄρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινες ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι προσποιήσω.

A Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaraq; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aspicientibus tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & iisdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principio tibi ostendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te B est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcũque rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua. Neq, autem latebit te neque veterum quicquam, neq; eorum quæ in præsens geri debent: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atque inops es, istius nescio C cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimiùm felix, nimiumq; beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus effereris, & pulcherrimarũ quarumcunq; rerũ gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris antestant, in te animis atque oculis conuersis: ac vestitum quidẽ talem geres (demonstrans suum: gerebat autem admodum splendidum) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò peregre abiẽs proficiscêris, etiam in alie- D na terra non ignotus aut obscurus eris. Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atque conspicuum reddam, vt eorum quoque qui te aspicient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito te demõstret, atque, HIC est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora cõuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici vulgo solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo.

Nam poſtquam ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquam deſines conuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. Demoſthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Æſchinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimul atque primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum, audis vt nunc ab omnibus decantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hoſce viros, res adeò ſplendidas, orationes tam graues ac illuſtres, veſtium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos aſſeſſus, potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicendo conſequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatem, tuniculam aliquam indues ſordidam, habitúmque aſſumes ſeruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpendi cædendique inſtrumenta in manibus habebis, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiſcens, neque virile aut libero homine dignum quicquam cogitans, ſed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus ſuis conſona & bene formata tibi reddantur: de te ipſo autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine, ſurgens ſententiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, tranſiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè poſtquam mihi etiam in mentem venit ſcuticæ, & quòd plagas ilatim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixiſſet. Porrò relicta illa, principio quidem indignè ferebat, complodebátque manus, & dentibus infremebat: poſtremò autem, quemadmodum Nioben audimus, ita hæc quoque diriguit, & in ſaxum mutata eſt. Quòd ſi igitur incredibilia paſſa eſſe videtur, ne miremini: ſomnia enim mirifica ſunt, & mira operari ſolent. Altera autem ad me reſpiciens, Proinde, inquit, ego tibi hanc iuſtitiam rependam, quoniam cauſam hanc bene & rectè iudicaſti.

A καὶ γὰρ ἐπὰν αὐτὸς ἐκ τοῦ βίου ἀπέλθῃς, οὐδέποτε παύσῃ συνὼν τοῖς πεπαιδευμένοις, ἀλλ' ἐσῃ ὁμιλῶν τοῖς ἀρίστοις. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένους ὁποῖόν τινος υἱόν ἐστιν, ἐγὼ ἡλίκον ἐποίησα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνου, ὃς τυμπανιστρίας υἱὸς ἦν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν διὰ ἐμὲ Φίλιππος ἐθεράπευσεν; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ὢν τοῦ τῆ ἑρμογλυφικῆ ταύτη τραφεὶς, ὅπως τάχιστα σωφρονέστερος τοῦ χρείττονος, καὶ ἀπαλλαγεὶς τῆς αὐτῆς, ἠυτομόλησεν ὡς ἐμέ, ἀκούσῃ ὡς παρὰ πάντων ᾄδεται; ἀφεὶς δὲ αὖθις τηλικούτους, καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ τοσαύτης λαμ-

B πρᾶς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ ἀξίωμα διώρεπτες, καὶ ὄνομα, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ πρωτεδρίας, καὶ δυνάμεις, καὶ ἀρχὰς, καὶ ὃ ὅτι λόγοις δόκιμος εἶ, καὶ ὃ ὅτι σωφρονῶν εὐδαιμονίζεσθαι, χιτωνίσκον τε παχὺν ἐνδύσῃ, καὶ ἀξίωμα δουλοπρεπὲς ἀναλήψῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφίδα, καὶ κοπίδας, καὶ κολαπτῆρας ἐν ταῖν χερσῖν ἕξῃς, κάτω νενευκὼς εἰς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινὸς· διακωφῶν δὲ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀναδρῶδες, οὐ-

C δὲ ἐλεύθερον οὐδὲν ὑπονοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως ῥυθμὰ καὶ σύμμετρα ἔσται σοι προσέξων, ὅπως δὲ αὐτὸς ῥυθμός τε, καὶ κόσμος ἔσῃ, ἥκιστα περιττικῶς, ἀλλ' ἀτιμότερον ποιῶν σεαυτὸν λίθων. Ταῦτα ἔτι λεγούσης αὐτῆς οὐ προσεμείνας ἐγὼ τὸ τέλος τοῦ λόγου, ἀναστὰς ἀπεφηνάμην. καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀπολιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν Παιδείαν μάλα γεγηθώς· καὶ μάλιστα ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πλη-

D γὰς ἤδη σὺν ὀλίγαις ἀρχομένῳ μοι ἔδωκε, συνετείνατο. ἡ δὲ, ἀπολιφθεῖσα, ὃ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὼ χεῖρε συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέπριε· τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ εἰς λίθον μετεβέβλητο. Εἰ δὲ παράδοξα ἔπαθε, μὴ ἀπιστήσητε· θαυματοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. Ἡ ἑτέρα δὲ πρός με ἀποβλέψασα, ποιήσομαί σοι, ἔφη, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας.

καὶ ἐλθὲ ἤδη, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήμα- A
τος, (δείξασά τι ὄχημα ὑποπτέρων ἵπ-
πων τινῶν, τῶν Πηγάσῳ ἐοικότων,) ὅπως
ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ
ἀγνοήσῃν ἔμελλες. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν
ἤλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἀρθεὶς δὲ εἰς ὕψος
ἐγὼ, ἐπεσκόπουν ἀπὸ τῆς ἕω ἀρξάμε-
νος ἄχρι πρὸς ἑσπέραν, πόλεις, καὶ ἔθνη,
καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἀπο-
σπείρων τι ἐς τὴν γῆν. οὐκέτι μέν τοι μέ-
μνημαι ὅ,τι ὁ σπειρόμενον ἐκεῖνο ἦν· πλὴν
τοῦτο μόνον, ὅτι κάτωθεν ἀφορῶντες οἱ ἀν-
θρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' εὐφημίας B
καθ' οὓς ἠοίμην τῇ πόλει, προὔπεμ-
πον. δείξασα δέ μοι τὰ τοσαῦτα, καμὲ
τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐκείνοις, ἐπιδυήσαλν αὖ-
θις, οὐκέτι τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἐκείνην
ἐνδεδυκότα, ἣν εἶχον ἀφιππάμενος· ἀλλ'
ἐμοὶ ἐδόκουν ὑπερφυές τις ἐπιδήσειν. κα-
ταλαβοῦσα οὖν καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα, C
προσιόντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ οἵαν ἐκείνην τὴν
ἐσθῆτα, κἀμὲ, οἷος ἦκον. καί τι ἐπέ-
μνησεν οἷα μικροῦ δεῖν πρὸ ἐμοῦ ἐβαλλό-
μην. ταῦτα μέμνημαι ἰδὼν, αὐτίκα
ἔπ' ὤν, ἐμοὶ δοκεῖ, ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸν
τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λέγοντος,
Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν ὄνει-
ρον, καὶ διχαιικόν. εἶτ' ἄλλος ἐπέ-
κρουσε, χαμαιεινὸς ὀνείρος, ὅτι μιᾶς εἰ-
σιν αἱ νύκτες· ἢ τάχα που τελέστερος, ὥσ-
περ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς ἦν. τί δ' οὖν
ἐπῆλθεν αὐτῷ λῆρον ταῦτα πρὸς ἡμᾶς,
καὶ μνησθῆναι παιδικῆς νυκτὸς, καὶ ὀνεί-
ρων παλαιῶν, καὶ ἤδη γεγηρακότων; ἔοι-
κεν γὰρ ἡ ψυχρολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν D
ἡμᾶς ἐπιστολάς τινας ἐπείληφεν; οὐκ
ὦ γαθέ. οὐδὲ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγού-
μενος τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ
πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τἄλλα. ἴσμεν γὰρ οὐχ ὑπο-
κρισιν τὴν ὄψιν, οὐδὲ ὡς φλυαρῶν ἐγνωκὼς
αὐτὰ διεξῄει. ἀλλὰ ταῦτα ἐν τῷ πολέμῳ, ἐν
ἀπογνώσει πραγμάτων, περιεστώτων πο-
λεμίων, ἀλλά τι χρήσιμον εἶχεν ἡ διήγησις.

Veni igitur, & ascende vehiculum hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego verò vbi iam in sublime sublatus fui, obseruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, vsque ad occidentem, vrbes videlicet & populos, non aliter quàm Triptolemus olim, spargens quiddam in terram: quanquam non amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solum, quòd sursum aspicientes homines laudabant me, & ad quoscunque volando perueneram, cum multa prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipsũ collaudantibus illis demonstrasset, reduxit rursum, non amplius eadem veste illa indutum, quam habueram ab initio auolans, sed videbar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, commonstrauit ei vestem illam, & meipsum qualis redirem: submonuitq; eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis statuisset. Atque hęc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egressus essem, plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam; quàm longum hoc somnium, & iudiciale est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somnium est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis & ipse Hercules est. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; veterum & ætate iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquã, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non coniectationem quandam proponens, visionem suam, aut quòd ita nugari statuisset; narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circunstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatem quandam secum habebat illa narratio:

Lib. 3. Anabaseos.

Proinde & ego ſomnium hoc vobis expoſui, ea videlicet gratia, vt adoleſcentes ad meliora ſtudia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè ſi quis eorum præ inopia & paupertate peius de ſeipſo ſtatuit, animúmque ad deteriora declinat, ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, ſat ſcio, & quaſi conualeſcet, vbi ſermonem hunc audierit, idoneum atque ſufficiens exemplum me ſibi proponens, vbi videlicet ipſe ſecum cogitabit, qualis ego ab initio exiſtens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos aſcenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen ſtatuariorum iſtorum inferior aut obſcurior euaſi.

A καὶ τοίνυν κἀγὼ τοῦτον ὑμῖν διηγησάμην ἐνύπνιον ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται. Καὶ μάλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐθελοκακεῖ, καὶ πρὸς τὰ ἧττω ἀποκλίνῃ, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ ἀμφιβαλλόμενος. ἐπιῤῥωσθήσεται δ' οἶδ' ὅτι καὶκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μύθου, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προσηκάμενος, οἵνοῶν οἷος μὴ ὢν, πρὸς τὰ κάλλιστα ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε, οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς B ἐπῆλθον, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, σοφιστῶν γοῦν τῶν λιθογλύφων ἀδοξότερος.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΕΙ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam eſt contra eum à quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in ſe admittat, & quantum non, cum acerba quadam regeſtione reſpondet. Vt autem in ſuperiore narratione, ſomnij, generis, educationis, ac ſtudiorum ſuorum rationes expoſuit: ita hîc videtur dictionem & dicendi genus ſuum, quale, & ad quod exemplum comparatum eſſet, indicare voluiſſe, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compoſitionem, & ipſam orationis figuram ſpectat, dialogos, quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

PRometheum igitur me eſſe ais? ſi quidem ea ratione, ô optime, quaſi & mea opera lutea ſint, agnoſco collationem, ac fateor me ſimilem illi eſſe: neque recuſo luti figulus etiam ipſe dici: tametſi lutum mihi vilius ſit, quale ſcilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulentum quoddam. Quòd ſi verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificioſam & fabrefactam, doctiſſimi illius Titanum nomine eam cohoneſtas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit, & quaſi quandam Atticam ſubſannationem ſubeſſe huic laudi. aut vnde enim adeò fabrefactum eſt quod ego facio? Quæ verò iſta nimia & Promethea ſapientia in ſcriptis meis?

C Γνωσῶ Προμηθέα με εἶναι φῄς; εἰ μὲν κἀκ τούτου, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων καμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιος εἶναι αὐτῷ. τὸ δὲ ἀναίνομαι πηλοπλάθος ἀκούειν, εἰ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ πηλός, οἷος ἐκ τριόδου, βόρβορός τις ὢν καὶ μικρόν. εἰ δὲ ὑπαφεπαινῶν τοὺς λόγους ὡς δῆθεν θυμηδοῦς ὄντας, τὸν D σοφώτατον τῶν Τιτάνων ἐπευφημίζῃς αὐτοῖς, ὅρα μή τις εἰρωνείαν φῇ, καὶ μυκτῆρα, οἷ τὸν Ἀττικὸν, προσοῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ θυμηδοῦν τοὐμόν; τίς δ' ἡ προκειμένη σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν;

ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα A
ἔδοξε, μηδὲ κομιδῇ ἀξία τῆς Καυκάσου·
καίτοι πόσῳ δικαιότερον ὑμεῖς ἂν εἰκάζοι-
σθε τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις δόξα-
μεῖτε, ξυὸ ἀληθείᾳ ποιούμενοι τοὺς ἀγῶ-
νας; ζῶντα οὖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα
ὑμῖν τἀ ἔργα. καὶ νὴ Δία, καὶ ὁ θερμὸν αὐ-
τῶν ὅτι ἅψιπυρον. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ Προ-
μηθέως ἂν εἴη, πλὴν εἰ μὴ ἅμα λάβοιτε
ὅπῃ μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρυ-
σᾶ ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα, ἡμεῖς
δὲ οἱ ἐς τὰ πλήθη παιόντες, καὶ τοιού-
τους τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλοντες, εἴδωλα B
ἄττα ἐπιδεικνύμεθα. καὶ ὁ μὲν ὅλον, ὡς πη-
λῷ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡ
πλαστικὴ καὶ τοιαῦτα τοῖς κεραμεῦσιν. τὰ
δ' ἄλλα, οὔτε κίνησις ὁμοία προσέστιν, οὔ-
τε ψυχῆς δεῖγμά τι ἀλλὰ τέρψις ἄλλως,
καὶ παίγνιόν τὸ πρᾶγμα. ὥστε με ἀγω-
νιᾶσθαι ἔπεισι, μὴ ἄρα οὕτω με Προ-
μηθέα λέγοις εἶναι, ὡς ὁ κωμικὸς τὸν Κλέω-
νά φησιν· οἶσθα που εἰκῇ. Κλέων Προ-
μηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πρόσωπα. καὶ αὐ-
τοὶ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς κυτρέας, καὶ ἰπνο- C
ποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, Προ-
μηθέας ἀπεκάλουν, διασκώπτοντες ἐκ
τοῦ πηλοῦ, καὶ τῷ ἐν πυρὶ οἴμῃ τῶν σκευ-
ῶν ὀπτήσιν. καὶ εἰ γέ σοι τοῦτο βούλεται
εἶναι ὁ Προμηθεύς, πάνυ εὐσόχως ἀποτε-
τόξευται, καὶ ἐς τὸν Ἀττικὸν δριμύτητα
τῶν σκωμμάτων, ἐπεὶ καὶ εὔθρυπτα ἡμῖν
τἀ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ κυτρίδια. καὶ
μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, σκεδάσειεν
ἅπαντα. καίτοι φαίη τις παραμυθούμε-
νος, οὐ ταῦτα εἰκάσαι τῷ Προμηθεῖ, ἀλ- D
λὰ τὸν καινουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μή τι
ἄλλο ἀρχέτυπον μεμιμημένον· ὥσπερ
ἐκεῖνος ἔτι ὄντων οὐδέπω, τέως ἐννοήσας αὐτοῖς ἀνέπλασε. τοιαῦτα ζῶα μορ-
φώσας, καὶ διακοσμήσας, ὡς εὐκίνητά
τε εἴη, καὶ ὀφθῆναι χαρίεντα. καὶ ὁ μὲν
ὅλον, ἀρχιτέκτων αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπνέουσα τὸν πη-
λὸν, καὶ ἔμψυχα ποιοῦσα ἔτι τὰ πλάσματα.

Nam mihi certè illud ſatis fuerit, ſi non omnino terrena atque fictilia tibi videantur; aut digna adeo Caucaſo. At verò quanto iuſtiùs vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudiciis & cauſis agendis celebres eſtis; cum veritate certamen inſtituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera ſunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus eſt. Quod ipſum quoque ex Promethei rebus ſumptum videri poſſit, niſi ſi ſic decidatis hîc, quòd minimè ex luto fingatis vos, ſed quòd aurea vobis pleriſque figmenta ſua ſint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atque ibi tales noſtras auſcultationes iactamus, nihil aliud quàm ſimulachra quædam rerum ſpectanda exhibemus: Et in ſumma, circa lutum quidem, quemadmodum paulo antè dixi, ipſa hæc figulina verſatur, perinde vt & aliorum figulorum: præterea autem neque motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negotium eſt. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille poſt negotia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes figulos ollarum; & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim, alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundùm Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum ollulę: & modicum quiſpiam lapillum iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, conſolando nos, nequaquam iſta aſſimilaſſe Prometheo, ſed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata ſunt, laudare voluiſſe te: quemadmodum & ille nondum exiſtentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit; talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aſpectu gratioſa forent, & in ſumma, architectus ipſe erat, ſed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inſpirabat, & figmenta illa animata reddebat.

Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictũ istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniam neque vetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quominus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligam quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate quadam cõiunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam, totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitque se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenũ autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neq; nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atque compositum, iustáque forma præditum foret, probari, transtulit illos inde, hominémque non ampliùs eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tum, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene ceciniisset, dono dedit. Porrò vereor ne & mea, camelus in Ægypto, sint, homines autem adhuc frenum illius & purpuram admirentur:

A ὁ μὲν τοῦτο αὖ εἴποι, τοῖς τε ὀψιμώτατον ἐξηγούμενος ὃ εἰρημένον. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἐστὶ τοῦ λελεγμένου· ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ ἱκανὸν, εἰ καινοποιῶν δοκοίην· μηδὲ ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι τοῦ πλάσματος, ᾧ τοῦτο ἀπόγονόν ἐστιν· ἀλλὰ εἰ μὴ καὶ χαρίεντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, οὕτω ἴσθι, ἐγὼ αὐτὸ, καὶ ξυμπατήσας ἂν, ἀφανίσαιμι. σοὶ μὲν ὠφελήσειν αὐτὸ, τοῦδε γὰρ ἐμοὶ ἡ καινότης, μὴ οὐχὶ σεσωτευείφθαι ἄμορφον ὄν. καὶ εἴγε μὴ οὕτω φρονοίην, ἄξιος ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι, οὐ σεσωιεὶς, ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μὴ τοῦ ξένου αὐτὰ πεποιῆται. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ ἐς Αἴγυπτον ἄγων, κάμηλόν τε Βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἄνθρωπον ἀμφίχρων, ὡς ὁ μὲν ἡμίτομον αὐτὸ, ἀκριβῶς μέλαν εἴη, ὁ δ' ἕτερον, ἐς ὑπόλευκον λαμπρὸν, ὑπίσης δὲ μεμερισμένον, ἐς ὃ θέαθρον συναγαγὼν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἐπεδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλά τε πολλὰ θεάματα, καὶ ὃ τελευταῖον καὶ τοῦτο, τὴν κάμηλον, καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον. καὶ C ᾤετο ἐκπλήξειν τῷ θεάματι. οἱ δὲ, ὡς μὲν τὴν κάμηλον, ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἔφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκεκόσμητο, καὶ ἁλουργίδι ἐπέστρωτο, καὶ ὁ χαλινὸς ὑπὸ λιθοκόλλητος, Δαρείου τινὸς, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ χειμήλιον. ὡς δὲ τὸν ἄνθρωπον, οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ὅτι τέρατι ἐμυσάττοντο. ὥστε ὁ Πτολεμαῖος σωιεὶς ὅτι οὐκ ἀνδχιμεῖ ἐγὼ αὐτοῖς, σοῦδε θαυμάζεται ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἡ καινότης, ἀλλὰ ὡς αὐτῆς τὸ εὔρυθμον καὶ τὸ εὔμορφον χρίνοιτο, μετέγνωσεν αὐτά· καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκέτι ἴσον τιμῆς ἦγεν ὡς ὡς τοῦ· ἀλλ' ἡ μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμελουμένη· τὸν ἄνθρωπον δὲ τὸν δίτυπον Θέσπιδι τῷ αὐλητῇ ἐδωρήσατο καλῶς αὐλήσαντι τοῦδε τοῦ πότου. δέδοικα δὲ μὴ καὶ ἐμοὶ, κάμηλος ὦ Αἰγυπτίοις, ἦ. οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτῆς θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἁλουργίδα.

ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ὃ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συ- A quoniam neque illud ex duobus optimis
κεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, εἰ μὴ καὶ ἡ μίξις εὐαρμόνιος, καὶ κατ' ὀλίγον γίγνοιτο. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν ἀλλόκοτον τὸν ξιφιδίκλειν εἰπεῖν, οἷ ἐκεῖνο ὃ τερατωδέστατον, ὁ ἱπποκένταυρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐπιεικές τι ζῷον εὐθὺς γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστότατον, εἰ χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις ὑποδεικνυμένοις τὰς παρθενίας, καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν οὐκ καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν ἀρίστοιν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος ὃ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγωγε; οὐ μὴν ὅσγε τοῖς ἐμοῖς ἔχω διατείνεσθαι ὡς τοιούτων ὄντων, ἀλλὰ δέδοικα μὴ ὃ ἑκατέρου κάλλος, ἡ μίξις συνέφθειρεν. οὐ πάνυ γοῦν συνήδη καὶ φίλα ἐξ ἀρχῆς ἰὼ ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία. εἶγε ὁ μὲν, οἶκοι, καθ' ἑαυτὸν νὴ Δία ἐν τοῖς περιπάτοις μετ' ὀλίγων τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο· ἡ δὲ, τῷ Διονυσίῳ ἑαυτὴν, θεάτρῳ ὁμιλοῦσα, καὶ ξυνέπαιζε, καὶ ἐγελωτοποιεῖ, καὶ ἐπεσκώπτε, C καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλόν. ἐνίοτε καὶ ὃ ὅλον ἀναπαίστοις μέτροις ἐπηχούμενον τὰ πολλὰ, τοὺς τοῦ διαλόγου ἑταίρους ἐχλεύαζε, φροντιστὰς, καὶ μετεωρολέσχας, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύουσα. καὶ μίαν ταύτην προέλυσιν ἐπεποίητο σκώπτουσα, καὶ τὴν Διονυσιακὴν ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν· ἄρτι μὲν ἀεροβατοῦντας διηκάζουσα, καὶ νεφέλαις ξυνοῦσα· ἄρτι δὲ, ψυλλῶν πεδήματα διαμετροῦντας, ὡς δῆθεν τὰ ἀέρια λεπτολογουμένους. ὁ δὲ διάλογος δὲ, σεμνοπαθὴς ἐπιεῖπε τὰς συνουσίας, φύσεώς τε πέρι καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων. ὥστε ὃ τῶν μουσικῶν τοῦτο, δὶς διὰ πασῶν, εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς ὃ βαρύτατον· καὶ ὅμως ἐναρμόσαιμι ἡμεῖς τὰ οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πειθόμενα,

compositum, Dialogo videlicet & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustáque proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud vulgatissimum est Hippocentauri. Non enim facilè dixeris amabile aliquod animal esse hoc, sed potiùs contumeliosissimum, si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoque bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duo- B bus optimis compositum fieri potest? vt ex vino & melle commistum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quanquam de meis compositionibus hoc contendere non ausim, quòd ipsæ quoque tales sint: sed metuo ne vtriusque pulchritudinem ipsa temperatura corruperit. Neque enim omnino consueta inter se atque affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simúlque ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cum numerositate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiam anapæsticis versibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios vt plurimum irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac vanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viam habebat, fugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus con- D gredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philosophorum: ita vt Musicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atque acutissimo ad imum atque grauissimum vsque, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere & quasi conciliare, eáque mutuò coaptare, quæ neque omnino obsequuntur,

Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocatur.

Dialogus.

Comœdia.

Qualia de Socrate fingit Aristoph. in nub.

neque facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaque ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo feciſſe videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid facerem? Persistendum enim est in iis quæ semel cœperis: quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

A οὐδὲ θαῤῥῶς ἀνεχόμενα τὴν κοινωνίαν. δέδοικα τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, ὃ θῆλυ τῷ ἄῤῥενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλό τι τοιοῦτο φαινοίμην, ἐξαπατῆσαι ἴσως δοκῶν ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ τοῖς ἀῤῥαθέσι λιπαρῷ κεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ· ὃ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς, ὦ φίλος, ἅπαγε τοῦτο μόνον, οὐκ ἂν εἴποις ὑφῆναι τοῖς ἡμετέροις. ἢ τοῦτό γε B οὐκ ἐκλέψομεν, εἰ μή ἄρα τις ἐμὲ διέλαθε τοιούτους πυθοκάμπτας, καὶ τραγελάφους καὶ αὐτὸς συντεθηκώς; πλὴν ἀλλά τί αὐ πάθοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ προσθέμην· ἐπεὶ τόγε μεταβουλεύεσθαι, Ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ Προμηθέως ὄν.

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, siue DE MORIBVS PHILOSOPHORVM.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se verè Philosophos & simulatos: & quòd iis qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam veræ Philosophiæ sectatores hîc laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu, veterum istorum quasi successores quidam sunt.

AD NIGRINVM Epistola.

Lucianus Nigrino Salutem.

Noctuas Athenas. NOctuas Athenas, inquit prouerbium, quasi ridiculum sit si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidem potestatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando solùm sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus sum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγείνῳ εὖ πράττειν.

C ΗΜὲν παροιμία φησὶ, Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, ὡς γελοῖον ὂν εἴ τις ἐκ χαμίζηλος γλαῦκας, ὅτι πολλαί παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν δυναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμενος, ἔπειτα Νιγείνῳ γράφας, βιβλίον ἔπεμπον, εἰχόμην ἂν τοῦ γελοίου, D γλαῦκας ὡς ἀληθῶς ἐμπορευόμενος. ἐπεὶ δὲ μόνον σοι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νυνὶ ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως εἰλημμαι πρὸς τῶν σῶν λόγων, ἀποφεύγομαι ἂν εἰκότως καὶ ὃ τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος ὅτι ἡ ἀμαθία

ἀμαθία μὴν, ὦ φράσις, ὀκνηρούς γ' ὃ λεγόμενον ἀποφαίνεται. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοὺς λόγους ἔρως αἴτιος. ἔρρωσο.

A imperitia audaces, res autem cogitata atque considerata timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

ΛΟΥΚ. ΦΙΛ.

Ω σεμνὸς ἡμῖν σφόδρα, καὶ μετέωρος ἐπῳδηλήλυθας, οὐδένων προσβλέπειν ἡμᾶς ἐπ' ἀξιοῖς, οὐθ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε κοινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβλησαι, καὶ ὅλως παροησιαστικῷ τινι ἔοικας; ἡδέως σ' ἂν οὖν καὶ σὺ πυθοίμην ὅθεν ὅτως ἀτόπως ἔχεις, καὶ τί τούτων αἴτιον. ΦΙΛ. τί γὰρ ἄλλο γε ὦ ἑταῖρε, ἢ δυτυχία; ΛΟΥ. πῶς λέγεις; ΦΙΛ. ὁδοῦ πάρεργον ἥκω σοι δυδαίμων τε, καὶ μακάριος εὐθυμήμιος. καὶ τοῦτο δὴ ὁ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ΛΟΥ. Ἡράκλεις, ὅτως ἐν βραχεῖ; ΦΙΛ. καὶ μάλα. ΛΟΥ. τί δὲ ὃ μὴ τοῦτ' ἔστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ χαίρεις, ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ διφραινώμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι ὃ πάνυ ἀκούσαντες; ΦΙΛ. θαυμαστὸν εἶναί σοι δοκεῖ τοὺς Διός, αὐτὸ μὲ δοῦλον με ἐλεύθερον, αὐτὸ γε πένητα, ὡς ἀληθῶς πλούσιον, αὐτὸ γ' ἀνόητον τε καὶ τετυφωμένον, φρενήρη μειρώτερον; ΛΟΥ. μείζονα μὲν οὖν. ἀτὰρ ὅπῃ μεμάθηκα σαφῶς οἶ, τί καὶ λέγεις. ΦΙΛ. ἐξάλλου μὲ δυδὲ τῆς πόλεως βαλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί τινα. ὃ γάρ μοι πάθος ὃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, μᾶλλον ἐπετείνετο. ΛΟΥ. οἶδα τοῦτων ἕκαστα. καὶ νυξάμενόν σε τινὶ κοπυδαίῳ ὁπιτυχεῖν. ΦΙΛ. δόξαν ὧν μοι δεῖ πολλῶν προσειπεῖν Νιγρεῖνον τὸν Πλατωνικὸν φιλόσοφον, ἕωθεν ἐξαναστάς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμιλον, καὶ κόψας τὴν θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγείλαντος, ἐκλήθλον. καὶ προελθὼν εἴσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν, ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δ' εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ κειμένας. προὔκειτο δὲ ἐν μέσῳ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρείας σημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα Κηλάνου τοῦ τοῦ πάντος μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη.

LVC. PHIL.

VT verò grauis nobis admodum & sublimis rediisti? Non igitur aspicere nos amplius dignaris, neque conuersationem aliquam nobiscū habere, neque etiam similibus atque iisdem verbis nobiscum vti, sed repētè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiā vidēris, qui cæteros omnes præ se contemnat? Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolētiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, venio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem vltrà hîc est propter quod etiam superbis, vt nō summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò verè, pro stulto autē & insano redire modestum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamē planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in vrbē rectà fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circunspicerē. Nā malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideoq; etiā optaui vt in bonū atq; peritum aliquē incideres. PHIL. Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoq; illum Platonicū philosophum, vt quem lōgo tēporis interuallo non videram, cōpellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renunciasset accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehēdo ipsum quidē manibus librum tenentē, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorū hominum imagines iacentes. Posita autē in medio erat etiam tabella quædam in qua Geometricæ quedā figuræ descriptę erāt, ac sphęra Calani illius, ad exēplum & imitationē vniuersi, vt videbatur, cōposita.

Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuo nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas, si quæ vnquam fuerunt, & Aëdonas, & Loton illam Homeri antiquam referre: adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & philosophiam laudaret, illámque quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà ista quæ vulgo pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriam, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum spectabilia plerisque, antea verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, nõ haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantumnon lacrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum tãquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atque obtusam illam circumtuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tãquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atque humile nihil quicquam cogito. Videtur enim simile quiddã mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinũ accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinũ bibissent, nẽpe natura calidiores, accedente potu adeo fortes, cõtinuò admodum in furorẽ versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperunt. Eodẽ pacto & ipse tibi quasi quodã furore captus, ac verbis ebrius, obãbulo.

Indi primum vino gustato in furorem versi.

A σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅτι χ᾽ ποιοίμι. κἀγὼ πάντα διηγησάμενος αὐτῷ· καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξίουν εἰδέναι ὅ,τι τε ποιοῖτο, καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον εἴη τελέσθαι τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. ὁ δὲ, ἀπορρᾴδιος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγειν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ γνώμην διηγεῖσθαι, τοσαύτην ῥυᾶ μου λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥστε χ᾽ τὰς Σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες ἄρα ἐγένοντο, & τὰς ᾠδοὺς, χ᾽ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδείξαι· ὅτω θεσπέσια ἐφθέγξατο. περαίνων γὰρ αὐτὸν τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τὸν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν, καὶ τὰ δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλοῦτον καὶ δόξης, καὶ βασιλείας, καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσὸν, καὶ πορφύρας, καὶ τὰ πάνυ περιβλέπτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ καὶ μοὶ δοκούντων. ἀτὰρ ἔγωγε ἀτενὲς καὶ ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεχόμενος, αὐτίκα μὲν οὐδὲ εἶχον εἰκάσαι ὅτῳ ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ παντοίως ἐμεμόμην. καὶ ἄρτι μὲν, ἐλυπούμην ἐλεγμένων μοι τὰ φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης. καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ᾽ αὐτοῖς καθηρημένοις· αὖτε δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ᾽ αὖ ὥσπερ ἐκ ζοφεροῦ τινος ἀέρος τὸν βίον τὸν πρόσθεν, ἐς αἰθρίαν τε καὶ μεγάλα φῶς ἀναβλέπων. ὥστε δὴ (ὃ κακιόπαστον) τὰ ὀφθαλμία μὲν, καὶ τῆς περὶ αὐτὰ ἀσθενείας ἐπελανθανόμην· τὸν δὲ ψυχὴν, ὀξυδερκέστερος ἢ μικρὸν ἐμεμόμην. ἐλελήθην γὰρ τέως αὐτὸν τυφλώτερον φέρων. προϊὼν δὲ, ἐς τόδε προήλθον, ὥσπερ ἄρτιος ἡμῖν ἐπεκάλεις. μανερός τε νῦν τὸν ζόφου & μετέωρός εἰμι, καὶ ὅλως μικρὸν οὐκέτι οὐδὲν ὄπινος. δοκῶ γάρ μοι ὅμοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ Ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται παθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτό. θερμότεροι γὰρ ὄντες φύσει, πιόντες ἰσχυρὸν ὅτου ποτὲ, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ διπλασίως τοῦ τῶν ἀκράτου ἐξεμάνησαν. ὅτω σοι καὶ αὐτὸς ἔνθεος καὶ μεθύων τοῦ τ᾽ λόγων, περιέρχομαι.

καὶ μᾶλλον τοῦτό γε, ὦ μειρύλλιον, ἀλλὰ νήφοντα τε καὶ σωφρονοῦντα ὄντιν. ΛΟΥ. ἐγὼ μὲν βουλοίμην ἂν εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονῶ αὐτῶν οἶμαι δεῖν, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη. ΦΙΛ. θαῤῥεῖ ὦ γαθέ. τοῦτο γάρ τοι ὃ τοῦ Ὁμήρου, αὐτεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνεις. καὶ εἰ γε μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε παρέξεσθαι περὶ τοῖς πολλοῖς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μέμνημαι· ἄλλως τε, καὶ ἡδύ μοι ὃ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ οὕτω ἤδη μελέτην ἐποιησάμην. ἐπεὶ κἂν τις μὴ παρῶν τύχῃ, καὶ ὅτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀναλαμβάνω παρ' ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ἢ παρόντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς ἀναμιμνήσκονται, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὸν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτοὺς, ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται, καὶ προσάπτοντες τὸν ψυχὸν τῇ μνήμῃ τῶν προειλημμένων σχολὴν οὐκ ἄγοισιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν ἀνιᾶσθαι. οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας παρούσης, τοὺς λόγους οὓς τότε ἤκουσα σωναγείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀναπολίπτων, ὀλίγον ἔχω θαμίζεσθαι. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τῶν ἀποβλέπω, πᾶσι μοὶ πρᾶγμα τοῖς ἐμοῖς παρεπομένοις τὸν ἄνδρα ἐνεῖναι οἰόμενος· ἀεὶ δὲ ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρὸς με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπερείσω τὸν ψυχὸν, καὶ ὃ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς θαμβεῖ. καὶ γάρ τοι τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐξαπατέλιπέ τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι. ΛΟΥ. παῦε ὦ θαυμάσιε μικρὸν ἀναχρόμενος, καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα, ὡς δ' μετείως με ἀποκναίεις πρειάγων. ΦΙΛ. οὐ λέγεις, ὃ ὅτῳ χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο ὦ ἑταῖρε, ἤδη πραγικοὺς, ἢ καὶ νὴ Δία κωμικοὺς φαύλους ἑώρακας ὑποκριτὰς, τῶν συρίττομένων λέγω τούτων, καὶ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα,

καὶ μᾶλλον τοῦτό γε, ὦ μειρύλλιον, ἀλλὰ νήφοντα τε καὶ σωφρονοῦντα ὄντιν. ΛΟΥ. ἐγὼ μὲν βουλοίμην ἂν εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ καταφρονῶ αὐτῶν οἶμαι δεῖν, ἄλλως τε εἰ καὶ φίλος καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη. ΦΙΛ. θαῤῥεῖ ὦ γαθέ. τοῦτο γάρ τοι ὃ τοῦ Ὁμήρου, αὐτεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνεις. καὶ εἰ γε μὴ ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου διηγουμένου. μάρτυρα γάρ σε παρέξεσθαι περὶ τοῖς πολλοῖς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μέμνημαι· ἄλλως τε, καὶ ἡδύ μοι ὃ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ οὕτω ἤδη μελέτην ἐποιησάμην. ἐπεὶ κἂν τις μὴ παρῶν τύχῃ, καὶ ὅτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀναλαμβάνω παρ' ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ἢ παρόντων, ἔργ' ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους αὐτοῖς ἀναμιμνήσκονται, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὸν νόσον, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται, καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτοὺς, ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται, καὶ προσάπτοντες τὸν ψυχὸν τῇ μνήμῃ τῶν προειλημμένων σχολὴν οὐκ ἄγοισιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν ἀνιᾶσθαι. οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας παρούσης, τοὺς λόγους οὓς τότε ἤκουσα σωναγείρων, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀναπολίπτων, ὀλίγον ἔχω θαμίζεσθαι. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τῶν ἀποβλέπω, πᾶσι μοὶ πρᾶγμα τοῖς ἐμοῖς παρεπομένοις τὸν ἄνδρα ἐνεῖναι οἰόμενος· ἀεὶ δὲ ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρὸς με λέγοντος, ἐνίοτε δὲ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπερείσω τὸν ψυχὸν, καὶ ὃ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν ταῖς ἀκοαῖς θαμβεῖ. καὶ γάρ τοι τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐξαπατέλιπέ τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι. ΛΟΥ. παῦε ὦ θαυμάσιε μικρὸν ἀναχρόμενος, καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα, ὡς δ' μετείως με ἀποκναίεις πρειάγων. ΦΙΛ. οὐ λέγεις, ὃ ὅτῳ χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο ὦ ἑταῖρε, ἤδη πραγικοὺς, ἢ καὶ νὴ Δία κωμικοὺς φαύλους ἑώρακας ὑποκριτὰς, τῶν συρίττομένων λέγω τούτων, καὶ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα,

A Quanquam hoc quidem nō eſt, ebrium ſed ſobrium atque temperantem eſſe. LVC. Ego verò optarim, ſi fieri poſſit, ipſam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt, præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit. PHIL. Confide ô bone: nam iuxta Homericum illud, Feſtinantem per ſe ipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes, iam vltrà rogaſſem, me narrantem audires. Teſtem enim te relinquere apud pleroſq; volo, quòd non præter rem inſanio, præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, volupe mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationē apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in iiſque immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam verò etiam colloqui ſecum illos putant, atque iis quæ tum ſibi audire videntur, quaſi paulo antè reuera dictis, gaudent, animúmque memoriæ præteritorum applicantes, neque quieſcere poſſunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora ſunt, ſeſe angendo: eodem igitur pacto etiam ipſe, philoſophia non præſente, verba quæ tum audiui, recolligens, & mecum ipſe crebrò repetens, non paruum capio ſolatium. Et in ſumma, perinde ac ſi in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hunc quaſi quandam facem aſpicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illum còràm adeſſe exiſtimans, ſemper autem velut audiens ipſum eadem illa ſua ad me dicentem. Interdùm verò, & maximè quando animum erigo, & in illum quaſi infigo, etiam vultum illius videre mihi videor, & vocis ipſius ſonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, Reuera aculeum quendam in auditoribus reliquit. LVC. Deſine, ô admirande, parumper prælūdere, ac dic ab initio repetens iam tandē dicta illa: quoniā nō mediocriter me expectatione iſta excrucias, dū verbis ita ſuſpēdis & circūducis. PHIL. Rectè dicis, atq; ita facto opus eſt: ſed illud quęſo, Vidiſtine aliquādo ſiue Tragicos, ſiue etiā, per Iouē, Comicos hiſtriones, malos iſtos dico, qui ſibilo excipiunt, quiq; poëmata agēdo corrūpunt,

Quod de Pericle teſtatur Euripides.

ac poſtremò theatris eiiciuntur, tametſi ipſæ fabulę ſæpenumero bene ſe habeãt, ac palmã etiam reportent? I. V C. Multos noui tales. ſed quorſum hoc? PHIL. Vereor ne interim & ipſe illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens, atque ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quãtum quidem ad me ipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe videtur, ſi mecum vnà reiiciatur, meáſque partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poëta quidem ipſe talium peccatorum vobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus alicubi ſedeat, neque quicquam ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipſius periculum tibi faciã, qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq; memoria valeam, quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico diſtans. Quare ſi quid etiam minùs aut parciùs iuſto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbique in promptu eſt, occurrat, quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poëta aliter fortaſſis idem dixerat. Me verò ſi exibilaueris etiã non admodum quicquam moleſtè ferã. L V C. Vt bene ſanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractum eſt. Videris igitur etiam illa additurus fuiſſe, quòd non ita diu inter vos mutuò conuerſati eſtis, & quòd neque ipſe venis ad dicendum paratus, & quòd ſatius fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam &, quantum poſſibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis ampliùs tibi eſt apud me: exiſtimes autem huius rei gratia, quod ad proœmium atque præfationem attinet, omnia te verbis complexum atq; conſecutum eſſe: quoniam ego iam & vociferari & applaudere paratus ſum. Quòd ſi verò longiùs etiam differes, ma ignitatis eius inter ipſum certamen meminero, ac tum acutiſſimè ſibilabo. PHIL. Equidem & hæc quæ tu modò commemoraſti, dicta mihi velim: & illa quoque, quòd neque ordine, neque vt ille, iuſta quadam & continua oratione de omnibus dicturus ſum: omnino enim hoc nobis impoſſibile eſt: neque rurſum illius perſonæ attribuendo ſermonem, ne alio ac nouo etiam modo hiſtrionibus illis ſimilis fiam, qui ſæpenumero aut Agamemnonis,

A καὶ ὃ τελευταῖον ἐκβαλλομένων· καίτοι τῶν δραμάτων πολλάκις ἂν ἐχόντων τε, καὶ νενικηκότων; ΛΟΥ. πολλοὺς οἶδα τοιούτους. ἀλλὰ τί τοῦτο; ΦΙΛ. δέδοικα μή σοι μεζόνως δόξω γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι· τὰ μὲν, ἀπάντως σπουδείρων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἀσθενείας τὸν νοῦν διαφθείρων· καί πως παραληθεὶς ῥῆμα καὶ αὐτὸ καταγνῶναι τῶν δραμάτων. καὶ ὃ μὲν ἐμὸν, οὐ πάνυ ἀλγήσομαι. ἡ δὲ ὑποθεσις, ἃ μετείσως με λυπήσειν ἔοικε σπουδὴν ἀπολουσα, καὶ ὃ ἐμὸν μέρος ἀδημονήσασα. τοῦτ' οὖν πρὸ B ὅλου μέμνησό μοι τὸν λόγον, ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ὑμῖν, τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων ἀναίτιος, καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω που κάθηται, οὐδὲν αὐτῷ μέλον τῶν ἐν θεάτρῳ παρατρεχόντων. ἐγὼ δὲ ἐμαυτὸν σοι πεῖραν παρέχω, ὁποῖός τίς εἰμι τὼ μιμήματι ὑποκριτὴς, οὐδὲν ἀλλέλου τὰ ἄλλα τραγικοῦ διαφέρων. ὥστε κἂν ὑποθέστερόν τι δοκῶ λέγειν, σκῆψιν μὲν ἔστω παρόντα, ὡς ἄμεινον ἦν· καὶ ἄλλος ὁ ποιητὴς ἴσως διεξῆλθε· ἐμὲ γὰρ ἂν σκυθρίτης, ἃ πάνυ τι λυπήσομεν. ΛΟΥ. ὡς εὖγε νὴ τὸν Ἑρμῆν καὶ C τὸν τῶν ῥητόρων νόμον πεπαρασκευάσθαί σοι. ἔοικας γοῦν καλεῖνα παρεσκευῆσθαι, ὡς δι' ὀλίγου τε ὑμῖν ἡ σπουδὴ ἐγίνετο, καὶ ὡς ἥδη αὐτὸς ἧκεις πρὸς τὸν λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτὸν ταῦτα λέγοντος ἀκούειν. σὺ γὰρ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συλλεγομένοις. οὐ ταῦτ' ἐρεῖν ἔμελλες; ἆρ' ἂν οὖν αὐτὰ ἔτι σοι δεῖ παρὰ ἐμοῦ· νόμισον γὰ τούτου γε ἕνεκα πάντα σοι παρεσκευῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν D καὶ κροτεῖν ἕτοιμός εἰμι. ἀλλ' ὃ Διφιλῆς, μνησικακήσω γε τοῦτό τὸν ἀγῶνα, καὶ ὀξύτατα συρίξομαι. ΦΙΛ. καὶ ταῦτα μὲν, ἃ σὺ δίκαιος, ἐβουλόμην ἂν εἰρῆσθαί μοι. καλεῖνα δὲ, ὅτι γε μὴ ἔξῆς, οὐδὲ ὡς σκῆψιν ἔλεγε, ῥᾴδιόν τινα παρὰ πάντων ἐρᾶν. πάνυ γὰρ τοῦθ' ἡμῖν ἀδυνάτον. ἀλλ' αὖ ἐκείνῳ παρεθεὶς τοὺς λόγους, μὴ δὲ κατ' ἄλλό τι γένωμαι τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἳ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος,

ἢ Κρέοντος, ἢ ἢ Ἡρακλέους αὐτὸ τοῦτο πρόσωπον ἀναληφότες, χρυσίδας ἠμφιεσμένοι, & ὄγκον βλέποντες, ἢ μέγα κεχηνότες, μικρὸν φθέγγονται, ἢ ἰσχνόν, ἢ γυναικώδες, ἢ τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. ἵν' οὖν μὴ ἢ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πρὸς μεῖζον τῆς ἐμαυτοῦ κεφαλῆς πρόσωπεῖον προσκείμενος, ἢ τὸν σκελετὸν καταισχύνων, ἀπὸ γυμνοῦ σοι βούλομαι τοὐμοῦ προσώπου προσλαλεῖν, ἵνα μὴ συγκαταπατήσω που πρὸς τὸν ἥρωα οἷς ὑποκρίνομαι. ΛΟΥ. οὗτος οὐκοῦν ὁ παύσεται τήμερον. πρὸς με πολλῇ τῇ σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος; ΦΙΛ. καὶ μὲν παύσομαί γε. πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἤδη τρέψομαι. Ἡ μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων, ἔπαινος ἦν τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῶν Ἀθήνησιν οἰκούντων, οἷς φιλοσοφία & πενία συνέπεσθαι εἴωθε. καὶ οὔτε τῶν ἀστῶν, οὔτε τῶν ξένων οὐδένα τέρπονται ὁρῶντες, ὃς ἂν πλουσίως εἰσάγηται εἰς αὐτοὺς διαίτης. ἀλλ' εἴ τινα καὶ ἁφίκηται πρὸς αὐτοὺς οὕτω προσκείμενος, ἠρέμα τε μεθαρμόττουσι, καὶ ὥσπερ παιδαγωγοῦσι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν τῆς διαίτης μεθιστᾶσιν. ἐμέμνητο γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων, ὃς ἐλθὼν Ἀθήναζε μάλα βαρύσημος, καὶ φορτικὸς ἀκολούθων ὄχλῳ, καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι, καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὡς ἔνι ζηλωτὸς εἶναι πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὡς ἂν δυσδαίμων ἀποβλέπεσθαι. τοῖς δ' ἄρα δυστυχεῖν ἐδόκει ὁ πλούσιον. καὶ παιδεύειν ἐπεχείρουν αὐτόν, ἁπλῶς, οὐδ' αὐτηρῶς ἀπαγορεύοντες ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει καθ' ὃν τινα τρόπον βούλοιτο βιοῦν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχλεῖσθαι, φιλίων τοῖς οἰκέταις, καὶ ξενοχωρῶν τοῖς ἀπόρων τάς, ἡσυχῇ πως αὐ ἐπεφύγαρ, προσποιούμενος λανθάνειν, ὥσπερ ἂν πρὸς αὐτὸν ὀκνῶν ἀποτείνων, Δέδοικε μὴ καταπόλλυται μεταξὺ λουόμενος. καὶ μὲν εἰρωνεύεσθαί γε μακρὰ κατέχει ὁ βαλανεύς· οὐδὲν οὖν δεῖ γραπτέου. ὁ δ', ἀκούων ἃ ἐλέγετο, μεταξὺ ἐπαιδεύετο. πρὸς δὲ ἐσθῆτα πρὸς ποικίλον, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσεν αὐτὸν, ἀστείως πάνυ ὁ αἰθηρὸς βαπτιστὴς τῶν χρωμάτων, ἐπὶ ἤδη λέγοντες,

A aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multo demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo personam induisse, ipsumq; ornatum dehonestare, ex nuda tibi volo meaque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illum Heroëm quem ago, mecum vnà conuellam ac lacerem. Luc. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me crebra

B illa scena atque tragœdia vti? Phil. At verò cesso quidem: ad illa autem de quibus cœperam, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædã fuit Græciæ, & eorum hominum qui Athenis cõmorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate vnà educarentur, & neque ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret: sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemque vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus, qui cùm venisset Athenas admodum insignis & conspicuus, magna comitantium turba stipatus, auro variaq; veste exornatus, ipse quidem Athenien-

C sibus omnibus existimabatur valdè beatus esse, & perinde ac deus quispiam suspiciendus: istis autem miser atque infelix quispiam videbatur homuncio ille: statimq; erudire illũ aggrediebantur, non acerbè, neq; etiã aperte interdicentes ne in libera ciuitate quocũq; ipse pacto viuere vellet: sed postquã & in gymnasiis, & in balneis quoq; molestus erat, obterens seruos suos, & in angustum cogẽs obuios, ex occulto quidã submissa voce, quasi lateret, neq; tamẽ illum perstringere vellet, subiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat isto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rursum autem vbi vestem illam variam atque pũpuream exuebat sese, vrbanè admodum

D floriditatem atque nitorem istum colorum irridentes, Iam ver adest, dicebant.

&, Vnde nobis pauo hic? &, Fortaſſis matris ipſius hæc eſt: & id genus ſimilia. atque eodem pacto etiam cætera illius cum riſu carpebant, nunc annulorum multitudinem, nunc comę ſuperuacaneã curam, nunc victus intemperantiam atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad ſobrietatem atque modeſtiam reuocatus eſt, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abiit. Quòd autem nõ puderet eos etiam paupertatẽ confiteri, referebat mihi vocem quandã, quam aiebat publicè ab omnibus emiſſam audiſſe ſe in ludis Panathenaicis. Deprehenſum enim quendã ex ciuibus fuiſſe, & ad præſidem ludorum adductũ, eo quòd inveſte tincta ad ſpectaculũ veniret: cæteros autem qui hominem videbant, miſertos illius, ac veniam precatos eſſe. Atque vbi præco iam proclamaret quòd in leges cõmiſiſſet, quia tali cũ veſte ludos ſpectaret: omnes vna voce, quaſi antea ſuper hoc deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, vt venia daretur talibus induto: neque enim aliam veſtem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatem quoque eam quæ illic eſſet, ac victus frugalitatem, necnon & otium, & quòd homines minimè curioſi atque auidi rerum eſſent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos ſunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuerſationem eorum hominum, philoſophię ipſi conſonam eſſe, moréſque puros ac ſobrios conſeruare poſſe: ſtudioſo videlicet homini, & qui diuitias contemnere didiciſſet: & qui ſecundùm ea quæ natura honeſta ſunt, viuere ſecum ipſe ſtatuiſſet: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atque accommodam eſſe. At qui diuitias amaret, auróque delectaretur, præterea purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam guſtaſſet, & cum ſeruitute enutritus eſſet, aut qui voluptati toto animo incumbens, huic vni inſeruire atque obſequi ſtatuiſſet, amans epularum ac menſæ opiparè inſtructæ, indulgens vino ac rebus venereis, plenus præſtigiarum, deceptionis atque mendacij: aut rurſum qui delectaretur audiendo cithararum ſonitus, aliorúmque inſtrumentorum laſciuos crepitus, gauderétque cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius conſuetudinem. Ibi enim rerum chariſſimarum ipſis, omnes plateas, omniáque fora referta eſſe: ac licere ipſis omnibus quaſi portis voluptatem recipere,

Continentia ac paupertatis commendatio.

Intemperantia reprehenſio.

A καὶ πόθεν ὁ ταὼς οὗτος; καὶ τάχα τῆς μητρός ἐστιν αὐτῷ· καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τἆλλα δὲ οὕτως ἀπέσκωπτον, ἢ τῶν δακτυλίων ὃ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης ὃ περιέργον, ἢ τῆς δίαίτης ὃ ἀκόλαστον. ὥστε κατ' μικρὸν ἐσωφρονίσθη, καὶ πολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδευμένος. Οτι δ' οὐκ αἰσχύνην πενίαν ὁμολογοῦντες, ἐμέμνητο πρός με φωνῆς τινος, ἣν ἀκοῦσαι πολίτων ἔφη κοινῇ προελθόντων ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων. ληφθέντα μὲν γάρ τινα τῶν πολιτῶν, ἀγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, ὅτι βαθεῖον B ἔχων ἱμάτιον, ἐθεώρει. τοὺς δὲ, ἰδόντας, ἐλεῆσαί τε, καὶ παραιτεῖσθαι, καὶ τὸ κήρυκος ἀφιέντος ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε, τοιαύτῃ ἐσθῆτι θεώμενος, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πολίτας ὡσπερ ἐσκεμμένους συγγνώμην ἀπονέμειν αὐτῷ, τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἑτέραν. Ταῦτά τε οὖν ἐπῄει, καὶ παρῄνει, τὴν ἐλευθερίαν τὴν σκῆ, καὶ τῆς διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἐστι. ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίᾳ σωφρόνι τὴν C παρὰ τοῖς τοιούτοις διατριβὴν, καὶ καταγὲς ἦθος φυλάξαι δυναμένῃ, ἀπονδαίῳ τε ἀνδρὶ καὶ πλοῦτον καταφρονῆσαι πεπαιδευμένῳ, καὶ παρὰ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν παρασκευαζομένῳ, τὸν σκῆ βίον ὡς μάλιστα ἁρμόσαντα. ὅστις δὲ πλούτου ἐρᾷ, καὶ χρυσῷ κεκήληται, καὶ πορφύρᾳ, τὸ δυναστείᾳ μέσῃ τὸ εὐδαίμων, ἄγλυκυς μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀγεύστατος δὲ ἀληθείας, κολακείᾳ τὰ πολλὰ καὶ δουλείᾳ συνέζευκε· ἢ ὅστις ἡδονῇ πᾶσιν τοῖς ψυχῆς ἐπιτέρφας, D ταύτῃ μόνῃ λατρεύειν διέγνωκε, φίλος μὲν παρέργων τραπεζῶν, φίλος δὲ πότων, καὶ ἀφροδισίων, καὶ ἀπλέως ῥᾳστώνης, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅστις ἀκοῦσαι τέρπεται κρουμάτων τε, καὶ τερετισμάτων, καὶ διεφθαρμένων ἀσμάτων, τοῖς δὲ τοιούτοις πρέπειν τοῖς ἐνταῦθα διατρίβειν. μεσαὶ γὰρ αὐτοῖς τῶν φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ ἀγοραί. πύλαι δὲ πάσας πύλας τοῖς ἡδονῇ καταδέχεσθαι.

τῦτο μὲν, δι' ὀφθαλμῶν· τῦτο δὲ, δι' ὤτων τε, A partim quidem per oculos, partim autem per aures & naſum, partim etiam per gulam, & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatum. Relaxatur autem atque auertitur, animo ſubmerſo atque obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iuſtitia: quibus locus ille deſertus & vacuus redditus, ſiti autem ſemper impletus, ſuppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem deſcribebat mihi vrbem, taliúmque magiſtram bonorum. Ego itaque, inquit, quando primùm ex Græcia reuerſus fueram, atque iſta iam propius aſpicicbam, reuocans me ipſum, & quaſi verbis cõpellans, rationem poſcebam aduentus huc mei, Homerica illa videlicet mecum ipſe dictans: Odyſſ. ια.

Cur autem infelix, deſerto lumine Phœbi

(Græcia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate) Veniſti? vt videas loci huius tumultus, ſycophantas videlicet, ſalutationes ſuperbas, cœnas, adulatores, homicidia, teſtamentorum expectationes, & amicitias ſimulatas? Aut quid tandem facere decreuiſti, cùm neque diſcedere hinc, neque conſuetis & inueteratis hiſce vti poſſis? Hoc igitur pacto mecum ipſe conſultans, & quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipſum è telis, vt dicitur, ſubducens, éque hominum cęde, atque tumultibus, éque cruore, de cætero domi continere me ſtatui: atque hanc muliebrem quandam vitam & timidam pleriſque viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone, & veritate colloquium habeo. Ac meipſum quaſi in quodam amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodum inſpicio atque contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam vt virum verè conſtantem ac firmum tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorum quoque encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora vſquam animorum experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur conſuetudine. Neque enim parum eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndiq; attrahentibus ac detinentibus:

ῥῖναν· τῦτο δὲ, κὴ σῖτα λαιμόν, & δι' ἀφροδισίων. ὑφ' ἧς δὲ ῥεύσης ἀενάου τε & ζολεροῦ ῥεύματος, πᾶσαι μὲν αἱ ὁδοὶ στενοῦνται· ἐρημοῦται γὰρ μοιχεία, & φιλαργυρία, καὶ ὑποκρισία, κὴ ὅ τι τοιοῦτον φῦλον τῶν ἡδονῶν. παραπόλλυται δὲ τῆς ψυχῆς ὑποκλυζομένης πάντοθεν, αἰδὼς, καὶ ἀρετὴ, καὶ δικαιοσύνη· τὴν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γινόμενος, δίψης ἀεὶ πιμπλάμενος, αἰθεῖ πολλαῖς τε κὴ ἀγελαίαις ἐπιθυμίαις. τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. ἐγὼ δ' οὖν ἔφην ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ B τῆς Ἑλλάδος, πλησίον που γινόμενος, ὑπεστήσας ἐμαυτὸν, λόγον ἀπῄτουν τῆς δεῦρο ἀφίξεως, ἔνθεν δὴ τὰ τῦ Ὁμήρου λέγων,

Τίπτ' αὖ ὦ δύστηνε λιπὼν φάος ἠελίοιο

(Τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν,) ἦλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνθάδε θόρυβον, συκοφάντας, καὶ προπομπὰς ὑπερφάνους, & δεῖπνα, & κόλακας, κὴ μαιφονίας, κὴ ἀφανεῖς προδοσίας, κὴ φιλίας ὑποπλάστους; ἢ τί κὴ πρᾶξιν διέγνωκας, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς κεκτημένοις δυναμένῳ; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ Ζεὺς τὸν Ἕκτορα, ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων, φασὶν, ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκθ' αἵματος, ἔκτε κυδοιμοῦ, τὸλοιπὸν οἰκουρεῖν εἱλόμην, καὶ βίον τινὰ τῦτον γυναικώδη, & ἀπολιπὼν τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα πρεπτέρμονα, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ, & Πλάτωνι, & ἀληθείᾳ προσλαλῶ. & καθίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μικρῷ, σφόδρα που μετέωρος ὑπισχνοῦμαι τὰ γινόμενα· τῦτο μὲν, πολλῶν ψυχαγωγίαν & γέλωτα παρέχειν δυνάμενα· τῦτο δὲ, πεῖραν ἀνδρὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίου λαβεῖν. εἰ γὰρ χρὴ & κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν, μὴ ὑπολάβῃς μεῖζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς, ἢ τῆς ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστέραν τῆς δὲ τῆς πόλεως, κὴ τῆς ἐνθάδε διατριβῆς. οὐ γὰρ μικρὸν αἱρεῖν τοσαύτας μὲν ἐπιθυμίας, τοσούτοις δὲ θεάμασί τε & ἀκούσμασι πάντοθεν ἕλκουσι, καὶ περιπλεκομένοις.

Quòd animum sapientis labefactare possint.

sed oportet omnino Vlyssis exemplo præternauigare illa, non quidem ligatis manibus, vt ille, (nam hoc formidolosum foret) neque etiam auribus cera obturatis, sed audientem atque liberum, & verè animum supra hæc elatum habentem. Licet autem & philosophiam mirari; conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam: bonaq; ista fortunę contemnere, vbi aspexeris, velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarum varietate, fabula, alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licèt fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspiciētes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur, licet, atque animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui

Hypotyposis diuitiũ fastuosorũ

& purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum annulos ostentāt, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiā obuios aliena voce salutant, & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solùm ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incurua ntem, animo à longè demisso & humiliato, illiúsque affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterā deosculari: quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atque obseruantes, qui de media nocte surgentes circuncursant totam ciuitatē, & à seruis exclusi foribus, canes, & adulatores & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atque multorum malorum causa, cœna est: in qua quidem

A Ἀλλ' ἀτεχνῶς δεῖ τὸν Ὀδυσσέα μιμησάμενον, παραπλεῦσαι αὐτά, μὴ δεδεμένον τὰς χεῖρας. δῆλον γάρ. μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον, ἀλλ' ἀκούοντα, καὶ λελυμένον, καὶ ἀληθῶς ὑπερφέροντα. ἔνεστι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωρῶντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τὴν τῆς τύχης ἀγαθῶν καταφρονῆσαι, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὸν μὲν, ἐξ οἰκέτου δεσπότην προϊόντα, τὸν δ' αὖτε πλούσιον, πένητα· τὸν δὲ, σατράπην ἐκ πένητος, ἢ βασιλέα· τὸν δὲ, φίλον ἐκ τούτου· τὸν δὲ, ἐχθρόν· τὸν δὲ, φυ-
B γάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ ὃ δυνάτατόν ἐστιν, ὅτι καίτοι μαρτυρομένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως τοῖς ὀσημέραι βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας· καὶ μεσοῦσι πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀγνωμόνων ἐλπίδων. ὃ δὲ δὴ ἔφην, ὅτι καὶ γελᾶν ἔνεστι τοῖς γιγνομένοις, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι· τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὲν πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τοὺς δακτύλους προτείνοντες, καὶ πολλὴν κατηγορουμένους ἀπειρο-
C καλίαν; ὃ δὲ χαλεπώτατον, τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλοτρία φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾶν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοῖς προσέβλεψαν. οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι θέλοντες, ἢ πόρρωθεν, ἢ ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα, καὶ ὑποκύψαντα, καὶ πόρρωθεν τὴν ψυχὴν παρεικότα, καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, ὃ σχῆμα, ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλῆσαι, ζηλωτὸν καὶ προσκυνητὸν τοῖς
D μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν. ὅθεν ἔσχε πρέσχων ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατώμενον. ἐπαινῶ δέ γε αὐτῶν τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς στόμασιν ἡμᾶς προσίενται. πολὺ γὰρ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιότεροι. νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης, περιϊόντες ἂν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλῄόμενοι, κύνες, καὶ κόλακες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. ἡδὺ δὲ τῆς πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς περιόδου, ὃ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν· ἐν ᾧ

πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ τοῦδε γεύμενοι ἐμπιόντες; πόσα δὲ ὧν οὐκ ἐχρῆν ἀπολελήσθαι τες, ἢ μεμφόμενοι ὃ τελευταῖον, ἢ δυσφορηθέντες, ἀπίασιν, ἢ διαβάλλοντες ὃ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες; πλήρης ὁ, αὐτῶν ἐμουόντων, οἱ γεννηθέντες, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις μαχόμενοι. καὶ μὲν ἡμέρας οἱ πλείονες αὐτῶν κατακλιθέντες, ἰατροῖς πρέχουσιν ἀφορμὰς τοῦ ἐσθίειν. ἔνιοι μὲν γάρ, ὃ καινότατον, οὐδὲ νοσεῖν σχολάζουσιν. ἐγὼ μὲν οἶμαι πολὺ τῶν κολακευομένων ἐξωλεστέρους τοὺς κόλακας εἶναι. καὶ ἥδομαι τοῖς κόλαξι συνειλημμένος· καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐκείνους καθίστασθαι τῆς ὑπερηφανίας αἰτίους. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὸν πλοῦτον θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι, καὶ τοὺς πυλῶνας ἕωθεν ἐμπλήσωσι, καὶ προσελθόντες, ὥσπερ δεσπότας προσείπωσι, τί καὶ φρονήσειν ἐκείνους εἰκὸς ἐστιν; εἰ δέ γε κοινῷ δόγματι καὶ πρὸς ὀλίγον ἀπέχοντο τῆσδε τῆς ἐθελοδουλείας, οὐκ ἂν οἶμαι τοὐναντίον αὐτοὺς ἐλθεῖν ὅπου τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομένους τοὺς πλουσίους, μὴ ἀθέατον αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον τὸν εὐδαιμονίαν καταλιπεῖν, μηδ' αἰσθητὸν τε καὶ ἄγνωστον τῶν περιττῶν ὁ κόσμος, καὶ τῶν οἰκιῶν ὁ μέγεθος; ἃ γὰρ οὕτω τὸν πλουτεῖν ἐρῶσιν, ὡς τὸν ὄντως τὸν πλουτεῖν εὐδαιμονίζεσθαι. καὶ ὅτῳ ὃ ἔχει μηδὲν ὄφελος εἶναι πρὸς καλλὴν οἰκίας τοῦ οἰκοῦντι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, εἰ μήτις αὐτὰ θαυμάζοι. ἐχρῆν οὖν ταύτῃ τι καθαιρεῖν αὐτῶν, καὶ ἀποδυναμοῦν τὴν δυναστείαν, ὁπωσοῦν τὸν πλοῦτον τὴν ὑπεροψίαν. νῦν ὃ, λατρεύοντες, εἰς ὑπόνοιαν ἄγουσι. καὶ ὃ μὲν ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον ἂν εἰκότως νομισθείη. ὃ ὁ, τὸν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων, πολλῷ ἐπὶ τούτων γελοιότερα δρᾶν, τοῦτ' ἤδη ὃ δεινότατον ἐστι. πῶς γὰρ οἴεσθαι τὴν ψυχὴν διατεθεῖσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν προσεσπουδακότων ἀναμεμιγμένον κολάκων ὄχλῳ, καὶ τῶν ἐπ' ἀξίας τινὰ δορυφορουμένων, καὶ τοῖς ὅτι τὰ δεῖπνα προσαγγέλλουσι κοινολο-

illi, quàm multa ingurgitantes, quàm multa autem potantes, quàm multa etiã quæ proloqui non decet, reprehendentes postremò, aut ęgrè ferentes discedũt: & vel ipsam criminantur cœnam, vel cõtumeliam aut sorditiem accusant? Pleni autem & angiportus sunt vomentibus ipsis & circa vilissima quæque prostibula depugnantibus Et complures ipsorum in multum diem decumbentes, circumeundi causam medicis prębent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ęgrotando quiescunt, aut otium ducunt. Ego verò multo adulatores ipsos magis perditos esse, quàm quibus adulantur, existimo, & propemodum authores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admirãtur, aurum laudibus extollunt, vestibula mane complent, & accedentes ipsos quasi dominos appellant: quid quæso etiam cogitare illos consentaneum est? Quòd si verò cõmuni decreto vel paululum modò abstinerent ab hac voluntaria seruitute, an non putas è diuerso ipsos diuites ad fores pauperum atque mendicorum venturos esse, vltro rogantes ne ignobilem atque obscuram, & quasi absque teste latentem ipsorum felicitatem relinquerent, néve paterentur vt inutilem, & ab omni vsu remotam & mensarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim sic ipsas diuitias amant, vt propter diuitias beatos atq; felices sese existimari. Atque ita sanè res habet, vt nulla sit vtilitas possidenti, neque pulchrarũ ædium, neque auri, neque eboris, nisi sit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, despicientiam istam atque contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando, ad stultitiam atq; amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meritò existimetur: at verò eos qui philosophari quoque se simulant, multo etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandẽ omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectum esse, quoties video istorum aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti sunt, adulatorũ turbis immiscerí: & illorũ aliquem, qui honores gerunt, satellitũ modo deducere atq. sectari: deinde & cum iis qui ad cœnã vocare solent, col-

Diuites cur diuitias amet.

loquia ferete, insigniorem autem magísque conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? Quod vel maximè indignari soleo, quòd non itidem personam ac habitum mutant, cùm vtique quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuiis operantur, cui quæso adulatorum illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestia? An non inebriantur magis quàm alij manifestè: à conuiuio autem surgunt omnium vltimi: deinde & plura aliis auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulo sunt, sæpenumero etiam cantare incipiunt? Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophantur, virtutemq; ipsam venalem tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas vocabat. Cẽsebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere vellet, principio seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: quoniam & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis cõuersando ac differendo cum volentibus, sed & indigentibus necessaria submini-
strando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantùm aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebãtur, curam aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neque suum esse illum constituebat, illud, opinor, distinguens ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem vsũ earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerẽt, præfiniẽtes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspicaturi

Non cunctandum esse bene agere.

A γελύμενον, ὅτι σημότερον δὲ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῦ σχήματος ὄντα, καὶ φανερώτερον; καὶ δ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τὼ σκευὼ μεταλλαμβάνουσι, τὰ ἄλλά γε ὁμοίως ὑποκεινόμενοι τῦ δράματος. ἀ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων εἰκάσομεν; οὐκ ἐμφορεῖται μὲν ἀπειρεκαλώτερον, μεθύσκονται δὲ φανερώτερον, ἐξαυίσανται δὲ πόντων ὕσαι, πλείω ἢ ἀποφέρειν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν· οἱ δ' ἀστειότεροι, πολλάκις αὐτῶν καὶ ἆσαι παρήξησάν; καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γελοῖα ἦγειτο. μά-
B λιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν ὅτι μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὼ ἀρετὼ ὤνιον ὥσπερ ὀξ ἀγορᾶς παρεστώτων. ἐργαστήρια γοῦν ἐκάλει καὶ καπηλεῖα τὰς τούτων διατριβάς· ὠξίου γὰρ τὸν πλούτου καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρῶτον ἑαυτὸν παρέχειν ὑπερτέρων λημμάτων. Ἀμέλει καὶ πρᾶττων ταῦτα διετέλει· ὐ μόνον παρεῖχε τοῖς ἀξιοῦσι συνδιατρίβων, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, καὶ πᾶσης περιουσίας καταφρονῶν· τοσούτου δέον ὀρέγεσθαι τῶν ὄντως παρόντων,
C ὥστε μηδὲ τῶν ἑαυτῦ φθειρομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ὃς γε καὶ ἀγρὸν ὐ πόρρω τῆς πόλεως κεκτημένος, οὐδὲ ἐπιβεβῶκε αὐτῦ πολλῶν ἐτῶν ἤδη ἀξίωσεν, ἀλλ' οὐδὲ τὼ ἀρχὼ αὐτῦ εἰδ' ὁμολογεῖ. ταῦτ' οἶμαι δῆλον ὡς, ὅτι τούτων μὲ φύσει οὐδενὸς ἐσμεν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ διαδοχῇ τὼ χρῆσιν αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα, κἀπειδὰν ἡ προθεσμία πρέλθῃ, τὼνικαῦτα παραλαβὼν ἄλλος, ἀπολαύῃ τῦ ὀνόματος. ὐ μικρὰ δὲ ὀκνηρὰ παρέχει τοῖς ζηλωτὴ ἐθέλουσι, παραδείγματα, τῆς ἕξεως ὃ ἀπέριττον, καὶ τῶν γυμνασίων ὃ σύμμετρον, καὶ τῦ προσώπου ὃ αἰδέσιμον, καὶ τῆς ἐσθῆτος ὃ μέτριον· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τῆς διανοίας ὃ ἥρμοσμένον, καὶ ὃ ἤμερον τῦ ἤθους. παρῄνει δὲ τοῖς συνοῦσι μὴτ' ἀναβάλλεσθαι ὃ ἀγαθόν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιῶν, προθεσμίας διδομένας ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους

τῶ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τῶ τὰ δέοντα ποιήσειν. ἄξιόν γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τὸν παῖδα τοῦ καλοῦ ὁρμώντα. δῆλος ἦν ὢν καὶ τῶν ζώντων κατεγνωκὼς φιλοσόφων, οἱ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπελάμβανον, ὧν πολλῆς ἀνάγκης, καὶ πόνοις, τοῖς νέοις ἀντέχειν καταγυμνάσωσι· τῶν μὲν δεῖν οἱ πολλοὶ κελεύοντες, ἄλλοι δὲ, μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ὑποφαυσίας αὐτῶν καταξύοντες. ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ σκληρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι, καὶ τὸν ἄρισα παιδεύσειν ἀνθρώπους προαιρούμενον, τοῦτο μὲν, ψυχῆς, τοῦτο δὲ, σώματος, τοῦτο δὲ, ἡλικίας τε καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐσομένου, ἵνα μὴ τὰ τῶνδε δυνάμεν ὑπερτάττων ἐλεγχθῇ. πολλοὺς γοῦν καὶ τελευτᾶν ἔφασκεν ἤδη ἀλόγως ὑπερπονήσαντας· ἕνα δὲ καὶ αὐτὸς εἶδον, ὃς ἐν γλυκάμωνος τῶν πρὸ ἐκείνου καιρῶν, ὅπου τάχιστα λόγων ἀληθῶν ἐπήκουσεν, ἀμεταστρεπτὶ φεύγων, ὡς αὐτὸν ἀφίκετο· καὶ δῆλος ἦν ῥᾴων ἀφικόμενος. ἤδη δὲ τούτων ἀποστὰς, τῶν ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμέμνητο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διεξῄει, καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἱππέων εἰκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τοῖς ἐν τοῖς στενωποῖς τοῖς τούτων ἀφόλοις. πολλὴ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱππομανία· καὶ πολλῶν ἤδη ἀπολωλότων εἰς δοκούντων ἐπιλήπτων. μετὰ δὲ ταῦτα, ἑτέρου δράματος ἤρξατο τῶν ἀμφὶ τὸν νεκρὸν καὶ τὰς διαθήκας καλινδουμένων, παρεστὼς ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ πρὸς ὅλον τὸν βίον παρίενται, τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς στρατέρας ἀληθείας. ἀφ' ἧς μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν παρῆλθον, ὅτι καὶ συγκαπρύπτειν ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἀμαθίας, καὶ τὸν αἰαλγησίαν ἔλεγεφον ὁμολογοῦσιν· οἱ μὲν, ἐαυτοῖς ἐκκαίοντες κελεύοντες συγκαταφλέγεσθαι τῶν τῶνδε τὸν βίον τιμίων. οἱ δὲ, καὶ τῶνδε μόνον τινὰς οἰκέτας τοῖς τάφοις. ἔνιοι δὲ, καὶ στέφειν τὰς στήλας αὐτῶν, ὑπὸ τῶν ἔτι καὶ τῶνδε τὸν τελευτῶν διαμένοντες.

mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotum esse illum ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autem apparebat quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac vsu assuefecissent. Atque ob id multi ligare atque vincire se iubebant, alij cutem flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulo erāt, etiā ferro superficiem corporis radebāt. Putabat enim ille multo priùs in animis duritiē istam & firmitatem cōtra dolores B ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque obseruationem quandā habere debere, vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quāprimùm veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum C peruenit, videbaturq; multo quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediēs ab istis, aliorum rursus hominum mētionem faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab aliis impelluntur: præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, déq; iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ D partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addens, quòd vnam hanc vocem, Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiam interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd & secum sepeliri ignorantiam suam velle eos aiebat, & stultitiam suam apertè scripto etiam testari, dum alij vestes quibus in vita pretiosioribus vsi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alij autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes.

Contra apathiam.

De frugalitate, & vitamodestia.

De stultitia circa testamēta.

In voluptuarios.

Coniecturam igitur inde fieri volebant, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de iis quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuiis cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatémque illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundùm naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd nevti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finéq; earum confunderent, vndiq; permittentes voluptatibus animum proterendum & conculcandum, & hoc quod in Tragœdiis atque Comœdiis dicitur, Iam & præter casam incitati. Solœcisimum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Cæterùm ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locum vbi eas adhibere deberent, nescirent. Nã si afflatu atque odore, inquit, violarum rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat, iuxta ipsã, quàm proximè fieri potest, respirationẽ, vt quamplurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curiosam atq; immodicam compositionem sectantur. Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negotia sustinere. Indicabat autem, quatuor illos digitorum caussa totum hunc suscipere laborem solere. Tot enim digitorum mensurã equat vel longissimum hominis guttur. Nã neque antea quàm eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederunt, vllam voluptatem eos capere: nec rursum posteaquam illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illã quę fit ex tam pretiosis & charis istis, repletionẽ reddi. Restare igitur vt illã quæ velut in transcursu percipitur, voluptatem, tã grãdi pecunia mercentur. Consentanea autẽ ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istã, quòd veriores illas voluptates ignorarẽt, quas omnes Philosophia suppeditat & quasi subministrat iis qui laborare volũt.

Sic Eras. in prouer. Ita fuge, ne præter casam.

In gulosos.

Quatuor digitorum voluptas.

A εἰκάζειν οὖν ἠξίουν τι πεπρᾶχθαι τούτοις ἤδη τὸν βίον, εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μὴ τοῦ βίου ἐπισκήπτοιεν. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς πολυτελεῖς ὄψων ὠνουμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετ' κρότων τε καὶ ἀρωμάτων ἐκχέοντας, τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ τὸ ἀσθμαίνειν αὐτῶν καὶ τὸ ἥδεσθαι ἀγαπῶντας, ὃ ἦν ἐν καιρῷ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς τελεῖν ὑπερφαίνουσθαι. τούτους εἶναι τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας· ὃ καὶ μάλιστα διέσυρεν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἴσασι ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ καὶ ταύταις ἤδη νομοδοσι, καὶ τοῖς ὅροις συνέχεσι, πόθεν τῇ τρυφῇ ἤδη δόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατεῖν. καὶ τοῦτο δὲ ὃ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ ἤδη ὑβρεῖν εἰσιαζόμενοι. Σολοικισμὸν ἂν ἐκάλει τοιοῦτο τῶν ἡδονῶν. ἀπὸ τῆς αὐτῆς γνώμης κἀκεῖνα ἔλεγεν, ἀτεχνῶς τὸν Μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τῷ ταύρου τὸν δημιουργὸν θεόν, ὅτι προσθέντα τῶν ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα· ὕτω δὴ καὶ οὗτος ἠπόρει τῶν στεφανωμένων, ὅπη μὴ ἴσασι τὸν στεφάνου τόπον. εἰ γάρ τι ἔφη τῇ πόῃ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ἐκεῖ τῇ ῥινὶ μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι, πρὸ αὐτοῦ ὡς οἷόν τε τοῦ ἀναπνοῆς, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀπέσπων τῆς ἡδονῆς. καὶ μὴν κἀκείνους διεγέλα, τοὺς θαυμαστόν τινα τοῦ σπουδῆς ἕνεκα τὰ δεῖπνα ποιουμένους, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ πεμμάτων πεπειρίας. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἕρωτι, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ὑπέφαινε γοῦν τεττάρων δακτύλων αὐτοῖς εἶναι τὸν πάντα πνεῦμα τὸν πόνον, ἐφ' ὅσους ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαιμός ἐστιν. ὅτε γὰρ ὠρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τι τῶν ἐωνημένων, ὅτε βρωθέντων, ἡδέως γεύεσθαι τοῦ ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονῆς. λοιπὸν οὖν εἶναι τοῦ ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομένου ἡδονοῦ τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων. εἰκότα δ' πάλιν ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑπὸ ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ὧν ἁπασῶν, φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις.

τοῖ

περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῆλθ', ὁ πλῆθος τῶν ἑπομένων, τὰς ὕβρεις, τοὺς ὀπτικειμένους τοῖς οἰκέταις, καὶ μικροῦ δεῖν ἀνᾳρεθησομένους. ἓν δέ τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐφάνη, (πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει τοῦτο, καὶ τοῖς βαλανείοις ὀπτικωρεῖν.) προϊόντας γάρ τινας τῶν οἰκετῶν, δεῖ βοᾶν, καὶ προαγγέλλειν προορᾶσθαι τῶν ποδῶν, ἵνα ὑπολείπῃ τι ἢ χεῖλον μέλλωσιν ὑποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὖθις (ὃ καινότατον,) ὅτι βαδίζουσι δεῖν οὕτω. ἐποίησε, εἰ τόμητες μὲν ἀλλοτρίῳ δέηνται μὴ χρῶν, μηδὲ τῶν ὤτων, ἀκούοντες, ὀφθαλμοῖς δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προορωμένων, καὶ αἰσχύνονται, φωνὰς ἀκούοντες δυσχερεῖς αὐθαδῶν προπηδώσας, καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ὑπὸ τῆς ἀγροικίας ἡμέρας μέσης, καὶ οἱ τὰς πόλεις ὀπτιτετραμμένοι. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθών, κατέπαυσε τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ τεθηπὼς, μὴ σιωπήσῃ πεφοβημένος. ὡς δ' ἐπαύσατο, τοῦτο δὴ ὃ τῶν Φαιάκων πάθος ἐπεπόνθειν. πολὺν γὰρ δὴ χρόνον εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπον κεκηλημένος· εἶτα πολλῇ συγχύσει καὶ ἰλίγγῳ κατειλημμένος, τοῦτο μὲν, ἱδρῶτι κατερρεόμην, τοῦτο δὲ, φθέγξασθαι βουλόμενος, ἐξεπιστόμουν τε καὶ ἀνεκοπτόμην· καὶ ἥτε φωνὴ ἐξέλιπε, καὶ ἡ γλῶττα ἀνεμόγησε· καὶ τέλος, ἐδάκρυον ἀπορούμενος. ὁ γὰρ ἐξεπίτηδες, οὐδ' ὡς ἔτυχεν ἡμῶν ὁ λόγος καθίκετο, βαθεῖα δὲ καὶ κάμειος ἡ πληγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα δυσόχως ἐνεδεῖς ὁ λόγος, αὐτῷ εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, διέκνυτο τῷ ψυχῷ. εἰ γάρ τι δεῖ καὶ ἐμὲ ἤδη φιλοσόφων προσάπτεσθαι λόγων, ὧδε περὶ τούτων ὑπείληφα. δοκεῖ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ, μάλα σκοπῷ τινι ἀπαλῷ προσοικείως. βάλλονται δὲ, πολλοὶ μὲν καὶ τὸν βίον, καὶ μεσοὶ τὰς φαρέτρας ποικίλων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων, ὃ μὲν πολὺ πολύτες δύσχα τοξεύουσιν· ἀλλ' οἱ μὲν, αὐτῶν σφόδρα τοῖς νευροῖς ἐπιτείναντες, βιαιοτέρῳ τῷ δέοντος ἀφιᾶσι. καὶ ἄπλονται μὲν καὶ οὗτοι τῆς ὁδοῦ, τοῦ δὲ βέλη αὐτῶν ἐν μὲν τῷ σκοπῷ,

A Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur, multa sanè cõmemorabat, & de multitudine prosequentiũ, & de contumeliis, & de iis qui seruis impositi gestarentur, ac tantumnon efferrentur. Vnum autẽ maximè ac præter cætera odisse verbum visus est (frequẽs autem in ciuitate hoc est, & in balneis propemodum familiare ac patrium.) Prætereũtes enim quosdam ex seruis clamare oportet & admonere vt pedibus prospiciãt, si quid extantius paulò, aut cauum subituri sint, atque ita cõmonefacere eos, (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igitur atq; intolerandum putabat esse,

B si cùm ederent, alieno ore non indigerent, aut manibus: neque cùm audirent, aliorum auribus vterentur: oculis autem aliorum, valentes ac sani, ad prospiciendum opus haberent, ac sustinerent voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis conuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die, & hoc, ciuitatem atque remp. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atque huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego verò hucusque cum admiratione ac veluti stupefactus

C auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi verò hic loqui desiit, illud nimirum quod Phæacibus olim accidit, ego quoque passus sum. Longo enim tempore ad ipsum aspiciens quasi delinitus atque permulsus, deinde multa confusione atq; vertigine correptus, partim sudore manabam, partim loqui volens, destituebar viribus, ac retro inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neq; lingua iam ampliùs officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agendi, lacrymabar. Neque enim summam duntaxat

D cutem perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altiùs, & omnino ad viuum vsq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodum scitéque librato iactu emissa oratio, ipsum, si ita dicẽdum est, animum intercîdit. Si enim decet nonnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidem de hisce existimo: Videtur mihi animus homi-

Animus hominis ingeniosi scopo sagittariorum similis.

nis solertis & ingenioſi admodum similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij autẽ in hac vita multi, qui plenas quidem pharetras variis atque omnis generis orationibus habent: cęterùm non omnes certò iaculãtur, ac destinata feriunt, sed alij ipsorum neruo nimiũ intento, vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehẽdunt quidem etiam isti viã, sagittę autem ipsorũ in scopo non manent,

ſed præ vehementia ictus penetrantes ac transſuolantes, pertuſum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere ſolent. Rurſum aliis diuerſo huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, ſagittæ ipſis ad ſcopum vſque nõ perueniunt, ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidunt. Quòd ſi verò interdum etiam ſcopum cõtingunt, ſummum illum quidem & in ſuperficie tãtùm perſtringũt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim valido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt, atq; huic noſtro ſimilis, principio quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néve nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam qui omnino ne vulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non veneno, quemadmodum Scytharum ſagittę tinguntur, neq; reſina, perinde vt Cũretum, ſed ſenſim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta verè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, beneè adeo & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum, eoq; penetrans vt iam tranſiturum eſſe videatur, citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod videlicet diſperſum, totũ circumquaq; animum ambit & complectitur: atque hoc illud eſt, quo & oblectantur, & cur lacrymas inter audiendum emittũt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Sic iace, ſiqua viris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed quotquot ipſorum à Rhea corripiuntur, atque ii audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiſcũtur: ita & qui philoſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucii abeunt: ſed illi ſolùm, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus, iam antea natura inſitus atque innatus fuit. LVC. Quàm grauia & admiratione digna, atque adeò diuina, ô amice, verbis commemoraſti! multáque reuera ambroſia & loto ſaturatus, me nõ aduertente fuiſti! Quare & interim dum tu iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit, & nunc deſinente atq; tacente te, mœrore afficior. Ac vt tuo videlicet exemplo dicam quoque, ſaucius ſum. Neque verò mireris. noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordẽtur, nõ ipſi ſolũ rabie corripiũtur,

A ἀλλ' ἐπὶ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παρεδύσαντα κεχωρῆκεν μόνον τὰ πρώματα τῷ ψυχῷ ἀπέλιπεν. ἄλλοι δὲ, πάλιν τούτοις ἀπεναντίως. ἐπὶ γὰρ ἀσθενείας τε καὶ ἀρρωστίας, οὐδὲ ἀφικνῆται τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπόν· ἀλλ' ἐκλυθέντα, καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἐπὶ δέ ποτε καὶ ἀφίκηται, ἀκρον μὲν ὀπτιλίγδην ἀπέσεται, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· οὐ γὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεστάλητο. ὁστὶς δὲ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τούτῳ ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς, εἰ μὴ στερρότερος τῶν βελῶν. γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄπρωτοι σκοποί· ἐπειδὴ δὲ τοῦτα ἴδῃ, τίνι καιρῷ χρῆσας ὁ βέλος, ὅτε μὲν καθαίρει τὰ Σκυθῶν χρίεται, ὅτε οὐπῶ καθαίρει τὰ Κουρήτων, ἀλλ' ῥέμβεται δηκτικῷ τε ἅμα γλυκεῖ φαρμάκῳ τοῦτο χρίσας, ἀτεχνῶς ἐπόξυσε. ὃ δὲ, ἐνεχθὲν οὐ μάλα βιαίως, καὶ ὀξυκόλφῳ ἄχρι τοῦ διελθεῖν, μόλις τε, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφῆκεν· ὃ δὴ σκιδνάμενον, ὅλῳ ἐκ κύκλῳ τῷ ψυχῷ περιέρχεται. τοῦτό τοι καὶ ἥδονται καὶ δακρύουσι μεταξὺ ἀκούοντες, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπαθον, ἡσυχῇ ἄρα τοῦ φαρμάκου τῷ ψυχῷ περιθέοντος. ἐπῄδε δ' οὖν μοι πρὸς αὐτὸν ὅ ἔπος σκῶπτον λέγων,

Βάλλ' ὅτεῳ, αἴ κέν τι Φόβος ἀνδρεσσι γένηται.

Ὡσπερ γὰρ οἱ τοῦ Φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες, οὐ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτῶν τῇ Ῥέᾳ λαμβάνονται, οὗτοι δὲ πρὸς ὃ μέλος ἐκπεμιμνήσκονται τῶν πάθους, ὅταν δὲ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, οὐ πάντες ἔνθεοι καὶ πρωμπίαι ἀπίασιν, ἀλλ' οἷς ἐκπώματί τι ἐν τῇ φύσῃ φιλοσοφίας συγγενές. ΛΟΥΚ. ὡς σεμνὰ, καὶ θαυμάσια, καὶ θεῖά γε ὦ ἑταῖρε διελήλυθας· ἐλελήθης τέ με πολλῆς ὡς ἀληθῶς τῆς ἀμβροσίας, καὶ τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος. ὥστε καὶ μεταξὺ τοῦ λέγοντος, ἔπαθόν τι ἐν τῇ ψυχῇ καὶ πάνσαμαι, ἄχθομαι· καὶ ἵνα δὴ καὶ σοὶ εἴπω, τέτρωμαι· καὶ μὴ θαυμάσῃς. οἶδα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν κυνῶν τῶν λυττώντων δηχθέντες, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυττῶσιν,

B

C

D

ſed præ vehementia ictus penetrantes ac transſuolantes, pertuſum modò atq; hiantem vulnere animum relinquere ſolent. Rurſum aliis diuerſo huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, ſagittæ ipſis ad ſcopum vſque nõ perueniunt, ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidunt. Quòd ſi verò interdum etiam ſcopum cõtingunt, ſummum illum quidem & in ſuperficie tãtùm perſtringũt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim valido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt, atq; huic noſtro ſimilis, principio quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néve nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam qui omnino ne vulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atq; infecta ſagitta, non veneno, quemadmodum Scytharum ſagittę tinguntur, neq; reſina, perinde vt Cũretum, ſed ſenſim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta verè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, beneè adeo & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum, eoq; penetrans vt iam tranſiturum eſſe videatur, citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod videlicet diſperſum, totũ circumquaq; animum ambit & complectitur: atque hoc illud eſt, quo & oblectantur, & cur lacrymas inter audiendum emittũt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Sic iace, ſiqua viris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed quotquot ipſorum à Rhea corripiuntur, atque ii audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiſcũtur: ita & qui philoſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucii abeunt: ſed illi ſolùm, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus, iam antea natura inſitus atque innatus fuit. LVC. Quàm grauia & admiratione digna, atque adeò diuina, ô amice, verbis commemoraſti! multáque reuera ambroſia & loto ſaturatus, me nõ aduertente fuiſti! Quare & interim dum tu iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit, & nunc deſinente atq; tacente te, mœrore afficior. Ac vt tuo videlicet exemplo dicam quoque, ſaucius ſum. Neque verò mireris. noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordẽtur, nõ ipſi ſolũ rabie corripiũtur,

ἀλλὰ καὶ τινας ἑτέρους καὶ αὐτοὺς ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθεῖσι, καὶ αὐτοὺς ἐκφερομένους γίγνεται. συμμεταβαίνει γάρ πως τοῖς πάθεσι ἅμα τῷ δήματι, καὶ παλυνόμενον ἡ νόσος, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας διαδοχή. ΦΙΛ. οἶκοθεν ἄρα καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐρᾷς ὁμολογεῖς; ΛΟΥ. πάνυ μὲν οὖν, καὶ παρεσκεύασμαί γε συχνὰ τοιαῦτα τῷ Τηλέφῳ ἀπαλλαγὴν ποιῆσαι. ΦΙΛ. ὃ τοῦ ἄρα Τηλέφου ἀπάλλαγμα ποιεῖ. ΛΟΥΚ. ποῖον δὴ λέγεις; ΦΙΛ. ὅτι τὸν πρώτορα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι τὸ βέλος. A sed & ſi quos alios ipſi in ea inſania eodẽ illo modo afficiunt ac læduntur, etiam illos mente deliri, atque in furorem verti ſolere. Nam ſimul cum morſu etiam affectionis iſtius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam ſubinde alios atque alios de ſe procreat, ſitq; inſaniæ iſtius omnino multiplex ſucceſſio. PHIL. Itaque etiam ipſe nobis iam amare confiteris? LVC. Prorſus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHIL. Ergo Telephi illud neceſſe erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum à quo vulnerati ſumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ.

IVDICIVM VOCALIVM.

MARTINO BOLERO interprete.

ARGVMENTVM.

Eſt autem luſus valde feſtiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis cõpoſitus. Quæritur enim δίκη de vi & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus ſpolietur, & quaſi de ſua poſſeſſione deiiciatur. Exordio beneuolentiam captat ſimulatione modeſtiæ, & excuſando neceſſitatem ſuam. Deinde per tranſlationem ad ῥῆσιν venit, nullam literarum ſuo loco & ordine mouendam eſſe. Hinc iudicibus admonitis vt pro officio ſuo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiuſque conſeruent: narrationculam ſubiungit, quæ confirmationem cauſæ continet. Hanc poſtea lõga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem ſibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modeſtiæ ſuæ, & illius petulantia tum erga ſe, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuiſum ac deteſtabile ſit, docet.

Ἐπὶ ἄρχοντος Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔλαχε τὸ Σίγμα τοῖς τοῦ δικαστὰς τῶν ἑπτὰ Φωνήεντων, βίας ἐπ' ἄρχοντα καὶ ἁρπαγῆς, ἀφαιρεῖσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ τοῦ ἐκφερομένων. B Imperante Ariſtarcho Phalereo, ſeptima Octobris actionem inſtituit σῖγμα aduerſus τοῦ, conſtitutis iudicibus ſeptem Vocalibus, de vi & rapina, ſpoliari ſe dicens omnibus illis vocibus quæ duplici τοῦ proferri ſolent.

ΜΕΧΡΙ μὲν ὦ Φωνήεντα δικασταί, ὀλίγα ἠδικούμην ὑπὸ τουτουὶ τοῦ, καταλεγομένου τοῖς ἐμοῖς, καὶ καταιόντος ἔνθα μὴ δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὴν βλάβην. καὶ παρήκουον ἔνια τῶν λεγομένων ὑπὸ τῆς μετριότητος, ἵν' ἴστε με φυλάττοντα ὑμᾶς τε, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. C HACTENVS quidem, ô iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè conueniebat: quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuiſſe me diſſimulabam, propter modeſtiam, quam vos ipſi noſtis me ſeruare cùm erga vos, tum erga alias ſyllabas.

poſtquam verò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non ſit contentum iis quę ego ſępè diſſimulaui, verùm iam maiorem vim inferat, ipſa me neceſſitas cogit vt accuſem ipſum apud vos, qui vtrunq; noſtrum nouiſtis. Nõ autem exiguus metus propter iſtam miſeriã me inuaſit. Nam cùm prioribus iniuriis maiores ſemper addat, prorſus me è domeſtica ſede expellet, ita vt parũ iam abſit, dũ ego iſta diſſimulo, quin ne inter literas quidẽ amplius numerer, & in ſimili quodam verſer metu. Eſt itaq; æquum, non modò vos iudices, ſed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam ſi vt libet vnicuiq; licebit è ſuo ordine in alium violẽter irrũpere, idq; vos, ſine quibus nihil omnino ſcribitur, permiſeritis, nõ video quomodo ſua quique ordines iura, iuxta quę à principio cõſtituti sũt, tuebuntur. Sed nõ exiſtimo vos vnquam ad tantã incuriam vel negligentiam peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamẽ omiſeritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus ſum, negligendum non erit. Atq; vtinam aliarum quoq; literarum audacia ab initio ſtatim cùm cœperunt cõtra leges delinquere, eſſet repreſſa: neq; enim litigaret ad hunc vſq; diem λάμβδα cum ῥῶ, diſceptans de voce χίσπεις & κεφαλαλγία. Neq; etiam τῶ γάμμα eſſet cum κάππα certamen: neque tam ſæpe ad manus propè veniſsẽt in fullonia, de dictionibus γαφείῳ & κάφῳ diſceptantes. Quin ceſſaſſet etiam hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μόγις illi ſurripiens, imò ſuffurans. Adeoq; reliquæ item literæ quieuiſſent ſeditiones mouere contra leges. Eſt enim pulchrum, vnãquamq; literam in eo ordine quem primùm ſortita eſt, manere: trãſcendere verò eo quò nõ oportet, eius eſt qui ius & æquum ſoluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, ſiue Cadmus fuerit ille inſularis, ſiue Palamedes Nauplij filius (quanquã nonnulli hãc prudentiam Simoni tribuant) nõ ordinẽ tantùm, per quẽ ſuã quibuſq; literis præſidentię dignitas firmiter permanet, definierunt, videlicet quę debeat eſſe prima, quę ſecũda: ſed qualitates etiã & virtutes quas habẽt ſingulæ noſtrũ, cõſtituerunt. Et vos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea q̃ veſtro Marte poteſtis ſonum efficere. Semiuocales verò ſecundo loco dignati ſunt, eo quòd ſine veſtro acceſſu exaudiri nequeunt.

Locus communis.

A ἐπεὶ δὲ ἐς τοσοῦτον ἦκει πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε ἐφ' οἷς ἠσύχασα πολλάκις, οὐκ ἀγαπᾶν, ἤδη καὶ πλείω προσδιάξεται, ἀναγκάζει αὐτὸ κἀγὼ νῦν προδηλῶσαι τοῖς ἀμφοτέροις εἰδόσιν ὑμῖν. δέος δὲ μικρόν με ἔσχε τῆς ἀποβλίψεως ἐφ' ἑαυτῷ· τοῖς γὰρ προπεπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προσπέσοι, ἀφέλων με τῆς οἰκείας ἀποβλίψεως χώρας, ὡς ὀλίγου δεῖν ἡσυχίαν ἄγοντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀριθμεῖσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ κεῖσθαι τῷ φόβου. δίκαιον οὖν ἔχ ὑμᾶς, οἳ δικάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα τῆς πείρας ἔχειν τινὰ φυλακήν; εἰ γὰρ ἐξέσται τοῖς B βουλομένοις ἀπὸ τῆς καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀλλοτρίαν διάξεσθαι, καὶ τοῦτο ὑπερπέψετε ὑμεῖς, ὧν χρεὼν οὐδὲν καθόλου τι γράφεται, ἔχ ὁρῶ τίνα τρόπον αἱ στοιχεῖων τάξεις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐπάγη τὰ κατ' ἀρχάς, ἕξουσιν. ἀλλ' ἴστε ὑμᾶς οἴμαι ποτὲ εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τε καὶ παρρησίας ἥξειν, ὥστε ὑπερπέσαι τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε εἰ καθυφήσετε τὸν ἀγῶνα ὑμεῖς, ἐμοὶ προσῆκον ἔστιν ἀδικουμένῳ. ὡς εἴγε καὶ τῶν ἄλλων ἀνεκόπτομεν τότε αἱ τόλμαι, ὅθεν ἀρξάμενοι προβαίνομεν· καὶ οὐκ ἂν ἐπολέμει μέχρι νῦν τὸ λάμβδα τῷ ῥῶ, διαμφισβητοῦν περὶ τῆς χισπρεως, καὶ κεφαλαλγίας· οὔτε τὸ γάμμα τῷ κάππα διηγωνίζετο, καὶ ἐς χεῖρας μικροῦ δεῖν ἦρχετο πολλάκις ἐν τῷ καφείῳ περὶ τοῦ καφάλου· ἐπέπαυτο δ' ἂν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον τὸ μόγις, ἀφαιρούμενον αὐτό, καὶ μάλιστα προσκλέπτον, ὃ τὰ λοιπὰ δ' ἂν ἠρέμει συγχύσεως ἄρχεσθαι προνόμου. καλὸν γὰρ ἕκαστον μεῖναι ἐφ' ἧς τέτυχε τάξεως. τὸ δὲ C προβαίνειν ἐς ἃ μὴ χρή, λυοντός ἐστι τὸ δίκαιον. ὃ δ' ὅστις ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας, εἴτε Κάδμος ὁ νησιώτης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, (τὸ Σιμωνίδῃ δὲ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν προμήθειαν ταύτην,) ὁ τῇ τάξει μόνον, καθ' ἣν αἱ πρεσβεῖαι βεβαιοῦνται, διώρισται, τί πρῶτον ἔσται, ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἡμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις στοιχεῖων. καὶ ὑμῖν μὲν ὦ δικασταί, πολὺ μείζω δεδώκασι τιμὴν, ὅτι καθ' αὐτὰ δυνάσθε φθέγγεσθαι· ἡμῖν δ' ὑπηρέταις, ὅτ' ἐφεξῆς, ὅτι προσθήκης εἰς τὸ ἀκουσθῆναι δεῖται.

πασῶν δὲ ἐσχάτιν ὑνόμασθ' ἔχειν μοῖραν A
ἔνια τῶν πρώτων, οἷς σοφὴ φωνὴ παρέσεσι. καὶ αὐτὰ μὲν οὖν τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτους. Ὃ δὲ (τ) τοῦτο, ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χείρονι ὀνομάσαι ῥήματι, ἢ ᾧ καλοῦσι, ὁ μὰ τοὺς θεούς, εἰ μὴ ἐξ ὑμῶν δύο συνῆλθον ἀγαθοὶ, καὶ καθήκοντες ὀφθῆναι, τό, τε ἄλφα, καὶ Ὃ (υ) οὐκ ἂν ἠκούσθη μόνον. τοῦτο οὖν ἐτόλμησεν ἀδικεῖν με πλείω τῶν πώποτε βιασάμενον, ὀνομάτων με καὶ ῥημάτων ἀπελάσαι πατρῴων, συλλῦξαι δὲ ὁμοῦ συνδέσμων ἅμα καὶ προθέσεων, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἔκτοπον πλεονεξίαν. ὅθεν δὲ καὶ ἀπό τινων ὥρξάμην, ὥφελε λέγειν. Ἐπεδήμουν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ ὄστι πολίχνιον οὐκ ἀνδὲς ἄποικον, ὡς ἐπέχει λόγος, Ἀθηναίων,) ἐπηγόμην δὲ καὶ Ὃ κρείττον ῥῶ γειτόνων Ὃ βέλτιστον. κατηγόμην δὲ παρά κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχος ὠνομάζετο, Βοιώτιος μὲν ὡς ἐφαίνετο Ὃ γλῶς αὐέκαθεν, ἀπὸ μέσης δὲ ἀξιοῦντι λέγεσθαι τῆς Ἀττικῆς. παρὰ τούτῳ δὴ τὰ ξένα τοῦ τοῦ τούτου πλεονεξίαν ἐφώρασα. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγοις C
ἐπεχείρει τετταράκοντα λέγειν, ἀποστερῶν με τῶν συλλελυπημένων μοι, συνήθως ὑμῖν συντεθραμμένων γραμμάτων· ἐπὶ δὲ τὴμερον καὶ τὰ ὅμοια ὑπισσούμενον, ἴλαθι τοῦτ' ἔλεγον, καὶ οἷσον λύπη μοι Ὃ ἄκυρμα, καὶ ῥ' πάνυ τι ἐδακνόμην ἐπ' αὐτοῖς. ὁπότε δὲ καὶ ἐκ τούτων ὥρξάμενον ἐτόλμησε καταπίτρεον εἰπεῖν, καὶ κάπυμα, καὶ πίτθαν, εἶτα ἀσφυθριάσθη, καὶ βασίλιτθαν ὀνομάζειν, ἠ μετείως ὑπὸ τούτοις ἀχανακτῶ. Ἐ πιμωρήσομαι, δεδιὼς μὴ τὰ χρόνῳ καὶ τὰ D
σῦκα τύκα τις ὀνομάσῃ. καὶ μοι πρὸς Διὸς ἀγανακτοῦντι, καὶ μεμονωμένῳ τῶν βοηθησόντων, σύγγνωτε τῆς δικαίας ὀργῆς. ἠ γὰρ ὡδὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ὄστιν ὁ κίνδυνος, ἀφαιρουμένῳ τῶν συνήθων καὶ συνεσχολακότων μοι γραμμάτων, κίτταν μου λάλον ὄρνεον, ἐκ μέσων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν κάλπων ἁρπάσαι, κίτταν ὠνόμασεν. ἀφείλετο δέ μου φάσσαν ἅμα νήσσαις τε, καὶ κοσσύφοις, ἀπαγορεύοντος Ἀριστάρχου. ἐξέφαγε δὲ καὶ μελισσῶν οὐκ ὀλίγας.

Ex omnibus etiam literis, quibuſdam omnium poſtremum locum decreuerunt, mutis ſcilicet & voce carentibus. Has itaque leges per vos Vocales conſeruari decet. Hoc verò τοῦ, (neque enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare quàm quo nominari ſolet) per Deos, niſi duæ quædam bonæ ex vobis & aſpectu decenti, ἄλφα ſcilicet & ὖψιλόν, ſe illi coniunxiſſent, ne audiretur quidem ſolùm. Hoc inquam mihi maiorem vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nam nominibus & verbis patriis me extrudere, præterea ex ipſis etiam coniunctionibus & præpoſitionibus expellere B tentat, adeo vt iſtam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus eſt dicere vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo, (id oppidulum eſt non iniucundum, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ῥῶ, ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lyſimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, ſed tamen de ſe dici volebat quòd in media Attica natus eſſet. Apud hunc hoſpitem ego huius τοῦ auaritiam deprehendi. Equidem cùm hactenus paucis quibuſdã manus intuliſſet, dicendo πετταράκοντα, priuans me meis cognatis, exiſtimabam eam eſſe conſuetudinem literarum quæ vnà mecum eſſent educatæ. Præterea cùm τήμερον & ſimiles quaſdam voces mihi detraxiſſet, dicerétque eas eſſe ſuas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium ſumpſiſſet, atque poſtea auſum eſſet etiã dicere καπίτρεον & κάπυμα, & πίτθαν, deinceps abiecto omni pudore βασίλιτθαν quoq; nominare: haud leuiter ſum commotus, & ira accenſus, timẽs ne quis temporis ſucceſſu etiam σῦκα, τύκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti, & iuſta ira commoto, præterea omni ope & auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neq; enim paruum hoc aut leue eſt periculũ in quo verſor, cùm prẽterquam quòd aſſuetis & familiaribus literis me ſpoliauit, etiã κίτταν, id eſt, picam, auem meam loquaciſſimã, ex medio ſinu, vt dici ſolet, abreptã, κίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id eſt, palumbũ vnà cum νήσσαις, id eſt, ànatibus, & κοσσύφοις, id eſt, merulis, abſtulerat, interdicẽte Ariſtarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes.

In Atticam verò veniens, ex media illa regione ὑμηττὸν præter ius rapuit, idq; vobis ipsis & aliis quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neque à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. Quod verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. neque enim vnquam accusaui literam ζῆτα, quæ mihi σμάραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. Nec ipsi etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opẽ illi ferente. Etenim vicino meo ῥῷ venia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρρίνας, id est, myrtus, plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò θῦ quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, consideremus: Sed & δέλτα & ϑῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accersę mihi læsas literas. Auditis, Vocales iudices, ipsũ δέλτα dicere? Surripuit mihi meam ὀδελέχειαν, pro qua vult vt dicatur ὀπιλίχεια: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vociferari ϑῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis vocibus συείζειν & σαλπίζειν spoliatum esse, adeò vt ne χύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc non tantùm cognatum sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiam iisdem moribus se contulit. Neque enim permittit vt rectà ferantur linguis: Imo verò Iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώσσης, id est, linguæ: nam expulsum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλῶτταν. O reuera linguæ pernicios⁹ morbus θεῦ. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduersus eos delinquit. Nam conatur illorum voces quibusdam vinculis constringere & discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc θεῦ statim irruens θαλὸν ipsum dicere cogit: adeo cupit in omnibus præsidentiã obtinere. Rursum alius quispiã dicit, πρὸς κλήματος, id est, de palmite:

Alludit ad dictiones θάλασσα, σίδηρος, πίτυλος.

Alludit ad κάρον & κόρρην.

Alludit ad vocem καλοκώνη, seu κολοκύντη.

Pro quo συείσθειν, & σαλπίσθειν Dores dicunt.

ἐπ' Ἀτθίκην ὃ ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης αὐτῆς αἱρήσασα αὐόμενος Ὑμηττόν, ὁρᾶντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἀνδρῶν συλλαβῶν. ἀλλὰ τί λέγω ταῦτα; Θεσσαλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιοῖ λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀποκεκλεισμένον τῆ θαλάσσης, οὐδὲ τῶν ἐν κήποις φυτάλμιον σύτλων. ὡς ὃ δὴ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι ὃ ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα, μάρτυρά τέ μοι καὶ αὐτοὶ μηδέποτε ἐκκαλέσασθαι τῆ ζῆτα, σμαράγδου ἀποστάσηται, καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ τιὼ σμύρναν. μήτε τῆ ξῦ, πᾶσαν συνθεμένῃ συνθήκην, & τὸν συλλεγόμενον Θουκυδίδην σύμμαχον. τῆ μὲν γὰρ γειτονί μου ῥῶ νοσούσῃ, συγγνώμη, καὶ τῆ αὐτῆ φυτευσάσῃ μυρρίνας, & παίσάσῃ με ποτὲ ὑπὸ μελαγχολίας ὀπὶ κόρρης. κἀγὼ μὲν τοιοῦτον. ὃ δὲ θεῦ τοῦτο, σκοπῶμεν ὡς φύσει βίαιον καὶ πρὸς τἆλλα. ὅτι ὃ οὐδὲ τῶν ἀνέχεται γραμμάτων, ἀλλὰ & ὃ δέλτα, & ὃ ϑῆτα, & ὃ ζῆτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἠδίκησε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι καλῶ τὰ ἀδικηθέντα γράμματα. Ἀκούετε φωνήεντα δικαιοῦ τῆ μὲν (δ')λέγοντος, ἀφείλετό μου τιὼ ὀδελέχειαν, ὀπτελέχειαν ἀξιοῖ λέγεσθαι πρὸς τοὺς νόμους; τῆ ϑῆτα κρόντος, καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας πίλοντος ὅτι τῶν τῆς κολοκύνθης ἐστέρησαι; τῆ ζῆτα, ὃ συρίζειν, καὶ σαλπίζειν, ὡς μηκέτ' αὐτῷ ἐξεῖναι μηδὲ χρύσειν; τίς δὲ τούτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκη πρὸς ὃ πονηρότατον τουτὶ θεῦ; ὃ γὰρ ἅπαξ ὃ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γένος, ἀλλ' ἤδη & πρὸς ὃ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τουτονὶ τὸν τρόπον. ὃ γὰρ ὑπερέπει τε αὐτοῖς καὶ διὰ θύρας φέρεσθαι τῆς γλώσσης· μᾶλλον γὰρ ὦ δικασταί. μεταξὺ γάρ με πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνέμνησε περὶ τῆς γλώσσης, ὅτι καὶ ταύτης με ὃ μέρος ἀπήλασε, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὸ γλῶσσον. ὦ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα, θεῦ. ἀλλὰ μεταβήσομαι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς πλημμελεῖ. δεσμοῖς γάρ τισι φρενῶν & ἀπαρρήτοις αὐτῶν τὴ φωνὴν ὀπιχειρεῖ. & ὁ μὲν τι καλὸν ἰδών, καλὸν εἰπεῖν θέλει· ὃ δ', πρέπουσαν, καλὸν εἰπεῖν αὐτοῖς ἀναγκάζει, ἐν ἅπασι τοῖς εἰρήναν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερος περὶ κλήματος διαλέγει·

ὃ γ' (πλῆμμυρ γάρ ἐστιν ἀληθῶς) πλῆμμα πεποίηκε ὃ κλῆμα. καὶ ἃ μόνον τε τοὺς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῦ μεγάλου βασιλῆος, ᾧ καὶ γῆν καὶ θάλασσαν εἶξαι φασὶ, καὶ τῆς αὐτῶν φύσεως ἐκστῆναι, ὃ δὲ καὶ τούτῳ ἐπεβούλευσε· καὶ Κύδιππον αὐτὸν ὄντα, Τύφλιππόν τινα ἀπέφηνεν. ὅτῳ μὲν οὖν ὅσον ἐς φωνὴν ἀνθρώποις ἀδικεῖ· ἔργῳ δὲ πῶς; κλαίουσιν ἄνθρωποι, καὶ τὴν αὐτῶν τύχην ὀδύρονται, καὶ Κάδμῳ καταρῶνται πολλάκις, ὅτι τὸ ϖῶ ἐς τὸ τοῦ στοιχείων γένος προήγαγε. τοῦ γὰρ τούτου σώματι φασὶ τοὺς τυράννους ἀκολουθήσαντας, καὶ μιμησαμένους αὐτοῦ τὸ πλάσμα, ἔπειτα σχήματι τοιούτῳ ξύλα τεκτήνασθαι, ἀνθρώπους ἀνασκολοπίζειν ἐπ' αὐτά. ἀπὸ δὴ τούτου, καὶ τοῦ τεχνήματος τοῦ πονηροῦ τὸ πονηρὸν ἐπωνυμίαν σπανίως λαβεῖν. τούτων οὖν ἀπάντων ἕνεκα, πόσων θανάτων ὁ ϖῶ ἄξιον εἶναι νομίζετε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως τοῦτο μόνον ἐς τὸν τοῦ ϖῶ τιμωρὸν ὑπολείπεσθαι, ὁ τοῦ σχήματος τοῦ αὐτοῦ τὸν δίκλων ὑποσχεῖν· ὃ δὴ σαφὲς εἶναι, ὑπὸ τούτου μὲν δημιουργηθῆναι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ὀνομάζεσθαι.

A hoc verò (est enim reuera πλῆμμυρ, id est, miserum) πλῆμμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem non plebeios tantùm homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi cui fama est ipsam terram & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm κῦρος sit, ϖῦρον quendam efficit. Atque in hūc modum vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorant homines, atque suæ fortunæ vices deflent, atque ipsum sæpe Cadmū execrantur, quòd τῶ in literarum genus induxerit. aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atque figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum τῶ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo meritò hoc solùm ad supplicium ipsius τῶ, relinqui, vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est & ab eo nomen illi homines imposuerunt.

Crucis supplicium.

B

TIMΩN, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

TIMON, SIVE MISANTHROPOS.

ERASMO ROTERODAMO interprete.

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMÆ RVTHALLO SECRETARIO REGIO, POST Episcopo Dunelmensi, Erasmus Roterodamus S. P. D.

VIde quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morumq; facilitas, humanissime Ruthalle: qui cùm neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, vel auctoritate, vel gratia, vel splendore, vel eruditione præcipuum esse, tamen non verear meas nugas rudes adhuc, vixque è prima scheda repurgatas, ad tuam Excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam vrgebat nauita, ventos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad virum vnū omnium Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo vix alius lectu vel vtilior, vel iucundior: versus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita versus, vt interpres hoc modo demonstrare voluisse videatur, sese neque Græcè scire, neque Latinè: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab iis qui Lucianū

malè volunt. Tu noſtram hanc audaciam boni conſules, & Eraſmum in eorum numero pones, qui tui ſunt amantiſſimi. Vale, Londini. An. M.D.IIII.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitiis tractatur, quis ſcilicet verus diuitiarum vſus ſit, & quomodo retineantur, quibus potiſſimùm obueniant, & quales reddant poſſeſſores. Occaſio dialogi à perſona Timonis ſumpta eſt, quem Athenienſes, quòd inhumanius planè eſſet, hominúmque congreſſus ac ſocietatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarunt: cuius mortui quoque ſepulchrum (vt ſcribit Suidas) inacceſſum & inuium factum fuit, cùm mare, tanquam ipſum quoque peroſum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi ſepultus erat, à reliqua abſtractam ſecluſiſſet. In quo & tale epitaphium inſcriptum fuiſſe fertur,

Hîc iaceo, vita miſeráque inopíque ſolutus,
Nomen ne quæras, ſed malè tute peri.

Huic igitur Timoni ſimiles reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus, vtpote, quos diuitiæ & faſtuoſos & inſolentes & planè barbaros efficere conſueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuiſſe, ſed ob liberalitatem, & quòd abſque iudicio in quoſuis benignus eſſet, ad paupertatem redactum eſſe. Quam rem cùm Iupiter ex ipſius querela, qua cum illo expoſtulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouiſſet, miſertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis ſacra peregerat, diuitem denuo facere ſtatuit, ac Plutum cum theſauro ad ipſum mittit. Qui principiò ire detrectat, oſtendens illum ſua culpa pauperem factum eſſe, & cum talibus hominibus minimè perdurare ſe poſſe, atque æquè odiſſe eos, vt ſordidos atque auaros illos qui nunquam omnino ſe vtantur. Mediocritate enim vtendi ſe gaudere. Atque hic locus vſum diuitiarum, & quomodo conſeruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in ſententia perſiſteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficiſceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, interrogante Mercurio, cauſam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur: tardè incedat, neque videat quorſum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum eſſe. Quo figmento ſignificare videtur, improbos ac malos ſemper melioribus ſucceſſibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Poſtremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, reſpondet, inſcitia ac excitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus ſuos exponit, quæ omnia poſtremò actione & quaſi ipſa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auerſari fingit, vtpote ex paupertate modeſtum ac temperantem iam factum, & agnoſcentem ſuperiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat: Mox eundem acceptum cum ſumma cura aſſeruare, tumidúmque & inſolentem omnes alios homines vitare atque contemnere: Additis ad finem etiam adulatoribus, ſcurris, aſſentatoribus, ſycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs, qui vt corpus vmbra, ſic ipſi diuitias atque fortunam comitantur.

A O IVPITER Philie, hoſpitalis, ſodalitie, domeſtice, fulgurator, iuſiurandice, nubicoge, grandiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cognomen attoniti Poëtæ tribuunt, maximè quum hærent in verſu: nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnierepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas eſſe, fumumq; poëticum, nec omnino quicquam præter nominum ſtrepitũ. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq;, neſcio quomodo

A Ω Ζεῦ φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταιρεῖε, καὶ ἐφέςιε, καὶ ἀςεροπητά, καὶ ὄρκιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ ἐριβόμβυπε, καὶ εἴ τι ἄλλο οἱ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιςα ὅταν ἀπορῶσι πρὸς τὰ μέτρα· τότε γὰρ αὖθις πολυώνυμος γινόμενος, καταβρείθεις ὁ πάτταλον τῷ μέτρῳ, καὶ ἀναπληροῖς ὁ κεχλιὼς τὸ ῥυθμόν. ποῦ σοι νῦν ἡ ἐρισμαράγος ἀςραπὴ, καὶ ὁ βαρύβρεμος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ δρηγής, καὶ σμερδαλέος κεραυνός; ἄπαντα γὰρ ταῦτα λῆρος ἤδη ἀναπέφηνε, καὶ κανὸς ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τῶν

B

παταγου τῶν ὀνομάτων. ὃ δὲ ἀοίδιμόν σου, καὶ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, οὐκ οἶδ' ὅπως

πλέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι· μηδὲ ὀλίγον ἔτι σῴζεσθαι ὀργῆς κατὰ τῶν ἀδικουμένων δύναται φυλάττειν. διὸ καὶ μοι δοκεῖ τὸν ὑπορχεῖν τις ὑπὲρ ἀμφισβητουμένων ἑώλου δᾳδίου φοβηθεὶς αὐτὸν, ἢ τοῦ τῷ πυρὶ παραπλησίου καπνοῦ φλόγα· οὕτω δάλον τινὰ ἐπιφυσᾶσθαι δοκεῖς αὐτῷ, ὡς πῦρ μὲν ἢ καπνὸν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲ ὀφθῆναι· μόνον δὲ τοῦτο οἴεσθαι ἀπολαύειν τὸ πταίσματος, ὅτι ἀπαπλησθήσονται τῆς ἀσθόλου. ὥστε ἤδη σοὶ ταῦτά σοι καὶ ὁ Σαλμωνεὺς αὐτιβοήσεται ἐτόλμα, ἢ πάνυ τοι ἀπίθανος ὢν, πρὸς οὕτω ψυχρὸν τοῦ ὀργίλου Διὸς, θερμουργὸς αἰθὴρ, καὶ μεγαλαυχούμενος. πῶς γὰρ, ὅπου γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρα καθεύδεις; ὃς οὔτε τῶν ὑπορχουμένων ἀκούεις, οὔτε τοῖς ἀδικουμένοις ἐπισκοπεῖς; λημᾷς δὲ, καὶ ἀμβλυώπεις πρὸς τὰ γιγνόμενα· καὶ τἀῶτα συνεχέχυσαι, καθάπερ οἱ πρεσβύτατοι· ἐπεὶ νέος γε ἔτι, καὶ ὀξύθυμος ὢν, καὶ ἀκμαῖος τοῦ ὀργίλου, πολλὰ κατὰ τῶν ἀδίκων καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ οὐδέποτε ἦλθες τότε πρὸς αὐτοὺς συνεχείας, ἀλλ' ἀεὶ ἐνεργὸς πρώτως ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ ἡ αἰγὶς ἐπεσείετο· καὶ ἡ βροντὴ ἐπαταγεῖτο, καὶ ἡ ἀστραπὴ συνεχὴς ὥστε εἰς ἀκριβολισμὸν, πρηνικοντίζετο. οἱ σεισμοὶ δὲ, κοσκινηδὸν, καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χάλαζα, πετρηδόν. καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε ῥαγδαῖοι, καὶ βίαιοι, πλαμὸς ἔκαστα σαγών. ὥστε τηλικαύτη σοι ἀκαρεῖ. χρόνου ναυαγία ὑπὸ τοῦ Δευκαλίωνος ἐγένετο, ὡς τοσούτοις ἀπιστοῦσι καταδεδυκόσι, μόγις ἔν τι κιβώτιον περισωθῆναι πρὸς τὸν Λυκωρέα, ζωογονόν τι τοῦ ἀνθρωπίνου σπέρματος διαφυλάττον εἰς ὑπομνήσιν κακίας μείζονος. πιθανὸν μὲν οὖν ἀκόλουθα τῆς ῥαθυμίας ταύτης κομίζῃ παρ' αὐτῶν, ὅτε θύοντος ἔτι σοῦ τινὸς ὅτε στεφανοῦντος, εἰ μή τις ἄρα πρόεργον Ὀλυμπίων· καὶ τότε, οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' εἰς ἔθος τι ἀρχαῖον συντελῶν. καὶ κατ' ὀλίγον κρόνον σε ὦ θεῶν ἥκιστα, ἀποφαίνουσι, πρωσάμενοι τῆς τιμῆς. ἐγὼ λέγω ὁπόσακις ἤδη σου τὸν νεὼν συλήσασιν· οἱ δὲ, καὶ αὐτοί σοι τὰς χεῖρας Ὀλυμπιάσιν ὑπεβεβλήκασι. καὶ σὺ

A penitus extincta ſunt, frigentq; adeò, vt ne minimam quidem ſcintillam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant, itaque citiùs quiuis ex his qui peieraturi ſunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammam fulminis cuncta necantis: vſque adeò titionem quempiam in ſeſe vibrare te putant, vt incendium aut fumũ ab illo proficiſcentẽ, nihil quicquam formident, verùm hoc ſolùm vulneris inferri poſſe iudicent, vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum eſt vt iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam obtonare: neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouẽ vſque adeo ita
B frigidum, vir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac ſub mandragora ſtertis, qui neq; peierantes exaudias, neque eorum qui flagitia committunt, reſpectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, auréſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, acrique animo, vehemenſq; ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant
C inducię: ſed perpetuò fulmen erat in negotio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando ſaxorum in morem: atque vt tecum grandius loquar, imbréſque rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, vt omnibus ſub aqua demerſis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem Ly-
D corem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere videatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorum generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam tẽplum tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque

interea tu altifremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos aduocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantúmque extinctor, & Titanum victor, sedebas, quum tibi cæsaries ab illis circunsonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò secure despicis? Aut quando de tantis maleficiis pœnas sumes? Quot Phaëthontes aut Deucalliones satis idonei sint ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de iis quæ mihi acciderunt, dicã: quum tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctisq; quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudum reuerebantur, adorabant, meoq; de nutu pẽdebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersam hominis iã olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam, prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul conspecto me, aliò sese detorquent, existimantes sese inauspicatum abominandumq; visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus consilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atque hîc cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus vtentes: nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandem aliquando Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto grauiq; somno (nam Epimenidem quoq; dormiendo vicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquam strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi vera sint quæ à Cretensibus de te tuaq; sepultura ferũtur. IVP. Quis hic est Mercuri, quẽ audio sic vociferantem ex Attica, ad radicẽ montis Hymetti? horridus totus ac squalidus, pelleq; hircina amictus. fodit autẽ, vt arbitror: nã pronus incũbit, homo loquax & cõfidẽs.

καὶ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὤκνησας, ἢ αἰασχῆσαι τοὺς κύνας, ἢ τοὺς γείτονας ὀπτικαλέσασθαι, ὡς βοηδρομήσαντες, αὐτοῖς συλλάβοιεν, ἔτι συσκευαζομένους πρὸς τὴν φυγήν. ἀλλ' ὁ γυμναῖος, ὁ Γιγαντολέτωρ, καὶ Τιτανομαχέστωρ, ἐκάθησο, τοῖς πλοκάμοις περικειρόμενος ὑπ' αὐτῶν, δεξιὰ πηχυκέραυνον ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ. τοῦτα τοίνυν ὦ θαυμάσιε, πηνίκα παύσεται ὑπὸ τῶν ἀμηχάνων προρώμενα; ἢ πότε κολάσεις τὴν τοσαύτην ἀδικίαν; πόσοι Φαέθοντες, ἢ Δευκαλίωνες, ἱκανοὶ πρὸς οὕτως ὑπερφυᾶ τὸν βίον; ἵνα γὰρ τὰ κοινὰ εἴπω, τοσούτους Ἀθηναίων εἰς ὕψος ἄρας, καὶ πλουσίους ἐκ πενεστάτων ἀποφήνας, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ὀπικουρήσας, μᾶλλον δ' ἀθρόον εἰς εὐπραξίαν τὴν φίλων ἐκχέας τὸν πλοῦτον, ὅπῃ πένης ἀφ' ἑαυτοῦ ἐγκρύπτομαι, οὐκ ἔτι οὐδὲ γνωρίζομαι πρὸς αὐτῶν, ὅτε πρὸς βλέποντι οἱ πέως ὑπερπηφῶντες καὶ προσκυνοῦντες, κἀκ τῶν ἐμοῦ νεύματος ἀνηρτημένοι. ἀλλ' ἰοὺ ποῦ καὶ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχωμί τινι αὐτῶν, ὡς ἂν τινὰ φίλον παλαιᾶ νεκρὸν ὑποδύσαι, ὑπὸ τῆ χρόνῳ ἀφανισθεῖσαν μορφῇ, πρόσχονται, μηδὲ ἀναγνόντες, οἱ δὲ καὶ πόρρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ἐκτρέπονται, δυσφορώτερον, καὶ ἀποβάσιμον δῆθεν ὄψεσθαι ὑπολαμβάνοντες, τὸν δ' ἔτι πολλῶν σωτῆρα, καὶ εὐεργέτην αὐτῶν γεγονότα. ὥστε ὑπὸ τοῦ κακοῦ ὅτι τοιούτου τινὸς ἐσχατιὰν τραπόμενος, ἀναφάμενος δρέπανον, ἐργάζομαι τὴν γῆν, ὑπόμισθος ὀβολῶν τεττάρων, τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ δικέλλῃ συμφιλοσοφῶν ἐμαυτῷ. τοῦτο γοῦν μοι δοκῶ κερδανῶν, μηκέτι ὄψεσθαι πολλοὺς οὕτω δὲ τὰ ἀξίαν εὖ πράττοντας. αἰσθόμενον γὰρ τοῦτό γε, ἤδη ποτὲ ἄν, ὦ Κρόνε καὶ Ῥέας υἱέ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσφάλμενος, καὶ νήδυμον, (ὑπὸ τῶν Ἐπιμενίδην γὰρ κεκοίμησαι,) καὶ ἀναρριπίσας τὸν κεραυνόν, ἢ ἐκ τῆς Οἴτης ἐναυσάμενος, μεσάγκυν ποιήσας τὸ φλόγα, ὑποδείξαι πού τινα χθονὸς, ἀνδρώδους καὶ νεανικὸν Διός, εἰ μὴ ληρῶδες τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ, καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογούμενα. ΖΕΥΣ. τίς δ' ὁ ἐστιν ὦ Ἑρμῆ, ὁ κεκραγὼς ἐκ τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὸν Ὑμηττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ; πιναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ὑποδιφθέρος. σκάπτει δὲ οἶμαι ὀπτικευφῶς· λάλος ἀνὴρ θρασύς.

ἥπου φιλόσοφός ἐστιν. οὐδὲ αὖ ὅτως ἀσεβεῖς τοὺς λόγους διεξῆλθ' ἡμῶν. ΕΡ. τί φὴς ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέα; οὗτός ἐστιν ὁ πολλάκις ἡμᾶς καθ' ἱερῶν τελείων ἑστιάσας, ὁ νεόπλουτος, ὁ τὰς ὅλας ἑκατόμβας· παρ' ᾧ λαμπρῶς εἰώθαμεν ἑορτάζειν τὰ Διάσια. ΖΕΥΣ. φεῦ τῆς ἀλλαγῆς! ὁ καλὸς ἐκεῖνος, ὁ πλούσιος, περὶ οὗ οἱ τοσοῦτοι φίλοι; τί παθὼν οὕτω τοιοῦτός ἐστιν; αὐχμηρός, ἄθλιος, καὶ σκαπανικός, καὶ μαδαρός, ὡς ἔοικεν, οὕτω βαρὺ φέρων τὸν δίκελλαν. ΕΡ. ὅτῳ μὲν εἰπεῖν, χρηστότης ἐπέτρεψεν αὐτόν, καὶ φιλανθρωπία, καὶ ὁ πρὸς τοὺς δεομένους ἀποβλέπων οἶκτος. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, αἰσχύνη, καὶ δύσκολα, καὶ ἀκεισία πρὸς τοὺς φίλους· ὃς ὑπὸ σπανίᾳ κόρακι καὶ λύκοις χρειζόμενος. ἀλλ' ὑπὸ γυπῶν τοσούτων ὁ κακοδαίμων κειρόμενος ὑπ' ἀνδρῶν, φίλοις εἶναι αὐτοὺς, καὶ ἑταίροις ᾤετο ὑπ' εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτὸν, χαίροντας τῇ βοσκῇ. οἱ δὲ, τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ περιτραγόντες, εἴ τις καὶ μυελὸς ἐνῆν, ἐκμυζήσαντες καὶ τοῦτον δι' μάλα ὀπιμελῶς, ᾤχοντο, αὖον αὐτὸν, καὶ τὰς ῥίζας ὑπὸ τετμημένον ἀπολιπόντες, οὐδὲ γνωρίζοντες ἔτι, οὐδὲ προσβλέποντες, (πόθεν γάρ;) ἢ ὑπακουσῶντες, ἢ ὑπαντιδόντες ὅτῳ τῶν μέρει. διὰ ταῦτα δικελλίτης, καὶ διφθείας ὡς ἔοικε, ἀπολιπὼν ὑπ' αἰσχύνης ὃ ἄστυ, μισθοῦ γεωργεῖ, μελαγχολῶν τοῖς κακοῖς· ὅτι οἱ πλουτοῦντες πρὸ αὐτοῦ, μάλα ὑποφαντικῶς προέρχονται, οὐδὲ τοὔνομα εἰ Τίμων καλεῖτο εἰδότες. ΖΕΥΣ. καὶ μὴν ὑπερφυοῦς ἀνὴρ, οὐδὲ ἀμελητέος, εἰκότα γὰρ ἠγανάκτει δυσχερῶν. ἐπεὶ καὶ ὅμοια ποιήσομεν τοῖς καταφάτοις κόλαξιν ἐκείνοις, ὑπιλέλησμένοι ἀνδρὸς, τοσαῦτα ταύρων τε, καὶ αἰγῶν πίοτατα κεκύσματος ἡμῖν ὑπὸ τῶν βωμῶν. ἔτι γοῦν ἐν ταῖς ῥισὶ τὴν κνίσαν αὐτῶν ἔχω. πλοῦν ὑπ' ἀσχολίας τε, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ὑποπορνυμένων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβου τῶν ἀπὸ τῶν ἱεροσυλησάντων, πολλοὶ γάρ ἦσαν, καὶ δυσφύλακτοι, καὶ οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον καθεύσαι ἡμῖν ἐφίασι, πολὺν ἤδη χρόνον οὐδ' ἀπέβλεψα εἰς τὴν Ἀττικήν·

mirum ni philosophus est: neque enim alioqui adeò impia nefariáq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas: apud quem splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVPIT. Hem, quænam ista rerũ commutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quem tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõductitius, vti coniicio, quum tam grauem ligonem gerat? MERC. Ad hunc modum illum quodãmodo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunque egerẽt, misericordia: at reuera vecordia potiùs facilitásque, nullúsque in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquã intellexerit sese coruis lupísque largiri. Quin magis quum à vulturibus tam multis misero iecur eroderetur, ob id amicos eos necessariósque iudicabat, quasi benevolentia erga sese afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquam ossa penitus nudassent, circumrosissẽtque, deinde si qua medulla suberat, hanc quoque admodum diligenter exuxissent, aufugerunt, exsuccum & radicitus defectum destituẽtes, adeò vt posteà ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantum abest vt sint qui suppeditent, impartiántque. Has ob res fossor, & sago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur, nouerint. IVP. Atqui profectò vir neutiquã fastidiendus, neq; negligẽdus: & iure optimo indignatur, qui iis tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoq, fuerimus imitati, si eũ virũ neglexerimus, qui tantũ taurorũ, & caprarũ pinguissimas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarũ nidor etiamnũ mihi in naribus residet: tametsi propter negotia, maximãq; turbam peierantium, tũ vi nõ iure agentiũ, neq; nõ aliena rapientiũ, præterea ob formidinẽ quã mihi pariũt sacrilegi, qui quidẽ tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimum quidem nos conniuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem:

maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibúsque, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vnde mihi necessũ est aut auribus obturatis sedere, aut dirũpi ab eis, conficique, qui virtutem quandam, & incorporea quædam, meráque nugas ingenti vociferatione cõnectunt. Hæc in causa fuerunt vt hũc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquum est, Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad istum abeas. Porrò Plutus vnà secum ducat & Thesaurum: & vtrique apud Timonem perseuerent, neque vsquam adeo facilè demigrẽt, etiamsi quãmaximè rursum illos per bonitatem ex ędibus exegerit. Cęterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hũc sunt vsi, in posterum consultabo: pœnáque daturi sunt simul atque fulmen instauravero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radiis maximi, quum nuper auidiùs in sophistam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos, qui dii vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quãquam interim vel id supplicii satis magnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint egregiè locupletẽ factũ. MERC. Quantum habet momenti, altum vociferari, & obstreperum audacémque esse? Idque non iis modò qui causas agunt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo dives euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouémque reddiderit attentum? Quòd si silentio fodisset incuruus, etiam nunc foderet neglectus. PLVTVS. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istum rediturus sum. IVPIT. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit, eiiciens, & in multa fragmenta dissecans: idque qnũ illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ii qui è manibus ignem abiiciunt. Nũ rursus ad istũ ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte ô Iupiter,

A καὶ μάλιστα ὅς γε φιλοσοφία, καὶ λόγων ἔριδες ἐπεπόλασαν αὐλῇς· μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ κεκραγότων, οὐδὲ ἐπακοῦσαι ῥᾴδιον τῶν εὐχῶν. ὥστε ἢ ὀπτυσάμενον χρὴ τὰ ὦτα καθῆσθαι, ἢ ὀπτηριῶντα πρὸς αὐτοὺς, ἀρετήν τινα, καὶ ἀσώματα, καὶ λήρους μεγάλῃ τῇ φωνῇ ξυμφέροντων. διὸ καὶ σὺ τοῦτό τοι καὶ τῶνδε ἀμελησθῆναι σοι ἔοικε πρὸς ἡμᾶς, ὦ φάτλον ὄντα. ὅμως δὲ τὸν Πλοῦτον ὦ Ἑρμῆ πρόσλαβε, ἀπιὼν πρὸς αὐτὸν τὸ πάχος. ἀγέτω δὲ ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μενέτωσαν ἀμφω παρὰ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττέσθωσαν ῥᾳδίως, κἂν ὅτι μάλιστα B ὑπὸ χρηστότητος αὖθις ἐκδιώκῃ αὐλοὺς τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τῶν κολάκων ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας, ᾗ ἐπεδείξαντο πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις μοὶ σκέψομαι, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὴ τὸν κεραυνὸν ὀπτισθυάσω. κατεαγμέναι γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀποσμφμυῖαι εἰσὶ δύο ἀκτῖνες αἱ μέγιστα, ὁπότε φιλοτιμότερον ἠκόντισα πρώην ὅτι τὸν σοφιστὴν Ἀναξαγόραν· ὃς ἔπειθε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀλλ' ἐκεῖνά μοι διήμαρτον· ὑπερέβαλε γὰρ αὐτοῦ τὴν χεῖρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς, εἰς τὸ Διοσκόρειον παρασκήψας, ἐκφυό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν, σωθεὶς ὑπὲρ τὸ πέτρας. πλὴν ἰκανή γε τοσούτῳ καὶ αὕτη τιμωρία ἔσται αὐτοῖς, εἰ γοῦν πλουτοῦντα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν. EP. οἶσθα δὲ μέγα κεκραγέναι, καὶ ὀχληρὸν εἶναι, καὶ θρασεῖ; ὑπὸ τοῖς δικαιολογοῦσι μόνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις τοῦτο χρήσιμον; ἰδοὺ γὰρ αὐτίκα μάλα πλούσιος ἐκ πενεστάτου καταστὰς ὁ Τίμων, σοὶ μὲν ἔσται, καὶ παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ ὑπερβάς τὸν Δία. εἰ δὲ σιωπῇ ἔσκαπτεν ὑπεκύφως, ἐπὶ σὲ ἔσκαπτεν ἀμελούμενος. ΠΛΟΥ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ εἰς ἀπέλθοιμι ὦ Ζεῦ πρὸς αὐτόν. ΖΕΥΣ. ἀφτὶ ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ τοῦτο, ἐμοῦ κελεύσαντος; ΠΛ. ὅτι νὴ Δία ὑβρίζει εἰς ἐμὲ, καὶ ἐξεφόρει, καὶ εἰς πολλὰ κατεμέρισε, καὶ τοῦτο, παιζῶν αὐτοῦ φίλον ὄντα. καὶ μόνον οὐχὶ δικαίοις με ἐξεώθει τῆς οἰκίας, καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν χερῶν ἀποῤῥιπτοῦντες. αὖθις οὖν ἀπέλθω παρὰ τοὺς καὶ κόλαξι, καὶ ἑταίραις παραδοθησόμενος; ἐπ' ἐκείνοις ὦ Ζεῦ,

πέμπε

πέμπε με, τοὺς ἀληθῶς μώρους τῆς δωρεᾶς, τοὺς
ἀφελέσθαι, οἷς τιμιος ἐγὼ, καὶ ἀφειμένος.
ὅτι δ' οἱ λάθροι, τῇ πενίᾳ ξυνέσεως, ὦ προπη-
μῶσιν ἡμῶν, καὶ διαφέρειν πρὸς αὐτῆς λαβόντες,
καὶ δίκελλαν, ἀγαπάτωσαν ἄθλιοι, τέτταρας
ὀβολοὺς ἀποφέροντες, οἱ δεκατάλαντοι δωρεὰς
ἀμείνονι προϊέμενοι. ΖΕΥΣ. οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον
ὁ Τίμων ἐργάσεται ἀφεὶ σέ. πάνυ γὰρ αὐτὸν ἡ δί-
κελλα πεπαιδαγώγηκεν, εἰ μὴ πάνυ πάσιν
ἀνδράσιν ὅστις τὸ σοφὸν, ὡς χρὴν σε αὐτὴ τὴν πε-
νίαν προαιρεῖσθαι. σὺ μάτην πάνυ μεμψίμοιρος
εἶναί μοι δοκεῖς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, ὅτι
σοι τὰς θύρας ἀνεπετάσας, ἀφίξεως ἐλευθέρως,
ὅτε ἀποκλείων, ὅτε ζηλοτυπῶν.
ἄμοτε δὲ τοὐναντίον ἠναγάκτεις καὶ τὴν πλου-
σίων, καὶ λαχεκλαῦσας λέγων πρὸς αὐτὴν ὡς
μοχλοῖς, καὶ κλῇσι, καὶ σημείων ὀπωπαῖς· ὡς
μηδὲ παρακύψαι σοὶ ἐς τὸ φῶς δυνατὴν εἶναι.
ταῦτα γοῦν ἀπωδύρω πρός με, ἀποπνίγεσθαι
λέγων ὑπὸ πολλῷ τῷ σκότῳ· καὶ ὄφελός τι ὠχρὸς
ἡμῖν ἐφαίνου, καὶ φθονητὸς αὖ ἁπλέως, σὺν ε-
σπαχὼς τοὺς δακτύλους πρὸς τὸ ἔνδον τῆς συλ-
λογισμοῦ, καὶ ἀποδρᾶσαι τὰς ἀπειλὰς εἰ καιρὸν
λάβοιο πρὸς αὐτῶν. καὶ ὅλως, τὸ πρᾶγμα ὑφορ-
θὸν ἐδόκει σοι, ἐν χαλκῷ, ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ,
καθάπερ τὴν Δανάην, παρθενεύεσθαι ὑπὸ
ἀκριβέσι καὶ παμπονήροις παιδαγωγοῖς αἰα-
τροφόμενον τῷ τόκῳ, καὶ τῷ λογισμῷ. ἄτοπα
γοῦν ποιεῖν ἔφασκες αὐτούς, ἐρωντας μὲν εἰς ὑ-
περβολὴν, ἐξὸν δ' ἀπολαύειν, καὶ τολμῶντας, καὶ
ἐπ' ἀδείας χεῖρα μιᾶς τῷ ἔρωτι, κωλύοντας τε
ὄντας, ἀλλὰ φυλάττειν ἐγκεκλεῖσθαι, εἰς τὸ ση-
μεῖον καὶ τὸν μοχλὸν ἀσπαρδαμυκτὶ βλέπον-
τας, ἱκανῷ ἀπόλαυσιν οἰομένους, καὶ τὸ αὐτοῖς
ἀπολαύειν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μηδενὶ μεταδιδόναι
τῆς ἀπολαύσεως, καθάπερ τὴν ἐπὶ τῇ φάτνῃ
κύνα, μήτε αὐτὴν ἐσθίουσαν τὴν κριθῶν, μήτε
τῷ ἵππῳ πεινῶντι ἐπιτρέπουσαν. καὶ πρὸς-
έτι τε καταγέλας αὐτῶν φθονουμένων, καὶ φυ-
λαττόντων, καὶ ὃ κομιδῇ, αὐτοὺς ζηλοτυ-
πουμένων· ἀγνοούντων δὲ ὡς καπάρεως οἰκέ-
της, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδοτρίβης ἐπαφεῖσι λα-
θραίως, ἐμπροσθήσας τὸν κακοδαίμονα, καὶ ἀ-
πέρασιν δεσπότην, πρὸς ἀμφορεῖ τι καὶ μικρό-
τιμον λυχνίδιον, καὶ διηνεκὲς θρυαλλίδιον, ἐπα-
γρυπνήσαντα ἐάσας τοῖς τοίχοις. πῶς δ' οὐκ ἄδικον,

A qui munus intellecturi ſint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio ſim, & maiorem in modum exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligonéque, ſat habeant, quum quatuor lucrantur obolos; decem talenta cõtemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quẽ ligo abũdè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiũt illius ilia, te videlicet potiùs quàm inopiã, eſſe præoptandam. At tu mihi querulus admodum videris eſſe, qui nunc Timonem incuſes, quòd tibi
B patefactis foribus liberè permiſerit vagari, neque includens, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, cùm diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorum obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimiis tenebris: eóque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex aſſiduo colligendi coaceruandiq; vſu contractis, contortiſq;. Quòd ſi quando daretur oppor-
C tunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem aſſeruari, atq; à ſceleſtiſſimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Proinde abſurdè facete aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neq; quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè vterentur, ſed vigiles obſeruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; vſquam dimotis, ſemper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd
D ipſis fruẽdi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiam facerent: non aliter quàm in præſepi canis, nec ipſe veſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quin etiam ridebas iſtos, qui parcerẽt, aſſeruarentq; & (quod eſſet abſurdiſſimũ) ipſi quidem ſibi ſubtraherẽt, vererenturq; cõtingere, non intelligerent autem, fore vt aut ſceleratiſſimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorum pædagogus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicẽ & inamabilem herum, quem poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris anguſti lucernulã, ac ſiticuloſum ſcirpulum vſuris inuigilare. Quid itaque: an nõ iniquũ,

quum hæc quondam incuſaueris, nunc in Timone diuerſa his criminari? PLV. Atqui ſi rem verè perpenderis, vtrunque me iure facere iudicabis. Nam & Timonis iſta nimia lenitas, negligentia pòtiùs, haud beneuolentia ſtudiumq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerſo qui me oſtiis ac tenebris incluſum ſeruabant, id agentes quò ſcilicet craſſior ſaginatiórq; ac vehementer corpulentia onuſtus euaderem: quum interim neq; ipſi contingerent, neq; in lucẽ producerent, ne vel aſpicerer à quopiã: hos dementes & cõtumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere, haud intelligẽtes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorſus abſtineant, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem cõſidera Iupiter: Si quis vbi puellulam & formoſam lege duxiſſet vxorẽ, poſtea neq; obſeruet, nec vlla omnino zelotypia proſequatur, videlicet ſinens illam noctu atq; interdiu quocunq; libitum ſit ire, & quicunque voluiſſent cum ea habere rem, vel producat potiùs vltrò vt adulteretur, fores aperiens, proſtituturuſq; & quoſlibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquã dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domum deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipſe contingat florentem ætate decorámque virginem, nec alium ſinat aſpicere, ſed incluſam, orbam, ſterilemq; in perpetua virginitate contineat, idq; præ amore ſe facere prædicet, & hunc quidẽ præferat, pallore, corpore exhauſto, oculis refugis, num fieri pote eſt vt huiuſmodi non deſipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formoſam atq; amabilem ſinat emarceſcere, per omnem vitam tanquam Cereri ſacerdotem alens. Huiuſmodi & ipſe indignè fero quum à nonnullis ignominioſè cædor calcibus, lanioráq; atque exhaurior, à nonnullis contrà perinde vt ſtigmaticus fugitiuus compedibus vincior. IVP. Quid eſt autem quòd aduerſus illos indigneris, quandoquidem vtrique pœnas egregias luunt? Alteri quidẽ dum Tantali in morẽ

Mediocritas in diuitiis ſeruãda.

πάλαι μὲν σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νῦν δὲ τῷ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλεῖν; ΠΛΟΥ. καὶ μάλα εἴτε πάλιν ἐξετάζοις, ἄμφω σοι δίκαια δόξω ποιεῖν. ἔτι τε γὰρ Τίμωνος ὅδε πόνος τοῦτο αἰδεσιμώτερον, ἀμελὲς, καὶ οὐκ εὐνοϊκὸν ὡς πρὸς ἐμὲ, εἰκότως μοι δοκεῖν· ὃς τε αὖ καθείρξαν ἐν θύραις καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως αὐτοῖς παχύτερος ἡμοίμην, καὶ πίμελης, καὶ ὑπόγυιος, ὑπεμελαμένους, ἅτε προσαπολουμένους αὐτοῖς, ἅτε εἰς ὃ φῶς προάγοντας, ὡς μηδὲ ὀφθεῖσι πρός τινος, δυσκόλους ἐνόμιζον εἶναι, καὶ ὑβριστάς· οὐδὲν ἀδικουμένοις με ὑπὸ τοσούτοις δεσμοῖς καθασκήπτοντας· οὐκ εἰδότας ὡς μικρὸν ἀπιάσιν ἄλλῳ τινὶ τῶν δαιμόνων με καταλιπόντες. ἅτ' οὖν ἐκείνους, ἅτε τοῖς πόνοις προσχαίρουσι εἰς ἐμὲ τούτοις ἐπαινῶ, ἀλλὰ τοὺς ὄντως ἀρίστους δεῖ μέσην ὑπερθεῖναι τοῖς πράγμασι, καὶ μήτε ἀφεξομένους τοῦ δράσαι, μήτε προσομένους ὅλον. σκόπει γὰρ ὦ Ζεῦ πρὸς τοῦ Διός, εἴ τις νόμῳ γήμας γυναῖκα νέαν, καὶ καλὴν, ἔπειτα μήτε φυλάττοι, μήτε ζηλοτυποῖ τοῦτο δράσῃ, ἀφιεὶς καὶ βαδίζειν ἔνθα αὐ ἐθέλοι νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξενίαν τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀπάγοι μοιχευθησομένῳ, ἀνοίγων τὰς θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ πόθεν ἐπ' αὐτὸν καλῶν, ἆρα ὁ τοιοῦτος ἐρᾶν δόξειεν αὖ; ἃ σύγε ὦ Ζεῦ τοῦτο φαίης αὖ, ἐρασθεὶς πολλάκις. εἰ δέ τις ἔμπαλιν ἐλευθέραν γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν νόμῳ παλαβὼν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων, ὁ δὲ, μήτε αὐτὸς προσάπτοιτο ἀκμαίας καὶ καλῆς προῖκα, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἀγνὸν δὴ καὶ χεῖρας καθαρὰς ἐκτετικυίας, καὶ τοῦτο ἐρᾶν φάσκων, καὶ δῆλος ὢν ἀπὸ τῆς χρόας, καὶ τῆς ὄψεως ἐκτετηκυίας, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὑποδεδυκότων, ἐᾶν ὅπως ὁ τοιοῦτος ἐκ παίδων δόξειεν ἄν, δέον παιδοποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, καταμύοντα οὐρόσωπον ὥστε καὶ ἐπᾴσασιν χόρῳ, καθάπερ ἱέρειαν τῇ θεσμοφόρῳ πέφυκε δρᾶν πρὸς τοῦ βίου; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ, πρὸς ἐνίων μὲν ἀτίμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαπλούμενος. ὑπ' ἐνίων δ', ὥσπερ στιγματίας δραπέτης πεπεδημένος. ΖΕΥΣ. τί οὖν ἀγανακτεῖς καὶ αὐτῷ; δίδοσαν γὰρ ἄμφω καλὼ τὼ δίκην. οἱ μὲν, ὥσπερ ὁ Ταύταλος,

ἄποθοι καὶ ἄγλυστοι, ἐξ ἧς ὁ σόμα, ὀπτικεχηνότες μόνον τῷ χρυσίῳ· οἱ δέ, καθάπερ ὁ Φινέως, ἀπὸ τ φάρυγγος τὴν ἔμφυσιν ἀπὸ τ ἁρπυιῶν ἀφαιρούμενοι. μὴ ἄπιθι ἤδη σωφρονεστέρῳ παραπολὺ τοῦ Τίμωνι ἐντευξόμενος. ΠΛ. ἐκφυσῆσαι γὰρ ποτε παύσει ὥσπερ ἐκ κοφίνου τετρυπημένου, πρὶν ὅλως εἰσρυῆναί με, καὶ τὴν ἀσουδῆ ἐξαντλῶν, φθάσαι βουλόμενος τῷ ὀπῇ ῥοήν, μὴ ὑπερπλήσω, ὥστε ἐς τὸν τ Δαναΐδων πίθον ὑδροφορήσειν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπῳτλήσω, τὸ κύτος μὴ σχόντος· μηδὲ πρὶν εἰσρυῆναι, σχεδὸν ἐκχυθησομένου τοῦ ὀπῇῤῥέοντος, ἅπερ βύρσεως ὁ τοῦς τ πίθου, καὶ ἀκώλυτος ἡ ἔξοδος. ΖΕΥΣ. ἀκεσῶ εἰ μὴ ἐμφράξῃ ὁ κεχλιὸς τοῦτο, καὶ εἰς ὁ ἅπαξ αἰαπτωλαμένον, ἐκ χυθέντος ἐν θεραχεῖσι, ῥᾳδίως βύσῃ τ διαφθορὰν αὖθις, καὶ τ διχελλαν ἐν τῇ τρυλλ τ πίθου. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, καὶ πλανίζετε αὐτὸν· σὺ δ' ἐμέμνησο ὦ Ερμῆ ἐπῳωιῶν, τοὺς ἡμᾶς ἄγειν τοὺς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ὅπως τὸν χεραυνὸν ἀκμὴν στήσωσιν, ὡς ἤδη τε τεθημένον αὐτοῦ δεησόμεθα. ΕΡ. τοῦτ' ἐγώμην ὦ Πλοῦτε. τί τοῦτο, ὑπονοσκάζεις; ἐλλιπήθης με ὦ γυναῖδα ὑ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὤν. ΠΛ. οὐκ ἀεὶ τοῦτο ὦ Ερμῆ, μὴ ὑποτόην μὲ ἀπίων τοῦδέ τινα πεμφθεὶς ὑπὸ τ Διός, οὐκ οἶδ' ὅπως θερμὸς εἰμι καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τελευτᾷ ὅτι ὁ τέρμα, παρηγερμένος ὁπότε τ πρεσβύοντος. ὁπότομ δ' ἀπαλλάττεσθαι δέῃ, πηνίον ὀλίγῳ, πολὺ τ ὀρνέων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὕστλιγξ, κἀγὼ ἤδη αἰσχηρύτομαι γενισηκώς, ὑπερπηδήσας ὁ στάδιον, οὐδὲ ἰδόντων ὁπότε τῶν θεατῶν. ΕΡ. ὐκ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐγὼ δὲ καὶ πολλοὺς ἂν εἰπεῖν ἔχοιμί σοι, οἳ δὲς μὴν ὑδὲ ὀβολὸν ὥστε πρίασθαι βοῦν, ἐκτήσαντο, ἄφνω δὲ τήμερον πλουσίους, καὶ πολυτελεῖς, ὑπὸ λευκοὺς ζεύγεσι δεξελαυνοντας, οἷς οὐδὲ κἂν ὄνος ὑπῆρξε πώποτε. καὶ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται, ὑσὶ αὐτοῖ πιστεύοντες οἴεσθαι ὅτι μὴ ὄναρ πλουτοῦσιν. ΠΛ. ἕτερον τοῦτ' ἐστὶν ὦ Ερμῆ, καὶ καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζω τότε. οὐδὲ ὁ Ζεὺς, μὴ ὁ Πλούτων ἀποστέλλει με πρὸς αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γοῦν καὶ τῷ ὀνόματι.

neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant auro: Alteri verò dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore. PLVT. An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, priusquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quò minus influam, veritus ne si copiosiùs infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit vt in Danaidum dolium aquam mihi videar allaturus, frustráque infusurus, vase non continente liquorem: imò priùs propemodum effuso quod influit, quàm influxerit: adeò latus dolij hiatus ad effusionem, ac liber exitus. IVP. Proinde nisi hiatum istum obturauerit, perpetuámque perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in dolij fæce reperiet. sed interim abite atque illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris vt rediens Cyclopas ex Ætna tecum adducas, quò fulmen cuspide restituta resarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam ô præclare, te non cæcũ modò, verumetiã claudum esse. PLVT. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: verùm si quãdo proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum, & vtroque claudus pede, ita vt ægrè ad metam pertingere queam, sene nonnunquã interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis multo auibus celeriorem. Vnde fit vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium transmensus, ne vidẽtibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras: imò ego tibi permultos cõmemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus antè ne asellus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant, qui ne ipsi quidẽ, opinor, credere possunt quin per somnium diuites sint. PLV. Isthæc alia res est Mercuri. neq; enim tũ meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donãs: id quod ipso etiam nomine declarat.

Itaque quoties eſt mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcinæ in morem ſublatũ tranſportant. Interea defunctus ille alicubi in ædiũ tenebricoſa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me ſperauerãt obtinere, in foro operiuntur, hiantes nõ aliter quàm hirundinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde vbi ſignum detractum eſt, & lineus ille funiculus inciſus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus eſt, ſiue cognatus quiſpiam, ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui puerili obſequio fauorem emeruerit, etiam tum mento ſubraſo, pro variis & opiparis voluptatibus quas illi iam exoletus ſuppeditauerat, ingens ſcilicet præmium ferens generoſus quiſquis ille tandem fuerit, nõnunquam me ipſis cum tabellis arreptum fugiens apportat, commutato nomine, vt qui modò Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæterùm illos nequicquam hiantes, ſéque mutuum intuentes relinquit, ac verum luctum agẽtes, quòd eiuſmodi thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui non parum magnam eſcam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo vitæ mundioris atque elegantioris rudis, pingui illotáque cute, qui compedes etiam dum horreſcit, & ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quiq; piſtrinum perinde vti tẽplũ adoret: nõ eſt deinceps tolerandus iis quibuſcum viuit: verùm & ingenuos afficit contumelia, & cõſeruos flagris cædit, experiẽs num ſibi quoq; ſimilia liceãt, donec aut ſcortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorũ ſtudio captus, aut adulatoribus ſeſe permittẽs, deierantibus Nireo formoſiorem eſſe, Cecrope Codróve generoſiorem, callidiorẽ Vlyſſe, vnũ autẽ vel ſedecim pariter Cræſis opulẽtiorem, momẽto temporis ſemel profundat infelix, quę minutatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fuerãt collecta. MER. Iſta fermè ſic habẽt vti narras: verùm vbi tuis ipſius ingrederis pedibus, quî tandẽ, cæcus quũ ſis, viã inuenire ſoles? Aut quî dignoſcis ad quoſnã Iupiter te miſerit, dignos illi viſos qui diuitiis abũdẽt? PLV. Enimuero credis me reperire iſtos ad quos mittor? MER. Per Iouẽ haud quaquã. Neq; enim alioqui Ariſtide prętcrito ad Hipponicũ & Calliã acceſſiſſes,

A ἐπειδὴ πίνυν μεταικιθίζωσί δέη με πρὸς ἕτερον τὸν ἕτερον, ἐς δέλτον ἐμβιβάζοντες με, καὶ κατασημηνάμενοι ὀπιμύδως, φορητὸν ἀράμενοι, μεταχωρίζουσι. κεῖται ὁ μὲν νεκρὸς ἐν σκοτεινῷ που τοῦ οἰκίας τοίχου, ὑπὲρ τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ σκεπόμενος, τὰς μάχητας τὰς γαλᾶς. ἐμὲ δὲ οἱ ἐπελπίσαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰς ἐμπύρους κεχηνότες, ὡς τὴν χελιδόνα τὸν ἐκπεπτομένην περιβρόμενοι οἱ νεοττοί. ἐπειδὴ δὲ τὸ σημεῖον ἀφῃρέθη, καὶ τὸ λῖνον ἐντμηθῇ, καὶ ἡ δέλτος ἀνοιχθῇ, καὶ ἀνακηρυχθῇ μου ὁ κληρονόμος δεσπότης, ἤτοι συγγενής τις, ἢ κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης, ὁκ παιδικῶν τιμιος, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον, ἀντὶ ποικίλων καὶ πολυτελῶν ἡδυσμάτων, ἃς ἤδη ἔξωρος ὢν ὑπηρέτησεν αὐτῷ, μέγα τὸ μίσθωμα ὁ γενναῖος ἀπολαβών, ἐκεῖνος μέν, ὅστις αὖ ἦ ποτὲ, ἁρπασάμενός με αὐτῇ δέλτῳ, θεῖ φέρων, ἀντὶ τοῦ τέως Πυρρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς. τοὺς μάτην κεχηνότας ἐκείνους εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντας καταλιπών, δηλῆς ἄγων ὁ πένης, οἷος αὖθις ὁ θύννος ἐκ μυχοῦ τῆς σαγήνης διέφυγε, σὺν ὀλίγῳ τῷ δέλεαρ καταπιών. ὁ δὲ, ἐμπεσὼν ἀθρόως ἐς ἐμὲ ἀπειρόκαλος καὶ παχύδερμος ἄνθρωπος, ἐπὶ τὴν πέδην πεφευκὼς, καὶ εἴ πρίων δήπου μασίξαί τις, ὀρθὸν ἐφίστας τὸ ὦς, καὶ τὴν μυλῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκτορον προσκυνῶν, ὁκ ἔτι φορητός ἐστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν· δηλαὶ τοὺς τε ἐλευθέρους ὑβρίζει, καὶ τοὺς ὁμοδούλους μαστιγοῖ, ἀποπειρώμενος εἰ καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἔξεστιν· ἄχρις αὖ ἢ ἐς πορνίδιόν τι ἐμπεσὼν, ἢ ἱπποσοφίας ὀπτιθυμήσας, ἢ κόλαξι πολλοῖς ἑαυτὸν, ἐμμύσῃσιν, ἢ μὴν θυμορφότερον μὲν Νιρέως εἶναι αὐτὸν, θυτενέστερον δὲ τοῦ Κέκροπος, ἢ Κόδρου, σωφρονέστερον δὲ τοῦ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον δὲ συνάμα Κροίσου ἑκκαίδεκα, ἐν ἀκαρεῖ τινι χρόνου ἄθλιος ἐκεῖνα τὰ κατ' ὀλίγον ἐκ πολλῶν ὑποριχιῶν, καὶ ἁρπαγῶν, καὶ πλουργιῶν συνειλεγμένα. ΕΡ. αὐτά που σχεδὸν φῄς τὰ μιγνύμενα. ὁπότερον δ' οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς οὕτω τυφλὸς ὢν δύνασαι τὴν ὁδὸν, ἢ πῶς διαγινώσκεις ἐφ' οἷς αἴρει σε ὁ Ζεὺς ἀποστέλλων, κείνας εἶναι τοὺς πλουτεῖν ἀξίους; ΠΛΟΥ. οἶδα γὰρ δύσκολόν με οἵ τινές εἰσι; ΕΡ. μὰ τὸν Δία ὑπνῳ. ὑπὸ γὰρ Αἰσχίνου καταλιπὼν, Ἱππονίκῳ καὶ Καλλίᾳ προσῆλθες,

καὶ πολλοῖς ἄλλοις Ἀθηναίων οὐδὲ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλὴν ἀλλά τί σοι τὰ περὶ σὲ καταπεμφθεὶς; ΠΛ. ἄνω καὶ κάτω πλανώμενος περιόντων, ἄχρις οὗ λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δέ, ὅστις ἀν σοῦτος μοι πρῶτος περιτύχῃ, ἀπάγων ἔχει, ὅτι τὸν Ἑρμῆν ὑπὲρ τοῦ πολλοῦ ἐκλελοιπὸς οὐκ τὸ εἶδος. ὅπερ καὶ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξεύροι ῥᾳδίως, ἀμφοῖν ὄντων καὶ μικρὰν ἔνι. τοιγαροῦν ἅτε τῶν μὲν ἀγαθῶν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πλείστων ἐν ταῖς πόλεσι τὸ πολὺ ἐπεχόντων, ῥᾴον ἐς τοὺς τοιούτους ἐμπίπτω περιών, καὶ σαλευόμενος πρὸς αὐτούς. ΕΡ. εἶτα πῶς ἐπειδὴ καταλίπῃς αὐτούς, ῥᾳδίως φεύγῃς, οὐκ εἰδὼς τὴν ὁδόν; ΠΛ. ὀξυδερκὴς τότε πως ἐκ δρυπέπους γίγνομαι πρὸς μόνον τὸν καιρὸν τῆς φυγῆς. ΕΡ. ἔπι δή μοι καὶ τοῦτο ἀπόκριναι, πῶς τυφλὸς ὤν, εἰρήσεται γάρ, καὶ πρὸς ἐπὶ ὠχρός, καὶ βαρὺς σκέλοιν, τοσούτους ἐραστὰς ἔχοις, ὥστε πολλὰς ἀποβλέπειν εἰς σέ; καὶ τύχοι μάλα, δαιμονᾷ οἴεσθαι· εἰ δ' ἀποτύχοιεν, οὐκ ἀνέξεσθαι ζωΐας; οἶδα γοῦν τινὰς ἐκ ὀλίγους αὐτῶν ὅτῳ σοι δυσέρωτας ὄντας, ὥστε καὶ εἰς βαθυκήτεα πόντον φέροντες, ἔρριψαν αὐτούς, καὶ πέτρῃσι κατ' ἠλιβάτοιο, νόσφιν ἀφορᾶσθαι νομίζοντες τοῦ σοῦ, ὅτι πρὸ τοῦ πολὺ ἀκριβῶς ἑώρας αὐτούς. πλὴν ἀλλὰ καὶ σὺ αὖ οἶδα ὅτι ὁμολογήσας εἴ τι ξυνίης σαυτῷ, κορυβαντιᾷν αὐτοῖς, ἐρωμανῶν τοιούτῳ ὄντι μεμηνόσι. ΠΛ. οἴει γὰρ τοιοῦτον οἷός εἰμι ὁρᾶσθαι αὐτοῖς, χωλὸν ἢ τυφλόν, ἢ ὅτι ἄλλο μοι πρόσεστιν; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς ὦ Πλοῦτε, εἰ μὴ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες εἰσί; ΠΛ. οὐ τυφλοὶ ὦ ἄριστε· ἀλλ' ἡ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη, αἵπερ νῦν κατέχουσι τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτοῖς· ἔτι γὰρ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ πάντα πάσιν ἄμορφος εἶναι, πρόσωπεῖον πρόσθεμαι ἐρασμιώτατον, διάχρυσον, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα σάδις, ἀντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δὲ, αὐτοπρόσωπον οἱόμενοι ὁρᾶν τὸ κάλλος, ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἀντυγχάνοντες. ὡς εἴ τε τις αὐτοῖς ὅλον ἀποχυμνώσας, ἐπεδείξατό με, δῆλον

A tum ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidem æſtimandos. Cęterũ quid facis quandoquidem es emiſſus? PLV. Surſum ac deorſum circumcurſans oberro, donec imprudens in quẽpiam incurrero. hîc autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet, te Mercuri pro lucro præter ſpem obiecto venerans atque adorãs. MER. Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerent? PLV. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui quum me cæcũ eſſe non ignoret, emittat veſtigatum rem B vſque adeò repertu difficilẽ, & iam olim è vita ſublatam, quam ne Lynceus quidẽ facilè inueniret, quæ nimirum adeò obſcura ſit ac minutâ. Itaque quum rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. At quî fit vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias quum viẽ ſis ignarus? PLV. Tum demum acutum cerno, pedibúſque valeo, vbi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoque mihi reſponde, quî fit vt quum ſis oculis C captus (dicendum enim eſt) præterea pallidus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & ſi potiantur, felices videãtur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant viuere? Ex his equidem non paucos noui, quî ſic perditè te amarint, vt ſe aëreo è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio, tu quoque fateberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt dementati. PLV. Atenim credis me, qualis ſum, talem iſtis videri, nempe claudum aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt D mihi vitii? MER. Quid ni ô Plute? niſi fortè & ipſi omnes cęci sũt. PLV. Haud cæci quidem, ô optime, verùm inſcitia errórque (quæ nunc occupant omnia) iſtis offundunt tenebras. ad hæc ipſe quoque ne per omnia deformis ſim, perſona vehementer amabili tectus, inaurata, gẽmíſque picturata, ac verſicoloribus aniictus eis occurro: at illi rati ſeſe natiui vultus venuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereúntque niſi potiantur. Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum ſit,

vt ſe ipſi damnent, qui tantopere cæcutierint adamantes res neutiquam amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? poſteaquam eò peruentum eſt, vt iam diuites euaſerint, iamq; perſonam ſibi circumpoſuerint, rurſum falluntur? adeo vt ſi quis illis detrahere conetur, penè caput potiùs, quàm perſonam abiiciant? Neque enim veriſimile eſt etiam tum illos ignorare, auro bracteatam eſſe formam, quum intus cuncta inſpexerint. PLVT. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi ſunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque qui me primùm nactus eſt, apertis foribus exceperit, clanculum vnà mecum introit elatio, vecordia, iactantia, mollities, violentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam ſunt admirãda, & appetit ea quæ ſunt fugienda, méq; cunctorum illorum quæ introierãt malorum patrem ſtupet, illorum ſatellitio vallatum: quiduis potiùs paſſurus, quàm vti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque vllam præbens anſam certam quò prenſus teneare: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas, viſcoſa, prenſu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerint, illico hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omiſimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat op⁹. PLVT. Iſthac quidem ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in terra relicto illo ad vos aſcendere ſoleo, iuſſoq; intus manere foribus occluſis, neque cuiquam apetire, niſi me vociferantem audierit. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me conſequitor chlamydi adhærens, donec extremam viam attigerimus. PLVT. Rectè facis Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim ſi me deſereres, forſan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem incidere. Sed quis hic ſtridor ceu ferri ſaxo impacti? MER. Timon hic eſt qui proximè montanũ & petricoſum fodit ſolũ. Papę adeſt & Paupertas,

Collatio paupertatis, & eius effectus.

A ὡς καταγίνωσκον αὐ αὐτῶ, ἀμβλυώττοντες τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντες αἰσχρῶν καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. τί οὖν καὶ ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ πλουτεῖν χαίρουσι, καὶ ὃ προσωπεῖον αὐτὸ περιτίθενται, ἐπὶ ἐξαπατῶνται; καὶ ἰῶ τις ἀφαιρῆται αὐτοὺς, θᾶττον δὴ τὴν κεφαλὴν ἢ ὃ προσωπεῖον προΐενται; ὃ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἀγνοῆν εἰκὸς αὐτοὺς, ὡς ὑπόχρυσος ἡ δυμορφία ἐστὶν, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΠΛΟΥ. οὐκ ὀλίγα ὦ Ερμῆ καὶ πρὸς ταῦτά μοι συναγωνίζεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΠΛΟΥ. ἐπειδάν τις ἀντυχὼν τοπρῶτον, ἀναπετάσας τὴν θύραν εἰσδέχεταί με, συμπαρισέρχεται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρεις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄπαντα μυρία. ὑπὸ δὴ τούτων ἁπάντων καταληφθεὶς τὴν ψυχὴν, θαυμάζει τὰ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φθαρτῶν· καὶμὲ τὸν πάντων ἐκείνων πατέρα τῶν εἰσελθόντων κακῶν τέθηπε, δορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν, ᾧ πάντα προτέρα πάθοι ἄν, ἢ ἐμὲ προέσθαι ὑπομείνειεν ἄν. ΕΡ. ὡς δὲ λῷος εἶ, ὦ Πλοῦτε, καὶ ὀλιγαθὴς, ᾧ δυσκάθεκτος; ᾧ ἀλαφρόθυμος, ὑδεμίαν ἀπολαβὼ πρόφασιν βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλυς, ἢ οἱ ὄφεις, ἀφ' τῶν δακτύλων διαπετεύεις, οὐκ οἶδα ὅπως. ἡ Πενία δ' ἐμπαλιν ἐξώδης τε, ὑ βλαβὴς, ὑ μυρία τὰ ἀλλοτρία ὑκπεφυκότα ἐξ ἁπάντων τῶ σώματος ἔχουσα, ὡς πλησιάσαντας βύβλους ἔχεσθαι, ᾧ μὴ ἔχειν ῥᾳδίως ἀπολυθῆναι. ΠΛΟΥ. ἀλλὰ μεταξὺ ἤδη φλυαροῦντας ἡμᾶς παῦσαι σμικρὸν διέλαθε. ΕΡ. ὃ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν οὐκ ἐπηγάγομεθα ὅπερ ἔδει μάλιστα. ΠΛΟΥ. θαῤῥεῖ τοῦτο γε ἕνεκα. ἐν τῇ γῇ αὐτὸν καταλείπων, αἰέρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπισκήψας ἔνδον μένειν ὑπικλεισάμενον τὴν θύραν, ἀνοίγειν δὲ μηδενὶ, ἰῶ μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃ βοῶντος. ΕΡ. σκοπῶ ὑπιβαίνομεν ἤδη τῆς Ἀττικῆς. καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις αὖ πρὸς τὴν ἑσπερίαν ἀφίκωμεν. ΠΛΟΥ. ὦ ποιῆς, ὦ Ερμῆ, χρησιμωτάτων, ἐπεὶ ἰῶ γε ἀπολίπῃς με, γαῤῥόλῳ πάνυ ἢ Κλέωνι ἐμπεσούμεθα πονηροτάτων. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος ὅτός ἐστι, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; ΕΡ. ὁ Τίμων ὅτοσὶ σκάπτει πλησίον ὀρεινόν, ᾧ ὑπόλιθον γήδιον. πάππα, ᾧ ἡ Πενία

πρέσι, καὶ ὁ Πόνος ἀνάγκης· ἡ Καρτερία δ', καὶ ἡ Σοφία, καὶ ἡ Ανδρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ἅπας τοῦ τοῦ λιμοῦ παπομένων ἀπόντων, πολὺ ἀμείνους τῶν σῶν δορυφόρων. ΠΛΟΥ. τί οὖν οὐκ ἀπαλλαττόμεθα, ὦ Ερμῆ, πρὸ τοῦ χείρους; ἀ γὰ ἀν τι ἡμεῖς δράσαιμεν ἀξιόλογον τοὺς ἄνδρα τοῦ τηλικούτου στρατοπέδου περιεχομένου. ΕΡ. ἀλλως ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ ἀποδειλιάσωμεν οὖν. ΠΕ. ποῖ τοῦτον ἀπάγεις, ὦ Αργαφόντα, χειραγωγῶν. ΕΡ. ὅτι τουτονὶ τὸν Τίμωνα ἐπέμφθημεν τοῦ τοῦ Διός. ΠΕ. νὴ ὁ Πλοῦτος ὅτι Τίμωνα, ὁπότε αὐτὸν ἐγὼ κακῶς ἔχοντα τοῦ τῆς τυφῆς περιαλαβοῦσα, τούτοις περιέδωσα, τῇ Σοφίᾳ καὶ τῷ Πόνῳ, γνήσιον ἀνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον ἀπέδειξα; ὅτως ἄρα οὐκ ἀποφεύγητος ὑμῖν ἡ Πενία δοκεῖ, καὶ δικαιόχειρος, ὥσθ' ὁ μόνον κτῆμα εἶχον, ἀφαιρεθέντα με ἀκριβῶς πρὸς ἀρετὴν ἐξεργασόμενον, ἵν' αὖθις ὁ Πλοῦτος περιαλαβὼν αὐτὸν ὑγρὸν καὶ τύφω ἐγχρήσας ὁμοιον τῷ πάλαι, μαλθακὸν, καὶ ἀγώνιον, καὶ ἀόκνον ἀποφήνας, ἀποδῷ πάλιν ἐμοὶ ῥᾴκος ἤδη γεγυμνασμένον; ΕΡ. ἔδοξε ταῦτα ὦ Πενία τῷ Διΐ. ΠΕ. ἀποχωρῶμεν· καὶ ὑμεῖς δὲ ὦ Πόνε, καὶ Σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκολουθεῖτέ μοι. σοὶ δὲ τάχα εἴσεται, οἷαν με οὖσαν ἀπολείψει, ἀγαθὸν σύνεργον, καὶ διδάσκαλον τῶν ἀρίστων· ἢ σεσηπὸς μὲν τὸ σῶμα, ἐῤῥωμένους δὲ τὸ γνώμιον διατελέσειν, ἀνδρὸς βίον ζῶν, καὶ τοὺς αὐτὸν ἀποβλέπων· τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ ταῦτα ὥσπερ ἐστὶν, ἀλλότρια τοῦ λαμβάνων. ΕΡ. ἀπερχόμεθα· ἡμεῖς δὲ πορευσόμεθα αὖτις. ΤΙ. πῆ ἔτε, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκετε, ἄνδρα ἐργάτην, καὶ μισθοφόρον ἐκκλήσοντες; ἀλλ' ἀ χαίροντες ἄπιτε, μακρὸν πρώτης ὄντες· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα ἅπαντας τοῖς βώλοις, καὶ τοῖς λίθοις, συντρίψω. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ἀ γὰρ ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς. ἀλλ' ἐγὼ μέν Ερμῆς εἰμι, οὗτος δὲ, ὁ Πλοῦτος. ἐπεμψε δὲ ὁ Ζεὺς ἐπακούσας σοῦ βοῶντος· ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ δέχου τὸν ὄλβον, ἀπόσχου τῶν πόνων. ΤΙ. καὶ ὑμεῖς οἰμώξεσθε ἤδη, καίτοι θεοὶ ὄντες ὡς φατέ· πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους μισῶ, τουτονὶ δὲ τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ἦ, καὶ ὀπτελίψειν μοι δοκῶ τῇ δικέλλῃ.

A & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omnium agmen Fames cogit; longè præstãtius quàm tui sint satellites. PLVT. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus Mercuri? Neque enim vllum operæpretium fecerimus cum homine eiusmodi vallato exercitu. MER. Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAVPERTAS. Quò hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue fumus ire iussi. PAV. Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquam ego hunc antea deliciis malè corruptum suscepi, cõ-

B mendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; pretij virum reddidi? Adeóne despicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutem excultum? vt Plutus hic vbi denuo susceperit, per contumeliam & arrogãtiam illi manu iniecta; talem reddiderit, qualis erat dudũ, mollem & ignauum, ac vẹcordẽ: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, &

C reiiculus? MER. Sic ô Paupertas Ioui placitum est. PAV. Equidem abeo, at vos Labor & Sapiẽtia, reliquiq; cõsequimini me. Porrò hic breui cognoscet qualis in se fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, sano corpore, valentiq; animo perseuerauerit, virilem exigens vitam, & ad sese respicies, superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimãs: MER. Discedunt illi; nos ad eum adeamus. TIM. Quinam estis ô sceleste? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioq; negotiũ exhibituri? verùm haudquaquam, læti abibitis, sceleste vt estis omnes: nã ego vos illico glèbis &

D saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam ô Timon, ne ferito, neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistens à laboribus. TIM. Atqui vos iam plorauerit is, etiam si dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certum est ligone impacto comminuere.

PLVT. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potiùs penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuiis excipe bonam fortunam. Rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus, ne obturbate, sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus sum si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeone quæso inhumaniter?

Hæc ego sæua Ioui refero atq; immania dicta?

At qui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt quitam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant. TIM. At tibi Mercuri, Iouiq; quòd me respicitis plurimam equidem habeo gratiam: cæterùm hunc Plutum nequaquam recepero. MER. Quid ita? TIM. Quoniã pridem innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor, quum me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: denique quum me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecúmque verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, & vulgaria ista docuit contemnere: effecitque vt mihi vitæ spes omnis ex me ipso penderet, demonstrãs quænam essent opes verè meæ: nempe quas neque adulator assentans, neque sycophanta minitãs, neque plebs irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidiis queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neque quicquam eorum quæ sunt in ciuitate malorum aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam remetiẽs, recurre, vnà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnem ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neque enim omnes ad eiulãdum sunt accõmodi. Quin tu iracũda pueriliáque ista missa fac, ac Plutũ excipe. non sunt reicienda munera quę à Ioue proficiscũtur.

Diuitiarũ mala.

Paupertatis bona.

ΠΛ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τὸν Δία, μεταξὺ γὰρ ὁ ἀνθρωπος ὑμῖν μετρίως μοι δοκεῖ, μή τι κακὸν ἀπέλθω προσλαβών. ΕΡ. μηδὲν σκαιόν, ὦ Τίμων, ἀλλὰ δὸς πρῶτον τοῦτο ἄγριον, καὶ πρᾶον καταβαλών, προτείνας τὼ χεῖρε, λάμβανε τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ πλούτει πάλιν, καὶ ἴσθι Ἀθηναίων τὰ πρῶτα, καὶ ἐπιφόρα τῶν ἀχαρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. ΤΙ. σοὶ μὲν ὑμῶν δέομαι, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι, ἱκανούς ἐμοὶ πλοῦτος ἡ δίκελλα. τἆλλα γὰρ εὐδαιμονέστατός εἰμι, μηδενός μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. οὕτως, ὦ πᾶν ἀπόμισθε θεῶν; Τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε, κατερόν τε; καὶ μὴν εἰκὸς ὑμῖν μισάνθρωπον μὲν εἶναί σε, θεοῖς δὲ ἐπ' αὐτῶν δηλονότι πεπονθότα, μισόθεον ὄντως, ὅτι μὴ μεμελημένων σου τῶν θεῶν. ΤΙ. ἀλλά σοί γε, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῷ Διΐ, πλείστη χάρις τῆς ἐπιμελείας, σὺ δὲ τὸν Πλοῦτον οὐκ ἀναλήψει. ΕΡ. τί δή; ΤΙ. ὅτι μὲν πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος κατέστη, κόλακάς τε προσαγαγών, καὶ ἐπιβουλὰς ἐπαγαγών, καὶ μῖσος ἐπεγείρας, καὶ ἡδυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀποφήνας. τέλος δ', ἄφνω καταλιπών, οὕτως ἀπίστως καὶ προδοτικῶς. ἡ δὲ πενία, πόνοις με τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας προσομιλοῦσα, πάντα αἰσχρὰ κἀμοῦντα πρᾶξαι, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπρτήσασά μοι τοῦ βίου, καὶ δείξασα ὅστις ἐστὶν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμός, οὐ οὔτε κολάξ θωπεύων, οὔτε συκοφάντης φοβῶν, οὐ δῆμος παροξυνθείς, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, οὐ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελέσθαι δυνατός· αὐτὸς γὰρ ῥᾳθύμως τοι γεωργῶν αὐτὸ τοῦτο τῶν πόνων, ἕνεκα τοῦ ἀγροῦ φιλοπόνως ἐμπεριεργαζόμενος, οὐδὲν ὁρῶν τῶν ἐν ἄστει κακῶν, ἱκανὰ καὶ ἁβρὰ ἔχω τὰ ἄλφιτα αὐτόθεν τῆς δικέλλης. ὥστε παλίνδρομος ἄπιθι, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Πλοῦτον ἀπαγαγὼν τοῦ Διΐ. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν ὦ πολλοὶ ἄνθρωποι ἥδονὴν οἰμώξειν ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ γενναῖε· οὐ γὰρ πάντες εἰσὶν ἐπιτήδειοι πρὸς οἰμωγήν· ἀλλ' ἔα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μειλιχιώδη, καὶ τὸν Πλοῦτον παράλαβε. ὅτοι ἀπόβλητά εἰσι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός.

ΠΛΟΥ. βάλε, ὦ Τίμων, διαλογήσομαι σοὶ περὶ σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι; ΤΙ. λέγε, μὴ μακρὰν μάνοι, μηδὲ μετὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ ὑπίτιοι ῥήτορες, αἰσθόμενοι γάρ σε ὀλίγα λέγοντα, δέχε τὸν Ερμῆν τοῦτον. ΠΛΟΥ. ἐχρῆν μάνοι ἴσως καὶ μακρὰ εἰπεῖν, οὕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορηθέντα, ὅμως δὲ ὅρα εἴ τι σε, ὡς φὴς, ἠδίκηκα· ὃς τῶν μὴ ἠδίκων ἀπόντων αἴτιός σοι κατέστην, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων, καὶ τῆς ἄλλης τρυφῆς· προβλεπτός δέ τι καὶ ἀοίδιμος δι' ἐμὲ ἦσθα, καὶ προικοσύδαιος· εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν κολάκων πέπονθας, αἰτίος ἐγώ σοι· μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἠδίκημαι τοῦτο ὑπὸ σοῦ, ὅτι με ὕστως ἀτίμως ὑπεβάλλες ἀνδράσι καταράτοις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταγοητεύουσι, καὶ πολλὰ ἔφην ὑπὲρ ὑπιβυλλίοισί μοι· καὶ τὸ γε τελευταῖον ἔφασθα, ὡς προδέδωκά σε· τοιοῦτον δὲ αὐτὸς ἐγκαλέσαιμί σοι πολλὰ ὑπὲρ ἀπελαθεὶς ὑπὸ σοῦ, καὶ ὅτι κεφαλὴν ἐξωσθεὶς τῆς οἰκίας· ὑποδρομῶν αὐτὴ μαλακῆς χλαμύδος, τοιούτῳ πολὺ διαφέρουσαν ἡ τιμιωτάτη σοι Πενία προσετέθηκεν. ὥστε μάρτυς ὁ Ερμῆς οὑτοσί, πῶς ἱκέτευον τὸν Δία μήθ' ἥκειν πρὸς σὲ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσενηνεγμένον. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ Πλοῦτε, οἷος ἤδη γεγένηται; ὥστε θαρρῶν, ξυνάψεις αὐτῷ· καὶ σὺ μὴν σκάπτε ὡς ἔχεις. σὺ δὲ τὸν Θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ δικέλλῃ· ὑπακούσεται γὰρ ἐμοὶ πομπῇ σοι. ΤΙ. πειστέον, ὦ Ερμῆ, καὶ αὖθις πλουτητέον. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις ὑπὸτοῦ οἱ θεοὶ βιάζοιντο; πλὴν ὅρα γε εἰς οἷά με προτρέμματα ἐμβαλεῖς τὸν κακοδαίμονα, ὃς ἄρτι νῦν εὐδαιμονέστατα διάγων, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι οὐδὲν ἀδικήσας, καὶ τοσαύτας φροντίδας ἀναδέξομαι. ΕΡ. ὑπόσχηθι, ὦ Τίμων, δι' ἐμὲ, καὶ εἰ χαλεπὸν τοῦτο, καὶ οὐκ οἰσὸν ὅστιν, ὅπως οἱ κόλακες ἐκεῖνοι διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ πλούτου Αἴτνιλον, ἐς τὸν ὄρανὸν ἀναπήσομαι. ΠΛΟΥ. ὁ μὲν, ἀπελήλυθεν ὡς δοκεῖ. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν πτερῶν· σὺ δὲ αὐτοῦ προμένε, ἀναπέμψω γάρ σοι τὸν Θησαυρὸν ἀπελθών, μᾶλλον δὲ παῖε· σὲ φημι Θησαυρὲ χρυσοῦ,

APLVT. Vin' Timon vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen, neque cum proœmiis, quemadmodum perditissimi isti solent Oratores: nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potiùs erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. Attamen vide num qua in re te, quemadmodum ais, læserim, qui quidem dulcissimarum quarumque rerum tibi extiterim auctor, opiféxque auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item voluptatum: mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tãm ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabantur, ac præstigiis dementabant, mihíque modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertúmque fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcépsque exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagum istud charissima tibi paupertas circumposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim si tu accersiueris. TIM. Parendum est Mercuri, rursúsque diuescendum. Quid enim facias, quum dij compellant? tamen vide in quas turbas me miserum coniicies, qui quidem quum ad hunc vsque diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantúmque curarum susceperus. MERC. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est isthuc, atque intolerandum, quòd videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Ætna in cœlum euolauero. PIV. Abiit ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hîc operire, siquidem digressus Thesaurum ad te trãsmittam; sed feri fortiùs. Tibi loquor auri Thesaure:

Timoni huic audiens esto, offérque te-
met eruendum. Fode Timon altiùs im-
pingẽs. Cæterùm ego à vobis digredior.
TIM. Age iam ô ligo, nunc mihi tuas
vires explica, neque defatigère dum ex
abdito Thesaurum in apertum euocaris.
Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici
Corybantes, ac lucrifer Mercuri, vndenã
auri tantum? Num somnium hoc est?
metuo ne carbones repertúrus sim ex-
perrectus. Atqui aurum profectò est insi-
gne, fuluum, graue, & aspectu multo iu-
cundissimum. Pulcherrima aurum fau-
stitas mortalibus! quippe quod ignis in
morem ardes, nocteséq; & dies renides.
Ades ô mihi charissimum desideratissi-
múmque. Nunc demum credo vel Io-
uem ipsum olim aurum esse factum. Ete-
nim quæ tandem virgo non exporrecto
Effectus diuitiarũ. sinu vsque adeò formosum amatorem ex-
cipiat per tegulas illapsum? O Mida
Crœseq; ac munera Delphico in templo
dicata, vt nihil eratis, si cum Timone,
cumq; Timonis opibus conferamini: cui
ne Persarum quidem rex par est. O ligo,
& sagum charissimum, vos huic Pani su-
spendi cõmodum est. At ego quàm ma-
ximè semotum mercatus agrum, turricu-
laq; seruandi auri gratia constructa, vni
mihi affatim vixero: sepulchrũ item ini-
bi mihi defuncto parare est sententia.
Hæc igitur decreta sunto placitaq; in re-
liquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fasti-
dium erga mortales omneis. Porrò ami-
cus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ,
meræ nugæ. Tum commiserari lacrymã-
tem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac
morum subuersio: at vita solitaria, qualis
est lupis: vnus sibi amicus Timon, cæteri
omnes hostes, & insidiarum machinato-
res. Cum horum quopiam congredi, pia-
culum: adeò vt si quem aspexero dunta-
xat, inauspicatus sit ille dies. In summa,
non alio nobis habeantur loco, quàm si-
gna saxea, æreáve: neque fœcialem ab
illis missum recipiamus, neque fœdera
feriamus. Solitudo terminus esto. Cæte-
rùm tribules, cognati, populares, postre-
mò patria ipsa, frigida quædam & sterilia
nomina, stultorúmq; mortalium gloriæ.
Solus Timon diues esto: despiciat o-
mnes: solus ipse secum oblectetur, liber
ab assentationibus, & onerosis laudibus:

A ἴτω ἀκούσων Τίμωνι τούτῳ, καὶ παρεσκευάσθω τὸν αὐλέσθαι. σκάπτε, ὦ Τίμων, καθαίρων καὶ διαφέρων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν ἀποστήσομαι. TI. Ἄγε δή, ὦ δίκελλα, νῦν μοι ὑπόῤῥωσον σεαυτήν, καὶ μὴ κάμῃς ἐκ τοῦ βάθους τὸν Θησαυρὸν εἰς τὸ φανερὸν προκαλούμενη. ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ Ἑρμῆ κερδῶε, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ἢ που ὄναρ τοῦτό ἐστι; δέδοικα γοῦν μὴ ἀνιάσας εὕρω, ἀνεγρόμενος, ἀλλὰ μάλα χρυσίον ἐστὶν ὑπέρτιμον, ἀστέρων θεῶν, ἅπαν, καὶ τῷ προσόψει ἀφήλιον. ὦ χρυσὲ, δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς! αἰθόμενον γὰρ πῦρ ἅτε δαπανᾷς, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἐλθὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἐρασμιώτατε. νῦν πιθομαί γε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ οὐκ ἂν παρθένος ἀναπεπταμένοις τοῖς κόλποις ὑποδέξαιτο ὕτω καλὸν ἐραστὴν ἀφ' ὑψηλῶν τεγῶν καταῤῥέοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς οὐδὲν ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὃν γε οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἴσος. ὦ δίκελλα, καὶ φιλτάτη δικτύρα, ὑμᾶς μὲν τῷ Πανὶ τούτῳ ἀναθεῖναι καλόν· αὐτὸς δὲ ἤδη πᾶσιν περιάμενος τὸν ἐσχατιαὶ, πύργιον οἰκοδομησάμενος ὑπὲρ τῆς θησαυροῦ, μόνῳ ἐμοὶ ἱκανὸν ἐνδιαιτᾶσθαι· τὸν αὐτὸν καὶ πάφον ἀποθανὼν ἕξειν μοι δοκῶ. Δεδόχθω δὲ ταῦτα, καὶ νενομοθετήσθω τοῖς τὸν ὑπόλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς ἀπάντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ὑπεροψία· φίλος δὲ, ἢ ξένος, ἢ ἑταῖρος, ἢ ἐλεήμων βωμὸς, ὕθλος πολύς· καὶ ὃ οἰκτείρειν δακρύοντα, ἢ ὑπικουρῆσαι δεομένῳ, ὠδαιμονία, καὶ καταλίσεις τῶν ἐτῶν· μονήρης δὲ ἡ δίαιτα καθάπερ τοῖς λύκοις, καὶ φίλος εἷς Τίμων, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες, ἐχθροὶ, καὶ ὑπόβουλοι· καὶ ὃ προσομιλῆσαί τινι αὐτῶν, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδω μόνον, ἀποφεύξομαι ἡμέρᾳ, καὶ ὅλως ὑδριάντων λιθίνων, ἢ χαλκῶν, μηδὲν ἡμῖν διαφερέτωσαν, καὶ μήτε κήρυκα δεχώμεθα παρ' αὐτῶν, μήτε σπονδὰς σπενδώμεθα· ἡ ἐρημία δὲ, ὅρος ἔστω πρὸς αὐτούς. φυλέται δὲ, καὶ φράτορες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ, καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀνοήτων ἀνδρῶν φιλοτιμήματα· πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ εὐφραίνεσθω ἀπόντων, καὶ τρυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, κολακείας καὶ ἐπαίνων φορτικῶν ἀπηλλαγμένος·

καὶ θεοῖς θυέτω, καὶ δυσχείτω μόνος ἑαυτῷ πεί- A
των καὶ ὅμορος, ἐκτοπίων τῶν ἄλλων. καὶ ἅπαξ
ἑαυτὸν δεξιώσασθαι δεδόχθω, ἢν δέῃ ἀποθα-
νεῖν, ἢ αὐτῷ στέφανον ἐπενεγκεῖν· καὶ ὄνομα μηδὲ
ἔστω ὁ Μισάνθρωπος, ἥδιστον. τὰ δ' ἤθους ἢ γνω-
σίσματα, δυσκολία, καὶ τραχύτης, καὶ ὠμότης,
καὶ ὀργή, καὶ ἀπανθρωπία· εἰ δέ τινα ἴδοιμι ἐν
πυρὶ διαφθειρόμενον, καὶ σβεννύναι ἱκετεύοντα,
πίττῃ καὶ ἐλαίῳ καταβεννύναι. καὶ ἴσως τινα τῶν
χειμῶνος ὁ ποταμὸς παραφέρῃ, ὁ δ', ἂς χεῖρας
ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δέηται, ὠθεῖν καὶ τοῦτον
ὑπὶ κεφαλῆς βαπτίζοντα, ὡς μηδὲ ἀνακύ-
ψαι δυνηθείη· οὕτω γὰρ ἂν τινὶ ἴσην ἀπολά- B
βοιεν. Εἰσηγήσατο τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρα-
τίδης Κολυτηεύς, ἐπεψηφίσατο τῇ ἐκκλησίᾳ
Τίμων ὁ αὐτός· εἶεν, ταῦτα ἡμῖν δεδόχθω, καὶ
αὐθρικῶς ἐμμενόμεν αὐτοῖς. πάλιν ἀλλὰ πε-
ρὶ πολλοῦ ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώρισμά
πως ταῦτα γενέσθαι, ὅτι ὑπερπλουτοῦ-
σιν ἡδὺ γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο αὐτοῖς.
χαίρει τί τοῦτο; φεῦ τῆς τάχους. πανταχόθεν
συνθέουσι κεχυμένοι, καὶ πνευστιῶντες, οὐκ οἶδα
ὅθεν ὀσφραινόμενοι τοῦ χρυσίου. πότερον οὖν
ὅπως τὸν πάγον τοῦτον ἀναβὰς ἀπελάσω αὐτοὺς C
τοῖς λίθοις, ἢ ὑπερδεξίων ἀκροβολιζόμενος,
ἢ τόγε τοσοῦτον παραινομήσομεν, εἰσάπαξ αὐ-
τοῖς ὁμιλήσαντες, ὡς πλέον αἰσθάνοιντο πτο-
ρούμενοι; τοῦτο οἴμοι καὶ ἄμεινον, ὥστε δεχώμεθα
ἤδη αὐτούς, ὑποσάντες. Φέρε ἴδω, τίς ὁ πρῶ-
τος αὐτῶν οὗτος ὅστις; Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁ
παρὰ μὲν ἔριφον αἰτήσαντί μοι ὀρέξας τὸν θύ-
λακον, πίθους ὅλους πρὸ ἐμοῦ πολλάκις ἐμεμε-
κώς· ἀλλ' ὅτε ἐποίησεν ἀφικόμενος. οἰμώξεται
γὰρ παρὰ τῶν ἄλλων. ΓΝΑ. οὐκ ἐγὼ ἔλε-
γον ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ αὐ- D
δρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων εὐμορφώτατε, καὶ
ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. ΤΙ. νὴ μὰ σύγε, ὦ
Γναθωνίδη, γυπῶν ἀπάντων βορώτατε, καὶ
αἰθεφπων ὑπερεμφορώτατε; ΓΝΑ. ἀεὶ φι-
λοσκώμμων σύ γε, ἀλλὰ ποῦ ὁ συμπόσιον, ὡς
καινόν τι σοι ἆσμα τῶν νεοδιδάκτων διθυράμ-
βων ἥκω κομίζων; ΤΙ. καὶ μὰν ἐλεγεῖά γε
ἄσῃ μάλα ἐλεεινῶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ δικέλ-
λῃ. ΓΝΑ. τί τοῦτο; παίῃς, ὦ Τίμων; μαρ-
τύρομαι, ὦ Ἡράκλεις, ἰὼ, ἰώ, προκαλοῦμαί σε
πρᾶγματος εἰς Ἄρειον πάγον. ΤΙ. ἢν μὴν αὖ τε μικρὸν ὑπολειφθῇς, φόνῳ τάχα προκεκλήσῃ με.

Diis sacra faciat, & epuletur solus: sibi ipsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab aliis. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullúmque nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd si quem conspexero incendio conflagrantem, obtestantem quò restinguam, pice oleóque restinguere: rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigēs, imploret vt retineatur: hunc quoque demerso capite propellere, ne possit emicare. hunc ad modum par pari relaturus est. Hāc legem Timon tulit Echecratides Colytensis: & concionis subscripsit suffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrunt puluerulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrùm igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem violabimus, vt semel cum illis congrediamur, vt magis agantur fastiditi, repulsique? Ita satius esse duco. Itaque restemus, quò illos excipiamus. Age prospiciam, primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit. GNATH. An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atque hominum perditissime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cātilenam ex his quos nuper didici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid istuc? Feris ô Timon? Atteſtor, ô Hercules, Hei, hei, in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis. TIM. Atqui si cunctere paulisper, mox cædis me reum ages.

Comites diuitiarū adulatores & scurræ.

GNA. Nequaquam: quin tu planè vulneri medere, paululo auri inuncto. mirũ enim in modum præsentaneum id est remedium. TIM. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cõmodo tam sęuus factus sis. TIM. Quis hic est qui accedit recaluaster ille? *Assentatores.* Philiades, assentatorum omnium execratissimus. Hic quum à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmiũ, quum me canentem, reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel oloribus magis canorum: vbi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir impegit. PHILIADES. O impudentiam! nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille digna se, quandoquidem immemor est atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here: fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. neque posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est: omnes ingrati, & scelesti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea quæ velles vti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeo prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet, Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rẽ illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitq; se mihi cognatũ esse. *Haeredipetae.* Hic vna die de meo sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus: at quum soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset vt Erechtheidi tribui distribueret ęrarium; atque ego audiens, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum generis tui præsidium, fulcimentum Athenienſium, defensaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & vtraque curia ope-

ΓΝΑ. μηδαμῶς· ἀλλὰ σύ γε πρώτως ὃ τραῦμα ἴασαι, μικρὸν ὀπὶ πάσας τῶ χρυσίου· δῆνας γὰρ ἴσχαμόν ὅστι τὸ φάρμακον. ΤΙ. ἔτι μένῃς; ΓΝΑ. ἄπειμι, σὺ δ' ὁ χαιρήσας ὕστω σκαιὸς ἀνὴρ χρησοῦ γενόμενος. ΤΙ. τίς οὗτός ἐστιν ὁ τρεσβιῶν, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιάδης, κολάκων ἀπάντων ὁ ἐδελυρώτατος. οὗτος δὲ πρὶν ἐμοῦ ἀγρὸν ὅλον λαβών, καὶ τῇ θυγατρὶ τρεῖκα, δύο τάλαντα, μισθὸν τ' ἐπαίνου, ὁπότε ἄσαιμί με, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσεν, ἐπωμοσάμενος ᾠδικώτερον ἢ τὴν κύκνων· ὅτε νοσοῦντα τρεσβύτην εἰδέ με, καὶ τρεσῆλθον ὀπτικοῦ ἀσθμός, πληγὰς ὁ γενναῖος τρεσενέτεινε. ΦΙΛ. ὢ τῆς αἰσχυντίας, νυνὶ Τίμωνα γνωρίζετε; νυνὶ Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης; τοιγαροῦν δίκαια πέπονθεν οὗτ' ἀχάριστος ὤν. ἡμεῖς δ' οἱ πάλαι ξυνήθεις, καὶ ξυνέφηβοι, καὶ δημόται, ὅμως μετριάζομεν, ὡς μὴ ὀπτιπιδᾶν δοκῶμεν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τοὺς μιαροὺς τούτους κόλακας φυλάξῃ, τοὺς ὀπὶ τῆς τραπέζης μόνον, τὰ δεῖπνα ὀμῶν, κορώνης οὐδὲν διαφέροντας· οὐκ ἐπιστευτέον τ' νυνὶ οὐδενί, πάντες ἀχάριστοι, καὶ πονηροί, ἐγὼ δ' τάλαντόν σοι κομίζων ὡς ἔχοις τρεὸς τὰ κατεπείγοντα χρῆσθαι, καθ' ὁδὸν ἤδη πλησίον ἥκουσα ὡς πλουτοῦντα τινὰ πλοῦτον. ἥκω τοιγαροῦν ταῦτά σε νουθετήσων· καίτοι σύ γε ὕστω σοφὸς ὤν, οὐδὲν ἴσως δεήσει τῶν πρὸς ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τῷ Νέστορι δόξαν τρεσβυτέρῳ δοῦναι. ΤΙ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν ἀλλὰ τρεσθι, ὡς καὶ σὲ φιλοφρονησόμεθα τῇ δεκέλλῃ. ΦΙΛ. ἄνθρωποι, κατέαγα τ' κρανίον ὑπὸ τ' ἀχαρίστου, δι' ἃ τὰ συμφέροντα συνθέτουν αὐτόν. ΤΙ. ἰδοὺ τρίτος οὗτ' ὁ ῥήτωρ Δημέας τροσέρχεται, ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ συγγενὴς ἡμέτερος εἶ λέγων, οὗτ' ἑκκαίδεκα πρὸς ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐκτίσας τῇ πόλει καταδεδικασμένος γάρ, καὶ ἐδέδετο, ὑκ ἀποδιδούς. κἀγὼ ἐλεήσας ἐλυσάμην αὐτόν· ὅτε τρῶτον ἔλαχε τῇ Ερεχθηίδι φυλῇ διανέμειν τὸ θεωρικόν, κἀγὼ τροσῆλθον αἰτῶν τὸ γιγνόμενον, οὐκ ἔφη γνωρίζειν πολίτην ὄντα με. ΔΗ. χαῖρε, ὦ Τίμων, τὸ μέγα ὄφελος τ' γένους, τὸ ἔρεισμα τ' Αθηναίων, τὸ τρόβλημα τ' Ελλάδος, καὶ μὴν πάλαι σε ὁ δῆμος ξυμφλεγμένος, καὶ αἱ βουλαὶ ἀμφότεραι τρεμμένουσιν

πρεσβύτερον ἢ ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ γράφω σοι· ἐπεὶ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου, Κολυττιεύς, ἀνὴρ οὐ μόνον καλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, πρός τε πόντα χρόνον διατελῶν τὰ ἄριστα πρὸς τὸν δῆμον γνώμην ἔφερε· τά τε ἐν Ὀλυμπίᾳ, μιᾷ ἡμέρᾳ, καὶ τελείῳ ἅρματι καὶ στεφανίτῃ πωλικῇ. (TI. Ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρησα ἐγὼ πώποτε εἰς Ὀλυμπίαν. ΔΗ. τί οὖν; θεωρήσεις ὕστερον. Τὰ τοιαῦτα δὲ πολλὰ προσκεφθαι ἄμεινον.) ἐπὶ δὲ τῆς πόλεως ἀφίστη πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ κατέκοψε Πελοποννησίων δύο μοίρας. (TI. πῶς; διὰ γὰρ ὃ μὴ ἔχων ὅπλα, οὐδὲ στρατεύομαι. ΔΗ. μέτεστι τοίνυν σοι λέγειν, ἡμεῖς δ', ἀχάριστοι αὖ ἐσμεν ἀμνημονοῦντες) ἔπι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, ἃ μέγα ὠφέλησε τὴν πόλιν· ὅτε τούτοις ἅπασι, δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι χρυσοῦν ἀνατῆσαι τὸν Τίμωνα πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς· καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀνακηρυχθῆναι τοὺς στεφάνους σήμερον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς· ἀγωνίζεται γὰρ δὴ αὐτὸν δεῖ τήμερον τὰ Διονύσια· εἶπε τὴν γνώμην Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτοῦ ἀληθεὶς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν· καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἄλλα πάντα ὁπόσα ἂν ἐθέλοι. Τοῦτό μοι οὖν σοι τὸ ψήφισμα· ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν παρά σε, ὃν ὑπὲρ τοῦ σοῦ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. TI. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ὅσατε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι; ΔΗ. μηδὲ γαμῶ, ἢν δίδῳ θεὸς, ἐς νέωτα, καὶ παιδοποιήσομαι, καὶ ὃ γενησόμενον (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἤδη καλῶ. TI. οὐκ οἶδα εἰ γαμήσεις ἔτι, ὦ οὗτος, τηλικαύτην πρὸς ἐμοῦ πληγὴν λαβὼν. ΔΗ. οἴμοι· τί τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ὑπεχθρὸς, καὶ τύπτεις τοὺς ἐλευθέρους, οὐ καθαρῶς ἐλεύθερος, οὐδ' ἀτὸς ὤν; μηδὲ δώσεις ἐν ταχεῖ τὴν δίκην, πάντα ἄλλα, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. TI. ἀλλ' οὐκ ἐμπέπρησται, ὦ μαρὲ, ἡ ἀκρόπολις, ὥστε δῆλος εἶ συκοφαντῶν. ΔΗ. ἀλλὰ κλαυτεῖς, τὸν ὀπισθόδομον διορύξας.

ritur. Sed priùs decretũ audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidẽ Timon Echecratidæ filius, Colyttenſis, vir non modò probus & integer, verùm etiam ſapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquã per omnem vitam deſtitit optimè de Rep. mereri: tum autem in Olympicis vicit pugil, & lucta curſúque die eodem, ad hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. (TIM. At ego ne ſpectator quidem vnquam in Olympicis ſedi. DEM. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta communia addi ſatius eſt) Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponnenſium duas acies concidit. (TIM. Qua ratione? quippe qui nec vnquam arma geſſerim, neque vnquam militiæ dederim nomen. DEM. Modeſtè tu quidem de te ipſo loqueris, nos tamen ingrati futuri ſumus, niſi meminerimus.) Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in conſultationibus, & in adminiſtrandis bellis nõ mediocrem vtilitatem attulit Reipub. His de cauſſis omnibus viſum eſt curiæ, plebeiis ſingulatim, communiter vniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambiẽtibus: vtque ſeptẽ aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per tragœdos nouos promulgentur: ſiquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi ſuffragium. Sed vtinam & filium meum ad te pariter adduxiſſem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM. Quî potes Demea, quum ne vxorẽ quidem duxeris vnquam, quantum nobis ſcire licuit? DEM. At ducã nouo ineunte anno, ſi Deus permiſerit, liberiſq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. TIM. An vxorem tu ſis ducturus, equidem haud ſcio, tanta à me plaga accepta. DEM E. Hei mihi. quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſasq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? verùm propediem pœnas daturus, cùm aliis nominibus, tũ quòd arcem incẽderis. TIM. Atqui non conflagrauit arx, ſceleſte: proinde palàm eſt te calumniatorem agere. DEM E. Verùm effoſſo ærario diues effectus es.

TIM. Atqui non effoſſum iſthuc: vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEME. Verùm effodietur poſthac: ſed tu interim omnia quæ in eo condita, poſſides. TIM. Alteram itaque plagam accipe. DEM. Hei ſcapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, ſi quum inermis duas Lacedæmoniorum acies fuderim, vnum ſceleſtum hominem non protriuero. tum fruſtra vicerim in Olympiis, & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? an non philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductiſque ſuperciliis, & magnum quiddam ſecum murmurans accedit, Titanicum obtuens, cæſariem per ſcapulas fluentem ventilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderatus, amictu modeſtus, manè mirum quàm multa de virtute diſſerit, damnans eos qui voluptate capiuntur, frugalitatem laudans: at vbi lotus ad cœnam venit, puérque ingentem illi calicem porrexit (meraciore autem maximè gaudet) perinde vt Lethes aquam ebibens, à dilucularijs illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximùm cubito oppoſito areens, mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque in patinis virtutem inuenturum ſeſe ſperet, dúmque vſque adeo diligenter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarum ſinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriorem partem acceperit, vel ſi totam placentam aut ſuem ſolus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & inſatiabilitatis eſt fructus, temulentus, vinóque bacchatus, non ad cantum modò, ſaltationémque, verùm ad conuitium vſque, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula ſermo (tum enim vel maximè) de temperantia, ſobrietatéque: atque iſta quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Poſtremò ſublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne ſobrius quidem vlli primariorum ceſſerit, vel mendacio, vel confidentia, vel auaritia.

Pſeudophiloſophorum habitus.

Gula ac voracitas pſeudophiloſophorũ.

ΤΙ. ἡ δλώρυκται σοὶ τοῦτ· ὥστε ἀπίθανά σε καὶ ταῦτα. ΔΗΜ. δλωρυχθήσεται μὲν ὕστερον· ἤδη δὲ σὺ πάντα τὰ σὰ αὐτὸς ἔχεις. ΤΙ. σκοπῶ καὶ ἄλλην λάμβανε. ΔΗΜ. οἴμοι τῶν μετάφρενον. ΤΙ. μὴ κέκραγθι. καὶ τοίνυν γάρ σοι καὶ τρίτην. ἐπὶ καὶ γελοῖα πάμπαν πάθοιμι, δύο μὲν Λακεδαιμονίων μοίρας καταχόψας ἄοπλος, ἕνα δὲ μιαρὸν ἀνθρωπίσκον μὴ δύνασθαι τρῶσαι. μάτην γὰρ ἂν εἴην καὶ νενικηκὼς Ὀλύμπια πύξ, καὶ πάλην. ἀλλὰ τί τοῦτο; ἡ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἡ μὲν οὖν ἄλλος· ἐκπεπλάσας γοῦν τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρενθυόμενός τι πρὸς αὐτὸν, ἔρχεται, Τιτανώδες βλέπων, ἀνασεσοβημένος τὴν κόμην, Αὐτοβορέας τις, ἢ Τρίτων, οἵους ὁ Ζεῦξις ἔγραφεν. οὗτος ὁ δῆμα δίκαιος, καὶ κόσμιος τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τὴν ἀναβολήν, ἔφασκεν μυρία ὅσα περὶ ἀρετῆς διέξιών, καὶ τῶν ἡδονῇ χαιρόντων κατηγορῶν, καὶ ὁ ὀλιγάρκης ἐπαινῶν, ὅπου λυσάμενος ἀφίκοιτο ὅτι τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλην τὴν κύλικα ὀρέξειεν αὐτῷ (τῷ ζωστέρᾳ δὲ χαίρει μάλιστα) καθάπερ ὁ Λήθης ὕδωρ σκιπιῶν, ἐνδυτιώτατα ὅτι δείκνυ) τοῖς ἑωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, περιαρπάζων ὥσπερ ἰκτῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παρατηρῶν, μάλιστα κωμῳδοῦντα, καρύκης τὸ γλίσχρον ἀπάπλεως, κιναιδὸν ἐμφορούμενος, ὑπερκεκυφὼς, καθάπερ ἐν ταῖς λεπάσι τὴν ἀρετὴν ζητῶν περιόδῳ, ἀκριβῶς τὰ πύελα τῷ λιχμῷ ἀποσμήχων, ὡς μηδὲ ὀλίγον τῆς μυττωτῆς καταλίποι, μεμψιμοιρῶν ἀεὶ ὡς τὸν πλακοῦντα ὅλον, ἢ τὸν σῦν μόνος τῶν ἄλλων λάβοι, ὅπερ λιχνείας καὶ ἀπληστίας ὄφελος, μέθυσος, καὶ πάροινος, οὐκ ἄχρις ᾠδῆς καὶ ὀρχήσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ λοιδορίας, καὶ ὀργῆς περιέστι. καὶ λόγοι πολλοὶ ὅτι τῇ κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα περὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότητος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη κεκραιπαληκὼς τοῦ ἀκρατοῦ πονήρως ἔχων, καὶ ὑποψαλίζων γλοιὸς· εἶτα ἔμετος ὅτι τούτοις. καὶ τὸ τελευταῖον, ἁρπάσαντοί τινες, ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ συμποσίου τὸν αὐληδίδος ἀμφοτέραις ἐπειλημμένον, πλὴν ὀλίγα καὶ νήφων, οὐδενὶ τῶν προτείων παραχωρήσειν αὐτῷ, ψεύσματος ἕνεκα, ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας.

ἀλλὰ καὶ κολάκων ὄντα πρεσβύτατα, καὶ ὀπτορ- A
χεῖ πρεσβεύοντα, καὶ ἡ γοητεία προηγεῖται,
καὶ ἡ ἀναισχυντία παρομαρτεῖ· καὶ ὅλως πολύ-
ορφον ὃ χρῆμα, καὶ πολυπαχθὲς ἀκριβές, καὶ
ποικίλως ἐντελές· οἰμώξεται τοιγαροῦν ὑπ'
εἰς μακρὰν χρηστὸς ὤν. τί τοῦτο; παπαῖ, χρό-
νιος ἡμῖν Θρασυκλῆς. ΘΡΑ. ὑπ' ἐμοῦ γοῦν, ὦ
ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὡς-
περ οἱ τὸν πλοῦτόν σου τεθηπότες, ἀργυρίου,
καὶ χρυσίου, καὶ δείπνων πολυτελῶν ἐλπίδι
συνεδραμήκασι, πολλῷ τινὶ κολακείαν
ἐπιδεξόμενοι πρὸς ἄνδρα, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν,
καὶ τῶν ὄντων κοινωνικόν· οἶδα γὰρ ὡς μάζα B
μοι ἐμοὶ δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον δὲ ἥδιστον, θύμον,
ἢ κάρδαμον, ἢ εἴποτε τευφώλιον, ὀλίγον τοῦ
ἁλός· ποτὸν δὲ ἡ συνεάχρυνος. ὁ δὲ τρίβων
σοῦ ἧς βύλλα πορφυρίδος ἀμείνων. ὃ χρυσίον
μοὶ γὰ, οὐδὲν τιμιώτερον τοῦ ἐν τοῖς αἰγια-
λοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ. σοῦ δὲ αὐτοῦ χάριν
ἐπάλλω, ὡς μὴ διαφθείρῃ σε ὃ κάκιστον τοῦ-
το καὶ ὀπισθολόπατον κτῆμα ὁ πλοῦτος, ὁ
πολλοῖς πολλάκις αἴτιος ἀηκέστων συμφορῶν
γεγονὼς· εἰ γάρ μοι πείθοιο, μάλιστα
ὅλον εἰς τὸν θάλατταν ἐμβαλοῖς αὐτὸν, οὐδὲν C
ἀναλγῆσον αὐδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσο-
φίας πλοῦτον ὁρᾶν δυναμένῳ. μὴ μέντοι ἐς
βάθος, ὦ γαθέ, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθῶνας ἐπεμ-
βὰς ὀλίγον ποὸ τῆς κυματώδους γῆς, ἐμοῦ
ὁρῶντος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει, σὺ δὲ ἄλ-
λον τρόπον ἀμείνω τοῦ πάχος ἐκφόρησον αὐ-
τὸν ἐκ τῆς οἰκίας, ᾗ μηδὲ ὁδὸν αὐτῷ αἴρῃς,
ἁπλοῦν δὲ ἅπασι τοῖς δεομένοις, ᾧ μὲν, πέν-
τε δραχμὰς, ᾧ δὲ, μνᾶν, ᾧ δὲ, τάλαντον.
Εἰ δέ τις φιλόσοφος εἴη, δημοσίαν, ἢ τει-
μοσίαν φέρεσθαι δίκαιος, ἐμοὶ δὲ, καίτοι οὐκ D
ἐμοῦ τοῦ χάριν αἰτῶ, ἀλλ' ὅπως μεζόνως τοῦ
ἑταίρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν εἰ τούτου τινὰ
πήραν ἐμπλήσας πολλοῖς, οὐδὲ ὅλοις
δυσὶ μεδίμνοις χωροῦσαν Αἰγινητικοῖς. ὀλι-
γαρκὴς δὲ καὶ μέτριον χρὴ εἶ τὸν φιλοσο-
φοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τινὰ πήραν φρονεῖν.
ΤΙ. ἐπαινῶ σοῦ τὰ, ὦ Θρασύκλεις· πρὸ
γοῦν τῆς πήρας εἰ δοκεῖ, φέρε σοι τινὰ κεφα-
λὴν ἐμπλήσω κονδύλων, ὑπομετρήσας τῇ
δικέλλῃ. ΘΡ. ὦ δημοκρατία, καὶ νόμοι, παιό-
μεθα ὑπὸ τ' καθαρσίου ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει

Quin & inter aſſentatores primas tenet:
peierat promptiſſimè, anteit impoſtura;
comitatur impudentia. In ſumma prorſus admirandũ quoddam ſpectaculũ eſt;
omni ex parte exactum, varieq; abſolutũ:
proinde non eiulabit clariùs videlicet
quum ſit modeſtus. Quid hoc? papæ tandem nobis Thraſycles? THR. Non hoc
animo ad te venio, Timon; quo plerique
iſti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti ſpe, concurrunt; multaq; aſſentatione deliniunt te, hominẽ videlicet ſimplicem, facileq; impartientẽ. id quod adeſt. Siquidẽ haud ignoras offam mihi in
cœnam ſat eſſe, tum obſoniũ ſuauiſſimũ
cepe aut naſturcium, aut ſi quãdo lubeat
lautiùs epulari, puſillum ſalis. Porrò potum fons Athenis nouem ſaliens venis;
ſuppeditat. Tum palliũ hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in pretio eſt, quã calculi qui ſunt
in littoribus. Sed tua ipſius gratia huc me
contuli, vt ne te ſubuerteret peſſima iſta
atque inſidioſiſſima res, opulentia: quippe quæ multis ſæpenumero immedicabilium malorum extiterit cauſa. Etenim
ſi me audies, potiſſimùm opes vniuerſas
in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil
ſit opus, bono viro, quique philoſophiæ
poſſit opes perſpicere. Ne tamen in altũ
ô bone, ſed fermè ad pubem vſque ingreſſus, paulò vltra ſolum fluctibus opertum, me quidem vno ſpectante. Quòd ſi
hoc non vis, tute igitur eas potiore via
ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem
tibi facias reliquum, videlicet largiens iis
quicunque opus habent, huic quinque
drachmas, illi minam, alij talentum. Porrò, ſi qui erit philoſophus, hunc æquum
eſt duplam aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi non
mea ipſius gratia poſtulo, ſed quò amicis, ſi qui egebunt, donem: ſat eſt
ſi modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Æginetícos capientem. Nam paucis contentum modeſtúmque conuenit eſſe
eum qui philoſophatur, neque quicquam vltra peram cogitare. TIM.
Equidem iſta quæ dicis, probo, Thraſycles: Ergo, ſi videtur, priuſquam peram expleam, age tibi caput opplebo
tuberibus, poſteaquam ligone ſum menſus. THRA. O libertas, ô leges, pulſamur ab impuriſſimo libera in ciuitate?

TIM. Quid ſtomacharis ô bone Thraſycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam vltra menſuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negotij? Complures ſimul adueniunt, Blepſias ille, & Laches, & Gniphon: breuiter, agmen eorum qui vapulabunt. Itaque quin ego in rupem hãc conſcendo, ac ligonem quidem iamdudum fatigatum, pauliſper interquieſcere ſino: at ipſe plurimis congeſtis ſaxis, procul eos lapidum grandine peto? BLEP. Ne iace Timon. abimus enim. TIM. At vos quidem nec citra ſanguinem, nec abſque vulneribus.

A ΤΙ. ἡ ἀγαγακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλεις; μὴ δῆτα κεχρημαί σε; ἢ μὴν ἐπιβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τέτταρας. ἀλλὰ τί τοῦτο; πολλοὶ ξυνέρχονται, Βλεψίας ὁ ῥήνος, καὶ Λάχης, & Γνίφων, καὶ ὅλως, ὁ στρατηγία τῶν οἰμωξομένων. ὥστε τί οὐκ ὀπὶ τὴν πέτραν ταύτην ἀνελθών, τὴν μὲν δίκελλαν ὀλίγον ἀναπαύω πάλαι πεπονηκυῖαν, αὐτὸς δὲ ὅπως πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ὑπερβαλῶ πόῤῥωθεν αὐτούς; ΒΛ. μὴ βάλλε, ὦ Τίμων· ἄπιμεν γάρ. ΤΙ. ἀλλ' οὐκ αἱμαμοῦντες ὑμεῖς, οὐδὲ ἄνευ τραυμάτων.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE.

AVGVSTINO DATHO SENENSI interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de poteſtate diuina diſputat Socrates, quòd ſcilicet Deo poſsibilia ſunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum cauſas intellectu ac ratione conſequi non poſſumus. Eſſe enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac veluti ceeos. Quòd autẽ Deus multa facilè efficiat quæ nobis impoſsibilia videntur, probat primùm à ſigno ſiue exemplo tẽpeſtatũ, quæ illius prouidentia ſeu adminiſtratione ex maximis & turbulentiſsimis ſubitò in ſummam tranquillitatem & ſerenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cùm æquè mirum ſit ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Poſtremò ab effectis & vi naturæ, quæ cùm Deo lõgè inferior ſit, tamen ea quæ nobis, ratione ſcilicet ac ſenſu omnia metientibus, impoſsibilia videri poterant, operatur. Occaſio dialogi ſumitur à cantu & obiectu Alcedinis: diſputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

QVÆ vox inſonuit nobis B ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quídnam eſt inquã vocale hoc animal? Nam muta quidem ſunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomen eſt, luctuoſa admodum, & perquam flebilis: de quâ vetus iampridem hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem Æoli Græci filiam, quem à puella virum acceperat, ſtudij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachinium Ceyca Luciferi Aſtri pulchri atq; honeſti patris pulchrum quoq; atq; honeſtum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfuſam, volucris inſtar maria circundare, atque illum perquirere.

ΤΙΣ ἡ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόῤῥωθεν ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν καὶ τῆς ἀκτῆς ἐκείνης; ὡς ἡδεῖα ταῖς ἀκοαῖς. ἢ ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγξόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τά γε καθ' ὕδατος διαιτώμενα. ΣΩ. ἁλκυονίς τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις Ἀλκυὼν ὀνομαζομένη, πολύθρηνος καὶ πολύδακρυς· περὶ ἧς δὴ παλαιὸς C ἀνθρώποις μεμύθευται λόγος. φασὶ γυναῖκα πόλεως Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος θυγατέρα, κουρίδιον ἄνδρα τὸν ἑαυτῆς τεθνεῶτα, θρηνῆσαι πόθῳ φιλίας, Κήυκα τὸν Τραχίνιον, τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλόν τε παῖδα καὶ ἀγαθὸν ἰδεῖν. εἶτα δὴ περιωθεῖσθαι διά τινα δαιμονίαν βούλησιν, εἰς ὄρνιθος τύπον περιπτέσθαι τὰ πελάγη, ζητοῦσαν ἐκεῖνον·

ὅπῃ πλαζόμενον γῆν περὶ πᾶσαν, οὐχοἱά τ' ἐστὶν εὑρεῖν. ΧΑΙΡ. Ἀλκυόνων τοῦτ' ἔστιν ὃ σὺ φῂς; ὃ πώποτε ἐγὼ ἤκουσα τῆς φωνῆς, ἀλλά μοι ξένη τις τυγχάνει προσπεσοῦσα. ἀκούω γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίησι τὸ ζῷον· πολίοχον δέ τι καὶ ὄρνις ἐστί, ὦ Σώκρατες; ΣΩΚ. ὦ μέγα· μεγάλων μοίρᾳ δῆτα τιμᾷ θεῶν τιμίων. ὅτι γὰρ τῇ τούτου νεοττείᾳ καὶ τοὺς Ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας, ὁ κόσμος ἄγει, καὶ χειμῶνα μέσον διαφερούσας ταῖς εὐδίαις, ὧν ἔστι καὶ ἡ τήμερον πνοὴ μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἀληθῆ μοι τὰ ἄνωθεν, ἀκύμαντον δὲ, καὶ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος ὅμοιον ὡς εἰπεῖν κατόπτρῳ; ΧΑΙΡ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ Ἀλκυονὶς ἡ τήμερον παραπλησίαν ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ ποτε χρὴ πειθομένους τοῖς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγένοντο, ἢ ὄρνιθες οὐ γυναικῶν; πανταχῇ γὰρ μᾶλλον ἀδύνατον φαίνεται πᾶν τὸ τοιοῦτον. ΣΩΚ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἐοίκαμεν ἡμεῖς τῶν δυνατῶν τε καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες εἶναι κριταὶ πανταχῇ. δοκιμάζομεν γὰρ δὴ τοῖς δυνάμεν ἀνθρωπίνῃ ἀγνωσίᾳ, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀόρατον· πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν δυσπόρων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα· συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νήπιος ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπείπερ μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἄν, ὦ γαθέ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν; πότερον δυνατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; ἐώρακας, Χαιρεφῶν, πρῴην ἡμέραν ὅσος ἦν ὁ χειμών; καὶ συνυπῆλθέ τοι δέος ἐπελθοῦσι, καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντὰς, αἰθέρων τε ἐξαίσια μεγέθη. κατέλαβεν ἄν τις τὸν οἰκουμένῳ ἅπασαν καὶ δι' ὀλίγου μετ' ἐκπλήξεως τινος θαυμασίας διάνοιαν ἐλθεῖν, καὶ διαμεῖναι αὖθις γε ἕως τοῦ νῦν· πότερον οὖν οἴει μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον εἶναι,

A Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHÆR. Nunquidnam Alcyon eſt quod ais? Neq; ego vnquã antè hãc vocem audieram: at mihi quidem externa quępiam contigit. Lugubrẽ ſcilicet perquã verè vocẽ profundit animal. Cuiuſmodi quæſo & hoc eſt ô Socrates? SOC. Nõ magnum, Chærephon: at magnum ob cõiugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione iſtarum auium & Alcyonum quas appellant, dies mundus agit per mediam quoq; hyemem tranquillitatis differentis, è quibus eſt & hodierna præsẽs nunc in primis. Nónne cernis ſumma ac B ſuperiora maris, quàm ſereniſſima? Pacatum autem ac trãquillum omne pelagus, ſimile denique (vt ita dixerim) ſpeculi? CHÆ. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies: ſed & heſterna quoque talis quæpiam fuit. Sed per deos quæſo, nũquid opus eſt iis fidem adhibere, quæ initio habita ſunt, ô Socrates, vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ ſint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur fieri poſſe. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidẽ & eorum quæ fieri poſſunt, & eo- C rum quoque quæ effici nequeant, tardi atque obtuſiores quidam eſſe iudices. Nã iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis eſt, & difficilè adducitur vt credat, ſed & nequaquã perſpicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de iis quæ facilia ſunt, difficilia: & quæ conſequi poſſunt, impoſſibilia ſæpe videntur. Atque id quidem nõnunquam per imperitiam, ſæpenumero verò ob quandam mentiũ ipſarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtique videtur eſſe, vel vltima ſenectute proiectus: quãdoquidem puſillum admodum, ac nouellum eſt vitæ tempus D ad vniuerſum æuũ. Quid eſt igitur ô bone vir, quòd ex eiuſmodi rebus, poſſibiles ne, an impoſſibiles ſint, dicere quippiam poſſint ij quos deorum ac dæmoniorum latent poteſtates, quibuſve totius naturæ vis incognita eſt? Meminiſti ô Chærephõ quãta nudiuſtertius tẽpeſtas extiterit? Nã vel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tũ ventorũ incredibiles atq; immenſas magnitudines, cogitantem inquã pauor inceſſit. vereretur forſitã quiſpiam vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe,

eámne ſerenitatem ex illo vehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere transfertéque in tranquillitatem per mundum omnem, an potiùs mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? Etenim & pueri noſtri quoque huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſciẽtes, limum cerámve cùm ceperint, facillimè ex eadem maſſa varias multiplicéſque transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia. Tum mundum omnem quanto teipſo maiorem putas eſſe? Dicásne tu? CHÆ. Quis hominum ô Socrates huiuſmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione conſequi valeat? Neque enim id dicendo quiſquam aſſequatur. SO. Itaque iam cernimus, homines, ſi fortè inuicẽ cõferantur, permultum differre inter ſeſe, pręſtareq; alterum alteri tum viribus, tum etiã imbecillitatibus. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinque puta decémve dies natos, quàm magnum queſo, quámq; admirabile diſcrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnibus ferè vitæ actionibus, atque artium ſtudiis, tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore adminiſtrantur, aut animo geruntur? Hæc namque (id quod paulo antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidẽ videntur venire poſſe. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate ſit, quantam, quámve immenſam atque inæſtimabilem præ illis præſtantiam habet? Myriadas enim talium vir vnus permultas manu complectatur, & quidem facilè. Ætas namq; ab ipſo initio imperita prorſus rerum omnium, & quæ moliri nihil poſſit, hominibus natura contingit. Cũ igitur homo homini (vt videtur) tantùm interſit: quid cenſebimus vniuerſum videri cœlum præ noſtris facultatibus, iis qui talia hæc cognitione aſſequãtur? Credibile itaque fortaſſis pleriſque videbitur, cuiuſmodi habet mundi magnitudo pręſtantiam ad Socratis & Chęrephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione ſimiliter eam quæ in nobis ineſt antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, ſed & aliis qui perinde ac nos ſunt, impoſſibilia videntur, ex iis quæ aliis forſitan perfacilia ſunt:

A τοιαύτην αἰθρίαν ἐξ ἐκείνης τῆς αὐτοστάτου λαίλαπος καὶ ταραχῆς μεταβῆναι, καὶ εἰς γαλήνην αὐτὸν ἀγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυναικὸς εἶδος μεταπλασθὲν εἰς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; ὃ μὲν γὰρ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ πρὸ ἡμῶν, τὰ πλάττειν ὀπισάμενα πηλόν, ἢ κηρόν, ὅταν λάβῃ, ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ὄγκου, μεταρρυθμίζει πολλὰς ἰδέων φύσεις. τῷ δαιμονίῳ δὲ μεγάλην καὶ ὑπερβολὴν τοῦ συμβολητοῦ ἐχούσῃ τοῖς ἡμετέραις δυνάμεις, ἀχερὴν τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λῆρον. ἐπεὶ τὸν ὅλον κόσμον πόσῳ τινὶ σαυτοῦ δοκεῖς εἶναι μείζω, φράσαις ἄν; XAIP. τίς δ' ἂν, ὦ Σώκρατες, νοῆσαι δυναιτ' ἂν, ἢ ὀνομάσαι τι τῶν τοιούτων; οὐδὲ γὰρ εἰπεῖν ἔφικτόν. ΣΩΚ. ὁρῶμεν δὴ θεωρούμενοι ἂν θέαν τοὺς ἀλλήλοις συμβαλλομένους μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἀδυναμίαις ὑπαρχούσας. ἢ γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἡλικία, τοὺς τὰ νήπια πρωτελῶς βρέφη, τὰ πεμπταῖα ἐκ γενετῆς, ἢ δεκαταῖα, θαυμαστὸν ὅσην ἔχει τὴν διαφορὰν δυνάμεώς τε, καὶ ἀδυναμίας, ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσι, καὶ ὅσα διὰ τῶν τεχνῶν τούτων ἅπτων πολυμηχάνων, καὶ ὅσα διὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦτα γὰρ πῶς νέοις ὡς ἀληθῶς εἰπὸν παιδίοις, ἅδην εἰς νοῦν ἐλθεῖν δυνατὰ φαίνεται· καὶ τῆς ἰσχύος δὲ τῆς ἐνὸς ἀνδρὸς τελείου ὁ μέγεθος, ἀμέτρητον ὅσην ἔχειν τὴν ὑπεροχὴν πρὸς σμικρὰ. μυριάδας γὰρ τῶν τοιούτων εἷς ἀνὴρ πολλὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως· ἡ γὰρ ἡλικία πρωτελῶς, ἄπορος δήπου πάντων, καὶ ἀμήχανος ἐξαρχῆς προσκεκλῆσθαι τοῖς ἀνθρώποις καὶ φύσιν. ὁπηνίκα οὖν ἄνθρωπος ὡς ἔοικεν ἀνθρώπου τοσούτῳ διαφέρει, τί νομίσομεν τὸν σύμπαντα θεσμὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις φανεῖσθαι ἄν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεωρεῖν ἐφικνουμένοις; πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολλοῖς, ὅσην ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου τὴν ὑπεροχὴν πρὸς τὸ Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτον καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀπάλαιον διαφέρειν τῆς παρ' ἡμᾶς ἀγαθότητος. σοὶ μὲν οὖν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοιούτοις οὖσι, πολλ' ἀδύνατα τῶν ἑτέροις πάνυ ῥᾳδίων.

ἐπεὶ καὶ αὐλῆσαι τοῖς ἀναύλοις, καὶ ἀναγνῶσαι, ἢ γράψαι τοῖς ἀγραμμάτοις γραμματικὸν ἔργον, ἀδυνατώτερόν ἐστι τέως, ἕως ἂν ὦσιν ἀνεπιστήμονες τοῦ ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ δὲ φύσις ἐν κηρίῳ μὲν ἀρχὴν πολλὰ ἄλλα ζῷα ἄπουν, καὶ ἀπτέρυγα, πόδας ὑποθεῖσα, καὶ πτερώσασα, ποικιλίαν τε φαιδρύνασα πολλὴν καὶ καλὴν καὶ πανοδαπὴν χρωμάτων, μέλιτταν σοφὸν ἀπέδειξε θεῖον μέλιτος ἐργάτιν. ἔκτε ὠῶν ἀφώνων, καὶ ἀψύχων; πολλὰ γὴν πλάττῃ πλωτῶν τε, καὶ πεζῶν, καὶ ἀνύδρων ζώων, ὡς λόγος, τέχνας τινῶν ἱερεῖς αἰθέρος μεγάλου προφερομένων. τὰς οὖν ἀθανάτων δυνάμεις μεγάλας ὄσας, θνητοὶ καὶ σμικροὶ πάντελῶς ὄντες, καὶ ὅτε τὰ μεγάλα δυνάμενοι καθορᾶν, οὔτ' οὖν τὰ σμικρὰ, τὰ πλείω δ' ἀποροῦντες, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν βεβαίως ὅτ' Ἀλκυόνων πέρι, ὅτ' Ἀηδόνων· κλέος δὲ μύθων, οἷ προέδοσαν πατέρες, τοιοῦτο καὶ παισὶν ἐμοῖς, ὦ ὄρνι θρηνώδες, προδώσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι· καί σε τὸν βύστρην καὶ φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναιξί τ' ἐμαῖς, Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα, πρὸς δὲ, καὶ τιμῆς οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἀρά γε καὶ σὺ ποιήσεις τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν; ΧΑΙΡ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ νῦν σοῦ ῥηθέντα, διπλασίαν ἔχειν τὴν πρόκλησιν πρὸς γυναῖκάς τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. ΣΩΚ. σὺ μὲν οὖν ἀσπασάμενος τὴν Ἀλκυόνα, πρὸς ἄστυ ἤδη πρὸς ἄστυ χώρει ἐκ τοῦ Φαληρικοῦ. ΧΑΙΡ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν οὕτως.

A quandoquidem & tibia vti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris, impossibilius est, vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cùm informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorúmque colorum exornans, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricem. Quinetiam ex mutis ouis atque inanimis compluria genera constituit animalium tum volucrium atque terrestrium, tum etiam aquatilium, ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtẽs artibus. Quamobrem immortaliũ potestates (quæ profectò quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus, pleraque etiã addubitemus eorum quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquam vel de Alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriam fabularũ, qualis à patribus prodita est, talẽ & pueris meis ô ales quęstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinã crebrò vxoribus meis Xanthippæ, ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiusmodi aliquid feceris. CHÆR. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem, ad mulierum inquã consuetudinem, ac virorum. SO. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem ex Phalerico tempus. CHÆ. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΚΑΥΚΑΣΟΣ.

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS.

OTTOMARO LVSCINIO interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, Deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atque irridere voluisse. Occasionẽ autem sumpsit ex fabula Promethei, quem poëtæ fingunt, eo quòd Iouem ex distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cælo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue

Caucaſo alligatum, aquilámque immiſſam, quæ hepar illius carpendo attereret. Fingit itaque hic, interea dum rapibus affigitur, cauſam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuiſſe conuiualem, non fraudem; neque tantum ſupplicium mereri: ex aduerſo priora ſua merita referendo. Secundo loco, de plaſtice, vbi bifariàm reſpondet, & ſuper eo, an homines in vniuerſum finxiſſe, Diis damnoſum fuerit: & ſuper modo & forma, oſtendens non modò nihil incommodi fictionem hominis attuliſſe Diis, verumetiam vtilem & propè neceſſariam fuiſſe. Deinde & hac forma, ita vt Deos referrent facie, & rationis participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimò, de furto ignis reſpondet, neque cæleſti igni quicquam ademptum eſſe, & ad officium Deorum pertinere, vt homines iuuent: præſertim cùm ea re ipſi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem ſacrificando indigeãt, & ad ipſorum Deorum miniſterium adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo, quòd cùm Prometheus ſui miſereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

EN tibi Caucaſum ô Vulcane, cui miſer hic Titan affigendus eſt. Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmiùs infigantur vincula, & vnde ſuſpenſus ipſe magis prominear, & fiat conſpicuus. VVLCANVS. Circunſpectãdum profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram affixus, plaſmatis ſui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice verſantur, minimè appareat. Quamobrem, niſi aliter tibi viſum fuerit, hîc in montis medio ſupra conuallẽ, paſſis hinc atque illinc è regione manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hîc vndique ſunt ſaxa, & nemini acceſſũ, quippe propendentia parumper in præceps, tanta proinde anguſtia, vt nullum penitus recipiant veſtigium, quum vix ſummis hîc inſiſtas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cunctẽris Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigendum. PROM. At vos ſaltẽ ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra vllã prorſus noxã, calamitatem iſtã incidi. MER. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquam parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, veluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbe læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi vnquã deſit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioſo. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus vnquam graue admiſerim!

A Ὀμὲν Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, σοί, ᾧ τὸν ἄθλιον Τιτᾶνα τουτὶ προσπλῶσθαι δεήσει. προσκοπῶμεν δὲ ἤδη χρημνόν τινα ὑπωρόφιον, εἴ που τὸ χιόνος γυμνός ἐστιν, ὡς βεβαιότερον καταπατεῖν τὰ δεσμά, καὶ σοὶ ἅπασι προφανὴς εἴη χρεμάμενος. ΗΦ. προσκοπῶμεν, ὦ Ἑρμῆ. ὅτε γὰρ ταπεινὸν ἢ προσγλον ἐσταυρῶσθαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμύνῃ αὐτῷ τὰ πλάσματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι, ὅτε μὴν κρημνὸν ὄρους ἄκρον, ἀφανὴς γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. δοκεῖ δοκεῖ, κατὰ μέσον σοι

B ταῦτά που ὑπὲρ τὸ φάραγγος ἀνεσταυρώσθω, ἐκπεπαθεὶς τὼ χεῖρε ἀπὸ τουτουὶ πρὸς τὸ ἐναντίον. ΕΡ. οἷ λέγεις, ἀπόρρωγά τε γὰρ αἱ πέτραι, καὶ ἀπρόσβατοι, πάντα ἀθρήσαντι ἠρέμα ὑπενδυκυῖαι· καὶ ὦ ποδὶ γενναῖε, τοῦτον ὁ χρημνὸς ἔχει τὸν ὑπόβασιν, ὡς ἀκροποδιτὶ πᾶν μόλις ἐφάπτειν· καὶ ὅλως ὑπεκφεύγοιεν ὁ σταυρὸς αὖ γάρ. μὴ μέλλε ἔτι, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σεαυτὸν καταπαγησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. ΠΡ. μὴ ὑμεῖς γε οὖν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ Ἑρμῆ, καταμείλισσεσθέ με τοσοῦτον ἀξίαν δυσχερῆ ποιησάμενοι. ΕΡ. τοῦτ' ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, ὃ κατελεήσαμεν, ἀντὶ τοῦ ἀνασχόλιον ἡμῖν ἀντὶ μάλα τοσοῦτον

C κινδύνου τὸ ὑπεύθυνον; ἢ οὐκ ἰκανῶς εἶναί σοι δοκεῖ ὁ Καύκασος, καὶ δύ' ἡμᾶς δύο ὄρη παρεδυνήσαι; μὴ ὄρεγε τὴν δεξιάν, σὺ δ', ὦ Ἥφαιστε, κάλει, καὶ πρόσπλαε, καὶ τὸ σφυρὸν ἐρρωμένως κατάφερε. δὸς καὶ τὴν ἑτέραν. κατειλήφθω εὖ μάλα καὶ αὐτὴ δι' ἕλκ. κατάπτησον ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀποκερῶν τὸ ἧπαρ, ὡς πολὺ τὰ ἔργα αὐτὸ τὰ καλὰ τῆς ὑμετέρας πλαστικῆς. ΠΡ. ὦ Κρόνε, καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ κακοδαίμων, οὐδὲν δεινὸν εἰργασμέ-

νος; ΕΡ. Οὐδὲν δεινὸν εἰργάσω, ὦ Προμηθεῦ, ὃς πρῶτα μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐξηλειμμένος, οὕτως ἄδικον ἐποίησω, καὶ ἀπατηλὴν, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ κάλλιστα ὑποθέσθαι, τὸν Δία δὲ προβουλόσασθαι ὁκοῖα καλύψας δέρμασι δημῷ; μέμνημαι Ησιόδου, νὴ Δί', οὕτως εἰπόντος. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀνέπλασας, πανουργότατα ζῷα, καὶ μάλιστά γε τὰ γυναικεῖα, δῆτα πᾶσι δὲ τὸ πρωτίστων κτῆμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. τοσαῦτα δεινὰ εἰργασμένος, φῂς μηδὲν ἀδικῆσας δεδέσθαι. ΠΡΟ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, καὶ σὺ κατ' τὸν ποιητὴν αἰσχίστου αἰτιᾶσθαι· ὃς τὰ τοιαῦτα προφέρεις, ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, εἰ τὰ δίκαια ἐλήγετο, ἐπιμησάμην ἂν ἐμαυτῷ. Εἰ γοῦν σοὶ σχολή σοι, ἥδέως ἂν σοι καὶ δικαιολογισαίμην ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δείξαιμι ἄδικα ἐγνωκότα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία· σὺ δέ, σχολὴν γὰρ εἶ, καὶ δικανικὸς, ἀπολόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς δικαίαν τὴν ψῆφον ἔθετο, ἀνεσταυρῶσθαί με πλησίον τῶν Καυκασίων τούτων πυλῶν, ὅπου τῆς Καυκάσου, οἰκτίστου θεάματα πᾶσι Σκύθαις. ΕΡ. ἴσως μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφεσιν ἀγωνιῇ, καὶ ἐς σοὶ δίον, ὅμως δ' οὖν λέγε· καὶ γὰρ ἄλλως περιμένω σε ἀναγκαῖον, ἔστ' ἂν ὁ ἀετὸς καταφθῇ ὑπὸ μελησόμενός σου τοῦ ἥπατος· τὴν δὲ τοιαύτην σχολὴν καλῶς ἂν εἴη ἔχων, εἰς ἀκρόασιν καθεζήσασθαι σοφιστικήν, οἷος εἶ σὺ πανουργότατος ἐν τοῖς λόγοις. ΠΡΟ. σοφώτερος οὖν, ὦ Ερμῆ, λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς δυνατὸν κατηγορήσῃς, μηδὲ κεφαλῆς τι τῶν δικαίων τοῦ παρῇς· σὲ δέ, ὦ Ηφαιστε, δικαστὴν ποιοῦμαι ἔγωγε. Η Φ. μὰ Δί', ἀλλὰ κατήγορον αὐτὶ δικαστοῦ ἴσθι με ἔξων· ὡς ὁ πῦρ ὑφελόμενος, ψυχρόν μοι τὸν χάλκιον ἀπολέλεικας. ΠΡ. ὀκνοῦσι διελόμενοι τὴν κατηγορίαν, σὺ μὲν πρὸς τῆς κλοπῆς ἤδη σύνιθι· ὁ Ερμῆς δὲ καὶ τὴν ἀνθρωποποιίαν

A MERC. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum quàm vafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum multo omniū præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At B verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus iniurium vinculis implicari. PROM. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim, ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, C simul atque perspicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduersum me Iupiter pronuntiauerit. Tu verò quãdoquidem tam eloquio polles, quàm iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit, quò miserrimum Scythis omnibus fiam spectaculum. MER. Inanem insumis operam Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia. tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tantisper mihi hîc manendum est, dum ex arduo aduo- D let aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirum hæc nobis mora ministrabit te auscultanti declamantem, qui præter astum quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PROME. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt,

Accusatio Promethei.

Mulier maximè omnium callida.

carniumq; distributioni, impugnare co-
netur. Nihil autem video quod vos re-
moretur, quum ambo sitis egregij artifi-
ces, & ad compositè dicendum impēdiò
instructi. VVLCAN. Mercurius meā
obibit prouinciam, cui hæc non obiter
curæ sunt, vtpote Rhetori. nā ego quum
haudquaquam in iudicialibus dissertā-
tionibus versor, sed magis circa focum,
ibiq; non nihil est quod meæ possunt vi-
res; quo pacto oratorem agam, non vi-
deo. PRO. Nihil est quòd Mercurium
de furto dicturum suspicer. Quomodo
enim furti me fugillauerit, cuius ipse au-
ctor est? Vnde necessitudo quædam mi-
hi cum Mercurio intercedit, propter idē
artificium. Atqui tempus expetit ô Maię
soboles, si me culpæ cuiuspiam arguere
velis, vt modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefa-
cta tua insectari, lōga profectò oratione
opus fuerit, & apparatu aliquo. neque
enim quasi compendio quodam recen-
sere crimina satis est, quo pacto videlicet
commisso tibi distribuendarum carnium
officio, Regem meliori parte fraudaue-
ris, atque illam pro te seruaris: quódque
homines, quos esse minimè decebat, ef-
finxeris: denique quòd ignem quoque à
nobis sustuleris, ad illos eum perferens:
qua in re abusus es profectò, vir optime,
Iouis benignitate, ac visus es mihi eam
parum intellexisse. At verò si hæc inficia-
beris te admisisse flagitia, lōgiore tecum
vtemur sermone, quo simul dicta tua re-
fellamus, & vt veritas quàm maximè fiat
perspicua, laboremus. Cæterùm si ea cō-
cesseris quæ de carnium diuisione dixi-
mus, hominibus recèns formatis, atque
ablato igni, abundè iam mihi in hac ac-
cusatione satisfactū est. Quid enim plu-
ribus opus? quando aliter dicere, iam pla-
nè sit nugari. PRO. Siquidem isthuc an
sit nugari, posthac viderimus: nunc verò
quoniam absoluta tibi est aduersum me
(vt ais) accusatio, ego, prępotens Mercu-
ri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero.
Et primò quidem audi obsecro quæ dicā
de carnibus. Cœlū testor, si me non Iouis
loco nunc pudet vt recensеam quàm ille
sit pusillanimus & querulus, non tā aliam
ob causā, quàm quia minutula quædam
ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei gratia me tanto nunc
tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum misit: immemor sa-
nè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè perpendens cuius momen-
ti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc
esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quia maiorem partem non acceperis?

Capita accusationis.

Promethei apologia: & primū de distributione carnium.

A κὴ τὼ χρεαπομίαν αἰτιάσει. ἄμφω γ' τεχνῖ-
ται, κὴ εἰπεῖν δεινοὶ ἐοίκατε εἶ. ΗΦ. ὁ Ερμῆς
κὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐρᾷ, ἐγὼ γὰρ ὁ τοιοῖς λόγοις τοῖς
δικανικοῖς εἰμι, ἀλλ' ἀμφὶ τὼ κάμινον ἔχω
τὰ πολλά· ὁ δ', ῥήτωρ ὄστ, & τὰ τοιαῦτα ὁ πα-
ρέργως μεμελέτηται αὐτῷ. ΠΡ. ἐγὼ μὲν οὐκ
ἂν ποτε ὤμην κὴ πρὸς τῆς κλοπῆς τὸν Ερμῆν
ἐθελῆσαι ἂν εἰπεῖν, οὐδὲ ὑφεῖδόν μοι ὃ τοιοῦτο,
ὁμοτέχνῳ ὄντι. πλὼ δή εἰ & τοιοῦτον, ὦ Μαίας
παῖ, ὑφίσασαι, κὴ ἐς ἤδη τραφὴν τὼ κατη-
γορείαν. ΕΡ. πόθεν γνοίην, ὦ Προμηθεῦ, μα-
κρῶν δὴ λόγων, κὴ ἰκανῆς τινος παιδιᾶς,
B ὅτι τὰ σοὶ πεπραγμένα, ὑκὶ ὀλίγη ἀπόχρη μό-
να τὰ κεφάλαια εἰπεῖν τ' ἀδικημάτων· ὅτι ὅτε
πρωτοπέντι σοι μοιρῶσαι τὰ κρέα, σαυτῷ μὲν
τὰ κάλλιστα ἐφύλαττες, ὀξυπάτησας δὲ τὸν
βασιλέα, κὴ τοῖς ἀνθρώποις ἀνέπλασας, οὐ-
δὲν δέον· κὴ ὃ πῦρ κλέψας πρὸς ἡμῶν, ἐκόμι-
σας πρὸς αὐτούς. κὴ μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ
σωφρονεῖν ὅτι τοῖς τηλικούτοις, πόθεν Φιλαν-
θρώπου τοῦ Διὸς πεπειραμένος. εἰ μὲν οὖν
ἔξαρνος εἶ μὴ εἰργάσθαι αὐτά, δεήσει κὴ διελέ-
σθαι, κὴ ῥῆσίν τινα μακρὸν ἀποτείνειν, κὴ πειρᾶ-
σθαι ὡς ἔνι μάλιστα ἐμφανίζειν τὴν ἀγνοίαν εἰ ὃ
C φὴς τοιαύτῃ πεποιῆσθαι τὸν νομὸν τῶν κρεῶν, κὴ
τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους κακουργῆσαι, κὴ τὸ πῦρ
κεκλοφέναι, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι· κὴ μα-
κρότερα οὐκ ἂν εἴποιμι. λῆρος γὰρ ἄλλος ὃ
τοιοῦτον. ΠΡ. εἰ μὲν κὴ ταῦτα λῆρός ὄστιν ἃ εἴ-
ρηκας, ὀλίγα μικρὸν ὕστερον· ἐγὼ γ' κὴ ἐπεὶ
πρὸ ἱκανά φὴς εἶ τὰ κατηγορημένα, πειρά-
σομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διαλύσασθαι τὰ ἐγκλή-
ματα. κὴ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ πρὸς τὸ κρεῶν.
καίτοι, νὴ τὸν οὐρανόν, κὴ νῦν λέγων ταῦτα, αἰσχύ-
νομαι ὑπὸ τὸν Διός, εἰ ὄντω μικρολόγος κὴ μεμ-
D ψίμοιρός ὄστ, ὡς διὰ τι μικρὸν ὀστοῦν ἐν τῇ μοίρᾳ
εὗρεν, ἀναισχυντῆσθαι πέμπειν παλαιὸν ὄντω θεόν, μήτε τὰ συμμαχίας μνημο-
νεύσαντα, μήτε αὐτὸ τὸ ὀργῆς ὃ κεφάλαιον ὃ
ἐστιν ἐννοήσαντα· κὴ ὡς μεγαλίως ὃ τοιοῦτον ὀργί-
ζεσθαι, κὴ ἀγανακτεῖν, εἰ μὴ ὃ μεῖζον αὐτὸς λή-

φεται. πλήν γε ἀπάτας, ὦ Ερμῆ, τὰς διαπόντιους συμποτικὰς ἅσας, ἃ χρὴ, οἶμαι, ἀπομνημονεύειν· ἀλλ' εἰ καί τι ἡμάρτηται μεταξὺ βιωτευομένοις, παιδιὰν ἡγεῖσθαι· καὶ αὐτὸν ὀφείλειν τῷ συμποσίῳ καταλιπεῖν τὴν ὀργὴν, ἐς δὲ τὸ αὔριον παμβύεσθαι τὸν μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἕωλόν τινα μνήμην διαφυλάττειν, ἅπαγε, ἅττε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἐμοὶ γοῦν ἀφέλη τις τῶν συμποσίων τὰς κομψείας ταύτας, ἀπάτην, καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιλλαίνειν, καὶ ὑπογελᾶν, τὸ καταλιπόμενον ὕστι μέθη, καὶ κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὰ καὶ ἀτερπῆ πράγματα, καὶ ἥκιστα συμποσίῳ πρέποντα· ὥστε ἐγὼ οὐδὲ μνησθείην εἰς τὸ ὑστεραίαν ἐπὶ ἥμισυ τὸν Δία, ὄχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πολύδινα νήσασθαι πεπονθέναι, εἰ διαμέμψεται τὴς χρέας, παιδιάν τινα ἔπαιξε, πειρώμενος εἰ διαγνώσεται τὸ βέλτιον ὁ αἰθύμαχος. πλὴν δὲ, ὦ Ερμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τῷ ἐλάττῳ μοίρᾳ ἐπονειμηκέναι τὸν Διὶ, τῷ δ' ὅλῳ ὑφηρῆσθαι· ἢ οὖν διὰ τοῦτο ἐχρῆν (τὸ τοῦ λόγου) τὴν γῆν τὸν οὐρανὸν ἀναμεμίχθαι, καὶ δεσμὰ, καὶ σταυροὺς, καὶ Καύκασον ὅλον ὀπίσω, καὶ αἰετοὺς καταπέμπειν, καὶ τὸ ἦπαρ ἐκκόπτειν; ὅστις γὰρ μὴ πολλῷ τούτου κατηγορήσει τὸν ἀγανακτοῦντος αὐτὸν μικροψυχίας, καὶ ἀγένειαν τῆς γνώμης, καὶ τοῖς ὀργῇ ὑχέρδαν. τί οὖν ἐποίησεν οὗτος ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ κρεῶν ὀλίγων ἕνεκα διαπάξεται; καίτοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι ὑγιαινομενέστερον διάκεινται τοῖς τοιούτοις, οἷς εἰκὸς ἐμοὶ καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ὀξυτέροις εἶναι τῶν θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐκ ἔστιν ὅστις τῷ μαγείρῳ σταυροῦ οὐ τιμήσαιτο· εἰ τὰ κρέα ἔψων, καθεὶς τὸν δάκτυλον ἐς ζωμὸν προσελιχμήσατο, ἢ ὀπτωμένων ἀποστάσας τῶν κρεῶν κατεδήδυσεν· ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέμουσιν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀργισθεῖεν, ἢ κονδύλους ἐνέτριψάν, ἢ καὶ τῇ χύτρᾳ ἐπάταξαν, ἀνεσχολοπίσθη δὲ οὐδεὶς πω ὑπ' αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ τοίνυν μὴν τῶν κρεῶν, διαπάντα· αἰσχρὰ μὲν καὶ μοὶ ἀπολογεῖσθαι· πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορῆν ἐκείνου. τοῦ δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν.

A Verùm quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudiũ deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſympoſij delictum veluti luſum æſtimare atque iocum? Quippe quum in craſtinũ continere odium, & meminiſſe iniurię veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepôres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem, & ſilentium, fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, decentiùs exulare crediderim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterum diem *Conuiuia quibus rebus exhilarãda.*

B recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac luſum? vt ne interim dicam quòd moleſtè nonnihil eſſet laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare volebã in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: addè quòd fœdam, quòd horrendam atq; moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino por-

C tionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totúſq; Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quę hepar dilaniarent? Fallor ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet ſi bos integer illi fuiſſet adẽptus? Videre iam licet homines in pari negotio longè modeſtiùs affectos, qui quũ diis immortalibus natura ſint inferiores, acriùs illos excandeſcere par erat quàm deos. Atqui

D nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixãs, immiſſum iuſculo digitum viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarum carnium vellens vorarit: magis enim veniam illis impertiũt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut verberãt genas: verùm qui in crucem vllum ſuſtulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis ſanè defenſio: ſed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouem redundet accuſatio. Tẽpus nunc monet vt de plaſmate & hominibus à me formatis differatur: qua in

Excuſatio de plaſmate, & hominibus fictis.

re geminã conſtat ſitã eſſe accuſationem: neq; ſatis cõpertũ habeo Mercuri, cuiuſnã culpę me primò reum agas: num illius quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: ſed cõducibilius foret terram ipſam vnde ſunt progeniti, prorſus eſſe otiosã? An verò quòd formari quidem homines haud fuerit abſurdum, ſed longè aliter, & fermè ad aliã figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim? Ego ad vtrunq; facilè reſpõderim, ſimul atq; oſtendere tentauero, quòd nõ modò nulla penitus iactura maló ve deorũ, homines in vitã ſunt adducti, verumetiam quòd in rem eorum iſthuc potiſſimùm cedat, magis quàm ſi (vt iam olim fuit) tellus deſerta, & hominibus qui eam colerẽt, deſtituta maneret. Sic enim nullo negotio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quam ſolam conſtat diuinam eſſe, & planè cœleſtem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta ſylua horreſceret, ac ſqualeret ſitu, adeò vt neq; vſpiam gentium videres aras deorum, tẽplum, ſtatuã, ſimulachrum, aut aliud huiuſcemodi, quemadmodum ſumma diligentia iam vndiq; apparent hæc elaborata, non ſine eximia deorum veneratione: ego, quum alioqui propenſus ſum ad prouidendum in commune, ne quid deſit quod ad incrementum rei diuinę, decus ac venuſtatem pertineat, tacitus mecũ reputaui nec quicquã poſſe fieri melius, quàm ſi puſillũ luti acciperem, & inde animãtia effingerem nobis, diis forma non admodũ abſimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina deficere videbatur, quòd nullius collatione felicior appareret atq; perfectior, veluti modò, ſi eam cũ homine cõferas, prudẽtia, ingenio ac rerũ optimarum captu intellectú ve præſtãte, ſed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poëtę dictum, terram aquæ commiſcens, ex liquida molliq; effinxi homines, Mineruã interea adhortatus, vt in opere abſoluendo mihi ferret ſuppetias. Hæc ſunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúſq; mali (vt vides) hæc ſumma eſt: ex luto perfecta nobis ſunt animantia, & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam verò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terreſtrium animantiũ formatione. Quaſi verò deinceps deorum ſuſtinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iã futurum ſit vt diis ſuis orbetur. Verùm quis vnquã tam demens extiterit, vt ſolitudinẽ in Iouis curia ꝓpter generatos homines aliquãdo veriſimiliter futurã formidare queat? εἰ μὴ

A τοῦτο γ' ὦ Ἑρμῆ, δίκην ἔχειν τὴν κατηγορίαν, ὃν οἶδα καθ' ὁτιοῦν μᾶλλον πότερα, ὡς οὐδὲ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ἦν ἀτρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄλλως οὔσας ἀνέργαστον, ἢ ὡς πεπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἀλλ' ἧττον δέ τινα καὶ μὴ τοῦτον διεσκευάσθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ γοῦν ὅμως ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ πρῶτόν τε ὡς εὐδαιμόνια τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάστηται γενήσεται, τὸ ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον παρελθόντων, πειράσομαι δηλοῦν· ἔπειτα δὲ ὡς καὶ συμφέροντα καὶ ἀμείνω ταῦτα αὐτοῖς παρεσκεύασται πολύ, ἢ εἰ ἐρήμους καὶ ἀπανθρώπευτον σταίη

B ναι τὸν γῆν μᾶλλον (ὡς τοίνυν πάλαι) ῥᾴδιον δ' ὅτω δῆλον αὖ γένοιτο εἴ τι ἠδίκησα ἐγὼ μεταχειρισάμενος, καὶ νεωτερίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὃ θεῖον μόνον καὶ ὃ ἐπουράνιον γένος. ἡ γῆ δέ, ἄγριόν τι χρῆμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἅπασα, καὶ ταύταις ἀνημέροις λάσιος· ἵππους δὲ βωμοὶ θεῶν, ἢ νεώς· πόθεν δὲ ἄγαλμα, ἢ ξόανον, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλὰ νῦν ἀπάντων θέα φαίνεται μετὰ πάσης ἐπιμελείας πεπονημένα; ἐγὼ δέ, ἀεί γάρ τι προβουλεύω εἰς τὸ

C κοινόν, καὶ σκοπῶ ὅπως αὐξήσεται μᾶλλον τὰ τῶν θεῶν, ὑπεδυόμην δὲ καὶ τἆλλα πᾶσι τὰ εἰς κόσμον, καὶ κάλλος, συνενόησα ὡς ἄμεινον εἴη ὀλίγον ὅσον τοῦ πηλοῦ λαβόντα, ζῷα τινὰ συσήσασθαι, καὶ ἀναπλάσαι τὰς μορφὰς μὲν ἡμῖν, αὐτοῖς προσεοικότα. καὶ γὰρ ἐνῆν τι ὤμιλον τῷ θείῳ, μὴ ὄντος τοῦ σαφοῦς αὐτῷ· καὶ πρὸς ὃ ἔμελλεν ἡ ἐξέτασις γενομένη, δυσθαρσεστέραν ἀποφανεῖν αὐτόν· ἴσμεν τοῦτο εἰ καὶ ἄλλως, ἀμηχανώτατον δ' ἄλλως, καὶ σπουδαιότατον, καὶ τοῦ βελτίστου ἀφανισμόν. καὶ δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὑδατι φύρας, καὶ δημιουργήσας,

D ἀνέπλασα τοῖς ἀνθρώποις· καὶ τὴν Ἀθηνᾶν παρεκάλεσα συνεπιδοῦναί μοι τοῦ ἔργου. ταῦτ' ἔστιν ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἠδίκηκα. καὶ ὃ ζημίωμα ὀφθῆναι πλίνθον, εἰ ἐκ πηλοῦ ζῷα πεποίηκα, καὶ ὃ τέως ἀκίνητον, εἰς κίνησιν ἤγαγον· καὶ ὡς ἔοικε τὸ ἀπ' ἐκείνου, ἧττον θεοί εἰσιν οἱ θεοί, ὅτι καὶ ὑπὸ γῆς θνητὰ ζῷα τινὰ γεγόνῃ). ὅτῳ γὰρ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς ὥσπερ ἐλαττωμένων τῶν θεῶν ἐκ τοῦ τὼ ἀνθρώπων γένεσιν.

εἰ μὴ ἄρα τοῦτο δέδιε, μὴ καὶ ὅτι ἀποστασιν ἐπ' αὐτὸν βυλεύσωσι, καὶ πόλεμον ἐξενέγκωσι θεοῖς τοῖς θεοῖς, ὥσπερ οἱ Γίγαντες. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ οὐδὲν ἠδίκηται θεὸς ἐμοῦ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τῶν ἐμῶν ἔργων, δῆλον· ἢ σὺ δείξον τι καὶ ἓν ὂ μικρότατον, κἀγὼ σιωπήσομαι, καὶ δίκαια ἔσομαι πεπονθὼς θεοῖς ὑμῖν. ὅτι δὲ χρήσιμα τοῦτα γεγένηται τοῖς θεοῖς, ὅτως αὖ μάθοις, εἰ ὑπολέψας τὸ γλῶ οὐκέτι αὐχμηρὸν καὶ ἀκαλλῆ ὄντα, ἀλλὰ πόλεσι, καὶ γεωργίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένον, καὶ τὸ θάλατταν πλεομένην, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας, ἀπόπλεων δὲ βωμοὺς, καὶ θυσίας, καὶ νασοὺς, καὶ πανηγύρεις· μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ δι' ἑσπέρων ἀγρεαί. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπλεονέκτουν ἂν τῆς χρήσεως· νῦν δ' εἰς τὸ κοινὸν φέρων, τέθηκα ὑμῖν αὐδῆς. μᾶλλον δὲ Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ σοῦ δὲ, ὦ Ἑρμῆ, νεὼς ἰδεῖν ἀπόπλεων ὄστι, Πεφυκὼς δὲ, ὠδαμῶς. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτοῦ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δὲ καταπροδίδωμι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; πῇ δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, σκόπησον εἴ τι σοι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμβρύτεσθαι, ἢ κτῆμα, ἢ ποίημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδὲ ἐπαινέσεται ὁμοίως ἡδὺ καὶ τερπνὸν ἔσεσθαι τῷ ἔχοντι. πρὸς δή τι τοῦτ' ἔφην, ὅπι μὴ γιγνομένων τῶν αἰθέρων, ἀμβρύτεσθαι συνέβαινε τὸ κάλλος εἶναι τῶν ὅλων· καὶ πλοῦτόν τινα πλουτήσειν ἐμέλλομεν, ὅτε οὐδ' ἄλλου τινὸς θαυμασθησόμενον, ὅτε ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. οὐδὲ γὰρ ἂν εἰζήμεν θεοὶ ὅ, τι ἔλαττον ὠφελοῦμεν αὐτὸν, οὐδ' ἂν σεμνιέμεθα ἡλίκα βιβαιμεθα, οὐχ ὁρῶντες ἀμοίοις τῶν ἡμετέρων τινάς. οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὸ μέγα δηλοῖ ἂν μέγα, εἰ τῷ μικρῷ παραμέξειτο; ὑμεῖς δὲ, τιμᾶν ὅτι τῷ πολιτεύματι τούτῳ δέον, ἀνέσαυρώκατέ με, καὶ τούτῳ μοι τῷ ἀμοιβῷ ἀποδεδώκατε τὴν βουλήματος. Ἀλλὰ κακοῦργοί τινες φῆς εἶ ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύουσι, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἀδελφὰς γαμοῦσι, καὶ πατράσιν ἐπιβυλεύουσι·

A Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego sim modestia, vt iam iniquè de me quispiam queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere quanta hinc diis accedat vtilitas, si contempleris terram, quæ priùs informi situ ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus plan-
B tis exornatam, mare nauigatum, insulas habitatas, vndique aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, denique quocunque te vertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ego rei priuatæ intentus, solùm mihi homines, rem adeo præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem
C vestram homines potissimùm produxi. Nam si quæ ad Rempublicam attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueam, velim mihi commonstres templum Promethei, quemadmodum Iouis & Apollinis nusquam non videas. denique & tibi Mercuri quædam delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonum aliquid appareat sine omni penitus teste, & num oblectare queat habentem possessio aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurum erat vt omnis cunctarum rerum
D decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in pretio, quum nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores, quippe bonorum nostrorũ expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetiatur? Verũenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais: flagitiosi quidã sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum mariti, & parentum acerrimi hostes:

Bonum nullum sine teste inuat.

tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reiicias ac terrã, vnde dij fuerunt prognati. Nec verò est quòd dicas hominũ formationẽ diis immortalibus facessere negotium, & augere curam, alioqui otiosis. Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quãdo operosũ sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctã exercitationem, non admodũ appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, diis omnem solicitudinẽ, vt iam nihil sit cui prouideãt: quid iam aliud agãt, quàm quòd torpeant otio, nectar imbibant, & ventrẽ distendãt ambrosia? Cæterùm malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamẽ impẽdio adamatis, & modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam quòd in cœlum admissas, diuinitatis consortes redditis. Atqui non erat, ais, absurdum vt fierent homines, si modò ad nostram hãc formã similitudine quapiã non accederẽt. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinum magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, nõ video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificiis: quæ quàm grata sint vobis, coniicere licet ex eo maximè, quòd non grauamini vel vltra Oceanum summa celeritate proficisci, post inculpatos Æthiopias, si quando sensseritis vobis afferri ab illis hecatõbas: verùm me, qui honorũ huiusce modi ac sacrificiorũ auctor sum atque origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc sunt quę de hominum plasmate sat fuerit cõmemorasse.

Excusatio de igne surrepto.

Ad ignẽ transeamus direptum, si placet, fœdam nimirũ & inexpiabilem rapinam. Per Deos autem in primis te orauerim, ne cũcteris, sed mox mihi respondeas, nũquid ex igne Dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidem vix vnquã dixeris: quãdo sic natura cõparatum est, vt ignis nihilo fiat minor, si quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde flammam transtulerit. Itaque euidentissimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vsu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere videntur. Quod cõtrà oportebat, Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abesse.

A πρὸς ἡμῶν γὰρ οὐχὶ πολλὴ τούτων ἀφθονία; καὶ οὐδὲ δεῖται δι' αὐτὸ αἰτιάσαιτ' ἄν τις τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἡμᾶς συνεσήσατο· ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι καὶ ἄλλα πολλὰ ἡμᾶς ἔχει τῶν σοφισμάτων ὑπομιμνήσκοντα αὐτῶν. οὐκοῦν διὰ τοῦτο καὶ σὺ νομιεῖς ἀληθεύειν, ὅτι τῷ ἔχειν τὴν ἀτέλειαν, διὰ τοῦτο ἀναίσχυντον αὐτὴν ὑπομιμνήσκει αὐτῆς. καὶ εἰ τούτῳ γε ἐργώδες τοῦτο, καὶ ἤδη ἄλλως, καὶ ἡ φερουσὶς οὐκ ἀτερπὴς ἔχουσά τινα διαπειλήν. εἰ γὰρ αὖ ἐποφθήσομαι, οὐκ ἔχοντες ὧν προφασόμεθα; πρεσβύτερα δὴ, καὶ ὀπίσω ὑπόνομα, καὶ τὰ ἀμβροσίας ἐνεφορήματα, B ἅδην ποιοῦντες. ὃ γὴ μάλιστα με πείθει, ὅτ' ἐστὶν οἱ μεμφόμενοι τὴν αἰθεροποιΐαν, καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐᾶτε αὐτὴν, καὶ ὑ διαλείπετε καπτόντες, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ, σάτυροι καὶ κύκνοι γιγόμενοι, καὶ θεὸς ὀξ αὐτὸ ποιεῖσθαι ἀξιοῦντες. ἀλλ' ἐγὼ ἴσως φήσεις αἰσχρὸν πλάσμα τοὺς αἰθέρους, δῆλον δέ τινα τύπον, ἀλλὰ μὴ ἡμῖν ἐοικότας. καὶ τί ἄλλο τοιοῦτόν πω ἐδημιούργησε πώποτε ἄμεινον προεσκεψάμην, ὃ πρὸς τοῦτο καλὸν ἀπεικάσαιμεν; ἢ ἀσταθὲς καὶ θηριῶδες ἔδει, καὶ ἄγριον ἀφηνιάζειν τὸ ζῷον; καὶ πῶς ἂν ἢ θεοῖς ἔθυσθε, ἢ τὰς δῆτα ὑμῖν τιμὰς ἀπενείμαμεν, C οὐχὶ τοιοῦτοι γιγόμενοι; ἀλλ' ὑμεῖς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, οὔτε ὀκνεῖτε, καὶ ὅτι τὸν Ὠκεανὸν ἐλθεῖν δεῖ, Μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας· τὸν γὰρ τιμὴν ὑμῖν καὶ τὴν θυσιῶν αἴτιον, ἀνέσαυρώκατε. τοιγὰρ ἐμοὶ μὲν οὖν τὰ αἰθέρων, καὶ ταῦτα ἰκανά, ἤδη γὰρ εἰδυῖα, ὅτι τὸ πῦρ μέτειμι, καὶ τὴν ἐπονείδιστον ταύτην κλοπήν. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινον, μηδὲν ὑπερήσας· ἐὰν δ' ὅτι ἡμεῖς τὸ πυρὸς ἀπολωλέκαμεν, ἐξ ὅτου καὶ πῦρ αἰθέρες ἐστίν; οὐκ ἐμοὶ εἶπας. αὕτη γὰρ οἶμαι φύσις τοιαύτη τὸ κτήματος τοῦδενὶ ἔλαττον γίγνεται, εἰ καί τις ἄλλος αὐτοῦ μεταλήψεται· ὁ γὰρ ἀποδέουσαν ἀναναρθμοῦ τινός· φθόνος δὴ αἰτίκρυς ὁ τοιοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμεῖς ἠδικήκατε, τούτων κωλύειν μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις· καίτοι θεοὺς γε ὄντας, ἀγαθοὺς χρὴ εἶ), καὶ δοτῆρας ἐάων, καὶ ἔξω φθόνου πάντος ἐστάναι·

D

tuam ad ignem accedere, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vsu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere videntur. Quod cõtrà oportebat, Deos omnes esse bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abesse.

ὅπου γε εἰ καὶ ὅ πᾶν τοῦτο πῦρ ὑφελόμενος κατεκόμισα εἰς πλὴν γῆν, μηδὲ ὅλως τι αὐτῶν καταλιπών, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδίκουν. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς δεῖσθε αὐτοῦ, μήτε ῥιγοῦντες, μήτε ἔψοντες τὴν ἀμβροσίαν, μήτε φωτὸς ὑπιτεχνητοῦ δεόμενοι. οἱ δὲ ἀνθρωποι καὶ εἰς τἆλλα μὴ ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρὶ, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν κνισσᾶν ἀγγαὶ, καὶ τοῦ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ὅτι τάχιστα βωμῷ. ὁρῶ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, καὶ τὸν ὠὼχαν τοῦτον ἡδίω οἰομένους, ὁπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ κνίσα ξυμπταται ἑλισσομένη τοῦ καπνοῦ. σκαιοτατον τοίνυν ἡ μέμψις ἀν γένοιτο αὕτη τῆς ἡμετέρας ὑπιθυμίας. θαυμάζω δὲ ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον κεκωλύκατε καταλάμπειν αὐτούς. καίτοι πῦρ οὐτός ἐστι πολὺ φαότερόν τε, καὶ πυρωδέστερον, ἢ κἀκεῖνον αἰτιᾶσθε, ὡς ἀσαθῶντα ἡμῶν τὸ κτῆμα; εἴρηκα. σφῶ δὲ, ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε (εἴ τι μὴ καλῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ) διαλύσατε, καὶ διελέγχετε· κἀγὼ αὖθις ἀπολογήσομαι. ΕΡ. οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, τοῖς οὕτω γενναίον ὑφιστάμενον ἀμιλλᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ ὤνησο, ὅτι μὴ καὶ ὁ Ζεὺς ταῦτα ἐπήκουσέ σου. οὐ γὰρ οἶδα ὡς ἓξ καὶ δέκα γύπας ἂν ἐπέσησέ σοι τὰ ἕλκατα ἐξαιρήσοντας· οὕτω δηλαδὴ αὐτὸ κατηγόρησας, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. σκῶπτε δέ γε θαυμάζω, πῶς μαντὶς ὤν, ἃ προσεγίνωσκες οὕτω κλαυσθησόμενος. ΠΡΟΜ. ἠπιστάμην, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ταῦτα μὰ, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ἤδη τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ὀϊστὸν εἰς μακρὰν, καταπτὺσων ὃν φῂς ὑπιστήσεσθαί μοι τὸν ἀετόν. ΕΡ. εἰ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ὑπίδοιμί σε λελυμένον, καὶ κοινῇ σοι ἡμῖν ἀναχούμενον, οὐ μάτην γὰρ χρεακομοιῶτά γε. ΠΡΟ. θαῤῥῶ καὶ σοι συναναχήσομαι ὑμῖν, ἢν ὁ Ζεὺς λύσῃ με, οὐκ αὐτὴ μικρᾶς εὐδαιμονίας. ΕΡ. τίνος ταύτης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν. ΠΡΟ. οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, τὴν Θέτιν; ἀλλ' ἃ χρὴ λέγειν. φυλακτὴν γὰρ ἄμεινον ἢ ἀπόῤῥητον, ὡς μαθὼν εἴη, ἣ λύτρα μοι αὐτὴ τῆς καταδίκης.

Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terram, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quanam oro iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquam poteſt eſſe vſui, quum neq; coquere vobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiam? Ad hæc, nõ egetis artificioſo lumine: verùm hominibus cùm ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quò videlicet in biuio nidorem vobis parent, thura incendant, & pecudum coxas adoleãt in aris. Verùm quũ (vt video) ingentem vobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratũ, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quã vbi nidor ſimul cum fumo volutatus ad cœlum vſque permeat. Itaque parum appoſitè profectò, & nimiùm abſurdè videmini vaporem huiuſcemodi nunc incuſare. Miror autem cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neque illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multò quàm hic noſter diuinior, & cãdens magis. Dixi: veſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendũ accingemur. MERC. Haud facile eſt Promethee cum tam generoſo oratore certare: verùm vehemẽter ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim vulturibus negotium dediſſet, qui poſthac viſceribus tuis paſcerentur: adeo grauiter ipſum criminatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mirum autem profectò, quum vates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò daturum pœnas. PRO. Præſciui hęc Mercuri: neque me præterit quòd rurſus liberabor: & nunc Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam ſupernè polliceris deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant, ſolutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem. PROM. Bono ſis animo, epulabor vobiſcum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere quæ ſit illa felicitas. PROM. Noſtin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanũ, quò me maneat præmium poſt ſolutam pœnam.

MER. Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abest aquila. at tu Titan præstolare tantisper, dum tibi Thebanus (vt ais) sagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat ac liberum.

ΑΕΡ. Ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, εἰ τῦτ' ἀμείνον. ἡμεῖς δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ἥφαιστε, ἐγγὺς γὰρ ἤδη πλησίον ὁ ἀετός. ἀπίωμεν οὖν κατερῶς, εἰη δέ γε ἤδη σοι τὸν Θηβαῖον ὃν φῂς τοξότην ἐπιφανῆναι, ὡς παύσῃ σε αἰατεμόμενον ἀπὸ τῆς ὀρνέου.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum Deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes, adeóque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt Deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret, (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet?) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit, existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hîc Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat, studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci: quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit: Nam quos aspiciunt illæ *(inquit)* exhilarántque videndo, Nulla venenosæ lædùnt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ, ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS. SOLVE me Iupiter: grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentem, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi hepar, sed & oculis carere, effossis, eo quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris, & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriēs hepate.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ· δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. ΖΕΥΣ. λύσω σε φῄς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ἐπικεφαλῆς ὑπακείμενον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον κείρεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀρύττεσθαι, αὐθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας; ἀλλὰ γὰρ ἐμὲ ὀξυπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἰσχὰ πιμελῇ κεκαλυμμένα μὲν τοῖς θεοῖς, καὶ τὰ ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; ΠΡ. ἀκούσῃ ἱκανὴν ἤδη τὴν δίκην ἐκτίσας τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσπλωιζόμενος, τὸν κάκιστα ὀρνέων ἀπολωλυῖαν ἀετὸν τρέφων τῷ ἥπατι.

ΖΕΥΣ. οὐδὲ πολλοστημόριόν τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν. ΠΡ. καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί μὲ λύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μισθούσω πολὺ ἀναγκαῖον. ΖΕΥΣ. κολακεύῃ με, ὦ Προμηθεῦ. ΠΡ. καὶ τί πλέον ἕξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν ἵνα τεχνάζων ἁλίσκωμαι. ΖΕΥΣ. εἶπε πρότερον ὅτου τινὰ μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. ΠΡ. ἰὼ εἴπω ἐφ' ὅ, τι βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ἐπολοίπων μαντευόμενος; ΖΕΥΣ. πῶς γὰρ οὔ; ΠΡ. πρὸς τὸν Θέτιν, συνεσόμενος αὐτῇ. ΖΕΥΣ. νυνὶ μὲν ἔγνως. τί δ' οὖν ὃ ὅτι τοῦτο; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. ΠΡ. μηδὲν ὦ Ζεῦ κοινώσῃς τῇ Νηρηίδι. ἰὼ γὰρ αὐτὴ κυοφορήσῃ οὐκ οἶδ', ὃ τεχθὲν ἴσα ἐργάσεταί σε, οἷα κἀ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. ΖΕΥΣ. τοῦτο φῂς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; ΠΡ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπειλεῖ. ΖΕΥΣ. χαιρέτω πεπρόσθω ἡ Θέτις. σὲ δὲ, ὁ Ἥφαιστος ὅπως τοῦτοις λυσάτω.

AIVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar. IVP. Dic priùs, quamnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locum vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cum ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurum me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc soluat.

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

Ἀλλ' εἰ καί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως· ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ ὅτι μὴ πώγωνα, μηδὲ πολιὰς ἔφυσας, διὰ τοῦτο καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ παλαιὸς ὤν; ΕΡ. τί δέ σε ἠδίκησα ὁ γέρων ὡς φῂς ἐγώ, ὅτι με καὶ πεδῆσαι διανοῇ; Ζ. σκόπει, ὦ καταράατε, εἰ μικρά, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ἀπειροφᾶς, ὥστε μηδέν ἐστιν ὃ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσόν, κύκνον, ἀετόν· ἐμοῦ δὲ ὅλως οὐδεμίαν ὑπὲρ τινα ἐραστὴν πεποίηκας, οὐδὲ συνῆκα πάλαι γυναικὶ διὰ σὲ γεγονώς. ἀλλά με δεῖ μαλακωτέρῳ ἐπ' αὐτὰς, καὶ κρυπτῷ ἐμαυτόν. αἱ δὲ, τὸν μὲν ταῦρον, ἢ κύκνον φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ ἰὼ ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τῶν δεινῶν. ΕΡ. εἰκότως. ὃ γὰρ φέρεσιν, ὦ Ζεῦ, θνηταὶ οὖσαι τὸ πρόσωπον.

CAT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem, Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & versutus adeò cùm sis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVPIT. Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquam fecisti: neque intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis vti ad illas, & meipsum abscondere. Illę autem taurum aut cygnum exosculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CV. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum.

CVPIDO.

IVP. Quomodo igitur Apollinem Brãchus ille & Hyacinthus tantopere amãrit? CVP. At Daphne etiam fugiebat illũ, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimum te ipsum perhibeas, vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestẽ sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mœnades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto vt talem meipsũ exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio, illo potiri. Atque ob hęc nunc dimitto te.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

IOVIS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri? MER. Etiam: Io dicis. IVP. Non ampliùs puella illa est, sed iuuenca. MER. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendã multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeam syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidem interficito: ipsam verò Io per pelagus in Ægyptum abducens, Him facito, & de cætero pro deo ab incolis habeatur: Nilúmque attollat, & ventos immittat, & præterea nauigantes seruet.

ΖΕΥΣ. πῶς οὖν τὸν Ἀπόλλω ὁ Βρόμιος καὶ ὁ Ὑάκινθος φιλοῦσιν; ΕΡ. ἀλλ' ἡ Δάφνη καὶ ἐκεῖνον ἔφευγε, καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰδ' ἐθέλοις ἐπιφανὴς εἶναι, μὴ διῃσθῇς τὴν αἰγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίησον σεαυτόν, ἑκατέρωθεν κεφαλὴν βοστρύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀναδήσας, πορφυρίδα ἔχε, ὑποδοῦ χρυσίδας, ἐπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις ῥύθμῳ βαῖνε, καὶ ὄψῃ ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, οὐκ ἂν δεξαίμην ἐπιφανὴς εἶναι θιασώτης γυόμενος. ΕΡ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε. ῥᾴδιον γὰρ τοῦτο. ΖΕΥΣ. οὐκ. ἀλλ' ἐρᾶν μὲν, ἀπεσημονέσεσθαι δ' αὐτὸ ὀλίγῳ, ὅτι τούτοις ἀοιδοῖς ἀφίημί σε.

ΔΙΟΣ, ΚΑΙ ΓΑΝΥΜΗΔΟΥΣ.

IOVIS ET GANYMEDIS, eodem interprete.

IVPITER. AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) osculare me iã: vt videas non ampliùs rostrum aduncum me habere, neque vngues acutos, neque alas, qualis videbar tibi modò cùm volucris esse apparebam. GAN. Mi homo,

De raptu Ganymedis.

ΑΓΕ, ὦ Γανύμηδες (ἥκομεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν) φίλησόν με ἤδη, ὅπως εἰδῇς οὐκέτι ῥάμφος ἀγκύλον με ἔχοντα, οὐδ' ὄνυχας ὀξεῖς, οὐ πτερά, οἷος ἐφαινόμην σοι πρώην ὢν ὄρνις. ΓΑΝ. αἰδεσθῶ,

οὐκ ἀετὸς ἀρτι ἦσθα, καὶ καταπτάμενος ἥρ- A
πασάς με ἀπὸ μέσου τῶν προβάτων; πῶς οὖν τὰ
μὲν πλεῖστα σκῆνά σοι ἐξερρύηκε, σὺ δ' ἄλλος
ἤδη ἀναπέφηνας; ΖΕΥΣ. ἀλλ' οὔτε ἀδελφός,
οὐν ὁρᾷς, ὦ μειράκιον, οὔτε ἀετός, ὁ δὲ πάντων βασιλεὺς τῶν θεῶν ὅτος εἰμι, τοιοῦτος
τὸν καιρὸν ἀλλάξας ἐμαυτόν. ΓΑ. τί φῄς;
σὺ γὰρ ὁ Πὰν σκῆνος; εἶτα πῶς σύριγγα οὐκ
ἔχεις, οὐδὲ κέρατα, οὐδὲ λάσιος εἶ τὰ σκέλη;
ΖΕΥΣ. μόνον γὰρ σκῆνος ἡγῇ θεόν; ΓΑ. ναί.
ἐγὼ δυομένῳ γε αὐτῷ ἔνορχιν πρόβατον ὅτι οὐ σπή- B
λαιον ἄγοντες, ἔνθα ἔσηκε· σὺ γὰρ ἀνδράποδίσης
τις εἶναί μοι δοκεῖς. Ζ. εἰπέ μοι, Διὸς δὲ οὐκ
ἤκουσας ὄνομα, οὐδὲ βωμὸν εἶδες ἐν ᾧ Γαργάρῳ τῷ ὄντος, καὶ βρεχομένου, καὶ ἀστραπὰς
ποιοῦντος; ΓΑ. σύ, ὦ βέλτιστε, φῄς εἶ. ὃς
τοσοῦτον κατέχεας ἡμῶν τὸν πολὺν χάλαζαν, ὁ οἰκεῖ ὑπὲρ αὐτὸν λεγόμενος, ὁ ποιῶν τὸν
ψόφον, ᾧ τὸν κριὸν ὁ πατὴρ ἔθυσεν; εἶτα τί ἀδι- C
κῆ πολλά με ἁρπάσας, ὦ βασιλεῦ τῶν θεῶν;
τὰ δὲ τοσαῦτα ἴσως οἱ λύκοι διηρπάσθησαν
ἤδη, ἐρήμοις ὑπιππεύοντες. Ζ. ἐπὶ γὰρ μέλῃ σοι
τῶν προβάτων ἀθανάτῳ τεχνήμονι, καὶ σὺν ἐμοὶ
συνεσομένῳ μετ' ἐμοῦ; ΓΑ. τί λέγεις; ἀγὼ
καταξῇς με ἤδη ἐς τὴν Ἰδην σήμερον; Ζ.
ὑδαμῶς. ἐπεὶ μάτην ἀετὸς εἶμι αὐτὶ θεοῦ γε-
γενημένος. ΓΑ. ὀκνοῦ ὑπισχνῆσθαί με ὁ
πατὴρ, καὶ ἀγανακτήσει μὴ θύσαντα, καὶ πλη-
γὰς ὕστερον λήψομαι, καταλιπὼν τὸ ποίμνιον.
Ζ. ποῦ γὰρ σκῆνος ὀφθαί σε; ΓΑ. μηδα-
μοῦ. ποθῶ γὰρ ἤδη αὐτόν. εἰ δ' ἀπάξῃς με, ὑπι-
σχνοῦμαί σοι καὶ δύο πρὸς αὐτοῦ κριὸν τεθύσεσθαι
λύτρα ὑπὲρ ἐμοῦ. ἐγὼ γὰρ ὁ τὸν τελευταῖον μέ-
γαν, ὃς ἡγεῖται τοῦ τῶν τράγων. Ζ. ὡς ἀ- D
φελὴς ὁ παῖς ὅδε, καὶ ἁπλοϊκὸς, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦ-
το, παῖς ἔτι· ἀλλ', ὦ Γανύμηδες, σκῆνα μὲν
πάντα χαίρειν ἔα, καὶ ὑπιλάθου αὐτῶν, ὦ ποιμένος
καὶ τῆς Ἴδης. σὺ γάρ, ἤδη γὰρ ἐπουρανίος εἶ, πολλὰ
εὖ ποιήσεις ἐντεῦθεν καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὴν πα-
τρίδα· καὶ ἀντὶ μὲν τυροῦ καὶ γάλακτος ἀμβρο-
σίαν ἔδῃ, καὶ νέκταρ πίῃ. τοῦτο μέν τοι καὶ τοῖς ἄλ-
λοις, ἡμῖν αὐτὸς παρέξεις ἐξ ἐμοῦ. ὃ δὲ μέγιστον,
οὐκέτι ἄνθρωπος, οὐκ ἀθάνατος γενήσῃ, καὶ ἀστέρα
σε φανεῖ ποιήσω κάλλιστον, καὶ ὅλως, εὐδαίμονα
ἔσῃ. Γ. ἢν δὲ παίζῃν ὑπισχνήσωμαι, τίς συμπαί-
ξεταί μοι; ἐν γὰρ τῇ Ἴδῃ πολλοὶ ἡλικιῶται ἡμῶν.

an non aquila modò fuisti, ac deuolans
rapuisti me à medio ouili? Quo pacto
igitur alæ illæ ablatæ tibi sunt, tu verò
ipse alius quispiam subitò appares? IVP.
Sed neque homo quem vides, adolescentule, neque aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais
tu? Pan ille es? deinde quomodo fistulã
non habes, neque cornua, neq; hirsutus
es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GAN. Etiam: atque adeo
sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad
speluncam agentes, in qua ipse positus
est; Tu verò plagiarius quispiam videris
mihi esse. IVP. Dic mihi, Iouis verò
nomen non audisti? neque etiam aram
vidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet
atque tonantis, & fulgura facientis? GA.
Tu te optime vir ais esse, qui paulo antè
effudisti nobis copiosè grandinem, qui
habitare supra nos diceris, faciens strepitum: cui arietem pater sacrificauit? Denique quidnam improbè tentantem me
sursum rapuisti rex Deorum? Iam verò &
oues fortassis lupi diripuerunt, desertas
illas inuadendo. IVP. Adhuc enim cura est tibi ouium, immortali facto, & hîc
conuersaturo nobiscum? GAN. Quid
dicis? An non deduces me tandẽ in Idam
hodie? IVP. Nequaquam, quoniã frustra aquila fuissem pro deo factus. GAN.
Igitur inquiret me pater, & indignabitur
non inueniens, verberaq; postea capiam,
relinquens ouile. IVP. Vbi ille videbit
te? GAN. Nequaquam. desidero verò
iam ipsum. Quòd si verò dimittes me,
promitto tibi & alium hircũ ab ipso immolatum iri, redemptionis pretium, pro
me videlicet. Habemus autem triennem
illum, & magnum, qui præit cæteris in
pascua. IVP. Quàm simplex hic puer
est, & minimè malus, atque idipsum solũ,
puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa
quidem omnia valere sine, & obliuiscere
ipsorum, ouilis videlicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cœlestis es) multa benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte
quidem & caseo ambrosiam edas, & nectar bibas. Hoc tamen & aliis, nobis ipse
infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non ampliùs homo, sed immortalis eris, atque etiam sidus tuum
apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GANY. Si verò
ludere cupiam, quis colludet mecum?
in Ida enim multi coætanei eramus.

IVP. Habebis & hîc colluſorem tibi hunc Cupidinem, & aſtragalos valde multos. Confide ſolùm, & lætus ſis, & nihil deſideres inferiorum. GAN. Quid verò vobis vtilis ero? An oues paſcere oportebit & hîc? IVP. Non, ſed miniſtrabis vinum, & ad nectar paulo pòſt ordinaberis, & procurabis conuiuium. GAN. Hoc quidem non difficile. ſcio enim vt oporteat effundere lac, & coronare poculum paſtorale. IVP. Vide, rurſus hic lactis meminit, & hominibus ſe miniſtrare putat. Hoc verò cœlum eſt, & bibimus (quemadmodum dixi) nectar. GAN. Dulcius ô Iupiter lacte? IVP. Scies poſt puſillum: & cùm guſtaueris, non ampliùs deſiderabis lac. GAN. Porrò vbi dormiam nocte? an cum coætaneo Cupidine? IVP. Non, ſed ob hoc te rapui, vt ſimul dormiremus. GAN. Solus enim nõ poſſis, ſed ſuauius dormire mecum? IVP. Profectò, cum tali qualis es tu Ganymedes, ſic pulcher. GAN. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum ſuaue, & faciliùs inducit ipſum. GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat mane quomodo turbarem ipſius ſomnum, volutatus per lectum, calcitrãs, & aliquid loquens interea quando dormirem: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc, vt ais, rapuiſti me, tempus tibi eſt vt me denuo in terram deponas; vel moleſtia afficieris, nihil dormiendo: turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipſum ſuauiſſimum mihi feceris, ſi tecum vigilare cogas. Oſculabor enim interea te eo ſæpius, & amplectar. GAN. Ipſe videris: ego verò dormiam te deoſculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc verò abduc ipſum Mercuri, & poſteaquã de immortalitate biberit, duc vt miniſtret nobis, docẽs priùs quemadmodum oporteat porrigere ſcyphum.

ΖΕΥΣ. ἔχῃς καλῶς τὸν συμπαίζομενον σοι τοῦτον ἔρωτα, καὶ ἀστραγάλους μάλα πολλούς. θάρρει μόνον, καὶ φαιδρὸς ἴσθι, καὶ μηδὲν ἐπιποθῇ τῶν κάτω. ΓΑΝ. τί δὲ ὑμῖν χρήσιμος αὖ γιγνοίμην; ἢ ποιμαίνειν δεήσει καὶ ταῦτα; Ζ. οὐκ· ἀλλ' οἰνοχοήσεις, ἐπεὶ δὲ τοῦ νέκταρος τεταξῃ, καὶ ἐπιμελήσῃ τοῦ συμποσίου. ΓΑΝ. τοῦτο μὲν οὐ χαλεπόν. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ ἐγχέαι τὸ γάλα, καὶ αἰαδοῦσαι τὸ κισσύβιον. Ζ. ἰδού, πάλιν οὗτος γάλακτος μνημονεύει, καὶ οἴεται ἀνθρώποις ἀφικνεῖσθαι οἴεται· ὥσπερ ἔμπροσθεν ὄντος, καὶ πίνομεν ὡσανεὶ ἔφην τὸ νέκταρ. ΓΑΝ. ἥδιον, ὦ Ζεῦ, τοῦ γάλακτος; Ζ. εἴσῃ μετ' ὀλίγον, καὶ γλυκάμυος, οὐκ ἐπιποθήσεις τὸ γάλα. ΓΑΝ. κοιμήσομαι δὲ ποῦ τῆς νυκτός; ἢ μετὰ τοῦ ἡλικιώτου ἔρωτος; Ζ. οὐκ· ἀλλὰ διὰ τοῦτό σε ἁρπάσας, ὡς ἅμα καθεύδοιμεν. ΓΑΝ. μόνος γὰρ οὐκ ἂν δύναιο, ἀλλ' ἥδιον σοι καθεύδω μετ' ἐμοῦ; Ζ. ναί, μετά γε τοιούτου, οἷος εἶ σύ, Γανύμηδες, οὕτω καλός; ΓΑΝ. τί γάρ σε ποιεῖ τὸν ὕπνον αἱρεῖσθαι τὸ κάλλος; Ζ. ἔχει τι θέλγητρον ἡδύ, καὶ μαλακώτερον ἐπάγει αὐτόν. ΓΑ. καὶ μὲν ὅγε πατὴρ ἠρέθετό μοι συγκαθεύδοντι, καὶ διηγεῖτο ἑωθεν, ὡς ἀφεῖλον αὐτοῦ τὸν ὕπνον τρεφόμενος, καὶ λακτίζων, καὶ τι φθεγγόμενος μεταξὺ ὁπότε καθεύδοιμι, ὥστε παρὰ τὴν μητέρα ἔπεμπέ με χειμηνησόμενον πολλά. ὥρα δή σοι, εἰ ἁρπάσας τοῦτο, ὡς φῂς, αἰνήπασάς με, καταθεῖναι αὖθις ἐς τὴν γῆν, ἢ τρέφεσθαι ἔξεστί σοι ἀγρυπνῶντι· ἐνοχλήσω γάρ σε συνεχῶς τρεφόμενος. Ζ. τοῦτ' αὐτό μοι ὃ ἥδιστον ποιήσεις, εἰ ἀγρυπνήσαιμι μὴ σοῦ. φιλῶν γὰρ ἀφατελέσω πολλάκις, καὶ περιπλύσεται. ΓΑΝ. αὐτὸς αὖ εἰδείης· ἐγὼ δὲ κοιμήσομαι, σοῦ καταφιλοῦντος. Ζ. εἰσόμεθα τότε τί τρέφεσθαι. νῦν δὲ ἄπαγε αὐτὸν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πιόντα τῆς ἀθανασίας, ἄγε οἰνοχοήσοντα ἡμῖν, διδάξας πρότερον ὡς χρὴ ὀρέγειν τὸν σκύφον.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. EX quo adoleſcentulum hunc Iupiter, Phrygium iſtum dico, ab Ida raptum

ΕΞ οὗ δ' μειράκιον τοῦτο, ὦ Ζεῦ, Φρύγιον, ἀπὸ τῆς Ἰδης ἁρπάσας δεῦρο

ἀπήγαγες, ἔλαττόν μοι προσέχῃς τὸν νοῦν. A huc adduxisti, minùs aduertis mihi animum. IVP. Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es, simplicem adeo, & minimè moleſtum? Ego verò putabam mulieribus ſolis difficilem te eſſe quæcunque conuerſantur mecum. IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipſi, qui omniũ deorum dominus exiſtens, relinquens me legitimam vxorem, in terram deſcendis, ibique adulteria exerces in aurum vel taurum conuerſus. Veruntamen illæ mulieres tibi in terra manent: ideo autem hoc puero rapto, etiam in cœlum ſubuolaſti, Deorum generoſiſſime: & nunc ille nobiſcum habitat, ante oculos mihi adductus quaſi æmulus, ſcilicet vt pocillaretur tibi, ſic enim aiunt. Itáne verò carebas pocillatoribus? aut defeſſi adeò ſunt & Hebe & Vulcanus miniſtrando? Tu verò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm ſimul & oſculatus fueris ipſum antea, omnibus aſpicientibus: & deoſculatio iſta ſuauior tibi eſt ipſo nectare. Atque ob id ſæpenumero neque ſitiens petis bibere. Interdum autem etiam vbi deguſtaſti ſolùm, porrigere ipſi ſoles: deinde bibente ipſo arripis calicem, & quantum in illo reliquum reſtat, omne ebibis, ea etiam parte, vnde ipſe bibit, & vbi applicuit labia, vt & bibas ſimul & oſculeris. Nuper verò rex ille atque omnium pater, depoſitis ægide ac fulmine, ſediſti, talis ludendo cum illo, barbam ipſe tantam & tam promiſſam habens. Omnia igitur video hæc: quare ne te putes latere. IVPIT. At quid adeo graue hoc, ô Iuno, adoleſcentem adeo pulchrum inter bibendum deoſculari, oblectaríque vtroque illo, & oſculo videlicet, & nectare? Quid ſi igitur vel ſemel committam ipſi quò & te oſculetur? non ampliùs accuſabis me quòd oſculum illius præſtantius nectare puto. IVN. Pædiconum verba hæc ſunt. Ego verò non ita inſaniuero, vt labia mea applicem molliculo iſti Phrygi, adeóque effœminato. IVPIT. Ne conuitieris, generoſiſſima tu, amores meos. nam mulieroſus, & barbarus, & molliculus iſte, ſuauior & deſiderabilior: nolo autem dicere amplius, ne te magis irritem IVN. Vtinam verò & in vxorem illum duxiſſes mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium iſtum pocillatorem temulèter inſultas. IVP. Imo verò Vulcanum iſtũ filium tuũ oportebat nobis pocillari, clau-

ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο γὰρ, ὦ Ἥρα, ζηλοτυπεῖς, ἤδη ἀφελὴς οὕτω καὶ ἀλυπότατος; ἐγὼ δὲ ὤμην τοῖς γυναιξὶ μόναις χαλεπὴν σε εἶναι, ὁπόσαι σὺν ὁμιλήσωσιν ἐμοί. ΗΡΑ. οὐδ' ὀκνεῖν μοι δοκῶ ποιεῖν, ταῦτα πρέποντα σαυτῷ, ὃς ἀπάντων θεῶν δεσπότης ὢν, ἀπολιπὼν ἐμὲ τὴν νόμῳ γαμετὴν, ὅτι τὴν γῆν κάτει μοιχεύσων, ἢ χρυσίον, ἢ ταῦρος γιγόμενος. πάλιν δ' ὀκνεῖν μοί σοι, καὶ ἐν γῇ μένοισι, ὃ δ' Ἰδαῖον τουτὶ παιδίον ἁρπάσας, ἀνέπτης, ὦ γλυκαιότατε θεῶν, καὶ σεμνοικεῖ νεῶ ὅτι κεφαλήν μοι ἐπαιθέν, οἰνοχοῦν B δὴ τῷ λόγῳ, οὕτως ἠπόρεις οἰνοχόων, καὶ ἀπηγορεύκασιν ἄρα ἥβη τε Ἥβη, καὶ ὁ Ἥφαιστος ἐξακονέοντες; σὺ δὲ καὶ τὴν κύλικα οὐκ ἂν ἄλλως λάβοις πρὶν αὐτὸν, ἢ φιλήσας πρότερον αὐτὸν, ἀπάντων ὁρώντων, καὶ ὃ φίλημά σοι ἥδιον τοῦ νέκταρος. καὶ ἐξ τοῦτο οὐδὲ δι-ψῶν πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν· σίοιτε γὰρ ἀπολαβὼν μόνον, ἔδωκας ἐκείνῳ· εἶτ πιόντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ἐπολείπετο ἐν αὐτῇ, πίνεις, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἔπιε, καὶ ἔνθα προσήρμοσε τὰ χείλη, ἵνα καὶ πίνῃς C ἅμα καὶ φιλῇς. προσίων δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπάντων πατὴρ, ἀποθέμενος τὴν αἰγίδα, καὶ τὸν κεραυνὸν, ἐκάθησο, ἀγραγαλίζων μετ' αὐτοῦ, παῖγνια τηλικοῦτον καθήμενος. πάντα οὖν ὁρῶ ταῦτα, ὥστε μὴ οἴου λαν-θάνειν. Ζ. καὶ τί δεινὸν, ὦ Ἥρα, μειράκιον οὕτω καλὸν μεταξὺ πίνοντα καταφιλῆσαι, καὶ ἥδεσθαι ἀμφοῖν, καὶ τοῦ φιλήματι, καὶ τοῦ νέκταρι; ἐγὼ γοῦν ὅπως ἐθέλω αὐτοῦ κἂν ἅπαξ φιλῆσαί σε, οὐκέτι μέμψῃ μοι, προσηνέστερον τοῦ νέκταρος οἰόμενος ὃ φίλημα εἶναι. D ΗΡΑ. παιδεραστῶν ἔστι λόγοι. ἐγὼ δὲ μὴ ὕτω μανείην, ὡς τὰ χείλη προσενεγκεῖν τοῦ μαλθακῷ τούτῳ Φρυγὶ, ὕτως ἐκτεθηλυμένῳ. Ζ. μή μου λοιδορεῖσ, ὦ γλυκαροτάτη, τοῖς παιδικοῖς. οὗτοι γὰρ ὁ ὑβριστὴς, ὁ βάρβαρος, ὁ μαλθακὸς, ἡδίων, καὶ ποθεινότερος. οὐ βούλομαι δὲ εἰπεῖν, μή σε παροξύνω ὅτι πλέον. ΗΡΑ. εἴθε γε γαμήσοις αὐτὸν ἐμοῦ ἕνεκα. μέμνησο γοῦν οἷά μοι λέγ τὸν οἰνοχόον τοῦτον ἐμπαροινῆς. Ζ. οὐκ ἀλλὰ τὸν Ἥφαιστον ἔδει τὸν σὸν υἱὸν οἰνοχοεῖν ἡμῖν χωλεύοντα,

dicantem videlicet,& à fornace venientem,plenum adhuc fauillis,depoſito paulò antè forcipe, & ab illis ipſis digitis accipere nos calicem,attractumq; ipſum interea oſculari: quem neque mater tu libenter oſculata fueris,præ fuligine quaſi tota illius exuſta facie. Nimirum ſuauia hæc,adeóque multum iam pocillator iſte cohoneſtat deorum cõuiuium, nónne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus eſt? quippe purus ac candidus eſt, & digitos habet roſeos: etiam ſcitè porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè,oſculatur dulciùs ipſo nectare. IVN. Nunc tibi & claudus, ô Iupiter,Vulcanus eſt,& refertus fuligine, atque nauſea afficeris cùm aſpicis ipſum,ex quo formoſum & capillatum iſtum Ida enutriit. Olim autem nõ videbas iſta,neque tum fauillæ, neq; fornax ipſa abſterrebat te quominus bibere illo porrigente. IVP. Ægritudine Iuno te ipſam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd ſi verò grauaris à puero formoſo accipere poculum, tibi quidem filius miniſtret potum: tu verò Ganymedes mihi ſoli imple calicem, & cum quolibet bis oſculare me, & cùm plenum porrigis,& cùm rurſum à me illum accipis. Quid ita lacrymaris? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe voluerit.

οὐκ τῆς καμίνου ἥκουτα, ἔτι τῶν ἀσιδήρων ἀνάπλεων, ἀρτι τῷ πυρφόρῳ ἀποτεθεμένον, καὶ ἀπ' ἐκείνων αὐτῷ τ̃ δακτύλων λαμβάνῃ ἡμᾶς τ̃ κύλικα, καὶ ὀπτισασαμένους, φιλήσαι μέλαξυ, οὐν ὑδ' αὐ ἡ μήτηρ σὺ ἡδέως φιλήσῃς ἐπὶ τ̃ ἀσβόλῳ κατηθαλωμένον ὃ πρόσωπον; ἡδέως ταῦτα· ὑ γὰ ἔστ' ὅπως πολὺ ὁ οἰνοχόος ἐκφνος ἐμπρέπει τῷ συμποσίῳ τ̃ θεῶν· ὁ Γανυμήδης ὑ, καθαπερ τέως αὖθις ἐς τὸν Ἰδὸν, καθαρὸς γὰ, καὶ ῥοδοδάκτυλος, καὶ ὀπτισαμένως ἐρέγει ὃ ἔκπομα, καὶ ὅ σε λυπεῖ μάλιστα, καὶ φιλῇ ἥδιον τ̃ νέκταρος. HP. νῦν καὶ χωλὸς, ὦ Ζεῦ, ὁ Ἡφαιστος, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτῷ ἀνάξιοι τῆς σῆς κύλικος, καὶ ἀσβόλῳ μεστὸς ὄστ, καὶ ναυτιᾷς ὁρῶν αὐτὸν, ἐξόπου τὸν καλὸν κομήτην τοῦτον ἡ Ἰδη ἀνέθρεψε· πάλαι ὑ ὑχ ἑώρας ταῦτα, ὑδ' οἱ ἀσιδήρες, ὑδ' ἡ κάμινος ἀπέδρεπόν σε μὴ ὑχὶ πίειν πρὸς αὐτά. Z. λυπεῖς, ὦ Ἥρα, σεαυτὴν, οὐδὲν ἀλλο, καὶμοὶ ὀπτιτείνῃς τὸν ἔρωτα ζηλοτυποῦσα· εἰ ὑ ἄχθῃ τῷδε παιδὸς ὡραίῳ δεχομένῃ ὃ ἔκπομα, σοὶ μὲν ὁ υἱὸς οἰνοχοείτω· σὺ ὑ, ὦ Γανύμηδες, ἐμοὶ μόνῳ ἀναδίδου τὸν κύλικα· καὶ ἐφ' ἑκάστῃ, δὶς φίλει με, καὶ ὅτε πλήρη ὀρέγοις, καὶ αὖθις ὁπότε πρὸς ἐμοῦ ἀπολαμβάνοις. τί τοῦτο δακρύεις; μὴ δέδιθι, οἰμώξεται γὰ, ὡ τις σε λυπεῖν ἐθέλῃ.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS, ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO. IXionem hunc vides Iupiter? quibuſnam moribus affectum putas? IVP. Ixion. Hominem eſſe vtilem Iuno, & combibonem: non enim conuerſaretur nobiſcum, ſi indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus eſt, cõtumelioſus certè exiſtens: quapropter non ampliùs conuerſetur nobiſcum. IVPIT. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (vt puto) & me ſcire. IVN. Quid verò aliud? Etenim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod reformidaueris dicere. IVNO. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autem etiam ingemiſcebat, & ſublacrymabatur:

ΤΟν Ἰξίονα τοῦτον ὁρᾷς, ὦ Ζεῦ; ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγῇ; Z. αὐθρωπον εἶ χρηστὸν, ὦ Ἥρα, καὶ συμποτικόν. ὑ γὰ ἂν συνῆν ἡμῖν ἀνάξιος τοῦ συμποσίου ὤν. HP. ἀλλ' ἀνάξιός ὄστ, ὑβριστὴς γε ὤν· ὥστε μηκέτι συνέστω. Z. τί ὑ ὕβρισε; χρὴ γὰ, οἶμαι, καὶμὲ εἰδέναι. HP. τί δ' ἄλλο; καὶ γὰ αἰσχύνομαι εἰπεῖν αὐτό· τοιοῦτόν ὄστιν ὃ ἐτόλμησε. Z. καὶ μὴν δι' αὐτοῦτο καὶ μᾶλλον εἰπὸις ἄν, ὅσον καὶ αἰσχροῖς ἐπεχείρησε. μὴ οὖν ἐπείρα τινά; συνίημι γὰ ὁποῖόν τι ὃ αἰσχρὸν, ὅταν ἀναπήσας εἰπεῖν. HP. αὐτ' ἐμὲ, ὑκ ἄλλην τινὰ, ὦ Ζεῦ, πολυὸ ἤδη χρόνον. καὶ ὃ μὲ ὡρῶτον, ἠνόουν ὃ ὡρᾶγμα, δι' ὅτι ἀτενὲς ἀφεώρα ἐς ἐμὲ, ὁ ὑ, καὶ ἔστενε, καὶ συνεδάκρυε.

καὶ εἴποτε πιοῦσα τοῦ Γανυμήδους τὸν ἔκπωμα, ὁ δὲ ἤτει σε αὐτοῦ σκείνῳ πιεῖν· καὶ λαβὼν, ἐφίλει μεταξύ, καὶ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσῆγε, καὶ αὖθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ. ταῦτα ἤδη σαφῶς ἐρωτικὰ ὄντα. καὶ ὅπως πολὺ μὲν ἡδόμενος λέγειν πρὸς σε, καὶ ὤμην παύσασθαι τῆς μανίας τὸν ἄνθρωπον. ἐπεὶ δὲ καὶ λόγους ἐπάλμησέ μοι προσπεμπειν, ἐγὼ μὲν ἀφῆσα αὐτὸν ἔτι δακρύοντα, καὶ προκυλινδούμενον, ὅπως φθάσαιμι τὰ ὦτα, ὡς μηδὲ ἀκούσαιμι αὐτοῦ ὑβριστικὰ ἱκετεύοντος, ἀπῆλθον σοι φράσουσα. σὺ δὲ αὐτὸς ὅρα ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα. Ζ. Οὗτος ὁ καταράστος ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν, καὶ μέχρι τῶν Ἥρας γάμων; τοσοῦτον ἐμεθύσθη τοῦ νέκταρος; ἀλλ' ἡμεῖς τούτων αἴτιοι, καὶ μᾶλλον τοῦ μετρίου φιλάνθρωποι, οἵ γε καὶ συμποτὰς αὐτοὺς ἐποιησάμεθα. συγγνωστοὶ οὖν, εἰ πιόντες ὁμοῖα ἡμῖν, καὶ ἰδόντες ὡραῖα κάλλη, καὶ οἷα οὔποτε εἶδον ὑπὸ γῆς, ἐπεθύμησαν ἀπολαῦσαι αὐτῶν, ἔρωτι ἁλόντες· ὁ δὲ ἔρως, βίαιόν τί ἐστι, καὶ οὐκ ἀνθρώπων μόνον ἄρχει, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν σφίσι. Η Ρ Α. οὔ μὰ καὶ πάνυ γέ τοι δεσπότης ἐστὶ καὶ ἄγει σε, καὶ φέρει, τῆς ῥινὸς, φασὶν, ἕλκων, καὶ ἔπῃ αὐτοῦ ἔνθα ἂν ἡγῆται σοι· καὶ ἀλλαχῇ ῥᾳδίως ἐς ὅ,τι αὐ κελεύσῃ· καὶ ὅλως κτῆμα καὶ παιδιὰ τοῦ ἔρωτος σύ γε. καὶ νῦν τῷ Ἰξίονι, οἶδα, καθότι συγγνώμην ἀπονέμεις, ἅτε καὶ αὐτὸς μοιχεύσας ποτὲ αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, ἣ σοι τὸ Πιρίθοον ἔτεκεν. Ζ. ἔτι γὰρ σὺ μέμνησαι σκείνων, εἴ τι ἐγὼ ἔπαιξα ἐς γῆν καταβαίνων; ἀτὰρ οἶσθα ὅ μοι δοκεῖ περὶ τοῦ Ἰξίονος; χολάζειν μὲν μηδαμῶς αὐτὸν, μᾶλλον δὲ ἀπωθεῖσθαι τοῦ συμποσίου, σκαιὸν γάρ, ἐπεὶ σὴ ἐρᾷ, καὶ ὡς φῂς δακρύει, καὶ ἀφόρητα πάσχει. Η Ρ Α. τί, ὦ Ζεῦ; δέδοικα γὰρ μή τι ὑβριστικὸν ἢ σὺ εἴπῃς. Ζ. οὐδαμῶς. ἀλλ' εἴδωλον ἐκ νεφέλης πλασάμενοι αὐτῇ σοι ὅμοιον, ἐπειδὰν λυθῇ τὸ συμπόσιον, καθεύδοντι ὡς τὸ εἰκὸς τῷ ἔρωτι, προσαγαγόντες αὐτῷ φέρωμεν· ὕστερον γὰρ παύσαιτο ἀνιώμενος, οἰόμενος τετυχηκέναι τῆς ἐπιθυμίας. Η Ρ. ἄπαγε, μὴ ὥραιον ἴκοιτο, τῷ νέῳ αὐτὸν ἐπιθυμοῦντι. Ζ. ὅμως ὑπόμενον, ὦ Ἥρα. τί γὰρ αὖ τὸ παθεῖν δεινὸν ἀπὸ τοῦ πλάσματος, εἰ νεφέλη ὁ Ἰξίων συνέσται;

A & si quando bibẽs tradidissem Ganymedi poculum, hic petebat ex eo iam ipso bibere, & capiens osculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rursus prospectũ in me intẽdebat. hæc intelligebam amatoria esse: & multo quidem tempore verecundabar dicere ad te, putabamq; cessaturum à furore hominem. Postquam verò & sermones ausus est mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lacrymãtem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, vt ne contumelias supplicantis illius audirem, abij vt tibi dicerem. Tu verò ipse vide quomodo explores virum.

IVP. Euge, sceleratus ille in me ipsum, & vsque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus est nectare? Cæterùm nos auctores horum sumus, & vltra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores nostros ipsos fecimus. Digni igitur venia sunt, si bibentes similia atque eadem nobiscum, deinde & aspicientes cœlestes istas formas, & quales nunquam viderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti videlicet. Est autem amor violentum quiddam, & non hominibus solùm imperat, sed & nobis ipsis interdum. IVN. Tuus quidem & valde hic dominus est, & ducit te, & fert, naso (vt aiunt) trahens, & sequeris ipsum quocunque duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iusserit, & prorsus possessio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni scio quòd veniam tribuis, vt qui & ipse adulterio cognoueris aliquando illius vxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. IVP. Adhuc enim tu meministi illorum, si quid ego lusi in terram descendens. Sed nosti quid mihi videatur de Ixione? multandũ quidem ipsum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum esse. rusticum enim foret. sed quia amat, &, vt ais, lacrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quidnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquam: sed simulachrum ex nube fingentes tibi simile, postquã solutum fuerit cõuiuium, & ille vigilat (vt par est) præ amore, ad concubitũ adhibeamus ipsi afferentes. sic enim ab angẽdo animo fortassis desistet, putãs se cõsecutũ esse desideriũ. IVN. Apage, vt nunquã quicquam tẽpestiuũ illi cõtingat, quando ea ita quæ supra ipsum sunt, cõcupiscit. IVP. Attamẽ patere ô Iuno. Quid enim adeo graue tibi accidet ex hoc figmẽto, si cũ nube Ixiõ cõgredietur?

IVN. Sed nubes ego esse apparebo, & turpitudinem istam in me cõmittet propter similitudinem. IVP. Nihil istud dicis: neq; enim nubes hæc vnquam Iuno erit, neque tu nubes: Ixion autem solùm decipietur. IVN. Sed (vt omnes homines arrogãtes sunt) gloriabitur descẽdens forsitan, & narrabit omnibus, dicens coisse cũ Iunone, & Iouis riualem esse: forsitan etiam dixerit me ipsum amare: illi verò credetur, quando non viderunt quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur si quid tale dixerit, in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miser alligatus, cum ipsa perpetuò circumuoluetur, & laborem nunquam cessaturum sustinebit, pœnas videlicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidẽ ob iactantiã.

ΗΡΑ. Ἀλλὰ ἡ νεφέλη ἐγώ ἐστι δόξω, καὶ ὃ αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ποιήσῃ δι' τὴν ὁμοιότητα. Ζ. Οὐδὲν τοῦτο φήσ· οὔτε γὰρ ἡ νεφέλη ποτε Ηρα γένοιτ' ἂν, οὔτε σὺ νεφέλη· ὁ δὲ Ἰξίων μόνον ἐξαπατηθήσεται. ΗΡΑ. Ἀλλὰ οἱ πολῖται ἀνόητοι ἀπειρόκαλοί εἰσιν, ἀνήσει κατελθὼν ἴσως, καὶ διηγήσεται ἅπασι, λέγων συγγεγονέναι τῇ Ηρᾳ, καὶ σύλλεκτος εἶναι τοῦ Διί. καὶ που τάχα ἐρεῖν με φήσειν αὐτόν, οἱ δὲ, πιστεύσουσιν, οὐκ εἰδότες ὡς νεφέλη συνῆν. Ζ. Ὁκνῶ, μὴ τι τοιοῦτον εἴπῃ, ἐς τὸν ἄδην ἐμπεσὼν ἔχων ἄθλιος προσδεθεὶς, συμπεριενεχθήσεται μετ' αὐτοῦ ἀεὶ, καὶ πόνον ἄπαυστον ἕξει, δίκην διδοὺς τοῦ ἔρωτος. ΗΡΑ. οὐ γὰρ δεινὸν τοῦτό γε ἀπὸ τῆς μεγαλαυχίας.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΟΥ.

APOLLINIS ET VVLCANI, eodem interprete.

VVLCANVS. VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnũ aliquod bonũ euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiã attinet? VVL. Et quem adeo iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem *De furacitate Mercurij.* fustiuratus est: aut Martem, nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium: vt interim de me ipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquando venerit. VVL. Atqui venit iampridem. APOL. Quid igitur? habéſne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamẽ inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tum meditatus esset furandi rationẽ? APOL. An non audisti ipsum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quædam? Atque hic etiam ministrare nobis vult.

ΕΩ ρᾳχᾶς, ὦ Απολλον, ὃ τῆς Μαίας βρέφος ὃ ἀρτιτεχθὲν, ὡς καλόν τέ ἐστι, καὶ προσγελᾷ πᾶσι, καὶ δηλοῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀποβησόμενον; ΑΠΟΛ. ὀκνῶ γε φάναι βρέφος, ὦ Ηφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ τοῦ Ιαπετοῦ πρεσβύτερόν ἐστιν ὅσον ἐπὶ τῇ πανουργίᾳ; ΗΦΑΙ. καὶ τίνα δὴ ἀδικῆσαι δυνάμενον ἀρτίτοκον ὄν; ΑΠΟΛ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τρίαιναν ἔκλεψεν· ἢ τὸν Αρη· καὶ τούτου γὰρ ἐξείλκυσε λαθὼν τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος, ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τοῦ τόξου, καὶ τῶν βελῶν. ΗΦΑΙ. τὸ νεογνὸν τοῦτο, ὃ μόλις ἐκινήθη ἐν τοῖς σπαργάνοις; ΑΠ. εἰσῃ, ὦ Ηφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. ΗΦΑΙ. καὶ μὴν προσῆλθεν ἤδη. ΑΠ. ἦ οὖν, πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; ΗΦΑΙ. πάντα, ὦ Απολλον. ΑΠΟΛ. ὅλως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. ΗΦΑΙ. νὴ Δία, τὴν πυράγραν οὐχ ὁρῶ. ΑΠΟΛ. ἀλλ' ὄψει αὐτὴν παρὰ τῷ βρέφει. ΗΦΑΙ. ἆρα ἐξύχρη ἐστὶ, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμελετήσας τὴν κλεπτικήν; ΑΠ. ἀγνοεῖς ἀκούσας αὐτοῦ καὶ λαλοῦντος ἤδη σαφῶς, καὶ ἐπιτέχνα. ὁ δὲ, καὶ ἀφαιρήσεσθαι ἡμῶν ἐθέλει.

ἄθες

ἩΦ. Δεῦρο δὴ παρακαλεσάμενος τὸν Ἔρωτα, κατεπάλαισεν ἀθύτως οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφελκύσας τὼ πόδε. εἶτα μεταξὺ ἐπαινουμένου, τῆς Ἀφροδίτης μὲν τὸν κεστὸν ἔκλεψε, παρασπασαμένης αὐτὸν ὑπὸ τῇ νίκῃ· τῷ Διὶ δὲ γελῶντος, ὁ σκῆπτρον. Εἰ δὲ μὴ βαρύτερος ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ πολὺ ὁ πῦρ εἶχε, καὶ κεῖνον ἂν ὑφεῖλετο. ΗΦΑΙ. Δεῦρον τινα τὸν παῖδα φῄς. ΑΠΟΛ. οὐ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. ΗΦΑΙ. τῷ τῦρ τεκμήρεσθαι ἔχεις; ΑΠΟΛ. χελώνῃ που νεκρᾷ ποθὲν, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς συνεπήξατο, πήχεις γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμοις ἐμπήξας, καὶ μαγάδι ὑποθεὶς, καὶ ἐντεινάμενος ἑπτὰ χορδὰς, μελῳδεῖ πάνυ γλαφυρὸν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς κἀμὲ αὐτῷ φθονῆσαι τὸν πάλαι κιθαρίζειν ἀσκηκότα. ἔλεγε δ' ἡ Μαῖα ὡς οὐδὲ μένοι τὰς νύκτας ἐν ταῖς θεραπαίναις, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄρᾳ τι ἄδου καὶποι, κλέψων τι κἀκεῖθεν δηλαδή. ὑπόπλεως δ' ἐστὶ καὶ ῥάβδον τινὰ πεποίηται θαυμασίαν τινὰ δύναμιν, ἣ ψυχαγωγεῖ, καὶ καθάπτεται νεκρῶν. ΗΦΑΙ. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ παίγνιον εἶναι. ΑΠΟΛ. τοιγαροῦν ἀπέδωκέ σοι τὸν μισθὸν τῷ πυρέξαι. ΗΦΑΙ. Ἴθι ὑπόμνησόν με· ὥστε βαδιζόμενος ἀπολησόμενος αὐτῷ, εἴ που ὡς φῄς θύρεθείη ἐν τοῖς σπαργάνοις.

A Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, cùm illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & musicum præterea. VVL. Vnde nam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeo quiddam modulatur & cõcinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos vsq; descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac virgam quãdam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, vt esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet. VVL. Rectè sanè admonuisti: quare ibo vt illum recipiam, sicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

ΗΦΑΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

VVLCANI ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΙ με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιῆσαι; ἥκω γὰρ ὡς ἐκέλευσας ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθους δέοι μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζ. Ἄγε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δεῖ μου τῆς κεφαλῆς εἰς δύο, κατενεγκών. ΗΦ. πειρᾷ μου εἰ μέμνηνα; παρέστακε δ' οὖν πάλαι, ὅ σοι δεῖ γενέσθαι. Ζ. διαιρετέα μοί ἐστι τὸ κρανίον. εἰ δ' ἀπειθήσεις, δεινὰ ποιήσω ὀργιζόμενος πειρᾶσθαι μου, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἱ μου τὸν ἐγκέφαλον διαστρέφουσιν.

D QVid me oportet facere, Iupiter? *VVLCANVS.* venio enim, ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas partes. VVL. CAN. Tentas me num insaniam? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi cáluariam volo. si verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neque cunctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt.

De eoquòd Pallas è cerebro Iouis nata est.

VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus: acuta enim ſecuris eſt, & non abſq; ſanguine, neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obſtetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter. ego enim noui quid ſit conducibile. VVL. Inuitus quidẽ, ſed tamen feriã. Quid enim agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc eſt. Magnum, ô Iupiter, malum habuiſti in capite. Meritò igitur iracundus fuiſti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriẽs, idq; armatam: nimirum caſtra, non caput habuiſti, non aduertẽs. Hæc verò etiam ſaltat, & cum armis triphdiat, clypeum concutit, ac haſtã vibrat, & quaſi quodã furore concitatur: &, quod maximum eſt, formoſa admodũ ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta eſt, cæruleos quidem oculos habẽs. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obſtetricandi prẽmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam. IVP. Impoſſibilia petis Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugno. VVL. Hoc volebam: reliquum quod eſt, ipſe curabo: ac iam ſimul rapiam hinc ipſam. IVP. Si tibi facile adeo hoc, facias licet: veruntamen illud ſcio, quòd amas ea quę tibi contingere nequeunt.

A ΗΦΑΙ. ὄρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν· ὀξὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι, κοὐκ ἀναιμωτὶ, οὐδὲ κατὰ τὼ Εἰλείθυιαν μιγήσεταί σε. Ζ. κατένευσε μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαῤῥῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ ὃ συμφέρει. ΗΦΑΙ. ἄκων μὲν, καπίσω δέ. τί γὰρ χρὴ ποιῆν, σοῦ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν εἶχες ἐν τῇ κεφαλῇ. εἰκότως γοῦν ὀξύθυμος ἦσθα, τηλικαύτην τὸν μυελὸν παρθένον ζωογονῶν· καὶ ταῦτα ἔνοπλον. ἵππου γοῦν τὸ κεφάλαιον, ὃ κεφαλὴν ἐλελήθεις ἔχων· ἃ δὲ πηδᾷ, καὶ πυῤῥιχίζει, καὶ τὸ ἀσπίδα πιέζει, καὶ ὃ δόρυ πάλλει, καὶ ὀρθοῖ· καὶ ὃ μέγιστον, καλὴ πάνυ καὶ ἀκμαία γεγύηται ἤδη ἐν βραχεῖ· γλαυκῶπις μὲν, ἀλλὰ κομᾷ καὶ τοῦτο ἡ κόρη. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μισητά μοι ἀπόδος ἐλευθέρας μοι αὐτώ. Ζ. ἀδυνάτα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε· παρθένος γὰρ ἀεὶ θέλει μένειν. ἐγὼ γοῦν γε ἐπ' ἐμοὶ, οὐδὲν ἀντιλέγω. ΗΦΑΙ. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τἄλλα. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζ. εἰ σοι ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

NEPTVNI ET MERCVRII. Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Deeo quòd Bacchus ex femore Iouis natus eſt.

LIcétne Mercuri conuenire Iouem nunc? MERC. Nequaquam Neptune. NEPT. Attamen intrò renuncia de me ipſi. MERC. Ne moleſtus ſis, inquam. Importunum enim hoc: quare non poteris ipſum videre in præſentia. NEPTVN. Num igitur cum Iunone concumbit? MERC. Non, ſed diuerſum quiddam eſt. NEPTVN. Intelligo, Ganymedes intus eſt. MERC. Neque hoc: ſed ipſe infirmus aliquantulum eſt. NEPTVN. Vnde hoc Mercuri? Neſcio enim quid graue narras. MER. Pudet dicere, tale quidpiam eſt. NEP. At nihil eo tibi opus eſt apud me, patruus vtiq; cùm tibi ſim. MER. Peperit paulo antè, Neptune. NEP. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque latuit ille nos Hermaphroditus exiſtẽs? At neq; vterus eius tumorem aliquem præ ſe tulit. MERC. Rectè dicis, neq; etiam ille partum intra ſe habebat.

C ΕΣτιν, ὦ Ἑρμῆ, νιῶ ἐντυχεῖν τῷ Διΐ; ΕΡΜ. οὐδαμῶς, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ὅμως παρασάλπισόν αὐτῷ. ΕΡΜ. μὴ ἐνόχλει, φημί. ἄκαιρον γὰρ, ὥστε οὐκ ἂν ἴδοις αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι. ΠΟΣ. μῶν τῇ Ἥρᾳ συνεύδει; ΕΡΜ. οὐκ· ἀλλ' ἑτερόιόν τι ἐστί. ΠΟΣ. συνοίμην· ὁ Γανυμήδης ἔνδον. ΕΡΜ. οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός. ΠΟΣ. πόθεν, ὦ Ἑρμῆ; δῆλον γὰρ τοῦτο φῄς. ΕΡ. αἰσχύνομαι εἰπεῖν, τοιοῦτόν ἐστι. ΠΟΣ. ἀλλ' οὐ χρὴ παρὲς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα. ΕΡ. τέτοκεν ἀρτίως, ὦ Ποσείδον. ΠΟΣ. ἄπαγε, τέτοκεν ἐκεῖνος; οὐκ τίνος; οὐκ οἶδ' ἐλελήθη ἡμᾶς αἰδρόγυνος ὤν; ἀλλ' οὐδὲ ἐπεσήμηνεν αὐτῷ ἡ γαστὴρ ὄγκον τινά. ΕΡ. οὐ λέγεις· οὐ γὰρ ἐκείνη εἶχε τὸ ἔμβρυον.

ΠΟ. οἶδα· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἔτεκεν αὐτός, ὥσπερ τὴν Ἀθηνᾶν λέγουσι τὸν κεφαλὸν ἔχειν. ΕΡ. οὐκ· ἀλλ' ἐν τῷ μηρῷ ἐκύει ὁ ἐκ τῆς Σεμέλης βρέφος. ΠΟ. ἆρα ὁ γυναῖος, ὡς ὅλος ἡμῖν κυοφορεῖ καὶ πανταχόθι τὸ σῶμα τέρπει. ἀλλὰ τίς ἡ Σεμέλη ἐστίν; ΕΡ. Θηβαία, τῶν Κάδμου θυγατέρων μία. ταύτῃ συνελθὼν, ἐκύμονα ἐποίησεν. ΠΟ. εἶτα ἔτεκεν, ὦ Ἑρμῆ, αὐτὸ ἐκείνης; ΕΡ. καὶ μάλα, εἰ καὶ παράδοξον εἶναί σοι δοκεῖ. πρὸ μὲν γὰρ Σεμέλῃ ἐπελθοῦσα ἡ Ἥρα, οἶδα δὲ ὡς ζηλότυπός ἐστι, πείθει αὐτὴν παρὰ τοῦ Διὸς, μὴ γενόμενον καὶ ἀστραπῶν ἥκειν πρὸς αὐτήν· ὡς δ' ἐπείσθη, καὶ ἦκεν ἔχων καὶ τὸν κεραυνὸν, ἀνεφλέγη ὁ οἶκος· καὶ ἡ Σεμέλη μὲν διεφθείρετο ὑπὸ τοῦ πυρός. ἐμὲ δὲ κελεύει διατεμόντα τὸν μηρὸν τῆς γυναικὸς, ἀνακομίσαι ἀτελὲς ἔτι αὐτοῦ τὸ ἔμβρυον ἐνθαμβωνάμενον. καὶ ὅπερ ἐποίησα, διελὼν τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν, ἐνέθηκα, ὡς ἀποτελεσθείη ἐνταῦθα, καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μηνὶ ἐξέτεκεν αὐτό. καὶ μαλακῶς ἀπὸ τῶν ὠδίνων ἔχει. ΠΟ. νῦν οὖν ποῦ τὸ βρέφος ἐστίν; ΕΡ. ἐς τὸν Νύσαν ἀποκομίσας, παρέδωκα ταῖς Νύμφαις αἰαπτέφιν, Διόνυσον ἐπονομασθέντα. ΠΟ. σκοπῶ ἀμφότερα, τὸν Διονύσου τούτου καὶ μητέρα καὶ πατέρα· ὁ δὲ ἐστίν; ΕΡ. ἔοικεν. ἀπειμι δὴ οὖν ὕδωρ αὐτῷ τινὰ τὸ τραῦμα οἴσων, καὶ τἆλλα ποιήσων, ὅσα δὴ νομίζηται ὡσπερ λεχοῖ.

A NEP. Noui: rursum ex capite peperit scilicet; quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum. MER. Neque illud: sed in femore gestauit partum illum, videlicet ex Semele receptum. NEP. Euge generosus, vt ille totus nobis, & ex omni parte corporis imprægnando idoneus atque fœcundus est. Sed quænam Semele ista est? MERC. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi vna. huic congressus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde verò ipse pro illa peperit? MERC. Atque admodum, etiam si tibi alienum ac mirũ videatur. Nam Semelen dolis aggressa Iuno, (nosti autem vt sit zelotypa hæc) B persuadet illi vt petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad se veniat. Quæ cũ verbis huius inducta credidisset, venissétque Iupiter fulmen secum portans, conflagrauit tectum, ipsaq; Semele ex igne periit. Me autem iubet Iupiter, incisa illius aluo, partum ad se afferre, imperfectum illum quidem adhuc, & intra septimum mensem conceptum. Quod vbi feciſſem, ille dissecto femore suo, intrò illum recipit, vt ibi perficeretur. Atque ita C iam tertio postquam factum illud est, mense, denuo illum peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus est. NEP. Vbi igitur infans ille iam est? MERC. In Nysam hinc ablatum, tradidi illum Nymphis enutriendum, Dionysium cognominatum. NEP. Ergo vtrunque, Dionysij huius & pater & mater ille est. MERC. Ita videtur. Abeo igitur, vt illi aquam ad vulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atque consueto fieri solent, quasi puerperæ procurem.

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

MERCVRII ET SOLIS. Iacobo Micyllo interprete.

Ω Ἥλιε, μὴ ἐλάσῃς τήμερον, ὁ Ζεὺς φησι, μηδὲ αὔριον, μηδ' ἐς τρίτην ἡμέραν, ἀλλ' ἔνδον μένε· καὶ ὁ μὲν ζυγὸς μιᾶς τῆς ἔξω νυκτὸς μακρᾶς, ὥστε λυέτωσαν μὲν αἱ Ὧραι αὐτῆς τοὺς ἵππους, σὺ δὲ σβέσον τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπαυε σεαυτὸν μακρὸν διάστημα. Η Λ. καινὰ ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀλλόκοτα ἥκεις φράζων. ἀλλὰ μή τι παράδοξα ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ ἔξω ἐλάσας τῶν ὅρων, κατά μοι ἄχθεται, καὶ τὴν νύκτα τριπλασίαν τῆς ἡμέρας ποιῆσαι διέγνωκεν;

D AVdi ô Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neq; in crastinum, neque etiam in diem perẽdinum: sed intus mane: fiátque interea perpetua vna nox longa. Quare equos quidem iterum soluant Horæ, tu verò restingue ignem, & nunc tandem post longum interuallum temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians venis. Sed nunquid transgredi siue peccare visus sum inter agendum, & extra fines cursum habuisse, atque ob id nunc irascitur ille mihi, noctémque triplo maiorem bis facere statuit?

MERCVRIVS.

De concubitu Iouis cum Alcmena, & nocte prolongata.

MER. Nihil tale: neque hoc etiam perpetuò fiet: sed ipse nunc opus habet noctem sibi fieri consueto lõgiorem. SOL. Vbi autem etiam illé est? aut vnde ipse emissus es vt hæc nuntiares mihi? MER. Ex Bœotia, ab vxore Amphitryonis, cũ qua concumbit. SOL. Amator illius? atque ita illi satis nõ est nox vna? MER. Nequaquam. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum, atque multorum certaminum victorem deum. hoc igitur vna nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat, atque ad exitum perducat ille, quod faustum felixque sit. Verũtamen hæc, Mercuri, temporibus Saturni non fiebant (soli enim hîc nos sumus) neque ille tum ab vxore Rhea diuertebat, aut seorsim cubabat: neque etiam relicto cœlo Thebis dormiebat: sed dies quidem tum dies erat, nox autem ad suum certum spatium secundùm proportionem horarum agebatur: peregrinum verò aut immutatum nihil. Neque ille tum vnquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ causſa oportet omnia sursum & deorsum verti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob otium & desidiam, viam autem asperiorem, eò quòd toto triduo nõ vsurpabitur: homines præterea miserè in tenebricoso viuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequẽtur illi scilicet, sedebúntque expectantes donec ille athletam istũ quem dicis, absoluerit sub longis tenebris. MERC. Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare. Ego verò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renuntiabo etiam illis quæ Iupiter mandauit: illi quidem, vt ne procedat citiùs: huic autem, vt ne remittat à se homines, quò ignorent longam adeo noctem hãc fuisse.

ΕΡ. Οὐδὲν διοῦτον· ἀλλ' ἐς ἀεὶ τοῦτο ἔσται. δεῖται δέ τι νῦν αὐτὸς ὀπτιμηκεσέρου γενέσθαι οἱ τὴν νύκτα. ΗΛ. ποῦ δὲ καὶ ἔστιν, ἢ πόθεν ἐξεπέμφθης ἀγγελὸς ταῦτά μοι; ΕΡ. ἐκ Βοιωτίας, ὦ Ηλιε, παρὰ τῆς Αμφιτρύωνος γυναικός, ᾗ συνέυδει. ΗΛ. ἐρᾷ αὐτῆς; εἶτα οὐχ ἱκανὴ νὺξ μία; ΕΡ. ἀδαμῶς. τεθλῶσαι γάρ τινα δεῖ ἐκ τῆς ὁμιλίας ταύτης μέγαν, καὶ πολύαθλον θεόν. τοῦτον οὖν οὐ μιᾷ νυκτὶ ἀποτελεσθῆναι ἀδύνατον. ΗΛ. ἀλλὰ τελεσιουργείτω μὲν ἀγαθῇ τύχῃ. ταῦτα δ' οὖν, ὦ Ερμῆ, οὐκ ἐγίνετο ὅτε τοῦ Κρόνου, (αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἐσμεν) οὐδ' ἀπόκοιτος ἦν ὁ Ζεὺς παρὰ τὴν Ρέαν ἐκείνην. οὐδ' ἀπολιπὼν αὐτὴν ὁ θεὸς ἐκοιμᾶτο τὸν Θήβαις, ἀλλὰ ἡμέρα μὲν ἦν ἡ ἡμέρα, νὺξ δὲ κατὰ μέτρον ἡ αὐτῆς ἀπήλαυνεν ταῖς ὥραις. ξένον δέ, ἢ παρηλλαγμένον, οὐδέν. οὐδ' αὖ συνοικοῦντός ποτε θνητῇ γυναικί. νῦν δὲ δυστυχοῦς γυναίου ἕνεκα, χρὴ ἀνεστράφθαι τὰ πράγματα, καὶ ἀναμπεχέσθαι μὲν γενέσθαι τοὺς ἵππους ἐκ τῆς ἀργίας, δύσοδον δὲ τὴν ὁδὸν, ἀτελῆ μὲν οὐδαμῶ ἐξῆς τριῶν ἡμερῶν, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἀθλίως ἐν σκοτεινῷ διαβιοῦν. τοιαῦτα ἀπολαύσονται τῶν Διὸς ἐρώτων. καὶ καθεδοῦνται τερειμένοντες, ἕστ' ἂν ὁ ὕπνος ἀποτελέσῃ τὸν ἀθλητὴν, ὃν λέγεις, ἐν τῷ μακρῷ τῷ ζόφῳ. ΕΡ. σιώπα, ὦ Ηλιε, μή τι κακὸν ἀπολαύσῃς τῶν λόγων· ἐγὼ δὲ παρὰ τὴν Σελήνην ἀπελθών, καὶ τὸν Υπνον, ἀπαγγελῶ καὶ ἐκείνοις ἅπερ ὁ Ζεὺς ἐπέστειλε, τῇ μὲν, σχολῇ τερεβαίνειν, τὸν δὲ ὕπνον, μὴ ἀνιέναι τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἀγνοήσωσι μακρὸν ὄντα τὴν νύκτα γεγενημένην.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ.

VENERIS ET LVNÆ. Iacobo Micyllo interprete.

VENVS. QVid hæc, ô Luna, facere te aiũt, quoties ad Cariam peruenis, vt currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem dormientem sub dio tanquam venatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media via? LVNA. Interroga ô Venus filium tuum, qui mihi harum rerum auctor est.

ΤΙ ταῦτα, ὦ Σελήνη, φασὶ ποιῆν σε, ὁπότ' ἂν κατὰ τὴν Καρίαν ἔλθῃ, ἱστάναι μέν σε τὸ ζεῦγος ἀφορῶσαν ἐς τὸν Ενδυμίωνα καθεύδοντα, ἐπαίθριον ἄττε κυνηγέτην ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ καταβαίνειν ἐπ' αὐτὸν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; ΣΕΛΗ. ἐρώτα, ὦ Αφροδίτη, τὸν σὸν υἱὸν, ὃς μοι τούτων αἴτιος.

ΑΦΡΟ. ἔα. σκῶφος ὑβριστής ἐστιν· ἐμὲ γοῦν αὐτὸς τὴν μητέρα οἷα δέδρακεν; ἀρτι μὲν, ἐς τὴν Ἰδὴν καλέσων, Ἀγχίσου ἕνεκα τῶν Ἰλιέως, ἀρτι δ' ἐς τὸν Λίβανον ὅτι ὁ Ἀσσύριον σκῶφον μειράκιον; ὃ καὶ τῇ Περσεφάττῃ ἐπόθητον ποιήσας, ἐξ ἡμισείας ἀφείλετό με τὸν ἐρώμενον· ὥστε πολλάκις ἠπείλησα, εἰ μὴ παύσεται τοιαῦτα ποιῶν, κλάσειν μὲν αὐτοῦ τὰ τόξα, καὶ τὴν φαρέτραν, περιαιρήσειν δὲ καὶ τὰ πτερά. ἤδη δὲ καὶ πληγὰς αὐτῷ ἐνέτεινα εἰς τὰς πυγὰς τῷ σανδάλῳ, ὁ δ', οὐκ οἶδ' ὅπως, παρθενικὰ δειλιάσας, καὶ ἱκετεύων, μόλις ὀλίγου ὑπελέλειπτο ἀπρύτων. ἀτὰρ εἰπέ μοι, καλὸς ὁ Ἐνδυμίων ἐστίν; ὡς παθεῖν γε οὕτω δεινόν. Ζ. ἐμοὶ μὲν καὶ πάνυ καλὸς, ὦ Ἀφροδίτη, δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὅταν ὑπὸ καλλόμβου ὑπτιάζηται τῆς πέτρας τὴν χλαμύδα καθεύδῃ, τῇ λαιᾷ μὲν ἔχων τὰ ἀκόντια, ἤδη δὲ καὶ τῆς χλαμύδος ὑποῤῥέουσα· ἡ δεξιὰ δὲ, περὶ τὴν κεφαλὴν ἐς ὃ αὖ ὑπεκκλασμένη ὑπερέπει, τῷ παρειμένῳ· ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ ὕπνου λελυμένος, ἀναπνεῖ ὃ ἀμβρόσιον σκῶφε ἄθλημα. τότε οἶνον ἐγὼ ἀφροφόρητον καταχέασα, ἐπ' ἄκρων τῶν δακτύλων βεβηκυῖα, ὡς αὖ μὴ ἀνεγερθείη· σκόπει δὴ ὅτι ἐρεῖς. οἶδα τί ἂν οὖν σοι λέγοιμι τὰ μὴ τοιαῦτα· πλὴν ἀπόλυσόν με ὑπὸ τοῦ ἔρωτος.

A VEN. Sine: contumelioſus ille eſt. Me quippe matrem ipſius quibus modis affecit? nunc quidem in Idam adigens, Anchiſæ cauſa Troiani: nunc autem in Libanum, ad Aſſyrium illum adoleſcẽtem, quem & Proſerpinę deſiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam ſæpe illi interminata ſum, ni deſinat talia facere, fracturã eſſe me ipſius & arcus & pharetram, amputaturam autẽ etiam alas. Iampridẽ verò & plagas ipſi in nates incuſſi ſandalio: ſed ille, neſcio quo pacto, tum quidẽ ſtatim metuens ac ſupplicans; paulo pòſt omniũ obliuiſcitur. Verùm dic mihi, formoſúſne Endymion iſte eſt? Nam hoc quidem ſolatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formoſus ô Venus videtur, & maximè quãdo inſtrata ſuper rupẽ chlamyde dormit, læua tenẽs ſagittas paulatim è manu prolabẽtes. Dextra autem circa caput ſurſum verſus reflexa, decorem affert faciei, cui circũfunditur. Ipſe verò ſolutus ſomno, anhelat ambroſium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & ſine vllo ſtrepitu deſcendens, ac ſummis digitis inſiſtens, vt ne expergefactus ille perturbari poſſit. Scis igitur quid tibi poſt hæc dictura fuerim, ſed pereo equidem amore.

B

C

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS, Eraſmo Roterod. interprete.

D

ΟΤέκνον Ἔρως, ὅρα οἷα ποιεῖς. ὑμᾶς δὲ τῇ γῇ λέγω, ὁπόσα τοῖς αἰθερίοις ἁμαρτείῃς, καθ' αὑτὴν ἢ κατ' ἀλλήλων ἐργάζεσθαι, μηδὲ τὰ αὐτὰ τῷ θερμῷ· ὃς τὸν μὲν Δία πολύμορφον ὑπεδήσατο, μηδ' ἅπαξ ἐς ὅ, τι αὐτῷ ὅτι τὸ χαριέν δοκῇ τὸ Σατύρου ἢ καθαρεῖς ἐκ τοῦ ὕδατος, τὸν Ἥλιον ἢ τὸν ἐκ τῆς Κλυμένης ἐρασθέντα ἐνίοτε αἰσχύνῃς, ὑπολελησμένον τῆς ἱππασίας· ἃ μὲν γὰρ ἐς ἐμὲ τὴν μητέρα ὑβρίζεις, θαρρῶν ποιεῖς. ἀλλὰ σὺ, ὦ πολυμηχάνητε, καὶ τὴν Ῥέαν αὐτὴν γραῦν ἤδη, καὶ μητέρα τοσούτων θεῶν, ἀνέπεισας παιδεραστεῖν, καὶ Φρύγιον μειράκιον σκῶφον ποθεῖν, καὶ νῦν ἐκείνην μέμηνεν ὑπὸ σοῦ, καὶ ξυλαμβάνει τοὺς λέοντας, ἐπεγκελεύσασα καὶ τοῖς Κορύβασιν (ἅτε μανικοῖς δὲ αὐτοῖς ὄντας,)

CVpido gnate, vide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulſore mortales in terra, vel in ſe quiſq; vel inuicem alij in alios faciũt, verùm de his ago, quæ apud ſuperos quoque deſignas, qui quidẽ Iouem ipſum cogis varias aſſumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore viſum fuerit, eum vertens: tum Lunam è cœlo deuocas: quin & Solem aliquoties compellis lentum apud Clymenem ceſſare, aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquam tutò facis. Verùm tu quidẽ ô deorum omnium confidentiſſime, Rheam inſuper ipſam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpuliſti, vt puſionem adamet, atque in Phrygium illum adoleſcentulum depereat: ac tua iam opera inſanit, iunctiſque leonibus, adhibitis item Corybantibus (quippe qui & ipſi furore quodam ſunt afflati)

VENVS.

per Idam montem ſurſum ac deorſum oberrat, ipſa quidem Attis amore eiulãs: cæterùm Corybantum alius ſuum ipſe penem enſe deſecat, alius demiſſa coma per mõtes fertur inſanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perſtrepit. breuiter, omnis vndequaque Ida tumultus atque inſaniæ plena eſt. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, vt ſi quando reſipiſcat Rhea, vel potiùs ſi pergat inſanire, Corybantibus imperet, vt te correptum diſcerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me ſolicitat metus, quòd videam tibi periculum imminere. CVP. Otioſo animo eſto mater: ſi quidem leonibus etiam ipſis iam familiaris ſum factus, ita vt ſæpenumero conſcẽſis eorum tergis, prehenſaq; iuba, equitis ritu inſidens illos agitem. At verò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori inſertam receptant, lambúntque, deinde mihi reddunt innocuã. Porro Rheæ ipſi quando tandem vacauerit vt me vlciſcatur, quum in Atte ſit tota? Poſtremò quid ego pecco, quum res pulchras vt ſunt offero ac demonſtro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num vis ipſa tu mater vti neque tu poſthac Martem ames, neq; ille te. VEN. Vt es peruicax, & nulla in re non ſuperas? Attamen horum quæ dixi, aliquando memineris.

A ἀὼ δ' κάτω τὴν Ἰδὴν περιπωλοῦσιν. ἡ μὲν, ὀλολύζουσα ὅτι τὸν Ἄττην· οἱ Κορύβαντες δὲ, ὁ μὲν αὐτῶν, τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν, ὁ δὲ, ἀνεὶς τὴν κόμην, ἴεται μεμηνὼς διὰ τῶν ὀρῶν· ὁ δὲ, αὐλεῖ τὸν κέρατα· ὁ δὲ, ὀπίσω δέδεται τὸν τυμπάνου, ἢ ὀπισθοτυπεῖ τὸν κυμβάλου, καὶ ὅλως, θόρυβος καὶ μανία πάντα ἐν τῇ Ἰδῃ ἀπόπληκτα ὄντι. δέδοικα τοίνυν ἀπόπληκτα, δέδοικα δ' τοιοῦτο, μὴ δ' μέγα σε κακὸν τεκοῦσα, μὴ ἀπομανεῖσά ποτε ἡ Ῥέα, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι ἐν αὐτῇ οὖσα, κελεύσῃ τοῖς Κορύβασιν συλλαβόντας σε, διασπάσασθαι, ἢ τοῖς λέουσι παρβαλεῖν, ταῦτα δέδοικα κινδυνεύοντά σε ὁρῶσα.
B ΕΡ. θαῤῥεῖ μῆτερ, ἐπεὶ καὶ τοῖς λέουσιν αὐτοῖς ἤδη ξυνήθης εἰμί. καὶ πολλάκις ἐπιβαλὼν ὅτι τὰ νῶτα, καὶ τῆς κόμης λαβόμενος, ἱππεύω αὐτούς, οἱ δ', σαίνουσί με, καὶ τὴν χεῖρα δεχόμενοι, ἐς τὸ στόμα παρεισχωρήσαντες, ἀποδιδόασί μοι. αὐτὴ μὲν δὴ ἡ Ῥέα, ποτὲ μὲν σκοπεῖν σχολὴν ἀγάγοι ἐπ' ἐμὲ, ὅλη οὖσα ἐν τῷ Ἄττῃ; καίτοι τί ἐγὼ ἀδικῶ, δείκνυμι τὰ καλὰ οἷά ἐστιν; ὑμεῖς δὲ μὴ ἐφίεσθε τῶν καλῶν· μὴ τοίνυν ἐμὲ αἰτιᾶσθε τούτων. ἢ θέλεις σὺ, ὦ μῆτερ, αὐτὴ μηκέτι ἐρᾶν, μήτε
C σὲ τοῦ Ἄρεως, μήτ' ἐκεῖνον σέ; ΑΦΡΟ. ὡς δεινός εἶ, καὶ κρατεῖς ἀπάντων· ἀλλὰ μεμνῆσθαι μου ποτὲ τῶν λόγων.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

IOVIS, ÆSCVLAPII, ET HERCVLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. DESINITE ô Æſculapi & tu Hercules contendere inter vos iurgiis perinde vt homines. Indecora enim hęc, & à cõuiuio deorum aliena. HERC. At vis, ô Iupiter, medicamentarium iſtum priore loco accumbere, quàm me? ÆS. Quid ni, per Iouem? melior quoq; enim ſum. HERC. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquãdo percuſſit, eo quòd quæ nefas erat, feceras: nunc autem ex miſericordia iterum immortalitatis particeps factus es? ÆS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagraſti, quandoquidem mihi ignem obiicis. HER. Nequaquam æqualia atq; ſimilia ſunt quæ vterq; in vita egimus, vt qui ipſe quidem Iouis filius ſim, tãtos autem labores ſuſtinuerim, expurgata vita,

Æſculapius & Hercules de ceſſione contendũt.

D ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. ΗΡΑ. ἀλλ' ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα πρόκλισιν ἐνεγκλινέσθαι μου. ΑΣΚ. νὴ Δία, καὶ ἀμείνων γὰρ εἰμι. ΗΡΑ. κἄπειτα, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ δίκη σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν, ἃ μὴ θέμις ποιοῦντα, νεῳ ὄντα κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετείληφας; ΑΣΚΛΗ. ὑπελέλησαι γὰρ καὶ σὺ, ὦ Ἡράκλες, ἐν τῇ Οἴτῃ κατεφλεγείς, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ; ΗΡΑ. οὐκοῦν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν· ὃς Διὸς μὲν υἱός εἰμι, τοσαῦτα δὲ πεπόνηκα, ἐκκαθαίρων τὸν βίον,

θηεία καταγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώποις ὑβρι-
σταὶς τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος εἶ, καὶ
ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσι-
μος ὅταν δέῃ τῶν φαρμάκων, ἀνδρῶδες δὲ
οὐδὲν ὅταν δεδεμένος. ΑΣΚ. οὐ λέγεις, ὅτι
σου τὰ ἑλκύματα ἰασάμενος, ὅτε πρῶτον
ἀνῆλθες ἡμίφλεκτος ὑπ' ἀμφοῖν διεφθαρ-
μένος τὸ σῶμα τὸ χιτῶνος, καὶ μετὰ τοῦ-
το, τοῦ πυρός. ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε
ἐδούλευσα ὥσπερ σὺ, ὅτε ἔξαινον ἔρια ἐν
Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκώς, καὶ παιόμε-
νος ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης χρυσῷ σφυδάλῳ, B
ἀλλ' οὐδὲ μελαγχολήσας, ἀπέκτεινα τὰ τέ-
κνα, καὶ τὴν γυναῖκα. ΗΡΑ. εἰ μὴ παύ-
σῃ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ, ὡς
οὐ πολύ σε ὀνήσῃ ἡ ἀθανασία, ἐπεὶ ἀράμενός
σε, ῥίψω ὅτι κεφαλὴν ἐκ τοῦ ὄρους, ὥστε
μηδὲ τὸν Παίονα ἰάσασθαί σε, ὃ κρανίον
συντριβέντα. ΖΕΥΣ. παύσασθε, φημί,
καὶ μὴ ὅπως παρέξετε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ
ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμ-
ποσίου· κεῖται δ' ἡμῖν, ὦ Ἡράκλεις, πρὸ κα-
θαχλίνεσθαί σε τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

deuictis beſtiis, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum inciſor es, & circulator, ægrotãtibus fortaſſis hominibus vtilis, medicamenta adhibendo: virile autẽ nihil quicquam opere præſtitiſti. ÆS. Rectè dicis, quoniam & inuſtiones tuas curaui, quando paulo antè aſcendiſti ad nos ſemiuſtulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica iſta, & poſt illam etiã à flamma. Ego verò quid? ſi nihil aliud, tamen neq; ſeruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus ſandalio aureo: neque verò etiam inſaniens occidi liberos & vxorem. HER. Niſi deſinas conuitiari, ſtatim admodum ſenties quòd non multum tibi profutura ſit immortalitas: quoniam ſublatũ hinc è cœlo præcipitem dabo te, vt ne ipſe quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Deſinite, inquam, & ne perturbate nobis conuerſationem hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è cõuiuio. Quanquam etiam æquum eſt ô Hercules, priore loco accumbere Æſculapium, quippe qui & prior mortuus eſt.

ΕΡΜΟΥ, ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

ΤΙ σκυθρωπὸς εἶ, ὦ Ἀπολλον; ΑΠ. C
ὅτι, ὦ Ἑρμῆ, δυσχερῶς ἔχω τοῖς ἐρωτικοῖς.
ΕΡ. ἄξιον μὲν λύπης τὸ πρᾶγμα· σὺ δὲ τί
δυσχεραίνεις; ἢ ὅτι σοι τὴν Δάφνην σε λυπεῖ
ἔτι; ΑΠ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἐρῶμενον πενθῶ
τὸν Λάκωνα τὸν Οἰβάλου. ΕΡ. τέθνηκε γάρ,
εἰπέ μοι, ὁ Ὑάκινθος; ΑΠΟΛ. καὶ μάλα. ΕΡ. πρὸς τίνος, ὦ Ἀπολλον; ἢ τίς οὕ-
τως ἀνέρωτος ἐγένετο, ὡς ἀποκτεῖναι τὸν καλὸν
οὕτω μειράκιον; ΑΠ. αὐτὸς ἐμοῦ τὸ ἔρ-
γον. ΕΡ. σκώπτεις ἐμαίνου, ὦ Ἀπολλον; ΑΠ. D
οὐκ, ἀλλὰ δυσχήμονί τινι ἀτυχήματι ἐλήφθη.
ΕΡ. πῶς; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι τὸν λόγον.
ΑΠ. δισκεύων ἐμανθάνομεν, κἀγὼ συνεδίσκευον
αὐτῷ· ὁ δὲ κατάσχων ἀέριον ἀπολεύμενος
Ζέφυρος, ἤρα μοι ἐκ πολλοῦ τὸν αὐτὸν, ἀμε-
λούμενος δὲ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὑπερφρόνησιν,

QVid verò triſtis es Apollo? APOL. Quoniam, ô Mercuri, miſer atque infelix circa amores ſum. MERC. Dignum quidem mœrore hoc: ſed tu quo pacto miſer atq; infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam: ſed amaſium doleo Laconem illum Oebali filiũ. MER. An mortuus eſt Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque admodum. MER. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, vt occiderit formoſum illum puerum? APOL. Meum ipſius factũ hoc eſt. MER. Quid igitur? inſaniuiſtin' Apollo? APOL. Non: ſed infortunium quoddã inuito mihi accidit. MER. Quomodo? cupio enim audire rationem hanc. APOL. Diſco ludere diſcebat, atque ego vnà cum illo ludebam. Cæterùm ventorum omnium peſſimè perditus Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipſe illum. Verùm neglecto eo, & contemptum iſtum non ferente,

MERCVRIVS.

Hyacinthus cum Apolline disco ludens interficitur.

ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum versus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita vt ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim moreretur. Verùm ego è vestigio Zephyrum vlciscebar, tortis in eum sagittis, fugientemq; ad montem vsque persequendo. Puero autem & tumulum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostrauit: & florem ex cruore illius terram induere feci, suauissimum illum quidem Mercuri, atque omnium fragrantissimum, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuũ ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse videor? MERC. Sanè verò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare dolere non debes mortuo iam illo.

A ἐγὼ μὲν ἀνέῤῥιπτα, ὡς ταῦτ' εἰώθαμεν, τὸν δίσκον εἰς τὸ ἄνω. ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ Ταΰγετον καταπνεύσας ὅπη κεφαλῆς τοῦ παιδὸς ἐνέσησε, φέρων αὐτὸν, ὥστε ἀπὸ τῆς πληγῆς αἷμά τε ῥυῆναι πολὺ, καὶ τὸν παῖδα θᾶττον ἀποθανεῖν. ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν Ζέφυρον αὐτίκα ἠμυνάμην καταξύσας, φεύγοντι ὀπισθόμβους ἀφεὶς τοῖς ὄρεσι· τοῦ παιδὸς δὲ καὶ τάφον ἐχώσαμεν ἐν Ἀμύκλαις, ὅπου ὁ δίσκος αὐτὸν κατέβαλε. καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος θᾶττον ἀναδοῦναι τὴν γῆν ἐποίησα, ἥδιστον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ θαυμαστὸν ἀνθέων ἁπάντων, ἔτι καὶ γράμματα ἔχον, B ἐπαιάζοντα τοῦ νεκροῦ. ἆρά σοι ἀλόγως λελυπῆσθαι δοκῶ; ΕΡ. ναί, ὦ Ἀπολλον· ἤδη γὰρ θνητὸν πεποιημένος τὸν ἐρώμενον· ὥστε μὴ ἄχθου ἀποθανόντος.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

MERCVRII ET APOLLINIS. Eodem interprete.

MERCVRIVS.

Deo quòd Vulcanus duas vxores formosissimas haberet, Venerem, & Gratiam.

ITAN' autem Vulcanum, cùm & claudus ipse sit, & artem adeò fabrilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas vxores duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Veruntamen illud equidem miror, quòd cũ illo rem habere sustinent, & maximè quando vident sudore fluentem, in fornacẽ demitterẽ atque incuruare sese, multa adeo fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cùm sit, amplectuntur ipsum, & osculãtur, & vnà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comam nutri Apollo, ac citharam persona, animum ob pulchritudinem elatum atq; superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis, & lyram: cæterùm vbi cubitum eũdum fuerit, soli dormiemus. APOL. Ego verò aliàs quoque habeo Venerem minùs propitiam ad resamatorias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hyacinthum, illa quidem aufugit, atque odit me, adeò vt in lignum conuerti maluerit, quàm mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nũc pro illis coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atq; etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti:

C Τὸ δὲ καὶ χωλὸν αὐτὸν ὄντα Ἥφαιστον, καὶ τέχνῃ ἔχοντα βαίαυσον, ὦ Ἀπολλον, τὰς καλλίστας γεγαμηκέναι, τήν τε Ἀφροδίτην, καὶ τὴν Χάριν; ΑΠΟΛ. ὑποτμία τις, ὦ Ἑρμῆ· πλὴν ἐκεῖνό γε ἐγὼ θαυμάζω, ὅ, ἀνέχεσθαι συνούσας αὐτῷ, καὶ μάλιστα ὅταν ὁρῶσιν ἱδρῶτι ῥεόμενον εἰς τὴν κάμινον, ὑπεκκαυφότα, πολλὴν αἰθάλην ὅλην τῷ προσώπου ἔχοντα. καὶ ὅμως φιλοῦσιν αὐτὸν, περιβάλλουσί τε, καὶ φιλοῦσι, καὶ συγκαθεύδουσι. ΕΡ. τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ, καὶ τῷ Ἡφαίστῳ φθονῶ, σὺ δὲ κόμα, ὦ Ἀπολλον, καὶ κιθαίζεις, καὶ μέγα D ὅτι τῷ κάλλει φέρῃ, κἀγὼ ὅτι τῇ εὐεξίᾳ, καὶ τῇ λύρᾳ· εἶτα ἐπειδὴν κοιμᾶσθαι δέοι, μόνοι καθευδήσομεν. ΑΠΟΛ. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως ἀνάφροδίτος εἰμὶ εἰς τὰ ἐρωτικὰ, καὶ δύο γοῦν, οὓς μάλιστα ὑπερηγάπησα, τήν τε Δάφνην, καὶ τὸν Ὑάκινθον, ἡ μὲν ἀποδιδράσκει με, καὶ μισεῖ, ὥστε εἵλετο ξύλον γενέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ συνεῖναι· ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ δίσκου ἀπώλετο, καὶ νῦν ἀντ' ἐκείνου στεφάνους ἔχω. ΕΡ. ἐγὼ γὰρ ἤδη ποτὲ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλ' οὐ χρὴ αὐχεῖν. ΑΠΟΛ. οἶδα, καὶ τὸν Ἑρμαφρόδιτον ἐκ σοῦ λέγεται τετοκέναι, πλὴν ἐκεῖνό μοι εἰπὲ, εἴ τι οἶσθα,

πῶς ὑ ζηλοτυπεῖ ἡ Αφροδίτη τὴν Χαρίτων, ἢ ὑ Χάριτες ταύτην; ΕΡ. ὅτι, ὦ Απολλον, ἐκείνη μὲν αὐτῷ ὁ τῇ Λήμνῳ συνέζευγεν, ἡ δ' Αφροδίτη, ὁ τῷ Ἄρει· ἄλλως τε, καὶ τὸν Αρη ἔχει πάρεργα, κἀκείνῃ ἑῴᾳ, ὥστε ὀλίγον αὐτῇ τοῦ χαλκέως τούτου μέλει. ΑΠΟΛ. καὶ ταῦτα οἴει τὸν Ηφαιστον εἰδέναι; ΕΡ. οἶδεν· ἀλλὰ τί ἂν δράσαι δυναιτο, γενναῖον ὁρῶν νεανίαν, καὶ στρατιώτην αὐτόν; ὥστε τὴν ἡσυχίαν ἄγει, πλὴν ἀπειλεῖ γέ δεσμά τινα ἐπιμηχανήσασθαι αὐτοῖς, καὶ συλλήψεσθαι, σαγηνεύσας ὅτι τῆς δίκης. ΑΠ. οὐκ οἶδα, θύραιμεν δ' ἂν αὐτὸς ὁ ξυλληφθησόμενος εἴη.

A quomodo nõ æmulatur Venus Gratiam, aut cõtrà illa Venerem? MER. Quoniã, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinem habet: Venus autem in cœlo: præsertim autem hæc cum Marte plerũque versatur, atque illum amat: quapropter non ita multùm fabrũ istum curat. APOL. Atque hæc putas ipsum Vulcanum scire? MER. Scit: sed quid agat, cùm generosum adeo adolescentem, & præterea militarem ipsum esse videat? Quare silentium agit, nisi quòd minatur B quidem vincula quędam excogitasse cõtra illos sese, iisq; ipsos comprehensurum esse, circũdato veluti retibus quibusdam lecto. APOL. Nescio sanè: optarim verò ipse ille qui sic comprehenderetur, esse.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΛΗΤΟΥΣ.

IVNONIS ET LATONÆ. Iacobo Micyllo interprete.

ΚΑλαὶ μὲν γὲ, ὦ Λητοῖ, καὶ τὰ τέκνα ἔτεκες τοῦ Διί. ΛΗ. ὑ πᾶσαι, ὦ Ηρᾳ, τοιοῦτοι ἥκειν δυνάμεθα, οἷος ὁ Ηφαιστός ἐστιν. ΗΡ. ἀλλ' ἔστω μὲν ὁ χωλὸς, ὅμως χρήσιμός τε ἐστὶ, τεχνίτης ὢν ἄριστος, & κατακεκόσμηκεν ἡμῖν τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν Αφροδίτην ἔγημε, καὶ σπουδάζεται πρὸς αὐτῆς· οἱ δὲ σοὶ παῖδες, ἡ μὲν αὐτῶν ἀρρενικὴ, πρᾶα τὸ μέτρον, καὶ ὄρθος, καὶ ὁ τελευταῖον, ἐς τὴν Σκυθίαν ἀπελθοῦσα, πάντες ἴσασιν οἷα ἐσθίει ξενοκτονοῦσα, καὶ μιμουμένη τοὺς Σκύθας αὐτοὺς, ἀνθρωποφάγους ὄντας· ὁ δ' Απόλλων, πρόσποιεῖται μὲν πάντα εἰδέναι, καὶ τοξεύειν, καὶ κιθαρίζειν, καὶ ἰᾶσθαι, καὶ μαντεύεσθαι, καὶ καταστησάμενος ἐργαστήρια τῆς μαντικῆς, ὃ μὲν, ἐν Δελφοῖς, τὸ δ' ἐν Κλάρῳ, καὶ ἐν Διδύμοις, ἐξαπατᾷ τοὺς χρωμένους αὐτῷ, λοξὰ & ἐπαμφοτερίζοντα πρὸς ἑκάτερον τῆς ἐρωτήσεως ἀποκρινόμενος, ὡς ἀκίνδυνον εἶναι τὸ σφάλμα. & πλουτεῖ μὲν ἀπὸ τοιούτου, πολλοὶ γὲ οἱ ἀνόητοι, & προέχοντες αὐτοῖς καταγελαστεύεσθαι· πλὴν οὐκ ἀγνοοῦσί γε ἔστὶ τῶν συνετωτέρων, & πολλὰ τερατευόμενος· αὐτὸς γοῦν ὁ μάντις ἠγνόει, ὅτι φονεύσει μὲν τὸν ἐρώμενον τοῦ δίσκου, ὑ προεμαντεύσατο δὲ, ὡς φεύξεται αὐτὸν ἡ Δάφνη, καὶ ταῦτα, οὕτω καλὸν καὶ κομήτην ὄντα, ὥστε ὑκ ὀρθῶς καθότι καλλιτεκνοτέρα τῆς Νιόβης ἔδοξας.

PVlchros enimuero Latona & liberos procreasti Ioui. LATO. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est. IVN. At hic claudus quidem, vtilis certè tamen est, artifex optimus existens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Venerémque vxorem duxit, à qua & studiosè obseruatur. Contrà autem tuorum liberorum altera quidem virilis vltra modum, & montiuaga est, & postremò in Scythiam quoque profecta, omnes sciũt qualia comedat, hospites mactando, ac Scythas ipsos imitando, qui humana carne vescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & iaculari, & cithara canere, & medicum esse, & vaticinari: & erectis vaticinandi tabernis, hîc in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obliqua, & in vtramque partem quæstionis propositæ inclinantia respondendo, ne videlicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quæstum facit, & ditescit. Multi enim amentes sunt, séque ipsos exhibent præstigiis deludendos. Verùm non ignoratur vtique à prudentioribus, quòd pleraque falsa ac ficta dictitet: quippe ille ipse vates ignorabat quòd interfecturus amasium suum esset disco: neque prædixerat ipse sibi quòd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeo formosum atque comatum. Quare non video qua causa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreasse putaris.

LAT. At verò liberi hi, hoſpitum ma-
ctatrix iſta videlicet,& mendax vaticinator ille, ſcio quo pacto mordeant te dum conſpiciũtur inter deos, & maximè quãdo hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam perſonat in conuiuio, omnibus ipſum admiratione proſequentibus. IVN. Nequeo riſum continere, Latona. illúmne admirantur? quem Marſyas, ſi iuſtè modò iudicare Muſæ voluiſſent, excoriaſſet meritò, vt qui ipſe in Muſica vicerat? nunc autem circumuentus miſer ille periit,iniuſtè ſanè damnatus. Hæc autem formoſa tua virgo, ita formoſa nimirũ eſt, vt poſteaquam animaduertit ſeſe conſpectam ab Actæone fuiſſe, verita ne adoleſcens ille turpitudinem ipſius euulgaret,immiſerit illi canes:vt interim non dicam quòd neque parturiẽtibus obſtetricatura fuiſſet, ſi virgo vtique & ipſa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno,eo quòd cum Ioue concumbis, & vnà cum eo regnas: & propterea abſque metu contumelioſa es. Veruntamen videbo te non ita multo pòſt rurſum lacrymantem, quando te relicta in terram deſcenderit ille, in taurum aut cygnum conuerſus.

ΑΗ. Ταῦτα μὴν τοι τὰ τέκνα, ἡ ξενοκτόνος; καὶ ὁ ψευδόμαντις, οἶδα, ὅπως λυπεῖσε, ὁρῶμεν ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ μήν; ἐπαινῆται ἐς ὃ κάλλος, ὁ δὲ, κιθαρίζῃ ἐν τῷ συμποσίῳ θαυμαζόμενος ὑφ' ἁπάντων. ΗΡ. ἐγέλασα, ὦ Λητοῦ· ἐκφυὲς θαυμαστὸς, ὃν ὁ Μαρσύας, εἰ τὰ δίκαια αἱ Μοῦσαι δικάσαι ἤθελον, ἀπέδειρεν ἄν, αὐτὸς κριτήσας τῇ μουσικῇ; νῦν ὃ καταφρονηθεὶς ἄθλιος ἀπόλωλεν, ἀδίκως ἀλοὺς. ἡ δὲ καλή σου παρθένος, ὅτι καλή ἐστιν, ὥστε ἐπεὶ ἔμαθεν ὀφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ακταίωνος, φοβηθεῖσα μὴ ὁ νεανίσκος ἐξαγγείλῃ ὃ αἶσχος αὐτῆς, ἐπαφῆκεν αὐτοῦ τοῖς κυσίν. ἐῶ γὰρ λέγειν ὅτι οὐδὲ τὰς τεκούσας ἐμίσησε, παρθένος γε οὖσα αὐτὴ ἔτι. ΛΗ. μέγα, ὦ Ηρα, φρονεῖς, ὅτι ξυνεύδεις τῷ Διΐ, καὶ συμβασιλεύεις αὐτῷ, καὶ ἀφ' τούτου ὑβρίζεις ἀδεῶς· πλὴν ἀλλ' ὄψομαί σε μετ' ὀλίγον αὖθις δακρύουσαν, ὁπότ' ἂν σε καταλιπὼν ἐς τὴν γῆν κατέλθῃ, ταῦρος ἢ κύκνος γενόμενος.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Eodem interprete.

APOLLO.

Deprehenſi Mars cũ Venere, à Vulcano vinculis colligãtur.

QVid rides Mercuri? MERC. Quoniam maximè ridicula, Apollo, vidi. APOL. Dic igitur, vt & ipſe auditis illis tecum ridere poſſim. MER. Venus cum Marte concumbens deprehenſa eſt,ac Vulcanus cõprehenſos illos vinculis cõſtrinxit. APOL. Quomodo? ſuaue enim quiddam dicere videris. MER. Longo iam tẽpore,opinor,cognitis his quę agebãtur,expiſcatus eſt illos,& lecto occultis quibuſdam vinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Poſt hęc Mars ingreditur ſecretò,vt quidẽ ipſe putabat. Videt autẽ ipſum ex alto Sol,& rem ad Vulcanum defert. Vbi igitur lectum conſcendiſſent,& in opere eſſent,& iam intra retia tenerentur, circũuoluuntut ipſis quidẽ vincula,aſtat autem Vulcanus. Illa igitur(nam & fortè tũ nuda erat) pudore affecta, non habebat quo ſe tegeret. Mars verò ab initio fugere tentabat,ſperabátq; ſe vincula illa diſrupturum eſſe: cæterùm poſteaquam intellexit ſe vndiq; captũ teneri, neque effugere quoquam poſſe,ſupplicare cœpit.

ΤΙ γελᾷς, ὦ Ερμῆ; ΕΡ. ὅτι γελοιότατα, ὦ Απολλον, εἶδον. ΑΠ. εἰπὲ οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς ἀκούσας ἔχω ξυγγελᾶν. ΕΡ. ἡ Αφροδίτη ξυνοῦσά τῳ Αρῃ, κατείληπται, καὶ ὁ Ηφαιστος ἔδησεν αὐτοὺς ξυλλαβών. ΑΠ. πῶς; ἡδύ γὰρ τι ἐρᾷν ἔοικας. ΕΡ. οὐ πολλοῦ οἶμαι χρόνου εἰδὼς ἐπήρθην αὐτούς· καὶ τοῦ τὸν δύνιον ἀφανῆ δεσμὰ τοιαῦτα, εἰργάζετο ἀπελθὼν ὅτι τὸν κάμινον. εἶτα ὁ μὲν Αρης εἰσέρχεται λαθών, ὡς ᾤετο, καθορᾷ δὲ αὐτὸν ὁ Ηλιος, καὶ λέγει τοῦτο τὸν Ηφαιστον. ἐπεὶ δὲ ἐπέβησαν τῷ λέχους, καὶ ἐν ἔργῳ ἦσαν, καὶ ἤδη ἐνεγλύφηντο τῷ ἀγκώνων, τοιαῦτα πλέκεται μὲν αὐτοῖς τὰ δεσμὰ, ἐφίσανται δὲ αὐτοῖς ὁ Ηφαιστος. ἐκείνη μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἔτυχε γυμνὴ οὖσα, οὐκ εἶχεν ὅπως ἐγκαλύψαιτο αἰδουμένη, ὁ δὲ Αρης τὰ μὲν πρῶτα ἀφυγεῖν ἐπειρᾶτο, καὶ ἤλπιζε ῥήξειν τὰ δεσμὰ, ἔπειτα δὲ συνεὶς ἐν ἀφύκτῳ ἐῤῥιμμένον ἑαυτὸν, ἱκέτευε.

ΑΠΟΛ. τί οὖν; ἀπέλυσεν αὐτοὺς ὁ Ηφαιστος; ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλὰ ξυγκαλέσας τοὺς θεοὺς, ὑπεδείκνυται τῷ μοιχείαν αὐτοῖς. οἱ δὲ γυμνοὶ ἀμφότεροι κάτω νενευκότες, ξυνδεδεμένοι ἐρυθριῶσι, καὶ ὃ θέαμα ἥδιστον ἐμοὶ ἔδοξε μονονουχὶ αὐτὸ γεγονέναι ὃ ἔργον. ΑΠΟΛ. ὁ δὲ χαλκεὺς οὐκ αἰδεῖται καὶ αὐτὸς ὑπεδεικνύμενος τῷ αἰσχρὸν τὸν γάμον; ΕΡ. μὰ Δί', ὅς γε καὶ ὑπηγελᾶ αὐτοῖς ἐφεστώς. ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ χρὴ τἀληθῆ εἰπεῖν, ἐφθονοῦν τῷ Αρεῖ, μὴ μόνον μοιχεύοντι τὴν καλλίστην θεὸν, ἀλλὰ καὶ δεδεμένῳ μετ' αὐτῆς. ΑΠΟΛ. οὐκοῦν σὺ δεδέσθαι αὖ ἐθέλοις ἂν ἐμοῦ ἰδόντος; ΕΡ. σὺ δ' οὐκ ἄν, ὦ Απολλον; ἰδὲ μόνον ἐπελθών, ἐπαινέσομαί γέ σε, ἢν μὴ τὰ ὅμοια καὶ αὐτὸς δόξῃ ἰδών.

AAPOL. Quid igitur? soluitne ipsos Vulcanus? MERC. Nondum: sed conuocatis diis spectandum ipsis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis deorsum capitibus erubescebant. Atque adeo spectaculum hoc dulcissimũ mihi visum est, cùm tantùm non ipsum opus exhiberent. APOL. At faber ille an non pudore afficitur etiam ipse cùm spectandam ita exhibet coniugij sui turpitudinem? MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipsis astans. Ego verò, si opus est verum dicere, inuidebam Marti, non solùm quòd cum formosissima dea adulterium exercuisset, sed etiam quòd colligatus cũ ipsa vnà esset. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto sustineres? MER. Tu verò non, Apollo? Aspice modò & accedens (collaudabo enim te) si non eadem ipse quoque optabis vbi videris.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ.

IVNONIS ET IOVIS. Iacobo Micyllo interprete.

Calũniatur Iuno Bacchum vini inuentorem.

ΕΓὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος υἱὸς ἦν, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ἐκ τῆς μέθης, μίτρᾳ μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μετὰ γυναικῶν ἐκείνων ἐκ τυμπάνων καὶ αὐλῶν καὶ κυμβάλων χορεύων· καὶ ὅλως πάντι μᾶλλον ἔοικεν, ἢ σοὶ τῷ πατρί. Ζ. καὶ μὲν οὗτός γε ὁ θηλυμίτρης, ὁ διεφθαρμένος τὴν γυναικῆν, οὐ μόνον, ὦ Ηρα, τὴν Λυδίαν ἐχρώσατο, καὶ τοὺς κατοικοῦντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς Θρᾴκας ἐκατηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ινδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιωτικῷ, τοὺς τε ἐλέφαντας εἶλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὸν βασιλέα τοῦτον ὀλίγου αὐτίκα ἁλόντα ἐλεεινόν τι παθόντα ἀπήγαγε· καὶ ταῦτα ἅπαντα ἐποίησεν, ὀργούμενος ἅμα, καὶ χορεύων, θύρσοις κεκοσμημένος κισσίνοις, μεθύων ὡς φῄς, καὶ ἐνθουσιάζων. εἰ δέ τις ἐπεχείρησε λοιδορήσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὴν τελετὴν, καὶ τοῦτον ἐτιμωρήσατο, ἢ καταδήσας τοῖς κλήμασιν, ἢ διαπαθῶν ποιήσας ἐκ τῆς μητρὸς ὥσπερ νεβρόν· ὁρᾷς ὡς ἀνδρεῖα ταῦτα, καὶ οὐκ ἀνάξια τοῦ παιδός; Εἰ δὲ παίζειν καὶ τρυφᾶν ἐθέλοντα αὐτοῖς, οὐδεὶς φθόνος·

C EQuidem erubescerem ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeo, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, vt plurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens: & in summa cuiuis magis quàm patri tibi similis. IVP. At verò hic mitratus & mulierosus, non solùm, ô Iuno, Lydiam subiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant, cepit, præterea & Thraces sub se redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus est, ipsumque regem, qui aliquantulum resistere ausus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit saliens pariter & choream ducens, hastis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd si verò quispiam illum conuiciari aggressus sit, contumeliosè de sacris illius loquendo: etiam hunc vlcisci solet, vel palmitibus ipsum implicando, vel à matre, perinde vt hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc, & me patre minimè indigna? Si verò lusibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non est quòd inuideas:

& maximè si quis cogitet qualis hic sobrius futurus erat, quando etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi videris etiam laudare inuētum ipsius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati isti factitent, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in summa, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipsi compotores interfecere, ligonibus cæsum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit: sed immoderatus potus, & vltra quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Qualia verò Icarius passus est, tale nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici videris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

Vinum mala non designat, sed nimius eius potus.

A χὴ μάλιστα εἰ λογίσαιτό τις οἷος αὖ νήφων ἔσοιτο ἰῶ, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ. ΗΡ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινεῖν χὴ τὸ βότρυμα αὐτό, τὴν ἄμπελον, χὴ τὸν οἶνον, ἔτ' ταῦτα, ὁρῶν οἷα οἱ μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, ἔτ' ἐς ὦθεν πατούμενοι, ἔτ' ὅλως μεμηνότες ὑπὸ τοῦ πότου· τὸν γοῦν Ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, πάντες τοῖς δικέλλαις. Ζ. οὐδὲν τοῦτο φῄς, ὦ γὴ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ, ὃ δὲ ἄμετρον τοῦ πόσεως, χὴ ὃ παρὰ τὸ καλῶς ἔχοντος, ἐμφορεῖται τὸ ἀκράτου. ὡς σὴ αὖ ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μὲν, χὴ ἡδίων γίγνοιτ' ἄν. οἷ δὲ ὁ Ἰκάριος ἔπαθεν, οὐδὲν ἂν ἐργάσαιτο οὐδένα τῶν ξυμποτῶν· ἀλλὰ σὺ ὑπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, χὴ τῆς Σεμέλης μεμνημένη, εἴγε δεδιέναι τὸν Διονύσου τὰ κάλλιστα.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET CVPIDINIS. Erasmo Roterod. interprete.

VENVS. QVid tandem in causa est, Cupido, vt quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunū, Apollinem, Iunonem, me denique matrem; ab vna Minerua temperes; vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incēdium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristam quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior: & hunc tamen superatum exarmasti? CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper adductis superciliis obseruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui, facem propius admouens: at illa, Si quidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigam, aut pedibus arreptum in Tartara dabo præcipitem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam: hanc nimirum magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio.

Cupido omnes deos superat, excepta Minerua, Musis, & quibusdam aliis, &c.

Τί δήποτε, ὦ Ἔρως, τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς καταγωνίσω ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Ἀπόλλω, τὴν Ἥραν, ἐμὲ τὴν μητέρα· μόνης δ' ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, χὴ ἐπ' ἐκείνης ἄπυρος μὲν σοι ἡ δᾷς, κενὴ δ' οἰστῶν ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος εἶ, ἔτ' ἄσχετος; ΕΡ. δέδοικα, ὦ μῆτερ, αὐτήν· φοβερὰ γάρ ἐστι, χὴ χαιτὴ, ἔτ' δεινὸς ὦδριχή. ὁπότ' οὖν ἐντεινάμενος ὃ τόξον ἵνα ἐπ' αὐτὴν ὑπισείσασα τὸ λόφον, ὑπιπλήττει με, ἔτ' ἐκ δρόμος γίνομαι, ἔτ' ἀπορρᾴ μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. ΑΦ. ὁ Ἄρης γὰρ ἦν φοβερώτερος ἴσως; χὴ ὅμως ἀφώπλισας αὐτὸν, χὴ νενίκηκας. ΕΡ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκὼν παρεῖταί με, χὴ παρεσκεύασται. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ, ὑφορᾶται ἀεὶ, χὴ ποτε, ἐγὼ μὲν ἄλλως πρόσειμι, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα, ἡ δὲ, εἰ μοι παρέσῃ, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, τῷ δορατίῳ σε διαπείρασα, ἢ τῇ ποδὸς λαβομένη, χὴ ἐς τὸν Τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὴ διασπασαμένη, διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, χὴ ὀργὴ δὲ δριμὺ, χὴ ὅτι τῇ ἰδέᾳ ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδναις κατάκομον, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδοικα· μορμολύττεταί γάρ με, ἔτ' φεύγω ὅτὴν ἴδω αὐτό.

ΑΦΡΟ.

ΑΦΡ. Ἀλλὰ τιὸ μὴν Ἀθηναῖ δέδοικας, ὡς φῄς, Ϲ τὴν Γοργόνα· Ϲ ταῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν τῦ Διός. αἱ δὲ Μοῦσαι, δέσποτα, τί σοι ἄτρωτοι, καὶ ἔξω βελῶν εἰσιν; ἢ κἀκεῖναι λόφους ὑπεισέρχονται, καὶ Γοργόνας προφαίνουσιν; ΕΡ. αἰδοῦμαι αὐτὰς, ὦ μῆτερ, σεμναί γάρ εἰσι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι, καὶ περὶ ᾠδὴν ἔχουσι, καὶ ἐγὼ παίσασθαι πολλάκις αὐταῖς, κηλούμενος ὑπὸ τῦ μέλους. ΑΦΡ. ἔα Ϲ ταῦτας, ὅτι σεμναὶ τιὸ ἦ Ἀρτέμιν τίνος ἕνεκα οὐ πτερώσῃς; ΕΡ. ὁ μὲν ὅλον, οὐδὲ καταλαβεῖν αὐτὸ οἷόντε, φοβούμεθα ἀεὶ δέ γε τὸ ὁρᾶν· εἶτα Ϲ ἴδέ τινα ἔρωτα ἤδη ἐρᾷς. ΑΦΡ. τίνος, ὦ τέκνον; ΕΡ. Θήρας, καὶ ἐλάφων, καὶ νεβρῶν, αἵρεσίν τε διώκουσα, Ϲ καταπτοῦσα, καὶ ὅλως περὶ ταῦτα τοιαῦτ' ἐστίν. ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καίτοι τοξότην αὐτὸν ὄντα, καὶ ἑκηβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ἐτόξευσας.

AVEN. Esto sanè, Mineruam metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, idque quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris: cæterùm Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam non rarò illis assisto; carminis suauitate delinitus. B VEN. Esto, nec has adoriris, propterea quòd sint reuerẽdæ: at Dianam qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem vsquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Nẽpe venatu ceruorum & hinnulorum quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritque eminus. VEN. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta vulnerasti.

ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ.

DEARVM IVDICIVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΡμῆ, λαβὼν πυτὶ τὸ μῆλον, ἄπιθι ἐς τὴν Φρυγίαν πρὸς τὸν Πριάμυ παῖδα τὸν βουκόλον, (νέμει δὲ τὴν Ἴδης ὀρῶν τὰ Γαργαφίᾳ,) καὶ λέγε πρὸς αὐτὸν, ὅτι σε, ὦ Πάρι, κελεύει ὁ Ζεὺς, ὅπως καλός τε αὐτὸς εἶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικὰ, δικάσαι ταῖς θεαῖς, ἥ τις αὐτῶν ἡ καλλίστη ἐστί· τῦ δὲ ἀγῶνος τὸ ἆθλον ἡ νικῶσα λαβέτω τὸ μῆλον. ὥρα δὲ ἤδη καὶ ὑμῖν αὐταῖς ἀπιέναι πρὸς τὸν δικαστήν· ἐγὼ δὲ ἀποδοῦμαι τιὸ διαιτᾶν, ὅπως τε ὑμᾶς ἀγαπῶν, καὶ εἴ γε οἷόν τε ἦν, ἡδέως μὲν ἁπάσας νενικηκυίας εἶδον· ἄλλως τε, καὶ δυάσκη, μιᾷ τὸ καλλίστου ἀποδόντα, πάντως ἀπεχθάνεσθαι ταῖς πλείοσι. δέομαι ταῦτα μὲν αὐτὸς οὐκ ὀκνῶν ὑπεύθυνος ὑμῖν δικαστής. ὁ δὲ νεανίας αὐτὸς ὁ Φρὺξ ἐφ' ὃν ἄπιτε, βασιλικὸς μὲν ὅστις, καὶ Γανυμήδους τούτου ξυγγενὴς, πάλαι δὲ, ἀφελὴς, καὶ ὄρφος, κοὐκ ἂν τις αὐτὸν ἀπαξιώσαι τοιαύτης θέας. ΑΦΡΟ. ἐγὼ μὲν; ὦ Ζεῦ, εἰ καὶ τὸν Μῶμον αὐτὸν ὑπεισήσας ἡμῖν δικαστὴν, θαῤῥοῦσα βαδιοῦμαι πρὸς τὴν ὑπόδειξιν.

CMErcuri, accepto hoc pomo abi in Phrygiam ad Priami filiũ, pastorem armẽti (pascit autem in Ida monte, quâ parte Gargarũ vocant) ac dic illi: Iupiter, inquiẽs, ô Pari, iubet te, posteaquã & ipse formosus es, & rerum amatoriarum doctus, sentẽtiam ferre inter deas, quęnam illarum omnium formosissima sit. Certaminis autem præmium, ea quæ vicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam est vt & ipsę vos abeatis ad Iudicem. Ego verò ablego à me arbitrium, vt qui ex æquo omnes vos amem, ac, si modò possibile fo- D ret, libenter omnes vos victrices videre vellem, præsertim quando & necesse est, qui vni pulchritudinis summam adiudicabit, eum omnino in odium cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipse vobis idoneus iudex non sum: adolescens autẽ ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidẽ genere prognatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterũ simplex & mõtanus: neq; quisquam illũ cognitione hac indignũ meritò putauerit. VEN. Ego verò, Iupiter, etiam si Momum ipsũ prẽstituas nobis iudicẽ, præsenti animo itura sum ad documentum mei præbendum.

IVPITER. *De iudicio Paridis.*

Quid enim adeò reprehenderet ille in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. IVN. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiamsi Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Parin, quisquis etiam fuerit. IVP. Num igitur & tibi eadem hæc, filia, placent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc virginibus vobis, verecundia affici erga talia: sed tamen annuis. Abite igitur: ac videte ne infensiores fiatis iudici, quæcunque victæ fueritis, néve malum aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest vt æqualiter omnes formosæ sitis. MER. Procedamus ergo rectà versus Phrygiã. Ac ego quidem præibo, vos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptanda maximè idoneus: neque ille facilè iudicauerit malè. VEN. Hoc quidem totum bene, adeóque pro me narras, iustum videlicet esse nobis iudicem. Vtrùm autem & vxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitat? MER. Non omnino absque vxore est, Venus. VEN. Quòmodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa, cæterùm rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhibere animum ipsi videtur. Cuius igitur gratia hęc interrogas? VEN. Nullius sanè rei, sed ita temerè in mentem venit. MINERVA. Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MER. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra vos: sed interrogabat me an vxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrem igitur hoc superstitiosè adeò illa curat? MER. Nescio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem venisset hoc, neque ex composito interrogasset me. MIN. Quid ergo? carét ne vxore adhuc? MERC. Non videtur. MIN. Quid autem? bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? MERC. Verum quidem non possum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cùm sit, etiam has res consequi illum cupere, ac velle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego nunc conqueror, neque crimini verto tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris.

Α τί γὰρ αὖ καὶ μεμψαίατό μου; χρὴ δ' καὶ ταύταις ἀρέσκειν τὸν αἰδεσιμον. ΗΡΑ. οὐδ' ἡμεῖς ὦ Αφροδίτη δεδιαμεν, οὐδ' αὖ ὁ Αρης ὁ σὸς ὁπηπαπῆ τιὼ δικαστὴς, ἀλλὰ δεχόμεθα καὶ τοῦτον, ὁστις αὖ ἦ, τὸν Πάριν. ΖΕΥΣ. ἦ καὶ σοὶ ταῦτα, ὦ θύγατερ, σωφρονεῖ; τί φῄς; ἀποστρέφῃ, καὶ ἐρυθριᾷς; ἔστι μὲν ἴδιον ὃ αἰδεῖσθαί γε τὰ τοιαῦτα, ὑμῖν τοῖς παρθένοις· ὁπινυίεις δὲ ὅμως. ἄπιτε οὖν, καὶ ὅπως μὴ χαλεπήνητε τῷ δικαστῇ αἱ νενικημέναι, μηδὲ κακὸν ἐπεύξησθε τῷ νεανίσκῳ. οὐ γὰρ οἷόν Β τε ὁπίσω εἶναι καλὰς πάσας. ΕΡ. πορεύωμεν δ' ὑπὸ τὴς Φρυγίας· ἐγὼ μὲν ἡγούμενος· ὑμεῖς δὲ μὴ βραδέως ἀκολουθεῖτέ μοι, καὶ θαῤῥεῖτε, οἶδα ἐγὼ τὸν Πάριν, νεανίας ὄντ' καλὸς, καὶ τἆλλα ἐρωτικὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα κρίνειν ἱκανώτατος, οὐκ ἂν οὖν ἐκεῖνος δικάσαιτε κακῶς. ΑΦΡΟ. τοῦτο μὲν ἄπαν ἀγαθὸν, καὶ πορρὼ ἐμοῦ λέγῃς, ὃ δίκαιον ἡμῖν εἶναι τὸν δικαστὴν· πότερα δ', ἄγαμός ὄστιν οὗτ', ἢ καὶ γυνή τις αὐτῷ σύνεστιν; ΕΡ. οὐ πάντελῶς ἄγαμός ὄστιν, ὦ C Αφροδίτη. ΑΦΡΟ. πῶς λέγῃς; ΕΡ. δοκεῖ τις αὐτῷ συνοικεῖν Ιδαία γυνὴ, ἱκανὴ μὲν, ἄγροικος δὲ, καὶ δεινῶς ὄρφος, ἀλλ' οὐ σφόδρα προσέχειν αὐτῇ ἔοικε. τίνος δ' οὖν ἕνεκα ταῦτα ἐρωτᾷς; ΑΦΡΟ. ἀλλως ἠρόμην. ΑΘΗ. πολυπραγμοσύνης, ὦ σοῦ, ἰδίᾳ ταύτῃ κοινολογούμενος. ΕΡ. σοὶ μὲν, ὦ Αθηνᾶ, δῆνον, σοὶ δὲ καὶ ὑμῖν. ἀλλ' εἴρετό με, εἰ ἄγαμος ὁ Πάρις ὄστιν; ΑΘΗ. ὡς δὴ τί τοῦτο πολυπραγμονοῦσα; ΕΡ. οὐκ οἶδα. φησὶ δ' οὖν ὅτι ἄλλως ἐπέλθοι, οὐκ ἐξεπίτηδες, ἤρετό με. ΑΘΗ. D τί οὖν ἄγαμός ὄστιν; ΕΡ. ὡ δοκεῖ. ΑΘΗ. τί δ' τῷ πολεμικῷ ὄστιν αὐτῷ ὁπλομία, καὶ φιλόδοξός τις, ἢ ὃ πρῶ βουκόλος; ΕΡ. ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω λέγειν, εἰκάζειν δ' χρὴ νέον ὄντα, ἐκ τούτων ὀρέγεσθαι τυχεῖν, καὶ βούλεσθαι αὐτὸν πρῶτον αὐτὸν εἶναι κατὰ μάχας. ΑΦΡ. ὁρᾷς; σοὶ μὲν ἐγὼ μέμφομαι, σοὶ δὲ προσκαλῶ σοι, ὃ πρὸς ταῦτα ἰδίᾳ λαλῇν. μεμψιμοίρων γὰρ, καὶ οὐκ Αφροδίτης τὰ τοιαῦτα.

ΕΡ. ἢ αὕτη χρεὼν τἀυτά με ἤρετο, δῆ μὴ χαλεπῶς ἔχε, μηδ' οἴου μειονεκτεῖν, εἴ τι καὶ ταύτῃ τῷ ἁπλοῦν ἀπεκρινάμην. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων ἤδη πολὺ προῆμεν, ἀπεστάσαμεν τῶν ἀστέρων; καὶ χρεὼν γε τὴν Φρυγίαν ἐσμέν. ἐγὼ δὴ καὶ τὴν Ἴδην ὁρῶ, καὶ τὸν Γάργαρον ὅλον ἀκριβῶς, εἰ δὲ μὴ ἐξαπατῶμαι, καὶ αὐτὸν ὑμῶν τὸν δικαστὴν τὸν Πάριν. ΗΡΑ. ὅπου δέ ἐστιν; οὐ γὰρ καμοὶ φαίνεται. ΕΡ. ταύτῃ, ὦ Ἥρα, πρὸς τὰ λαιὰ σκόπει, μὴ πρὸς ἄκρῳ τῷ ὄρει, πρὸς δὲ τὸ πλάγιον, ἢ τὸ αὔλειον ἐκ τῆς ἀγέλης ὁρᾷς. ΗΡΑ. ἀλλ' οὐχ ὁρῶ τὴν ἀγέλην. ΕΡ. τί φῄς; οὐχ ὁρᾷς βοίδιά τε καὶ τὸν ἐμὸν οὗτοι δάκτυλον ἐκ μέσων τῶν πετρῶν προερχόμενα, καί τινα ἐκ τοῦ σκοπέλου καταθέοντα, καλαύροπα ἔχοντα, καὶ ἀπείργοντα μὴ πρόσω διασκίδνασθαι τὴν ἀγέλην; ΗΡ. ὁρῶ νῦν, εἴ γε ὀκνηρός ἐστιν. ΕΡ. ἀλλ' ὀκνηρὸς ὑπῆ· ἢ πλησίον ἐσμὲν ὅτι τῆς γῆς, εἰ δοκεῖ, καταστάντες, βαδίζωμεν, ἵνα μὴ διαταράξωμεν αὐτὸν αἰῶρον ἐξ ἀφανοῦς καταπηδήσαντες. ΗΡ. εὖ λέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν· ἐπεὶ ἢ καλεβεβήκαμεν, ὥρα σοι, ὦ Ἀφροδίτη, προηγεῖσθαι, καὶ ἡγεῖσθαι ἡμῖν τῆς ὁδοῦ· σὺ γὰρ ὡς τὸ εἰκὸς, ἐμπειρος εἶ τῶν χωρίων, πολλάκις ὡς λόγος κατελθοῦσα πρὸς Ἀγχίσην. ΑΦΡ. ἀσφόδρα, ὦ Ἥρα, τούτοις ἀηδόμεθα τοῖς σκώμμασιν. ΕΡ. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ ὑμῖν ἡγήσομαι· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐθιζόμενος τῇ Ἴδῃ, ὁπότε ὁ Ζεὺς ἤρα τε μειρακίου τοῦ Φρυγὸς, καὶ πολλάκις δοῦλος ἦλθον ὑπ' ἐκείνου καταπεμφθεὶς εἰς κατασκοπὴν τοῦ παιδὸς, καὶ ὁπότε ἥδη ἐν τῇ ἀετῷ εἴη, συμπεριπλάμενος αὐτῷ, καὶ συνεκυφίζων τὸν καλὸν· καὶ εἴ τε μέμνημαι, ἀπὸ ταυτησὶ τῆς πέτρας αὐτὸν ἁρπάσαντος. ὁ μὲν γὰρ τότε ἔτυχε συείζων πρὸς τὸ ποίμνιον καταπλαγεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου· ὁ δὲ Ζεὺς, κούφως μάλα τοῖς ὄνυξι περιδραξάμενος, καὶ τῷ σώματι τῷ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν πάσαν δάκνων, ἀνέφερε τὸν παῖδα τεταραγμένον, καὶ τῷ πραχήλῳ ἀπεστραμμένῳ εἰς αὐτὸν ἀποβλέποντα. τότε δὴ ἐγὼ τὸν σύριγγα ἔλαβον· ἀποβεβλήκει γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δέους. ἀλλὰ γὰρ ὁ διαιτητὴς ὑπῆ, πλησίον, ὥστε προσείπωμεν αὐτὸν χαίρειν, ὦ βουκόλε. ΠΑ. καὶ σύ γε, ὦ νεανίσκε. τίς δ' ὢν δοῦλος ἀφίξαι πρὸς ἡμᾶς; ἢ τίνας ταύτας ἄγεις τὰς γυναῖκας;

MER. C. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quamobrem grauiter ne feras, néve putes eò minùs consecuturam esse te, quòd huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm interea dũ sermones cedimus, iam multùm progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego verò etiam Idam video, adeoq; totum Gargarum exactè: &, si non fallor, ipsum quoque iudicem vestrum Paridem. IVNO. Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam video illum. MER. Hac versum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summũ montem, sed secundùm latus, vbi antrum illud & armentum vides. IVN. At non video armentum. MER. Quid ais? an non vides buculas secundùm meum hũc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem ne longiùs dispergatur armentum? IVN. Video nunc tandem, si modò ille est. MER. Ille verò. Sed quia propè iam sumus, in terrã, si videtur, demissi, pedibus faciamus iter, ne cõturbemus illum supernè ex improuiso deuolãdo. IVN. Rectè dicis, atque ita faciamus. Cæterùm posteaquam descendimus, tuũ iam est Venus, vt præeas, ac viam nobis ducendo commõstres. Tu enim, vt consentaneum est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, vt fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. VEN. Non admodũ Iuno, me tua ista mouet dicacitas. MER. At igitur ego vos ducam: nam & ipse frequenter in Ida versatus sum, quando Iupiter amabat adolescentulum istũ Phrygium: ac sæpius huc veni ab illo missus, vt quid ageret puer, obseruarem: & cùm iam in aquilam conuersus esset, vnà quoque cum ipso aderam, & vnà formosum illum subleuabam. Et, si modò satis memini, ab hac ipsa rupe illum in sublime abripuit. Nam hic quidem fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolãs, leuiter admodum vnguibus circumiectis, & ore in tiarã, quam super caput habebat, impresso, in altum sustulit puerũ, perturbatũ, & ceruice reflexa in ipsum intuẽtem. Tum igitur ego fistulam sustuli: abiecerat enim illam præ timore. At enim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum: Salue Bubulcee. PARIS. Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es qui huc ad nos aduenerís: aut quasnam has adducis mulieres?

Non enim eiusmodi apparent, quæ in montibus versari commodè queant, formosæ adeò cùm sint. MERC. At non sunt mulieres. Iunonẽ verò, Pari, & Mineruam, & Venerem vides, & me Mercurium videlicet Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue. nihil enim periculi hîc. Iubet autem te iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quãdoquidem enim, inquit, & formosus ipse es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium scies lecto hoc pomo. PAR. Cedo, vt videã quid sibi etiã velit. PVLCHRA, inquit, CAPIAT. Quo pacto igitur, ô here Mercuri, potero ego, mortalis cùm sim ipse ac rusticus, iudex esse tam inopinati spectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiusmodi causas disceptare, delicatorum atque vrbanorum magis est. Quod autem ad me attinet, vtra capella formosior altera sit, & iuuẽca num alia aliã superet, fortassis ex arte diiudicare possim. Hæ verò & formosæ pariter omnes sunt, & non video quo pacto aliquis ab vna ad aliã transferẽdo aspectum auellere queat. Non enim facilè absisterevult, sed cuicunq; se primò applicat, ei inhæret, & quod præsens est, laudat. Inde si ad aliud transierit, etiam illud formosum videt, & immoratur: & semper ab iis quæ propiora sunt, ceu per successionem excipitur. Et in summa, circũfusa mihi est pulchritudo ipsarum, & totũ me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipse, quemadmodũ Argus ille, toto corpore videre possum. Videor autem mihi bene tum iudicasse, si omnibus pomum hoc reddidero. Nã & rursum illud quoq; accedit, quòd hæc quidẽ Iouis soror & cõiunx est: illæ verò filiæ. Quomodo igitur non periculosum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Nescio, nisi quòd non licet detrectare Iouis imperiũ. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri persuade ipsis, ne succenseãt mihi duæ illæ reliquæ quęcunq; victę fuerint: sed quicquid peccatum videbitur, id solis oculis imputent. MER. Ita facturas se aiunt. Tempus autem iam tibi est vt peragas iudiciũ. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quispiam? Cæterùm illud primùm scire volo, vtrũ satis erit spectare ipsas, vt nunc sunt, vestitas: an verò etiam exuere sese necesse erit, vt diligentiùs inspici atque examinari eo possint. MERC. Hoc tuũ officium erit videre, vtpote iudicis: ac imperes ipsis licet, quomodocunq; etiã voles.

A ἃ γὰρ ὀπτήσθαι ὄρεσι πολλὰ, ὅτῳ γε ὅσαι καλαί. ΕΡ. ἀλλ' ἃ γυναῖκες εἰσιν. Ἦρα γ', ὦ Πάρι, καὶ Ἀθηνᾶν, καὶ Ἀφροδίτην ὁρᾷς, καί μὲ τὸν Ἑρμῆν ἀπέσταλεν ὁ Ζεύς. ἀλλά τί τρέμεις, καὶ ὠχριᾷς; καὶ μὴ δέδιθι· χαλεπὸν γὰρ οὐδέν· κελεύει δέ σε δικαστὴν γενέσθαι τῶν καλλῶν αὐτῶν. ὅπῃ γάρ, φησι, καλός τε αὐτὸς εἶ, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικὰ, σοὶ τὴν γνῶσιν ὑπιστέπω τῆς δὲ ἀγῶνος τὸν ἆθλον εἶσῃ δυναγνοὺς ὃ μῆλον. ΠΑ. φέρ', ἴδω τί καὶ βούλεται. Η ΚΑΛΗ, φησι, ΛΑΒΕΤΩ. πῶς δῆτα οἷόν τε, ὦ δέσποτα Ἑρμῆ, δικασθείην ἐγὼ θνητὸς αὐτὸς, καὶ ἀγροικικὸς ὤν, δικαστὴς γενέσθαι παραδόξου θέας, καὶ μείζονος, ἢ κατ' βουκόλου; τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν, τῶν ἀβρῶν μᾶλλον, καὶ ἀστικῶν ἐστί. ὅ δ' ἐμὸν, αἶγα μόνην, αἰγὸς ὁποτέρᾳ ἢ καλλίων, καὶ δαιμόνιος δήπου δαμάσεως, τάχ' ἂν δικάσαιμι κατὰ τὴν τέχνην. αἱ πᾶσαι γὰρ πάσαί τε ὁμοίως καλαὶ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως δῆτα τις ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ἑτέραν μεταγάγοι τὸν ὄμμα ἀποστάσας. ἃ γὰρ ἐθέλει ἀφίστασθαι ῥᾳδίως, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἀφίκηται πρῶτον, τούτου ἔχεται, καὶ ὃ παρὸν ἐπαινεῖ, κἂν ἐπ' ἄλλο μεταβῇ, κἀκεῖνο καλὸν ὁρᾷ, καὶ προσαμύεται, καὶ ἀπὸ τοῦ πλησίον προσαναβαίνεται, καὶ ὅλως προσέχυταί μοι ὁ κάλλος αὐτῶν, καὶ ὅλον προσείληφέ με, καὶ ἀθρόαν, ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς ὥσπερ ὁ Ἄργος ὅλῳ βλέπειν δυνάμην τῷ σώματι. δοκῶ δ' ἂν μοι καλῶς δικάσαι, πάσαις ἀποδοὺς ὃ μῆλον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε· τοῦτο μὲν ἦ συμβέβηκε τῇ Διὸς ἀδελφῇ, καὶ γυναῖκα· ταύτας δ', θυγατέρας· πῶς οὖν ἂν χαλεπὴ καὶ οὕτως ἡ κρίσις; ΕΡ. οὐκ οἶδα· πλὴν ἂν οἷόν τε δυοῖν δοῖν τοῖς τοῦ Διὸς κεχαλασμένον. ΠΑ. ἐν τῷτο ὦ Ἑρμῆ, πεῖσαι αὐτὰς, μὴ χαλεπῶς ἔχειν μοι τὰς δύο τὰς νενικημένας, ἀλλὰ μόνων τῶν ὀφθαλμῶν ἡγεῖσθαι τὴν ἁμαρτίαν. ΕΡ. οὕτω φασὶ ποιήσειν, ὥρα δέ σοι ἤδη προαίνειν τὴν κρίσιν. ΠΑ. πειρασόμεθα. τί γὰρ αὖ καὶ πάθοι τις; σκῆψιν δὲ πρῶτον εἰδέναι βούλομαι, πότερα ὀξαρκέσῃ σκοπεῖν αὐτὰς ὡς ἔχουσιν, ἢ καὶ ἀποδύσαι δεήσῃ πρὸς τὸ ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως; ΕΡ. ἔστω μὲν σὺν αὐτοῖς ἃ δικαστοῦ· καὶ πρόσταττε ὅπη καὶ θέλεις.

Π Α. ὅπῃ καὶ θέλω; γυμνὰς ἰδεῖν βάλομαι. ΕΡ. ἀπόδυτε, ὦ αὖται· σὺ δ' ὅπισθεν ἐγὼ δ' ἀπεστράφω. ΑΦ. καλῶς, ὦ Πάρι, καὶ σοφῶς γε ἀποδύσομαι, ὅπως μάθῃς ὅτι μὴ μόνας ἔχω τὰς ὠλένας λευκὰς, μηδὲ τὰ βλέφαρα μόνα μεγάλα φέρω, ὅλη δὲ εἰμὶ πᾶσα καὶ ὁμοίως καλή. ΑΘΗ. μὴ σοφώτερον αὐτῷ ἀποδύσῃ, ὦ Πάρι, πρὶν ἂν τὸν κεστὸν ἀποθῆται (φαρμακὶς γάρ ἐστι) μή σε καταγοητεύσῃ δι' αὐτοῦ. καίτοι γε ἐγὼ μηδ' ὅτῳ κεκαλλωπισμένῳ πρόσῃσθαι, μηδὲ τοσαῦτα ἐπιτετριμμένῳ χρώματα, καθάπερ ὡς ἀληθῶς ἑταίρᾳ τινὰ, ἀλλὰ γυμνὸν ὃ κάλλος ὅτι δεδύκασιν. Π Α. ὦ λέγουσι ὃ περὶ τὸν κεστοῦ· καὶ ἀπόδου. ΑΦΡ. τί οὖν οὐχὶ καὶ σὺ Ἀθηνᾶ τῷ κόρυθι ἀφελοῦσα, φιλῶ τὴν κεφαλὴν ὅτι δεδύκασι, ἀλλ' ὅτι σίδηρος τὸν λόφον, καὶ τὸν δικασταὶ φοβεῖς; ἢ δέδιας μή σοι ἐλέγξῃ τὸ γλαυκὸν τῶν ὀμμάτων αὐθις τῷ φοβερῷ βλεπόμενον. ΑΘΗ. ἰδοὺ σοι ἡ κόρυς αὕτη ἀφῄρηται. ΑΦΡ. ἰδοὺ σοι καὶ ὁ κεστός. ΗΡ. ἀλλ' ἀποδυσώμεθα. Π Α. ὦ Ζεῦ τερπίστιε, τῆς ἥδης, τοῦ κάλλους, τῆς ἡδονῆς· οἵα μὲ ἡ παρθένος· ὡς ὄ βασιλικὴ αὐτὴ καὶ σεμνὴ ἀπολάμπει, καὶ ἀληθῶς ἄξιον τῆς Διός· ὁρᾷ δὲ ἡδέως, καὶ γλαφυρόν τι καὶ προσαγωγὸν ἐμειδίασεν. ἀλλ' ἤδη μοὶ ἄλλης ἔχω τῆς εὐδαιμονίας· εἰ δοκεῖ σοὶ, καὶ ἰδίᾳ καθ' ἑκάστην ὁπιδεῖν βάλομαι, ὡς νῷν γε ἀμφίβολός εἰμι, καὶ οὐκ οἶδα πρὸς ὅ, τι καὶ ἀποβλέψω, πάντῃ τὰς ὄψεις προσαπώμνυος. ΑΦΡ. οὕτω ποιῶμεν. Π Α. ἄπιτε οὖν αἱ δύο. σὺ δὲ, ὦ Ἥρα, πρόσιμεν. ΗΡ. προσιμάω. καὶπειδὴ μὲ ἀκριβῶς ἴδῃς, ὥρᾳ σοι καὶ τἄλλα ἤδη σκοπεῖν, εἰ καλά σοι τὰ δῶρα τῆς νίκης τῆς ἐμῆς. ἐὰν γάρ με, ὦ Πάρι, δικάσῃς καλὴν, ἁπάσης ἔσῃ τῆς Ἀσίας δεσπότης. Π Α. οὐκ ὀπὶ δώροις ἐμοὶ τὰ ἡμέτερα· πλοῦτον ἀλλ' ἄπιθι, πεπρόξεται γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ· σὺ δ' ἐπίδειξαι Ἀθηνᾶ. ΑΘΗ. πάρεσκά σοι κἀτὰ τὴν μάχην, ὦ Πάρι, δικάσῃς καλὴν, ὅποτε ἥττων ἄπει οὐ μάχης, ἀλλ' ἀεὶ κρατῶν· πολεμικὴν γάρ σε, καὶ νικηφόρον ἀπεργάσομαι. Π Α. οὐδὲν Ἀθηνᾶ δεῖ μοι πολέμου καὶ μάχης· εἰρήνη γὰρ, ὡς ὁρᾷς, τανῦν ἐπέχει τὴν Φρυγίαν τε καὶ Λυδίαν, καὶ ἀπόλεμος ἡμῖν ἡ τοῦ πατρὸς ἀρχή.

A PAR. Quòmodocunq; etiam volo? Nudas igitur videre volo. MER. Exuite heus vos: tu verò inspice eas: ego interim auertam me. VEN. Rectè ô Paris. Atq; prima certè exuã me, vt noris quòd nõ solùm lacertos habeam candidos, neque etiã magnos & augustos oculos, præ me ferendo superbiam. Æqualiter verò sum tota & vniformiter pulchra. MIN. Ne priùs ipsam exueris, ô Paris, quàm cestum à se deposuerit (incantatrix enim est) ne te præstigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neque etiam studiosè ita exornatam hîc adesse, neque tot coloribus fucatam, perinde ac B verè meretricem aliquam, sed ipsam formam nudam exhibere spectandã. PAR. Rectè sanè admonent illud de cesto: atque etiam depone illum. VEN. Cur nõ igitur & tu Minerua galea deposita nudum caput spectandum exhibes, sed contutis conum, & perterres iudicem? An vereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleum istud oculorum si dempto terribili isto aspiciatur? MIN. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & cestus hic. IVN. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monstrifice, quod spectaculũ! C quæ pulchritudo! quæ voluptas! qualis virgo hęc! vt verò regalis illa & venerabilis effulget, adeóque verè digna Ioue! Tuetur autẽ suaue quiddam & iucundũ, ac blandũ & illecebrosum etiam arrisit. Sed iã satis habeo felicitatis huius. Si videtur autem, etiã seorsim vnamquamq; inspicere volo: quòniam nunc certè ambiguus sum, neq; satis scio ad quid etiam me referã, visu in omnes partes distracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abscedite igitur vos duæ: tu verò Iuno hîc mane. IVN. Maneo. Ac posteaquàm me diligenter inspexeris, tempus tibi erit & cæ- D tera iam spectare, num pulchra victoriæ meæ dona proposita tibi. Nã si me, Pari, formosiorem esse iudicaueris, vniuersæ eris Asiæ dominus. PAR. At non donis nostra hęc geruntur: sed tamen abi: mox enim agetur quicquid æquũ visum erit. Tu verò accede Minerua. MIN. Adsum tibi. Quòd si igitur me ô Pari, formosam esse iudicio declarueris, haud vnquam ex pugna victus abibis: bellatorem enim te, & victoriarum compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerua, opus mihi est bello, & pugnis. Pax enim, vt vides, in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hostibus quietũ est patris imperium.

Sed tamen cõfide: neque enim eo minùs feres: tametsi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem, & impone galeam: satis enim te inspexi: ac nunc Venerem adesse tempus est. VEN. Eccam me ipsam tibi. Ac contemplare singillatim vnumquodque diligenter, nihil cursu præteruehendo, sed immorando singulis etiam membris. Quòd si verò placet, ô formose, etiã hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aspiciẽs te iuuenem adeo, & formosum, qualem nescio an vllũ aliũ nutriat Phrygia, beatum quidẽ te puto ob pulchritudinem: reprehendo autẽ, quòd non relictis hisce rupibus & saxis, in vrbe alicubi vitam degis, sed corrũpi pulchritudinem istã finis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuãt? aut quid proficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & vxorem duxisse, non tamen rusticam aliquam & indigenã, quales per Idã passim mulieres sunt, sed ex Græcia aliquam, vel Argiuã, vel Corinthiam, vel Lacænã, cuiusmodi Helena illa est, adolescentula & formosa, & nulla parte me ipsa inferior, & φ maximũ est, amori quoq; dedita. Nã illa si solùm etiã aspiciat te, satis scio, relictis omnib. fœq; ipsa ceu in deditionẽ tradita, sequetur & cohabitabit tecũ. Prorsũ autẽ & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR. Nihil etiam ô Venus. Nũc autem lubens audiero omne quicquid est de illa te narrantem. VEN. Est hęc filia quidem Ledæ formosæ illius, ad quam Iupiter è cœlo deuolauit in Cygnum conuersus. PAR. Qualis autẽ aspectu est? VEN. Cãdida quidem, qualẽ consentaneũ est esse è Cygno prognatam: tenera autẽ, vt quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercẽs sese, & palæstricæ rei dedita. Adeo igitur magnopere ab omnibus passim expetitur, vt & bellũ ipsius caussã susceptũ fuerit, cũ Theseus nondũ nubilẽ illam rapuisset. Postea verò cũ iam ad florẽ ętatis peruenisset, optimi quiq; Achiuorum ad petendas illius nuptias sese obtulerũt. Antepositus autem reliquis tũ Menelaus fuit, ex genere Pelopidarũ natus. Quòd si autem voles, ego tibi cõficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eiúsne quæ iam nupsit alteri? VEN. Iuuenis adhuc es, & rusticus. Ego verò noui quo pacto talia perficere conueniat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficiscẽris ad perlustrandam Græciam, atq; vbi Lacedæmona peruenęris,

A ϑαῤῥῶ δὲ, ὦ μειονεκτήσῃς γὲ, κἂν μὴ ὑπὲρ δώρων δικάζωμεν· ἀλλ' ἔνδυθι ἤδη, καὶ ὑπόθες τὴν κόρυν, ἱκανῶς γὰρ εἶδον· τὴν Ἀφροδίτην παρεῖναι καιρός. ΑΦΡ. αὐτή σοι ἐγὼ πλησίον, καὶ σκόπει καθ' ἓν ἀκριβῶς, μηδὲν παραπτέχων· ἀλλ' ἐπιμελῶν ἑκάστῳ τῶν μελῶν· εἰ δὲ θέλῃς, ὦ καλὲ, καὶ τά δε μου ἄκουσον· ἐγὼ γὰρ πάλαι ὁρῶσά σε νέον ὄντα, καὶ καλὸν, ὁποῖον οὐκ οἶδα εἴ τινα ἕτερον ἡ Φρυγία τρέφει, μακαρίζω μὲν τῷ κάλλει, αἰτιῶμαι δὲ ὅτι μὴ ἀπολιπόντα τὰς σκοπέλους, καὶ ταυτασὶ τὰς πέτρας; κατ' ἄστυ ζῆν, ἀλλὰ μαραίνειν τὸ κάλλος ἐν ἐρημίᾳ. τί γὰρ σὺ ἀπολαύσας τῶν ὀρῶν; τί δ' αἱ βόες; ἔπρεπε δὲ ἤδη σοι γεγαμηκέναι, μὴ μέντοι ἀγροικόν τινα καὶ χωρίτιν, οἵαι κατὰ τὴν Ἰδὴν αἱ γυναῖκες, ἀλλά τινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἢ Ἀργεῖαν, ἢ ἐκ Κορίνθου, ἢ Λάκαιναν, οἵα περ ἡ Ἑλένη ἐστὶ, νέα, καὶ καλὴ, καὶ κατ' οὐδὲν ἐλάττων ἐμοῦ, καὶ τὸ δὴ μέγιστον, ἐρωτικὴ· ἐκείνη γὰρ εἰ καὶ μόνον θεάσαιτό σε, οἶδ' ἐγὼ, πάντα ἀπολιποῦσα, καὶ παραδοῦσα B ἑαυτὴν ἑκοῦσαν, ἕψεται, καὶ συνοικήσει. πάντως δὲ καὶ σὺ ἀκήκοάς τι περὶ αὐτῆς. ΠΑ. οὐδὲν, ὦ Ἀφροδίτη, νῦν δὲ ἡδέως ἂν ἀκούσαιμί σου, τὰ πάντα διηγουμένης. ΑΦΡ. αὕτη θυγάτηρ μέν ἐστι Λήδας, ἐκείνης τῆς καλῆς, ἐφ' ἣν ὁ Ζεὺς κατέπτη, κύκνος γενόμενος. ΠΑ. ποία δέ τις τὴν ὄψιν; ΑΦΡ. λευκὴ μέν, οἵαν εἰκὸς ἐκ κύκνου γεγενημένην· ἀπαλὴ δὲ, ὡς ἐν ᾠῷ τραφεῖσα, γυμνὰς τὰ πολλὰ, καὶ παλαιστικὴ· καὶ οὔτω δή τι περιττοῦ δάσους, ὥστε καὶ πόλεμον ἀμφ' αὐτῇ γενέσθαι, τῶν Θησέως ἄωρον ἔτι ἁρπάσαντος. οὐ μέντοι, ἀλλ' ἐπειδὴπερ εἰς ἀκμὴν κατέστη, πάντες οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ὑπὲρ τῆς μνηστείας ἀπήντησαν, προεκέκριτο δὲ Μενέλαος τῶν Πελοπιδῶν γένους· εἰ δὲ θέλῃς, ἐγώ σοι καταπράξομαι τὸν γάμον. ΠΑ. πῶς φῄς; νύν τῆς γεγαμημένης; ΑΦ. νέος εἶ σὺ, καὶ ἄγροικος, ἐγὼ δὲ οἶδα ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα δρᾶν. ΠΑ. πῶς; ἐθέλω γὰρ κἀγὼ αὐτὸς εἰδέναι. ΑΦΡΟ. σὺ μὲν ἀποδημήσῃς ὑπὲρ θέαν δὴ τῆς Ἑλλάδος, κἀπειδὰν ἀφίκῃ εἰς τὴν Λακεδαίμονα,

ὄψεταί σε ἡ Ἑλένη· τοιοῦτος δὲ, ἐμοὶ αὐτὸ εἶη A videbit te Helena. Post illa verò meum
ὃ ἔργον, ὅπως ἐραθήσεταί σου, καὶ ἀκολουθήσῃ. ΠΑ. τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἄπιστον εἶναί μοι δοκεῖ, ὃ, ἀπολιποῦσάν τὸν ἄνδρα, ἐθελῆσαι βαρβάρῳ καὶ ξένῳ συνεκπλεῦσαι. ΑΦΡ. θαῤῥεῖ τούτου γε ἕνεκα. παῖδε γάρ μοι ἐστὸν δύω καλὼ, Ἵμερος καὶ Ἔρως· τούτω σοι παραδώσω ἡγεμόνε τῆς ὁδοῦ χρησομένω. καὶ ὁ μὲν Ἔρως, ὅλος προελθὼν ἐς αὐτὴν, ἀναγκάσει τὴν γυναῖκα ἐρᾶν· ὁ δ' Ἵμερος, αὐτῇ σοι τοιοῦτος ὑπάρχων, τοῦτ' ὄπωρ ἐστίν, ἱμερτόν τε ἀπεργάσεται, καὶ ἐραστόν, καὶ αὐτὴ δὲ συμπροθυμήσεται, B δεήσομαι καὶ τῶν Χαρίτων ἀκολουθεῖν· ἅπαντες αὐτὴν ἀναπείσομεν. ΠΑ. ὅπως μὴ πάλαι χωρήσῃ, ἄδηλον, ὦ Ἀφροδίτη· πλὴν ἐρῶ γε ἤδη τῆς Ἑλένης, καὶ σχεδόν οἶδ' ὅπως καὶ ἐρᾶν αὐτὴν οἴομαι. ἐς πλέω δ' ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῇ Σπάρτῃ ὀπίσω μέλλω, ἐς ἐπόψομαι ἔχων τὴν γυναῖκα, καὶ ἀφίγμαι, ὅτι μὴ πάντα τοῦτα ἤδη ποιῶ. ΑΦΡ. μὴ πρότερον ἐραθῇς, ὦ Πάρι, πρὶν ἐμὲ τὴν προμνήστριαν, καὶ νυμφαγωγὸν, ἀμείψασθαι τῇ κρίσει. πρέπει γὰρ καμὲ νικηφόρον ὑμῖν συμπράξαι, καὶ ἑορτάσαι ἅμα ἐς τοὺς γάμους καὶ τὰ ὀπτήρια. πάντα γὰρ ἔνεστί σοι, τὸν ἔρωτα, ὃ κάλλος, τὸν γάμον τοῦτον τῶν μήλου πρίασθαι. ΠΑ. δέδοικα μή μου ἀμελήσῃς μὴ τὴν κρίσιν. ΑΦΡ. βούλῃ ἐπομόσομαι; ΠΑ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἔχου πάλιν. ΑΦΡ. ὑπισχνοῦμαι δή σοι τὴν Ἑλένην προδώσειν γυναῖκα, καὶ ἀκολουθήσειν γε ἐς αὐτὸν, καὶ ἀφίξεσθαι πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν Ἰλιον, καὶ αὐτὴ πρέσομαι, καὶ συμπράξω τὰ πάντα. ΠΑ. καὶ τὸν Ἔρωτα, καὶ τὸν Ἵμερον, καὶ τὰς Χάριτας ἄξῃς; ΑΦΡ. θαῤῥεῖ, καὶ τὸν Πόθον καὶ τὸν Ὑμέναιον προσὸς τούτοις προσκαλέσομαι. ΠΑ. σκοπεῖ ὅτι τούτοις δίδωμι ὃ μῆλον, ὅτι τούτοις λαμβάνει.

videbit te Helena. Post illa verò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur, teq; sectetur. PAR. Hoc ipsum etiam incredibile mihi videtur, vt illa relicto coniuge, cum homine barbaro atq; hospite è patria nauigare in animum inducat. VEN. Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem & Cupidinem videlicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri sint. Ac Cupido quidem totus subingrediens illam, vi coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa, id quod ipsa est, & expetibilem te reddet & amabilem. Deinde autẽ & ego vnà præsens rogabo Gratias, quò & illę comites se præbeãt: atq; ita omnes ipsã ad hoc quod volumus, impellemus. PAR. Quomodo fortassis hoc procedet, incertum adhuc, Venus est: veruntamen amo iã Helenã, & nescio quo pacto etiã videre ipsam mihi videor, & nauigo rectà versus Græciam, & in Sparta peregrè absum, & redeo vnà cum vxore: & doleo quòd non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Ne priùs amaueris Pari, quã pronubam me & sponsæ conciliatricem iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me victoriæ compotem factam adesse vobis, & celebritatem peragere nuptiarum pariter & victoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorem, & formam, & nuptias pomo isto mercari. PAR. At metuo ne me post latum iudicium negligas & contemnas. VEN. Vis igitur vt iurem tibi? PAR. Nequaquam, sed tantùm promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenam traditurum me esse vxorem tibi, & futuram comitem proficiscenti ad ipsam: deinde & Ilium venturam esse ad vos. Atque adeo ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor. PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias tecum adduces? VEN. Bonum animum habe: quin & Desiderium & Hymenæũ præterea comites assumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi pomũ, ob hęc accipe.

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MARTIS ET MERCVRII. Erasmo Roterod. interprete.

ΗΚουσας, ὦ Ἑρμῆ, οἷα ἠπείλησεν ἡμῖν ὁ Ζεύς, ὡς ὑπερόπλικα καὶ ἀπίθανα; ἢν ἐθέλησω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ σταθεὶς καθήσω, ὑμεῖς δ' ἢν ἀποκρεμασθέντες, καθάπαξ

D AVdistin' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quàm superba, quámque dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, catenam ex æthere demittam, vnde si vos suspensi me vi detrahere co-

MARS. Iouis iactãtia irridetur.

hemini, luseritis operam: nunquam enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quę tu quoque audisti. At ego, si quidem eum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribúsque superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiam si terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquã crediderim. MERC. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulantia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirẽ, haud queam apud te reticere. Etenim memineram quum non ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula coniicere, quãtopere formidarit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idque cùm tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanũ, illi auxilium accersuisset, ipso pariter cũ fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MER. Tace, bona verba. neque enim tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.

A βιάζεσθέ με, μάτην πονήσετε· ὅ γὲ δὴ καθελκύσετε. εἰ δὲ ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσαι, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλατταν συναρτήσας μετεωρίῳ. καὶ πάλλα ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν καθ' ἓν ἀποῦτων, ἀμείνων καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην· ὁμοῦ δὲ τὴν τοσούτων ὑποφέρειν ὡς μὴ καταβαρήσειν αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν προσλάβωμεν, οὐκ ἂν πειθοίμην. ΕΡ. θάῤῥει, ὦ Ἄρες. οὐ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μή τι κακὸν ἀπολαύσωμεν τῆς φλυαρίας. ΑΡ. οἴᾳ γάρ

B με προὸς πόλας ἂν ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ προὸς μόνον σέ, ὃν ἐγεμυθεῖν ἠπιστάμην; ὃ μοῦν μάλιστα γελοῖον ἔδοξέ μοι ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, οὐκ ἂν δυναίμην σιωπῆσαι προὸς σέ. μεμνημην γὰρ ὅ προὸ πολλοῦ, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ἥρα, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐπιβουλεύσαντες, ἐπεβάλλοντο ξυνδῆσαι αὐτὸν λαβόντες, ὡς πάνυ τοῖς μοῦν δεδιώς· καὶ ταῦτα πρᾶος ὄντας. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις κατελεήσασα οὐκ ἤφεσεν αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, κἂν ἐδέδετο αὐτῷ κεραυνῷ, καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῄει μοι γελᾶν

C ὅτι τῇ καλλιρημοσύνῃ αὐτοῦ. ΕΡ. σιώπα· θάῤῥει. οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτε σοὶ λέγειν, ὅτε ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PANIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PAN. Salue pater Mercuri. MERC. Salue D vtique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MERC. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus sum, ex amore tibi natus. MERC. Per Iouem, hirci fortasse cuiusdam, qui capram per adulterium cognouit. Nam meus quomodo fueris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos, hircinosq; præterea & caudam super natibus? PAN. Quæcunque in me conuiciando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras: imò potiùs teipsum, qui eiusmodi generas, &

Pan deus Arcadiæ pastorum, musicus, socius Bacchi, filius Mercurij.

ΧΑῖρε ὦ πάτερ Ἑρμῆ. ΕΡ. νὴ καὶ σύ γε. ἀλλὰ πῶς ἐγὼ σὸς πατήρ; ΠΑΝ. οὐχ ὁ Κυλλήνιος Ἑρμῆς ὢν τυγχάνῃς; ΕΡΜ. καὶ μάλα. πῶς οὖν υἱός ἐμὸς εἶ; ΠΑΝ. μοιχάδιός εἰμι, ἐξ ἔρωτός σοι γνήσιος. ΕΡΜ. νὴ Δία, τράγου ἴσως τινὸς μοιχεύσαντος αἶγα. ἐμὸς γὰρ πῶς, κέρατα ἔχων, καὶ ῥῖνα τοιαύτην, καὶ πώγωνα λάσιον, καὶ σκέλη δίχηλα, καὶ τραγικὰ, καὶ οὐρὰν ὑπὲρ τὰς πυγάς; ΠΑΝ. ὅσα ἂν ἀποσκώψῃς εἰς ἐμὲ, τὸν σαυτοῦ υἱόν, ὦ πάτερ, ἐπονείδιστον ἀποφαίνῃ μᾶλλον δὲ σαυτόν, ὃς τοιαῦτα γνήσιος, καὶ

παιδοποιῆς, ἐγὼ δ' αἰτίος. ΕΡ. τίνα δὲ καὶ φῂς σε μητέρα; ἢ που ἔλαθον αἶγα μοιχεύσας ἐγώγε; ΠΑΝ. οὐκ αἶγα ἐμοίχευσας, ἀλλ' ἀνάμνησον σεαυτὸν εἴποτε ἐν Ἀρκαδίᾳ παῖδα ἐλευθέραν ἐβιάσω. τί δακὼν τὸν δάκτυλον ζητεῖς, καὶ ὅτι πολὺ ἄπορῆς; τὸν Ἰκαρίου λέγω Πηνελόπην. ΕΡ. εἶτα τί παθοῦσα ἐκείνη αὐτ' ἐμοῦ τράγου σε ὅμοιον ἔτεκεν; ΠΑΝ. αὐτῆς ἐκείνης λόγον σοι ἐρῶ· ὅτε γάρ με ἐξέπεμπεν ὅτι τὴν Ἀρκαδίαν, ὦ παῖ, μήτηρ μέν σε, ἔφη, ἐγώ εἰμι, Πηνελόπη ἡ Σπαρτιάτις· τὸν πατέρα δ' γίνωσκε, θεὸν ἔχων Ἑρμῆν τὸν Μαίας καὶ Διός. εἰ δ' κερασφόρος καὶ τραγοσκελὴς εἶ, μὴ λυπείτω σε· ὁπότε γάρ μοι συνῆν ὁ πατήρ ὁ σός, τράγῳ ἑαυτὸν ἀπεικάσεν ὡς λάθοι· καὶ δι' ἐκεῖνο ὅμοιος ἀπέβης τῷ τράγῳ. ΕΡ. νὴ Δία, μέμνημαι ποιήσας τι τοιοῦτον. ἐγὼ οὖν ὁ ὅτι καλὴν μέλαν φορῶν, ἔτι ἀγένειος αὐτὸς ὤν, σὸς πατὴρ κεκλήσομαι, καὶ γέλωτα ὀφλήσω παρὰ πᾶσιν ὅτι τῇ ὑπαιδίᾳ; ΠΑΝ. καὶ μὴν ἁρμόττω σε ὦ πάτερ· μουσικός τε γάρ εἰμι, καὶ συρίζω πάνυ καπυρόν· καὶ ὁ Διόνυσος οὐδὲν ἐμοῦ ἄνευ ποιῆσαι δύναται, ἀλλὰ ἑταῖρον καὶ θιασώτην πεποίηκέ με· καὶ ἡδύμενος αὐτῷ τῶν χορῶν. καὶ τὰ ποίμνια δὲ εἰ θεάσαιό μου ὁπόσα περὶ Τέγεαν καὶ αὖ τὸ Παρθένιον ἔχω, πάνυ ἂν ἥσθης. ἄρχω δὲ καὶ τῆς Ἀρκαδίας ἁπάσης. πρόσφορον δὲ καὶ Ἀθηναίοις συμμαχήσας, οὕτως ἐπείσθησα ἐν Μαραθῶνι, ὥστε καὶ ἀρίστειον ἠρέθη μοι, ὃ ἐστὶ τῇ ἀκροπόλει κόσμιον. νῦν γοῦν ἐς Ἀθήνας ἔλθῃς, εἴσῃ ὅσον ἐκεῖ τῶν Πανὸς ὄνομα. ΕΡ. εἶπε δέ μοι, γελάμενος ὦ Πάν ἤδη; ἔστι γὰρ οἶμαι καλούσί σε. ΠΑΝ. ἀδαμῶς, ὦ πάτερ· ἐρωτικὸς γάρ εἰμι, καὶ οὐκ ἂν δύναιμην ἀπόσασίν σευ μιᾶς. ΕΡ. τῆς αἰξὶ δηλαδὴ ὅτι βαίνῃς. ΠΑΝ. σὺ μὲν σκώπτῃς· ἐγὼ δ', τῇ τε Ἠχοῖ καὶ τῇ Πίτυϊ συνῶμι, καὶ ἁπάσαις ταῖς τοῦ Διονύσου Μαινάσι, καὶ πάνυ σπουδάζομαι παρ' αὐτῶν. ΕΡ. οἶδα οὖν ὅ, τι χαρίσῃ ὦ τέκνον παρ' ἐμοῦ τὰ αἰτεῖσθαί μοι; ΠΑΝ. παρέσπαδε ὦ πάτερ, ἡμεῖς δ', ἴδωμεν ταῦτα. ΕΡ. καὶ παρέσῃ μοι, καὶ Φιλοφρονοῦ· πατέρα δ' ὄντα μὴ καλέσῃς με, ἀκούοντός γε τινός.

tales liberos procreas: ego verò extra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num ignorans alicubi cum capra adulterium exercui ego? PAN. Non cum capra, sed tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quãdoque puellam liberam per vim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarij filiam dico Penelopen. MERC. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco similem te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quãdo enim me in Arcadiam ablegabat, O puer, inquit, mater quidem tua ego sum, Penelope, ex Sparta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maiæ ac Iouis filium. Quòd si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rẽ habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauerat, quò faciliùs lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. MERC. Per Iouem, memini me tale quiddã facere. Ego igitur formosus ille, qui ob formã ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse sũ, pater tuus vocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? PAN. At verò dedecori tibi pater nõ sũ. Nã & musicus sum, & fistula cano, admodũ pleno spiritu: & Bacchus ille nihil absq; me facere quicquã potest: sed & sociũ & consultatorẽ fecit me, & duco ipsi chorum. Iam & ouilia mea si videas, quot & per Tegeã & per Partheniũ habeo, admodũ delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper verò etiã Atheniẽsibus auxilium ferens, ita præclarè rẽ gessi in Marathone, vt ceu donũ militare quoddã retulerim, antrũ illud quod est subarce. Quòd si igitur Athenas veneris, cognosces quãtum ibi sit nomẽ Panos. MERC. Ac dic mihi, duxistíne vxorem iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. PAN. Nequaquam, pater: amator enim sum, neque cum vna aliqua rem habere cõtentus forẽ. MER. Capras videlicet conscendis. PAN. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodũ studiosè ab illis obseruor. MER. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primum omnium velim? PAN. Impera pater, nos autem videbimus hæc vti fiant. MERC. Et accedas ad me, & prehenses licet: patrem autem vide ne me appellaris quoquam audiente.

Pityspinus est, tametsi Gaza Latricem vertat. hac autẽ Pan coronari solebat.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

APOLLINIS ET BACCHI. Iacobo Micyllo interprete.

APOLLO. De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus scilicet diuersorum studiorũ.

QVid igitur? dicẽdum ne est, Bacche, fratres esse Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapum, adeò dissimiles forma & studiis cùm sint? Nam hic quidẽ formosus omnino & iaculator est, & potestate non patua comparata sibi, omnibus imperat: Ille autem mulierosus ac semivir, ambiguam quoque faciem præ se ferens, vt non facilè dignoscas adolescéns ne sit, an virgo: Tertius verò etiam supra modum virilis est, Priapus videlicet. BAC. Ne mireris Apollo: non enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere: quãdoquidem & ij qui eodem patre eademq; matre nascũtur, sæpenumero alius vir, alius fœmina, quemadmodũ & vos, nascuntur. APOL. Ita sanè est vt dicis: sed nos tamen similes sumus, & circa eadem studia versamur: sagittarij enim ambo sumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & sagittas attinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa verò similia nequaquam sunt, quòd Diana quidem hospites mactat apud Scythas, tu autem vaticinaris, & medicaris ægrotantibus. APOL. An tu putas sororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, si quis Græcus aliquando in Tauricam aduenerit, vt cũ eo inde enauiget, iam olim perosa mactationes illas? BAC. Rectè sanè illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cùm Lampsaci nuper essem, mihi accidit. Ego quidem ad vrbem accesseram, ille autem me recepit, hospitio apud se præbito. Posteaquam igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti, circa mediam propè noctem exurgens generosus ille: sed pudet dicere. APOL. Sollicitauitne te? BAC. Huiusmodi quippiam est. APOL. Quid tu autem porrò ad hæc? BAC. Quid enim aliud, quàm risi? APOL. Rectè sanè, quòd neque acerbè neque rusticè quicquam. Venia enim dignus est, si te formosum adeo sollicitauit. BAC. Huius gratia etiam te Apollo sollicitatũ meritò venerit. Formosus enim & tu, & præterea comatus, vt vel sobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè: nam præter comam etiam arcum gero.

Τί αὖ; λέγοιμι ὁμομητρίους ὦ Διόνυσε ἀδελφοὺς εἶ) Ερωτα, καὶ Ερμαφρόδιτον, καὶ Πρίαπον, ἀνομοίους ὄντας ταῖς μορφαῖς, καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι; ὁ μὲν γὰρ, πάγκαλος, καὶ τοξότης, καὶ δυνάμιν οὐ μικρὰν περιβεβλημένος, ἀπόντων ἀρχων· ὁ δὲ, θῆλυς, καὶ ἡμίανδρος, καὶ ἀμφίβολος τὴν ὄψιν. οὐκ ἂν ῥᾳδίως κρίναις εἴτ' ἔφηβός ἐστιν, εἴτε καὶ παρθένος· ὁ δὲ, καὶ παρὰ τὸ θῆλυ ἀνδρικὸς ὁ Πρίαπος. ΔΙΟ. μηδὲν θαυμάσῃς ὦ Απολλον. οὐ γὰρ ἡ Αφροδίτη αἰτία τούτου, ἀλλ' οἱ πατέρες, διάφοροι γεγενημένοι· ὅπου γε καὶ ὁμοπάτριοι πολλάκις ἐκ μιᾶς γαστρὸς, ὁ μὲν, ἄρσην, ἡ δὲ, θήλεια, ὥσπερ ὑμεῖς, γίνονται. ΑΠ. ναὶ· ἀλλ' ἡμεῖς ὅμοιοι ἐσμεν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύομεν· τοξόται γὰρ ἄμφω. ΔΙΟ. μέχρι μὲν τόξου, τἀ αὐτά, ὦ Απολλον· ἐκεῖνα δὲ, οὐχ ὅμοια, ὅτι ἡ μὲν Αρτεμις ξενοκτονεῖ ἐν Σκύθαις· σὺ δὲ, μαντεύῃ, καὶ ἰᾷ τοὺς κάμνοντας. ΑΠ. οἴει γὰρ τὴν ἀδελφὴν χαίρειν τοῖς Σκύθαις, ἤγε καὶ προεσκεύασται, ἐάν τις Ελλὴν ἀφίκηται ποτὲ ἐς τὴν Ταυρικὴν, σὺν ἐκπλεῦσαι μετ' αὐτοῦ, μυσαττομένη τὰς σφαγάς; ΔΙΟ. ἄγε ἐκείνη ποιοῦσα· ὁ μὲν γάρ τις Πρίαπος (γελοῖον γάρ τί σοι διηγήσομαι) παρὰ τῷ Λαμψάκῳ ἐλθόμενος, ἐγὼ μὲν παρῆλθον τὴν πόλιν· ὁ δὲ, ὑποδεξάμενός με, καὶ ξενίσας παρ' αὑτῷ, ὅπως ἀνεπαυσάμεθα ἐν τῷ συμποσίῳ ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι, καὶ ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐπαναστὰς ὁ γηραιὸς αἰδοῦμαι ἃ λέγειν. ΑΠ. ἐπείρασε σὲ; ΔΙΟ. τοιοῦτόν ἐστι. ΑΠ. σὺ δὲ τί ποτὲ πρὸς ταῦτα; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἐγέλασα; ΑΠ. ἄγε, ὦ μὴ χαλεπῶς, μηδὲ ἀγελαίως· συγγνωστὸς γὰρ εἰ καλόν σε οὕτως ὄντα ἐπείρα. ΔΙΟ. τούτου μὲν οὖν ἕνεκα καὶ ὅτι σὲ αὖ ὦ Απολλον ἀγάγοι τὴν πεῖραν· καλὸς γὰρ σύ, καὶ κομήτης, ὡς ἐνίοντα αὖ σοι τὸν Πρίαπον ὑπερφρήσαι. ΑΠ. ἀλλ' οὐκ ὑπερφρήσει γε ὦ Διόνυσε· ἔχω γάρ μου τῆς κόμης καὶ τόξα.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΜΑΙΑΣ.

MERCVRII ET MAIÆ. Eraſmo Roterod. interprete.

ΕΣτι γάρ τις ὦ μῆτερ ἐν θεοῖς θεὸς ἀθλιώτερος ἐμοῦ; ΜΑΙ. μὴ λέγε ὦ Ερμῆ τοιοῦτον μηδέν. ΕΡ. τί μὴ λέγω, ὃς τοσαῦτα πεφόρτισμαι ἔχω, μόνος κάμνων, καὶ πρὸς τοσούτους ὑπηρεσίας ἀφωσιωμένος; ἔωθεν μὲν γὰρ ἐξαναστάντα, σαίρειν δεῖ τὸ συμπόσιον καὶ διαῤῥῶσθαι τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα διατήσασθαι ἕκαστα, πρεσβεύειν τῷ Διΐ, καὶ διαφέρειν τὰς ἀγγελίας τὰς πρὸς αὐτὸν ἄνω καὶ κάτω ἡμεροδρομοῦντα. καὶ ἐπανελθόντα ἔτι κεκονιμένον, ἀμβροσίαν τὴν ἀμβροσίαν. πρὶν γὰρ νεώνητον τοῦτον οἰνοχόον ἥκειν, καὶ τὸν νέκταρ ἐμὲ διηθεῖν. τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲ νυκτὸς καθεύδω μόνος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ δεῖ με καὶ τότε τῶν Πλούτωνι ψυχαγωγεῖν, καὶ νεκροπομπὸν εἶναι, καὶ πρεσβεύειν τῷ δικαστηρίῳ. ἀρ' οὖν ἱκανά μοι τὰ τῆς ἡμέρας ἔργα, ὁ παλαίστρας εἶναι, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττειν, καὶ ῥήτορας διδάσκειν, ἀλλ' ἔτι καὶ νεκρικὰ συνδιαπονεῖσθαι μεμελετημένον. καίτοι τὰ μὲν τῆς Λήδας τέκνα, πρὸς ἡμέραν ἑκάτερος ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἅδου εἰσίν· ἐμοὶ δέ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ταῦτα κἀκεῖνα ποιεῖν ἀναγκαῖον. καὶ ὁ μὲν Αλκμήνης καὶ Σεμέλης υἱὸς, ἐν γυναικῶν δυσὶν ἡδόμενοι, διάγουσιν ἀφειμένοι· ὁ δὲ Μαίας τῆς Ατλάντος, διακονούμενος αὐτοῖς. καὶ νῦν ἄρτι ἥκοντά με ἀπὸ Σιδῶνος παρὰ τῆς Κάδμου θυγατρός, ἐφ' ᾧ πέπομφέ με ὁ πάππος, ὅ τι ποιοῦσα εἴη ἡ παῖς, μηδὲ ἀναπνεύσαντα, πέπομφεν αὖθις ἐς Ἄργος βλεπομένου τὴν Δανάην. εἶτ' ἐκεῖθεν, ἐς Βοιωτίαν φησὶν ἐλθών, ἐν παρόδῳ τὴν Αντιόπην ἰδέ. καὶ ὅλως, ἀπηόρηκα ἤδη. εἰ γοῦν μοι δυνατὸν ἦν, ἡδέως ἂν ἠξίωσα πεπαῦσθαι, ὥσπερ οἱ ἐν γῇ κακῶς δουλεύοντες. ΜΑΙ. ἔα ταῦτα ὦ τέκνον. χρὴ γὰρ πάντα ὑπηρετεῖν τῷ πατρὶ, νεανίαν ὄντα. καὶ νῦν ὥσπερ ἐπέμφθης, οὕτω ἐς Ἄργος, εἶτα ἐς τὴν Βοιωτίαν, μὴ καὶ πλανᾶς βραδυτῆτι λάθοις· ὀξύχολοι γὰρ οἱ ἐρῶντες.

ESt verò, mater, deus quiſquam in cœlo me miſerior? MA. Caue ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MER. Quid non dicam? qui quidem tantum negotiorum ſolus ſuſtineam, quibus delaſſor, in tã multa miniſteria diſtractus? Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq; verrendum cœnaculum vbi dij compotant. Tum vbi curiam in qua conſultant, vndique ſtrauero, ac ſingula ita vt oportet compoſuero, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſurſũ ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc ambroſiam apponere cogor. Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisſet, ego nectar etiam miniſtrabã. quódque eſt omnium indigniſſimum, ſoli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, verùm id quoque temporis neceſſe habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neque enim mihi ſufficiebant ſcilicet diurna negotia, dum verſor in palæſtris, dum in cõcionibus præconis vices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoq; prouincia accedat, vt ſimul etiam vmbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filij alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atq; inferos agitant: mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus, otioſi in cõuiuiis accumbũt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recèns Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem (nam ad hanc me legarat viſum quid ageret puella) priuſquã reſpiraſſem, & adhuc anhelũ de via, rurſum ad Argos amãdauit, viſurum quid cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam viſito. Adeo vt planè iam pariturum me negarim. quod ſi mihi licuiſſet, lubẽs profectò feciſſem id quod ſolẽt ij qui in terris durã ſeruiunt ſeruitutẽ. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quũ ſis iuuenis: ac nunc, quòd iuſſus es, Argos cõtende, deinde in Bœotiã: ne ſi ceſſaris, fueriſq; lentior, plagas etiam auferas: nã iracundi ſunt qui amãt.

MERCVRIVS.

Cõqueritur miſeriã & labores ſuos immenſos.

Illi duo Dialogi qui sequuntur, in alijs circa finem posterioris tomi ponuntur: quos nos, quia ipsi Deorum superiorum sunt, cum superioribus coniungendos putauimus.

ΔΙΟΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΥ.

IOVIS ET SOLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. QValia feciſti autem, Titanum peſſime? qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil nõ contutbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis iis quæ gerebantur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum mãſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam átq; rectorẽ currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo fias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam vnde vel ſperare potui hoc tantum futurum eſſe malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negotium hoc, & vt ſi quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiã equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuerſi abeunt, quemadmodum videlicet & iſtum tranſuersè abripuerunt, nunc quidem ad lævam, paulo autem pòſt ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant curſus, & in ſumma ſurſum ac deorſum, quocũque ipſis libitum fuiſſet. Ille autem ignarus neſciebat quomodo vtendum ipſis eſſet. SOL. Equidem omnia hæc ſciebam, & propterea reſiſtebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam. Poſtquam autem impenſiùs obſecrabat lacrymando quoque, & mater Clymene vnà cum ipſo: in currum impoſitum ſubmonui quo pacto oporteret inſiſtere viæ ipſum, quãtum in ſublime agitantem ſurſum ferri, deinde rurſum per decliue deorſum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret ſi non recta via ageret. At ille (puer enim erat) conſcenſo tanto igne, & vaſtæ adeo profunditati ſupernè incumbens, vt conſentaneum eſt, obſtupuit. Equi verò vt ſenſerunt non me eſſe eum qui conſcendiſſet, contempto adoleſcentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarũt.

Deeoquòd Phaethon curru Solis perperã ducẽs, punitus ſit.

Α Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων κάκιστε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ αὐόητῳ καὶ θύραθεν ἁρμα, ὃς τὰ μὲν κατέφλεξε, πορρωτέρω σφόδρα ἐλθών, τὰ δὲ ἔτρωσε κρύους ἀφθάρτως ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀποσπάσας τὸ πῦρ, καὶ ὅλως σφαλερὸν ὅ, τι δ' ἔμπαλιν ἐξειργάσατο, καὶ ξυνέχεε. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς ὃ γιγνόμενον, κατέβαλον αὐτὸν τῷ κεραυνῷ, σὺ δὲ λείψανον αἰθέρος ἐπέμεινεν ἄν, τοιοῦτον ἡμῖν τὸν καλὸν ἡνίοχον καὶ διφρηλάτην ἐκπέπομφας. ΗΛ. ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ ἐπείσθην ἐγὼ πολ-

Β λὰ ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἤλπισα τηλικοῦτον γενήσεσθαι κακόν; Ζ. σὺ γὰρ ἤδεις, ὅσης ἐδεῖτο ἀκριβείας τὸ πρᾶγμα, καὶ ὡς εἴ βραχύ τις ἐκβαίη τῆς ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σφοδρᾶς ἀνάγκης τὸν χαλινόν; εἰ γὰρ ἐνδοίη τις, ἀφηνιάζουσιν οὐδὲν ὡσπερ ἀμέλει καὶ τοῦτον ἐξήνεγκαν, ἄρτι μὲν ὅτι τὰ λαιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ὅτι τὰ δεξιά, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τῆς δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω τε κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δ' οὐκ εἶχεν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ.

C ταῦτα μὲν πάντα ἠπιστάμην, καὶ δι' τοῦτο αὐτεῖχον ὀπίσω, καὶ οὐκ ὀπίσευον αὐτῷ τὴν ἔλασιν· ἐπεὶ δ' κατελιπάρησε δακρύων, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ὅτι τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὲν χρὴ εὐσθενεῖν αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δ' ἐς τὸ ἄνω ἀφέντα ὑπαγαγεῖν, εἶπα· ἐς τὸ κάτωθεν αὖθις ὀπιθύειν, καὶ ὡς ἔχοι τῇ εἰς τὴν ἰόνιον, καὶ μὴ ἐφιέναι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. εἶπον δὲ καὶ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἰ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δ' (παῖς γὰρ ἦν) ὑπιδὰς τοσοῦτον πυρὸς, καὶ ὑπερφυᾶς

D ἐς βάθος ἀχανὲς, ἔξεπλάγη, ὡς εἰκός. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἤσθοντο οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ὑπιδεδεκότα, καταφρονήσαντες τοῦ μειρακίου, ἐξετράποντο τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν.

ὁ δὲ

ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἰόμενος, δεδιὼς μὴ ἐκπέσοι, αὐτὸς εἶχετο τῆς ἀντυγος. ἀλλὰ σκηνός τε ἤδη ἔχει τὸν δίκλων, καίτοι, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν δοκεῖ σοι πεῖσαι. Ζ. ἱκανὸν λέγεις, οἷα οὖν τολμήσας; νῦν μὲν οὖν συγγνώμην ἀποδώσομεν· ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, ἢν τι ὅμοιον παραμνησθῇς, ἢ τινὰ τοιοῦτον σαυτῷ διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα εἴσῃ, ὁπόσον τοῦ σοῦ πυρὸς ὁ κεραυνὸς πυρωδέστερος. ὡς ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτέτωσαν ὀπτὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα περ ἔπεσεν ἐκδιφρευθείς, ἠλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δακρύσασαι, καὶ ἀγάλματα γενέσθωσαν ὀπτὶ τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ῥυμὸς αὖτε, καὶ ἄτερος τῶν τροχῶν σεσύρτερωται) ἔλαυνε, καταγαγὼν τοὺς ἵππους· ἀλλὰ μέμνησο τούτων ἀπάντων.

A Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidē veniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illacrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu verò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis; ac vide vt memineris horum omnium.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

APOLLINIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΧεις μοι εἰπεῖν, ὦ Ἑρμῆ, πότερος ὁ Κάστωρ ὅστις τούτων, ἢ πότερος ὁ Πολυδεύκης; ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν διακρίναιμι αὐτούς. ΕΡΜ. ὁ μὲν δὴ ἡμῖν ξυγγενόμενος, σκηνὸς Κάστωρ ἐστίν, οὗτος δὲ Πολυδεύκης. ΑΠ. πῶς διαγιγνώσκεις; ὅμοιοι γάρ. ΕΡ. ὅτι οὗτος μέν, ὦ Ἀπολλον, ἔχει ὅτι τῷ προσώπου τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ἃ ἔλαβε παρὰ τῶν ἀπαγωνιστῶν πυκτεύων, καὶ μάλιστα, ὁπόσα ὑπὸ τοῦ Βέβρυκος Ἀμύκου ἐτρώθη, τῷ Ἰάσονι συμπλέων· ἄτερος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐμφαίνει, ἀλλὰ καθαρός ἐστι, καὶ ἀπαθὴς τὸ πρόσωπον. ΑΠ. ὠνησας, διδάξας τὰ γνωρίσματα· ὅτι τἄλλα πάντα ἴσα, τῷ ὠοῦ τὸ ἡμίτομον, καὶ ἀστὴρ ὑπαφαίω, καὶ ἀκόντιον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἵππος ἑκατέρῳ λευκός· ὥστε πολλάκις ἐγὼ τὸν μὲν προσεῖπον Κάστορα, Πολυδεύκη δ' ὄντα· τὸν δὲ τῷ Πολυδεύκους ὀνόματι. ἀτὰρ εἰπέ μοι καὶ τόδε τι δήποτε οὐκ ἄμφω ξυνόντες ἡμῖν, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας ἄρτι μὲν νεκρὸς, ἄρτι δὲ θεός ἐστιν ἄτερος αὐτῶν; ΕΡΜ. ὑπὸ φιλαδελφίας τοῦτο ποιοῦσιν. ἐπεὶ γὰρ ἔδει ἕνα μὲν τεθνάναι τῶν Λήδας υἱέων, ἕνα δὲ ἀθάνατον εἶναι, ἐμείναντο οὕτως ἀλλήλοις τὴν ἀθανασίαν.

C POtésne mihi dicere, Mercuri, vter istorum Castor est, aut vter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuero ipsos. M E R C. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. A P O L. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. M E R C. Quòd hic quidem, Apollo, habet in facie vestigia vulnerum quæ aliquando ab iis accepit quibuscum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio vulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atq; integer facie totus. APOL. D Operæpretium feciſti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminens, & iaculum in manu, & equus vtrique candidus. Quare sæpe equidem appellaui hunc Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem, Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscum versantur, sed ex diuiso, nunc quidem mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum? M E R C. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cùm oporteret alterum ex Ledę filiis mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatē.

APOL. Non ſanè prudenti, Mercuri, diuiſione. Siquidem nec aſpicient ſeſe mutuò hoc pacto, quod vel maximè opinor deſiderabant. Aut quomodo enim, cùm alter apud deos, alter apud manes exiſtat? Veruntamen, quemadmodum ego vaticinor, Æſculapius medetur, tu palæſtricã doces, puerorum exercitator optimus, Diana autem obſtetricatur: atque aliorum ſuam quiſque artem habet, vel Diis vel hominibus vtilem: hi verò quid agent nobis? an inertes atque otioſi conuiuabuntur nobiſcum, tam grandes cùm ſint? MER. Haudquaquã: ſed iniunctũ illis eſt, Neptuno vt miniſtrẽt & ſubſeruiãt, & obequitare ipſos oportet pelagus: & ſicubi nautas tẽpeſtate periclitantes aſpexerint, inſidentes nauigio, præſtare incolumes nauigantes. APOL. Bonam Mercuri, & ſalutarem narras artem.

Α ΑΠ. ὑ ξωετλὼ, ὦ Ερμῆ, τλὼ νομλὼ, εἴτε ϑεῖ ὄφονται οὕτως ἀλλήλους, ὅσῳ ἐπόϑουν, οἶμαι, μάλιστα. πῶς γὸ ὁ μὲν τῶδε ϑεοῖς, ὁ δὲ τῶδε τοῖς φθιτοῖς ὤν; πλὼ ἄλλα, ὥσπερ ἐγὼ μαντεύομαι, ὁ μὲν Ασκληπιὸς ἰᾶται, σὺ δὲ παλαίφν διδάσκϕς, παιδοτρίβης ἄριστος ὤν, ἡ δὲ Αρτεμις μαιεύεται, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος ἔχϕ τίνα τέχνλω, ἢ ϑεοῖς ἢ ἀνϑρώποις χρησίμλω. οὗτοι δ' ἢ ποιήσουσιν ἡμῖν, ἢ ἀργοὶ διωχήσονται, τηλικοῦτοι ὄντες; ΕΡ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρεσκεύακε δ' αὐτοῖν ὑπηρέτην τῷ Ποσειδῶνι, καὶ καϑιππεύφν δεῖ ὃ πέλαγος, καὶ αἴ που ναύτας χειμαζομένους ἴδωσιν, ὅτι καϑίστανται ὅτι ὃ πλοῖον, σώζειν τοὺς ἐμπλέοντας. ΑΠ. ἀγαϑλὼ, ὦ Ερμῆ, ϗ σωτήριον λέγϕς τλὼ τέχνλω.

Β

ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MARINI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Neque horum dialogorum diuerſa aut alia ratio eſt, quod ad occaſiones & argumenta pertinet, quàm ſuperiorum. Nam & ipſi ex Homericis ac Tragicis fabulis deſumpti ſunt, & eadem elegantia ac feſtiuitate nitent: niſi quòd omnes (quod idem tamen & in ſuperioribus propè fit) de rebus amatoriis tractant. Vnde illud quoque veriſimile eſt, Lucianum oſtendere voluiſſe, quòd quæcunque ſub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè Amori obnoxia ſint, ac voluptatem appetant: illúmque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem eſſe. Quòd autem Deos maximè ex amore deſipere atque inſanire, deinde & voluptatibus deditos eſſe fingit, ex profeſſione ſua facere videtur. Fuit enim, quãquam omnibus Philoſophorum factionibus ex æquo propè infeſtus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum aſſerebant, & Deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi paſſim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ.

DORIDIS ET GALATEÆ. Eraſmo Roterod. interprete.

DORIS. *De eoquòd Polyphemus nimiũ deformis & fœtidus adamauerit Galateam, & amatus ſit ab ea.*

FORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum iſtum paſtorem, aiunt amore tui depereire. GALA. Ne ride Doris: etenim qualis qualis eſt, Neptuno patre prognatus eſt. DOR. Quid tũ poſtea, ſi vel Ioue ipſo ſit progenitus, quum vſque adeò agreſtis atque hiſpidus appareat, quódque eſt omnium deformiſſimum, vnoculus? An verò credis genus illi quicquã profuturum ad formam?

C ΚΑλὸν ἐραστὼ ὦ Γαλάτεια φασί, τὸν Σικελὸν τῦτον ποιμένα ὑπεμεμνένας σοί. ΓΑ. μὴ σκῶπτε Δωρί· Ποσειδῶνος γὸ υἱός ἐστιν, ὁποῖος αὐτὸς ἦ. ΔΩ. τί οὖν, εἰ ϗ τῦ Διὸς αὐτὸς παῖς ὤν, ἄλλως ὕτω ϗ λάσιος ἐφαίνετο, καὶ ὃ πάντων ἀμορφώτατον, μονόφθαλμος; οἶδ' ὃ γλῦος ὀνῆσαί τι αὐτὸν πρὸς τλὼ μορφήν;

Γ Α. ὐδὲ ὃ λάσιον αὐτὸ, καὶ ὡς φὴς ἄγριον, ἀμορφόν ἐστιν. ἀνδρωδες γάρ· ὃ, τε ὀφθαλμὸς ὀρθὸς παρέπει τῷ μετώπῳ, καὶ δὲν ἐνδεέστερον ὁρᾷν, ἢ εἰ δύ' ἦσαν. Δ Ω. ἔοικας ὦ Γαλάτεια οὐκ ἐρᾶσθαι, ἀλλ' ἐρώμενον ἔχειν τὸν Πολύφημον, οἷα ἐπαινῇς αὐτόν. Γ Α. οὐκ ἐρώμενον· ἀλλὰ ὃ πρᾶγμα ἐνδεικτικὸν τοῦτο δ' φέρω ὑμῖν. καί μοι δοκεῖτε ὑπὸ φθόνου αὐτὸ ποιεῖν ὅτι ποιμένων ποτὲ, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς παίζοντας ἡμᾶς ἰδὼν ὀρθὸς τὴν ἠϊόνος ἐν τοῖς πρόποσι τῆς Αἴτνης, καλὸ μεταξὺ τὸ ὄρος καὶ τὴν θαλάττης αἰγιαλὸς ἀπομηκύνει, ὑμᾶς μὲν, οὐδὲ προσέβλεψεν· ἐγὼ δ' ἐξ ἁπασῶν ἡ κόρη ἐδόξα· ἡ καὶ μόνη ἐμοὶ ἐπέιχε τὸ ὀφθαλμόν. τοιοῦτα ὑμᾶς αἰτιᾶσθαι γὰρ ὡς ἀμείνων εἰμὶ, καὶ ἀξιέραστος· ὑμεῖς δ' πρόφητε. Δ Ω. εἰ ποιμένι δὲ ἔνδεξ κόρη τλῶ ὄψιν ἔδοξας, ὅτι φθονος οἵᾳ τετυχήκαμεν; καίτοι τί ἄλλο σοὶ ἐπαινέσαι εἶχεν, ἢ τὸ λευκὸν μόνον; καὶ γὰρ τοῦτο οἶμαι, ὅτι ξυνήθης ἐστὶ τυρῷ καὶ γάλακτι. πρώτα δὲν τὰ ὅμοια τούτοις ἠγάπας καλά. ἐπεὶ τάχ' ἄλλα ὁπότ' ἂν ἐθελήσῃς μαθεῖν, οἷα τυγχάνεις ἔσα τὸν ὄψιν, ἀπὸ πέτρας τινὸς εἴποτε γαλεώτης εἴη, ὀπτικῷ χρᾶσαι ἐς ὕδωρ, ἴδε σαυτὴν ὀρθὲν ἂν ἢ χρῆσαι λευκὴν ἀκριβῶς· οὐκ ἐπαινήσας ὃ τοῦτο, ἴσως μὴ ὀπτικρέπῃ αὐτῷ τὸ ἐρύθημα. Γ Α. τὸ μὴ ἐγὼ μοὶ ἡ ἀκρόττως λευκὴ, ὅμοιος ἐρασθεὶς καὶ τοῦτον ἔχω· ὑμῖν δ' οὐκ ἔστιν οὐ τινά, ἢ ποιμένα, ἢ ναύτης, ἢ πορθμὰς ἐπαινῇς. ὁ δὲ Πολύφημος, πάνυ ἀγαθὸς καὶ μουσικὸς ὀρθῶς. Δ Ω. σιώπα ὦ Γαλάτεια, ἠκούσαμέν αὐτοῦ ἄδοντος, ὁπότε ἐκώμασε πρῴην ὅτι σὲ, Ἀφροδίτη φίλη, ὄνον δύ' τις ὀλκάδα ἔδοξε. τὸ αὐτὸ δὲ ἡ πηκτὶς, οἷα κριὸν ἐλάφου γυμνὸν τὸ κρανίῳ· τὰ μὲν κέρατα, πήχεις ὡσεὶ ἕξ. ζυγώσας δ' αὐτὰ, καὶ ἀνάψας τὰ νεῦρα, ἅδε κἀλλοπι περιστρέψας, ἐμιγνύδη ἄμουσόν τι, καὶ ἀπρεπὲς. ἄλλο μὲν αὐτὸς βοᾷν, ἄλλο δ' ἡ λύρα ὑπήχει. ὥστε ἅδε κατέχειν τὸν γέλωτα ἐδυνάμεθα, ὅτι τῷ ἐρωτικῷ τὸ εἶναι ἄσματι. ἡ μὲν γὰρ Ἠχὼ οὐδὲ ἀποκρίνεσθαι αὐτῷ ἤθελεν, ὅτω κάλλος οὖσα, βρυχωμένῳ. δὴ ἠξιώσατο, εἰ φανείη μεμυθωμένη πρᾶξαι ᾠδήν, καὶ καταγέλασον. ἔφερε δ' ὁ ἐπέρασος τὸ τῆς ἀλκάλας ἀθυρμάτιον, ἄρκτου σκύλακα, καὶ ὃ λάσιον αὐτῷ προσεοικότα.

GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atq; agrestis, vt tu vocas, illum deformat: quin virile magis est. Porrò oculus media in frõte, decet etiã, quo quidem nihilo segniùs cernit, quã si duo forent. D O R. Videris Galatea nõ amantem habere Polyphemũ, sed illum potiùs adamare: sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamẽ insignem istã vestram insultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirũ inuidentia quadam isthuc facere videmini, propterea quòd ille quum fortè aliquando gregẽ pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludẽtes cerneret in prominentibus Ætnę pedibus, quà videlicet inter montẽ & mare littus sese in longum porrigit, vos ne aspexerit quidẽ: at ego omniũ vna visa sim formosissima, eoq; in vnam me coniecerit oculum. Ea res vos malè habet: nam argumẽtum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: vos contrà fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendum videri, si primũ pastori, deinde lusco formosa visa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, prẽter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquã, si quando trãquilla steterit, despectãs, temetipsã contẽplare: videbis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ: verũ is quidem nõ probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa immodicè cãdida, tamẽ eiusmodi habeo amantẽ: quum interim è vobis nulla sit, quã vel pastor, vel nauta, vel portitor aliquis miretur: cæterũ Polyphemus (vt alia ne dicã) etiã canendi peritus est. DOR. Tace ô Galatea: audiuimus illum canentẽ, quum nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses: nã lyrę corpus simillimũ erat cetuino capiti ossibus renudato: tũ cornua perinde quasi cubiti prominebãt: iis iunctis inductisq; fidibus, quas ne collope quidẽ circũtorquebat, agreste quiddã & absonum cantillabat, quũ aliud interim ipse voce caneret, aliud lyra succineret: ita vt tẽperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi voluit balanti, quum sit adeò garrula: imò puduisset si visa fuisset stridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in vnis armasius iste delicias suas, vrsi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem,

Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori tuum ipsius amicum nobis commõstra, qui meo sit formosior, quique doctiùs ac meliùs vel voce canat, vel cithara. DOR. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim vehementer amabilis: veruntamen istiusmodi amicum, qualis est Polyphemus, nempe totus hircum olens, tum crudis victitans carnibus, & hospites, si qui appulerint, deuorans, tibi habeas, eúmque tu mutuum ames.

A τίς οὐκ ἂν φθονήσαι σοι ὦ Γαλάτεια τοιούτου ἐραστοῦ; ΓΑΛ. οὐκοῦν σὺ Δωρὶ δεῖξον ἡμῖν τὸν σεαυτῆς, καλλίω δηλονότι ὄντα, καὶ ᾀδικώτερον, καὶ κιθαρίζειν ἄμεινον ὑπισχνούμενον. ΔΩ. ἀλλ' ἐραστὴς μὲν οὐδεὶς ἔστι μοι, οὐδὲ σεμνυόμαι ἐρᾶσθαι εἰ). τοιοῦτος δὲ, οἷος ὁ Κύκλωψ ὅδε, κινάδεως ἀπόζων ὡσπερ ὁ τράγος, ὠμοφάγος, ὡς φασι, καὶ σιτούμενος τοὺς ὑποδημοῦντας τῶν ξένων, σοὶ γένοιτο, καὶ σὺ αὐτερῴης αὐτόν.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

CYCLOPIS ET NEPTVNI. Iac. Micyl. interprete.

CYCLOPS. O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis verò est qui isthęc facere ausus fuit, Polypheme? CYC. Principiò quidem seipsum. Neminem vocabat: postquam autem effugit, atque extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEP. Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cùm alioqui non ita audax atque animosus sit? CYC. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxum autem quoddam mihi est perquam magnum) atque ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hîc igitur versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struẽdas præsentissimo, & maximè turbulento: nam statim omnia videbantur mihi posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prorsum apud me ampliùs ipse non eram: posteremò autẽ somno correptus iacui. Ille verò ex acuto vecte, eodemq; igne succenso insuper, etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiisti, fili, qui non interea exilueris, cùm excæcareris! Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus.

Vlysses Polyphemum excæcauit.

B Ω πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ κακοδαίμονος ξένου· ὃς μεθύσας, ἐξετύφλωσέ με, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. ΠΟ. τίς δὲ ὁ ταῦτα τολμήσας ὦ Πολύφημε; ΚΥ. Ὁ μὲν πρῶτον, ΟΥΤΙΝ ἑαυτὸν ἀπεκάλει. ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω ἦν βελῶν, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζεσθαι ἔφη. ΠΟ. οἶδα ὃν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον· ἐξ Ἰλίου δ' ἀνέπλει. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔπραξεν, οὐδὲ πάνυ θρασὺς ὤν; ΚΥ. κατέλαβον αὐτὸν ἐν τῷ ἄντρῳ, ἀπὸ τῆς νομῆς ἀναστρέφας, πολλούς τινας, ὑποβαλλομένους δηλονότι τοῖς ποιμνίοις. ἐπεὶ δὲ ἔθηκα τῇ θύρᾳ τὸ πῶμα (πέτρα δὲ ἔστι μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, φανὰν μάλιστα ὁ ἔφερον δένδρον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐφαίνοντο ἀποκρύπτειν αὑτοὺς πειρώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὡσπερ εἰκὸς ἦν, κατέφαγον λῃστὰς ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανουργότατος ἐκεῖνος, εἴτε C ΟΥΤΙΣ, εἴτε Ὀδυσσεύς ἐστιν, δίδωσί μοι πιεῖν φαρμάκου τι ἐγχέας, ἡδὺ μέν, καὶ θύοσμον, ὑποβλητικώτατον δὲ, καὶ ταραχωδέστατον· ἀπόπτα γὰρ θύειν ἐδόκει μοι περιφέρεσθαι πάντα, καὶ ὅ ἀπήλαιον αὐτὸ αἰεὶ μετέφερετο, καὶ οὐκ ἐπὶ ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ἦμεν· τέλος δὲ ἐς ὕπνον κατεπάδων. ὁ δὲ, ἀποξύσας τὸν μοχλὸν, καὶ πυρώσας γε, ὥσπερ ἐπ' ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα· καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι ὦ Πόσειδον. ΠΟ. ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μεταξὺ τυφλούμενος. ὁδὶ δὲ οὗτος Ὀδυσσεὺς πῶς διέφυγε; ἢ γὰρ δὴ δῆλον ὅτι ἐδυνήθη ἀποκινῆσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας.

ΚΥ. Ἀλλ' ἐγὼ ἀφῆλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἑξιόντα· καὶ καθίσας παρὰ τὴν θύραν, ἐθήρων ταῖς χερσὶ σκιπτάσας, μόνα προεὶς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομήν, σκυτιλαμβος ὡς κριῷ, ὁπόσα ἐχρῆν παράπλην αὐτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ΠΟ. μανθάνω· ἀλλ' ἐκείνοις, ὅτε ἔλαθεν σε ἐξελθών, μὴ ἀπὸ τοὺς δήμους τε Κύκλωπας ἔδραμε βοηθοῦσα ἐπ' αὐτόν. ΚΥ. συνεκάλεσα ὦ πάτερ, καὶ ἦκον. ἐπεὶ δ' ἤρετο τὸ ὄνομα, κἀγὼ ἔφην ὅτι ΟΥΤΙΣ ἐστί, μᾶλλον χολῶν διηνεκῶς με, ὡς ἔοικε, ἀπιόντες. οὕτω κατεσοφίσατό με ὁ καταράτος τῷ ὀνόματι. καὶ ὁ μάντις ἐκέλευσε με, ὅτι καὶ ὀνήσειν ἐμοὶ δοκῶ συμφορᾶν, οὐδ' ὁ πατὴρ φησὶν ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Π. θάρρει ὦ τέκνον, ἀμυνῶμαι γὰρ αὐτόν, ὡς μάθῃ ὅτι εἰ καὶ πήρωσιν μοι ὀφθαλμοῦ ἰάσασθαι ἀδύνατον, τά γε ὦν τὰ πλείονται, ὃ σώζειν αὐτοῖς καὶ ἀπολλύναι ἐπ' ἐμοὶ πεφύκασι· πλεῖ δὲ ἔτι.

ACYC. At ego amoui ipsũ, quò faciliùs illũ comprehenderem inter egrediendũ. Ac collocato me ipso ad fores, extentis manibus venabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negotio dato, quęnam ipsũ agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rẽ. Sub illis latuit te, clã se subducẽs, at cęteros certè Cyclopas cõueniebat te inuocare cõtra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam venerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum B discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac, Ne pater quidẽ Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEPTV. Confide fili: vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΙ τοῦτο ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτε αἱ ἁμίγνυσαι τῇ ἅλμῃ, ὡς ἔθος ποταμοῖς ἅπασιν, ὅτε αἱ ἀναπαύῃ σεαυτὸν διαχυθείς, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξυνεχῶς, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἁμίγνης ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπείγῃ; οὐκ οἶσθ' ὅπου βυθίου ἐστόδυς, καθάπερ οἱ λάβραι καὶ ἐρωδιοί, καὶ ἔοικας αἰακύψων που, καὶ αὖθις ἀναφανῆναι σεαυτόν. ΑΛ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμά ἐστιν ὦ Ποσείδον, ὥστε μὴ ἔλεγχε. πεφίλημαι δὲ καὶ αὐτὸς πολλάκις. ΠΟ. γυναικὸς ὦ Ἀλφειέ, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; ΑΛ. οὐκ· ἀλλὰ πηγῆς ὦ Ποσείδον. Π. ἡ δὲ, ποῦ σοι γῆς αὕτη ῥεῖ; ΑΛ. νησιώτης ἐστὶ Σικελικὴ· Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. ΠΟ. οἶδα οὐκ ἄμορφον ὦ Ἀλφειὲ τὴν Ἀρέθουσαν, ἀλλὰ διαυγής τέ ἐστι, καὶ διὰ καθαροῦ ἀναβλύζει, καὶ ὕδωρ ὑπιστρέπει ταῖς ψηφίσιν, ὅλον ὑπὸ αὐτῶν φαινόμενον ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς δηλητῶς οἶδα τὴν πηγὴν ὦ Ποσείδον πρὸ ἐκείνης ἧν ἀφῖγμαι. ΠΟ. ἀλλ' ἄπιθι μόνος, καὶ θύτυχε ἐν ᾧ ἔρωτι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, ποῦ τὴν Ἀρέθουσαν εἶδες, αὐτὸς μέν, Ἀρχαὶ ὦν, ἡ δὲ, ἐν Συρακούσαις ἐστίν;

QVid hoc, Alphee, quòd tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum salsugine misceris, perinde vt solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsũ aquis diffusis, sed per mare velut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiã & purus cursu laberis? nescio quò locorũ in profundum teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeę faciunt, submerso: ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectãdum exhibere. ALPH. Amatoria quędam res hæc est, Neptune: quamobrem ne mihi vitio vertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. NEP. Mulierémne, Alphee, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsarum vnam aliquã? ALP. Non, verùm fontem Neptune quendam. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? ALP. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio: non deformẽ sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & per purum scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquę etiã calculi gratiã addunt, supra quos tota ea velut argẽtea apparet. ALP. Vt verè nosti fontẽ hunc, Neptune! ad illũ igitur abeo nũc. NEP. Sed abi quidẽ, & feliciter vtere amore. illud autẽ mihi dic, vbi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cũ sis, fons autem ille in Syracusis manet?

NEPTVNVS.

ALP. Properãtem me moraris Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miscearis, & in vnam aquam redigamini.

Α ΑΛ. ἐπειγόμενόν με κατέχεις ὦ Ποσείδον, περίεργα ἐρωτῶν. ΠΟ. οὐ λέγεις. χώρει παρὰ τὸν ἀγαπώμενον· καὶ αὖθις ἀπὸ τῆς θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

MENELAOY KAI ΠΡΩΤΕΩΣ.

MENELAI ET PROTEI. Eodem interprete.

MENELAVS. AT in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtique cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licèt, tamen neque hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neque adducor vt credã. PRO. Ne mireris Menelaë. fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: verum tamen videris mihi (dicetur enim hîc apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: cùm interim ipse nihil tale fias. PROT. Et quænam adeo deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis vidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquam ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantùm ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë videris mihi neque Polypum vidisse vnquam, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. MEN. Verùm Polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libẽter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorẽ, imitando saxum, quòd videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MEN. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. MEN. Videns equidem vidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet, ignem atque aquam fieri.

Β Ἀλλ' ὕδωρ μὲν σε γίνεσθαι ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, σάλιον γε ὄντα, καὶ δένδρον ἐπὶ φορητόν· καὶ ἐς λέοντα ὁπότε ἀλλαγείης, ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως. Εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πολύ θαυμάζω, καὶ ἀπιστῶ. ΠΡ. μὴ θαύμαζε ὦ Μενέλαε. γίγνομαι γάρ. ΜΕ. εἶδον ἐγὼ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς, (εἰρήσῃ γὰρ πρὸς σέ) γοητείαν τινὰ προσάγειν τῷ πράγματι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς οὐδὲν τοιοῦτο γιγνόμενος. ΠΡ. Ἐν τίς αὖ ἡ ἀπάτη ὅτι τῶν ὑπαρχόντων γίγνοιτο; οὐκ αἰσθόμενός τις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες ἐς ὅσα μετεποίησα ἐμαυτόν; εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς εἶναι δοκεῖ, φαντασία τις περὶ τὴν ὀφθαλμὴν ἰσαμένη, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, προσπέλασόν μοι ὦ γενναιότατε τὴν χεῖρα. εἴσῃ γὰρ εἰ ὁρᾶσθαι μόνον, ἢ καὶ ὃ καῦσαι τότε μοι προσέσται. ΜΕ. οὐκ ἀσφαλὴς ἡ πεῖρα ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς οὐδὲ Πολύποδα ἑωρακέναι πώποτε, ὅθ' ὁ παθὼν ὁ ἰχθὺς οἷα εἰδέναι. ΜΕ. ἀλλὰ τὸν μὲν Πολύποδα εἶδον, ἃ πάσχει δὲ ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ.

C

D ΠΡ. ὁποῖα ἂν πέτρα προσελθὼν ἁρμόσῃ ταῖς κοτύλαις, καὶ προσφυὴς ἔχῃ τοῖς πλεκτάνοις, σκευὴν ὅμοιον ἀφαιρέσεται ἑαυτόν, καὶ μεταβαλὼν τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τοὺς ἁλιέας, μὴ δηλαδὴ τῶν, μηδὲ φανερὸς ὢν δηλαδὴ τοῦτο, ἀλλ' ἐοικὼς τῷ λίθῳ. ΜΕ. φασὶ ταῦτα· ὃ δὲ σὺ πολλῷ παραδοξότερον ὦ Πρωτεῦ. ΠΡ. οὐκ οἶδα ὦ Μενέλαε, τίνι δὴ ἄλλῳ πιστεύσας, τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν; ΜΕ. ἰδών, εἶδον. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τερατῶδες, τὸν αὐτὸν, πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

ΠΑΝΟΠΗΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΗΣ.

PANOPES ET GALENES. Iacobo Micyllo interprete.

Εἶδες ὦ Γαλήνη οἷα ἐποίησεν ἡ Ἔρις ἐς τὸ δεῖπνον ἐν Θετταλίᾳ, διότι μὴ καὶ αὐτὴ ἐκλήθη ἐς τὸ συμπόσιον; ΓΑ. ἔγωγε· ἐγὼ γὰρ ἐκεῖ παρῆν. ἀλλ' ἐκέλευσέ με ὁ Ποσειδῶν ἀκύμαντον ἐν τοσούτῳ φυλάττειν τὸν πέλαγος. τί δ' οὖν ἐποίησεν ἡ Ἔρις μὴ παροῦσα; ΠΑ. ἡ Θέτις καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπεληλύθεσαν ἐς τὸν θάλαμον, ἅτε τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος παραπεμφθέντες. ἡ Ἔρις δὴ ἐν τοσούτῳ λαβοῦσα πῶλον, ἐδεδώκει δὲ ῥᾳδίως, τῷ μὲν πινόντων, οἴνου ἢ χρυσοῦ ὄντων, ἢ τοῦ Ἀπόλλωνι κιθαρίζοντι, ἢ ταῖς Μούσαις ᾀδούσαις, προσεχόντων τὸν νοῦν, ἐνέβαλεν ἐς τὸ συμπόσιον μῆλόν τι πάγκαλον, χρυσοῦν ὅλον ὦ Γαλήνη. ἐπεγέγραπτο δέ, Η ΚΑΛΗ ΛΑΒΕΤΩ. κυλινδουμένου δὲ τοῦτο ὥσπερ ἐξεπίτηδες, ἦκε ἔνθα Ἥρα τε, καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἀθηνᾶ κατεκλίνοντο. καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἀπελόμενος ἐπελέξατο τὰ γεγραμμένα, αἱ μὲν Νηρηίδες ἡμεῖς ἀπεσιωπήσαμεν. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, ἐκείνων παρουσῶν; αἱ δὲ ἀντεποιοῦντο ἑκάστη καὶ αὐτὴ εἶναι τὸ μῆλον ἠξίουν. καὶ εἰ μή γε ὁ Ζεὺς διέκρινεν αὐτάς, καὶ ἄχρι χειρῶν προὐχώρησε τὰ πράγματα. ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτὰς μὲν, ἔφη κελεύειν περὶ τούτου (κρίνειν ἐκείνας αὐτὸν δικάσαι ἠξίουν) ἀπιέναι δὲ ἐς τὴν Ἰδην πρὸς τὸν Πριάμου παῖδα· ὃς οἶδέ τε διαγινώσκειν τὴν καλλίονα, φιλόκαλος ὤν, καὶ οὐκ ἂν ἐκεῖνος κρίναι κακῶς. ΓΑ. τί οὖν αἱ θεαὶ ὦ Παίοπη; ΠΑ. τὴμερον οἴμῳ ἀπῖσαι πρὸς τὴν Ἰδην. ΓΑ. καί τις ἤδη μετὰ μικρὸν ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν κρατήσασαν; ΠΑ. ἤδη σοι φημί, οὐκ ἄλλη κρατήσει, τῆς Ἀφροδίτης ἀγωνιζομένης, ἢν μή τι πάθῃ ὁ διαιτητὴς ἀμβλυώττων.

A VIdistíne, Galene, heri, qualia fecit Eris ad cœnam in Thessalia, propterea quòd non & ipsa vocata fuerat ad conuiuium? GAL. Haud conuiuata equidem vobiscum tum fui: nam me Neptunus iusserat tranquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cùm præsens non adesset? PAN. Thetis ac Peleus concesserant intrò in thalamum, deducentibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam B autem applaudentibus vel Apollini citharam personanti, vel Musis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in cõuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atq; aurcũ, Galene, totum. Inscriptum autem erat his verbis: FORMOSA ACCIPIAT. Dũ igitur volutatur hoc, tanquam ex composito iactum peruenit eò loci, vbi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde vbi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptũ erat: nos quidem Nereides cum silentio sedebamus: (quid enim agendum erat illis præsentibus?) illæ verò inter se cõtendebant, ac quælibet suum illud esse volebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus vsque res hęc processisset. Verùm ille, Ipse quidem, inquit, nõ feram iudiciũ de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare vellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quęnam formosior sit, vtpote elegantiæ studiosus & ipse: & non facilè, talis cùm sit, iudicauerit malè. GALE. Quid igitur ad hæc Deæ illę, Panope? PAN. Hodie, arbitror, in Idam abeunt. GAL. Et quis veniet paulo pòst qui nobis renunciet eam quæ vicerit? PAN. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia vincet veniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ, ΑΜΥΜΩΝΗΣ, ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI. Eodem interprete.

Ἐπὶ τὴν Λέρναν ὦ Ποσείδον παραγίγνεται καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑδρευσομένη παρ-

AD Lernam, Neptune, quotidie venit aquatum virgo, pulchra omni-

no ſpecies. Haud equidem ſcio formoſiorem vllam puellam vidiſſe me. NEP. Liberám ne dicis, Triton, an verò ſerua quæpiam eſt, quæ aquam ferre ſolet? TRI. Minimè verò, ſed Danai illius filia, vna ex quinquaginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ vocaretur, & genus ipſius. Danaus autem duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquam hauriendam mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſę vt ſint. NEP. Soláne autem venire ſolet longã adeo viam ex Argis ad Lernã vſque? TRIT. Sola: nam ſiticuloſum ipſum Argos eſt, vt noſti: quare neceſſe B eſt ſemper aquatum venire illam. NEP. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. TRIT. Eamus. iam enim tempus quoque eſt cùm aquatum ire ſolet. Ac prope mediam circa viam alicubi eſt petendo Lernam. NEP. Proinde currum iunge, vel, an hoc longiorem rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu verò potiùs delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc ſiſte: inequitãdo enim illi quàm celerrimè prouehar. TRI. Ec- C ce tibi hunc delphinum omnium velociſſimum. NEP. Probè ſanè. prouehamur igitur. Tu verò iuxta natando conſequere me, Triton. Ac poſteaquam ad Lernam iam aduenimus, ego quidem hîc in inſidiis ero; tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedentem ſentias. TRIT. Eccam tibi, propè eſt. NEP. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendenda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiam es, ac videris ab Ægypto patruo noſtro ablegatus eſſe! quare clamando patrem D vocabo. TRIT. Tace Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi ô homo vim facis, atque hinc in mare abſtrahis? Ego verò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. NEP. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciam: ſed & fontem cognominem tibi emanare hîc ſinam, percuſſo tridente ſaxo hoc iuxta æſtuarium, & tu ipſa felix atq; beata eris, ac ſola ſororum obita morte aquam non geſtabis.

A θένος, πάγκαλόν τι χρῆμα, οὐκ οἶδα ἔγωγε καλλίω παῖδα ἰδών. ΠΟ. ἐλθὼν ἔφερε τινὰ ὦ Τείτων λέγεις, ἢ θεράπαινά τις ὑδροφόρος ἐστίν. ΤΡ. ἄριστον· ἀλλὰ τῦ Δαναοῦ ἐκείνου θυγάτηρ, μία τῶν πεντήκοντα καὶ αὐτὴ, Ἀμυμώνη τοὔνομα. ἐπυθόμην γὰρ ἥτις καλοῖτο, καὶ ὅ γένος. ὁ Δαναὸς δὲ σκληραγωγεῖ τὰς θυγατέρας, καὶ ἐργάζεσθαι διδάσκει, καὶ πέμπει ὕδωρ τε ἀρυσομένας, καὶ τἄλλα, παιδεύων ὅπως ἔσονται αὐτάς. ΠΟΣ. μόνη δὲ πορεύεται μακρὰν οὕτω τὴν ὁδὸν ἐξ Ἄργους ἐς Λέρναν; ΤΡ. μόνη. πολυδίψιον δὲ τὸ Ἄργος ὡς οἶσθα· ὥστε ἀνάγκη ἀεὶ ὑδροφορεῖν. ΠΟ. ὦ Τείτων, ὡς μετεῖσί με διεπράξας εἰπὼν τὰ περὶ τῆς παιδός· ὥστε ἴωμεν ἐπ' αὐτήν. ΤΡ. ἴωμεν· ἤδη γὰρ καιρὸς τῆς ὑδροφορίας. καὶ σχεδόν που κατὰ μέσην τὴν ὁδόν ἐστιν ἰοῦσα ἐς τὴν Λέρναν. ΠΟΣ. σὺ μὲν ζεῦξον τὸ ἅρμα· ἢ τοῦτο μὲν πολλὴν ἔχει τὴν διατριβὴν ἐπάγειν τοὺς ἵππους τῷ ζυγῷ, καὶ τὸ ἅρμα ὑποκυλίειν; σὺ δὲ ἄλλο δελφῖνά μοι τινὰ τῶν ὠκέων προάγαγε· ἐφιππάσομαι γὰρ ἐπ' αὐτῷ πάνυ. ΤΡ. ἰδοὺ σοὶ ὅτου ὁ δελφίνων ὠκύτατος. ΠΟΣ. ἄγε ἀπελαύνωμεν. σὺ δὲ παρανήχου ὦ Τείτων. κἀπειδὴ πάρεσμεν ἐς τὴν Λέρναν, ἐγὼ μὲν λοχήσω ἐνταῦθά που, σὺ δ' ἀποσκόπει ὁπότ' ἂν αἰσθῇ προσιοῦσαν αὐτήν. ΤΡ. αὕτη σοι πλησίον. ΠΟ. καλὴ ὦ Τείτων καὶ ὡραία παρθένος· ἀλλὰ συλληπτέα ἡμῖν ἐστιν. ΑΜΥ. αἰαῖ ξένε, ποῖ με ξυναρπάσας ἄγεις; αἰσθαπόδιστός εἶ, καὶ ἔοικας ἡμῖν ἀπὸ Αἰγύπτου τῦ θείου ἀπεσταλῆναι· ὥστε βοήσομαί σου τὸν πατέρα. ΤΡ. σιώπησον ὦ Ἀμυμώνη, Ποσειδῶν ἐστί. ΑΜΥ. τί Ποσειδῶν λέγεις; τί βιάζῃ με ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἐς τὴν θάλατταν καθέλκεις; ἐγὼ δὲ ἀποπνιγήσομαι ἡ ἀθλία καταδῦσα. ΠΟ. θάρρει, οὐδὲν δεινὸν πάθῃς, ἀλλὰ καὶ πηγὴν ἐπώνυμόν σοι ἀναδοθῆναι ἐάσω ἐνταῦθα, παταξας τῇ τριαίνῃ τὴν πέτραν πλησίον τῦ κλύσματος. καὶ σὺ εὐδαίμων ἔσῃ, καὶ μόνη τῶν ἀδελφῶν ὑδροφορήσᾳς ἀποθανοῦσα.

ΝΟΤΟΥ ΚΑΙ ΖΕΦΥΡΟΥ.

NOTI ET ZEPHYRI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΑὐτὴν ὦ Ζέφυρε τὴν δάμαλιν, ἣν ἀφ' ἁλὸς τῷ πελάγους ἐς Αἴγυπτον ὁ Ἑρμῆς ἄγει, ὁ Ζεὺς διεκόρησεν ἀλοὺς ἔρωτι; ΖΕ. ναὶ ὦ Νότε· ἡ δαμάλις ὅ τότε, ἀλλὰ παῖς ἦν τοῦ ποταμοῦ Ἰνάχου. νῦν δὲ ἡ Ἥρα τοιαύτην ἐποίησεν αὐτὴν ζηλοτυπήσασα, ὅτι καὶ πάνυ ἐώρα ἐρῶντα τὸν Δία. ΝΟ. νῦν οὖν ἔτι ἐρᾷ τῆς βοός; ΖΕ. καὶ μάλα. καὶ ἀφ' τούτου εἰς Αἴγυπτον αὐτὴν ἔπεμψε· καὶ ἡμῖν προσέταξε μὴ κυμαίνειν τὴν θάλατταν ἕστ' ἂν ἀφικνῆται, ὡς ἀποτεκοῦσα ἐκεῖ. κύει δὲ ἤδη· θεὸς γάρ οἶσιν καὶ αὐτή, ἐκ Διός τε θεόν. ΝΟ. ἡ δάμαλις θεός; ΖΕ. καὶ μάλα ὦ Νότε. ἀρξεῖ τε, ὁ Ἑρμῆς ἔφη, τῶν πλεόντων, καὶ ἡμῶν ἔσται δέσποινα, ὃν τινα αὐτὴ ἐθέλῃ ἐκπέμψαι, ἢ κωλύσαι ἐκπνεῦσαι. ΝΟ. θεραπευτέα τοίγαρουν ὦ Ζέφυρε, ἤδη δέσποινά γε οὖσα· νὴ Δία δύσερως γάρ, ἅτε γοῦν. ΖΕ. ἀλλ' ἤδη γὰρ διεπέρασε, καὶ ἐξένευσεν ἐς τὴν γῆν. ὁρᾷς ὅπως οὐκέτι μόνον τετραποδίζει βαδίζει, ἀνορθώσας δ' αὐτὴν ὁ Ἑρμῆς, γυναῖκα παγκάλλω αὖθις ἐποίησε; ΝΟ. παράδοξα γοῦν ταῦτα ὦ Ζέφυρε. οὐκ ἔτι τὰ κέρατα, οὐδὲ οὐρά, καὶ διχηλὰ τὰ σκέλη, ἀλλ' ἁβρὰς κόρη. ὁ μόνος τοι Ἑρμῆς τί παθών, μεταβέβληκεν ἑαυτόν, καὶ αὖτε νεανίου, κυνοπροσώπους γεγένηται; ΖΕ. μὴ πολυπραγμονῶμεν, ὅτε ἄμεινον οὐκ οἶδε τὰ πρακτέα.

NVm hanc, Zephyre, iuuẽcam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter amore captus vitiauit? ZEPH. Hanc ipsam, Note: sed iuuenca tum non erat, sed puella, Inachi fluuij filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd videbat Iouem illam prorsus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atque admodum: & propterea in Aegyptum ipsam misit, nobísque edixit ne conturbaremus mare, donec illa transnatasset, vt quæ illic paritura sit: fert autem vterum modò, Deúsque fiet cùm ipsa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodum, Note, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac nostra erit domina, vt quẽcunque nostrum volet, emittat vel prohibeat spirare. NOT. Colenda igitur obseruandaq; nobis erit, Zephyre, iam domina certè cùm sit: nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH. Sedenim iam traiecit, & in terrã enatauit. Vides vt nõ ampliùs quadrupes incedat, sed erectam ipsam Mercurius denuo mulierem formosam prorsus reddidit? NOTVS. Mira nimirum hæc Zephyre: nusquã ampliùs neque cornua illius, neque cauda, neque tibiæ bifidæ, sed amabilis puella est. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam caninam faciem præ se ferens? ZEPH. Ne curiosiùs persequamur ista, quandoquidem meliùs ille quæ facienda sint, nouit.

NOTVS.

Io in vãcam.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΦΙΝΩΝ.

NEPTVNI ET DELPHINVM. Iacobo Micyllo interprete.

ΕΥγε ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε· καὶ πάλαι μὲν ὁ τοῦ Ἰνοῦς παιδίον ὀπτὸν τὸν Ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ὑποδεξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων μετὰ μητρὸς ἐμπεσόν· καὶ νῦν σὺ τὸν κιθαρῳδὸν τοῦτον τὸν ἐκ Μηθύμνης αἰδοίων, ἐξενήξω ἐς Ταίναρον αὐτῇ σκευῇ, καὶ κιθάρᾳ· οὐδὲ ἀφείδες κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολλύ-

DLAudo, rectè facitis Delphines, quòd semper amantes hominum estis. Nam & olim Inus filium in Isthmum portastis, exceptum à Scironiis scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo isto Methymnensi cum ipso ornatu & cithara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à nautis perire illũ.

NEPTVNVS.

Delphini amatores hominum.

Sic Arion transuectus.

DEL. Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atque equidem ob id reprehendo Bacchũ, quòd vos nauali prælio superatos ita transformauit, cùm deberet captiuos solũ in deditionem accipere: quemadmodum & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem diues iã factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriã, Methymnam videlicet, spectãdas ibi diuitias suas exhibere. Ac cõscensa ad traiiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus est multum auri secum ferre, vbi ad medium fermè Ægæum peruentum fuit, insidiari illi nautę cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato priùs mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquã statim omnino moriturus. Ego verò excepto atq; impositio illo, enataui vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studiũ erga Musicam tuum. dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

Α μῶν. ΔΕΛ. μὴ θαυμάσῃς ὦ Ποσείδον, εἰ τοῖς ἀνθρώποις εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἰχθύες γεγόμενοι. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας, μετέβαλε, δέον χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ὑπηγάγετο. ὅπως γοῦν τὰ περὶ τὸν Ἀρίονα τὸν ἐλθόντα ὦ Δελφίν; ΔΕΛ. ὁ Περίανδρος οἶμαι, ἔχαιρεν αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ὅτι τῆ τέχνῃ. ὁ δὲ, πλουτήσας παρὰ τοῦ τυράννου, ἐπεθύμησε πλοῦσιος οἴκαδε ἐς τὴν Μήθυμναν, ὅπιδείξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ὁπλισάς πορθμεῖόν τινος κακούργων ἀνδρῶν, ὡς ἔδοξε πολὺν ἄγων χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐλθόντα, ὑπεβουλεύοντο αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δὲ (ἠκροώμην γὰρ ἁπάντων παρὰ τὸν πρύμνην τῷ σκάφει) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀλλὰ τὴν σκευὴν ἀναλαβόντά με, καὶ ἄσματι θρηνῶδές τινα ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκεῖνα ἐάσατε ῥίψαι ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦται. καὶ ἀνέλαβε τὴν σκευὴν, καὶ ἦσε πάνυ λιγυρῶς· καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ὑπολαβών, καὶ ἀναθέμενος αὐτὸν, ἐξενηξάμην ἔχων εἰς Ταίναρον. ΠΟΣ. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας. ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν ἀποδέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροάσεως.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

NEPTVNI ET NEREIDVM. Eodem interprete.

NEPTVNVS. FRetum hoc quidẽ angustum, in quod puella delapsa, submersa est, Hellespontus ab ipsa vocetur: cadauer autem ipsum vos Nereides acceptum in Troadem auferte, vt ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hîc in cognomine pelago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, vt quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. NEPT. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est, neque etiam aliàs honestum, hîc illam alicubi sub arena iacere: sed, quod dixi, in Troade in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quòd paulo pòst eadem ipsa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus,

Helle ab ariete in mare delapsa.

D ΤΟ μὲν στενὸν τοῦτο, ἐς ὃ ἡ παῖς κατενέχθη, Ἑλλήσποντος ἀπ' αὐτῆς καλείσθω. τὸν δὲ νεκρὸν, ὑμεῖς ὦ Νηρηίδες παραλαβοῦσαι, τῇ Τρῳάδι παραπέμψατε, ὡς ταφείη ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων. ΝΗ. μηδαμῶς ὦ Ποσείδον. ἀλλ' ἐνταῦθα ἐν τῷ ἐπωνύμῳ πελάγει τεθάφθω· ἐλεεῖται γὰρ αὐτὴν, οἰκτίσαι τὰ τῆς μητρυιᾶς πεπονθυῖαν. ΠΟ. τοῦτο μὲν ὦ Ἀμφιτρίτη θέμις. οὐδ' ἄλλως καλὸν ἐνταῦθά που κεῖσθαι τὴν θάμιμον αὐτὴν, ἀλλ' ὅπερ ἔφης ἐν τῇ Τρῳάδι ἐν τῇ Χερρονήσῳ τεθάφθαι. ἐκεῖνο δὲ παραμύθιον ἔσται αὐτῇ, ὅτι μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ καὶ ἡ Ἰνὼ πείσεται, καὶ ἐμπεσεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀθάμαντος διωκομένη εἰς τὸ πέλαγος,

ἀπ' ἄκρας τῆς Κιθαιρῶνος, καθόσον καθήκει ἐς τὸ θάλασσαν, ἔχουσα καὶ τὸν υἱὸν ὁπὶ τῆς ἀσκάλης. ΝΗ. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο σῶσαι δεήσει, ἡφαιστάμυος τοῦ Διονύσου· ἔφορος γὰρ αὐτοῦ καὶ τροφὸς ἦν ἡ Ἰνώ. ΠΟ. οὐκ ἐχρῆν οὕτω πονηρὸν ὄντα παῖδα· ἀλλὰ τοῦ Διονύσου ἀηδιεῖν οὐ δίκαιον Ἀμφιτρίτην οὐκ ἄξιον. ΝΗ. αὐτὴ ἄρα ἡ παῖς δοῦσα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κριοῦ· ὁ ἀδελφὸς δὲ ὁ Φρίξος ἀσφαλῶς ὀχεῖται; ΠΟ. εἰκότως. νεανίας γάρ, καὶ δυνατὸς αὐτέχειν τοῖς τὴν φορὰν· ἡ δὲ, οἷα δὴ ἀπειρία ὀπισθίασα ὀχήματος καινοῦ δοξάσῃ, καὶ ἀπιδοῦσα ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐκπλαγεῖσα, καὶ τοῦ θάμβους ἅμα ἐλθεῖσα, καὶ ἰλιγγιάσασα τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὁρμὴν τοῦ πηδήσεως, ἀκρατὴς ἐγένετο τῶν κεράτων τοῦ κριοῦ, οὓς τέως ἀπείληπτο· καὶ κατέπεσεν ἐς τὸ πέλαγος. ΝΗ. οὐκοῦν ἐχρῆν τὸ μητέρα τὴν Νεφέλην βοηθεῖν πεπτωκυίᾳ. ΠΟ. ἐχρῆν· ἀλλ' ἡ Μοῖρα πολλῷ τῆς Νεφέλης δυνατωτέρα.

A ex ſummo Cithærone, quà in mare porrigitur, vnà cum filio quem in vlnis geſtabit. NER. Sed & illam ſeruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eademq; nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit, frater autem eius Phryxus tutò vehitur? NEP. Meritò. adoleſcēs enim eſt, & contra impetum obſiſtere poteſt. Illa verò eo quòd inſueta eius rei erat, con-
B ſcenſo videlicet vehiculo nouo & inopinato, & deſpiciēdo in profundum immēſum, perculſa animo, & pauore pariter attonita, prēterea & vertigine correpta, prę vehementia & impetu volatus retinere cornua arietis ampliùs non potuit, quibus ſe eovſq; ſuſtentauerat: atque ita in mare decidit. NER. An non igitur matrem ipſius Nephelen decebat opē ferre cadenti? NEP. Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephele multo potentior eſt.

ΙΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

IRIDIS ET NEPTVNI. Iacobo Micyllo interprete.

ΤΗν νῆσον τὴν πλανωμένην, ὦ Πόσειδον, ἀνακαθεῖσθαι τῆς Σικελίας, ὕφαλον ὀπαγήναι συμβέβηκε. ταύτην φησὶν ὁ Ζεὺς ἵδρυσιν ἤδη, καὶ ἀνάφηνον, καὶ ποίησον ἤδη δῆλον ἐν τῷ Αἰγαίῳ μέσῳ βεβαίως μένον, σπεύδας πάνυ ἀσφαλῶς· δεῖται γάρ τι αὐτῆς. ΠΟ. πραχθήσεται ταῦτα ὦ Ἶρι. πῶς δὲ ὅμως παρέξει αὐτὴν τῇ χρείαν ἀναφανεῖσα, καὶ μηκέτι πλέουσα; ΙΡ. τῇ Λητοῖ ἐπ' αὐτῆς δεῖ ἀποκυῆσαι· ἤδη γὰρ πονήρως ἔχει τῶν ὠδίνων ἔχει. ΠΟ. ἦ οὖν; οὐχ ἱκανὸς ὁ οὐρανὸς ἐστὶν ἐκεῖ; εἰ δὲ μή ἐστι, ἀλλά γε πᾶσα ἡ γῆ οὐκ ἂν ἐπιδέξαιτο δυναμένη τὰς αὐτῆς γονάς; ΙΡ. οὐκ ὦ Πόσειδον· ἡ Ἥρα γὰρ ὅρκῳ μεγάλῳ κατέλαβε τὴν γῆν, μὴ παρασχεῖν τῇ Λητοῖ τῶν ὠδίνων ὑποδοχήν. ἡ τοίνυν νῆσος αὕτη ἀνώμοτός ἐστιν· ἀφανὴς γὰρ ἦν. ΠΟ. σαφῶς οἶδα. ἴσθι ὦ νῆσε, καὶ ἀνάδυθι αὖθις ἐκ τοῦ βυθοῦ, καὶ μηκέτι ὑποφέρου, ἀλλὰ βεβαίως μένε, καὶ ὑπόδεξαι ὦ βελτίστη τοῦ ἀδελφοῦ τὰ τέκνα δύο, θεῶν καλλίστους τῶν ἄλλων. καὶ ὑμεῖς ὦ Τρίτωνες, διαπορθμεύσατε τὴν Λητὼ ἐς αὐτήν· καὶ γαλήνια ἅπαντα ἔστω.

C INſulam iſtam errantem Neptune, quę à Sicilia reuulſa atque vndis ſubmerſa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, conſiſtere facias iam atque apparere, & vt tandem manifeſta atque conſpicua in medio Ægæo inconcuſſe maneat, fundata firmiter admodum illa. opus enim illa nonnihil habet. NEP. Fiet hoc, Iri: ſed tamen quem vſum illi præbebit manifeſta apparens, & non ampliùs fluctuans? IRIS. Latonam in ipſa oportet parere: iam enim malè habet à doloribus. NEPT. Quid igitur? an non ſufficit illi cœlum, vt in eo pariat? quòd ſi minùs autem illud, at certè
D nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Non, Neptune. Nam Iuno obſtrinxit iureiurando magno Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti vllum receptaculum. Hæc igitur inſula iuramento non tenetur. abſcondita enim tum fuit. NEP. Intelligo rem. Igitur ſubſiſte inſula, atque emerge iterum ex profundo, & non ampliùs fluctues aut titubes, ſed immota maneas: ac ſuſcipe ô feliciſſima fratris mei liberos duos, deorum omnium pulcherrimos. Et vos Tritones traiicite Latonam in ipſam, omniáque tranquilla ſint.

IRIS. Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomē δῆλον, quo ipſa inſula dicta eſt.

Serpentem autem istum, qui nunc velut œstro exagitat illam, perterrefaciendo, ipsi infantes posteaquam in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrem vindicabunt. Tu verò vade, renuncia Ioui omnia bene habere. Stabilita est insula: veniat Latona, ac pariat.

τὸν δράκοντα δέ, ὃς νῦν ἐξοιστρᾷ αὐτὴν φοβῶν, τὰ νεογνά, ἐπειδὰν τεχθῇ, αὐτίκα μέτειμι, καὶ ἀμυνοῦμαι τῇ μητρί· σὺ δὲ ἀπάγγελε τῷ Διὶ πάντα εὖ διαπεπρᾶχθαι. ἔσηκεν ἡ Δῆλος· ἰκέτω ἡ Λητὼ καὶ τικτέτω.

ΞΑΝΘΟΥ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

XANTHI ET MARIS. Eodem interprete.

XANTHVS. SVscipe me ô Mare: grauia enim passus sum. extingue mihi vulnera. MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deussit? XAN. Vulcanus. sed igne cãdesco prorsus miser, & efferuesco. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquam enim occidẽtem illum Phrygas, supplex deprecatus sum, ille autem ab ira nihil remisit, sed occisorum corporibus etiam obstruxit mihi alueum: ego misertus miserorũ, occurri, vt aquis inundarem atq; inuoluerẽ illum, quò eo periculo absterritus, ab occidione virorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum fortè quadã propè aderat) vniuerso igne, quãtum opinor vsquã habebat, quantumq; & in Ætna, & si quibus aliis locis vllus est, allato, processit obuiam: ac exussit quidem vlmos & myricas, assauit autem & infelices pisces & anguillas: me verò cùm efferuescere fecisset, parum abfuit quin totum aridum ac siccũ reddiderit. Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim? MAR. Turbidus es, ô Xãthe, & calidus, vt consentaneum est, cruore, à cadaueribus: calore autem, vt ais, ab igne venien-
Fortassis (nepotẽ) le gẽdum, id est, progẽn, ἡωνόν. te. Ac meritò, Xanthe, vt qui contra filium meum impetum feceris, non veritus q; Nereidis filius ille esset. XAN. An nõ igitur decebat misereri me Phrygum, vicinorum adeò meorum? MAR. Vulcanum verò an non contrà decebat misereri Achillis, Thetidis adeò filij?

Xanthus fluuius peneexustus.

Δέξαι με ὦ θάλασσα, δεινὰ πεπονθότα· κατάσβεσόν μου τὰ τραύματα. ΘΑ. τί τοῦτο ὦ Ξάνθε; τίς σε κατέκαυσεν; ΞΑ. Ἥφαιστος. ἀλλ' ἄπιθι φράκωμαι ὅλως ὁ κακοδαίμων, καὶ ζέω. ΘΑ. δεινὴ δέ σοι ἐνέβαλε τὸ πῦρ; Ξ. δι' τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος. ἐπεὶ γὰρ φονεύοντα τοὺς Φρύγας ἱκέτευσα, ὁ δὲ οὐκ ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς νεκροῖς ἀπέφραττέ μοι τὸν ῥοῦν, ἐλεήσας τοὺς ἀθλίους, ἐπῆλθον, ὅπως λύσαι δέλων, ὡς φοβηθείς, ἀποσχοίτο τῶν ἀνδρῶν. ἐνταῦθα ὁ Ἥφαιστος, (ἔτυχε γὰρ πλησίον που ὤν) πᾶν ὅσον οἶμαι πῦρ εἶχε, καὶ ὅσον ἐν τῇ Αἴτνῃ, καὶ εἴ ποθι ἄλλοθι, φέρων, ἐπῆλθέ μοι· καὶ ἔκαυσε μὲν τὰς τεύτλεας, καὶ μυρίκας· ὤπτησε δὲ καὶ τοὺς κακοδαίμονας ἰχθῦς, καὶ τὰς ἐγχέλυας. αὐτὸν δ' ἐμὲ ὑπερθερμήναντα ποιήσας, μικροῦ δεῖν ὅλον ξηρὸν εἰργάσατο. ὁρᾷς δ' οἷόν πως διάκειμαι ὑπὸ τοῦ πυρός; ΘΑ. θολερὸς ὦ Ξάνθε, καὶ θερμὸς ὡς εἰκός· τὸ αἷμα μὲν, ἀπὸ τῶν νεκρῶν· ἡ θερμὴ δὲ ὡς φῂς, ἀπὸ τοῦ πυρός. καὶ εἰκότως ὦ Ξάνθε, ὃς ὁπότ' ἂν ἐμὸν υἱὸν ὀρμήσας, οὐκ αἰδεσθεὶς ὅτι Νηρηίδος υἱὸς εἶ. Ξ. οὐκ ἔδει οὖν ἐλεῆσαι γείτονας ὄντας τοὺς Φρύγας; ΘΑ. τὸν Ἥφαιστον δ' οὐκ ἔδει ἐλεῆσαι, Θέτιδος υἱὸν ὄντα τὸν Ἀχιλλέα.

ΔΩΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ.

DORIDIS ET THETIDIS. Iac. Micyllo interprete.

DORIS. QVid lacrymaris Theti? THE. Pulcherrimam, Dori, puellam vidi, in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantem ab ea paulò antè genitum. Iussit autem pater, nautas, arcam illam acceptam, postquam in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere,

Danaës fabula.

Τί δακρύεις ὦ Θέτι; ΘΕ. καλλίστην ὦ Δωρὶ κόρην εἶδον ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν, αὐτήν τε, καὶ βρέφος αὐτῆς ἀρτιγένητον. ἐκέλευσε δὲ ὁ πατὴρ, τοὺς ναύτας, ἀναδεξαμένους τὸ κιβώτιον, ἐπειδὴ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσωσιν, ἀφεῖναι ἐς τὴν θάλασσαν, ὡς ἀπο-

ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἀθλία, καὶ αὐτὴ καὶ ὁ βρέφος.
ΔΩ. τίνος δή ἕνεκα ὦ ἀδελφή, ἐπεὶ ἔμαθες ἀκριβῶς ἅπαντα; ΘΕ. Ἀκρίσιος ὁ πατὴρ αὐτῆς, καλλίστην ὄντα ἐπῴδησεν, εἰς χαλκοῦν τινα θάλαμον ἐμβαλών. εἶτα, ὃ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· φασὶ δ' οὖν τὸν Δία, χρυσὸν γενόμενον, ῥυῆναι διὰ τοῦ ὀρόφου ἐπ' αὐτήν· δεξαμένην δ' ἐκείνην ἐς τὸν κόλπον καταῤῥέοντα τὸν θεὸν, ἐγκύμονα γενέσθαι. τοῦτο αἰσθόμενος ὁ πατὴρ, ἄγριός τις ὢν ζηλότυπος καὶ χαλεπαίνων, ἠφανάκτησε· καὶ ποτέ τινος μεμαντευσμένου οἰηθεὶς αὐτὴν, ἐμβαλὼν εἰς τοῦτο κιβωτὸν ἀπέπεμψεν. ΔΩ. ἡ δὲ τί ἔπραττεν ὦ Θέτι, ὁπότε καθίκετο; ΘΕ. ὑπὲρ αὐτῆς μὲν ἐσίγα ὦ Δωρὶ, τὴν δὲ φέρουσαν κατεδίκαζε· τὸ βρέφος δὲ παρητεῖτο μὴ ἀποθανεῖν, δακρύουσα, καὶ τὸν πάππον δεικνύουσα αὐτό, κάλλιστον ὄν. ὃ δή, ὑπ' ἀγνοίας τῶν κακῶν, καὶ ἐμειδία πρὸς τὸν θάλασσαν. ὑπομπίπλαμαι οὖν τοῖς ὀφθαλμοῖς δακρύων, μιμνησθεῖσα αὐτῆς. ΔΩ. κἀμὲ δακρύσαι ἐποίησας. ἀλλ' ἤδη τεθνᾶσιν; ΘΕ. ἰδαμῶς. νήχεται γὰρ ἔτι ἡ κιβωτὸς ἀμφὶ τὸν Σέριφον, ζώντας αὐτοὺς φυλάττουσα. ΔΩ. τί οὖν οὐχὶ σώζομεν αὐτὴν, τοῖς ἁλιεῦσι τούτοις ἐμβαλοῦσαι εἰς τὰ δίκτυα τοῖς Σεριφίοις; οἱ δὲ, ἀναισπάστους, σώσουσι δηλονότι. ΘΕ. οὕτω λέγεις, οὕτω ποιῶμεν. μὴ γὰρ ἀπολέσθω μήτε αὐτὴ, μήτε τὸ παιδίον οὕτως ὂν καλόν.

Aut ita periret & misera illa, & infans vnà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pulcherrima erat, in æreũ quendam thalamum inclusam, perpetuæ virginitati destinarat. Deindè, verũ quidem dicere non possum, Iouem autem aiunt, conuersum in aurũ, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cùm pater animaduertisset, vtpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam hanc, cùm paulò antè peperisset. DO. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quãdo abripiebatur? THE. Pro se quidẽ nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lacrymando, atque illum auo ostentando, pulcherrimum sanè puerum, Dori: ille autem præignorãtia malorum, etiam arridebat mari. Oppleor rursum lacrymis, cùm in mẽtem illius venit. DO. Et me flere fecisti. Sed nũquid iã mortui sunt? THE. Haudquaquam: natat enim adhuc arca circa Seriphum, viuis illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittẽdo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? TH. Rectè dicis, atq; ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipsam, neq; infantem, adeò cùm sit formosus.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΝΙΠΕΩΣ.

NEPTVNI ET ENIPEI. Eodem interprete.

ΟΥ καλὰ ταῦτα ὦ Πόσειδον. (εἰρήσεται γὰρ τἀληθές.) ἐπελθὼν μοι τὴν ἐρωμένην, εἰκασθεὶς ἐμοὶ, διεκόρησας τὴν παῖδα. ἡ δὲ ᾤετο ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα πεπονθέναι· καὶ δοκεῖ τοῦτο πρᾶγμα εἶναι ἐμόν. ΠΟ. σὺ γὰρ ὦ Ενιπεῦ, ὑπερόπτικός ἐστα, καὶ βραδὺς· ὃς κόρης οὕτω καλῆς φοιτώσης ἡμέραν παρ' ἡμᾶς, ἀπολλυμένην ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ὑπερεώρας, καὶ ἔχαιρες λυπῶν αὐτήν. ἡ δὲ παρὰ τὰς ὄχθας ἀλύουσα, καὶ ἐπεμβαίνουσα, καὶ λουομένη, ἐνίοτε ἤλπιζέ σοι ἐντυχεῖν· σοὶ δ' ἐθρύπτου πρὸς αὐτήν. ΕΝ. τί οὖν; δοκεῖ σε ἐχρῆν προφαπάσαντα τὸν ἔρωτα, καὶ ὑποκρινόμενον Ενιπέα αὐτὴ Ποσειδῶνος γενέσθαι,

Minimè verò præclara hęc, Neptune (dicetur enim verũ) qui circunuecta amica mea, assimilatus in formã meam, vitiasti puellam. Putabat enim illa mecũ rẽ esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad te nãte, ac præ amore pereũte, despexeris illã, & gauisus sis si posses illi ęgrè facere. Illa verò iuxta ripas mœrore affecta, atq; ibi inambulans, sesęque lauans, non semel optabat in conspectum sibi venire te: at tu fastuosus deludebas illam. ENIP. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & velut histrionẽ aliquem pro Neptuno Enipeum te gerere,

ENIPEVS.

Neptunus amicam Enipei vitiat.

atque ita decipere Tyro iſtam, puellam adeò ſimplicem? NEP. Serò verò nunc zelotypus es Enipeu, cùm priùs ſuperbũ & contemptorem te geſſeris. Ipſa autem Tyro nihil graue paſſa eſt, quando ſe putauit à te vitiatam eſſe. ENIP. Nihil autem? Dixiſti enim abiens Neptunum eſſe te, quod vel maximè dolore affecit ipſam: atque ipſe eo abs te iniuria affectus ſum, quòd & quę mea eſſe debuerat, eam voluptatem percepiſti tu: & præterea cõpoſito circa vos fluctu purpureo, ſub quo abſconditi iacuiſtis, cum puella pro me tute rem habuiſti. NEP. Tu enim non volebas Enipeu.

Α καὶ καταφρόσασθαι τῆς Τυρὼ ἀφελῆ χόρην οὖσαν; ΠΟΣ. ὀψὲ ζηλότυπεῖς ὦ Ἐνιπεῦ, ὑπερόπτης πρότερον ὤν. ἡ Τυρὼ δὲ, οὐδὲν δεινὸν πεπονθυῖα, οἰομένη σοῦ διαφθαρῆναι. ΕΝ. ἤκουσας; ἔφης γὰρ ἀπιὼν ὅτι Ποσειδῶν εἶ. ὃ καὶ μάλιστα ἐλύπησεν αὐτὴν, καὶ ἐγὼ τοῦτο ἠδίκημαι, ὅτι τὰ ἐμὰ σὺ διέφθειρας, τότε καὶ ἐπισείσας πορφύρεόν τι κῦμα, ὅθ' ὑμᾶς συνεκρύπτετε, ἅμα συνῆσθα τῇ παιδὶ αὐτ' ἐμοῦ. ΠΟΣΕΙ. σὺ γὰρ οὐκ ἤθελες ὦ Ἐνιπεῦ.

ΤΡΙΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΝΗΡΗΙΔΩΝ.

TRITONIS ET NEREIDVM. Iac. Micyllo interprete.

TRITON BAlæna iſta veſtra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emiſiſtis, neque puellam ipſam iniuria aliqua affecit, perinde vt vos putatis: & ipſa iam mortua eſt. NER. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamento aliquo propoſita puella, aggreſſus illam occidit, ex inſidiis cum multa vi adortus? TRI. Non: ſed noſtis, arbitror, Iphianaſſa, Perſeum illum, Danaës puerum illum paruum, quem vnà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conſeruaſtis, miſertæ illorum videlicet. IPHI. Noui quem dicis. Conſentaneũ verò, illum iam adoleſcentem factum eſſe, atq; admodum generoſum, & pulchrũ aſpectu. TRIT. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiuſmodi cõſeruationis præmia perſoluere nobis debebat. TRI. Ego vobis exponã omnem rem, ita vt geſta eſt. Miſſus hic fuit ad Gorgonas, vt hoc quaſi quoddam certamen regi perageret. Poſtquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? ſolúſne, an & alios ſecum ſocios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus eſt. alatum enim ipſum Minerua reddidit. poſtquam autem eò loci venit vbi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor: at hic amputato Meduſæ capite, iterum auolauit. IPHI. Quo pacto autem aſpexit illas? Aſpici enim nequeunt: vel quiſquis illas aſpexerit, non ampliùs quicquam poſthac aſpicit. TRIT. Mineruæ illi clypeo vel-

ΤΟ κῆτος ὑμῶν ὦ Νηρηίδες, ὃ ὅτι τῇ τοῦ Κηφέως θυγατέρα τῇ Ἀνδρομέδᾳ ἐπέμψατε, ὅτε τῇ παῖδα ἠδίκησεν ὡς οἴεσθε· καὶ αὐτὸ ἤδη τέθνηκε. ΝΗ. ὑπὸ τίνος ὦ Τρίτων; ἢ ὁ Κηφεὺς καθάπερ δέλεαρ προθεὶς, τῇ κόρῃ ἀπέκτεινέν τινων, λοχήσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως; ΤΡ. οὐκ· ἀλλ' ἴσθ' οἶμαι, ὦ Ἰφιάναασα, τὸν Περσέα, ὃ τοῦ Δαναὰης παιδίον, ὃ μετὰ τῆς μητρὸς ἐν τῇ κιβωτῷ ἐμβληθὲν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ μητροπάτορος, ἐσώσατε, οἰκτίραντες αὐτούς. ΙΦ. οἶδα ὃν λέγῃς. εἰκὸς γὰρ ἤδη νεανίαν εἶναι, καὶ μάλα γενναῖόν τε καὶ καλὸν ἰδεῖν. ΤΡ. οὗτος ἀπέκτεινε τὸ κῆτος. ΙΦ. πῶς ὦ Τρίτων; οὐ γὰρ δὴ σῶτρα ἡμῖν τοιαῦτα ἐκτίνειν αὐτὸν ἐχρῆν. ΤΡ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω ὅπως ἐγένετο. ἐστάλη μὲν οὗτος ὑπὸ τῶν Γοργόνας, ἆθλόν τινα τοῦτον τῷ βασιλεῖ ἐπιτελῶν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς τὴν Λιβύην. ΙΦ. πῶς ὦ Τρίτων, μόνος, ἢ καὶ ἄλλους συμμάχους ἦγε; ἄλλως γὰρ δύσοδος ἡ ὁδός. ΤΡ. διὰ τοῦ ἀέρος. ὑπόπτερον γὰρ αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ ἐποίησεν. ἐπεὶ δ' ἦν ἧκεν ὅπου διήγοντο, αἱ μὲν, οἶμαι, ὑπνωττέτην, ὁ δὲ, ἀποτεμὼν τῆς Μεδούσης τὴν κεφαλὴν, ὤχετ' ἀποπτάμενος. ΔΙΦ. πῶς ἰδών; ἀθέατοι γὰρ εἰσιν· ἢ ὃς ἂν ἴδῃ, οὐκέτ' ἄλλο μετὰ ταῦτα ἴδοι. ΤΡ. ἡ Ἀθηνᾶ τὴν ἀσπίδα προεφαίνουσα· τοιαῦτα γὰρ ἤκουσα διηγουμένου αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀνδρομέδαν,

ve face aliqua prælato (talia enim audiui ipſum narrantem apud Andromedam,

καὶ παρὰ τὸν Κηφέα ὕστερον. ἡ Ἀθηνᾶ δὴ ὅτι τῆς ἀσπίδος ἐπαναστίλβουσης, ὥσπερ ὅτι κατόπτρου τινὸς παρέχει αὐτῇ ἰδεῖν τινὰ εἰκόνα τῆς Μεδούσης· εἶτα λαβόμενος τῇ λαιᾷ τῆς κόμης, ὁρᾷ δὲ τὴν εἰκόνα, τῇ δεξιᾷ τὴν ἅρπην ἔχων, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· καὶ πρὶν ἀνέγρεσθαι τὰς ἀδελφάς, ἀνέπτατο. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν παράλιον τὸν Αἰθιοπίαν ἐγένετο, ἤδη πελάγιος πετόμενος, ὁρᾷ τὴν Ἀνδρομέδαν προκειμένην, ὅτι τινος πέτρας προβλῆτος περιπεπατηλυθυίᾳ, καλλίστην ὦ θεοί, καὶ ἠμφιεσμένην τὰς κόμας, ἡμίγυμνον πολὺ ἔνερθε τῶν μαστῶν. καὶ ὃ μὲν πρῶτον οἰκτείρας τὴν τύχην αὐτῆς, ἀνηρώτα τὴν αἰτίαν τῆς καταδίκης. κατὰ μικρὸν δὲ ἁλοὺς ἔρωτι, ἐλπίων γὰρ σεσῶσθαι τὴν παῖδα, βοηθεῖν διέγνω. καὶ ὅπως ὁ κῆτος ἐπὶ μάλα φοβερὸν, ὡς καταπιούμενον τὴν Ἀνδρομέδαν, ὑπαναιρηθεὶς ὁ νεανίσκος, πρόχειρον ἔχων τὴν ἅρπην, τῇ μὲν, καθικνεῖται· τῇ δὲ προσβάσεις τὴν Γοργόνα, λίθον ἐποίησε αὐτό. ὃ δὲ, τέθνηκε γοῦν, καὶ πέπηγε αὐτὸ τὰ πολλὰ ὅσα εἶδε τὴν Μέδουσαν. ὁ δὲ, λύσας τὰ δεσμὰ τῆς παρθένου, ὑπαγαγὼν τὴν χεῖρα, ὑπεδέξατο ἀκροποδητὶ καταβαίνουσαν ἐκ τῆς πέτρας, ὀλιγωρήσας ὅσης. καὶ νῦν γαμεῖ ἐν τοῖς Κηφέως. ἐπάξει αὐτὴν εἰς Ἄργος· ὥστε αὐτὶ θανάτου, γάμον ἀντὶ τοῦ τυχόντα εὗρεν. ΝΗ. ἐγὼ μὲν, οὐ πάνυ τῷ γεγονότι ἥδομαι. τί γὰρ ἡ παῖς ἠδίκει ἡμᾶς, εἰ ἡ μήτηρ ἐμεγαλαύχει τότε, καὶ ἀξίαν καλλίων εἶναι; ΤΡ. ὅτι οὕτως ἀν ἤλγησεν ὅτι τὴν θυγατέρα μήτηρ γε οὖσα. ΝΗ. μηκέτι μεμνήμεθα ὦ Δωρὶ ἐκείνων, εἴ τι βάρβαρος γυνὴ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ἐλάλησεν. ἱκανὴν γὰρ ἡμῖν τιμωρίαν ἔδωκε, φοβηθεῖσα ὅτι τὴν παῖδα. χαίρωμεν οὖν τοῖς γάμοις.

A posteà & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquã in ſpeculo aliquo, exhibuit ipſi ſpectandam Meduſæ imaginem. Poſtea ſiniſtra, arrepta illius coma, & inſpecta imagine, dextra autem ſublata harpe, abſcidit caput ipſius: atque ita priuſquam ſorores reliquæ expergiſcerentur, auolauit. Porrò vbi circa maritimam hanc Æthiopiæ oram veniſſet, terræ iam propinquior aliquãto volans, videt Andromedam expoſitam in rupe quadam prominente, palo affixam, pulcherrimam, ô Dij, promiſſa coma, & ſeminudam longè vſque infra vbera. Ac primùm quidem miſertus fortunæ illius, interrogat cauſam damnationis huius. Paulò autẽ pòſt amore captus, (oportebat enim incolumem ſeruari puellam) opem ferre illi ſtatuit. Atque vbi iam Balæna acceſſiſſet, terribilis admodum, & quaſi mox abſorptura Andromedam, in altum ſublatus adoleſcẽs, manu ad capulum admota harpen tenẽs, altera quidem ferit, altera autem Gorgona ſpectandam proferens, in lapidem illã conuertit. Illa igitur mortua eſt, & diriguere ipſius membra omnia quæcunque Meduſam aſpexerunt: at hic ſolutis vinculis quibus virgo alligata fuerat, ſuppoſitáque manu, ſuſcepit illam ſummis pedum digitis deſcendentem è rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducétque illam ſecum Argos. quare pro morte nuptias nèque eas vulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita valde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, ſi mater ipſius ſuperbè extulit ſeſe tunc, ac pulchrior nobis eſſe voluit? TRIT. Quòd hoc pacto magnum dolorem perceptura fuiſſet ob filiam, mater certè illius cùm ſit. NER. Ne meminerimus Dori iſtorum ampliùs, ſi quid barbara mulier ſupra quàm decebat loquax fuit. Satis enim ſupplicij tulit, quæ tanto in metu, filiæ cauſa conſtituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ΖΕΦΥΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΟΥ.

ZEPHYRI ET NOTI. Iac. Micyllo interprete.

ΟΥ πώποτε πομπὴν ἐγὼ μεγαλοπρεπεστέραν εἶδον ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀφ' ἧς εἰμι, καὶ πνέω. σὺ δ' οὐκ εἶδες ὦ Νότε; Ν. τίνα ταύτην

NVnquam equidem pompam magnificentiorem vidi in mari, ex quo ego ſum & ſpiro: tu verò an non vidiſti Note? NOTVS. Quamnam hanc ZEPHYRVS.

dicis Zephyre pompam? aut quinam sunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauissimo spectaculo caruisti, & quale non facilè aliud vnquam videris. NOT. Iuxta rubrum mare occupatus fui: afflaui autẽ & partem Indiæ nonnullã, quantum videlicet eius terrę mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid Sidonium illũ Agenorem vidisti? NOT. Etiam, Europæ patrem scilicet. Quid tũ? ZEPH. De illa ipsa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? nam hoc etiam pridem sciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nosti: quæ verò postea consecuta sunt, ea nunc audi. Descẽderat Europa ad littus, lugendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assimulatus, ludebat vnà cum ipsis, pulcherrimus tũ apparens. Nam & candidus erat, vt nihil suprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, vultumq; præ se ferebat admodum mansuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in littore, & mugiebat suauissimè, ita vt Europa etiam conscendere ipsum iam sustineret. Cæterùm vbi hoc factũ est, citato cursu Iupiter quidẽ vnà cum illa in mare prorupit, atque ibi, vti inciderat, natabat. illa verò admodum perculsa animo ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua, vt ne delaberetur: altera autem manu diffluentem vento vestem continebat. NOT. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, vidisti, & amatorium, natantem videlicet Iouem, & ferentem secum amores suos. ZEPH. At verò quæ cõsecuta sunt, suauiora multo, Note. Nam & mare statim cõpositis fluctibus quietum fuit, & trãquillitate vltro attracta, placidum ac planũ seipsum præbuit. Nos autem omnes silentiũ agentes, nihil aliud quàm spectatores tantùm eorum quæ fiebant, quasi quidam comites sequebamur. Cupidines verò iuxtà volitantes, paulum supra mare, ita vt interim summis pedibus contingerẽt aquam, accensas ferentes faces, Hymenæum cantabant. Nereides autem emersæ vndis, delphinũ tergis insidentes obequitabant applaudentes, seminudæ pleræque. Præterea & Tritonũ genus, & si quid aliud marinorum, aspectu metuendum nõ est, omnia illa circum puellam quasi choreã ducebant. Nam ipse quidem Neptunus conscenso curru, & quasi pronubus incedens, vnà cum Amphitrite lætus præibat, veluti viam aperiens natanti fratri.

A λέγῃς ὦ Ζέφυρε τὴν πομπήν; ἢ τίνες οἱ πέμποντες ἦσαν; ΖΕ. ἡδίστου θεάματος ἀπελείφθης, οἷ οὐκ ἄλλο ἰδοὶς ἔτι. ΝΟ. Ἀλλὰ τὴν Ἐρυθραῖαν γὰρ θάλασσαν εἰργαζόμην· ἐπέπνευσα δέ τι καὶ μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ὅσα παράλια τῆς χώρας. οὐδὲν οὖν οἶδα ὧν λέγῃς. ΖΕ. Ἀλλὰ τὸν Σιδώνιον Ἀγήνορα εἶδες; ΝΟ. ναί· τὸν τῆς Εὐρώπης πατέρα. τί μήν; ΖΕ. Περὶ αὐτῆς ἐκείνης διηγήσομαί σοι. ΝΟ. μᾶλλον ὅτι ὁ Ζεὺς ἐρᾷ τῆς παιδὸς; τοῦτο γὰρ καὶ πάλαι ἠπιστάμην. ΖΕ. σκόπει τοίνυν μὴν ἔρωτα οἷα· τὰ μὲν οὖν τοῦτα δὲ ἤδη ἀκούσῃ. ἡ μὲν Εὐ- B ρώπη κατελήλυθε ὅτι τὴν ἡϊόνα παίζουσα, τὰς ἡλικιώτιδας παραλαβοῦσα· ὁ Ζεὺς δὲ ταῦρῳ εἰκάσας ἑαυτὸν, συνέπαιζεν αὐταῖς, κάλλιστος φαινόμενος· λευκός τε γὰρ ἦν ἀκριβῶς, καὶ τὰ κέρατα ὑπτίως ἐπῆν, καὶ τὸ βλέμμα ἥμερος· ἐσκίρτα οὖν καὶ αὐτὸς ὅτι τῆς ἡϊόνος, καὶ ἐμυκᾶτο ἡδίστην, ὥστε τὴν Εὐρώπην τολμῆσαι καὶ ἀναβῆναι αὐτόν. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, ὁρμᾷ ὁ Ζεὺς ὥρμησεν ὅτι τὴν θάλατταν φέρων αὐτήν, C & ἐνήχετο ἐμπεσών. ἡ δὲ, πάνυ οὐκ πλαγεῖσα τῷ θεάματι, τῇ λαιᾷ μὲν εἶχετο τῶν κεράτων, ὡς μὴ ἀποπλιαθείη· τῇ ἑτέρᾳ δ' ἐπεμφυσῶντο τὸν πέπλον ξυνεῖχε. ΝΟ. ἡδὺ τοῦτο θέαμα ὦ Ζέφυρε εἶδες, & ἐρωτικὸν, νηχόμενον τὸν Δία, φέροντα τὴν ἀγαπωμένην. ΖΕ. καὶ μὴν τὰ μὲν τοῦτα ἥδιω πολὺ ὦ Νότε. ἥ τε γὰρ θάλαττα βυθὸς ἀκύμων ἐγένετο, καὶ τὴν γαλήνην ὑπαπασαμένη, λείαν παρέσχεν ἑαυτήν. ἡμεῖς δὲ πάντες ἡσυχίαν ἄγοντες, οὐδὲν ἄλλο, ἢ θεαταὶ μόνον τῶν γιγνομένων παρηκολουθοῦμεν. ἔρωτες δὲ περιεπετῶντο, με- D γέθει μὲν ὑπὲρ τὴν θάλατταν, ὡς ἐνίοτε ἄκροις τοῖς ποσὶν ὑπεφαύσκον τοῦ ὕδατος, ἡμμένας τὰς δᾷδας φέροντες, ἦδον ἅμα τὸν ὑμέναιον. αἱ Νηρηίδες δὲ ἀναδῦσαι, παρίππευον ὅτι τοῖς δελφῖσιν ὑπικρότουσαι, ἡμίγυμνοι αἱ πολλαί. τό, τε τῶν Τριτώνων γένος, καὶ εἴ τι ἄλλο μὴ φοβερὸν ἰδεῖν τῶν θαλαττίων, ἅπαντα περιεχόρευε τὴν παῖδα. ὁ μὲν γὰρ Ποσειδῶν ὑπισθενηκὼς ἁρμάτος, προκόμενός τε, καὶ τὴν Ἀμφιτρίτην ἔχων, παρῆγε γεγηθὼς, παροδοιπορῶν νηχομένῳ τῷ ἀδελφῷ.

ὑπὲ πᾶσι δὲ τὴν Ἀφροδίτην δύο Τρίτωνες ἔφερον, ὑπὲ κόγχης κατακειμένην, αἴθη πολυποικίλα ὑπεπάτησαν τὴν νύμφην. Ταῦτα ἐκ Φοινίκης ἄχρι τῆς Κρήτης ἐγίνετο. ἐπεὶ δὲ ἐπέβη τῇ νήσῳ, ὁ μὲν ταῦρος οὐκέτι ἐφαίνετο· ὁ δὲ λαβόμενος τῆς χειρὸς ὁ Ζεὺς, ἀπῆγε τὴν Εὐρώπην ἐς τὸ Δίκταιον ἄντρον, ἐρυθριῶσαν, καὶ κάτω ὁρῶσαν. ἠπίστατο γὰρ ἤδη ἐφ' ὅτῳ ἄγοιτο. ἡμεῖς δ' ἐμπεσόντες, ἄλλος ἄλλο τῶν πελάγους μέρος διεκυμαίνομεν. NO. ὦ μακάριε Ζέφυρε τῆς θέας. ἐγὼ δὲ, γρύπας, καὶ ἐλέφαντας, καὶ μέλανας ἀνθρώπους ἑώρων.

A Supra omnes autem Venerem duo Tritones vehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aſpergentẽ ſponſæ. Atque hęc à Phœnicia vſq; in Cretam fiebant. Poſtquam autem in inſulã aſcendit, ipſe quidem taurus non ampliùs apparebat: Iupiter autem apprehẽſam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubeſcentem, atque oculos demittentem: intelligebat enim iam ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyre te, qui iſthæc videris. ego verò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aſpiciebam.

NEKPIKOI ΔIAΛOΓOI.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Quanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliáque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hìc illud indicatur, atque etiam oculis penè ſubiicitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum ſententiæ poſt hanc vitã ſubiiciendi omnes ſumus, nulla perſonarũ ratio, nulla potẽtiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcunque fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſque in hac vita ſe gerit & meretur, ſuppliciũ aut præmiũ accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; nõ ignorẽ, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, & ut ab aliis vocatur, ἄθεον, qui neque de diis, neque de immortalitate animarũ rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illam haud dubiè de futura quoque, nonnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autem hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legantur, & ob oculos quam ſæpiſſimè reuocentur: vel ob hoc ſolùm, vt à cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus, & ad illud reſpiciamus, quod poëta dixit: Puluis & vmbra ſumus. *quódque poſt hanc vitam neque opes, neque potentia, neque vllæ aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.*

Hecates cœnam) *Mos erat diuitibus vt ſingulis menſibus Hecatæ ſacrificando in triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus lib. vij. Athenienſes autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum luſtrare ſolebant adhibitis paruis & vilibus quibuſdam hoſtiis, vt Suidas tradit. eò videtur hìc alludere.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ.

DIOGENIS ET POLLVCIS. Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

OMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascēderis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) vt sicubi videris Menippū canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi circa Craneum, aut in Lyceo, deridentem contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terram sunt, derisisti, quò & huc ad inferos descendas, vbi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino scit quæ post vitam futura sint? Hîc autem non desines constanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoque nunc facio: & maximè postquam videris diuites istos ac satrapas & tyrannos ita humiles & obscuros esse, solóque eiulatu ab aliis dignosci: tum quòd & molles & ignaui sunt, reminiscentes eorum quæ in vita geruntur. Hæc illi quæso vt dicas, & vt præterea etiam pera veniat impleta & multo lupino, & sicubi in triuio positam inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogenes: sed quò meliùs illum agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Vis ne vt ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque cornua sibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiusce modi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nũciabo illis.

Πολύδευκες, ἐντέλλομαί σοι, ἐπειδὰν τάχιστα ἀνέλθῃς (σὺν γὰρ ὄντι, οἶμαι, ὃ ἀναβιώσεσθαι ἄμεινον) ἰὼν που εὕρῃς Μένιππον τὸν κύνα, λέγοις δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ πῃ ὁ Κράνιον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τῶν ἐριζόντων ποτὲ πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων καταγελῶντα, εἰπεῖν ποτὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι σοι ὦ Μένιππε, κελεύει ὁ Διόγνης εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὸ γῆς καταγελάσαι, ἥκειν ἐνθάδε πολλῷ πλείω ὀψιγελασόμενον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἰών, καὶ πολύ ὅ, τις γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τὸν βίον; ἐνταῦθα δὲ, οὐ παύσῃ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νῦν· καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷς τοὺς πλουσίους, καὶ σατράπας, καὶ τυράννους, οὕτω ταπεινοὺς, καὶ ἀσήμους, ἐκ μόνης οἰμωγῆς ἀλλογνωσκομένους· καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀλγυνεῖς εἰσι, μεμνημένοι τῶν ἄνω. ταῦτα λέγε αὐτῷ. καὶ ποτὲ ἐμπλησάμενον τὸν πήραν ἥκειν θέρμων τε πολλῶν, καὶ εἴ που εὕρῃ ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον κείμενον, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ἤ τι τοιοῦτο. ΠΟΛΥ. Ἀλλ' ἀπαγγελῶ ταῦτα ὦ Διόγνες· ὅπως δὲ εἰδῶ μάλιστα ὁποῖός τίς ἐστι τὸν ὄψιν; ΔΙΟ. χλωρὸν, φαλακρὸν, τριβώνιον ἔχοντα πολύθυρον, ἀπηνεῖ ἀνέμῳ διαπεπλαμένον, καὶ ταῖς ὀπισθουχαῖς τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δ' ἀεὶ, καὶ καταπολλὰ τοὺς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους ὀπισκώπτει. ΠΟΛΥ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἐξ ὧν γε τούτων. ΔΙΟ. βούλει καὶ ποτὲ αὐτοὺς ἐκείνους ἐντείλωμαί τι τοὺς φιλοσόφους; ΠΟΛΥ. λέγε. οὐ βαρὺ γὰρ οὐδὲ τοῦτο. ΔΙΟ. Ὁ μὲν ὅλον, παύσασθαι αὐτοὺς πρεσβύα ληροῦσι, καὶ ποτὲ τῶν ὅλων ἐρίζουσι, καὶ κέρατα φύουσιν ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιοῦσι, καὶ τοιαῦτα ἀπόρα ἐρωτᾶν διδάσκουσι τὸν νοῦν. ΠΟΛΥ. ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον φήσουσι, κατηγορῶντα τῆς σοφίας αὐτῶν. ΔΙΟ. σὺ δ' οἰμώζειν αὐτοὺς πρὸ ἐμοῦ λέγε. ΠΟΛΥ. καὶ ταῦτα ὦ Διόγνες ἀπαγγελῶ.

ΔΙΟ. Τοῖς πλουσίοις ὦ φίλατον Πολυδεύκιον, ἀπάγγελε ταῦτα πρὸ ἡμῶν· τί ὦ μάταιοι τὸν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ τιμωρᾶσθε ἑαυτούς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους, καὶ πάλαντα ὅτι παλαίντοις στωπιθέντες, οἷς χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας ἥκειν μετ' ὀλίγον; ΠΟΛ. εἰρήσεται καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. ΔΙΟ. Ἀλλὰ δὲ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε· Μεγίλλῳτε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι πρὸ ἡμῶν οὔτε ἡ ξανθὴ κόμη, οὔτε τὰ χρόπια, οὐ μέλανα ὄμματα, οὐκ ἐρύθημα ὑπὸ τῷ πρόσωπου ἔπι ὄστιν, οὐ νεῦρα τόνα, οὐ ὦμοι κερτεροί· ἀλλὰ πόντα μία πάντων κόνις, φασὶ, κρανία γυμνὰ τῷ κάλλους. ΠΟ. οὐ χαλεπὸν δὴ ταῦτα εἰπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυρούς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πένησιν ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτίζοντες τὴν ἀπορίαν) λέγε μήτε δακρύειν, μητ' οἰμώζειν, διηγησάμενος τὴν ἐκεῖ ἰσοτιμίαν· εἰ ὅτι ὄψον τοῖς ἐκεῖ πλουσίοις ὧδέν ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις δὲ τοῖς σοῖς, ταῦτα εἰ δοκεῖ, πρὸς ἐμοῦ ὑπόμνησον, λέγων σκέλευθαι αὐτούς. ΠΟΛΥ. μηδὲν ὦ Διόγνες περὶ Λακεδαιμονίων λέγε· οὐ γὰρ ἀνέξομαί γε· ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔφηθα, ἀπάγγελε. ΔΙΟ. ἐάσωμεν τούτους, ἐπεὶ σοι δοκεῖ. σὺ δὲ οἷς πρόσθεν ἀπέστειλα πρὸς ἐμοῦ τοὺς λόγους.

A DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô vani, inquiens, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos? supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos non plus quàm vnum obolum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritę, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cœrulei nigri ve oculi, neq; rubor faciei ampliùs vllus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborũ tolerãtes, sed omnia vnus puluis, vt aiũt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIO. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquam molesta est, & inopiam lugent) vt neque lacrymentur, neq; plorent, exposita illis ęqualitate hac, quę hîc est: & quòd videbunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hîc esse. Lacedæmoniis autẽ tuis hæc, si videtur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedęmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos quando tibi ita videtur: tu verò, quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

B

C

ΠΛΟΥΤΩΝ Η ΚΑΤΑ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM. Iac. Micyllo interprete.

ΟΥ φέρομεν ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κύνα παρόντα· ὥστε ἢ σκότον τινὰ καταίσιον, ἢ ἡμεῖς μετοικήσωμεν εἰς ἕτερον τόπον. ΠΛΟΥ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται ὁμότεχνος ὤν; ΚΡΟΙ. ἐπειδὴ ἡμεῖς οἰμώζομεν, καὶ θρηνοῦμεν, ἐκεῖνον μεμνημένοι τῶν ἄνω· Μίδας μὲν οὗτοσὶ, τοῦ χρυσίου· Σαρδανάπαλος δὲ, τῆς πολλῆς τρυφῆς· ἐγὼ δὲ, τῶν θησαυρῶν· ὑπερτελῆ, καὶ ὀξυφδίζει, καὶ ῥαπίσματα καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ὑπερεμπίπλησι ἡμῶν τὰς οἰμωγάς· καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. ΠΛΟΥ. τί ταῦτα φασὶν ὦ Μένιππε;

D NOn poterimus ferre Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuus est ac vos? CROE. Postquam nos ploramus & ingemiscimus illorũ, reminiscentes quę apud superos habuimus; vtpote Midas hic, auri; Sardanapalus autem, multę voluptatis; ego verò, thesaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis, mãcipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa, valde nobis molestus est. PLVT. Quid hęc audio de te, Menippe? CROESVS.

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cũ ſint, quibus nõ ſatis fuit vixiſſe malè, ſed etiam mortui, inſuper cogitatione atque animo illis quæ apud ſuperos ſunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipſis faciendo. PLVT. ſed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò. MEN. At verò, ô peſſimi Lydorum, Phrygum, & Aſſyriorum, ita de me cognoſcite, vt qui neque vnquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodẽ ſequar, ægrè faciendo, cantando, atq; irridẽdo vos. CROE. An non hæc contumelia eſt? MEN. Non: ſed illa contumelia erant, quæ vos facere ſolebatis, quando & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati. CROE. Multis certè, ô Dij, & magnis poſſeſſionibus. MID. Quanto equidem ipſe auro? SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè ſanè, ita facite: lugete vos quidẽ, ego verò tritum illud, NOSCE TE IPSVM, idẽtidem connectẽdo, vobis occinam. decet enim huiuſmodi ploratus ſi crebrò illis accinatur.

ΜΕ. ἀληθῆ ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀλιτηρούς, καὶ ἐλεεινοὺς ὄντας· οἷς οὐκ ἀπέχρησε βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντες, ἐπιμέμνηται, καὶ παρέχονται τῇ διανοίᾳ. χαίρω τοιγαροῦν αὐτοῖς αὐτοὺς. ΠΛΟΥ. ἀλλ' οὐ χρή· λυποῦνται γὰρ οὐ μικρῶν στερούμενοι. ΜΕ. καὶ σὺ μαίνῃ ὦ Πλούτων, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τούτων στεναγμοῖς; ΠΛΟΥ. οὐδαμῶς. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐθελήσαιμι στασιάζειν ὑμᾶς. ΜΕ. καὶ μὴν ὦ κάκιστοι Λυδῶν, καὶ Φρυγῶν, καὶ Ασσυρίων, οὕτω γινώσκετε, ὡς οὐδὲ παυσόμενόν μου· ἔνθα γὰρ ἂν ἴητε, ἀκολουθήσω ᾄδων, καὶ καταγελῶν. ΚΡΟΙ. ταῦτα δ' οὐχ ὕβρεις; ΜΕ. οὐκ· ἀλλ' οἷα ὕβρεις ἦν, ἃ ὑμεῖς ἐποιεῖτε, προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσιν ἐπεύφωντες· καὶ τὸ θανάτου δ' οὐδὲν ἐμνημονεύοντες. τοιγαροῦν οἰμώζετε, πλούτων ἐκείνων ἀφηρημένοι. ΚΡ. πολλῶν γε ὦ θεοὶ καὶ μεγάλων κτημάτων. ΜΙ. ὅσου μὲν ἐγὼ χρυσοῦ. ΣΑΡ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς. ΜΕ. ἴτε οὕτω ποιεῖτε· ὀδύρεσθε μᾶλλον ὑμεῖς. ἐγὼ δὲ, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ πολλάκις σπουδείρων, ἐπάσομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ αἰ ταῖς τοιαύταις οἰμωγαῖς ἐπᾴδεσθαι.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ, ΑΜΦΙΛΟΧΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ.

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII.

Eraſmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS. VOs nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum ſitis mortui, tamen haud ſcio quonam modo phanis eſtis donati, vateſq; credimini, ac ſtulti mortales deos eſſe vos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandum, ſi per inſcitiam illi de mortuis huiuſmodi opinantur? MEN. Atqui non iſta fuiſſent opinati, ni vos tum quum viueretis, eiuſmodi quædam portenta oſtentaſſetis, tanquam futurorum fuiſſetis præſcij, quaſiq; prædicere potuiſſetis ſi qui percontarentur. TROPH. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipſi pro ſeſe reſpondendum eſſe: cæterùm ego Heros ſum, vaticinórque ſi quis ad me deſcenderit. At tu vidêre nunquam omnino Lebadiam adiiſſe, neque enim alioqui iſta non crederes.

ΣΦῶ μὲν οἱ Τροφώνιε, καὶ Αμφίλοχε, νεκροὶ ὄντες, οὐκ οἶδ' ὅπως ναῶν κατηξιώθητε, καὶ μάντεις δοκεῖτε· καὶ οἱ μάταιοι τ' ἀνθρώπων, θεοὺς ὑμᾶς ὑπολαμβάνουσιν εἶναι. ΤΡΟ. τί οὖν ἡμεῖς αἴτιοι, εἰ ἐκεῖνοι ἀνοίας ἐκείνοις ταῦτα περὶ νεκρῶν δοξάζουσιν; ΜΕ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐδόξαζον, εἰ μὴ ζῶντες καὶ ὑμεῖς τοιαῦτα ἐτερατεύεσθε, ὡς τὰ μέλλοντα προφδόντες, καὶ προφητεῖν δυνάμενοι τοῖς ἐρομένοις. ΤΡΟ. ὦ Μένιππε, Αμφίλοχος μὲν οὗτος ἂν εἰδείη ὅτι αὐτῷ ἀποκριτέον ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ, ἥρως εἰμὶ, καὶ μαντεύομαι, ἢν τις κατέλθῃ πρὸς ἐμέ. σὺ δ' ἔοικας οὐκ ἐπιδεδημηκέναι Λεβαδείᾳ πώποτε· οὐ γὰρ ἂν ἠπίστεις σὺ τούτοις.

ΜΕ. τί φής; εἰ μὴ ἐς Λεβάδειαν γὰρ πρέλθω, καὶ ἐσαλμένος ταῖς ὀθόναις, γελοίως μάζαν ἐν τῇν χεῖρ' ἔχων, ἐσερπύσω δι' τῆς τομίας ταπεινὸς ὢν ἐς τὸ ἀντρον, οὐκ ἂν ἐδυνάμην εἰδέναι ὅτι νεκρὸς εἶ, ὡς νῦν ἡμᾶς, μόνῃ τῇ γοητείᾳ διαφέρων. ἀλλὰ τοῦς τῆς μαντικῆς, τί δὲ ὁ ἥρως ἐστίν; ἀγνοῶ γάρ. ΤΡ. ἐξ ἀνθρώπου τι καὶ θεοῦ συνθετον. ΜΕ. ὁ μήτε ἄνθρωπός ἐστιν ὡς φὴς, μήτε θεός· καὶ συναμφοτέρων ἐστί. νῶν οὖν ποῦ σε ὁ θεοῦ ἐκεῖνο ἡμίτομον ἀπελήλυθε; ΤΡ. χρᾷ ὦ Μένιππε ἐν Βοιωτίᾳ. ΜΕΝ. οὐκ οἶδα ὦ Τροφώνιε ὅ,τι καὶ λέγεις· ὅτι μὲν τοι ὅλος εἶ νεκρὸς, ἀκριβῶς ὁρῶ.

A MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiam fuissem profectus, ac linteis amictus offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset vt te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaq; præstigiatura reliquos antecellere. Sed age, per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddã partim ex homine, partim ex deo compositũ. MEN. Nempe quod neq; sit homo, quemadmodum audio, neque deus: verùm pariter vtrũque. B Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TROPH. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè video, te totum esse mortuum.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII ET CHARONTIS. Iac. Micyllo interprete.

ΛΟγισώμεθα ὦ πορθμεῦ, εἰ δοκεῖ, ὁπόσα μοι ὀφείλεις ἤδη, ὅπως μὴ αὖθις ἐξίζωμέν τι περὶ αὐτῶν. ΧΑ. λογισώμεθα ὦ Ἑρμῆ. ἄμεινον γὰρ ὠείσαι περὶ αὐτῶν, καὶ ἀπραγμονέστερον. ΕΡ. ἄγκυραν ἐπιλαμβάνου ἐκόμισα πέντε δραχμῶν. ΧΑ. πολλοῦ λέγεις. ΕΡ. νὴ τὸν Ἀϊδωνέα, ὧν πέντε ὠνησάμην, καὶ ζηπωτῆρα δύο ὀβολῶν· ΧΑ. τίθει πέντε δραχμὰς, καὶ ὀβολοὺς δύο. ΕΡ. καὶ ἀντὶ τοῦ ἰστίου πέντε ὀβολοὺς ἐγὼ κατέβαλον. ΧΑ. καὶ τύπους προσπάσσει. ΕΡ. καὶ κηρὸν ὡς ἐπιπλάσαι τὰ σκαφίδια τὰ αἰεννάτα, καὶ ἧλους δὲ, καὶ κελώδιον, ἀφ' οὗ τὸ ἀφέσιν ἐποίησας, δύο δραχμῶν ἀπόντα. ΧΑ. ἴσχε ἄξια ταῦτα ὠνήσω. ΕΡ. ταῦτά ἐστιν, εἰ μήτι ἄλλο ἡμᾶς διέλαθεν ἐν τῷ λογισμῷ. πότε δ' οὖν ταῦτ' ἀποδώσειν φὴς; ΧΑ. νῶν μὲν ὦ Ἑρμῆ ἀδύνατον. ἴσως δὲ λοιμός τις ἢ πόλεμος καταπέμψῃ ἀνθρώπους τινάς, ἐνίοτε τότε ἀποκερδήσαι ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀλογιζομένων τὰ πορθμεῖα. ΕΡ. νῶν οὖν ἐγὼ καθεδοῦμαι, τὰ κάκιστα διζήμενος γενέσθαι, ὡς ἂν ἀπὸ τούτων ἀπολαύοιμι. ΧΑ. οὐκ ἔστιν ἄλλως ὦ Ἑρμῆ. νῦν δ' ὀλίγοι ὡς ὁρᾷς ἀφικνοῦνται ἡμῖν· εἰρήνη γάρ. ΕΡ. ἄμεινον οὕτως, εἰ καὶ ἡμῖν προτείνοιτο ἐκεῖσε τὸ ὄφλημα. πλὴν ἀλλ' οἱ μὲν παλαιοὶ ὦ Χαρων,

C RAtionem supputemus portitor (si videtur) quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negotij. MERC. Anchoram, vt mandaras, comparaui tibi quinque drachmis. CHAR. Carò dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & prętera lorum quo remum alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinque drachmas, & obolos duos. MER. Et pro resarciendo velo quinque obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas naui gij rimas tibi emi: & clauos prætera, & funiculum vnde hyperã feciſti, D omnia ex duabus drachmis. CHAR. Recte, laudo, hæc vili emisti. MERC. Hæc sunt quę tibi expoſui: nisi si quid reliquũ est quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si verò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nũc sedebo, pessima quęq; vt eueniant precando, vt inde fructum aliquem capiam. CHAR. Fieri aliter nõ potest, Mercuri. Nam pauci nunc, vides, ad nos descendunt. Pax enim est. MER. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verumenimuero prisci illi,

MERCVRIVS.

Hypera funiculi sunt quibus antennarum cornua trãducuntur: vnde proverbium: Omissa hypera pedẽ quaris. Vide Erasmũ & Suidã.

Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & vulneribus pleni plerique? Nunc autẽ aut veneno aliquis à filio interfectus, aut ab vxore, aut præ nimia voluptate tumefacto ventre & cruribus aduenium. Pallidi enim omnes & ignaui, neq; similes prioribus illis. Plurimi autẽ ipsorum etiã pecuniarum causſa veniũt, factis (vt videtur) mutuò sibi insidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt. MER. Proinde neque ego videar peccare grauius aliquid, si vel acerbiùs abs te exigã ea quæ mihi debes.

A οἶσθα οἵοι πρὸ τοῦ ἐγίνοντο, ἀνδρώδεις ἅπαντες, αἵματος ἀναπλεω, καὶ τραυματίαι οἱ πολλοί· νῦν δὲ ἢ φαρμάκῳ τινὶ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποθανὼν, ἢ ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἢ ὑπὸ τρυφῆς ὀξυδερκῶς τῷ γαστρὶ, καὶ τοῖς σκέλεσιν ὠχροὶ γὰρ ἅπαντες, καὶ ἀγλυκεῖς, οὐδὲ ὅμοιοι ἐκείνοις. οἱ δὲ πλεῖστοι αὐτῶν, δι' ἃ χρήματα ἥκουσιν, ὑποβαλλόμενοι ἀλλήλοις, ὡς ἔοικασι. ΧΑ. πάνυ γὰρ ἀποθητά ἐστι ταῦτα. ΕΡ. ὁκνῶ δ' ἔγωγε δόξαι αὖ ἁμαρτάνειν πικρῶς ἀπαιτῶν τὰ ὀφλήματα τοῦδε σου.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

PLVTONIS ET MERCVRII. Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO. In hæreditates quæ sæpe antequam capiatur moriuntur.

SEnémne nosti, istũ ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitẽ, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MER. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea? PLV. Viuere illum quidem Mercuri sine vltra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipsius, Charinum adolescentẽ, & Damõtem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MER. Atqui absurdum hoc videri queat. PLV. Haud quaquã, imò iustissimũ. Quã enim ob causſam illi adeò optant illũ mori, nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autẽ omniũ scelleratissimum est, interea cùm talia precãtur, tamen obseruãt & colunt manifestè vtiq; illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultent, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittũt, si conualescat denuo: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidẽ immortalis sit, illi autẽ præ ipso abeant, frustra hiantes. MER. Ridicula patientur, scelerati cũ sint. Sed tamen & ille admodum scitè circũducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquã iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitã quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLV. Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitiis illis quasi per somnũ spectatis destituti, abeant iã huc, mali malè mortui.

Τὸν γέροντα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηραικότα λέγω, τὸν πλούσιον Εὐκράτην, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσὶν, οἱ τὸν κλῆρον δὲ θηρῶντες, πεντακισμύριοι; ΕΡ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί οὖν; ΠΛ. ὀκτὼ μὲν ὦ Ἑρμῆ ζῆν ἔασον ὅτι τοῖς ἐννενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ὑπομετρήσας ἄλλα τοσαῦτα, εἴγε οἷόντε ἐστὶ, καὶ ἔτι πλείω. τοὺς δέ γε κόλακας αὐτοῦ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους, κατάσσαπον ἑφεξῆς ἀπάγξας. ΕΡ. ἄτοπον μὲν δοξάζει τὸ τοιοῦτον. ΠΛ. ὑμῖν μὲν, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰρ ὀκνοῦντες, ἔχοντας ἀποθανεῖν ὀκνοῦν; ἢ τῶν χρημάτων αὐτὸν ποιοῦνται, οὐδὲν προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων ὅτι μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα εὐχόμενοι, ὑμᾶς θεραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανεροῦ· καὶ νοσοῦντος, ἃ μὲν βούλονται, πᾶσι προδήλα. θύσειν δὲ ὑμᾶς ὑπισχνοῦνται, ἐὰν ῥᾳδίως καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνδρῶν. ἀλλὰ ταῦτα, ὁ μὲν, ἔστω ἀθάνατος· οἱ δὲ, προσαπίτωσαν αὐτοῦ μᾶλλον ὑπερχρόνιοι. ΕΡ. γελοῖα πείσονται, πανοῦργοι ὄντες· πολλὰ κἀκεῖνος ἐμηχανήσατο αὐτοῖς, καὶ ἐπελπίζει· καὶ ὅλως, ἀεὶ θανοῦντι ἐοικώς, ἐρρῶσθαι πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ, ἤδη τὸν κλῆρον ὑφ' ἑαυτοῖς διῃρημένοι, βόσκονται, ζωὴν μακαρίαν προὲς ἑαυτοὺς πλάττοντες. ΠΛ. ὁκνῶ· ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας ὥσπερ Ἰόλεως ἀνακμάσαι. οἱ δ' ἀπὸ μέσων τῶν ἐλπίδων τε καὶ εὐπορηθέντα πλοῦτον ἀπολιπόντες, ἥκουσιν ἤδη κακοὶ κακῶς ἀποθανόντες.

ΕΡ. ἀμέλησον ὦ Πλούτων· μετελθόσομέ σοι ἤδη αὖθις καθ' ἕνα ἑξῆς. ἐσχατὰ δ' οἶμαί, εἰσι. ΠΛ. κατάσσε· ὁ δὲ, ὃν ἂν πέμψῃ ἕκαστον, αὐτὸ γέροντες αὖθις ἐκ νέου γενόμενος.

A MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt. PLV. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.

TERPSIONIS ET PLVTONIS. P. Virunio interprete.

ΤΟῦτο ὦ Πλούτων δίκαιον, ἐμὲ μὲν τε- B θνάναι τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη γεγονότα Θεόκριτον ζῆν ἔτι; ΠΛ. δικαιότατον μὲν οὖν ὦ Τερψίων, εἴτε ὁ μὲν ζῇ, μηδένα θεῶν ἀποθανεῖν τῶν φίλων· σὺ δὲ, ὃν ἂν πρῶτα τὸν χρόνον ἐπεβάλλουες αὐτῷ, ὡς ἐμοῦ τὸν κλῆρον. ΤΕΡ. ἐγὼ γὰρ ἐχρῆν γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν δυνάμενον, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, ἂν παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; ΠΛ. καινὰ ὦ Τερψίων νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τῷ πλούτῳ χρήσασθαι δυνάμενον ὡς ἡδονήν, ἀποθνήσκειν. ὃ δ' ἄλλως ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν. ΤΕΡ. ὀκνοῦν ταύτην αἰτιῶμαι τῆς διαταξεως. ἐχρῆν γὰρ ὃ πρᾶγμα ἐξῆς πως γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον, πρότερον· ἢ μὴ τοῦτον, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτόν. ἀναστρέφεσθαι δὲ μηδαμῶς, μηδὲ ζῆν μὲν τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὀδόντας τρεῖς ἔτι λοιποὺς ἔχοντα, μόλις ὁρῶντα, οἰκέταις τέτρασιν ὑποκεκυφότα, κορύζης μὲν τὼ ῥῖνα, λήμης δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεστὸν ὄντα, σάρκες ἔτι ἡδὺ εἰδότα, ἔμψυχόν τινα τάφον ἐκ τῶν νέων καταγελώμενον, ἀποθνήσκειν δὲ καλλίστοις, καὶ ἐῤῥωμενεστάτοις νεανίσκοις. αὖθις γὰρ πολλῷ τοῦτο. ἢ δὲ τελευταῖον εἰδέναι ἐχρῆν, πότε καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἕκαστος, ἵνα μὴ μάτην αὐ οἷοις ἐπεφάδοιμεν. νυνὶ δ' ὃ τῆς παροιμίας, Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν πολλάκις ἀνέφερε. ΠΛ. ταῦτα μὲν ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γίνεται, ἢ σοὶ δοκεῖ. καὶ ὑμεῖς δέ τι πάσχοντες, ἀλλοτρίοις ὑπερχαίρετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γερόντων εἰσποιεῖσθε, φέροντες αὐτοῖς τοιγάρτοι γέλωτα ὀφλισκάνετε, ὡς ἐκείνων καθυπτιαζόμενοι· καὶ ὃ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἡδίστον γε. ὅσῳ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνους ἀποθανεῖν θέλετε, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν.

IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidem *TERPSIΩN.* B è vita abiisse, triginta cùm sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltra, adhuc viuere? PLVT. *Expostulatio quòd plerique senes iuniorib. suis perniciant.* Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè ad nullius tamẽ mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatẽ expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum senex sit, neque átque de cætero suis vti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpsio statuis leges, quum ad voluptatem diuitiis vti nequeat, ipsum è vita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse videtur. TERP. Proinde hanc ob huiusce- C modi accuso ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exerceri aut viuere, qui senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dẽtes habeat, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens, nihil denique voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & cõtrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum qui- D libet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sæpissime ducit. PLV. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentiùs fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus, filiis orbatis, vosmet tãtopere in adoptionem traditis? quamobrẽ in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucũdum. Nam quanto vos magis mori illos peroptatis, tanto plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori contingat.

Etenim nouam quandam in medium adducitis artem, aniculas atque decrepitos cùm amatis: præsertim quidem si liberis sint orbati. qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex iis qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari astus, etiamsi ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeant amatores. Inde iis in testamẽto exclusis qui munera diutissimè obtulerũt, liberi, sicuti profectò dignum est, omnem eorũ substantiam consequuntur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremũt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit, quum semper eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemendo, & internum quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus stridendo, ægritudinem simulabat. Vnde quanto citiùs eum ad sepulchrum duci existimabam, tanto plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiã præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula enumerans, ac vnumquidq; disponens. Eáque etiam causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar, paulò antè arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, di utissimè viuas, vnà & diuitiis abundans, & huiusce modi homines deridens: neq; priùs moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet. PLVT. Boni animi sis ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorum curis confecti. Hæc ego summopere laudo, ô Thucrite diutissimè viuas.

A κἀγὼ γάρ τινα τοιοῦτον τέχνην ὑπενοήσατε, γραῶν καὶ γρόντων ἐρῶντες· καὶ μάλιστα εἰ ἄτεκνοι εἶεν. οἱ δὲ ἔντεκνοι, ὑμῖν ἀνέραστοι. καίτοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων στυγέντες ὑμῶν τὴν πανωλεθρίαν τοῦ ἔρωτος, ἰῶ καὶ τύχωσι παῖδας ἔχοντες, μισεῖν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐραστὰς ἔχωσιν. Εἶτα ἐπὰν τὰς διαθήκας ἀπεκλείσθησαν μὴ οἱ πάλαι δωροφορήσαντες· ὁ δὲ παῖς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, κρατῶσι πάντων· οἱ δὲ, ἐπαιωρίσι τοὺς ὀδόντας, ἀποσμυλῶνται. TER. ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἐμοὶ γοῦν Θουκείτου πόσα κατέφαγεν, ἀεὶ τεθνήξεσθαι δοκῶν; καὶ ὁπότε ἐσοίμην, ἐπωιμώζων, καὶ μύχιόν τι καθάπερ ἐξ ὠοῦ νεοττὸς ἀτελὴς ἐπωιζύρων, ὥστ' ἔγωγε ὅσον αὐτίκα οἰόμενος ὑπεδέχόμην αὐτὸν τῆς σοροῦ, ἔπεμπόν τε πολλά, ὡς μὴ ἐπαρβάλλοιντό με οἱ ἀντερασταὶ τῇ μεγαλοδωρεᾷ. καὶ τὰ πολλὰ ἐπὶ φθινοπίδων, ἀργυροῦς ἐκείνῳ, ἀριθμῷ ἕκαστα, καὶ δεκαπάντων. ταῦτα γοῦν μοι καὶ τὸ ἀποθανεῖν αἴτια

C γελᾶται, ἀργυρία, καὶ φθινοπίδες· ὁ δὲ, τοσοῦτόν μοι δέλεαρ καταπιὼν, ἐφεστήκει θαθολυπῶν, τερφθεὶς ὑπογελῶν. ΠΛ. εὖγε ὦ Θούκειτε, ζῴης ὑπερμήκιστον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τοιούτων καταγελῶν· μηδὲ πρότερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ πρεσβεμψῇς πρώτας τοὺς κόλακας. TER. τοῦτο μὲν ὦ Πλοῦτων καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἤδη, εἰ καὶ Χαριάδης πρότερον τεθνήξεται Θουκείτου. ΠΛ. θαῤῥεῖ ὦ Τερψίων· καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλαντος, καὶ ὅλως ἅπαντες, προελεύσονται αὐτῶν, ἐπὶ ταῖς αὑτῶν φθινοπίσιν. TER. ἐπαινῶ ταῦτα. ζῴης ὑπερμήκιστον ὦ Θούκριτε.

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTÆ ET CALLIDEMIDÆ. Eraſ. Roterod. interp.

ZENOPHANTES. Haredipeta venino quod alteri parauerat, periit.

AT tu Callidemides, quo pacto interieris? Nã ipse quemadmodum, Dinię parasitus quũ essem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, nosti: aderas enim morienti. CAL. Aderam Zenophãtes. Porrò mihi nouum quiddam atque inopinatum accidit. Nam tibi quoque notus est Ptœodorus ille senex. ZENOPH. Orbum illum dicis, ac diuitẽ, apud quẽ te assiduè versari conspiciebã?

D Σὺ δὲ ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ, ὅτι παράσιτος ὢν Δηνίου, πλέον τοῦ ἰκανοῦ ἐμφαγὼν, ἀπεπνίγην, οἶσθα. πρῴην γὰρ ἀπαντήσαντί μοι. ΚΑΛ. πρῴην ὦ Ζηνόφαντες. ὃ δ' ἐμὸν, παράδοξόν τι ἐγένετο. οἶσθα γὰρ καὶ σύ που Πτοιόδωρον τὸν γέροντα. Ζ. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ᾧ σε τὰ πολλὰ ἤδειν συνόντα;

ΚΑΛ.

ΚΑ. σκῆνον αὐτὸν ἀεὶ ἐθεράπευον, ὡς ἡνύμφιος ἐπ' ἐμοὶ τεθνήξεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μῆκιστον ἐπεγίνετο, καὶ γὰρ τὸν Τιθωνὸν ὁ γέρων ἔζη, βραχύν τινα ὁδὸν ὑπὲρ τὴν κληρονομίαν ἐξεῦρον. φαρμακὸν γὰρ φαρμακῶν, ἀναπείσας τὸν οἰνοχόον, ἐπειδὴ πάνυ ἐδίψα ὁ Πτολιόδωρος αἰτήσῃ πιεῖν (πίνει δ' ὑπερφυῶς) ζωφορώτερον ἐμβαλόντα εἰς κύλικα, ἔπειτα ἔχειν αὐτὸν, καὶ ὑπιδοῦναι αὐτῷ· εἰ δὲ τοῦτο ποιήσας, ἐλθόντα ἐπανορθώσασθαι ἀφῆσειν αὐτόν. Ζ. τί οὖν ἐγένετο; πάνυ γάρ τι προσδόξον ἐρᾷν ἔοικας. Κ. ἐπεὶ τοίνυν λυσάμενοι ἤκομεν, δύο ἤδη ὁ μειραξίσκος κύλικας ἐπίμους ἔχων, τὴν μὲν, τῷ Πτολιοδώρῳ, τὴν ἑτέραν ἐμοί, σφηλεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτολιοδώρῳ δ', τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν. εἶτα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δ' αὐτίκα μάλα σκηπάδην ἐκείμην, ὑποβολιμαῖος αὐτ' ἐκείνῳ νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς ὦ Ξενοφάντες; ἢ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ὑπερβῆναι. Ζ. ἀρτίως γὰρ ὦ Καλλιδημίδη πεποίηκας. ὁ γέρων δ', τί πρὸς ταῦτα; Κ. σφόδρα μὲν ὑπετεράχθη πρὸς τὸ αἰφνίδιον. εἶτα συνεὶς οἷμαι τὸ γεγενημένον, ἐγέλασε καὶ αὐτὸς οἷά γε ὁ οἰνοχόος εἰργασμένος. Ζ. πλὴν ἀλλ' οὐδέ σε τὴν ὑπερθεσμον ἐλθεῖν προσέταξε. ἦκε γὰρ ἂν σοι δεῦρο τὴν λεωφόρον ἀσφαλέστερον, εἰ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

A CAL. Illum semper captabam, colebāq; id mihi pollicēs fore, vt meo bono quam primum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, sene videlicet vel vltra Tithonios annos viuente, compendiariam quandā excogitaui viam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto veneno, pocillatori persuaserā, vt simul atque Ptœodorus potū poscceret, (bibebat autem prolixiùs) præsentius in calicem iniiceret, haberetq; in prōptu porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurādo confirmabā me illū manumissurum. ZE. Quid igitur accidit? nā inopinatū quiddam narraturus mihi videris. CAL. Vbi iam loti venissemus. puer duobus paratis poculis; altero, Ptœodoro; cui venenū erat additū; altero, mihi: nescio quomodo errans, mihi venenum, Ptœodoro porrexit innoxiū. Mox ille quidē bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositiciū videlicet illius loco funus. Quid hoc? rides Zenophantes? Atqui nō conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò: nam elegāter ac lepidè tibi hęc res euēnit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primùm ad casū subitū atq; inexpectatū sanè conturbatus est: deinde simul atq; intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZEN. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, si quidem venisset tibi populari vulgataq; via tutius certiusq; etiam si paulo serius.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΝΙΠΠΟΥ.

CNEMONIS ET DAMNIPPI. Erasmo Roterod. interprete.

ΤΟδτο σκῆνος τῆς παροιμίας, Ὄνος τὸν λέοντα. ΔΑΜΝ. τί ἀγανακτεῖς ὦ Κνήμων; ΚΝΗΜ. πευθάνῃ ὅτι ἀγανακτῶ; κληρονόμων ἀκούσιον καταλέλοιπα, καταφρονηθεὶς ὁ ἄθλιος, οὓς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα ἔχειν ἐμοὶ, παραλιπών. ΔΑΜΝ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; ΚΝΗΜ. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ὡς ἐπὶ θανάτῳ. κἀκεῖνος οὐκ ἀνδρῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξε δή μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, κἄπειτα δεῖξαι τοῖς ἐς τὸ φανερὸν, ἃ αἰς ἐκείνῳ καταλέλοιπα ἐμὰ πρῶτα, ὡς κἀκεῖνος ζηλώσοι, καὶ τὰ αὐτὰ προέξοι.

D HOc illud est quod vulgò dici consueuit, Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem hęredem reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser, iis quos maximè mea cupiebā habere, præteritis. DAM Sed isthuc quînam euēnit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitē, quum orbus esset, iminente morte captabam, assidens atque inseruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est scitum, cōsultumq;, vt testamentū proferrem ac publicarē, quo illum rerum mearum in solidum hæredem institueram, nimirum vt ille vicissim idem faceret meo prouocatus exemplo,

CNEMON. In hæreditatem.

DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atque inſperatò è vita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nunc Hermolaus mea poſſidet, lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cum hamo, quin etiam teq uoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idque adeò deploro.

Α ΔΑ. τί οὖν δὴ ἐκεῖνος; ΚΝΗ. ὅ,τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τῇ ἑαυτοῦ διαθήκῃ, οὐκ οἶδα· ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τῷ τέγους μοι ὑπιπεσόντος. καὶ νῦν Ερμόλαος ἔχει τὰμά, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ ὃ ἄλκιστον τῷ δελέατι συνεκαταπάσας. ΔΑ. ὑ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε τὸν ἁλιέα. ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ συνετέθεικας. ΚΝΗ. ἔοικα. οἰμώζω δι' ἀγαθοῦ.

ΣΙΜΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΥ.

SIMYLI ET POLYSTRATI. Eodem interprete.

SIMYLVS. Plures vnius diuitiis hæreditatem ambientes deluſi.

VEniſti tandem & tu Polyſtrate ad nos, quum annos vixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed quinã triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perij te fermè ſeptuagenario. POLY. Quàm ſuauiſſimè profectò, etiamſi hoc mirum tibi videbitur. SIMY. Mirum verò, ſi quidem tibi primùm ſeni, deinde inualido, poſtremò etiam orbo quicquam poterat eſſe in vita ſuaue. POL. Principiò nihil erat quod nõ poſſem: præterea pueri formoſi complures aderãt, tum mulieres nitidiſſimæ, vnguenta, vinũ mirè fragrans, poſtremò mẽſę vel Siculis illis lautiores. SIM. Noua narras: nã ego te planè ſordidum ac parciſſimum eſſe ſciebã. POL. Atqui, vir præclare, ex alienis arcis opes mihi ſubſcatebãt. Tum diluculo protinus quamplurimi mortales ad fores meas ventitabãt, ſimulq; ex omni rerum genere, quę terrarum vbiuis pulcherrimę reperiũtur, munera deportabãtur. SIM. Num me defuncto regnũ geſſiſti? POL. Minimè: verùm amantes habebam innumeros. SIM. Non poſsũ non ridere. túne amantes, tãtus natu quum eſſes, vixq; tibi dẽtes ſupereſſent quatuor? POL. Habebã per Iouem equidem optimates ciuitatis: quumq; eſſem tum ſenex, tum caluus, ſicuti vides, præterea lippiens etiã, ac ſenio cæcutiens, poſtremò naribus muccoſis, tamẽ cupidiſſimè mihi inſeruiebãt, adeò vt is felix videretur, quẽcunque vel aſpexiſsẽ modò. SIM. Nũ tu quoq; quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquã è Chio tranſuexiſti, vt ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad iuuentam redire, ac denuo formoſum atque amabilem fieri?

Β ΗΚες ποτὲ ὦ Πολύστρατε καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, ἔτη οἶμαι ὀλίγῳ πολὺ ἀποδέοντα τῶν ἑκατὸν βεβιωκώς. ΠΟΛ. οκτὼ δεῖ τῶν ἐνενήκοντα ὦ Σίμυλε. ΣΙ. πῶς δὲ τὰ μετ' ἐμὲ ταῦτ' ἐβίως τελέοντα; ἐγὼ γὰρ ἀμφὶ τὰ ἑβδομήκοντά σου ὄντος, ἀπέθανον. ΠΟΛΥ. ἡδέως, εἰ καί σοι παράδοξον τοῦτο δόξει. ΣΙ. παράδοξον· εἰ γέρων τε, καὶ ἀσθενὴς, ἄπαιδός τε παντάπασι, πῶς ἐδύνω τοῖς τοῦ βίου ἐδωδίμοις. ΠΟΛΥ. ὃ μὲν πρῶτον, ἄπαντα ἐδωδίμου, ἔπειτα καὶ παῖδες ὡραῖοι πάνυ πολλοὶ, καὶ γυναῖκες ἀβρό-

C ταται, καὶ μύρα, καὶ οἶνος αἰθομένας, ὃ τράπεζαι γοῦν ταῖς ἐν Σικελίᾳ. ΣΙΜ. καινὰ ταῦτα· ἐγὼ γάρ σε πάνυ φαῦλον ἠπιστάμην. ΠΟΛ. ἀλλ' ἐπιέρρει μοι ὦ γλυκαῖε πρὸς ἀλλοτρίων πλαγάδος· καὶ ἔωθεν μοι δύο ὅτι μάλιστα πολλοὶ μὴ δὲ, πανταχόθεν μοι δῶρα παρεγίνετο ἀπάντων τῶν γῆς κάλλιστα. ΣΙ. ἐτυράννησας ὦ Πολύστρατε μετ' ἐμέ; ΠΟΛΥ. οὐκ· ἀλλ' ἐρασταὶ εἶχον μυρίοι. ΣΙ. ἐγέλασα. ἐραστὰς σὺ τηλικοῦτος ὤν, ὀδόντας τέτταρας ἔχων;

D ΠΟΛΥ. νὴ Δία τοὺς ἀρίστους γε τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ γέροντά με, καὶ φαλακρὸν ὡς ὁρᾷς ὄντα, καὶ λημῶντα παρῆσαν, καὶ κορυζῶντα, ἡδέως θεραπεύοντες, καὶ μακάριος ἦν αὐτῶν, εἴ τινα αὖ καὶ μόνον παρεβλεψα. ΣΙΜ. μῶν καὶ σύ τινα, ὥσπερ ὁ Φάων, τὴν Ἀφροδίτην ἐκ Χίου διαπορθμεύσας, εἶτά σοι δι' ἀγαθὴν τύχην ἔδωκε νέον εἶναι, καὶ καλὸν ἐξ ὑπάρχης, ἐξ ἀξιέρασον;

ΠΟΛ. οὐκ. ἀλλὰ τοιοῦτος ὢν, οἷος πόθητος ἦν. ΣΙ. αἰνίγματα λέγῃς. ΠΟΛ. καὶ μὴν σαφὴς γε ὁ ἔρως οὗτος πολὺς ὤν, ὁ περὶ τοὺς ἀτέκνους καὶ πλουσίους γέροντας. ΣΙ. νῦν μανθάνω σου τὸ κάλλος ὦ θαυμάσιε, ὅτι παρὰ τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης ἦν. ΠΟΛ. ἀπαρ ὦ Σίμωλε, οὐκ ὀλίγα τῶν ἐραστῶν ἀπολέλαυκα, μονονουχὶ προσκυνούμενος ὑπ' αὐτῶν· καὶ ἐνθρυπτόμην δὲ πολλάκις, καὶ ἀπέκλεον αὐτῶν τινας ἐνίοτε. οἱ δὲ, ἠμιλλῶντο, καὶ ἀλλήλοις ὑπεβάλλοντο ἐπὶ τῇ περὶ ἐμὲ φιλοτιμίᾳ. ΣΙ. τέλος δ' οὖν, πῶς ἐβουλεύσω περὶ τῶν κτημάτων; ΠΟΛ. ἐς ὃ φανερὸν μὲν ἕκαστον αὐτῶν κληρονόμον ἀπολιπεῖν ἔφασκον· ἐν δ' ὑπιστευέ τε, καὶ κολακευτικώτερον προσιόντα ἐαυτόν· ἄλλας δὲ ταῖς ἀληθείαις διαθήκας ἐκείνας ἔχων, κατέλιπον, οἷμαι ἅπασι φράσας. ΣΙ. τίνα δ' αἱ τελευταῖαι τὸν κληρονόμον ἔχουσι; ἢ που τινα τῶν ἀπὸ τοῦ γήρους; ΠΟΛ. οὐ μὰ Δί', ἀλλὰ νεώνητόν τινα τῶν μειρακίων τῶν ὡραίων Φρύγα. ΣΙ. ἀμφὶ πόσα ἔτη ὦ Πολύστρατε; ΠΟΛΥ. σχεδὸν ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. ΣΙ. ἤδη μανθάνω ἅπερ σοι ἐκεῖνος ἐχαρίζετο. ΠΟ. πολὺ ἀλλὰ πολὺ ἐκείνων ἀξιώτερος κληρονομεῖν, εἰ καὶ βάρβαρος ἦν, καὶ ὄλεθρος· ὃν ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ ἄριστοι θεραπεύουσιν. ἐκεῖνος γοῦν ἐκληρονόμησέ μου· καὶ νῦν ἐν τοῖς εὐπατρίδαις ἀριθμεῖται, καὶ πεξυρημένος μὲν ὁ γήφων, καὶ βαρβαρίζων· Κόδρου δὲ εὐγενέστερος, καὶ Νιρέως κομψότερος, καὶ Ὀδυσσέως συνετώτερος λεγόμενος εἶ). ΣΙ. ἴθι μοι μέλε, καὶ στρατήγησάτω τῆς Ἑλλάδος, εἰ δοκεῖ. ἐκεῖνοι δ', μὴ κληρονομείτωσαν μόνον.

A POL. Haudquaquam: quin magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM. Ænigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum vulgo sit frequens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma vnde tibi profecta fuerit, intelligo, vir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen non parum multas commoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò sæpius etiam quasi procax illis illudebam, excludens interdum nonnullos B eorum: interim illi inter sese decertabãt, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age, de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palàm quidem affirmabã, me vnumquenq; illorum relicturum hæredem: idq; illi quum crederẽt futurum, certatim se quisquẽ obsequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæterùm alteras illas veras tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronunciabant hæredem? C num è cognatis quempiam? POL. Non, per Iouem: imò nouitium quendam ex formosis illis adolescẽtulis, natione Phrygem. SIM. Quot annos natum Polystrate? POL. Viginti fermè. SIM. Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. POL. Attamen multo illis dignior qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit hęres, iamq; inter patritios numeratur, subraso mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generosiorem, Nireo formosiorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, vel totius Græciæ sit imperator, si libet, modò ne illi potiantur hæreditate.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

CHARONTIS ET MERCVRII. Martino Bolero interpr.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Chatmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

ΑΚούσατε ὡς ἔχῃ ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ἡμῖν ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ τοσοῦτον ὄν ἐστι, καὶ διαῤῥῇ τὰ πολλά· καὶ ὦ πρᾶτη ὅτι δάτερα, οἰχήσεται παρεπαίρον· ὑμεῖς δὲ, τοσοῦτοι ἅμα ἥκετε, πολλὰ ὑποφερόμενοι ἕκαστος. D AVdite quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quemadmodũ videtis, & carriosa nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alteram partem se inclinarit, planè submersa peribit: atque vestrûm tam multi simul confluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. CHARON.

Quòd si cum his nauiculam conscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat, maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CH. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atque ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiam vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & suppellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsósque cognoscito, & suscipito, nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe vir optime, primúmque apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cuius osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum Geloorũ tyrannus. MER. Quid igitur cum tot sarcinis venisti? LAMP. Anne nudum aduentare conueniebat tyrannũ? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum: itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam ô Lampiche & fastum etiam abiice. nã ista si in nauiculam coincidant, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltem & stragulum. MER. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci. MERC. Crudelitatẽ etiam, & amentiam, & violentiam, & iracundiam, atque his similia depone. LAM. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nunc. Tu verò pinguis admodum & carnosus quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te sæpe in palæstris à me visum. DAMA. Ita est ô Mercuri: verùm accipe me, nudum existentem.

A ἰὼ οὖν μὴ πύτων ἐμβῆτε, δέδοικα μὴ ὕστερον μετεμοήσετε. καὶ μάλιστα ὁπόσοι νῦν οὐκ ἐπίσασθε. ΝΕΚ. πῶς οὖν ποιήσαντες εὐπλοήσομεν; ΧΑ. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρή, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας. μόλις γὰρ οὕτω καὶ ὕτω δέξαιτο ὑμᾶς ὁ πορθμεῖον. σοὶ γὴ ὦ Ερμῆ, μελήσει ὃ ἀπὸ τούτου μηδένα προσδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ φιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπίπλα ὥσπερ ἔφην, ἀποβαλών. προσδὲ τὸν ἀποδύσασθαι ἐκέλευσε, διαγίνωσκε αὐτοὺς, καὶ ἀναλάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. ΕΡ. οὗ λέγεις. καὶ ὕτω ποιήσωμεν. ὑποσὶ τὶς ὁ πρῶτος ὅδι; ΜΕ. Μένιππος ἔγωγε. ἀλλ' ἰδοὺ ἡ πήρα μοι ὦ Ερμῆ, καὶ ὁ βάκτρον, ἐς τὸν λίμνην ἐπερρίφθην. τὸν τρίβωνα δὲ οὐδὲ ἐκόμισα, οὐ ποιῶν. ΕΡ. ἔμβαινε ὦ Μένιππε ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὸν πρεσβυρίδα ἔχε πρὸς τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ καλὸς δὴ οὗτος, τὶς ὅδι; ΧΑ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπέραστος. ἓν ὃ φίλημα διπάλαιστον ὦν. ΕΡ. ἀπόδυθι τοιγαροῦν ὃ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὸν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ ὃ ὅτι τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ ὃ δέρμα ὅλον. ἔχε καλῶς, ὑγιὴς εἶ, ἐπιβαίνε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ὑποσὶ, καὶ ὁ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τὶς ὢν τυγχάνεις; ΛΑ. Λάμπιχος, Γελῴων τύραννος. ΕΡ. τί οὖν ὦ Λάμπιχε τοσαῦτα ἔχων πρᾶγμα; ΛΑ. τί οὖν ἐχρῆν ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἥκειν τύραννον, ἄνδρα; ΕΡ. τύραννον μὲν ἀδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα. ὥστε ἄπου ταῦτα. ΛΑ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ἀπερριπται. ΕΡ. ἐκ τὸν τύφον ἀπόρριψον ὦ Λάμπιχε, καὶ τὸν ὑπερφίαν· βαρήσει γὰρ ὁ πορθμεῖον, συνεμπεσόντα. ΛΑ. σκοπῶ ἀλλὰ ὃ διάδημα ἐάσω με ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεστρίδα. ΕΡ. ἀδαμῶς· ἀλλὰ ἐκ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. εἶεν. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. καὶ τὴν ὠμότητα, ἐκ τὴν αἰσχύνην, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. ΛΑ. ἰδοὺ σοι φιλὸς εἰμι. ΕΡ. ἔμβαινε ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τὶς εἶ; Δ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. ΕΡ. ναὶ ἔοικας. οἶδα γάρ σε πολλάκις ἐν τῇ παλαίστρᾳ ἰδών. Δ. ναὶ ὦ Ερμῆ· μὴ ἀπόδοξαί με γυμνὸν ὄντα.

ΕΡ. ὦ γυμνὸν ὦ βέλτιστε, ταῦτας τὰς σαρκὰς περιβεβλημένον· ὥστε ἀπόδυθι αὐτάς, ἐπεὶ καταδύσῃ ὁ σκάφος, ἢν ἕτερον πόδα ἐμβάλῃς μόνον. ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόρριψον, καὶ τὰ κηρύγματα. ΔΑ. ἰδοὺ σοι γυμνός ὡς ὁρᾷς ἀληθῶς εἰμι· καὶ ἰσοστάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. ΕΡ. οὕτως ἀμεινον ἀβαρῆ εἶ), ὥστε ἐμβαινέ. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόθεσθαι ὦ Κρᾶτον, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ τὴν περιεστῶσαν, καὶ τὸν τῦφον, μηδὲ τὰ ἐπιτάφια κόμιζε, μηδὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. καταλιπὲ γὰρ καὶ δόξαν, καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτην δηλονότι, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφάς, μηδὲ ὅτι μέγαν τάφον ὑπὲρ σοῦ ἔχωσθε, λέγε. βαρεῖαι γὰρ καὶ ταῦτα μνημονεύματα. ΚΡ. οὐκ ἐκὼν μέν, ἀποῤῥίψω δέ. τί γὰρ οὐ καὶ παθοιμι; ΕΡ. βαβαί. σὺ γὰρ ὁ ἔνοπλος, τί βάλῃ; ἢ τί ὃ ξύπαγον τοῦτο φέρῃς; ΚΡ. ὅτι νενίκηκα ὦ Ερμῆ, καὶ πεῖσευσα, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. ΕΡ. ἄφες οὖν γῇ ὃ ξύπαγον. οὐ γὰρ ἄδου γε εἰρωνεία, οὐδὲν ὅπλων δεήσει. ὁ στρηνὴς γοῦν οὗτος ἀπόθου τὸ φρόνημα, καὶ βραενθυόμενος, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκὼς, ὁ ὅτι τῆς φερνῆδων, τίς ὅστις, ὁ τὸν βαθὺν πώγωνα καθημένος; ΜΕ. φιλόσοφός τις ὦ Ερμῆ. μᾶλλον γὰρ, φησὶ, τερατείας μεστός· ὥστε ἀπόδυσον καὶ τοῦτον. ὁρᾷς γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ κρυπτόμενα. ΕΡ. καταδὺς σὺ ὃ φέρεις. εἶπα καὶ σοὶ πολλά. ὦ Ζεῦ, ὅσην μοι δοκεῖ ἀλαζονείαν κομίζῃ, ὅσην ἀμαθίαν, καὶ ἔριν, καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐρωτήσεις ἀπόρους, καὶ λόγους ἀχανεῖς, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, ἀλλὰ καὶ μεταπονίας μάλα πολλὰς, καὶ λήρων οὐκ ὀλίγων, καὶ ὕθλους, καὶ μικρολογίας. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τουτί, καὶ ἡδυπάθειαν δὲ, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ ὀργὴν, καὶ τῦφον, καὶ μαλακίαν· οὐ λέληθε γάρ με, εἰ καὶ μάλα σοι κρυπτῇς αὐτά. καὶ ὃ ψεῦδος δὲ ἀπόδου, καὶ τὸν τύφον, καὶ ὃ, οἴεσθαι ἀμείνων εἶ) τῶν ἄλλων. ὡς εἶγε πολλὰ ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποία πεντηκοντόρος δέξαιτ' ἂν σε; ΦΙΛ. ἀποτίθεμαί τοίνυν αὐτά, ἐπειδὴ οὕτω κελεύῃς. ΜΕ. ἀλλὰ καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀποθέσθω ὦ Ερμῆ, βαρύτατε ὄντα, καὶ λάσιον ὡς ὁρᾷς· πέντε μυῶν τρίχες εἰσὶ τοὐλάχιστον. ΕΡ. οὐ λέγεις· ἀπόδου καὶ τοῦτον. ΦΙΛ. καὶ τίς ὁ ἀποκείρων ἔσαι;

A MERC. Nequaquam ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam: nam si vel alterum tantùm pedem in nauē posueris, submerges eam. sed & coronas istas & præconia abiicito. DAMA. En planè nudus sum, vt vides, & simili cum aliis mortuis statura. MER. sic præstat leuem esse. itaq; inscēde iam. Et tu ô Crato diuitias abiice, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorū dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam: item ciuitatum, de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriā reuocentur. CRAT. Inuitus certè, sed tamen abiiciam. quid enim faciam? MERC. Papæ! quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circūfers? CRAT. Quia vici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neque vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & cōtractis superciliis propter curas, lōga barba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidam est ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáque ridicula, sub palliolo occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter, quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantū quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum, circumfert? imò quàm multos vanos labores, & deliramēta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiam hoc & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abiice mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHIL. Sed quis abradet?

MER. Menippus ille ſecurim accipiēs, quibus naues fabricatur, eam reſecabit: vtetur autem ſcalis naualibus, quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN. Nequaquam Mercuri, ſed da mihi ſerram: hoc enim erit magis ridiculum. MER. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, humanior nunc appares, depoſito hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de ſuperciliis auferam? MERC. Maximè: nam hæc ſuper frontem etiam attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt? etiam ploras ſceleſte? & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauiſſimum geſtat ſub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri, quæ illi, dum viueret, multùm profuit. PHIL. Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & riſum. An tu ſolus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam: ſed retine iſta, leuia enim ſunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum proſunt. Tu verò Rhetor abiice iſtam tantam verborum contradictionē, & antitheſes, & ſimilitudines, item periodos, & barbariſmos, atque alia ſermonis pondera. RHETOR. En abiicio. MER. Bene ſe habent res. Itaque ſolue funem, attollamus ſcalas, attrahatur anchora, expande velum, tuque nauta clauum dirige: ſimus hilares. Quid ploratis ô vos amentes? præſertim tu Philoſophe, qui paulo antè tua barba ſpoliatus es? PHI. Quia exiſtimabam immortalem eſſe animam. MEN. Mentitur: nam alia ſunt quæ videntur eum mœrore afficere. MERCV. Qualia? MEN. Quia non ampliùs tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet ſcorta, nec mane deceptis adoleſcentibus ſua ſapientia, pecuniam accipiet. hæc ſunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi moleſtum non eſt, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo poſſet eſſe moleſtum mihi, qui ad mortem feſtinaui nemine vocante? Verùm nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur, exauditus eſt veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, ſed quidam in vnum cœtum conuenientes, cum voluptate deridēt mortuum Lampichum,

A ΕΡ. Μένιππος ὅτοι λαβὼν πέλεκυν τὸν ναυπηγικὸν, ἀποκόψει αὐτὸν, ὅπερ ἐπὶ τῇ ἀναβάθρᾳ χρησάμενος. ΜΕ. ὄκ ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πρίονά μοι αἴτησον· γελοιότερον γὰρ τοῦτο. ΕΡ. ὁ πέλεκυς ἱκανός. ΜΕ. εὖγε. αὐθαδεστέρου γὰρ νῦν ἀπέφηνας, ἀποθέμενος αὖτε τὸν κινάδεον. βούλει μικρὸν ἀφέλωμαι καὶ τῶν ὀφρύων; ΕΡ. μάλιστα· ὑπὲρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ τοῦτο ἐπῆρκεν· οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ αἰρετείνων ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ δακρύεις ὦ κάθαρμα, καὶ τοσοῦτον θάνατον ἀποδειλιᾷς; ἔμβηθι δ' οὖν. ΜΕ. ἓν ἔτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχει. ΕΡ. τί ὦ Μένιππε; ΜΕ. κολακείαν ὦ Ἑρμῆ, πολλά σοι τῷ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. ΦΙΛ. ὀκνοῦ δὲ σὺ ὦ Μένιππε, ἀπόθου τὴν ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γνήσιον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς; ΕΡ. μηδαμῶς. ἀλλὰ καὶ ἔχε ταῦτα, κοῦφα γὰρ καὶ πρόχειρα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν καταπλουν χρήσιμα. καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ, ἀπόθου τὴν ῥημῶνα ταύτην ἀσφαντολογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους, καὶ βαρβαρισμούς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων. ΡΗ. ἰοὺ, ἰδού, ἀποτίθεμαι. ΕΡ. ἄγε ἔχε. ὥστε λύε τὰ ἀπόγεα, τὴν ἄποδάθραν ἀνελώμεθα, τὸ αἰσχύνειον ἀνεσπάσθω, πέτασον τὸ ἱστίον, κύθυνε ὦ πορθμεῦ τὸ πηδάλιον· εὖ πάθωμεν. τί οἰμώζετε ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωνα δεδημωμένος; ΦΙΛ. ὅτι ὦ Ἑρμῆ ἀθάνατον ὠόμην τὴν τύχην ὑπάρχειν. ΜΕ. ψεύδῃ· ἄλλα γὰρ ἔοικε λυπεῖν αὐτόν. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΕ. ὅτι μηκέτι δεῖπνόν πολυτελῆ δεῖπνα, μηδὲ νύκτωρ ὀζιὼν, ἀπόνως λανθάνων, τὴν ἱματίῳ τὴν κεφαλὴν κατειλήσας, τοὺς ἐρείσιν ὑπὸ κύκλῳ τὰ καμψιτυπεῖα· καὶ ἕωθεν ἐξαπατᾷ τοὺς νέους ὑπὲρ τῆς σοφίας, ἀργύριον λήψεται. ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. ΦΙΛ. σὺ γὰρ ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθῃ ἀποθανών; ΜΕ. πῶς, ὃς ἔσπευσα ὑπὲρ τὸν θάνατον, καλέσαντος μηδενός; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ὅ τις κραυγή τις ἀκούεται, ὡς ὑπὲρ πολλῶν ἀπὸ γῆς βοώντων; ΕΡ. ναὶ ὦ Μένιππε· οὐκ ἀφ' ἑνός γε χώρου· ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνελθόντες, ἅσμενοι γελῶσι πάντες ὑπὲρ τοῦ Λαμπίχου θανάτου,

καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ συνέχει πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως κλαίοντα ὑπὸ τῶν παίδων καλλεῖ ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιτάφιους λόγους διεξιόντα, ὅτι Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ κωκύσασα, ἐξάρχει τῶν θρήνων σὺν γυναιξὶν ὅτι ὦ Δαμασία. σὲ δὲ οὐδεὶς ὦ Μένιππε δακρύει, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος; M. οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν κυνῶν μετ' ὀλίγον ὠρυομένων οἰκτίστον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τῶν κορακίων τυπτομένων τοῖς πτεροῖς, ὁπότ' ἂν συνελθόντες, θάψωσί με. EP. γλυκάδας εἶ ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπεὶ καταπεπλεύκαμεν ἡμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἄπιτε πρὸς τὸ δικαστήριον, δίκαιον ἐκείνην προϊόντες· ἐγὼ δὲ, καὶ ὁ πορθμεὺς, ἄλλως μετελευσόμεθα. ME. εὐπλοεῖτε ὦ Ἑρμῆ, προϊόντων ὑμῶν καὶ ἡμεῖς. τί οὖν ἔτι καὶ μέλλετε; δικαδικάσαι δεινόν· καὶ τὰς κατακρίσεις φασὶν εἶναι βαρείας, ἔχεις, καὶ γύπας, καὶ λίθους. δίκη δὲ ἑκάστου βίος.

& illius vxorem mulieres circunſtrepũt, atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damaſiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damaſia. Te verò, Menippe, nemo eſt qui deploret, & ſolus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam: nam haud ita multò pòſt audies canes miſerabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad ſepeliendum me cõuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus, abite vos rectà per hanc viam ad forum iudiciale: ego verò & nauta alios tranſuectabimus. MEN. Feliciter naulgate ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm quid præterea de vobis futurum eſt? Iudicium de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas eſſe graues, rotas, aquilas & lapides. Vniuſcuiuſque autem vita examinabitur.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ.

CRATETIS ET DIOGENIS. Eraſmo Roterod. interprete.

ΜΟΙείχην τὸν πλούσιον ἐλίνωσας ὦ Διόγενες, τὸν πάνυ πλούσιον, τὸν ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα; ὃν ἀνεψιὸς Ἀριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν, ὃ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο εἰώθει λέγειν· Ἢ μ' αὐτάρ, ἢ ἐγώ σε. Δ. τίνος ἕνεκα ὦ Κράτης, ἐθεράπευον ἀλλήλους; ΚΡΑ. τοῦ κλήρου ἕνεκα ἑκάτερος, ἡλικιῶται ὄντες. καὶ τὰς διαθήκας ἐς ὃ φανερὸν ἐτίθεντο. Ἀριστέας μὲν ὁ Μοιείχης εἰ πρεσβυτοθάνοι, δεσπότην ἀφιεὶς τὴν ἑαυτοῦ πάντων· Μοιείχην δὲ ὁ Ἀριστέας, εἰ πρεσβυτέλθοι αὐτός. ταῦτα μὲν ἐγέγραπτο. οἱ δὲ ἐθεράπευον ἀλλήλους, ὑποβαλλόμενοι τὴν κολακείαν. καὶ οἱ μάντεις, εἴτε ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον; εἴτε ἀπὸ τῶν ὀνειράτων, ὥσπερ Χαλδαίων παῖδες, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν, Ἀριστεῖ πρεῖπε τὸ κράτος, ἄρτι δὲ, Μοιείχῃ. καὶ τὰ πάλαι πάντα, ποτὲ μὲν ὅτε τὸν, νῦν δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἔρρεπε.

MOErichum diuitem nouerás ne Diogenes? illum inquã ſupra modum diuitẽ, illum Corintho profectum, cui tot erant naues onuſtæ mercibus: cuius conſobrinus Ariſteas quum ipſe quoque diues eſſet, Homericum illud in ore ſolebat habere: *Sola virtus defunctorũ comes.*

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOGEN. Cuius rei gratia ſeſe captabant inuicem, Crates? CRAT. Hæreditatis cauſa, quum eſſent æquales, vterque alterum captabant. Iámque teſtamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus, ſi prior moreretur, Ariſteam omniũ rerum ſuarum dominum relinquebat: Mœrichum viciſſim Ariſteas, ſi quidem ipſe prior è vita decederet. Hæc igitur quum eſſent in tabulis ſcripta, illi inter ſeſe captabãt, & alter alterutrum adulationibus obſequiiſque ſuperare cõtendebat. Porrò diuini, haud ſcio vtrùm ex aſtris id quod futurum ſit coniectantes, an ſomniis, quemadmodum Chaldæi faciunt, quin & Pythius ipſe, nunc Ariſteam victorem fore pronuntiabat, nunc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat.

DIOG. Quid igitur tandem euênit? ñam audire, eſt operæpretium, Crates. CRAT. Eodem die mortui ſunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thraſyclem deuenerunt: quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurũ vt tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrhã verſus nauigarent, medio in curſu obliquo orto Iapyge euerſa naui perierunt. DIOG. Rectè factum. At nos quũ eſſemus in vita, nihil eiuſmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabã vt moreretur Antiſthenes: quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor deſiderabas vt me mortuo in poſſeſſionum mearum ſucceſſionem venires, puta dolii ac peræ, in qua quidem lupini chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam iſtis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: ſiquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antiſtheni ſuccedens accepiſti, deinde ego ſuccedens tibi: ea nimirum multo ſunt potiora multóque ſplendidiora, quàm vel Perſarum imperium. DIOG. Quænam ſunt iſta quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iſtiuſmodi opum hæreditatẽ Antiſtheni ſucceſſiſſe, tibiq; eas longè etiam maiores reliquiſſe. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc poſſeſſionũ genus aſpernabantur, neque quiſquam nos ob ſpem potiundæ hæreditatis obſequiis captabat, ſed ad aurum omnes intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria. neque enim habebant quò facultates eiuſmodi à nobis traditas acciperẽt: quippe rimoſi iam, vitiatiq; deliciis, non aliter quàm vaſa carie putria. Quo fit, vt ſi quãdo quis in illos infundat vel ſapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illico perſtillétque, fundo, quod immiſſum eſt, continere non valente: cuiuſmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertuſum hauſtam aquam important: at iidem aurum dentibus & vnguibus, omníque vi ſeruabant. CRA. Proinde nos hîc quoque noſtras poſſidebimus opes: illi ſimul atq; huc venerint, obolum duntaxat ſecum ferent, ac ne hunc quidem vlteriùs quàm ad portitorem.

A ΔΙΟ. πόσῳ ὥρας ἐλθέτην ὦ Κράτης; ἀκοῦσαι γὰρ ἄξιον. ΚΡΑ. ἄμφω τεθνᾶσιν ὑπὲρ μιᾶς ἡμέρας· οἱ δὲ κληροι, εἰς Εὔνομον καὶ Θρασυκλέα περιῆλθον· ἄμφω συγγενῆς ὄντας, οὐδὲ ποτὲ προμαντευομένους ὅτω γενέσθαι ταῦτα. ἅμα πλέοντες γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, κατὰ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ περιπεσόντες τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. ΔΙΟ. εὖ ἐποίησαν. ἡμεῖς δὲ, ὁπότε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐνενοοῦμεν περὶ ἀλλήλων· οὔτε ποτὲ ηὐξάμην Ἀντισθένει ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ. Εἶχεν δὲ πόλυ κρείττονα ἐκ κοτίνου πεπεσάμενος. οὔτε οἶμαι σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίθον, καὶ τὼ πήρᾱ, χοίνικας δύο θέρμων ἐχούσᾱ. ΚΡ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει· ἀλλ' οὐδὲ σοὶ ὦ Διόγνες. ἃ γὰρ ἐγὼ ἔλαβον, σύ τε Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας, καὶ ἐγὼ σοῦ, πολλῷ μείζω καὶ σεμνότερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. ΔΙΟ. ποῖα ταῦτα φῄς; ΚΡΑ. σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἀλήθειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. C ΔΙΟ. νὴ Δία μέμνημαι, τὸν Ἡρακλέα ξαλμὸς τὸν πλοῦτον παῤ Ἀντισθένους, καὶ σοὶ ἐπὶ πλείω καταλιπών. ΚΡΑ. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἠμέλουν τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθεράπευεν ἡμᾶς, κληρονομήσειν προσδοκῶν· ἐς ὃ ὁ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. ΔΙΟ. εἰκότως. οὐ γὰρ εἶχεν ἔνθα δέξαιντο τὰ τοιαῦτα παῤ ἡμῶν, διερρυηκότες ὥσπερ πυρφῆς, καθάπερ τὰ σαθρὰ τῶν ἁλαβαστίων. ὥστε εἴ ποτε καὶ ἐμβάλλοι τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, D ἐξέπιπτεν εὐθὺς, καὶ διέῤῥει, τῷ πυθμένος ἔχειν οὐ δυναμένου· οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τῶν Δαναοῦ αὐταὶ παῤθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπάντλοῦσαι. ὃ δὲ χρυσίον, ὀδοῦσι, καὶ ὄνυξι, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. ΚΡΑ. ὁκοιῶ ἡμεῖς μὲν ἔξομεν καὶ ταῦτα τὸν πλοῦτον· οἱ δὲ, ὀβολὸν ἡξυσι κομίζοντες. καὶ τοῦτον ἄγει τῷ πορθμέως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ, ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ.

LVCIANI SCIPIO. P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ΕΜὲ δῆ προσήκειν φῂς ὦ Λίβυ· ἀμείνων γάρ εἰμι. ΑΝ. οὐκοῦν, ἀλλ' ἐμέ. ΑΛ. οὐκοῦν ὁ Μίνως διακρινάτω. ΜΙ. τίνες δ' ἐστέ; ΑΛ. οὗτος μέν, Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος· ἐγὼ δέ, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μ. νὴ Δία ἔνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ προεδρίας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γεγονέναι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δέ, ὥσπερ ἅπαντες ἴσασιν, οὐχὶ τούτου μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν πρὸ ἐμοῦ φημὶ διενεγκεῖν τὰ πολέμια. ΜΙ. οὐκοῦν σὺ μὲν ἑκάτερος εἰπάτω. σὺ δέ, πρῶτος ὦ Λίβυ λέγε. ΑΝ. ἓν μόνον τοῦτο ὦ Μίνως ἀνάμιλλον, ὅτι σοὶ μὲν καὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέμαθον. ὥστε οὐδὲ ταύτῃ πλέον οὗτος ἐνέγκαιτό μου. φημὶ δὲ τούτους μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι ὀλίγοι ὄντες, ὅμως ὅτε μέγα προεχώρησαν, δι' αὑτῶν δυνάμει τε περιγενόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τοσοῦτον ὑπάρχος ὢν τοῦ ἀδελφοῦ, μείζων ἠξιώθην, ἄριστος κριθείς· καὶ πρός τε Κελτιβήρας εἶλον, καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα τῶν Ἐσπερίων. καὶ τὰ μεγάλα ὄρη διέβαν, τὰ περὶ τὸν Ἠριδανόν, ἅπαντας καταδραμών· καὶ ἀναστάσιμα ἐποίησα τοσαύτας πόλεις· καὶ τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐχειρωσάμην. ἐς μέσον τῶν προαστείων τῆς παρούσης πόλεως ἦλθον. καὶ τοσούτους ἀπέκτεινα μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τοὺς δακτυλίους αὐτῶν μεδίμνοις ἀποσταθμήσαι, καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶσαι νεκροῖς. ἃ μὲν οὖν πρῶτα ἔπραξα, ὅτε Ἀμμωνος υἱὸς ὀνομαζόμην, οὔτε θεὸς εἶναι προσποιούμενος, ἢ σύμπνοια τῆς μητρὸς διεξιών, ἀλλ' αὐθέντης εἶναι ὁμολογῶν, στρατηγοῖς τε τοῖς σιωπηλοτάτοις αἰτεξεπαζόμενος, καὶ στρατιώταις τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος· ὃ Μήδοις καὶ Ἀρμενίοις καταγωνιζόμενος ἐπεφεύγεσαν, πρὶν διώκειν τινά, καὶ τὴν πολεμήτορι προδιδόντας θυμὸν τὴν νίκην. Ἀλέξανδρος δέ, παρεσκευασμένος ἐπὶ πολὺ προσμαχεῖσθαι, πεύξησε, καὶ προσπολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ ἐπειδὴ ῥᾳδίως ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὄλεθρον ἐνδυσον Δαρεῖον ἐν Ἰσσῷ τε καὶ Ἀρβήλοις ἐκφο-

A O Libyce, me decet præponi: melior equidem sum. HAN. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem vtrique glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò, quemadmodum omes sciunt, non hoc solùm, sed omnibus fermè qui ante meam ætatem fuêre, in B re militari præstãtiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vterq; vicissim pro virili: tu verò ô Libyce priùs loquaris. HA. Vnum hoc me iuuat, quòd & hîc sermonem Græcũ didicerim, vt neq; etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria virtute ad magnam gloriã euasere: potẽteſq; per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdã Hispaniã primùm inuadens, quum subcõsul essẽ fratri additus, maximis rebus idoneus C atq; optimus iudicatus, ibi tũ Celtiberos cepi, atq; Gallos ipsos deuici: & quũ magnos montes transmigrassem, omnem Eridanum transcurri, multasq; ciuitates euerti, & planã Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totq; vno die Romanos cecidi, vt eorum annulos modiis mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neq; deum me fingẽs, D aut matris insomnia narrans: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine præditos, non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit,

ALEXANDER.

antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari sese voluit, sesèque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibusq; auxilium tulit. Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret hostium magna classe aduersus Libyam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cùm essem, omnisque Græcorum disciplinæ expers, & neque Homerum, vt hîc, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum vsus. Hæc sunt quibus me meliorem Alexandro esse puto. Si verò ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: nõ tamen ob id præstantior hic videri debet generoso duce, & viro, qui mentis sententia magis quàm fortuna est vsus. MIN. Hic certè orationem neque ingenerosam, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos, homini adeò temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest qualis ego rex, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipsum superauerim, qui cùm adolescens adhuc essem rem aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quum Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sitiui: durúmque putans, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna vici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Post hæc, ô Minos, vos ipsi scitis quot ad vos vno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc sibi scapham non sufficisse, sed ratibus compositis illorum plerosque se transportasse. Atque hæc confeci meipsum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud Tyrum & Arbelas gesta sunt, omittam,

A τησεν, ἀποσας τ παρόντων, προσκυνεῖσθαι ἠξίου, καὶ διαιτᾶσθαι τὸν Μηδικὸν μετεδιήτησεν ἑαυτόν, καὶ ἐμιαιφόνει σὺν τοῖς συμποσίοις τοὺς φίλους, & συνελάμβανεν ὅτοις θανάτου. ἐγὼ δὲ, ἦρξα ὅτε τῆς πατρίδος. & ὅτε μετεπέμπετο, τὸν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ὅτι πλωσθέντων τῆς Λιβύης, ταχέως ἐπανήκουσα, καὶ ἰδιώτην ἐμαυτὸν παρέσχον, & καταδικασθεὶς, ἠνέγκα δυσκωμώτως τὸ πρᾶγμα. καὶ ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὢν, & ἀπαίδευτος παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς· καὶ ὅτε Ὅμηρον, ὡσπερ οἶδ', ἐρρᾳψῴδουν, ὅτε ἐπ' Ἀριστοτέλους τοῦ
B σοφιστοῦ παιδευθείς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἀγαθῇ χρησάμενος. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ Ἀλεξάνδρου ἀμείνων φημὶ εἶναι. εἰ δ' ἔστι καλλίων ὑποὶ δέρμα διαδήματι τὸν κεφαλὴν διεδέδετο, Μακεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά· ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἀμείνων δόξειεν ἂν ἀνὴρ γενναῖος & στρατηγικὸς ἀνὴρ, τῇ γνώμῃ πλέον ἢ τῇ τύχῃ χρησάμενος. MI. ὁ μὲν εἰρηκεν οὐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον, οὐδ' ὡς Λίβυα εἰκὸς ἦν, ἐπ' αὐτῷ. σὺ δ' ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΑΛ.
C ἐγᾦδα μὲν ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄνδρα ὕβριν φρασεῖν· ἱκανὴ γὰρ ἡ φήμη διδάξαι σε, οἷος μὲν ἐγὼ βασιλεύς, οἷος δ' οὗτος ληστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ὅρα εἰ κατ' ὀλίγον αὐτὸν διώλεσα· ὃς νέος ὢν ἔτι, προελθὼν ὅτι τὰ πράγματα, καὶ τὸν ἀρχὴν τεταραγμένην κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τὴν Ἑλλάδα τὴν Θηβαίων ἀπωλείᾳ· στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθείς, οὐκ ἠξίωσα τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν πρεσβεύειν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀρχὴν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, οὐδὲ πᾶσαν ὑπενόησα τὴν γῆν, & ὀλίγους ἡγησάμενος εἰ μὴ ἀ-
D πάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίαν· καὶ ὅτι τε Γρανικῷ συμβαλοῦσα μεγάλῃ μάχῃ καὶ τὴν Λυδίαν λαβὼν, καὶ Ἰωνίαν & Φρυγίαν, & ὅλως τὰ ἐν ποσὶν ἀεὶ χειρούμενος, ἦλθον ὅτι Ἰσσόν, ἔνθα Δαρεῖος ἐπέμεινε, μυριάδας πολλὰς στρατοῦ ἄγων. & ὃ ἀπὸ τούτου, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν νεκροὺς ὅτι μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς μὴ δεχέσθαι αὐτῆς τότε τὸ σκάφος, δηλαδὴ σχεδίας δεσπεξαμένους τοὺς πολλοὺς αὐτῶν δεπλεῦσαι. & ταῦτα μὲν ἔπραττον, αὐτὸς προκινδυνεύων, & πληγώσεσι ἀξιῶν. & ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μηδὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσωμαι,

ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην· καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀκαταφρονήτους ἄνδρας, διαβὰς τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοὶ ἐκεῖνοι, ὧδε ὁ μέγεθος τῶν πραγμάτων, ὃ τοιοῦτόν τι πιστεύσαντες περὶ ἐμοῦ. Ὁ δ' οὖν τελευταῖον, ἐγὼ μὲν, βασιλεύων, ἀπέθανον; οὗτος δὲ, ὁ φυγὴ, ὧδε Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πονηρότατον, καὶ ὠμότατον ὄντα· ὡς γοῦν δὴ ἐκφύγοι τὴν Ἰταλῶν, ἐγὼ λέγω, ὅτι οὐκ ἰσχύει, ἀλλὰ πονηρία, καὶ ἀπιστίᾳ, καὶ δόλοις. νόμιμον δὲ, ἢ περφανές, οὐδέν. ἐπεὶ δέ μοι ὠνείδισε τὴν ἡσυχίαν, ἐκλελῆσθαί μοι δοκεῖ οἷα ἐποίησε τὴν Καπύην, ἑταίρᾳ τρυφῶν, καὶ τοὺς τῆς πολέμου καιροὺς ὁ θαυμάσιος καὶ ἀνδρῶν ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ, μικρὸν πρὸ Ἑσπερίαν δόξας, ὅτι τὴν ἔω μᾶλλον ὥρμησα, τί αὖ μέγα ἔπραξα; Ἰταλίαν αἱμάτων λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ἐπαγόμενος; ἀλλ' οὐκ ἀξιόμαχα ἔδοξέ μοι ἐκεῖνα, ὑποπτήσσοντα ἤδη, καὶ δεδουλωμένα ὁμολογουμένως. εἴρηκα. σὺ δὲ ὦ Μίνως δίκαζε. ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ ταῦτα. ΣΚΗ. μὴ πρότερον, ἢν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. ΜΙ. τίς γὰρ εἶ ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ἔρᾳς; ΣΚΗ. Ἰταλιώτης Σκιπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλαις μάχαις. ΜΙ. τί οὖν καὶ σὺ ἔρᾳς; ΣΚ. Ἀλεξάνδρου μὲν ἥττων εἰμὶ, τοῦ δ' Ἀννίβου ἀμείνων· ὃς ἐθέλοντα νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν κατολμήσαντα ἀτίμως. πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ οὐδὲ Σκιπίων ἐγὼ ὁ νενικηκὼς αὐτὸν, παραβάλλεσθαι ἀξιῶ; ΜΙ. νὴ Δί' ὀρθῶς μοι φῄς ὦ Σκιπίων· ὥστε πρῶτος μὲν κείσθω Ἀλέξανδρος· μετ' αὐτὸν δὲ, σύ. εἶτα εἰ δοκεῖ, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος ἀκαταφρόνητος ὤν.

A vsque ad Indos veni, atque Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuũ abduxi: Scythas verò homines certè non spernendos, Tanaim transiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remuneraui, inimicos autem vltus sum. Si verò Deus hominibus videbar, partendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti sunt. Tãdem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiã Bithyniæ exulauit, vt crudelissimo & pessimo homini cõueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nã non virtute, sed malitia atque perfidia & dolis id B peregit, nunquã aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidẽte sunt, parua quidem putans, versus Orientem me impulissem, quidnam adeò magni perfecissem? qui Italiam absque sanguine capere, ac Libyam, omnémque eam oram vsque ad C Gades, sub poteſtatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui; præsertim iam antea illis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. Nam & hæc è multis protulisse satis est. SCIP. Non: nisi me quoque priùs audias ô Miños. MIN. Quis tu vir optime es, aut vnde, quòd hisce claris ducibus te conferre audes? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui, & Afros multis magnis præliis deuici. MI. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorẽ, vt qui ipsum perD secutus fuerim, & ad turpem fugam cõpulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro se se comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim? MIN. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tum si placet, tertius hic Hannibal: quippe qui nec ipse contemnendus existat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

DIOGENIS ET ALEXANDRI. Erasmo Roterod. interprete.

DIOGENES. Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

QVid hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALEX. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cũ fuerim, defunctus sim. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hammon mẽtiebatur, quum te suum esse filium diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hãmone parente fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebãtur, puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippum errare, falliq;, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudierã quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video neque matrẽ neque Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerendas haud quaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebátque, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes: celeriùs enim è vita submouebar, quàm vt esset otium de illo quicquam statuendi, præter id vnum, quòd moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quidni rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principémque ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerent tanquam draconis filio? Sed illud mihi dicito, vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babyloníe iaceo tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur otium ab his rerum tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Ægyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò videlicet vnus fiam ex diis Ægyptiis. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidẽ te videam etiam apud inferos desipientem, sperantemq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris.

A Τί τοῦτο ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; ΑΛ. ὁρᾷς ὦ Διόγλυες. οὐ προσδόξων δὲ, εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἀπέθανον. ΔΙΟ. ὁκοῖον ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτοῦ σε εἶναι υἱόν· σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; ΑΛΕ. Φιλίππου δηλαδή. οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν Ἄμμωνος ὤν. ΔΙΟ. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλῆν αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ κοίτῃ· εἶτα οὕτω σε τεχθῆναι· τὸν δὲ Φίλιππον ὀξαπατᾶσθαι, οἰόμενον πατέρα σὸν εἶναι. ΑΛΕ. κἀγὼ ταῦτα

B ἤκουον ὥσπερ σύ· νῦν δὲ ὁρῶ ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε οἱ τοῦ Ἀμμωνίων προφῆται ἔλεγον. ΔΙΟ. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν, οὐκ ἀχρηστόν σοι ὦ Ἀλέξανδρε πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ὑπέπτηξαν θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίνι τὴν τοσαύτην ἀρχὴν καταλέλοιπας; ΑΛΕ. οὐκ οἶδα ὦ Διόγλυες. ὁ γὰρ ἔφθασε ὑποσκῆψαί τι περὶ αὐτῆς· ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, Περδίκκα τὸν δακτύλιον ἐπέδωκα. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς ὦ

C Διόγλυες; ΔΙΟ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἀναμιμνήσθην οἷα ἐποίησαν Ἕλληνες, αὐτίκα σε πρειληφότα τὴν ἀρχὴν, κολακεύοντες, καὶ προστάτην αἱρούμενοι, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἔνιοι δὲ, καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς προσγράφοντες, καὶ νεὼς οἰκοδομουμένους, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ; ἀλλ' εἰπέ μοι, ποῦ σε οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛΕ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην ἡμέραν. ὑπισχνεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ κατάσκοπος, ὡς ποτε ἀράμενος σπουδὴν ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν ποσὶν, ἐς Αἴγυπτον ἀπάξειν

D με, θάψειν τε ἐκεῖ, ὡς γενοίμην εἷς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. ΔΙΟ. μὴ γελάσω ὦ Ἀλέξανδρε ὁρῶν ἐν ᾅδου ἔτι σε μωραίνοντα, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν, ἢ Ὄσιριν γενέσθαι;

πλὴν

πλὴν ἀλλὰ τοῦτα μὴν ὦ θειότατε, μὴ ἐλ- A
πίσῃς· οὐ γὰρ θέμις ἀνελθεῖν πίσω τὸν ἅπαξ
ἀφικόμενον τὴν λίμνην, καὶ ἐς τὸν
εἴσω τοῦ στομίου προελθόντων. ὁ γὰρ ἀμελὴς
ὁ Αἰακός· ἀσὶ δ' ὁ Κέρβερος οὐκ ἀποδεδειγμένος.
ἐκεῖνα δὲ ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς
φέρῃς ὁπότ' ἂν ἐνθυμῇ ὅσων ἀγαθῶν ἐστέρησαι
νεκρὸς γῆς ἀπολιπών, ἀφίξαι, σωματοφύ-
λακας, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ δορυφόρους, καὶ
χρυσὸν ἔχοντι, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα· καὶ
Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα
θηρία, καὶ πόλεμον, καὶ δόξαν· καὶ ὃ ἥδιστον
ἦν, ἐλαυνόντα; ἆρα δεδεμένον ταινίᾳ B
λευκῇ τὴν κεφαλὴν, πορφυρίδα ἐμπε-
πορπημένον· ἃ λυπεῖ ταῦτά σε νεκρὸν τὸν
μνήμην ἔχοντα; τί δακρύεις ὦ μάταιε; τοῦδε
ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσε μὴ
οἴεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τῆς τύχης;
ΑΛΕ. σοφὸς, ἀπόντων ἐκεῖνος κολάκων
ὑπερευπρεπέστατος ὤν; ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ
Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μὴν ἤνθει πρὸ
ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέτελλεν. ὡς δὲ κατεχρῆτό μου
τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, γνησίων, C
ἐπαίνων, ἀρτὶ μὲν ἐς τὸ κάλλος, ὡς καὶ τοῦ-
το μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἀρτὶ δ' ἐς τὰς περὶ
ξύλα, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀ-
γαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι, ὡς μὴ αἰσχύνοιτο καὶ αὐτὸς
λαμβάνων. χρῆς, ὦ Διόγνες, αὐθάδως, καὶ
τεχνίτης. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε ἀπολέλαυ-
κα αὐτοῦ τῆς σοφίας, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ὑπὲρ
μεγίστοις ἀγαθοῖς· ἃ κατηριθμήσω μικρῷ
γε ἔμπροσθεν. ΔΙΟ. ἀλλ' οἶσθα ὃ δρά-
σῃς. ἄκος γάρ σοι τῆς λύπης ὑποθήσομαι,
ἐπεὶ σοῦδά γε ἐλλέβορος ὁ Φύετας. σὺ
δὲ, κἂν τὸ Λήθης ὕδωρ ἡδὺν ὑπασπασά- D
μενος πίῃ καὶ αὖθις πίῃ, καὶ πολλάκις. οὕ-
τω γὰρ ἂν παύσῃ ὑπὲρ τοῖς Ἀριστοτέλους ἀ-
γαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖ-
νον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς
ὑπὲρ σὲ ὁρμῶντας, ὡς διασπάσαντο, καὶ ἁμύ-
ξαντό σε ὧν ἔδρασας αὐτοῖς. ὥστε πλὴν ἑτέ-
ραν σὺ ταύτῃ βάδιζε· καὶ πῖνε πολλάκις,
ὡς ἔφην.

Quin tu ſpes iſtas omittis ô diuiniſſimè? neque enim fas eſt reuerti quenquam, qui ſemel paludem tranſmiſerit, atque intra ſpecus hiatum deſcẽderit: propterea quòd neque indiligens eſt Æacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te diſcere pervelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud ſuperos relicta huc ſis profectus, puta corporis cuſtodibus, ſatellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conſpicuus, dum vectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus eſſes: nunquid hæc te diſcruciant, quoties recurſant animo? Quid lacrymaris ſtulte? an non id te ſapiens ille docuit Ariſtoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? ALEX. Sapiens ille, quum ſit aſſentatorum omnium perditiſſimus? Sine me ſolum Ariſtotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquam & ipſa ſummi boni pars quædam eſſet: nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidẽ erat, ac fraudulentus, ô Diogenes: quanquam illud fructus ſcilicet ex illius ſapientia fero, quòd nunc perinde quaſi ſummis de bonis excrucior, ob iſta quæ tu paulò antè commemoraſti. DIOG. At ſcin' quid facies? oſtẽdam tibi moleſtiæ iſtius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac vt Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahẽs bibas, iterúmque ac ſæpius bibas: atque eo pacto deſines de bonis Ariſtotelicis diſcruciari. Verumenim Clitum etiam illum & Calliſthenem video, cúmque his alios complureis raptim huc ſeſe ferentes, quò te diſcerpant, pœnáſque ſumant ob ea quæ quondam in illos commiſiſti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

Ariſtotelis fraus.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ALEXANDRI ET PHILIPPI. Ottomaro Luscinio interpr.

PHILIPPVS. NOn igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium: nã ad Iouem Hammonem genus paternum referens, mortem non obisses. ALEX. Neque verò nescius eram, pater Philippi Amyntæ me esse filium: sed quia ad res gerendas sic mihi visum erat conducere, commento hoc vsus sum vaticinij. PHILIP. Quid ais? Conducibile id tibi visum, vt vatibus impostoribus fallendum te exponeres ALE. Non isthuc, sed barbaros in mei admirationem tractos, faciliùs hoc prætextu nostro subdidimus imperio: quum nemo vnus viribus nostris hactenus restiterit: quippe hac sola opinione ducti, quòd aduersus deum sibi esset præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos vsquam vicisti, qui cum timidis illis, arculis, peltariis, ac gerris vimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis domare, Bœotios, Phocenses, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strenui atque magnifici: Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos: aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonibúsve manum conserere, operosum profectò atque arduum id fuisset in primis. Cæterùm Medos, Persas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarint, fœdè in fugam actos antequam ad manus ventum fuisset. ALEX. At verò Scythæ, pater, & Indici elephantes, res sunt non vsque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neque concitatis inter ipsos intestinis odiis, neque per proditionem mihi venundari passus sum victoriã. Sed neque peieraui vnquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidémque solui victoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios sine sanguine in deditionẽ accepi: Thebanos autem fortassis ipse audisti quomodo aggressus fuerim. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quòd nomen meum celebraret, & meas res gestas cum tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugularas. Tu verò & Macedonicam chlamydem abiiciens,

Culpatur Alexandri arrogãtia, & cõmentum quo deum se haberi voluit.

A Νῦν μὲν ὦ Ἀλέξανδρε, οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο, μὴ οὐκ ἐμὸς υἱὸς εἶ· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκεις, Ἀμμωνος γε ὤν. ΑΛ. ὅμως αὐτὸς ἠγνόουν ὦ πάτερ, ὡς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου υἱός εἰμι· ἀλλ' ἐδόξαμέν σοι μάντευμα, ὡς χρήσιμον ἐς τὰ πράγματα οἰόμενος εἶ. ΦΙΛ. πῶς λέγεις; χρήσιμον ἐδόκει σοι τὸ πρόχειρον σεαυτὸν ἐξαπατηθησόμενον ὑπὸ τῶν μάντεων; ΑΛ. ἔστιν· ἀλλ' οἱ βάρβαροι κατεπλάγησάν με, καὶ οὕτως ἐπῃδήσαντο, οἰόμενοι θεῷ μάχεσθαι· ὥστε ῥᾴον ἐκράτουν αὐτῶν. ΦΙΛ. τίνων ἐκράτησας σύ γε ἀξιομάχων ἀνδρῶν, ὃς δήλοις ἀεὶ σκιμπόδεσσι, τοξάρια, καὶ πελτάρια, καὶ γέρρα οἰσύϊνα προβεβλημένους; Ἑλλήνων κρατεῖν ἔργον ἦν, Βοιωτῶν καὶ Φωκέων καὶ Ἀθηναίων, καὶ τὸ Ἀρκάδων ὁπλιτικὸν, καὶ τὸ Θετταλῶν ἵππον, καὶ τοὺς Ἠλείων ἀκοντιστάς, καὶ τὸ Μαντινέων πελταστικὸν, ἢ Θρᾳξὶ, ἢ Ἰλλυριοῖς, ἢ καὶ Παίοσι χρώσασθαι, ταῦτα μεγάλα. Μήδων δὲ, καὶ Περσῶν, καὶ Χαλδαίων, καὶ χρυσοφόρων ἀνθρώπων, καὶ ἁβρῶν, οὐκ οἶδα ὡς πρὸς σοῦ μύριοι μετὰ Κλεάρχου ἀπελθόντες, ἐκράτησαν, καὶ εἰς χεῖρας οὐδενὶ τρόπῳ ἐλθεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ πρὶν ἢ τόξευμα ἀφεθῆναι, φυγόντων; ΑΛ. ἀλλ' οἱ Σκύθαι γε ὦ πάτερ, καὶ οἱ Ἰνδῶν ἐλέφαντες, οὐκ ἀκαταφρόνητόν τι ἔργον. καὶ ὅμως ἀφεῖσάς αὐτοὺς, οὐδὲ προδοσίᾳ ὠνούμενος τὰς νίκας, ἐκράτουν αὐτῶν· οὐδ' ὑπώρκησα πώποτε, ἢ ὑποχόμενος ἐψευσάμην, ἢ ἀπιστον ἑαυτὸν παρέσχον τῆς νίκης ἕνεκα. καὶ τοὺς Ἕλληνας δὲ, τοὺς μὲν, αἰχμῇ πρόλεγον· Θηβαίους δὲ, ἴσως ἀκούεις ὅπως μετῆλθον. ΦΙΛ. οἶδα ταῦτα πάντα. Κλεῖτος γὰρ ἀπήγγειλέ μοι, ὃν σὺ τῷ δορατίῳ διελάσας μεταξὺ δείπνου τοῦτο, ἐφόνευσας, ὅτι με πρὸς τὰς σὰς πράξεις ἐπαινέσας ἐπόλμησε. σὺ δὲ τὴν Μακεδονικὴν χλαμύδα καταβαλὼν,

κανδύν ὡς φασι μετενέδυς, καὶ πάλαι ὀρθὴν ἐπέθου, καὶ προσεκυνήθης ὑπὸ Μακεδόνων, ὑπ' ἐλευθέρων ἀνδρῶν ἀξίους· καὶ ὃ πάντων γελοιότατον, ἐμιμοῦ πὰ τῶν νενικημένων. ἐῶ γὰρ λέγειν ὅσα ἄλλα ἐπράξας, λέουσι συγκαθακλείσιν πεπαιδυμένους ἄνδρας, καὶ γάμους τοιούτοις γαμῆσαι, καὶ Ἡφαιστίωνα ὑποφαγεῖν. ἓν ἐπήνεσα μόνον ἀκούσας, ὅτι ἀπέχου τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς καλῆς οὔσης, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν θυγατέρων ἐπεμελήθης. βασιλικὰ γὰρ ταῦτα. ΑΛΕ. Ὁ Φιλοκίνδυνον δὲ ὦ πάτερ οὐκ ἐπαινῇς, καὶ ὃν Ὀξυδράκης πρῶτον καθάλασθαι εἰς ὃ ἐντὸς τοῦ τείχους, καὶ τοσαῦτα λαβεῖν τραύματα; ΦΙ. οὐκ ἐπαινῶ τοῦτο ὦ Ἀλέξανδρε. οὐκ ὅτι μὴ καλὸν ἦν οἶμαι καὶ πρόσκεισθαι ποτὲ τὸν βασιλέα, ἢ προκινδυνεύειν τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ὅτι σοι τοιοῦτο ἦκεν συνέφερε. θεὸς γὰρ ἤδη δοκῶν, εἰ ποτε πρωθεῖης, καὶ βλέπειέν σε Φοβίδας τὸν πολέμου ἐκκομιζόμενον, αἱματι ῥέοντα, οἰμώζοντα ὅτι τῷ τραύματι, ταῦτα γέλως ἂν εἴη τοῖς ὁρῶσι· καὶ ὁ Ἄμμων, γόης, καὶ ψευδόμαντις ἀλέξειεν. καὶ οἱ Φῆται, κόλακες. ἢ τίς οὐκ ἂν ἐγέλασεν ὁρῶν τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν λιποψυχοῦντα, δεόμενον τῆς ἰατρῶν βοηθείας; νεῦε μοὶ γὰρ ὁπότε ἤδη τέθνηκας, οὐκ οἶδ' πολλοὺς ἂν τοῖς τῶν προσποιῶν ἐκείνων ὑπεκτεμνομένους, ὁρῶντας τὸν νεκρὸν τοῦ θεοῦ ἐκπάλαι κείμενον, μυδῶντα ἤδη καὶ ὀζοδνκότα, καὶ νόμον σωμάτων ἀπάντων; ἄλλως τε, καὶ ὃ χρήσιμον ὤφελες Ἀλέξανδρε, ὃ δὴ τοῦτο κτᾶσθαι ῥᾳδίως, πολύ σε τῆς δόξης ἀφῃρῆσθαι τῶν καταδουλωσάντων· πολὺ γὰρ εὐδοκεῖ σωδὲς ὑπὸ θεοῦ γίνεσθαι δοκοῦν. ΑΛ. ἃ ταῦτα φρονοῦσιν οἱ αὐθέντοι σοὶ ἐμοί, ἀλλ' Ἡρακλεῖ καὶ Διονύσῳ συναμιλλοῦ πεῖσαί με. καίτοι τὸν Ἄορνον ἐκεῖνον ὑφ' ἑτέρου ἐκείνων λαβόντος, ἐγὼ μόνος ἐκράτησα μάλα. ΦΙ. ὁρᾷς ὅτι ταῦτα ὡς υἱὸς Ἀμμώνος λέγεις, ὃς Ἡρακλεῖ καὶ Διονύσῳ προβάλλεις σεαυτὸν, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ ὦ Ἀλέξανδρε, τοῦδε τὸν τύφον ἀπομαθὼν, καὶ γνοὺς σεαυτὸν, ὡς σαυτῆς ἤδη νεκρὸς ὤν;

candyn Persicũ amictum recepisti (vt aiunt) & tiaram rectã. Vtnc interim commemorẽ, quòd à Macedonibus, viris vtique liberis, adorari debere te in animum induxeris: & qui, quod maximè omniũ erat ridiculum, hominum abs te victorũ mores imitatus es. Tẽpero mihi; ne memorem alia quæ turpiter admiseris; viris doctis in leonum clauſtra incluſis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæſtionem plus quàm eſſet ſatis, amaris. Vnum eſt quod ſolum laudo abs te geſtũ, in Darij vxore videlicet, forma præſtante, quia ab illius cõplexu abſtinueris: & genitricis illius, atq; filiarũ, ne vim paterentur, curã ſuſceperis. Regium certè id opud extitit, quod tum factitaſſe te accepimus. ALE. Quomodo autẽ tibi non probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculũ cõiecerim, atque acceptis plurimis vulneribus, muros primus omniũ eraſilierim? P H. Non probo, Alexander: neq; id quia pulchrũ eſſe negem vulnerari quandoq; imperatorẽ, & in ſubeundis periculis prętentare viã: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimè. Siquidẽ pro deo habitus, quos, oro, riſus prębebas ſpectatoribus, quãdo poſt acceptũ vulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, mœrẽs ac eiulãs ſanguine fluitabas? Adde quòd Iupiter Hãmon, tanquam pręſtigiator quiſpiã, & vanus propheta, reus mendacij palàm tũ arguebatur. Nõ enim video qualiter riſum cõtineat, qui Iouis filiũ viderit animũ deiicere, & in deſperatione rerum efflagitare medicorũ auxilia. Deniq; quũ iam tandẽ mortem obieris, quem credas obſecro eſſe, qui conficta illã adoptionem qua Iouis dictus es filius, nõ carpat maledictis? potiſſimùm vbi dei iſtius cadauer porrectũ iacere, turgidũ ſanè, & iuxta aliorũ corporum morẽ cõtactu ſuo omnia labefactans aſpexerit? Cæterùm quod ais Alexãder, tibi fuiſſe cõducibile, quòd faciliùs rerũ potireris: id profectò multũ tibi gloriæ ex bene etiã ac ſtrenuè geſtis eripuit. Nam quanquã inſigniter multa, tamen diis lõgè inferiora agere viſus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. AL. Haudquaquã de me iſthuc ſentiũt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho cõferunt, veluti æmulum, pariq; cum illis gloria certantẽ. Nam & Aornũ, à neutro etiã illorum armis ſubactũ, ego facilè cepi. P H. Etiamdum videris iſta vt Hammonis filius dicere, quando nec Baccho quidẽ cedis, aut Herculi. Sed nec erubeſcere noſti Alexãder, ſolitám vè dediſcere atrogantiã, teipsũ dein noſcere, vel iã tandẽ ſapere, etiã ſi ſeriùs, vbi fato occubueris?

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΧΟΥ.

ACHILLIS ET ANTILOCHI. Ottomaro Luſcinio interpr.

ANTILOCHVS

Æqualem omnium apud inferos eſſe cõditionem, neminemque præferri mortalium.

QVænam ſunt illa, Achilles, quæ tu Vlyſſi iam primùm commemorando in mortem executus es: vt minimè generoſa, ac Chirone atque Phœnice, quibus tu aliquando vſus es præceptoribus, parum digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi videri, ſi vilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec victus ſuppetat, loces operam, quàm vt omnibus vita functis domineris. Quæ ſi rudis quidam plebeius ex media Phrygia ortus, atque immodicus inſuper etiã vitæ affectator diceret, ferendum fortè id eſſet, atque condonandũ nonnihil ruſticitati: verùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de ſeipſo deſcendere opinionem, fœdùm ſanè atque pudendum in primis. Denique iis quæ in vita ſtrenuè gefferis, equidem haud ſcio quomodo iſta conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad ſenectam vſque licuiſſet, citra gloriam tamen: tu glorioſam oppetere mortẽ maluiſti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Neſtoris fili, nondum etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem præponebã vitæ. Atqui ſerò iam tandem intelligo quàm egerim imprudẽter. Apud viuos enim reperies fortè qui res bene geſtas celebrent literarum monumentis: ſed hîc apud manes non video quàm frugiferum opus effecerim, vbi vnus eſt honos omnium. Sed neque vires iã adſunt corporis Antiloche, aut forma: intercideruntomnia: pari rerum ſtatu viſuntur omnia: nullum ſapientiæ aut alterius rei diſcrimen eſt. Adde quòd nulli iam ex Troianorum mortuis formidabilis ſum, nemini Græcorum venerandus. prorſus omnium de mortuis par exiſtimatio eſt, ſiue boni fuerint, ſiue improbi. Hæc ſunt quæ me angunt, & miſerè ſolicitant, & ob quę doleo, quòd non potiùs loco operas, & viuo. ANTI. At verò, Achilles, quid agat quiſpiam? quando ſic natura comparatum eſt, vt omnes prorſum cogantur ſemel vitam relinquere. quæ lex quum in vniuerſum iam obtinuit, nec abrogari vllo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæterùm aſpice nos, quotquot penes te ſumus: denique & Vlyſſes quoque poſt puſillum aduenier: vnde ſolatium tibi meritò afferet ſocietas: id quod & aliis in rebus plerunque vſu venire ſolet.

Οἷα περὶ σοῦ Ἀχιλλεῦ περὶ τ' Ὀδυσσέα σοι εἴρηται περὶ τοῦ θανάτου· ὡς ἀγλυκὴ καὶ αἰάξια τοῖν διδασκάλοιν ἀμφοῖν Χείρωνός τε, καὶ Φοίνικος; προεωράμην γὰρ ὁπότε ἔφης βούλεσθαι ἐπάρουρος εἶναι, θητεύειν παρά τινι τῶν ἀκλήρων, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη, μᾶλλον ἢ πάντων αἰδοίοις τοῖς νεκροῖς. Ταῦτα μὲν οὖν ἀγλυκή τινα φρύγα δηλοῖ, καὶ πέρα τοῦ καλοῦ ἔχοντος, φιλόζωον ἴσως ἐκφέρων λέγειν. τὸν Πηλέως δὲ υἱόν, τὸν φιλοκινδυνότατον ἡρώων ἁπάντων, ταπεινὰ οὕτω περὶ αὑτοῦ φρονεῖσθαι, πολλὴ αἰσχύνη, καὶ ἀναισθησίας πρὸς τὰ πεπραγμένα σοι ἐν τῷ βίῳ· ὃς ἐξὸν ἀκλεῶς ἐν τῇ Φθιώτιδι πολυχρόνιον βασιλεύειν, ἐκὼν προείλου τὸν μετὰ τῆς ἀγαθῆς δόξης θάνατον. ΑΧΙ. ὦ παῖ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἄπειρος ἦν τῶν ἐνταῦθα ὤν, καὶ ὃ βέλτιον ἐκείνων ὁπότερον ἰὼ ἀγνοῶν, ὃ δύσηνον ἐκφέρω δοξάριον προετίμων τοῦ βίου· νῦν δ' ἔστιν ἅπερ ἔδη ὡς ἐκείνη μοι ὠφελήσ· εἰ καὶ ὅ,τι μάλιστα οἱ ἄνω ῥαψῳδήσουσι· μετὰ νεκρῶν δὲ, ὁμοτιμία. καὶ ὅτε ὁ κάλλος ἐκφέρω ὦ Ἀντίλοχε, ὅτε ἡ ἰσχὺς πάρεστιν, ἀλλὰ κείμεθα ἅπαντες ἴσον τοῦ αὐτοῦ ζόφου ὅμοιοι, καὶ κατ' οὐδὲν ἀλλήλων διαφέροντες· καὶ ὅτε οἱ τῶν Τρώων νεκροὶ δεδίασί με, οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν θεραπεύουσιν· ἰσηγορία δὲ ἀκριβὴς, καὶ νεκρὸς ὅμοιος, ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἐσθλός. Ταῦτά με αἰνιᾷ, καὶ ἀλγύνει, ὅτι μὴ θητεύω ζῶν. ΑΝ. ὅμως τί οὖν αὖ τις πάθοι ὦ Ἀχιλλεῦ; Ταῦτα γὰρ ἔδοξε τῇ Φύσει, πάντως ἀποθνήσκειν ἅπαντας. ὥστε χρὴ ἐμμένειν τῷ νόμῳ, καὶ μὴ αἰνιᾶσθαι τοῖς διαπεπραγμένοις. ἄλλως τε, ὁρᾷς τῶν ἑταίρων ὅσοι περὶ σὲ ἐσμὲν οἵδε; μετὰ μικρὸν δὲ καὶ Ὀδυσεὺς ἀφίξεται πάντως. Φέρε δὴ παραμυθίου καὶ κοινωνία τ' ἀγάλματος,

καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πεπυνθέναι. ὁρᾷς τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν Μελέαγρον, καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἳ οὐκ ἂν οἶμαι δέξαιντο ἀνελθεῖν, εἴ τις αὐτοὺς ἀπὸ πτωχείας ἐπιτεύσοντας ἀχλήεσι καὶ ἀβίοις ἀνθρώποις; ΑΧΙ. ἀπαίδευτα μέν ἐστι τὰ παρ' ἐκείνοις· ἐμὲ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἡ μνήμη τῶν παρὰ τὸν βίον αἰκιῶν ὀδυνᾷ· ὅμως δὲ καὶ ὑμῶν ἕνεκεν. εἰ δὲ μὴ ὁμολογεῖτε, τοιαύτη χαίρεις ἐστὲ, καθ' ἡσυχίαν αὐτὰ πάσχοντες. ΑΝΤ. οὐκ. ἀλλ' ἀμείνους ὦ Ἀχιλλεῦ· ὃ γὰρ ἀνωφελὲς τῷ λέγειν ὁρῶμεν. σιωπᾶν γὰρ, καὶ φέρειν, καὶ ἀνέχεσθαι, δέδοται ἡμῖν, μὴ καὶ γέλωτα ὀφλισκάνειν ὥσπερ σύ, τοιαῦτα βωμολοχούμενοι.

A Non enim solus videris in hæc mala coniectus: en tibi Herculem, Meleagrum, & alios plerosque, qui non parum multos in admirationē traxêre: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in vitam videntur redituri, si quis eos ad inopes & victus indigos mittat, vt illis pro mercede seruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio est: verùm haud scio quo pacto eorum quæ in vita aguntur, memoria, impendio me excruciat. Arbitror autem & vestrûm vnumquemque ita affici, etiamsi nō palàm confiteamini: nequiores sanè in eo, quòd tacitè huiusmodi per quietem toleretis. ANT. Non equidem Achilles, sed longè tibi præstamus: quippe qui intelligimus quàm sit inutile de iis rebus verba facere. Silete enim, & æquo animo sustinere omnia quæ accidunt, datum nobis est: ne tibi affectu isto similes, ipsi quoque ridiculi omnibus meritò videamur.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

DIOGENIS ET HERCVLIS. P. Virunio interprete.

Οὐχ Ἡρακλῆς οὗτός ἐστιν; ὑμνοίην B ἄλλος μὰ τὸν Ἡρακλέα. ὁ τόξον, ὁ ῥόπαλον, ἡ λεοντῆ, ὁ μέγεθος, ὅλος Ἡρακλῆς ἐστιν. εἶτα τέθνηκε Διὸς υἱὸς ὤν; εἶτά μοι ὦ καλλίνικε, νεκρὸς εἶ; ἐγὼ γάρ σοι ἔθυον ὑπὲρ γῆς ὡς θεῷ. ΗΡΑ. Ἐ ὀρθῶς ἔθυες. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἐν θεοῖς τοῖς θεοῖς συνέσεσι, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. ἐγὼ δὲ εἴδωλόν εἰμι αὐτοῦ. ΔΙΟ. πῶς λέγεις εἴδωλον τοῦ θεοῦ; καὶ δύναταί τις ἐξ ἡμισείας μοῖρα θεὸς εἶναι, τεθνηκὼς δὲ τὸ ἥμισυ; ΗΡ. ναί. οὐ γὰρ ὅλος τέθνηκεν, ἀλλ' ἐγὼ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ. ΔΙΟ. μανθάνω· αὐτομάτως ἄρα τῷ Πλούτωνι προέδωκεν αὑτὸν ἑαυτοῦ. καὶ σὺ νῦν αὐτοῦ ἐκείνου νεκρὸς εἶ. ΗΡΑ. τοιοῦτό τι. ΔΙΟ. πῶς οὖν ἀκριβὴς ὢν ὁ Αἰακὸς, οὐκ ἔγνω σε μὴ ὄντα ὅλον, ἀλλὰ προεδέξατο ἡμιτελῆ τὸν Ἡρακλέα παρόντα; ΗΡ. ὅτι ἐφύκειν ἀκριβῶς. ΔΙΟ. ἀληθῆ λέγεις. ἀκριβῶς γὰρ, ὥστε αὐτὸς ὅλος εἶ. ὁρᾷ γὰρ ὦ C μὴ τὸ ἐναντίον ὄντα· σὺ μὲν εἶ ὁ Ἡρακλῆς, ὃς ἔλαβε τὴν εἴδωλον γαμέτην Ἥβην παρὰ τοῖς θεοῖς. ΗΡ. θερμὸς εἶ, καὶ λάλος. καὶ εἰ μὴ παύσῃ σκώπτων ἐς ἐμὲ, εἴσῃ αὐτίκα οὐ θεοῦ εἴδωλόν εἰμι.

NVnquid Hercules hic est? Haud quisquam mehercule alius. arcus, clava, pellis leonina, magnitudo ipsa, totus denique Hercules est. Igitur è vita decessit, qui Iouis erat filius? Die quæso ô victorioſe, mortuus ne es? Ego enim quum terræ superessem, tibi haud secus quàm deo sacrificaui. HERC. Rectè quippe sacrificasti. Hercules enim ipse in cœlo vnà cum diis immortalibus consistit, Hebēn apud se habēs, cruribus formosissimam. Ego verò qui te alloquor, sua sum vmbra. DIOG. Quidnam dicis amabò? vmbra ipsius dei? fieri enim potest, altera eundem ex parte deum esse; altera, vita decessisse? HERC. Vtiquē. Ille enim nequaquam mortuus est, sed ego duntaxat imago ipsius sum. DIOGEN. Intelligo rem. Te virum pro viro Plutoni pro se dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res se habet. DIO. Quo pacto igitur callidissimus cùm sit Æacus, te nequaquam illum esse non nouit, sed admisit tanquam suppositititium Herculem? HER. Quoniam ille ipse esse videor. DIO. Vera autumas: nam ita persimilis es, vt si ille ipse sis. Caueas igitur ne contrà fiat: vt tu quidē Hercules existas, imago verò apud deos immortales Hebēn in vxorē duxerit. HE. Audax nimiùm es atq; loquax: & nisi à scōmatibus quę in me iacis, abstinueris, senties quamprimū qualis dei imago sim.

DIOGENES. *Videtur diminutas Herculis.*

Arcus enim nudus atque paratus. DIOGEN. Cur autem de cætero te timeam, quum ſemel mortuus ſis? Sed per tuum Herculem dic quæſo, dum ille viuebat, erás ne vnà cum ipſo, & tunc imago exiſtens: aut vnus quidem eratis in vita: poſteaquam autem è vita deceſſiſtis, ſeparati: ille quidem ad deos immortales auolauit, tu verò vmbra, vt dignum videtur, ad inferos aduenisti? HERC. Etſi fas equidem foret nequaquam reſpondere viro ſophiſticè percunctanti; attamen aures quoque ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, idipſum morte affectum eſt, quod nempe ego ſum (vt dixi) totum: quod autem ex Ioue erat, cum diis immortalibus conuerſatur. DIOG. Perſpicuè nunc intelligo. autumas enim eadem vice Alcmenam duos peperiſſe Hercules: vnum quidem ex Amphitryone, alterum verò ex ſummo Ioue: ex quo factum eſt, vt gemini vnius matris vtero lateretis. HERC. Nequaquam ô inſane. idem profectò ipſi eramus ambo. DIOG. Neq; adhuc ad intelligendum id facile eſt, duos Hercules in vnum eſſe compoſitos, niſi quis diceret vos tanquam Hippocentaurum in vnum fuiſſe copulatos: hominem videlicet & deum. HERC. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi videntur, animo videlicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem ipſum ex ſummo Ioue natum adeſſe cœlo, me verò mortalem ad inferos veniſſe? DIOG. Vtique eleganter hæc diſſeruiſſes, ô optime Amphitryoniade, ſi corpus hac tempeſtate eſſes: ſed incorporea es imago: itaque periculum eſt, te triplicem iam feciſſe Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc quidem modo: nam ſi vnus in cœlo exiſtit, tu verò apud nos imago, corpus autem in Oeta iam in puluerem verſum, hæc tria iam ſunt. animaduertas igitur velim, quem tertium corpori eſſe intelligas patrem. HERC. Audax es, atque ſophiſta: ſed quod nomen tibi eſt? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipſe autem, per Iouem, minimè cum diis immortalibus, ſed cum mortuorum optimis conuerſor, Homerum atque huiuſcemodi fabulas deridens.

A ὃ μὲν τόξον γυμνὸν, καὶ παρεσκευασμένον. ΔΙΟ. ἐγὼ δὲ, τί δῶ ἔτι φοβοίμην σε, ἅπαξ τεθνεώς; ἀπὰρ εἰπέ μοι πρὸς τῆς σοῦ Ἡρακλέους, ὁπότε ζῶντος ἔζη, σωτῆς αὐτῷ, καὶ τότε εἴδωλον ὤν; ἢ εἷς μὲν ἦτε τὸν βίον ἐπειδὴ ἀπεθάνετε, διῃρεθέντες, ὁ μὲν, ὡς θεοὺς ἀπέστειλατο, σὺ δὲ ὁ εἴδωλον, ὡσπερ εἰκὸς ἦν, εἰς ᾅδου πάρει; ΗΡΑ. ἐχρῆν μὲν μηδ' ἀποκείνασθαι πρὸς ἀνδρα ὑπόπτως ἐρεσχελοῦντα· ὅμως δ' οὖν καὶ τοῦτ' ἀκουσον· ὁπόσον μὲν Ἀμφιτρύωνος ἦν τοῦ Ἡρακλέους, τοῦτο τέθνηκε, καὶ εἰμὶ ἐγὼ σκῆνος
B πᾶν· ὃ δὲ ἦν τοῦ Διὸς, ἐν οὐρανῷ συνέστι τοῖς θεοῖς. ΔΙΟ. σαφῶς νῦν μανθάνω. δύο γὰρ φῆς ἔτεκεν ἡ Ἀλκμήνη τὸν αὐτὸν Ἡρακλέα, τὸν μὲν, ὑπ' Ἀμφιτρύωνι, τὸν δὲ, ὑπὸ τοῦ Διός· ὥστε ἐλελήθητε δίδυμοι ὄντες ὁμομήτριοι. ΗΡΑ. οὐκ ὦ μάταιε· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀμφω ἦμεν. ΔΙΟ. οὐκ ἔστι μαθεῖν τοῦτο ῥᾴδιον, σωθέντες δύ' ὄντας Ἡρακλέας, ἐκτὸς εἰ μὴ ὥσπερ ἱπποκένταυρός τις ἦτε, εἰς ἓν συμπεφυκότες, ἀνθρωπος, καὶ θεός. ΗΡΑ. οὐ γὰρ καὶ πάντες οὕτω σοι δοκοῦσι συγκεῖσθαι ἐκ δυοῖν, ψυχῆς, καὶ σώματος; ὥστε τί δὴ κωλύει, τὸν μὲν ψυχὴν ἐν οὐρανῷ εἶναι, ὥσπερ ἐν Διὸς, τὸν δὲ θνητὸν ἐμὲ, τοῖς νεκροῖς; ΔΙΟ. ἀλλ' ὦ βέλτιστε Ἀμφιτρυωνιάδη, κομψῶς αὖ ταῦτ' ἔλεγες, εἰ σῶμα ἦθα. νῦν δὲ ἀσώματον εἴδωλον εἶ· ὥστε κινδυνεύεις τριπλοῦν ἤδη ποιῆσαι τὸν Ἡρακλέα. ΗΡΑ. πῶς τριπλοῦν; ΔΙΟ. ὧδέπως. εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐν οὐρανῷ, ὁ δὲ παρ' ἡμῖν σὺ τὸ εἴδωλον, τὸ δὲ σῶμα ἐν Οἴτῃ κόνις ἤδη γεγόμενον, τρία δὴ ταῦτα γίνεται. καὶ σκόπει ὅν τινα δὴ πατέρα τρίτον ὑπονοήσεις τῷ σώματι. ΗΡ. θρασύς τις εἶ, καὶ σοφιστής. τίς δὲ καὶ ὢν τυγχάνεις; ΔΙΟ. Διογένους τοῦ Σινωπέως εἴδωλον. αὐτὸς δὲ, οὐ μὰ Δία μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν, ἀλλὰ τοῖς βελτίστοις νεκρῶν συνέμι, Ὁμήρου, καὶ τῆς τοσαύτης ψευδολογίας καταγελῶν.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΑΝΤΑΛΟΥ.

MENIPPI ET TANTALI. Erasmo Roterod. interprete.

Τί κλάῃς ὦ Τάνταλε; ἢ τί σεαυτὸν ὀδύρῃ, ὅτι τῇ λίμνῃ ἐγγύς; ΤΑΝ. ὅτι ὦ Μένιππε, ἀπόλωλα ὑπὸ τῆς δίψους. ΜΕΝ. οὕτως ἀργὸς εἶ, ὡς μὴ ὀπτικύψας πιεῖν, ἢ καὶ νὴ Δί' ἀρυσάμενος χείλῃ τῇ χειρί; ΤΑΝ. οὐδὲν ὄφελος εἰ ὀπτικύψαιμι. φεύγει γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπειδὰν προσίωσι αἴσθηταί με· ἐὰν δέ ποτε καὶ ἀρύσωμαι, καὶ προσενέγκω τῷ στόματι, πρὶν φθάσαι βρέξαι ἄκρον τὸ χεῖλος· καὶ ἅμα τῶν δακτύλων διαῤῥυὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως αὖθις ἀπολείπει ξηρὰν τὴν χεῖρά μου. ΜΕΝ. τερατῶδές τι πάσχεις ὦ Τάνταλε. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί γὰρ καὶ δεῖ τοῦ πιεῖν, ἅ γε σῶμα ἔχεις. ἀλλ' ὅλως μὲν τὸ Λυδίας που τεθάφθαι; ὅταν δὲ καὶ πεινῇς καὶ διψῇν ἐδύνατο. σὺ δὲ ἡ ψυχὴ, πῶς αὖ ἔτι διψήσεις, ἢ πίνοις; ΤΑΝ. τοῦτ' αὐτό ἐστι κόλασις ὅδε, τὸ διψῇν μου τὴν ψυχὴν ὡς σῶμα οὖσαν. ΜΕΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον πιστεύσομεν, ἐπεὶ φῇς τοῦ διψῆν κολάζεσθαι. τί δ' οὖν σοι τὸ δεινὸν ἔσται; ἢ δέδοικας μὴ ἐνδεὴς τοῦ ποτοῦ ἀποθάνῃς; οὐχ ὁρᾷς γὰρ ἄλλον μετὰ τοῦτον ᾅδου, ἢ θάνατον ἑτοῖμον εἰς ἕτερον τόπον. ΤΑΝ. ὀρθῶς μὲν λέγεις. καὶ τοῦτο δ' οὖν μέρος τῆς καταδίκης, τὸ ἐπιθυμεῖν πιεῖν, μηδὲν δεόμενον. ΜΕΝ. ληρεῖς ὦ Τάνταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς ποτοῦ δεῖσθαι δοκεῖς, ἀκρήτου γε ἑλλεβόρου νὴ Δία, ὃς πολὺ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς ὑπὸ τῶν λυττώντων κυνῶν δεδηγμένοις πέπονθας, ἅ τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ τὴν δίψαν πεφοβημένος. ΤΑΝ. οὐδὲ τὸν ἑλλέβορον ὦ Μένιππε αἱρήσομαι πιεῖν, μόνον μοι μόνον. ΜΕΝ. θαῤῥεῖς ὦ Τάνταλε, ὡς ὅτε σὺ, ὅτε ἄλλος πίεται τῶν νεκρῶν. ἀδύνατον γάρ· κἂν οἱ πάντες ὥσπερ σὺ οὐκ καταδίκης διψῶσι, τοῦ ὕδατος αὐτοῖς οὐ προσιόντος.

QVid ciulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, stagno imminens? TAN. Quoniam siti enecor Menippe. MEN. Vsque adeo piger es atque iners, vti non vel pronus incumbens bibere noris, vel cauâ volâ hauriens? TANT. Nihil profecero si procumbam: refugit enim aqua simul atque me propius admoueri senserit. quod si quando hausero, oríque conet applicare, priùs effluit, quàm summa rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud scio quomodo rursus manum meam aridam relinquit. MEN. Prodigiosum quiddam de te narras Tantale. verùm dic mihi, isthuc ipsum quorsum opus est, bibere, quum corpore careas? nam illud quod esurire poterat, aut sitire, in Lydia sepultum est: cæterùm tu quum sis animus, quînam posthac aut sitire queas, aut bibere? TAN. Atqui hoc ipsum supplicij genus est, vt anima perinde quasi corpus sit, ita sitiat. MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te siti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriare? At equidem haud video alteros inferos, si quis Chos relinquat, neque locum alium in quem morte demigret quispiam. TAN. Rectè tu quidem dicis: verùm hoc ipsum supplicij genus est, sitire, quum nihil sit opus. MEN. Desipis Tantale, & vti verum tibi fatear, non alio potu videris egere, quàm veratro mero: nam diuersum quiddam pateris iis quos canes rabiosi momorderint, vt qui non aquam quemadmodum illi, sed sitim horreas. TAN. Ne veratrum quidem recusarim bibere Menippe, si liceat modò. MEN. Bono es animo Tantale, certum habens nunquam fore vt vel tu vel reliquorum Manium quispiam bibat: nec enim fieri potest: quanquam non omnibus quemadmodum tibi, pœna adiudicata est, vt sitiant aqua illos non expectante.

MENIPPVS. Tantalus à labris sitiens fugientia captat Flumina.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ.

MENIPPI ET MERCVRII Erasmo Roterod. interpr.

MENIPPVS. Fœmaborum fragilis.

AT vbinam fœminæ illi sunt, ac formosæ, Mercuri? ducito me docetóque, vtpote récèns huc profectum hospitem. MERC. Haud mihi licet per otium Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est veterum formarum. MEN. Equidem præter ossa nihil video, caluariásque carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omnino discriminis. MER. Atqui hæc sunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrant, ossa scilicet quæ tu videtis contẽnere. MEN. At Helenam saltem mihi commonstra: nam ipse quidem haud queam dignoscere. MER. Hæc videlicet caluaria, Helena est. MEN. Et huius scilicet ossis gratia mille naues ex vniuersa Græcia acto delectu sunt impletæ, tantáque tum Græcorum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot vrbes sunt euersæ? MER. Cæterùm Menippe non vidisti mulierem hanc viuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoque vitio dandum non esse,

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiã arefactos marcidósque contempletur, posteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur: at iidem donec florent, colorẽque obtinent, sunt speciosissimi. MEN. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci non intellexerunt sese pro re vsqueadeo momentanea, quæq; tam facilè emarcesceret, elaborare. MERC. Haud mihi vacat tecum philosophari: quare delecto loco vbicunque velis, prosterne temet ac recumbe: mihi iam aliæ sunt traducendæ vmbræ.

Πόθεν δὲ οἱ καλοί εἰσιν, ἢ αἱ καλαί, ὦ Ἑρμῆ; ξενάγησόν με νέηλυν ὄντα. ΕΡ. ἀ σχολὴ μὰ ὦ Μένιππε. πάλιν κατ' ὀκφνω αὐτὸ ἀποβλέψον, ὡς ὅπῃ τὰ δεξιά, ἔνθα Υάκινθός τε ἐστι, καὶ ὁ Ναρκισσος, καὶ Νιρεὺς, καὶ Ἀχιλλεὺς, καὶ Τυρὼ, καὶ Ἑλένη, καὶ Λήδα, καὶ ὅλως, τὰ ἀρχαῖα κάλλη πάντα. ΜΕ. ὀστᾶ μόνον ὁρῶ, καὶ κρανία, ψιλὰ σαρκῶν γυμνά, ὅμοια τὰ πολλά. ΕΡ. ἡ μιλὼ ὀκφνά ἐστιν, ἃ πάντες οἱ ποιηταὶ θαυμάζουσι τὰ ὀστᾶ, ὧν σὺ ἔοικας καταφρονεῖν. ΜΕ. ὄμφακα τὴν Ἑλένην μοι δεῖξον· ἀ γὰρ οὐ διαγνοίην ἐγώγε. ΕΡ. τουτὶ δ' κρανίον ἡ Ἑλένη ἐστίν. ΜΕ. εἶτα αἱ χίλιαι νῆες διὰ τοῦτο ἐπληρώθησαν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔστησαν ἔπεσον Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, καὶ τοσαῦται πόλεις ἀνάστατοι γεγόνασιν; ΕΡ. ἀλλ' οὐκ εἶδες ὦ Μένιππε ζωσάν τὴν γυναῖκα. ἔφης γὰρ οὐ σὺ ἀνεμέσητον εἶ) Τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ, πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν. ἐπεὶ ἢ τὰ αὐτὰ ἦν ξηρὰ ὀστᾶ· εἰ τις βλέποι ἀποβεβληκότα τὴν βαφὴν, ἄμορφα δηλονότι αὐτῷ δόξει. ὅτε μὲν τοι ἀνθεῖ, καὶ ἔχει τὴν χροιὰν, κάλλιστά ἐστιν. ΜΕ. οὐκοῦν τοῦτο ὦ Ἑρμῆ θαυμάζω, εἰ μὴ συνίεσαν οἱ Ἀχαιοὶ ὡς ἐπὶ τοσούτοις οὕτως ὀλιγοχρονίοις, καὶ ῥᾳδίως ἀπολουμένοις πονοῦντες. ΕΡΜ. ἀ σχολή μοι ὦ Μένιππε συμφιλοσοφεῖν σοι· ὥστε ὁπόταν ἐξάμβους τόπον, ἔνθα αὖ ἐθέλῃς, κεῖσο καταβαλὼν σεαυτόν. ἐγὼ δὲ, ἄλλους νεκροὺς ἤδη μεταλαβόσομαι.

ΑΙΑΚΟΥ, ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ, ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΙΔΟΣ.

ÆACI, PROTESILAI, MENELAI, AC PARIDIS. Iac. Mic. int.

ÆACVS. Protesilaus primus Græcorum interfectus

QVamobrem Protesilaë in Helenã irruens, strangulas illam? PRO. Quia huius causa, Æace, imperfecta quidem domo relicta, & vidua vxore quam nuper duxi, reddita, mortuus sum. ÆA. Accusa igitur Menelaum, qui vos omnes pro tali cõiunge recuperanda cõtra Troiam duxit.

Τί ἄρχεις ὦ Πρωτεσίλαε τὴν Ἑλένην τοιγαροῦν; ΠΡ. ὅτι διὰ ταύτην ὦ Αἰακὲ ἀπέθανον, ἡμιτελῆ μὲν τὸν δόμον καταλιπὼν, χήραν τε τὴν νεόγαμον γυναῖκα. ΑΙ. αἰτιῶ τοίνυν τὸν Μενέλαον, ὅστις ὑμᾶς ἅπαντας τοιαύτης γυναικὸς ὅπῃ Τροίαν ἤγαγεν.

ΠΡΩ. οὔ λέγῃς· σκῆνόν μοι αἰτιατέον.
ΜΕΝ. οὐκ ἐμέ γ' ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ δικαιότερον τὸν Πάριν, ὃς ἐμοῦ τῷ ξένου τὴν γυναῖκα παρὰ πόλιν τὰ δίκαια ὠχετο ἁρπάσας. οὗτος γὰρ οὐχ ἑνὸς οὐ μόνου, ἀλλ' ἑνὸς πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἄξιος ἔδοξεν εἶναι, τοσούτοις θανάτου αἴτιος γεγονυίας. ΠΡ. ἄμεινον οὕτω. σὲ τοιγαροῦν ὦ δύσπαι, οὐκ ἀφήσω ποτὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν. ΠΑ. ἄδικα ποιῶν ὦ Πρωτεσίλαε· καὶ ταῦτα, ὁμότεχνον ὄντα σοι. ἐρωτικὸς γὰρ καὶ αὐτὸς εἰμι, καὶ τῷ αὐτῷ θεῷ κατέχομαι. οἶδα δὲ ὡς ἀκούσιόν τι ὄφλει, καὶ τις ἡμᾶς δαίμων ἄγει ἔνθα αὖ ἐθέλῃ. καὶ ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸν ἀντιτάξεσθαι αὐτῷ. ΠΡ. οὔ λέγῃς. εἰ δὲ οὕτω μοι τὸν ἔρωτα τοῦτον λαβεῖν δυνατὸν ἦν. ΑΙ. ἐγώ σοι καὶ τοῦτ' ἐκείνου ἀποκεινοῦμαι τὰ δίκαια. φησὶ γὰρ αὐτὸς μόνῳ τῷ ἐρᾶν τῆς Παιελίδι ἴσως γεγονέναι αἴτιος, τῷ θανάτου δὲ σοι, οὐδένα ἄλλον ὦ Πρωτεσίλαε, ἢ σεαυτόν· ὃς σκιρθόμυθος τῆς νεογάμου γυναικὸς, ἐπεὶ προσεφέρεσθε τῇ Τρῳάδι, ὥσπερ φιλοκινδύνως καὶ ἀπονενοημένως προεπήδησας τῶν ἄλλων, δόξης ἐρασθείς, δι' ἣν προῆψο τοῦ πλοῦ ἀποβάσει ἀπέθανες. ΠΡ. σκοπῶ καὶ ἐγὼ ἐμαυτῷ σοι ὦ Αἰακὲ ἀποκρινοῦμαι δικαιότερα. ὁ γὰρ ἐγὼ τούτων αἴτιος, ἀλλ' ἡ Μοῖρα, καὶ ὃ ἐξ ἀρχῆς ὥστως ἐπεκεκλώσατο. ΑΙ. ὀρθῶς. τί οὖν τούτους αἰτιᾷ;

ΑΜΕΝ. Nequaquam me, ſed multo iuſtius Paridem, qui hoſpiti mihi vxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, verùm ab omnibus tum Græcis tum Barbaris meritò ſtrangulari debebat, vt qui tam multis mortis cauſſa extiterit. PROT. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, numquam te dimittam è manibus. PARIS. Iniuriam adeonum facis Proteſilaë, idque eo magis, quòd eandem tecum artē exerceo. Nam & amori etiam deditus ipſe ſum, & ab eodem deo quaſi vinctus teneor. Noſti autem quòd quædam ſunt quæ inuitis nobis geruntur, & neſcio quis deus nos ducit quocunque ipſi placet, atque impoſſibile eſt illi repugnare. PROT. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipſum hîc comprehendere mihi liceat. AEAC. At ego etiam pro Cupidine tibi reſpondebo quæ iuſta videntur. Sic enim ille dicet, ſeſe quidē Paridi fuiſſe fortaſſis cauſam amandi, ſed mortis cauſam tibi fuiſſe neminem alium quàm teipſum, Proteſilaë, qui clā vxore nuper ducta, poſtquam appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & velut deſperatus ante reliquos omnes in littus exiliiſti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egreſſu nauium occiſus fuiſti. PROT. Proinde & ego pro me ipſo tibi Æace reſpōdebo multo iuſtiora quàm tu. Neque enim ego mihi horum cauſa fui, ſed Fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædeſtinatum fuerat. ÆAC. Probè. quid ergo iſtos accuſas?

A deo inuiti agimur.

Fatum.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΑΙΑΚΟΥ.

MENIPPI ET ÆACI. Iac. Micyllo interprete.

ΠΡὸς τὸν Πλούτωνος ὦ Αἰακὲ, ἐξήγησαί μοι τὰ ἐν ᾅδου πάντα. ΑΙ. ῥᾴδιον ὦ Μένιππε ἅπαντα. ὅσα μὲν τοι κεφαλαιώδη, μάνθανε· ὑπὸ μὲν, ὅτι Κέρβερός ἐστιν. οἶδα καὶ τὸν πορθμέα τοῦτον, ὃς σε διεπέρασε· καὶ τὸν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα ἤδη ἑώρακας ἐσιόν. ΜΕΝ. οἶδα ταῦτα, καὶ σὲ, ὅτι πυλωρεῖς· καὶ τὸν βασιλέα εἶδον, καὶ τὰς Ἐρινῦς· τοὺς δ' ἀνθρώπους μοι τοὺς πάλαι δεῖξον, καὶ μάλιστα τοὺς ὀνομαστοὺς αὐτῶν. ΑΙ. οὗτος μὲν, Ἀγαμέμνων, οὗτος δ' Ἀχιλλεύς,

PEr Plutonem, ô Æace, expone mihi quæſo hîc quæ apud inferos ſunt omnia. ÆAC. Haud facilè, Menippe, omnia: verùm quæ ſummatim & veluti per capita indicari poſſunt, hæc accipe. Hic quidem quòd Cerberus ſit, noſti. deinde & portitorem hunc noſti, qui te traiecit: præterea & lacum, & Pyriphlegethontem iam vidiſti cùm ingreſſus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoque, quòd hîc in veſtibulo ſedes, atque aditum obſeruas. Etiam regem ipſum vidi, & Furias. Homines verò priſcos quæſo oſtende, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. ÆAC. Hic quidem Agamēnon eſt, ille autem Achilles:

MENIPPVS.

rursum hic Idomeneus: qui propius assidet post hunc, Vlysses; deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorum præstantissimi. M E N. Papæ Homere! vt ibi Rhapsodiarum tuarum capita humi proiecta iacent, ignobilia atque obscura, cinis ac puluis omnia; & nugæ meræ, denique (verè vt abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Æace, quisnam est? Æ A C. Cyrus est: ille autem Crœsus, & iuxta ipsum Sardanapalus. Vltra hos autem Midas; & deinceps ille Xerxes. M E N. Et te, ô sceleste, tota exhorruit Græcia, iungentem pontibus Hellespontum; & per ipsos montes nauibus traiicere affectantem? Qualis verò & ipse Crœsus est? Cæterùm Sardanapalo quæso huic Æace permitte vt demulceam caput, inflicto colapho. Æ A C. Nequaquam. cõminueres enim ipsi caluariam, muliebris ac fragilis adeò cùm sit. M E N. At certè tamen amplexabor illum, vtpote semiuirum ac mulierosum planè. Æ A C. Visne tibi ostendam & doctos illos? M E N. Per Iouem etiam. Æ A C. Primus en hic tibi Pythagoras est. M E N. Salue Euphorbe, siue Apollo, siue denique quodcunque voles. P Y T. Ita sanè, & tu vtique Menippe. M E N. Quid? an non ampliùs aureum istud femur habes? P Y T H. Non: sed age cedo si quid manducabile tibi habet pera ista. M E N. Fabas habet: quare nihil hîc est quod tu manducare queas. P Y T H. Da modò. Nam hîc apud manes alia dogmata atque instituta didici: nẽpe quòd nihil hîc inter sese similes sunt fabę & patrantium testiculi. Æ A C. Porrò hic Solon est, filius Execestidis, præterea ille Thales, & iuxta ipsos Pittacus, & cæteri illi. septem autem omnes sunt, vt vides. M E N. Lęti hi sunt Æace soli atque alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tãquam subcinericius panis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quisnam est? Æ A C. Empedocles, Menippe, semicoctus ab Ætna monte huc profectus. M E N. O æripes optime, quid obsecro acciderat tibi eur teipsum in cratêres Ætnæ iniiceres? E M P. Insania quædam, Menippe. M E N. Non, per Iouem, sed inanis quædam gloriæ affectatio, & fastus, & multa demẽtia, hæc te conflagrare fecerũt vnà cum ipsis crepidis, cũ dignus minimè esses. Veruntamen nihil tibi cõmentum istud profuit. deprehensus enim es & ipse mortuus. Cęterùm Socrates ille, Æace, vbi locorum tãdem est?

Homerus pater fabularum.

ἀμφηνὰ κάρηνα, capita sine robore: clausula frequens apud Homerum.

Pythagoras.

Empedocles.

Alludit ad id quòd Empedocles dicitur arcis crepidis vsus fuisse mosst apud Diogenẽ.

A σοῦ δὲ Ἰδομενεὺς πλησίον, ἔπειτα Ὀδυσσεύς· εἶτα Αἴας, ϵ̓ Διομήδης, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων. ΜΕ. βαβαὶ Ὅμηρε, οἷά σοι τῶν ῥαψῳδιῶν τὰ κεφάλαια χαμαὶ ἔρριπται, ἄγνωστα, καὶ ἄμορφα, κόνις πᾶσα, καὶ λῆρος πολύς· ἀμβλυωπὰ ὡς ἀληθῶς κεφάλαια. σοῦ δὲ ὦ Αἰακέ, τίς ὅδε; ΑΙ. Κῦρός ἐστιν. σοῦ δὲ Κροῖσος, καὶ πρὸ αὐτοῦ, Σαρδαναπαλος· ὁ δὴ ἔπειτα τούτους, Μίδας· ὀκνηρὸς δὲ, Ξέρξης. ΜΕ. εἶτα σὲ ὦ κάθαρμα ἡ Ἑλλὰς ἔφριττε ζευγνύοντα μὴ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφ' ὑμῶν δὲ τῶν ὀρῶν πλοῦν ὑπτιοῦντα; B οἷος δὲ καὶ ὁ Κροῖσός ἐστι; τὸν Σαρδαναπαλον δὲ ὦ Αἰακέ, παπάξαι μοι τῇ χειρὶ ἐπίτρεψον. ΑΙ. μηδαμῶς· ἀφαιρούμενος γὰρ αὐτοῦ τὸ κρανίον γύναιον ἂν. ΜΕ. ὀκνῶ, ἀλλὰ παρασκευάζομαί γε πάντως ἀνδρογύνῳ ὄντι. ΑΙ. βούλει σοὶ ὑποδείξω καὶ τοὺς σοφούς; ΜΕ. νὴ Δία γε. ΑΙ. παρ' ὧτος οὗτός σοι ὁ Πυθαγόρας ἐστί; ΜΕ. χαῖρε ὦ Εὔφορβε, ἢ Ἀπολλον, ἢ ὅ, τι δὴ ἐθέλεις. ΠΥ. νὴ, καὶ σύ γε ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ὀκ ἐπὶ χρυσοῦς ὁ μηρός ἐστί σοι; ΠΥΘ. οὐ γάρ. C ἀλλὰ φέρε ἴδω εἴ τι σοι ἐδώδιμον ἡ πήρα ἔχει. ΜΕΝ. κυάμους ὦ γαθέ· ὥστε οὐ τοῦτό σοι ἐδώδιμον. ΠΥΘ. δὸς μόνον· ἄλλα γὰρ νεκροῖς δόγματα. ἔμαθον γὰρ, ὡς οὐδὲν ἴσον κύαμοι, καὶ κεφαλαὶ τοκήων ἐνθάδε. ΑΙ. σοῦ δὲ, Σόλων ὁ Ἐξηκεστίδου, καὶ Θαλῆς ὀκνηρὸς· καὶ πρὸ αὐτοῦ, Πιττακὸς καὶ οἱ ἄλλοι. ἑπτὰ δὲ πάντες εἰσὶν ὡς ὁρᾷς. ΜΕΝ. ἄλυποι οὗτοι ὦ Αἰακὲ μόνοι καὶ φαιδροὶ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ κατάδηλος πλέως, ὥσπερ ἐξηρυφίας ἄρτος, ὁ ταῖς φλυκταίναις ὅλος ἐξιωμένος, D τίς ἐστιν; ΑΙ. Ἐμπεδοκλῆς ὦ Μένιππε, ἡμίεφθος ἀπὸ τῆς Αἴτνης παρών. ΜΕΝ. ὦ χαλκόπου βέλτιστε, τί παθὼν σαυτὸν ἐς τοὺς κρατῆρας ἐνέβαλες; ΕΜ. μελαγχολία τις ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ὦ μὰ Δία, ἀλλὰ κενοδοξία, καὶ τῦφος, καὶ πολλὴ κόρυζα· ταῦτά σε ἀπὸν ἐφλόγωσεν αὐταῖς κρηπῖσιν οὐκ ἄξιον ὄντα. πλεῖν ἀλλ' ὀκνῶ σε ὃ σόφισμα ὤνησεν. ἐφωράθης γὰρ τεθνεώς. ὁ Σωκράτης δὲ ὦ Αἰακὲ, ποῦ ποτε ἀρά ἐστιν;

ΑΙ. μὴ Νέστορος καὶ Παλαμήδους ἀκού-
σῃ ληρῆ τὰ πολλά. ΜΕΝ. ὅμως ἐβουλόμην ἰδεῖν αὐτὸν, εἴπου ἐνθάδε ἐστίν. ΑΙ. ἐρᾷς τὸν Φάλακρον; ΜΕΝ. ἅπαντες φαλακροί εἰσιν· ὥστε πολλῶν ἂν εἴη τοῦτο τὸ γνώρισμα. ΑΙ. τὸν σιμὸν λέγω. ΜΕΝ. καὶ τοῦθ' ὅμοιον· σιμοὶ γὰρ ἅπαντες. ΣΩ. ἐμὲ ζητεῖς ὦ Μένιππε; ΜΕΝ. καὶ μάλα ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. τί τὰ ἐν Ἀθήναις; ΜΕ. πολλοὶ τῶν νέων φιλοσοφεῖν λέγονσι. καὶ τὰ γε ἱμάτια αὐτὰ, καὶ τὰ βαδίσματα εἰ θαύσαιτό τις, ἀκριβεῖ φιλόσοφοι, μάλα πολλοί. τὰ δ' ἄλλα ἐώρακας οἶμαι, οἷος ἦκε παρ' ἡμᾶς Αἰσίππους, καὶ Πλάτων αὐτός· ὁ μὲν, ἀποπτέον μύρου· ὁ δὲ, πεῖσαι τὸν Σικελίας τυράννους θεραπεύειν σκληρόν. ΣΩ. τοῦτ' ἐμοῦ δὲ τί φρονοῦσιν; ΜΕΝ. εὐδαίμονα ὦ Σώκρατες αὐτὸν εἶναι τοῦτο· πολλοὶ οὖν σε θαυμάσιον οἴονται ἄνδρα γεγονέναι, καὶ πολλὰ ἐπιστάμενον ταῦτα (δεῖ γὰρ οἶμαι τἀληθῆ λέγειν) σοῦ μηδὲν εἰδότα. ΣΩ. καὶ αὐτὸς ἔφασκον ταῦτα πρὸς ἐκείνους· οἱ δὲ, εἰρωνείαν οἴονται εἶναι τὸ πρᾶγμα εἶναι. ΜΕ. τίνες δὲ οὗτοί εἰσιν οἱ περὶ σέ; ΣΩ. Χαρμίδης, ὦ Μένιππε, καὶ Φαῖδρος, καὶ ὁ τοῦ Κλεινίου. ΜΕΝ. εὖγε ὦ Σώκρατες, ὅτι καὶ ταῦτα μέτει τὴν σαυτοῦ τέχνην, καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖς τῶν καλῶν. ΣΩ. τί γὰρ ἂν ἄλλο ἥδιον ποιοίμην; ἀλλὰ πλησίον ἡμῶν κατάκεισο, εἰ δοκεῖ. ΜΕΝ. μὰ Δί', ὅτι τὸν Κροῖσον γὰρ καὶ Σαρδανάπαλον ἀπειμι, πλησίον οἰκήσων αὐτῶν. ἔοικα γοῦν οὐκ ὀλίγα γελάσεσθαι, οἰμωζόντων ἀκούων. ΑΙ. κἀγὼ ἤδη ἄπειμι, μὴ καί τις ἡμᾶς νεκρῶν λάθῃ ἀφυγών. τὰ πολλὰ δ' ἐπαύριον ὄψῃ ὦ Μένιππε. ΜΕΝ. ἀπιθι· καὶ ταυτὶ γὰρ ἱκανὰ ὦ Αἰακέ.

A ÆAC. Cum Neſtore ac Palamede ille plerunque nugatur. MEN. Cuperem tamen videre ipſum, ſicubi locorum hîc foret. ÆAC. Vidésne caluum illum? MEN. At omnes hîc calui ſunt: quare omniũ æquè notatio hæc fuerit. ÆAC. Simum iſtum dico. MEN. Etiam hoc ſimile omnium eſt: nam & ſimi omnes sũt. SOCR. Méne quęris Menippe? MEN. Teipſum Socrates. SOCR. Quo pacto res Athenis ſe habent? MEN. Multi iuniorum philoſophari ſe profitentur: ac habitum certè ipſum & inceſſum ſi quis aſpiciat, meri philoſophi videntur, admodũ multi. Cæterùm autem vidiſti opinor qualis & Ariſtippus huc ad te venerit, & Plato ipſe, alter quidem olens vnguenta, alter autem in Sicilia tyrannis adulari doctus. SOC. At de me quid ſentiũt? MEN. Beatus, Socrates, quiſpiã es, quod ad huiuſmodi res vtique pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuiſſe virum exiſtimant, atque omnia cognouiſſe hæc (decet enim opinor verum hîc dicere) cùm nihil ſcires. SOC. Et ipſe dicebam hæc ad illos, ſed illi tum ſimulationem quandam eam rem eſſe putabant. MEN. Sed quinam iſti ſunt circa te? SOC. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniæ filius ille MEN. Euge Socrates, quoniam & hîc artem tuam exerces, neque formoſos iſtos negligis. SOC. Quid enim aliud quod quidem ſuauius ſit, agerem? Sed huc propius nobiſcum recumbe, ſi videtur. MENI. Non, per Iouem: ad Cręſum enim & Sardanapalum redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi eſſe quæ rideam, quando plorantes illos audiam. ÆAC. Et ego quoque iam abeo, ne quis mortuorum clam nobis ſubducat ſeſe. Pleraque autem alia videbis Menippe, quando iterum conueniemus. MEN. Abeas licet: nam & hæc Æace vidiſſe ſufficit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ.

MENIPPI ET CERBERI. Eraſmo Roterod. interprete.

Ὦ Κέρβερε, συγγενὴς γὰρ εἰμί σοι, κύων κἀγὼ αὐτὸς ὤν, εἰπέ μοι πρὸς τὸν Στυγὸς οἷος ἦν ὁ Σωκράτης ὁπότε κατῆλθε πρὸς ὑμᾶς. εἰκὸς δέ σε θεὸν ὄντα, μὴ ὑλακτεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπικῶς φθέγγεσθαι ὁπόταν ἐθέλοις.

D HEus Cerbere, quãdoquidẽ mihi tecum cognatio quędã intercedit, quũ & ipſe ſim canis, dic mihi per Stygiã paludem, quomodo ſeſe habebat Socrates quum huc accederet? Verisimile eſt autẽ te deus quũ ſis, nõ latrare modò verumetiã humano more loqui, ſi quando velis.

MENIPPVS. Fortitudinem Socratis falſam fuiſſe.

CER. Quum procul adhuc abesset, Menippe, visus est constanti atque interrito adire vultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipsum vellet iis qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: verùm simulatque despexit in hiatum, viditq; profundum atque atrum antri recessum, simulq; ego cunctantẽ etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos, nihilq; non faciebat, in omnem speciem sese conuertens. MEN. Num igitur fucatè sapiens erat ille, neque verè mortẽ contemnebat? CER. Haud verè: cæterùm vbi vidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferèbat, quasi verò volẽs id esset passurus, quod alioqui volẽti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, videlicet quò spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totum de viris istiusmodi verè possim dicere: Ad fauces vsq; specus intrepidi sunt ac fortes: porrò intus quum sunt, nihil mollius neque fractius. MEN. Cæterùm ego quonã animo tibi visus sum subiisse specum? CER. Vnus mortalium Menippe sic mihi visus es subire, vt tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quòd neutriquam adacti subieritis, aut intrusi: verùm tum vltronei, tum ridentes, atque omnibus plorare renunciantes.

A ΚΕΡ. πόρρωθεν μὲν ὦ Μένιππε πᾶσιν ἐδόκει ἀτρέπτῳ ὄψει τὸ πρόσωπον προσιέναι, καὶ οὐ πάνυ δεδιέναι τὸν θάνατον δοκῶν· καὶ τοῦτ' ἐμφανῆ τοῖς ἔξω τοῦ στομίου ἑστῶσιν ἐθέλων. ἐπεὶ δὲ κατέκυψεν εἴσω τοῦ χάσματος, καὶ εἶδε τὸν ζόφον, καὶ ἅμα ἐπιμέλοντα αὐτὸν δακεῖν τοῦ κυνείου, κατέσασα τοῦ ποδὸς, ὥστε καὶ βρέφη ἐκλώκα, καὶ τὰ ἑαυτοῦ παιδία ὠδύρετο, καὶ πάντοθεν ἐλύετο. ΜΕΝ. οὐκοῦν σοφιστὴς ὁ ἀνὴρ ἦν, καὶ οὐκ ἀληθῶς κατεφρόνει τοῦ θανάτου; ΚΕΡ. οὐκοῦν· ἀλλ' ἐπεὶ ἀναγκαῖον αὐτὸ ἑώρα, κατεθρασύνετο, ὡς δῆθεν οὐκ ἄκων πεισόμενος, ὁ πάντως ἔδει παθεῖν, ὡς θαυμάσονται οἱ θεαταί. καὶ ὅλως, ὡς ἐπὶ πάντων γε τῶν τοιούτων εἰπεῖν δύ' ἔχοιμι, ἕως τοῦ στομίου πλημμελεῖ, καὶ ἀνδρεῖοι· ταχὺ δ' ἔνδοθεν, ἔλεγχος ἀκριβής. ΜΕΝ. ἐγὼ δέ πως σοι κατελπλυθέναι ἐδόξα; ΚΕΡ. μόνος ὦ Μένιππε ἀξίως τοῦ γένους, καὶ Διογένης πρό σοῦ· ὅτι μὴ ἀναγκαζόμενοι εἰσήλθετε, μηδ' ὠδύμενοι, ἀλλ' ἑκουσίοι γελῶντες, οἰμώζειν προεξειλάμενοι ἅπασιν.

B

C

XAPΩNOΣ, MENIΠΠOY KAI EPMOY.

CHARONTIS, MENIPPI, ET MERCVRII.

Erasmo Roterodamo interprete.

CHARON. REdde naulum sceleste. MEN. Vociferare, si quidem isthuc tibi voluptati est Charon. CHA. Redde inquam quod pro traiectione debes. MENIP. Haudquaquam auferre queas ab eo qui non habeat. CHA. An est quispiam qui ne obolum quidẽ habeat? MEN. Sit ne alius quispiam præterea, equidem ignoro: ipse certè non habeo. CHAR. Atqui præfocabo te per Ditem impurissime, ni reddas. MEN. At ego ilisso baculo tibi comminuam caput. CHA. Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero? MEN. Mercurius meo nomine tibi reddat, vt qui me tibi tradiderit. MER. Bellè mecum agatur per Iouem, si quidem futurum est vt etiam defunctorum nomine persoluam. CHA. Haud omittã te.

De naulo Charonti reddendo litigant.

D Ἀπόδος ὦ κατάρατε τὰ πορθμία. ΜΕ. βόα, εἰ τοῦτό σοι ἥδιον ὦ Χάρων. ΧΑ. ἀπόδος φημὶ, μὴδ' ὧν σε διεπορθμευσάμην. ΜΕΝ. οὐκ ἂν λάβοις παρ' ἐμοῦ τὸ μὴ ἔχοντος. ΧΑΡ. ἔστι δέ τις ὁβολὸν μὴ ἔχων; ΜΕΝ. εἰ μὴ καὶ ἄλλος τις, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δὲ, οὐκ ἔχω. ΧΑ. καὶ μὴν ἄγξω σε νὴ τὸν Πλούτωνα ὦ μιαρὲ, ἐὰν μὴ ἀποδῷς. ΜΕΝ. κἀγὼ τῷ ξύλῳ σου παταξας ἀφανίσω σὸν κρανίον. ΧΑΡ. μάτην οὖν ἔσῃ πεπλευκὼς τοσοῦτον πλοῦν; ΜΕΝΙΠ. ὁ Ἑρμῆς σοὶ ἐμοῦ σοι ἀποδότω, ὃς με παρέδωκέ σοι. ΕΡ. νὴ Δία ὀναίμην, εἰ μέλλω γε καὶ ὑποφεκτίνειν τῶν νεκρῶν. ΧΑΡΩΝ. οὐκ ἀποστήσομαί σου.

MEN.

ΜΕΝ. Τοίνυν γε ἕνεκα νεωλκήσας ὃ πορθμεῖον, ὦ βέλτιστε· πλοῦν ἀλλ' ὅ,γε μὴ ἔχω; πῶς ἂν λάβοις; ΧΑ. σὺ δ' οὐκ ἤδεις ὡς χρήζων δέον; ΜΕΝ. ἤδειν μὲν, οὐκ εἶχον δέ. τί οὖν; ἐχρῆν σοὶ τοῦτο μὴ ἀποθανεῖν; ΧΑ. μόνος οὖν ἀνιήσῃς πεποιηκέναι; ΜΕΝ. ὦ πεποίηκα ὦ βέλτιστε. καὶ γὰρ ἐώπλησα, καὶ τῆς κώπης ἐπελαβόμην, καὶ ὠκ ἔκλαιον μόνος τῶν ἄλλων ἁπάντων. ΧΑ. οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὰ παρθμία· τὸν ὀβολὸν ἀποδοῦναί σε δεῖ· ὦ γὰρ ἡμῖς ἄλλως ἐνεῦθεν. ΜΕ. ὠκ οὖν ἀπάγαγέ με αὖθις εἰς τὸν βίον. ΧΑ. χαίρειν λέγεις, ἵνα καὶ πληγὰς ὑπὲρ τούτου οὗδὲ ὦ Αἰακοῦ πρόσλαβω. ΜΕ. μὴ σκόλλε οὖν. ΧΑ. δεῖξον τί ἐν τῇ πήρᾳ ἔχεις. ΜΕ. θέρμους εἰ θέλεις, καὶ τῆς Ἑκάτης ὃ δεῖπνον. ΧΑ. πόθεν τοῦτον ἡμῖν ὦ Ἑρμῆ τὸν κύνα ἦγαγες; οἷα δὲ καὶ ἐλάλει οὗδὲ τὸν πλοῦν, πάντ' ὀπίσω ἀποβλέπων καταγέλων, καὶ ὑποσκώπτων, καὶ μόνος ἄδων, οἰμωζόντων ἐκείνων. ΕΡ. ἀγνοεῖς ὦ Χάρων ὁποῖον ἄνδρα διεπόρθμευσας; ἐλεύθερον ἀκριβῶς, καὶ δένος ἄπαξ μέλει. οὗτός ἐστιν ὁ Μένιππος. ΧΑ. καὶ μὲν δὴ σε λάβω ποτέ. ΜΕ. σὺ λάβοις; ὦ βέλτιστε· δὶς ὃ οὐκ ἂν λάβοις.

A MEN. Quin igitur vel huius gratia perge, vt facis, nauim trahere: quanquam quod non habeo, quînam auferas? CH. At tu nesciebas quid tibi fuerit apportandum? MEN. Sciebam quidem, verùm non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in vita manendum? CH. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis ô præclare: siquidem & sentinam exhausi, & remum arripui, & vectorum omnium vnus non eiulaui. CH. Ista nihil ad naulum. obolum reddas oportet. neq; enim B fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursum in vitam reuehe. CH. Bellè dicis, nimirum vt verbera etiam ab Æaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum si velis, & Hecatæ cœnam. CH. Vnde nobis hûc canem adduxisti Mercuri? tum qualia garriebat inter nauigandum, vectores omnes irridens, ac dicteriis incessens, vnúsque cantillans illis plorantibus? MER. An ignoras Charon quem virũ transuexeris? planè liberum, cuiq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CH. Atqui si vnquam posthac te recepero. MEN. Si receperis? ô præclare: ne possis quidem iterum recipere.

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΥ.

PLVTONIS ET PROTESILAI. Iac. Micyllo interprete.

Ω δέσποτα, καὶ βασιλεῦ, καὶ ἡμέτερε Ζεῦ, καὶ σὺ Δήμητρος θύγατερ, μὴ ὑπερείδητε δέησιν ἐρωτικὴν. ΠΛ. σὺ δ' τίνος δεῆ παρ' ἡμῶν; ἢ τίς ὢν τυγχάνεις; ΠΡ. εἰμὶ μὲν Πρωτεσίλαος ὁ Ἰφίκλου, Φυλάκιος, συστρατιώτης τῶν Ἀχαιῶν, καὶ πρῶτος ἀποθανὼν τῶν ἐπ' Ἰλίῳ. δέομαι δ' ἀφεθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἀναβιῶναι πάλιν. ΠΛ. τοῦτον μὲν τὸν ἔρωτα ὦ Πρωτεσίλαε, πάντες νεκροὶ ἐρῶσι· πλὴν οὐδεὶς αὐτῶν τυγχάνει. ΠΡ. ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ζωῆν Ἀιδωνεῖ ἐρῶ ἔγωγε, τῆς γυναικὸς ὑπ, ἣν νεόγαμον ἔτι ἐν τῷ θαλάμῳ καταλιπὼν, ὡχόμην ἀποπλέων· εἶτα ὁ κακοδαίμων ἐν τῇ ἀποβάσει ἀπέθανον ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος. ὁ δὴ ἔρως τῆς γυναικὸς, ὑπ μετεῖσι ἀποκναίει με ὦ δέσποτα. καὶ βούλομαι κἂν ὡρὸς ὀλίγον ὀφθεὶς αὐτῇ, καταβῆναι πάλιν. ΠΛ. οὐκ ἔπιες ὦ Πρωτεσίλαε τοῦ Λήθης ὕδωρ;

D O Domine, ô rex, ô noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despicite preces amatorias. PLV. Tu verò quid precaris à nobis; aut quis deniq; es? PRO. Equidem Protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylacensis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando occisus sum. Precor autem vt dimissus hinc, modicũ temporis in vitã redire denuo permittar. PLV. Hûc amorem, Protesilaë, omnes mortui amãt: sed nullus tamen ipsorum potitur eo. PRO. At non vitam ô Pluto tantopere amo, verùm equidem vxorem, quã nuper ductam, domi reliqui, atq; in bellum nauigãdo profectus sũ: deinde infelix in egressu nauiũ ab Hectore occisus sũ. Amor itaq; iste vxoris nõ mediocriter me ô Domine, enecat: voloq; si vel paululũ ab ipsa cõspectus fuero, rursum huc descendere. PLVT. Nõ bibisti, Protesilaë, aquam Lethæam?

PROTESILAVS.

PROT. Bibi equidem, sed hæc res prævaluit pondere. PLVT. Igitur expecta: adveniet enim & illa quandoque, neque hunc opus quicquam erit iterum ascendere te. PROT. Sed moram hanc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquando, ac nosti qualis res amor sit. PLV. Et quid adeò iuuabit te vnum diem reuiuiscere, deinde autem paulo pòst eadē hæc lugere? PROT. Spero me etiam illam adducturum esse, vt huc ad vos sequatur me: quare pro vno mortuo paulo pòst duos recipies. PLVT. Haud fas est ista fieri; neque etiam simile vnquam factum est. PROT. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eurydicen vxorē reddidistis, & cognatā meam Alcestin emisistis, Herculi gratificantes. PLVT. Optaris autem cum ista nuda atque deformi caluaria, formosæ illi sponsæ tuæ in conspectum venire? Quo pacto autem illa etiam aspiciat te, quæ ne dignoscere quidem amplius te poterit. Terrebitur enim sat scio, atque aufugiet, túque frustra tātum iter exantlaueris. PROSERPINA. Proinde mi vir, tu isti quoque rei medicinam aliquam adhibe, ac Mercurium iube, vt postquam ad lucem peruenerit Protesilaus, contactum virga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis videlicet antea fuit cùm ex sponsæ thalamo prodiret. PLV. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc videtur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu verò memineris non amplius quàm vnum diem tibi permissum esse.

Α ΠΡΩ. καὶ μάλα ὦ δέσποτα· ὃ δὲ πρᾶγμα ἰσχυρότερον ἦν. ΠΛΟΥ. σκοπῶ πρόσθεν· ἀφίξεται γὰρ ἐκείνη ποτέ, καὶ οὐδέν σε ὠφελήσει δεῦρο. ΠΡΩ. ἀλλ' ὑφέρω τὴν ἀμφοτέρων ὦ Πλούτων· ἠράσθης γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη, καὶ οἶσθα οἷ ὃ ἔρως ἐστίν. ΠΛ. Εἶτα τί σε ὀνήσει μίαν ἡμέραν ἀναβιῶναι, μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ ὀδυρόμενον; ΠΡΩ. οἶμαι πείσειν κἀκείνην ἀκολουθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ὥστε ἀντὶ ἑνὸς, δύο νεκροὺς λήψῃ μετ' ὀλίγον. ΠΛΟΥ. οὐ θέμις γένεσθαι ταῦτα, οὐδὲ ἐγένετο πώποτε. ΠΡΩ. ἀναμνήσω σε Β ὦ Πλούτων· Ορφεῖ γὰρ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν αἰτίαν τὴν Εὐρυδίκην παρέδοτε, καὶ τὴν ὁμογλῶτ μου Αλκηστιν παρεπέμψατε Ηρακλεῖ χαριζόμενοι. ΠΛΟΥ. θελητὸς δὲ οὕτω κεφαλὴν γυμνὸν ὢν, καὶ ἄμορφον, τῇ καλῇ σου ἐκείνῃ νύμφῃ φανεῖσθαι; πῶς δὲ κἀκείνη παρόψεταί σε, οὐδὲ ὀφθαλμοὺς δυναμένη; φοβήσεται γὰρ, ἢν οἶδα, καὶ φεύξεται σε· καὶ μάτην ἔσῃ τοσαύτην ὁδὸν ἀνεληλυθώς. ΠΕΡ. σκοπῶ ὦ ἄνερ, σὺ καὶ τοῦτ' ἴασαι, καὶ τὸν Ερμῆν κέλευσον, ἐπειδὰν ἐν τῷ φωτὶ ἤδη ὁ C Πρωτεσίλαος ᾖ, καθικόμενον ἐν τῇ ῥάβδῳ, νεανίαν αὖθις καλὸν ἀποφῆναι αὐτὸν, οἷος ἦν ἐκ τοῦ πρόσθ. ΠΛΟΥ. ἐπεὶ Περσεφόνῃ σοι δοκεῖ, ἀναγαγὼν τοῦτον αὖθις, ποιῆσον νυμφίον. σὺ δὲ μέμνησο, μίαν μόνην ἡμέραν.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΥΣΩΛΟΥ.

DIOGENIS ET MAVSOLI. Erasmo Roterod. interpr.

DIOGENES. Contentio de sepultura, alterius quidē magnificentissima, alterius negligentissima.

OHe tu Car, quare tandem insolens es, tibique places, ac dignum te credis qui vnus nobis omnibus anteponare? MAVSOL. Primùm regni nomine ô tu Sinopensis, quippe qui Cariæ imperauerim vniuersæ, præterea Lydiæ quoque gentibus aliquot: tum autem & insulas nōnullas subegerim: Miletum vsque peruenerim, pleriſq; Ioniæ partibus vastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac bellicis in rebus prævalidus. Postremò, quod est omnium maximum, in Halicarnasso monumentum erectum habeo singulari magnitudine, quantum videlicet defunctorum alius nemo possidet,

D Ω Καρ, ὅτι τίνι μέγα φρονῇς, καὶ πάντων ἡμῶν προτιμᾶσθαι ἀξιοῖς; ΜΑ. καὶ ὅτι τὴν βασιλείαν μὲν ὦ Σινωπεῦ, ὃς ἐβασίλευσα Καρίας μὲν ἁπάσης, ἦρξα δὲ καὶ Λυδῶν ἐνίων, καὶ νήσους δέ τινας ὑπηγαγόμην, καὶ ἄχρι Μιλήτου ἐπέβην, τὰ πολλὰ τῆς Ιωνίας καταστρεφόμενος. ἐγὼ καλὸς ἦν καὶ μέγας, καὶ ἐν πολέμοις καρτερός· ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι ἐν Αλικαρνασσῷ μνῆμα παμμεγέθες ἔχω ὑπερείμενον, ἡλίκον οὐκ ἄλλος νεκρὸς,

ἀλλ' οὐδὲ ὅτως ἐς κάλλος ἐξησκημένον, ἵππων, καὶ ἀνδρῶν, ἐς ὃ ἀκριβέστατον εἰκασμένων λίθου τοῦ καλλίστου· οἷον οὐδὲ νεὼν βύρηις αὐ ῥᾳδίως. ὑ δοκῶ σοι δικαίως ὅτι τούτοις μέγα φρονῆν; ΔΙΟ. ὅτι τῇ βασιλείᾳ φῆς, καὶ τῷ κάλλει, καὶ τῷ βαρεῖ τοῦ τάφου; ΜΑΥ. νὴ Δί' ὅτι τούτοις. ΔΙΟ. ἀλλ' ὦ καλὲ Μαύσωλε, οὔτε ἡ ἰσχὺς ἔτι σοι ἐκείνη, οὔτε ἡ μορφὴ πρέσειν. εἰ γοῦν τινα ἐλοίμεθα δικαστὴν βύμορφίας πέρι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν τίνος ἕνεκα δεῖ σὸν κρανίον παραμιμνήσκειν αὐτῷ ἐμοῦ· φαλακρὰ γὰρ ἄμφω, καὶ γυμνά· καὶ τοὺς ὀδόντας ὁμοίως παραφαίνομεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφηρήμεθα, καὶ τὰς ῥῖνας ἀποστομώμεθα. ὁ δὲ τάφος, καὶ οἱ πολυτελεῖς σκῆνοι λίθοι, Ἁλικαρνασσεῦσι μὲν ἴσως εἶεν ὀπαδείκνυσθαι, καὶ φιλοτιμεῖσθαι παρὰ τοῖς ξένοις, ὡς δή τι μέγα οἰκοδόμημα αὐτοῖς ὄντι. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, ὐχ ὁρῶ ὅ, τι ἀπολαύεις αὐτοῦ, πλὴν εἰ μὴ τοῦτο φῂς, ὅτι μᾶλλον ἡμῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τηλικούτοις λίθοις πιεζόμενος. ΜΑΥ. αὐόνητα οὖν μοι σκῆνα πρόκειται· καὶ ἰσότιμος ἔσῃ Μαύσωλος, καὶ Διογένης; ΔΙΟ. οὐκ ἰσότιμος ὦ γενναιότατε· οὐ γάρ. Μαύσωλος μὲν γὰρ οἰμώξεται, μεμνημένος τῶν ὑπὸ γῆς, ὧν οἷς ἐδαμένην ἄρετο· Διογένης δὲ καταγελάσεται αὐτοῦ. καὶ τάφον ὁ μὲν, ὃν Ἁλικαρνασσῷ ἑρῇ ἑαυτῷ ὑπὸ Ἀρτεμισίας τῆς γυναικὸς, καὶ ἀδελφῆς, κατεσκευασμένον. ὁ Διογένης δὲ, τοῦ μὲν σώματος, εἰ καί τινα τάφον ἔχῃ, οὐκ οἶδεν· οὐδὲ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ πώποτε. λόγον δὲ τοῖς ἀρίστοις παρ' αὐτοῦ καταλέλοιπεν, ἀνδρὸς βίον βεβιωκὼς ὑψηλότερον, ὦ Κᾶρες ὑδραποδωδέστατε, τοῦ σοῦ μνήματος, καὶ ὃν βεβαιοτέρῳ χωρίῳ κατεσκευασμένον.

A neque pari etiam pulchritudine conditum, viris scilicet atque equis pulcherrimo è saxo ad viuam formam absolutissimo artificio expressis, adeò vt vel phanũ aliquod simile haud facilè quis inueniat. Num iniuria tibi videor has ob res mihi placere atque efferri? DIOG. Num ob imperium ais, ob formam, atq; ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquam. DIOG. Atqui ô formose Mausole, neque vires iam illæ, neque forma tibi iam adest, adeo vt si quem arbitrum de formę præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis sit quãobrem tua caluaria meæ sit anteferenda: B siquidem vtraque pariter tum calua, tum nuda: vtrique dẽtes pariter ostendimus: pariter oculis orbati sumus: pariter naribus simis ac sursum hiantibus deformati. Cæterùm sepulchrum ac saxa illa pretiosa Halicarnasseis forsitan iactare licebit, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tanquam qui magnificam quandam apud se structuram habeant: verùm quid hinc commoditatis ad te redeat, vir egregie, nequaquam video, nisi forsan illud commodum vocas, quòd plus oneris atque C nos sustines, sub tã ingentibus saxis pressus ac laborans. MAV. Itáne nihil illa mihi conducunt omnia? planéque pares erunt Mausolus ac Diogenes? DIOG. Imò haud pares, inquam, vir clarissime: nam Mausolus discruciabitur quoties earum rerum in mentem veniet, quibus in vita florere consueuit: at Diogenes eum ridebit. Atque ille quidem de suo illo monumento quod est in Halicarnasso, memorabit, ab vxore Artemisia atque sorore parato: cõtrà Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neque enim illi res ea D curæ est, verùm apud viros excellentissimos sui memoriam famámque reliquit, vt qui vitam peregerit viro dignam, tuo monumento, Carum abiectissime, celsiorem, ac tutiore in loco substructam.

ΝΙΡΕΩΣ, ΘΕΡΣΙΤΟΥ ΚΑΙ ΜΕΝΙΠΠΟΥ.

NIREI, THERSITÆ, ET MENIPPI. Erasmo Roter. interpr.

Ἰδοὺ δὴ Μένιππος ὑτοσὶ δικαστής, πότερος βύμορφώτερός ἐστιν. εἰπὲ ὦ Μένιππε, οὐ καλλίων σοι δοκῶ; ΜΕΝ. τίνες δὲ καὶ ἐστὲ πρότερον οἵμοι; χρὴ γὰρ τοῦτο εἰδέναι.

ECce deniq; vel Menippus hic iudex erit vter nostrũ sit formosior. Dic Menippe, an nõ tibi videor forma præstãtior? MEN. Imò quinam sitis, priùs arbitror indicandũ: nã hoc opinor scito est opus. *NIREVS. Contentio de pulchritudine, qua apud inferos nulla est.*

NIR. Nireus ac Therſites. MEN. Vter Nireus, vter Therſites? nondum enim vel hoc ſatis liquet. THER. Iam vnum hoc vinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit, vnum omnium formoſiſſimum appellans: quin ego faſtigiato vertice, rariſq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior viſus ſum arbitro. Iam verò tempus eſt vti pronunties Menippe, vtrum altero formoſiorem exiſtimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopéque prognatum,

qui vir pulcherrimus vnus
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama veni.

MEN. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus veniſti, quippe qui reliquis quidem oſſibus aliis appareas aſſimilis: portò caluaria hoc vno inſigni à Therſitæ caluaria dignoſci poſſit, quod tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum, ac neutiquam viro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare, qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorũ copias militarem. MEN. Tu quidem ſomnia mihi narras: at ego ea ſpecto quæ video, quæque tibi adſunt in præſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis viuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? MEN. Neque tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſiquidẽ apud inferos æqualitas eſt, pareſq; ſunt omnes. THER. Mihi quidem vel hoc ſat eſt.

Apud inferos æqualitas eſt.

NI. Νιρέ, ϗ Θερσίτης. ΜΕ. πότερος ὁ Νιρέ, ϗ πότερος οὖν ὁ Θερσίτης; οὐδέπω γὰρ τοῦτο δῆλον. ΘΕΡ. ἓν μὲν ἤδη τοῦτ' ἔχω, ὅτι ὅμοιός εἰμί σοι, ϗ οὐδὲν τηλικοῦτον διαφέρῃς, ἠλίκον σε Ὅμηρος ἐκφυλος ὁ τυφλὸς ἐπήνεσεν, ἀπρεπῶν βδμορφώτατον τοῦ σχεδιπόν· ἐμὲ δὲ ὁ φοξὸς ἐγὼ, ϗ ψεδνός, οὐδὲν χείρων ἐφαίνω τῷ δικαστῇ. ὥρα δέ σοι ὦ Μένιππε ὃν τινα ϗ βδμορφώτερον ἡγῇ. NI. ἐμέ γε τὸν Αἰγλαίας, ϗ Χαρόπος, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ἐκ τοῦ Ἰλιον ἦλθον. ΜΕ. ἀλλ' οὐχὶ ϗ ἐκ τοῦ χθὼν ὡς οἴμαι κάλλιστος ἦλθες, ἀλλὰ τὰ μὲν ὀστᾶ ὅμοια, ὃ δ' ϗ σαφέστατον, ταύτη μόνον ἄρα διαφέροιτο ἀπὸ τοῦ Θερσίτου κρανίᾳ, ὅτι δὴ ἁβρότερον ὃ σόν. ἁλαπαδνὸν γὰρ αὖτε, ϗ οὐκ ἀνδρῶδες ἔχεις. NI. ἀλλὰ μὴν ἔγωγ' Ὅμηρον ὁπόσος ἐστὶν ὁπότε συνεστράτευον τοῖς Ἀχαιοῖς. ΜΕ. ὀνείρατα μοι λέγεις, ἐγὼ δὲ ἃ βλέπω, ϗ νῦν ἔχεις· σκιαὶ δὲ, οἱ τότε ἦσαν. NI. ὑπολαμβάνω ἐγὼ σκαιότερός εἰμι ὦ Μένιππε; ΜΕ. οὔτε σὺ ὅτε ἄλλος βδμορφος. ἰσοτιμία γὰρ ἐν ᾅδου, ϗ ὅμοιοι ἅπαντες. ΘΕΡ. ἐμοὶ μὲν ϗ τοῦτο ἱκανόν.

MENIΠΠΟΥ ΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ.

MENIPPI, ET CHIRONIS. Eodem interprete.

MENIPPVS. Præſentibus acquieſcendum.

EQuidem inaudiui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem. CHI. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe; planeq; mortuus ſum ſicuti vides, quũ mihi licuerit immortalem eſſe. MEN. At quænam te mortis cupido tenebat, rei videlicet quam vulgus hominum horreat? CHI. Dicam apud te, virũ neutiquam ſtultum atq; imperitum. Iam mihi deſierat eſſe iucundũ, immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundũ erat te viuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquã Menippe: nã quod iucundũ vocãt, id ego neutiquã ſimplex, ſed variũ quiddã eſſe arbitror. Verùm quum ego ſemper viuerem, atq; iiſdem perpetuò rebus vterer, ſole, luce, cibo, tum horæ eædem recurrerent, reliqua itẽ omnia quęcũque contingũt in vita, reciproco quodam orbe redirent, atque aliis alia per vices ſuccederent: ſatietas videlicet eorum me cepit.

ΗΚουσα ὦ Χείρων, ὡς θεὸς ὢν ἐπεθύμησας ἀποθανεῖν. ΧΕΙ. ἀληθῆ ταῦτ' ἤκουσας ὦ Μένιππε· ϗ πέφυκα ὡς ὁρᾷς, ἀθάνατος εἶναι δυνάμενος. ΜΕ. τίς δέ σε ἔρως τοῦ θανάτου ἔσχεν, ἀνθρώπου τοῖς πολλοῖς φρήματος; ΧΕΙ. ἐρῶ σοι θεὸς γὰρ οὐκ ἀσύνετον ὄντα. οὐκ ἦν ἔτι ἡδὺ ἀπολαύειν τῆς ἀθανασίας. ΜΕ. οὐχ ἡδὺ ἦν, ζῶντα ὁρᾶν τὸ φῶς; ΧΕΙ. οὐκ ὦ Μένιππε. τὸ γὰρ ἡδὺ, ἔγωγε ποικίλον τι ϗ οὐχ ἁπλοῦν ἡγοῦμαι εἶναι· ἐγὼ δὲ ζῶν ἀεὶ, ϗ ἀπολαύων τοῦ ὁμοίου, ἡλίου, φωτὸς, ϑέρους· αἱ ὧραι δὲ αἱ αὐταὶ, ϗ τὰ γιγνόμενα ἅπαντα ἐξῆς ἕκαστον, ὥσπερ ἀκολουθοῦντα ἀλλήλοις ἀλλήλοις ἐπεπλήσθην ἤδη αὐτῶν.

οὐ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ ἀεὶ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μεταχεῖν ὅλως, ὃ περπνὸν λῶ. MEN. Οὐ λέγεις ὦ Χείρων· τὰ ἐν ᾅδου δὲ πῶς φέρῃς, ἀφ' ὧν προσελήλυθας αὐτὰ ἥκεις; XEI. Οὐκ ἀηδῶς ὦ Μένιππε. ἡ γὰρ ἰσοτιμία, πολὺ δημοτικὴν, καὶ ὃ πρᾶγμα σοδὲν ἔχει ὃ διαφορᾶν ἐν φωτὶ εἶναι, ἢ ἐν σκότῳ. ἄλλως τε, οὐδὲ δίψην ὥσπερ ἄνω, ὅτε πεινῆν δεῖ, ἀλλ' ἀνεπιδεεῖς τούτων ἀπάντων ἐσμέν. MEN. Ὅρα ὦ Χείρων μὴ προεπίσθης σαυτῷ, καὶ ἐς ὃ αὐτό σοι ὁ λόγος προέρχῃ. XEI. πῶς τοῦτο φῄς; MEN. ὅτι εἰ τῷ ἐν τῷ βίῳ ὃ ὅμοιον ἀεὶ καὶ ταὐτὸν ἐγγίνεταί σοι προσχρὲς, καὶ ἐνταῦθα ὅμοια ὄντα, προσπεφῦκε ὁμοίως ἂν γίγνοιτο, καὶ δεινός μεταβολίου γε ζητεῖν τινα, καὶ ἐντεῦθεν ἐς ἄλλον βίον, ὅσπερ οἶμαι ἀδιάφορον. XEI. τί οὖν ἂν πάθοι τις ὦ Μένιππε; MEN. Ὅσπερ οἶμαι καὶ φασὶ, σωφρονοῦντα ὄντα, ἀρέσκεσθαι καὶ ἀγαπᾶν τοῖς παροῦσι, καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀφόρητον οἴεσθαι.

A Neq; enim in eo voluptas est sita, si perpetuò fruaris iisdem, sed omnino in permutando posita est. MEN. Probè loqueris Chiron: cæterùm hæc quæ apud inferos agitur vita, quinam tibi procedit, postea quam ad hanc tanquam ad potiorem te cõtulisti? CHIR. Haud insuauiter Menippe: siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest, vtrùm in luce quis agat, an in tenebris: præterea neque sitiendum est nobis quemadmodum apud superos, neque esuriendum, sed eiusmodi rerum omnium egentia vacamus. MEN. Vide Chiron ne temetipse inuoluas, néve eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrem istuc ais? MEN. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quòd in vita semper iisdem similibusq; rebus vtendum erat: quum hîc itidem similia sint omnia, eundem ad modum parient fastidium, ac de integro tibi quærenda erit vitæ commutatio, atque hinc quopiam aliam in vitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. CHIR. Quid igitur faciendum Menippe? MEN. Illud nimirum, vti, sapiens quum sis, quemadmodum opinor, & vulgò prædicant, præsentibus rebus sis contentus, boniq; consulas quod adest, neque quicquam in his esse putes, quod ferri non queat.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ, ΑΝΤΙΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΤΟΣ.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS. Iac. Mic. interp.

ΑΝτισθένες, καὶ Κράτης, σχολὴν ἄγομεν· ὥστε τί οὐκ ἀπιμεν βάδην τῆς καθόδου προπατήσοντες, ὁψόμενοι τοὺς κατιόντας οἵοί τινές εἰσι, καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν ποιῇ; ANT. Ἀπίωμεν ὦ Διόγνες. καὶ γὰρ ἂν τὸ θέαμα ἡδὺ γένοιτο, τοὺς μὲν δακρύοντας αὐτῶν ἰδεῖν, τοὺς δὲ ἱκετεύοντας ἀφεθῆναι· ἐνίους δὲ, μόλις κατιόντας, καὶ ὑπὸ πολλοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, ὥσπερ ἀντιβαίνοντας, καὶ ὑποπίπτοντας ἀντερείδοντας, οὐδὲν δέον. KPA. ἐγὼ γοῦν καὶ διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον ὁπότε κατῆλθον κἀγὼ τὴν ὁδόν. ΔΙΟ. διήγησαι ὦ Κράτης. ἔοικας γάρ τινα παιγνιώδη ἐρεῖν. KPA. καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ συγκατέβαινον ἡμῖν. ἐν αὐτοῖς δ' ὀπτίμοι, Ἰσμηνόδωρός τε ὁ πλούσιος ὁ ἡμέτερος, καὶ Ἀρσάκης ὁ Μηδίας ὕπαρχος, καὶ Ὀρσίτης ὁ Ἀρμένιος. ὁ μὲν οὖν Ἰσμηνόδωρος, ἐπεφόνευτο γὰρ ὑπὸ λῃστῶν περὶ τὸν Κιθαιρῶνα, ἐς Ἐλευσῖνα,

C OCium nunc agimus, Antisthenes, & Cratu Crates: quare cur non, obsecro, imus deambulatum rectà ad ingressum & fauces Orei; vt ibi spectemus eos qui descendũt, quinam sint, & quid quisque eorum agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim spectaculum hoc iucundum fuerit, videre alios quidem ipsorum lacrymari, alios autem vt dimittantur supplicare: quosdam autem ægrè descendere, & quanquam ceruicem vrgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & resupinos obniti, nulla necessitate aut D cõmodo suo. CRA. Ego verò etiã exponam vobis quæ ipse vidi in via quando huc descendebã. DIOG. Exponas licet, Crates: videris enim quædã omnino risu digna dicturus esse. CRA. Cùm alij multi nobiscum descendebãt, tũ verò inter ipsos maximè nobiles, Isimenodorus ille diues ex nostris, & Arsaces Medorũ præfectus, & Armenius Orœtes. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Cithęronem, quando Eleusinẽ,

DIOGE-NES.

vt arbitror, proficiscebatur) & gemebat, & vulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos reliquerat, identidem vocãdo, sibiq; ipsi ob audaciam succensendo, qui cùm Cithęronem transisset, ac loca illa circa Eleutheras deserta ac bellis vastata peragrasset, non ampliùs quàm duos seruos secum adduxisset, idque etiam cùm phialas quinque aureas & cymbia quatuor secum haberet. Arsaces autem (senior enim iam erat, & per Iouem, pro Barbarico illo ritu, facie non adeò inhonesta aut contemnenda) grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedibus incederet, volebatq; sibi equum suum adduci. Nam & equus vnà cum eo mortuus fuerat, vna plaga ambobus trãsfossis à Thracensi quodam scutato, in eo prælio quod cum rege Cappadocum ad Araxem fluuium commissum fuerat. Nã Arsaces quidem infesto cursu in hostem ferebatur, longè, vt quidem ipse narrabat, ante alios euectus: Thrax autẽ expectato illo subsistens, ac scutum præ se tenens, venientem Arsacis hastam excutiendo diuertit: ipse autem submissa paulumper sarissa sua, & equum & insidentem illum transuerberat. ANT. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, vt vno ictu ambos trãsuerberaret? CRA. Facillimè, Antisthenes: nam ille quidem cursu ferebatur, contum quendam viginticubitalem prætentum habẽs: Thrax autem vbi pelta obiecta plagam excussisset, & iam cuspis ipsum præteruecta esset, in genu procũbens excipit sarissa venientis impetum, ac equum sub pectus vulnerat: quo mox præ furore ac vehemẽtia cursus seipsum transadigente, eadem hasta etiam Arsaces per inguina vtrinq; ad nates vsq; penetrãte transfoditur. Intelligis nimirũ quo pacto acciderit, cũ non viri sed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamẽ indignabatur ille, quòd nõ ampliore honore quàm cęteri habebatur, volebatq; eques huc descẽdere. Orœtes autẽ, priuatus quispiã erat, atque admodũ debilis pedibus, quippe qui neq; stare humi, nedum incedere vllo modo poterat. Accidit autem hoc prorsum Medis omnibus, vt postquã ab equis descẽderint, veluti qui super spinas ingrediũtur, sũmis pedum digitis vix atque ægrè incedãt. Quamobrem cũ per se ipsum humi deiectus iaceret, neq; vllo prorsũ pacto resurgere vellet, bonus ille Mercurius sublatũ in se hominẽ ad cymbã vsq; portauit: ego verò sequẽs ridebã.

A οἶμαι, βαδίζων, ἔτεινέ τε, καὶ ὁ πνεύμων ὑπὸ τῶν χειρῶν εἶχε· καὶ τὰ παιδία τὰ νεογνὰ, ἃ κατελελοίπει, ὠλόλυζε, καὶ ἑαυτὸν ἐπεμέμφετο τῆς τόλμης· ὃς Κιθαιρῶνα διαβαλλων, καὶ τὰ περὶ τὰς Ἐλευθερὰς χωρία πρωέρημα ὄντα ὑπὸ τοῦ πολέμου, δηδούων, δύο μόνους οἰκέτας ἐπήγετο. καὶ ταῦτα, φιάλας πέντε χρυσᾶς, καὶ κυμβία τέτταρα μόνα ἐαυτῷ ἔχων. ὁ δὲ Ἀρσάκης, γηραιὸς γὰρ ἦδη, καὶ νὴ Δί' οὐκ ἀσεμνος τὴν ὄψιν ἐς τὸ βαρβαρικὸν, ἤλγει, καὶ ἠγανάκτει πεζὸς βαδίζων, καὶ ἠξίου τὸν ἵππον
B αὐτῷ παρασκευάζεσθαι. καὶ γὰρ ὁ ἵππος αὐτῷ συνεπεθνήκει, μιᾷ πληγῇ ἀμφοτέροις δηλητρίψαντος ὑπὸ Θρᾳκός τινος πελταστοῦ, ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ Ἀράξη πρὸς τὸν Καππαδόκων συμπλοκῇ. ὁ μὲν γὰρ Ἀρσάκης ἐπήλαυνεν, ὡς διηγεῖτο, πολὺ τῶν ἄλλων προπεξορμήσας. ὑποστὰς δὲ ὁ Θρᾴξ, τῇ πέλτῃ μὲν ὑπεδύσατο, ἀπεστρέψατο τὸν Ἀρσάκου κοντόν· ἐπεὶ δὲ ὑποθεὶς τῷ σαγιασθῇ, αὐτόν τε διαπείρᾳ, καὶ τὸν ἵππον. ANT. πῶς οἷόν τε ὦ Κράτης, μιᾷ πληγῇ τοῦτο
C γενέσθαι; KPA. ῥᾷστα ὦ Ἀντισθένες. ὁ μὲν γὰρ ὑπήλαυνεν, εἰκασάπηχύ τινα κοντὸν προβεβλημένος· ὁ Θρᾴξ δὲ, ὅπως τῇ πέλτῃ ἀπεκρύσατο τὸν προσβολὸν, καὶ παρῆλθεν αὐτὸν ἡ ἀκωκὴ, ἐς γόνυ ὀκλάσας, δέχεται τῇ ἐφίσῃ τὸν ἐπέλασιν, καὶ πτερώσας τὸν ἵππον ὑπὸ ὃ στέρνον, ὑπὸ θυμοῦ τε σφοδρότητος ἑαυτὸν διαπείραντα. διελαύνεται δὲ καὶ ὁ Ἀρσάκης ἐς τὸν βουβῶνα διαμπάξ, ἄχρις ὑπὸ τὸν πυγὸν. ὁρᾷς οἵοντι ἐλύετο; ὁ τῶ ἀνδρὸς, ἀλλὰ τῷ ἵππου μᾶλλον τὸ ἔργον. ἠγανάκτει δὲ ὅμως, ὁμότιμος
D ὢν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἠξίου ἵππεύς καταστῆναι. ὁ δὲ γε Ὀρσίτης ὁ ἰδιώτης καὶ πονηρὸς ἀπαλὸς τὼ ποδε, καὶ οὐδὲ ἑστάναι χαμαὶ, οὐχ ὅπως βαδίζειν ἐδύνατο. πάσχουσι δ' αὐτὸ ἀτεχνῶς Μῆδοι πάντες, ἐπὴν ἀποβῶσι τῶν ἵππων, ὥσπερ οἱ ὑπὲρ τῶν ἀκανθῶν ὑπερβαίνοντες ἀκροποδητὶ, μόλις βαδίζουσιν, ὥστε ἐπεὶ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο, καὶ ὀδυνηρᾷ μηχανῇ ἀίσσεσθαι ἤθελεν, ὁ βέλτιστος Ἑρμῆς ἀφανίζων αὐτὸν, ἐκόμισεν ἄχρι τοῦ πορθμείου· ἐγὼ δ' ἐγέλων.

ΑΝΤ. κἀγὼ δὲ ὅτε κατῆλθον, ἀηδὴς ἀνέμιξα ἐμαυτὸν τοῖς ἄλλοις· ἀλλ' ἀφεὶς οἰμωζούσας αὐτοὺς, τοῦ σκάφους ὅτι ὁ πορθμεῖον, τοῦ κατέλαβον χώραν, ὡς αὖ ὀπίσω εὐπετῶς πλεύσωμαι. τῶν δὲ πλοῦ, οἱ μὲν, ἐδάκρυόν τε, καὶ σφᾶς αὐτοὺς· ἐγὼ δὲ, μάλα ἐτερπόμην ἐν αὐτοῖς. ΔΙΟ. σὺ μὲν ὦ Κράτης, καὶ Ἀντισθένες, τοιούτων ἐτύχετε ξυνοδοιπόρων. ἐμοὶ δὲ, Βλεψίας τε ὁ δανειστὴς, ὁ ἐκ Πειραιῶς, καὶ Λάμπις ὁ Ἀκαρνὰν, ξεναγὸς ὤν, καὶ Δάμις ὁ πλούσιος ἐκ Κορίνθου, συγκατέβαινον. ὁ μὲν Δάμις, ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐκ φαρμάκων ἀποθανών· ὁ δὲ Λάμπις, δι' ἔρωτα Μυρτίου τῆς ἑταίρας, ἀποσφάξας ἑαυτόν· ὁ δὲ Βλεψίας, λιμῷ ἄθλιος ἐλέγετο ἀπεσπληκέναι, καὶ ἐδόκει ὠχρὸς εἶναι ὑπερβολῇ, καὶ λεπτὸς ἐς τὸ ἀκριβέστατον φαινόμενος. ἐγὼ δὲ, καίπερ εἰδὼς, ἀνεκρινον ὅτου τρόπου ἀποθάνοι· εἶτα τῷ μὲν Δάμιδι αἰτιωμένῳ τὸν υἱόν, Οὐκ ἄδικα μέντοι ἔπαθες ἔφην ὑπ' αὐτοῦ, ὃς πάλαντα ἔχων ὁμοῦ χίλια, καὶ τρυφῶν αὐτὸς ἐνενηκονταέτης ὤν, ὀκτωκαιδεκαέτει νεανίσκῳ τέτταρας ὀβολοὺς προῖκας. σὺ δὲ ὦ Ἀκαρνὰν (ἔστενε γὰρ καὶ ἐκεῖνος, καὶ κατηρᾶτο τῇ Μυρτίῳ) τί αἰτιᾷ τὸν ἔρωτα, σαυτὸν δὲ οὔ; ὃς τοὺς μὲν πολεμίους οὐδὲ πώποτε ἔπεσας, ἀλλὰ φιλονεικοτάτως ἠγωνίζου πρὸ τῶν ἄλλων· ὑπὲρ δὲ τῆς τυχούσης παιδισκαρίου, καὶ δακρύων ὀπτιπλάστων, καὶ στεναγμῶν, ἑάλως ὁ γενναῖος. ὁ μὲν γὰρ Βλεψίας αὐτὸς, ἑαυτὸν κατηγορῶν φθάσας πολλὴν τὴν ἀνοιαν, ὅτι χρήματα ἐφύλαττε τοῖς μηδὲν προσήκουσι κληρονόμοις, εἰς ἀεὶ βιώσεσθαι ὁ μάταιος νομίζων. πλὴν ἔμοιγε γ' οὐ τὴν τυχοῦσαν παρεῖχον τέρψιν· ἀλλ' ἤδη μὲν ὅτι τοῦ σώματος ἐσμέν· ἀποβλέπειν χρὴ καὶ ἀποσκοπεῖν πόρρωθεν τοῖς ἀφικνουμένοις. βαβαί. πολλοί γε, καὶ ποικίλοι, καὶ πάντες δακρύοντες, πλὴν τῶν νεογνῶν τούτων, καὶ νηπίων. ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ὀδύρονται· τί τοῦτο; ἆρα ὃ φίλτρον αὐτοῖς ἔχει τὸν βίον; τοῦτον οὖν τὸν γέροντα ἐρέσθαι βούλομαι. τί δακρύεις τηλικοῦτος ἀποθανών; τί ἀγανακτεῖς ὦ βέλτιστε, καὶ ταῦτα ἥκων ἀφιγμένος; ἦπου βασιλεὺς ἦσθα; ΠΤ. ὐδαμῶς. ΔΙΟ. ἀλλὰ σατράπης; ΠΤ. οὐδὲ

A ΑΝΤ. Et ego porrò quando huc descẽdebam, neque admiscui me ipsum cæteris, sed relictis plorantibus illis, ad cymbam accurrendo, præoccupaui mihi locum, quò commodiùs nauigarem. Inter nauigandum verò alij quidem lacrymabantur, alij autem nauseabant: ego verò inter ipsos sedens admodum oblectabar. DIOG. Tu quidem Crates, & tu Antisthenes, huiusmodi sortiti estis itineris comites: mecum autem Blepsias ille fœnerator ex Piræeo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, simul descendebant. Quorum Damis quidem à
B puero veneno interemptus fuerat; Lampis autem ob amorem Myrtij meretricis se ipsum iugularat: Blepsias verò fame miser periisse dicebatur, & apparebat sanè adhuc pallidus supra modum, atque tenuis maximè. Ego verò quanquam antea noram, interrogabam tamen quo pacto quisque mortuus esset. Ac Damidi quidem accusanti filium, Non iniusta verò, inquam, passus es ab illo, qui talenta cùm haberes coaceruata mille, ac ipse in deliciis viueres, annos nonaginta natus, adolescenti illi quatuor obolos scili-
C cet suppeditabas. Tu verò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accusas, inquam, & non potiùs te ipsum? qui hostes quidem haud vnquam perhorrueris, sed te vltro periculis offerendo, ante alios in prælium descenderis; à puella verò vulgari illa quidem, ac fortè oblata, & à lacrymis atque singultibus fictitiis, generosus ipse tu captus fueris. Nam Blepsias quidem ipse sese accusat ob nimiam stultitiam, quòd pecuniam videlicet custodierit hæredibus nulla necessitudine sibi coniunctis, dum vanus ipse in perpetuum vi-
D cturum esse se putat. Verùm mihi quidẽ non vulgarem voluptatẽ præbuerunt tũc lamentantes isti. Sed iam circa fauces fumus. Aspicere nos illuc oportet, atque à longè contẽplari aduenientes. Papæ! multi certè, & varij, omnesq; lacrymates, præter pullos istos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo vitæ tenentur? Istum igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone vir, præsertim cùm senex huc aduenieris? Ecquibi rex fuisti? MEND. Haudquaquã. DIOG. Verùm satrapa. MEN. Neque

hoc. DIOG. Num igitur diues fuisti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac voluptatibus mori coactus fueris? MEN. Nihil tale: sed annos quidem circiter nonaginta natus fui; vitam autem difficilem egi, arundine & linea victum quæritans, vltra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis videns. DIOG. Et viuere cupiebas, cùm talis esses? MEN. Certè quidē. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendū. DIOG. Deliras ô senex, & iuueniliter te geris erga necessitatem, & hoc, cùm sis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adolescentibus dicamus, quando etiam decrepiti isti tantopere viuere cupiunt, quos decebat ipsam mortem etiam consectari, tanquam remediū quoddam eorum malorum quæ secum fert senectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos suspicetur tales esse, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hîc nos oberrare viderit.

τῦτο. ΔΙΟ. ἄρα οὖν ἐπλούτεις, εἶτα ἀνιᾷ σε ὃ πολλῶ τυφλῶ ἀπολιπόντα τεθνάναι; ΠΤΩ. οὐδὲν τοιοῦτον. ἀλλ' ἔτη μὲν ἐγεγόνη ἀμφὶ τὰ ἐννενήκοντα. βίον δὲ ἀπορον ἀπὸ καλάμου καὶ ὁρμιᾶς εἶχον, ἐς ὑπερβολὴν πτωχὸς ὢν, ἀτεκνός τε, καὶ προσέτι χωλὸς, καὶ ἀμυδρὸν βλέπων. ΔΙΟ. εἶτα ζῆν ἤθελες; ΠΤΩ. ναί. ἡδὺ γὰρ ἦν τὸ φῶς· καὶ τὸ τεθνάναι, δῆνον, καὶ φρικτέον. ΔΙΟ. παραπαίεις ὦ γέρων, καὶ μειρακιώδη τοῖς ὄρεσι· καὶ ταῦτα, ἡλικιώτης ὢν τῆ πορθμέως. τί οὖν δῶ τις ἔτι λέγειν τοῖς νέοις, ὁπότε οἱ τηλικοῦτοι φιλόζωοι εἰσίν; οὓς ἐχρῆν διώκειν τὸν θάνατον, ὡς τῶν ἐν τῷ γήρᾳ κακῶν φάρμακον. ἀλλ' ἀπίωμεν, μὴ καί τις ἡμᾶς ὑπόπτας ὡς ἀποδρασιπολίδας, ὁρῶν τοῖς τόμιον εἰλυμένους.

MENIППОУ КАІ ТЕІРЕΣІОУ.

MENIPPI ET TIRESIÆ. Iacobo Micyllo interprete.

MENIPPVS.

AN verò & cæcus sis Tiresia, non ampliùs cognitu facile est. nobis enim cunctis æquè sunt vacui oculi, ac solæ illorum sedes relictæ: quod autem ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus aut qui Lynceus fuerit. At verò quòd vates fueris, & quòd vtrunq; solus teipsum perhibueris, marem ac fœminā, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, vtram vitam expertus es suauiorem, virne quādo fuisti, an cùm fœmina? TIR. Potior multo fuit, Menippe, muliebris vita: expeditior enim: & dominantur quoque viris mulieres: neque ipsis necesse est in bellum proficisci, neque ad propugnacula stare, neq; in concionibus dissidere, neque in foro atq; iudiciis contendere. MEN. Quid? an nō audisti Tiresia Euripidis Medeam, qualia dixerit cùm mulierum genus deplorādo commemorat? quàm miseræ sint, & intolerabilem partutiendo laborem sustineant? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me versiculi isti Medeæ) peperistíne etiam aliquando cùm mulier esses: an verò sterilis & absque semine vitam illā degisti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? ME. Nihil acerbè, Tiresia:

Tiresias vtrumque sexum expertus, mulieb re pronunciat suauiore.

ΟΤφρεσία, εἰ μὲν καὶ τυφλὸς εἶ, οὐκέτι δῆλον· ἅπασι γὰρ ἡμῖν ὅμοια τὰ ὄμματα κενά· μόνον δὲ αἱ χῶραι αὐτῶν τὰ δ' ἄλλα, οὐκ ἔτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοις, τίς ὁ Φινεὺς ἦν, ἢ τίς ὁ Λυγκεύς. ὅτι μέντοι μάντις ἦσθα, καὶ ὅτι ἀμφότερα ἐλέγου μόνος, ἀνὴρ καὶ γυνή, τῶν ποιητῶν ἀκούσας οἶδα. πρὸς τῶν θεῶν τοι λέγε μοι, ὁπότερον ἐπιεικέστερος ἡδίονος τὸν βίον, ὁπότε ἀνὴρ ἦσθα, ἢ ὁ γυναικεῖος; ΤΕΙ. ἀμείνων ἦν ὦ πολυτίμητε Μένιππε ὁ γυναικεῖος· ἀπραγμονέστερος γάρ. καὶ δεσπόζουσι τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες. καὶ οὔτε πολεμεῖν ἀνάγκη αὐταῖς, ὅτε περὶ ἐπαλξιν ἐσάναι, ὅτ' ἐν ἐκκλησίᾳ διαφέρεσθαι, ὅτ' ἐν δικαστηρίοις ὀξυπαίζεσθαι. ΜΕ. ἆρ' οὖν ἀκήκοας ὦ Τφρεσία τῆς Εὐριπίδου Μηδείας, οἷα εἶπεν, οἰκτείρασα τὸ γυναικεῖον, ὡς ἀθλίας ὔσας, καὶ ἀφόρητόν τινα τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων πόνον ὑφισαμένας; ἀτὰρ εἰπέ μοι (ὑπεμνήσθη γὰρ μου τῆς Μηδείας ἰαμβεῖα) καὶ ἔτεκες ποτὲ ὁπότε γυνὴ ἦσθα· ἢ στεῖρα καὶ ἄγονος διετέλεσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βίῳ; Τ. τί τῦτο ὦ Μένιππε ἐρωτᾷς; ΜΕ. οὐδὲν χαλεπὸν ὦ Τφρεσία·

πλὴν ἀπόκειναι εἴ σοι ῥᾴδιον. TEI. ὑ σεῖρα μὲν ἦμεν, οὐκ ἔτεκον δ' ὅμως. MEN. ἱκανὸν τοῦτο. εἰ γὰρ καὶ μήτραν εἶχες, ἐβουλόμην εἰδέναι. TEI. εἶχον δηλαδή. MEN. χρόνῳ δέ σοι ἡ μήτρα ἠφανίσθη, καὶ τὸ μόριον τὸ γυναικεῖον ἀπεφέρη, καὶ οἱ μαστοὶ ἀπεπλήσθησαν; καὶ τὸ αἰδοῖον αἰεφύη; καὶ πώγωνα ἐξυρίσω, ἢ αὐτίκα ἐκ γυναικὸς ἀνὴρ αἰεφάνης; TEI. ὐχ ὁρῶ τί σοι βούλεται τὸ ἐρώτημα. δοκεῖς δ' οὖν μοι ἀπιστεῖν, εἰ ταῦτ' ἔτως ἐγένετο. MEN. ὑ χρὴ γὰρ ἀπιστεῖν ὦ Τειρεσία τοῖς τοιούτοις· ἀλλὰ καθάπερ τινὰ βλάκα μὴ ὀξέπαιζοντα εἴτε δυνατὰ ἐστιν, εἴτε καὶ μή, πάντα δέχεσθαι; TEI. σὺ οὖν οὐδὲ πάλαι πιστεύεις οὕτω γενέσθαι, ὁπότ' ἂν ἀκούσῃς ὄρνεα ἐκ γυναικῶν ἐγένοντό τινες, ἢ δένδρα, ἢ θηρία, τὴν Ἀηδόνα, ἢ τὴν Δάφνην, ἢ τὴν τῆς Λυκάονος θυγατέρα; ME. ἰὼ πού κἀκείναις ἐντύχω, εἴσομαί ὅ, τι καὶ λέγουσι. σὺ δὲ ὦ βέλτιστε, ὁπότε γυνὴ ἦθα, καὶ ἐμαντεύου τότε ὥσπερ καὶ ὕστερον· ἢ ἄμφω ἀνὴρ καὶ μάντις ἔμαθες εἶναι; TEI. ὁρᾷς; ἀγνοεῖς τὰ περὶ ἐμοῦ ἅπαντα, ὡς καὶ διέλυσά τινα ἔριν τῶν θεῶν, καὶ ἡ μὲν Ἥρα ἐπήρωσέ με· ὁ δὲ Ζεὺς, παρεμυθήσατο τῇ μαντικῇ τὴν συμφοράν. ME. ἔπειτ' ἔχῃ ὦ Τειρεσία τι ψευσμάτων; ἀλλ' οἱ μάντεις τοῦτο ποιοῦσι. ἔθος γὰρ ὑμῖν μηδὲν ὑγιὲς λέγειν.

A verùm reſponde, ſi tibi moleſtum non eſt. TIR. Non fui ſterilis quidem, ſed neque peperi tamen. MEN. Sufficit hoc. Vtrùm enim & vuluam habuiſſes, ſcire volebam. TIRE. Habui ſcilicet. MEN. Succeſſu autem temporis vuluáne illa euanuit, & membrum muliebre obturatum eſt, mamillæq; iterum complanatæ, deinde virile ſuccreuit, & barbam produxiſti, an verò repentè ex muliere vir factus prodiiſti? TIRE. Non video quid ſibi velit interrogatio hæc. Videris autem mihi pro dubio habere, B factúmne hoc ita ſit, an non. MEN. Quid? an non dubitare, Tireſia, de huiuſcemodi rebus conuenit, ſed perinde ac fatuum aliquem, non perpenſis, fierine poſſint, an non, protinus pro veris recipere? TIR. Tum tu igitur neq; cætera credis hoc pacto contigiſſe, puta quum audieris vt quædam ex mulieribus aues factæ ſint, aut arbores, aut feræ, Philomela videlicet, aut Daphne, aut Lycaonis iſtius filia? MEN. Quòd ſi quando & in illas incidero, tum quid ipſæ dicant quoque, ſcibo: tu verò, ô optime, ecquid C cùm mulier eſſes, vaticinatus quoque es tum, quemadmodum & poſtea? an verò pariter & vir & vates didiciſti eſſe? TIR. Vides vt cuncta ea quæ de me feruntur, ignoras? puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, & Iuno viſu me priuauit: Iupiter autem in ſolatium damni eius, vaticinandi artem mihi dedit? MEN. Adhúcne Tireſia mendaciis iſtis caperis? Sed facis hoc more vatum. Conſuetum enim vobis hoc eſt, nihil iam ſani dicere.

AIANTOΣ KAI AΓAMEMNΩNOΣ.

AÏACIS ET AGAMEMNONIS. Iac. Micyllo interpr.

ΕΙ σὺ μανεὶς ὦ Αἶαν, σεαυτὸν ἐφόνευσας, ἐμέλησας δὲ καὶ ἡμᾶς ἀπολωλέναι, τί αἰτιᾷ τὸν Ὀδυσέα; ὃ σοφὸν οὔτε προσέβλεψας αὐτὸν, ὁπότε ἦλθε μαντευσόμενος, οὔτε προσεῖπεῖν ἠξίωσας αὐδρα συστρατιώτην, καὶ ἑταῖρον. ἀλλ' ὑπερηφανικῶς μεγάλα βαίνων, περῆλθες. AIAN. εἰκότως ὦ Ἀγάμεμνον. αὐτὸς γάρ μοι τῆς μανίας αἴτιος κατέστη, μόνος ἀντεξεταθεὶς ὅπλοις τοῖς ὅπλοις. AΓAMEMNΩN. ἠξίους δὲ ἀνταγώνιστος εἶναι, καὶ ἀχθῆναι κρατεῖν ἀπόντων;

SI tu dum furore correptus fuiſti, Aiax, te ipſum interfeciſti: nos autem cũctos etiam membris, vt putabas, detruncatis, deformaſti: quid quæſo Vlyſſem accuſas? Ac paulò antè neque aſpicere ipſum voluiſti, cũ veniſſet huc vates conſulturus, neque alloqui dignatus es virum commilitonem ac ſocium, ſed ſuperbè admodum ac grandi incedens greſſu præteriſti. AIAX. Meritò Agamẽnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit, vt qui ſolus mecũ pro armis iudicio contendere auſus fuerit. AGA. An verò dignũ cenſebas te, qui abſque aduerſario, atq; abſque puluere, vt dicitur, ſuperares omnes? AGAMEMNON.

AIAX. Quid ni, in tali vtique causa? Nam armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cùm fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde vos cæteri, qui multo quàm ille præstantiores eratis, detrectastis certamen, & cessistis mihi arma: iste autem Laërtæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui, cũ iã à Troianis propè concideretur, melior esse me voluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accusa igitur, ô generose, Thetim, quę cùm tibi debuisset armorum successionem ac hæreditatem, vtpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haudquaquam, sed Vlyssem, vt qui solus sese mihi opposuerit. AGAM. Ignoscendum Aiax est, si homo cùm esset, appetiuit gloriam, rem dulcissimam, cuius gratia etiam nostrûm quilibet obire pericula sustinet, præcipuè quãdo & vicit te postea. & hoc Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me damnarit, sed fas nõ est de diis aliquid dicere. Vlyssem igitur aliud quàm odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

Gloria dul ce do.

A ΑΙ. ναί, πάγε γοιαῦτα; οἰκεία γάρ μοι ἦν ἡ πανοπλία, τῷ ἀνεψιοῦ γε ὄντα. καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι πολὺ ἀμείνους ὄντες, ἀπείπασθε τὸν ἀγῶνα, καὶ παρεχωρήσατέ μοι τῶν ἄθλων. ὁ δὲ Λαέρτου, ὃν ἐγὼ πολλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα καταχεχῶσθαι ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, ἀμείνων ἠξίου εἶ), καὶ ὁπλιτικώτερος ἔχειν τὰ ὅπλα. ΑΓΑ. αἰτιῶ γοιγρουῶ ὦ γλυκυτάτη τὴν Θέτιν, ἣ δέον σοι τὴν κληρονομίαν τῶν ὅπλων παραδιδόναι συγγενῆ γε ὄντι, φέρουσα, ἐς τὸ κοινὸν κατέθετο αὐτά. ΑΙ. οὐκ ἀλλὰ τὸν Ὀδυσέα, ὃς αὐτεποιήθη μόνος. ΑΓ. συγγνώμη ὦ Αἶαν, εἰ δὴ θεσπέσιος ὢν, ὠρέχθη δόξης ἡδίστου παράγματος, ὑφ' ὃ καὶ ἡμῶν ἕκαστος κινδυνεύειν εἰωθώς· ἐπεὶ καὶ σὲ ὕστερόν ποτε, καὶ ταῦτα, παρὰ Τρωσὶ δικαστάς. ΑΙ. οἶδα ἐγὼ ἥτις μου κατεδίκασεν· ἀλλ' οὐ θέμις λέγειν τι περὶ τῶν θεῶν. τὸν γοῦν Ὀδυσέα μὴ ἔχειν μισεῖν οὐκ ἂν δυναίμην ὦ Ἀγάμεμνον· ἢν εἰ αὐτὴ μοι Ἀθηνᾶ τοῦτο ἐπιτάττοι.

ΜΙΝΩΟΣ ΚΑΙ ΣΩΣΤΡΑΤΟΥ.

MINOIS ET SOSTRATI. Eodem interprete.

MINOS. PRædo hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, sacrilegus autem ille à Chimæra discerpatur, tyrãnus verò iste, Mercuri, iuxta Tityum in longum extentus, arrodendum & ipse hepar præbeat vulturibus: Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysium, insulásque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iustè in vita feciſtis. SOSTR. Audi ô Minos, num tibi iusta dicere videar. MINOS. An ego denuo nunc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui, sed videnum iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atque admodum, si modò id iustum est, pro merito quemque suo pœnam dependere. SOS. Attamen respondemihi ô Minos. breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare possimus. SOST. Quæcunq; in vita egi, vtrũ volens ea feci, an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOSTR. Proinde & boni pariter omnes,

C ΟΜΕΝ λῃστὴς οὗτος Σώστρατος, ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντα ἐμβεβλήσθω· ὁδὲ ἱερόσυλος ὑπὸ τῆς Χιμαίρας διασπασθήτω· ὁ δὲ τύραννος ὦ Ἑρμῆ, παρὰ τὸν Τιτυὸν ἐκτεινέσθω, ὑπὸ τῶν γυπῶν κειρέσθω καὶ αὐτὸς ὁ ἧπαρ. ὑμεῖς δὲ οἱ ἀγαθοί, ἄπιτε ὅτι τάχος ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, καὶ τὰς μακάρων νήσους κατοικεῖτε, αὖθι ὧν δίκαια ἐποιήσατε παρὰ τὸν βίον. ΣΩ. ἄκουσον ὦ Μίνως, εἴ σοι δίκαια δόξω λέγειν. ΜΙ. νῦν ἀκούσω αὖθις. ἦ γὰρ ἐξελήλεγξαι ὦ Σώστρατε πονηρὸς ὤν, καὶ πολίτας ἀπέκτονώς; ΣΩΣ. D ἐλήλεγμαι μέν· ἀλλ' ὅρα εἰ δικαίως κολασθήσομαι. ΜΙ. καὶ πάνυ, εἴγε ἀποτίνειν τὴν ἀξίαν δίκην. ΣΩ. ὅμως ἀπόκριναί μοι ὦ Μίνως. βραχὺ γάρ τι ἐρήσομαί σε. ΜΙ. λέγε μὴ μακρὰ μόνον, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους διακρίνωμεν ἤδη. ΣΩ. ὁπόσα ἐπραξάμην ἐν τῷ βίῳ, πότερα ἑκὼν ἔπραξα, ἢ ἐπεκέκλωστό μοι ὑπὸ τῆς Μοίρας; ΜΙ. ὑπὸ τῆς Μοίρας δηλαδή. ΣΩ. οἶκοι καὶ οἱ χρηστοὶ ἄπαντες,

Ϲ οἱ πονηροὶ δοκοῦντες ἡμεῖς, ἐκεῖνη ὑπηρετοῦντες, ταῦτα δρῶμεν. ΜΙ. ναί, τῇ Κλωθοῖ, ἢ ἑκάστῳ ἐπέταξε γενομένῃ, τὰ πρακτέα. ΣΩ. Εἰ οὖν τις ἀναγκασθεὶς ὑπ' ἄλλου φονεύσειέν τινα, ὁ δικάζομενος ἀπολέγει ἐκείνῳ διαξόμενος, οἷς, δήμιος, ἢ δορυφόρος; ὁ μὲν δικαστῇ πειθεὶς, ὁ δὲ, τυράννῳ; τίνα αἰτιάσῃ τοῦ φόνου; ΜΙ. δῆλον ὡς τὸν δικαστήν, ἢ τὸν τύραννον· ἐπεὶ σοὶ γε τὸ ξίφος αὐτὸ· ὑπηρετεῖ γὰρ τοῦτο ὄργανον ὂν πρὸς τὸν θυμὸν, τοῦ πρόσθεν ἐπιταράττοντι τὴν αἰτίαν. ΣΩ. Οὔκουν ὦ Μίνως, ὅτι καὶ ὑπεδάφιλον τῇ παραδείγματι. ἐγὼ δέ τις ἀποστείλαντος τοῦ δεσπότου, ἦκε αὐτὸς χρυσὸν ἢ ἄργυρον κομίζων, τίνι τὴν χάριν ἴστεον, ἢ τίνα εὐεργέτην ἀναγραπτέον; ΜΙ. τὸν πέμψαντα ὦ Σώκρατες· ἀφήκονος γὰρ ὁ κομίσας ἐγώ. ΣΩ. ὁκοῖον ὁρᾷς πῶς ἄδικα ποιῆς κολάζων ἡμᾶς ὑπηρέτας γενομένους, ὧν ἡ Κλωθὼ προσέταττε, καὶ τούτοις τιμᾷν τοὺς ἀφικνουμένους ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς; ὁ γὰρ δὴ ἔκεινο εἰπεῖν ἔχοι τις αὖ, ὡς αἰτιλέγειν δικαιότερον ἐγώ, τοῖς μὴ πάσης δυάλκης προτεταγμένοις. ΜΙ. ὦ Σώκρατες, πολλὰ ἴδοις δ' ἂν καὶ ἄλλα ὑπὲρ τοῦ λόγου γυμνάσια, εἰ ἀκριβῶς ἐξετάζοις. πλὴν ἀλλὰ σὺ τοῦτο ἀπολαύσῃς τῆς ἐρωτήσεως, δίκαιον μόνον, ἀλλὰ καὶ σοφιστὴς τις εἶ δοκεῖς. ἀπόλυσον αὐτὸν ὦ Ἑρμῆ, καὶ μηκέτι κολάζεσθω. ὅρα δὲ μὴ Ϲ τοὺς ἄλλους νεκροὺς ἐρωτᾷν τὰ ὅμοια διδάξῃς.

A & nos qui mali videmur, eadem agimus, dum illi obsecundamus. MIN. Ita profectò, Clotho videlicet illi parentes, quæ vnicuique iniungit, cùm primùm natus est, quæ agenda ipsi sunt. SOS. Si quis igitur vi compulsus ab alio, occiderit aliquem, cùm non possit illi contradicere à quo compellitur, vt verbi gratia, si carnifex, aut satelles quispiam, alter iudici parendo, alter tyranno: quemnam cædis istius reum ages? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrānum? quoniam neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tanquam instrumentum quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò causam hanc præbuit. SOSTR. Rectè sanè ô Minos. laudo quòd hæc etiā exemplo, quasi quodam auctario, locupletas. Si quis autem mittente hero veniat ipse aurum vel argentum afferens, vtrinam ea gratia haberi debet, aut vtri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei qui misit, Sostrate: nam ille qui attulit, minister tantùm fuit. SOSTR. Vidésne igitur quàm iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui ministri tantùm fuimus eorum quæ Clotho nobis imperauit: & rursum dum honore prosequeris eos qui in alienis bonis veluti dispensatores quosdā sese gesserunt? Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cum omni prorsum vi ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa ô Sostrate & alia videas, licèt minimè secundùm rationem, fieri, si diligenter expendas: verūtamen tu ex hac quæstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solùm, verumetiam Sophista quidam esse videris: Solue ipsum Mercuri, néve deinceps ampliùs puniatur. Cæterùm illud vide, ne & cæteros manes similia interrogare doceas.

B

C

Si fatali necessitate omnia perāguntur, immeritò puniuntur sontes.

Sententia Minois irrita fit.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ Η ΝΕΚΥΟΜΑΝΤΙΑ.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commendatum voluisse, quod in fine Menippus ait à Tiresia in aurem sibi dictum fuisse, priuatorum videlicet hominum vitam optimam atque tutissimam esse: quod idem Graeci noto illo prouerbio dictitant, καὶ λάθε βιώσας. Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mundus appetit, vana omnia & incerta esse: præcipuè autem diuitum atque magnorum hominum vt vitam ipsam periculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque

fabulis similem esse, ita miseros plerunque sortiri exitus: quod eo decreto videtur intelligere velle, quod apud inferos contra diuites factum fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur; & animi in asinos migrare iubentur: quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem Necyomantia; quasi dicas, ab inferis seu mortuis petitum responsum. quo vel maximè apparet eum dialogi scopum habendum esse, qui responso isto Tiresiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter argumenti quasi quandam ὕλην indicat, Platonico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modum sui ad inferos descensus & præterea occasionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illustres; de incerta doctrina Philosophorum, de Magorum superstitione & potestate, de inferorum locis, supplicijs, & æqualitate: & postrema illa collatio vitæ humanæ cum pompa solenni & cum fabulis Tragicorum. Occasio & exordium dialogi ab habitu & percunctatione Menippi sumuntur.

ΜΕΝΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ.

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS. SAlvè atrium, domúsque vestibulum meæ. Vt te lubens aspicio luci redditus! PHILO. Numnam hic Menippus est, canis ille? Non hercle alius, nisi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid sibi vult habitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu est quòd in vrbe te non vidimus.

MEN. *Adsum reuersus mortuorum è latibulis;*
Foribúsque tristium tenebrarum nigris:
Manes vbi inferi manèt superis procul.

PHIL. O Hercules, clam nobis Menippus vita functus est, reuixítque denuo. MEN.

Non, sed me adhuc viuum recepit Tartarus.

PHIL. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atque incredibilis viæ? MEN.

Iuuenta me incitauit, atque audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siste ô beate, tragica: & ab Iambis descendens, sic potiùs simpliciter eloquere: quænam hæc vestis? quæ causa tibi itineris inferni fuit, quum alioqui neq; iucunda, neq; delectabilis sit via? MEN.

Res dilecte grauis me infernas egit ad vmbras,
Consulerem manes vt vatis Tiresiaï.

PHIL. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos consarcinatis versibus. MEN. Ne mireris amice: nuper enim cũ Euripide atq; Homero versatus,

A ΧΑΙΡΕ μέλαθρον, πυλαί θ' ἑστίας ἐμῆς· ὡς ἀσμενός σ' ἐσεῖδον, ἐς φάος μολών. ΦΙΛ. ὦ Μένιππος οὗτός ἐστιν ὁ κύων; ὄμμασιν ἄλλος, εἰ μὴ ἐγὼ παραβλέπω Μενίππους ὅλους. τί δ' αὖ τὸ βούλευμα τὸ ἀλλόκοτον τῆς σκήματος, πῖλος, καὶ λύρα, καὶ λεοντῆ; B πρόσιτέον ὅμως αὖ. χαῖρε ὦ Μένιππε. πόθεν ἡμῖν ἀφῖξαι; πολλὼ δὴ χρόνον ὑπεφήνας σὲ τῇ πόλει.

M. Ἧκω νεκρῶν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας,
Λιπών, ἵν' Ἅιδης χωρὶς ὠκίσας θεῶν.

ΦΙΛ. Ἡράκλεις, ἐλελήθη Μένιππος ἡμᾶς ἀποθανών· κἄτ' ἐξ ὑπαρχῆς ἀναβεβίωκεν; MEN.

Οὐκ, ἀλλ' ἔτ' ἔμπνουν αἰδὼς μ' ἐδέξατο.

ΦΙΛ. τίς δ' ἡ αἰτία σοι τῆς καινῆς καὶ παραδόξου ταύτης ἀποδημίας; C MEN.

Νεότης μ' ἐπῆρε, καὶ θράσος τε νέου πλέον.

ΦΙΛ. παῦσαι μαινόμενος τραγῳδῶν, καὶ λέγε ἁπλοϊκῶς ἁπλᾶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ἰαμβείων. τίς ἡ στολή; τί σοι τῆς κάτω πορείας ἐδέησεν; ἀλλὼς γὰρ οὐκ ἡδεῖά γε οὐδὲ ἀσύμβολος ἡ ὁδός.

M. Ὦ φιλότης, χρεών με καλέσαντες εἰς ἄιδαο,
Τύχῃ ξυνοίσομεν Θηβαίῳ Τειρεσίαο.

D ΦΙΛ. οὐκοῦν, ἀλλ' ἦ παραπαίεις· οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἐμμέτρως ἐρραψῳδεῖς πρὸς ἄνδρας φίλους. MEN. μὴ θαυμάσῃς ὦ ἑταῖρε· νεωστὶ γὰρ Εὐριπίδῃ καὶ Ὁμήρῳ συγγενόμενος,

σοὶ

οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτεπλήσθην τῶν ἐπῶν, καὶ αὐτόματά μοι τὰ μέτρα ὑπὸ τὸ στόμα ἔρχεται. ἀτὰρ εἰπέ μοι, πῶς τὰ κατ' γῆς ἔχει, καὶ τί ποιοῦσιν ἐν τῇ πόλει; ΦΙΛ. καινὸν οὐδέν, ἀλλ' οἷα καὶ πρὸ τοῦ, ἁρπάζουσιν, ὑποροκοῦσι, τοκογλυφοῦσιν, ὀβολοστατοῦσιν. ΜΕ. ἄθλιοι, καὶ κακοδαίμονες. οὐ γὰρ ἴσασιν οἷα ἐναντίως κεκύρωται τοῖς κάτω, καὶ οἷα κεκλερώνηται τὰ ψηφίσματα κατὰ τῶν πλουσίων, ἃ μὰ τὸν Κέρβερον, οὐδεμίᾳ μηχανῇ δυνήσονται ἀλύειν. ΦΙΛ. τί φῄς; δέδοκται τι νεώτερον τοῖς κάτω περὶ τῶνδε; ΜΕ. νὴ Δία γε πολλά. ἀλλ' οὐ θέμις ἐκφέρειν αὐτὰ πρὸς ἀπάντων, οὐδὲ τὰ ἀπόρρητα ἐξαγορεύειν, μή τις ἡμᾶς γράψηται γραφὴν ἀσεβείας ὑπὸ τοῦ Ῥαδαμάνθυος. ΦΙΛ. μηδαμῶς ὦ Μένιππε πρὸς τοῦ Διός, μὴ φθονήσῃς τῷ λόγων φίλῳ ἀνδρί. πρὸς γὰρ εἰδότα σιωπᾶν ἐρᾷς· τἄλλα καὶ πρὸς μεμυημένον. ΜΕ. χαλεπὸν μέν, ὑπὲρ τὰ δυνατὰ τοὐπίταγμα, γε οὐ πάντη ἀσφαλές. πλὴν ἀλλὰ σοῦ γε ἕνεκα τολμητέον. ἔδοξε δὴ τοῖς πλουσίοις τούτοις, καὶ πολυχρημάτοις, καὶ ὃ χρήσιμον καθάπαξ ὥσπερ πρὸ Δαναΐδων φυλάττουσι. ΦΙΛ. μὴ πρότερον εἴπῃς, ὦ γαθέ, τὰ δεδογμένα, πρὶν ἐκεῖνα διελθεῖν, ἃ μάλιστ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμί σου, ἥτις αἰτία σοι τῆς καθόδου ἐγένετο, τίς ἦν ὁ τῆς πορείας ἡγεμών· εἶθ' ἑξῆς ἅττα εἶδες, ἅττα ἤκουσας πρὸ ἀὐτῶν. εἰκὸς γὰρ δὴ φιλόκαλον ὄντα σε, μηδὲν τῶν ἀξίων θέας ἢ ἀκοῆς παραλιπεῖν. ΜΕ. ὑπουργητέον καὶ ταῦτά σοι. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις ὁπότε φίλος αἰτοῖτο; καὶ δὴ πρῶτά σοι δίδωμι τὴν γνώμην τὴν ἐμήν, καὶ ὅθεν ὡρμήθην πρὸς τὴν κατάβασιν. ἐγὼ γὰρ ἔτι μὲν παῖς ὢν, ἀκούων Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, πολέμους, καὶ στάσεις διηγουμένων, οὐ μόνον τῶν ἡμιθέων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἤδη τῶν θεῶν, ἔτι δὲ καὶ μοιχείας αὐτῶν, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγάς, καὶ δίκας, καὶ πατέρων ἐξελάσεις, καὶ ἀδελφῶν γάμους, πάντα ταῦτα ἡγούμην εἶναι καλά, καὶ οὐ παρέργως ἐσπουδάζον περὶ αὐτά. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελῶν ἠρξάμην, πάλιν αὖ ἐτέθησάν μοι νόμοι, παναπτία τοῖς ποιηταῖς κελεύοντες, μήτε μοιχεύειν, μήτε στασιάζειν, μήτε ἁρπάζειν. ἐν μεγάλῃ οὖν καθειστήκειν ἀμφιβολίᾳ, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρησαίμην ἐμαυτῷ,

A nescio quo pacto versibus sic impletus sum, vt numeri mihi in os sua spõte confluãt. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hîc se habent in terris, & quidnam in vrbe agitur? PHIL. Nihil noui: sed quemadmodum priùs actitabant, rapiunt, peierant, fœnerantur, vsuras colligunt. MEN. O miseri atque infelices. Nesciunt enim qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt, qualésque sorte iacti sunt in diuites istos calculi, quos per Cerberum nullo pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Nouine aliquid apud inferos nostris de rebus decretum est? MEN. Per Iouem, & quidẽ multa: verùm prodere non B licet, neque arcana quæ sunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthum impietatis accuset. PHIL. Nequaquã Menippe, per Iouem: ne amico sermonem hunc inuideas. Nam apud hominẽ tacendi gnarum, & initiatum præterea sacris, edisseres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta: verùm tui gratia tamen audendum est. Decretum est ergo, diuites istos ac pecuniosos, aurum tanquam Danaën seruantes abstrusum. PHIL. Ne priùs ô beate quæ sunt decreta dixeris, quàm ea percurras omnia, C quæ abs te audire libentissimè velim: quæ videlicet descensus causa fuerit, quis itineris dux, deinde ex ordine & quæ illic videris, & quæ audieris omnia. Verisimile est enim, te, quum res pulchras videndi curiosus sis, eorum quæ visu aut auditu digna videbantur, nihil omnino prætermisisse. MENIP. Parendum etiam in his tibi est. Nam quid facias vrgente amico? Ac primùm sanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, auditémque Ho- D merum atque Hesiodum, seditiones ac bella canentes, non semideorum modò, sed ipsorum etiã deorum, adulteria quoque, violentias, rapinas, supplicia, patrum expulsiones, & fratrum & sororum nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchráque putabam, & studiosè erga ea afficiebar. Postquam verò in virilem iam ætatem peruenirem, hîc leges rursus iubẽtes audio poëtis apprime cõtraria, neque videlicet adulteria committere, neque seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hîc igitur hęsitabundus cõstiti, incertus omnino quo me pacto gererem.

Neque enim deos vnquam putaui mœchaturos, aut seditiones inuicem fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent: neque rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarẽt. Quoniam igitur in dubio eram, visum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere, rogaréque vti me vtcunque liberet vterentur, vitæque viam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans, ad eos venio, imprudens profectò, quòd me ex fumo (vt aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obseruans, summam reperi ignorantiam, omniáque magis incerta, adeò vt præ his illico mihi vel idiotarum vita iam aurea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere, atque ad eum scopum vniuersum vitæ cursum dirigere: in eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpúsque siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliisq; obnoxium assiduè: Hesiodi sedulò inculcans celebria illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & accliuem in verticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earúmque possessionem indifferentem putare. Alius cõtrà bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo verò quid dicam? de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnãtium inuicem nominũ turbam in dies audiebam: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdũ, de contrariis vnusquisque quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: vt nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contrà quicquã hiscere potuerim, atque id, quum tamẽ manifestè cognoscerẽ fieri nunquã posse vt eadem res calida simul frigidáque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitãtibus, vt interdum capite annuerẽ, interdum cõtrà abnuerem. Præterea quod multo erat istis absurdius, vitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum verbis præceptísque summopere pugnare. Eos enim qui spernendã censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerantes. Ij verò qui gloriam verbis aspernabãtur,

Philosophorum incerta & diuersa doctrina.

A ὅτε γὰρ τοὺς θεοὺς οὐ ποτε ἠγούμην μοιχεύσαι καὶ στασιάσαι πρὸς ἀλλήλους, εἰ μὴ ὡς περὶ καλῶν τούτων ἐλύπουσιν. ὅτ' αὖ τοὺς νομοθέτας παναπτία τούτοις προσταίνειν, εἰ μὴ λυσιτελοῦν ὑπελάμβανον. ἐπεὶ δ' ἀπορῶν, ἔδοξέ μοι ἐλθόντα πρὸς τοὺς καλουμένους τούτους φιλοσόφους, ἐξαρείσασθαί τε ἐμαυτὸν, καὶ δεηθῆναι αὐτῶν χρῆσθαί μοι ὅ, τι βούλοιντο, καὶ τινα ὁδὸν ἁπλῆν καὶ βεβαίαν ὑποδεῖξαι τοῦ βίου. ταῦτα μὲν δὴ φρονῶν, προσῆλθον αὐτοῖς· ἐλελήθειν δ' ἐμαυτὸν εἰς αὐτὸ φασὶ τὸ πῦρ ἐκ τοῦ καπνοῦ διαδύμενος. πρῶτα γὰρ δὴ τούτοις μάλιστα ἐνέτυχον ἀπαιδεύτοις τε καὶ B ἀμούσοις, καὶ τὸ ἀπειρόκαλον πλείονα· ὥστε μοι παχέως χρυσοῦν ἀπέδοξαν εἶναι τὸν τῶν ἰδιωτῶν βίον. ἀμέλει ὁ μὲν αὐτῶν, πρῴην ὁ πρῶτος ἥδεως, καὶ μόνον τοῦτο ἐκ παντὸς μετεῖναι. τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. ὁ δέ τις ἔμπαλιν, πονεῖν τὰ πρῶτα, καὶ μοχθεῖν, καὶ τὸ σῶμα κατατραχηλίζειν, ῥυπῶντα, καὶ αὐχμῶντα, καὶ πᾶσι δυσχεραίνοντα, καὶ λοιδορούμενον, συνεχὲς ὑπορραψῳδῶν τὰ πρῶτα τοῦ Ἡσιόδου περὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, καὶ τὸν ἱδρῶτα, καὶ τὸ ὄντι ὄρθιον αἰδεσθείς. ἄλλος C καταφρονεῖν χρημάτων παρεκελεύετο, καὶ ἀδιάφορον οἴεσθαι τὴν κτῆσιν αὐτῶν. ὁ δέ τις αὖ πάλιν, ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον αὐτὸν ἀπεφαίνετο. περὶ μὲν γὰρ τοῦ κόσμου, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅς γε ἰδέας, καὶ ἀσώματα, καὶ ἄτομους, καὶ κενὰ, καὶ τοιοῦτόν τινα ὄχλον ὀνομάτων ἐσημέραι παρ' αὐτῶν ἀκούων ἐναντίων. καὶ ὁ πάντων δεινῶν ἀποπώτατον, ὅτι περὶ τῶν ἐναντιωτάτων ἕκαστος αὐτῶν λέγων, σφόδρα νικᾶν ἔφασκε καὶ πιθανοὺς λόγους ἐποιεῖτο, ὥστε μήτε τῷ θερμὸν D τὸ αὐτὸ τοῦτο πρᾶγμα λέγοντι, μήτε τῷ ψυχρὸν, αὐτὸ λέγειν ἔχειν, καὶ ταῦτα, εἰδότα σαφῶς, ὡς οὐκ ἦν ποτε θερμὸν τι εἶη καὶ ψυχρὸν ἐν ταὐτῷ χρόνῳ. ἀτεχνῶς οὖν ἔπασχον τοῖς νυσταζουσι τοῦτο· ἔμοιον, ἄρτι μὲν, ὀπιπτεύων, ἄρτι δὲ, ἀναπτύων ἔμπαλιν· ἔτι δὲ πολλῷ τοῦτο ἐκείνων ἀποπώτερον, τοὺς γὰρ αὖ τούτους εὕρισκον ὀπτηρῶν, ἐναντιώτατα τοῖς αὐτῶν λόγοις ὀπτηδεύοντας. τοὺς γοῦν καταφρονεῖν τοῦ χρήματος ἐπαινοῦντας χρημάτων, ἐώρων ἀπρίξ ἐχομένους αὐτῶν, καὶ τοὺς τὸν ἄφθαρτον μόνον, καὶ ὄντα μαθὼν παιδεύοντας, καὶ πάντα ἕνεκα τούτων ὑπομένοντας. τοὺς τε τὴν δόξαν ἀποβαλλομένους,

αὐτῆς ἕνεκα πάντα ὑπιτηδεύοντας ἡδονῆς τε A omnem vitæ ſuæ rationem in gloriam
αὖ χεδὸν ἁπάντας κατηγορεῶντας, ἰδίᾳ δὲ referebant. Voluptatem rurſus omnes
μόνῃ ταύτῃ προσηρτημένους. σφαλεὶς οὖν ferinè palàm inceſſebant, clanculum ve-
καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος, ἐπὶ μᾶλλον ἐδυσ- rò ad eam ſolam libenter confluebant.
χέρηνον· πρέμα δὲ μυδυόμενος ἐμαυτὸν, ὅτι Ergo hac quoque ſpe fruſtratus, ma-
μετὰ πολλῶν, καὶ σοφῶν, καὶ σφόδρα ὑπὸ gis adhuc ægrè moleſtéque tuli. Ali-
σεμνότατ ἀμαθεσόμενος, αὐόητός τε εἰμι, quantulum tamen inde memet conſola-
καὶ ταλήθης ἐπ' ἀγνοσὴν προσέρχομαι. καί μοι bar, quòd vnà cum multis & ſapientibus
ποτὲ ἀμαχυπνοῦντι τούτων ἕνεκα, ἔδοξεν & celeberrimis viris ipſe inſipiénſque eſ-
ἐς Βαβυλῶνα ἐλθόντα, δεηθῆναί τινος τῶν ſem, atque verè adhuc ignarus oberrarẽ.
μάγων τῶν Ζωροάστρου μαθητῶν, καὶ ἀμα- Peruigilanti mihi tandẽ, atque hiſce de
δόχων. ἥκουον δ' αὐτοὺς ἐπῳδαῖς τε καὶ τελε- rebus mecum cogitanti, venit in men-
ταῖς τισιν αὐοίγειν τε τὰς ἅδου τὰς πύλας, καὶ tem, vt Babylonem profectus, magorum
καλάγειν ὃν αὐ βούλωνται ἀσφαλῶς, καὶ ὀπί- aliquem ex Zoroaſtri diſcipulis ac ſuc-
σω αὖθις ἀναπέμπειν. ἄριστον οὖν ἡγούμην ceſſoribus conuenirem. Audieram ſiqui- *Magorum potentia & ſuperſtitio.*
εἴ τινα τούτων ἀμαθόμενος τὴν καταβασιν, ἐλθόντα πρὸς Τειρεσίαν τὸν Βοιώ- B dem eos inferni portas carminibus qui-
τιον, μαθεῖν παρ' αὐτοῦ, ἅτε μαντικῆς καὶ σο- buſdam ac myſteriis aperire, & quem li-
φοῦ, Τίς ἐστιν ὁ ἄριστος βίος, καὶ ὃν αὐ τις ἕλοι- buerit, illuc tutò deducere, ac rurſus inde
το δι' ὅλου. καὶ δὴ ἀναπηδήσας ὡς εἶ- reducere. Optimè ergo me facturum pu-
χον τάχους, ἔστειχον πρὸς Βαβυλῶνος. ἐλ- taui, ſi cum horum quopiam de deſcenſu
θὼν δὲ, συλλήνομαί τινι τῶν Χαλδαίων σο- paciſcens, Tireſiam Bœotiũ conſulerem,
φῷ ἀνδρὶ, καὶ θαυσίῳ τινὶ τέχνῃ, πο- ab eóque perdiſcerem (quippe qui va-
λιῷ μὲν τινὶ τὸν κόμην, γήθυον δὲ μέλαν σε- C tes fuerit & ſapiens. Quę vita ſit optima,
μνὸν καθειμένῳ. πρώσωπα δὲ ἐμοὶ αὐτῷ, Mi- quámque ſapientiſſimus quiſque potiſſi-
θροβαρζάνης. δεηθεὶς δὲ, καὶ καθικετεύ- mùm elegerit. Ac ſtatim quidem exi-
σας, μόλις ἔτυχον πρὸς αὐτοῦ ἐφ' ὅτῳ βού- liens, quàm poteram celerrimè Babylo-
λοιτο μισθῷ καθηγήσασθαί μοι τῆς ὁδοῦ. nem verſus rectà contendi. Quò quum
προσλαβὼν δέ με ὁ ἀνὴρ, πρῶτα μὲν ἡ- venio, diuerſor apud Chaldæorũ quen-
μέρας ἐννέα καὶ εἴκοσιν ἅμα τῇ Σελήνῃ dam hominem certè ſapientem, atque
ἀρξάμενος ἔλουε, καταγων ὑπὸ τὸν Εὐ- arte mirabilem, coma quidem canum:
φράτην, ἕωθεν προσταματέλλοντα τὸν ἥ- admodúmque promiſſa barba venerabi-
λιον, ῥῆσίν τινα μακρὸν ὑπιλέγων, ἧς οὐ lem. Nomen autem illi fuit Mithrobar-
σφόδρα κατήκουον. ὥσπερ γὰρ οἱ φαῦλοι zanes. Orans igitur obſecránſque vi-
τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι κηρύκων, ὑπ' ἔρωτί τι D xi exoratui, vt quauis mercede vellet, in il-
οὐκ ἀσφαλὲς ἐφθέγξατο· πλὴν ἀλλ' ἐφ- lam me viam deduceret. Ac tandem ho-
κεῖ γέ τινας ὑπικαλεῖσθαι δαίμονας. με- mo me ſuſcipiens, primùm quidem dies
τὰ γοῦν τὴν ἐπῳδὴν, τρὶς αὖ μου προσ- nouem ac viginti cum luna ſimul incei-
ὸ πρόσωπον ἀποστρέψας, ἐπῆκέ πάλι piens abluit, ad Euphratem, mane ſolem
σοὶ τὰ ἀπαντώντων προσοδέπων. καὶ σιτία orientem verſus perducens, ac ſermonẽ
μὲν ἡμῖν τὰ ἀκρόδρυα, ποτὸν δὲ γάλα καὶ μελίκρατον, καὶ ὃ ἐκ Χοάσπου ὕδωρ· quempiam longum muſſitãs, quem non
εὐνὴ δὲ χαμαίθριος ὑπὸ τῆς πόας. ἐπεὶ δὲ admodum exaudiebam. Nam (quod in
ἅλις εἶχε τῆς προθυμίας, περὶ μέσας νύκτας ὑπὸ certamine præcones inepti ſolent) vo-
τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἀγαγὼν, ἐκάθηρέ τε με, καὶ ἀπέμαξε, καὶ προσήγισε δᾳδὶ, καὶ σκίλλῃ,

tum pluribus itidem aliis: & magicum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris læderer, circumiens, reducit domum, ita vt eram, reciprocantem. Ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandam vestem induit, Medorum vesti vt plurimùm similem: ac me quidem his quæ vides, ornauit, claua videlicet, ac leonis exuuiis, atque insuper lyra. Iussit præterea vt nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe? neque enim causam aut habitus aut nominis intelligo. ME-NI. Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiquã arcanum: Nam his qui ante nos ad inferos olim viui descenderant, putauit si me his assimilaret, fore vt facilius Æaci custodias fallerem, atque nullo prohibente transirem, vtpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi, in recessum incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba, sacrificia, mulsa, & in id mysterium denique quibuscunque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposuimus, tum nos quoque

Ingredimur tristes, lacrymisque implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio ferimur: deinde in syluam delati sumus, ac lacum quendam, in quem Euphrates conditur. Tum hoc quoque transmisso, in regionem quandam peruenimus solam, syluosam, atque opacam: in quam descendentes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud ampliùs iam summisso murmure, sed voce quàm poterat maxima clamitans, dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, Erynnyes, Hecatē nocturnam, excelsãmque Proserpinam: simulq; polysyllaba quædam nomina barbara atque ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè tristis ac mœsta fuit:

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protin⁹ quidē inferorū patebāt plerāque, lac⁹, Pyriphlegethōac Plutonis regia.

Poëtica hypotyposis orci carminibus magicis excantati.

Α καὶ δήλοις πλείοσιν· ἅμα καὶ τὴ ἐπῳδὴν ἐκείνην ὑποβομβοῦσας, εἶτα ὅλον με κατάμαγεύσας, καὶ περιελθών, ἵνα μὴ βλαπτοίμην ὑπὸ τῶν φασμάτων, ἐπῳδάγει ἐς τὴν οἰκίαν, ὡς εἶχον ἀναποδίζοντα. καὶ τὸ λοιπὸν ἀμφὶ πλοῦν εἴχομεν. αὐτὸς μὲν οὖν μαγικήν τιν' ἔδυ στολήν, τὰ πολλὰ ἐοικυῖαν τῇ Μηδικῇ. ἐμὲ δὲ τούτοισι φέρων, ἐσκόσμησε τὸν πῶλον, καὶ τῇ λεοντῇ, καὶ περιέθηκε τὴν λύραν· καὶ προσεκελεύσατο, εἰ τίς
Β ἔροιτό με τὸ ὄνομα, Μένιππον μὲν μὴ λέγειν, Ἡρακλέα δ', ἢ Ὀδυσσέα, ἢ Ὀρφέα. ΦΙΛ. ὡς δὴ τί τοῦτο ὦ Μένιππε; οὐ γὰρ συνίημι τὴν αἰτίαν οὔτε τοῦ σχήματος, οὔτε τοῦ ὀνόματος. ΜΕ. καὶ μὴν τοῦτό γε δηλόν τε τοῦτο, καὶ οὐ πάνυ τελῶς ἀπόρρητον. ἐπεὶ γὰρ ἔτοι τῶν ἡμῶν ζώντες, εἰς ᾅδου κατεληλύθεσαν, ἠπείτο, εἴ με ἀπεικάσοιεν αὐτοῖς, ῥᾳδίως ἂν τὴν τοῦ Αἰακοῦ φυλακὴν διαλαθεῖν, καὶ ἀκωλύτως παρελθεῖν, ἅτε συνηθέστερον, τραγικῶς μάλα κεκοσμημένον τὸ σχῆμα τοῦτο. ἤδη δ' οὖν ἐφαίνετο ἡμέρα· καὶ κατελθόντες ὅτι τάχιστα, ἐπὶ ἀναγωγὴν ἐτρεπόμεθα. παρεσκεύαστο δ' ἀμφὶ καὶ
C ἕκαστος, καὶ ἱερεῖα, καὶ μελίκρατα, καὶ ἄλλα, ὅσα ἐς τὰ τελετὴν χρήσιμα. ἐμβαλόμενοι οὖν ἀπόντα τὰ παρεσκευασμένα, ἔπλεομεν· καὶ ἐν αὐτῷ Βαίνομεν ἀχνύμενοι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες. καὶ μέχρι μέν τινος ὑπεφερόμεθα ἐν τῷ ποταμῷ· εἶτα δ' ἐσεπλεύσαμεν ἐς ὄλος τινὰ καὶ λίμνην· ἐς ἣν ὁ Εὐφράτης ἀφανίζεται. περιωθέντες δὲ καὶ ταύτην, ἀφικνούμεθα ἐς πεδίον ἔρημον καὶ ὑλώδες, καὶ αἰπήλιον· ἐς ὃ ἀποβάντες, ἤλειτο δὲ ὁ Μιθροβαρζάνης, βόθρον τε ὠρυξάμεθα, καὶ τὰ μῆλα ἐσφάξαμεν, καὶ τὸ αἷμα περὶ τὸν βόθρον ἐστείσαμεν. ὁ δὲ
D μάγος ἐν τοσούτῳ δᾷδα καομένην ἔχων, οὐκέτ' ἠρεμαίᾳ τῇ φωνῇ, παμμιγέτεσι δὲ ὡς οἷός τε ἦν ἀναχεάζων, δαίμονάς τε ὁμοῦ πάντας ἐπεβοᾶτο, καὶ Ποινάς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἑκάτην, καὶ αἰπεινὴν Περσεφόνειαν, τοιαυτηνὶ ἅμα βαρβαρικά τινα καὶ ἄσημα ὀνόματα, καὶ πολυσύλλαβα. ὥθεν δὴ πάντα σκιερὰ ἐσαλάστετο, καὶ ὑπὸ τῆς ἐπῳδῆς τὸ ἔδαφος ἀπερρήγνυτο, καὶ ἡ ὑλακὴ τοῦ Κερβέρου, πορρωτέρω ἠκούετο, καὶ δεδοικότες ἦμεν, καὶ σκυθρωπόν. Ἐδδισεν δ' ὑπένερθεν αἶσα σκιερῶν Αἰδωνάων.

καταφαίνετο γὰρ ἤδη τὰ πλησίον, καὶ ἡ λίμνη, καὶ ὁ Πυριφλεγέθων, καὶ τοῦ Πλούτωνος τὰ βασίλεια.

κατελθόντες δὴ ὅμως διὰ τοῦ χάσματος, τὸν A Tum per illum deſcendentes hiatum, Rhadamanthum propemodum metu teperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat, comminouítque ſeſe: at quum ego lyram celerrimè correptam pulſaſſem, cantu ſtatim ſopitus obdormit: deinde poſteaquam ad lacum venimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onuſtum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus: vſqueadeo vt mihi certè ex bello quopiam adeſſe viderentur. At optimus Charon quum leonis videret exuuias, eſſe me ratus Herculem, recepit, tranſq; vexit libens: tum excuntibus quoque nobis monſtrauit ſemitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddam venimus maximum, aſphodelo conſitum, vbi circumfuſæ vndique mortuorum ſtridulæ nos ſequuntur vmbræ. Tum paulò procedentes longiùs, ad ipſum Minois tribunal acceſſimus. Erat ipſe quidem in ſolio fortè quodam ſublimi ſedens: aſtabant autem illi Pœnæ, Tortores, mali Genij, Furiæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti ſunt ex ordine, longo fune vincti. dicebantur autem adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, ſycophantæ, ac talis hominum turba quiduis in vita patrantium. Seorſum autem diuites ac fœneratores prodibant, pallidi, ventricoſi, ac podagrici, quorum quiſque trabe vinctus erat, ferri pondere duorum talentorum impoſito. Nos igitur aſtantes, & quæ fiunt omnia conſpicimus, & quæ dicuntur, auſcultamus. Accuſant autem noui quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem ſunt? Ac ne iſthuc quidem te pigeat dicere. MEN. Vmbrásne vnquam iſtas noſti, quas oppoſitæ Soli reddunt corpora? PHIL. Quidni? MEN. Hæ nos igitur quum primùm functi vita ſumus, accuſant, teſtantur, atque redarguunt quicquid in vita peccauimus. Et ſanè quædam ex his dignæ admodum fide videntur, vtpote nobiſcum verſatæ ſemper, noſtríſque nuſquam digreſſæ corporibus. Minos igitur curiosè quemlibet examinans, impiorum relegabat in cœtum, pœnas ibi ſceleribus ſuis dignas luiturum.

Deſcriptio inferorũ.

In hos præcipuè tamen incenditur, quos opes, dum viuerent, ac dignitates inflauerant, quiq; adorari se ferè expectabãt: nimirum breui perituram eorum superbiam fastumq; detestatus: quippe qui nõ meminissent, mortales ipsi quum sint, sese bona quoque mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia, diuitias, inquam, genus, munia, nudi ac vultu demisso steterunt, tanquam somnium quoddam humanam hãc felicitatem recogitantes: adeò vt hęc dum cõspicarer, nimium quã delectatus fuerim. Et si quę eorum fortè agnouerã, accessi, atque in aurem silenter admonui, qualis in vita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum, quum plurimi mane fores eius obsidentes, pulsi interim excluſiq; à famulis, illius expectabant egressum: at ipse vix tãdem illis exoriens puniceus, aureus, aut versicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextrámve porrigens permitteret osculandam. Illi verò audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam: quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatum, & graui Stoicorum testimonio conuictum, Cyrenæus Aristippus interueniens (nam illum valde suspiciunt inferi, eiusq; plurimùm ibi valet auctoritas) fermè iam Chimæræ alligatum, absoluit à pœna, asserens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedentes, ad supplicij locum peruenimus: vbi ô amice & multa & miseranda audire simul ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ, & tormenta, catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, cruciantúrque pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites: & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem eorum dum intuemur, agnouimus, videlicet qui nuper è vita decesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostróque subtrahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id ſeruiliter admodum abiectéque faciebant: atque hi quidem quàm olim putas onerosi fastosíque in vita? At pauperibus malorum dimidiũ remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam.

Ἐς μάλιστα ἐκείνων ἤσθετο, τὴν ὅτι πλούτοις τε ἐς ἀρχαῖς τετυφωμένων, καὶ μονονυχὶ καὶ προσκυνεῖσθαι προσδοκώντων, τὸ τε ὀλιγοχρόνιον ἀλαζονείας αὐτῶν, καὶ τὸ ἐπιφερόμενον αὐτοῖς πολέμους· καὶ ὅτι μὴ ἐμέμνηντο θνητοί τε ὄντες αὐτοὶ, ἐς θνητῶν ἀγαθῶν τετυχηκότες. οἱ δ', ἀποδυσάμενοι τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα πάντα, πλούτους λέγω, ἐς δόξαν, ἐς δυναστείας, γυμνοὶ κάτω νενευκότες, παρεστήκεισαν, ὥστε μή τινα ὀνήσειν αἰσχυνόμενοι τὸν πρὶν ἡμῖν βίον μεγαλαυχίαν· ὥστε ἐγώγε ταῦτ' ὁρῶν, ἐπῆλθόν τε καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς, προσιὼν ἑνί τινι ἐκείνων, οἷος ἦν τὸν βίον, καὶ ἡλίκον ἐφύσατο, ὡς πολλοὶ μὲν ἑῴθεν ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν παρεστήκεισαν, τὸν πρόοδον αὐτοῦ προσμένοντες, ὠθούμενοί τε, καὶ ἀποκλειόμενοι πρὸς τῶν οἰκετῶν· ὁ δὲ, μόγις ἅμα ποτὲ αἰγιδοφόρους αὐγὰς πορφυρᾶς τινος, ἢ πετάλου χρυσοῦ, ἢ δορυφοροῦντας, ὠδύνατο καὶ μακαρίους ἀποφαίνειν τοὺς προσιόντας, ὧν ὁ ἥλιος, ἢ τὸν δόξαν ἐπιστείνων δοίη καταφιλῆσαι ἐκείνου μὲν οὖν ὡς ἀκούοντος. τῷ δὲ Μίνωϊ, μία τις ἐς χάριν ἐδικάσθη δίκη· τὸν γάρ τοι Συρακούσιον Διονύσιον, πολλὰ ἐς ἀνόσια ἐπὶ τε Δίωνος κατηγορηθέντα, καὶ ἐπὶ τῆς φωνῆς καταμαρτυρηθέντα, προελθὼν Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος (ἄγουσι δή αὐτὸν ἐς τιμήν, καὶ δωρεάν) μέγιστον ἐν τοῖς κάτω) μικροῦ δεῖν τῇ Χιμαίρᾳ προσδεθέντα, πρὸς ἔλυσε τῆς καταδίκης, λέγων πολλοῖς αὐτὸν τῶν πεπαιδευμένων προσάντη ἐπὶ τὸ δικαστήριον, πρὸς ὃ κολαστήριον ἀφικνεῖσθαι. ἔνθα δή, ὦ φίλε, πολλὰ ἐς ἐλεεινὰ ἦν ἀκοῦσαί τε, ἐς ἰδεῖν. μαστίγων τε γὰρ ἅμα φόβος ἠκούετο, καὶ οἰμωγὴ ἐπὶ τοῖς πυρὸς ἀπολωλότων, ἐς τρίβολαι, καὶ κύφωνες, ἐς ἕλκοι. καὶ ἡ Χίμαιρα ἐσπαράττετο, καὶ ὁ Κέρβερος ἐδαρδάπτετο· ἐκολάζοντό τε ἅμα πάντες, βασιλῆς, δοῦλοι, σατράπαι, πένητες, πλούσιοι, πτωχοί· καὶ μετέμελε πᾶσι τῶν πεπολιτευμένων. σπάνις γὰρ αὐτῶν ἐς ἐγνωρίσαμεν ἰδόντες, ὁπόσοι ἦσαν τῶν ἐναλίων τετελευτηκότων. οἱ δ', ἐνεκαλύπτοντο καὶ ἀπεστρέφοντο· εἰ δέ καὶ προσβλέποιεν, μάλα δουλοπρεπές τε, ἐς κολακευτικόν. καὶ ταῦτα, πῶς οἴει, σαφῶς ὄντες, ἐς ἐπιφόβως τὸν βίον; τοῖς μὲν τὰ πέρυσιν, ἡμιτέλεστα τῶν κακῶν ἐδίδοτο, καὶ ἀναπαυόμενοι πάλιν ἐκολάζοντο.

καὶ μὴν κἀκεῖνα εἶδον τὰ μυθώδη, τὸν Ἠξίονα, καὶ τὸν Σίσυφον, καὶ τὸν Φρύγα Τάνταλον χαλεπῶς ἔχοντα, καὶ τὸν γηγενῆ Τιτυόν· Ἡράκλεις, ὅσος, ἔκειτο γὰρ τόπον ἐπέχων ἀγροῦ. διϊόντες δὲ καὶ τούτους, εἰς τὸ πεδίον ἐσβάλλομεν, τὸ Ἀχερούσιον· εὑρίσκομέν τε αὐτόθι τοὺς ἡμιθέους τε, καὶ τὰς ἡρωίνας, καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν νεκρῶν καὶ ἔθνη καὶ φύλα διαπεπλυμένους. τοὺς μὲν, παλαιοὺς τινας, καὶ βύρσαις ὡχρούς, καὶ ὡς φησιν Ὅμηρος, ἀμενηνοὺς· τοὺς δὲ, νεάλεις, καὶ σπερμηστώρας· καὶ μάλιστα τοὺς Αἰγυπτίων αὐτοὺς, διὰ τὸ πολυαρκὲς τῆς παρηγορίας. τὸ μέντοι διαγινώσκειν ἕκαστον, καὶ πάνυ τι ῥᾴδιον. ἅπαντες γὰρ ἀτεχνῶς ἀλλήλοις γίνονται ὅμοιοι, τῶν ὀστέων γεγυμνωμένων· πλὴν μόγις καὶ διὰ πολλοῦ ἀναθεωρούντες αὐτοὺς ἐγνώσκομεν. ἔκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις ἀμφοτεροί, καὶ ἄσημοι, καὶ οὐδὲν ἔτι τῶν πρὸ ἡμῶν καλῶν φυλάττοντες. ἀμέλει, πολλοὺς ἐν ταὐτῷ σκελετῷ κειμένους, καὶ πάντων ὁμοίους, φόβητρόν τι, καὶ διάκενον δεδορκότων, καὶ γυμνοὺς τοὺς ὀδόντας ἀποφαινόντων, ἠπόρουν ὁποίους ἐμαυτὸν ᾧ τινι διακρίναιμι τὸν Θερσίτην ἀπὸ τοῦ καλοῦ Νιρέως, ἢ τὸν μεταίτην Ἶρον, ἀπὸ τοῦ Φαιάκων βασιλέως, ἢ Πυρρίαν τὸν μάγειρον, ἀπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος· οὐδὲν γὰρ ἔτι τῶν παλαιῶν γνωρισμάτων αὐτοῖς προέκειτο, ἀλλ' ὅμοια τὰ ὀστᾶ ἦν, ἄδηλα, καὶ ἀνεπίγραφα, καὶ οὐδενὸς ἔτι διακρίνεσθαι δυνάμενα. τοιγάρτοι ἐμοὶ ὁρῶντι, ἐδόκει μοι ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος πομπῇ τινι μεγάλῃ παραπλήσιος εἶναι, ἐν ᾗ διακονεῖν δὲ καὶ διαπαίζειν ἕκαστα ἡ Τύχη, διαφέρουσα ποικίλα τοῖς πομπεύουσι σχήματα παρασκευάζουσα. τὸν μὲν γὰρ λαβοῦσα ἡ Τύχη, βασιλικῶς διεσκεύασε, πάρεργόν τε ὑπέθηκεν, καὶ δορυφόρους παρέδωκε, καὶ τιάρᾳ κεφαλὴν ἐνέφηνε τῷ διαδήματι· τῷ δὲ, οἰκέτου σχῆμα παρέθηκε· τὸν δὲ τινα, καλὸν ἔτι ὄντα κατεσκεύασε· τὸν δὲ, ἄμορφον καὶ γελοῖον προεσκεύασε. πάντα γὰρ οἶμαι δεῖν γίνεσθαι τῷ θεάτρῳ. πολλάκις δὲ, καὶ μέσης τῆς πομπῆς μετέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σχήματα, οὐκ ἐῶσα ἐς τέλος διαπομπεύσαι, ὡς ἐτάχθησαν· ἀλλὰ μεταμφιέσασα, τὸν μὲν Κροῖσον ἐνέδυσε τῷ τοῦ οἰκέτου καὶ αἰχμαλώτου σκευῇ, τὸν δὲ Μαιάνδριον, τέως ἐν τοῖς οἰκέταις πομπεύοντα, τῷ Πολυκράτους πορφυρίδα μετενέδυσε.

A Sed illa quoque quæ fabulis feruntur, aſpexi, Ixionem, Siſyphum, Phrygiúmque grauiter affectum Tantalum, genitúmque terra Tityum: dij boni, quantum integrum ſtratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes; in campum venimus Acheruſium, vbi ſemideos heroidáſque reperimus, atque aliâ ſimul mortuorum turbam in gentes tribúſque diſpoſitam, alios quidem vetulos quoſdam ac marcidos, atque (vt Homerus ait) euanidos, alios verò iuueniles & integros, & hos potiſſimùm ob illam condiendi efficaciam, Ægyptios. Verùm dignoſcere quemlibet haud procliue fuit: adeò B nudatis oſſibus omnes erant inuicem ſimillimi, niſi quòd vix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti conſidebãt obſcuri atque ignobiles, nullúmque ſeruantes ampliùs priſtinæ formæ veſtigium. Cùm igitur multi ſimul oſſei conſiſterent, inuicem omnino ſimiles, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes tranſpicerent, dentéſque nudos oſtenderent, hæſitabam certè mecum, quonam ſigno Therſitem à Nireo illo formoſo diſcernerem, aut mendicum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone, quippe C quibus iam nihil veteris permanſit indicij, ſed oſſa fuerunt inter ſe ſimilia, incognibilia, nullis inſcripta titulis, nullíque vnquam dignoſcenda. Hæc igitur ſpectanti mihi, perſimilis hominum vita pompæ cuipiam longæ videbatur, cui præſit ac diſponat quæque Fortuna, ex his qui pompam agunt, diuerſos variósque cuique habitus accommodãs. Alium ſiquidem Fortuna deligens, regiis ornat inſignibus, & tiaram imponens, & ſatellites addens, & caput diademate cotonans: alium ſerui rurſus ornatum induit: hunc formoſum effigiat, hunc de- D formem atq; deridiculum fingit: nam omnigenum, vt opinor, debet eſſe ſpectaculum. Quin habitus quorundam plerúnque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem ſinit ordine cultuq; progredi quo prodierant, ſed ornatu commutato Crœſum quidem cogit ſeruî captiuiq; veſtes induere: Mæandrium autem olim inter ſeruos incedentem, Polyeratis viciſſim ornat tyrannide:

Campus Acheruſius ſiue Elyſius.

Æqualitas inferorum.

& aliquantisper quidem eò cultu permittit vti: verùm vbi iam pompæ tempus præteriit, apparatum quisque restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis antè fuit, efficitur, nihilo à vicino differens. Quidam tamen ob insciti am, quum suos fortuna cultus exigit, egrè ferunt atque indignantur, tanquam propriis quibusdam bonis priuati, ac non potiùs alienis, quibus paulisper vtebantur, exuti. Quin in scena quoque vidisse te plerunque puto histriones istos tragicos, qui (vt fabulæ ratio poscit) modò Creontes, modò Priami fiunt, aut Agamemnones: idémque (si fors retulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòst seruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisque auratas illas vestes exutus, personam deponens, & ab altis illis crepidis descendens, pauper atque humilis obambulat, haud ampliùs Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, sed Polus filius Chariclei Sunien sis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spectanti videbatur. PHIL. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos altósque tumulos habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilóne sunt apud inferos plebeis quibuslibet vmbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem: nam si vidisses Mausolum, (Carem illum dico, pyramide celebrem) sat scio, nunquam ridere desisses: ita in antrum quoddam abstrusum despectim abiectus est, in reliqua mortuorum turba delitescens. Hoc tantum commodi mihi videtur ex monumento referre, quòd imposito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Æacus, ô amice, locum cuique metitur, (dat autem cui plurimum, haud ampliùs pedem:) necesse est eò iacere contentum, seséque ad loci modum cõtrahere. At vehementiùs multo risisses opinor, si reges hosce nostros satrapásq; vidisses apud eos mendicantes, aut salsamenta vendentes,

Vanam esse gloriã, quam in hac vita maximi plerique appetunt.

A καὶ μέχρι μόνου τινὸς εἶναι χρῆσθαι τῷ σχήματι· ἐπειδὴ δ' ὁ τῆς πομπῆς καιρὸς παρέλθῃ, τίνι καὶ πάλιν ἕκαστος ἀποδοὺς τὸν σκευὴν, καὶ ἀποδυσάμενος ὃ σχῆμα μετὰ τοῦ σώματος, ὥσπερ ἦν τὸ πρὶν, γίγνεται, μηδὲν τοῦ πλησίον διαφέρων. ἔνιοι δ' ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἐπειδὴ ἀπαιτῇ τὸν κόσμον θεῖσα ἡ Τύχη, ἄχθονται γε, καὶ ἀγανακτοῦσιν, ὡσπερ οἰκείων τινῶν στερισκόμενοι, καὶ οὐχ ἃ τοῖς ὀλίγον ἐχρήσαντο, ἀποδιδόντες. οἶμαι δὲ καὶ τὸν ὅτι τῆς σκηνῆς πολλάκις ἑωρακέναι, τοὺς τραγικοὺς ὑποκρι-

B τὰς τούτοις τοῖς χρείας τῶν δραμάτων, ἄρτι μὲν, Κρέοντας, ἐνίοτε δὲ, Πριάμους γιγνομένους, ἢ Ἀγαμέμνονας· καὶ ὁ αὐτὸς, εἰ τύχοι μικρὸν ἔμπροσθεν μάλα σεμνῶς, ὁ τοῦ Κέκροπος ἢ Ἐρεχθέως σχῆμα μιμησάμενος, μετ' ὀλίγον οἰκέτης παρῆλθεν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κεκελευσμένος. ἤδη δὲ πέρας ἔχοντος τοῦ δράματος, ἀποδυσάμενος ἕκαστος αὐτῶν τὸν χρυσόπαστον σκευὴν ἐλήπτα, καὶ ὁ μὲν προσωπεῖον ἀποθέμενος, καὶ καταβὰς ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν, πένης, καὶ ταπεινὸς περιέρχεται, οὐκ

C ἔτ' Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως, οὐδὲ Κρέων ὁ Μενοικέως, ἀλλὰ Πῶλος Χαρικλέους Συνιεὺς ὀνομαζόμενος, ἢ Σάτυρος ὁ Θεογείτονος Μαραθώνιος. τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματά ἐστιν, ὡς τότε μοι ὁρῶντι ἔδοξεν. ΦΙΛΩ. Εἰπέ μοι ὦ Μένιππε, οἱ δὲ τοῖς πολυτελεῖς τύμβοις ὑψηλοῖς τάφοις ἔχοντες ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλας, καὶ εἰκόνας, καὶ ἐπιγράμματα, οὐδὲν τιμιώτεροι πρὸς αὐτοῖς εἰσι τῶν ἰδιωτῶν νε-

D κρῶν; ΜΕΝΙΠΠΟΣ. ληρεῖς ὦ οὗτε. εἰ γὰρ ἐθέλοιμι τὸν Μαυσωλὸν αὐτὸν (λέγω δὲ τὸν Κᾶρα, τὸν ἀπὸ τῆς πάρου πεποίημαι) ἂν οἶδα ὅτι οὐκ ἂν ἐπαύσω γελῶν· οὕτω ταπεινῶς ἔρριπται ἐν τῷ λαυθάνων ἐν τῷ λοιπῷ ὄχλῳ τῶν νεκρῶν· ἐμοὶ δοκεῖν, ὅσους ἀπολαύων τῆς μνήματος; πρὸς ὅσον ἐβαρύνετο τηλικοῦτον ἄχθος ὑπικείμενος. ἐπειδὴ γὰρ, ὦ ἑταῖρε, ὁ Αἰακὸς ἀπομετρήσῃ ἑκάστῳ τὸν τόπον (δίδωσι δὲ ὃ μέγιστον οὐ πλέον ποδὸς) ἀνάγκη ἀγαπῶντα κατακεῖσθαι, πρὸς ὃ μέτρον σεσεσαλμένον. πολλῷ δ' ἂν οἶμαι μᾶλλον ἐγέλας, εἰ ἐθέλοιμι τοὺς πρὸ ἡμῶν βασιλέας καὶ σατράπας πωλοχεύοντας πρὸ αὐτῶν, καὶ ἤτοι ταριχοπωλοῦντας ὑπ' ἀπορίας,

ἢ τὰ πρῶτα διδάσκοντας γράμματα· καὶ ὑπὸ τῆς τυχόντος ὑβριζομένους, καὶ κατὰ κόρρης παιομένους, ὥσπερ τῶν ἀνδραπόδων τὰ ἀπημότατα. Φίλιππον γοῦν τὸν Μακεδόνα ἐγὼ θεασάμενος, οὐδὲ κρατεῖν ἐμαυτοῦ δυνατὸς ἦν· ἐδείκθη δέ μοι ἐν γωνιδίῳ τινὶ μισθοῦ ἀκούμενος τὰ σανδάλια τῶν ἐμπόρων. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἦν ἰδεῖν ἐν ταῖς πεζόδοις μεταμπωλοῦντας, Ξέρξους λέγω, καὶ Δαρείους, καὶ Πολυκράτεις. ΦΙΛ. ἄπορα διηγῇ τὰ περὶ τῶν βασιλέων καὶ μικροῦ δεῖν, ἄπιστα. τί δὲ ὁ Σωκράτης ἐποίησε, καὶ Διογένης, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν σοφῶν; ΜΕ. ὁ μὲν Σωκράτης, καὶ ἐκεῖ περιέρχεται διελέγχων ἀπάντας. συνῆσαν δ' αὐτῷ Παλαμήδης, καὶ Ὀδυσσεύς, καὶ Νέστωρ, καὶ εἴ τις ἄλλος λάλος νεκρός. ἔτι μὴν οἰδοῦνται ἐπεφυσημένοι αὐτῷ, καὶ διαῤῥήγνυται ἐκ τῆς φαρμακοποσίας τὰ σκέλη. ὁ δὲ βέλτιστος Διογένης παροικεῖ μὲν Σαρδαναπάλῳ τῷ Ἀσσυρίῳ, καὶ Μίδᾳ τῷ Φρυγὶ, καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν πολυτελῶν. ἀκούων δὲ οἰμωζόντων αὐτῶν, καὶ τὴν παλαιὰν τύχην ἀναμεμνημένων, γελᾷ τε καὶ τέρπεται. καὶ τὰ πολλὰ ὑπτίως κατακείμενος, ἀδὴν μάλα τερατώδη καὶ ἀπηνῆ τῇ φωνῇ, τὰς οἰμωγὰς αὐτῶν ὑπικαλύπτων, ὥστε αἰδεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ διαπορεῖσθαι μετοικεῖν, ἀφέροντας τὸν Διογένη. ΦΙΛ. ταυτὶ μὲν ἱκανῶς. τὸ δὲ ψήφισμα ἦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγες κατὰ τῶν πλουσίων; ΜΕ. εὖγε ὑπέμνησας· καὶ γὰρ οἶδ' ὅπως περὶ τούτου λέγειν προῃρημένος, πάμπολυ ἀπεπλανήθην τοῦ λόγου. διαφερόντως γάρ μοι πρὸ αὐλῆς, περιῤῥεόντων τὰ πανταχῆς ἐκκλησίαν περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. ἰδὼν οὖν πολλοὺς συνιόντας, ἀναμίξας ἐμαυτὸν τοῖς νεκροῖς, ὑπῆλθον εἷς καὶ αὐτὸς ἦν τῶν ἐκκλησιαζόντων, διαχειροτονηθεὶς μὲν οὐδὲν ἄλλο. τελευταῖον δ' ὅ περὶ τῶν πλουσίων. ἐπεὶ γὰρ αὐτῶν κατηγόρησε πολλὰ, καὶ δεινὰ, βίᾳ, καὶ ἀλαζονείᾳ, καὶ ὑπερηφανίᾳ, καὶ ἀδικίᾳ, τέλος ἀναστὰς τις τῶν δημαγωγῶν, εἰσήνεγκε ψήφισμα τοιοῦτον

ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἐπειδὴ πολλὰ καὶ παράνομα οἱ πλούσιοι δρῶσι παρὰ τὸν βίον, ἁρπάζοντες, καὶ βιαζόμενοι, καὶ πανταχόθεν τὰ πενήτων καταφερόντες, δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, ἐπειδὴ ἀποθάνωσι, τὰ μὲν σώματα αὐτῶν κολάζεσθαι, καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων πονηρῶν·

A aut primas ipsas literas vrgente inopia profitentes, & quemadmodum contumeliis à quouis afficiantur, atque in faciem cædantur, perinde atque vilissima mancipia. Itaque Philippum Macedonem conspicatus, continere me certè non potui: ostensus est mihi in angulo quodam detritos calceos mercede resarciens. Quin alios præterea multos erat videre mendicantes in triuiis, Xerxes videlicet, Darios, ac Polycrates. PHIL. Admiranda narras ista de regibus, penéque incredibilia. Socrates autem quid facit ac Diogenes, & si quis est sapientum alius? MEN. Socrates profectò etiam ibi obuersatur, omnésque redarguit: versantur autem cum illo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnum atque intumescunt exhausto veneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus Assyrio, Midæque Phrygio, atque aliis item pluribus ex istorum sumptuosorum numero, manet, quos quum eiulantes audit, veteris fortunę magnitudinem recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans vt plurimùm cantat, asperam nimis atque iniucundam voce illorum eiulatus obscurans, adeò vt id ægrè ferentes, nec Diogenem ferre valentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam satis quidem: cæterùm quodnam illud decretum est quod initio dixeras aduersus diuites esse sancitum? MEN. Bene admones: nescio enim quo pacto quum de hac re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberraui. Dum igitur ibi versabar, magistratus concionem aduocauerunt, his videlicet de rebus quæ in commune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoque cum illis simul immiscens, vnus de numero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremò verò de diuitibus negotium: in quos posteaquam plurima fuissent obiecta, violentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tandem ex populo primâs quidam, huiusmodi decretum legit:

Philippus calceorum refector.

Decretum contra diuites sanctum.

Quoniam, inquit, multa diuites perpetrant in vita, rapiētes, ac vim inferentes, inopesq; omni modo despectui habētes: Curiæ populoq; visum est, vt quū functi vita fuerint, corpora quidem eorū pœnas cum aliis sceleratorum corporibus luant:

animæ verò ſurſum remiſſæ in vitam, in aſinos demigrent, donec in tali rerum ſtatu quinquies ac vicies decem annorum millia tranſegerint, aſini ſemper ex aſinis renati, onera ferentes, atque à pauperibus agitati: dein vt liceat illis ex vita excedere. Hanc ſententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicenſis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, ſciuit plebs, adfremuit Proſerpina, allatrauit Cerberus: ſic enim rata quæ inferi ſtatuunt, authenticáque fiunt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiuſmodi. Tum ego ſtatim, cuius gratia veneram, Tireſiam adeo, atque illi re vti erat ordine narrata, ſupplicaui vt mihi diceret, Quodnam optimum vitæ genus putaret. Hic verò ſubridens (eſt autem ſeniculus quiſpiam cæcus, pallidus, voce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapientibus iſtis profectam, haudquaquã idem inuicem iiſdẽ de rebus ſentientibus: verùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquã, ô patercule: ſed dic amabò, neq; me contemnas, qui in vita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorúmque vita, ac prudentiſſima: quamobrem ab hac vaniſſima ſublimium conſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & vafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimans, hoc ſolum in tota vita perſequere, vt præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris vitam ridénſque traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorum pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & tũc veſper erat) age, inquã, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non hinc rurſus abimus in vitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, breuem quippe facilémque tibi monſtrabo ſemitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcurum tenuéque ac velvt per rimam influens lumen: Illud, inquit, Trophonij templum eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcenditur:

Summa & ſcopus totius argumenti.

Ταὶ δὲ ψυχαί, ἀναπεμφθεῖσαι αὖθις ἐς τὸν βίον, καταλύεσθαι ἐς τοὺς ὄνους, ἀγέμας δὴ ὁπὸ τῷ τοιούτῳ ἀφαγάγωσι μυριάδας ἐτῶν πέντε καὶ εἴκοσιν, ὄνοι ἐξ ὄνων γιγνόμενοι, & ἀλφοφορεῶντες, καὶ ὑπὸ τῶν πενήτων ἐλαυνόμενοι· τοιούτεῦθεν δὲ λοιπὸν, ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀποθανεῖν. Εἶπε τὴν γνώμην Κραναίων Σκελετίωνος Νεκυσιάς, Φυλῆς Αλιβαντιάδος. Τούτου ἀναγνωσθέντος τὸ ψηφίσματος, ἐπεψήφισαν μὲν οἱ ἄρχαι. ἐπεχειροτόνησε δὲ ὁ πλῆθος, καὶ ἀνεβεμυήσατο ἡ Βεμὼ, καὶ ὑλάκτησεν ὁ Κέρβερος· οὕτω γὰρ ἐτέλη γίγνεται, καὶ κύρια τὰ ἀνεγνωσμένα. Ταῦτα μὲν δή σοι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐγὼ δὲ, ὅτε ἀφίγμην ἕνεκα, τοῦ Τειρεσίου προσελθών, ἱκέτευον αὐτὸν, τὰ πρῶτα δεηθεὶς μου, εἰπεῖν πρός με, Ποῖόν τινα ἡγεῖται τὸν ἄριστον βίον. ὁ δὲ, γελάσας (ἔστι δὲ τυφλόν τι γεροντίον, καὶ ὠχρὸν, καὶ λεπτόφωνον) Ὦ τέκνον, φησὶ, τὴν μὲν αἰτίαν οἶδά σου τῆς ἀπορίας, ὅτι παρὰ τῶν σοφῶν ἐλήλυθε, ἃ τὰ αὐτὰ γιγνώσκοντα ἑαυτοῖς· ἀτὰρ ἃ ἥκεις λέγων πρός σε. ἀπείρηται γὰρ ὑπὸ τῆς Ραδαμάνθυος. μηδαμῶς, ἔφην, ὦ πατέρων, ἀλλ' εἰπὲ, καὶ μὴ περίδῃς με σοῦ τυφλώτερον περιόντα ἐν τοῦ βίου. ὁ δὲ δή με ἀπαγαγών, & πολὺ τῶν ἄλλων ἀποσπάσας, ἠρέμα προσκύψας πρὸς ὃ οἱ, φησὶν, Ὁ τῶν ἰδιωτῶν, ἄριστος βίος, καὶ σωφρονέστερος· ὡς τῆς ἀφροσύνης παυσάμενος τῆς μετεωρολογεῖν, καὶ τέλη καὶ ἀρχὰς ὑπερσκοπεῖν, καὶ καταπύσας τῶν σοφῶν τούτων συλλογισμῶν, καὶ τὰ ἐναντία λῆρον ἡγησάμενος, τοῦτο μόνον ἐξ ἀπόπτου θεάσῃ, ὅπως ὁ παρὼν ἡμῖν βίος, παιδαριώδης γελοῖα τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς μηδὲν ἐσπουδακώς. ὡς εἰπὼν, πάλιν ὦρτο κατ' Ασφοδελὸν λειμῶνα. ἐγὼ δὲ, καὶ γὰρ ἤδη ὀψὲ ἦν, ἄγε δὴ ὦ Μιθροβαρζάνη, φημὶ, τί μελλόμεν, καὶ οὐκ ἀπιμεν αὖθις ἐς τὸν βίον; ὁ δὲ, πρὸς ταῦτα, θαῤῥῶν φησὶν ὦ Μένιππε, ῥᾳστώνην γάρ σοι καὶ ἀπραγμοσύνην ὑποδείξω ἀπαράν, καὶ δὴ ἀπαγαγών με πρός τι χωρίον τῆς ἄλλου ζοφερώτερον, δείξας τῇ χειρὶ πόῤῥωθεν ἀμυδρόν τι καὶ λεπτὸν ὥσπερ αἰθρίας ἑσπέρου φῶς, Ἐκεῖνο ἔφη ἐστὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Τροφωνίου, κἀκεῖθεν καταπέμπονται οἱ ἀπὸ Βοιωτίας.

ταῦτ᾽ ἐῶν οὖν ἀνίθι, καὶ εὐθὺς ἔσῃ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. ἡδεῖς δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐγὼ, καὶ τὸν μάγον ἀπαλλαγέντα, χαλεπῶς μάλα διὰ τοῦ στομίου ἐκπηδήσαντα, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐν Λεβαδείᾳ γίγνομαι.

A hac ascendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago, difficilè admodum per angustas antri fauces subrepens, nescio quo pacto in Lebadiam perueni.

ΧΑΡΩΝ, Η ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΝΤΕΣ.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem fermè argumenti est hic Dialogus cum superiore. Nam vt illic Menippus apud inferos videre atque audire supplicia & miseros exitus diuitum atque potentum fingitur: ita hîc Charon apud superos hominum dementiã contemplatur, stulta illorum consilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maximè sunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus aliis, omnem spem atque fiduciam collocent: mortis verò, quæ omnium certissima, & mox consecutura est, nullam rationem habeant. Id quod ipse Charon in fine Dialogi apertis verbis indicat, & paulò suprà quoque, vbi homines stultitiæ suæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autem hæc primò per speciem, propositis exemplis Milonis, Cyri, Crœsi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, descriptis hominum & priuatorum & regum affectibus studijsq; postremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant. & in summa non hominum modò res & corpora, verùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti subiecta esse ostenduntur: quam eo faciliorem cuique esse, quo mundanis istis rebus ac opibus minùs impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiam φαμαικὴ est, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios aliis imponit, & locum vnde prospectus in omnes terras pateat, extruit.

ΕΡΜΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΩΝΟΣ.

MERCVRII, ET CHARONTIS.

ΤΙ γελᾷς ὦ Χάρων; ἢ τί ὃ Β πορθμεῖον ἀπολιπὼν, δεῦρο ἀνελήλυθας ἐς τὴν παροῦσαν ἡμέραν, ἃ πολὺ εἰωθὼς διατρίβειν τοῖς ἄνω πράγμασιν; ΧΑ. ἐπεθύμησα ὦ Ἑρμῆ, ἰδεῖν ὁποῖά ἐστι τὰ ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ πράττουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ· ἢ τίνων ἕνεκα θύμιοι, πάντες οἰμώζοντες κατιόντες πρὸς ἡμᾶς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἀδακρυτὶ διέπλευσεν. αἰτησάμενος οὖν παρὰ τοῦ ἄδου καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ ὁ Θέσσαλος ἐκεῖνος νεανίσκος, μίαν ἡμέραν λιπόνεως γενέσθαι, ἀνελήλυθα ἐς τὸ φῶς· καί μοι δοκῶ ἐς δέον ἐπιτετυχηκέναι σοί. ξεναγήσω γὰρ οὖν οἶδ᾽ ὅτι με ξυμπεριενοοῦντα, καὶ δείξεις ἕκαστα, ὡς ἂν εἰδὼς ἀπόπτα.

QVID rides ô Charon? aut cur deserto nauigio in hanc lucem ascendisti, non admodum assuetus superûm rebus interesse? CHAR. Cupido me cepit ô Mercuri videndi & quænam in vita gerantur negotia, & quibus studiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti plorent omnes vbi ad nos descenderint. Neque enim ex ipsis quisquam citra lacrymas traiecit. C Quare exemplo illius Thessali adolescẽtis cõmeatu à Dite impetrato, vt vnum saltem diẽ à naue abesse liceret, in lucem ascẽdi: ac mihi videor in ipso planè tempore in te incidisse. Nam peregrinus cũ sim, sat scio te nõ grauari quin obambulando me ducas, singulaq; demonstres, vt qui vniuersa iam habeas comperta. MERCVRIVS.

MER C. Non est otium, ô portitor. Nam abeo iam nunc, negotium quoddam quod ad mortalium statum pertinet, ab Ioue summo datum, expediturus. Ille autem ad iracundiam propensior est, vt planè verear ne cunctantē me vel totum vestræ sortis esse permittat, caligini videlicet addictum: vel quemadmodum nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è summo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipse pocillatoris munere fungens, claudicando risus moueam. CHA. Despicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantē, præsertim amicus, & nauigationis socius, tū & nostræ reipublicæ ex parte legatus? Atquí cōueniret, ô Maiæ proles, illorū te etiānum meminisse, quòd te vel sentinā exhaurire, vel remum agitare ne vnquā quidē iusserim: quin tu interim quanquam adeò robustus es humeris, in nauigii dorso porrectus stertis, aut si quā fortè ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò cōfabularis: ego verò quantumuis senex, remigium agens duplex, solus remigo. At te per patrem obsecro, ô charissime Mercuriole, ne me deseras, sed vt nouo aliquo conspecto redeam, indica quænam in vita geruntur. Quòd si tu me neglexeris, nihil planè ab ipsis cæcis differre videbor. Vt enim illi lubrico gressū per caliginem titubant, ita rursus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hanc mihi das gratiam, ô Cyllenie, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res verberum mihi causa existet, adeò vt iam hinc cōmonstrationis huius mercedē non sine tuberibus nobis fore prospiciam: obsequēdum tamen. Quid enim facias vbi amicorum quispiam impellat? Principiò ergo vt omnia singulatim & examussim conspicias, frustra laboras, ô portitor, nam hoc multorum annorum fuerit negotium: deinde & ipsi mihi verendum, ne interim tanquā trans fugam Iupiter me abdicet: tibi verò quominus mortis munia peragere posses, fuerit impedimento: neque non Ditis imperio detraxerit, cùm videlicet longo adeò tempore vmbras adueheres nullas. Postremò & Æacus, qui portorio colligendo præfectus est, stomachabitur, vt qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua via ipsa rerum capita videre possis; iam consilium nobis erit captandū. CHA. Ipse ô Mercuri, quod optimum factu fuerit, videris: ego verò peregrinus cùm sim in terra, quid rerum

A ΕΡ. ὁ σχολή μοι ὦ πορθμεῦ. ἀσχολοῦμαί γάρ τι ἀγαθὸν ἀνθρώπινον τῶν ἄνω Διὶ τῶν ἀνθρωπίνων. ὁ δέ, ὀξύθυμός τέ ἐστι, καὶ δέδοικα μὴ βεβαδιωκὼς ἅπαντά με, ὅλον ὑμέτερον ἐάσῃ εἶναι, τῶν δαιδὸς ὢν ζόφῳ· ἢ ὥσπερ τὸν Ἥφαιστον πρώην ἐποίησε, ῥίψῃ κἀμὲ τετραγὼς τῆς ποδὸς ἀπὸ τῆς θεσπεσίας ἕνεκα, ὡς γοῦν σκάζων, γέλωτα παρέχοιμι καὶ αὐτὸς οἰνοχοῶν. ΧΑ. πρεπόντως οὖν με ἄλλως πλανώμενον ἐπὶ γῆς, καὶ ταῦτα, ἑταῖρος, καὶ ξύμπλους, καὶ σύμπροξος ὤν. καὶ μὴν καλῶς εἶχεν ὦ παῖ Μαίας ἐκείνων σοι μεμνῆσθαι, ὅτι μηδέποτέ σε ἢ αὐτλεῖν ἐκέλευσα, ἢ πρεσβύτερον εἶναι. ἀλλὰ σὺ μὲν ῥέγκεις ὅτι τῶν καταῤῥωμάτων ἐκτεταμένος, ὥμοις οὕτω καρτεροῖς ἔχων· ἢ εἴ τινα ἄλλον νεκρὸν ὄψει, ἐκείνῳ πρόσεστιν ὅλον τὸν πλοῦν ἀφαλέγειν. ἐγὼ δὲ πρεσβύτης ὤν, τὸν δικωπίαν ἕλκων ἐρέτης μόνος. ἀλλὰ πρὸς τῶν παίδων ὦ φίλτατον Ἑρμῆν, μὴ καταλίπῃς με· πρόνοησαι δὲ τὰ ἐν τῷ βίῳ ἄπωθεν, ὡς τί καὶ ἰδὼν ἐπανέλθοιμι, ὡς ἴσως με σὺ ἀφῇς, σοῦ ἐστὶν τῶν τυφλῶν ἡγήσω. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνοι σφάλλονται ἡλιαθαίνοντες ἐν τῷ σκότῳ, οὕτω δὴ κἀγώ σοι πάλιν ἀμβλυώπω πρὸς τὸ φῶς. ἀλλὰ δός ὦ Κυλλήνιέ μοι ἐς ἀεὶ μεμνησομένῳ τοῦ χάριν. ΕΡΜ. Τουτὶ τὸ πρᾶγμα, πληγῶν αἴτιον καταστήσεταί μοι. ἐρᾷ γοῦν ἤδη τὸν μισθὸν τῆς πρεσβείας οὐκ ἀκίνδυνον πᾶσιν ἡμῖν ἐσόμενον· ἐπουργητέον δὲ ὅμως. τί γὰρ ἂν καὶ πάθῃ τις, ὁπότε φίλος τις ὢν βιάζοιτο; πρῶτα μὲν οὖν σε ἰδὼν καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἀμείνω ὄντα ὦ πορθμεῦ· πολλῶν γὰρ αὖ ἐτῶν ἡ ἀλατεία ἦν. εἶτα ἐμὲ μὲν κηρύττεσθαι δεήσει, καθάπερ ἀποδραίτην ἐκ τοῦ Διός· σὲ δὲ κωλύσει τὰ τοῦ θανάτου ἔργα, καὶ τὸν Πλούτωνος ἀρχὴν ζημιοῖ, μὴ νεκραγωγήσαντα πολλοὺς τῶν χρόνου. καὶ ὁ τελώνης Αἰακὸς ἀγανακτήσει, μηδ' ὀβολὸν ἐμπολῶν. ὡς δὲ τὰ κεφάλαια τῶν γιγνομένων ἴδῃς, τότ' ἤδη σκεπτέον. ΧΑΡ. αὐτὸς, ὦ Ἑρμῆ, ὁπόσος τὸ βέλτιστον· ἐγὼ δὲ, οὐδὲν οἶδα τῶν ἐπὶ γῆς,

ξένος

ξένος ὤν. ΕΡ. ὃ μὴ ὅλον ὦ Χάρων, ὑψηλοῦ τινος ἡμῖν ἕδρᾳ χωρίου, ὡς ἀπ' ἐκείνου πάντ' ἴδοις· σὺ δὲ, εἰ μὴ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀφελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὐκ ἂν ἐκάμνομεν. οὐ γὰρ ἂν ἀφειδῶς ἀπόντα καθεώρας. ἐπεὶ δὲ ἡ θέμις εἰδώλοις ἀεὶ ξυνόντα ὑπιβατεύειν τῷ βασιλείων τοῦ Διός, ὥρα ἡμῖν ὑψηλόν τι ὄρος κατασκοπεῖν. ΧΑ. οἶσθα ὦ Ἑρμῆ ἃ δεῖ εἴωθα λέγειν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὰν πλέωμεν; ὁπόταν γὰρ ὁ πνεύμων καταιγίσῃ, πλαγίᾳ τῇ ὀθόνῃ ἐμπέσῃ, καὶ ὁ κῦμα ὑψηλὸν ἄρθῃ, τότε ὑμεῖς μὲν ὑπ' ἀγνοίας κελεύετε τὴν ὀθόνιον σείλαι, ἢ ἐνδοῦναι ὀλίγον τοῦ ποδὸς, ἢ στρέφεσθαι τῷ πνεύματι· ἐγὼ δὲ, τὴν ἡσυχίαν ἄγειν κατακελεύομαι ὑμῖν· αὐτὸς γὰρ εἰδέναι τὰ βέλτιω. κοὐκοῦν καὶ σὺ πρᾶττε, ὁπόσα καλῶς ἔχειν νομίζῃς, κυβερνήτης γε ὤν. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ὑπιβάταις νόμος, σιωπῇ καθεδοῦμαι, πάντα πειθόμενος κελεύοντί σοι. ΕΡ. ὀρθῶς λέγεις, αὐτὸς γὰρ εἴσομαι τί ποιητέον, καὶ ξυρήσω τὴν ἰχνηλάτην σκοπήν. ἆρ' οὖν ὁ Καύκασος ὑπιτήδειος, ἢ ὁ Παρνασσὸς ὑψηλότερος, ἢ ἀμφοῖν ὁ Ὄλυμπος ἐκφανεῖ; καίτοι τί φαῦλόν τι αἰεμυήσθαι ἐς τὸν Ὄλυμπον ἀπιδών. συγκαμεῖν δέ τι καὶ ὑπουργῆσαι χρὴ σὲ δή. ΧΑ. πρόσταττε· ὑπουργήσω γὰρ ὅσα δυνατά. ΕΡ. Ὅμηρος ὁ ποιητὴς φησι, τοὺς Ἀλωέως υἱέας, δύο καὶ αὐτοὺς ὄντας, ἐπὶ παῖδας, ἐθελῆσαί ποτε τὴν Ὄσσαν ἐκ βάθρων αἰακαπάσαντας, ὑπιθεῖναι τῷ Ὀλύμπῳ, εἶτα ὃ Πήλιον ἐπ' αὐτῇ, ἰχνηλατοῦντε τοῦτο κλίμακα ἔχειν οἰομένοις καὶ πρόσβασιν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ἐκείνω μὲν οὖν τὼ μειρακίω ἀπαθάλω γὰρ ἦστον, δίκας ἐπισάντε. νὼ δὲ, (οὐ γὰρ ὑπὲ κακῷ τῶν θεῶν τοῦτα βουλεύομεν) τί οὐχὶ οἰκοδομησόμεθα καὶ αὐτοὶ κοὐ τὰ αὐτὰ, ὑπικυλινδοῦντες ἐπάλληλα τὰ ὄρη, ὡς ἔχοιμεν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀκριβεστέραν τὴν σκοπήν; ΧΑΡ. καὶ δυνησόμεθα ὦ Ἑρμῆ δύ' ὄντες ἀναθέσθαι, ἀριθμοῦ ὄντος Πήλιον ἢ τὴν Ὄσσαν; ΕΡ. ὅρα τί σοι οὐκ αὖ ὦ Χάρων; ἢ ἀξιοῖς ἡμᾶς ἀβλητεστέρους εἶναι τῶν βρεφυλλίων ἐκείνων; καὶ ταῦτα, θεοὺς ὑπάρχοντας; ΧΑ. ἴσκε· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ μοι ἀπίθανόν τινα τὴν μεγαλουργίαν ἔχειν.

A hîc agatur, neſcio. MERC. Breuiter, ô Charon, editiore aliquo loco opus erit, vt inde cuncta queas proſpicere. Cęterùm ſi in cœlum ſubuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cùm autem te, cui ſemper cum mortuorum ſimulachris commercium fuit, Iouis regiã calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelſum aliquem montem diſquirere. CH. Noſti, ô Mercuri, quæ ad vos inter nauigandum dicere conſueuerim: ſi quidem vbi procelloſus ventorum flatus obliquo velo incubuerit, vt in ſublime tollantur fluctus: ibi vos, quæ eſt veſtra imperitia, iubetis vel velum trahere, vel pedem pauliſper accommodare, vel etiam B ipſius venti curſum ſectari: at ego quietem vos agere iubeo: ipſum enim me, quod optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire viſa fuerint, facito: ego verò, vt eſt vectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. MER. Rectè admones ô Charon, ipſe enim quid facto opus ſit, ſciero, ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior Parnaſſus, aut vtroque eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum mihi intuenti non contemnendi cuiuſdam conſilij in mentem venit: verùm ad hanc rem C tuo & labore & obſequio pariter erit opus. CH. Tuum ergo fuerit imperare ô Mercuri: equidẽ pro mea virili in omnibus parere conabor. MER. Homerus poëta dicit, Aloëi filios, cùm & ipſi duo eſſent, ad hæc pueri, ſtatuiſſe olim vnà cum radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuperimponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cœlum habituros. Verùm hi adoleſcentuli cùm impij eſſent, audaciæ ſuæ pœnas dederunt. D Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur nõ & ipſi eandem viam ædificamus, montem monti agglomerando, quò videlicet exactiorem & commodiorem habeamus proſpectum? CH. Et duobus nobis ô Mercuri, vires ſuffecerint ad loco mouendum vel Pelion, vel etiã Oſſam? M. Quid ni ô Charon? an tu nos abiectiores magiſque imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quum ſimus dij? CH. Nequaquam: ſed res ipſa incredibilem quãdam magnifici oſtentationem operis continere videtur.

MER. Non iniuria: rusticus enim es, & in elegantia poëtica minimè versatus. At egregius Homerus duobus statim versibus accessum nobis parauit in cœlũ, adeò facilè cõgestis montibus. Porrò demiror hęc tibi prodigiosa videri, quũ tamen Atlanta non ignores, qui vel solus cœlum ipsũ fert, vniuersos nos sustinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audisti, quomodo ipsi illi Atlãti in officiũ successerit, ipseq; se oneri tantisper dũ ille interquiesceret, supposuerit? CH. Audio sanè huiusmodi: an autẽ vera sint, tu & poëtæ videritis. M. Verissima, ô Charon: alioqui qua gratia viri illi sapiẽtes ementirentur? Itaque quod felix faustumq; sit, primùm Ossam eruamus, quemadmodũ carmen præscribit, & ipse architectus Homerus: At super Ossam Pelion arboribus dẽsum. Vides quàm citra negotium pariter & quàm poëticè effecerimus? Age, hac mole cõscensa dispiciã num aut hæc faciant satis, aut plura superstruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hęremus adhuc in ipsa cœli radice. Etenim ab oriẽte sole vix Ionia & Lydia cõspiciuntur: ab occidente verò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à Septentrione, ea solũ quæ Istro adiacẽt, apparent. Illinc autẽ Creta, neq; hęc admodum apertè. Quare sicuti videtur, & Oetam transponere oportet: postremò omnibus superimponẽdus Parnassus. CH. Sic faciamus. At hoc solùm vide, ne plus æquo attenuãdo opus, ipsum tenuius fragiliúsque reddamus, ita vt tandem vnà cum ipsa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationem nimis amaram experiamur, nimirum caluariis ex casu perfractis. M. Bono animo es ô Charon; res omnis in vado erit, tu Oetam trãspone, adoluetur & Parnassus. En iterum cõscendã. Bene habet, cuncta iam cõspicio: & tu nunc ascẽde. CH. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruã ac humilẽ molem me facis ascendere. M. Si singula cõtueri gestis, ô Charõ, discrimini te cõmittas oportet. Non enim ita cõparatum est, vt simul & extra periculũ sis constitutus, & tamen, quę cupis, liceat spectare. Postremò hac mea dextra niteré, ac pedetẽtim scandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene se habet, quũ & tu superaris. Iam verò quoniam bicipiti vertice prominet hic Parnassus, vterque altero occupato cõsidamus. Tu autem nũc oculis in orbem mihi ductis, intuere vniuersa.

A ΕΡ. εἰχότως· ἰδιώτης γὰρ εἶ ὦ Χαρών, καὶ ἥκιστα ποιητικός. ὁ δὲ γλυκὺς Ὅμηρος, ἀπὸ δυοῖν στίχοιν αὐτίκα ἡμῖν ἁμβατὸν ἐποίησε τὸν οὐρανόν, οὕτω ῥᾳδίως συνωθήσας τὰ ὄρη. καὶ θαυμάζω εἴ σοι ταῦτα τερατώδη φαίνεται, τὸν Ἄτλαντα δηλαδὴ εἰδότι, ὃς τὸν πόλον αὐτὸν εἰς ὢν, φέρει, μετέχων ἡμᾶς ἀπονους. ἀκούεις δὲ ἴσως καὶ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ πέρι, τοῦ Ἡρακλέους, ὡς δεξιὸς ἐγένετό ποτε αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Ἄτλαντα, καὶ ἀναπαύσας τινὰς ὀλίγον τοῦ ἄχθους, ὑποθεὶς ἑαυτὸν τῷ φορτίῳ; ΧΑ. ἀκούω καὶ ταῦτα. εἰ δὲ ἀληθῆ ἐστί, σὺ μὲν ὦ Ἑρμῆ, καὶ οἱ ποιηταὶ εἰδῆτε. ΕΡ. ἀληθέστατα ὦ Χαρών. ἢ τίνος γὰρ ἕνεκα σοφοὶ ἄνδρες ἐψεύδοντο αὖ; ὥστε ἀναμοχλεύωμεν τὸν Οσσαν τοῦτον, ὡς τοῦ ἡμῖν ὑφηγεῖται ὁ ἔπος, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ὅμηρος, Αὐτὰρ ἐπ' Οσσῃ Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ὁρᾷς, ὅπως ῥᾳδίως ἅμα καὶ ποιητικῶς ἐξεργασόμεθα; φέρε οὖν ἀναβὰς ἴδω, εἰ καὶ ταῦτα ἱκανά, ἢ ἐποικοδομεῖν ἔτι δεήσῃ. παπαῖ. κάτω ἔτι ἐσμὲν ἐν τῇ ὑποπτείᾳ τοῦ οὐρανοῦ. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἑῴας, μόλις Ἰωνία καὶ Λυδία φαίνεται· ἀπὸ δὲ τῆς ἑσπέρας, οὐ πλέον Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκτῴων, τὰ ὑπὲρ τὰδε τοῦ Ἴστρου μόνα· κἀκεῖθεν, ἡ Κρήτη οὐ πάνυ σαφῶς. μεταχωρητέα ἡμῖν ὦ πορθμεῦ καὶ ἡ Οἴτη ὡς ἔοικεν· εἶτα ὁ Παρνασσὸς ὑπὲρ πᾶσιν. ΧΑ. ὕστω ποιῶμεν. ὅρα μόνον μὴ λεπτότερον ἐξεργασώμεθα τὸ ἔργον, ἀπομηκύνοντες πέρα τοῦ πιθανοῦ· εἶτα συγκαταρριφθέντες αὐτῷ, πικρὸς ὁ Ὁμήρου οἰκοδομητικῆς πειρατὴς ὤμην ξυντεθεῖσθαι τῶν κρημνίων. ΕΡ. θαῤῥεῖ. ἀσφαλῶς γὰρ ἕξεις ἀπόνως· μεταπήδησον τὸν Οἴτην ὑπερκυλινδείσθω καὶ ὁ Παρνασσός. ἰδού, ἐπιθήσω μου τῆς· δὸς ἔχειν· πόνηρα ὁρῶ. ἀναβαίνε ἤδη καὶ σύ. ΧΑ. ὄρεξον ὦ Ἑρμῆ τὴν χεῖρα. οὐ γὰρ ὑπὸ μικρὰν με ταύτην τὴν μηχανὴν ἀναβιβάζῃς. ΕΡ. εἶέν καὶ ἰδεῖν ἐθέλεις ὦ Χάρων ἀπόνως, οὐκ ἔνι δὲ ἄμφω, καὶ ἀσφαλῆ καὶ φιλοθεάμονα εἶναι· ἀλλ' ἔχου μου τῆς δεξιᾶς, καὶ φείδου μὴ χεῖρα τοῦ ὀλισθηροῦ πατεῖν· οὕτω γὰρ ἀνελήλυθας καὶ σύ. καὶ ἐπεὶ δικόρυμβος ὁ Παρνασσός ἐστι, μίαν ἑκάτερος ἄκραν ὑπολαβόμενοι, καθεζώμεθα. σὺ δέ μοι ἤδη ἐν κύκλῳ περιβλέπων, ὑπόσκοπει ἅπαντα.

ΧΑΡ. ὁρῶ γῆν πολλὴν, καὶ λίμνην πε-
ρὶ μεγάλην περιῤῥέουσαν, καὶ ὄρη, καὶ πο-
ταμοὺς, τὸν Κωκυτὸν καὶ Πυριφλεγέθοντος
μείζονας· καὶ ἀνθρώπους πάνυ σμικροὺς,
καὶ τινας φωλεοὺς αὐτῶν. ΕΡ. πόλεις σκή-
ναί εἰσιν, οὓς φωλεοὺς σὺ νομίζεις. ΧΑ.
οἶσθα ὦ Ερμῆ ὡς σοῦ ἡμῖν πέπεμπται;
ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασ-
ταλίᾳ, καὶ τὴν Ὀίτην, καὶ τἆλλα ὄρη με-
τεκινήσαμεν. ΕΡ. ὅ,τι τί; ΧΑ. σοῦ ἐν-
τεῦθεν ἀκριβὲς ἔγωγε ἀπὸ τῆς ὑψηλοῦ ὁρᾶν ἐβου-
λόμην δὲ ἅ πόλεις καὶ ὄρη αὐτὰ μόνον ὥσ-
περ ἐν γραφαῖς ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώ- B
πους αὐτοὺς, καὶ ἃ πράττουσι, καὶ οἷα λέ-
γουσι. ὥσπερ ὅτε με τοιοῦτον ἐντυχὼν εἶ-
δες γελῶντα, καὶ ἤρου με ὅ,τι γελοῖον. ἀκού-
σας γάρ τινος, ἅδην ἐς ἐσπέραν. ΕΡ.
τί δὲ τοῦτ' ἦν; ΧΑ. ὅτι δεῖπνον οἴμην κλη-
θεὶς ὑπό τινος τῶν φίλων, ἐς τὴν ὑστεραίαν
μέλιττα ἤξω, ἔφην· καὶ μεταξὺ λέγοντος, ἀπὸ
τοῦ τέγους κεράμιδι βληθεῖσα, οὐκ οἶδ'
ὅπου κυήσαντες, ἀπέκτεινεν αὐτόν. ἐγέλα-
σα οὖν, οὐκ ἐπιτελέσαντος τὴν ὑπόσχε-
σιν. ἔοικα δὲ καὶ νῦν ὑποκαθήσεσθαι, ὡς
μᾶλλον βλέποιμι, καὶ ἀκούοιμι. ΕΡ. ἔχ'
ἀτρέμας, καὶ τοῦτο γάρ ἐγώ ἰάσομαί σοι, καὶ
ὀξυδερκέστατον ἐν βραχεῖ ἀποφανῶ, πρὸς
Ομήρου τινὰ καὶ θεὸς τοῦτο ἐπῳδὴν λα-
βών. καὶ πείσθητί μοι τὰ ἔπη, μέμνησο μη-
κέτι ἀμβλυώττειν, ἀλλὰ σαφῶς πάντα ὁρᾶν.
ΧΑ. λέγε μόνον. ΕΡ.

Ἀχλὺν δ' οἱ περὶ πᾶσαν ὀφθαλμῶν ἔλον, ἣ
πρὶν ἔπῆεν,
Ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἠμὲν θεὸν, ἠδὲ καὶ ἄνδρα.

ΧΑ. τί ὅστιν; ΕΡ. ἤδη ὁρᾷς; ΧΑ. σοφ- D
φυῶς γε. τυφλὸς ὁ Λυγκεὺς σκηνῆς, ὡς πρὸς
ἐμέ. ὥστε σὺ δὴ ὅτι τοῦτῳ προδίδασκέ με,
καὶ ἀποκείνῃ ἐρωτῶντι. ἀλλὰ βούλῃ καὶ τὸν
Ομηρον ἐγὼ ἐρωμαί σε, ὡς μάθῃς ὅσῃ αὐ-
τὸν ἀμελῇ ὄντα με τῷ Ομήρου; ΕΡ. καὶ
πόθεν σὺ ἔχῃς τι τῶν ἐκείνου εἰδέναι, ναύτης
ἀεὶ καὶ πρόσκωπος ὤν; ΧΑ. ὁρᾷς, ὀνειδι-
στὸν τοῦτο ἐς τὴν τέχνην. ἐγὼ δὲ ὁπότε δια-
πορθμεύων αὐτὸν ἀποθανόντα, πολλὰ ραψῳ-
δοῦντος ἀκούσας, οἷον ἔτι μέμνημαι. καὶ-
περ χθιζὸν ἡμᾶς ὁ μικρὸς τότε κατέλαβεν.

CHA. Terram video amplam, ac paludem quandã ingentem, quæ vndiq; terrã circumfluit: tum montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodũ exiles, pariter & horum nidulos quoſdam. MER. Vrbes illæ ſunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides quàm nihil nobis tanto labore ſit effectum? quin fruſtra ſede mouimus Parnaſſum vnà cũ Caſtalio, tum & Octam, cæteroſq; mõteis omneis. ME. Quid ita? CH. Equidẽ è ſublimi exactè deſpicio nihil: deſiderium autem erat non vrbes ſolùm, neq; montes ipſos tanquã in tabula depictos intueri, verùm & homines ipſos, tũ quę faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud ſecus ac priùs cùm tu obuius mihi factus ridentem conſpiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cùm ridiculũ quiddam audirẽ, mirum in modum delectabar. MER. Quodnam hoc erat? CH. Cùm quidam ab amicorum quopiam ad cœnã, opinor, vocatus eſſet, in poſterum, inquit, diem veniam maximè. Atque interim dum hæc diceret, tegula quædã neſcio quo deturbãte à tecto in caput huic irruens, ipſum necauit. Riſi ergo hominem; vt qui promiſſa minimè C præſtaret. Sed & nunc quo magis audiã, magiſque videam, deſcendendum mihi cenſeo. MER. Quietus es: nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadã ab Homero accepta, videndi aciem acutiſſimam tibi vel breui reddidero. Ac poſteaquam carmina ipſa pronunciaro, memor ſis non ampliùs hallucinari, verùm apertè cuncta contueri. CHA. Dic ſolùm. MERC.

Dimoui nubem, viſum quæ texerat antè,
Vt tandẽ agnoſcas qui ſint, hominéſve, deíve.

CHA. Quid eſt? MERC. An non iam vides? CHAR. Maximè: cæcus ſanè Lynceus ille, ſi mecum componatur. Itaque deinceps hoc primùm me velim doceas, mihique percunctanti reſpondeas. Sed heus tu, vin' & ipſum me Homericis verſibus tecum agere, quò videlicet intelligas, neque ipſum me ab Homeri elegantia abhorrere? MERC. Vnde tu quæſo illius aliquid ſcire poſſes, nauta cùm ſis, & cum remis rem habeas? CHAR. Vides? opprobria ſunt hæc in artem. At ego cùm illum vita iam functum traiicerem, multa ex ordine canentem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porro tempeſtas nõ mediocris tum nobis incubuit.

Breuis hypotypoſis terræ.

Etenim posteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum prosperam neque salutarem fuisset auspicatus, carminum vi impulsus Neptunus, & nubes conuocauit, atque tridente velvt vnco quodam hamo iniecto, cùm fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis vniuersum miscebat mare, adeò vt parum abfuerit quin tempestas quæ vnà cum densa caligine imminebat, nauem nobis subuertisset. Tum ergo & ille nauseabundus bonã carminum partem Scyllæ & Charybdi euomuit: sed & Cyclopi. MER. Non ergo difficile fuit ex tanto vomitu paucula aliqua reseruare. CHA. At dic mihi, [*cuíusque,*

Crassus ille quis est, vir magnus conspi-
Vertice sublimi, atque humeris latissimus
amplis?

MER. Milo Crotoniata hìc est athleta. Applaudunt autem ei Græci, quòd taurum sublatum solus per mediũ ferat stadium. CH. At quanto iustiori causa ô Mercuri ipsum me laudibus veherẽt, qui paulò pòst ipsum tibi Milonem quantus est, correptum in nauiculam imponam? nempe vbi à morte inuictissimo aduersario lucta superatus ad nos venerit, quando nec ipse planè intelliget qua cruris implicandi ratione sit deiectus: tũ profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applausus. Nunc autẽ quia propterea quòd taurum gestarit, est admirationi, grãdia sapit, ac mirificè sibi placet. Quid ergo de ipso arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquãdo sibi imminere speret? MER. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CH. Missum hũc face ô Mercuri, risũ nobis haud ita multo pòst exhibiturum, quando videlicet nobiscũ nauigãs, ne culicem quidem ampliùs, nedum taurũ ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas velim, quis alius ille vir grauis, ac seueritate quadã verendus, nec tamen Græcus, quantũ ex peregrino habitu cõiici potest? MER. Cyrus, ô Charon, Cambysis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Persas trãstulit, atq; idẽ Assyrios nuper deuicit, & Babylonẽ expugnauit: ad hoc exercitũ in Lydiã traducere iam parat, hoc iam in animo destinans, vt Crœso superato imperiũ habeat in omneis. CH. At Crœsus vbi tandẽ ille? M. Illorsũ oculos deflecte in magnã illam arcem, quæ triplici muro est septa: Sardeis illæ. An non Crœsum ipsum vides in aureo sedẽtem solio,

A ἐπεὶ γὰρ ἤρξατο ἀᾴδειν ὁ πρὼν ἄῃσίν τινα ἡδὺν τοῖς πλέουσιν, ὡς ὁ Ποσειδῶν σωπήσας τὰς νεφέλας, καὶ ἐπάραξε τὸν πόντον, ὥσπερ τορμίῳ τινὰ ἐμβαλὼν τὴν τρίαιναν, καὶ πάσας τὰς θυέλλας ὠρόθυνε, καὶ ἄλλα πολλὰ κυκῶν τὴν θάλασσαν ἅπασαν ἐποίει τῶν ἐπῶν, χάμωσεν ἄφνω καὶ γνόφος ἐμπεσών, ὀλίγου δεῖν ὠθιέπρεψεν ἡμῖν τὴν ναῦν. ὅτε δὴ καὶ ναυτιάσας ὁκρίος, ἀπήμεσε τῶν ῥαψῳδιῶν τὰς πολλὰς αὐτῇ Σκύλλῃ, καὶ Χαρύβδῃ, καὶ Κύκλωπι. ΕΡ. ὁ χαλεπὸν οἷον ἰὼ ὦ ἐκ τοσούτου ἐμέτου ὀλίγα γοῦν ἀφυλάκτησεν. ΧΑΡ. εἰπὲ γάρ μοι

B Τίς γὰρ ὅδ' ὅστις πάχιστος ἀνὴρ, ἠΐς τε, μέγας τε, Ἐξοχος ἀνθρώπων κεφαλὴν καὶ ὠμοὺς εὐρέας ὤμους;

ΕΡ. Μίλων οὗτος ὁ ἐκ Κρότωνος ἀθλητής. ὑπερεκροτοῦσι δ' αὐτῷ οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸν ταῦρον ἀραμένος φέρει δρόμῳ τὸν σταδίου μέσου. ΧΑ. καὶ πόσῳ δικαιότερον ἂν ἐμὲ ὦ Ἑρμῆ ἐπῃνοῦεν, ὃς αὐτὸν σοι τὸν Μίλωνα μετ' ὀλίγον ξυλλαβὼν, ἐμβήσομαι ἐς ὃ σκαφίδιον, ὁπότ' ἂν ἥκῃ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ ἀμαχωτάτου τῶν ἀπαγωνιστῶν καταπαλαισθεὶς τῷ

C θανάτῳ, μηδὲ ξυνεὶς ὅπως αὐτὸν ὑποσκελίσῃ; καίτοι οἰμώξεται ἡμῖν δηλαδή, μεμνημένος τῶν στεφάνων τούτων, καὶ τοῦ κήρυκος. νῷ δὲ μέγα φρονῶ, θαυμαζόμενος ὅτι τῇ τοῦ ταύρου φορᾷ. τί οὖν οἰηθῶμεν, ἆρα ἐλπίζειν αὐτὸν καὶ τεθνήξεσθαί ποτε; ΕΡ. πόθεν ὄκριος θανάτου νῷ μνημονεύσειεν αὖ ἐν ἀκμῇ τοσαύτῃ; ΧΑ. ἔα τοῦτον ὄκνει εἰς μακρὰν γέλωτα ἡμῖν παρέξοντα, ὁπότ' αὖ πλέῃ· μηδὲ ἐμπίδα. ὄχ ὅπως ταῦρον ἐπὶ ἄρασθαι δυνάμενος. σὺ δέ μοι ὄκριε εἰπέ,

D πῆς τ' ἀρ' ὅδ' ἄλλος ὁ σεμνὸς ἀνήρ; ὄχ Ἕλλην ὡς ἔοικεν ἀπὸ γοῦν τῆς στολῆς. ΕΡ. Κῦρος ὦ Χάρων ὁ Καμβύσου, ὃς τὴν ἀρχὴν πρὸς Μήδων ἐχόντων, νῦν Περσῶν ἤδη ἐποίησεν εἶ). καὶ Ἀσσυρίων ἐναλιγκίως οὗτος ὄκριτος ἐκράτησε, καὶ Βαβυλῶνα πρὸς ἐκτήσατο· ᾧ νῦν ἐλαύνοντι ὅτι Λυδίαν ἔοικεν, ὡς καθελὼν τὸν Κροῖσον, ἄρχοι ἁπάντων. ΧΑ. ὁ Κροῖσος δ' ποῦ ποτε χάκρος ὄστιν; ΕΡ. ὄκριε ἀπόβλεψον ἐς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν, τὴν δὲ τειπλοῦν τεῖχος· Σάρδεις ὄκριαι. καὶ τὸν Κροῖσον αὐτὸν ὁρᾷς ἤδη ὑπὸ κλίνης χρυσῆς καθήμενον,

Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ διαλεγόμενον; βούλῃ ἀκούσωμεν αὐτῶν ὅ,τι καὶ λέγουσι; ΧΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΡ. ὦ ξένε Ἀθηναῖε, εἶδες γάρ μου τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσος ἄσημος χρυσός ἐστιν ἡμῖν, καὶ τὸ ἄλλο πολυτέλειαν, εἰπέ μοι τίνα ἡγῇ τῶν πάντων ἀνθρώπων εὐδαιμονέστατον εἶναι; ΧΑ. τί ἆρα ὁ Σόλων ἐρεῖ; ΕΡ. θαρρῶν· οὐδὲν ἀγνοεῖς ὦ Χάρων. ΣΟ. ὦ Κροῖσε, ὀλίγοι μέν οἱ εὐδαίμονες. ἐγὼ δὲ ὧν οἶδα, Κλέοβιν καὶ Βίτωνα ἡγοῦμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι, τοὺς τῆς ἱερείας παῖδας. ΧΑ. τῆς Ἀργόθεν φησὶν οὗτος, τοὺς ἅμα τῷ ὀχήματι ἀποθανόντας, ἐπεὶ τὴν μητέρα ἐπόδυτοι ὄντες, εἴλκυσαν ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἄχρι τοῦ ἱεροῦ. ΚΡ. ἔστω· ἐχέτωσαν τὰ πρῶτα ἐκεῖνοι τῆς εὐδαιμονίας· ὁ δεύτερος δὲ, τίς ἂν εἴη; ΣΟ. Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος, ὃς δὴ τε ἐβίω, καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ΚΡ. ἐγὼ δὲ κἀθαρμα, ὅ σοι δοκῶ εὐδαίμων εἶναι; ΣΟ. οὐδέπω οἶδα Κροῖσε, ἢν μὴ προῇς τὸ τέλος ἀφίκῃ τοῦ βίου. Ὁ γὰρ θάνατος, ἀκριβὴς ἐλεγχος τῶν πλούτων, καὶ τὸ ἄχρι τοῦ τέρματος εὐδαιμόνως διαβιῶναι. ΧΑ. καλλίστα ὦ Σόλων, ὅτι ἡμῶν οὐκ ἀπιλέλησαι, ἀλλὰ τὸ πορθμεῖον αὐτὸ ἀξιοῖς γνῶναι τὴν τῶν πλούτων κρίσιν. ἀλλὰ τίνας ἐκείνους ὁ Κροῖσος ἐκπέμπει, ἢ τί καὶ ὅτι τῶν ὠμῶν φέρουσι; ΕΡ. πλίνθους τὰ Πυθίῳ χρυσᾶς ἀναθήσοι, μισθὸν τῶν χρησμῶν, ὑφ' ὧν ἢ ἀπολῆται μεγὰν ὕσερον. φιλόμαντις δὲ ἀνὴρ ἐκπόπως. ΧΑ. ἐκεῖνο γάρ ἐστιν ὁ χρυσὸς ὁ λαμπρὸν, ὁ ἀποσίλβον ὑπωχρον μετ' ἐρυθήματος· νεῦ γὰρ πρῶτον εἶδον, ἀκούων ἀεί. ΕΡ. ἐκεῖνο ὦ Χάρων τὸ ἀοίδιμον ὄνομα, καὶ πεμαχητόν. ΧΑ. καὶ μὴν οὐκ ἐρᾷ ὅ,τι ἀγαθὸν αὐτῷ πρόσεστιν, εἰ μὴ ἄρα τοῦτο μόνον, ὅτι βαρύνονται οἱ φέροντες αὐτό. ΕΡ. ὃ γὰρ οἶδα ὅσοι πόλεμοι διὰ τοῦτο, καὶ ἐπιβουλαὶ, καὶ λῃστεῖα, καὶ ἐπορκίαι, καὶ φόνοι, καὶ δεσμὰ, καὶ πλοῦς μακρὸς, καὶ ἐμπορίαι, καὶ δουλεῖαι; ΧΑ. διὰ τοῦτο ὦ Ἑρμῆ, τὸ μὴ πολὺ τοῦ χαλκοῦ διαφέρον; οἶδα γὰρ τὸν χαλκὸν, ὀβολὸν ὡς οἶδα πρὸς τῶν καταπλεόντων ἑκάστου λαμβάνον.

ac cum Solone illo Athenienſe diſſerentem? Vis auſcultemus qua de re verba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CR. O hoſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras vidiſti, theſauros ſcilicet, & quantum nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem pretioſam: dic mihi, quemnam omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon? MER. Otioſo es animo, nihil, ô Charon, vel ingeneroſum, vel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci: verùm ex his quos ego noui, Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. Argiuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem vehiculo inſidentem ad ſacrarium vſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è viuis ſtatim exceſſerunt. CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene vixit, mortem etiam pro patria obire non recuſauit. CROE. Ego verò, ô ſcelus, non tibi videor felix eſſe? SOL. Nondum ô Crœſe ſtatui, quòd necdum ad vitæ metam peueneris: rectiſſimus enim eius rei index ac certiſſimus mors ipſa exiſtit, & vita ad finem vſque feliciter perducta. CHA. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quoniam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quinam illi quos Crœſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim vir ille plus æquo vatibus deditus, adeo vt omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt aurum ſplendidum ſcilicet, quódque ſubpallidum refulget rubore? nunc enim, quum antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm video. MER. Hoc celebre illud eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non video quonam pretio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot latrocinia, quot periuria, quot cædes, quot vincula, quámque longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes? CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, vt qui à ſingulis vectoribus (quod & tu ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam.

Cleobis & Biton.

Tellus Athenienſis.

MER. Est ita vt dicis ô Charon: verùm æs, quia magna est eius copia, non est in pretio: aurum verò, & huius quidem parum, hi qui terræ venas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt: attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stultitiam narras, qui tanto amore prosequuntur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurum minimè mirari videtur, vt & planè vides. Nam cùm Crœsum ipsum, tum verò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò, vt videatur etiam mihi hac ipsa de re Crœsum velle percunctari. quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœse, putásne laterum horũ indigere Apollinem?

Alius locus de donariis diis consecratis.

CROE. Per Iouem nullũ enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres possideat? CROE. Quid ni? SOL. Magnam mihi paupertatem in cœlo narras, ô Crœse, si deos, cũ fortè desiderẽt, aurum ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri prouenirent tantũ, quantũ apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi estis. CROE. Quînam? ferrũ præstãtius auro?

Aurúm ne præstãtius, an ferrũ.

SOL. Si citra stomachum respõdere velis, facilè quidẽ intellexeris. CROE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præstãtiores, an qui seruant ac defendũt, an qui seruantur & defenduntur? CROE. Qui seruant profectò. SOL. Quid ergo? Si (quemadmodũ quidã narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureósne gladios militi tuo facies, an ferro tũ erit opus? CR. Ferro sanè, ferro. S. Et si huius copiã non apparaueris, futurum vt egregiũ illud aurũ captiuum ad Persas abeat. CR. Bona verba, ô homo. SOL. Dij meliora velint, quã vt hæc hoc modò fiant. verùm tu hac via videris ferrũ auro nobilius fateri. CR. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neq; ferro ille indiguerit: sed siue æs siue aurũ dicaris, aliis sanè futuram prædam ac possessionẽ suspenderis, & id quidem aut Phocensibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipsis, aut etiam prædoni alicui tyrãno: deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. CR. Semper tu quidẽ diuitias mihi inuides & oppugnas.

ΕΡ. ναί· ἀλλ' ὁ χαλκὸς πολὺ πολύς· ὥστε ὑ πολλοῦ ἀποδιδόμενος ὀλίγου ἐστίν· τοῦτον ὀλίγον ἐκ πολλοῦ τοῦ βάθους οἱ μεταλλεύοντες, ἀφορύτοιστι πολλῷ ἀλλ' ἐκ τῆς γῆς καὶ σοῦ ὡσαύτως ὁ μόλιβδος, καὶ πάλλα. ΧΑ. δεινήν τινα λέγεις τὴν ἀνθρώπων τινὰ ἀβελτηρίαν, οἳ τοσοῦτον ἔρωτα ἐρῶσιν ὠχροῦ καὶ βαρέος κτήματος. ΕΡ. ἀλλ' ὁ Σόλων γε ἐκεῖνος ὦ Χάρων ἐρᾷν αὐτοῦ φαίνεται, ὡς ὁρᾷς. καταγελᾷ γὰρ τοῦ Κροίσου, καὶ τῆς μεγαλαυχίας τοῦ βαρβάρου· καί μοι δοκεῖν ἔρεταί τι βούλεται αὐτῶν. ἐπακούσωμεν οὖν. ΣΟ. εἰπέ μοι ὦ Κροῖσε· οἴει γάρ τι δεῖσθαι τῶν πλούτων τούτων τὸν Πύθιον; ΚΡ. νὴ Δί'· ὃ γὰρ ὄζυν αὐτῷ ἐν Δελφοῖς ἀνάθημα οὐδὲν τοιοῦτον. ΣΟ. οὐκοῦν μακάριον οἴει τὸν θεὸν ἀποφαίνειν, εἰ κτήσαιτο ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ πλίνθους χρυσᾶς; ΚΡ. πῶς γὰρ οὔ; ΣΟ. πολλὴν μοι λέγεις ὦ Κροῖσε πενίαν ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἐκ Λυδίας μεταπέμπεσθαι ὁ χρυσίον δεήσει αὐτοῖς, ἐὰν ὁπότε ἐπιθυμήσωσι. ΚΡ. ποῦ γὰρ τοσοῦτος ἂν γένοιτο χρυσὸς, ὅσος παρ' ἡμῖν; ΣΟ. εἰπέ μοι, σίδηρος δὲ φύεται ἐν Λυδίᾳ; ΚΡ. ὑ πάνυ τι. ΣΟ. τῷ βελτίονος ἄρα ἐνδεής ἐστε. ΚΡ. πῶς; ἀμείνων ὁ σίδηρος χρυσίου; ΣΟ. ἐὰν ἀποχρίνῃ μηδὲν ἀγανακτῶν, μάθοις ἄν. ΚΡ. ἐρώτα ὦ Σόλων. ΣΟ. πότερον ἀμείνους οἱ σώζοντες τινάς, ἢ οἱ σωζόμενοι ὑπ' αὐτῶν; ΚΡΟΙ. οἱ σώζοντες δηλαδή. ΣΟ. ἆρ' οὖν ἐὰν Κῦρος, ὡς λογοποιοῦσί τινες, ὁπλίτῃ Λυδοῖς, χρυσᾶς μαχαίρας σὺ ποιήσῃ τῷ στρατῷ, ἢ ὁ σίδηρος ἀναγκαῖος τότε; ΚΡ. ὁ σίδηρος δηλαδή. ΣΟ. καὶ εἴγε μὴ τοῦτον παρασκευάσαιο, οἴχοιτο ἂν σοι ὁ χρυσὸς εἰς Πέρσας αἰχμάλωτος. ΚΡ. βύφημει ὦ ἄνθρωπε. ΣΟ. μὴ γένοιτο μὲν οὖν ὅτῳ ταῦτα· φαίνῃ δ' οὖν ἀμείνω τὸν σίδηρον ὁμολογῶν. ΚΡ. ὑκοιῶ ἐς τὸν θεὸν κελεύεις σιδηρᾶς πλίνθους ἀναπέμπειν με, τὸν δὲ χρυσὸν ὀπίσω αὖθις ἀνακαλεῖν; ΣΟ. οὐδὲ σιδήρου σκῆπτός τε δέσεται· ἀλλ' ἐὰν τε χαλκὸν, ἐὰν τε χρυσὸν αἰτῇς, ἄλλοις μέν ποτε κτῆμα καὶ ἔρμαιον ἔσῃ ἀναπεφηκώς, Φωκεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς ἢ Δελφοῖς αὐτοῖς, ἢ τινι τυράννῳ ληστῇ· τῷ δὲ θεῷ ὀλίγου μέλει τῶν σῶν χρυσοποιῶν. ΚΡ. ἀεί σύ μου τῷ πλούτῳ πολεμεῖς καὶ φθονεῖς.

ΕΡ. Ὦ φέρφ ὁ Λύδος, ὦ Χαρών, πλὴν παῤ-
ρησίας, καὶ πλὴν ἀληθείας τῶν λόγων, ἀλλὰ
ξένον αὐτῷ δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, πένης ἀν-
θρωπος ὢν καὶ ἀσημότατος, τὰ δὲ παρόντα με-
τρίως ἐλευθέρως λέγων. μεμνήσεται δ' οὐ μι-
κρὸν ὕστερον τοῦ Σόλωνος, ὅταν αὐτὸν δέῃ ἀνέρ-
πειν, ὅτι πλὴν πυρὰν ἐπὶ τοῦ Κύρου ἀνα-
βῆναι. ἤκουσα γὰρ τῆς Κλωθοῦς τοῦτο ἀνα-
γινωσκούσης τὰ ἑκάστῳ ὑπικεκλωσμένα· ἐν
οἷς καὶ ταῦτ' ἐγέγραπτο, Κροῖσον μὲν ἁλῶ-
ναι ὑπὸ Κύρου, Κῦρον δὲ αὐτὸν, ὑπ' ἐκ-
νοῦ τῆς Μασσαγέτιδος ἀποθανεῖν. ὁρᾷς πλὴν
Σκυθίδα, πλὴν ὅτι τοῦ ἵππου τοῦ λευκοῦ ὄζε-
λαυνούσην; ΧΑ. νὴ Δία. ΕΡ. Τόμυρις
ἐκείνη ἐστί. ἣ πλὴν κεφαλὴν γε ἀποτε-
μοῦσα τοῦ Κύρου αὐτῇ, εἰς ἀσκὸν ἐμβύσῃ πλή-
ρη αἵματος. ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεανί-
σκον; Καμβύσης ἐκεῖνός ἐστιν. οὗτος βασιλεύ-
σας μὲν τὸν πατέρα· καὶ μυρία σφαλεὶς ἔν τε
Λιβύῃ, καὶ Αἰθιοπίᾳ, ὃ τελευταῖον μανεὶς,
ἀποθανεῖται, ἀποκτείνας τὸν Ἆπιν. ΧΑ. ὦ
πολλοῦ γέλωτος. Ἀλλὰ πῶς τίς αὐ αὐτοῖς προ-
βλέψειεν ὄντως ὑπερφρονοῦσας τῶν ἄλλων;
ἢ τίς ἂν πιστεύσειεν ὡς μετ' ὀλίγον οὗτος μὲν αἰ-
χμάλωτος ἔσται, οὗτος δὲ, πλὴν κεφαλὴν ἔξω
τοῦ ἀσκοῦ αἵματος; ἐκεῖνος δὲ τίς ἐστιν ὦ Ερ-
μῆ, ὁ πλὴν πορφυρᾶν ἐφεστρίδα ἐμπεπορπη-
μένος, ὁ δὲ διάδημα, ᾧ τὸν δακτύλιον ὁ μά-
γειρος ἀναδίδωσι, τὸν ἰχθῦν ἀπατεμών Νή-
σῳ τινὶ ἀμφιρύτῃ βασιλεὺς ἢ τίς ἐστιν εἰ;
ΕΡ. Οὐκ οἶδ' ὦ Χαρών. Ἀλλὰ Πολυ-
κράτην ὁρᾷς τὸν Σαμίων τύραννον, πολυ-
δαίμονα οἰόμενον εἶ; ἀπὰρ καὶ οὗτος αὐτὸς,
ὑπὸ τοῦ πρεσβυτοῦ οἰκέτου Μαιανδρίου προ-
δοθεὶς Ὀροίτῃ τῷ σατράπῃ, ἀνασκολοπι-
σθήσεται, ἄθλιος ἐκπεσὼν τῆς εὐδαιμονίας ἐν
ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου. καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Κλωθοῦς
ἤκουσα. ΧΑΡ. Οὐκοῦν ὦ Κλωθοῖ, ψιλι-
κῶς καὶ αὐτοὺς ὦ βέλτιστε, καὶ τὰς κεφαλὰς
ἀπότεμνε, καὶ ἀνασκολόπιζε, ὡς εἰδῶσιν αὐ-
θρωποι ὄντες. ὑπὸ τοσούτῳ δὲ ἐπαιρέσθων,
ὡς ἂν ἀφ' ὑψηλοτέρου ἀλγεινότερον καταπε-
σούμενοι. ἐγὼ δὲ γελάσομαι τότε γνωρίσας
αὐτῶν ἕκαστον γυμνὸν ἐν τῷ σκαφιδίῳ, μήτε πορφυρίδα, μήτε πάχος, ἢ
κίνδυνον χρυσοῦν κομίζοντας. ΕΡΜΗΣ. Ὦ

MER. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, verborum & libertatem, & veritatem: quin ei peregrina quædam res & noua videtur, hominem obscuro loco natum, ac pauperem, ea quæ vrgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòst Solonis recordabitur, nimirum quando eum à Cyro captum, in constructum rogum oportebit conscendere. Nam quę cuique, Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant scripta: Crœsum quidem à Cyro captiuum duci, ipsum autem Cyrum à Massagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam candido vehentem equo? CHARON. Per Iouem. MER. Tomyris est, quæ sua ipsius manu Cyri caput detruncatum, in vtrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri vides adolescentem? Cambyses ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac vbi mille modis errarit & in Lydia, & in Æthiopia, tandem insania correptus, occiso à se Api, migrabit è vita. CH. O risum inexhaustum! Sed numquis vel aspicere sustineat ipsos, adeò sibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile videri poterit, illum scilicet paulò pòst fore captiuum, hunc autem caput in vtre sanguine pleno habiturum? At quinam is est ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuique coccus piscis vẽtre dissecto annulum exhibet? in gente mari septa regis se nomine iactat? MER. Bellè ô Charon, quod interim occinis: cæterùm Polycratem Samiorum tyrannum vides, qui ipse se modis omnibus felicem putat: verùm & hic tãdem ab assistente famulo Mæandrio Oroetæ satrapæ proditus, in crucẽ suffigetur. Miser sanè, qui vel temporis momẽto ex vniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHA. Præclarè ô Clotho. ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generosè detrunca, quò se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeò ferantur, nimirum vt postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidant. Porro quod ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maximè ridebo, quando neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique neque solium secum adferat aureum. MERC. Et

horum quidem fortuna sic se habebit. Sed & vastam quandam multitudinem vides, atque ex hac alios nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro proscindenteis, alios fœneranteis, postremò alios mendicanteis? C H A. Turbam quandam video variam, ac promiscuam, & vitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quemdam peculiarémque singuli habent aculeum, quo sibi vicinos pungunt. Quidam autem ex ipsis velut crabrones agúntque ferúntque imbecilliorem, ac viribus inferiorẽ. At agmen illud quod ex improuiso ipsos circumvolitat, quinam sunt? M E R C. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum voluptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ turbæ est permista. Atque in eadem cum ipsis republ. degit ira, odiũ, æmulatio: tum & imperitia, hæsitantia, auaritia. Porrò metus & spes ipsos superuolitantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando verò tantùm trepidare facit: hæ autem supra caput in altum vergentes, vbi quispiam apprehendere conetur, in sublime volantes aufugiunt, illis inhiantibus relictis: quod ipsum & Tantalum apud inferos ab aqua pati vides. Quòd si aciem intenderis, conspicies in alto & pareas ipsas ex penso singulis adnere tenuia quædam fila, quibus vniuersum mortalium genus subnixum dependet. Viden' quasi quosdam araneorum nexus ab ipsis fusis in singulis demissos? C H A. Equidem filum vt plurimùm admodum tenue ac fragile cuique è sublimi innexum video, hoc quidem illi, illud verò alij. M E R. Rectè vides ô portitor. Nam ab ipso fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autẽ ab alio. Atque hunc hæredẽ fore eius, cuiuscunque filum fragilius fuerit: rursus autem illum huius: tale enim quiddam cõnexio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo suspensos. Atque hic quidem ex ipsis in altum subtractus, sublimis est: verùm paulò pòst vbi ponderi tanto sustinendo non ampliùs par fuerit, filo diruptо decidens, ingentem excitabit strepitum. Alius autem, qui paululum tantùm à terra fuerit subductus, tametsi cadat, citra tamen strepitum iacebit, adeò vt ruinam vix ipsi exaudiant vicini. C H A. Nimis quàm ridicula sunt hæc ô Mercuri.

Τὰ μὲν τούτων ὧδε ἔξῃ. πλὴν δὲ πληθὺν ὦ Χάρων ὁρᾷς, τοὺς πλέοντας αὐτῶν, τοὺς πολεμοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς γεωργοῦντας, τοὺς δανείζοντας, τοὺς τοιουτοτρόπους; Χ Α. ὁρῶ ποικίλην τινὰ τύρβην, καὶ μεστὸν ταραχῆς τὸν βίον, καὶ τὰς πόλεις γε αὐτῶν ἐοικυίας τοῖς σμήνεσιν, ἐν οἷς ἅπασι μέν, ἴδιόν τι κέντρον ἔχει; καὶ τὸν πλησίον κεντεῖ. ὀλίγοι δέ τινες, ὡς ἔοικε σφῆκες, ἄγριοι, καὶ φέρουσι τὸν ὑποδεέστερον. ὁ δὲ περιπετόμενος αὐτοῖς ἐκ τ' ἀφανοῦς οὗτος ὄχλος τίνες εἰσίν; ΕΡ. ἐλπίδες ὦ Χάρων, καὶ δείγματα, καὶ ἀνοίαι, καὶ ἡδοναί, καὶ φιλαργυρίαι, καὶ ὀργαί, καὶ μίσοι, καὶ τὰ τοιαῦτα. τούτων δὲ ἡ ἄγνοια μέν κάτω ξυναναμέμικται αὐτοῖς, καὶ ξυμπολιτεύεταί γε, νὴ Δία, καὶ ὁ μῖσος, καὶ ἡ ὀργή, καὶ ζηλοτυπία, καὶ ἀμαθία, καὶ ἀπορία, καὶ φιλαργυρία. ὁ φόβος δὲ, καὶ ἐλπίδες, ὑπαίωρα πετόμενοι, ὁ μὲν ἐμπίπτων, οὐ πλήττει ἐνίοτε καὶ ὑποπτήσσειν ποιεῖ· αἱ δ' ἐλπίδες ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμεναι, ὁπότ' ἂν μάλιστα οἴηταί τις ὑπολήψεσθαι αὐτῶν, ἀναπτάμεναι, οἰχόμεναι, κεχηνότας αὐτοῖς ἀπολιποῦσαι, ὥσπερ καὶ τὸν Τάνταλον κάτω πάσχοντα ὁρᾷς ὑπὸ τοῦ ὕδατος. ἐὰν δ' ἀτενίσῃς, καὶ πρόσῃ καὶ μέρος δίκτυα ὑπερκρεμάμενα ἑκάστῳ τῶν ἀνέμων, ἀφ' ὧν ἤρτηται ξυμπέφυκεν ἀπείρους ὅσους λεπτῶν νημάτων. ὁρᾷς καθάπερ ἀράχνιά τινα καταβαίνοντα ἐφ' ἕκαστον ἀπὸ τῶν ἀνέμων; Χ Α. ὁρῶ πολὺν λεπτὸν ἑκάστῳ νῆμα ὑπαπεπλεγμένον γε τὰ πολλά· τοῦτο μὲν οὖν ἐκείνῳ· ὀκνῶ δὲ, ἄλλῳ. ΕΡ. εἰκότως ὦ πρεσβυτά. εἵμαρται γὰρ ἐκείνῳ μέν, κάτω τούτου φοιτῆσαι· τούτῳ δ', ὑπ' ἄλλου. καὶ κληρονομῆσαί γε τοῦτον μέν, ἐκείνου, ὅτου ἂν ᾖ μικρότερον τὸ νῆμα· ὀκνῶν δὲ αὖ, τούτου. τοιόνδε γάρ τι ἡ ὑπόπλοκη δηλοῖ. ὁρᾷς δ' οὖν ἀπὸ λεπτοῦ κρεμαμένους ἀπόνους; καὶ οὗτος μὲν διαπαπταθεὶς αἴφω, μετέωρός ἐστι· καὶ μετ' μικρὸν καταπεσὼν ἀπορράγους τοῦ λίνου, ἐπειδὴ μηκέτι ἀντέχῃ πρὸς τὸ βάρος, μέγαν τὸν ψόφον ἐργάσεται. οὗτος δέ, ὀλίγον ἀπὸ γῆς αἰωρούμενος, ἐὰν καὶ πέσῃ, ἀψοφητὶ κείσεται, μόγις καὶ τοῖς γείτοσιν ἐξακουσθέντος τοῦ πτώματος. Χ Α. παιγνιώδη ταῦτα ὦ Ἑρμῆ.

ΕΡ. καὶ μὴν οὐδ' εἰπεῖν ἔχοις ἂν κατὰ τὴν ἀξίαν ὅπως ὑπὸ καταγέλωτα ὦ Χάρων καὶ μάλιστα αἱ ἄγαν σπουδαὶ αὐτῶν, καὶ ὃ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων οἴχεσθαι, ἀνάρπαστοι γιγνομένους ὑπὸ τοῦ βελτίστου θανάτου. ἄγγελοι δὲ αὐτοῖς καὶ ὑπηρέται μάλα πολλοὶ ὡς ὁρᾷς, πτῶσαι, καὶ πυρετοὶ, καὶ φθόαι, καὶ δυσπνοιμονίαι, καὶ ξίφη, καὶ λῃστήρια, καὶ κώνεια, καὶ δίκαι, καὶ τύραννοι· καὶ τούτων οὐδὲν ὅλως αὐτοῖς εἰσέρχεται, ἐστ' ἂν εὖ πράττωσιν· ὅταν δὲ σφάλωσι, πολὺ ὀτοτοῖ, καὶ αἰαῖ, καὶ ὤμοι μοι. εἰ δ' ἀπ' ἀρχῆς ἐνόουν ὅτι θνητοί τε εἰσιν αὐτοὶ, καὶ ὀλίγον τοῦτον χρόνον ὑποδημησόμενοι τὴν οἴκαδε, ἅπασιν, ὥσπερ ὄναρ ἐγρηγορότες, πρῶτα ὑπὲρ γῆς ἀφέντες, ἔζων τε ἂν σωφρονέστερον, καὶ ἧττον ἠνιῶντο ἀποθανόντες. νῦν δὲ ἐς ἀεὶ ἐλπίσαντες χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν, ἐπειδὰν βλέψας ὁ ὑπηρέτης καλῇ, καὶ ἀπάγῃ, πεδήσας τὴν πυρετὴν, ἢ τὴν φθόην, ἀγανακτοῦσι πρὸς τὸν ἀγγελόν, οὐ ποτε προσδοκήσαντες ἀποσπασθήσεσθαι αὐτῶν. ἢ τί γὰρ οὐκ ἂν ποιήσειεν οἰκίαν σπουδῇ οἰκοδομούμενος, καὶ τοῖς ἐργάταις ὀργιζόμενος, εἰ μάθοι ὅτι ἡ μὲν ἕξις τέλος αὐτῷ· ὁ δὲ, αὖθις βλέπειν τὸν ὄροφον, ἀπιοῖ, τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαύειν αὐτῆς, αὐτὸς μηδὲ δειπνήσας ἅλιος ἐν αὐτῇ; σκῆνος μὲν γὰρ ὁ χαίρων, ὅτι ἄρρενα παῖδα ἔτεκεν αὐτῷ ἡ γυνὴ, καὶ φίλους ἀφ' τοῦτο ἑστιῶν, καὶ τιθώμενος τῷ παιδὶ πάθλους, εἰ ἁπίσαιτο ὡς ἀθλητὴς γυμνάμενος ὁ παῖς τεθνήξεται, ἆρα αἴ σοι δοκεῖ χαίρειν ἐπ' αὐτῷ γυμνάζῳ; ἀλλὰ τὸ αἴτιον, ὅτι τὸν μὲν δύτυχοῦντα ὑπὸ τῷ παιδὶ σκῆνον ὁρᾷ, τὸν τοῦ ἀθλητοῦ πατέρα τοῦ Ὀλύμπια νενικηκότος· τὸν γείτονα δὲ τὸν σκηνοῦντα τὸ παιδίον οὐχ ὁρᾷ, οὐδὲ οἶδεν ἀφ' οἵας αὐτῷ κεφαλῆς σκρέματα. τοὺς μὲν γὰρ πρὸ τῶν ὀρῶν ἀφαφερομένους ὁρᾷς ὅσοι εἰσὶ, καὶ τοὺς ξιφαγείροντας τὰ χρήματα, εἶτα πρὶν ἀπολαῦσαι αὐτῶν καλουμένους, ὑφ' ὧν εἶπον, ὑπόντων ἀγγέλων τε, καὶ ὑπηρετῶν. ΧΑΡΩΝ. ὁρῶ πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἐγὼ σκοπῶ, τί ὃ ἡδὺ αὖθις τοῦτο τὸν βίον, ἢ τί σκῆνός ἐστιν, ὃ στενάζοντες ἀγανακτοῦσιν.

A MER. Atqui ne verbis quidē vllis pro dignitate cōsequi possis, quàm sint ridicula maximè ardua ipsorum studia, & quòd nonnunquā interea dū multa spe aluntur, intereūt, ab optima scilicet morte arrepti: cuius nūcij & ministri, vt cernis, admodum sunt multi, puta febres, tū feruidę, tū frigidę (Latinis veterib. quercerę dictę) tabes pulmonięq; tum gladij, latrocinia, aconita, iudices quoq; ac tyrāni. Et horum nihil omnino mentē eorum subit, tātisper sanè dum conatus eorum feliciter processerint. At si quando sua se spe falsos senserint, tū illud ohe frequens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd si iā inde ab initio secum perpenderent mortales se esse, ac posteaquā paululū hoc temporis in vita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus velut è somno migraturos, profectò & prudentiùs circunspectiúsq; vitam ducerent, & cùm emoriendum esset, minùs angerentur. Nunc autē quia præsenti rerū statu vsuros se perpetuò sperant, cū minister aut vocarit, aut abducere fuerit conatus, irretitos vel febre, vel tabe: stomachātur, & ducenti renituntur, propterea sanè quòd abstrahēdos se è bonis præsentibus ne expectarint quidē. Sed enim quid nō faceret ille, qui domum magno studio ædificādo, operarios vrget, si prospexerit eam quidē finē habituram, ipsum autem se, cùm iamdū fastigium imposuerit, decessurum domo ita relicta hęredi, vt is fruatur, ipse autem miser ne semel quidem in ea cœnet? Iam qui stirpe virili auctus, cōuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe suum, puero imponit: si præsciret puerum septē annos natum emoriturum, nunquid ob prolem tibi videretur gaudio ferri tam immodico? Verùm in caussa est, quòd in eum quidem intuetur, cui in filio res prosperè cadunt, cui patrem esse contingit vel athletę, vel eius qui vicerit Olympia. Vicinum autem, qui natum cremādum effert, non inspicit, neque nouit quo funiculo quámque tenui sibi sit suspensus. Quin & eorum qui de finibus digladiantur, quanta sit turba, vides: & quàm multi coaceruent pecunias, qui tamen antequam ipsis frui liceat, ab imminentibus quos dixi tum nuntiis tum ministris auocantur. CHA. Video isthæc omnia, & mecum ipse cogito quidnam sit eis in vita iucundum, aut quid tandem sit illud quo spoliati, tantopere stomachentur.

MER. Quinetiam ſi ipſorum reges, quos vel omnium feliciſſimos eſſe appareret, introſpiciat quiſpiã diligẽter, nimirũ præterquã quòd inſtabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere triſtia lõgè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot inſidiis, tot iris, tot adulationibus miſeri illi inuoluũtur. Prętermitto & luctus, & morbos, tũ & affectus, qui ex æquo tum vulgo & his dominantur vſque adeò, vt non minoris fuerit & temporis & negotij, horum hîc recẽſere mala, quàm & priuatorum. CH. Tibi ergo ô Mercuri dicere volo, cuinã mortales aſſimiles mihi videantur, atque horũ vita omnis. Vidiſtin' aliquãdo bullas illas in aqua, torrẽte aliquo cum ſtrepitu ſcaturiente exiſtentes? tumores illos inflatos dico, quibus cogitur ſpuma. Earum ſanè quædã ſunt paruæ & exiles, quæ iam ſtatim diſſolutæ euaneſcant. Aliæ verò diutiùs durant, atq; aliis ad ſe coactis vehementer inflantur, ac in maximũ ſurgũt tumorem: tandem & hæ diſſoluuntur omnino, pereúntq;. neque enim ſecus fieri poterit. Hæc tibi hominum vita. Singuli flatu tumeſcunt, ita vt alij ſint maiores, alij autem minores: poſtremò alij quidem momentaneam, móxq; deficientem ſentiant inflationem: alij verò priùs deficiãt, quã omnino conſtituãtur. At omnes deſtrui & euaneſcere neceſſe eſt. ME. Nihil tu quidem infelicius hominũ naturã ſimilitudine expreſſiſti, quã vel ipſe Homerus, qui vniuerſũ mortaliũ genus arborũ foliis cõparat. CH. At cũ tã fragilis ſit eorũ conditio, vides tamẽ vt inuicẽ auidè contendant pro imperiis, pro honoribus, poſſeſſionibuſq; certando: cũ tamẽ ipſos, vniuerſis his poſt ſe relictis, vnico tãtùm obolo onuſtos ad nos venire oporteat. Vis igitur, quoniã in edito cõſiſtimus loco, quã poſſum magna voce acclamando eos adhorter? primum quidem vt à conatibus & ſtultis & vanis abſtineãt: deinde vt mortẽ ſemper præ oculis habẽtes hũc vitæ curſum tranſigãt: in hanc ſententiã verba proclamans: O ſtulti, quid tanto ſtudio in his rebus molimini? Deſiſtite à laboribus: neque enim perpetuò viuetis. Nihil ex his quæ hîc præclara habentur, perpetuum eſt: nec aliquid iſtorum, quum moriendum eſt, ſecum auferre quiſpiam poterit. Quin neceſſe eſt hominem quidem (quiſquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum tranſire manus, ſempérque dominum mutare.

Homo bulla.

Homines arborũ foliis ſimiles

Commonitio Charõtis.

EP. ὦ γοιῶ τοὺς βασιλέας ἤδη τὶς αὐτῶν, οἴσθ' ὑδαιμονέστατον εἶναι δοκοῦσιν ἔξω τῆς ἀβεβαίου, καὶ ὡς φὴς ἀμφιβόλου τῆς τύχης, πλείω τῶν ἡδέων τὰ ἀνιαρὰ εὑρήσεις παρεστῶτα αὐτοῖς, φόβους, καὶ ταραχὰς, καὶ μίση, καὶ ὑποψίας, καὶ ὀργὰς, καὶ χολακείας. τούτοις γὰρ ἅπαντες ξύνεισιν. ἐᾷ πένθη, καὶ νόσους, καὶ πάθη, ὧν ἰσοπαμίας δηλαδὴ ἀρχόντα αὐτῶν. ὅπου δὲ τὰ τούτων πονηρὰ, λογίζεσθαι χαλεπὸς οἷα τὰ τῶν ἰδιωτῶν αὖ εἴη. XA. ἐθέλω γοιῶν σοι ὦ Ερμῆ εἰπεῖν, ᾧ τινι ἐοικέναι μοι ἔδοξαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὁ βίος ἅπας αὐτῶν. ἤδη ποτὲ πομφόλυγας ἐν ὕδατι ἐθεάσω ὑπὸ χρυσῷ τινι καταῤῥάπτοντι αἰσαμώας, ἃς φυσαλλίδας λέγω, ἀφ' ὧν ξωαγείρεται ὁ ἀφρός; ἐκείνων τοίνυν αἱ μὲν τινες μικραί εἰσι, καὶ αὐτίκα ἐκραγεῖσαι, ἀπέσβησαν· αἱ δ' ὅτι πλέον ἀφαρκέσωσι, καὶ προσχωρούσων αὐταῖς τῶν ἄλλων αὖται ὑπερφυσώμεναι, ἐς μέγιστον ὄγκον ἀέρος ἦλθον. εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖναι πάντως ἐξερράγησάν ποτε· ἃ γὰρ οἷόν τε ἄλλως γενέσθαι. τοῦτό ἐστιν ὁ ἀνθρώπων βίος. ἅπαντες ὑπὸ πνεύματος ἐμπεφυσημένοι, οἱ μὲν, μείζους· οἱ δ' ἐλάττους· καὶ οἱ μὲν, ὀλιγοχρόνιον ἔχουσι καὶ ὠκύμορον τὸ φύσημα· οἱ δὲ, ἅμα τῇ ξυρίγγι ἐπαύσαντο. πᾶσι γὰρ οὖν ἀπορραγῆναι ἀναγκαῖον. EP. οὐδὲν χεῖρον σὺ τῷ Ομήρου εἴκασας ὦ Χάρων, ὃς φύλλοις τὸ γένος αὐτῶν ὁμοιοῖ. XA. καὶ ἀληθῆ γε ὄντες ὦ Ερμῆ, ὁρᾷς οἷα ποιοῦσι, καὶ ὡς φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους ἀρχῶν πέρι, καὶ πλούτου, καὶ κτήσεων ἀμυλλώμενοι, ἅτε ἅπαντα καταλιπόντας αὐτοὺς, δεῆσον ἕνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκειν πρὸς ἡμᾶς. βούλῃ οὖν ἐπειδὴ ἐφ' ὑψηλοῦ ἐσμὲν, ἀναβοήσας παμμέγεθες προσαινέσω αὐτοῖς, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ματαίων πόνων, ζῆν δὲ, ἀεὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, λέγων, ὦ μάταιοι, τί ἐσπουδάκατε περὶ ταῦτα; παύσασθε κάμνοντες· οὐ γὰρ ἐς ἀεὶ βιώσεσθε. οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα σεμνῶν, ἀίδιόν ἐστιν. οὐδ' ἂν ἀπάρῃ τις αὐτῶν τι ξυνεπ' ἀποθανών. ἀλλ' ἀνάγκη τὸν μὲν, γυμνὸν οἴχεσθαι· πλὴν οἰκίαν δὲ, καὶ τὸν ἀγρὸν, καὶ τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλων εἶναι, καὶ μεταβάλλειν τοὺς δεσπότας.

εἰ ταῦτα ἢ τὰ τοιαῦτα ὀξ ἐπηκόῳ ἐμβοήσαιμι αὐλοῖς, οὐκ ἀὶ οἴῃ μέγα ὀφεληθῆναι τὸν βίον, ἢ σωφρονεστέρους ἂν γενέσθαι πολύ; ΕΡ. ὦ μακάριε, οὐκ οἶσθα ὅπως αὐλοὺς ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀπάτη δεδετήκασιν, ὡς μηδ' ἂν πνεύσῃ ἔτι δεινοὶ ἀκοῦσαι αὐλοῖς τὰ ὦτα, τοσούτῳ κηρῷ ἔβυσθη αὐτῶν οἷον ὡς Ὀδυσεὺς τοὺς ἑταίρους ἔδρασε δέᾳ τῆς Σειρήνων ἀκροάσεως: πόθεν οὖν ἂν σκῆνοι δυνηθεῖεν ἀκοῦσαι, ἢν καὶ σὺ κεκραγὼς δεῤῥάγῃς, ὅσον γε πρὸς ὑμῶν ἥλιξ δυνάσται, τῦφος σκληρὸν ἡ ἄγνοια ἐργάζεται. πλὴν ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ὀλίγοι, ἃ καὶ δεδεγμένοι τὸν κηρὸν ἐς τὰ ὦτα, τοῖς τλὼ ἀληθοῦς ἀποκλίναντες, ὀξὺ δεδορκότες ἐς τὰ πράγματα, καὶ καταγνωκότες οἷά ἐστιν. ΧΑ. σκοπῶ σκείνοις γοῦν ἐμβοήσαιμι; ΕΡ. τοιγαροῦν τοῦτο λέγε τοῖς αὐλοῖς, ἃ ἴσασιν. ὁρᾷς ὅπως ἀποστάντες τῶν πολλῶν, καταγελῶσι τῶν γιγνομένων, καὶ ὐδαμῇ ὐδαμῶς ἀρέσκονται αὐλοῖς; ἀλλὰ δῆλοί εἰσι δρασμὸν ἤδη βουλεύοντες πρὸ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βίου; καὶ γὰρ μισοῦσι, ἐλέγχοντες αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. ΧΑ. ἄγε ὦ Ἑρμεία· πλὴν πάνυ ὀλίγοί εἰσιν ὦ Ἑρμῆ. ΕΡ. ἰκανοὶ καὶ ὅτι· ἀλλὰ καταβῶμεν ἤδη. ΧΑ. ἐν ἔτι ἐπόθουν εἰδέναι ὦ Ἑρμῆ, καί μοι δεῖξας αὐτό, σὺ τελῇ ἔσῃ τλὼ ταφὴν πεποιηκώς, ταῖς ἀποθήκαις τῶν σωμάτων, ἵνα καταρύσῃσι, κάτω ἄδην. ΕΡ. νὴ ἀλλὰ ὦ Χάρων, καὶ τύμβους, καὶ ταφοὺς καλοῦσι τὰ τοιαῦτα· πλὴν τὰ ταῦτα τῶν πόλεων σκῆνα τὰ χώματα ὁρᾷς, καὶ τὰς στήλας, καὶ πυραμίδας; σκῆνα πάντα νεκροδοχεῖα καὶ σωματοφυλάκια ἐστί. ΧΑ. τί οὖν σκῆνοι στέφανοῦσι τοὺς λίθους, καὶ χρίουσι μύρῳ; οἱ δὲ, καὶ πυρὰν νήσαντες ταῦτα τῶν χωμάτων, καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσί τε ταῦτα τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἷον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέουσιν; ΕΡ. οὐκ οἶδα ὦ πορθμεῦ τί ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν ἅδου. πέπεισμαι δ' οὖν ταῖς ψυχαῖς αἰωρεμπομφούσας κάτωθεν, δεῖπνον μὲν ὡς οἷόν τε ταῦτα πομφούσας τλὼ κρίσσονα, καὶ τὸν καπνὸν, πίνειν γε ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον. ΧΑ. σκεῖνος ἔτι πίνειν ἢ ἐδίδην, ὧν τὰ κρανία ξηρότατα; καίτοι γοῦς εἰμί σοι λέγων ταῦτα, ὁσημέραι καταγνῶναι αὐλοῖς. οἶδ' οὖν εἰ δύναιντ' ἂν ἔτι ἀνελθεῖν ἅπαξ, ὥσπερ οἱ γηγενεῖς;

A Hæc atque eiuſmodi alia ſi vnde exaudiri poſſint, ipſis inclamarem, an non putas vitæ eorum magnæ fore vtilitati, ita vt etiam prudentiores longè inde fieri queant? MER. O beate, neſcis quàm fortiter eos tum ignorantia tum error occupauerit, adeò vt eorum aures ne terebro quidem ampliùs aperire queas, tanta obturarunt cera: haud aliter ac ſociorum aures & Vlyſſes, veritus ne Sirenum cantus exaudirēt. At quinam audire poterint, etiam ſi vocem in tantum intendas, vt rumparis? Nempe quod apud vos obliuionis fons poteſt, idem hîc præſtat ignorantia. Quanquam ſunt in

Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcantur.

B eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad veritatē ipſam declinent, atque in ipſis rebus cernentes acutum, quales ſint agnoſcant. CHA. Vel illis ergo ſolis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ ſciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à vulgi turba ſemoti, rideant quæ alij factitarint? Tum neutiquam conuenit ipſis cum vulgo, adeo vt iam nunc appareat, ipſos fugam è vita ad nos adornare. Verùm omnibus odioſi ſunt, eo quòd iſtorum imperitiam redarguant. CH. Bellè ô generoſi vos: tametſi ô Mercuri, admodum ſunt pauci.

C MER. Vel hos eſſe fuerit ſatis. Sed nunc deſcendamus. CH. Vnum adhuc diſcete deſiderium eſt, quod vbi docueris, perfectam ſanè doctrinam dederis: nam cōtueri geſtio, in quę, cadauera reponāt, dum in terram defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc vocant. Cæterùm tumulos illos ante vrbes vides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum ſunt receptacula, cadauerúmque tentoria. CH. Quid ergo ſaxa illi coronāt, vnguētóque inungunt? alij præ tumulis cōſtructo rogo, ac fouea effoſſa, ſumptuoſas illas exu-

Confutatio opinionis de defunctorum honoribus.

D runt cœnas, & vinū mulſúmque (quantū coniecturis aſſequi poſſum) in ipſas foueas infundunt? M. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: verùm illis perſuaſum eſt, vmbras ab inferis reduces cœnare quidē, vtcunq; liceat, circū nidorem volitando, bibere autē è foueis mulſum. CH. Illos adhuc bibere vel eſitare, quorum caluariæ ſunt aridiſſimę? Atqui ridiculū eſt me tibi hęc dicere, qui quòd quotidie ipſos deducas, probè noſti an vbi ſemel terrā ſubierint, denuo velut poſtliminij iure ad ſuperos remeare queant.

Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negotiis occupatus, ſi eos traiiciendo, nō deducere ſolùm, ſed reducere oporteret, ſi quando vellent bibere. O ſtulti, quę eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus viuentium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quóque pacto ſe res habeant apud nos, vbi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem;
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi: [*Iro:*
Atq; honor vnus adeſt & regi Agamēnoni, &
Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæque pererrant
Aſphodeli campos, confracto vertice cunctæ.

MER. Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſepulchrum tibi volo indicare. Vides illud quod prope mare ſitum eſt? illic Troianum eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœteo. CH. Non magnifica neq; inſignia ſunt monumēta. Verùm celebriores vrbes mihi cōmonſtra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninum ſcilicet, Sardanapali vrbē, Babylonem, Mycenas quoq; tū & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum: nā illinc oriundos multos memini traiicere, adeò vt totis iam decē annis neq; nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidē, ô portitor, iā eſt euerſa, ita vt ne veſtigium eius ſit reliquum, neque vbi ſita fuerit olim, facilè dixeris. Babylō autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmodū nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè cōmonſtrare pudet: omnium verò maximè Ilium: alioquin, vbi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis verſibus has nugas decantare non erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt & ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriuntur, & quod lōgè mirabilius, ſolidi etiā fluuij, ita vt Inachi ipſius in Argo ne monumentum quidem reliquum appareat. CH. Vah, quæ laudes Homere, quámque ſuperba nomina,

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum.
Tum ſtructæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quinā illic dimicant, & quæ pro re ſe mutuò cędunt? MER. Argiuos vides & Lacedæmonios ô Charō, atq; ſenem mortuum Imperatorem Othryadē ſuo ipſius nomine trophæū inſcribentē. CH. At pro quo eis eſt pugna?

Non homines tantū, verùm & vrbes, & propè cuncta mortis obnoxia eſſe.

ἐπεὶτοι καὶ παγγέλοια αὖ ὦ Ἑρμῆ ἔπαθον, οὐκ ὀλίγα τοιαῦτα ἔχων, εἰ ἔδει μὴ καταγὼν μόνον αὐθις, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀναγὼν πολλάκις. ὦ μάταιοι, τῆς ἀνοίας· οὐκ εἰδότες ἡλίκοις ὅροις διῄρηται τὰ νεκρῶν καὶ τὰ ζώντων πράγματα· καὶ οἷα τὰ παρ' ἡμῖν ἐστι καὶ ὅτι

Κάτθανε μὲν ὁμῶς ὅ,τ' ἄτυμβος αἰνὴρ, ὅστ' ἔλλαχε τύμβου,
Ἐνθ' ἰὴ τιμὴ Ἰφθιμείων τ' Ἀγαμέμνων·
Θερσίτῃ δ' ἴσος Θέτιδος παῖς ἠυκόμοιο.
Πάντες δ' εἰσὶν ὁμῶς νεκύων ἀμαυρὰ κάρηνα, (μῶνα.

Γυμνοί τε, ξηροί τε, κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶ-

ΕΡ. Ἡράκλεις, ὡς πολὺ τὸν Ὅμηρον ἐπῄνεσας. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέμνησάς με, θέλω σοι δεῖξαι τὸν τοῦ Ἀχιλλέως τάφον. ὁρᾷς τὸν ὑπὲρ τῇ θαλάττῃ; Σίγδον μὲν ἐκεῖνο ὁ Τρωϊκόν· αἰπὺ δέ, ὁ Αἴας τέθαπται ἐν τῷ Ροιτείῳ. ΧΑ. ὦ μεγάλοι ὦ Ἑρμῆ οἱ τάφοι. ταῖς πόλεσι ταῖς ὀπισήμοις ἤδη δεῖξόν μοι, αἳ κάτω ἀκούομεν· τὴν Νῖνον τὴν Σαρδαναπάλου, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Μυκήνας, καὶ Κλεωνάς, καὶ τὴν Ἰλιον αὐτήν. πολλοὺς γοῦν μέμνημαι διαπορθμεύσας ἐκεῖθεν, ὡς δέκα ὅλων ἐτῶν μηδὲ νεωλκῆσαι, μηδὲ διαψύξαι ὁ σκαφίδιον. ΕΡ. Ἡ Νῖνος μὲν ὦ πορθμεῦ ἀπόλωλεν ἤδη, καὶ σοὶ οὐδὲν ἴχνος ἐπὶ λοιπὸν αὐτῆς· ἀδ' αὐείπῃς ὅπου πότ' ἦν. ἡ Βαβυλὼν δέ σοι ἐκείνη ἐστὶν, ἡ πύργος, ἡ τὸν μέγαν περίβολον, ἡ μεγαπολὺ καὶ αὐτὴ ζητησιμωτέρα, ὥσπερ ἡ Νῖνος. Μυκήνας δὲ, καὶ Κλεωνάς, αἰσχύνομαι δεῖξαί σοι· καὶ μάλιστα ὁ Ἰλιον. ἀποπίπτεις γὰρ οἶδ' ὅτι τὸν Ὅμηρον κατελθών, ὑπὲρ τῆς μεγαληγορίας τῶν ἐπῶν. πλὴν ἀλλὰ πάλαι μὲν ἦσαν εὐδαίμονες, νῦν δὲ τεθνήκασι καὶ αὗται. ἀποθνήσκουσι γὰρ ὦ πορθμεῦ καὶ πόλεις, ὥσπερ ἄνθρωποι· καὶ ὁ ποταμὸς δὲ ὀλιγοχρονιώτερος, καὶ ποταμοὶ ὅλοι. ἴναχον οἶμαι οὐδὲ πάφος ἐν Ἄργει ἔτι καταλείπεται. ΧΑ. παπαῖ τῶν ἐπαίνων Ὁμηρε, καὶ τῶν ὀνομάτων, Ἰλιον, ἰρὴν, καὶ εὐρυάγυιαι· καὶ εὐκτιμένας Κλεωνάς. ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν λόγων, τίνες εἰσὶν οἱ πολεμιῶντες ἐκεῖνοι, ἢ ὑπὲρ τίνος ἀλλήλοις φονεύουσιν; ΕΡ. Ἀργείους ὁρᾷς ὦ Χάρων, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τὸν ἡμιθνῆτα ἐκεῖνον στρατηγὸν Οθρυάδην, τὸ ὄπισθεν ἐπιγράφοντα τὸ ἔπαθλον τῷ αὑτοῦ ὀνόματι; ΧΑ. ὑπὲρ τίνος δ' αὖθις ὦ Ἑρμῆ ὁ πόλεμος;

μος; ΕΡ. Ὑπὲρ τοῦ πεδίου αὐτοῦ, ὃν ᾧ μάχονται. ΧΑ. ὦ τῆς ἀνοίας, οἵτινες οὐκ ἴσασιν ὅτι καὶ ὅλην τὴν Πελοπόννησον ἕκαστος αὐτῶν κτήσωνται, μόγις ἂν ποδιαῖον λάβοιεν τόπον παρὰ τοῦ Αἰακοῦ. ὃ γὰρ πεδίον τοῦτο, ἄλλοτε ἄλλοι γεωργήσουσι, πολλάκις ἐκ βάθρων ὃ ἕλκυσον ἀναστάντες τῷ ἀρότρῳ. ΕΡ. ἔστω μὴν ταῦτα ἕξει. ἡμεῖς δὲ, καταβάντες ἤδη, καὶ κατ' ἀγέλας θέμενοι αὖθις τὰ ὄρη, ἀπαλλαττώμεθα, ἐγὼ μὲν καθ' ἑαλίνου, σὺ δ' ὅτι ὀρθμεῖον· ἥξω δέ σοι μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς νεκρικολῶν. ΧΑ. οὕτω ἐποίησας ὦ Ἑρμῆ· εὐεργέτης ἀεὶ ἀναγεγράψῃ. ὠνάμην δέ τι καὶ ἐγὼ σοῦ τῆς ἀποδημίας. οἷα ὄντα τὰ τῶν κακοδαιμόνων ἀνθρώπων πράγματα, βασιλῆς, πλίνθοι χρυσαῖ, ἑκατόμβαι, μάχαι· Χαρώνου δὲ, οὐδεὶς λόγος.

A MERCVR. Pro eo ipso agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam, qui haud sciunt se, etiãsi nunc quisque eorum totam Peloponnesum possideat, vnius tamen vix pedis locum ab Æaco accepturos. Campum autem aliàs alij colent, sæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulso. MERC. Hæc quidem hoc modo se habebunt. At nos iam hinc descendamus, ac montibus his in suas sedes repositis regrediamur, ego quidem quò sum ire iussus, tu verò ad nauem. Equidem post paulùm veniam & ipse tibi vmbrarum gregem mecum adducens. B CH. Probè fecisti ô Mercuri, atque in eorum album adscribêris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoscam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimùm sum adiutus. O qualia infelicium hominũ studia! Reges, lateres aurei, magnifica sacrificia, prælia: Charontis autem nulla habetur ratio.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ.

DE SACRIFICIIS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc sermone Lucianus vanitatem & superstitionem hominum circa colendos deos, vt qui primùm de diis impia quædam opinentur ac sentiant. Deinde eosdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis, prosequantur. Propositio est, ridicula esse ea quæ homines tum sentiunt de Dijs, tum circa illorum cultũ faciunt. Id confirmat expositione primùm earum opinionum quæ de dijs traduntur, quam veluti caussam superstitionis istius esse ostendit: Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò, ineptijs istis anteire indicat, vti solent. Et hunc quasi quendã effectum ex superioribus opinionibus sequi, videtur velle intelligere.

A Μὲν δὴ ἐν ταῖς θυσίαις οἱ μάταιοι πρόπολοι, καὶ ταῖς ἑορταῖς, καὶ προσόδοις τῶν θεῶν, καὶ ἃ αἰτῶσι, καὶ ἃ εὔχονται, καὶ ἃ γιγνώσκουσι περὶ αὐτῶν, οὐκ οἶδα εἴ τις οὕτω κατηφὴς ἐστὶ, καὶ λελυπημένος, ὅστις ἂ γελάσεται τὴν ἀβελτηρίαν ὑποβλέψας τῶν δρωμένων. καὶ πολύ γε οἶμαι πρότερον τὸ γελᾶν πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσει, πότερον θύσεσθαι αὐτοὺς χρὴ καλῶν, ἢ τοὐναντίον θεοῖς ἐχθροὺς, καὶ κακοδαίμονας, οἵτινες οὕτω ταπεινόν, καὶ ἀγλυνὲς τὸ θεῖον ὑπειλήφασιν,

C NImuero si quis recensere velit quæ stultissimi mortales factitant in sacris, in festis diebus, in adeundis salutandisque diis: tum quas res ab illis petant, quæ vota faciant, cuiusmodi sint quæ de illis sentiunt statuúntque: equidẽ haud scio, sítne quisquam animo curis ita confecto, vsque adeò mœsto, quin risurus sit vbi perpẽderit negotij tum absurditatem, tũ amentiã. At multo antequã ridere incipiat, opinor secũ illud expendet, vtrùm pios istos appellari cõueniat, an cõtrà diis inimicos, atq; infelices, ac Genios malos, qui quidẽ numen ipsũ rem vsque adeo humilẽ atq; abiectã existimãt esse,

vt humanis egeat obſequiis, vtque adulatione capiatur ac gaudeat: rurſum vt ſtomachetur, atque iracundè ferat, ſi negligatur. Nam Ætolica illa mala, ſimúlque Calydoniorum calamitates, tótque hominũ cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta eſſe prædicãt, quæ videlicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non eſſet ad ſacrificium adhibita. Vſqueadeo nimirũ altè dolor hic animo illius inſederat, quòd ſacris epulis eſſet fruſtrata. Quin illam iam mihi videre videor, vt erat id temporis, in cœlo ſolitariam, reliquis diis ad Oenei conuiuiũ profectis foras, miſeris modis gerentem ſeſe, ac miſerabiliter eiulãtem, quòd ab eiuſmodi feſto eſſet abfutura. Contrà Æthiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, ſi modò Iupiter illis gratiam referret pro humanitate quã in initio poëmatis Homerici in ipſum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptũ, idq; quum reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium veniret. Vſqueadeo nihil, vt apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: verùm ſua bona vendunt mortalibus: atque emere quidẽ ab illis licet omnia, puta bonam valetudinem, bucula: diuitias, bobus quatuor: tum regnum bobus centum: præterea ſoſpitem ab Troia in Pylũ reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium trãſmittendi facultatẽ, regia puella. Nam alius quidam, ne id tẽporis vrbs caperetur, à Minerua mercatus eſt bobus duodecim, ac peplo. Veriſimile eſt autem eſſe præterea quędã, quę vel gallo vel corolla, vel ſolo thure ab illis redimi queãt. Hęc igitur quũ non ignoraret, opinor, Chryſes ille, vtpote tũ ſacerdos, tum ſenex, diuinarumq; rerũ egregiè peritus, poſteaquã re infecta rediſſet ab Agamẽnone, tanquã qui pridem Apollini mutuum dediſſet beneficium, ita nũc imputat ac repoſcit vicem, quin cõuiciatur etiam propemodum, nempe quum ſic ait: Equidem Apollo egregie, templũ tuum, quum id temporis adhuc eſſet incoronatũ, ſępenumero coronis ornaui, deinde tã multas tibi in aris adoleui coxas taurorũ pariter atque caprarũ: at tu cõtrà me negligis, quum huiuſmodi patiar iniurias: próque nihilo ducis hominẽ bene de te meritũ. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus eſt, vt protinus arrepto arcu, ac ſupra nauium ſtationem ſeſe collocans, peſtem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis.

A ὥστε εἰ) αἰθιόπων ὁδὸς, ἢ κληθησόμενον ἥδεσθαι, & ἀγανακτεῖν ἀμελουμένων. τὰ γοῦν Αἰτωλικὰ πάθη, ἢ τὰς τῶν Καλυδωνίων συμφορὰς, ἢ τοὺς τοσούτους φόνους, ἢ τὸν Μελεάγρου ὄλεθρον, πάντα ταῦτα ἔργα φασὶν εἶ) τῆς Ἀρτέμιδος, μεμψιμοιρούσης ὅτι μὴ προεπήφθη τοῖς θεοῖς τὴν θυσίαν ἐπὶ τοῦ Οἰνέως· ὅπως ἄρα βαθέως καθίκετο αὐτῆς ἡ τῶν ἱερείων ὀλιγωρία. καὶ μοι δοκεῖ ὁρᾶν αὐτὴν ἐν τῷ ὑρανῷ τότε μόνην, τῶν ἄλλων θεῶν ἐν Οἰνέως πεπορευμένων, ὀλίγα ποιοῦσαν, καὶ ἀθλιάζουσαν, οἵας ἑορτῆς ἀπολειφθεῖσαν). τοὺς B δ' αὖ Αἰθίοπας, καὶ μακαρίους, & τελεσυδαίμονας εἴποι τις ἄν, εἴγε ἀπομνημονεύοι τὸ χαίρειν αὐτοῖς ὁ Ζεύς, ἐπὶ ἐν ἀρχῇ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως τοῖς αὐτὸν ἐπεδείξαντο, δώδεκα ἐξῆς ἡμέρας ἑστιάσαντες, καὶ ταῦτα, ἐπαγόμενον καὶ τοὺς ἄλλους θεούς. ὅπως οὐδὲν ὡς ἔοικεν ἀμιαθῆ ποιοῦσιν, οὐ ποιοῦσιν. ἀλλὰ πωλοῦσι τοῖς δι' ἀθέρος τἀγαθὰ, & ἔνεστι ὠρίασθαι παρ' αὐτῶν, τὸν μὲν, ὑγιαίνειν, εἰ τύχοι, βοῶν τὸν ἕ, πλουτεῖν, βοῶν τεττάρων· τὸν δὲ, σῶον ἐπανελθεῖν ὀξ C Ιλίου ἐς Πύλον, ταύρων ἐννέα· καὶ ὃ οὐκ ἔστ' Αὐλίδος ἐς Ἴλιον διαπλεῦσαι, παρθένα βασιλικήν. ὁ μὲν γὰρ ἑκατόμβη ὃ μὴ ἀλῶναι τότε τὴν πόλιν ἐωρίατο βοῶν δώδεκα, καὶ πέπλῳ. εἰκάζειν ἔστι καὶ ἄλλα τινὰ εἶ), καὶ ἀλεκτρυόνος, & τεφάνῳ, καὶ λιβανωτοῦ μόνου παρ' αὐτοῖς ὠνία. ταῦτα ἔοικε καὶ Χρύσης ὑποψάλλων, ἅτε ἱερεὺς καὶ γέρων, & τὰ θεῖα σοφός, ὑπ' ἀπορίας ἀπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς αὖ & προδόντος τὰ Ἀπόλλωνι τὴν χάριν, δικαιολογεῖται, & ἀπαιτεῖ τὸν ἀμοιβὸν, & μόνον οὐκ ἐνδάλλει, λέγων· ὦ βέλτιστε D Ἀπολλον, ἐγὼ μὲν σὸν τὸν νεὼν, τέως ἀστεφάνωτον ὄντα, πολλάκις ἐστεφάνωσα· & τοσαῦτά σοι μηρία ταύρων καὶ αἰγῶν ἔκαυσα ὑπὲρ τὸν βωμόν· σὺ δ' ἀμελεῖς μου τοιαῦτα πεπονθότος, καὶ παρ' οὐδὲν τίθεσαι τὸν ἐμὸν ἀγέρατον. τοιγαροῦν ὅτου κατεδυσώπησεν αὐτὸν ἐν τῷ λόγῳ, ὥστε ἁρπασάμενος τὰ τόξα, καὶ ἐπὶ τὸ νεὼ καθίσας ἑαυτὸν, κατετόξευσε τῶν λοιμῶν τοὺς Ἀχαιοὺς αὐτοῖς ἡμιόνοις καὶ κυσίν.

ἐπεὶ δ' ἅπαξ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐμνήσθην, A βούλομαι καὶ τἄλλα εἰπεῖν, ἃ περὶ αὐτοῦ οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων λέγουσιν, οὐχ ὅσα περὶ τοὺς ἔρωτας ἐδυστύχησεν, οὐδὲ τοῦ Ὑακίνθου τὸν φόνον, οὐδὲ τῆς Δάφνης τὴν ὑποψίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν Κυκλώπων θανάτῳ, καὶ ξυσχασθεὶς, ἀφ' οὗτο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεπέμφθη ἐς γῆν, ἀνθρωπίνῃ χρησάμενος τῇ τύχῃ. ὅτε δὲ καὶ ἐθήτευσεν ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς Ἀδμήτου, καὶ ἐν Φρυγίᾳ παρὰ Λαομέδοντι, παρὰ τούτῳ μὲν γε οὐ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀμφότεροι πλινθεύοντες ὑπὲρ B ἀποδείας, καὶ ἐργαζόμενοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οὐδὲ ἐτελῆ τὸν μισθὸν ἐκομίσαντο παρὰ τοῦ Φρυγὸς, ἀλλὰ πεφεύξεται αὐτοῖς πλέον ἢ τριάκοντά φασι δραχμὰς Τρωϊκάς. ἢ γὰρ οὐ ταῦτα συμβολοῦσιν οἱ ποιηταὶ περὶ τῶν θεῶν, καὶ πολὺ τούτων ἱερώτερα, περί τε Ἡφαίστου, καὶ Προμηθέως, καὶ Κρόνου, καὶ Ῥέας, καὶ σχεδὸν ὅλης τῆς τοῦ Διὸς οἰκίας; καὶ ταῦτα, παρακαλέσαντες τὰς Μούσας συνῳδοὺς ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπῶν, ὑφ' ὧν δὴ ἔνθεοι γιγνόμενοι, ὡς τὸ εἰκὸς, ᾄδουσιν, C ὡς ὁ μὲν Κρόνος, ὅπῃ ταχιστὰ ἐξέτεμε τὸν πατέρα τὸν Οὐρανὸν, ἐβασίλευσέ τε ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ τέκνα κατήσθιεν, ὥσπερ ὁ Ἀργείος Θυέστης. ὕστερον δὲ ὁ Ζεὺς κλαπεὶς ὑπὸ τῆς Ῥέας ὑποβαλλομένης τὸν λίθον, ἐς τὴν Κρήτην ἐκτεθεὶς, ὑπ' αἰγὸς ἀνετράφη, καθάπερ ὁ Τήλεφος ὑπ' ἐλάφου, καὶ ὁ Πέρσης Κῦρος ὁ πρότερον, ὑπὸ τῆς κυνός. Εἶτα ἐξελάσας τὸν πατέρα, καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον καταβαλὼν, αὐτὸς ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἔγημε δὲ πολλὰς μὲν ἄλλας, ὑστάτην D δὲ, τὴν Ἥραν τὴν ἀδελφήν, κατὰ τοὺς Περσῶν τοῦτο καὶ Ἀσσυρίων νόμους. ἐρωτικὸς δὲ ὢν, καὶ εἰς Ἀφροδίσια κεχυμένος, ῥᾳδίως ἐνέπλησε παίδων τὸν οὐρανόν. τοὺς μὲν, ἐξ ὁμοπατρίων ποιησάμενος· ἐνίοις δὲ καὶ νόθοις ἐκ τῶν θνητῶν καὶ ὑπηγείου γένους· ἄρτι μὲν, ὁ γυναῖκας μεταβαλλόμενος χρυσίον· ἄρτι δὲ ταῦρος, ἢ κύκνος, ἢ ἀετός· καὶ ὅλως, ποικιλώτερος αὐτοῦ Πρωτέως. μόνην δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἔφυσεν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, ὑπ' αὐτὸν ἀτεχνῶς τὸν ἐγκέφαλον συλλαβών.

Sed quoniam de Apolline incidit mētio, referam de eodem & alia quæ de illo sapientes isti tradunt, nō illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit, nō Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam: verùm quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum vt è cœlo in terram demitteretur, humana iam sorte vsurus, nostrísque malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodū in Thessalia mercenariam operam suam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud solus, verùm cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres cōponerent, ínque construēdis mœnibus operam præstarent. Ac ne mercedē quidem solidam à Phryge illo tulerunt, verùm debebat illis adhuc de summa, vt ferunt, plus triginta drachmas Troiani numismatis. Quid enim? an non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rhea, deniq; de vniuersa fermè Iouis familia? ídque inuocatis vt adsint canentibus, in exordio poëmatū, Musis: à quibus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quædam cantāt, quemadmodum Saturnus vt primùm Cœlū patrē suū execuisset, ipse in eo regnauerit, deinde liberos suos deuorarit sicuti ferūt fecisse & Argiuum illū Thyestem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, saxum pueri loco subiiciente, in Cretam sit ablegatus, atque inibi à capella nutrice sit alitus, itidem videlicet vt Telephus à cerua, Cyrus Persa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Postea quemadmodum expulso patre atque in vincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores cōplureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanā, ídque iuxta Persarum & Assyriorum institutū. Tum autē quòd esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilè cœlum liberis expleuerit: quorum alios ex suæ sortis deabus crearit: alios cōtrà nothos ex mortali terrestriq; genere sustulerit: quum interim generosus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quā vel Proteus ipse. Porrò Mineruam è suo ipsius capite progenuit, hāc planè sub ipso cerebro cōplexus.

Nam Bacchum imperfectum adhuc (vt aiunt) è matre etiamnum conflagrante surreptũ, in suum femur illatum defodit: deinde vrgente partu execuit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canũt. Nempe hanc citra virilem cõgressum subuentaneo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atque eum quidem non admodum fortunatum, verùm excusorẽ ac fabrum ærarium: quique perpetuò tũ in igni, tum in fumo versetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur: tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esset è cœlo. Quòd ni Lẽnij pro sua bonitate eũ, dum adhuc ferretur in aëre, suscepissent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanquam quę de Vulcano narrant, toleranda videantur. Cęterùm de Prometheo cui nõ cognitũ est quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit? Si quidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intẽpestiua, deinde tã multorum mater deorum, dũ pueros adhuc adamat, eósque zelotypia prosequitur, dúmque Attin ipsum leonibus secũ circũuectat, præsertim quum iam vtilis esse non queat. Itaque quînam posthac vitio vertat aliquis vel Veneri quòd adulteretur, vel Dianæ quòd ad Endymionẽ frequenter medio è cursu diuertẽs descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cœlum conscendamus, poëtico illo more subuolantes: ea nimirũ via, quam vnã pariter cum Homero Hesiodus cõmonstrat, contemplaturi quem in modũ singula apud illos sint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinsecus sit ferreum, vel ab Homero, qui id ante nostrã ætatem dixit, audiuimus. Quod si superas, ac sublato paulum capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum peruenieris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihilque vsquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum vndique aureum. Cæterùm introgrediẽti, primo loco mansitant Horę: quippe portas seruãt:

A τὸν μὲν γὰρ Διόνυσον ἡμιτελῆ φασιν ἐκ τῆς μηδοῦς ἔτι κυομένης, ἁρπάσας, ἐς τὸν μηρὸν φέρων κατώρυξε, κἄπα ἐξέτεμε, τῆς ὠδῖνος ἐπιστάσης. ὅμοια δὲ τούτοις ἐς περὶ τῆς Ἥρας ἄδουσιν, ὡὼ τῆς τοιᾶς τὸν ἄνδρα ὁμιλίας, ἐπωνείμιον αὐτῷ παῖδα γεννῆσαι τὸν Ἥφαιστον, ἢ μᾶλλα δύστυχῆ τῶτον, ἀλλὰ χαίλαυσον, καὶ χαλκέα, καὶ πυρίτιν, καὶ ἐν καπνῷ ὃ πᾶν βιοῦντα, καὶ ἀσθενῆρων ἀνάπλεων, οἷα δὴ καμινευτῆν, καὶ οὐδὲ ἄρτιον τὼ πόδε· χωλεύειν γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τῆς πτώματος, ὁπότε ἐρρίφη ἐπὶ τῆς Διὸς ὀξὺ θεσπεσίου. καὶ εἰ μὴ οἱ Λήμνιοι καλῶς ποιοῦντες, ἔτι φερόμενον αὐτὸν ὑπεδέξαντο, ἐτεθνήκει ἂν ἡμῖν ὁ Ἥφαιστος, ὥσπερ ὁ Ἀστυάναξ ἀπὸ τοῦ πύργου καταπεσών. καίτοι τὰ μὲν Ἥφαίστου, μέτεισι. τὸν δὲ Προμηθέα, τίς οὐκ οἶδεν οἷα ἔπαθε, διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλανθρωπος ἦν; καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτον ἐς τὴν Σκυθίαν ἀγαγὼν ὁ Ζεύς, ἀνεσταύρωσεν ὑπὲρ τῆς Καυκάσου. καὶ τὸν ἀετὸν αὐτῷ προσκαθίσας ὃ ἦπαρ ὁσημέραι κολάφοντα. οὗτος μὲν οὖν ἐξετέλεσε τὴν καταδίκην. ἡ Ῥέα δὲ (χρὴ γὰρ ἴσως καὶ ταῦτα εἰπεῖν) πῶς οὐκ ἀσημόνως, καὶ δηνεκὲς πονεῖ, γραῦς μὲν ἤδη καὶ ἐξωρος οὖσα, καὶ τοσούτων μήτηρ θεῶν, παιδεραστοῦσα δ' ἔτι, καὶ ζηλοτυποῦσα, καὶ τὸν Ἄττιν ὑπὲρ τῶν λεόντων φέρουσα· καὶ ταῦτα, μηκέτι χρήσιμον εἰ) δυνάμενον; ὥστε πῶς ἂν ἔτι μέμφοιτό τις ἢ τῇ Ἀφροδίτῃ, ὅτι μοιχεύεται· ἢ τῇ Σελήνῃ τοῦς τὸν Ἐνδυμίωνα καταιούσῃ πολλάκις ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ; φέρε ἤδη τούτων ἀφέμενοι τὸν λόγων, ἐς αὐτὸν ἀνέλθωμεν τὸν οὐρανὸν, ποιητικῶς ἀναβαίνοντες καὶ τοῖς αὐτοῖς Ὁμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ ὁδὸν, καὶ θεασώμεθα ὅπως ἕκαστον διακεκόσμηται τοῦ αἰῶνος· καὶ ὅτι μὲν χαλκοῦς ἐστι τὰ ἔξω, καὶ τοῦτο ἡμῖν τὸ Ὁμήρου λέγοντος ἠκούσαμεν. ὑπερβαίνοντι δὲ καὶ ἀναχύσαντι μικρὸν ἐς ὃ αἰῶν, καὶ ἀτεχνῶς ὅτι τοῦ νοητοῦ γλυκυτέρῳ, φῶς τε λαμπρότερον φαίνεται, καὶ ἥλιος καθαρώτερος, καὶ ἄστρα λαμπρότερα, καὶ ὃ πᾶν, ἡμέρα, καὶ χρυσοῦν ὃ δάπεδον. ἐπὶ δὲ τούτοις, τοῦτον μὲν οἰκοῦσιν αἱ Ὧραι· πυλωροῦσι γάρ·

ἔπειτα δὲ, ἥ Ἶρις, καὶ ὁ Ἑρμῆς, ὄντες ὑπηρέται, καὶ ἀγγελιαφόροι τοῦ Διὸς· ἔξης δὲ, τοῦ Ἡφαίστου ὁ χαλκεῖον αὐλὰ μεγα πάσης τέχνης· μετὰ δὲ, αἱ τῶν θεῶν οἰκίαι, καὶ τοῦ Διὸς ἡ βασίλεια. ταῦτα πάντως περικαλλῆ τοῦ Ἡφαίστου κατασκευάσματος. οἱ δὲ θεοὶ πρὸ ζυγοῦ καθήμενοι, (τρέπει γὰρ οἶμαι αὐτὸ ὄντα μεγαλήγορα) ἀποσκοποῦσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ πάντη περιβλέπουσιν ὑπερκύπτοντες, εἴ που ἴδοιεν καπνὸν αἰθαλόμενον, ἢ ἀναφερόμενόν τι ἡδύοσμον, ἐλιασόμενόν τε καπνῷ. καὶ μήν ἥβη τις, ἀνωχωῦται πάντες, ὑπερχεόμενοι τὸν καπνὸν, καὶ ὃ αἷμα πίνοντες τῶν βωμῶν περιχεόμενον, ὥσπερ αἱ μῦαι. ἐν δὲ οἰκήσεσι ὧδε, νέκταρ καὶ ἀμβροσία ὁ δεῖπνον. πάλαι μὲν οὖν καὶ ἄνθρωποι συνῆσθιόν τε, καὶ συνέπινον αὐτοῖς, ὁ Ἰξίων, καὶ ὁ Τάνταλος· ἐπεὶ δὲ ἦσαν ὑβρισταὶ, καὶ λάλοι, ἀκόρεστοι μὲν ἐπὶ τοῖς παροῦσι κολάζονται. ἀθάνατος δὲ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἐστὶν ἀπόρρητος ὁ θάνατος. τοιοῦτος ὁ βίος τῶν θεῶν. τοιγαροῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι συνάδουσι τούτοις ἐν ἀκόλουθα τοῖς θρησκείας ὑπιτηδεύουσι. ἐστὶ γοῦν μὲν ὕλας ἀποτέμνοντες, καὶ ὄρη ἀνέθεσαν, καὶ ὄρνεα καθιέρωσαν, ἐστὶ τὰ φυτὰ ἐπεφήμισαν ἑκάστῳ θεῷ. μήτε γὰρ ἀνάθημοι καὶ ἔθνη, οἴκουσι, καὶ πολίσματα αὐτῶν ἀποφαίνουσιν· ὁ μὲν Δελφὸς, τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐστὶ ὁ Δήλιος· ὁ δὲ Ἀθηναῖος, τῆς Ἀθηνᾶς. μαρτυρεῖται γοῦν τὴν οἰκειότητα τοῦ ὀνόματος. καὶ τὴν Ἥραν ὁ Ἀργεῖος· καὶ ὁ Μυγδόνιος, τὴν Ῥέαν· καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὁ Πάφιος. οἱ δὲ ἀπὸ Κρήτης, ἐν γένεσθαι πρὸ αὐτοῖς, οὐδὲ θανεῖν μόνον τὸν Δία λέγουσι, ἀλλὰ ἐστὶ τάφον αὐτοῦ δεικνύουσι. καὶ ἡμεῖς ἄρα τοσοῦτον ἤπατώμεθα χρόνον, οἰόμενοι τὸν Δία βροντᾶντα, καὶ ὕειν, καὶ πάλλα πάντα ὑπιτελεῖν· ὁ δὲ, ἐλέλησθο πάλαι τεθνεώς, καὶ κρησὶ τεθαμμένος. ἔπειτα δὲ ναοὺς ἐγείραντες, ἵν' αὐτοῖς μὴ ἄοικοι, μηδὲ ἀνέστιοι δόξειεν εἶναι, εἰκόνας αὐτῶν ἀπεικάζουσι, παραπλησίους ἢ Παξιτέλει, ἢ Πολυκλείτῳ, ἢ Φειδίᾳ. οἱ οὐκ οἶδ' ὅπως ἰδόντες, μὰ πλάττουσι γενείτην μὲν τὸν Δία, παῖδα δ' ἐς ἀεὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἑρμῆν ἀγενείτην, καὶ Ποσειδῶνα κυανοχαίτην, καὶ γλαυκῶπιν τὴν Ἀθηνᾶν.

A Post eas Iris, ac Mercurius: vtpote ministri, ac Iouis internũcij: Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio: Postea deorũ ædes, ac Iouis ipsius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus sit. At verò dij iuxta Iouem assidentes (cõuenit enim opinor, vt in supernis illis sedibus magno strepitu fastúque viuatur) in terram despiciunt, & quoquoversum intẽto capite circunspectant, sicunde subuolãtem ignem videãt, aut nidorem in aëre surgentem, circáque fumum rotantem sese. Quòd si quis fortè sacrum faciat, epulãtur omnes, fumo inhiantes, ac muscarum in morem sanguiB nem exugentes circũ aras effusum. Alioqui si domi cibum capiant, nectare atque ambrosia victitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti, vnáque cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: verùm illi quoniam vim & raptum pararẽt, essẽntque futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas luũt. Porrò reliquo mortalium generi cœlum iam inaccessum est, atque occultũ. Et in hunc quidem modũ viuitur à diis. Proinde videlicet etiã mortales ipsi in colendis illis consimilia quædã atque istis consenC tanea moliũtur. Nam primùm lucos illis attribuerũt, tum & mõtes dicarunt, præterea aues cõsecrarunt, deinde suam cuique arborem assignarunt. His factis per regiones illos distributos colunt, eósque velut in ciuitatem suam receptant, nempe Apollinem Delphi Deliique; Mineruam Athenienses: quæ quidem Græcis Athena dicta, vel ipso vocabulo se ei Reipubl. familiarem esse testatur: Argiui Iunonem: Mygdonij Rheam: Venerem Paphij. Rursum autem Cretenses Iouem affirmant non modò vixisse apud sese, nutritúmque fuisse: verùm etiã sepulchrum illius ostendunt. At nos scilicet interim D tã multis iam seculis fallimur, qui quidẽ opinemur Iouẽ tonare, pluere, reliquáq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuisse defunctum, & apud Cretenses sepultum. Deinde verò phanis in honorẽ illorum erectis, ne tectis videlicet aut penatibus careãt, formas illorum exprimũt, adhibito ad id vel Praxitele, vel Polycleto, vel Phidia. At hi quidem artifices haud scio vbinam visam eorum effigiem repræsentant. Ac Iouem quidem barbatũ fingunt, Apollinẽ verò semper puerum, Mercurium iam pubescentem, primámque ducẽtem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæsiis oculis Mineruã.

Hactenus opiniones vanas de diis recensuit, tanquam causam superstitionis Iã & hominũ ineptias circa cultum & religionẽ tam quam effectum describit.

Attamẽ qui tẽpla ingrediuntur, non iam arbitrantur ſeſe videre vel ebur ab Indis aduectum, vel è Thracum venis effoſſum aurum: verùm ipſum Saturni Rheæque filium à Phidia in terram hoſpitem adductum, iuſſum Piſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorẽ aſſiſtere: ídque hoc contentum præmio, boniq; conſulẽtem, ſi intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, deſignatis ſacrorum ſeptis, puris vaſis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, caprã caprarius. eſt qui thus, eſt qui placentulã offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, vt dexteram duntaxat ſuã ipſius exoſculetur. Iam verò quum immolant (nã ad illos redeo) primùm ſertis coronãt pecudem, multóque antè explorãt num legitima ſit, & ſacris idonea: ne quid fortè mactent ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, benéque (ſicuti licet cõiicere) ominatam, denique voce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentẽ. Quis verò non facilè cõiectet gaudere deos quum iſta ſpectẽt? Quin & in frõtiſpicio poſita ſcriptura denuntiat, ne quis intra pura vaſa conſiſtat, qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe sãguine fœdatus, neque aliter quàm Cyclops ille pecudem incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorẽ aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragénſque quod ad pietatẽ, ſacrorúmq; ritũ pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cum pelle deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur, atq; in ipſum vſq; cœlum ſubuectus, paulatim diffunditur. Iam verò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis, vt quas viles atque humiles exiſtimẽt, ipſos homines mactant Dianæ, atq; eo ritu deam placãt. Verùm hæc fortaſſis modeſta videantur, cumq; his ea quæ factitant Aſſyrij, quæ Phryges, quæ Lydi: verùm ſi in Ægyptũ proficiſcaris, ibi demum, ibi videbis permulta religioſa, planéque cœlo digna: puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimum facie canina: Panem verò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, aliũ Crocodilum, alium etiã Simiam. Quòd ſi his quoq; de rebus

Quò planè pernoſſe queas, didiciſſe libebit,

complureis ſophiſtas audies, tum ſcribas

A ὅμως δ' οὖν οἱ παιόντες ἐς τὸν νεών, ὅτε τὸν ἐξ Ινδῶν ἐλέφαντα ἐπὶ οἴονται ὁρᾶν, ὅτε δ' οὐκ τῆς Θράϊκης μεταλλευθὲν χρυσίον, ἀλλὰ τὸν Κρόνου καὶ Ρέας ἐς τιὼ χθὼν ὑπὸ Φειδίου μετωκισμένον, καὶ τιὼ Πισαίων ἐρημίαν ὑποσχεῖν κεκελευσμένον, καὶ ἀγαπῶντα εἰ ἀφ' πέντε ὅλων ἐτῶν θύσῃ τις αὐτῷ πρέρχηται Ολυμπίων. θέλωσι δὲ βωμοὺς, καὶ προῤῥήσεις, καὶ περίρραντήρια, προθύμοισι ταῖς θυσίαις. βοῦν μὲν ἀροτῆρα, ὁ γεωργός· ἄρνα δὲ ὁ ποιμήν, καὶ αἶγα ὁ αἰπόλος· ὁ δέ τις, λιβανωτὸν, ἢ πόπανον. ὁ δὲ πένης, ἱλάσατο τὸν B θεὸν, φιλήσας μόνον τιὼ αὐτῷ δεξιάν. ἀλλ' οἶγε θύοντες (ἐπ' ἐκείνους γὰρ ἐπανήκω) στεφανώσαντες τὸ ζῶον, καὶ πολύ γε πρότερον ἐξεπάσαντες εἰ ἀτελὲς εἴη, ἵνα μηδὲ τῶν ἀχρήστων τι καθαφάπωσι, προσάγουσι τῷ βωμῷ, καὶ φοινθύουσιν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ θεοῦ, πρεπόν τι μυκώμενον, καὶ ὡς τὸ εἰκὸς ὑφημοῦν, καὶ ἡμίφωνον ἤδη τῇ θυσίᾳ ἐπαυλοῦν. τίς οὐκ ἂν εἰκάσειεν ἥδεσθαι τούτῳ ὁρῶντας τοὺς θεούς; καὶ τὸ μὲν πρόγραμμα φησὶ, μὴ πρὶν ἐνεγκεῖν εἴσω περίρραντήριον, ὅστις μὴ καθαρὸς ὑπὸ τὰς χεῖρας· ὁ δ' ἱερὰς αὐτὸς, ἔσπαρται ἡμαγμένος, καὶ ὥσπερ ὁ Κύκλωψ σκῆνος, ἀνατέμνων, καὶ τὰ ἔγκατα ἐξαίρων, καὶ καρδιουλκῶν, καὶ τὸ αἷμα τοῦ βωμοῦ περιχέων, καὶ τί γὰρ οὐκ ὁσιοῖ ὁπιτελῶν; ὑπὲρ πᾶσι δὲ πῦρ διακαύσας, ἐπέθηκε, φέρων αὐτῇ δορᾷ τιὼ αἶγα, καὶ αὐτῆς ἐρίοις τὸ πρόβατον. ἡ δ' κνίσα, θεοπέσιος, καὶ ἱερόπρεπὴς χαρᾷ αἴρω, καὶ ἐς αὐτὸν τὸν ὄρφνιον ἀφροσκίδνατο ἠρέμα. ὁ μὲν γε Σκύθης, καὶ πάσας τὰς θυσίας ἀφεὶς, καὶ ἠνταλμένος ταπεινὰς, αὐτοὺς ἀνθρώπους τῇ Αρτέμιδι παίσιν· καὶ ὅτῳ ποιῶν, ἀρέσκει τῇ θεῷ. Ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, καὶ τὰ παρ' Ασσυρίων γινόμενα, καὶ παρὰ Φρυγῶν, καὶ Λυδῶν. ἐπὶ δ' ἐς τιὼ Αἴγυπτον ἔλθῃς· τότε δὴ τότε ὄψῃ πολλὰ τὰ σεμνὰ, καὶ ὡς ἀληθῶς ἄξια τῆς θρησκοῦς· κριοπρόσωπον μὲν τὸν Δία· κυνοπρόσωπον δὲ τὸν Βέλτιστον Ερμῆν, καὶ τὸν Πᾶνα ὅλον τράγον, καὶ Ἶβιν τινὰ, καὶ κροκόδιλον ἕτερον, καὶ πίθηκον.

Εἰδ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαπάνημα ὄφρ' ἂν εἰδῇς, ἀκούσῃ πολλῶν σοφιστῶν, καὶ γραμματέων,

καὶ τοὺς φήτας ἐξυρημένους, διημωμένους. A ac prophetas mento raſo, qui tibi narrẽt
πρότερον δὲ φησιν ὁ λόγος, Θύρας δ' ὑπί- (ſed priùs, vt dici ſolet, fores occlude pro-
θεσθε βέβηλοι, ὡς ἄρα ἐπὶ τῶν πολεμίων, phane) quemadmodum videlicet quon-
ὅτε τῶν γιγάντων, τὴν ἐπιφοράσαν οἱ θεοὶ φο- dam ea ſeditione territi, quam mouerant
βηθέντες, ἦκον ἐς τὴν Αἴγυπτον, ὡς δὴ ἐν- hoſtes atque gigantes, in Ægyptum de-
θαῦτα λησόμενοι τοὺς πολεμίους· εἶτ' ὁ μὲν uenerint, vt illic in poſterum tuti ab ho-
αὐτῶν, ἐπὶ τέλει πράγει· ὁ δὲ, κριὸν ἐπὶ τῷ ſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius
δείους· ὁ δὲ, θηρίον, ἢ ὄρνεον· διὸ δὴ εἰσέτι καὶ hircum induerit, alius arietem, nimirum
νῦν φυλάττεσθαι τὰς τότε μορφὰς τοῖς θεοῖς. præ formidine, alius feram, alius auem.
ταῦτα γὰρ ἀμέλει ἐν τοῖς ἀδύτοις ἀπόκειται Atque hinc eſſe vt dij nunc etiam eas ob-
γεγραμμένα, πρὶν ἢ πρὸ ἐτῶν μυρίων. αἱ δὲ B tineant formas, quas id temporis aſſum-
θυσίαι, καὶ πρὸς ἐκείνοις αἱ αὐταί· πλὴν ὅτι pſerant. Nam hæc diligenter mandata li-
πεῖθουσι τὸ ἱερεῖον, καὶ κόπτονται πρῶτα teris, idq; ante annos plus decies mille, in
ἤδη πεφονευμένων. οἱ δὲ καὶ θάπτουσι, μόνον adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò
ἀποσφάξαντες. ὁ μὲν γὰρ Απις ὁ μέγιστος ſacrorum peragendorum idem fermè a-
θεὸς αὐτοῖς, ἂν ἀποθάνῃ, τίς οὕτω πρὲ πολ- pud illos ritus, niſi quòd hoſtiam luctu
λοῦ ποιεῖται τὴν κόμην, ὅστις οὐκ ἀπεξύρη- proſequuntur, iámque mactatæ circum-
σι, καὶ φλὸν ὅτι τῆς κεφαλῆς ὁ πέντος ἐπε- fuſi membra laniant. Sunt qui ſepeliant
δείξατο, κἂν τὸν Νίσον ἔχῃ πλόκαμον τὸν duntaxat poſteaquam occiderint. Nam
πορφυροῦν; ἔστι δὲ ὁ Απις ἐξ ἀγέλης θεὸς, Apis ille, qui quidem deus apud illos eſt
ὅτι τῶν πρότερον χρυσωνύμιος, πολὺ καλ- C maximus, ſi quando moriatur, quis vſque
λίων, καὶ σεμνότερος τῶν ἰδιωτῶν βοῶν. ταῦτα adeo magni faciat cæſariem ſuam, qui
ὄντα γιγνόμενα, καὶ ἐπὶ τῶν πολλῶν πι- non eam detondeat, ac nudo capite lu-
στευόμενα, δεῖσθαί μοι δοκεῖ, τῷ μὲν ὑπιπ- ctum præ ſe ferat, etiam ſi vel purpuream
μόσυνος ὀδύνης, Ηρακλείτου δέ τινος, ἢ Niſi comam habuerit? Eſt autẽ hic Apis
Δημοκρίτου· τῷ μὲν, γελασομένῳ τὴν ἀνοίαν deus ex armẽto iam antea ſuffragiis deſi-
αὐτῶν· τῷ δὲ, τὴν ἄγνοιαν ὀδυρομένῳ. gnatus, vtpote multo formoſior, ac vene-
rabilior reliquis illis priuatis & gregariis
bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, &
tamen à vulgo vera ſeriáque credantur,
mihi quidem poſtulare videntur, non qui
reprehendat, ſed vel Heraclitum potiùs
aliquem, vel Democritũ: quorum hic a-
mentiã eorũ rideat, ille deploret inſciti-
ã.

ΒΙΩΝ ΠΡΑΣΙΣ.

VITARVM AVCTIO.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum huius dialogi planum eſt vel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos, enumerando omnes propè illorum ſectas, & exagitando ea quæ in vnaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem venales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorũ exemplo, vt quemadmodum illi cùm mancipia, iumenta, aut etiam alias res vendunt, vſum ac pretium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam, ac totam denique vitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere poſſet.

Interlocutores, Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diogenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Chryſippus, Philoſophus.

TV quidem cõpone ſcamma, & locum adorna his qui aduenium: tu verò vitas (id eſt, philoſophorum ſectas) adducito, eáſque ordine ſiſte, veruntamen exornatas priùs, vt formoſæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. Tu autem Mercuri, quod felix fauſtúmque ſit, proclama, & aduoca emptores, vt iam adſint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philoſophicas vitas, & variarum ſectarum. Quòd ſi quis in præſentia pecuniam numerare nequit, is ſaltem conſtituto aliquo qui pro ſe ſpõſor ſit, in futurum annum ſoluat. MERCVR. Multi accedunt: itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem vis vt primum producamus? IVPIT. Ionicum illum comatum: grauitatem enim quandam præ ſe fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, deſcende, téque cõſpiciendum præbe his qui congregati ſunt. IV. Proclama. MER. Optimam vitam maximéque venerandam vendo: quis emet? quis maior homine eſſe vult? quis cupit vniuerſitatis, adeóque omniũ rerum harmoniam cognoſcere? quis vult reuiuiſcere? MERCATOR. Forma certè eſt non illiberali: verùm quid potiſſimùm ſcit? MERC. Arithmeticam, Aſtronomiam, prodigiorum ſcientiam, Geometriam, Muſicam, præſtigiorum artem: vatem vides ſummum. MERCA. Licétne eum interrogare? MERCV. Quod fauſtum ſit, interroga. MERCA. Cuias es tu? PYTH. Samius. MERCA. Vbi verò inſtitutus es? PYT. In Ægypto apud ſapientes qui illic ſunt. MERCA. Age, quòd ſi te emam, quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, verùm commonefaciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primùm quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam à ſordibus quibus nunc immerſa eſt. MERCA. Equidem finge me iam purum eſſe, quis modus eſt commonefaciendi? PYTHA. Principium quidem eſt longa quies & taciturnitas, & totis quinque annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone vir, Crœſi te filium erudire conuenit: ego enim loquax, non ſtatua eſſe volo: verùm quid poſt illud ſilentium & quinquennium fiet? PY. In Muſica & Geometria exercebere.

Σὺ μὲν δὴ πρόθηκε τὰ σάμφορα, καὶ κόσμησον τὸν τόπον τοῖς ἀφικνουμένοις· σὺ δὲ ξῆσον ἔξης προάγαγε τοὺς βίους· ἀλλὰ κεκομημένας πρότερον, ὡς εὐπροσώπους φαινῶνται, καὶ ἐπὶ πλείστους ἐπάξονται. σὺ δὲ ὦ Ἑρμῆ, κήρυττε, καὶ συγκάλει ἀγαθῇ τύχῃ τοὺς ὠνητὰς ἤδη πρὸς τὸ πωλητήριον. ἀποκηρύττομεν δὲ βίους φιλοσόφους παντοδαπούς, καὶ προαιρέσεων ποικίλων. εἰ δέ τις οὐκ ἔχει τοπαράυτικα τάργύριον καταβαλέσθαι, εἰς νέωτα ἐκτίσει, καταστήσας ἐγγυητήν. ΕΡ. πολλοί σωνίασιν· ὥστε χρὴ μὴ διατρίβειν, μηδὲ κατέχειν αὐτούς. ΖΕ. πωλοῦμαι οὖν. ΕΡΜ. τίνα θέλεις πρῶτον προάγωμεν; ΖΕΥΣ. τουτονὶ τὸν κομήτην, τὸν Ἰωνικόν, ἐπεὶ καὶ σεμνός τις εἶναι φαίνεται. ΕΡΜ. σύ ὁ Πυθαγορικός, κατάβηθι, καὶ πρόσχες σαυτὸν θεατὴν εἶναι τοῖς συνηλεγμένοις. ΖΕΥΣ. κήρυττε δή. ΕΡΜ. τὸν ἄριστον βίον πωλῶ, τὸν σεμνότατον, τίς ὠνήσεται; τίς ὑμῶν αὐθέντην βούλεται; τίς εἰδέναι παρὰ τοῦ παντὸς ἁρμονίαν, καὶ ἀναβιῶναι πάλιν; ΑΓΟ. ὁ μὲν εἶδος, οὐκ ἀγνώς. τί δὲ μάλιστα οἶδεν; ΕΡΜ. ἀριθμητικήν, ἀστρονομίαν, τερατείαν, γεωμετρείαν, μουσικήν, γοητείαν. μαντικὴν ἄκεσαι βλέπεις. ΑΓΟ. ἔξεστιν αὐτὸν ἀνακρίνειν; ΕΡ. ἀνάκρινε ἀγαθῇ τύχῃ. ΑΓΟ. πόθεν εἶ σύ; ΠΥΘ. Σάμιος. ΑΓΟ. πῶς δ' ἐπαιδεύθης; ΠΥ. ἐν Αἰγύπτῳ, παρὰ τοῖς ἐκεῖ σοφοῖς. ΑΓΟ. φέρε δή, ἵνα σκοπήσωμαί σε, τί με διδάξεις; ΠΥ. διδάξω μὲν οὐδέν, ἀναμνήσω δέ. ΑΓΟ. πῶς ἀναμνήσεις; ΠΥ. καθαρὸν πρότερον τὴν ψυχὴν ἐργασάμενος, ἃ νῦν ἐπ' αὐτῇ ῥύπον ἐκκλύσας. ΑΓΟ. καὶ δὴ νόμισον ἤδη κεκαθάρθαι με, τίς ὁ τρόπος τῆς ἀναμνήσεως; ΠΥΘ. ὁ μὲν πρῶτον, ἡσυχία μακρὰ, καὶ ἀφωνία, καὶ πέντε ὅλων ἐτέων λαλεῖν μηδέν. ΑΓΟ. ὥρα σοι ὦ βέλτιστε τὸν Κροίσου παῖδα παιδεύειν· ἐγὼ γὰρ λάλος, οὐκ ἀνδριὰς εἶναι βούλομαι. τί δὲ μὴ τὴν σιωπὴν, ὅμως καὶ τὴν πενταετίαν; ΠΥΘΑ. μουσουργίᾳ καὶ γεωμετρείᾳ ἀσκήσεται.

ΑΓΟ. χάριέν λέγῃς, εἰ πρότερον κιθαρῳδὸν γιγνόμενον, κἄπα εἶ) σοφὸν χρή. ΠΥΘ. εἶτ' ὀπὶ τουτέοισιν, ἀριθμέῳ. ΑΓΟ. οἶδα κἀγὼ ἀριθμεῖν. ΠΥ. πῶς ἀριθμέῳς; ΑΓ. ἕν, δύο, τρία, τέτταρα. ΠΥ. ὁρᾷς, ἃ σὺ δοκέῳς τέτταρα, ταῦτα δέκα εἰσὶ, καὶ τρίγωνον ἀτελὲς, καὶ ἡμέτερον ὅρκιον; ΑΓΟ. ἦ μὰ τὸν μέγιστον τοίνυν ὅρκον τὰ τέτταρα, ἦ ποτε ἑτέρῳς λόγῳς ἤκουσα, οὐδὲ μᾶλλον ἱερούς. ΠΥΘ. μὴ ὦ ξένε, εἴσεαι γῆς τε πέρι, καὶ ἠέρος, καὶ ὕδατος, καὶ πυρὸς, ὅπῃς αὐτέοισιν ἡ φορὴ· καὶ ὁκοῖα ἐόντα μορφοῦται, καὶ ὅκως κινέονται. ΑΓΟ. μορφοῦται γὰρ ἔχει τὸ πῦρ, ἢ ἀὴρ, ἢ ὕδωρ; ΠΥ. καὶ μάλα ἐμφανέα. ἦ γὰρ οἷά τε ἀμορφίῃ καὶ ἀγνωσίῃ κινέεσθαι. καὶ ὀπὶ τουτέοισι δὲ, γνώσεαι τὸν θεὸν ἀριθμὸν ἐόντα, καὶ ἁρμονίαν. ΑΓΟ. θαυμάσια λέγῃς. ΠΥ. πρὸς δὲ τοῖσδεσι τοῖσιν εἰρημένοισι, καὶ σεωυτὸν ἕνα δοκέοντα, καὶ ἄλλον ὀρεόμενον, καὶ ἄλλον ἐόντα εἴσεαι. ΑΓΟ. τί φῄς; ἄλλος εἰμὶ, καὶ οὐχ οὗτος, ὥσπερ νῦν πρὸς σὲ διαλέγομαι; ΠΥ. νῦν μὲν οὗτος, πάλαι δὲ ἐν ἄλλῳ σώματι καὶ ἐν ἄλλῳ ὀνόματι ἐφαντάζετο· χρόνῳ δ' αὖτις, ἐς ἄλλο μεταβήσεαι. ΑΓΟ. τοῦτο φῄς, ἀθάνατον ἔσεσθαί με, ἀλλαττόμενον ἐς μορφὰς πλείονας; ἀλλὰ πάνδε μὲν ἱκανῶς· τὰ δ' ἀμφὶ διαίτῃ, ὁποῖός τις εἶ; ΠΥ. ψυχίον μὲν οὐδὲν ἔν γε σιτέομαι· τὰ δ' ἄλλα, πλὴν κυάμων. ΑΓΟ. τίνος εἵνεκα μυσάττῃ τοὺς κυάμους; ΠΥ. οὐκ ἀλλ' ἱεροί εἰσι, καὶ θαυμαστὴ αὐτῶν ἡ φύσις. πρῶτον μὲν γὰρ ὅ πού γονή εἰσι· καὶ ἢν ἀποδύσῃς κύαμον ἔτι χλωρὸν ἐόντα, ὁμοίην τοῖσιν ἀνδρείοισι μορίοισιν ἐμφερέα πάντα φανεῖται. ἐψηθέντα δὲ, ἢν ἐπαφῇς ἐς τὴν Σελήνην νυκὶ μεμετρημένῃσιν, αἷμα ποιήσεις. ὃ δὴ μεῖζον, Ἀθηναίοισι νόμος, κυάμοισι τὰς ἀρχὰς αἱρέεσθαι. ΑΓΟ. καλῶς πάντα ἔφης, καὶ ἱερογραφικῶς. ἀλλ' ἀπόδυθι, καὶ γυμνόν σε ἰδεῖν βούλομαι. ὦ Ἡράκλεις, χρυσοῦς αὖτ' ὁ μηρὸς ἔστι. θεὸς, ἢ βροτός τις εἶ) φαίνεται· ὥστε ὠνήσομαι πάντως αὐτόν. πόσου τοῦτον ἀποκηρύττεις; ΕΡ. δέκα μνῶν. ΑΓΟ. ἔχω, τοσούτου λαβών. ΖΕΥΣ. γράφε τῷ ὠνησαμένῳ τοὔνομα, καὶ ὅθεν ἐστίν. ΕΡ. Ἰταλιώτης ὦ Ζεῦ δοκεῖ τις εἶ), τῶν ἀμφὶ Κρότωνα, καὶ Τάραντα,

A MERCA. Rem sanè gratam narras, si priùs quàm sapiens fiam, citharœdum me esse oportet. PYTH. Post hæc numerãdi artem addisces. MERCAT. Nũc etiam numerare scio. PYTH. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides decem esse ea, quæ tibi videntur quatuor, & perfectum trigonum, nostrúmque iusiurandum? MERCAT. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque sanctiores sermones audiui. PYTH. Post hæc verò hospes, de terra, aëre, déque aqua & igne scies cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCAT. Formámne habent ignis, aër, & aqua? PYTH. Certè minimè obscuram: neque enim sine specie & forma moueri possent. Præterea ipsum etiam Deum numerum esse & harmoniam cognosces. MERCAT. Mira narras. PYTHAG. Ad hæc te ipsum quoque vnum videri scies, neque pro eo qui es, conspici. MERCAT. Quid narras? alius sum, & non is qui nunc tecum colloquor? PYTH. Nunc quidem ille es, quondam verò in alio corpore & alio sub nomine videbaris, & temporis progressu rursum aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore subinde alias atque alias formas induendo? Verùm de his satis. Iam quod ad rationem victus attinet, qualia es? PYTH. Nullum quidem animal edo, reliqua verò omnia, præter fabas. MERCA. Quamobrem odisti fabas? PYTH. Nullo quidem odio illas prosequor: verùm quia sacræ sunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abstineo. Primùm quidem planè genitales sunt: & si fabam adhuc viridem exuas, videbis eam omnino virilibus mẽbris similem naturam habere: elixam autem si deponas, certis noctibus, sanguinẽ feceris: & quod maius est, Athenienſium lex est fabis magistratus eligere. MERCA. Præclarè & religiosè omnia dicis: verùm exue te vestibus: nam nudum te videre cupio. O Hercules, aureum illi femur est. deus aliquis & non mortalis esse videtur: itaque omnino illũ emã. Quanti illũ æstimas? MERCV. Decem drachmis. MERCA. Habeo tãti acceptum. IVP. Scribe nomẽ emptoris, & vnde sit. MERCV. Ex ea parte Italiæ esse videtur, quæ circa Crotonem & Tarentum,

atque eius loci Græciam, sita est. Atqui non vnus tantùm, sed propè trecẽti communiter ipsum emerunt. IVP. Abducãt, alium adducamus. MERCV. Vis squalidum illum ex Ponto? IVPI. Omnino quidem. MERCV. Heus tu peram dependentem habens ex humeris, accede, & totum hunc consessum circumeas. Vitam vẽdo planè virilem, vitam optimam, & generosam, vitam liberam: quis emet? MERCAT. Quomodo inquis præco? an liberum tu vendes hominem? MERCV. Maximè. MERCAT. An non times ne te accuset tanquam plagiarium, aut in Areopago litem intendat? MERCV. Non est illi curæ quòd venditur: omnino enim se liberum esse putat. MERCA. Quis autem illius tam sordidi & miserè affecti vsus esse potest? nisi fossorem fortè aut lixã ex ipso facere aliquis velit. MERCV. Non hoc tantùm, imò si ipsum quoque custodem domus constitueris, multo fidelior erit quàm vlli canes: siquidem & ille canis appellatur. MERCA. Cuias autem est? aut quam artem profitetur? MERCV. Ipsum interroga: istud enim præstiterit. MERCA. Timeo vultum ipsius, seuerũ admodum, & tristem, & ne me accedentẽ allatret, aut per Iouẽ mordeat. Nonne vides quomodo lignum sustulerit, & contractis superciliis minaciter frementi & irato similis appareat? MERCA. Ne time: cicur enim est. MERCA. Primùm quidẽ ô bone dic, vnde es? DIO. Vnde vis. MERCA. Quomodo dicis? DIO. Mundi ciuẽ vides. MERCA. Quem verò imitaris? DIO. Herculẽ. MERCA. Cur igitur & leoninam non induis? nam baculo illum quidem refers. DIOG. Hoc quidem palliolum leoninæ pellis vice mihi est: pugno autẽ non secus atque ille aduersus voluptates: ídque nemine imperãte, sed mea sponte facio: sic enim vitã meam repurgare cõstitui. MERCA. Euge quàm præclarum institutum! verùm quid maximè te scire dicamus, aut qualem artem nouisti? DIO. Homines liberos facio, prẽterea medeor illorũ affectibus. In sũma, veritatis & audaciæ in loquẽdo, propheta esse volo. MERCA. Age ô propheta, si te emam, qua re me exercebis? DIO. Primùm cùm accepero, exutum deliciis, palliolo amictum, in egestatem concludam: postea ad labores compellam: tum humi dormire, aquam bibere, atque iis rebus quæ casu offeruntur, vesci faciam.

A καὶ τῷ ταύτῃ Ἑλλάδα. καίτοι οὐκ εἷς, ἀλλὰ τριακόσιοι ἀργύριον ἐώνηνται κ' κοινόν, αὐτόν. ΖΕ. ἀπαγέτωσαν· ἄλλον ἀπάγωμεν. ΕΡ. βάλε τὸν αὐχμῶντα ἐκεῖνον, τὸν Ποντικόν; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡ. σοὶ, ὦ τῷ πέραν ἀξιοπιστικὸς, ὁ ἀξιωμίας, ἐλθὲ, καὶ περίβλητι τὸν κύκλῳ σου συνέδριον. βίον ἀνδρικὸν πωλῶ, βίον ἄριστον, καὶ γνησίου βίον ἐλευθέρου· τίς ὠνήσεται; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ πῶς ἔφης; πωλεῖς τὸν ἐλεύθερον; ΕΡ. ἔγωγε. ΑΓΟ. εἶτα δ' δέδοικας μὴ σοι δικάσηται ἀνδραποδισμοῦ, ἢ κατηγορήσηταί σε ἐς Ἄρειον πάγον; B ΕΡ. σχολὴν αὐτῷ μέλει τῆς πράσεως· οἴεται γὰρ εἶναι πάντα πάντων ἐλεύθερος. ΑΓΟ. τί δ' ἂν τις αὐτῷ χρήσαιτο, ῥυπῶντι, καὶ ὅτῳ κακοδαιμόνως διακειμένῳ; πλὴν εἰ μὴ σκαπανέα γε καὶ ὑδροφόρον αὐτὸν ἀποδεκτέον. ΕΡ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἷός γε φυλάξειν αὐτὸν ὑπισχνοῦμαι, πολὺ πιστότερος χρήσει τῶν κυνῶν. ἀμέλει, κύων αὐτὸς ἐγὼ ὀνομάζομαι. ΑΓΟ. ποδαπὸς δέ ἐστι, καὶ τίνα τρόπον ἀσκήσειν ἐπαγγέλλεται; ΕΡ. αὐτὸν ἐροῦ· κάλλιστον γὰρ οὕτως ποιεῖν. ΑΓΟ. δέδοικα ὁ σκυθρωπὸν αὖ, καὶ κατηφές, μή με C ὑλακτήσῃ προσελθόντα, ἢ καὶ νὴ Δία δάκῃ τι. οὐχ ὁρᾷς ὡς διῆρκε τὸ ξύλον, καὶ συνέσπακε τὰς ὀφρῦς, καὶ ἀπειλητικόν τι καὶ χολώδες ὑποβλέπει; ΕΡ. μὴ δείδιθι· πῶλος γάρ ἐστι. ΑΓΟ. ὁ ποῖον, ὦ βέλτιστε, ποδαπός εἶ; ΔΙΟ. πάνυ δαπός. ΑΓΟ. πῶς λέγεις; ΔΙΟ. τῇ κόσμῳ πολίτῃ ὁρᾷς. ΑΓ. ζηλοῖς δέ τινα; ΔΙΟ. τὸν Ἡρακλέα. ΑΓ. τί οὖν οὐχὶ καὶ λεοντῆν ἀμπέχῃ; ὁ μὲν γὰρ ξύλον ἔοικας αὐτῷ. ΔΙΟ. ζητεῖ μοι λεοντῆ τὸ πρόσωπον. στρατεύομαι γὰρ ὥσπερ ἐκεῖνος ὅπλοις τὰς ἡδονὰς, καὶ κέλευστος, οὐδὲ ἑκούσιος, ἐκκαθαίρω τὸν βίον προαιρούμενος. ΑΓ. ἆρα τῆς προαιρέσεως. δῆλα τί μάλιστα εἰδέναι σε θέλω; ἢ τίνα τὴν τέχνην ἔχεις; ΔΙΟ. ἐλευθεριωτής εἰμι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἰατρὸς τῶν παθῶν. ὃ δ' ὅλον, ἀληθείας καὶ παῤῥησίας προφήτης εἶναι βούλομαι. ΑΓ. ἄγε ὦ προφῆτα, ἵν' ὁρίσωμαί σε, τίνα με τὸν τρόπον διακονήσῃ; Δ. ἐρώτων μὲ ποδαπὸν εἶναι, καὶ ἀποδύσας τὴν τρυφὴν, καὶ ἀπορίᾳ συγκαθαρκλείσας, πρῶτόν μοι ἐπιτάξω. μετὰ δὲ, πονῆσαι καὶ κάμψαι κατανάγκασω, χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ ὕδωρ πίνοντα, καὶ ὧν ἔτυχε σιτιζόμενον.

τὰ χρήματα, ἰὼ ἔχῃς, ἐμοὶ πειθόμενος, A Quòd si pecuniam habes, hanc meo cõsi-
εἰς τὴν θάλατταν φέρων ἐμβαλῇς: γάμος σ' lio in mare abiicies. Neque tibi vxor, li-
ἀμελήσῃς, καὶ παίδων, καὶ πατρίδος· καὶ beri, aut patria, curæ esse debebunt: quin
πρῶτα σοι λῆρος ἔσται· καὶ τὴν πατρῴαν οἰ- ista omnia tanquam deliramenta existi-
κίαν ἀπολιπὼν, ἢ πάφιον οἰκήσῃς, ἢ πυργίον mare oportet, & relicta patria domo, spe-
ἔρημον, ἢ καὶ πίθον. ἢ πήρα δέ σοι θέρμων ἔσται cum, aut desertam turriculã, aut dolium
μεστὴ, καὶ ὀπισθογράφων βιβλίων. καὶ οὕτως inhabitabis: peram præterea lupulo & li-
ἔχων, εὐδαιμονέστερος εἶ φήσῃς τῷ μεγά- bris opisthographis refertam habebis.
λου βασιλέως. ἰὼ μαστιγῖ δέ τις, ἢ τρέβλοι, Hoc modo instructus, vel magno aliquo
τούτων σοδὲν αἰσθήσῃ πήσῃ. ΑΓΟ. πῶς rege felicior eris. Quòd si vapulabis, aut
τοῦτο φὴς ὃ μὴ ἀλγεῖν μαστιγούμενον; ὑ γὰρ ab aliquo torquebere, nihil horum mole-
χελώνης, ἢ κεφάλου ὃ δέρμα περιβέβλη- stum esse putabis. MERCA. Quid nar-
μαι. ΔΙΟ. ὃ Εὐριπίδου ἐκεῖνο ζηλώσῃς, B ras? num cæsus non dolebo? neque enim
μικρὸν σαλλάξας. ΑΓ. ὃ ποῖον. ΔΙΟ. testudinis aut carabi cutem circumfero.
Η φρὴν σοι δήπουθεν, ἡ δὲ γλῶττα ἔσται ἀνώδυ- DIOG. Illud Euripidis imitari te opor-
νος. ἃ δὲ μάλιστα δεῖ παρεῖναι, ταῦτά tet, paucis tantùm immutatis verbis.
ἐστιν· ἀναιδῆ χρὴ εἶναι, καὶ θρασὺν, καὶ λοι- MERCAT. Quale hoc est? DIOG.
δορεῖσθαι πᾶσιν ἐξῆς, καὶ βασιλεῦσι, κἢ ἰδιώ- *Dolente mente, lingua sit dolens nihil.*
ταις. οὕτω γὰρ ἀποβλέψονταί σε, καὶ ἀν- Hæc verò ante omnia tibi adesse neces-
δρῶν ἐστοχήσονται, βαρβαρος δὲ ἡ φωνὴ se est: Impudentem te esse oportet, & au-
ἔσται, καὶ ἀπηχὲς ὃ φθέγμα, καὶ ἀτεχνῶς dacem, & omnibus sine delectu tam re-
ὅμοιον κυνί· καὶ παρόσωπον δὲ σύντεταμμένον, gibus quàm priuatis male dicere: ita enim
καὶ βάδισμα, τοιούτῳ παρέπον. C fiet vt omnes in te oculos coniiciant, téque fortem esse existiment. Barbara quoque vox, & absonus sonitus tibi sit, quiq; canino planè similis existat. Vultus sit intentus, tum ingressus sit qui talem vultũ deceat. In summa, belluini & agrestes planè sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint. Ruborem quoque omnem de facie abstergas: loca autem quęque celeberrima, & in quibus maxima est hominum frequentia, accedito, & in his ipsis solus sine vllo cõmercio esse velis, neque amicum neque hospitem accedendo: his enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu verò omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re venerea exercenda, ea quæ sunt maximè ridiçula, eligito. Postremò, si tibi videtur, crudum aliquem Polypum vel Sepiam deuorando morere. Hęc est illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCA. Apage, scelesta enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIOG. Sed heus tu, nemo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequendam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: verùm compendiaria ad illam via est. Etiamsi ex vulgo aliquis fueris idiota, coriarius videlicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamen nihil vetat quominus te mirentur, si modò insigniter impudẽs & audax fueris, atque omnibus egregiè conuitiari didiceris. MERCA. Ad has artes tui minimè indigeo.

ὅλως, θηριώδη τὰ πρῶτα, καὶ ἄγελα. αἰ-
δῶς δὲ, καὶ ὀπτείκεια, καὶ μετριότης ἀπέ-
στω. καὶ ὃ ἐρυθριᾶν ἀποξύσον τῷ προσώπου
πρωτέλως. δίωκε δὲ τὰ πολυανθρωπότατα
τῶν χωρίων. καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις μόνος, καὶ
ἀκοινώνητος εἶ θέλε, μὴ φίλον, μὴ ξένον
παρισέλθοις· καταλύσεις γὰρ τὰ πιαστα
τῆς ἀρχῆς. ἐν ὄψῳ δὲ πρώτων, ἃ μηδὶ
ἰδία ποιήσειεν ἄν τις, θαρρῶν ποίει· καὶ τῶν
ἀφροδισίων αἰσχρὰ τὰ γελοιώτατα· καὶ τέ-
λος, ἰὼ σοι δοκῇ, πολύποδα ὠμὸν, ἢ σπι-
πίαν φαγὼν, ἀπόθανε. ταῦτά σοι τὴν εὐ- D
δαιμονίαν παρασκευάζομεν. ΑΓΟ. ἄπαγε.
μιαρὰ γὰρ, καὶ οὐκ ἀνθρώπινα λέγεις.
ΔΙΟ. ἀλλὰ ῥᾴστά γε, ὦ σοῦ, καὶ πᾶσιν εὐ-
χερῆ μετελθεῖν. οὐ γάρ σοι δεήσει παιδείας,
καὶ λόγων, καὶ λήρων, ἀλλ' ὀπίτομος αὕ-
τη σοι πρὸς δόξαν ἡ ὁδός. καὶ ἰδιώτης γὰρ
ἂν ἦς, ἢ ῥιπαρογράφος, ἢ ταριχοπώλης, ἢ
τέκτων, ἢ τραπεζίτης, σοδὲν σε κωλύσῃ
θαυμάσιον εἶναι, ἰὼ μόνον ἡ ἀναίδεια, καὶ ὃ
θράσος πᾶρῇ, κἢ λοιδορεῖσθαι καλῶς ἐκ-
μάθῃς. ΑΓ. πρὸς ταῦτα μὲν ὑ δέομαί σου.

Nauta verò, aut hortulanus fortaſſe per occaſionem fieri poſſes, præſertim ſi te ille ad maximum duobus obolis vendere velit. MERCVR. Recipe eum: etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus ſic nos obtundit, prorſúſque omnes iniuria & cõtumeliis afficit. IVP. Alium accerſe, Cyrenęum illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res ſumptuoſa eſt, quæque diuitibus indiget. Vita eſt hæc iucunda, vita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet molliſſimum? MERCA. Accede tu, & die quid noris: emam enim te ſi vtilis fueris. MERCV. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipſum: ebrius enim eſt, itaque non poterit tibi reſpõdere, lingua, vt vides, titubans. MERCA. Quis mentis cõpos emat tam corruptum & immodeſtum mancipium, quódque tot vnguenta olet? quàm verò greſſu lubrico; & ratione carẽte incedit! Sed vtique Mercuri dic quibus artibus præditus ſit, aut quæ tractare ſoleat. MERCV. In ſumma, cõuiuator eſt, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & laſciuas ſaltationes vnà cum tibicina admodũ idoneus eſſet amatori cuidã & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorũ gnarus eſt, & in adornandis eduliis exercitatiſſimus. Breuiter, voluptatis artifex eſt: inſtitutus enim eſt Athenis, atq; Siciliæ tyrãnis ſeruiuit, apud quos in magno pretio fuit. Summa verò propoſiti ſui ſeu doctrinæ eſt, omnia contẽnere, & omnibus rebus vti, vndiq; voluptatem cõquirere. MERCA. Tẽpus eſt vt alium emptorẽ, nẽpe diuitẽ, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus ſum, qui tã hilarem vitam emã. MERC. Ille ô Iupiter, quantũ apparet, inemptus nobis manebit. IVP. Traducito, atque aliũ adduc, vel potiùs duos iſtos, quorum alter, Abderites ſcilicet, ridet: alter verò, Epheſius, plorat: ſimul enim vẽdi volũt. MERCV. Deſcendite in mediũ. Optimas vitas vendo, omniũ ſapientiſſimos proclamo. MERCA. O Iupiter, quãta diſſimilitudo! alter enim non deſinit ridere, alter autem aliquẽ lugere videtur: omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc ſibi vult, cur rides? DEMO. Interrogas? quia mihi omnia quæ vos facitis, ridicula videntur, adeoq; vos ipſi etiã. MERCA. Quid narras? nos omnes tu derides? atq; omnia noſtra opera nihili facis? DEM. Sic ſanè eſt.

Cyrenaici.

Democritici.

A ναύτης δ' αὖ, ἴσως ἢ κηπωρὸς ὁ χαμαῖ τένων· καὶ ταῦτα, ἰῶ ἐλέλη σε ἀποδόσθαι ὅτου δὴ μέγιστον δυ' ὀβολῶν. ΕΡ. ἔχε λαβών· ἡμᾶς γὰρ ἄσμενοι ἀπαλλαξόμεθα, ἐνοχλοῦντος αὐτοῦ, καὶ βοῶντος, καὶ ἀπωθοῦντας ἁπαξαπλῶς ὑβρίζοντος καὶ ἀγοροῦντος κακῶς. ΖΕ. ἄλλον καλῶ τὸν Κυρηναῖον, τὸν ἐν τῇ πορφυρίδι, τὸν ἐστεφανωμένον. ΕΡ. ἄγε δὴ πρόσεχε πᾶς. πολυτελὲς τὸ χρῆμα, καὶ πλουσίων δεόμενον. βίος σοὶ ἡδύς, βίος τερπικέραυνος. τίς ὀπτᾶσθαι πυφῆς; τίς ὠνήσεται τὸν ἀβρόπατον; ΑΓ. ἐλθὲ σύ, καὶ λέγε ἄνδρ' εἰδὼς τυγχάνῃς. ὠνήσομαί γάρ σε, ἰῶ ὠ-
B φέλιμος ἦς. ΕΡ. μὴ ἐνόχλει αὐτὸν ὦ βέλτιστε, μηδ' ἀνάκρινε· μεθύει γάρ. ὥστε οὐκ ἂν ἀποκρίναιτό σοι, τὴν γλῶτταν ὡς ὁρᾷς ἐμπλαθέντων. ΑΓ. ἦ τίς ἂν δῦ φέροιεν, πρίαμαι διεφθαρμένον οὕτω καὶ ἀκόλαστον ὑδροπότην; ὅταν ὑπὸ μύρων· ὡς ὑπὸ σφηκῶν βαλλόμενος ἦ πεφόρηται. ἀλλὰ καὶ σὺ ὦ Ἑρμῆ, λέγε ὁπόσα πέπρακεν αὐτῷ, καὶ ἃ μεπιὼν τυγχάνει.
ΕΡ. ὃ μὲν ὅλον, συμβιῶναι δεξιός, καὶ συμπιεῖν ἱκανός, καὶ κωμάσαι μετ' αὐληρίδος ὀπισθόδους ἐρῶντι καὶ ἀσώτῳ δεσπότῃ. πάλαι ὑπεμνήσθην
C ὑπὸ σοῦ, ὡς ὀψοποιὸς ἐμπειρότατος. καὶ ὅλως σοφιστὴς ἡδυπαθείας ἐπαγόμενος μὲ οὗτος Ἀθήνησιν. ἐδουλεύσατο δὲ ὡς πρὸς Σικελίαν τοῖς τυράννοις, ὡς σφόδρα ἠδοκίμει πρ' αὐτοῖς· ὃ δ' κεφάλαιον τῆς προαιρέσεως, ἀπόντων καταφρονῆσαι, πᾶσι χρῆσθαι, πανταχόθεν ἐρανίζεσθαι τὸ ἡδονῇ. ΑΓΟ. ὥρα σοι ἄλλον προσβλέπειν τῶν πλουσίων τούτων, ὡς πολυχρήμων, ἐγὼ δὲ, οὐκ ὀπτήσιος ἱλαρὸν ὠνήσασθαι βίον. ΕΡ. ἀπρακτος ἔοικεν ὦ Ζεῦ σοὶ ἡμῖν μενεῖν. ΖΕ. μεταίτησον· ἄλλον πρόαγε· μᾶλλον δὲ τὼ δύο τούτω, τὸν γελῶντα, τὸν
D Ἀβδηρίτην, καὶ τὸν κλαίοντα, τὸν ἐξ Ἐφέσου. ἅμα γὰρ αὐτὼ πεπρᾶσθαι βούλεσθον. ΕΡ. καταβάντον ἐς τὸ μέσον. τῷ ἀρίστῳ βίῳ πωλῶ· τῷ σοφωτάτῳ πάντων ἀποκηρύττομαι. ΑΓ. ὦ Ζεῦ τῆς ἀναισθησίας. ὁ μὲν, ὡς ἀπολείπει γελῶν· ὁ δὲ, ἵνα ἔοικε πενθῇ· δακρύει γὰρ τοπαρέχρημα. τί ταῦτ', ὦ οὗτος, τί γλᾷς; ΔΗ. ἐρωτᾷς; ὅτι μοι γελοῖα πάντα δοκεῖ τὰ πράγματα ὑμέων, καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς. ΑΓ. πῶς λέγεις; καταγελᾷς ἡμῶν ἀπάντων, καὶ πρ' οὐδὲν τίθεσαι τὰ ἡμέτερα πράγματα; Δ. ὧδε ἔχει.

ἀσυνδάτον

ταυδαῖον γὰρ ἐν αὐτέοισιν οὐδέν. κενὰ δὲ A nam in illis nihil est præclarum, aut stu-
τὰ πάντα, καὶ ἀτόμων φορὴ, καὶ ἀπειρίη. dio dignum. inania enim sunt omnia, &
ΑΓΟ. οὐμῶνοιω, ἀλλά σὺ κενὸς ὡς ἀλη- atomorum cumulus, & infinitum quip-
θῶς καὶ ἄπειρος· ὦ τῆς ὕβρεως, ὃ πάντη γε- piam. MERCAT. Nequaquam, imò
λῶν; σὺ δὲ τί κλαίεις ὦ βέλτιστε; πολὺ γὰρ tu vanus es reuera, & experientia cares.
οἶμαι κάλλιον σοὶ τοῦτο ἔσεσθαι. ΗΡΑ. O contumeliam, nondum desinis ridere?
λέγομαι γὰρ ὦ ξένε τὰ ἀνθρώπινα πρήγ- Tu verò ô bone quid ploras? multo enim
ματα οἰκτρά, καὶ δακρυώδεα, καὶ οὐδὲν melius erit, vt existimo, tecum quàm cum
αὐτέων ὅ,τι μὴ ἐπικήδειον· τῷ δὴ οἰκτείρω Democrito loqui. HERA. O hospes, *Heraclitici.*
τε σφέας καὶ ὀδύρομαι. καὶ τὰ μὲν παρεόντα ego omnes humanas res calamitosas &
δοκέω μεγάλα, τὰ δὲ ὑστέρῳ χρόνῳ ἐσόμενα, deflendas esse existimo, atque in illis ni-
πάμπολυ αἰνιγρά. λέγω δὲ τὰς ἐκπυρώσιας hil non esse fato obnoxium: ideoque mi-
καὶ τὸν τοῦ ὅλου συμφορῶν. ταῦτ' ὀδύρομαι B seret me ipsarum, & deploro eas. Neque
καὶ ὅτι ἔμπεδον οὐδὲν, ἀλλάκως εἰς κυκεῶ- magnifacio præsentia, futura verò puto
να πάντα συμφλέονται, καὶ ὅτι τοὔτο τέρ- planè ærumnosa fore, conflagrationes
ψις, ἀτερψίη· γνῶσις, ἀγνωσίη· μέγα, μι- dico, & totius mundi calamitatem. Ista
κρόν· ἄνω κάτω φερόμενα, καὶ ἀμειβόμενα ἐν τῇ τοῦ αἰῶνος παιδιῇ. ΑΓΟ. τί sunt quæ ego deploro, quódque nihil so-
γὰρ ὁ αἰὼν ὅστι; ΗΡΑ. παῖς παίζων, πεσ- lidum est, sed quodãmodo omnia in cy- *Potio est ex multis composita.*
σεύων, διαφερόμενος. ΑΓΟ. τί δαὶ οἱ ἄν- ceonem conuoluuntur, tum quòd ea-
θρωποι; ΗΡΑ. θεοὶ θνητοί. ΑΓ. τί δαὶ dem res delectat & offendit, éstque co-
οἱ θεοί; ΗΡΑ. ἄνθρωποι ἀθάνατοι. ΑΓ. gnitio, ignorantia: magnum, paruum: at-
αἰνίγματα λέγῃς ὦ οὗτε, ἢ γρῖφους συντι- que sursum deorsúmque feruntur omnia;
θεῖς; ἀτεχνῶς γὰρ ὥσπερ ὁ Λοξίας, οὐδὲν C & per vices mutantur in ludo huius sæcu-
ἀποσαφῇς. ΗΡΑ. οὐδὲν γάρ μοι μέλει li. MERCA. Quid est seculum? HE-
ὑμέων. ΑΓΟ. τοιγαροῦν οὐδὲ ὠνήσεταί σε RA. Puer ludens, ludens talis, contẽ-
οὐδεὶς. ΗΡΑ. ἐγὼ δὲ κέλομαι πᾶσιν dens. MERCA. Quid verò homines *Seculum.*
ἥδιστον οἰμώζειν, τοῖσιν ὠνεομένοισι, καὶ τοῖ- sunt? HERA. Dij mortales. MERCA.
σιν οὐκ ὠνεομένοισι. ΑΓΟ. τουτὶ δὲ κα- Quid verò dij? HERA. Homines im-
κὸν οὐ πόρρω μελαγχολίας ἐστίν, οὐδ' ἕτε- mortales. MERCAT. Heus, tu ænigmata loqueris, an griphos componis?
ρον ἔγωγε αὐτῷ ὠνήσομαι. ΕΡ. ἀποφα- planè enim tanquam Apollo, nihil expli-
κτοι καὶ οὗτοι μηνύσουσιν. ΖΕΥΣ. ἄλλον cas. HERA. Nihil vos curo. MER-
ἀποκήρυττε. ΕΡ. βούλει τὸν Ἀθηναῖον σκυ- CAT. Igitur neque quisquam mentis
φεον, τὸν γραμμάτων; ΖΕΥΣ. πάνυ μὲν οὖν. compos te empturus est. HERACL.
ΕΡ. δεῦρ' ἐλθὲ σύ. βίον ἀγαθὸν, καὶ σεμνοτὸν D Ego verò à pueris iubeo plorare omnes,
ἀποκηρύττομεν. τίς ὠνῆται τὸν ἱερώτατον; tam eos qui me emunt, quàm qui non
ΑΓΟ. εἰπέ μοι, τί μάλιστα εἰδὼς τυγχά- emunt. MERCA. Hoc certè malum pa-
νεις; ΣΩΚ. παιδεραστὴς εἰμὶ, καὶ σοφὸς rum differt ab insania: neutrum horum
τὰ ἐρωτικά. ΑΓΟ. πῶς οὖν ἐγώ σοι πρίω- emam. MERCV. Et illi quoq; apud nos
μαί σε; παιδαγωγοῦ γὰρ ἐδέομαι, τῷ παι- manebunt, cùm nõ sint vendibiles. IVP.
δὶ καλῷ ὄντι μοι. ΣΩΚ. τίς δ' ἂν ἐπιτη- Alium accerse. MERCV. Vísne Athe-
δειότερος ἐμοῦ γένοιτο σωφρονεῖν καλῶς; ὃς γὲ niẽsem illum facundum? IVP. Maximè: *Academici.*
καὶ τῶν σωμάτων ἐραστής εἰμι, τὸν ψυχὴν δὲ MERCV. Heus tu, huc veni. Vitã bo-
ἡγοῦμαι καλόν. ἀμέλει κἂν ἰδὼν τοῦτον nam & prudentem proclamamus: quis
ἱμάτιον μοι καταχέωνται, ἀκούσῃ αὐτῶν emet sanctissimum hominem? MER-
λεγόντων μηδὲν ἐμοῦ δεινὸν παθεῖν. CAT. Dic mihi, quam potissimùm no-
sti artem? SOCR. Pæderastes sum, & in rebus quæ ad amorem spectant prudens.
MERCAT. Quanti igitur emam te? nam pædagogo indigeo: est enim mihi puer egregius. SOC. Quis magis idoneus me esse queat, qui cũ formoso puero versetur? Neque enim corporum amator sum: animam enim formosam esse existimo: & quanquam sub eodẽ palliolo mecum recumbant, audies illos, vel ipsis testibus, nihil graue à me perpeti.

MERCA. Incredibilia ſunt quæ dicis, pæderaſtes cùm ſis, tamen nulla de re te eſſe ſolicitum, quàm de anima, præſertim cùm copia fiat vt ſub eadẽ veſte iaceatis. SOC. Atqui per canem & per platanum iuro rem ſic habere. MERCA. Hercle, quanta abſurditas deorum. SOC. Quid ais? An non videtur tibi canis eſſe deus? Nonne vides quantus ſit in Ægypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCA. Rectè dicis: ego verò peccaui. Verùm quale habes genus vitæ? SOC. Mihi ipſi ciuitatẽ quandam extruo, peregrina autem vtor politia, meáſque præſcribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOC. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de vxoribus ſententia comprehenſa eſt: Videtur mihi nullam debere cuiuſquam eſſe propriã, verùm vnãquamq; paſſim debere accedere ad eum qui eam appetat. MERCA. Quid ais? Nũ abrogãdas eſſe leges de adulterio? SO. Per Iouẽ non illas ſolùm, verùm omnes reliquas nugas ea de re cõſtituras. MERC. Quid verò tibi de pueris iã maturis videtur? SO. Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari geſſerunt, præmium erunt, vt eos ament ſcilicet. MERCA. Papę! quanta libertas! quę ſapientia! Verùm quæ eſt tuæ doctrinæ ſumma? SO. Ideæ, & eorũ quæ exiſtunt, paradigmata. Quæcunq; enim vides, terrã ipsã, quæque ſuper terrã ſunt, cœlum, mare, horũ omniũ imagines obſcuræ exiſtũt extra totius vniuerſitatẽ. MERCA. Vbi autem exiſtunt? SO. Nuſquã. Nam ſi alicubi eſſent, nõ eſſent. MERCA. Non video iſta quæ tu dicis paradigmata. SO. Meritò: cęcus eſt enim tibi animę oculus: ego verò omnium video imagines, & te latẽtem, & me alium: in ſumma duplicia video omnia. MERCA. Ergo emendus es, ſapiens cùm ſis, & acutè cernas. Age ſcire volo quid tu à me exigas pro ipſo. MERCV. Da duotalẽta. MERCA. Emi ita vt dixiſti, pecuniã verò in poſterũ numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomẽ eſt? MERCA. Diõ Syracuſius. MERCV. Age, quod felix fauſtumq; ſit, recipe eum. Te iam voco Epicure. Quis emet hunc? Eſt enim illius riſoris diſcipulus, necnon illius qui ebrius eſt: quos haud multò antè proclamauimus. vnius autem cuiuſdã rei cognitione illos vincit: multo magis enim impius eſt quã illi. Quod verò ad cætera attinet, ſuauis & gulę amãs eſt,

Epicurei.

A ΑΓ. ἄπιστα λέγῃς, ὃ παιδεραστὴν ὄντα, μὴ φροντίδα τῆς ψυχῆς τι πολυπραγμονεῖν· καὶ ταῦτα, ἐπ' ὄψεσιν, ἐν τῷ αὐτῷ ἱματίῳ κατακειμένων. ΣΩ. καὶ μὰ τὸν κύνα γέ σοι τὸν κύνα, καὶ τὸν πλάτανον ὅτῳ ταῦτ' ἔχλν. ΑΓ. Ἡράκλῃς τῆς ἀπιστίας τῶν θεῶν. ΣΩ. τί σὺ λέγῃς; ὁ δοκεῖ σοι ὁ κύων εἶναι θεός; οὐχ ὁρᾷς τὸν Ἄνουβιν ἐν Αἰγύπτῳ ὅσος· καὶ τὸν ἐν οὐρανῷ Σείριον, ἔτ' ἐν τοῖς κάτω Κέρβερον; ΑΓΟ. οὐ λέγῃς, ἐγὼ γὰρ διημάρτηκα. ἀλλά τινα βίοις τὸν ἕτερον; ΣΩ. οἰκῶ μὲν ἐμαυτῷ τινα πόλιν ἀναπλάσας, χρῶμαι δὲ πολιτείᾳ ξένῃ, καὶ νόμοις νομίζω οἷς ἐμοί. ΑΓ. ἐν ἐβουλόμην ἀκοῦσαι τῶν δογμάτων. ΣΩ. ἄκουε δὴ τὸ μέγιστον, ὃ περὶ τῶν γυναικῶν μοι δοκεῖ· δοκεῖ μηδεμίαν αὐτῶν, μηδενὸς εἶναι μᾶλλον, πάντι δὲ μετεῖναι τῷ βουλομένῳ τοῦ γάμου. ΑΓΟ. τί τοῦτο φῄς; ἀνῃρῆσθαι τοὺς περὶ μοιχείας νόμους; ΣΩ. νὴ Δία, καὶ ἁπλῶς γε πᾶσαν τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα μικρολογίαν. ΑΓΟ. τί δ' ἡ περὶ τῶν ὡρῶν παίδων σοι δοκεῖ; ΣΩ. καὶ ὅτι ἔσονται τοῖς ἀρίστοις ἄθλον φιλῆσαι, λαμπρόν τι καὶ νεανικὸν ἐργασαμένοις. ΑΓ. βαβαὶ τῆς φιλοδωρείας· τῆς δὲ σοφίας, τί σοι τὸ κεφάλαιον; ΣΩ. αἱ ἰδέαι, καὶ τὰ τῶν ὄντων παραδείγματα. ὁπόσα γὰρ δὴ ὁρᾷς, τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς, τὸν οὐρανόν, τὴν θάλατταν, ἀπόπτων τούτων εἰκόνες ἀφανεῖς ἑστᾶσιν ἔξω τοῦ ὅλων. ΑΓ. ποῦ δὲ ἑστᾶσιν; ΣΩ. οὐδαμοῦ. εἰ γάρ που εἶεν, οὐκ ἂν εἶεν. ΑΓ. οὐκ ὁρῶ ταῦτα, ἃ σὺ λέγῃς τὰ παραδείγματα. ΣΩ. εἰκότως. τυφλὸς γὰρ εἶ τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν· ἐγὼ δέ, πάντων ὁρῶ εἰκόνας, καὶ σὲ ἀφανῆ, κἀμὲ ἄλλον. καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα. ΑΓΟ. τοιγαροῦν ὠνητέος εἶ, σοφὸς, καὶ ὀξυδερκὴς τὰ ὦν. φέρ' ἴδω τί καὶ παρέξεις με χωρὶς αὐτοῦ σύ. ΕΡ. δὸς δύο τάλαντα. ΑΓΟ. ὠνησάμην ὅσα φῄς. ταργύριον μοὶ τι ἐς αὖθις καταβαλῶ. ΕΡ. τί οὖν σοι τοὔνομα; ΑΓ. Δίων Συρακούσιος. ΕΡ. ἄγε λαβὼν ἀγαθῇ τύχῃ. τὸν Ἐπικούρου σὲ ἤδη καλῶ. τίς ὠνήσεται τοῦτον; ἔστι μὲν τοῦ γελωτοποιοῦ ἐκείνου μαθητὴς, καὶ τοῦ μεθύοντος, οὓς μικρῷ πρόσθεν ἀπεκηρύττομεν. ἔν δὲ πλέον οἶδεν αὐτῶν, παρέσον ἀσεβέστερος τυγχάνῃ. τἆλλα, ἡδὺς, καὶ λιχνεία φίλος.

ΑΓΟ. πῆς ἡ τιμή; ΕΡ. δύο μνᾶ. ΑΓ. λάμβανε· ὃ δ᾽ἄνα ἦ ὅπως ἴδω, πῆσι χαίρῃ τῶν ἐδεσμῶν; ΕΡ. τὰ γλυκέα σιτεῖται, καὶ μυττώδη, καὶ μάλιστα τὰς ἰσχάδας. ΑΓΟ. καλὲπὸν μοὶ σοδὲν· ὡνήσομαι γὰρ αὐτῷ παλάθας τῶν κρειττόνων. ΖΕ. ἄλλον κάλει, τὸν σὺ χρῶ κουφίας ἐκφέρον, τὸν σκυθρωπὸν, τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΕΡ. ὦ λέγεις· ἐοίκασι δ᾽ οὗτω πολύ τι πλῆθος αὐτὸν παρεμμένειν τῶν περὶ τιμὴ ἀγορᾶν ἀπαντηκότων· αὐτὸν τὴν ἀρετὴν πωλῶ, τὸν βίον τὸν τελεώτατον. τῆς πρᾶτα μόνος εἰδέναι θέλει; ΑΓΟ. πῶς τοῦτο φῆς; ΕΡ. ὅτι μόνος σοφὸς, μόνος καλὸς, μόνος δίκαιος, ἀνδρεῖος, βασιλεύς, ῥήτωρ, πλούσιος, νομοθέτης, καὶ πάλλα, ὁπόσα ὄστιν. ΑΓ. σὺ οἶμαι ὦ γαθὲ, καὶ μάγειρος μόνος; καὶ νὴ Δία γε σκυτοδέψης, καὶ τέκτων, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΡ. ἔοικεν. ΑΓΟ. ἐλθὲ ὦ γαθὲ, καὶ λέγε πρὸς τὸν ὠνητὴν ἐμὲ ποῖός τις εἶ, καὶ πρῶτον εἰ σὺ ἄχθη πεπρασκόμενος καὶ δοῦλος ὤν; ΧΡ. ὐδαμῶς. ὐ γὰρ ἐφ᾽ ἡμῖν ταῦτά ὄστιν. ὅσα δ᾽ σὺκ ἐφ᾽ ἡμῖν, ἀδιάφορα εἶ συμβέβηκεν. ΑΓ. ὐ μανθάνω ἃ λέγεις. ΧΡ. τί φῆς; ὐ μανθάνεις ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ὄστι πρηγμένα, τὰ δ᾽ ἔμπαλιν ἀπρηγμένα; ΑΓΟ. σὺδὲ νῦν μανθάνω. ΧΡ. εἰκότως. ὐ γὰρ εἰ συνήθης τοῖς ἡμετέροις ὀνόμασιν, ὐδὲ καταληπτικὴν φαντασίαν ἔχεις· ὁ δὲ σπουδαῖος ὁ τῆς λογικῆς θεωρίας ἐκμαθὼν, ὐ μόνον ταῦτ᾽ οἶδεν, ἀλλὰ καὶ σύμβαμα, καὶ παρασύμβαμα, ὁποῖόν τε καὶ ὁπόσον ἀλλήλων διαφέρει. ΑΓΟ. πρὸς τῆς Φιλοσοφίας, μὴ φθονήσῃς καὶν τοῦτο εἰπεῖν ὅ, τι σύμβαμα, καὶ τί παρασύμβαμα. καὶ γὰρ σὲ οἶδ᾽ ὅπως ἐπλήξω ἔσω τῦ ῥυθμοῦ τῶν ὀνομάτων. ΧΡ. ἀλλ᾽ σὺδεὶς φθόνος. καὶν γάρ τις χωλὸς ὢν, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ χωλῷ ποδὶ πρὸς παλαίστας λίθῳ, πταῖσμα ἐξ ἀφανοῦς λάβῃ, ὁ βιοδότης εἶχε μοὶ δή που σύμβαμα τὴν χωλείαν, τὸ πταῖσμα δὲ, παρασύμβαμα προσέλαβεν. ΑΓΟ. ὦ τῆς ἀξυνοίας· τί δ᾽ ἄλλο μάλιστα φῆς εἰδέναι; ΧΡ. τῶν λόγων πλεκτάνας, αἷς συμποδίζω τοὺς προσομιλοῦντας, καὶ ἀποφράττω, καὶ σιωπᾶν ποιῶ, φιμὸν ἀτεχνῶς αὐτοῖς προσπηδεῖς. ὄνομα δὲ τῇ δυνάμει ταύτῃ, ὁ ἀοίδιμος συλλογισμός. ΑΓ. Ηρακλῆς, ἄμαχόν τινα, καὶ βίαιον λέγεις.

MERCA. Quo pretio venditur? MERCV. Duabus minis. MERCAT. Accipe: verùm vt hoc quoque sciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè verò ficus. MERCAT. Bene se res habet: emam enim illi totas massas carycarum. IVP. Alium accerse, illum corpore hirsuto, vultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis: videtur enim magna ipsum multitudo quæ ad forum accurrit, expectare. Ipsam virtutem vendo, vitam perfectissimã. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiẽs est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quęcunque alia sunt his similia. MERCA. Num, ô bone, & coquus solus est, & per Iouem, coriarius, & faber, & his similia? MERCV. Sic videtur. MERCA. Accede ô bone, & dic mihi tuo emptori, qualisnam sis: ante omnia autem, num tibi doleat quòd venderis & seruis. CHRYS. Nequaquam. neque enim in nobis hæc sunt: quæcũque verò in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRYS. Quid ais? non intelligis quòd horum quædam sunt prælata, quędam verò rursus non prælata. MERCA. Ne nunc quidem intelligo. CHRYS. Meritò quidem: neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginationem habes quæ facilè apprehendat: verùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantùm nouit, verumetiam qualiter & quantum accidens & præteraccidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiam, quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit, & præteraccidens: nescio enim quomodo perculsus sim præ numero vocum istarum. CHRYS. Citra inuidiam dixero. Si quis claudus existat, illisóque pede quo claudicat, ad lapidem, ex inopinato vulnus acceperit, is certè accidẽs habet claudicationem, vulnus autem præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam! præterea verò quidnam scire te potissimùm profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstringo, denique tacere cogo, eos qui cõtra me disputant, planè frenũ quoddam illis imponens: isti verò tantæ orationis vi nomen est Syllogismus celeberrimus. MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismũm refers.

Stoici.

προηγμένα & ἀπροηγμένα Cicero pro ducta & præcipua vertit. vide, de finibus bonorum.

Syllogismus.

CHRY. Vide ergo, éſtne tibi puer? MERCAT. Quidni? CHRY. Quid ſi hunc ad flumen fortè ambulantem crocodilus rapiat, poſtea verò ſe redditurum polliceatur hac lege, vt illi verum dicas quidnam de puero reddendo apud ſe decreuerit: quid tu dicis ipſum in animo conſtituiſſe? MERCAT. Quæſtionem rogas ad quam difficile admodum eſt reſpondere: dubito enim vtrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæſo te, reſponde tu, & puerum mihi ſerua incolumem, ne præuortat, ipſumque deuoret. CHR. Bono es animo: etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCA. Quænam ſunt iſta? CHR. Iſtum inquam colligentem ſermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ ſupra omnes eſt, Electram, tandem opertum illum ſermonem. MERCAT. Quis ille opertus ſermo, aut quæ illa tandem Electra eſt, de quibus dicis? CHR. Electrã illam dico Agamemnonis valde celebrẽ, quæ quidem eandem rem ſimul norat, & non norat. Aſtãte enim illi Oreſte adhuc incognito, nouit quidem Oreſtem ſuum eſſe fratrem: quòd verò ille Oreſtes eſt, ignorat. Rurſus verò opertum illum adeóque omnino mirabilem audies ſermonem. Reſponde mihi: noſtin' tuũ patrem? MERCA. Maximè. CHR. Quid igitur, ſi prope te ſtatuerem aliquẽ coopertum, atque interrogarem, Noſtin' hunc? quid diceres? MERCA. Scilicet me non noſſe dicerem. CHR. Sed ille ipſe pater erat tuus. Itaque ſi iſtum non noſti, palàm eſt te patrem tuum non nouiſſe. MERCA. Nequaquã: verùm ego detracto velo num verum ſit explorabo. Sed quiſnam tuæ ſapientiæ finis eſt? aut quid tandem facturus es, ſi ad virtutis ſummum perueneris? CHR. In his quæ in natura prima ſunt, verſabor. Dico autem diuitias, ſanitatem, & his ſimilia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris enim exiguis literis deſcriptis incumbere oportet, & interpretationes congerere, & ſolœciſmis & abſurdis vocibus impleri. In ſumma, nequaquam decet ſapientẽ fieri priùs quàm ter ex ordine helleborũ bibas. MERCA. Egregia ſunt iſta tua, & forti viro digna: Verùm auarũ & fœneratorem eſſe (iſta enim tibi ineſſe video) num illa dicemus eſſe viri qui helleborum biberit, & iam ad virtutem idoneus ſit?

A ΧΡΥ. σκόπει γοιῶ· ἔστι σοι παιδίον; ΑΓ. τί μήν; ΧΡΥ. τοῦτο οὖν πως κροκόδιλος ἁρπάσῃ, πλησίον ποταμοῦ πλαζόμενον βίρων, κατά σοι ἀποδώσειν ὑπισχνῆται αὐτό, οὖν εἴπῃς βαλήδες ὅ, τι δέδοκται περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ βρέφους, τί φήσεις αὐτὸν ἐγνωκέναι; ΑΓΟ. δυσαπόκριτον ἐρωτᾷς. ἀπορῶ γὰρ ὁπότερον εἰπὼν ἀπολέσοιμι. ἀλλὰ σὺ πρὸς Διὸς ἀποκρινάμενος, σῶσόν μοι τὸ παιδίον, μὴ καὶ φθάσῃ αὐτὸ καταπιών. ΧΡΥ. θαῤῥεῖ. καὶ ἄλλα γάρ σε διδάξομαι θαυμασιώτερα. ΑΓ. τὰ ποῖα; ΧΡΥ. τὰ θρυλούμενα, καὶ τὸν κυριεύοντα, καὶ ὅτι πᾶσι τοῦ Ηλέκτραν, καὶ τὸν ἐγκεκαλυμμένον. ΑΓΟ. τίνα τοῦτον τὸν ἐγκεκαλυμμένον, ἢ τίνα τοῦ Ηλέκτραν λέγεις; ΧΡΥ. Ηλέκτραν μὲν ἐκείνου τοῦ πάνυ, τοῦ Αγαμέμνονος, ἣ τὰ αὐτὰ οἶδέ τε ἅμα, καὶ οὐκ οἶδε. πρεσβῦτερος γὰρ αὐτῆς τοῦ Ορέστου ἔτι ἀγνῶτος, οἶδε μὲν Ορέστην, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῆς· ὅτι δὲ οὗτός Ορέστης, ἀγνοεῖ. τὸν δ' αὖ ἐγκεκαλυμμένον, καὶ πάνυ θαυμαστὸν ἀκούσῃ λόγον· ἀποκείναι γάρ μοι, τὸν πατέρα οἶσθα τὸν σαυτοῦ; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. τί οὖν; οὖν σοι προβαλοῦσα τινὰ ἐγκεκαλυμμένον, ἔρωμαι, τοῦτον οἶσθα, τί φήσεις; ΑΓ. δηλαδὴ ἀγνοεῖν. ΧΡΥ. ἀλλὰ μὲν αὐτὸς οὗτός οὖν ὁ πατὴρ ὁ σός. ὥστε εἰ τοῦτον ἀγνοεῖς, δῆλος εἶ τὸν πατέρα τὸν σὸν ἀγνοῶν. ΑΓΟ. οὐμνοῶ· ἀλλ' ἀποκαλύψας αὐτὸν εἰσομαι τὸ ἀληθές. ὅμως δ' οὖν τί σοι τῆς σοφίας τὸ τέλος, ἢ τί προέξεις ποιῶν ἐπὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ἀρετῆς ἀφικόμενος; ΧΡ. περὶ τὰ πρῶτα τῇ φύσιν καταγλυήσομαι. λέγω δὲ πλοῦτον, ὑγείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. προτέρων δὲ ἀνάγκη πολλὰ πονῆσαι, λεπτολογράφοις βιβλίοις προσκαθήσονται τὸν ὄμμα, καὶ σχόλια συναγείρονται, καὶ σολοικισμοῖς ἐμπιπλάμενον, καὶ ἀτόπων ῥημάτων. καὶ τὸ κεφάλαιον, ἀθέμις γλυέσθαι σοφὸν, οὖν μὴ πρὸς ἑφεξῆς τοῦ ἑλλεβόρου πίῃς. ΑΓΟ. γλυναῖά σου ταῦτα, καὶ δλιῶς ἀνδρικά. ὃ δ' γύφωνα εἶ), ἢ τοκογλύφον (ἢ γὰρ τάδε ὁρῶ σοι προσόντα) τί φῶμεν, ἀνδρὸς ἤδη πεπωκότος τὸν ἑλλέβορον, καὶ τελείου πρὸς ἀρετήν;

B

C

D

ΧΡΥ. ναί. μόνῳ οὖν τῷ δημοσίῳ πρέπει δὴ τὴν σοφὴν. ἐπεὶ γὰρ ἴδιόν αὐτὴν συλλογίζεσθαι, τὸ δημοσίῳ ὄν, καὶ λογίζεσθαι τοῖς τόκοις, πλησίον ἔοικεν τῷ συλλογίζεσθαι, μόνῳ δὴ εἶναι τῷ ἀπευδαίμονος καθάπερ σκῆπτρον, καὶ τοῦτο. καὶ σὺ μόνον γε ἁπλῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι τοῖς τόκοις, ἀλλὰ καὶ τούτων ἑτέροις τόκοις λαμβάνῃν. ἢ γὰρ ἀγνοεῖς ὅτι τῶν τόκων οἱ μὲν εἰσι πρῶτοι τινές, οἱ δὲ δεύτεροι, καθάπερ αὐτῶν ἐκείνων ἀπόγονοι. ὁρᾷς ὃ δῆτα καὶ τὸν συλλογισμὸν ὁποιά φησιν, εἰ τὸν πρῶτον τόκον λήψεται, καὶ τὸν δεύτερον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν πρῶτον λήψεται, ἄρα καὶ τὸν δεύτερον. ΑΓ. σκοπῶ καὶ μισθῶν πέρι τὰ αὐτὰ φρόνιμον, ὃς σὺ λαμβάνεις ὅτι τῇ σοφίᾳ πρὸς τοὺς νέους, καὶ δῆλον ὅτι μόνος ὁ εὐδαίμων μισθὸν ὅτι τῇ ἀρετῇ λήψεται; ΧΡΥ. μανθάνεις. ἐγὼ γὰρ τοῦτο εἵνεκα λαμβάνω, τοῦ δὲ διδόντος αὐτοῦ χάριν. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ὁ μὲν τις ἐκχύτης, ὁ δὲ, προσεκτικός, ἐμαυτὸν μὲν ἀσκῶ εἶναι προσεκτικόν, τὸν δὲ μαθητὴν, ἐκχυτῆν. ΑΓΟ. καὶ μὲν δὴ ἀνάπαλιν ἔφης, τὸν νέον μὲν εἶναι προσεκτικὸν, σὲ δὲ τὸν μόνον πλούσιον, ἐκχύτην. ΧΡ. σκώπτεις ὦ οὗτος· ἀλλ' ὅρα μήτε ἀποξύσω σε ἀναπόδεικτῳ συλλογισμῷ. ΑΓΟ. καὶ τί δεινὸν ἀπὸ τοῦ σκήπτρου; ΧΡΥ. ἀπορία, καὶ σιωπὴ, καὶ διαφθορὰ τοῦ διανοεῖσθαι. ὃ δὲ μέγιστον, ἐὰν ἐθέλω πάνυ σε ἀποδείξω λίθον. ΑΓΟ. πῶς λίθον; ἦ γὰρ Περσεὺς ὦ βέλτιστε εἶναί μοι δοκεῖς. ΧΡΥ. ὧδέπως. ὁ λίθος σῶμα ἐστί; ΑΓ. ναί. ΧΡΥ. τί δὲ, ὃ ζῷον, ἦ σῶμα; ΑΓΟ. ναί. ΧΡΥ. σὺ δὲ, ζῷον; ΑΓ. ἔοικα γοῦν. ΧΡΥ. λίθος ἄρα εἶ, σῶμα ὤν. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἀλλ' ἀνάλυσόν με πρὸς τοῦ Διὸς, καὶ ὅς ἐστιν ἀρχῆς ποίησον αὖθις ἄνθρωπον. ΧΡΥ. ἦ χαλεπὸν, ἀλλ' ἔμπαλιν ἴσθι αὖθις ἄνθρωπος. εἰπέ γάρ μοι, πρῶτον σῶμα, ζῷον; ΑΓΟ. ἦ. ΧΡΥ. τί δ', λίθος, ζῷον; ΑΓΟ. ἦ. ΧΡ. σὺ δὲ σῶμα εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. σῶμα δ' ὤν, ζῷον εἶ; ΑΓ. ναί. ΧΡ. ἦκ' ἄρα λίθος εἶ ζῶόν τε ὤν. ΑΓΟ. ὥστε ἐποίησας, ὡς ἤδη μου τὰ σκέλη καθάπερ ἡ Νιόβης ἀπεψύχετο, καὶ πάγια ἐκ· ἀνὰ ὠνήσομαί σε. πόσου σοῦ αὐτοῦ καταβαλῶ;

A CHR. Certè: solum enim sapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius propriũ est syllogismis concludere: vsuras autẽ colligere, & fœnus conputare, atque syllogismis concludere parum differre videntur: quemadmodũ hoc soli studioso competit, ita quoque illud: nec decet illum fœnus simpliciter quemadmodum alij solent, accipere, verùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud secundum, velut quandã illius progeniem. Vides autem & syllogismum quẽdam vulgò iactari. Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam secundum. Ve- B rùm accepit primum, igitur & secundum accipiet. MERCA. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicenda sunt, quippe cùm manifestum sit solos studiosos meredem à virtute accepturos esse? CHR. Discis: certè non mea causa accipio, verùm illius gratia qui dat. Nam cùm alius sit effusor, alius verò comprehensor: me quidem ipsum cõprehensor vt sim præparo; discipulum verò, vt fiat effusor. MERCA. Atqui contrarium dicis, iuuenem esse comprehensorẽ, te verò C qui solus diues es, effusorem. CHRYS. Heus tu, scommate me perstringis: sed vide tu ne te petam syllogismo ineuitabili. MERCAT. Quid verò mali ex hoc telo accidet? CHRYS. Dubitatio & silentium, praterea mentis & intellectus subuersio: & quod omnium est maximum, si voluero, in lapidem te conuertam. MERCA. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perseus, ô bone, mihi esse videris. CHRYS. Hoc modo: Lapis est corpus. MERCAT. Certè. CHR. Quid verò? Nonne & animal corpus est? D MERCAT. Imò maximè. CHR. Tu verò animal es. MERCA. Sic videtur. CHR. Lapis igitur es, cùm corpus sis. MERCAT. Nequaquam: sed per Iouem solue me, & de nouo hominem me fac. CHRYS. Non est difficile factu: igitur rursus sis homo: dic verò mihi, Nonne omne corpus animal est? MERCAT. Non. CHR. An verò lapis animal est? MERCA. Non. CHRYS. Tu verò corpúsne es? MERCAT. Maximè. CHRY. Corpus autem cùm sis, animálne es? MERCAT. Euge effeciſti, vt iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & saxea facta sint: verùm coëmam te. Quantum pro ipso numerabo?

MERCV. Duodecim minas. MERCA. Accipe. M. Solúsne ipsũ emisti? MERCA. Non per Iouem, verùm illi omnes quos vides. MERCV. Certè multi sũt, & fortes habentes humeros, & digni sermone colligãte. IVP. Quid moraris? aliũ aduoca. MERCV. Peripateticũ accerso, te inquã honestum & diuitem. Age, te quidem aptissimum qui vendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCA. Qualisnam ille est? MERCV. Modestus, æquus, vita bene cõposita: &, quod maximũ est, duplex existit. MERCA. Quomodo dicis? MERCV. Alius quidem foris apparet, quàm intus esse videtur. Itaque si ipsum emes, memento vt hunc internũ, illũ verò externũ appelles. MERCA. Quid verò potissimũ nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerũ externarũ. MERCA. Humana sapit. quãti verò venditur? MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certè. MERCV. Nequaquã equidem: & ipse pecuniã habere videtur. Itaque non est quòd in illo emendo possis esse celerior quàm deceat: præterea non ita multo pòst discES ab eo quandiu viuat culex, & quàm profundè Sol radios immittat in mare: denique qualem animã habeant ostrea. MERCA. O Hercules quanta argutia! MERCV. Quid si audias alia multa his acutiora? de semine videlicet & generatione, déque embryonis formatione in vtero, & quomodo homo risibilis sit, asinus verò animal quod neq; ridere neq; ædificare neq; nauigare possit? MERCA. Planè admirãda sunt ea quæ narras, & valde vtilia dogmata. Itaque emam ipsũ viginti minis. MERCV. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus tu Pyrrhia accede, illico proclamãdus es: iam enim multi abeũt & diffluunt, atque in paucis erit venditio. Veruntamen quis emet illum? MERCA. Ego. Sed primùm dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCAT. Quid ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi videtur existere. MERCA. Igitur neque nos aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidem scio. MERCA. Neque tu aliquis existis. PHIL. Hoc ego multo magis ignoro. MERCA. O ignorantiã! verùm quid sibi volunt hæ stateræ? PH. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatem redigo: postquã autem illos planè similes, & æquale pondus habere cognouero, tũc ignoro quis horũ verior sit.

Id est, digni qui colligãt manipulos, aut opus ĩmagrius faciant: allusione facta ad significationem propriam τῦ σκείζειν.

Peripatetici.

Scepticus.

ΑΕΡ. μνᾶς δώδεκα. ΑΓ. λάμβανε. ΕΡ. μόνος δ' αὐτὸν ἐώνησαι; ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ὅτι πρώτιστος ὃς ὁρᾷς. ΕΡ. πολλοί γε, καὶ ζυὶ ὦμους καρτεροὶ, καὶ τῦ θρείζοντος λόγου ἄξιοι. ΖΕ. μὴ δῆτα ἐμβάτευε· ἄλλον κάλει. ΕΡ. Περιπατητικόν σε φημί, τὸν καλὸν, τὸν πλούσιον. ἄγε δὴ, ὠνήσασθε τὸν σωφρονέστατον, τὸν πρῶτα ὅλως ὀβριζάμενον. ΑΓΟ. ποῖος δέ τις ὅστις; ΕΡ. μέτριος, ὀβριφὴς, ἁρμόδιος τῷ βίῳ, ὃ δὲ μέγιστον, διπλῦς. ΑΓ. πῶς λέγεις; ΕΡ. ἄλλος μὲν ὁ ἔκτοθεν φαινόμενος, ἄλλος δὲ ὁ ἔνδοθεν εἶναι δοκεῖ· ὥστε τὸν ὠρίᾳ αὐτὸν, μεμνῆσο, τὸν μὲν, ἐσωτερικὸν, τὸν δὲ, ἐξωτερικὸν καλῶν. ΑΓΟ. τί δὲ γιγνώσκει μάλιστα; ΕΡ. τρία ταῖς τὰ ἀγαθὰ, ἐν ψυχῇ, ἐν σώματι, ἐν τοῖς ἐκτός. ΑΓΟ. αἰδεσίμου φρενός. πόσου δέ ἐστιν; ΕΡ. εἴκοσι μνῶν. ΑΓ. πολὺ λέγεις. ΕΡ. ἀκῦε ὦ μακάριε· ἐγὼ αὐτὸς ἔχω τι ἀργύριον δοκεῖ. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις ὠνούμενος· ἔτι δὲ εἰσὶ αὐτίκα μάλα πρὸ αὐτῦ πόσον μὲν ὁ χρόνῳ βιοῖ τὸν χρόνον, ἐφ' ὅσον δὲ βάθος ἡ θάλασσα ἐπὶ τὸ ἥλιον καταλάμπεται, καὶ ὁποῖά τις ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῶν ὀστρέων. ΑΓΟ. Ηρακλῆς, τῆς ἀκριβολογίας. ΕΡ. τί δὲ, εἰ ἀκήκοοις ἄλλα πολλὰ τούτων ὀξυδερκέστερα, γονῆς τε πέρι καὶ γενέσεως, καὶ τῆς ἐν ταῖς μήτραις τῶν ἐμβρύων πλασικῆς; καὶ ὡς ἄνθρωπος μὲν γελαστικὸν, ὄνος δὲ ἀγελαστικὸν, οὐδὲ τεκταινόμενον, οὐδὲ πλωϊζόμενον; ΑΓ. πολύστομα φῆς, καὶ ὀνησιφόρα τὰ μαθήματα· ὥστε ὠνεῖσθαι αὐτὸν εἰκοσιν. ΕΡ. εἶεν. τίς λοιπὸς ἡμῖν καταλέλειπται; ὁ Σκεπτικὸς οὗτος. σὺ ὁ Πυρρία προσιθι, καὶ ἀποκηρύττου τὰχος. ἤδη μὲν ὑποῤῥέουσιν οἱ πολλοὶ, καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ πρᾶσις ἔσται. ὅμως δὲ, τίς καὶ τοῦτον ὠνεῖται; ΑΓΟ. ἐγωγε. ἀλλ' ὅμως πρόσθεν εἰπέ μοι, σὺ τί ὠφέλησαι; ΦΙ. οὐδέν. ΑΓ. πῶς τοῦτ' ἔφησθα; ΦΙ. ὅτι οὐδὲν ὅλως εἶναί μοι δοκεῖ. ΑΓΟ. οὐδὲ ἡμεῖς ἄρα ἐσμέν τινες; ΦΙΛ. οὐδὲ τοῦτο οἶδα. ΑΓΟ. οὐδ' ὅτι σὺ τις ὢν τυγχάνεις; ΦΙΛ. πολὺ μᾶλλον ἔτι τοῦτ' ἀγνοῶ. ΑΓ. ὦ τῆς ἀποριας. τί δαί σοι τὰ σάθμια βούλεται; ΦΙ. ζυγοστατῶ σὺν αὐτοῖς τοῖς λόγοις, καὶ πρὸς ὃ ἴσον ἀπευθύνω. καὶ ἐπειδὰν ἀκριβῶς ὁμοίους τε καὶ ἰσοβαρεῖς ἴδω, τότε δὴ ἀγνοῶ τὸ ἡμίσεσθον.

ΑΓΟ. τῶν ἄλλων δὲ, τί μάλιστα τοῖς ἐμμελῶς; ΦΙ. τὰ πόντε, πλὴν δραπέτην μεταδιώκειν. ΑΓΟ. τί δαὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον; ΦΙ. ὅτι ὦ γαθὲ, ὐ καταλαμβάνω. ΑΓΟ. εἰκότως. βραδὺς γὰρ, καὶ νωθὴς τὴν εἰδοκεῖς. ἀλλά τί σοι τὸ τέλος τῆς ὑπισάσεως; ΦΙ. ἡ ἀμαθία, καὶ τὸ μήτε ἀκούειν μήτε ὁρᾶν. ΑΓΟ. σὺ κωφὸς ἅμα, καὶ τυφλὸς εἶ λέγεις. ΦΙ. καὶ ἀκεραίως γε τοιοῦτος, καὶ ἀναίσθητος. καὶ ὅλως, τῶν σκώληκος οὐδὲν διαφέρων. ΑΓΟ. ὠνητέος εἶ ἀρ' ὑμῖν. πόσου τοῦτον ἄξιον λέγειν φαίης; ΕΡ. μνᾶς Ἀττικῆς. ΑΓΟ. λάμβανε. τί φῄς ὦ οὗτος, ἐωριάμην σε; ΦΙ. ἄδηλον. ΑΓΟ. μηδαμῶς. ἐώνημαι γὰρ, καὶ παρεῖναι κατέβαλον. ΦΙ. ἐπέχω τοῦτο τοῦτου, ὐ διασκεψόμενος. ΑΓΟ. ἀλλὰ μοὶ ἀκολούθει μοι, καθάπερ τοὺς ἐμοὺς οἰκέτας. ΦΙ. τίς οἶδεν εἰ ἀληθῆ ταῦτα φῄς; ΑΓΟ. ὁ κῆρυξ, ὐ ἡ μνᾶ, καὶ οἱ παρόντες. ΦΙ. πάρεσι γὰρ ἡμῖν τινες; ΑΓΟ. ἀλλ' ἔγωγέ σε ἤδη ἐμβαλῶν ἐς τὸν μύλωνα, πείσω εἶ δεσπότης τὴν χεῖρω λόγον. ΦΙ. ἐπέχω τοῦτο τοῦτου. ΑΓ. μὰ Δί', ἀλλ' ἤδη γε ἀπερῶ μίαν. ΕΡ. σὺ μὲν παῦσαι διαπτεινῶν, ὐ ἀκολούθει τῷ πριαμένῳ· ὑμᾶς δὲ ἐς αὔριον παρακαλοῦμεν. ἀποκηρύξειν γὰρ τοὺς ἰδιώτας, καὶ βαναύσους, ὐ ἀγοραίους βίους μέλλομεν.

AMERCA. In aliis autem rebus quid potissimùm facere soles? PHIL. Omnia facio, præterquã quòd fugitiuos nõ persequor. MERCA. Quid? Anne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia ô bone non comprehendo. MERCA. Iure. tardus enim & piger esse videris. Verùm quis tuæ sapientię finis est? PHIL. Ignorantia, & nihil neque audire, neque videre. MERCA. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHIL. Imò sensu etiã & iudicio careo: breuiter nihil à verme differo. MERCA. Propterea emẽdus es. B Quanti illum æstimas? MERCV. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCA. Nequaquam: emi enim, & pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito, atque istud considero. MERCA. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet. PHIL. Quis nouit num vera sint quæ dicis? MERCA. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerũt. PHIL. An ali qui etiam nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam coniiciens in pistrinum, persuadebo tibi secundùm peiorẽ C causam, me tuum esse herum. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCA. Sed per Iouem iam pronuntiaui, & sententiam tuli. MERCV. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque viles vitas.

Alludit ad λόγος καὶ κρίσεις quos vocant.

ΑΛΙΕΥΣ, Η ΑΝΑΒΙΟΥΝΤΕΣ.

PISCATOR, SEV REVIVISCENTES.

Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hîc, cur toties in philosophos inuehatur: nempe quòd plerique simulato nomine pro veris falsos se gerant, quæstumq; magis quàm virtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur Philosophi illi vetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad vlciscendum Lucianum, cùm propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo venales eos proposuerat, idq; etiam viliſsimo pretio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in vnum diem impetrato. Qui cùm illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille verò prouocando ad ipsam Philosophiam, eóque obtento vt causam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, vtpote Cynico, & ceteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumelioſisſimè omnes Philosophiæ cultores, viros de tota virtute & rebus mortalium optimè meritos, proscidisset, ita sese defendit, vt diceret se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc & plura etiam his feciſse: non quidem in veros philoso-

phos, ſed in eos qui nomine tantùm illo ſeſe iactarent, cùm interim non modò Philoſophiam veram ignorarent, ſed planè diuerſa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde ſe non modò ſupplicio nullo dignum eſſe, ſed contrà etiam præmijs tanquam veræ Philoſophiæ amatorem atque aſſertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cùm ille non ſolùm ab accuſatione liberatus, verumetiam in ſocietatem eorum à quibus antè accuſabatur, aſcitus fuiſſet, à Philoſophia deinceps & falſi illi philoſophiæ ſimulatores citantur, vt ſuæ profeſſionis cauſſam redderent. Qui cùm iudicium hoc omnes fermè declinaſſent, mittitur Lucianus vnà cum Elencho, vt illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu ſtigmate inurant. ſed priùs quàm id fieret, Lucianus ſeu Parrhiſiades (ita enim ſeſe apud Philoſophiam appellat) puta quò iam re ipſa comprobaret, quod verbis antea dixerat, accepto hamo, eoq; auro, carycis & placentis abſcondito, quaſi piſcator aliquis, allectos & attractos ſimulatores iſtos capit, capios autem de communi reliquorum conſenſu de ſaxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu ſeu cataſtrophe ſumptus eſt: ſimillimus q;, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui veteris Comœdiæ fabula eſt.

SOCRATES. I Niice iniice lapides crebros execrandum in hũc: proiice glebas, adiice teſtas, percute fuſtibus calumniatorem: videſis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chryſippe, tu quoque: agite, omnes pariter in illum obarmemur,

Pera vt reddat opem peræ, baculuſq; bacillo.

Siquidem communis eſt hoſtis, nec quiſpiam è nobis exiſtit quem non iniuria affecerit. Tu verò ô Diogenes, ſi vnquam aliàs, præcipuè nunc baculo vtere: non deſinas: dignas conuitiator pœnas luat. Quid hoc rei eſt? nunquid, Ariſtippe, defeſſi eſtis? atqui minimè oportebat:

Eſte cati, atque acris nemo nunc immemor ire.

Ariſtoteles accelera, quin propius accede. Bene habet, capta eſt fera: deprehenſúsne es ſcelerate? Porrò confeſtim intelliges quoſnam viros maledictis tuis laceſſieris. Verùm qualénam fatum ipſum manebit: ſiquidem varium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari valeamus: etenim æquum eſt ſepties eum ſingulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abſciſſáque lingua, cruci ſuffigendus videtur, priùs tamen flagris cæſus. Tibi verò Empedocles quid? EMPEDOCL. In Ætnæ cratêras præcipitandus, vt meliores conuitiis inceſſendos haud eſſe addiſcat. PLAT. Quinimo optimum eſſet, ſi Penthei vel Orphei inſtar inter petras dilaniatus inueniretur, ita vt particulam vnuſquiſque digrediens ſecum auferre poſſet. LVCIANVS. Minimè: verũ mihi parcatis obſecro. SOCR. Arctiùs adſtringe. Ampliùs non dimittêtis: num quid Homerus dicat, vides:

A B Αλλε, βάλλε τὸν κατάρατον τοῖς ἀφθόνοις λίθοις· βάλλε τῶν χώλων· τροχοπέδαλλε καὶ τῶν ὀστράκων· παῖε τοῖς ξύλοις τὸν ἀλιτήριον· ὅρα μὴ ἀλαφύγῃ. καὶ σύ ὦ Πλάτων, βάλλε. καὶ σὺ ὦ Χρύσιππε, καὶ σύ. πάντες ἅμα ξωαστίσωμεν ἐπ' αὐτὸν,

Ὡς πήρη πήρηφιν ἀρήγῃ, βάκτρα τε βάκτρῃσι.

κοινὸς γὰρ πολέμιος, ὃς οὐκ ἔστιν ὅν τινα ἡμῶν οὐ κακῶσαι. σὺ δὲ ὦ Διόγενες, εἴ ποτε ἄλλοτε, χρῶ τῷ ξύλῳ, μηδὲ αὐτῆς ἀνῆσθαι τὴν ἀξίαν, βλάσφημος ὤν. τί τοῦτο; κεκμήκατε ὦ Ἀείσιππε; καὶ μὴν οὐκ ἐχρῆν.

Ἐξὲ σοφοί, μνήσασθε ὁ θυέλης ἐργῆς.

Ἀείσοτελες ὅπισσόυδα σον ἔπι θάλασσον. καλῶς ἔχει· ἐάλωκε τὸ θηρίον, εἰλήφαμέν σε ὦ μιαρέ. εἶτα γοῦν αὐτίκα ὅς τινας ὄντας ἡμᾶς, ἐκακηγόρεις. τῷ δ' ὄντι δέ τις αὐτὸν κ' μετέλθοι; ποικίλον γάρ τινα ὑπονοοῦμεν θάνατον κατ' αὐτοῦ, πᾶσιν ἡμῖν ἀξιαρκέσαι δυνάμενον· καθ' ἕκαστον ἑπτάκις γοῦν δίκης ἐστὶν ἡμῖν ἀπολωλεκέναι. ΠΛ. ἐμοὶ μὲν, αἰσχροπλοκίᾳ δοκεῖ αὐτὸν, νὴ Δία, μασιγωθέντα τε πρότερον. C τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκόφθω, τ' γλῶτταν αὐτοῦ ὑπὸ πολὺ πρότερον ἀποτετμήσθω. σοὶ δ' ἢ Ἐμπεδόκλεις, δοκεῖ; ΕΜ. ἐς τοὺς κρατῆρας ἐμπεσεῖν αὐτόν, ὡς μάθοι μὴ λοιδορεῖσθαι τοῖς κρείττοσι. ΠΛ. κ' μὲν ἄριστον ἦν καθαρόν τινα Πενθέα, ἢ Ὀρφέα, λαχισὸν ὑπὸ πέτραισιν βυρέως μόρον, ἵνα αὖ κ' ὃ μέρος αὐτοῦ ἕκαστος ἔχων, ἀπαλλάττοιτο. ΛΟΥ. μηδαμῶς· ἀλλὰ πρὸς ἱκετῶν φείσασθέ μου. ΣΩ. ἆρα γε οὐκ ἀφεθήσῃ ἐπιόρας ὃ δὴ κ' τ' Ὅμηρον ἀλέγει, ὡς

Οὐκ ἔστι λέοντι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά;

ΛΟΥ. καὶ μὲν καθ' Ὁμήρου ὑμᾶς καὶ αὐτὸς ἱκετεύσω. αἰδέσεσθε γὰρ ἴσως τὰ ἔπη, καὶ οὐ παρόψεσθε ῥαψῳδήσαντά με·

Ζωγρεῖτ' ἐμὲ κακὸν ἄνδρα, καὶ ἄξια δέχθε ἄποινα,

Χαλκόν τε, χρυσόν τε, τὰ δὴ φιλέουσι σοφοί περ.

ΠΛ. Ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἀπορήσομεν πρὸς σὲ Ὁμηρικῆς ἀπιλογίας. ἄκουε δή,

Μή δή μοι φύξιν τε καὶ ἀγκλυτὸν ἐλπέο θυμῷ,

Χρυσὸν περ λέξας, ἐπεὶ ἴκεο χεῖρας ἐς ἡμᾶς.

ΛΟΥ. οἴμοι τῶν κακῶν. ὁ μὲν Ὁμηρος ἡμῖν ἀπρόσκλητος, ἡ μεγίστη ἐλπίς. ὅτι τὸν Εὐριπίδην δή μοι καταφυκτέον· τάχα γὰρ αὖ σώσει με·

Μὴ κτεῖνε τὸν ἱκέτην· οὐ γὰρ θέμις κτανεῖν.

ΠΛ. τί δὲ οὐχὶ καὶ ἐκεῖνα Εὐριπίδου ἐστίν,

Οὐ δίκαια πάσχειν δίκαια τοὺς εἰργασμένους;

ΛΟΥ. νῦν οὖν ἕνεκα ῥήματος κτενεῖτέ με;

ΠΛ. νὴ Δία. φησὶ γοῦν σοφὸς αὐτός,

Ἀχαλίνων στομάτων, ἀνόμου τ' ἀφρασίας,

Τὸ τέλος δυσχέρεια.

ΛΟΥ. σκοπῶ ὅπῃ δέδοκται πρώτως ἀποκτιννύναι, καὶ οὐδεμία μηχανὴ τὸ διαφυγεῖν με, φέρετε, εἴ τι γοῦν εἴπατέ μοι, οἵ τινες ὄντες, ἢ τί πεπονθότες ἀνήκεστον πρὸς ἡμῶν, ἀνήκεστα ὀργίζεσθε, καὶ ὅτι θανάτου στυγνοτάτου με; Π. ἅ τινα μὲν εἰργασαι ἡμᾶς τὰ δίκαια, σαυτὸν ἐρώτα ὦ κάκιστε, καὶ τοὺς καλοὺς ἐκείνους σου λόγους, ἐν οἷς φιλοσοφίαν τε αὐτὴν, κακῶς ἠγόρευες, καὶ ἐς ἡμᾶς ὕβριζες, ὥστε ἐξ ἀγορᾶς ἀποκηρύττων σοφοὺς ἄνδρας· καὶ τὸ μέγιστον, ἐλευθέρους. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες ἀπελαύνομεν ὅτι σε, καταφρονήσαντες πρὸς ὀλίγον τὸν Αἰδωνέα, Χρύσιππος ἐστὶ, καὶ Ἐπίκουρος, καὶ Πλάτων ἐγὼ, καὶ Ἀριστοτέλης ἐκεῖνος, καὶ ὁ σιωπῶν οὗτος Πυθαγόρας, καὶ Διογένης, καὶ ἅπαντες, ὁπόσους διέσυρες ἐν τοῖς λόγοις. ΛΟΥ. ἀνέπνευσα· οὐ γὰρ ἀποκτενεῖτέ με, εἰ μάθετε ὁποῖος ἐγὼ περὶ ὑμᾶς ἐγενόμην· ὥστε ἀπορρίψατε τοὺς λίθους, μᾶλλον δὲ φυλάξατε. χρήσεσθε γὰρ αὐτοῖς κατ' ἐμοῦ ἀξίως. ΠΛ. ληρεῖς. σὲ δὴ χρὴ τιμωρεῖσθαι ἀπολωλέναι. καὶ ἤδη γε λαΐνου ἔσω χιτῶνα κακοῦ ἔνεχ' ὅσα ἔοργας.

A *Non est tuta fides hominum generi atque leonum?*

LVCIA. Atqui & ego quoque per Homerum vos oro: forsitan enim illius reuerebimini carmina, méque versus connectentem haud spernetis:

Me viuum capite, haud hominem prauum: haec quoque dona

Suscipite, es, aurum, quae curant & sapientes.

PLATO. Verùm neque nobis aduersum te Homerica deerit responsio: audi igitur:

Nec mihi mente fugâ tu persuadere valebis,

Postquam te teneo, licèt aurea verba loquaris.

B LVCIA. Hei malorum! siquidem spes maxima Homerus nos frustratur: ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit: siquidem ille me forsitan saluabit,

Ne supplicem interficite: haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis:

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

LVCIA. Igitur iuxta verba hæc me interficietis? PLATO. Rectè per Iouem: inquit enim ille idem:

Effrenioris & inclegis dementiæ extremum

C *infœlicitas occupat.*

LVCIA. Proinde quoniam omnino me interficere decreuistis, nullúmque mihi restat effugium, agite, saltem hoc mihi indicate, quinam estis, quæve tam intoleranda à nobis perpessi sitis, vt tam intoleranter irascamini, ac me mortis causa ceperitis. PLATO. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipso sceleratissime perquire, belluliisque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam cõuitiis lacessiuisti, ergáque nos iniurius fuisti, cùm tanquam ex conciliabulis viros sapientes præconio diuulgares: & quod maximum est, liberos: quapropter

D indignatione moti, propter te emersimus, ac tantisper inferos dereliquimus. Chrysippus iste, ac Epicurus, ego quoque Plato, & Aristoteles ille, silénsque hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes denique quos sermonibus tuis infamasti. LVCIA. Respiraui: siquidem non me interficietis, si intellexeritis qualisnam ego erga vos extiterim: quapropter lapides abiicite: quin potiùs reseruate: nam contra meritos vsui erunt. PLATO. Nugaris: te etenim hodie perire necesse est: iámque adeò ob perpetrata scelera, lapideum induas amictũ.

LVCIA. Atqui viri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem vestrum, benevolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum vestrorum procuratorem, vt intelligatis, interficietis, si me occideritis, qui tot propter vos labores exantlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt, agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi erga virum beneficum videamini. PLATO. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuitia gratias debemus? Verè hic cum mãcipiis sibi rem esse existimat, quandoquidem ob tantas iniurias, verborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIAN. Vbinam ego, vel quando vos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus, ac vos ipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à vobis derelictis assiduè conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor, vnde quàm à vobis accepi, ac instar apiculæ decerpens, hominibus ostendo? at illi laudant, ac vniuscuiusque florem, vnde, à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, méque oratione quidem ob florigeram hanc messem commendant: sed veriùs vosipsos, ac prata vestra amœnissima, qui tam varia & versicoloria produxistis, extollunt: quæ si quis rectè secernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita vt minimè alterum ab altero discrepet, numquid cùm tam egregiè quis à vobis affectus fuerit, obloqui conabitur viris benefactoribus, quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur? ni eiusdem sit naturæ, cuius & Thamyris vel Eurytus, ita vt vel Musas, à quibus canendi normam acceperit, canendo, vel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat? PLAT. Verùm generosè, hæc omnia Rhetorum more, ac maximè rebus contraria protulisti: siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam, manifestámque præ se ferunt iniustitiam ac ingratitudinem, si cùm à nobis (vt ipse fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc vnum scopum obseruans, vt nos omnes conuitiis lacessas: talem siquidem à te consequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reseruauimus, nec vt ne decerperes, sinúque repleto discederes, inhibuimus: ideo maximè ob hanc noxam mori dignus es.

ΛΟΥ. Ἀλλὰ μὲν ὦ ἄριστοι, ὃν ἐχρῆν μόνον ἐξ ἁπάντων ἐπαινῆσαι, οἰκεῖόν τε ὑμῖν ὄντα, καὶ εὔνουν, καὶ ὁμογνώμονα, καὶ, εἰ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, κηδεμόνα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπονηκότων, διὰ τί, ἵνα, ἀποκτείνωσιν, ἐμὲ ἀποκτείνητε, τοσοῦτον ὑφ' ὑμῶν πεπονηκότα. ὁρᾶτε γοῦν μὴ δίκην τῶν νῦν φιλοσόφων αὐτοὶ ποιῆτε, ἀχάριστοι, καὶ ὀργίλοι, καὶ ἀγνώμονες φαινόμενοι πρὸς ἄνδρα εὐεργέτην. ΠΛ. ὦ τῆς αἰσχυντίας· καὶ χάριν σοι τῆς κακηγορίας προσοφείλομεν; ὅτου καὶ ἀνδραπόδου ἀληθῶς οἴᾳ δεήσεται; ἢ καὶ εὐεργεσίαν καταλογὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς τοσαύτης ὕβρεως καὶ προπετείας τῶν λόγων; ΛΟΥ. ποῦ γὰρ ἐγὼ ὑμᾶς, ἢ πότε ὕβρικα, ὃς ἀεὶ φιλοσοφίαν τε θαυμάζων διετελέκειν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπερεπαινῶν, καὶ τοῖς λόγοις, ὃς καταλελοίπατε ὁμιλῶν; αὐτὰ γοῦν ἃ φημι ταῦτα, πόθεν ἄλλοθεν ἢ παρ' ὑμῶν ἐδιδαχθών, καὶ κατὰ τὴν μέλιτταν ἀποθησαύρους, ὑποδείκνυμι τοῖς ἀνθρώποις; οἱ δὲ ἐπαινοῦσι, καὶ γνωρίζουσιν ἑκάστου τὸ ἄνθος, ὅθεν, καὶ παρ' ὅτου, καὶ ὅπως ἀνελεξάμην, καὶ λόγῳ μὲν ἐμὲ ζηλοῦσι τῆς ἀνθολογίας· τὸ δὲ ἀληθὲς, ὑμᾶς, καὶ τὸν λειμῶνα τὸν ὑμέτερον, οἳ τοιαῦτα ἐξεμάθητε ποικίλα, καὶ πολυφανῆ τοῖς βαφαῖς, εἴ τις ἀναλέξασθαί γε αὐτὰ ὑπίσχνητο, καὶ ἀναπλέξασθαι, καὶ ἁρμόσασθαι, ὡς μὴ ἀπάδειν θάτερον θατέρου. ἐὰν δ' ὅστις οὖν ταῦτα δὴ πεπονθὼς παρ' ὑμῶν, κακῶς δὴ εἰπεῖν ὑπομείνῃ θυμὸν ἐργάτας ἄνδρας, ἀφ' ὧν εἶναί τις ἔδοξεν; ἐκτὸς εἰ μὴ κατὰ τὸν Θάμυριν, ἢ τὸν Εὔρυτον εἶτα τῇ φύσει, ὡς ταῖς Μούσαις αὐτάδην, παρ' ὧν εἴληφε τὴν ᾠδὴν, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι ἐριδαίνειν, ἐναντία τοξεύων, καὶ ταῦτα, δοτῆρι ὄντι τῆς τοξικῆς. ΠΛ. τοῦτο μὲν ὦ γενναῖε, καὶ τοῖς ῥήτορας εἰρηταί σοι· ἐναντιώτατον γοῦν ὅτι τῷ σχήματι, καὶ χαλεπωτέραν σε ὑποδείκνυσι τὴν τόλμαν, εἴγε τῇ ἀδικίᾳ καὶ ἀχαριστίᾳ προσέστιν, ὃς παρ' ἡμῶν τὰ τοξεύματα ὡς φῆς λαβών, καθ' ἡμῶν ἐτόξευες, ἕνα τοῦτον ἐποιοῦ τὸν σκοπὸν, ἅπαντας ἡμᾶς ἀγρεύειν κακῶς· τοιαῦτα τοίνυν σοῦ ἀπειλήφαμεν, ἀνθ' ὧν σοι τὸν λειμῶνα ἔτι σῶον καὶ ἄνθινον ἀπαντήσαντες, οὐκ ἐκωλύομεν δρέπεσθαι, καὶ τὸ πρόχλιον ἐμπλησάμενον ἀπελθεῖν. ὥστε δίκαιός εἶ τοῦτο μάλιστα δίκαιος εἶ εἰκῆ ἀποθανεῖν.

ΛΟΥ. ὁρᾶτε· πρὸς ὀργὴν ἀκούετε, καὶ οὐδὲν τῶν δικαίων προσίεσθε. καίτοι οὐκ οἶδ' ὅπως ποτὲ ὡς ὀργὴ Πλάτωνος, ἢ Χρυσίππου, ἢ Ἀριστοτέλους, ἢ τῶν ἄλλων ὑμῶν καθήκοντος αὖ. ἀλλά μοι ἐδοκεῖτε μόνοι δὴ, πόρρω εἶ τοῦ ποιητοῦ. πολλοὶ ἀλλὰ μὴ ἀχρὶ τοῦ γε ὦ θαυμάσιοι, μηδὲ πρὸ δίκης ἀποκτείνητέ με. ὑμέτερον γοῦν ἐστὶ τοῦτο ἴσως, μὴ βίᾳ, μηδὲ κατὰ τὸ ἰσχυότερον πολιτεύεσθαι, δίκῃ δὲ πάντα διαφέρεσθαι διδόντας λόγους, καὶ δεξομένους ἐν τῷ μέρει· ὥστε δικασταὶ ἐλόμενοι κατηγορήσατε μοῦ ὑμεῖς ἢ ἅμα πάντες, ἢ ὅν τινα αὖ χειροτονήσητε ὑμῶν ἀπόντων. ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαι πρὸς τὰ ἐγκλήματα. κἄν τι μοὶ δοκῶ ἀδικεῖν φαίνομαι, καὶ τοῦτο ἐμοὶ γνοὺς ὁ δικαστήριον, ὑφέξω δικλαδὸν ἀξίαν. ὑμᾶς δ', εἰ μὲν οὐδὲν πλημμελήσετε. ἴσως δὲ τὰς διαθυρίδας ὑποσχών, καθαρὸς ὑμῖν καὶ ἀνεπίληπτος διέλθοιμι, ἀφήσουσί μοι οἱ δικασταί· ὑμᾶς δ', εἰς τοὺς ἐξαπατήσαντας ὑμᾶς καὶ προξενήσαντας καθ' ἡμῶν τὴν ὀργὴν τρέψατε. ΠΛ. τοῦτο σκόπει, εἰς πεδίον τὸν ἵππον, ὡς σὺ λαμπρυσάμενος τοὺς δικαστάς, ἀπέλθοις· φασὶ γοῦν ῥήτορά σε, καὶ δικανικόν τινα εἶναι, καὶ πανοῦργον ἐν τοῖς λόγοις. τίνα δὲ καὶ δικαστὴν ἑλέσθαι θέλεις, ὃν τινα μὴ σὺ δωροδοκήσας, οἷα πολλὰ ποιεῖτε ἄδικα, πείσεις ἐπ' οὐ ψηφίσασθαι; ΛΟΥ. θαρρεῖτε· τούτου ἕνεκα, σοφίνα τοιοῦτον δεσπότην ὑποπτον, ἢ ἀμφίβολον ἀξιώσαιμ' ἂν θέλειν, καὶ ὅστις ἀποδώσεταί μοι τὴν ψῆφον ὁρᾶτε γοῦν, τὴν φιλοσοφίαν αὐτὴν μοὶ ὑμῶν ποιοῦμαι δικάστριαν ἐγώ. ΠΛ. καὶ τίς αὐτὴν κατηγορήσει, εἴτε ἡμεῖς δικαίσομεν; Λ. οἱ αὐλοὶ κατηγορεῖτε, καὶ δικάζετε· σοὶ δὲ οὐδὲ τοῦτο δέδοικα. τοσοῦτον ἐπιφέρω τοῖς δικασταῖς, καὶ ἐπὶ πλείοσιν ἀπολογήσασθαι ἐπιτρέπω. ΠΛ. τί ποιοῦμεν ὦ Πυθαγόρα, καὶ Σώκρατες; ἔοικε γὰρ οὐκ ἄλογα προκαλεῖσθαι, δικάζεσθαι ἀξιῶν. ΣΩ. τί δὲ μέλλομεν, ἐπειδὴ καὶ βούλεται ὁ δικαστήριον, καὶ τὴν φιλοσοφίαν παρακαλοῦμεν, ἀκούσωμεν ὅ, τι καὶ ἀπολογήσεται. ὃ μὲν δίκης γὰρ οὐκ ἀμύητον, ἀλλὰ δήπου ἰδιωτικὸν, ὀργίλων τινῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ δίκαιον ἐν τῇ χειρὶ πεπιλημένων. παρέξομεν γοῦν ἀφορμὰς τοῖς κατηγορεῖν ἐθέλουσι, καταλαβόντες ἄνδρα μηδὲ ἀπολογησάμενον ὑπὲρ ἑαυτοῦ. εἶτα, δικαιοσύνη χαίρειν αὐλοὶ

A LVC. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iusta sunt, minimè consideratis: ego verò me nũquam in Platonis, vel Chrysippi, seu Aristotelis, aut reliquorum vestri ordinis irã incidere posse existimassem: sed longè ab illis mihi distare videmini. Verùm ô admirandi, ne indemnatum, causáq; non cognita me interficiatis: quamuis & id vos deceat, ne vehementia ac manifesta violentia grassari videamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & accipientes, iudicem eligere: méque vel vnà omnes accusare, aut qui omnium vice id agat, eligere. Ego verò obiectis respon-
B dere sum paratus, & si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero, ac ita de me statuerit iudicium, merita expendam supplicia, vósque violentum nil perpetrabitis. Si verò crimina diluere videbor, ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar; me iudices dimittent, vos verò in eos qui vos deceperunt, ac contra nos instigarunt, iram conuertetis. PLAT. Hoc illud est, equum in campum, vt iudices eludere queas, educere conaris: siquidem te Rhetorem & causidicum vehemẽtem, in orationibúsque admodum
C callidum esse dicunt. Proinde quemnam iudicem fieri cupis? quem muneribus, vt pro te sententiam ferat (qualia iniusta multa perpetrare consueuistis) corrumpere haud valeas. LVCIA. Confidite: huius enim rei gratia nullum arbitrum suspectum, vel ancipitem, seu qui pro me iniustè calculum ferat, mihi euenire desidero: & vt certiùs id cognoscere possitis, ego Philosophiam ipsam vnà vobiscũ iudicem eligo. PLAT. At quisnam accusabit, si nos iudicauerimus? LVCIA. Vosmetipsi accusate, & iudicate: neque enim illud timeo, quoniam tam iusta an-
D tecello causa, tãque luculẽter & abundè me responsurũ confido. PLAT. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam vir iste quoniã iudicio experiri dignum ducit, haud absurdè prouocare videtur. SOCRAT. Quid verò aliud, quàm vt ad iudiciũ pergamus, assumptáq; Philosophia, quidnam responsurus sit, audiamus? nam absq; cognitione quid conari, nõ ad nos, sed potiùs ad viros quosdã iracundos, & qui iustitiam in manibus sitam continẽt, spectare videtur: præbebimus enim occasionem obloqui volentibus, si virum lapidabimus, nec pro se respondere permittemus, & hęc nosmetipsi iustitiæ vale

dicentes. Proinde quid Anyto & Melito accusatoribus meis, vel qui me tum dānarūt, iudicibus, respondebo, si hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino cōpos non fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones. ad Philosophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos verò quicquid statuerit, amplectemur. LVCIA. Euge viri sapientissimi, meliora hæc & iustiora: lapides verò, vt dicebam, seruate: siquidem paulò pòst in iudicio indigebitis. Verùm vbinam Philosophiã quis inueniet? vbi enim habitet, non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domum, vt eam conuenire possem, quærens: inde in quosdam vilibus amictos vestibus, barbásque promissas gestantes, incidi, qui cùm ad eandem se pergere assererent, eos scire existimans, interrogaui: at illi, quoniam me longè plus ignari essent, ne de ignorantia redargui possent, vel omnino nil respondebant, vel ianuam aliam pro alia ostendebant: ego verò in hunc vsque diem domum reperire haud quiui. Sæpius verò ipse suspicans, vel ductore quopiam, ad quasdam ianuas perueni, certissimè tum inuenisse sperans, à multitudine ingredientium & egredientium coniecturam sumens, qui omnes seueritatem quandam præ se ferebant, forma erant decora, vultu verò meditabundi: hosce insecutus, & ipse quoque sum ingressus: ibi viraginem conspexi quandam, non incuriosè, sordidè vel inconcinnè excultam: verùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, vestitúsque cultum studiosè affectare: & quamuis tam exquisitis munditiis ornata esset, cultum tamen decoris gratia dissimulare nitebatur: apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & verba perquam meretricia: ab amatoribus verò laudata, admodum gaudebat, & si quis aliquid dedisset, auidè suscipiebat: opulentiores quoque iuxta se locabat, amatores autem inopes nec aspicere dignabatur. Sæpius quoque cùm se casu denudasset, torques aureas anguillis crassiores conspiciebam. Hæc cùm vidissem, confestim ad pedes sum conuersus, oppidoquam miseratione commotus ob infelices illos, non naribus, sed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis instar pro Iunone idolo congredientes.

Orators ad aquæ mensuram perorabãt.

A λέγοντες. ἢ τί αὖ εἴ ποιμην Ἀνύτου καὶ Μελίτου πρὸς τοὺς ἐμοὶ κατηγορησάντων, ἢ τοῦ τότε δικαζῶν, εἰ ὕδρος τεθνήξει, μηδὲ ὅλως ὕδατος μεταλαβών; ΠΛΑ. ἄριστα λέγεις ὦ Σώκρατες· ὥστε ἀπιωμεν ὅπῃ τῇ φιλοσοφίᾳ. ἡ δ', δικασάτω, καὶ ἡμεῖς ἀγαπήσομεν οἷς ἂν ἐκείνη διαγνῷ. ΛΟΥ. εὖγε ὦ σοφώτατοι, ἀμείνω ταῦτα, καὶ νομιμώτερα. τοὺς μέντοι λίθους φυλάττετε ὡς ἔφην. δεήσει γὰρ αὐτῶν μικρὸν ὕστερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ποῦ δ' ἡ φιλοσοφία οἰκεῖ τις αὖ; ἐγὼ γὰρ οἶδα ἔνθα οἰκεῖ. καίτοι πάνυ πολὺν ἐπλανήθην χρόνον ἀναζητῶν τὴν

B οἰκίαν, ὡς ξυγγενοίμην αὐτῇ. εἶτα ἐντυγχάνων ἄττα πρὸς ἀνθρώπια τεθεβελκυμένοις καὶ πώγωνας βαθεῖς καθειμένοις, περὶ αὐτῆς ἐκείνης ἤκειν φάσκουσιν, οἰόμενος εἰδέναι αὐτούς, ἀπηρώτων. οἱ δὲ πολὺ μᾶλλον ἐμοῦ ἀγνοοῦντες, ἢ ὑβρίζοντες ὅλως ἀπεκρίνοντό μοι, ὡς μὴ ἐλέγχοιντο ὑπ' εἰδότες, ἢ ἄλλην θύραν αὖτ' ἄλλης ἀπεδείκνυον. ὑδέπω γοῦν ἐς τήμερον ἐξεύρηκα δεδιώγμενος τὴν οἰκίαν. πολλάκις δ' αὐτὸς εἰκάσας, ἢ ξεναγησάμενός τινος, ἦκον αὖ ὅτι τινὰς θύρας, βεβαίως ἐλπίσας τότε γοῦν εὑρηκέναι· τεκμηρόμενος ὧν

C πλήθει τῶν εἰσιόντων τε καὶ ἐξιόντων ἀπρώτων σκυθρωπῶν, καὶ τὰ χρήματα δύσκολον, καὶ φρονιστικὸν τὸ σχῆμα. μετὰ τούτων δὴ ξυμπαρεσκευασθεὶς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθον δή· εἶτα ἑώρων γύναιόν τι ἐν χαμαιπλοϊκὸν, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐς τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀκόσμητον ἑαυτὴν ἐπερρύθμιζεν, ἀλλά μοι καταφανὴς οὐτέκα οὐδὲ τὸ ἄφετον δοκοῦν τῆς κόμης ἀκριβώτισον ἐῶσα, οὐδὲ τὴν ἱματισμὸν τὴν ἀναβολὴν ἀνεπιτηδεύτως προϊεμένη. προδήλως δ' ὡς κοσμουμένη αὐτοῖς καὶ πρὸς

D εὐπρέπειαν τῷ ἀληθεστάτῳ δοκοῦντι προσχωμένη. ὑπεφαίνετο δέ τι καὶ φιλτρῶδες, καὶ φύκη, καὶ τὰ ῥήματα πάνυ ἑταιρικά. καὶ ἐπαινουμένη ὑπὸ τῶν ἐραστῶν, ἐς τὸ κρᾶτος ἔχαιρε. καὶ εἴ δοίητις, προχείρως ἐδέχετο. καὶ τοῖς πλουσιωτέροις μὲν προσκαθισαμένη πλησίον, τοὺς πένητας τῶν ἐραστῶν οὐδὲ προσέβλεπε. πολλάκις δὲ καὶ γυμνωθεῖσης αὐτῆς καὶ τὸ ἀκριβέστατον, ἑώρων περιδέραια χρυσᾶ, καὶ ἐγχέλεων παχύτερα. ταῦτα ἰδὼν ὅτι πόδας αὖ θᾶττον ἀνέστρεφον, οἰκτείρας δηλαδὴ τοὺς κακοδαίμονας ἐκείνους ἐλκομένους πρὸς αὐτῆς, καὶ τὸν ῥινὸς, καὶ τὸν πώγωνος, καὶ τὸν Ἰξίονα, εἰδώλῳ αὐτὴ τὴν Ἥρας ξυνόντας.

ΠΛΑ.

ΠΛ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας· ἡ γὰρ θεὸς οὐδενὶ A
ἄδηλος οὐδὲ πᾶσι γνώριμος ἡ θύρα. πάλιν ἀλλ'
οὐδὲν δεινὸς βαδίζειν ὅτι τὴν οἰκίαν· εἰσαῦθις
γὰρ ἐν Κεραμεικῷ ἐντεύξομαι αὐτῷ. ἢ δὲ
ἥδη που ἀφίξεται, ἐπανιοῦσα δὴ Ἀκαδημίας,
ὡς εἰκὸς ἐν τῇ Ποικίλῃ. τοῦτο γὰρ
ὁσημέραι ἔθος ποιεῖν αὐτῇ μᾶλλον ἢ ἤδη πρό-
σθεν. ὁρᾷς τὴν κόσμιον τὴν ἀπὸ τοῦ σχήμα-
τος, τὴν εὐσεμνῆ βλέμμα, τὴν ὅτι σεμνο-
ποιὰ ἡρέμα βαδίζουσαν; ΛΟΥ. πολλὰς
ὁμοίας ὁρῶ τόγε σχῆμα, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ τὴν
ἀκολουθίαν. καίτοι μία πάντων ἦν ἀληθὴς
φιλοσοφία ἡ ἐν αὐταῖς. ΠΛ. οὐ λέγεις. ἀλ- B
λὰ δηλώσει ἥτις ἐστί, φθεγξαμένη μόνον. ΦΙ.
παπαῖ. τί Πλάτων, καὶ Χρύσιππος αὖ, καὶ
Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες, αὐταὶ δὴ
τὰ κεφάλαιά μου τῶν μαθημάτων; τί αὖθις ἐς
τὸν βίον; ἆρά τις ὑμᾶς ἐλύπει τῶν κάτω; ὀρ-
γιζόμενοι γοῦν ἐοίκατε. καὶ τίνα τοῦτον ξυλ-
λαβόντες ἄγετε; ἢ πού τις λωποδύτης ἢ ἀν-
δροφόνος, ἢ ἱεροσύλος ἐστί; ΠΛ. νὴ Δία, ὦ
φιλοσοφία, πάντων γε ἱεροσύλων ἀσεβέστα-
τος· ὃς τὴν ἱερωτάτην σὲ, κακῶς ἀγροῦφα
ἐπεχείρησε, καὶ ἡμᾶς ἅπαντας, ὁπόσοι τὰ πα- C
ρὰ σοῦ μαθόντες, τοῖς μὲν ἡμᾶς καταλελοί-
παμεν. ΦΙΛ. εἶτα ἠγανακτήσατε λοιδο-
ρησαμένου τινός, καὶ ταῦτα εἰδότες ἐμὲ, οἷα
παρὰ τῆς κωμῳδίας ἀκούουσα ἐν Διονυσίοις;
ὅμως φίλην τε αὐτὴν ἡγημαι, καὶ ὅτε ἐδι-
καζόμην, ὅτε ὑπιασάμην παρελθοῦσα·
ἐφίημι δὲ παίζειν τὰ εἰκότα, καὶ τὰ ξυνήθη τῇ
ἑορτῇ· οἶδα γὰρ ὡς οὐκ ἂν τι ὑγιὲς σκώμμα-
τος χεῖρον ἤκουσε, ἀλλὰ τοὐναντίον ὥσπερ ἂν ἢ
καλὸν, ὥσπερ ὃ χρυσίον, ἀποστομούμενον τοῖς
κόμμασι, λαμπρότερον ἀποσῴζεται, καὶ φα- D
νερώτερον γίνεται. ὑμεῖς δὲ, οὐκ οἶδα ὅπως
ὀργίλοι καὶ ἀγανακτικοὶ γεγόνατε. τί δ' οὖν
αὐτὸν ἄγετε; ΠΛ. μίαν ἡμέραν τοῦτον
παρῃτησάμενοι, ἤγομεν ἐπ' αὐτὸν, ὡς ὑπό-
χη τὴν ἀξίαν ὧν δέδρακε. φῆμαι γὰρ ἡμῖν
διήγγελλον οἷα ἔλεγε περὶ ἡμῶν ἐς τὰ πλήθη
καθ' ἡμῶν. ΦΙΛ. εἶτα χρὴ δίκης οὐδὲ
ἀπολογησάμενον ἀποκτεῖναι; δῆλος γοῦν
ἐστιν εἰπεῖν τι θέλων. ΠΛ. ὄκνος· ἀλλ' ὅτι σὲ
τὸ πρῶτον αἰσχυνόμεθα. καί σοι ὅ, τι νῦν δο-
κεῖ, τοῦτο ποιήσαι τέλος τῆς δίκης. ΦΙ. τί φῄς σύ; ΛΟΥ. τοῦτο αὐτό, ὦ δέσποινα φιλοσοφία,

PLATO. Hæc quidem rectè dixisti: nõ enim manifestum nec cunctis notum est ostium: atque haud ne cesse erit ad illius accedere domum: hîc enim in Ceramico ipsam operiemur: illa verò iam aderit, ex Academia reuertens, vt etiã in Pœcilo obambulet: id enim quotidie facere consueuit: quin potiùs iam præsto est. Vidésne ex effigie decorem, mansuetudinem ex aspectu, ipsam verò cogitabundam placidè incedere? LVC. Multas effigie, incessu, & vestitu similes video: atqui inter has omnes solùm vna vera est Philosophia. PLAT. Rectè loqueris: verùm quænam sit, cùm solùm loqui cœperit, ostendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chrysippus quoque, & Aristoteles, necnon reliqui omnes, ipsa mea disciplinarum capita, apud superos? Cur rursus in vitam? Ecquis vos ex inferis læsit? Iracundis similes estis. Quisnam hic existit, quem comprehensum ducitis? nunquid fur est, seu homicida, vel sacrilegus? PLATO. Ita per Iouem ô Philosophia, & omnium sacrilegorum inquinatissimus, qui te sanctissimam maledictis incessere conatus est, paritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac posteris vtendum dereliquimus. PHILO. Itaque maledicente quopiam indignamini, cùm sciatis quænam ego à Comœdia in Dionysiis audire soleo? attamen ipsam amicam esse duco, neque in ius voco, seu accedens incuso, verùm conuenientia & festo congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob scommata redditur deterius, sed econtra quodcunque bonum existit, tanquam aurum cùm erutum inciditur, clarius relucet, fitque splendidius. At vos nescio quemadmodum iracundia ac indignatione accensi estis: proinde cur eum strangulatis? PLAT. Vnum hunc postulantes diem, contra illum emersimus, vt ob commissa malefacta dignas persoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in vulgus sparserit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditum interficietis? atqui dicere quid velle videtur. PLAT. Minimè: verùm negotium omne tibi cõmittemus, vt cognita caussa, quicquid visum fuerit, statuas. PHIL. Quid tu ais? LVC. Hoc idem ô hera Philosophia,

Ceramicus, locus Athenis, vbi qui in bello ceciderant sepeliebãtur: à varietate picturarum pœcilus dictus porticus: nam ibi bella varia quæ Athenienses aduersus hostes gesserant, depicta erant. meminit Pausanias.

quando quidem sola veritatem inuenire potis es: vix enim multis obtinui precibus, vt tibi causſa delegaretur. PLAT. Nunc ô execrande ipſam dominam appellas, paulo antè verò rem eſſe turpiſſimam, philoſophiam aſſerebas, cùm in tanto theatro etiam pro duobus obolis vnumquemque ſingulatim venalem proponeres: meminiſtine ſermonum? PH. Atqui videte ne non philoſophiam iſte, verùm præſtigiatores viros ſub veſtri nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis inſectatus ſit. LVC. Quamprimum cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire velis: tantummodo ad Arium abeamus pagum, ſeu potiùs in arcem ipſam, vt tanquam ex ſpecula, cuncta pariter quæ in vrbe ſunt, manifeſtè pateant. PHILO. At vos ô amicæ in Pœcilo tantiſper deambuletis porticu: adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quænam ô Philoſophia hæ ſunt? nam & ipſæ admodum ornatæ eſſe videntur. PHILO. Virilis hæc Virtus ipſa: illa verò Modeſtia, penes quam Iuſtitia: at anteſignana Diſciplina: dubio verò colore, & vix apparens illa, Veritas eſt. LVC. Non video: quamnam dicis? PHIL. Nonne inornatam illam cernis, nudam, inquam, ſubterfugiētem ſemper ac ſubterlabentem? LVC. Vix tandem cerno: verùm cur non & has ducis, vt penitus repleatur confeſſus? ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcendere volo. PH. Rectè per Iouem: ſequimini igitur & vos: non enim difficile erit vnicum iudicare iudicium, præcipuè cùm de noſtris agetur. VERITAS. Abite vos: nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia ſint noui. LVC. Verùm ô Veritas, vt iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt. PH. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolum deducam? LVC. Valde quidem, & quemcunque volueris. PHI. Sequimini ô Ingenuitas, Loquendique libertas, vt miſerum hunc homuncionem amatorem noſtrum, ac nullo prætextu iuſto periclitantem, ſaluare poſſimus: at tu Elenche illic remanc. LV. Minimè ô hera, quin ille quoque veniat, & ſi quis alius. haud enim cum fortuitis neceſſe eſt me depugnare feris, verùm cum arrogantibus difficillimēq; redargutionis hominibus, & qui ſemper effugia quędam inueniant, ita vt neceſſarius ſit Elenchus.

Locum Athenis vbi Oreſtes cauſam dixit, & vbi quæ ad rempu. ſpectabāt, ſeueriſſimè adminiſtrabātur.

A ἦσθ' ἢ μόνη παλιθὲς ἐξυρῆν δυνάμο. μόλις γοῦν θυρημάν πολλὰ ἱκετεύσας, ὃ σοὶ φυλαχθῶμαι τ' δίκην. ΠΛ. νῦν ὦ καταράτε, δέσποινα αὐτὴν καλῆς, σοφὴν ἢ ἀτιμότατον φιλοσοφίαν ἀπέφαινες, ἐν τοσούτῳ ἀποκρύπτων θεάτρῳ, κ' μέρη δυ' ὀβολῶν ἕκαστον εἶδος αὐτῆς τῶν λόγων. ΦΙ. ὁρᾶτε μὴ ἢ φιλοσοφίαν ὅτός γε, ἀλλὰ γόητας ἄνδρας ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὀνόματι πολλὰ ἐ μιαρὰ πράττοντας, ἠμύρυε κακῶς. ΛΟΥ. εἶσι αὐτίκα, ἰὼ ἐθέλης ἀπολογουμένω ἀκούειν· μόνον ἀπίωμεν ἐπ' Ἄρειον πάγον· μᾶλλον δὲ B εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτὴν, ὡς ἂν ἐκ πάντων ἅμα καταφαίνοιτο πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει. ΦΙ. ὑμᾶς δὲ, ὦ φίλαι, ἐν τῇ Ποικίλῃ στοᾷ περιπατήσατε· ἥξω γὰρ ὑμῖν, ἐκδικάσασα τὴν δίκην. ΛΟΥ. τίνες δ' εἰσὶν ὦ φιλοσοφία; πάνυ γὰρ κόσμιαι κ' αὗται δοκοῦσιν. ΦΙ. Ἀρετὴ μὲν ἡ ἀνδρώδης αὕτη, Σωφροσύνη δ' ἐκείνη, κ' Δικαιοσύνη πρὸ αὐτῆς, ἡ προηγουμένη δ', Παιδεία· ἡ ἀμυδρὰ δ' αὕτη, ἐ ἀσαφὴς ὁ χρῶμα, ἡ Ἀλήθεια ἐστίν. ΛΟΥ. οὐκ ὁρῶ ἰὼ τίνα ἐ λέγῃς. ΦΙ. τ' ἀκαλλώπιστον ἐκεί- C νην οὐκ ὁρᾷς, τ' γυμνὴν, τ' ὑποφεύγουσάν ἀεὶ, κ' διολισθαίνουσαν. Λ. ὁρῶ νῦν μόλις. ἀλλὰ τί οὐχὶ κ' ταύτας ἄγῃς, ὡς πλήρης γένοιτο κ' ἐντελὴς ὁ συνέδριον; τ' Ἀλήθειαν δέ τε, κ' ξυνήγορον αὐτὴν καθίσασαν πρὸς τ' δίκην βούλομαι. ΦΙ. νὴ Δία, ἀκολουθήσατε ἐ ὑμῖς. οὐ γὰρ μίαν δικάσαι δίκην κ' ταῦτα, πρὸ τῶν ἡμετέρων ἐσομένων. Α Λ. ἄπιτε ὑμῖς. ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι ἀκούειν, ἃ πάλαι οἶδα ὁποῖά ἐστιν. Λ. ἀλλ' ἡμῖν ὦ Ἀλήθεια, σύδεον τι ξυνδικάζοις αὖ, ὡς κ' καταμιλυόοις ἕκαστα. ΦΙ. οὕτω ἐπάγωμαι κ' τὸν θεραπαινίδιον τοῦτον, σύνοικότατόν μοι ὄντα. Λ. καὶ μάλα ὁπόσας αὖ ἐθέλῃς. ΦΙΛ. ἕπεσθον ὦ Ἐλευθερία κ' Παῤῥησία μετ' ἐμοῦ, ὡς τ' δείλαιον τοῦτον ἄνθρωπίσκον ἐραστὴν ἠμέλεσθον ὄντα, ἐ κινδυνεύοντα ὑπὸ μηδεμιᾶς προφάσει δικαίᾳ, σῶσαι δυνηθῶμεν· σὺ δ' Ἔλεγχε, αὐτὸ παρείμενον. Λ. μηδαμῶς ὦ δέσποινα. ἡκέτω δὲ ἐ οὗτος, κ' εἴ τις ἄλλος. σὺ γὰρ τοῖς τυχοῦσι θηρίοις προσπολεμῆσαι δεινὸς εἶ μοι, μὴ διαζόσιν ἀνθρώποις, κ' δυσελέγκτοις, ἀεί τινας ἀποφυγὰς εὑρισκομένοις, ὥστε ἀναλγὴς ὁ Ἔλεγχος.

ΦΙΛ. ἀναγκαιότατος μὲν οὖν· ἄμεινον δὲ εἰ καὶ τὴν ἀπόδειξιν παραλάβοις. ΑΛ. ἔπεσθε πάντες, ἐπεὶ καὶ ἀναγκαῖοι δοκεῖτε πρὸς τὸν δίκην. ΑΡΙ. ὁρᾷς, προσεταιρίσεταί καθ' ἡμῶν ὦ Φιλοσοφία, τὴν Ἀλήθειαν. ΦΙΛ. Εἶπα δεδιάτε ὦ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες, μήτι ψεύσηται ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀλήθεια ὄσα; ΠΛ. ἀλλὰ τοῦτο, ἀλλὰ δεινῶς πανοῦργός ἐστι, καὶ κολακικός· ὥστε πάνυ πείσῃ αὐτόν. ΑΛ. θαῤῥεῖτε· οὐδὲν γὰρ μὴ δίκαιον, Δικαιοσύνης ταύτης συμπαρούσης. ἀπίωμεν οὖν. ἀλλ' εἰπέ μοι σύ, τί σοι ὀνομα; ΛΟΥ. ἐμοὶ Παῤῥησιάδης, Ἀληθίωνος τοῦ Ἐλεγξικλέους. ΦΙΛ. πατρὶς δέ; ΛΟΥ. Σύρος, ὦ Φιλοσοφία, τὴν ἐπ' Εὐφράτου. ἀλλὰ τί τοῦτο; καὶ γὰρ τούτων τινὰς οἶδα τῶν ἀντιδίκων μου, οὐχ ἧττον ἐμοῦ βαρβάρους ὄντας τὸ γένος· ὁ τρόπος δὲ, καὶ ἡ παιδεία οὐ πρὸς Σολέας, ἢ Κυπρίους, ἢ Βαβυλωνίους, ἢ Σταγειρίτας. καίτοι τοῦτό γε σὲ, οὐδὲν ἂν μέλοιτο ἔλαττον, ὅτῳ εἰ τὴν φωνὴν βάρβαρος εἴη τις, εἴπερ ἡ γνώμη ὀρθὴ καὶ δικαία φαίνοιτο οὖσα. ΦΙΛ. εὖ λέγεις. ἄλλως γοῦν τοῦτο ἠρόμην. εἰ τέχνην δέ σοι τις; ἄξιον γὰρ ἐπίστασθαι τοῦτό γε. ΛΟΥ. μισαλαζών εἰμι, καὶ μισογέλως, καὶ μισοψευδής, καὶ μισότυφος, καὶ μισῶ πάνυ ὅ τι τοιουτοῦδες εἶδος τῶν μιαρῶν ἀνθρώπων· πάνυ δὲ πολλοί εἰσιν ὡς οἶδα. ΦΙΛ. Ἡράκλες, πολυμισῆ τινα μέτει τὴν τέχνην. ΛΟΥ. εὖ λέγεις· ὁρᾷς γοῦν ὁπόσοις ἀπεχθάνομαι, καὶ ὡς κινδυνεύω δι' αὐτήν; ἀλλὰ καὶ τὴν σοφίαν αὐτὴν πάνυ ἀκριβῶς οἶδα. λέγω δὴ τὴν ἀπὸ τοῦ φιλεῖν, τὴν ἀρχὴν ἔχουσαν. φιλαλήθης γὰρ, καὶ φιλόκαλος, καὶ φιλαπλοϊκὸς, καὶ ὅσα τοῦ φιλεῖσθαι συγγενῆ. πλὴν ἀλλ' ὀλίγοι πάνυ τούτης ἄξιοι τῆς τέχνης. οἱ γὰρ ἐπὶ τῇ σοφίᾳ παπῶμενοι, καὶ τοῦ μίσους οἰκειότεροι, περιφανισμένοι. κινδυνεύω τοιγαροῦν τὴν μὲν, ἐπ' ἀρχὰς ἀπομαθεῖν ἤδη· τὴν δὲ, πάνυ ἀκριβωκέναι. ΦΙΛ. καὶ μὴν οὐκ ἔχεις. τῷ γὰρ αὐτοῦ τὰ δὲ φασὶ, καὶ τὰ δὲ· ὥστε μὴ ἀφαίρει τὸν τέχνας· μία γὰρ ἐστὶν, οὐ πολλαί δοκοῦσαι. ΛΟΥ. ἄμεινον σὺ οἶδα τοῦτο ὦ Φιλοσοφία, ὅ

A PHIL. Igitur admodum necessarius. meliùs verò si & Demonstrationem tecum assumas. VER. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudicium necessarij videmini. ARIST. Cernísne ô Philosophia, quemadmodum propter nos Veritati subblanditur? PHILO. Nunquid ô Plato, Chrysippe, & Aristoteles, veremini ne sui causſa, cùm veritas sit, mentiatur? PLATO. Non hoc: sed admodum callidus est, & blandiculus, ita vt illi persuadere possit. PHIL Confidite: nil iniqui, cùm Iustitia hæc adsit, fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu, quod tibi nomen est? LVCI.

B Mihi? Parrhisiades Alethionis Elenxicles. PHIL. Patria verò quænam? LVCI. Syria, ô Philosophia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersarius, non minùs quàm ego sum, barbaros genere, moribus verò & disciplina non Solenses, vel Cyprios, seu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quantum ad te pertinet, nil refert si quis voce sit barbarus, dummodo iustè ac rectè sentire videatur. PHILO. Bene dicis. Verùm & hoc quæro, quamnam artem nosti? quo-

C niam & id scire decet. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & versutiæ osor, & mendacij osor, & insolentiæ osor, omnésque eiusmodi coinquinatorum hominum odi speciem: sunt enim, vt nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odij plenam exerces artem. LVCIA. Rectè dicis: cernis etenim quibusnam odio sim, & quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & contrariam admodum probè noui artem, eam inquam, quæ ab amare exordium sumit: sum enim veritatis amator, & honesti amator, & synceritatis amator, ac omniũ

D quæ ad amare spectare videntur. Verùm pauci admodum hac arte sunt digni: qui verò ex aduerso sunt constituti, ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob segnitiem iam dedisce re, hanc verò etiam nimiùm callere. PHIL. Atqui haud oportebat: eiusdem enim ferũt esse & illa & ista, ita vt indiuisibilis sit ars: vnica etenim est, quãuis binæ esse videantur. LVCIA. Meliùs tu hæc ô Philosophia nosti: meum verò ita se habet, vt prauos odio habere, bonos autem laudare & amare consueuerim.

Audax locutor veritatis gloriolæ dator. Eutorus filius.

μήτοι ἐμὸν, τοιοῦτόν ἐστιν, οἵ τοὺς μὲν πονηροὺς μισεῖν, ἐπαινεῖν δὲ τοὺς χρηστοὺς, καὶ φιλεῖν.

PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus: hîc in Mineruæ iudicabimus veſtibulo. Heus ſacerdos, diſpone ſedilia: nos interim deam adorabimus. LVCIA. Obſecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis. ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant vides: nunc tempus illos vlciſcendi adeſt: ſi verò me victum cernes, nigróſque ſuperare, tuum adiice calculum, méque ſaluato. PHILOS. Agite, iam conſedimus, veſtras parati audire querelas: vos verò ex omnibus quempiam eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit, quandoquidem impoſſibile eſt vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrhiſiades dehinc reſpondebis. REVIVISCENTES. Quis igitur è nobis, vt potiſſimùm hanc agat cauſam, idoneus erit? Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia verò redundans, & Attico lepore referta, flexanima & venuſta: cognitio autem ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationum inductio, hæc omnia copiosè tibi adſunt! quapropter accuſationem ſuſcipe, & pro cunctis, quæ digna ſunt, eloquere, ac omnium illorum nunc reminiſcaris, & in hoc vnum confer, ſi quid aduerſus Gorgiam, aut Polum; ſeu Prodicum, vel Hippiam à te dictum eſt. Vehementior hic exiſtit: expedi igitur ironias & ſales, copioſáſque illas & iucundas comitates: quin, ſi videbitur, nonnunquam exuperes, vt magnus Iupiter alatum impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. PLAT. Minimè, ſed vehementiorem quendam eligamus, Diogenem hunc vel Antiſthenem, aut Gratetem, ſeu te Chryſippe: non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conferibendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. DIOG. Proinde ego ipſe accuſabo: non enim ſermonibus nimiùm longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cunctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè pretio duorũ obolorum præconis voce venalis expoſitus. PLAT. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe, memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuam, ſed communem agere:

A ΦΙΛ. ἄγε δή, πρέσμεν γὰρ ἔνθα ἐχρῆν· σὺ δὲ τοῦδέ που τὸ τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος δικάζωμεν· οἱ δὲ Ἱέρεια σῴζητε ἡμῖν τὰ βάθρα, ἡμεῖς δ', ἐν τοσούτῳ προσκυνήσωμεν τὴν θεάν. ΛΟΥ. ὦ Πολιάς, ἔλθέ μοι καὶ τῶν ἀλαζόνων σύμμαχος, ἀναμνησθεῖσα ὁπόσα ὑπορκοῦντων ὁσημέραι ἀκούεις αὐτῶν· καὶ ἃ παράπολοις ὀφθήσῃ μόνη ὁρᾷς, ἄτε δὴ ὑπίσχυρος οὖσα. νῦν καιρὸς ἀμύνασθαι αὐτούς. ἐμὲ δὲ ἤδη που κεκτυπημένον ἴδῃς, καὶ πλείους ὦσιν αἱ μέλαιναι, σὺ προσθεῖσα τὴν σαυτῆς, σῶζε. ΦΙ. εἶεν. ἡμεῖς μὲν ὑμῖν καὶ δὴ καθήμεθα

B ἕτοιμοι ἀκροᾶσθαι τῶν λόγων· ὑμᾶς δέ, προελόμενοί τινα ἐξ ἁπάντων, ὅστις ἄριστα κατηγορήσει καὶ δοκῇ, ξυνείρετε τὴν κατηγορίαν, καὶ διελέγχετε. ἅ γὰρ οἷόν τε πάντας ἅμα λέγειν. σὺ δ' ὦ Παρρησιάδη, ἀπολογήσῃ δὲ μετὰ τοῦτο. ΑΝ. τίς οὖν ὁ δικησόμενος ἐξ ἡμῶν ἂν γένοιτο πρὸς τὴν δίκην; σύ, ὦ Πλάτων, ἢ τὸ μεγαλόνοια θαυμαστὴ, καὶ καλλιφωνία δεινὴ Ἀττική, καὶ τὸ κεχαρισμένον, καὶ πειθοῦς μεστόν· ἢ τὸ σεμνόν, καὶ τὸ ἀκριβές, καὶ τὸ ἐπαγωγὸν ἐν καιρῷ τῆς ἀποδείξεως, πάντα ταῦτά σοι

C ἀθρόα πάρεστιν. ὥστε τὴν κατηγορίαν δέχου, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων εἰπὲ τὰ εἰκότα. νῦν δὲ μνήσθητι πάντων ἐκείνων, καὶ συμφόρει εἰς τὸ αὐτό, εἴ τι σοι πρὸς Γοργίαν, ἢ Πῶλον, ἢ Πρόδικον, ἢ Ἱππίαν εἴρηται· δεινότερος ἄρ' ἐστὶν. ὑπόπτερε οὖν καὶ ταῖς εἰρωνείαις, καὶ τὰ χαριέντα σκῶπτε καὶ σπουδάζουσα ἐρώτα· κἂν σοι δοκῇ καλόν που παρᾴδουσαν, ὡς ὁ μέγας Ζεὺς πτερωτὸν ἅρμα ἐλαύνων, ἀγανακτήσει αὐτῇ, εἰ μὴ σοὶ ὑπείκοι τὴν δίκην. ΠΛ. μηδαμῶς. ἀλλά τινα τῶν σφοδροτέρων προχειρισώμεθα, Διογένη ἕτον, ἢ Ἀντισθένην, ἢ Κράτητα, ἢ καὶ σὲ ὦ Χρύσιππε. ἅ γὰρ δὴ κάλλιστα ἐν τῷ παρόντι, καὶ δεινότητες συλλογιστικῆς ὁμοῦ καὶ ἀλλά τινος ἐλεγκτικῆς, καὶ διαιρετικῆς παρασκευῆς· ῥήτωρ γὰρ ὁ Παρρησιάδης ἐστίν. Δ. ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸν κατηγορήσω. καὶ γὰρ οὐδὲ πάνυ μακρῶν οἶμαι τῶν λόγων δεήσεσθαι· καὶ ἄλλως ὀλίγος, καὶ ἀπὸ τριῶν ὑβελισμοῦ, δυ' ὀβολῶν πρόσθεν ἀποκεκηρυγμένος. ΠΛ. ὁ Διογένης ὦ Φιλοσοφία, ἐρᾷ τὸν λόγον τὸν ὑπὲρ ἁπάντων. μέμνησο γὰρ ὦ γυναῖε, μὴ τὰ σεαυτῆς μόνον προσβάλλειν ἐν τῇ κατηγορίᾳ, τὰ κοινὰ δὲ ὁρᾶν.

εἰ γάρ τι καὶ παρ' ἀλλήλους διαφερόμεθα ἐν τοῖς λόγοις, σὺ δὲ τοῦτο μὲν μὴ ζήτησον, μηδ' ὅστις ὀρθότερος, νῷ λέγε· ὅλως δὲ, ὑπὲρ Φιλοσοφίας αὐτῆς ἀγανακτεῖ πεπουθυίας, καὶ κακῶς ἀκουούσης ἐν τοῖς Παρρησιάδου λόγοις. καὶ ταῦτα παραιρέσῃ ἀφεὶς, ἐν οἷς διαλαλοῦμεν, ὃ κοινὸν ἅπασιν ἔγκλημα· ὅρα, εἰ μόνον προσεσπάμεθα, καὶ σοὶ τὰ πρώτα ἡμῶν κινδυνεύεται, ἢ σεμνότατα δόξαι, ἢ τοιαῦτα πιστευθῆναι, οἷα σοὶ ἀπέφηνε. ΔΙΟ. θαῤῥεῖτε, οὐδὲν ἐλλείψομεν, ὑπὲρ ἀπάντων ἐρῶ. καὶ ἡ Φιλοσοφία δὲ πρὸς τοὺς λόγους ὑπικλαθεῖσα (φύσει γὰρ ἥμερος, καὶ παράδοξός ἐστιν) ἄφησαι διαβαλοῦσα αὐτὸν, ἀλλ' οὐ τὰ ἐμὰ ἐνδείσῃ. δείξω γὰρ αὐτῇ ὅτι μὴ μάτην ξυλοφορήσομεν. ΦΙΛ. τοῦτο μὲν μηδαμῶς, ἀλλὰ τῷ λόγῳ μᾶλλον· ἄμεινον γάρ, ἢ τῷ ξύλῳ. μὴ μέλλε δή· εἶα. ἤδη γὰρ ἐκκέχυται τὸ ὕδωρ, καὶ πρὸς σὲ ὁ δικαστὴς ἀποβλέπει. ΛΟΥ. οἱ λοιποὶ καθιζέσθωσαν ὦ Φιλοσοφία, καὶ ψηφοφορείτωσαν μετ' ἐμοῦ· Διογένης δὲ κατηγορείτω μόνος. ΦΙΛ. ὑ δὲ δέδοκας οὖν μή σε καταψηφίσωνται; ΛΟΥ. ὐδαμῶς. πλείους γοῦν κεκτήσομαι βέλομαι. ΦΙΛ. γυναῖά σε ταῦτα· καθίσατε δή· εἶα. σὺ δ' ὦ Διόγενες, λέγε. ΔΙΟ. οἵοι μὲν ἡμεῖς ἄνδρες ἐγώμεθα περὶ τὸν βίον ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἀκριβῶς οἶσθα, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων. ἵνα γὰρ ὁ κατ' ἐμὲ σιωπήσω, ἀλλὰ Πυθαγόραν τε τὸν, καὶ Πλάτωνα, καὶ Ἀριστοτέλη, καὶ Χρύσιππον, καὶ τοὺς ἄλλους, τίς οὐκ οἶδεν ὅσα ἐς τὸν βίον καλὰ εἰσκεκόμισται; ἃ δὲ τοιούτους ὄντας ἡμᾶς, ὁ τετρακαπάραρος ὑτοσὶ Παῤῥησιάδης ὕβρικεν, ἤδη ἐρῶ. ῥήτωρ γάρ τις ὡς φασιν ὤν, ἀπολιπὼν τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς ἐν ἐκείνοις δοξοκοπίας, ὁπόσον ἡ δυνότητος, ἢ ἀκμῆς ἐπεπόρισο ἐν τοῖς λόγοις, τοῦτο πρῶτον ἐφ' ἡμᾶς συσκευασάμενος, ἤρξατο μὲν ἀγοραίων κακῶν ῥήτωρ, καὶ ἀπατεώνας ἀποκαλῶν, τὰ πλήθη δὲ ἀναπείθων καταγελᾶν ἡμῶν, καὶ καταφρονᾶν, ὡς ὄντων μηδὲν ὄντων. μᾶλλον δὲ καὶ μισεῖσθαι πρὸ τῶν πολλῶν ἤδη πεποίηκεν αὐτοῖς τε ἡμᾶς, καὶ τὴν Φιλοσοφίαν, φλυάφους, καὶ λήρους ἀποκαλῶν τὰ σὰ, καὶ τὰ σπουδαιότατα, ὧν ἡμᾶς ἐπαίδευσας, ὅτι χλευασμῷ διεξιών,

A si enim inuicem in quibusdam discrepamus, tu id nunc minimè scruteris: nec quis rectiùs sentiat, inquirere curabis: sed ob hoc solùm, quoniam philosophia ipsa iniuria sit affecta, ac malè in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris. Opiniones verò in quibus dissidere videmur, omitte: pro ea re quæ omnibus communis est, digladiare videris: Te solum præposuimus, ac nunc in te cuncta nostra periclitantur, vt vel maximè syncera videantur, vel talia, qualia ille designauit, esse credantur. DIO. Confidite: nihil prætermittemus: pro omnibus verba faciam. Proinde etsi Philosophia sermoni-
B bus commota, (natura enim mansueta ac mitis est) ipsum absoluere statuerit, non tamen mea deerunt: illi enim, quòd baculos haud frustra geramus, ostẽdam. PHIL. Minimè hoc, verùm potiùs sermone: satius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igitur cuncteris: iam enim effusa est aqua, conciliúmque in te oculos coniecit. LVC. At reliqui quoque ô Philosophia, consideant, ac vobiscum diiudicent: Diogenes verò solus accuset. PHIL. Verùm nunquid vereris ne contra te calculum ferant? LVC. Mi-
C nimè: plures enim superare volo. PHIL. Generosa hæc tua: desidite igitur: tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa vitam, ô Philosophia, viri extiterimus, tute optimè nosti, verbísque minimè indiget: nam vt de me sileam, quisnam ignorat quanta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus, reliqui denique in vitæ humanæ vsum contulerint? Verùm quibusnam contumeliis, quamuis tales extiterimus, sceleſtissimus hic Parrhisiades nos lacessierit, iam dicere pergam. Cùm enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto
D foro, ac illius existimatione, quicquid vehementiæ ac oratorij vigoris consecutus est, vniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, præstigiatores ac deceptores subinde vocans, multitudinísque vt nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momẽti, persuadet: quinimo multorum iam odium non in nos solùm, sed contra te quoq; ô Philosophia suscitauit: potissima etiam tua, mendacia ac nugas appellãs, & quę nos edocuisti, subsãnatione inceſsẽs,

ita vt à ſpectatoribus laudetur, ac non vulgariter illi applaudatur, nos verò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus ſiquidem eiuſce vt plurimùm eſt naturæ, vt cùm res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cùm ea quæ abſolutiſſima eſſe videntur, mordicus arripiuntur: quemadmodum olim gaudebat, cùm Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenam introducerent, Comœdiáſque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra virũ vnum talia ſunt auſi, ac in Dionyſiis, cùm id facere cõceſſum eſſet, ſcommatáque, pars quædam feſtiuitatis viderentur; forſitánq; deus, cùm lepidus quiſpiam eſſet, delectaretur: at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus, in optimos quoſque inuectus eſt: librum enim ingentem blaſphemiis quibuſdam refertum conſcripſit, magnáque voce Platoni, Pythagoræ, Ariſtoteli huic, Chryſippo illi, mihi, omnibus denique maledicit, cùm id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læſus fuerit. Parcendum enim illi foret, ſi talia iniuriam repellendo, non inferẽdo, ageret: & quod omnium grauiſſimum exiſtit, ſub tui nominis prætextu talia ô Philoſophia facere audet: necnõ eodem conatu, dialogo familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menippo viro nobis amico perſuaſit vt quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi aſſiſtat: qui ſolus non adeſt, neque nobiſcum, prodita ſocietate, accuſat: pro quibus omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim contra hæc dicere poſſet, cùm exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpere auſus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoque redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint: nemo enim dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quietẽ agere, & iniuriantem tolerare, non modeſtiæ, ſed extremæ ignauiæ & amentiæ indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuinam ferenda ſunt? Siquidèm nos tanquam mancipia in venalitium deducens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nonnullos pretio ingenti, quoſdam mina Attica, me verò ſceleſtiſſimus ille obolis duobus, ita vt circunſtantibus riſum moueret. Eam ob cauſam indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus vt nos turpiſſimis affectos iniuriis vlciſcaris.

A ὥστε ἑαυτὸν μὴ προτεῖσθαι, καὶ ἐπαινεῖσθαι παρὰ τῶν θεατῶν, ἡμᾶς δὲ ὑβρίζεσθαι. φύσει γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ὁ πολὺς λεώς, χαίρουσι τοῖς ἀποσκώπτουσι, καὶ λοιδορουμένοις, καὶ μάλιστ' ὅταν τὰ σεμνότατα εἰς γέλωτα τρέπῃ· ὡς καὶ ἀμέλει καὶ πάλαι ἔχαιρον Αἰσχύλῳ, καὶ Εὐπόλιδι, Σωκράτει τούτῳ δηλονότι χλευασίᾳ τῶν φίλων ὅτι τῷ σκηνῷ, καὶ κωμῳδοῦσιν ἀλλοκότους τινὰς περὶ αὐτοῦ κωμῳδίας. καίτοι ἐκεῖνοι μὲν καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐτόλμων τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν Διονυσίοις ἐφθέγγοντο αὐτὸ δρᾶν· καὶ ὁ σκῶμμα, μέρος τι ἐδόκει τῆς ἑορ-
B τῆς· καὶ ὁ θεὸς ἴσως χαίρει, φιλογέλως τις ὤν. ὁ δὲ, τοὺς ἀρίστους ξυγκαλῶν, ἐκ πολλοῦ φροντίσας, καὶ παρασκευασάμενος, ἐς βλασφημίας τινὰς ἐς παχὺ βιβλίον ἐγγράψας, μεγάλῃ τῇ φωνῇ βαρβαρικῶς κακῶς Πλάτωνα, Πυθαγόραν, Αἰσχύλῳ τοῦτον, Χρύσιππον ἐκεῖνον, ἐμὲ, καὶ ὅλως ἀπάντας, ὅτε ἑορτῆς ἐφείσης, ὅτε ἰδίᾳ τι πρὸς ἡμᾶς παθών. εἶχε γὰρ δή τινα συγγνώμην αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, εἰ ἀμυνόμενος, ἀλλὰ μὴ ἄρχων αὐτὸς ἔδρασε. καὶ τὸ
C πάντων δεινότατον, ὅτι τοιαῦτα ποιῶν, καὶ τοῦτο τὸ σὸν ὄνομα, ὦ Φιλοσοφία, ὑποδύεται· καὶ ὑπελθὼν, τὸν Μένιππον ἡμέτερον οἰκέτην ὄντα, τοῦτον ξυναγωνιῆ καὶ ὑποκριτὴν χρῆται καθ' ἡμῶν· ἔπι δὲ Μένιππον αἰκαπείσας ἐταῖρον ἡμῶν αὐθις ξυκωμῳδῶν αὐτῷ τὰ πολλά· ὃς μόνος οὐ πάρεστιν, οὐδὲ κατηγορεῖ μεθ' ἡμῶν, προδοὺς δὲ κοινόν. αἰθ' ὧν ἀπάντων ἄξιόν ἐστιν αὐτὸν ὑποσχεῖν τινὰ δίκην. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοι, τὰ σεμνότατα παρασύρων ὅτι τοσούτων μαρτύρων; χρήσιμον γοῦν καὶ τοῦτο ἐκείνοις τὸ τοιοῦτον, εἰ θεάσαιντο αὐτὸν κολαζόμενον, ὡς
D μηδὲ ἄλλος τις ἔτι καταφρονοίη φιλοσοφίας. ἐπεὶ τόγε τινὰ ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ ὑβριζόμενον αἰρεῖσθαι, οὐ μετριότητος, ἀλλ' ἀνανδρίας, καὶ δυηθείας εἰκότως ἂν νομίζοιτο. τὰ μὲν γὰρ τελευταῖα, τίνι φορητά; ὃς καθάπερ ἀνδράποδα παράγων ἡμᾶς ὅτι ὁ πωλητήριον, καὶ κήρυκα ὑποστήσας, ἀπεμπώλησεν, ὡς φασὶ, τοὺς μὲν, ὅτι πολλῶν, οἰκίους ὄ, μνᾶς Ἀττικῆς· ἐμὲ δή, ὁ πονηρότατος σύ, δυ' ὀβολῶν· οἱ παρόντες δὲ γέλωτι. διὸ ὧν καὶ αὐτοί τε ἀνελυθημεν ἀγανακτήσαντες, καὶ σὲ ἀξιοῦμεν τιμωρήσαι ἡμῖν, τὰ αἴσχιστα ὑβρισμένοις.

ANA. δῦγε ὦ Διόγλυες, ὑπὲρ ἁπάντων καλῶς, ὁπόσα ἐχρῆν, ἀπέπαυσαι εἰρηκὼς. ΦΙ. παύσασθε ἐπαινοῦντες· ἔξεστι τῷ ἀπολογουμένῳ. σὺ δὲ ὦ Παῤῥησιάδη, λέγε ἤδη ἐπὶ τῷ μέρει· σοὶ γὰρ ὕδωρ ῥεῖ νῦν. μὴ μέλλε οὖν. ΠΑΡΡ. ἁ πάντα μου, ὦ Φιλοσοφία, κατηγόρησε Διογλύης, ἀλλὰ τὰ πλείω, ὅσα ἦν χαλεπώτερα, οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθὼν παρέλιπεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω ἔξαρνος γενέσθαι, ὡς οὐκ εἶπον αὐτὰ, ἢ ἀπολογίαν τινὰ μεμελετηκὼς ἀφῖχθαι, ὥστε καὶ εἴ τινα ἢ αὐτὸς σοὶ ἀπεσιώπησεν, ἢ ἐγὼ, μὴ πρότερον ἔφθην εἰρηκὼς, νῦν πρόσθησθαι μοι δοκῶ. οὕτω γὰρ ἂν μάθοις ὅς τινας ἀπεκήρυττον, καὶ κακῶς ἠγόρευον, ἀλαζόνας καὶ γόητας ἀποκαλῶν· καὶ μοι μόνον τοῦτο πρόσεφυλάξατε, εἰ ἀληθῆ πρὸς πάντων ἐρῶ. εἰ δέ τι βλάσφημον, ἢ πρὸς φαῦλον ἔχων ὁ λόγος, ἁ τὸν διελέγχοντα ἐμέ, ἀλλὰ ἐκείνους αὖ οἶμαι δικαιότερον αἰτιᾶσθαι, τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας. ἐγὼ γὰρ ὅπῃ πάχιστα ξυνῆδον ὁπόσα τοῖς ῥητορεύουσι τὰ δυσχερῆ ἀναγκαῖον προσῆναι, ἀπάτῃσι, καὶ ψεύδεσι, καὶ θρασύτητι, καὶ βοῇ, καὶ ὠθισμοῖς, καὶ μυρία ἄλλα· ταῦτα πάντ' ὤμωξα, ὡς εἰκὸς ἦν, ἀπέφυγον, ὅπῃ δὲ τὰ σὰ ὦ Φιλοσοφία καλὰ ὡρμήσας, ἠξίουν ὁπόσον ἔτι μοι λοιπὸν τοῦ βίου, καθάπερ ἐκ ζάλης, καὶ κλύδωνος, ἐς εὐδίου τινὰ λιμένα ἐκπλεύσας, ὑπὸ σοὶ σκεπόμενος, καταβιῶναι. καὶ πειδὴ μόνον προέκυψα ἐς τὰ ὑμέτερα, σὲ μὲν, ὡς ἦν ἀναγκαῖον ἦν, καὶ τοὺς δὲ ἄπαντας, ἐθαύμαζον, ἀρίστου βίου νομοθέτας ὄντας καὶ τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἐπειγομένοις χεῖρα ὀρέγοντας, τὰ κάλλιστα, καὶ ξυμφορώτατα προσαινοῦντας, εἴ τις μὴ προθύμως ἔχοι αὐτὰ, μηδὲ ἑτοίμως· ἀλλ' ἀτενὲς ἀποβλέπων ἐς τοὺς κανόνας, οἷς προστεθείκατε, πρὸς τούτους ῥυθμίζοι, καὶ ἁρμόζοιτὸν ἑαυτοῦ βίον· ὅπερ, νὴ Δία, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ὀλίγοι ποιοῦσιν. ὁρῶν δὲ πολλοὺς οὐκ ἔρωτι φιλοσοφίας ἐχομένους, ἀλλὰ δόξης μόνον τῆς ἀπὸ τοῦ σχήματος, τὰ μὲν πρόχειρα ταῦτα, καὶ δημόσια, καὶ ὁπόσα πᾶσι μιμεῖσθαι ῥᾴδιον, οἷον μάλα εὐοικόλους ἀγαθοῖς ἀνδράσι, τὸ γένειον λέγω, καὶ τὸ βάδισμα, καὶ τὴν ἀναβολήν·

A REVIVIS. Euge ô Diogenes, pro cunctis, vt decebat, egregiè peroraſti. *Verte horologium.* PHIL. Deſinite inuicem laudare. Infunde reſponſuro: tu verò Parrhiſiades dicere pergas: nunc enim tibi aqua defluit: ne igitur cunctéris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Diogenes recenſuit, verùm magna ex parte, quæ difficiliora erāt, neſcio qua ratione ductus prætermiſit: tantùm verò aberit vt me illa minùs dixiſſe negem, vel præmeditatam excuſationem quandam prætendam, vt ſi qua ille idem reticuit, vel ego antea haud protulerim, nunc vel præcipuè expedire vi-
B dear: ita enim intelliges, quoſnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in cunctis veritatem dixero. Quòd ſi blaſphemi vel aſperi quid in ſe oratio habere videbitur, non me redarguendum, ſed rectiùs (vt arbitror) illos qui talia committunt, accuſandos eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quantis incommodis rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mendaciis, temeritate,
C clamore, preſſionibus, infinitis denique aliis: hæc quidem vt decebat, cuncta declinaui, ad tuáque, ô Philoſophia, bona aſpirans, quantum mihi vitæ adhuc reliqui eſſet, tanquam ex fluctuatione ac tempeſtate in tranquillum quendam ſubiens portum, ſub tua protectione viuere expetebam: ac poſteaquam ad veſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidem, prout conueniens erat, ac reliquos omnes qui vitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquam qui manus ad eos feſtinantibus porrigerent, ad optimáque & vtiliſſima adhortarentur, ſi quis
D ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet, ſeu neglexiſſet, verùm firmiter regulas quas tuliſſetis, inſpexiſſet, ad illáſque vitam ſuam direxiſſet, ac inſtruxiſſet: quod quidem per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cùm verò quamplurimos cernerem philoſophiæ amore minimè teneri, verùm ob huius rei gloriolam ſolam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorum inſtar virorum aſſimilare, barbam inquam, ac inceſſum, necnon induuium,

exterùm vitam ac eorum actus formæ A contradicere, vobísque penitus contraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere: indignabar, videbatúrque mihi res admodum similis esse Tragico mimo, qui mollis esset ac muliebris, Achillem verò seu Theseum vel Herculem ageret ipsum: cùm tamen neque heroicè incederet, neque loqueretur, verùm ita sub tali lasciuiret persona, vt nec Helena vel Polyxena, cùm id earum modestiæ minùs conueniret, tolerare possent. Taceo Herculem Callinicũ, qui, vt mihi videtur, quamprimum conuersus claua talem verberasset, ipsum inquam, ac personam illam quæ tam effœminatè eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cùm vosipsos quoque ab illis perpeti viderem, non tuli hypocriseos impudentiam, si cùm simiæ essent, heroum personas assumere, vel Cumanum illum asinum imitari auderent, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipse videri volebat, cùm aduersus Cumenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret: donec hospes quidam ipsum non leonem sed asinum esse deprehendisset, verbis redarguisset, fustibúsque insecutus verberasset. Proinde quod maximè intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum seu turpe aut impudicum aliquid committere vidisset, confestim Philosophiam ipsam, siue Chrysippum, aut Platonem, seu Pythagoram, vel cuiuscúnque cognomen, non doctrinam, delinquẽs ille assumpserat, accusabat: & quoniam ille coinquinatè viuebat, homines malè quoque de vobis, multis antea seculis defunctis, conijciebantur: (non enim de viuentibus vobis inquisitio fiebat, sed iam ex pedibus sublatis) omnes verò cùm manifestè cernerent quàm molesta & impudica ille committeret, vos quoque indicta causa condemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cũ hæc cernerem, ferre non potui, verùm eos redarguebam, à vobísque secernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiam viderem occulta deorum prodentem, ac in publicum offerentem mysteria, ideóq; indignarer & reprehẽderem, me impium esse existimaretis?

Herculem saltantem, & Cerberũ ab inferis extrahentem meminit Hesychius.

ὅτι ὁ τῆς βίας, καὶ τῶν πραγμάτων ἀποφθεγγόμενος τῷ σχήματι, καὶ πανταχόθεν ἡμῖν ὑποτιθέντας, καὶ διαφθείροντας ὃ ἀξίωμα τῆς ὑποκρίσεως, ἠγανάκτουν· καὶ ὃ πρᾶγμα ὁμοιον ἐδόκει μοι, καθάπερ αἰ εἴ τις ὑποκριτὴς τραγῳδίας, μαλθακὸς αὐτὸς ὢν, καὶ γυναικίας, Ἀχιλλέα, ἢ Θησέα, ἢ καὶ τὸν Ἡρακλέα ὑποκρίνοιτο αὐτὸν, μήτε βαδίζων, μήτε φθεγγόμενος ἡρωϊκὸν, ἀλλὰ θρυπτόμενος ὑπὸ τηλικούτῳ προσωπείῳ· ὃν ὑσὶ δὴ ἢ Ἑλένη ποτὲ, ἢ Πολυξένη αἰσχίστου πέρα τῆς μετείη αὐτῆς προσποιήτα. οὐχ ὅπως ὁ Ἡρακλῆς ὁ Καλλίνικος, ἀλλά μοι δοκεῖ, τάχιστ' ἂν ὑποτείναι τῷ ῥοπάλῳ παίων τὸν θῖσον, αὐτόν τε, καὶ ὃ προσωπεῖον, οὕτως ἀτίμως καταγελυσμένος πρὸς αὐτό. τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ὑμᾶς πάσχοντας, ὑπ' ἐκείνων ὁρῶν, οὐκ ἠνεσχόμην τῷ αἰσχίστῳ τῆς ὑποκρίσεως, εἰ πίθηκοι ὄντες, ἐτόλμησαν ἡρώων προσωπεῖα περιθέσθαι, ἢ τὸν ἐν Κύμῃ ὄνον μιμήσασθαι· ὃς λεοντῇ περιβαλλόμενος, ἠξίου λέων αὐτὸς εἶναι, πρὸς ἀγνοοῦντας τοὺς Κυμαίους ὑπερηφάνως μέγα πρᾶττων, καὶ καταπληκτικόν· ἄχρι δή τις αὐτὸν ξένος καὶ λέοντα ἰδὼν καὶ ὄνον πολλάκις ἤλεγξε, καὶ ἀπέδειξε παίων τοῖς ξύλοις. ὃ δὲ μάλιστά μοι δῆνον, ὦ Φιλοσοφία, κατεφαίνετο, τοῦτο ἦν. οἱ γὰρ ἀνδρες εἴ τινα τῶν ἐμῶν πονηρὸν, ἢ ἄδικον ἢ ἀπελεγές τι ὑποπτεύοντα, οὐκ ἔστιν ὅστις σ' Φιλοσοφίαν αὐτῷ ἐπῄτει, καὶ τὸν Χρύσιππον θύειν, ἢ Πλάτωνα, ἢ Πυθαγόραν, ἢ ὅτου αὐτὸν ἐπώνυμον, ὁ δεδιδαγμένων ὄχλος ἐποίητο, καὶ σ' τοὺς λόγους ἐποίητο. καὶ ἀπὸ τοῦ κακῶς βιοῦντος, πονηρὰ περὶ ὑμῶν εἰκάζον, τῶν πρὸ πολλοῦ τεθνηκότων (σ' γὰρ πάλαι ζώντας ὑμᾶς ἡ ἐξέτασις ἐγίνετο, ἀλλ' ὑμεῖς μὴν οὐκ ποδῶν) οὐχὶ δὲ ἐώρων σαφῶς ἀπόντες δεινὰ καὶ ἄσεμνα ὑποτιθέντα, ὥστε ἐρήμων ἀλίσκεσθε μετ' αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁμοίου ἁμαρτήματος συγκατεκρίθητε. ταῦτα οὐκ ἠνεσχόμην ὁρῶν ἐγὼ, ἀλλ' ἤλεγχον αὐτοῖς, καὶ διέκρινον ἀφ' ὑμῶν. ὑμεῖς δὲ, τιμῶν ὅτι τούτοις δέον, εἰς δικαστήριον ἄγετε. οὐκοῦν ἠνεσχόμην τινα καὶ τῶν μεμυημένων ἰδὼν ἐξαγορεύοντα τὰ ἀπόῤῥητα, καὶ ἐξορχούμενον, ἀγανακτήσω, καὶ διελέγξω, ἐμὲ τὸν ἀσεβοῦντα ἡγήσεσθε εἶναι;

ἀλλ' ὃ δίκαιον. ἐπεὶ καὶ οἱ ἀθληθέται μαστιγοῦν εἰώθασιν, ὡς τὶς ὑποκριτὴς, Ἀθηνᾶν, ἢ Ποσειδῶνα, ἢ τὸν Δία ὑποδεδυκὼς, μὴ καλῶς ὑποκρίνοιτο, μηδὲ κατ' ἀξίαν τῶν θεῶν, καὶ σφόδρα που ὀργίζονται αὐτοῖς σκῶπτοι, ὅτι τὸν προκείμενον αὐτῶν τὰ πρόσωπεῖα, καὶ τὸ σχῆμα σοβεδυκότα, ἐπέτρεψαν παίειν τῇ μαστιγοφόρῳ, ἀλλὰ καὶ ἤδοιντο ἄν, οἶμαι, μαστιγούμενον. οἰκέτην μὲν γὰρ, ἢ ἄγγελον, μὴ δεξιῶς ὑποκρίνασθαι, μικρὸν τὸ πταῖσμα· τὸ Δία δὲ, ἢ τὸν Ἡρακλέα μὴ κατ' ἀξίαν ὑποδείξασθαι τοῖς θεαταῖς, ἀποτρόπαιον ὡς, καὶ αἰσχρόν. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάντων ἀποπώτατόν ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγους ὑμῶν πάνυ ἀκριβοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, καθάπερ δὲ ὅτι τούτου μόνου ἀπαγινώσκοντες αὐτοὺς, καὶ μελετῶντες, ὡς παναπόπτια ὑποπτεύοιεν, ὕτω βιῶσι. πάντα μὲν γὰρ ὅσα φασὶν, οἷς χρημάτων καταφρονεῖν, καὶ δόξης, καὶ μόνον τὸ καλὸν οἴεσθαι ἀγαθὸν, καὶ ἀόργητον εἶναι, καὶ τὴν λαμπρότητα τούτων ὑποφαίνειν, καὶ ἐξ ἰσοτιμίας αὐτοῖς ὠφελεῖσθαι, καλὰ, ὦ θεοὶ, καὶ σοφὰ, καὶ θαυμάσια λίαν ὡς ἀληθῶς· οἱ δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα ὅτι μισθῷ διδάσκουσι, καὶ τοὺς πλουσίους τεθήπασι, καὶ πρὸς τὸ ἀργύριον κεχήνασιν, ὀργιλώτεροι μὲν τῶν κυνιδίων ὄντες, ἁβλητότεροι δὲ τῶν λαγωῶν, κολακευτικώτεροι δὲ τῶν πιθήκων, ἀσελγέστεροι δὲ τῶν ὄνων, ἁρπακτικώτεροι δὲ τῶν γαλῶν, φιλονεικότεροι δὲ τῶν ἀλεκτρυόνων. τοιγαροῦν, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν, ὠθιζόμενοι ὅτι ταῦτα, καὶ πρὸς τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἀλλήλοις προσπαίοντες, καὶ δεῖπνα πολυτελῆ δεδοκότα, καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις ἐπαινοῦντες φορτικῶς, καὶ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορούμενοι, καὶ μεμψιμοιρίζοντες φαινόμενοι, καὶ ὅτι τῆς κύλικος ἀτερπῆ καὶ ἀπροσδόκητα φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν ἄκρατον ὑποφέροντες. οἱ ἰδιῶται δὲ, ὁπόσοι ξυμπίνοιεν, γελῶσι δηλαδὴ καὶ καταπτύουσι φιλοσοφίας, εἰ τοιαῦτα καθάρματα ἐκτρέφει. τὸ δὲ πάντων ἄριστον, ὅτι μηδενὸς δεῖσθαι λέγων ἕκαστος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον πλούσιον εἶναι τὸν σοφὸν κεκραγὼς, μικρὸν ὕστερον αἰτεῖ προσελθών, καὶ ἀγανακτεῖ μὴ λαβὼν, ὅμοιον, ὡς εἴ τις ἐν βασιλικῷ σχήματι ὀρθὸν πάρεργον ἔχων καὶ διάδημα, καὶ τἆλλα ὅσα βασιλείας γνωρίσματα, προσαιτοίη, τῶν ὑποδεεστέρων δεόμενος.

Atqui minùs iustè, quandoquidem certaminum quoque præfecti, mimos qui vel Palladis vel Neptuni seu Iouis assumpsere personam, non tamen commodè nec ex deorum egêre dignitate, flagellare consueuerunt: at ij minimè irascuntur illis, si flagelliferos quempiã personam ornatum seu formam decoratum verberare iusserunt, verùm (vt arbitror) vapulantes potiùs laudare consueuerunt. Seruum enim vel nuntium minùs aptè repręsentare, paruus error: at Iouem ipsum seu Herculem haud pro dignitate spectatoribus ostendere, turpe ac piaculo simile esse videtur. Quinimò & hoc omnium est absurdissimum, quòd cùm multi ex eis dogmata vestra exactè calleant, ita tamen viuunt, ac si ideo tantùm illa legerint, ac meditando operam impenderint, vt contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicunt veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, solúmque honestum bonum esse arbitrari, ira vacuum esse, & splendida quoque despici debere, bonis æqualiter perfruendum esse, honesta per deum admiranda: sapientiæ & veritatis sunt plena: at ij qui hæc ipsa sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, canicu- C lis iracundiores, leporibus timidiores, simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentiosiores: ita igitur affecti, quid aliud quàm risum mouent, inuicem circa diuitum ianuas se conculcantes, cœnásque diuersas appetentes, & in illis ipsis molestè laudantes, ac vltra honestatem se ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & absona philosophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ verò, quos conuiuio interesse contingit, rident scilicet, ac Philoso- D phiæ, quoniam piacula talia producat, insultant. Est & illud omnium absurdissimum, quòd cùm vnusquisque nullius se rei indigere affirmat, sed solum sapientem diuitem esse vociferatur, paulò tamen pòst accedens postulat: & si non accipit, indignatur: pariter ac si quis regiè ornatus arduam gestet tiaram, necnon diadema, & reliqua signa regia, friuolarum tamen rerum indigus mẽdicet,

Proinde cùm ipsi quid accipere debent, A multus quòd omnia communia esse conueniat, sermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cùm vetus quispiam amicus & familiaris auxilij indigens accedit, & paucula quædam ex multis postulat, taciturnitas,& indigentia, & ruditas, & dictorum in cõtrarium palinodia, variíque de amicitia sermones illi, necnon virtus ac honestum quónam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè pennata,& penitus euanescentia, quæ illi frustra in quotidiana conuersatione, vmbratili inter sese iactitant pugna. Eousque enim vnusquisque eo- B rum amicus existit, quousque nec de argento neque de auro seu de commodo agitur: quòd si quis obolum tantummodo ostenderit, confestim pax soluitur, ac omnia turbantur, implacatáque redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos si quispiam os proiecerit, confestim exiliunt, ac inuicem mordent,& illi qui prior os rapuit, allatrant. Fertur Ægyptius rex quidam simias vt tripudiarent instituisse, animaliáque (nam admodum ad res humanas imitandas sunt apta) celerrimè didicisse vt personata ac purpurata saltarent: erátque admodum visu res digna, donec spectator quispiam vrbanus nuces è sinu depromptas in medium abiiceret: id simiæ videntes,tripudij oblitæ, id quod erant, simię pro saltatoribus euaserũt, personas conterebant, vestitum discerpebant, inuicémque pro fructibus depugnabant, ita vt pyrriches ordo dissolueretur, à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuitiis infectatus sum, nec vnquam redarguere & comicis morsibus impetere desinam. Verùm non ita D insanio, vt in vos,seu vobis similes (sunt enim sunt profectò nonnulli qui verè philosophiam amplectantur) blasphemiæ quid, vel sinistrum euomam:quamuis si quid haberem quod dicerem,nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò vt glorioſi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum existimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chrysippe,& Aristoteles,

ὅταν μὲν οὖν αὐλοῦς τι δέῃ λαμβάνειν, πολὺς ὁ περὶ τῆς κοινωνικῆς εἰ) δεῖν λόγος, καὶ ὡς οὐδὲν διαφέρουσιν ὁ πλοῦτος. καὶ τί γὰρ ὄφελος χρυσίου, ἢ ἀργυρίου, οὐδὲν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων διαφέρον; ὅταν δέ τις ὀπτικουείας δεόμενος ἑταῖρος ἐκ παλαιοῦ, καὶ φίλος ἀπὸ πολλῶν, ὀλίγα αἰτῇ προσελθών, σιωπή, καὶ ἀπορία, καὶ παλινῳδία τῶν λόγων πρὸς ὃ σαυτῶν. οἱ δὲ πολλοὶ περὶ φιλίας σκῶμμα λόγοι, καὶ ἀρετή, καὶ τὸ καλὸν, οὐκ οἶσθ' ὅπη ποτὲ οἴχεται, πάντως ταῦτα ἀποπλάσματα. πλὴν ὡς ἀληθῶς ἔστι, μάτην ὑσημέραι πρὸς αὐτῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς σκιαμαχούμενα. μέχρι γὰρ τούτου, φίλος ἕκαστος αὐτῷ ἐς ὅσον μὴ ἀργύριον, ἢ χρυσίον ἢ προκείμενον ἐν τῷ μέσῳ. ἐὰν δέ τις ὀβολὸν ὑποδείξηται μόνον, λέλυται μὲν ἡ εἰρήνη, ἄπαντα δὲ ἐκ ἀκήρυκτα πάντα· καὶ τὰ βιβλία ἐξαλήλιπται, καὶ ἡ ἀρετὴ πέφυγε, οἷόν τι ἐκ οἱ κύνες πάσχουσιν· ἐπειδάν τις ὀστοῦν ἐς μέσους αὐτοὺς ἐμβάλῃ, διαπηδήσαντες δάκνουσιν ἀλλήλους, καὶ τὸν προαρπάσαντα ὀστοῦ ὑλακτοῦσι. λέγεται δὲ καὶ βασιλεὺς τις Αἰγύπτιος, πιθήκους ποτὲ πυρρίχιζειν διδάξαι, καὶ τὰ θηρία (μιμητὰ δὲ ὄντι τῶν ἀνθρώπων,) σκώπτειν ταχέως καὶ ὀρχεῖσθαι, ἀλουργίδας ἀμπεχόμενα, ἐκ προσωπεῖα περικείμενα· ἐκ μέχρι πολλοῦ διδοκιμεῖν τὴν θέαν, ἄχρι δή τις θεατὴς ἀστεῖος, κάρυα κατὰ κόλπον ἔχων, ἀφῆκεν ἐς τὸ μέσον· οἱ δὲ πίθηκοι, ἰδόντες, καὶ ἐκλαθόμενοι τῆς ὀρχήσεως, τῶν ὅπερ ἦσαν, πίθηκοι ἐλύοντο αὖτε πυρρίχιστῶν, ἐκ ξυνέτεινον τὰ προσωπεῖα, ἐκ τὰ ἐσθῆτα κατερρήγνυον, ἐκ ἐμάχοντο περὶ τῆς ὀπώρας πρὸς ἀλλήλους· ὁ δὲ στρατηγὸς τῆς πυρρίχης διελέλυτο, ἐκ κατεγελᾶτο κατὰ τῶν θεατῶν. τοιαῦτα καὶ οὗτοι ποιοῦσι. καὶ ἐγώγε τοὺς τοιούτους κακῶς ἠγόρθυον, ἐκ ἤ ποτε παύσομαι διελέγχων, ἐκ κωμῳδῶν. περὶ ὑμῶν δέ, ἢ τῶν ὑμῖν πλησίον (εἰσὶ γάρ εἰσί τινες ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίας ζηλωτὴς, καὶ τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἐμμένοντες) μὴ οὕτω μανείην ἐγὼ, ὡς βλάσφημον εἰπεῖν τι, ἢ σκαιόν. ἢ τί γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι; τί γὰρ ὑμῖν τοιοῦτο βεβίωται; τοὺς δ' ἀλαζόνας ἐκείνους, καὶ θεοῖς ἐχθροὺς ἄξιον οἶμαι μισεῖν. ἢ σὺ γὰρ ὦ Πυθαγόρα καὶ Πλάτων, καὶ Χρύσιππε, καὶ Ἀριστοτέλες,

ἢ φατε προσήκειν ὑμῖν τοὺς τοιούτους, ἢ οἰ- A nunquid tales vobis congruere, vel in
κεῖόν τι καὶ ξυγγενὲς ὑπιδείκνυσθαι τῷ βίῳ; humanæ vitæ vsum familiare seu conue-
μὴ Δία Ἡρακλῆς, φασί, καὶ Πίθηκος. ἢ ὅτι niens quid ostendisse dicitis? Ita per Io-
πώγωνας ἔχουσι, καὶ Φιλοσοφῶν ἀσκοῦσι, καὶ uem, inquiunt, Hercules, & Simia. An
σκυθρωποί εἰσι, διὰ τοῦτο χρὴ ὑμῖν εἰκάζειν quia barbas nutriunt, & seueritatem præ
αὐτούς; ἀλλ' ἐβουλόμην ἂν εἰ πιθανοὶ γοῦν ἦσαν se ferre, philosophiam quoque exercere
καὶ ὅτι τῆς ὑποκρίσεως αὐτῆς· νῦν δὲ θᾶτ- videntur, ideo vobis similes erunt? Quin-
τον ἂν γύψ ἀηδόνα μιμήσαιτο, ἢ ὅτι Φιλοσό- imo pertulissem si ad simulationem i-
φους. εἴρηκα τὰ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὁπόσα εἶχον. σὺ psam quoque apti fuissent: nunc verò ci-
δὲ ὦ Ἀλήθεια, μαρτύρου πρὸς αὐτούς, εἰ ἀλη- tiùs vultur luscinam imitabitur, quàm
θῆ ἔστι. ΦΙΛ. μεταξὺ ὦ Παρρησιάδη πορ- illi philosophos. Proinde quæ pro me
ρωτέρω ἔτι. τί ποιοῦμεν ἡμεῖς; πῶς ὑμῖν εἰ- ipso dicenda erant, expossui: at tu veritas,
ρηκέναι αὐτὴρ ἔδοξεν; ΑΡ. ἐγὼ μὲν ὦ Φιλο- B nunquid vera sint, testificare. PHILO-
σοφία, μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ, κατ' ὀλίγον τῆς γῆς SOP. Nunc longiùs ô Parrhisiade absi-
δῶμαι ἠυχόμην· ὅτως ἀληθῆ πάντα εἴποι. ste: Quid nobis agendum erit? quomo-
ἐγνώριζον γοῦν ἀκούσας ἕκαστον τῶν ποιούτων αὐτῶν, καὶ φόρμοζον μεταξὺ τοῖς λεγο- do vobis vir dixisse videtur? VIRTVS.
μένοις, τοῦτο μὲν, ἐς τόνδε· τοῦτο δὲ, ὁ δεῖνα ποιήσας ὅλως ἔδοξε τοὺς ἄνδρας σαφῶς, καὶ Ego quidem ô Philosophia interim cùm
σαφῶς ὅτι τινος γραφῆς τὰ πάντα προσοικειώσας, ὃ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυ- iste peroraret, terram subire optabam:
χὰς αὐτῶν ἐς ὃ ἀκριβέστατον ἀπεικάσας. adeò vera omnia protulit. Siquidem au-
ΦΙΛ. καὶ γὰρ πάνυ ἠρυθρίασα ὦ Ἀρετή. diens v, numquemque qui talia faceret,
ὑμεῖς δὲ, τί φατέ; ΑΝΑ. τί δὲ ἄλλο, ἢ agnoscebam, interimque dicta aliqua in
ἀφεῖσθαι αὐτὸν τοῦ ἐγκλήματος, καὶ φίλον hunc, alia verò in eum qui grauia per-
ἡμῖν, καὶ βιεργέτιν ἀναγεγράφθαι; τὰ γοῦν petraret, referebam: etenim perquam
τῶν Ἰλιέων ἀτυχῶς πεπονθάμεν, τραγῳδόν manifestè viros tanquam pictura qua-
τινα τοῦτον ἐφ' ἡμᾶς κεκινήκαμεν, ἀσόμενον dam cuncta conferens, expressit, ac non
τὰς Φρυγῶν ξυμφοράς. ἀδέτω γοῦν, καὶ τοῖς solùm corpora, sed & animas ipsas admo-
θεοῖς ἐχθροῖς σκυτραγῳδείτω. ΔΙΟ. Ἐ αὐ- dum exactè designauit. PHIL. Et ego
τὸς ὦ Φιλοσοφία, πάνυ ἐπαινῶ τὸν ἄνδρα, quoque ô Virtus admodum erubui: vos
καὶ διὰ πάντων τὰ κατηγορούμενα, καὶ φί- C verò quid dicitis? REVIVIS. Quid
λον ποιοῦμαι αὐτὸν, γενναῖον ὄντα. ΦΙΛ. ἴθι aliud, quàm à crimine eum absolui, inter
ὦ Παρρησιάδη· ἀφίεμέν σε τῆς αἰτίας, καὶ amicósque & benefactores nostros ascri-
ἁπάντων κρατεῖς, καὶ ὁ λοιπὸν, ἴσθι ἡμέτε- bi debere? Planè etenim nobis idem
ρος ὤν. ΠΑΡΡ. προσεκύνησα πρώ γε quod Iliensibus euênit, qui hunc tan-
πρώτην. μᾶλλον δὲ τραγικώτερον αὐτὸ quam Tragœdum quempiam aduersus
ποιήσω μοι δοκῶ· σεμνότερον γὰρ ὦ μέγα σε- nos excitauimus, qui Phrygum decanta-
μνὴ Νίκη τὸν ἐμὸν βίοτον κατέχοις, καὶ μὴ ret calamitates. Canat igitur, & dei ini-
λήγοις στεφανοῦσα. ΑΡΕ. ὁκοῦν δεῦτε- micos tragicè exagitet. DIOG. Et ego
ρον κρατῆρος ἤδη καταρχώμεθα, προσκα- quoque, ô Philosophia, admodum vi-
λῶμεν κἀκείνους, ὡς δίκην ὑποσχοῦσιν, αἵτ' rum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, exe-
ὧν εἰς ἡμᾶς ὑβρίζουσι. κατηγορήσῃ δὲ Παρ- cror: & quia generosus est, amicum eum
ρησιάδης ἑκάστου. ΠΑΡ. ὀρθῶς ὦ Ἀρετὴ facio. PHIL. Euge ô Parrhisiades,
ἔλεξας· ὥστε σὺ παῖ Συλλογισμὲ, καταχύ- quoniam in omnibus superior euasisti,
ψας ἐς ὃ ἄστυ, προσκήρυττε τοὺς Φιλοσόφους. ab accusatione te absoluimus: dehinc
D verò noster eris. PARRH. Hanc pri-
mam adoraui: verùm aliud magis Tra-
gicum opus mihi superesse puto: siqui-
dem ô valde veneranda Victoria, quoti-
die vitam meam venerabilem reddis, nec
coronare desinis. VIRTVS. Nunquid
igitur & illos citemus, ac à secundo iam
ordiamur cratere? vt pœnas ob ea pro-
pter quæ in nos iniurij fuere, expendant:
Parrhisiades autem vnumquẽque accu-
sabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocu-
ta es: quapropter heus tu minister Syllo-
gisme, ocyus in vrbem deflectere, Philo-
sophósque vt præstò sint, citare pergas.

SYLLOG. Audi, tace: philosophos vt in arcem ascendant, ac de virtute, philosophia, ac iustitia, rationem reddant, cito. PARRH. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim verò iudicium timent; ac plurimi otiosi nõ sunt, circa diuites enim versantur: si verò cũctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogisme pronuntia. PHIL. Minimè: verùm tu Parrhisiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace: Quicunque se philosophos esse dicũt, & quicunque nomen hoc ad se spectare arbitrantur, ad distributionem in arcem veniant: singulis enim minæ dabuntur duæ, sesaminaque placenta. Quicunque verò barbam profundam ostenderit, ille & carycarum massam accipiet. Nemo verò seu modestiam vel iustitiam aut continentiam afferat: siquidem hæc si non aderint, necessaria sunt minimè. Quinque prẽterea syllogismos vnusquisque apportet: non enim fas absque his sapientem esse. Duo denique auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui verbis omnes possit contendere contra.

Papæ! quàm refertus est impellentium multitudine ascensus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelasgicum quidam, & iuxta Æsculapij templum alij, circa Arion pagum quoque multi, nonnulli & penes Tali sepulchrum: quin reliqui admotis scalis per Geminorum ædem turmatim, vt pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum instar racematim, vt Homeri verbis vtar: sed & hinc quàm plures, illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores nascuntur tempore verno.

Atqui breuiter considentium clangore repleta est arx, ac vndique pera, barba, assentatio, impudentia, baculi, gulositas, syllogismus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, sub aliarum formarum similitudine delitescunt. Est & hoc ô Philosophia molestissimum, & in quo te maximè quis reprehendere queat, quòd minimè notas & signa illis inusisti: siquidem prẽstigiatores isti sæpius ad persuadendum, verè philosophantibus sunt aptiores. PHIL. Paulo pòst hoc fiet: verùm iã animùm aduertamus. PLATONI. Primos nos Platonicos ipsos accipere decet.

Loca Athenis iuxta arcem.

ΣΥΛ. ἄκουε, σίγα· τοὺς φιλοσόφους ἥκειν ἐς ἀκρόπολιν ἀπολογησομένους ὅτι τῆς Ἀρετῆς, καὶ Φιλοσοφίας, καὶ Δίκης. ΠΑΡ. ὁρᾷς; ὀλίγοι σπουδῇ συνέρχονται, γνωρίσαντες τὸ κήρυγμα. ἄλλως γὰρ δεδίασι τὴν Δίκην. οἱ πολλοὶ δὲ αὐτῶν, οὐδὲ σχολὴν ἄγουσιν, ἀμφὶ πεδίοις πλουσίοις ἔχοντες. εἰ δὲ βούλῃ πάντας ἥκειν, καὶ πάντα ὦ Συλλογισμὲ κήρυττε. ΦΙΛ. μηδαμῶς. ἀλλὰ σὺ ὦ Παρρησιάδη, προσκάλει, καθότι σοι δοκεῖ. ΠΑΡ. οὐδὲν τόδε χαλεπόν. ἄκουε· σίγα. ὅσοι φιλόσοφοι εἶναι λέγουσι, καὶ ὅσοι προσήκειν αὐτοῖς οἴονται τὸ ὄνομα τοῦτο, ἥκειν ἐς ἀκρόπολιν ὅτι τάχιστα δίχα μισθοῦ. δύο μναῖ ἑκάστῳ δοθήσονται, καὶ σησαμοῦς πλακοῦς· ὃς δ' ἂν πώγωνα βαθὺν ἐπιδείξηται, καὶ παλάθην ἰσχάδων ὅστις τε προσεπιλήψεται. κομίζων δ' ἕκαστον σωφροσύνην μὴν, καὶ δικαιοσύνην, ἢ ἐγκράτειαν, μηδαμῶς. οὐ γὰρ ἀναγκαῖα γὰρ ταῦτά τε, καὶ μὴ πρῆγμα. πέντε δὲ συλλογισμοὺς ἕξ ἅπαντος· ἄνευ γὰρ θεμιτὸν αὐτῶν τούτων εἶναι σοφόν. κεῖται δ' ἐν μέσοισι δύο χρυσοῦ τάλαντα, τῷ δώσω, ὃς μὴ πᾶσιν ἐναντίος ἔξοχος εἴη. βαβαί, ὡς πλήρης μὲν ἡ ἀγορὰ ὠθιζομένων, ἐπεὶ βαὶ δύο μνᾶς ὡς ἤκουσαν μόνον. τοῦδε δὲ τὸ Πελασγικὸν ἄλλοι, καὶ τὸ Ἀσκληπιοῦ ἕτεροι, καὶ τοῦδε τὸν Ἄρδον πᾶσαν ἐπὶ πλείους· ἔνιοι δὲ, καὶ κατὰ τὸν τοῦ Τάλω τάφον· οἱ δὲ, καὶ πρὸς τὸ Ἀνακεῖον προσθέμενοι κλίμακας, ἀνέρποισι βομβηδὸν, νὴ Δία καὶ βοτρυδὸν, ἐς μέσ' δίκλιν, ἵνα καὶ κατ' Ὅμηρον εἴπω, ἀλλὰ κἀκεῖθεν δὲ μᾶλλα πολλοὶ, κἀντεῦθεν

Μυρίοι, ὅσσα τε φύλλα, καὶ ἄνθεα γίνεται ὥρῃ.

μεστὴ δὴ ἡ ἀκρόπολις ἐστὶ βοαχεῖ, κλαγγὴν προσκαθιζόντων, καὶ πώγωνα μέγα, πώγωνα, κολακείαν, ἀναισχυντίαν, βακτηρίαν, λιχνείαν, συλλογισμὸν, φιλαργυρίαν. οἱ ὀλίγοι δὲ, ὁπόσοι πρὸς τὸ πρῶτον κήρυγμα ἐκφανῶς ἀφίκοντο, ἀφανεῖς τε ἄσημοι, ἀναμιχθέντες τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, καὶ λελήθασιν ἐν τῇ ὁμοιότητι τῶν ἄλλων ἠμῶν. τοῦτο γοῦν τὸ δυνατώτατόν ἐστιν, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὅ τις δὴ μεμηχανήσατο σοφὸς μάλιστα, τὸ μηδὲν ἐπιδάλλειν γνώρισμα καὶ σημεῖον αὐτοῖς. πιθανώτεροι γὰρ οἱ μὴ ὄντες ὅτι πολλάκις τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων. ΦΙ. ἔσται τοῦτο μετ' ὀλίγον, ἀλλὰ δεχώμεθα ἤδη. ΠΛ. αὐτοὺς ἡμᾶς πρώτους χρὴ τοὺς Πλατωνικοὺς λαβεῖν.

ΠΥΘ.

ΠΥΘ. Οὐκ, ἀλλὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς ἡμᾶς, πρότερος γὰρ Πυθαγόρας ἦν. ΣΤ. λῆρος τε ἀμείνους ἡμεῖς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ΠΕΡ. ἔμοιγε οὖν· ἀλλ' ἔνεστι τοῖς χρήμασι, πρότοι αὖ ἡμᾶς εἰπεῖν, οἱ ἐκ τοῦ Περιπάτου. ΕΠ. ἡμῖν τοῖς Ἐπικουρείοις τοὺς πλακοῦντας δότε, καὶ τὰς παλάθας· ἐκεῖ γὰρ τῶν μυῶν ἀπεκδυσόμεθα, καὶ ὑστάτους δεῖ λαμβάνειν. ΑΚ. ποῦ τὰ δύο τάλαντα; δείξομεν γὰρ οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ ὅσον τῶν ἄλλων ἐσμὲν ἐριστικώτεροι. ΣΤ. οὐχ ἡμεῖς γε τῶν Στωϊκῶν παρόντων. ΦΙΛ. παύσασθε φιλονεικοῦντες· ὑμᾶς γὰρ οἱ Κυνικοὶ μήτε ὠθεῖτε σκήπτροις, μήτε τοῖς ξύλοις παίετε· ἐπὶ ἄλλα γάρ ἐστε κεκλημένοι· καὶ νῦν ἔγωγε ἡ Φιλοσοφία, καὶ ἡ Ἀρετὴ αὐτὴ, καὶ ἡ Ἀλήθεια, διακρινοῦμεν τίνες οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντές εἰσιν, εἶτα ὅσοι μὲν αὐ διαφθοραὶ καὶ πάντα ἡμῖν δοκοῦντα διοικοῦντες, δυσδαιμονήσουσιν, ἄδικοι κεχριμένοι. οἷς γὰρ ἂν ἐγὼ ἐπιτρέψω, καὶ ἐφ' οἷς ἡμῖν παρεσκεύασας, κακοὺς κακῶς ἀπολέσθαι, ὡς μὴ ἀπιστοῖντο τὴν ἐμὴν αὐδὴν, ἀλλὰ ζόνες ὀΐλες· τί τοῦτο; φεύγετε, νὴ Δία, καὶ τὴν γε χρημάτων οἱ πολλοὶ ἀλλόμενοι; κενὴ δὴ οὖν ἡ ἀκρόπολις· πλὴν ὀλίγων τούτων, ὁπόσοι μεμνήκασιν, ἃ φοβηθέντες τὴν κρίσιν· οἱ δ' ἀπαρέται ἀνέλεσθε τὴν πήραν, ὦ Κυνίσκος ἀπέρριψεν ἐν τῇ ὁδῷ· φέρ' ἴδω τί ἐν ἔχει, ἢ που θέρμοι, ἢ βιβλίον, ἢ ἄρτος τῶν αὐστηρειτῶν; ΠΑΡΡ. οὐκ· ἀλλὰ χρυσίον τοῦτί, καὶ μύρου καὶ μαχαιρίδιόν γε γυναικεῖον, καὶ κάτοπτρον, καὶ κύβους. ΦΙΛ. ἄγε, ὦ γενναῖε, τοιαῦτά σοι ἦν τὰ ἐφόδια τῆς ἀσκήσεως· καὶ μὴ τούτων αἰσχύνου ἀποδύσασθαι ἅπασι, καὶ τοῖς ἄλλοις παιδαγωγεῖν; ΠΑΡΡ. τοιοῦτοι μὲν ἡμῖν ἔστοι. χρὴ δὲ ὑμᾶς σκοπεῖν ὅτινα τρόπον ἀγωνούμενα τοῦτα πεπαύσεσθε, καὶ διαγνώσονται οἱ σπουδάζοντες οἵ τινες οἱ ἀγαθοὶ αὐτῶν, καὶ οἵ τινες αὖ πάλιν οἱ τοῦ ἑτέρου βίου· σὺ δέ, ὦ Ἀλήθεια, ἐξέλεγκε, σκοπεῖ γὰρ σοῦ τὰ πάντα ἕνεκα αὖ, ὡς μὴ ὑπερβαίνῃ σέ τὸ ψεῦδος, μηδὲ σκιὰ τῇ ἀληθείᾳ λανθάνωσιν οἱ φαῦλοι τὴν αἴσθησιν ἐς τοὺς χρηστοὺς μεμιγμένοι. ΑΛΗ. ἐπ' αὐτῷ; εἰ δοκεῖ, Παρρησιάδη, ποιησώμεθα ὅδε τοιόνδε, ἐπεὶ χρηστὸς ὡσεὶ καὶ φίλος ἡμῖν, καὶ σὺ, ὦ Φιλοσοφία, μάλιστα θαυμάζων, συλλαβόντα μὲν αὐτῷ τὸν Ἔλεγχον, ἅπασι τοῖς φάσκουσι φιλοσοφεῖν σκοπεῖν· εἰ δ' ὅτι μὲν αὐ δύρη γνήσιον ὡς ἀληθῶς φιλοσοφίας,

PYTHAGORICVS. Minimè, ſed nos Pythagoricos: prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Deſipitis: præſtantiores nos, qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidem, verùm nos de Peripato, in rebus ſumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placentas date, & carycarum maſſas: de minis verò expectabimus, donec vltimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo ſunt talenta? ſiquidem nos Academici oſtendimus quantum aliis ſimus contentioſiores. STOICVS. Non; nobis Stoicis præſentibus. PHIL. A contentionibus deſiſtatis: vos verò Cynici ne inuicē impellatis, néve baculis verberetis: nā propter alia vocati eſtis. Ego enim Philoſophia nunc vnà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quinam ſint qui verè philoſophentur: inde qui noſtris inſtitutis viuere inuenientur, felices erunt, & optimi eſſe iudicabuntur. At ſubdolos illos, nílque ad nos ſpectantes, malos malè perdemus, nedum ſibiipſis contraria committunt, arrogātia tamen efferantur. Verùm quid hoc eſt? fugitísne? Ita per Iouem: multi per cōfragoſa deſiliunt, adeò vt penitus euacuata ſit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remāſere. Vos verò miniſtri peram quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? numquid lupini, ſeu libri, vel panes toſti? PARR. Minimè, ſed aurum hoc, & vnguentum, ac culter ſacrificulus, ſpeculum quoque, & tali. PHIL. Euge ô generoſe, hæc tibi exercitij erant viatica? cum illiſque omnibus conuitiari, ac alios docere audebas? PARR. Nobis itaque illi tales. Cæterùm vos conſiderare decet quo pacto error hic tollatur, ac homines cognoſci queant, quinam ex illis boni, & qui rurſus alterius vitæ exiſtant: tu verò ô Veritas inquire: tua enim intereſt, ne tibi mendacium præualeat, néve propter errorem viri mali bonis intermixti deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrhiſiadis arbitrio, quoniā probus ac nobis beneuolus eſſe videtur, teq; Philoſophia præcipuè admiratur, ita agemus: ſecum Elenchum aſſumat, & omnes qui ſe philoſophari profitentur, conueniat, ac quemcunque inuenerit legitimum & veræ Philoſophiæ alumnum,

illum corona coronet oleagina,& in Prytaneum conuocet. Si verò alicui (quemadmodum multi ſunt) viro execrando, ac Philoſophiæ hypocritę,obuiam factus fuerit,attritâ dilaceret veſtem, barbámque Tragica abradat nouacula, frontíque ſtigmata imprimat, vel inter media inurat ſupercilia:ſit verò devſtionis figura, Vulpes vel Simia. PHILO. Euge Veritas, ſiquidem Elenchus ô Parrhiſiade talis erit,quales & aquilarum pulli cõtra ſolem eſſe feruntur: non per Iouem tamen vt ij quoque luminis ſplendore probentur,ac æſtimentur:verùm coram illis aurum, gloriam, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere,ac minimè eorum aſpectu moueri, is erit qui oleagina coronetur: quẽ verò fixè intuentem, manúmque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas , abraſa tamen priùs barba. PARRH. Hæc ô Philoſophia vt cenſes erunt, ac confeſtim perquam multos eorum ſimia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimo, ſi placuerit, nonnullos per Iouem nobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, ſi ſacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piſcator ſacrauit, mihi commodare voluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, vt cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô ſacerdos & carycas aliquas mihi ſuppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHIL. Quidnam vir hic facere intendit? PARR. Hamum placenta & auro ineſcare, in ſummitatéque muri conſidens in vrbem demittere. PHIL. Quid agis ô Parrhiſiade? nunquid ex Pelaſgico lapides piſcari decreuiſti? PARR. Tace ô Philoſophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito piſces. Verùm lupũ quendam maximum cerno, quin potiùs, auratam. LIBERTAS. Minimè, ſed felis eſt:hians enim ad hamum natare videtur:aurum ſubolet:propè iam adeſt:tetigit: captus eſt:attrahamus. PARR. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde:attractus eſt. Age ô optime, inſpiciamus quiſnam piſcis exiſtat:hiat iſte.

Lupus marinus: meminit Ariſtoteles & Plinius. Felis. galeus. Gaza muſtelam interpretatur, eſt piſcis rapax.

A στεφανωσάτω θαλοῦ στεφάνῳ, καὶ ἐς ὃ Πρυτανήιον καλεσάτω. ἰὼ δέ τιν' (οἷοι πολλοί εἰσι) καλαφάτῃ αὐδρὶ ὑποκριτῇ φιλοσοφίας ἐντύχῃ, ὃ τελῶνιον περιαπάσας, ἀποκειράτω τὸν πώγωνα ὑπ' ἀχρῷ πρώιρᾳ κοπείκῃ μαχαίρᾳ, καὶ ὅπῃ τῦ μετώπου σήματα ἐμβαλλέτω· ἢ ἐγκαυσάτω καὶ ὃ μεσόφρυον. ὁ δὲ τύπος ἔστω κυνηγέος, ἔστω ἀλώπηξ, ἢ πίθηκος. ΦΙΛ. ἄγε, ὦ Ἀλήθεια· ὁ δ' Ἔλεγχος, ὦ Παῤῥησιάδη, ποῖός δέ ἔστω, οἷος ὁ τῶν ἀετῶν πρὸς τὸν ἥλιον; λέγεται· ἢ μὰ Δία, ὥστε καὶ εἶναι τοὺς αἰετοὺς ἀποβλέπειν τῷ φωτὶ, καὶ πρὸς ὀφθαλμὸν δοκιμάζεσθαι· ἀλλὰ πρόσθεις χρυσίον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὴν, ὧν μάλιστα ἂν αὐτῶν εἴδῃς ὑπερφερόμενον, καὶ μηδαμῶς ἐλκόμενον πρὸς τὸ ὄμμα, τοῦτ' ἔστω, ὃ τῷ θαλῷ στεφόμενος· ὃν δ' ἂν ἀτενίζοντα ἀποβλέποντα, καὶ πρὸ χεῖρα ὁρέγοντα ὅπῃ τὸ χρυσίον, ἀπάγειν ὅπῃ τὸ κυνηγέσιον τοῦτον, ἀποκείροντα πρότερον τὸν πώγωνα. ΠΑΡ. ὡς ἔδοξεν ἔσεσθαι ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία, καὶ ὀλίγοι μάλα τοῖς πολλοῖς αὐτῶν ἀλωπεκίας, ἢ πιθηκοφορίας, ὀλίγοις δὲ καὶ ἐστεφανωμένοις· εἰ βούλεσθε μέντοι καὶ ταύτῃ αὐτοῖς ἀνάξω τινὰς ὑμῖν, νὴ Δί', αὐτῶν. ΦΙΛ. πῶς λέγεις, ἀνάξεις τοὺς φυγόντας; ΠΑΡΡ. ὦ μάλα, ἰὼ ἡ ἱέρεια μοί ἐθέλει πρὸς ὀλίγον χρῆσαι τινὶ ὁρμιᾷ σὺν εἴλκυσι καὶ ὃ ἄγκιστρον, ὅπῃ ἁλιᾶς ἀνέθηκεν ὁ ἐκ Πέρσεως. ΙΕ. ἰδοὺ δηλαδὴ, καὶ τὸν κάλαμόν γε ἅμα, ὡς πᾶν ἔχοις. ΠΑΡΡ. σύγκαμψον ὦ ἱέρεια, καὶ ἰσχάδας μοί τινας δὸς αὐσταράς, καὶ ὀλίγον τῦ χρυσίου. ΙΕ. λάμβανε. ΦΙΛ. τί προσάπτῃ αὖθις δόλιον; ΠΑΡ. δελεάσας ὃ ἄγκιστρον ἰσχάδι, καὶ χρυσίῳ, καθέλκομαι ὅπῃ ὃ ἄκρον τῦ τειχίου, καὶ θήκει ἐς τὴν πόλιν. ΦΙΛ. τί ταῦτα, ὦ Παῤῥησιάδη, ποιεῖς; ἦπου τοὺς λίθους ἁλιεύσῃν διενόησας ἐκ τῦ Πελασγικοῦ; ΠΑΡ. σιώπησον, ὦ Φιλοσοφία, καὶ τὴν ἄγραν προσέμενε· σὺ δ' Ποσειδὼν ἀγρεῦ, καὶ Ἀμφιτρίτη φίλη, πολλοὺς ἡμῖν ἀπόπεμπε τοὺς ἰχθύων. ἀλλ' ὁρῶ τινα λαβρακα ἢ μελάνουρον, μᾶλλον δὲ χρύσοφρυν. ΕΛ. οὐκ· ἀλλὰ γαλεὸς ὅδε· προσέρχεται δὴ τῷ ἀγκίστρῳ κεχηνώς· ἀσφάξατε

B

C

D

τῦ χρυσίου, πλησίον ἤδη ἐστίν· ἐφαύσεν, εἴληφεν, ἀνασπάσωμεν. ΠΑΡΡ. καὶ σύ ὦ Ἔλεγχε, νῦν ξυνεπιλαβοῦ τῆς ὁρμιᾶς· αἴρω δή· φέρ' ἴδω τίς εἶ ὦ βέλτιστε ἰχθύων· ἀλλ' οὐδὲν γε.

Ηρακλές, τῶν ὀδόντων. τί τοῦτο ὦ γενναιότατε; εἰλκυσαι λιχνεύων περὶ τὰς πέτρας, ἔνθα λάθρᾳ ἤλπισας, ἁπροσδεδυκώς; ἀλλὰ νῦν ἔσῃ φανερὸς ἅπασιν, ἐκ τῶν βεγλίων ἀπηρτημένος. ἐξέλωμεν δὲ δέλεαρ, καὶ τὸ ἄγκιστρον τουτί. κενόν σοι τὸ ἄγκιστρον· ἡ δὲ ἰσχὰς ἤδη παρεσέχηται, καὶ τὸ χρυσίον ἐν τῇ κοιλίᾳ. ΔΙΟ. μὰ Δία ἐξεμεσάτω· ὡς δὴ καὶ ἐπ' ἄλλους δελεάσωμεν. ΠΑΡΡ. οὗ ἕνεκα· τί φῂς ὦ Διόγνες; οἶσθα τοῦτον ὅστις ἐστίν, ἢ παρῆκέν σοι τι αὐτήν; ΔΙΟ. ὑδαμῶς. ΠΑΡΡ. τί οὖν; πόσου ἄξιον αὐτὸν χρὴ φάναι; ἐγὼ μὲν γὰρ δυ' ὀβολῶν πρωΐην αὐτὸν ἐτιμησάμην. ΔΙΟ. πολὺ λέγεις· ἄρρωστός τε γάρ ἐστι, καὶ εἰδεχθής, καὶ σκληρός, καὶ ἄτιμος· ἄφες αὐτὸν κἀγὼ κεφαλὼ ἀπὸ τῆς πέτρας· σὺ δὲ ἄλλον ἀνάσπαστον, καθεὶς τὸ ἄγκιστρον· σκέψαι μὴποτε ὄφις, ὦ Παρρησιάδη, μὴ καμπτόμενός σοι ὁ κάλαμος, ἀποκλασθῇ. ΠΑΡΡ. θαῤῥεῖ ὦ Διόγνες· κοῦφοί εἰσι, καὶ τῶν ἀφύων ἐλαφρότεροι. ΔΙΟ. νὴ Δία, ἀφυέστατοί γε· ἀνάσπα δὲ ὅμως. ΠΑΡΡ. ἰδοὺ τὶς ἄλλος οὗτος ὁ πλατύς, ὥσπερ ἡμίτομος ἰχθὺς προσέρχεται; ψηφίδά τις ἐκέχνωκε τὸ ἄγκιστρον, κατέπιεν, ἔχεται, ἀνάσπα θᾶττον· τίς ἐστιν; ὁ Πλατωνικὸς εἶ λέγων. ΠΛΑ. καὶ σὺ ὦ καταράτε, ἥκεις ὅτι τὸ χρυσίον; ΠΑΡΡ. τί φῂς ὦ Πλάτων; ἵ ποιῶμεν αὐτόν; ΠΛΑ. ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας καὶ οὗτος. ΔΙΟ. ἐᾶτε ἄλλον καθεῖσθαι. ΠΑΡΡ. καὶ μὴν ὁρῶ τινα πάλαι καλὸν προσιόντα, (ὡς δὴ ἐν βυθῷ δόξειε ποικίλον τὴν χρόαν,) ταινίας τινὰς ὅτι τῶν νώτων ὑπερχρύσους ἔχοντα. ὁρᾷς; ὦ Ἔλεγχε; ὁ τὸν Ἀριστοτέλη προσποιούμενος, ὅστος ἐστίν· ἦλθεν, εἶπα πάλιν ἀπενήξατο. περιεσκόπει ἀκριβῶς, αὖθις ἐπῆλθεν, ἔχανεν, εἴλκυσται, ἀνάμηθω. ΑΡΙ. μὴ αἴρῃ μὲ πρὸς αὐτόν, ὦ Παρρησιάδη, ἄγνοεῖ γὰρ ὅστις ἐστίν. ΠΑΡΡ. ἐκνοῶ καὶ οὗτος Ἀριστοτέλες ἢ τῶν πετρῶν; ΔΙΟΓ. ἀλλ' ἰδοὺ πολλοὺς πουκίλους ἰχθῦς ὁρᾷ καθ' ἑαυτὸν ὁμόχροας, ἀκανθώδεις, καὶ τὴν ὄψιν ἐκτετραχυσμένους, ἐχίνων δυσλειοτέρους· ἦπου σαγήνης ἐστὶ δεήσει· ἀλλ' ὑπάρχειν. ἰχθὺν εἰ καὶ ἕνα τινὰ ἐκ τῆς ἀγέλης ἀνασπάσαιμεν. ἤξει δὲ ὅτι τὸ ἄγκιστρον δηλαδὴ, ὃς ἂν αὐτῶν θρασύτατος ᾖ.

A Hercules, qualéſnam dentes! quid hoc rei eſt? Nunquid ô generoſe circa petras liguriendo diſcurrens, captus es? Vbi prædari ſperabas, ibi tu prꝫda factus es: at nunc omnibus à branchiis appenſus, manifeſtus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum: vacuus en hamus, placenta iam cum auro in ventrem deſcendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios ineſcemus. PARR. Bene habet: quid ais ô Diogenès? tu hunc quiſnam ſiet noſtin'? num ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo pretio dignum hunc aſſerere oportet? ego etenim paulò antè duo-
B bus obolis eum appretiaueram. DIOG. Nimiùm dicis: mollis enim eſt, & turpis, & moroſus, & iners: verſo capite hunc tu à petra prꝫcipitato, & alium demiſſo hamo attrahe. Atqui videſis ô Parrhiſiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARR. Confide ô Diogenes: tenues ſunt, & aphyis leuiores. DIOG. Et per Iouem leuiſſimi quoque: ſubinde tamen extrahe. PARRH. En, quiſnam alius hic latus tanquam ſemiſectus piſcis accedit? Pſetta quædam in hamum impegit: deglutiuit: capta eſt. DIOG. At-
C trahatur: quiſnam eſt? PARR. Platonicum ſe aſſerit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiendum conſideas. PARRH. Proinde perquam bellulum quendam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quaſdam aureas in humeris habentem; cerniſne ô Elenche? Ariſtotelem hic refert: acceſſit: atqui rurſus abiit: diligenter arbitratur; iterum redit: deguſtauit: captus eſt: extra-
D hatur: num hic tibi Ariſtoteles cognitus eſt? ARISTOT. Ne me ô Parrhiſiade de ipſo interroga: nam quis ſit ignoro. PARR. Nunquid igitur & hunc ô Ariſtoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hîc conſpicio piſces paricolores, ſpinoſos, in ſuperficie aſperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus eſſet, verùm non adeſt: ſatis erit ſi vnum ex grege tantùm extrahamus: atqui ad hamum acceſſit, qui ipſorum eſt ferociſſimus.

Aphya, piſciculi, quos parit limus, vermiculorũ inſtar ſcaturientes: meminit Ælianus. Plinius verò Aquas à Latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur. Pſetta piſcis latus: meminit Ariſtoteles & Suidas. Echinus Latinè Eri naceus, ſpinis aculeatis.

ELENCHVS. Conſide, ſi videtur, ac priùs funiculum longè ferro circunda ne dentibus adrodant, & aurum deglutiant. PARR. Deſedi: at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant: partim congregati carycas circumrodunt, alij verò deuorantes, ab auro detinentur. Bene habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens: muti ſiquidem ſunt: cæterùm tu Elenche dic, quemnam hic magiſtrum habet? ELENCHVS. Chryſippum hunc. PARR. Intelligo, quoniam aurum, vt arbitror, nomini conuenire videtur. At tu Chryſippe per Mineruam refer, noſti viros? vel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumeliosè per Iouem ô Parrhiſiade interrogas, qui nobis quicquam cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PARRHIS. Euge generoſus es ô Chryſippe: igitur & iſte cum aliis in caput præcipitetur, quoniam ſpinoſus eſt; ac timendum ne ſi à quopiam comeſtus fuerit, guttur offendat. PHILOS. Satis ô Parrhiſiade piſcatus, ne quis (veluti multi ſolent) abrupto auro & hamo aufugiat, indéque ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe. Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque inſtat vt & vos eò vnde veniſtis, reuertatis, ne vltra præſcriptum tempus moram ducere videamini. Tu verò Parrhiſiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iuſſi, illos aut coronate, aut inurite. PARR. Fient hæc ô Philoſophia. Valete virorum optimi: nos verò ô Elenche proficiſcamur, ac iuſſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Academiam, vel Stoam? Ab Lyceo exordium faciamus: nil hoc refert. Attamen hoc noui, quocunque gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis verò indigebimus cauteriis.

ΕΛΕΓ. καλῶς, εἰ δοκεῖ, σιδηρώσας γε πρότερον ὅτι πολὺ τῆς ὁρμιᾶς, ὡς μὴ ἀποτρίψῃ τοῖς ὀδοῦσι, καταπιὼν ὁ χρυσίον. ΠΑΡΡ. καθῆκα. σὺ δέ, ὦ Ποσείδον, ὅπως τέλεσφορον τὴν ἄγραν. βαβαί, μάχονται περὶ τῆς δελέατος. καὶ οἱ μὲν, ξυναμφοτεροι πολλοὶ περιτρώγουσι τὴν ἰσχάδα· οἱ δὲ, περισφιγγόμενοι τῷ χρυσίῳ. ὦ ἔχθ. περιεπρέπη τις μέλας καρτερός. φέρ' ἴδω τίνος ἐπώνυμον σαυτὸν εἶ λέγεις; καίτοι γελοῖός τέ εἰμι ἀναλαμβάνων ἰχθυῶν λαλεῖν· ἄφωνοι γὰρ αὐτοί. ἀλλὰ σύ ὦ Ἔλεγχε, εἰπὲ ὅν τινα ἔχει διδάσκαλον αὐτός. ΕΛΕΓ. Χρύσιππον τουτονί. ΠΑΡΡ. μανθάνω, ὅτι χρυσίον οἴμαι περιελῶν τῷ ὀνόματι. σὺ δ' οὖν Χρύσιππε, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς εἰπέ, οἶσθα ταῦς ἄνδρας, ἢ τοιαῦτα πρήγματα αὐτοῖς ποιεῖν; ΧΡΥ. νὴ Δία, ὑβριστικὰ ἐρωτᾷς ὦ Παρρησιάδη, προσήκειν τι ἡμῖν ὑπολαμβάνων, τοιούτους ὄντας. ΠΑΡΡ. ἄγε ὦ Χρύσιππε, γενναῖος εἶ. ὅπως γοῦν καὶ αὐτὸς ὅτι κεφαλὴν μὴ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ καὶ ἀχρωδὴς ὅδε· καὶ δέος μὴ διαπρήσῃ τὸν λαιμὸν, ἐσθίων. ΦΙΛ. ἅλις ὦ Παρρησιάδη τὰ ἄγρας, μὴ καί τι σοὶ οἷς πολλοὶ εἰσιν, οἵτινες ἀποσπάσας τὸ χρυσίον, καὶ ὁ ἅλικτρον· εἶπά σε ἀποπίσαι τῇ ἱερείᾳ δεῦρο. ὥστε ἡμεῖς μὲν ἀπιώμεν περιπατήσουσαι. καιρὸς δὲ καὶ ὑμᾶς ἀπιέναι ὅθεν ἥκετε, μὴ καὶ ὑστερήμενοι γενώμεθα τῆς περιδρομίας. σὺ δὲ καὶ ὁ Ἔλεγχος ὦ Παρρησιάδη, κύκλῳ ὅπῃ πρώτας αὐτοῖς ἴοντες, ἢ στεφανοῦτε, ἢ ἐγκαταφλέγετε, ὡς ἔφην. ΠΑΡΡ. ἔσται ταῦτα, ὦ Φιλοσοφία. χαίρετε ὦ βέλτιστοι ἀνδρῶν. ἡμεῖς δὲ καπίωμεν, ὦ Ἔλεγχε, καὶ τελῶμεν τὰ προηγεμένα. ποῖ δὲ καὶ πρῶτον ἀπιέναι δεῖ; μὴ ἐς τὴν Ἀκαδημίαν, ἢ ἐς τὴν Στοάν; ἀπὸ τοῦ Λυκείου ποιησώμεθα τὴν ἀρχήν· οὐδὲν διοίσει τοῦτο. πλὴν οἶδα ἐγὼ ὡς ὅποι ποτ' ἂν ἀπέλθωμεν, ὀλίγων μὲν τῶν στεφάνων, πολλῶν δ' ἂν τῶν καυστηρίων δεησόμεθα.

ΚΑΤΑΠΛΟΥΣ, Η ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

CATAPLVS, SIVE TYRANNVS.

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Vti ſuprà in Menippo, diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorum in aſinos migrare iubentur: ita hìc ſub Megapenthis perſona, Tyrannorum vitam, mores, exi-

tus, & quæ tandem post hanc vitam, animorum supplicia & cruciatus illos maneant, exponit, amplificatis etiam his antithesi quadam, dum sutorem Micyllum, & Philosophum Cynicum, vtrumque pauperem, alterum etiam virtuti ac sapientiæ deditum, cum illo componit. Illud videlicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias sectantur, & vitam plerunque pessimam atque nequissimè agant, mortem quàm grauissimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus istis mundanis, ijsdemq; malorum omnium principijs & causis, animum remotum ac liberum habent, quiq; virtutem præijs quæ vulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere solere, neque vllis conscientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac instituto suo, fabuloso rursum dramate quodam, ficta vmbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traijciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, injicitur. Quam rem Charonte atque alijs grauiter ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cynisco & Micyllo. Porrò vbi iam traiectum esset, rursus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium subterfugere velle idem fingit: sed tamen & ibi in medium protractus, & à Cynisco accusatus, extremo tandem supplicio damnatur.

Εἰεν, ὦ Κλωθοῖ, ὁ μὲν σκάφος τοῦτο ἡμῖν πάλαι ἕτοιμος καὶ πρὸς ἀναγωγὴν ὡς μάλα παρεσκευασμένον. ὁ γε οὖν ἄπλους ἐκκέχυται, καὶ ὁ ἰσὸς ὥρθωται, καὶ ἡ ὁδὸν παρακέκραγε, καὶ τῶν κωπῶν ἐκάστη τέθριπται. κωλύει τε οὐδέν, ὅσον ἐπ' ἐμοί, ὁ ἀγκύριον ἀναπαύεσθαι ἀπὸ πλοῦ. ὁ δ' Ἑρμῆς βραδύς, πάλαι παρὼν δέον. κενὸν γοῦν ὑπολαμβάνω ὡς ὁρᾷς ὃ πορθμεῖον, εἰς ἤδη τὴμεσον ἀναπεπλευκέναι δυνάμενον. καὶ ἑσπέρα ἀμφὶ βουλυτόν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, οὐδέπω ὑπὲρ ὀβολὸν ἐμπεπολήκαμεν. εἶτα ὁ Πλούτων οἶμαι ὅτι ἐμὲ ῥᾳδιουργεῖν ἐν τούτοις ὑπολήψεται· καὶ ταῦτα πρὸ ἄλλου οὐσης τῆς αἰτίας. ὁ δὲ καλὸς ἡμῖν κἀγαθὸς νεκροπομπὸς, ὥσπερ τις ἄλλος καὶ αὐτὸς αὖθις ὃ τῆς Λήθης ὕδωρ πεπωκὼς, ἀφαιρέψας τοὺς ἡμᾶς ὑπελέλησεν. καὶ ἴσως παλαίει μετὰ τῶν ἐφήβων, ἢ κιθαρίζει, ἢ λόγοις τισὶν διεξέρχεται, ὑπιδόμενος τὸν λῆρον τὸν αὐτοῦ. ἢ τάχα που καὶ κλωπεύει ὁ γλοιάδας πρὸ ἐλθών. μία γὰρ αὐτῷ καὶ αὕτη τῶν τεχνῶν. ὁ δ' οὖν ἐλευθεριάζει τοὺς ἡμᾶς· καὶ τοῦτο, ἐξ ἡμισείας ἡμέτερος ὤν. ΚΛΩΘ. ἦ δὲ οἶσθα, ὦ Χαρῶν, εἴ τις ἀσχολία τοῦτον ἐπέσχεν αὐτῷ; τῷ Διὸς ὅτι πλέον δεηθέντος ἀποχρήσασθαι τοῖς αὖθις τοῦ χρόνου; δεσπότης δὲ κἀκεῖνός ἐστιν. ΧΑΡ. Ἀλλ' οὐχ ὥστε, ὦ Κλωθοῖ, πέρα τοῦ μέτρου δεσπόζειν κοινοῦ κτήματος, ἐπεὶ οὐχ ἡμεῖς ποτε αὐτὸν ἀπιέναι δέον, κατεσχήκαμεν.

A ΑGE verò ô Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad nauigationē commodè admodum instructa: siquidem & sentinam exhausimus, & malum ereximus, tum & velum est passum, ac remi suo loco collocati omnes, ita vt (quod in me est) obstet planè nihil quin anchora subtracta iam hinc soluamus. verùm Mercurius, qui iam diu adesse debuisset, solus est in mora. Itaque quum hodie iam ter traiecisse licuisset vectoribus, vt vides, adhuc vacuum est nauigium: & iam ad vesperam vergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porrò Pluto, sat scio, me huius moræ auctorem suspicabitur, idque quum apud alium sit negotij culpa. Ille autem bonus & egregius vmbrarum dux, quemadmodum & alius quispiam ex vmbris, hausto apud superos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus est: & vt coniicio, cum ephebis luctatur, aut citharam pulsat, aut fabulas aliquas denarrat, scilicet quā sit bellus nugator, ostentans: vel etiam interim dum regreditur, inter viam furandi studio forsan occupatur: nam ex artibus quas profitetur, hæc vel præcipua est. Ad hunc ergo modum pro suo arbitrio liberè nobiscum agit, nihil etiā veritus quòd media ex parte est noster. CLOTHO. At quid nosti ô Charon an negotio aliquo detineatur, Ioue videlicet postulante, vt in procurandis Superūm rebus plus quàm iustum tempus insumat? Herus autem est & ille. CHARON. At non ita, vt vltra iustum modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cùm abeundi tempus esset, ne vnquā quidem eum detinuimus.

CHARON.

Sed ego rei cauſam propemodum coniecturis aſſequor: nempe apud nos malua tantùm eſt cum libamentis, & placentulæ, ſilicerniáque: cætera verò caligo, & nebula, tenebræque: in cœlo autem, præterquam quòd clara ac lucida sũt omnia, ambroſia multa pariter, & nectar affatim ſuppetit, adeò vt mihi quoque hoc nomine ſuauiùs lubentiúſque apud illos cũctari videatur: quin & à nobis ſub volare conſueuit, perinde ac ſi è carcere aliquo aufugeret: vbi verò deſcendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetentim vix tandem accedit. CLOTH. Mitte iram iſtam ô Charon, ſiquidem hic propè adeſt, complureis ſecum adducens: imò, vt cernis, denſam turbam velut gregem virga præ ſe agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quendam in ipſis conſpicio, tum alium riſu diffluentem, porrò alium quendam pera ſuccinctum, ac baculum manu geſtantẽ, aſperúmque ac torutum quiddam obtuentem, denique aliis, vt gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipſum vides ſudore perfuſum, pedibus puluere conſperſis, tum & crebrò anhelantem, adeò vt os ei ſuſpiriis ſit diſtentum? Quid hoc rei eſt ô Mercuri? Hem, quæ eſt hæc trepidatio? Nobis certè vehementer perturbatus vidêre. MERCV. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum ſceleſtum hunc aufugiẽtem proſequor, penè acciderit vt egò ad hanc nauem hodie non fuiſſem rediturus? CLOTH. At quinam eſt? aut quid ſibi quærens, conatus eſt transfugere? MERC. Hoc quidem eſt vel cuiuis manifeſtum, quòd diutiùs viuere cogitauit. Eſt autem vel rex quiſpiam, vel tyrannus, quantũ ex eius eiulatu coniicere licuit: nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectũ querebatur. CLO. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi ſuperuiuere queat, aufugit? MER. Aufugit, narras? Quòd ſi nõ generoſiſſimus hic, qui baculum manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicque ipſum comprehenſum vinculis alligaſſemus, è noſtris profectò manibus egregiè effugiſſet. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem viam retrahere atque obniti nunquam deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis ita ſe obfirmauit, vt inter ducẽdum nobis non parũ negotij exhibuerit. Aliquoties autẽ ſupplicabat ac deprecabatur, ingẽtia daturũ ſe pollicẽs, ſi vel paululum dimitteretur.

A Ἀλλ' ἐγὼ οἶδα τὼ αἰτίαν· πρὸ ἡμῶν μὲν γὰρ ἀσφόδελος μόνον, καὶ χοαί, καὶ πόπανα, καὶ σιαγίσματα· τὰ δ' ἄλλα, ζόφος, καὶ ὁμίχλη, καὶ σκότος. ἐν δὲ τῷ ἀέρι τῷδε, φαιδρὰ πάντα, καὶ ἥτε ἀμβροσία πολλὴ, καὶ ὁ νέκταρ ἄφθονον· ὥστέ μοι ἥδιον πρὸ ἐκείνοις βαδιοῦμαι ἔοικε· καὶ πρὸ ἡμῶν μὲν αἰνίσσεται, καθάπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδιδράσκων. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς κατιέναι, σχολῇ καὶ βάδην, μόγις ποτὲ κατέρχεται. ΚΛΩ. μηκέτι χαλέπαινε, ὦ Χάρων. πλησίον γὰρ αὐτός ἐστιν ὡς ὁρᾷς,
B πολλοὺς τινας ἡμῖν ἄγων· μᾶλλον δὲ ὥσπερ τι αἰπόλιον, ἀθρόους αὐτοὺς τῇ ῥάβδῳ σοβῶν. ἀλλά τί τοῦτο; δεδεμένον τινὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἄλλον γελῶντα, ἕνα δέ τινα καὶ πήραν ἐζωμένον, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ὁρῶ ἔχοντα, ῥιμῶ σποροῦντα, καὶ τρὶς ἄλλοις ὑπαπεύδοντα. οὐχ ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν ἱδρῶτι ῥεόμενον, καὶ τὼ ποδὲ κεκονιμένον, καὶ πνευστιῶντα, μεσὸν γοῦν ἄσθματος αὐτῷ τὸ σῶμα; τί ταῦτα ὦ Ἑρμῆ; τίς ἡ ταραχή; τεταραγμένῳ γὰρ ἡμῖν
C ἔοικας. ΕΡΜΗΣ. τί δ' ἄλλο ὦ Κλωθοῖ, ἢ τουτονὶ τὸν ἀλιτήριον ἀποδράσηται μεγαλιώκων, ὀλίγου δεῖν λειπόνεως ὑμῖν τήμερον ἐλθόμην; ΚΛΩ. τίς δέ ἐστιν; ἢ τί βουλόμενος ἀπεδίδρασκε; ΕΡΜΗΣ. τουτὶ μὲν προδήλον, ὅτι ζῆν μᾶλλον ἐβούλετο. ἔστι δὲ βασιλεύς τις ἢ τύραννος· ἀπὸ γοῦν τῆς ὀδυρμῆς, καὶ ὧν αἰάζεται, πολλῆς τινος εὐδαιμονίας ἐκπεπτωκέναι λέγων. ΚΛΩΘ. εἶἑν· ὁ μάταιος ἀπεδίδρασκεν, ὡς ὑπερβιούσης δυνάμενος, ὑπε-
D λελοιπότος ἤδη τῆς ὑπεκκλωσμένου αὐτῷ νήματος; ΕΡΜΗΣ. ἀπεδίδρασκε, λέγῃς; εἰ γὰρ μὴ ὁ γυναιόπαπος οὗτος, ὁ δὲ ξύλον, συνήργησέ μοι, καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ἐδήσαμεν, κἂν ᾤχετο ἡμᾶς ἀποφυγών. ἀφ' οὗ γὰρ μοι παρεδέδωκεν αὐτὸν ἡ Ἄτροπος, πρὸ ὅλης τῆς ὁδὸν ἀντέτεινε, καὶ ἀντέσπα. καὶ τὼ ποδὲ ἀντερείδων τοῖς τοῦδάφους, οὐ πάντελῶς εὐάγωγος ἐῶ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἱκέτευε, καὶ κατελιπαρῆ ἀφεθῆναι τοῖς ὀλίγον ἀξιῶν, καὶ πολλὰ δάσειν ὑπισχνούμενος.

ἐγὼ ὦ ὡς ἐπ εἰκὸς, οὐκ ἀνίην, ὁρῶν ἀδυνάτων A ἐφιέμενον. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸ ἦδη τὸ στόμιον ἤμην, ἐμοῦ τοὺς νεκροὺς ὡς ἔθος ἀπαριθμοῦντος τῷ Αἰακῷ, καὶ ἐκεῖνα λογιζομένου αὐτοῖς, ὅσους ὁ πονηρὸς τῆς σῆς ἀδελφῆς πεμφθὲν αὐτῷ σύμβολον, λαθών, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὁ πεισκατάρατος ἀπιὼν ᾤχετο. ἐνθένδε οὖν νεκροὺς εἰς τὸν λογισμὸν· καὶ ὁ Αἰακὸς ἀπατεύνας τὰς ὀφρῦς, Μὴ ὅτι πρώτων ὦ Ἑρμῆ, φησί, χρῶ τῇ κλεπτικῇ, ἄλλοις σοι αἰ ἐν ἀφανῶ παίγνιά τε νεκρῶν ἢ ἀκριβῶς, καὶ ἀδάμαντος λαθεῖν δυνάμενα. τέτταρας ὡς ὁρᾷς τοὺς τοῖς χαλκοῖς ἔχει τὸ σύμβολον ἐγκεχαραγμένους· σὺ B δέ μοι πρὸ ἑνὸς ἥκεις ἄγων· εἰ μὴ τοῦτο φῄς, ὡς παραλελόγισαί σε ἡ Ἄτροπος. ἐγὼ δὲ ἐρυθριάσας τοὺς τοῦ λόγου, ταχέως ὑπεμνήσθην τῆς τοῦ ὁδοῦ. καὶ πειδὴ τοὺς ἅπαντας ἀδάμαντος τοὺς εἶδον, σιωπῇ τὸ ἀποβρασιν, ἐδίωκον ὡς εἶχον τάχους τὴν ἀγουσαν τοὺς Φῶς· εἵπετο δὲ αὐταίρετός μοι ὁ βέλτιστος σοῦ· καὶ ὡς πρὸ ὑποπλήσιος θέοντες, καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη ἐν Ταινάρῳ. παρὰ τοσοῦτον ἦλθε διαφυγεῖν. ΚΛΩ. ἡμᾶς δή, ὦ Χάρων, ὀλιγωρίαν ἤδη τοῦ Ἑρμοῦ C κατεγνωσκότα; ΧΑ. τί οὖν ἔτι διαμέλλομεν, ὡς οὐχ ἱκανῆς ἡμῖν γεγυμνασίας διατριβῆς; ΚΛ. οὐ λέγεις· ἐμβαινέτωσαν. ἐγὼ δὲ παραλειπόμενον τὸ βιβλίον, καὶ τοὺς πλοῦ ἀποδιφρας καθεζομένους, ὡς ἔθος, ἐπισκοπούμενος ἕκαστον αὐτῶν διαγνώσομαι, τίς, καὶ πόθεν, καὶ ὅν τινα τεθνεὼς τὸν τρόπον· σὺ δὲ τοὺς παιδαρίων τοιβάζε, καὶ σιωπῇ, ὦ Ἑρμῆ. σὺ δὲ τὰ νεογνὰ ταυτὶ παραπέμπε ἐμβαλοῦ· τί γὰρ αὖ καὶ ἀποκρίναιντό μοι; ΕΡ. ἰδοὺ δή σοι, ὦ πορθμεῦ, τὸν ἀριθμὸν ὅτοι οἱ D τριακόσιοι μὴ πλὴν ἐκτεθνηκότων. ΧΑΡ. βαβαὶ τῆς διαγελίας, ὀμφακίας ἡμῖν νεκροὺς ἥκεις ἄγων. ΕΡ. βάλλ', ὦ Κλωθοῖ, τοὺς ἀκλαύστους ὅπῃ τούτοις ἐμβιβασώμεθα; ΚΛ. τοὺς γέροντας λέγεις; ὕστω ποίει. τί γάρ με δεῖ πράγματα ἔχειν, τὰ περὶ Εὐκλείδου πῶς νεῶ ἐξετάζουσα; οἱ γὰρ ἐξήκοντα ὑμᾶς πρότερον ἤδη. τί τοῦτο; οὐκ ἐπακούουσί μου, βεβυσμένοι τὰ ὦτα ὑπὸ τοῦ ἐπὶ δεῖπνον τάχα καὶ τούτους ἀναλῶσαι δεῖν. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ὅτοι δυεῖν δέοντες τετρακόσιοι, ταχέως

Ego verò cùm hominem ea quæ contingere non possent, ambire viderem, vt & me decuit, minimè dimisi. At vbi iam ad ipsum ostium vsque peruenissemus, ipséque vmbras, vt moris est, Æaco adnumerarem, & ille vniuersas ad summam à sorore tua trãsmissam recenseret, perditissimus hic nescio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum summæ vnus deesset, Æacus adductis superciliis, Non in omnibus, inquit, passim tu furandi artificium intẽde. Satis tibi sit quòd eiusmodi ludos in cœlo reddere cõceditur: vmbrarum autem res omninò sunt planè, neque quicquam nos aliqua via fallere potest. Quatuor supra mille, vt vides, summa habet inscriptos: tu verò vno minùs adducis: nisi forsan excusas quòd te circumuenerit Atropos. Ad hunc ego sermonem rubore perfusus, quæ in via acciderant, in memoriam reuocare cœpi. Et cùm oculis in orbem ductis, hunc nusquã cernerem, facilè animo collegi eum trãsfugisse: quare viam quæ rectà ad Tænarum reducit, quàm potui celeriter remetior: hic autem optimus vir sua sponte me comitabatur. Itaque velut è carceribus emissi, celeri cursu volãtes ipsum iam in Tænaro deprehendimus: vsque adeo parum abfuit quin effugisset. CLO. Et nosô Charon Mercurium adhuc ignauię damnamus? CHA. Quid ergo diutius cunctamur, quasi non satis sit moratum? CLO. Probè dicis: ascendant. Ego verò, sumpto in manus libello, ingredientes singulos, qui, & vnde nati, quóque modo vita functi sint, ex more dignoscam. Tu autem ô Mercuri ipsos excipe, & omnes suo ordine collocato. Verùm tu infantulos istos primùm iniice: quid enim mihi interroganti quiuerint hi respondere? MER. En tibi ô portitor sunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus sunt expositi. CHA. Papę quæ est hæc soli fertilitas? egregius es vmbrarum ductor: vuas immaturas nobis adducis. MER. Vin' tu ô Clotho, ab his, indefletos introducamus? CLOT. Vetulos istos dicis? maximè. Quid enim attinet, vt quæ ante Euclidem huc vsque cõtigerunt, sciscitando, ipsa mihi negotia facessam? Vos qui plus sexaginta annos nati estis, adeste. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis sunt obturatæ, vt me non exaudiant inclamantem? Forsan & hos sublatos importare oportebit. MER. CV. En duodequadraginta flaccidi

omnes, & apprimè maturi, ac in ipso pla-
nè tempore decerpti. CLOT. Per Io-
uem: quãdoquidem iam omnes sunt vuæ
passæ. Saucios ô Mercuri nunc adducito.
Vos quo mortis genere vitam clauseri-
tis, mihi primùm dicite. Sed cur non ipsa-
met, quæ cuique vestrum sint inscripta,
inspicio? Octoginta in prælio cadere heri
apud Medos decretum erat, atque vnà
cum his & Oxyartæ filium Gobarem.
MERC. Adsunt. CLOT. Præ amoris
impatientia sibi ipsi mortem conscriuêre
Theagenes scorti amore mortem sibi conscinit.
septem: in primis autem Theagenes phi-
losophus, propterea quòd scorto Mega-
rensi, cuius amore flagrabat, potiri non
posset. MERC. En tibi propè adsunt.
CLO. Porrò vbi illi qui de imperio cer-
tando, mutuis se cædibus confecêre?
MER. Hîc adstant. CLO. At quem
adulter, in hoc iuuante vxore, neci dedit,
is vbi est? MER. En tibi hîc adest. CLO.
Quos iudicum sententia capitis dãnauit,
tandem adsint, ij inquam qui carnifici-
nam senserũt, quíque in crucem sunt ad-
acti. Tum sexdecim illi qui à latronibus
sunt iugulati, vbi sunt ô Mercuri? MER.
Adsunt saucij illi, quos vides. Mulieres
porrò non & eas vnà vis adduci? CLO.
Maximè, pariter & eos qui naufragio pe-
rierunt. Simul enim & eadem mortis ra-
tione vitam exuerunt. Sed & quos febris
interemit, hos simul adducito: tum Aga-
thoclem medicum. Sed vbinam philo-
sophus Cynisçus, quem Hecates cœna ac
ouis lustralibus, cúmque his sepia cruda,
deuoratis, vitam finire decretum erat?
CYN. Iamdudum hîc tibi assisto ô tu
præclarissima Clotho. Verùm hoc inte-
rim mecum admiror, quonam iniurię ge-
nere maiestatem tuam læserim, quòd me
tam longo tempore apud superos errare
permiseris. Nam vniuersam colum ferè
vni mihi adglomerasti. Ipse certè quan-
quam filum ipsum dirumpere sæpe sum
conatus, tamen quum nescio quomodo
infragile esset, quod moliebar, efficere
non potui. CL. Equidem te humanorum
peccatorũ velut inspectorẽ ac medicum
relinquebam. Iam autem quod felix fau-
stúmq; sit, inscende. CY. Minimè gentiũ,
priusquã vinctum hunc inscendere com-
pulerimus: vereor enim ne te precibus
suis à sententia dimoueat. CL. Age, vi-
deam quis est. MER. Megapenthes La-
cydæ filius, tyrannus. CL. Inscende tu.
MEGAP. Nihil minùs ô regina Clotho, potiùs autem ad superos me remeare
pauliśper finito. Quod si feceris denuo, vitro me huc recipiam, vel nullo vocante.

A πάντες, καὶ πέπειροι, καὶ καθ' ὥραν τετυγμένοι. ΚΛ. νὴ Δί', ἐπεὶ ἀσταφίδες γε πάντες ἤδη εἰσί. τοὺς τραυματίας ὅπου τούτους, ὦ Ἑρμῆ φοβάγαγε· καὶ σεσῶτόν μοι εἴπατε, ὅπως ἀποθανόντες ἥκετε. μᾶλλον δὲ αὐτὴ σοὺς τὰ γεγραμμένα ὑμᾶς ὑποσκέψομαι· πολεμοῦσιν ἀποθανεῖν ἔδοξε τοῖς ἐν Μηδίᾳ τέτταρας ὑπὲρ πὶς ἑγδοήκοντα, καὶ τὸν Ὀξυάρτου υἱὸν μετ' αὐτῶν Γωβαρίαν. ΕΡ. πάρεσι. ΚΛΩ. δι' ἔρωτα αὐτοὺς ἀπέσφαξαν ἑπτά· καὶ ὁ φιλόσοφος Θεαγένης, ἀφ' ἑνὸς ἑταίρας τῆς Μεγαρόθεν. ΕΡ. ἅπαντες πλησίον.

B ΚΛΩ. πολλοὶ δὲ οἱ περὶ τῆς βασιλείας ὑπ' ἀλλήλων ἀποθανόντες; ΕΡΜ. πάρεσαν. ΚΛΩ. ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ μοιχοῦ καὶ τῆς γυναικὸς φονευθείς; ΕΡ. ἰδού σοι πλησίον. ΚΛ. τοὺς ἐκ δικαστηρίων δῆτα φόβαγε. λέγω δὴ τοὺς ἐκ τυμπανώσεως, καὶ τοὺς ἀνεσκολοπισμένους. οἱ δ' ὑπὸ ληστῶν ἀποθανόντες ἑκκαίδεκα, πολλοὶ εἰσὶν ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. πάρεσιν οἵδε οἱ τραυματίαι, οὓς ὁρᾷς. τὰς δὲ γυναῖκας ἅμα βούλει φόβαγε; ΚΛΩ. μάλιστα, καὶ τοὺς ἀπὸ ναυαγίων γε· ἅμα γὰρ τεθνᾶσι, καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον. καὶ τοὺς ἀπὸ πυρετοῦ C ἑπτά, καὶ τούτους ἅμα· καὶ τὸν ἰατρὸν μετ' αὐτῶν Ἀγαθοκλέα. πολλοῦ δὲ ὁ φιλόσοφος Κυνίσκος, ὃν ἔδει τῆς Ἑκάτης τὸ δεῖπνον φαγόντα, καὶ τὰ ἐκ τῶν καθαρσίων ὠὰ, καὶ σεπίας τούτοις γε, σπουδὴν ὠμὰς, ἀποθανεῖν; ΚΥΝ. πάλαι σοι πάρεστιν, ὦ βέλτιστη Κλωθοῖ. τί δέ με ἀδικήσαντα, τοσοῦτον εἴασας αὖθις τὸν χρόνον; ἔδει γὰρ ὅλον μοι τὸν ἄπρακτον ἐπέκλωσας. καίτοι πολλάκις ἐπειρώμην ὁ νῆμα διακόψας ἐλθεῖν· ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἄρρηκτον D ἦν. ΚΛΩ. ἔφορόν σε καὶ ἰατρὸν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων ἀπελίμπανον· δεῖν ἔμοιγε ἀγαθῇ τύχῃ. ΚΥΝ. μὰ Δί', ὦ μὴ σεσωτερόν γε τουτονὶ τὸν δεδεμένον ἐμβιβασώμεθα· δέδοικα γὰρ μή σε πειθοῖ δεύμενος. ΚΛΩ. φέρ' ἴδω τίς ἐστι. ΕΡ. Μεγαπένθης ὁ Λακύδου, τύραννος. ΚΛ. ἀνάβαινε σύ. ΜΕ. μηδαμῶς, ὦ δέσποινα Κλωθοῖ. ἀλλά με σεσῶς ὀλίγον ἔασον αἰελθεῖν. εἶτά σοι αὐτόματος ἥξω, καλοῦντος μηδενός.

ΚΛΩ. τί δ' ἐστιν, ὃ χάειν ἀφικέσθαι θέλῃς; ΜΕΓΑ. τὴν οἰκίαν ἀκτελέσαι μοι πρότερον ἐπίτρεψον· ἡμιτελὴς γὰρ ὁ δόμος καταλέλειπται. ΚΛΩ. λιπᾶς· ἀλλ' ἔμβαινε. ΜΕΓ. ὦ πολλὰ χρόνον, ὦ Μοῖρα, αἰτῶ, μίαν με ἔασον μῆνα τὴν δὲ ἡμέραν, ἄχρις ἂν τι ὑπισκήψω τῇ γυναικὶ περὶ τῶν χρημάτων, ἔνθα τὸν μέγαν εἶχον θησαυρὸν κατορωρυγμένον. ΚΛΩ. ἄφαρ· οὐκ ἂν τύχοις. ΜΕΓ. ἀπόλωμαι οὖν χρυσὸς πολύτος; ΚΛΩ. οὐκ ἀπόλῃ. θάρρει τούτου ἕνεκα· Μεγακλῆς γὰρ αὐτὸν ὁ σὸς ἀνεψιὸς παραλήψεται. ΜΕΓ. ὦ τῆς ὕβρεως, ὁ ἐχθρὸς ὃν ἐγὼ ῥᾳθυμίας ἔγωγε ἀπέκτεινα; ΚΛΩ. σκῆνος αὐτός· ὃ δὲ βιώσεταί σοι ἔτη τεσσαράκοντα, καὶ μικρόν τι πρότερος, τὰς παλλακίδας, καὶ τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸν χρυσὸν ὅλον σου προσλαβών. ΜΕΓΑ. ἀδικεῖς, ὦ Κλωθοῖ, παμπόλλοις πολεμιωτάτοις δυσμενέσι. ΚΛΩ. σὺ γὰρ οὐχὶ Κυδιμάχου αὐτὰ ὄντα, ὦ γυναικότατε, πρόφλητος ἀποκτείνας τε αὐτὸν καὶ τὰ παιδία ἔτι ἐμπνέοντι ὀπισφάξας; ΜΕΓ. ἀλλὰ νῦν ἐμά ἐστιν. ΚΛΩ. οὐκοῦν ἐξήκει σοι ὁ χρόνος ἤδη τῆς κτήσεως. ΜΕΓ. ἄκουσον, ὦ Κλωθοῖ, ἃ σοι ἰδίᾳ μηδενὸς ἀκούοντος εἰπεῖν βούλομαι· ὑμᾶς γὰρ ἀποστῆτε πρὸς ὀλίγον· δός με ἀφῆς ἀποδρᾶσαι, χίλιά σοι τάλαντα χρυσίου ὑπισχνοῦμαι δώσειν ἐπιχθονίμῃ σήμερον. ΚΛΩ. ἔτι γὰρ χρυσὸν, ὦ γελοῖε, καὶ τάλαντα λέγειν μνήμης ἔχεις; ΜΕΓΑ. καὶ τοὺς δύο γε κρατῆρας εἰ βούλει προσθήσω, οὓς ἔλαβον ἀποκτείνας Κλεόχριτον, ἕλκοντας ἑκάτερον χρυσοῦ ἀπέφθου τάλαντα ἑκατόν. ΚΛ. ἕλκετε αὐτόν· ἔοικε γὰρ οὐκ ἐπεμβήσεσθαι ἡμῖν ἑκών. ΜΕΓ. μαρτύρομαι ὑμᾶς, ἀτελὲς μοῦνος ὃ τεῖχος, καὶ τὰ νεώρια· ἐξετέλεσα γὰρ δὴ αὐτὰ ὑπὲρ ἐνιαυτοὺς πέντε μόνας ἡμέρας. ΚΛ. ἀμήχανον· ἄλλος τειχιεῖ. ΜΕΓ. καὶ μὴν τῶνδέ γε πάντως βούλομαι αὐτός. ΚΛ. ὁποῖον; ΜΕΓ. ἐς τοσοῦτον ὑπιδιῶναι, μέχρις ἂν ἀναγάγωμαι Πισίδας, καὶ Λυδοὺς ὑπὸ τοὺς φόρους, καὶ μνῆμα ἑαυτοῦ παμμέγεθες ἀναστήσας, ὑπογράψω ὁπόσα ἔπραξα μεγάλα καὶ στρατηγικὰ παρὰ τὸν βίον. ΚΛ. σοῦ, οὐκ ἐπὶ μίαν ἡμέραν αἰτεῖς, ἀλλὰ σχεδὸν εἴκοσιν ἐτῶν ἀναστεβλώ.

CLO. At quidnam eſt cuius gratia tantopere in vitam redire geſtis? MEG. Equidem domum ſemiperfectam reliqui, quam vt priùs per te liceat ad faſtigium perducere, vehementer oro. CLO. Nugas agis: quin mox inſcendis? MEGA. Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc ſaltem mihi apud ſuperos agendum cõcede, quo tempuſculo de pecuniis noſtris vxori nonnihil iniungam, atque vbi defoſſum theſaurũ habuerim, demõſtrem. CL. Fruſtra laboras: ſtat ſententia. MEG. Ergo tantum auri peribit? CL. Quin tu hac gratia animo es otioſo: nam Megacles potietur tuus cõſobrinus. MEG. O inſignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ ſegnitia nõ occidi? CLO. Ille ipſe, qui non modò non paulo plures quàm tu viuet annos, verùm & pellices tuas, & veſtes, & quicquid eſt auri, nanciſcetur. MEGA. Præter æquum facis ô Clotho, quòd hominibus inimicis, & hoſtiliter infeſtis meas fortunas attribuis. CLO. Quaſi verò tu non eadem hac via quæ Cydimachi erant, nactus eſſes, non ſolùm ipſo occiſo, ſed & liberis eius in conſpectu ſpirantis adhuc & palpitantis mactatis? MEGA. Sed iam tum mea erant. CLO. Itaque tui dominij tempus iam effluxit. MEGAP. Auſculta ô Clotho, quę tibi priuatim ſemotis arbitris dicere volo: vos hinc pauliſper abſcedite. Si me effugere permiſeris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLOT. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? MEG. Sedenim, quando ita vis, duos cratêras addam, quos occiſo Cleocrito mihi vendicaui. Eorum vterque auri puri defęcatiq; centum æquat talenta. CL. Corripite hominẽ: neq; enim apparet eum ſua ſponte ingreſſurum. ME. Teſtor vos, murus manet imperfectus, & nauiũ ſtatio inchoata: quę omnia, ſi quinque ſaltem dies ampliùs viuere licuiſſet, ad faſtigiũ perduxiſſem. CL. Securus es, alius extruet. MEG. Atqui hoc ſaltẽ æquum poſtulare videor. CLO. Quid hoc? MEGAP. Vt tantiſper ſupereſſe liceat, dum Piſidas ſub iugum miſero, & Lydis tributum imperauero, dúmque mihi ipſi magnificentiſſimo monumẽto erecto, inſcripſero quæcunque in vita geſſi vel magna, vel egregij imperatoris virtute digna. CLOTHO. Quid? tu non vnam poſtulas diem, ſed fermè viginti annorum morã.

MEG. Atqui ſponſores vobis exhibere ſum paratus, & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, ſi cordi fuerit, obſidem pro me relinquam Agapetum. CL. O ſceleſtum! eúmne, quem relinquere in terris ſuperſtitẽ ſemper tibi in vótis erat? MEG. Olim is erat animus: hunc autem, quod melius eſt, video. CL. Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt, ab eo qui nunc regẽ agit, è medio ſublatus. MEG. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. CL. Quid hoc tandem eſt? MEG. Equidem ſcire geſtio vt ſeſe res mea habitura ſit poſt me. CLO. Auſculta, tametſi vbi audieris, ſat ſcio, animo magis angêris. Principio vxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoq; non ſemel conſtuprauerat. MEG. Illé ne ſceleroſus, quem equidem dum vxori gratificari ſtudeo, manumiſi? CL. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſę omnes, ſpectãtibus riſum mouent. MEGAP. Hoc mihi expedias velim: nullus amicorum meorum illis qui hoc faciunt, obſiſtit? CLOTHO. At quiſnam tibi amicus erat? aut ex qua cauſa iuſta quempiam tibi conciliaras? Neſcis, quòd qui vos velut deos adorant, & quæcunque vel feceritis, vel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè ſui compendij ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperij ipſius amici, ac interim tempori ſeruientes? MEG. Atqui ſi quando in conuiuiis ex more vinum libarent, magna voce omnia mihi bona precabantur, adeo vt ſi fieri poſſet, vnuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet. In ſumma, per nihil aliud quàm nomen meum iurabant. CL. Propterea ex cœna quam heri cùm quodam eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti. Nam poculum tibi poſtremo temperatum, huc te demiſit. MEG. Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſtarã. Sed quid ex eo ſcelere ſibi voluit? CL. Nimis multa percunctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. MEG. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus, qui me omnium maximè ſollicitat, cuiúſq; gratia in vitam vel tãtillum reſpicere geſtiebã. CL. Quid hoc tandẽ eſt? ingens enim aliquid fore apparet. ME. Carion famulus meus ſtatim vt me mortuũ aduertit, circa veſperam conclaue in quo iacebam ingreſſus, cùm deſerta omnia offendiſſet,

A ΜΕΓΑ. καὶ μὴν ἐγγυητὰς ὑμῖν ἕτοιμος παραχέσθαι τὸν τάχιστα, καὶ τῆς ἐπανόδου. εἰ βούλεσθε δὲ, καὶ ἀντάνδρον ὑμῖν ἀντ' ἐμαυτοῦ παραδώσω τὸν Ἀγαπητόν. ΚΛ. ὦ μακαρὲ, οὐ ῥᾴδιον πολλάκις ὑπὲρ γῆς καταλιπεῖν; ΜΕΓΑ. πάλαι ταῦτ' ἠυχόμην· νυνὶ δ' ὁρῶ βέλτιον. ΚΛΩ. ἴσθι καλῶς σοι μετ' ὀλίγον, ὅτου τὸν νεωστὶ βασιλεύοντος ἀνηρημένος. ΜΕΓΑ. σχολῇ γε μὴν ἀντείπῃς ὦ Μοῖρα μοι. ΚΛΩ. ὁ ποῖον; ΜΕΓΑ. εἰδέναι βούλομαι τὰ μετ' ἐμὲ ὅπως ἔσται τὰ τοῦ οἴκου.

B ΚΛΩ. ἄκουε. μᾶλλον γὰρ ἀκούσῃ μαθών. πρῶτα μὲν γυναῖκά σοι Μίδας ὁ δοῦλος ἕξει, καὶ πάλαι δὲ αὐτὴν ἐμοίχευεν. ΜΕΓΑ. ὁ κακάρατος, ὃν ἐγὼ πεποίηκα αὐτῇ, ἀφῆκα ἐλεύθερον. ΚΛΩ. εἰ θυγατήρ δέ σου, ταῖς παλλακίσι τῶν νεωστὶ τυραννούντων ἐγκαταλεχθήσεται· εἰκόνες δὲ καὶ ἀνδριάντες, οὓς ἡ πόλις ἀνέστησέ σοι πάλαι;

C πρῶτοι ἀπατεραμμένοι, γέλωτα παρέξουσι τοῖς θεωμένοις. ΜΕΓΑ. εἶπέ μοι, τῶν φίλων δὲ τοσοῦτος ἀγανακτεῖ τοῖς θεωμένοις; ΚΛΩ. τίς γὰρ σοὶ φίλος; ἢ σκόπει τίνος αἰτίας δικαίας γενόμενος; ἄγνοεῖς ὅτι καὶ πρῶτοι οἱ παρακινοῦντες καὶ τῶν λεγομένων καὶ παρομένων ἕκαστα ἐπαινοῦντες, ἢ φόβῳ, ἢ ἐλπίσι, ταῦτ' ἔδρων, τῆς ἀρχῆς ὄντες φίλοι, καὶ παρὸν τὸν καιρὸν ἀποβλέποντες; ΜΕΓ. καὶ μὴν ἀνέκδοτα ἐν τοῖς συμποσίοις, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπηυχοντό μοι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, παραπολαύειν ἕκαστος αὐτῶν ἕτοιμος, εἰ οἷόν τε εἴη. καὶ ὅλως ὅρκος αὐτοῖς ἐγώ. ΚΛΩ. τοιγαροῦν πρὸς

D ἑνὶ αὐτῶν μόνῃ δηχθεῖσα, ἀπέθανες. ὁ γὰρ τελευταῖός σοι πῖον ἐνεχθέν, ἐκεῖνο δηλεῖ κατέπεμψέ σε. ΜΕΓ. τοῦτ' ἄρα πικρόν τινος ἠσθόμην. τί βουλόμενος δὲ ταῦτ' ἐποίησε; ΚΛ. πολλά με ἀνακρίνῃς· ἐμβλῶμεν δέον. ΜΕΓ. ἓν μέ γε πάντα μᾶλιστα, ὦ Κλωθοῖ, διὰ παντὸς ἐπόθουν καὶ ποθῶ ὀλίγον ἐς ὃ φῶς ἀνακύψαι πάλιν. ΚΛΩ. τί δὲ τοῦτό ἐστιν; ἔοικε γάρ τι παμμέγεθες εἶναι. ΜΕΓΑ. Καρίων ὁ ἐμὸς οἰκέτης, ἐπεὶ πάλαι με ἀποθανόντα εἶδε, καὶ δείλαιος ὀψίαν ἀνελθὼν ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα ἐκείμην, σχολῆς οὔσης,

(οὐδεὶς γὰρ οὐδὲ ἐφύλαττέ με) Γλυκέριον τὴν A
παλλακίδα μου, ἣν πάλαι ἦ, οἶμαι, κεκτημένη, ὑπασπασαμένη τῷ θυμῷ, ἐκκρούσθη, καθάπερ οὐδενὸς ἔνδον πρόντος· εἶτα ὕστερον ἄλλης εἵνεκα τῆς ὑπερθυμίας, ἀποβλέψας ἐς ἐμέ, σὺ μόνος, φησίν, ὦ μιαρὸν καὶ θεοφιλέστατον, πληγάς μοι πολλάκις οὐδὲν ἀδικοῦντι ἐνέτεινας, καὶ τοῦτ' ἅμα λέγων, προσέπιλε τέ με τῇ κόμῃ καὶ ἔπαιε· τέλος δὲ, πλατὺ χρεμψάμενος, καὶ καταπτύσας μου, καὶ ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἄπιθι ἐπειπὼν ᾤχετο, ἐγὼ δὲ, ὀξυμωρεστέρως μοι, οὐκ εἶχον ὅ ὅμως ὅ, τι καὶ δράσαιμι αὐτὸν, ἅτε ἤδη καὶ ψυχρὸς ὢν· καὶ ἅμα B
ἐκ δὲ παιδίσκη, ἐπεὶ φόβου τοσούτου πεισόντων πεπαῦσθαι ἔδοξε, σιέλῳ χρίσασα τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς δακρύσασα ἐπ' ἐμοὶ, κακύσασα, καὶ τοιοῦτόν τι κεκλαυμένη, ἀπηλλάττετο. ὧν εἰ λάβοιμι; ΚΛ. παῦσαι ἀπειλῶν· ἀλλ' ἔμβηθι, καιρὸς ἤδη σε ἀπάγειν ὑπὲρ ὃ δικαστήριον. ΜΕΓ. καὶ πῶς ἀξιώσεις κατ' ἀνδρὸς τυράννου ψῆφον λαβεῖν; ΚΛΩ. καὶ τυράννου μὲν οὐδείς, καὶ νεκροῦ δὲ ὁ Ῥαδάμανθυς, ὃν αὐτίκα μάλα ὄψει δίκαιον, καὶ κατ' ἀξίαν ὑπισθένται ἑκάστῳ τῷ δίκαιον· ὃ νῦν δὲ ἔχον, μὴ μέλλε. ΜΕΓ. κἂν ἰδιώτην με ποιήσαι ὦ Μοῖρα τῶν πενήτων ἕνα, κἂν δοῦλον αὐτὶ τοῦ πάλαι βασιλέως· ἀναβιώναι με ἔασον μόνον. ΚΛΩ. ποῦ γὰρ ὁ ὃ ξύλον, καὶ σὺ δὲ, ὦ Ἑρμῆ; σύρετ' αὐτὸν εἴσω τῆς πύλης· ἢ γὰρ αὖ ἐμβαίη ἑκών. ΕΡ. ἕπου νῦν δραπέτα· δεῦρο γάρ σοι σὺ πορθμεύσῃ, καὶ τὸν δεινὰ καὶ ὅπως ἀσφαλῶς ἀμείλιχα πρὸς τὸν ἴσον δεδήσεται. ΜΕΓ. καὶ μέντοι σὺν τῇ εὐεδρίᾳ καθέξεσθαί μοι δοκῶ. ΚΛΩ. ὅπη; ΜΕΓ. ὅπη, μὰ Δία, τυράννου ἴσως, καὶ δορυφόρους εἶχον μυρίους. ΚΛ. εἶτ' ἠδίκησέ σε πλὴν ἐπῆλεν ὁ Κυσκίων, ὅτι σοὶ ταῦτα ὄντα; πῶς γὰρ οἷόν τε τὸν τυραννίδα ἐξῆς, καὶ σάμβους τῷ ξύλῳ. ΜΕΓ. ὀλμῶσι γὰρ Κυνίσκος ἐπιτιμᾶσθαί μοι ὁ βάκτρον; οὐκ ἐγώ σε πρώην, ὅτι ἐλεύθερος ἄγαν καὶ παρρησιαστὴς ἦσθα καὶ ὑπερμαχικὸς, μικροῦ δεῖν προσεπάταξα; ΚΛΩ. τοιγάρτοι μέντοι σὺ τοῦ ἴσου πρὸς ἐπάταξε λελυμένος. ΜΙ. εἰπέ μοι, ὦ Κλωθοῖ, ἐμοῦ δὲ οὐδεὶς ὑμῖν λόγος; ἢ δι' ὃ πένης εἰμὶ, διὰ τοῦτο καὶ τελευταῖον ἐμβιῶναί με δεῖ;

(neque enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus, tanquã nemo adesset, pellicem meam Glycerium subegit, cum qua, opinor, iam multo antè rem habere consueuerat. Postea verò cùm iã animum voluptate explesset, oculis in me defixis, Tu quidem, inquit, homuncio sceleste, sæpe mihi nihil commerito verbera non pauca inflixisti. Et cum dicto, comam mihi vellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quum rictu ampliter diducto in me despuisset, ac vt in impiorum regionem faceſſerem iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem vlcisci nõ potui. Porrò sceleſta famula, cùm aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet vt me lugere videretur, oculis sputo inunctis, eiulando, nomenque meum lugubri voce inclamãdo, abscedebat. quos si prehendero. C L O T. Quin tu minis omissis celeriter inscendis? Iamdudum enim tempus, vt in iudicium concedas. M E G A. At quis contra hominẽ regem pronuntiare audebit? C L O. Contra regem quidem nemo: verùm contra vmbram Rhadamanthus, quem in sententiis pro cuiusque merito ferendis mox æquissimum experieris: quare in præsentia non ampliùs cunctare. M E G. Priuatum saltem, & vnum ex pauperibus istis facias licebit: imò pro rege seruum, modò reuiuiscere sinas. C L O T. Vbi is qui baculo armatus est, & tu Mercuri? quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neq; enim voluntarius inscenderit vllquam. M E R C. Sequere nunc fugitiue: capè hunc portitor vnà cum illo altero, atque vt malo fortiter adalligetur, cura. M E G. Atqui cõuenit honestissimo me sedere loco. C L O T. Quid ita verò? M E G A. Quòd rex fuerim, per Iouem, & satellites habuerim complureis. C L O. Et iniuria te vellicabat Carion, hominem sæuum adeo, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius gustato baculo. M E G A. Et Cynisscus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quòd liberiùs & asperiùs quàm pro maiestate, obiurgasses, tantumnon cruci adfixi? C L O. Propterea & tu nunc hîc manebis malo adstrictus. M I. Dic mihi ô Clotho, quando vobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet?

CLOTHO. Tu verò quis tandem es? MIC. Equidem sum Micyllus sutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers moram? Non vides quàm multa se daturum polliceatur hic Tyrannus, si vel paulum in vitam remittatur? Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. MIC. Ausculta tem paucis Parcarum optima. Nõ admodum me delectat munus illud Cyclopis, videlicet in hunc modum polliceri,

Post omneis alios tandem ipse vorabitur Vtis.

Siue enim primum siue postremum, iidem me dentes manẽt. Sed enim neqùe aliàs meæ res vt diuitum se habent. Nostra enim & illorum vita (quemadmodũ aiunt) perpendiculo inter sese distant: quandoquidem tyrãnus, qui in vita horrendus omnibus & suspiciendus videbatur, nunc auro, argento, vestibúsque exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac à tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa velvt glutino hæret affixa, neque se facilè sinit auelli, vt quæ eis iam diu inhæserit: quin magis tanquam vinculum aliquod est infragile, cui ipsos illigari irretirique contingit, adeò vt vbi quispiam eos abducere pararit, plorent. Ac cùm in cæteris sint feroces, in hac tamen via quæ ad inferos ducit, meticulosi deprehenduntur. Itaq; subinde dãt terga, & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiũt: sicut stultus hic faciebat, qui non solùm in itinere aufugere conabatur, verùm etiam hìc mortem frustra deprecatur. At ego, vt qui in vita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, non aurum, non suppellectilem, non hominis gloriã, non imagines, ad mortem expeditus meritò eram. At statim vt mihi solùm innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantùm crepidam quandam manu portans voluntarius sequebar, vsqueadeo haud grauatim, vt dum præ festinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neque atramẽtum absterserim: imò verò præcurrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquam, quod me vel conuertere, vel reuocare potuisset. Et per Iouem, quæcunque hìc apud vos video, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hìc dari, nec quenquam vicino præstare, res mihi omnium longè suauissima videtur.

ΚΛΩ. σὺ δὲ τίς εἶ; ΜΙΚ. ὁ σκυτοτόμος Μίκυλλος. ΚΛΩ. εἶτα ἀχθη βοᾶδιώτου; οὐχ ὁρᾷς ὁπόσα ὁ τύραννος ὑπισχνῆται δώσων, ἀφελεὶς τοῦ ὀλίγου; ἡδύ μοι γοῦν ἔχει με, εἰ μὴ ἀγαπητὴ καὶ σοὶ ἡ διατριβή. ΜΙ. ἄκουσον ὦ βελτίστη Μοιρῶν· ὑ πρώην με ἡ τῦ Κύκλωπος σκεύη διέφθειρε δωρεὰ, ὃ ὑπισχνῆσθαι, ὅτι πύματον ἐγὼ τὸν ΟΥ τιν καταδομαι. αὐτε γοῦν τοῦπρον, αὖ τε πύματον, οἱ αὐτοὶ ὀδόντες παρεμμένουσιν. ἄλλως τε, ὑδὲ ὁμοῖα τὰ μὰ τοῖς τῶν πλουσίων. οὐ δίχα μέτρου γὰρ ἡμῶν οἱ βίοι, φασίν· ὁ μὲν γὰρ τύραννος, διδαίμων εἶ) δοκῶν πολλὰ τὸν βίον, φοβερὸς ἅπασι, καὶ περίβλεπτος, ἀπολιπὼν χρυσὸν τοσοῦτον, καὶ ἀργύριον, καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἵππους, καὶ δεῖπνα, καὶ παῖδας ὡραίους, καὶ γυναῖκας διμόρφους, εἰκότως ἀνιᾶται, καὶ ἀποστρώμενος αὐτῶν ἥδετο. ὁ γὰρ οἶδε ὅπως καθάπερ ἰξῷ τινι προσέχεται τοῖς τοιούτοις ἡ ψυχὴ, καὶ οὐκ ἐθέλει ἀπαλλάττεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε αὐτοῖς πάλαι προστετηκυῖα· μᾶλλον δὲ ὥσπερ ἄῤῥηκτος τις σύστασις ὁ δεσμός ὅστιν, ᾧ δεδέσθαι ξυμβέβηκεν αὐτοῖς· ἀμέλει καὶ ἀπάγη τις αὐτοὺς μὴ βίᾳ, ἀναχωροῦσι. καὶ πάλιν ὁρῶντες θρασεῖς, δῆλοί πρὸς τοῦτο βουλόμενοι τὸν ἅδου φεύγουσαν ὁδόν· ὁπισθοφορεῖται γοῦν εἰς τοὐπίσω, ὥσπερ οἱ δυσῤῥωστοῦντες, καὶ πόῤῥωθεν ἀποβλέπειν τὰ τοῦ φωτὸς βάλλονται, οἷα ὁ μάταιος σκῆπτος ἐποίει· καὶ πολλὰ τὸν ὁδὸν ἀποδιδράσκων, καὶ ταῦθα σε καταλιπῶν. ἐγὼ δ', ἅτε μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον τοῦ μὴ βίᾳ, οὐκ ἀγρὸν, οὐ σωματίαν, οὐ χρυσὸν, οὐ σκῦλος, οὐ δόξαν, οὐκ εἰκόνας, εἰκότως ἀζώνως ἦν. καὶ τοι δὴ μάνον οὐ Ἄτροπος ἔνθυτό μοι, ἀσμένως ἀπορῥίψας τὸν ὁμιλον καὶ τὸ κατάπτυμα, κρηπίδα τινὰ τοῦ ταῖν χερῖν ἔχων, αὐαπτόδητος αὐτοπόδητος, οὐδὲ τ μελαντηρίαν ἀπονιψάμενος εἰ πόμην. μᾶλλον δ' ἠσπουδάκουν ἐς τὸ πρόσω ὁρῶν. οὐδέν δέ με τῶν κατόπιν ἐπέστρεφε, καὶ μετεκάλει. καὶ, νὴ Δί', ἥδη καλά τὰ πρὸ ὑμῶν πάντα ὁρῶ. τό, γε γὰρ ἰσοτιμίαν ἅπασιν εἶ), καὶ μηδένα τῶν πλησίον ὑπερφέρειν, ὑπερήδιστον ἔμοιγ' οὖν δοκεῖ.

πεκμηρομαι

τεκμήρομαι δὲ μηδ' ἀπαιτεῖσθαι χρέα τοὺς ὀφείλοντας σκοπῶν, μηδὲ φόρους ἐσπράττειν· ὃ δὲ μέγιστον, μηδὲ ῥιγοῦν τὸν χειμῶνος, μηδὲ νοσεῖν, μηδ' ἐπὶ τοὺς δυνατωτέρους ῥαπίζεσθαι. εἰρωνίᾳ δὲ πάντα, καὶ τὰ πρόσωπα ἐς τοὔμπαλιν ἀνεστραμμένα· ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ πένητες γελῶμεν, αἰσθάνονται δὲ καὶ οἱ μώροις οἱ πλούσιοι. ΚΛΩ. πάλαι σὲ ὦ Μίκυλλε γελῶντα ἑώρων· τί δ' ἰδὼν ὅτε μάλιστα σκύφῳ γελᾷς; ΜΙ. ἄκουσον, ὦ τιμιωτάτη μοι θεῶν· παρεσκευάσω αἰδῶ τυραννίδος, πόθεν ἀκριβῶς ἑώρων τὰ γιγνόμενα ἐπ' αὐτῇ; καί μοι ἐδόκει τότε ἰσόθεός τις εἶ). τῆς τε γὰρ πορφύρας ὃ αὐγὸς ὁρῶν, ἐμακαρίζον καὶ τῶν ἀκολουθούντων ὃ πλῆθος, καὶ τὸν χρυσόν, καὶ τὰ λιθοκόλλητα σκεύη, καὶ τὰς κλίνας τὰς ἀργυροπόδας· ἔτι δὲ καὶ ἡ κρίσις ἡ τῶν σκευαζομένων ἐς τὸ δεῖπνον, ἀπέκναιέ με· ὥστε ἐπαφρόδιτός τις αἰὴρ καὶ τερπνόλιβος κατεφαίνετο, καὶ μονονουχὶ κηλίων, καὶ ὑψηλότερος, ὅλῳ πήχει βασιλικῷ ἐπαιρόμενος τῇ τύχῃ, ὡς σεμνῶς προσβαίνων, καὶ ἑαυτὸν ὀξυθωπίζων, ὡς τοὺς ἀτυχοῦντας σκληπτῶν· ἐπεὶ δὲ ἀπέθανεν, αὐτός τε παντέλειος ὤφθη μοι ἀποδυσάμενος τὴν τυφλὸν· καίμωτὸ ἔτι μᾶλλον κατεγέλων, οἷς κάθαρμα ἐτεθνήκειν, ἀπὸ τῆς κρίσεως τεκμηρόμενος αὐτὸ τὴν δυσδαιμονίαν, καὶ μακαρίζων ὅτι τῷ αἵματι τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ θαλάττῃ κοχλιδίων. οὐ μόνον δὲ τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν δημόσιον Γνίφωνα ἰδὼν τόκους πράττοντα, καὶ μεγαλυνόμενον, ὅτι μὴ ἀπόλωσι τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἀγλισος αὐτῷ ἀπέθανε, τῷ ἀσώτῳ Ροδοχάρῃ τὴν οὐσίαν ἀπολιπών (οὗτος γὰρ ἄγχιστα ἦν αὐτῷ γένους, καὶ πρῶτος ὅτι τὸν κλῆρον ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν νόμον) οὐκ εἶχον ὅπως καταπαύσω τὸν γέλωτα, καὶ μᾶλλον μεμνημένος ὡς ὠχρὸς ἀεί, καὶ αὐχμηρὸς ἦν, φθειρῶδος τὸ μέτωπον αἰδέσεως, καὶ μόνοις τοῖς δακτύλοις πλουτῶν, οἷς τάλαντα καὶ μυριάδας ἐλογίζετο, καθὰ μικρὸν συλλέγων τὰ μετ' ὀλίγον ἐκλυθησόμενα πρὸς τὸν μακαρίτην Ροδοχάρη.

Deinde coniecturã facio, ne æs quidem alienum hîc à creditoribus repoſci, neq; tributum cuiquam pendi, neque, quod omnium maximum eſt, hyberno tempore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Poſtremò pace conſiſtunt omnia, & in contrarium tota vitæ ratio verſa. Siquidem nos pauperculi ridemus, diſcruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te cõſpexerim, quid tãdem ſit quod potiſſimùm tibi riſum mouerit, audire percupio. MICY. Auſculta dearum mihi maximè verenda. Cùm apud ſuperos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inſpectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis viuere mihi videbatur. Nam cùm purpuræ florem ſpectarem, & comitantium turbam numerarem, aurũ ac pocula gemmis diſtincta mirarer, lectos argẽteis pedibus ſuffultos ſtuperem: beatum planè hominem prædicabã. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabãtur, nidor ſæpe me prurire faciebat. Iam verò quum pro maieſtate in publicum prodiret, & ſe ipſe ſubinde erigens velut reſupinaret, obuiiſque ſtuporẽ iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunę beneficio toto penè regio cubito ſublimior videbatur. Sed vbi iam vita functus eſſet, ipſe quidem iſtis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego verò meam ſtultitiam multo magis ridebam, qui eiuſmodi non hominem, ſed hominis probrum, ad ſtuporem vſq; miratus fuiſſem, cuius felicitatem ex epularum tantùm nidore æſtimaſſem, quémque ob ſanguinem qui Laconici maris teſtudinibus innaſcitur, beatum prædicaſſem. Neque verò hic ſolùm mihi ludo fuit, verùm etiã cùm Gniphonem illum fœneratorem gementem viderem, & quòd pecuniis, dum licuiſſet, vſus non fuiſſet, propriam ſortem deplorantem: imò quòd ne ſemel quidem illis à ſe guſtatis, verùm luxu perdito Rhodochari relictis, è viuis exceſſiſſet (hic enim quia genere proximus erat, in hereditatem lege vocabatur) hęc inquã cùm cernerem, riſum ſiſtere nullo modo potui, præſertim recordatus quã in vita pallidus ſemper & ſqualidus obambulaſſet, & vultu præ curarũ magnitudine triſti. Deinde quòd ſolis digitis opulentus fuiſſet, quibus talenta & milliones ſupputare cõſueuiſſet, ea paulatim & minutatim corradẽdo, quę fortunatiſſimus Rhodochares haud ita multo pòſt fuerat egregiè diſtracturus.

Sed quid iam? nõ hinc ſoluimus? Etenim si quid reliquum eſt, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorãtes videre licebit. CLOT. Inſcende tandem, vt anchoram portitor ſubtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? Inibi operire. Cras te prima luce traiiciemus. MIC. Iniquus es ô Charon, qui me vmbram iam penè exoletam relinquis. Age age, vt lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei miſero mihi, iam nauigant, at ego hic ſolus relinquor. Atqui cur non ad eos natando contẽdo? Neque enim cùm iam antè ſim mortuus, periculum eſt ne denuo ſubmerſus præfocari queam. Deinde, vt maximè nauigare liceat, ne obolus quidem eſt quo naulum reddam. CLOTH. Quid hoc rei ô Micylle? quin iſthic manes? haud fas eſt Micyllum iſta ratione transfretare. MIC. Et quid ſi citiùs quàm vos, ripam attigero? CLOTH. Nequaquam: potiùs naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At vbi nunc ſedebit, cùm, vt cernis, plena ſint omnia? MERCV. Si videbitur, Tyranni humeris inſidat. CLOTHO. Quàm hoc appoſitè Mercurio venit in mentem! Aſcende ergo, atque ſceleſti huius dorſum fortiter proculca. Nos autem proſperiter nauigemus. CYNISCVS. Æquum fuerit ô Charon, vt iam hîc tibi, quod verum eſt, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, ſoluere non potero, quando præter peram quam vides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterùm ſi vel ſentina ſit exhaurienda, vel agendus remus, en tibi adſum paratus. Porro Charontem Cyniſci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CARON. Remiga. Nam à te vel hoc lucri facere, fuerit ſatis. CYNIS. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, ſi quidem nauticam aliquam cantilenam tenes. CYNIS. Teneo, & quidem multas. Verùm, ſicuti tute vides, obſtrepunt hi plorando, ſic vt cantus ipſe interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quàm fertiles agros. Me miſerum, qualem reliqui domum. ALIVS. Væ, væ infantulis meis. AGRICOLA. Quis nunc vuas decerpet è vitibus quas hoc anno plantaui? MERCVRIVS. Tu verò Micylle, nihil ploras? Atqui fas non eſt quenquam citra lactrymas pernauigare. MIC. Bona verba. Nam cùm ſecundo flatu nauigem, quid plorem, non video.

A ἀλλὰ τί οὐκ ἀφορχόμεθα ἤδη; ϗ μεταξὺ γὰ πλέοντες, τὰ λοιπὰ γελασόμεθα, οἱμωζοντας αὐτοὺς ὁρῶντες. ΚΛΩ. ἐμβαινε, ἵνα ϗ αὐτὴν μήσηται ὁ πορθμεὺς ὃ ἀγκύριον. ΧΑ. οὗτ, ποῖ φέρῃ; πλῆρες ἤδη ὃ σκάφος· αὖτ' ἐπείμενε· ἐς ἄϋριον ἑωθέν σε ἀφαπορθμεύσομεν. ΜΙ. ἀδικεῖς ὦ Χάρων, ἐῶν ἤδη νεκρὸν ἀπολιμπάνων· ἀμέλει γοᾶν ὁμαί σε ἐπιόμενον ὅτι ἐπὶ Ραδαμάνθυος· οἱμοι τῶν κακῶν· ἤδη πλέουσιν· ἐγὼ ὁ μόνος ἐνταῦθ' ἐπιλελείψομαι. κἄπειτα, εἰ ἐγὼ ἀφανήσομαι κατ' αὐτούς; ἐγὼ γὰ δέδοικα μὴ ἀπαγορεύσας ἀποπνιγῶ, ἤδη τεθνεώς· ἄλλως τε, οὐδὲ τὸν ὀβολὸν ἔχων τὸ πορθμεῖα καταβαλῶ. ΚΛΩ. τί τοῦτο; περίμενον ὦ Μίκυλλε· ἐγὼ δέμις ἔστιν σε διελθεῖν. ΜΙ. ϗ μὴν ἴσως ὑμᾶς ϗ παρεκαλέσομαι. ΚΛ. μηδαμῶς, ἀλλὰ παρελθόντες, ἀναλάβωμεν αὐτὸν, ϗ σὺ ὦ Ερμῆ, στῶν ἁρπασον. ΧΑ. πόθεν νῦν καθεδῆται; μεστὰ γὰ πάντα ὡς ὁρᾷς. ΕΡ. ὅπῃ τοῖς ὤμοις, εἰ δοκεῖ, τὸν τύραννον. ΚΛ. καλῶς ὁ Ερμῆς ὑπενόησεν· αἰάξαιμι οὖν, ϗ τὸν τένοντα τοῦ ἀληθείᾳ καταπάτει· ὑμᾶς δ' ἐγὼ πλοῶμαι. ΚΥΝ. ὦ Χάρων, καλῶς ἔχει σοι τὰς ἀληθείας ἐντεῦθεν εἰπεῖν. ἐγὼ τὸν ὀβολὸν μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι δοῦναί σοι, καταπλεύσας· πλέον γὰ οὐδὲν ὅσῃ τῆς πήρας, ἣν ὁρᾷς, ϗ τούτου τοῦ ξύλου· πάλαι δὲ, ἣν δ' ἐπλῆν ἐθέλῃς, ἕτοιμος, ϗ πρόσκωπος εἰμί· μέμφῃ δὲ οὐδέν, ἢν δύπρες ϗ καρτερὸν μοι ἐρέτην δῶς μόνον. ΧΑ. ἐρέτης· ϗ τοῦτί γὰ ἱκανὸν πρὸς σοῦ λαβεῖν. ΚΥΝ. ἦ ϗ ἐπῳδοκελεύσαι δεήσῃ. ΧΑ. νὴ Δί', μὰ τῶν εἰδῆς κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. ΚΥΝ. οἶδα ϗ πολλὰ ὦ Χάρων τῶν ναυτικῶν. ἀλλ' ὁρᾷς, αἰλεπηχοῦσιν ὅτι δακρύοντες· ὥστε ἡμῖν τὸ ἆσμα ὅπῃ παρεχθήσεται. ΠΛ. οἴμοι τῶν κτημάτων· οἴμοι τῶν ἀγρῶν· ὁπόποι, πλὴν οἰκίαν οἵαν ἀπέλιπον· ὅσα πάλαιπα ὁ κληρονόμος ἀσαθὴς λαβών· αἰ, αἰ, τῶν νεογνῶν μου παιδίων. ὑῒς ἀρᾶ τὰς ἀμπέλους τρυγήσῃ, ἃς πέρυσιν ἐφυτευσάμην; ΕΡΜ. Μίκυλλε, σὺ δ' οὐδὲ οἰμώζεις; ϗ μὴν ὁ δέμις ἀδακρυτὶ διαπλεῦσαί τινα. ΜΙ. ἄπαγε. οὐδέν ἐστιν ἐφ' ὅτῳ αὖ οἰμώξωμαι δύπλοῶν.

B

C

D

ΕΡ. ὅμως αὖ μικρόν τι προῖς ὄλος ὑπισχνοῦμαι. ΜΙ. οἰμώξομαι τοίνυν, ἐπειδή σοι, ὦ Ἑρμῆ, δοκεῖ. οἴμοι τῶν κατηυμένων· οἴμοι τῶν χρηπίδων τῶν παλαιῶν· ὀπόποι, τῶν σανδαλίων· οὐκ ἔτι ὁ κακοδαίμων ἑωθεν ἐς ἑσπέραν ἄσιτος διαμενῶ, οὐδὲ τῷ χειμῶνος ἀνυπόδετος τε, καὶ ἠμίγυμνος προσιόντα, τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ κρύους συλλροτῶν. τίς ἄρα μοι τὼ σμίλαι ἔξει, ἢ ὃ κεντητήριον; ἱκανῶς τεθρυλλημένη· ἀλλὰ ἤδη ἐς καταπλοῦν ἡμῖν. ΧΑ. ἄγε δὴ τὰ πορθμεῖα προτείνατε ἡμῖν ἀποδοτέ· ἢ σύ γ', ὅς· οὐδὲ πάντων ἤδη ἔχω· δὸς καὶ σὺ τὸν ὀβολὸν ὦ Μίκυλλε. ΜΙ. παίζεις ὦ Χάρων, ἢ καὶ ὑδατος, φασιν, ἤδη γράφεις, οὐδὲ Μικύλλου ἤδη τινὰ ὀβολὸν προσδοκῶν· ἀλλὰ γὰρ οἶδα εἰ τετράγωνόν ἐστιν ὁ ὀβολὸς, ἢ στρογγύλον. ΧΑ. ὦ καλῆς ναυτιλίας καὶ ἐπιχερδοῦς τήμερον· ἀποβαίνετε δ' ὅμως· ἐγὼ δὲ ἵππους, καὶ βοῦς, καὶ κύνας, καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα μέταιμι· διαπλῦσαι γὰρ καὶ ταῦτα δεῖ· ΚΛΩ. ἄπαγε αὐτοὺς, ὦ Ἑρμῆ, παραλαβών· ἐγὼ δὲ αὖτις, ἐς ὃ ἀπιόντας ἀποπλυσόμενος, Ἰνδοπάτην, καὶ Ἡραμιθρην τοὺς Σηρας διαξύσας· τεθνᾶσι γὰρ δὴ πρὸς ἀλλήλων, περὶ γῆς ὅρων μαχόμενοι. ΕΡΜ. προίωμεν ὦ ἑταῖροι· μᾶλλον δὲ πάντες ἑξῆς ἕπεσθέ μοι. ΜΙ. Ἡράκλες, τῦ ζόφου. ποῦ νῦν ὁ καλὸς Μέγιλλος; ἢ πῶς διαγνώσεταί τις ἐνταῦθα εἰ καλλίων Φρυνὴς Συμμαχίδος; πάντα γὰρ ἴσα, καὶ ὁμόχροα, καὶ οὐδὲν ἢ τε καλὸν, ἢ τε κάλλιον· ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τελωνίον, πρότερον τέως ἄμορφον εἶδος δοκοῦν, ἰσότιμον γίγνεται τῇ πορφυρίδι τοῦ βασιλέως· ἀφαιρεῖ γὰρ ἄμφω, καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν σκότῳ καταδεδυκότα. Κυνίσκε, σὺ δὲ ποῦ ποτε ἄρα ὢν τυγχάνεις; ΚΥΝ. ἐνταῦθα λέγω σοι Μίκυλλε· ἀλλ' ἅμα εἰ δοκεῖ, βαδίζωμεν. ΜΙ. οὔ λέγεις· ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν· εἰπέ μοι, ἐτελέσθης γάρ, ὦ Κυνίσκε, τὰ Ἐλευσίνια, οὐχ ὅμοια τοῖς ἐνθάδε σοι δοκεῖ; ΚΥΝ. οὔ λέγεις· ἰδοὺ οὖν προσέρχεταί δαδουχοῦσά τις, φοβερόν τι καὶ ἀπειλητικὸν προσβλέπουσα· ἦ ἄρά που Ἐρινύς ἐστιν; ΜΙ. ἔοικεν ἀπό γε τοῦ σχήματος. ΕΡ. προσκαλέσασθε τοῦτον, ὦ Τισιφόνη, τέτταρας ἢ τοὺς χιλίους. ΤΙ. καὶ μὴν πάλαι γε ὁ Ῥαδάμανθυς σοῦ ὑμᾶς περιμένει.

A MERCV. Attamen pro more pauliſper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quãdo ita vis, plorabo: Hei mihi, quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas! Eheu marcidos calceos. Non ego infelix poſthac à mane ad veſperam vſque ſine cibo peragam, nec hyemis tempore ſine calceis & ſeminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo. Quis tãdem meam habebit ſubulam? quis aciculam? Satin' lamentatũ ô Mercuri? Iam enim iám ripam fermè attigimus. CHA. Age verò priùs naulum reddite. Tu redde: ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Iocaris ô Charon, B aut, quemadmodum aiunt, in aqua ſcribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipſe certè antequam huc veniſſem, quadrangulúsne eſſet obolus, an rotundus, ne noueram quidem. CHARON. Egregiam verò & quæſtuoſam nauigationem hodiernam. Abſcedite tamen. Ego verò ad equos, boues & canes, reliquaque id genus animalia me recipiam: nam & ea traiicere oportet. CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduerſam ripam renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quãdoquidem C hi de agrorum finibus rixando, mutuò ſe confecerunt. MERCV. Heus vos, progrediamur: imò verò omnes vno agmine me ſequimini. MIC. O Hercules, quæ eſt hæc caligo? Vbi nunc formoſus ille Megillus? Aut quonam indicio quis Phryne formoſiorem Symmachen hîc dignoſceret? Hîc enim paria & eiuſdem coloris omnia, adeò vt nihil ſit neque formoſum, neque formoſius. Quin palliaſtrum meum, quod antehac fœdum videbatur, æquè nunc eſt in pretio, quàm ipſa regis pupura, nempe quòd ambo ſint obſcura, ac eiſdem tenebris D obducta. Tu autem Cyniſce vbi tandem es? CYNIS. En tibi Micylle hîc adſum: ſed ſi commodum videtur, pariter eamus. MICYLL. Probè dicis: dextram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleuſiniis ſacris initiatus es, non tibi hęc ſimilia videntur illis quæ iſtic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeo quędam facem geſtans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An non eſt Erinnys? MICYLL. Apparet certè ex habitu. MERCVR. Excipe hos ô Tiſiphone, ſupra mille quatuor. TISIPHONE. Atqui iamdudum Rhadamanthus hic vos expectat.

RHADAMANTHVS. Adducipſos ô Erinny. Tu verò Mercuri, vt eſt præconis munus, editis nominibus ſingulos accerſe. CYN. O Rhadamanthe, per patrem te obſecro, meam cauſam primùm omnium cognoſcas. RHADA. Qua gratia? CYNIS. Omnino geſtit animus accuſare quendam de malis quæ in vita me conſcio commiſit. Alioqui ni priùs qui ſim, & qua ratione vitæ curſum tranſegerim, fiat manifeſtũ, non dignus ero cui fides adhibeatur. RHADA. Quis ergo es? CYNIS. Cyniſcus ſum, ô præclare, profeſſione Philoſophus. RHADA. Huc ades, & primùm ad iudicium aſſiſte. Tu verò accuſatores accerſe. MERCVR. Si quis Cyniſci huius eſt accuſator, huc prodeat. RHAD. Nullus accedit: quanquam hoc ſatis non eſt, ô Cyniſce, ſed veſtimenta detrahe, vt de te, notis tuis inſpectis, pronuntiem. CYNIS. At vbi Cyniſcus notis eſſet inuſtus? RHADAM. Quot ſcelera quiſque veſtrum in vita patrarit, tot notas. ſed quæ non facilè appareant, in anima circumfert. CYNIS. En tibi nudus aſſiſto: quare notas quas dicis, inueſtiges licebit. RHADAM. Hic per omnia eſt purus, præter treis quatuór ve cicatrices admodum obliteratas, ac vixdum conſpicuas. At at quid hoc? veſtigia certè, & inuſtionum ſigna. Verùm haud ſcio quomodo ſunt deleta, imò verò in totum exciſa. Quid hæc ô Cyniſce? aut quî denuo purus es factus? CYNIS. Equidem rem tibi indicabo. Olim cùm per imperitiam vitioſus eſſem, atque hoc nomine complureis commeruiſſem notas, ſapientiæ ſtudio me ipſe dedere cœpi: cuius beneficio haud ita multo pòſt vniuerſas maculas ex animo abſterſi. RHADAM. Bono profectò & præſentiſſimo es vſus remedio. Sed iam hinc in Beatorum inſulas abito (illic enim inter optimos locum habebis) ſi priùs Tyrannum de quo dicis, accuſaris. Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meam cauſam attinet, parum ſanè eſt, & breui cognitione indiget. Iamdudum enim hîc tibi nudus adſum: quare me introſpicias licebit. RHAD. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus ſutor. RHAD. Euge ô Micylle, purus es omnino, & ne punctulo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cyniſcum. Accerſe nunc tyrannum. MERCV. Megapēthes Lacydæ filius prodeat.

A ΡΑΔ. προσάγε αὐτοὺς ὦ Ἑρμῆ· σὺ γὰρ ὦ Ἑρμῆ, κήρυττε, καὶ προσκάλει. ΚΥΝ. ὦ Ραδάμανθυ, πρὸς τοῦ πατρός, ἐμὲ πρῶτον ἐπίσκεψαι δεόμενον. ΡΑΔ. τίνος ἕνεκα; ΚΥΝ. πάντως βούλομαί κατηγορῆσαί τινος, ἃ συνεπίσταμαι πονηρὰ δράσαντι αὐτὸν περὶ τὸν βίον. ὅτι μὴ οὖν ἀξιόπιστος εἶπω λέγων, μὴ γὰρ πρότερον αὐτὸς φανεὶς οἷός εἰμι, καὶ οἵαν τινὰ ἐβίωσα δρόμον. ΡΑΔ. τίς δὲ σύ; ΚΥΝ. Κυνίσκος, ὦ ἄριστε, τὴν γνώμην φιλόσοφος. ΡΑΔ. δεῦρ' ἐλθέ, καὶ πρῶτος ἐς τὸ δίκιον κάθισον. σὺ γὰρ προσκάλει τινὰς κατηγόρους. ΕΡ. εἴ τις Κυνίσκου τουτουὶ κατήγορος, δεῦρο προσίτω. Ρ. οὐδεὶς προσέρχεται· ἀλλ' οὐ χρὴ τοῦτο ὦ Κυνίσκε ἀποδύσῃ γὰρ ὅπως ὄψονται σε ἀπὸ τῶν στιγμῶν. ΚΥΝ. ποῦ γὰρ ἐγὼ στίγματίας ἐγενόμην; ΡΑΔ. ὁπόσα αὖ τις ὑμῶν πονηρὰ εἰργάσατο τὸν βίον, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀφανῆ στίγματα ὑπὸ τῆς ψυχῆς περιφέρει. ΚΥΝ. ἰδού σοι γυμνός πάρεστι· ὥστε ἀναζήτει ταῦτα, ἂν σὺ φῇς τὰ στίγματα. ΡΑΔ. καθαρὸς ὡς ὑπὲρ ὑτοσί, πλὴν τούτων τριῶν ἢ τεττάρων ἀμυδρῶν πάνυ, καὶ ἀσαφῶν στιγμῶν· καίτοι, τί τοῦτο; ἴχνη μὲν, καὶ σημεῖα, τῶν ἐγκαυμάτων, οὐκ οἶδα δ' ὅπως ἐξαλήλιπται, μᾶλλον δὲ ἐκτέτμηται· πῶς ταῦτα ὦ Κυνίσκε, ἢ πῶς καθαρὸς ἐξ ὑπερῶν ἀναπέφηνας; ΚΥΝ. ἐγώ σοι φράσω· πάλαι πονηρὸς δι' ἀπαιδευσίαν γιγνόμενος, καὶ πολλὰ δὴ τοῦτο ἐμπολήσας στίγματα, ὕστερον ἐλαχίστα φιλοσοφίᾳ ἠρξάμην, κατ' ὀλίγον ἀπάσας τὰς κηλῖδας ἐκ τῆς ψυχῆς ἀπελυσάμην. ΡΑΔ. ἀγαθῷ γε, σοῦ, καὶ αἰεὶ σμικρὰτῳ χρησάμενος τῷ φαρμάκῳ· ἀλλ' ἄπιθι ἐς τὰς Μακάρων νήσους, ἵνα ἀρίστοις συνεσόμενος. κατηγορήσας γε πρότερον ἢ φῇς τυράννου, ἄλλους πρόσκαλεῖ. ΜΙ. καὶ τοῦτον, ὦ Ραδάμανθυ, μικρόν ἐστι, καὶ βραχείας τινὸς ἐξετάσεως δέομενον· πάλαι γάρ σοι καὶ γυμνός εἰμι, ὥστε θεάσῃ. ΡΑΔ. τίς ὢν τυγχάνεις; ΜΙ. ὁ σκυτοτόμος Μίκυλλος. ΡΑΔ. εὖγε ὦ Μίκυλλε, καθαρὸς ἀκριβῶς καὶ ἀνεπίγραφος, ἄπιθι καὶ σὺ παρὰ Κυνίσκον τουτονὶ τὸν τύραννον ἤδη πρόσκαλεῖ. ΕΡ. Μεγαπένθης Λακύδου ἡκέτω.

ποῖ φέρῃ; πρόσιθι· σὲ τὸν τύραννον πρὸς-
καλῶ· πρόβαλλ' αὐτὸν, ὦ Τισιφόνη, ἐς τὸ
μέσον, ὅπως τἀκριβὲς ὠθοῦσα· σὺ δὲ ὦ Κυνί-
σκε, κατηγόρει, καὶ διέλεγχε ἤδη· πλησίον γὰρ
αὐτὸς ἔσει. ΚΥΝ. Τὸ μὲν ὅλον, οὐδὲ λόγων
ἔδει· γνώσῃ γὰρ αὐτὸν αὐτίκα μάλα οἷός ἐστιν
ἀπὸ τῶν σιγμάτων· ὅμως δὲ, κἀγὼ τὸς ἀποκα-
λύψω σοὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν λόγον δείξω
φανερώτερον· ἔσομαι γὰρ ὁ τελευταῖος, ὁπό-
σα μὲν ἰδιώτης ὢν ἐπράξε, παραλείψω
μοι δοκῶ· ἐπεὶ ἢ τοὺς πρώτους προσεται-
ρισάμενος, καὶ δορυφόρους στασιαγαγών, ἐπιθα-
σας, τῇ πόλει τύραννος κατέστη, ἀκρίτους μὲν
ἀπέκτεινε πλείονας ἢ μυρίους· τὰς δὲ οὐσίας
ἐκάστων ἀφαιρούμενος, καὶ πλοῦτον παρὸς ὃ
ἀκρότατον ἀφικόμενος, οὐδεμίαν μὲν ἀκο-
λασίας ἰδέαν παρῆλθεν ἀπάσῃ τῇ ὠμότητι, καὶ
ὕβρει καὶ τῇ ἀθλίων πολιτῶν ἐχρήσατο,
παῖδας διαφθείρων, καὶ ἐφήβους καταγ-
νὺς, καὶ πόλιν ὅλην τοῖς ἑταιρικοῖς ἐμ-
παροινῶν· καὶ ἀσελγείας μὲν γε, καὶ τύφου, καὶ
τοῦ πρὸς τοὺς ἀτυχοῦντας φρυάγματος,
οὐδὲ κατ' ἀξίαν δικαίως ἂν πρὸς αὐτοῦ λάβοι
τιμωρίαν· ῥᾴδιον γοῦν ἂν τις τὸν ἥλιον, ἢ τοῦ-
τον ἀσκαρδαμυκτὶ προσέβλεψεν· ὑπὸ μὲν δὴ
τοῦ τῶν κολάσεων πρὸς ὠμότητα χαλκουργὸν
αὐτοῦ τίς ἂν διηγήσαιτο δικαίως, ὅστε μηδὲ
τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχεσθαι; καὶ τοῦτο, ὅτι μὴ
ἄλλως κενή τις ὑπ' αὐτοῦ διαβολὴ, αὐτίκα εἴσῃ, προσκαλέσας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πε-
φονευμένους· μᾶλλον δ' ἄκλητοι ὡς ὁρᾷς πάρε-
σι. καὶ προσελθόντες, ἀλγοῦσιν αὐτόν· ὅτου πρῶ-
τος, ὦ Ραδάμανθυ, πρὸς τοῦ ἀλιτηρίου τε-
θνᾶσιν· οἱ μὲν, γυναικῶν ἕνεκα βιωμόρφων ὑπο-
βληθέντες· οἱ δὲ, υἱέων πρὸς ὕβριν ἀπα-
γομένων ἀγανακτήσαντες· οἱ δὲ, ὅτι ἐπλού-
τουν· οἱ δὲ, ὅτι ἦσαν δεξιοὶ, καὶ σώφρονες, καὶ ἁ-
δαμοῦ ἠρέσκοντο τοῖς δορυφόροις. ΡΑΔ. τί
πρὸς ταῦτα φὴς, ὦ μιαρὲ σύ; ΜΕ. τοὺς μὲν
φόνους εἴργασμαι, οὓς λέγει· τὰ δ' ἄλλα πάν-
τα, τὰς μοιχείας, καὶ τὰς τῶν ἐφήβων ὕβρεις, καὶ τὰς
διαφθορὰς τῶν παίδων, ταῦτα πάντα Κυ-
νίσκος μου κατεψεύσατο. ΚΥΝ. ὀμνύω καὶ
τούτων ὦ Ραδάμανθυ, πάρεξω σοι μάρτυρας.

A Quorsum te agis? Accede: te voco tyranne. Quin ipsum ô Tisiphone in medium proiicis, capite in terram statuto? Bene habet. Tu nunc ô Cynisce accusa, & hominem de sceleribus conuince. Iam enim hic tibi propter adest. CYN. Principiò quamuis in accusando ne verbis quidem opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, vel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quò res fiat sole clarior, & ipse tibi virum detegere, sermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter sceleſtus nebulo tantisper dum priuatam agebat vitã, peregit, equidem censeo prætermittenda. Sed vbi partim
B hominum perditissimorum atque audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cùm hac via singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullam libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cùm iniuriæ tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, virgines vitiando, adolescentes stuprando, breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia,
C próque eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignum sumere non possis, quando minori periculo in Solem quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porro noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recèns inuenta, quis poterit recensere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abstinuerit? Quòd si ab eo interemptos huc aduocaris, facilè comperies hæc haudquaquã à me calumniãdi studio confingi. imò verò non vocati, & voluntarij. vt vides, hîc adsunt, ipsúmque circunsistentes malè vrgent. Hi omnes, ô Rhadamãthe,
D huius crudelitate vitam amiserunt: quorum alij formosarum vxorum gratia insidiis sunt circunuenti: alij quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam violenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alij quòd opibus illorum insidiaretur: porro alij, quòd boni essent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpetraui: cætera verò omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudicitiam, virginum stupra, hæc omnia Cynisçus falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamanthe.

RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese conscijs hic ter sceleſtus patrarit, testabuntur. MERCV. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Bene sanè quòd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo vos, quæ vobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi sunt quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque cum testimonio tuo apertissimè damnas, cùm eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. LVCERNA. Equidem quæ interdiu sint facta, nescio: neque enim aderam. Verùm quæ noctu vel in alios fecit, vel ipse est passus, horreo dicere. Cæterùm nefanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectaui, adeò vt & ipsa quidē aliquoties extingui gestiēs, oleū vltro nō adbiberim. At ille quo mihi lucē modis omnibus cōspurcaret, etiam abominandis facinoribus me inuitā adhibuit. RH. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, vt & notarum numerum conspiciamus. Pape! hic totus est liuidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontem ne iniiciendus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouum quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modò: nam ego tibi vel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos est, ni fallor, vt qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Est quidem. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac via graueis sanè & molestas dabit pœnas: videlicet cùm recordabitur & qui fuerit, quantáque apud superos potentia præualuerit: in primis autem vbi delicias illas suas in animo recolere cœperit. RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tantalum vinculis alligator, sempérque in animis versato, quæ, dum vixit, peregit iucundè.

ΡΑΔΑΜ. τίνας τούτους λέγεις; ΚΥΝ. προσκάλεσαί μοι, ὦ Ερμῆ, τὸν λύχνον αὐτοῦ, καὶ τὴν κλίνην. μάρτυρήσουσι γὰρ αὐτοῖ παρελθόντες, οἷα τοῦτος ἐποίησεν συνεπίσασαν αὐτῷ. ΕΡ. Ἰὼ Κλίνη, καὶ ὁ Λύχνος ὁ Μεγαπένθους πάρεστω. ἄγε ἐποίησεν τὸν ἀνακύσαντες. ΡΑΔΑΜ. εἴπατε οὖν ὑμεῖς ἃ συνίστε Μεγαπένθης τούτῳ. πρότερα δὲ σὺ ἡ Κλίνη λέγε. ΚΛΙ. πρῶτα ἀληθῆ κατηγόρησε Κυνίσκος· ἐγὼ μὲν γοῦν ταῦτα εἰπεῖν, ὦ δέσποτα Ραδάμανθυ, αἰσχύνομαι· τοιαῦτα γὰρ ἐστ' ἐμοῦ διεπράξατο. ΡΑΔΑ. σαφέστατα μὲν οὖν καταμάρτυρᾷς, μισῶ δ' εἰπεῖν αὐτὰ ἀναμιμνήσκουσα· καὶ σὺ δὲ ὁ Λύχνος ἤδη μαρτύρει. ΛΥ. ἐγὼ τὰ μὲν ἡμέρας μέν, οὐκ οἶδα· οὐ γὰρ πάρειμι· ἃ δὲ τῆς νυκτὸς ἐποίει, καὶ ἔπασχεν, ὀκνῶ λέγειν. πολλὰ μὲν ἀλλὰ ἐθεασάμην γε πολλά, καὶ ἄρρητα, καὶ πάσης ἴδειν ἀνεπαίσχυντα. καίτοι πολλάκις ἐκὼν τοὖλαιον οὐκ ἔπινον, ἀποσβῶσαι θέλων· ὁ δὲ, καὶ προσηνέ με τοῖς δρωμένοις, καὶ ὁ φῶς μου πολὺ ζόφον κατεμίαινεν. ΡΑΔΑΜ. ἀλις ἤδη τῶν μαρτύρων. ἀλλὰ καὶ ἀπόδυθι τὴν πορφυρίδα, ἵνα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἴδωμεν τῶν στιγμάτων. παπαῖ, ὅλος ὑπὸ πελιδνός, καὶ καταγραφος, μᾶλλον δὲ καινεός ἐστιν ἀπὸ τῶν στιγμάτων· τίνα οὖν κολασθείη τρόπον; ἆρ' ἐς τὸν Πυριφλεγέθοντά ἐστιν ἐμβλητέος, ἢ τῷ Κερβέρῳ; ΚΥΝ. μηδαμῶς· ἀλλ' εἰ θέλοις, ἐγώ σοι καινὴν τινα καὶ τερπνοτέραν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπινοήσομαι. ΡΑΔΑΜ. λέγε, ὡς ἐγώ σοι μεγίστην ὑπὲρ τούτου χάριν εἰσομαι. ΚΥΝ. ἔδος ἐστὶν οἴμαι τοῖς ἀποθνήσκουσι πᾶσι, πίνειν τὸ Λήθης ὕδωρ. ΡΑ. πολύ μοι οὖν. ΚΥΝ. ἐκποιῶ μόνος ἐξ ἁπάντων ἄποτος ἔστω. ΕΡΜ. λέγεις δή; ΚΥΝΙ. χαλεπὴν οὕτως ὑφέξει τὴν δίκην, μεμνημένος οἷος ἦν, καὶ ὅσον ἐδυνάτο ἐν τοῖς ἄνω, καὶ ἀναπεμπαζόμενος τὴν τρυφήν. ΡΑΔ. οὕτω λέγεις. καὶ καταδεδικάσθω, καὶ τῷδε τὸν Ταντάλου ἀπαγθεὶς οὗτος, δεδέσθω, μεμνημένος ὧν ἔπραξε τὸν βίον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aulicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quamq́ indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit, confutatis etiam cauſsis ijs, quibus ſeſe tuentur qui hoc vitæ genus ſectantur, & in ſeruitutem vltrò ſeſe præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq́ faciendo dictis, ab eorum perſona qui in eadem vita aliquandiu vixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hæc propterea illi ſcribere, vt quia illum iam olim de hac vita ſuſcipienda conſilia agitare intellexerit, ne quid olim, ſi res malè cadat, & illum conſilij ſui pœnitere incipiat, accuſare ſeſe poſsit, vt à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præſertim quando ſciat hanc vitam non modò per ſe difficilem atque periculoſam eſſe, verùm etiam homini philoſopho, aut quocunque denique diſciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem ſtatim ſubiungit earum cauſarum quibus ſeſe tueri ſolent qui hoc vitæ genus vltro amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuerſionem, oſtendens ea maximè vel ſequi, vel negari, quæ illi cumprimis euitare vel conſequi ſtudent: ac poſtremò etiam turpe eſſe homini docto & ingenuo, ob ſolam ſpem voluptatis alicuius, in voluntariam ſeruitutem ſeſe dare. Atque hinc iam ad ipſam rem accedit, propoſitis per diuiſionem ijs de quibus dicturus ſit. Principiò igitur recenſet quanta incommoda, quantaq́ moleſtiæ perferendæ ſint antequam in aulam recipiaris: deinde quæ & quanta toleranda, atq́ adeo deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionem mercedis, circa ſeruitutem reliquam, quæ mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandum impellit. Præterea & metu periculiſq́ inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia ſequuntur. Atq; hæc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, verumetiam foris, vbi interim multo ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum eſt. Poſt hæc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quantaq́ aliorum etiam inuidia accipienda ſit: & poſtremò quàm ignominioſi exitus pleroſq́ maneant ſenes iam & exhauſtos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam propoſita, breui ſed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſsim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Καὶ τί σοι πρῶτον, ὦ Φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ὑπὸ μισθῷ συνόντας, καὶ τὰς τῶν διδαμόνων τούτων φιλίας ἐξεταζομένους, εἰ χρὴ φιλίαν τὴν τοιαύτην αὐτῶν δουλείαν ἐπονομάζειν; οἶδα γὰρ πολλά, ἃ γεγόνασι τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, οὐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τῷ διδύμου πειραθείς. ἐμὲ γὰρ οὐκ ἀνάγκη μοι ἡ πεῖρα ἐγεγλύπτο, μηδὲ, ὦ θεοὶ, γλύπτοι,

ACquid tibi primum, amice, aut quid poſtremum, quemadmodum vulgo dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, conuictúmque tradunt alienum, quíque in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur, ſi modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta, atque adeo pleraque omnia, quæ illis ibi ſoleant accidere, non per Iouem quòd ipſe ea experimento cognôrim (neque enim mihi vnquã experiundi incidit neceſſitas, ac nequando incidat, Dij prohibeant)

sed quòd cõplures qui in hoc vitæ genus incideranț, apud me soliti sint cõmemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrẽt, deplorabant: partim qui tanquã è carcere quodã profugi, non absque voluptate recordabantur cõmemorabantq; ea quæ fuerant perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. Atque hi quidem digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniáque mysteria perdidicissent, cunctáq; ab initio ad finẽ vsque perspexissent. Hos igitur haudquaquam indiligenter nec oscitanter audire soleo, veluti naufragium quoddã, ac præter spem obiectã salutem enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in templis deraso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus, ictus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant: in primis autem geminos Castorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri comentur) exortum, summísque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset vt & ipsa paulatim ac lẽtè solueretur, & ipsi tutò in solum descenderent, ídque ope fauoréque diuino. Atque isti igitur permulta id genus ad præsentem commoditatem exaggerantes commemorãt: quò videlicet à pluribus stipem accipiãt, si non calamitosi modò, verùm etiam diis chari esse videantur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerunt tempestates referrent, atque immanes illas vndas, quinetiã decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur: denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentẽ, aut in scopulum aliquem præruptum & asperum illisо fractóque, miseri ægrè enatarint, nudi, cunctarúmque rerũ inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentéque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles,

A ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλω-
κότων, ἀξιηγόρευτον ποιεῖς με· οἱ μὲν ἔτι ἐν τοῖς
κακοῖς ὄντες, ἀποδυρόμενοι ὁπόσα καὶ ὁποῖα
ἔπαθον· οἱ δ', ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀπο-
δραντες, ἡκιστα ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπε-
πόνθεσαν. ἀλλὰ γὰρ θύφεμίνοντο, ἀναλογιζό-
μενοι οἵων ἀπηλλάγησαν· ἀξιοπιστότεροι δὲ
ἦσαν ὅτι δι' ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, τῆς τελετῆς
ἐξεληλυθότες, καὶ πάντα ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος
ἐποπτεύσαντες. ὃ πρέπων οὖν, ὃ δ' ἀμελῶς
ἐπήκουον αὐτῶν, καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ
σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων, οἷοί εἰσιν
B οἱ ποιεῖς τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς,
σὺν ἄλλοις πολλοῖς ταῖς πειναλίαις, καὶ ζάλαις,
καὶ ἀκρωτηρίοις, καὶ σκοπέλοις, καὶ ἱστῶν κλάσεσι, καὶ
πηδαλίων ἀποκαυλίσεις διεξιόντες· ὅτι πᾶσι
μὲν τοῖς Διοσκούροις ἐπιφαινομένοις· (οἰκεῖοι γὰρ
τοιαύτης πραγματείας ἔοικέ τε,) ἢ τὸν δημον ἐκ
μηχανῆς θεὸν ὅτι ἐπὶ καρχησίου καθεζόμενον,
ἢ ποιεῖς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, καὶ ποιεῖς τινα
νῆσον μαλακὴν ἀπολήγουσαν πρὸ ναυῖ, οἷ
ποιεῖσενεχθεῖσα ἐμβῆναι αὐτὴ μὲν πρέμνα καὶ
C πᾶν ὅλον δρυμὸν ἔχουσαν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς
ἀποβῆναι, χαίρειν τὴν θαλασσαν τὴν θεόν. οἶδα μὲν οὖν τὰ πολλὰ ταῦτα ποιεῖς τὴν ναυτι-
κὴν χρείαν ὑπερβαλλόντως, ὡς καὶ πλέον τι
λαμβάνοιεν, ὃ δυσχερεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεο-
φιλεῖς τινες εἶναι δοκοῦντες· οἱ δὲ, ποιεῖς ὧν ταῖς
οἰκίαις χιλιῶνας, καὶ πειναλίας, καὶ, νὴ Δία,
πεντακισμυρίας τε, καὶ δεκακισμυρίας εἰ οἷόν τε εἰ-
πεῖν, διηρημένοι, καὶ ὡς ὃ ποιῶν εἰσέπλευ-
σεν, γαλήνης ἐπιφαινομένης τῆς πελάγους, καὶ
ὅσα ποιήματα καὶ τῆς πλοῦ ὅλον ὑπέ-
μειναν, ἢ διῳκῶντες, ἢ ναυλιῶντες, ἢ ἐπιφαι-
D νόμενοι τῇ ὁλκῇ καὶ τέλος, ὡς ποιεῖς πέτραν
τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρημνον, περιρρή-
ξαντες ὃ δύσκολον σκαφίδιον, ἆθλιοι κακῶς
ἐξενήξαντο, γυμνοὶ, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγ-
καίων. ἐν δὴ τούτοις, καὶ τῇ τούτων διηγήσει, ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ ὅτι ὑπ' αἰσχύνης ἀποκρύ-
πτεσθαι, ἐκόντες εἶναι ἀπιλανθάνεσθαι αὐτῶν· ἐγὼ
ἐγωγε κἀκεῖνα, καὶ τὴν ὁλκὰν ἐκ τῶν λόγων ξυνιεὶς,
ἀπορίσκω προσόντα τοιαύταις ξυνουσίαις,
ἃ οὐκ ὀκνήσω σοι πάντα, ὦ καλὲ Τιμόκλες,

δεξελθεῖν. δοκῶ γάρ μοι ὀκ πολλῷ ἤδη κα- A
τηνενοηκέναι σε τούτῳ τῷ βίῳ ὑποβαλλόν-
τα· καὶ πρῶτόν γε, ὁπηνίκα περὶ τῶν τοιού-
των ὁ λόγος ἐνέπεσεν. εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν
παρόντων τὴν τοιαύτην μισθοφοράν, τρισ-
ευδαίμονας εἰ) λέγων· οἷς μὴ τὰ τοὺς φίλους
ἔχειν τοὺς ἀρίστους Ρωμαίων, καὶ δειπνεῖν δεῖ-
πνα πολυτελῆ, καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν ὑπ'
καλῷ, καὶ ἀποδημεῖν μὴ πάσης ῥαστώνης,
καὶ ἡδονῆς· ὅπου λευκοῦ ζεύγους εἰ τύχοι ὀχου-
μένους· περισέπει καὶ μισθὸν τῆς φιλίας,
καὶ ὧν δὴ πάρεισι τούτων λαμβάνειν, οὐκ
ὀλίγον ὄντα· ἀτεχνῶς γὰρ ἄπορα καὶ ἀνήρε- B
τα τοῖς τοιούτοις τὰ πρῶτα φύεσθαι. ὁπότε
οὖν ταῦτα τε τὰ τοιαῦτα ἤκουες, ἑώρων ὅπως
ἐπεχύθης πρὸς αὐτὰ, καὶ πόθου σφόδρα
πρὸς δὲ λέξεως ἀναπεπταμένου πρόσχες
τὸ στόμα. ὡς οὖν τό γε ἡμέτερον εἰς αὖθις πο-
τὲ αἰσθοῖο ἤ, μηδ' ἔχοις λέγειν ὡς ὁρῶντές
σε τηλικοῦτο μὴ τῆς καρίδος ἄληκτον κα-
ταπίοντα, οὐκ ἐπελαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν
ἐμπεσεῖν τῷ λαιμῷ περιεσπάσαμεν, οὐδὲ
προεδηλώσαμεν, ἀλλὰ περιμείναντες
ἐξελκομένου, καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συρ- C
ρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾷν·
ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἑστῶτες ἐπεδακρύομεν.
ὅπως μὴ ταῦτα λέγῃς ποτὲ πρὸς ἡμᾶς, ἃ λέγεται, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδι-
κούμενοι μὴ προμυώσαντες, ἄκουσον δὴ
ἀρχῆς ἀπάντων. καὶ ὁ δίκτυόν γε αὐτὸ, καὶ
τὴν κύρτον ὃ ἀδιέξοδον ἔκπωθεν ὁπὴ σχολῆς,
ἀλλὰ μὴ ἔνδοθεν οὐ τῷ μυχῷ προεπισκό-
πουν· καὶ τῷ ἀγκίστρῳ δὲ ὃ ἀγκύλον, καὶ πλὴ
εἰς ὃ ἔμπαλιν τῇ σκόλοπος αἰσθροφεῖ, καὶ
τῆς τελαίνης ταῖς ἀκμαῖς εἰς ταῖς χεῖρας λα- D
βών, καὶ πρὸς πλὴ γνάθον πεφυσημένῃ
ἀποπειρώμενος, ἵν' μὴ πόθεν ἐξέα, μηδ'
ἄφυκτα, μηδ' αἰσθρὰ ὂν τοῖς τραύμασι
φαίνηται βιαίως ἀντῶντα, καὶ ἀμάχως ἀπι-
λαμβανόμενα, ἡμᾶς μὲν ὂν τοῖς ὀδυνοῖς, καὶ
ἀφ' τοῦτο πεινῶσιν, ἀνάγραφε· σαυτὸν δὲ
προκαλέσας θαῤῥῶν, ὅπιχείρει τῇ ἄγρᾳ,
εἰ θέλεις, καθάπερ ὁ Λάρος, ὅλον περιχα-
νὼν ὃ δέλεαρ· ῥηθήσεται δὲ ὁ πᾶς λόγος,
ὃ μὲν ὅλον ἴσως ἀφ' σὲ, πλὴν ἀλλ' οὔ
γε περὶ τῶν φιλοσοφούντων ὑμῶν μόνων,

tibi percenſere. Iampridem enim mihi videor animaduertiſſe, te de capeſſenda hac vitę ratione cogitare. Nã olim quum his de rebus ſermo incidiſſet: mox ex his qui præſentes erãt, quiſpiã mercenarium hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum vti familiaritate, qui apud Romanos eſſent optimates: tum conuiuiis adeſſe opiparis, idque immunes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, voluptatéque, alba interim in rheda (ſi fortè libeat) reſupinatos. Inſuper ob hanc amicitiam, óbque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Iſtis enim haud dubiè citra ſementem ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quámque auidè ad eſcã os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in poſterum poſſis imputare, neque expoſtulare queas, quòd quum te conſpiceremus tantum vnà cum eſca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priuſquam in guttur demergeretur, reuulſerimus, neque præmonuerimus, verùm poſteaquam ceſſaſſemus, donec eo iam adacto atque infixo, trahi iam ac vi duci cõſpiceremus, tum quum nihil opis afferri poſſit, fruſtra adeſſe nos atque illacrymari: hęc inquam ne quando poſſis dicere: (quæ ſi dicantur, meritò profectò dicantur, neque à nobis refelli poſſent quominus peccaſſe videremur, vt qui priùs iſta non indicaſſemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſmodi ſit, quámq; nullum habeat exitum: non intus mediis in ſinibus inuolutus, ſed foris tutò atque per otium antè contemplator, vnci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuſpides manu tentans, malæque admotas experiens. Quòd niſi vehementer acuta, niſi ſic illigantia, vt effugiendi nulla ſit facultas, niſi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidoloſos, atque ob id etiã pauperes famelicóſque adſcribito: ipſe verò ſumpta fiducia, venatum iſtũ, ſi videtur, aggreditor, Lari in morem totam eſcam hiatu deglutiẽs. Atque in vniuerſum quidem forſitan tua cauſa omnis hic ſermo dicetur: quanquam non ſolùm de vobis philoſophis,

aut his quicunque vitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum virtutis ſtudio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, muſicis, breuiter de omnibus qui in doctrinæ profeſſione verſari, quæſtũque facere propoſuerũt. Cæterùm quum omnia ſint inter iſtos communia, eadémque prorſus accidant omnibus, palàm eſt philoſophorum conditionem non eſſe à reliquis eximiã, imò hoc illis turpiùs iſta contingere, quum ſint eum aliis communia, ſi ij qui conducunt, non aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilóque magis quàm cęteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpã potiſſimùm in ipſos conferre par eſt qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos qui talia ſuſtinent. Ego verò culpari nõ debeo, niſi fortè veritas & libertas in commemorãdo reprehenſionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidóque animo, ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretiũ quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rurſum æquum ſit illis vitio vertere quòd non relinquãt ſuos conductores, etiam plurimis ab illis cõtumeliis affecti: ſunt enim ad eam vitæ rationem accõmodati factíque, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem aliud quippiam ad quod ſeſe cõuertant, & in quo ſeſe exerceant, adeo vt ſi quis eam vitã illis adimat, ignaui illico, conſiliiq; inopes, deſidioſi atq; inutiles reddantur. Quamobrẽ nec ipſi rem aliquã indignam patiantur, nec illi cõtumelioſe facere videantur, ſi (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipſas cõtumelias iam inde initio præparati, conferunt ſeſe in familiam, atq; hęc ſola illis ars ſuppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorũ nomine, de quibus inſtituerã loqui, meritò indignandũ, enitendumq; vt quàm maximè fieri poteſt, eos inde reuocatos, in libertatẽ vindicemus. Videor autem rectè facturus, ſi quibus de cauſſis ſe quidã ad hoc vitæ genus conferũt, eas cauſſas excuſſero, parumq; idoneas atque efficaces eſſe demõſtrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excuſatio, ſummúſque ille titulus, quo ſuã ſponteam ſeruitutem ſolẽt obtexere. Iam igitur plerique paupertatẽ & rerum neceſſariarũ inopiam proponunt, atq; eam vmbram ſatis idoneam exiſtimãt,

A ἢ ὁπόσοι ἀσυδιαφορότερον τὸν προαίρεσιν προείλοντο ἐπὶ τῆς βίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς γραμματικῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ μουσικῶν, καὶ ὅλων τῶν ὅσα παιδείας σοφίαν καὶ μαθοφορᾶν ἀξιουμένων. κοινῶν δὲ ὡς ὑπάρχοντων, καὶ ὁμοίων τῶν ξυμβαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς οὐκ ἐξαίρετα μόνῳ, αἰσχίω δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεται τοῖς φιλοσόφοσιν, εἰ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντο, καὶ μηδὲν αὐτοῖς σεμνότερον οἱ μισθοδόται ἄγοιεν. ὅ, τι δὴ οὖν ὁ λόγος αὐτὸς ὑπιὼν ἐξελεύσεται, τούτου τὸν αἰτίαν μάλιστα μὲν οἱ ποιοῦντες αὐτοὶ, ἔπειτα δὲ οἱ ὑπομένοντες αὐτά, δίκαιοι ἔχειν· ἐγὼ δὲ ἀναίτιος, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ὑπὲρ μέμψεως τί ἐστι. τοὺς μὲν τῶν ἄλλου πλήθους, οἷς γυμνάσας τινὰς, ἢ κόλακας ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτόθεν ἀνδρώπους, ὥστε ἀποτρέπειν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν, οὐδὲ γὰρ ἂν πεισθεῖεν· ὥστε μὲν αἰτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀπολιπομένους τῶν μαθητῶν, εἰ καὶ πόνου πολλὰ ὑπομένοιντο ὑπ' αὐτῶν· ὑποτίθηθοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀπάξιοι τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς. ἄλλως τε οὐδὲ χρῆν ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτοῖς, πρόσεχον αὐτοῖς ἐνεργοί· ἀλλ' ἴσως τις αὐτῶν ἀφέλη τοῦτο, ἄτεχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, καὶ πρόθυμοί εἰσιν. οὐδὲν οὖν ὅτ' αὐτοῖς δεινὸν πάσχοιεν ἄν, ὅτ' ἐκόντες ὑπομένοιεν δουλεύειν, ἐς τὸν ἀμίδα φασὶν ἐνουροῦντες· ὑπὸ γάρ τοι τὸν ὑβριν τοῦτον ἐξ ἀρχῆς προέρχονται ἐς τὰς οἰκίας· καὶ ἡ τέχνη φέρει καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γινόμενα. πρὸς δὲ ὧν πρόσθεν τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ πειρᾶσθαι ὡς ἔνι μάλιστα μεγάλην αὐτοῖς, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν ἀφαιρεῖσθαι· δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἰ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ὑπὸ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, προεξετάσας, δείξαιμι, οὐ πάνυ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προσαιρεῖτο, καὶ ἡ πρόφασις εὐπρόσωπος τῆς ἐθελοδουλείας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ, τὸν πενίαν, καὶ τὸν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προθέμενοι, ἱκανὸν τοῦτο προκάλυμμα οἴονται,

προσβεβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τῶν αὐ- A τομολίας· καὶ ἀποχρῶν αὐτοῖς νομίζοισιν εἰ λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ, τὴν πενίαν δια-φυγεῖν ζητοῦντες· εἶπα ὁ Θέογνις προχθές, καὶ πολύ,

Πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος,

καὶ ὅσα ἄλλα δείγματα ὑπὸ τῆς πενίας οἱ ἀθυμέστατοι τῶν ποιητῶν ἐξενηνόχασιν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἑώρων αὐτοῖς φυγήν τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας βεβιωκόσιν ἐκ τῶν τοιούτων ξυνουσιῶν, οὐκ ἂν ὑπὲρ τῆς ἄγαν ἐλευθερίας ἐμπροσθεμένοις πρὸς αὐτοὺς· ἐπεὶ B δὲ (ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανὴ μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βεβουλεῦσθαι δοκεῖν αὐτοῖς, ἀεὶ μενούσης ὁμοίας αὐτοῖς τῆς ὑποθέσεως τοῦ βίου; πενία γὰρ εἰς ἀεί, καὶ τὸ λαμβάνειν αἰσχρόν, καὶ ἀπόλετον οὐδέν, οὐδὲ προϊὸν ἐς φυλακήν, ἀλλὰ τὸ δοθέν, κἂν δοθῇ, κἂν ἀθρόως ληφθῇ, πρὸς ἀκεσιβοΐς, καὶ τῆς χρείας εὐθέως καταναλίσκεται. καλῶς δὲ εἶχε, μὴ τοιαύτας τινὰς ἀφορμὰς ὀπίσω, αἳ τὴν πενίαν C τηρήσουσι, παραβοηθήσουσαν μόνον αὐτῇ, ἀλλ' αἳ τέλεον ἐξαιρήσουσι· καὶ ὑπὲρ γε τοῦ τοιούτου, καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντου ἴσως ῥιπτεῖν ἐδεῖ, ὦ Θέογνι, καὶ πετρέων, ὡς φῄς, κατ' ἠλιβάτων. εἰ δέ τις ἀεὶ πένης, καὶ ἀνδρὸς, καὶ ὑπόμαθος ὤν, οἴεται πενίαν αὐτῷ τούτῳ ἀφαιρεθήσεσθαι, οὐκ οἶδα πῶς ὁ τοιοῦτος οὐκ ἂν δόξειεν ἑαυτὸν ἐξαπατᾶν. ἄλλοι δὲ πενίαν μὲν αὐτοῖς οὐκ ἂν φοβηθῆναι, οὐδὲ καταπλαγῆναι φασιν, εἰ ἐδύναντο τοῖς D ἄλλοις ὁμοίως πονοῦντες, οὐκ ἐπείγειν τὰ ἀλφιτα, νῦν δὲ (πεπονηκέναι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ νόσων) δεῖ τινι δὲ φασὶν οὐσῶν τινι μισθοφορᾶς, ἀπηντηκέναι. φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ λέγουσι, καὶ εἰ ὄντως ἐκ τοῦ ῥᾴστου παρεσκεύασται αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλά, μηδὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. δίκη γὰρ ἂν ἐοικότα εἴη τοιοῦτά γε, μὴ πονοῦντα, μηδὲ καμόντα, ἑτοίμων ἀργυρίων λαβεῖν.

qua ſuum factum prætexant, quòd vltrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quùm aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſſimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea in promptu Thieognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque virum paupertas enecat:

& ſi qua alia terricula abiectiſſimi quique poëtæ de paupertate prodiderunt. Equidem ſi viderem ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugium aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî queant effugere quò minùs in hoc ipſum parum rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, ſemper accipiendi neceſſitas: nihil quod ſeponatur, nihil ſupereſt quod reſeruetur: verùm quicquid datum fuerit, vt detur, vt vniuerſum etiam capiatur, prorſus omne inſumitur, ita tamen, vt ne quidem in vſus ſufficiat. Rectius autem futurum fuerat, ſi nequaquam cauſſas eiuſmodi comminiſcerentur, quę paupertatem ſeruant alúntque, atque eatenus duntaxat opitulantur, verùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quùm diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Quòd ſi quis ſemper pauper, ſemper egens, cùm ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupertatem: non video quî fieri poſſit quominus hic ipſe ſeſe fallere videatur. Rurſum alij negant ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſſint ſuo labore ſuáque induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eóque ad eam vitam mercenariam, facilem videlicet atque commodam confugere. Age igitur, inſpiciamus num vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multo, neque adeo maiore labore conſtent, quàm vulgo ſuus victus. Nam id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra ſudorem, nullo negotio paratum argentum accipias,

Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò vt dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hîc ne valetudo quidem ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta non desint negotia quæ corpus conficiant, adq; extremam vsque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit ostẽdere, qui se aiunt hac de caussa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam causſam referamus: quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltro inuadere familias diuitum, auri argentíque vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt, nõ rerum necessariarum vsus, quem prętexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactántque videlicet, quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissoluendum amorem: id igitur ne fiat, præcauent, diligentérque sui copiam subtrahũt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantémque ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicentúrque, semper facturi sunt, sempérque gratificaturi: sempérque ingentium sumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtrique iã prętierierit ętas, huic ad amandum, illi ad dandum: atque ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem merã. Atqui voluptatis cupiditate nihil nõ ferre, id quidem forsitan non vsqueadeo vitio vertendum: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaque consectetur, quò possit ea potiri: quamquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum:

A τὸ δὲ ὅτι ἡ ῥᾳθῡμίαι κατ' ἀξίαν, ἀδῡνάτως τοῖς πόνοις καὶ κάμνουσιν ἐν ταῖς συνουσίαις, ὥστε πλείονος ἰατροῦ καὶ ὅτι τοῦτο μάλιστα τὴν ὑγείας δεῖσθαι, μυρίων ὄντων ὅσημέραι τὴν ὀπτεύοντων τὸ σῶμα, καὶ τοὺς ἐσχάτως ἀπόγνωσιν καταπονούντων. λέξομεν δ' αὐτὰ ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ· ἐπειδὴ καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διεξίωμεν. Τὸ δὲ νῦν δεῖ, ἱκανὸν ἴσως ὑποδεῖξαι, ὡς ὑπ' οἰ δι' ταῦτα λέγοντες αὐτοὺς ἀποδίδοσθαι τὴν τροφὴν, ἀληθεύουσιν· αὐτὸ λοιπὸν δὴ καὶ ἀληθέσαιον μὴν, ἥνπερ ἐγὼ τοὺς αὐτῶν λεγόμενον, ἡδονῆς
B ἕνεκα καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀλογίστων ἐλπίδων, ἐπιπηδᾶν αὐτοῖς εἰς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τὴν ἀργυρίαν, θαυμάσαντας δ' ὅτι τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ τρυφῇ· ἐλπίσαντας δ' ὅσον αὐτίκα χρυσὸν ὀδόντας ὀπτησομένους πίεσθαι τὴν χρῆσιν. Ταῦτα τοίνυν ἄγει αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων ποιῆσαι, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ὡς ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ὀπτηδυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος. πιθανῶς ὡς ἐοικε δυσέρωτας αὐτοὺς καὶ κακοδαίμονας ἐρασὰς ἔντεχνοί τινες, καὶ πρόσωπον ἐρῶντες δελεαζόντες, ἐπιχωριλῶς προσέπουσιν, ὅπως ἀεὶ ἐρασθήσονται αὐτῶν θεραπεύοντες, ἀπολαύσαι δ' τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες· ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὸν ὀφέλεσιν τὸ ἔρωτος ἀμυσομένων. Ταῦτα οὖν ἀποκλείσαι, καὶ ζηλοτύπως φυλάττουσι τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδος ἀεὶ τὸν ἔρασὴν ἔχοισι· δεδίασι γὰρ μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ὀπτηδυμίας, καὶ ἀνέρασος αὐτοῖς γένηται· προσμειδιῶσιν οὖν, καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ὀπτμελήσονται πολυτελῶν. εἶτ' ἔλαθον ἀμφω γηράσαντες, ἔξωροι γενόμενοι, καὶ οὐτ' τῶ ἐρᾶν, καὶ τῷ μεταδιδόναι. πέπρακται δ' οὖν αὐτοῖς οὐδὲν ἐν ἀπάντι τῷ βίῳ πλὴν τῆς ἐλπίδος. Τὸ γοῦν δὴ δι' ἡδονῆς ὀπτηδυμίαν ἀπάντα ὑπομένειν, οὐ πάνυ ἴσως ὑπαίτιον, ἀλλὰ συγνώμη, εἴ τις ἡδονῇ χαίρει, καὶ ταύτην δὲ ἀπάντων θεραπεύει, ὅπως μεθέξει αὐτῆς· καίτοι αἰσχρὸν ἴσως, καὶ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι ἄλλῳ ἑαυτόν.

πολὺ

πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἡδονή. A propterea quòd voluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Verumenimuero ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror, & stultum: maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse: præterea autem nec verisimile videri vt contingat aliquādo, si quis B modò rem rectà reputet via. At Vlyssis quidē socij, dulci quadā gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti voluptato deliniti, honesta contemnebant, vt non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis famelicus alij cuipiam loto sese ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti, assistat, idque solam ob spem, quòd credat fore vt & ipsi aliquando degustandā lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, C planéque verberibus quibusdam Homericis dignum! Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedūt, ad quodcunque lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum supráque plebem existiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè attinet, recusarim vel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictórque videri, si D nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causla eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquam obtineant: deinde cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possunt, hæc tametsi molesta sint, tamen assuescisci facilè, neque ad id multo opus esse labore: sat esse si velis modò: posteà reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est vt primùm diu sursum ac deorsum curſites,

ὅμως δ' οὖν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, εἰ δι' ἐλπίδα μόνον πολλὰς ἀνδρίας ὑποδύεται, γελοῖον οἶμαι, καὶ ἀνόητον· καὶ ὁρῶντας, ὡς οἱ μὲν πόνοι σαφεῖς, καὶ προδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι. Τὸ δ' ἐλπιζόμενον σκιερὸν, ὅτι δὲ ποτὲ ἔσται τὸ ἡδύ, ὅτε ἐλεύσεταί πω τοσοῦτον χρόνον προσιὸν δὲ, οὐδὲ γενήσεσθαι ἔοικεν, εἴ τις ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μὲν γε τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, γλυκύν τινα τὸν λωτὸν ἐσθίοντες, ἠμέλουν τῶν ἄλλων· καὶ προσὸν τὸ παρὸν ἡδὺ, τῶν καλῶς ἐχόντων κατεφρόνουν· ὥστε ὑπὸ πονηρᾶς ἄλογος αὐτῶν ἡ λήθη τοῦ καλοῦ, προσὸν τὸ ἡδὺ σκιερὸν τῆς ψυχῆς διαπεπωκόσης. Τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα πρεσβύτα ἄλλῳ τῷ λωτῷ ἐμφορουμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἀλλ' ἐλπίδος μόνης, τοῦ καὶ αὐτὸν ποτέ ποτε δεδόσθαι, τῶν καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ὑπολελησμένον, Ἡράκλεις, ὡς καταγέλαστον, καὶ πληγῶν τινων Ὁμηρείων ὡς ἀληθῶς δεόμενον. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐλοὺς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ὧν αὐλοὺς φέροντες ὑπηρέτουσι τοῖς πλουσίοις χρῆσθαι πρὸς ὅ,τι αὐτοῖς ἐθέλουσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν εἰ μὴ κἀκείνων τις μεμνῆσθαι ἀξιώσει, τῶν καὶ μόνῃ τῇ δόξῃ ἐπαιρομένων, τοῦ ξυσφυᾶν ὑπατείδας τε καὶ ὑπερφίους ἀνδράσιν. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο προσβλεπτὸν καὶ ὑπὲρ ἵππους νομίζουσιν, ὡς ἔγωγε πυνθάνομαι, καὶ δὴ βασιλέως τοῦ μεγάλου αὐτὸ μόνον σπουδῆναι, καὶ σπουδῶν ὀρθῶσαι, μηδὲν χρησὸν ἀπολαύων τῆς ξυνουσίας, δοξαίμην ἂν. τοιαύτης δὲ αὐλοῖς τῆς ὑποθέσεως οὔσης, φέρε ἤδη πρὸς ἡμᾶς αὐλοὺς ὑπισχνουμένους, οἷα μὲν πρὸς τοῦ εἰσδεχθῆναι καὶ τυχεῖν ὑποδύονται, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, πάσχουσιν· ὑπὲρ πάντα δὲ, ἤ τις αὐλοῖς ἡ καταστροφὴ τοῦ δράματος γένηται· ὑπὲρ γὰρ δὴ σκιεροῦ γε εἰπεῖν ἐστιν, ὡς εἰ καὶ πονηρὰ ταῦτα, ἀλυπότερα γοῦν, καὶ ὑπὸ πολλοῦ δεινοῦ τοῦ πόνου, ἀλλὰ θελήσαι δεῖ μόνον. εἶτά σοι πέπρακται ὁ πρῶ ἀμφρώς. Ἀλλὰ πολλῆς μὲν τῆς ἀφροδρομῆς,

mane excitatus assiduè pro foribus obtuerseris, vt perdures quum protruderis, quum excluderis, quum improbus interdum atque importunus videris, cùm ianitori malè sytissanti, ac nomenclatori Libyco subiiceris, quámque nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam vestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, vti ne discrepes, néve oculos illius offendas. Postremò vti gnauiter assectêre necesse est, vel antecedas potiùs, à famulis protrusus, ac veluti pompam quandam expleas: at ille interim cõplures iam dies ne aspicit quidem te. Quòd si quando res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque quicquid illud fuerit quod illi fortè in buccã venerit: tum denique, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intẽpestiua trepidatio, tum sannæ eorũ qui adsunt, hæsitantiam tuam ac perplexitatem ridentium. Quo quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id, si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi, inscitiã. Ita fit vt tu primã hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas, vt tantã animi tui imbecillitatẽ ipse condemnes. Porrò vbi multas iã noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorũ, contigerit autẽ & deus quispiã tragicus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, vt exploreris excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidẽ disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prędicatur. Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentẽ, idque meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si priùs ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dum inuides iis qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunę tibi sint competitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperãtem, ac miserè de illius vultu pendentem: qui si quid patum probet eorum quæ dixeris, peristi.

A σωεχοῖς δὲ τῆς θυρωυλίας, ἑωθεν τε ὀξανιστάμενον, προπεμπόμενον ὠθούμενον, καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ αἰσχιστον σὺ ποτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα τῷ θυρωρῷ κακῶς συνείζοντι, καὶ ὄνομα κλητοῦ Λιβυκῷ ταπεινόμενον, καὶ μισθὸν τελεώτατα τῆς μνήμης τῦ ὀνόματος. καὶ μὴν καὶ ἐσθῆτος ὑπὲρ τὴν ὑπαρχουσάν σοι δύναμιν ἐπιμελητέον, καὶ πρὸς ὃ τῦ θεραπευομένου ἀξιώματος, καὶ χρώματα αἱρετὰ, οἷς αὐ ἥδιστος ἥδηται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μηδὲ προσκρούσῃς βλεπόμενος· καὶ φιλοπόνως ἑπεσθαι, μᾶλλον δὲ ἡγεῖσθαι, ὑπὸ τῶν B οἰκετῶν προωθούμενον, καὶ ὥσπερ πίνα πομπὴν αἰσπλήρωτα. ὁ δὲ, οὐδὲ προσβλέπει πολλῶν ἐξῆς ἡμερῶν. ἐῶ δὲ ποτε καὶ τὰ ἄρτια προσέξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέσας εἴρηταί τι, ὧν αὐ τύχῃ, τότε δὴ τότε πολὺς μὲν ὁ ἱδρὼς, ἀλεγεὸς δὲ ὁ ἴλιγγος, καὶ ὕφυμος ἀκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ὑπὲρ τῆ ἀποείᾳ. καὶ πολλάκις ἀποκεῖναθαι δέον τὶς ἐῶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλιαι νῆες ἦσαν, αὐτοῖς λέγῃς. τῦτο οἱ μὲν χρηστοὶ, αἰδῶ ἐκάλεσαν· οἱ δὲ βλιμεγεῖ, δειλίαν· οἱ δὲ C κακοήθεις, ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ὑπὲρ σφαλερώτατα πειρᾶθεὶς τῆς τῶν φίλων φρονήσεως, ἀπῆλθες κατακρινάσας σαυτὸν πολλῶν τῶν ἀπόντων. ἐπειδὴ δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἰαύσῃς, ἥματα δ' ἀμετρόεντα ἀφαλάξῃς, ἦ, μὰ Δία, τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδὲ τῶν Πριάμου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐλπιζομένων πέντε ὀβολῶν, τύχης δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ σωιζόντος, ἐξέτασις τοιῶτε ὕστερον, εἰ οἶδα τὰ μαθήματα· καὶ τῷ μὲν πλουσίῳ ἡ ἀφανεστὴ οὐκ ἀνδὴς, ἐπαγωνιῶντι, καὶ δαιμονιζομένῳ· σοὶ δ', D ὁ τῶν τῆς ψυχῆς ἀγῶν, καὶ τῶν ἀπόντων τῦ βίῳ τότε προσκεῖσθαι δοκεῖ· τῶν προσέρχεται γὰρ εἰκότως ὃ μηδ' ὑπ' ἄλλῳ αὐ καταδεδῆσθαι, πρὸς τῦ πρότερον ἀποβληθέντα, καὶ δόξαντα εἶ) ἀδόκιμον· αἰσχύνη τοίνυν ἐς μυεῖα διαιρεθῆναι τότε, τοῖς μὴ αἰτεξεταζομένοις φθονῦντα (πᾶν γὰρ καὶ ἄλλως εἶ) τῶν αὐτῶν αἰτιποιουμένους) αὐτὸν δ' πάντα σὺδεὸς εἰρηνέναι νομίζοντα, φοβούμενον δ' καὶ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς ὃ ἐκεῖνα προσωπον ἀτενίζοντα. καὶ εἰ μὲν ἐκφαυλίζοι τι τ λεγομένων, ἀπολ-

λύμμον· εἰ δὲ μειδιῶν ἀκούῃ, γαληθότα καὶ A Sin arridens auſcultat, hilareſcis, & ſpe
ἔλπιν καθιζάμμον. εἰκὸς δὲ πολλοὺς εἶ) bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non paucos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum velint inducere. Horum vnuſquiſque clanculum velut ex inſidiis in te iaculatur. Iam verò illud conſidera, quale ſit, virum promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & aliis quidem didiciſſe videri, aliis ſecus. Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curioſiùs diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis, inuidia; aut vicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, vel pæderaſten: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Porrò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti videbuntur. Nam admodum omnia tibi conſtent oportet: nihil prorſus ſit, quod tibi queat obſiſtere: alioqui nunquam obtinueris. Age ſanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibúſque ille huiuſmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor: non refragatur domus præfectus, neque item diſpenſator: nemo tuam inſimulauit vitam: dextra omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra: Viciſti igitur ô fortunate, & coronatus es Olympia. quin Babylonem magis cepiſti, aut Sardium arcem occupaſti. habebis Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis reſpondeant, ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul vt merces haudquaquam contemnenda præſtituatur, eáque commodè ad vſum citráque negotium perſoluatur, vtque reliquus item honos tibi præter miniſtrorũ vulgus ſuppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à curſitationibus, à vigiliis, in otium te recipias, vt id quod vulgo ſolent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihílque iam facias præter ea ſola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ cõductus: ita enim conſentaneum fuerat Timocles: neque ingens malũ erat futurum, ſi quis ſubdita ceruice ferat iugũ, leue nimirũ, & portatu facile, quódque eſt omnium maximum, auro illitum. Atqui longè ſecus res habet, imò nihil horũ reperietur.

ἐλπὶν καθιζάμμον. εἰκὸς δὲ πολλοὺς εἶ) τοὺς ὑπαντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους αὐτὶ σοῦ πιθανώτερους· ὧν ἕκαστος ὥσπερ ἐκ λόχου τὸ ἑξβύον, λέληθεν. εἶτ' ἐννόησον ὕδρα σὲ βαλεῖ πώγωνι καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, ἐξεταζόμενον εἴ τι οἶδεν ὠφέλιμον, ἢ τοῖς μὲν δοκοῦντα εἰδέναι, τοῖς δὲ μὴ· μέσος δ' ἐν τούτῳ χρόνος, καὶ πολυπραγμονήσεται σε ἅπας ὁ παρεληλυθὼς βίος· κἂν μή τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γείτων ἔκ τινος διτελοῦς αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀναπεισθεὶς εἴπῃ μοιχὸν, ἢ παιδεραστῆ· τοῦτ' ἐκεῖνο, ἐκ τῶν B Διὸς ἄλλων ὁ μάρτυς· ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξῆς ἐπαινέσωσιν, ὑποπτοι, καὶ ἀμφίβολοι, καὶ δεδεκασμένοι. χρὴ τοίνυν πολλὰ δύτυχῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιωθῆναι. μόνως γὰρ δῶ ἅπαντα κρατήσας. εἶεν, καὶ δὴ δύτυχηταί σοι πάντα· ἐκ τύχης μείζονος· αὐτός τε γὰρ ἐπῄνεσε τοὺς λόγους, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μάλιστα πιστεύῃ τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἀπέτρεψάν· ἔτι δὲ καὶ ἡ γυνὴ βούλεται, οὐκ ἀντιλέγει δὲ οὐδὲ ὁ ἐπίτροπος, οὔτε ὁ οἰκονόμος· οὐδέ τις ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ πάντα ἴλεω, καὶ πανταχόθεν αἴσια τὰ ἱερά· κεκράτηκας οὖν, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ὀλύμπια. μᾶλλον δὲ, Βαβυλῶνα εἵληφας, ἢ τὴν Σαρδέων ἀκρόπολιν καθῄρηκας, καὶ ἕξεις ὃ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρνίθων γάλα. δεῖ δή σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μέγιστα ἡλίκα γένεσθαι παγαθὰ, ἵνα μὴ φύλλινος μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τὸν τε μισθὸν ὀκ ἀκαταφρόνητον ὀφείλῃται, καὶ τοῦτον ἐν χειρῷ τῆς χρείας ἀπροφασίστως D ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ὑπαρχήν· πόνων δὲ ἐκείνων, καὶ πηλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν, ἀναπεπαῦσθαι· καὶ τοῦτο δὴ ὃ τῆς θύχης, ἀποτείνασθαι τὼ πόδε καθεύδῃ, μόνα ἐκεῖνα ποιοῦντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν προσῆλθες, καὶ ὧν ἐμνήσθης εἰ ἐχρῶ μὴ ὕπνος, ὦ Τιμόκλῆς, καὶ οὐδὲν ἂν ἰὼ μέγα κακὸν, ὑποκύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε καὶ εὔφορον, καὶ ὃ μέγιστον, ὑπόχρυσον ὄντα. ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ πάντος δεῖ.

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecũ ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum. Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis: qui tibi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimùm, quinque drachmis. At ille accissans, séque quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egóne quicquam abs te? Addit & illa, Absit, dij prohibeant. Tandem flectitur atque obtemperat, ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimóque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postremum venire, graue. Proinde media inter vtrunque obseruata opportunitate ingrederis: téque sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiã iubet accumbere, paulo supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ gerũtur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnésque qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negotiũ dederit vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiam ad ea quæ fiunt attonitum ac stupefactum, deridẽt clanculum, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam cœnasse, nouúmque tibi esse vt mãtile apponatur. Proinde, sicuti verisimile est, præ hæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque variis appositis opsoniis, & in ordinem quendam extructis, scire possis cui priùs aut posteriùs manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus, conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animóque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur, obstupescẽs.

Insolentia conuiuiorum.

A μυρία γάρ ἐστιν ἀφόρητα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ ἐν αὐταῖς ἤδη ταῖς συνουσίαις γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀναγνούς, εἴ τις ἂν αὐτῷ ὑποφέρειν δυνατὸς εἴη, παιδεία κἂν ἐπ' ἐλάχιστον ὡμιληκώς. ἀρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου δείπνου, ὡς δοκῇ, ὃ σε εἰκὸς δεῖπνῶσαι τὰ πρωτέλεια τῆς μυήσεως ξενουσίας. οὗτος οὖν παρόντι σοι προσέρχεταί τις ἥκειν ἐπὶ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, προδιδόντα εἰς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀδέξιος εἶ) δοκεῖς, ὑπὲρ ἐλάχιστον, πέντε δραχμὰς· ὁ δ', ἀκκισάμενος, & ἄπαγε, φησὶ σοῦ δὲ ἐγώ; καὶ Ἡράκλες, μὴ γένοιτο ἐπειπών, τέλος ἐπείθη· & ἀπειμί σοι πλατὺ εἰσχανών· σὺ δ' ἐσθῆτα καθαρὰν προχρισάμενος, καὶ σεαυτὸν κοσμιώτατα σκευάσας, λουσάμενος ἥκεις, δεδιὼς μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο. ἀπειρήκαλον γὰρ, ὡσπερ & τὸ ὑστεραῖον ἥκειν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, εἰσελήλυθας· καί σε πόρρω ἐντίμως ἐδέξαντο· καὶ παρακλιθών τις, κατέκλινε μικρὸν ὑπὲρ τὸν πλουσίου, μετ' ὀλίγον τῶν παλαιῶν φίλων. σὺ δ' ὥσπερ τοῦ Διὸς τὸν οἶκον προσελθών, πόντα τεθαύμακας, καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μετέωρος εἶ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα· καὶ ἅτε οἰκειότερα εἰς σὲ ἀποβλέπει, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι ποιήσῃς ὑπιτηρούσιν· ὁδ' αὐτῷ ἀμελὲς τοῦ πλουσίου τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσέτι σοὶ τῶν οἰκετῶν ὑπισχνεῖσθαι, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, εἰ πολλάκις ἐκ παρέργου ἀποβλέψῃς. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀπόλυδοι ὁρῶντες ἐκπεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν ὁρωμένων ἀποσκώπτουσι, τερμήεσσαν ποιούμενοι γε μὴ πρὸ ἀμοῦ πρότερον σε δεδειπνηκέναι, καὶ ὃ καινὸν εἶναί σοι τὸ χρῆμα ἔσθειν πλεμύνον· ὥσπερ οὖν εἰκὸς, ἰδίᾳ τε ἀνάγκη ἐπ' ἀπορίας, καὶ μήτε δικαίως πιεῖν αἰτεῖν τολμᾷν, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις εἶ), μήτε τῶν ὄψων προκειμένων ποικίλων πρὸς ἕνα τάξιν ἐσκευασμένων, εἰδέναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐνείσῃς. ὑποβλέπων οὖν ἐς τὸν πλησίον δεῖπνον, καὶ ἀκριβῶς ζηλῶν & μιμεῖσθαι τὸ δεῖπνον τὴν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλος εἶ, καὶ θορύβου πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκαστα τῶν προσφερομένων ἐκπεπληγμένος.

καὶ ἄρτι μὲν θαυμαζοις τὸν πλούσιον τῆ A
χρυσοῦ, καὶ τῆς ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης
τρυφῆς· ἄρτι δὲ οἰκτείρεις σεαυτὸν, ὡς δὲ μη-
δὲν ὢν, εἶτα ζῆν ὑπολαμβάνεις. ἐνίοτε δὲ
καὶ ἐκεῖνο εἰσέρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα βιώση
τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐντρυφήσων, & με-
θέξων αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶσθα γὰρ εἰσαεὶ
Διονύσια ἑορτάσων, καὶ που καὶ μειρακία ὡ-
ραῖα ἁβροκομῶντα, καὶ ἠρέμα τερετισμει-
διῶντα, γλαφυρωτέρων ὑπογράψοντα τὴν
μέλλουσάν σοι ἁβροτελῆ. ὥστε συνεχῶς δ
Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθέγξεσθαι,

Οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας B
Ἀχαιοὺς
πολλὰ πονεῖν καὶ ὑπομιμνέμεν ἔνθ' τῆς τοσ-
αύτης δαιμονίας. φιλοτησίαν δ' ὅτι τοῦ-
τῳ. καὶ σκύφον δ' μεγέθη τὸν αἰτήσας,
τερετίσαί σοι τῶν διδασκάλων, ἢ ὅ,τι δή
ποτε τερετισεῖ τῶν· σὺ δὲ λαβών, ὅ,τι μὲν
τί σε καὶ αὐτὸν ὑπαφεῖν ἔδει, ἠγνόησας
ὑπ' ἀπειρίας, καὶ ἀγροικίας δόξαν ὤ-
φλες. ὑπιφθονος δ' οὖν ἀπὸ τῆς τερετι-
σεως ἐκείνης πολλοῖς τῶν παλαιῶν φίλων
γεγένησαι, καὶ τερετέρων ὅτι τῇ καλα- C
χλίσῃ ἐλύπησας τινὰς αὐτῶν· ὅτι χθὲς μὲν
ἦκον, τερετυχρίσθης ἀνδρῶν πολυετῆ δου-
λείαν ἐωτηκότων. βύβλος οὖν ἢ τοιοῦτός τις
τερὶ σοῦ λόγος ἐν αὐλοῖς. τοῦτο ἡμῖν τερὸς
τοῖς ἄλλοις δηνοῖς ἐλείπετο, ἢ τῶν ἄρτι ἐσε-
. ληλυθότων ἐς τὴν οἰκίαν, δευτέρους εἶ).
& μόνοις τοῖς Ελλησι τούτοις διέωκται ἡ Ρω-
μαίων πόλις. καίτοι τί ὄφελος ἐφ' ὑτῳ τερτι-
μῶνται ἡμῶν; ἃ ῥήματα δύσχρηστα λέγοντες,
οἴονταί τι παμμέγεθες ὠφελεῖν; ἄλλος δὲ, ἃ
γὰ εἶδες ὅσα μὲν ἔπιεν, ὅπως ἢ τὰ τροφατε- D
θέντα συλλαβὼν κατέφαγεν; ἀπειρόκαλος
αὐθέφτος, & λιμοῦ πλέως· ἃ δ' ὅναρ λευκοῦ
ποτε ἄρτου ἐμφορηθεὶς, ὥστε γε Νομαδικοῦ, ἢ
Φασιανοῦ ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν κα-
τελέλοιπε. τέτρτος ἄλλος, ὦ μάταιοι, φησὶ,
πέντε δ' ὅλων ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν, ἐν ταύ-
ταί που ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια ποτνιώμενον. νυν
μὲν γὰ ὡς τερ τὰ κνημὰ τῶν ὑποδημάτων ἐν
τιμῇ τινι καὶ ὀτιμελείᾳ ὄντ· ἐπειδὰν δὲ πα-
τηθῇ πολλάκις, καὶ ὑπὸ τοῦ πηλοῦ αἰσχλα-
νθῇ, ὑπὸ τῆ κλίνῃ ἀθλίως ἐρρίφεται· καὶ-

Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantáſque delicias: interim tuam ipſe deploras infelicitatem, qui quum nullius ſis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui ſis omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorúmque ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper Bacchanalia feſta celebraturum. Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrantes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterũ hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam deſinas in ore habere:

Haud vitio verti debet ſi Troïa pubes,
Armatiq; ſimul Danai, ſub Marte laborum
Pondera tanta ferant:

ob tãtam videlicet felicitatẽ. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac poſtulato per quam ingenti ſcypho quiſpiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto ſcypho quid viciſſim oporteat reſpõdere, propter eiuſmodi morum imperitiam ignoras, iámque ruſticanus & inelegans eſſe videris. Cęterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te cõcitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum vrebat, quòd modò cùm aduèneris, iis anteponare, qui multorum annorũ ſeruitutẽ exhauſerint. Protinus itaq; talia quędam de te inter illos dicta feruntur: Illud ſcilicet malis noſtris deerat, vt etiam iis qui nuper in familiam cõmigrarunt, poſthabeamur. &, Solis Græculis patet vrbs Romana. &, Quid habent quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificã quandam vtilitatem adferre videntur, quum verbula quædam miſera dicunt? Rurſus alius hæc: An non vidiſti quantum biberit? quemadmodum cibos appoſitos auidè corripiens deuorarit? homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per ſomnium quidem vnquam fuerit albo pane ſaturatus, multo minùs alite Numidica, aut Phaſiano, è quibus nobis vix oſſa reliqua fecit. Porrò tertius, Fatui, inquit, priuſquam quinque abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non ſecus atque calcei noui ſolent, in pretio eſt, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutóque deformatus, tum miſerè ſub lectică abiicietur, cimicibus, *Calcei noui.*

quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tum etiam ad calumniandũ insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinẽ plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eóque iamdudum aluo tibi cita discruciaris: verùm neq; decorum tibi ante alios è conuiuio discedere, neque rursum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dum sermo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferuntur in conuiuium (nam vniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neq; videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repèns ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renuntietur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimũ cõuiuium, quod mihi quidem haudquaquam suauius sit cepis, candidóque sale, liberè quum velim ex his, & quãtum velim, edenti. Verùm vt ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, mane vobiscum de mercede pacto transigendum, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò, si quum charissimam possessionum mearum partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem, liberorum etiam (si fòrs illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem. Cęterùm quando certi quippiam est præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum spe te in nostram veniisse familiam, verùm aliarum gratia rerum, puta nostræ in te beneuolentię causa, tum honoris qui tibi præter omnes continget: attamen præfiniendum est aliquid.

Pactio mercedis.

ρεων ὥσπερ ἡμεῖς ἀὐάπλεως· ὀκφνοι μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ τρέφουσι, καὶ πάνυ ἤδη καὶ τοὺς ὀφθαλμὰς τινες αὐτῶν παροξυβάζονται. Ὁ δ' οὖν συμπόσιον ὅλον ὀκφνο, σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλῆστοι τῶν λόγων· σὺ δ' ὑπ' ἀληθείας πλέον τῦ ἡμιναίου ἐμπιὼν οἴνυ λεπτοῦ, καὶ δριμέος, πάλαι τῆς γαστρὸς ἐπειρύσης, πονήρως ἔχῃς· καὶ ὅτε προεξαναστῆναί σοι καλὸν, ὅτε μένειν ἀσφαλές. ἀποτεινομένυ τοίνυν τῦ πότυ, καὶ λόγων ὅπου λύσεις γιγνομένων, καὶ θεαμάτων ὅπου θεάμασι παιζόντων (ἅπαντα γὰρ ὑπιδείξασθαί σοι περὶ αὐτῦ βύλεται) κέλσιν ἁ μεχρὶ νῦν ὁρμήσῃς, μήτε ὁρᾶν τὰ γιγνόμενα, μητ' ἀκούων εἴ τις ᾄδοι, ἢ κιθαρίζοι, πρὸς ὑμνύμενος μειρακίσκος, ἀλλ' ἐπαινῇς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, λύπῃ δὲ ἢ σῳζομένῳ συμπεσεῖν ὀκφνα πάντα, ἢ πυρκαϊάν τινα προσαγγελθῆναι, ἵνα ποτὲ καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον. τῦτο μὲν δή σοι τὸ προῆκον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ὀκφνο δεῖπνον, ὃν ἔμοιγε τῦ θύμου, καὶ τῶν λευκῶν ἀλῶν ἥδιον, ὀπτανίκα βούλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐθελύμενον. ἵνα γοῦν σοι τὴν ὀξυρεξίαν τὴν ὑπὸ τύτοις πρῶτον, καὶ τὸν ὑπὸ τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἐκδεκάσῃ περὶ τῦ μισθοῦ ξυμβῶμεν ὑμᾶς, ὁπόσον τε καὶ ὁπότε τῦ ἔτυς χρὴ λαμβάνειν. παρόντων οὖν δύο ἢ τριῶν φίλων, προσκαλέσας σε, καὶ καθίσαντας κελεύσας, ἄρχεται λέγειν· τὰ μὲν ἡμέτερα, ὁποιά ἐστιν, ἐώρακας ἤδη, καὶ ὡς τῦφος ὐδὲν αὐτοῖς ὐδὲ εἰς, ἀπηγορευμένα δὲ, καὶ περὶ πάντα, καὶ δημοτικά· χρὴ δέ σε οὕτως ἔχειν ὡς ἁπάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. γελοῖον γὰρ εἰ ὃ κτησιώτατον, τὴν ψυχήν σοι τὴν ἐμαυτῦ, ἢ καὶ, νὴ Δία, τῶν παίδων (εἰ παῖδες εἶεν αὐτῷ παιδεύσεως δεόμενοι) ὑπιτρέπων, τῶν ἄλλων μὴ ὑπίσης ἡγοίμην δεσπότην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὠφελεῖσθαί τι δεῖ, ὁρᾶν μὲν ὃ μέτριον καὶ αὐτάρκες τῦ σοῦ ζήτυ, κἀγὼ οἶμαι ὡς οὐχὶ μισθοῦ ἐλπίδι προσελήλυθας ἡμῖν τῇ οἰκίᾳ, τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, τῆς φιλίας τῆς πρὸς ἡμᾶς, καὶ τιμῆς, ἣν τοῖς πᾶσιν ἔξεστι· ὅμως δ' οὖν κἀγὼ ὠφελεῖσθαί τι.

οὐ δ' αὐτὸς ὅ,τι καὶ βάλῃ, λέγε, μεμνημένος, ὦ φίλτατε, κἀκείνων, ἃ σὺ ἑορταῖς ἐτησίοις εἰκὸς ἡμᾶς πρέξειν. ὃ γὰρ ἀμελήσομεν οὐδὲ τῶν ἄλλων, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ συντιθέμεθα. πολλαὶ δέ, οἶδα, τῷ ἔτει αἱ τοιαῦται ἀφορμαί· καὶ πρὸς ἐκεῖνα τοίνυν ἀποβλέπων, μετριώτερον δηλονότι ὑπὲρ ἁλὸς ἡμῖν τὸν μισθὸν ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη τοῖς πεπαιδευμένοις ὑμῖν χρείττοσιν εἶναι χρημάτων. ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν, καὶ ὅλον σε διαφυσήσας ταῖς ἐλπίσι, πιθανὸν ἑαυτῷ πεποίηκε· σὺ δὲ, πάλαι τάλαντα, καὶ μυριάδας ὀνειροπολήσας, καὶ ἀγροὺς ὅλους, καὶ σωμοιρίας, σωμῆς μὲν ἠρέμα τῆς μικρολογίας, σαίνεις δὲ ὅμως τὴν ὑποφειδῆ, καὶ ὃ, Παῦτα ἡμῖν κοινὰ ἔσται, βέβαιον, καὶ ἀληθὲς ἔσεσθαι νομίζεις, σὺκ εἰδὼς ὅτι τὰ τοιαῦτα,

Χείλεα μὲν τ' ἐδίηνεν, ὑπερφίαλον δ' οὐκ ἐδίηνε.

τελευταῖον δ' ὑπ' αἰδοῦς αὐτὸς ἐπέτρεψας. ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν, ὅ φησιν ἐρρῆν, τῶν φίλων δέ τινα τῶν παρόντων κελεύει, μέσον ἐλθόντα τὸ πρᾶγμα εἰπεῖν, ὁ μήτ' αὐτῷ γίγνοιτ' ἂν βαρὺ, καὶ τοῖς ἄλλα τούτων ἀναγκαιότερα δαπανῶντι, μήτε τῷ ληψομένῳ ὀλιγέλες. ὁ δὲ, ὠμογρών τις, οὐκ παίδων, κολακεία συντεθραμμένος, ὡς μὲν σὺκ εὐδαιμονέστερος εἶ, φησὶ, τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, ὦ σοφὲ, σὺκ ἂν εἴποις, ᾧ γε τοῦτο πρῶτον ὑπῆρχεν, ὃ πολλοῖς πάνυ γλιχομένοις μόλις ἂν γένοιτο παρὰ τῆς Τύχης. λέγω δὲ, ὁμιλίας ἀξιωθῆναι, καὶ ἑστίας κοινωνῆσαι, καὶ ἐς τὸν πρώτιστον οἶκον τῶν ἐν τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ καταδεχθῆναι. τοῦτο γὰρ ὑπὲρ τὰ Κροίσου τάλαντα, καὶ τὸν Μίδου πλοῦτον, εἰ σωφρονεῖν οἶδα. εἶδον δὲ πολλοὺς τῶν δοκίμων, ἐθελήσαντας ἂν εἰ καὶ πρόσθεν δοῦναί τινα δέοι, μόνης τῆς δόξης ἕνεκα, συνεῖναι τούτῳ, καὶ ὁρᾶσθαι πρὸ αὐτὸν ἐταίρους, καὶ φίλους εἶναι δοκοῦντας· ἐγὼ ἔχω ὅπως σε τῆς ἀποτυχίας μακαρίσω· ὃς δ' προσλήψῃ μισθὸν σὺκ τοιαύτης εὐδαιμονίας. ἀρκεῖν οὖν νομίζω, εἰ μὴ πάνυ ἄσωτος εἶ, τοσοῦτόν τι εἰπὼν ἐλάττων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς ἐκείνας ἐλπίδας· ἀγαπᾷν δ' ὅμως ἀναγκαῖον.

A Quin ipse magis quod videbitur statuito, habita ratione, vir amicissime, munerum etiam illorum quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neque enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiam si nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum præmium nobis præscribas. Præterea decet etiam vos homines eruditos pecuniam negligere. Hęc ille dicens, totúmque te varia spe labefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudum talenta, ac multa
B nummûm millia somniaras, solidos agros, & familias, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen, atque illud, Communia futura sunt omnia, ratum & verum fore arbitraris, ignarus, eiusmodi dicta,

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuendi ius defers. Verùm ille facturum sese negat: cæterùm ex amicis præsentibus quempiã in eo negotio veluti medium intercedere iubet, qui salarij modum pronunciet,
C eum, qui neque ipsum grauet, vt cui plurimus tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque rursus eo qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiã, diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus, Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primum cõtigerit, quod pluribus miserè cupiẽtibus, vix à fortuna dari possit, nempe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Crœsi talenta, tum
D Midæ diuitias superat, si modò modestus esse noris. Equidem nõ paucos noui magni nominis viros, qui cupiissent, etiam si quid vltro dandum fuisset, gloriæ duntaxat caussa cum isto viuere, & familiares apud hunc atque amici videri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuã prędicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolens, si tantum accipias: simulq; pronũciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni cõsulas necesse est.

Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans, ac dissimulãs, ac initiò quidem non magnopere illi reluctans: facilé que sequeris, vt quòd non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introëuntem, prorsus præclaris illis opibus deliciisque domesticum quendam ac familiarem esse factum. At ipse nondũ videre potes quam ob rem illi te felicem existimẽt, nisi quòd gaudes tamen, téque ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cęterùm contra atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deteriùs ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum dispiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quam ampullas quasdam inauratas; labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atque intoleranda. Audi igitur vir egregie, non molestiam modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsúsque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad vitam tam indignam, tam humilem, te conferenti. Seruus itaque (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neque vnius seruus, verùm complurium, operámque seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsque, idque mercede vili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino satisfacies, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atque ætate multùm aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis me-

Seruitus consequens conditione acceptam.

A ὁ γὰρ ὁρᾷ σὲ νῦν φυγεῖν ἔτι σοι δυνατὸν ὄντα ἐν ἀρκύων γυμνάσῳ. δέχῃ τοίνυν τὸν χαλινόν, μύσας· καὶ τὰ πρῶτα βιάσῃ ὀλίγος εἶ πρὸς αὐτὸν, ὁ πρῶν προϊστῶντα, ὁδ' ὀξέως νυστάζοντα; μέχρις αὖ λάθῃς τέλεον αὐτῷ συνηθὴς γενόμενος. οἱ μὲν δὴ ἔξω αὖ θνητοί, ὃ μὴ τῦτο ζηλῶσί σε, ὁρῶντες σὲ τῆς κιγκλίδος ἀφατείοντα, καὶ ἀκωλύτως εἰσιόντα, καὶ τῶν πρῶν τινὰ ἔνδον γεγυμνασμένον. σὺ δ' αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς, ὃ τινος ἕνεκα δαίμων αὐτοῖς εἰς δόξης. πλὴν ἀλλὰ χαίρῃς γε, καὶ σαυτὸν ὄλβια πάντας, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομί-

B ζῃς· ὁ δ' ἔμπαλιν ἢ σὺ ἤλπισας, γίνεται. καὶ ὡς ἡ παροιμία φησὶν, Ἐπὶ Μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν ἀποσμικρυνόμενον, καὶ εἰς τοὐπίσω ἀναποδίζον. ἐρέμνα οὖν, ὡσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον διαβλέπων, ἀρχὴ καταγνοῖ, ὡς αἱ μὲν χρυσαῖ σκιναὶ ἐλπίδες, οὐδὲν ἄλλ' ἢ φυσαί τινες ἦσαν ὑπόχρυσοι· βαρεῖς δέ, καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀποδεκτικοί, καὶ συνεχεῖς οἱ

C πόνοι. τίνες δ' ἂν ἴσως ἔροιτο με· ὁρῶ γὰρ οὐδὲν, τί ὀλίγον ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ὄντι, ὁ δ' ὀλίγον ὠνοῦ ἄτινα ἔφησθα τὰ καμάτους καὶ ἀφόρητα. σκόπει ὅτῳ ἔχουσιν, ὦ γυναῖε, μὴ εἰ κάματός ἐστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐξεταζων, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν, καὶ ταπεινὸν, καὶ συνόλως δουλοπρεπὲς, σὺ ἐν πρώτοις τῆς ἀκροάσεως πάλιν. καὶ πρῶτόν γε μέμνησο μηκέτι ἐλεύθερον ὃ ἀπ' ἐκείνης, μηδ' ὑπατείδιον σαυτὸν οἴεσθαι. πρῶτα γὰρ ταῦτα ὁ γάμος, πρῶ ἐλευθερείαν, τοὺς προγόνους ἔξω τῆς ὁδοῦ καταλείπων, ἴσθι, ἐπειδὴ ὑπὸ τοιαύτην σαυτὸν λατρείαν ἀπεμπολήσας εἰσίης. ὁ γὰρ ἐθελήσῃ σοι ἡ Ἐλευθερία ξυνελθεῖν, ἐφ' ὅτῳ ἀγορὴ πράγματα καὶ ταπεινὰ εἰσιόντι. δοῦλος οὖν, εἰ καὶ πρῶν ἀρθείης τῷ ὀνόματι, καὶ οὐχ ἑνός, ἀλλὰ πολλῶν δοῦλος ἀναγκαίως ἔσῃ, καὶ μαστεύσῃς κάτω νενευκὼς ἑωθεν ἐς ἑσπέραν, ἀσχολίᾳ ὑπὸ μισθῷ· καὶ ἅτε δὴ μὴ ἐκ παίδων τῇ δουλείᾳ ξυντραφεὶς, ὀψιμαθήσας δὲ, καὶ πόρρω που τῆς ἡλικίας παιδοδρόμους πρὸς αὐτῆς, ὁ πρῶν ἀνδρόκμους ἔσῃ, οὐδὲ πολλοῦ ἄξιος τῷ δεσπότῃ. ἀμφθείρει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερείας

ἐπωιδοῦσα· καὶ ἀποσκιρτᾷν σὲ ποιῇς, καὶ δι' αὐτὸ σὺ τῇ δουλείᾳ πονήρως ἀπαλλάττειν· πλὴν εἰ μὴ ἀποχρῶ σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίζεις, ὃ μὴ Πυρρίᾳ μηδὲ Ζωπυρίωνος υἱὸν εἶ), μηδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς ὑπὸ μεγαλοφώνῳ τῷ κήρυκι ἀπημπολῆσθαι. ἀλλ' ὁπότερον, ὦ βέλτιστε, τῆς νεμεσήσεως ἀπεισάσης, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυρρίᾳ καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προσεπείπῃς πρὸ χειρὸς ὁμοίως τοῖς αὐτῶν οἰκέταις, καὶ λαβὼν σκῆπτρον ὅ, τι δήποτε ἐστὶν ὃ διδόμενον, τοῦτο ἡ πρᾶσίς ἐστι· κήρυκος γὰρ οὐκ ἔδει ἐπ' ἀνδρὶ ἑαυτὸν ἀποκηρύξαντι, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνηστευσαμένῳ ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. εἶτ', ὦ κάθαρμα (φαίην δ' ἂν καὶ μάλιστα πρὸς τὸν φιλόσοφον φάσκοντα) εἴ μήν σε τις ἢ πλέοντα καταπτήσας συλλαβών, ἢ λῃστὴς ἀπεδίδοτο· ὤκτειρες ἂν σεαυτόν, ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα· ἢ εἴ τις σου συλλαβόμενος, ἦγε δοῦλον εἶναι λέγων, ἐβόας ἂν τοὺς νόμους, καὶ δίκας ἐποίεις, καὶ ἠγανάκτεις, καὶ, ὦ γῆ, καὶ θεοί, μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐκεκράγεις ἂν σεαυτόν· ὀλίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, ὅτε καὶ εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾶν, αὐτῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπημπόληκας; σοὶ δὲ τοὺς πολλοὺς ἐκείνους λόγους ἀδεσθείς, οὓς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος, ἢ Ἀριστοτέλης διεξελήλυθασι, τὸ μὲν ἐλεύθερον ἐπαινοῦντες, τὸ δουλοπρεπὲς δὲ ψεγαλλοντες; καὶ οὐκ αἰσχύνῃ κόλαξιν ἀνδράσιν, καὶ ἀγενέσιν, καὶ βωμολόχοις συντεθεσπισμένος, καὶ ἐν τοσούτῳ πλήθει Ρωμαϊκῷ μόνος ξενίζων τῷ τείβωνι, καὶ πονήρως τὴν Ρωμαίων φωνὴν βαρβαρίζων, εἶτα δυσπνόων δεῖπνα θορυβώδη, καὶ πολυανθρώπους, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν; καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνεις πέρα τοῦ μετρίως ἔχοντος· ἑωθέν τε ὑπὸ κώδωνι ἐξαναστάς, ἀποσφάλμασι τοῦ ὕπνου ὃ ἥδιστον, συμπεφυρμένοις ἄνω, καὶ κάτω, ἐπὶ τὸν χθιζὸν πηλὸν ἔχων ὅπῃ τοῖν σκελοῖν; ὅτου ἀπορεῖα μή σε θέρμων ἔχει, ἢ τῶν ἀλείων λαχάνων, ἐπέλιπον δὲ καὶ αἱ χρῶσαι ῥέουσαι τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, ὡς ὅπῃ ταῦτά σε ἐπ' ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ δῆλον ὡς οὐχ ὕδατος, οὐδὲ θέρμων, ἀλλὰ πεμμάτων, καὶ ὄψων,

moria animo recurſans, facítque vt interdum teſilire conêre, reluctériſque, atque ob id ipſum fit vt ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum vir egregie, cùm inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alij ſeruuli protendis, capíſque quodcunque illud tandem eſt quod datur, hæc videlicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco, quíque ipſe vltro ſibi multo tempore dominum ambierit. Age iam ô ſceleſte (cur enim nón dicam, preſertim in eum qui ſe philoſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigandum captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet, teipſum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut ſi quis manu iniecta te duceret, in ſeruitutem aſſerẽs, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, ô terra, ô dij, magno clamore vociferareris: nunc verò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamen tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa virtute ac ſapientia vltro addictum vendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſippo, Ariſtotele, diſſeruntur, quum libertatẽ laudant, ſeruitutem damnant: an non te pudet, quum inter homines aſſentatores & emptitios ac ſcurras verſans, ex æquo cum illis æſtimaris! quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio verſaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè ſonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij quidam ſunt & improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibíſque præter modum: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, vnà ſurſum ac deorſum circuncurſas, heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeó ne te lupini aut holerum agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per deſperationem ad iſta deuenires? Haud puto: quin potiùs palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum,

vinique odorati cupiditate captum eò veniſſe: quæ dum lupi piſcis in morem auidiùs appetis, tuo merito euênit vt hamus tibi fauces transfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque iſtarum rerum ne memoria quidem vlla: quanquam hoc quoque ferendum, ſi vita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum videri facit: non labores etiam accederent, cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed vide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuã accerſiſſe ſeſe) perquam exigua illi cura eſt. Quid enim (vt dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non vides videlicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio vel Homericæ ſapientiæ, vel Demoſthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ ſublimitatis? Quorum mehercle ex animis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque vultu ipſo graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe, ſeu rhetorẽ, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, vt & eiuſmodi quiſpiam, anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe videatur. Futurum enim hac re, vt Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæque omnis doctrinæ neque negligens neque rudis eſſe putetur. Vnde fit vt in periculum vir egregie venias, ne non tam ob admirandas illas artes, quàm magis ob barbam palliúmque conductus eſſe videare: proinde vt perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis vnquam, verùm vt diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc

A καὶ οἶνε αἰθομίε ὀπιθυμῶ, ἐάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ, αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμενον τούτων λαμὸν ἀφαπρεῖς. τοῦδε πόδας συγχρουῶ τῆς λιχνείας ταύτης ταπίλεγε. καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, κλοιῷ δεθεὶς τὸν τράχηλον, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρέχεις· σαυτῷ δὲ δοκεῖς τρυφᾶν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐντρυγεῖν· ἡ δὲ Ἐλευθερία, καὶ ὁ εὐγλὼς, αὐλῶς φυλέτας τε φέρτορσι, φεῦδα πάντα, καὶ σοὶ δὲ μνήμη τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον ὁ αἰσχρὸν προσιὼν τῷ προσώπατι, δοῦλον αὐτ' ἐλευ-

B θέρου δοκεῖν, οἱ δὲ πόνοι μὴ κοινοὶ τοῖς πάνυ τούτοις οἰκέταις· ἀλλ' ὅρα εἰ μετειωτερά σοι προστέτακται τῷ Δρόμωνι καὶ Τιβίῳ προστεταγμένων. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα τῶν μαθημάτων ὀπιθυμεῖν φήσας προείληφέ σε, ὀλίγον αὐτῷ μέλει. τί γὰρ κοινὸν φασι λύρᾳ καὶ ὄνῳ; πάνυ γοῦν ἂχ θεᾷς; ἐκπεπλήκασι τῷ πάθει τῆς Ὁμήρου σοφίας, ἢ τῆς Δημοσθένους δεινότητος, ἢ τῆς Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἐμοῦ τις ἐκ τῆς

C ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας· τὸ καταλειπόμενόν ἐστι τῦφος καὶ μαλακία, καὶ ἁβροπάθεια, καὶ ἀσέλγεια, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπαιδευσία. δεῖπαι δή σου ἐπ' ἐκεῖνα μὲν οὐδαμῶς. ἐπεὶ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθύν, καὶ σεμνός τις εἶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν δικαίως περιβέβλησαι, καὶ πάντες ἴσασί σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα, ἢ φιλόσοφον, καλὸν αὐτῷ δοκεῖ διαμεμίχθαι καὶ τοιοῦτόν τινα τοῖς προϊοῦσι, καὶ προπομπεύουσιν αὐτῷ. δό-

D ξεις γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομαθὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ ὅλως, περὶ παιδείαν φιλόκαλος· ὥστε κινδυνεύεις, ὦ γύναι, αὐτὴ τῶν θαυμαστῶν λόγων, τὸν πώγωνα καὶ τὸν τρίβωνα μεμισθωκέναι. χρὴ οὖν σε ἀεὶ σοὶ αὐτῷ ὁρᾶσθαι, καὶ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι· ἀλλ' ἑωθεν ἐξαναστάντα, παρέχειν σεαυτὸν ὀφθησόμενον ἐν τῇ θεραπείᾳ, καὶ μὴ λιπεῖν τὸ τάξιν· ὁπὲ βάλλων ἐνίοτέ σοι τὸ χεῖρα, ὅ, τι αὐ τύχοι, λα-

ρᾷ, τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὑπαδηκνύμενος, ὡς A tecum nugatur, obuiis oſtentans quàm
ὑδὶ ὁδῷ βαδίζων, ἀμελὴς ὢν τῶν μουσῶν, ne per viam quidem ingrediens, incu-
ἀλλ' εἰς καλὸν τινὰ ἐν τῷ περιπάτῳ ἀφα- rius ſit literarum, quin vt illud ipſum
πῆται σχολῆς. σὺ δ' ἄθλιος, τὰ μὲν πα- etiam otium quod inter inambulandum
ραδραμών, τὰ δὲ, βαδίζων αἰεὶ πολλὰ & datur, in re quapiam honeſta collocet.
κάτω τα (τοιαύτη γὰρ, ὡς οἶσθα, ἡ Πό- At tu miſer interim, nunc curſim, nunc
λις) περιελθών, ἱδρωκὼς τε, καὶ πνευστιᾷς. gradatim, nunc ſcanſim plerunque, nunc
κἀκεῖνον ἔνδον τινὰ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe vr-
ἀφαλεσόμενος, μετ' ὀπτου καθίζῃς ἔχων, ὀρ- bem) obambulans, tum ſudas tum ſpiri-
θὸς ἐκ' ἀποδείας ἀναγινώσκῃς τὸ βιβλίον tum anhelus trahis. Deinde illo intus
περιχειμένος· ἐπειδὴ δὲ ἄσιτόν τε καὶ cum amico quopiam, ad quem acceſſit,
ἄποτον ἡ νὺξ καταλάβῃ, λουσάμενος πονη- confabulante, quum tibi interim locus
ρῶς ἀφεὶ, πρὶ αὐτό που κρεδὸν ὁ μεσονύ- B deſit vbi vel aſſidere queas, librum vi-
κτιον ἥκεις ὅτι ὁ δεῖπνον, οὐκ ἔτ' ὁμοίως ἔν- delicet ſtans in manum ſumis, quóque
τιμος, οὐδὲ πρόθυμος τοῖς παροῦσιν. ἀλλ' fallas tædium, legis. Pòſt vbi ieiunum
ἰών τις ἄλλος ἐπεισέλθῃ νεανίσκος, ἐς τὸ te ſitientémque nox occupauit, in-
πίσω σύ· καὶ ὥσπερ ἐς τὴν ἀτιμοτάτην γω- commodè lotus, intempeſtiuè, puta
νίαν ἐξωθεῖς, κατάκεισαι μόνος, μόνον nocte fermè concubia, ad cœnam ac-
τῶν προσφερομένων τὰ ὀστᾶ, εἰ ἀφίκοιτο μέ- cedis, haud perinde deinceps in pre-
χρι σοῦ, καθάπερ οἱ κύνες περιοδίων, ἢ ὃ tio habitus, neque conſpiciendus his
σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τἆλ- qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit re-
λα συμφλοῦσιν, εἰ ὑπορροφηθείη ὑπὸ τῶν centior, tu poſt tergum reiiceris. Itaque
παρακαθημένων, ἅσμενος ὑπὸ λιμοῦ in angulum aliquem abiectiſſimum re-
προσπόμενος. ὑ μὲν ὑδὶ ἡ ἄλλη ὕβρις ἀ- C truſus, accumbis, teſtis duntaxat ac ſpe-
πεστιν, ἀλλ' ὅτε ὠὸν ἔχῃς μόνος, ὑ γὰ αἰσ- ctator eorum quæ apponuntur, canum
χῦνον ὅτι καὶ σὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ritu oſſa circumrodens, ſi fors ad te
ἀγνώστοις αὐτὶ ποιῆσθαι· ἀγνωμοσύνη γὰρ σὴ perueniat, vel aridum maluæ folium,
τοῦτό γε· ὅτε ἡ ὄρνις ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλ- quo reliqua inuoluunt, ſi faſtidiatur ab
λὰ τῷ μὲν πλουσίῳ, παχεῖα καὶ μιμελὴς, iis qui ſupra te accumbunt, præ fame li-
σοὶ δὲ, νεοττὸς ἡμίτομος, ἢ φάτνα τις ὑπόσ- benter arrupturus. Audi iam & aliud Quotidia-
κληρος, ὕβρις δύσκρις, καὶ ἀτιμία· πολ- contumeliæ genus. Quid quòd ne o- nus victus.
λάκις δὲ ἰὼν ὑπολίποι ἄλλῳ τινὸς, ἀφνιδίως. uum quidem ſoli tibi apponitur? Ne-
ὑπὸ παρόντες Θράμβος ὁ ἀφάνους τὰ σοὶ que enim conuenit, vt tu ſemper ea-
προσκείμενα φέρων, ἐκείνῳ προστέθει- dem requiras, quæ hoſpitibus atque i-
κεν, ὑποτονθορύσας· σὺ γὰρ ἡμέτερος εἶ. D gnotis miniſtrantur, quandoquidem
τεμνομένῳ μὲν γὰρ ἐν τῷ μέσῳ ἢ συὸς hæc tua ſit inſcitia atque inurbanitas.
ὑποταγρίᾳ, ἢ ἐλάφῳ, χρὴ σὲ πάντως ἢ Neque auis eiuſmodi tibi apponitur,
τὸν Ἀφαρέμονα ἵλεων ἔχειν, ἢ τινὰ Περμη- qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis &
σέως μοῖραν φέρεσθαι, ὀστᾶ κακαλυμμένα succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut
τῇ μιμελῇ. ὃ γὰ τῷ μὲν ὑπὲρ σὲ τὴν λοπάδα palumbus aliquis aridus atque inſipidus,
πρέσασθαι, ἔστ' ἂν ἀπαρρύσῃ ἐμφορούμενος, σὲ δ' ὥσπερ ταχέως προσδραμεῖν, τίνι non auis videlicet, ſed manifeſta contu-
φορητὸν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, κἂν ὁπόσην αἰ ἔλαφοι melia, ludibriúmque. Neque verò ra-
τὴν χολὴν ἔχοντι; καίτοι οὐδέπω σκῆνος ἔφιν, rò fit, vt ſi quando deſit alibi, mini-
ſter repentè te inſpectante ſubmouens
ea quæ tibi erant appoſita, aliis appo-
nat, illud tibi ad aurem immurmurans,
Tu profectò noſter es. Quòd ſi quando
interim diſſecetur vel porca fœta, vel
ceruus: aut ſtructorem tibi modis o-
mnibus propitium habeas oportet: aut
certè Promethei partem feres: nempe
oſſa adipe circumtecta. Nam quòd ei
qui ſupra te accumbit, patina ſinitur ad-
ſtare quoad ſatiatus repudiet, te contrà
tam celeriter prætercurrat, quis tandem
iſthuc ferat, qui modò ſit ingenuus, cuiq;
tantum inſit bilis, quantum vel ceruis adeſt? Atque illud equidem nondum dixi,

quòd reliquis ſuauiſſimum ac vetuſtiſſimum vinum bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud ſemper curas, vt auro argentóve bibas, ne colore prodente palàm fiat te vſque adeo contemptum neglectúmque eſſe conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, ſi vel illud ipſum ad ſatietatem vſque bibere liceret. At nunc vbi crebriùs popoſceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias eſſe res quæ te diſcrucient: imò nihil eſſe fermè, quod non ſit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is qui ſaltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit, Alexandrinus quiſpiam homunculus. Nam quî tibi ſperes tu vt in accubitu æqueris iis qui voluptates & amatoria ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiam conuiuij latibulo tectus, prę-que pudore abſtruſus, ſuſpiras, vti coniectādum eſt, eóque ipſum deploras, ac fortunam ineuſas tuam, quæ tibi ne pauxillulum quidē lepôris ac venuſtātis aſperſerit. Ac prorſus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conſcribas cantiones: aut ſi id non contigit, vel eam aſſequi facultatem, vt poſſis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus ſitum eſt vt quis efferatur, plurimíque fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoque aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quandoquidē hos quoque vides non mediocriter à diuitibus amari, plurimique fieri: cóque vel vnum quodlibet horum fieri percupias, vti ne prorſus reiiculus atque inutilis appareas. Atqui ne ad iſta quidem docilis es, infelix: proinde ſubmittas te oportet, muſſitéſque ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat, qui ſolus omnium non laudaris puerum herę ſaltantem, aut cithara canētem, iſta ſcilicet ex re nō leue diſcrimen impendet. Quapropter terreſtris in morem ranæ ſitiens vociferetis neceſſe eſt, id operam dans, vt in laudantium numero inſignis ac prę-cipuus appareas. Quin ſæpicule ſilentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæque multam ſapiat aſſentationem. Iam verò magnopere ridiculum eſt, cū eſurias interim ſitiáſque, vnguentis collíni, ac vertice geſtare coronam.

Contemptus & reiectio poſt cinædos & ſaltatores.

Adulatio ridiculorum.

A ὅτι τῶν ἄλλων ἥδιόν τε καὶ παλαιότατον οἶνον πινόντων, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ παχὺ πίνεις· θερμαθὲν ἀεὶ, ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνῃ, ὡς μὴ ἐλεγχθείης ἀπὸ τῶν χρωμάτων, ὅτως ἄτιμος ὢν ξυμπότης· καὶ εἴθε γε καὶ ἐκεῖνα ἐς κόρον ἐλῶ πίνῃ· νῦν δὲ πολλάκις αἰτήσαντος, ὁ παῖς ὕδωρ αἴροντι ἔοικεν. αἰσχρὰ δή σε πολλὰ, καὶ ἀθεῆ, καὶ ἀεδῆ πάσχειν, καὶ μάλιστα ὅταν σε προθυμουμένη κιναιδός τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ Ἰωνικὰ ξυνείρων, Ἀλεξανδρεωτικὸς ἀνθρωπίσκος.

B Τοῖς μὲν γὰρ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα διαγινωσκομένοις, καὶ γραμματίδια· ἐπὶ τοῦ κόλπου διακομίζουσι; πόθεν σύ γε ἰσότιμος καταχείμενος; τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τῆς συμποσίου, καὶ ἐπ' αἰδοῦς καταδεδυκὼς, ζέεις ὡς ὁ εἰκὼς, καὶ σεαυτὸν οἰκτείρῃς, καὶ αἰτιᾶσθαι τὸν τύχην, ὅτι ὀλίγα σοι τῶν χαρίτων ὑπεκκαίσασα. ἡδέως γε δή μοι δοκῇς ἂν ποιητὴς γενέσθαι τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ καὶ ἄλλο ποιήσοντος, διδάσκεσθαι ἀξίως. ὁρᾷς γὰρ οἷ ὁ πρόσημᾶσθαι καὶ διδάσκειν ἔστιν. ἐπιζητεῖς δ' αὖ, εἰ καὶ

C μάγον, ἢ μάντιν ἐπικτᾶσθαι δέοι, τῶν κληρώσεις πολυταλάντους, καὶ ἀρχὰς, καὶ ἀθρόους τοῖς πλούτοις ἐπιγινομένων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ὁρᾷς δὴ φερομένους ἐπὶ ταῖς φιλίαις, καὶ πολλῶν ἀξιουμένους· κἂν ἓν τι γοῦν τούτων ἡδέως ἂν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητος καὶ πρόσπτος εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ταῦτα ὁ κακοδαίμων πιθανὸς εἶ. τοιγαροῦν ἀνάγκη μεῖναι, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι, ἐπαινοῦντα, καὶ ἀμελούμενον. ἐῶ μὲν γὰρ κατεῖπῃ σοῦ τις φθονερὸς οἰκέτης, ὡς

D μόνος οὐκ ἐπῄνεσας τὸν τῆς δεσποίνης παῖδα τὸν ὀρχούμενον, ἢ χαλεπώτερον, κίνδυνος ἂν μικρὸς ἐκ τῶν πρόσθεν. χρὴ οὖν χρυσοῦν βατράχου δίκην διψῶντα, κεκραγέναι, ὡς ὑπέροχος ἔσῃ ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ κορυφαῖος, ὑπερμελούμενον. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπειπεῖν ἐσκεμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλῷ τῷ χαλκείαν ἐμφανιοῦντα. ὃ μὲν γὰρ λιμῶν ξυνόντα, καὶ, νὴ Δία, γε διψῶντα, μύρου χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τὴν κεφαλὴν, ἡρέμα καὶ γελοῖον.

ἔοικας

ἔοικας γὰρ τότε σήλην ἐώλῳ τινὸς νεκροῦ ἀ- A
γοντος σαγίσματα. καὶ γὰρ ἐκείνῳ καθαχέαντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον ὀπιθέντες, αὐτοὶ πίνουσι, καὶ βιβρώσκονται τὰ παρεσκευασμένα. ἰὼ μοὶ γὰρ καὶ ζηλότυπός τις ἦ, καὶ παῖδες εὔμορφοι ὦσιν, ἢ νέα γυνὴ, καὶ σὺ μὴ πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἦς, οὐκ ἂν εἰρωνὴν τὸ πρᾶγμα, δοκῶ· ὁ κίνδυνος οὐκ ἀφεκτέος. ὥσπερ γὰρ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοί, ἃ μόνον τὰληθῆ ὁρῶντες, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσεπιμέδιμνοι ὡς μὴ νυστάζειν δοκοῦσιν. δεῖ οὖν ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δεί- B
πνοις κάτω νεύοντα κατακεῖσθαι, δεδοικότα μή τις εὐνοῦχός σε ἴδῃ προσβλέψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄλλος γε εὐνοῦχος ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἂν μὴ θέμις ὁρῶντα, βαλεῖ σε τῷ οἴστῷ μεταξὺ πίνοντος, πρὶν γνάθον. εἶτ' ἀπελθὼν τῷ δεί- πνου, μικρόν τι κατέδαρθες. ἔπειτ' ἐξ ὠδῆν ἀλεκτρυόνων ἀνεγήγερμαι, ὦ δείλαιος ἐγὼ φῄς, καὶ ἄθλιος, οἵας τὰς πάλαι βεβιωκὰς ἀπολιπών, καὶ ἑταίρους, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μεθύσμιον τῇ ἐπιθυμίᾳ, C
καὶ πρωϊπάτους ἐλευθερίους, εἰς οἷ βαράθρου φέρων ἐμαυτὸν ἐνέστηκα. τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς ἐκεῖνος ὅστις ἐστίν; οὐ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πλείω τούτων ἐκπορίζειν δυνατὸν ἦν, καὶ προσῆν τὸ ἐλεύθερον, ᾧ τὸ πρῶτα ἐπ' ἐξουσίας. νῦν δὲ τὸ τῆς λύρας, λέων χρόκῃ δεδεὶς ἄνω καὶ κάτω περισύρομαι, τὸ πρώτων οἴκτιστον, δοκῶ δοκιμεῖν εἰ- D
δὼς, οὐδὲ κεκρεμασμένος εἰς δυσάλυτος. ἰδιώτης γὰρ ἐγώ γε τῶν τοιούτων, καὶ ἄτεχνος, καὶ μάλιστα προβαλλόμενος ἀνθρώποις, τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένοις. ὡς δὲ καὶ ἀχάριτός εἰμι, καὶ ἧκιστα συμποτικὸς, οὐδ' ὅσον γέλωτα ποιῆσαι δυνάμενος. σιωπῶ δὲ ὡς καὶ σκυθρωπὸς καὶ πολλάκις βλεπόμενος, καὶ μάλιστ' ὅταν ἡδέων αὐτὸς αὐτοῦ εἰς θέλῃ. σκυθρωπὸς γάρ μοι δοκῶ. καὶ ὅλως, οὐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσομαι πρὸς αὐτόν. ἰὼ μοὶ γὰρ ὅτι τοῦ σεμνοῦ φυλάττω ἐμαυτὸν, ἀηδὴς ἔδοξα, καὶ μονονουχὶ φοβητέος.

Siquidem id temporis non dissimilis vidêre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositáque corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò *Pericula & metus.* si etiam zelotypus quispiã fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratiísque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulũ, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est, verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto cõuiuio, vbi paululum dormieris, ad galli cantũ expergefactus, O me miserum, inquis, ô infortu- *Pœnitentia.* natum! Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui! tum vitam tranquillam, & otij plenam: somnum quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum, maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè cõpositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitẽtur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus cõuiuiis, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quin etiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur: nam illi tetricus videor. In summa, nullá inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatẽ ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrẽdus ac refugiendus.

Contrà si risero, vultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille, & auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi videtur, quale sit si quis in persona tragica Comœdiã agere tentet. Postremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, posteaquam hanc præsentem alteri vixerim? Dum hæc tecũ loqueris, iam sonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, si modò velis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa viuendi ratio, superiorique contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel intestini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter, quum valetudo poscat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet; eò quòd assimulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, sempérque iamiam morituro vidêre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nam is locus tibi sorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rem profectò nimis quam ridiculam, quæ tamẽ eadem possit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregre proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba: quem illa honoris (vt coniicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat: aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit, vide, iuxta virum seuerum tetricúmque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundã ac venerabilem barbã habuerit Thesmopolis)

A ἐῶ δὲ μειδιάσω, καὶ ῥυθμίσω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ἥδιον, κατεφρόησεν αὐτοῦ, καὶ διέσυρε, καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ αὖ εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκείναιτο, τραγικὴν πρόσωπεῖον εἰκείμενος. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μάταιος ἐμαυτὸν βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα τοῦτον ἄλλῳ βεβιωκώς. ἔτι σου ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἤχησε, καὶ χρὴ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ πρόσινοστεῖν, καὶ ἑσπέραν, ὑπαλείψαντά γε πρότερον τοὺς βραχίονας, καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον. εἶτα B δεῖπνον ὅμοιον, καὶ ἐς τὴν αὐτὴν ὥραν παρεσκευασμένον. καὶ σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν πάλαι βίον αὐτίστροφα· καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ὁ ἱδρὼς, καὶ ὁ κάματος, ἠρέμα ἤδη ὑπορύττοισιν, ἢ φθόλῳ, ἢ πρεσπυθμενίαν, ἢ κώλου ἄλγημα, ἢ τὴν καλὴν ποδάγραν αἰσπλάττοντες. αὐτάρκης δὲ ὅμως, ἢ πολλάκις καθακεῖσθαι δέον, οὐδὲ τοῦτο συγχωρηται. σκῆψις γὰρ ἡ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν καθηκόντων ἔδοξεν. ὥστε δὲ ἀπόντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενῳ ἐοικὼς ἢ C τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει, ταῦτα. ἰέναι δέ που ἢ ἀποδημῆσαι δέοι, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ. ὕοντος δὲ πολλάκις, ὕσαντος ἐλθὼν (τοιοῦτο γάρ σοι ἀπεκλήρωται) ἐς ὄχημα, ἔστ' ἂν ὀκνῇ ἔτ' ὕσης καταγωγῆς, τῷ μαγείρῳ σε ἢ τῷ τῆς δεσποίνης κομμωτῇ συμπαραβύσσουσιν, οὐδὲ τὴν φρυγανίων δαψιλῶς ὑποβαλόντες. οὐκ ὀκνῶ δέ σοι καὶ διηγήσασθαι ὅ μοι Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο, ξυμβαὰν αὐτῷ πάνυ γελοῖον, καὶ, νὴ Δί', οὐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἂν ἐς ἄλλῳ ταὐτὸν συμβαίη. D σεωσῆν μὲν γὰρ πλουσίᾳ τινὶ ἐς γυναικὶ τῶν ὀπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. δεῖσθαι δὲ καὶ ἀποδημῆσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον, ἐκεῖνο παθεῖν ἔφη γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι πρὸς αὐτῷ τῷ δεδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, κινάβδην τινὰ τῶν πεπιτωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα πρεσξυρημένων. ἀφ' ἡμῆς δὲ αὐτὸν ἐκείνη ὡς ὃ εἰκὸς ἦγε, ἐς τωὠμα δὲ τὴν κιναίδου ἀπεμνημόνευε. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἠλίκον, σκυθρωπῷ καὶ γέροντι αὐθρὶ καὶ πολιῷ ὃ γένειον (οἶσθα γὰρ ὡς καθὺν πώγωνα ἐς σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις εἶχε)

καθῆσθαι καθήμενον, καὶ A assidere nihili hominẽ & effœminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, nõ Chelidonem, per Iouem, id est, hirundinem, sed vulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quòd ni magnoperè illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillante garrientéque, demum (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiã saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, B magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses, neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosiùs. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti sceleśti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem C habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, si charissimam mihi iucundissimámque caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens prospectánsque paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor D ille, quum non insulse super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum: equidem audiui caniculam etiam peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt, vel (vt veriùs dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipsis viuunt paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes.

Præterea autem & Carcharorum oratorem noui; qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè, per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortassis vtcunque toleranda. Porro si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt diserucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris nonnunquam cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum insidieris, maléque velis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atque Hymetti plenã orationem videri volũt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forsitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, vt doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quíque sese mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam aliàs nõ suppetit illis otium. Porrò sæpenumero fit, vt interim dum philosophus quippiam disserit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia sermones intermittũtur, opperientes donec illa rescripserit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò si quando post multum temporis instantibus Saturnalibus, aut Panatheneis, misera quæpiam vmbella tibi mittatur,

Adulatio dominorum doctos se videri volentium.

A οἶδα δ' ἐγὼ καὶ ῥήτορα τῶν Καρχήδων ὅτι
τὰ δείπνῳ κελευσθέντα, μελετήσαντα, μὰ
τὸν Δί', οὐκ ἀπαγδοῦντως, ἀλλὰ πάνυ το-
ρῶς, καὶ ξυνεκροτημένως· ἐπῄνεῖτο γοῦν
μεταξὺ πινόντων, ὡς τοῖς ὕδωρ μεμετρη-
μένον, ἀλλὰ τοῖς οἴνῳ ἀμφορέα λέγων. καὶ
τοῦτο ἐπὶ τοσοῖσδε ὁ τόλμημα ὅτι δραχ-
σίαις δραχμαῖς ἐλέγετο. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως
μέτρια. ἢν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφι-
κὸς ὁ πλούσιος ᾖ, τοῦτό ὁ δεῖπνον τὰ αὐτῷ
ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα ἁμαρτάνεσθαι
χρή, ἐπαινοῦντα καὶ κηλεύοντα, καὶ ὅ-
πως ἐπαίνων καινοτέρους ὑπονοοῦντα. εἰσὶ δ'
οἳ καὶ ὅτι κάλλιστ' ἄν θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι. καὶ
δεῖ Ἀδώνιδας αὐτοῖς, καὶ Ὑακίνθους ἀκούειν,
πήχεως ἑκάστοτε τὼ ῥῖνα ἔχοντας. σὺ δ' οὖν
ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοτομίας τὰς Διο-
νυσίου εὐθὺς ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονεῖν, καὶ ὑπο-
βουλεύειν αὐτῷ. χρὴ δὲ καὶ σοφοὺς καὶ ῥήτο-
ρας εἶναι αὐτοῖς· κἂν εἴ τι σολοικίσαντες τύ-
χωσιν, αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ
μεστοὺς δοκεῖν τοῖς λόγοις, καὶ νόμον εἶναι τὸ
λοιπὸν οὕτω λέγειν. καίτοι φορητὰ ἴσως τὰ
B τῶν ἀνδρῶν. αἱ δὲ οὖν γυναῖκες (καὶ γὰρ
καὶ τόδε ἐστὶ τῶν γυναικῶν σπουδάζε-
σθαι, τὸ εἶναί τινας αὐταῖς πεπαιδευμένας,
μισθοῦ ἐσοτελεῖς ξυνόντας, καὶ τοῦ φο-
ρείου πρεπομένας) ἐν γὰρ τι καὶ τοῦτο τῶν
ἄλλων καλλωπισμάτων αὐταῖς δοκεῖ, ἢν
λέγηται, ὡς πεπαιδευμέναι τέ εἰσι, καὶ φι-
λόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα ἀπὸ πολὺ τῆς
Σαπφοῦς ἀποδέοντα. καὶ μὴν δὴ ταῦτα,
μισθωτοὺς καὶ αὗται περιάγονται ῥήτορας,
καὶ γραμματικοὺς, καὶ Φιλοσόφους· ἀκροῶνται
C δ' αὐτῶν πηνίκα (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο)
ἤτοι μεταξὺ κοσμουμέναι, καὶ τὰς κόμας πε-
ιπλεκόμεναι, ἢ παρὰ δεῖπνον· ἄλλοτε
γὰρ οὐκ ἄγουσι σχολήν. πολλάκις δὲ καὶ με-
ταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος, ἡ ἀδε-
σποτος ἐλθοῦσα, ὥρεξε παρά τι μικρὸν γραμ-
μάτιον· οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης σκληροὶ λό-
γοι, ἐσῶσι περιμένοντες ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀπο-
γράψασα τὰ μικρὰ, ἐπανατράμῃ πρὸς
τὴν ἀκρόασιν. ἐπειδὰν δὲ ποτὲ μετ-
ὰ τὰ χρόνα Κρονίων ἢ Παναθηναίων ὑπο-
στάντων, πέμπηταί τι σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον,

ἢ χιτώνιον ἐσθῆτος ἄθλιον, οὕτω δεῖται μάλιστα πολλῷ δεῖ καὶ μεγάλῳ μισθοῦ τοῦ πομπεῖ. καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ὃν ὑμῖν ἐπισκεψόμεθα ἐν ὑστέροις, ἀκούσας τῆς διατάξεως, προσδεξάμενος, καὶ προσμείνας, ἀπῆλθεν, μισθὸν οὐκ ὀλίγον τῆς ἀγγελίας προσλαβών. ἔωθεν δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἥκοντες ἕκαστος ὡς πολλὰ εἶπε, καὶ ὡς ὑπεμίμνησε, καὶ ὡς ὑπεθετο, καὶ ὡς ὑπερεπεὶς, ὃ κάλλιστον ἐπελέξατο διέξιών· ἀπῆσαν οὐκ ἀπαλλάττοντες λαβόντες, ἐπὶ καὶ βρενθυόμενοι, ὅτι μὴ πλείω ἔδωκας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτῷ, τῷ δύο ὀβολοῖς, καὶ πέντε ἀσσαρίοις· καὶ βαρεῖ αὐτῷ σοὶ, καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς. ἵνα δὲ οὖν λάβῃς, κολακευτέος μὲν αὐτὸς, καὶ ἱκετευτέος· θεραπευτέος δὲ καὶ ὁ οἰκονόμος. οὗτος μὲν καὶ ἄλλος θεραπείας τύπος. οὐκ ἀμελητέος δὲ ἦδη ὁ ξύμβουλος καὶ φίλος. καὶ ὃ ληφθὲν, ἤδη προσοφείλετο ἰματιοκαπήλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί· ἄφες οὖν σοι τὰ δῶρα, καὶ ἀνόητα, πολὺς δὲ ὁ φθόνος· καί που καὶ δυσβουλή τις ἡμέρα ἐπεξαίσεται πρὸς αὖθις ἤδη τοὺς σοὺς λόγους ἡδέως ἐνδεχόμενον. ὁρᾷς γὰρ ἤδη σε μὲν ὑπὸ τῶν συνεχῶν πόνων ἀπειρηκότα, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σκάζοντα, καὶ ἀπηυδηκότα, τὴν ποδάγραν δὲ ἐπαναισθόμενον. ὅλως γὰρ ὅσῳ τῶν ἐν σοὶ ἀνθοῦντι ἐπιμώτατον, ἐν σοὶ ἀπόλωλεν, καὶ ὃ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας, καὶ ὃ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιτρίψας, ἢ ῥάκος σε πολυχρόνιον ἐργασάμενος, ἤδη περιόλεπτει, σὲ μὲν οἷ τῆς κώπης ἀπορρίψῃ φέρων, ἄλλον δὲ ὅπως τῶν διωκομένων τοὺς πόνους καρτερεῖν προσλήψεται. καὶ ἤπου μειράκιον αὐτῷ ὅπι ἐπείρασας τότε, ἢ τῆς γυναικὸς ἄβρον τι πρόσωπον ἢ τὴν ἀφροφιλέρως, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑπικλησθεὶς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ὅτι πάχιλον ὠθεὶς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἀπόντων, καὶ ἄπορος, τὴν βελτίω ποδάγραν αὖπω χήρᾳ προσλαβών. καὶ ἃ μὲν τέως ἤδεις, ἀπομαθὼν σὺ τοσούτῳ χρόνῳ· ὑλακτοῦ δὲ μείζω τὴν γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀποδίτητον κακόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπαιτεῖ σὺν τῷ ἔθει· καὶ ἀπομωθάνων αὐτὸ, ἀγανακτεῖ.

aut tunicula semiputris ac detrita, tum denique plurima missitetur oportet. Atque aliquis qui statim subauscultarit herum id facere destinantem, præcurrit, ac primus rei index, abiénsque, non exiguũ pretium aufert, qui renuntiarit. At marie plus trédecim te adeunt idem apportantes nuntij: quorum quisque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum submonuerit, quemadmodum adhortãs commodiora subiecerit. Omnes itaque donati præmio discedunt, at non sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porro salarium ipsum, sex fermè obolorum: idque si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quòd illud aliquando auferas, primùm ipsi hero adularis suppléxque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor: nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligẽdus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam Vnde fit vt sera atque intempestiua, eóque inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens: iámque etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde postea quam id quod erat in te florentissimum, decerpsit, æuique partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacetum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quod homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositio crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedísque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spatio dedidiceris, tum vētrem culeo reddideris ampliorem, tibíque pataueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur.

Compensatio munerum.

Difficultas exigendæ mercedis.

Exitus ab missio ignominiosa.

Adde quòd præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quíque similis euasoris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. (Nam accusatori vel tacenti fides habetur:) tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrē eiusmodi de nobis obtineāt opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbísque neutiquam cōtemnendis onusti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicāt, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuiis reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos cosdē iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnitūtur, vt eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cūcta illa vitæ suæ ministeria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quíque illos nudos cōspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterū intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rē habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi cōspicuíque: porro intus sub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque si euolueris, explicuérísque, fabulam nō mediocriter longā reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum sibi conscij oderūt illos, atque insidias parant si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualésque sint euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contēplatus,

A καί σε οὐκ ἂν τις ἄλλος δέξαιτο ἔξωρον ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν οὐδὲ τὸ δέρμα ὁμοίως χρήσιμον· ἄλλως τε, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀπωθήσεως δυσβουλία τοὺς τὸ μεῖζον εἰκαζομένην, μοιχόν, ἢ φαρμακέα σε, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο δοκεῖν ποιεῖ. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος, καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος· σὺ δ' Ἕλλην, καὶ ῥᾴδιος τὸν ἕτερον, καὶ τοὺς πάσην ἀδικίαν εὐκόλως· τοιούτους γὰρ ἀπώσας ἡμᾶς εἰκὸς οἴονται· καὶ μάλα εἰκότως· δοκῶ γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτοῖς, διὰ ἔχοιεν περὶ ἡμῶν, κατηνεννοηκέναι τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ ἐς B τὰς οἰκίας προσελθόντες, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον εἰδέναι, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀγείρας ὑπὸ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς. καὶ ταῦτα πεπαιδεῦσθαι λέγοντες, καὶ τείβωνας ἀμπεχόμενοι, καὶ πώγωνας οὐκ ἀκαταφρονήτους καθειμένοι. εἰκότως οὖν τὴν ὁμοίαν περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἔχουσιν, ὧν ἀρίστους ὁρῶντο, τοιούτους ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ὑπατηρουμένους αὐτοῖς τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακείαν, καὶ τοῦ κέρδους δουλοπρέπειαν. C ἀποστάμενοι δ', αὐτοῖς μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἐξ ἀπόρου ζητοῦσιν ὅπως αὐτοὺς ἀπολέσωσιν, ἵν' ἀνύσωνται. λογίζονται γὰρ ὡς ἐξαγορεύσουσιν αὐτοῖς τὰ πολλὰ σκῆνα τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἀπόρρητα εἰδότες ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς αὐτοὺς ἐπιπεφυκότες. τοῦτο τοίνυν ἀποπνίγει αὐτούς· ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῦν μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἐκτοσθεν ἡ διφθέρα· τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης ὅστις τοὺς τέκνων ἐσθίων, ἢ Οἰδίπους τῆς μητρὸς ξυών, ἢ Τηρεὺς D δύο ἀδελφὰς ἅμα ὑπὸν. τοιοῦτοι δὲ αὐτοί εἰσι, λαμπροί, δὲ περίβλεπτοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ, πολλὴν τὴν τραγῳδίαν σκεπόντες. ἕκαστον γοῦν αὐτοῖν διὰ δεξιώσης, δράμα ἢ μικρὸν βιβλίδιον Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους. τὰ δ' ἔξω, πορφυρᾶ βαφῆς, δὲ χρυσᾶς ὁ ὀμφαλός· ταῦτ' οὖν ξυνεπισάμενοι αὐτοῖς, μισοῦσι, καὶ ὑποβουλεύουσιν, εἴ τις ἀποστὰς ἀκριβῶς, κατηνεννοηκὼς αὐτοῖς ἐκτραγῳδήσῃ, καὶ πολὺς ἐρεῖ. βούλομαι δ' ὑμῖν ἐγώγε ὥσπερ ὁ Κέβης σκῆνος, εἰκόνα τινὰ τοῦ τοιούτου σου βίου γράψαι, ὅπως ἐς αὐτὸν ἀποβλέπων,

εἰδῆς εἴ σοι πρίτητέον ἐστὶν ἐς αὐτλύ. ἡδέως μὲν οὖν Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παῤῥασίου, ἢ Αετίωνος, ἢ καὶ Εὐφρανόρους ἂν ἐδεήθην ὅπως τὸν γραφεῖον. ἐπεὶ δὲ ἄπορον νῦν δύρσῃ τινὰ θῆται γνώριμον, καὶ ἀκριβῆ τὸν τέχνην, φιλεῖν ὡς οἷόν τέ σοι ὑπιδείξω τὸν εἰκόνα. καὶ δὴ γεγράφθω τοιοῦτος μὲν ὑψηλός, καὶ ὑπίζυγος, καὶ μὴ κάτω ὅπου τῆς ἐδάφους, ἀλλ' ἄνω τῆς γῆς, ὅπου λόφου κείμενα, καὶ ἡ ἄνοδος ὑπόπολυ, καὶ ἀνώντης, καὶ ὄλισθον ἔχουσα, ὡς πολλάκις ἤδη τοῖς τοῦ ἄκρου ἔσεσθαι ἐλπίσαντας, σκῆψαι χιλιοθῶναι, ἁμαρτόντος τοῦ ποδός· ἔνδον δὲ, ὁ Πλοῦτος αὐτὸς καθήσθω, χρυσοῦς ὅλος, ὡς δοκεῖ, πάντυ εὔμορφος, καὶ ἐώρακος, ὁ δὴ ἐρασὴς μόγις ἀνελθών, καὶ πλησιάσας τῇ θύρᾳ, τεθηπέτω, ἀφορῶν ἐς ὃ χρυσίον. ὑποδεχέσθω δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, εὐπροσώπος ἅμα αὐτὴ, καὶ ποικίλα ἀμπεχομένη ἐσαγέτω, σφόδρα σκῆπτι πληγμένον τῇ εἰσόδῳ· ἑωυτεῦθεν δὲ, ἡ μὲν Ἐλπὶς ἀεὶ προηγείσθω. ἀφεδέξαντο δὴ αὐτὸν ἄλλαι γυναῖκες, Ἀπάτη, καὶ Δυλεία, παραδοτωσθω τῷ Πόνῳ. ὁ δὲ, πολλὰ τὸν ἄθλιον καταγυμνάσας, τελευτῶν, ἐξαπατήσαθω αὐτὸν τῷ Γήρᾳ ἤδη ὑποκυφοῦντα, καὶ τεταραγμένον τὴν χρόαν· ὑσάτη δὲ ἡ Υβρις ὑπιλαβομένη, συρέτω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν· ἡ δὲ Ἐλπὶς, ὃ ἀπὸ τούτου, ἀφανὴς ἀποπταάθω, ἢ μηκέτι καθ' ὃς εἰσῆλθε τοὺς χρυσοῦς θυρεῶνας, ἐκ τινος δὲ ἀποστρόφου καὶ λελησθείας ἐξόδου ἐξωθείσθω, γυμνὸς, προγάστωρ, ὠχρὸς, ῥέων, τῇ ἑτέρᾳ μὲν, τὴν Αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων· ἀπαντάτω δὲ ἀξιόντι ἡ Μετάνοια δακρύουσα ἐς ὀδὸν ὄφελος, καὶ τὸν ἄθλιον ἐπαπολλύουσα. τοῦτο μὲν ἔγωγε τέλος τῆς γραφῆς· σὺ δ' οὖν, ὦ ἄριστε Τιμόκλεις αὐτὸς ἤδη ἀκριβῶς ὑπισκοπῶν ἕκαστα, σκόπησον εἴ σοι καλῶς ἔχει, προσελθόντα εἰς τὸν εἰκόνα καὶ θύρας τὰς χρυσᾶς, ἐκείνων τῶν ἐμπαλὶν ἀγρίως ὤσας σκηπτεῖν. ὅ, τι δὲ ἂν προαιρῇ, μέμνησο τοῦ σοφοῦ λέγοντος, Ὡς θεὸς ἀναίτιος, αἰτία ἡ ἑλομένου.

A scire queas num ex vsu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est, vt aliquem artificem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur vestibulum sublime atque inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricóque aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vs-

B que verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta, manu prehẽsa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tra-

C dant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloréque commutato. Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes aupians euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lacrymans, & miserum bis

D etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipse diligenter considératis singulis expende, numè re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

Deus, malorum causa non est.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE CONDVCTI SERVIVNT.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia est non in genere omnium eorum qui mercede conducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam postscriptum illud editum, senior iam in aulam atque familiam Cæsaris sese contulerat, & conditionem procuratoris (vt videtur) principis in Ægypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoque oratione patet. Hoc igitur factum suum, quia cum superiore scripto prorsus pugnare videtur, defendit, primùm à diuisione seu diuersitate conditionum, quòd longè alia res sit principi operam suam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum seruiant: se verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cùm præter salarium ingens, etiam in magna existimatione viuat, publicisq; rebus procurandis præstitutus, tam certâ quoque spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositam habet. Denique quòd cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum esse, neque ignauiter feriari, neque ipse adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnē mercedem aut honorem prorsus cõtemnere queat. Atque huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quē scribit) accusationem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud diuites, optimè atque vtilissimè scripserit: nunc autem contrà, quasi mutata sententia, idem vitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare voluerit, aliud animo senserit: exaggerata hac vitæ scriptorumq; diuersitate ac repugnantia, multis variisq; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quam & ipsam à circunstantijs ætatis & caussæ amplificat.

IAmdudum apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrum de iis qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti verisimile est in mentem veniisse, quæque credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum nõ tenueris, mihi vel in primis constat. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nunc nostris à te iam lectis conor accommodare. Quare si nõ frustra diuinãdi artem didici, audire mihi videor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cùm hæc ipse scripserit, & graui adeò accusatione aulicam vitam incessat, postea tamen omnium oblitus, velut testula, quod aiunt, transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse coniecit? Quot Midę, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti hunc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Æaco,

ΠΑλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἅ τινά σοι εἰκὸς ἐπελθῶν ἰὼν εἰπεῖν ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ περὶ τῶν ὅτι μισθῷ συόντων βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀγελαστὶ διεξῇεις αὐτὸ, καὶ πάνυ μοι πρόδηλον. ἃ δὲ μεταξὺ καὶ ὅτι πᾶσιν ἐπῆν οὓς σὺ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ζητῶ τοῖς ἀνεγνωσμένοις. εἰ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μαντικὴν, δοκῶ μοι ἀκοῦσαί σε λέγοντος, εἶτα τίς αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν ὕστω δῆλον ὡς τοῦ τοιούτου βίου διεξελθών, ἔπειτα πάντων ἐπιλαθόμενος, ὀψράκου, φησὶ, μεταπεσόντος, ἑκὼν ἑαυτὸν φέρων ἐς δουλείαν ὕστω περιφανῆ καὶ περιβλεπτον ἐνῆκε; πόσοι Μίδαι, καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μετέπεισάν αὐτὸν ἀφεῖναι μὲν τὴν ἐκ παίδων φίλην καὶ σωτῆρα Ἐλευθερίαν, πρὸς αὐτῷ δ' ἤδη τῷ Αἰακῷ γηρό-

μῦον, καὶ μονονυχὶ τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῷ A
πορθμείῳ ἔχοντα, προσέχειν ἑαυτὸν ἕλκεσθαι,
καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυ-
σῷ τὸν αὐχένα δεθέντα, οἷά ἐστι τῶν τρυφών-
των πλουσίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κουράλια.
πολλὴ γοῦν ἡ διαφωνία τοῦ νῦν βίου πρὸς
τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τοῦ πολεμοῦ χω-
ρῆν, καὶ ἀνεσπάφθαι τὰ πράγματα, καὶ παλινῳ-
δεῖν πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' αὐτὸ εἴη, οὐχ ὑπὲρ
Ἑλένης, μὰ Δί', οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ἰλίῳ
γνωμῶν, ἀλλ' ἔργῳ ἀναιρεπομένων τῶν
λόγων καλῶς πρότερον εἰρῆσθαι δοκούν-
των. Ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, B
λέλεκταί σοι· ἐπάξεις δὲ ἴσως κἀπὶ τοῖς αὐτὸν
ἐμὲ ξυμβουλεύσοντα τοιαύτην, οὐκ ἀχθεσθῆναι,
ἀλλὰ φιλικῶς, καὶ οἷόν σοι χρηστῷ καὶ φι-
λοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπουσαν. ὡς μὲν οὖν κατ'
ἀξίαν ὑποδύεσθαι τὸ σὸν πρόσωπον ὑπο-
χρίνωμαι, δεῖ σὺ ἡμῖν ἔχειν, καὶ τῷ λογίῳ θύ-
σομεν. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ σὺ προθήσεις τὰ σὰ
δέοντα. ὥστε τοίνυν μεταβυάσαντάς ἡμᾶς
τῶν σκηνῶν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνέχε-
σθαι τεμνόμενον, καὶ καιόμενον, εἰ δέοι, ὅπῃ
σωτηρία, σὲ δὲ ὑπιπτάσθαι τῶν φαρμάκων, C
καὶ τῷ σμίλῃ ἅμα προσέχειν ἔχοντα, καὶ
τὸ καυτήριον ἀφιππεύειν. καὶ δὴ προσλαβόν
τῶν ῥητόρων, σὺ ταῦτα πρὸς μέ ὁ Σαβῖνος
ἤδη λέγῃς, πάλαι μὲν, ὦ Φιλότης, ὡς εἰ-
κὸς, εὐδοκίμηταί σοι τοῦτο τὸ σύγγραμμα, καὶ
ἐν πολλῷ πλήθει ἀνέγνω, ὡς οἱ τότε ἀνε-
σάμενοι διηγοῦντο, καὶ ἰδίᾳ προσῆν τοῖς πε-
παιδευμένοις, ὁπόσοι ὁμιλεῖν αὐτῷ, ἢ ἀκού-
σεσθαι ἔχειν ἠξίωσαν. ἥτε γὰρ τῶν λόγων πα-
σκευὴ, ἡ μεμπτὴ, καὶ ἡ ἱστορία πολλὴ, καὶ
ἐμπειρία τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἕκασα
σαφῶς ἐλέγετο· καὶ ὃ μέγιστον, ὅτι χρήσιμα D
πᾶσιν ἦν, καὶ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις,
ὡς μὴ δι' ἀγνοίας σφᾶς αὐτοὺς εἰς δου-
λείαν ἀπάγειεν. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε βελ-
τίω ταῦτ' εἶναι, καὶ τὸν μὲν Ἐλευθερίαν μα-
κρὰ χαίρειν ἐᾶν, ζηλῶσαι ἃ ὁ ἀγανέσατον
ἐκεῖνο ἰαμβεῖον,

imò tantumnon alterum pedem in Charontis cymba habet, tamen præbeat ſeſe alieno arbitrio huc atque illuc diſtrahendum, perinde ac ſi collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à ſcriptis diſſidet tuis: iámque hoc ſanè videri poſſet, quod prouerbio dicũt, flumina ſurſum incedere, omniúmque rerum ordinem inuerti, atque cuncta in deterius recãtari, idque non Helenæ placandæ gratia per Iouem, neque eorum quæ apud Ilium geſtà ſunt, nomine, ſed quòd verba quæ antè probè dici ſunt viſa, nunc ipſo auctoris opere ſubuertantur. Hæc ſanè te veriſimile eſt tecum dixiſſe. Nec pigebit forſan te & ad meipſum eius generis conſilium adferre, idque nõ intempeſtiuum, neque importunum, ſed amicum, & quale tibi viro cũ bono tum erudito congruat. Itaque ſi tuam perſonã, quam induere iam paro, feliciter geſſero, optimè quidem nobiſcũ actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præſidi Mercurio ſacrificabo. Si verò quod ſequor, parum aſſequor, tuæ partes erũt, quæ mihi deſunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quaſi ſcena trãsformata, & actoribus permutatis, ipſe quidẽ vocem teneam, méque tibi ſalutis gratia ſecandum, &, ſi & hoc neceſſe fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, ſimúlque acum vnà cum vſtorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta, ſic mecũ agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in pretio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm vulgo ceu magnũ quiddam oſtentabatur, tũ præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiuſmodi rerum ſtudioſi literas tractare operæpretium ducunt. Neque id admodũ eſt mirum, quandoquidem præterquam quòd ipſe dictionis tuę color culpa caret, & narratio planè eſt varia, miráque eſt rerum experientia: maximã quoque habet gratiam, quòd omnia à te non ſcitè ſolùm, ſed & dilucidè recenſentur. Super omnia verò eſt, quòd quæ ſcripſiſti, vtilia ſunt cùm omnibus, tum maximè eruditis, videlicet ne per rerum inſcitiam in ſeruitutem poſthac ſeſe coniiciant. At cùm iam ſententia planè in diuerſum mutata, aulicam hanc viuendi rationem præſtare ſtatueris, & libertati longum valere dixeris, tum iambicum illud ſeruile nimis & generoſo animo indignum, ſumpſeris imitatione exprimendum,

Vbi est lucrum, natura adacta seruies: videndum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentem fortè auscultet: imò summa ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præsentem vitæ tuæ statum norunt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ pretium, si à Mercurio illo inferorum legato, votis impetres, quò is omniũ aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddã tibi accidet, quod iuxta fabulam illam Corinthiam Bellerophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu librum aduersum te ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensionis facie saltem æqua aduersum accusatores vti possis, non video, præsertim si actionem suam nonnihil ioeis & ridiculis eondiant: nimirum vt scripta tua, atque item libertatem, quam præ se ferunt, laudent: te verò scriptorem seruiẽtem videant, & sponte tua collum iugo subdentem. Itaque non iniuria agerent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet, assererent, te verò interim velut graculum alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similẽ quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admirationi esset, paulo pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non ineptè quispiam te Salæthũ illum diceret, nisi quòd illius factum non paulo est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctãs, in ignem animo magno insiliit: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: &, si luberet, exulãdi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam libris editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, séque ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limen illud Homericũ progressus, ingenerosum adeo & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantumnon seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quanto magis insignis ac conspicuus appares, tanto te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirum tua tantùm scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationem aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

A Ὅπου δὲ κέρδος, κἂν παρὰ φύσιν δουλευτέον. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἐπακούσηται σου αἰσχυνόντος αὐτό· ἀλλὰ μηδ' ἄλλῳ τῶν παρόντα σοι βίον ὁρώντων, ἐπελθεῖν τὰ γεγραμμένα· δύσχυδι δ' Ἑρμῆ τὰ ἀθάνατα, καὶ τῶν ἀκηκοότων πρότερον, πολλῷ λήθην καταχεάσαι. ἢ δόξῃς τῆς τῶ Κορινθίῳ μύθου ἑαυτόν τι πεπονθέναι, καὶ σαυτῷ ὁ Βελλεροφόντης γεγράφως τὸ βιβλίον. μὰ γὰ τὸν Δί', οὐχ ὁρῶ τίνι ἀπολογήσῃ, εἴ τις σὺ θυρεοπρόσωπος σοι γένοιτο πρὸς τοὺς κατηγορεῖν· καὶ μάλιστα, ἢν σοὶ γέλωτι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντες μὲν τὰ γεγραμμένα, καὶ τὴν σὺν αὐτοῖς ἐλευθερείαν, αὐτὸν δὲ τὸν συγγραφέα δουλεύοντα ὁρῶντες, καὶ ἑκόντα ὑποπτήσσοντα τὸν αὐχένα τῷ ζυγῷ. οὐκ ἀπεικότα γοῦν ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν, ἢ τοι ἄλλης γε γυναικὸς ἀνδρὸς ἦν τὸ βιβλίον· καὶ σὲ τὸν κηδεστὴν, ἀλλοτρίοις πόθεσι ἀγάλλεσθαι· ἢ εἴπερ σόν ἐστιν, ὁμοιόν σε τῷ Σαλαίθῳ ποιῶν· ὃς πικρότατον καὶ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μικρὸν αὐτὸς ἐάλω, μοιχεύων τὴν ἀδελφοῦ τοῦ γυναῖκα. πρεπόντως γοῦν καὶ σὲ τὸν Σάλαιθον ἄκρατον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερος ἄκρατος, ἐρωτι μὲν ἁλοὺς ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα θύμψυχος ἐς τὸ πῦρ ἀλλόμενος, καίτοι ἐλεουμένων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιατῶν, καὶ ἐφιέντων φυγεῖν εἰ βούλοιτο. τὸ δὲ σὸν, ὦ πολλῷ μικρῷ ἀποπώτερον, ἀκεκοωῶτος μὲν ἐν τοῖς λόγοις τοῦ τοιούτου βίου δουλοπρεπείαν, καὶ κατηγορουμένου εἴ τις εἰς πλουσίου τινὸς ἐμπεσὼν, ἑαυτὸν καθείρξας, ἀνέχοιτο, μυρίων τὰ δυσχερῆ πάσχων, καὶ ποιῶν· ἐν γήρᾳ δ' ὑπάτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ἐπὶ τῶν ᾅδου, ὕστατος ἀθλητὴς λατρείαν ἐπιδημηκώς, καὶ μονονουχὶ καὶ ἐμπομπεύοντος αὐτῆ. ὅσῳ γοῦν φασὶν ὀψιμώτερος εἶ δοκεῖς, τοσούτῳ καταγελαστότερος δοκεῖ εἶ, αὐτοφωνοῦντος τὸ νῦν βίον τοῦ βιβλίου. καίτοι τί δεῖ κενεῶν ὑπὲρ σε κατηγορίαν ζητεῖν, μὴ τὴν θαυμασιὴν τραγῳδίαν λέγουσαν·

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός; Οὐκ ἀπορήσουσι δὲ οἱ κατηγοροῦντες καὶ ἄλλων τοιούτων δηλαδὴ παραδειγμάτων ὅτι σέ. Ἀλλ' οἱ μὲν, τοῖς τραγικοῖς ὑποκρίταις εἰκάσουσιν. οἱ ὅτε μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἕκαστος αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς εἰσιν· ἔξω δὲ, Πῶλος ἢ Ἀριστόδημος, ἀποδεδυμένοι τὰ προσωπεῖα, γίγνονται ὑποῤῥαθοι τραγῳδοῦντες, σκηπτόμενοι, καὶ συρόμενοι· ἐνίοτε δὲ, μαστιγούμενοί τινες αὐτῶν, ὡς ἀπὸ τοῦ θεάτρου δοκῇ. ἄλλοι δὲ, ὃ τῆς πιθήκου πεπονθέναι σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρα τῇ πάνυ, φασὶ γενέσθαι. ἐκεῖνον γὰρ διδαχθέντα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως, καὶ ἐμμελῶς, καὶ ὅτι πολὺ θαυμάζεσθαι μέλλοντα ἐν τοῦ σήματι, καὶ ὃ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συνεπιμέλειαν γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον πόῤῥω κειμένην, μακρὰ χαίρειν φήσαντα τοῖς αὐλοῖς, καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ὀρχήμασι, συναρπάσαντα καταγῶναι, ἀποῤῥῖψαντα, μᾶλλον δὲ συντείναντα ὃ πρόσωπον. καὶ σὺ τοίνυν, φαῖεν ἄν, οὐχ ὑποκριτὴς, ἀλλὰ ποιητὴς τοῦ καλλίστου, καὶ νομοθέτης γενόμενος, ὑπὸ ταύτησι τῆς ἰσχάδος τοῦ φανείσης, ἠλέγχθης πιθήκους ὤν, καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους Φιλοσόφων, καὶ ἕτερα μὲν ψεύδων σὺν φρενὶ, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς εἰκότως ἄν τινα ὅτι σὲ εἰπεῖν, ὅτι ἃ λέγεις καὶ ἐφ' οἷς ἐπαινεῖσθαι ἀξιοῖς, χείλεα μὲν σου ἐδίηνεν, ὑπερῴου δ' αὐχμῶσαν καταλέλοιπε. Διγλωροῦ τοῦ ποδὸς δίκην ἔπεσας, προπετὴς μὲν θρασυνάμενος τοῖς δυσέρωσι χεῖρας, μικρὸν δὲ μονονουχὶ ὑπὸ κήρυξιν ὀμόσασάμενος τὴν ἐλευθερίαν. ᾗ ἐῴκει ἡ Ἀδράστα τότε κατόπιν ἑστῶσά σοι δυσχερανουμένῳ, ἐφ' οἷς κατηγόρεις τῶν ἄλλων, καταγελᾶν, ὡς αὐτὴ εἰδυῖα τὴν μέλλουσάν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβολὴν, καὶ ὅτι οὐκ εἰς τὸν κόλπον τοῦτον ὑποῤῥύσας πρότερον, ἀξίους κατηγορεῖν τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ποικίλας τινὰς τύχας, τοιαῦτα πράττειν ὑπομενόντων. εἰ γοῦν ὑποδοίη τις τοῦ λόγου τὸν Αἰσχίνου μὲν τὴν κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγορίαν αὐτὸν ἀλῶναι,

A *Sapientem eum odi, qui ſibi ipſe non ſapit?* Tametſi & alia multa quibus te adoriantur, accuſatoribus tuis ſuppetunt. Nempe alii ſimilem te facient Tragicis actoribus, quorum quiſque in ſcena quidem eſt vel Agamemnon, vel Creon, vel etiã Hercules ipſe: foris autem depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agendas fabulas mercede conducti: qui, vt viſum fuerit ſpectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigiſſe dicent quod ſimiæ, quam magna illa & celebris Ægypti Regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim
B ſaltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu compoſitè modulatéque non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet, ac decorum ſeruaſſet, iámque Hymenæum voce ac cithara canentibus reſpondiſſet: poſtea quàm carycás ne an nucem neſcio, procul iacentem conſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longum valere iuſſit, nucem verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam, ſed ipſe pulcherrimarum
C rerum auctor, & velut legumlator, oſtenſo alterius vitæ ſplendore quaſi nuce quadam, te ipſe ſimiam eſſe prodidiſti, vt qui ſummis tantùm labiis ſis philoſophus, quíque nihil quidem veritus inferorum portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ ſcribas, quibúſque te vendites, ea labra quidem tua rigaſſe, palatum autem interius aridum reliquiſſe. Quamobrem ſtatim ante pedes quoque vltricem pœnam ſenſiſti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum neceſſitatibus inſultaris, ipſe tamen haud ita
D multo pòſt libertatem velut ſub præconibus abiuraris. Atqui apparet Adraſteam iam tum tibi à tergo aſſiſtentem, ea quibus tu partim te ipſe venditabas, partim alios incuſabas, egregiè riſiſſe: quippe quæ, dea cùm ſit, non ignorarit futurum vt & ipſe mutata ſententia in ſimile vitæ genus tranſires. Tum quòd non priùs in tuum ipſius ſinum inſpueris, quàm eos accuſares, qui ob varias fortunæ viciſſitudines eiuſmodi facere ſuſtinent. Iam ſi quis verbi gratia Æſchinem poſt grauem illam orationem qua Timarchum accuſauit,

flingat ipſum in idem incidiſſe ſcelus, ac per hoc in ſimile crimen vocatum: quantus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter inceſſuit, ipſe verò iam ſenex eadem in ſe commiſit? Denique ſimilis videris illi Pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tuſſim venditaret, & qui eo vterentur, eos ſtatim eo malo liberari polliceretur: miſer tamen ipſe eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accuſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæque mille anſas aduerſario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipſe cogito, quam viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malum hoc mea voluntate coactum confitear, dorſum verberaturo aduertam, improbitatem non negem, ſed ad communem illam excuſandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatique ineuitabilem neceſſitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniam deprecer, ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquioribus, quòd non ignorent quàm nihil ſit in noſtra ipſorum manu, quódque potentioris alicuius numinis, Fortunæ ſcilicet aut Fati, arbitrio, vel contra noſtram voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis eſt vulgaris, vt ne tu quidem (quanquam amiciſſimus) huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi, etiamſi patronum habeam Homerum, eiúſque carmina hæc decantem:

Fortuna ac fatum.

Fatorum nexus, fugiſſe haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaque ſi hac ratione tanquam parum proba neque fide digna poſthabita, illud dicerē, neque pecuniæ cauſa, neque ſpe aliqua alia ineſcatum me, præſentem ſeruitutē ferre, ſed ipſius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius intereſſe voluiſſe: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiā, adulationis quoq; nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimē minus maiori velle obſcurare, quatinus adulatio malorū omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur.

καὶ Φοινικίδων τὰ ὁμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἶμαι γέλωτα τῶν ὁρώντων ἐκίνησαν; εἰ Τίμαρχον μὲν ἔδυνεν ὅτι τοῖς καθ' ὥραν ἡμαρτημένοις, αὐτὸς δὲ ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν προὐμόμει; ὃ δ' ὅλον, ἐκείνῳ τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀποκηρύττειν βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσῃ τοὺς πάντας ἐπιχωμένους, αὐτὸς μέγιστον ἀπόλλυσι βηχὸς ἐφαίνετο. ταῦτα μὲν, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα εἴποι τις ἄν, οἷος σὺ κατηγορῶν, ἐν ὅτῳ ἀμφιλαφῆ τὴν ἐπιδοσιν, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς πρέχοιμι. ἐγὼ δὲ ἤδη σκοπῶ ἐμαυτῷ τινα καὶ πάντως ἔσεσθαι τὴν ἀπολογίαν. ἆρά μοι κρεῖττον ἐθελοκακήσωμεν, καὶ τὰ κατὰ δίκην ὑπομένωμεν, καὶ ἀδικεῖν ὀκνήσωμεν, ὅτι τῷ κοινῷ ἐκείνῳ ἀπολογίᾳ καταφυγεῖν; λέγω δὲ τὴν τύχην, καὶ μοῖραν, καὶ εἱμαρμένην, καὶ ἀναγκαῖον εἶναι συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιπλήττοντας, εἰδότας ὡς οὐδενὸς ἡμεῖς κύριοι, ἀλλ' ὑπό τινος κρείττονος, μᾶλλον δ' ἑνὸς τῶν ἀφροντίστων ἀγόμεθα, οὐκ ἐκόντες, ἀλλ' ἀναίτιοι πάντα πάσιν ὄντες, ἃ ἂν λέγωμεν, ἢ ποιῶμεν, ἢ τοῦτο μὲν κωμῳδῇ ἰδιωτικὸν, καὶ οὐδὲ αὐτοῦ με, ὦ Φιλότης, ἀμάρτιον τοιαύτην ἀπολογίαν προφέρεσθαι, καὶ σωτῆρα τὸν Ὅμηρον προβαλλόμενον, καὶ τὰ ἐκείνου ἔπη ῥαψῳδοῦντα,

Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένον ἀνδρὸς ἀμύμονος εἶναι.

καὶ ὅ,

Γνωμάων ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

Εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς οὐ πάνυ ἀξιόπιστον, ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε ὑπὸ χρημάτων, μήτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης δελεασθεὶς, ὑπομένω τὴν παροῦσαν σωτηρίαν, ἀλλὰ τὴν σωτῆρα, καὶ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελήσας κοινωνῆσαι πρὸς ἔξεως τῆς τοιαύτης, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ κατηγορίᾳ κακίας αἰτίαν προσλάβω, κἂν βούλωμαι ἥλιον, φασὶν, ἐκκρούειν τὸν ἥλιον, καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον ὅσῳ κολακεία τῶν ἄλλων ἀπρεπῶν κακῶν, ὃ δουλοπρεπέστατον εἶναι, καὶ τούτῳ χεῖριστον νενόμισται.

τί οὖν

τί οὖν ἄλλο, εἰ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκεῖ, λοιπόν ἐστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν ἔχειν; μία μοι ἴσως σκέψις ἄλυσις ἔτι ἀβέβαιος, ὑφ' ἣν βαλόντες τὸν γέροντα, καὶ τὸν νόσον· καὶ μετὰ τούτων, τὸν πενίαν, πρῶτα ποιεῖν καὶ πάλιν ἀναπείθουσιν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτήν. καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ, ὃν ἀκμὴν ἴσως καὶ τὸν τῶν Εὐριπίδου Μήδειαν προκαλέσαι προσελθόντα εἰπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖνα τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ προῳδήσασαν.

Καὶ μανθάνω μέν, οἷα δρᾶν μέλλω κακά.

Πενία δὲ χρείαν τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

Ὃ μὲν γὰρ τῶν Θεόγνιδος κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, τίς οὐκ οἶδεν οὐκ ἀπαξιοῦντος, καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον σφᾶς αὐτὸς ῥίπτειν, καὶ χρημάτων γε ἠλιβάτων, εἴ μέλλοι τις οὕτως ἀποδράσεσθαι τὸν πενίαν; ταῦτα μὲν εἰ δοκεῖ, ἃ τις ἂν ὡς ἐν τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι, ἐμοὶ πολὺ θαρρεστέον ἐκάστην αὐτῶν. οὐ δέ μοι θαρρεῖ, ὦ ἑταῖρε, ὡς οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησομένου. μὴ γὰρ τοσοῦτος ποτε λιμὸς καταλάβοι τὸ Ἄργος, ὡς τὸν κοίλην Ἀραβίαν ἀπείρων ὀπιζεῖν. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω πένητες βιόμεν ἀπολογίας, ὡς ὑπ' ἀπορίας τὰ τοιαῦτα χρηστήρια πρὸς τὸν κατηγορίαν ζητεῖν. ἀλλά μοι σκέψαι σύνεσιν, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, ἐς οἰκίαν τινὸς πλουσίου ὑπομισθὸν προελθόντα, δουλεύειν, καὶ διέχεσθαι ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίᾳ πραγματά τι τῶν κοινῶν, καὶ ἐς δυνάμιν πολιτευόμενον, ὅτι τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορεῖν. διελθὼν δὴ, καὶ ἰδίᾳ καταβαλὼν ἑκάτερον, σκόπει. σύμπας γὰρ ὁ τῶν μουσικῶν δὴ τόνος, ὃς διὰ πασῶν, ὁ γράμμα. καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδῳ, καὶ ἀνθρώπῳ πίθηκος. μισθὸς μὲν γὰρ δὴ κἀκεῖ, κἀνταῦθα, καὶ ὁ ὑπ' ἄλλῳ πατεῖσθαι. ὁ δὲ τρόπος, παμπόλλων ἔχει τὸν διαφωνίαν. σκέψαι μὲν γὰρ δουλεία ἁβρὴ, καὶ οὐ πολὺ τῶν ἀργυρωνήτων καὶ οἰκοτρίβων διαφέρουσιν οἱ ὑπὸ τῷ τοιούτῳ τρεφόμενοι.

A Quid ergo si neque hæc neque illa vidétur dicenda, nobis reſtat, niſi vt ingenuè fateamur, nihil nobis eſſe ſyncerum ac ſanum, quo deinceps vitium noſtrum palliemus? Vna forſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quam in aquam nondum demiſimus, videlicet ſenectutem noſtrã ac morbum in miſerationem vocare; paritérque paupertatem cauſari, quæ vt euitari queat, hominem nihil non tum facere tum pati perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit Medeam illam quæ eſt apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progreſſa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat:

B *Haud neſcio quam ſint mala hæc quæ nunc*
Sed mẽtis imperio reclamat pauperies. (*paroe*

Nam illud Theognidis quis ignorat, tametſi nullus citem, non vitio dari, ſi quis ſe ipſe vel in profundum mare demergat, vel è rupe præcipitet; modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere poſſet, etiamſi nihil eorum admodum decoram gerat perſonam. Tu verò ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defenſione id genus auxiliis nullis ſum vſurus. Neque C enim, ſpero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, vt de caua Arabia ſerenda cogitent: neque ipſi nos iuſta adeo excuſatione deſtituemur vnquam, vt ſi quando accuſemur, eiuſmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi conſiderã, quàm magno hæc inter ſeſe diſcrimine diſtent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adſcriptum, ſeruire ſeruitutem, eáque omnia perferre, quæ libellus ille meus recenſet; & publicè rem populi tractantem, ac pro virili rempub. adminiſtrantem, hoc nomine ab Imperatore ſalarium accipere. Age contẽplare D hæc, & vtrunque per ſe ac ſeorſim perpende: reperies certè res ipſas, iuxta illud Muſicorum prouerbium, δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt, longiſſimo interuallo inter ſe diſſidere: tum duas has vitæ rationes tantum inter ſe conuenire, quantum eſt affinitatis plumbo cum argento, æri cum auro, anemonæ cum roſa, homini cum ſimia. Siquidem vt illic, ita & hîc merces accipitur, & accidit vtrobique vt alteri ſit parendum. Cæterùm in ipſa negotij ratione ingens eſt diſſonãtia: quandoquidem illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis ſeruis nõ admodum præſtant.

At qui remp. tractant, & in vſum ciuitatis nationúmque totarum ſtrenuam operam collocant, nullo iure, ob ſolam mercedem, in calumniam vocari poterunt, ínque crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, vt neque tot ac tantarum gentium præſides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipſi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus propoſita ſunt præmia. Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miſeræ vitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, ſed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio ſeruiunt, eos tanquam ærumnoſos miſerabar. At noſtrum negotium, ô amice, modis omnibus eſt diuerſum. Quanquam enim quæ ad domeſticam vitam pertinent, nobis cum illis ſunt communia, publicè tamen ſummi imperij participes ſumus, eiúſque adminiſtrandi prouinciam cum rege partimur. Ipſe ego, ſi diligenter expendas, Ægyptiaci regni portionem non minimam ſub manibus habeo, dum nunc pœnas ſtatuo, nunc iuſta tributa impero, nũc dictorum factorúmque omnium rationaria conſcribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipſius decreta ad certiſſima ſimul & rectiſſima quęque ſumma fide perduco, eadémque diligẽter adſeruata, ſubditis trado, reipub. cura in omne æuum conſeruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, ſed à principe: nec ea exigua, ſed talentis numerata. Poſt hæc, modò recta via res procedat, ſupereſt ſpes, neque hæc contemnenda videlicet, vt prouinciæ alicui quaſi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negotium tibi demandetur. Iam verò geſtit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi, & crimen ab accuſatoribus ſupra modum exaggeratum, itidem copioſiùs refellere. Equidem apertè pronuntio, neminem quicquam facere gratis, ne ſi vel maximarum rerum adminiſtratores obieceris: quando nec ipſe princeps mercedis eſt expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per ſingulos annos à ſubditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, ſi à laudatis laudetur, ſi nomen eius ab omnibus celebretur,

Principis maxima merces.

A οἱ δ' τὰ κοινὰ διέπειν ἐληλυθότες, ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἂν εἰκότως οὐκ μόνον τῶν μισθοῦ διαβάλοιντο, ἐς ὁμοιότητα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθέλκοιντο. ἐπεὶ οὐκ ἂν φαίνοι τις ἁπάσας αἱρῶν τὰς τοιαύτας πρεσβείας· ἢ ὅτε οἱ τοιαῦτα ἔθνη ὑπερφρονοῦντες, ἢ οἱ τὰς πόλεις ἁρμόττοντες, ἢ οἱ τὰς φάλαγγας, ἢ γραμμοπέδα ὅλα ἐγχειρίζοιμοι, ὀρθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῷ ἔργῳ πρόσεστιν. ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς οἴμαι χρὴ ἀναπετάσαι τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι. ὃ δ' ὅλον, ὦ τοὺς μισθαρνοῦντας ἀπλῶς ἐγὼ φαύλῳ βίῳ συνεῖναι ἔφασκον, ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ ταῖς οἰκίαις ὑπὸ πρόφασι παιδεύσεως δουλεύοντας ᾠκτειρον. νυνὶ δ', ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμέτερον πρᾶγμα, πάντως ἁπασῶν ἑτερόιόν ἐστιν, εἴ γε τὰ μὲν οἰκοι, ἴσοτιμα ἡμῖν· δημοσίᾳ δ', τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ ὃ μέρος συνδιαπράττομεν. ἔγωγ' ἂν εἰ σκέψαιο, δόξαιμ' ἂν σοι καὶ ὁ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἔχειν χεῖρας ταῖς δίκαις εἰσάγειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν προπομένων καὶ λεγομένων ἀπάντων ὑπομνήματα γράφειν, καὶ τὰς τε ῥητορείας τῶν δικαιολογουμένων ῥυθμίζειν, καὶ τὰς τῶν ἀρχόντων γνώμας πρὸς ὃ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκριβέστατον συνὼ πίστει τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν· καὶ πάλιν διδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀποκεισομένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως· καὶ σμικρὸς οὐδὲ οὗτος, ἀλλὰ πολυτάλαντος. καὶ τὰ μὲν ταῦτα δή, καὶ φάσκοι ἐλπίδες, εἰ τὰ εἰκότα γίγνοιτο, ἀλλ' ἔθνος ὑπερπαπῆναι, ἢ πόλεις ἄλλας πρεσβείας βασιλικάς. ἐθέλω γοῦν οὐκ πρεσβευτοῦ χρησάμενος τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας τῷ ὑπερφερομένῳ ἐγκλήματι, καθ' ὑπερβολὴν ἀπολογήσασθαι. καὶ δή φημί σοι μηδένα μηδὲν ἁμαρτεῖν ποιῶν. οὐδὲ δὴ τοὺς τὰ μέγιστα πρεσβεύοντας εἶπης, ὅπου μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἁμαρτὼν ἔστιν. καὶ φόρους λέγω, οὐδὲ δασμούς, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπέτειοι φοιτῶσιν· ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἔπαινοι, καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν εὐκλεία,

καὶ ὃ ὅτι ταῖς εὐεργεσίαις προσκυνεῖσθαι. εἰκόνες δὲ, καὶ νεὼ, καὶ τεμένη, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ οὗτοί εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων, καὶ προνοίας, ἣν ἀνέφερον παρασκοποῦντες ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντες. ὡς δὴ μικρὰ μεγάλοις εἰκάζειν ἐθέλης, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σοροῦ κορυφῆς, ἐφ' ἕκαστον τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειται καταβαίνειν, ὄψει ὅτι μεγέθει καὶ σμικρότητι διαφέλλα πολλὰ τῶν ἀκροπάτων. τἆλλα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. εἰ μὲν οὖν τὸν ἐτεθείκειν τὸν νόμον, μηδένα μηδὲν παρέχειν, ἔνοχος ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἁπαξαπλοῦ τοῦ βιβλίου λέλεκται μοι, χρὴ δ' τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα συνεργεῖν εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐς δέον αὐτῷ δοκῶ, ἢ φίλοις συμπονῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, κἂν τῷ μέσῳ ὑπαίθριος πεῖραν αὐτοῦ διδοὺς, ὅπως ἔχει πίστεως, καὶ ἀσυδοσύνης, καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγχειρισμένα, ὡς μὴ ὁ Ὁμηρικὸν ἄχθος εἴη; πρὸς δὲ τοὔλον, μεμνῆσθαι χρὴ τοὺς ὀνειδίζοντας, ὅτι μὲ σοφῶν ὄντι μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος ὑπὸ σοφοῦ, ὀνειδίζοιτο, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου, λόγοις μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπαιρομένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς δὲ τὸν ἄκρον ἐκεῖνον τῶν χορυφαίων ἀφετὸν, ὃ πολὺ λειπόμενος. καὶ, μὰ Δί', ὦδε ὅτι τούτῳ αἰδεῖσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἄλλῳ ἐγὼ οὐκ ἐντετύχηκα, τὸν τοῦ σοφοῦ ὑποφήσειν ἀποπληρώσοντι. οὐ μέντοι καὶ θαυμάσαιμ' ἂν ὀνειδιοῦντός μου τῷ νῦν βίῳ, εἴγε ὀνειδιοῖ, οὐ πρὸς πολλοῦ ἤδη ὅτε ῥητορικὴ δημοσίᾳ μεγίστας μισθοφορὰς ἐφελκόμενον, ὁπότε χρὴ ἦλθον τὴν ἑσπερίαν Ὠκεανοῦ καὶ τὸν Κελτικὸν ἅμα ὀψὲ συνέτυχες ἡμῖν, τοῖς μεγαλομίσθοις τῶν σοφιστῶν συναριθμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καίτοι ἐν μυρίαις ταῖς ἀσχολίαις ὢν, ὅμως ἀπελογησάμην, οὐκ ἐν πρέποντι θέλων τὸν λυκιστὴν παρὰ σοῦ καὶ πληρῆ μοι ἐνεγκεῖν. ἐπεὶ πρὸς γε τοὺς ἄλλους κἂν στόμα πάντες κατηγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι ὃ, τὸ Φροντὶς Ἱπποκλείδῃ.

si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, próque solicitudine qua commune ciuium bonum procurant, cunctáque in melius prouehunt. Et, vt magnis parua componam, si mihi iam inde ab ipsius velut acerui cacumine sūpto, per singula quibus compositus assurgit, descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuria iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet, quî possit operam suam collocare quis rectiùs, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium lucéque de se det periculum; quanta fide, quáve diligentia, qua postremò animi benuolentia, negotia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum:

Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haud quaquam sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione, mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam virtutem, quò non nisi summatibus datur aditus, non admodum sit institutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauiùs dolere debeo per Iouem, cùm in nullum vnquam inciderim, qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Tu verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non possum non mirari, qui iã olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non sine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tempore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis Oceani spectaculum profectus, forte fortuna in nos incidisti, cùm inter quæstuosos Rhetores & nobis erat locus. Hæc sunt, mi amice, quæ obiicieti tibi, quamquam mille negotiis districtus, vtcunque respondi: nimirum vt videas quàm non in postremis habeam, si tuo suffragio candido plenóque nostra causa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamsi simul omnes accusent, mihi tamen suffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

Bonus vir vbi maximè operæ suam collo cet.

Lucianus causas ali quandiu egit.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΣΕΙ ΠΤΑΙΣΜΑΤΟΣ.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM, VERBO LAPSVS FVERAT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia, pro errato quod inter salutandum ipsi exciderat, cùm mane & in prima salutatione, quo tempore, χαῖρε, hoc est, aue, seu, salue, dicendum fuerat, ipse, ὑγιαίνε, hoc est, vale, dixisset.

Orationis status est iuridicialis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se, quia ordinem inuerterit, & quod postremum dici conueniebat, à principio vsurparit: sed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm vsu ac potestate ipsorum verborum ostendens, τὸ χαίρειν, non in principijs tantùm à veteribus, sed etiam fine atque discessu vsurpatum fuisse: ὑγιαίνειν autem vtroque loco frequenter à multis, à quibusdam etiam in principio semper positum fuisse: deinde & efficaciorem atque auspicatiorem vim ac significationem habere: idq; probat multis & poëtarum & aliorum testimonijs, adductis item historiarum exemplis, vbi vel eodem errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν positum fuisset, vel aliàs vsurpatum, commodum aliquod vtentibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euentum erroris, quòd tale verbum pro alio dixerit, cuius vis seu potestas, hoc est, valere seu sanum esse, cuiuis tempori, non matutino tantùm, conueniat: & quòd hæc salutatio cæteris potior atque efficacior sit. Denique & principes hoc idem primum atque præcipuum suis mandant, vt salutis seu valetudinis curam gerant: & priuati quoque in re salutando saluos esse iubent. Hinc & causam erroris siue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem consternationem, quæ causam errori dederit, à consueto & obiecto seu casu defendit. Deinde & voluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione, idque argumento à consequentibus & exemplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in votum seu precationem desinit.

Exordium à loco communi sumitur.

Verbum χαίρειν vbique saluere exposuimus, propter commodum versionis: quanquam non ignorem, à Martiale atque alijs frequentiùs per Auere reddi, quando salutantis est. Nam alioqui & gaudere significat, interdum & valere, vt infrà, cùm discedentium mutuò est: vt & τὸ ὑγιαίνειν, quod nos vbique valere vertimus, & saluum siue sanum esse interim significat: ad quas significationes infrà in Græcis testimoniis quæ ad hoc citantur, crebræ alluſiones fiunt, præsertim cùm à principio ponitur.

DIFFICILE sanè est, homo A cùm sis, alicuius Dei impulsionem ac vim euitare. Multo autem difficilius, defensionem inuenire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine quodam impellente lapsus est: quod vtrũque mihi nũc accidit, qui cùm ad te venissem, quò te ex more primo mane salutarem, deberémque cõsueta ista voce vti, ac te saluere iubere: ego aureus ille, nescio quo pacto oblitus valere te iussi, verbo & ipso non malo aut ominoso, sed intempestiuo tamẽ, vt quod vesperi, non auroræ conueniat.

ΑΛΕΠΟΝ μὲν, ὦ Θεόφιλον ὄντα, δαίμονός τινος ἐπήρειαν ἀφυγεῖν. πολὺ δὲ χαλεπώτερον ἀπολογίαν εὑρεῖν τοῦ λόγου καὶ δαιμονίου τοῦ πταίσματος. ἀτὰρ ἀμφότερα νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν, ὃς ἀφικόμενος πρὸς σέ, ὡς προσεῖπον τὸ ἑωθινόν, δέον τὴν συνήθη ταύτην φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ χαίρειν κελεύειν, ἐγὼ δ' ὁ χρυσοῦς ὑπολαθόμενος, ὑγιαίνειν σε ἠξίουν, ὕφημον μὲν καὶ τοῦτο, σὺν οὐ χαιρῷ δέ, ὡς ἂν τὴν ἑω-

ἐγὼ μὲν οὖν ὅπῃ ζοῦτῳ δύθυς ἰδιώντε, καὶ ἠρυθρίων, καὶ πάντοθεν ἐμαυτὸν ἀπορίας· οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν παρέπαιόν, ὡς ἔοικε· οἱ δὲ, ληρεῖν ὑφ' ἡλικίας· οἱ δὲ, θέσεως κεφαλῆς ἀναμέσον ἔτι ὤοντό με εἶναι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα σὺ ὑπεφθῶς ἐμοὶ ἐδόκεις ὃ γεγονὸς ἄχθος ἀνδρὸς ἄχρῳ τῷ μειδιάματι ὑπεσημήνω. ἔδοξεν οὖν μοι καλῶς ἔχειν παραμυθίαν τινὰ ἐμαυτῷ συλλέξαι, ὡς μὴ πάνυ ἀνιώμενον ὅτι τῷ παίσματι, μηδ' ἀφόρητον ἡγούμενον, εἰ παρεσβύτης ἀνὴρ τοσοῦτον ἀπεσφάλην τοῦ καλῶς ἔχοντος, ὑπὸ τοσούτων μαρτύρων. ἀπολογίας μὲν γὰρ οὐδὲν ἔδει, οἶμαι, ἐπὶ γλώττῃ, εἰς ὕστερον βύφημον βύχλιν ὀλισθούσης. ἀρχόμενος μὲν οὖν τῆς γραφῆς, πάνυ ἀπόρως εἰστεύξεσθαι ὤμην τῷ παραβλήματι· παιόντι δὲ πολλὰ παραφαίνεται τὰ λεκτέα. ἃ μὲν πρότερον ἐρῶ αὐτὰ, ἵνα μὴ περὶ τοῦ χαίρειν αὐτοῦ, καὶ τοῦ εὖ πράττειν, καὶ τοῦ ὑγιαίνειν, παρείπω τὰ εἰκότα. ὃ μὲν δὴ χαίρειν ἀρχαία μὲν ἡ παρασυρθυσις· ἃ μὲν ἑωθινὴ μόνον, καὶ ἐπὶ τὸ πρότερον ἐντεῦξιν, ἀλλὰ καὶ παρόντων μὲν ἰδόντες ἀλλήλους, ἔλεγον αὐτὸ, ὡς ὅ,

Χαῖρ', ὦ διωάστα τῆς δε γῆς Τιρινθίας.

καὶ μετ' ὀλίγον ἐς λόγους ἤδη παρεγινίους τρεπόμενοι, ὡς ὅ,

Χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ὀπιδεύεις,

Ὀδυσσεὺς ὁπότε τὸν ἐπεσταλμένον παρεσβείαν αὐτῷ ἐρρητόρευε· καὶ ἤδη ἀπιόντες πρὸς ἀλλήλων, ὡς ὅ,

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.

Ἴδιος δὲ χαιρὸς οὐδεὶς ἀπενενέμητο τῇ παρησίᾳ, οὐδὲ ὡς νῦν μόνος ὁ ἑωθινός, ὅπου γε καὶ ὅτι τῶν ἀπαισίων καὶ ἀπευκτοτάτων ὁμῶς ἐχρῶντο αὐτῇ· ὡς ὁ τοῦ Εὐριπίδου Πολυνείκης ἤδη τελευτῶν τὸν βίον, καὶ,

Χαίρετ', ἤδη γάρ με παραβάλλει σκότος.

A Ipse igitur confestim sudaui atque erubui, variéque meipsum gessi, cùm quid agerem, non haberem. At cæteri qui tum aderant, alij quidem lapsum me esse lingua, ita vt consentaneum erat, alij præ ætate delirare, alij verò ex hesterna crapula repletum atque ebrium adhuc esse existimabant: tametsi tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne risu quidem modico notando linguæ erratum. Visus igitur mihi sum, operæ quoddam pretium facturus esse, si consolationem aliquam mihi ipsi componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hunc animo afficerer, néve intolerabile putarem, B si senex aliquis præsentibus tot testibus nõnihil ab eo quod decorum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet, defensione aliqua opus puto non erat, præsertim quãdo in tam bonam & auspicatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaque mihi, ab initio statim videbar in difficilem quæstionem incursurus esse: at verò vbi iam progressus aliquantulum fuissem, offerebant se multa quæ commodè dici posse videbantur. Quæ tamen non antea dicam, quàm de ipso verbo Saluere, de verbo Bene agere, & C de verbo Valere, quæ consentaneum atque æquum erit, exposuero. Verbum igitur χαίρειν (quod saluere nos dicimus) antiqua vox est, & in salutationibus iam olim vsurpata, veruntamen non mane tantùm, neque in primo solùm cõgressu, sed etiam cùm qui antea se mutuò nunquam viderant, alius in alium incideret, salutatione hac vti solebant, quale illud est: *Salue ô soli rex istius Tirynthy.* Deinde & à cœna, cùm iam ad mutuas confabulationes ventum esset, vt apud Homerum:

χαίρειν, & eius vsus.

Salue Pelide, nil cœna æqualis eges nunc.

D quo tum Vlysses vsus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata illi exponebat. Præterea & cùm à se mutuò iam discedere vellent, eadem vtebantur, quale est illud:

Saluete, atque deum me agnoscite morte carentem.

Sic & apud Virg. Salue æternum mihi maxime Palla,

Certum autem tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neque vt nunc, matutino solùm tempore vsurpabatur, quandoquidem & in infaustis & abominabilibus rebus eadem aliquando vsi quidam reperiuntur: vt apud Euripidem Polynices iam moriturus, *Saluete* (inquit) *nam totus tenebris iam tegor.*

Neque etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos quibus infensi erant, adhibebatur, cùm significare vellent, nihil rei sibi mutuò cum illis posthac fore: nam hoc, cùm μακρὰν χαίρειν, hoc est, longum saluere, dicunt, intelligũt, nempe nullam ampliùs curam alterius alteri futuram esse. Primus autem hoc verbo vsus fertur Philippides, is qui vno eodémque die narratur ex Marathone cursu itinere peracto Athenas victoriam annuntiasse, & ad magistratus, quo loco consederant, atque anxij de euentu pugnæ cogitabant, dixisse; Saluete, vincimus: eóque dicto statim concidisse mortuus, peracto iam nuncio, vnà cum ipso illo verbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille Athenien sium tribunus, cùm ex Sphacteria scriberet, primus omnium hoc verbum præposuit, gratulari videlicet illis volens ob victoriam eo loco partam, & quod Spartanos captos in potestatem redegisset. Ac prorsus certè post illum Nicias dux cùm ex Sicilia scriberet, antiquam epistolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordiendo. Quin & admirabilis ille Plato, vir fide dignus, ac legislator huiusce modi rerum, verbum hoc saluere, planè valere iubet, atque omnino improbat veluti malum ac prauum, & quod nihil seriũ aut dignum præ se ferat: contrà autem τὸ εὖ πράττειν, hoc est, bene agendi, verbum, pro eo introducit, tanquam cõmune tam corporis quàm animi bene rectéque affecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysium literis, reprehendit ipsum, quòd cùm ad Apollinem versus quosdam composuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignum foret, & non modò diis, verumetiam ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus certè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil proprium suorum scriptorũ nobis reliquere post se voluerit, quãtum tamen ex Oecello Lucano, & Archyta, & cæteris ipsius discipulis coniecturam facere licet, nec verbũ bene agere, ab initio literis suis præmisit; sed ab ὑγιαίνειν, quod est valere seu sanum esse, exordiri iubebat. Cuncti itaque illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti fuêre; quoties missis inter se mutuò literis graue aut seriũm aliquid scriberent, valere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum verbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret, summatímque comprehenderet vniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorum triangulus ille, qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram constituit,

Virgil. Et Regum forme vale, vale inquit Iola.

Quanquã hic τὸ χαίρειν, non nihil & ad gaudendi significationem alludit, vt & in sequenti exemplo.

Τὸ εὖ πράττειν.

Et hic ad gaudendi significationem Plato alludit: vide epistol.

ὑγιαίνειν.

A καὶ ὁ μόνον φιλοφροσύνης αὐτοῖς ἕνεκα τοῦτο σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ἀπειθείας, καὶ τοῦ μηκέτι χρήσεσθαι ἀλλήλοις. ὁ γοῦν μακρὰν χαίρειν φράσας, ὃ μηκέτι φροντίδ' ἄλλοι. πρῶτος δ' αὐτὸ Φιλιππίδης ὁ ἡμεροδρομήσας λέγεται ἀπὸ Μαραθῶνος ἀγγέλλων τὴν νίκην, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἄρχοντας καθημένους καὶ πεφροντικότας ὑπὲρ τοῦ τέλους τῆς μάχης, χαίρετε, νικῶμεν. ἅτε τοῦτο εἰπὼν συναποθανὼν τῇ ἀγγελίᾳ, καὶ τῷ χαίρειν συνεκπνεύσας. ὁ δὲ Κλέων ὁ Ἀθηναίων δημαγωγὸς, ἀπὸ Σφακτηρίας πρῶτον χαίρειν πρῶτος ἔγραψεν, εὐαγγελιζόμενος τὴν νίκην τὴν ἐκεῖθεν, καὶ τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἅλωσιν. καὶ ὅλως γε, μετ' ἐκεῖνον ὁ Νικίας ἀπὸ Σικελίας ἐπιστέλλων, ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῶν ἐπιστολῶν διέμεινεν, ἀπ' αὐτῶν ἀρξάμενος τῶν πραγμάτων. ἀλλ' ὁ θαυμασὸς Πλάτων, ἀνὴρ ἀξιόπιστος νομοθέτης τῶν τοιούτων, τὸ μὲν χαίρειν κελεύει καὶ πάνυ ἀποδοκιμάζειν ὡς μοχθηρὸν ὄν, καὶ οὐδὲν σπουδαῖον ἐμφαῖνον. τὸ δὲ εὖ πράττειν αὐτὸ αὐτὸ εἰσάγει, ὡς κοινὸν σώματός τε καὶ ψυχῆς B καὶ ἁρμονίας σύμβολον. καὶ ἐπιστέλλων γε τῷ Διονυσίῳ, αἰτιᾶται αὐτὸν, ὅτι ποιήσας εἰς τὸν Ἀπόλλω, χαίρειν τὸν θεὸν προσεῖπεν, ὡς ἀνάξιον τοῦ Πυθίου, καὶ οὐχ ὅπως θεοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώποις δεξιοῖς πρέπον. ὁ μὲν γε θειότατος Πυθαγόρας, εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον κατέλιπεν τῶν αὐτοῦ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκέλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιλητὰς αὐτοῦ τεκμήρεσθαι, οὔτε τὸ εὖ πράττειν προγράφειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν ἄρχεσθαι σκέλλειν. ἅπαντες γοῦν οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἀλλήλοις ἐπιστέλλοντες, ὁπότε σπουδαῖόν τι γράφοιεν, ὑγιαίνειν ἐκέλευον ἐν ἀρχῇ προσκελεύοντο, ὡς C αὐτὸ ψυχῇ τε καὶ σώματι ἁρμοδιώτατον, καὶ συνόλως ἅπαντα περιειληφὸς τἀνθρώπου ἀγαθά. καὶ τόγε τριπλοῦν αὐτοῖς τρίγωνον, ὃ ἀλλήλων, ὃ πεντάγραμμον,

ᾧ συμβόλῳ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους ἐχρῶντο, A quo symbolo ac veluti nota quadam iidem ad eos qui eiusdem professionis erant, eãdémque doctrinam sectabantur, vti solebant, valetudo siue salus ab ipsis appellatur. Et in summa, ipsum quidem valere, putabant esse: verùm neque bene agere, neque saluere, omnino idem quod valere. Sunt autem & qui quaternionem, maximum ipsorum iusiurandum, aut perfectissimum ipsis numerum perficere dicant: alij verò etiam salutis seu valetudinis principium vocarunt, inter quos & Philolaus est. Et quid attinet vetustiores commemorare, quando & Epicurus, qui alioqui τὸ χαίρειν, hoc est, gaudendi verbo, admodum gaudebat, B voluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat, in epistolis quas de rebus paulo grauioribus scribebat (sunt autem earum perquam paucæ, & non nisi ad præcipuos amicorum datę) statim à principio valere iubebat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, vereri illa quidem, reperias idem hoc verbum à principio fermè positum: nam illud,

Et huc fortasis pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, καὶ μὰ τὸν ἀμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως, &c.

Vale, & multum mihi salue:

doctè prudentérque valendi verbum, auere, siue saluere, illi præpositum habet. C Alexis autem,

O here, vale (inquit) *vt tardè admodum aduenis!* Et Achæus:

Venio peracta re grauis: at tu mihi vale.

Quo loco ὑγίαινε ponitur, vt apud Latinos, Salue sis.

Philemon quoque:

Primũ (inquit) *valere cupio, dein agere bene:*
Saluere tertiò: vltimò, debere nil.

Hoc est χαίρειν, quod & gaudere significat.

Nam qui conuiuiale illud carmen composuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait, *Equidem hoc iudico primum,*

Valere, dein pulchrũ videri, Post esse diteſcere.

Verbi autem saluere siue auere, omnino ne meminit quidem. Et vt notissimum quoque illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Supercũm antiquissima diua Salus,
Tecum mihi liceat Viuere quod supereſt.

Quare si antiquissima salus seu valetudo est, meritò etiam ipsius opus, hoc est, valere, saluúmque ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendum est. Infinita autem & alia exempla tum ex poëtis tum ex historicis & philosophis commemorare tibi possim, vbi idem hoc verbum valere, antepositum reliquis atque prælatum reperitur. Quæ tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scriptum hoc in loquacitatem quandam ineptam ac puerilem adeò prolabatur, videárque ipse clauo alio alium trudere velle.

Pauca verò veteris hiſtoriæ, quantum adhuc memoria teneo, quantúmque ad hanc præſentem cauſam pertinere propriè videtur, non incommodùm huc adſcribi poſſe exiſtimaui. Nam cùm Alexander Magnus pugnam illam ad Iſſum initurus eſſet, quemadmodùm Eumenes Sardianus in epiſtola ad Antipatrum refert, mane in tabernaculum eius ingreſſus Hephæſtio, ſiue tum ita oblitus ſui fuerat, ſiue cõſternatus, quemadmodum & ego, ſiue etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixi, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc eſt, Vale rex: tempus iam eſt in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæteris qui tum aderant, ob inopinatam ac nouam ſalutandi formam. ac ipſo Hephæſtione propemodum præ metu emoriente, Alexander reſpõdens, Recipio, inquit, omen: nam nos ſaluos atque integros è pugna reuerſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quando cum Gallis conſerturus prælium eſſet, per quietem vidit adſtare ſibi Alexandrum, & iubere vt teſſeram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν videlicet: ac ſub hac teſſera ſeu nota militari præclaram illam victoriam mox conſecutus eſt. Præterea & Ptolemæus Lagi miſſis ad Seleucum literis planè ordinẽ inuertit, à principio quidem epiſtolę valere illum iubẽs, pro eo autem vbi alij vale ſcribũt, in fine τὸ χαίρειν, hoc eſt, auere, ſubſcribẽs, quemadmodum Dionyſodorus tradit, is qui epiſtolàs illius collegit. Non iniquum autẽ fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mẽtionem facere, qui poſt Magnũ Alexandrum ſecundas in re militari tenuit, variáſq; fortunæ mutationes ac vices pertulit. Hic igitur cùm deos precãdo, ſacrificãdo, donariáque conſecrãdo quotidie veneraretur, nunquam tamẽ vel victoriam ab illis, vel regni alicuius ampliorẽ maieſtatem, vel gloriam, vel diuitiarum abundãtiam poſtulauit, ſed vnum hoc ὑγιαίνειν, hoc eſt, valere ac ſanum eſſe, precari ſolebat: vt qui putaret, quandiu hoc vno frueretur, & cætera facillimè euentura ſibi eſſe. Ac rectiſſimè, opinor, ſentiebat, illud nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus foret, quandiu vnum τὸ ὑγιαίνειν, hoc eſt, ſanitas iſta corporis atque animi ſola abeſſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum verborum tempore propriè dici ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam, Tu verò

A ὀλίγα δὲ σοι τῆς ἀρχαίας ἱστορίας, ὁπόσα μέμνημαι οἰκεῖα τοῦ παρόντι συγγράφαι, καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον. ὅτι Ἀλέξανδρος τὼ ὀι Ἰατῷ μάχλω ἀγωνίσασθαι ἔμελλεν, ὡς Εὐμένης ὁ Σαρδιανὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ λέγει, ἑῴθεν εἰσελθὼν εἰς τὼ σκηνὼ αὐτοῦ ὁ Ἡφαιστίων, εἴτ' ὀπλαθόμενος, εἴτ' ἐκπεφοβημένος ὥσπερ ἐγὼ, εἴτε καὶ θεοῦ τινος τῦτο κατορθώσαντος, τωὐτὸν ἐμοὶ ἔφη, Ὑγίαινε βασιλεῦ, καιρὸς ἤδη τὼ δαπέδα σαλπίσαι. τῶν ἐκφοβέντων δὲ τὼν παρόντων πρὸς τὸ ὥρθιον τῆς προσαγορεύσεως, καὶ τὸν Ἡφαιστίωνος ὀλίγου δεῖν ὑπ' αἰδοῦς ἐκθανόντος, Ἀλέξανδρος, δέχομαι, εἶπε, τὼ χλιδόνα· τὸ γὰρ σώους ἐπανήξειν ἀπὸ τῆς μάχης, ἤδη μοι ὑπισχνεῖται. Ἀντίοχος δὲ ὁ Σωτὴρ, ὅτε τοῖς Γαλάταις συνάπτειν ἔμελλεν, ἔδοξεν ὄναρ ὑπισάντα οἱ τὸν Ἀλέξανδρον, κελεύειν συνθημα τοῖς μάχης ὑποδοῦναι τῇ φρατρίᾳ τὸ ὑγιαίνειν. καὶ ὑπὸ τύτῳ συνθήματι τὼ θαυμασίω ἐκείνω νίκω ἐνίκησε. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, Σελεύκῳ ὑπιστέλλων, σαφῶς ἀνέστρεψε τὼ τάξιν, ὡ ἀρχῇ μὲν τῆς ὑπιστολῆς ὑγιαίνειν αὐτὸν προσειπών, ὡς τέλει δὲ, αὐτὶ τῦ ἐρρῶσθαι, ὑπογράψας τὸ χαίρειν, ὡς Διονυσόδωρος ὁ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ συναγαγών, φησιν. ἄξιον δὲ καὶ Πύρρου τοῦ Ἠπειρώτου μνησθῆναι, ἀνδρὸς μετ' Ἀλέξανδρον τὰ δεύτερα ἐν στρατηγίαις ἐνεγκαμένου, καὶ μυρίας ἕξεις τὰς τύχης ἐνεγκόντος. τοῦτ' οὖν ἀεὶ θεοῖς εὐχόμενος, καὶ θύων, καὶ ἀναθήσεις, οὐδὲ ποτὲ ἢ νίκω, ἢ βασιλείας ἀξίωμα μεῖζον, ἢ εὐκλειαν, ἢ πλούτου ὑπερβολὼ, ἤτησε παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ἓν τῦτο ἤνχετο, ὑγιαίνειν. ὡς ἔστ' ἂν τῦτ' ἔχῃ, ῥᾳδίως αὐτῷ τὼν ἄλλων ἀπολαυσόμενον. καὶ ἀληθὲς οἶμαι, ἐφρόνει, λογιζόμενος ὅτι οὐδὲν ὄφελος τῶν ἀνθρώπων ἀγαθῶν, ἔστ' ἂν τὸ ὑγιαίνειν μόνον ἀπῇ. ἀλλὰ νυὶ ἐκάστου καιρὸς ἴδιος ὑφ' ἡμῶν ἀποδέδεικται, τάχα δ' εἴποι τις. σὺ δὲ τῦ-

τὴν σκαλλάξας, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔφη- A immutato ordine illo, etiamsi nihil aliud
σθα, ὅμως τῷ δικαίῳ λόγῳ οὐκ ἂν ἔξω dixisses, tamen iure optimo accusandus
εἶης τοῦ ἡμαρτηκέναι, ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῖς ac reprehendendus fores, perinde ac si
τῇ κνήμῃ τὸ κράνος, ἢ τοῖς τῇ κεφαλῇ τὰς quis galeam tibiæ, aut rursum ocreas ca-
κνημίδας ὑποδήσαιτο· ἀλλ', ὦ βέλτιστε, piti alligatas imponat. Verùm, ô optime,
φαίην ἂν κἀγὼ πρὸς αὐτὸν, εἰκότως ἂν (responderem & ego illi) meritò sanè
ταῦτ' ἔλεγες, εἴ τις ὅλως χρηστὸς ἦν ὑγείας hæc diceres, si quod in vniuersum tem-
μὴ δεόμενος. νῦν δὲ καὶ ἕωθεν, καὶ μεσού- pus foret, quod sanitate siue salute opus
σης ἡμέρας, καὶ νύκτωρ, ἀεὶ τὸ ὑγιαίνειν non haberet. Nunc autem & mane, &
ἀναγκαῖον· καὶ μάλιστα τοῖς ἄρχουσι, καὶ meridie, & noctu quoque salute ac sani-
πολλὰ πράττουσιν ὑμῖν, ὅσῳ καὶ πρὸς tate semper opus est, & maximè princi-
πολλὰ δεῖσθαι τοῦ σώματος. ἔπι δὲ, ὁ μὲν, pibus vobis, qui multis occupati negotiis
χαῖρε, εἰπών, μόνον θύφημα τὴν ἀρχὴν ἐχρή- B estis, eóque ad plura corpore integro ac
σατο, καὶ ἔστιν θύχὶ τὸ πρᾶγμα· ὁ δ' ὑγιαί- sano necesse habetis. Præterea autem il-
νειν προσκελεύσμενος, καὶ χρήσιμόν τι δρᾷ, le qui χαῖρε, hoc est, aue, seu, gaude, dicit,
καὶ ὑπομιμνήσκει τοῦ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν auspicato tantùm principio vtitur, ipsa-
συντελοῦντων· καὶ οὐ σιωπᾷ μόνον, que res non aliud quàm precatio siue o-
ἀλλὰ καὶ προσγέλλει. τί δ' ἔχει κἀν τῇ ptatio quædam est: at qui valere iubet,
τοῦ ἀπολλῶ βιβλίῳ, ὃ ἀεὶ καὶ παρὰ βα- ille & vtile quiddam facit, & omnium
σιλέως λαμβάνετε, τοῦτο πρῶτον ὑμῖν ὅτι eorum admonet simul, quæ ad sanitatem
προσγέλασμα, τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας siue salutem aliquid conferunt: neque so-
αὐτοῖς ἐπιμελεῖσθαι; καὶ μάλα εἰκότως. lùm comprecatur, verùm etiam denun-
οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη ὄφελος ὑμῖν πρὸς τἆλ- tiat atque imperat. Quid autem? an non
λα, μὴ οὕτω διακειμένοις. ἀλλὰ καὶ ὑ- C & in libello mandatorũ seu negotiorum,
μεῖς αὖθι, εἴ τι κἀγὼ τῆς Ῥωμαίων φω- quod semper & à rege quoque accipitis,
νῆς ἐπαΐω, τοὺς προσαγορεύοντας ἀντιδε- hoc primum esse solet quod vobis præ-
ξιούμενοι, τῷ τῆς ὑγείας ὀνόματι πολλά- cipitur, quò sanitatis atque salutis vestrę
κις ἀμείβεσθε. καὶ ταῦτα πάντα εἶπον, οὐχ curam habeatis? Ac meritò sanè. Neque
ὡς ἐκ προνοίας ἀφελὼν μοὶ τὸ χαίρειν, enim vlla vestri vtilitas ad res cæteras
ὑποπεσοῦσα δ' αὐτὸ αὐτῷ εἰπεῖν τὸ ὑγιαί- obeundas foret, nisi integri ac salui
νειν, ἀλλ' ὡς τοῦτο μοὶ ἄχων παθών. ἢ γε- esse tis. Sed & ipsi vos (si modò Roma-
λοῖος αὖ μοὶ ξενίζων, καὶ τοῖς χρηστοῖς τὴν num sermonem ego quoque nonnihil
προσαγορεύσεων σκαλάπτων. χάριν δὲ ὁ- intelligo) cùm salutantes vicissim ver-
μολογῶ τοῖς θεοῖς, ὅτι μοι τὸ σφάλμα ἐς bis accipitis, salutis nomine plerunque
ἄλλο μακρῷ αἰσιώτερον προετράπη, καὶ D respondere illis soletis. Atque hæc o-
εἰς τὸ ἄμεινον προὐλιάθην. καὶ πάλα τῆς mnia dixi, non quòd de industria omis-
Ὑγείας, ἢ Ἀσκληπιοῦ αὖτε ὑπονοία τοῦτ' so verbo χαίρειν, pro eo τὸ ὑγιαίνειν dicere
ἐπροφάσθη, δι' ἐμοῦ σοι τὸ ὑγιαίνειν προ- studio quodam affectarim, sed quia hoc
γγουμένου. ἐπεὶ ἔγωγε, πῶς ἂν αὐτὸ ἔπα- ipsum inuito mihi accidit. Aut quo-
θον ἄνευ θεοῦ, μηδέπω πρότερον ἐν τῷ modo enim non ridiculus forem, si & aliena lingua loquerer, & tempora sa-
μακρῷ βίῳ τοιοῦτος ὤμοιον; εἰ δὲ δεῖ καὶ lutationum immutarem? Gratiam au-
δυθεσπίλῳ τινὰ ὑπὲρ τοῦ γεγονότος ἀπο- tem & Diis ago, quòd mihi erratum
λογίαν εἰπεῖν, οὐδὲν ξένον εἰ πολὺ ἐσπουδα- hoc in aliud longè auspicatius verbum
κὼς ὑπὲρ τοῖς παροῦσιν ὑπὸ σοῦ γνωρίζεσθαι, conuersum fuit, atque ipse in melius,
errando prolapsus sum. Et quid si hoc
Salutis aut etiam Æsculapij ipsius pro-
uidentia quadam factum est, qui tibi me
per salutem ac sanitatem promittere ita
voluerit? Nam quo pacto ipse equidem,
nisi à Deo aliquo impulsus, quicquam
eiusmodi committerem, qui antea per
omnem ætatem nullo simili pacto tur-
batus atque animo perculsus fuerim?
Quòd si verò & humanam quandam de-
fensionem pro eo quod accidit, afferre conuenit: nihil nouum aut peregrinũ hoc est,
si cùm admodum in eo elaborauerim, vt ex optimo atque potissimo tibi notus fierem,

Lucianus sermonu Latini nõ imperitus. Intelligit, quòd cùm saluere alĩ quem Latini iubent, illi contrà saluum esse, quod ipsum ὑγιαίνειν significat, iubent.

deinde ex nimia cupiditate ac festinantia in diuersum animi consternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequētia, quorum alij quidem aduersos protrudunt & impellūt, alij autem ordinem salutantium impediunt & disturbant. Tu verò, sat scio, quantumuis alij dementiam, aut insciti am, aut etiam delirationem quandam, factum hoc interpretantur, pro verecundiæ & simplicitatis quodam symbolo atque indicio ipse accepisti: animique nihil forense aut vafrum, nihil artis aut calliditatis habentis signum esse existimasti: quando certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudentia distat. At ipse quidem optarim, vt ne vnquam contingat mihi in hūc modum errare: quòd si verò aliquando contingat, vt id in faustam & auspicatam comprecationem aliquam semper euadat. Temporibus igitur primi Augusti etiam tale quiddam accidisse dicitur. Nam cùm ipse forte quadam iudicio cuidam præfedisset, ac causa rectè atque legitimè iudicata, hominem quendam iniustè calumnioséque delatum, à maximo quodam crimine absoluisset, ille gratiam agere volens, alta voce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd malè atque iniustè iudicasti. Ibi cùm cæteri qui circa Augustum erant, grauiter indignarentur, hominémque discerpere ac lacerare vellent: Desistite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipsius, sed animum examinare atque inspicere æquum est. Ita tum ille. At tu, siue animum inspicere & contemplari voles, beneuolum reperies: siue linguam, neque ipsa inauspicatum aut ominosum aliquiddixit. Cæterùm videor hoc loci iam constitutus, non immeritò & aliud quiddam vereri debere, videlicet ne qui me putent ex composito erasse hoc pacto, quò hanc apologiæ scribendæ causam haberem. Atque vtinam quidem, ô optime Æsculapi, eiusmodi hæc appareat oratio, vt non apologiæ speciem, sed ostentationis alicuius captatam occasionem præ se ferat.

A ἐκ τῆς ἄγαν ὀπιθυμίας εἰς τοιοῦτον δέος παραχθεὶς, ἐκέπεσον; τάχα δ' ἄν τινα καὶ πλήξαι τῶν κατ' ὀρθὸν λογισμὸν, ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὧν οἱ μὲν, προωθοῦντες, οἱ δὲ, ἐν τῇ τάξει τῆς προσαγορεύσεως μὴ μένοντες. σὺ δ' ἴσως οἶδ' ὅτι κἂν οἱ ἄλλοι εἰς ἀνοίαν, ἢ ἀπαιδευσίαν, ἢ τοιαύτην τινὰ διαφέρωσι δυσφημίαν, αἰδοῦς αὐτὸ σύμβολον, καὶ ἀφελείας ἐποιήσω, ὑπὸ ψυχῆς μηδὲν ἀληθοῦς καὶ ἔντεχνον ἐρεύσης· ὡς τό γε πρῶτον θαρραλέον ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ πόρρω θρασύτητος καὶ ἀναισχυντίας ἐστί. καὶ ἐμοί γε εἴη μηδὲν μᾶλλον τοιοῦτον σφάλλεσθαι, εἰ δὲ συμβαίη, πρὸς εὐφημίαν αὐτὸ τρέπεσθαι. ὅτι γοῦν τῷ πρώτου Σεβαστοῦ, καὶ τοιόνδε τι λέγεται γενέσθαι. ὁ μὲν ἔτυχε δίκην τινὰ δικάσας ὀρθῶς, καὶ ἀπολύσας ἔγκλήματος τοῦ μεγίστου ἀδίκως συκοφαντούμενον· ὁ δὲ, χάριν ὁμολογῶν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, χάριν οἶδά σοι, ἔφη, ὦ αὐτοκράτωρ, ὅτι κακῶς καὶ ἀδίκως ἐδίκασας. καὶ τῶν περὶ Σεβαστὸν ἀγανακτησάντων, καὶ διαπαίσασθαι τὸν ἄνθρωπον ἐθελόντων, Παύσασθε χαλεπαίνοντες, ἔφης ἔφη· ἃ γὰρ τιμῶ γλῶττάν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν γνώμην ἐξετάζειν ἄξιον. ἔπαινος μὲν, ὅτω. σὺ δ' εἴτε τὴν γνώμην σκέψαιο, πολὺ εὔνουν εὑρήσεις· εἴτε τὴν γλῶτταν, εὔφημος καὶ αὐτή. ἔοικα δ' ἐγὼ ἤδη γεγόμφος, εἰκότως ἄλλό τι φοβηθήσεσθαι, μή τινι δόξω ἐξεπίτηδες ἡμῶν τετυχέναι, ὡς τὴν ἀπολογίαν ταύτην συγγράψαιμι. καὶ εἴη γε, ὦ φίλτατε Ἀσκληπιέ, τοιοῦτον φανῆναι τὸν λόγον, ὡς μὴ ἀπολογίαν ἀλλ' ὀπιδείξεως ἀφορμὴν εἶναι δοκεῖν.

ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ.

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Hic dialogus didacticus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittunt, certissimè ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, tamq; diuersa sentientibus, quid optimum atque verissimum sit, eligere: tandem concluditur, satius esse non philosophari, quàm frustra ætatem ac operam in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet. Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur: qui quoniam viginti iam annos perpetuos, philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad virtutem viam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quanto omnino tempore opus sit ad virtutem & felicitatem consequendam, Luciano longitudinem illius vt nimiam accusante, Hermotimo autē contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc disputationis proœmio, & quasi quadam sylua præmissa, mox ad principalem quæstionem venitur: puta quænam philosophorum secta certissima atque optima sit, & quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferens, eiusq; rei rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm confutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi de integro orditur. Ac primò quidē Virtutis icone quadam proposita, ostendit, cùm multi adeo sint qui viam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, tamq; graui causa, optimum & certissimum ducem quærendum atque eligendū esse. Quem cùm alter, ex Stoicis sumendum esse rursum diceret, eiusq; rei argumentum etiam hic non satis idoneum afferret, Lucianus, per prosopopœiam reliquorum philosophorum, seipsos immeritò causa indicta damnari, ac Stoicis istis recentioribus præponi querentium, apologiam subiungit, Hermotimumq; reprehendit, qui quos nunquam cognorit ac legerit, temere adeò damnet. Et hunc locum ita concludit, vt dicat, quoniam in incerto sit quænam philosophandi via alijs præferri debeat, omnes æquè relinquendas esse. Hinc varijs similitudinibus vtrinque res agitur, Hermotimo defendente Stoicam viam, & contendente apud vnum aliquem deprehensa veritate, non esse opus alios vltrà consulere: contrà autem opponente Luciano, sed apud vnum aliquem nondum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obtento, iam & de tempore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum præfinitur, vt impossibile videatur vel partem illorum etiam per omnem ætatem ab vno aliquo euolui atque cognosci posse. Rursum igitur quod suprà concluditur, quoniam impossibile sit omnes euoluere, & tamen idem necessarium, si veram viam ad virtutem deprehendere velis, satius esse in totum ab illis abstinere. Et hinc quoque ad similitudines deueniunt, Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non esse necesse vt omnium omnia scripta euoluantur, sed ex parte cognosci ac iudicari totum posse: Luciano autem contrà negante, nisi si totum idem vniforme sit, & antea aliquando, quale sit, visum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non vnius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idem alijs quoque argumentis ostendit difficultatem eligendi & iudicandi tum de ipsis vijs, tum de ducibus & præceptoribus. Deinde vt maximè de via & duce constet, inanem tamen ac vanam spem propositam esse: & hæc multis similitudinibus passim amplificantur. Postremò per fictionem concesso eo, vt Stoicorum optima via sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobat, neminem adhuc illorum inuentum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Denique & mores & vitam illorum cum officio & affectu virtutis pugnare: quod & exemplo cuiusdam Stoici præceptoris confirmat. Concludit igitur philosophandum hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore vita atque habitu reiectis.

LVCIANVS.

Σον, ὦ Ερμότιμε, τὰ βιβλία ἐς τὴν τῶν βαδίσματος ἀσουδὴν τετμήκαμεν, ὡδὲ τὸν διδάσκαλον ἐπιγράψω ἔοικας. σινοίδας γοῦν τι μεταξὺ τῶν ἐγκάτων, καὶ τὰ χείλη διεσάλευες ἡρέμα ὑποτονθορύζων, καὶ τὴν χεῖρα ὧδε κἀκεῖσε μετέφερες, ὥσπερ τινὰ ῥῆσιν ὅτι σαυτῷ διαπτέμενος.

VAntum cùm ex codice, tum properandi studio coniecturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturanti similis esse videris. Volutas verò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cùm ipsa labia commouere soleas sensim & tacitè submurmurando. Quinetiam ipsam manum iam in hanc iam in alteram partem transfers, quasi orationem aliquam apud te digeras.

Quæſtionem autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam cõponis, aut etiam diſceptationẽ ſophiſticam cõminiſceris, ita vt neque per viam incedẽs otium agere ſuſtineas, verùm ſemper in negotio feruens & ſedulus, nunquam nõ quidpiam ſeriæ rei conficis, adeò vt itineris quoque laborem ad diſciplinarum exercitium referre ſoleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddã eſt quod dicis. Cõmodùm enim heſternæ diſputationis cõuerſationem, quęque ille ad nos diſſeruerat, ſingula recogitãdo inter eundum in memoriam reuocabam. Æquum verò eſſe opinor, ne quod tẽpus vacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præſertim cùm nobis obſcurum nõ ſit, veriſſimum eſſe quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hãc vitam anguſtis circunſcriptã eſſe terminis, ipſam verò artem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipſum ille de arte Medica protulit, quæ quidẽ res multo minore labore perdiſcitur: cæterùm philoſophia multo tẽpore haud ita comprehenſu facilis eſt, niſi quis ſumma vigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neque de paruis rebus aut ludicris in periculum venimus. Aut enim oportet miſeram & ærumnoſam in promiſcua priuatorum multitudine ætatem agere, aut philoſophiæ ſtudiis excultum, vitã felicem degere. LVC. Enimuero ipſa præmia quæ dixiſti, ô Hermotime, admirationis plena ſunt, & quãtiuis pretij exiſtimanda. Porro opinor illa ipſa fermè te contigiſſe, neque ita procul à te eſſe ſepoſita, ſi quo modo fas eſt coniecturam facere ex temporis lõgitudine, quod in philoſophiæ ſtudiis perdiſcendis contriuiſti. Inſuper etiam ex labore, quem mihi non mediocrem iam olim impendiſſe viſus es. Quippe, ſi rectè commemini, hic fermè annus eſt vigeſimus ex quo te nihil aliud rei facere conſpexi, quàm præceptores frequentantem, & quamplurimum libris prono & obſtipo capite intentum, ad hæc diſſertationum philoſophicarum commentarios deſcribẽtem, ſemper diutinis curis & cogitationibus pallidum, & exucco corpore prorſus aridum, adeò vt ſomni quoque parciſſimus mihi viſus ſis. ea tua eſt in ſtudiis vrgendis frequentia & ſedulitas. Hæc itaque cùm mecum memoria repeterem, breui fore ſpeto, vt exoptatam felicitatem apprehẽdas: atque adeò, niſi nobis ignaris impoſueris, iamdudum cum illa conuerſatus es. HER. Vndénam hanc animo ſpem concipis ô Luciane, qui ad viam prolato iam primùm capite proſpicere incipio? Ipſa porrò virtus, ſi quid Heſiodo credimus, valde procul ſita eſt, ad quam pertingendam vt via eſt longa, ita non minùs ardua & aſpera, non parum ſudoris & laboris viatoribus exhibens.

A ἐρώτημα δὲ, ἢ τί τῶν Ἀχιλλέων στωμυλεῖς, ἢ σκέμμα σοφιστικὸν ἀναφερόμενος, ὡς μηδὲ ὁδῷ βαδίζων σχολὴν ἄγεις, ἀλλ' ἐνεργὸς εἶ, ἀεί τι ἀσυδαῖον περαίνων, ἢ ὁ τοῦ ὁδοῦ σοι γένοιτ' ἐν τοῖς μαθήμασι. ΕΡ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, ὁποῖόν τι. τὸν γὰρ ἐμαυτοῦ στωμυλίαν, ἢ ἃ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, ἀνεπεμπαζόμην, ὅπως ἂν τῇ μνήμῃ ἔκαστα. χρὴ δὲ μηδένα καιρὸν, οἶμαι, παρίεναι, εἰδότας ὡς ὁ χρόνος τῷ Κρόνου ἰαμβεῖον εἴρηκεν, ὡς ἄρα Βραχὺς μὲν ὁ βίος, μακρὴ δὲ ἡ τέχνη. καίτοι ἐκεῖνος ἰατρικῆς πέρι ταῦτ' ἔλεγεν, ὑμᾶς δὲ τοῦ

B πράγματος· Φιλοσοφία δὲ ἡ μακρὰ τῷ γέροντι ἀνέφικτος, ἵν' μὴ πόνου τις ἐγκηδόρους ἀτενὲς ἀεὶ καὶ γοργὸν ἀποβλέπῃ ἐς αὐτήν· ἐν ὀλίγῳ δὲ κινδυνεύομεν ἢ περὶ μικρῶν, ἢ ἄθλιον τὴν ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἰδιωτῶν συρφετὸν ἀποδρᾶναι, ἢ βιαίως ἀναγκασθῆναι φιλοσοφήσαντα. ΛΥ. Καὶ μὴν ἆθλα ὦ Ἑρμότιμε, θαυμάσια, ἤλίκα εἴρηκας. οἶμαι γε μὴν ἤδη πόρρω σε εἶναι αὐτῶν, εἴ γε χρὴ εἰκάζειν τοῦ τε χρόνου ὁπόσον φιλοσοφεῖς, ἐκ τοῦ πρὸ τοῦ πόνου οἷον μοι δοκεῖ μέτριον οὐκ πολλοῦ ἤδη ἐλλεῖπον δοκεῖς. εἰ

C γάρ τι μέμνημαι, σχεδὸν εἴκοσιν ἔτη ταῦτά ἐστιν, ἀφ' ὧν σε οὐδὲν ἄλλο ποιοῦντα ἑώρακα, ἢ πρὸς τοὺς διδασκάλους φοιτῶντα, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἐς βιβλίον ὑπικεκυφότα, ἐκ τῶν μνήματα τῶν συγγραφέων ἀποχαράττοντα, ὡς χρὸν ἀεὶ τὸν φερομένων, καὶ τὸ σῶμα κατεσκληκότα. δοκεῖς δέ μοι ἀλλ' οὐδὲ ὁπόταν ποτὲ λούεσθαι σαυτὸν, οὕτως ὅλως ἐν τοῖς πράγμασι. ταῦτ' οὖν σκοπουμένῳ μοι, φαίνῃ οὐκ ἐς μακρὰν ὑπολήψεσθαι τῆς δυσμενείας, εἴ τε μὴ λέληθας ἡμᾶς ἐκ πάλαι αὐ-

D τῇ σιωπῶν. ΕΡ. πόθεν ὦ Λυκῖνε, ὡς νῦν ἀρχόμενῳ προσκόπτειν ἐς τὴν ὁδὸν, ἡλί Ἀρετῆ πόλυ πόρρω κεῖται τοῦ Ἡσιόδου οἰκεῖ, καὶ ἔστιν ὁ οἶμος ἐπ' αὐτὴν μακρός τε καὶ ὄρθιος, καὶ τραχὺς, ἱδρῶτα οὐκ ὀλίγον ἔχων τοῖς ὁδοιπόροις;

ΛΥ. οὐχ

ΛΥ. ἀχ ἱκανὰ οὔω ἵδρωταί σοι ὦ Ερμότιμε, Ⓒ ὁδοιπορηται; ΕΡ. ἀ, φημί. οὐδὲν γὰρ ἐκωλύε με πανυδαίμονα εἶναι, ὁπότ' ἐπ' ἄκρῳ γενόμενον. ὃ γὰρ νῦν, ἀρχόμεθα ἐπὶ ὦ Λυκῖνε. ΛΥΚ. ἀλλὰ τὰ γε ἀρχὰ ὁ αὐτὸς οὗτος Ησίοδος ἥμισυ τοῦ παντὸς ἔφη εἶναι), ὥστε κὴ μέσην τὰ ὁδὸν εἶναί σε ἤδη λέγοντες, οὐκ ἀμάρτοιμεν. ΕΡΜ. οὐδ' ἐπὶ τοῦτο οὐδὲ τοῦτο πάμπολυ γὰρ ἂν ἡμῖν λοιποῦ. ΛΥ. ἀλλὰ πῶς γάρ σε φαίμεν τῆς ὁδοῦ τυγχάνειν ὄντα; ΕΡ. ἐν τῇ καταφορείᾳ κάτω ἔτι, ὦ Λυκῖνε, ἀρτίπους βαίνειν διαζόμενον, ὀλισθηρὰ δὲ, καὶ τραχεῖα, καὶ δεῖ χειρὸς ὀρέγοντος. ΛΥ. οὐκοῦν ὁ διδάσκαλος σοι τοῦτο ἱκανὸς ποιῆσαι, ἀνύσαντα ἐκ τοῦ ἄκρου καθάπερ ὁ τοῦ Ομήρου Ζεὺς, χρυσῆν τινα σειρὰν καθιεὶς, ταῖς αὐτοῦ λόγοις, ὑφ' ὧν σε αἰσθάνομαι δηλαδὴ, καὶ ἀνακουφίζειν ποτὲ αὐτόν τε Ⓒ τὰ ἀρετὰ αὐτὸς ποτὲ πολλοῦ αἰσθόμενος. ΕΡ. αὐτὸ ἔφηθα, ὦ Λυκῖνε, ὃ γιγνόμενον. ὅσῳ γοῦν ἐπ' ἐκείνῳ πάλαι ἀνεπαύσαμεν αὐτῷ, καὶ σιωπῶν ἀνέχεις· ὃ δ' ἐμὸν, ἔτι ὀκνῶ. ΛΥ. ἀλλὰ θαῤῥεῖν χρὴ, καὶ θυμὸν ἔχειν ἀγαθὸν, ἐς ὃ τέλος τὰ ὁδοῦ ὁρώντα, Ⓒ τὰ ἄνω εὐδαιμονίαν, καὶ μάλιστα ἐκείνου συμποθοῦντος. πάνυ δηλά τινα σοι ἐλπίδα ἐπιφαίνει, ὡς δή ποτε ἀναβησόμενος; ἐς νέωτα εἶπας ἔοικεν ὅτι ἄκρον ἔσεσθαί σε, οἷς μετὰ τὰ μυστήρια τὰ ἄλλα, ἢ Παναθήναια; ΕΡ. ὀλίγον φῄς, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. ἀλλ' ἐς τὴν ἑξῆς Ολυμπιάδα. ΕΡ. καὶ τοῦτο ὀλίγον ὡς ποτὲ ἀρετῆς ἄσκησιν, καὶ εὐδαιμονίας κτῆσιν. ΛΥ. μετὰ δύο μὲν δὴ Ολυμπιάδας πάντως. ἢ πολλοῦ γ' ἂν ὑμᾶς ῥᾳθυμίαν κατάγνοίη τις, εἰ μηδὲ ὅσον τοσούτῳ χρόνῳ διώσεσθε, ὅσον τις ἀπὸ Ηρακλείων στηλῶν εἰς Ινδοὺς ἀπελθεῖν, εἶτ' ἐπανελθεῖν ῥᾴδιον, εἰ Ⓒ μὴ διὰ, μηδ' ἀεὶ βαδίζοι τις, ἀλλ' ὅτε ἔξω μέσου ἑστῶσι ποτὲ πλανώμενος. καίτοι πόσῳ τινὶ ἐλάᾳ ὑψηλοτέραν καὶ λιπαροτέραν φαῦλον εἶναι τὴν ἄκραν, ἐφ' ἧς ὑμῖν ἡ ἀρετὴ οἰκεῖ, τῆς Ἀόρνου ἐκείνης,

A LVC. Ergo nondum satis tibi sudatum est, neque satis confectum itineris? HERM. Mihi quidem non videtur: nihil enim præpedimento mihi esse viderem, quominus per omnia felix essem, si vnquam mihi concessum fuisset in summo fastigio consistere: nunc verò Luciane tantùm adhuc incipio. LVC. Atqui principium ille ipse Hesiodus dimidium totius esse dixit. Itaque si iuxta medium te ingressum esse dixerimus, fortasse nō multum à vero aberrabimus. HER. Nullo modo ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum sit. LVC. Proinde vbi tandem in B itinere te constitutum esse rectè dixerimus? HER. In ipso montis radice consistentem, ô Luciane, modò porrò ire conantem. Est verò omnino via lubrica & aspera, ac planè eo opus est, qui manu protensa ascendentem subleuet. LVC. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi satis idoneus est, quemadmodum Iupiter Homericus, catenam quandam auream, ex summo demittens, suas ipsius orationes opinor, quibus te videlicet subductum, cùm ad se, tum ad Virtutem subleuare queat, præsertim cùm ipse multo C antè ascenderit? HER. Hoc ipsum profectò Luciane quod dixisti, à præceptore sedulò factum est. Etenim quantum ad illius operam attinet, iam olim subductus sum, & cum illis conuersationem habui: quantum verò ad me attinet, nondum ascendi. LVC. Atqui bonum animum habere oportet, optima spe mente concepta, ad itineris finem & felicitatem in summo propositam conspicientem, maximè verò illo animosis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen valde scire velim, quænam spes ab illo tibi ostensa sit superato iam cacumi- D ne: an mox futurum coniectandum sit, te in summo fore post mysteria, aut omnino post Panathenæa? HERMOTI. Perexiguum est quod dicis, Luciane. LVCIAN. An post quinquennium iam subsequens? HERM. Et hoc quidem modicum est cùm ad virtutem exercendam, tum ad felicitatis possessionem consequendam. LVCIAN. Proinde ad summum post decennium: nisi extremè pigri & lenti haberi velitis, cùm neque tanto tempore ad virtutis fastigium ascendere queatis, quanto vnus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos vsque haud difficulter ire atque redire possit, si non rectà aut citra intermissionem perpetua profectione iter faceret, verùm apud populos iacentes in medio pauliſper commoratus oberraret. Et quonam modo tandem credibile est, petram supra quam vobis Virtus habitare creditur, altiorē decliuioremque esse illa Aorna Indica,

quæ paucis in diebus ab Alexandro ſumma vi euerſa eſt funditus? HERM. Diſſimile prorſus eſt quod adfers ô Luciane: neque enim eadem res eſt quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis ſpatio confici aut capi queat, non ſi infiniti Alexandri ad vnum omnes ſuas vires coniunxerint: quoniam multi qui conſcendere moliebantur, fuerunt: iam verò non parum multi valde forti aſcendunt animo, & proficiunt partim quidem non nimiùm, partim verò altiùs. Cæterùm vbi medium itineris iam attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia faſtidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multóque ſudore perfluentes, itineris laboribus abſterriti. Quicunque autem omnibus gnauiter ſuperatis incommodis & diſcriminibus, in finem vſque animosè perdurauerint, illi tandem ad faſtigium vſque conſcendunt, & ex illo felices facti, vitam quandam admirandam per reliquam ætatem exigunt, alios quidem mortalium non ſecus atque formicas è ſublimi contemplantes. LVC. Papæ ô Hermotime! quantulos homunciones nos eſſe oſtendis, qui neque Pygmæis quidem ipſis nos conferre dignaris, ſed in totum humi repentes, in cauernis tertæ degere confingis? Non iniuria alta & quæ ſurſum ſunt, ſapis. Nos verò infimæ plebeculæ extrema fex, & quotquot per humum repentes ſumus, poſt deos etiam vos ſupplicibus votis deueneramur in alto conſtitutos, animúmque properandi addentes conſcendentibus. HERMOTIMVS. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas vnquam nobis daretur! verùm multum adhuc viæ conficiendæ ſupereſt. LVCIAN. At tu nondum expoſuiſti quanto temporis ſpatio opus ſit vt in complexu virtutis interquieſcas. HERM. Neque ipſe admodum hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minùs viginti annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe confido. LVCIAN. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. HER. Siquidem de maximis rebus nobis labor eſt propoſitus. LVCIA. Fortaſſe illud verum eſſe non valde negauerim. Quòd autem viginti annos adhuc victurus ſis, quonam modo præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiens exiſtens, verùm etiam fatidico ſpiritu præditus, aut vnus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiunt itaque & hæc ſciri poſſe: neque enim veriſimile eſt, adeóque iniquum eſſet,

A ἰὼ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν Ἀλέξανδρος κτ̣ χεάτος εἶλεν; ΕΡΜ. οὐδὲν ὅμοιον, ὦ Λυκῖνε, οὐδ' ἔστι τὸ πεᾶγμα τοιοῦτον, οἷ σὺ εἰκάζεις, ὡς ὀλίγῳ χεόνῳ κατεργασθῆναι, ἢ ἁλῶναι, οὐδ' ἂν μύριοι Ἀλέξανδροι πᾶσι βάλωσιν, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν οἱ αἰωροῦντες ἤσθμηνῶν δὲ ὠὐέρχονται μὴν οὐκ ὀλίγοι μάλα ἐρρωμένως, καὶ πεοσέρχονται ὅτι ποσόν, οἱ μὲν, ὅτι πόῤῥω ὀλίγου, οἱ δὲ, ὅτι πλέον. ἐπειδὰν δὲ κτ̣ μέσην τὴν ὁδὸν γένωνται, πολλοῖς τοῖς ἀπόροις καὶ δυσχερέσιν συντυγχάνοντες, ἀποδυσπετοῦσί τε, καὶ ἀναστρέφονται,
B ἀσθμαίνοντες, καὶ ἱδρῶτι ῥεόμενοι, οὐ φέροντες τὸν κάματον. ὅσοι δ' ἂν εἰς τέλος ἀφικαρτερήσωσιν, οὗτοι πεὸς τὸ ἄκρον ἀφικνοῦνται, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, εὐδαιμονέσι θαυμάσιόν τινα βίον τὸν λοιπὸν βιοῦντες, οἷ, μύρμηκας ἀπὸ τοῦ ὕψους ὑποσκοποῦντές τινας τοὺς ἄλλους. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Ἑρμότιμε, ἡλίκους ἡμᾶς ἀποφαίνεις. οὐδὲ κτ̣ τοὺς Πυγμαίους ἐκείνους, ἀλλὰ χαμαὶ πανταπάσιν ἐν χεῷ τῆς γῆς. εἰκότως. ὑψηλὰ γὰρ ἤδη φρονῆς, καὶ ἀνωθεν· ἡμεῖς δὲ ὁ συρ-
C φετὸς, καὶ ὅσοι χαμαὶ ἐρχόμενοι ἐσμὲν, μετὰ τοὺς θεοὺς καὶ ὑμᾶς πεοσευξόμεθα ὑπερνεφέλους γενομένους, καὶ αἰωρουμένους οἱ πάλαι ἀπεύδετε. ΕΡΜΟΤ. εἰ γὰρ γένοιτο καὶ ἀνελθεῖν, ὦ Λυκῖνε. ἀλλὰ πάμπολυ τὸ λοιπόν. ΛΥΚΙΝ. ὅμως οὐκ ἔφθασα ὀπόσον, ὡς χρόνῳ πεοσαλφῶν. ΕΡΜΟΤ. οὐδ' αὐτὸς γὰρ οἶδα, ὦ Λυκῖνε, πάνυ ἀκριβές. εἰκάζω μέντοι οὐ πλείω τῶν εἴκοσιν ἐτῶν ἔσεσθαι, μὲθ' ἃ πάντως που καὶ ὅτι τᾷ ἄκρᾳ
D ἐσόμεθα. ΛΥΚΙΝ. Ἡράκλες, πολὺ λέγεις. ΕΡΜΟΤΙΜΟΣ. καὶ γὰρ πεὶ μεγίστων ὦ Λυκῖνε οἱ πόνοι. ΛΥΚΙΝΟΣ. τοιγὰρ μέντοι ἴσως ἀληθές. τοσοῦτ' δὲ τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, ὅτι βιώσῃ τοσαῦτα, πότερον ὁ διδάσκαλός σου καθυπέσχετο, οὐ μόνον σοφὸς, ἀλλὰ καὶ μαντικὸς ὤν, ἢ χρησμολόγος τις, ἢ ὅσοι τᾶς Χαλδαίων μεθόδοις ἐπίστανται; Φασὶ γοῦν εἰδέναι τὰ τοιαῦτα. οὐ γὰρ δή σέ γε εἰκὸς, ὅτι τᾷ ἀδήλῳ,

εἰ βιώσῃ μέλλει ποθὸς τὴν ἀρετὴν, ποσού-
τους πόνους ἀνέχεσθαι, καὶ παλαιπωρῆν νύ-
κτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οὐκ εἰδότα εἴ σε πλη-
σίον ἤδη τῆ ἄκρᾳ γιγόμενον, ὃ χρεὼν ὄπι-
σθεν, καθαιρήσῃ λαβόμενον τῆς ποδὸς, ὀξὺ
ἀτελοῦς τῆς ἐλπίδος. ΕΡ. ἄπαγε. δύσφη-
μα γὰρ ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' εἴη βιῶναι, ὡς
μίαν γοῦν ἡμέραν εὐδαιμονήσω, σοφὸς γιγό-
μενος. ΛΥ. καὶ ἱκανή σοι αὕτη τῶν τοσούτων
καμάτων ἡ μία ἡμέρα; ΕΡΜ. ἐμοὶ μὲν οὐκ
ἀκαιρότατον ὁπόσον ἱκανόν. ΛΥ. τὰ δὲ δὴ αὖθις
ὅτι εὐδαίμονα, καὶ τοιαῦτα, ὡς πόρρω χρὴ
ὑπομεῖναι δι' αὐτά, πόθεν ἔχεις εἰδέναι; ἢ γὰρ
δὴ αὐτός πω ἀνελήλυθας. ΕΡΜ. ἀλλὰ τῷ
διδασκάλῳ πιστεύω λέγοντι· ὁ δὲ πόρρω οἶ-
δεν, ἅτε ἀκρότατος ἤδη ὤν. ΛΥ. ἔλεγε δὲ
ποθὲν θεῶν, ποῖα τὰ περὶ αὐτῶν, ἢ τινα τὴν
εὐδαιμονίαν εἶναι τὴν ἐκεῖ· ἢ που τινὰ πλοῦ-
τον, καὶ δόξαν, καὶ ἡδονὰς αὐτοσχεδιάστους; ΕΡ.
εὐφήμει, ὦ ἑταῖρε. οὐδὲν γάρ ὅτι ταῦτα, πρὸς
τὸν γε τῇ ἀρετῇ βίον. ΛΥ. ἀλλὰ τίνα φησὶ
ταγαθὰ, εἰ μὴ ταῦτα ἔξειν ποθὲν ὁ τέλος τῆς
ἀσκήσεως ἐληλυθώς; ΕΡ. σοφίαν, καὶ μεγα-
λοψυχίαν, καὶ τὸ καλὸν αὐτὸ, καὶ τὸ δίκαιον, καὶ
τὸ πόρρω ὑπῆρθαι βεβαίως πεπεισμένον,
ἢ ἕνεκα ἔχει. πλούτους δὲ, καὶ δόξας, καὶ ἡδο-
νὰς, καὶ ὅσα τοῦ σώματος, πόρρω ταῦτα κάτω
ἀφῆκε, καὶ ἀποδυσάμενος, διέρχεται, ὡς-
περ φασὶ τὸν Ἡρακλέα ἐν τῇ Οἴτῃ καθα-
ναῦσαντα, θεὸν γενέσθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος
ἀποβαλὼν ὁπόσον αὐθρώπειον εἶχε παρὰ
τῆς μητρὸς, καὶ καθαρὸν τε, καὶ ἀκήρατον
φέρων τὸ θεῖον, ἀνέπλασε ἐς τοὺς θεοὺς διυκρι-
νηθὲν ἐκεῖ τὸ πυρός. καὶ ἔτι δὴ ἐκεῖ φιλοσο-
φίας, ὥσπερ ἐκεῖνος πυρὸς, ἀπόρρητα ταῦτα
παρελθόντες, ἃ τοῖς ἄλλοις θαυμαστὰ εἶ-
δοχεῖ, ἐκ ὀρθῶς δοξάζουσιν, ἀνελθόντες ὅτι τὸ
ἄκρον, εὐδαιμονοῦσι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ ἡ-

A vt tu vitæ tuæ incertus, num vnquam in humanis agens virtutem amplexurus sis, tantos labores temere susciperes, tot perpessis diu noctúque difficultatibus, præcipuè verò cùm prorsus ignores num in propinquo summitatis te cõsistentem imminens Parca pede correptum, atque ab omni spe potiundæ virtutis deiectum, deorsum detractura sit. HER. Apage ista, quippe nefas & irreligiosum est talia loqui ô Luciane. Atqui abundè sat est si vnicam tantùm diecuculam sapiens factus, felicitate illa perfruar. LVC. Ergo pro tantis exantlatis laboribus vnius dieculæ spatium tibi satis esse videtur? HER. Mihi equidem B breuissimum etiam tempusculum satis est. LVC. Cæterùm illam supernè contingendam felicitatem, cuiusmodinam sit, cuius gratia dignum existimas nihil non perferendum esse, vndénam habes perspectam & cognitam? neque enim ipse vnquam in virtutis vsque cacumen ascendisti. HERM. At ego præceptori differenti fidem habere soleo, cui hæc ad vnguem explorata esse dubium non est, cùm præ omnibus sit in summo virtutis fastigio excelsissimus. C LVC. Dic verò per Deos, qualiánam illic esse, aut cuiusmodi tandem felicitatem gnauiter ascendentes manere affirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut voluptates quaspiam non æstimandas? HERMOTIMVS. Bona verba ô amice: neque enim hæc quicquam faciunt ad vitam virtuti vacantem. LVCIAN. Quæ igitur sunt illa bona, si ne hæc quidem hi qui ad exercitij finem deuenerunt, habituri sunt? HERM. Sapientiam, animi magnitudinem, ipsiúsque honesti & iusti pretium, præterea autem omnium rerum exactam & absolutam cognitionem, certò & constanter persuasum nihil sapientem desideraturum. Porrò diuitias, dignitates, voluptates, & cætera quęcunque sunt corporis, hæc inquam in vniuersum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate in summitatem emergit, non secus atque Herculem in Oeta monte combustum, ad Deos migrasse tradunt, & ipsum deum factum. Etenim ille cùm à se abiecisset quicquid à matre humani atque mortalis cõtractum acceperat, seruata pura & incorrupta diuinitate, probè priùs extructę pyræ incendio purgatus, in cœlum subuolasse creditur. Ad hunc modum illi quoque philosophię opera & adminiculo tanquam igni quodam perpurgati, omnibus illis recisis, & à se amputatis, quę vulgi animis digna pretio & admiratione videntur, parum recto & sano vtentis iudicio, conscenso cacumine felicem & beatam degunt vitam, diuitiarum, dignitatum & vo-

luptatum ne memores quidem ampliùs è ſublimi deridentes eos potiùs à quibus hæc alicuius momenti eſſe ducuntur. LVC. Ita ſanè per Herculem Oetęum Hermotime, eſt quędam animi excellentia, magnitudóque & felicitas, quę penes ipſos eſt. Cæterùm hoc mihi quæſo ediſſere, an nunquam è faſtigio illo Virtutis, vbi velint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, vſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in verticem, ibidem perpetuam vitam agere, cum ipſa virtute ſuauiter conuerſantes, medio vngue oſtenſis diuitiis, honoribus & voluptatibus? HER. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunque virtute conſummatum conſpexeris, eundem neque iracundiæ, neque timori, neque vllis concupiſcentiis turpiter deditum eſſe aut ſeruire putato. Non, ſi rebus inſigniter dubiis iactetur, aut triſtitia affectus fuerit, vllum animo dolorem concipit. LVC. Sedenim ſi fas foret me nihil reueritum veritatem proloqui: verùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neque religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiunt à ſapientibus. HER. Nequaquam: imò quicquid habes, audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quã omnibus modis ad dicendũ pigrè & cunctanter affectus ſim. HER. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolũ dicere reformides. LVC. Enimuero alia omnia quæ dixiſti, Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapientes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neque non æqui ſeruantes. Et mehercule non mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinem. At vbi eoſdem affirmabas & diuitiarum contemptores, atqueetiam dignitatis & voluptatum negligentes eſſe, neque moueri iracundia, neque triſtitia conturbari: non potui (ſoli enim ſumus) non vehemẽter addubitare, cùm in mentem ea mihi venirent, quæ non multo antè videbam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendam, & ſi hoc nõ parum tibi eſſe videtur, etiam nullo edito nomine. HER. Nunquam facias, verùm nominatim perſtringe eundem, quicunque tandem fuerit. LVC. Ille ipſe præceptor tuus, vir cùm aliàs quidem venerandus, tum ætate penè confecta. HER. Quid igitur ſe indignum admiſit ſceleris? LVC. Hoſpitem illum Heracleotem, qui multo iam tempore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & contentioſũ illum nouiſti? HER. Noui quem dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt.

A δοκῶν ἀλλ' οὐδὲ μεμνημένοι ἔτι, καταγελῶντες δὲ τῶν οἰομένων ταῦτ' εἶ). ΛΥ. νὴ τὸν Ηρακλέα, ὦ Ερμότιμε, τὸν ἐν Οἴτῃ, ἀόρατα καὶ διδάγματα λέγῃς τοῦτ' αὐτῶν, πλὴν ἀλλὰ τό γε μοι εἰπέ, καὶ κατέρχονταί ποτε ἐκ τῆς ἄκρας, ἵν' ἐθελήσωσι χρησόμενοι τοῖς κάτω, ἢ καταλελοίπασιν; ἢ ἀνάγκη ἅπαξ ἀνελθόντας αὖθις μένειν, καὶ στρωτῆναι τῇ ἀρετῇ, πλούτου τε καὶ δόξης καὶ ἡδονῶν καταγελῶντας; ΕΡΜ. οὐ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε· ἀλλ' ὃς ἂν ἀπελεαθῇ τοσοῦτος ἀρετῆς, οὔτε ὀργῇ, οὔτε
B τε φόβῳ, οὔτ' ἐπιθυμίας ὁ τοιοῦτος ἂν δουλεύῃ· οὐδ' ἂν λυποῖτο, οὐδὲ ὅλως πάθος ἐπὶ τοιοῦτον πάθοι ἄν. ΛΥΚΙΝ. τί μοι εἶπέ με δεῖ, μηδὲν ὀκνήσαντα, εἰπεῖν παλῃδὲς, ἀλλ' ἀφημεῖν χρὴ οἷμαι, μηδ' ὅσιον εἶ) ἀξετάζειν τὰ τοῦ σοφοῦ γιγνόμενα. ΕΡΜΟΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλ' εἰπὲ ὅ,τι καὶ λέγῃς. ΛΥΚΙΝΟΣ. ὅσα, ὦ ἑταῖρε, ὡς ἔγωγε, καὶ πάνυ ὀκνῶ. ΕΡΜΟΤ. ἀλλὰ μὴ ὄκνει, ὦ γλυκύτατε, τοσοῦτο μόνον ἐμὲ λέγων. ΛΥ-
C ΚΙΝΟΣ. τὰ μὲν τοίνυν ἄλλα, ὦ Ερμότιμε, διηγουμένῳ σοι πρεπόμην, καὶ ὑπέρφρον οὕτως ἔχειν, σοφούς τε γίγνεσθαι αὐτούς, καὶ ἀνδρείους, καὶ δικαίους, καὶ πάλλα· καὶ πῶς ἀκολουθοίμην τοῖς λόγοις. ὁπότε δὲ καὶ πλούτων ἔφασκε καταφρονεῖν σφᾶς, καὶ δόξης, καὶ ἡδονῶν, καὶ μήτε ὀργίζεσθαι, μήτε λυπεῖσθαι, πόθεν ἐγὼ ταῦτα (μόνος γὰρ ἐσμὲν) ἐπέστευον, ἀναμνησθεὶς ἃ πρότερον εἶδον ποιοῦντα. βούλει φῶ τινα; ἢ ἰκανὸν καὶ δοῦναι τῷ ὀνόματος; ΕΡ. μηδαμῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰπέ,
D ὅστις ἐστί. ΛΥ. διδάσκαλος αὐτοῖς τοῦτ' ὁ σὸς, ἀνὴρ ταῦτ' ἄλλα αἰδοῦς ἄξιος, καὶ γέρων ἤδη ἐς τὸ ὕστατον. ΕΡ. τί οὖν δὴ ἐποίει; ΛΥΚΙΝ. τὸν ξένον οἶσθα τὸν Ηρακλεωτῶν, ὃς ἐκ πολλοῦ συνεφιλοσόφει αὐτῷ, μαθητὴς ὤν, τὸν ξανθὸν, τὸν ἐριστικόν; ΕΡΜ. οἶδα ὃν λέγῃς· Δίωνα αὐτῷ τοὔνομα.

ΛΥ. σκῆνον αὐτὸν, ἐπεὶ τὸν μισθὸν, οἷμαι, μὴ ἀπεδίδου τῷ χαλκῷ, ἀπήγαγε πρὸ τοῦ τὸν ἄρχοντα ἔναγχος, πρόδηλος γε αὐτῷ δοὺς τὸν τράχηλον, καὶ ἔβοα, καὶ ὠρύετο, καὶ εἰ μὴ τῶν συνήθων τινὲς ἐν μέσῳ γενόμενοι, ἀφεῖλον τὸν νεανίσκον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, οὐ ἴσθι, πρεσβύτης ὢν, ἀπέπραξε ἂν αὐτοῦ τὸ ῥῖνα ὁ ἥρως, ὅπως ἠγανάκτει. ΕΡΜ. πονηρὸς γὰρ ἀεὶ σκῆνος, καὶ ἀγνώμων, ὦ Λυκῖνε, πρὸς τὰς ἀποδόσεις· ἐπεὶ τοὺς γε ἄλλους, οἷς δανείζῃ, πολλοὺς ὄντας, οὐδέν τοιοῦτό πω ἐδυστύχησεν· ἀποδίδασι γὰρ αὐτῷ τῷ χαλκῷ τοὺς τόκους. ΛΥ. τί δὲ, ἂν μὴ ἀποδιδῶσιν, ὦ μακάριε, μέλῃ τι αὐτῷ, καθαρεύοντι ἤδη ὑπὸ φιλοσοφίας, καὶ μηκέτι τῶν ἐν τῇ Οἴτῃ καταλελειμμένων δεομένῳ; ΕΡΜ. οἴει γὰρ ὅτι ἑαυτοῦ χάριν σκῆνος πρὸς τοιαῦτα ἐκπονήσασθαι; ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ παιδία νεογνὰ, ὧν κήδεται, μὴ ἐν ἀπορίᾳ καταβιώσωσι. ΛΥ. δέον, ὦ Ἑρμότιμε, ἀναγαγεῖν κἀκεῖνα ὅτι τοῦ ἀρετοῦ, ὡς συνωφελημένοιεν αὐτῷ, πλούτου καταφρονοῦντα. ΕΡΜ. ὃ χολήμοι, ὦ Λυκῖνε, περὶ τούτων διαλέγεσθαί σοι. παύσω γὰρ ἤδη ἀκροάσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ λάθω τελέως ἀπολειφθείς. ΛΥ. θαῤῥεῖ, ὦ γαθέ. ὀλίγον γὰρ σχεδία ἐπήλεται· ὥστε ἐγὼ ἀφίημί σοι ὅσον ἔτι λοιπὸν τῆς ὁδοῦ. ΕΡ. πῶς λέγεις; ΛΥ. ὅτι σὺ τῷ παρόντι οὐκ αὖ ἴδοις αὐτὸν, εἴγε χρὴ πιστεύειν τῷ προγράμματι· πινάκιον γάρ τι σκρέμαται ἐπὶ τῇ πυλῶνος, μεγάλοις γράμμασι λέγον, τήμερον ὑ συμφιλοσοφεῖν. ἐλέγετο δὲ πρὸ Εὐκράτει, τῷ πάνυ, διαπνήσας χθὲς, γενέθλια θυσάσῃς ἑστιῶντι, πολλά τε συμφιλοσοφήσας ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ πρὸς Εὐθύδημον τὸν ἐκ τῆς Περιπάτου παροξυνθῆναί τι, καὶ ἀμφισβητῆσαι αὐτῷ, περὶ ὧν σκῆνοι εἰώθασιν αὐτοπλέκειν τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς. ὑπό τε αὖ τῆς κραυγῆς, πονήρως τὴν κεφαλὴν διατεθῆναι, ἕως ἱδρῶσαι μάλα πολλὰ ἐς μέσας νύκτας, ἀποκαθείσης, ὡς φασι, τῆς συνουσίας.

A LVC. Illum ipsum dico: proinde cùm fortasse non reddidisset illi mercedem in tempore, ad prætorem paulò antè rapuit miserum, pallio eius collo iniecto vociferans & excandescens admodum: & nisi è familiaribus quidam è manibus furiosi adolescentem eripuissent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculum erat ne nares misero mordicus auulsisset senex: adeò impotenter debacchabatur incensus iracundia. HER. Semper quidem & alias durus & implacabilis esse consueuit, si quis non in tempore pactam mercedem, Luciane, numeret: nunquam tamen aduersus illos non paucos, quibus B vsuræ pendendæ gratia mutuò dedit vtendam pecuniam, quicquam tale designauit: siquidem ad præscriptum tempus præsentaria pecunia semper reddunt fœnora. LVCIA. Quid? sũtne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philosophia diligentissimè perpurgato, earum rerum faciendarum cura est, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HER. Equidem hæc sui gratia, vt tu fortasse falso suspicaris, nõ facit, sed sunt illi infantes pueri, quorum, ne olim pressi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô Hermotime, vt & illos ad Virtutem subduceret, quò communi cum illo felicitate posthabitis diuitiis vnà fruerentur. HER. Non est mihi sanè hisce de rebus tecum disputandi otium Luciane: accelero enim vt ipsum iam audiam, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. LVC. Bono animo esto ô bone: quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Itaque quod reliquum est itineris, tecũ vnà conficiam. HER. Quomodo dicis? LVC. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur videndi aut audiendi copia, si qua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quępiam prę foribus suspensa, literis maiusculis, in hunc loquebatur modum: Hodie philosophicis dissertationibus nõ vacabimus. Porrò tuum præceptorem apud Eucratem filię suę natalitia celebrantem hesterna nocte cœnitasse dicebant: multa præterea in sympo-sio super rebus philosophicis commentatum esse: ad hęc aduersus Euthydemum Peripateticum nonnihil exasperatum esse, susceptа cum eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquamnon cum Stoicis digladiari solent Peripatetici. Prę nimia verò vociferatione, etiam capitis dolorem, & vehementem quidem contraxisse, & in multam vsque noctem sudasse, producta in longum disputatione.

Quin etiam iusto largiùs, vt arbitror, A poculis semet inuitauerat, cùm hi qui aderant, frequentiùs, vt par est, præbibentes, eũdem philotesiis prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quàm seni conuenerat, semetipsum onerauit, adeo vt domum reuersus multa cuomere cogeretur. Solas verò carnium portiunculas, quas puero à tergo assistenti in conuiuio adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quem intromitteret, magnopere interminans. Hæc itaque è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam commemorante, qui & ipsi, cùm illorum essent non pauci, domum regressi sunt. HER. Vter verò illorum Luciane, obtinuit victoriam, præceptor meus, an Euthydemus? Nunquid etiam tale quippiam Midam commemorantem inaudisti? LVC. Initiò quidem, Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum verò finem victoriæ tandem penes vos fuisse, ita vt senex longè fuerit in pugna superior: Euthydemum porrò incruentum haud quaquam abisse, nempe qui permagnum in capite inflictum vulnus haberet. Cùm enim immodicè esset arrogans & contentiosus, nec persuaderi vellet, neque seni se præ- C beret facilè redarguendum atque conuincendum, præceptor tuus ille vir optimus, eidem iuxtà accumbenti, inusitata magnitudine & pondere scyphum Nestoreum, quem fortè tenebat in manibus fortiter incutiendo in caput illisit: atque hac quidem ratione victoriæ palmam superato aduersario obtinuit. HER. Macte animo præceptor: atqui haud sanè alio modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime. Quorsum enim attinebat vt Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animóque longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus? Sedenim otium iam agimus: quid obstat quominus mihi tuo familiari exponis, quónam modo sub initium philosophari inceperis, vt & ipse, si fieri possit, communem vobiscum professionem suscipiam, nunc primùm facto ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere, hominem familiarem. HER. Si modò hæc res tibi cordi esset Luciane, breui videbis quantum excellas omnes cæteros. Pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præ te, tantùm ingenio & intelligentia præpollebis. LVCIAN. Mihi verò abundè satis esset, si post viginti annos iam exactos talis euaderem, qualis tu nunces.

Iliad. xi. vide Nestorei pocu li descriptionem.

ἅμα δὲ καὶ ἐπεπώκει, οἶμαι, πλέον τοῦ ἰκανοῦ, τῶν παρόντων ὡς εἰκὸς φιλοτησίας προπινόντων, καὶ ἐδεδειπνήκει πλέον, ἢ χρῆν γέροντα· ὥστε ἀναστρέψας, ἠμεσέ τε ὡς ἔφασκον πολλά, καὶ μόνον ἀριθμῷ παραλαβὼν τὰ κρέα, ὁπόσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἑστῶτι παραδεδώκει, καὶ σημήνας μύθους ὀπισθελεῖς, τὸ ἀπ' ἐκείνου καθεύδει, μηδένα εἰσδέχεσθαι παραγείλας. Ταῦτα δὲ Μίδου ἤκουσα τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ διηγουμένου ποτὲ τῶν μαθητῶν, οἳ καὶ αὐτοὶ ἀνέστρεφον μάλα πολλοί. EPM. ἐκράτησε δὲ πότερος, ὦ Λυκῖνε, ὁ διδάσκαλος, ἢ ὁ Εὐθύδημος; εἴ τι καὶ τοιοῦτον ἤκουσεν ὁ Μίδας; ΛΥ. Τὰ μὲν πρῶτα φασὶν, ὦ Ερμότιμε, ἀγχώμαλα σφίσι γενέσθαι· ὃ δ' οὖν τέλος τῆς νίκης, καθ' ὑμᾶς ἐλθόντας, καὶ παρὰ πολὺ ὁ πρεσβύτης ἐκράτησε. τὸν γοῦν Εὐθύδημον, ὡσὶ αἰσχυντηλίᾳ φασὶν ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τραῦμα παμμεγέθες ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ. ἐπεὶ γὰρ ἀλαζὼν ἦν, καὶ ἐλεγχινός, καὶ πείθεσθαι οὐκ ἤθελεν, οὐδὲ πρεῖττε ῥᾴδιον αὐτὸν ἐλέγχεσθαι, ὁ διδάσκαλός σου ὁ βέλτιστος, ὃν εἶχε σκύφον Νεστόρειον μέγα καταφέρων αὐτοῦ, πλησίον κατακειμένου, καὶ οὕτως ἐκράτησεν. EPM. Οὐκ. ὁ γὰρ ἄλλως ἐχρῆν τοῖς μὴ ἐθέλουσιν εἴκειν τοῖς κρείττοσι. ΛΥ. Ταυτὶ μὲν, ὦ Ερμότιμε, πάνυ ὕλογα. ἢ τί γὰρ παθὼν Εὐθύδημος, ἀνδρα γέροντα πρώην, ἀόργητον, καὶ θυμοῦ κρείττονα, σκύφον ὅτου βαρυτάτου ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα; ἀλλὰ, σχολὴ γὰρ ἀγαθὸν, τί οὐ διηγῇ μοι ἑταίρῳ ὄντι, ὃν ἔξεστιν ὁρμήσης τὸ πρῶτον φιλοσοφεῖν, ὡς καὶ αὐτὸς εἰ δυνατὸν, ὁπισταδιοδρομεῖν ὑμῖν, ὃ ἀπὸ τοῦ δεξαμενὸς; οὐ γὰρ ἀποκλείσετέ με ὁδηλαδὴ φίλοι ὄντες. EP. Εἰ γὰρ ἐθελήσεις, ὦ Λυκῖνε, ὀλίγα ἐν βραχεῖ ὅσον διαίσεις τῶν ἄλλων, παῖδας δὲ ἴσθι οἴεσθαι ἅπαντας ὡς πρὸς σὲ, τοσοῦτον ἐνδιαφερήσεις αὐτός. ΛΥ. ἱκανὸν εἰ μὴ εἴχοσιν ἔτη γεγονὼς τοιοῦτος, οἷος σὺ νῦν.

ΕΡ. ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἐγώ σε γεγονὼς, ἠρξάμην φιλοσοφεῖν τεσσαρακοντούτης σχεδόν, ὁπόσα, οἶμαι, σὺ νῦν γέγονας. ΛΥ. Οἶσθα γάρ, ὦ Ἑρμότιμε. ὥστε τοίνυν ἄγε, λαβών, καί με, δίκαιον γάρ· καὶ πρότερόν τέ μοι τοῦτο εἰπὲ, δίδοτε ἀντιλέγειν τοῖς μανθάνουσιν, ἵνα τι μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι δόξῃ ἀνδρῶν; ἢ οὐκ ἐφίετε τοῦτο τοῖς νεωτέροις; ΕΡ. ὦ πόνηρε σύ· ἵνα τι δῆλον, ἐρώτα μεταξύ, καὶ ἀντίλεγε· ῥᾷον γάρ ὅτου μάθῃς. ΛΥ. Φέρε, νὴ τὸν Ἑρμῆν, ὦ Ἑρμότιμε, αὐτόν, ὃ ἐπόνουμος ὢν τυγχάνεις. ἀπάρ εἰπέ μοι, μία τις ὁδός ἐστιν ἡ ὁποὶ φιλοσοφίας ἄγουσα, ἡ τῶν Στωϊκῶν μόνῃ; ἢ ἀληθῆ ἐγὼ ἤκουον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί τινές εἰσι; ΕΡΜ. μάλα πολλοὶ Περιπατητικοὶ, καὶ Ἐπικούρειοι, καὶ οἱ τὸν Πλάτωνα ὀνομαζόμενοι. καὶ αὖ Διογένους ἄλλοι τινές, καὶ Ἀντισθένους ζηλωταὶ, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ἔτι πλείους. ΛΥ. ἀληθῆ ταῦτα, πολλοὶ γάρ εἰσι. πότερον δὴ, ὦ Ἑρμότιμε, τὰ αὐτὰ ἅπαντες λέγουσιν, ἢ διάφορα; ΕΡ. καὶ πόνυ διάφορα. ΛΥ. Τὸ δέ γε ἀληθὲς, οἶμαι, πόνυ τοῦ ἐν ἐμοὶ αὐτῷ, ἀλλ' ὅ πόνυ διάφορά γε ὄντα. ΕΡ. πόνυ μοὐδαμῶς. ΛΥ. ἴθι δή, ὦ φιλότης, ἀπόκριναί μοι τοῦ, ποτε πιστεύσας ὅ τι τάχιστον σὺ, ὁπότε ἦλθες φιλοσοφήσων, πολλῶν σοι θυρῶν ἀναπεπταμένων, πρὸς σὺ τὰς ἄλλας, εἰς τὴν τῶν Στωϊκῶν ἦκες, καὶ δι' ἐκείνης ἐξιὼν ὅτι τὴν ἀρετὴν εἰσιέναι, ὡς δὴ μόνης ἀληθοῦς οὔσης, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὁποδεικνυούσης, τῶν δ' ἄλλων εἰς τυφλὰ καὶ ἀνέξοδα φερουσῶν; τίνι ταῦτ' ἐτεκμήρω τότε; καὶ μή μοι τὸν νῦν δὲ τοῦτον σεαυτὸν σύνοδα, τὸν εἴτε ἠμίσοφον, εἴτε σοφὸν ἤδη τὰ βελτίω κείνῃ γοῦν τοὺς πολλοὺς ἡμᾶς διωδάκρυον· ἀλλ' ὅτως ἀπόκριναι, ὁποῖός τότε ἦσθα ἰδιώτης, καὶ τὸν νῦν ἐμέ. ΕΡ. ὑσχύνομαι ὅ, τί σοι τοῦτο βούλεται, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. Ἀλλὰ μὴν ὑπόνυ ἀσκόλον ἠρόμην. πολλῶν γὰρ ὄντων φιλοσόφων, οἷς, Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ Ἀντισθένους, καὶ τῶν ὑμετέρων προγόνων, τοῦ Χρυσίππου, καὶ Ζήνωνος,

A HER. Profectò & ego ipse cùm in tua essem ætate, tunc primùm ad philosophiam animum appuli, iam fermè annos quadraginta natus, à quibus te non multum abesse arbitror. LVCIAN. Rem ipsam putasti Hermotime: tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehensam tenes, age & me adducito: haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi responde, ést-ne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis videbitur, aut non hęc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum: tibi tamen si quid volueris, B interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio: ita enim faciliùs perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ô Hermotime, dic mihi: ést-ne vnica via ad philosophiam adducens, videlicet Stoicorum vestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HERMO. Et valde quidem multi sunt, videlicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitétur. Sunt item complures quoque Diogenis & Antisthenis assecle, tum etiam ipsius Pythagoræ imitatores, & aliis quoque longè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc: C omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime eadem omnes vno ore dicant, an diuersa? HER. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen vnum alicubi esse verum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita vt non omnia pugnent quæ ab illis pro vero affirmantur. HER. Admodum. LVC. Proinde age ô amice, hoc mihi expedi, cuinam fidem habuisti tu sub initium, quando ibas philosophiæ operam daturus, cùm multas videres ianuas tibi apertas & patētes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorum potissimùm D diuertens, tanquam hæc sola vera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad virtutem viam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibúsnam argumentis aut coniecturis hæc tum potuisti deprehēdere? Ac mihi non eum qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermotimum, qui nunc prę multis millibus optima discernere & iudicare possit: sed ita respondeo ac quispiam homo idiota, qualem tunc agebas, aut ego nunc possim. HER. Quid sibi hæc tua verba velint Luciane, haud intelligo. LVC. Atqui non admodum obliquum est quod percontabar, cùm multi sint philosophiæ principes, videlicet Plato, Aristoteles, Antisthenes, prętereà maiores nostri, Chrysippus & Zenō;

Quænam philosophandi via potissima sit, & quæ certissimè ad virtutem & felicitatem ducat.

aliíque cõplures, quotquot tandem ſunt, cuinam inquam credidiſti, poſthabitis & omiſſis aliis, vt ea ex omnibus deſumens, quæ quidẽ à te ſelecta ſunt, ſuſtineas iuxta illa philoſophiæ ſtudiis incumbere? Nunquid etiam te, vt Chærephontem, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, vbi prædixiſſet oraculo illos ex omnibus longè eſſe optimos? Siquidem illi mos erat, alium ad aliam philoſophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perſpectũ erat, vt opinor, quæ cuique potiſſimùm congrueret. HER. Nihil tale eſt ô Luciane, neque de his vnquam deum conſului. LVC. Quid? an indignã æſtimabas hanc rem diuina conſultatione? aut ipſe ſufficiens tibi videbare, qui quod optimum erat & præſtantiſſimum, per teipſum poſſes eligere, non conſulto Deo monitore? HERM. Ita mihi quidem videbar. LVC. Quin igitur & nos iſthuc ipſum doces, quónam modo ſtatim ab initio queamus noſcere quæ optima ſit & veriſſima philoſophandi ratio, & quam quiſpiam prætermiſſis aliis rectiſſimè eligeret? HER. Ego haud quaquam iſthuc dicere grauabor. Cùm multos viderem ad eandem certatim viam affectantes, facilè æſtimabam Stoicam philoſophandi rationem cæteris eſſe præſtantiorem. LVCIAN. Quorum igitur numeroſior erat turba, Epicureorum, an Platonicorum, an Peripateticorum? Proinde illos numeraſti veluti inferendis colligendiſque ſuffragiis vſu venire ſolet. HER. Atqui non numerauí, ſed coniecturis deprehendi. LVC. Vt quid igitur me tantopere cupientem non doces, ſed vana ſpe lactas ac decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multitudine fretum iudicaſſe? HER. Non ſolùm hoc quidem ô Luciane, ſed omnes quoque cæteros mortales ſæpenumero affirmantes audiui, Epicureos quidem eſſe corruptos deliciis, voluptatúmque extremè amantes: Peripateticos autem ad rem attentiores, parandis cumulandiſque diuitiis inſeruire, & quoſdam ex illis immodicè contentioſos: Porrò Platonicos, arrogantes, & nimio faſtu turgidos, gloriæque cupientiſſimos. Cæterùm de Stoicis multorum ſemper idem fuit teſtimonium, videlicet quòd viriles eſſent, maſculo animo prędíti, & nihil illos fugeret, & quòd eam viam ingreſſus, ſolus rex, ſolus diues, ſolus ſapiens, breuiter in vniuerſum nihil non eſſet. LVC. Videlicet iſta tibi de illis dixerunt alij. Neque enim veriſimile eſt, hæc illis de ſeipſis prędicantibus, ſuáque ſuperbè collaudantibus te credidiſſe. HER. Non, verùm hęc ab aliis prędicata audiui.

A καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι εἰσὶ, τῷ σὺ πιστεύσας; τοὺς μὲν ἄλλους εἴας, ἐξ ἁπάντων δὲ προελόμενος, ἃ σοὶ προήρησαι, ἀξιοῖς καὶ σοῦ τὰ φιλοσοφεῖν; ἆρα καὶ σὲ ὥσπερ τὸν Χαιρεφῶντα ὁ Πύθιος ἐξέπεμψεν ὅτι τὰ Στωϊκῶν, ἀρίστους ἐξ ἁπάντων προφητῶν; ἔθος γὰρ αὐτῷ ἄλλον ἐπ' ἄλλο εἶδος φιλοσοφίας προτρέπειν, τῷ ἁρμόττοντι οἶμαι ἑκάστῳ εἰδότι. EP. Ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον, ὦ Λυκῖνε. οὐδὲ ἠρόμην πώποτε τοῦτον τὸν θεόν. LY. πότερον οὐκ ἄξιον θείας συμβουλίας ἡγούμενος αὐτό, ἢ ἱκανὸς ὢν αὐτὸς εἰς ἐλέσθαι ὃ βέλτιον καὶ σαυτόν, οὐδὲ τοῦ θεοῦ; EP. ὠμην γάρ. LY. σχολῇ καὶ ἡμᾶς δὴ διδάσκοις τοῦτο πρῶτον, ὅπως ἀφγνωστέον ἡμῖν οὕτως ἐν ἀρχῇ, τίς ἡ ἀρίστη φιλοσοφία ἐστὶ, καὶ ἡ ἀληθεύουσα, καὶ ἵν' ἀπ' αὐτῆς ἕλοιτο, πρὶν εἰς τὰς ἄλλας; EPM. ἐγώ σοι φράσω. ἑώρων τοὺς πλείστους ἐπ' αὐτὴν ὁρμῶντας, ὥστε εἰκάζον ἀμείνω εἶναι αὐτήν. LY. πόσῳ δοκεῖ πλείους τῶν Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν, ἢ Περιπατητικῶν; λέγε μοι σαφῶς, καθάπερ ἐν ταῖς ψηφοφορίαις. EPM. Ἀλλ' οὐκ ἠρίθμησα ἔγωγε· εἰκάζον δέ. LY. ὡς οὐκ ἐθέλεις διδάξαι με, ἀλλ' ὄζα πατᾷς· ὡς περὶ τῶν τοιούτων εἰκασμῷ φῂς καὶ πλήθει κρῖναι, ἀποχρωμένους λέγειν πρός με παλαιόν. EP. ἀ μόνον τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, ἀλλὰ καὶ ἤκουον ἀπάντων λεγόντων, ὡς οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, γλυκύθυμοι, καὶ φιλήδονοί εἰσιν· οἱ Περιπατητικοὶ δὲ, καὶ φιλόπλουτοι, καὶ ἐριστικοί τινες· οἱ Πλατωνικοὶ δὲ, τετύφωνται, καὶ φιλόδοξοί εἰσι· περὶ δὲ τῶν Στωϊκῶν, πολλοὶ ἔφασκον ὅτι ἀνδρώδεις, καὶ πάντα γιγνώσκουσι· καὶ ὅτι ὁ ταύτην ἰὼν τὴν ὁδὸν, μόνος βασιλεὺς, μόνος πλούσιος, μόνος σοφὸς, καὶ σχεδόλως ἅπαντα. LYK. ἔλεγον δὲ ταῦτα πρὸς σὲ ἄλλοι δηλαδὴ περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκείνοις αὐτὰ οὕτως ὑπέστρωσας ἐπαινοῦσι τὰ αὑτῶν. EPM. οὐδαμῶς, ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἔλεγον.

B

C

D

ΛΥ. οἱ μὲν δὴ αὐτίδοξοι οὐκ ἔλεγον, ὡς ὁ εἰκός· ὅτοι δ' ἦσαν οἱ τὰ ἄλλα φιλοσοφοῦντες. ΕΡΜΟ. ὁ γὰρ. ΛΥΚ. οἱ δ' ἄρα ἰδιῶται ταῦτα ἔλεγον. ΕΡΜΟ. καὶ μάλα. ΛΥΚ. ὁρᾷς ὅπως αὖθις ἐξαπατᾷς με, καὶ ὃ λέγεις παληδές, ἀλλ' οἷά Μαργίτῃ ἀφελέσθαί τινι, ὡς πιστεύσαι ὅτι Ερμότιμος, αἰνὴρ σπουδαῖος, ἔτη τότε γεγονὼς τεσσαράκοντα περὶ φιλοσοφίας, καὶ φιλοσόφων ἀνδρῶν, τοῖς ἰδιώταις ὅτις ἦν, καὶ τὰ νῦν ἐκείνων λεγόμενα, ἐποιεῖτο πρὸ αἱρέσιν καὶ τῶν χρηστόνων ἀξιῶν. ὃ γὰ πιστεύσαιμί σοι τοιαῦτα λέγοντι. ΕΡΜ. ἀλλ' οἶδα, ὦ Λυκῖνε, καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον ὅτις ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτῷ. ἑώρων γὰρ αὐτοὺς κοσμίως βαδίζοντας, ἀναβεβλημένους ὑσταλῶς, φθεγγίζοντας ἀεὶ, ἀρρένωπους, οὐ μετὰ κουφότητος τοὺς πλείστους, σοβεῖν ἀδοκοῦντας, καὶ μὴ πρὸς τὸ ἀμβλύφορον ὑποφερομένους, ὡς ἔκπληκτον εἶναι καὶ κυνικὴν ἀτεχνῶς, ἀλλ' ὅτι τῷ μέσου καταστήματος, ὃ δὴ ἄριστον ἅπαντες εἶναι φασίν. ΛΥΚ. ἆρ' οὖν κἀκεῖνα εἶδες τοιοῦτος αὐτούς, ἃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγον αὐτὸς ἐωρακέναι τὸν σὸν διδάσκαλον ὦ Ερμότιμε πρᾶττοντα; οἷ, δωμαίζοντας, καὶ ἀπαγορεύοντας πικρῶς, καὶ φιλονείκως πρὸς ἐρίζοντας ἐν ταῖς ξυνουσίαις, καὶ πάλλα ὅσα ὑπεδείκνυτο; ἢ τούτων ὀλίγον σοι μέλει, ἄχρις οὗ δύσκολος ἡ διαβολὴ, καὶ ὁ πώγων βαθὺς, καὶ ἐν χρῷ ἡ κουρά; καὶ πρὸς ὃ λοιπὸν ἄρα ἔχομεν τοιοῦτον κανόνα, καὶ στάθμιον ἀκριβῆ τῶν τοιούτων, ὡς Ερμότιμός φησι, καὶ χρὴ ἀπὸ σχημάτων, καὶ βαδισμάτων καὶ κουρᾶς διαγινώσκειν τοὺς ἀρίστους. ὃς δ' ἂν μὴ ἔχῃ ταῦτα, μηδὲ σκυθρωπὸς ᾖ, καὶ φθονιστικὸς ὁ πρόσωπον, ἀποδοκιμαστέος, καὶ ἀποβλητέος. ἀλλ' ὅρα μὴ καὶ ταῦτα, ὦ Ερμότιμε, παίζεις πρὸς με, πειρώμενος, εἰ ἐξαπατώμενος σιωπῶ. ΕΡ. διατί τοῦτ' ἔφησθα; ΛΥ. ὅτι, ὦ γαθὲ,

A LVC. Facilè tamen coniicio hęc diuerſæ ſectæ & opinionis affirmaſſe neminẽ. Quare an illi quos tu te audiuiſſe prædicas, è numero philoſophantium fuerint, neſcio. HERM. Ne ij quidem. LVC. Proinde homines idiotas hęc dixiſſe credibile eſt. HER. Et valde quidem. LVC. Vidẽ obſecro vt iterum me deceptum ab omni ſpe deiicere ſoleas: neque verũ ſermonem exponis, ſed exiſtimas te cum Margita quopiam inſulſo & ſtupido verba facere, vt planè perſuaſum haberem, Hermotimum virum ſingulari prędituin cùm ingenio tum induſtria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamen i- B diotis, de ſapiẽtię ſtudio, déque viris philoſophiæ candidatis credidiſſe, illorũque inductum teſtimonio & prædicatione, rectiore via philoſophãtium electionem feciſſe: neque enim iſta tibi prædicãti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidẽ te fugiat Luciane, me nõ ſolùm credidiſſe aliis, verùm mihi quoque ipſi. Etenim conſpiciebam illos honeſtè & ornatè incedentes, ſplendidè & decenter amictos, nunquam non certis commentationibus cogitabundo animo intentos, aſpectu tetricos & terribiles, demiſſa barba, & lon- C ga coma venerandos, nihil molle aut parum virile, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem aliis ſtuporẽ induceret, aut planè videretur impudẽs & Cynicũ, ſed in media & regia via conſtitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur eſſe optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulo antè præceptorem facientem me vidiſſe teſtabar, ipſos deſignantes vidiſti? videlicet fœnori & vſurę ſeruientes, amarulenter & contentiosè mercedem à diſcipulis exigentes, in conuiuiis aut colloquiis immodeſtè & pertinaciter digladiantes, aliáque quęcunque D indecorè plerunque peccare conſueuerant? Aut fortaſſe harum rerum nullã curam habendam eſſe exiſtimas, modò veſtitus ſit probè mundus, & nitidè compoſitus, & barba profunda, prolixáque in capite cęſaries? Quare in poſterum, vt video, hîc nobis certus erit canon & regula rectè philoſophantes exactè cognoſcendi, quem videlicet proponit Hermotimus: oportétq; omnino ex habitu mundiore, grauioréque inceſſu, & capillo prolixiore, optimorum cognitionem ſumere. Itaque cui hæc deeſſe viderimus, neque ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobandus, & nihili æſtimandus eſt. Sed vide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptum me eſſe ſentiam. HER. Quorſum iſtud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone,

rectiùs ſtatuarum ſit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiam maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcendis, quid ille aget, qui viſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Quî enim fieri poſſet, vt in habendo delectu non tota via aberret, cùm neque habitus neque inceſſus perſpiciendi facultatem habeat? HER. Ego verò ô Luciane, non ad cęcos verba facio, neque illorum mihi quicquam curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, vt tantarum rerum, adeóque omnibus neceſſariarum cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sed enim quando ita tibi videtur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquam orbati ſunt oculis: tametſi cum primis operæpretium mihi videbatur, illos præ omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptam amiſſi viſus calamitatem ferrent immoderatiùs. Cæterùm illi qui probè vident, etiamſi fuerint perſpicaciſſima oculorũ acie præditi, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa veſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ ſapientiæ cupidine cum iſtiuſmodi viris conuerſari, vtque ea in dies aucta cumulatiùs euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſſibile, vt ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa valde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis vix orationibus & congreſſibus, poſtremùm verò operibus conſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nunc: ſic enim habet fabula: nimirum, Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter ſe ſuſcepiſſe de artificij principatu & pręſtantia: atque ipſum quidem Neptunum tau rum effinxiſſe, Mineruam verò domum excogitaſſe: porrò Vulcanus hominem compoſuit, fabricauítque. Cæterùm vbi iam ad Momum ventum eſſet, quem certaminis arbitrum & expenſorem elegerant, & ille ſingulorum opera diligentiſſimè inſpexiſſet: in aliis quidem quæ reprehenderit, ſuperuacaneum fortaſſe foret referre:

A ἀνδριάντων τούτῳ ἐξέπασιν λέγῃς, τὴν ἀπὸ τῶν χημάτων. πολὺ γοῦν σχῆνοι δύχημονέστεροι, καὶ τὰς ἀναβολὰς κοσμιώτεροι, Φειδίου τινὸς, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος πρὸς τὸ κάλλιστον εἰκάσματος. εἰ δὲ δεῖ ὅτι μάλιστα χρὴ τεκμήρεσθαι τοῖς τοιούτοις, τί ἂν πάθοι τις, εἰ τυφλὸς ἂν ὀπτῆς ἐπιθυμοίη φιλοσοφίαν; τοῦ δὴ γοῦν τὸν τοιοῦτον ἀμείνω προαίρεσιν προσηκόντως, ὅτε χῆμα, ὅτε βάδισμα ἕξειν δυνάμενος; ΕΡΜΟ. Ἀλλ' ἔμοιγε οἱ τυφλοὶ ὁ λόγος, ὦ Λυκῖνε, οὐδέ μοι μέλει τῶν τοιούτων. ΛΥΚ. ἐχέτω μοὶ, ὦ χρηστὲ, καινόν τι δὲ γνώσισμα εἶναι τῶν οὕτω μεγάλων, καὶ ἅπασι χρησίμων. πλὴν εἰ δοκεῖ, οἱ μοὶ, ἔξω ἡμῖν φιλοσοφίας μεθέπωσθαι οἱ τυφλοὶ, ἐπεὶ οὐδὲ ὁρῶσι. καίτοι ἀναγκαῖον ἴσως τοῖς τοιούτοις μάλιστα φιλοσοφεῖν, ὡς μὴ πολὺ ἀχθοιντο ὅτι τῇ συμφορᾷ. οἱ δὲ δὴ βλέποντες, καὶν πολὺ ὀξυδερκεῖς ὦσι, ἢ ἂν δυνάμενοι σωιδεῖν τῶν τῆς ψυχῆς, ἀπό γε τῆς ἔξωθεν ταύτης προσβολῆς; ὃ δὲ βούλομαι εἰπεῖν, τοῖον δέ ἐστιν, οὐχ ὅτι τῆς γνώμης τῶν ἀνδρῶν ἔρωτι προσῆκεις αὐτοῖς, καὶ ἧξίους

B

C ἀμείνων γίγνεσθαι ἐς τὰ τῆς γνώμης. ΕΡ. καὶ μάλα. ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τε σοι ἦν, ἀφ' ὧν ἔφησθα σκείνων τῶν γνωσισμάτων ἕξειν, τὸν ὀρθῶς φιλοσοφοῦντα, ἢ μή; οὐ γὰρ φιλεῖ τὰ τοιαῦτα οὕτω ἀφαφαίνεσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἀπόρρητα, καὶ σὺν ἀφανεῖ κείμενα, λόγοις καὶ συνουσίαις ἀναδεχνύμενα, καὶ ἔργοις τοῖς ὁμοίοις ὀφείλοντα. ὁ γοῦν Μῶμος, ἀκήκοας, οἶμαι, ἅ τινα ἠπάσατο τοῦ Ἡφαίστου· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν ἄκουε. φησὶ γὰρ ὁ μῦθος ἐρίσαι Ἀθηνᾶν, καὶ Ποσειδῶνα, καὶ Ἥφαιστον δύτεχνίας περί· καὶ τὸν μὲν Ποσειδῶ, ταῦρόν τινα δημιουργῆσαι· τὴν Ἀθηνᾶν δὲ, οἰκίαν ἐπινοῆσαι· ὁ Ἥφαιστος δὲ, ἄνθρωπον ἅμα συνεστήσατο. καὶ ἐπεὶ ἐδόκει τὸν Μῶμον ἥκειν, ὃν ἅτε δικαιοῦν προείλοντο, θεασάμενος ἕκαστος ἐκάστου τὸ ἔργον, τὴν μὲν ἄλλων, ἅ τινα ἠπάσατο, παριτέον αὖ εἶπ λέγειν

D

ὅτι τῦ ἡφαίστου δὲ τῦτο ἐμέμψατο, Ⓒ τὸν ἀρχιτέκτονα ἐξέπληξε τὸν Ηφαιστον, ὅτι μὴ καὶ θυείδας ἐποίησεν αὐτῷ ἐπὶ τῷ στέρνον, ὡς ἀναπεταθεισῶν, γνώσιμα γίγνεσθαι ἅπασιν ἃ βούλεται, καὶ ὁπότε· καὶ ἢ ψεύδεται, ἢ ἀληθεύῃ. σκῆνος μὲν οὖν ἅτε ἀμβλυώπων, οὕτω περὶ τῶν ἀνθρώπων διενοήθη. σὺ δ' ἐπεὶ τὸν Λυγκέα ἡμῖν δέδορκας, καὶ ὀρᾷς τὰ ἔνδον ὡς ἔοικε διὰ τῦ στέρνου, καὶ διέωκταί σοι τὰ πάντα, ὡς εἰδέναι μὴ μόνον ἃ βούλεται, καὶ ἃ γιγνώσκῃ ἕκαστος, ἀλλὰ καὶ πότερος ἀμείνων ἢ χείρων. ΕΡΜΟ. παίζῃς, ὦ Λυκῖνε· ἐγὼ δὲ, Β καὶ θεὸν εἰλόμην· καὶ ὁ μεταμέλῃ μοι τῆς αἱρέσεως. ἱκανὸν δὲ τῦτο πρὸς γε ἐμέ. ΛΥΚΙΝ. ὅμως οὐκ ἂν εἴποις, ὦ ἑταῖρε, καὶ πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ περιόψῃ με παραπολυόμενον ἐν πολλῷ τῷ σύρφετῷ; ΕΡΜΟΤ. οὐδὲν γάρ σοι ἀρέσκῃ, ὧν ἂν εἴπω. ΛΥΚ. ἴσκε, ὦ γαθέ· ἀλλ' οὐδὲν ἐθέλεις εἰπεῖν ὁποῖον ἄν με ἀρέσειεν. ἐπεὶ δ' οὖν σὺ ἐκὼν ἀποκρύπτῃ, καὶ φθονεῖς ἡμῖν, ὡς μὴ ὄξ ἴσου γνοίμεθά σοι φιλοσοφήσαντες, ἐγὼ πειράσομαι ὅπως ἂν οἷός C τε ὦ κατ' ἐμαυτὸν ἐξευρεῖν τὸ ἀκριβῆ περὶ τούτων κρίσιν, καὶ τὸ ἀσφαλέστατον αἵρεσιν. ἄκουε δὲ ἢ σὺ, εἰ βούλῃ. ΕΡΜΟΤΙΜ. ἀλλὰ βούλομαι, ὦ Λυκῖνε. ἴσως γάρ τι γνώσιμον ἐρεῖς. ΛΥΚΙΝ. σκόπει δή, καὶ μὴ καταγελάσῃς, εἰ πολλάπασιν ἰδιωτικῶς διαζητῶ αὐτό. ἀνάγκη γὰρ οὕτως, ἐπεὶ μὴ σὺ ἐθέλεις σαφέστερον εἰπεῖν, εἰδὼς ἄμεινον. ἔγωγε δή μοι ἡ μὲν ἀρετὴ, τοιόν τι, οἵᾳ πόλις τις δύναμένας ἔχουσα τοὺς ἐμπολιτευομένους (ὡς φαίη D ἂν ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἐκεῖθέν ποθεν ἀφιγμένος) σοφοὺς ἐς τὸ ἀκρότατον, ἀνδρείους ἁπάντως, δικαίους, σώφρονας, ὀλίγων θεῶν ἀποδέοντας· οἷα δὲ πολλὰ γίγνεται πρὸς ἡμῶν, ἁρπαζόντων καὶ βιαζομένων, καὶ πλεονεκτούντων, οὐδὲν αἰσχῦνης, φασὶν, ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει τολμώμενον, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ Ⓒ ὁμονοίᾳ ξυμπολιτεύονται, μάλα εἰκότως.

illud tamen in hominis opificio potissimùm calumniatus est, atque ipsum quidem architectum Vulcanum non mediocriter perculit, quòd artifex non in pectore ostiola quædam addidisset, quibus apertis & reclusis perspicuum fieret omnibus quid ille velit, aut in animo strueret & cogitaret: num mentiretur, an verum diceret. Atque ille quidem velut cæcutiens sic de hominibus statuit: tu verò nobis ipso etiam Lynceo es perspicacior, qui, sicuti videtur, per pectus ipsum quæ intus sunt, cernis, sūntque tibi aperta omnia, adeo vt non solùm certò teneas quid quisque velit aut cogitet, verùm etiam vter sit melior aut deterior. HERM. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego verò Apollinis ductu & auspicio delectum habui, neque prorsus electionem moror: atque hæc quidem satis Hermotimo. LVCIAN. Attamen ne sic quidem mihi dignaris exponere, ô amice, sed me in ima vulgi fece versantem superbè contemnis. HER. Nihil fortasse illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, verùm nihil eorum vis dicere, quod me delectaturum esset. Et quia tu me celas de industria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, si philosophiæ indagandę studio operam nauaremus: periculum faciam, si quo modo fieri possit, vt per me exactam iudicandi rationem, miniméque fallibilem delectus habendi viam inueniam. Quocirca tu, si volueris, arrectis auribus attento fac sis animo. HERM. Prorsus isthuc volo, ô Luciane: fortassis quiddam scitu dignum dicturus es. LVC. At vide ne naso me suspendas, si illud omnino rusticè & ineptè proposuero. Ita enim facto opus esse video, posteaquam tu, qui harum rerum es multo peritior, illud manifestiùs & disertiùs explicare grauaris. Itaque Virtutem vrbis instar esse fingas volo, quæ ciues habeat honestissimè & integerrimè Rempub. administrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, qui isthuc aliquando peruênit, idem hoc affirmare non dubitat: præterea summa sapientia viros exornatos, magno infractóque animo præditos, iustitię seruantissimos, modestiaadmirandos, parum infra Deorum conditionem consistentes: cuiusmodi multa apud nos designantur, rapina, violentia, iniuria, habendi cupidine: eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in ea vrbe conspiceres: sed pacati & concordes Reipublicę munia simul obeunt & administrant. Nec iniuria.

Virtus vrbis instar optimè instituta.

Ea enim quæ aliis in vrbibus ſeditionum & factioſarum contentionum concitandarum occaſionem ſuppeditant, quorúmque gratia alter alterum clandeſtinis petit inſidiis, ea inquam omnia è medio illorum ſublata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut voluptates, aut honores habent in pretio, tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, verùm iam olim hæc in vniuerſum, tanquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene gerendam Rempublicam, vrbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt vitam, bonis legibus, æqualitate, libertate, & omnibus denique bonis inſtitutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane? an non tibi videtur æquiſſimum eſſe, vt omnes certatim eius vrbis ciues fieri deſiderent, ita vt itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neque temporis longinquitate victi animum deſpondeant, certò & conſtanter perſuaſum habentes, ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiúſque politiæ ſe participes futuros? LVC. Sanè per Iouem, ô Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intendendos eſſe arbitror, cætera verò negligenda. Nec patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt: neque valde moueri decet aut frangi animo parentum aut liberorum nos detinentium cõplorationibus: ſed & illi pari opera ad eandem profectionẽ nobiſcum ſuſcipiendã cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint, aut per ætatem non potuerint: illis relictis & poſthabitis, rectà ad vrbem omnium feliciſſimam animosè tendendum erit, reiectis etiam veſtimentis, ſi eiſdem amicti detineremur, illic haud dubiè conueſtiendi. Neque enim periculum eſt ne quis te eò nudo corpore delatum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs virum multa canitie reuerendum diſſerentem audiui quînam illic ſe res haberent: méque magnopere cohortabatur ille, vt me ſibi ad vrbem eunti comitem adiungerem: ſiquidem pollicebatur itineris ducem ſe fore, & quòd me ciuitate donare vellet, vnúmque ex tribulibus facere, ſuo adſcriptum ſodalitio, adeò vt nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Cæterùm ego id ætatis rectè monenti non obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis dehortantibus: nondum enim egreſſus eram annũ quintum & decimũ. Fortaſſis ſi ſecutus fuiſſem, iam in ſubvrbio aut præportis cõſiſterem. Porrò de ciuitate, ſi rectè commemini, cũ alia multa,

A ἃ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, οἷμαι, τοῖς στάσεις καὶ φιλονεικίας ἐγείρει, καὶ ὧν ἕνεκα ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις, ταῦτα πάντα ἐκποδών ἐστιν ἐκείνοις. οὔτε γὰρ οὔτε χρυσίον ἔτι, οὔτε ἡδονάς, οὔτε δόξας ὁρῶσιν, ὡς διαφέρεσθαί τινι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πάλαι τῆς πόλεως ἐξεληλάκασιν αὐτά, ὡς οὐκ ἀναγκαῖα ἡγησάμενοι ξυμπολιτεύεσθαι· ὥστε γαλιῶν τινα, καὶ πάνυ δαίμονα βίον βιοῦσι, ξυὺ εὐνομίᾳ, καὶ ἰσότητι, καὶ ἐλευθερίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς. ΕΡΜΟΤ. τί οὖν ὦ Λυκῖνε; οὐκ ἄξιον ἀπαντᾶς ἐπιθυμεῖν πολίB ται γίγνεσθαι τῆς τοιαύτης πόλεως, μήτε κάματον ὑπολογιζομένους τὸν ἐν τῇ ὁδῷ, μήτε τοῖς τοῦ μήκους τοῦ χρόνου ἀπαγορεύοντας, εἰ μέλλοιεν ἀφικόμενοι, ἐγγεγραφήσεσθαι καὶ αὐτοὶ, καὶ μεθέξειν τῆς πολιτείας; ΛΥΚΙΝ. νὴ Δί', ὦ Ερμότιμε, πάντων μάλιστα ὅτι τούτῳ σπουδαστέον· τὰ δ' ἄλλων ἀμελητέον. καὶ μήτε πατρίδος τῆς ἐνταῦθα ἐπιλαμβανομένης, πολλὰ ποιεῖσθαι λόγον, μήτε παίδων, ἢ γονέων, ὅταν εἰσὶν ἐπισπωμένων, καὶ κλαυθμυριζομένων, C ἐπικλᾶσθαι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κἀκείνους παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὁδόν. εἰ δὲ μὴ ἐθέλοιεν, ἢ μὴ δύναιντο, ἀποσφαλέντων αὐτοῖς, χωρεῖν αὐτὸ τῆς πάνυ δαίμονος ἐκείνης πόλεως· καὶ αὐτὸ ἀπορρίψαντας τὸ ἱμάτιον, εἰ τούτου ἐπειλημμένοι κατεύχοιεν, ἐσσύμενον ἐκεῖσε. οὐ γὰρ δέος μή σε τις ἀποκλείσῃ, καὶ γυμνὸν ἐκεῖσε ἥκοντα. ἤδη γάρ ποτε καὶ ἄλλοτε παρεσύτου αἰσθρὸς ἥκουσα διεξιόντος, ὅπως τὰ ἐκεῖ παράγματα ἔχοι, καί με παρῄνεσεν ἕπεσθαι οἱ D παρὸς τὴν πόλιν· ἡγήσεσθαι γὰρ αὐτός· καὶ ἐλθόντα ἐγγράψειν, καὶ φυλέτην ποιήσασθαι, καὶ φατρίας μεταδώσειν τῆς αὑτοῦ, ὡς μετὰ πάντων εὐδαιμονοίην. ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην τότ' αἰσχύνῃ, καὶ νεότητος τότε, παρὸ πεντεκαίδεκα ἐτέων ἔτι. ἴσως γὰρ ἂν αὐτὰ ἤδη ἀμφὶ τὰ παράσεια, καὶ παρὸς ταῖς πύλαις ἦν ἄν. ἔλεγε δ' οὖν περὶ τῆς πόλεως, εἴ γε μέμνημαι, ἅπερ τε πολλὰ,

καὶ ἤδη

καὶ ἤδη καὶ πάλαι, ὡς ξύμπαντες μοὶ ἐπήλυδες καὶ ξένοι εἶεν, αὐτόχθων ὅ τις εἴη. ἀλλὰ καὶ βαρβάρους ἐμπολιτεύεσθαι πολλούς, καὶ δούλους, καὶ ἀμόρφους, καὶ μικροὺς, καὶ πένητας· καὶ ὅλως, μετέχειν τῆς πόλεως τὸν βουλόμενον. τὸ γοῦν δὴ νόμον αὐτοῖς, μὴ ἀπὸ σωμάτων ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν, μηδ' ἀπὸ χρημάτων, μηδὲ μεγέθους ἢ κάλλους, μηδ' ἀπὸ γένους, μηδὲ λαμπρότητος ὀνόματος· ἀλλὰ ταῦτα μοί, οὐδὲ νομίζεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀποχρῶν δ' ἑκάστῳ πρὸς τὸ πολίτην γενέσθαι, σπουδήν, καὶ ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν τῆς καλῆς, καὶ πόνων, καὶ τοῦ ἀλιπαρεῖς, καὶ τοῦ μὴ ἐνδοῦναι, μηδὲ μαλακισθῆναι πολλοῖς τοῖς δυσχερέσι, καὶ τὴν ὁδὸν ἐντυχόντα· ὡς ὅστις αὖ ταῦτ' ἐπιδείξηται καὶ διεξέλθοι, παρρησίᾳ ἄγει πρὸς τὴν πόλιν, αὐτίκα μάλα πολίτην ὄντα τοῦτον, ὅστις αὖ ἦ, καὶ ἰσότιμον ἅπασι· τὸ δὲ, χείρων, ἢ κρείττων, ἢ εὐπατρίδης, ἢ ἀγνώς, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος, οὐδὲ ὅλως εἷς, ἢ λέγεσθαι ἐν τῇ πόλει.

ΕΡΜ. ὁρᾷς, ὦ Λυκῖνε, ὡς ὑμᾶς μάτην, οὐδὲ πρὸς μικρὸν κάμνω, πολίτης ἐπιθυμῶν γενέσθαι καὶ αὐτὸς ὅτου καλῆς καὶ εὐδαίμονος πόλεως; ΛΥ. καὶ γὰρ αὐτὸς, ὦ Ερμότιμε, τῆς αὐτῆς σοι ἐρῶ, καὶ οὐκ ἔστιν ὅ,τι ἂν μοι περὶ τούτων εὐξαίμην γενέσθαι. εἰ μὲν οὖν πλησίον ἦν ἡ πόλις, καὶ φανερὰ ἰδεῖν ἅπασι, πάλαι ἂν εἰ ἴσθι μηδὲν ἐνδιάσας, αὐτὸς ἦλθον ἐς αὐτὴν, καὶ ἐπολιτευόμην ἂν οὐ πολλοῦ. ἐπεὶ δὲ ὡς ὑμεῖς φατε (σύ τε καὶ Ησίοδος ὁ ῥαψῳδὸς) πολὺ πόρρω ἀπῴκισται, μυρίαν ζητεῖν ὁδόν τε τὴν ἄγουσαν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἡγεμόνα τὸν ἄριστον. ἢ οὐκ οἴει σὺ οὕτω χρεὼν ποιεῖν; ΕΡΜ. καὶ πῶς δὴ ἄλλως ἔλθοι τις; ΛΥ. ὁρῶ σοι μοὶ ὅτι ὁ ἐπιστηρίζῃ, καὶ φάσκειν εἰδέναι, πολλὴ ἀφθονία τῶν ἡγησομένων. πολλοὶ γὰρ ἕτοιμοι παρεστᾶσιν αὐτόχθονες, ἐκεῖθεν ἕκαστος εἷς λέγοντες. ὁδὸς γε μοὶ, οὐ μία καὶ ἡ αὐτὴ φαίνεται, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ διάφοροι, καὶ οὐδὲν ἀλλήλαις ὅμοιαι.

A tum hæc quoque prædicare ſolebat, quemadmodum omnes eius vrbis incolæ eſſent aduenæ & peregrini, nec vllus eſſet indigena. Quin etiam illud addebāt, non parum multos in eadem Repub. verſari barbaros, & ſeruilis conditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò voluntas eſſet eò tendendi: quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat non ſumi aut ab externa cultus & veſtitus elegantia, aut à corporis proceritate & formoſitate, neque à generis ſplendore, aut claris maioribus, ſed ea B pro nihilo æſtimari apud illos. Oportere tamen eos qui ciuitatis ius indipiſci velint, intelligentia inſtructos eſſe, rerúmque honeſtarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis voluptatum illecebris capi, neque effœminari aut emolleſcere rebus dubiis & difficilibus inter eundum ingruentibus. Quiſquis itaque hæc præſtiterit, expoſueritque: vbi primùm vrbē attigerit, actutum in ciuium communionem aſſumitur, quicunque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior an melior, an nobilis, an ingenero- C ſus, an ſeruus, an liber, aut an prorſus infimæ ſortis & conditionis homo ſit, in ea ciuitate ne nominantur quidē. HER. Hinc perſpicere potes Luciane, quòd nō temere aut pro rebus ſiculneis tantos ſudores perferam, cùm adeo felicis & exoptatæ Reipubl. ciuis fieri concupiſcam. LVCIAN. Et ego quidem harum rerum cōmuni tecum cupiditate teneor: atque haud ſcio, an quicquam ſit quod perinde præ his mihi votis expetendum putem. Iam ſi in propinquo vrbs ſita foret, & omnium proſpectui expoſita: iam olim, vt ſcis, nulla animi ambiguitate pręD peditus, eam fuiſſem ingreſſus, ínque ea multum iam temporis verſando contriuiſſem. Poſteaquam verò, quemadmodum vos perhibetis (nimirum tu, & Heſiodus ille rhapſodus) valde procul hinc remota eſt, operæpretium mihi eſſe videtur, vt & viam ipſam quæ rectà nos ad vrbem ducat, inueſtigemus, nec minùs operæ & ſtudij in duce quàm optimò deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum videtur Hermotime? HERMOTIM. Et quînam alia ratione eò quis peruenirēt? LVCIAN. Nonne vides igitur immenſam multitudinem promittentium & affirmantium ſe viæ peritos eſſe? Multi enim ad hoc parati circunſtant, quorum nemo non ſe indigenam eſſe perſanctè deierat. Cæterùm non eſſe vnam tantùm viam, illud apparet liquidò, ſed innumeras & valde diuerſas, nec quicquam habentes in quo inter ſe conueniant.

Vrbis virtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

Via ad virtutem.

Nam hæc quidem ad occidentalem plagam vergit, illa ad ſolem exorientem: mox altera ad ſeptentrionem, viatorem ducit, altera verò rectà ad meridiem. Rurſus hæc quidem per florida prata, & molles plantas, ſub vmbra amœna & delectabili, nihil habens aſperitatis aut difficultatis: altera autem petricoſa, & omnibus modis aſpera, multum exhibens viatoribus cùm ſitis tum ardoris, tum etiam laboris & moleſtiæ. Et tamen omnes illæ cùm multæ ſint, ad eandem vrbem, quæ vna eſt, tendere perhibentur, tametſi ſint inter ſe diuerſiſſimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæſitantia. Etenim in quancunque forte fortuna incidero, virum quempiam circa ingreſſum diuerticuli conſiſtentem offendo, antiqua virtute & fide admirandum, ſtatim in introitu accedenti manus porrigentem, vehementérque cohortantem, vt ipſius viam ingrediar: vſqueadeo certatim vnuſquiſque illorum ſe compendioſæ viæ gnarum eſſe iactat identidem, alios verò tota via aberraſſe, neque vnquam eò peruenisſe, neque aliorum inſequentium duces eſſe poſſe. Tandem vbi proximum acceſſero, audio & illum de via ſua magnificè pollicentem, alióſque malitiosè vituperantem. Ad eum quoque modum facit is qui huic vicinus eſt, & ſic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque viarum multitudo & diuerſitas non mediocriter me conturbant, animúmque meum incertum diuersè diſtrahunt, maximè verò duces ipſi præter modum vociferantes, dum quiſque ſua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinãs, aut quem potiſſimum ex ducibus ſecutus, vrbem accedere queam. HER. At ego te Luciane ab omni hæſitatione liberabo. Etenim haud facilè, ſi iis qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, aberrabis. LVC. Quibus tu habendam fidem dicis? aut quem ex ducibus ſequuti ſunt? aut per quam viam ingreſſi ſunt? Iterum enim nobis ſub alia forma eadem apparet animi perplexitas, à rebus ad homines tranſlatis. HER. Quonam modo iſthuc dicis? LVC. Quoniam quidem qui in Platonis viam digreſſus eſt, & illo duce ſe in viam dedit, illam haud dubiè laudaturus eſt: rurſus qui Epicurum ducem ſibi ſequendum elegit, Epicuri: ita omnino alius aliam commendabit: tu verò veſtram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum eſſe Hermotime credendum eſt? HERM. Et cur non? LVC. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cùm etiamnum ignorẽ ex viatoribus cuinam potiſſimùm fides adhibenda ſit.

A ἡ μὲν γὰρ ὅτι πρὸς ἑσπέρα, ἡ δὲ ὅτι πρὸς ἕω φέρειν ἔοικεν, ἡ δ' ὅτι πρὸς ἄρκτους, καὶ ἄλλη βιᾷ τῆς μεσημβρίας. Καὶ ἡ μὲν δι' ἀνθέων λειμώνων, καὶ φυτῶν, καὶ σκιᾶς, ὕδατος, καὶ ἡδέα, οὐδὲν αὐτοῦ τραχὺ ἢ δύσβατον ἔχουσα· ἡ δὲ, πετρώδης καὶ τραχεῖα, πολλοῦ ἥλιον, καὶ δίψος, καὶ κάματον παρέχουσα. καὶ ὅμως αὗται πᾶσαι πρὸς τὴν πόλιν ἄγειν λέγονται, μίαν οὖσαν, εἰς τὰ σώματα τελευτῶσαι. ἔνθα δή μοι καὶ ἡ πᾶσα ἀπορία ἔστιν. ἐφ' ᾧ γὰρ ἂν ἔλθω αὐτῶν, αἰδὴρ καὶ πρὸς ἀρχοῦ τῆς ἀτραποῦ ἕκαστος ἐφεστὼς, καὶ τῇ εἰσόδῳ μάλα τις ἀξιόπιστος

B ὀρέγει τε πρὸς χεῖρα, καὶ παρατείνει καὶ πρὸς αὐτοῦ ἀπιέναι, λέγων ἕκαστος αὐτῶν μόνος πρὸς ὀρθίαν εἰδέναι, τοὺς δ' ἄλλους πλανᾶσθαι, μήτε αὐτοὺς ἐλαύνοντας, μήτε ἄλλοις ἡγήσασθαι δυναμένους ἀκολουθήσαντας. καὶ ὅτι τὸν πλησίον ἀφίκωμαι, καὶ ἐκεῖνος τὰ ὅμοια παραγγείλῃ παρὰ τῆς αὐτοῦ ὁδοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους κακίζει, καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ὁμοίως, καὶ ἑξῆς ἅπαντες. τό, τε πλῆθος τῶν ὁδῶν, καὶ ὁ ἀόμοιον αὐτῶν, ἅ μετέωρόν με παρέχει, καὶ ἀπορῶν ποιεῖ· καὶ μάλιστα οἱ ἡγεμόνες ἐκφερόμενοι,

C καὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἐπαινοῦντες. ἅ γὰρ οἶδα ἐγὼ τινα πρὸ ὁδοῦ, ἢ τῷ μᾶλλον ἀκολουθήσας, ἀφικοίμην ἂν πρὸς τὴν πόλιν.

ΕΡ. Ἀλλ' ἐγώ σε ἀπολύσω τῆς ἀπορίας. Τοῖς γὰρ πρὸ ὁδοιπορήσασιν ὦ Λυκῖνε πίστευσας, οὐκ ἂν σφαλείης. ΛΥ. Ποῖ λέγεις; τοῖς καὶ ποίαν ὁδὸν ἐλθοῦσιν; ἢ τίνι τῶν ἡγεμόνων ἀκολουθήσασιν; αὖθις γὰρ ἡμῖν ὁ αὐτὸ ἄπορον, ἐν ἄλλῃ μορφῇ ἀναφαίνεται, ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τοὺς ἄνδρας μετελθόντι. ΕΡ. πῶς τοῦτο φῄς; ΛΥ. ὅτι ὁ μὲν, τῷ Πλάτωνος πρασπόλωος, καὶ συνοδοιπορήσας μετ' αὐτοῦ, ἐκείνῳ ἐπαινέσεται δηλονότι· ὁ δὲ, τῷ Ἐπικούρου ἐκείνῳ, καὶ ἄλλος ἄλλῳ· σὺ δὲ, τίνι ὑμετέρων· ἢ πῶς γὰρ ὦ Ἑρμότιμε οὐχ οὕτως;

ΕΡΜ. πῶς γὰρ οὔ; ΛΥΚ. Οὐκοῦν ἀπόλυσαί με τῆς ἀπορίας, μὴ ἔτι ὁμοίως ἀγνοοῦντα τῷ μᾶλλον χρὴ πιστεύειν τῶν ὁδοιπόρων.

ὁρῶ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν, καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν ἡγεμόνα, μιᾶς πεπειραμένον, καὶ ἐκείνῳ ἐπαινοῦντα, καὶ λέγοντα ὡς αὕτη μόνη ἄγει ὅτι τὴν πόλιν· ὁ μὲντοι ἔγωγε εἰδέναι εἰ ἀληθῆ φησιν. ἀλλ' ὅτι μὲν ἀφῖκταί ποθεν τέλος, καὶ εἶδέ τινα πόλιν, δώσω αὐτῷ ἴσως. εἰ δὲ ἐκείνῳ εἶδεν, ἐν ᾧ ἐγὼ, ἢ ἡ ὅτι θυμοειδῶμεν ἐγώ τε, καὶ σὺ πολιτεύσασθαι ἡδέως εἰς Κόρινθον ἐλθών, ὁ δὴ εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἴεται Κόρινθον ἑωρακέναι, ἄδηλον ἔμοιγ' οὔπω ἔστι. ὁ γὰρ πρώτως ὁπωσοῦν πόλιν ἰδὼν, Κόρινθον εἶδεν, εἴτε καὶ μόνη πόλις ἐστὶν ἡ Κόρινθος. ὃ δὲ δὴ μάλιστα εἰς ἀπορίαν με καθίστησιν, σκοτεινόν ἐστι, τὸ εἰδέναι ὅτι πᾶσα ἀνάγκη μίαν εἶναι τὴν ἀληθῆ ὁδόν· καὶ γὰρ ἡ Κόρινθος μία ἐστίν. εἰ δὲ ἄλλαι πολλαχόσε μᾶλλον, ἢ εἰς Κόρινθον ἄγουσιν, εἰ μή τις ἔστω σοφώτερα τῶνδε παίοι, ὡς οἴεσθαι καὶ τὴν εἰς Ὑπερβορέους, καὶ τὴν εἰς Ἰνδοὺς ἄγουσαν, εἰς Κόρινθον τρέπειν. ΕΡ. καὶ πῶς οἷόν τε, ὦ Λυκῖνε; ἄλλη γὰρ ἄλλαχόσε ἄγει. ΛΥ. σκοπῶ, ὦ καλὲ Ἑρμότιμε, ὅ μικρᾶς δεῖσθαι βουλῆς ὅτι τὴν αἵρεσιν τῶν ὁδῶν τε, καὶ ἡγεμόνων. σοὶ δὲ τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου ποιησόμεθα, ἔνθα αὖ ἡμᾶς οἱ πόδες φέρωσιν, σκοπεῖν ἀπιμεν. ἐπεὶ λήσομεν ἴσως, αὐτὴ τῆς εἰς Κόρινθον ἀγούσης, τὴν ὅτι Βαβυλῶνος, ἢ Βάκτρων ἀπιόντες. σοὶ δὲ γὰρ οὐδ' σκοπεῖν καλῶς ἔχει, τῇ τύχῃ ὅτι τρέπειν, ὡς τάχα αὖ τὴν ἀρίστην ἑλόμενοι, εἰ καὶ αὖθις ἐξετάσεως ὁρμήσαιμεν ὅτι μίαν τῶν ὁδῶν ἐπινάσσω. δυνατὸν μὲν γὰρ καὶ τοῦτο γενέσθαι· καὶ ἴσως ποτὲ ἐγένετο ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. ἡμᾶς δέ γε περὶ τῶν οὕτω μεγάλων, σκαι οἴμεν δῆν τῶνδε βόλους ἀναρρίπτοντας, οὐδ' ἐς τυφλὸν κομιδῇ καταπλείν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ῥιπὸς ὡς ἡ παρουσία φησί, τὸν Αἰγαῖον, ἢ τὸν Ἰόνιον διαπλεῦσαι θέλοντας. ὅτε οὐδ' ἀπαισιόμεθ' ἂν οὐδόλως τῷ τύχῳ, εἰ βαλοῦσα, καὶ ἀκοντίσασα, μὴ πρώτως ἔτυχε τοῦ ἀληθοῦς, ἐνὸς ὄντος ἐν μυρίοις τοῖς ψεύδεσιν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ Ὁμηρικῷ τοξότῃ ὑπῆρξεν. ὡς, δέον τὴν πελειάδα καταβαλοῦσαν, ὁ δὲ, τὸν μηρινθον ἔτεμεν· ὁ Τεῦκρος, οἶμαι.

A Video enim vnumquenque illorum, & ipsum, & ducem eius, vnius tantùm viæ feciſſe periculum, ac illam laudare, affirmantem hanc ſolam eſſe quæ perducat ad vrbem. Ego autem num verum dicat, ſcire non poſſum. Quòd enim ad finem aliquem delatus ſit, & ciuitatem quandam conſpexerit, fortaſſe illi haud difficulter conceſſerim: cæterùm num illam viderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu verſari concupiſcimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum ſe vidiſſe putarit: hoc quidem etiamnum mihi incertum eſt. Neque enim ille qui aliquam B ciuitatem vidit, ſtatim & Corinthum vidit: ſiquidem non ſola Corinthus eſt ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud eſt, quòd ſciam neceſſariò vnam atque adeo veram eſſe viam: ſiquidem nec plures quàm vna Corinthus eſt, aliæ autem quoquo gentium magis viatorem quàm in Corinthum perducunt. Niſi quis vſqueadeo delirus eſſet, & mente captus, vt putaret & eam quæ ad Hyperboreos, & eam quæ ad Indos tendit, in Corinthum recto tramite perducere. C HER. Quónam pacto hoc fieri poſſet ô Luciane, cùm alia aliò tendat? LVC. Proinde ô bone Hermotime, non mediocri opus eſt conſilio in eligendis cùm viis tum ducibus. Neque illud vulgo iactati prouerbij committendum eſt, vt quocunque nos pedes duxerint, eo inconſultò abeamus, quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem valde mihi conſultum factu videtur, vt fortunæ tantam rem committamus, tanquam optimam fortaſſe apprehendentes, ſi citra omnem viarum D exactam perueſtigationem, in vnam aliquam quamcunque tandem temere irrueremus. Nihil enim obſtat quominus & fieri poſſit, & fortaſſe iam olim in tãta temporis longinquitate factũ eſt. Haud quaquam verò æquum eſſe opinor, vt tam inconſideranter de rebus adeo magnis ſpem abiiciamus, aut ita in anguſtum coactam conſtringamus, virgultea ſcapha (quod aiunt) Ægæum aut Ionium tranſmittere volentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incuſaremus, ſi ſagittando & iaculando nõ prorſus aſſecuta ſit veram illam viam, vnam nimirum inter tot infinitas falſas & erroneas exiſtentem: quod nec Homerico quidem ſagittario conceſſum fuit, qui cùm debuiſſet columbam arcu fixam deiicere, linea vincula rupit: opinor autem fuiſſe Teucrum.

Sed enim hoc multo magis rationi consentaneum est, spem habere multa vulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud vnum ex omnibus: quoniam periculum non mediocre est, si pro recta & compendiosa via in vnam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus, sperantes, fortunam, meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re comparatione vtendum, & demonstrandum esse. Neque enim promptum & facile est reuocare cursum, saluúmque & incolumem retro euadere, si quis soluta naui mari se semel commiserit: verùm necessarium est, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauseantem vt plurimum, & metu perculsum, capitéque marinis fluctibus grauatũ. Æquum verò fuerat, sub initium, priusquam vela ventis permisisset, conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret ventus Corinthum nauigare volentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda, quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HERMO. Est quidem Luciane, quod dicis, non improbandum. Verumenimuero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad vnum accesseris, non tamen alios inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos, quàm Stoicos. Atque si animus tibi est aliquãdo Corinthum perueniendi, illos sequendos esse putabis, per Chrysippi & Zenonis vestigia incedendo: alioqui frustra hanc viam tentabis. LVC. An non sentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixisse? haud dubiè enim hoc ipsum dixerit & quisque qui communem cum Platone viam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur, insuper & alij, me videlicet Corinthum nunquam vẽturum, nisi cum illorum aliquo itineri memet accingam: ita vt necessarium mihi esse videam, aut omnibus sine discrimine credere, quod absurdissimum est: aut omnibus iuxtà diffidere, quod quidem multo tutissimum esse opinor, donec vera pollicentem inuenerimus. Age verò, si quemadmodum nunc ignarus sum, etiamnum certum non habens quinam ex omnium philosophantium ordine & numero verum diceret, vestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide vir amico & familiari, attamen Stoicę saltem philosophiæ perito, tantúmque vnicam illam viam ingresso: postea verò Deorum aliquis ab inferis in vitam reuocaret Platonem & Aristotelem,

A ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ τοῦτο βέλτιον τῶν πολλῶν προωρᾶσθαι καὶ πειρᾶσθαι τῷ ἕξει μᾶλλον ἐλπίζειν, ἢ πάντως ἐκεῖνο δὲν ἐξ ἁπάντων. ὁ δὲ κίνδυνος ὅτι μικρός, εἰ αὖθι τῆς ἐπ' εὐθὺ ἀγωγῆς, ἐς τὴν πεπλανημένων μίαν ἀγνοοῦντες ἐμπέσοιμεν, ἐλπίζοντες ἄμεινον αἱρήσεσθαι τῷ τύχην ὑπὲρ ἡμῶν, εἰκάζειν οἶμαι. οὐδὲ γὰρ ἀναστρέψαι ἔστι, καὶ ἀσφαλῶς ἐπίσω ῥᾴδιον, ὦ ἄπαξ ἐπιδῷ τῇ πλεούσῃ τις αὐτὸν, τὰ πολλὰ λυσαλέως. ἀλλ' ἀνάγκη ἐν τῷ πελάγει φέρεσθαι, ναυτιῶντα ὡς τὸ πολύ, καὶ δεδοικότα, καὶ καρηβαρούμενον ὑπὸ τοῦ κάλου, δέον ἐξ ἀρχῆς πρὶν ἐκπλεῦσαι, ἀναβάντα ἐπὶ σκοπιὰν τινα, σκέψασθαι εἰ ἐπιφορά ἐστι καὶ ἄνεμος τοῖς εἰς Κόρινθον ἀφορμοῦσιν ἐθέλουσι. καὶ, νὴ Δία, κυβερνήτην ἕνα τὸν ἄριστον ἐκλέξασθαι, καὶ ναῦν ὑπαγῆ, οἵαν ἁρμόσαι πρὸς τριακοσίους κώδωνας. ΕΡΜ. ἔστω γε ἄμεινον, ὦ Λυκῖνε, πολλοῦ. πλὴν οἶδά γε ὅτι ἀπόντας ἐν κύκλῳ πάντας ἐλεγχών, οὐκ ἄλλους ἂν εὕροις, οὔτε ἡγεμόνας ἀμείνους, οὔτε κυβερνήτας ἐμπειροτέρους τῶν Στωϊκῶν. καὶ μὴν ἐθελήσοις γε ἀφικέσθαι ποτὲ πρὸς Κόρινθον, ἐκείνοις ἕπῃ, τοῖς τοῦ Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος ἴχνεσι πορευόμενος· ἄλλως δὲ, ἀδύνατον. ΛΥ. ὁρᾷς τοῦτο ὡς κοινόν, ὦ Ἑρμότιμε, εἴρηκας; εἴποι γὰρ ἂν αὐτὸ καὶ ὁ τοῦ Πλάτωνι ξυνοδοιπορῶν, καὶ ὁ Ἐπικούρῳ ἑπόμενος, καὶ οἱ ἄλλοι, μὴ ἀνελθεῖν με εἰς τὴν Κόρινθον, εἰ μὴ μετ' ἐμοῦ ἕκαστος. ὥστε, ἢ πᾶσι πιστεύειν χρὴ, ὅπερ γελοιότατον, ἢ ἀπιστεῖν ὁμοίως· μακρῷ γὰρ ἀσφαλέστερον τὸ τοιοῦτον, ἄχρις ἂν εὕρωμεν τὸν ἀληθῆ ἐξηγούμενον. ἐπεὶ φέρε, εἰ καθάπερ νῦν ἔχω ἀγνοῶν ἔτι ὁπόστις ἐξ ἁπάντων ἐστὶν ὁ ἀληθεύων, ἐλοίμην τὰ ὑμέτερα, σοὶ πιστεύσας, δι' εὐφιλίαν, ἅπαξ μόνα γε εἰδέναι τὰ τῶν Στωϊκῶν, καὶ μίαν ὁδὸν ὁδοιπορήσαιμι ταύτην, ἔπειτα θεῶν τις ἀναβιώναι ποιήσῃ Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Ἀριστοτέλην,

καὶ τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ παρεστάντες ἐρωτῷεν με, καὶ, νὴ Δί', εἰς δικαστήριον ἀγαγόντες, ὕβρεως ἕκαστος δικάζοιντο, λέγοντες, ὦ βέλτιστε Λυκῖνε, τί παθὼν, ἢ τίνι ποτὲ πιστεύσας, Χρύσιππον καὶ Ζήνωνα παρεθέμενος ἡμῖν, πρεσβυτέρων ὄντων πολλῷ καὶ σοφωτέρων ἀνδρῶν, χθὲς καὶ πρώην γνωρίμους, μήτε λόγου μεταδοὺς ἡμῖν, μήτε πειραθεὶς ὅλως ὧν φαμέν; εἰ ταῦτα λέγοιεν, τί ἂν ἀποκρινοίμην αὐτοῖς; ἢ ἱκανός μοι, δοκῶ εἰπεῖν, ὅτι Ἑρμοτίμῳ ἐπείσθην φίλῳ ἀνδρί; ἀλλὰ φαῖεν ἄν, οἶσθ' ὅτι, ἡμεῖς, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἴσμεν τὸν Ἑρμότιμον τοῦτον, ὅστις ποτέ ἐστιν, οὐδὲ ἐκεῖνος ἡμᾶς. ὥστε οὐκ ἐχρῆν ἀπρῴκτων καταγιγνώσκειν, οὐδὲ ἐρήμην ἡμῶν καταδικάζειν, ἀνδρὶ πιστεύσαντα μίαν ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ οὐδὲ ταύτην ἴσως ἀκριβῶς κατειλημμένον. οἱ δὲ νομοθέται, ὦ Λυκῖνε, οὐχ οὕτω παρεσκεύασαν τοῖς δικασταῖς ποιεῖν, οὐδὲ τὸν ἑτέρου μὲν ἀκοῦσαι, τὸν δὲ ἕτερον, οὐκ ἐὰν λέγῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἃ οἴεται ξυμφέρειν, ἀλλ' ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, ὡς ῥᾷον αἰτιολογίαις τοὺς λόγους διείσειν τὰληθῆ τε καὶ ψευδῆ. καὶ ἐμὲ γε μὴ οὕτω ποιοῦσιν, ἐφιέναι δίδωσιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον δικαστήριον ταῦτα, ἅπερ εἰκὸς ἐρεῖν αὐτούς. ἢ τάχ' ἄν τις αὐτῶν ἡμῖν παρεστὼς ἐροιτό με, εἰπέ μοι, λέγων, ὦ Λυκῖνε, εἴ τις Αἰθιοψ μηδὲ πώποτε ἄλλους ἀνθρώπους ἰδὼν, οἵοι ἡμεῖς ἐσμέν, ἀφ' ὧν μὴ ἀποδεδημηκέναι τυγχάνοι, ἔν τινι συλλόγῳ τῶν Αἰθιόπων διϊσχυρίζοιτο, καὶ λέγοι μηδαμόθι τῆς γῆς ἀνθρώπους εἶναι λευκοὺς, ἢ ξανθοὺς, μηδὲ ἄλλο τι ἢ μέλανας, ἆρα πιστεύοιτ' ἂν ὑπ' αὐτῶν; ἢ εἴποι τις ἂν πρὸς αὐτὸν τῶν πρεσβυτέρων Αἰθιόπων, σὺ δὲ δή, πόθεν ταῦτα, ὦ θρασύτατε, οἶσθα, ὃ γὰρ ἀπεδήμησας πρὸ ἡμῶν οὐδαμόσε, οὐδὲ, νὴ Δία, τὰ πολλὰ τοῖς ἄλλοις οἶδας ὁποῖά ἐστι, φαίης ἂν ἔγωγε δίκαια ἐρωτᾶσαν τὸν πρεσβύτην; ἢ πῶς, ὦ Ἑρμότιμε, συμβουλεύεις; ΕΡ. οὕτω· δικαιότατα γὰρ ἐκεῖνα πλῆξαι δοκεῖ μοι. ΛΥ. καὶ γὰρ ἔμοιγε, ὦ Ἑρμότιμε.

A præterea etiam alios omnis generis philosophos: illi autem circunsistentes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accusarent, dicentes: Quid verò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus, Chrysippum & Zenonem nobis, qui multo antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulo antè natos, cùm nos neque sermonis participes feceris, neque prorsus quæ loquamur, tentaris? Quòd si hæc ab illis dicerentur, quidnam illis respõderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo viro familiari ita persuasum esse? Atqui dicerēt, sat scio, Nos verò Lu- B ciane, quis ille sit Hermotimus, iuxtà cũ imperitiæ ignoramus, sed neque ille nos nouit: quare æquum non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta caussa condemnare, fidem dantem viro vnicam tantùm in philosophia viam, sed neque illam fortasse exactè satis perspectam habenti. Sedenim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum vt altero tantùm audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex vsu suo esse intellexerit, non concedatur: verùm vtrunque iuxtà audiendum esse præscribunt, quò facilius diuersis sermonibus inter se exami- C natis & perpensis, quæ vera, quæ falsa sint, inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, vt in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, Dic mihi, inquiens, ô Luciane, si quis Æthiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Æthiopum pertinaciter affirmaret, dicerétque nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque vllius alterius coloris quàm nigros: nunquid aliis fidem suis dictis faceret? Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Æthiopibus, Tu verò vnde hæc cognita & explorata affirmas, audacissime? neque enim vnquam à nobis susceptа ad exteros populos profectione peregrinatus es, neque per Iouem qualia apud exteras nationes D sint, vnquam peruestigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An verò hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilij in medium adfers Hermotime? HERM. Imò verò tuæ sententiæ assentior: iustissimè enim mihi videtur eius temeritas ita posse compesci. LVCI. Et quidem mihi, ô Hermotime,

Cæterùm quod posthac dicturus sum, quomodo tibi mecum conueniat, scire non possum: mihi quidem & illud iam valde persuasum est. HERM. Qualénam illud est? LVC. Nempe vir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo absurdè propositus est nobis quispiam Luciane, qui saltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodum amicus ille tuus Hermotimus, cùm nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam se contulerit, neque apud Epicurum diuerterit, neque omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaque si dixerit nihil ita pulchrum aut ita verum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum sunt, & quæ ab illis asseruntur: an non iure optimo temerarius & audax tibi videri debeat, de omnibus definiendi & pronuntiandi auctoritatem sibi sumens, maximè verò cùm tantùm vnius sectæ peritus sit, neque vnquam ex Æthiopia vel alterum pedem protulerit? Quid verò existimas illi respondendum esse? Num verissimum illud, nos videlicet Stoicis addictos, illorum philosophiam perdiscere, iuxta quam dignum putemus philosophari? neque tamen nobis obscura sunt ea quæ dicuntur ab aliis: siquidem præceptor noster & illa inter differendum proponit, refellens subuerténsque illa satis argutè. Num verò existimas hoc responso audito tacituros esse Platonicos & Epicureos, tum etiã alios? An non in risum soluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduersariis de rebus nostris fidem habere, prorsus existimans eiusmodi esse omnia nostratia, qualia ipsi falsò confingunt & dictitant, quorum aut ipsi imperiti sunt, aut ipsam veritatem de industria celantes obfuscant improbi? Aut igitur si viderit aliquem ex athletis exercentem se priusquã in arenam descenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanẽ quampiam plagam inferentem, quasi cæderet aduersarium, illum ideo statim proclamabit præfectus certaminis esse inuincibilem? Aut non potiùs existimabit perfacile & tutum esse, ita pueriliter & iuueniliter Thrasonem gloriarum plenum agere, nullo aduersario illi repugnãte: ipsam autem victoriam tunc primùm decernendam esse, quando aduersarium fortiter deiectum prostrauerit, & superior certando euaserit, altero lassitudine confecto, alioqui verò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores sui aduersum nos absentes in vmbra dimicant atque digladiantur, illos victores esse putet:

A ἀλλὰ ὃ μὲν τοῦτο οὐκ ἔτ' οἶδα, εἰ ὁμοίως καὶ σοὶ δόξει· ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῦτο πάνυ δοκεῖ.
EP. Ὃ ποῖον; ΛΥ. ἐπάξει δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ, καὶ φήσει ὡς ἐμέ πως· ἀνάλογον τοίνυν χείσθω τις ἡμῖν, ὦ Λυκῖνε, τὰ Στωϊκῶν μόνα εἰδὼς, καθάπερ ὁ σὸς φίλος οὗτος ὁ Ἑρμότιμος, ἀποδημήσας δὲ μηδὲ πώποτε, μήτε εἰς Πλάτωνος, μήτε παρὰ τὸν Ἐπίκουρον, μηδὲ ὅλως παρὰ ἄλλον τινὰ εἰ τύχοι λέγοι, μηδὲν ὅτῳ καλὸν εἶναι, μηδ' ἀληθὲς παρὰ τοῖς πολλοῖς, οἷα τὰ τῆς σοᾶς ἕδρας, καὶ ἃ ἐκεῖνα φησίν, οὐκ ἂν εὐλόγως φαίης εἶναι δόξαι σοι, παρὰ πάν-
B των ἀποφαινόμενος, καὶ ταῦτα, ἓν εἰδὼς, οὐδὲ πώποτε ἐξ Αἰθιοπίας τὸν ἕτερον πόδα προελθών; τί σὺ δὴ ἀποκρινοίμεθα αὐτῷ; Ὃ. ἀληθέστατον ἐκεῖνο δηλαδὴ, ὅτι ἡμεῖς τὰ μὲν Στωϊκὰ, καὶ πάνυ ἐκμανθάνομεν, ὡς δὴ καὶ ταῦτα φιλοσοφίαν ἀξιοῦντες· οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ ἃ τὰ ἐκεῖνα τῶν ἄλλων λεγόμενα. ὁ γὰρ διδάσκαλος, καὶ ἐκεῖνα μεταξὺ διέξεισι παρ' ἡμᾶς, καὶ διαπέπτει τε αὐτὰ, παραθεὶς αὐτός. ἢ νομίζεις ἐνταῦθα σιωπήσεσθαι ἡμῖν τοὺς ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Πυθαγόραν, καὶ Ἐπίκουρον,
C καὶ τοὺς ἄλλους; καὶ τί δὲ διαγελάσονται αὐτοῦ εἰπεῖν παρ' ἐμέ, οἷα ποιῇ, ὦ Λυκῖνε, ὁ ἑταῖρός σου ὁ Ἑρμότιμος; ἀξιοῖ τοῖς ἀντιδίκοις πρὸ ἡμῶν πιστεύειν, καὶ οἴεται δίκαιόν εἶναι τὰ ὑμέτερα, ὁποῖα ἂν ἐκεῖνοι φῶσιν, ἢ οὐκ εἰδότες, ἢ κρυπτόμενοι δὲ ἀληθῆ; οὐκοῦν ὦ πρὸς τῶν ἀθλητῶν ἴδῃ ἀσκούμενον παρὰ τῷ ἀγῶνος, λακτίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἢ πυκτικὴν πληγὴν τινα καταφέροντα, τὸν ὑπαγωνιστὴν δῆθεν παίοντα, δύθ' ὑπακηρύξει αὐτὸν ἀγωνοθέτης ὢν, ὡς ἄμαχόν τινα· ἢ ἐκεῖνα μὲν οἰήσεται ῥᾴδιά εἶναι,
D καὶ ἀσφαλῆ τὰ νεανιεύματα, οὐδενὸς ὑπαειρομένου αὐτῷ, τὸν δὲ νίκην τετευκέναι κρίνεσθαι, ὁπόταν καταγωνίσηται τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ, καὶ κρατήσῃ, ὁ δ' ἀπαγορεύσῃ, ἄλλως δὲ οὔ; μὴ τοίνυν μηδὲ Ἑρμότιμος, ἀφ' ὧν δὴ οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ σκιαμαχοῦσι παρ' ἡμᾶς ἀπόντας, οἰέσθω κρατεῖν αὐτοὺς,

ἢ τὰ ἡμέτερα τοιαῦτα εἶ), ὡς αὐτὰ τρέπεσθαι ῥᾳδίως. ἐπεὶ ὁ τοιοῦτον ὅμοιον αὖ εἶ) τοῖς τῶν παιδίων οἰκοδομήμασιν, ἃ καταβυάσαντες ἐκ φοινικοῦ ἀθηνᾶ, βύβλοις αὐτὰ τρέποισιν, ἢ καὶ, μὰ Δία, τοῖς τοξεύμασι μελετῶσιν, οἱ κάρφη πηξάμενοι σταθμοὺς, ἔπειτα ὅτι κόντου πήξαντες, ἢ πόρρω τοῦ θέλοντος, τοξάζονται ἀφιέντες· καὶ ἐὰν τύχωσί ποτε, καὶ διαπείρωσι τὰ κάρφη, αὐτίκα γοῦν βύβλος, ὡς τι μέγα ποιήσαντες, εἰ διεξελήλυθεν αὐτοῖς ὁ βέλος διὰ τῶν φρυγάνων. ἀλλ' οὐ Πέρσαι γε οὕτω ποιοῦσιν, οὐδὲ Σκυθῶν, ὅσοι τοξόται. ἀλλὰ τοῦτον μὲν αὐτοὶ ἱππεύοντες ἀφ' ἵππων, ὡς ὁ πολὺ τοξεύσουσιν, ἔπειτα δὲ, ὡς τὰ πτοούμενα κινεῖσθαι ἀξιοῦσιν, οὐχ ἑστῶτα, οὐδὲ τοξεύοντα ὁ βέλος, ἐστ' αὐ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ διαδιδράσκοντα ὡς ἔνι μάλιστα, θηρία γέ πῃ ὡς ὁ πολὺ καταπτοῦσι, καὶ ὀρνίθων ἔνιοι τυγχάνουσιν. ἐὰν δέ ποτε καὶ ὅτι σκοπὸς δέῃ πειρᾶσθαι τῇ τοῦ τῆς πληγῆς, ξύλον αὐτίτυπον, ἢ ἀσπίδα ὠμοβοΐνου τοῦτον θέλοντος, διελαύνουσι, κἂν οὕτω πιστεύσωσι, κἂν δι' ὅπλων σφίσι χωρῆσαι τοὺς ἰοὺς. εἰπὲ τοίνυν, ὦ Λυκῖνε, πρὸς ἡμᾶς Ἑρμοτίμου, ὅτι οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν φρύγανα τοῦ θέλοντος, καταβύουσιν, εἶτα φασὶν ἀνδρῶν ὡπλισμένων κεκρατηκέναι, καὶ εἰκόνας ἡμῶν γραφάμενοι, πυκτεύουσι τοὺς ἐκείνας· καὶ κρατήσαντες, ὡς ὁ εἰκὼς, κρατεῖν ἡμῶν οἴονται. ἀλλὰ φαίημεν ἂν ἕκαστος τοῖς αὐτοῖς τὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἐκεῖνα, ἃ φησι περὶ τοῦ Ἕκτορος,

οὐ γὰρ ἐμοῖς κόρυθος λαμπτοῖσι μέτωπον.

ταῦτα μὲν οἱ ξυμπάντες, ἐν τῷ μέρει ἕκαστος. ὁ Πλάτων δ' ἂν μοι δοκῇ καὶ διηγήσασθαί τι τῶν ἐκ Σικελίας, ὡς αὐτὸς εἰδὼς τὰ πλάσματα. τῶν γὰρ Συρακοσίοις Γέλωνι, φασὶ δυσῶδες εἶ) τὸ στόμα, καὶ τοῦτο ὅπερ πολὺ διαλαθὸν αὐτὸν, ἀδεὴς τολμῶντος ἐλέγχειν τὸν τύραννον ἀνδρα, μέχρι δή τινα γυναῖκα ξένην συνενεχθεῖσαν αὐτῷ, πολλὰ μὲν καὶ εἰπεῖν ὅπως ἔχει τοῦτο· ἡ δὲ γυναῖκα ἐλθοῦσα τῇ ἑαυτῆς, ὀργισθεῖσα, ὅτι οὐκ ἐμιμοῦντο πρὸς αὐτὸν, εἰδυῖα μάλιστα τὴν δυσωδίαν.

aut ea quæ à nobis asseruntur, tam sine negotio posse refelli aut subuerti: quoniã illud perfimile esset puerorum ædiculis, quas illi vt infirmas parare solent, ita protinus subuortunt ac diruunt. Aut per louem etiam his qui exercitio sagittandi sunt occupati, qui stipulis quibuspiam colligatis, & super contum fixis, nec ita procul positis, emisso telo iaculantur: ac si quando fortè fortuna collimantes scopum tetigerint, stipulásque præfixas iaculo penetrauerint, illico exclamãt quasi re magna peracta, si telum per sarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad hunc modum Persæ facere consueuerunt, sed neque Scythæ, quotquot illorũ arcu & arte iaculandi præcellunt: verùm initiò ipsi equis insidentes, obequitando emittunt iaculum: deinde etiam ea ipsa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, non stabilia, aut sagittam expectantia donec inciderit, sed cùm plurimùm fugientia, nempe feras, & maximè volucres feriunt. Quòd si nonnunquam scopus quoque feriendus est, emissi teli firmitate & impetu lignum transuersim obiectum, aut scutum bouinis coriis confectum præponentes, transfigunt: ac tunc quidem bonam spem habent fore vt eorum tela etiam per arma, vbi vsus erit, penetrent. Quapropter ô Luciane, dic nostris verbis Hermotimo, præceptores eius sarmentorum seu stipularum fasciculos propositos telis petere: deinde ambitiosè gloriari homines armatos se deuicisse: insuper aduersus imagines nostras depictas pugilum more depugnare: quibus etiam, vt par est, superatis, nos prostratos esse existimãt. Atqui vnusquisque nostrum ad illos dicere possemus, quod ab Achille dictum est de Hectore:

Ille meam haudquaquam galeam, cristásque comantes
Aspicere audebit.

Hæc quidem vno ore dicturi sũt omnes, singulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi videtur aliquid narraturus eorum quæ facta cõperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siquidem perhibent Geloni Syracusiorum tyranno os fuisse putridum, infectúmque graueolentia: id quod permultum temporis illum latuit, cùm nemo auderet ob hoc ipsum reprehendere, virum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem vt se haberet, sumpta audacia exposuisset. Qua re ille inflammatus iracundia, vxorem suam accessit, grauiter cum ea expostulans quòd illi non palàm fecisset fœtidi oris graueolentiam, cùm eius vitiosæ animæ probè fuisset conscia.

Illa verò orauit sibi habendam esse veniam, propterea quòd nunquam antea vllum alium virum sit experta, neque cum quoquam tam propè congressa, ita vt pro certo putarit in vniuersum omnes viros nõ aliam animam ore exhalare. Itaque Hermotimus, quia cum solis Stoicis commercium habuit, proculdubio diceret Plato, non iniuria nescius est qualiánam aliorum sint ora. Non dissimilia fortasse & Chrysippus diceret, & his etiam multo plura, si illo indemnato & indicta causa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius assecla persuasus me reciperem. Iam, vt tandem paucissimis verbis totius rei summam complectar, ita statuo, dum quidem in incerto fuerit quænã vera sit secta philosophandi, nullam esse eligendam, propterea quòd non careat contumelia, si hac electa, aliam neglexerit. H E R M. Per societatem domesticam Luciane, age, Platonem quidem & Aristotelem, quin etiam Epicurum & alios missos faciamus. Neque enim ex dignitate mea est, vt aduersus illos ego conflicter. Cæterùm nos duo, ego inquam & tu, accuratè discutiamus, num res philosophica tale quiddam sit, cuiusmodi ego esse affirmo. Æthiopas autem, aut Gelonis vxorculam, quorsúmnam opus erat ex Syracusis vsque ad nostrum colloquium accersere? L V C. Sanè illos quidem missos faciamus, quandoquidem tibi ad nostram disceptationem parum vtiles & superuacanei visi sunt. Tu verò dic modò: apparet enim similis quiddam admirandi dicturo. H E R. Mihi equidẽ prorsus videtur, Luciane, omnibus modis fieri posse, eum qui tantũmodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad vnguẽ cognitis verum nosse, tametsi aliorum decretis posthabitis nequaquam singula perdiscendo excusserit. Considera verò tecum, ad hunc modum ratione inita, si quis hoc tantùm ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternarium absolui: ergo tibi iam circumeundum est, & viritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non sunt rudes, ne fortè quispiã inter illos sit qui dicat, bis duobus quinque aut septem constitui? An non illico tibi planum sit eum virum vera dicere? L V C I A N V S. Illico quidem, ô Hermotime. H E R M O T I M V S. Quî igitur tibi fieri posse non videtur, eum qui solùm in Stoicorum scholam inciderit, veritatem dicẽtium, illorúmque sermonibus planè persuasum, aliorum non amplùs egere ductu & auspiciis, cùm certus iam factus sit, nunquam fore vt quatuor quinque fiant, non si infiniti Platones aut Pythagoræ diuersum affirmauerint?

A τιω ὦ, ϖροσδεχεῖσθαι συγγνώμην ἐχὴν αὐτῆ. ὡς γὰρ τ' μὴ πεπειρᾶσθαι ἄλλου ἀνδρὸς, μηδὲ ὁμιλῆσαι πλησίον, οἱ ϖάντας ἀϖασι τοῖς ἀνθρώϖοις τοιοῦτό τι ἀϖοϖνεῖν τὸ σῶμα τος. καὶ Ερμότιμος τοιγαροῦν ἅτε μόνοις τοῖς Στωϊκοῖς ξυνὼν, φαίη ἂν ὁ Πλάτων, εἰκότως ἄλλος ὁποῖα τῶν ἄλλων τὰ σώματά ἐστιν. ὁμοια δ' ἂν καὶ Χρύσιππος εἴποι, ἢ ἔτι πλείω τούτων, εἰ γὰρ λιπὼν αὐτὸν ἄκριτον, ὅπη τὰ Πλάτωνος ὁρμήσαιμι, πιστεύσας τινὶ τῶν μόνῳ Πλάτωνι ὡμιληκότων. ἐνί τε λόγῳ ξωελῶν φημι, ἄγε δὴ ἄδηλον ἢ τίς ἀληθής ἐστι ϖροαίρεσις ἐν Φιλοσοφία, μηδὲ μίαν αἱρεῖσθαι· ὑβρεις γὰρ ἐς τὰς ἄλλας ὃ τοιοῦτον. E P M. ὦ Λυκῖνε, ϖρὸς τῆς Ἑστίας, Πλάτωνα μὲν, καὶ Αριστοτέλη, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ τοὺς ἄλλους ἀτρεμεῖν ἐάσωμεν· ἃ γὰρ κατ' ἐμὲ διαγωνίζεσθαι αὐτοῖς· ναὶ δὲ, ἐγώ τε, καὶ σὺ, ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐξετάσωμεν εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ Φιλοσοφίας ϖρᾶγμα, οἷ ἐγὼ φημι αὐτὸ εἶναι· Αἰθίοπας δὲ, ἢ τὴν Γέλωνος γυναῖκα, τί ἔδει καλεῖν ἐκ Συρακουσῶν ὅτι τὸν λόγον; Λ Υ. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀϖίτωσαν ἐκϖοδών, εἴ σοι δοκοῦσι ϖαρεῖϖοι εἶναι ϖρὸς τὸν λόγον· σὺ δὲ λέγε ἤδη· θαυμαστὸν γάρ τι ἔργον ἔοικας. E P. δοκεῖ μοι, ὦ Λυκῖνε, ὡς ϖάνυ δυνατὸν εἶναι μόνον τὰ τῶν Στωϊκῶν ἐκμαθόντα, εἰδέναι τἀληθὲς ἀϖὸ τούτων, κἂν μὴ τὰ τ' ἄλλων ἐϖεξέλθῃ τις ἐκμανθάνων ἕκαστα. ἅττοσί γ' ἐχέτω, ὡς τις λέγῃ ϖρὸς σέ μόνον τοῦτο, ὡς αἱ δύο δυάδες, τὸν τέτταρα ἀριθμὸν ἀϖοτελοῦσιν, ἆρα δεινὸς ϖείσοντα σε ϖιστάνεσθαι τῶν ἄλλων, ὅσοι ἀριθμητικοὶ, μή τις ἄρα εἴη ϖέντε, ἢ ἑϖτὰ λέγων αὐτὰς εἶναι, ἢ αὐτίκα εἰδείης ἂν ὅτι αὐτὴν ἀληθῆ λέγει; Λ Υ. αὐτίκα, ὦ Ερμότιμε. E P. τί ϖοτ' οὖν ἀδύνατον εἶναί σοι δοκεῖ, ἐντυγχάνοντά τινα μόνον τοῖς Στωϊκοῖς λόγοισι τἀληθῆ, ϖείθεσθαί τε αὐτοῖς, καὶ μηκέτι δεῖσθαι τῶν ἄλλων, εἰδότα οὐκ ἄϖοτε τὰ τέτταρα ϖέντε γίνοιτο, οὐδ' ἂν μυρίοι Πλάτωνες, ἢ Πυθαγόραι λέγωσιν;

ΛΥ. Οὐδὲν πρὸς ἔπος, ὦ Ἑρμότιμε· τὰ γὰρ ὁμολογούμενα τοῖς ἀμφισβητουμένοις εἰκάζῃς, πολὺ διαφέροντα αὐτῶν. ἢ τί αὖ φαίης; ἔστιν ᾧ τινι ἐντετύχηκας, λέγοντι τὰς δύο δυάδας συντεθείσας, τὸν ἑπτὰ ἢ ἕνδεκα ἀριθμὸν ἀποτελεῖν; ΕΡ. Οὐκ ἔγωγε. ἢ μαίνοιτ' ἂν ὁ μὴ τέτταρα ξυμβαίνειν λέγων. ΛΥ. τί δαί, ἐντετύχηκας πώποτε, καὶ πρὸς Χαλδαῖον πειρᾶσθαι διαθεύειν, Στωϊκῷ τινι, καὶ Ἐπικουρείῳ, μὴ διαφερομένοις περὶ ἀρχῆς, ἢ τέλους; ΕΡ. ἀδαμῶς. ΛΥ. ὅρα τοίνυν μή πως με παραλογίζῃ, ὦ γλυκύτατε, καὶ ταῦτα, φίλον ὄντα· ζητούντων γὰρ ἡμῶν αἵ τινες ἀληθεύουσιν ἐν φιλοσοφίᾳ, σὺ τοῦτο προσαρπάσας, ἔδωκας φέρων τοῖς Στωϊκοῖς, λέγων ὡς ὅτι εἰσιν, οἱ τὰ δὶς δύο, τέτταρα πιθέντες, ὅπερ ἀδηλον εἰ οὕτως ἔχει φαῖεν γὰρ ἂν οἱ Ἐπικούρειοι, ἢ Πλατωνικοί, σφᾶς μᾶλλον ἅττα ξυντιθέναι, ἡμᾶς δὲ πέντε ἢ ἑπτὰ λέγειν αὐτά· ἢ ἆρ' ἀδοκοῦσί σοι τοῦτο ποιεῖν, ὁπότ' ἂν ὑμᾶς μᾶλλον ὃ καλὸν, ἀγαθὸν ἡγεῖσθε εἶναι· οἱ Ἐπικούρειοι ἡδύ; καὶ ὅταν ὑμᾶς λέγητε σώματα εἶναι ἄπτωτα, ὁ Πλάτων οὐ νομίζει τι ἀσώματόν ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι; ἀλλ' ὅπερ ἔφην, πλεονεκτικῶς πολὺ τὸ ἀμφισβητούμενον συλλαβών, ὡς αὐταμφιλόγως ἔχον τὸ Στωϊκὸν δίδως αὐτὸ ἔχειν, καίτοι αἰτιωμένων τὸ μέγα, καὶ λεγόντων αὐτῶν τοῦτο εἶναι, ἔνθα δὴ κρίσεως μάλιστα, οἶμαι, δεῖ. διὸ μοὶ δοκῶ προδηλον ποιῆσαι τοῦτο, ὡς Στωϊκὸν ὄντι μόνον τὰ δὶς δύο, τέτταρα ἡγεῖσθαι, ὥσπερ σιωπᾷν τοῖς ἄλλοις· ἄχρι δ' ἂν αὐτὸ τοῦτο περὶ διαμαχῶνται, πάντων ὁμοίως ἀκουστέον, ἢ εἰδέναι ὅτι πρὸς χάριν δικάζειν δόξομεν. ΕΡ. Ἃ μοι δοκεῖς, ὦ Λυκῖνε, ξυνιέναι πῶς βούλομαι εἰπεῖν. ΛΥ. Σχολῇ γε. φέρε γὰρ λέγω, εἰ ἕτερόν τι, ἀλλὰ μὴ τοιοῦτον φήσεις. ΕΡ. εἶεν αὐτίκα οἷόν τι λέγω. θῶμεν γάρ τινας δύο εἰσελθεῖν εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἢ εἰς τὸ Διονύσου τὸ ἱερόν· εἶτα μέντοι φιάλην τινὰ τῶν ἱερῶν ἀπολωλέναι· δεινὸς δή που ἀμφοτέροις ἐρευνητὴν αὐτοῖς,

A LVC. Nihil aduersum, quod aiunt, dicis, ô Hermotime: cùm ea quæ omnibus iamdudum sunt certa & persuasa, rebus dubiis & incertis assimulare nō dubites, longè latéque inter seſe dissidētia. Quid autē respondes? esséne aliquem quocum tu sermonem sociaris, contendentē duas dyadas cōiunctas, aut septenariū aut vndenariū numerum constituere? HER. Haudquaquā ego, nisi fortasse per insaniā deliraret, negans ex his non nisi quatuor excrescere. LVC. Quid autē? incidistíne aliquādo (& per Gratias verū dici volo) in Stoicum aliquem & Epicureum, de rerum principiis & bonorum fine inB ter se non dissidentes? HER. Nunquam. LVC. Proinde etiam atque etiā vide ne tuis falsis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè verò amicum tuum existētem. Cùm enim nos subinde quæramus quinam in Philosophiæ studiis vera loquantur, tu nihil cūctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuisti, dicens illos esse qui bis duo, quatuor esse statuerint: quod quidem obscurum est num ita se res habeat: fortasse enim dicerent Epicurei aut Platonici vestrā hanc esse compositionem: nos autem quinque aut seC ptem illa esse dicimus. An non videntur hoc ipsum tibi egregiè præstare, cùm vobis hoc solùm quod honestū est, bonum esse putantibus, Epicurei voluptatem summum bonum esse statuant? Et cùm vos pertinacissimè contendatis omnia esse corporea, Plato tamen eius opinionis est, vt censeat in rerum natura nonnihil quoque esse incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimiùm auidè illud quod in dubio versatur, tāquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendum tradidisti. Iam cùm alij hoc sibi vendicent, dicántque illud esse, sanè D ibi tum summo iudicio opus esse opinor. Porro autem si apud omnes in confesso esset, solos Stoicos verè autumare bis duo esse quatuor, aliis mea quidem sententia conticescendum est. Quamdiu verò ea de re inter ipsos contentiosè digladiantes anceps est controuersia, omnes ex æquo audiendi sunt, aut compertum habere, videri nos ad gratiam ferre iudicium. HER. Non videre mihi Luciane intellexisse quid dicere voluerim. LVCIA. Ergo crassiùs & manifestiùs explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantùm videne tale aliquid dehinc adducas. HERMOT. Scies actutum cuiusmodi sit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Æsculapij aut Dionysij fanum ingressos, deinde phialam quādam è rebus sacris esse sublatam atque deperditam: haud dubiè iam summopere necessariū est, vt ambos inuestigatione habita perscrutemur;

vternam illorum phialam in sinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere necesse est. LVCIA. Et cur non, si quidem deperdita est? HERMOT. Proinde si apud priorem amissam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum esse putas: iam enim palàm est illam non habere. LVC. Sanè palàm est. HER. Et si in prioris sinu reperta non fuerit, alterum habere sanè consentaneum est: neque hîc longa perscrutatione opus est. LVC. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoque si apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perscrutandos esse superuacuum & indignum existimamus, habentes quod dudum tantopere quærebamus: aut quam ob rem inani labore nos ipsos amplius defatigaremus? LVC. Nullius profectò gratia, si reperta phiala penes vos fuerit, illáque inuenta pro certo compertum habetis illud ipsũ esse quod erat deperditum: aut planè vobis cognitum est donarium. Iam verò ô amice, non saltem duo sunt qui templum ingrediuntur, vt necessarium sit alterum habere rem furto subtractã, verùm profectò illorum magna est copia. Deinde non minùs obscurum est quid illud tandem sit quod deperditum est, num phiala quæpiam, num scyphus, num corona. Quotquot enim sacerdotes sũt, subinde alius aliud esse affirmat: quippe qui neque de ipsa materia vnanimiter consentiunt, verùm hi ex ære, alij ex argento factum, partim autem aureum, partim verò argenteum illud esse dictitant. Itaque planè operæpretium esse vides, detractis vestimentis omnes in templum ingressos exui, si animus est rem amissam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo secus tamen & cæteri pari opera sunt exuendi. HERMOT. Quamobrem, ô Luciane? LVC. Propterea quòd incertum sit num phiala illud ipsum sit quod erat amissum. Tametsi verò & hoc vno ore omnes confessi fuerãt, haud tamen omnes auream fuisse phialam cõfirmabunt. Porro autem vt maximè inter omnes constet auream phialam esse amissam, tamen ne sic quidem alios perscrutandi finem facies: neque enim tibi constabit num Dei sit illa ipsa: aut non reputas infinitas esse phialas aureas? HERMOTIMVS. Sanè censeo. LVCIAN. Igitur omnibus modis necessarium est perscrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quenquam inuenerit, in medium depositis, coniicere quidnam ex eisdem diuinum donarium potissimum sit existimandum.

A ὁπότερος ἐκτὸς κόλπου ἔχῃ τὴν φιάλην, ΛΥ. ἢ μάλα. ΕΡ. ἔχῃ δὲ πότερος ὁ ἕτερος. ΛΥ. πῶς γὰρ οὐ, εἴ γε ἀπόλωλεν; ΕΡ. οὐκοῦν ἀνὴρ οὗτος τῷ προτέρῳ βύρσης αὐτὴν, οὐκ ἐπὶ τὸν ἕτερον ἀποδύσῃς· προδήλων γὰρ ὡς οὐκ ἔχει. ΛΥ. προδήλων. ΕΡ. καὶ εἴ γε μὴ ἀφικόμην ἐν τῷ τοῦ προτέρου κόλπῳ, ὁ ἕτερος πότερος ἔχει· καὶ οὐδὲν ἐρεύνης οὐδὲ ὕστερον δεῖ. ΛΥ. ἔχει γάρ. ΕΡ. Ϲ ἡμῖν τοίνυν εἰ ἀφικόμην ἤδη τοῦτο τοῖς Στωϊκοῖς τὴν φιάλην, οὐκ ἐπ' ἐρευνᾶν τοὺς ἄλλους ἀξιώσομεν, ἔχοντες ὃ πάλαι ἐζητοῦμεν· ἢ τίνος
B γὰρ ἕνεκα ἔτι καμοῦμεν; ΛΥ. οὐδενός, εἴ γε ἀφῖκται, καὶ ἀφίκησθε ἔχοντες εἰδέναι, ὡς ἐκεῖνο ἐκεῖνό ἐστιν ἀπολωλός, ἢ εἰ ὅλως γνώριμον ὑμῖν εἴη τὸ ἀνάθημα. νῦν δέ, ὦ ἑταῖρε, πρότερον μὲν δύο εἰσὶν οἱ παρελθόντες εἰς τὸν νεών, ὡς ἀναγκαῖον εἴη τὸν ἕτερον ἀφεῖναι, τὰ φώρια ἔχοντα, ἀλλὰ μάλα πολλοί εἰσιν. εἶτα καὶ τὸ ἀπολόμενον αὐτό, ἄδηλον ὅ,τι ποτέ ἐστιν, εἴτε φιάλη τις, ἢ σκύφος, ἢ στέφανος· ὅσοι γοῦν ἱερεῖς, ἄλλος ἄλλο εἶναί φησι, καὶ οὐδὲ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς ὁμολογοῦσιν· ἀλλ'
C οἱ μὲν, χαλκοῦ, οἱ δὲ, ἀργύρου, οἱ δὲ, χρυσοῦ, οἱ δὲ, κατὰ τούτου εἶναί φασιν αὐτὸ φάσκουσιν· ἀνάγκη τοίνυν ἀπάντων ἀποδῦσαι τοὺς εἰσελθόντας, εἰ βούλει βύρσῃ τὸ ἀπολωλός· ἐγὼ γὰρ οὐ τοῦτό γε τῇ προτέρᾳ βύβλῳ βύρσης φιάλην χρυσῆν, ἔτι καὶ τοὺς ἄλλους σοι ἀποδυτέον. ΕΡΜ. τί δή, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι ἄδηλον εἰ φιάλη τὸ ἀπολόμενον ἐστί· εἰ δὲ Ϲ τοῦτο κατὰ πάντων ὁμολογηθείη, ἀλλ' ὅτι γε χρυσῆν ἅπαντες φασιν εἶναι τὴν φιάλην· εἰ δὲ Ϲ μάλιστα γνώριμον γένοιτο, ὡς φιάλη ἀπόλοιτο χρυσῆ, ἐγὼ σὺ τοῦτό Ϲ πρότερον βύρσης φιάλην χρυσῆν, οὐδὲ ὕστερον παύσῃ διερευνώμενος
D τοὺς ἄλλους· ἐγὼ γὰρ δῆλόν που εἰ αὐτὴ ἐστὶν ἢ τοῦ θεοῦ· ἢ οὐκ οἶσθα πολλὰς φιάλας εἶναι χρυσᾶς; ΕΡΜ. ἔγωγε. ΛΥ. δεινὸν δὴ ὅτι πολλὰς ἱερὰς ἐρευνῶντα, Ϲ τὰ πρὸ ἑκάστῳ εὑρεθέντα πρῶτα, εἰς μέσον καταθέντα, εἰκάζειν, ὅ,τι ποτὲ αὐτῶν πρέπει δὴ θεῖον κτῆμα οἴεσθαι.

καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πολλῶν ἀπορίας πρέχο-
μενον, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἕκαστος τῶν ἀποδυσομέ-
νων ἔχει τι πάντως, ὁ μὲν, σκύφον, ὁ δὲ, φιά-
λην, ὁ δὲ, στέφανον· καὶ ὁ μὲν, οὐ χαλκοῦ,
ὁ δὲ, οὐ χρυσοῦ, ὁ δὲ, ἀργύρου· εἰ δὲ ὃ ἔχει,
τοῦτο ἱερόν ἐστιν, οὐδέπω δῆλον. πᾶσα τοίνυν
ἀμάχητος ἀπορία, ὅν τινα ἱερόσυλον εἴπῃς· ὅ-
που γε, καὶ εἰ πάντες τὰ ὅμοια εἶχον, ἄδηλον
ἦν καὶ ἄτως, ὅστις ὁ τὰ τοῦ θεοῦ ὑφηρημένος·
ἔστι γὰρ καὶ ἰδιωτικὰ ἔχειν. ὃ δὴ αἴτιον τῆς
ἀγνοίας ἐν ὄντι, οἶμαι, ὃ ἀνεπίγραφον τὴν
τινὸς ἀπολωλυίαν φιάλην. ἐγὼ γὰρ φιά-
λην ἀπολωλέναι, ὡς εἴ γε ἐπεγέγραπτο τοῦ
θεοῦ ὄνομα, ἢ τοῦ ἀναθέντος, ἦττον ἂν ἐκά-
μνομεν, καὶ θύσοντες τινὶ ὑπογεγραμμένῳ,
ἐπεπαύμεθ' ἂν ἀποδύοντες, καὶ σοχλοῦν-
τες τοὺς ἄλλους. οἶμαι δέ σε, ὦ Ερμότιμε, καὶ
ἀγῶνας ἤδη γυμνικοὺς ἑωρακέναι πολλάκις.
ΕΡΜΟΤ. καὶ ὀρθῶς οἴει, πολλάκις γάρ,
καὶ πολλαχοῦ. ΛΥΚΙΝ. ἦ οὖν ποτε καὶ
ὡς τοὺς ἀθλοθέτας αὐτοὺς ἐκάθιζες; ΕΡ.
νὴ Δία, ἔναγχος Ολυμπιάσιν ὅτι τὰ λαιὰ
τῶν Ελλανοδικῶν, Εὐανδρίδου τοῦ Ηλείου
θεασομένου καθεζόντος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πο-
λίταις. ἐπεθύμουν γὰρ ἐγγύθεν ἅπαντα ὁρᾶν
τὰ ἐν τοῖς Ελλανοδίκαις γιγνόμενα. ΛΥ.
οἶδα οὖν καὶ τοῦτο, πῶς κληροῦσιν ὅν τινα
ὥραν χρὴ παλαίειν, ἢ παγκρατιάζειν; ΕΡ.
οἶδα γάρ. ΛΥΚΙΝ. σὺ κομῶ ἄμεινον σὺ
εἶπον, ἐγγύθεν ἰδών. ΕΡΜΟΤ. ὃ μὲν
παλαιὸν, ὅτι Ηρακλέους ἀγωνοθετοῦντος,
φύλλα δάφνης. ΛΥΚ. μή μοι τὰ πά-
λαι, ὦ Ερμότιμε· ἃ δὲ εἶδες ἐγγύθεν, σκέ-
ψαι λέγε. ΕΡΜΟΤΙΜ. κάλπις ἀργυ-
ρᾶ προκεῖται ἱερὰ τοῦ θεοῦ, εἰς ταύτην ἐμ-
βάλλονται κλῆροι μικροὶ, ὅσοι δὴ κυαμοῖοι
τὸ μέγεθος, ὑπογεγραμμένοι· ἐγγέγραπται
δὲ ἑκάστῳ δύο μόνα, ἄλφα τὸ ἑκατέρῳ· ἑκάστῳ
δὲ, τὸ βῆτα· καὶ ἑκάστοις δύο τὸ γάμ-
μα, καὶ ἑξῆς κατὰ τὰ αὐτὰ, ἕως πλείους
οἱ ἀθληταὶ ὦσι, δύο ἀεὶ κλῆροι τὸ αὐτὸ
γράμμα ἔχοντες· προσελθὼν δὲ τῷ ἀ-
θλητῶν ἕκαστος, προσεύξάμενος τοῦ Διΐ,

A Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit animum, illud est, quòd vnusquisque exutorum aliquid apud se habeat, hîc scyphum, ille phialam, alius coronam: & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem auream, tertius argenteam. Nondum verò clarum est & perspicuum, num hæc sit res sacra, quod habetur. Quare magnam tibi impositam esse vides necessitatem dubitandi, quemnam ex tanto numero sacrilegij insimules. Vbi verò omnibus essent paria & similia, iuxtà foret incertum cognitu quinam diuina donaria sustulisset: sunt enim harum rerum possessiones etiam priua-
B tæ. Cæterùm ignorantiæ caussam vnam esse arbitror, quòd nullo titulo inscripta sit deperdita phiala. Ponamus enim amissam esse phialam, quæ si Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam consecrauit, foret insignita titulo, minori in perscrutãdo labore defatigaremur, & ea quæ inscriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus exuendi, & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te sæpenumero gymnicis certaminibus interfuisse. HER. Et rectè
C quidem opinaris: iam enim persæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta athlothetas consedisti? HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum sedendo claudebam, Euandrida Elei filio inter ciues suos spectaculum mihi præoccupante. Cupiebã enim singula propius inspecta cognoscere, quæ fierent circa iudices. LVCIA. Proinde etiam illud exploratum habes, qua sortiendi ratione vti soleant, cuinam cum quoque luctandum, aut pancratio decertandum sit. HERMOT. Planè perspectum habeo. LVCIAN. Longè itaque promptiùs & meliùs tu expedies, qui ista propiùs & curiosiùs sis
D contemplatus. HERMOT. Apud priscos quidem præsidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVCIA. Ne mihi quæso priscorum instituta percenseas Hermotime, sed quæ ipse coràm conspexisti, cedo. HER. Initiò quidem vrna argentea Deo sacra in medium proponitur, in eam paruæ quædã sortes coniiciuntur, fabacea fermè magnitudine, literis inscriptæ. Inscribuntur autem duæ, vtraque videlicet litera α, deinde in alteras duas scribitur β, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eandem rationem inscribuntur, & reliquę pro numero athletarum, si plures fuerint, ita vt semper binæ sortes iisdẽ sint insignitæ literis. Accedit deinde quisque ex athletis, susceptis votis Ioui supplicans:

immiſſaque in vrnam manu, vnã ex ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Quibus ſingulis aſſiſtens flagellifer, protenſa manu obſtat ne legantur literę quæ à ſingulis extractę ſunt. Cæterùm vbi iam ſinguli ſingulas ſortes habuerint, tum demum Alytarches, vt ego opinor, aut vnus ex iudicibus (neque enim ampliùs memoria teneo) circumeundo contemplatur & explorat ſortes in circulo cõſiſtentium. Atque ita eum quidem qui (α) habuerit, cum altero ſortẽ (α) inſcriptam habente, aut lucta aut pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum qui (β) habet extractum, cum altero eiuſdem literæ: qui tenor committendi ſeruatur etiam in aliis conſimilium literarum ſortes habentibus. Et hæc eſt ratio componendorum athletarum numero illorum æquali ſeu pari exiſtente, nimirum ſi octo aut quatuor aut duodecim illorum fuerint. Quòd ſi diſpares acceſſerint, quinque videlicet, aut ſeptem ſeu nouem, tum litera quapiam ſuperuacua ſorti inſcripta, vnà cum aliis in vrnam mittitur, non habens literam ſibi reſpondentem. Quicunque ergo illam extrahendo conſecutus fuerit, aliis ad vltimum vſque præſidet, expectans donec alij finitis certaminibus decertauerint: neque enim habet literam ſuæ oppoſitam. Eſtque illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc viribus integer cum defeſſis congreſſurus ſit. LVC. Iam quidem pauliſper interquieſce: etenim illud eſt, cuius egebam maximè: ergo illorum iam nouẽ ſunt, omnéſque immiſſa in vrnam manu ſortem extraxerunt: tu verò age iam circumeundo (pro ſpectatore enim certaminis, iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haud quaquam enim credo priùs te cognituꝝ quis ex illis præſes dicẽdus ſit, quàm ad omnes veneris, & illos inter ſe compoſueris. HER. Quorſum verò iſta dicis Luciane? LVC. Horſum videlicet, quòd nullo modo fieri poſſe videatur, vt illico reperiatur litera illa declarans præſidem: fortaſſe enim inuenire potes literam, incertus tamen eris num illa ſit: neque enim vlla exceptione prædictum eſt (κ) aut (μ) aut (ι) fore eam literã, quæ præſidem ſit conſtitutura. Atqui vbi in α incideris, alius (α) habens tibi quærendus eſt: quo inuento, illos inter ſe ad congrediendum componis. Deinceps in (β) prolapſus, alterum (β) vbi ſit ſtudes inueſtigare, quod inuento aduerſum eſt. Ac ita quidem agis cum cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui ſolitariam habuerit literam, nullum aduerſarium indicantem.

A καθεὶς τὴν χεῖρα ἐς τὴν κάλπιν, αἴρεται τῶν κλήρων ἕνα, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἕτερος, καὶ παρεστὼς μαστιγοφόρος ἑκάστῳ, αἰτεῖ ἀπὸ τῆς χειρὸς, οὐ πρέχων ἀναγνῶναι ὅ, τι τὸ γράμμα ἐστὶν ὃ αἴρεται ἕκαστος. ἁπάντων δὲ ἤδη ἐληχότων, ὁ Ἀλυτάρχης, οἶμαι, ἢ τῶν Ἑλλανοδικῶν αὐτῶν εἷς (οὐκ ἔπι γὰρ τοῦτο μεμνημαι) περιὼν, ἐπισκοπεῖ τοὺς κλήρους ἐν κύκλῳ ἑστώτων, καὶ ὅτῳ τὸν μὲν Ο ἄλφα ἔχοντα, τῷ δ' ἑτέρῳ ἄλφα αἱρεθέντι, παλαίειν ἢ παγκρατιάζειν συνάπτει· τὸν δὲ Β βῆτα, τῷ δ' Β βῆτα ὁμοίως, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμογράμμοις καθ' ζεῦγος. οὕτω γὰρ, ἐὰν ἀρτιοι ὦσιν οἱ ἀγωνιοῦμενοι, οἷς ὀκτὼ, ἢ τέτταρες, ἢ δώδεκα. ἐὰν δὲ περιττοὶ, πέντε, ἑπτὰ, ἐννέα, γράμμα τι περιττὸν ἑνὶ κλήρῳ ἐγγεγραφὲν συμβάλλεται αὐτοῖς, ὑπόγραφον δηλονότι οὐκ ἔχον· ὃς δὴ διὰ τοῦτο αἱρεθεὶς, ἐφεδρεύει περιμένων ἕως ἂν οἱ ἀγωνίσωνται· οὐ γὰρ ἔχει ὃ ἀντιγράμμα, καὶ ἔστι τοῦτο μεγάλη εὐτυχία τῷ ἀθλητῇ, ὃ μὴ θέλειν ἀκμῆτα τοῖς κεκμηκόσι συμπεσεῖσθαι. ΛΥ. ἔχ' ἀτρέμα, τούτου γὰρ ἐδεόμην μάλιστα· σκοπῶ σὺν ἐννέα ὄντες, αἱρεθέντα καὶ ἄπαντες, καὶ ἔχοντες τοὺς κλήρους, περιὼν δὴ, (βούλομαι γάρ σε Ἑλλανοδίκην αὐτὶ ἀληθῶς ποιῆσαι) ἐπισκόπησον τὰ γράμματα, καὶ ὅ τι φέρεται, οἶμαι, μάθοις ἂν ὅστις ὁ ἔφεδρός ἐστιν, ἵν' μὴ ὅτι πόρρωθεν ἔλθῃς, C συζύξῃς αὐτοῖς. EPM. πῶς, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φῄς; ΛΥ. ἀδύνατόν ἐστιν ἰδεῖν ὁρᾶν τὸ γράμμα σκηνὴν ὄντα δηλονότι τὸν ἔφεδρον, ἢ τὸ μὲν γράμμα ἴσως ἂν ὄψεις, τὸ μέντοι εἶδος εἰ σκηνός ἐστιν, οὐ γὰρ προφαίνεται ὅτι ὃ (κ) ἢ ὃ (μ) ἢ ὃ (ι) ἐστὶ τὸ χαρακτηρίσαν τὸν ἔφεδρον, ἀλλ' ἐπειδὰν τῷ (α) συντύχῃς, ζητεῖς τὸν ὃ ἕτερον (α) ἔχοντα, καὶ ὁρῶν, ἐκεῖνος μὲν ἤδη συνεζύξας· συντυχὼν δὲ αὖθις τῷ βῆτα, ὃ ἕτερον βῆτα ὅπου ἐστὶ ζητεῖς, ὃ αὖτι παλαιον τῷ ὑρεθέντι, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως, ἄχρις ἂν σκηνός σοι περιλειφθῇ, ὁ D μόνον γράμμα ἔχων ὃ ἀνταγώνιστον.

EP. τί

ΕΡΜΟΤ. τί δ' εἰ ἐκείνῳ τῷ πρώτῳ, ἢ δευτέρῳ ἐντύχῃς, τί ποιήσεις; ΛΥΚΙΝ. ἄριθμουν. ἀλλὰ σὺ ὁ Ἑλλανοδίκης, ἐθέλω εἰδέναι ὅ,τι καὶ πρὸς ἄξεις, πότερον αὐτίκα ἐρεῖς ὅτι ἥδε ἐστὶν ὁ ἔφεδρος, ἢ δεήσῃ ὅτι πρώτας ἐκ κύκλῳ ἐλθόντα ἰδεῖν, εἴ που αὐτῷ γράμμα ὁμοιόν ἐστιν· ὡς εἴ γε μὴ ταῖς πρώτων κλήρους ἴδοις, οὐκ ἂν μάθοις τὸν ἔφεδρον. ΕΡΜΟΤ. καὶ μάλα, ὦ Λυκῖνε, ῥᾳδίως ἂν μάθοιμι. ὅτι γοῦν τῶν ἐνέα, ἓν ὃ (ε) δύο πρὸ ἔφεδρον ἢ δευτέρον, οἶδα ὅτι ἔφεδρος ὁ τοῦτο ἔχων, δῆλον. ΛΥΚΙΝ. πῶς, ὦ Ἑρμότιμε; ΕΡΜΟΤ. ὅτι, ὃ (α) δύο αὐτῶν ἔχουσι, καὶ ὃ (β) ὁμοίως δύο, τῶν λοιπῶν δὲ τεττάρων ὄντων, οἱ μὲν, ὃ (γ) οἱ δὲ, ὃ (δ) πρώτως ἀπεσπάκασι, καὶ ἀνήλωται ἤδη ἐς τοὺς ἀθλητὰς ὀκτὼ ὄντας τὰ τέτταρα γράμματα. δῆλον οὖν ὅτι μόνον αὐτῶν τοῦτο ἐστὶν εἰη ὃ ἑξῆς γράμμα ὃ (ε,) καὶ ὁ τοῦτο ἀπεσπακὼς, ἔφεδρός ἐστι. ΛΥΚ. πότερον, ὦ Ἑρμότιμε, ἐπαινέσω σὲ τῆς στωμύλως, ἢ θέλῃς αἰτείπω πάλιν μοι δοκοῦντα, ὁποῖα μοὶ ἦ; ΕΡΜΟΤΙΜ. νὴ Δία, σχεπορῶ μοὶ ὅ,τι αὖ δύλογον αἰτεῖπεῖν ἔχεις πρὸς τοιοῦτον. ΛΥΚΙΝ. σὺ μοὶ γὰρ ὡς ἑξῆς πρώτως γραφομένων γραμμάτων, εἴρηκας, οἶμαι, πρῶτον τὸ (α) δευτέρου τὸ (β) καὶ κατὰ τοῦτο τάξιν ἄγεις αὖ ἐς ἓν αὐτῶν τελευτήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀθλητῶν· καὶ δίδωμί σοι Ὀλυμπιάσιν οὕτω γίγνεσθαι. τί δαί, εἰ ἐξελόντες ἀπάντων πέντε γράμματα, ἐξ ἁπάντων ὃ (χ) καὶ ὃ (σ) καὶ ὃ (ζ) καὶ ὃ (κ) καὶ ὃ (θ) τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τέτταρα, διπλᾶ ὅτι τῶν κλήρων τῶν ὀκτὼ γράφομεν, ὃ δὲ (ζ) μόνον ὅτι τὸ ἐνάτου, ὃ δὴ καὶ δηλοῖ ἔμελλεν ἡμῖν τὸν ἔφεδρον, τί ποιήσῃς πρῶτον εὑρὼν ὃ (ζ) τῶν ἀφανῶν ἔφεδρον ὄντα τὸν ἔχοντα αὐτό, ἢ μὴ ὅτι πρώτας ἐλθὼν εὕρῃς οὐδὲν αὐτῷ συμφωνοῦν; οὐ γὰρ εἶχες ὥστε νῦν τῇ τάξει αὐτῶν τεκμήρεσθαι. ΕΡΜΟΤΙΜ. δυσαπόκριτον τοῦτο ἐρωτᾷς. ΛΥΚΙ. ἰδοὺ δὴ καὶ ἕτερος ὃ αὐτὸ ὑπισχνούμενον.

HE. Quid autē si ad illum forte fortuna prima aut secunda vice delatus fueris? quid tum faciendum tibi videtur? LVC. Nihil equidem: verùm tu Græcorum iudex scire possim quid facturus sis, an actutum eundem pro præside sis proclamaturus, aut potiùs putes omnes in circulo necessariò accedendos & inspiciendos esse, num vspiam consimilis penes aliquem relicta esset litera: ita vt nisi omnium sortes viritim tibi inspectæ fuerint, nunquam cognoscas præsidem. HER. Atqui perfacilè scire possum Luciane, nouem illorum existentibus. Etenim si (ε) primo aut secundo loco inuenero, planè certus sum eum fore præsidem, qui eo sortem inscriptā habuerit. LVC. Quonam pacto ô Hermotime? HERMO. Ad hunc quidem modum: illorum enim duos (α) habere certum est: consimiliter etiam alij duo (β) sibi vendicant. Iam cùm adhuc quatuor sint reliqui, duos illorum (γ) alteros (δ) extraxisse, dubium non est. Et iam quatuor literæ in octo athletas distributæ & absumptæ sunt. Pro certo igitur constat tantummodo supereſſe (ε) quod qui extraxerit, præses haud dubiè constituitur. LVC. Vtrùm igitur Hermotime, collaudémne ego te ob singularem ingenij tui industriam, an placet vt ea refellam quibuscunque tandē probabiliter contradici posse reor? HER. Ita per Iouem: vehementer enim animi pendeo, etiam atque etiā cogitās quidnam his ratione probabili possis contradicere. LVCIA. Equidem tu, quemadmodum literæ pinguntur ex ordine, dixisti, veluti primo loco (α) ponitur, secundo (β) ac deinceps aliæ secundū illarum seriem, vsque ad vnā illam in qua terminatur athletarū numerus. Et sanè facilè assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem si non seruato literarum ordine, quinque ex omnibus indiscriminatim eligeremus, videlicet ipsum (χ) deinde (σ) mox (ζ) postremo (κ) & (θ?) Quatuor itaque literæ, octo sortibus inscribentur, ipsum autem (ζ) super nonam solùm, quo præses nobis indicabitur. Quid ergo iā facies statim sub initiū literula (ζ) inuenta? Quomodo verò cognosces præsidem existentem eum qui illam habuerit, nisi omnes accedens, nihil huius simile inueneris? Neque enim tibi integrū erit, quemadmodū nunc, ex illarū ordine cognoscendi præsidis coniecturam facere. HE. Rem arduam ex me interrogas, ad quam vt tibi respondeā, mihi prōptum non est. LVC. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponam.

Quid ſi nullis literarum figuris, ſed ſignis quibuſdam & characteribus ſortes connotarentur, cuiuſmodi permulta literarum loco depingunt Ægyptij, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, ſi videtur, miſſa faciamus, cùm ſint peregrina & exotica, & à noſtro inſtituto prorſus aliena. Age verò ſimplicia illa & vniformia ſortibus inſcribamus, quemadmodum fieri poteſt aſſimulãtes, nimirum binis ſortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, poſtremò duos canes: porrò nonæ, tanquam præſtantiſſimæ, leonis imago inſculpta ſit. Proinde ſi mox initio in ſortem leoninam ferentem imaginem inciderit, quibuſnam coniecturis perſuaſus dices eam eſſe qua præſes deſignatur, niſi omnes accuratè circunſpiciendo, perluſtraueris, num quis etiam alius præter hunc adſit habens ſortem leoniferam? HER. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc reſpondeam. LVC. Non iniuria: neque enim video quid poſſit aptè reſpõderi, adeo vt ſi animum induxerimus aut eum inuenire penes quem ſacra ſit phiala, aut qui inter athletas præſidis loco habendus ſit, aut cuius ductu & auſpicio feliciſſimè in Corinthum vrbem illam florentiſſimam peruenire queamus, omnes neceſſariò accedendos eſſe putem, ſummáque diligentia detractis veſtimentis, omnibus tentatis ſolertiſſimè exquirendos: etenim vix etiam ſic veritatem indagãtes perueſtigabimus. Quòd ſi quis mihi vnquam futurus eſſet conſiliarius fide dignus ſuper rebus philoſophicis, contendens omnino operam eſſe nauandam philoſophiæ ſtudiis: ille demum ſolus erit, quem eorum quę dicuntur ab omnibus, ad vnguem peritum eſſe cognouero. Reliquos autem omnes vt inutiles, & nulla re dignos contemnam, nihil fidei illis habiturus, donec etiam vnius fuerint neſcij, quæ fortaſſe ex illis eſſe poſſit omnium optima. Neque enim ſi quis adducto homine formoſo dicat hũc ex omnibus hominem eſſe formoſiſſimum, ſtatim ille ſuis verbis mihi fidem facturus eſt, vt credam eum vera loqui, niſi certum habuero omnes homines viſos eſſe: fieri enim fortaſſe poteſt, vt hic homo non ſit contemnendæ elegantiæ: quòd autem ſummæ ſit inter omnes formæ & venuſtatis, ſcire haudquaquam poſſum nondum viſis omnibus. Nos porrò non formoſo tantùm egemus, ſed formoſiſſimo: quem niſi inuenerimus, parum ſudatum, & nihil actum eſſe putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunque tandem amabilis & honeſtæ formæ hominem inciderimus, verùm ſummam illam qua maior eſſe non poteſt, formę elegantiam perueſtigamus, quam neceſſariò vnam eſſe negare nõ potes.

A ἢ γὰρ εἰ μηδὲ γράμματα γράφοιμεν ὅτι τῶν κλήρων, ἀλλὰ τινὰ σημεῖα, καὶ χαρακτῆρας, οἷα πολλὰ Αἰγύπτιοι γράφουσιν ἀντὶ τῶν γραμμάτων, κυνοκεφάλους τινὰς ὄντας, καὶ λεοντοκεφάλους δυθρώπους; ἢ ἐκεῖνα μὲν ἐάσομεν, ἐπείπερ ἀλλόκοτά ἐστι· φέρε δὴ τὰ μονοειδῆ καὶ ἁπλᾶ ὅτι γράψωμεν, ὡς οἷόν τε εἰκάσοντες δυθρώπους ὅτι δυοῖν κλήροιν, δύο ἵππους ὅτι δυοῖν, καὶ ἀλεκτρυόνας δύο, καὶ κύνας δύο, ᾧ δὲ σπάνιον, λέοντα ἕνα· ὃ δὴ σημανοῦμεν τοίνυν τῷ λεοντοφόρῳ τούτῳ κλήρῳ ἐν ἀρχῇ σὺ τύχης, πόθεν ἔξεις εἰπεῖν ὅτι οὗτός B ἐστιν ὁ τὸν ἔφεδρον ποιῶν, μὴ μὲν θεασάμενος ἀπόντας ὅτιων, εἴ τις καὶ ἄλλος λέοντα ἔχει; EP. Οὐκ ἔχω ὅ, τι σοι ἀποκρίνωμαι, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. εἰκότως· οὐδὲ γὰρ δύσπορον οὐδέν· ὥστε ἐγὼ ἐθέλοιμι ἢ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερὰν φιάλην βύρσῃ, ἢ τὸν ἔφεδρον, ἢ τὸν ἄρξαντα ἡγησόμενον ἡμῖν, ἐς τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν Κόρινθον, ὅτι πάντως δυσκόλως ἀφιξόμεθα, καὶ ἐξετάσομεν ἄκρως πειρώμενοι καὶ ἀποδύοντες, καὶ θεασόμενοι· μόλις γὰρ δι' ὅτου πάλαι ἐκμαθοιμεν. καὶ εἴ γε τις μέλλοι σύμ- C βουλός μοι ἀξιόπιστος ἔσεσθαι, φιλοσοφίας πέρι, ἐγὼ τινα φιλοσοφητέον, ὃς αὐ εἴη μόνος ὁ τὰ ἐκ τοῦ πάντων αὐτῶν λεγόμενα εἰδώς· οἱ δ' ἄλλοι, ἀτελής· καὶ οὐκ ἂν πιστεύσαιμι αὐτοῖς, ἔστ' ἂν καὶ μιᾶς ἀπείρατοι ὦσι. πάλαι γὰρ ἂν ἡ ἀρίστη ἐκείνη εἴη. οὐ γὰρ δὴ εἴ τις παραστησάμενος καλὸν ἂν θρωπον, λέγοι τῶν D ἄλλων κάλλιστον ἂν θρώπων ἀπάντων, πιστεύσαιμεν αὐτῷ, ἐγὼ μὴ εἰδῶμεν ὅτι πάντως ἂν θρώπους ἑώρακεν· ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτος καλός· εἰ δὲ πάντων κάλλιστος, οὐκ ἂν ἔχοι εἰδέναι, μὴ ἰδὼν ἅπαντας. ἡμεῖς δὲ, οὐκ αὐτὸ μόνον καλόν, ἀλλὰ τοῦ καλλίστου δεόμεθα, καὶ ἐγὼ μὴ τοῦτο βούλωμαι, οὐδὲν ἡμῖν πλέον πεπραχέναι ἡγησόμεθα. οὐ γὰρ ἀγαπήσομεν ὁποίῳ δήποτε καλῷ ἐντυχόντες, ἀλλ' ἐκεῖνο ὃ ἀκρότατον ζητοῦμεν κάλλος, ὅτου ἀνάγκη ἐν εἶ-

ΕΡΜΟΤ. ἀλλ᾽ ἦ. ΛΥΚΙΝ. ἦ οὖν ἔχεις μοι τινὰ εἰπεῖν, ἁπάσης ὁδοῦ πεπειραμένον ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ ὃς τά τε τοῦ Πυθαγόρου, καὶ Πλάτωνος, καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἐπικούρου, καὶ τῶν ἄλλων λεγόμενα εἰδώς; τελευτῶν, μίαν εἵλετο ἐξ ἁπασῶν ὁδόν, ἀληθῆ τε δοκιμάσας, καὶ πείρᾳ μαθών, ὡς μόνη ἀγάγοι θᾶττον τῆς εὐδαιμονίας; εἰ γάρ τινα τοιοῦτον εὕροιμεν, παυσόμεθα πολλήματα ἔχοντες. ΕΡ. ῥᾴδιον, ὦ Λυκῖνε, τοιοῦτον ἄνδρα εὑρεῖν. ΛΥΚΙΝ. ἦ δὴ οὖν προσέξομεν, ὦ Ἑρμότιμε; οὐκ ἂν ἀπαγορευτέον οἶμαι, ἐπεὶ μηδενὸς ἡγεμόνος τοιούτου ἐσμὲν ὃ παρὸν εὑποροῦμεν. ἄρξαι τοίνυν πρώτων κρίσιν ὅτι, καὶ ἀσφαλέστατον, αὐτὸν ἕκαστον ἑλόμενον, ἀφ᾽ ἁπάσης αἱρέσεως χωρήσαι, καὶ ἐπισκέψασθαι ἀκριβῶς τὰ τοῦ πρώτου λεγόμενα. ΕΡΜΟ. ἔοικεν ἀπό γε τούτων, πλοῦν σκοπὸν μὴ σμικρότερον ἢ, ὃ μικρῷ πρόσθεν ἔλεγες, ὡς οὐ ῥᾴδιον ἐπιδόντα ἑαυτὸν, καὶ πλάσματα τοῦ ὀθονίου, ἀναδραμεῖν αὖθις. πῶς γὰρ οἷόν τε πάσας ἐπελθεῖν τὰς ὁδοὺς ἐν τῇ πρώτῃ ὡς φῂς καταλαβησομένῳ; ΛΥΚΙΝ. ἐγώ σοι φράσω, ὃ τῷ Θησέως σκοπῷ μιμησόμεθα· καί τι λῖνον πρὸς τῆς τραγικῆς Ἀριάδνης λαβόντες, εἱσόμεθα ἐς τὸν λαβύρινθον ἕκαστον, ὡς ἔχοντ᾽ ἀπροσκόπως μηρυόμενοι αὐτὸ, ἐξέναι. ΕΡΜΟΤΙΜ. τίς οὖν ἡμῖν Ἀριάδνη ξυνοικεῖ αὖ, ἢ πόθεν τὸ λῖνον ἐπορησόμεθα; ΛΥΚ. θαῤῥεῖ, ὦ ἑταῖρε, δοκῶ γάρ μοι εὑρηκέναι, ὃ τινος ἐχόμενοι, ἐξέλθοιμεν ἄν. ΕΡΜΟ. ἦ οὖν τοῦτό ἐστιν; ΛΥ. οὐκ ἐμὸν ἐρῶ, ἀλλά τινος τῶν σοφῶν, ὃν, νῆφε, καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν· ἐὰν γὰρ μὴ ῥᾳδίως πιστεύωμεν ἀκούοντες, ἀλλὰ δικαστικῶς αὐτὸ ποιῶμεν, ἀπολιπόντες καὶ τοῖς ἐξῆς λόγον, ἴσως εὐμόρως ἂν τοὺς λαβυρίνθους ἐκφύγοιμεν. ΕΡΜ. εὖ λέγεις, καὶ τοῦτο ποιῶμεν. ΛΥΚ. εἶεν. ὅτι τίνα δὴ αὐτῶν πρῶτον ἐλθοιμεν ἄν; ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν διοίσει; ἐξάρμενοι δ᾽ ἀφ᾽ ὁπουοῦν, οἷς ἀπὸ Πυθαγόρου,

HER. Vera ſunt hæc. LVC. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philoſophia itineris peritum, quémque ea non fugiant, quæ cùm à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Ariſtotele, Chryſippo & Epicuro, aliiſque omnibus dicuntur & affirmantur? Denique qui vna via ex omnibus electa, experimento edoctus pro certo compertum habeat eam ſolam eſſe viam, quæ rectà ducat viatores ad felicitatem tantopere quæſitã? Etenim ſi talem quempiam quærendo conſecuti eſſemus, deſineremus nos moleſtis onerare negotiis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiuſmodi vir inuentu facilis eſt. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciẽdus eſt, propterea quòd eiuſmodi ducis inopia in præſentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi videtur multo conſultiſſimum & tutiſſimum, vt quiſque ab initio exorſus, omnes ſectas percurrat, eáq; accurata & diligenti indagine conſultando examinet quæ dicta ſunt ab omnibus. HER. Quantum quidem tua verba intelligo, ita facto opus eſſe videtur, niſi quòd illud quod non multo antè à te dictũ eſt, cum his mihi pugnare videtur, videlicet arduum & graue eſſe, eum qui vni viæ iam ſeſe tradiderit, expanſis denuo velis recurrere. Quomodo enim fieri poteſt, vt is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam: nimirum Theſei inſtitutum imitabimur, filóque à tragica illa Ariadne accepto, nullum nõ labyrinthum ingrediemur: nec dubito quin ſine negotio, tantùm ductu fili ita nobis licebit regredi. HER. At vnde tandem nobis illa Ariadne cõparebit, aut vnde filum parabimus? LVC. Bonum habe animũ ô amice: iam enim videor mihi reperiſſe cuius ductum ſequuti haud dubiè egrediemur. HER. Quódnã igitur illud eſt? LVC. Certè meũ non eſt quod dicturus ſum, ſed cuiuſdam ex ſapientibus viri ſummi, nẽpe illud: Sobrius eſto, & memẽto diffidendum eſſe. Etenim ſi minimè leuiter & facilè perſuaſi, quibuſuis auditis fidem habuerimus, ſed more iudicum, aliis quoque fandi copiam conceſſerimus, fortaſſe haud difficulter horum labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HER. Bene ſanè dicis: illud quoque nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet. cæterùm ad quem illorum omniũ primum nos conferemus? aut non permagni illud intereſſe putas? Ab eo tandem quicunque fit, incipiamus, nempe à Pythagora,

Quo pacto philoſophi legendi ſint.

Quantum temporis singulis illorum sit impendendum.

quandoquidem ita ceſſit. Quantum verò temporis ſtatuemus omnibus Pythagoricæ philoſophiæ placitis perdiſcendis ſuffecturum? Volo autem annos in quibus ſub initium Pythagoricæ ſectæ candidatis conſileſcendum eſt, excipi. Opinor omnino cum illis quinque ſatis fore triginta, aut ad minimum omnibus modis viginti peropus eſt. HERMOT. Ponamus ita eſſe, deinceps verò totidem alij Platoni concedendi ſunt, ac mox nihilo pauciores Ariſtoteli. LVC. Non pauciores profectò. HERMOT. Chryſippo autem quot impendendi ſint, non eſt quòd multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta vix ſuffecturos eſſe. LVCIAN. Ita ſanè. Deinde Epicuro & aliis. Quòd autem non nimiùm illis tribuere videar, hinc perdiſces facillimè, apud animum tuum conſiderando quotnam ſint octogenarij cùm Stoici, tum Epicurei, atque etiam Platonici, ingenuè fatentes nondum cuncta ſuæ ſectæ ſibi eſſe explorata & cognita, ita vt in diſciplinarum cognitione nihil in ipſis deſiderari queat. Quòd ſi alij in hoc tergiuerſari videntur, non tamen, vt opinor, hoc negabit Chryſippus & Ariſtoteles, & Plato, potiſſimùm autem præ cunctis Socrates, illis certè non poſtponendus, qui omnium teſtimonio profeſſus eſt ſe non tantùm omnia, ſed in vniuerſum nihil noſſe, aut hoc tantùm ſe ſcire, quòd neſciret. Computemus igitur ſubducta ratione ab initio: Viginti Pythagoræ attributi ſunt, deinde totidem alij Platoni, mox nihilo pauciores alijs cõceſſimus. Quot ergo in ſumma iſti ſunt anni ſimul comprehenſi, ſi decẽ ſaltem in philoſophia diſciplinatum ſectas conſtituerimus? HER. Plures quàm ducenti, ô Luciane. LVC. Ergo ſi tibi conſultum factu videtur, quartam partem annorum auferamus, ſaltẽ quindecim ſtudiis noſtris ſatisfacere putãtes, aut omnino partem dimidiam. HER. Tu quidem multo meliùs hac de re quid faciendum ſit, ſtatues. Ego hoc probè perſpicio, perquam paucos ad hunc modum omnes ſectas percurſuros, tametſi ſtatim ab ineunte pueritia philoſophiæ ſtudium exorſi fuerint. LVCIA. Quid autem faciendum ſuades Hermotime, cùm ita ſe res habeat? An ſubuertenda & refellenda ea exiſtimas, quæ iam antè haud dubitanter confeſſi ſumus, neminem videlicet vnquam electurum id quod ex multis omnium eſt præſtantiſſimum, niſi omnium facto periculo ſingula deguſtauerit? adeo vt qui magiſtra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut reſponſo veritatem inueſtigandam eſſe? An non iſtiuſmodi inter nos dicta ſunt?

A λῶ ὅτω τύχῃ, πόσῳ δὴ χρόνῳ οἰόμεθα ἐκμαθεῖν τὰ Πυθαγόρου ἅπαντα; καί μοι ἔξαιρε καὶ τὰ ἔτη ἐκεῖνα τὰ τῆς σιωπῆς· σοὶ δ' οὖν τοῖς πέντε, ἑκκαίδεκα τεταχύνται, οἶμαι, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ πάντως γε εἴκοσι. EPM. θῶμεν ὅτως, εἶτα ἑξῆς τῷ Πλάτωνι θετέον δηλαδὴ τοσαῦτα ἕτερα, ἐπὶ μιᾷ τῇ Ἀριστοτέλει οὐκ ἐλάττω. ΛΥ. ὑγιῶς. EP. Χρυσίππῳ δέ γε οὐκ ἐπὶ ἐρήσομαί σε πόσα· οἶδα γὰρ καὶ σοῦ ἀκούσας, ὅτι τεσσαράκοντα μόγις ἱκανά. ΛΥ. ὅτως. EPM. Εἶτα ἑξῆς Ἐπικούρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις. ὡς δὲ ὑ πολλὰ B ταῦτα λέγω, ἐκεῖθεν μάθοις αὖ, ἢν ἐννοήσῃς ὅσοι ὀγδηκοντούτεις εἰσὶ Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρδοι, ἢ Πλατωνικοὶ, ὁμολογοῦντες μὴ πάντα εἰδέναι τὰ τῆς ἑαυτῶν αἱρέσεως ἕκαστος, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν σοφίαν ἐς τὰ μαθήματα. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ Χρύσιππός γε, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλάτων φαῖεν ἄν· καὶ περὶ τούτων, ὁ Σωκράτης ἐνδὲν φαυλότερος αὐτῶν, ὃς ἐκεκράγει περὶ ἁπάντων, ὡς οὐχ ὅπως μὴ πάντα, ἀλλὰ μηδ' ὅλως εἰδέναι τί, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι οὐκ οἶδε. λογισώμεθα οὖν ἐξ ἀρ- C χῆς, εἴκοσι τῷ Πυθαγόρᾳ ἐπήλθομεν, εἶτα Πλάτωνι τοσαῦθ' ἕτερα, εἶτα ἑξῆς τοῖς ἄλλοις. πόσα δ' οὖν ταῦτα συντεθέντα, ἐν κεφαλαίῳ γένοιτ' ἄν, εἰ δέκα μόνας θεῖμεν τὰς αἱρέσεις ἐν φιλοσοφίᾳ; EPM. ὑπὲρ διακόσια, ὦ Λυκῖνε. ΛΥ. βούλῃ οὖν ἀφαιρῶμεν τὸ τέταρτον, ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη ἱκανὰ εἶ), ἢ τὸ ἥμισυ ὅλον; EP. αὐτὸς ἂν εἰδείης ἄμεινον, ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῦτο, ὅτι ὀλίγοι ἄν, καὶ ὅτω διὰ πασῶν ἐξέλθοιεν, ἐκ γένετης D λύγδοι ἀρξάμενοι. ΛΥ. τί οὖν παθοῦσι, ὦ Ἑρμότιμε, εἰ τοιοῦτόν ἐστι τὸ πρᾶγμα; ἢ ἀναπρεπέστερον ἐκεῖνα τὰ ἤδη ὡμολογημένα, ὡς ὑκ ἄν τις ἕλοιτο ἐκ πολλῶν τὸ βέλτιστον, μὴ ὑχὶ πειραθεὶς ἁπάντων; ὡς τόν γε αὖθι πείρας αἱρούμενον, μανικίᾳ μᾶλλον, ἢ κρίσει παλαιᾷ αἰσχυνοῦντα, οὐχ ὅτως ἐλέγομεν;

ΕΡΜΟΤΙΜ. καὶ. ΛΥΚΙΝ. πᾶσα
δίκαιον ἀνάγκη ὅτι τοσοῦτον βιῶναι ἡμᾶς, εἰ
μέλλοιμεν δὴ τε αἱρήσεσθαι, ἀπάντων πει-
ραθέντες, καὶ ἐλόμενοι φιλοσοφήσαι, καὶ
φιλοσοφήσαντες, ἀδαιμονήσαι. πρὶν δέ ὅ-
τῳ ποιῆσαι, ἐν σκότῳ, φασὶν, ὀρχούμεθ'
ἂν, οἷς δὴ τύχωμεν προσπαίοντες, καὶ
ὅ,τι δὴ πρῶτον ἐς τὰς χεῖρας ἔλθῃ, τοῦτ'
εἶναι τὸ ζητούμενον ὑπολαμβάνοντες, ἀφ'
οὗ μὴ εἰδέναι ἀληθές. εἰ δὲ καὶ ἀγνοοῦμεν
ἄλλως κατά τινα ἀγαθὴν τύχην πεπει-
σόντες αὐτὰ, οὐκ ἔξομεν βεβαίως εἰδέναι εἰ
ἐκεῖνό ἐστιν ὃ ζητοῦμεν· πολλὰ γὰρ ἐστιν ὅ-
μοια ἀλλήλοις, λέγοντα ἕκαστον αὐτὸ εἶ) πα-
ληθέστατον. ΕΡΜΟΤΙΜ. ὦ Λυκῖνε, οὐκ
οἶδ' ὅπως ἄλογα μοὶ δοκεῖς μοι λέγειν ἀ-
παρ, (εἰρήσεται γὰρ παλιθές,) ἃ μετείσως
αἰτᾷς με διεξιόν αὐτὰ, καὶ ἀκριβολογού-
μενος οὐδὲν δέον. ἴσως δὲ καὶ ἔοικα οὐκ ἐπ'
ἀγαθῷ ἐξεληλυθέναι τήμερον ἐκ τῆς οἰ-
κίας, καὶ ἐξελθὼν ἐντετυχηκέναι σοι, ὃς με
πλησίον ἤδη τῆς ἐλπίδος ὄντα, εἰς ἀπορίας
φέρων ἐμβέβληκας, ἀδυνάτον ἀποφαίνων
τῆς ἀληθείας τὴν ὕρεσιν, ἐπεὶ γε τοσού-
των δεομένῳ. ΛΥΚΙΝ. ἀκούω, ὦ ἑ-
ταῖρε, πολὺ δικαιότερον μέμφοιο δὴ τῷ
πατρί σου Μενεκράτει, καὶ τῇ μητρὶ, ἢ
τίς ποτ' ἐκάλεσε, οὐ γὰρ οἶδα, ἢ καὶ πο-
λὺ πρότερον τῇ Φύσει ἡμῶν, ὅτι σε μὴ τὸν
τὸν Τιθωνὸν πολυετῆ, καὶ μακρόβιον ἔθη-
σεν, ἀλλὰ προϊέμενον μὴ πλείω βιῶ-
ναι ἢ μύριον ἐτῶν ἕκαστον, δύσθεστον ὄν-
τα· ἐγὼ δὲ μετὰ σοῦ σπεύδομαι, λέγειν δ'
οὐκ τοῦ λόγου ἀποδεῖ. ΕΡΜΟΤ. οὐκ,
ἀλλ' ὑβριστὴς ἀεὶ σὺ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅ,τι πα-
θὼν, μισεῖς φιλοσοφίαν, καὶ ἐς τοὺς φιλοσο-
φοῦντας ἀποσκώπτεις. ΛΥΚ. ὦ Ερμότι-
με, εἴτις μοὶ ἡ ἀληθὴς ἐστὶν, ὑμεῖς αὖ ἀμείνον εἴπατε οἱ σοφοὶ, σύ τε, καὶ ὁ διδάσκα-
λος. ἐγὼ δὲ, τόγε τοσοῦτον οἶδα, ὡς ἡδύ πολὺ
ἡδεῖά ἐστιν αὐτὴ τοῖς ἀκούουσιν, ἀλλὰ πα-
ραδοκιμεῖται ὑπὸ τῶν ψεύδους πολλοῦ.

A HERMOT. Sanè. LVC. Proinde
summopere necessarium esse video, tantum temporis nos ætatem agere, si vnquam omnibus pertentatis rectè eligere consilium est, iámque acto delectu philosophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem vitam viuere queamus. Priùs verò quàm ita fecerimus, in tenebris, quod aiunt, saltaremus, in quęcunque inciderimus, illiso pede impingentes. Et quodcunque primum in manus nobis venerit, illud quod quærimus esse existimabimus, propter veritatis ignorãtiam. Quòd si etiam maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, constanter
B tamen nũquam sciemus num id sit quod tantopere à nobis quæsitum est. Sunt enim non parum multa his ipsis similia, singulis affirmantibus hoc ipsum esse multo omnium verissimum. HERM. Haud scio ô Luciane, quàm mihi videare argumenta persuasionis bonarúmque rationum plena inter disputandum producere: verumenimuero non mediocriter me perturbas ista differendo, nimiúmque argutè & anxiè disquirendo, quod ad rem parum attinet. Fortasse autem videor etiam inauspicatò
C hodie pedem domo extulisse, cùm egressus tibi obuiam venerim, qui me prope spei portum consistentem, in ineuitabilem animi desperationem iniecisti, Veritatis inuentionem impossibilem esse ostendens, tantum videlicet temporis requirentem. LVCIAN. Cur ergo hoc ipsum, ô amice, non multo iustiùs cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neque enim teneo) expostulas? aut potiùs cum natura omnium nostrûm parente, quòd te quoque non vt Tithonum, annosum & longæuum constituerit, sed præfinitò destinarit homi-
D ni vitam etiam longissimam centum annorum numerum non excedentem? Cæterùm ego tecum considerando reperi quod è disputatione nostra potissimum potuit elici. HERMOTIMVS. Nequaquam, verùm tu semper quidem conuiciatores: atque haud scio quînam factum sit, vt tu extremè odio habeas philosophiam, eósque qui sapientiæ studiis sunt addicti, salibus & dicteriis delusos, naso suspendas. LVCIA. Cuiusmodinam res sit veritas ô Hermotime, vos longè meliùs & promptiùs, qui sapientia ornati estis, expedietis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego saltem hoc me planè scire arbitror, hanc non nimiùm auditu iucundam & dulcem esse mortalibus, quoniam longè latéque mẽdacio est inferior & vilior.

Est enim hoc apud homines multo in A speciē formosius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa verò quia nihil in se habet insynceritatis aut adulterini, cuius sibi esset conscia, magna cum libertate differit inter homines, eámque ob rem plerisque intolerabilē adfert molestiā: quemadmodum & tu nūc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum super hisce rebus veritatem erui, tibíque planè indicium feci cuiusmodi ea sint, quorum vtrique iuxtà immodico & amore & desiderio teneamur, quā prorsus illa nactu nō sint facilia: veluti si statuam aliquam non informem infando amore B deperires, eáque te posse potiri in animū induceres, suspicans esse hominem: ego verò intuitus aut lapideum aut æreum esse simulachrum, pro mea in te beneuolentia tibi significarem, rerum quarum potiendarum nulla esset relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tunc & maleuolentem me tibi censeres, quia nolim te decipi, absurda & monstrosa nec spei consentanea sperantem HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta sunt Luciane, quasi putes nullam operam philosophiæ studiis nobis nauandam esse, sed oportere C nos socordiæ & inertiæ addictos priuatam vitam in terris agere? LVCIANVS. Et quando aut vbi ista me dicentem audiuisti? Ego quidem non eò, quasi non sit philosophandum, ista dico, verùm quandoquidem omnino philosophiæ studendum est, viæ autem ad illam sint non paucæ, quarum nullum non perhibetur compendiosissimum esse ad Virtutem diuerticulum, tametsi etiamnum in incerto sit quæ ex illis vera sit: diligentem & exquisitam diuisionem faciendam esse existimo. Qui enim fieri posse sperem, multis nobis propositis, ex D illis eligere quod optimum est, nisi quis omnia faciendi periculi gratia accesserit? Deinde, num longa adhuc superfit peregrinatio, aut an finis iam instare visus sit. Cæterùm quid tibi videtur? Iam enim deintegro te interrogabo, num eum qui sub initium tibi occurrerit, sequêris? cúmque illo communibus philosophiæ disciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HER. Quid verò tibi ampliùs respondeam, qui neges quemquam rectè discernere posse, nisi Phœnicis annos vixerit, omnésq; per orbem periculum faciendo accesserit? Neque dignū ducis fidem habere illis qui iam olim harū rerum sunt expertissimi, neq; multis illis ista collaudantibus, suóque testimonio cōprobantibus? LVC. Quos tu mihi multos illos narras, nū qui harum rerum sunt probè gnari, & iidem iam omniū facta indagine periti? Quòd si quispiam talis esset, mihi quidem vel vnus sufficeret, neque multis opus haberem.

ἀπροσωπότερον γὰρ ἔκφνο, καὶ ἀφ' ἥδιον τοῦτο, ἥδιον. ἡ δὲ, ἅτε μηδὲν ἐγκαλλον ἑαυτῇ συνειδυῖα, μετὰ πολλῆς παρρησίας ἀφαλέγεται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀφ' τοῦτο ἄρθονται αὐτῆς. ἰδοὺ γέ τοι καὶ σὺ νῦν ἄχθῃ μοι, παλαιὸς ἐξελεγχθεὶς περὶ τούτων μετ' σοῦ, καὶ δηλώσαντι, οἷον ἐρωτικῶς ἐγώ τε, καὶ σὺ, ὡς οὐ πάνυ ῥᾳδίων. ὥσπερ εἰ ἀνδριαντίνης ἐρᾷς ἐτύγχανες, καὶ ὅτου τεύξεσθαι, ἀπολαμβάνων ἀνάθετον εἶ· ἐγὼ δὲ, καθιδὼν ὡς λίθος, ἢ χαλκὸς εἴη, ἐμιμησάμην πρός σε ὑπ' εὐνοίας, ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς, καὶ τότε δυσχεραίνεις ἐμοὶ εἰ ὅτου αὐ σαυτῷ, δῆτα σε οὐκ εἴων ἀξιαπατᾶσθαι, ἀλλοκότα καὶ ἀέλπτα ἐλπίζοντα. ΕΡΜΟΤ. οἶκοθεν τοῦτο, ὦ Λυκῖνε, φῄς, ὡς οὐ φιλοσοφητέον ἡμῖν, ἀλλὰ χρὴ ἀργίᾳ προδιδόντας αὐτοὺς, ἰδιώτας καταβιοῦναι; ΛΥΚΙΝ. καὶ ποῦ τοῦτο ἤκουσας ἐμοῦ λέγοντος; ἐγὼ γὰρ οὐχ ὡς οὐ φιλοσοφητέον φημὶ, ἀλλ' ἐπεὶ πολλαί εἰσιν ὁδοὶ πρὸς φιλοσοφίαν ἐκάστη, καὶ ἀφετέον ἀγνῶν φάσκουσαν, ἢν μὴ ἀληθὴς ᾖ αὐτάς, ἄδηλος ἀκριβῶς ποιήσασθαι τὴν ἀφαίρεσιν. ἀδύνατον δέ γε ἡμῖν ἐφαίνετο, πολλῶν προτεθέντων, ἑλέσθαι τὸ ἄριστον, εἰ μὴ ὅτι πάντα ἴοι τις πειρώμενος· εἶτά πως μακρὰ ἡ πεῖρα ὤφλη, σὺ δὲ πῶς ἀξιοῖς; (αὐτὸς γὰρ ἐρήσομαι) ἵνα τοῦτο πρᾶτον δὴ σὺ τύχῃς, οὕτω ἕψῃ, καὶ συμφιλοσοφήσῃς; κἀκεῖνος Ερμαγορ ποιήσεταί σε; ΕΡ. καὶ τί σοι ἀποκρινάμενον δὴ ἔτι; ἐς οὔτε αὐτὸν τινα κρίνειν οἷόν τε εἶ φῄς, ἰὼ μὴ Φοίνικος ἔτη βιῴη, πολίτας τε κύκλῳ περιόντα, καὶ πειρώμενος, οὔτε τοῖς προπεπειραμένοις πίστιν ἀξιοῖς, οὔτε τοῖς πολλοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ μαρτυροῦσι; ΛΥ. πόθεν φῄς τοῖς πολλοὺς εἰδότας, καὶ πεπειραμένους ἀπάντων; εἰ γάρ τις τοιοῦτός ἐστιν, ἱκανὸς ἔμοιγε καὶ εἷς, καὶ οὐκ ἔτι πολλῶν δεήσει.

ὦ δὲ τοῖς οὐκ εἰδόσας λέγῃς, οὐδέν τι τὸ πλῆθος αὐτῶν προσάξεταί με πιστεύειν, ἄχρις ἂν ἢ μηδὲν, ἢ ἓν εἰδότες, πρὶ ἀπάντων ἀποφήνωνται. ΕΡΜΟΤΙΜ. μόνος δὲ σὺ ταληθὴς κατεῖδες, οἱ δ' ἄλλοι, ἀσύνετοι ἅπαντες, ὅσοι φιλοσοφοῦσι. ΛΥΚΙΝ. καταψεύδῃ μου, ὦ Ερμότιμε, λέγων, ὡς ἐγὼ προτίθημί πῃ ἐμαυτὸν τῶν ἄλλων, ἢ πάντως ὅλως οὐ τοῖς εἰδόσι, καὶ οὐ μνημονεύω ὧν ἔφην, οὐκ αὐτὸς εἰδέναι ταληθὲς νομίζων τοὺς ἄλλους ἀμαθεῖς νόμιμος, ἀλλὰ μὴ πάντων αὐτὸ ἀγνοῶν ὁμολογῶν. ΕΡΜΟΤ. ἀλλ', ὦ Λυκῖνε, ὃ μὲν ὅτι πάντας ἐλθεῖν χρεών, καὶ πειραθῆναι ὧν φασι, καὶ τὸ μὴ αὖ ἄλλως ἐλέσθαι τὸ βέλτιον, ἢ οὕτως, οὐλογον ἴσως. τὸ δὲ τῇ πείρᾳ ἐκάστῃ τοσαῦτα ἔτη ἀποδιδόναι, παγέλοιον, ὡς ὑπ' οὐκ οἷόν τε ὂν ἀπ' ὀλίγων, καταμαθεῖν τὰ πάντα. ἐμοὶ δὲ καὶ πάνυ ῥᾴδιον εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, ἃ δὴ πολλῆς ἀμαθείας δεόμενον. φασί γέ τοι τῶν πλαστῶν τινα, Φειδίαν οἶμαι, ὄνυχα μόνον λέοντος ἰδόντα, ἀπ' ἐκείνου ἀναλογίσασθαι ἡλίκος ἂν ὁ πᾶς λέων γένοιτο, κατ' ἀξίαν τοῦ ὄνυχος ἀναπλασθείς· καὶ σὺ δὲ, ὦ πρὸς σοι χεῖρα μόνην ἀνθρώπου δείξῃ, τὸ ἄλλο σῶμα καταλύσας, εἶπον, οἶμαι, αὐτίκα ὅτι ἀνθρωπός ἐστι τὸ κεκαλυμμένον, κἂν μὴ τὸ πᾶν σῶμα ἴδῃς. καὶ τοίνυν τὰ μὲν κεφαλαιώδη, ὧν ἅπαντες λόγιοι, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ἐν ὀλίγῳ μοίρᾳ ἡμέρας, τὸ δ' ἀκριβὲς τοῦτο, καὶ μακρᾶς τῆς ἐξετάσεως δεόμενον, οὐ πάνυ ἀναγκαῖον ἐς τὴν αἵρεσιν τοῦ βελτίονος, ἀλλ' ἔνεστι κρῖναι καὶ ἀπ' ἐκείνων. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Ερμότιμε, ὡς ἰσχυρὰ ταῦτ' εἴρηκας, ἀπὸ τῶν μερῶν ἀξιῶν τὰ ὅλα εἰδέναι· καίτοι ἐγὼ τὰ σαυτοῦ ἀκούσας, μέμνημαι, ὡς ὁ μὲν τὸ ὅλον εἰδὼς, εἰδείη ἂν καὶ τὸ μέρος· ὁ δὲ μόνον τὸ μέρος, οὐκέτι καὶ τὸ ὅλον. οὕτω καί μοι τὸ δὲ ἀπόκειναι, ὁ Φειδίας δή ποτε ἰδὼν ὄνυχα λέοντος, ἔγνω δὴ ὅτι λέοντός ἐστιν, εἰ μὴ ἐσφάλει ποτὲ λέοντα ὅλον;

A Porro si imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatem sibi parauerint. HER. Proinde tu solus veritatem perspexisti, cæteri verò quotquot philosophantur, in vniuersum omnes vecordes sunt, & sine iudicio? LVC. Tu quidem Hermotime falsò me mendacii coarguis, cùm dicere non verearis quòd me ipse cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorũ haberi contendam: parúmque memor esse vidêre eorum quæ per me antè dicta sunt. Neque quidem me præ aliis veritatem dignoscere contẽtiosè vociferor, verùm ingenuè fateor me cum aliis omnibus iuxtà ignarum esse. HERMOT. Atqui Luciane, quod ais omnes accedendos esse, eorúmque experimentum sumendum quæ dicuntur ab aliis, neque aliam rationem meliorum eligendorum superesse, fortasse non valde improbarim. Cæterùm cuique experientiæ tot annos impendi oportere, perquam ridiculum mihi videtur, quasi verò nõ & è paucis cuncta perdisci queant. Mihi equidem ista perpendenti, haudquaquam graue aut B operosum hoc videtur, quódque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt, quẽdam ex statuariis, opinor autem fuisse Phidiam, tantùm ab vngue leonis conspecto æstimasse in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, si iuxta vnguis rationẽ fuisset sculptus atque formatus: Neque mihi dubium est, quin & tu, si quis tantùm hominis manum tibi commonstraret, reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum scies hominem esse quod absconditum est, etsi totum corpus non videris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus est multorum sermo, sine negotio in exiguo etiam puncto diei perdisces. Accurata autẽ & exacta harum rerum cognitio, cui consequendæ longa perquisitione opus est, nullo modo ad electionem melioris requiritur, verùm etiam ab illis quæ dixi, iudicium facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma sunt & fortia quæ dixisti Hermotime, contendens ex partibus totum cognosci posse! Quanquam ego me tuæ sententiæ diuersum audire memini, vt qui totum cognouerit, etiam partem perspectam habeat: porrò qui partem saltem, is non statim etiam totũ habet cognitum. Iã tu hoc mihi quoque respõde, quomodo Phidias quondã leonis vngue cõspecto cognoscere potuit leoninum esse vnguem, nisi antè aliàs totum leonem vidisset?

An verò tu hominis manu saltem visa dicere possis homihis esse, cùm antea hominem neque vidisses neque cognouisses vnquam? Cur autem taces? Nunquid vis vt ego pro te respondeam ad quæstionem tibi propositam, videlicet quòd nullo modo posses? adeò vt periculum sit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto aut exculpto. Nihil enim ista ad Bacchum, quæ à te proponuntur, faciunt. aut quomodo hæc inter se sunt similia? Neque enim tibi & Phidiæ alia cognoscendarum partium causſa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæterum in philosophia, nempe quam tradũt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita, etiã reliqua cognosces? Aut quomodo illa vt honesta & pulchra demonstrabis? Neque enim totũ nouisti cuius illa sunt partes. Quod autem dicis, totius philosophiæ capita auditu facilè posse comprehendi etiam in modica diei portiũcula, nimirum quæ rerum sint principia, qui fines, quam opinionem de Dijs habeant philosophi, prẽterea quid animam esse sentiant, & quòd nonnulli omnia corporea esse affirment, rursum alij etiam pleraque incorporea esse contendant: tum quòd pars illorum voluptatem, pars autem nescio quod honestum, summum bonum felicitatémque esse statuant, atque id genus sexcenta alia: hæc inquam auditu facilè discerni & definiri posse, nihilque in his excutiendis & statuendis esse operæ, nosse autem eum qui vera dicat, vide ne non vnius saltem diecułæ particulam requirat, sed multorum potiùs dierum opus & labor sit. Aut quid animi illis fuisse putas, qui de his ipsis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conscribere non grauati sunt? nimirum non ob aliam causſam, quàm vt persuasum facerent omnibus, vera esse, vt mea fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi videntur facilia, nullóque labore comprehensibilia. Iam verò omnino vate tibi opus esse opinor ad meliorum electionem faciendam, nisi, vt dixi, exercitij impigro studio illud consecutus fueris, vt in deligendo accuratè vniuersa discutias & vnumquemque totũ ad vnguem exploratum cognoueris. Haud enim valde negauerim hoc pacto philosophiam in compendium contrahi posse, neq; habituram multas variarũ rerum comprehensiones, neque vllam moram aut cunctationem, si constitutum vatem omnium rerum capita percensentem audieris, & inter audiendum ad singula mactatis hostijs sacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te subleuabit, posteaquam ex oblatis extis tibi commonstrauerit quęnam potissimùm tibi eligenda sint.

A ἢ σὺ ἀνθρώπου χεῖρα ἰδὼν, ἔφης ἂν εἰπεῖν; ὅτι ἀνθρώπου ὅστ, μὴ πρότερον εἰδὼς μηδ' ἑωρακὼς ἄνθρωπον; τί σιγᾷς; ἢ βούλῃ ἐγὼ ἀποκρίνωμαί σοι τὰ σε ἀναγκαῖα, ὅτι οὐκ ἂν εἶχες; ὥστε κινδυνεύῃ ὁ Φειδίας ἄπρακτος ἀπελθεῖν, μάτην ἀναπλάσας τὸν λέοντα· σοὶ γὰρ πρὸς τὸν Διόνυσον, ὦ παῖ, λέγων. ἢ πῶς ταῦτ' ἐκείνοις ὅμοια; τὰ μὲν γὰρ Φειδίᾳ καί σοι σοὶ ἄλλο τὸ γνωρίζειν τὰ μέρη αἴτιον ἦν, ἢ ὃ εἰδέναι ὃ ὅλον, ἄνθρωπον λέγω, καὶ λέοντα· ἐν Φιλοσοφίᾳ δὲ, οἷς τῇ Στοᾳϊκῇ, πῶς ἄν ἀπὸ τῶν μερῶν καὶ τὰ λοιπὰ ἴδοις; ἢ πῶς ἂν ἀποφαίνοιο ὡς καλά; οὐ γὰρ οἶσθα ὃ ὅλον, ὧν μέρη σκιᾶς ὄντ. ὁ δὲ φῄς, ὅτι τὰ κεφάλαια ῥᾴδιον ἀκοῦσαι ἁπάσης Φιλοσοφίας ἐν ὀλίγῳ μορίῳ ἡμέρας, οἵᾳ, ἀρχαὶ αὐτῶν, καὶ τέλη, καὶ τί θεοὺς οἴονται εἶ), τί ψυχήν, καὶ τίνες μὲν σώματα πάντα φασὶ, τίνες δὲ καὶ ἀσώματα εἶ) ἀξιοῦσι, καὶ ὅτι οἱ μὲν ἡδονὴν, οἱ δὲ, ὃ καλὸν ἀγαθὸν καὶ εὔδαιμον τίθενται, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὑπὲρ τοσοῦτ μὲν ἀκηκοὼς, ἀποφαίνεσθαι ῥᾴδιον, καὶ ἔργον σοὶ, εἰδέναι δὲ ὅστις ὁ ταῦτα λέγων ὄστν, ὅσα μὴ νῦν μόνον ὄστν ἡμέρας, ἀλλὰ πολλῶν ἡμερῶν δέηται. ἢ τί γὰρ σκιᾶς παῖοντες, ὑπὲρ αὐτῶν τούτων ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας βιβλίων ἔκασοι συγγράφασιν, ὡς πείσαιεν, οἶμαι, ἀληθῆ εἶ) τὰ ὀλίγα σκιᾶς, καὶ ἃ σοι ἐδόκει ῥᾴδια, τῷ βιβλίῳ; νεῦ δὲ μαντεως, οἶμαι, δεῖσθ σοι καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αἵρεσιν τῶν κρειττόνων, εἰ μὴ διέχοι τὴν ἀφροσύνην, ὡς ἀκεῖσθαι ἐλέσθαι αὐτὸς ἄπαντα, καὶ ὅλον ἕκασον κατανοήσας, ὑπέρμορος γὰρ αὐτὴ γένοιτ' ἂν, οὐκ ἐγκύσα πολυπλοκὰς, οὐδ' αἰνιγμάτων, εἰ μέλλοις φιλόμυθος τὸν μαντιν, ἀκούσας τῶν κεφαλαίων ἁπάντων, σφαγιάζοιο ἐφ' ἑκάστοις· ἀπαλλάξει γάρ σε ὁ θεὸς μυρίων πραγμάτων, δείξας σοι τῶν τοῦ ἱερείου ἥπατι ἃ τινά σοι αἱρετέον·

εἰ δὲ βούλει, καὶ ἄλλό τι ἀποχρημονέστερον ὑποθήσομαί σοι, ὡς μὴ ἱερεῖα καταθύσῃς ταυτὶ, καὶ θυσιάζῃ, τῷ μηδ' ἱερέα τινὰ τῶν μεγαλομίσθων παρακαλῶν, ἀλλ' ἐς κάλπιν ἐμβαλὼν γραμματεῖα, ἔχοντα τῶν φιλοσόφων ἑκάστου τοὔνομα, κέλευε παῖδα τῶν ἀνήβων ἀμφιθαλῆ τινα, προσελθόντα τοῖς τὴν κάλπιν, αἰρεῖσθαι ὅ, τι δὴ πρῶτον ὑπὸ τὴν χεῖρα ἔλθῃ τῶν γραμματείων, καὶ τοιοῦτον κατὰ τὸν λαχόντα σκῆπτον, ὅστις αὖ ἦ, φιλοσοφεῖ. ΕΡΜ. Ταυτὶ μέν, ὦ Λυκῖνε, βωμολοχικά, καὶ ὑπ' σέ. σὺ δὲ εἰπέ μοι, ἤδη ποτὲ οἶνον ἐπρίω αὐτός; ΛΥ. καὶ μάλα πολλάκις. ΕΡΜ. ἆρ' οὖν περιὴξ ἀπωλώλεκας ἐν κύκλῳ τοὺς ἐν τῇ πόλει καπήλους, ἀποκλύσμιος, καὶ προβάλλων, καὶ ἀντεξεπάζων τοὺς οἴνους; ΛΥ. ὑδαμῶς. ΕΡ. χρὴ γὰρ, οἶμαί, σοι τῷ τοιούτῳ χρηστῷ καὶ ἀξίῳ ἐντυχόντι ἀποφέρεσθαι. ΛΥ. νὴ Δία. ΕΡ. καὶ ἀπό γε τοῦ ὀλίγου σκεύους χλωροῦ, εἶχες ἂν εἰπεῖν ὁποῖος ἅπας ὁ οἶνός ἐστιν; ΛΥ. εἶχον γάρ. ΕΡ. εἰ οὖν δὴ ἔλεγες προσελθὼν τοῖς καπήλοις, ὅπως κοτύλιον πρίασθαι βούλομαι, δότε μοι, ὦ οὗτοι, ἐκπιεῖν ὅλον ἕκαστος ὑμῶν τὸν πίθον, ὡς γνῶ πρὸς τοὺς ἐπεξελθὼν, μάθοιμι ὅστις ἀμείνω τὸν οἶνον ἔχει, καὶ ὅθεν μοι ὠνητέον· εἰ ταῦτ' ἔλεγες, οὐκ ἂν οἶμαι καταγελάσαι σου ἀῤῥοῖς· εἰ δὲ καὶ ὑπιπλέον σοχλοίης, ταχ' ἂν καὶ προσέχειν τὸν ὕδατος; ΛΥ. οἶμαι ἔγωγε, καὶ δικαιά γ' ἂν πάθοιμι. ΕΡ. κατ' ταυτὰ δὴ καὶ σὺ φιλοσοφίᾳ· τί δεῖ σκεῖσθαι τὸν πίθον, δυναμένους ἀπὸ ὀλίγου τοῦ χλωροῦ εἰδέναι ὁποῖον ὅ πρῶτον ἐστιν; ΛΥΚ. ὡς ὀλιγωρεῖς, ὦ Ερμότιμε, καὶ γραφιδράσκης σὺ τῶν χρῳῶν, πλὴν ἀλλ' ὠνησαί γε οἰόμενος γὰρ σκεπτόμενος, ἐς τὸν αὐτὸν κύρτον ἐμπέπωκας. ΕΡ. πῶς τοῦτ' ἔφης; ΛΥΚ. ὅτι αὐτομολογούμενον πρᾶγμα λαβὼν, καὶ γνώριμον ἅπασι, τὸν οἶνον, εἰκάζῃς αὐτῷ τὰ ἀνομοιότατα, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσιν ἅπαντες ἀφανῶν ὄντων· ὥστε ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν καθότι σοι ἔμοιγε φιλοσοφία καὶ οἶνος εἶη, ἄλλα καὶ τοῦτο μόνον,

A Quòd si autẽ volueris, & aliud multo minoris negotij compendium eligendi tibi ſubiiciam, quod ſecuto, neque victimę tibi offerendæ ſunt, neque vllus ex ſacerdotibus magna mercede conducendis tibi adſciſcendus eſt: verùm cõiectis in vrnam literulis, cuiuſque philoſophorũ nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem floreſcente ætatula, ad vrnã accedentem extrahere eam literam quęcunque primùm illi ſub manum venerit, ac tandem inſpecta literula ducem cognoſces, quem tibi in philoſophia ſequẽdum exiſtimo. HER. Iſta quidem Luciane, ſcurrili dicacitate à te, & non ex animo B dicta ſunt. Tu verò reſponde mihi, nunquámne ipſe vinum cõmercatus es? LVC. Et perſæpe quidem. HER. Nunquid ergo per orbem circuire ſoles quotquot in vrbe ſunt caupones, deguſtans, licitans, atque expendens vina? LVC. Nequaquam. HER M. Opinor enim illud, cui ſub initium bono & digno incideris, auferendum tibi eſſe. LVC. Ita per Iouem. HER. Proinde à modica illa & tenui deguſtatiuncula pronunciare iam potes de toto vino cuiuſmodi ſit. LVC. Haud dubiè poſſum. HER. Porro ſi diceres, aſſiſtens cauponibus, Poſteaquam C vini ſextarium coëmere ſtatuerim, agite ô amici, date quæſo vnuſquiſque veſtrũ totum dolium mihi ebibẽdum, vt omnibus exhauſtis certum habeam quinam veſtrũ generoſiora vina venalia habeat, & vnde mihi vinum ſit commercandum: quòd ſi hæc inquam diceres, an non iure optimo pro inſano ab illis deridendus eſſes: atque ſi illos acriter inſtando perturbandi finem non faceres, fortaſſe etiam aqua ab illis perfunderere? LVC. Sanè opinor, & profectò meritis meis digniſſima paterer. HER. Non ſecus ſe quoque habent res philoſophicæ: quid enim neceſſarium eſt totum vas exhaurire potando, cùm etiam à modica illa deguſtatiuncula nobis promptum ſit noſſe quale ſit futurum? LVC. Quàm lubricus es ô Hermotime, quámque tergiuerſando laberis è manibus? verùm profectò tua tergiuerſatione parum promouiſti: cùm enim ſperaris te effugiſſe, in eaſdem plagas incidiſti. HER. Quorſum iſta dicis? LVC. Quoniam rei per ſe planæ & indubitatę, omnibus certę & cognitæ, nẽpe vino, longè diſſimillima aſſimilando comparas, & ea quidem de quib. nemo non incertus animi ambigit, in obſcuro conſiſtentibus, ita vt ego mehercle dicere nequeam quatenus tibi vinũ & philoſophia ſimilia videantur, niſi fortaſſe in hoc ſolo,

quòd & philoſophi in quæſtu habeant A diſciplinas venum expoſitas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiſcentes doloſè & fraudulenter adulterant, & maligna menſura diuenditant. Ad hunc verò modum quod dicis conſiderabimus. Ais autem vinum in vaſe exceptum, totum eſſe ſui ſimile: & profectò nihil abſurdi in hoc à te dictum eſt. Atqui ſi quis etiam deguſtauerit illud hauſto ſaltem modico, ſtatim compertum habet quale totum ſit dolium: & hoc in confeſſo eſt apud omnes, nec eſt quod quicquam tibi in his contradicam. Vide verò etiam poſthac, philoſophia, eiúſque alumni, nempe præceptor tuus, B num eadem quotidianis prælectionibus ad vos diſſerit, iiſdémque de rebus nunquam non verba facere cõſueuit, an non ſubinde alio tẽpore alia vobis ſolet proponere? Eſſe enim non parum multa philoſophiæ abſtruſa myſteria, iam olim amice nemini obſcurum eſt. An non verò tu etiamnum, vt par eſt, inſtar Vlyſſis apud illum perduras circumeundo & oberrando, ſi ſemper ſonat eadem per eadem, at fortaſſe ſatis eſt ſi ſemel quippiã inaudieris? HER. Et cur non? LVC. Quînam igitur fieri potuit, vt tu primo C guſtu ſtatim noſceres vniuerſa? Neque enim ſemper eandem cantilenam nobis ſolet occinere, ſed ſubinde noua nouis diſſerẽdo agglomerat. Nõ ô amice, vt vinum quod ſemper idem eſt, adeo vt niſi totum vas ſtrenuè exhauſeris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi viſus eſt Deus philoſophiæ adyta abſtruſiſſe, ſub ipſam fecem vſque. Itaque totum dolium poſtremò exhaurias neceſſe eſt, ſi vnquam conſilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidiſſimè ſitire mihi viſus es. D Porro autem eam perſuaſionem tibi perſuaſiſti, vt putes tale quippiam eſſe philoſophiam, vt ſi ſaltem leuiter illã primoribus, quod aiũt, labiis deguſtaueris, ſtatim fore vt omnibus ſapientiæ numeris euadas abſolutiſſimus: quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quę ſimul atque ſacra fluenta deguſtauerit, actutum afflata numine, accedentibus reſpondet oracula. Atqui nõ ita ſe habet philoſophię ſtudiũ. Itaque te, quem vltra medium iam dolij ebibiſſe cõſtat, adhuc incipere perhibeas. Quare vide ne rectiùs huic philoſophia cõparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi finemus, nihil autem inſit vini, ſed potiùs omnium frugum confuſum quoddam ſeminarium, in ſummo quidem triticum, cui ſubſint fabæ, quibus deinde ſubiectum ſit hordeum, mox lentes, quinto cicera, poſtremo alię quæpiam diuerſorum ſeminum ſpecies & genera.

A ὅτι δὲ φιλόσοφοι ἀποδίδονται τὰ μαθήματα, ὥσπερ οἱ κάπηλοι, κερασάμενοί γε οἱ πολλοὶ, καὶ δολώσαντες, καὶ κακομεζωῦντες· ὅτῳ σὺ ὑπισχνῇ σῳμαι ὅ, τι καὶ λέγῃς· τὸν οἶνον φῂς τὸν ἐν τῷ πίθῳ ὅλον αὐτὸν αὑτῷ ὅμοιον εἶ), καὶ μὰ Δί', ἔοικεν ἄτοπον· ἀλλὰ δὲ εἴ τις γεύσαιτο ἐρυσάμενος ὀλίγον ὅσον αὐτὸ, εἰσεται αὐτίκα ὁποῖός ἅπας ὁ πίθος ἐστὶν, ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο, δοκεῖν αὖ ἔγωγέ τι αὐτεῖπω. ὁρᾷς δὴ καὶ ὃ μὴ τοῦτο, φιλοσοφία, καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες, οἷς ὁ διδάσκαλος ὁ σὸς, ἆρα ταῦτα ποτὲ πρὸς ὑμᾶς λέγει ὁσημέραι, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν, ἢ ἄλλα ἄλλοτε; πολλὰ γὰρ ἐστι, προδηλον ὦ ἑταῖρε· ἢ οὐκ ἂν εἰκὸς ἦν περὶ μὲν Ὀδυσέα τοσοῦτον, καὶ τοσοῦτον πλανώμενον, εἰ τὰ αὐτὰ ἔλεγεν, ἀλλ' ἀπέχρη ἂν σοι καὶ ἅπαξ ἀκηκοέναι; ΕΡ. πῶς γὰρ οὔ; ΛΥ. πῶς οὖν οἷόν τε σοι ἦν, ἀπὸ τοῦ προοιμίου γλάμματος εἰδέναι τὰ πάντα; ὃ γὰρ τὰ αὐτά γε, δὴ ἀεὶ ἕτερα καινὰ ὅτι καινοῖς ἐλέγετο, οὐχ ὥσπερ ὁ οἶνος ἀεὶ ὁ αὐτὸς ἦν. ὥστε, ὦ ἑταῖρε, μὴ ὅλον σκόπει τὸν πίθον, καὶ ἄλλως, μύδων πεινῇς· ἀτυχῶς γὰρ σοι τῇ πυθμένι δοκεῖ μοι ὁ θεὸς κεκρύφθαι τὸ φιλοσοφίας ἀγαθὸν ὑπὸ τῷ πύγα αὐτῷ. δεινὸς οὖν ὅλον ἐξαντλῆσαι ἐς τέλος, ἢ ὅποτ' ἂν δύῃς τὸ νεκτάρεον ἐκεῖνο πόμα, ἃ πάλαι διψῶν μοι δοκεῖς. σὺ δὲ οἴῃ τὸ τοιοῦτον αὐτὸ εἶ), ὡς εἰ μόνον γεύσαιο αὐτὸ, καὶ ἀπάσαιο μικρὸν ὅσον, αὐτίκα σε πάνσοφον γνησόμενον, ὥσπερ φασὶν οἱ Δελφοῖς τῷ χρήσαντι, ἐπειδὴ πίῃ τοῦ ἱεροῦ νάματος, ἔνθεον θῦσαι γίγνεσθαι, καὶ χρᾶν τοῖς προσιοῦσιν· ἀλλ' οὐκ ὄντως ἔχειν ἔοικε. σύγ' ἂν γὰρ ἥμισυ τοῦ πίθου ἐκπεπωκὼς, ἀπαρχεσθαι ἐπ' ἐλεγες. ὁρᾷς τοίνυν μὴ τῷ τε μᾶλλον φιλοσοφία ἔοικεν. ὁ μὲν γὰρ πίθος, ἐπὶ μυέτῳ σοι, καὶ ὁ κάπηλος, οἰέσθω δὲ μὴ οἶνος, ἀλλὰ πανσπερμία τις πυρὸς μὲν ἄνω· καὶ μὴν τοῦτο, κύαμοι, εἶτα ῥιφαὶ, καὶ μετὰ ταύτας, φακοὶ, εἶτα ἐρέβινθοι, καὶ ἄλλα ποικίλα σπέρ-

Εἰ δὴ σὺ ὠνήσαιο ἐθέλων τὴν σπερμάτων, καὶ ὃς ἀφελὼν τῶν πυρῶν, ὅσα ἰῶ, ἀνέδωκέ σοι δεῖγμα ἐς τὴν χεῖρα, ὡς ἴδοις, ἆρα οὖν ἔχοις ἂν εἰπεῖν εἰς κύαμον ἀποβλέπων, εἰ καὶ οἱ ἐρέβινθοι καθαροὶ, καὶ οἱ φακοὶ ὀπαχεῖς, καὶ οἱ κύαμοι ὑμφάκεοι; ΕΡΜΟΤΙ. ὐδαμῶς. ΛΥΚΙΝ. ὑ τοίνυν οὐδὲ φιλοσοφίαν ἀφ' ἑνὸς, ὧν φήσ τις τῶν σοφῶν, μαθοι ἂν ἅπασαν, ὁποῖά ἐστιν· οὐ γὰρ ἔν τι ἰῶ, ὥσπερ ὁ οἶνος, ὥσπερ σὺ αὐτὸν ἀπεικάζῃς, ἀξιῶν ὁμοίαν εἶναι τὴν γεῦσιν· ὃ δὲ ἑτεροῖόν τι ὤφθη, ὑ προτέρου τῆς ἐξετάσεως δεόμενον. οἶνον μὲν γὰρ φαῦλον πρίασθαι, ἐν δυοῖν ὀβολοῖν ὁ κίνδυνος, αὐτὸν δέ τινα ἐν ταῖς συμφοραῖς ὠνήσασθαι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ ἔφασθα, ὑ μικρὸν εἰς κακόν. ἄλλως τε, ὁ μὲν ὅλον ἀξιῶν ἐκπιεῖν τὸν πίθον, ὡς κοτύλιον πρίαιτο, ζημιώσαι ἂν τὸν κάπηλον, ὅτως ἀπίθανα γεγόμενος· φιλοσοφία δὲ, οὐδὲν δὴ τοιοῦτο πάθοι, ἀλλὰ κἂν ὅτι πάμπολλα πίῃς, οὐδὲν ἐλαττῶν ὁ πίθος γίγνεται, οὐδὲ ζημιώσεται ὁ κάπηλος. ὑπερρεῖ γὰρ κἀν τοῖς παροιμίαις τὸ πρᾶγμα, ὀξυπλάκωμον ἐς τὸν ἔμπαλιν ἢ ὁ τῶν Δαναΐδων πίθος. ἐκφυὲς μὲν γὰρ τὸ ἐμβαλλόμενον ὑ σωφρονεῖ, ἀλλὰ διέρρυτ' αὖθις, ἐκτεῦθεν δὲ, ἐὰν ἀφέλῃς τι, πλέον τὸ λοιπὸν γίγνεται. ἐθέλω δέ σοι καὶ ἄλλο ὅμοιον εἰπεῖν φιλοσοφίας περὶ γεύματος, καὶ μή με νομίσῃς βλασφημεῖν περὶ αὐτῆς, ἐὰν εἴπω ὅτι φαρμάκῳ ὀλεθρίῳ ἔοικεν, οἷς κωνείῳ, ἢ ἀκονίτῳ, ἢ ἄλλῳ τῶν τοιούτων. οὐδὲ γὰρ ταῦτα, ἐπεὶ καὶ θανατηφόρα ἐστὶν, ἀποκτείνει δὲ, εἴ τις ὀλίγον ὅσον ἀκαιρείου ἀποξύσας αὐτῶν, ἄκρᾳ τῇ ὄνυχι ἀπογεύσαιτο, ἀλλὰ ἰῶ μὴ τοσοῦτον ὅσον χρὴ, καὶ ὅπως, καὶ ᾧ οἷς, οὐκ ἂν ἀποθάνοιο παραχρῆμα· σὺ δὲ ἠξίους τοὐλάχιστον ἐξαρκεῖν, ὡς ἀποτελέσαι τι τῶν ὅλων γνῶσιν. ΕΡΜΟΤΙΜ. ἔστω ταῦτα οὕτως βέλτιστε Λυκῖνε. τί οὖν ἑκατὸν ἔτη χρὴ βιῶναι, καὶ τοσαῦτ' ἀποπνῖξαι πράγματα; ἢ οὐκ ἔστιν ἄλλως φιλοσοφήσαιμι; ΛΥ. οὐ γὰρ, ὦ Ερμότιμε, καὶ δεινὸν οὐδὲν, εἴ τε ἀληθῆ ἔλεγες ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ μὲν βίος, βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη, μακρή·

Iam si institorem accederes seminum mercandorũ gratia, illéque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, possésne igitur conspectis granis dicere cicer esse mundum, & lentes probè purgatas, fabas autem inanes? HER. Nullo modo. LVC. Proinde neque philosophiam ab vno aliquo eorum quę quis dixerit, vniuersã pernosces cuiusmodi tota sit. Neque enim vna aliqua res est, quale est vinum, cui quidem tu illam tametsi valde inęquali cõparatione contulisti, contendens similem esse totã primo gustui. Quod autẽ diuersum quiddam visum est, curiosa perscrutatione nõ eget. Etenim si quis vinum acetosum aut alioqui malum emerit, duorum obolorũ iacturã facit. Porrò autem in media plebe versari, sicut & tu dixisti statim initio, non mediocre malum est. Alioqui qui totum vas epotare voluerit, vt vini sextarium coëmat, damno cauponem afficiet, tam inciuiliter & insolenter degustando. Nihil autẽ tale philosophia patitur: verùm tametsi nimis multa biberis, vas tamen non imminuitur, neque vllam iacturam facit cauponam exercens. In idem enim loci fluit exhaustum negotium, labórque, iuxta prouerbium, & contrà fit atque in Danaidũ dolio: illud enim quicquid infusum fuerit, nõ continet, sed protinus hac atque illac perfluit. Hinc verò etiam si multa abstuleris, multo tamen plura relinquuntur. Cęterùm aliud quiddam non dissimile de philosophiæ gustu tibi proponam: tu verò caue putes in philosophiæ contumeliam ista me dicere, si dixero illam similem esse exitiali & pernicioso pharmaco, cuiusmodi est cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametsi sint lethalia & mortifera, statim mortẽ inferunt, si quis modico quopiã de illis ablato, summo vngue degustauerit: verùm si non tantum quantum ad cõscisc endam mortem necessariũ est, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus sumendum sit, certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parãdam minimum quodque sufficere. HER. Sint sanè ista Luciane quemadmodum ipse volueris: quorsum igitur centum annos nobis viuendum autumas, & tantorum negotiorum molem sustinendam, quasi verò alioqui nobis philosophari non foret integrum? LVC. Non profectò Hermotime: neque hoc tibi graue & arduum auditu videatur. Etenim si sub initium vera dixisti, vitam videlicet breuem esse, artem verò longam:

nunc neſcio quî fiat vt tu grauiter ſuccẽ-
ſere ſoleas, niſi priuſquam ſol diurni cur-
ſus penſum abſoluerit, nobis Chryſippus,
aut Plato, aut Pythagoras euadas. HER.
Inſidiosè imponis mihi ô Luciane, mé-
que in anguſtum cõſtringis, nihil vnquã
mali à me paſſus, nimirum præ inuidia,
quòd ego quidem in diſciplinis nonnul-
lum operæpretiũ fecerim, teipſum verò
nihili pendens dare ſoles neglectui, nul-
lis diſciplinis liberalibus animum exco-
lens, tantus ætate exiſtens. LVC. Scis
igitur quid faciendum tibi putem? Mihi
quidem tanquam atra bili percito, & in-
ſanienti, ne dicto audiens eſto, néve men-
tem adhibeas, ſed ſine nugari me liberè:
tu verò, vt quidem iam facis in præſen-
tia, porrò pergeviam tuam, atque ad illa
quæ initio decreuiſti perſequi, alacriter
contende. HER. Atqui tu nullam mihi
permittis deligendi copiam: tam vehe-
menter & violenter me vrges, niſi omniũ
experimentum ſumpſero. LVC. Siqui-
dem planè peritum eſſe oportet, vt ne
quid interim dicam aliud. Quòd autem
me violẽtum dicis, vidêre mihi inſontem
& inculpabilem iuxta Poëtam incuſare:
niſi dum altera tibi inuenta fuerit oratio
pro te faciens, nunquã quod iam illatum
eſt, aufertur à violentia. Ecce his multo
etiam vehemẽtiora tibi proponeret ora-
tio, tu verò illa omiſſa me fortaſſe incuſa-
res. HER. Qualiánam? demiror enim ſi
quid etiamdum abſtruſum illi relictum
ſit. LVC. Parum eſſe ait, neque ſufficere
omnia perſpexiſſe, illáque obiter perlu-
ſtraſſe, vt poſſis iam optimum eligere, ve-
rùm adhuc opus eſſe re quapiam maxi-
ma. HER. Qua tandem? LVC. Critico
quopiam ô admirande, excuſſóque iudi-
cio, mẽtéque acuta & ſolerti, intelligen-
tia inſuper ſumma & acri, qualem eſſe
ſummopere neceſſariũ eſt de rebus tan-
tis iudicantem. Aut ſemel nequicquam
vniuerſa viſa ſunt. quinetiam permultum
temporis huic rei tribuendum eſſe con-
firmat, quod omnibus exactè & diligen-
ter excutiendis & indagandis ſufficiat,
omnibúſque in medium propoſitis eli-
gere oportere cunctantem & tardan-
tem: nullo modo autem diſſerentis an-
nos ſpectandos eſſe, neque habitum ſuſpiciendum, neque opinionem ſapientiæ
reuereri oportere, ſed in morem Areopagitarum cuncta eſſe facienda, quibus mos
eſt noctu & in tenebris cognoſcendis cauſis dare operam, vt non in dicentes, ſed
in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti prom-
ptum erit philoſophari. HERMOTIMVS. Iuxta vitæ rationem tu dicis: ex
his enim quæ dixiſti, nullius hominis vita ſatis longa eſſe poteſt vt omnia percurrat,

A νῶ δὲ οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθὼν, ἀγαναπτεῖς, εἰ
μὴ αὐθημερὸν ἡμῖν πρὶν δυσὶ ἅλιον, Χρύ-
σιππος, ἢ Πλάτων, ἢ Πυθαγόρας γλύοιο. EP.
πῶς ἐρχῃ με, ὦ Λυκῖνε, ἐς στενοχωρώτατον ἐς τε-
νόν, σόδεν ἐπ' ἐμοῦ δῆνον παθὼν, ἐπὶ τῷ φθό-
νῳ δηλαδὴ, ὅτι ἐγὼ μὲν πρεπύκνωσον ὀ ἐν τοῖς
μαθήμασι, σὺ δ' ὠλιγώρησας ἑαυτῦ, τηλικοῦ-
τος ὤν. ΛΥ. οἶδ' οὖν ὃ δράσῃς; ἐμοὶ μὲν,
ὥσπερ κορυβαντιῶντι, μὴ πρόσεχε τὸν νοῦν,
ἀλλ' ἕα λῆρῶν· σὺ δ' ὡς ἔχῃς, πρόχωρει ἐς ὃ
πρόσθεν τῆς ὁδοῦ, ἐκ τῆς ἀρχῆς
σοι διεδομένα περὶ τούτων. EP. ἀλλ' οὐκ
B ἐᾷς σὺ βίαιος ὢν αἱρεθῆναί τι, λιὼ μὴ πειρᾶσθῶ
ἀποῦντων. ΛΥ. ἐγὼ μὲν δὴ εἰδέναι χρὴ, ὡς ἐκ
ἂν ποτε ἄλλο εἴποιμι, βίαιον ὁ λέγων ἐμέ, ἀ-
ναίτιον δοκεῖς μοι κἀν τὸν ποιητὴν αἰτιᾶσθαι
αὐτὸν, ἐστ' ἂν μὴ ἕτερός σοι λόγος συμμαχή-
σας, ἀφέλῃ τῆς βίας, ἤδη ἀγόμενον. ἰδοὺ γάρ
τοι καὶ πάνυ πολλῷ βιαιότερα φαίη ἂν σοι ὁ λό-
γος· σὺ δ' ἐκφυγὼν πρεῖς, ἐμὲ ἴσως αἰτιᾶσῃ.
EP. τὰ ποῖα; θαυμάζω γὰρ εἴ τι ἄρρητον κα-
τελέλεκται αὐτῷ. ΛΥ. ἐχ ἱκανὸν εἶναί φη-
σι, τὰ πρῶτα ἰδεῖν καὶ διεξελθεῖν δι' αὐτῶν, ὡς ἐ-
C χρὴν ἤδη ἐλέσθαι ὃ βέλτιστον, ἀλλ' ἔτι τὰ μείζονα
ἐνδεῖν. EP. τίνος τούτου; ΛΥ. κριτικῆς τινος,
ὦ θαυμάσιε, καὶ ὀξυστικῆς τῶν φαινομένων, καὶ νῦ
ὀξέος, καὶ διανοίας ἀκριβοῦς, καὶ ἀδεκάστου, οἵαν
χρὴ ἔχειν τὸν περὶ τῶν τηλικούτων διακρινοῦν-
τα· ἢ μᾶλλον αὐ ἀπόντα ἐωραμένα εἶναι. ἀποδυ-
τέον οὖν φησι, καὶ ὦ τοιούτῳ χρόνον ἐκ ὀλίγον,
καὶ πρεσθύμως ἀπόντα, εἰς μέσον αἱρεσθαι
διαμέλλοντα, καὶ βεραδύνοντα, πολλάκις ὀπι-
σθοποιοῦντα μήτε ἡλικίαν τ' λέγοντος ἐκάστου,
μήτε χῆμα, ἢ δόξαν ὅτι σοφίᾳ ἀδόκιμον,
D μηδὲ κτ' τοὺς Ἀρεοπαγίτας αὐτὸ ποιοῦντα· οἳ δὲ
νυκτὶ καὶ σκότῳ δικάζουσιν, ὡς μὴ ἐς τοὺς λέγον-
τας, ἀλλ' ἐς τὰ λεγόμενα ἀποβλέποιεν, καὶ τότ'
ἤδη ἀξίως σοι βεβαίως ἐλομένῳ φιλοσοφεῖν.
EP. μετ' τ' βίον φῄς. ἐκ γὰρ ἰδίων ἀνδρὸς ἀνθρώ-
πων βίος ἀξαρκέσειεν ἂν ὡς ὅτι πλείστων ἐλθεῖν,

καὶ ἕκαστον

καὶ ἕκαστον ἀκριβῶς ὁπιδεῖν, καὶ ὁπιδόντα, κρῖναι, καὶ κρίναντα, ἑλέσθαι, καὶ ἑλόμενον, φιλοσοφῆσαι. μόνως καὶ δὴ ὅτως εὑρεθῆναι φῆς τἀληθές, ἄλλως δὲ ὄ. ΛΥ. οὐκοῦν γάρ σοι εἰπεῖν ὦ Ερμότιμε, ὅτι οὐδὲ τοῦτό πω ἱκανόν, ἀλλ' ἔτι μοι δοκοῦμεν λήθην ἡμᾶς αὐτοὺς, οἰόμενοι μέν τι εὑρηκέναι βέβαιον, βαλόντες δὲ σάγην, ὥσπερ οἱ ἁλιεύοντες πολλάκις καθέντες τὰ δίκτυα, καὶ βαρους τινὸς αἰσθόμενοι, ἀνέλκουσιν, ἐλπίδες παμπόλλους γε τοὺς ἐβόλης ἐλπίζοντες, εἶτα ἐπειδὴ κάμψιν αἰσθάνωνται, ἢ λίθος τις ἀναφαίνεται αὐτοῖς, ἢ κεράμιον, ψάμμῳ σεσαγμένον· σκόπει μὴ καὶ ἡμεῖς τι τοιοῦτον πεπόνθαμεν. ΕΡΜΟΤ. ἀ μὰ θάνω τί σοι τὰ δίκτυα ταῦτα βούλεται· ἀτεχνῶς γάρ με τοὺς ἐβόλης αὐτοῖς. ΛΥΚ. οὐκοῦν πειρᾶ διεκδῦναι σεαυτὸν θεῷ γὰρ οἶδα νῷν, εἰ καί τις ἄλλος· ἐγὼ γὰρ καὶν ἐφ' ἅπασι ἐλθοῦμεν πειρώμενοι, καὶ τάχ' ἐργασόμεθά ποτε, οὐδέπω οὐδὲ τοῦτο δῆλον ἔσεσθαι νομίζω, εἴ τις ἔξ αὐτῶν ἔχει ὃ ζητούμενον, ἢ πάντες ὁμοίως ἀγνοοῦσι. ΕΡΜΟΤ. τί φῄς; οὐδὲ τούτων τις πάντως ἔχει; ΛΥΚ. ἄδηλον· ἢ σοὶ ἀδύνατον δοκεῖ ἅπασι ψεύδεσθαι, ὃ δ' ἀληθές, ἄλλό τι εἶναι παρὰ μηδενὸς αὐτῶν πω εὑρημένον; ΕΡ. πῶς οἷόντε; ΛΥΚΙ. ὅτως· ἔστω γὰρ ὁ μὲν ἀληθὴς ἀριθμὸς ἡμῖν, εἴκοσιν. οἶσθ', κυάμους τις εἴκοσιν ἐς τὴν χεῖρα λαβών, ὁπικλείσας μόνος, ἐρωτάτω δέκα τινάς, ὁπόσοι εἰσὶν οἱ κύαμοι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, οἱ δ' εἰκάζοντες, ὁ μὲν, ἑπτά, ὁ δὲ, τριάκοντα λεγέτωσαν, ὁ δέ τις, δέκα, ἢ πεντεκαίδεκα, καὶ ὅλως, ἄλλος ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν, ἐνδέχεται μέντοι καὶ κατὰ τύχην τινὰ ἀληθεῦσαι, ἢ γάρ; ΕΡΜΟΤΙΜ. ναί. ΛΥΚΙΝ. ἀ μὲν οὐδὲ τοῦτο ἀδύνατον, ἅπαντας ἄλλον ἄλλους ἀριθμοὺς εἰπεῖν, τοὺς ψευδεῖς, καὶ οὐκ ὄντας, μηδένα δὲ αὐτῶν φάναι, ὅτι εἴκοσιν ὁ αἰὴρ κυάμους ἔχει· ἢ τί φῄς; ΕΡΜ. οὐκ ἀδύνατον. ΛΥΚ. κατὰ ταῦτα δοκεῖ σοι ἅπαντες μὲν οἱ φιλοσοφοῦντες τὴν εὐδαιμονίαν ζητοῦσιν ὁποῖόν τί ἐστι,

A & vnumquodque non oſcitanter perſpiciat, perſpectáque iudicet, iámque iudicata eligat, delectúque habito philoſophetur. Hac enim ſola ratione verum inueniri poſſe contendis, alioqui nequàquam. LVC. Vereor ad te dicere ô Hermotime, ne hoc quidem ſatis eſſe, verùm adhuc mihi videmur noſmetipſos fallere, exiſtimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum eſſe, cùm tamen nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipſum non rarò vſu venire ſolet piſcatoribus, qui cùm in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderoſum ſenſerint, attrahunt rete ſperantes piſciũ copioſam multitudinẽ cõcluſam eſſe: deinde poſtquam attrahendo nimiùm delaſſati fuerint, aut ingens lapis, aut vas aliquod arena refertũ, præter ſpem illis apparet. Proinde etiam atque etiã tibi conſiderãdum eſt, ne & nos tale quippiã ſubtraxerimus. HER. Nõ intelligo quid ſibi iſta velint retia, planè tamen iiſdem me irretitũ inuoluis. LVC. Proinde ego te rurſum extricare conabor. Neque enim mihi dubium eſt peritia natandi te præcellere, ſi quis etiã alius. Etenim ego, etſi ad vniuerſos venerimus experimenti ſumẽdi gratia, & illud aliquãdo fecerimus, nondum tamen planum & certũ eſſe exiſtimo, penes quẽ illorum, illud quod quærimus, deliteſcat. Poſſibile enim eſt, vt eius omnes in totũ ignari ſint. H. Quid ais? an opinaris penes nullũ illorum eſſe? LVC. Incertũ eſt. Nunquid non videtur tibi fieri poſſe, vt mẽtiantur omnes, ipſaq; veritas alia quæpiã res ſit, quæ penes nullum horum inueniri queat? H. Quînam fieri poſſe credam? LV. Ad hũc modum: ſit enim nobis certus aliquis numerus ex cõpoſito conſtitutus, nẽpe viginti. Iam ſi quis viginti fabas in manum ſumeret, & ea clauſa decem quoſpiam interrogaret, quotnam fabas in manu ſua cõcluſas haberet: illi autem ducti cõiectura, hic quidem ſeptem, ille triginta, alter verò decem aut quindecim, prorſúſque alius alium numerum diuinaret: poſſibile enim eſt aliquem forte fortuna verum dicere: an non veriſimile tibi videtur? HE. Sanè. LVC. Ergo, ne hoc quidem factu impoſſibile credendum eſt, vt omnes ex æquo alius alium numerum dicat, falſum tamen, & à quo longè latéque abſit certus ille numerus, adeo vt nullus ex illis dicat virum in manu ſua habere viginti fabas. Quid autem tu ad iſta reſpondes? HERM. Fieri poſſe. LVC. Non alia ratione quotquot philoſophantur, felicitatem quærere inſiſtunt, cuiuſmodinã tandem res ſit.

planéque alius aliud quiddam esse somniando confirmat: hic quidē voluptatem, ille honestum: alius alia quępiam de illa comminiscitur. Consentaneum autē est, vnum quiddā ex illis esse felicitatem. Contrà verisimile est præter hæc omnia aliud quiddam esse. Ac nos planè videmur conuerso rerum ordine, secus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem festinare. Oportebat autem priùs, vt mea fert opinio, manifestum esse, veritatem esse cognitam, essēque ex philosophantium numero aliquem, qui eandē certò cognorit. Deinde primùm quærere, cui potissimùm fides adhibenda sit. HER. Ergo ea ista dicis Luciane, quòd etsi omnem philosophiam excusserimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus veritatem inueniendi. LVC. Quid me interrogas, ô bone? quin potiùs istum sermonem exquiris? & fortasse respondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad incertum fuerit num vnum quiddam illorum sit de quibus illi verba faciunt. HER. Proinde nunquam, vt tu contēdis, philosophiæ dabimus operam: sed necessarium omnino esse video, ea abdicata priuatam quandam vitam cum vulgo nos agere. LVC. Illud quidem accidit quod dicis, philosophari promptum non esse, éstque ei qui quidem homo sit, ineuitabile. Iubes enim, vt is qui philosophiæ operam daturus sit, statim initio optimam quamque deligat. Ipsius autem delectus habendi ratio in hoc solo accuratè tibi videtur consistere, si tota philosophia perlustrata elegerimus quā verissimam. Deinde numerum quoque annorum computando, quantus vnicuique perscrutandæ satis est, longè latéque excidisti omni spe frustratus, ipsum negotium producens atque reiiciens in aliud seculum, ita vt ipsa veritas vniuscuiusque vitæ vltra præstitutum tempus vix deprehendi queat. Postremò ne hoc quidem vt ambiguum vnquam perpendisti, cùm incertum esse dicas, num à philosophis iam olim inuenta sit veritas, necne. Cæterùm tu Hermotime, possésne iureiurando interposito confirmare ab illis inuentam esse? Ego quidem nequaquam iurare velim. Non illibenter

A ἢ λέγουσιν ἄλλος ἄλλό τι αὐτῶν εἶναι, ὁ μὲν ἡδονήν, ὁ δὲ, τὸ καλόν, ὁ δὲ, ὅσα ἕτερά φασι περὶ αὐτῆς. εἰκὸς μὲν οὖν καὶ τούτων ἕν τι εἶναι τὸ εὔδαιμον· οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ ἄλλό τι πρὸ αὐτοῦ πρᾶγμα· καὶ ἐοίκαμεν ἡμεῖς ἀνάπαλιν ἢ ἐχρῆν τὴν ἀρχὴν θύραν, ἐπείγεσθαι πρὸς τὸ τέλος. ἔδει δ', οἶμαι, πρότερον φανερὸν γενέσθαι, ὅτι ἔγνωσταί τε ἀληθὴς καὶ πρῶτος ἔχει τις αὐτὸ εἰδὼς τῶν φιλοσοφούντων, εἶτα μετὰ τοῦτο, τὸ ἑξῆς δὴ τοῦτ' ἦν ζητῆσαι, τῷ πειστέον ὄντι. ΕΡ. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, τοῦτο φὴς ὅπερ ἐγὼ δ' αὖ λέγω πάσης φιλοσοφίας χωρήσωμεν, οὐδέ ποτε πρώτης ἐξαμῶμεν ἀληθῆς θύρας. ΛΥ. μὴ ἐμέ, ὦ γαθέ, ἐρώτα, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἴσως ἂν ἀποκρίναιτό σοι ὅτι οὐδέπω, ἔστ' ἂν ἄδηλον ᾖ εἰ ἔν τι τούτων ὄντων, ὧν φασι λέγουσιν. ΕΡ. οὐδέποτε ἄρα ἐξ ὧν σὺ φὴς, θύρας ὀψόμεθα, οὐδὲ φιλοσοφήσομεν, ἀλλ' ἀεὶ σφᾶς ἡμᾶς ἰδιώτην τινὰ βίον ζῆν, ἀποσάντας τῆς φιλοσοφίας. ΛΥ. τοῦτο συμβαίνει τε ἄρ' ὧν φὴς ἀδύνατον εἶναι φιλοσοφῆσαι, καὶ ἀνέφικτον ἀνθρώπῳ γε ὄντι. ἀξιοῖς γὰρ τὸν φιλοσοφήσοντα μέλλοντα, ἐλέσθαι πρῶτον φιλοσοφίαν τὴν ἀρίστην· ἡ δ' αἵρεσις, ὅτῳ σοι ἐδόκει μόνως ἀκριβὴς αὐτὴ γίνεσθαι, εἰ ἀπὸ πάσης φιλοσοφίας χωρήσαντες, ἐλοίμεθα τὴν ἀληθεστάτην. εἶτα λογιζόμενος ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν, ὁπόσος ἑκάστῃ ἱκανός ἐστιν, ὑπερεξέπιπτες, ἀπομηκύνων τὸ πρᾶγμα ἐς γηρεὰς ἡμᾶς, ὡς ὑπερήμεθα γίνεσθαι πάλαι τῆς ἑκάστου βίου. τελευτῶν δὲ, καὶ τοῦτο αὐτὸ οὐκ ἀνενδοιάστως ἀποφαίνῃ, ἄδηλον εἶναι λέγων, εἴτε εὕρηταί πρὸς τῶν φιλοσοφούντων πάλαι τινὰ ἤδη, εἴτε καὶ μή. σὺ δὲ πῶς, Ἑρμότιμε, διωμόσαιο ἂν ἐπομόσας μὴν εἰπεῖν ὅ, τι εὕρηται πρὸς αὐτῶν; ἐγὼ μὲν, οὐκ ἂν ὀμόσαιμι. καίτοι πόσα ἄλλα πράγματα ἔχων σοι, ἐξεπάσεως μακρᾶς καὶ αὐτὰ δεόμενα. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΛΥ. οὐκ ἀκούεις τῶν Στωϊκῶν, ἢ Ἐπικουρείων, ἢ Πλατωνικῶν τινας φασκόντων, τοὺς μὲν, εἰδέναι τοὺς λόγους ἑκάστους, τοὺς δ', μὴ καίτοι πάνυ πολλοὺς ἀξιοπίστους ὄντας; ΕΡ. ἀληθῆ λέγεις.

verò & alia multa tacens prætergredior, quæ & ipsa indagatione nō indiligenti discutienda forent. HERMOTIMVS. Qualiánam sunt illa? LVCIANVS. Nónne audis Stoicos aut Epicureos aut Platonicos dicentes esse partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim verò illarum prorsus esse rudes & imperitos, ex quibus permulti sunt fide longè spectatissima? HER. Vera sunt hæc.

ΛΥ. Ὅτοινυν διάκρινον τοὺς εἰδότας, καὶ διαγνῶναι, ἀπὸ τῶν οὐκ εἰδότων μὲν, φασκόντων δὲ, ἅ σοι δοκεῖ πόνου ἐργώδες εἶναι; ΕΡΜ. καὶ μάλα. ΛΥ. δεήσει τοίνυν σε, εἰ μέλλεις Στωϊκῶν τὸν ἄριστον εἰσεσθαι, εἰ καὶ μὴ ὁπωσοῦν πολλοὺς, ἀλλ' οὖν ὅτι τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐλθεῖν, καὶ πειραθῆναι, καὶ τὸν ἀμείνω προτιμήσασθαι διδάσκαλον, γυμνασάμενόν γε πρότερον, καὶ κριτικὴν τῶν τοιούτων δύναμιν ποησάμενον, ὡς μή σε λάθῃ ὁ χείρων προχειρισάμενος. καὶ σὺ καὶ τοῦτο ὄφελ', ὅσα δεῖ τὸ χρόνου, ὃν ἔχων παρῆκας, δεδιὼς μὴ σὺ ἀγανακτήσῃς. καίτοι γε μέγιστόν τε ἅμα, καὶ ἀναγκαιότατον ἐν τοῖς τοιούτοις, λέγω δὴ τοῖς ἀδήλοις τε, καὶ ἀμφιβόλοις, ἐν τούτῳ ἐστὶν. οἶμαι, καὶ μόνη σοι αὕτη πίστις, καὶ βεβαία ἐλπὶς ὅτι τινὰ ἀληθείαν τε καὶ εὕρεσιν αὐτῆς, ἄλλη δὲ οὐδεμίαν ἡπίστωμαι, ἣ ὃ κρίνειν δύναται, καὶ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν τὰ ψευδῆ, καὶ ἐπαρκέσειν σοι καὶ τοῖς ἀργυρογνώμοσιν διαγνώσκειν ἅ, τε δόκιμα καὶ ἀκίβδηλα, καὶ ἃ παραπεποιημένα, καὶ εἴ ποτε τοιαύτην τινὰ δύναμιν, καὶ τέχνην ποησάμενος, ἴσθι ὅτι τὴν ἐξέτασιν τῶν λεγομένων. εἰ δὲ μή, οὐκ οἶδ' ὡς οὐδὲν κωλύσει σε τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάστων, ἢ θαλλῷ παραδεδεμένῃ ἀκολουθεῖν, ὥσπερ τὰ παιδάρια· μᾶλλον δὲ τῷ ὀπτῆ ἀπτέσθαι ὕδατι ἐοικὼς ἔσῃ, ἐφ' ὅτῳ ἂν μέρος ἐλκύσῃ σέ τις, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἀγόμενος. ἢ καὶ, νὴ Δία, καλάμῳ τινὶ, ἐπ' ὀχθῃ παραπεφυκότι, καὶ παρὰ πολὺ τὸ πνέον καμπτόμενόν, κἂν μικρά τις αὔρα διαφυσήσασα, διασαλεύσῃ αὐτόν. ὡς εἴ γέ τινα εὕρῃς διδάσκαλον, ὃς ἀποδείξεως πέρι, καὶ τῆς τῶν ἀμφισβητουμένων διακρίσεως, τέχνῃ τινὰ εἰδώς, διδάξει σε, παύσῃ δηλαδὴ πράγματα ἔχων. αὐτίκα γάρ σοι τὸ ἐλεγχόμενον φανήσεται, καὶ ταληθὲς ἐπαναδεῖν τῇ ἀποδεικτικῇ ταύτῃ τέχνῃ, καὶ τὸ ψεῦδος ἐλεγχθήσεται, καὶ σὺ βεβαίως ἐλόμενος, καὶ κρίνας, φιλοσοφήσεις, καὶ τῷ περιποήτῳ εὐδαιμονίᾳ κτησάμενος, βιώσῃ μετ' αὐτῆς, ἅπαντα συλλήβδην ἔχων τὰ ἀγαθά. ΕΡ. ἴθι, ὦ Λυκῖνε,

A LVC. Proinde diſcernere peritos ab imperitis, ſemet tamen peritos perhibentibus, nonne res tibi videtur plena laboris & negotij? HERMOT. Ita profectò. LVCIA. Oportebit itaque, te, ſi volueris Stoicorum optimum cognoſcere, tametſi non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorundémque periculum facere, meliorémque præceptorem præſtituere, qui priùs multis ſit exercitatus, quique cenſoria quadã eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne videlicet tibi imponat, deterior per electionem cæteris prępoſitus. Atqui hoc tibi quoque B conſiderandum venit, quantum hoc requirat temporis, quod ego de induſtria prætermiſi, veritus ne tu meis verbis cõmotus ſtomacharere. Et ſanè quod maximum iuxtà ac ſummopere neceſſarium eſt, in talibus puta rebus hiſce dubiis & ambiguis, vnũ illud eſſe opinor. Inſuper ſola fides & ſpes non fallax & inconſtans tibi relicta eſt veritatis, eiúſque inuentionis conſequendę: alioqui nihil aliud, quàm vt diſcernere queas & ſeiungere à veris quæ falſa ſunt, vtque poſſis in morem argentariorum diſcernere ea quæ proba ſunt, & non adulterina à fucatis & C factitiis. Hanc inquam facultatem & artem conſequutus, conferre te pores ad ſupradictorum perpenſionem: ſin minùs, planè tibi perſuaſum eſto, nihil obſtaculo eſſe quo minus ab vnoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & floreſcentem oliuæ ramum te ſequi, perinde vt oues. Magis autem aquę cuius in menſa vſus eſt, aſſimilabere: in quamcumque enim partem te quiſpiam traxerit ſummo digito, ducêris: aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta littus enatę, ad quemcunque flatum ſemet flectẽti: & ſi tenuis & permodica quępiã D aura flauerit, illam illico commouere ſolet. Non ſecus tecum quoque agetur pręceptore quopiam inuento, qui ſi de demõſtrationibus & rebus dubiis diſcernendis alicuius artis gnarus te docuerit, ceſſabis haud dubiè temetipſum onerare negotiis. Siquidem actutum quod optimum eſt tibi comparebit, ipſáque veritas arte illa compendiaria & demonſtratiua eruetur, neque non mendacium deprehenſum redarguetur: túque iam certo & conſtanti iudicio delectu habito philoſophię perdiſcendę nauabis operam, atque ter exoptatam felicitatem conſequutus, conuerſationem cum illa ſociabis iucundiſſimam, vniuerſis bonis in totum ſemel fruens & abundans. HER. Euge ô Lũciane,

quanto iam præstantiora, & spem non mediocrem ostendentia, quàm dudum dixisti. Estque nobis omnino, vt par esse videtur, eiusmodi vir quispiam studiosè conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudicium nobis paremus, & quod maximum est, infallibilem demonstrationem. Hoc pacto confido fore cætera deinceps comprehensu facilia, nec nimiùm operosa aut laboriosa futura, quæque non multum sint requisitura exercitij. Atque ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quòd nobis tandem compendiariã quandam & optimam viam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ sunt gratiæ: neque enim quicquã meo labore inuentum tibi demonstraui, quo spem tibi firmiorem, aut ei te viciniorem feciſſem: sed multo magis ab omni spe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorsus iuxta vulgò iactatum prouerbium nobiscũ agitur: Cùm multum laborauerimus, in eodem loco sumus. HER. Quorsum isthuc Lucian? Videre quiddam supra modum triste & admirandum dicere. LVC. Quoniam ô amice, tametsi inuentus nobis fuerit is qui polliceatur se quandam scire demonstrationem certam & infallibilem, séque docturum alium: non statim propterea, vt opinor, illi fidem habebimus, sed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exactè habito discernere valeat num vir ille vera polliceatur. Iam vbi etiàm illum ex sententia nacti erimus, nihilo secus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quem ad cognoscendum adsciuimus, probè cognoscere possit rectè iudicantem, nécne, & sic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoscendum apposito nobis opus erit: nos enim vndenam tanta præditi intelligentia, sciremus discernere eum qui optimorum iudicium habere possit? Vidés-ne quousque protendatur, & quàm immensum fiat, anxio & suspenso animo esse eum qui comprehendere nequeat? Quandoquidem ipsas quoque demonstrationes, qualescunque tandem inueneris, dubias & incertas esse comperies, nihil habentes in se firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipsis per alias non minùs dubias ad persuadendum nos certæ esse per vim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confessu manifestis obscurissima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamen demonstrationes esse perhibentur: veluti siquis contenderet ita demonstrari posse Deos esse, quòd in illorum cultum & honorem aræ passim constructæ cernerentur. Proinde ô Hermotime nescio quonam modo, quemadmodum ij qui in circulo currunt, ad ipsius initij carceres, & omnium rerum desperationem deuenimus.

A ὡδαπολύ γὲ ταῦτ' ἀμείνω, καὶ ἐλπίδος ὑ
μικρᾶς ἐχόμενα λέγῃς, ⸀ζητητέος ὡς ἔοικεν
ἡμῖν αὐτὴρ τις τοιοῦτος, ὅστις γνωσιχυεῖς τε, καὶ ἀφ-
αιρετικοὺς ποιήσων ἡμᾶς, καὶ ὃ μέγιστον ἀπο-
δεικτικούς, ὡς τά γε μὴ ταῦτα, ῥᾳδίως ἤδη, καὶ
ἀπροφάσιστα, καὶ ὑ πολλῆς διατριβῆς δεόμε-
να. καὶ ἔγωγε ἤδη χάριν οἶδά σοι, ὀξυθυμότη
σωτῆρίόν τινα ταύτην ἡμῖν, καὶ ἀρίστην εὑρὼν.
ΛΥ. καὶ μὴν οὐδέπω χάριν αὖ μοι εἰδέναι
εἰκότως. οὐδὲν γάρ σοι ἐξευρηκὼς ἔδοξα, ὡς
ἐγγυτέρω σε ποιήσων τῆς ἐλπίδος· ὃ δὲ, πολὺ
πορρωτέρω γεγόναμεν, ἢ πρόσθεν ἦμεν, καὶ
B τοὺς παροιμιαζομένους, πολλὰ μοχθήσαν-
τες, ἐμπέδως ἐσμέν. EP. πῶς τοῦτο φῄς; πολύ
γάρ τι λυπηρὸν τὸ καὶ δυσέλπιδι ἐρῆν ἔοικας.
ΛΥ. ὅτι, ὦ ἑταῖρε, κἂν θαρρῶμεν ἐξιχνεύ-
σειν τινὰ εἰδέναι τε ἀπόδειξιν, καὶ ἄλλον δι-
δάξειν, οὐκ αὐτίκα, οἶμαι, πιστεύσομεν αὐτῷ,
ἀλλά τινα ζητήσομεν τὸν κρῖναι δυνάμενον,
εἰ ἀληθῆ ὁ ἀνὴρ λέγει· κἂν τοῦτον θαυμάσωμεν,
ἄδηλον ἔτι ἡμῖν, εἰ ὁ ἐπιγνώμων οὗτος οἶδε
διαγιγνώσκειν τὸν ὀρθῶς κρινοῦντα, ἢ μὴ· καὶ
ἐπ' αὐτὸν αὖθις τοῦτον, ἄλλον ἐπιγνώμονος, οἶ-
C μαι, δεῖ. ἡμᾶς γὰρ πόθεν ἂν εἰδείημεν διακρίνειν
τὸν ἄριστα κρίνειν δυνάμενον; ὁρᾷς ὅποι τοῦτο
ἀποτείνεται, καὶ ὡς ἀθέατον γίγνεται, σιωπᾷ
ποτε, καὶ καταληφθῆναι μὴ δυνάμενον; ἐπεὶ
καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτὰς, ὁπόσας οἱόντε δύει-
σκειν, ἀμφισβητουμένας ὄψει, καὶ μηδὲν ἐκβύ-
σας βέβαιον. αἱ γοῦν πλῆξαι αὐτὴν, εἰ ἄλλων
ἀμφισβητουμένων πείθειν ἡμᾶς βιάζονται εἰ-
δέναι· αἱ δὲ, ταῖς πόθεν προσδήλοις τὰ ἀφανέ-
στατα σιωπώσουσαι, οὐδὲν αὐτοῖς κοινωνοῦ-
σαι, ἀποδείξεις αὐτὴν εἶναι φάσκουσιν. ὥσθ'
D εἴ τις οἴοιτο ἀποδείξειν εἶναι θεούς, εἰ μὴ ταυτὶ
αὐτὴν ὄντες φαίνοιεν. ὥστε, ὦ Ερμότιμε, οὐκ
οἶσθ' ὅπως, καθάπερ οἱ ἐν κύκλῳ θέοντες, εἰς
τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορίαν, ἐπανῆλθομεν.

ΕΡ. οἷά με ἐργάσω, ὦ Λυκῖνε, ἀνθρακάς μοι τὸν θησαυρὸν ἀποφήνας, καὶ ὡς ἔοικεν ἀπολέσαί μοι τὰ τοσαῦτα ἔτη, καὶ ὁ κάματος ὁ πολύς. ΛΥ. Ἀλλ', ὦ Ἑρμότιμε, πολὺ ἐλάττονι ἀνιάσῃ, ἐὰν συνοήσῃς ὅτι οὐ μόνος ἔξω μοῖρας τῶν ἐλπισθέντων ἀγαθῶν, ἀλλὰ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅσοι τῆς σοφίας μέτεχουσι οἱ φιλοσοφοῦντες. ἢ τίς ἄρα διώκατο δι' ἐκείνων ἀπόντων χορήσας, ὧν ἔφης; ὅτῳ ἀδύνατον καὶ αὐτὸς λέγεις εἶναι. νῦν δ', ὅμοιόν μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὥσπερ εἴ τις δακρύοι, καὶ αἰτιῷτο τὴν τύχην, ὅτι μὴ δυνατὸν ἀνελθεῖν ἐς τὸν οὐρανόν, ἢ ὅτι μὴ ζύθου ἐστὶν ὁδὸς εἰς τὴν θάλατταν, ἀπὸ Σικελίας ἐς Κύπρον ἀναδύσεται, ἢ ὅτι μὴ ἀρθεὶς πτηνὸς αὐτημερὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἰνδοὺς τελῇ. ὃ δ' αἴτιον τῆς λύπης, ὅτι ἠλπίκει, οἶμαι, ἢ ὄναρ ποτὲ ἰδὼν τοιοῦτον, ἢ αὐτὸς αὐτῷ διαπλάσας, καὶ προτέρων ἐξεπάσας εἰ ἐφικτὰ ἄγεται, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρώπου φύσιν. καὶ δή γε, ὦ ἑταῖρε, πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ὀνειροπολοῦντα νύξας ὁ λόγος, ἀπὸ τοῦ ὕπνου σκοτοῦν ἐποίησεν, εἶτα ὀργίζῃ αὐτῷ, ἐπὶ μόλις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνοίγων, καὶ τὸν ὕπνον οὐ ῥᾳδίως ἀποσόμενος ὑφ' ἡδονῆς ὧν εἶδες; πάσχουσι γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ καὶ οἱ τὴν κενὴν μακαριότητα ἑαυτοῖς διαπλάττοντες, ὡς μεταξὺ πλουτοῦσιν αὐτοῖς, καὶ θησαυροῖς ἀορύτοισι, καὶ βασιλεύουσι, καὶ πάντα δυναμοῦσιν, οἷα πολλάκις ἡ θεὸς ἐκείνη ῥᾳδιουργεῖ, ἡ δύνη μεγαλόδωρος οὖσα, καὶ πρὸς οὐδὲν ἀπιλέγουσα, κἂν πτηνὸς θέλῃ τις γενέσθαι, κἂν κολοσσιαῖος ὁ μέγεθος, κἂν ὄρη ὅλα χρυσᾶ δύνεσθαι. ὡς τοίνυν ταῦτα ἐνοοῦσιν αὐτοῖς, ὁ παῖς προσελθὼν, ἐρωτᾷ τι τῶν ἀναγκαίων, οἷ, ὅθεν ἄρτος ὠνητέον, ἢ ὅ, τι ἦ, φατέον πρὸς τὸν ἀπαιτοῦντα τοιοῦτον, ἐκ πολλοῦ πεπεισμένοντα, οὕτως ἀγανακτοῦσιν, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ προσοχλήσαντος ἀφαιρεθέντες ἅπαντα σκῆνα παλαιὰ, καὶ ὀλίγου δεῖσι τὴν ῥῖνα τοῦ παιδὸς ἀποτραγεῖν.

A HER. Quàm insigni mè afficis iniuria Luciane, cùm pro thesauro non nisi carbones mihi exhibeas. Et quemadmodum verisimile esse videtur, tot anni quos studiis philosophiæ impendi, mihi planè sine fructu periere: insuper etiam labor ille & sudor immodicus nequicquam exhaustus est. LVCIANVS. Sed enim ô Hermotime, multo minùs animo perturbato discrucieberis, si cogitaueris te non solùm rerum speratarum desiderio falli & frustrari, verùm omnes, vt habet prouerbium, de asini vmbra digladiantur philosophi. Aut, potéstne quispiam per hæc omnia B quæ dixi, vagari & discurrere, quod quidem nullo modo fieri posse iam antè ipse confessus es? Nunc autem non absimile quiddam mihi vidêre facere, quàm si quis profundendo lacrymas, fortunam culparet, quòd illi in cœlum non liceret conscendere, aut quòd non perinde vt mõstra natantia mare ingressus, à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in sublime sublatus remigio alarum, vno die è Græcia ad Indos vsque extremos peruolaret. Causa autem eius tristitiæ ea est, quòd speC rauerit, vt opinor, aut visum aliquando somnium eiusmodi, aut res à seipso ita sibi conficta, cùm ipse parum sub initium expenderit num ea in optatis habuerit, quæ consequi poterat, neque essent præter hominis naturam. Præcipuè verò te ô amice, multa & admiranda versantem in somniis, cùm pupugisset ratio, è somno te exilire fecit: deinde in illam commotus excanduisti, vix dum aperiens oculos, somnúmque non facilè discutiês præ voluptate eorum quę vidisti. Patiuntur idem tecum persæpe, qui inanem quandam voluptatem & euanidam D sibi confingunt, cùm interea sibi videntur ampliter esse nummati, effodientes thesauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem vitam agentes: qualia per quam multa Dea illa sine negotio operatur, nempe votum existens liberale & magnificum, nulli rei quamlibet absurdæ contradicẽs, adeo vt si quis alatus fieri concupiscat, aut Colossea mole esse conspicuus, aut optet montes prorsus aureos inuenire. Quòd si igitur hæc ab illis animo versantibus puer accedens postularet aliquid rerum necessariarum, videlicet vnde panis esset coëmendus, aut quidnam responsi dandum sit pro locatis ædibus pensionem flagitanti, qui multo iam tempore expectasset: adeo inflammantur iracundia, ac si ab interrogante & odiosè interturbante omnibus illis bonis vel cum puluiscolo sint exuti atque dispoliati, ac propemodũ pueri interpellantis nasum solent mordicus abripere.

Veruntamen, ô amice, ne ad hunc modũ velis quoque erga me animatus esse, si te thesauros effodientem, & volantem, cogitationésque quaspiam naturæ nostræ non consentaneas animo concipientem, eáque sperantem quæ nullo modo te consequi posse video, amicus tibi existens, non patiar aut permittam per omnem vitam nequicquam somnio iucundo fortasse illo & dulci, somnio tamẽ congrediẽtem oblectari, cùm vehementer cupiam te regressum ad sanitatem agere quiddam quod magis ex vsu tuo esset. cúmque te emittere cogitem, vt reliquum ætatis quod supereſt, ad cõmunes cum aliis vitæ actiones sapientius institutum componeres. Nam quod hactenus feciſti, & nunc facis, atque etiam tecum versas in animo, nullo discrimine à fabulosa Hippocentaurorum & Chimæratum Gorgonúmque narratione discerni potest: præterea quæcunque alia cùm à somniis offeruntur, tum à poëtis & pictoribus confinguntur, quæ neque fuerint vnquam, neque pòst vnquam fieri possunt, quibus tamen promiscua vulgi multitudo credit, & non mediocri voluptate ista videndo aut audiẽdo afficitur, quia peregrina sunt, & auditu admiranda, nec passim obuia: & tu fabulatore quopiam audito confirmante mulierem quandam esse supra modum formosam, quippe quæ ipsas Gratias pulchritudine superet, quæque planè cœlesti quadam forma prædita sit, non priùs apud animũ tuum expendẽs num vera diceret, & num vspiam gentium esse putanda sit eiusmodi tam amabilis formæ mulier, statim cãdem miserè deperires, quemadmodum perhibent Medeam ex solo somnio exarsisse in amorem Iasonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, alióque quotquot eius simulachri desiderio inflammati sunt, illud erat, veluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere memorabat, posteaquam statim ab initio narrationis creditus est vera dixisse, priori orationi non aliena aut dissimilia induxisse videretur. In hoc enim solùm attenti estis, & per hoc nare vos trahit, posteaquam semel illi sub initium ansam suppeditastis, vósque ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam viam. Nulla enim difficultate conficiuntur & reliqua, vt ego quidem opinor, neque quisquam ex vobis iuxta ingressum conuersus exquirebat num verus sit, & an obliuione seu errore ductus eam viam ingressus esset, quam deuitare oportebat. Verùm ille eorum qui præcesserunt sequendo insistit vestigiis, veluti oues præcedentem pastorem aut arietem consequuntur, cùm æquum fuerat statim in ingressu perpendere nunquid in eam viam diuertẽdum fuerat.

A ἀλλὰ σύ, ὦ Φιλότης, μὴ πάθῃς αὐτὸ πρὸς ἐμέ, εἴ σε θησαυροὺς ἀνορύττοντα, καὶ πετόμενον, καί τινας διανοίας οὐ κατὰ φύσιν διανοούμενα, καί τινας ἐλπίδας ἀνεφίκτους ἐλπίζοντα, φίλος ὢν, ἐθέλοιμι ἂν πρῶτον τῆς βίου, ὀνείρῳ ἡδεῖ μάλα ἴσως, ἀπαρ ὀνείρῳ γε σεσωσμένα· ἐξαναστάντα δὲ, ἀξιῶ πρόσθεν τὰ τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὅσα πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, τὰ κοινὰ τούτων φρονοῦντα. ἐπεὶ ὅ γε νῦν ἔπραξας, καὶ ἐπαινῶ, οὐδὲν τῶν ἱπποκενταύρων, καὶ χιμαιρῶν, καὶ γοργόνων διαφέρῃ, καὶ ὅσα ἄλλα ὀνήσῃ, καὶ ποιηταὶ καὶ γραφεῖς ἐλθόντες ὄντες, B ἀναπλάττουσιν, ἅτε γλυκύμυθα πώποτε, οὔτε γλυκέως διωλύμενα· καὶ ὅμως ὁ πολὺς λεὼς πιστεύουσιν αὐτοῖς, καὶ κηλοῦνται ὁρῶντες, ἢ ἀκούοντες τὰ τοιαῦτα, διότι ξένα καὶ ἀλλόκοτα εἰσί, καὶ σὺ δὴ μυθοποιοῦ τινος ἀκούσας, ὡς ἔστι τις γυνὴ τοῦ φύσει κάλλος, τοῦ τὰς Χάριτας αὐτὰς, ἢ τι θεϊκώτερον εἰπεῖν, μὴ πρότερον ἐξετάσας εἰ ἀληθῆ λέγει, καὶ εἰ ἔστι που τῆς γῆς ἢ αἰθέρος αὕτη, ἥρως ὤφθης, ὡς φασι τὸν Μήδειαν, ἐξ ὀνείρατος ἐρασθεῖσαν τὸν Ἰάσονος· ὁ δὲ δὴ μάλιστά σε πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπτέρωσε, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ, ὁπόσοι τοῦ αὐτοῦ C εἰδώλου ἐράσθησαν, τοῦτο ἴσως, ὡς γε μοι εἰκάζοντι φαίνεται, ὃ τὸν λέγοντα εὐθὺς τῆς γυναικὸς, ἐπειδὴ ὅτις ἤλθε πρῶτον, ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἀκόλουθα ἐπάγειν. εἰς τοῦτο γὰρ ἐσοράτε μόνον, καὶ διὰ τοῦτο εἶλκεν ὑμᾶς τῆς ῥινὸς, ἐπειδὴ ἅπαξ τῷ πρώτῳ λαβὼ ἐνεδώκατε αὐτῷ, καὶ ἤδη ὅτι τῷ ἀγαπωμένῳ, δι' ἧς ἔλεγε διηγείας ὁδοῦ. ῥᾴδιον γὰρ, οἶμαι, τὰ μὲν τοῦτα, καὶ οὐδὲν ὑμῶν ἐπὶ ὑπερφόβους εἰς τὴν εἴσοδον, ἐξῆπτεν εἰ ἀληθὴς ὄψι, καὶ εἰ D μὴ ἔλαθε, καθ' ὃν οὐκ ἐχρῆν εἰσελθόν, ἀλλ' ἠκολούθει τοῖς τῶν προηγουμένων ἴχνεσι, καθάπερ τὰ πρόβατα πρὸς τὸν αὐτῶν ἡγούμενον, δέον ὅτι τὴν εἴσοδον, καὶ τὸ τὴν ἀρχὴν διόδου σκέψασθαι, εἴπερ εἰσιτητέον.

ὃ δὲ φημι, σαφέστερον αὐ μαθοις, ὧδ' πῃ τοιοῦτον ὅμοιον ὑποδιαγράψω αὐτῷ. λέγοντος γάρ τινος τῶν μεγαλοτόλμων τούτων ποιητῶν ὡς ἦν ποτε τριτοκέφαλος, καὶ ἑξάχειρ ἄνθρωπος, αὐτὸν τοιοῦτον ζῷον ἀπαραγμόνως ἀποδέξῃ, μὴ ὀξετάσας εἰ δυνατόν, ἀλλὰ πίστ' οὖσας, οὕτως ἀκολούθως αὐτῷ ἐπάγοι καὶ τὰ λοιπά, ὡς καὶ ὀφθαλμοὺς ὁ αὐτὸς εἶχεν ἓξ, καὶ ὦτα ἓξ, καὶ φωνὰς τοσὰς ἅμα ἠφίει, καὶ ἤσθιε δι' τριῶν στομάτων, καὶ δακτύλους τριάκοντα εἶχεν, οὐχ ὥσπερ ἕκαστος ἡμῶν δέκα ἐν ἀμφοτέραις χερσὶ καὶ εἰ πολεμοῖ δέοι, αἱ τρεῖς μὲν χεῖρες ἐκάτεραι, πέλτην, ἢ γέρρον, ἢ ἀσπίδα εἶχεν· αἱ τρεῖς δ', ἡ μὲν, πέλεκυν κατέφερεν, ἡ δὲ, λόγχην ἠφίει, ἡ δὲ, τῷ ξίφει ἐχρῆτο· καὶ τίς ἔτι αὐ ἀπιστήσει ζῷα λέγοντι αὐτῷ, ἀκόλουθα γὰρ τῇ ἀρχῇ, οὕτως ἂν ἐχρῆν οὐδὲν σκοπεῖν εἴτε δεκτέα, καὶ εἰ συγχωρητέα ὅτως ἔχει· ἐπεὶ δ' ἅπαξ σκιᾶ δῶς, ὑπερῇρται τὰ λοιπὰ, καὶ ἅμα σήσεται, καὶ ὃ ἀπιστεῖν αὖθις οὐκ ἔστι ῥᾴδιον, ἐπεὶ τῷ ἀκόλουθα, καὶ ὅμοια ὅσα τῇ συγχωρηθείσῃ ἀρχῇ, ἆρ' καὶ ὑμεῖς πάσχετε. ἅμα γὰρ δὴ ἔρωτος, καὶ σπουδῆς, οὐκ ἀξιεξέτασται τὰ κατ' αὐτὸν εἴσοδον ἐκάστῳ, ὅπως ὑμῖν ἔχει, προσχωρεῖτε ἅμα τῆς ἀκολουθίας ἐλκόμενοι, οὐκ ἐννοοῦντες εἴ πῃ ἴσως αὐ ἀκόλουθόν τι αὐτῷ, καὶ ψεῦδος ὄν. οἷον, εἴ τις λέγοι τὰ δὶς πέντε, ἑπτὰ εἶναι, καὶ σὺ πίστ' οὖσας αὐτῷ, μὴ ἀριθμήσας ὅπως σαυτῷ, ἐπάξῃ δηλαδὴ, ὅτι καὶ τετράκις πέντε, τεσσαρακαίδεκα πῶς ἐστι, καὶ μέχρις οὗ ἂν ἐθελήσῃ, οἷα καὶ ἡ θαυμαστὴ γεωμετρία ποιεῖ. καὶ γὰρ τοῖς ἐν ἀρχῇ, ἀλόγιστά τινα αἰτήματα αἰτήσασα, καὶ συγχωρηθῆναι αὐτῇ ἀξιώσασα, οὐδὲ συγῆναι δυνάμενα, σημεῖά τινα ἀμερῆ, καὶ γραμμὰς ἀπλατεῖς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπως σαθροῖς τοῖς θεμελίοις τούτοις οἰκοδομῆσαι τὰ τοιαῦτα, καὶ ἀξιοῖ εἰς ἀπόδειξιν ἀληθῆ λέγειν, ἀπὸ ψευδοῦς τῆς ἀρχῆς ὁρμωμένη.

A Illud autem quod dicturus sum, manifestiùs fortasse & faciliùs intelliges, si tale quiddã non absimile priori perspexeris. Quòd si enim quispiam ex poëtis, Herculea audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse tricipitem quẽdam & senis manibus instructum hominem: iam si statim initio ista non grauatim credenda susceperis, neque habita ratione discusseris, num fidei consentanea dixerit, sed nihil cunctatus constanter credis ita se habere: pari ratione & reliqua inferet, videlicet quòd etiam senos habuerit oculos, neque non senas auriculas: præterea quòd tres voces se- B mel pariter emiserit, quódque per tria ora cibum sumpserit, quòd triginta digitos habuerit, non quemadmodum quisque nostrum, decem in vtrisque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus, tenebat vnaquæque aut peltam, aut parmam Persicam, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem securim ancipitem ferebat, altera hastam vibrabat, tertia gladio vtens depugnabat. Et quisnam hæc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? valde enim hæc omnia principio sunt similia & consenta- C nea, de quo statim sub initium considerãdum fuerat, num ista omnia citra contradictionem susciplenda & concedenda erant ita se constanter & pro certo habere. Porro autem si semel illa concesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facile est illis fidem denegare, posteaquam ista à principio priùs concesso non discrepant, sed planè cum illo conueniunt, cuiusmodi & vos parimini. Siquidem præ magnitudine amoris & alacritatis, non expendentes ea quæ circa quẽque ingressum vobis obiiciũtur, quo pacto cuncta se habent, subinde porrò D progredimini, rerum consequẽtiæ ductu protracti, parum aut nunquam in deliberationem sumentes, num quod priori videtur consentaneum, etiam falsum esse possit: velut si quis diceret bis quinque septem esse, & tu illi fide habita persuasus, apud te non numerares, haud dubiè cõsimili quoque ratione inferet ter quinque esse quatuordecim, quod quidem faciet quousque libuerit, aut sibi visum fuerit: qualia permulta admiranda illa geometria factitare consueuit. Etenim illa ab his qui primùm eam artẽ exordiuntur, cùm postulata quæpiam exotica & absurda efflagitet, eáque ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nonnulla indiuisibilia, literulásque quaspiam informes, aliáq; eius generis cõsimilia eiusmodi fundamentis putridis substruit, volẽs ad demonstrationem faciendã vera adducere, tametsi à falsis facto initio artem exordiatur,

Non secus vos quoque vnamquamque sectam exorsi, cæteris quibusque deinceps sequentibus fidem habetis, veritatis certam cognitionem illorum cõsequentiam, licèt falsam, esse existimantes. Interea partim quidam vestrum spebus nequicquam amplis & magnificis animo conceptis immoriuntur; antè aliquanto quàm veritatem conspexerint, eósque à quibus illis turpiter impositum est, nouerint. Partim verò tametsi sagaciter subodorati fuerint se miseris modis deceptos esse, serò tamen cùm iam penè senio sint confecti, piget illos ab incepto regredi, verentes ne tanti natu cùm sint, confiteri cogantur se puerilibus negotiis hactenus fuisse occupatos. Proinde pudore obstante in studiis semel cœptis perseuerant, ea immodicè collaudantes & commendantes. Et quoscunque persuadere possunt, ad ea pertrahunt, vt non ipsi soli decepti viuant, sed consolationem habeant ex his qui eadem fraude illecti, cõmunibus cum illis malis conflictantur. Etenim & illud acutè perspexerũt, quòd si veritatem semel ingenuè faterentur, fore vt non ampliùs venerandi haberentur, quemadmodum in præsentia, neque supra plebeiam sortem in vllo pretio æstimarentur: sed ne tantillum quidem, vt priùs, vllo honore habito honestè consalutarentur. Quare haudquaquam libenter ista fatendo commemorant, cùm non sint nescij à quibus rebus sibi excidendum foret, & æquali cum alijs omnibus honore & sorte fruendum. Vix enim fieri potest, vt in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, se deceptos esse confirmare audeant, aliósque ab inauspicato instituto auertere, atque dehortari similia tentare quæ statuissent. Quòd si in eiusmodi virum vnquam incideris, illum sanè veritatis amantem, & virum bonum & iustum, atque etiam, si vis, philosophum compellato. Hunc enim solum huius nominis compellatione dignum existimauerim: cæteri verò aut nihil de vero compertum habent, vtcunque sibi eius gnari & periti esse videantur: aut si aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi, & pudore, & desiderio, quo præ aliis in præclara hominum opinione & pretiis haberi concupiscunt, occultant sedulò. Et sanè per Mineruam quæcunque hactenus à me disputata sunt, missa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerum quæ sub Euclide duce Athenis peractæ sunt. Cæterùm ponamus philosophiam Stoicam præ omnibus aliis veram & rectam esse, dispiciamusq; num illam vllo modo queant consequi, aut num hi frustra lassitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius consequendę desiderio capti sunt.

A κῦ ταῦτα τοίνυν καὶ ὑμεῖς ὀδόντες τὰς ἀρχὰς τῆς προαιρέσεως ἑκάστης, πιστεύετε τοῖς ἐξῆς, καὶ γνώσεσθε τῆς ἀληθείας αὐτῶν τὸν ἀκριβεστάτην ἡγεῖσθε εἶναι), ψευδῆ ὄντα. εἶτα οἱ μὲν ὑμῶν, ἐναπομαθήσονται ταῖς ἐλπίσι, πρὶν ἰδεῖν τἀληθές, καὶ καταγνῶναι τῶν ἐξαπατησάντων ἐκείνων· οἱ δὲ, κἂν αἰσθῶνται ἐξηπατημένοι, ὀψέποτε λέγοντες ἤδη γεγηρακότες, ὀκνοῦσιν ἀναχωρεῖν, αἰδούμενοι εἰ δεήσει τηλικούτους αὐτοὺς ὄντας ἐξομολογήσασθαι, ὅτι πράγματα παίδων ἔχοντες διετρίβομεν, ὥς τε ἐμμένουσι τοῖς αὐτοῖς ἐπ' αἰσχύνης, καὶ ἐπαγ- B νοῦσι τὰ παρόντα, καὶ ὁπόσους ἂν δύνωνται, παρεπέτοιεν ὅπερ τὰ αὐτά, ὡς δὴ μὴ μόνοι ἐξηπατημένοι ὦσιν, ἀλλ' ἔχωσι τὸ δαμοσίᾳ τὸ καὶ πολλοὺς καὶ ἄλλους τὰ ὅμοια παθεῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ αὖ καὶ σφὸ ὁρῶσιν, ὅτι ἐπὶ τἀληθὲς εἴπωσιν, οὐκ ἔτι σεμνοὶ, ὥσπερ νῦν καὶ ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς δόξοισιν, οὐδὲ τιμήσονται ὁμοίως. οὐκ ἂν οὖν ἐκόντες εἴποιεν εἰδότες ἀφ' οἵων σκπεσόντες, ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις δόξοισιν. ὀλίγοις δ' ἂν πάνυ σοφοῖς, ὑπὲρ ἀνδρείας τολμῶσι λέγειν, ὅτι ἐξηπάτηνται, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀποτρέπειν τῶν ὁμοίων πειρωμένοις. εἰδ' οὖν τινι τοιούτῳ συντύχοις, φιλαλήθη τε καὶ λεπτὸν τὸν τοιοῦτον, καὶ χρηστὸν, καὶ δίκαιον, καὶ εἰ βούλει, φιλόσοφον· ὃ γὰρ αὖ φθονήσαιμι τούτῳ μόνῳ τῷ ὀνόματος· οἱ δ' ἄλλοι, ἢ οὐδὲν ἀληθὲς ἴσασιν οἰόμενοι εἰδέναι, ἢ ἰδόντες, ἀποχρύπτονται τὸ δηλοῦν, καὶ αἰσχύνης, καὶ τοῦ προτιμᾶσθαι βούλεσθαι. κεῖνοι πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπόντα μὲν ἀεὶ ἔφην, ἐάσωμεν, αὐτοὺς καταβαλόντες, καὶ λήθη τις ἔστω αὐτῶν, ὥσπερ τῶν περὶ Εὐκλείδου ἀρχάντων πραχθέντων. τὸν θέλοντα δ' οὕτω φιλοσοφίαν ὀρθῶς εἶναι) τὴν Στωϊκὴν, φήμι δ' ἔγωγε μηδ' ἠντιναοῦν, ἴδωμεν εἰ ἐφικτὴ αὕτη, καὶ δυνατὴ ἐστὶν, ἢ μάτην κάμνουσιν, ὁπόσοι ἐφίενται) αὐτῆς.

τὰς μὲν γὰρ ὑποσχέσεις ἀκούω θαυμασίας A Etenim promissiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, videlicet per omnia felices & beatos fore, quicunque ad summum philosophiæ fastigium vnquam conscenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè semel potituros perhibent Sed enim quod deinceps dicturus sum, tu me longè exactiùs scire potes, num vnquam cum eiusmodi Stoico tibi commercium fuerit, atque inter Stoicos summo illo, nimirum quem nullus affectus animi vlla tristitiæ nebula perturbaret, quem nullæ voluptatum illecebræ commouerent, qui non inflammatus iracundia aliquando in furorem erumperet, qui inuidiæ contagio non esset infectus, qui diuitiarum amore & desiderio non tangeretur, sed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix esset, quam regulam & amussim certissimam esse oportet vitæ planè virtuosæ. Etenim in quo vel minimum quiddam desideratur, ille etiamdum imperfectus habendus est, tametsi cæteris omnibus abundet: hoc tamen cùm consecutus non sit, nondum exoptatæ & tantopere quæsitæ felicitatis particeps dicendus est. HER. Nullum quidem tale vnquam me vidisse, mihi sum conscius. LVC. Euge Hermotime, quandoquidem lubens mendacium non dixeris: ad quem ergo finem intentus, philosophiæ perdiscendæ impendis operam, cùm neque præceptorem tuum, neque illius, neque vllum alium ex prioribus, neque si ad decem retro secula descenderis, quenquam Stoicorum perfectè sapientem videas, & per hoc quoque fuisse felicem? Neque enim, vt opinor, hoc à te rectè dicetur, sufficere si quis saltem felicitati proximus fuerit, posteaquam nihil inde fructus & vtilitatis capi possit. Nihilo secus enim extra viam sub dio versatur is qui iuxta ostium foris stat exclusus, quàm qui eminus adhuc labore itineris conficitur: nisi quòd verisimile est illum non mediocri perturbatione discruciari, videntem in propinquo ea quibus priuatus est. Deinde vt quamproximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedam) tanta laborando perfers, temetipsum miseris modis absumens & conficiens, atque ita tantum ætatis per socordiam & suprenam negligẽtiam tibi elapsum est, immenso labore & vigiliis multis attenuato & obstipo capite in terram defixo. Quinetiam deintegro, vt ais, alios viginti annos ad minimum laboribus temetipsum exercebis, vt euadas octogenarius. Quis autem obstricta fide sponsor tibi factus est, te certò tot annos victurum? Nihilominus tum eorum in numero habeberis, qui felicitatis nondum sunt compotes: nisi tu solus putes illud te constanter consecuturum, & insectando capturum, quod ante te non parum multi & boni,

ταῖς μὲν γὰρ ὑποσχέσεις ἀκούω θαυμασίας πινας, ὡϊκα δὐδαιμονήσουσιν οἱ ἐς ὃ ἀκρότατον ἐλθόντες· μόνους γὰρ τούτους πάντα συλλαβόντας ἔξειν τὰ παρ' ὁντι ἀγαθά. ὃ μὴν ζῶντα δὲ, σὺ ἄμεινον εἰδείης, εἴ τινι ἐντετύχηκας Στωϊκῷ τοιούτῳ καὶ Στωϊκῶν τῶν ἄκρῳ, οἵῳ μήτε λυπεῖσθαι, μητ' ἐφ' ἡδονῆς καταπατᾶσθαι, μητ' ὀργίζεσθαι, φθόνου δὲ χρείττονι, καὶ πλούτου καταφρονοῦντι, καὶ στωϊκῶς δὐδαίμονι, ὁποῖον χρὴ τὸν κατὰ τὴν εἰ), καὶ γνώμοια τῶν κατὰ τὸν ἀρετὴν βιου. ὁ γὰρ καὶ κατὰ μικρότατον ἐνδέων, ἀτελὴς, κἂν πάντα πλείω ἔχῃ. εἰ δὲ τοῦτο ἐχεῖ, οὐδέπω δὐδαίμων. ΕΡΜΟ. οὐδένα τοιοῦτον εἶδον. ΛΥΚ. εὖγε, ὦ Ερμότιμε, ὅτι ἀ ψευδῆ ἐκών. εἰς τί γοῦν ἀποβλέπων φιλοσοφεῖς, ἔτυμ ὀρᾷς μήτε τὸν διδάσκαλον τὸν σὸν, μήτε τὸν ἐκείνου μήτε τὸν πρὸ αὐτοῦ; μηδὲ αὖ εἰς δεκαετίαν ἀναγάγῃς μηδένα αὐτῶν σοφὸν ἀκριβῶς, καὶ ἀφ' τοῦτο δὐδαίμονα γεγονυῖαν; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐκεῖνο ὀρθῶς εἴποις, ὡς ἀπέχει καὶ πλησίον γοῦν τῆς δὐδαιμονίας, ἐπεὶ οὐδὲν ὄφελος. ὁμοίως γὰρ ἐξω τῆς ὁδοῦ ἐστιν, κἂν ἐπὶ τῇ ἐσχάτῃ ὦ, ὅτε πρὸ τοῦ θύρας ἔξω ἐστὼς, καὶ ὁ πόρρω. ἀλλὰ πῶς ἂν ὅτι μᾶλλον σοῦ αἰσθοιτο, ὁρῶν ἑκάτερον οἷον ἑστῶτα. εἶτα, ἵνα πλέον γοῦν τῆς δὐδαιμονίας (δώσω γὰρ τοῦτό σοι) πόσῳ τινὰ πονεῖς κατατεύχων σαυτόν· καὶ πρὸ δεδράμηκέ σε ὁ βίος ὁ πολύπους ἐν ἀκμῇ, καμάτῳ, καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τοῦ νεανικοῦ, καὶ εἰσαῦθις πονήσῃς, ὡς φῂς, ἄλλα εἴκοσιν ἔτη τοὐλάχιστον, ἵν' ὀγδοηκοντούτης γοῦν ᾖς. ἢ τίς ἐγγυητής ὅστί σοι, ὅτι βιώσῃ τοσαῦτα; ὅμως ἢ σὺ τοῖς μηδέπω δὐδαιμονοῦσιν, εἰ μὴ μόνος οἴῃ πεύξεσθαι πύτου, καὶ ἀριθμήσῃ διώκων, ὃ πρὸ σοῦ μάλα πολλοὶ, κἀγαθοὶ,

multóque velocitate præstantiores omnibus viribus consectantes comprehendere non potuerunt. Sed esto, si videtur te comprehendisse, iámque votis tuis optata omnino contigisse: tamen omniũ primùm bonum illud cuiusmodinam sit, non possum perspicere, num tantis laboribus pro illo consequendo impensis & exhaustis dignum & conueniens æstimari debeat. Deinde non video quàm illo per reliquam ætatem iucundè & dulciter frui possis, tantus natu cùm sis, quippe iam incuruatus senio, & ad omnem voluptatem capiendam parum aptus & accommodus, iam capulo vicinus, & alterum pedem (quod aiunt) loculo insertũ habens. Nisi fortasse, ô generose Hermotime, ad aliam vitam variis laboribus temetipsum exerceas, vt in illam iam delatus viuas molliùs & suauiùs, certior iam factus quemadmodum vita in posterum instituenda sit. Quod mihi perinde videtur factum, atque si quis deambulatiuncula & exercitiis quibuspiam se præpararet atque instrueret, quò maiore cum voluptate cœnaret, donec nescius præ fame necaretur. Cæterùm nec hoc vnquã mihi animaduertisse videre, vt opinor, solidam virtutem in actione cõsistere, videlicet in rectè & sapienter factis, & iis quæ fiunt magno animo. Vos autẽ, summi nempe philosophi, quos per vos, quoties dixero, innuere soleo, posteaquam in his inuestigandis & faciendis parum estis occupati, voculas quaspiam miseras consectantes meditamini, connectentes syllogismos & perplexitates, atque in his maiorem vitæ partem sine fructu conteritis. At quicunque in connectendis prõptior fuerit & dexterior, huic victoriæ palmam vnanimini consensu defertis. Quo nomine, vt ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tantopere vobis est in admiratione & existimatione multa, vir quidem ętatis decrepitæ, quia suos asseclas vnà secum sermonẽ sociantes, perplexis & captiosis quæstiunculis probè calleat inuoluere, tenens quid quærendum, & quo quisque pacto sophisticis nugis sit circunducendus, optimus nimirum dolosè & callidè agendi, inque non euitabiles laqueos coniiciendi magister exercitatissimus. Hoc planè nihil aliud esse confirmare ausim, quàm neglecto fructu circa corticem occupatos esse, adeò vt tantùm folia in disputationibus vestris vicissim decutere videamini. Aut fortasse alia quæpiam sunt Hermotime, quæ vos à summo mane ad vesperam vsque facere credendum est? HER. Non profectò, sed ea ipsa sunt quæ factitare solemus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit, vos relicto corpore solam vmbram venari? aut neglecto viui serpentis tractu, saltem exuuium consectari? Aut potiùs huic persimiles in agẽdo,

A καὶ ὠκύτεροι πολὺ διώκοντες, οὐ κατέλαβον· ἀλλὰ καὶ καλάλαβε, εἰ δοκεῖ, καὶ ἔχε ὅλον συλλαβών. ὃ μὲν δὴ πρῶτον, οὐχ ὁρῶ ὅ,τι ποτ' ἀν εἴη ταγαθὸν, ὡς αἰτάξιον δοκεῖν τῶν πόνων τῶν τοσούτων. ἔπειτα ἐς πόσον ἔτι τὸν λοιπὸν χρόνον ἀπολαύσῃς αὐτῶν, γέρων ἤδη, καὶ πρωτος ἡδέος ἔξω ρεος ὤν, καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ σορῷ ἔχων· εἰ μήτι ἐς ἄλλον, ὦ γύναιε, βίον παρασκευάζεις σεαυτὸν, ὡς ἐς σκῆψιν ἐλθὼν, ἄμεινον ἀφαγάρις, εἰδὼς ὅτι χρὴ ζῆν τὸν χρὴ βιοῦν· ὅμοιον, ὡς εἴ τις ἐς πανδοκεῖον σκευάζοι τε, καὶ ὑπερπίζοι, ὡς δεῖπνήσων ἄμεινον, ἀγρεὶς αὖ λάθη ὑπὸ λιμοῦ ἀφαφθαρείς. ἀλλά μοι, οὐδὲ σκῆνός πω κατεσκευάσαι, οἶμαι, ὡς ἢ μοι ἀρετὴ, ἐν ἔργοις δήπου ὄντι, οἷς ἐστι τὰ δίκαια πράττειν, καὶ σοφὰ, καὶ ἀνδρεῖα· ὑμεῖς δὲ, (ὃ δὲ ὑμεῖς ἔτην εἶπω, τοὺς ἀκροὺς τῶν φιλοσοφούντων φημὶ,) ἀφέντες ταῦτα ζητεῖν, καὶ ποιᾶν, ῥημάτια δύσκολα μελετᾶτε, καὶ συλλογισμοὺς, καὶ ἀπορείας, καὶ ὃ πλεῖστον τοῦ βίου ὀπὶ τούτοις ἀναλίσκετε· καὶ ὃς ἂν κρατῇ ἐν αὐτοῖς, καλλίνικος ὑμῖν δοκεῖ. ἀφ' ὧν, οἶμαι, καὶ τὸν διδάσκαλον τοῦτον θαυμάζετε, γέροντα ἄνδρα, ὅτι τοὺς πρεσβυλογοῦντας ἐς ἀπορίαν καθίστησι, καὶ οἶδεν ὡς χρὴ ἐρέσθαι, καὶ σοφίσασθαι, καὶ πανουργῆσαι, καὶ ἐς ἄφικτα ἐμβαλεῖν· καὶ τὸν καρπὸν ἀτεχνῶς ἀφέντες (οὗτοι δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα) περὶ τὸν φλοιὸν ἀσχολεῖσθε, τὰ φύλλα καταχέοντες ἀλλήλων ἐν ταῖς ὁμιλίαις. ἢ γὰρ ἄλλα ἐστὶν, ἃ πράττετε, ὦ Ἑρμότιμε, πρώτης ἑωθεν ἐς ἑσπέραν; ΕΡΜΟΤ. οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα. ΛΥΚΙΝ. ἢ οὖν οὐχὶ καὶ ὀρθῶς τις φαίη, πρὸ σκιᾶς ὑμᾶς θηρεύειν, ἐάσαντας τὸ σῶμα, ἢ τοῦ ὄφεως τὸ σύφαρ, ἀμελήσαντας τοῦ ὁλκοῦ; μᾶλλον δὲ ὅμοιον ποιῆ,

ὥσπερ εἴ τις ἐς ὄλμον ὕδωρ ἐγχέας ἀνδρεῖον σιδηρῷ πλήττοι, σφόδρα αἰσχρόν τι καὶ πονηρὸν οἰόμενος, οὐκ εἰδὼς, ὅτι καὶ ἀποβάλλει, φασὶ, ζωμὸς πλήττων, ὕδωρ ὁμοίως δὲ ὕδωρ μένει. καί μοι δὸς ἐν τούτῳ ἤδη ἔρεσθαί σε εἰ ἐθέλοις ἂν ἔξω τῶν λόγων τὰ ἄλλα ἐοικέναι σῷ διδασκάλῳ, ὥστε μένειν ὀργίλος, ὥστε ὑπομικρολόγος, ὥστε ὑπ' φιλόψυχος ὢν, καὶ φιλήδονος, μὴ Δί', εἰ δὲ μὴ πῆς πολλοῖς δοκεῖ. ΕΡ. πῶς τε; ΛΥ. ὦ Ερμότιμε, θέλεις διηγήσομαί σοι θαυμάσιον ἥκουσα ἐγὼ φιλοσοφίας τινὸς λέγοντος ἀνδρὸς πάνυ γεγηρακότος, ᾧ πάμπολλοι τῶν νέων ἐπὶ σοφίᾳ πλησιάζουσιν; ἀπαιτῶν γὰρ τοῦτό τινος τῶν μαθητῶν τὸν μισθὸν, ἠγανάκτει, λέγων ἐναφημερεῖν δεῖ, καὶ οὐκ ἐπιθεσμον τοῦ ὀφλήματος, ὃν ἔδει πρὸ ἑκκαίδεκα ἡμερῶν ἐκτετικέναι τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ, ὅτε γὰρ συνίστασθαι, καὶ ὅτι ταῦτα ἠγανάκτει· πρέσβυς ὁ ἥλιος τῶν νεανίσκων, ἄλογιστος ἄνθρωπος, καὶ ἰδιώτης ὡς πρὸς τὰ ὑμέτερα, πέπαυσο, εἶπεν, ὦ θαυμάσιε, τὰ μείζω ἠδικῆσθαι λέγων, εἰ ῥήματα τοσαῦτα ὀφλήσαμεν, μηδέπω ἑκκαίδεκα μῆνας διαφορήσαντι ἀπὸ μιᾶς ἡμῖν πέντε ἔτη, ἐπὶ ἔλαττον γέγονέ σοι τῶν μαθημάτων. τὰ δ' ἄλλα, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπεθυμοῦμεν, σεσώρησταί σοι τὸν νεανίσκον, οὐδὲν ἀμείνων τετύχηκας διὰ σὲ, ὃς τὸν μὲν πατέρα τὸν ἐχεκράτους τὸν γυναῖκα σεσωφρόνικας, πρᾶγμα δεινὸν ἅπασι διέφθειρε, καὶ ὀλίγου δίκην ἔφυγον βιαίων, εἰ μὴ ἐγὼ παλαίστου ὢν πολὺ ἐκράτησα τοῦ πλημμέλημα τοῦτο πένητος ἀνδρὸς τὸν Ἐχεκράτους τοῦ μητέρα δὲ φόνῳ ἐρράπισεν, ὅτι αὐτοῦ ἐλάβετο κατὰ κόλπου ἐκκομίζοντος τὸν κάδιον, ὡς ἔχοι συμβολάς, οἶμαι, καταθεῖναι τὰ μὲν γὰρ ἐς ὀργὴν, καὶ θυμὸν, καὶ αἰσχυντίαν, καὶ ἐς τόλμαν, καὶ ψεῦδος, μακρῷ τινι ἀμείνων εἶχε φύσιν, ἢ νῦν. καίτοι ἐβουλόμην ἂν αὐτὸν ἐς ταῦτα ὠφελῆσθαι μᾶλλον, ἢ σὲ ἐκεῖνα εἰδέναι, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοὺς ἡμᾶς σοῦ δεομένους, ὅτι τὸ δεῖπνον διεξέρχεται, ὡς κροκόδειλος ἥρπασε παιδίον,

A qui infusam in mortarium aquam ferreo pistillo magno conatu tunderet, rem quampiam summopere conducibilem se facere existimans, ignarus tamen, etiam si humeros, vt aiunt, verberando decutiat, tamen aquam quamlibet contusam, manere aquam? Permitte verò vt ego te deinceps liberè interrogem: dic mihi, num in votis habeas excepta eruditione in cæteris omnibus per omnia præceptori tuo esse similis, nempe vt ita sis ad iracundiam propensus, ita morosus, ita sordidus, ita contentiosus, denique in tantum voluptatibus deditus; tametsi per Iouem ita paucis esse videatur? HER.
B Quibus tandem? LVC. Si placuerit, Hermotime, ea tibi commemorabo, quę virum quempiam multa canitie infectū, super philosophia differentem audiui, ad quem permulti iuuenes sapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cùm enim à quodam ex discipulis mercedem exigeret, vehementer incanduit, affirmans vltra præscriptum tempus solutionem debiti sibi prorogari, quod ante decimumsextum diem dissoluendum fuerat. Ita enim pactum esse: & ob hoc quidem indignabatur. Cùm autem forte
C fortuna adstaret ibidē eius iuuenis auunculus, homo rusticus, & nostrarū rerum minimè peritus, Desine, inquit, vir admirande, te magna iniuria affectū esse contestari, si voculas à te commercantes nescio quas, mercedē tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis fecisti, etiamdū ipse integra habes & possides, neque quicquam tibi imminutum est ex disciplinis tuis: in cęteris autem quibus sub initium adolescentem tibi offerens, eundem desiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus est, quippe qui mei vicini Echecratidis filiæ raptæ per vim vitiū
D intulit: & sanè pœnam dedisset damnatus iudicio, nisi ego à vicino paupere talento mulctam redemissem. Porrò autem ipsi matri nuper incussit alapas, quòd ipsum in manifesto furto deprehendisset, sub sinu cadum efferentem, vt haberet, nisi fallor, vnde cum sodalibus bibens depeneret symbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliáque vitia attinet, superioribus quidem annis longè meliùs sese habebat, quàm nunc, cùm his ipsis sit omnium contaminatissimus. Atqui planè mihi persuaseram in hisce vitandis & dediscendis illum præcipuè à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa perdisceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire supervacaneum est, in mensa cōsueuit differere, quemadmodum crocodilus rapuisset puerum:

patríque pollicitus esset se redditurum, si A respondisset nescio quid. Aut quòd cùm dies sit, necesse esset noctem non esse. Nonnunquam & cornua nobis affingere solet generosus ille, nescio quo pacto sermonem connectens. Nos autem his auditis ridere solemus, maximè verò quando obstructis auribus sedula agitatione secum meditatur, habitus & dispositiones quaspiam, pręterea catalepses & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non rarò ipsum dicentem audiuimus, Deum in cœlo non esse, sed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, vsque ad ea quæ sunt B omniũ despectissima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans ista secum nugaretur, subsannare solet. Sed si eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil video obstare mihi quominus solus diues, solus rex sim; cæteri verò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta existimandi sint. Hæc cùm dixisset vir ille, vide mi Hermotime cuiusmodi responsum ille dederit philosophus, quàm verò maturum & senile. Atqui nisi me ille, inquit, accessisset, nónne putas quòd longè peiora flagitia admisisset, aut per Iouem etiam traditus fuisset torquendus carnifici? Nunc autem frenum quoddam illi iniecit philosophia iuxtà ac verecundia, & ob hoc ipsum modestior vobis nostra opera factus est, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philosophiæ appareat. Cæterùm quæ à nobis abstulit, ea illum in disciplina continent: ita vt iustus esse videar, si mercedem à vobis accepero, etsi illum haud multo meliorem reddiderim: nam in his quæ nondum admisit, philosophiam reueritus est, posteaquam nutrices quoque talia de D pueris dictitare soleant, nempe præceptoris ædes illis adeundas esse. Siquidem nusquam alibi locorum pueris relicta est copia bonum quiddam perdiscendi: sed neque mali quippiam vnquam in se admittunt quamdiu sub præceptorum custodia militauerint. Ego quidem omnes officij mei partes in excolendo iuuene mihi implesse videor. Iam quicunque tibi placuerit nostrarum rerum non imperitus, illo tecum assumpto cras me accedas, & videbis quàm promptè & expeditè interroget alios, quámque ingeniosè & argutè ad quæsita respondeat, tum quantã eruditionẽ sibi mea opera pararit, & quos iã libros euoluerit de proloquiis ac syllogismis,

καὶ ἐπέχηται ἀποδώσειν αὐτό, αἰ ἀποκρίνηται ὁ πατὴρ οὐκ οἶδ' ὅ, τι· ἢ ὡς ἀναίσχυντόν ἐστιν ἡμέρας ὄσης, μὴ νύκτα εἶναι. σκίοτε δ' ἂν κέρατα ἡμῖν ὁ γυναῖος ἀναφύσῃ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐς πλέκων τὸν λόγον· ἡμεῖς δὲ, γελῶμεν ὅτι τούτοις· καὶ μάλιστα ὅταν ὑπὸ θορυβούμενος ταῖς ὦσι, μελετᾷ τινας ἕξεις καὶ χρόας, καὶ καταλήψεις, καὶ φαντασίας, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ὀνόματα διεξιών. ἀκούομεν δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ὡς ὁ θεὸς οὐκ ἐν οὐρανῷ ἐστὶν, ἀλλὰ διὰ πάντων πεφοίτηκεν, οἷον, ξύλων, καὶ λίθων, καὶ ζώων, ἄχρι καὶ τῶν ἀπηνεστάτων. καὶ τῆς γε μητρὸς ἐρομένης αὐτὸν τί ταῦτα ληρεῖ, καταγελάσας αὐτῆς, ἀλλ' ἐῶ τὸν λῆρον τοῦτον, ἔφη, ἐκμαθὼν ἀκριβῶς, ὁπόταν καλύσῃ με μόνον πλούσιον, μόνον βασιλέα εἶναι, τοὺς δὲ ἄλλους, ὑδραπόδων καὶ καθάρματα νομίζεσθαι, ὡς ἐμέ. τοιαῦτα τοῦ ἀνδρὸς εἰπόντος, ὁ φιλόσοφος, ὅρα οἵαν ἀπόκρισιν ἀπεκρίνατο, ὦ Ἑρμότιμε, ὡς πρέσβυτικήν. ἔφη γάρ, ἀλλ' εἴγε μὴ ἐμοὶ ἐπλησίασεν οὗτος, οὐκ οἶδ' μακρῷ χείρω αὐτὸν ἐξεργάσασθαι, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἴσως τῷ C δημίῳ παραδοθῆναι ὡς νεῶν γε χαλινόν τινα ἐμβεβλήκει αὐτῷ ἡ φιλοσοφία, καὶ ἡ πρὸς ταύτην αἰδὼς, καὶ διὰ τοῦτο, μετριώτερός ἐστιν ὑμῖν, καὶ φορητὸς ἔτι. φέρε γάρ τινα αἰτιάσωμαι αὐτῷ, εἰ ἀνάξιος φαίνοιτο τοῦ ἱματίου, καὶ τοῦ ὀνόματος· ἃ δὴ καὶ παρακολουθοῦντα, παιδαγωγεῖ αὐτόν· ὥστε δίκαιος ἂν εἴην, εἰ μὴ ὧν βελτίω ἀπέφηνα, μισθὸν παρ' ὑμῶν λαβεῖν, ἀλλ' οὕτω γε ἐκείνων, ἃ μὴ δέδρακεν, αἰδούμενος φιλοσοφίαν, ἐπεὶ καὶ αἱ τιτθαὶ τοιάδε λέγουσι περὶ τῶν παιδίων, ὡς ἀπιτέον αὐτοῖς ἐς διδασκάλου. καὶ γὰρ ἂν μηδέπω μαθεῖν ἀγαθόν τι δύνωνται, ἀλλ' οὖν φαῦλόν γε οὐδὲν ποιήσουσιν ἐκεῖ μένοντες. ἐγὼ μὲν οὖν τἆλλα πάντα ἱκανῶς μοι δοκῶ, καὶ ὅν τινα ἂν ἐθέλῃς τῶν εἰδότων τὰ ἡμέτερα, ἥκε μοι ἐς αὔριον παραλαβών, ὁπόθεν τε ὅπως ἐρωτᾷ, καὶ πῶς ἀποκρίνεται, καὶ ὅσα μεμάθηκε, καὶ ὅσα ἤδη ἀνέγνωκε βιβλία, περὶ ἀξιωμάτων, περὶ συλλογισμῶν,

περὶ

περὶ καταλήψεως, περὶ καθηκόντων, καὶ ἄλλα ποικίλα· εἰ δὲ ἡ πλὴ μητέρα ἔτυψεν, ἢ παρθένους συνήρπαξε, τί ταῦτα πρὸς ἐμέ; ὁ γὰρ παιδαγωγόν με ἐπεχείρησατε αὐτῷ. τοιαῦτα γέρων αὐθέκαστος ὑπὲρ φιλοσοφίας ἔλεγε. σὺ δὲ καὶ αὐτὸς αὖ φαίης, ὦ Ερμότιμε, ἱκανὸν εἶ) ὡς ἕνεκα τούτου φιλοσοφοίημεν, ὡς μηδὲν τῶν φαυλοτέρων πράττοιμεν· ἢ ἐπ' ἄλλαις ἐλπίσιν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφεῖν ἠξιοῦμεν, οὐχ ὡς τῶν ἰδιωτῶν κοσμιώτεροι εἴημεν πρὸς τοιουτοῦτες; τί οὖν οὐκ ἀποκρίνῃ καὶ τοῦτο; ΕΡΜ. τί δὲ ἄλλο, ἢ ὅτι καὶ δακρύσαι ὀλίγου δέω; ἐς τοσοῦτό μου καθῆκεν ὁ λόγος ἀληθὴς ὤν, καὶ ὀδυρόμην ὅσον ἄθλιος χρόνον ἀπώλεσα, καὶ παρέπεμψα οὐκ ὀλίγους τέλως ἀντὶ τῶν πόνων· νυνὶ γάρ, ὥσπερ ἐκ μέθης ἀναπήφων, ὁρῶ οἷα μοί ἐστιν ὧν ἦρων, ὁπόσα δὲ πέπονθα διὰ ταῦτα. ΛΥ. καὶ τί δεῖ δακρύων, ὦ χρηστέ; ὃ γὰρ τῶν μύθου ἐκεῖνο πάνυ σπουδαῖον, οἶμαι, οὗ Αἴσωπος διῆλθεν· ἔφη γάρ αὖθέκαστόν τινα ὅτι τῇ πλοίῳ καθεζόμενον, ὅτι πλοῦ κυμαντώδη, ἀριθμεῖν τὰ κύματα, σφαλέντα δὲ, ἀλθεσθαι, καὶ ἀναδῦσθαι, ἄχρι δὴ τοῦ κερδοῦς ἀπολαῦσαι εἰπεῖν αὐτῷ, τί, ὦ γύναι, ἀνιᾷ τὰ παρελθόντων ἕνεκα; δέον τὰ ἐντεῦθεν ἀριθμεῖν, ἀμελήσαντα ἐκείνων· καὶ σὺ τοίνυν ἐπεὶ σοὶ δοκεῖ, ἐς τὸ λοιπὸν αὖ ἄμεινον ποιήσας βίον τε κοινὸν ἅπασι βιοῦν ἀξιῶν, καὶ συμπολιτεύσῃ τοῖς πολλοῖς, οὐδὲν ἀλλόκοτον καὶ τετυφωμένον ἐλπίζων, καὶ οὐκ ἀχθῇ, ὥσπερ δὴ φεύγεις, εἰ γέρων αὖθέκαστος μεταθήσῃ, καὶ μεταχωρήσῃς πρὸς τὸ βέλτιον. ταῦτα πάντα, ὦ Φιλότης, ὁπόσα εἶπον, μή με νομίσῃς κατὰ τῆς σῆς προσκλασιμάον, ἔχθραν τινὰ ὀξύτερον πρὸς Στωϊκοὺς ἐπωνηρημένον εἰρηκέναι· ἀλλὰ κοινὸς ὅτι πρὸς ὁ λόγος. τὰ γὰρ αὐτὰ πρὸς σὲ εἶπον αὖ, εἰ τὰ Πλάτωνος, ἢ Αριστοτέλους ἤρησο, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐρήμην καταγνούς.

A de complexionibus & officiis, déque aliis multis & variis. Cæterùm quod matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas virgines vitiarit, quid ad me attinet? neque enim me illi pro pædagogo cõstituistis. Hæc quidẽ homo senex de philosophia disserebat. Tu fortasse & ipse Hermotime diceres abundè satis esse si ob hoc ipsum philosopharemur, ne quid eorum quæ mala & vitiosa sunt, faceremus. An verò non initiò longè ampliori spe inducti philosophandum nobis esse existimabamus, non ob hoc saltem, quòd paulo quàm priuatus quispiam ex vulgo honestiores essemus? Cur igitur nõ & ad B hoc dignaris dare respõsum? H E. Quid verò aliud tibi respondeam, quàm quòd propemodum eriam mihi lacrymandum esse intelligo? vsque adeò me commouit oratio tua nimiùm vera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miserum tãtum temporis frustra insumpsisse & contriuisse, ad hæc mercedem tam grandem pro laboribus impendisse. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad sobrietatem reuersus, video cuiusmodi illa sint quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis consequendis ego miser exhau- C serim. L V C. Fletu quidem & lacrymis haud opus est ô bone, longè autem præstabilius & prudentius esse opinor, quod in fabulis Æsopus commemorat. Ait enim quendam in maris littore consedisse, conantem singulas vndas pernumerare: cúmque vndarum mutuò se trudentium multitudine obrueretur, animóque grauiter angeretur quòd eas numero complecti non posset, aduenies callida vulpes, non inidoneo consilio hominis perturbationem subleuauit. Quid discruciaris, inquit, propter vndas quæ prætergressę sunt? hinc numerare in- D cipias oportet, illas missas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi videtur, posthac magis ex vsu tuo feceris, si communem cum aliis vitam viuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. versaberis, nihil absurdum aut fastuosum animo concipiens aut sperans. Nec est quòd pudore afficiaris, quòd iam primùm decurso vitę spatio rectè sapere incipias, aut mutato consilio ad meliora te recipias. Proinde hęc omnia, ô amice, quęcunque à me dicta sunt, nolim putes me de industria pręmeditatum & instructum aduersus Stoicos, quasi mihi cum illis essent susceptę inimicitię, dixisse, sed communem aduersus omnes orationem esse putato. Neque alia contra te protulissem si aut Platonis aut Aristotelis te sectatorem esse testatus esses, cęteris indicta causa contemptis & posthabitis.

Nunc autem posteaquam Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduersus Stoicam, omnem disputationem quoque nostram instituimus, nihil alioqui simultatis aut dissidij aduersus illam susceptum habentes. HER. Bene sanè dicis. Iam itaque abeo, vt ego me totum vnà cum vestitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non veluti nunc, me neque barba tam densa & profunda horridum, neque ita afflictam & asperam victus rationem, verùm molliora omnia, magisque libero homine digna sequentem: fortasse neque purpuram induere grauabor, vt omnibus fiat pespicuum, mihi priores nugas non ampliùs curæ esse. Atque vtinam etiam ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia possem, quæcunque ab illis vnquam audita deuoraui. Et vt pro certo scias, neque helleborum ebibere formidabo propter hoc ipsum, contrà quàm Chrysippus consuetuit, ne quid eorum vnquam posthac quę dixerunt, mihi in mentem veniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrem habeo gratiam, quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aspero, iuxtáque fluxum vnà cum vndis fluitantem extraxeris, assistens iuxta Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiso ostẽsus. Videor autem mihi non absurdè facturus, si & caput rasero, quẽadmodum facere soliti sunt qui è naufragiis enatant incolumes, ita vt salutis meę festiuitatem hodie concelebrem, posteaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis discussa est. Porrò autem conspectum philosophi posthac, & si inuitus interim eundum alicui obuiam venero, non secus deuitabo, extra viam declinando, quàm rabiosos canes fugere soleo.

A νῦν δὲ ἐπεὶ τὰ Στωϊκῶν προετίμησας, πρὸς τοῦτο σοφὸν ἀποτεταθαι ὁ λόγος ἔδοξεν, οὐδὲν ἀχαίρετον πρὸς αὐτὸν ἔχων. ΕΡ. Οὐ λέγεις, ἀπειμι γοῦν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ὡς μεταβαλοίμην καὶ αὐτὸ δὴ τὸ σχῆμα. ὀψὲ γοῦν οὐκ εἰς μακρὸν ὥστε πώγωνα ὡς πρὸ νῦν λάσιον, καὶ βαθὺν, ὥστε διαιτὰν κεκολασμένως, ἀλλ' αἰεὶ τὰ πρῶτα, καὶ ἐλευθέρα, τάχα δὲ καὶ πορφυρίδα μεταμφιάσομαι, ὡς εἰδῆτε ἀπράγμονες, ὅτι μηκέτι μοι τῶν λήρων ἐκείνων μέτεστιν· ὡς εἴθε γε καὶ ὀξεμέσαι δυναίμην ὧν ἀπρᾶγμα ἐκφλυάρησα, ὁπόσα ἤκουσα πρὸ αὐτῶν· καὶ οὐ ῥᾴδιον, οὐδὲ δῶν ὤκνησα καὶ ἐλλέβορον πιεῖν δίχα τοῦτο ἐς ὕστερον ἢ ὁ Χρύσιππος, ὅπως μηδὲν ἔτι συνοίσομαι ὧν φασι σοὶ δ' οὖν ὑπὲρ μικρὸν χάριν οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὅτι με περιφερόμενον ἐκ δολεροῦ τινος χειμάρρου, καὶ τραχέος, ὑποδυόντα ἐμαυτὸν, καὶ καταροῦντα συρρέοντα τοῦ ὕδατος, ἀνέσωσας, ὑπισχνούμενος ὁ τῶν τραγῳδῶν τύχη, θεὸς ἐκ μηχανῆς ὑπιφανείς· δοκῶ δέ μοι οὐκ ἀλόγως αὖ καὶ ξυρήσασθαι τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ναυαγίων ἀποσωθέντες ἐλθόντες, ἅτε καὶ σωτήρια τιμώμενον ἄξιον, τοσαύτην ἀχλὺν ἀποσφάλλοντος τῶν ὀμμάτων. φιλοσόφῳ δ' ἐς ὕστερον, καὶ ἂν ἄκων ποτὲ ἐν ὁδῷ βαδίζων ἐντύχω, ὅπως ἐκτραπήσομαι, καὶ περιεισήσομαι, ὥσπερ τοὺς λυττῶντας τῶν κυνῶν.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ, Η ΑΕΤΙΩΝ.

HERODOTVS, VEL AETIO.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Ostendit hac præfatione Lucianus, se exemplo Herodoti, & post hunc Aëtionis pictoris, adductum vt inconuentu totius Macedoniæ exhibere se, ac specimen aliquod sui præbere voluerit. Esse enim compendiosiorem hanc viam ad laudem & gloriam comparandam, quàm singulas ciuitates circumeundo, magno negotio, multóque tandem tempore inclarescere. Exordium à voto incipit, post narratione vtriusque, & Herodoti, & Aëtionis exemplum exponit: quæ quia maiorem scripti huius partem absoluit, vtriusque nominis titulum quoque dedit. Hinc adaptatio sequitur, qua suum institutum cum superioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, præsenti conuentui Olympico, à loci & hominum qualitate. Postremò petit, vt illorum exemplo, se quoque pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac vetustissimis illis, sed cum præsentibus conferendo.

Ηροδότου εἴθε μὴν καὶ τἆλλα μιμήσασθαι δυνατὸν ἦν. ὃ πολύτα φημί, ὅσα τοιοῦτον αὐτοῦ (μεῖζον γὰρ εὐχῆς τοῦτό γε) ἀλλὰ καὶν ἓν ἐκ τῶν ἁπάντων, οἷ, ἢ κάλλος τῶν λόγων, ἢ ἁρμονίαν αὐτῶν, ἢ ὃ οἰκεῖον τῇ Ἰωνίᾳ, καὶ τοιοσφυές, ἢ τῆς γνώμης ὃ τοιοῦτον, ἢ ὅσα μυρία καλὰ ἐκ ἔνος ἅμα συλλαβὼν ἔχοι, τοῦτ' ἂν τῆς εἰς μίμησιν ἐλπίδος. ἃ δὲ ἐποίησεν ὕστερον τοῖς συγγράμμασι, καὶ ὡς πολλαχοῦ τοῖς Ἕλλησιν ἐνέβαλεν κατέχειν, ἐγὼ, κἂν σὺ, καὶ ἄλλος αὖ μιμησαίμεθα. πλεύσας γὰρ οἴκοθεν ἐκ τῆς Καρίας εὐθὺ τῆς Ἑλλάδος, ἐσκοπεῖτο τοῖς ἑαυτοῦ, ὅπως αὐτὰ τάχιστα, καὶ ἀποδεδειγμένα τὰ βέλτιστα καὶ τοιοῦτος γένοιτο, ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ συγγράμματα. ὃ μὲν οὖν τοιοῦτο διανοούμενος, τοῦ μὲν Ἀθηναίοις, τοῦ δὲ Κορινθίοις ἀναγνώσεσθαι, ἢ Ἀργείοις, ἢ Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς μέρεσι, ἐργῶδες καὶ μακρὸν ἡγεῖτο εἶναι, καὶ τοιοῦτο μικρὸν ἐν τοῖς τοιούτοις ἔσεσθαι. ἔχειν ἠξίου δοκοῦντα ὃ τοιοῦτο, οὐδὲ κατ' ὀλίγον ἀγείρων καὶ συλλέγων τὸν γνῶσιν· ἐπεβούλευε δὲ εἰ δυνατὸν εἴη, ἀθρόοις τοῦ λαοῦ τοῖς Ἕλλησιν ἀποδοῦναι. διὸ δὴ Ὀλύμπια τὰ μεγάλα. καὶ ὁ Ἡρόδοτος, τοῦτ' ἐκ ἔνου ἥκειν οἰ νομίσας τὸν καιρὸν, ὃν μάλιστα ἐγλίχετο, πλήθουσάν τε ὁρήσας τὸν πανήγυριν, ἀποδεδειχθαι ἤδη τῶν ἀρίστων συνειλεγμένων, προελθὼν ἐς τὸν ὀπισθόδομον, οὐ θεατὴν, ἀλλ' ἀγωνιστὴν Ὀλυμπίων προῆκεν ἑαυτὸν, ᾄδων τὰς ἱστορίας, καὶ κηλῶν τοὺς παρόντας, ἄχρι τοῦ καὶ Μούσας κληθῆναι τὰς βίβλους αὐτοῦ, συνέβη καὶ αὐτὰς οὔσας. ἤδη οὖν ἅπαντες αὐτὸν ἥδεσθαι πολὺ μᾶλλον, ἢ τοὺς Ὀλυμπιονίκας ἀΐδειν. καὶ ὅτε ἔστιν ὅστις ἀήκοος ἦν τοῦ Ἡροδότου ὀνόματος, οἱ μὲν, ἀΐοντες ἀκούσαντες ἐν Ὀλυμπίᾳ, οἱ δὲ, ἐκ τῶν τῆς πανηγύρεως ἡκόντων πεπυσμένοι, καὶ εἴ που γε φανείη μόνον, ἐδείκνυτο δὴ τοῖς δακτύλοις.

A

B

C

D

VInam verò & alias Herodoti virtutes mihi imitari conceſſum fuiſſet, non omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim voto hæc res fuerit) verùm vnam ex omnibus, videlicet aut orationum elegantiſſimarum munditiem, aut illarum numeroſam concinnitatem, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut ſententiarum grauitatem & præſtantiam, aut quæcunque alia (quæ & infinita ſunt & elegantia) ille vno quaſi faſciculo comprehenſa poſſidet, omnem imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cum libris à ſe elucubratis fecerit, tum quemadmodum paſſim in breui temporis ſpatio apud Græcos in notitiam venerit, mihi & tibi & alteri cuicunque tãdem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cùm enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciã delatus eſt, vbi de ſe ipſo eam cogitationem ſuſcepit, quo pacto quàm celerrimè & minimo cum negotio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cùm ipſe, tum eius quoque elucubratæ vigiliæ. Atenim obambulantem, nũc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarum monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cunctationem & moram non mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negotiũ omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innoteſcere, notitiam modicè & pedetentim congregans & colligens. Callidè verò obſeruabat ſi vſpiam locorum Græcos vnà congregatos omnes deprehenderet. Commodùm itaque inſtabant magna Olympia. Herodotus autem hanc ſolam ſibi veniſſe occaſionẽ arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequentiſſimis ludis obſeruatis, iámq; ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, non ſpectatorẽ ſed certatorẽ ſe ipſe exhibebat, cantillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & vocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Proinde iam omnes illum nouerant multo profectò magis quàm Olympicorum certaminum victores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerant in Olympia, alij verò ex iis qui ex ludis regreſſi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum verò vbicunque in publico ſaltem apparuiſſet, certatim commonſtrabatur digitis:

HIC ILLE est Herodotus, qui pugnas Persicas lingua Ionica cõdidit atque cõscripsit, qui victorias nostras venustissimè concelebrauit. Talem ipse laudem historiarum nomine consecutus est, in vno cõuẽtu ab omnii populo totius Græcię commune nactus suffragium, non ab vno per Iouẽ præcone ebuccinatus, sed in omnibus quaquauersũ ciuitatibus, vnde quisque erat eorum qui ad ludos publicos confluxerãt. Hoc cùm animaduertissent postea ad parandam cognitionem viam esse compendiosissimam & Hippias illius gentis Sophista, & Prodicus Ceus, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, alíque complures, orationes semper habuerunt & illi in ludis publicis, vnde breui notitiam sibi parauerunt. Quorsum verò tibi priscos illos percenseo sophistas, & historicos, & oratores, cùm & hæc inter vetera commodè locum habere possint? Etenim perhibent, Aëtionem quoque pictorem, Rhoxanes & Alexandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam pertulisse, ac imaginem spectandam ostẽtasse, adeo vt Proxenides, quem tunc certaminum iudicem Græci constituerant, artis prętstantia delectatus, Aëtionem generum sibi asciuerit. Sed quæret aliquis, quodnam tantum affuerit picturæ miraculũ, per quod adductus Proxenides Aëtioni peregrino filiam suam nuptum tradi derit? Est equidem imago in Italia, quam egomet vidi, adeo vt tibi quoque de ea compertam veritatem dicere possim. Thalamus est supra modum elegans, & lectus nuptialis vestimentis instratus. Hunc iuxta locata est Rhoxane virgo, corpore & facie venustissima, terram modestè intuens, Alexandri assistentis præsentiam honorificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo stans digitis redimiculum aufert à capite, ac Rhoxanen sponso commonstrat: alter nimiùm seruiliter à plantis aufert sandalium, vt iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, valde violenter annixus. Sed enim ipse rex coronam quandam puellæ porrigit. Adest præterea & Parochus sponsæ ductor Hephæstion, ardentem facem tenens in manibus, formoso admodum adolescenti innixus: hunc ego Hymenæum esse opinor: neque enim nomen adscriptum fuerat.

Aëtion pictor.

ΑΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ; Ηρόδοτός ἐστιν, ὁ τὰς μάχας τὰς Περσικὰς Ἰασὶ συγγεγραφὼς, ὁ τὰς νίκας ἡμῶν ὑμνήσας. τοιαῦτ' ἐκεῖνος ἀπέλαυσε τῶν ἱστοριῶν, ἐν μιᾷ σταθῷ πανδήμου τινὸς κοινοῦ ἥκοντος τῆς Ἑλλάδος λαοῦ, καὶ ἀνακηρυχθεὶς οὐχ ὑφ' ἑνὸς, μὰ Δία, κήρυκος, ἀλλ' ἐν ἁπάσῃ πόλει, ὅθεν ἕκαστος ἦν τῶν πανηγυριστῶν. ὅθεν ὕστερον κατανοήσαντες, ὅτι πολύ τινα τούτου ὁδὸν ἐγνωσαν, Ἱππίας τε ὁ Ἠλεῖος αὐτῶν σοφιστὴς, καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ Ἀναξιμένης ὁ Χῖος, καὶ Πῶλος ὁ Ἀκραγαντῖνος, καὶ ἄλλοι B συχνοὶ, λόγους ἔλεγον ἀεὶ καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν πανήγυριν, ἀφ' ὧν γνώριμοι ἐν βραχεῖ ἐγίγνοντο. καὶ τί σοι τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους λέγω σοφιστὰς, καὶ συγγραφέας, καὶ λογογράφους, ὅπου καὶ τὰ τελευταῖα τούτων, καὶ Ἀετίωνα φασὶ τὸν ζωγράφον, συγκεκλῶντα τὸν Ῥωξάνης, καὶ Ἀλεξάνδρου γάμον, εἰς Ὀλυμπίαν καὶ αὐτὸν ἀγαγόντα, τὸν εἰκόνα ἐπιδείξασθαι, ὥστε Πρόξενίδην, Ἑλλανοδίκην τότε ὄντα, ἡδέντα τῇ τέχνῃ, γαμβρὸν ποιήσασθαι τὸν Ἀετίωνα; καὶ τί ὃ θαῦμα ἐρῶ τῇ γραφῇ αὐτῇ ἤρετό τις, ὡς τὸν Ἑλλανοδίκην δι' αὐτὸ, οὐκ ἐπιχωρίῳ τῷ Ἀετίωνι συναλλάξαι τῆς θυγατρὸς τὸν γάμον; ἔστιν ἡ εἰκὼν ἐν Ἰταλίᾳ, κἀγὼ εἶδον, ὥστε καὶ σοὶ αὐτὸ εἰπεῖν ἔχειν· θάλαμός ἐστι περικαλλὴς, καὶ κλίνη νυμφική. καὶ ἡ Ῥωξάνη κάθηται παλαιόν τι χρῆμα πρόθυρον, εἰς γλῶ ἐρῶσα, αἰδουμένη ἔτι τὸν Ἀλέξανδρον. ἔρωτες δέ τινες μειδιῶντες, ὁ μὲν κατόπιν ἐφεστὼς, ἀπάγει τῆς κεφαλῆς τὸ καλύπτρειον, καὶ δείκνυσι τῷ νυμφίῳ τὴν Ῥωξάνην· ὁ δέ τις, μάλα δουλικῶς ἁφαιρεῖ D σανδάλιον ἐκ τῶν ποδὸς, ὡς καθαπλίνοιτο ἤδη· ἄλλος τῆς χλανίδος τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπειλημμένος ἔρως, καὶ σπουδῇ ἕλκει αὐτὸν πρὸς τὴν Ῥωξάνην, πάνυ διαφόρως ὑπαναπαύμενος. ὁ βασιλεὺς δὲ, αὐτὸς μὲν στέφανόν τινα ὀρέγει τῇ παιδί. πάροχος δὲ καὶ νυμφαγωγὸς Ἡφαιστίων συμπρέσβυς, δᾷδα καιομένην ἔχων, μεσηλίκῳ πάνυ ὡραίῳ ἐπερειδόμενος. ὑμέναιος, οἶμαι, ἐστὶν, ἐγὼ δὲ ἐπετέγραπτο ἄνομα. ἔρως δὲ εἰκότως, ἀλλοι ἔρωτες παίζουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ex alia autem parte tabulæ alij Cupidines in armis Alexandri colludebant:

δύο μὲν τὸν λόγχον αὐτοῦ φέροντες, μιμούμενοι τοὺς ἀχθοφόρους, ὁπότε δοκὸν φέροντες, βαροῦντο. ἄλλοι δὲ δύο, ἕνα τινὰ ὑπὸ τῆς ἀσπίδος καταχείμενον, βασιλέα δῆθεν τὸν αὐτὸν σύροντι, τὸν ὀχθὸν τῆς ἀσπίδος ἐπειλημμένοι. εἷς δ' ἐς τὸν θώρακα ἐσελθὼν ὕπτιον χείμενον, λοχῶντι ἔοικεν, ὡς φοβήσων αὐτοὺς ὁπότε κατ' αὐτὸν γένοιντο σύροντες. ὁ παιδιὰ δὲ ἄλλως ταῦτά ἐστιν, οὐδὲ προεργάσαιτο ἂν αὐτοῖς ὁ Αετίων, ἀλλὰ δηλοῖ τῷ Αλεξάνδρου καὶ τὸν ἐς τὰ πολεμικὰ ἔρωτα. καὶ ὅτι ἅμα τῇ Ροξάνης ἤρα, καὶ τῶν ὅπλων οὐκ ἐπελέλησο. πλὴν ἀλλ' ἥ γε εἰκὼν αὕτη, καὶ ἄλλως γαμηλιόν τι ὅτι τῆς ἀληθείας διεφαίνη ἔχουσα, προμνησευσαμένη τῷ Αετίωνι τὴν τῶν Προξενίδου θυγατέρα. καὶ ἀπῆλθε γήμας καὶ αὐτός, προεργον τῷ Αλεξάνδρου γάμῳ, τὸν νυμφαγωγὸν τοῦ βασιλέως, μιαθὸν εἰκασμένου γάμου, προσλαβὼν ἀληθῆ γάμον. Ηρόδοτος μὲν οὖν (ἐπανέρχομαι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον) ἱκανὸν τῶν Ολυμπίων τὸν πανήγυριν ἡγεῖτο, καὶ συγγραφέα θαυμαστὸν δεῖξαι τοῖς Ελλησι τὰς Ελληνικὰς διεξιόντα, ὡς ἐκεῖνος διεξῆλθεν. ἐγὼ δὲ, καὶ προὸς Φιλίου, μή με χαυνωτέραν ὑπολάβητε, μηδὲ ταμὶ εἰκάζειν τοῖς ἐκείνου· ἵλεως ὁ ἀνήρ· ἀλλὰ τοῦτό γε ὅμοιον παθεῖν φημι αὐτῷ. ὅτε γὰρ τὸ πρῶτον ἐπεδήμησα τῇ Μακεδονίᾳ, πρὸς ἐμαυτὸν ἐσκοπούμην, ὅπως μοι χρηστέον τῷ πρόγματι. καὶ ὁ μὲν ἔρως ἦν ἐμοὶ πᾶσι γνωσθῆναι, καὶ ὅτι πλείοσι Μακεδόνων δείξαι ταμά. ὃ δὴ αὐτὸν προϊόντα, πλωικαίτατα τῶν ἔτους ξυνήγεσθαι πόλει ἑκάστῃ, σὺν θυμαρὲς ἐφαίνετο. εἰ δὲ τηρήσαιμι τοῦ δὲ ὑμῶν τὸν στιβάδα, εἶτα προελθὼν ἐς μέσον δείξαιμι τὸν λόγον, ἐς δέον ἅπτων ἀποβήσεσθαί μοι τὰ τῆς βύχης. αὐτοί τε οὕτω ἥδη συνελήλυθατε, ὅτι πρὸ ὄφελος ἦν ἐκάστης πόλεως, αὐτὸ δὴ τὸ κεφάλαιον Μακεδόνων ἀπάντων. καὶ ὑποδέχεται πόλις ἡ ἀρίστη, οὖσα οὐ πρὸ Πίσης, μὰ Δί', οὐδὲ τὸν ἐκείνη γενοχωρίαν, καὶ σκηνὰς, καὶ καλύβας, καὶ πνῖγος. οἵ τε αὖ πανηγυρισταὶ, οὐ συρφετώδης ὄχλος, ἀθλητῶν δὲ μᾶλλον φιλοθεάμονες,

A duo quidem haſtam illius ferentes, eos imitabantur, qui ferendis oneribus grauari videntur. Alii duo vnum aliquem iacentem ſuper clypeum penè ipſum vt regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò vnus in thoracem ſupinè iacentem ingreſſus, inſidias tendenti ſimilis eſſe videtur, vt illos ex improuiſo perterrefaciat, vbi trahendo ad ſe peruenirent. Neque verò hæc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temere elaborasſet Aëtion, ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare voluit, & quòd eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curam per obli-
B uionem non abiecerit. Quanquam verò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddã reuera oſtenſum eſt, nempe Proxenidæ natam antè Aëtioni fuiſſe deſponſam: illáque in matrimonium ducta abiit, luſis ſuccisiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſſis veras nuptias præmium reportans. Proinde Herodotus (regredior enim ad illum) ſatis ſupérque ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciendam fidem Græcis, eum ſcriptorem eſſe admiratione non indignum,
C qui Græcorum geſta illis recitaret, quẽadmodum ipſe factitare ſolitus eſt. Ego verò, ac per Iouem Philium vos precor, ne inſanire me ſuſpicemini, neque mea me cum illius conferre velle. Propitius ſit mihi vir ille. Verùm hoc mihi cum illo non diſſimile accidiſſe arbitror. Etenim quo tempore primùm in Macedoniam ſuſcepta peregrè profectione veni, apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi ad vigilandum eſſe, eáque iam tenebar cupiditate omnibus innoteſcendi, ac quamplurimis Macedonum vigilias meas oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntẽ ciuitates, interea ingraueſcente ætate cõ-
D ſeneſcere, haudquaquã facile factu apparebat. Sedenim ſi conuentu veſtro obſeruato, deinde progreſſus in mediũ orationem propalam habuiſſem, ſperabam omnibus ex ſententia ſuccedentibus voti me compotem futurum. Vos itaque conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quique præſtantiſſimi, neque non ipſa ſumma vniuerſorum Macedonum delectiſſima. Excepit verò veſtrum conuẽtum ciuitas omnium optima, quacum nulla ex parte Piſa conferenda eſt, neque ea quæ illic eſt loci anguſtia, neque tabernacula aut tuguria & ſuffocatio. Iam neque conuentũ celebrantes, vulgaris fex aut turba eſt, magis cupida ſpectãdi athletas,

nempe vulgus Herodoti negligens, sed A profectò cum rhetorum tum scriptorum atque Sophistarum omnium celeberrimi, adeò vt parum mihi deesse videatur quominus & mea actio perinde vt Olympiorum celebris habenda sit. Cæterùm si me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compositum contemplamini, valde audax homo vobis esse videbor. Sin verò ab illis memoria longè latéque auocata, in hoc solum intenti fueritis, fortasse non admodum vobis flagellandus esse videbor, ita vt in tanto stadio & hoc mihi sufficiat.

ἐν πρέρχῳ οἱ πολλοὶ τὸν Ηρόδοτον ἀφέμενοι, ἀλλὰ ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων καὶ σοφιστῶν οἱ δοκιμώτατοι· ὅσον δ' μικρὸν ἤδη, μὴ τοὺμὸν τοῦτο πολὺ ἀνδρειότερον φαίνηται τῶν Ολυμπίων. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὑμᾶς Πολυδάμαντι, ἢ Γλαύκῳ, ἢ Μίλωνι ξυγκεκριμένον θεάσασθαι δόξω θρασὺς ἀνὴρ ὑμῖν εἶναι. ἐὰν δὲ πολὺ ἐκείνων ἀπαγαγόντες τὴν μνήμην, ἐφ' αὐτῷ μόνῳ ἀποβλέψαντες ἴδητε, τάχ' ἂν δ' πάνυ μαστιγώσιμος ὑμῖν δόξαιμι, ὡς ἐν τηλικούτῳ σταδίῳ, ἱκανὸν ἔμοιγ' ἂν εἴη τοῦτο.

ΖΕΥΞΙΣ, Η ΑΝΤΙΟΧΟΣ.

ZEVXIS, VEL ANTIOCHVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam scriptorum Luciani est, qua ille ostendit non tantùm nouitati seu peregrinitati studere se, sed & rerum sententiarúmque elegantiæ, deinde & aptæ compositionis harmoniæ. Cæterùm quòd sola nouitas illorum in admiratione sit, fieri communi quadam hominum natura, qui sola nouitate plerunque detineantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Centauri, in quam præter nouitatem argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidisse, hostibus nouitatem & insolentiam elephantorum, non ipsius apparatum pertimescentibus. Tractatur autem eadem fermè ratione, qua & superior oratio: nisi quòd hîc ipsa causa à principio ponitur, exempla autem, eáque amplificata sequuntur. Etiam tituli eadem ratione, vt suprà, impositi sunt.

HAbita nuper in consessu B vestro oratione, domum me conferebam. Permulti autem ex iis qui orationi interfuerãt, me accesserunt. (Nihil enim prohibere opinor, quin & ista vobis meis iam familiaribus exponam.) Itaque accedentes, porrecta dextra me consalutabant, & admiratione prosequentibus similes esse apparebant. Multo autem itinere comitatu suo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabátque, donec pudore quoque me suffunderent, verentem ne lõgè latéque à dignitate laudum quas in me congerebant, relinquerer. C Caput autem & summa laudationũ hæc illis fuit, & omnes vno ore vnam eandẽque sententiam præ se ferebant, confirmantes orationum mearum compositionem & sententiam peregrinam esse, ac multum in sese complecti nouitatis. Multo verò satius est, eadem illa verba commemorare, quibus illi tum vsi fuere.

ΕΝαίχης ἐγὼ μὲν ὑμῖν δείξας τὸν λόγον, ἀπῆν οἴκαδε. προπέμποντες δέ μοι τῶν ἀκηκοότων πολλοὶ (κωλύει γὰρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς φίλοις ἤδη οὕτως ὑμᾶς λέγειν.) προσιόντες οὖν εὐδοξιοῦντο, καὶ θαυμάζοντες ἑφέποντο. ὅτι πολὺ μοῦ παρωμορωῶντες, μόλις μόλοντα ἐδόων, καὶ ἐπῄνουν, ἄχρι που καὶ ἐρυθριᾶν με, μὴ ἄρα πάμπολυ τῆς ἀξίας τῶν ἐπαίνων ἀπολείποιμην. ὃ δ' ἦν κεφάλαιον αὐτοῖς τοῦτο ἦν, καὶ πάντες ἓν καὶ ὃ αὐτὸ ἐπεσημαίνοντο, τὴν γνώμην τῆς συγγραμμάτων ξένην εἶναι, καὶ πολὺν ἐν αὐτῇ τὸν νεωτερισμόν. μᾶλλον δ' αὐτὰ εἰπεῖν ἄμεινον, ἃ δὴ καὶ οἱ ἀπεφθέγγοντο.

ὦ τῆς καινότητος, Ἡρακλῆς· τῆς παραδόξολογίας· δυμήχανος ἀνθρωπος· ὡδὲν ἂν τις εἴποι τῆς διανοίας νεαρώτερον. οἱ μὲν τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγον, ὡς ἐκεκίνητο δηλαδὴ ὑπὸ τῆς ἀκροάσεως. ἢ τίνα γὰρ ἂν αἰτίαν εἶχον ψεύδεσθαι, καὶ κολακεύειν τὰ τοιαῦτα, ξένον ἄνθρωπον, καὶ πόλυ πολλῆς αὐτοῖς φερνίδος ἄξιον τἄλλα· πλὴν ἐμέ γε (εἰρήσεται γὰρ) καὶ μετρίως ἰωΐα ὁ ἔπαινος αὐτῶν. καὶ ἐπειδή ποτε ἀπελθόντων καὶ ἐμαυτὸν ἐλαμβανον, ἐνενόουν· ὁκοιῶν τῦτο μόνον χαρίεν τοῖς ἐμοῖς ἔνεστιν, ὅτι μὴ σεσιώπηκε, μηδὲ κατὰ τὸ κοινὸν βαδίζει τοῖς ἄλλοις, ὀνομάτων δὲ ἄρα καλῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ τροπῶν τῶν ἀρχαίων κεκμώνα συγκεκιμένων, ἢ νῦν ὀξέος, ἢ τροπικοῦ τινος, ἢ χαρίεντος Ἀττικῆς, ἢ ἁρμονίας, ἢ τέχνης τῆς ἐφ' ἅπασι, τούτων δὲ πόρρω ἴσως τοῦ νοῦ· ὁ γὰρ ἂν πρέποντα αὐτὰ ἐκφέρῃ, ἐπήνουν μόνον τὸ καινὸν τῆς τροπαρέσεως, καὶ ξενίζον· ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος ᾤμην, ὁπότε διαπεπονῶντες ἐπαινοῖεν, τάχα μὲν καὶ αὐτὸ τῦτο τροσάγεσθαι αὐτοὺς ἀληθὲς γὰρ εἶ τὸ τῦ Ὁμήρου, καὶ τὴν νέαν ᾠδὴν κεκρεισμένοις τοῖς ἀκούσασιν· οὐ μὴν τοσῦτόν γε, ὥστε ὅλην τῇ καινότητι νέμειν ἠξίουν, ἀλλὰ τὴν μὲν, ὥσπερ ἐν τροφῆς μοίρᾳ συνεπικοσμῦντι, καὶ τροὸς τὸν ἔπαινον συντελῦντι καὶ αὐτήν. τὰ δὲ τῷ ὄντι ἐπαινούμενα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀκουόντων θρηνούμενα, ἐκεῖνα εἶναι, ὥστε οὐ μετρίως ἐπήρμην, καὶ κινδυνεύων τις ἐδόκουν αὐτοῖς, ἕνα καὶ μόνον ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἶναι λέγεσι· καὶ τοιαῦτα· ὁ δὲ κατὰ τὴν παροιμίαν, δύσφραχες ἡμῶν ὁ θησαυρὸς ἦσθα, καὶ ὀλίγου δεῖν θαυμαστοῦ τινος ἔπαινον ἐπαινεῖσθαι τροὸς αὐτῶν. ἐθέλω γοῦν ὑμῖν καὶ ὅτε γραφέως διηγήσασθαι. ὁ Ζεῦξις ἐκεῖνος ἄριστος γραφέων ἁπάντων, τὰ δημώδη καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα οὐκ ἔγραφεν, ἢ ὅσα πόλυ ὀλίγα, ἥρωας ἢ θεοὺς, ἢ πολέμους, ἀεί τι καινοποιῶν ἐπειρᾶτο, καί τι ἀλλόκοτον αὖ καὶ ξένον διανοήσας, ἐπ' ἐκείνῳ τὴν ἀκρίβειαν τῆς τέχνης ἐπεδείκνυτο· ἐν οἷς τοῖς ἄλλοις τολμήμασι, καὶ Ἑλένην Ἱπποκένταυρον ὁ Ζεῦξις αὐτὸς ἐποίη-

A O nouitatem! inquiunt. O Hercules dictionem inauditam! Homo promptus & agilis! Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde esse nouum. Equidem illi id genus verba permulta faciebant, prout quisque inter audiendum oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & assentandi aduersus me causam habuissent, hominem peregrinum, quem aliàs contemptui habentes, non magnifaciebant? Veruntamen ego (neque enim tacitum dissimulabo) non mediocriter illorum laude discruciabar. Tandem verò illis abeuntibus B cùm ad me redissem, mente atque animo sic mecum agitaui: Ergo tantùm hac gratia & venustate scripta mea condita sunt, quòd ad consuetam dicendi rationem formata non sint, nec iuxta communem loquendi viam fluant, verborum verò elegantium nihil in illis admixtum est, ad veterem sermonis regulam & canonem positorum, nulla præterea sententia argutè dicta exornata sunt, nulla industria, nulla Atticæ linguæ venere perpolita, aut compositionis harmonia, aut arte ad amussim elaborata, sed ab his omnibus longè latéque discrepant. C Neque enim hæc ipsa à præsentibus laudata sunt, sed verborum nouitas illorum iudicio peregrina & aliena visa est. Ego verò stolidus, hoc ipso eos, si vnquam ad me collaudandum subsilirent, potissimùm adductum iri putabam. Verissimum enim illud Homeri esse persuasum habebam, nouam quamque cantilenam audientibus esse gratissimam. Non tamen tantum laudis, neque adeò summã, nouitati concedi volebam, verùm hanc non aliter atque cumuli loco adiici, & nonnihil sanè ornatus ad gloriam afferre, sed ita, vt quæ vera laude & auditorum applausu digna haberentur, illa essent. Itaque non modicè commouebar, penè eò adductus, vt illis fidem haberem, vnum atque adeò solum inter Græcos esse confirmãtibus: atque id genus alia. Thesaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac propemodum vt præstigiator quispiã ab illis laudor. Volo itaque vobis pictoris institutum denarrare. D Zeuxis ille omnium pictorum præstantissimus, popularia & communia illa nequaquam pingere solitus est, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: semper autem noui aliquid cõminiscendi illi consuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ suę egregia facinora, & Hippocẽtaurum fœminam ipse Zeuxis adumbrauit,

Odyss. li. 1.

Nouitatis gratia.

Hippocentaurus fœmina gemi. nos infantes alens.

alentem adhuc vberibus pueros Hippocentauros geminos nimiùm infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repositum conseruatur, ad veram imaginẽ accuratissimè expressum: ipsum porrò archetypum Sylla Romanorum Imperator vnà cum aliis rebus aliquot pretiosis in Italiam misisse ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, vt opinor, fracta naui oneraria atque submersa, periisse omnia, atque ipsam etiam picturam. At enim veræ imaginis imago mihi visa est. Ac ipse, quoad eius fieri poterit, eandem oratione vobis adumbrabo, non per Iouem quòd pingendi valde peritus sim, sed quòd adhuc in recẽti mihi hęreat memoria, quippe quam nuper admodum Athenis in pictoris cuiusdam ædibus viderim. Ipsa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contẽplando prosequebar, non parũ nunc mihi afferet adminiculi ad cuncta manifestiùs declaranda. In cespite nimiùm florescente & viridi Centaurus ipsa facta est: ea parte qua equã refert, tota humi posita, pedes posteriores retro extendit. Qua verò parte mulieris gerit imaginẽ, ea sensim subsurgit vsque ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extensi sunt, veluti iacentis in latere: verùm alter quidem geniculatim inflexo similis est, vngula retrotracta incuruus existens. Alter autem contrà exurgit, & solum attingit. quemadmodum ferè sunt equi subsilire molientes. Cęterùm infantes, alterum quidem ante se habet in vlnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inserens. Alterum verò ex equino lactat vbere, quemadmodum pulli à matribus lactari solent. In superiore parte tabulæ, veluti è scopulo Hippocentaurus quispiã videlicet mulieris illius infãtes vtrinque nutricantis maritus, prominenti capite ridens prospicit, haudquaquam toto apparens corpore, verùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem sustollit in hoc, vt pueros re ludicra cum risu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non vbique accurata artis præstantia nobis idiotis comparere solebat, nihilo secus tamen summa industria erant elaboratæ, videlicet linearum ductibus atque extensionibus rectissimis, colorum commixtionibus scientissimis, neque non tempestiuarum adiectionum circunductionibus. Insuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & mensurarum totius operis æqualitate atque harmonia:

A σεν, αἰατρέφουσά γε τοῖς ἐπὶ παιδίω Ἱπποκενταύρω διδύμω, κομιδῇ νηπίω. τῆς εἰκόνος ταύτης ἀυτίγραφός ἐστι νῦν Ἀθήνησι, τοῖς αὐτῷ ἐκείνῳ ἀκριβῆ τῇ γάθμῃ μετενηνεγμένη. Ὁ δ' ἀρχέτυπον δ' αὐτό, Σύλλας ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς, ἐλέγετο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Ἰταλίαν πεπομφέναι· εἶτα τοῖ Μαλέαι, οἶμαι, καταδύσης τῆς ὁλκάδος, ἀπολέσθαι ἅπαντα, καὶ τὸν γράφον. πλὴν ἀλλά τὸ γε εἰκόνα τῆς εἰκόνος εἶδον, καὶ αὐτὸς ὑμῖν ὡς οἷός τε ὦ, δείξω τῷ λόγῳ, ἐπεὶ τ' Διὰ γραφικός τις ὢν, ἀλλὰ πάνυ μέμνημαι, ἐπεὶ

B πολλοὶ ἰδὼν ἔν τινος τῶν γραφέων Ἀθήνησι. καὶ ὃ ἐθαυμάσαμέν τότε τῷ τέχνῳ, ταύτην αὖ μοι καὶ νῦν ποιεῖ ὃ σαφέστερον δηλώσαι σπουδάσαντα. ὅτι χλόης θύμαλλος ἡ Κένταυρος αὕτη πεποίηται, ὅλη μὲν τῇ ἵππῳ χαμαὶ κειμένη, καὶ ἀποτέτανται εἰς τοὐπίσω οἱ πόδες· ὃ δ' γυναικεῖον ὅσον αὐτῆς, ἠρέμα ἐπήρται, καὶ ἐπ' ἀγκῶνός ἐστιν· οἱ δὲ πόδες οἱ ἔμπροσθεν, οὐκ ἐπὶ ὦμον ἀποτάδην, οἷ ὅτι πλαγιαῖον κειμένης· ἀλλ' ὁ μὲν ὀκλάζοντι ἔοικεν, ὧν καμπύλος ὑπεσταλμένῃ τῇ ὁπλῇ,

C ὁ δὲ, ἔμπαλιν ἐμπεφυκὼς, καὶ τῷ ἐδάφει ἀντιλαμβανόμενος, οἷον εἰσὶν ἵπποι, πειρώμενοι ἀναπηδᾶν. ζῷον νεογνοῖν δὲ, ὃ μὲν αὖ ἔχει αὐτὴ ἐν ταῖς ἀγκάλαις, ἐπὶ τὸ στόμα αὐθεφικῶς, ἐπέχουσα τὸν γυναικεῖον μαστόν· ὃ δ' ἕτερον, ἐκ τῆς ἵππου θηλάζει, ἐς τὸν πωλικὸν τρόπον· αὖ δὲ τὸ εἰκόνος, οἷ ἀπό τινος σκοπῆς Ἱπποκένταυρός τις, αὐτὴρ ἐκείνης θηλυμάχης, ὑπερκύπτει γελῶν, οὐχ ὅλος φαινόμενος, ἀλλ' ἐς μέσον τὸν ἵππον, λέοντος σκύμνον αἰέχων τῇ δεξιᾷ, καὶ

D ὑπὲρ ἑαυτὸν αἰωρῶν, ὡς δεδίξαιτο σὺν παιδιᾷ τὰ βρέφη. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῆς γραφῆς, ἐφ' ὅσα τοῖς ἰδιώταις ἡμῖν, οὐ πάνυ ἐμφανῆ ὄντα, τῷ ὅλῳ ὅμως ἔχει δυνάμει τὸ τέχνης, οἷ, ὃ ἀποτεῖναι τὰς γραμμὰς ἐς ὃ βούλιστον, ἐπὶ τῷ χρωμάτων ἀκριβῆ τῷ κράσιν, καὶ βύκαιον τῷ ὀπτικολῷ ποιήσασθαι, καὶ σκιάσαι ἐς δέον, ἐπὶ τῷ μεγέθους τὸν λόγον, ἐπὶ τῷ τῶν μέτρων πρὸς ὃ ὅλον ἰσότητα, καὶ ἁρμονίαν,

γραφέων παῖδες ἐπαινοῦντων, οἷς ἔργον εἰ- A δέναι τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δὲ τῷ Ζεύξιδος ἐκφνο μάλιστα ἐπῄνεσα, ὅτι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐπιθέσει ποικίλως τὸ πρέπον ἐπεδείξατο τῆς τέχνης, τὸν μὲν ἄνδρα, ποιήσας πρώτῃ φοβερὸν, καὶ κομιδῇ ἄγριον, σκληρὸν τῇ χαίτῃ, λάσιον τὰ πολλὰ, ὑ κῇ τὸν ἵππον αὐτῷ μιον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕτερον τῷ ἀνθρώπου· καὶ ἐξαίρας αὐτῷ τοῖς ὤμοις ὅσον πλῆσον, τὸ ἐλέημα, καίτοι γελῶντος, θηριώδες ὅλον, κ ὀρφόν τι, καὶ ἀήμερον· τοιοῦτον μὲν ἐκφνον· τὴν θήλειαν δὲ, ἵππου γε τῆς καλλίστης, οἵαι μά- λιστα αἱ Θετταλαί εἰσιν, ἀδμήτες ἔτι, καὶ ἀ- B βατοι· τὸ δὴ ἄνω ἡμίτομον γυναικὸς, πάγκα- λον ἔξω τῶν ὤτων, ἐκφνα δὲ μόνα, σατυρώ- δη ὄντ αὐτῇ, καὶ ἡ μίξις δὲ, καὶ ἡ ἁρμογὴ τῶν σωμάτων, καθ' σωμάτεται, καὶ σω- δεῖται τῷ γυναικείῳ τὸ ἱππικὸν, ἠρέμα, ὑκ ἀθρόως μεταβαίνουσα, καὶ ὐκ ἀφεσταγωγῆς πεπομένη, λανθάνει τὴν ὄψιν ὐκ θατέρου εἰς θάτερον ἐκβαίνουσα· τὸ νεογνὸν δὲ τὸ ἐν τῶν πίων, ὅμοιος ἄγριον καὶ ὐ τῷ ἁπαλῷ ἤδη φοβερὸν, καὶ τοῦτο θαυμαστὸν, οἷ ἔδοξέ C μοι, καὶ ὅτι παιδικῶς μάλα πρὸς τὸν σκύ- μνον τῆς λέοντος διαβλέποισι, μεταξὺ τῆς θηλῆς ἑκάτερος ἐπειλημμένοι ὐ χερῶ τῇ μητρὶ προσισάμενοι. ταῦτα δὴ οὕτω ὑπεδε- ξάμενος ὁ Ζεῦξις, αὐτὸς μὲν ᾤετο ὐκ πλή- ξειν τοὺς ὁρῶντας ὅτι τῇ τέχνῃ, οἱ δὲ, αὐτίκα μὲν ἐβόων, ἢ τί γὰρ ἂν ἐποίουν, καλλίστῳ θεά- ματι ἐντυγχάνοντες; ἐπῄνουν δὲ μάλιστα πάντες, ἄλλο καὶ μᾶλλον πρὸ ὐκ ἦν τῆς ὑπο- νοίας ὁ ξένον, ὐ πάνυ γνώμιμον τῆς γραφῆς ὡς νέας, καὶ τοῖς ἐμπροσθεν ἠγνοημένοις ὕστε- ρον· ὥστε ὁ Ζεῦξις σνεὶς ὅτι αὐτοῖς ἀσχολ ἡ ἐπί- D θεσις καινὴ ὅσα, καὶ ἀπάγ τῆς τέχνης, ὡς ὐκ πρέπον τίθεσθαι πάντα ἀκρίβειαν τῶν πα- ρεργῶν, ἄγε δή, ἔφη, ὦ Μικκίων, πρὸς τ μαθη- τὴν, πρόσελθε ἤδη τ εἰκόνα, καὶ θεάσασθαι ἀπο- κομίζετε οἴκαδε, ὅπως γὰρ ἡμῶν τὸν πάλαι τ τέχνης ἐπαινῶσι, τ δ' ἐφ' ὅτῳ, εἰ καλῶς ἔχῃ, καὶ κ τὴν τέχνην, ὑ πολλοῦ ποιοῦνται λόγον,

quæ omnia admirari ſolent pictores quibus ſtudium eſt ea omnia cognoſcendi. Ego verò eam in Zeuxide virtutem & induſtriam præcipua laude extollebam, quòd in vno eodémque argumento habita diuerſitatis ratione, artis diſcrimen egregiè indicarit. Virum quidem per omnia adornauit horridum atque terribilem, ac vehementer agreſtem, horrentem capillitio, cute hirtum & hiſpidum, non per equinam tantùm partem illius, ſed per alteram quoque qua humanam refert ſpeciem. Plurimùm autem ſublimibus illum fecit humeris, vultum ridentis præ ſe ferentem, prorſus tamen ferinum & montanum, ac immanſuetum. Tali quidem imagine virum expreſſum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbrauit, quales cumprimis ſunt illæ Theſſalæ indomitæ, necdum ſeſſoris patientes. Dimidiam verò mulieris partem ſumma formauit elegantia, extra ambas auriculas: eas ſolas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporum iunctura atque cõmixtio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque cõiungitur, ſenſim & nõ denſè ſubſurgens, atque ex lento acceſſu deriuata, ſpectãtium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus non ſecus atque pater agreſtis eſt, & iã in ætate tenera aſpectu ſæuus atque terribilis. Neque hoc, vt mihi perpendenti visũ eſt, admiratione ſingulari carebat, tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum reſpicerent, interea vterque dependens ab vbere, colore matrem referentes. Hęc ergo cùm ſingulari artificio Zeuxis expreſſiſſet, ipſe quidẽ in eam veniebat cogitationem, vt putaret ob artis eximiam præſtantiam atque excellẽtiam omnes in ſtuporem & admirationẽ ſpectantes ſe ducturum. Illi autem actutum exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidẽtes ſpectaculo? Enimuero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque nõ nouum picturæ conſilium ignotum prioribus. Vt verò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorum detinerentur animi, eóſque ea ipſa ab arte perpendenda abduceret, ita vt neglectui darent exactam rerum expreſſarum diligentiam: affatus diſcipulum, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atque ſublatam domum aufer: etenim illi nos tantùm ob inſuetam artis materiã collaudant: eorũ verò quorum elegantia exornata eſt, quęque arte magiſtra abſoluta ſunt, nullum illi dignantur habere reſpectum:

ſed vincit operis diligentiam, argumenti nouitas. Ad hunc quidem modum Zeuxis, & fortaſſe quàm par erat, commotiùs. Cæterùm Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi nõ diſſimile quiddam accidiſſe fama eſt, in ea pugna quam ipſe aduerſus Galatas habuiſſe dicitur. Si vultis, & hanc vobis hiſtoriam ordine, vt geſta eſt, percenſebo. Cùm non ignoraret & corporis viribus & audacia Galatas eſſe pręditos, inuſitatámque illorum multitudinem videret, tum phalangem fortiter coniunctam à tergo verò æneis thoracibus indutos bellantes, præterea in profundum ſemper armatos viginti-quatuor ordinatos, in vtrunque autem cornu equitatum, qui viginti millibus equitum conſtabat, diſpertitum eſſe, porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidem: Hæc inquam cùm videret, ſpem valde malignam animo concipiebat potiundæ victoriæ, tanquam illis inuictis exiſtentibus. Siquidem ipſe modicè inſtructo exercitu, neque amplitet, neque pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine, ſanè perquam paucos ducēs aduenerat, ac illos quidem vt plurimùm ſcutatos & nudos. Sed enim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo fœdere, ferendiſque pacis conditionibus, & bello conuenientiſſimè componendo ſecum agitabat. Atqui Theodotas Rhodius, vir excelſi & generoſi animi, inſtruẽdę aciei non imperitus, cùm præſto eſſet, regem perturbato animo eſſe non ſinebat. Et erant Antiocho vndecim in exercitu elephanti. Hos Theodotas iuſſit interea, quoad eius fieri poſſet, habere quam occultiſſimè, ne ex acie apparentes conſpicui fierent hoſtibus. Vbi verò tuba ſignum datum eſſet, ac iam infeſtis ſignis concurrendum, & manus conſerendæ forent, ac hoſtium equitatus impreſſionem faceret, & Galatæ aperta phalange currus immitterent, tunc vnà cum quatuor elephantis vtrinque equitibus eſſe occurrendum docebat: octo autem reliquos aurigis & curribus eſſe immittẽdos. Hoc enim facto, inquit illorum equi perterrebuntur, ac retro fugientes, in ipſos Galatas elapſi impetum facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus fruſtratus eſt. Cùm enim antea nullum elephantum vidiſſent cùm ipſi Galatæ, tum equi illorum, adeo nouo & inopinato elephantorum ſpectaculo animis conſternati ſunt, vt longè adhuc à beluis conſtituti, poſteaquam ſolùm rugientes audiſſent,

Antiochi Soteris pugna cum Galatis.

A μηδὲ πρόθυμος τὸ ἀκριβέσθαι τὸ ἔργον ἡ τῆς ὑποθέσεως καινοτομία. ὁ μὲν δὴ Ζεῦξις, ὅπως, ὀργιλώτερον ἴσως. Ἀντίοχος δ', ὁ Σωτὴρ ὀπικληθεὶς, ἐς τοῦτ' ὁμοιόν τι παθὼν λέγεται ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας μάχῃ. εἰ βούλεσθε, διηγήσομαι ἐς ὅτο, ὁποῖον ἑτένετο, εἰδώς. τούτους γὰρ ἀκμῆς ὄντας, καὶ πλήθει παμπόλλους ὁρῶν, ἐς τε φάλαγγα κεκρατερῶς συναραρυῖαν, ἐς ὅπισθεν μετώπου μὲν προασπίζοντας τοὺς χαλκοθώρηκας αὐτῶν, ἐς βάθος δ' ὅπισθεν τεττάρων καὶ εἴκοσι τεταγμένους ὁπλίτας, ὅπισθεν κέρως δ' ἑκατέρωθεν τὴν ἵππον δυσμενείαν ἕδραν, ἐκ δὲ τοῦ μέσου, τὰ ἅρματα B ἐκπεδήσεσθαι μέλλοντα, δρεπανηφόρα ὀδοντήκοντα, καὶ στρωμνίδας ἐπ' αὐτοῖς δὶς τοσαύτας· ταῦτα ὁρῶν, πάνυ πονηρὰς εἶχε τὰς ἐλπίδας, ὡς ἀμάχων ὄντων ἐκείνων αὐτῷ. ἐκ βραχὺ γὰρ δὴ ὀλίγην τῆς στρατείας ἐκείνης παρασκευασθείσης, οὐ μεγαλωστί, οὐδὲ κατ' ἀξίαν τοῦ πολέμου ἀφίκετο, κομιδῇ ὀλίγους ἄγων, καὶ τούτων πελτασικὸν ὂ πολύ, καὶ ψιλικόν. οἱ γυμνῆτες δ', ὡσεὶ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς ἦσαν· ὥστε ἐδόκει αὐτῷ ἤδη ἀσπίδας, καί τινα θώρηκα δέξιν θείσεσθαι τοῦ πολέμου. μηδὲ Θεοδότας ὁ C Ῥόδιος, ἀνὴρ γενναῖος, ἐς τακτικοῦ ἔμπειρος, οὐκ εἴα πρὸν ἀθυμεῖν. καὶ ἦσαν γὰρ ἑκκαίδεκα ἐλέφαντες τῷ Ἀντιόχῳ· τούτους ἐκέλευσεν ὁ Θεοδότας, τέως μὲν ἔχειν, ὡς οἷόν τε κατακρύφους, ὡς μὴ κατάδηλοι εἶεν· ὡσαφαιρόμενοι δὲ τὸ στρατὸ ἐπειδὰν ὁ σημαίνων ὁ σαλπιγκτὴς, καὶ δὴ συμπλέκεσθαι, ἐς χεῖρας ἰέναι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν πολεμίων ἐπελαύνηται, καὶ τὰ ἅρματα οἱ Γαλάται ἀνοίξαντες τὴν φάλαγγα, καὶ διαχωρήσαντες, ἐπαφῶσι, τότε αἰὰ τέτταρας μὲν τῶν ἐλεφάντων, ἀνδράσι ἐφ' ἑκάτερα τοῖς ἵπποισι, ἕνα ὀκτὼ δ' αὐτεπαφῆναι τοῖς ἁρματηλάταις, καὶ στρωμνιαζάς· εἰ D γὰρ τοῦτο γένοιτο, φοβηθήσονται αὐτῷ, ἔφη, οἱ ἵπποι, καὶ ἐς τοὺς Γαλάτας αὖθις ἐμπεσοῦνται φεύγοντες· καὶ ὅπως ἐτένετο. ὡς γὰρ τοσούτους ἰδόντες ἐλέφαντα ὅτε αὖθι Γαλάται, ὅτε οἱ ἵπποι αὐτῶν, ὅτω τοσὸς ὃ τὸ δεῖμα ἐδόξου τῆς ὄψεως ἐπαφῆφθαι, ὥστε πόρρω ἔτι τῶν θηρίων ὄντων, ἐπεὶ μόνον τετριγότων ἤκουσαν,

καὶ τοὺς ὀδόντας εἶδον ἀποστίλβοντας ὑπισμῶ- A
πεφον, ὡς δὴ ἐκ μέλανος τοῦ παντὸς σώμα-
τος, καὶ τὰς προβοσκίδας, ὡς ἐς ἁρπαγὴν
ὑφαιρεθησομένας, πρὶν ἢ τὸ τόξευμα ἀφι-
κέσθαι, ἐκκλίναντες, σὺν κόσμῳ
ἔφυγον· οἱ μὲν πεζοὶ, προσπεσόντες ἀλ-
λήλοις τοῖς ὀρθρίοις, καὶ συμπατούμενοι
ὑπὸ τῶν ἱππέων, ὡς εἶχον, ἐμπεσόντων ἐπ'
αὐτοὺς, τὰ ἅρματα δὲ ἀναστρέφοντα, καὶ τοῦτα
ἔμπαλιν εἰς τοὺς οἰκείους· οὐκ ἀναμφιλεγέ-
στερον ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ τοῦ Ὁμήρου,

διφροι δ' ἀνεκυμβαλίαζον,

οἱ ἵπποι δ' ἐπεὶ οὖν ἅπαξ τῆς ἐς τὸ πρόσω ὁδοῦ B
ἀπετράποντο, οὐκ ἀναμένοντες τῶν ἐλεφάν-
των, τοὺς ὀπισθάτας ἀποσκάλλοντας, κεῖν' ὄχεα
κροτάλιζον, τέμνοντες, νὴ Δία, καὶ διαιρεθιώ-
τες τοῖς δρεπάνοις, εἴ τινας τῶν φίλων καθα-
βάλοιεν. πολλοὶ δ' ὡς ἐν παρόχῳ ποσὶ τῷ
καταβάλλοντο, εἴποντο δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες
συμπατοῦντες, καὶ συναναρπάζοντες ἐς
ὕψος ταῖς προβοσκίσι, καὶ συναρπάζοντες,
καὶ τοῖς ὀδοῦσι προσπείροντες, καὶ τέλος, ὅτοι
χεῖρες προδιδόασι τῷ Ἀντιόχῳ τὴν
νίκην· οἱ Γαλάται δὲ, οἱ μὲν, ἐτεθνήκεσαν, C
πολλοὶ τῇ φόνῳ χρεωμένῳ, οἱ δὲ ζῶντες
ἐλαμβάνοντο, πλὴν παῦροι ὀλίγοι, ὁπόσοι
ἔφθασαν ἐς τὰ ὄρη ἀναφυγόντες· οἱ Μακε-
δόνες δὲ, ὅσοι σὺν Ἀντιόχῳ ἦσαν, ἐπαιώνι-
ζον· καὶ περιόντες ἄλλος ἄλλαχόθεν, ἀνέ-
δουν τὸν βασιλέα, καλλίνικον ἀναβοῶντες. ὁ
δὲ, ἐκ δακρύων, ὡς φασιν, Αἰσχυνώμεθα,
ἔφη, ὦ στρατιῶται, οἷς γε ἡ σωτηρία ἐν ἑκκαι-
δεκα θηρίοις ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ καινὸν τοῦ θεάματος ἔξω πλῆξε τοὺς πολεμίους,
τί δὴ ἡμᾶς ἦλθε περὶ αὐτοῦ; ὅτι τε τῷ ζω- D
γράφῳ, κελεύσαι ἄλλο μηδὲν, ἐλέφαντα δὲ μό-
νον ἐγκολάψαι. ὥρα τοίνυν με σκοπεῖν, μὴ
καὶ τοῖν ὁμοίοιν ἢ τῷ Ἀντιόχῳ, τὰ μὲν
ἄλλα, οὐκ ἄξια μάχης. ἐλέφαντες δέ τι-
νες, καὶ ξένα μορμολύκεια περὶ τοῖς ὁρῶν-
τας, καὶ θαυματοποιία, ἄλλως σκῆνα γοῦν
ἐπαινοῦσι πάντες· οἷς δ' ἐγὼ ἐπεποίθην, οὐ
πάνυ τοῦτα ἐν λόγῳ πρὸς αὐτοῖς ἐστιν· ἀλλ'
ὅτι μὲν θήλεια Ἱππόκενταυρος γεγραμμέ-
νη, τοῦτο μόνον οὐκ πλήττουσι. καὶ ὥσπερ ἐστὶ,
καινὸν, καὶ τερατῶδες δοκεῖ αὐτοῖς. τὰ δ' ἄλλα,

dentésque candore relucentes vidissent, veluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboscides ad prædam & direptionem faciendam sublatas: priùs quàm ab arcubus tela extorsissent, versis retro habenis, nullóque seruato ordine aufugerũt. Sed enim pedites aliquantisper alterna cæde semet hastis confodientes, cõculcabãtur ab equitibus in illorum ordinem illapsis: currus autem subuersi, & illi deinceps denuo in suos non citra sanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri,

Subuersi currus passim iacuere supini.

At verò equi posteaquam semel à recta via auersi declinassent, elephãtorum impetum non sustinentes, sessores dorso excutiebant. Currus strepebant proscindẽtes per Iouem atque dissecantes acutis falcibus quoscunque ex amicis comprehendissent. Non pauci verò, vt in tali tumultu, electi prosternebantur. Hos elephanti insequebantur, pedibus proterentes atque conculcãtes, simul atque in altum proicientes proboscidibus, vnáque rapientes, ac dentibus correptos transuerberantes. Ad extremum illi summa ope annitentes Antiocho victoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alij quidem dimicando occiderunt, ingenti clade edita, alij autem viui capti in victoris potestatem peruenerunt, exceptis perquam paucis, quotquot præuenientes fuga in montes semet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunque cum Antiocho in prælium descenderãt, Pæana canebãt, ac alius aliunde accurrentes regem coronabant victorem, & clamantes. At ille profusis, vt fertur, lacrymis, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim stetit belluis, adeò vt nisi spectaculi nouitas hostium animos perculisset, quid nos erga illos fuissemus? In tropheum nihil aliud quàm elephantũ iussit sculpere. Itaque iam hora est considerãdi ne & mea perinde cẽseantur, vt Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna ęstimanda non sunt. Quidã autem elephãtes, & peregrina terriculamenta spectantibus metũ & trepidationem incutientia, ac plena præstigij, ea ab omnibus laude extollũtur. Porrò quibus ego confidebã, ea non admodum in illorum sunt sermone. Sed quia mulier Centaurus depicta est, hoc solũ est quod mentis stuporem & admirationem inducit spectantibus, & , quemadmodum est, nouum & monstrosum illis esse videtur.

Cętera verò nequicquã à Zeuxide facta sunt. At non frustra: etenim vos cùm fingendi & pingendi artificij rudes non estis, singula arte magistra spectantes, expendite num solùm ista digna sint vt theatro spectanda commonstrentur.

μάτην ἄρα τῶν Ζεύξιδι πεποίηται. ἀλλ' οὐ μάτην· γραφικοὶ γὰρ ὑμεῖς, καὶ μὴ τέχνης ἕκαστα ὁρᾶτε, εἰ μόνον ἄξια τῷ θεάτρῳ δεικνύῃ.

ΑΡΜΟΝΙΔΗΣ.

HARMONIDES.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Commendat se amico ex principibus cuidam suo, adductus, vt ipse fingit, exemplo Harmonidæ, qui cùm magistrum suum de paranda gloria & immortalitate consuluisset, monitus ab eodem fuerit, vt artem quam à se didicisset, non omnibus Græcis (nam id impossibile fore) sed optimatibus ac præstantissimis quibusque ostentaret: sic enim fore, vt cùm illi ipsi laudati fuerint, vbicunque ipsum laudarent, veram ex eo gloriam ac laudem consequeretur. Statuisse igitur se, eodem pacto & huic commendari se suáque debere, vt qui primùm ea præstantia, eóque iudicio sit, vt quod ipse suo calculo approbasset, deinde & cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc personæ illius excellentiam per collationem: Deinde & ex eadem patria secum natus sit, vt vel eo nomine fauere ac patrocinari sibi debeat. Postremò & à scriptorum ratione facilitatem ac meritum causæ ostendit. Orditur statim ab expositione exempli, cuius occasione adductum ac motum sese fingit. Concludit autem orationem per comprecationem & votum, à Diis precando vt cœptam laudem suam crescere ac perpetuam esse velint. Titulus eadem ratione qua in superioribus inditus est.

HARMONIDES tibicen quodam tempore Timotheum magistrum suum interrogauit. Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte possum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi existimas, ex quo in vniuersæ Græciæ cognitionem venturus sim? Nam alia quidem omni me studio & beneuolētia iam edocuisti, nempe exquisitum tibiæ & accōmodum vsum, mox lingulam tenui & modulanti spiritu insufflare, infrà autem digitos aptè adhibitos crebrò sustollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & modos facere concinnos, choróque congruos, postremò conseruare singulorum concentuum proprietates, quiddam in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico suauitatem. Hæc inquam omnia te magistro didici. Atenim quæ maxima sunt, & quorum gratia tibiæ cognoscendæ desiderio laboraui, nondū video quomodo ab illo mihi parāda sit gloria, & apud multos celebris opinio, vtq; in multitudine cum existimatione aliqua clarus & cōspicuus obambulē, ac prætereuntium digito cōmonstrer. Tum sicubi propalā apparuero, statim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes, dicant:

ΑΡμονίδης ὁ αὐλητὴς, ἤρετο ποτὲ Τιμόθεον διδάσκαλον αὐτοῦ ὄντα, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Τιμόθεε, πῶς ἂν ἐνδοξος γενοίμην ὅτι τῇ τέχνῃ; ἢ τί ποιοῦντα, εἴσονταί με οἱ Ἕλληνες ἅπαντες; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δι' ὧν ποιῶν, ἐδιδάξω με ἤδη ἁρμοσασθαι τὸν αὐλὸν ἐς ὃ ἀκριβές, καὶ ἐμπνεῦσαι τὴν γλωττίδα λεπτόν τι, καὶ ἐμμελές, καὶ ὑποβαλεῖν τοῖς δακτύλοις διαφόως ὑπὸ πυκνῇ τῇ ἄρσει, καὶ θέσει, καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ, καὶ σύμφωνα εἶναι τὰ μέλη πρὸς τὸν χορὸν, καὶ τῆς ἁρμονίας ἑκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίου τὸ ἔμφρον, τῆς Λυδίου τὸ βακχικὸν, τῆς Δωρίου τὸ σεμνὸν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαφυρόν. ταῦτα μὲν οὖν πάντα ἐκμεμάθηκα παρὰ σοῦ· τὰ μέγιστα δὲ καὶ ὧν ἕνεκα ἐπεθύμησα τῆς αὐλητικῆς, οὐχ ὁρῶ πῶς ἂν ἀπ' αὐτῆς μοι πρὸς γένοιτο ἡ δόξα, ἢ παρὰ τῶν πολλῶν, καὶ τὸ ὀπτίσημον εἶναι ἐν πλήθεσι, καὶ δείκνυσθαι τοῖς δακτύλοις· καί μοι δοκῶ φανεὶς, οὐδὲ ὀπτιφρέφεσθαι πρὸς εἰς ἐμὲ, καὶ λέγειν τοὔνομα.

ΟΥΤΟΣ

ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ Αρμονίδης ἐστίν, ὁ ἄριστος αὐλητής· ὥσπερ ὅτε σὺ, ὦ Τιμόθεε, τὸ πρῶτον ἐλθὼν οἴκοθεν ἐκ Βοιωτίας, ἐνικήσας τῇ Πανδιονίδι, καὶ νικήσας ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ, τὸ ὀνόμασμόν σοι ποιησάμενος ὁ μέλος, οὐδεὶς ἦν ὃς ἠγνόει τὸ σὸν ὄνομα, Τιμόθεον ἐκ Θηβῶν· ἀλλ' ἔνθα αὖ καὶ νῦν φανῇς, σπεύδουσιν ὅπῃ σὲ πρῶτοι, ὥσπερ ὅπῃ τὴν γλαῦκα τὰ ὄρνεα· τοιοῦτ' ἔστι δι' ἄφνω αὐξάμενον αὐλητὴν γενέσθαι, ἐγὼ δ' ὧν πεπόνηκα τὸν πόνον τὸν πολύν, ἐπεὶ τό γε αὐλεῖν αὐτό, αὐθις τὸ ἔνδοξον εἶναι δι' αὐτό, οὐκ ἂν δεξαίμην, ἀγνώστῳ μοι τοσοῦτον γενόμενον, εἰ δὲ Μαρσύας, ἢ Ὄλυμπος γένοιτο μέλλοιμι λαθήσεσθαι. οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀπορρήτου, φασί, καὶ ἀφανοῦς τῆς μουσικῆς. ἀλλὰ σύ, ἔφη, καὶ ταῦτα παίδευσόν με, ὅπως μοι χρηστέον καλῶς, καὶ τῇ τέχνῃ· καί σοι διπλῶ εἴσομαι τὼ χάριν, καὶ ὅτι τῇ αὐλήσει, καὶ ὃ μέγιστον, καὶ ὅτι τῇ δόξῃ αὐτῆς. ἀποκρίνεται οὖν αὐτῷ ὁ Τιμόθεος, ἀλλ', ὦ Ἁρμονίδη, ἐρᾷς μὲν, ἔφη, εὖ ἴσθι, σὸ μικροῦ πράγματος, ἐπαίνου, καὶ δόξης, καὶ ὀπίσω εἶναι, καὶ γιγνώσκεσθαι πρὸς τῶν πολλῶν· τοῦτο δέ, εἰ μὲν ὅτῳοῦν πως ἐς πλῆθος παρεῖναι ὀπισθοκνήμιος, ἐθέλοις προέρχεσθαι, μακρὸν αὖ μοι δοκεῖς, καὶ οὐδὲ ὅτῳοῦν ἀπόνητον εἰσόμενον σε· ποῦ γὰρ αὖ θύρεθείη ἢ θεάσεται, ἢ σάλπιγγ' ὅτου μέγα, ἐν ᾧ πᾶσιν αὐλήσεις τοῖς Ἕλλησιν; ὡς δὲ ποιήσας γνωσθήσῃ αὐτοῖς, καὶ ὅπῃ ὁ πέρας ἀφίξῃ τῆς ὁδοῦ, ἐγὼ καὶ τοῦθ' ὑποθήσομαί σοι· σὺ γὰρ αὖλει μοι καὶ πρὸς τὰ θέατρα ἐνίοτε· ἀπὸ ὀλίγων μελέτω σοι τῶν πολλῶν. ἡ δ' ὀπίσω καὶ ῥᾳδία ὅπῃ τιμῶ δόξαν ἄγουσα, ἥδε ἐστίν. εἰ γὰρ ὀπτιλεξάμενος τὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι τοὺς ἀρίστους καὶ ὀλίγους αὐτῶν, ὅσοι κορυφαῖοι, καὶ ἀναμφιλόγως θαυμασοί, ἐπ' ἀμφότερα πιστοὶ, εἰ τούτοις (φημὶ) ὀπιδείξαιο τὰ αὐλήματα, καὶ ὅτοι ἐπαινέσονταί σε, ἅπασιν Ἕλλησι νόμιζε ἤδη γεγενῆσθαι γνώριμος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, καὶ τὸ πρᾶγμα ὅρα πῶς συνλήψεται.

A HIC ILLE est Harmonides tibicen omniũ præstantissimus: quemadmodũ quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, victoriã in Aiace furente reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomen tuum ignorasset, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nũc vbicunque saltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, veluti ad Noctuã reliquæ auiculæ sturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc sunt quorum nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem strenuè exhausecitra famæ & existimationis accessionem haud valde concupiscerem, si in obscuro mihi delitescendum foret, tametsi hac arte ad amussim exornato, non si Marsyæ aut Olympo similis euasurus essem delitescens. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiunt, musices nullus est respectus aut vtilitas. Atqui tu, inquit, & ista me doce, quo modo mihi me ipso rectè vtẽdum sit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cùm propter tibiæ peritiam qua me excoluisti, tum (quod maximum est) propter gloriam quam ex illa consecuturus sum. Ad hæc autem illi ita respondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non vulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod scire potes, nẽpe laudis & gloriæ, vtq; fama celebris sis, ac vulgo notus. Hanc autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progresso artem ostentando, consequi in animo est, multi ac longi laboris opus aggrederis, & tamen ne sic quidem vniuersi te cognoscent. Etenim vbi gentium aut theatrum aut stadium ita magnum inueniri potest, in quo omnes Græci tibia canentem te audiant? Vt autem aliquo pacto illis innotescas, ac tui voti desiderio tandem potiaris, & hoc ego tibi subiiciam: Vtere tu quidem arte tua & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua vulgi multitudo. Porro compendiaria & facillima ad parandam gloriam via hęc est, si collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorum quicunque dignitate & auctoritate præcellunt cęteros, atque indubitanter viri magni sunt & admirandi, & aliorum omnium antesignani, quorum fides in vtraque fortuna spectata sit: iis, inquam, si artis tuæ egregium specimen exhibueris, illíque laudis suæ testimonio te cohonestauerint, omnibus Græcis in puncto temporis te longè latéque innotuisse putato, & passim inclaruisse. Et vide in quod compendium tantam rem tibi contraxerim.

Nam ſi ij qui omnibus noti ſunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarum & celebrem te eſſe cognoſcent, quorſum tibi vulgi iudicio aut opinione opus eſt, tantùm eos ſequentis, qui meliores ſunt rerum expenſores & iudices? Siquidem popularis iſta multitudo ferè ſemper quæ optima ſunt, ignorat, cùm maior illius pars manuarij ſint opifices. Cæterùm quemcunque illi laudibus illuſtrauerint, qui reliquos vitæ ſplendore & dignitate anteeunt, eundem nequaquam temere laudari planè perſuaſum habent. Itaque magnorum virorum inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipſis quoque certaminibus multi ſpectatores athletis nonnunquam clarè ſolent applaudere, non rarò etiam ſibilis illudere: penes tamen ſeptem, aut quinque, aut quotcunque tandem fuerint, iudicandi poteſtas repoſita eſt. His magiſtri ſui cõſiliis parum obſecutus eſt Harmonides. Etenim inter tibias, vt fertur, cùm primùm in muſices certamen deſcendiſſet, magna contentione inſufflãs, in ipſam tibiam inſpirãdo exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadẽ ratione prima & vltima vice tibia canendi vſus in ſcena corruit, celebrante populo Dionyſia. At ſanè Timothei tam prudens oratio, non tibicinibus, neque ſolùm Harmonidæ mihi dicta eſſe videtur, verùm omnibus quicunque appetentes ſunt gloriæ, ingenij aut artis ſuæ ſpecimen publicè exhibẽtes, ac multitudinis laudẽ ſuppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipſe non diſſimilia de rebus meis agitabam ánimo, quærerémque quo pacto quamocyſſimè apud omnes inclareſcerem, prudentiſſimum Timothei conſilium ſecutus, conſiderabam quínam in Republ. omnium foret præſtantiſſimus, cuique plurimum fidei apud alios foret repoſitum, tum qui præ omnibus aliis eſſet acceptiſſimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iuſto omnium ſermone, veluti vniuerſæ virtutis caput & ſumma, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porrò ſi mea tibi ſpectanda & excutienda offerrem, túque ea proſequutus eſſes laudibus, eſſent haud dubiè ita apparitura: egóque iam votis tantopere ſperatis potitus eſſem, in vno calculo omnes aſſecutus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquiſſe in habendo delectu exiſtimarer? Itaque iuxta prouerbium, in vno viro iecimus aleam: ſed mehercle non aliter factum eſt, atque ſi omnibus vbique hominibus meam in dicendo facultatem oſtendiſſem. Quippe in confeſſo eſt, quòd & ſeparatim ſingulos, & collectim vniuerſos ipſe ſolus morum bonitate atque ingenij gloria exuperaris.

Εἰ γὰρ οἷς ἅπαντες ἴσασι, καὶ οἷς θαυμάζουσιν, ὅτι δὲ εἴσονταί σε αὐλητὴν ὠδόκιμον ὄντα, τί σοι δεῖ τῆς πολλῶν, οἵ γε πάντως ἀκολουθήσουσι τοῖς ἀμείνον κρίνασι δυναμένοις; ὁ γάρ τοι πολὺς οὗτος λεὼς, αὐλοῦ μὲν ἀγνοοῦσι τὰ βέλτιστα, ζαίουσι ὄντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν. ὅν τινα δ' ἂν οἱ τοιοῦτοι ἐπαινέσωσι, πᾶσι θύουσι μὴ αὐλῶν ἐπαινεθέντα τοῦτον· ὥστε ἐπαινέσουσι καὶ αὐλοῦ. καὶ γὰρ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν, οἱ μὲν πολλοὶ θεαταὶ εἰσι κροτῆσαί ποτε, καὶ συρίσαι, κρίνουσι δὲ ἑπτὰ, ἢ πέντε, ἢ ὅσοι δή. ζοῦτα ὁ μὲν Ἁρμονίδης οὐκ ἔφθη ποιῆσαι. μεζὸν γὰρ αὐλῶν, φασιν, ὅτε τοῦτον ἠγωνίζετο, φιλοτιμότερον ἐμφυσῶν, ἐναπέπνευσε τῷ αὐλῷ, καὶ ἀστεφανώτος ἐν τῇ σκηνῇ ἀπέθανε, δ' αὐτὸ δὲ τοῦτον καὶ ὕστατον αὐλήσας ἐν Διονυσίοις. ὁ μὲντοι τοῦ Τιμοθέου λόγος, οὐκ αὐληταῖς, φησὶν Ἁρμονίδῃ μόνον εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν, ὅσοι δόξης ὀρέγονται, δημόσιόν τι ὑποδεικνύμενοι, τοῦ τοῦδε τῶν πολλῶν ἐπαίνου δεόμενοι. ἐγὼν' οὖν ὁπότε καὶ αὐτὸς ἐνενόουν τὰ ὅμοια τοῖς τῶν ἐμαυτοῦ, καὶ ἐζήτουν ὅπως ἂν τάχιστα γνωσθείην πᾶσι, τῷ Τιμοθέου λόγῳ ἐπόμενος, ἐσκοπούμην ὅς τις ἄριστος εἴη τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅτῳ πιστεύοιεν οἱ ἄλλοι, καὶ ὃς αὐτὶ πάντων ἄρχοι ἂν. ὅπου δ' ἄρα σὺ ἔμελλες ἡμῖν φαίνεσθαι τῷ δικαίῳ λόγῳ, ὥσπερ τὸ κεφάλαιον ἀρετῆς ἁπάσης ὁ γνώμων, φασὶ, καὶ ὁ ὀρθὸς κανὼν τῶν τοιούτων. εἰ δέ σοι δείξαιμι τἀμὰ, καὶ σὺ ἐπαινέσαις αὐτά (εἶη γὰρ ἄντως φανήσεσθαι) καὶ δὴ ὅτι πέρας ἥκειν με τῆς ἐλπίδος, ἐν μιᾷ ψήφῳ τοὺς ἁπάσας λαβόντα. ἢ τίνα γὰρ ἂν τοσοῦτον ἐλόμενος, ἀγνοῆσαί γ' ἂν εἰκότως νομισθείην; ὥστε λόγῳ μὲν ἐφ' ἑνὸς ἀφορίζομαι τὸν κύβον, ὃ δ' ἀληθὲς, ὡς ἔφην εἰ τοῖς ἀπάντων ἀφ' ὑποδεικνύμενος τοῖς λόγοις. δῆλον γὰρ ὡς καθ' ἕνα τε, καὶ σταὶ ἅμα πάντων συνηλεγμένων, μόνος αὐτὸς ἀμείνων αὐ ἦσθα.

οἱ μὲν γε τῶν Λακεδαιμονίων βασιλῆς, τῶν ἄλλων ἑκάστου μίαν ψῆφον φερόντων, σκῆπτρον μόνοι ἑκάτερος αὐτῶν, δύο φέρειν. σὺ δὲ, καὶ τῶν τῶν Ἐφόρων, καὶ τῶν τὸ γεραιτάτων πρεσβύτη, καὶ ὅλως ἀπάντων ἐν πολυψηφότατος ἐν παιδεία. σύ γε καὶ μάλιστα ὅσῳ τὴν λευκὴν ἀεὶ καὶ σώζουσαν φέρῃς, ὃ καὶ θαρρῆσαί με τῷ παρόντι ποιεῖ, ἀφ' οὗ γε ὁ μέγεθος τῶν ψηφισμάτων, καὶ πάνυ δικαίως δὴ φοβηθέντα. κἀκεῖνο δὲ, νὴ Δία, παρέσεται καὶ αὐτῷ θαρρεῖν ποιεῖ, ὃ μὴ πάντα πᾶσιν ἀλλότριον πάμπαν εἶναί σοι· ὃς πόλεώς τε ἐκείνης εἰμὶ, ὦ πολλάκις δὴ ἐπῄνησας, ὃ μὲν πρῶτον, ἰδίᾳ, ὃ δὲ δεύτερον, κοινῇ μετὰ πάντων τῶν ἄλλων· ὥστε ὦ που κἀγὼ ἐμοὶ εἰς ὃ χεῖρον ῥέπωσιν αἱ ψῆφοι ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ἐλάττους ὦσιν αἱ ἀμείνους, σὺ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς παρεστηκὼς, ἀνάπλεων ὃ ἐνδέον πάλιν σεαυτῷ, καὶ ἐπανόρθωμα οἰκεῖόν σοι δοκεῖτω· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνό μοι ἰκανόν, εἰ πολλοὶ ἐθαύμασάν με πρότερον, εἰ ἔνδοξος ἤδη ἐγὼ, εἰ ἐπαινοῦμαι παρὰ τῶν ἀκροατῶν οἱ λόγοι. πάντα ἐκεῖνα, ὥσπερ νέμια ὀνείρατά, φασι, καὶ ἐπῶν σκιαί. ὁ δ' ἀληθὴς, ἐν τῷ παρόντι δηλωθήσεται. οὗτος ἀκριβὴς ὅρος τῶν ἐμῶν, οὐδὲν ἀμφίδοξον ἔτι, οὐδ' ὡς αὖ πῃ ἐνδιαστῆναι, ἀλλ' ἢ ἄριστον τῇ παιδείᾳ δεήσῃ νομίζεσθαι, σοί γε δόξαν, ἢ πάντων. ὑφηνιεῖν δὲ χρὴ, παρὸν ὕστερον μέγαν ἀγῶνα παρατῶντα, δόξαιμι γὰρ, ὦ θεοὶ, λόγου ἄξιοι, καὶ βεβαιώσαιτε ἡμῖν τὸν παρὰ τῶν ἄλλων ἔπαινον, ὡς ὃ λοιπὸν θαρροῦντας, ἐς τοὺς πολλοὺς πρῆναι. πάντως γὰρ ἤδη σταδίῳ ἥττον φοβερὸν τῷ Ὀλυμπια τὰ μεγάλα νενικηκότι.

A Lacedęmoniorum reges alijs omnibus vnicum tantùm calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu verò & Ephoros præterea, & senes, in sũma vniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quinetiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti: quod non mediocrem in præsentia mihi addit animum, alioqui propter audacis facti magnitudinem iure optimo metuẽti. Sed & illud per Iouem non vulgariter me consolatur, quòd mea non prorsus à te sint aliena, qui & ex ea vrbe sum B oriundus, quam tu persæpe primùm quidem priuatis officiis, tandem etiam publicis iuuisti perbenignè & liberaliter. Itaque sicubi & nunc in peiorem mihi partem calculi vergerint in oratione, ac paucior erit meliorum & candidorũ numerus: tu adiecto Mineruæ suffragio, ex te ipse defectum suppleto, tuíque familiaris censorem & correctorem te egisse putato. Atqui ne hoc quidem contentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora virûm clarus ego & celebris C volitem, si orationes meæ audientiũ laudibus respondeant. Omnia illa vẽtosa & euanida, vt est in prouerbio, sunt somnia & verborum vmbræ. Cęterùm ipsa veritas in præsens certissimis argumẽtis declarabitur. Ille exactus erit mearum lucubrationum finis & terminus, nec ampliùs ambiguitati locus relinquetur, ne tantùm quidem, quod vel vllius mẽtem aliquo dubio distrahat, sed aut optimum iuxta disciplinas æstimandum est, quod tibi apportet gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiora, ad tantum certamẽ eunti. Videamur verò, ô superi, hominum opinione & existimatione non indigni: ac eam quæ nobis ab alijs euentura est, laudem confirmate, vt in posterum fidenti animo ad ampliorem perueniamus. Quippe omne stadium minùs reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

ΣΚΥΘΗΣ, Η ΠΡΟΞΕΝΟΣ.

SCYTHA, SEV HOSPES.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Laudat Macedonicos quosdam ciues, patronos, vt videtur, suos, vt à quibus maximè adiutus atque apud cæteros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharsidis Scythæ, & Solonis Athenienſis: ad quẽ cùm alter Athenas profectus, à Toxare populari ſuo adductus fuiſſet, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atque acceptus factus eſt. Eodẽ igitur pacto & ſe, cùm in Macedoniam veniſſet, ab omnibus vt ad illos de quibus encomium hoc inſtituit, diuerteret, iiſdémque ſeſe commendaret, admonitum fuiſſe ait. Vt enim apud Athenienſes aliquando Periclem, Ariſtotelem, & Solonem, quaſi cæterorum omnium inſtar fuiſſe; ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadem ratione, qua ſuperiores, hæc quoque oratio habet. Cætera plana ſunt.

ON fuit primus Anacharſis qui ex Scythia Athenas vſque peregre profectus eſt Græcanicæ diſciplinæ perdiſcendæ deſiderio: ſed ante illum & Toxaris, vir & multæ ſapientiæ, & elegantiæ ac rerum optimarum ſtudioſus admodum, ſed qui domi non erat de ſanguine regio, neque ex iis qui tiaras geſtare ſolent, verùm vnus è vulgo Scytharum & popularium, cuiuſmodi ſunt qui apud illos vocantur Octipedes, quo ſignificant aliquem duorum boum & vnius plauſtri eſſe dominũ. Hic ergo Toxaris haud iterũ poſtliminio ad Scythas regreſſus eſt, ſed Athenis manens diem ſuum obiit, ac non multo pòſt etiam heros eſſe viſus eſt: atque hunc peregrinum medicum Athenienſes non ſecus atque vnum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cùm heros eſſe declaretur, poſſidere cœpit. Sedenim cauſſam cognominis, & quamobrem in heroum catalogum relatus ſit, vnúſque ex Æſculapianis viſus ſit, non alienum fortaſſe eſt percenſere, vt cognoſcatis. Non Scythis tantùm moris eſt immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, ſed Athenienſibus quoque licitum eſt in Græcia Scythas Deos facere. Quo tempore ſæua peſtilentia populus Athenienſis infeſtabatur, videre viſa eſt Architelis viri Areopagitici vxor ſibi Scytham adſtitiſſe, dixiſſéque fore vt Athenienſes à peſtifero contagio liberarẽtur, ſi angiportus vino conſpergerent. Hoc cùm ſæpius fieret (neque enim Atheniẽſes mulierculæ verba aurdita dederũt neglectui) factum eſt vt non ampliùs peſtis in eos graſſaretur, ſiue vaporibus quibuſdam noxiis vini odore extinctis, ſiue aliud quiddam maioris efficaciæ norit heros Toxaris, quippe qui medicus exiſtens iſta Athenienſibus facienda ſuaſerit. Itaque curationis merces etiam nunc illi perſoluitur: nam niuei coloris equus ad eius monimentũ quotannis immolatur, quo loci monſtrauit Dimænete, illum accedentem, ea quæ de vino ſpargendo diximus, imperaſſe.

Peſtilentia ſedanda ratio.

Ὁ μὲν δὴ πρῶτος Ἀνάχαρσις ἀφικέτο ἐκ Σκυθίας Ἀθήνας, παιδείας ἐπιθυμίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ Τόξαρις ποτὲ αὐτὴν σοφὸς μέν, καὶ φιλόκαλος ἀνὴρ, καὶ ἐπιτηδευμάτων φιλομαθὴς τῶν ἀρίστων· οἴκοι δ' ὢν τοῦ βασιλείου γένους ὤν, οὐδὲ τῶν πιλοφορικῶν, ἀλλὰ Σκυθῶν τῶν πολλῶν, καὶ δημοτικῶν, οἷοί εἰσι παρ' αὐτοῖς οἱ ὀκτάποδες καλούμενοι· τοῦτο δὲ ἔστι, δύο βοῶν δεσπότην εἶναι, καὶ ἁμάξης μιᾶς. οὗτος ὁ Τόξαρις, ὑπὸ ἀπλήστου ἐπὶ ὀπίσω ἐς Σκύθας, ἀλλ' Ἀθήνησιν ἀπέθανε καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἥρως ἐδόξε, καὶ ἐντέμνουσιν αὐτῷ ξένῳ ἰατρῷ οἱ Ἀθηναῖοι· τοῦτο γὰρ τοὔνομα, ἥρως γενόμενος, ἐπικτήσατο. τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἐπωνυμίας, καὶ αἰθ' ὅτου ἐς τοὺς ἥρωας καλέλεγη, καὶ τῆ Ἀσυλληπιαδῶν εἷς ἔδοξεν, ὑμῖν χρεὼν ἴσως διηγήσασθαι, ὡς μάθητε ὑμεῖς Σκύθαις μόνον ὑπάρχειον οὐκ ἀπαθανατίζειν, καὶ πέμπειν παρὰ τὸν Ζάμολξιν, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναίοις ἔξεστι θεοποιεῖν τοὺς Σκύθας ἐπὶ τῆ Ἑλλάδος. καὶ τὸν λοιμὸν τὸν μέγαν, ἔδοξεν ἡ Ἀρχιτέλους γυνὴ, Ἀρεοπαγίτου ἀνδρὸς, ὑπισχνεῖται οἱ τὸν Σκύθην κελεύσαι εἰπεῖν Ἀθηναίοις, ὅτι παύσουσι τὸν λοιμὸν ἐχόμενοι, ἢν τοῖς ξενικοῖς οἴνῳ πολλῷ ῥᾳδίως. τοῦτο συχνὰς γιγνόμενον, καὶ γὰρ ἠμέλησάν Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες, ἔπαυσε μηκέτι λοιμώττειν αὐτούς· εἴτε ἀτμοῖς τινας πονηροὺς ὁ οἶνος σβέσας τῇ ὀδμῇ, εἴτε ἄλλό τι πλέον εἰδὼς ὁ ἥρως ὁ Τόξαρις, ἅτε ἰατρικὸς ὤν, σπουδάσθυσεν. ὁ δ' ὧν μισθὸς τῆς ἰάσεως ἔτι καὶ νῦν ἀποδίδοται αὐτῷ, λευκὸς ἵππος καλλιγένειος· ὅτι δὲ μνήματι ὄθεν ἔδοξεν ἡ Δημαινέτη, παρελθόντα αὐτὸν, ἐντέλλεσθαι ἐκφέρειν τὰ πρὸς τὸ οἶνου.

καὶ εὑρέθη κεῖθι ὁ Τόξαρις τεθαμμένος, τῇ τε A Et inuentus est eo loco Toxaris esse se-
ὑπογραφῇ γνωσθεὶς, εἰ καὶ μὴ πᾶσα ἐφαίνε- pultus, ipsa inscriptione cognitus, tametsi
το ἔτι· καὶ μάλιστα, ὅτι ὑπὲρ τῇ στήλῃ Σκύθης nõ integra appareat: in primis verò quòd
ἀνὴρ ἐγκεκόλαπτο, τῇ λαιᾷ μὲν, τόξον ἔχων super columnã vir ornatu Scythico scul-
ἐντεταμένον· τῇ δεξιᾷ δὲ, βιβλίον, ὡς ἐδό- ptus fuerat, læua arcum intensum, dextra
κει· ἔτι καὶ νῦν ἴδοις ἂν αὐτὸν ὑπὲρ ἥμισυ, καὶ verò, vt visus est, librum tenens. Etenim
τὸ τόξον ὅλον, καὶ τὸ βιβλίον. τὰ δὲ ἄλλα τῆς adhuc plus quàm dimidio corpore con-
στήλης, καὶ τὸ πρόσωπον, ὁ χρόνος ἤδη ἐλυ- spicitur, & arcus totus vnà cum codice:
μήνατο πού. ἔστι δὲ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ Διπύλου, reliquas verò partes statuæ vnà cum frõ-
ἰοῦσι ἐκ δεξιᾶς εἰς Ἀκαδημίαν ἀπιόντων, οὐ te temporis lõginquitas iam deuastauit.
μέγα τὸ χῶμα, καὶ ἡ στήλη χαμαί, πλὴν Est autem non procul ab ædibus Dipyli,
ἀνέστηταί γε ἀεὶ, καὶ φασὶ πυρεταίνοντάς à læua in Academiam ingredientibus, tu-
τινας, ἤδη πεπαῦσθαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ, μὰ B mulus non magnus, & statua humi sita,
τὸν Δί', οὐδὲν ἄπιστον, ὅς γε ὅλην ποτὲ ἰάσα- verùm subinde recentibus sertis redimi-
το τὴν πόλιν· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἕνεκα ἐμνή- ta. Aiúntque nonnullos febre laborantes
σθην αὐτοῦ, ἔξεστι μὲν ἔτι ὁ Τόξαρις· ὁ Ἀνά- iam ab illo subleuatos esse: & per Iouem
χαρσις δὲ, ἄρτι καταπεπλευκὼς, ἀπὴλθε τὴν à vero non abhorret, quippe qui totam
Πυθαιῶς, οἷα δὴ ξένος, καὶ βάρβαρος, οὐ ciuitatem quondam peste grauatam li-
μετρίως τεταραγμένος ἐπὶ τῷ γνώμῳ, berauerit. Sed regrediamur ad id cuius
πάντα ἀγνοῶν, φοβούμενός τε τὰ πολλὰ, gratia illius mentionem fecimus. Adhuc
οὐκ ἔχων ὅ, τι χρήσαιτο ἑαυτῷ. καὶ γὰρ quidem in viuis erat Toxaris, Anachar-
σκώπτῃ καταγελώμενος ὑπὸ τῶν ὁρώντων sis autem cùm nuper soluisset è patria, ex
ὅτι τῇ σκευῇ, καὶ ὁμόγλωσσον οὐδένα ἤκουσε, Pyræo vn vrbem venit, veluti hospes &
καὶ ὅλως μετέμελεν αὐτῷ ἤδη τῆς ὁδοῦ, καὶ barbarus, non mediocriter animo per-
ἐδέδοκτο, ἰδόντα μόνον τὰς Ἀθήνας, ὅτι turbato, omnia ignorans, ad multa meti-
πόδα ἀψὺς ὀπίσω χωρῆσαι· καὶ πλοίῳ ὑπερ- culosus & trepidus, pendens animi quid
βάντα, πλεῖν αὖθις ὅτι Βοσπόρου, ὅθεν οὐ ageret. Siquidem non obscurè intellige-
πολλὴ ὁδὸς ἔμελλεν αὐτῷ ἔσεσθαι οἴκαδε ἐς bat à videntibus se haberi ludibrio pro-
Σκύθας. οὕτως ἔχοντι τῷ Ἀνάχαρσιδι, εὐ- pter habitus peregrini insolentiam, &
τυχήσει δαίμων τις ἀγαθὸς, ὡς ἀληθῶς, C eandem linguam sonare callentem inue-
ὁ Τόξαρις ἤδη ἐν τῷ Κεραμεικῷ. καὶ δὴ niebat néminem. In summa, iam illum
μὲν πρῶτον, ἡ σολὴ αὐτὸν ἐπεσπάσατο, πα- susceptæ professionis pœnitebat, consti-
τρίδιός τις οὖσα, εἶτα μέντοι οὐ χαλεπῶς tutum habentẽ in animo, visis tantùm A-
ἔμελλε καὶ αὐτὸν γνώσεσθαι τὸν Ἀνάχαρ- thenis actutum retrò abire in patriam,
σιν, ἅτε γνώριμος τῶν δοκιμωτάτων ὄντα, καὶ D conscensóque nauigio iterum soluere in
ἐν τοῖς πρώτοις Σκυθῶν. ὁ Ἀνάχαρσις δὲ, Bosporum, vnde non multum itineris il-
πόθεν ἂν ἔγνω ὁμοεθνῆ ὄντα, Ἑλλήνισε li conficiendum restabat in Scythiam.
ἐξαλλάττον, ὑποξυρημένον τὸ γένειον, ἄζωστον, ἀσίδηρον, ἤδη σωφρονοῦντα, αὐ- Ad hunc modum hæc secum reputanti
τῷ τῷ Ἀττικῷ ἕνα τῶν ἀστειοτάτων; οὕ- Anacharsidi dæmon quispiam bonus illi
τω μετεπεποίητο ὑπὸ τοῦ χρόνου. ἀλλὰ fit obuiam, vt reuera credendũ est, nem-
Τόξαρις Σκυθιστὶ προσφωνῶν αὐτὸν, Οὐ σὺ, pe Toxaris in Ceramico. Ad quod pri-
ἔφη, Ἀνάχαρσις ὢν τυγχάνεις, ὁ Δαυ- mùm illum pertraxit habitus, quem vide-
κέτου; ἐδάκρυσεν ὑφ' ἡδονῆς ὁ Ἀνάχαρσις, bat sibi esse patrium. Deinde haud diffi-
culter cogniturus erat & ipsũ Anachar-
sin, nẽpe ex illustri ortum genere, quíque
inter Scytharum primates non infimum
locum obtineret. Porrò autem Anachar-
sis vnde cognoscere potuisset popularem
sibi esse Toxarim, more Græcorum exor-
natum, mentum habentem detonsum,
incinctum, nullo ferro munitum, iam
multa facundia facetũ & lepidum, atque
ex ipsis Atticis vnum indigenam? Adeo
iam transformatus erat longinquitate
temporis. Verùm Toxaris Scythica lin-
gua affatus illum, Nonne tu, inquit, Ana-
charsis ille es Dauceto patre prognatus? Lacrymatus est præ gaudio Anacharsis,

propterea quòd eiusdem linguæ hominem inueniſſet, planéque callētem quis eſſet; aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu verò vnde me noſti, ô hoſpes? Cui ille, Inde ego ſum, inquit, è vobis oriundus ex Scythia: nomen mihi eſt Toxari, non ex claris illis ducenti generis originem, vt per hoc tibi notus eſſe queam. Num, inquit ille, tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore viſendæ Græcię, relictis domi vxore & infantibus filiis, Athenas eſſe profectum, & nunc ibi verſari, ínque magno eſſe pretio apud optimates? Ego, inquit, ille ipſe ſum, ſi qua etiam nūc apud vos de me fama ſuperſtes eſt. Proinde, inquit Anacharſis, ſcias me tuum factum eſſe diſcipulum, ac amoris tui æmulum, quo huc perductus es, ſcilicet vt viderem Græciā. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, venio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio ſitas. Et niſi tu mihi factus fuiſſes obuiam, iam decretum erat, priuſquam ſol occidiſſet, me retro ad nauem voluiſſe referre greſſum: vſque adeo conſternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conſpiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me aſſumptum ô Toxari, vt hoſpitem circunducito, ac mihi pulcherrima quæque quæ Athenis ſunt, commonſtrato: deinde, ſi qua etiam paſſim in reliqua ſunt Græcia admiranda & viſenda, cùm leges optimè conſtitutas, tū viros quoſque integerrimos, ad hęc mores & ludos publicos, & vitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu, exin ego poſt te tantum itineris exhauſimus. Et ne permittas vt his omnibus nondum viſis mihi retro pes mouendus ſit. Hoc equidem, inquit Toxaris, minimè amanter dixiſti, vix tactis pede liminibus, mox te rediturum poſtliminio. Atqui bonum habe animum: neque enim, vt tu tecum cogitas, abibis, neque te facilè dimiſſura eſt ciuitas. Neque verò adeo modica habet erga retinendos hoſpites demulcimenta aut illectamēta, verùm multo magis te ſuſceptū ita tractabit, vt neque vxoris amplius, neque liberorum, ſi quos interea nobis abſente ſuſcepiſti, admodum memor futurus ſis. Cæterùm vt quàm celerrimè vniuerſam Athenienſium vrbem viſam cognoſcas, aut potiùs omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè viſenda ſunt, ego tibi effectum reddam. Agit hîc vir multæ & admirandæ ſapientiæ, & quidem indigena, ſed qui diu multúmque ſuſceptis peregrinationibus & in Aſiam & in Ægyptum profectus ſit,

A ὅτι καὶ ὁμόφωνον εὑρήκει τινά, καὶ τίνων εἰδότα ὅστις ἰὼν ὁ Σκύθης, καὶ ἤρετο, σὺ δὲ πόθεν οἶδα ἡμᾶς, ὦ ξένε; καὶ αὐτὸς, ἔφη, ἐκ Σκυθῶν εἰμι πρὸς ὑμᾶς, Τόξαρις τοὔνομα, ὃ τῶν ὀπιφανῶν, ὥστε καὶ ἐγνῶσθαί σοι κατ' αὐτό. μῶν, ἔφη, ὁ Τόξαρις εἶ, περὶ οὗ ἐγὼ ἤκουσα ὡς τις Τόξαρις ἔρωτι τῆς Ἑλλάδος, ἁπλιπτῶν καὶ γυναῖκα καὶ Σκύθια, καὶ παιδία νεογνά, οἴχοιτο εἰς Ἀθήνας, καὶ νῦν ἐξεπίστῃ κεῖθι, τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀρίστων; ἐγὼ, ἔφη, ἐκεῖνός εἰμι, εἴ τις καὶ μικρὸς λόγος ἔτι περὶ ὑμῖν, οὕτω ἦν ἄρ' ὃς ὁ Ἀνάχαρσις, μαθητήν σου B ἴσθι με γεγονυμένον, καὶ ζηλωτὴν τῆς ἔρωτος, ὃν ἠράσθης, ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα, καὶ καθ' ὅτι γε τὴν ἐμπορίαν ταύτην ἀποδημήσας, ἥκω σοι, μυρία παθὼν ἐν τοῖς μεταξὺ μέσοις ἔθνεσι. καὶ εἴγε μή σοι ἐπέτυχον, ἐγνωσμένη ἦν πρὶν ἥλιον δῦναι, ὀπίσω αὖθις ὅτι ναυῶν καπέναις, οὕτως ἐτεταράγμην, ξένα καὶ ἄγνωστα πάντα ὁρῶν· ἀλλὰ τοὺς Ἀκινάκου, καὶ Ζαμόλξιδος, τῶν πατρῴων ἡμῖν θεῶν, σύ με, ὦ Τόξαρι, ἀγαθῶν ξεναγησον, καὶ δεῖξον τὰ κάλλιστα τῶν Ἀθηνῶν, εἶτα καὶ τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ C Ἑλλάδι, νόμων τε τοὺς ἀρίστους, καὶ ἀνδρῶν τοὺς βελτίστους, καὶ ἄστη, καὶ πανηγύρεις, καὶ βίον αὐτῶν, καὶ πολιτείαν, δι' ἃ δὴ σύ τε, καὶ ἐγὼ μετὰ σὲ, τοσαύτην ὁδὸν ἤκομεν, καὶ μὴ φείδῃ ἀθέατον αὐτῶν διαφέροντα. τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Τοξάρις, ἥκιστα ἐρωτικὸν εἴρηκας, ὅπου τοὺς θύρας αὐτοῖς ἐλθόντα, οἴχεσθαι ἀπιόντα· πολλοῦ ἀλλὰ θαρρεῖ· οὐ γὰρ αὖ, ὡς φῂς, ἀπέλθῃς, οὐδ' ἂν ἀφίῃ σε ῥᾳδίως ἡ πόλις, οὐχ οὕτως ὀλίγα τὰ θέλγητρα ἔχουσα τοῖς ξένοις, ἀλλὰ μάλα ὁπλισμένη σου, ὡς μήτε γυναικὸς ἔτι, μήτε παίδων, εἴ σοι ἤδη εἰσί, μεμνῆσθαι· ὡς δὴ πάγχυ πᾶσαν ἴδοις τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, μᾶλλον δὲ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, καὶ τὰ Ἑλλήνων καλὰ ἐγὼ ὑποθήσομαί σοι. Ἔστι σοφὸς ἀνὴρ οὗτος, ἐπιχώριος μέν, ἀποδημήσας δὲ μάλα πολλὰ ἔς τε Ἀσίαν, καὶ ἐς Αἴγυπτον,

καὶ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀνθρώπων συγγενόμενος, τὰ ἄλλα, ὦ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ κομιδῇ πένης· ὅμως γέγονα ὅτου δημοτικῶς ἐσταλμένου· πλοῦ δέ γε τοῦ σοφίαν, καὶ τοῦ ἄλλην ἀρετοῦ, πόθου τιμῶσιν αὐτὸν, ὥστε καὶ νομοθέτην χρῶνται πρὸς τοὺς πολιτείαν, καὶ ἀξιοῦσι καὶ τὰ ἐκείνου παραγγέλματα βιοῦν. εἰ τοίνυν φίλον κτήσαιο, καὶ μάθοις οἷος ἀνήρ ἐστι, πᾶσαν νομίζει τοῦ Ἑλλάδα ἐν αὐτῷ ἕξειν, καὶ ὃ κεφάλαιον ἤδη αὖ εἰδέναι τῶν τῆδε ἀγαθῶν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ, τι ἂν μεῖζόν σοι καλὸν γένοιτο παθεῖν δυναίμην, ἢ συσχόντας ἐκείνῳ μὴ τοίνυν μέλλωμεν, ἔφη, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀνάχαρσις, ἀλλὰ μεταβαίνωμεν, ἅτε πρὸς αὐτὸν ἀπαρ οὐκ ἔτι δέλτα, μὴ δυσπρόσοδος, καὶ ἐν πρέπῃ γοῦν σε τὴν ἔντευξιν ἐμοῦ. θάρρει, ἦδ' ὅς, ἐκείνῳ τὰ μέγιστα χρήσεσθαί μοι δοκῶ, ἀφορμὴν παραλαβόντι τῆς ἐς ξένον αὖ δρᾶν εὐποιΐας· ἔπου μόνον, εἶσῃ γὰρ ὅσον περὶ τοὺς ξένους ἡ αἰδὼς, καὶ ἡ ἄλλη ὑπερβολή, καὶ χρηστότης. μᾶλλον δὲ καὶ δαίμονα σοῦ αὐτὸς ἡμῖν παρέξεται, ὁ ὑπὲρ εὐνοίας, ὁ λαλῶν ἑαυτῷ, καὶ ἅμα παρόντων τὸν Σόλωνα, τοῦτό σοι, ἔφη, δῶρον μέγιστον ἥκω ἄγων, ξένου ἀνδρα, φιλίας δεόμενον· Σκύθης δέ ἐστι τῶν πρὸ ἡμῶν ὑπερτείνων, καὶ ὅμως τάχει πρώτα ἀφεὶς, ἥκει συνεσόμενος ὑμῖν, καὶ τὰ κάλλιστα ὀφόμενος τῆς Ἑλλάδος, κἀγὼ ὑπεπεμψά τινα σαυτῷ ἐξοδεύσοντα αὐτὸν, ὅπως ῥᾷστα καὶ αὐτὸς μάθοι πρώτα, καὶ γνώριμος γένοιτο τοῖς ἀρίστοις· τοῦτο δὴ οὖν σοι παραγαγεῖν αὐτόν. εἰ τοίνυν ἐγὼ Σόλωνα οἶδα, οὕτω ποιήσῃς, καὶ προξενήσῃς αὐτῷ, καὶ πολίτην γνήσιον ἀποφανῇς τῆς Ἑλλάδος. καὶ ὅπερ σοι ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ὦ Ἀνάχαρσι, πρώτα ἐώρακας ἤδη, Σόλωνα ἰδών· τοῦτο, αἱ Ἀθῆναι, τοῦτο, ἡ Ἑλλάς, οὐκ ἔτι ξένος, σύμπρωτές σε ἴσασι, πρώτες σε φιλοῦσι· τηλικοῦτόν ἐστι ὃ κτᾶσθαι τὸν προσοῦντα τοῦτον ἀπρώτων ὑπολήψῃ τῶν ἐν Σκυθίᾳ, σεαυτῷ αὐτῷ, ἔχῃς τῆς ἀποδημίας καὶ ἄθλα, τοῦ ἔρωτος δὲ τέλος.

ac cum optimis quibusque mortalibus vitæ consuetudinem habuit: cætera homo non admodum diues, verùm infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis senem adeo populariter exornatum: veruntamen cùm propter sapientiæ excellentiam, tum aliarum virtutum quibus præditus est, prestantiam, ab omnibus certatim colitur, adeo vt etiam pro legum auctore eo vtãtur in constituenda Republ. neque iuxta eius præcepta viuere dedignantur. Hunc si amicitia tibi iunctum possederis, ac planè cuiusmodi vir sit, perdidiceris, vniuersam Græciam in te habiturum haud dubitanter existima. Et quod caput est nosse, sic habe, ex omnibus bonis hîc repositis, non maiori me tibi gratificari posse aut officio aut obsequio, quàm si huic te quàm commendatissimum reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharsis, sed me assumens quantocyus ad illum ducito. Sed enim illud vereor, ne difficilis accessu sit, tuúmque erga me studium tanquã superuacaneum respuat. Bona verba, inquit ille: videor enim illi rem omnium gratissimam facturus, beneuolentiæ erga hospitem ostentandæ occasionem illi offerens. Tantùm verò me sequere, statimque qua sit erga hospites reuerentia, tum quàm à comitate non auersus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenij amœnissimi suauitas, cognosces. Quin potiùs bona fortuna duce ille ipse nos accedit: nempe ille qui cogitabũdus secum loquitur: Et cum dicto Solonem allocutus, Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, virum peregrinũ egentem amicitiæ. Est autem genere & natione Scytha, vnus apud nostrates ex nobilibus & summo loco natis Omnibus verò in patria relictis, huc venit nobiscum cõuersaturus, eáque quæ per Græciam sunt præstantissima, visurus. Porrò ego eius rei compendium illi inuentũ curaui, quo pacto facillimè simul & expeditissimè vniuersa perdisceret, & optimis quibusque innotesceret. Aliam verò ad hæc consequenda viam cõpendiosiorem non tenebam, quàm si hunc tibi adductũ familiarem fecissem. Itaque si Solonem ego planè pernoui, sic facies, ac illum in bonorũ notitiam & studium perduces, & germanum ciuem Græciæ esse ostendes. Et quòd tibi paulo antè dixi, Anacharsi, omnia iam viso Solone conspexisti. Hoc sunt Athenæ, hoc est ipsa Græcia. Neque amplius hospitem te esse puta. Omnes te nouerunt, omnes certatim amore te prosequuntur. Tantum tibi in hoc sene bonorum repositum esse ne dubites. Omnium in Scythia relictorũ te capiet obliuio, iuncta cũ illo conuersatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere desideratum.

Hic tibi Græca est regula, neque non Atticæ philosophię index certissimus. Quare hoc tibi persuade, eum esse multo felicissimum, quicunque cum Solone versatus fuerit, eóque amico vtitur. Perlongum esset referre, quantum cùm Solon sit delectatus muhere, tum quibus verbis responderit, ita vt in reliquum tempus dulcissimè simul & coniunctissimè conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & instituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharsin in omnium familiaritatem aggregans; Græcorúmque optimatibus adducens: tum per omnia diligentissimè curam agens quo pacto quàm iucundissimè in Græcia in pretio habitus præcelleret. Alter autem admirandam illius sapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede volens à senis latere discedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex vnico Solone in puncto temporis vniuersa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neque enim mediocri laude Anacharsis virtutes solebat extollere Solō: verùm hominibus & hoc moris erat, vt quemadmodum Soloni legislatori libenter dicto audientes erant, amore quoque & beneuolentia prosequebantur quoscunque ille aliquo pretio dignos esse existimabat, ac prorsus eosdem in reliquum viros optimos esse credebant. Solus verò ex Barbaris Anacharsis initiatus est, ac ciuitate donatus, si Theoxeno fides habenda est, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, vt opinor, retro ad Scythas Anacharsis abiit, nisi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponā, ne sine capite obambulet? proinde iam tempus est cognoscendi, ciues, cuius rei gratia mihi Anacharsis ex Scythia, & Toxaris in præsentia venerūt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Siquidem aio & me non dissimile quiddā cum Anacharside passum esse. Ac per Gratias vos obsecro, ne indignabūdo animo mihi vitio vertatis similitudinē, si viro regio memet ipse cōparauero. Barbarus enim ille fuit: cęterū nos Syros vlla in re Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cū regia magnificentia componere annitor similitudine nisi quātum ad ea quæ dix imus. Nā cùm primùm in vestram vrbem hospes immigrassem, ita tum animo obstupefactus sum visa eius & amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliáque potentia & splendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hęrebam attonitus ad hæc,

A ὅτος σοι ὁ Ἑλλωικὸς κανών, τοῦτο δεῖγμα τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἀτικῆς. οὕτω τοίνυν γίγνωσκε, ὡς εὐδαιμονέσατος ὢν, ὃς συνέσῃ Σόλωνι, καὶ φίλῳ χρήσῃ αὐτῷ· μακρὸν αἰ εἰη διηγήσασθαι, ὅπως μὲ ἤσθη ὁ Σόλων τῷ δώρῳ, οἷα δὲ εἶπεν· ὡς δὲ ὃ λοιπὸν συνῆσθα, ὁ μὲν, παιδεύων καὶ διδάσκων τὰ κάλλιστα, ὁ Σόλων, καὶ φίλον ἅπασι ποιῶν τὸν Ἀνάχαρσιν, καὶ προσάγων τοῖς Ἑλλήνων καλοῖς, καὶ πάντα τρόπον ὅτι μελήσων, ὅπως ἥδιστα διαφερέψῃ σὺ τῇ Ἑλλάδι· ὁ δὲ, τερπόμενος τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τὸν ἕτερον
B πόδα ἐκὼν εἶ ἀπολιπόμενος. ὡς γοῦν ὑπέσχετο αὐτῷ ὁ Τόξαρις ὀξέως ἑνὸς ἀνδρὸς τὸν Σόλωνος, ἅπαντα ἔγνω σὺν ἀκριβεῖ, καὶ πᾶσιν ἦν γνώριμος, καὶ ἐτιμᾶτο δι' ἐκεῖνον. οὐ γὰρ μικρὸν ἦν Σόλωνος ἐπαίνων, ἀλλ' οἱ αὐθρωποι ἐν τοῦτο, ὡς νομοθέτην ἐπειθοντο, ἐφίλουν ὡς ἐκεῖνος δοκιμάζοι. καὶ ὅτις θυον ἀρίστους ἄνδρας εἶ τὰ τελευταῖα. ἐμιμήθη μόνος βαρβάρων Ἀνάχαρσις, δημιοποίητος γνώμονος· εἰ χρὴ
Θεοξένῳ πιστεύειν καὶ τοῦτο ἱστορεῖν περὶ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἂν οὐδὲ ἀνέστρεψεν, οἶμαι, ἐς
C Σκύθας, εἰ μὴ Σόλων ἀπέθανε. βούλεσθε οὖν ἤδη ἐπάγω τῷ μύθῳ τὸ τέλος, ὡς μὴ ἀκέφαλος περιφοιτᾷ; ὥρα γοῦν εἰδέναι οὗ πινός μοι εἵνεκα, ὁ Ἀνάχαρσις οὐ Σκυθίας, καὶ Τόξαρις τοσοῦτος ἐς Μακεδονίαν ἥκετον, ἔτι δὲ Σόλωνα γέροντα ἄνδρα ἐπαγόμενοι Ἀθήνηθεν. φημὶ δὴ ὅμοιόν τι καὶ αὐτὸς παθεῖν ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ, πρὸς Χαρίτων, μὴ νεμεσήσητέ μοι τῆς εἰκόνος, εἰ βασιλικῷ ἀνδρὶ ἐμαυτὸν εἰκασα. βάρβαρος μὲν γὰρ κἀκεῖνος, καὶ οὐδέν τι φαίης ἂν τοὺς Σύρους ἡμᾶς φαυλοτέρους εἶ τῶν Σκυθῶν. ἀτὰρ, οὐδὲ κατὰ βασιλικὸν εἰσποιῶ τἀμαυτὸν ἐς τὸν ὁμοιότητα, κατ' ὀκνον δέ· ὅτε γὰρ πρῶτον ἐπεδήμησα ὑμῶν τῇ πόλει,
D ἐξεπλάγην μὲν βίβλους ἰδὼν τὸ μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος, καὶ τῶν ἐμπολιτευομένων τὸ πλῆθος, καὶ τὸν ἄλλην δυνάμιν, καὶ λαμπρότητα πάσην· ὥστε ὀλιγοπολὺ ἐτεθήπειν πρὸς ταῦτα,

ϗ οὐκ ἐξήρκεσεν τῷ θαύματι, οἷον ἢ ὁ νεα-
σώτης σκῆνος νεανίσκου ἐπεπόνθει πρὸς τὰ τοῦ
Μενελάου οἰκία. ϗ ἔλεγον ὅτου δέοντε δηλο-
σθαι τῇ γνώμῃ, ἰδὼν πόλιν ἀκμάζουσαν
ἀκμῇ τοσαύτῃ, καὶ τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον,
Ἀνδράσιν ἀγαθοῖς πᾶσιν, οἷς θάλλει πόλις.
οὕτω δὴ ἔχων, ἐσκοπούμην ἤδη πρὸς τὴν
πραγμάτειαν. καὶ ὁ μὲν δέξαι τὴν λόγων ὑμῖν,
πάλαι ἐδέδοκτο. ὅσοι γὰρ ἄλλοις ἔδειξα,
σιωπῇ παραδοῦσας τηλικαύτῃ πόλιν; ἐζή-
τουν γὰρ (οὐδὲ ἀποκρύψομαι τἀληθές,) οἵ
τινες οἱ προὔχοντες εἶεν, καὶ οἷς αὖ τις προσ-
ελθών, ϗ συλλεγόμενος προστάξας, συν-
αγωνιστὰς χρῷτο πρὸς τὰ ὅλα. ἐνταῦθά
μοι ἦν εἷς, ὥσπερ τῷ Ἀναχάρσιδι καὶ οὗτος
βάρβαρος, ὁ Τόξαρις, ἀλλὰ πολλοὶ, μᾶλ-
λον δὲ πάντες, τὰ αὐτὰ, μόνον οὐκ αὐταῖς
συλλαβαῖς ἔλεγον, ὦ ξένε. πολλοὶ μὲν καὶ
ἄλλοι χρηστοὶ, καὶ δεξιοὶ αἰεὶ τὴν πόλιν, καὶ
οὐκ ἂν ἁλοίης τοιούτους ἄνδρας ἀγα-
θούς· δύο δὲ μάλιστα ἐστὸν ἡμῖν ἄνδρε ἀρί-
στω, μέν μοι, καὶ ἀξιώματι, πολὺ προὔ-
χοντες ἁπάντων, παιδείᾳ δὲ, καὶ λόγων
δυνάμει, τῇ Ἀττικῇ δεκάδι πάντας ἄλλους
ἂν. ἡ δὲ περὶ τὸν δήμου εὔνοια, πάνυ ἐρωτι-
κὴ πρὸς αὐτούς· καὶ τοῦτ' γίγνεται, ὅτι μὲν
ἄριστον ἡ τῇ πόλει· τὴν μὲν γὰρ χρηστότητα,
καὶ τὴν πρὸς τοὺς ξένους φιλανθρωπίαν, ϗ
τὸ σὺν μεγέθει τοσούτῳ διεπιφθονον, ϗ τὸ μετ'
εὐνοίας αἰδέσιμον, καὶ τὸ θαρραλέον, καὶ τὸ εὐ-
προσόδευτον, αὐτὸς ἂν ἄλλοις διηγήσαιο, πει-
σθεὶς μικρὸν ὕστερον. καὶ ὡς μᾶλλον θαυ-
μάσῃς, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκίας ἐστὸν, υἱὸς
καὶ πατὴρ, ὁ μὲν, εἴ τινα Σόλωνα, ἢ Περι-
κλέα, ἢ Ἀριστείδην ὑπονοῇς. ὁ δὲ υἱὸς, ὦ ἀφρὸς
μὲν αὐτίκα, ἀπάξεταί σε, οὕτω μέγας ὅσος, ϗ
καλὸς ἀρρενωπήν τινα τὴν εὐμορφίαν. εἰ δὲ
καὶ φθέγξαιτο μόνον, οἰχήσεταί σε ἀπὸ τῶν ὤ-
των αἰωρήσας μέλισσος, ἔσαυτὸν Ἀφροδίτῃ
ὅτι τῇ γλυκυτάτῃ ὁ νεανίσκος ἔχει. ἢ τέ τοι πόλις
ἅπασα κεχηνότες, ἀκούουσιν ὁπότ' ἂν δη-
μηγορήσων προέλθοι· ὁποῖόν φασι τοὺς τότε
Ἀθηναίους, πρὸς τὸν τοῦ Κλεινίου παῖδα,

A nec poteram cuncta abundè satis admiratione prosequi: cuiusmodi quiddam & insularis ille iuuenis conspectis Menelai ædibus passus est. Neque verò alium ego obtinebam animum, intuitus vrbem tanto vigore vigentem, ac iuxta poëtam illum, omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata solet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de iis quæ agenda forèt, mecum deliberabam. Iam enim olim cõstitutum habebam, oratione vos & laudibus illustrare. Quibus enim aliis ostendi, silentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebã (neque enim veritatem prudens celabo) si
B qui essent qui reliquos dignitate anteirent, & quos aggressus aliquis, ac historia de illis memoriæ prodita, adiutoribus vteretur ad omnia. Ibi verò mihi non vnus, quemadmodum Anacharsidi, & ille quidem barbarus Toxaris, sed plures, aut potiùs omnes eadem tantùm non iisdem syllabis respõdebant. Multi quidem & alij præclari & industrij viri, ô hospes, in hac vrbe habitant, nec temere alibi eiusmodi viros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis sunt longè optimi & præstantissimi, generis splendore &
C dignitate omnibus longè superiores: cæterùm disciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Musæ eos nõ absurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & studium singulare existit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præstantissimum esse constat, illorum bonitatem & obuiam erga hospites humanitatem, nullãmque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi mansuetudinem & morum facilitatem quibusuis accedentibus expositam, ipse haud dubiè aliis verbis cele-
D brabis, paulo pòst harum rerum facto periculo. Atque vt mireris impensiùs, ex vna eadémque familia sunt pater & filius. Alter quidem non alius, quàm si Solonem, aut Periclem, aut Aristidem animo conceperis. Alter verò filius, te saltem conspectum actutum domum abducturus est. Adeò præstanti corpore vi-sendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quòd si modò ore in vocem soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus: tantam dicendi venerem, & verborum suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiam vniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populum verba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Athenienſibus quondam accidisse in Clinię filio adamando,

præterquam quòd non multo pòst eos amoris summè pœnituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas solùm arctissimè diligit, verumetiam reuerenter habere non dedignatur. In summa, vnicum hoc nobis populare bonum est hic vir, & ingens commoditas omnibus. Hic si te & eius pater susceperint, & tecum amicitiam & societatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam habebis. Tãtùm autem ad illum manus extendenda est, nec ampliùs res tuæ erunt in ambiguo. Hęc per Iouem ab omnibus dicebantur, etsi iureiurando oratio mea mihi confirmãda sit. Ac mihi iam earum rerum facienti periculum, ne minimam quidem partem dicendo assecutus esse videor. Itaque neque desidiæ, neque moræ indulgendæ locus est, vt ait Poëta Ceius, verùm omnes rudentes pariter mouendi sunt, præterea nihil non dicendum & faciendum quo in amicitiam illorum insinuemur. Quod quidem si ex sententia consecuti fuerimus, tranquilla sunt omnia, & nauigatio non improspera, ac mare placidum, & portus in propinquo constitutus.

A πρὸς ὅσον τοῖς μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν μετεμέλησε τῶν ἐρώτων, οὐ περιεθέσθην τῷ Ἀλκιβιάδου· τῶτον δὲ, ἡ πόλις οὐ φιλεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰδεῖται ἤδη ἀξιοῖ, καὶ ὅλως, ἓν τῶτο ἡμῖν δημόσιον ἀγαθόν ἐστι, καὶ μέγα ὄφελος ἅπασι, αὐτὴρ σοί. εἰ δὴ αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, δέξαιντό σε, καὶ φίλον ποιήσαιντο, πᾶσαν ἕξεις τὴν πόλιν, καὶ ὁπόσην χρὴ πρὸ χειρὸς τῶτο μόνον, καὶ οὐκ ἔτ' ὀκνηρὰ πρὸς σέ. ταῦτα μὴν Δί' ἀπόρρητος ἔλεγον, εἰ χρὴ καὶ ὅρκον ἐπάγειν τῷ λόγῳ· καί μοι ἤδη πειρωμένῳ, ὃ πολλοστὸν τῶν παρόντων εἰρηκέναι ἐδόξα. οὐχ ἕδρας τοίνυν, οὐδ' ἀμβολᾶς ἔργον, ὡς ὁ Κῷος φησὶν, ἀλλὰ χρὴ πρῶτα μὲν καλῶν κινῆσαι, πρῶτα δὲ παρεῖναι, καὶ λέγειν, ὡς φίλοι ἡμῖν γένοισθε μᾶλλον. τῶτο γὰρ τῶθ' ὑπάρξει, οὗ δεῖ πρῶτα, καὶ πλοῦς ἥσυχος, καὶ λελυμένην ἡ θάλασσα, καὶ ὁ λιμὴν πλησίον.

ΠΩΣ ΔΕΙ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΝ.

QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalicus liber est, continens præcepta ac regulas de historia scribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore exposito fine seu officio Historici, & confutatis iis qui duplicem Historiæ finem faciunt, vtile videlicet & delectabile: mox vitia recenset, quæ tum in verbis & compositione, tum in ipsis rebus vitanda sit: & hoc sub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere peccarint, ostendendo. In posteriore autem parte primùm quæ afferre ad hanc rem, quæq; antea quasi domi suæ comparata habere debeat is qui ad scribendam historiam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expositione & phrasi verborum, postremò & de partibus operis tradit, etiam hìc exemplis aliorum præcepta sua confirmando. Orditur autem ab occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

ABderitis aiunt Lysimacho iam regnante morbum incidisse, optime Philo, huiuscemodi quendam: Febricitari principiò quidem cœpisse per vrbem vniuersos, primo statim die febri cõtinua ac valida grauiter correptos. Circa septimum autem diem aliis quidem multus è naribus profluens sanguis, aliis verò exortus sudor, etiam ipse immodicus, febrim dissoluit ac finiit. Cæterùm ridicula quadã perturbatione mentes illorũ idem hic morbus inuoluit.

C Ἀβδηρίταις, φασὶ, Λυσιμάχου ἤδη βασιλεύοντος, ἐμπεσεῖν τι νόσημα, ὦ καλὲ Φίλων, τοιοῦτο· πυρεταίνειν μὲν γὰρ τὰ πρόσωπα πάντας, ἀπὸ τῆς πρώτης εὐθὺς ἐρρωμένως, καὶ λιποθυμεῖν τῷ πυρετῷ· περὶ δὲ τὴν ἑβδόμην, τοῖς μὲν αἷμα πολὺ ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, τοῖς δὲ, ἱδρὼς ὀπτηλότατος πολὺς καὶ ὅσος, ἔλυσε τὸν πυρετόν. ἐς γέλωτα δέ τι πάθος περιίστη τὰς γνώμας αὐτῶν·

ἅπαντες γὰρ ἐς τραγῳδίαν προκινοῦντο, καὶ ἰαμβεῖα ἐφθέγγοντο, καὶ μέγα ἐβόων, μάλιστα δὲ τῷ Εὐριπίδου Ἀνδρομέδᾳ ἐμανῴδουν, καὶ τὰ τοῦ Περσέως ῥήσιν ἐν μέλει διεξήεσαν· καὶ μεχρὶ τοῦ ἡ πόλις ὠχρῶν ἁπάντων καὶ λευκῶν, τῶν ἑβδομαίων ἐκείνων τραγῳδῶν,

Σύ σ' ὦ θεῶν τύραννε, καὶ θεῶν πάτερ, Ἔρως,

καὶ τἆλλα μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀναβοώντων, καὶ τοῦτο ὀψιπολύ, ἄχρι δὴ χιόνων, καὶ κρύους δὲ μέγα γιγνόμενον, ἔπαυσε λῆξαι αὐτούς. αἰτίαν δέ μοι δοκεῖ τοῦ τοιούτου παθεῖν, Ἀρχέλαος ὁ τραγῳδός, εὐδοκιμῶν ποτε, μεσούντος θέρους ἐν πολλῷ τῷ φλογμῷ τραγῳδήσας αὐτοῖς τῷ Ἀνδρομέδᾳ, ὡς πυρέξαι τε ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοὺς πολλούς, καὶ ἀναστάντας ὕστερον ἐς τὴν τραγῳδίαν παραληθαργεῖν, ὀψιπολὺ ἐμφιλοχωρούσης τῆς Ἀνδρομέδας τῇ μνήμῃ αὐτῶν, καὶ τοῦ Περσέως ἐπ' αὐτῷ τῇ Μεδούσῃ, τῷ ἑκάστου γνώμῃ παρεπεπολιτεύσατο. ὡς οὖν ἔν, φασιν, ἐνὶ παθήματι, τὸ Ἀβδηριτικὸν ἐκεῖνο πάθος, καὶ νῦν τοῖς πολλοῖς τῶν πεπαιδευμένων παρεμπέπλευκεν· οὐκ ὥστε τραγῳδεῖν, ἔλαττον γὰρ ἂν τοῦτο πρέπαιον, ἀλλοτρίοις ἰαμβείοις, καὶ φαύλοις κατεχομένοι· ἀλλ' ἀφ' οὗ δὴ τὰ ἐν ποσὶ ταῦτα κεκίνηται, ὁ πόλεμος ὁ πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ πρᾶγμα, καὶ αἱ συνεχεῖς νίκαι, οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἱστορίαν συγγράφει· μᾶλλον δὲ Θουκυδίδαι, καὶ Ἡρόδοτοι, καὶ Ξενοφῶντες ἡμῖν ἅπαντες, καὶ ὡς ἔοικεν, ἀληθὲς ἄρ' ἦν ἐκεῖνο, ὅ, Πόλεμος ἁπάντων πατήρ· εἰ γε καὶ συγγραφέας τοσούτους ἀνέφυσεν, ἑνὶ μιᾷ τῇ πληγῇ. ταῦτα ἐννοῶ, ὦ Φιλότης, ὁρῶντα, καὶ ἀκούοντά με, τὸ τοῦ Σινωπέως ἐκεῖνο εἰσῆλθεν· ὁπότε γὰρ ὁ Φίλιππος ἐλέγετο ἤδη ἐπελαύνειν, οἱ Κορίνθιοι πάντες ἐπτοοῦντο, καὶ ἐν ἔργῳ ἦσαν· ὁ μὲν, ὅπλα ὀξυνόμενος, ὁ δὲ, λίθους φορῶν, ὁ δὲ, ἀναοικοδομῶν τὸ τεῖχος, ὁ δὲ, ἔπαλξιν ἀναστηλίζων, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό τι τῶν χρησίμων ἀναπυργῶν. ὁ δὴ Διογένης ὁρῶν ταῦτα, ἐπεὶ μηδὲν εἶχεν ὅ, τι καὶ πράττοι (οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ ἐς οὐδὲν ἐχρῆτο)

A Omnes enim quasi ad Tragœdias agendas impellebantur, & lábica personabãt, multúmque vociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonem per vices recitabant. Plenáque adeo ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis, notum illud,

At ô tyranne hominúmque diuorúmque, Amor,

& cætera quæ sequũtur, magna voce exclamantibus, & hoc in longum vsque, donec superueniente iam hyeme, frigus nimium obortum ab insania ac nugis istis cohiberet ipsos. Causſam verò eius rei vi-
B detur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poëta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multóque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita vt multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euersi postea in eandẽ tragœdiam delaberentur, obversante illorũ memorię Andromeda, ac Perseo vnà cũ Medusa singulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparetur, quemadmodum vulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore pleroſque doctorum
C inuasit: non vt ipsi quoque Tragœdias agant, nam in hoc minùs delirarent, alienis Iambicis, iísque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & velut ante pedes exposita, semel moueri cœpêre, puta bellum istud aduersus Barbaros, & vulnus in Armenia acceptum, continuæque victoriæ illæ, nemo vnus iam est qui non historiam scribere velit: imò verò Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: &, vt apparet, verum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum, omnium pater est: quandoquidem & historiarum scriptoD res tam multos procreauit, idque vna hac plaga. Hæc igitur, ô amice, posteaquam viderem atque audirem, Sinopensis illius in mentem venit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iã aduentare, Corinthij omnes trepidi turbari cœperunt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciendo, denique alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, submini-
strando. Diogenes autem cùm hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipsum ad vllum aliquod ministerium adhibebat)

cincto circum ſe pallio, ſeriò admodum & ipſe dolium ſuum, in quo tum fortè habitabat, ſurſum ac deorſum per Cranium volutare cœpit: ac rogante quopiã ex familiaribus, &c. Quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto reſpõdit ille, etiã ego dolium meum, vt ne ſolus otiosè feriari videar inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, vt ne ſolus mutus forem in hoc loquaci ac ſtrepero ſeculo, neque perinde ac comicum aliquod ſatellitium cum ſilentio hians præteruecherer, non abs re facturum me eſſe arbitratus ſum, ſi, quoad poſſibile mihi eſſet, etiam ipſe dolium volutarem: non hiſtoriam ſcribendo, neque etiam ipſas res geſtas commemorãdo: non ita temerarius equidem ſum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim quantum periculum hoc ſit, ſi quis per ſaxa ac rupes volutet, & maximè tale, quale meum eſt doliolum, ne validè quidem ſatis etiam fictum ac coctũ, adeo vt ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodũ teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretũ mihi eſt? & quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactum conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunque hiſtoriã ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones haſce modicas ſcribentibus ſubminiſtrabo, vt exædificationi ſaltem vnà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abfuero, ſummo tantùm digito videlicet lutum attingendo. Quanquam neque admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad vadendũ, aut videndum, aut edendum, ſed planè facillimum ac prõptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimant hiſtoriam ſcribere, ſi quis modò exponere verbis poſſit quod vtcunque in mẽtem venit. Cæterùm noſti & ipſe, ô amice, quòd hoc neque facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligẽter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud vſquam inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certè habet, ſi quis, vt Thucydides ait, hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſſionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdam etiam moleſtus videbor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi verò etiam laudata eſt ab iis qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid,

A διαζωσάμενος ὁ τριβώνιον, κατουδὴ μάλα
καὶ αὐτὸς ἐκύλιε τὸν πίθον, ἐν ᾧ ἐτύγχανε οἰ-
κῶν, ἄνω καὶ κάτω τῆ Κρανίῳ· καί τινος τῶν
συνήθων ἐρομένου, τί ταῦτα ποιῇς, ὦ Διόγε-
νες, Κυλίω, ἔφη, κἀγὼ τὸν πίθον, ὡς μὴ μόνος
ἀργεῖν δοκοίην ἐν τοσούτοις ἐργαζομένοις.
καὶ τοίνυν, ὦ Φίλων, ὡς μὴ μόνος ἄφωνος
εἴην ἐν ὅτῳ πολυφώνῳ τῷ καιρῷ, μηδ' ὥσ-
περ κωμικὸν δορυφόρημα, κεχηνὼς σιωπῇ
παραφερόμενον, καλῶς ἔχειν ὑπέλαβον,
ὡς δυνατόν μοι, κυλίσαι τὸν πίθον, οὐχ ἱκανὸν
συλλαφεῖν, οὐδὲ παρέξειν αὐτὰς διεξιέναι·
B οὐχ ὅτῳ μεγαλόπολμος ἐγὼ, μηδὲ τοῦτο δέ-
σῃς περὶ ἐμοῦ· οἶδα γὰρ ἡλίκος ὁ κίνδυνος, εἴ
τῳ τῶν πετρῶν κυλίοι τις, καὶ μάλιστα, οἷος τυ-
μὸν τοῦτο πιθάκνιον, οὐδὲ πάνυ καρτερῶς κε-
κεραμευμένον· δεινὸς γὰρ αὐτίκα μάλα πρὸς
μικρόν τι λιθίδιον παρεσπασμένα, συλλέγειν
τὰ ὄστρακα. τί οὖν ἔγνωσταί μοι; καὶ ὅπως ἀ-
σφαλῶς μεθέξω τοῦ πολέμου, αὐτὸς ἔξω
βέλους ἑστὼς, ἐγώ σοι φράσω, τοῦ μὲν καπνοῦ,
καὶ κύματος, καὶ φροντίδων, ὅσαι τῶν συγγρά-
φειν ἔνδοσιν, αὐτὸς ἐμαυτὸν, οἶμαι ποιῶν. παραί-
C νεσιν δέ τινα μικρὰν, καὶ ὑποθήκας ταύτας
ὀλίγας ὑποθήσομαι τοῖς συγγράφουσιν, ὡς
κοινωνήσαιμι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομίας, εἰ καὶ μὴ
τῆς ἐπιγραφῆς, ἄκρῳ γε τῷ δακτύλῳ τοῦ πη-
λοῦ προσαψάμενος. καίτοι οὐδὲ παρὰ μικρὸν ὡς
οἱ πολλοὶ δεῖν οἴονται σφίσιν ὅτι τὸ πρᾶγμα,
ἢ μᾶλλον ἢ τέχνης τινὸς ὅτι τὸ βαδίζειν, ἢ
βλέπειν, ἢ ἐσθίειν, ἀλλὰ πάνυ ῥᾴδιον, καὶ προ-
χεῖρον, καὶ ἅπαντες ἂν ἱκανῶς συγγράψαι,
ὧν τις ἐρμηνεύσαι τὸ ἐπελθὸν δύναιτο· τὸ
δὲ, οἶδά που καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, ὡς τὰ τῶν ὑ-
μεταχείρων, οὐδὲ ῥαθύμως σιωπηθῆναι
D δυναμένων τοῦτ' ἔστιν, ἀλλὰ εἴ τι καὶ λόγου,
καὶ ἄλλο πολλῆς τῆς Θουκυδίδου δεόμενον, ὥσπερ,
ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ὡς ἀεὶ κτῆμα συν-
θεῖναι. οἶδα μὲν οὖν ὑπὲρ τοῦ πολλοὺς αὐτῶν
ἀποτρέψων, οἷοις ὁ γε πάνυ ἐπαχθὴς δόξω,
καὶ μάλιστα ὁπόσοις ἀπατετέλεσται ἤδη, καὶ οὐ
τῷ καινῷ δέδεικται ἡ ἱστορία. εἰ δὲ καὶ ἐπήν-
εται τινὰ τῶν τότε ἀκροασαμένων, μανία,
εἴγε ἐλπὶς ὡς οἱ τοιοῦτοι μεταποιήσουσιν,

ἢ μετα-

ἢ μεταγράφοισί τι τῶν ἅπαξ κεκωρωμένων, καὶ ὥσπερ ἐς τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀποκειμένων. ὅμως δὲ ὁ χεῖρον καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις εἰρῆσθαι, ἵν' εἴ ποτε πόλεμος ἄλλος συρραγείη, ἢ Κελτῖς τοῖς Γέταις, ἢ Ἰνδὸς τοῖς Βακτρίοις (οὐ γὰρ τοῖς ἡμᾶς γε πολεμήσειν αὖ τις ἀπλήστων ἤδη κεχειρωμένων) ἔχωσιν ἄμεινον συνθεῖναι, τὸν καιρὸν τοῦτον τοῖς ἀναγινώσκουσι, ὥσπερ γε δόξῃ αὐτοῖς ὀρθὸς ἔσται· εἰ δὲ μή, αὐτοὶ μὲν καὶ τότε τῷ αὐτῷ πήχει, ὥσπερ καὶ νῦν, μετρήσουσιν ὃ πρᾶγμα· ὀλίγος ἦν, οὐ πολὺ ἀναλώσει), ἵν' πολῖται Ἀβδηρεῖται ἐκόντες Ἀνδρομέδην πραγῳδῶσι. διττοῦ δ' ὄντος τοῦ τῆς συμβουλῆς ἔργου, τὰ μὲν γὰρ αἱρεῖσθαι, τὰ δὲ φεύγειν διδάσκει, φέρε πρῶτα εἴπωμεν, ἄττινα φευκτέον τῷ ἱστορίαν συγγράφοντι, καὶ ὧν μάλιστα καθαρευτέον· ἔπειτα, οἷς χρώμενος οὐκ ἂν ἁμάρτοι τῆς ὀρθῆς, καὶ ἐπ' εὐθὺ ἀγούσης, ἄρξαιτό τε οἵαν αὐτῷ ἄρκτέον, καὶ πάξιν ἵν' τινα τοῖς ἔργοις ἐφαρμοστέον, καὶ μέχρι ἑκάστου, καὶ ἃ σιωπητέον, καὶ οἷς ἐνδιατριπτέον, καὶ ὅσα παραδραμεῖν ἄμεινον, καὶ ὅπως ἑρμηνεύσαι αὐτὰ ἁρμόσει. ταῦτα μὲν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὕστερον· νῦν δὲ, τὰς κακίας ἤδη εἴπωμεν, ὁπόσαι τοῖς φαύλως συγγράφουσι παρακολουθοῦσιν. ἁ μὲν οὖν κοιναὶ πάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα, ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ, καὶ διανοίᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀτεχνίᾳ, μακρὸν τε ἂν εἴη ἐπελθεῖν, καὶ τῆς παρούσης ἐποποιΐας οὐκ ἴδιον. κοιναὶ γάρ, ὡς ἔφην, ἀπάντων λόγων ἐστὶν ἁμαρτήματα ἔν τε φωνῇ, καὶ ἁρμονίᾳ. ἃ δὲ τὸ ἱστορικὸν διαμαρτάνουσι, τὰ τοιαῦτα αὖ δύσεως ὀπτητέων, οἷα καὶ μοὶ πολλάκις ἀκροωμένῳ ἔδοξε, καὶ μάλιστα ἵν' ἅπασιν αὐτοῖς αὐτοπάσης τὰ ὦτα. οὐκ ἄχρηστον δὲ μεταξὺ καὶ ἀπομνημονεῦσαι ἔνια, παραδείγματος ἕνεκα, τῶν ἤδη ὑπὸ συγγραμμάτων· καὶ τοῦτό γε ἐκεῖνο, ἡλίκον ἁμαρτάνουσιν, ὑποσκοπήσωμεν. ἀμελήσαντες γὰρ οἱ πολλοὶ αὐτῶν τοῦ ἱστορεῖν τὰ γεγενημένα, τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν παρατείνουσι· τοὺς μὲν οἰκείους, ἐς ὕψος ἐπαίροντες, τοὺς πολεμίους δὲ, πέρα τοῦ μετρίου καταρρίπτοντες·

A aut transcripturos esse eorum quæ iam semel edita atque auctorata, & quasi in regiam aulam relata sunt. Sed tamen nō abs re fuerit etiam eos ipsos admonere hîc, vt si quando bellum aliud exortum fuerit, vel Galatarum contra Getas, vel Indorum cōtra Bactrianos (neque enim aduersum nos puto quisquā aliquid moue re sustinebit, cūctis iam perdomitis & sub iugum missis) meliùs ac rectiùs componere tamen possint adhibita hac quasi quadam regula, si modò recta eadem ipsis videbitur: sin minùs, ipsi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negotium: medicus autem non admodum ægrè feret, si omnes Abderitæ isti volētes ac vltro Andromedæ fabulam agant. Porrò quādo duplex huius consilij opus est, (alia enim eligere ac sequi docet, alia verò vitare) principiò age dicamus quænam fugienda sint ei qui historiam scribet, & à quibus integrū ac purum maximè præbere se debeat. Deinde quibus rebus vtendo non aberrauerit à recta via, & cò quò tēdit, ducē te: nempe quo exordio ineipiendum sit, quo ordine res quæque iungendæ inter se & componendæ sint, quis modus singulis adhibendus, quæ silētio prætereunda, quibus immorandum, & quæ cursu prętęruehi satius sit, quomodo exponenda eadē & coaptanda sint. Atq; hęc quidem & his similia posteriore loco tractabimus, nunc autem vitia ea commemorabimus, quæ malè scribentes aut componentes sequi solent. Quæ igitur communia scriptorum vitia sunt, in verbis, in sonoritate, in sententia, & cæteris malè & inscitè compositis, longum fuerit persequi, & à præsenti instituto etiam alienum. Nam communia, vt dixi, omnium sermonum vitia sunt, quę in verbis & cōcinnitate vocum peccantur. Quæ verò in historia peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obseruando, id quod & mihi sępenumero vsu venit, inter auscultandum, & maximè si omnibus illis aures apertas prębueris. Sed non intempestiuum fuerit interea etiam exempli caussa quędam eiusmodi repetere & commemorare, quę iam ita cōposita atque edita habentur. Ac primum quidem illud, quantū peccent, consideremus. Nā plerique ipsorū neglecto eo vt rem ipsam perinde vt gesta est exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorātur, suos quidem in cœlum extollentes, contrà autem hostes vltra modum deprimentes:

B

C

D

Vitia historico fugiēda.

Historia proprium.

ignari videlicet quòd nõ anguſto aliquo Iſthmo diuiſa & interſepta ſint hiſtoria & encomium, ſed magno quodam muro per medium eunte diſtincta, & muſicorũ illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt, bis per omnes chordas, quod dici ſolet, inter ſe diſtant. Siquidem ille qui encomium ſcribit, hoc vnum ſpectat, vt quibuſcunque modis poſſit, eum quem laudandum ſuſcepit, extollat atq; oblectet: ac etiãſi per mendacium fortè id conſequatur quò tendit, parum id curat. At contrà hiſtoria nihil falſum inferi ſibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorum pueri, eam quę trachéa ſiue aſpera vocatur, quicquam potus aut cibi in ſe recipere. Rurſum neſcire iidem videtur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud promittunt, aliud hiſtoriæ, regulaſque diuerſas habent. Nam illic quidem libertas nullius alterius arbitrio ſubiecta eſt, vnáque hæc lex eſt, quicquid poëtæ ipſi viſum fuerit. Diuino enim ſpiritu agitur, & à Muſis dependet, illarum numine afflatus: & ſiue equos alatos currui iungere voluerit, ſiue alios ſuper aquam, aut in ſummas ariſtas curſuros per illas attollét, nemo vetat: neque etiam quando Iupiter ipſorum ex vna catena alligata in ſublime attraxerit pariter terram & mare, quicquam ex eo ſibi metuunt, ne videlicet dirupta illa conterantur ac pereant omnia illa deorſum præcipitata. Sed & ſi Agamemnonem laudare volunt, nemo prohibet quominus illum Ioui ſimilem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autem ad pectus attinet, fratri ipſius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino compoſitum quendam ex omnibus diis oportet eſſe filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim ſufficit Iupiter, neque Neptunus, neque Mars, vt ſinguli illius pulchritudinem ac formam compleant. At verò hiſtoria ſi quam huiuſcemodi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedeſtris quædam poëtice redditur, grandiloquentia iſta verborum carens, cæterùm reliquas illas præſtigias ac vanitates nudas abſque verſibus, & ob hoc etiam magis conſpicuas oſtentans? Magnum igitur hoc; imò magis plus quàm magnum vitium fuerit, ſi quis neſciat ea quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poëtices, ſeparare, ſed introducit in hiſtoriam alterius ornamenta & fucum, fabulas videlicet & laudes, & eos qui in his rebus veritatis exceſſus fiunt:

A ἀγνοοῦντες ὡς ὐ σενῷ τῷ Ἰσθμῷ διώρισται καὶ ἀφώρισται τὸ ἐγκώμιον καὶ ἡ ἱστορία πρὸς ὃ ἐγκώμιον, ἀλλά τι μέγα τεῖχος ἐν μέσῳ ὄντι αὐτῶν, καὶ ὃ τῶν μουσικῶν δή τοῦτο, δὶς ἀφ' πασῶν, ὅτι πρὸς ἄλληλα. εἴ γε τῷ μὲν ἐγκωμιάζοντι, μόνα ἐνὸς μέλει, ὁπόσοιῶ ἐπαινέσαι καὶ ὑφεῖναι τὸν ἐπαινούμενον· καὶ εἰ ψευσαμένῳ ὑπάρχει τυχεῖν τοῦ τέλους, ὀλίγον δῶ φροντίσειν. ἡ δὲ οὐκ ἂν τι ψεῦδος ἐμπέσοι ἡ ἱστορία, ὐδ' ἀκαριαῖον ἀνάσχοιτο, ὐ μᾶλλον, ἢ τὴν ἀρτηρίαν ἰατροῦ παῖδες φασι, τὴν τραχεῖαν, ὠνομακέναι δῶ πῆς αὐτὴν καταποθέν. ἔτι ἀγνοεῖν ἐοίκασιν οἱ ταῦτα, ὡς ποιητικῆς μὲν, καὶ ποιημάτων, ἄλλαι ὑποθέσεις, καὶ νόμοι ἴδιοι· ἱστορίας δὲ, ἄλλοι. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἀκεραία ἡ ἐλευθερία, καὶ νόμος εἷς, ὃ δόξαι τῷ ποιητῇ. ἔνθεος γὰρ καὶ κάτοχος ὑπὸ Μουσῶν, κἂν ἵππων ὑποπτέρων ἅρμα ζεύξασθαι θέλῃ, κἂν ἐφ' ὕδατος ἄλλυς, ἢ ἐπ' αἰθερίων ἄκρων θυσομένους διαβιβάσῃται, φόβος οὐδείς, ὐδ' ὁπότερον ὁ Ζεὺς αὐτῶν ὑπὸ μιᾶς σφεῖς διαπάσας, αἰωρῇ ὁμοῦ γῆν καὶ θάλατταν, δεδιάσι, μὴ ἀπορραγείσης ἐκείνης, συντριβῇ τὰ πάντα καταπεσόντα. ἀλλὰ κἂν Ἀγαμέμνονα ἐπαινέσαι θέλωσιν, ὐδεὶς ὁ κωλύσων, Διὶ μὲν αὐτὸν ὅμοιον εἶναι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα, τὸ στέρνον δὲ τοῦ ἀδελφῷ αὐτοῦ τοῦ Ποσειδῶνι, τὴν δὲ ζώνην, τοῦ Ἄρεϊ· καὶ ὅλως, σωθῆναι ἐκ πάντων θεῶν χρὴ τὸν Ἀτρέως καὶ Ἀερόπης. ὐ γὰρ ἱκανὸς ὁ Ζεὺς, ὐδ' ὁ Ποσειδῶν, οὐδ' Ἄρης, μόνος ἕκαστος ἁπάντων πληρῶσαι τὸ κάλλος αὐτοῦ· ἡ ἱστορία δὲ, ἵν' ἅπαντα κολακεύσῃ τοιαύτην προσλάβῃ, ἢ ἄλλο, ἢ περὶ τὴν ποιητικὴν γίγνεται, τῆς μεγαλοφωνίας μὲν ἐκείνης ἐστερημένη, τὴν λοιπὴν δὲ τερατείαν γυμνὴν τῶν μέτρων, καὶ δι' αὐτὸ βδελυκτοτέραν ἐκφαίνουσα; μέγα τοίνυν, μᾶλλον δὲ ὑπέρμεγα τοῦτο κακὸν, εἰ μή εἰδείη τις χωρίζειν τὰ ἱστορίας, καὶ τὰ ποιητικῆς, ἀλλ' ἐπεισάγῃ τῇ ἱστορίᾳ τὰ τῆς ἑτέρας κοσμήματα, τὸν μῦθον, καὶ τὸ ἐγκώμιον, καὶ τὰς ἐν τούτοις ὑπερβολάς·

ὥσπερ αὖ εἴ τις ἀθλητὴν τῶν καρτερῶν τε καὶ ἰσχυρῶν τοὺτων, καὶ κομιδῇ πορφύραν, ἀλουργέσι πρέπουσαν, ἀμπίσχοι, καὶ τἆλλα κόσμῳ τῷ ἐπιτηδείῳ, καὶ φύκιον ἐντρίβοι, καὶ ψιμύθιον τῷ προσώπῳ· Ἡρακλῆς, ὡς καταγέλαστον αὐτὸν ἀπεργάσαιτο, αἰσχύνας τὸν κόσμον ἐκεῖνον. καὶ ὃ τοῦτό φημι ὡς οὐχὶ καὶ ἐπαινετέον ἐν ἱστορίᾳ ἐνίοτε· ἀλλ' ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐπαινετέον, καὶ μέτρον ἐπακτέον τῷ πράγματι, ὃ μὴ ἐπιτρίβῃς τοῖς ὕστερον ἀναγνωσομένοις αὐτὰ, καὶ ὅλως, πρὸς τὰ ἐπείτα χρονιστέον τε καὶ ῥᾳστα, ἄνδρ' μικρὸν ὕστερον ὑποδείξομεν. ὅσοι δὲ οἴονται καλῶς διαιρεῖν εἰς δύο τὴν ἱστορίαν, εἰς τὸ τερπνὸν, καὶ χρήσιμον, καὶ διὰ τοῦτο εἰσποιοῦσι καὶ τὸ ἐγκώμιον εἰς αὐτὴν, ὡς τερπνόν· καὶ ὑφαίνουσι τοῖς ἐντυγχάνουσι, οὐκ ὄσον πάνυ τοῖς ἡμαρτηκόσι; πρῶτον μὲν, κινδύνῳ τῇ διαιρέσει χρώμενοι. ἓν γὰρ ἔργον ἱστορίας καὶ τέλος, τὸ χρήσιμον, ὅταν ἐκ τοῦ ἀληθοῦς μόνον σκοπῆται· τὸ τερπνὸν δὲ, ἄμεινον μὲν εἰ καὶ αὐτὸ παρακολουθήσειεν, ὥσπερ καὶ κάλλος ἀθλητῇ· εἰ δὲ μή, οὐδὲν κωλύσει ἀφ' Ἡρακλέους γεγενῆσθαι Νικόστρατον τὸν Ἰσιδότου, γυναῖκα ὄντα, καὶ τῶν ἀνταγωνιστῶν ἑκατέρων ἀλκιμώτερον, εἰ αὐτὸς μὲν ἀμορφος ὀφθῆναι εἴη τὴν ὄψιν. Ἀλκαῖος δὲ ὁ καλὸς ὁ Μιλήσιος, ἀνταγωνίζοιτο αὐτῷ, καὶ ἐρώμενος, ὡς φασι, τοῦ Νικοστράτου ὤν. καὶ τοίνυν ἡ ἱστορία, εἰ μὲν ἄλλως τὸ τερπνὸν προεμπορεύσαιτο, πολλοὺς ἂν τοὺς ἐργάτας ὑπεραπάσαιτο· ἄχρι δ' οὗ καὶ μόνον ἔχῃ τὸ ἴδιον ἀντελὲς, λέγω δὲ τὴν τῆς ἀληθείας δήλωσιν, ἀλίγον τοῦ κάλλους φροντίς. ἔτι κἀκεῖνο εἰπεῖν ἄξιον, ὅτι οὐδὲ τερπνὸν ἐν αὐτῇ τὸ χρημα μυθώδες, καὶ τὸ τῶν ἐπαίνων μάλιστα προσόντες, πρὸ ἑκάτερον τοῖς ἀκούουσιν ἰῶ, μὴ τὸν συρφετὸν, καὶ τὸν πολὺν δῆμον ὑπονοῆσαι, ἀλλὰ τοὺς δικαστικῶς, καὶ, νὴ Δία, συκοφαντικῶς προσέτι γε ἀκροασαμένους, οἷς οὐκ ἄν τι λάθοι παραδραμὸν, ὀξύτερον μὲν τοῦ Ἀργοῦς ὁρῶντας, ἐκ πάσης ἀχθὸν τοῦ σώματος, ἐγγεγαμμένως δὲ τῶν λεγομένων ἕκαστα ἐξεπάζοντας, ὡς τὰ μὲν παραπεπεμμένα, ἀγῶνος ἀποῤῥίπτειν, παραδέχεσθαι δὲ τὰ δόκιμα, καὶ ἔννομα,

A non secus ac si quis athletæ alicui istorũ validorum & vehementer robustorum purpuram induat, ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & ceruſſa faciem eius oblinat. Vt enim, Dij boni, omnino ridiculum redderet, deformãdo ipsum ornatu illo? Atqui nõ hoc dico, quasi non laudandum in historia interdum sit: sed suo loco & tempore laudandum, modúmq; rebus adhibendum esse censeo, ne qua molestia afficiantur ij qui in posterum hæc eadem aliquando legent. Et in summa, ita hæc omnia moderanda sunt, quasi posteris, nõ præsentibus scribantur, vt & paulo pòst ostendemus. Porro qui putãt rectè diuidi in duo historiam, puta in iucundum, & vtile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquam quod & iucundũ sit, & delectet legentes: vides nimirum quãtum à vero aberrent: primùm quidẽ diuisione mala atque adulterina vtentes. Vnum enim opus est historiæ, & vnus finis, vtilitas, quę ex sola veritate conciliatur. Iucundum verò si & ipsum sequatur, melius quidem hoc, perinde vt si forma seu pulchritudo athletã: sin minùs, nihil vetat ab Hercule prognatum esse Nicostratũ illum Isidoti filium, generosus cùm sit; & vtroque colluctatore suo fortior, etiamsi ipse quidem quod ad faciem attinet, turpissimus videatur. Alcæus autem formosus ille Milesius colluctetur cũ eo, amasius quoque, vt aiũt, ipsius Nicostrati existẽs. Quare historia siquidem obiter, & velut auctarij modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad se alliciet: sed quatenus perfectũ atque integrum, ídque solum habet, quod peculiare ac proprium ipsius est, veritatis expositionẽ dico, non magnã pulchritudinis rationẽ aut curã habet. Præterea etiã illud dicere non indignũ fuerit, quòd neque iucũdum adeo in historia, quod valde fabulosum est & ad laudẽ maximè inclinat, vtrobique auditoribus esse solet, dum non de fece hominũ, ac multa promiscuáq; plebe hoc intelligamus, sed de iis qui iudicãtium more, atque adeò, per Iouem, sycophantarum modo auscultãt, quos nihil subterfugere facilè potest, vtpote ipsa etiã Argo acutiùs, ac toto corpore vndique omnia intuentes, mensariorum autem more, singula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligẽter explorantes, ita vt alia quidẽ velut adulterina reiiciãt, ea verò quę proba sunt & legitima.

& quæ typum ſeu formã accuratè & expreſſe referunt, recipiãt atque approbẽt. Ad quę etiam reſpicere decet eos qui hiſtoriam componunt, aliorum autem nullam aut paruam habere rationem, etiamſi rũpantur laudatores. Si verò neglectis hiſce ſtudebis hiſtoriam ſupra modũ delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te conſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa videlicet, pelle ipſius leonina veſtita, & clauã manu tenente, eóque Herculem ſcilicet prę ſe ferente, ipſo autem in crocoto & purpura lanã trahente, & vapulante ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſſimum ſpectaculum eſt, veſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipſo deo virilem illum corporis habitum turpiter adeò efœminante. Ac multi quidẽ fortaſſis etiam hæc tua laudabunt, pauci verò illi quos tu cõtemnis, ſuauiter admodum & ad ſatietatem vſque ridebũt, aſpicientes indoctam ac diſſonam maléque cohærẽtem rei cõpoſitionem. Nam quod vniuſcuiuſq; rei proprium eſt, id pulchrũ eſt. hoc ſi mutaueris, deforme id ipſum vſu reddetur. Omitto hîc dicere quòd ipſæ quoque laudes vni fortaſſe alicui iucũdę ac delectabiles ſunt, ei puta qui laudatur: cæteris verò moleſtæ, & maximè ſi immodicos veri exceſſus ſiue hyperbolas habuerint, quales ipſas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudãt, venantur, & eò vſque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifeſtam reddant. Neque enim ſecundùm artem hoc facere norunt, neque adulationem tegũt, ſed irruentes, cõferta omnia & incredibilia & nuda exponũt: quare neque illud conſequuntur, quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis, oderunt multo magis ipſos & auerſantur, vt adulatores: rectè ſanè faciẽtes, & maximè ſi virili ac generoſo animo pręditi ſunt: quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc potiſſimùm locum quo pugnam hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe, aſſignatis illi falsò rebus quibuſdam præclariſsimè geſtis, & effictis operibus veritatem excedentibus)

A κ) ἀκριβῶ τὸν τύπον ποιῇς ὃς ἀποβλέποντα χρὴ κ) συλλαμβάνειν, τῶν δ' ἄλλων ὀλίγον φροντίζειν, κἂν ὑπερρήγνωσιν ἐπαινοῦντες. ἰῶ δ' ἀμελήσας ἐκείνων, ἡδυπάθειαν πέρα τοῦ μετεῖναι τοῖς ἱστορίαν μυθοις, & ἐπαίνοις, & τῇ ἄλλῃ θωπείᾳ, πάλιν αὖ ὁμοίαν αὐτὸν ἐξεργάσαιο τῷ ἐν Λυδίᾳ Ἡρακλεῖ. ἑωρακέναι γάρ που σε εἰκὸς γεγραμμένον, τῇ Ὀμφάλῃ δουλεύοντα, πολὺ ἀλλόκοτον σκευὴν ἐσκευασμένον, ἐκείνου μὲν, τὸν λέοντα αὐτῷ περιβεβλημένου, κ) τὸ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχουσαν, ὡς Ἡρακλέα δῆθεν ἕπεσθαι, αὐτὴν δὲ, ἐν κροκωτῷ, & B πορφυρίδι, ἕλκειν ξαίνοντα, κ) παίοντα τοῦ τῆς Ὀμφάλης τῷ σανδάλῳ· & τὸ θέαμα αἴσχιστον· ἀφεστῶσα ἡ ἑαυτῆς τοῦ σώματος, & μὴ προσοικοῦσα, κ) τοῦ θεοῦ τὸ ἀνδρωδὲς ἀηθῶς καταθηλυνόμενον. κ) οἱ μὲν πολλοὶ ἴσως & ταῦτά σου ἐπαινέσονται· οἱ ὀλίγοι δὲ σκῶπτοι, ὧν σὺ καταφρονεῖς, μάλα ἡδὺ, κ) ἐς κόρον γελάσονται, ὁρῶντες τὸ ἀσύμφυλον, κ) ἀνάρμοστον, & δυσκόλυντον τοῦ προσώπου. ἑκάστου γὰρ δή τι ἴδιόν ἐστι, καλὸν ὄντως. εἰ δὲ τοῦτο ἀναλλάξας, ἀκριβὲς τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ C χρῆσιν γένοιτο. ἐῶ λέγειν ὅτι οἱ ἔπαινοι, εἰ μὴ ἴσως τερπνοὶ, τῷ ἐπαινουμένῳ, τοῖς δ' ἄλλοις, ἐπαχθεῖς· κ) μάλιστα ἰῶ σοφοῦς τοὺς σοφολας ἔχωσιν· οἵους αὖθις οἱ πολλοὶ ἀποφαίζονται, τὸ ὄγκιον τὸ πρὸς τὴν ἐπαινουμένων θηρώμενοι, κ) ἀναπειθόντες, ἄχρι τοῦ παῦσαι προσφανῆ τὸ κολακεύειν ἐξεργάσασθαι. οὐδὲ γὰρ κατὰ τέχνην αὐτὸ δρᾶν ἴσασιν, οὐδ' ὑποπιάζουσι τὸ θωπεύειν· ἀλλ' ἐμπεσόντες, ἀθρόα πολλὰ καὶ ἀπίθανα, καὶ γυμνὰ διεξίασιν· ὥστε οὐδὲ τυγχάνουσιν ὧν μάλιστα ἐφίενται. οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι προσοῦσι μᾶλλον, κ) ἀποτρέπονται ὡς κόλακας, ὧν ποιοῦντες, κ) μάλιστα ἰῶ ἀνδρώδεις τὰς γνώμας ὦσιν. ὥσπερ Ἀριστοβούλῳ μονομαχίαν γράψαντος Ἀλεξάνδρου, κ) Πώρου, κ) ἀγωνίσασθαι αὐτῷ τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον τῆς γραφῆς (ᾤετο γὰρ χαριεῖσθαι τὰ μέγιστα τῷ βασιλεῖ, ὑπερφυεῖς ἀριστείας τινὰς αὐτῷ, & ἀπίστων ἔργα μείζω τῆς ἀληθείας) λαβὼν σκῆπτος ὁ βιβλίον,

(πλέοντες δὴ ἐτύγχανον ἐν τῷ ποταμῷ τῷ Υδάσπῃ) ἔῤῥιψεν ἑαυτὸν κεφαλὴν ἐς τὸ ὕδωρ, ἐπειπών, καὶ σὲ δὲ οὕτως ἐχρῆν, ὦ Ἀριστόβουλε, τοιαῦτα ὑπὲρ ἐμοῦ μονομαχοῦντα, καὶ ἐλέφαντας ἐν ἀκοντίῳ φονεύοντα. καὶ ἔμελλέ γε οὕτως ἀγανακτήσειν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅς γε οὐδὲ τὴν τοῦ ἀρχιτέκτονος τόλμαν ἠνέσχετο, ὑποσχομένου τὸν Ἄθω εἰκόνα ποιήσειν αὐτοῦ, καὶ μεταχειριοῦντα τὸ ὄρος ἐς ὁμοιότητα τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ χάλκεα δήπουθεν ἔπαινοι τὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἔτ' ἄλλ' ἐς τὰ ἄλλα ὁμοίως ἐχρῆτο. ποῦ τοίνυν τὸ τερπνὸν ἐν τούτοις, ἐκτὸς εἰ μή τις κωμῳδῆσαι αὐτοὺς εἴη, ὡς χαίρειν τοῖς τοιαῦτα ἐπαινέταις; ὧν οὐδὲ πόδας οἱ ἔλεγχοι· ὥσπερ οἱ ἄμορφοι τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστά γε αἱ γυναῖκα τοῖς γραφεῦσι προσκελεύονται ὡς καλλίστας αὐτὰς γράφειν· οἷον δὴ ἄμεινον ἔχειν τὸν ὀφθαλμὸν, ἢν ὁ γραφεὺς αὐτῆς ἐρυθήματός τε πλέον ἐπιθῇ, καὶ τὸ λευκὸν ἐγκαταμίξῃ πολὺ τοῦ φαρμάκου. τοιοῦτοι τῶν συγγραφέων οἱ πολλοί εἰσι τὸ τήμερον, καὶ τὸ ἥδιον, καὶ τὸ χρήσιμον, ὅ, τι δὴ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐλπίσωσι, θηρεύοντες· οὓς μισεῖσθαι καλῶς εἶχεν, ἐς μὲν τὸ παρὸν, κόλακας προδήλους, καὶ ἀτέχνους ὄντας· ἐς τοὐπιὸν δὲ, ὑποπτον ταῖς ὑπερβολαῖς τὸ ὅλον πραγματείαν ἀποφαίνοντας. εἰ δέ τις πρώτως τὸ τερπνὸν ἡγεῖται κεκωμῳδῆσθαι δεῖν τῇ ἱστορίᾳ πάσῃ, τἄλλα, ἃ σοὶ ἀληθείᾳ τερπνά ἐστιν ἐν τοῖς ἄλλοις κεῖται τοῦ λόγου· ὧν ἀμελήσαντες οἱ πολλοὶ, τὰ μηδὲν προσήκοντα ἐπεισκυκλοῦσιν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ διηγήσομαι ὁπόσα μέμνημαι ἔναγχος ἐν Ἰωνίᾳ συγγραφέων τινῶν, καὶ, νὴ Δία, ἐν Ἀχαΐᾳ πρόσφην ἀκούσας τὸν αὐτὸν τοῦτον πόλεμον διηγουμένων· καὶ πρὸς Χαρίτων, μηδεὶς ἀπιστήσῃ τοῖς λεχθησομένοις, ὅτι γὰρ ἀληθῆ ἐστι κἂν ἐπωμοσάμην, εἰ ἀσφαλὲς ἦν ὅρκον ἐν ἱστορίᾳ συγγράμματι· εἷς μέν τις αὐτῶν ἀπὸ Μουσῶν ἤρξατο, προσκαλῶν ταύτας θεὰς συνεφάπτεσθαι τοῦ συγγράμματος. ὁρᾷς ὡς ἐμμελὴς ἡ ἀρχὴ, καὶ πρόδηλα πόδα ἡ ἱστορία, καὶ τῷ τοιούτῳ εἴδει τῶν λόγων πρέπουσα; εἶτα μικρὸν ὑποβάς, Ἀχιλλέα μέν, τὸν ἡμέτερον ἄρχοντα εἰκάζει,

A Alexander accepto libro (nam tum fortè in flumine Hydaſpe nauigabant) proiecit præcipitem in aquam: Et te, inquiens, eodem modo decebat Ariſtobule præcipitari, qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris, & elephantos ſagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander, vt qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicentis ſe montem Atho ad illius imaginem effecturum eſſe, montémque ipſum illius ſimilitudine exornaturum: ſed ſtatim pro adulatore, homine illo agnito, non ampliùs neque ad cæteras res eodem vt antea vſus eſt. Vbi igitur delectabile illud

B in hiſce manet? niſi ſi quis vehementer amens adeò foret, vt oblectaretur huiuſcemodi laudibus, quarum vanitas & confutatio ante pedes & in promptu eſſet: perinde vt homines deformes interdum ſolent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant vt ſe quampulcherrimas pingant. Arbitrãtur enim meliùs habituram ſibi eſſe faciem, ſi pictor ipſis & plurimum ruborem illinat, & multũ candoris intermiſceat pigmẽto. Tales plerique ſcriptorũ hodie ſunt, qui & proprium & vtile quod ex hiſtoria ſperandum fue-

C rat, palpando tractant: quos odio habere cõueniebat, vt qui in preſenti adulatores manifeſti & inertes ſint, & in poſterũ ſuſpectum reddant totum negotium propter nimios veritatis exceſſus, & incredibilitatem. Quòd ſi verò quiſpiam exiſtimat omnino iucũditatem per totã hiſtoriam admixtã eſſe debere, præſtet cætera illa quę re vera delectabilia ſunt, inter reliqua ornamenta orationis, quibus plerique neglectis, ea quę nihil ad rem pertinent, ingerunt atque inuoluũt: ego verò etiam narrabo quæ non ita multo antè memini me audire, cũ in Ionia hiſtoriarum ſcriptores, atque adeo per Iouem in

D Achaia quoque nuper quoſdam auſcultarem idem hoc bellum exponentes. Ac per Gratias, ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quę dicẽtur. Nam vel iureiurando affirmare auſim, ſi modò vrbanũ foret, iuſiurandum inſerere commentario, vera illa eſſe. Ac vnus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordiebatur, inuocando deas, vt ipſæ ad opus hoc deſcribendũ adeſſe vellent. Vidésne quàm ſcitum principium, & in promptu hiſtoria, & tali orationis figuræ conueniens? Deinde paulum progreſſus, Achilli quidem noſtrum Imperatorem cõparabat,

Therſitæ autem regem Perſarum: ignorans videlicet quòd Achilles multo melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectorem potiùs quàm Therſitem interfeciſſet, & ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret, perſequeretur autẽ ipſum multo clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo dignus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, videri volebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletum laudabat, illud addens, quòd rectiùs faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ ſuæ mẽtionem feciſſet. Poſtremò ad finem proœmij pollicebatur nominatim ac planis verbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam quidem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas vnde id bellũ cœpiſſet, commemorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellum mouere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hũc modum. Alter verò quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam, & ad archetypum ſeu primum exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde vt ille, ſuo proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omnium principiorum, & Atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Creperius, inquit, Calpurnianus Pompeiopolita cõſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud primùm moueri cœptum eſt. Quare poſt tale vtique principium, quid tibi cætera ampliùs dicam? quomodo videlicet in Armenia perorauerit, Corcyrenſem illum oratorem ſe ipſum exhibendo, aut qualem Niſibenis peſtem immiſerit, quia partes Romanorum ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus, excepto ſolo Pelaſgico, & longis muris, in quibus tum habitarunt illi qui temporibus illis peſte laborabant. Cætera verò etiam ab Æthiopibus exorſus eſt: quare & in Ægyptum deſcendit, & in terram regis multam, in illáque ibi manſit: rectè ſanè faciens. Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe, abij, ſatis ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud abundè multum nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia dicere, ſi parum reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiam, vt μικρὰ κἀκεῖνα, hoc eſt, parua & illa: &, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν φαίης, id eſt, vt etiam ipſe dixeris: &,

A Θερσίτην γ', τὸν τ Περσῶν βασιλέα, οὐκ εἰδὼς ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀμείνων ἦν αὐτῷ, εἰ ἔκτορα μᾶλλον ἢ Θερσίτην καθῆρε· ἢ εἰ πρόσθεν μὲν ἔφευγέν τις ἀγαθός, ἐδίωκε δὲ μὲν μέγ' ἀμείνων. εἶτ' ἐπῆγεν ἑαυτῷ τι ἐγκώμιον, καὶ ὡς ἄξιος εἴη συγγράφειν τὰς πράξεις, ὅτε λαμπρὰς ὄντας. ἤδη γ' κατιὼν, ἐπῄνει καὶ τὴν πατρίδα τὴν Μίλητον, προσιδεῖν, ὡς ἄμεινον ποιοῖ τοῦτο τ Ὁμήρου, μηδὲν μνησθέντος τ πατρίδος. εἶτ' ὅπῃ τέλει τ προοιμίου ὑπισχνεῖτο διαῤῥήδην καὶ σαφῶς, ὅτι μέζον μὲν ἄρξει τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους γὰρ καταπολεμήσειν

B αὐτὸς, ὡς ἂν δύνηται· καὶ ἤρξατό γε τῆς ἰσοείκως ὥτως, αἴτια ἅμα τοῦ πολέμου ἀρχῆς διεξιών. ὁ γὰρ μιαρώτατος, καὶ κάκιστ' ἀπολούμενος Οὐολόγεσος, ἦρξεν πολέμου, δι' αἰτίαν τοιάνδε· ἔστι μοι τοιαῦτα. ἕτερος γ' Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἄκρος, οἷος δ' μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος, καὶ τ ἀρχὴν ὡς ἐκεῖνος, αὐτῷ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἦρξε, χαριεστάτην ἀρχὴν ἁπασῶν, καὶ θυμοῦ τ Ἀττικοῦ ἀποπνέουσαν· ὅρα γὰρ, Κρεπέριος Καλπουρνιανὸς Πομπηϊοπολίτης, συνέγραψε τ πόλεμον τ Παρθυαίων

C καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος θ' ὅθεν ξυνίσασιν· ὥστε μετά γε τοιαύτην ἀρχὴν, τί ἄν σοι τὰ λοιπὰ λέγοιμι, ὁποῖα ἐν Ἀρμενίᾳ ἐδημηγόρησε, τ Κερκυραῖον αὐτ ῥήτορα προσιστάμενος; ἢ οἷ Νισιβηνοῖς λοιμὸν, οἷς μὴ τὰ Ῥωμαίων αἱρομένοις, ἐπῆγε, προσιὼν Θουκυδίδου χρησάμενος ὅλον ἀρδην, πλὴν μόνης τ Πελασγικοῦ, καὶ τ τειχῶν τ μακρῶν, ἐν οἷς οἱ τότε λοιμώξαντες, ᾤκησαν· καὶ δ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας ἤρξατο, ὥστε καὶ ἐς Αἴγυπτον κατέβη, καὶ ἐς τ βασιλέως χώραν τ πολλήν· καὶ ἐν ἐκείνῃ τε ἔμεινεν εὖ ποιῶν. ἐγὼ γ' οὖν θαυμάσας αὐτὸν ἔτι καταλιπόντα τοὺς ἀθλίους Ἀθηναίους ἐν Νισίβει, ἀπῆλθον ἀκριβῶς εἰδὼς καὶ ὅσα ἀπελθόντος ἐρεῖν ἔμελλε. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ὑπερφυῶς πολὺ νῦν ὄζει, τὸ οἴεσθαι τοῦτο εἶναι τοῖς Θουκυδίδου ἐοικότα λέγειν, εἰ ὀλίγον ἐντρέψας, τὰ αὐτοῦ ἐκείνου λέγοί τις, μικρὰ κἀκεῖνα, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν φαίης,

D

ὁ δὶ αὐτὼ, νὴ Δία, καὶ ἐκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς, πολλὰ καὶ τῶν ὅπλων, καὶ τῶν μηχανημάτων, ὡς Ρωμαῖοι αὐτὰ ὀνομάζουσιν, οὕτως ἀνέγραψε, καὶ τάφρον, ὡς ἐκεῖνοι, καὶ γέφυραν, καὶ τὰ τοιαῦτα. καί μοι ἐννόησον ἡλίκον ὂν ἀξίωμα τῆς ἱστορίας, καὶ ὡς Θουκυδίδῃ πρέπον, μεταξὺ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων, τὰ Ἰταλιωτικὰ ταῦτ' ἐγκεῖσθαι, ὥσπερ τὴν πορφύραν ἐπικοσμοῦντα, καὶ ἐμπρέποντα, καὶ πάντως σωᾴδοντα. ἄλλος δέ τις αὐτῶν, ὑπόμνημα τῶν γεγενημένων γυμνὸν συναγαγὼν ἀνέγραψε, κομιδῇ πεζὸν, καὶ χαμαιπετὲς, οἷ ἂν στρατιώτης αὐτὸς τὰ καθ' ἡμέραν ἀπογραφόμενος, συνέθηκεν, ἢ τέκτων, ἢ κάπηλός τις συμπαθέντος τῇ στρατιᾷ. πλὴν ἀλλὰ μετριώτερός γε ὁ ἰδιώτης οὗτος ἦν, αὐτὸς μὲν αὐτίκα δῆλος ὢν, οἷος ἦν, ἄλλῳ δέ τινι χαριέντι, καὶ δυνησομένῳ ἱστορίαν μεταχειρίσασθαι πεπονηκώς. τοῦτο μόνον ἠτιασάμην αὐτὸν, ὅτι ἅπαξ ἐπέγραψε τὰ βιβλία πραγικώτερον, ἢ κατὰ τὴν τῶν συγγραμμάτων τυχόν· Καλλιμόρφῳ ἰατροῦ τῆς τῶν κοντοφόρων ἕκτης ἱστοριῶν Παρθικῶν. καὶ ὑπεγέγραπτο ἑκάστῃ ὁ ἀριθμὸς, καὶ, νὴ Δία, καὶ ὁ προοίμιον ὑπέρψυχρον ἐποίησεν, ὅτι συναγαγὼν οἰκοθεν εἰς ἰατρῷ ἱστορίαν συγγράφειν, εἶτε ὁ Ἀσκληπιὸς μοῦ, Ἀπόλλωνος υἱὸς, Ἀπόλλων ὁ, Μουσηγέτης, καὶ πάσης παιδείας ἀρχων. καὶ ὅτι Ἡρόδοτος ἐν τῇ Ἰάδι γράφειν, οὐκ οἶδ' ὅπη δόξαν, αὐτίκα μάλα ὅτι τὴν κοινὴν μετῆλθεν, ἰατρεύειν μοῦ λέγων, καὶ πεῖραν, καὶ ὀκύτατα, καὶ νοῦσον, τἆλλα δὴ ὅσα ὁμοδίαιτα τοῖς πολλοῖς, καὶ τὰ πλεῖστα, οἷα ἐκ περιόδου. εἰ δέ με δεῖ καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς μνησθῆναι, τὸ μὲν ὄνομα ἐν ἀφανεῖ κείσθω, τὴν γνώμην δ' ἐρῶ, καὶ τὰ πρῶτα ἐν Κορίνθῳ συγγράμματα, χρείττων πάσης ἐλπίδος· ἐν ἀρχῇ μὲν γὰρ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περιόδου περιόδῳ, συνηρώτησε τοὺς ἀναγινώσκοντας, λόγον πανσοφον δόξαι παιδῶν, ὡς μόνῳ ἂν τῷ σοφῷ πρέποι ἱστορίαν συγγράφειν. εἶτα μετὰ μικρὸν, ἄλλος συλλογισμὸς, εἶτα ἄλλος.

A ὁ δὶ αὐτὼ νὴ Δία, id est, non ob eam caussam, per Iouem: &, καὶ ἐκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc est, etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic scriptor multa quoque armorum & tormentorum genera iisdem nominibus quibus ea Romani vocant, perscripsit, & fossam itidem vt illi, & pontem, & similia dixit. Ac mihi cogita, quanta hæc historiæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens sit, inter Attica nomina, Italica ista perinde vt purpuram interponi, exornantia, decentia, & omnino consonantia. Alius verò quispiam ipsorum, quasi quoddam commentarium actorum nudum in scri-
B pta relatum, valde pedestre ac humi serpens, perinde ac si miles aliquis, aut faber, aut caupo, qui vnà cum exercitu circumuagaretur, ea quæ in singulos dies acta fuissent, annotasset, composuit: nisi quòd priuatus hic modestior certè fuit, quippe qui ipse quidem statim qualis esset, manifestè apparuerit: alteri autem alicui, maiori gratia prædito, quique historiã aliquando aggredi posset, materiã subministrarit. Hoc vnum in eo reprehendere soleo, quòd ita tragicè inscripsit libros suos, magis quàm pro ipsorum scri-
C ptorum fortuna, in hunc videlicet modũ: Callimorphi, medici hastatorum legionis sextæ, historiarum Parthicarum, &c. & subscriptus infrà erat vnicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam proœmium plus quàm frigidum fecerat, ita colligens, familiare ac proprium medici esse, historiam scribere: siquidẽ Æsculapius Apollinis filius foret, Apollo autem Musarũ dux, & omnis eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorsus scribere, mox nescio qua sententia, quóve animo statim admodum ad communem trãsiit, ἰατρεύειν, hoc est, medicam
D artem, & experiẽtiam, & quæcunque, & morbum, pro ἰατρικὴν & πεῖραν, & ὁπόσα & νόσον, ἰητρεύειν & πεῖραν & ὀκύτατα, & νοῦσον, dicens, cætera autem cum multitudine consueta atque eadem, ac plurima etiã velut ex triuio desumpta. Si verò & sapientis viri meminisse me decet, ipsum quidem nomen in obscuro positum sit, sententiã autem dicã, & scripta paulò antè Corinthi edita, omni spe potiora. A principio enim statim, in prima exordij periodo, disputabat cũ lectoribus, sermonẽ omnino eruditum ac sapientem exhibere studẽs, quòd soli videlicet sapienti conueniret historiam scribere. Deinde post paulùm sequebatur alius syllogismus, deinde item alius:

& prorſus per omnes figuras diſputando ratiocinabatur illi exordium iſtud adulatorium, videlicet vſque ad ſatietatem: & encomia iſta moleſta ac valde ſcurrilia, ſyllogiſtica tamen & diſputatoria, & cõtracta ſeu condenſata etiam illa. Et ſanè etiam illud perquam ineptum videbatur mihi, & viro philoſopho, & barba cana promiſſáque minimè dignum, quod in proœmio dicebat, principẽ noſtrum hoc præter cæteros præcipuum & quaſi ſeorſim habiturum eſſe, quòd eius res geſtas etiã philoſophi iam memorię prodere dignarentur. Nam tale, ſi modò fieret, conueniebat cogitandũ nobis relinqui potiùs, quàm ipſum dicere. At verò neque illius fas eſt obliuiſci, qui tali principio exorſus eſt: Venio dicturus de Romanis ac Perſis: & paulo poſt: Neceſſe enim erat Perſis malè euenire. Et rurſum: Fuit Oſroes, quem Græci Oxyroën nominãt: & alia id genus multa. Vides igitur vt ſimilis hic illi fuerit in eo, quòd ille Thucydidem, hic autẽ Herodotũ bene admodum aſſimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi virtutem, Thucydidi & ipſe ſimilis, aut etiam melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, cãpos præterea & fluuios interpretatus eſt quàm planiſſimè ac validiſſimè, vt ipſi videbatur. Illud autẽ in inimicorum capita vertat malorũ auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quę & Caſpias niues, & glaciem Gallicam ſuperaret. Clypeus igitur Imperatoris vix toto libro ab illo deſcribebatur, & Gorgon in vmbone; & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo compoſiti: præterea & balteus arcum cœleſtem imitãs, & dracones inter ſe implicati, & capillorum more dependentes. Nam Vologeſi bracca aut frenum equi, ô Hercules, quot millia verſuum vnumquodque horum abſoluebat: deinde qualis fuerit coma Oſroæ natãtis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum videlicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quaſi in vnum coaluerant, atque idem illud opacum & vmbroſum fecerant. Conſidera igitur quàm hæc ad hiſtoriam neceſſaria ſint, & quàm non abſque his, ea quæ illic geſta ſunt, ſcire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ vtilia ſunt cognitu, diſcernenda, laborant) aut præ ignorantia (dum quid potiſſimùm dicendum ſit, neſciunt) ad huiuſcemodi locorum & antrorum deſcriptiones diuertuntur.

A καὶ ὅλως ἐπ' ἀπθωτι ῥήματι στωμῳώτητο αὐτῷ τὸ προοίμιον τῆς κολακείας ἐς τέλος· καὶ τὰ ἐγκώμια φορτικὰ, καὶ κωμῳδῆ βωμολοχικά· οὐκ ἀσυλλόγιστα μέντοι, ἀλλὰ στωμῳωτημένα, καὶ στωπγμένα κἀκεῖνα. καὶ μὴν κἀκεῖνο φορτικὸν ἔδοξέ μοι, καὶ ἥκιστα φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, καὶ πώγωνι πολιῷ καὶ βαθεῖ πρέπον, τὸ ἐπὶ τῷ προοιμίῳ εἰπεῖν, ὡς ἐξαίρετον τοῦτο ἕξει ὁ ἡμέτερος ἄρχων, ὅτε τοῖς πρόσθεν καὶ φιλόσοφοι ἤδη συγγράφειν ἀξιοῦσι. τὸ γὰρ τοιοῦτον, εἴπερ ἄρα, ἡμῖν ἔδει καταλιπεῖν λογίζεσθαι, ἢ αὐτὸν εἰπεῖν, καὶ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνα ὅσιον ἀμνημονεῦσαι, ὅς τοιαῦθ' ἁρχὴν ἤρξατο· Ἔρχομαι ἐρέων περὶ Ῥωμαίων, καὶ Περσέων· καὶ μικρὸν ὕστερον· ἔδεε γὰρ Πέρσῃσι γενέσθαι κακῶς· καὶ πάλιν, ὦ Ὄσροη, τὸν οἱ Ἕλληνες Ὀξυρόην ὀνυμάουσι· καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. ὁρᾷς, ὅμοιος μὲν αὐτὸς ἐκείνῳ, πλὴν ὅσον ὁ μὲν, Θουκυδίδης, οὗτος δὲ, Ἡρόδοτῳ μᾶλλον ἐοίκει. ἄλλος τις ἀοίδιμος ὅτι λόγων δυνάμει, Θουκυδίδῃ καὶ αὐτὸς ὅμοιος, ἢ ὀλίγῳ ἀμείνων αὐτὸν, πάσας πόλεις, καὶ πόντια ὄρη, καὶ πεδία, καὶ ποταμοὺς ἑρμηνεύσας πρὸς τὸ σαφέστατον, καὶ ἰσχυρότατον, ὡς ἔφετο· τὸ δὲ, ἐς ἐχθρῶν κεφαλὰς ὁ ἀλεξίκακος πέμψαι· πασαύτη ψυχρότης ἐστὶν ὑπὲρ τὴν Κασπακὴν χιόνα, καὶ τὸν χρύσαλλον τὸν Κελτικόν· ἢ γοῦν ἀσπὶς ἡ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅλῳ βιβλίῳ μόγις ἐξηρμηνεύθη αὐτῷ, καὶ Γοργὼν ὅτι τοῦ ὄμφαλοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐκ κυανοῦ, καὶ λευκοῦ, καὶ μέλανος, καὶ ζώνη ἱεροφόρος, καὶ δράκοντες ἑλικηδὸν, καὶ βοστρυχηδόν. ἢ μὰ γὰ Οὐολογέσου ἀναξυρὶς, ἢ ὁ χαλινὸς τοῦ ἵππου, Ἡράκλεις, ὅσας μυριάδας ἐπῶν ἕκαστον τούτων, καὶ οἷα ἐν ὤῃ ἢ Ὄσροου κόμη, ἡνίκα τὸν Τίγρητα, καὶ ἐς οἷ' ἄντρον κατέφυγε κεῖθεν, καὶ μυρρίνης, καὶ δάφνης, ἐς ταὐτὸ συμπεφυκότων, καὶ σύσκιον ἀκριβῶς ποιούντων αὐτὸ, σκέπει ὡς ἀναλήπτῳ τῇ ἰσοσκίᾳ ταῦτα, καὶ ὡς οὐκ αἴθρη αὐτῷ, ἵνδ' ἡμῖν τι τῶν ἐκ προοιμίου ἐντῶν. τοσοῦτο γὰρ ἀδυνατείας τῆς ἐν τοῖς χρησίμοις, ἢ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ὅτι τοῖς τοιούτοις τῶν χωρίων καὶ ἄντρων ἐκφράσεις πρέπουσαι.

Ὡς ὁπότ' ἐς πολλὰ καὶ μεγάλα πρήγματα ἐμπέσωσιν, ἐοίκασιν οἰκέτῃ νεοπλούτῳ, ἀρτι τὸ δεσπότου κληρονομήσαντι, ὃς οὔτε τίλιον ἐώθησαν οἶδεν ὡς χρὴ φορεῖσθαι, ὅτε δὲ πνῖσαι χοῖρον, ἀλλ' ἐμπλήσας πολλάκις, ὀρνίθων, καὶ συείων, καὶ λαγωῶν περικειμένων, ἐνίοτε ἐμπίπλαται ἕτερός τινος, ἢ ταρίχου, ἔστ' ἂν ἀφῥαγῇ ἐαθίων· οὕτω δ' ἐγὼ, ὃν πρόσθεν, καὶ τραύματα συνέγραψα πολὺ ἀπίθανα, καὶ θανάτους ἀλλοκότους. ὡς εἷς δάκτυλον τοῦ ποδὸς τοῦ μείζονος τρωθείς τις, αὐτίκα ἐτελεύτησε· καὶ ὡς ἐμβοήσαντος μόνον Πείσωνος τῷ στρατηγῷ, ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ τῶν πολεμίων ἀπέθανον. ἔτι δὲ, καὶ ἐν τῷ τῶν νεκρῶν ἀριθμῷ, τοῦτο μὲν, καὶ τῶνδε τὰ γεγραμμένα ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων ὑποτολαῖς ἐφύσατο. ὑπὲρ μὲν Εὐρώπης, τῶν μὲν πολεμίων, ἀποθανεῖν μυριάδας ἑπτὰ, καὶ τριάκοντα, καὶ ἓξ πρὸς διακοσίοις· Ρωμαίων δὲ, μόνους δύο, καὶ τραυματίας γενέσθαι ἑνέα· ταῦτα οὐκ οἶδα εἴ τις ἂν δῦ φρενῶν, ἀνάσχοιτο. καὶ μὲν κἀκεῖνο λεκτέον, ὃ μικρὸν ἦν. ὡσπερ γὰρ τῆς κωμῳδῆς Ἀττικὸς εἶ), καὶ ἀποκεκαθάρθαι τὴν φωνὴν ἐς ὃ ἀκριβέστατον, ἠξίωσεν οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα ποιῆσαι τῶν Ρωμαίων, καὶ μεταχειρίσαι ἐς ὃ Ἑλληνικὸν, ὡς Κρόνον μὲν, Σατουρνῖνον λέγειν, Φρόντιν δ', τὸν Φρόντωνα, Τιτάνιον δὲ, τὸν Τιτιανὸν, καὶ πάλιν πολλῷ γελοιότερα. ἔτι ὁ αὐτὸς οὗτος, περὶ τῆς Σεβεριανοῦ τελευτῆς ἔγραψεν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐξηπατῆσθαι οἰόμενοι ξίφει τεθνάναι αὐτὸν, ἀποθανόντα δὲ λιμῷ, στρέβλην ἀποφεύγοντα· τοῦτον γὰρ αὐτῷ ἀλυπότατον δόξαι τὸν θάνατον· οὐκ εἰδὼς ὅτι ὃ μὲν πάσης ὀκτὼ πρὸ, πεινῶν, οἴμαι, ἡμερῶν ἐλύετο· ἀποσιτεῖ δὲ, καὶ ἑπτὰ διαφέρουσιν οἱ πολλοί· ὀκτὼ εἰ μή τις ἀπολάβοι τις, ὡς Οσρόης εἰσῆκει στρατιὰν ἐπὶ Σεβεριανὸς λιμῷ ἀπόλλυται· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπήγαγε διὰ τῆς ἑβδόμης. τοῖς δὲ καὶ ποιητικοῖς ὀνόμασιν, ὦ καλὲ Φίλων, ἐν ἱστορίᾳ χρωμένοις, που ἄν τις θείη, τοῖς λέγουσιν, ἐλέλιξε μὲν ἡ μηχανὴ, ὁ τεῖχος δὲ πεσὸν, μεγάλως ἐδούπησε; καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς καλῆς ἱστορίας·

A Ac quoties in multas ac præclarè geſtas res incidunt, ſimiles eſſe videntur ſeruo recèns locupleti facto, qui domino ſuo nuper in bonis ſucceſſit, qui neque ſcit veſtem quo pacto induere debeat, neque cœnam ex more ac legitimè capere nouit, ſed ſæpenumero irruens gallinis & ſuillis & leporinis appolitis, pro ijs pulmento aliquo aut ſalſamento oppletur adeo, dum ingurgitando rũpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam vulnera deſcripſit admodum incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitum pedis maiorem vulneratus quidam, confeſtim deceſſerit: & quòd inclamante ſolùm duce exercitus Priſco, ſeptem & octo B hoſtium mortui fuerint. Præterea & in numero occiſorum ab hac parte etiam contra quàm in Imperatorum epiſtolis ſcriptum continetur, mentitus eſt. Nam circa Europum hoſtium quidem cecidiſſe millia trecenta ſeptuaginta, & ſex ſupra ducentos ait, Romanorum autem nõ amplius duobus, ſaucios autẽ factos fuiſſe nouem: quæ haud ſcio an vllus ſanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neque ipſum paruũ eſt. Nam præ nimio ſtudio Atticæ elegantiæ, & C quòd videri cupiebat vocem omnino ad eius linguæ proprietatem quàm accuratiſſimè emundaſſe, volebat eodem pacto & Romanorum nomina efferre, eadẽque inter Græca tranſcribere: vt Cronõ quidem Saturninum vocabat, Phrontin autem Frontonem, Titanium, Titianum: & id genus alia multo magis ridicula. Præterea idem hic de morte Seueriani ſcripſit, quòd cæteri quidẽ omnes decepti ac falſi ſint, qui putarunt ipſum gladio interfectum eſſe, quando inedia & cibi abſtinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem viſam fuiſſe: neſciens videlicet quòd totum illud D quod ille paſſus eſt, trium opinor dierum fuit: qui autem inedia moriuntur, etiam in ſeptimum vſque diem plerique ſufficiunt. Niſi ſi quis hoc credere volet, quòd Oſroës adſtiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante ſeptimum diem in aciem non eduxerit. Porro eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in hiſtoria vtuntur, quonam loco ponamus? eos puta qui dicunt, ἐλέλιξε, hoc eſt, ſtridorem dedit machina impulſa, & murus cadens vehemẽter ἐδούπησε, id eſt, fragorem dedit. Et in altera parte præclarę huius hiſtorię:

Edessa igitur ita armis περιεσαγῆτο, hoc A est, circumcirca personabat, & ὄπλοβος erat; hoc est fremitus, qualis maris tempestuosi esse solet. Et, omnia illa κόναβος, id est, tumultus ac strepitus erant. Et, ipse dux ἐμερμήιζεν, hoc est, animo huc atque illuc versabat, quo pacto potissimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeo humilia & abiecta nomina, adeo plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus velut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarentur, quale est illud: ἐπίσχλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυείῳ, hoc est, scripsit castrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐζχηζόντα, id est, milites emebant necessaria. Et, ἤδη λελουμένοι ἦσαν B αὐτοὺς ἐλήλυθότα. hoc est, iam loti ad ipsos venerunt: & id genus alia. Vt mihi hæc res persimilis videatur esse Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grãdi incedat, alterum autem sandalio subligatum habet. At verò & alios quosdam reperias, qui proœmia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, vt speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quędam auditurum te esse: at mox corpus ipsum historiæ exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt: vt & hoc non dissimile videatur puero aut infanti alicui, sicubi fortè vidisti Cupidinẽ ludentem, personam Herculis amplam & magnam, aut etiã Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultãt, acclamare ipsis solẽt notum illud, Parturiunt mõtes, &c. Decet autẽ nõ ita, sed similia inter se omnia, & eiusdẽ coloris esse, & capiti reliquum corpus respõdere, vt non aurea quidẽ sit galea, thorax autẽ omnino ridiculus, ex pannis alicunde vetustis aut pellibus putribus cõsutus: deinde & clypeus salignus, & tibialia conchis incrustata, aut ex corio poreino facta. Videas enim perquam multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rhodij illius Colossi caput, nani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursum alios, qui corpora sine capitibus introducunt absque proœmiis, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc videri volunt, quoniam & ipse sic exorsus est: Darij & Parysatidis filij nascuntur duo, &c. & aliorum veterum, ignorantes, quòd quędã proœmia vi seu potestate sunt, quę plerósq; latent, vt alibi ostendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia sunt, quæcunque vel circa compositionem verborum, vel reliquam dispositionem peccantur: at verò circa ipsorũ quoque locorum descriptiones mẽtiri, idque nõ solùm parasangas aliquot,

Εδεσσα μὲν δὴ ὅτω τοῖς ὅπλοις περιεσαγεῖτο, καὶ ὄπλοβος ἦν, καὶ κόναβος ἀπῆν ἐκφανὴς, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐμερμήιζεν, ᾗ τῷ τρόπῳ μάλιστα προσαγάγοι τοὺς τεῖχος· εἶτα μεταξὺ ὅτως ἀτελῆ ὀνόματα, ἃ δημοτικὰ, καὶ τωθαστικὰ πολλὰ παρενέβυσο, ὃ, ἐπέστελεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, καὶ, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐζχηζόντα, καὶ, ἤδη λελουμένοι παρ' αὐτοὺς ἐλήλυθότα. καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥστε τὸ πρᾶγμα ἐοικὸς εἶ) τραγῳδῷ, τὸν ἕτερον μὲν πόδα, ἐν ἐμβάτου ὑψηλοῦ ὑποδεδεμένον, θατέρῳ δὲ, σάνδαλον ὑποδεδεμένῳ. καὶ μὲν καὶ ἄλλους ἴδοις ἄν, τὰ μὲν προοίμια λαμπρὰ, καὶ πάνυ, καὶ ἐς ὑψηλὸν μάκρα συγγράφοντας, ὡς ἐλπίσαι θαυμαστὰ ἤλίκα τὰ μετὰ ταῦτα πάντως ἀκούσεσθαι, τὸ σῶμα δὲ αὐτὸ τῆς ἰσρείας μικρόν τι καὶ ἀγλυκὲς ἐπάγοντας, ὡς καὶ τοῦτο ἐοικέναι παιδίῳ, εἴ που ἔρωτα εἶδες παίζοντα, προσωπεῖον Ηρακλέους πάμμεγα, ἢ Τιτᾶνος προκείμενον· ὑφ' ὧν γὰρ οἱ ἀκούσαντες ὑπερφέρονται αὐτοῖς, ὃ, Ωδίνει ὄρος. καὶ δὲ μὴ ὅτως, ἀλλ' ὅμοια τὰ πάντα, καὶ ὁμόχροα εἶ), καὶ στιλπνὸν τὴ κεφαλῇ τὸ ἄλλο σῶμα, ὡς μὴ χρυσοῦν μὲν τὸ κράνος εἶη, ῥάκεσι δὲ πάνυ γελοῖος ἂν ῥάκεσι ποθὲν, ἢ ἐκ δερμάτων τὸ προσῶν συγκεκαπυλμένος, καὶ ἡ ἀσπὶς οἰσυίνη, καὶ χλιαρὰ περὶ ταῖς κνήμαις. ἴδοις γὰρ ἂν ἀφθόνως τοιαύτας συγγραφέας, τῶ Ροδίου Κολοσσοῦ τῷ κεφαλῷ νανώδη σώματι ὑποπιθέντας· ἄλλως δ' ἔμπαλιν ἀκεφάλα τὰ σώματα εἰσάγοντας, ἀπροοιμιαστί, καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων· οἱ δὲ προσεταιρίζονται τὸν Ξενοφῶντα ὅτως ἀρξάμενον, Δαρείου καὶ Παρυσατίδος παῖδες γίγνονται δύο· καὶ ἄλλως τῶν παλαιῶν· οὐκ εἰδότες ὡς δυνάμει πνὰ προοίμιά ὅστι λελησόμενα τοῖς πολλοῖς, ὡς ἂν ἄλλοις δείξωμεν. καίτοι ταῦτα πάντα φορητά ὅστιν, ὅσα γε ἑρμηνείας, ἢ τῆς ἄλλης διατάξεως ἁμαρτήματά ὅστι, τὸ δὲ καὶ περὶ τοὺς τόπους αὐτοὺς ψεύδεσθαι, καὶ παρασάγγας μόνα,

ἀλλὰ καὶ σαθμοὺς ὅλους, τίνι τῶν καλῶν ἔοικεν; εἰς γοῦν ὅτω ῥᾳθύμως σωρήγαγε τὰ πράγματα, ὅτε Σύρῳ τινὶ ἐντυχών, ὅτε ὃ λεγόμενον δὴ τοῦτο, τῶν Ἐπικουρείων τὰ τοιαῦτα μυθολογιῶν ἀκούσας, ὥστε περὶ Εὐρώπου λέγων, ὅτως ἔφη· Ἡ δὲ Εὔρωπος, κεῖται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, σαθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀπῴκισαν δ' αὐτὴν Ἐδεσσαῖοι· καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπέρκεσεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα τὰ Σαμόσατα, αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἁρμάμενος ὁ γενναῖος, αὐτῇ ἀκροπόλει, καὶ τείχεσι, μετέθηκεν ἐς τὴν Μεσοποταμίαν, ὡς περιωδείας αὐτὴν ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν, ἑκατέρωθεν ἐν χρῷ παραμειβομένων, καὶ μονονουχὶ τοῦ τείχους ψαύοντων. ὃ δὲ καὶ γελοῖον, εἴ σοι νῦν ὁ Φίλων, ἀπολογούμενος, ὡς ὁ Παρθυαίων, οὐδὲ Μεσοποταμίτης σοι ἐγὼ, οἷς με φέρων ὁ θαυμασὸς συγγραφεὺς ἀπῴκισε. νὴ Δία, κἀκεῖνο κομιδῇ πιθανὸν περὶ τοῦ Σεβηριανοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος εἶπεν ἐπομοσάμενος, ἢ μὴν ἀκοῦσαί τινος τῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαφυγόντων. ὅτε γὰρ ξίφει ἐθελῆσαι αὐτὸν ἀποθανεῖν, οὔτε φαρμάκου πιεῖν, ὅτε βούλεσθαι, ἀλλά τινα θάνατον ὑπονοῆσαι τραγικὸν, καὶ τῇ τόλμῃ ξενίζοντα· τυχεῖν μὲν γὰρ αὐτὸν ἔχοντα παμμεγέθη σκεύη ὑάλου, τῆς κυλίκης ὑάλου. ἐπεὶ δὲ πάντως ἀποθανεῖν ἔγνωστο, καθάξαντα τὸν μέγιστον τῶν σκύφων, ἐνὶ τῶν θραυσμάτων χρήσασθαι εἰς σφαγὴν, ἐντεμόντα τῇ ὑάλῳ τὸν λαιμόν. ὅτως ὁ ξιφίδιον, ὁ λογχάριον εὗρεν, ὡς ἀνδρεῖός γε αὐτῷ καὶ ἡρωικὸς ὁ θάνατος γένοιτο. εἶτα ὅπως Θουκυδίδης ἐπιτάφιόν τινα εἶπε τοῖς πρώτοις τοῦ πολέμου ἐκείνοις νεκροῖς, καὶ αὐτὸς ἡγήσατο χρεὼν ἐπειπεῖν τῷ Σεβηριανῷ. ἅπασι γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν οὐδὲν αἴτιον τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ κακῶν, τὸν Θουκυδίδην, ἡ ἅμιλλα. θάλπας οὖν τὸν Σεβηριανὸν μεγαλοπρεπῶς, ἀναβιβάζεται ὅπῃ τὴν πάφον Ἀφρανίην τινὰ Σίλωνα ἑκατόνταρχον, ἀνταγωνιζόμενον Περικλέους, ὃς τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐπερρήτορεύσειν αὐτῷ, ὥστέ με νὴ τὰς Χαρίτας πολλὰ πρὸν δακρύσαι ὑπὸ τοῦ γέλωτος·

A sed & totas manſiones, quantum vnius diei itinere caſtra promoueri ſolent, illud quæſo cui honeſto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeo oſcitanter ac deſidioſè res ipſas collegit, vtpote neque Syro aliquo cõſulto, neque notum illud quod vulgo dici ſolet, Epicureorum fabulis de his ipſis rebus auditis, vt cùm de Europo mentionem faceret, in hunc modum dixerit: Europus, inquiens, ſita quidem eſt in Meſopotamia, manſionibus duabus ab Euphrate diſtãs: deduxerunt autem eam coloniam Edeſſæi. Neque hoc illi ſatis fuit, ſed & patriã meam Samoſata, idem generoſus ille in B eodem libro ſublatam vnà cum ipſa arce & muris in Meſopotamiam tranſtulit, ita vt tota ambiretur ac terminaretur vtroque flumine, vtrinq; altero quaſi cutem illius præterlabendo radente, & tantum non ipſos muros alluente. Ridiculum autem etiam foret, ſi tibi nunc Philo apologiam aliquam contexã, quòd neque Parthus neq; Meſopotamita ſim: inter quos relatũ me egregius iſte ſcriptor collocauit. Quin & illud valde ſcilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, appoſito etiam iureiurãdo; quòd quæ dicat, ex quodam audierit eorum qui ex ipſo eo opere C effugerunt. Neque enim gladio illum mori voluiſſe, neque venenum bibere, neque laqueo collum innectere, ſed mortem quandam excogitaſſe tragicam, &, quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuiſſe ipſum admodum magna vitrea pocula, ex vitro pulcherrimo facta. Poſtquam igitur omnino decretum illi fuiſſet mori, fracto ex ſcyphis maximo, vno quodam cruſtorum vſum eſſe ad cædẽ, inciſo videlicet gutture, vitro. Atque ita neque gladium, neque lanceã reperit, quò moreretur, dummodo virilis ipſi & heroica mors obtingeret. Poſtea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationem quandam habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerunt, ipſe quoque Seueriano talem habendam eſſe cenſuit. Omnibus enim ipſis cum Thucydide, eo qui nihil in culpa fuit eorum malorum quæ in Armenia acciderant, æmulatio atque contentio eſt. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulum Afranium quendã Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo peroraſſet, vt ego per Charites, multũ admodum lachrymarũ præ riſu effunderem:

& maximè quando rhetor iſte Afranius ad finem orationis lacrymans pariter cũ miſerabili ploratu, ſumptuoſarum cœnarum & propinationum illarum mentionem faciebat, deinde & Aiacis quendam colophonem imponebat. Nam gladio euaginato, generosè admodum, & vt Afranium decebat, aſpicientibus omnibus ſeipſum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multo antè mortuus fuiſſet, ſi talia rhetoricatus eſſet. Atque hoc dixit idem, aſpicientes omnes tum qui aderant admiratos fuiſſe, laudaſſéque Afranium ſupra modum. Ego verò etiam cætera illius damnabam, vt qui tantum non offarum & ollarum meminiſſet, & placentarum memoria illacrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi, quòd non ſcriptore ipſo & actore fabulæ huius ante ſe iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios conſimiles his commemorare tibi amice Philo poſſem: veruntamen paucis quibuſdam adhuc additis, ad alteram promiſſionis partem tranſibo, puta ad id conſilium, quo pacto rectiùs ac meliùs hiſtoriam ſcribere quiſpiam debeat. Sunt enim quidam, qui, quæ rerum geſtarum maximæ, & memoria digniſſimæ ſunt, prætermittant, aut quaſi in tranſcurſu tantùm attingãt: præ imperitia autem & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda vel tacenda ſint, ea quæ minima ſunt, admodum prolixè & laboriosè immorando verbis exponunt, non aliter ac ſiquis Iouis Olympici vniuerſam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis eſt, non videat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea neſciunt, quicquã narret, ſed ſubſellij rectitudinem & expolitionem, & crepidinis concinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum commiſſa fuit, ne totis quidem ſeptem verſibus prætercurrebat: viginti autem menſuras aut etiam ampliùs aquæ conſumpſerat in frigidam & nihil ad nos pertinentem narrationem, quo videlicet pacto Mauritanus quidã eques, Mauſacas nomine, præ ſiti errans per montes, deprehenderit Syros quoſdam agreſtes prandium apponentes, & quòd principio illi metuerint ipſum: deinde verò intellecto quòd ex amicis vnus eſſet, receperint ad ſe hominem, & cibum prębuerint. Nam & illorũ fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectũ fuiſſe,

Præteritio neceſſariorum, & extra ſtatio non neceſſariorum.

ϗ μάλιϛα ὁπότε ὁ ῥήτωρ ὁ Ἀφράνιος, ὅπῃ τε λοιπὸν τοῦ λόγου δακρύων ἅμα σὺν οἰμωγῇ πεποιημένῃ, ἐμέμνητο τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δείπνων, ϗ τῶν ποτῶν· εἶτα ἐπέθηκεν Αἰακοῦ τινα τελευτὴν κορωνίδα. ἀσπασάμενος γὰρ ὁ ξίφος εὐηνῶς πάνυ, ϗ ὡς Ἀφράνιον εἰκὸς ἦν, πάντων ὁρώντων, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ὅπῃ ὦ πάντες, ὅτι ἀνάξιος ὢν, μὰ τὸν Ἐνυάλιον, τοῦ πολλοῦ ἂν ἀπέθανεν, εἰ τοιαῦτα ἐῤῥητόρευε. ϗ γὰρ ἔφη ἰδόντας τοὺς παρόντας ἀπορίας, θαυμάσαι, ϗ ὑπερεπαινέσαι τὸν Ἀφράνιον. ἐγὼ δὲ ϗ τἆλλα μοῦ αὐτοῦ κατεγίνωσκον, μινυνθάδιον ϗ ζωμοῦ ϗ λοπάδων μεμνημένου, ϗ ὅπως δακρύοντος τῇ τῶν πλακουντῶν μνήμῃ· τοῦτο μάλιϛα ἠπασάμην, ὅτι μὴ τὸν συγγραφέα, ϗ διδάσκαλον τῆς δράματος τοῦ ποτοσφάξας, ἀπέθανε. πολλοὺς δ' ϗ ἄλλους ὁμοίους τούτοις ἔχων σοι, ὦ ἑταῖρε, καταριθμήσασθαι, ὀλίγων ὅμως ὑπομνησθείς, ὅπῃ τῷ ἑτέραν ὑποθέσεων ἤδη μετελθόντι, τῷ συμβουλῷ, ὅπως ἂν ἄμεινον συγγράφοι τις. εἰσί γάρ τινες, οἱ τὰ μεγάλα μοῦ τῶν πεπραγμένων, ϗ ἀξιομνημόνευτα παραλείποισιν, ἢ παραθέουσιν, ὑπὸ δὲ ἰδιωτείας, ϗ ἀπειροκαλίας, ϗ ἀγνοίας τῶν λεκτέων, ἢ σιωπητέων, τὰ μικρότατα πάνυ λιπαρῶς ϗ φιλοπόνως ἑρμηνεύουσιν ἐμβραδύνοντες. ὥσπερ δ' ἂν εἴ τις τοῦ Διὸς τὸν Ὀλυμπίου τὸ μὲν ὅλον καλλος, ϗσοῦτον ϗ τοιοῦτον ὂν, μὴ βλέποι, μηδ' ἐπαινοῖ, μηδὲ τοῖς οὐκ εἰδόσιν ἐξηγεῖτο· τοῦ ὑποδίου δ', τό, τε βύθυερὲς ϗ τὸ λύξεσον θαυμάζοι, ϗ τῆς χρηπῖδος τὸ βύρυθμον, ϗ ταῦτα πάνυ μετὰ πολλῆς φροντίδος διεξιών. ἐγὼ δ' οὖν ἤκουσά τινος, τὴν μὲν ἐπ' Εὐρώπῃ μάχην οὐ κατὰ ὅλους ἑπτὰ ἔπεσι διαθρυλοῦντος, εἴκοσι δὲ μέτρα ἢ ἔτι πλείω ὕδατος ἀνηλωκότος εἰς ψυχρὰν ϗ οὐδὲν ἡμῖν προσήκουσαν διήγησιν· ὡς Μαῦρός τις ἱππεύς, Μαυσάκας τοὔνομα, ὑπὸ δίψους πλανώμενος ἀνὰ τὰ ὄρη, καταλάβοι Σύρους τινὰς τῶν ἀγρίων, ἄριστον παρατιθεμένους, ϗ ὅτι τὰ μὲν πρῶτα, ἐκεῖνοι φοβηθεῖεν αὐτὸν, εἶτα μέντοι μαθόντες ὡς τῶν φίλων εἴη, καταδέξαιντο, ϗ εἰσιάσαιντο. ϗ γάρ τινα τυχὸν αὐτῶν ἀποδεδημηκότα ϗ αὐτὸν ἐς τὴν Μαύρων,

ἀδελφοῦ

ἀδελφοῦ αὐτῷ ἐν τῇ γῇ στρατευομένου. μῦθοι A
δ' μετ' ταῦτα μακροὶ, καὶ διηγήσεις, ὡς θηρᾶσαι αὐτὸς ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ, καὶ ὡς ἴδοι πολὺς ἐλέφαντας πολλοὺς ἐν τῷ αὐτῷ σπωνεμένους, καὶ ὡς ὑπὸ λέοντος ὀλίγου δεῖν καταβρωθείη, καὶ ἰχθῦς ἐξαίρετος ἐφάνη ἐν Καισαρείᾳ. καὶ ὀψωνήσας συλλαφόν, ἀφεὶς τὰς ἐν Εὐρώπῃ γιγνομένας σφαγὰς τοσαύτας, καὶ ἐπελθόντος, καὶ κοινὰς αἰχμὰς, καὶ φύλακας, καὶ ἀντιφύλακας, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας ἐφάνη ὁρῶν Μαλχίωνα τὸν Σύρον ἐν Καισαρείᾳ, σκάρους παμμεγέθεις ἀξίους ὠνήσασθαι. εἰ δὲ μὴ νὺξ κατέλαβε, τάχα καὶ συνεδείπνει μετ' B
αὐτοῦ, ἤδη τῶν σκάρων ἐσκευασμένων. ἆρ' εἰ μὴ ἐνεχείρησε τὸ ὀψιμελὲς τῇ ἱστορίᾳ, μεγάλα ἂν ἡμεῖς ἠγνοηκότες ἦμεν, καὶ ἡ ζημία Ῥωμαίοις ἀφόρητος, εἰ Μαυσάκας ὁ Μαῦρος διψῶν, μὴ λαβὼν πιεῖν, ἀλλ' ἄδειπνος ἐπανῆλθεν ὀπίσω τὸ στρατόπεδον. καίτοι πόσα ἄλλα μακρῷ αἰσχίονα ἔχων ἐγὼ νῦν παρίημι; ὡς καὶ αὐλητρὶς ἦκεν ἐκ τῆς πλησίον κώμης αὐτοῖς, καὶ ὡς δῶρα ἀλλήλοις ἀπέδοσαν, ὁ Μαῦρος μὲν τῷ Μαλχίωνι λόγχην, ὁ δὲ C
τῷ Μαυσάκᾳ πόρπην, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα τῆς ἐν Εὐρώπῃ μάχης. αὐτὰ δὴ τὰ κεφάλαια. τοιγάρτοι εἰκότως ἄν τις εἴποι τοῖς τοιούτοις, ὃ μὲν ῥόδον αὐτὸ μὴ βλέπειν, τὰς ἀκανθας δὲ αὐτοῦ τὰς πρὸς τῇ ῥίζαν ἀκριβῶς ὑποσκοπεῖν· ἄλλος, ὦ Φίλων, μέλλει καὶ οὗτος γελοῖος, ὃς δὲ τὸν ἕτερον πόδα ἐκ Κορίνθου πώποτε προβεβηκὼς, οὐδ' ἄχρι Κεγχρεῶν ἀποδημήσας, ὅτι γε Συρίαν, ἢ Ἀρμενίαν ἰδὼν, ὧδε ἤρξατο· μέμνημαι γάρ· ὦτα ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα. γράφω τοίνυν ἃ εἶδον, οὐκ ἃ ἤκουσα. καὶ ὅτως ἀκριβῶς ἅπαντα D
ἐωράκει, ὥστε τοὺς δράκοντας ἔφη τῶν Παρθυαίων (σημεῖον δὲ πλήθους τοῦτο αὐτοῖς, χιλίους γάρ, οἶμαι, ὁ δράκων ἀγαθὸς ζωοὺς δράκοντας) παμμεγέθεις εἶ) γινομένους ἐν τῇ Περσίδι, μικρὸν ὑπὲρ τὴν Ἰβηρίαν, τούτους δὲ, τέως μὲν ὅτι κοντῶν μεγάλων ἐκδεδεμένους, ὑψηλοὺς αἴρεσθαι, καὶ πόρρωθεν ἐπελαυνόντων, δέος ἐμποιεῖν, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔργῳ, ἐπειδὴ ὁμοῦ ἴοσι, λύσαντες αὐτοὺς, ἐπαφιᾶσι τοῖς πολεμίοις· ἀμέλει πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ὅτω καταπολεμῆσαι· καὶ ἄλλους,

cùm ipſius frater in ea terra militaret. Poſt hęc fabulę longę & narrationes quo pacto ipſe in Maurusia venatus eſſet, & vt vidiſſet elephantos multos in eodem loco paſcentes, & quòd parũ abfuerit quin à leone deuoratus: fuiſſet deinde & quãtos piſces emerit Cæſareæ. Atque ita egregius iſte hiſtoricus relictis tot cędibus circa Europum factis, tot prælioru motibus, & fœderibus neceſſariis, & cuſtodiis aliis aliis oppoſitis, vſque in profundam veſperam ſubſtitit, aſpiciens Malchionẽ Syrum iſtum Cæſareæ ſcaros ingentes videlicet ementem. Et niſi nox occupaſſet ipſum, fortaſſis & ad cœnam cum illo veniſſet, ſcaris iſtis iam apparatis. Quæ niſi ille tam diligenter hiſtoriæ tradidiſſet, magnas nimirum reſignoraturi nos fuiſſemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuiſſet, ſi Mauſacas iſte ſitiens potum non inueniſſet, ſed incœnatus ad caſtra reuerſus eſſet. Atqui quàm multa alia longè magis neceſſaria volens ego nunc prætereo? quemadmodum & tibicina quædam venit ex propinquo vico ad eos, & vt dona mutuò inter ſe dederunt, Mauritanus videlicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrà Mauſacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius ad Europum ipſa adeo capita & ſummaria ſunt. Proinde meritò dixerit quiſpiam tales ſcriptores roſam quidem ipſam non videre, ſpinas autem quæ iuxta radicem enaſcuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem vnquam protulerat, neque ad Cenchreas vſque peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conſpicatus, in hunc modum exorſus eſt: memini enim: Aures quàm oculi minùs fide digni ſunt. Proinde ſcribo quæ vidi, non quæ audiui: atque ita diligenter omnia viderat, vt diceret dracones Parthorum (ſignum autem hoc multitudinis ipſorum eſt, mille enim dracones viuos draco producit) ingentes eſſe, generaríque in Perſide paulo ſupra Iberiam. Hos autem antea quidem ex haſtis ſiue longuriis ſuſpenſos, illos in altum attollere, eóque terrorem iis qui à longè aduentarent, facere ſolere: in ipſo verò prælio, quando iam congreſſi ſunt, ſolutos illos in medios hoſtes immittere: nimirum multos noſtrorum hoc pacto deuoratos eſſe: alios autem,

implicantibus & compungentibus ipſos illis ſtrangulatos & confractos: adſtitiſſe autem ipſum, atque hæc vidiſſe, in tuto tamen, nempe ab arbore quadam excelſa ſpectando. Et rectè ſanè fecit, quòd propius ad feras iſtas non acceſſit: neque enim nos tam egregium ſcriptorem, & qui eminus ipſe præclara ac magna adeo in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nã & pericula multa ſubiit, & vulneratus eſt circa ſuram, à Cranio videlicet iter faciens ad Lernam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, ſatis ſcientibus illis quidem quòd ne in pariete pictum quidem bellum vnquam vidiſſet. Sed nec arma ille quidem norat, neque machinas quales eſſent, neq; ordinũ aut acierum nomina: prorſus enim ſtudio habuit, πλαγίαν, hoc eſt, obliquã, vocare phalangem, ἐπὶ κέρως autem, hoc eſt, protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere dicitur. Alius autẽ ſuauiſſimus quidam cuncta à principio ad finem vſq; geſta, quæcunque in Armenia, quęcunq; in Syria, quęcũque in Meſopotamia, prętera ea quę ad Tigrim, quæq; in Medis acciderãt, ne totis quidẽ quingentis verſibus cõplexus ſcripto edidit, eóq; facto hiſtoriam compoſuiſſe videri volebat: inſcriptionem verò parum abfuit quin longiorem ipſo libro inſcripſerit, videlicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis ſacri victor (nam curſus certamine, quod Dolichum vocant, puer olim vicerat) eorum quæ in Armenia, in Meſopotamia, & in Medis à Romanis nunc geſta ſunt, hiſtorica narratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura eſſent, hiſtoriæ commendarat, & Vologeſi captiuitatem videlicet, & Oſroæ cædem, quemadmodum leoni obiiciendus eſſet, & poſtremò omnium etiam multoties illum deſideratum à nobis triumphum. Adeo omnino vatis in modum ſeſe gerens, properabat iam tum ad finem ſcribendi. Quin & ciuitatem idem iam in Meſopotamia cõdidit, magnitudine maximam, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamen ſpeculatur & deliberat an eam Nicæam à victoria conueniat nominari, an verò Homonœam, an etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & ſine nomine præclara illa ciuitas nobis eſt, nugis multis & faſtu hiſtorico referta. Quę verò in India poſthac agentur, etiam ea promiſit ſe iam nunc ſcripturum eſſe: præterea & deſcriptionem maris exterioris nauigantibus traditam.

ὡς ἐπειραθέντων αὐτῆς, ἀποπνιγῶσαι καὶ συγκλασθῆναι. τοῦτα δὲ ἐφεστὼς ὁρᾷν αὐτὸς, ἐν ἀσφαλεῖ μὲντοι ἀπὸ δένδρου ὑψηλοῦ ποιούμενος τὴν σκοπήν. καὶ δῆτα ἐποίησε, μὴ ὁμόσε χωρήσας τοῖς θηρίοις, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἡμεῖς θαυμαστὸν ὅσον συγγραφέα νῦν εἴχομεν, καὶ ἀπὸ χειρὸς αὐτὸν μεγάλα ἂν λαμπρὰ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἐργασάμενον. καὶ γὰρ ἐκινδύνευσε πολλὰ, καὶ ἐτρώθη περὶ σφυρὸν, ἀπὸ τοῦ κρανίου διαλιπὼν βαδίζων ἐπὶ τὴν Λέρναν. καὶ ταῦτα Κορινθίων ἀκουόντων ἀνεγίνωσκε, τῶν ἀκριβῶς εἰδότων ὅτι μηδὲ κατὰ τοίχου γεγραμμένον πόλεμον ἑωράκει, ἀλλ' οὐδὲ ὅπλα ἐκφανῆ γε ἤδη, οὐδὲ μηχανήματα οἷά ἐστιν, οὐδὲ τάξεων, ἢ καταλοχισμῶν ὀνόματα· πολὺ γὰρ ἐμέλεν αὐτῷ πλαγίαν μὲν τὴν φάλαγγα, ἐπὶ κέρως δὲ λέγειν τὸ ἐπὶ μετώπου ἄγειν. εἰς δέ τις βέλτιστος ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς ἐς τέλος τὰ πεπραγμένα, ὅσα ἐν Ἀρμενίᾳ, ὅσα ἐν Συρίᾳ, ὅσα ἐν Μεσοποταμίᾳ, τὰ ἐπὶ τῷ Τίγρητι, τὰ ἐν Μηδίᾳ, πεντακοσίοις ἂν ὅλοις ἔπεσι παρελαβὼν, συνέγραψε, καὶ τοῦτο ποιήσας, ἰσοείδη συγγεγραφέναι φησί. τὴν μέντοι ἐπιγραφὴν ὀλίγου δεῖν μακροτέραν τῆς βιβλίου ἐπέγραψεν, Ἀντιοχιανοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερονίκου (δόλιχον γάρ που, οἶμαι, ἐν παισὶ νενικήκει) τὰ ἐν Ἀρμενίᾳ, καὶ Μεσοποταμίᾳ, καὶ ἐν Μηδίᾳ Ῥωμαίοις νῦν πραχθέντων ἀφήγησις. ἤδη δ' ἐγώ τινος καὶ τὰ μέλλοντα συγγραφησόμενα ἤκουσα, καὶ τὴν λῆψιν Οὐολογέσου, καὶ τὴν Ὀσρόου σφαγὴν, ὡς ἄρα βληθήσεται τῷ λέοντι, καὶ ὅτι πᾶσι, τὸ τριπόθητον ἡμῖν θέαμα. ὅτου πολὺ μαντικῶς ἅμα ἔχων, ἐσπεύδει ἤδη πρὸς τὸ τέλος τῆς γραφῆς. ἀλλὰ καὶ πόλιν ἤδη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ᾠκισε, μεγίστην τε μεγίστην, καὶ κάλλει καλλίστην· ἔτι μέντοι ὅπως σχοπεῖ, καὶ διαβουλεύεται, εἴτε Νίκαιαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς νίκης χρὴ ὀνομάζεσθαι, εἴτε Ὁμόνοιαν, εἴτε Εἰρήνιαν· καὶ τοῦτο μὲν ἔτι ἄκριτον, καὶ ἀφώνυμος ἡμῖν ἡ καλὴ πόλις ἐκείνη, λήρων πολλῶν καὶ κορύζης συγγραφικῆς γέμουσα. τὰ δ' ἐν Ἰνδοῖς πραχθησόμενα, ὑπέσχετο ἤδη γράψειν, καὶ τὸν περίπλουν τῆς ἔξω θαλάσσης.

καὶ οὐκ ὑποσχέσεις ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ A Neque promiſſiones modò hæ ſunt, ſed
ὁ προοίμιον τῆς Ινδικῆς ἤδη συντέτακται, & proœmium Indicæ hiſtoriæ iam com-
καὶ ὁ τρίτον τάγμα· καὶ οἱ Κελτοὶ, καὶ Μαύ- poſitum eſt,& tertium tagma, ſeu tertius
ρων μέρος ὀλίγη σὺν Κασσίῳ πρῶτες οὗτοι liber. Ac Galli quidem, & Maurorũ pars
ἐπεραιώθησαν τὸν Ινδὸν ποταμόν. ὅ, τι δὲ quædam modica cum Caſſio, omnes iſti
προσάξουσιν, ἢ πῶς δέξονται τὴν τῶν ἐλε- iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterùm
φάντων ἐπέλασιν, οὐκ εἰς μακρὰν ἡμῖν ὁ quid facturi ſint,aut quomodo excipient
θαυμαστὸς συγγραφεύς, ἀπὸ Μουζούεως, ἢ elephantorum incurſus, non multo pòſt
ἀπ' Οξυδρακῶν ἀπαγγελεῖ. τοιαῦτα πολλὰ egregius iſte ſcriptor à Muſuride aut ex
οὐκ ἀπαγγελίας λήρους, τὰ μὴ ἀξιόλογα Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi
ὄντα· ὁρῶντες, ὅτ' εἰ βλέποιεν, κατ' multa,præ inſcitia & imperitia nugãtur,
ἀξίαν εἰπεῖν διωάμενοι, ὑπονοοῦντες δὲ, & ea quæ viſu digniſſima ſunt,neque viden-
διὰ πλάτωνες ὅ, τι κεν ἐπ' ἀχειρίμῳ γλῶτ- B tes,neque etiam ſi videant, pro dignita-
τῃ, φασὶν, ἔλθῃ. καὶ ὑπὸ τῷ ἀριθμῷ τῶν te exponere ſcientes: excogitãtes autem
βιβλίων ἐπισεμνυόμενοι, καὶ μάλιστα ὑπὸ & effingentes quicquid temere in lin-
τὰς ὑπογραφάς· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὖται, παι- guam, vt aiunt, venerit. Etiam numero
γέλοιοι· τὸ δεῖνος Παρθικῶν νικῶν, τοσάδε. librorum præterea ſuperbientes, & ma-
καὶ αὖ Παρθίδος, πρῶτον, δεύτερον, ὡς ximè inſcriptionibus. Nam rurſum & hæ
Αττίδος δηλονότι. ἄλλος ἀστειότερον πολύ· omnino ridiculæ ſunt: vt iſtius neſcio
ἀνέγνων γὰρ Δημητρίου Σαγαλασσέως cuius Parthicarum victoriarum libri tot,
Παρθονικικά· οὐδ' ὡς ἂν γέλωτι vel tot: & rurſum Parthidos primus, ſe-
ποιήσασθαι, καὶ ὑποσκάψαι τὰς ἰσοπλατείας οὕ- cundus,&c. vt Atthidos ſcilicet. Alius
τω καλὰς οὔσας, ἀλλὰ τῷ χρησίμου ἕνε- etiam vrbaniùs paulo. Nam legi Deme-
κεν, ὡς ὅστις δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φύ- C trij cuiuſdam Sagalaſenſis Parthonicica.
γῃ, πολὺ μέρος ἤδη ἐς ὀρθῶς συγγράφειν Non quòd pro riſu habeã, & illudam hi-
ὁδοῦ προσείληφε· μᾶλλον δὲ ὀλίγων ἔτι ſtoriis adeo præclaris, ſed vtilitatis cauſa
προσδεῖται, εἴγε ἀληθὲς ἐκφυὸ φησιν ἡ hæc commemoro, quòd quiſquis hæc at-
Δημοκρίτου, ὡς τῶν ἀμείνων ἡ γαστέρος ἄρ- que huiuſmodi alia euitarit, is bonã par-
σις, ὁ ἕτερον πόντως αὐτεισάγει. καὶ δὴ ὁ tem hiſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus
χωλὸς σοι φαίη τις ἂν ἀκριβῶς ἀπακριβάσθαι, iam ſit: imò pauca adeo illi etiam deſunt,
καὶ αἱ τε ἀκμαὶ, ὁπόσαι ἦσαν, & ſi modò verum illud eſt quod Dialectica
βάτοι, ἐκκεκομμέναι εἰσὶ, τὰ δὲ τῶν ἄλ- tradit,quòd eorum inter quæ mediũ nul-
λων ἐρείπια, ἤδη ἐκπεφόρηται· καὶ εἴπι τρα- lum eſt, altero eleuato, alterũ contrà de-
χὺ δὴ, καὶ τοῦτο λεῖόν ἐστιν. ὥστε οἰκοδομεῖν primitur. At verò area ipſa, dixerit quiſ-
τι δεῖ ἤδη, καὶ αὐτὸν ὡς δείξῃς, οὐκ αἰατέ- D piam,purgata probè iam eſt,ac ſpinarum
λεσται μόνον τὰ τῶν ἄλλων γυμνάδας ὤν, ἀλ- quicquid fuit,& rubi exciſi, reliquorum
λά τι καὶ αὐτὸς ὑπονοῆσαι δόξεις, καὶ ὁ σοφὸς autẽ ruinæ ac rudera iam exportata ſũt:
δή, ἀλλ' ὅμως ὁ Μῶμος μεμῆσασθαι δύναται. & ſi quid aſperũ antea fuit,id totum ſub-
Φημὶ τοίνυν τὸν ἄρισα ἰσοπλατείαν συγγρά- latum & complanatum eſt: quare tẽpus
φοντα, δύο μὲν ταῦτα κορυφαιότατα οἰκο- iam eſt vt ædificium aliquod ſuperſtruas
δομεῖν ἔχοντα, ἥκειν, σωφροσύνῃ τε πολιτικῇ, & etiam ipſe, quo oſtendas non modò alio-
δυνάμιν ἑρμηνευτικῇ· τὴν μὲν, ἀσφάλα- rum euertẽdis generoſum eſſe te, verùm
κτόν τι τῆς φύσεως δῶρον· ἡ δυνάμις δ', πολ- etiã per te ipſum excogitando atq; inue-
λῇ τῇ ἀσκήσει, & συνεχεῖ τοῦ πόνῳ, & ζήλῳ niendo tale aliquid præſtare poſſe, quod
τῶν ἀρχαίων προσγεγυμνάσθαι ἔστω. ταῦτα μὲν & dexteritatem quandã præ ſe ferat, & à
ἂν ἄτεχνα, καὶ οὐδὲν ἐμοῦ συμβούλου δεόμενα. nemine ne Momo quidẽ reprehendi ac
carpi queat. Aio igitur eum qui optimè
conſcribere hiſtoriã volet, duo hæc præ-
cipua domo ſecũ & de ſuo afferre debe-
re, Prudentiam quãdam ſiue intellectum
ciuilem,& poteſtatem dicendi. Quorum
alterum quidẽ nulla doctrina traditum,
naturæ donum quoddam eſt: dicendi au-
tẽ poteſtas, multa exercitatione, aſſiduó-
que labore,& imitatione veterum cõpa-
randa erit. Atque hęc quidem extra artẽ
ſunt, neque me conſultore opus habent.

Neque enim prudentem siue intelligentem & acutum reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hîc meus promittit: quoniam magni sanè æstimãdus, imò omnibus anteferendus foret, si transformare, & quasi nouo quodam ornatu induere huiusmodi ille posset, puta vel ex plumbo aurum reddere, vel ex stanno argentum, vel ex Conone Titormum, vel ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & consilij vtilitas ea est, non vt ea suppeditent quæ antè adsunt, sed vt illis rectè ac conuenienter vti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & siquis alius artis palæstricæ magister atque exercitor fuerit, pollicerentur tibi Perdiccam hunc acceptum (si modò hic est ille qui nouercam amuait, & ex eo contabuit, & non potiùs Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicẽ reddere, qui cum Theagene Thasio illo aut Polydamante Scotussæo, certamine congrederetur, nõ vt naturam & ingeniũ ad eam rem suppeditarent, sed vt materiam iam antè à natura datam, & ad hanc palęstræ exercitationẽ suscipiendam idoneam atque habilem, per artem multo meliorem redderent. Quamobrẽ absit & nobis hæc inuidia promissionis, vt artem aliquam rei adeò magnæ ac difficili nos inuenisse dicamus. Neque enim quemuis acceptũ reddere historicum nos velle dicimus, sed ei qui natura intellectu bono prædítus, & ad dicendum quãoptimè exercitatus fuerit, viam quandam ostẽdere rectam (si modò talis vlla apparet) qua vtendo, citiùs atque aptiùs ad finẽ & scopum vsque quò tendit, peruenire possit. Non enim neque illud dixeris, eum qui intelligentia prædítus fuerit, arte ac doctrina earũ rerum quas ignorat, opus nõ habere. Nam si absque doctrina & institutione cithara ludere posset, etiam tibia canere, ac cætera omnia sciret. Nunc autem, nisi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu facilè attingit: at demonstrante aliquo viam ac rationem, & discit facillimè, & rectè idẽ administrat per se ipsum. Proinde nobis quoque nũc talis discipulus tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non sit degener, sed acutũ tueatur, possitque rebus vti, si committantur illi: ac animum habeat militarem, sed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris esse conuenit: denique, per Iouem, & in castris aliquando versatus sit,

Titormus Ætolus quidã fuit corpore procero, & robore incredibilis, qui & Milonem viribus superauit. vide Celsum libr. 2. c. 16 Leotrophides verò corpore tenui ac macilento fuit: vnde & prouerbiũ, Macilentior Leotrophide. huius & Suidas meminit.

ἀγαθὸ συνετερὸν καὶ ὀξὺν ἀποφαίνειν τὸν μὴ τοιοῦτον τῆς φύσεως διδόντος τοῦτο ἡμῖν τὸ βιβλίον· ἐπεὶ πολλοῦ γε, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς ἐστὶν ἄξιον, εἰ μεταπλάσαι καὶ μετασκευάσαι τὰ τηλικαῦτα ἐδώδιμα, ἢ ὁκοῖον μολίβδου χρυσὸν ἀποφῆναι, ἢ ἄργυρον ἀπὸ καττιτέρου, ἢ ἀπὸ Κόνωνος, Τίτορμον, ἢ ἀπὸ Λεοτροφίδου, Μίλωνα ἐξεργάσασθαι. ἀλλά που ὁ τῆς τέχνης, καὶ ὁ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, οὐκ ἐς ποίησιν τῶν προσόντων, ἀλλ' ἐς χρῆσιν αὐτῶν τὴν προσηκούσαν· οἷόν τι ἀμέλει καὶ Ικκος, καὶ Ηρόδικος, καὶ Θέων, καὶ εἴ τις ἄλλος γυμναστὴς ὑπόσχοιντο ἄν σοι τοῦτον Περδίκκαν παραλαβόντες, εἰ δὴ τοῦτό ἐστιν ὁ τῆς μητρυιᾶς ἐρασθείς, καὶ ἀφ' ὧνπερ κατεσκληκώς, ἀλλὰ μὴ Αντίοχος ὁ τοῦ Σελεύκου Στρατονίκης ἐκείνης, ἀποφαίνειν Ολυμπιονίκην, καὶ Θεαγένει τῷ Θασίῳ, ἢ Πολυδάμαντι τῷ Σκοτουσσαίῳ ἀντιπαλον, ἀλλὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόθεσιν βύβλῳ παρὰ ὑποδοχὴν τῆς γυμναστικῆς παραπολὺ ἀμείνω ἀποφαίνειν μὴ τῆς τέχνης. ὥστε ἀπέχω καὶ ἡμῖν τὸ βιβλίον τοῦτο τῆς ὑποσχέσεως, εἰ τέχνην φαμὲν ἐφ' ὅτῳ μεγάλῳ καὶ ζηλετῷ τῷ πράγματι ἐφαρμόσειεν. ἐγὼ γὰρ οὐτινοῦν παραλαβόντες, ἀποφαίνειν συγγραφέα φαμὲν, ἀλλὰ τῇ φύσει σπουδαῖον, καὶ ἱκανὸν πρὸς λόγους ἠσκημένῳ ὑποδεῖξαι ὁδούς τινας ὀρθὰς, εἰ δὴ τοιαῦταί φαίνοντο), αἷς χρώμενος, θᾶττον μὲν καὶ εὐμαρέστερον τελέσειεν ἄγειν καὶ πρὸς τὸν σκοπόν. καίτοι ἐγὼ οὐ φαίην ἀπροσδεῆ τὸν σπουδαῖον εἶναι τῆς τέχνης, καὶ διδασκαλίας, ὧν ἀγνοῇ. ἐπεὶ κἂν ὁπωσοῦν μὴ μαθὼν, καὶ ἡυλῇ, καὶ πάλιν αὖ ἁπίσαν· νῦν δὲ μὴ μαθὼν, οὐκ ἄν τι αὐτῶν χρήσαιτο. ὑποδείξαντος δέ τινος, ῥᾷστά τε ἂν μάθοι, καὶ μεταχειρίσαιτο ἐφ' αὑτῷ. καὶ δοίην καὶ ἡμῖν τοιοῦτός τις ὁ μαθητὴς νῦν παραδεδόσθω, συνετέναι τε, καὶ εἰπεῖν οὐκ ἀγλώττως, ἀλλ' ὀξὺ δεδορκώς, οἷός τε χρῆσθαι ἂν, εἰ ὑπέραπειν, καὶ γνώμην στρατιωτικὴν, ἀλλὰ μετὰ τῆς πολιτικῆς, καὶ ἐμπειρίαν στρατηγικὴν ἔχειν, καὶ, νὴ Δία, καὶ ἐν στρατοπέδῳ χειμῶνός ποτε,

καὶ γυμναζομένους ἢ παρομένους γραπτῶς ἐωρακώς, καὶ ὅπλα εἰδώς, καὶ μηχανήματα ἔνια, καὶ τί ὅτι κέρως, καὶ τί ὅτι μετώπου, πῶς οἱ λόχοι, πῶς οἱ ἵππεῖς, καὶ πότερον, καὶ τί ὀξέλαυνε, ἢ εὐελαύνει· καὶ ὅλως, ὅ τῷ καθοικιδίων τις, ὁδ' οἷος πιστεύειν μόνον τοῖς ἀπαγγέλλουσι. μάλιστα δὲ καὶ πρὸ τῶν πάντων, ἐλεύθερος ἔστω τὴν γνώμην, καὶ μήτε φοβείσθω μηδένα, μηδὲ ἐλπιζέτω μηδέν· ἐπεὶ ὅμοιος ἔσται τοῖς φαύλοις δικασταῖς, οἷς χάριν, ἢ οἷς ἀπέχθειαν ἐπὶ μισθῷ δικάζουσιν. ἀλλὰ μὴ μελέτω αὐτῷ μήτε Φίλιππος σκεκομμένος τὸν ὀφθαλμὸν ὑπὸ Ἀστέρος τοῦ Ἀμφιπολίτου τοῦ τοξότου ἐν Ὀλύνθῳ, ἀλλὰ τοιοῦτος οἷος ὢν, δειχθήσεται· μήτε Ἀλέξανδρος αἰδεσθεὶς ὅτι τὴν Κλείτου σφαγὴν, ὡμῶς ἐν τῷ συμποσίῳ γενομένην, εἰ καφῶς αὐτὰγρόφοις· οὐδὲ Κλέων αὐτὸν φοβήσῃ, μέγα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δυνάμενος, καὶ κατέχων τὸ βῆμα, ὡς μὴ εἰπεῖν ὅτι ὀλέθριος καὶ μανικὸς ἀνὴρ ἔστ' ἦν· οὐδὲ ἡ σύμπασα πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἣν πάλιν ἐν Σικελίᾳ κακὰ ἰσορρῇ, καὶ τὸν Δημοσθένους λῆμον, καὶ τὸν Νικίου τελευτὴν, καὶ ὡς ἐδίψων, καὶ οἷς ὃ ὕδωρ ἔπινον, καὶ ὡς ἐφονεύοντο πίνοντες οἱ πολλοί· ἀνήσει γὰρ (ὅπερ δικαιότατον) ἐπ' ἐκείνοις τὴν αἰτίαν ἔχουσιν, αὐτὸς ἐξὸν τὴν αἰτίαν, ἐὰν τὰ δυστυχῶς ἢ ἀσόφως γεγραμμένα ὡς ἐπανόρθωσαι δυνῆται. ὁ γὰρ ποιητὴς οὐδείς, οὐδὲ μιμητὴς ἦν· ὥστε κἂν καταμωμαχῶν, τότε ὃν ἐκεῖνος ὁ καταδύων ἐστὶ, κἂν φεύγωσιν, ὃν ἐκεῖνος ὁ διώκων, ἐκτὸς εἰ μὴ βέλτιον δέον μή τι παρέλιπεν· ἐπεί τοι τε εἰ σιωπήσας αὐτὰ, ἢ πρὸς τοὐναντίον εἰπὼν ἐπανορθώσασθαι ἐδύνατο, ῥᾴδιον ἐν καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδου ἀναβεβαμμένον ὃν ἐν τῇ Ἐπιπολαῖς παραλείψαι, καταδῦσαι τῇ Ἑρμοκράτους τριήρη, τὸν καλέμενον Γύλιππον βαπτίσαι μεταξὺ ἀποτειχίζοντα, καὶ ἀποφράττοντα τὰς ὁδοὺς καὶ τέλος, Συρακουσίους μὲν εἰς τὰς λιθοτομίας ἐμβαλεῖν, τοὺς δ' Ἀθηναίους παρὰ πλὴν Σικελίαν, καὶ Ἰταλίαν, μετὰ τῶν πρώτων τῆς Ἀλκιβιάδου ἐλπίδος.

& milites ipſos, ſeu cùm ad prælia exercentur, ſeu cùm re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdã, & quid ſit, deductis cornibus, & quid, exporrecta fronte inſtruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: vnde, & quid erũpere, & quid item circunducere equitem ſit, ſciat. Et in ſumma, neque eorum quiſpiam ſit, qui domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediuntur: neque facilè credat iis quę ſolùm ab aliis narrari audiet. Maximè autem & ante omnia libero animo ſit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllo ſperet quicquam: quoniam ſimilis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede ſententiã ferunt. Quin neque curet magnopere neque Philippũ oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed talem qualis re ipſa eſt ſpectandum proponat: neque illi Alexander grauiter ſe excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratã, ſi planè ac manifeſtè coloribus ſuis depingendus ſit: neque item Cleon illum perterrefaciat, eo quòd multum in concione potens ſit, & ſuggeſtum ſiue tribunal quaſi poſſeſſionẽ ſuam detineat, quò minus hominem exitioſum & inſanum hunc eſſe dicat! denique neque tota Atheniẽſium ciuitas abſterreat illum, ne non vbi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam compoſuerit, omnia iſta commemoret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquam biberint, & vt inter bibendũ plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id quod iuſtiſſimum eſt) ab iis qui ſana mente præditi ſunt, non ipſe in culpa eſſe, ſi ea quæ infeliciter aut ſtultè geſta ſunt, ita vt geſta ſunt, narrabit. Non enim ipſe talia fingit, ſed verbis tantùm indicat atque exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint, non ille tamen is eſt qui eos ſubmergit: ſiue in fugam cõuerſi fuerint, neque idem ille eſt qui eos perſequitur: niſi ſi cùm optãdum fuerat ne quid tale eueniret, ille hoc intermiſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrãdo, corrigi aut emendari poſſent, facillimũ fuerat Thucydidi, vno ac tenui calamo inuertere quidem Epipolarum munitiones, ſubmergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem iſtum Gylipum confodere interea dum vias obſtruit, & foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapidicinas coniicere, Athenienſibus verò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Alcibiadis ſpe circumnauigandi.

Libertas hiſtorici.

De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides li 6. & 7.

Verùm enim, opinor, ea quæ semel facta sunt, neque Clotho reuoluet denuo, neque Atropos in diuersũ mutabit. Proinde historici opus vnum est, vt quæque perinde ac facta sunt, exponat. Hoc autẽ facere nõ poterit, donec vel Artaxerxem metuerit, medicus ipsius existens, vel sperat candyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Nisæis illis aliquem se acceperurum esse, mercedem videlicet laudum earum quas scriptis inseruisset. At neque Xenophon illud faciet, iustus scriptor, neque Thucydides: sed siue priuatim oderit quosdam, multo magis necessarium putabit esse id quod publicum est: veritatémque pluris faciet, quàm inimicitiam: siue etiam amauerit, tamen nõ parcet illi quisquis peccauerit. Vnum enim hoc, vt dixi, proprium historiæ est, ac soli immolandum veritati, ei qui ad historiam scribendam accedet, cætera verò omnia postponenda. Et in summa, vlna vna & mentura certa est, aspicere non ad præsentes auditores, sed ad eos qui in posterum in his scriptis legendis versabuntur. At si quis cõtinuò beneuolentiam & fauorem captat merito in parte adulatorum recensebitur, quos olim historia statim ab initio auersata est, non minùs quàm comendi artem Gymnasti-
ce. Alexandri igitur hoc quoque dictum refertur: Libenter, inquit, in vitam paulisper redirem ô Thnesicrates, post mortem, vt cognoscerem quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt. Nam si nunc ea laudant & amplectuntur, mirum non est: putant enim non paruo illectamento videlicet isto quisque sibi beneuolentiam apud me conciliaturos esse. Homero itaque, quãquam fabulosa plurima de Achille scripserit, nonnulli tamẽ eò adducuntur vt iam & fidem adhibeant, vnum hoc argumentũ ad demonstrationem veritatis magnum existimantes, quòd non de viuo illo scripsit. Non enim causſam aliquam vident cuius gratia mentiretur. Talis igitur mihi sit historicus ille, vt & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicẽdi libertatem, ac veritatẽ amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio neque amicitiæ quicquam tribuens, non parcens aut misereſcens, aut erubescens, aut exorari se facilè patiens: æqualis iudex ac beneuolus omnibus, eò tamẽ vsq; dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat:

Nisæi equi velocitate commendantur, à loco Persidis Nisæo vocati. Suidas.

Historicus qualis esse debet.

Alludit ad locum Platonis in Gorgia qui comœdi artem gymnastica opponit, inter adulatorias artes videlicet.

A δων. ἀλλ', οἶμαι, τὰ μὲν πεπραγμένα, οὐδὲ Κλωθὼ αὖ ἔτι ἀνακλώσειεν, οὐδ' Ἄτροπος μετατρέψει. τοῦ δὲ συγγραφέως ἔργον ἐστὶν, ὡς ἐπράχθη εἰπεῖν· τοῦτο δ' οὐκ ἄν ποιήσαιτο, ἀγχοῦ αὖ ἢ φοβηθεὶς Ἀρταξέρξου ἀκινάκην αὐτοῦ ὤν, ἢ ἐλπίζων χλανίδα πορφυρᾶν, καὶ στρεπτὸν χρυσοῦν, καὶ ἵππον τῶν Νισαίων λήψεσθαι μισθὸν τῷ ἐν τῇ γραφῇ ἐπαίνων. ἀλλ' ὁ μὲν Ξενοφῶν αὐτὸ ποιήσει, δίκαιος συγγραφεύς, οὐδὲ Θουκυδίδης· ἀλλὰ κἂν ἰδίᾳ μισῇ τινας, πολὺ αἰσχύντερον ἡγήσεται ὁ κοινὸν, καὶ τιμᾶν ἀληθῆ πλείονος ποιή-
B σεται τῆς ἔχθρας· κἂν φιλῇ, ὅμως οὐκ ἀφέξεται ἁμαρτάνοντος. ἓν γάρ, ὡς ἔφην, τοῦτο ἴδιον ἱστορίας, καὶ μόνῃ θυτέον τῇ ἀληθείᾳ, εἴ τις ἱστορίαν γράψων ἴοι, τῶν δ' ἄλλων ἁπάντων ἀμελητέον αὐτῇ. καὶ ὅλως, πῆχυς εἷς, καὶ μέτρον ἀκριβές, ἀποβλέπειν μὴ εἰς τοὺς νῦν ἀκούοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς μετὰ τούτων συνεσομένους τοῖς συγγράμμασιν. εἰ δὲ ὅ τε ὀψωνητικὰ τις ἀναπείσει τὸν τὰ καλλιχυόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθέν, ὃς πάλαι ἡ ἰσοτία ἐξ ἀρχῆς βίβλους ἀπέστραπται, ἐ
C μεῖον ἢ κωμῳδικὸν ἢ γυμναστικόν. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ τοῦτο ἀπομνημονεύουσι, ὃς ἡδέως ἂν ἔφη παρὰ ὀλίγον αἰτεῖσθαι, ὡς Θρασύκλεα τε, ἀποθανὼν, ὡς μεγάλα ὄπτως τούτου οἱ ἄν θεοπροπεῖτο τότε διαγινώσκουσιν. εἰ δὲ νῦν αὐτὰ ἐπαινοῦσι, καὶ ἀσπάζονται, μὴ θαυμάσῃς· οἴονται γὰρ ἕκαστοι μικρᾷ τινι τῶν δελεατῶν τούτῳ αἰσθήσεσθαι ἕκαστος τινὰ πρὸς ἑαυτὸν εὐνοίαν. Ὁμήρῳ γοῦν, καί τοι παρὰ τὸ μυθῶδες τὰ πλεῖστα συγγεγραφότι περὶ τοῦ Ἀχιλλέως, ἤδη καὶ πι-
D στεύειν τινὲς ἐπῆλθον, μόνον τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μέγα τεκμήριον πιθόμενοι, ὅτι μὴ περὶ ζῶντος ἔγραφεν. οὐ γὰρ ἂν ἐσκόπει τί ἂν τινος ἕνεκα ἐψεύδετ' αὐτοῦ. τοιοῦτος οὖν μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ Κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, πλῆν σκάφην δὲ, σκάφην ὀνομάσων, οὐ μίσει, οὐδὲ φιλίᾳ νέμων, οὐδὲ φθόνῳ, ἢ ἐλεῶν, ἢ αἰσχυνόμενος, ἢ δυσωπούμενος· ἴσος δικαστὴς ἅπασιν, ἄχρι τοῦ μὴ ἑτέρῳ τι ἀπονέμειν πλέον τοῦ δέοντος·

ξένος ἐν τοῖς βιβλίοις, καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, καί τι τῷδε, ἢ τῷδε δοξάζων λογιζόμενος, ἀλλὰ τὰ πεπραγμένα λέγων. ὁ δ' οὖν Θουκυδίδης, ἃ μάλα τοῦτο εὖ νομοθέτησε, καὶ διέκρινεν ἀρετὴν, καὶ κακίαν συγγραφικὴν, ὁρῶν μάλιστα θαυμαζόμενον τὸν Ἡρόδοτον, ἄχρι τῶν Μούσας κληθῆναι αὐτοῦ τὰ βιβλία· κτήματα γὰρ φησι μᾶλλον ἐς ἀεὶ συγγραφὴν, ἢ πρὸς τὸ παρὸν ἀγώνισμα· καὶ μὴ τὸ μυθῶδες ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς τῶν πεπραγμένων ἀπολείπειν τοῖς ὕστερον· καὶ ὠφέλιμα τὸ χρήσιμον, καὶ ὁ τέλος αὖ τῆς δὴ φερομένην ὑπόθεσιν ἰσοτέλειας, ὡς εἴ ποτε καὶ αὖθις τὰ ὅμοια κατα- B λαβόντες, ἔχοιεν, φησὶ, πρὸς τὰ προγεγραμμένα ἀποβλέποντες, καὶ χρῆσθαι τοῖς ἐν πόλεσι. καὶ τὸν μὲν γνώμην τοιαύτην ἔχων ὁ συγγραφεὺς ἡκέτω μοι τὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸν ἑρμηνείας ἰσχὺν, τὸν μὲν σφοδρὰν ἐκείνην, καὶ κατὰ τοῦτον, καὶ αἰσχύλην τὴν ὀπτικὴν, καὶ τὸν ἄλλον τῆς ῥητορείας δεξιότητα, μὴ κεκμηκότα πεπραγμένον, ἀρχέσθω τῆς γραφῆς, ἀλλ' εἰρωνικώτερον ὀλιγακέφαλος. καὶ ὁ μὲν νῦν σύστοιχος ἔστω, καὶ πυκνὸς, ἡ λέξις δὲ, γραφὴς, καὶ πολιτικὴ, οἷα ὀπτε- C σημότατα δηλοῦν τὸ ὑποκείμενον. ὡς γὰρ τῇ γνώμῃ τοῦ συγγραφέως σκοπὸς ὑποτεθέμεθα, παῤῥησίαν, καὶ ἀλήθειαν, ὅτῳ δὲ καὶ τῇ φωνῇ αὐτοῦ, εἷς σκοπὸς ὁ πρῶτος, σαφῶς δηλῶσαι, καὶ φανότατα ἐμφανίσαι τὸ πρᾶγμα, μήτε ἀπορρήτοις, καὶ ἔξω πάσου οἰήμασι, μήτε τοῖς ἀγοραίοις τούτοις, καὶ καπηλικοῖς, ἀλλ' ὡς μὲν τοῖς πολλοῖς σεμνέσι, ἴσως δὲ πεπαιδευμένοις ἐπαινέσαι. καὶ μὴν καὶ σχήμασι κεκοσμῆσθαι αἰεπαθέσι, καὶ τὸ αἰεπιτήδευτον μάλιστα ἔχοισι· ἐπεὶ τοῖς καταπυκνώσεσι τὴν ζωμὸν D ἐοικότας ἀποφαίνει τοὺς λόγους. καὶ ἡ μὲν γνώμη κοινωνείτω, καὶ πρασκαθέσθω τι καὶ ποιητικῆς, πρόσον μεγαλήγορος, καὶ διηρμένη καὶ ἐκείνη, καὶ μάλιστ' ὁπόταν πάθη παράσχῃ, καὶ μάχας, καὶ ναυμαχίας, συμπλέκηται. δεῖσε γὰρ τότε ποιητικοῦ τινος αὔρημα ἐπουριάσοντος τὰ ἀκάτια, καὶ σεσοβήσοντος ὑψηλοῦ, καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν κυμάτων τὸν ναῦν. ἡ λέξις δὲ ὅμως ὅπῃ γῆς βεβηκέτω, τῷ μὲν καλλῇ καὶ τῷ μεγέθει τῶν λεγομένων σεσεπαρμένη,

hoſpes in libris ac peregrinus: ſuis legibus viuens: nullius imperio ſubiectus: nõ quid huic aut illi placiturum ſit, ſecũ cogitans, ſed id quod actum eſt, exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc conſtituit, & virtutes ac vitia hiſtoricorum inter ſe diſcreuit, qui cùm videret Herodotum in ſumma admiratione eſſe, adeò vt & Muſæ vocarentur ipſius libri, poſſeſſionem tamen ait ſe ſcribendo compoſiturum eſſe quæ in perpetuum duret, potiùs quàm quæ ad præſens certamen comparetur: neque ſe id quod fabuloſum ſit, amplexurũ, ſed veritatem rerum geſtarum relicturum poſteris eſſe: deinde & vtilitatẽ addit, & quem finem is qui rectè ſapit, hiſtoriæ ſtatuere debeat, vt ſi quando etiã rurſus ſimilia quædam incidant, inquiens, ad hæc deſcripta reſpicientes, rebus ciuitatis rectè vti poſſint. Ac animo quidem & ſententia tali præditus hiſtoricus ille mihi accedat: voce autem, & expoſitionis vi, vehemẽti illa quidem & aſpera, & circuitionibus continua, deinde & aggreſſionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate non ita valde inſtructus & acuminatus ſcripturam exordiatur, ſed ſedatior paulo & tranquillior ſit. Ac ſententiæ quidem inter ſe iunctæ ac ſociatæ & denſæ ſint: dictio autem plana & ciuilis, quàm ſignificantiſſimè manifeſtans id cui adhibetur. Nã vt mentis ſcriptoris ſcopum hunc proponimus, libertatem dicendi videlicet, & veritatem, ita & voci eius vnus hic ſcopus & primus propoſitus ſit, vt planè indicet, & quamlucidiſſimè rẽ ipſam declaret, verbis neque obſcuris, & extra communem viam poſitis, neque etiam vulgaribus iſtis & tabernariis, ſed ita vt & à peritis intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam verò & figuris & exornationibus vtatur minimè moleſtis, minimèque affectatis: quoniam perinde vt ius aliquod, orationem quoque rectè conditam exhibere debet. Ac ſententia quidem etiam cum poëtice communicet, eiúſque partem aliquam contingat, in quantũ grandiloqua & in ſublime elata etiam illa eſt, & maximè quoties aciebus & pugnis & nauali bus prælis concurret. Opus enim tunc erit poëtico quopiam vento, qui ſecundo flatu vela impleat, & ſublimem ac per ſummos fluctus nauem ſublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur, ſimul elata,

Herodoti libri Muſis inſcripti.

Quæ in verbis & compoſitione ſpectari debent.

& iisdem quammaximè licet, assimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ se ferens, ne intempestiuè exultans quasi quodam furore concitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod vel maximum est, prorsus de statu mentis emoueatur, & in Corybantem istum poëtices impingat. Quare maximè tum fidendum freno est, & ratione vtendum: illud scientes, quòd & in verbis non mediocre malum hippotyphia est. Proinde satius fuerit, sententia tunc super equo incedẽte, expositionem seu dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, vt ne à tergo relinquatur cursu præteruccta. At verò & compositione vocum temperata, ac media quadam vtendũ est, ita vt neque nimiùm distrahãtur ac dissocientur (nam hoc aspertũ foret) neq; rursum numerosè omnia, id quod pleriq; studẽt cõtinuentur. Alterum enim vitiosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsæ verò res nõ vt fortè sese offerunt, ita construendę statim sunt, sed diligenter ac laboriosè de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare videbuntur, & quos putaueris minimum vel ad gratiam, vel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iámque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit: ac posteaquam iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerum, & quasi summarium aliquod contexat, delineétque corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum ad Mysorum terrã oculos deflectit. Eodẽ enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicétque nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti sibi: nunc autem rursum ad res Persarum se conuertat: postea etiam vtrosque pariter contempletur, putà cùm inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad vnam tantùm partem respiciat, neque ad vnum aliquem equitem aut peditẽm, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascẽsum in terram prohibeat.

Hippotyphiam Graeci pro ingenti fatuitate & animi gloria affectatione accipiunt.

Nam ipsis in cõpositione augeri, vtcunque autem fabricatam & falsum significas.

Intelligit ea quæ in oppugnatione Pyli acciderũt: de quibus Thucydides, li. 4.

καὶ ὡς ἔνι μάλιστα ὁμοιουμένη· μὴ ξενίζουσα δὲ, μηδ' ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐνθουσιῶσα· κίνδυνος γὰρ αὐτῇ τὸ, τε μέγιστον παραπλῆξαι, καὶ κατενεχθῆναι ἐς τὸν τῆς ποιητικῆς κορύβαντα, ὥστε μάλιστα πειστέον τῇ καλινῷ, καὶ σωφρονητέον, εἰδότας ὡς ἱππότυφία τίς, καὶ ἐν λόγοις πάθος οὐ μικρὸν γίγνεται. ἄμεινον οὖν ἐφ' ἵππου ὀχουμένῃ τότε τῇ γνώμῃ, τὴν ἑρμηνείαν πεζῇ συμπαραθεῖν, ἐχομένην τοῦ ἐφιππίου, ὡς μὴ ἀπολείποιτο τῆς φορᾶς. καὶ μὴν καὶ συνθήκη τῶν ὀνομάτων μέσως καὶ μέσῃ χρηστέον, ὥστε ἄγαν ἀφιστάντα, καὶ ἀπορρωγότα (τραχὺ γὰρ) οὔτε ῥυθμῷ πᾶν ὀλίγον, ὡς οἱ πολλοὶ, συνάπτοντα. ὁ μὲν γὰρ ἐπαίτιον, τὸ δ' ἀνδρὸς τοῖς ἀκούουσι· τὰ δὲ πράγματα αὐτὰ, οὐχ ὡς ἔτυχε συνακτέον, ἀλλὰ φιλοπόνως καὶ πολυπόνως πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν διαλείποντα, καὶ μάλιστα μὲν παρόντα· καὶ ἐφορατέα. εἰ δὲ μή, τοῖς ἀδεκαστοτέροις ἐξομιλοῦσι προσέχοντα, καὶ οἷς εἰκάσαι ἄν τις, ἥκιστα πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν ἀφαιρήσειν, ἢ προσθήσειν τοῖς γεγονόσι, καὶ τοιοῦτος ἤδη καὶ συλλογικός τις, καὶ συνθετικὸς τῆς πιθανωτέρου ἔστω. καὶ ἐπειδὴ ἀθρόαν ἅπαντα, ἢ τὰ πλεῖστα, πρῶτα μὲν ἐπομνημόνευέτω αὐτῶν, ἔπειτα ποιείτω ἀκολουθίας ἔπη, καὶ ἀδιάφθορα. εἶτα ὑπιδὼν τὴν τάξιν, ἐπαγέτω τὸ κάλλος, καὶ χρωννύτω τῇ λέξει, καὶ χρηματιζέτω, καὶ ῥυθμιζέτω. καὶ ὅλως, ἐοικέτω τότε μὲν τῷ Ὁμήρου Διΐ, ὅτε μὲν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν γλῶν ὁρᾶσθαι, ὅτε δὲ τὴν Μυσῶν. τοῦτο γὰρ ἡ αὐτὸς, ὅτε μὲν τὰ Ῥωμαίων ἴδια ὁράτω, καὶ δηλούτω ἡμῖν οἷα ἐφαίνετο αὐτῷ ἀφ' ὑψηλοῦ ὁρῶντι, ὅτε δὲ τὰ Περσῶν, εἴτ' ἀμφότερα, εἰ μάχοιντο. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ παρατάξει, μὴ πρὸς ἓν μέρος ὁράτω, μηδ' ἐς ἕνα ἱππέα, ἢ πεζὸν, εἰ μὴ Βρασίδας τις εἴη προπηδῶν, ἢ Δημοσθένης ἀναπόπλων τὴν βάσιν.

ἐς τοὺς στρατηγοὺς μὲν τὰ πρῶτα, καὶ εἴ τι παρεκελεύσατο, καὶ ἐκεῖνα ἀκουέτω, καὶ ὅπως, καὶ ᾗ τινι γνώμῃ, καὶ ὁπλισίᾳ ἔταξαν· ἐπειδὰν δὲ ἀναμιχθῶσι, κοινὴ ἔστω ἡ θέα, καὶ ζυγοστατείτω τότε, ὥσπερ ἐν τρυτάνῃ τὰ γιγνόμενα, καὶ σκοπιωκέτω, καὶ συμφυγέτω, καὶ πᾶσι τούτοις μέχρι ἐπέσθω, μὴ ἐς κόρον, μηδ' ἀπειροκάλως, μηδὲ νεανικῶς, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἀπολυέσθω· καὶ τῆσας ἐνταῦθά που ἔστω, ἐπ' ἐκεῖνα μεταβαινέτω, ἵν' κατεπείγῃ· εἶτα ἐπανίτω λυθεὶς ὁπόταν σχολὴ καλῇ· καὶ πρὸς πάντα ἀπευθέτω, καὶ ὡς δυνατὸν, ὁμοχρονείτω· καὶ μεταπετέσθω ἀπ' Ἀρμενίας μὲν, εἰς Μηδίαν, ἐκεῖθεν δὲ ῥοιζήματι ἑνὶ, ἐς Ἰβηρίαν, εἶτα ἐς Ἰταλίαν, ὡς μηδενὸς καιροῦ ἀπολείποιτο, μάλιστα δὲ καθάπερ ἐοικυῖαν πρέπειν τῇ γνώμῃ, ἀθόλῳ, καὶ στιλπνῷ, καὶ ἀκριβεῖ τῷ κέντρῳ· καὶ ὁποίας δὴ δέξηται τὰς μορφὰς τῶν ἔργων, τοιαύτας καὶ δεικνύτω αὐτὰ, διάφορον δὲ, ἢ πρέπει, ἢ ἐτερόχρουν, μηδέν· ἁ γὰρ ὥσπερ τοῖς ῥήτορσι γράφουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν λεχθησόμενά ὅστ', καὶ εἰρήσεται· πέπρακται γὰρ ἤδη, δεῖ δὲ τάξαι, καὶ εἰπεῖν αὐτά· ὥστε, ἃ τί εἴπωσι ζητητέον αὐτοῖς, ἀλλ' ὅπως εἴπωσιν· ὅλως δὲ, νομιστέον τὴν ἱστορίαν συγγράφοντα, Φειδίᾳ ἢ Πραξιτέλει χρῶσαι ἐοικέναι, ἢ Ἀλκαμένει, ἢ τῷ ἄλλῳ ἐκείνων. τεύξεται γὰρ καὶ ἐκεῖνοι χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ ἐλέφαντα, ἢ τὴν ἄλλην ὕλην ἐποίουν· ἀλλ' ἡ μὲν ὑπῆρχε, καὶ προυποκέκλητο, Ἠλείων, ἢ Ἀθηναίων, ἢ Ἀργείων πεποιησομένων· οἱ δὲ ἔπλαττον μόνον, καὶ ἔφριον τὸν ἐλέφαντα, καὶ ξέον, καὶ κόλλων, καὶ ἐρρύθμιζον, καὶ ἐπήρτιζον τῷ χρυσῷ. καὶ τοῦτο μὲν ἡ τέχνη αὐτῶν, ἐς δέον οἰκοδομήσασθαι τὴν ὕλην. τοιοῦτον δή τι καὶ τὸ τοῦ συγγραφέως ἔργον, εἰς καλὸν ἁρμόσαντα τὰ πεπραγμένα, καὶ εἰς δύναμιν ἐναργέστατα ὑποδείξαι αὐτά. καὶ ὅταν τις ἀκηκοὼς οἴηται, μὴ ταῦτα ὁρᾶν τὰ λεγόμενα, καὶ μὴ τοῦτο ἐπαινῇ, τότε δὴ τότε ἀπεικέσθω, καὶ τὸν οἰκεῖον ἔπαινον ἀπείληφε τὸ ἔργον, τοῦ τῆς ἱστορίας Φειδίου.

Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & ſi quid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua ſententia atque conſilio aciem inſtruxerint, videat. Poſtquam autem iam manus conſertæ fuerint, communis vtriuſque partis contemplatio ſit, ac tum velut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, ſimúlque & perſequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hiſce modus quiſpiam adhibeatur, ne ad ſatietatem vſque, néve ineptè, néve etiam iuueniliter progrediatur, ſed cum facilitate quadam abſoluat ſeſe. Atque his hîc alicubi ſubſiſtere iuſſis, ad illa tranſgrediatur, ſi feſtinat. Deinde rursũ huc redeat, abſolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia feſtinet, & quatenus fieri poteſt, eadem tempora omnibus tribuat, tranſuolétque ex Armenia quidem in Medos, hinc autẽ curriculo vno in Iberiã, inde in Italiam, ita vt nullam occaſionem prætermittat. Præcipuè autem ſpeculo ſimilem animũ gerat, liquido videlicet ac ſplẽdido, & qui centrum accuratè impreſſum habeat, & qualeſcunque operum formas receperit, tales eaſdem etiam ſpectandas exhibeat. peruerſum autẽ & obtortum, aut colore diuerſum, aut ſpecie mutatum nihil reddat. Nõ enim perinde ac oratoribus ſcribunt, ſed ea quidẽ quæ dici debent, ſunt, & mox dicentur: facta enim iam ſunt: cæterũ ordinare oportet & exponere ipſa. Quare non quid dicãt, quærendum ipſis eſt, ſed quomodo dicant. Prorſus autem putandum eſt, eum qui hiſtoriam ſcribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum ſimilem eſſe oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebãt, ſed illa antea præexiſtebat, & quaſi ad eam rẽ præparata erat, ſuppeditantibus illam Eleis, aut Atheniẽſibus, aut Argiuis: illi verò fingebant tantùm & ſecabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incruſtabant. Et hoc artis illorum erat, materiam videlicet cõmodè exędificare. Idẽ fermè igitur & hiſtorici opus eſt, vt videlicet ea quæ facta ſunt, bene ac rectè cõponat, & quàm fieri poteſt clariſſimè ſpectanda exhibeat. Ac quando is qui ea ſic ſcripta recitari audiuit, putat ſe poſtea etiam videre quę dicta ſunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactũ & abſolutum erit, propriámq; ac verã laudẽ hiſtorico illi Phidiæ ſiue artifici ſuo retulit.

Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam absque procemio interim exordiri licebit, quando videlicet non admodum vrget ac postulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad futurum opus præfatione aliqua pręparari. Potentia verò seu tacitè etiam tunc procemio vtetur, indicante videlicet ac manifestum faciente de quibus rebus dicendum sit. Quando autem etiam apertè procemio vtetur, à duabus rebus tantùm exordium sumat, nõ vt rhetores à tribus, sed beneuolentię loco prætermisso, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipsi animũ, si ostenderit quàm de magnis, aut necessariis, aut ad ipsos pertinẽtibus, aut vtilibus deniq; rebus dicturus sit. Docilia autem & plana posteriora faciet, si causſas pręmittet, ac rerum quę gestę sunt, capita ac summas quasdam pręscribet. Atque huiusmodi procemiis optimi historiarũ scriptores vsi sunt: vt Herodotus quidem, ne res gestę longinquitate temporis interirent, magnę adeò, & admiratione dignę, & prętereа Gręcorũ victorias & barbarorum clades declarantes, &c. Thucydides autẽ quòd magnum etiã ipse bellum illud futurum existimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quę antea gesta fuissent. Magnum autem procemiũ erit, quando rebus equale & consonum erit, siue productũ fuerit, siue abbreuiatum. Trãsitio verò ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reliquum corpus historiæ, longa quædam narratio est: quare & narrationis virtutibus exornari debet, leniter atque equaliter procedens, atque ipsa sui similis, ita vt neque extet alibi, neque hiatus aut concauitates aliquas habeat. Deinde & perspicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerum adornata. Absoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox secundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, vt neque pertusum aut interruptum sit, neque narrationes plures mutuò sibi adiacere videantur, sed semper quod primum est, secundo non modò vicinum ac proximum sit, verumetiam cum eo communicet, & per extrema commisceatur. Breuitas in omnibus vtilis est, & maximè si non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hanc suppeditari oportet non tam à nominibus ac verbis, quàm ex ipsis rebus.

A πάντων ἤδη προεσκευασμένων, καὶ ἀποθεσθαι μίασον μὴ ποτε ποιήσεται τὴν ἀρχὴν, ὁπότ' ἂν μὴ πάνυ κατεπείγῃ τὸ πρᾶγμα, προεξεργάσασθαί τι ἐν τῷ προοιμίῳ· δυνάμει δὲ καὶ πότε φθάσει χρήσεται, τῷ ἀποσκοπεῖν περὶ τὴν λεκτέων. ὁπότ' ἂν δὲ καὶ φθάσει, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τῆς διανοίας πρῶτον, προσοχὴν ἢ εὐμάθειαν παρεῖσα τοῖς ἀκούουσι. προεξέσονται μὲν γὰρ αὐτῷ, ἐὰν δείξῃ ὡς περὶ μεγάλων, ἢ ἀναγκαίων, ἢ οἰκείων, ἢ χρησίμων ἐρεῖ. εὐμαθῆ δὲ καὶ σαφῆ τὰ ὕστερα ποιήσει, ταῖς αἰτίαις προεκτιθέμενος, καὶ προεπιζέων τὰ κεφάλαια τῶν λεχθησομένων. Τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο· Ηερόδοτος μὲν, ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὄντα, καὶ ταῦτα, τὰ μὲν Ελλησικὰ δηλοῦντα, καὶ τὰ βαρβαρικά· Θουκυδίδης δὲ, μέγαν τε καὶ αὐτὸς ἐλπίσας ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον, καὶ μείζω τῶν προγεγενημένων, εἰκεῖνον τὸν πόλεμον· καὶ γὰρ παρόντα μετὰ τὸ αὐτῷ μεγάλα ξυνέβη γενέσθαι. μέγα δὲ τὸ προοίμιον αἰνίλλονται τοῖς πράγμασιν, ἢ μικρυνόμενον, ἢ βραχυνόμενον· σαφὴς δὲ καὶ διάφορος ἔστω ἢ ὅτι τῶν διηγήσεων μεταβάσεις. ἅπαν γὰρ ἀτεχνῶς τὸ λοιπὸν σῶμα τῆς ἱστορίας, διήγησις μακρά ἐστιν· ὥστε ταῖς τῆς διηγήσεως ἀρεταῖς κεκαλλωπισμένα, λείως τε καὶ ὁμαλῶς προϊοῦσα, καὶ αὐτὴ ὁμοίως, ὥστε μὴ προσκόπτειν, μήτε χωλαίνεσθαι. ἔπειτα τὸ σαφὲς ἐπιθηκέτω τῇ λέξει, ὡς ἔφην, μεμηχανημένον, καὶ τῇ συμπλοκῇ τῶν πραγμάτων. ἀπόλυτα γὰρ καὶ τετελῆ πάντα ποιήσει, καὶ τὸ πρῶτον ἐξεργασάμενος, ἐπάξει τὸ δεύτερον ἐχόμενον αὐτοῦ, καὶ ἀλύσεως δίκην συμπεπλεγμένον, ὡς μὴ διακεκόφθαι, μηδὲ διηγήσεις πολλὰς εἶναι, ἀλλήλαις προσκεκολλώσας, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ, μὴ γειτνιᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινωνεῖν, καὶ διαπλέκεσθαι κατὰ τὰ ἄκρα, πάντῃ ὅπῃ πᾶσι χρήσιμον, καὶ μάλιστα εἰ μὴ ἔσται τῶν λεκτέων εἴη· ἐκ τούτου ποιεῖσθαι χρὴ μὴ τοσοῦτον ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ῥημάτων, ὅσον ἀπὸ τῶν πραγμάτων.

λέγω δὲ εἰ παρθένιος μὲν τὰ μικρὰ καὶ ἥττονα A Dico autem, si præterueharis cursu ea
διαλήξεα, λέγοις δ' ἱκανῶς τὰ μεγάλα· quidem quæ parua sunt & minùs necessaria, exponas autem & explices copio-
μᾶλλον δὲ καὶ παραλειπτέον πολλά. σὺν sè ea quæ sunt magna. Imò verò & præ-
γὰρ ἐστίας τοὺς φίλους, καὶ πάντα ἕτοιμα termittenda multa. Neque enim si con-
παρασκευασμένα, διὰ τοῦτο ἐν μέσοις πίοις πέμ- uiuio accipias amicos, atque omnia ap-
μασι, καὶ τοῖς ὀρνέοις, καὶ λοπάσι τοσαύτας, καὶ parata fuerint, ob hoc inter media bella-
συσὶν ἀγρίοις, καὶ λαγωοῖς, καὶ ὑποδρομίοις, ria, & auiculas, & patinas tam multas, &
καὶ καπρίδων σιαγόσι, καὶ ἔτνος, εἴ τι κάκεῖ- sues feros, & leporina, & sumina vel vul-
νο παρεσκεύασο· ἀμελήσας δὲ τῶν ὑστελεστέ- uas, saperdam quoque appones, & pul-
ρων. μάλιστα δὲ σωφρονητέον ἐν ταῖς τῶν ὁρῶν, mentum, etiam si & illud apparatum &
ἢ τειχῶν, ἢ ποταμῶν ἑρμηνείαις, ὡς μὴ δύ- coctum habeas: sed quæ viliora sunt, mis-
ναμιν λόγων ἀπειροκάλως παρεισδέχηται sa facies. Maximè autem temperantia *Modus in descriptionibus adhibendus.*
δοκοῖης, καὶ ὃ σαυτῷ δρᾶν, παρὲς τὼ ἰσο- B rum, vt ne vim ac potestatem verborum
είαν, ἀλλ' ὀλίγον παρασαλεύσας, τῷ χρη- ineptè ac præter rem ostentare velle vi-
σίμου καὶ σαφοῦς ἕνεκα, μεταβὰς, ἐκφυ- dearis, tuúmque ipsius negotium agere,
γὼν τὸν ἰξὸν τὸν ἐν τῷ παράγματι, καὶ τὼ historia omissa, sed modicè adhibitis il-
τοιούτω ἅπασιν λιχνείαν, οἷς ὀρᾷς τι καὶ lis, vtilitatis & perspicuitatis tantùm gra-
Ὅμηρος ὡς μεγαλόφρων ποιῶν· καίτοι ποιη- tia, mox inde digrediaris, viscum seu glu-
τὴς ὤν, παρδραμεῖ τὸν Ταύταλον, καὶ τὸν Ἰξίο- tino quod in hac re est, atque vniuersa
να, καὶ Τιτυὸν, καὶ τοὺς ἄλλους. εἰ δὲ Παρθέ- tali gulositate euitata: quemadmodum
νιος, ἢ Εὐφορίων, ἢ Καλλίμαχος ἔλεγε, & Homerus, vtpote magnanimus, fer-
πόσοις ἂν οἴῃ ἔπεσι τὸ ὕδωρ ἄγειν παρὸς τὸ mè, vt vides, facit. Quanquam enim
χεῖλος τοῦ Ταντάλου ἤγαγε; εἶτα πόσοις ἂν poëta est, prętercurrit tamen Tantalum,
Ἰξίονα ἐκύλισε; μᾶλλον δὲ ὁ Θουκυδίδης C & Ixionem, & Tityum, & reliquos. At si
αὐτὸς, ὀλίγα τῷ τοιούτῳ εἴδει τοῦ λόγου χρη- Parthenius, aut Euphorion, aut Calli-
σάμενος, σκέψαι ὅπως αὖθις ἀφίσεται, ἢ machus eadem tractaret, quàm multis
μηχάνημα ἑρμηνεύσας, ἢ πολιορκίας ἕρ- putas versibus aquam ad vsque labia
γμα δηλώσας ἀναλήξιον, καὶ χρήσιμόν ἐν, ἢ Tantali adduxisset? deinde quàm multis
ἐπὶ πόλεων ἕρημα, ἢ Συρακουσίων λιμένα. idem Ixionem volutasset? Quin & Thu-
ὅταν μὲν γὰρ τὸν λοιμὸν διηγῆται, καὶ μακρὸς cydides ipse modicè hac orationis figura
εἶναι δοκῇ, σὺ τὰ πράγματα σκόπησον· εἴσῃ vsus, vide quàm mox ab eadem iterum
γὰρ οὕτω τὸ τάχος, καὶ ὡς φθάσαντος ὅμως recedat, quoties videlicet aut machina-
ὑπολαμβάνεται αὐτοῦ τὰ γεγυμνάσια, πολ- mentum aliquod exponit, aut obsidio-
λαχοῦ ὄντα· ἴσῃ δέ ποτε καὶ λόγους ἐρωτᾶν τινα nis speciem, quæ necessaria atque vtilis
δεήσῃ εἰσάγειν, μάλιστα μὲν ἐοικότα τῷ D sit, declarat, aut etiam ciuitatum formas,
προσώπῳ, καὶ τῷ πράγματι, οἰκεῖα λε- aut Syracusanum portum describit. Nam
γέσθω· ἔπειτα, ὡς ἀφέσεται καὶ ταῦτα· cùm pestem illam narratione prosequi-
πλέον ἐφεῖταί σοι τότε καὶ ῥητορεύσαι, καὶ tur, atque etiam longior esse videtur,
ἐπιδείξαι τὼ τῶν λόγων δεινότητα. ἔπαι- tum ipsas res considera: cognosces enim
νοι μὲν γὰρ ἢ ψόγοι, πάνυ πεφεισμένοι, hoc pacto breuitatem, & vt fugientem
καὶ περιεσκεμμένοι, καὶ ἀσυκοφάντητοι, καὶ illum res gestæ tum apprehendant ac re-
μετὰ ἀποδείξεων, καὶ ταχεῖς, καὶ μὴ ἀ- tineant, vt quæ multæ sint. Quòd si
νιεροὶ, ἐπεὶ ἔξω τοῦ δικαστηρίου σκῆνοί εἰ- quando autem & dicentem aliquem in-
σι. καὶ τῷ αὐτῷ Θεοπόμπῳ αἰτίαν ἕξεις, troducere opus erit, curandum est vt ma-
ximè personæ decora, & rei cõuenientia
ac propria dicat, deinde vt quàm planissi-
mè etiã hæc. Nisi quòd tibi permittitur
tunc rhetoricari quoque, & ostẽtare ver-
borum & orationis grauitatẽ. Nam lau-
des quidem aut reprehensiones, omnino
parcæ, & circũspectæ, & calũniis minimè
obnoxię, prętereа & cum demõstratione
quadam, & breues & non intẽpestiuæ texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forũ illi
sunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres,

qui inuidiosè nimis accusat plurimos, & eam rem in studiũ & exercitationẽ quandã vertit, vt accusare magis, quàm historiæ tradere res gestas videatur. Iã verò & fabula si qua fortè incidat, dicenda quidẽ erit, non tamen credenda omnino, sed in medio relinquenda iis qui quoquo modo volent, coniecturã de ea facturi sint. Tibi verò extra periculũ sit, neque in hanc vel in illam partẽ magis inclinet. In vniuersum autem illud memineris (sæpius autem idem dico) & non ad præsens solùm tempus respiciens scribas, vt ij qui nunc sunt, te laudent, & honoribus afficiant: sed in omne æuum intentus, illis potiùs qui in posterum victuri sunt, historiam componas, atque ab illis mercedem scriptionis deposcas, vt dicatur & de te aliquando: Ille verò vir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neque seruile, sed veritatem in omnibus secutus. Atque hoc, si quis modestè sapiat, ante omnes præsentium spes meritò ponat, breues adeò ac momentaneas existentes. An non vides Gnidium illum architectum, cuiusmodi fecerit: Cũ enim extruxisset illam in Pharo turrim, maximum atque pulcherrimum operum omnium, vt ex ea faces incensæ nauigantibus viam dirigerent in multũ vsque maris, & ne deferrentur illi in Paræton ium, locum omnino (vt aiunt) periculosum, & vnde non facilè redire atque effugere licet, si quis intra angustias ac septa illius delatus fuerit: Hoc igitur opus postquã exædificasset, intus quidem in saxis suum ipsius nomen inscripsit, supernè autẽ calce illita, atque ita priore inscriptione occultata, nomẽ eius qui tum regnauit, superinscripsit, ratus (id quod & euênit postea) paruo admodum tempore futurum esse vt literæ istæ foris inscriptę, vnà cum calce illita recíderent & euanescerẽt, appareret autem interior titulus, hic videlicet: SOSTRATVS DEXIPHANIS filius, Gnidius, Diis seruatoribus, pro salute nauigantiũ, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tẽpus quod tum erat, neq; ad vitã suam, quę modica ac breuis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens: & in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoque illius manebit. Oportet igitur & historiã eodem modo componi, cum veritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præsentia nunc laudãt. Atque hæc tibi regula & amussis historię iustę.

Dehac turri vide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Paratonium locus paulo supra Alexandriã, versùs Libyam, vt Plinius ait.

A φιλαπεχθημόνως κατηγορεῖν τῶν πλείστων, καὶ δριμυτέρῳ ποιουμένῳ τὸ σχῆμα, ὡς κατηγορεῖν μᾶλλον ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα. καὶ μὴν καὶ μῦθος εἴ τις παρεμπέσοι, λεκτέος μὲν, ἀ μὴν πιστέος πάντως, ἀλλ' ἐν μέσῳ θετέος τοῖς ὅπως αὐ ἐθέλουσιν, εἰκάσουσι τοῖς αὐτὸ σὺ δ' ἀκίνδυνος, καὶ πρὸς ὁπότερον ὀπτέρεπτέος. Ὁ δ' ὅλον, ἐκείνου μοι μέμνησο, (πολλάκις δ' αὐτὸ ἐρῶ) καὶ μὴ πρὸς ὃ παρὸν μόνον ὁρῶν γράφε, ὡς οἱ νῦν ἐπαινέσονταί σε, καὶ τιμήσουσιν, ἀλλὰ τῷ σύμπαντος αἰῶνος ἐσομένῳ, πρὸς οἷς ἔπειτα μᾶλλον σύγγραφε, καὶ πρὸ ἐκείνων ἀπαίτει τὸν μισθὸν τῆς γραφῆς, ὡς λέγηται καὶ περὶ σοῦ, ἐκεῖνος μέντοι ἐλεύθερος ἀνὴρ ἦν, καὶ παρρησίας μεστὸς, οὐδὲν οὐδὲ κολακευτικὸν, οὐδὲ δουλοπρεπὲς, ἀλλ' ἀλήθεια ὑπὲρ πάντα. τοῦτ' εἰ σωφρονοίη τις, ὑπὲρ πάσας τὰς νῦν ἐλπίδας ἕλοιτο ἄν, οὕτως ὀλιγοχρονίους οὔσας. ὁρᾷς τὸν Κνίδιον ἐκεῖνον ἀρχιτέκτονα, οἵᾳ ἐποίησεν; οἰκοδομήσας γὰρ τὸν ὑπὲρ τῇ Φαρίᾳ πύργον, μέγιστον καὶ κάλλιστον ἔργων ἁπάντων, ὡς πυρσεύοιτο ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ναυτιλλομένοις, ὑπὲρ πολὺ τῆς θαλάττης, καὶ μὴ καταφέροιντο εἰς τὴν Παραιτονίαν, παγχάλεπον, ὡς φασιν, οὖσαν, καὶ ἄφυκτον, εἴ τις ἐμπέσοι εἰς τὰ ἕρματα. οἰκοδομήσας οὖν ὁ ἔργον, ἔνδοθεν μὲν κατὰ τῆς λίθου τὸ αὐτοῦ ὄνομα ἐπέγραψεν, ὑπαχείσας δὲ πάνυ, καὶ ὑπακαλύψας, ἐπέγραψε τοὔνομα τοῦ τότε βασιλεύοντος, εἰδὼς ὅτι καὶ ἐλθόντα, πολὺ ὀλίγου χρόνου συνεκπεσούμενα μὲν τῷ χρίσματι τὰ γράμματα, ἐκφανησόμενον δὲ, ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ ΔΕΞΙΦΑΝΟΥΣ Κνίδιος, θεοῖς σωτῆρσιν ὑπὲρ τῶν πλοιζομένων. οὕτως ἂν ἐκεῖνος ἐς τὸν τότε καιρὸν, οὐδὲ τὸν αὐτοῦ βίον τὸν ὀλίγον ἐσκόπει· ἀλλ' εἰς τὸν νῦν, καὶ τὸν ἀεὶ, ἄχρις οὗ ἐστήκῃ ὁ πύργος, καὶ μένῃ αὐτοῦ ἡ τέχνη. χρὴ τοίνυν καὶ τὴν ἱστορίαν οὕτω γράφεσθαι σοὶ τῆς ἀληθείᾳ μᾶλλον πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐλπίδα, ἢ κατὰ σοὶ κολακείᾳ πρὸς τὸ ἡδὺ τοῖς νῦν ἐπαινουμένοις. ἔστω σοὶ κανὼν καὶ σάθμη ἰσορίας ὀρθῆς. καὶ εἰ

καὶ εἰ μὴ καθμήσονται τινες αὐτῇ, ὧν αὐ ἔχει, καὶ εἰς δέον ἡμῖν γέγραπται· εἰ δὲ μή, κεκώλυται ὁ πίθος ὁ Κρανίῳ.

Aui examinando ac per- bene res habet, & his scripta sunt: sin Cranio dolium.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

HISTORIÆ VERÆ

ARGVME

Vt suprà Historiæ præcepta & regulas tradid proponit, non quidem rerum verè gestarum, sed fi videtur, proponeret, simul vt animos à rebus seri Quid autem in his narrationibus potissimùm spec lio argumentum hoc tractarit, ipse in præmio exp

Ω Σπερ τοῖς ἀθληταῖς ἡ περὶ τὸ τῶν σωμάτων ἐπιμέλεια πρὸς ἰσχυροὺς ἀγῶνας, οὐ τῆς ἀκμῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀσκήσεως ἕνεκεν γυμνασίων φροντίς ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ τὴν γυμναστικὴν διαίτης, μέρος γοῦν τῆς ἀσκήσεως τὸ μέγιστον αὐτοῖς ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τὸ μὴ μόνον ἐν τοῖς περὶ λόγους ἐσπουδακέναι τὴν ψυχὴν παρεσκευάσθαι μὴ τὴν πολλῶν τῶν σπουδαιοτέρων διάγνωσιν, αὐξῆσαί τε τὴν διάνοιαν, καὶ πρὸς τὸν ἔπειτα καιρὸν ἀκμαιοτέραν παρασκευάσαι· ἠροῦντο δ' ἂν ἐμμελὴς ἡ διάπαυσις αὐτοῖς, εἰ τοῖς τοιούτοις τῆς διαγνώσεως ὁμιλοῖεν, ἃ μὴ μόνον ἐν τῷ ἀστείου τε καὶ χαρίεντος φιλεῖ παρέξειν τὴν ψυχαγωγίαν, ἀλλά τινα καὶ θεωρίαν οὐκ ἄμουσον ἐπιδείξεται, οἷόν τι καὶ περὶ τῶνδε τῶν συγγραμμάτων φρονήσειν ὑπολαμβάνω. ἃ γὰρ μόνον τὸ ξένον τῆς ὑποθέσεως, οὐδὲ τὸ χαρίεν τῆς παραιρέσεως ἐπαγωγὸν ἕξειν αὐτοῖς, ἀλλ' ὅτι ψεύσματα ποικίλα, πιθανῶς τε καὶ ἀληθῶς ξενικῶς ἁρμοσθήσεται, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν ἱστορουμένων ἕνεκεν οὐκ ἀχρεωδῶς πρός τινα ἡνίκα τῶν παλαιῶν ποιητῶν τε, καὶ συγγραφέων, καὶ φιλοσόφων, πολλὰ τεράστια καὶ μυθώδη συγγεγραφότας· ἃς καὶ ὀνομασί ἀναγράφων, εἰ μὴ καὶ αὐτῷ σοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως φαίνεται ἔμμηνος. Κτησίας ὁ Κτησιόχου, ὁ Κνίδιος, συνέγραψε περὶ τῆς Ἰνδῶν χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς, ἃ μήτε αὐτὸς εἶδε, μήτε ἄλλου εἰπόντος ἤκουσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Ἰαμβοῦλος περὶ τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ,

B

C

D

Os est athletarum, ac corum qui summa dili- gentia corpus exercens non modò bonæ habitu- dinis ac exercitationis habere rationem, ve- rumetiam (quod magnam exercitatio- nis vim habere arbitrantur) nonnunquá remissioni corporis acquiescere. Idem litterarum studiosis fieri oportere censeo, vt cùm grauibus ac seriis legendis defa- tigati fuerint, ad animi laxamentum ali- quantisper declinent, donec ad futurum rem robustiores ac vegetiores effi- ri. Maximum verò ex hoc otio ac- re fructum caperent, si talium ni vacarent, quæ non modò unam, verùm neque ru- rcinnam speculationem quiddam & de his cor. Neque enim que fictimias, ria mendacia nnfingun- rum id atio

---

RIARV

Qua quidem li pendendo vtencu commodùm hæc à no minùs, voluptatum est in

---

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

LIBER PRIMVS.

NTVM.

it, ita in his duobus libris exemplum eius dem Etarum: simul vt formam aliquam operis, cui is auocatus, paulisper reficeret & delectaret. andum sit, nempe quis ordo, quiue confi- nis.

Os est athletarum, ac corum qui summa dili- gentia corpus exercens non modò bonæ habitu- dinis ac exercitationis habere rationem, ve- rumetiam (quod magnam exercitatio- nis vim habere arbitrantur) nonnunquá remissioni corporis acquiescere. Idem litterarum studiosis fieri oportere censeo, vt cùm grauibus ac seriis legendis defa- tigati fuerint, ad animi laxamentum ali- quantisper declinent, donec ad futurum rem robustiores ac vegetiores effi- ri. Maximum verò ex hoc otio ac- re fructum caperent, si talium ni vacarent, quæ non modò unam, verùm neque ru- rcinnam speculationem quiddam & de his cor. Neque enim que fictimias, ria mendacia nnfingun- rum id atio

labe cianeu que quie rerum lectio renuem ac ien dem neque iacon præ|ferent, quale scriptis fenfuros fuspi folùm materiæ nouitas a neque id quòd multa ac var verisimiliter ac probabiliter co tur, eos ad legendum alliciet, ve præcipuè, quòd omnis fermè nar neminem ex antiquis aut poëtis aut hi storicis aut philosophis, qui monstrosa quædam, & fabulis similiora quàm veris, literis mandarunt, sine morsu reprehen- sionis præterierit. Quorum quidem o- mnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicua & manifesta fore intelligerem. Ctesias enim Ctesio- Ctesias Ly- chi filius Cnidius mira quædam de In- sparcus. dorum regione conscripsit, atque ea qui- dem quę neque ipse audiuerat, neque ab alio qui vera narraret, acceperat. Iabulus Iambulus, quoque de his quæ in mari magno sunt,

multa præter fidem ac opinionem hominum suis libris inseruit, omnibus quidem apertum commentus mendacium, non tamen insuauis materiæ cõpositor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione scribendi versati sunt, qui errores suos ac peregrinationes, ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitatos mores enarrarunt. Huius verò scurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlysses, qui apud Alcinoum ventorum seruitutem, & vnoculos crudáque vorantes homines, & multorum capitum animalia, sociósq; meretricum veneficiis permutatos, multáque monstris similia rudi Phæacum populo est emẽtitus. In quæ quidem cùm incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam; quum hoc genus sermonum ab his qui se philosophos esse profitẽtur, vsurpari viderem: illud verò non parum in eis admiratus sum, si quum falsa dicerent, id alios latere existimarent. Quapropter & ipse præterum nouarum studio, volens posteris aliquid relinquere, ne solus expers sim libertatis in fabulis dicendis (nihil enim memoratu dignum, quod verè narrare possem, mihi contigerat) ad mendacium me transtuli, atque, vt mea quidem fert opinio, multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quum hoc ipsum quòd mentior, verè dicam, idcirco me aliorum reprehensiones iure ac meritò effingere existimaui, quoniam nihil me veri narraturum polliceor. Ea igitur scribo, quæ neque ipse vidi, neque passus sum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino nõ sunt, neque ab initio esse potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his fidem adhibeat oportet. Egressus olim ab Herculeis columnis, & in occidẽtalem Oceanum delatus, secundis quidem ventis nauigabam. Causa autem peregrinationis & argumentum, animi curiositas, & nouarum rerum desiderium, quódque scire cupiebam qui sit Oceani finis, quíque homines vltra Oceanum inhabitent. Huius igitur gratia commeatum & supellectilem multam imposui, aquæque quantum satis erat, ac coætaneos quinquaginta eiusdem animi mecum adiunxi, & armorum copiam paraui, gubernatorémque optimum magno pretio conducens accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam atque violentam nauigationem robusta.

Vlysses Homericus.

Narrationis initiũ.

πολλὰ παρὰ δόξαν· γινώσκειν μὲν ἅπαντα τὸ ψεῦδος πλανοδάκνωμον, ὅτι ἀπιστῆ δ' ὅμως σωθεὶς τὴν ἱστορίαν. πολλοὶ δ' ἂν καὶ ἄλλοι τὰ αὐτὰ τούτοις προελόμενοι, συνέγραψαν, ὡς δὴ ἄνας ἑαυτῶν πλανάς τε, καὶ ἀποδημίας, θηρίων τε μεγέθη ἱστοροῦντες, καὶ αἰθιόπων ὠμότητας, καὶ βίων ἀηθείας. ἀρχηγὸς δ' αὐτοῖς καὶ διδάσκαλος τοιαύτης ἀνομολογίας, ὁ τὸν Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, ὃς παρὰ τὸν Ἀλκίνοον διαγενόμενος, αἰχμήν τε δουλείαν, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ ἀγελίους τινὰς αἰθιοπικὸν ἔπη δ' πολυκέφαλα ζῶα, καὶ ταῖς ἀπὸ φαρμάκων τῶν ἑταίρων μεταβολαῖς, οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τοὺς Φαίακας ἑτεραπύσατο. ἐγὼ δὲ οὐ τυχὼν ἅπασι τοῦ ψεύσασθαι μὲν, καὶ σφόδρα τοὺς ἄνδρας ἐμεμψάμην, ὡς ἤδη σαφῶς οἶδ' τοῦτο τοῖς φιλοσόφοις ὑπισχνουμένοις. ἐκεῖνο δ' αὐτῶν ἐθαύμασα, εἰ οἰόμενοι λήσειν οὐδὲ δηλῆ συγγράφοιεν. διὸ δὴ καὶ αὐτὸς ἀπὸ κενοδοξίας ἀπολιπεῖν τι ἀσυνδάστους τοῖς μετ' ἐμὲ, ἵνα μὴ μόνος ἄμοιρος ὦ τοῦ μυθολογεῖν ἐλευθερίας, ἐπεὶ μηδὲν ἀληθὲς ἱστορῆν εἶχον (οὐδὲν γὰρ ἐπεπόνθειν ἀξιόλογον) ὅτι ψεύδομαι, ὅτῳ δ' ἂν μοι δοκῶ καὶ τοῦτο δηλῶν κατηγορίαν ἐκφυγεῖν, αὐτὸς ὁμολογῶν μηδὲν ἀληθὲς λέγειν. γράφω τοίνυν περὶ ὧν μήτ' εἶδον, μήτ' ἔπαθον, μήτε παρ' ἄλλων ἐπυθόμην· ἔτι δὲ μηδὲ ὅλως ὄντων, μηδὲ τὴν ἀρχὴν γενέσθαι δυναμένων. διὸ δὴ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας μηδαμῶς πιστεύειν αὐτοῖς. ὁρμηθεὶς γάρ ποτε ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ ἀφεὶς ἐς τὸν ἑσπέριον Ὠκεανὸν, θείῳ πνεύματι τὸν πλοῦν ἐποιούμην. αἰτία δέ μοι τῆς ἀποδημίας, καὶ ὑπόθεσις, ἡ τῆς διανοίας περιεργία, καὶ περὶ ἅπαντων ἀπορία, καὶ ὀλίγα μαθεῖν ὅ, τι ὁ τέλος ἐστὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τίνες οἱ πρὸς αὐτῷ κατοικοῦντες ἄνθρωποι. τούτου τε τοῦ ἕνεκα, πάμπολλα σιτία συνεβαλόμην, ἱκανὸν δὲ καὶ ὕδωρ συνεθέμην, πεντήκοντα δὲ τῶν ἡλικιωτῶν προσεποιησάμην, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχοντας· ἔτι δὲ καὶ ὅπλων πολύ τι πλῆθος παρεσκευασάμην, καὶ κυβερνήτην τὸν ἄριστον μισθῷ μεγάλῳ πείσας, παρέλαβον, καὶ τὴν ναῦν, ἄκατος δὲ ἦν, ὡς πρὸς μέγαν καὶ βίαιον πλοῦν ἐκπεπυκάμην.

ἡμέραν μὲν οὖν καὶ νύκτα θείῳ ἀνέμῳ πλέον- A
τες, ἔτι τῆς γῆς ὑποφαινομένης, ὑσφόρα
βιαίως ἐφερόμεθα· τῇ ὑστεραίᾳ δ' ἅμα ἡλίῳ
ἀνίσχοντι, ὅ, τε ἄνεμος ἐπεδίδου, καὶ τὸ κῦμα
ἠυξάνετο, καὶ ζόφος ἐπεγίνετο, καὶ οὐκ ἔτ'
οὐδὲ σκάφη τὴν ὀθόνιον ὑπαγορεύειν. ὑπο-
πτέψαντες οὖν τὸ πνεύματι, καὶ παραδόν-
τες αὐτοῖς, ἐχειμαζόμεθα ἡμέρας ἐννέα, καὶ
ἑβδομήκοντα, τῇ ὀγδοηκοστῇ δὲ, ἄφνω ἐπι-
λάμψαντος ἡλίου, καθορῶμεν ὑ πόρρω νῆσον
ὑψηλὴν, καὶ δασεῖαν, ὑ πρὸς ἡμᾶς ἐπικυρου-
μένην τῷ κύματι· καὶ δὴ ἤδη τὸ πολὺ τῆς
ὁρμῆς κατεπαύετο. προσόντες οὖν, καὶ ἀπο- B
βάντες, ὡς δὴ ἐκ μακρᾶς παλαιπωρίας πο-
λὺν μὲν ὑπὸ τῆς γῆς χρόνον ἐκείμεθα. θαυ-
μάσαντες δ' ὅμως, ἀπεκρίναμεν ἡμῖν αὐτοῖς
πεπόνθαμεν μὲν φύλακας τῆς νεὼς παραμέ-
νειν, εἴκοσι δὲ σὺν ἐμοὶ ἐπανελθεῖν ὑπὲρ κατα-
σκοπῆς τῶν ἐν τῇ νήσῳ. προελθόντες οὖν ὅσον
σταδίους τρεῖς ἀπὸ τῆς θαλάττης διὰ ὕλης, ὁρῶ-
μέν τινα στήλην χαλκῷ πεποικιλμένην, Ελ-
ληνικοῖς γράμμασι καταγεγραμμένην, ἀ-
μυδροῖς δὲ, καὶ ἐκτετριμμένοις, λέγουσαν,
Ἀφῖκται τοῦτον Ἡρακλῆς ὁ Διόνυσος ἀφίκον- C
το. ἰδὼν δὲ καὶ ἴχνη δύο πλησίον ὑπὲρ πέτρας, ὁ
μὲν, πλεθριαῖον, τὸ δ' ἔλαττον, ἐμοὶ δοκεῖν· ὁ
μὲν, τοῦ Διονύσου ὁ μικρότερον, θατέρου ὤν,
Ἡρακλέους. προσκυνήσαντες οὖν, προσηύ-
μεθα. οὔπω δὲ πολὺ πρήκαμεν, καὶ ἐφικόμε-
θα ποταμῷ, οἴνου ῥέοντι ὁμοιοτάτῳ μάλιστα,
οἷος ὁ Χῖος ἐστιν. ἄφθονον δὲ ἰδεῖν ῥεῦμα, καὶ
πολὺ, ὥστε σκάφος ἂν ναυσίπορον εἰς δύνα-
σθαι. ἐπεὶ οὖν ἡμῖν πολὺ μᾶλλον πίστιν
παρὰ τῆς στήλης ὑπογράμματι, ὁρῶσι τὰ
σημεῖα τῆς Διονύσου ὑποδημίας. δόξαν δὲ D
μοι καὶ ὅθεν ἄρχεται ὁ ποταμὸς καταμαθεῖν,
ἀνήειν παρὰ τὸ ῥεῦμα· ἐς πηγὴν μὲν οὐδε-
μίαν ἦλθον αὐτοῦ, πολλὰς δὲ καὶ μεγάλας ἀμ-
πέλους, πλήρεις βοτρύων, παρὰ δὲ τὴν ῥίζαν
ἑκάστης, αὐερρὼξ κατὰ οἷον ὀργυιᾶς, ἀφ' ὧν
ἐλαύνετο ὁ ποταμός. ἰὼν δὲ ἐς ἰχθῦς ἐν αὐτῷ πολ-
λοὺς ἰδεῖν, οἴνῳ μάλιστα ἐς τὴν χροιὰν καὶ τὴν
γεῦσιν προσεοικότας. ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαν-
τες αὐτῶν τινας, καὶ ἐμφαγόντες, ἐμεθύσθη-
μεν ἀμέλει, καὶ ἀπατεμόντες αὐτοὺς, διεισχύσαμεν τοὺς μεσοὺς. ὕστερον μέντοι ὀπτησάντες τοὺς ἄλλους ἰχθῦς, οὐκ ἀπὸ τοῦ ὕδατος, παραμιγνύντες, ἐκεράννυμεν τὸ σφοδρὸν τῆς οἰνοφαγίας.

Die igitur & nocte secundè nauigantes, terra adhuc apparente, non adeo multa vi agebamur: sequenti die simul Sole oriente ventus increuit, & fluctus intumuere, caligóque suborta est, neque iam demitti velum poterat. Cum vento igitur conuersi, & committentes nos ipsos tempestati, hyemauimus diebus nouem & septuaginta. Octogesima verò die, oriente iam sole repentè conspicimus non longè insulam sublimem, & arboribus consitam. Circa eam fluctus non asperi frangebantur: etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur, & descendentes, vt ex multa maris molestia super terram strati diu iacuimus. Tandem exurgentes, ex nobis ipsis quidem statuimus triginta custodes qui naui adstarent: viginti autem mecum qui ascenderēt, quæ in insula erant, exploratum. Progredientes igitur circiter stadiis tribus à mari per syluam, videmus columnam quandam æream Græcis literis inscriptam, caducis tamen & consumptis, quæ indicaret eò vsque Herculem & Bacchum deuenisse. Erant autem & propè vestigia duo in saxo, vnum quidem instar iugeris magnum, alterum autem minus: vt mihi quidē videretur Bacchi fuisse quod minus erat, Herculis autem quod maius. Venerantes igitur locū, processimus. Non iam longè aberamus, quum ecce flumini adstitimus vino fluēti, simillimo profecto illi quod in Chio Insula nascitur. Erat & fluxus inundās & multus, ita vt alicubi nauibus esset trāsitus. Nobis ergo maior addita est fides vt literis crederemus quas antea sculptas in columna videramus, animaduersis signis de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamē & fluminis initium inuestigare, ascendebam contra fluctum: & fontem quidem nullum, multas tamen ac magnas vites vuis onustas inuenimus. Earum autē cuiusq; è radicibus vinum scatebat lucēs, quod in vnum confluens, flumen efficiebat. Videbamus & in eo pisces & colore & gustu vino similes. Nos igitur cùm cepissemus ex illis aliquot ac vorassemus, cōtinuò temulenti euasimus: quos etiam præcidentes, fece plenos inueniebamus. Deniq; re animaduersa cōmiscentes eos qui ex aqua nascūtur pisces, ac comedentes, vinalem vehementiam tēperauimus.

Tunc & flumen traiicientes, qua vadabile fuit, vitium portentosam rem inuenimus. Nam truncus inferior, qui à terra surgebat, ferax erat & crassus; superior autem, mulieres erant, ab vtero ferè sursum perfecta omnia habentes. Talem apud nos Daphnem scribūt Apolline iam comprehendente in arborem versam. A summis autem earum digitis exoriebantur palmites vuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & vuæ. Exergo ad nos accedentes salutabant, & dextras protendebant, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquentes: oréq; nos deosculabantur: verùm qui osculum susceperat, illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non sinebāt, sed eo vulso dolebant, & quidem cū clamore. Gliscebant autem vehementer nobis commisceri: duóque ex nobis cum illis coiuissent, ab eis non ampliùs soluti, sed ex pudendis connexi sunt. Traxerūt enim repentè ex eadem specie naturam, & conradicati mansere. Iam & ipsis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexantibus vuæ plenæ erumpebāt. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cùm conuenissemus, iis qui ibi remanserant, cùm alia, tum & derelictorum comitum commixtionem cum vitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hausimus, item & è flumine vipum: inque vicino littore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non violentis flatibus. Circa meridiem verò, non iam apparente insula, repentè turbo factus est, qui nauē circumuoluens, & in sublime eleuans ad ter mille ferè stadia, non iam in pelagus deposuit, sed sublatā suspendit, ingruénsq; velis ventus, & sinu facto deferebat carbasum. Septem igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrētes, octaua die inspicimus terram quandam magnam in medio aëris, velut insulam lucidam, & circularem, multa luce micātem. Ad hanc ergo delati, portúmq; ingressi descendimus. Explorātes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil videbamus, nocte autem apparebant & aliæ nō procul insulæ, quædam, vt videbātur, maiores, minores quędam, igni colore similes.

A τότε γὰρ τὸν ποταμὸν περάσαντες, ἢ διαβατὸς ἦν, θέαμα ἀμπέλων χρῆμα τερατῶδες εὕρομεν. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς γῆς, ὁ στέλεχος αὐτὸς, θέρμος, καὶ παχύς· ὁ δ' ἄνω, γυναῖκες ἦσαν, ὅσον ἐκ τῶν λαγόνων, ἄπαντ' ἔχουσαι τέλεα. τοιαύτην πρὸ ἡμῶν τὴν Δάφνην γράφουσιν ἅρτι τῷ Ἀπόλλωνος καταλαμβάνοντος, ἀποδενδρυμένην. ἀπὸ γὰρ τῶν δακτύλων ἄκρων ἐξεφύοντο αὐταῖς οἱ κλάδοι, καὶ μεσαὶ ἦσαν βοτρύων. ἐκ μὲν καὶ τὰς κεφαλὰς κόμαι ἐλιξί τε, καὶ φύλλοις, καὶ βότρυσι. προσιοῦσαι γὰρ ἡμᾶς ἠσπάζοντο, καὶ ἐδεξιοῦντο, αἱ μὲν Λύδαι, B αἱ δ', Ἰνδικήν, αἱ πλείους δ', τὴν Ἑλλάδα φωνὴν προσιέμεναι. καὶ ἐφίλουν ἡμᾶς τοῖς στόμασιν· ὁ δὲ φιλήσας, αὐτίκα ἐμέθυε, καὶ παραφορὰς ἐῶν. δρέπεσθαι μὲν οὐ προσῆν τοῦ καρποῦ, ἀλλὰ πλήθουσι, καὶ ἐδόκουν, ἀποσπωμένου· αἱ δὲ καὶ μίγνυσθαι ἡμῖν ἐπεθύμουν. καὶ δύο τινὲς τῶν ἑταίρων πλησιάσασαι αὐτάς, οὐκέτ' ἀπελύοντο, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰδοίων ἐνέδεντο· συνεφύοντο γάρ, καὶ συνεῤῥιζοῦντο. καὶ ἤδη αὐτοῖς κλάδοι ἦσαν οἱ δάκτυλοι, καὶ ταῖς ἕλιξι περιπλεκόμενοι, ὅσον οὐδέπω C ποφορήσειν ἔμελλον. καταλιπόντες δ' αὐτάς, ἐπὶ ναῦν ἐφυγόμεθα, καὶ τοῖς ἑταίροις διηγούμεθα ἐλθόντες, τά τε ἄλλα, καὶ τὴν ἑταίρων τινὰ συμπλοκὴν, καὶ τὴν ἀμπελομιξίαν. καὶ λαβόντες ἀμφορέας τινὰς, καὶ ὑδροῦσάμενοί τε ἅμα, καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ οἰνισάμενοι, καὶ αὖθις πλησίον αὐλισάμενοι, ἕωθεν ἀπηέρμεθα σφέδρα βιαίῳ πνεύματι. τῇ δὲ μεσαιτάτῃ δὲ, οὐκ ἔτι τῆς νήσου φαινομένης, ἄφνω τυφὼν ἐπιγενόμενος, καὶ περιδινήσας τὴν ναῦν, καὶ μετεωρίσας, οἷ ἐπὶ σταδίους τετρακισχιλίους, οὐκ ἔτι καθῆκεν εἰς τὸ πέλαγος, ἀλλ' ἀνω D μετέωρον ἐξηρτημένην ἄτεμος ἐμπεσοῦσα τοῖς ἱστίοις, ἔφερε κολπώσασα τὴν ὀθόνην. ἑπτὰ δὲ ἡμέρας, καὶ τὰς ἴσας νύκτας ἀεροδρομήσαντες, ὀγδόῃ καθορῶμεν γῆν τινα μεγάλην ὑπὸ τῷ ἀέρι, καθάπερ νῆσον λαμπρὰν, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ φωτὶ μεγάλῳ καταλαμπομένην. προσενεχθέντες δ' αὐτῇ, καὶ ὁρμισάμενοι, ἀπέβημεν. διασκοποῦντες δὲ τὴν χώραν, διείσχομεν οἰκουμένην τε, καὶ γεωργουμένην· ἡμέρας μὲν οὖν, οὐδὲν αὐτόθεν καθεωρῶμεν· νυκτὸς δ' ὑπιγνομένης, ἐφαίνοντο ἡμῖν ἄλλαι νῆσοι πλησίον, αἱ μὲν, μείζους, αἱ δὲ, μικρότεραι, πυρὶ τὴν χρόαν προσεοικυῖαι.

καὶ ἄλλη δέ τις γῆ κάτω, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ ἐν A Erat & alia ſubtus terra, vrbes in ſe habẽs
ποταμοὺς ἔχουσα, καὶ θαλάττη, καὶ ὕλας, καὶ & flumina, & maria, & ſyluas, & montes,
ὄρη. ταύτην οὖν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην quam hanc quæ à nobis incolitur, imagi-
εἰκάζομεν. δόξαν δὲ ἡμῖν ἐπὶ πορρώτερον nabamur. Volentes ergo vlteriùs proce-
προελθεῖν, ξυνελήφθημεν τοῖς Ἱππογύποις dere, comprehenſi fuimus, in Equiuul-
ὑπὸ αὐτῶν καλουμένοις, ἀπτωτήσαντες. οἱ δ' tures (ſic enim illos dicũt) incidentes. Hi
Ἱππόγυποι ἔστι, εἰσὶν ἄνδρες ὀρνίθων με- autem Hippogypi homines ſunt, equo-
γάλων ὀχούμενοι, καθάπερ ἵπποις τοῖς ὀρ- rum loco vulturibus inſidentes. Magni
νέοις χρώμενοι· μεγάλοι γὰρ οἱ γῦπες, καὶ ὡς etenim ſunt vultures, & vt plurimùm tri-
ὀκτώπους τὰς κεφαλάς. μάθοι δ' ἄν τις τὸ μέ- bus capitibus innixi. Hinc autem diſcat
γεθος αὐτῶν σκοπῶν· νεὼς γὰρ μεγάλης φορ- quis illorum magnitudinem. Malo et-
τίδος ἴσους, ἕκαστον τῶν πτερῶν μακρότερον καὶ enim onerarię nauis vnaquæque ala ma-
παχύτερον φέρεσι. τούτοις οὖν τοῖς Ἱππογύ- ior & robuſtior eſt. His igitur Equiuultu-
ποις προστέταχται τοὺς ἐπιπτομένους τῇ γῇ, ribus imperatum eſt circumuolantibus
εἴ τις θύραθεν ξένος, ἄγειν ὡς τὸν βασιλέα· καὶ terram, ſi quis aduena inueniretur, ad re-
δὴ καὶ ἡμᾶς ξυλλαβόντες, ἄγουσιν ὡς αὐτόν· ὁ B gem agere: qui & nos comprehenden-
δὲ θεασάμενος, καὶ ἀπὸ τῆς σκιᾶς εἰκάσας, tes ad regem duxêre. Is verò vt inſpexit,
Ἕλληνες ἄρα, ἔφη, ὑμᾶς, ὦ ξένοι· συμφησάν- ex ipſis, vt opinor, veſtibus coniecturam
των δὲ, Πῶς οὖν ἀφίκεσθε, ἔφη, τοσοῦτον ἀέρα capiens, Græci certè, inquit, vos aduenę.
διελθόντες; ἡμᾶς δὲ πῶς αὖ διηγούμεθα· Aſſentientibus autem nobis, Quomodo,
ὁ δὲ ἀρχάριθμος ὁ καθ' ἑαυτόν, ἡμῖν διεξῆλθ', inquit, adueniſtis, tantum aëris ſuperan-
ὡς καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὤν, τοὔνομα Ἐνδυμίων, tes? Et nos illi omnem rem retulimus.
ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γῆς καθεύδων, ἁρπασθεὶς Tum ille incipiens, nobis, quæ ſibi contigerant, narrabat, quòd videlicet homo
ποτε, καὶ ἀφικόμενος, βασιλεύσαι τῆς χώ- C eſſet nomine Endymion, in noſtra ortus *Endymiõ.*
ρας. ἐκ δὲ τοῦ τὴν γῆν ἐκείνην ἔλεγε, τὴν ὑπὲρ ἡμῶν terra, raptúſque olim dormiens eò delatus fuerit, vbi & regioni imperaret. Eſſe autem terram illam dixit, quę infrà à nobis luna videtur. Sed bono animo nos eſſe iuſſit, neque periculum vllum ſuſpicari: Etenim, ait, cuncta vobis aderunt neceſſaria. Si autem vicero bellum, inquit, quod nunc Solem incolentibus infero, omnium feliciſſimè apud me viuetis. Hinc nos interrogauimus qui eſſent hoſtes, & quæ odiorum cauſſæ. Tum ille, Phaëthon, inquit, eorum qui in Sole sũt, *Phaëthõ.*
Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & Luna) multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quam audietis ratione. Ego olim pauperrimis quibuſque qui in meo erant regno, collectis, volui coloniam in Luciferum deducere, deſertum tunc; & nullis habitatũ: Phaëthon autẽ inuidia ſtimulatus, tranſitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. Tunc quidem victi (non enim apparatu æquales eramus) ſeceſſimus. Nunc autem iterum volo bellum inferre, & coloniam emandare. Quòd ſi vultis mecum cõmunicare cum exercitu, ex regiis vulturibus dabo vnũ vnicuiq; & cęterã armaturam.

ἐκεῖνον ἔλεγε, τὴν ὑπὲρ ἡμῶν φαινομένην Σελήνην. ἀλλὰ θαρρῆσαι τε προελθεῖν, καὶ μηδένα κίνδυνον φοβεῖσθαι· πάντα γὰρ ἡμῖν πρέσται ὧν δεόμεθα. Ἢν δὲ καὶ πολεμήσω, ἔφη, τὸν πόλεμον, ὃν ἐγὼ φέρω νῦν τοῖς τὸν ἥλιον κατοικοῦσιν, ἅπαντων βιωτικῶν ἄφθονον ἔστε παρ' ἐμοὶ κατοικήσετε. ἡμᾶς δὲ ἀρχόμενα τίνες τε εἶεν οἱ πολέμιοι, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς· ὁ δέ, Φαέθων, φησὶν, ὁ τῶν ἐν τῷ ἡλίῳ κατοικούντων βασιλεύς, (οἰκεῖται γὰρ δὴ κἀκεῖνος ὥσπερ ἡ Σελήνη) πολλῷ ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολεμεῖ χρόνον. ἤρξατο δὲ ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐμῇ πολιτῶν ἀπορωτάτους συναγαγὼν, ἐβουλήθην ἀποικίαν ἐς τὴν ἑωσφόρον στεῖλαι, οὖσαν ἔρημον, καὶ ὑπὸ μηδενὸς κατοικουμένην· ὁ τοίνυν Φαέθων φθονήσας, ἐκώλυσε τὴν ἀποικίαν, καὶ μέσον τὸν πόρον ἐλθὼν ἀνέστησε, τῇ τῶν Ἱππομυρμήκων. τότε μὲν οὖν νικηθέντες (οὐ γὰρ ἦμεν ὁπλίταις τὴν παρασκευὴν) ἀνεχωρήσαμεν. νῦν δ', βουλόμεθα αὖθις ἐξενεγκεῖν τὸν πόλεμον, καὶ παρελεῖν τὴν ἀποικίαν. εἰ οὖν ἐθέλοιτε, κοινωνήσατε μοι τοῦ στόλου, ζῦπας δὲ ὑμῖν ἐγὼ πρέξω τοὺς βασιλικοὺς ἕνα ἑκάστῳ, καὶ τὴν ἄλλην ὁπλισιν.

Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quando tua hæc eſt ſententia, fiat. Tunc apud eos conuiuio excepti manſimus. Mane autem exurgentes ſtatuebamur in aciem: nunciabãt enim exploratores, hoſtes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum millia erant, abſque peditibus & externis auxiliis, item abſque impedimentis, & machinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui autem ab Lachanopteris ferebantur, viginti millia. Eſt autem ales hæc maxima, oleribus pennarum loco obſita. Qui verò ex his velociores erant, pennas habebant lactucæ foliis maximè ſimiles. Ibi verò & cum his Cenchroboli ordinati ſunt, & Scorodomachi. Aduenerunt & à ſeptentrione auxilia Pſyllotoxotæ quidem numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum ſanè Pſyllotoxotæ magnarum pulicum ſeſſores ſunt, vnde & appellationem trahunt. Pulicum verò magnitudo, vt duodecim elephantes. Porrò Anemodromi pedeſtres quidem ſunt, feruntur autem vento abſque alis per medium aëra. Modus autem quo feruntur, talis eſt: Subcingunt ſe talares tunicas, eáſque vento ſinuãtes, velorũ in morem, ac velut naues agũtur. Hi in pugna ſcutis armati plurimum valent. Dicebãtur autem aduentare ab his quæ ſupra Cappadociã ſunt ſtellis, Struthobalani quidem numero ſeptuaginta millia, Equogrues quinquaginta millia. Hos ego nõ vidi, non enim venerãt: quare neq; eorũ naturas ſcribere auſim. Portentoſa quædam ac incredibilia de his dicebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarum ſpoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & duriſſimę. Thoraces autem ſquamei omnes, & ſquamis quidẽ lupinis: etenim lupinorum ſiliquas cõſuentes, thoracas faciunt. Sunt autem ſiliquæ ipſę vt cornu duræ: ſcuta & enſes, quales Græcorum. Vbi verò occaſio data eſt, ſic in aciem deducti ſunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quoſque circa ſe habens, cum quibus & nos eramus: in læuo verò Lachanopteri. Porrò inter vtrũque auxilia, vt cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum ſex millium. Hunc ſtatuêre in aciem in hunc modum:

A αὔριον δὲ ποιησόμεθα τὴν ἔξοδον. ὅπως, ἔφην ἐγώ, γενέσθω, ἐπειδή σοι δοκεῖ. τότε μὲν οὖν παρ' αὐτοῖς ἑστιαθέντες, ἐμείναμεν· ἕωθεν δὲ διαναστάντες, ἐτασσόμεθα. καὶ γὰρ οἱ σκοποὶ πλησίον ἦσαν ἐσημαίνοντες τοὺς πολεμίους. ὁ μὲν οὖν πλῆθος τῆς στρατιᾶς, δέκα μυριάδες ἐτέλουντο, ἄνευ τῶν σκευοφόρων, καὶ τῶν μηχανοποιῶν, καὶ τῶν πεζῶν, καὶ τῶν ξένων συμμάχων. τούτων δὲ ὀκτακισμύριοι μὲν ἦσαν οἱ Ἱππόγυποι, δισμύριοι δὲ, οἱ ὅτι τῶν λαχανοπτέρων. ὄρνεον δ' ἐστὶ τοῦτο ὅτι μέγιστον, ἀντὶ τῶν πτερῶν λαχάνοις πάντη λάσιον· τὰ δὲ ὠκύπτερα ἔχει, ἁπλοκίνοις φύλλοις μάλιστα προσεοικότα. ἅπτὶ δὲ πύτων, οἱ Κεγχροβόλοι τεταγμένοι ἦσαν, καὶ οἱ Σκορδομάχοι. ἦλθον δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἄρκτου σύμμαχοι, τετρακισμύριοι μὲν Πυλλοτοξόται, πεντακισμύριοι δὲ ἀνεμοδρόμοι. τούτων δέ, οἱ μὲν Πυλλοτοξόται, ὅτι φυλλῶν μεγάλων ἱππάζονται, ἔνθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἔχουσι· μέγεθος δὲ τῶν φυλλῶν, ὅσον δώδεκα ἐλέφαντες. οἱ δὲ Ἀνεμοδρόμοι, πεζοὶ μὲν εἰσι, φέρονται δὲ ὑπὸ τοῦ ἀέρος αὐτοὶ τῶν σκευῶν. ὁ δὲ τρόπος τῆς φορᾶς, τοιόσδε. χιτῶνας ποδήρεις ὑποζωσάμενοι, καλπώσαντες αὐτοὺς τῷ πνεύματι, καθάπερ ἱστία, φέρονται ὥσπερ τὰ σκάφη· τὰ πολλὰ δὲ οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ ταῖς μάχαις πελτασταί εἰσιν· ἐλέγοντο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὑπερ τὸ Καππαδοκίδι ἀστέρων ἕξ, Στρουθοβάλανοι μὲν, ἑβδομηκοντάμυριοι, Ἱππόγυποι δὲ, πεντακισχίλιοι. τούτους ἐγὼ οὐκ ἐθεασάμην, οὐ γὰρ ἀφίκοντο. διόπερ οὐδὲ γράψαι αὐτῶν τὰς φύσεις ἐτολμησα· τερατώδη γὰρ καὶ ἄπιστα περὶ αὐτῶν ἐλέγετο. αὐτὴ μὲν τοῦ Ἐνδυμίωνος ἦν δύναμις. σκευὴ δὲ πάντων ἦν αὐτή· κράνη μὲν ἀπὸ τῶν κυάμων· μεγάλοι γὰρ παρ' αὐτοῖς οἱ κύαμοι καὶ καρτεροί, θώρακες δὲ φολιδωτοὶ πάντες, θέρμινοι· τὰ γὰρ λέπη τῶν θέρμων συρράπτοντες, ποιοῦνται θώρακας. ἄρρηκτον δ' οὐκ γίγνεται τοῦ θέρμου τὸ λέπος, ὥσπερ κέρως· ἀσπίδες δὲ, καὶ ξίφη, οἷα τὰ Ἑλληνικά. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν, ἐπῄεσαν ὧδε· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον οἱ Ἱππόγυποι, καὶ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀρίστους περὶ αὐτὸν ἔχων· καὶ ἡμεῖς ἐν τούτοις ἦμεν. τὸ δ' εὐώνυμον οἱ Λαχανόπτεροι, τὸ μέσον δὲ, οἱ σύμμαχοι, ὡς ἕκαστοι, τὸ δὲ πεζὸν, ἦσαν μὲν ἀμφὶ τὰς ἑξακισχιλίας μυριάδας· ἐτάχθησαν δ' οὕτως·

ἀεράχνας πρὸ αὐτῆς πολλοὶ καὶ μεγάλοι γίγνονται, πολὺ τῶν Κυκλάδων νήσων ἕκαστος μείζων. τούτοις τὸ μέσον ἔταξε διυφῆναι τὸν μεταξὺ τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἑωσφόρου ἀέρα. ὡς δὲ πάγησαν ἐξεργάσαντο, καὶ πεδίον ἅμα ἐποίησαν, ὅπῃ τοῦτον προέταξε τὸ πεζόν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν, Νυκτερίων ὁ Εὐδιανάκτος, τρίτος αὐτός. τῶν δὲ πολεμίων τὸ μὲν δεξιὸν εἶχον οἱ Ἱππομύρμηκες, καὶ ἐν αὐτοῖς, ὁ Φαέθων. θηρία δέ ἐστι μέγιστα, καθάπερ, τοῖς παρ' ἡμῖν μύρμηξι παραπλήσια, πλὴν τὸ μεγέθους. ἁ δὲ μέγιστος αὐτῶν, καὶ δι' ἐλεφάντων ἰών. ἐμάχοντο δὲ, οὐ μόνον οἱ ἐπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ μάλιστα τοῖς κέρασιν. ἐλέγοντο δὲ ὅτι εἰσὶ ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας. ἐπὶ δὲ τῷ δεξιῷ αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Ἀερακώνωπες, ὄντες ἐν οὖροι ἀμφὶ τὰς πέντε μυριάδας, πάντες τοξόται, κάνωψι μεγάλοις ἐποχούμενοι. μετὰ δὲ τούτους, οἱ Ἀερακόρδακες, ψιλοί τε ὄντες, καὶ πεζοὶ, πλὴν μαχιμοί γε καὶ οὗτοι. πόρρωθεν γὰρ ἐσφενδόνων ῥαφανίδας καθαμεγέθης· καὶ ὁ βληθεὶς ἅμα ἐπ' ὀλίγον ἀντέχειν ἐδύνατο· ἀπέθνησκε δὲ, δριμυσμίας τινὸς αὐτοῖς τῷ τραύματι ἐπιγιγνομένης· ἐλέγοντο δὲ χρῆσθαι τοῖς βέλεσι μαλάχης ἰῷ. ἐχόμενοι δ' αὐτῶν, ἐτάχθησαν οἱ Καυλομύκητες, ὁπλῖται ὄντες, καὶ ἀσπιδοφόροι, ὧν πλῆθος μύριοι· ἐκλήθησαν δὲ Καυλομύκητες, ὅτι ἀσπίσι μὲν μυκητίναις ἐχρῶντο, δόραισι δὲ καυλίνοις, τοῖς ἀπὸ τῶν ἀσπαραγίων· πλησίον δὲ αὐτῶν, οἱ Κυνοβάλανοι ἔστησαν, οὓς ἔπεμψαν αὖτις οἱ τὸν Σείριον κατοικοῦντες, πεντακισχίλιοι, καὶ ὅτι ἀνδρες κυνοπρόσωποι, ὅπερ βαλάνων πέρα τῶν μαχόμενοι. ἐλέγοντο δὲ κἀκείνων ὑστερίζειν τῶν συμμάχων, οὓς τε ἀπὸ τοῦ Γαλαξίου μετεπέμποντο σφενδονήτας, καὶ οἱ Νεφελοκένταυροι· ἀλλ' ἀκμὴν μὲν, τῆς μάχης ἤδη κεκεραμένης ἀφίκοντο, ὡς μή ποτε ὤφελον· οἱ σφενδονῆται δὲ, οὐδ' ὅλως προσέβαλλον· δείσαντα γὰρ φασὶν αὐτοῖς ὕστερον ὀργισθέντα τὸν Φαέθοντα, πυρπολῆσαι τὴν χώραν. τοιαύτη μὲν καὶ Φαέθων ἐπῆλθε τοῖς ἀμφὶ Σελήνην. συμμίξαντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἤρθη, καὶ ὠγκήσαντο ἑκατέρων οἱ ὄνοι, (τούτοις γὰρ αὐτὶ Γαλαπιτῶν χρῶνται) ἐμάχοντο· καὶ τὸ μὲν δεξιὸν τῶν Ἡλιωτῶν, αὐτίκα ἔφυγε, δι' ἐς χεῖρας δεξάμενον τοὺς Ἱπποτόξους, καὶ ἡμᾶς εἰπόμενα κτείνοντες·

A Araneæ apud illos multæ ac magnę sunt: nam Cycladibus insulis vnaquęque multo maior. Has iussit intexere medium aëris quod à Luna in Luciferum diffunditur. Idque vt primùm perfecerunt, campus substratus apparuit, in quo peditatum statuunt. Ducebat autem hunc Nycterion Eudianactis filius. Hostium autem læuum quidem Equiformici, & in his medius Phaëthon. Bestiæ autem magnæ sunt alatæ, hísque quæ apud nos sunt formicis, præter magnitudinem non dissimiles. Harum maxima duorũ iugerum mensuram implet. Pugnabant autem nõ solùm qui desuper insidebant, sed & ipsę
B cornibus maximè. Dicebant esse horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinquaginta millia, sagittarij omnes, magnis in culicibus insidentes. Post hos autem Aërocoraces, expediti quidem illi ac pedestres, verùm bellicosi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percussúsque neque parum subsistere poterat: moriebatur enim confestim vulnere quodam fœtore infecto. Namque sagittas maluæ veneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes posuerunt armis accinctos, & comminus pugnantes,
C numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam scutis quidem fungeis vtuntur, hastilibus verò asparagorum virgultis. Steterunt autem post hos & Cynobalani, quos ij miserunt qui Canem stellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi viri non humanis sed caninis vultibus super alatas glandes pugnabant. Dicebantur autem ab ipsis hostibus & alia auxilia defeciisse à lacteo orbe emittenda, iaculatores scilicet ac Nubecentauri: sed hi commisso iam prælio aduenerunt: quod vtinam non feciissent. Qui verò funda vtebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum Phaëthonta tradunt omnem illorum regionem igne vastasse. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Postquam verò signa erecta sunt, & asselli ruditu vndiq; cõstrepuere (nam his tubarum loco vtũtur) committentes prælium pugnabant: & Solarium quidem lęuum cõfestim fugit (neque enim sufferre valuit instantes Equiuultures, nosq; insequebamur cedentes)

dextrum autem illorum cornu ſuperius A euadebat,noſtro,quod in læuo erat, propulſato. Exeuntes autem Aëroculices inſequebantur vſque ad peditatum. Hinc auxiliantibus illis, defecerunt è regione declinãtes,idque maximè vbi ſenſerunt, ſuos , qui in læuo fuerant , manifeſtè deuictos. Fuga verò inſigni facta,multi quidem capti , plurimi verò confecti occubuere , in ipſáſque nubes ſanguis multus defluebat , vt inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos videntur occidente ſole. multus & in terram decidit: vt cogitarem num tale aliquid olim contigiſſet,quum Homerus ſuſpicatus fuerit *Iliad.π.* Iouem in Sarpedonis morte ſanguineas B guttas pluiſſe. Conuerſi autem à cæde, duo trophæa ſtatuimus, vnum quidem in aranearum telis,& pedeſtris pugnæ:alterum autem pugnæ in aëre ſupra nubes. His iamdudum exactis, nuntiatum eſt ab exploratoribus , Nubecentauros aduentare , & irrumpere, quos Phaëthonti antea aduenisſe oportuerat. Iique vbi aduenere, ſpectaculum præbuere inſolitum & inexpectatum: Homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quanta Rhodiorum coloſſi à medietate ſurſum , equorũ autem C ſimilis validæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerum nõ ſcripſi,ne cui incredibile id fiat: tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario qui eſt in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos ſenſere , ad Phaëthontem quidem miſerũt vt iterum rediret,ipſi autem in aciem ſtructi in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidem,ob eam quam hoſtibus fecerant fugam, & iam ſpolia diuidẽtes:omnémque noſtrorum multitudinem in fugam vertunt. Ipſum autem regem inſequuntur vſque ad ciuitatem,atque ex illius auibus conficiunt plurimas. Deiecerunt autem D & trophæa, ac omnem aranearum contextum campum decurrerũt, méque ceperunt,& è comitibus duos. Iam autẽ & Phaëthõ aderat , & ſub illis alia trophæa ſtatuerunt. Nos autem ad Solem ipſo die ducebamur, araneæ telæ fragmento manibus poſt tergum ligatis. Hi ciuitatẽ obſidere omnino noluerunt , conuerſi verò medium aëris vallauerunt, vt de cætero ſplendor à ſole ad lunam minùs peruenireț. Vallum autem erat duplex nubeum:

Τὸ δεξιὸν δ' αὐτῶν, ἐκφεύγει τὸ ὅτι τῷ ἡμετέρῳ εὐωνύμου· καὶ ἐπεξῆλθον οἱ Αεροκώνιτες διώκοντες, ἄχρι πρὸς τοὺς πεζούς· ἐνταῦθα δὲ ἐκείνων ὑποβοηθούντων, ἔφυγον ὑπεκκλίναντες, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἤσθοντο τοὺς ὅτι τῷ εὐωνύμῳ σφῶν νενικημένους. τῆς δὲ ἔμπης λαμπρᾶς γινομένης, πολλοὶ μὲν ζῶντες ἁλίσκοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἀπέθνησκον, τὸ δὲ αἷμα ἔρρεε πολὺ μᾶλλον ὅτι τῶν νεφῶν, ὥστε αὐτὰ βάπτεσθαι, καὶ ἐρυθρὰ φαίνεσθαι, οἷα παρ' ἡμῖν δυσμῶν τοῦ ἡλίου, φαίνονται, πολὺ δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν κατέσταζεν, ὥστέ με εἰκάζειν, μή ἄρα ζοφήρου τινὸς καὶ πάλαι αὖτε γενομένου, Ομηρος ὑπώπτευσεν αἵματι δυσαι τὸν Δία ὅτι τῷ τοῦ Σαρπηδόνος θανάτῳ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, δύο τρόπαια ἐστήσαμεν, τὸ μὲν ὅτι τῶν ἀραχνίων τῆς πτερομαχίας· τὸ δὲ τῆς ἀερομαχίας, ὅτι τῶν νεφῶν. ἀρτι δὲ τούτων γινομένων, ἠγγέλλοντο ὑπὸ τῶν σκοπῶν οἱ Νεφελοκένταυροι, προσελαύνοντες, ὡς ἐδόκει πρὸ τῆς μάχης ἐλθεῖν τῷ Φαέθοντι. καὶ δὴ ἐφαίνοντο προσιόντες, θέαμα πάνδοξότατον, ἐξ ἵππων πτερωτῶν καὶ ἀνθρώπων συγκείμενοι· μέγεθος δὲ, τῶν μὲν ἀνθρώπων, ὅσον τὸ Ροδίων κολοσσοῦ ἐξ ἡμισείας ἐς ὀφρῦν, τῶν δὲ ἵππων, ὅσον νεὼς μεγάλης Φορτίδος. τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν, οὐκ ἀνέγραψα, μὴ ὀκνῆσαν ἄπιστον δόξῃ, ζευγάριον ἴσως. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν ὁ ἐκ τοῦ Ζωδιακοῦ τοξότης. ἐπεὶ δὲ ἤσθοντο τοὺς φίλους νενικημένους, ὅτι μὲν τὸν Φαέθοντα ἔπεμπον ἀγγελίαν, αὖθις ὑπέστειλαν· αὖθις δὲ διαταξάμενοι, τεταραγμένοις ἐμπίπτουσι τοῖς Σελιναίοις, ἀτάκτοις περὶ τὴν διώξιν, καὶ τὰ λάφυρα διεσκεδασμένοις· καὶ πολλοὺς μὲν τρέπουσιν, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα καταδιώκουσι πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλῆθος τῶν ὀρνέων αὐτὸν κτείνουσιν. ἀνέστησαν δὲ καὶ τὰ τρόπαια, καὶ κατέδραμον ἅπαν τὸ τῶν ἀραχνῶν πεδίον ὑφασμένον, ἐμὲ δὲ, καὶ δύο τινὰς τῶν ἑταίρων, ἐζώγρησαν, ἤδη δὲ πρὸ καὶ ὁ Φαέθων, καὶ αὖθις ἄλλα τρόπαια κατ' ἐκείνων ἵστασαν. ἡμᾶς μὲν οὖν ἀπηγόμεθα ἐς τὸν ἥλιον αὐθημερόν, τὰς χεῖρε ὀπίσω δεδεντες ἀραχνίῳ ἀποκέμματι· οἱ δὲ πολιορκεῖν μὲν οὐκ ἔγνωσαν τὴν πόλιν· ἀναστρέψαντες δὲ, τὸ μεταξὺ τοῦ ἀέρος ἀπετείχιζον, ὥστε μηκέτι τὰς αὐγὰς ἀπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην διήκειν. τὸ δὲ τεῖχος διπλοῦν, νεφελωτόν·

ὥστε ζοφὴς ἔκλειψις τῆς Σελήνης ἐγένετο. καὶ νυκτὶ διὰ παντὸς κατεῖχεν. πιεζόμενος δὲ τούτοις ὁ Ενδυμίων, πέμψας ἱκέτευε καθαιρεῖν τὸ οἰκοδόμημα, καὶ μὴ σφᾶς παντελῶς ἐν σκότῳ βιοτεύοντας. ὑπισχνεῖτο δὲ καὶ φόρους τελέσειν, καὶ σύμμαχος ἔσεσθαι, καὶ μηκέτι πολεμήσειν. καὶ ὁμήρους ὅτι τούτοις δοιοὺς ἤθελεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα, γνωμοβούλης δὶς ἐκκλησίας, τῇ πρωτερείᾳ μὲν, οὐδὲν προὔλυσαν τῆς ὀργῆς, τῇ ὑστερείᾳ δὲ, μετέγνωσαν. καὶ ἐλθόντα ἡ εἰρήνη ὅτι τούτοις· καὶ τάδε συνθήκας ἐποιήσαντο οἱ Ηλιῶται καὶ οἱ σύμμαχοι πρὸς Σελληνίτας καὶ τοὺς συμμάχους, ὅτι τὰ καταλυσαι μὲν τοὺς Ηλιώτας τὸ ἀφετείχισμα, καὶ μηκέτι ἐς τὴν Σελλήνην ἐσβάλλειν, ἀποδοῦναι δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ῥητὴν ἕκαστον χρημάτων· τοὺς δὲ Σελληνίτας, ἀφεῖναι μὲν αὐτονόμους τούς γε ἄλλους ἀτέρας, ὅπλα δὲ μὴ ὑπιφέρειν τοῖς Ηλιώταις, συμμαχεῖν δὲ τὴν ἀλλήλων ἢν τις ὑπίῃ· φόρους δὲ ὑποτελεῖν ἑκάστου ἔτους τὸν βασιλέα τῶν Σελληνιτῶν τῷ βασιλεῖ τῶν Ηλιωτῶν, δρόσου ἀμφορέας μυρίους· καὶ ὁμήρους δὲ σφῶν αὐτῶν δοῦναι μυρίους, τὸν δ' ἐπιτιχίαν τὸν ἐς τὸν ἑωσφόρον, καὶ τὸν ποιῆσθαι, καὶ μετέχειν τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον· ἐκλεφάσαι δὲ τὰς συνθήκας τὴν πλειστείνη, καὶ διαξῆσαι τὸ μέσον τῶν ἀέρα ὑπὸ τοῖς μεθορίοις. ὤμοσθον δὲ Ηλιωτῶν μὲν, Πυρωνίδης καὶ Θερίτης, καὶ Φλόγιος· Σελληνιτῶν δὲ, Νύκτωρ, καὶ Μένιος, καὶ Πολυλαμπής. τοιαύτη μὲν ἡ εἰρήνη ἐγένετο· θᾶσσον δὲ τὸ τεῖχος καθηρέθη, καὶ ἡμᾶς τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέδοσθον. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμεθα ἐς τὴν Σελλήνην, ὑπαντίαζον ἡμῖν, καὶ ἀσπάζοντο μετὰ δακρύων, οἵ τε ἑταῖροι, καὶ ὁ Ενδυμίων αὐτός. καὶ ὁ μὲν, ἠξίου μεῖναί τε πρὸς αὐτὸν, καὶ κοινωνεῖν τῆς ἀποικίας, ὑπισχνούμενος δώσειν γάμον τὴν ἑαυτοῦ παῖδα· γυναῖκες γὰρ οὐκ εἰσὶ παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δὲ οὐδαμῶς ἐπειθόμην, ἀλλ' ἠξίουν ἀποπεμφθῆναι κάτω εἰς τὴν θάλατταν. ὡς δ' ἔγνω ἀδυνάτον ὂν πεῖσαι, ἀποπέμπει ἡμᾶς, ἑπτὰ ἀποδοὺς ἡμέρας· ἃς δὴ ἐν τῷ μεταξὺ διατρίβων ἐν τῇ Σελλήνῃ, κατενόησα καινὰ, καὶ παράδοξα, ταῦτα βούλομαι εἰπεῖν. Πρῶτα μὲν οὐ μὴν οὐ γυναικὸν γίνεσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀῤῥένων· γάμοις γὰρ τοῖς ἄῤῥεσι χρῶνται, καὶ θῆλυ ὄνομα γυναικὸς ὅλως ἴσασι.

A vt Lunæ defectio manifesta fieret, & iam continua nox cuncta teneret: qua in re pressus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neque se paterentur in tenebris versari. Promisit autem & tributa persoluere, seq; auxiliarem & amicum fore, neque in posterũ bellaturum: insuper & obsides offerebat. Phaëthon verò congregato bis concilio, primò quidem in ira perstitit, postremò mutauit sententiam, ac pacis conditiones acceptę sunt huiusmodi: Fœdus inierunt Solarij & horum socij, cum Lunariis, eorúmque sociis, his legibus, vt intermurale deiiciant Solarij, neque posthac Lunam in-
B uadant: statutóque pretio captiuos reddant: Lunarij autem dimittant stellas liberas, armáque posthac Solaribus non inferant: vicissim autem auxilientur, si quis inuaserit: vectigalium verò conditionem pendat annuatim rex Lunariorum regi Solariorum amphoras roris decem millia, obsidésque è suis det decies mille. Colonia in Luciferum communis fiat, & ex vtrisque qui volet, participet. Sculpantur autem fœdera in columna electrina, erigantúrque in medio aëris in confiniis. Qui verò pepigêre, ex Solariũ
C quidem parte fuêre Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes: & talis quidem pax sequuta est: confestim autem murus euersus est, & captiuos restituêre. Vbi autem ad Lunam ipsi regressi sumus, obuiauerunt nobis socij, & cum lacrymis salutauerunt nos, & Endymion ipse. Atqui suadebat is quidem, nos ibi secum maneremus, & in colonia communicaremus: se enim daturum filiunt in vxorem mihi pollicebatur suum quem habebat. Nam apud eos mulieres nullæ sunt. Ego autem haudquaquam pa-
D rũi, sed petebam dimitti in mare. Qui vt persuaderi non posse animaduertit, septem diebus conuiuio acceptos, tandem dimisit. Quę interea in Lunâ versatus viderim, quæve noua & inaudita cognouerim, dicam. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, sed maribus: nam masculis nuptiis vtuntur: sed nec quid sit fœmina, omnino sciũt.

Nam ad quintum & vigesimum vsque annum omnes mulierum habentur loco, eo autem suprà non habentur, sed habent. Concipiunt autem non in ventre, sed in crurium posteriori parte. Vbi enim fœtus conceptus est, tumet crus, & tandem suo tempore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad ventum hiantia exponentes mulcent, & ad vitam excitant. Inde & mihi videtur ad Græcos illud gastrocnemiæ vocabulum deueniisse, quòd apud illos ventris loco sura concipit. Maius quiddam & his enarrabo: Genus hominum apud illos est, qui dicuntur arborei: idque hoc modo nascitur: Testiculum hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Indo autem exoritur arbor carnea maxima, vt phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus verò, cubitales glandes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas eudunt, atque in homines effingunt. Pudenda autem habent appositicia, quidam eburnea, pauperes autem lignea, quibus coëant, & vxoribus misceantur. Postquam autem senuerit aliquis, non moritur, sed vt fumus solutus euanescit in aërem. Cibus est omnibus vnus: structo etenim igne ranas assant super prunas. Multæ apud illos sunt ranæ per aëra circumuolantes. His autem assatis circũfusi velut ad mensam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac vescuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis est aër expressus in calicem, liquorem ex se vt rorem reddens. Non egerunt autem, neque mingunt, neque perfossi sunt ea parte qua nos: sed ne pueri quidem natibus rem obscœnam præstant, verùm poplitibus supra suram: nam illic perfossi sunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & sine coma: comatos autem abominantur. Apud eos verò qui cometas inhabitant stellas, comati contrà formosi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus vngues non habent, sed vnodigiti sunt omnes. In speciem caudæ brassica natibus cuiusque illorum innascitur prolixa, semper germinans, quæ & resupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amarissimum:

A μέχρι μὲν οὖν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, γαμεῖται ἕκαστος, ἀπὸ δὲ τούτων, γαμεῖ αὐτὸς κύησι δὲ οὐκ ἐν τῇ νηδύϊ, ἀλλ' ἐν ταῖς γαστροκνημίαις· ἐπειδὰν γὰρ συλλάβῃ τὸ ἔμβρυον, παχύνεται ἡ κνήμη, καὶ χρόνῳ ὕστερον αἱ ματέρες, ἐξάγουσι νεκρά· ἐκτεθέντες δὲ αὐτὰ τοῖς τοῦ ἀέρος κεχηνόσι, ζωοποιοῦσι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς τοὺς Ἕλληνας ἐκεῖθεν ἥκειν τῆς γαστροκνημίας τοὔνομα, ὅτι παρ' ἐκείνοις αὐτὴ γαστρὸς κυοφορεῖ μᾶλλον ἢ τούτου ἄλλο δηλήσομαι. Γένος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς αὐθιγενῶν, οἱ καλούμενοι Δενδρῖται· γίγνεται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ὄρχεις B αὐθιγενοῦς τοὺ δεξιοὺ ἀποτεμόντες, εἰς γῆν φυτεύουσιν, ὥσπερ οἱ φυτεύοντες δένδρον ἀναφύεται μέγιστον, σαρκινον, οὗ φαλλὸς ἔχει δὲ καὶ κλάδους, καὶ φύλλα, ὁ δὲ καρπός ἐστι βάλανοι πηχυαῖοι τὸ μέγεθος. ἐπειδὰν οὖν πεπανθῶσι, πυγήσαντες αὐτοὺς ἐκκολάπτουσι τοὺς αὐθιγενεῖς. αἱ δὲ τιθαὶ ἔχουσιν, οἱ μὲν, ἐλεφαντίνας, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν, ξυλίνας, καὶ ἀφ' τούτων ὀχεύουσι, καὶ πλησιάζουσι ταῖς γαμεταῖς αὐτῶν· ἐπειδὰν δὲ γηράσῃ ὁ αὐθιγενὴς, οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὥσπερ καπνὸς ἀφανιζόμενος, ἀὴρ γίγνεται. Τροφὴ δὲ πᾶσιν ἡ αὐτή· ἐπειδὰν γὰρ πῦρ ἀνακαύσωσι, βατράχους ὀπτῶσιν· ὅτι δὲ αὐθράκων, πολλοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς εἰσιν ἐν ταῖς ἀέρι πετόμενοι· ὀπτωμένων γὰρ, ἐπικαθεζόμενοι, ὥσπερ δὴ περὶ τράπεζαν, λαπτοῦσι τὸν ἀναθυμιώμενον καπνὸν, καὶ διαχορτάζονται. οὕτω μὲν δὴ τρέφονται τοιούτῳ· ποτὸν δὲ αὐτοῖς ἐστιν, ἀὴρ ἀποθλιβόμενος εἰς κύλικα, καὶ ὑγρὸν ἀνιείς, ὥσπερ δρόσον οὐ μὴν ἀποψεκάζει γε, καὶ ἀφροδιάζουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τέτρωται, ἢ ὥσπερ ἡμεῖς· ἀλλ' οὐδὲ πρὸς συνουσίαν οἱ παῖδες ἐν ταῖς πυγαῖς πρέχουσι, ἀλλ' ἐν ταῖς ἰγνύαις, ὥσπερ πρὸς γαστροκνημίαν· ἐκφαῦλοι γάρ εἰσι τετρημένοι. καλὸς δὲ νομίζεται παρ' αὐτοῖς, ὃ πού τις φαλακρὸς καὶ ἄκομος ᾖ, τοὺς δὲ κομήτας καὶ μισάθηνται· ἐπὶ δὲ τῶν κομητῶν ἀστέρων, τοὺς κομήτας καλοὺς νομίζουσιν· ἐπεδήμουν γάρ τινες, οἳ καὶ περὶ ἐκείνων διηγοῦντο. καὶ μέλι καὶ τυρὸν φύουσι, μικρὸν ὥσπερ τὰ ῥοΐσκια. καὶ ὄνυχας ἐν τοῖς ποσὶν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ μονοδάκτυλοι· ὥσπερ δὲ τὰς πυγὰς ἑκάστῳ αὐτῶν, κεφάλη ἐκπέφυκε μακρὰ, ὥσπερ οὐρὰ, ἀλλυομένη ἐς ἀεὶ, καὶ ὑπόλιθ ἀναπίπτοντος, καὶ καταγνυμένη. ἀπομύττονται δὲ μέλι δριμύτατον·

καὶ πειδὴ ἢ πονῶσιν, ἢ γυμνάζωνται, γά- A λακτι πολῦ τὸ σῶμα ἀλείφουσιν, ὥστε καὶ τυρὸς ἀπ' αὐτοῦ πήγνυσθαι, ὀλίγον τοῦ μέλιτος διατιτάξαντες. ἔλαιον δὲ ποιοῦνται ἀπὸ τῶν κεγχρίνων πολὺ λιπαρόν τε, καὶ δύωδες, ὥστε μύρον, ἀμπέλους δὲ πολλὰς ἔχουσιν εὐφοφόρους. αἱ γὰρ ῥᾶγες τῶν βοτρύων εἰσὶν ὥστε χάλαζα. καί μοι δοκεῖ, ἐπειδὴ ἐμπεσὼν ἄνεμος διασείσῃ τὰς ἀμπέλους ἐκείνας, τότε πρὸς ἡμᾶς καταπεμφθῆ ἡ χάλαζα, διαῤῥαγέντων τῶν βοτρύων. τῇ μέντοι γαστρὶ, ὅσα πήρᾳ χρῶνται, ὑφέντες ἐν αὐτῇ ὅσων δέονται. αὐοικτὴ B γὰρ ἀμφοῖς αὕτη, καὶ πάλιν κλειστή ἐστιν· ἔντερον δὲ οὐ φαίνεται, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι δασεῖα ἔντοσθε, καὶ λάσιός ἐστιν, ὥστε καὶ τὰ νεογνὰ ἐπειδὴ ῥιγῶσιν, ἐς ταύτην ὑποδύεται· ἐσθῆς δὲ τοῖς μὲν πλουσίοις, ὑαλίνη, μαλθακή· τοῖς πένησι δὲ, χαλκῆ ὑφαντή· πολύχαλκα γὰρ τὰ ἐν αὐχένι, καὶ ἐργάζονται τὸν χαλκὸν ὕδατι ὑποῤῥέξαντες, ὥστε τὰ ἔρια. τοῖς μὲν τὰ ὀφθαλμοῖς, οἵους ἔχουσιν, οὐκ ἐμὸν εἰπεῖν, μή τις με νομίσῃ ψεύδεσθαι διὰ C τὸ ἄπιστον τοῦ λόγου, ὅμως δὲ καὶ τοῦτο ἐρῶ· τοῖς ὀφθαλμοῖς διαφορὰς ἔχουσι· καὶ ὁ ὕαλος, ὄξελων τοῖς αὐτοῦ, φυλάττει ἔστ' ἂν δεηθῇ ἰδεῖν. οὕτω δὲ ὀξήμβυος, ὁρᾷ. τοῖς πολλοὶ τοῖς σφετέροις ἀπολέσαντες, πρὸς ἄλλων χρησάμενοι ὁρῶσιν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ πολλοὺς ἀποδότας ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι. τὰ ὦτα ἦ, πλατάνων φύλλα ἐστὶν αὐτοῖς, πλὴν γε τοῖς ἀπὸ τῶν βαλαίων· ἐκεῖνοι γὰρ μόνοι ξύλινα ἔχουσι. καὶ μιὴν καὶ ἄλλο θαῦμα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐθεασάμην· κρήτηρα μέγιστον κεῖται ἐπὶ φρέατος, ὃ πάνυ βαθέος. δι' ἐμοῦ οὖν εἰς ὃ φρέαρ καταβήσῃ τις, ἀκούσῃ πάντων τῶν πρὸ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ λεγομένων· ἐὰν ἦ εἰς ὃ κρήτηρα ἀποβλέψῃ, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὁρᾷ, ὥσπερ ἐφεζῶς ἑκάστοις· τότε καὶ τοὺς οἰκείους ἐγὼ ἐθεασάμην, καὶ πᾶσαν πᾶσαν πατρίδα· εἰ ἦ καὶκεῖνοί με ἐώρων, οὐκ ἔτι ἔχω ἀσφαλὲς εἰπεῖν· ὅστις ἦ μὴ πιστεύσῃ ταῦτα οὕτως ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω. τότε δ' οὖν ἀσπασάμενοι τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἐμβαίνομεν, ἀνήγμεθα, ἐμοὶ ἦ δῶρα ἔδωκεν ὁ Ενδυμίων, δύο μὲν τῶν ὑαλίνων χιτώνων, πέντε ἦ χαλκοῦς, καὶ πορφυρίδα θαλαττίαν·

qui si quando vel labori insudant, vel luctantur, corpus lacte oblinunt, vt & caseus ex eo coaguletur, melle paululum distillante. Oleum autemè cepis educunt maximè pingue, ac redolens vt vnguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ ferates: vuarum autem acini sunt velut grando quæpiam: & mihi quidem videtur vbi ventus incidérit, vites illas quati, fractisque vuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre vt sacculo vtuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim vẽter est illis, & iterum clausilis, neque in illo intestinum vllum aut hepar apparet, solùm autem densus est intus, & pilis obsitus, ita vt & paruuli vbi frigent, in eum subeant. Amictus autem diuitibus quidem vitreus & mollis, cæteris æreus contextus. Nam ea loca metallorum sunt fœcunda: iidémque aqua macerata metalla vt lanam exercent. Quales autem habeant oculos, omnino non ausim scribere, ne fortè me quis mentiri putet ob sermonis absurditatem: tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent: vt qui velit suos exemptos, seruet eos apud se donec illis ad visum egeat: quos cùm reposuit, cernit. Et multi cùm fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & vident. Sunt & locupletes qui plures habeãt, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur; illi enim solùm ligneas habẽt aures. Cæterùm & miraculũ aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximũ supra puteum positum est, non adeo altũ. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quę apud nos in terra dicuntur. Si verò speculum intueris, omnes quidẽ vrbes, omnósque gentes vides, nõ secus ac si omnibus interesses. Tunc & ipse meos vidi, & patriam omnem: an verò & illi me viderint, satis exploratum non habeo. Quòd si fortè quis non credet hæc ita se habere: cũ eò peruenierit, sciet me vera dixisse. Tunc salutato rege, & iis qui circa illum erant, nauem ascendentes ferebamur. Abeunti autẽ mihi dona dedit Endymion, vestes quidem vitreas duas, æreas autẽ quinque, lupineámq; panopliã.

quæ omnia poſtea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultures mille, qui nos deducerent ſtadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias præterlapſi ſumus, appulimus verò ad Luciferum nuper inhabitatum: vbi deſcendentes, aquas hauſimus. Hinc Zodiacum introëuntes, ad læuam quidem Solem prætergrediebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. neque enim deſcendimus, & quidem ſociis id ſummè cupientibus. Erat enim ventus qui nos à terra propelleret: quanquam videremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecentauri, hi videlicet qui Phaëthonti militabant, ſpeculati nos longè, ac delapſi volauerunt ad nauem: quúmque ſocios eſſe didiciſſent, abiere: iam enim & Equiuultures diſceſſerant. Nauigantes autem ſequenti nocte ac die, circa veſperam peruenimus ad Lucernarum vrbem (ſic enim illam vocant) iam iter noſtrum ad inferiora ſecantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas ſtellas aëre ſita eſt, zodiacóque multò inferior. Deſcendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas verò multas decurrentes, & in foro & ſecus portus deambulantes, nonnullas quidem paruas, & vt ita dicam, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has valde illuſtres ac nobiles. Domus illis & lychneones ſeorſum vnicuique erant, & hominum more appellabantur, & vocem emittentes audiebamus: neque nocebant, ſed potiùs ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec noſtrum vel vnus apud illas cœnare, aut capere ſomnum eſt auſus. Palatium autem illis in media ciuitate extructum eſt, vbi per totam noctem earũ ſedet princeps, nomine vnamquamque compellans. Quæcunque verò non paret, condemnatur ad mortem vt transfuga: mors autem eſt extingui. Aſtantes autem nos cõſiderabamus quæ fiebant, ſimúlque lucernas reſpondentes audiebamus, cauſásque quare abfuiſſent dicentes. Hîc & lucernam noſtram agnoui, & allocutus rogabam quomodo ſe haberent domeſtici noſtri: ea autem mihi omnia enarrauit: & noctem quidem illam ibi manſimus. Sequenti verò die ſoluentes, ſecus nubes nauigabamus.

A ἀ πρώτα ὸ τῷ κήτει κατέλιπον. συνέπεμπε ὔ ἡμῖν ὐ Ἱππογύπους χιλίους, οἳ διαπέμψοντες ἄχρι σταδίων πεντακοσίων. ὸ δὲ τῷ διαπλώ, πολλὰς μὲν ὐ ἄλλας χώρας παρημείψαμεν, παρεσχόμεθα ὔ ὐ τῷ ἑωσφόρῳ ἄρτι συνοικιζομένῳ, ὐ ἀποβάντες, ὑδρευσάμεθα. ἐμβάντες ὔ εἰς τὸν Ζωδιακὸν, ὸ ἀριστερᾷ παρεπλέομεν τὸν ἥλιον, ὸ χερσὶ τὴ γῆ διαπλέοντες· ἠ γὰ ἀπέβημεν, καίτοι πολλά τῶν ἑταίρων ὀπτιθυμούντων, ἀλλ' ὁ ἄνεμος οὐκ ἀφῆκεν. ἐτρεφόμεθα μὲν τὴ χώραν εὐδαίμονα τε, ὐ πίονα, ὐ εὔυδρον, ὐ πολλῶν ἀγαθῶν μεστήν. ἰδόντες ὔ ἡμᾶς οἱ Νεφελοκένταυροι, μισοφορεσιῶντες διὰ τῷ Φαέθοντι, ἐπεσκήψαντο ὀπὶ τὴ ναῦ, ὐ μαθόντες ὸ ἀπεπήδων, ἀπεχώρησάν· ἤδη ὔ ὐ οἱ Ἱππόγυποι ἀπελελύφεσαν. πλεύσαντες ὔ τὴν ὑπὲρ σὰν νύκτα, ὐ ἡμέραν, περὶ ἑσπέραν ἀφικόμεθα ἐς τὸ Λυχνόπολιν καλούμενον, ἤδη τ κάτω πλῶν διώκοντες· ἡ ὔ πόλις αὕτη, κεῖται μεταξὺ τῶ Πλειάδων, ὐ τῶ Ὑάδων ἀέρος, ὑπεστήρικται δὲ τῶ Ζωδιακῶ. ἀποβάντες ὔ, οὐδένα μὲν εὕρομεν, λύχνους δὲ πολλοὺς περιθέοντας, ὐ ὸ τῇ ἀγορᾷ, ὐ περὶ τοὺς λιμένας διαπαίοντας, ἴους μὲν, μικροὺς, ὐ ὡσανεὶ εἰπεῖν, πένητας· ὀλίγους δὲ, τῶ μεγάλων ὐ δυνατῶν, πάνυ λαμπροὺς, ὐ περιφανεῖς. οἰκήσεις δ' αὐτοῖς ὐ λυχνεῶνες ἰδίᾳ ἑκάστῳ πεποίηντο, ὐ αὐτοῖ ὀνόματα εἶχον, ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι, ὐ φωνῇ παρεμφαινομένων ἠκούομεν, ὐ οὐδέν ἡμᾶς ἠδίκουν, ἀλλὰ ὐ ὀπὶ ξενίᾳ ἐκάλουν· ἡμεῖς δὲ, ὅμως ἐφοβούμεθα· ὐ ὅτε δειπνῆσαι, ὅτε ὑποστρῶσαί τις ἡμῖν ἐτόλμησεν. ἀρχεῖα δ' αὐτοῖς ὸ μέση τῇ πόλει πεποίηται, ἔνθα ὁ ἄρχων αὐτῶν, δι' ὅλης νυκτὸς καθήμενος, ὀνόμασι καλοῖς ἕκαστον. ὃς δ' ἂν μὴ ὑπακούσῃ, κατακρίνεται ἀποθανεῖν, ὡς λιποτάξαντα. ὁ δὲ θάνατος ὅτι σβεσθῆναί. πρεσβεῖες δὲ ὐ ἡμεῖς, ἐωρῶμεν τὰ γινόμενα, ὐ ἠκούομεν ἅμα τῶν λύχνων ἀπολογουμένων, ὐ τὰς αἰτίας λεγόντων, δι' ἃς ἐθεράδευον. ἔνθα ὐ τὸν ἡμέτερον λύχνον ἐγνώρισα, ὐ προσφωνῶν αὐτὸν, πρὸς τ καὶ οἴκοι ἐπυνθανόμην ὅπως ἔχοιεν, ὁ δέ μοι πάντα διηγήσατο. τὴν μὲν οὖν νύκτα ἐκείνην, αὐτοῦ ἐμείναμεν· τῇ ὑπερούσῃ δὲ, ἄραντες, ἐπλέομεν πλησίον τῶ νεφῶν.

ἔνθα

ἔνθα δὴ καὶ τὴν Νεφελοκοκκυγίαν πόλιν ἰδόντες, ἐθαυμάσαμεν, καὶ μέντοι ἐπέβημεν αὐτῆς· καὶ γὰρ εἶα τὸ πνεῦμα. βασιλεύει μέντοι αὐτῶν Κορωνὸς ὁ Κοττυφίωνος. καὶ ἐγὼ ἐμνήσθην Ἀριστοφάνους τοῦ ποιητοῦ, ἀνδρὸς σοφοῦ, καὶ ἀληθοῦς, καὶ μέτριον ἐφ' οἷς ἔγραψεν ἀπιστουμένου. τρίτη δ' ἀπὸ ταύτης ἡμέρα, καὶ τὸν Ὠκεανὸν ἤδη σαφῶς ἑωρῶμεν· γῆ δὲ οὐδαμοῦ, πλὴν γε τῶν ἐν τῷ ἀέρι. καὶ αὐταὶ δὲ, πυρώδεις ἤδη, καὶ λαμπραὶ ἐφαντάζοντο. τῇ τετάρτῃ δὲ περὶ μεσημβρίαν, μαλακῶς ἐπιδιδόντος τοῦ πνεύματος, καὶ σιωπῶντος, δὴ τὴν θάλατταν κατετέθημεν. ὡς δὲ τοῦ ὕδατος ἐψαύσαμεν, θαυμάσιον ὡς ἐχάρημεν, καὶ ἐλαμπρυνόμεθα, καὶ δεῖπνον πᾶσιν ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα, καὶ ἀπορρίψαντες, ἐνηχόμεθα. καὶ γὰρ ἔτυχε γαλήνη οὖσα, καὶ βύσσινος ὁ πέλαγος. Ἔοικε δὲ ἀρχὴ κακῶν μειζόνων γίνεσθαι πολλάκις ἡ πρὸς τὸ βέλτιον μεταβολή. καὶ γὰρ ἡμεῖς δύο μόνας ἡμέρας ἐν ὕδατι πλεύσαντες, τῇ τρίτῃ ἐπαφανούσης, πρὸς αἴσθησιν τοῦ ἡλίου ἄφνω ἐραμεν θηρία, καὶ κήτη, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ἓν δὲ μέγιστον ἁπάντων, ὅσον σταδίων χιλίων καὶ πεντακοσίων τὸ μέγεθος· ἐπῆν δὲ κεχηνὸς, καὶ πρὸς πολλοὺς ἁρπάσαι τὴν θάλατταν, ἀφρῷ τε περιχυζόμενον, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκφαίνον, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν φαλλῶν ὑψηλοτέρους, ὀξεῖς δὲ πάνυ, ὥστε σκόλοπας, καὶ λευκοὺς, ὥστε ἐλεφαντίνους. ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ὕστατον ἀλλήλοις παρεσκευάσμεθα καὶ παρελάβομεν, ἐμέλλομεν· τὸ δὲ ἤδη πρόσω, καὶ ἀναρροφήσαν ἡμᾶς, αὐτῇ νηὶ κατέπιεν. ὁ μέντοι ἔφθη συναρράξαι τοῖς ὀδοῦσιν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀφιωμάτων ἡ ναῦς εἰς τὸ εἴσω διεξέπεσεν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦμεν, τὸ μὲν πρῶτον, σκότος ἦν, καὶ οὐδὲν ἑωρῶμεν· ὕστερον δὲ αὐτοῦ ἀναχαλῶντος, εἴδομεν κῆτος μέγα, καὶ πάντη πλατύ, καὶ ὑψηλὸν, ἱκανὸν μυριάνδρῳ πόλει οἰκεῖν. ἔκειντο δ' ἐν μέσῳ καὶ μικροὶ ἰχθύες, καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία συγκεκομμένα, καὶ πλοίων ἱστία καὶ ἄγκυραι, καὶ ἀνθρώπων ὀστέα, καὶ φορτία· κατὰ μέσον δὲ, καὶ γῆ, καὶ λόφοι ἦσαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκ τῆς ἰλύος, ἣν κατέπινε συναιζόμενα. ὕλη οὖν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ δένδρα πάντοθεν ἐπεφύκει, καὶ λάχανα ἐβεβλάστηκει, καὶ ἐῴκει πάντα ἐξεργασμένοις· πρὸ μέσος δὲ τῆς

A Hîc & Nephelococcygiam vidimus vrbem, videntéſque admirati ſumus: neque in eam deſcendimus: non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Ariſtophanis poëtæ recordatus ſum, hominis quidem ſapientis & veri, ac in his quæ ſcripſit, fruſtra non crediti. Tertia autem ab illa die, & Oceanum iam manifeſtè videbamus, terram autem nuſquam, præter aërias illas, quæ iam ipſę quidem igneæ & micantes mihi videbantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aſpirante aura & ſubſidente, in mare deponimur. Vt verò aquam attigimus, mirè ac ſupra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex iis quæ ſuppetebant, exhibuimus, & deſcendentes natabamus: erat enim tranquillum mare. Sed, vt videtur, ſæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum conſueuit eſſe principium. Etenim nobis duos tantùm dies feliciter nauigantibus, illucente tertia, ad orientem ſolem repentè beluas videmus, & cete cùm multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille ſtadiorum magnitudine: aduenie-

Ariſtophanes in auibus.

B

bat autem hians, & mare procul turbans, ſpumáque vndique circunfuſum. Dentes exerebat phallis noſtris multo longiores, acutos omnes vt pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cùm poſtremum nobis mutuo vale dixiſſemus, & amplexi eſſemus, præſtolabamur: & cùm reſorberet, vnà cum naui ipſa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, ſed per eorum raritatem nauis delapſa intro decidit. Vbi autem intus fuimus, primò quidem obſcurum erat, & videbamus prorſus nihil. Tandem eo hiante videmus cetum magnum vndequaque altum latúmque, & ciuitatis capacem, quæ vel decem hominum millia capere poſſit. Erant prętèrea paſſim & parui piſces, & alia quędam animalia conciſa multa, nauiúmque vela, & ancorę, & hominum oſſa & onera. Circa medium verò & terra & colles erãt, vt coniicio, ex eo quem abſorpſerat limo, accumulati. Igitur & ſylua in his innata erat, & arbores omnigenę, oleráque accreuerant, ac cuncta cultis agris ſimilia: circuitus autem

C

D

terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem videre & marinas aues, laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc verò plurimùm lacrymati fuimus. Denique cùm erexiſſem comites, nauem fulcimus, ipſique è ſilicibus excitantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenûm piſcium carnes, aquámque adhuc ex Lucifero etiam habebamus: Sequenti verò exurgentes die, ſi quando hiaſſet cetus, nonnunquam montes videbamus, quandoque ſolum cœlum, quandoque inſulas: nam ſentiebamus eum concitè ferri ad omnem pelagi partem. Poſtquam autem manſioni iam aſſueti eramus, accipiens è comitibus ſeptem deambulabam per ſyluam, cuncta luſtrare ac explorare volens. Necdum quinque ſtadiis totis digreſſus, inueni ſacellum quoddam Neptuni, quemadmodum teſtabatur inſcriptio: ac paulo pòſt & ſepulchra multa, & columnas deſuper, iuxtáque fontem perſpicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiuimus: longéque apparebat fumus: & domum quampiam coniiciebamus. Feſtinanter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi verò idem & nobiſcum meritò paſſi, ſine voce ſtetêre. Tandem verò aliquando: Qui vos eſtis aduenæ, inquit ſenex, num ex marinis eſtis diis, an infelices homines nobis ſimiles? Etenim nos homines, & in terra nutriti, marini nunc ſumus, fluctuamúſque hac belua circunclusi, neque quid de nobis ſit, ſatis nouimus. Mori quidem videmur, viuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos, inquam, ô pater, adſumus hîc homines aliunde profecti, ipſa eum naui nuper abſorpti. Acceſſimus autem nunc volentes ſcire, quæ in ſylua ſint, quomodo ſe habeant: multa enim nobis & denſa viſa eſt. Deus autem, vt videtur, nos duxit, te vt videremus, ſciremúſque nos in hac belua incluſos eſſe non ſolos. Sed narra nobis tuam ipſius fortunam, quiſquis es, & vnde huc introieris. Is autem inquit:

A γῆς, ϛάδιοι ἀφικόσιοι ϗ τεσσαράκοντα. ἐν ᾧ ἰδεῖν ϗ ὄρνεα τὰ θαλάττια, λάρους, ϛ Ἀλκυόνας, ὀπτὶ τῶν δένδρων νεοττιζόντα. τότε μὲν οὖν ὀπτὶ πολὺ ἐδακρύομεν. ὕϛερον ϑ αἰαζήσας ϑοὶς ἑταίροις, πλοῖ μὲν ναῦν ἐπεϛησάμεθα· αὐτοὶ ϑ τὰ πυρϕὰ σωτείλαντες, ϛ ἀναϗαύσαντες, δεῖπνον ἐκ τῶν παρόντων ἐποιούμεθα. παρέκειτο ϑ ἀφθονα ϛ πολυποδαπὰ κρέα τῶν ἰχθύων, ϗ ὕδωρ ἐπ᾽ ὄ ἐκ τῆς ἑωσφόρου εἴχομεν. τῇ ὑποϕούσῃ δὲ ἀναϛάντες εἴ ποτε ἀναχάνοι ὁ κῆτος, ἐωρῶμεν ἄλλοτε μὲν ὄρη, ἄλλοτε δὲ μόνον τὸν οὐρανόν, πολλάκις δὲ ϗ νήσους. ϛ γὰρ ἠϑανόμεθα, φερόμενόν αὐτὸν ὀξέως ϖρὸς πολῦ μέρος τῆς θαλάττης. ὅπῃ ϑ ἐτάδες τῇ ἀφετείᾳ ἐπιτρέπομεν, λαβὼν ἑπτὰ τῶν ἑταίρων, ἐβάδιζον ἐς πλοῖον, ϖερισκέψασθαι τὰ πρῶτα βουλόμενος. οὕτω δὲ ὅλοις πέντε διελθὼν ϛαδίοις, ἄντρον ἱερὸν Ποσειδῶνος, ὡς ἐδήλου ἡ ἐπιγραϕή, ϛ μετ᾽ οὐ πολύ, ϗ ϕρέατα πολλοὶ, ϛ ϛήλας ἐϖ᾽ αὐτῶν, πλησίον τε, πηγὴν ὕδατος ἀφυσσοῖς, ἔτι ϑ ϗ κυνὸς ὑλακὴν ἠκούομεν, ϛ καπνὸς ἐφαίνετο πόρρωθεν, ϗ τινα ϛ ἔπαυλιν εἰκάζομεν. ἀσυνδῆ οὖν βαδίζοντες, ἐφισάμεθα ϖρεσβύτῃ ϛ νεανίσκῳ, μάλα ϖεφυμμένοις ϖερὶ τινα ἐργαζομένοις, ϛ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐϖ᾽ αὐτὸν διοχετεύοντας. παύσαντες οὖν ἅμα, ϛ ϕοβηθέντες, ἔσημεν· κἀκεῖνοι δὲ ϖαρὸν ἡμῖν ὡς ὃ εἰκὸς παύσαντες, ἀναυδοὶ ϖαρεσχέσθην. χρόνῳ δὲ ὁ ϖρεσβύτης ἔφη, τίνες ὑμεῖς ἄρα ἐϛὲ ὦ ξένοι; πότερον, ἔφη, τῶν ϑαλίων δαιμόνων, ἢ δύϑεοποι δυ- D ϗχεῖς, ἡμῖν ϖροσπλήσιοι; ϗ γὰρ ἡμεῖς δύϑεοποι ὄντες, ϛ ὑϖὸ γῆ ϖαφέντες, νῦν θαλάττιοι γεγόναμεν, ϗ σιτιζόμεθα τῷ ϖρεέχοντι τούτῳ ϑηρίῳ, οὐδ᾽ ὁπόϑεν ἥκομεν, ἀκριβῶς εἰδότες. ϖεῖναι μὲν γὰρ εἰκάζομεν, ζῆν δὲ ϖιϛεύομεν. ϖρὸς ταῦτ᾽ ἐγὼ εἶπον, ϗ Ἡμεῖς τοι δύϑεοποι νεήλυδες, ὦ πάτερ, ἐσμὲν, αὐτῷ σκάϕῃ ϖρῴην καταποθέντες. ϖεφήλθομεν δὲ νῦν, βουλόμενοι μαθεῖν τὰ ϑ τῇ ὕλῃ ὡς ἔχει. πολλὴ γὰρ τις ϗ λάσιος ἐφαίνετο. δαίμων δέ τις ὡς ἔοικεν ἡμᾶς ἤγαγε, σέ τε ὀψομένους, ϗ εἰσομένους ὅτι μὴ μόνοι ϑ τῷδε καθείργμεθα τῷ ϑηρίῳ. ἀλλὰ ϕράσον ἡμῖν τὸν σεαυτῦ τύχων, ὅστις ὢν, ϗ ὅπως δεῦρο εἰσῆλθες. ὁ ϑ, οὐ ϖρότερον, ἔφη,

ἐρῶ σοὶ δὲ πύσεσθαι πρὶν ἡμᾶς, πρὶν ξενίων τῶν παρόντων μεταδοῦναι. καὶ λαβὼν ἡμᾶς ἦγε ὅπῃ τιν' οἰκίαν, ἐπεποίητο δὲ αὐτάρκη, καὶ στιβάδας ὑπεστόρεσε, καὶ τἄλλα ἐξήρτησε· παρατεθεὶς δὲ ἡμῖν λάχανά τε, καὶ ἀκρόδρυα, καὶ ἰχθῦς, ἔπι δὲ καὶ οἶνον ἐδίδου ἡδύν, ὅπως ἱκανῶς εἰστιάθημεν, ἐπυνθάνετο δὲ ἐπεπόνθημεν. κἀγὼ πάντα ἐξῆς διηγησάμην, τόν τε χειμῶνα, καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὸν ἐν τῷ ἀέρι πλοῦν, καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τἄλλα, μέχρι τῆς εἰς τὸ κῆτος καταδύσεως. ὁ δ' ὑπερθαυμάσας, καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τὰ καθ' αὑτὸν διεξῆλθε, λέγων, Τὸ μὲν γένος εἰμὶ, ὦ ξένοι, Κύπριος· ὁρμηθεὶς δ' κατ' ἐμπορίαν ἀπὸ τῆς πατρίδος μετὰ παιδὸς, ὃν ὁρᾶτε, καὶ ἄλλων πολλῶν οἰκετῶν, ἔπλεον εἰς Ἰταλίαν, ποικίλον φορτίον κομίζων· ὅτε νεὼς μεγάλης, ὡς ὅτε σῶμα τῶν κήτεις θαλελυμένῳ ἴσως ἑωράκατε. μέχρι μὲν οὖν Σικελίας, εὐτυχῶς διεπλεύσαμεν. ἐκεῖθεν δὲ ἁρπασθέντες ἀνέμῳ σφοδρῷ, τελευταῖοι εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἀπηνέχθημεν, ἔνθα τῷ κήτει περιτυχόντες, καὶ αὐτόμοροι καταποθέντες, δύο ἡμεῖς, τῶν ἄλλων ἀποθανόντων, ἐσώθημεν· θάψαντες δὲ τοὺς ἑταίρους, καὶ ναὸν τῷ Ποσειδῶνι δημιήσαντες, ζωὴν τὸν βίον ζῶμεν, λάχανα μὲν κηπεύοντες, ἰχθῦς δὲ σιτούμενοι, καὶ ἀκρόδρυα. πολλὴ δὲ ὡς ὁρᾶτε ἡ ὕλη, καὶ μέλι καὶ ἀμπέλους ἔχει πολλάς, ἀφ' ὧν ἥδιστος οἶνος γίνεται· καὶ τὸ πηγὸν δὲ ἴσως εἴδετε καλλίστου καὶ ψυχροτάτου ὕδατος. θύραι δὲ ἀπὸ τῶν φύλλων ποιούμεθα, καὶ πῦρ ἄφθονον καίομεν, καὶ ἔνεα δὲ θηρεύομεν τὰ εἰσπετόμενα, καὶ ζωνθα ἰχθῦς ἀγρεύομεν ὀξιόντες ὅπῃ τὰ βέλεμνα τὸ θηείου, ἔνθα καὶ λουόμεθα, ὁπότε μὴ ὅπῃ ὑμήσωμεν. καὶ μέλι καὶ λίμνη ὑπόρρυτός ἐστιν ἁλμυρά, σταδίων εἴκοσι τὸν περίμετρον, ἰχθῦς ἔχουσα πολυτόκους. ἐν ᾗ καὶ νηχόμεθα, καὶ πλέομεν ὅτε σκάφους μικροῦ, ὃ ἐγὼ συναπηγησάμην. ἔτη δὲ ἡμῖν ὅσι τῆς καταπόσεως ταύτης, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἴσως φέρειν δυνάμεθα· οἱ δὲ γείτονες ἡμῖν, καὶ πάροικοι, σφόδρα χαλεποὶ, καὶ βαρεῖς εἰσιν, ἄμικτοί τε ὄντες, καὶ ἄγριοι. ἦ γάρ, ἔφην ἐγὼ, καὶ ἄλλοι τινὲς εἰσιν ἐν τῷ κήτει; πολλοὶ μὲν οὖν, ἔφη, καὶ ἄξενοι, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτοι. τὰ μὲν γὰρ ἑπτάπεδα καὶ ὁρθία τῆς ὕλης, Ταριχᾶνες οἰκοῦσιν,

A Non dicam, neque quę apud me ſunt, ſcietis, ni priùs hoſpitio recepti, ex præſentibus bonis fruamini: ſimúlque acceptos nos duxit in domum. Cùm autem nobis olera & glandes appoſuiſſet, ac piſces, vinúmque infudiſſet: poſtquam ſaturi fuimus, rogabat quid nobis acciditſſet. Cui ego omnia vt ſeſe habebant enarraui, nimirum tempeſtatem illam, & quid in inſula contigiſſet, tum nauigationem in aëre, atque bellum, cum reliquis aliis, vſque ad id quòd à ceto abſorpti fuerimus. Ille vero ſupra modum admiratus, & ipſe ex parte quid ſibi contigiſſet enarrabat, aiebátq; : Genere quiB dem, hoſpites, ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem videtis, aliiſque meis familiaribus multis, nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac variis mercibus onuſta, quam fortè in ore ceti diſſolutam vidiſtis. Igitur in Siciliam vſque feliciter nauigauimus: inde violento flatu ablati, poſt tertiam diem in Oceanũ delati fuimus: hîc in cetum incidentes, & ipſa cum naui ac comitibus abſorpti, cæteris morientibus, duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno ereximus, & eam C quam videtis agimus vitam. Olera quidem ex horto legimus, veſcimur verò piſcibus ac glandibus. Multa autem, vt videtis, eſt ſylua, & ſanè vineas habet plures, è quibus nobis vinum exoritur dulciſſimum: fontémque non minùs optima quàm frigidiſſima aqua. Lectulum autem ſubſternimus è frondibus, ignémque ſuccendimus copioſum, aduolantéſque volucres aucupamur, piſcamur & viuos piſces, ad beluę branchias ſolicitatos, vbi abluimur ſi quando cupimus: etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul, viginti ſtadiorum circuitu, quoduis piſcium genus continens, in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipſe compegi. Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & viginti numeramus: & alia quidem vtcunque ferre poſſemus: ſed incolæ & vicini moleſti vehemẽter ſunt & oneroſi, feríque & agreſtes. Papæ, inquã ego, & alij etiam ſunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac viſu deformes. Nam occidentalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant,

gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum est latus, Tritonomendites tenent, superioribus quidem partibus hominibus similes, inferioribus verò, felibus: atqui aliis minùs immites sũt. Ad lævam verò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter se amicitia & fœdere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Psittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ videlicet os vergunt, deserta vt plurimum sunt, & à mari stagnantia: tamen & hæc ego teneo, vectigal pendens Psittopodibus, ostrea quingenta. Hæc autem sic se habet regio. Nos autem prospicere oportet quomodo possimus tot cum gentibus congredi, & quo iure viuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autem quibus vtuntur? nullis, inquit, nisi piscium ossibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, si nos his bello congrediamur, vtpote nos armati cum inermibus. Si enim eos superabimus, posthac sine timore viuemus. Quæ vt probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem causa futura erat, quòd pensio non persolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidem misêre tributa postulantes: is verò superbè respondens, nuncios persequutus est. Primi igitur Psittopodes & Paguradæ Scintharo (sic enim vocabatur) indignati, cum tumultu ingruebant. Nos verò aggressum præuidentes, stetimus armati, insidias statuentes hominum quinque & viginti. Præceptum autem erat his qui ex insidiis erant, vbi prætergressos hostes vidissent, insurgerent: quod & fecêre. Nam insurgentes à tergo cædebant illos, nos verò & ipsi vigintiquinque (siquidem Scintharus eiúsque filius commilitabãt) obuiauimus, committentésque manum ira & viribus decernebamus. Denique conuersos in fugam, ad suas vsque latebras insequuti sumus. Cæsi autem ex hostibus sunt nonaginta, è nostris verò vnus, & gubernator, tergum triglæ costa perfossus. Die igitur illa & nocte mãsimus in prælio, trophęúmque statuimus,

A ἔθνος ἐξχελυωπὸν, ϗ καρχαροπρόσωπον, μάχιμον, ϗ θρασὺ, ϗ ὠμοφάγον. τὰ δ' τῆς ἑτέρας πλευρᾶς, ἐπὶ τὸν δεξιὸν τοῖχον, Τριτωνομενδῆται, τὰ μὲν ἄνω, ἀνθρώποις ἐοικότες, τὰ δ' κάτω, θηρίοις γαλεώταις· ἥπιον μέντοι ἀδικοί εἰσι τῶν ἄλλων. τὰ λαιὰ δ', Καρκινόχαρες, ϗ Κυνοκέφαλοι, συμμαχίαν τε ϗ φιλίαν πρὸς ἑαυτοὺς πεποιημένοι. τὸν δὲ μεσόγαιον νέμονται Παγουρίδαι, ϗ Ψιττόποδες, γένος μάχιμον, ϗ δρομικώτατον. τὰ ἑῷα δ' πρὸς αὐτῷ τῷ σώματι, τὰ πολλὰ μέν, ἔρημά ἐστι, πρὸς κλυζόμενα τῇ θαλάττῃ. ὅμως δ' ταῦτα ἐγὼ ἔχω, φόρον τιτόποσιν ὑποτελῶν ἑκάστου ἔτους, ὄστρεα πεντακόσια. τοιαύτη μὲν ἡ χώρα ἐστίν. ἡμᾶς δ' χρὴ ὁρᾶν ὅπως δυνησόμεθα τοσούτοις ἔθνεσι μαχεσθαι, ϗ ὅπως βιοτεύσομεν. πόσοι δ', ἔφην ἐγὼ, ὅτι πάντες εἰσί; πλείους, ἔφη, τῶν χιλίων. ὅπλα δ' τίνα εἰσὶν αὐτοῖς; οὐδέν, ἔφη, πλὴν ὀστᾶ τῶν ἰχθύων. ὀκνῶ, ἔφην ἐγὼ, ἄνες· ἀν' ἐχθὲς ἀφ' μάχης ἐλθεῖν αὐτοῖς, ἄπτερόν ἐστιν ἀνόπλοις, αὐτοῖς γε ὡπλισμένοις. εἰ δ' χειρήσομεν αὐτῶν, ἀδεῶς τὸν λοιπὸν οἰκήσομεν. ἔδοξε ταῦτα. ϗ ἀπελθόντες ὅπλιζόμεθα. αἰτία δ' τοῦ πολέμου ἐμελλεν ἔσεσθαι, τοῦ φόρου μὴ οὐκ ἀποδόσις, ἤδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. ϗ δὴ οἱ μὲν ἔπεμπον, τὸν δασμὸν ἀπαγησῶντες· ὁ δ', ὑπερηφανικῶς ἀποκεινόμενος, ἀπεδίωξε τοὺς ἀγγέλους. προῆγον οὖν οἱ Τιτόποδες, ϗ οἱ Παγουρίδαι, χαλεπαίνοντες τῷ Σκινθάρῳ (τοῦτο γὰρ ἐκαλεῖτο) μετὰ πολλοῦ θορύβου ἐπῆλθον. ἡμεῖς δὲ, πρὶν ἔφοδον ὑποπτεῦσαι, ἐξαναλισάμενοι, ἀνεμένομεν, λόχον τινὰ προπέμψαντες ἀνδρῶν πέντε, ϗ εἴκοσιν. εἵρητο δ' αὐτοῖς ὑπὸ τῇ ἑσπέρᾳ, ἐπειδὰν ἴδωσι προελαυνούσας τοὺς πολεμίους, ἐπανίστασθαι· ϗ ὅτως ἐποίησαν. ἐπαναστάντες γὰρ, κατόπιν ἐκέλευον αὐτοὺς, ϗ ἡμεῖς δ' ϗ αὐτοὶ, πέντε ϗ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ϗ γὰρ ϗ ὁ Σκίνθαρος, ϗ ὁ παῖς αὐτοῦ, συνεστρατεύοντο, ὑπαντιάζομεν, ϗ συμμίξαντες θυμῷ ϗ ῥώμῃ, διεκινδυνεύομεν. τέλος δ', ἑπτὰν αὐτοὺς ποιησάμενοι, κατεδιώξαμεν, ἄχρι τῶν φωλεῶν. ἀπέθανον δ' τῶν μὲν πολεμίων, ἐβδομήκοντα ϗ ἑκατόν, ἡμῶν δ', εἷς, ϗ ὁ κυβερνήτης τριγλης πλευρᾷ διαπρεὶς δ' μεταφρενον. ἐκεῖνο μὲν οὖν τὸ ἡμέραν, ϗ τὸ νύκτα, ἐπηυλισάμεθα τῇ μάχῃ, ϗ τρόπαιον ἐστήσαμεν,

B

C

D

ραχιν ξιφοειδη δελφῖνος αἰαπτήξαντες. Delphini spina in sublime erecta.
φοία δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αἰαθόμενοι πρῆ- vero die aderant & alij, quæ
μνῶ δεξιὸν κέρας ἔχοντες οἱ Ταριχᾶ- scientes. Dextrum qui-
νες, οὓς καὶ Πέλαμυς καλοῦσιν, οἱ Thynocephali, quos & Pelamus
δὲ αὐτῶν Πήλαμυς, οἱ δὲ θυννοκέφα- nebant: nam Tri-
λοι, οἱ δὲ μέσον ἔχοντες, οἱ Καρκινόχειρες. nes, neutri parti
Τειτωνομάδητες πλὴν ἡσυχίαν ἄγον- apud Nepru-
τες, συμμαχεῖν προῃροῦντο. nque cō-
προσπεσόντες αὐτοῖς πρῶτος ὁ Π nabat
νιον, προσεμίξαμεν, πολλῇ βοῇ χρη in
αὐτήν· ἦν δὲ κῆτος ὡς τρία πλέθρα.
μενοι δὲ αὐτοὺς, ἅτε γυμνῆτας, καὶ καθαρ
τες ἐς πλοῖον ὕλιν, τοῖσι τὸν ἐπεκράτη
γῆς· καὶ μετ' ὀλίγον πολὺ κήρυκας ἀποστείλ
νεκρούς τε ἀπῃτέοντο, καὶ περὶ φιλίας
γοντο· ἡμῖν δὲ οὐκ ἐδόκει ἀπένδεσθαι. ἀλ
ύστεραίας χωρήσαντες ἐπ' αὐτοὺς, πρῶτα
δίων ἀξενόφαμεν, πλοῖα τῶν Τειτω
δήτων. ὅτε δὲ ὡς εἶδον τὰ γιγνόμενα, ἀπε
μόντες ἐκ τῶν βαθέων, ἀφῆκαν αὐτ
πλοῖα θαλάσσης. ἡμεῖς δὲ πλοῖα χώσαν ἐπι
τες, ἔρημον ἤδη ὄντα, τῶν πολεμίων ὄ
αὐτέως κατωκοδόμεν, πολλὰ γυμνασ
καὶ κυνηγεσίοις χρώμενοι, καὶ ἀμπελουρ
τες, καὶ τὸν καρπὸν συλλεγόμενοι τῶν δ
δένδρων. καὶ ὅλως, ἐφείμεθα τοῖς ἐν δεσ
είᾳ μεγάλῳ καὶ ἀφύκτῳ τυφῶσι, καὶ
μένοις. ἐνιαυτὸν μὲν ὃν, καὶ μῆνας ἑπτὰ
δήλομεν τὸν χρόνον· τῷ δὲ ἑνάτῳ μ
πέμπτῃ ἰσάμεθα, περὶ πλοῦ δευτέραν
ματος αἴσιξιν (ἅπαξ γὰρ δὴ τοῦτο καὶ πλ
ρεῖν ἑκάστην ἐποίει ὁ κῆτος, ὥστε ἡμᾶς
ταὶ αἰσίξεις τεκμαίρεσθαι ταῖς ὥραις)
οῦν πλοῦ δευτέραν, ὡς ἔφην, αἴσιξιν,
σοή τε πολλὴ, καὶ θόρυβος ἠκούετο, ὡς περ κ
σματα, καὶ εἰρεσίαι. ταραχθέντες οὖν,
πύομεν ἐπ' αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ θηρίου
σάντες ἐντὸς τῶν ὀδόντων καθεωρῶμεν α
τα· ὧν ἐγὼ εἶδον θαυμάτων παραδοξό
ἄνδρας μεγάλους ὅσον ἡμισταδιαίους τὸν
λικίας, ὑπὸ νήσων μεγάλων περιπλε
ὥσπερ ὑπὸ πειρῶν. οἰδαίνομεν ἀπίστοις ἐς
ἱστορήσων, λέξω δ' ὅμως. Νῆσοι ἦσαν
μήκεις μὲν, ὑπὲρ πόλιν δὲ ὑψηλαὶ, ὅσον εἰ
σταδίων ἑκάστη πλοῦ περίμετρον. ὑπὸ δ' α
ἔπλεον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀμφὶ τοὺς εἴκ
μενοι, ἐφεξῆς ἐκωπηλάτουν, κυπαιρισσοῖς

ISTORIA

πῶς- A arida Du
σθη, δ' Sequenti
facta fuerant
dem cornu Tari
Κυνο- ducebamur, læuum
οἱ χερ- dium Carcinochires
τονομένοις quiescebā
δὲ ἐπε- addicti. Nos verò congressi
ἡμεῖς δὲ ni templum obuiauimus, manu
προσέβα- seruimus, multo clamore vtr. Rem
ἐμάχοντο autem cetus, vt antea solent. His itē
φυγαὶ fugam verbis (erant enim expediti vndi
que & in syluam fugatis, ex illo terra po
λαζόμενοι citi sumus, neque post multum præconē
ἀφ' ἧς missō sustulerunt suos in bello mortuos,
λαμεν, καὶ foedera & amicicias poltulantes. Nobis
διελέ- verò de amicitia vel fœdere non est vi
λυτο ἡμᾶ sum: sed postera die cōuersi in eos, fundi
ἡμεῖς γὰρ- tus omnes cæcidimus, præter Tritono
menderes. Siquidem hi vt vidēre quæ
παυθη- cōtigerant, dilapsi per cetri branchias, de
κόσμα- siliere in mare. Igitur prouinciam ingres
τοῦ εἰς si iam hostibus vacuam de cætero abs
que timore habitabamus, palæstris, aliis
ἀλλοῖ- que gymnasiis plurimū ac venationibus
λειπόν dediti. Quandoque vineas exercebamus,
πόλις δε aut ex arboribus poma legebamus: omni
no his similes, qui in maximo & incuita
ραυῶ- bili carcere conclusi, deliciis & voluptā
καὶ τῶν tibus indulgent. Annum autem & men
ἐνιαυ- ses octo ibi exegimus. Nono autem men
ἰσάμε- se, quinta die mensis, circa secundum
στόμα oris hiatum (tunc enim id semel vnoquo
que anni tempore faciebat, ita vt nos
coniectura assequeremur quatuor ea el
se anni tempora.) Ad secundum igitur
prædiximus, oris hiatum, confertim
n ac tumultū audiebamus, vt nau
præcipientium ac remigantium.
cur ad ipsum belluæ os prore
que intra dentes, aspi
spectaculum, quod qui
ctatissimum: homines
statura, magnis in
remibus naui
me non ve
m: Insulæ
rum
ἐπὶ
ἐπὶ
ἐπὶ

Ponè autem ad ipſam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regens gubernaculum, longitudine ſtadij vnius. Ad proram verò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vſu non ſanè opus eſſet. Pro velis verò ventus in ſyluam incidens, quæ plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos videbamus aut tres, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantéſque ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe commiſſæ, obtritæ ſunt, multæque diſſolutæ, ſubmerſæ ſunt. Aliæ connexæ certabant fortiter, neque facilè ab inuicem ſoluebantur. Qui autem ad proram conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, conſcendentes & cædentes: neminem autem viuum ceperunt: pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebãt oſtreis, quorum vnum currum implcat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Æolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, vt videbatur, contigit, prędæ gratia: etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Æolocẽtauri delphinorum greges furripuiſſe, vt erat audire ex eo quòd ſibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem vicerunt qui ab Æolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerũt centum circiter & quadraginta, tréſque ipſis vnà cum hominibus ceperunt: cæteræ verò puppi colliſa fugerunt. Sanè hi paululum illos inſecuti, veſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuáque recepere: etenim inſulæ non minùs octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, vnam ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis.

A κατόπιν δὲ ὅπῃ τῆς πρύμνης, ὡς ἐδόκει, κυβερνήτης ὅπῃ λόφου ὑψηλοῦ εἱζήκει, χαλκῷῶ ἔχων πηδάλιον, σταδιαῖον ὃ μῆκος. ὅπῃ δὲ τῆς πρῴρας, ὅσον τεσσαράκοντα ὡπλισμένοι αὐτῶν ἐμάχοντο, πόῤῥω ἐοικότες ἀνθρώποις, πλὴν τῆς κόμης. αὕτη δὲ, πῦρ ἦν, καὶ ἔκαιετο, ὥστε οὐδὲ κρυόφων ἐδέοντο. ὠκὺ δὲ ἰσίων, ὥσπερ ἐμπίπτωσιν τῇ ὕλῃ, πολλῇ οὐσῃ ἐν ἑκάστῃ, ἐκόλπου τε αὐτὴν, καὶ ἔφερε τὴν νῆσον, οἷ ἐθέλει ὁ κυβερνήτης. κελευστὴς δ' ἐφίστηκει ἀνθρώπους, καὶ πρὸς τὴν εἰρεσίαν ὀξέως ἐκινοῦντο, ὥσπερ
B τὰ μακρὰ τῶν πλοίων. ὃ μὲν οὖν πρῶτον δύο ἢ τρεῖς ἐωρῶμεν. ὕστερον δ' ἐφαίνοντο ὅσον ἑξακόσιοι. καὶ διαστάντες, ἐπολέμουν, καὶ ἐναυμάχουν. πολλαὶ μὲν οὖν αὐτῶν πρῴρῃσι συνεπέσοντο ἀλλήλαις, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκβληθεῖσαι κατεδύοντο· αἱ δὲ συμπλεκόμεναι, καρτερῶς διηγωνίζοντο, καὶ οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο. οἱ γὰρ ὅπῃ τῆς πρῴρης τεταγμένοι, πᾶσαν ἐπεδείκνυντο προθυμίαν, ἐπεμβαίνοντες, καὶ ἀναιρούμενοι. ἐξῆν δὲ τοῖς
C ζυγοῖς δὲ τοῖς ὅπῃ δὲ χρῶν σιδηρῶν, πολύποδας μεγάλους ἐκδεδεμένους ἀλλήλοις ἐπερρίπτουν. οἱ δὲ πρῴρεπλεκόμενοι τῇ ὕλῃ, κατεῖχον τὴν νῆσον. ἔβαλλον μέντοι καὶ ἐπετρώσκον ὀστρέοις τε ἀμαξοπληθέσι, καὶ σπόγγοις πλεθριαίοις. ἦγείτο δὲ τῶν μὲν, Αἰολοκένταυρος, τῶν δὲ, Θαλασσοπότης· ἐμάχοντο δὲ αὐτοῖς ἐγκελόμενοι, ὡς ἐδόκει, λείας ἕνεκα· ἐλέγετο γὰρ ὁ Θαλασσοπότης πολλὰς ἀγέλας δελφίνων τῷ Αἰολοκενταύρου ἐληλακέναι, ὡς ἐγὼ ἀκούειν ὑπεκαλεσιώτων ἀλλήλοις, καὶ τὰ ἐνέγκαντα τῶν βασιλέων ὑπεξονομάζειν. τέ-
D λος δὲ, νικῶσιν οἱ τοῦ Αἰολοκενταύρου. καὶ νήσους τε τῶν πολεμίων κατέδυσαν ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα, καὶ ἑκατόν. καὶ ἄλλας πρὸς λαμβάνουσιν αὐτοῖς αἰσθάσιν. αἱ δὲ λοιπαὶ, πρύμνῃ κρουσάμεναι, ἔφυγον. οἱ δὲ, μέχρι τινὸς διώξαντες, ὅπῃ ἑσπέρα ἦν, πραπόμενοι πρὸς τὰ ναύλια, τῶν πλείστων ἐπεκράτησαν, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀνείλοντο· καὶ γὰρ ἐκείνων κατέδυσαν νῆσοι οὐκ ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔστησαν δὲ καὶ τρόπαιον τῆς νησομαχίας, ὅπῃ τῇ κεφαλῇ τοῦ κήτους μίαν τῶν πολεμίων νῆσον ἀναστεφανώσαντες. ἐκείνῳ μὲν οὖν τῷ νύκτα περὶ τὸ θηρίον ηὐλίσθησαν, ἐξάψαντες αὐτοῦ τὰ ἀγκύρια, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν πλησίον ὁρμισάμενοι.

καὶ γὰρ ἀγκύραις ἐχρῶντο μεγάλαις, ὑαλίναις, καρτερᾶις. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ θύσαντες ὅπερ τῶν κήτεων, καὶ τοὺς οἰκείους θάψαντες ἐνταῦθα, ἀπέπλεον ἡδόμενοι, καὶ ὥσπερ παιᾶνας ᾄδοντες. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γενόμενα.

A Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortissimis. Postera autem die supra ceti tergum litantes, suósque ibi tumulantes, abiere læti, & vt pæana canentes. Hæc igitur in insulari pugna gesta sunt.

ΑΛΗΘΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

HISTORIÆ VERÆ LIBER SECVNDVS.

Ὁ δ' ἀπὸ τούτου μηκέτι φέρων ἐγὼ τὸν ἐν τῷ κήτει διαιτᾶσθαι, ἀχθόμενός τε τῇ μοιρᾷ, μηχανὰς τινὰς ἐζήτουν, δι' ἧς ἂν ἐξελθεῖν γένοιτο. καὶ ὅ μὲν πρῶτον, ἔδοξεν ἡμῖν ὀρύξασι τὸν δεξιὸν τοῖχον, ἀποδραίνα· ἠρξάμεθα, διεκόπτομεν. ὅπερ δὲ προελθόντες ὅσον πέντε σταδίους, οὐδὲν ὠφελοῦμεν, τῷ ὀρύγματος ἐπαυσάμεθα· τὸν δὲ ὕλην καῦσαι διέγνωμεν. ὅτε γὰρ δὴ ὁ κῆτος ἀποθανεῖν. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, ῥᾴδια ἔμελλεν ἡμῖν ἔσεσθαι ἡ ἔξοδος. ἠρξάμεθα οὖν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, ἐκαίομεν· καὶ ἡμέρας μὲν ἑπτὰ καὶ νύκτας ἴσας ἀναιθήτως εἶχε τοῦ καύματος· ὀγδόῃ δὲ καὶ ἐνάτῃ συνιέμεν αὐτοῦ νοσοῦντος. ἀρρώστερον γοῦν ἀνέχασκε· καὶ εἴποτε ἀναχάνοι, ταχὺ συνέμυε. δεκάτῃ δὲ καὶ ἑνδεκάτῃ, τέλεον ἀπενεκροῦτο, καὶ δυσώδες ἰῶ. τῇ δωδεκάτῃ δὲ, μόλις ἐνοήσαμεν ὡς εἰ μὴ τις χανόντος αὐτοῦ ἐνωσπείξε τις ξυμφορά, ὥστε μηκέτι συγκλῆσαι, κινδυνεύσομεν καταχληθέντες ἐν νεκρῷ αὐτῷ ἀπολέσθαι· οὕτω δὴ ὁ σῶμα μεγάλαις δοκοῖς διερείσαντες, τὸ ναῦν ἐπεσπεύδομεν, ὕδωρ τε ὡς ὅτι πλεῖστον ἐμβαλλόμενοι, καὶ πᾶλαι ὀπιτηδᾶ. κυβερνήσειν μὲν ἔμελλεν ὁ Σκίνθαρος· τῇ μὲν ὑστεραίᾳ, ὃ μὲν ἤδη τεθνήκει. ἡμεῖς δὲ ἀνελκύσαντες ὃ πλοῖον, καὶ ἀφ' τῶν ἐρεισμάτων ἀφαλόντες, ἐκ τῶν ὀδόντων ἐξάψαντες, πρέμα καθήκαμεν ἐς τὸν θάλατταν. ὑπεδύμεν δὲ ὑπὸ τὰ νῶτα, καὶ θύσαντες τῷ Ποσειδῶνι, αὐτοῦ τῶδε ὃ ξύπαιον, ἡμέρας τρεῖς ἐπαυλισάμενοι, (νηνεμία γὰρ ἦν) τῇ τετάρτῃ ἀπεπλεύσαμεν· ἔνθα δὴ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς ναυμαχίας νεκροῖς ἀπηντῶμεν, καὶ προσωκέλλομεν. καὶ τὰ

B Nterea non iam amplius illum ferens in ceto victum, mãsionísque illius tædio affectus, quærebã quánam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile visum, ad dextrum latus fodere, pérque defossum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verò progressi ad quinque stadia effodimus, nihil proficientes, ab opere destitimus. Tum syluam exurere visum est, vt sic cetus moreretur: quod si fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab C extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem septem, ac totidem noctes calorem non sensit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non solita cum vehementia, cùm neque hiatum suspendebat ac protrahebat, sed confestim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima vix sensimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ćeto cuneos submitteremus, quò fauces in posterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulso ore, nauem parabamus, aquę plurimum inferentes, & ad nectssitatem D cætera. Gubernator futurus erat Scintharus. Postera autem die iam ille mortuus erat. Nos verò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicantes, leniter in mare demisimus. Ascendentes autem in dorsum, apud trophęum Neptuno immolauimus, ibíq; tribus diebus mansimus (erat enim trãquillitas) quartaverò nauigantes abscessimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegimus, vbi &

corpora dimenſi mirabamur. Diebus autem quibuſdam nauigauimus multa aëris temperie vſi: tandem violento ſpirante Borea frigus magnum ſecutum eſt, ab eóque totum glacie aſtrictum eſt pelagus, non modò in ſuperficie, ſed in profundum,& altè ad paſſus trecentos, vt deſcendentes ſuper glaciem curreremus. Quum autem ventus perſtaret, neque ampliùs ferre poſſemus,tale quiddam commenti ſumus. (Qui verò in ea re conſilium dederat, erat Scintharus.) Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignémque accendebamus, ac veſcebamur piſcibus: ſiquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egreſſi infixam nauem euulſimus, ac velum expandimus, trahebamúrque vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapſi. Quinta autem die tepore glacies ſoluebatur,iterúmque omnia in aquam ſoluta. Iam verò & circiter ſtadia trecẽta nauigaueramus , quũ ad inſulam delati, non adeò magnam, & eam deſertam, aquas hauſimus (iam enim defecerant) tauróſque ſylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipſi autem tauri cornua non in fronte , ſed in ipſis habebant oculis , vt Momo placuit. Poſt paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, ſed lacteum: & in eo inſula apparebat alba, referta vitibus. Erat autem inſula caſeus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum poſtea comedentes didicimus. Eius autem circuitus ſtadiorum viginti quinque: & vites vuis ſcatebant , ex quibus lac, non vinum, expreſſimus. Templum autem erat in media inſula Galateæ Nereidi ſacrum, ſicut oſtentabat epigramma. Quandiu igitur in inſula conſedimus , eſcam quidem nobis ac cibum terra ſuppeditauit : lac autem ex vuis expreſſum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia: cùm è vita diſceſſiſſet, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in inſula diebus quinque, ſexta egreſſi ſumus portum, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigantes,non ampliùs per lac, ſed in ſalſa ac cœrulea aqua,videmus homines multos,

A σώματα καταμέτρωντες , ἐθαυμάζομεν. καὶ ἡμέρας μέν τινας ἐπλέομεν, εὐκράτῳ ἀέρι χρώμενοι· ἔπειτα βορέου σφοδρὸς πνεύσαντος, μέγα κρύος ἐγένετο, ὥστ' αὐτῷ πόρῳ ἐπάγη ὁ πέλαγος, οὐκ ἐξεπιπολῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς βάθος, ὅσον ἐς τετρακοσίας ὀργυιάς· ὥστε καὶ ἀποβαίνοντας, ἅμα δὲ ἐν ὑπὸ τῷ κρυστάλλῳ. ὑπιόντες οὖν τῷ πνεύματι φερόμενοι ἠρέμα, τοιόνδε τι ἐπενοήσαμεν. (ὁ δὲ τὴν γνώμην ἀποφηνάμενος, ἦν ὁ Σκίνθαρος) σκάψαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι σπήλαιον μέγιστον, ἐν τούτῳ ἐμείναμεν ἡμέρας τριάκοντα, πῦρ αἰανάζοντες , καὶ σιτούμενοι τοὺς ἰχθῦς· θηρεύοντες δὲ ἀφορύττοντες. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐπέλιπε τὰ ὑπιτήδεια, παρελθόντες, ἤδη ναυῒ πεπηγυῖαν ἀναστάντες, καὶ πεπασάντες τῷ ὀθονίῳ, ἐσυρόμεθα ὥσπερ πλέοντες λείως καὶ παρέως, ὑπὸ τῷ πάγου ὀλισθαίνοντες. ἡμέρᾳ δὲ πέμπτῃ ἀλέα τε ἦν, καὶ ὁ πάγος ἐλύετο, καὶ ὕδωρ πολὺ ἀνῆς ἐγίγνετο. πλεύσαντες δ' ὅσον τετρακοσίους σταδίους, νήσῳ μικρᾷ καὶ ἐρήμῃ παρεσχόμεθα, ἀφ' ἧς ὕδωρ λαβόντες (ἐπελελοίπει γὰρ ἤδη) καὶ B δύο ταύρους ἀγρίους καταξύσαντες, ἀπεπλεύσαμεν. οἱ δὲ ταῦροι ὅτι, τὰ κέρατα οὐκ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν εἶχον, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὥσπερ ὁ Μώμος ἠξίου. μετὰ δὲ πολὺ δὲ εἰς πέλαγος ἐμβαίνομεν, οὐχ ὕδατος, ἀλλὰ γάλακτος. καὶ νῆσος ἐν αὐτῷ ἐφαίνετο λευκή, πλήρης ἀμπέλων. ἦν δὲ ἡ νῆσος, τυρὸς μέγιστος, πόρρω συμπεπηγώς, ὡς ὕστερον ἐμφαγόντες ἐμάθομεν, σταδίων εἰκοσιπέντε τὸ μέγεθος· αἱ δ' ἄμπελοι, βοτρύων πλήρεις· ἐκ μὲν τοῦ οἶνον, ἀλλὰ γάλα ἐξ αὐτῶν ἀπεθλίβομεν. ἱερὸν δ' ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ C οἰκοδόμητο, Γαλατείας τῆς Νηρηίδος, ὡς ἐδήλου τὸ ὑπόγραμμα. ὅσον οὖν χρόνον ἐν αὐτῇ ἐμείναμεν, ὄψον τε ἡμῖν καὶ σιτίον ἡ γῆ παρεῖχε, ποτὸν δὲ ὁ ἐκ τῶν βοτρύων γάλα. βασιλεύειν δὲ τούτων τῶν χωρίων ἐλέγετο Τυρὼ ἡ Σαλμωνέως, μετὰ τὸν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν, ταύτην τε καὶ τὸν Ποσειδῶνος λαβοῦσα τιμήν. μείναντες δ' ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξωρμίσαμεν, αὔραις μέν τισι παρπεμπούσαις, λιχμώμενοι δὲ οὔσης τῆς θαλάττης. τῇ ὀγδόῃ δὲ ἡμέρᾳ πλέοντες, οὐκ ἔτι ἐπὶ γάλακτος, ἀλλ' ἤδη ἐν ἁλμυρῷ καὶ κυανῷ ὕδατι, καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλούς,

ἐπὶ τῶ πελάγους ἁλλομένας, ἄπουτα ἡμῖν A
τοιγεοικότας, καὶ τὰ σώματα, καὶ τὰ με-
γέθη, πλεὼ μόνων τῶν ποδῶν· ταῦτα γὰρ
Φέλλινα εἶχον· ἀφ' ὧν δὴ, οἶμαι, καὶ ἐκα-
λεῖτο Φελλόποδες. ἐθαυμάζομεν οὖν ἰδόν-
τες δ' βαθιζομένους, ἀλλ' ὑπερέχοντας
τῶν κυμάτων, καὶ ἀδεῶς ὁδοιπορεῖν τας· οἱ
δὲ καὶ προσήεσαν, καὶ ἠσπάζοντο ἡμᾶς
Ἑλληνικῇ φωνῇ, ἔλεγόν τε εἰς Φελλὼ τὴν
αὐτῶν πατρίδα ἐπείγεσθαι· μέχρι μὲν δή
τινος συνωδοιπόρουν ἡμῖν εὐδαίμονες· εἶ-
τα ἀποστραπόμενοι τῆς ὁδοῦ, ἐβάδιζον, εὐ-
πλοιαν ἡμῖν ἐπευξάμενοι. μετ' ὀλίγον δὲ, B
πολλαὶ νῆσοι ἐφαίνοντο· πλησίον μὲν ἐξ ἀρι-
στερῶν ἡ Φελλὼ, ἐς ἣν ἐκεῖνοι ἔσπευδον, πό-
λις ὅση μεγάλου καὶ τροχοῦλου φελλοῦ κα-
τοικουμένη. πόρρωθεν δὲ, καὶ μᾶλλον ἐν δε-
ξιᾷ πέντε μάλιστα καὶ ὑψηλόταται, ἐν πῦρ
πολὺ ἀνεκαίετο. ἐγγὺς δὲ τῆς τροφῆς, μία
πλατεῖα, καὶ ταπεινὴ, σταδίους ἀπέχουσα
οὐκ ἐλάττους πεντακοσίων. ἤδη δὲ πλησίον
τε ἦμεν, καὶ θαυμαστή τις αὔρα προεπνευ-
σεν ἡμᾶς, ἡδεῖα, καὶ ἰώδης, οἵαν φησὶν ὁ
συγγραφεὺς Ἡρόδοτος, ἀπόζειν τῆς Εὐδαί- C
μονος Ἀραβίας. οἷ γὰρ ἀπὸ ῥόδου, ἐν νᾶρ-
κισσου, καὶ ὑακίνθου, καὶ κρίνων, καὶ ἴων, ἔτι
δὲ μυρσίνης, καὶ δάφνης, καὶ ἀμπελάνθης,
τοιοῦτον ἡμῖν ὂ ἡδὺ προσέβαλλεν· ἡσθέν-
τες δὲ τῇ ὀδμῇ, καὶ χρηστὰ ἐκ μακρῶν πό-
νων ἐλπίσαντες, κατ' ὀλίγον ἤδη πλησίον
τῆς νήσου ἐγιγνόμεθα. ἔνθα δὴ καὶ καθεω-
ρῶμεν λιμένας τε πολλοὺς παρὰ πᾶσαν ἀ-
κλύστους καὶ μεγάλους, ποταμούς τε διαυ-
γεῖς ἐξιόντας ἠρέμα ἐς τὸν θάλασσαν· ἔτι
δὲ λειμῶνας, καὶ ὕλας, καὶ ὄρνεα μουσικά, D
τὰ μὲν ἐπὶ τῶν ἠόνων ᾄδοντα, πολλὰ δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν κλάδων. ἀὴρ δὲ κοῦφος καὶ εὔ-
πνους παρεκέχυτο τὴν χώραν· καὶ αὖραι δέ
τινες ἡδεῖαι διαπνέουσαι, ἠρέμα τὸν ὕλιν
διεσάλευον· ὥστε καὶ ἀπὸ τῶν κλάδων κι-
νυμένων, τερπνὰ καὶ συνεχῆ μέλη ἀπεσυ-
ρίζετο, ἐοικότα τοῖς ἐπ' ἐρημίας αὐλήμασι
τῶν πλαγίων αὐλῶν. καὶ μικτὴ καὶ βοὴ συμμικτος ἠκούετο, ὑ θορυβώδης, ἀλλ' οἵα γένοιτ'
ἂν ἐν συμποσίῳ, τῶν μὲν, αὐλουμένων, ἄλλων δὲ, ἐπαιωνιζόντων, τινῶν δὲ, κρουομένων
πρὸς αὐλὸν, ἢ κιθάραν. τούτοις ἅπασι κηληθέντες, κατήχθημεν. ὁρμίσαντες δὲ τὴν
ναῦν ἀπεβαίνομεν, τὸν Σκίνδαρον ἐν αὐτῇ, καὶ δύο τῶν ἑταίρων ἀπολιπόντες. προϊόν-

supra mare decurrentes, omnino nobis similes & corporibus & magnitudine, præter solos pedes, siquidem hos suberinos habebant. Quare, vt existimo, & Phellopodes appellati sunt. Mirabamur autem cùm videremus eos non demergi, sed supra fluctus extare, intrepidéque incedere. Qui & accedentes, salutarunt nos Græca voce: dicebant autem se in Phello patriam suam properare. Comitabantur autem aliquousque nos præcurrentes, postea conuersi ab itinere, ibant, felicem nobis nauigationem comprecati. Post paululum verò & insulæ multæ apparuêre. Propè quidem à læua Phello, ad quam illi properabant, quæ ciuitas super magno ac rotundo subere habitabatur. Longè autem, & ad dextram magis, quinque maximæ insulę & altissimæ, vbi ignis accendebatur multus. Ad proram autem vna lata & humilis, distans stadiis non minùs quingentis. Iam verò non procul aberamus, cùm mira quædam nos afflauit aura, dulcis & odorifera, qualem historicus Herodotus à Felice Arabia spirare dicit: nam qualis à rosis, narcissis, hyacinthis, liliis, violis, myrto, vel lauro redolere consueuit, talis nobis odor aspirauit, à quo deliniti, boníque aliquid longis ex laboribus sperantes, iam in insulam propè adueneramus. Hìc & portus videmus plurimos tranquillos, & magnos, nitentiáque flumina leniter in mare prorumpere, prątáque & syluas, & canoras aues, partim quidem per littora canentes, multas autem super ramis. Aër autem lenis ac placidè spirans regioni circumfundebatur. Hinc suaues quædam auræ spirantes leniter syluam mouebant, vt ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, similes iis qui in locis desertis obliquis fistulis reddi solent. Atqui audiebatur vox quædam promiscua nõ tumultuosa, sed qualis in conuiuio reddi posset, cùm quidam fistula canunt, alij probant, alij ad fistulam aut citharam saltãt. His illecti deferebamur in portum: egréssique nauem, Scintharum in ea & ex sociis duos dimisimus. Proce-

dentes autem per florens quoddam pratum, in custodes incidimus ac ministros, qui nos roseis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum est vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam esse Beatorum insulam, regnaréque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti fuimus, stetimus in ordine iudicandorum quarto loco. Erat autem prima causa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero esse liceat, an non. Accusabatur autem quòd furiis actus seipsum necasset. Denique multo priùs habito sermone visum est Rhadamantho, hausto elleboro, ac demum resipiscentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indéque iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem causa amoris erat, Thesei scilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtri illa cohabitare debeat. Et Rhadamanthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugij huius gratia tantis olim laboribus sese obiecerit, periculisque. Etenim Theseo ipsi alias esse mulieres, Amazonem, ac Minois filias. Tertia verò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginensem: visum est Alexandrum præcellere, eíque sedes posita est apud Cyrum Persem primum. In quartam autem causam nos adducti sumus: & is quidem interrogauit, quidnam in caussa esset quòd adhuc viui ad sacrum illum locum deueniissemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco summotis, secum diu pensitabat, & de nobis communicabat cum assessoribus. Consederãt autem ei cùm alij multi, tum & Atheniensis Aristides, cognomento Iustus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curiositatis & peregrinationis, postquam moreremur. Nunc verò præscripto tempore licere nobis in insula apud heroas versari, indéque abire. Præscripsit autem recessus terminum, non ampliùs quàm mensium septem. Hinc sua sponte defluentibus sertis à nobis, soluebamur, ac in vrbem adducebamur, ad Beatorum cõuiuium. Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur.

A τες δὲ ἀφ' λθμῶνος βλανθοειῶτος, ἐντυγχάνομεν τοῖς φερυεῖς, καὶ τοξεπλόοις· οἱ δὲ δήσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις τεφάνοις, ἔστι γὰρ μέγιστος πὰρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν, ἀπῆγον ὡς τὸν ἄρχοντα· πὰρ' ὧν δὴ καθ' ὁδὸν ἠκούσαμεν, ὡς ἡ μὲν νῆσος εἴη τῶν Μακάρων τοξεσταγορδομένων, ἄρχοι δὲ ὁ Κρὴς Ραδάμανθυς. καὶ δὴ διαθέντες ὡς αὐτὸν, ἐν τάξει τῶν δικαζομένων ἔστημεν τέταρτοι. ἐν δὲ ἡ μὲν τοξότη δίκη, τοῖ Αἴαντος τῦ Τελαμῶνος, εἴτε χρὴ αὐτὸν σωζεῖναι τοῖς ἥρωσιν, εἴτε καὶ μή· κατηγορῶ δὲ αὐτῦ, ὅτι μεμηνὼς, καὶ ἑαυτὸν ἀπεκτόνοι· τέλος δὲ, πολλῶν ῥηθέντων, ὁ Ραδάμανθυς ἀπεφαίνετο, νικᾶν μὲν αὐτὸν πιόμενον τὸ ἑλλεβόρου, τοῖ δὲ δεύτερον Ἱπποκράτει τῷ Κῴῳ ἰατρῷ· ὕστερον δὲ σωφρονήσαντα, μετέχειν τῦ συμποσίου. δεύτερα δὲ ἐν κείσις ἐρωτικὴ, Θησέως καὶ Μενελάου τοῖ τῆς Ἑλένης ἀμφισβητούντοιν, πότερῳ αὐτῶν χρὴ συνοικεῖν. καὶ ὁ Ραδάμανθυς, ἐδίκασε Μενελάῳ συνεῖναι αὐτῶ, ἅτε καὶ τοσαῦτα πονήσαντι, καὶ κινδυνεύσαντι τῦ γάμου ἕνεκεν· καὶ γὰρ αὐτῷ Θησεῖ καὶ ἄλλας εἶναι γυναῖκας, τῶν τε Ἀμαζόνα, καὶ τὰς τῦ Μίνωος θυγατέρας. τρίτη δ' ἐδικάσθη τοῖ περὶ ἀρετῆς, Ἀλεξάνδρῳ τε τῷ Φιλίππου, καὶ Ἀννίβᾳ τῷ Καρχηδονίῳ. καὶ ἔδοξε προέχειν ὁ Ἀλέξανδρος, ᾧ θρόνος αὐτῷ ἐτέθη πὰρὰ Κῦρον τὸν Πέρσην, τὸν πρότερον. τέταρτοι δ' ἡμεῖς προεκλήθημεν· καὶ ὁ μὲν ἤρετο, τί παθόντες, ἔτι ζῶντες ἱερῶν χωρίων ἐπιβαίημεν· ἡμεῖς δὲ, πόθεν ἐξῆς διηγησάμεθα. οὕτω δὲ μεταστησάμενος ἡμᾶς, ὀλίγον χρόνον ἐσκέπτετο, καὶ τοῖς συνέδροις ἐκοινοῦτο πρὸς ἡμῶν. συνέδρων δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ Αριστείδης ὁ δίκαιος, ὁ Λθηναῖος. ὡς δ' ἔδοξεν αὐτῷ, ἀπεφήνατο, τῆς μὲν πολυπραγμοσύνης καὶ τῆς ἀποδημίας, ἐπειδὴ ἀποθανούμεθα, δοῦναι τὰς δίκας, ὃ δὴ νυνὶ, ῥηθὲν χρόνον μείναντας ἐν τῇ νήσῳ, καὶ συμφιλοσοφήσαντας τοῖς ἥρωσιν, ἀπελθεῖν. ἔπαξε δὲ καὶ τὴν προθεσμίαν τῆς ἀποδημίας, μὴ πλεῖον μηνῶν ἑπτά. ἐντεῦθεν ἀνθεμάτων ἡμῖν τῶν φερόντων προερρυέντων, ἐλελύμεθα, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἠγόμεθα, εἰς ὃ τῶν Μακάρων συμπόσιον. αὕτη μὲν οὖν ἡ πόλις πᾶσα χρυσῆ, ὁ δὲ τεῖχος προσκείται σμαραγδίνον.

πύλαι δὲ εἰσὶν ἑπτὰ πᾶσαι μονόξυλοι κινα-
μώμινοι. ὁ μὴν τοῦ ἔδαφος τῆς πόλεως, καὶ
ἡ ἐντὸς τοῦ τείχους γῆ, ἐλεφαντίνη. ναοὶ δὲ πάν-
των θεῶν, βηρύλλου λίθου ἀκοδομημένοι· καὶ
βωμοὶ ἐν αὐτοῖς μέγιστοι, μονόλιθοι, ἀμε-
θύστινοι, ἐφ' ὧν ποιοῦσι τὰς ἑκατόμβας. πε-
ρὶ δὲ τὴν πόλιν, ῥεῖ ποταμὸς μύρου τοῦ καλ-
λίστου, ὁ πλάτος πηχέων ἑκατὸν βασιλι-
κῶν, βάθος δὲ, ὥστε νῆν δύνασθαι. λουτρὰ
δέ ἐστιν αὐτοῖς, οἶκοι μεγάλοι, ὑάλινοι, τῷ
κινναμώμῳ ἐγκαιόμενοι. αὐτὴ μὴν τοῦ ὕ-
δατος, ἐν ταῖς πυέλοις δρόσος θερμή ἐστιν·
ἐσθῆτι δὲ χρῶνται, ἀραχνίοις λεπτοῖς, πορ-
φύρεοις. αὐτοὶ δὲ σώματα μὲν οὐκ ἔχουσιν,
ἀλλ' ἀναφεῖς, καὶ ἄσαρκοί εἰσι, μορφὴν δὲ
καὶ ἰδέαν μόνον ἐμφαίνουσι· καὶ ἀσώματοι
ὄντες, ὅμως οὕτω ἑστᾶσι, καὶ κινοῦνται, καὶ
φρονοῦσι, καὶ φωνὴν ἀφιᾶσι. καὶ ὅλως ἔοι-
κε γυμνή τις ἡ ψυχὴ αὐτῶν περιπολεῖν,
τὴν τοῦ σώματος ὁμοιότητα περικειμένη.
εἰ γοῦν μὴ ἅψαιτό τις, οὐκ ἂν ἐλέγξειε
μὴ εἶναι σῶμα ὃ ὁρώμενον. εἰσὶ γὰρ ὥσ-
περ σκιαὶ ὀρθαί, οὐ μέλαιναι· γηράσκει δὲ
οὐδείς, ἀλλ' ἐφ' ἧς ἂν ἡλικίας ἔλθῃ, πα-
ραμένει· ὁ μὲν οὖν νὺξ περὶ αὐτοῖς γίνε-
ται, οὐδὲ ἡμέρα πάνυ λαμπρά· ἀλλὰ
καθάπερ ὁ λυκαυγὴς ἤδη περὶ ἕω, μη-
δέπω διαπεπλάνηται ἡλίου, τοιοῦτον φῶς ἐ-
πέχει τὴν γῆν. καὶ μὴν καὶ ὥρων μίαν
ἴσασι τὸ ἔτος· αἰεὶ γὰρ περὶ αὐτοῖς ἔαρ
ἐστί, καὶ εἷς ἄνεμος πνεῖ ὁ Ζέφυρος· ἡ δὲ
χώρα, πᾶσι μὲν ἄνθεσι, πᾶσι δὲ φυτοῖς ἡ-
μέρεις τε καὶ σινερεῖς τέθηλεν· αἱ μὲν γὰρ
ἄμπελοι, δωδεκάφορεί εἰσι, καὶ κατὰ μῆνα
ἕκαστον καρποφορεῖσι· τὰς δὲ ῥοιὰς, καὶ τὰς
μηλέας, καὶ τὴν ἄλλην ὀπώραν, ἐλέγον μὲν
εἶναι τεσσαρεσκαιδεκάφορον· ἑνὸς γὰρ μηνὸς τοῦ
παρ' αὐτοῖς Μινῴου, δὶς καρποφορεῖν. αὐτὴ
δὲ πυρὸν, οἱ στάχυες ἄρτους ἑτοίμους ἐπ' ἄ-
κρου φύουσιν, ὥσπερ μύκητας. πηγαὶ δὲ
περὶ τὴν πόλιν ὕδατος μέν, πέντε, καὶ ἑξή-
κοντα, καὶ τριακόσιοι, μέλιτος δὲ, ἄλλαι το-
σαῦται, μύρου δὲ, πεντακόσιαι, μικρότεραι
μέντοι αὗται· καὶ ποταμοὶ γάλακτος ἑπτὰ,
καὶ οἴνου ἑκτώ· ὁ δὲ συμπόσιον, ἔξω τῆς πόλεως πεποίηται, ἐν τῷ Ηλυσίῳ καλουμένῳ πεδίῳ·
λειμὼν δέ ἐστι κάλλιστος, περὶ αὐτὸν, ὕλη παντοία, πυκνὴ, ὀπωρικὰ ἔχουσα πάντα κεκαρπισμένα,

A Porrò portæ ſeptem ſunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia eſt, terra eburnea: omnium autem deorum templa, beryllo lapide conſtructa ſunt, & altaria in eis maxima, vno è ſimplici lapide amethyſto conſtant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguento optimo: huiúſque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare poſſes. Porro ipſius balnea, domus magnæ ſunt vitreæ, cinnamomo ſuccenſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in pelubus ſeruatur. Vtuntur autem veſtibus purpureis, te- B nuiſſimis aranearum telis. Hi corpora non habent, ſed & impalpabiles ſunt, & abſque carne. Formam autem & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cùm ſint, ſtant, mouentur, intelligunt, vocémque emittunt: omninóque videtur eorum anima nuda quædam circumuagari, corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit, non credet, quod videtur, non eſſe corpus. Sunt enim vt vmbræ rectæ, non nigræ. Seneſcit nemo, ſed ea ætate qua ſe eò contulit, permanet. Denique hîc haudquaquam eſt nox, neque dies admodum clara, ſed quale crepuſculum C eſſe ſolet, iam aurora apparente ante orientem ſolem: talis lux terram habet: quare & vnum ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver eſt, vnúſque ventus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus manſuetis plantis & vmbroſis viret. Quę illic ſunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & ſingulis menſibus vuas reddũt: mala verò granata ac malos, cæteráque poma terdecies ferre dicebant: nam menſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. Pro frumẽto verò ſpicę in ſummitate paratos panes emittunt, D vt fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, aquę quidem, quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis verò alij totidem: vnguenti, quingenti: verùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem, & vini octo. Conuiuium autẽ celebratur extra ciuitatem in campo qui Elyſius vocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum, vmbram diſcumbentibus faciens: ſtra-

tum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quòd vinum non miſcent: ſiquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores ſunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, vnum ex illis vel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim vino replentur. Pro ſertis verò, luſciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos ſuperuolant, aſpergúntque. Porrò vnguntur ad hunc modum: Denſæ nubes vnguentum combibentes è fontibus ac flumine, ſupráque conuiuium ſparſæ, ſenſim exprimentibus ventis, tenuiſſimum quiddam velut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis vacant. Canuntur autem in primis Homeri verſus, qui & ipſe adeſt, & cum illis conuiuatur, ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & virginibus: præſunt verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Leſbius, & Anacreon, & Steſichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ij quieuerunt, ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint, iam tota ſylua reſonat, præſidentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiam habent: fontes duo ſunt circa conuiuium, vnus quidem riſus, alter verò voluptatis. Ex horum ambobus in initio conuiuij omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus viris quos apud eos vidi, dicere: Omnes quidem ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem: nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici: Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythámque Anacharſim, & Thracem Zamolxim, Numámque Italicum, nécnon & Lacedæmonium Lycurgum, & Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filium cum Neſtore & Palamede nugantem:

A χὴ τρωμηλὼ μὸ ὲκ τ̃ ἀνθέων ὑποβέβλωται. Διακονοῦνται ὁ ⸀ Διαφέρουσιν ἕνεκα οἱ ἄνεμοι, πλὼ γε τ̃ οἰνοχοεῖν. τούτου γὸ δὲν δέονται, ἀλλ' ἔστ δένδρα περὶ ὸ συμπόσιον ὑάλινα, μεγάλα, τ̃ς διαυγεστάτης ὑάλου· ὁ καρπὸς δ' ἔστ τούτων τ̃ν δένδρων, ποτήρια ποικίλα χὴ τὰς κατασκευάς, χὴ τὰ μεγέθη. ἐπειδὰν οὖν πάρῃ τις εἰς ὸ συμπόσιον, πετυχὼν ἓν ἢ χὴ δύο τ̃ν ἐκπωμάτ, κατατίθεται, τὰ ὁ αὐτίκα οἴν πλήρη γίνεται· οὕτω μὸ πίνουσιν. αἱ δὲ τ̃ν στεφάνων, αἱ ἀηδόνες, χὴ πᾶλλα τὰ μουσικὰ ὄρνεα, ἐκ τ̃ν πλυ-

B σίων λειμώνων τοῖς σώμασιν αἰθολογοῦντα, κατωθεῖ αὐτοὺς μετ' ὠδ̃ς ὑπερπετόμενα, χὴ μικὸ χὴ μειζόνως ὠδί· νεφέλαι πυκναὶ ἀναπεπταμέναι μύουσ ἐκ τ̃ν πηγ̃ν, καὶ τὸ πολυμιδὲς, χὴ ὑετίσασαι ὑπ' ὸ συμπόσιον, ῥεῦμα τ̃ν ἀνέμων ἀποθλιβόντων, ὕδατι λεπτ̃, ὡς ὑπ' δρόσου· ὅτε ὁ τ̃ν δείπνων, μουσική τε, χὴ ᾠδαὶ ἐναλλάττουσιν· ἄδεται ὁ αὐτοῖς τὰ Ὁμήρου ἔπη μάλιστα, καὶ αὐτὸς ὁ πάρεστι, χὴ συναναπαύεται αὐτοῖς, ὑπὸ τὸν Ὀδυσσέα κατακείμενος. οἱ μὸ οὖν χοροὶ, ἐκ παίδων εἰσὶ,

C καὶ παρθένων· ἐξαρχοῦσι ὁ, καὶ συνᾴδουσιν, Εὐώνυμός τε ὁ Λοκρὸς, ⸀ Ἀρίων ὁ Λέσβιος, ⸀ Ἀνακρέων, ⸀ Στησίχορος· χὴ γὸ χὴ τοῦτον πάρ' αὐτοῖς εἰδόμην, ἤδη τ̃ς Ἑλένης αὖθις διηλλαγμένης. ἐπειδὰν ὁ ὕδωρ παύσωνται ἄδοντες, δεύτερος χορὸς πάρερχεται ἐκ κύκνων, καὶ χελιδόνων, χὴ ἀηδόνων· ἐπειδὰν ὁ καὶ ὕδωρ ἄσωσι, τότε δὴ πᾶσα ἡ ὕλη ἐπαυλῇ, πνεόντων ἀνέμων καταρχόντων. μέγιστον ὁ δὴ πρὸς εὐφροσύνην ἐκεῖνο ἔχουσι· πηγαί εἰσι δύο περὶ ὸ συμπόσιον, ἡ μὲν, γέλωτος, ἡ ὁ, ἡδονῆς· ἐκ τούτων ἑκατέρας, πάντες ἐν ἀρχῇ τ̃ς

D εὐωχίας πίνουσι, καὶ τοιπὸν ἡδέως, καὶ γελῶντες διάγουσι. βούλομαι ὁ εἰπεῖν χὴ τ̃ν ἐπισήμων οὕς τινας πάρ' αὐτοῖς ἐθεασάμην· πάντας μὲν τοὺς ἡμιθέους, καὶ τοὺς ὑπὸ Ἴλιον στρατεύσαντας, πλὼ γε δὴ τ̃ Λοκρὸς Αἴαντος· ἐκεῖνος δὲ μόνον ἔφασκον ἐν ταῖς τ̃ν ἀσεβῶν χώραις κολάζεσθαι· βαρβάρων ὁ, Κύρους τε ἀμφοτέρους, χὴ τὸν Σκύθην Ἀνάχαρσιν, χὴ τὸν Θρᾷκα Ζάμολξιν, ⸀ Νομᾶ τὸν Ἰταλιώτην, χὴ μέν ⸀ Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμόνιον, καὶ Φωκίωνα, καὶ Τέλλον, τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς σοφοὺς, πλὴν Περιάνδρου· εἶδον δὲ καὶ Σωκράτην τὸν Σωφρονίσκου, διαλεγόμενον μετ' Νέστορος, καὶ Παλαμήδους· περὶ

περὶ δὲ αὐτὸν ἦσαν Ὑάκινθός τε ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ ὁ Θεσπιὰς Ναρκισσος, καὶ Ὕλλας, καὶ ἄλλοι καλοί. καί μοι ἐδόκει ἐραῶν τῶν Ὑακίνθου· τὰ πολλὰ δ' οὖν ἐκεῖνον διήλεγχεν. ἐλέγετο δὲ χαλεπαίνειν αὐτῷ ὁ Ραδάμανθυς, καὶ ἠπειληκέναι πολλάκις ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου, εἰ μὴ φλυαρῇ, καὶ μὴ θέλῃ ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, διαχεῖσθαι. Πλάτων δὲ μόνος ἦν πρὸ τῶν· ἀλλ' ἐλέγετο καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ αἰσθησθείσῃ πόλει οἰκεῖν, χρώμενος τῇ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς νόμοις οἷς συνέγραψε, πολιτεύεσθαι. οἱ μῦθοι ἀμφ' Ἀείσιππόν τε καὶ Ἐπίχυρον τὰ πολλὰ πρὸ αὐτῶν ἐφέροντο, ἡδεῖς τε ὄντες, καὶ κεχαρισμένοι, καὶ συμποτικώτατοι. πρὸ τῶν δὲ καὶ Αἴσωπος ὁ Φρύξ. τούτῳ δὲ ὅσα καὶ γελωτοποιῷ χρῶνται. Διογένης μὲν γε ὁ Σινωπεὺς, ἰσοδύτον μετέβαλε τὸν τρόπον, ὥστε γῆμαι Λαΐδα τὴν ἑταίραν, ὀρχεῖσθαί τε ὑπὸ μέθης πολλάκις αἰσθάνεσθαι, καὶ παροινεῖν. τῶν δὲ Στωϊκῶν, οὐδεὶς πρὶν· ἔφη γάρ ἐλέγοντε αἱρεθήσεσθαι τὸν τῆς ἀρετῆς ὀρθὸν λόγον. ἠκούσθη δὲ καὶ περὶ Χρυσίππου, ὅτι πρότερον αὐτῷ θεμιτὸν ἦν τῆς νήσου ἅψασθαι, πρὶν ὃ τέταρτον ἑαυτὸν ἐλλεβορίσῃ· τοῖς δὲ Ἀκαδημαϊκοῖς ἔλεγον ἐθέλειν μὲν ἐλθεῖν, ἐπισχεῖν δ' ἔτι, καὶ διασκέψασθαι· μηδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο πάντως καταλαμβάνειν, εἰ καὶ νῆσός τις τοιαύτη ἔστιν. ἄλλως τε, καὶ τὸν ὅτι τοῦ Ραδαμάνθυος, οἶμαι, κρίσιν ἐδεδίεσαν, ἅτε καὶ ὃ κριτήριον αὐτοὶ διηρηκότες. πολλοὺς δὲ αὐτῶν ἔφασκον ὁρμηθέντας, ἀκολουθεῖν τοῖς ἀφικνουμένοις, ὑπὸ νωθείας δὲ ἀπολείπεσθαι, μὴ καταλαμβάνοντας, καὶ ἀναστρέφειν ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ· οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν ἀξιολογώτατοι τῶν παρόντων. ἥμισυ δὲ μάλιστα τὸν Ἀχιλλέα, καὶ μετ' αὐτόν, Θησέα. περὶ δὲ συνουσίας καὶ ἀφροδισίων οὕτω φερόντων· μίσγονται μὲν ἀναφανδόν, πολλῶν ὁρώντων, καὶ γυναιξί, καὶ ἄρρεσι, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτο αἰσχρὸν αὐτοῖς δοκεῖ· μόνος ὁ Σωκράτης διώμνυτο, ἢ μὲν καθαρῶς πλησιάζειν τοῖς νέοις. καὶ μέντοι πολλοὶ αὐτῷ ὑπορκεῖν κατεψηφίσαντο. πολλάκις γοῦν ὁ μὲν Ὑάκινθος, ἢ ὁ Ναρκισσος, ὠμολόγουν, ἐξῆν δὲ ἁπτεσθαι· αἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶ πᾶσαι κοιναί, καὶ οὐδεὶς φθονεῖ τῷ πλησίον, ἀλλ' εἰσὶ τοῦτο μάλιστα Πλατωνικώτατοι·

A circa quem Hyacinthus Lacedęmonius, & Theſpieus Narciſſus, Hylas, aliíque formoſi. Videbatur autem Hyacinthum amare, idque multis argumentis. Ferebatur autem illi ſuccenſere Rhadamanthum, & ſæpenumero comminatum, ſi pergèret ineptire, ſe illum ex inſula eiecturum, aut niſi omiſſa ſimulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, ſed conditam à ſe ciuitatem habitare dicebatur, vbi repub. & legibus quas tulerat, vteretur. Porrò Ariſtippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cùm hilares eſſent, & læti, compotoréſque ſuauiſſimi. Aderat & Phryx Æſopus, quo homine pro morione vtuntur. Atqui Diogenes Sinopenſis tantum à priſtinis moribus degenerauerat, vt Laidem meretricem duceret vxorem, & ſubinde ſurgeret, ac temulentus ſaltaret, debacchatúrque. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum virtutis verticem aſcendere aiebant. Quin & id de Chryſippo audiuimus, illi non priùs fas eſſe vt inſulam ingrederetur, quàm iam quartò ſe elleboro purgaret. Academicos dicebant velle quidem venire, continere ſe tamen, & adhuc conſiderare: neque enim ſatis adhuc capere num vſquam talis inſula ſit, nécne. Verùm, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, vtpote qui forum iudiciarium ſuſtulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, vt eos qui illuc præceſſerant, ſubſequerentur, verùm præ pigritia defeciſſe, neque potuiſſe aſſequi, ſed è medio itinere rediiſſe. Hi igitur inter eos qui aderant, erant maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & poſt illum Theſeum in primis colunt. Quod verò ad coitum & Venerem pertinet, commiſcentur fœminis ſimul & maribus palàm, & ſpectantibus omnibus, idque haudquaquam turpe arbitrantur. Solus verò Socrates deierabat, ſe innocenter cum iuuenibus verſari, & quidem cùm omnes illum peierare ſcirent. Siquidem Hyacinthus & Narciſſus fatebantur, ille autē negabat. Fœminæ ſunt omnibus communes, neque quiſquam vicino inuidet, ſed ſūt certè in hac re maximè Platonici.

Pueri quoque volentibus se exhibent, nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram, cùm accederem Homerum poëtam: nam vtrique otium erat: & cùm alia multa, tum illud rogabam, cuias esset, dicens illud maximè apud nos ad hunc vsque diem esse in cõtrouersia. At ille se nescire respondit. Nam quidam Chium, alij Smyrnæum, alij Colophonium eum arbitrantur, ipse verò se Babylonium esse aiebat: siquidem à ciuibus suis non Homerum, sed Tigranem vocatum fuisse: postea verò cùm apud Græcos obsidis officio functus esset, pristinam appellationem mutasse. Rogabam præterea, num & ij versus qui vulgo reiiciuntur, ab se conscripti essent, nécne. Ille autem omnes suos esse asseuerabat. Ibi ego Zenodoti & Aristarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abundè disseruit, iterum rogabam quamobrem ab ira, poëmatis sui initium sumpserit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit, nihil studio agenti. Tum & illud scire cupiebam, an, quod multi volunt, Odysseam Iliade priorem scripsisset. Ille verò negabat. Nam quòd cæcus non esset, quod & de eo affirmant, mox cognoui: videbam enim: quare non erat opus illum percontari. Quin idem aliàs sæpe agebam, vbi illi vacare viderem. Cùm autem illum adirem, rogarémque, ipse contrà promptè ad omnia respondebat, maximè verò post causam quam vicit. Nam illum calumniæ Thersites accusauerat, quòd se in poësi conuitiis agitasset. Vicit autem Homerus causam, agente Vlysse. Aduênit & circa illa tempora Pythagoras Samius septiesmutatus, qui in tot animalibus vixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & visum est vt communi cum illis republica vteretur. Dubitabatur autem adhuc, vtrùm Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus esset. Empedocles verò (nam & ipse venit semiclixus, & totò corpore excoctus) non receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellatur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus verò septimùm. Porrò quid in totũ actum sit, longum esset commemorare:

καὶ οἱ παῖδες δὲ προθύμοις τοῖς βουλομένοις, οὐδὲν ἀντιλέγοντες. ὅπου δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας διεληλύθειμεν, καὶ παρεσκηνοῦμεν ἐγὼ Ὁμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχολῆς ἄσπερ ἀμφοῖν, πάντα ἄλλα ἐπιστάμενοι, ἐρωτῶμεν, ὅτου εἴη, λέγων τὴν μάλιστα πρὸς ἡμῶν εἰς ἔτι νεῶ ζητεῖσθαι· ὁ δέ, αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν· οἱ μὲν γὰρ, Χῖον, οἱ δὲ, Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ, Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν. εἰ δέ τινα ἔλεγε Βαβυλώνιος, καὶ τοῦτό γε τοῖς πολίταις, οὐχ Ὅμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης κληθῆναι· ὕστερον δὲ ὁμηρεύσας τοῦτό γε τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλαξαι τὸ παρωνύμιον. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων στίχων ἐπηρώτων, εἰ ὧν ἐκεῖνος εἰσὶ γεγραμμένων· καὶ ὃς ἔφασκε πάντας αὐτοῦ εἶναι. κατεγίνωσκον οὖν τῶν περὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀριστάρχου γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν· ἐπεὶ δὲ ταῦθ' ἱκανῶς ἀπεκέκριτο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων, τί δήποτε ἀπὸ τῆς μηνίδος τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ εἶπεν ὅς, ὅτων ἐπιλήθοιτο αὐτῷ, μηδὲν διατεθρύπτοιτο. καὶ μὴν καὶνὸν ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ πρεσβυτέραν ἔγραψε τὴν Ὀδύσσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὡς πολλοί φασιν· ὃ δ' ἠρνεῖτο· ὅτι μὴν γὰ οὐδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸς αὐτὸν λέγοιεν, αὐτίκα ἠπιστάμην, ἑώρων γὰρ, ὥστε οὐδὲ πειθαίνεσθαι ἐδεόμην· πολλάκις δ' ἐν ἄλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἴ ποτε αὐτὸν σχολὴν ἄγοντα ἑώρων. παρῆν γὰρ αἰεί τι ἐπιθανόμενος αὐτῷ, ὃς ὡς πρόθυμος πάντα ἀπεκρίνετο, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν δίκην, ὅτε ἐκράτησεν· ἦν γάρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπενηνεγμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου, ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωψε, καὶ ἐνίκησεν Ὅμηρος, Ὀδυσσέως συνηγορεύοντος. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους, ἀφίκετο καὶ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, ἑπτάκις ἀλλαττὶς, καὶ ἐν τοσούτοις ζῴοις βιοτεύσας, καὶ ἐκτελέσας τὰς ψυχῆς τὰς περιόδους· ἦν δὲ χρυσοῦς ὅλον τὸ δεξιὸν ἡμιτόμιον. καὶ ἐκεῖθι μὲν συμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς, ἐνεδιάζετο δὲ ἔτι, πότερον, Πυθαγόραν ἢ Εὔφορβον αὐτὸν ὀνομάζειν χρή. ὁ μὲντοι Ἐμπεδοκλῆς, ἦλθε μὲν καὶ οὗτος πρόσφορος, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ὅλον ὠπτημένος· ἐμοὶ μὲν προσέζεσε χρῆναι, καίτοι πολλὰ ἱκετεύων. παρόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐνέστη ὁ ἀγών, τὰ περὶ αὐτοῖς Θαναρύσια. ἠγωνοθέτει δ' Ἀχιλλεὺς τὸ πέμπτον, καὶ Θησεὺς τὸ ἕβδομον. τὰ μὲν δὴ ἄλλα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν

τὰ δὲ κεφάλαια τῶν προχθέντων διηγήσομαι. πάλαι μὲν οὖν ἐίκησε Κάρος ὁ ἀφ' Ηρακλέους, Ὀδυσσέα τοῦ τε φαίου καταγωνισάμενος. πυγμὴ δὲ ἴση ἐγένετο Ἀρείῳ τε τῷ Αἰγυπτίῳ, ὃς ἐν Κορίνθῳ τέθαπται, καὶ Ἐπειῷ, ἀλλήλοις συνελθόντων· παγκρατίου δὲ οὐ πρόκειται ἆθλα πρὸ αὐτῶν. τὸν μὲν τοι δρόμον, οὐκ ἔτι μέμνημαι τίς ἐίκησε. ποιητῶν δὲ, τῇ μὲν ἀληθείᾳ, πολὺ ἐκφέρει Ὅμηρος, ἐίκησε δὲ ὅμως Ἡσίοδος. τοῦ δ' ἆθλα ἦν ἅπασι στέφανος, πλακεὶς ἐκ πτερῶν ταωνίων. αὖθις δὲ τοῦ ἀγῶνος συντετελεσμένου ἠγγέλλοντο οἱ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν ἀσεβῶν κολαζόμενοι, διορρήξαντες τὰ δεσμά, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, ἐλαύνειν ἐπὶ τὴν νῆσον· ἡγεῖσθαι δὲ αὐτῶν, Φάλαριν τε τὸν Ακραγαντῖνον, καὶ Βούσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ Διομήδην τὸν Θρῆκα, καὶ τοὺς περὶ Σκείρωνα, καὶ Πιτυοκάμπτην. ὡς δὲ ταῦτ' ἤκουσεν ὁ Ραδάμανθυς, ἐκτάσσει τοὺς ἥρωας ἐπὶ τῆς ἠιόνος· ἡγεῖτο δὲ Θησεύς τε καὶ Ἀχιλλεύς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἤδη σωφρονῶν. καὶ συμμίξαντες, ἐμάχοντο, καὶ ἐίκησαν οἱ ἥρωες, Ἀχιλλέως τὰ πλεῖστα κατορθώσαντος. ἠείσατο δὲ καὶ Σωκράτης ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ζῶν ἐπὶ Δηλίῳ ἐμάχετο· προσιόντων γὰρ τῶν πολεμίων, οὐκ ἔφυγε, καὶ ὄπισθεν ἀτρεπτος ἐφ' οἷς καὶ ὕστερον ἐξηρέθη αὖτις ἀριστεῖον, καλός τε καὶ μέγας παιδεύσεως ἐν τοῦ προσαστείου. ἔνθα συγκαλῶν τοὺς ἑτέρους, διελέγετο, Νεκρακαδημίαν τὸν τόπον προσαγορεύσας. συλλαβόντες οὖν τοὺς νενικημένους, καὶ δήσαντες, αὖθις ἀπέπεμψαν ἐπὶ μᾶλλον κολασθησομένους. ἔγραψε δὲ καὶ ταύτην τὴν μάχην Ὅμηρος, καὶ ἀπιόντι μοι ἔδωκε τὰ βιβλία κομίζειν τοῖς παρ' ἡμῖν ἀνθρώποις. ἀλλ' ὕστερον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων ἀπωλέσαμεν. ὧδε δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος αὐτῆ, Νῦν δέ μοι ἔννεπε μοῦσα μάχην νεκύων ἡρώων. τότε δ' οὖν κυάμους ἐφήσαντες, ὥσπερ παρ' ἡμῖν νόμος, ἐπειδὴ πόλεμον κατορθώσουσιν, εἰσιόντο τε ὀπτανίκια, καὶ ἑορτὴν μεγίστην ἦγον· μόνος δὲ ταύτης οὐ μετεῖχε Πυθαγόρας, ἀλλ' ἄσιτος παρῆν καθέζετο, μυσαττόμενος τὴν κυαμοφαγίαν. ἤδη δὲ μικρῶν ἐξ ἐλαττόνων, καὶ μεσοῦντα τὸν ἕβδομον, νεώτερα συνίστατο πράγματα. Κίνυρος γὰρ ὁ τοῦ Σκυθάρου παῖς,

A verùm summam ac capita rerum perstringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro corona cum Vlysse decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arij Ægyptij, qui Corinthi sepultus est, & Epij, qui sibi mutuò cõgressi erant. Nam apud eos pancratii nullum præmium proponitur. Porrò quis cursu vicerit, non satis memini. Ex poëtis, vt verè dicam, quanquam longè excelleret Homerus, vicit tamen Hesiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam absoluto certamine nuntiatum est, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis vinculis, & superata custodia, in insulam irrumpere: eorum duces esse Phalaridem Agrigentinum, & Busyridem Ægyptiũ, Diomedem Thracem, & Scironem, & Pityocampten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroës in aciem super littus. Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam ad se reuersus. Commixti ergo inter se pugnabant, vicerúntque heroës, Achille vel in primis rem strenuè gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cornu constitutus, multóque fortiùs, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hostibus haudquaquam fugit, sed vultu intrepido constitit: quamobrem præmio donatus est, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis differebat: quem locũ Necracademiam appellauit. Comprehensos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remiserunt multo grauiùs puniẽdos. Eam autem pugnam scripsit & Homerus, & mihi abeũti libellos dedit ad nostros homines deferendos. Verùm hos vnà cum reliquis postea amisi. Erat poëmatis initium ferè in hunc modum: Nunc mihi Musa refer pugnam heroum extinctorum. Cùm igitur fabas coxissent, quemadmodum illis mos est vbi bello rem præclarè gesserint, Epinicia celebrarunt, & festum solenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abstinuit, & ieiunus procul desidebat, abominatus fabarum esum. Iam verò mensibus sex exactis, septimóque ad medium deducto, res nouæ ac insperatæ exortæ sunt. Nã Cinyrus Scinthari filius,

iam grandis & formosus, Helenam mul- A
to iam tempore deperibat: ipsa autem
contrà manifestè adolescentem ad insa-
niam vsque redamabat. Siquidē in con-
uiuio subinde alter alteri annuebat, &
præbibebat: solique ex cæteris surgentes
in sylua deerrabant. Tandem præ amore
& impatientia consilium cepit Cinyrus
rapiendi Helenam. Illa verò hoc proba-
bat, vt cederent, ac in vicinam quam-
piam ex insulis proficiscerentur, nimi-
rum in Phello, aut Tyroëssam. Addi-
derunt & huic consilio coniuratos è meis
comitibus tres audacissimos. Nā hęc pa-
tri non indicauerat: sciebat enim quòd
ab illo acriter increparetur. Itaque cùm B
ipsis opportunum visum esset, facinus
perpetrarunt. Vbi enim nox aduēnit,
(nam tum fortè non intereram, sed in
conuiuio distertebam) illi clàm aliis cor-
repta Helena, maturè se proripuerunt.
Menelaus autem cùm circa medium no-
ctis excitatus torum vacuum sensisset,
protinus clamore sublato, & fratre se-
cum accepto, ad regiam Rhadamanthi
profectus est. Porrò illucescente die aie-
bant exploratores nauem procul distan-
tem apparere. Itaque Rhadamanthus,
cùm quinquaginta heroës in nauem A-
sphodelinam, & ex integro & solido li-
gno constructam, collocasset, iussit eos
persequerentur. At illi cùm magna ala-
critate remis incumberent, tandem cir-
ca meridiem eos deprehendunt, cùm
iam in lacteum Oceanum subirent, haud
procul à Tyroëssa insula: tantum enim
aberant vt elaberentur. Cùm igitur na-
uem rosea catena reuinxissent, reuersi
sunt. Helena itaque flebat & erubesce-
bat, operiebatúrque. Verùm Rhada-
manthus habita priùs cum Cinyro dili-
genti quæstione, num & alij quippiam
conscij fuissent: postquam vllum fuisse
negauit, vinctum hominem ex pudēdis, D
& malua priùs bene cæsum, in impio-
rum locum amandauit. Decreuerunt &
nos ante præscriptum tempus ex insula
ablegare, data vnius proximæ diei mo-
ra. Ibi ego grauiter ferre, & lacrymari,
vtpote qui ciusmodi felicitate rélicta
rursus erraturus essem. At illi contrà
consolabantur me, quòd futurum dice-
rent vt propediem ad se essem rediturus.
Iámque mihi in futurum sedem & locum
optimis quibusque vicinum ostendebāt.
Ego verò accedens Rhadamanthum,

μέγας τε ὢν, καὶ καλὸς, ἤρα πολλῷ ἤδη χρόνον τῆς Ἑλένης, καὶ αὕτη δὲ οὐκ ἀφανῶς ἐμῶ, ὑπερμανῶς ἀγαπῶσα τὸν νεανίσκον. πολλάκις γοῦν καὶ διένευον ἀλλήλοις ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ παρῄνουν, καὶ μόνοι ἐξανιστάμενοι, ἐπλανῶντο διὰ τῆς ὕλης. καὶ δὴ ὑπ' ἔρωτος, καὶ ἀμηχανίας, ἐβουλεύσατο ὁ Κίνυρος ἁρπάσας τὴν Ἑλένην. ἐδόκει δὲ καὶ ἐκείνῃ ταῦτα, οἴχεσθαι ἀποδράσας ἐς τινα τῶν ὑπερκειμένων νήσων, ἢ τι ἐς τὴν Φελλὼ, ἢ ἐς τὴν Τυρρεσσάν. συνωμόσας δὲ πάλαι παρεσκεύαστο τῆς τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, οὓς θρασυτάτους τῷ μιῷ τοι πατρὶ, οὐκ ἐμίμυσε ταῦτα. ἥπτισαν γοῦν αὐτὸν κοιμωμένου. ὡς δ' ἐδόκει αὐτοῖς, ἐτέλουν τὴν ὑπουργίαν. καὶ ἐπεὶ νὺξ ἐγένετο (ἐγὼ μὲν γὰρ πρῶ, ἐτύγχανον γὰρ ἐν τῷ συμποσίῳ κεκιμηκώς· οἱ δ' λαθόντες τοὺς ἄλλους, φυλαττόντες τὴν Ἑλένην, ἐπὶ κοπὺδος αἴρουσι. παρῆν δ' ὁ μεσονύκτιον αἰσθόμενος ὁ Μενέλαος, ἐπεὶ ἔμαθε τὴν βύνιν κενὴν τῆς γυναικὸς, δοκῶ τε ἴσην, καὶ τὸν ἀδελφὸν παραλαβών, ἦλθε πρὸς τὰ βασίλεια τοῦ Ραδαμάνθυος. ἡμέρας δ' ἐπιφαινούσης, ἔλεγον οἱ C σκοποὶ καθορᾶν τὴν ναῦν, πολὺ ἀπέχουσαν. οὕτω δὴ ἐμβιβάσας ὁ Ραδάμανθυς πεντήκοντα τῶν ἡρώων εἰς ναῦν μονόξυλον, ἀσφοδελίνην, προὔπεμψε διώκειν· οἱ δ', ὑπὸ προθυμίας ἐλαύνοντες πρὸς μεσημβρίαν καταλαμβάνουσιν αὐτούς, ἀρτι ἐς τὸ γαλακτώδη Ὠκεανὸν ἐμβαίνοντας, πλησίον δὲ Τυρρένης, πρὸς δὲ τοῦτον ἦλθον δρασθράναι· καὶ ἁλισκομένοις τὴν ναῦν ὀλύσει ῥοδίνῃ, κατέπλεον. ἡ μὲν δὴ Ἑλένη, ἐδάκρυέ τε, καὶ ἠρυθριᾶτο, καὶ συνεκαλύπτετο. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Κίνυρον ἀνακρίνας πρότερον ὁ Ραδάμανθυς, εἴ τινες καὶ ἄλλοι αὐτῶν συνίσασιν, ὡς οὐδένα εἶπον, ἐκ τῶν αἰδοίων δήσας, ἀπέπεμψεν ἐς τὸ τῶν ἀσεβῶν χωρίον, μαλάχῃ πρότερον μαστιγωθέντας· ἐψηφίσατο δὲ καὶ ἡμᾶς ἐμπροσθέσμους ἐκπέμπειν ἐκ τῆς νήσου, τὴν ὑπισχνούμενος ἡμέραν μίαν ὑπομεῖναι. ἔνθα δὴ ἐγὼ ἠνιώμην τε, καὶ ἐδάκρυον, οἷα ἔμελλον ἀγαθὰ καταλιπών, αὖθις πλανήσεσθαι. αὐτοὶ μὲν οὖν προεμυθοῦντό λέγοντες, οὐ πολλῶν ἐτῶν ἀφίξεσθαι πάλιν πρὸς αὐτοὺς καὶ μοι ἤδη θρόνον τε καὶ κλοιὸν ἐς τὸ ὑπαὶ προεδείκνυσαν, πλησίον τοῦ ἀρίστου. ἐγὼ δὲ προσελθὼν τῷ Ραδαμάνθυϊ,

πολλὰ ἰκέτευον εἰπεῖν τὰ μέλλοντα, καὶ ὑποδείξαί μοι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἔφασκεν ἀφίξεσθαί μοι εἰς πατρίδα, πολλὰ δὲ πρότερον πλανηθέντα, καὶ κινδυνώδεσι πάθεσι. τὸν δὲ χρόνον οὐκ ἐπὶ τῆς ἐπανόδου προσθεῖναι ἠθέλησεν, ἀλλὰ δὴ καὶ δήκνυς τὰς πλησίον νήσους (ἐφαίνοντο δὲ πέντε τὸν ἀριθμόν, καὶ ἄλλη ἕκτη πόρρωθεν) Ταύτας μοι εἶ ἔφασκε τὰς τῶν ἀσεβῶν, τὰς πλησίον, ἀφ' ὧν δή, ἔφη, ὁρᾷς ὁ πολὺ πῦρ καιόμενον. ἕκτη δὲ ἐκείνη τῶν ὀνείρων ἡ πόλις· μετ' αὐτὴν δέ, ἡ τῆς Καλυψοῦς νῆσος, ἀλλ' οὐδέπω σοι φαίνεται. ἐπειδὴ δὲ ταύτας περιπλεύσῃς, τότε δὴ ἀφίξῃ εἰς τὴν μεγάλην ἤπειρον τὴν ἑναντίαν τῇ ὑφ' ἡμῶν κατοικουμένῃ. ἐνταῦθα δὲ πολλὰ παθὼν, καὶ ποικίλα ἔθνη διελθὼν, καὶ ἀνθρώποις ἀμίκτοις ὁμιλήσας, χρόνῳ ποτὲ ἥξεις εἰς τὴν ἑτέραν ἤπειρον. τοσαῦτ' εἶπε· καὶ ἀναπηδήσας ἀπὸ τῆς γῆς μαλάχης ῥίζαν, ὤρεξέ μοι ταύτην, κελεύσας ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ταύτῃ προσεύχεσθαι. προῆκεν δὲ καὶ εἴ ποτε ἀφικοίμην εἰς τὴν δὲ τὴν νῆσον, μήτε πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, μήτε θέρμης ἐσθίειν, μήτε παιδὶ ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πλησιάζειν. τούτων γὰρ μεμνημένον, ἐλπίδας ἔχειν τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως. τότε μοι οἷοι τε οἱ περὶ τὸν πλοῦν προθυμεῖσθαι· καὶ ἐπεὶ καιρὸς ἦν, σπουδαιότερον ἀνῆμεν. τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ἐλθόντες πρὸς Ομηρον τὸν ποιητὴν, ἐδεήθην αὐτοῦ ποιῆσαί μοι δίστιχον ἐπίγραμμα. καὶ ὃς ἐποίησε, στήλην βηρύλλου λίθου ἀναστήσας, ἐπέγραψα πρὸς τῷ λιμένι. Τὸ δὲ ἐπίγραμμα, ἦν τοιόνδε·

Λουκιανὸς τάδε πάντα φίλος μακάρεσσι θεοῖσιν
Εἰδότε, καὶ πάλιν ἦλθε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

μείνας δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τῆς ὑστεραίας ἀνήγομεν, τῶν ἡρώων προπεμπόντων. ἔνθά μοι καὶ Ὀδυσεὺς προσελθὼν, λάθρα τὴν Πηνελόπης δίδωσιν ἐπιστολὴν εἰς Ωγυγίαν τὴν νῆσον Καλυψοῖ κομίζειν. συνέπεμψε δέ μοι ὁ Ραδάμανθυς τὸν πορθμέα Ναύπλιον, ἵν' εἰ καταδειήμην ἐς τὰς νήσους, μηδεὶς ἡμᾶς συλλάβοι, ἅτε κατ' ἄλλην ἐμπορείαν πλέοντας. ἐπεὶ δ' ἡ τ' ὠὼδὴ ἀέρα προσιόντες πρελήθομεν, αὐτίκα ἡμᾶς ὀδμὴ τις δεινὴ διεδέχετο, οἷ', ἀσφόδ-

A obnixè orabam, vt quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, verùm multis priùs erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis vicinis insulis, (apparebant autem numero quinque, & alia sexta longiùs) Hæ, inquit, adiacentes, sunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accensum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hanc & Calypsus est insula, verùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præterna-
B uigaueris, tum deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multásque gentes prætergressus, & inter Barbaros incultósque homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens vt hãc adorarem cùm in maximis periculis versarer. Admonuit autem, si vnquam in hanc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, néve lupinis vescerer,
C néve puero supra decem & octo annos nato congrederer: quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, paraui: cúmque opportunum esset, cum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens, Homerum orabam vt mihi duorum versuum epigramma conderet. Quod vbi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, sequenti proficiscebar, deducẽtibus heroibus. Hîc
D & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt si ad insulas appelleremus, nemo nobis manum iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progressi odoratum aërem præteriissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, velut bi-

tuminis & ſulphuris piciſve, cùm ſimul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabiliſque, velut ab exuſtis hominibus. Erat & aër obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidam piceus. Quin & verberum ſtrepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa verò quam aſcendimus, talis erat. Tota in gyrum præceps eſt, & exuſta, cautibus & ſaxis aſpera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenam ſemitam euaſimus, tranſiuimúſque regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad carceres, & ſupplicij locum, primum quidem loci naturam admirati ſumus. Siquidem vniuerſum ſolũ gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuij duo decurrebant, vnus cœno, alter verò ſanguine, & item alius intus igne, & quidem ingens & immenſus: fluebat autem velut aqua, & inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles, nonnulli verò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio, videbamus eos qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendêre. Addebant & ductores ſingulorum vitas, & cauſas ob quas ſupplicio afficerentur. Maxima verò omnium pœna eis imminebat, qui in vita quippiam mentiti eſſent, neque veritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius, & Herodotus, & alij non pauci. Hos ergo cùm viderem, bono animo eſſe cœpi: nam nullius mendacij mihi conſcius eram. Itaque ad nauem maturè reuerſus, (neque enim tale ſpectaculum ferre ampliùs poteram) ſalutato Nauplio diſceſſi. Neque ita multum pòſt apparebat non procul ſomniorum inſula, obſcura illa, & vix viſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile: cedebat enim accedentibus nobis, & ſubterfugiebat, ac longiùs ſe ſubducebat. Cùm ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portum qui Somnus dicitur, delati eſſemus, prope eburneas portas, vbi ædes eſt Gallinaceo ſacra,

τε, ὑ θείε, ὑ πίσσης, ἅμα καπνοῦ τε ὑ καιομένων. ὑ κρέατα
ὑ πονηρά, ὑ ἀφόρητος, ὡς ἀπ' ἀνθρώπων
ὁπλωμένων ὑ ὁ ἀὴρ ζοφερὸς, ὑ ὁμιχλώδης, ὑ
κατέσταζεν ἑαυτῷ δρόσος πιτύϊνη. καὶ μέντοι καὶ
μαστίγων φόρος ἠκούετο, ὑ οἰμωγὴ ἀνθρώπων
πολλῶν. ἔτι μὲν οὖν ἄλλοις ἐπεσχέθημεν· ἧς
δ' ἐπέβημεν, τοιάδε ἦν· κύκλῳ μὲν πᾶσα κρημνώδης, & ἀπόξηρος, πέτραις ὑ τραχύτησι κατεσκληκυῖα, δένδρον ὑ οὐδὲ ὕδωρ οὐδὲν· ἀνέρπύσαμεν ὑ ὅμως κατὰ τοὺς κρημνοὺς, τροχοῦσθαι δοκοί τινος ἀκανθώδους, καὶ σκολόπων μεστῆς ἀτραπόν, πολλὴν ἀμορφίαν τῆς χώρας ὀλιγόντες ἐλθόντες ὑ ὅπου τὸ εἰρκτήν, καὶ ὃ κολαστήριον, τοῦτο μὲν τὴν φύσιν τοῦ τόπου ἐθαυμάζομεν. ὃ μὲν γὰρ ἔδαφος αὐτὸ, μαχαίραις, καὶ σκόλοψι πάντη ἐξηνθηκὸς, κύκλῳ ὑ, πολὺαιμοι ἀνειέρρεον, ὁ μὲν, βορβόρῳ, ὁ δὲ τέρος δὲ, αἵματος, ὁ δὲ ἔνδον, πυρὸς, πάνυ μέγας οὗτος ὑ ἀπέρατος· & ἐρρύη, ὡς περ ὕδωρ, καὶ ἐκυματοῦτο, ὡς περ θάλασσα, ὑ ἰχθῦς δὲ εἶχε πολλοὺς. τοὺς μὲν, θαλασσίοις παραπλησίους, τοὺς δὲ μικροὺς, ἀνθραξὶ πεπυρωμένοις. ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς λυχνίσκους. εἴσοδος δὲ μία, στενὴ ἐξ ἁπάντων· καὶ πυλωρὸς ἐφειστήκει Τίμων ὁ Ἀθηναῖος. παρελθόντες δὲ ὅμως, τοῦ Ναυπλίου καθηγουμένου, εἰσορῶμεν κολαζομένους, πολλοὺς μὲν βασιλέας, πολλοὺς δὲ ἰδιώτας, ὧν τινὰς καὶ ἐγνωρίζομεν· εἴδομεν δὲ & τὸν Κίνυρον καπνῷ ὑποτυφόμενον, ἐκ τῶν αἰδοίων ἀπηρτημένον. προσεπύθοντο δὲ οἱ παρεπόμενοι ὑ τοὺς ἑκάστων βίους, ὑ τὰς αἰτίας, ἐφ' οἷς κολάζοντο· & μεγίστας ἁπασῶν τιμωρίας ὑπέμενον οἱ ψευσάμενοί τι περὶ τοῦ βίου, ὑ οἱ μὴ ταληθῆ συγγεγραφότες. ἐν οἷς καὶ Κτησίας ὁ Κνίδιος ἦν, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ἄλλοι πολλοί. τούτους ὃν ὁρῶν ἐγὼ, χρηστὰς εἶχον εἰς τοὐπίσω τὰς ἐλπίδας· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ ψεύδους εἰπόντι συνηπιστάμην. ταχέως οὖν ἀναστρέψας ὅπι ναὸν, ὃ γὰρ ἐδυνάμην φέρειν τὸ ὄψιν, ἀσπασάμενος τὸν Ναύπλιον, ἀπέπεμψα· & μετ' ὀλίγον, ἐφαίνετο πλησίον ἤδη τῆς ὀνείρων νήσου, ἀμυδρά, καὶ ἀσαφὴς ἰδεῖν· ἔπαγε δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς ὀνείροις τι προσπλήσιον· ὑποχωρεῖ γὰρ προσιοῦσιν ἡμῖν, καὶ ὑπέφυγε, καὶ πορρωτέρω ὑπέβαινε. καταλαβόντες δέ ποτε αὐτὴν, καὶ ἐκπλύσαντες ἐς τὸν Ὕπνον λιμένα προσαγορευόμενον πλησίον τῶν πυλῶν τῶν ἐλεφαντίνων, ἢ ὃ τοῦ Ἀλεκτρυόνος ἱερόν ἐστι

ὑπὸ δείλην ὀψίαν ἀπεβαίνομεν. προελθόντες δ' ἐς τὴν πύλην, πολλοὺς ὀνείρους ἐθεασάμεθα ποικίλους ἐωρῶντες. περὶ μὲν δὴ βούλομαι πρῶτον περὶ τῆς πόλεως εἰπεῖν, ἐπεὶ μηδεὶς ἄλλος τινὶ γέγραπται περὶ αὐτῆς. ὃς δὴ καὶ μόνος ἐπεμνήσθη Ὁμήρος, ἀλλ' οὐ πάνυ ἀκριβῶς συνέγραψε. κύκλῳ μὲν γὰρ περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη αἴρηκε, τὰ δένδρα δ' ἐστὶ μήκωνες ὑψηλαί, καὶ μανδραγόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολύ τι πλῆθος νυκτερίδων· τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρνεον. ποταμὸς δὲ παραῤῥεῖ πλησίον, ὑπ' αὐτῶν καλούμενος Νυκτιπόρος, καὶ πηγαὶ δύο περὶ τὰς πύλας· ὀνόματα καὶ ταύταις, τῇ μὲν, Νήγρετος, τῇ δὲ, Παννυχία· ὁ δὲ περίβολος τῆς πόλεως, ὑψηλός τε, καὶ ποικίλος, ἴριδι τὴν χροιὰν ὁμοιότατος· πύλαι μέντοι εἰσὶν, οὐ δύο, καθάπερ Ὅμηρος εἴρηκεν, ἀλλὰ τέτταρες, δύο μὲν πρὸς τὸ τῆς Βλακείας πεδίον ἀποβλέπουσαι, ἡ μὲν, σιδηρᾶ, ἡ δὲ, κεράμου πεποιημένη, καθ' ἃς ἐλέγοντο ἐκπέμπειν αὐτῶν οἵ τε Φόβητες, καὶ Φοινιχὶ, καὶ ἀπειλαί· δύο δὲ, πρὸς τὴν λιμνάα, καὶ τὴν θάλατταν· αἱ μὲν, κεράιναι, αἱ δὲ, καθ' ἃς ἡμεῖς προήλθομεν ἐλεφάντιναι. εἰσιόντων δ' ἐς τὴν πόλιν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἐστὶ τὸ Νυκτῶον· σέβουσι γὰρ θεῶν ταύτην μάλιστα, καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα· σχεδὸν δὲ πλησίον τοῦ λιμνάου τὸ ἱερὸν πεποίηται. ἐν ἀριστερᾷ δὲ, τὰ τοῦ Ὑπνου βασίλεια. ἔστι γὰρ δὴ καὶ ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς, ταμιεῖαί τε δύο καὶ ὑπηρέται πεποιημένοι, Ταραξίωνά τε τὸν Ματαιογένους, καὶ Πλουτοκλέα τὸν Φαντασίωνος. ἐν μέσῃ δὲ τῇ ἀγορᾷ, πηγή ἐστιν, ἣν καλοῦσι Καρεωτίν· καὶ πλησίον ναοὶ δύο, Ἀπάτης, καὶ Ἀληθείας· ἔνθα καὶ τὸ ἄδυτόν ἐστιν αὐτοῖς, καὶ τὸ μαντεῖον, ἃ περιφέρει περιφυτεύων Ἀντιφῶν, ὁ τῶν ὀνείρων ἐξοκειτής, ταύτης δὲ τῆς τέχνης τοῦ Ὑπνου λαχὼν τῆς τιμῆς. αὐτῶν μέντοι τῶν ὀνείρων, οὔτε φύσις, οὔτε ἰδέα ἡ αὐτή. ἀλλ' οἱ μὲν, μακροί τε ἦσαν, καὶ καλοὶ, καὶ ἀδεῖς, οἱ δὲ, μικροὶ, καὶ ἄμορφοι. καὶ οἱ μὲν, χρύσεοι, ὡς ἐδόκουν· οἱ δὲ, ταπεινοί τε, καὶ βυτελεῖς. ἦσαν δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ὡπλισμένοί τινες, καὶ τεθωρηκότες, καὶ ἄλλοι, καθάπερ ἐς πομπὴν διεσκευασμένοι· οἱ μὲν, ἐς βασιλέας, οἱ δ' ἐς θεούς, οἵδ' ἐς ἄλλα τοιαῦτα διεσκευασμένοι. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ ἐγνωρίσαμεν, πάλαι παρ' ἡμῖν ἑωρακότες. οἱ δὲ, καὶ προσῆσαν, καὶ ἠσπάζοντο, ὡς δὴ καὶ συνήθεις ὄντας ἀρχόντες.

A sub obſcuram veſperam deſcendimus: cúmque in portam progreſſi fuiſſemus, ſomnia multa variáque videbamus. Verùm de ipſa ciuitate libet ante omnia commemorare, quoniam de ea nemo adhuc conſcripſit: ſolus autem Homerus eius meminit, non ita accuratè exactéque deſcripſit. Circa hanc vndique circumiacet ſylua. Arbores autem ſunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna vis veſpertilionum ſedet. Sola enim hæc auis in ea inſula naſcitur. Flumen autẽ iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomẽ B eſt, vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipſa autem ciuitatis mœnia alta ſunt, variáque, iridis colore ſimillima. Enimuero portæ ſunt, non duæ, vt voluit Homerus, ſed quatuor. Nam duæ Mollitiei campum reſpiciunt, hæc quidem ferrea, illa verò teſta conſtructa, per quas hortenda & ſæua immitiáque ſomnia emitti aiebant. Duę verò alteræ ad portum & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas tranſiuimus, eburneæ. Ingreſſis autem ciuitatem ad dextram eſt templum Noctis. C Nam illam ex deis in primis colunt, & Gallinaceum, cui iuxta portum ſacellum dedicatum eſt. Ad ſiniſtram verò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à ſe ſatrapis & præfectis conſtitutis, Taraxione Mataeogenis, & Plutocle Phantaſionis filio. In medio autem foro fons eſt quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impoſturæ videlicet, & Veritatis: vbi & illorum eſt adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille ſomniorum hiſtrio, hunc apud Somnum honorem ſortitus. Somniorum autem neque natura neque forma eadem eſt. Nam quædam procera erant & D formoſa, ſuauiáque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, vt videbantur, ſordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monſtroſa, alia velut in pompam inſtructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiuſmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, vtpote ea quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebant, ſalutabántq; velut familiaria iam & domeſtica.

Quæ cùm nosexcepissent,ac sopiuissent, A splendidè planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuersorio pollicita reges aut satrapas ex nobis se factura. Nonnulla in suam quemque patriam abduxêre, & domesticos ostendêre, rursúsque eadem die reduxêre. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormientes comessantésque apud ea mansimus. Hinc tonitru cum ingẽti fragore repentè edito excitati ac consternati, saturi discessimus. Inde post tertiam diem in Ogygiam delati descendimus. Hîc ego primùm resignatis literis, quæ scripta erant, legebam. Erant autem ferè huiusmodi: VLYSSES CALYB PSO S. Nolim te ignorare, quòd vbi primũ abs te discessissem rate instaurata, post quam naufragium feci ssem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem seruatus fuissem, à quibus domum remissus fui, me multos vxoris procos deprehendisse, qui rebus nostris abuterentũr ad voluptates suas: quos cùm omnes confeciss em, tandem ipse à Telegono, quem ex Circe susceperam, è medio sublatus sum. Nunc autem in Beatorum sum insula, vehementer dolens ob relictam, qua apud te vsus sum, consuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quòd si per occasionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hęc quidem per literas significabantur: de nobis præterea, vt hospitio exciperemur. Ego autem procedens paruper à mari, inueni antrum tale quale Homerus descripsit, ipsámque lanificio dantem operam. Post quam verò literas accepit, admisitque, primùm quidem abundè fleuit, tum nos ad hospitiũ inuitauit, splendidéque excepit, interim de Vlysse multa scisc itata, & Penelope cuiusmodi forma esset, num ita casta esset, quemadmodum de ea Vlysses iactauerat. Nos autem ea quibus potissimùm eam delectari cõiiciebamus, respondimus. Digressi igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem soluimus vehementiùs vento insurgẽte. Tandem post bidui tempestatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autẽ immanes sunt hi, feriq; qui ex vicinis insulis nauigantes infestant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, sex cubitorum lõgitudine.

καὶ ὑποδεξάμενοι ἡμᾶς, καὶ καλοὺς ὑποστρώσαντες, καὶ ἀναπαύσαντες, πολυτελῆ καὶ δεξιῶς ξένιον, πολλά τε ἄλλα ὑποδοχὴ μεγαλοπρεπῆ παρασκευάσαντες, καὶ ὑποσχόμενοι βασιλέας τε ποιήσειν, καὶ σατράπας· ἔνιοι δὲ καὶ ἀπάξειν ἡμᾶς ἐς τὰς πατρίδας, καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπιδείξειν, καὶ αὐθημερὸν ἐπανήξειν. ἡμέρας μὲν οὖν τριάκοντα, καὶ ἴσας νύκτας παρ' αὐτοῖς ἐμείναμεν, καθεύδοντες, διαναπαύμενοι. ἔπειτα δὲ ἄφνω βροντῆς μεγάλης καταῤῥαγείσης, ἐκπλαγέντες, καὶ ἀναθορόντες, αὐτημὶ ὀρθισπασάμενοι. τελευταῖοι δὲ ἐκπλέομεν τῇ Ὀγυγίᾳ νήσῳ προσχόντες, ἀποβαίνομεν. πρότερον δ' ἐγὼ λύσας τὴν βιβλιόλιον, ἀνεγίνωσκον τὰ γεγραμμένα. ἦν δὲ τοιάδε· ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΛΥΨΟΙ χαίρειν. Ἵνα με μὴ τὰ πρῶτα ἀγνοήσῃς, τὴν θεράπαιναν καταπλύσασά μου, ναυαγίᾳ χρησαμένου, καὶ μόλις ὑπὸ Λευκοθέας διασωθέντα, εἰς τὴν τῶν Φαιάκων χώραν, ὑφ' ὧν ἐς τὴν οἰκίαν ἀποπεμφθείς, κατέλαβον πολλοὺς τῆς γυναικὸς μνηστῆρας, ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις πυροφόνους. ἀποκτείνας δ' ἅπαντας, ὕστερον ὑπὸ Τηλεγόνου τοῦ ἐκ Κίρκης μοι γενομένου, ἀνῃρέθην. καὶ νῦν εἰμὶ ἐν τῇ Μακάρων νήσῳ, πολὺ μείζονα βίον τοῦ καταλιπεῖν τὸν σὲ διάγων, καὶ τὴν ὑπὸ σοῦ προτεινομένην ἀθανασίαν. διὸ οὖν κομιοῦμαι λάξομαι, ἀποδρὰς ἀφίξομαι πρὸς σέ. ταῦτα μὲν ἐδήλου ἡ βιβλιόλη, καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὅπως ξενισθείημεν. ἐγὼ δὲ προελθὼν ὀλίγον ἀπὸ θαλάττης, εὗρον τὸ σπήλαιον τοιοῦτον, οἷ Ὅμηρος εἶπε, καὶ αὐτὴν τὴν ταλασιουργοῦσαν· ὡς δὲ τὸν βιβλιόλον ἔλαβε, καὶ ὑπεδέξατο, πρῶτα μὲν, ὅτι πολὺ ἐδάκρυεν· ἔπειτα ὁπόθεν καλοῖ ἡμᾶς ὅτι ξενίαν, καὶ εἰσία λαμπρῶς, καὶ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπυνθάνετο, καὶ περὶ τῆς Πηνελόπης, ὁποία εἴη τὸν ὄγκον, καὶ εἰ σωφρονοίη, καθάπερ Ὀδυσσεὺς πάλαι περὶ αὐτῆς ὑπώμοκε· καὶ ἡμεῖς τοιαῦτα ἀπεκρινόμεθα, ὅσ ὧν εἰκάζομεν ἀφεστάναι αὐτόν. τότε μὲν οὖν ἀπελθόντες ὑπὸ ναῦν, πλησίον τῆς νήσου ὑπεκοιμήθημεν. ἕωθεν δὲ ἀνηγόμεθα, σφοδρότερον κατιόντος τοῦ πνεύματος. καὶ δὴ χρόνον διαθέντες ἡμέρας δύο, τῇ τρίτῃ περιπίπτομεν τοῖς Κολοκυνθοπειρατῶν· ἀνθρωποι δέ εἰσιν οὗτοι ἄγριοι, ὑπὸ τὴν πλησίον νήσων λῃστεύοντες τοὺς περιπλέοντας. πλοῖα δ' ἔχουσι μέγιστα κολοκύνθινα, τὸ μῆκος πηχέων ἓξ.

ἐπειδὴ γὰρ ξηρανθῶσι, κοιλάναντες αὐτὴν, καὶ
ἐξαίροντες τῷ ὀπισθίῳ, ἐμπλέουσιν. ἰσοῖς
μὲν τοῖς χρωμένοις καλαμίνοις, ἀντὶ δὲ τῆς ὀθόνης,
τῷ φύλλῳ τῆς κολοκύνθης. προσβαλόντες δὲ
ἡμῖν, ἀπὸ δύο πληρωμάτων ἐμάχοντο, καὶ πολ-
λοὶ κατετραυμάτιζον, βάλλοντες ἀντὶ λίθων,
τοῖς σπέρμασι τῶν κολοκυνθῶν. ἀσχημόνως δὲ
ὑπὸ πολὺ ναυμαχοῦντες πρὸς μεσημβρίαν,
εἴδομεν κατόπιν τῶν Κολοκυνθοπειρατῶν,
προσπλέοντας τοὺς Καρυοναύτας· πολέμιοι
δ' ἦσαν ἀλλήλοις, ὡς ἔδοξαν. ὅτε γὰρ καὶ ἡμῖν
ἐφάνησαν αὐτοὺς ὑπερόντας, ἡμεῖς μὲν ὀλιγώ-
ρησαμεν, προσπόμενοι δ' ἐπ' ἐκείνους ἐναυμά-
χουν. ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ἐπάραντες τὴν ὀθό-
νην, ἐφυγομεν, ἀπολιπόντες αὐτοὺς μαχομέ-
νους, καὶ δῆλοι ἦσαν κρατήσοντες οἱ Καρυοναῦ-
ται, ὅτε καὶ πλείους (πέντε γὰρ εἶχον πληρώμα-
τα) καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων νεῶν μαχόμενοι. τὰ
γὰρ πλοῖα ἐκ αὐτῶν κελύφινα, καρύων ἡμίτο-
μα, κεκενωμένα, μέγεθος ἑκάστου ἡμιφόρτου ἐς
μῆκος, ὀργυιαὶ πεντεκαίδεκα. ἐπεὶ δ' ἀπε-
κρύφαμεν αὐτοὺς, ἰώμεθά τε τοὺς τραυματίας,
καὶ τὸλοιπὸν ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς ὀπίσω ἦμεν,
ἀεί τινας ὀπισθοφυλακὰς προσδεχόμενοι, ὑ μάτην.
ὅπω γοῦν δεδύκει ὁ ἥλιος, καὶ ἀπό τινος ἐρήμης
νήσου προσήλαυνον ἡμῖν ὅσον εἴκοσιν ἄνδρες,
ὀπὶ δελφίνων μεγάλων ὀχούμενοι· λῃσταὶ καὶ
οὗτοι· καὶ οἱ δελφῖνες αὐτοὺς ἔφερον ἀσφαλῶς, καὶ
ἀναπηδῶντες, ἐχρεμέτιζον, ὥσπερ ἵπποι. ἐπεὶ
δὲ πλησίον ἦσαν, δείσαντες οἱ μὲν, ἔνθεν, οἱ δὲ,
ἔνθεν, ἔβαλλον ἡμᾶς σπιναις ξηραῖς, καὶ ὀφθαλ-
μοῖς καρκίνων. ἐξυόντων δὲ ἡμῶν, καὶ ἀκοντι-
ζόντων, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλὰ πτοηθέντες
οἱ πολλοὶ αὐτῶν, πρὸς τὴν νῆσον κατέφυγον.
περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, γαλήνης οὔσης, ἐλάθο-
μεν προσωκείλαντες Ἀλκυόνος κλιαῖ παμ-
μεγέθει. σταδίων που ἑξήκοντα κύκλῳ αὐτῆ τὸ περί-
μετρον· ἐπέπλει δὲ ἡ Ἀλκυών, τὰ ὠὰ θάλ-
πουσα, ὑ πολὺ μείων τῆς καλιᾶς· καὶ δὴ ἀνα-
πταμένη, μικρὸν μὲν κατέδυσε τῷ ναυῒ τῷ
ἀνέμῳ τὰ πτερά. ὤχετο γοῦν φεύγουσα, γερε-
άν τινα φωνὴν προϊεμένη. ὀπταίσαντες δὲ ἡ-
μῖν, ἡμέρας ἤδη ὑποφαινούσης, ἐθεώμεθα τὴν
καλιὰν, σχεδίᾳ μεγάλῃ προσεοικυῖαν, ἐκ δέν-
δρων συμπεφορημένην. ἐπῆν δὲ καὶ ὠὰ πεντα-
κόσια, ἕκαστον αὐτῶν Χίᾳ πίθῳ προσπλησίαζε-

A Nam vbi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egesta, nauigant: siquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus instructis classibus oppugnabant, & è nostris complures sauciabant, vice lapidum cucurbitarum grana iaculati: vt plurimum enim comminus depugnabant. Circa meridiem verò à tergo Colocynthopiratarum videmus adnauigare Caryonautas: erant autem inter se hostes, vt postea declarauerunt. Nam vt eos adesse senserunt, nobis neglectis in eos conuersi, nauibus conflictabantur. At nos interea sublato velo,
B illisque pugnantibus inter se relictis, cepimus fugam. Manifestò autem videbantur superiores futuri Caryonautæ, vtpote qui numerosiores essent. Nam illis classes erant quinque, pugnabántque nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebant corticeas, è putamine nucum per medium secto excauatóque: magnitudo autem putaminis cuiusque in longum decem & quinquecubitos protendebatur. Vbi verò ab his subducti fuimus, eos qui saucij fuerant, curauimus, & postea in armis ferè stetimus, semper insidias quaspiam subueniri: neque id quidem immeritò.
C Nondum enim occiderat sol, cùm ab insula quadam deserta circiter viginti viri delphinibus prægrandibus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac stabiles ferebant Delphines, perinde ac equi subsultantes, & hinnientes. Cùm autem iam propè adstarent hinc atque hinc diuisi, nos aridis sepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verùm cùm nos sagittaremus & iacularemur, non potuerunt subsistere, sed magna parte eorum saucia, ad insulam confugerunt. Circa mediam
D verò noctem cùm tranquillum esset mare, non aduertentes, in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexaginta. Insidebat autem illi Alcyon, fouebátque oua, nido haud multo maior: quæ cùm auolaret, parum abfuit quin alarum vento nauem submergeret: fuga enim se proripuit, edita tristi quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui similem ex arboribus congestum. Inerant autem & oua, quorum vnumquodq; Chio dolio erat capacius.

Atqui & pulli iam intus conſpiciebantur, & crocitabant. Cùm igitur vnum ex ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum implumem viginti vulturibus ampliorem eduximus. Vbi verò propè ducentis ſtadiis à nido digreſſi fuimus, mira & inuſitata prodigia nobis obuenêre. Nam qui in prora erat cheniſcus, ſubitò alas emiſit, & exclamauit. Porrò gubernator Scintharus cùm iam caluus eſſet, capillos produxit, & quod eſt omnium inuſitatiſſimum, ipſe malus nauis germinauit, & ramos propagauit, atque in vertice fructum edidit. Erant autem eius fructus fici, & vuæ permagnæ, necdum ſatis maturæ. Hæc poſteaquam vidimus, non iniuria turbati ſumus, deos precati vt portentoſam viſionem auerterent. Nondum autem quingentis ſtadiis proceſſeramus, cùm videremus ſyluam magnam & frondoſam pinis & cupreſſis. Nos autem arbitrabamur continentem eſſe, verùm erat gurges, cui fundus non erat, arboribus quæ radices non haberent, totus cõſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſtabant ac erectæ, ac ſi ſupernatarent. Cùm ergo acceſſiſſemus propius, & totam rem animaduertiſſemus, dubitabamus quidnam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat, quòd denſę ac contiguæ eſſent: neque reuerti facile videbatur. Itaque aſcendens in altiſſimam arborem, contemplabar quomodo ſe haberent quæ ſequerentur, atque ſyluam video ſupra quinquaginta ſtadia aut paulo pauciora porrectam, aliúmque vidi Oceanum ſuccedere. Tum ibi viſum eſt nobis nauem in arborum frondes, (erant enim denſæ) &, ſi fieri poſſet, in aliud mare transferre: quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conſcendimus, eámque ægrè in altum eduximus: quam cùm ſuper ramis demiſiſſemus, explicatis velis velut in mari vento impellẽte nauigabamus. Hîc & mihi Antimachi poëtæ verſus in mentem venit: Nam & quodam loco ille ait:

Antimachus.

Iis qui ſyluoſum tentant per cærula curſum.

Superata tamen aliquando ſylua ad aquã deuenimus, vbi demiſſa naui per purã & limpidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum qui aqua hinc atque hinc diuiſa cõtigerat, peruenimus, quemadmodũ in terra à terræmotu nonnunquã voragines fieri videmus.

A ερον. ἤδη μὲν τοι καὶ οἱ νεοττοὶ ἔνδοθεν ἐφαίνοντο, καὶ ἔκρωζον. πελέκεσι γοῦν διακόψαντες ἓν τῶν ὠῶν, νεοττὸν ἀπήγαγον ὀξυκολάπτων πλείω, εἴκοσι γυπῶν ἀδρότερον· ἐπεὶ δὲ πλέοντες ἀπεχόμεθα τῆς καλιᾶς ὅσον σταδίους διακοσίους, τέρατα ἡμῖν μεγάλα καὶ θαυμάσια ἐπεσήμηναν. ὅ,τε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χαλκεὺς ἄφνω ἐπτερύξατο, καὶ ἀνεβόησε· καὶ ὁ κυβερνήτης Σκίνθαρος φαλακρὸς ἤδη ὤν, ἀνεκόμησε· καὶ τὸ πρῶτον ἤδη ἐθαυμάσθη, ὁ γὰρ ἰσὸς τῇ νεὼς ἐξεβλάστησε, καὶ κλάδους ἀνέφυσε, καὶ ἐπ' ἄκρῳ σκάφον ἐφόρησεν, ὃ δὴ καρπὸς, ἰῶ σῦκα καὶ σταB φυλαὶ μεγάλαι, ὥπτω πέπειροι. ταῦτ' ἰδόντες, ὡς δὲ εἰκὸς, ἐταράχθημεν, καὶ ηὐχόμεθα τοῖς θεοῖς ἀποτρέψαι τὸ ἀλλόκοτον τοῦ φαντάσματος. ὥπτω δὴ πεντακοσίους σταδίους διελθόντες, εἰσβάλλομεν ὕλῃ μεγίστῃ, καὶ λάσιον, πιτύων καὶ κυπαρίττων. καὶ ἡμεῖς μὲν εἰκάσαμεν ἤπειρον εἶναι· τὸ δ' ἦν πέλαγος ἄβυσσον, δρῦσι δένδρας καταφυτευόμενον. εἰστήκει δὲ τὰ δένδρα ὅμως ἀκίνητα, ὀρθὰ, καθάπερ ὑπὸ πλέοντα. πλησιάσαντες δ' οὖν, καὶ τὸ πᾶν κατανοήσαντες, ἐν ἀπόρῳ εἴχόμεθα τί χρὴ δρᾶν· ὅτε γὰρ διὰ C τῶν δένδρων πλεῖν δυνατὸν ἦν· πυκνὰ γὰρ, καὶ συνεχῆ ἐφαίνετο, ὅτ' ἀναστρέφειν ῥᾴδιον ἐδόκει. ἐγὼ δ' ἀνῆλθον ὅτι τὸ μέγιστον δένδρον, ἀποσκοπεῖν τὰ ἐπ' ἐκεῖνα ὅπως ἔχοι, καὶ εὗρον ὅτι σταδίους μὲν πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ πλείους, τὴν ὕλην ἔσαν· ἔπειτα δὲ αὖθις ἕτερον Ὠκεανὸν ἐκδεχόμενον. καὶ δὴ ἐδόκει ἡμῖν ἀναθεμένοις τὴν ναῦν ὅτι τὴν κόμην τῶν δένδρων, πυκνὴ γὰρ ἦν, ὑπερβιβάσαι, εἰ δυναίμεθα, ἐς τὸ ἕτερον θάλατταν, καὶ ὕστερος ἐποιοῦμεν. ἐκδήσαντες γὰρ αὐτὴν κάλῳ μεγάλῳ, καὶ ἀνελθόντες ὅτι τὰ δένδρα, μόλις ἀνιμησάμεθα. καὶ θέντες ὅτι τῶν κλάδων, πετάσαντές τε τὰ ἱστία, καθάπερ ἐν θαλάττῃ ἐπλέομεν, τῷ ἀνέμῳ πεφωδωτοῦντες ὅπισυ ἐφέροντο. ἔνθα μοι καὶ ὁ Ἀντιμάχου τοῦ ποιητοῦ ἔπος εἰσῆλθε. φησὶ γάρ που κάκεῖνος, Τοῖσιν δ' ὑλήεντα διὰ πλόον ἐρχομένοισι. διελθόντες δ' ὅμως τὴν ὕλην, ἀφικόμεθα πρὸς ὕδωρ, καὶ πάλιν ὁμοίως καταθέντες τὴν ναῦν, ἐπλέομεν διὰ καθαροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἄχρι δὴ ἐπέπεσεν χάσμα μεγάλῳ ἐκ τοῦ ὕδατος διεσῶ-

τος γεγενημένῳ, καθάπερ ἐν τῇ γῇ πολλάκις ἑωράκαμεν ὑπὸ σεισμῶν γιγνόμενα διαχωρήματα.

κ μὲν οὖν ναῦς, κοπλιόντων ἡμῶν τὰ ἱστία, ῥᾳ- A Nauis autem mox deiectis velis facilè
δίως ἔσῃ, πρὸ ὀλίγου ἐλθοῦσα κατενεχθῆναι. conflitit, quanquam parum abfuit quin
ἐκκαλύψαντες ἦμεν, ἐσορῶμεν βάθος ὅσον in præceps delaberemur. At nos prospi-
σταδίων χιλίων, μάλα φοβερὸν, καὶ ἀδόξαστον cientes videmus voraginem perquam
εἰσῆκει γὰρ τὸ ὕδωρ ὥσπερ μεμαιομένον· περι- horrendam & incredibilem, ad mille fe-
βλέποντες δὲ καὶ δεξιὰ, ὁρῶμεν πορρωτέρω rè stadia patere. nam aqua velut vrin-
πύργον ἐπιξυνηρμένον ὕδατος, σταυροῦντος que diuisa stabat. Circumaspicientes au-
τὰ πλάγια καὶ πρὸ ὑπερφαίνοντα, καὶ τῆς ἑτέ- tem ad dextram, videmus procul pōtem
ρας θαλάττης ἐς τὴν ἑτέραν ῥεούσης. extructum, aqua duo maria iungente,
παρελάσαντες οὖν τὰς κώπας, κατ' ὀλίγον quantum ad superficiem attinet, & ex al-
προὐβαίνομεν, καὶ μόλις πολλῆς ἀθυμίας ἐπαύ- lo mare in aliud defluente. Incumben-
σαμεν, ὅ ποτε παρῳξυνήκαμεν. ἐνεδίδου tes igitur remis ad illud delati sumus, ac
ἡμῖν ὑπεδέχετο πέλαγος τε τροχοειδὲς, καὶ νῆ- B multo labore præter spem traiecimus.
σος ἡ μεγάλη, ἣν τοῦ ποτοῦ συνοικοῦμεν· ἐνέ- Hinc nos suscepit mare placidum ac mi-
μοντο δὲ αὐτὴν αὐθιγενεῖς ἄγριοι, Βουκέφαλοι, te, insulaque non magna, ad quam faci-
κέρατα ἔχοντες, οἷς περ ἡμῖν τοῖν Μινωταύροιν lis erat accessus. Hanc autem incolebāt
αἱ παλάπαι εἰσι. ἀποβάντες δὲ, τοῦ σήμου ὑ- Bucephali homines feri ac agrestes, cor-
δρευόμενοι, καίτοι καὶ σπάνιν λαβόντες, εἴ ποθεν nutique, cuiusmodi apud nos Minotau-
δυναίμεθα· οὐκ ἔπι γὰρ εἴχομεν· ἐ ὕδωρ μὲν rum fabulantur fuisse. Descendentes igi-
αὐτοῦ πλησίον εὕρομεν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐφαί- tur ibamus aquatum, &, si vsquam fieri
νετο, πλὴν μυκηθμός τοι καὶ πόρρωθεν ἠκούε- posset, commeatum comparaturi: iam e-
το δέξασθαι οὖν ἀγέλην βοῶν, κατ' ὀλίγον nim nobis defecerat. Et aquas quidem
προχωρούντων, ἐπέσημεν τοῖς ἀνθρώποις· οἱ illic non procul inuenimus, & præterea
δὲ, ἰδόντες ἡμᾶς, ἐδίωκον, καὶ τοὺς μὲν τὴν ἑτέ- nihil apparebat, nisi fortasse quòd mugi-
ραν λαμβάνουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πρὸς τὴν θά- tus creber non longè exaudiebatur. Ar-
λατταν κατεφύγομεν, εἶτα μόλοντες πάντες ὁ- bitrati igitur boum esse gregem, paulu-
πλισάμενοι (ἐ γὰρ ἐδόκει ἡμῖν ἀπιμωρήτους lum procedentes in homines incidimus.
προεῖδεν τοῖς Φίλοις) ἐμπίπτομεν τοῖς Βουκε- At illi vbi nos viderunt, mox insectati
φάλοις, τὰ κρέα τῶν ἀνῃρημένων διαιρουμέ- C sunt, & tres è comitum numero ceperūt,
νοις· φοβούμενοι δὲ πάντας, ἐδιώκομεν, καὶ κλεί- reliqui verò ad mare confugimus. Hinc
νομέν γε ὅσον πεντήκοντα, καὶ ζωντας αὐτῶν nos vnà omnes armis instructi (neque e-
δύο λαμβάνομεν, ἐ αὖθις ὀπίσω ἀνεστρέφο- nim socios inultos negligere consilium
μεν, τοῖς αἰχμαλώτοις ἔχοντες. σιτίον μέντοι erat) irruimus in Bucephalos, qui iam
οὐδὲν εὕρομεν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, πρὸ ἡνίκα interfectorum carnes inter se diuidebāt.
ἀπεστράφησαν τοὺς πρόσημένους. ἐγὼ δὲ, οὐκ Terrefactos igitur ad vnum persequuti
ἐδοκίμαζον, ἀλλὰ δήσας, ἐφύλαττον αὐτούς, D sumus, & circiter quinquaginta interfe-
ἦγε δὲ ἀφίκοντο πρὸς τὸν Βουκεφάλων πρε- cimus, captis ex illis, duobus viuis: ac
σβεῖς, ἀπαιτοῦντες ὅπως λύσῃς τοὺς συνάλημ- iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum
μένους· συνίεμεν γὰρ αὐτῶν βλέποντων, καὶ trahentes. Porro commeatus nihil offen-
φωνήν τινα μυκωμένων, ὡσπερ ἱκετευόντων· dimus: quare nonnulli suadebant vt
τὰ λύτρα δὲ ἦν πολλοὶ, καὶ ἰχθῦς ξη- captiui iugularentur. at mihi non proba-
ροὶ, καὶ χρόμμυα, καὶ ἔλαφοι τέτταρες, batur, verùm vinctos seruari, donec le-
τῆς ἑκάστη πόδας ἔχουσα, δύο μὲν τοῖς ὄπι- gati à Bucephalis repeterēt redimerēnt-
σθεν, οἱ δὲ πρόσω, ἐς ἕνα συμπεφυκότες. ὅτι que captiuos. Intelligebamus autem
τούτοις ἀποδόντες τοὺς συνάλημμένους, καὶ eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu
μίαν ἡμέραν ὑπεμείναντες, ἀπήλθομεν, ἤδη δ' quem edebant, velut supplicantes. Erat
ἰχθύες τε ἡμῖν ἐφαίνοντο, καὶ ὄρνεα πρεπέτετο, autem redemptionis pretium, multi ca-
sei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis qua-
tuor, quorum vnicuique tres duntaxat
essent pedes: duo quidem in parte poste-
riore: nam qui in anteriore erāt, in vnum
concreuerant. His conditionibus red-
ditis captiuis, vnum tantùm diem com-
morati, recessimus. Iam inde nobis pi-
sces apparebant, & aues præteruolabant:

& ciuſmodi alia quæ terræ vicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neque verò multo pòſt homines vidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica vterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Reſupinati ſuper aquam iacebant, erectis in altum pudendis: nam illa grandia ferunt ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebant, ac incidente vento nauigabant. Poſt hos & alij ſuberibus inſidentes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabántque, alij præcedentes ſubera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neque fugerunt, ſed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis noſtræ figuram admirati, & vndique circunſpectantes. Sub veſperam autem appulimus ad inſulam non admodum magnam, quæ, vt arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos acceſſerunt, & exceperunt, ſalutarúntque, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formoſæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas ſecum trahentes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa: ciuitatis verò Hydamardia. Suſceperunt itaque nos mulieres, & ſecum quemque ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego verò cunctabundus ſubſtiti: nihil enim fauſti ominabar: circunſpiciénſque diligentiùs, video multorum hominum oſſa & caluas paſſim iacere. Vt autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſilirem, non placuit: verùm accepta in manus malua, enixè orabam eam, vt ex præſentibus malis euaderem: ac paulo pòſt cùm miniſtraret hoſpita, vidi non mulieris crura, ſed vngulas aſini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etſi inuita, faſſa eſt tamen ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, veſcique peregrinis hoſpitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem vinctam reliqui, verùm ſupra tectum aſcendi ipſe, & vociferabar, comitéſque conuocabam. Qui vbi conueniſſent, illis totam rem indicabam, & oſſa oſtendebam, atque intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam verſa eſt, & euanuit: ego verò experiri volēs, gladium in aquā condidi, illáque mox ſanguis effecta eſt.

A καὶ ἄλλα ὁπόσα γῆς πλησίον ἔσης σημεῖα φαίνεσθαι. μετ' ὀλίγον δέ, καὶ ἄνδρας εἰδόμεν καινῷ ἔθει ναυτιλίας χρωμένους. αὐτοὶ γὰρ καὶ ναῦται καὶ νῆες ἦσαν. λέξω δὲ τὸν τρόπον· ὕπτιοι κείμενοι ὅπισθεν τοῦ ὕδατος, ὀρθώσαντες τὰ αἰδοῖα, μεγάλα δὲ φέρουσιν, ἐξ αὐτῶν ὀθόνιον πεπασάμενοι, καὶ τοῖς χεροὶ τοὺς πόδας κατέχοντες, ἐμπίπτοντος τοῦ ἀνέμου, ἔπλεον, ἄλλοι δὲ μετὰ τούτους, ὅτι φέλλοις καθήμενοι, ζεύξαντες δύο φελφῖνας, ἤλαυνόν τε, καὶ ἡνιόχευον· οἱ δὲ προϊόντες, ἐπισύροντο τοὺς φελλοὺς ὕπερ ἡμᾶς ὅτε ἠδίκουν, ὅτε ἔφευγον, ἀλλ' ἤ-
B λαυνον ἀδεῶς τε καὶ εἰρηνικῶς, ὃ εἶδος ἦν ἡμετέρου πλοίου θαυμάζοντες, καὶ πανταχόθεν περισκοποῦντες. ἑσπέρας δὲ ἤδη προσηλθομεν νήσῳ μεγάλῃ· κατῳκεῖτο δὲ αὕτη ὑπὸ γυναικῶν ὡς ἐνομίζομεν, Ἑλλάδα φωνὴν προϊεμένων· προσήλθομεν γάρ, καὶ ἐδεξιοῦντο, καὶ ἠσπάζοντο πάνυ ἑταιρικῶς κεκοσμημέναι, καλαὶ πᾶσαι, καὶ νεανίδες, ποδήρεις τοὺς χιτῶνας ὑπεσυρόμεναι. ἡ μὲν οὖν νῆσος, ὀνόματι Καβαλοῦσα· ἡ δὲ πόλις αὐτῆ, Ὑδαμάρδια. λαβοῦσαι δ' ἕν ἡμᾶς αἱ γυναῖκες, ἐκάστη πρὸς ἑαυτὴν
C ἀπῆτε, καὶ ξένον ἐποιοῦντο. ἐγὼ δὲ μικρὸν ὑποσχάς, ἅτε γὰρ κρησπὰ ἐμαντευόμην, ἀκριβέστερόν τε περιέβλεπον, ὁρῶ πολλῶν ἀνθρώπων ὀστᾶ, καὶ κρανία κείμενα· καὶ ὃ μὲν, ἔοικεν ἰσάναι, καὶ τοὺς ἑταίρους συγκαλῶ, καὶ ἐς τὰ ὅπλα χωρεῖν, ὁκ ἐδοκίμαζον. προσχρεισάμενος δὲ τὴν μαλάχην, πολλὰ ἠυχόμην αὐτῇ δρᾶφυτεῖν ἐκ τῶν παρόντων κακῶν· μετ' ὀλίγον δέ, τῆς ξένης δρεκτομηθείσης, εἶδον τὰ σκέλη τῆς γυναικὸς, οὐκ ὄνου ἁπλᾶς· καὶ δὴ σπασάμενος ὃ ξίφος, συλλαμβάνω τε αὐτὴν, καὶ δήσας, προὶ τὸ ὅλον ἀνέκρι-
D νον· ἡ δέ, ἄκουσα μέν, εἶπε δ' ὅμως, αὐτὰς μὲν εἶναι θαλασσίους γυναῖκας, Ὀνοσκελέας προσαγορευομένας, ἔφη δὲ ποιεῖν τοὺς ὑποδημοῦντας ξένους· ἐπειδὰν γάρ, ἔφη, μεθύσωμεν αὐτοὺς, συνευνηθῆσαι, καὶ μεθυόντας ὑπερβαλλόμεθα. ἀκούσας δὲ ταῦτα, ἐκείνην μὲν κατέλιπον αὐτοῦ δεδεμένην, αὐτὸς δὲ ἀνελθὼν ὅπου τὸ σῆμα, ἐβόων τε, καὶ τοὺς ἑταίρους συνεκάλουν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, τὰ πρῶτα ἐμήνυον αὐτοῖς, καὶ τὰ τε ὀστᾶ ἐδείκνυον, καὶ ἦγον εἴσω πρὸς τὴν δεδεμένην· ἡ δὲ αὐτίκα ὕδωρ ἐτέτητο, καὶ ἀφανὴς ἦν· ὅμως δὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ ὕδωρ κατῆκα, πυρούμενος. τὸ δὲ αἷμα ἐτέ-

νετο

μέρ. Τάχεως οὖν ὀπὶ ναῶ καπελθόντες, ἀπεπλύσαμεν· καὶ ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, πρῶτον μὲν ἐπεσκοπούμεθα, εἰ γῆ τις ἐστὶν ἀντίπρωρος τῇ ὑφ' ἡμῶν οἰκουμένῃ καλουμένῃ. προσκυνήσαντες οὖν, καὶ προσευξάμενοι, περὶ τῶν μελλόντων ἐσκοποῦμεν. καὶ τοῖς μὲν ἐδόκει ὀπιβαίνειν μόνον, αὖθις ὀπίσω ἀναστρέφειν· τοῖς δὲ, ὃ μὲν πλοῖον αὐτοῦ καταλιπεῖν· αὐτοὺς δὲ ἀπελθόντας εἰς τὴν Μεσόγαιαν, πειρᾶσθαι τῶν ἐνοικούντων. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐλογιζόμεθα, χειμὼν σφοδρὸς ὀπιπεσὼν, καὶ προσαράξας τὸ σκάφος τῷ αἰγιαλῷ, διέλυσεν· ἡμεῖς δὲ, μόλις ὁξέως ἐξενηξάμεθα τὰ ὅπλα ἕκαστος, καὶ εἴ τι ἄλλο οἷός τε ἦν ἅρπασάμενοι. Ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τῆς ἑτέρας γῆς συνενεχθέντα μοι ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ πρὸς τὸν πλοῦν ἐν ταῖς νήσοις, καὶ ἐν τῷ ἀέρι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ᾧ κήτει, καὶ ἐπεὶ ἐξήλθομεν, πρός τε τοῖς ἥρωσι, καὶ τοῖς ὀνείροις, καὶ τὰ τελευταῖα, πρός τε τοῖς Βουκεφάλοις, καὶ ταῖς Ονοσκελέαις· τὰ δ' ὀπὶ τῆς γῆς, ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις διηγήσομαι.

A Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc postquam illuxit dies, conspecta terra, coniecimus esse eam quæ nostro orbi opposita est. Procidentes itaque, atque precati, quid esset futurum dispiciebamus. Quibusdam autem placebat ascendere duntaxat, & rursum redire: aliis verò illic relictâ naui, ad terræ meditullium proficisci exploratum incolas. Interea cùm hæc cogitaremus, oborta vehemens tempestas, nauem littori impactam comminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quisque poterat, secum correptis. Hæc autem & huiusmodi fuere, quæ mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in insulis, & in aëre, & quę postea in ceto, & cùm ab illo exissemus, quæ apud Heroës & Somnia, postremò quæ apud Bucephalos, & Onoscelcas: cætera autem quæ in terra acciderunt, sequentibus libris enarrabo.

B

ΤΥΡΑΝΝΟΚΤΟΝΟΣ.

TYRANNICIDA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus sit, & de legis sententia disputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda fermè consumitur, dum & summam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Nisi quòd interim & beneuolentiam sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque seuitiam tyrannidis primùm persequitur, eiúsque omnem caussam in filium tyranni transfert, vt videatur videlicet certo consilio filium ante patrem aggressus esse: deinde & modum peractæ cædis & consilium suum exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quam confirmatio, in qua principiò petitionem suam commendat amplificatione euentus, & bonorum quæ ex hoc facto secuta sint, cum aduersarij obiectione cõparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere comprobatam, puta quòd non solùm is qui sua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus sit, sed etiam qui per alium, & quocunque modo illum tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptum. Vltimo locũ quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam communem, tractat: in quo consilium siue voluntas, conatus, actio, eáque per comparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis cõstat: nam ipse quidem pro se affectus mouet à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ανῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε. τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι. ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αἰτεῖ ὁ αὐθαίρετον, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν αὐθαίρετον, γράφει, ὡς τυραννοκτόνος.

Quidam in arcem ascendit, vti tyrannum occideret: atque ipsum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiúmque in vulnere reliquit. Aduenies tyrannus, vbi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi conscit. Is qui ascenderat, tyranníque filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

Exordium quo dociles & attentos facit.

VVM duos eodem die tyrannos occiderim, Iudices, alterum quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerum successionẽ capessendam paratum: vnicum tamen pro ambobus præmium petitum venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquam tyrannicidæ fuerũt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necîque dederim, filium videlicet ense, patrem indulgẽti charitate qua filium adamabat. Itaque tyrãnus pro his quæ comminsit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium priùs morte sublatũ, & quod est omnium maximè nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operã mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdẽ post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli, pariterque mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem cõmutarim, ac morẽ modúmq; nouarim conficiendi sceleratos: nẽpe hunc qui valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiáque laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui nõ præsentibus modò malis vos leuarim, verùm etiam futurorum formidine: quíque stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerum capessat successionem. Verùm interim tãtis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatę præstituunt. At qui contradicit, is mihi videtur non Reipub. studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neque enim quemadmodum aliis quibusdam sæpenumero accidit, itidẽ & nos simplicem tyrãnidem

Beneuolẽtium captat à sua persona.

Aduersa inuidiã concitat.

Ὑο τυράννους ἀποκτείνας, ὦ ἄνδρες δικασταί, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν, ἤδη πρεσβυτικόν, τὸν δὲ, ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς διαδοχὴν τῆς ἀδικημάτων ἐπιμήτερον, ἥκω μίαν ὅμως ἐφ' ἀμφοτέροις αἰτήσων δωρεάν, μόνος τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πληγῇ μιᾷ δύο πονηροὺς ἀποσκυβασάμενος· καὶ φονεύσας, τὸν μὲν παῖδα, τοῦ ξίφους, τὸν πατέρα δ', τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν γὰρ τύραννος, αὐτὸς ὢν ἐποίησεν, ἱκανῶν ἡμῖν δέδωκε πρόφασιν, ζῶν μὲν, τὸν υἱὸν ὀφθεὶς περισπουδάστως τεθνηκότα, τὸν τελευτήν, τελευταῖον δ' ἠναγκασμένος ὃ πρόσφορον αὐτὸς αὑτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος. ὁ παῖς δ' ὁ ἐκείνου τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον, ζῶντι μὲν στασιαστῇ τοῦ πατρὶ, μὴ θάνατον δ' παρασκευάσας, ὡς ἐδόκουν. τὸν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὁ ξίφος, ὁ πολλὰ εἰργασται, ἐμόν· τὸ δὲ τάξιν σύγχυσαν τῆς φόνων, καὶ τὸ ὕφος σκαιοτόμησα τῆς πονηρῶν τελευτῆς· τὸν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάσθαι δυνάμενον, αὐτὸς ἀνελὼν τὸν γέροντα δ', μόνῳ προσχωρήσας τοῦ ξίφους. ἐγὼ μὲν οὖν ἔτι πρεσβύτερόν τι ὑπὲρ τούτοις ὑμῶν ἠξιώσεσθαί μοι πρὸς ὑμῶν, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἀριθμοὺς τοῖς αἰτηθεῖσιν, ὡς οὐ τῶν παρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος, καὶ τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον πρόσχων, σφόδρα μὲν ἀλεληθμένου κληρονόμον τῆς ἀδικημάτων. μέλλειν δ' κινδυνεύω, πρόφασιν καταρρώσας, ἀφορμὰς ἀπελθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μόνος τέρεσθαι τῆς πρὸς τὸν νόμον ἀμοιβῆς, ὃς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν ἀπλέγων οὕτοσί, δοκεῖ μοι ὁ κηδόμενος, ὡς φησι, τῶν κοινῶν οὐ τοῦ ποιῆσαι, ἀλλ' ὅτι τοῖς τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμεῖς δὲ ἀπάγεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καθ' εἰδόσιν ὑμῖν ἀκριβῶς διηρευνημένου. καὶ γὰρ ὁ μέγεθος οὕτω μάθοιτ' ἂν τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφραινόμενοι ὧν ἀπολαύητε. ὑ γὰρ ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη στενέβη πολλάκις, ἁπλῶς καὶ ἡμεῖς τυραννίδα,

καὶ μίαν δουλείαν ὑπεμείναμεν, οὐδ' ἑνὸς ὑπωλωέσκομεν ὠμότητα δεσπότου, ἀλλὰ μόνοι τῶν πώποτε τὰ ὅμοια δυσχερῶν, δύο αὖθ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ τοῖς διττοῖς οἱ δυσχερεῖς ἀδικήμασι διεφθείρομεθα. μετριώτερος μὲν ὁ πρεσβύτης ἦν πολύ, καὶ τοῖς μὲν ὀργαῖς ἠπιώτερος, καὶ τοῖς τῶν ἡδονῶν ὀρέξεσι χαλιναγωγούσης καὶ τοῖς γε πρὸ ἀρχῆς τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἄκων τοῖς ἥδεσιν ἐλέγετο, καὶ πολὺ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' εἴκων ἐκείνῳ. φιλότεκνος γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἐφέρετο, ὡς ἔδοξε, καὶ πάντα ὁ παῖς ἦν αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἠδίκει ὅσα ἐβούλετο, καὶ ἐκόλαζεν ὃς τοῖς πατρῴοις, καὶ πάντα ὑπηρέτει, καὶ ὅλως, ἐτυραννεῖτο ὑπ' αὐτοῦ, καὶ δορυφόρος τῶν τοῦ παιδὸς ἐπιθυμιῶν ἦν. ὁ μὲν ἡσυχίας ἦν, τῆς μὲν πρώτης πρεσβείας καθ' ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνα ἐξίσατο τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνόματος. ὁ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος, καὶ ὁ κεφάλαιον, αὐτὸς ἦν. καὶ ὁ μὲν πιστὸν καὶ ἀσφαλές, ἀπ' αὐτοῦ προσῆν τῇ δυναστείᾳ· τὼ δ' ἀπολαῦσιν μόνος ἐκαρποῦτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος ἦν ὁ τοὺς δορυφόρους συνέχων, ὁ τὼ φονεῖ κρατύνων, ὁ τοὺς τυραννιδιῶντας ἐκκόπτων, ὁ τοὺς ὑποβουλεύοντας φόβῳ ἐκεῖνος, ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναιρῶν, ὁ συνεῖργον τοῖς γάμοις· ἐκείνῳ αἱ παρθένοι ἀπήγοντο, καὶ εἴ τινες σφαγαί, καὶ εἴ τινες φυγαί, καὶ χρημάτων ἁρπαγαί, καὶ δῆμοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα βλαστήματα ἦν νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος, ἠχθάρητο, καὶ συνῆν, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ ὃ τρῶγμα ἡμῖν ἀφόρητον παρῆκεν. Ὅτου γὰρ αἱ τῆς γνώμης ἐπιθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσλάβωσιν, ἐνθένδε ὅρον ποιοῦνται τῶν ἀδικημάτων. μάλιστα δ' ἐκεῖνο ἐλύπει, ὃ εἰδέναι μὲν ἦν, μᾶλλον δ' αἰσθέσθαι τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ διαδοχῆς παραδοθησομένην τῇ πόλιν, ἄλλοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα γνησιώτατον τῶν δεινῶν, ὡς τοῖς γε ἄλλοις· ἐμοὶ δὲ καὶ τῆς ἐλπὶς αὐτῆς, ὃ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσεσθαι, ἀλλ' ἤδη τεθνήξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γνησόμεθα.

A atque vnicam seruitutem sustinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatúmque cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens B in filium supra quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem, tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat: ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat: illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij D sui flagitia. Itaque cùm ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullum flagitiis modum imponunt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potiùs seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempub. populúmque homini scelesto hereditatis instar obuenturum. Nam id aliis spem non exiguam facit, quod apud sese reputãt, quod inter sese dicũt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulo pòst liberi sumus futuri.

Narratio, qua magnitudinẽ tyrannidis exaggerat, & omnem eius causſam in filium trãsfert.

Verùm de his nihil eiuſmodi ſperabatur, A quin potiùs iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum eſt, vt ne aggredi quidem quiſquam fortium ciuium,& qui eadem quæ ego,animo ſtatuiſſet, auderet: ſed deſperabatur ab vniuerſis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum eſſet cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil iſta deterruerunt, neque perpenſa negotij difficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen trepidaui: verùm ſolus, ſolus inquam, aduerſus adeò validam variámque tyrannidem: vel non ſolus potiùs, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui B mihi ſit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit,quum mors mihi interim ob oculos obuerſabatur; at è diuerſo perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem.

Conſilium & modus cædis.

Ergo vbi in primã irruiſſem cuſtodiam, neque mediocri negotio ſatellites ſubmouiſſem: occidens interim in quem incurriſſem,& quicquid obſiſteret amoliens,ad ipſum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem, atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum C fortiter tuentem ſeſe, multíſque vulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus, inermis, nudatus cuſtodiis, iámque amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe Iudices hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt, cuncta eò quò deſtinaram, perducta: at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam eſt dignus, D præſertim ſi poſt ſplendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quęrendus eſt illo dignus, verùm poſt calamitatem, ne vel hanc ipſam lucrifaciat: Videat, diſcrucietur,appoſitum habeat enſem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum ſtatuiſſem, ipſe quidem illinc diſcedo:at ille peregit id quod ego prædiuinaueram:tyrannum occidit,ſummámq; meę impoſuit fabulę.

ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἠλπίζετο, ἀλλ' ἑωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν ὁπότε χρὴ τις ἐτόλμα τὴν γνώμην, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προῃρεῖτο μὴ ἐννοῶν, ἀλλ' ἀπέγνωστο πάντα πάσιν ἡ ἐλευθερία, καὶ ἄμαχος ἡ τυραννὶς ἐδόκει, πρὸς τοσούτους ἐσομένης τῆς ὁπλομαχίας. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ ὁ δυσχερὴς τῆς πράξεως λογισάμενος ἀπώκνησα, οὐδὲ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπεδειλίασα. μόνος δὲ μόνος πρὸς ἅπαντας ἰσχυρὸν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους αὐτὴν τὸ συμμεμαχημένου, καὶ ὃ μέρος συνιστὰς τυραννοκτονήσοντος, πρὸ ὀφθαλμῶν μοι, τὴν τελευτὴν ἔχων, ἀλλ' ἐξόμνυμος δὲ ὅμως τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φυλακῇ, καὶ τρεψάμενος ῥᾳδίως τοὺς δορυφόρους, καὶ τὸν ἐντυγχάνοντα κτείνων, καὶ ὃ αὐθισάμενον πᾶν διεφθείρων, ὅτι ὃ κεφάλαιον αὐτὸ τοῦ ἔργου ἐμοῦ, ὅτι τὴν μόνην τῆς τυραννίδος ἰσχύν, ὅτι τὴν ἐκείνων συμφορῶν. καὶ ὁπότε πρὸς τῆς ἀκροπόλεως φρουρίῳ, καὶ ἰδὼν γενναίως ἀμυνόμενον, καὶ αὐθισάμενον πολλοῖς τραύμασιν, ὅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῃρητο, καὶ πᾶς εἶχέ μοι ὃ πλήμμα, καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, πάντες μὲν ἐλεύθεροι, ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἐπὶ μόνος, ἄνοπλος, ἀπροβούλευτος τοῖς φύλαξι, ἀπολωλεκὼς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γενναίας ἐπὶ χερὸς ἄξιος. ἐν τοιούτῳ τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην, πῶς ἔχει μοι καλῶς, πόσα πέπρακται, πόσα κατόρθωται, τίνα αὖ τὰ λείποντα κολασθεῖν χρή; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δόξης, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ, καὶ νεανικῷ, καὶ γενναίῳ ἀπηρτημένος, καταισχύνων κἀκείνην τὴν σφαγήν. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον, ἀλλὰ μετὰ τοῦ συμφορᾶν, μηδὲ τοῦ αὐτοῦ κερδαίνειν· ἰδέτω, κολασάτω, ὃ δὴ κείμενον ἐχέτω τὸ ξίφος· οὕτω τὰ λοιπὰ ἐπιτέλοιμι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δρόμον ἀπηλλαττόμην. ὁ δὲ, ὅπερ ἐγὼ προῃρημένος, διεπράξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπέθηκε τῷ ἐμῷ δράματι.

πάρειμι οὖν κομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ παρρησίην πᾶσι προκηρύττων ἅπασι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν διαγγελίζομαι· πᾶσι οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. κενὴ μὲν ὡς ὁρᾶτε πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις, ὑπὸ τύραννον δὲ οὐδεὶς, ἀλλὰ καὶ τιμὰς ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ αἰτιᾶσθαι τοὺς νόμους, καὶ πάντα τοῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' τὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν· καὶ τὸν ἑνὸς ἐκείνου φόνον, μᾶλλον ὃν οὐκ ἐπὶ ζῆν πατὴρ ἐδώκατο. ἀξιῶ δ' οὖν ὅτι δύναμαι, τὴν ὀφλημένην δωρεὰν μοι πρὸς ὑμῶν δοθῆναι, ὡς φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τις ὤν, οὐδ' ὅτι μισθῷ τὴν πατρίδα ἐβουλόμην εὐεργετεῖν προκηρυκεύσας, ἀλλὰ βεβαιωθῆναί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ δι- βληθῆναι, μηδ' ἄδοξον γενέσθαι τὴν ὑπηρέτησιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτελῆ, καὶ ψευδῆ αἰτίαν κεκριμένην. ὑμεῖς δὲ αἰτιᾶσθε, καὶ φατε, οὐκ ἐθέλοντα ποιεῖν με τυραννοκτόνον, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν. ἐγὼ γὰρ εἰ τυραννοκτόνον, οὐδὲ προσδεῖσθαί μοι τι τοῦ νόμου, ἀλλ' εἶναι τι παρ' ἔργῳ τὰ ἐμῷ, πρὸς ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς. πεπαύσθω τοίνυν αὐτὸ, τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην, οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ὑπατεύει; μή τις κελεύει; μή τις ἀπειλεῖ δεσπότης; μή τις με τῶν κακούργων διέφυγεν; οὐκ ἂν εἴποις· ἀλλὰ πάντα εἰρήνης μεστὰ, καὶ πάντες οἱ νόμοι, καὶ ἐλευθερία σαφὴς, καὶ δημοκρατία βέβαιος, καὶ γάμοι ἀσύβευτοι, καὶ παῖδες ἀδεεῖς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα τὴν κοινὴν εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ σχεδὸν μὲν παύσας, πάσι δὲ προκηρυκεύσας; εἰ γάρ τις ἔστι τῶν ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος, ἐγχωρῶ τῷ πέρας, δέξασθαι τὴν δωρεάν. εἰ δὲ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην, τολμῶν, κινδυνεύων, αἰτιῶν, ἀναιρῶν, χολαζόντων, δὲ ἀλλήλων τιμωρούμενος, τί μοι δοκεῖτε τὰ κατορθώματα; τί δ' ἀχάριστον ἐστὶν εἰς ἐμὲ τὸν δῆμον ποιεῖσθε; ἐγὼ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον· ὁ δὲ νόμος, τυραννοκτόνῳ δίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δὲ εἰπέ μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀνελὼν, ἢ τὴν θανάτου παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ, οὐδέν, οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης εἶδε, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν·

A Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctique bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians: iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx: imperat nemo: quin & magistratus creare liberum est, & causſas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cęde, postquam pater iam viuere non quibat. Æquum itaque censeo, vt his pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur, non quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percõtor igitur illum, quid præterea requiris à me? nonne volui? nonne ascendi? nonne occidi? nonne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicámque felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam prę me dignus honore sit, cedam prę- mium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? cur facis vt populus parum erga me gratus existat? At enim num occidisti tyrannum? Porro lex tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest vtrùm ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem.

Peritia.

Confutatio.

Frequentatio.

1. Argumentum à finitione tyrãnicidæ.

Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes quin mea cõtigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse eędem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo, neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit, & an quòd periit, id à me sit profectum: quãdoquidem & illud excussurus mihi videris, atque his aduersus bene de Repub. meritos calumniis vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignóve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens, num id quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum scelestum acerbiùs etiam atque atrociore mortis genere trucidassem? *Amplificatio à collatione effectus.* Vnum duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod iis quæ virtute confecta sunt, debeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus, (nisi fortè propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causssam mortis esse duplicem: puta si *Finitionẽ probat à genere & caussa efficiente.* quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuítque mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, ídque iure optimo. Neque enim statuit minùs valere oportere audaciam, quàm facinus: ac postea superuacaneũ est cędis rationem viámque spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque *A voluntate.* enim illúd dicere possis, me quidem imprudentem fecisse, sed exitum quendam commodum fortuitò fuisse cõsequutum præter animi sententiam. Nam quid prętereà iam formidassem, eo qui validior erat, interempto? cur autem gladium in vulnere reliquissem, nisi planè quod erat euenturum, idipsum prędiuinassem?

τῦτ' ἐτίμησε, τῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβεν, ὅταν σὺ μὴ ἀρνῇ, μὴ δι' ἐμὲ γεγωνέναι. εἰ γὰρ ἐφόνευσα δι' ὃν ἐκεῖνος ζῆν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς εἰργασμαι τῷ σφαγεῖ· ἐμὸς ὁ φόνος, ἡ χεὶρ ἐκείνη. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἐπὶ τοῖς τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς, μηδ' ἐξέταζε ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μηκέτ' ὄντι, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μηκέτ' εἶναι ἔχει, ἐπεὶ κἀκεῖνο προσεξετάσαι μοι δοκεῖς, καὶ συκοφαντήσαι τοὺς εὐεργέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ, ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δὲ εἰ λιμῷ ἕξ ἐπολιόρκησα τὸν τύραννον, τοῦ δυσεβεῖν τῆς τελευτῆς πρέχων, ἀπήτεις δὴ καὶ τότε πρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τῷ σφαγεῖ; ἢ σιδεῖν ἔλεγές μοι τι πρὸς τὸν νόμον; καὶ τοῦτο, χαλεπώτερον τῦ κακουργήματος πεφονευμένου; ἓν μόνον ἐξέταζε, τῦτο ἀπαίτει, τῦτο πολυπραγμόνει, τίς τῶν πονηρῶν λείπεται, ἢ τίς ἐλπὶς τῦ φόβου, ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ εἰρηνικά, συκοφαντοῖς τὸ δίκαι τῶν ὑπὲρ τῦ τρόπου τῶν πεπραγμένων χρωμένῳ, ἀποστερῶν ἐθέλῃ τοῦ ὑπὲρ τοῖς πεπονημένοις δωρεᾶς. ἐγὼ δὲ καὶ τῦτο μέμνημαι διηγορευμένον ἐν τοῖς νόμοις, ἐκτὸς εἰ μὴ ἄρα τῷ πολλῷ δουλείᾳ ὑπολέλησμαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας θανάτου εἶναι δίτταις, εἴ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν, ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἰῶ ἀνάγκασε δὲ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν τῦ φόνου· τὰ ἴσα καὶ τῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ὑπέχειν, μάλα δικαίως. οὐ γὰρ ἐβούλετο τῦ πεπραγμένου ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας· καὶ πρεπῶδες λοιπὸν ἦν ἕξέτασις τοῦ τρόπου τῆς σφαγῆς. εἶτα τὸν μὴ αὐτὸν κτείναντα, κελεύειν ὡς ἀνδροφόνον δικαίοις, καὶ οὐδαμῶς ἀφεῖσθαι θέλειν· τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτῳ τρόπον μὲν πεποιηκότα τῇ πόλιν, οὐ τῶν ὁμοίων ἀξιῶσαι τοῖς εὐεργέταις; οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἠκολούθησε δέ τι τέλος ἄλλως χρηστὸν, ἐμοῦ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἐδεδίειν, τῦ ἰσχυροτέρου πεφονευμένου; τί δὲ κατέλιπον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, εἰ μὴ πάντως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προεμαντευόμην;

ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦτο φῂς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τεθνεὼς ἰῶ, οὐδὲ ταύτην εἶχε τὴν προσηγορίαν, οὐδὲ δωρεὰς ἂν αὐτῷ πολλὰς, εἰ ἀποθάνοι, ἤδεως αὖ ἡμεῖς ἐδώκατε. Ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις. εἶτα τοῦ τυράννου πεφονευμένου, τῷ τὴν αἰτίαν παρασχόντι τῆς σφαγῆς, οὐκ ἀποδώσῃς τὴν δωρεάν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλῃ δέ σοι πῶς ἀπέθανεν, ἀπολαύοντι τῆς ἐλευθερίας, ἢ τὸν τὴν δημοκρατίαν ἀποδεδωκότα, πρεσβύτερόν τι προσαπαιτεῖς; καίτοι ὅ γε νόμος, ὡς φῂς, τὸ κεφάλαιον ἐξετάζει τῶν πεπραγμένων· τὰ ἀφ' μέσου δὲ πάντα ἐᾷ, καὶ οὐκ ἔτι πολυπραγμονεῖ. τί γάρ; καὶ οὐχὶ ἐξελάσας τὸν τύραννον, ἤδη τιμῶν ἔλαβε τυραννοκτόνου; καὶ μάλα δικαίως· ἐλευθερίαν γὰρ κἀκεῖνος ἀντὶ δουλείας παρέσχηται. ὃ δ' ἐγὼ ἐμοῦ μεμνημένου, ἃ φυγὴ, οὐδὲ δευτέρας ἐπαναστάσεως ἐλπὶς, ἀλλὰ παντελὴς καθαίρεσις, καὶ πανωλεθρία παντὸς τοῦ γένους, καὶ ῥιζόθεν ὁ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι πρὸς θεῶν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸν νόμον παραλέλειπται, καὶ εἰ ἐνδεῖ τῶν προσεῖναι ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προυπῆρχε χρὴ γενέσθαι, καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν ἰδίων κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, καὶ τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν ὠνησομένην. ἆρ' οὖν πρὸς τοῦτο ἐνδέησα, ἐμαλακίσθην, ἢ προεσιδόμενός τινα τῶν ἀφ' μέσου κινδύνων ἀπώκνησα; οὐκ ἂν εἴποις. μὴν τοίνυν ὅτι τούτου ἕπομαι, καὶ νόμιζε τῷ θελῆσαι μόνον, καὶ τῷ βουλεύσασθαι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ χρησὸν ἀποδεδεῖχθαι, ἐκ τε τῆς γνώμης αὐτῆς καταστάντα με, χάριν ἀξιοῦν, ὡς εὐεργέτην λαμβάνειν. ἐμοῦ μὲν γὰρ ὑπὲρ δυνηθέντος, ἄλλου δὲ μετ' ἐμὲ τετυραννοκτονηκότος, ἄλλο τί μοι, ἢ ἀγνώμονι εἰπεῖν παρασχεῖν; ἢ μᾶλλον εἰ ἔλεγον, ἄνδρες, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπειράθην τῆς γνώμης, μόνος ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ, οὐ τοῦτο φημι, ἀλλὰ καὶ ἀπῆλθον, ἢ ἐκινδύνευσα, ἢ μυρία πρὸς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα.

A Nisi forsan illud dices, hunc qui extinctus est, tyrannum non esse, neque hanc appellationem in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cędis caussam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem! dę illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiã restituit, nescio quid superuacaneum prętera requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei gestæ spectat: *II. Argumentum à fine legis.* quę verò ad id conducunt, ea omnia missa facit, neque iam vltrà curiosiùs excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit *A minore.* B quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idque iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiúsque generis internecionem, omnéque malum radicitus excisum. Et mihi *III. Locus à summo ad imum.* per deos iam ab initio ad finem vsque (si videtur) rem totã perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur C ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem priùs oportet suppetere fortem, & amãtem Reip. quęque *I. Voluntas & consilium.* pro communibus commodis periculum adire non recusęt, quæque priuato suo interitu, multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frãgebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm ista, ac statuisse, præclarum facinus futurum D fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisque argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset, dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, Ascendi, *II. Conatus.* periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui.

Neque enim vſque adeò facilem, factú- A
que procliuem eſſe rem exiſtimetis, cu-
ſtodias perrumpere, ſatellites opprimere,
vnúmque hominem tam multos amoliri.
Quin iſthuc penè maximum eſt omnium
quæ ſunt in tyrannicidio, totiúſque ne-
gotij caput. Nam ipſe iam tyrannus non
magna res eſt, neque expugnatu neque
confectu difficilis: verùm ea quæ tuentur
continéntque tyrannidem: quæ quidem
ſi quis ſuperarit, is nimirum cuncta quæ
deſtinauit, peregerit, & perpuſillum eſt
id quod ſupereſt. ſed ad tyrannos perue-
nire nunquam mihi contigiſſet, ni priùs
qui illum cingunt cuſtodes oppreſſiſſem,
omnéſque ſatellites antè debellaſſem. B
nihil adhuc addo: verùm in his rurſum
immoror. Cuſtodiam oppreſſi, ſatellites
ſuperaui, tyrannum incuſtoditum, iner-
mem, nudum reddidi. Vtrùm his rebus
confectis non tibi videor honore dignus?
an adhuc cædem ipſam à me requires?
Quinetiam ſi cædem quæris, ne ea qui-
dem deſiderabitur. Non ſum incruētus,
verùm cædem peregi, magnam ac ſtre-
nuam, nempe iuuenis ætate ac viribus
florentis, atque omnibus formidandi,
per quem ille ab inſidiis erat tutus, cui
vni fidebat, qui cōplurium ſatellitum in-
ſtar erat. An nō igitur, quęſo te, prędmio C
dignus videor, ſed tantis rebus geſtis ho-
nore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem
vnum, atque adeò quid ſi tyranni mini-
ſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi
ſeruum aliquem charum? an non hoc
quoque magnum viſum fuiſſet, conſcen-
diſſe, mediáque in arce, mediis in armis,
aliquem è tyranni familiaribus iugulare?
Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cu-
iuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyran-
ni, vel tyrannus potiùs crudelior, domi-
nus intolerabilior, ad ſupplicia dirior,
ad contumelias violentior, quódque eſt
maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, D
quíque in longum noſtras calamitates
poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi
confectum eſſe, ipſum verò tyrannum
viuere adhuc, fuga ereptum? Iam ho-
rum nomine præmium poſtulo. Quid
dicitis? Non dabitis? An non & illum
verebamini? An non dominus, an non
grauis, an non intolerandus erat? Por-
rò nunc negotij caput denique ipſum
perpēdite. Etenim quod hic à me requi-
rit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè
confeci, tyrānúmque aliena cęde occidi,

μὴ γὰρ ὅτῳ ῥᾴδιον, μηδ' ὀχλερὲς ἐπιβολὰ-
ντε εἰ ὃ πρᾶγμα, φθῆναι ἐπιβῆναι,
καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πρέψαθαι
τοσούτοις μόνον· ἀλλὰ χρεὼν τὸ μέγιστον ἐν τῇ
τυραννοκτονίᾳ, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἔργων,
τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέ-
γα, καὶ δυσάλωτον, καὶ δυσκατέργαστόν ἐστιν,
ἀλλὰ τὰ φθαρέντα καὶ σωθέντα τῶν
τυραννίδα· ἃ τις δὴ νικήσῃ, πάντα σοῦτ κα-
τώρθωσε, καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δὲ δὴ ἄ-
χρι τῶν τυράννων προελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπῆρ-
ξέ μοι, μὴ ἐγὼ τῶν πρὶ αὐτὸν φυλάκων, καὶ
δορυφόρων ἀπάντων κεκρατηκότι, κἀκείνους
ἁπάντας προενενικηκότι. οὐδὲν ἔτι προστί-
θημι, ἀλλ' ὅτι τούτων αὖτις μνῶ· φυλα-
κῆς ἐκράτησα, δορυφόρους ἐνίκησα, τὸν τύ-
ραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν, ἀ-
πέδωκα· ἡμῖν ἄξιος ὅτι τούτοις εἶναί σοι δο-
κῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτεῖς πρὸ ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀλλ'
εἰ καὶ φόνον ζητεῖς, οὐδὲ τοῦτο ἐνδεῖ, οὐδ'
αἱάματός εἰμι, ἀλλ' εἴργασμαι μεγάλῳ
καὶ γυναίᾳ σφαγῷ, νεανίσκου ἀκμάζον-
τος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ, δι' ὃν αἰεπιβούλευτος
κἀκεῖνος ἦν, ᾧ μόνῳ ἐθάρρει, ὃς αὐτὶ πολ-
λῶν ἤρκει δορυφόρων. ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιος, ᾧ
σοῦτ, δωρεᾶς, ἀλλ' ἄτιμος ὅτι τηλικούτοις
ἠδίκημαι; τί γὰρ εἰ δορυφόρων ἕνα, τί δὲ εἰ
ὑπηρέτῳ τινὰ τῶ τυράννου ἀπέκτεινα;
τί δ' εἰ οἰκέτῃ τιμιον; οὐ μέγα δῶ ἔδοξε κἠ
τοῦτο, ἀνελθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν
μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι
τῶν τῶ τυράννου φίλων; νεῶ δὲ καὶ τὸν πεφο-
νευμένον αὐτὸν ἴδε. υἱὸς ἦν τυράννου, μᾶλ-
λον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπό-
της ἀπροσδοκήτως, καὶ κολαστὴς ὠμότερος, κἠ
ὑβριστὴς βιαιότερος· τὸ δὲ μέγιστον, κληρονό-
μος τῶν ὅλων, καὶ ἀφανδρος, καὶ ὁπόπολυ
πρόσκειται ἡμετέρας συμφορᾶς δυνά-
μενος. βούλει τοῦτο μόνον προσθῶμέν σοι,
ζῆν δ' ἔτι τὸν τύραννον ἀφαιρεθέντα; γέ-
γραφ δὴ ὅτι τούτοις αἰτῶ· τί φατέ; δώσετε;
ἢ κἀκεῖνον ὑφεωρᾶτε; ἢ δεσπότης; οὐ
βαρύς; οὐκ ἀφόρητος ἦν; νεῶ δὲ καὶ τὸ κε-
φάλαιον αὐτὸ ἐννοήσατε· ὃ γὰρ σοῦτ ἀπαιτεῖ
πρὸ ἐμοῦ, τοῦτο ὡς ἐγὼ, ἄειστα διεπραξάμην, κἠ τὸν τύραννον ἀπέκτεινα ἑτέρῳ φόνῳ,

οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ πληγῇ μιᾷ, ὅσῳ δὴ κρατίστατον ἦν αὐτῷ, ὅτι τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ λύπῃ τοσαύτῃ μίσας πολλῇ, καὶ ὀφθαλμοῖς δείξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶν τοσούτων, ὑὸν ὡραῖον, εἰ καὶ πονηρόν, ἀλλ' οὖν καὶ ἀκμάζοντα, καὶ ὅμοιον τῷ πατρὶ, αἵματος καὶ λύθρου ἐμπεπλησμένον. Τοῦτ' ἔστι πατέρων τὰ τραύματα, τοῦτα ξίφη δικαίων τυραννοκτόνων, οὗτος θάνατος ἄξιος ὠμοῖς τυράννοις, αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἀδικήμασι· ὃ δὴ λύθρος ἀποθανὼν, ὃ δὴ λύθρος ἀγνοήσας, ὃ δὲ μηδὲν τοιοῦτο θάμα ἰδεῖν, οὐδὲν ἔχει τυραννικῆς κολάσεως ἄξιον. οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἠγνόουν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδεὶς, ὅσην σκῆνος ὑὸς οἴσειν τὸν ὑὸν εἶχε, καὶ ὡς οὐκ ἀνήξιωσεν ὑπεκδῦναι οὐδὲ ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πᾶσι γὰρ πατέρες ἴσως τοῖς παῖδας τοιούτοις· ὁ δὲ, καὶ τοσοῦτόν γε τῶν ἄλλων εἶχεν, εἰκότως, ὁρῶν μόνον σκῆνος κηδεμόνα, καὶ φύλακα τῆς τυραννίδος, καὶ μόνον τοσοῦτον κινδυνεύοντα τῇ πατρίδι, καὶ τοῦτο ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ προσλαμβάνον. ὥστε εἰ καὶ μὴ διὰ τοῦτο ἔνοιαν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀπόγνωσιν, ὑφ' ὑὸς ἁπασάμενον τελευτῆσόμενον αὐτὸν, καὶ λογισάμενον ὡς οὐδὲν ἔτι τῷ ζῆν ὄφελος τῆς ἐκ τοῦ παιδὸς ἀσφαλείας καθῃρημένης. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθεῶν πεποίηκε, τοῦτο φύσιν, τοῦτο λύπην, τοῦτο ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ὅπῃ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐφ' αὐτὸν ἐγκεκαμμένον τοῖς συμμάχοις, καὶ τοῦδε τοῦ τελευταίου ἐκείνῳ σκέψιν καταλαβόντα· ἀπέθανεν ὑμῖν ἄπαις, λελυπημένος, ὀδυρόμενος, δακρύων, πεπονθὼς πένθος, ὀλιγοχρόνιον μὲν, ἀλλ' ἱκανὸν πατρί· καὶ ὃ δύσκολον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅσῳ θανάτων οἰκτίστῳ, καὶ πολλῷ χαλεπώτερος, ἢ εἰ ὑπ' ἄλλου γένοιτο. ποῦ μοι ὁ ξίφος; μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίζει; μή τινος ἄλλου ὅπλον τοῦτο ἦν; τίς αὐτὸ ἐς τοῦδε ἀκρόπολιν εἰσκόμισε; τοῦ τυράννου τίς ἐχρήσατο; τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέστειλεν; ὦ ξίφος κοινωνὸν, καὶ ἀφόδου τῶν ἐμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀμελούμεθα, καὶ ἀνάξιοι δοκούμεν δωρεᾶς.

A non ſimpliciter, neq; vulnere vno, id quod fuerat optatiſſimum illi, videlicet tantorum ſcelerum ſibi conſcio, ſed poſteaquam illum priùs multo dolore excarnificaſſem, eum quo nihil habebat charius, miſerabiliter proſtratum coram oculis oſtendens, puta filium in ipſo æui flore, tametſi ſceleſtum quidem illum, attamẽ & ætate vigentem, & patri ſimilem, ſanguine tabóque oppletum. Hæc nimirum ſunt parentum vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis ſceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere ſibi, neque huiuſmodi vllum ſpectare ſpectaculum, profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignum. Neque enim ignorabam vir egregie, non ignorabam, inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium ſit proſecutus, adeò vt illo extincto ne paululum quidem temporis ſibi in vita morandum eſſe fuerit dicturus. Atqui haud ſcio, an omnes patres hunc ad modum affecti ſint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idque meritò, quippe qui conſpiceret illum vnicum eſſe qui curaret ſeruarétque tyrannidem, quique ſolus pro patre pericula ſuſciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque ſi non ob charitatem, certè ob terum deſperationẽ ſciebam illum protinus exiturum è vita: perpenſurum enim, iam nihil eſſe cur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius miniſtrauerat. Nimirum effeci, vt hæc omnia illum agminatim circumſiſterent, forma, dolor, deſperatio, formido, quiq; in poſterum imminebant metus: his aduerſus illum auxiliis ſum vſus, atque ad id extremum illum conſilium adegi. Interiit itaq; vobis orbus, excruciatus, plorans, lacrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnum, verùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtremò, quod eſt omnium acerbiſſimum, ipſe ſibi necẽ conſciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miſerrimum, multóque atrocius eſt quàm ſi per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoſcit? Num cuius alterius hoc geſtamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo eſt vſus? Quis eum ad illum miſit? O enſis particeps ſucceſſórque meorum egregiè factorum: poſt tanta pericula, poſt tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur.

Amplificatio à modo.

Peroratio amplificata ab affectibus.

Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: Tyranno, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicasseti s. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundùm Deos veneraremini? Nunc mihi considerate, quæ verisimile est fecisse tyrannum, quę dixisse priusquam sibi mortem consciscet: Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, ídque in iis corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magísque sint oculis obuiæ, videlicet vt quammaximè discruciaret eum qui genuerat, quóque primo statim conspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: verùm domesticarum cladium spectatorem. Nam ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua, plurima ac lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti fumus, interempti fumus, tanquam tyranni iugulati fumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te fili sum extinctus, nisi fortè me tanquã senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producítque mihi mortem, reddítque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio. Ades patri lugenti solamen, senilémque manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem,

Hypotyposis & pathopœia patris.

A εἰ γὰρ μόνου τούτου τὴν ἡμέραν ἤτουν παρ' ὑμῶν, εἰ γὰρ ἔλεγον, ἄνδρες, Α' πολιαν ἐθελήσοντι τῷ τυράννῳ, & ἀνόπλῳ ὄντι τῷ χαιρόν κατειλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ ταφὸς ὁ τέλος τῆς ἐλευθερίας συνήργησε πολίτῃ, τοῦτο τιμῆς τε & δωρεᾶς ἄξιον νομίσατε, δεσπότῃ ὄντι δημοσίᾳ κτήματος οὐκ ἂν ἡμείψασθε; οὐκ ἂν ἐν τοῖς εὐεργέταις ἀνεγράψατε; οὐκ ἂν ὁ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθήκατε; οὐκ ἂν μᾶλλον τῶν θεῶν ἐνόμισε ταφὸν τεχνήσατε; νυνὶ μοι ἐννοήσατε, οἷα πεποιηκέναι εἰκὸς τὸν τύραννον, οἷα δ' εἰρηκέναι ταφὸς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἐμὸς φονευόμενος, & πρωσκόμενος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ ἔμελλεν τὸν γεγεννηκότα, ὡς δὴ ἐν τῇ τοιαύτῃ θέᾳ διαταράξειν, ὁ μὲν ἀνεβόησεν οἰκτρόν, ὑπερθορὼν τὸν τεθνηκότα, & βοηθόν, οὐδὲ σύμμαχον, ἤδη γὰρ πρεσβύτην ὄντα καὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ θρηνητὴν τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπημαλακήκειν, ποινὴν μὲν ὑπὲρ ὅλης τραγῳδίας λελυμένος, καταλιπὼν δ' ὃν ὑποκριτὴν τὸν νεκρὸν, & τὴν σκηνὴν, & ὃ ξίφος, καὶ C τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· ὑπεὶς δ' ἐκεῖνος, & ἰδὼν υἱὸν, ὃν εἶχε μόνον ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμαγμένον, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, & τὰ τραύματα συνεχῆ, καὶ πολλὰ, & κάρια, ἀνεβόησε τοιάδε, Τέκνον, ἀπωλόμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα, ποῦ ὁ σφαγεύς; τίνι με τηρεῖς; τίνι με φυλάττῃ, δέσποτα, τέκνον, τοσαυτηλίκον, ἢ μήτι ὡς γέροντος ὑπερφρονεῖς; & τῇ βραδυτῆτι καλάζειν δέον, καὶ παρατείνῃ μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖς; καὶ ταῦτα λέγων, ἐζήτει ὁ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄοπλος ἦν, λαβὼν ὁ πάππα τοῦ παιδὸς ἀφῄρει. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐφέδοσε, πάλαι δ' ἦν ὑπ' ἐμοῦ & τοῦτο παρεσκευασμένον, & τοῖς ὁ μέλλον τολμήσειν καλαλελειμμένον· ἀποσπάσας δὴ τῆς σφαγῆς, καὶ τ τραύματος ὀλκεὺν ὁ ξίφος, φησὶ, Πεῖ μικρῷ μοὶ με ἀπέκτεινας, νυνὶ δ' ἀνάπαυσον ξίφος, πατρὶ πενθοῦντι παραμύθιον ἐλθέ, & παρεσθυτικῇ χρεὶ δυσχρύσῃ συναγώνισαι, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τοῦ πενθεῖν ἀπάλλαξον, εἶτα παρόντος σοι ἐφέτυχον, εἶτα τοῦ πάσιν παράλογον τ φόνου. ἀπέθανον αὖ,

ἀλλ' ἢ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἕξειν ἔκδικον. νῦν δ' ὡς ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς οὐδὲ φονέως δι' πορῶν· καὶ ταῦτ' ἅμα λέγων, ἐπῆγε τῷ σφαγίῳ, τρέμων, ὑ δι' ἀμηχανίαν, ὅτι θυμῷ μὲν ἐβούλετο, ἀδυνατῶν δ' ὑπὸ τῆς παρεσίας τῶν ἐλευθέρων. πόσαι κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι δωρεαί; ἢ τέλος, ἐωράκατε πάντες τὸν μὲν νεανίαν προκείμενον, οὐδὲ μικρόν, οὐδ' ἀκαταγώνιστον ἔργον· τὸν πρεσβύτην δὲ αὐτῷ περιεχόμενον, ἢ δ' αἷμα ἀμφοῖν ἀναμεμιγμένον, τῷ ἐλευθερίου ἐκείνῳ, καὶ ὀπτίμιον ἀποδεῖξαι, καὶ τὰ ἔργα τῶν ξίφους τῶν ἐμοῦ· αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ὀπισθονύμενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γεγόνηται τῶν δεσπότου, καὶ μαρτυρόμενον ὅτι μοι πίστως διηκονήσατο, τῶν ἐμοῦ ἡδομένου, μικρότερον ἢ σῶ. νῦν δὲ λαμπρότερόν ἐστι τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν καθαλὼν τῷ τυραννίδα πᾶσαν, εἰμὶ ἐγὼ· μεμέρισμαι δ' ἐς πολλούς τὸ ἔργον, ὡσπερ ἐν δράματι. ἢ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός· τὸ ξίφος δ' πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

A sed tanquam tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi supereſſe vltorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiã mactator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremẽs, neque ſat potens. Cupiebat quidem, verùm non ſuppetebãt vires ad facinus exigendum. Quot hîc ſupplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot prẽmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudum proſtratũ, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus, ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam, meique gladij facinora. At gladius ipſe in medio amborum, declarans quàm non indignum ſe domino prẽſtitit, teſtánſque quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à meipſo fuiſſet patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa nouitate. Atque ego quidem ſum is, qui tyrãnidem ſuſtuli: cæterùm actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecundas autem filius, porrò tertias Tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

B

Concludit repetitione petitionis, & commemoratione meriti ſui.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem verſa, ſed quæ ſuperiori Declamationi è Luciano verſæ reſpondeat.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem generis hæc cum ſuperiore, eiuſdémque ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic contenditur præmium eſſe dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum ſatis feciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui non ipſum tyrannum, ſed filium tyranni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à perſona iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoque tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpondet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atque ipſo viciſſim in ſuſpicionem ex modo actionis vocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſſa maximè ſpectare debeat: atque inde ad confutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad ſummum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quæ non quid quiſque voluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neque cogitationes, ſed facta præmiis compenſet. Conatum verò eleuat variis ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut aliis denique id genus rebus ſatis eſſe conari aliquid & cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, nõ conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendens diuerſam eſſe rationem præmiorum & pœnarum. In maleficiis interim & voluntatem puniri, in beneficiis autem nunquam præmium dari, niſi ei qui quod lex proponit, re ipſa effecerit. Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officium præſtare ciues debere: & illum ſatis mercedis pro conatu ſuo re-

tuliſſe,laudem & gloriam. Effectũ autem refellit,quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente,cædem filij,mortem patris cõſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrannus poſtea ſe ipſum confecerit,ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum,& quidnam pater occiſo filio facturus fuerit:& hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò vt incertum & periculoſum,neque certis rationibus firmatum, deinde etiam vt fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere,id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere:idque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cæptam renouat,de eo quatenus voluntas in legibus ſpectatur,& in quibus per ſe ſufficiat,nempe in maleficiis,& non in beneficiis,& ob id neque hîc præmium illi deberi,vt qui cæperit non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur,quod petitor in narratione potiſſimùm amplificat, puta filium fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis,eóque ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput,confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde,vt maximè fuerit,legem iubere,ipſum tyrannum,non vt quiſque tyranno ſimilis,aut nocentior etiam eſt,occidere. Et hîc multis verbis de auctoritate legum diſputat,& quòd non temere verba legum huc aut illuc deflectenda ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & vt alter voluiſſe,egiſſe,effeciſſe ſe dixerat,ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neque recta via aggreſſum eſſe,neque denique id quod lex iubet,perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, reipub. & deorum quoque expoſtulantium cum petitore,vt iniquè & præter meritum,præmium petente.

Captat beneuolentiã à perſona Iudicum.

SI mihi cauſſa hæc, Iudices,apud concionem popularem, quæ ſtudiis potiùs quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos,ſapientiſſimóſque: nonnihil profectò vererer,ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atque (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos,nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolóſque multo minùs: quippe qui frontem modò,quaſique perſonam huius negotij intuentibus,non faciem ipſam propius cõtemplantibus, videri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio,tum autem in cauſſa tam populari, velut importuniùs obſtrepere atq; obturbare. Enimvero cùm omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum,tum ingens,intemperans,atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, verumetiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere:præſertim ſi (quemadmodũ hæc noſtra) poſt graues diuturnáſque calamitates,ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini,quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis,ſed vel inanibus harum rerum vocabulis,plebis animus queat ad quidlibet impelli; maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet,dum lętitię temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans,animum ad cogitãdum inſtituere non ſinit. Verùm veſtra Iudices ſingularis ſapientia perſpicacitáſque, non hoc tantùm ſcrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam ſuppeditat, vti ſperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in tyrannidem (ſicut iſte calumniabatur) ſed ſolita mea,& (vt opinor) nota Reipub. charitate ſuſcepi, vobis non modò non inuidioſum,ſed fauorabile plauſibiléque videatur. Etenim poſtquam viderem manifeſta quadam Deorum beneuolentia, poſt diuturnam ac miſerrimam illam ſeruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigiſſe:nihil priùs curandum nobis eſſe iudicaui, quàm vt gratos nos exhibéremus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas eſſet profecta,quò videlicet munus ſuum huic vrbi proprium perpetuúmque facere vellent,& conſtabilire tuerique quod largiri non eſſent grauati:meminiſſemúſque iiſdem in manu eſſe vt eriperẽt ingratis,quod optantibus dediſſent. Sunt autem vel primę gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinę beneficentię

Locus communis.

Reſpondet aduerſarij calumnię, per abſolutionem.

Amplificatio à communi.

neficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impiíque reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temere dari præmia conueniat immerentibus.) Illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta, nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui cùm priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, ídque adeò imprudens (vti mox docebimus) non veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius vocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hâc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: verùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriúsque, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensiùs accuratiúsque spectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus. Proinde cùm non tolerandæ improbitatis mihi videatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, cum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debitura. Quæ cuncta cùm postulare iure potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico persoluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido sit, possit improperare. Tum illud vtrùm risu potiùs, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss-

Elenat personam aduersarij, & factum ejus.

Sapiens nunquam tidet à modestia.

A morum Iudicum confessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, vt è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terque quatérq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: diguo videlicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorũ numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suũ ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus B supercilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse vobis encomium detonabat? Quæso Iudices, vt etiam nũc hominis vultum diligenter attẽdatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, Ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui vel sine me meas vices vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam vel in eo qui verè tyrannum occidisset? Hæc quoque me causa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, vt huius obsisterem petitioni, vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur, vt hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit victimas diis seruatoribus immolatas: Sibi hunc honorem eripi, sese vnicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáque, suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite, quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactãtiam, vestra auctoritas, vestra comprobatio, si D præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventosę linguę, gloriæque quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrùm est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte mẽ iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere)

Efficta.

Apostrophe, qua calumnia aduersarij respondet; iterum ex locis coniecturalibus.

vti, cùm tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri vetant) crimen tam atrox tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idque apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas vel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriosè, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te libêret vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabiliùs in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuitium, me longè minùs etiam territabat, quàm (quod vulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res vlla mihi cum tyranno intercessit, cur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totámque meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potiùs improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoque durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolentiùs exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam cur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitum sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim cùm apud Iudices tam sanctos agatur: si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio, verùm etiam vehementer illustro, quando non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitum tu conaris interuertere, vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neque tamen à vobis postulo Iudices, vt vel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempubl. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, nõ refugio vel atrocissimam illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar, nisi certioribus, quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactiùs, seueriúsque, pœnam etiam ab ipso deberi. Quę quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantùm vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod

Translatio quæstionem suam defendit.

Frequentatio causarum.

Propositio cũ admonitione, quorsũ animus in hac causa intendendus sit.

euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causſam ingressus est: quod equidem refellendi genus simpliciſſimum esse puto: sequárque partes illas, quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi conuiuatores iisdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisque efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus identidem restitabat. Quòd si me deturbante vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus sim. Tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum. Postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem consciuit. Principiò quòd voluit Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neque præmium ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenque voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergó ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solum sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis: ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex, hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspicioſa, sed ne ea quidem admittat quę populari sunt opinione famáque iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certiſſimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimen vnquam est vocata? Ista iudicia, Æaci Rhadamanthíque tribunalibus seruantur. Hîc mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multóque magis ad eius partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ voluntatis, quæso te, in petendis præmiis ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt viciſſim bene velit respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules: verùm illud interim præmij feres: velut homo nimiùm perfrictę frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quē non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba, pretio redimat. At non volui tantùm, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem cõsultè facis, quòd de gradu illo desiliſti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodiùs constiteris. Nam etiamsi paulo minùs absurdum videatur, haud ita multo minùs impudens tamen est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit; te, quòd conatus modò sis, præmium

Diuisio capitum. Confutatio.

I. Voluitatu, cui opponit voluntatē legis, quæ facta non cogitationes spectet.

II. Conatus, cui opponit ius passorum.

poſcere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Age quid ſi quis ciuium tecum iniiſſet contractum, ita vt ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo vterque periculo: atque is nondum præſtita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: an non protinus impudenti homini reſpondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta: debeo præmium, ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non grauabor dare: ſin ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promiſſum poſtulet non præſtita conditione: nemo tã ſtultus vt det, ſi quis poſtulet: & tu à Rep. maximum omnium præmiũ poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers, donec illud vnum audiam, quod te præſtare oportebat. Volui, inquis, aſcendi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quantulum iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli debebatur præmium. An non intellexiſti in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet perſoluendæ mercedis, & præſtandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio, neque tua referre putes, neque refert, quàm anguſta mihi res vnde corradendum quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo, neque mea quicquam intereſt quo ſudore quo periculo ſit ea tibi præſtanda. Totam iſtam curam, totum hoc negotium tibi relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione cõmemorem tibi, in agris meis malè proueniſſe ſegetes, merces naufragio periiſſe, nihil auelli à malis debitoribus, non ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quam tibi debeam: dic obſecro, nonne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? hoc vno modo poſſe ſatisfieri tibi, ſi pecunia numeretur. Neque quiſquam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſatisfactum exiſtimas, ſi tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum ſudorum, quantum vigiliarum exhauſeris, dum ſtudes præſtare conditionem? Res eſt (mihi crede) calumnioſior, ſcrupuloſiôrque, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos penſiculari conatus: quorum ſuos quiſque nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt ad amuſſim perpendere. At facti facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quę de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neque vi, neque dolo coierunt, quid eſt quòd à pręſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circunſpice: & ſi potes vſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumero in pugilum Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: cedo, num quando vidiſti quenquam tam impudentem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atque id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniúmque ſplendidiſſimo negotio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat vel impudentiſſimum tentare? Age quoties & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſſimè doctiſſiméque geſſiſſet in curſu, is à præmio longiſſimè abeſſet, & ignauiſſimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod cauſetur, excidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tanto pręcellentiorem, quanto Therſitę pręſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi prę-
mij ius nullum habebit: fortunam ſuam incuſare licebit. Cęterùm Agonothetę non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione, id eſt, ita demum pręmium ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tãtùm effectui pręmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympi-

A ſimili.

A minori.

Aliud ſimile.

Ab exemplo certaminibus in ludis ſolemnibus.

cum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatiſque gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoque præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: verùm ſeriis in rebus, atque adeò periculoſis, quęnam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implerit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. *Ab exemplis militarium donorum.* Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petiit, Acriter contendi Iudices vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tam inverecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. *A ſimili aliud.* Qui nauim in tempeſtate deſertam ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio eſt earum rerum quę naui vehebantur. Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiam, ſudores, pericula, conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres, ſed victus tempeſtate deſeruiſti: audebis quicquam ex his quę sũt in naui, tibi vendicare? Aut ſi auſis, futurum ſperas vt quiſquam te vel pilum ſinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationem, ſupplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis eſſet eniſus, quòd gnauiter ſe geſſerit in bello: niſi ſuperior diſceſſerit, niſi præſcriptum à lege numerum hoſtium fuderit: aude & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium ſis aggreſſus. Quod ſi nemini hominum memoria contigit, deſine tibi noua ſpe blandiri, deſine inaudito exemplo poſtulare, quod ſperare ſit improbiſſimum, dare poſtulanti ſtultiſſimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis, qua virtute ſatellitiũ tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendum tyrãnicidæ prędium, duobus duntaxat verbis eſt opus, Tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres, aleues, actollas, non niſi tyrannicidæ debetur prędium. Alioqui quid dices ſi eodem illo die quo tu arcem conſcendiſti, permulti pariter aggreſſi, ſua quiſque virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemiſſet: vtrùm omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age, quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis, vni cuipiam, qui ſit omnium ignauiſſimus (vt non ſemper virtuti reſpondet fortuna) eum cõtingat interficere, an non præteritis reliquis hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, ſed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hîc tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptam operam: negabis æquum eſſe virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt eſſe iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquiſſimam, quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari, ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeo nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd ſi poſteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quominus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccẽſeas. Fortunam, ſi ita lubet, in ius voca: cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. Neque verò exiſtimemus, Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, vt conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint: videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, verumetiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebãt, vt ſi conatui præmium ſtatuiſſent, temeritate conantium Reſp. ſubuerteretur potiùs quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm

Obiectio.

Æquitati opponit deliberandi poteſtatẽ.

A conſilio legiſlatoris.

Finitio tyrannidis.

graue capitaléque ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est, quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem, qui sua diligentia peritiáque fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat. *Confutatio obiectionis à dissimili exemplo.* Quid? vtrùm tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudicas inuitandum esse: an potiùs pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? nec illud te subleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, cùm lex in maleficiis pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multo magis in benefactis conatus habeat rationẽ: nam oportere legem multo propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atque vide quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico reip. discrimine copulata: vt temere moliri tyrãnicidium, nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit, verùm in paucis duntaxat, quę vel propter insignem atrocitatẽ hoc odij merentur, vel eiusmodi sunt, vt priùs exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò non vides nihil esse simile, totáque natura ratione quo discrepare, pœnæ legit imam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quędam de iure concessio, legísque candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà vix vnum atque alterum esse, ad quæ præmio solicitet. *Locus de comparatione premiorum & pœnarum.* Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, vxorem ducere, operam dare liberis. Hîc lex nimirum vrbaniùs ac verecundiùs tecum agit: patris, non magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm vt à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur pręmio animat, quasique calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandum est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturalique munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neque tamen idem fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quę nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim lege necesse sit passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges committas, non potes effugere supplicium: at non statim illę tibi prędmium debiturę sint, si quid cum officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus: quippe quę non ad bonos mores comparatę, sed malis è moribus natę sunt, id quod verè vulgo dictitãt, ac pharmaci vice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmodum de aureo Saturni sęculo fabulantur poëtę: suo quenque spontè fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmium decernat? Vti lex non minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, cùm virtus absoluta abundè seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimum est: improbè flagitare

De officio patriæ gratis præstando.

quod ea candidè ciuilitérque promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatæ. Tu quid merueris, paulo pòst excutietur: interim finge sanè præcipuam quandam vtilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrùm protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potiùs ipsam virtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres; certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. *Collatio mercedis & gloriæ.* Quanto metiris pretio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potiùs ipsum tuo deest facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno tamen velut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio quod laturus eras etiamsi tyrannum occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, intuendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro spectante rep. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortassis qui tibi libertatem acceptam ferant. an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab affectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam

A hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circunspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. *III. Effectus & cædes filij.* Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verumetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plusquam
B tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidius isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum
C illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam caussam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc
D quum per se maxima, quum Reipub. sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrùm tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ superûmque dexteritati. Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilque! Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulasti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de

Eleuatio instrumenti.

A scripto seu verbis legis.

quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio. sin metu, multo minus etiam causſæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempub. sed vltorem tui facinoris, & verum certúmq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præscires vt senex illico sibimet eodem gladio necem consciſceret. Videte Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur clabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Si quidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudẽtius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præsciſſe te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potiùs fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarêre? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnib. exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iã virib. defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata vel priùs quàm refellantur? Vtrùm seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, cur erat quòd vsqueadeo diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multo magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem quàm in adolescentem competunt, cur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerum callentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multo minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quã extinctus satelles quispiam audacior, quum arx supereſſet approbè munita, supereſſent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentésque, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda viridique (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam, temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minùs est inuidiæ obnoxia, magísque tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto posset supereſſe. De matercula quapiam priuatá loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam isthuc audiuit, tyrannum vsqueadeo pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus: Tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia simul atque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerióque ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare,

Ab incerto euentus.

Contra consilium aduersarij vt periculosum & incertum.

Elenat cõiecturas & rationes aduersarij.

I. Ab accidentibus, & iis quibus conseruatur tyrannus.

A personis cõdituri.

II. A remotione causæ.

Locus cõmunis, & descriptio tyranni.

Collatio causæ & effectus.

similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potiùs quendam Stoïcum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoïcus fuit; vt æquè vacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriã, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſſima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeo indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeo in eũ omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contuliſſe, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ causam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotus quisque fuit pater, quota quæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè nõ modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, mulierecularum intemperantiſſimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse tu Lynceus præuidebas? Age hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum esse potuit vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quo diligebat impotentiùs, hoc erat probabilius, vt senex natura ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes, vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatam irritatámque, Reip. suppliciis saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autem senili animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insignique contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel deintegro poterat excitare, quasique renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in Tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa Tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendámq; insiliret? Id si non euênit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune: an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quod ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudẽte euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præsciueris, & certum præsciueris, deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuę fidem legi facere non possis. Profer quibus prędixeris id euenturum quod euênit: doce quis deorum quando isthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquã rem feliciter eueniſſe videres, tum demum post factũ vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri tum dici consueuit, Post euentum stultos etiam sapere. & quò fortunę beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminiſci cœpisti, causas reperisti, quibus præsciisse videare. Sed dij boni, quàm non bonum poëtam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sęuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltro vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi

Amplificatio à periculo rei.

Collatio causæ & effectus.

non putasse in vita commorari, quum omnia supereſſent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocarat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe! Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem vllum habent veri, ſi mihi ex omni hominum memoria vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamarit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruarétque: qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus quàm in illis fiduciæ poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint, vt viuos esse pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum ſe tutos esse putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyráni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitam ſuam mauult committere, qui ſua patria frui non poſſint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferinisque viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiúmque tyrannidis multo tutiſſimum. hos ſiquis ademerit, cauſam videatur dediſſe cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Ætate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodiis quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optanda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolo lucro contenti ſunt: filius illud præmium ſpectat, tyrannidis ſucceſſionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſſidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid:

Aliud argumẽtum à deſcriptione tyrãnorum, & eorum ſatellitum contra cauſam.

Aliud à perſona filij.

A mane, præſenſi. nihil inexpugnatũ omittam. vrges, Niſi præter modum adamauit filium, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc verò meritò demirandum, quippe quod præter omnium ac tuam etiam ſpem cuênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hũc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amarit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam B propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum C vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannos, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem Pan ille, aut ſiquis alius eſt deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in D te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutúmque putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium agere, poſſeſſionibus exuere: quid hîc dices? Non ſines, opinor, eorum malorum cauſam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum eſſe, ſi quid fortuitò præter propoſitum euenerit. At nunc nónne iniurium eſt, quòd

Obiectio quam à luit alia cauſa contra alias.

Contra conſilium petentis vt fictum. καθ' ὑπόθεσιν.

boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potiùs in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quę non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tã tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrùm senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirum vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciisse se, quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te, quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: vetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, vel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & otiosus spectator assisteres: nec priùs illinc discessisse, quàm negotium omne confectum vidisses. Hæc si confinxisses, paulo minùs malum poëtam te præstitisses. Sed otiũ, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nunc vel ipsa te prodit inconstantia, figmentíque coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius videri vis. In medio negotio subitò nescio quis deus oculos tibi restituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò si veris fidem facere voluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, sed vt experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam: itaque quum adolescenteni solum atque incustoditum offendisses (vt est ea nimirum ætas securior, periculiq; minùs cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (vt mores illius erant) multo vino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde vbi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, vt non vacarit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarij solent relinquere, ne deprehendantur: Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotásque mundi latebras animo circumspectãtem, in quibus abditus posses irritati patris sęuitiam fallere: Iámque te ad spontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophem immutasse te animum, & qui priùs de salute fueras solicitus, protinus ad præmij spem arrectum fuisse, lucríque auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, prosiliisse in medium, id quod vidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ consentanea, vsu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis præscientiam niteris persuadere, quàm multa comminiscaris, non dicam tota facie à vero distantia, verumetiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamasse, vt sine eo viuere noluerit: sic ob vnius mortem metu fuisse consternatum, vt in vita manere

Aliud argumẽtum à qualitate fidei.

non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, vt ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se iugularet. Non vides quàm non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio reliquis omnibus præsidiis munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tãta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contempseris, vt indignum habueris qui tua ista magnifica dextera iugularetur? *Aliud ab incredibili ex circumstantia.* Túne indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti, nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas supersesse satellites, quorum vel vnus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. *Persona.* Tũ non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumero fuerit intolerandum, si quando solitum, illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladiũ relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuã accuso, imò miror magis, quòd *Rei.* pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobriis, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsq; adeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nũc & spera, non dicam hos Iudices viros omnium perspicientissimos, sed vel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur præsentiátq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadã induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua videbas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis, qui gladium quo se feriret, reliquerim: atque id solum non modò satis esse putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum esse vt ipse ensis inter arma deorum consecretur, dominus pro deo præsenti colatur. O hominem suauem, si has spes verè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, vt vltro ad mortis adegerit necessitatem. *Instrumenti.* An verò nihil referre putas quam præbeas occasionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquisti, quo nihil minùs deest Tyranno. nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adolescẽtes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. id si non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id diis in manu est. si bene verterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs: sin malè, temeritas imputatur.

Neque

Neque enim culpa vacat, qui periculo-
sam ministrat occasionẽ: quę si feliciter,
mirentur omnes: sin infeliciter, meritò
accidisse dicant. At quanto probabilius
erat, futurum vt tyrannus tuo ense alios
in vsus abuteretur? Scio me Iudices hæc
pluribus refellere verbis, quàm necesse
videatur, quippe tam friuola: verùm id
mihi propositum est, nullum illius argu-
mentum non excussum, nõ exagitatum,
non reuictum prętermittere. Quare quę-
so ne pigeat ita vt antehac fecistis, patiẽ-
ter atq; attentè cognoscere, dum hũc ab
gradu firmissimo deiicio. Hìc sibi vehe-
menter fidebat, hunc acriter vrgebat lo-
An idem fit causam mortis prębere, atque occidere. cum. Negabat vitari posse, quin præmiũ
deberetur, quòd patri necis causam mi-
nistrasset, si non relicto gladio (nam hoc
opinor argumẽtum iam habet pro dere-
licto) certè necato filio. Nam ita in legi-
bus dissertum aiebat, nihil interesse vtrũ
manu sua quis occìdat, an mortis causam
præbeat. Addebat, æquum esse, vt quum
in maleficiis causam datam imputarẽt le-
ges ad supplicium, multo magis idem ob-
seruarẽt in benefactis, ad præmium. Hæc
aiebat meminisse sese in legibus esse di-
sputata, illud addẽs Thrasonicum, nisi sibi
diuturna seruitus, legum memoriã obli-
A dissimili. terasset. Non tu legũ oblitus propter diu-
tinam desuetudinem, sed nunquã quid si-
bi velint leges, inquisisse videris. Bis enim
hic erras, qui neque causę datæ rationẽ,
neque dantis animum discernas, id quod
legibus traditum est: nec animaduertis
lõgè diuersam esse rationem maleficij &
beneficij imputandi. Quid ais noue iuris
interpres? Itáne satis esse iudicas vel ad
pœnam vel ad præmium, qualemcunque
quomodocunque causam dedisse? Nihil
Amplificat exemplo. igitur refert, Hector an Aiacem occide-
rit manu, an gladium illum dederit quo
se postea confodit? Atqui hanc laudem
nunquam ille sibi vendicasset: tametsi
prababile videri poterat, in eum vsum
A consequenti. hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin
ergo fabros ærarios omnes vel ad pœ-
nam vocamus, vel ad præmium, quoties
armis in eorum officina perfectis aut iu-
gulantur ciues, aut seruantur? Postremò
cur hoc quod tu petis præmium, non
ensis istius tui opifex petit potiùs? Ty-
rannus gladium erat habiturus te non
porrigente: tu porrigere non poteras,
nisi huius industria tibi ministrasset. Age,
Simile. si telo inter venãdum temere misso, fortè
tyrannum vicinum interfecisses, clama-

A res tibi tyrannicìdæ deberi præmium, an
potiùs nihil tibi deberetur laudis, quòd
imprudens & insçius iaculum torsisses?
Imò in ius potiùs vocandus esses, qui mis-
si teli temeritate ciuem (quod in te fuit)
occideris. Nam quòd in tyrãnum incidit,
id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene *Aliud.*
ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses,
tyrãno vendidisses, atque ille eius dulce-
dine captus, auidiùs sese ingurgitasset, ea-
que re, concepta febri decessisset, aude-
résne caupo, vini titulo tyrãnicidæ præ-
mium flagitare? At quis non te cum tua
flagitatione vt temulentum vinóque ma-
didum exploderet? Cæterùm quanto fri-
B gidiore titulo nũc idem postulas? Vtcun-
que coniecturis præcipi poterat vt ætas
vinosa tam illicibili vino auidiùs intem-
perantiúsque frueretur, crapulam conse-
queretur morbus, pręsertim in sene: mor-
bum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam
tyranno mortis causam dedisti, cuius nul-
lum extat in hominum memoria exem-
plum. Quis enim antehac ob filij necem
sibi manus intulit? Accędam propiùs.
Finge te tyranni coquum esse: probè cal-
lere palatum domini: medicos interdice-
C re cibum, quo tamen ille oppidoquam
lubens vescatur: interminari morbum
capitalem, ni temperet: id te non fugere:
eum cibum tu arte tua, cupediisque &
condimentis magis ac magis illecebro-
sum reddis: consequitur edentem mor-
bus, quem prædixerant medici: emori-
tur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccíne
coquus è culina in forum prosiliens, &
adhuc iure madens, fuligine niger, tyrã-
nicidæ prędium postulabis? mortarium,
tonsillum, & ollas ostentabis, arma scili-
cet quibus tyrannidem expugnaris? Non
eris (opinor) tam impudens in ea causa,
qua tamen ista tua multo est absurdior.
D Nam illi voluntas occidendi non defuit,
probabilem præbuit causam. Tu nec in
hoc iugulasti filium, quò pater vltro vi-
tam relinqueret, & causam dedisti ad
quiduis potiùs quàm ad istud idoneam.
Accipe exemplum tuo similius, quàm o-
uum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si *Aliud.*
tyranni amicam, quam ille miserè ac per-
ditè deperisset, occidisses: eáque cogni-
ta re tyrannus sibi vitam abrumperet, au-
deres ad præmium aspirare? auderes di-
cere, te certum præsciisse, fore vt tyran-
nus sponte fugeret è vita? Certè quan-
quã plures, amicas extinctas sequuti sunt
quàm filios: nemo tamen tibi crederet,

nemo tibi præmium decerneret:tuum factum periculosum & anceps dicerent:omnes fortunæ gratias haberent, cuius cõmoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarẽt, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij,& adscribendi beneficij rationem cõueniet distinguere,deinde causę qualitatem ,postremò animum:atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam:id in priuilegiis, quæ in exemplum non vocantur,fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus)nulli nocenti lex non minatur pœnam : paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum,nec iniquum,si lex est diligentior in eo negotio ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in vtroque communiter spectat, vt causa sit idonea : deinde vt animus adsit,non tantùm casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes,non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam : qua te subleuari quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam,& animum expendit. Si animum vitiosum cõperit, nihil moratur causã,quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam cõmetendã sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea,& non consequitur euentus:lex quasi conniuet ad id,& non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discantque homines vel suo periculo cauere,quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit:veluti si quis hostem opibus copiisq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri nõ poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet,vt naufragio intereat : aut in cõclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur : aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci venenum portat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ęgrotus, tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosã animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum,quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocẽdi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate,apponas euẽtum: nõ effugiet temeritatis crimen,nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco nõ ad id destinato,puta in via publica, aut in fundo alieno,arcu temet exerceas:lex tecum nõ agit,nisi si quem occideris,aut vulneraris,aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo.Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neqũe tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere , quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine dissita sint , inter quæ tu nihil interesse dicebas ? Primùm non statim imputatur ad præmium , quod ad ad pœnam : idque non à malignitate legumlatoris,sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legũ officio. Deinde discernitur animus : caussa data diiudicatur: spectatur euentus. Age nunc , si libet, tuam causſam , qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam,ineuitabilem mortis causſam tyranno dedisse , sed imprudentem : nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur ? Fortibus viris præmia dantur,non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum , opinor , ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem consciscerẽt, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat,tu nec suspicari:imò posteaquam rem plenã discriminis,fortunæ arbitrio cõmisisti,quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè

Noua disputatio, quatenus causa & voluntas in legibus sufficiant, & quando euẽtus spectari soleat.

Adaptatio præsentis causæ.

formidandum erat, quàm ne tyrannus simul atque occiso filio se peti insidiis persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, caussam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumento euidētissimo demōstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrē id facere, quod modò fecit tyrannus. Vtrū tu duplici cędis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortē imputabit, qui necato filio, seni caussā mortis dederis: atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familię curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hęc de priuato sene cum fide dicet, quę tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum, vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamēta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantùm egisse, vt miserabiliùs sua dextra perimeretur, vt odium tuum pleniùs miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenē necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negotio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspicionem, caussæ qualitate purgabis. Negabis caussam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit cōsequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioqui futurum fuisse, vt & mater sibi fatū accerseret: quippe quam impotentiùs amare sit consentaneum, ac minùs aduersum dolorē animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet ne quid imputetur, id multo magis in hac caussa valet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à volūtatis suspicione, quòd causas parum idoneas dederis: hîc ex caussis multo minùs idoneis propter personam tyrāni, videri vis non modò quod euēnit, fuisse suspicatus, verumetiā certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quòd tametsi vitio abs te data est caussa, tamen idonea non sit ad id quod euēnit: imò ipsi tota res imputabit, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra caussam idoneam ciuem vnū ademerit. Tibi non nisi vnius filij mors imputabitur, etiāsi mater quoque, & filiæ & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe vbi summum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud prędidium, Iudices, quod iste tutissimū, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebrā inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm nō inimicè, non curiosè (vt aiebat) secum agam: vt cùm possim in crimen ac pœnam vocare, sat habeā ab honore non pro merito secludere. Ait sibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plusquam tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiamsi hunc euentum dij non dedissent, vt senex ipse vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si tyrānum suę furiæ nō essent vltę? Dij quidquis potiùs dederint, quàm isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidē id tutò licet: tametsi ad solam mētionem inhorrescit animus. Túne, inquam, occiso filio, relicto sene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potiùs nec ipse supereresses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis suppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul delitescere: nos pro tyranno iam immanissimum carnificē pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulū mereretur. Quando autē antehac vnquā fando auditum est, duos vna in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiā natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non cōuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum

IIII. An propter filium, & tyrannidis omnis auctorem & caussam, occisum, præmium debeatur.

Confutatio à consequentibus.

A cōditio: ne filij, à quo tyrannidem removet ab incredibili.

animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides necessariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandem illum vocare potes, nisi tyranni vel præfectum aut satellitem? Quandoquidem seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate comminiscebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori, quod in personis situm est, nullam habuisti rationem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulâ senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quę natura acerba, tẽpore mitescunt, & in alium abeunt succum: porrò iuuenem ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, iámque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non finit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrãnus sese velvti abdicans imperio, negotium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat. Quæso te, an vnquam auditum est Tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate pleriq; reddũtur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quę quo magis senescit, eo pungit acriùs. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingeniis fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mẽtibus, ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitiorum omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista Tyrannidis quãtula tandem est portio? sed esto fuerit sanè propter ętatem ad voluptates segnior, verùm erat fastidiosior: vnde fit vt imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebãtur virgines, sed exquisitiores. Cur non autem & plures, videlicet quò senile fastidium optione & varietate vinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstãtiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant? An tu putas vnà cum viribus senescere libidinem? Multò secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus nõ tam voluptatis vsus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, certè feruet vigétque malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud vitiorum agmen, quę propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimiùm nota?) horum inquã nullum non ętate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur: prætèrea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum vsu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, cùm sua cuique memoria abundè satis exemplorum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentiùs, videlicet patris abvtens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, violentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur:

Ab absurditate fictionis.

Libido cũ viribus nõ senescit.

Ab ætatis accidentibus, ex persona patris.

Confutatio signorum à proprio tyrannorum.

patri præter nomen nihil cessit. Quasi verò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum: quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuũtur, vel in eos potiùs quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibiipsi. Solum nomen sibi propriè vendicat. Et in nullos est tyrannus indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sub vnius vmbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim esset res vsqueadeo misera tyrannis, si vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferèdi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neque desunt qui se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse, quò nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violẽtia cõmittebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt nõ videat? quis tam obliuiosus, vt non possit experimento refellere? Ego tibi cõplures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc, verisimillimũ est nullius insolentiam minùs approbasse senem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odiique sibi conflari: (Callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrãnis possit:) vel quòd pater etiã pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitiis, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis vti mauult. Quòd si clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem: sin approbante patre, quasique per illum exercente tyrãnidem, vtri tandem par erat imputari commissa, huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrióque fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyrãni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque virgines abripiunt, neque proscribũt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hereditatibus manum iniiciunt, neque cõpilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamen tyrãnici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium instituit, in vnum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum vt quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certè tyrãni vocabulum nemini congruit, nisi vni illi sub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſissimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpenumero auditum esse, id quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis non longas modò, verumetiam plurimas esse manus, plurimos oculos, eósque acerrimos, plurimas aures, eásque longissimas. Omnino prodigiosum quoddã est animal tyrannus, multóque Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúsque. Quot enim habet scelerum ministros, totidẽ habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi cõstat ministris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil est aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide vnum quippiam est, quod neque pes sit, neque manus, neque vllum aliud membrum, contineat autem vniuersa: at ita cõtineat, vt ab iis possit seiungi: idque tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis, dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquã potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate titulóque cuncta hæc membra velut animantur:

idque vnum forti ciui permittit occide- A re. Nõ vult te in oculum aliquem inuolare: nõ sinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulantur poëtæ, vt pro vno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro vno excusso oculo, plures acriores succedant: pro vna resciſſa dextera, multę robustiores subpullulẽt. Vnius vitæ te dominum arbitrumque constituit, qui sibi sit ausus tyrãni vindicare nomen: quo sublato futurum sit vt mẽbra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te verbis reuincere, ac vel- B uti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnum patris satellitem nominabas: non inficiabere: rursum alio locó dicebas omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula con- *Opponit verba legis.* traxit, Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occi- C dere, quodcũque illud esset animal, quod tyrannus diceretur. Magnum (vt ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium prędstituit. Satellitem, inquã, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocẽ, quàm sceleſtum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi *Concessio, etiamsi filius tyrannus maximus fuerit, tamen occidendũ non fuisse. Locus pro legibus, eas non temere à verborum vi deflectendas & interpretandas esse.* D sententia largiantur: fuerit sanè res tota tyrannidis filiùs: pater nihil nisi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nymphaam nihil aliud quàm meram quãdam fuisse vocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natã in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Rempu. exemplum pernicioſius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminiſci queat, id iudicibus obiicere. Quis autem vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddã apparet ambiguè obscuréve dictum: aut cùm ex verbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eáque manifesta? In priore non cuiusuis commẽtum, sed iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore neceſſitas ipsa cõpellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potiùs quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis Iudices: alterum, ne superstitioſa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorum illud quidem multo leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc mul- *A potiori.* tò periculoſiſſimum pernicioſiſſimúmq;. Etenim quę tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neque quisquam non elabetur è iudicio vestro nocens, nisi qui sit vsqueadeo nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique cõmodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur, quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasque litigatorum coniecturas spectare neceſſum erit? Ergo cùm in omni causſa maximopere cauendum est, ne sine grauiſſima ratione à legis prędscripto discedatur: tum in hac non periculoſum modò, verùm etiam absurdiſſimum: quum legis verbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamẽto quod prędter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis *A consilio legislatoris.* huius auctorem vsque adeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic prędmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illũ, totam tyrãnidem per satellites & prędfectos

exerceri ſolere, permultóſque in his eſſe vel Tyrannis ipſis ſceleratiores, atque, vt ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera Tyrãno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, ſed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi ſimpliciter parêre: neque eius verba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, verùm ad illius præſcriptum factorum tuorum rationem inſtituere, præſertim in hoc exemplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hîc ſpectandum, Iudices, quàm inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, ſemel in ciuitatem receptum, ſemel veſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatum, quò tandem licentię ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius ſibi volet in ditiſſimum quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionem, Sophiſtam quempiam aut ſycophantam conſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legiſlatorem, quàm vt huiuſmodi ciuium genus non nomine ſed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, vt quod in vno factum ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus: id in multis ſæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre diſcrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidem animaduertimus nihil omnium eſſe quod lex parciùs circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus duntaxat temporibus lex indulſit

Aliud à periculo.

A voluntate & ſimulegis.

A vt quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, ſed in vxore deprehenſum: id quod intemperanti & inſuperabili mariti dolori donatum eſt: at ita, ſi corpus vtrunque pariter interimat, ſi argumentis idoneis deprehenſum fuiſſe doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, ſi demonſtres te mortem effugere nequiiſſe, niſi mortem intuliſſes. id lex ita interpretatur, quaſi ſeſe tueri potiùs ſit iſthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti ſui rationem reddere compellitur, ſtatim ſeſe prodere nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltro ſemet reum facere cogitur.
B Quòd ſi omnia conſtabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia non laude dignus eſſe videatur. Poſtremò in tyrannicidio: vbi propter periculi ſuſcepti magnitudinem lex præmiũ quoque proponit: at ita, ſi eum quem tibi lex iſto velut inſigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non ſi ſceleſtum alio ſcelere ſuſtuleris: neque patietur te ius occidendi permiſſum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, niſi ſi quis obſiſtat, vt per illius necem tibi neceſſe ſit ad illum penetrare. Iámque
C hoc factum tuum ſecunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortaſſe proxima videatur hoſtem in bello feriẽdi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris verba iuraris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpõdebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exem-
D plum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſſimis cauſis lex tot vinculis aſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impune poſſe, quandoquidem

Ampliſicatio à rei qualitate.

ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem vlla causa recipiatur præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse videtur vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo vult accusare? quantum spatij largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam vitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quãtumuis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respõdebit: Nihil moror quàm fuerit scelerosus, qui periit: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi; in reliquos, in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omníque Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clã esse putas, quàm multi sint in hac turba vita indigni, morte digniſſimi? At eos meæ cognitioni, nõ tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Cur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum Tyrannicida videri vis, tyrãnum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde contentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum suppliciis, exemplum omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quasi parum gaudeam pariter cum patre sublatum filium: vtinam eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunque tyrannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rem bene verterit, & tamen non committere vt huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odiũ in scelere suffragetur. Neque tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui cur non eadem opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor fæpenumero suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: cur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hîc in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tãdem aliud est, quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam æquitatémque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq; enim existimandum est, maiores

Epilogus.

Amplificat confirmatione.

Præoccupatio.

Redit ad argumentum superius. Non quicquid tyranno nocentius, aut aquè nocens, occidendum esse.

Redit ad auctoritatem legũ.

illos noſtros, viros ſine controuerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus inſtituiſſe, vt priuatim interficiendi Tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant, tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicę malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, nimirum illis in reipub. adminiſtrationem vindicatis. Quòd ſi tyrannus iuſſus vocari potuiſſet, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbant & illud: Tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ legitimæ ſpeciẽ: hoc tantùm intereſſe, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicam ſpectat vtilitatem, tyrannus priuatim ſuam: vnde publicitus expedit vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atq; id vnius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis peſtibus, quæ totum Reipub. quaſi corpus corripiunt, legum prudentia conſueuit vti: vt exemplò magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem ſanare ſtudet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditionibus publicis non niſi in ipſos auctores conſueuit animaduerti, reliquis quos tempeſtas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipub. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autem peſtis eſſe fatalior, quàm tyrannis? Quæ ſeſe latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque vrbis pars ab hoc vitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpicienter agunt: intelligunt hoc vlcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demõſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neque ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſſis, cuicunque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graueis pœnas effugias. I nunc & curioſum me voca, qui tam candidè támque ciuiliter tecum agam, vt quum te poſſim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iam dudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſſis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totã cauſſam ob oculos reuocemus? diſpiciamúſque quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quum multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego non vnum aliquod, ſed vnumquodque deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudẽter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannum per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demum legi perſuaſum erit te voluiſſe occidere tyrãnum, ſi occideris. Non occidiſti, atque

Correctio.

Locus ab imo ad ſummum.

I. Animus.

id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, vtrùm tyrannicidij propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris, excutiamus. Quamquam iſthuc leges non ita valde curiosè penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrānum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occupares, vtrùm præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem vlciſcereris, tyrānum occidiſſes, atque id eſſet palàm, num præmium auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncaſſent, num ad hunc honorem aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus, magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyranno venenum dares, dediſſéſque, num quæſo tyrannicidæ præmium poſtulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obſcurior eſt, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea auſus fueris dicere: illud vnum affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitium Reip. videretur allatura, potiùs quàm vllam commoditatem: is aut priuatum dolorem vlciſci voluit, non libertatem publicam vindicare: aut emolumentum ſuum ſequutus eſt Reipub. periculo, non ſuo periculo Reipub. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò non poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam inſolenter ſe iactat. Non poteſt non videri lucrum ſequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ vitæ periculo ſua cauſa voluit occidere, eum tu non ſolùm volens præteriſti, verumetiam periculosè in Rempub. irritaſti: quem ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculò tui compendij aut animi fortaſſe gratia iugulaſti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrānidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrem, in non tyranno tyrannum. Largior iſthuc, Delium aliquem tibi prædixiſſe, vt certum

II. Actio.

A præſcire potueris, quod ipſe etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrem occidere, ſi libuiſſet, verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem, idque noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi, nec ſinam ferre præmium, propterea quòd ea via ſuſtuleris, quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quę non ſit forti viro digna. Age quid ſi tyranni filium infantem in cunis iugulaſſes, & rurſum adfuiſſet Delius ille, per quem certum præſcire poſſes, fore vt necato puero pater ſibi mortem accerſeret,
B atque id eueniſſet, vtrùm te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpub. an potiùs tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam ſæuieris ætatem, cui etiam ab hoſte armato parcitur, quæ leonibus etiam miſerāda videatur? Quin ergo? Vtetur tuo maleficio Reſpub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid ſi tyranni vxorem, quam ille miſerè deamaret, per vim conſtupraſſes, atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrùm tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij ſuppli-
C cium potiùs formidabis? Res obſcura nō eſt. Conferam tuo facto propiora. Quid ſi tyranni medicus quum eſſes, veneno ægrotanti dato, illum ſuſtuliſſes, vtrùm vt venēficum oderit te Reſp. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum ſublatum gaudebit, facti rationem modúmq; deteſtabitur. Quid ſi quum te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio prętextu neceſſitudinis venenum porrigeres? Denique ſi per magicas imagines ac maleficas quaſdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes, vtrùm à lege præmium, an pœnam expectares? Atqui tyranni-
D dem vtcunque ſuſtuliſti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam perniciosum in Rempub. non recipit, vt conſueſcant ciues ſcelus vlciſci ſcelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti ſit in modo viáque vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non ſtatim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia peſtilens exemplū eſt omnino tractare venena: nec id vlla cauſa quantumuis honeſta ſinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hoſtem quidem veneno aut malis artibus interficere fas eſt?

Nam nuſquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta ſunt. Quòd ſi modus facti ſpectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrũ ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potiùs ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modúſque perpẽditur? Quo magis idem oportebit tum in publico tum in ſplendidiſſimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò te morbo leuaret: atque ille non pharmacis, ſed maleficiis & incantamentis morbum exemiſſet, vtrùm præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua via, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes: ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor, Medico te præmium eſſe pollicitũ, non mago: neque debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & vincibilior eſt tecum cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hîc nefario ſcelere (cur enim non ſic appelletur homicidiũ, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta Reſp. quãdoquidem tuum factum perinde habet, ac ſi medicus quiſpiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio miniſtret: quod tamen ægrotanti (ita vt non raro conſueuit accidere) per occaſionẽ mor-

A bum adimat. Qui reualuit, ſuis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametſi vitarit, imputabit. Neque ſua referre putabit, vtrùm imperitia, an perperam ac ſtudiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non ſuſcipere negotium, aut fidem ſimul, & artem, & induſtriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice ſolet requiri, ad curam adferre. Sed age, ſinimus adhuc poſſidere te, quod dudum ſumus largiti: vt planè iſta via tyrannum occideris citra vllum Reipub. diſcrimen. Lex non approbabit facinus tuum, niſi non tantùm à crimine, verumetiam ab
B omni criminis ſpecie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potiſſimùm adhibita eſt in ciuitatem, vt maleficium omne ſecludat, incolumitatem ſuam, quã conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè Diis ſimillimo homini acceptam referri, ſceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, niſi tyrannum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permittit via, ſuſtuleris: ne per rimam iſtam periculoſum exemplum in Rempub. irrepat. Poſtremò, non niſi ferro, non clancularíis ac maleficis artibus niſi virtute, niſi
C manu, niſi vitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm ſpectat lex, vt tyrannus in præſens ſubmoueatur: verùm illud multo magis reſpicit, vt omnes mortales intelligant in ea ciuitate viros eſſe fortes, qui non vereantur vitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutum præſidium: quandoquidem illud nemo neſcit, Qui vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ
D arx, quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatẽ ſuã vita bene credat emi? Poſtremò autem, vt maximè tibi conſtet animus, vt conſtet via: id quod eſt totius negotij caput, non effeciſti. Tãtum enim abes vt tyrannum occideris: vt quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, Intempeſtiuam beneuolentiam nihil à fi-

III. Effectus.

multate differre. Tantum abest vt occideris tyrannum, vt ne suspicari quidem potueris id euenturum, vt ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnũ proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm, esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurum est, id nondum est. Porro lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse videatur? Non ar-

Peroratio. bitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympiis medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is qui sudauit in Olympiis, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè consulta, in bonum exitum vertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numẽ aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis vertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum constituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quẽ quum semel in periculum vocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritũ insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem vniuersam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipub. si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipub. causſa recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima via peregisti, si fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare: aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Repub. poscere: aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quòd hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos clamitare, nisi suis sententiis præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quod feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeruerit: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere lætâ, queas impetrare. Neque enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causſa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causſa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderit, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique viuendum esse. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix denique tam diutinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine vt mihi per te liceat saltem illorũ beneficio frui. Quòd si te neque leges, neque Respub. commouet: certè deorum orationem vereri debes,

debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides? Cur non ſinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Cur tu ipſe tam ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatem debet, tu bis debes cõmoditati noſtræ, & quòd Remp. ſeruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate noſtra tuam periculoſam ſtultitiam, vel ſcelus potiùs, in maximam felicitatem verterimus. Etenim niſi nos dextri propitiíque adfuiſſemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Reſpub. Quod ſi planè contendis, vt præmium aliquod feras; abundè magnum præmium à nobis perſolutum eſt, quòd per nos res à te malè inſtituta, bene verterit. A legibus meritò maior relata gratia, ſi noſtræ proſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſceleris veniam condonarint. A ciuitate ſatis amplam laudem feres, ſi ea patiatur, vt in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac A laudis parte contentus deſine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod ſupereſt, nunc veſtræ partes ſunt, Iudices, ſtatuere, vtrùm ſecundùm leges, ſecundùm Deos, ſecundùm Rempublicam, ſententiam dicere, an ſecundùm hunc glorioſum oſtentatorem pronunciare velitis. Vtrùm hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius ſceleri acceptam ferre malitis, ſæpius exprobrandam, & breui fortaſſis à B ſuperis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus ſine controuerſia tota debetur, referre, eorundem pietate ſeruandam, augendam, benéque fortunandam. Vtrùm magis ex vſu ſit, vt primo hoc iudicio ſtatim leges circunuentæ dicantur, an vt appareat, legum reſtitutarum ſeueritatem, & Iudicum ſapientiam aduerſus vnius iniquam poſtulationem valuiſſe-

---

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ.

ABDICATVS. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuo receptus eſt in familiam. Poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt, Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſſas Quintilianus ponit: quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris cõqueritur, qui ſe non ſecundùm artẽ, ſed ad præſcriptũ curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc querelam, perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit, non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: Primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet; à cauſſa legis, & voluntate legislatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu κατ' ὑπόθεσιν amplificat. Secundo, quod iniquum eſſe docet, ſe, tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, & cæt. Poſtremò, neque cauſſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquã peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius conditionem & præſtantiam, deinde ex ſua perſona, qui illã non impenſis patris, ſed tum cùm à familia alienus eſſet, didicerit: alioqui etiam neceſſitatem quandam rei abſurdam conſecuturam eſſe. Denique non poſſe curari hunc morbum. Quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere, diſputat: oſtenditque etiaſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet, in nouerca tamen ſuſpicionis periculum ſibi metuendum eſſe, ſi quid ipſum fallat, aut ars deſtituat: atque ita orationem concludit, admonens patrem periculi ſuperioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipſum iubet.

Αποκηρυχθείς τις, ἰατρικὴν ἐξέμαθε· μανέντα τὸν πατέρα, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον ἰασάμενος φαρμάκου δόσει, ἀπελήφθη αὖθις εἰς ὃ ἦθος. μὴ ταῦτα, μεμνημένον τὴν μητρυιὰν, ἰάσασθαι κελεύοντος, ἀποκηρύττεται.

Inuidiam paternæ actionis remouet à consueto.

HAudquaquam noua sunt hæc Iudices, neque miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nunc primùm ad hunc irascitur modum, verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hanc causam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quòd cùm nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum vocor ne pœnas dem artis nomine, nisi huic iubenti per omnia parêre possit. Qua quidem re quid fieri possit absurdius? vti curem ex præscripto, non iam quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quod non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes, liberare possit, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quódque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit, à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob idipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus, ad opitulandum accesserim. Verùm vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multo etiam minùs ausim, neque id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater si res non successerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ vicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem.

Querela de indignitate rej. & ingratitudine patris.

Amplificatio à sua persona.

A persona nouercæ & periculo.

Docilitas.

Ογκινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, οὐδὲ τῷ παιδὶ ἐπὶ τῷ παρόντι γιγνόμενα· οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται, ἀλλὰ πρόχειρος οὗτος ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ὅτι τοῦτ' ἀφικνῆται τὸ δικαστήριον. ἕτερον δὲ καινότερον νῦν δυσχεραίνω, ὅτι ἔγκλημα μοὶ ἴδιον οὐκ ἔχω, κινδυνεύω δὲ πιθανείαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ μὴ πόρρω δυνατὰ πείθεσθαι τούτῳ κελεύοντι· ὃ τί ἦθος αὖ ἀτοπώτερον; θεραπεύω παρὰ τὸ πρόσταγμα, οὐκ ἐφ' ὡς ἡ τέχνη δυνατὰ, ἀλλ' ὡς ὁ πατὴρ βούλεται); ἐθέλω μὲν οὖν τῷ ἰατρικῷ, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μεμηνότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους, παύειν ἐδυνάτο, ἵνα καὶ ὁ τῆς παιδὸς νόσημα ἰασάμην· νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ, τέλεον πέπαυται· τὰ δὲ τῆς ὀργῆς, μᾶλλον ἐπιτείνεται. καὶ, ὃ δύνατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ· κατ' ἐμοῦ δὲ τῷ θεραπευθέντος, μόνῳ μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας, ὁρᾶτε οἷ ἀπολαμβάνω, ἀποκηρυττόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν, καὶ τῷ ἤθους ἀλλοτριούμενος δεύτερον, ὡς ἐφ' ᾧτ' ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀπιμότερος γένωμαι πολλάκις ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν τοῖς δυνατοῖς οὐδὲν κελευσθῆναι παρείμην· πρόθυμος γοῦν ἄκλητος ἦκον ὅτε βοήθουν· ὅταν δέ τι ἢ τελέως ἀπεγνωσμένον, οὐδὲ ἐπιχειρεῖν βούλομαι. ὅτι δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης εἰκότως, καὶ ἀπολιμότερός εἰμι. λογίζομαι γὰρ οἷα πάσχοιμ' ἂν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀποτυχών· ὃς οὐδὲ ἀρξάμενος τῆς θεραπείας, ἀποκηρύττομαι. ἀλλ' ὅμως μοὶ οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἐχούσῃ· χρηστὴ γὰρ ἐμοί· ἔτι ὅτι τῷ πατρὶ δι' ἐκείνην ἀπιστοῦμαι. τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμαυτῷ ἀπειθεῖν δοκοῦντι, καὶ ἃ προστάττομαι ὑπορρεῖν ὃ δύναμαι, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης.

πλεὼ δ' δίκαιον οἶμαι ἀποκηρύττεσθαι, τὸν αὐ
μὴ δυνάμενον ποιῆσαι, μηδὲ τοῦτο ἐγχειρῶ ἀπαι-
τούμενον. δι' ἃς μὲν οὖν αἰτίας καὶ πρότερον
ἀπεκηρυξέ με, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν πρόσθεν
εἰρημένων. ἐγὼ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνας μέν, ὡς οἶμαι,
ἱκανῶς τοῦ μὴ τοιοῦτα βίῳ ἀπελογησάμην,
καὶ ταυτηνὶ, ἂν νῦν ἐγκαλῇ, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπο-
λογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν
ἐμῶν. ὁ μὲν δεξάμενος, ἐγὼ δυσκόλου ἐγὼ, ὁ κα-
ταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πρᾴττων
τῶν ἐμῶν, τότε μὲν αὐτῷ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα
ἐδόκουν, καὶ ὀλίγα ἀντιλέγειν ᾠόμην· ἀπελθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνό-
μιζόν μοι δικαστήριον ἔσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον
ἀληθῆ, τὸν μὲν τοῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι
πάμπολυ τῶν τοῦ παιδὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων
ἀφεστηκότα, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρ-
χόντων ἐπιτηδεύμασιν ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόν-
τα. προσεωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώ-
πτευον μή ποτ', ὡς ἂν σφόδρα καθεστηκότος πα-
τρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευ-
δῆ καθ' ὑμῶν συνθέναι· εἰ ἦσάν τινες, οἱ μα-
νίας ἐγχειρεῖν τοῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπει-
λεῖν, καὶ ἀκροσολισμὸν, οὐκ εἰς μακρὰν ὑπο-
πτεύων τοῦ κακοῦ, μῖσος ἀλλοῖον, καὶ νόμον
ἀπιστίας, καὶ βλασφημίας προχείους, καὶ δι-
καστήριον σκυθρωπὸν, καὶ ὀργὴν, καὶ ὀργὴν,
ὅλως, χολῆς μεστὰ πάντα. ὧν δὴ πάντα μοι καὶ
ἰατρικῆς δεήσειν ποτὲ προσεδόκων. ἀποδη-
μήσας οὖν, καὶ τοῖς ἀδοκιμωτάτοις τῶν ὅτου τῆς
ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ
πολλῷ, καὶ προθυμίᾳ λιπαρᾷ χρησάμενος,
ἐξέμαθον τοῦ τέχνου. ἐπανελθὼν δὲ, καταλαμβάνω τὸν πατέρα, ὥσπερ ἤδη μεμηνότα,
καὶ τῶν ὅτι χωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμέ-
νον, οὐκ εἰς βάθος ὁρώντων, οὐδ' ἀκριβῶς φιλο-
χρινομένων τὰς νόσους· πλεὼ ὅσον γε εἰκὸς ἐμοῦ
ποιῆσαι χρηστὸν υἱόν, οὔτε ἐμνησικάκησα τὴν ἀπο-
κηρύξεως, οὔτε μετάπεμπτος ἐμαυτὸν προσέ-
μεινα. οὐδὲ γὰρ εἶχόν τι αὐτῷ ἰδίᾳ ἐγκαλεῖν,
ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐμοῦ ἀλλότρια τὰ ἁμαρ-
τήματα, καὶ, ὡς ὅσον ἔφην ἤδη, τῆς νόσου. προελ-
θὼν οὖν ἄκλητος, ὅτε θύων ἰατρεύω, οὐ γὰρ
οὕτω ποιεῖν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ τοῦτα ἡ τέ-
χνη παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδα-
σκόμεθα σκοπεῖν εἴτε ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα,

A At sanè non arbitror æquum esse vt ab- *Propositio.*
dicer, si quod efficere non queam, id
ne recipiam quidem. Itaque quibus de
caussis priùs abdicarit me, facile fuerit
ex hoc negotio coniicere. Quanquam
ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst
acta vita. Ad hæc autem quæ nunc ob-
iicit, pro virili sum responsurus, si priùs
de statu meo pauca vobis exposuero.
Ego intractabilis ille,& immorigerus, pa- *Narratio.*
trem dedecorans, & indigna genere
meo patrans, id quidem temporis mul-
ta id genus vociferanti, ac sine fine oc-
clamanti, paucis contradicendum esse
duxi. Verùm domo cedens, existimaui
B mihi grauissimi iudicij instar fore, ve-
rúmque calculum, ita actam deinde vi-
tam, vt appareret me à paternis illis cri-
minibus quàm longissimè abesse, sed po-
tiùs honestissimis studiis dedisse ope-
ram, cúmque optimis viris habuisse con-
suetudinem. Iam verò & eiusmodi quid-
dam prospiciebam,ac suspicabar fore, vt
aliquando pater, qui non admodum ani-
mo constaret, mihi sine caussa succense-
ret, falsáque in filium crimina strueret.
Neque deerant qui ista morbi initium
interpretarentur, minásque ac tela pau-
C lò post irruituri mali, nempe odium abs-
que caussa, mores asperos, conuitia pa-
rata, censuram seueram, clamorem, ira-
cundiam, in summa, omnia plena bilis,
vnde vsuventurum credebam, vt mihi
aliquando arte medicinæ foret opus.
Proinde foras profectus, ac probatissi-
morum, quos in peregrinis regionibus
nancisci potui, medicorum vsus doctri-
na, plurimo labore, vehementique a-
nimi studio artem perdidici. Porrò do-
mum reuersus, offendo patrem mani-
festa iam insania laborantem, & ab hu-
ius loci medicis desperantibus destitu-
D tum, qui non altiùs introspiciunt, nec
admodum exactè morbos diiudicant. At
ego sanè, sicuti par erat facere frugi
filium, neque superioris abdicationis
iniuriam recordabar, neque vt acces-
serer,opperiebar. Neque enim erat quic-
quam quod illi propriè imputare pos-
sem, verùm peccata illa omnia fuerant
aliena: Nempe, quemadmodum mo-
dò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm
inuocatus accessissem, non sum equi-
dem protinus medicatus, neque enim
hic nobis mos est, neque id præcipit
ars, verùm illud omnium primum iu-
bemur obseruare, sanabilísne sit morbus,

an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totóque adnitimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino: idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem pharmaci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderant autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirétur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè successisset, maiorem aliquam calumniam mihi accersérem, quasi patrem veneno vltus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouítque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusque nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto, tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem (nam illud de eo testari possum) neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simul atque rem omnem è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, seruatorem ac beneficum appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, déque illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterùm vrebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico verti sensi,

A εἶτ' αἰτήκεσον, καὶ ἐπ' ἐβδόμης τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τὰ νικᾶσθαι, ὦ μοὶ βιμεταχείρεσον ἢ, ὅπιχ ἐθέλομεν, ἐς πᾶσαν ἀσπουδὴν ἐσφερόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα· ὦ ὃ κεκρατηκὸς ἤδη, καὶ νενικηκὸς ὃ πάθος ἴδωμεν, οὐδὲ τὰ ἀρχαῖα προσκαλούμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν προπατόρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ἐπιχείρειν τοῖς κεκρατημένοις. ἰδὼν οὖν τὸν πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ ὃ πάθος οὐκ ἐπ' ἐμοὶ τέχνῃ ἐπιπολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ ὃ φάρμακον πεπαῤῥησκότως ἐπέχεον. ἦσαν δὲ πολλοὶ B τῶν παρόντων ἐπιτιθέμενοι ἐμοὶ δόσιν, καὶ τὴν ἴασιν διέβαλλον, καὶ πρὸς κατηγορίας προεσκευάζοντο. πρῶτα δὲ ἡ μητρυιὰ φοβουμένη, καὶ ἀπιστοῦσα, ὅ τι μισεῖν ἐμέ, ἀλλὰ τὸν δεδιέναι, καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως ἐκεῖνον διακείμενον. ἠπίστατο γὰρ μόνη τὰ πάντα συνοῦσα, καὶ ὁμοδίαιτος τῇ νόσῳ. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν ἀποδειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ ψευσόμενά με τὰ σημεῖα, οὐδὲ προδώσουσαν τὸν τέχνην) ἐπῆλθον τὴν ἴασιν ἐν C καιρῷ τῆς ἐπιχειρήσεως. καίτοι καὶ φίλοι τινὲς τῶν φίλων συνεβούλευον μὴ θρασυνέσθαι, μὴ καὶ ἀφορολόγητόν τινα μείζω ἐπίληψιν μοι ὃ ἀποτυχεῖν, ὡς ἀμυνομένῳ τὸν πατέρα φαρμάκῳ, καὶ μνησικακήσαντι, ὧν ἐπεπόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ὃ κεφάλαιον, σῶος μὲν οὗτος βίᾳ ἦν, καὶ ἐσωφρόνει πάλιν, καὶ πάντα διεγίνωσκεν· οἱ παρόντες δὲ ἐθαύμαζον, ἐπῄνει δὴ καὶ ἡ μητρυιά, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, κἀμοὶ εὐδοκιμοῦντι, κἀκείνῳ σωφρονοῦντι. οὗτος μὲν οὖν (μαρτυρεῖν γὰρ αὐτῷ ἔχω) μήτε μελήσας, μήτε D συμβουλόν τινα περὶ τούτων προσλαβών, ὅτῳ ὃ πρῶ ἦκουσε τῶν παρόντων, ἔλυε μὲν τὴν ἀποκήρυξιν, υἱὸν δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιεῖτό με, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀποκαλῶν, ἀκριβῆ πεῖραν εἰληφέναι ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἑαυτὸν ἀπολογούμενος. τοῦτο γιγόμενον εὐφραίνε μὲν πολλοὺς, ὅσοι παρῆσαν χρηστοί· ἐλύπει δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀποκήρυξις υἱοῦ, ἡδίων ἀναλήψεως. εἶδον γοῦν τότε οὐ πρώτους ὁμοίως ἡδομένους τῷ πράγματι, ἀλλ' εὐθύς τινος χρόαν τρεπομένην,

καὶ βλέμμα τεταραγμένον, καὶ πρόσωπον ὠρ- A
γισμένον, οἷς ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἡμεῖς
μὲν οὖν, ὡς ὅ εἰκὸς, ἐν ἀγκαλίσεσι καὶ ἡδυπαθείαις
ἦμεν, ἀλλήλοις ἀπειλημμένοι. ἡ μὲν γὰρ
ὀλίγου μὲν μικρὸν ἄνθος νοσεῖν ἤρξατο, νόσον, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, χαλεπὴν καὶ βαρύθυμον. ἀρ-
χόμενον γὰρ ἄνθους ὅ δεινὸν προεφύλαξα· ἀ γὰρ
ἁπλῆν, οὐδ' ὑποπόλαιον τῆς μανίας ὅ εἶδος,
ἀλλά τι παλαιὸν ἐνδιαιτώμενον ἐν τῇ ψυχῇ
κακὸν ἀπέρρηξε, καὶ ἐς τὸ μέσον ἐξενίκησε.
πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἡμῖν ἐστι σημεῖα τῆς
ἀπάτως μεμηνότων. ἓν δ' ἐκεῖνο κοινὸν ὅτι τῆς
γυναικὸς ταύτης προεφύλαξα· τοῖς μὲν B
γὰρ τοὺς ἄλλους, ἡμερωτέρα καὶ πραοτέρα ἐστὶ, καὶ
παρόντων, εἰρηνεύει ἡ νόσος· αἰ δέ τινα ἰα-
τρὸν ἴδῃ, καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου
μᾶλλον παροξύνεται· ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦτο, τοῦ
πονηρὸς καὶ ἀνηκέστως ἔχειν ἐστὶ τεκμήριον.
ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἐλεῶμεν, καὶ τὴν γυναῖκα
οἰκτιρμοῦ ἀξίαν ἔσθ', καὶ μᾶλλον ὅ πρόσθεν
δυστυχοῦσαν. ὁ πατὴρ δ' οὐκ ἐκ ἰδιωτείας (οὐ γὰρ
οἶδεν οὔτε ἀρχὴν τοῦ κακοῦ, οὔτε τὴν
αἰτίαν, οὔτε ὅ μέγεθος τοῦ πάθους, ἐκ ἐλθὼν ἰᾶ-
σθαι, καὶ ὅ ὅμοιον εἰσήνεγκε φάρμακον. ᾤετο γὰρ C
ἓν εἶδος μανίας εἶδος, καὶ μίαν τινὰ νόσον, καὶ παρ-
όμοιον ταύτην, καὶ μᾶλλον πλησίαν τινὰ θερα-
πείαν ἐκ ὑπάρχουσαν. ἐπεὶ δ', ὅπερ ἀληθέστατον, ἀ-
δύνατον εἶναί φημι σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ
πεῖσαι ἐκ τῆς νόσου ὁμολογῶ, ἀγανακτεῖ,
καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐκόντα καθυφίεσθαι, καὶ
προδιδόναι τὸν ἀδελφὸν, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τινὰ
ἀσθένειαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σωφρόνως τοῖς
λυπουμένοις· ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς μὴ
παῤῥησίας παλαιᾶς λέγουσι. πλὴν ἔγωγε ὡς
οἷός τε ὤν, διαλεχθήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ D
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, καὶ τῆς τέχνης· καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ
τοῦ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν οὗτός με ἀποκηρύξαι
βούλεται· ἵν' εἰδῇ ὅτι ἐκ ἔθ' ὁμοίαν ἔσθ' αὐτῷ
νῦν τε καὶ πρότερον τὴν ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπα-
σιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πολλοῖς ἰέναι
οὐδὲ ὁπόταις αὐτὸν ἐθέλουσιν ἀποκηρύττειν συγκε-
χώρηκεν, οὐδ' ὁπόταν πάσαις αἰτίαις, ἀλλ' ὡσπερ
τοῖς πατράσι τὰ τηλικαῦτα ὀργίζεσθαι ἐφῆκεν,
οὕτω καὶ τοῖς παῖδων προσύνοησεν, ὡς μὴ ἀδίκως
αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ ἐλεύθερον
ἔφη γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν,

oculos turbari, & vultum iracundum, A
quemadmodum ex inuidia odióque solet accidere. Nos igitur, vt est consentaneum, in complexibus & animi gaudiis versabamur, vtpote vtroque alteri redditо. Cæterùm nouerca paulo pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat aut leuis insaniæ species: quin potiùs vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victórque in apertum prodiit. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insania, B
tum illud commune in hac obseruaui muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hęc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabárque mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperitiam, (neque enim nouit vel originem mali C
quo tenetur, vel caussam, vel morbi magnitudinem) iussit vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verissimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fatcórque me morbo imparem esse, indignatur ac succenset, aítque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertēs artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet iis qui dolent. Succensent enim omnes iis qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primùm *Cōfirmatio.*
quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, vt intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim *Locus cōmunis dè caussa & potestate iudicierū.*
legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit, neque vti quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neque quibuslibet de caussis. Verùm quemadmodū patribus concessit certis de caussis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit ne libera esset ac citra iudicium vindicta:

sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit, iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falſæ calumnię credens: ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefenſa cauſſa liberos ſtatim capi vincíque: verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcuſſum relinquitur: quandoquidem ſolùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuſet, id penes vos, qui iudicio præſidetis. Ac nondum ſpectate crimen quod mihi imponit, cuiúſque gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num poſthac illi ius ſit abdicandi, qui ſemel abdicauerit, iámque ſit vſus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam poteſtatem expleuerit, deinde rurſum in familiam receperit, ac ſuperiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquiſſimum iſtud eſſe dico, vt liberorum quoque ſint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus: vtque lex nunc irato inſeruiat, mox deinde faciat irritum quod actum eſt: rurſum vt eodem modo valeat. In ſumma, vt ius ſurſum ac deorſum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore viſum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cúmque indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuiſſet. Porrò vbi ſemel poteſtatem abſumpſerit, ac lege ſit abuſus, iracundiam expleuerit, poſt hæc rurſum in familiam receperit, & in hanc opinionem diſceſſerit, vt frugi putet: in his perſeueret neceſſum eſt, neque poſtea reſiliendum, aut retractanda ſententia, neque reſcindendum iudicium. Neque enim ſcire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà eſſet euaſurus. Atque hanc ob cauſſam permiſſum eſt vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiuſmodi eſſent futuri, neſciebant. Cæterùm vbi non coactus, ſed ſuapte ſponte atq; auctoritate ex ſeſe comprobatum recipit, qua deinde ratione poſſit mutare factum, aut quis legis vſus ſupereſt? Etenim ipſe legiſlator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignúſque quem abdicares,

1. Locus. Non licere patri vt iterùm abdicet.

A cauſſa & voluntate legis.

Confirmatio legiſlatoris.

ἀλλ' εἰς δικαστήριον σε κάλεσε, καὶ δικάσασα σε κάθισε, ζημίαν μήτε τοῦ ὀργίλου, μήτε τοῦ εὐκόλου τὸ δίκαιον κρινοῦσα. ἤδη γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγους αἰτίας ὀργῆς παρεισαμένας, καὶ τὸν μὲν, ψευδεῖ τινι διαβολῇ πειθόμενον, τὸν δὲ, οἰκέτῃ πιστεύοντα ἢ γυναίῳ ἐχθρῷ. ἔκοιμι ἡγεῖτο ἀδίκημα γίγνεσθαι τὸ τοιοῦτον, καὶ οὔτε ἐρήμης τοὺς παῖδας θύειν ἀλίσκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐπιχεῖται, καὶ λόγος ἀποδίδοται, καὶ ἀνέξέτασον οὐδὲν καταλείπεται· ἐπεὶ τοίνυν ἔξεστι καὶ τῷ μὴ ἐκκαλεῖν μόνον ὁ πατὴρ κύριος, τῷ κρῖναι δὲ εἰ ἄλογα αἰτιᾶται, ὑμεῖς οἱ δικάζοντες. αὐτὸ μοι τοῦτο σκοπεῖτε· πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάσατε, εἰ ἔτι ἐξόν ἐστιν ἀποκηρύττειν αὐτὸν ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, καὶ χρησαμένῳ τῇ τοῦδε τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπληρώσαντι τὴν πατρικὴν ταύτην δυναστείαν· εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὴν ἀποκήρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναί φημι τοιοῦτον, ἀναφαίρετις γίγνεσθαι καὶ τῶν παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ πολλὰς τὰς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀΐδιον· καὶ τὸν νόμον, ἅπαξ μὲν σπουδάζεσθαι, μετ' μικρὸν δὲ λύεσθαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχύειν εἶτ), καὶ ὅλως, δίκην καὶ κατάστασιν τὰ δίκαια, πρὸς τὸ ὅτι καιρὸν δοκοῦντα τοῖς πατράσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἄξιον ἐφιέναι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτεῖν, καὶ κύριον τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγεννηκότα. ἐπεὶ δ' ἅπαξ ἀναλώσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρήσηται τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῇ τῆς ὀργῆς, εἶτα, μετὰ ταῦτα διαλάβῃ, χρησὸν τῇ εἰ) μεταπεισθεὶς, ὅτι τούτων ἀνάγκη μὴ μόνον, καὶ μηκέτι μεταπηδᾶν, μηδὲ μεταβουλεύεσθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τὴν κρίσιν. τῷ μὲν γὰρ τὸν γνησόμενον, πονηρὸν, ἢ χρησὸν ἀποβήσεσθαι, οὐδὲν, οἶμαι, γνώσιμα ἐστιν. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἀναξίοις τῶν γόνων παιδεύεσθαι συγχωρεῖται, διὰ τοῦτο ὅτι τὴν φύσιν ἀναμφιβόλους. ὅταν δὲ μὴ κατ' ἀνάγκην, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐξουσίας αὐτὸς τις ὑφ' ἑαυτῷ καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ἐπιτρέπεται τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, εἰ πονηρὸς οὗτος ἦν, καὶ σὺ ἀποκηρύττεσθαι ἄξιος,

τὰ παρῶν ἀνεκάλεσ; τί δ' αὖθις ἐπώμνυες ἐς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυες τὸν νόμον; ἐλεύθερος γὰρ ἦσθα, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν σαυτῷ κύριος. ἃ γὰρ δὴ σοι περιφανῶς σοι δοτέον τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀπάγεσθαι τὰ δικαστήρια, νῦν μὲν ἄρτι μὴ λύεσθαι, ἄρτι δὲ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικάσαντας καθάπαξ μάρτυρας μᾶλλον ἢ ὑπηρέτας τῶν σοὶ δοκούντων· ὁτὲ μὲν κολάζοντας, ὁτὲ δ' ἀφιέντας, ὁπότε σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγόνηκας, ἅπαξ ἀπατέθηφας, ἅπαξ καὶ ὁ ἀποκηρύττων ἀντὶ τούτων ἔχε, καὶ τότε, ἐὰν δικαίως αὐτὸ ποιῇς δοκῆς. ὃ δ' ἅπαυστον τοῦτο, καὶ αἰσχρὸν, καὶ πολὺ, καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἤδη τῆς πατρικῆς ὄντι ἐξουσίας. μὴ δῆτα, πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες δικασταί, συγχωρήσητε αὐτῷ, ἐκόντι τὸν ἀνάλημψιν πεποιημένῳ, καὶ λύσαντι τὸν γνῶσιν τὴν παλαιὰν δικαστικὴν, καὶ ἀκυρώσαντι τὸν ὀργὸν, αὖθις ὅτε τὸν αὐτὸν τιμωρίαν αἰτήσαντα, καὶ ὅτε τὸν ἐξουσίαν τὸν πατρικὴν ἀναλέξαντι, ἧς ἐξωρος ἤδη, καὶ ἐῶλος ἡ προαίρεσις, καὶ μάτην τούτῳ ἄκυρος, καὶ προσδεδαπανημένη. ὁρᾶτε γάρ που καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μὲν τοῦ κλήρου λαχόντων δικαστῶν, ἐὰν τις ἀδικεῖν οἴηται γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, δίδωσιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον. ἐὰν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σεσωφρονηκότες δικασταὶ, καὶ προσελόμενοι διαιτητὰς, ὕστερον ἐπιτρέψωσι διαιτᾶν, οὐκέτι. οἷς γὰρ ἐξὸν μηδὲν τὸν ἔλεγχον ἐμεμφῆναι, εἰ τοιούτοις τις αὐτοὺς εἵλετο, τέρπειν δίκαιος τοῖς ἐγνωσμένοις. οὕτω δὴ καὶ σὺ, ὃν ἐξὸν μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, εἰ μὴ αὐτὸς ἄξιος ἐδόκει τῇ γνώμῃ, τοῦτον εἰ χρηστὸν ἡγησάμενος εἶτα πάλιν ἀνήλφας, οὐκέτ' ἀποκηρύττειν ἔξεστι. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις παθεῖν ταῦτα, αὐτὸς σαυτοῦ μεμαρτύρηκας, καὶ χρηστὸς ἤδη ἀνωμολόγηκας. ἀμεταμόητον οὖν τὸν ἀνάλημψιν, καὶ τὸν διαλλαγὴν βέβαιον εἶναι προσήκει, μὴ χρίσιν οὕτω παλαιὰν, καὶ δύο δικαστήρια. ἓν μὲν ὃ πρότερον, ἐφ' ᾧ πρῶτον ἐποίησω, δεύτερον δὲ τὸν σὸν, ὅτε μετεβάλου, καὶ ἀνάδικον ἐποίησας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαιοῖς τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μέμνησο τοίνυν ὅτι τῶν τελευταίων, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν· πατέρα σε εἶναι δεῖ. τοῦτο γὰρ ἔδοξέ σοι, τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας.

A quid accidit vti reuocares? Cur denuo in familiam reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibique in manu erat ista non facere. Neque enim tibi concedendum est, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtque iudicia, vtcunque mutatus sit animus tuus, eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rursum valeant, iudices interim testes sedeant, vel, vt rectiùs dicam, ministri tuæ voluntatis, modò punientes, modò absoluentes, quandocunque tibi visum fuerit. Semel genuisti, semel educasti: pro his semel item abdicare potes, atque ita potes, si istud meritò B facere videaris: verùm vt hoc fiat sine fine, vt perpetuò, vt frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare, per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt qui sua sponte receperit, superioris iudicii sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuítque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudiciis, vbi iudices sortibus ferunt C sententiam, si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte spõte iudices constituerint, delectísque arbitris caussam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententiis initiò stare non cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem D ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimírum post toties pronuntiatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutasti consilium, méque in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuúmque ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abste decretum, id probasti, id ratum fecisti.

Amplificatio à simili.

Epilogus.

Ego quidem si natura non essem filius, A
A fictio e. sed adoptatum abdicare velles, ne tum
quidem existimarim tibi licere. Quod e-
nim initiò liberum erat non facere, id se-
mel factum, iniquum est rescindere. Por-
rò eum qui primùm natura sit filius, po-
stea iudicio sententiáque accersitus, quę-
so num par est rursum expellere, & ea-
Aliud à fi- dem familiaritate priuare sæpiùs? Age,
ctione. quid si fortè seruus essem, ac tu quidem
primùm improbum esse ratus, in vincula
coniecisses, deinde vbi cognitum esset
me nihil peccasse, manumisisses: nũ tibi
liceret, vtcunque contigerit irasci, rursus
in eandem reuocare seruitutem? Mini-
mè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges B
firma volunt esse, ac perpetuò valere.
Ego cùm pluribus etiam argumentis do-
cere possim non esse ius huic abdicare
denuo, quem semel abdicatum, sponte
Transitio. sua receperit, tamen finem faciam. Nunc
spectate cuiusmodi filium parat abdica-
II. Locus. re. Atque illud nondum dicam, me tum
Iniquum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdi-
esse se ab- cari medicum (nihil enim mihi in hac
dicari. caussa suffragetur ars) tum iuuenem,
nunc ætate prouectum, vt ætas etiam
ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam
leue fortassis hoc quoque, verùm tum
quidem, etiamsi nullo cõmisso peccato, C
vt ego quidem dixerim, sed nec benemc-
A meritis. ritus alienabar à familia. Nunc porrò
cùm nuper salutem dederim, ac benefi-
cus extiterim, exigor. Qua re quid fieri
potest ingratius? vt mea seruatus opera,
tantóque elapsus à discrimine, protinus
sanationem illam huiusmodi factis pen-
set, nulla meritorum habita ratione, sed
vsqueadeo facilè mandarit obliuioni, at-
que in solitudinem abigat eum, qui iure
sit obsecutus, cùm præter ius eiiceretur:
neque solùm non meminerit iniuriæ, ve-
rumetiam & salutem attulerit, & sanæ,
Amplifi- menti restituerit? Neque enim exiguo, D
catio bene- Iudices, neque vulgari in hunc collato
ficij à mor beneficio, tamen huiusmodi malis nunc
bi difficul- videor dignus. Porrò quanquam hic
tate. ignorat quo in statu tunc fuerit, vos ta-
men omnes nostis quid facientem hunc,
simul & patientem, & quibus affectum
modis, ego curandum susceperim, ac me-
dicis reliquis desperantibus, fugientibus
familiaribus, nec propiùs accedere au-
dentibus, talem reddidi, vt etiam ac-
cusare possit, vt de legibus differere.
Quin magis si exemplum quæris, pa-
ter, cùm propemodum talis esses, qua-

ἐγὼ μὲν οὐδ' εἰ μὴ φύσει παῖς ἦν, θετὸς ἦν, ἀποκηρύττειν ἤθελες, ὀξύναι δ' ἂν σοι ὠόμην. ὃ γὰρ τῷ ἀρχῇ ποιῆσαι δυνατὸν ἦν, τοῦτ' ἀδικον λύσαι ἅπαξ γιγόμενον. τὸν δὲ καὶ φύσει, καὶ αὐτῆς προαιρέσει καὶ γνώμῃ ἐαυτῷ ποιημένον, πῶς ἄλογον ἂν ἀποβαλεῖν, καὶ πολλάκις τῆς οἰκειότητος ἀποστερῆσαι; εἰσὶ γὰρ οἰκέται ὧν ἐτύγχανον, καὶ ὃ μὲν πρόσθεν πονηρὸν οἰόμενος, ἐπέδησας, μεταπεισθεὶς δὲ ὡς οὐδὲν ἠδίκουν, ἐλθόντα ἀφῆκας ἔτι; ἆρ' ἂν σοι πρὸς καιρὸν ὀργισθέντι, αὖθις ἐξὸν ἐς τὸν ὁμοίαν δουλείαν ἐπανάγειν; ἥδιστα. τὰ γὰρ τοιαῦτα, βέβαια, καὶ ὅσῳ πλείστοις κύρια ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ μηκέτ' ὀξύναι τοῦτον ἀποκηρύττειν, ὃν ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκὼν ἀνείλατο, ἔτι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων, ὅμως παύσομαι. σκέψασθε δὲ ἤδη οἷς ὄντα χρὴ ἀποκηρύξαι με· καὶ τοῦτό πω τοῦτο φημί, ὡς τότε μὲν ἰδιώτην, νῦν δ' ἰατρόν. οὐδὲν γὰρ δεῖ πρὸς τοῦτο ἡ τέχνη συναγωνίσασθαι, οὐδ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ πρεσβεβηκότα, καὶ τὸ πιστὸν τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι αὖ πρὸς τῆς ἡλικίας ἔχοντα· μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο. ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ὡς αὖ ἔγωγε φαίην, ἀλλ' ὅμως οὖν πεπονθὼς, προῆκτο τῆς οἰκίας· νῦν δὲ σωτὴρ ἐναλγος, καὶ δι' ἐργάτιδα λελυπημένον, ὃ τί ἥδιστ' ἂν ἀφαιρεσάτεσθαι, σωθέντα δι' ἐμὲ, καὶ τηλικούτων κινδύνων ἀφεμένον, τοῖς τοιούτοις βύθοις ἀμείβεσθαι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ὅμως ἕνα λόγον ἔχοντα, ἀλλ' οὕτω ῥᾳδίως ὑπολελῆσθαι, καὶ ὅτι τὸν ἐρημίαν ἐλαιώσῃ, τὸν ἐφηδέντ' ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ὠργίσθη, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσοντα, ἀλλὰ καὶ σώσοντα, καὶ σωφρονεῖν θεραπεύσοντα; ὃ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ τοῦτο τυχὸν ἂν πεποιηκὼς αὐτὸν, ὅμως τῶν τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀλλ' εἰ καὶ οὗτος ἄγνοῶ τὰ τότε, πάντες ὑμεῖς ἴστε οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως ἀφῃρεῖτο μὲν, ἐγὼ θεραπεύων, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωκότων, τῶν δ' οἰκείων φευγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορῆσαι δύνασθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι. μᾶλλον δὲ ὅρᾳς, ὦ πάτερ, ὃ θεράπαινα, τοιοῦτον ὄντα σε πρὸ ὀλίγου,

οἷα νῦν ἡ γυνή ἐστι, πρὸς τὴν ἀρχαίαν φέ-
νησιν ἐπανήγαγον. καὶ δίκαιον οὖν τοιαύτην μοι
χάριν ἀντ' ἐκείνων τὴν ἀμοιβὴν, οὐδὲ κατ'
ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅτι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπὲρ
ἐμοῦ διηρέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὧν ἐγκαλεῖς, δῆ-
λόν ἐστιν. ὅν γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις ὄντα τῇ γυναῖ-
κα, καὶ παμπονήρως ἔχοντα, οὐκ ἰασάμενον, μι-
σεῖς, πῶς ἂν πολὺ μᾶλλον, ὅτι σε τῶν ὁμοίων ἀ-
πήλλαξα, ἀσφαλῆ παῖδα, καὶ χάριν ὁμολογεῖς,
τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δ', ὅπερ ἀ-
γνωμονέστατον, σωφρονήσας, εὐθὺς ἐς δικαστή-
ριον ἄγεις, καὶ σεσωσμένος κολάζεις, καὶ ὅτι τὸ
ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναπτερεῖς, καὶ τὸν αὐτὸν
ἀναγιγνώσκεις νόμον. καλὸν γοῦν τὸν μισθὸν
ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τοῖς φαρ-
μάκοις, ὅτι τὸν ἰατρὸν ὑγιαίνων μόνον. ὑμεῖς δὲ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν διεφθαρμένον τούτῳ κολά-
ζειν ὅπως τρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἐξελαύνειν, καὶ
τὸν σωφρονήσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναστήσαντα
πιμπράναι. ἀλλ, ἢν τε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ
τἀμέλησα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἀλλ' οὖν μοι
τῆς μικρᾶς προφιλονεικίας χάρις, ἐς ἅπαν ἀ-
ποβλέποντα τοῦτον, καὶ ἧς μεμνημένον, καλῶς
εἶχε, τὰ μὲν παρόντων καταφρονεῖν, διὰ τὰ
δι' ἃ προήκατο συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα
εἰ τηλικαύτης ἡ διαφορὰ τυγχάνοι, ὡς
πάντα ἐπανορθοῦν τὰ μετ' ἐκεῖνα. ὅπερ οἶμαι
καὶ μοὶ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς τῷ
βίᾳ πάντος χρεώστης ἐστί μοι, καὶ ᾧ ὃ εἰμι, καὶ ὃ
σωφρονεῖν, καὶ ὃ σωφρονεῖν πρέπειν, καὶ μάλι-
στα ὅτε οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπεγνώκεσαν,
καὶ ἤτησάς με) ὁμολογῶ τῆς νόσου. τὸ γὰρ μεί-
ζον οἶμαι ποιεῖν τὴν ἐμὴν διαφοράν, ὡς ὅτε υἱὸς
ὢν τότε, ὅτε αἰτίαν τοῦ πατρὸς ἔχων αἰ-
τίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος καθεστώς, καὶ ἀλλότριος,
τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφειλόμην, ὅμως οὐ προεί-
δον, ἀλλ' ἐθελοντής, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος,
ἦκον, ἐβοήθησα, προσελιπάρησα, ἰασάμην,
αἱρέτισα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτῷ διεφύλαξα, καὶ
ἐκεῖνο τοῦ ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ
τῇ διανοίᾳ τὸν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα
τῇ φιλοστοργίᾳ, καὶ μεγάλης διαφορᾶς πλέον ἐς
τὸ χρεὼν ἐπανόδον ἐπριάμην, καὶ οὐ οὕτως
ὀπισφαλῆ καιρῷ τὸν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν
ἐπεδειξάμην, καὶ μετὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν εἰσε-
ποίησα, καὶ γνήσιος υἱὸς ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.

A lis nunc est vxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, vt pro his officiis, huiusmodi mihi gratia reponatur, vtque in me vnum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum esse, vel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauissiméque affectam non sanem, quî fit vt eundem non multo potiùs charissimum habeas, quum simili morbo liberarim? non gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est in- *Obiectio ingratitudinis.*
gratissimum, simul atque ad te rediisti, B protinus in ius trahis: salute donatus, punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remediis refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? vt salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si *A fictione.*
maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneC ficij nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu memoriáque conueniebat hunc presentẽ iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia superet quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, séque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad *Alia amplificatio à sua conditione, & difficultate artis.*
meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non essem, cùm nihil D essem caussæ quæ me cogeret curationem susciperé, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fidem erga patrem demonstraui, méq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tribus in rebus legitimus filius apparui.

Enumerat labores & moleſtias artis medicæ.

Quàm multa enim me fuiſſe paſſum arbitramini, quantum & exhauſiſſe laborum, dum aſſideo, dum obſeruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Eſt autem hoc omnium quæ ſunt in arte medicorum, periculoſiſſimum, huiuſmodi medicari, ac propiùs accedere ad hos, qui ad eum ſunt affecti modum. Fit enim non rarò, vt exæſtuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamẽ nihil horum piguit, neque grauatus ſum, verùm aderam modis omnibus cum morbo luctans, poſtremò ſuperaui pharmaco. Ne verò quiſquam hoc audito protinus apud ſe cogitet, Quis aut quantus labor miſcere pharmacum? Etenim multa priùs ſunt facienda, præſtruenda via dando pharmaco, præparandum corpus, quò faciliùs recipiat medicationem, déque omni corporis habitu ſolicitus ſit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, ſomnos accerſendi rationes excogitans, ſolitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant inſania, ob animi libertatem intractabiles ſunt, ac gubernatu difficiles, ipſique medico periculoſi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde ſæpenumero cùm effecerimus vt iam ſperemus proximè adeſſe morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa ſuperiora facilè ſubuertit, curationem impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia ſuſtinuerit, qui cum morbo tam graui ſit luctatus, qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum àbdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur ſuo arbitratu, concedetís, atque eum cum ipſa natura bellum gerere ſinetis? Ego, naturæ parens, Iudices, patrem mihi-ipſi ſeruo, cuſtodióque, etiam ſi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd ſi filium benemeritum, leges, vt ait, ſecutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum oſor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iſte naturam contemnit, fásque & ius violat. O patrem iniuſtè proſequentem odio. O filium iniuſtiùs amantem. Nam mihi ipſi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter cauſſam amo,

Alia ampliſicatio à natura & honeſtate.

A πόσα γὰρ οἶσθε παθεῖν με, πόσα καμόν, παρόντα, ὑπηρετοῦντα, καιρὸν φυλάττοντα· νῦν μὲν, εἴκοντα τῇ τοῦ παιδὸς ἀκμῇ· νῦν δὲ, τὴν τέχνην ἐπάγοντα, ὡς ἐς ὀλίγον ἐνδιδόντος τοῦ κακοῦ; ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἀπόρων τούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ὀκνηφαλέστατον, τοὺς πιοὺπες ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν ὅπως διακειμένοις. ἐς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφιᾶσι τὴν λύπην, ὑπὸ ἐσθυμίας τοῦ πάθους. κἂν ὅμως ὡς ἐκ τούτων ἀπώκνησα, οὐδ' ἀπεδειλίασα. σὺν ὧν δὲ, καὶ πόνῳ ἕτερον αὐτεξεταζόμενος τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ἐκράτησα τῷ φαρμάκῳ. μὴ γὰρ τοῦτ' ἀκούσας αὐθέως ἀπολάβῃ τις, B ποῖος ἢ πόσος ὁ κάματος ἐγχέαι φάρμακον; πολλὰ γὰρ πρὸ τούτου χρεία δεῖ, καὶ προοδοποιῆσαι τὴν πόσιν, καὶ προδιασκευάσαι ῥᾴδιον εἰς ἴασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀπούσης ἕξεως φροντίσαι, κενοῦντα, καὶ ἰσχναίνοντα, καὶ οἷς χρὴ τρέφοντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὅσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ὀπτανόοντα, καὶ ἠρεμίας μηχανώμενον, ἅπερ οἱ μὲν ἄλλό τι νοσοῦντες, ῥᾳδίως πάσχειν ἂν· οἱ μεμηνότες δὲ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς νόσου, δυσάγωγοι, καὶ δυσίατοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ὀπισθόφλεβες, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκαταγώνιστοι. ὁπόταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμαι, ἤδη πλησίον νομίζεσθαι τὸ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἐμπεσόν τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπακμάσαντος τὸ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἀνέτρεψε, καὶ ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέσφηλε. τὸν οὖν τοῦτα πάντ' ἐπομεμνηκότα, καὶ ὅτῳ χαλεπῷ νοσήματι συμπαλαίσαντα, καὶ πάθος ἀπάντων παθῶν δυσαλωτότατον νενικηκότα, ἔτι τούτῳ ἀποκηρύττειν ἐπιτρέψατε, καὶ τοῖς νόμοις ὡς βούλεται ἑρμηνεύειν καὶ διεργάτου, συγχωρήσετε, καὶ τῇ φύσῃ πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσετε. ἐγὼ τῇ φύσῃ πειθόμενος, σώζω, καὶ διαφυλάττω, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδικῇ σοῦ· εἰ δὲ τὸν διεργετηκότα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φησιν, ἀκολουθῶν διαφθείρῃ, καὶ τοῖς γόνοις ἀποστερεῖ, μισόπαις σοῦ, ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι· ἐγὼ τὴν φύσιν ἀσπάζομαι, σοῦ τὰ τῆς φύσεως παραβαίνοντος, καὶ καθυβρίζοντος δίκαια. ὦ παῖδες, μισοῦντος ἀδίκως· ὦ παιδός, φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγκαλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ παῖδος ἀναγκάζοντος, ὅτι μισούμενος, οὐ δίον φιλῶ,

καὶ φιλῶ πλέον ἢ προσῆκε. καίτοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ὑπεστήσατο φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἔχων καὶ τοὺς νόμους παρόντας, οἳ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας παῖδας τῷ γλυκεῖ φυλάττουσι, καὶ τὴν φύσιν, ἢ τοὺς γλυκησθέντας ἕλκει πρὸς πόθον τῶν τετιμημένων πολύ, οὐχ ὅπως μείζοις ἀρχαῖς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ δίκαιά μοι τῆς εὐνοίας ἐσφέρῃ, καὶ ὑπεῖδωσιν· ἢ, τό γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζηλοῖ τὸ φίλτρον. ἀλλ', οἴμοι τῆς συμφορᾶς, προσέπι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ εὐεργετοῦντα ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττει, καὶ τοῖς φιλόπαισι νόμοις, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ὦ ἐσάγης πάτερ τοῖς νόμοις πρὸς τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις, κακῶς ἑρμηνεύῃς, ὦ πάτερ, καλῶς χειμάρρους τοὺς νόμους. οὐ πολεμεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν ταῖς εὐνοίαις· ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ συναγωνίζονται τῇ λύσει τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζῃς τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν φύσιν, τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς καλοὺς, καὶ δικαίους, καὶ φιλοπαίδας εἶναι θέλοντας, ὑ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς ὡς πολλῶν χιλιῶν πολλάκις, καὶ ἡσυχάζειν οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοίαις ἡσυχάζειν ἐθέλοντας· καίτοι γε ὅτι τοῖς μηδὲν ἡμαρτηκόσι, μηδὲ χειμάρροις. ἢ μᾶλλον οἵ γε νόμοι καὶ ἀγωγίσιας δικάζεσθαι διδόασι καὶ τοῖς εὐεργέταις μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμείβεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἷς οὐ πέπονθε κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἀπολέλοιπεν. ὡς ἐμοὶ οὖν οὔτε ἀποκηρύττειν ἔτι πάντως ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀποπληρώσαντι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νόμοις, οὔτε ἄλλως δίκαιον εὐεργέτην ἐς τὰ τηλικαῦτα γεγονότα ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παρεκτεῖσθαι, ἱκανῶς, οἶμαι, δέδεικται. ἤδη δὲ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο αἰτίαν ἐλθόντες τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν ὁποῖόν ὄστιν. ἀναλάβῃ δ' αὖθις ὅπῃ τὸν γνώμονα ἀναφράμενον τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι καὶ τοῦτο ὀλίγον δῶμεν, ὃ ἐξῆν ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς ἀποκη-

A & magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm liberi parentes. Verùm hic studio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ seruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorum desiderium incitat. Non solùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ caussas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, meúmque æmulatur amorem: sed ô calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem
B lædit, complectentem abdicat, legésque liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater! Non sunt ista, non sunt, inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter sese consentiunt, & altera vtrique auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum
C natura, facis iniuriam? Quæ cùm honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus vnum filium tanquam aduersus multos sæpius tentes. Nec finis in *Alia à lo-* supplicijs quietem inuenire, quæ ve- *co.*
lint in beneuolentia liberorum erga parentes conquiescere: quanquam alioqui ne positas quidem aduersus eos qui nihil peccarint. At sanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non solùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipsa quibus adiutus est beneficia, considerate num quicquam facere possit iniquius.
D Itaque non posse hunc iam abdicare denuo, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, ve-

Tractatio: III. Locus: Nullo iure se abdicari.

que præterea poteſtatem iſtam tibi largiamur etiam aduerſus benemeritum, haud tamen ſimpliciter, opinor, neque quibuſlibet de cauſſis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vtcunque criminatus fuerit pater, abdicato: vt ſatis ſit tantùm voluiſſe queri. Nam ſi id eſſet, quid opus erat iudicio? Verùm vos iſtud expendere iubet Iudices, num grauibus ac iuſtis de cauſſis iraſcatur pater, nécne. Hoc igitur in præſentia conſiderate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius inſaniam ſunt conſecuta. Iam primum omnium quod fecit ſanæ menti redditus, illud erat: Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cum crimine videretur eſſe coniunctum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat? Quod obſequium, quam curam filio dignam prętermiſi? Quando foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ęgrotare nouerca. Quid iſtud mihi vertis crimini? morbíque pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri? Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quę iubet, in quibus quia non poſſim obſequi; videor immorigerus, pauliſper diſſeram. Sed illud priùs in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, vt ſi non parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quędam id genus, vt niſi obtemperaris, ira ſupplicióque ſis dignus: veluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarum curandum ſit, & ego negligam. Si quid circa rem ruſticã curandam mandas, atque ego recuſem. Hęc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrij, nempe quæ ad artes & artium vſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: Rurſum muſico, Hanc pulſa harmoniam, illam ne pulſa.

Ab antea-dia vita.

A qualitate cauſſa.

A ſimili.

ρύπ]ῆν, καὶ κατά γε τῦ εὐεργέτου τροφεῖα τὴν A
ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, οὐχ ἁπλῶς,
οἶμαι, οὐδ' ὅτι πάσας αἰτίας ἀποκηρύξεις·
οὐδὲ τῦθ' ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅ, τι αὐ τύχῃ ὁ
πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ
ἀπόχρη θελῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι. τί
γὰρ ἂν ἔδει δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιῆ τῦ-
το, ὦ ἄνδρες δικασταί, σκοπεῖν, εἴτ' ὀργὴ με-
γάλοις καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὠργίζεται, εἴτε
μή. σκοπῶ τοίνυν τῦτο ἤδη ἐξετάσατε. ἄρξομαι
δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν μανίαν βίου. τὰ μὲν
δὴ πρῶτα τῆς σωφρονίσεως τῦ παιδὸς, λύ-
σις ἦν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐερ- B
γέτης, καὶ πάντα ἐγώ. καὶ τοίνυν, οἶμαι,
τοὺτο ἔγκλημα προφέρειν ἐδύνατο. τὰ μετὰ
ταῦτα δὲ, τί τῶν πρώτων αἰτία; τίνα θερα-
πείαν, τίνα ἐπιμέλειαν ἐμοῦ πρῶτα; πότε
ἀπόντος ἐλυπούμην; τίνας ποτὲ ἀκρίτους,
τίνας κώμους ἐγκαλῇς; τίς ἀσωτεία; τίς
πορνοβοσκὸς ὕβρισται; τίς ἡπάσατο; τοῦτ'
εἰς. καὶ μὴν ταῦτά ἐστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ
νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσεῖν ἤρ-
ξατο ἡ μητρυιά· τί οὖν ἐμοὶ τῦτ' ἐγκαλεῖς, C
καὶ νόσου δίκην ἀπαιτεῖς; οὔ φησιν. ἀλλὰ
τί; ὅτι θεραπεύειν προστάττομαι, οὐ θέ-
λῃς, καὶ ἅμα τῦτ' αὖ ἄξιος εἶναι ἀποκηρύ-
ξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ ὃ μὲν
οἷα προστάττοιτ' αὐτῷ, κατακούειν οὐ δυ-
νάμενος, ἀπειθεῖν δοκῶ, πρὸς ὀλίγον κατ-
αθήσομαι. πρότερον δ' ἁπλῶς ἐκεῖνό φη-
μι, ὡς οὐ πάντα προστάττειν οὔτε τούτῳ δί-
δωσιν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι
πάντως ἀναγκαῖον. εἰ δ' οὖν τοῖς τῶν προσ-
ταγμάτων τὰ μὲν δύσθυμά ἐστι, τὰ δ' ὀρ-
γῆς, καὶ ζημείας ἄξια· ἐὰν νοσῇς αὐτὸς,
ἐγὼ δὲ ἀμελῶ· ἐάν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμε-
λεῖσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ· ἐάν τὰ κατ' ἀ-
γρὸν ἐπισκοπεῖν προστάττῃς, ἐγὼ δὲ ἐκκλίνω.
πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα δίλογοι ἔχει
τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μέμψεις πατρικὰς· τὰ δ' ἄλλα, ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς πολλοῖς,
ὄντα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς τούτων χρήσεως, καὶ μάλι-
στα, εἰ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπεί τοι
καὶ τῷ γράφειν πατὴρ προστάττῃ, ταῦτα μὲν
τέκνον γράφε, ταυτὶ δὲ μή· καὶ τῷ μουσικῷ,
τὸν δὲ μὲν τὸν ἁρμονίαν κρῦε, τὸν δὲ μή.

καὶ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μοὶ χάλκευε, τοιαῦτα δὲ μή, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ; οὐδεὶς εἰς, οἶμαι. ὁ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον εἶναι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καὶ τινα προνομείαν ἔχειν τὸ τέχνῃ δίκαιον τὴν ἐξουσίαν τῆς χρήσεως· ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, παρανόμια ἰέναι, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ὑπόπτευμα· μηδ' ὑπὸ δουλείαν χρυσέαν νόμων, μηδ' ὑπὸ φόβον, καὶ ὀργὴν δικαστηρίων, μηδ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ παῖδας ἀπειλῶν, καὶ ὀργὴν ἰδιωτικήν. ὥστε καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς ὑπῆν καὶ διαρρήδην ἔλεγον, ὅτι βούλομαι, οὐδὲ θεραπεύω δυνάμενος, ἀλλ' ἐμοὶ τῷ μόνῳ τὸ τέχνῃ οἶδα, καὶ τῷ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἰμὶ) οὐ βούλομαι· τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκάσαι ἄν τινα ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα, ἱκετείαις, καὶ δεήσεσιν, οὐ νόμοις, καὶ ὀργαῖς, καὶ δικαστηρίοις ἐπάγειν, οἶμαι, προσήκει. πείθειν τὸν ἰατρὸν χρή, οὐ κελεύειν, βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι, ὅτι τοῦ θεραπεύειν οὐκ ἄτερ, ἐκόντα ἢ ἐρχόμενον, ἥδιον· πατρικῆς δ' αἰτίας ἄρτιος, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμαὶ, καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας, καὶ προνομείας δεδώκασι. ταῦτα μοὶ οὖν ἁπλῶς ἂν εἶχον εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ σοῦ διδαξαμένου με, καὶ πολλὰ ὑπομνηθέντος, καὶ δυσωπήσαντος, ὡς μάθοιμι, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν, ταύτην δυνατὴν οὖσαν, οὐ τέλεον πονηρὸν σπουδάσαι, ὡς πᾶσι μὲν ἄχαριν ποιῆσαι, οὐκ ἐὰν μὲ χρῆσθαι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι. ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ υἱὸς ὢν σὸς ἐξέμαθον, οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, οὐδ' ὅμως αὐτὴν μεμάθηκά σοι, καὶ πρῶτος αὐτῆς ἀπολέλαυκας, οὐδὲν πρὸς σὲ πρὸς ὃ μαθὼν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω; τίνα φαρμάκων παρεσκεύου; οὐδ' ὑπηρέτου. ἀλλὰ πένομενος ἐγὼ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεούμενος, ἐπαιδεύομην. καί μοι τοιαῦτα πρὸς τῶν παίδων ὧν πρὸς ὃ μαθὼν ἐφοίτων, λύπη, καὶ ἐρημία, καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀποστροφὴ συγγενῶν.

Tum fabro ærario, Ista cude, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeo ferox, vt cogat etiam nolentem vti arte? Si quidem istiusmodi officia blanditiis precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere: persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltro ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiamsi tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiam si eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi partis liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidi, neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, cùm nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum; molestia, solitudo, egestas, familiariũ odium, cognatorum auersatio.

A conditione artis.

A sua persona, & instrumenta artis.

Pro istis itaque factis postulas vti arte mea, vísque earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum cùm mihi nõ esses dominus. Boni cõsule, si quid antehac vltro, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cùm nullo nomine vllã abste gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quòd volẽs beneficio iuui, vertatur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iámque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nósque metipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quę iusserint, obtemperaturi; qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite cuiusmodi sint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanasti: insanit autem & vxor, eodémq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: túque potes omnia, id quod re demonstrasti: sanato hanc quoque, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artísque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neque cõsimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit, nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra caussam, nec alienam à re, nec intẽpestiuam de his disputationem. Iam primùm naturę corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, iisdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minùs participant: ídque loquor adhuc de corporibus virorum, quæ neque similia sunt omnibus,

A consequentibus.

A qualitate rei imperatæ.

Locus communis de natura & generemorborum & medicinarum.

A αὐτὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ ἀξιοῖς, καὶ δεσπότης εἶναι θέλεις τοῦ ὅτι σὺκ
ἦσθα δεσπότης, πεποιημένων. ἀγάπα, εἰ τί
σε καὶ πρότερον ἐκὼν ἀ προσοφείλων, δὶ
ἐποίησα, μηδεμίαν μηδὲ τὴν χάριν ἀ-
παιτεῖσθαι δυνάμενος. οὐ δὴ δεῖ τὴν δι-
ποίαν τὴν ἐμὴν, αἰδέσκιον ἐς τὸ λοιπὸν μοι
γενέσθαι, σὸδὲ ὃ, ἐκόντα εὐεργετήσας, ἀφορ-
μὴν τοῦ ἄκοντα κελεύεσθαι καθεστῆναι, οὐδ'
ἔθος ἐπαρξαι τοῦτο, ὃ ἅπαξ τινὰ ἰασάμε-
νον, πολίτας ἐς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους δὴ ὁ
θεραπευθεὶς θέλῃ· ἐπεὶ δεσπότας αὖ οὕτω
B καθ' ἡμῶν εἰκῆμεν τοὺς θεραπευομένους κε-
χειροτονηκότες, καὶ μισθὸν ὃ δουλεύειν αὐτοῖς,
καὶ ὃ πᾶσι κελεύουσιν ὑπηρετεῖν προ-
δεδωκότες· ὃ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; δέσπο
σε νοσοῦντα σῶσαι χαλεπῶς οὕτως ἀνέχησα, δέσ-
τοῦτο νομίζῃς ἀξίωμά σοι καταχρῆσθαί μου τῇ
τέχνῃ; ταῦτα μὲν οὖν εἶχον ἂν λέγειν, εἰ καὶ
δυνατά μοι ταῦτ' ἐπέταττεν. ἐγὼ δὲ μὴ
πάντως ἅπασι, μηδὲ πρὸς αἰδέσκιον ὑπη-
κουον. νῦν δὲ ἤδη σκέψασθε καὶ οἷά ἐστιν
C τὰ ἐπιτάγματα· ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰᾶσθαι, φησὶ, με-
μηνότα, μέμηνε δὲ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ ὅμοια
πάσχει (τοῦτο γὰρ οἴεται) καὶ ὑπὸ τῶν ἄλ-
λων ὁμοίως ἀπεγνωσμένη, δυνάσῃ ἢ σὺ πάν-
τα ὡς ἔοικας, ἰᾶσθαι καὶ ταύτην, καὶ ἀπάλλαττε
ἤδη τῆς νόσου. τοῦτο δὲ ὑπῶσί μοι ἁπλῶς
ἀκοῦσαι, πάνυ βούλομαι σοὶ δόξειε, ἢ μάλιστα
ἰδιώτῃ, ἢ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. εἰ δέ μου ἀκού-
σεται ὑπὲρ τῆς τέχνης διαλεγομένου, μά-
θοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν,
οὐδ' αἱ τῶν νοσημάτων φύσεις πάντα πλήσιοι,
οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ
ὅτι πάντων ἰσχυρά, καὶ τότ' ἔσῃ δῆλον, ὡς
D παμπόλυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, ὃ μὴ δύ-
νασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ
τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπειρόκα-
λον, μηδ' ἐξαγώνιον, μηδ' ἀλλότριον, ἢ
ἄκαιρον ἡγήσησθε τὸν περὶ τῶν τοιούτων λό-
γον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κρά-
σεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐν τοῖς
ὁμοίοις συνεσάναι ὁμολογῶνται. ἀλλὰ τὰ
μὲν τῶν δε, τὰ δὲ τῶν δε, μᾶλλον ἢ ἔλατ-
τον μετέχει. καὶ λέγω τοῦτο ἐπὶ τοῖς ἀν-
δρείοις, ὡς οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα, ἢ ὅμοια,

ὅτε τῇ κράσει, ὅτε τῇ συστάσει· διαφορὰ δὴ ἡ μεγέθει, καὶ εἴδει, αἰτίαις καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς· καὶ τὰ μὲν, εὐίατα εἶναι, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν αἰτιοπλανῆ, τὰ δὲ, τέλεον ἀπεγνωσμένα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ ἐς κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. Τοίνυν οἴεσθαι πρῶτα χρεών, ἢ πάσῃ φλογὶ, ἢ φρενιτικῇ, ἢ μανίᾳ, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὕσταν τοῦ αἵματος, ὁμοίαν ὑπάρχειν τοῖς εἰς σώματος, καὶ σωφρονούντων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξεπισταμένων ὅστις ἐστὶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τοῦ δὲ, ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τοῦ δὲ, οὐκ ἔστι. ὥσπερ, οἶμαι, καὶ πυρὸν, ἐὰν τὸν αὐτὸν ἐς διαφόρους χώρους ἐμβάλῃς, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ, καὶ ποτιζομένῃ, καὶ βυηλίᾳ, καὶ βιωμένῳ, καὶ ἐξεργασμένῃ, καὶ ἀφύτῳ, βαθείᾳ, οἴμαι, καὶ ἄνυδρος, καὶ πολύχους καρπὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὀρεσι, καὶ ὑπολίθῳ γηδίῳ, ἄλλως δ' ἐν δυσπλίᾳ, ἀμύλῳ δ' ἐν ὑπερφᾳ, ἢ ἐλαττόνως γίγνεται. τοῦτο τοίνυν ὑπολαβὼν ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνεξέτασον καὶ ἀδιάλειπτον, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν τὴν ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην. πρὸς δὲ τούτοις ἰσοῦσθαι οὐσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρὸς τὸ ταχέως διαφθείρεσθαι, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα, ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ὑπομονῇ, καὶ ἔντονα, πόνοις, καὶ κινήσεσι, καὶ ὑπαιθρίῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα, τὰ δ', ἔκλυτα, καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεταφημένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀποείᾳ, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ βαρροίᾳ· εὐαλωτότερα τοίνυν τῶν ἀνδρείων, καὶ ταῖς νόσοις ἐκκείμενα, καὶ τελεώτατα ἰᾶσιν ὑπομένοντα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας εὐχερέστερα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ κοῦφον, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσαι, ὀλίγην τινὰ τοῦ σώματος αὐτῶν δύναμιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τοῦτο καταλιαθαίνουσιν. εὐδιάκριτον τοίνυν καὶ τῶν ἰατρῶν τὴν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαίδευτον, εἰδόσιν ὡς πολὺ τοὐμέσῳ, οἵῳ πότε, καὶ πρὸς ξένοις ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἐπιηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς κεχωρισμένων.

A neque eadem tẽperatura, neque eadem conſtitutione. Vnde neceſſariò cõſequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum ſpecie differentes, his accidãt: vtque alia ſanatu ſint facilia, atque ad curationem ſpõte propenſa: alia rurſum prorſus deſperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauiſſimè à morbis prehendãtur. Proinde ſi quis exiſtimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut inſaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem eſſe genere: is non videatur ponendus inter ſobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiuſmodi exquirẽdis elaborarũt. Quin B idem malum in hoc corpore facilè ſanabitur, in hoc minimè: quemadmodũ videlicet triticum, ſi idem in diuerſos eiicias agros, aliter proueniet in plano ſolo, profundo, irriguo, aprico, ventis ſalubribus expoſito, exculto, nimirum vbere, læto, copioſóque fructu: rurſum aliter in mõtoſa petricoſáque terra; aliter in opaca, aliter in ſubiecta mõtibus. In ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, variè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſa re, vult quãuis inſaniam in quouis corC pore conſimilem eſſe, ſimilémque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimùm differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa, laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloriſque penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam. Quare faciliùs corripiuntur, quàm virorum: vtpote morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cùm multum habeant iracundiæ ac leuitatis, faciléque commoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſque eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cùm intelligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudiis atque exercitiis vniuerſis,

Quare cùm dicis, Insania laborat: adde hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, sub vnam & eandem insaniæ referens appellationem: verùm discretis iis, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit, considera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minùs obnoxium esse morbo. Porrò causę aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam. Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuvenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiamsi non prorsus esset, vt est, desperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus fortunam, ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur priuignos inuisos esse nouercis omnibus,

A periculo euentus, & persona nouerca.

ὅτου γοῦν λέγῃς, ὅτι μέμηνε, πρόσθες καὶ ὅτι καὶ γυνὴ ὅσα μέμηνε· καὶ μὴ σύγχεε ταῦτα πάντα τῷ τῆς μανίας ὀνόματι, ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ δοκοῦντι· ἀλλὰ χωρίσας ὡς ἔστι, καὶ ὃν τῇ φύσει, ὃ δυνατὸν ἐφ' ἑκάστου σκόπει. καὶ γὰρ ἡμεῖς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων εἰπὼν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον ὑποτιθέμεθα, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ κρᾶσιν, καὶ τίνος πλείονος μετέχει, καὶ εἰ θερμότερον, ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμαῖον, ἢ πρόβατον, καὶ μέγα, ἢ μικρόν, καὶ παμέλες, ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως αὖ τις αὐτὰ πρότερον ἐξετάσῃ, πολλοῦ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀποχρώντως ἔχειν τι, ἢ ὑπερβάλλων· ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἐστί, καὶ παμπόλλας ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προφυλακὰς αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταὐτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μεμηνέναι, ἀλλὰ ταῦτα πάντα τῷ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν· αἰτίαι τε, τοῖς μὲν ἀνδράσιν, ἄλλαι, ταῖς δὲ γυναιξὶν, ἕτεραι, καὶ τῶν αὐτῶν αὖ τοῖς μὲν νέοις, ἄλλαι, τοῖς δὲ γεγηρακόσι, διάφοροι, οἷαι, νέοις μὲν, πλῆθος ὡς τὸ πολὺ, γίγνονται δὲ, διὰ βολὴ ἀκρίτως, καὶ ὀργὴ ἄλογος πολλάκις κατ' οἰκείων ἐμπεσοῦσα· τὸ μὲν πρῶτον, διεπάραξεν, εἶτα, κατ' ὀλίγον ἐς μανίαν προὔκοψε· γυναιξὶν δὲ πολλὰ καθικνεῖται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸ νόσον ἐπάγεται, μάλιστα δὲ μῖσος κατά τινος πολύ, ἢ φθόνος ἐπ' ἐχθρῷ δυστυχοῦντι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον, ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ὑπερφόμενα, μανίαν ἀπετέλεσε. ταῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἕνεκεν. οὐδὲν γὰρ ἐκείνη ἐμίσει, πλὴν ἔχεταί γε, καὶ οὐκ αὖ ἐκ τῶν παρόντων ἀπ' ἰατροῦ θεραπεύεσθαι δυναίατο, ὡς εἴτε ἄλλος τις ἀποχοίτο, εἴ τις ἀπαλλάξαι, μισῶ τότε ὡς ἀδικοῦντα ἐμέ· καὶ μέντοι κἀκεῖνο, ὦ πάτερ, οὐκ αὖ δυνήσομαί εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τελέως οὕτως ἀπέγνωσται, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφαίνετο, οὐκ ἂν οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως προσῆλθον, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, δεδιὼς τὴν τύχην, καὶ τὴν τῶν πολλῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἷόν τε πάντες εἶναι φιλίους πρὸς τοὺς προγόνους πάσους μηδεμιᾶς,

καὶ ὅσοι χρηταὶ, καὶ τίνα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτὰς μεμηνέναι; πάλαι οὖν τις ἂν ὑπώπτευσεν, ἄλλως χορήσαντος ἂν κακοῦ, καὶ τὴν φαρμάκων ὑδρωπιώντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγενέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, ὅπως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρηκὼς λέγω· ὃ ποτε ῥᾴον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τὸ φάρμακον· ὃ δὲ τοῦτ' ὀκνεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ θεὸς μόνον ὃ ἀποτυχεῖν με κατεπείγεις, καὶ κακοδοξίαν ὠφελεῖν ἐλεῖς. ἔασον ἂν τὴν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀποκηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καίτοι πάντων ἔρημος γιγόμενος, οὐδὲν κακὸν σοὶ δράσειν ὀψομαι. τί δ' αὖ, ὅταν μὴ γένοιτο, αὖθις ἡ νόσος ἐπανέλθοι; (φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐρεθιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί με θεῖναι δεήσει; θεραπεύσω μὲν δὴ ἴσθι καὶ τότε, καὶ ὅποτε λείψει τὴν πάσιν, ὡς τοῖς παῖσιν ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τῶν γήρους ὃ ἐστ' ἐμφυτον ὀκνήσομαι. εἶτ' ἀῦ σωφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν ποτὲ πιστεῦσαί με δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ὅτι σοι τὴν νόσον, καὶ ἀναμιμνήσκει δὲ παῖδος· χρὴς, καὶ σωφρόνως, ἐκ τηλικούτων κακῶν ἀσφαλὰς, ὀρθοῦσθαι, καὶ βοᾶς, καὶ δὲ μέγιστον, ὀργίζῃ, καὶ θεὸς μέσος πέπτηκε, καὶ τοὺς νόμους ἀνακαλεῖς. οἴμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἄρ' ἦν σου ἡ τῆς πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

A etiamsi probæ fuerint: eásque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent re media, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res pater ad hunc se- *Peroratio.*
se habent modum: ídque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam meliùs est habitura, etiamsi millies biberit pharmacum: eóque non operæpretium conari: nisi me in hoc solùm vrges, vt frustrer, idque vis, vt fœdam mi- B
hi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd *Commonitio.*
si me rursum abdicaris, ego quidē etiamsi ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus? (solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciendum? Curabo, vt nosti, tum quoque, neque vnquam defuturus sum officio quod liberis natura prę-
scripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum vt me denuo re- C
cipias? illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas: heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascéris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuę proœmia.

ΦΑΛΑΡΙΣ ΠΡΩΤΟΣ.

PHALARIS PRIMVS. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit: cui faber quidam Perillus siue Perilaus, taurum æreum obtulit, ita factum, vt in eum homines damnati coniecti succenso igne torrerentur, atque inter cruciandum dum vociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, vt ibi in templo inter cætera donaria deo consecraretur. Et quia apud omnes pro crudelissimo atque immanissimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, vt ab impio & nefario profectum, reijcerent, oratione hac contra famam hanc de se sparsam, per Legatos sese defendit. Oratio generis Iudicialis est, status qualitatis. Nam & tyrannidem occupasse, & nocentes quosdam punisse se fatetur, sed id iure ac necessitate quadam factum ostendit. Exordium à voto incipit. Narratione, consilia & causas susceptæ tyrannidis, & quomodo eandem gesserit, postremò etiam qua necessitate ad supplicia sumenda, & custodiam corporis comparandam compulsus fuerit, exponit, quæ & ipsa confirmandi vicem habent. Post hæc autem Confirmatio sequitur, qua se à crimine crudelitatis defendit, argumentis à simili, à legibus, & caussa, à signis & comparatione sumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando necessitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere succrescentium. Peracta caussa, ad commendationem muneris transit, quam à caussis & honestate dedicationis trahit. Peroratio ex persona Legatorum fit, quæ asseuratione dictorum, & ipsorum obtestatione perficitur.

Exordium à voto.

MIsit nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noſter Phialaris, taurum hunc Apollini adducturos, ac vobis pauca quædam auditu non inidonea, cùm ſuper duce noſtro, tum ſuper oblato munere verba facturos. Itaque quorum gratia huc profecti venimus, hæc ſunt. Cæterùm hæc vobis exponenda nobis in mandatis dedit: Ego, inquit, ô Delphi, talẽ de me apud omnes Græcos eſſe exiſtimationem, qualis ſum, at non qualem me odio proſequentium aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit: prę omnibus rebus permutatione facta amplecti velim. Maximè verò omnium, apud vos talem de me opinionem eſſe optarim, qui & cæteros vitæ ſanctimonia antecellitis, & Pythii aſſeſſores eſtis, ac tantumnon Dei familiares atque domeſtici. Etenim perſuaſiſſimum habeo, ſi me vobis purgauero, atque oſtendero fruſtra crudelitatis ſuſpicionem de me incidiſſe, etiam aliis omnibus me per vos purgatum fore. Porrò autem ipſum Deum, eorum quæ dicturus ſum, teſtem inuoco, quem nullo modo poſſum decipere, aut falſo & ficto ſermone circunducere. Fortaſſe enim hominibus imponere haud operoſum eſt: at deo verba dare, maximè verò huic, id verò nullo modo fieri poteſt. Cęterùm ego inter Acragantinos non ex obſcuris ſum maioribus, verùm ſi quiſquam alius, ex illuſtri loco natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis diſciplinis & artibus imbutus, vrbi memet popularem exhibere non deſtiti: iis verò qui mecum in eadem verſabantur Repub. æquum & modeſtum me præſtiti. Violentiæ autem, aut illatę iniurię, aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me vnquam ſub prioribus vitæ annis inſimulauit. Verùm cùm argumentis non dubiis perſpicerem, eos qui diuerſam à me in adminiſtranda Republica rationem ſequebantur, vitæ meæ moliri inſidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occaſionem captare ac quærere, noſtra verò ciuitas ſeditionibus factioſis diſſecta ferueret: vnicum illud effugium in tantis rerum difficultatibus, ſecuritatémque reperi, pariter & ciuitati tuendæ ſalutem, ſi occupato per vim principatu, illorum ferociam refrenarem, cõſque à ſtruendarũ inſidiarum ſtudio ſedatos retraherem, eadémq; opera ciuitatem popularium factionibus flagrantem, ad modeſtum & tranquillũ ſtatum adigerẽ. Et erant ſanè non parũ multi hoc meum inſtitutum collaudãtes, viri & modeſti, & amantes Reip. quibus & mea ſententia, & inſtituti iam conatus neceſſitas non fuit obſcura.

Ratio.

Atteſtatio qua fidem facit orationi.

Narratio qua vitã & actiones ſuas exponit.

Cauſa & conſilium occupatæ tyrãnidis.

Πεμψεν ἡμᾶς, ὦ Δελφοὶ, ὁ ἡμέτερος δυνάστης Φάλαρις, ἄξοντας τῷ θεῷ τὸν ταῦρον τοῦτον, καὶ ὑμῖν διαλεξομένους τὰ εἰκότα ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναθήματος. ὧν μὲν οὖν ἕνεκα ἥκομεν, ταῦτά ἐστιν· ἃ δ' ἐγὼ περὶ ὑμᾶς ἐπέσταλκεν. Ἐγὼ, φησὶν, ὦ Δελφοὶ, καὶ παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς Ἕλλησι, τοιοῦτος ὑπολαμβάνεσθαι, οἱός εἰμι, ἀλλὰ μὴ οἷόν τινα τῶν μισούντων καὶ φθονούντων φήμη τε καὶ ἀγνοούντων ἀκοαῖς ψευδῆ δέδωκεν, αὐτὶ τῶν πάντων ἀλλαξάμενον ἂν μάλιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὅσῳ ἱερεῖ τέ ἐστε, καὶ πρέσβεις τοῦ Πυθίου, καὶ μονονοὺ συνοίκους, καὶ ὁμωρόφιοι τοῦ θεοῦ. ἡδέως γὰρ, εἰ ὑμῖν ἀπολογησαίμην, καὶ πείσαιμι μάτην ὡμὸς ὑπολαμβάνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι δι' ὑμῶν ἀπολελογημένος ἔσεσθαι. καλῶ δὲ, ὧν ἐρῶ, τὸν θεὸν αὐτὸν μάρτυρα, ὃν οὐκ ἔνι δήπου ψευδολογοῦντα, καὶ ψευδῆ λόγῳ περιάγειν. ἀνθρώποις μὲν γὰρ, ἴσως ὀλίγα πάντως ῥᾴδιον. θεὸν δ', καὶ μάλιστα τοῦτον, διαλαθεῖν ἀδύνατον. Ἐγὼ γὰρ ὁ τῶν ἀφανῶν ὁ Ἀκραγαντῖνος ὢν, δῆλον εἰ καί τις ἄλλος δι' εὐγενοῦς, καὶ πεφανερισμένης ἐλευθερίως, καὶ παιδείᾳ περισκήπτως, ἀεὶ διετέλουν, τῇ μὲν πόλει δημοτικὸν ἐμαυτὸν παρέχων, τοῖς δ' συμπολιτευομένοις, ὑπιέμενός τε, καὶ μέτριον. εἴαμον δ', ἢ σκαιὸν, ἢ ὑβριστικὸν, ἢ ἀνδρικαῖον, οὐδεὶς ἂν ἐπικαλέσαι μοι τῶν πρότερον ἐκείνου βίου. ὅπερ δ' ἐώρων τοὺς παντοῖα μοι πολιτευομένους ὑπιδυόμενος, καὶ ἐξ ἀπόρρητος ὅπως αἱρεθῆναί με ζητοῦντας (διῄρητο δ' ἡμῖν τότε ἡ πόλις) μίαν ταύτην ἀποφυγὴν καὶ ἀσφάλειαν εὕρισκον, τὸ αὐτὴν ἅμα καὶ τὴν πόλιν σωτηρίαν, εἰ ὑπιδέμενος τὴν ἀρχὴν, ἐκείνους μὲν αἱρετείλαιμι, καὶ παύσαιμι ὑπιδυομένους, τὴν πόλιν δὲ σωφρονῆσαι κατορθώσαιμι. καὶ ἦσαν γὰρ οὐκ ὀλίγοι ταῦτ' ἐπαινοῦντες ἄνδρες μέτριοι, καὶ φιλόπολιδες, οἷς καὶ τὴν γνώμην ἤδεσθαι τὴν ἐμὴν, καὶ τῆς ὑπαρχούσης τὴν ἀνάγκην.

τούτοις στασιαγωνιζαῖς χρησάμενος, ῥᾳδίως ἐκρατησα τῆς ἐπιχειρήσεως. ἐκ τούτου οἱ μὲν οὐκ ἔτι ἐπαρσιτερον, ἀλλ' ὑποπτευον· ἐγὼ δὲ ἦρχον, ἡ πόλις δ' ἀπερρησίασος ἐῶ. σφαγὰς δὲ, ἢ ἐλάσεις, ἢ δημεύσεις, οὐδὲ κατ' ἐκείνων ἐποιούμην, καίτοι αἰσχρὸν τὰ τοιαῦτα τολμᾶν ἐν ἀρχῇ τῆς δυναστείας μάλιστα. φιλανθρωπίᾳ γὰρ, καὶ πραότητι, καὶ τῷ ἡμέρῳ, καὶ ἴσοτιμίας, θαυμασίως ἐγὼ ἤλπιζον ἐς τὸ πείθεσθαι προσάξεσθαι τοὺς πολίτας. θύειν γοῦν τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἐπαυόμην, καὶ διαλλάττομαι, καὶ συμβόλοις καὶ συνεστίοις ἐχρώμην τοῖς πλείστοις αὐτῶν. τὴν δὲ πόλιν αὐτὴν ὁρῶν ὀλιγωρίᾳ τῶν προεστώτων διεφθαρμένην, τῶν πολλῶν κλεπτόντων, μᾶλλον δὲ ἁρπαζόντων τὰ κοινὰ, ὑδάτων τε ὑπορροίαις ἀνεκτησάμην, καὶ οἰκοδομημάτων κατασάσεσιν ἐκόσμησα, καὶ τείχων προσβολῇ ἐκρατύνα, καὶ τὰς προσόδους, ὅσαι ἦσαν κοιναὶ τῇ τῶν ἐφεστώτων ὑπομελείᾳ, ῥᾳδίως ἐπήυξησα, καὶ τῆς νεολαίας ἐπεμελούμην, καὶ τῶν γερόντων προσῄδουν, καὶ τὸν δῆμον ἐν θέαις καὶ δαψιλείαις, καὶ πανηγύρεσι, καὶ δημοθοινίαις, διῆγον· ὕβρεις δὲ παρθένων, ἢ ἐφήβων δαφθορὰς, ἢ γυναικῶν ἀπαγωγὰς, ἢ δορυφόρων ὑπερυβρεις, ἢ δεσποτικήν τινα ἀπειλὴν, ἀπεῖργά μοι καὶ ἀκόλαστον ἐῶ. ἤδη δὲ καὶ περὶ τὴν ἀφῆναι τὴν ἀρχὴν, καὶ καταλῦσαι τὴν δυναστείαν, ἐσκοπούμην, ὅπως μόνον ἀσφαλῶς παύσαιτο αὐτὴ τῆς ἐννοίας. ἐπεὶ τό γε ἄρχειν αὐτὸ, καὶ πάντα πράττειν, ἐπαχθὲς ἤδη, καὶ σὺν φθόνῳ καματηρὸν ἐδόκει μοι εἶναι. ὃ δ' ὅπως μηκέτι τοιαύτης τινὸς τυραννίδος δεήσεται ἡ πόλις, τοῦτ' ἐζήτουν ἔτι· καὶ νῦν μὲν ὁ ἀρχαῖος, περὶ ταῦτα εἶχεν. οἱ δὲ ἤδη τε συνίσταντο ἐπ' ἐμὲ, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἀποστάσεως ἐσκοποῦντο, καὶ συνωμοσίας συνεχρότουν, καὶ ὅπλα ἤθροιζον, καὶ χρήματα ἐπορίζοντο, καὶ τοὺς ἀφυγείτονας ἐπεκαλοῦντο,

A Horum itaque vsus & opera & consilio, haud difficulter voti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem non ampliùs rebus nouandis, aut turbis concitandis studentes, inter se discordantes dissidebant, sed iussis obtemperabant: ego verò imperium obtinebam: ipsa autem ciuitas sua libertate carebat. Cæterùm cędes aut infectationes aut proscriptiones ne in eos quidem à quibus sæpenumero insidiosè petitus eram, vsurpaui aut exercui. Atqui operæpretium audere eiusmodi, in tuendo principatus imperio potissimùm. Etenim humanitate, comitate, & mansuetudine, præterea ex honoris & B dignitatis æqualitate mirificam in spem veniebam, fore vt ad obediendum omnes pertraherẽtur. Statim igitur omni simultate depositâ, cum inimicis in pristinam & gratiam & concordiam redij, ac illorum plurimis & in dandis ineundisque consiliis, & in conuersatione domestica vtebar familiarissimè. Porrò cùm ipsam vrbem animaduerterem magistratuum negligentia atque incuria corruptam, multa furantium, aut potiùs communes ciuitatis opes rapientiũ: & aquæductus reparaui, & ędificiorum sumptuosis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúsque, quotquot magistratuum cura communes erant, accessione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandæ impẽdiò magnam curam habui: senes peculiari reuerentia prosequebar. Populum verò spectaculis ac largitionibus, præterea solennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum verò contumelioſas corruptiones, aut epheborum stupra abominanda & nefaria, aut iniurioſas satellitum immissiones, aut cõminationes tyrannicas ita auersabar, vt ne audire quidem fas putarem. Iam verò de *Consilium deponendæ tyrannidis per insidiatores euersum.* D dimittendo quoque imperio, principatúque deponendo, mecum inito consilio deliberabam, si quo modo tranquillè atque securè à curarum fluctibus liberatus quiescerem. Etenim principem agere, ac res omnes vt rectè fierent administrare, prouinciam grauem ac odiosam esse existimabam, & rem non sine inuidia laboriosam. Sed enim ne posthac tali administratione egeret ciuitas, in ea cogitatione susceptâ adhuc versabar, ac iam olim ea animo cogitabundo quærebam. Porrò autem ciues mei concitata seditione iam aduersus me insurrexerant, déque struendarum insidiarum ratione, faciendáq; defectione deliberabant. Quin etiam clandestinis conspirationibus iam coniurauerant, armáque collegerant, pecunias priuatis impensis comportauerant; ciuitates finitimas ad ferẽdum missis copiis auxilium accersiuerant,

iámque in Græciam ad Lacedæmonios atque Athenienſes legatos petitum ſubſidium miſerant. Quorum autem criminum reum me facturi eſſent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipſum mihi conſciſcendam adacturi forent, atrociter comminabantur. Præterea quæ ſupplicia excogitabant his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. At enim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, perpeſſus ſim, diis immortalibus acceptum refero, quorum opera mihi detectæ ſunt inſidiæ: omnium verò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſtenſa ſunt, illiſque miſſi quorum iudicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprehendi. Ego verò hoc loco vos ô Delphi, in hoc ipſo metu quem nunc ipſa oratione quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, volo ſuper his quæ tunc acta ſunt, conſilium mihi detis, quo tempore nulla munitus cuſtodia fermè captus, rebus difficillimis vrgentibus ſalutem quærebam. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſcepta Acragantem verſus peregrinatione ad me, viſiſque illorum apparatibus, ac minis auditis, dicite quidnam faciendum ſit. Humanitaténe erga illos ampliùs vtendum eſt, conceſſáque impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis conatibus parcendum, & diſſimulanter ferendum ſcelus illorum eſt, tametſi mihi actutum extrema perpetienda forent? Magis autem conueniebat, vt nudus à cruentis ciuibus miſeram cædem ſuſtinerem, eóſque qui mihi fuerunt chariſſimi, coràm crudeliter peremptos perire cernerem? An verò talia hominis fuiſſent nimiùm inſenſati, ſed conſentaneum erat generoſiori, viróque digniore cogitatione animo concepta, hominiſque prudentis, & iniuria affecti, iracundia ſuſcepta illos proſequi: mihi verò ipſe è præſentibus periculis emerſo, in poſterum ſecuritatem præpararem? Hæc ſat ſcio mihi facienda ſuaſiſſetis. Quid ergo ego poſt hæc feci, qui accerſitis reis atque noxiis, & conceſſa illis fandi atque reſpondendi copia, & adductis argumentis, ſingulíſque diligenter & accuratè exploratis atque conuictis, poſteaquam nihil ampliùs inficiari poterant, meritum de illis ſumpſi ſupplicium, vehementer excandeſcens, non quòd mihi perniciem machinati fuerint, ſed quòd in illo propoſito me permanere non ſiuiſſent, quod ab initio proſequendum mihi conſtitueram? Et iam ab illo tempore me ipſe comitatu ſatellitum ſtipatum cuſtodire non deſino, atque ex illis quotquot ex occulto inſidioſè me petiuerint, ſupplicio afficere pergo.

Communicatio, qua aquitatem facti ſui colligit ex cauſis. I.

Ex circũſtantiis. II.

Propoſitio,

καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους ἐπρεσβεύοντο. ἃ μὲν γὰρ τοῖς ἐμοὶ αὐτῷ, εἰ ληφθείην, ἐδέδοκτο ἤδη αὐτοῖς, καὶ ὅπως με αὐθημερὸν ἀφανίσασθαι ἠπείλουν, καὶ ἃς κολάσεις ἐπενόουν, δημοσίᾳ προβουλεύσαντες, ἔξηπον. τὰ μὲν δὴ μηδὲν παθεῖν θεοῦτον, οἱ θεοὶ αἴτιοι, φωράσαντες τὴν ἐπιβουλήν. τὰ μάλιστά γε ὁ Πύθιος, ὀνείρατά τε προδείξας, καὶ τοὺς μεμυσταγωγὰς ἔπαρσα ὑπεπέμπων. ἐγὼ δὲ ὑμᾶς ἤδη ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ δίκης νῦν τοῦ λογισμῷ γνωμίμους ἀξιῶ τοῖς τότε προκτέων μοι συμβουλεύσαι, ὅτε ἀφυλάκτως ὀλίγου δεῖν ληφθείς, ἐζήτουν τινὰ σωτηρίαν τοῖς παροῦσιν. πρὸς ὀλίγον οὖν τῇ γνώμῃ ἐς Ἀκράγαντα πρὸ ἐμοῦ ἀποδημήσαντες, καὶ ἰδόντες τὰς παρασκευὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς ἀκούσαντες, εἴπατε τί δεῖ ποιεῖν. φιλανθρωπίᾳ χρήσασθαι πρὸς αὐτοὺς ἔτι καὶ φείδεσθαι, καὶ ἀνέχεσθαι, ὅσον αὐτίκα μελλήσουσι πείσεσθαι τὰ ὕστατα; μᾶλλον δὲ γυμνῶ ἤδη νεανίᾳ τῷ σφαγεῖ, καὶ τὰ φίλτατα ἐν ὀφθαλμοῖς ὁρῶν ἀπολλύμενα; ἢ τὰ μὲν τοιαῦτα πόνου ἠλιθίου τινὸς ἦν), γυναῖα δὲ, καὶ ἀνδρώδη ἀφανοποιήσαντα, καὶ χολῶ ἔμφορος, καὶ ἠδικημένου ἀνδρὸς ἀναλαβόντα, μετελθεῖν ἐκείνους· ἐμαυτοῦ δ' ἐκ τῶν ἐόντων, τῷ ἐς τὸ ὅπιον ἀσφαλίσασθαι προμηθεῖν; ταῦτ' οἶδ' ὅτι συνεβουλεύσατε ἄν. τί οὖν ἐγὼ μὴ τοῦτ' ἐποίησα, μεταστειλάμενος τοὺς αἰτίους, καὶ λόγου μεταδοὺς αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἐλέγχους προσαγαγών, καὶ σαφῶς ἐξελέγξας ἑκάστα, ἐπεὶ μηδ' αὐτοὶ ἐπ' ἐξαρνοι ἦσαν, ἠμυνόμην ἀγανακτῶν τὸ πλέον, οὐχ ὅτι ἐπεβεβουλεύμην, ἀλλ' ὅτι μὴ εἰάσθην ἐπ' αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ προαιρέσει μεῖναι, ἐφ' ἧς ἀρχῆς ἐπεσπασάμην. καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνης, φυλάττων μὲν ἐμαυτὸν, διατελῶ· ἐκείνων δὲ τοὺς ἀεὶ ἐπιβουλεύοντάς μοι κολάζων,

εἶτ' οἱ ἄνθρωποι ἐμὲ τῆς ὠμότητος αἰτιῶνται, A Deinde homines crudelitatis me accu- *Confirmatio.*
οὐκ ἔτι λογιζόμενοι πόθεν ποτέ σου ἡμῖν ἰὼ ἢ πρώτη τούτων ἀρχὴ· συνελόντες δὲ τὰν μέσῳ, καὶ ἐφ' οἷς ἐκολάζοντο, τὰς τιμωρίας αὐτοῖς ἠτιῶντο, καὶ τὰς δοκούσας ἐν αὐταῖς ὠμότητας. ὅμοιον ὡς εἴ τις πρὸ ὑμῶν ἱεροσυλόν τινα ἰδὼν ἀπὸ τῆς πέτρας ῥιπτούμενον, ἃ μὴ ἐτόλμησε, μὴ λογίζοιτο, ὡς νύκτωρ ἐς τὸ ἱερὸν παρῆλθε, καὶ κατέπασσε τὰ ἀναθήματα, καὶ τῷ ξοάνου ἥψατο, κατηγορεῖν δὲ ὑμῶν πολλῷ πλεῖν ἀγελειότητα, ὅτι Ἕλληνές τε, καὶ ἱεροὶ εἶ) λέγοντες, ὑπεμείνατε ἄνθρωπον Ἕλληνα πλησίον τοῦ ἱεροῦ (καὶ γὰρ ὁ πόλις πόρρω τῆς πόλεως εἶ) λέγεται ἡ πέτρα) κολάσει τοιαύτῃ περιβαλεῖν. ἀλλ', οἶμαι, αὐτοί τε γελάσεσθε, καὶ τοῦτα λέγῃ τις καθ' ὑμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινέσονται ὑμῶν τὸν τῆς ἀνοσιουργίας ὠμότητα. ὅλως δ', οἱ δῆμοι οὐκ ὀξετάζοντες ὁποῖός τις ὁ τοῖς πράγμασιν ἐφεστώς ἐστιν, εἴτε δίκαιος, εἴτ' ἄδικος, αὐτὸ ἁπλῶς ὃ τῆς τυραννίδος ὄνομα μισοῦσι, καὶ τὸν τύραννον· κἂν Αἰακὸς, ἢ Μίνως, ἢ Ῥαδάμανθυς ᾖ, ὁμοίως δὲ ἅπαντες ἀνελεῖν σπεύδουσι, τοὺς μὲν πονηροὺς αὐτῶν, τοῦ C ὀφθαλμῶν τιθέμενοι, τοὺς δὲ χρηστοὺς, τῇ κοινωνίᾳ τῆς περιστάσεως, ᾧ ὁμοίᾳ μίσει συμπεριλαμβάνοντες. ἐγὼν' οὖν ἀκούω καὶ πρὸ ὑμῶν τοῖς Ἕλλησι πολλοὺς γεγενῆσθαι τυράννους σοφοὺς· καὶ τὸ Φαύλλου ὀνόματι δοκοῦντι, χρηστὸν τὸ ἦθος ὑπεδεδεγμένους· ὧν οἰκίαν, καὶ λόγους εἰ) βραχεῖς ἐν τῷ ἱερῷ ὑμῶν ἀποκειμένους, ἀγάλματα, καὶ ἀναθήματα τοῦ Πυθίου. ὁρᾶτε δὲ καὶ τοὺς νομοθέτας τοῦ κολαστικοῦ εἴδους τὸ πλέον νέμοντας, ὡς τῶν γε ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ φόβος παρείη, καὶ ἐλπὶς τῆς κολάσεως. ἡμῖν δὲ τοῦτο πολλῷ ἀναγκαιότερον τοῖς τυράννοις, ὅσῳ παρὰ ἀνάλκιον ἀγηνόμεθα, καὶ μισοῦσί τε ἅμα, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἀνθρώποις συνέσμεν, ὅπου μηδὲ τὸ μορμολυκεῖον ὄφελός τι ἡμῖν λέγεται, ἀλλὰ τοῦ περὶ τὴν Ὑδρας μύθου τὸ πρᾶγμ' ἔοικεν. ſant, non valde reputantes ab vtro noſtrûm primum huius mali initium ſubintroductum ſit: ea quæ in medio euenêre, & quamobrem de ciuibus nefariis ſumptum ſit ſupplicium, negligenter complectentes: pœnas tamen ſceleratis ciuibus irrogatas, in crimen vocant, eáſque quæ ſibi in illis excruciandis committi viſæ ſunt crudelitates. Non diſſimile fa- *A ſimili. 1.*
ctum, ſi quis apud vos ſacrilegum quendam præcipitio mulctatum vidiſſet, cæterùm quæ nefariè deſignaſſet, non reputaret, quemadmodum noctu in templum ingreſſus, ſublatis furtim pretioſiſ- B
ſimis quibuſque donariis, fanum religioſiſſimum impiè depeculatus eſſet, ac etiam ſtatuis manus ſceleratas admouiſſet, magnæ tandem crudelitatis vos accuſaret, quòd cùm & Græci & ſancti eſſe perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis hominem Græcum prope templum. Etenim non ita procul ab vrbe fertur eſſe petra huic deſtinata ſupplicio. At vos, vt opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatem riſu proſecuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus vos dicere auderet: alij autem omnes veſtram aduerſus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In ſum- *Locus pro tyranno.*
ma, populi non perpendentes qualiſnam C
ille ſit qui rebus imperio præeſt, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus, ſimpliciter ipſum nomen tyrannidis proſequuntur odio, ipſique tyranno extremè infenſi ſunt: & tametſi Æacus aut Minos aut Rhadamanthus principatum geſſerit, omnes tamen ex æquo è medio tollere approperant, malos illorum ante oculos ſibi proponentes, bonos verò communi accuſationi innocenter obnoxios eodem odio complectêtes. Cæterùm audio apud vos *Ab exemplo.*
quoque in Græcia multos fuiſſe tyrannos ſapientes, qui ſub hoc vitioſo (vt videtur) nomine commodos & manſuetos D
omnibus ſeſe vtendos præbuerint: è quorum numero nõnullorum orationes quoque breues & ſuccinctæ in delubro veſtro vnà cum ſtatuis ac muneribus Pythio repoſitæ continentur. Reſpicite *II. A legibus & cauſſa.*
autem ad legum ſcriptores etiã irrogandarum pœnarum rationi & conſuetudini plurimùm tribuentes, quaſi cæterarum rerum nulla expectanda ſit vtilitas, niſi metus malefactoribus eſſet propoſitus, ac certa ſpes conſtituta luendi pro flagitiis ſupplicij. *Tyrannorum periculaamplificat ſimilitudinis.*
Cæterùm nobis tyrannis in hoc lõgè maior impoſita eſt neceſſitas, qui cæteris neceſſariò præſumus, quíque cõmunem cùm nobis odioſè inuidentibus tum necem machinantibus cõſuetudinem agimus, vbi ne perſonati quidem vllam ſecuritatis vtilitatem ſentimus, ſed omnis noſtra res perinde vt fabula quę de Hydra fertur, ſe habet.

Quanto enim plures præciderimus, tanto plures nobis púniendi occaſiones ſuppullulant. Eſt autem operæpretium vt iſta feramus, ac capita ſubinde recreſcentia ſemper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai inſtitutum igne quoque abſumamus, ſi ſalui rerum potiri cupimus. Etenim eum qui neceſſitate coactus ſemel in hæc inciderit, & ipſum materiæ non diſſimilem eſſe neceſſe eſt, aut ſceleratis ciuibus parcentem, perire funditus. In ſumma, quem putatis vſqueadeo mentis eſſe agreſtis, efferatęque immanitatis hominem, cui voluptati ſit alios flagellis cędere, aut cruciatorum audire gemitus, aut cædes & carnificinas ſpectare, niſi vehementem infligēdarum pœnarum cauſſam haberet? Quoties igitur dum alij flagris cæderentur, lacrymatus ſum? Quoties autem meam ipſius fortunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego ſupplicium & diuturnius ſufferens? Etenim viro natura bono, neceſſitate autem ſæuo & amarulento, multo durius eſt de aliis ſumere, quàm de ſe ſumi ſupplicium. Si verò liberè quod ſentio proferēdum eſt, ego profectò, ſi mihi daretur optio, vtrū velim nonnullos innocenter punire, an me ipſum potiùs mortem oppetere: planè perſuaſum habete, quòd nihil cunctatus, mori potiùs eligerē, quàm homines nihil mali præter æquum cōmeritos, ſupplicio afficere. Dixerit verò aliquis, Prędpras potiùs ô Phalari, ipſe iniuſtè interire, quàm iuſtis ex cauſſis pœna affligere inſidiatores? Velim profectò hoc. Rurſus enim vos Delphos in conſilium voco, vtrum præſtabilius eſſe putatis, iniuſta morte oppetere, an iniuſtè ſeruare eum qui exitium machinatus ſit? Nemo, vt opinor, adeò vecors eſt, & egens animi, qui non viuere potiùs præeligat, quàm ſeruatis hoſtibus interire. Et quotnam ego ex iis qui manus mihi admouere conati ſunt, ſeruaui, (quorum de numero eſt Acanthus ille cum Timocrate & Leogora) veteris quæ mihi cum illis fuit conſuetudinis & amicitiæ recordatus? Cæterùm ſi ita veſter fert animus, atque adeò vobis cordi eſt meos mores noſſe propiùs, eos qui in Acraganta frequenter commeant hoſpites interrogate, cuiuſmodi ego me erga illos gerere ſoleam, aut oſtendere, & num humanum & liberalem me præbeam accedentibus, qui exploratores etiam in portis conſtitutos habeo, neque non auditores, quinam & vnde nauigarint, vt certior factus, pro dignitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli quoque ſtudioſè & ſua ſpōte me viſunt,

III. A ſignis.

Communicatio.

Clementia exempla.

IIII. A ſignis aliud.

A ἔσῳ γὰρ ἂν ἐκκόπτωμεν, τοσῷδε πλείους ἡμῖν ἀναφύονται τῆς κολάζειν ἀφορμαί. Φέρε δή, ἀνάσχη, καὶ ὃ ἀναφυόμενον ἐκκόπτειν αἰεί, καὶ ὑπομένειν, νὴ Δία, κατὰ τὸν Ἰόλεων, εἰ μέλλοιμεν ὑγιεῖς εἶναι. τὸν γὰρ ἅπαξ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐμπεσεῖν ἀναγκαζόμενον, ὅμοιον χρὴ τῇ ἐκτομῇ καὶ αὐτὸν εἶναι· ἢ φειδόμενον τῶν πλησίον, ἀπολωλέναι. ὅλως δ', ἵνα οἶσθε ὅτι ἄλγιον, ἢ ἀημέρου καὶ ἀνήμερον εἶναι, ὡς ἥδεσθαι μαστιγοῦντα καὶ οἰμωγῶν ἀκούοντα, καὶ σφαττομένους ὁρῶντα, εἰ μὴ ἔχοι τινὰ μεγάλην τῆς κολάζειν αἰτίαν; ποσάκις γοῦν ἐδάκρυσα μαστιγουμένων ἄλλων, ποσάκις δὲ θρηνῶν, καὶ ὀδύρεσθαι τινὰ ἐμαυτῷ τύχην αἰσχύνομαι, μείζω κόλασιν αὐτὸς καὶ χρονιωτέραν ὑπομένων; Ἀνδρὶ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθῷ, ἀνάγκῃ δὲ αἰσχίονι πικρῷ, πολὺ τοῦ κολάζεσθαι τὸ κολάζειν χαλεπώτερον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παῤῥησίας εἰπεῖν, ἐγὼ μὲν εἰ αἱροῖς μοι παρατεθεῖσθαι, πότερα βούλομαι, κολάζειν τινὰς ἀδίκως, ἢ αὐτὸς ἀποθανεῖν, οὐ ῥᾳδίως, ὡς θεῶν μελλήσας, ἑλοίμην ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ μηδὲν ἀδικοῦντας κολάζειν. εἰ δέ τις φαίη, Βούλῃ, ὦ Φάλαρι, B αὐτὸς τεθνάναι ἀδίκως, ἢ δικαίως κολάζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας, τοῦτο βουλοίμην ἄν. αὖθις ἀνὰ ὑμᾶς, ὦ Δελφοί, συμβούλους καλῶ, πότερον ἄμεινον ἦ ἀδίκως ἀποθανεῖν, ἢ ἀδίκως σώζειν τὸν ἐπιβεβουλευκότα; θεοῖς οὕτως, οἶμαι, δοκεῖ, ὅστις ὅστις ἐστὶν, ὃς οὐκ ἂν παρατιμήσαιτο ζῆν μᾶλλον, ἢ σώζων τοὺς ἐχθροὺς, ἀπολωλέναι. καίτοι πόσους ἐγὼ καὶ τῶν ἐπιχειρησάντων μοι, καὶ φανερῶς ἐληλεγμένων, ὅμως ἔσωσα; οἶδ' Ἀκανθον τουτονὶ, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Λεωγόραν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, παλαιᾶς C συνηθείας τε παρὰ αὐτοῖς μνημονεύσας. ὅτῳ δὲ βουληθῆτε τρόπῳ εἰδέναι, τοῖς εἰσφοιτῶσιν εἰς Ἀκράγαντα ξένοις ἐρωτήσατε ὁποῖός ἐγὼ παρὰ αὐτοῖς εἰμι, καὶ εἰ φιλανθρώπως προσφέρομαι τοῖς καταίρουσιν. ὡς γε καὶ σκοποὺς ὑπὲρ τῶν λιμένων ἔχω, καὶ πυνθάνομαι, τίνες, καὶ ὁπόθεν καταπεπλεύκασιν, ὡς κατ' ἀξίαν τιμῶν, ἀποπέμπομαι αὐτούς. ἔνιοι δὲ καὶ ἐξεπίτηδες φοιτῶσι πρὸς ἐμὲ, D

οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὑφ' ἡμῶν τὴν A Græcorum quidem ſapientiſſimi, neque
σπουδαίαν τιμὴν ἐμοὶ· ὥσπερ ἀμέλει καὶ τρώην noſtram conuerſationem reſpuunt aut
ὁ σοφὸς Πυθαγόρης ἦλθεν ὡς ἡμᾶς, ἀλλὰ μὲν ſubterfugiunt: quemadmodum nuper
ὑπὲρ ἐμοῦ ἀκηκοώς. ἐπεὶ δ' ἐπείσθη, ἀπῆλ- ſapiens ille Pythagoras ad me venit, cùm
θεν ἐπαινῶν με τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐλεῶν τῆς longè alia de fama mea inaudiſſet. Po-
ἀναισχυντίας ὠμότητος. εἶτα οἴεσθε τινὰ τοῖς ſtea verò quàm omnia ſecus ſe habere
ἐχθροῖς φιλάνθρωπον, ὅστις ἀδίκως τοῖς οἰ- comperit, diſceſſit collaudans me inſci-
κείοις τοιοῦτος φέρεσθαι, εἰ μή τι ὑπερφερόντως tiæ, ob crudelitatem verò neceſſariò mi-
ἠδίκητο; Ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπο- hi exercendam mei miſereſcens. Poſtre- *v. A minori.*
λελόγημαι ὑμῖν, ἀληθῆ, καὶ δίκαια, καὶ ἐπαίνου mò putatiſne eum qui erga peregrinos
μᾶλλον, ὡς ἐμαυτῷ πείθομαι, ἢ μίσους ἄξια. ὑπὲρ tam humano affectus eſt animo, aduer-
δὲ τοῦ αἰτήματος, τοιοῦτος ὑμᾶς ἀκοῦσαι ὄφελον ſus domeſticos tantam exercere iniuſti- *Epilogus.*
καὶ ὅπως τὸν Ταῦρον τοῦτον ἐκτησάμην, οὐκ B tiam, niſi præter modum iniuria affice-
ἐκδοὺς αὐτὸς τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ. μὴ γὰρ οὕτω retur? Hæc ferè ſunt quibus me vobis a-
μανείην, ὡς τοιούτων ὀπτηρίων ἐκτήσασθαι. bundè purgatum eſſe opinor, vera pro-
ἀλλὰ Περίλαος ὁ τῆς ἡμεδαπῆς, χαλκοῦς fectò & iuſta, ac multo magis laude, vt
μὲν ἀγαθός, πονηρὸς δὲ ἄνθρωπος· οὗτος πάμ- ego mihi perſuadeo, quàm odio digna.
πολυ τῆς ἐμῆς γνώμης διημάρτηκώς, ᾤετο Sed enim de miſſo donario iam tempus *Tranſitio.*
χαρίσασθαί μοι, εἴ τινα κόλασιν ὀπτηνοήσειεν, eſt vt audiatis, vndenam & qua ratione
ὡς δὴ ἄπονος κολάζειν ὀπτηρίων. καὶ taurum hunc poſſederim, ſtatuarij opera
δὴ καταστησάμενος τὸν βοῦν, ἦκέ μοι κομίζων, non locata. Neque enim tam dementis
κάλλιστον ἰδεῖν, καὶ τοῖς ὄμμασιν ἀκριβέστατον ſum animi, vt tales poſſeſſiones mihi de- *Commen-*
εἰκασμένον· κινήσεως γὰρ αὐτῷ καὶ μυκηθμοῦ ἔδει ſiderandas eſſe putem. Sed erat quidam *datio do-*
μόνον τοῖς ὄμμασι καὶ ἔμψυχον εἶναι δοκεῖν. ἰδὼν C Perilaus noſtratis gentis homo, egregius *narij.*
δὲ, ἀνέκραγον ὑμῖν, ἄξιον ὄντως κτῆμα τοῦ Πυ- quidem & ingenioſus artifex, cæterùm
θίου· πεμπτέος ὁ Ταῦρος τῷ θεῷ. ὁ δὲ Περί- natura malus & improbus. Ille tota via
λαος πρέσβυς, Τί δ' εἰ μάθοις, ἔφη, τὴν σο- cùm à ſententia mea aberraſſet, putauit
φίαν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν χρείαν, ἣν πρόκει- ſe mihi rem admodum gratam factu-
ται; καὶ ἀνοίξας ἅμα τὸν Ταῦρον κατὰ τὰ νῶ- rum, ſi nouum quoddam ſupplicij genus
τα, ἵν' ἦνα, ἔφη, κολάζειν ἐθέλῃς, ἐμβιβάσας excogitaſſet, quaſi præ omnibus rebus
εἰς ὃ μηχάνημα τοῦτο, καὶ καταικλείσας, præcipuam in ſumendis ſuppliciis volu-
πρόσπλεναι μὲν τοῖς αὐλοῖς τοῖς δὲ πρὸς ptatem cupientiſſimè caperem. Iam ve-
τοῖς μυκτῆρας τοῦ βοός, πῦρ δ' ὑποκαίειν κε- rò boue fabricato, ad me venit ferens il-
λεύειν· ὁ δὲ μὲν οἰμώξεται, καὶ βοήσεται, ἀλλ' lum, aſpectu ſanè pulcherrimum, atque
ἅτοις ταῖς ὀδυναις ἐχόμενος· ἡ βοὴ δὲ, ὥσπερ τῶν D accuratiſſimè ad veri bouis imaginem
αὐλῶν μέλη σοι ἀποτελέσει, οἷα λιγυρώτατα, καὶ expreſſum. Tantùm illi motus & mugi-
ἐπαυλήσει θρηνώδες, καὶ μυκήσεται tus deerant, quominus viuus eſſe puta-
θερώπαιναν, ὡς τὸν μὲν, κολάζεσθαι, σὲ δ', τέρ- retur. Viſo autem illo, ſtatim exclama-
πεσθαι μεγάλως καταυλούμενον. ἐγὼ δ' ὡς τάχιστ' bam: Dignum munus Pythio: mitten-
ἤκουσα, ἐμυσαττόμην τὴν κακομηχανίαν τοῦ dus eſt hic taurus Apollini. Porrò Peri-
ἀνδρὸς, καὶ τὴν ὀπτηνοίαν ἐμίσησα τοῦ καταskευά- laus aſſiſtens: Quid ſi, inquit, ſapientiam
σματος, καὶ οἰκείαν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπέθηκα. quæ in illo eſt, perdiſceres, ac vſum cui
præbendo formatus eſt? Et cum dicto
taurum per dorſum aperuit. Si quem,
inquit, cruciatibus torquere volueris,
coniecto illo in machinam, ac dorſo ite-
rum concluſo, haſce tibias naribus bouis
admotas accommoda: ignem autem ſuc-
cendere iubeas: ac ille quidem incluſus
plorabit vociferabitúrque inuſitatis &
ineffugibilibus detētus doloribus, cæte-
rùm vociferatio per tibias cantum tibi
abſoluet nimiùm ſtridulum, & lugubre
quiddam modulabitur: quinetiam inſuper mugitus ciebit triſtiſſimos, ita vt ille inter mōdulandum tormentis crucietur, tu verò ſingulari voluptate afficiaris. Porrò ego his auditis crudelem machinam extremè auerſatus ſum, & immanem illā inſtrumenti indolem prorſus reſpui, conueniénſque & debitum illi ſupplicium impoſui.

Et age, inquam, ô Perilaë, ne vana videatur esse tua promissio, ipse nobis in taurum ingressus, veram artis tuę industriam comprobato, ac vociferantes imitare, vt certò cognoscam num ea quæ iactas carmina per tibias cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis promptè obtemperat. Ego autem, postquam ingressus est, concluso tauro, ignem iussi succendere. Recipe, dixi, debitum arti tuæ tam admirandæ præmium, vt magister musices ipse primus omnium canas. Ac ille enimuero iustissima passus est, sua ipsius excellenti fruens industria. Porrò autem ego viuentem, & adhuc semiuum spirantem iussi eximere, ne si immoreretur, nece sua opus contaminatum impiaret: illum inhumatum per scopulos præcipitari imperaui. Taurum verò piaculis mundatum, deo dedicandum legaui, omnémque de illo historiam iussi adscribere, dedicantis mei nomen, Perilaum artificem, illius immanem sententiam, meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens supplicium, primos attificis concentus & modulationes, præterea primam musices experientiam. Vos autem Delphi iustè facietis, si pro me vnà cum legatis sacra feceritis, taurúmque deo in eleganti delubro dedicaueritis, vt omnibus perspicuum fiat quo ego aduersus criminosos animo, tum qua acerbitate vlcisci soleam superuacuas illorum ad perpetrandam malitiam cupiditates. Itaque hoc ipso solo facto satis superque quibus moribus præditus sim, manifestatum est, Perilao suppliciis affecto, ac tauro dedicato, neque ampliùs ad aliorum torquendorum musicam reseruato, quem nihil aliud modulatum esse pro certo affirmo, præterquam solos mugitus artificis: quódque in solo ipso artis periculum fecerim, ac statim barbaram illam & inhumanam musicam compescuerim. Atque hæc quidem in præsens deo offerre libuit. Dedicabo verò illi & alia sæpenumero, vbi tantum illius munificentia consecutus fuero, vt amplius pœnarũ acerbitate erga noxios non egeam. Hæc equidem, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta sunt, singula quàm verissimè percensuimus. Iusti verò vtique habendi simus, si fidem vobis facientes, veritatis testimonium illi præstiterimus, quippe qui harum rerum non imprudẽtes, nullam nunc mentiendi occasionẽ aut causam habeamus.

Peroratio ex persona legatorũ.

καὶ ἄγε δή, ἔφην, ὦ Περίλαε, εἰ μὴ κενὴ ἄλλως ὑποσχέσις τοῦτό ἐστι, δεῖξον ἡμῖν αὐτὸς εἰσελθών, τῷ ἀληθεύειν τῆς τέχνης, καὶ μίμησαι τοὺς βοῶντας, ἵν' εἰδῶμεν εἰ καὶ ἃ φῂς μέλη, ἀφ' ὧν αὐλεῖν φιλεῖσθαι. πείθεται μὲν τοίνυν ὁ Περίλαος· ἐγὼ δὲ, ἐπεὶ ἔνδον ἦν, καθακλείσας αὐτὸν, πῦρ ὑφάπτειν ἐκέλευον, Ἀπολαύσαις εἰπὼν τὸν ἄξιον μισθὸν τῆς θαυμαστῆς σου τέχνης, ἵν' ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς πρῶτος αὐτὸς αὐλῇς. καὶ ὁ μὲν δίκην ἔπασχεν, ἀπολαύων τῆς αὐτοῦ ἀμηχανίας· ἐγὼ δὲ, ζῶντα, καὶ ἔτι ἔμπνουν ὄντα τὸν ἄνδρα, ἐξαιρεθῆναι κελεύσας, ὡς μὴ μιάνῃ τὸ ἔργον ἀναπολύνων, σκῆπτον μὲν ἄταφον κατὰ χρημνῶν ῥίπτειν ἐκέλευσα· καθάρας δὲ τὸν βοῦν, ἀπέπεμψα ὑμῖν ἀναθησόμενον τῷ θεῷ· καὶ ἐπιγράψας γε ἐπ' αὐτῷ ἐκέλευσα τῷ πάσης διηγήσιν· τῶν ἀναθέντος ἐμοῦ τοῦτόν με, τὸν τεχνίτην τὸν Περίλαον, τῷ ἐπινοίᾳ τῷ ἐκείνου, τῷ δικαιοσύνῃ τῷ ἐμῇ, τῷ πρέπουσάν τιμωρίαν, τὰ τῶν σοφῶν χαλκέως μέλη, τῷ πρώτῳ πεῖραν τῆς μουσικῆς. ὑμεῖς δὲ, ὦ Δελφοὶ, δίκαια ποιήσετε, θύσαντες μὲν ὑπὲρ ἐμοῦ μὴ τῶν πρέσβεων, ἀναθέντες δὲ τὸν ταῦρον ἐν καλῷ τῷ ἱερῷ, ὡς πᾶσιν εἰδείη οἷος ἐγὼ πρὸς τοὺς πονηροὺς εἰμι, καὶ ὅπως ἀμύνομαι τὰς περιπλὰς ἐς κακίαν ὑπερθυμίας αὐτῶν. ἱκανὸν γοῦν καὶ τοῦτο μόνον δηλῶσαί μου τὸν τρόπον, Περίλαος κολασθεὶς, καὶ ὁ ταῦρος ἀναθεὶς, καὶ μηκέτι φυλαχθεὶς πρὸς ἄλλων κολαζομένων αὐλήματα, μηδὲ μελῳδήσας ἄλλο ἔτι, πλὴν μόνα τὰ τῆς τεχνίτου μυκήματα· καὶ ὅτι ἐν μόνῳ αὐτῷ καὶ πεῖραν ἔλαβον τῆς τέχνης, καὶ κατέπαυσα τὴν ἄμουσον ἐκείνην καὶ ἀπαίδευτον ᾠδήν. καὶ τὰ μὲν παρόντα ταῦτα πρὸς ἐμοῦ τῷ θεῷ. ἀναθήσω δὲ καὶ ἄλλα πολλάκις, ἐπειδάν μοι πρόφασις μηκέτι δεῖσθαι κολάσεων. ταῦτα μέν, ὦ Δελφοὶ, τὰ πρὸς τοῦ Φαλαρίδος, ἀληθῆ πάντα, καὶ οἷα ἐπράχθη ἕκαστα. ἄξιοι δ' ἂν εἴημεν πιστεύεσθαι ὑφ' ὑμῶν, μάρτυρόμενοι, ὡς ἂν καὶ εἰδότες, καὶ μηδεμίαν τοῦ ψεύδεσθαι νῦν αἰτίαν ἔχοντες.

εἰ δὲ

Εἰ δὲ δεῖ καὶ δεηθῆναι ὑπὲρ ἀνδρὸς μάτην πονηροῦ δοκοῦντος, καὶ ἄκοντος κηλῖδ' ἰωλασκασμένου, ἱκετεύομεν ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ Ακραγαντῖνοι, Ελληνές τε ὄντες, καὶ ὃ ἀρχαῖον Δωριεῖς, προσήσεσθαι τὸν ἄνδρα, φίλον εἰς ἑλέσθαντα, καὶ πολλὰ, καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἔκαστον ὑμῶν δυ ποιῆσαι ὁρμημένον. λάβετε οὖν αὐτοὶ τὸν ταῦρον, καὶ ἀνάθετε, καὶ δύξασθε ὑπὲρ τε τῆς Ακραγάντος, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Φαλάριδος, καὶ μήτε ἡμᾶς ἀπρᾴκτους ἀποπέμψητε, μήτ' ἐκεῖνον ὑβρίσητε, μήτε τὸν θεὸν ἀποστερήσητε καλλίστου τε ἄθλα, καὶ δικαιοτάτου δώρα θήματος.

A Quòd si quoque neceſſe eſt pro viro nos eſſe ſupplices, quem falsò multi ſuſpicantur eſſe improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit: ſupplicamus vobis nos Acragantini, qui & Græci ſumus, & ex antiquo Dores, complectamini humanitate veſtra virum amicitiam vobiſcum iungere cupientem, ac eum qui multum & publicè & priuatim vnicuique veſtrum benefacere & prodeſſe ſtudeat. Aſſumite igitur vos ipſi taurum, deóque dedicatum offerte, ac pro Acragante ipſiúſque Phalaridis ſalute precantes, vota facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere, ne & illum contumelia afficiatis, eadémq; opera deum elegantiſſimo iuxtà ac iuſtiſſimo munere priuetis.

ΦΑΛΑΡΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

PHALARIS SECVNDVS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis, ſed arguta eſt: qua ex Delphicis ſacerdotibus quidam ſuadere fingitur, quò donum Phalaridis, de quo in ſuperiore oratione agitur, in templum recipiatur, ac deo conſecretur. Genus cauſſæ deliberatiuum eſt, Status negotialis. Exordium habet denſum, vt in quo vna ferè periodo & ſuſpiciones eas quibus fauore aliquo adductus, aut aliàs corruptus, ad ſuadendum acceſſiſſe videri poterat, à ſe remouet, & ſola beneuolentia, ſtudióque cõmunis vtilitatis, ad dicendum ſe progreſſum eſſe docet; deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Poſt Exordium Propoſitio ſequitur. Hanc confirmat primùm ex locis honeſtatis, oſtẽdens, impium ac propè ſacrilegum fore, ſi donum hoc à templo excludatur: neque enim quenquam poſthac quicquam oblaturum eſſe, & deum ſuis ſacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra voluntatem ipſius dei eſſe, vt qui certis indiciis ac ſignis declararit gratam iſtam legationem ſibi eſſe. Hinc quod de crudelitate tyranni obiiciebatur, diluit, confutatis teſtimoniis à conditione perſonæ, & incertitudine: & contrà ab officio admonet, vt ſacra magis procurent, & deo operentur potiùs, quàm iudiciis vacent. Poſt hæc ad locum vtilitatis tranſit, docétque contra communem vtilitatem fore, ſi dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum eſſe Delphorum, & omnem item famam & gloriam. Denique nullo veterum exemplo hoc fieri. Et, ſi maximè in deliberationem hanc rem vocare velint, officio eos vti debere, iuſtè ac liberè iudicantium, non ex effectu aliquo rem æſtimare. Peroratio, repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum quæ ex hac re conſecutura ſint, & quòd nihil temere innouandum ſit, perficitur.

Ὅτι Ακραγαντίνων, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, πρόξενος ὢν, ὅτε ἰδίᾳ ξένος αὐτῷ Φαλάριδος, οὔτ' ἄλλῳ ἔχων πρὸς αὐτὸν, ἢ διοίας ἰδίαν αἰτίαν, ἢ μελλούσης φιλίας ἐλπίδα· τῶν δὲ πρέσβεων ἀκούσας τῶν ἥκόντων πρὸς αὐτὸν,

B QVVM antehac nulla mihi, ô viri Delphi, neque cum Acragantinis ciuibus hoſpitalitas interceſſiſſet, neque cum ipſo Phalaride priuatim vlla domeſticæ familiaritatis contracta eſſet ſocietas, neque aliam haberẽ erga illum aut peculiarẽ cauſſam ſociãdæ beneuolẽtię, aut olim iũgendæ cum illo amicitię ſpẽ, tãtùm verò miſſos ab eo legatos audierim,

Capiat beneuolẽtiam à remotione ſuſpicionis, & voluntate erga remp. ſua.

æqua & modesta perorantes, callidéque prospicerem & quid piè à vobis fieri posset, & quid publicæ vtilitati conducibile foret, cum primis verò quid Delphis nõ indecorum factu futurum esset: surrexi in medium oratione mea vos cohortaturus, ne & virum principem, & piè agentem, contumelia temere afficeretis, neque munus ipsum, quod deo iam destinatum est, à vobis alienaretis: præsertim triũ maximarum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicij.

Propositio. Itaque ego, quòd & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quódque magistratus deliberandum vobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parum religiosum esse arbitror. Multo autem potiùs impietati nullum modũ relinquetis: neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latéque excedit flagitia. Nec minùs impium erit factu, Deo donaria dedicare volentibus, ne facultatem quidem offerendorum munerum concedere, quàm ea quæ deus iã oblata possidet, depeculari. Precor autem vos, cùm & ego vnus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ particeps, si conseruata fuerit; tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostram perperam admissum fuerit; ne templum obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatem nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendam obiiciatis, quasi ea quæ Deo offerenda mittuntur, sycophantiis illudentem, calculisque & iudicio donaria dedicantes rectificantem. Siquidem nemo quicquam posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla beneuolentia susceptum, quod priùs Delphis non visum sit probabile. Proinde Pythius iam antè non iniquam de misso donario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptum illi fuerat illud vnà cum naui oneraria qua allatum est, in mediis Ionij maris fluctibus submergere. Iam verò ille à vestra sententia longè latéque dissentit, cùm & sereno cœlo illis Ionium traiicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirrham vsque pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatem sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinę sententiæ adiectis calculis, & hunc taurum reliquis templi ornamentis adiungere:

Confirmatio.

I. A pietate & religione.

Amplificatio ex cõsequentibus.

II. A voluntate dei, quam ex signis probat.

ὑπισχνῆ καὶ μέτρια διεξιόντων, καὶ ὃ εὐσεβὲς ἅμα, καὶ ὃ κοινῇ συμφέρον, καὶ μάλιστα ὃ Δελφοῖς πρέπον προσορώμενος, ἀνέστην προθυμουμένων ὑμῖν, μήτε ὑβρίζειν ἀνδρα δωρὰς διδοῦντα εὐσεβοῦντα, μητ' ἀνάθημα ἤδη τοῦ θεῷ καθωμολογημένον, ἀπαλλοτριοῦν· καὶ ταῦτα, τιμῶν τὴν μεγίστων ἐς ἀεὶ ὑπόμνημα γλυκυτάτην, τέχνης καλλίστης, καὶ ὑπονοίας κακίστης, καὶ δίκης κολάσεως. Ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ ὃ συβουλεύσας ὑμᾶς ὅλως περὶ τούτου, καὶ δημιουργοὺς ὑμῖν προθεῖναι τὴν ἀφόσκεψιν, εἰ χρὴ δέχεσθαι ὃ ἀνάθημα, ἢ ὀπίσω αὖθις ἀποπέμπειν, αἰδέσιον ἤδη εἶ νομίζω· μᾶλλον δὲ, ὅλῃ ὑπερβολῇ ἀσεβείας ἀπολελειπέναι· οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἢ ἱερόσυλία ὃ προκαμεῖται ἐστι, μακρῷ τῶν ἄλλων χαλεπωτέρα, καὶ ὅσον τὰ ἅπαντα συλᾶν, ὃ μηδὲ τῷ ἀρχῷ τοῖς ἀναθεῖναι βουλομένοις ὑπηρέτειν ἀσεβέστερον. δέομαι δὲ ὑμῶν Δελφὸς καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ ὃ ἴσον μετέχων τῆς τε δημοσίου εὐκλείας, εἰ φυλάττοιτο, καὶ τῆς εὐσεβείας δόξης, εἰ ὑπὸ τῶν παρόντων προσγλύοιτο, μητ' ἀποκλείειν ὃ ἱερὸν τοῖς εὐσεβοῦσι, μήτε τὴν πόλιν προῒς ἀπόντας ἀνθρώπους διαβάλλειν, ὡς τὰ πεμπόμενα τῷ θεῷ συκοφαντοῦσαν, καὶ ψήφῳ καὶ δικαστηρίῳ δοκιμάζουσαν τοὺς ἀναθήσοντας. οὐδεὶς γὰρ ἔτι ἀναθεῖναι τολμήσει δῶ, εἰδὼς οὐ προσησόμενον τὸν θεὸν, ὅτι δὴ μὴ πρότερον Δελφοῖς δοκῇ. ὁ μὲν οὖν Πύθιος, τὴν δικαίαν ἤδη περὶ τοῦ ἀναθήματος ψῆφον ἤνεγκεν. Εἰ γοῦν ἐμίσει τὸν Φάλαριν, ἢ ὃ δῶρον αὐτὸ ἐμυσάττετο, ῥᾴδιον ἦν αὐτῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ μέσῳ καταδῦσαι αὐτὸ, μετὰ τῆς ἀγούσης ὁλκάδος. ὁ δὲ, πολὺ πρωϊαίτερον ἐν βυθῷ τε ἀμπεραιωθῆναι, ὡς φασι, παρέσχεν αὐτοῖς, καὶ σῶς ἐς τὴν Κίρραν καταγαγεῖν· ᾧ καὶ δῆλον, ὅτι προσίεται τὴν τοῦ μοναρχου εὐσέβειαν, χρὴ δὲ καὶ ὑμᾶς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ ψηφισαμένους, προσθεῖναι καὶ τὸν ταῦρον τουτονὶ τῷ ἄλλῳ κόσμῳ τοῦ ἱερο-

ἐπεὶ πολλῶν ἂν εἴη τῦτ' ἀτοπώτατον, πέμ-
ψαντά τινα μεγαλοπρεπῆ ὕπτιον δῶρον θεῷ,
τὸν κατασκάζουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ψῆφον
λαβόν, καὶ μιαθὸν νομίσαντας τῆς ἀσεβείας,
ὃ χειρίσθαι μηδὲ τοῦ αἰσπήσαι ἄξιος. ὁ μὲν
οὖν τοιαῦτα μοι ἐγνωκώς, καθάπερ ἐκ τοῦ
Ἀκραγαντος ἄρτι καταπεπλευκώς, σφα-
γὰς τινας, καὶ βίας, καὶ ἁρπαγὰς, καὶ ἀπα-
γωγὰς ἐπραγμάτα τοῦ τυράννου, μόνον οὐκ
ἀυτόπτης γεγονέναι λέγων, ὃν ἴσμεν οὐδὲ
ἄχρι τοῦ πλοίου ἀποδεδημηκότα. χρὴ δὲ τὰ
μὲν τοιαῦτα, μηδὲ τοῖς πεπονθόσι φάσκου-
σι πάνυ πως ἀμφιλογουμένοις. ἄδηλον γὰρ
εἰ ἀληθῆ λέγουσιν, οὐκ ὅπως αὐτοὶς, ἃ μὴ
ὑπισάμεθα, κατηγορεῖν. εἰ δ' οὖν τι καὶ πέ-
πραχται τοιοῦτον ἐν Σικελίᾳ, τῦτ' ἐν Δελ-
φοῖς ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν, εἰ μὴ αὐ-
τὶ ἱερέων ἤδη, δικασταὶ εἰ ἀξιούμεθ· καὶ
θεὸν θύειν, καὶ ἄλλα θεραπεύειν τὸν θεὸν,
καὶ σκεύασι τιθέναι, εἴ πέμψειέ τις, σκε-
πτούμενοι καθήμεθα, εἴ τινες τῶν ἐπὶ τὸν
Ἰόνιον δικαίως ἢ ἀδίκως τυραννούντων. καὶ
τὰ μὲν τῶν ἄλλων, ἐχέτω ὅπη καὶ βούλε-
ται· ἡμῖν δὲ ἀναγκαῖον, οἶμαι, τὰ ἡμέτε-
ρα αὐτῶν εἰδέναι, ὅπως τε πάλαι διέκειτο,
καὶ ὅπως νυνὶ ἔχει, ἢ τί ποιοῦσι λῷον ἔσται·
ὅτι μὲν δὴ ὁ χρηστηρίοις τε οἰκοδομῶν αὐτοὶ,
καὶ πέτρας γεωργοῦντες, οὐχ Ὁμήρου χρὴ
παρεμφύειν, δηλώσοντα ἡμῖν, ἀλλ' ὁρᾶν
πάρεστι ταῦτα· καὶ ὅσον ὀπὶ τῇ γῇ, βα-
θεῖ λιμῷ ἀεὶ σιτούμεθ' ἂν. ὁ δ' ἱερὸν, καὶ
ὁ Πύθιος, καὶ ὁ χρηστήριον, καὶ οἱ θύοντες,
καὶ οἱ εὐσεβοῦντες, ταῦτα Δελφῶν τὰ πε-
δία, ταῦθ' ἡ φορβάδος, ἐντεῦθεν ἡ εὐπο-
εία, ἐντεῦθεν αἱ ζῳφαί. χρὴ γὰρ τἀληθῆ
πρός γε ἡμᾶς αὐτοὺς λέγειν, καὶ ὃ λεγό-
μενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν, ἀσπαρτα ἡμῖν καὶ
ἀνήροτα φύεται τὰ πάντα ὑπὸ γεωργῶ
τῷ θεῷ, ὃς οὐ μόνον τὰ καλὰ τοῖς ἄλλοις
ἀγαθὰ γιγνόμενα παρέχει, ἀλλ' εἴ τι ἐν
Φρυξὶν, ἢ Λυδοῖς, ἢ Πέρσαις, ἢ Ασσυρίοις,

A quandoquidem haud dubiè res foret omnium absurdissima, si quis adeò magnifico & excellenti munere huc misso, vestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmium impietatis auferret, videlicet indignus iudicatus qui donum offerret Apollini. Cæterùm ille cuius diuersa est à me sententia, quemadmodum ex Acragante huc delatus nauigio, cædes quaspiam, & iniurias, & rapinas, & deprecationes à tyranno factas sustinuit, nimiùm tragica vociferatione extulit, dicens propemodum omnia sibi coràm visa esse oculis? quem non ignoramus ne ad portum quidem vsque pergre profectum esse. Non autem dissentaneum est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpessos esse commemorant. Etenim nobis obscurum est num vera prædicent, ne quo modo eos de quibus nihil certi nobis compertum est, iniustè sceleris accusemus. Quòd si tale quippiam in Sicilia quoque peractum est, quid hac de re Delphos solicitè curiosos esse attinet, nisi pro sacerdotum officio, iudicum partes nobis præposterè vendicemus? Et iam nobis sacrificandum erat, atque cæteris omnibus deus colendus: ac si quis misisset donaria, ea dedicare nostri fuerat officij. Num hîc expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Ionium continentem incolunt, legitimè an secus administrent imperia? Atque aliorum quidem res prout ipsi voluerint, se habeant: porrò nobis perneccessarium esse opinor, ne nostra ipsorum nobis ignota sint, tum qui olim rerum nostrarum status fuerit, & quo modo nunc in præsens eædem se habeãt, & quid magis ex vsu nostro sit facere. Nam quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectandus, qui nobis hæc palàm faciat, sed ista coràm ipsi oculis intuemur: tum quantum semper in terra versemur, cui portus sit profũdus, haud obscurè animaduertimus. Cęterùm templum ipsum, & Pythius, & oraculum, tum sacrificantes, & pietatis operibus seruientes, ij sunt Delphorum campi, ij prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abundè & affatim offunditur. Par enim est, vt apud vos quod verum mihi videtur, tacitum non habeam, aut dissimulanter præteream, & quod à poëtis dicitur, citra sementem, citráque arationem nobis omnia proueniunt, dei agricolæ opera: qui non solùm ea quæ apud alios bona nascũtur, nobis ampliter & cumulatè exhiber, sed si quid pretiosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios,

Amplificatio ab absurdo.

Obiectioni testium occurrit à qualitate personarũ.

A locorum distantia & proprio officio.

III. Ab inutili ex circunstãtiis, loco & effectu sacrorum templique.

aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos secundo loco post deum ab omnibus mirificè colimur, paratáque rerum copia affluentes felicem vitam agimus. Sed hæc iam olim vobis ignota non sunt. Quod autem ad præsentem deliberationem attinet, danda est vobis opera, vt in hac vitæ semel institutæ tuendo proposito constanter perseueremus. Nullus, vt mea fert opinio, memoria tenet, vllo tempore de quoquam donario apud nos latam esse sententiam, neque quenquam à sacrificando aut donario dedicando fuisse exclusum aut prohibitum: eámque ob causam opinor delubrum Apollinis tantopere auctum esse, in tantum, vt iam supra modum abundet muneribus. Oportet itaque neque in præsens quicquam temere innouare, neq; aliquid præter morem patrium constituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea quæ mittuntur, æstimanda, vndénam, aut à quo, aut cuiusmodi sint quæ huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacranda sunt, ac ambabus manibus per nos inseruiendum est cùm deo, tum pietatis gratia huc venientibus. Videmini verò mihi, ô viri Delphi, super rebus quas in præsentia deliberationi expendendas subiecistis, consultissimè facturi, si primùm omnium eam cogitationem susceperitis, de qualibusnã ac quantis rebus consilium ineatis. Principiò enim super deo ipso ac templo, tum sacrificiis atque donariis, super ritibus ac moribus antiquis, simul atque legibus vetustis, ac gloria vaticinij: exinde super vniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis conducentibus. Præter hæc omnia consultantes non contemnendum in discrimen venietis apud omnes homines aut fruẽdæ gloriæ, aut tolerandæ infamiæ. His profectò nihil maiũs (si quidem rationis compotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igitur in præsens consultamus, hæc sunt, non equidem solùm Phalaris, néque taurus ille, neque æs tantùm, sed omnes reges ac principes, quotquot nunc templi vtuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunque alia pretiosa multa ac sæpenumero deo dedicanda veniunt. Primùm enim iuxta dei consilium expendere conuenit. Cuius ergo rei gratia, non vt semper nobis moris fuit, neque vt iam olim consueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis cõstitutionibus censoria nota reprehendẽtes, rebus nouis studemus?

IIII. A nonnullis rei, quod contra veterum exẽplaſiat.

V. Ab officio iudicantium.

Peroratio, qua caput argumentorum repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouent, sed potiùs cõmunẽ vtilitatem cõsiderent.

ἢ Φοίνιξιν, ἢ Ἰταλιώταις, ἢ Ὑπερβορείοις αὐτοῖς, πάντα ἐς Δελφοὺς ἀφικνεῖται. καὶ τὰ δεύτερα, μετὰ τὸν θεὸν ἡμεῖς τιμώμεθα ὑφ' ἁπάντων, καὶ βίου περισσοῦ, καὶ δαιμονίου τοῦτο τὸ ἀρχαῖον. τοῦτο τὸ μέχρι νῦν, καὶ μὴ παυσαίμεθά γε οὕτω ζῶντες. μέμνησθε δὲ ὑμῖν ποτε ἢ φίλοις ἢ καὶ αὐτοῖς ἡμῖν ἀναθημάτων πέρι ἡμῖν ἀναδοθῆναι, ἢ δὲ κωλυθέντα πρὸ χρόνου ἢ ἀναπλέναι. καὶ ἄλφα τοῦτ', οἶμαι, καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς καλῶ ἤκουσα τὸ ἱερόν, καὶ ὑπισχνεῖσθε εἰς τοὺς ἀναθήμασι. δεῖ τοίνυν μηδὲν εἰς τὸ παρόντι καινοτομεῖν μηδὲν, μηδὲ παρὰ τὰ πάτρια νόμων καθίσαντας, φιλοκρινεῖν τὰ ἀναθήματα, καὶ ἀμεταλογεῖν τὰ πεμπόμενα, ὅθεν, ἢ ἀφ' ὅτου, καὶ ὁποῖα· δεξαμένους δὲ, ἀπεργαζομένους ἀναπλέναι, ὑπηρετοῦντας ἀμφοῖν, καὶ τῷ θεῷ, καὶ τοῖς εὐσεβέσι. δοκεῖτε δέ μοι, ὦ ἄνδρες Δελφοὶ, ἄριστα βουλεύσεσθαι περὶ τῶν παρόντων, εἰ λογίσεσθε πρῶτον ὑπὲρ ὅσων καὶ ἡλίκων ἐστὶν ἡ σκέψις· πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ· καὶ τοῦ ἱεροῦ, καὶ θυσιῶν, καὶ ἀναθημάτων, ἢ ἐθῶν ἀρχαίων, καὶ θεσμῶν παλαιῶν, καὶ δόξης τοῦ μαντείου ἔπειτα, ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ τῶν συμφερόντων περί τε καινῷ ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ Δελφῶν· ὅτι πᾶσι δὲ, τῆς πολλὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εὐκλείας, ἢ κακοδοξίας. τούτων γὰρ οὐκ οἶδα εἴ τι μεῖζον, εἰ σωφρονεῖτε, ἢ αἰσχιόν ἐστιν ἡμῖν ἁπάντων περὶ μὲν οὖν ὧν βουλεύομεθα, τοῦτό ἐστιν. ἡ Φάλαριος ταῦρος εἷς, οὐδὲ ταῦρος οὗτος, οὐδὲ χαλκὸς μόνον, ἀλλὰ πάντες βασιλεῖς, καὶ πάντες δυνάσται, ὅσοι νῦν χρῶνται τῷ ἱερῷ, καὶ χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, καὶ ὅσα ἄλλα τίμια, πολλὰ πολλάκις ἀνατεθησόμενα τῷ θεῷ. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ καιρὸς τὸν θεὸν ἐξεπαθῆσαι ἄξιον. τίνος οὖν ἕνεκα, μηδ' ὡς ἀεὶ, μηδ' ὡς πάλαι τὰ περὶ τὰ ἀναθήματα ποιησόμεθα; ἢ τί μεμφόμενοι τοῖς παλαιοῖς ἔθεσι, καινοτομήσομεν;

καὶ ὁ μηδὲ πώποτε, ἀφ' ἧς τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, καὶ ὁ Πύθιος χρᾷ, καὶ ὁ τρίπους φθέγγεται, καὶ ἡ ἱέρεια ἐμπνέεται, μαίνεται ἡμῖν, νῦν καθεζησόμεθα, κρίνεσθαι, καὶ δέχεσθαι τοὺς ἀναθήσοντας; καὶ μὴν ἐξ ἐκείνου μὲν τοῦ παλαιοῦ ἔθους, τοῦ ἀνέδην καὶ πᾶσιν ἐξόν, ὁρᾶτε ὅσων ἀγαθῶν ἐμπέπλησται τὸ ἱερόν, ἀναθέντων καὶ ἀναθέντων, καὶ τῷ θεῷ τὸν ἀρχοῦσαν δύναμιν ἑνὸς δωρουμένων τὸν θεόν. εἰ δ' ὑμᾶς αὐτοὺς δοκιμαστὰς, καὶ δέκτας ὑπείσεσθε τοῖς ἀναθήσουσιν, οὐκοῦν μὴ ἀπορήσομεν τῶν δοκιμασθησομένων ἔτι, ὀλίγους ὄντας, τοσούτους αὐτοὺς καθίσαντες, καὶ ἀναλίσκοντας, καὶ καθαπτομένους, πρὸς αὐτοῖς κρίνεσθαι, καὶ τῶν ὅλων κινδυνεύειν. ἢ τίνι βιωτὸν, εἰ κριθήσεται τοῖς ἀναθεῖναι ἀνάξιος;

A Et quod nunquam ex quo hanc vrbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes videlicet ac expendentes eos qui huc missitant munera? Quin potiùs illud apud animum vestrum cogitatis, ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas intercluſa fuit nemini, quantis bonis templum auctum & cumulatum fiet, omnibus offe- B rentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis deum cumulantibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munerum, vereor ne citò eorum qui nobis probandi aut expendēdi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impensas & sumptus facientem, vt iudicetur, déque omnibus in periculum veniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ.

ALEXANDER, SEV PSEVDOMANTIS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima, non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi coarguíque possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutúmque suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἷς ὁ τοιοῦτος πρᾶγμα, τοιοῦτόν σοι τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου τοῦ γόητος βίον, καὶ ἐπινοίας αὐτοῦ, καὶ τολμήματα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐκθεῖναι πέμψαι· ὃ δὲ, εἴ τις ἐθέλοι τοῖς ὁ ἀκριβὲς ἔκαστον ἐπεξιέναι, καὶ μεῖζον ἔστιν, ἢ ὡς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι· τοσοῦτος εἰς κακίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος.

C VT quidem charissime Celse, leuem fortè quandam ac facilem prouinciam tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitę impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiásque libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere; tantus fuit scelere, quantus ille virtute.

Attamen si candidè ignoscentérque legere voles,& quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & Augiæ bubile,si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum vt ex his coniecturam facias, quantus quámque immensus fuerit fimus vniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memorię literarúmque monumẽtis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebúsque gestis hominis quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à similis aut vulpibus discerptum. Quanquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respondurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. Nos verò multùm crudeliorem latronem memoriæ prodemus; quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm aut Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores, depopulatus, sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, coma partim natiua tectus, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatam ascititiámque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, paritérque clarissima. In summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules,

A ὅμως δὲ εἰ μὴ συγνώμης ἀναγνώσεσθαι μέλλοις, καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἰσορυθμίοις προσλογίσεσθαι, ἐπιθήσομαί σοι τὸν ἄθλον, καὶ τὸν Αὐγείου βουστάσιον, εἰ μὴ πάσῃ, ἀλλ' εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ, ἀπακαθήρασθαι πειράσομαι, ὀλίγοις ὅσοις τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνου τεκμήριον τὸσον πᾶσαν, καὶ ὡς ἀμέτρητος ἦν ἡ κόπρος, ἂν τρισχίλιοι βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδύναντο. αἰδοῦμαι μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοῖν, ἐπ' ἐκείνου τε καὶ ἐμαυτοῦ· σοῦ μὲν, ἀξιοῦντος μνήμην ἐν γραφῇ παραδοθῆναι ἀνδρὸς τοιούτου· ἐμοῦ δὲ, τοσοῦδε ποιήσομαι λόγον ἐπὶ τοιαύτῃ ἰσοτιμίᾳ, καὶ παραζεύξει ἀνθρώπου, ὃν οὐκ ἀναγνώσεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἐκείνου ἄξιον, ἀλλ' ἐν πανδήμῳ τινὶ μελίσσῃ θεάτρῳ ὀφθῆναι, καὶ σοῦ πιθήκου, ἢ ἀλωπέκων σπαραττόμενον. ἀλλ' ἐκείνου τις ἡμῖν ταύτην ὑπενέγκῃ τὴν αἰτίαν, ἐξόμεθα καὶ αὐτοὶ εἰς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν. καὶ Ἀρριανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ πρὸ ὅλου τοῦ βίου συγκεκύμενος, ὅμοιόν τι παθών, ἀπελογήσατο· καὶ ἐπ' ἐκείνου. Τιλλιβόργου γοῦν τοῦ λῃστοῦ κἀκείνου βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν ἡμεῖς δὲ πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ, καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὖσι ἐλῃστεύκει, ὁ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὴν Ἰδην κατασχών, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς ληστείας τῆς αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ἐπιγράψω τῷ λόγῳ, πρὸς ὃ ὁμοιότατον εἰκάσας τὴν μορφὴν, ὡς ἂν δύνωμαι, καίπερ μὴ πάνυ γραφικὸς τις ὤν. ὁ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοι καὶ τοῦτο δείξω, μέγας τε ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς ὡς ἀληθῶς, λευκὸς τὴν χρόαν, ὁ μέσον οὐ πάνυ λάσιος, κόμην τὴν μὲν, ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ πρόσθετον ὑπικείμενος, ὃ μάλα εἰκασμένην, καὶ τοῖς πολλοῖς, ὅτι μὴ ἀλλοτρία, λελη-
B θέναι· ὀφθαλμοὶ, πολὺ ὁ γοργὸν καὶ ἔνθεον διεμφαίνοντες· φώνημα, ἥδιστόν τε ἅμα, καὶ λαμπρότατον· καὶ ὅλως, ὁθενοῦν μεμπτὸς ἦν τὰ γε τοιαῦτα. τοιὸς δὲ μὲν τὴν μορφήν· ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλεις,

καὶ Ζεὺς ἀποσόπαγε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις, καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γλύοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί. σωφέσαι μὲν γὰρ καὶ ἀξυνοίᾳ, καὶ δριμύτητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διέφερε· καὶ τὸ περιεργον, καὶ φιλομαθὲς, καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὲς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ὑπῆρχεν αὐτῷ· ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χείριστον· καὶ ὅπλα ταῦτα γυμνὰ ὑποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ὅτι κακίστων ἀφθονίαν ἀκρότατος ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον, ἢ Φρυνώνδην, ἢ Ἀριστόδημον, ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὲ τῷ γαμβρῷ Ρουτιλλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος ἴσως ἦν ξένος. ἀλλὰ ἵλεως μοι ὁ Πυθαγόρας εἴη, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ πολὺ γνώμιμον θεατήσιος· εἰ δέ τις τοῦτον ἐγκλήσεται, παῖς ἐμοὶ, σοὶ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἴσως ἔδοξε· καὶ πρὸς Χαείτων, μή με νομίσῃς ἐφ' ὕβρει ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν, ἢ συναπλῶν πειρώμενον αὐτὸς εἰς ὁμοιότητας τῶν πράξεων. ἀλλ' εἴ τις τὰ χείριστα καὶ βλασφημότατα τῶν ὅτι δριμυτὴ πρὸς τὸ Πυθαγόρου λέγοι μοι, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πειθοίμην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως σκιαγραφῆσαι ἐς ὀλίγα βούλομαι τὸν αὐτὸν, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα σκιάσαι γλύοιτο τῆς Ἀλεξανδρέων δριμύτητος. ὅλως γὰρ ὀξυτόνου μοι, καὶ τῷ λογισμῷ δριμυτόπρωρον ποικιλοτρόπως τινὰ ψυχῆς κρᾶσιν, ἐκ ψεύδους, καὶ δόλων, καὶ ὑποκρισιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν συγκειμένην, ῥᾳδίαν, ἑλμινθώδη, πανδαίσιον, φιλόπονον ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑποκριτικὴν τοῦ ἑλκύοντος, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλήσεως ἐοικυίαν. τοιοῦτος γοῦν τοιοῦτον ἐντυχὼν, οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς εἴη πάντων ἀνθρώπων χρηστότατος, καὶ ὑποφειδέστατος, καὶ πρᾶος ἐστὶ, ἁπλοϊκώτατός τε, καὶ ἀφελέστατος. ὅτι πᾶσι δὲ τούτοις, ὁ μεγαλουργὴς πρᾶος ἦν, καὶ ὃ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ὑποπτεύων, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχων τὸν νοῦν. μειρακίσκιον μὲν ὢν ἔτι ὤν, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐγὼ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκούειν τῶν διηγουμένων, ἡδέως ἐπορέγετο, ἐξ ὧν ἐγὼ ὅτι μάλιστα τοῖς διηγουμένοις.

A & auersor tristium Iupiter, seruatorésque Dioscuri, in hostes potiùs contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque supra quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et cùm haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse B cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissiméque de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. Atqui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si quis deterrima quæque & probrosissima quę de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem haudquaquã fidem perinde vt veris habuerim) si quis C tamen conferat in vnum, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiendum quę cogitasset, nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuique facilè fides habenda videretur: tum quæ mirè simularet optima quęque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortaliũ omnium optimũ equissimúmque, prętereà simpliciss imum, miniméque fallacẽ iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, cùm nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita cùm esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente: id quod licebat partim è stipula coniicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat iis quibus lubitum fuisset.

Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum numero qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendique thesauros, hæreditatum successiones. Hic vbi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpote qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudiit eum, sempérque deinceps pro adiutore ministróque est vsus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Ægyptij coniugem

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum omnium successor hic atque hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorum numero, qui cùm egregio Apollonio Tyaneo illo erant versati, totámque illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero? Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in egestatem redactus, defloréscente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descendunt, omnium, ingenij longè sceleratissimi: (Cocconas, opinor, erat cognomen) circumibant impostúris ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierem opulentam nacti sunt, natu quidem grauiorem illam, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiamdum amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam vsque sunt consequuti. Nã illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nunc à paucis iisque obscuris & humilibus incolitur. Ibi cùm conspicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerentur si quis stringeret premerétque: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerét,

A ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, λαμβάνῃ τις αὐτὸν ἐραστὴς γόης, τῶν μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ἐπαγγελλομένων, καὶ φίλτρα ὅπως τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀνακομπάς, καὶ κλήρων διαδικάς. ὅστις ἰδὼν δύφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν αὑτοῦ πραγμάτων ἐπιτηδειότατον, καὶ μᾶλλον ἐρῶντα τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς τῆς ὥρας τῆς ἐκείνου, διδάσκει τε αὐτὸν, καὶ διατελῶν ὑπουργῷ, καὶ ὑπηρέτῃ, καὶ διακόνῳ χρώμενος. ὁ δὲ αὐτὸς ἰατρὸς δημοσίᾳ μὲν δὴ ἦν ἰατρὸς ἰῶ, πίσασθαι δὲ τὴν Θωνος

B τοῦ Αἰγυπτίου γυναῖκα

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

ὧν ἀπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο. ἰῶ δὲ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖνος, καὶ ἐραστὴς, ὁ γένος Τυανεύς, τῷ Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πολλοῦ συγγενόμενος, καὶ τὸ πᾶσαν αὐτοῦ πραγῳδίαν εἰδότων. ὁρᾷς δὲ οἵας σοι διατριβὰς δι' ἤθεσιν λέγω; ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος πιμπλάμενος, καὶ τοῦ Τυανέως ἐκείνου ἀποθανόντος, ἐν ἀπο-

C ρίᾳ καθεστὼς, ἀπηνθηκυίας ἅμα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς τρέφεσθαι ἐδύνατο, οὐκ ἐπὶ μικρὸν ὠδὲν ἀπενόει· ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν καθιέντων ἐς τοὺς ἀγῶνας πολὺ καταφρονητέρῳ τὴν φύσιν (Κοκκωνᾶς δὲ ἐπεκαλεῖτο, οἶμαι) περιήεσαν γοητεύοντες, καὶ τοῖς παχέσι τῶν ἀνδρῶν (οὕτω γὰρ αὐτοὶ τῇ πατρίῳ τῶν Μάγων φωνῇ τοὺς πολλοὺς ὀνομάζουσιν) ἀποκειρόντες. ἐν δὲ τούτοις, καὶ Μακέτην γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον μὲν, ἐρασμίαν δὲ ἔτι εἰ βουλοίμην,

D ἐξευρόντες, ἀπεσιτίσαντό τε παρ' ἀρχομένου παρ' αὐτῆς, καὶ ἀκολουθήσαν ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν. Πελλαία δὲ ἦν ἐκείνῃ, πάλαι μὲν εὐδαίμονος χωρίου κατὰ τοὺς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ πενιχροὺς καὶ ὀλίγους τοὺς οἰκήτορας ἔχοντος. ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ, καὶ πραοτάτους, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παπυλλίους αἰρεῖσθαι, καὶ θηλαζομένους μὴ ἀγανακτεῖν, ἀλλὰ πάνυ ἀπὸ θηλῆς καθ' ὥραν τοῖς βρέφεσι,

(πολλοὶ δὲ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον λέγεσθαι πάλαι εἰκὸς, ὅποτε σὺν τῷ Ἀλέξανδρον, δράκοντος τινός, οἶμαι, τοιούτου συνεκαθεύδοντος αὐτῇ) ὠνοῦνται τὸν ἑρπετὸν ἐν τοῖς καλλίστοις, ὀλίγων ὀβολῶν, καὶ ἀπ' τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις, ἄρχεται ὁ πόλεμος οὐδενὸς πω πώποτε μᾶλλον δύο κάκιστοι, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ πρὸς ἅπαν κακουργεῖν προθυμότατοι, ἐς ὃ αὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως κατεπόησαν τὸν τῆς αἰθεσπωβίου καὶ δυοῖν τούτοιν μάλιστα τυραννούμενον, ἐλπίδος, καὶ φόβου ἑκατέρῳ ἐς δέον χρήσασθαι δυνάμενος, πάνυ πολυτρόπει αἰεὶ τὸ ἀμφοτέρους γὰρ, τοῦτο δεδιότας, καὶ τὰς ἐλπίζοντι, ἑώρων τὴν προγνωσιν μάλιστα προσπάτιον τε, καὶ προφητικὸν οὖσαν, καὶ Δελφοὺς οὕτω πάλαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον, καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τὴν ἀληθείαν αἰεὶ ἐξ ὧν προεφήτευον χρησμούς, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων, καὶ χρυσᾶ πλίνθους ἀναθέντων. ταῦτα πρὸς ἀλλήλους τρέφοντες, καὶ κινδύνοις, μαντεῖον συστήσασθαι καὶ χρηστήριον ἐβουλεύοντο. ἐπὶ γὰρ τοῦτο προεχώρησεν αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι ἤλπιζον· ὅπερ μειζόνως ἢ κατὰ τὴν προτέραν προσδοκίαν, ἀπήντησεν αὐτοῖς, καὶ κρεῖττον διέφθειρε τῆς ἐλπίδος. τοιοῦτοι τὸν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, δεύτερον δὲ, ὅτις ἡ ἀρχὴ, καὶ ὁ τρόπος αὖ γένοιτο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα εὐδοκίμαζεν ἐπιτήδειον εἶναι, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θρᾴκῃ, καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, οὐκ ἐκὰς οὖσαν τῆς Ἀσίας, καὶ Γαλατείας, καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐθνῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐμπαλιν τὰ οἴκοι προὔκρινε, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, προὺς τὴν τοιούτων ἀρχὴν, ἐπιχείρησιν, ἀνδρῶν δεῖν παχέων, καὶ ἠλιθίων τῶν ὑποδεξομένων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας ἔφασκεν εἶναι) ἐφοικοδομήσας ὁ τὸ Ἀβώνου τεῖχος, δεισαλίμονας τοὺς πολλοὺς, καὶ ἠλιθίους, καὶ μόνον εἴ φανείη τις, αὐλητὴν ἢ τυμπανιστὴν,

(nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illã de Olympiade fabulam increbuisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi draconé, quopiam opinor cum ea concumbente) mercati sunt ex his serpentibus vnum qui esset pulcherrimus, obolis haud paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellum oritur nimirum cùm duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè pependerunt, hæc duo potissimùm in hominum vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorum vtroque si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illico ditesceret. Siquidem vtriquevtrà, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quàm maximè necessariam esse, summéque desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factósque celebres: præterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus, per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aureósque dedicantibus lateres. Hæc vbi inter sese versassent, vltróque ac citro agitassent, visum est vaticinium oraculúmque constituere: etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentiùs etiam illis successit, quàm expectauerant initiò, & vel spe melius euênit. Hinc iam spectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quonam exordio, quáve ratione negotium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, vtpote regionem à negotiatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæque confinem, neque longè dissitam ab Asia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negotiorum auspicationem aggressionémque, hominibus opus esse crassis & stolidis, & qui viderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosque ac stolidos: qui, si quis tantùm apparuisset, tibicinem aut tympanistam,

aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro (quod aiunt) vaticinans, illico vehementer omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitum quempiam intueantur. Hac de re cùm controuersiæ nonnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Æsculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ cùm essent de industria repertæ, facilè effecerunt vt hic rumor in omnem vsque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum: nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iámque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquáque conscripsit responsa. Deinde paulo pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariéque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones cùm ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt, ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò vt à Tricca ad Paphlagoniam vsque in Alexandri matrem sit incitatus illectúsque. Repertum est aliud oraculũ, quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtáque Sinopam
Tyrside exit quidam Ausonia de gente sacerdos,
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, vicenáque ter repetita.
a *Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,*
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

a *Idque propter A. Λ. E. Ξ. cum quibus literis ἀνὴρ compositũ, Alexandrum constituit. significat autem A. 1. Λ. 30. E. 5. Ξ. 60. qui numeri additi 96. constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem.*

ἢ κυμβάλοις κροτοιῶντα ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ, ὃ τῷ λόγου, μαντευόμενος, αὐτίκα μάλα πάντας κεχηνότας ποιεῖς αὐτὸν, καὶ ὡσεὶ τινὰ τῶν ἐπουρανίων ποιεῖσθαι βλέποντας. ὀλίγης δὲ καὶ τοῦτο ταχέως αὐτοῖς γενομένης, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καταρύπτουσι δέλτους χαλκᾶς, λεπτύσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέτεισιν εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει τὸν τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὗται αἱ δέλτοι ἀξεπίτηδες διερεθεῖσαι, διαφοιτῆσαι ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον εἰς πᾶσαν μὲν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ μάλιστα πρὸ τῶν ἄλλων, εἰς τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγείρειν, καὶ τοὺς θεμελίους ἤδη ἔσκαπτον. ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοκκωνᾶς, ὁ Χαλκηδόνι καταλείπεται, δίπτους τινὰς, καὶ ἀμφιβόλους, καὶ λοξοὺς χρησμοὺς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. παραγίνεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη, καὶ πλοκάμους καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυρῷ ἐνδεδυκώς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἀρτίως ἔχων τὴν τοῦ Περσέως, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγενεαλόγει μηδήν, καὶ οἱ ὅλεθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, εἰδότες αὐτοῦ ἄμφω τοὺς γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ὑπίστευον τῷ χρησμῷ, λέγοντι,

Περσίδης μὲν ἐοικὼς, Φοίβῳ φίλος ἔπλετο θεᾶται,
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἵματος ἐκγώς.

Οὗτος δὴ καὶ ὁ Ποδαλείριος, μάχλος, καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας σύεσθαι ὑπὸ τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα. ἔφατο δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης τοιαῦτα μαντευσαμένης,

Εὐξείνου Πόντοιο πάρ' ἠιόσι κεῖται Σινώπης,
Ἐξ ἧς τις καὶ Τύρσιν ἔβη Αὐσονίοισι προφήτης,
Ἐκ τετράδος δεκάδος, τελετῶν δεκάδωντε,
Πέντε δ' ἑτέρας μονάδας, καὶ εἰκοσάδα τεις-

ἀριθμὸν Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρος ὁμωνυμίῃ τετράκυκλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοιαύτης
τραγῳδίας, ἀφῆκε πολλῶ ἐς τὴν πατρίδα πε-
ριβλεπτός τε, καὶ λαμπρὸς ἰδεῖν, μεμηνέναι
τοῖς πολλοῖς ποιούμενος σφίσι τε, καὶ ἀφροῦ ὑπερπι-
πλάμενος τὸ στόμα· ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ὑπῆρ-
χεν αὐτῷ, τριβὴν τῆς βαφικῆς βοτάνης τὴν ῥί-
ζαν ἀφεψήσαντι μαλακοπαρύφῳ. τοῖς δὲ, θεῖόν τι καὶ φο-
βερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρός. ἐπεποίητο δὲ αὐτοῖς πά-
λαι, καὶ κατεσκεύαστο, κεφαλὴν δράκοντος ὀθο-
νίνην, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπιφαίνουσα, κατά-
χρωτος, πολλῷ εἰκασμένη, ὑπὸ θριξὶν ἱπ-
πείαις αὐτοίγουσά τε, καὶ αὖθις ἐπικλείουσα τὸ
στόμα· καὶ γλῶτταν, οἵα δρακόντων, διττὴν, μέ-
λαιναν προὔκυπτεν, ὑπὸ τειχῶν καὶ αὕτη
ἑλκομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος δὲ δράκων προὐ-
πῆρχε, καὶ οἰκοι ἐτρέφετο, καὶ πρὸ ἐπιφανι-
σμοῦ αὐτοῖς, καὶ συντραγῳδήσων, μᾶλλον
δὲ, προταγωνιστὴς ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἀρχεσ-
θέον, μηχανᾶται τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλ-
θὼν ἐπὶ τοὺς θεμελίους τοῦ νεὼ τοὺς ἄρτι ὀρυτ-
τομένους (στενοχωρεῖ δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐ-
τόθεν ποθὲν συλλεγόμενον, ἢ ὅτι ἐξ ὑπερκοσ πεσὸν)
ἐνταῦθα κατατίθησι χλωρὸν ὠὸν προκεχευωμέ-
νον, ἔνδοθι φυλάττον ἑρπετὸν τι ἀρτιγλύπτου· καὶ
βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τοῦ πηλοῦ, ὀπίσω αὖ-
θις ἀπῆλθε. ἑῴθεν δὲ γυμνὸς ἐς τὴν ἀ-
γορὰν προπηδήσας, διάζωμα μὲν περὶ αἰ-
δοῖον ἔχων, κατάχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὴν ἅρ-
πην ἐκείνην φέρων, σείων ἅμα τῷ κόμῃ
ἄνετον, ὥσπερ οἱ τῇ μητρὶ ἀγείροντές τε, καὶ
ἐνθεάζοντες, ἐδημηγόρει, ὅτι βωμόν τινα ὑ-
ψηλὸν ἀναβαὶς, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζεν, αὐ-
τίκα μάλα δεξομένην ἐναργῆ τὸν θεόν. οἱ
δὲ πρόντες δὲ (συνεδεδράμηκε γὰρ σχεδὸν ἅπα-
σα ἡ πόλις, ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶ, καὶ γέρουσι, καὶ παι-
δίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἠύχοντο, καὶ προσεκύνουν.
ὁ δὲ, φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἵας
γοῦν τ' ἂν Ἑβραίων, ἢ Φοινίκων, ὀξέπληκτος
τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ εἰδόσι, ὅ, τι λέγοι· πλὴν
τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκατεμίγνυε τὸν
Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκληπιόν. εἶτ' ἤδη δρό-
μῳ ὅτι τὸν ἐσόμενον νεὼ· καὶ ὅτι ὁ ὄρυγμα
ἐλθὼν, καὶ τὴν προχοδομημένην τοῦ χρηστη-
ρίου πηγὴν, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνησέ τε ἤδειν
Ἀσκληπιὸν καὶ Ἀπόλλωνος, μελῳδῶν τῇ φωνῇ, καὶ
ἐκμελῶς τοῦ θεοῦ ἥκειν τύχοι ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν·

A Alexander itaque multo pòst in patriam
irruens cum eiuſmodi Tragœdia, conſpicuus erat ac ſplendidus: quum interim
furore afflatum ſeſe nõnunquam aſſimulabat, ore ſpuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cęterùm illis diuinum quiddam ac
formidandum ſpuma videbatur. At multo antea ſibi finxerant paràuerántque è
linteis confectum draconis caput, quod
ſpeciem quandã humanam præ ſe ferret,
colorum fucis mirè adſimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & claude-
ret. Tum lingua (ſicut & draconũ) biſulca
B atra prominebat, quæ & ipſa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem
erat in promptu, domíque alebatur: cùm
res poſtularet, tum ab illis proferendus,
vnáque in partem tragœdiã acturus, vel
princeps potiùs huius futurus fabulę. Iam
verò vt erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: Noctu veniẽs ad templi fundamenta nuper effoſſa (conſtiterat
autem in eis aqua, ſiue quòd ea indidem
alicunde deſtillauerat, ſiue quòd ex ęthere deciderat) illic ouum antea excauatum
deponit, quod quidem intus occultabat
C fœtum rècèns editum ſerpẽtis. Id quum
altè demerſiſſet in abditas luti cauernas,
rurſum illinc diſceſſit. At mane cùm in
forum proſiliiſſet nudus, niſi quòd ſubligari circum pudenda tectus erat, eóque inaurato: tum falcem illam geſtans,
ſimúlque ſolutam ventilans iactánſque
comam, eorum more qui à Cybele Deorũ matre afflati conueniunt, ac numine
rapiuntur: conſcẽſa ſublimi quapiam ara
concionabatur, ciuitatem eam beatam
eſſe prædicans, quę mox deum propalàm
eſſet oſtenſura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat vniuerſa propè
D ciuitas) vnà cũ mulieribus, ſenibus, pueris, admirabantur, ac vota facientes adorabant. At ille voces quaſdam ſonans incognitas, nihílque ſignificãtes, cuiuſmodi ſint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, niſi ſolum hoc, quòd Apollinẽ Æſculapiúmq; paſſim admiſcebat. Sub hæc ad inſtitutum templũ
curriculo fugiebat, accedénſque ad foſſã
ac fontem illum quẽ iam ante conditum
oraculum præſtruxerant, ingreſſus aquã,
magna voce canebat laudes Apollinis
& Æſculapij, inuitabátque deum, vti
dexter ac felix in ciuitatem aduenire-

Deinde phialam poſtulat: eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cum aqua lutóque haurit, & ouum illud, in quo nimirum ille deum concluſerat; candida cera ceruſſàque commiſſuram operculi ferruminans. Id cùm manu cepiſſet, affirmabat iam Æſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis defixíſque intuebantur oculis, expectantes quidnam eſſet futurum poſtea, iamdudum admirantes ouum in aqua repertũ. Porrò poſteaquam fregiſſet idem caua vola compreſſum, ac ſerpentis illius fœtum excluſum excepiſſet, ſimul atque mouentem hunc ſeſe conſpicerent ij qui aderant, ac digitis circumuoluentem, protinus vocem tollebant, deúmque conſalutabant, ac ciuitatem eam fortunatã eſſe dictitabant: ſingulique affatim votis implebantur, theſauros, opes, proſperam valetudinem, aliáque id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rurſus curſim ſeſe domum abripuit, vnà ſecum aſportans modò editum in lucem Æſculapium, bis natum ſcilicet, cùm ſemel duntaxat naſcantur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id eſt cornicula (nam id matris nomẽ fertur) neq; ex cornice, verùm ex anſere progenitum. Populus autem vniuerſus conſequebatur, omnes afflati deo, atque ob ſpes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur ſe domi continebat, ſperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo poſteaquam vrbs ita eſſet hominibus referta, vt iam redundaret, ſed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor eſſet exemptum, nec vlla parte ſimiles viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter ſolam figuram nihil à pecudibus diſtarent: in ędiculis quibuſdam in lecto reſidens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in ſinum Pellæum illum Æſculapium, qui quidem erat, vt dictum eſt, maximus pulcherrimúſque. Hùnc totum vbi collo circundediſſet, caudam foras prominere ſinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) ſolum autem caput ſub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextũ oſtendebat, quod prorſum illius eſſe draconis videretur, qui à pectore prominebat ſcilicet.

Εἶτα φιάλιον αἰτήσας, ἀναδύντος τινὸς, ῥᾳδίως ὑποβαλὼν, ἀρύεται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ τὸν ὠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς αὐτὸν κατεκέκλεικει, κηρῷ λευκῷ, καὶ ψιμυθίῳ τινὶ ἁρμοσάμενος τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου ξυγκεκολλημένον. καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ, ἀτενὲς ἀπέβλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ μᾶλλον θαυμάσαντες τὸν ὠὸν ἐν τῷ ὕδατι ἀρηρεμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ καπάξας αὐτὸ εἰς κοίλιον τινὰ τῆς χειρὸς, ὑπεδέξατο τὸ ἑρπετὸν ἐκεῖνον ἔμβρυον, καὶ οἱ παρόντες εἶδον κινούμενον, καὶ τοῖς τῆς δακτύλοις εἰλούμενον, καὶ ἀνέκραγον ὑψοῦ, καὶ ἀπαίζοντο τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαλδὸν ἕκαστος ἐπεπίμπλατο τῶν ὑγιῶν, σωσαρείας, καὶ πλούτου, καὶ ὑγιείας, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ αἰτῶν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ, δρομαῖος αὖθις ὑπὸ τὴν οἰκίαν ἦεν, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγένητον Ἀσκληπιὸν δὶς τεχθέντα, ὅτε ἅλλοι ἅπαξ τίκτονται ἄνθρωποι, οὐκ ἐκ Κορωνίδος, μὰ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγονότα. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες ἔνθεοι, καὶ μεμηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων. ἡμέρας μὲν οὖν οἴκοι ἔμενεν, ἐλπίζων, ὅσῳ χρόνῳ, ὑπὸ τῆς φήμης αὐτίκα μάλα παμπόλλους τῶν Παφλαγόνων συνδραμεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπέπλησο δὴ ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπάντων τοὺς ἐγκεφάλους, καὶ τὰς καρδίας πεπεξυρημένων, οὐδὲν ἐοικότων σιτοφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ οὐχὶ πεφθάσαι τῶν ἀμφιθέντων, ἐν οἰκίσκῳ τινὶ ὑπὸ κλίνης καθεζόμενος, μάλα θεοπρεπῶς ἐσαλμένος, λαμβάνει εἰς τὸν κόλπον τὸν Πελλαῖον ἐκεῖνον Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τε, καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον τῷ αὐτοῦ πραχήλῳ περιειλήσας, καὶ τὴν οὐρὰν ἔξω ἀφεὶς (πολεὶ δὲ ἦν, ὡς καὶ ἐν τῷ περιόλπιῳ περιέχεσθαι αὐτὸν, καὶ χαμαὶ ὃ μέρος ὑπισύρεσθαι) μόνην τὴν κεφαλὴν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἀποκρύπτων, αἰεχμένου πρώτα ἐκείνου, περιῄφαινε τὴν ἐθνίλην κεφαλὴν καὶ δάτερα τῶν χιτώνος, ὡς δῆθεν ἐκείνου τὸ φαινόμενον πρῶτος ἅπαν.

εἶτα

Εἶπά μοι ὑπονόησον οἰκίσκον οὐ πάνυ φαυλρόν, οὐδὲ ἐς χύδην τῶν φωτὸς δεχόμενον, ἐς πλῆθος ἀνθρώπων συγκλύδων, τεταραγμένων, καὶ προσεκπεπλημμένων, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαιωρουμένων· οἷς εἰσελθοῦσι, τεράστιον ὡς εἰκὸς ὃ πρᾶγμα ἐφαίνετο, ὀκ τῶν τέως μικροῦ ἑρπετῶν, ὄντος ὀλίγων ἡμερῶν τοσοῦτον δράκοντα περιηνέναι ἀνθρωπόμορφον, καὶ τοῦτο, καὶ πιθανόν. ἠπείγοντο δὲ αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον· καὶ πρὶν ἀκριβῶς ἰδεῖν, ὅ τι λαύνοντι ὑπὸ τὴν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐτεραύπτετο δὲ κἀκ ὁ αὐτήμερον ἄλλη ἔξοδος, οἷόν τι τοὺς Μακεδόνας ὀν Βαβυλῶνι ποιῆσαι ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ, προϊσάντες τὰ βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν, καὶ προσεῖπεῖν ὃ ὕστατον. τὴν γὰρ ὄψιν τοῦτον, οὐκ ἄπαξ ὁ μαθὼν, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεαρώτεροι. ἐνταῦθα, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ τἀληθῆ λέγειν, συγγνώμην χρὴ ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἐκείνοις, παχέσι, καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ ὀξὺ πατήσαντι τὸν ἀπὸ μηνοι τῶν δράκοντος (καὶ γὰρ τοῦτο προεῖχε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντές γε ὁμοίῳ τῷ φωτὶ τὸν κεφαλὸν δῆθεν αὐτοῦ διοίγοντά τε καὶ συγκλείοντα τὸ στόμα, ὥστε πάνυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντίνῳ τινὶ τοὺς τοιαῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸν νοῦν ἔχοντας, ὡς ἀπιστῆσαι· καὶ ὅστις μὴ, εἰκάσαι, καὶ εἰ μὴ βύρσιν τὸν τρόπον ἐδύνατο, σκῆνος γοῦν τοσοῦτον πεπεισμένου, ὅτι λέλησεν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς μαγγανείας· τὸ δ' οὕτω πῶς ψευδὲς ὄν, καὶ γνέσθαι ἀδύνατον. κατ' ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη, σὺν ἔρρῃ, ἐκείσου τῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς ὃ εἰκὸς, λέγοντος, ὡς καὶ γενόμενον ἴδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἀνθρωπον μετ' ὀλίγον παμμεγέθους αὐτοῦ γεγονυίας, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικότος· γραφαί τε ὑπὲρ τούτου, καὶ εἰκόνες, καὶ ξόανα, τὰ μὲν, ἐκ χαλκοῦ, τὰ δ', ἐξ ἀργύρου εἰκασμένα. καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ὑπετέθη·

Iã verò mihi cogita ædiculas non admodũ illuſtres, nec ad ſatietatẽ vſq; luminis capaces: tũ turbam hominum conuenarum, quiq; aliis ex locis alij concurriſsẽt, tumultuãtes, ac priùs etiam quã iſta viderent, mẽte attoniti ſtupefactiq́ue, deniq; ſpebus illis ſublati: quibus ingreſſis nõ mirum ſi res viſa eſt portẽtoſa, videlicet ex modò puſillo ſerpẽte intra pauculos dies tã immanem extitiſſe draconẽ, humana ſpecie, atq; eum inſuper mãſuetũ tractabilémque. Protinus autem ad exitũ properabant, & priuſquã exactiùs eſſent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui ſemper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ per quã intrabatur, patefactum erat & aliud oſtium, per quod exiretur: cuiuſmodi quiddã & Macedonas in Babylone feciſſe ferunt in Alexandri morbo, cùm ille grauiter iã ægrotaret: illi obſeſſa regia deſiderarent eum intueri, ac ſupremùm alloqui. Atque hoc ſpectaculi ſceleſtus hic nõ ſemel, verùm crebriùs exhibuiſſe dicitur, maximè ſi qui diuites aduenifſent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi chariſſime Celſe, ſi vera fateri volumus, æquum eſt veniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis, hominibus nimirũ craſſis & ineruditis, ſi deluſi ſunt, cũ draconem manu cõtingerent, (nã hoc quoque largiebatur Alexander iis qui voluiſſent) cúmque cõſpicerent in dubia malignáque luce imitatũ illud illius caput, os ſcilicet nunc aperiens, nunc claudẽs, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurũ, Metrodorúm ve, aut alium huiuſmodi quempiam, qui prorſus adamantinam aduerſus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quiq́ue vel quid eſſet rei, cõiecturis colligeret: vel ſi viam etiam modúmque perueſtigare nõ quiret, illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet, fugere quidõ eſſe modum rationémque præſtigiaturæ: cæterũ quicquid eſſet negotij, prorſus ſimulatũ fucatúmq; eſſe, ac ne fieri quidẽ vlla ratione potuiſſe. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabãt, vnoquoque, vt fit, affirmante ſeſe primùm naſcentem vidiſſe deum, deinde paulo pòſt eundem cõtrectaſſe iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adſimilem. Accedebãt ad hæc picturę, imagines, ſigna deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Poſtremò nomen etiam inditum:

nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito: ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iam maturum esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinarétque, accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque post patris Amphiarei interitum, posteáque quàm ille inter Thebanos extare desiisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, cùm Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexãder omnibus qui aduenerant, fore vt deus ipse responsa daret: eiúsque rei diem quẽdam certum prælocutus est. Iussit autem vt quisque, quod videretur, quódq; maximè discere vellet, id in libello conscriberet, eúmque funiculis obuinctum, cera argilláve, aut simili re quapiã obsignaret: Se verò receptis libellis, cùm subisset adyta (iam enim oraculum erat extructũ, & apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerãt, obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusque argumẽto, deo nimirũ respondente, quacunque de re quis esset scisciatus. Erat autẽ hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiã (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius, neque difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibúsque nares essent mucco obsitæ, miniméque emunctę, prodigiosum planéque incredibile quiddã esse videbatur. Etenim cùm varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisque scisciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ viderentur, ad interrogata respõdebat. Deinde rursum obuincta obsignatáque reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potuisset iste quę ego illi tradidi, sanè quàm diligẽter obsignata signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua? Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quò videlicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere.

A Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ Διὸς ἐμμελὴς τρίτος καὶ θεῖος προφήτης· αἰνέφωνος γὰρ Ἀλέξανδρος·

Εἰμὶ Γλύκων, τρίτον αἷμα Διός, φάος ἀνθρώποισι.

καὶ ὅπως χρηστὸς ἴοιμι, οὕνεκα τὰ πρῶτα ἐμεμηχάνητο, καὶ χρᾶν τοῖς δεομένοις, καὶ διατρίβειν πρὸ Ἀντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ ὃ ἐνδόσιμον λαβὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὰν τὸν Ἀμφιάρεω, ἐκ τῶν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτῷ, ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλικίαν ἀφικόμενος, οὐ B πονήρως ἀπήλαξε, προδιατρίβων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα, καὶ δύ' ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖθεν οὖν ὃ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικνουμένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητήν τινα προφητῶν. ἐκέλευσε δὲ ἕκαστον, οὗ δέοιτο δὴ καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐθέλοι, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς ὃ ἄδυτον καταβὰς (ἤδη γὰρ C ὁ νεὼς ἐκήρυτο, καὶ ἡ σκηνὴ προεπεποίητο) καλέσας ἐμέλλε κατὰ τάξιν τοὺς δεδωκότας, ἐπὸ κήρυκι, καὶ θεολόγῳ· καὶ πρῶτα τοῦ θεοῦ ἀκούων ἕκαστα, ὃ μὲν βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον ὡς εἶχε, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκρισιν, ἐπογεγραμμένῳ πρὸς ἔπος, ἀμείβοντος τοῦ θεοῦ περὶ ὅτου τις ἔροιτο. ἦν δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο, ἀνδρὶ μὲν οἵῳ σοὶ, εἰ δὲ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, ἐ κορύζης μεστοῖς τὴν ῥῖνα, τεράστιον, καὶ πανD τη ἀπίστῳ ὄντως. ὑφαινόσας γὰρ ποικίλας τὰς σφραγῖδας τὰς λύσας, ἀναγινώσκει τε τὰς ἐρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἶτα κατειλήσας αὖθις, καὶ σημηνάμενος, ἀπεδίδου μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ἦν πρὸ αὐτῶν ὃ, πόθεν γὰρ σοφὸς ἠπίστατο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς σημηνάμενος, αὐτῷ ἔδωκα ὑπὸ σφραγῖσι δυσμήκτοις, εἰ μή θεός τις ἀληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων ἦν; τίνες εἶεν αἱ ὑφαίνουσαι, ἴσως ἐρήσῃ με. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἔχεις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα.

λί πρώτη μὲν σκεῖνη, ὦ φίλτατε Κέλσε· ἐκ τοῦ κηροῦ τὸ ἐπιλοίπιον πυρώσας, ὃ ἐπὶ τῷ σφραγῖδι μέρος τῷ κηρῷ ἐφῆπτο, ἐξήρε, καὶ μετὰ τοῦτο ἀναγνώσειν, τῇ βελόνῃ αὖθις ὑπεκλιάσας τὸν κηρὸν, τόν τε κάτωθεν ἐπὶ τοῦ λίνου, καὶ τὸν αὐτοῦ τοῦ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως συνεκόλλα. ἕτερος δὲ τρόπος ὁ ἀπὸ τοῦ λεγομένου κολλυρίου· σκευάσας δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ πίττης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ ἀφανοῦς τετριμμένου, καὶ κηροῦ, καὶ μαστίχης· ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων, αἱματλάσας τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλῳ τινὶ σφραγῖδα προσχρίσας, ἐπετίθη, καὶ ἀπέματτε τὸν τύπον. εἶτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γλοιώδους, λύσας ῥᾳδίως, καὶ ἀναγνούς, ὑπιθεὶς τὸν κηρὸν, αἰετύπου, ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὐτοῦ σφραγῖδα δοκοῦσαν μάλα τῷ ἀρχετύπῳ ἐοικυῖαν. τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἀκουσον· πιπάνου γὰρ ἐς κόλλαν ἐμβαλὼν, ᾗ κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπετίθη τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, ἢ κέρατος, μᾶλλον δὲ σιδήρου, παγιώτερον) τούτῳ δὴ ἐχρῆτο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ὑπενοημένα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μνησθῆναι ἀπόντων, ὡς μὴ ἀπειρηκέναι εἶναι δοκοίημι, καὶ μάλιστα σοί, ἐν οἷς καὶ μάγων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα, καὶ ὠφελιμωτάτοις συνταγμασι, καὶ δυναμένοις σωφρονίζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ πρὸς ἀληθείαν, καὶ πολλῷ τούτων πλείονα. ἔλεγεν οὖν, καὶ ἐπῄδασε, πολλῇ τῇ σπουδῇ ἐπ' αὐτῷ χρώμενος, ἐκ τοῦ εἰκὸς τῇ διανοίᾳ πρὸς ἅπαντα, τοῖς μὲν, λοξὰ καὶ ἀμφίβολα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρινόμενος, τοῖς δὲ, ἐκ πόρρω ἀσαφῆ. χρησιμωδικὸν γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἐδόκει. τοῖς δὲ ἀπέτρεπεν, ἢ προ῔στρεπεν, ὡς ἄμεινον ἔδοξεν αὐτῷ εἰκάζοντι· τοῖς δὲ θεραπείας προ῔λεγε, καὶ ἀφαίρεσις, εἰδὼς (ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην) πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ θυδρίμῳ πρὸς αὐτῷ αἱ κυτμίδες, ἀπό του τοιούτου ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπους ἀρκείου συντεθειμένον. τὰς μὲν τοιαύτας ἐλπίδας, καὶ προκοπὰς, καὶ κλήρων ἀφορμὰς εἰσαῦθις ἀεὶ ἀνεβάλλετο, προσθεὶς ὅτι ἔσται πάντα ὁπότ' ἂν ἐθελήσω ἐγὼ,

A Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto priùs suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simul atque siccum esset factum (siccabatur autem protinus) commodè resignabat libellos: B quibus perlectis, impositò ceræ denuo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgo codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statímque detrahebat. Nam illico succesit, adeò vti cornu vel ferro potiùs reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus, maximè cùm tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentariis, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, C quíque modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris, longéque his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéque negotium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura: quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item D deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerúmque successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reiiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam,

quúmque vates meus Alexander me ro- A gabit, próque vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuique reſponſo præſtituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò puſillum aut exiguum fuiſſe putes amice hunc quæſtum, quum in annos ſingulos ad ſeptuaginta aut octoginta millia redierit, vſque adeo auidis & inſatiabilibus hominibus, vt ſinguli ſupra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterùm ea quæ capiebat, non ipſe ſolus ſolitus eſt inſumere, nec rurſum ad congerendas opes in theſaurum reponere, verùm complureis & alios habebat ſecum adiutores & miniſtros, tum qui ſcitarentur, qui verſibus oracula conderent, B qui reſponſa ſeruarent, qui ſubſcriberēt, qui obſignarent, qui interpretarentur: quòrum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nōnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes diſſiparent, affirmantes ipſum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, theſauros effodiēdos oſtendere, morbo laborantibus mederi, quoſdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóque tumultu concitati C approperabant, ſacrificabatur, dicabantur munera, eáque duplicata, prophetæ diſcipulóque dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque miniſtrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertim ex his qui ſtudebant Epicuro: iámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuerſa præſtigiatura, D fictúſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens, impiis & Chriſtianis impleri Pontum, qui non vererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere: eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò vellent propitium habere deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitanti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudentes, quámque eruditæ:

καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δεηθῇ, καὶ δώσετε αὐτῷ ὑμεῖς. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἑφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, δραχμὴ, καὶ δύ' ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον κερδῆναι τὸν πόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐκείνου ἔτους ἤθροιζεν, αἱ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα χρησμοὶ τῷ ἀνθρώπων τοσοῦ ἀπλησίας αἰσχροδιδόντων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπετεθησαύριζεν, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συνεργοὺς, καὶ ὑπηρέτας, καὶ πρόθυμους, ἐς χρησμοποιοὺς, καὶ χρησμοφύλακας, καὶ ὑπογραφέας, καὶ ὑποσφραγίστας, καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἕνεμεν ἑκάστῳ ὃ κατ' ἀξίαν ἤδη δέ τινας καὶ ὅτε πλεῖ ἀλλαχοῦ ἐξέπεμπε, φήμας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς προσείποι, καὶ δούλους δραπέτας, καὶ κλέπτας, καὶ ληστὰς ἐξελέγξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι προθέσποι, καὶ νοσοῦντας ἰάσαιτο, ἐνίους δὲ καὶ ἤδη ἀποθανόντας, ἀναστήσοι. δρόμος οὖν καὶ ὥρμισμὸς ἀπάντων ἐγίγνετο, καὶ θυσίαι, καὶ αἱματήματα, ἐς διπλάσια, τῷ προφήτῃ, ἐς μαθητὴ τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἐξέπεσεν ὁ χρησμὸς,

Τιμᾶσθαι κέλομαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προφήτην·
Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλει ἄγαν, ἀλλ' ἱερῆος.

Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίσαντο ἐπ' αὐτὸν, καὶ μάλιστ' ὅσοι Ἐπικούρου ἑταῖροι ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπεφώρατο ἅπαν μαγγανεία, καὶ συσκευὴ τοῦ δράματος, ἐκφέρει φοβερόν τι ἐπ' αὐτοῖς, λέγων, ἀθέων ἐμπεπλῆσθαι, καὶ Χριστιανῶν, τὸν Πόντον, οἳ καὶ αὐτὸν τολμῶσι τὰ κάκιστα βλασφημεῖν, ὃς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύνειν, εἴτε ἐθέλουσιν ἵλεων ἔχειν τὸν θεόν. καὶ δὲ Ἐπικούρου, καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀπεφθέγξατο. ἐσμοῦσι γάρ τινος τῇ προέδρᾳ ἐν ᾅδου ὁ Ἐπίκουρος, Μολυβδαίνας, ἔφη, ἔχων πέδας, ἐν βορβόρῳ κεῖσθαι. εἶτα θαυμάζεις εἰ ὅτι μέγα ἦρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων συνετὰς, καὶ πεπαιδευμένας;

ἄλως δὲ, ἀσπονδος καὶ ἀκήρυκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος τοῖς Ἐπικουρείοις, μάλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ δικαιότερον τοῦτο πολέμει χρὴ ἀδελφὸς, καὶ τερατείας φίλος, ἀληθείας δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καθεωρακότι, καὶ μόνῳ τελεῖ τὰ αὐλοῖς ἀληθῆ εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ Χρύσιππον, ἢ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ εἰρήνη βαθεῖα τοῖς ἐκείνοις ἦν. ὁ δὲ ἄτεγκτος Ἐπικούρης (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὠνόμαζεν) ἔχθιστος, δικαίως πᾶσι τοῖς τὰ γέλωτι καὶ παιδιᾷ πεπαιδευμένοις. διὸ καὶ τελεῖ Ἀμαστρίνοις ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἠπίσαντο, τοὺς περὶ Λέπιδον καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐλοῖς, πολλοὺς καὶ τοιούτους ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμῴδησε πώποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρί. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν ἀδελφῷ συγκλητικῷ χρησμῳδῆσαι, καταγελάστως ἀπήλλαξεν, οὐ χοιρῶν οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν ποιῆσαι πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ στομάχου ὀδυνῶν, προστάξαι βουλόμενος ὕφον πόδα μετὰ μαλάχης ἐσκευασμένον ἐσθίειν, οὕτως ἔφη,

Μάλαχα χοιρείων ἱερῇ κεκμηῶτε σιπύδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μάλιστα· καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προσεβλεπεν, τὴν κεφαλὴν δὲ ὑπὸ κόλπου ἀθέατον φυλάττων. ἐθελήσας δὲ καὶ μείζονος ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπέσχετο καὶ λαλοῦντα προσάξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, αὐδὴν ὑποφήτου χρησμῳδοῦντα. εἶτα δὲ χαλεπῶς μὲν ἀνευρὼν ἀρτηρίας στενάλφας, καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς ὁμοιότατα λαλεῖσθαι, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῆς φωνῆς διὰ τοῦ ὀθονίου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσπαιούσης. ἐκαλοῦντο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδὲ δυέσιν, ἀλλὰ τοῖς δι' ὑπερβολὴν πλουσίοις, ἢ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σουηριανῷ δοθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν εἰσόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν. προτρέπων γὰρ αὐτὸν ὅτι τὴν εἰσβολὴν, οὕτως ἔφη,

A Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustiùs bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quique vnus, quid in his esset verũ, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimùm inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam in-
B ter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eo quòd acceperat, eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, cùm nec ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti vellet præscribere vti suillum pedem
C cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconem ostendebat iis qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponens: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturũ ipsum deum loquẽtem, citráque interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Æsculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebãtur, id est, ipsius voce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait,

Parthis Armeniisq; citato Marte subactis,
Romam vrbem repetes, & claras Tybridis vndas:
Vertice serta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenisséque vt vnà cum exercitu cęderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc:
Ne tibi sæmineis vir amictus vestibus, arcu
Exitium immittat, vitáque ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitiisque responsis, ea quæ perperam maléque euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim ęgrotis, priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóque responsa ferebãt, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, pleroſque consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mei vocem patris audituꝰ. Et rursus:

Branchidica accedas adyta, atque oracula queras. Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi querens oracula vatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiámque designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama permanauit, ínque ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij qui potentia atque auctoritate plurimùm in Republ. pollebant: quibus princeps quasique signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in iis quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quędam de illis esset persuasa,

Rutilianus Romanus.

Παρθους Αρμηνίους τε ποῶ ὑπὸ δουρὶ δαμάσας, (ὕδωρ,
Νοσήσῃς Ρώμυλ, ϗ Θύμβριδος ἀγλαὸν Στέμμα φέρων κροτάφοισι, μεμιγμένον ἀκτίνεσσιν.

Εἶτ' ὀπῷ πειθεὶς ὁ ἠλίθιος ἐκεῖνος Κελτὸς, εἰσέβαλε, ϗ ἀπήλαξεν, αὐτῇ στρατιὰ ὑπὸ τῷ Οθρυάδου καπεχθεὶς, τὸν μὲν τὸν χρησμὸν ὅλαιρε ἐκ τῆς ὑπομνήμης, ἀντέθηκε δ' ἄλλον αὖτ' αὐτῷ· (γὰρ ἄμεινον,
Μὴ σύγ' ἐπ' Αρμηνίῃς ἐλάαν στρατὸν, ὅ σοι ἠλυκίτης τις ἀνὴρ τόξῳ ἀπὸ λυσσῶν
Πότμον ὀπιπτοσύνης, παύσῃ βίοτόν τε φάος τε.

ϗ γὰρ αὖ ἐκ τοῦτο σοφώτατον ἐπενόησε, τοὺς μεταχρονίους χρησμοὺς ὅτι θεραπεία τῶν κακῶς προτεθεραπευμένων, ϗ ἀπολετευμένων. πολλαχοῦ γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς, ὑγίεια ἐπηγγέλλετο, ἀποθανόντων δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν,
Μηκέτι δίζησθ' νόσοιο λυγρῆς ἐπαρωγήν· Πότμος γὰρ τοι φαίνεται, οὐδὲ ἐκφυγέειν δυνατόν σοι.

Ειδὼς γοῦν ἐν Κλάρῳ, ϗ Διδύμοις, ϗ Μαλλῷ, ϗ αὐτὸς δοκιμῶν ὅτι τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοὺς ἐποίητο, πολλοὺς τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτοὺς, λέγων,
Ες Κλάρον ἴεσο νῦν, τοὐμοῦ πατρὸς ὡς ὄπ' ἀκούσῃ. ϗ πάλιν,
Βραγχίδεων ἀδύτοισι πελάζεο, ϗ κλέε χρησμῶν. ϗ αὖθις,
Ες Μαλλὸν χώρῃ, θεσπίσματά τ' Αμφιλόχοιο.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὅρων μέχρι τῆς Ιωνίας, ϗ Κιλικίας, ϗ Παφλαγονίας, ϗ Γαλατίας. ὡς δὲ ϗ εἰς τὴν Ιταλίαν διεφοίτησε τὸ μαντεῖον ὅ κλέος, ϗ εἰς τὴν Ρωμαίων πόλιν ἐπέπεσεν, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄλλος πρὸς ἄλλου ἠπείγετο· οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ πέμποντες, ϗ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, ϗ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ὧν πρῶτος ϗ κορυφαῖος ἦν Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ, τἆλλα μὲν ἄλλα, καλὸς ϗ ἀγαθὸς, ϗ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ρωμαϊκῆς ἐξητασμένος, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς, πάνυ νοσῶν, ϗ ἀλλόκοτα πρὸς αὐτὸν πεπεισμένος,

εἰ μόνον ἀληλιμμένον που λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον θεάσαιτο, προσπίπτων ἀεὶ, καὶ προσκυνῶν, καὶ ὁπόσου πρέσεως, καὶ βυσσόμενος, καὶ τἀγαθὰ πρὸ αὐτοῦ αἰτῶν. οὕτως οὖν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφεὶς τὸν ἐξηχθεισμένον ζάξιν, εἰς ὃν τὸν Ἀβώνου τεῖχος ἀναπλῶναι· ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐφ' ἄλλοις· οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπανήεσαν, τὰ μὲν, ἰδόντες, τὰ δὲ, ὡς ἰδόντες καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμεδιῶντες ἔτι πλείω τούτων, ὡς ἐντιμότεροι εἶεν παρὰ τὸν δεσπότην. ἐξέκαιον γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ εἰς μανίαν ἐρρωμένως ἐνέβαλλον. ὁ δὲ, ὡς αὐτῷ τοῖς πλείστοις καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὤν, ὡσεί τι, τὰ μὲν διηγούμενος ὡς ἀκούσαι παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ προσπεσών. ἐνέπλησε δ' οὖν τὸν πόλιν, καὶ διεσάλευσεν ὅλην, καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἱ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἠπείγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν καθ' αὐτούς. ὁ δὲ, τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐργαζόμενος αὐτοὺς, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατεύσασθαι ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ αὐτοῦ ψευσομένους, καὶ μηχανᾶταί τι ὁ τερατοπάτωρ οὐκ ἀσοφόν, οὐδὲ τοῦ παρόντος λῆρον ἄξιον. λύων γὰρ τὰ πεμπόμενα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι δυσφορώτερον, καὶ παραπεπλεγμένον εἴη ταῖς ἐρωτήσεσι, κατεῖχεν αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑποπτεύοντας, καὶ μισογυνὶ δούλους μὴ ὁ θεὸς ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους οἷα ἐκ θεοῦ ἤκουσαν. σπανίσει δὲ, οἷα εἰκὸς, τοῖς πλουσίοις, καὶ μεγαλοδωρήμοσι, τοῖς πύσμασι πιθανεύεσθαι. ἐλάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἐκείνων, εἰδότων ὅτι αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἔσται τὰ ἀρχεῖα. ἐθέλω δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλλιανῷ δοθέντων χρησμῶν εἰπεῖν τινας· πιθανολογίᾳ γὰρ αὐτοῦ περὶ τοῦ παιδὸς ὑπὲρ τεττάρων γυναικὸς, παιδείας ὥραν ἔχοντος, ὃν τινα προσήσαιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῷ; ἔφη,

A adeò vt ſicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius advolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimulatque de oraculo inaudiſſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidiſſent audiſſéntque, permulta inſuper accumulantes illis, quò domino fierent commendatiores. In-
B flammarunt itaque ſenem infelicem, & in vehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedēs, quos habebat cùm plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eum modum iſte compleuit vrbem, concitauítque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt vt aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliiſque magnificis donatos muneribus, ad
C eum remittebat: hoc agens, vti nō ſolùm renunciarent oracula, verumetiam dei laudes canerent, ac portentoſa quædam de oraculo, déque ipſo mentirentur. Excogitarat autem ter ſceleſtus ille quiddā neutiquam inſcitū, & ingenioſius quàm vt in vulgarem competat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebantur, ita ſcriptū, vt cū periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur, coniunctum videretur, apud ſe detinebat, neque remittebat, quò videlicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metum ſibi redde-
D ret eos qui miſerant, cùm in mentem illis veniret, cuiuſmodi de rebus conſuluiſſet. Intelligebat autem eſſe conſentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quamplurima ferebat; quippe qui non ignorarent ſeſe intra caſſes eius teneri. Libet autem aliquot ex his reſponſis commemorare, quę Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex vxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatem maturus eſſet vt diſciplinis erudiretur, quem inſtituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita reſpondit:

Pythagorani, egregiéque canentem prælia A vatem.

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potiùs atque Homerum, iam olim defunctos, quibuscum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta annum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in insaniam versus, haud expectato dei promisso: quanquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunáque puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, cùm dormiëtem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitque, socrum suam Lunam solidis hecatombis placans. Iámque sibi vnus è cœlitum numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræ motus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iámque cùm pestilentia increbruisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Πυθαγόρῃ, πολέμων τε διηκτορα ἔ- ἀθλὸν ἀοιδόν.

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει, καὶ οὐδὲν εἶχε λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, ἀλλὰ πόδας οὕτως ἐληλεγμένην τῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρυτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας ὁ Σέλπιος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τῦ μαντείυ, λέγων, τῦτο αὐτὸ προδεδηλωκέναι τὸν θεὸν, ᾧ δὴ αὐτὸ, ζῶντα μὲ κελεῦσαι μηδένα διδάσκαλον ἐλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν ἢ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς ἦ μειράκιον ὂν ἀΐδου νεῶ συνῆναι. Ἱ τοίνυν μέμ- Β φεται ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, εἰ τοιῦτοις αὐθεντίσκοις ἐπιτρεπόμενον ἠξίου; αὖθις ἢ πυθανομένῳ αὐτῷ τίνι τινὸς ψυχὴν διεδέξατο, ἔφη,

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένυ· μετ' ταῦτα, Μέ- ναυδρος (ακτίς.

Εἶθ' ὃς νεῶ φαίνῃ, μετ' ἠ' ἑπτὰ ἡλιὰς Ζήσῃς ἠ' ὀγδώκοντ' ὀπὶ τοῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ὁ δ' ἑβδομηκονταετὴς ἀπέθανε μελαγχολήσας, οὐδὲ τελευταίας τὴν τῦ θεῦ ὑποσχέσιν. ἢ δὲ ὁ χρησμὸς τῦ αὐτοφώνου ἦν. ἐρομένῳ ἢ C αὐτῷ ποτε ἢ περὶ γάμου, ῥητῶς ἔφη,

Γῆμον Ἀλεξάνδρου τε, Σελληναίης τε θυ- γατρα.

Διεδεδώκει ἢ πάλαι λόγον ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν εἶχεν, ἐκ Σελλίνης αὐτῷ γνομένης· τὸν δὲ Σελλίνην ἔρωτι ἀλόντα αὐτᾶ, καθεύδοντά ποτε ἰδόντα, ὅπερ αὐτῇ ἔθος, χειμαζομένων ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὁ δ' οὐδὲν μηχάσας ὁ σωφρονέστατος Ρυτιλιανὸς, βύθυς ἔπεμπεν ὅπι τὴν χώραν, ἢ τοὺς γάμους συνετέλει ἑξηκοντούτης νυμφίος, ἢ συνὼν, τῷ πενθερῷ Σελλίνῃ ἑκατόμβαις ὅλαις ἱλασκόμενος, ἢ τῶν ἐπουρανίων εἶς ἢ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὁ δ' ὡς D ἅπαξ τὸ Ἰταλίᾳ πρᾶγμ' ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ προσεπενόει, ἢ πέμπων τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς ἔπεμπε χρησμοφόρους, ταῖς πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς, καὶ πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, ἢ σεισμοὺς, ἐ ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι τούτων, αὐτὸς ἐπαγγελλόμενος αὐτοῖς. ἕνα δή τινα χρησμὸν αὐτόφωνον ἐ αὐτὸν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη τὰ τῆ λοιμῷ διεπέμψατο. ἦν δὲ ὅδε ὁ ἔπος ἔν,

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλην ἀπώσῃ.

Καὶ τοῦτο μὲν ἰδεῖν ὃ ἔπος πανταχοῦ ὅτι πρὸ A
πυλῶνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλε-
ξιφάρμακον. τὸ δ' ἐς τοὐμπαλιν τοῖς πλεί-
στοις συνέχυτο. οὐ γάρ τινα τύχῃ αὐτῶν
μᾶλλον αἱ οἰκίαι ἐκενώθησαν, οἷς ὃ ἔπος
ἐπεγέγραπτο. καὶ μή με νομίσῃς τοῦτο λέ-
γειν ὅτι διὰ τὸ ἔπος ἀπώλλυτο, ἀλλὰ τύ-
χῃ τινὶ οὕτως ἐγένετο. τάχα δὲ οἱ πολλοὶ καὶ
καταθαῤῥοῦντες τῷ στίχῳ, ἠμέλουν, ὑφ' ἡ-
συχίαν ἐγίγνοντο, σοβεῖν τὸν χρησμὸν
πρὸς τὸν νόσον συντελοῦντες, ὡς αὐ ἔχον-
τες συμμαχοῦσας αὐτῷ συλλαβάς, καὶ
τὸν ἀκερσεκόμην Φοῖβον ἀποτοξεύοντα τὸν B
λοιμόν. πολλοῖς μέντοι ἐν αὐτῇ Ρώμῃ
κατεσκεύαστο πρόσθεν πολλοὺς τοὺς συνωμότας,
οἳ τὰς ἐκάστου γνώμας διήγγελλον αὐτῷ, καὶ
τὰς ἐρωτήσεις προεμαίνυον, καὶ ὧν μάλι-
στα ἐφίενται· ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς τὰς ἀ-
ποκρίσεις, καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς πεμπομένους,
κατακαμπάσθαι. καὶ πρὸς μὲν τὰς ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προεμη-
χανᾶτο. τελετάς τε γάρ τινα συνίστασαν,
καὶ δαδουχίας, καὶ ἱεροφαντίας, τελῶν ἐξῆς
ἀεὶ τελουμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώ- C
τῃ, προῤῥήσεις ἦν, ὥσπερ Ἀθήνησι, τοιαύ-
τη· Εἴ τις ἄθεος, ἢ Χριστιανός, ἢ Ἐπικού-
ρειος, ἥκει κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φυλέ-
σθω· οἱ δὲ πεπιστευκότες τῷ θεῷ, τελείσθω-
σαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. εἶτ' αὖθις ἐν ἀρ-
χῇ ἀξέλασις ἐλέγετο· καὶ ὁ μὲν ἡγεῖτο, λέ-
γων, ἔξω Χριστιανοί. ὁ δὲ πλῆθος ἅπαν
ἐπεφθέγγετο, ἔξω Ἐπικούρειοι. Εἶ-
τα Λητοῦς ἐλέγετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλω-
νος γονή, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ἀσκλη-
πιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύ- D
κωνος ἐπιφάνεια, καὶ λύσεις τοῦ θεοῦ. τρί-
τῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε γάμος καὶ τῆς
μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκα-
λεῖτο, καὶ δᾷδες δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελευ-
ταῖον, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως,
καὶ πικτοῦσα τοῦ Ρουτιλλιανοῦ ἡ γυνή. ἐν-
δαδούχει δὲ καὶ ἱεροφαντεῖ ὁ Ἐνδυμίων
Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων δῆθεν,
κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ. κατῄει δὲ ἐπ' αὐ-
τὸν ἐκ τῆς ὀροφῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ ἀντὶ
τῆς Σελήνης, Ρουτιλία τις ὡραιοτάτη,

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum: Verùm ea res plurimis diuersam in parte euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere, carmen in caussa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an pleriq; freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil aduersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adiissent, illi significarét quidnam essent percontaturi, quídque potissimùm cupere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij qui mittebantur, ille iam ad respõdẽdum instructus ac paratus esset. Atque hęc quidem & id genus alia machinamẽta aduersus Italicas vrbes pręstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tędarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerẽtur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denuntiatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus, mysteriorum explorator accessit, discędat. Cæterùm qui deo credunt & parent, sacris feliciter initiẽtur. Sub hæc protinus exigebãtur illo præeunte, dicẽtéque: Foras pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: Foras pellãtur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Æsculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deique exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædã incenderẽtur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agẽs, Rutilia quædam formosissima,

cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quę nimirum vt amabat Alexandrũ, ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, ídque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tędæ, forsan nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulo pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati; plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas atque inter mysticas saltationes, femur illius, de industria renudatum, aureum apparebat; pelle, sicuti coniicio, inaurata circundata, atque ad tædarum fulgorem relucente. Itaque cùm duobus quibusdam ex eorum numero qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrùm Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritúrque oritúrque vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustísque piísque.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis aliis denunciaret vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent qui deo dicarentur, eiúsque laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, neve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis ætate formáque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur.

A τῷ Καί φρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Αλεξάνδρου, καὶ ἀντερωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ὁλεθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐλίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ περιπλοκαί· εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ δᾷδες, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν ὑπὸ κόλπου ἐπράχθη. μικρὸν δὲ εἰσῆλθε πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ· καὶ αὐτὸς μιᾷ ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἰὴ Γλύκων· ἐπεφθέγγοντο δ' αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες βύμβλιδα δῆθεν, καὶ κήρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολλῷ τῷ σκόρδῳ ἐρυγγανόντες, Ἰὴ Αλέξανδρε. πολλάκις δ' ἐν τῇ δᾳδουχίᾳ καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ὀξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφαίνη, δέρματος, ὡς εἰκός, ὅτι χρύσου περιτεθέντος, καὶ περὶς τὸν αὐχένα τῷ λαμπάδων ἀποστίλβοντος. ὥστε καί τινα τῶν ἰδιωτῶν ποτὲ ζητήσεως δύο περὶ τῶν μαθημάτων, ὑφ' αὑτῷ, εἴτε Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι ἀφ' οὗ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, ἐς τὴν ζήτησιν ταύτην αὐτῷ Αλεξάνδρῳ ἐπαναφερόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν·

C Πυθαγόρου ψυχὴ, ποτὲ μὲν φλόγα, ἄλλοτε δ' αὖξε·
Ἡ δ' ἀπόφθειρε, δίης φρενὸς ὅστις ἀπορρώξ.
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπίκουρον. καὶ πάλιν,
Ες Διός εἰσι, Διὸς βλῆτα κεραυνῷ.

Περιλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδίων συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοιόνδε τι ὁ γλυκὺς ἐτεχνήσατο. ταῖς γὰρ πόλεσι ταῖς Ποντικαῖς, καὶ ταῖς Παφλαγονικαῖς, ἐπέστελλε θεοπρεπεῖς πέμπειν ἐς τελετὴν, ὑμνήσοντας D παρ' αὐτοῦ τὸν θεόν. καὶ ἐδοκιμάζετο, καὶ διεκρίνετο τοῖς εὐγενεστάτοις, καὶ ὡραιοτάτοις, καὶ κάλλει διαφέρουσι, πεμφθῆναι. οἷς ἐγκλῃσάμενος, ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον δὲ ἐπέθηκε, μήπω τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη, μηδένα τοῦ αὐτοῦ σώματι δεξιοῦσθαι, μηδὲ φιλήματι διαπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα κυσαι, μόνους τοὺς ὡραίους καταφίλει, καὶ ἐκαλοῦντο οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος.

Τοιαῦτα σοφιζόμενος, τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυναῖκάς τε αἰσχύνων ἀφανῶς, καὶ παῖδας ἀπαιδεύτους ποιῶν. καίτοι μέγα καὶ θαυμαστὸν ἑκάστῳ, εἴ τινος γυναικὶ συγγένοιτο· εἰ δὲ καὶ φιλήματος ἀξιώσειεν, ἀθάνατον τὸν ἀγαθὸν τύχην ἡγεῖτο ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν αὑτῷ εἰσρυήσεσθαι· πολλαὶ δὲ καὶ ἤνεγκαν τεκμήρια πρὸς αὐτόν, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν ὅτι ἀληθῶς λέγεσιν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρδωτος, Τιανοῦ τινος ἀνδρὸς, ὁποίᾳ τινὶ τὴν σοφίαν εἴδοι ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῷ τοῦ Σακέρδωτος οἰκίᾳ. εἶπε γάρ μοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ Γλύκων, τίς εἶ; ἐγώ, ἦ δ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος. ἄλλος πρὸ σοῦ τὸν χρήσοντα; πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτο γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη χρησμῳδεῖς χρησμῳδῶν; τέτταρα πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; εἰς Βάκτρα, καὶ τὴν σὴν γῆν. δεῖ γὰρ ἀπολαῦσαί σε τοὺς βαρβάρους ὀπαδημίας τῆς ἐμῆς. τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια, ὅ τε ἐν Διδύμοις, καὶ ὅ τε ἐν Κλάρῳ, καὶ ὅ τε ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν πατέρα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα, ἢ ψευδεῖς εἰσιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκ χρησμοί; μηδὲ τοῦτ' ἐθελήσῃς εἰδέναι, οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; κάμηλος, εἶτα, ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ τραγῳδοποιὸς οὐ μείων Ἀλεξάνδρου. Τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδωτι διελέχθη. ὅτε τέλος δὲ, χρησμὸν ἐμμέτρου ἐφθέγξατο, εἰδὼς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ· ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκουρον, ὡς τραγῳδὸν, ὥς τινα αὐτίτεχνον, καὶ αὐτοσοφιστὴν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἕνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων ὁλμήσαντα καὶ διελέγξειν αὐτὸν ὅτι πολλῶν παρόντων, ἐς κίνδυνον οὐ μικρὸν κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ εἰσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Σὺ μέντοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν δεῖνα Παφλαγόνα τραγῳδὸν ἀναγκάζεις οἰκέτας αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Γαλατίας, τὸν ὅτι θανάτου αἰτήσας, ὡς ἀποκτονοῦντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Ἀλεξανδρείᾳ παιδεύόμενον,

A Atque in hunc modum vecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans vxores, paſſim liberis abvtens. Quin magnum quiddã, cunctíſque optandum videbatur, ſi cuius vxorem vel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domum influxurum eſſe. Erant inſuper, atque eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sa- B cerdotis, viri cuiuſdam Tianei, cuius ſapientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis deſcriptum literis Tij, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi, rex Glycon, quiſnam es? Sum ille, inquit, minor Æſculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas eſt vt iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meáque præſentia frui. At C reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphíſque redduntur, vtrùm ab auctore proficiſcuntur Apolline, an vana ſunt quæ illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris: nefas enim. Cæterùm ego quis tandem poſt hanc vitam futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc vir ſapiens, ac vates non inferior Alexandro. Atque hęc Glyconis cum ſacerdote confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido: nanque huic fatum inſtat acerbum.

D Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperiùs dictum eſt, nimirum vt artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atque infenſum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coarguere, propemodum in vitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti vt ſeruos ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret, hoc nomine, quaſi filium ipſius qui tum Alexandriæ erudiebatur,

occidiſſent: atqui viuit adoleſcens, incolumíſque reuerſus eſt, famulis iam ſupplicio affectis, qui tua opera beſtiis traditi perierunt. Porrò huiuſmodi quiddam acciderat. Cùm adoleſcentulus amne aduerſo in Ægyptum nauigaſſet, ad inundationem vſque ſubducto nauigio, perſuaſus eſt vti pariter in Indiã nauigaret. Itaque dum diutiùs abeſſet, infelices illi eius miniſtri rati videlicet vel in Nilo nauigantem interiſſe puerum, vel à latronibus (nam id tẽporis permulti graſſabantur) eſſe perẽptum, reuerſi ſunt domum renunciãtes quemadmodũ è medio ſublatus eſſet. Deinde proditum oraculum, damnati ſerui: ſub hæc adeſt adoleſcentulus, peregrinationem ſuam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neq; ferens opprobratam ſibi vanitatem, iuſſit vt qui adeſſent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipſos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dúmque illi iam lapidare cœpiſſent, Demoſtratus quidam, qui diuerſabatur in ponte, primus hominem ſui corporis obtegens obiectu, morti ſubduxit, alioqui lapidibus obruẽdum, idque iure optimo. Quid enim oportebat vnum inter tam multos inſanientes ſanum eſſe, atque à Paphlagonum ſtultitia malum ſibi accerſere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cęterùm aduocatis iuxta oraculorũ ordinem iis qui propoſuerãt (nam id fiebat pridie quàm reſponſa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, ſi cuipiam illorum ex adyto reſpondiſſet, In malam rem: huiuſmodi hominem neque tecto quiſquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi ſolum aliud aliò vertendum, tanquã impio, deorúmque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omniũ erat grauiſſimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddã deſignauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri ſententias, librum (vt ſcis) longè pulcherrimum, ſummatim Epicureæ diſciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulnis exuſſit, tanquã auctorem ipſum exureret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo verſarentur, quantámque illis quietem, tranquillitatem,

A ὁ δὲ νεανίσκος ζῇ, καὶ ἐπῆλθε μὲν πολὺ τῆς οἰκετῶν ἀπωλείας, θηρίοις ἤδη δεδοθέντων. τοιοῦτον δέ τι ἐγένετο· ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον ἄχρι τοῦ κλύσματος, πλοίου ἀναγομένου, ἐπείθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι, καὶ παιδιᾶς ἕνεκα ἔδρασεν, οἱ δυσμενεῖς ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτοῦ, οἰηθέντες ἢ ὑπὸ τῶν Νείλῳ πλέοντα διεφθάρθαι τὸν νεανίσκον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν, (πολλοὶ δὲ ἦσαν τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἐπῆλθον ἀπαγγέλλοντες αὐτοῦ τὸν ἀφανισμόν. εἶτα ὁ χρησμός, καὶ ἡ κατάδικη· μεθ' ὧν ἐπέστη ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν ἀποδημίαν. ὁ μὲν τοῦτα ἔλεγεν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ὅτι τῶν ἐλέγχῳ, καὶ μὴ φέρων τὴν ὀνείδισιν τὴν ἀληθῆ, ἐκέλευσε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτόν, ἢ καὶ αὐτοὺς σοφιστὰς ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρειος κληθήσεσθαι. τὸν δὲ βάλλειν ὀρχαμένων, Δημόστρατός τις ὀπιδημῶν τῷ Πόντῳ, τῶν τεῖχος, ἐρρύσατο τὸν θανάτου τὸν ἄνθρωπον, μικροῦ δεῖν καταλυθέντα, πάνυ δικαίως. εἰ γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν τὰ τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ τὸν παλαιὸν τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν κατ' ὄνειρον, τοιαῦτα. εἴ δέ τινι τῶν καλουμένων κατ' ἐξοχὴν τάξιν τὴν χρησμῶν (περὶ μιᾶς δὲ τοῦτο τῶν θεσπίζειν ἐλέγετο,) καὶ ἐρωμένου τὸν κήρυκος εἰ θεσπίζοι, τὸν δὲ ἀνῶχθεν ἔνδοθεν, Ἐς κύβακας, οὐκ ἐπὶ τὸν τοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς, ἢ ὕδατος κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἔδει γῆν τρέπεσθαι, ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον· ἦν δὲ τῶν ἡ μεγίστη λοιδορία. ἐν γοῦν τῷ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. θύρων γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας, ὃ καλλιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιώδες, τὸ ἐχον τῆς ἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, καμίσας ἐς τὸν ἀγορᾶν μέσην, ἔκαυσεν ὅτι ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καθοφλέγων, καὶ τὸν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, ἔπι καὶ χρησμὸν ὑπερφυεγξάμενος·

Πυρπολέω κέλομαι δόξας ἀλαοῖο γέροντος.

Οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρατος ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς εἰρωνίαν, καὶ ἀπραξίαν, καὶ

καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται, δείμασι μὲν, καὶ φασμάτων, καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων ματαίων, καὶ ἐπιθυμιῶν ἀπιθυμίαν· νοῦν δὲ, καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὲν, καὶ καθαίρον, ὡς ἀληθῶς, τὰς γνώμας, οὐχὶ τὸ δᾷδι, καὶ σκίλλῃ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἓν τι καὶ μέγιστον τόλμημα τοῦ μαργοῦ ἀνδρὸς ἄκουσον. Ἔχων γὰρ ἤδη μικρὸν ὑπίβασιν ὑπὸ τὰ βασίλεια, καὶ τῷ αὐλίῳ, καὶ τὸν Ῥουτιλιανὸν εὐδοκιμοῦντα παρόντα, ἐξαπέμπεται χρησμὸν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος· ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη τοῖς Μαρκομανοῖς καὶ Κουάδοις συνεπλέκετο. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας εἰς τὸν Ἴστρον μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄδομεν δὲ αὐτὸν εἰπεῖν τὸν χρησμόν·

Ἐς δίνας Ἴστροιο διηπετέος ποταμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δισσοὺς Κυβέλης θεράποντας,
(ἀὴρ
Θῆρας ὀρεσσιφέρβους· καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδικὸς
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας θυώδεας· αὐτίκα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' εἰρήνῃ ἐραστείνῃ.

Γενομένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἐκνηξαμένους ἐς τὴν πολεμίαν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο, ὡς τινας κύνας, ἢ λύκους ξενικούς. αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον πρᾶγμα τοῖς ἡμετέροις ἐγένετο, δισμυρίων που μὲν δεῖν ἀνθρώπων ἀπολομένων. εἶτα ἠκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυληίαν γενόμενα, καὶ ἡ πόλις μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ἅλωσις. ὁ δὲ, ὡσεὶ τὸ ἀποβεβηκὸς τῷ Δελφικῷ ἐκείνῳ ἀπολογίαν, καὶ τὸν τοῦ Κροίσου χρησμὸν ψυχρῶς πρᾶξε, νίκην μὲν γὰρ προφητεῦσαι τὸν θεὸν, μὴ μέντοι δηλῶσαι, Ῥωμαίων ἢ τῶν πολεμίων. ἤδη δὲ πολλῶν ὑπερρεόντων, καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν ἠλιβομένης ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ὑποτιθέμενα ἀφορμὴν μὴ ἐχούσης, ὑπνος τοὺς νυκτερινοὺς καλουμένους χρησμούς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπεκοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν, αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ τῶν θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, οὐ μέντοι σαφεῖς τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα εἴ ποτε θεάσαιτο πεπερασμένως τὸ βιβλίον κατεσφραγισμένον.

A libertatémque pareret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris, ac prodigiis liberaret: tum ſpes inanes, atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac veritatem inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, vero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, vnũ inter omnia multo impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inque aulam Cęſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè
B flagraret, diuo Marco cum Marcomãnis & Quadis conſerente, oraculũ diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac ſacris quibuſdam magnificis: ſed præſtat ipſum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Iſtri
Immiſiſſe duos Cybeles edico miniſtros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olẽtum: móxque futura eſt
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingẽs.

C Ea quum eſſent facta quemadmodum ille præſcripſerat: leones quidem ſimul atque in hoſtium regionẽ enataſſent, Barbari canes quoſpiã aut lupos eſſe rati, fuſtibus arcebant. At noſtrorum protinus maxima ſtrages eſt conſequuta, viginti fermè millibus ſimul extinctis. His conſimilia ſunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam reſponſionem, Crœſóque redditum oracultum, frigidè ſanè detorſit, dicens deum quidem prædixiſſe victoriam, haud tamen explicuiſſe vtrùm Romanorum eſset futura, an hoſtium.
D Tandem cùm plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oracultum ventitabant, neque ſufficeret ſuppeditandis iis quę ad victum erant neceſſaria, comminiſcitur oracultorum genus quoddam, id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire ſolebat, vt aiebat ipſe, deinde tanquam in ſomnio diuinitus edoctus reſpondebat: nihil certi tamen, ſed ambiguè plerunque, ac confuſim: maximè ſi quos libellos conſpexiſſet accuratiùs atque obſeruantiùs obſignatos.

Nocturna oracula.

Ad hunc enim modum citra vllum resi-
gnandi periculum, quicquid temerè in
mentem venisset, subscribebat: ratus &
hoc ipsum oraculis conuenire. Erant au-
tem ad id nonnulli constituti interpre-
tes, qui mercedem non exiguam colli-
gebant ab iis qui eiusmodi capiebant o-
racula, vt enarrarent ea, explicarentque:
atque hoc illorum munus conductitium
erat. Nam interpretum quisque talen-
tum Atticum pẽdebat Alexandro. Non-
nunquam, quum neque consuleret quis-
quã, neque missus esset aliquis: imò cùm
ne esset quidem huiusmodi quippiam:
tamen oraculum edebat, vti stultos mor-
tales redderet attonitos: quod genus il-
lud erat:

Hunc age quere, tuam qui, tectus in edibus, ac te
Clam prorsum, vxorem vultúque oculísque decoram
Stuprat adulterio, seruorũ exagmine primus:
Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti: hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridẽ lethale venenũ
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtimq; pararũt.
Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita: porrò
Istis cõscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non com-
moueretur, vbi nominatim & auctores &
loca palàm audisset designari? Verùm illi-
co despuisset, simul atque cognouisset
quo hæc artificio gererentur. Insuper &
Barbaris non rarò respõdit, si quis patria
lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gal-
licè, quoties difficile erat inuenire con-
terraneos eorum qui rogationem pro-
posuissent: proinde receptis libellis, mul-
tum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per otium posset & soluere tutò libellos, & nanciscì qui cuncta possent interpretari: quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset itẽ quis-
piam, neque tale quicquam omnino cõ-
tigisset, citra carmen eloquutus est: Re-
dito vnde venisti: siquidem is qui te mi-
sit, hodie periit, interemptus à Diocle
vicino, accedentibus latronibus, Mãgo,

Α ὃ γὰρ πρὸς πάντα κινδυνωδῶν τὸ ἐπελθὸν ἄλλως
ἐπέγραφε, χρησμοῖς πρέπον καὶ τοῦτον
οἰόμενος· καὶ ἦσάν τινες ἐξηγηταὶ ὑπὲρ τούτου
καθήμενοι, καὶ μαθοῦς οὐκ ὀλίγους συλλέγον-
τες πρὸς τῶν τοὺς τοιούτους χρησμοὺς ἐπο-
λαμβανόντων ὑπὲ τῆ ἐξηγήσει καὶ ἀφελούσῃ
αὐτῶν. ἐ τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ἐπόμεθον
ἐῶ. ἐτέλουν γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ
πάλαντον Ἀτθικὸν ἑκάστοτε. οἷοτε δὲ, μήτε
ἐρομένου τινός, μήτε πεμφθέντος, ἀλλ' οὐδὲ
ὅλως ὄντος, ἐχρησμῴδει πρὸς ἔκπλεξιν τῶν
ἀσκόπτων, οἷ ἐ τοῦτο·

Δίζεαι ὅστις σὴν ἄλοχον μάλα παῖχα λελῃθώς
Καλλιγύφαν ὑπὸρ λεχέων σαλάγᾳ, καὶ δῶμα
Δοῦλος πορφυρίνῃς, τῷ δὴ σύ γε πολλὰ πέποιθας.
Ὧπνες γὰρ ἐκεῖνον, ὃν' αὖθις σὴν ἀλόχοιτιν,
Ἀντίδοσιν ταύτην ὕβρεως ἰδίας ἀποτίνει.
Ἀλλ' ὅπὶ σοὶ δὴ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,

Β

Ὡς μήτ' εἰσαίοις, μήτ' εἰσορόῃς ἃ ποιοῦσιν. (τοίγου,
Εὑρήσῃς ὑ κἀτω ὑπὸ σῶ λέχεϊ αἴσχος
Πρὸς κεφαλῆς· ἐ σὴ θεράπαινα στυγέει-
δε Καλυψώ.

Τίς ἂκ αὖ Δημόκριτος διεπερᾴθη, ἀκούσας
ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς; εἶτα μετ' ὀλίγον
κατέπαυσεν αὖ, σιωπὴς τὸν ὕπνον αὐτῶν;
Ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πολλάκις ἔχρησεν, εἴ τις
τῇ πατρίῳ ἔροιτο φωνῇ Σύροισι, ἢ Κελτοῖσι, ἢ
ῥᾳδίως ἐξευρίσκων τινὰς ὑποδημοσίους ὁ-
μοεθνῆς τοῖς δεδωκόσι. ὅθεν τοῦτο καὶ πολὺς ἐν
μέσῳ χρόνος ἐῶ τῆς τε δόσεως τῶν βιβλίων,
ἐ τῆς χρησμῳδίας, ὡς ἐν τοσούτῳ καὶ φιλίῳ
λύοιντό τε οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ διείσκοιντο οἱ ἑρμηνεῦσαι δωυάμενοι ἕκαστα, οἷος
ἐ ὁ τῷ Σκύθῃ δοθεὶς χρησμὸς ἐῶ·

Μόρφι ἐβαργύλις εἰς σκιὴν χνέφ χνεφαῖκ
λείψει φάος.

Γ

ἄλλως πάλιν, ὅτε παρόντι, ὅτε ὅλως τινὶ ὄντι,
ἔφη αὖθι μένειν, διαστρέφειν ὀπίσω. ὁ γὰρ πέμ-
ψας σε, τέθνηκεν ὑπὸ τῶ χείτονος Διοκλέους
τυμμένον, ληστῶν προσελθόντων Μάγου,

Δ

καὶ Κέλερος, καὶ Βυβάλω, οἱ καὶ ἤδη δέδεν) λη- A
φθέντες. ὀλίγους δ' καὶ τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον. ἐρομένου γάρ μου εἰ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ κατασημηναμένου τὰ βιβλία, καὶ τοῦ φανῶς, ἐπιγράφεται χρησμὸς νυκτερήσιος, σαβαρδαλάχου μάλαχ ἄττις ἄλλος ἦν. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἐρομένου ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, πόθεν ὦ Ὁμηρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλω καὶ ἄλλω ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ἐπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ παιδὸς νεανίσκου (ἐρωτηθεὶς γὰρ ἐφ' ὅ, τι ἥκει, θεραπείαν, ἔφη, αἰτήσων τοῦ ὀδύνην πλευρᾶς)

Κυτμίδι σε χρίσθαι κέλομαι, δροσίλε B
τέκε Λητῦς.

Τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὅπερ καὶ τοῦτο ἠκηκόει, ὡς ἐρομένου τε πέμψαντος, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ἰταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκρίνατο οὐδὲν τοῦ τὸν Ὁμηρον,

Μὴ σύ γε πλωέμεναι, πεζὸς δὲ καθ' οἶμον ὄδευε.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ· οἷς καὶ ἕκτον, μίαν ἐρώτησιν ἐπερωτήσας, ἐπέγραψα τῷ βιβλίῳ καὶ ὄγδοον ἔπος, τοῦ δεῖνος χρησμοὶ ὀκτώ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ ὀκτὼ δραχμὰς, ἃς ὁ μὲν γνόμενον ἐπὶ τοῖς C
ξυνταῖς πέμψας· ὁ δὲ, πιστεύσας τῇ ἀποπομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, τοῖς μίαν ἐρώτησιν (ὡς ἦν αὐτῇ, πότε ἀλώσεται μεγαλωνύμων Ἀλέξανδρος) ὀκτὼ μοι χρησμοὺς ἔπεμψεν, οὔτε γῆς, φασὶν, οὔτε θαλάττης ἀπολελοιπότας, ἀνοήτους καὶ δυσνοήτους ἅπασι, ἄτοπ ὕστερον αἰσθόμενος, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ γάμου, καὶ τοῦ πρὸς ταῖς τοῦ χρησμείου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἧττον ἠγεῖτο. καί ποτε περὶ ἐμοῦ ἐρομένῳ τὸν Ρουτιλιανῷ, ἔφη, D

Νυκτιπλανοῖς ἀοιδοῖς χαίρει, κοίταις τε δυσάγνοις.

Καὶ ὅλως, ἔχθιστος εἰκότως ἦν ἐγώ. καὶ πειδὴ ἐσελθόντα με εἰς τὴν πόλιν ᾔσθετο, καὶ ἔμαθεν ὡς σκῆνος εἴη ὁ Λυκιανὸς (ἐπηκολούθει δὲ καὶ στρατιῶται δύο, λογχοφόρος καὶ κοντοφόρος παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος, λαβὼν, ὡς με προπέμψειαν μέχρι τῆς θαλάττης) αὐτίκα μεταστέλλεται δεξιῶς πως, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης.

Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quę mihiipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander: cùm libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum cùm diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, ídque alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò, vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset, in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficiscì, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud: vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo: prętera quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, prætereà quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissémque ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibíque acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcóque cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde cùm me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatum, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illico, sanè quàm comiter, multáque cum humanitate.

Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat: ego admotus perinde atque osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parum abfuerit quominus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidoquàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitúsque est se facilè me placidum redditurum, declaraturúmque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirémque, sibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: Ecquid me læsisset vt ista in sese facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatémque libenter accipio, perpendens nimirum quo forem in periculo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) polliceetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, viderémque gubernatorem lacrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecũ gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lacrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidẽ ita loquutus est: Annos natus, vti vides, sexaginta, quum ante hac piè atque inculpatè vixerim, haud quaquam velim in hac tam grandi ætate, præsertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicans videlicet, cuius rei gratia nos susceptisset, quéq; sibi mãdasset Alexãder.

A ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς περὶ αὐτόν· συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχη τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν, περιτείνει μοι χεῖρα τὴν δεξιάν, ὥσπερ εἰώθει τοῖς πολλοῖς, ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δήγματι χρηστῷ πάνυ μικροῦ δεῖν χωλὴν αὐτὴν ἐποίησα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με καὶ παίειν ἐπειρῶντο, ὡς ἱερόσυλον· καὶ προτέρω ἔτι ἀγανακτήσαντες ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον· ὁ δὲ, πάνυ γενναίως καρτερήσας, κατέπαυέ τε αὐτούς, καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα μᾶλλον ἀπο-
B φανεῖν, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνος ἀρετὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ τραχυμόρους, φίλους ἀπεργάζεται, καὶ μεταστησάμενος ἅπαντας, ἐδιελογίζετο πρός με, λέγων πάνυ με εἰδέναι καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ῥουτιλιανῷ συμβουλευόμενα· καὶ τί παθὼν, ταῦτά με εἰργάσω, διαβάλλων ὑπ' ἐμοῦ ὅτι μέγα προσαχθείην παρ' αὐτοῦ; κἀγὼ ἀσμένως ἤδη ἐδεχόμην τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἷ κινδύνου καθίστηκειν· καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγονημένος. καὶ τοῦτο μὲν μικρὸν
C θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. εἶπα δή μοι ὀκνήσειν προαιρουμένου, ξένια, καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὲ συνῆν τῷ Ξενοφῶντι ἐτυχον δὲ ἀπεδημηκὼς, τόν τε πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς εἰς Ἀμαστριν προπεμφὼς) ὑπισχνεῖτο δὲ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν, δὲ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ὠόμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ δεξιόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τι ἀπολέγοντα, οὐκ ἀγαθὰς εἶχον περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ἵνα δ' αὐτοῖς ἐπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφανεῖς ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὸ θάλασσαν·
D ὅπερ εἰ ἐγένετο, ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμέ. ἀλλὰ δακρύων ὁ κυβερνήτης, ἔπεισε καὶ τοὺς συναύτας μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσασθαι· καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, Ἔτη ἑξήκοντα, ὡς ὁρᾷς, διεπέλαγον βίον τὸ ὅσιον προβεβιωκὼς, ὥστε οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιαίνειν φόνῳ τὰς χεῖρας· ἀλλὰ θεῶν ἕνεκα ὅπερ ἡμᾶς διείλησθε, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένα.

καταθέμενος δὲ ἡμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς, ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα ἐγὼ τοὺς παραπλέοντας Βοσπορανούς τινας πρέσβεις, παρ' Εὐπάτορος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας ἐπὶ κομιδῇ τῆς ἐπετείου συντάξεως, καὶ διηνεκάμενος αὐτοῖς τὸν παρεισάντα ἡμᾶς κίνδυνον, ἠδέσαντό τε τυχὸν, καὶ δεξιοὶ αὐτῷ τυχόντες, ἀναληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, ἀβλαβὴς ἐς τὴν Ἀμαστριν, παρά τινα τοσοῦτον ἐλθὼν ἀπολωλέναι. τοιούτου γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπεκορυσσόμην αὐτῷ, καὶ πάντα καλῶν ἐκίνουν, ἀμυνάσθαι βουλόμενος, καὶ παρὰ τῆς δίκης ἤδη μισθὸν αὐτὸν, καὶ ἔρδιστον ἡγούμενος ἀπὸ τῆς ἔμπροσθεν ἐπιβουλῆς ἤδη μισητὸν αὐτὸν, καὶ ἔχθιστον ἡγούμενος ἀπὸ τῆς ἔμπροσθεν ἐπιβουλῆς, καὶ παρὰ τὴν κατηγορίαν ἁρμόζουσαν, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφους. ἀλλ' ὁ τότε μὲν ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μόνον οὐχὶ ἱκετεύων, καὶ δυσωπούμενος παύσασθαι. ἀπὸ γὰρ τοῦ παρὰ Ῥουτιλιανὸν ἔνοιαν, μὴ αὐ δυνάσθαι, καὶ εἰ φανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπην τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαυόμην, οὐκ εὐδόκιμόν τι δρασιούμενος, ἐφ' οὕτω δικαστοῦ χειμάρρου. σκοπῶ δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῇ μὲν, τοῦ Γλύκωνος, τῇ δὲ, Ἀλεξάνδρου, σέμνωμά τε τοῦ πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν ἅρπην ἐκείνην τοῦ παρημίτου τοῦ Περσέως ἔχοντος; παρόντων δὲ ἀπὸ χρησμοῦ παρ' ἑαυτῷ, ὅτι ζήσας εἴκοσι καὶ πεντήκοντα, καὶ ἑκατὸν, εἶτα κεραυνῷ βληθεὶς, ἀποθανεῖν οἰκτίστῳ τέλει, σαθρὰ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς, ἀπέθανεν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς, ἁψάμενος τὸν πόδα μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωλήκων ζέσας, ὅτε καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὤν, προέχων τοῖς ἀκτῖσι ὑπερέχον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ ὀδυνῶν· ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδυνάσαντο, μὴ ἀφελὲ τῆς φενάκης ἀφηρημένης. τοιοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ αὕτη τοῦ πολυτρόπου δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο.

A Expositis autem nobis in Ægialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. Ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cùm exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos faciléque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni: tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemque (quod aiunt) mouebam fu-
B nem, quò hominem vlciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iámque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoque præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus: etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si ma-
C nifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, méque repressi, non in tempore rem aggressurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à Principe Romano postulare vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Æscu[illegible]pij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cùm esset de
D se vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, vt annos viueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, videlicet (vti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haud quaquam facere potuisset, nisi detracto galericulo. Hũo habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe:

vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, cùm casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis, ad Rutilianum arbitrũ sese conferentibus, vt is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticáque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tũ canus cùm esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hęc amice ex plurimis pauca, quò degustamẽtum hominis præberem, scribẽda putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quémque ego vnum omnium maximè suspicio, idque pluribus nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorem veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem, vel ob vitæ tranquillitatem, postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibuscũ viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virũ verè sacrum, ingenióque diuino, quíque solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quíque solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem.

Conclusio & dedicatio operis.

ὡς εἰκάζειν τοῦ τοιούτου, εἰ καὶ τῇ τύχῃ συνέβη. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτῷ ἄξιον γενέσθαι τοῦ βίου, καὶ ἀγῶνα τινὰ συστήσασθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου τῶν συνωμοτῶν, καὶ γνῶναι, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν, ἀπελθόντων ἐπὶ διαιτητὴν τὸν Ρουτιλιανόν, τίνα χρὴ στεφανωθῆναι αὐτῶν, καὶ διαδέξασθαι ὁ μαντεῖον, καὶ στεφανωθῆναι τῷ ἱεροφαντικῷ καὶ προφητικῷ στέμματι. ὧν δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ Παῖτος ἰατρὸς τὸν τέχνην, πολίτης ὤν, οὔτε ἰατρῷ πρέποντα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ρουτιλιανός, ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτῷ τὸ προφητεύειν φυλάττων μὴ τινὶ ἑτέρῳ ἀπαλλαγείς. Ταῦτα, ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, ᾧ σοὶ μάλιστα χαριζόμενος ἀνδρὶ ἑταίρῳ, καὶ φίλῳ, ᾧ ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ὅτι τε σοφίᾳ, καὶ τῇ πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, ᾧ ἔτι παιδὸς ὄντος, καὶ ὁσιότητι, καὶ γαλήνῃ βίου, καὶ δεξιότητι πρὸς τοὺς συνόντας. ὃ πλέον δέ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιστον, Ἐπικούρῳ τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, ᾧ θαυμασίῳ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωκότι, καὶ πρᾶγμα δεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλητῶν αὐτῷ γνωμῶν. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι, χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει καὶ γραφή, τὰ μὲν διεξελέγχουσα, τὰ δὲ ἐν τοῖς περὶ ὧν φρονοῦσιν γνώμης βεβαιοῦσα.

Denique arbitror fore, vt iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

ΠΕΡΙ ΟΡΧΗΣΕΩΣ.

DE SALTATIONE. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione saltandi artem Lucianus contra Cratonem quendam, à quo studium eius rei reprehendebatur vt effœminatum ac molle, ac viro præsertim philosopho indignum. Colligit autem honestatem ac dignitatem eius primùm ab antiquitate, multis ac variis exemplis ostendẽs quantum in vsu saltandi studium veteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectatæ sint: quibus item laudibus eam artem cùm poetæ tum alij quidam celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæque præstantia, quarum certamina atque actiones Crato saltationibus anteposuerat. Deinde & præstantiã artis à difficultate commendat, docens multarum ac variarum rerum peritum, multísque tum ingenij tum corporis dotibus saltatorem præditum esse oportere. Inter quæ & affectum ac vim artis prosequitur, docens non oblectare tantùm eam, verùm

& corporis agilitatem quandam decentem atque vtilem inde comparari, robúrque & vires augeri. Deinde & animi quandam sapientiam ac mores hominum formari. Idque exemplis tum philosophorum tum barbarorum quorundam amplificat. Postremò & vitia saltatorum aliquot recenset, & præcipuè quantum noceat, aut aliàs, ista vel in primis in hac arte Cacozelia seu nimia affectatio, exemplis docet, quæ res & ipsa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occasione sumitur: à quo mox Cratonis reprehẽsio sequitur, qui studium huius rei in Luciano reprehendit, à personæ qualitate, & modo rei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipsúmque Cratonem indignè & absurdè facere ostendit, qui rem nec visam, nec cognitã, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auscultandi operam pollicente, descendit.

Πεὶ τίνων, ὦ Κράτων, δικῶ τινα ταύτῃ κατηγορίαν ἐκ πολλοῦ, οἶμαι, παρεσκευασμένος κατηγόρηκας, ὀρχηστῶν τε, καὶ αὐτῆς ὀρχηστικῆς, καὶ τοσοῦτόν γε τῶν χαιρόντων τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, ὡς ὅτι φαύλῳ & γυναικείῳ πράγματι μεγάλην ἀσχολίαν παρέχων, ἄκουσον ὅσον τοῦ ὀρθοῦ διημάρτηκας, & ὡς ἐλέλησαι σεαυτὸν τοῦ μεγίστου. τῶν δὲ ταῦ βίῳ ἀγαθῶν κατηγορῶ. καὶ συγγνώμη σοι, εἰ ἐξ ἀρχῆς οἷον ἀνχμηρῷ συζῶν, & μόνον ὃ σπλησθὲν ἀγαθὸν ἡγούμενος, διὰ ἀπειρίαν αὐτῶν, κατηγορίας ἀξίαν εἶναι νενόμικας. ΚΡ. αἰνῆ δέ τις εἶ, ὦ λῷστε, καὶ ταῦτα, παιδείᾳ σωτήριος, καὶ φιλοσοφίᾳ τὰ μέτρια ὁμιλήκως, ἀφέλιμος, ὦ Λυκῖνε, τὰ πρὸς τὸ βέλτιον ἀσυναίσθητον, καὶ τοῖς παλαιοῖς στωφᾶσι, καὶ θεασάμενος καὶ ξυμβουλεύμενος, ἡλυδρίοις αὖθις ἔοικεν ὁρᾶν, ἐσθῆσι μαλακαῖς, & ἄσμασιν ἀκολάστοις ἅπερ μυρισόμενον, καὶ μεμυθολογῆσθαι ἐρωτικὰ γυναῖα τὴν πάλαι, τὰς μαχλοπάτρας Φαίδρας & Παρθενόπας, & Ροδόπας τινάς, καὶ ταῦτα πρὸς ὑπὸ κρούμασι, & τερετίσμασι, καὶ ποδῶν κτύπῳ καταγέλαστα ὡς ἀληθῶς πράγματα, καὶ ἥκιστα ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ, & οἷα σὺ παρέπεπτα· ὥστε ἔγωγε μυδόμενος ὡς ὅτι τοιαύτη θέα χολάζοις, οὐκ ἠδέσθην μόνον ὑπὲρ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπιάσθην, εἰ Πλάτωνος, καὶ Χρυσίππου, καὶ Ἀριστοτέλους ἐπιλαθόμενος, καθῆσαι, τὰ ὅμοια πεπονθὼς τοῖς τὰ ὦτα τοῖς ἑτέρων κηκιμένοις· καὶ ταῦτα, μυρίων ἄλλων ὄντων ἀκουσμάτων, καὶ θαυμαστῶν ἀσυναίσθητα, εἴ τούτων τις δέοιτο τὴν κυκλικὴν αὐλητήν, καὶ τὴν κιθάραν τὰ ἔννομα τροσᾴδοντων, καὶ μάλιστα τὸ σεμνὴς βαγῳδίας,

Osteaquam tu Craton; iam olim acerba quadã accusatione adornata, ac diu multúmq; meditata, in ius vocasti cũ saltationes, tum ipsum saltãdi artificium, insuper autẽ & nos reos feciſti tali gaudentes spectaculo, quasi in re friuola & muliebri multũ ponamus operæ: audi obsecro quãtum à recto aberraris, tum quemadmodũ deceptus per imprudentiã, rem omnium in mortalium vita optimam innocẽter accusaris. Et equidẽ venia tibi habenda est, si statim sub initiũ asperæ vitæ temet assuescens, & tantùm quòd durũ fuerat, bonum existimans, rerũ ductus imperitia, ista accusatione digna censueris. CRA. Cùm vir sies, ô optime, & maximè disciplinis liberalibus innutritus, necnõ in Philosophiæ studiis mediocriter versatus, posthabeas autẽ ô Luciane rerum optimarũ exercitium, & priscorũ illorum conuictũ, cęterùm sedere sustineas in theatro omnium posticas sannas excipiẽs, & hominẽ effœminatum spectans mollibus vestimentis indutũ, ac cantilenis lasciuis & turpibus perstrepentem, tum prisci seculi mulierculas amatorias imitãtem, nẽpe libidinosissimas Phędras & Parthenopas, & Rhodopas, & hęc omnia cũ pulsationibus, & lasciuis & obscœnis carminibus, & pedum strepitu: hæc inquã res est perquã ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualẽ te esse conspicio, minimè deceat. Quare ego cùm certior factus essem huic tam turpi te incũbere spectaculo, non tãtùm me tui puduit, sed vehementer etiam discruciatus sum animo, si Platonis & Chrysippi & Aristotelis oblitus, sederes non dissimilia cum iis passus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè verò aliis innumeris disciplinis existẽtibus & spectaculis grauibus & seriis, si quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificiosè canentes requirat: cum primis verò cùm grauem aliquam spectando tragœdiam,

aut plenã hilaritatis cõmœdiam, non minorem voluptatem capere possis, de quarum palmario certamina quoque poëtis proponi solent. Multa itaq; & accurata, ô generose, defensione apud eruditos tibi opus erit, si nolis per omnia videri excidisse, & è bonorum grege exactus esse. Atque istud mihi optimum factu videtur vt his omnibus constanti negatione medearis, neque sub initium fatearis aliquid tale te flagitiosè deliquisse. In reliquum verò caue, ne nobis ignorantibus, ex viro quem olim egisti, in Lyden quampiã aut Baccham amissa pristina facie trãsmuteris. Qua in re nõ tibi solùm, sed & nobis culpa imputãda foret, si nõ Vlyssis in morem à Loto degustata abstractum, ad cõsueta literarum & Philosophię cõmercia & studia te reduceremus, priusquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illę solis insidiantur auribus, eámque ob rem hasce nauigio prætereuntibus cera opus est. Cæterùm tu & ab oculis videre prorsus illarum præstigiis esse subactus. LVC. Papæ ô Craton! quàm verò robustum in nos canem solutis loris concitasti! Nisi quòd exẽplum sumptum à Lotophagis, & comparationem tractã à Sirenibus, parum scitè, atque adeò ineptissimè mihi induxisse videris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotum degustauerãt, ac Sirenas cantillantes audierãt, exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi verò prętерquam quòd voluptatem spectando cepi mirificam & iucundissimam, etiam finis pervenustè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domesticarum, aut negotiorum præsentium incognitionem delapsus sum, sed si mihi ingenuè veritas fatenda est, longè sapientia excultior, ac in rebus humanis multo solertior atque prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo, quòd is cui illud visum sit spectaculum,

Multorum gnarus simul oblectatus abiuit.

CR. O Dij immortales, Luciane, qualia pateris quem istorum ne pudeat quidem, sed iactãter etiam laudi tibi ducere videris! Igitur quod hac in re grauissimũ est, nullam spem curationis aut remedij nobis ostendisti, qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi respõde Craton: istud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerũt,

καὶ τῆς Φαιδροπάτης κωμῳδίας, ἄφρ καὶ ἀναγώνια εἶ ἠξίωται. πολλῆς οὖν, ὦ γλυκύτατε, τῆς ἀπολογίας σοι δεήσει πρὸς τοὺς πεπαιδυμένους, εἰ βλὰξ μὴ πάντα πάσιν ἐκκεκρίσθαι, καὶ τῆς τῶν ἀσυνδέτων ἀγέλης ἐξεληλέσθαι. καίτοι τόγε ἄμεινον ἐκφυγεῖν ἐστίν, οἶμαι, ἀρνήσει δὲ πῶς ἰάσασθαι, καὶ μηδὲ τὸ ἀρχὴν ὁμολογεῖν τι τοιοῦτον ὑπενεγκεῖν σοι. πρὸς δὴ τοῦτον, ὅρα ὅπως μὴ λάθῃς ἡμῖν ἐξ ἀνδρὸς τὸ πάλαι, Λυδὴ τις ἢ Βάκχη γυμνόμενος. ὅπερ οὐ σὸν αὖ ἔγκλημα εἴη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν, εἰ μή σε κατὰ τὸν Ὀδυσσέα τῷ λωτῷ ἀποπαύσαντες, ὅτε τὰς συνήθεις ἀφετερίας ἐπανάξομεν, πρὶν λάθῃς τελέως ἐπὶ τῶν θεάτρων σφρικῶν κατεχόμενος. καίτοι ἐκφυγεῖν μέν, τοῖς σοὶ μόνοις ἐπεβούλευον, καὶ ἀφ' οὗτο κηρὸν ἐδέησε πρὸς τὸν παράπλουν αὐτῶν. σὺ δὲ, καὶ δι' ὀφθαλμῶν ἔοικας ὅλως δεδουλῶσθαι. ΛΥΚΙΝ. παπαῖ, ὦ Κράτων, ὡς κεκραγέναι τινα ἔλυσας ἐφ' ἡμᾶς τὸν σαυτῆς κύνα. πλὴν τόγε παράδειγμα τὸ τῶν Λωτοφάγων, καὶ Σειρήνων εἰκότα, πάνυ ἀπομνημονεύτως μοι δοκεῖς εἰρηκέναι, ὧν πέπονθα. πρὸς ὅσον, τοῖς μὲν τοῦ λωτοῦ γλυκασμοῖς, καὶ τῶν Σειρήνων ἀκούσασιν, ὄλεθρος ἦν τῆς τε ἐδωδῆς, καὶ τῆς ἀκροάσεως τὸ ἐπιτίμιον. ἐμοὶ δὲ, πρὸς τῷ τὸ ἡδονὴν παραπολὺ ἡδίω πεφηνέναι, καὶ τέλος ἀγαθὸν ἀποβέβηκεν. οὔ γὰρ εἰς λήθην τῶν οἴκοι, οὐδ' εἰς ἀγνωσίαν τῶν κατ' ἐμαυτὸν πέπτωκα, ἀλλ' εἰ χρὴ μηδὲν ὑπόπτευτα εἰπεῖν, μακρῷ πενυτώτερος, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ δεξιώτερος, ἐκ τοῦ θεάτρου ἐπανελήλυθα. μᾶλλον δὲ ὅ τοῦ Ὁμήρου αὐτὸ εἰπεῖν καλόν, ὅτι ὁ τοῦτο ἰδὼν, ὅ θέαμα, Τερψάμενος νέηται, καὶ πλείονα εἰδώς. ΚΡΑ. Ἡράκλεις, ὦ Λυκῖνε, οἷα πέπονθας. ὃς οὐδ' αἰσχυνῇ ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενός ἐοικας. ὃ γοῦν δεινότατον τοῦτό ἐστιν, ὅτι μηδὲ ἰάσεως τινὰ ἡμῖν ὑποφαίνεις ἐλπίδα, ἐπαινεῖν τολμῶν τὰ οὕτως αἰσχρὰ, καὶ καταθύμια. ΛΥΚΙΝΟΣ. Εἰπέ μοι, ὦ Κράτων, τοῦτο δὲ περὶ ὀρχήσεως, καὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ γυμνῶν ἰδὼν, πολλάκις

αὐτὸς ὑβριμᾶς, ἢ ἀπείρατος ὢν τῦ θεάμα- A
τος, ὅλως αἰσχρὸν αὐτὸ καὶ καταγέλαστον, ὡς
φῄς, νομίζῃς; εἰ μὲν γὰρ εἶδες, ὀξ ἴσου ἡμῖν
καὶ σὺ γελάσας· εἰ δὲ μή, ὅρα μὴ ἄλογος
ἡ ὑβριστίμησις εἶναί σου δόξῃ, καὶ θρασεῖα,
κατηγορῆσαι τῶν, ὧν ἀγνοεῖς. KPA. ἔπι γὰρ
τῦτό μοι τὸ λοιπὸν οὕτω ἐνβαθεῖ τούτῳ πώ-
γωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, καθῆσθαι μέσον
ἐν τοῖς γυναίοις, καὶ τοῖς μεμηνόσιν ἐκεί-
νοις θεαταῖς, προσωπάτα τε περιθέσθαι, & ἐπαί-
νοις ἀπερεπέσιν ὑπιδοῦναι, ὀλέθρῳ τινὶ
ἀνθρώπῳ εἰς ὀφθὲν δέον καταχλωμιάσαι;
ΛΥΚΙΝ. σύγγνωσά σου τοῦτα, ὦ Κρά- B
τωνι· εἰ δέ μοι πειθεῖς ποτὲ, καὶ ὅσον πεί-
σεις ἕνεκα σῶφρονος ἑαυτὸν, ἀναπετάσας
τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὧν οἶδα, ὡς οὐκ ἀναγκαίο
ἀεὶ, μὴ οὐχὶ πρὸ τῶν ἄλλων θέαν ἐν ὑπιτη-
δείῳ καταλαμβάνων· ὅθεν καὶ ὄψει ἀκριβῶς,
καὶ ἀκούσῃ ἅπαντα. KPA. μὴ ὥσαιτο
ἄρα ἐκοίμιλλον, εἴ τι σιοῦτον ἀναγκαίμιλλον πο-
τέ, ἔστ' ἂν δασύς τε εἴλω τὰ σκέλη, καὶ ὁ
γλῶττον ἀνθρώπλος, ὡς νῦν γε καὶ σὲ ἤδη
ἐλεῶ, τελέως ἡμῖν ἐκβεβακχιλμένον.
ΛΥΚΙΝ. βλέφοῦν ἀφέμενος, ὦ ἑταῖρε, C
τῶν βλασφημιῶν τούτων, ἀκούσαί μου τι
περὶ ὀρχήσεως λέγοντος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κα-
λῶν, καὶ ὡς οὐ τερπνὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφέ-
λιμός ἐστι τοῖς θεωμένοις, καὶ ὅσα παιδεύει, &
ὅσα διδάσκει, καὶ ὡς ῥυθμίζει τῶν ὁρώντων
τὰς ψυχάς, καλλίστοις θεάμασιν ἐγκυμαίζου-
σα, καὶ ἀρίστοις ἀκούσμασιν ἐναρμοτείουσα,
καὶ κοινόν τι ψυχῆς καὶ σώματος κάλλος
ὑπιδεικνυμένη; ὃ γὰρ καὶ μὴ μουσικῆς, καὶ
ῥυθμοῦ, ταῦτα πάντα ποιεῖν, οὐ φόγος αὐ
αὐτῆς, ἀλλ' ἔπαινος αὐ εἴη. KPA. ἐμοὶ D
μὲν οὐ πάνυ σχολὴ μεμηνότος ἀνθρώπου ἀ-
κροᾶσθαι, τὸν νόσον τὸν αὑτῦ ἐπαινοιῶντος,
σὺ δὲ, εἰ βούλει, λῆρόν τινα καταπεδάσαί
μου, ἕτοιμος φιλικῶ τούτῳ λειτυργίαν
ὑποστῆσαι, καὶ παθεῖν τὰ ὦτα, καὶ ἀ-
νὺ κηροῦ παθεῖν τὴν φαύλων δυνά-
μενος. ὥστε ἤδη σιωπήσομαί σοι, καὶ λέγε
ὁπόσα ἐθέλοις, ὡς μηδὲ ἀκούοντός τινος.

corámne tibi visa sunt, vt ea ita crebrò probrosis dictis insecteris: aut an potiùs spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo secus tamen illud vt turpe atque execrãdum (vt ais) existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens vidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria fecisti. Sin non, vide ne parum modesta & nimis temeraria tua videatur esse insectatio, ea in crimen vocãs, de quibus nihil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, vt in tam profunda barba & cano capite sedere inter mulierculas, & insanientes illos spectatores, applaudens & præconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuipiã perdito, nulla necessitate lacrymas profundenti? LV. Est equidem hoc tibi ignoscendũ ô Craton: illud tamen pro certo exploratũ habeo, si meis monitis morẽ gerens, tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum vel periculo faciendo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quã vt loco cõmodo occupato, seruire queas spectaculis, vnde exactè & videre, & clarè audire possis omnia. CR. Nunquam ego forma fiam amabilis, si quid tale vnquã prudens ac sciẽs fecero, semper autem membris hirsutis, & barba incõpta atque horrida, vt me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insanientis. LVC. Vis ergo, ô amice, omissis blasphemiis atque conuiciis, arrectis auribus attentè mihi dare operam, nonnihil super saltatione, eiúsque virtutibus differenti, tum quemadmodum non solùm oblectamento sit spectantibus, verumetiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodè admoneat & erudiat: præterea quemadmodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercens spectaculis, ac optimis præceptis imbuẽs: ad hæc communem quandam corporis & animæ pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc inquam omnia facere, non dedecori aut vituperio, sed illi potiùs laudi tribuenda sunt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia otium non est insanientem hominem auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferẽtem, attamen si nugis & inanibus fabularum commentis me opplere tibi consultum factu visum est, paratus sum in hoc tibi officiosè inseruire, & aures præbere, vel sine cera inutilia verba obaudire valens. Quare compressa voce hanc tibi operam dabo. Dic verò quodcunque animo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante.

LVC. Euge ô Craton, istuc ipsum omnium maximè mihi egenti in optatis fuit. Paulo enim pòst ipsa re comperies num nugæ tibi censendæ sint quæ in medium producturus sum. Ac principiò quidem illud planissimè mihi ignorare vidêre, quàm non nouitium inuentum sit saltatio, neque heri aut nuper natum & inceptum, puta apud maiores nostros, aut illorum: sed qui super saltationis ortu quàm verissima perscrutati sunt, affirmant, illam vnà cum mundi ac omnium rerum generatione natam esse, & cum Amore deo illo vetustissimo in lucem prodiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorumdémque modulata atque concinna participatio, & illa bella, tum pulchrè instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumenta fuere, & indicia certissima. Ea verò temporis progressu subinde incremẽtis aucta maioribus, neque non additiones melioris inuenti sortita non modicas, summo nunc absoluta videtur esse fastigio, ac res esse omnifariam varia, & omnibus modis concinna & congruens, tum bonum multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc verò saltandi artificio aiunt Rheam potissimùm oblectatam, in Phrygia quidem Corybantas, in Creta autem Curetas saltare iussisse. Neque verò modicum cepit ex illorum arte compendium. Quippe circũsaltantes Iouem illi seruarunt incolumem, ita vt Iupiter non grauatè fateatur salutis contributæ præmia se illis debere, per illorum saltationem patrios dentes effugiens. Porrò autem hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta collidẽtibus, ac bellicum quiddam & attonitum saltantibus. Mox verò inter Cretenses vt quisque maximè nobilitate præcellebat, summo studio hanc rem exercentes, præstantissimi saltatores reddebantur, non tantùm homines priuati, & humili loco orti, sed nobiliores quoque, & regij sanguinis, & primates in populo. Homerus quoque Merionem non suggillare, verùm pulcherrimo laudis testimonio ornare volens, saltatorem nominauit: itaque in tantum claritudinis & notitiæ ob saltandi peritiam apud omnes venerat, vt hæc non Græci solùm de illo comperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, vt mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinnum membrorum motum, quæ ex saltatione in vsum conuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

ΛΥΚ. Εὖγε, ὦ Κράτων, ἐκ τούτου ἐδεόμην μάλιστα. εἶσῃ γὰρ κατ' ὀλίγον εἰ λῆρος εἶναί σοι δόξῃ τὰ λεχθησόμενα, καὶ πρῶτόν γε ἐκεῖνο πάνυ ἠγνοηκέναι μοι δοκεῖς, ὡς ὑπερτέρην ὁ τῆς ὀρχήσεως ὑπετίθεμεν τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ χθές, καὶ πρῴην ἀρξάμενον, οὐδ' ἐπὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ἢ τοῖς ἐκείνων, ἀλλ' οἵ γε παλαιότατοι ὀρχήσεως πέρι γενεαλογοῦντες, ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει τῶν ὅλων φαῖεν ἂν σοι καὶ τὴν ὄρχησιν ἀναφῦναι, τῷ ἀρχαίῳ ἐκείνῳ ἔρωτι συναναφανεῖσαν. ἡ γοῦν χορεία τῶν ἀστέρων, καὶ ἡ πρὸς πρὸς ἀπλανεῖς τ' πλανήτων συμπλοκή, καὶ ῥυθμοὶ αὐτῶν καινωνία, καὶ ἔμμετρος ἁρμονία, τῆς πρωτογόνου ὀρχήσεως δείγματά ἐστι. κατ' ὀλίγον δὲ αὐξανομένη, καὶ τῆς πρὸς τὸ βέλτιον ἀεὶ προσθήκης τυγχάνουσα, νῦν ἔοικεν ἐς τὸ ἀκρότατον ἀποτετελέσθαι, καὶ μεμῆσθαι ποικίλον τι, καὶ πολυάρμονιον, καὶ πολύμουσον ἀγαθόν. πρῶτον δέ φασι Ῥέαν ἡδεῖσθαι τῇ τέχνῃ, ἐν Φρυγίᾳ μὲν, τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ, τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι, καὶ ἃ τὰ μέτεια ὠνήσατο τῆς τέχνης αὐτῶν. οἱ γὰρ περιορχούμενοι, διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥστε καὶ σωτῆρα εἰκότως αὐτὸν ὁ Ζεὺς ὀφείλειν ὁμολογεῖν αὐλοῖς, ἐκφυγὼν δι' αὐτῶν ὄρχησιν τοὺς παρῳδοὺς ὀδόντας· ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ ξίφη μεταξὺ κροτούντων πρὸς τὰς ἀσπίδας, καὶ πηδώντων ἔνθεόν τι, καὶ πολεμικόν. μετὰ δὲ, Κρησὶν οἱ κράτιστοι ἐπιτηδεύσαντες αὐτὸ, ἄριστοι ὀρχησταὶ ἐγένοντο, καὶ οἱ ἰδιῶται μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ βασιλικώτεροι, καὶ σπουδεύειν ἀξιοῦντες. ὁ γοῦν Ὅμηρος τὸν Μηριόνην οὐκ αἰσχύνας βουλόμενος, ἀλλὰ κοσμῆσαι, ὀρχηστὴν προσεῖπε, καὶ οὕτως ἄρα ἐπίσημος ἦν, καὶ γνώριμος ἅπασιν ἐπὶ τῇ ὀρχηστικῇ, ὥστε οὐ μόνοι οἱ Ἕλληνες ταῦτα ἠπίσταντο περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ Τρῶες αὐτοί, καίτοι πολέμιοι ὄντες. ἑώρων γὰρ, οἶμαι, καὶ τὸν τοῦ πολεμεῖν αὐτοῦ εὐφυΐαν, καὶ εὐρυθμίαν, οἷα ὀρχήσεως ἐκέκτητο. φησὶ δὲ τὰ ἔπη ὧδέ πως,

Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχηστὺν ἐόντα,
Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε·

καὶ ὅμως οὐ κατέπαυσεν αὐτόν. ἅτε γὰρ ἠσκημένος ἐν τῇ ὀρχηστικῇ, ῥᾳδίως οἶμαι διεδίδρασκε τὰς ἐπ' αὐτὸν ἀφιεμένας τῶν ἀκοντίων. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους τῶν ἡρώων εἰπεῖν ἔχων τοῖς αὐτοῖς ἐγγεγυμνασμένους, καὶ τέχνῃ τὸ πρᾶγμα πεποιημένους, ἱκανὸν ἡγοῦμαι τὸν Νεοπτόλεμον, Ἀχιλλέως μὲν παῖδα ὄντα, πολὺ δὲ διαφέροντα ὅτι τῇ ὀρχηστικῇ, καὶ εἶδος ὃ κάλλιστον αὐτῇ προστεθεικότα, Πυρρίχιον ἀπ' αὐτοῦ κεκλημένον. καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ταῦτα ἅτε τοῦ παιδὸς πεπυθανόμενος, μᾶλλον ἔχαιρεν, οἶμαι, ἢ ὅτι τῶν κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀλκῇ αὐτοῦ. Διαφθορὰν μὲν Ἰλίου τέως ἀνάλωτον οὖσαν ἡ ἐκείνου ὀρχηστικὴ καθεῖλε, καὶ εἰς ἔδαφος κατέῤῥιψε. Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἄριστοι Ἑλλήνων δοκοῦντες εἶναι, παρὰ Πολυδεύκους καὶ Κάστορος καρυατίζειν μαθόντες (ὀρχήσεως δὲ καὶ τοῦτο εἶδος, ἐκ Καρύας τῆς Λακωνικῆς διδασκόμενον) ἅπαντα μετὰ μουσῶν ποιοῦσιν, ἄγει τοῦ πολεμεῖν πρὸς αὐλὸν, καὶ ῥυθμὸν, καὶ σύμπαντον ἔμβασιν τοῦ ποδὸς καὶ τὸ σφῶν σεμνὸν Λακεδαιμονίοις πρὸς τὴν μάχην ὁ αὐλὸς ἐνδίδωσι. διαφέρουσι καὶ ἐκεῖνα ἁπάντων, μουσικῆς αὐλοῖς καὶ εὐρυθμίας ἡγουμένης. ἴδοις δ' ἂν καὶ τοὺς ἐφήβους αὐτοῖς οὐ μεῖον ὀρχεῖσθαι ἢ ὁπλομαχεῖν μανθάνοντας. ὅταν γὰρ ἀκροχειρωσάμενοι, καὶ παίσαντες ἀλλήλους, καὶ παθόντες, ἐν τῷ μέρει παύσωνται, εἰς ὄρχησιν αὐλοῖς ἡ ἀγωνία τελευτᾷ. καὶ αὐλητὴς μὲν, ἐν τῷ μέσῳ κείμενος ἐπαυλεῖ, καὶ κτυποῦσι τῷ ποδὶ, οἱ δὲ, κύκλῳ τοῖχον ἀλλήλοις ἐπόμενοι, σχήματα πολιτικὰ ἐπιδείκνυνται, πρὸς ῥυθμὸν ἐμβαίνοντες, ἀρτὶ μὲν πολεμικὰ, καὶ μετ' ὀλίγον δὲ χορευτικὰ, τῷ Διονύσῳ καὶ Ἀφροδίτῃ φίλα. διαφέρουσι καὶ ᾧ ἆσμα, ὃ μεταξὺ ὀρχούμενοι ᾄδουσιν, Ἀφροδίτης ἐπίκλησίς ἐστι, καὶ Ἐρώτων, ὡς συγκωμάζοιεν αὐλοῖς, καὶ συνορχοῖντο. καὶ ἄδεται δὲ τῶν ἀσμάτων (δύο γὰρ ᾄδεται) διδασκαλίαν ἔχει ὡς χρὴ ὀρχεῖσθαι.

A *Te citò Merione, quanuis ſaltare peritum,*
Strauiſſem in dura confoſſum cuſpide pugna.

Tametſi eundem non ſtrauerat: vt enim in ſaltando ſemet magno ſtudio exercuerat, ſic facilè, vt opinor, effugiebat iacula in eum contorta atque emiſſa. Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare poſſim eo ipſo ſaltandi ſtudio diligẽtiſſimè exercitatos, quíque ex hac ipſa re artem fecerint: ſufficere tamen ſuſpicor vno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui vſque adeò hoc præcelluit artificio, vt cùm ſpeciem quoque ſaltandi pulcherrimam ſibi adieciſſet, Pyrrhichij nomẽ ab illo acceperit. Achilles quoque ipſe his de filio ſuo inauditis, maiori gaudio ſuffuſus eſt, vt ego exiſtimo, quàm propter eius formę pręſtantiã, & membrorum robur inſuperabile. Atqui interea ſemper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius ſaltatione captum concideret, & direptum ſolo æquaretur. Lacedæmonij quoque, qui Gręcorum præſtantiſſimi eſſe cenſebãtur, cùm à Caſtore & Polluce caryatiſſare perdidiciſſẽt, quæ ſaltationis ſpecies à Caryis vrbe Laconiæ ducta erat, omnia cum carminibus facere ſoliti ſunt, adeò vt ad tibiarũ quoque modulos & rhythmum, & moderatũ pedis ingreſſum, prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conſerendarum manuum ſignum Lacedæmoniis tibia dari ſolitum eſt: proinde de omnibus quoque reportant victoriã, muſica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaque illorum ephebos nihilo minore cura ſaltationi quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam ſummis colluctati ſunt digitis, ac mutuis ictibus ſemet ceciderunt, quieſcunt parumper, & omne illorum certamen in ſaltationem ſolutum cõuertitur. Quorum in medio tibicen locatus eſt, tibiam incinens, ac pedibus inſtrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum ſequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias verò ſaltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ ſunt. Quinetiam cantus quem inter ſaltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomento nobilitatus eſt, quaſi vnà cum Venere & Cupidinibus communi choreæ ſaltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena (duæ enim canuntur) rationem quoque & præcepta ſaltandi in ſe complectitur.

B

C

D *Neoptolemus.*

Laconum ſaltatio.

Procul,ai unt,ô pueri,promouete pedem & ſaltate perfectiùs. Non diſparia faciũt quibus Hormum ſaltare curæ eſt. Hormus autem genus ſaltationis eſt adoleſcentibus virginibúſque commune,alternatim ad choream diſpoſitis, vt planè hormum, hoc eſt, ſegmentum,referant. Solet autem adoleſcens chorum ducere more iuuenili ſaltans,quo poſtea in adoriendis hoſtibus vſurus ſit. Sequebatur hunc puella modeſtia quadam conſpicua, quæ fœmineum ſaltum decẽter admodum peragebat: vt hormum ex temperantia & fortitudine cõpoſitum rectè dicere poſſimus. Cæterũ quæ Homerus ſuper Ariadne in clypeo memoriæ prodidit,déque choro quem illi Dædalus inſtituerat,ea,vt iam olim tibi lecta,prętеribo ſilẽtio: Præterea duos illos ſaltatores, quos eodem in loco Poëta Cybeſteteras vocat chorum ducentes: Rurſus quæ in clypeo memorat,

In medióque duos iuuenes agitare choreas
Cernere erat,

tanquam rem omniũ pulcherrimã,ſaltationem Vulcanus clypeo addidiſſet. Etenim Phæacas ſaltatione,vt par erat, vehementer fuiſſe oblectatos,mirum videri non debet,cùm tantis affluerent deliciis, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia victitarent. Quare Homerus Vlyſſem ex omnibus quæ viſenda apud Phæacas conſpexerat,hoc cum primis admirantem teſtatur, agiléſque pedum motiones ſpectantem. Iam in Theſſalia eouſque progreſſum eſt ſaltationis exercitium, vt populi præſides, & anteſignanos illorum, præſaltatores vocare non dubitarint. Cui rei etiamnum ſtatuarum inſcriptiones & tituli ſuo ſuffragantur teſtimonio, quas iis qui in bello optimam nauaſſent operam, erexerunt. Prætulit inquit,pręſaltatorem ciuitas. Et iterum, Eilationi poſuit hanc imaginem populus, propterea quòd pugnam probè deſaltarit. Mitto illud, apud veteres nullas vnquam fuiſſe celebratas feſtiuitates aut ceremonias citra ſaltationem: quippe quas ab Orpheo & Muſæo optimis tunc ſaltatoribus conſtitutas fuiſſe ſatis certè conſtat, qui & hoc, vt cætera omnia, vt honeſtiſſimum quiddam legibus ſanxiſſe videntur, initiari cum rythmo & ſaltatione. Quòd autem hoc ita ſe habeat, reticenda erant orgia, propter prophanos nondum initiatos. Illud autem omnes audiunt, quòd ij qui linguæ vitio atque incontinentia myſteria prodidiſſent, plerique eos deſaltaſſe dictitarent.

πόρρω γὰρ φασιν, ὦ παῖδες, πόδα μεπάβατε, καὶ κωμάσατε βέλτιον, τουτέστιν, ἀμείνον ὀρχήσασθε. ὅμοια δὲ καὶ οἱ τὸν ὅρμον καλούμενον ὀρχούμενοι ποιοῦσιν. ὁ δὲ ὅρμος, ὄρχησίς ἐστι κοινὴ ἐφήβων τε, καὶ παρθένων, πρὸς ἕνα χορεύοντων, καὶ ὡς ἀληθῶς ὅρμῳ ἐοικότων. καὶ ἡγεῖται μὲν ὁ ἔφηβος, τὰ νεανικὰ ὀρχούμενος, καὶ ὅσοις ὕστερον ἐς πολέμους χρήσεται, ἡ παρθένος δὲ ἕπεται κοσμίως, ὅ ἔτι καλὸν χορεύειν διδάσκουσα, ὡς ἐν τῷ τὸν ὅρμον ἐκ σωφροσύνης καὶ ἀνδρίας πλεκόμενον. καὶ αἱ γυμνοπαιδίαι δὲ, αὐτοῖς ὁμοίως ὄρχησίς ἐστιν. ἃ δὲ Ὅμηρος ἐπὶ τῇ Ἀριάδνῃ πεποίηκε, καὶ τὸν χορὸν, ὃν αὐτῇ Δαίδαλος ἔσκησεν, ὡς ἀνεγνωκότι σοι παρίημι· καὶ τοὺς ὀρχηστὰς δὲ τοὺς δύο, οὓς ἐκεῖ ὁ ποιητὴς κυβιστητῆρας καλεῖ, ἡγουμένους τοῦ χοροῦ· καὶ πάλιν, ἃ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι λέγει· Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον. ὡς τι κάλλιστον τοῦτο τοῦ Ἡφαίστου ἐμποιήσαντος τῇ ἀσπίδι. τοὺς μὲν γὰρ Φαίακας καὶ πάνυ εἰκὸς ἦν ὀρχήσει χαίρειν, ἁβρούς τε ὄντας, καὶ ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ διατρίβοντας. ὁ γοῦν Ὅμηρος τοῦτο αὐτῶν μάλιστα θαυμάζοντα πεποίηκε τὸν Ὀδυσσέα, ἐν τοῖς μυρμύγαις τῶν ποδῶν θεώμενον. ἐν μὲν γε Θεσσαλίᾳ, τοσοῦτον ἐπέδωκε τῆς ὀρχηστικῆς ἡ ἄσκησις, ὥστε τοῖς προεστῶσι καὶ προαγωνιστὰς αὐτῶν, προορχηστῆρας ἐκάλουν. καὶ δηλοῦσι τοῦτο αἱ τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφαί, οὓς τοῖς ἀριστεύουσιν ἀνίστασαν. Προὔκεινε γάρ, φησι, προορχηστῆρα ἡ πόλις. καὶ αὖθις, Εἰλατίωνι τὰς εἰκόνας ὁ δῆμος, ὅτι ὀρχησαμένῳ τὰν μάχαν. ἐγὼ λέγω ὅτι τελετὴ ἀρχαία σοφιστῶν ἐστὶν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀρχήσεως, Ὀρφέως δηλαδὴ, καὶ Μουσαίου, καὶ τῶν τότε ἀρίστων ὀρχηστῶν καταστησαμένων αὐτὰς, ὡς τι κάλλιστον καὶ τοῦτο νομοθετησάντων σεμνὸ ῥυθμῷ, καὶ ὀρχήσει μυεῖσθαι. ὅτι δ' οὕτως ἔχει, τὰ μὲν ὄργια σιωπᾶν ἄξιον, τῶν ἀμυήτων ἕνεκα. ἐκφέρειν δὲ πάντες ἀκηκόασιν, ὅτι τοὺς ἁρμονίαν διαστρέψαντας τὰ μυστήρια, ἐξορχεῖσθαι λέγεσιν οἱ πολλοί.

ἐν Δήλῳ δέ τε οὐδὲ αἱ θυσίαι αὐτῶν ὀρχήσεως
ἀλλὰ σεμνῶ ταύτῃ, καὶ μετὰ μουσικῆς ἐγίνοντο.
παίδων χοροὶ σωνελθόντες ἐν αὐλῷ, καὶ κι-
θάρᾳ, οἱ μὲν ἐχόρευον, ὑπωρχοῦντο δὲ οἱ ἄ-
ειστοι, προεκριθέντες ὄξ αὐτῶν. τὰ γοῦν τοῖς
χοροῖς γραφόμενα τοιαῦτα ἄσματα, ὑπορ-
χήματα ἐκάλεσε, καὶ ἐμπέπλεσο τῶν τοιούτων
ἡ λύρα. καὶ τί σοι τοὺς Ἕλληνας λέγω, ὅπου καὶ
Ἰνδοὶ, ἑῷθεν ἀναστάντες, προσεύχον-
ται Ἥλιον, οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς τῇ χειρὶ κύπτο-
ντες, ἢ γόνυ κλίναντες ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ, ἀλ' ἐκφανοῖ πρὸς τὴν ἀνατολὴν στάντες, ὀρ-
χήσει τὸν Ἥλιον ἀσπάζονται, σχηματίζοντες
ἑαυτοὺς σιωπῇ, καὶ μιμούμενοι τῇ χορείᾳ τὸν
θεόν· καὶ τοῦτ' ἔστιν Ἰνδῶν ἡ εὐχὴ, ἡ χορεία, καὶ θυ-
σία. διὰ καὶ τούτοις ἱλεοῦνται τὸν θεὸν δὶς, καὶ ἑσπε-
ρινῆς καὶ δυσμικῆς τῆς ἡμέρας. Αἰθίοπες
δέ τε, καὶ πολεμοῦντες, σὺν ὀρχήσει αὐτὸ δρῶ-
σι· καὶ γὰρ ἀφίη ὁ θέλος Αἰθίοψ αἰπὺ, ἀφε-
λὼν τῆς κεφαλῆς (ταύτῃ γὰρ αὖτι φαρέτρας
χρῶνται, περιδέοντες αὐτῇ ἀκτινηδὸν τὰ θέ-
λη) εἰ μὴ πρότερον ὀρχήσαιτο, καὶ τῷ σχήμα-
τι ἀπειλήσῃ, καὶ προεκφοβήσῃ τῇ ὀρχήσει
τὸν πολέμιον. ἄξιον δ', ἐπεὶ τῷ Ἰνδικῷ καὶ τὴν
Αἰθιοπίαν διεξεληλύθαμεν, καὶ ἐς τὸν γείτο-
να αὐτῷ Αἴγυπτον καταβῶμεν τῷ λόγῳ.
δοκεῖ γάρ μοι ὁ παλαιὸς μῦθος καὶ Πρωτέα
τὸν Αἰγύπτιον, οὐκ ἄλλό τι ἢ ὀρχηστήν τινα γενέ-
σθαι λέγειν, μιμητικὸν ἄνθρωπον, καὶ πρὸς
πάντα σχηματίζεσθαι, καὶ μεταβάλλεσθαι δυνά-
μενον, ὡς καὶ ὕδατος ὑγρότητα μιμεῖσθαι, καὶ
πυρὸς ὀξύτητα ἐν τῇ τῆς κινήσεως φοδρό-
τητι, καὶ λέοντος ἀγριότητα, καὶ πρὸς πάρδαλεως
θυμὸν, καὶ δένδρου δόνημα· καὶ ὅλως, ὅ, τι καὶ
θελήσειεν. ὁ δὲ μῦθος παραλαβὼν πρὸς τὸ
παραδοξότερον, τῇ φύσιν αὐτοῦ διηγήσατο,
ὡς γινομένου ταῦτα, ἃ ὁρᾷ ἐμιμεῖτο· ὅπερ δὴ
καὶ τοῖς νεῶν ὀρχουμένοις προσέοικεν. ἴδοις τ' ἂν
ἤδη αὐλοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὠχέως διαλ-
λαττομένους, καὶ αὐτὸν μιμουμένους τὸν Πρωτέα.
εἰκάζω δὲ χρῆναι καὶ τῷ Ἐμπούσῃ τὴν ἐς μυ-
ρίας μορφὰς μεταβαλλομένῳ, τοιαύτῳ τι-
νὰ ἄνθρωπον ὑπὸ τοῦ μύθου παραδεδόσθαι.

A Porrò autem in Delo nulla ſacra peragebantur, quibus ſaltatio non fuiſſet adhibita, ſed & cum illa & cum muſica cuncta perſoluebantur. Ingreſſi verò puerorum chŏri, tibia & cithara præcinentibus ſaltabant, quos ſubſecuti optimi facto delectu choreis excipiebant. Itaque & cantilenas illiuſmodi choris conſcriptas hyporchemata nominare conſueuerunt, talibúſque lyra impleta fuerat. Quid verò Græcorum gẽtes tibi commemorem, cùm Indi quoque poſteaquam mane è ſtrato ſurrexerint, Solem precibus venerati fuerint, non quemadmodum nos deoſculata manu perfectam precationem eſſe arbitramur, verùm illi ad orientem conuerſi, ſaltatione Solem conſalutant, ſed cum ſilentio ſeipſos conformantes, dei choream imitari atque effingere conantur? Et hæc Indorum eſt precatio, & chori, & ſacrificium. Duabus verò vicibus ad hunc modum Deum placare ſolent, nempe mane, & veſperi. Atenim Æthiopes non alia quàm ſaltandi ratione illatis iam ſignis bellum ingrediuntur, nec quiſquam Æthiopum vel ſagittam excuſſam emitteret auulſam à capite (hoc enim vice pharetræ vtuntur, radiorum inſtar tela capiti circũponentes) niſi priùs ſaltauerit, & ſaltatione hoſti terrorem incuſſerit. Conſentaneum verò eſſe opinor, poſteaquam totam Indiam & Æthiopiam peragrauimus, vt in vicinam Ægyptum oratione diuertamus. Etenim vetus illa fabula Proteum Ægyptium nihil aliud quàm ſaltatorem fuiſſe eximium, mihi planè confirmare videtur, hominem effingendi imitandíque peritum, quíque ſemet in varias rerum facies demutare & transformare potuerit, vt modò in aquas tenues dilapſus abiret imitando, modò ignis celeritatem & vehementiam agilitate corporis, modò leonis immanitatem, ac Pardalis impetum, deinde arboris motum flexibilem, poſtremò in ſumma quicquid collibuiſſet, exprimeret. Cæterùm fabula eas Protei proprietates ad inuſitatiorem opinionem detorquens, eam eius naturam fuiſſe commenta eſt, quaſi ea ipſa quoque fieret, quæcumque ſaltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie ſaltationibus nauant operam, præditos eſſe animaduertimus, videáſque illos eodẽ tempore diuerſiſſimis modis immutari, ac planè ipſius Protei eſſe æmulos. Et ſi quid coniectura aſſequendum eſt, & Empuſam ſuſpicor (quæ & ipſa in varias rerũ facies ſemet transfundere dicta eſt) non aliam quàm ſaltatricem fuiſſe, fabularum inuolucro ſignificare voluiſſe homines.

Ad hæc iuſtum eſſe opinor, ne Romanorum quidem ſaltationem præterire tacitam, quam nobiliſſimi quique illorum, quos vocant Salios (eſt autem nomen ſacerdotij) Marti Deo bellicoſiſſimo ſaltant grauiſſimè, & religioſiſſimè. Neque verò Bithynicæ fabulæ commentum ab Italorum inſtituto abhorret admodum, perhibentium Priapum Deum bellicoſum, vnum vt opinor, ex Titanibus, aut Idæis Dactylis, illud opus factum, rebus militaribus inſtituendum fuiſſe, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerum, durum porrò, & rudem, & ſupra modum virilem, non priùs amorũ peritum reddidit, quàm perfectum eundem ſaltatorem effeciſſet. Quamobrem & merces illi à Iunone deſtinata eſt, vt ab illo ſemper decimam partem ſpoliorum in bello partorum reciperet. Vt autem Dionyſiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum vt audias, cuius tota actio nihil aliud quàm ſaltationem complectitur. Cùm itaque tria ſint celeberrimarum ſaltationum genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmelię, Bacchi miniſtri Satyri his à ſe ipſis inuentis, de ſe cuique nomen indiderũt: & hac ſaltandi arte vtens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos ſubiugauit, ac gentes adeò bellicoſas ipſis ſaltem thyrſis deſaltauit. Quocirca, ô admiranda, vide ne parum pium aut religioſum ſit crimen vocare exercitum adeò diuinum & myſticum, & cui colendo tanti Dij nauarint operam, quódque in illorum honorem & cultum toties peragitur, inſuper quod tantum oblectamentum ſimul atque inſtitutionem adeò vtilem exhibere ſolet. Illud ego demiror, non ignorans, Homeri atque Heſiodi te amatorẽ eſſe maximum (iterum enim ad poëtas me conferam) qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus ſaltationem ſummè laudantibus. Siquidem Homerus cùm res mortalium longè iucundiſſimas iuxtà ac elegantiſſimas vno quaſi faſce coniunctim efferret, nempe ſomnum, amorem, cantum, atque ſaltationem: hanc tamen ſolam præclaro nobilitauit encomio, inculpata eadem nominata, aſcribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ vtraque ſaltandi artificio adeſſe videmus, & dulces modulos, & ſaltationem inculpatam, quam vituperare cogitas. Rurſus alia in parte ſuæ poëſeos ita inquit:

Saliorum apud Rom. ſaltatio.

Priapi.

Saltationum genera tria.

A ὁπὶ τούτοις δίκαιον, μηδὲ τῆς Ρωμαίων ὀρχήσεως ἀμνημονεῖν, ἰὼ οἱ βιβλιέσατοι αὐτῶν τῷ πολεμικωτάτῳ τῶν θεῶν Ἄρει, οἱ Σάλιοι καλούμενοι (ἱεροσυλίας δὲ τοῦτο ὄνομα) ὀρχοῦνται σεμνοτάτην τε ἅμα, καὶ ἱεροπρεπῆ. Βιθυνὸς δὲ μῦθος καὶ οὗτος, οὐ πάνυ τῶν Ἰταλιωτικῶν ἀλλότριος, οἱ τὸν Πρίαπον δαίμονα πολεμιστὴν, τῶν Τιτάνων, οἶμαι, ἕνα, ἢ τῶν Ἰδαίων δακτύλων, τοῦτο ἔργον πεποιημένον, ὃ σκόπελια παιδνύσθαι, ἀθλαβόντα παρὰ τῆς Ἥρας τὸν Ἄρη, παῖδα μὲν ἔτι, σκληρὸν δὲ, καὶ πέρα τοῦ μετρίου
B ἀνδρικόν, μήπω τε ἔτερον ὁπλομαχεῖν διδάξαι, πρὶν τέλειον ὀρχηστὴν ἀπεργάσατο. Ὃ ὁπὶ τούτῳ καὶ μισθὸς αὐτῷ παρὰ τῆς Ἥρας ἐλήφθη, δεκάτην ἀεὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου περιγιγνομένων τῷ Ἄρει, παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν. Τὰ μὲν γὰρ Διονυσιακὰ, καὶ Βακχικὰ, οἶμαί σε μὴ προσδοκᾶν ἐμοῦ ἀκούσαι, ὅτι ὄρχησις σχεδὸν πάντα ἐστίν. τρισὶν γοῦν
C οὖσιν τῶν θυμικωτάτων ὀρχήσεων, Κόρδακος, καὶ Σικιννίδος, καὶ Ἐμμελείας, οἱ Διονύσου θεράποντες, οἱ Σάτυροι, ταύτας ἐφευρόντες, ἀφ' αὑτῶν ἑκάστην ὠνόμασαν. ᾗ ταύτῃ τῇ τέχνῃ χρώμενος ὁ Διόνυσος, Τυῤῥηνοὺς, καὶ Ἰνδοὺς, καὶ Λυδοὺς ἐχειρώσατο, καὶ φόβον οὕτω μάχιμον τοῖς αὐτοῖς θιάσοις κατωρχήσατο. ὥστε, ὦ θαυμάσιε, ὅσα μὴ αἰσθάνῃ, κατηγορεῖν ὑπερδύμαρος θείου τε ἅμα, καὶ μυστικοῦ, καὶ τοσούτοις θεοῖς ἐσπουδασμένου, καὶ ὅτι τιμῇ αὐτῶν δρωμένου, καὶ τοσαύτην τέρψιν ἅμα, καὶ παιδείαν ὠφέλιμον παρεχομένου. θαυμάζω δέ σου καὶ ταῦτα, εἰδὼς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου μάλιστα ἐρασθέντα· ὅπως σε (αὖθις γὰρ ὅτι τοῖς ποιηταῖς ἐπέρχομαι) πῶς οἴεσθαι χρὴ ταῦτα
D λέγειν τολμᾶν, περὶ τῶν πάντων ὄρχησιν ἐπαινοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ Ὅμηρος τὰ ἥδιστα καὶ κάλλιστα καταλέγων, ὕπνον, καὶ φιλότητα, καὶ μολπὴν, καὶ ὄρχησιν, μόνῃ ταύτῃ ἀμώμητα ὠνόμασε, προσμαρτυρήσας, νὴ Δία, καὶ ὅ ἡδὺ τῇ μολπῇ, ἄτερ ἀμφοτέρων τῇ ὀρχηστικῇ προσεῖναι, καὶ ὡδὴν γλυκεῖαν, καὶ ὀρχησμὸν ἀμώμητον, ὃν σὺ νῦν μεμῶσθαι ὑπονοῇς. καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως·

Αλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήια A
ἔργα,
Αλλῳ δ' ὀρχηςμῷ τε, καὶ ἱμερόεντι
ἀοιδῷ.

Iuppiter hunc belli reddit virtute potentem,
At leuibus membris alium ſaltare peritum:
Eſt quem dulciſona ſuſtollit voce canendi.

Ἱμερόεντα γὰρ ὡς ἀληθῶς, ἢ μετ' ὀρχήσεως ᾠδή, καὶ δῶρον θεῶν τοῦτο κάλλιστον. καὶ ἔοικεν εἰς δύο διηρηκὼς ὁ Ομηρος τὰ πάντα πράγματα, πόλεμον, καὶ εἰρήνην, τοῖς τοῦ πολέμου μόνα ταῦτα ὡς κάλλιστα ἀπιστεικέναι. ὁ δὲ Ησίοδος, οὐ πρὸ ἄλλου ἀκούσας, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸς ἑωθεν ἀθρόους ὀρχουμένας τὰς Μούσας, ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπῶν τοῦτο περὶ αὐτῶν μέγιστον ἐγκώμιον διηγεῖται, ὅτι περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν ὀρχεῦνται, τοῦ πατρὸς τὸν βωμὸν περιχορεύουσαι. σὺ δὲ μοι, ὦ γενναῖε, μονονουχὶ θεομαχῶν, ὑβρίζεις τῷ ὀρχηστικῷ. ὁ Σωκράτης δὲ, σοφώτατος ἀνὴρ, εἴγε πιστευτέον τοῦτο περὶ αὐτοῦ λέγοντι τῷ Πυθίῳ, οὐ μόνον ἐπῄνει τὸν ὀρχηστικὸν, ἀλλὰ καὶ ἐμανθάνειν αὐτὸν ἠξίου, μέγιστον νέμων ῥυθμίᾳ καὶ εὐμουσίᾳ, καὶ κινήσει ἐμμελεῖ, καὶ εὐσχημοσύνῃ τοῦ κινουμένου, καὶ οὐκ ᾐδεῖτο γέρων ἀνὴρ, ἐν τοῖς ἀσυδαιοτάτοις μαθήμασιν καὶ τοῦτο μανθάνων εἶ· καὶ ἔμελλέ γε σχολὴν περὶ ὀρχηστικὸν οὐ μετρίως ἀσυδάπανον, ὅσην καὶ τὰ μικρὰ οὐκ ὤκνει μανθάνειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν αὐλητρίδων ἐφοίτα, καὶ πρὸ ἑταίρας γυναικὸς οὐκ ἀπηξίου ἀσυδαῆ τι ἀκούειν τῆς Ασπασίας· καίτοι σχολὴν ἄγοντι ἀρχομένῳ ἐώρα τὸν τέχνην, καὶ οὐδέπω εἰς τοσοῦτον κάλλος διηρθρωμένην. εἰ δὲ τοῖς νῦν ὅτι μέγιστον προσαγορεύεις αὐτὸν ἐθέλεις, οἶδα, πάντων αὖ σχολὴν γε ἀφέλιμος, μόνῳ τῷ θεάματι τούτῳ τὸν νοῦν αὖ προσσχεῖν, καὶ τοῖς παῖδας σὺν αὖ ἄλλο τι πρὸ αὐτοῦ ἐκδιδάξαι. δοκεῖς δέ μοι ὅταν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπαινῇς, ὑπολελῆσθαι ὅτι καὶ ἐν ἑκατέρᾳ σχεδὸν ὀρχήσεως ἴδιόν τι εἶδος ἔστιν, οἶμαι, τραγικὴ μὲν, ἡ Εμμέλεια· κωμῳδικὴ δὲ, ὁ Κόρδαξ. ἐνίοτε δὲ καὶ τρίτη, Σικιννίδος προσλαμβανομένης. ἐπεὶ δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ προετίμησας τῆς ὀρχήσεως, τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμῳδίαν, καὶ αὐλητὰς κυκλίους, καὶ κιθαρῳδίαν, ἀγῶνα ταῦτα,

Suauis profectò eſt vocum modulatio, quæ ſaltationi adiuncta eſt, ac munus quod à diis immortalibus præſtari potuit longè pulcherrimum. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tantùm diuiſiſſe, nempe in bellum, & pacem: cæterùm rebus bellicis tantùm hęc tanquam præſtantiſſima ſtudia pacis oppoſuiſſe. At verò Heſiodus, qui non ab alio percenſente hoc auditu percepit, ſed ipſe ſtatim ſub aurorę exortum Muſas ſaltantes viderit, in carminis ſui initio de illis hoc ſummum & elegantiſſimum referre non eſt veritus encomium, nimirum eas circa fontem floridum mollibus ſaltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, ô generoſe, tantumnon cum Diis ipſis pugnans, ſaltationem conſcindis contumelioſis conuiciis. Cæterùm ipſe Socrates, vir omniũ ſapientiſſimus, ſi Pythio hoc illum teſtimonio cohoneſtanti fides habenda eſt, non tantùm ſaltationem laudibus extulit, ſed illam quoque diſcere non erubuit aut grauatus eſt, plurimum tribuens venuſtæ concinnitati & elegantiæ, tum apto motui, neque non mouentis afformationi. Nec veritus eſt iam natu grandior ſaltationem inter ſerias habere diſciplinas: videbatúrque non parum huic rei perdiſcendæ impenſurus operæ, quem leuiora ac viliora perdiſcere non piguit: ſed tibicinarum quoque ſcholas frequẽtare ſolebat, neque à meretrice muliere Aſpaſia quiddam audire dedignatus eſt. Atqui ille artem non ita pridem natam vidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis acceſſione auctam & elatam. Qui ſi nunc eos quorum opera in ſummum vſque faſtigium euecta eſt, ſpectaret, ſat ſcio illum omnibus reliquis poſthabitis, hiſce tantùm ſpectaculis operam daturum, neque puerosquicquam perinde atque ſaltationem docturum. Videris autem mihi, laudans Comœdiã atque Tragœdiam, oblitus eſſe, in vtraque illarum proprium quoddam ſaltationis genus exerceri, ac tragicam quidẽ eſſe Emmeliam, comicam verò eſſe Cordaca: nonnunquam vſurpari & tertiam, nempe Sicinnidẽ. Poſtea verò quàm in principio ſaltationi tragœdiam & comœdiam, tibicináſque & citharam anteferre nõ dubitaris, tanquam iſta in certamen veniant,

atque per hoc grauia dicenda sint, age vicissim ista singulatim excutiamus, tibias autem & citharam relinquamus. Etenim & istæ saltationis partes sunt ducendis choreis subseruientes. Porrò autem ipsã tragœdiam primùm ab habitu contemplemur, cuiusmodi sit, quàm turpe & minimè iucundum spectaculum, homo longitudine deformi atque incomposita exornatus, altis calceamentis ingrediẽs, caput larua minaci obductum habens, tum peramplo ore hiante, quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto adscititia pectora, & ventres factitios, adiunctam & arte compositam corporis crassitudinem, ne longitudine discors compositio in tenui corpusculo magis reprehendẽda veniat. Deinde indecora histrionis vociferatio, iam se ipsum inclamantis, iam verberantis, aliquando etiam iambicos versiculos cantillãtis, &, quod turpissimum est, grauissimas calamitates modulantis, ac sola voce semetipsum reprehendẽdum exhibentis. Quippe alia priscorum poëtarum industria inuenta sunt. Et quandiu quis Andromachen agit, aut Hecubam, tolerabilis est concio: vbi verò ipse Hercules carmine lugubri in scenam ingressus est, sui oblitus, neque leoninam, neq; clauam quæ proponitur, veneratur, adeò vt sanę mentis homo quispiam iure optimo talẽ actionem solœcismum vitiosum possit reprehẽdere. Iam quod cũ primis quoque in saltatione dãnasti, viros histriones mulierũ mores imitari, hoc equidem cõmune quoq; est tragœdiæ & comœdię vitiũ. Etenim in vtraque plures introducuntur mulieres quàm viri. Quinetiam Comœdia partem personarũ omnium maximè ridiculam & oblectationis plenam huic tribuit, videlicet lampadum & tibicinarum & coquorũ personas. Sed enim saltationis habitus quàm decẽs sit & modestus, quorsum attinet dicere, cùm cæcis quoq; ista sint perspicua? Larua ipsa pulcherrima, & subiectæ fabulę respondens, non immane hiat, vt illæ, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa vociferantes. Olim verò ipsi quoque saltatores canebãt, & vnà saltabant. Deinde animaduertentes cõtinuo motu grauari anhelitum, & per hunc turbari cantilenam, visum est factu longè consultius, vt alij saltantibus succinerent. Porrò autẽ argumenta vtrisque communia sunt, neque vlla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria,

Tragici habitus deformitas.

καὶ δι' ἃ τοῦτο σεμνὰ τραγῳδῶν, φέρε νῦν αὐτὰ ξεπασωμεν τῇ ὀρχήσει ἕκαστον αὐτῶν. καὶ τοι τὸν μὲν αὐλὸν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸν κιθαρῳδὸν παρῶμεν. μέρη γὰρ τῆς τοῦ ὀρχηστοῦ ὑπηρεσίας καὶ ταῦτα. τὸ τραγῳδίας δέ γε ἀπὸ τοῦ σχήματος τραφέντος καταμάθωμεν, οἷά ἐστιν, ὡς εἰδεχθὲς ἅμα καὶ φοβερὸν θέαμα εἰς μῆκος ἀῤῥύθμων ἠσκημένος αὐθέκτοις ἐμβάταις ὑψηλοῖς ἐποχούμενος, τράγειον ὑπὲρ κεφαλῆς αἰωρούμενον ὑπεικείμενος, καὶ σῶμα κεχηνὸς πάμμεγα, ὡς καταπίοιμος τοῖς θεαταῖς. ἐὰν λέγῃ τραγῳδήσῃ, καὶ τραγῳδήσῃ, τραγῳδετὴν καὶ ὑπερτεχνητὴν παχύτητα τραποιούμενος, ὡς μὴ τοῦ μήκους ἡ ἀῤῥυθμία ἐν λεπτῷ μᾶλλον ἐλέγχοιτο· εἶτ' ἔνδοθεν αὐτὸς κεκραγὼς, ἑαυτὸν αἰσχύνων, καὶ καταισχύνων, ἐνίοτε καὶ τραγῳδῶν τὰ ἰαμβεῖα, καὶ ὃ δὴ αἴσχιστον, μελῳδῶν τοῖς συμφοραῖς, καὶ μόνης τῆς φωνῆς ἐναρθμιον παρέχων ἑαυτόν. τὰ γὰρ ἄλλα τῆς ποιητικῆς ἐμέλησε, τραπολλοῦ ποτε γνωρίμοις. καὶ μέχρι μὲν Ἀνδρομάχης ἢ Ἑκάβης ἐστὶ, φορητὸς ἡ ᾠδή. ὅταν δὲ Ἡρακλῆς αὐτὸς εἰσελθὼν μανῳδῇ, ὁπλοφορούμενος αὐτὸς, καὶ μήτε τοῦ λεοντῆν αἰδεσθεὶς, μήτε ὃ ῥόπαλον, ὃ τραφέρεται, συλοικίαν δ' Φρυγῶν εἰκότως φαίη αὖ τις ὃ τραγῆμα. καὶ γὰρ αὖ, ὅταν ἐνεκαλῇς τῇ ὀρχηστικῇ, ὃ, ἄνδρας ὄντας μιμεῖσθαι γυναῖκας, κοινὸν τοῦτο καὶ τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας ἔγκλημα δῶ εἰπεῖν. πλείους γοῦν ἐν αὐταῖς τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες· ἡ κωμῳδία δὲ, καὶ τῶν τραπρόσωπων αὐτῇ ὃ καταγέλαστον, μέρος τοῦ τερπνοῦ αὐτῇ νενέμηκεν, οἷα δᾴδων, καὶ πυρῶν, καὶ μαγείρων τραπρόσωπα. ὃ δὲ τοῦ ὀρχηστοῦ σχῆμα, ὡς μὴ κόσμιον, καὶ ὑπερπεπὲς, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν· δῆλα γὰρ τοῖς μὴ τυφλοῖς ταῦτα. ὃ δὲ τραπρόσωπον αὐτὸ, ὡς κάλλιστον, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ δράματι ἐοικὸς, ὃ κεχηνὸς δὲ, ὡς ἐκφυσᾷ, ἀλλὰ συμμεμυκός· ἔχει γὰρ πολλοὺς τοὺς ὑπὸ αὐτὸ βοῶντας. πάλαι μὲν γὰρ αὐλοὶ καὶ ᾖδον, καὶ ὠρχοῦντο· εἶτ' ὀπὸ κινουμένων ὃ ἄσμα τῷ ᾠδῷ ἐπετάραττεν, ἄμεινον ἔδοξεν ἄλλοις αὐλοῖς ὑπᾴδειν· αἱ δὲ ὑποθέσεις κοιναὶ ἀμφοτέροις, καὶ οὐδέν τι διαπεπλυμέναι τῶν τραγικῶν αἱ ὀρχηστικαὶ,

πλὴν ὅτι ποικιλώτερόν αὖται, καὶ πολυμαθέστεραι, καὶ μυρίας μεταβολὰς ἔχουσαι. εἰ δὲ μὴ ἀγωνίος ἡ ὄρχησις, ἐκεῖνο φημὶ εἶναι αἰτίαν, τὸ δόξαι τοῖς ἀγωνοθέταις μεῖζον καὶ σεμνότερον τὸ πρᾶγμα, ἢ ὥστε εἰς ἔξετασιν καλεῖσθαι. ἐγὼ λέγω ὅτι πόλις ἐν Ἰταλίᾳ, τῶν Χαλκιδικοῦ γένους ἡ ἄριστη, καὶ τοῦτο ὡς περίκομμα, τῷ περὶ αὐλοῖς ἀγῶνι προστέθεικεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ ταῦτα ἤδη ἀπολογήσασθαι ὑπὲρ τῶν παραλελειμμένων τῷ λόγῳ, παμπόλλων ὄντων, ὡς μὴ δόξω ἀγνοίας ἢ ἀμαθίας πρόφασιν. οὐ γὰρ με λέληθεν ὅτι πολλοὶ πρὸ ἡμῶν περὶ ὀρχήσεως συγγεγράφοτες, πολὺ πλείστην σχολὴν τῇ γραφῇ ἐποιήσαντο, πρώτα τῆς ὀρχήσεως τὰ εἴδη ἐπεξιόντες, καὶ ὀνόματα αὐτῶν καταλέγοντες, καὶ οἷα ἑκάστη, καὶ ὑφ' ὅτου εὑρέθη, πολυμαθείας ταύτην ἐπίδειξιν ἡγούμενοι προθέσθαι. ἐγὼ δὲ μάλιστα μὲν τὴν περὶ ταῦτα φιλοτιμίαν, ἀπειρόκαλόν τι, καὶ ὀψιμαθῆ, καὶ ἐμπόρων ἄχαιρον οἶμαι εἶναι, καὶ ἀφ' αὐτοῦ προίεμαι. ἔπειτα δέ, κἀκεῖνό σε ἀξιῶ ἐννοεῖν, καὶ μεμνῆσθαι, ὅτι μοι νεὼ οὐ πᾶσιν ὄρχησιν προσήκειν ἡγεμονεύειν, οὐδὲ τοῦτον τὸν σχηματισμὸν ἐπεσταλμένῳ τῷ λόγῳ, ὀρχήσεων ὀνόματα καταριθμήσασθαι, πλὴν ὅσων ἐν ἀρχῇ ὀλίγων ἐπεμνήσθην τὰς ἡμικωτέρας αὐτῶν προχειρισάμενος. ἀλλὰ τόγε ἐν τῷ παρόντι μοι κεφάλαιον τοῦ λόγου, τοῦτό ἐστι, πλὴν νεῶ ὀρχησιν καθεστῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ δεῖξαι ὅσα ἐν αὐτῇ τερπνὰ, καὶ χρήσιμα περιλαβοῦσα ἔχει, οὐ πάλαι ἀρξαμένη ἐς τοσοῦτον κάλλος ἐπιδιδόναι, ἀλλὰ νῦν τὸν σεβασὸν μάλιστα. αἱ μὲν γὰρ πρῶται ἐκείναι, ὥσπερ τινες ῥίζαι, καὶ θεμέλιοι τῆς ὀρχήσεως ἦσαν· ὁ δὲ αὐτὸς αὐτῆς, καὶ τὸν τελεώτατον καρπὸν, ὅσπερ νεῶ μάλιστα ἐς ὃ ἀκρότατον ἐπετέλεσαι, τοῦτο νεῶ ὁ ἡμέτερος λόγος διεξέρχεται, πρεὶς ὃ θερμαυστρίζειν, καὶ χάσκειν ὀρχεῖσθαι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς μηδὲν τῇ νεῶ ταύτῃ ἔτι προσήκοντα. τοῦδε γὰρ ἕκατον ὃ Φρύγιον τῆς ὀρχήσεως εἶδος, ὃ πρόπιον

A quàm quòd multipliciori varietate exornata ſunt illa, maioríque ſtudio perdiſcenda, atque infinitas mutationes habentia. Quòd autem ſaltationum nulla ſunt certamina, hanc ego cauſam eſſe opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior viſa ſit eſſe ſaltatio, quã vt de ea exactè pronũciari poſſit. Vt pręteream ciuitatẽ in Italia Chalcidici generis præſtantiſſimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod certamini quod apud ipſos decertandum præponitur, adieciſſe. Iam verò ſuper iis reſpondere tibi ſtat ſententia, quę oratione mihi omiſſa ſunt, quæ non pauca eſſe video,
B ne quam ignorantiæ aut imperitiæ opinionem apud te incurram. Neque mihi obſcurum eſt, complures ante nos de ſaltatione libellos cõnſcripſiſſe, ac omnem ſuam in conſcribendo operam & induſtriam in hoc poſuiſſe, vt omnia ſaltationis genera atque ſpecies numero comprehenderent, earundémq; nomina percenſerent, tum cuiuſmodi vnaquæque illarũ, aut quo auctore foret inuenta, quo inſtituto magnã multiplicis ſcientiæ opinionem ſibi adiuncturos exiſtimabant.
G Ego verò hanc ambitioſam ſuper hiſce rebus contentionem, & ineptam, & ſeræ cognitionis & mihi ipſi in præſens minimè tempeſtiuam & accommodam eſſe arbitror, eámque ob rem illa ſuperſedeo. Deinde & hoc te cogitare velim, ac tenere memoria, quòd neque in præſentia ſtatuerim omnem ſaltationem à prima ſtirpe repetitam velle indagare, neque hunc orationis meæ ſcopum eſſe propoſitum, ſaltationum nomina numero complecti velle, præter paucas illas quarum initiò memini, tanquam generoſioribus propoſitis. Verùm hoc orationis meæ caput & ſumma futura eſt, vt eam ſaltandi ra-
D tionẽ quæ nunc cõſtituta in vſu verſatur, laudibus illuſtrẽ, planúmq; faciam, quantum cùm voluptatis tum fructus in ſe cõplectatur, & quàm non nuper primùm incepta, ad tantum venuſtatis & elegantiæ culmen & faſtigium peruenerit, nec minùs de ſe exhibens reuerentię. Quippe priores illæ perinde vt radices & ſaltationis fundamenta fuerunt. Eius autem floridam venuſtatem, & fructum abſolutiſſimum, qui nunc omnium perfectiſſimè cunctis augmentis ematuruit, illum nunc in præſens oratione noſtra explicabimus, poſthabita Thermayſtride, & gruum ſaltatione, & aliis præſenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam ſaltandi ſpeciem aptam conuiuiis

& compotationibus,& quæ tãtùm ebrietate duce exerceri ſolet, hominibus ruſticis ſæpenumero ad tibiam muliebriter ſaltantibus ſaltus duros & laborioſos, & quos etiamnum agreſtium ſtudio relictos videmus,præ ignorantia obticui:ſed quia à præſenti ſaltatione omnibus modis aliena eſt, nec quicquã cum illo commune habet: quandoquidem ipſe quoque Plato in legibus,nonnullas illius ſpecies commendat, nonnullas verò in totum reprobat, diuidens eas iuxta voluptatem & vtilitatem,exigens ex illis quæ ſunt indecentiores,anteponens autem & admirans reliquas. Et de ipſa quidem ſaltandi ratione hæc dicta ſufficiãt. Etenim ſingulis perſequendis orationem extendere,abſurdum mihi videtur, & ineptũ. Iam verò ea quæ ſaltatorem eximium habere oportet,tum qua ratione iis quæ perdidicit,rectè vti, quibúſque rebus artem poſſit aſſequi, tibi expediam, vt cognoſcas quàm non iſta ars omnino ſit comprehenſu facilis,& cuiuſuis ingenio obuia & expoſita, ſed omnium diſciplinarum exactiſſimè cognitarum adminiculo excolenda ſit,non muſices tantùm, verùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis verò philoſophiæ tuæ naturalis & moralis. Solùm verò dialecticam illi tanquam ſuperfluam & parum commodam exiſtimatum eſt. Neque verò abhorret à Rhetorica, ſed & illius eſt particeps, quatenus mores atque affectus demonſtrat, quorum indicandorum cupidi ſunt etiam Rhetores. Sed nec à graphice excluſa eſt & plaſtice, verùm harum in membris exprimendis concinnitatem magnopere imitari videtur,adeò vt ne Phidias quidem in tãtum, aut Apelles in ea videtur præcellere. Ante omnia verò præſens & ſingularis in ſaltatore requiritur memoria, eiúſque filia Polymnia, vt omnium rerum calleutiſſimè memor ſit. Etenim iuxta Calchantem Homericum ſaltatorem ſcire neceſſe eſt, *Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox venturæ trahantur*: ne quid rerum prorſus ignoret, ſed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti eſt imitationis atque demonſtrationis ſcientia,ac rerum mente cõceptarum explicatio,neque non obſcurorũ perſpicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum virum collaudans, hanc ſummam & clariſſimã eſſe ſaltatoris laudẽ,noſſe quid deceat,& id ipſum explicare poſſe.

A καὶ συμποτικὴν, καὶ μέθης γιγνόμενον, ἀλεγίκων πολλάκις τοῖς αὐλήμασι γυναικεῖον ὀρχουμένων, σφοδρὰ καὶ καματηρὰ πηδήματα, καὶ νῦν ἔτι ταῖς ἀλεγικίαις ὑπιπολάζοντα, ὑπ' ἀγνοίας παρέλιπον, ἀλλ' ὅτι μηδὲν τοῦτο τῇ νῦν ὀρχήσει κοινωνεῖ. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις, τὰ μὲν τινα εἴδη ἐπαινεῖ τούτης, τὰ δὲ πάνυ ἀπαξιοῖ, θαυμαζῶν αὐτὰ ἐς τε τὸ τερπνὸν, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ ἀπελαυνῶν αὐτῶν τὰ ἀσημονέστερα, τοσούτῳ δὲ καὶ θαυμάζων θάτερα. καὶ τοσὰ μὲν αὐτῆς ὀρχήσεως, ἔστω τοσαῦτα. τὸ γὰρ, πάντα ἐπεξιόντα μηκύνειν τὸν λόγον, ἀπειρόκαλον· αὐτὸν δὲ τὸν ὀρχηστὴν αὐτὸν ἔχειν χρὴ, καὶ ὅπως δεῖ ἠσκῆσθαι, καὶ ἃ μεμαθηκέναι, καὶ οἷς κεκτημένον τὸ ἔργον, ἤδη σοι δίδωμι, ὡς μάθῃς, ὅ τῶν ῥᾳδίων, καὶ τῶν βιμελεχθέντων οὐδαμῶ τιμῶ τέχνῃ, ἀλλὰ πάσης παιδεύσεως ἐς τὸ ἀκρότατον ἀφικνουμένῳ, ὅ μουσικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥυθμικῆς, καὶ γεωμετρικῆς, καὶ τῆς σῆς φιλοσοφίας μάλιστα, τῆς τε φυσικῆς, καὶ τῆς ἠθικῆς. τῶν γὰρ διαλεκτικῶν αὐτῆς παρεργάσθαι, ἀχαιρον αὐτὴ νενόμικεν. ὅ μὲν οὖν ῥητορικῆς ἀφέστηκεν, ἀλλὰ καὶ τούτης μετέχει, καθ' ὅσον ἤθους τε καὶ παθους ὑποδεκτική ἐστιν, ὧν καὶ οἱ ῥήτορες ἐλίττονται. οὐκ ἀπήλακται δὲ καὶ γραφικῆς, καὶ πλαστικῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τούταις ῥυθμίαν μάλιστα μιμουμένη φαίνεται, ὡς μηδὲν ἀμείνω μήτε Φειδίαν αὐτῆς, μήτε Ἀπελλῆν εἰ δοκεῖν. τοσοῦτον δὲ, Μνημοσυνίῳ, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς Πολυμνίαν, ἵλεων ἔχειν αὐτῇ τοσοῦτον, καὶ μεμνῆσθαι πειρᾶται ἀπάντων. καὶ γὰρ τοι τὸν Ὁμηρικὸν Κάλχαντα τὸν ὀρχηστὴν εἰδέναι χρὴ, τά τε ὄντα, τά τ' ἐσόμενα, τοσοῦτ' ἐόντα, ὡς μηδὲν αὐτὸν λαθαλθάνειν, ἀλλ' εἰ τοσοῦτον τῶν μνημῶν αὐτῶν, καὶ ὃ μὲν κεφάλαιον τῆς ὑποθέσεως, μιμητική τίς ἐστιν ἐπιστήμη, καὶ δεικτική, καὶ τῶν ὑπονοηθέντων ἑξαγορευτική, καὶ τῶν ἀφανῶν σαφηνιστική. καὶ ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης τοσοῦτο τὸν Περικλέους ἔφη, ἐπαινῶν τὸν ἄνδρα, τοῦτο καὶ τὸ τοῦ ὀρχηστοῦ ἀκρότατον αὖ ἔγκωμιον εἴη, γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι αὐτά.

ἑρμηνείαν δὲ νῦν, τὴν σαφήνειαν τῶν γι-
ματων λέγω. ἡ δὲ πᾶσα τοῦ ἔργου χορηγία,
ἡ παλαιὰ ἱστορία ἐστίν, ὡς πρόσθεν, καὶ ἡ
προσχρησις αὐτῆς μνήμη τε, καὶ μετ' εὐπρε-
πείας ὑπόδειξις. ἀπὸ γὰρ χάους εὐθὺς, καὶ
τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἀρξάμε-
νον, χρὴ αὐτὸν ἅπαντα εἰδέναι, ἄχρι τῶν κατ'
τὴν Κλεοπάτραν τὴν Αἰγυπτίαν. Οὕτω
γὰρ τοῦ θεατρικοῦ προκειμένου ἡμῖν ἡ τοῦ
ὀρχηστοῦ πολυμάθεια, καὶ τὰ μέσα μά-
λιστα ἴστω, Οὐρανοῦ τομὴν, Ἀφροδίτης γε-
νάς, Τιτάνων μάχην, Διὸς γένεσιν, Ῥέας
ἁπάτην, Λίθου ὑποβολὴν, Κρόνου δε-
σμὰ, τὸν τῶν τοκέων Ἀδελφῶν κλῆρον. εἶτα
ἑξῆς, Γιγάντων ἐπανάστασιν, πυρὸς κλοπὴν,
ἀνθρώπων πλάσιν, Προμηθέως κόλασιν,
Ἔρωτος ἰσχὺν ἑκατέρου· καὶ μετὰ ταῦτα, Δή-
λου πλάνην, καὶ Λητοῦς ὠδῖνας, καὶ Πύ-
θωνος ἀναίρεσιν, καὶ Τιτυοῦ ἐπιβουλὴν, καὶ
τὸ μέσον τῆς γῆς ἀετῶν ἐπισκόπημα, τοῦτο τῶν
ἀετῶν. Δευκαλίωνα ἔπειτα τούτοις, καὶ τὸν
μεγάλην ἔπειτα τοῦτον τοῦ βίου ναυαγίαν, καὶ
λάρνακα μόνην, λείψανον τοῦ ἀνθρωπίνου
γένους φυλάττουσαν· καὶ ἐκ λίθων ἀνθρώ-
πους πάλιν· εἶτα Ἰάχου σπαραγμὸν, καὶ
Ἥρας δόλον, καὶ Σεμέλης κατάφλεξιν, καὶ
Διονύσου ἀμφοτέρας τὰς γονάς, καὶ ὅσα
περὶ Ἀθηνᾶς, καὶ ὅσα Ἡφαίστου, καὶ Ἐρι-
χθονίου, καὶ τὴν ἔριν τὴν περὶ τῆς Ἀττικῆς,
καὶ ἀλιρρόθιον, καὶ τὴν περὶ τῷ Ἀρείῳ
πάγῳ κρίσιν, καὶ ὅλως, τὴν Ἀττικὴν πᾶ-
σαν μυθολογίαν· ἐξαιρέτως δὲ, τὴν Δήμη-
τρος πλάνην, καὶ Κόρης εὕρεσιν, καὶ Κε-
λεοῦ ξενίαν, καὶ Τριπτολέμου γεωργίαν,
καὶ Ἰκαρίου ἀμπελουργίαν, καὶ τὴν Ἠρι-
γόνης συμφοράν, καὶ ὅσα περὶ Βορέου, καὶ
ὅσα περὶ Ὠρειθυίας, καὶ Θησέως, καὶ Αἰ-
γέως· ἔτι δὲ, τὴν Μηδείας ὑποδοχὴν, καὶ
αὖθις εἰς Πέρσας φυγὴν, καὶ τὰς Ἐρε-
χθέως θυγατέρας, καὶ τὰς Πανδίονος· ἅπερ
ἐν Θράκῃ ἔπαθον, καὶ ἔπραξαν. εἶτα, ὁ
Ἀκάμας, καὶ ἡ Φυλλὶς, καὶ ἡ πρότερα
δὴ τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴ, καὶ ἡ στρατεία τῶν
Διοσκούρων ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ ὁ Ἱππο-
λύτου πάθος, καὶ Ἡρακλειδῶν κάθοδος. Ἀτ-
τικὰ γὰρ καὶ ταῦτα εἰκότως ἂν νομίζοιτο.

A Explicationem autem, habituum perſpicuitatem ego dico. Cæterùm ad hanc rem potiſſimùm facere videtur omnis illa rerum priſcarum hiſtoria, vt à me prædictum eſt, cùm prompta memoria, tum decenti geſticulationi coniuncta demõſtratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad vnguẽ cognita eſſe neceſſe eſt, vſque ad Cleopatræ Ægyptiæ tempora. Hoc enim ſeculorum interuallo circunſcripta eſt nobis multiplex illa ſaltatori paranda cognitio. Media omnia perfectiſſimè calleat, Cœli ſectionẽ, Veneris partus, Titanũ pugnam, Iouis incunabula & natiuitatẽ, Rheæ fraudulẽtam impoſturã, lapidis ſuppoſitionem, Saturni vincula, trium fratrum regna per ſortem diuiſa: Deinde Gigantum ſeditioſam rebellionẽ, ignem furto Promethei ſubtractum, Hominum formationem, Promethei ſupplicium, Amoris vtriuſque robur & violentiam. Poſt hæc Deli errationem, & Latonę ex partu dolores, & Pythonis cædẽ, & Tityi inſidias, ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum volatu inuentum ſit. Ad hæc Deucalionem, ac magnum illud, id ætatis naufragium, tum vnicam illam arcam humani generis reliquias cõſeruantem: Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati ſunt: Mox Iachi dilaniationẽ, & Iunonis dolũ, & Semeles conflagrationẽ, & Bacchi vtranque ſtirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atque Erichthonio, ac diſceptationem illam de Attica, & primum in Areopago iudicium. In ſumma, totum illum ſermonem Atticum fabuloſis narrationibus refertiſſimum. Pręcipuè tamen memoria teneat Cereris errorem, atque inuentã Proſerpinam, & Celei hoſpitalitatem, & Triptolemi agriculturã, & vitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones ęrũnas: prętereà quæcunque de Borea, quæcunque de Orithyia, & Theſeo & Ægeo memoriæ prodita ſunt. Adde his Medeæ ſuſceptionem, eiúſque denuo in Perſas fugam, ac regis Erechthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia per peſſæ ſunt & fecerunt. Deinde non ignorãdus eſt illi Acamas, nõ Phyllis, non primus raptus Helenæ, tũ Caſtoris atque Pollucis aduerſus vrbem expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & iſta in fabulis Atticis cenſebũtur.

Et hæc quidē ex rebus gestis Athenien- A
sium sanè quàm paucae exempli gratia ex
multis à me prætermissis percurri. Dein-
ceps verò memoria quoque tenenda est
Megara,& Nisus, & Scylla,& crines pur-
purei,& Minois regis Cretensium discес-
sus,ac erga bene de se meritam ingrati-
tudo. Quibus postea annectenda sunt
cum Cithærone quæcunque Thebanis
ciuibus acta sunt, & Labdacidarum æ-
rumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bo-
uis procubitus, & dentes serpentini, &
Spartanorum retributio. Et rursus Ca-
dmi in serpētem transmutatio, & ad ly-
ram præcinentem murorum substructio,
& murorum instauratoris insania,& vxo- B
ris eius,nempe Niobes,sibi ac suis exitio-
sa iactantia, & in luctu silentium: tum
quæcunque de Pentheo,quæcunque de
Actæone,quæcūquè de Oedipode,quæ-
cunque de Hercule cum omnibus illius
certaminibus literis prodita sunt, eiúsq;
liberorū per insaniam facta internecio.
Deinde Corinthus,& ipsa plena fabulis,
Glaucam & Creonta habens, & ante il-
los Bellerophontem, & Sthenebœam,
Solisque & Neptuni pugnam. Post hæc
autem Athamantis furentem insaniam,
ac Nubis liberorum in ariete fugam aë- C
riam, Inus & Melicertæ susceptionem.
Ad hæc neque Pelopidarum facta saltа-
tori negligenda sunt,neque Mycenæ, &
quæcunque in illis memorabiliter gesta
sunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipsius
custos Argus, & Atreus, & Thyestes, &
Aërope, & vellus aureum, & Pelopiæ
nuptiæ,& Agamemnonis interfectio, &
Clytemnestræ suppliciū. Iam adhuc an-
te illos septem principum aduersus The-
bas expeditio, & generorum exulum A-
drasti susceptio, & oraculum de illis pro-
ditum, præterea ducum in bello cæso-
rum interdicta sepultura, & propter D
hanc Antigones & Menœcei miserabi-
lis interitus. Insuper quæcunque feruп-
tur in Nemea, Hypsipyle & Archemorus,
saltatori monimenta cum primis neces-
saria. At etiam quæ ante illa tempora ac-
ciderunt,exactè callebit, Danaës virgi-
nitatē,Persei natiuitatē, certamen quod
aduersus Gorgonas suscepit. Adde illis &
Æthiopicam narrationem, Cassiopeam,
& Andromedam, & Cepheum, quos
inter astra annumerauit quoque homi-
num id ætatis credulitas. Quin etiam illa
non ignorabit prisca facta Ægypti &
Danai,& insidias quibus petitę sunt nuptiæ. Non pauca verò eius generis suppedi-

Ταῦτα μὲν τὰ Ἀθηναίων, ὀλίγα πάνυ δείγματος ἕνεκα ἐκ πολλῶν τῶν παραλελειμμένων διῆλθον. ἑξῆς δὲ, Μέγαρα, καὶ Νῖσος, καὶ Σκύλλα, καὶ πορφυρεῖς πλόκαμος, καὶ Μίνωος πόρος, καὶ περὶ τὴν ἀνταπόδοσιν ἀχαριστία. οἷς ἑξῆς ὁ Κιθαιρὼν, καὶ τὰ Θηβαίων, καὶ τὰ Λαβδακιδῶν πάθη, καὶ Κάδμου ἀποδημία, καὶ βοὸς ὄκλασις, καὶ ὄφεως ὀδόντες, καὶ Σπαρτῶν ἀνάδοσις, καὶ αὖθις, τῆ Κάδμου εἰς δράκοντα μεταβολὴ, καὶ πρὸς λύραν τείχισις, καὶ μανία τῆ τειχοποιοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Νιόβης ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ ὅτε τῶν πέντε σιγὴ, καὶ τὰ Πενθέως, καὶ Ἀκταίωνος, καὶ τὰ Οἰδίποδος, καὶ Ἡρακλῆς σὺν τοῖς ἄθλοις αὐτοῦ ἅπασι, καὶ ἡ τῶν παίδων σφαγὴ, εἶθ' ἡ Κόρινθος, πλέα καὶ αὐτη μύθων, τῆ Γλαύκῃ καὶ τὸν Κρέοντα ἔχουσα· καὶ πρὸ αὐτῶν, τὸν Βελλεροφόντην, καὶ τὴν Σθενέβοιαν, καὶ Ἡλίου μάχην, καὶ Ποσειδῶνος· καὶ μετὰ ταῦτα, τὴν Ἀθαμάντος μανίαν, καὶ τῶν Νεφέλης παίδων ὅτε τὸ χρυσοῦν πρόβατον ἔφερεν Φρίξῳ, Ἰνοῖς καὶ Μελικέρτου ὑποδοχή. ὅτε τούτοις, τὰ Πελοπιδῶν, καὶ Μυκῆναι, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς, καὶ πρὸ αὐτῶν, Ἴναχος, καὶ Ἰὼ, καὶ ὁ φυγὼν αὐτῆς Ἄργος, καὶ Ἀτρεὺς, καὶ Θυέστης, καὶ Αἐροπη, καὶ ὁ χρυσοῦν δέρας, καὶ Πελοπείας γάμος, καὶ Ἀγαμέμνονος σφαγὴ, καὶ Κλυταιμνήστρας τιμωρία. καὶ ἔτι πρὸ τούτων, ἡ τῶν ἑπτὰ λοχαγῶν στρατεία, καὶ ἡ τῶν Φυγάδων γαμβρῶν τ Ἀδράστου ὑποδοχὴ, καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῖς χρησμὸς, καὶ ἡ τ πεσόντων ἀταφία, καὶ Ἀντιγόνης δὴ τοῦτα καὶ Μενοικέως ἀπώλεια. καὶ τὰ ὀν Νεμέᾳ ὑ, ἡ Ὑψιπύλη, καὶ Ἀρχέμορος, αἰαγκαιότατα τῷ ὀρχηστῇ μνημονεύματα. καὶ πρὸ αὐτῶν, εἴσεται τὴν Δαναὴς παρθενίαν, καὶ Περσέως γένεσιν, καὶ τ ὅτι τὰς Γοργόνας ἆθλον αὐτῷ προηρημένον, ᾧ οἰκεία καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ διήγησις, Κασσιόπεια, καὶ Ἀνδρομέδα, καὶ Κηφεὺς, οὓς καὶ ἄστροις ἐξετέλεξεν ἡ τῶν μὴ ταῦτα πίστις. κἀκεῖνα δὲ τὰ ἀρχαῖα τὰ Αἰγύπτου, καὶ Δαναοῦ, εἴσεται, καὶ τὴν ὅτι θαλάμων ὑποβουλὴν. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡ Λακεδαιμονίων

τοιαῦτα· πρέχεται, τὸν Υάκινθον, καὶ τὸν τῦ Ἀπόλλωνος αἰτεφσὴν Ζέφυρον, καὶ τὸν ἐπὸ τῦ δίσκου τῦ μιφακίου σφαγὸν, καὶ τὸ ἐκ τῦ αἵματος ἄνθος, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ ἀναγεγραμμένον ἐπιγράφον, καὶ τὸν Τυνδάρεω ἀνάσασιν, καὶ τὸν Διὸς ὀργὸν τούτου κατ' Ἀσκληπιοῦ ὀργόν. ἔπειδε, καὶ τὸν Πάριδος ξενισμὸν, καὶ τὸν Ἑλένης ἁρπαγὸν, μετὰ τὸν ὑπὲ τῶ μήλου κρίσιν. νομιστέον γὰρ τῇ Σπαρτιατικῇ ἱστορίᾳ, καὶ τὸν Ἰλιακὸν συμπεφθαι, πολλὸν ὄντα, καὶ παντοφόρον. καθ' ἕκαστον γοῦν τῶν ἐκ τῦ πεσόντων, δρᾶμα τῇ σκηνῇ παρέχεται. καὶ μεμνῆσθαι δὲ τούτων ἀεὶ, μάλιστα ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς ἀρξὺς, ἄχρι τῶν ἐν τοῖς νόστοις γεγονότων, καὶ τῆς Αἰνείου πλάνης καὶ Διδοῦς ἔρωτος, ὧν οὐκ ἀλλότρια, καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀρέστην δράματα, καὶ τὰ ἐν Σκυθίᾳ τῶν ἡρώων τετολμημένα. οὐκ ἀπιθανὰ ἂν εἴη καὶ τὰ πρὸ τούτων, ἀλλὰ τοῖς Ἰλιακοῖς συγχεῦν, Ἀχιλλέως ἐν Σκύρῳ παρθένοις, Ὀδυσσέως μανία, καὶ Φιλοκτήτου ἐρημία. καὶ ὅλως, ἡ πᾶσα Ὀδυσσειος πλάνη, καὶ Κίρκη, καὶ Τηλέγονος, καὶ ἡ Αἰόλου τῶν ἀνέμων δωμαστεία, καὶ τὰ ἄλλα, μέχρι τῆς τῶν μνηστήρων τιμωρίας· καὶ πρὸ τούτων, ἡ τῦ Παλαμήδους βουλὴ, καὶ ἡ Ναυπλίου ὀργὴ, καὶ ἡ Αἴαντος μανία, καὶ ἡ θατέρου ἐν ταῖς πέτραις ἀπώλεια. ἔχει πολλὰς ἀφορμὰς καὶ Ἦλις τοῖς ὀρχεῖσθαι πειρωμένοις, τὸν Οἰνόμαον, τὸν Μυρτίλον, τὸν Κρόνον, τὸν Δία, τοῖς πρώτοις τῶν Ὀλυμπίων ἀγωνίσας. πολλὴ δὲ καὶ ἡ κατ' Ἀρκαδίαν μυθολογία, Δάφνης φυγὴ, Καλλίστοῦς θηρίωσις, Κενταύρων παροινία, καὶ Πανὸς γονὴ, Ἀλφοῦ ἔρως, καὶ Ὕφαλος ἀποδημία. ἀλλὰ κἂν εἰς τὸν Κρητικὸν ἀφίκῃ τῦ λόγου, πάμπολλα κἀκεῖθεν ἡ ὄρχησις ἐρανίζεται, τὸν Εὐρώπην, τὸν Πασιφάην, τοὺς Ταύρους ἀμφοτέρους, τὸν Λαβύρινθον, τὸν Ἀριάδνην, τὸν Φαίδραν, τὸν Ἀνδρόγεων, τὸν Δαίδαλον, τὸν Ἴκαρον, τὸν Γλαῦκον, τὸν Πολυίδου μαντικὸν, τὸν Τάλω, τὸν χαλκοῦν τῆς Κρήτης περίπολον. κἂν εἰς Αἰτωλίαν μετέλθῃς, κἀκεῖ πολλὰ ἡ ὄρχησις καλλαμβάνει, τὸν Ἀλθαίαν, τὸν Μελέαγρον, τὸν Ἀταλάντην, τὸν Δαλὸν, τὸν ποταμὸν τὸν Ἡρακλέους πάλην, καὶ Σφιγγῶν γρύπας, καὶ Ἐχινάδων ἀναδόσιν,

tabit, & Lacedæmon, videlicet Hyacinthum, & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitium à discо illatum, enatúmque ex illius sanguine flosculum, & gementem in eodem inscriptionem, αι, αι, & Tyndarum à morte reducem, & Iouis ob hoc ipsum aduersus Æsculapium excandescentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hospitium, & Helenæ raptum post factum propter pomum iudicium. Planè enim existimet Spartanæ historiæ & Iliacam esse adiunctam, copiosam profectò & multiplicem. Itaque iuxta vnumquenque apud Troiam occisorum fabula agenda scenæ proponitur. Consentaneum verò est, vt horum subinde memor sit, cum primis verò eorum quæ mox à raptu vsque ad Græcorum procerum in patriam reditum peracta sunt. Neque Æneæ erroris obliuiscatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreste circunferuntur fabulæ, tum qualia satis fidenter ausus est in Scythia. Sed nec illa quæ antehac gesta sunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum virginibus cõuersationem, Vlyssis insaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem: In summa, totã Vlysseam errationem, & Circen, & Telegonum, & Æoli in ventos imperium, aliáque vsque ad procorum supplicia. Ante hæc verò quibus sycophantiis Palamedi perniciem machinatus est, & ira Nauplij, & Aiacis furentis insania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occasiones præbebit saltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers est, Daphnes fugam, Callistus ferinam vitam, Centaurorum temulentiam, Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam si oratione in Cretam descenderit, permulta inde sumet saltatio, Europam, Pasiphaën, tauros vtrosque, Labyrinthum, Ariadnen, Phædram, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinium, Talo, æneum Cretę custodem. At si in Ætoliam diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuò sumet saltatio, Althæam, Meleagrum, Atalanten, Dalum, fluminis cum Hercule luctam, Sirenum procreationem, Echinadum retributionem,

& poſt inſaniam, Alcmæonis habitationem, deinde Neſſum, & Deianiræ zelotypiam, cui applicanda eſt Herculis in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parum multa ſaltanti neceſſaria, nempe Orpheum, & illius factam à mulierculis dilaniationem, eiúſque caput loquens, idémque vnà cum lyra natans. Præterea Hæmum & Rhodopen, tum Lycurgi ſupplicium. Porrò Theſſalia adhuc plura his ſubminiſtrabit, Peliam, Iaſonem, Alceſtin, claſſem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius carinam. Inſuper res in Lemno geſtas, Æëtâm, Medeæ ſomnium, Abſyrti dilacerationem, tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt. Poſt hæc autem Proteſilaum & Laodamiam. Rurſus ſi in Aſiam poſtliminiò te conferis, multam ibi inuenies fabularum copiam. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atque filiæ eius vſque ad Perſas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirum Tantali loquax incontinentia, tum deorum apud eundem conuiuium, & Pelopis carnea depaſtio, eiúſque elephantinus humerus. In Italia verò Eridanus & Phaëthon, & Populi lugentes ſorores, & electrum lacrymantes. Sciet eiuſmodi quoque Heſperidas, & cuſtodem aurei fructus Draconem, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythia abactionem. Neque ignorabit omnes fabuloſas formarum transformationes, quæcunque in arbores aut animantes aut aues tranſmutatę ſunt, & quot ex mulieribus viri facti ſunt: dico autem Cænea, & vatem Tireſiam. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium, qui geminus eſt. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcũque poſt Macedonum imperium auſus eſt Antipater & Seleucus ob amorem Stratonices. Ægyptiorum quæ magis erunt arcana, cognoſcet quidem, ea autem ſaltando repræſentabit ſignificantiùs: Epaphũ dico & Oſirim, præterea Deorum in animalia tranſmutationes. Ante omnia verò ea quæ circa amores illorum variè & mirificè contigerunt, quæque de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in quaſcunque facies ſemet transfigurarit. Omnem verò inferorum tragœdiam tanquam digitos vnguéſque ſuos tenebit, tum ſuppliciorum genera, & quæ cuiuſque cauſſa extiterit, & Pitithoi

καὶ μετὰ τὴν μανίαν, Ἀλκμαίωνος οἴκησιν, εἶτα Νέσσου, καὶ Δηϊανείρας ζηλοτυπίαν, ἐφ' ᾗ τὴν ἐν Οἴτῃ πυρὰν. ἔχει καὶ Θρᾴκη πολλὰ τῷ ὀρχησομένῳ ἀναγκαῖα, τὸν Ὀρφέα, τὸν ἐκείνου σπαραγμὸν, καὶ τὴν λάλον αὐτοῦ κεφαλὴν τὴν ὑπὸ πλέουσαν τῇ λύρᾳ, καὶ τὸν Αἷμον, καὶ τὴν Ῥοδόπην, καὶ τὴν Λυκούργου κόλασιν. καὶ Θεσσαλία δὲ ἔτι πλείω προσέχεται, τὸν Πελίαν, τὸν Ἰάσονα, τὴν Ἄλκησιν, τὸν τῶν πεντήκοντα νεῶν σόλον, τὴν Ἀργὼ, τὴν λάλον αὐτῆς τρόπιν· τὰ ἐν Λήμνῳ, τὸν Αἰήτην, τὸν Μηδείας ὄνειρον, τὸν Ἄψύρτου σπαραγμὸν, καὶ τὰ ἐν τῷ πλῷ γεγονότα· καὶ μετὰ ταῦτα, τὸν Πρωτεσίλαον, καὶ τὴν Λαοδάμειαν. κἂν εἰς τὴν Ἀσίαν πάλιν ἀφίκῃς, πολλὰ κἀκεῖ δράματα. ἡ γὰρ Σάμος λύγους, καὶ ὁ Πολυκράτους πάθος, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ μέχρι Περσῶν πλάνη· καὶ τὰ ἔτι ἀρχαιότερα, ἡ τοῦ Ταντάλου φλυαρία, καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ γοῦν ἑστίασις, καὶ ἡ Πέλοπος κρεουργία, καὶ ὁ ἐλεφάντινος ὦμος αὐτοῦ. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ, ὁ Ἠριδανὸς, καὶ Φαέθων, καὶ Αἴγλεγοι ἀδελφαὶ θρηνοῦσαι, καὶ ἤλεκτρον δακρύουσαι. εἴσεται δὲ ὁ Ἡσίοδος καὶ τὰς Ἑσπερίδας, καὶ τὸν φύλακα τῆς χρυσῆς ὀπώρας δράκοντα, καὶ τὸν Ἄτλαντος μόχθον, καὶ τὸν Γηρυόνην, καὶ τὴν ἐξ Ἐρυθείας ἔλασιν τῶν βοῶν. οὐκ ἀγνοήσει δὲ καὶ τὰς μυθικὰς μεταμορφώσεις ἁπάσας, ὅσαι εἰς δένδρα, ἢ θηρία, ἢ ὄρνεα μεταγέγονεν, καὶ ὅσαι ἐκ γυναικῶν ἄνδρες ἐγένοντο, τὸν Καινέα λέγω, καὶ τὸν Τειρεσίαν, καὶ τοὺς τοιούτους. καὶ ἐν Φοινίκῃ δὲ, Μύρραν, καὶ τὸ Ἀσσύριον ἐκεῖνο πένθος μεμιξόμενον. καὶ ταῦτα εἴσεται· καὶ τὰ νεώτερα δὲ, ὅσα μετὰ τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ἐτολμήθη ὑπό τε Ἀντιπάτρου, καὶ τοῦ δὴ Σελεύκου ὑπὲρ τῆς Στρατονίκης ἔρωτι. τὰ γὰρ Αἰγυπτίων μυστικώτερα ὄντα εἴσεται μέν, συμβολικώτερον δὲ ὑποδείξεται, τὸν Ἔπαφον λέγω, καὶ τὸν Ὄσιριν, καὶ τὰς τῶν θεῶν εἰς τὰ ζῶα μεταβολάς. τοὺς δὲ πόνων δὲ, τοὺς περὶ τοὺς ἔρωτας αὐτῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Διὸς, καὶ εἰς ὅσα ἑαυτὸν μετεσκεύασεν. εἴσεται δὲ καὶ τὴν ἐν ᾅδου ἅπασαν τραγῳδίαν, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ τὰς ἐφ' ἑκάστῃ αἰτίας, καὶ τὸν Πειρίθου,

καὶ Θησέως ἄχρι τοῦ ἅδου ἑταιρείαν. συνελόντι A δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ Ἡσιόδου, καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, καὶ μάλιστα τῶν τραγῳδίας λεγομένων, ἀγνοήσει. ταῦτα πάνυ ὀλίγα ἐκ πολλῶν, μᾶλλον δὲ ἀπείρων τὸ πλῆθος ἐξελών, τὰ κεφαλαιωδέστερα κατέλεξα, τὰ ἄλλα τοῖς τε ποιηταῖς ἅδην ἀφεὶς, καὶ τοῖς ὀρχησταῖς αὐτοῖς δηλώσειν, καὶ σοὶ παρεξεταστὴν καθ' ὁμοιότητα τῶν δεδραμένων, ἄνωθεν ἀπάντων παρέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν κριτὴν ἕκαστον τῆς ὀρχήσεως παρατεταμιευμένα, καὶ προπαρασκευάζεσθαι αὐταρκέστατον. ἐπεὶ δὲ μιμητικὴ ἐστὶ, καὶ κινήμασι τὰ ἀδόμενα δείξειν B ἐπιχειρήσεται, αὐταρκέστατον αὐτῇ, ὥσπερ καὶ τοῖς ῥήτορσι, καταφωνῆσαι ἀσκῆσαι, ὡς ἕκαστον τῶν δεδραμένων ἐπ' αὐτῇ δηλοῦσθαι, μηδενὸς ἐξηγητοῦ δεόμενον. δεῖ, ὥσπερ ἔφη ὁ Πυθικὸς χρησμὸς, δεῖν τὸν θεώμενον ὄρχησιν, καὶ κωφῇ σιωπᾷν, καὶ μὴ λαλοῦντος τοῦ ὀρχησταῦ ἀκούειν. ὃ δὴ καὶ Δημήτριον τὸν Κυνικὸν παθεῖν λέγουσιν. ἐπεὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὅμοιά σοι κατηγόρει τῆς ὀρχηστικῆς, λέγων τοῦ αὐλοῦ, καὶ τοῦ συρίγγων, καὶ τοῦ κτύπου, περιττόν τι τὸν ὀρχηστὴν εἶναι, μηδὲν αὐτὸν πρὸς C τὸ δρᾶμα συντελοῦντα, κινήμασιν ἢ ἄλλοις ἄλλως χάρισιν, καὶ μάταιον, οὐδενὸς αὐτῇ νοῦν προσόντος· τοῦ δ' αὖ θεάτου τοῖς μὲν τὸ δρᾶμα γινώσκουσιν, ἑαυτῷ τε συνεῖναι, καὶ τοῦ ἀκούειν, καὶ τοῦ κτύπου, περιττόν τι τὸν ὀρχηστὴν εἶναι, μηδὲν αὐτὸν πρὸς

tem, Deos ſpectaculo aſſiſtẽtes, Venerem ſuffuſo rubore pudefactã, ſubverentem & meticuloſiùs Martem ſupplicantem: præterea quaſcunque alias hæc fabula partes complectitur: adeò vt Demetrius ipſa artificioſa ſaltatione iam exhilaratus maxima laude ſaltatorem extulerit. Exclamabat enim, voce quàm potuit acutiſſima in hæc verba prorumpens, Audio ô homo cuiuſmodi facias: neque enim tantùm video, ſed mihi vidêre ipſis loqui manibus. Quoniã verò circa Neronis tempora noſtra verſatur oratio, animus eſt viri barbari ſuper eodem ſaltatore tibi referre teſtimonium, quò laudem præclariſſimam ſaltandi artificio attributam eſſe cognoſcas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto, cùm ex negotio ad Neronem Romam veniſſet, vnáque cum aliis hunc ſpectaſſet ſaltatorem, adeò ſaltantem perſpicuè, vt quanquam nihil eorum quæ canebantur, audire poterat (erat enim lingua ſemigræcus quiſpiam) omnia tamen callidè intelligeret. Iam verò cùm iterum ad ſuos regreſſurus eſſet barbarus, eúmque Nero benigniùs atque amantiùs inuitaret, ſi quid vellet poſtulare, liberaliter iuberet, ſéque promptè daturum polliceretur: Da mihi, inquit, hũc ſaltatorem, & me hoc munere plurimùm exhilarabis. Percontante verò Nerone, Cui rei domi tuæ vtilis tibi futurus eſt? Sunt mihi, inquit, vicini barbari lingua diſpares: ad illos intelligendos interpretum parare copiam haud mihi promptũ & facile eſt. Itaque ſi alicuius egens ero, ille innuens ſingula quæque mihi interpretabitur. Tantum conſecuta erat agilis ſaltationis imitatio, cùm clara & manifeſta apparuiſſet. Cæterùm exercitium iuxta quod immorandum eſt, & ſaltationis ſcopus eſt repræſentatio, vt dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè verò iis qui declamationibus quas vocant, vacant. At hæc quoque in ſaltatoribus præcipuè laudi datur, vt perſonis in ſcenam introductis ſaltator per omnia geſtu reſpondeat, neque ea quæ dicuntur, ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis diſcrepent, ſed in vnoquoque illorum demonſtretur proprietas & excellentia. Volo itaque & alterius tibi barbari orationem ea ipſa de re percenſere. Etenim cùm quinq; perſonas vidiſſet ſaltatori apparatas (tot enim partibus ſeu actibus cõſtabat fabula) vnum videns ſaltatorẽ, quę-

A γλωβύοντα, ἢ τοὺς ἐφεστῶτας θεοὺς ἔκπυστον αὐτῷ, καὶ αἰδουμένῳ μὲν τὴν Ἀφροδίτην, ὑποδεδοικότα δὲ ἱκετεύοντα τὸν Ἄρη, ἅ ὅσα τῇ ἰσοείᾳ ταύτῃ πεποίηκεν, ὥστε τὸν Δημήτριον ὑπερηθέντα τοῖς μεγίστοις, τὸν ἔπαινον ἀποδιδῶναι τὸν μέγιστον τῷ ὀρχηστῇ. διέκεκραγε γάρ, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀνεφθέγξατο, Ἀκούω ἄνθρωπε ὦ πυῤῥίχην, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν Νέρωνα ἐσμὲν τῷ λόγῳ, βούλομαι καὶ βαρβάρου ἀνδρὸς ὃ ὅτι τῷ αὐτῷ ὀρχηστοῦ ἡδόμενον εἰπεῖν, ὅ-
B τι μέγιστος ἔπαινος ὀρχηστικῆς ἥδοιτ' ἄν. τὸν γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ βαρβάρων βασιλικός τις ἀνὴρ πρός τι χρέος ἥκων ὡς τὸν Νέρωνα, ἐθαύμαζε μὲν τῶν ἄλλων τὸν ὀρχηστὴν ἐκεῖνον, οὕτω σαφῶς ὀρχούμενον, ὡς καίπερ μὴ ἐπακούοντα τῶν ᾀδομένων (ἠμέλλω γάρ τις ὢν ἐτύγχανε) συνιέναι ἀπάντων. καὶ δὴ ἀπιὼν ἤδη ἐς τὴν οἰκίαν, τῷ Νέρωνος δεξιουμένου, καὶ ὅ,τι βούλοιτο αἰτεῖν κελεύοντος, καὶ δώσειν ὑπισχνουμένου,
C Τὸν ὀρχηστὴν, ἔφη, δός, τὰ μέγιστα βλάπτεις. τῷ δὲ Νέρωνος ἐρομένου, Τί δ' ἂν σοι χρήσιμος ἥδοιτο ἐκεῖ; Περσοίκοις, ἔφη, βαρβάροις ἔχω, οὐχ ὁμογλώττοις, καὶ ἑρμηνέων οὐ ῥᾴδιον ἀπορεῖν πρὸς αὐτούς. ἐὰν οὖν τινος δέωμαι, ἀρκούντων ἕξει ἕκαστά μοι ἑρμηνεύσαι. τοσοῦτον ἄρα κεχρῆσθαι αὐτῷ ἡ μίμησις τῆς ὀρχήσεως, ἐπίσημός τε, καὶ σαφὴς φανεῖσα. ἡ δὲ πλείστη ἀρετὴ, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὀρχηστικῆς, ἡ οἰκειοῦσθαι, ὡς ἔφην, κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ τοῖς ῥήτορσιν ἐπιτηδευομένη, καὶ
D μάλιστα τοῖς τὰς καλουμένας ταύτας μελέτας διεξιοῦσιν. οἶδε γοῦν καὶ ὁ ἐκείνοις μᾶλλον ἐπαινούμενος, τῷ ἐοικέναι τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις, καὶ μὴ ἀσφαλὲς εἶναι τὰ λεγόμενα τῶν εἰσαγομένων ἀνειμένων, ἢ τυραννοκτόνων, ἢ πενήτων, ἢ γεωργῶν, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ τούτων ὃ ἴδιον, καὶ ὃ ἀξιαίρετον δείκνυσθαι. ἐθέλω γοῦν σοι καὶ ἄλλου βαρβάρου ῥῆσιν ὑπὲρ τούτοις εἰπεῖν. ἰδὼν γάρ πέντε πρόσωπα τῷ ὀρχηστῇ προσκευασμένα (τοσοῦτον γὰρ μερῶν ὁ δρᾶμα ἦν) ἐζήτει, ἕνα ὁρᾷ τὸν ὀρχηστὴν,

τίνες

τινες οἱ ὀρχησόμενοι καὶ ὑποκρινόμενοι τὰ λοιπὰ προσωπεῖα, εἶεν. ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ὅτι αὐτὸς ὑποκρινεῖται, καὶ ὑποκρίσει τὰ πάντα, Ἑλεληθάς, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σῶμα μὲν τοῦτο ἓν, πολλὰς δὲ τὰς ψυχὰς ἔχων. Ταῦτα μὲν ὁ βάρβαρος. Οὐκ ἀπεικότως δὲ καὶ οἱ Ἰταλιῶται τὸν ὀρχηστὴν πάντομιμον καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ δρωμένου σχεδόν. καλὴ γὰρ καὶ ἡ ποιητικὴ προτροπὴ ἐκείνη, Ὦ, ὦ παῖ, Ποντίου θεοῦ πεπαίου νόον ἔχων, πάσαις πολίεσσιν ὁμιλεῖν, καὶ τὰ ὀρχήσεως ἀναγκαῖα. καὶ δεῖ προσφυῶς τοῖς πράγμασι, συνοικειοῦν ἑαυτὸν ἑκάστῳ τῶν δρωμένων. Ὃ δὲ ὅλον, ἦν, Ⓒ πάνδειξαι, καὶ ὑποκρίνασθαι, ἡ ὄρχησις ἐπαγγέλλεται, νῦν μὲν ἐρῶντα, νῦν δὲ ὀργιζόμενόν τινα εἰσάγουσα, καὶ ἄλλον μεμηνότα, καὶ ἄλλον λελυπημένον, καὶ ἅπαντα ταῦτα μεμετρημένως. Ὃ γοῦν πάντων θαυμαστότατον, τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἄρτι μὲν Ἀθάμαντα μεμηνώς, ἄρτι δὲ Ἰνὼ φοβουμένη δείκνυται, καὶ ἄλλοτε Ἀτρεὺς ὁ αὐτὸς καὶ μικρὸν, Θυέστης, εἶτα, Αἴγισθος, εἶτα Αἐρόπη· καὶ πάντα ταῦτα εἰς αὐθέντου ὄντι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα θεάματα, καὶ ἀκούσματα, ἑνὸς ἑκάστου ἔργου τὴν Ⓒ ἐπίδειξιν ἔχει. ἢ γὰρ αὐλός ἐστιν, ἢ κιθάρα, ἢ δὲ φωνῆς μελῳδία, ἢ τραγικὴ δραματουργία, ἢ κωμικὴ γελωτοποιία. ὁ δ' ὀρχηστὴς, πάντα ταῦτα ἔχει συλλαβών· καὶ ἔνεστι ποικίλην καὶ παμμιγῆ τὴν παρασκευὴν αὐτοῦ ἰδεῖν, αὐλοῦ, σύριγγα, ποδῶν κτύπον, κυμβάλου φόρον, ὑποκριτοῦ βοῦφωνίαν, ᾀδόντων ὁμοφωνίαν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἄλλα, θατέρου τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔργα ἐστί· τὰ μὲν, ψυχῆς, τὰ δὲ, σώματος. ἐν δὲ τῇ ὀρχήσει, ἀμφότερα συμπέπλεκται. καὶ γὰρ διανοίας ἐπίδειξιν τὰ μιμήματα ἔχει, καὶ σωματικῆς ἀσκήσεως ἐνέργειαν. Ὃ δὲ μέγιστον, ἡ σοφία τῶν δρωμένων, καὶ μηδὲν ἔξω λόγου. Λεσβώνακτα γοῦν τὸν Μιτυληναῖον, ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς, χειροσόφους τοὺς ὀρχηστὰς ἀπεκάλει, καὶ ἥδετο τῇ θέᾳ αὐτῶν, ὡς βελτίων διαστρέψων ἀπὸ τοῦ θεάτρου. Τιμοκράτης δ' ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, ἰδών ποτε αὐτὸν οὐκ ἐξεπίτηδες ὑπείξαντα, ὀρχηστοῦ τὰ αὐτοῦ ποιοῦντα,

A quærebat quínam reliqui eſſent futuri qui alias perſonas ſaltando repræſentarent. Poſtea verò quàm certior factus eſt illum omnia ſaltatione ſua repræſentaturum: Fefelliſti nos, inquit, ô optime, quòd cùm corpus vnum tibi ſit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriâ verò & Itali ſaltatorẽ Pantomimi nomine cohoneſtarunt, ab ipſo penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habẽda eſt illa Poëtica cohortatio, O fili, Polypi mentem obtinens, in omnibus verſare vrbibus: ſaltatori equidem perneceſſaria, quem rebus adhærentem oportet ſemetipſum quibuſque factis ap-
B plicare. Præcipuè verò mores & affectus ſe demonſtraturam & ſimulaturam pollicetur ſaltatio, nunc quidem amantem, deinde iraſcentem introducens, mox alium inſanientem, alium animo perturbatum, ac omnia talia valde concinnè & modeſtè. Et quod omnium maximè mirandum eſt, vna eadémque die nunc quidem Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipſe ille Atreus eſt, aliàs Thyeſtes, poſt puſillum Ægiſthus, deinde Aërope. Et omnia hæc vnius hominis artificiosè refert induſtria. Alia quidem ſpectacula
C & diſciplinæ vnam quampiam rem oſtendunt: aut enim tibia eſt, aut citharа, aut vocis modulatio, aut fabula tragica, aut plauſibilis aliqua comœdia: cæterùm ſaltator hæc omnia ſimul comprehenſa in ſe complectitur, & eſt varium quendam & mixtum ex omnibus illius videre apparatum, tibiam; fiſtulam, pedum ſtrepitum, clangorem cymbali, repræſentatoris vocem concinnam, canentium concentum conſonum & vnanimem. Præterea alia quidem altervtrius in homine partis ſunt opera: alia enim ſunt mentis, alia corporis: cæterùm
D in ſaltatione iſta mixta ſunt. Etenim mentis demonſtrationem, corporei exercitij actione, ipſis rebus quæ fiunt, ineſſe videmus. Maximi verò omnium ducenda eſt rerum quæ geruntur ſapientia, & quòd nihil citra rationem committitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus planè vir honeſtus ac bonus, ſaltatores, Chiriſophos, id eſt, manu ſapientes, nominare ſolitus, ibátque frequenter ad illorum ſpectacula, quaſi melior à theatro ſubinde eſſet reuerſurus. Timocrates autem eius præceptor, viſo quondam ſemel, non de induſtria aſſiſtens, ſaltatore ſuis rebus indulgente,

Quali me, inquit, ſpectaculo priuauit verecundia quam è philoſophia hauſeram? Quòd ſi vera ſunt quæ de anima Platonem diſſeruiſſe conſtat, tres eius partes pulcherrimè oſtendit ſaltator: vim irascendi, quoties iratum exprimit: deſiderandi, quoties amantem repræſentat: ratiocinandi, quando ſingulos affectus quaſi frenis quibuſdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes ſaltationis partes, quemadmodum tactus inter ſenſus corporeos, diſſeminatum eſt. Porrò autem cùm pulchritudinis tantam rationem habere ſoleat, atque inter ſaltandum decentis & concinnæ formoſitatis, quid aliud quàm Ariſtotelis pulchritudinem confirmare videtur, eandem collaudantis, atque inter bona tertio loco conſtituentis? Audiui verò alium ſuper ſaltantium perſonarum ſilentio longè iuueniliùs diſſerentẽ, quòd eo Pythagoricę diſciplinę dogma ſubobſcurè ſignificari videatur. Præterea cùm aliæ vitæ actiones, illæ quidem oblectationem, aliæ verò vtilitatem exercentibus ſuppeditent, ſoli ſaltationi vtraque hæc iuxtà adeſſe videmus, ac vtilitatem longè præſtantiorem, quatenus cum voluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc ſpectatu iucundius, quàm videre pugnis decertãtes iuuenes, ac ſanguine diffluentes, alióſque luctantes in puluere, quos non rarò ſaltatio & longè tutiùs ſimul atque decentiùs & maiori cum voluptate demonſtrat? Quocirca apti decentéſque in ſaltando motus, ac corporis inuerſiones & circunductiones, inſuper ſaltus & reſupinationes quibus vtitur, aliis equidem ſæpenumero fuere oblectamẽto ſpectantibus, ipſis autem hæc eadem exercentibus ſaluberrima. Etenim illud ego gymnaſiis pulcherrimum, & maximè omnium conducibile haud dubiè dixero, quòd corpus emolliant, & membra flexibiliora iuxtà ac leuiora efficiant, & ad omnem mutationem promptiora inſtituant, neque mediocri robore corpora ſolidiùs confirment. Quî ergo ſaltatio res erit non omnium elegantiſſima, quæ & mentem acuat, & corpus exerceat, ſpectantes oblectet, multas res priſcas homines doceat, tibiis, cymbalis, numeroſo carminũ concentu animum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaque ſi perfectã vocum modulationẽ requiris, vbi alibi inuenies aut chorum pleniorem aut cõcinniorem? Quòd ſi tibię aut fiſtulę ſono dulciſſimo caperis,

A Οἷόν με, ἔφη, θεάματος ἡ πρὸς φιλοσοφίαν αἰδὼς ἀπεστέρηκεν; εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ ἃ περὶ ψυχῆς ὁ Πλάτων λέγει, τὰ τρία μέρη αὐτῆς καλῶς ὁ ὀρχηστὴς δείκνυσι, τὸ θυμικὸν, ὅταν ὀργιζόμενον ἐπιδείκνυται, τὸ ἐπιθυμητικὸν, ὅταν ἐρῶντας ὑποκρίνηται, τὸ λογιστικὸν, ὅταν ἑκάστα τῶν παθῶν χαλιναγωγῇ. τοῦτο μὲν γε ἐν ἁπάντι μέρει τῆς ὀρχήσεως, καθάπερ ἡ ἁφὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι, πρέσπαρται. καλλους δὲ πρόσωπον, καὶ τῆς ἐν τοῖς ἐρχήμασιν εὐμορφίας, τί ἄλλο, ἢ τὸ τῷ Ἀριστοτέλους ἐπαληθεύει, τὸ κάλλος ἐπαινοῦν-

B τος, καὶ μέρος τρίτον ἡγουμένου τἀγαθοῦ καὶ τοῦτο εἶ). ἤκουσα δέ τινος καὶ περιπάτου μείζονός τι νεανιευομένου ὑπὲρ τῆς τῶν ὀρχηστῶν προσωπείων σιωπῆς, ὅτι καὶ αὐτὴ Πυθαγορικόν τι δόγμα αἰνίττεται. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὑποπτευομάτων, τὸ μὲν, ὃ τρυφηρόν, τὸ δὲ, ὃ χρήσιμον ὑπολαμβανόμενα μόνη ἡ ὄρχησις ἄμφω ἔχει. καὶ πολύ γε χρήσιμον ὠφελιμώτερον, ὅσῳ μετὰ τοῦ τερπνοῦ γίγνεται. πόσῳ γὰρ τοῦτο ὁρᾶν ἡδὺ ἢ πυκτεύοντας νεανίσκους, καὶ αἱματι ῥέοντας,

C καὶ παλαίοντας ἄλλους ἐν κόνει ἡ ὄρχησις πολλάκις ἀσφαλέστερον ἀμφοτέρους, καὶ τερπνότερον ὑποδεῖται; τὸ μὲν οὖν γε σεμνότερον κίνησις ὀρχηστικῆς, καὶ στροφαὶ αὐτῆς, καὶ τὰ γωγαὶ, καὶ πηδήματα, καὶ ὑπτιάσεις τοῖς μὲν ἄλλοις, τερπναὶ εἶ) συμβ ὁρᾶσι· τοῖς δὲ ἐνεργοῦσιν αὐτῆς, ὑγ πα. γυμνασίων γὰρ τὸ κάλλιστόν τε καὶ εὐρυθμότατον τοῦτο φαίην ἂν ἔ ναι, μαλακώτερον μὲν τὸ σῶμα, καὶ κουφίζον, καὶ εὐχερὲς εἶ) πρὸ

D βολὴν διδάσκον, ἰσχνόν τε οὐ μικρ ποιοῦν τοῖς σώμασι. πῶς οὖν ὁ π νιόν τι χρῆμα ἡ ὄρχησις, ψηγοῦσα ψυχὴν, ἀσκοῦσα δὲ καὶ τὸ σῶμα σα δὲ τοὺς ὁρῶντας, διδάσκουσα πάλαι ὑπ' αὐλοῖς, καὶ καὶ μελῶν εὐρυθμίαν, καὶ κηλ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκοῆς; εἰ γε καὶ εἶναι ζητεῖς, πόθεν ἂν ἁρμονίαν πολυφωνότερον ἄκουσμα, ἢ ἐ εἴ τε αὐλοῦ, καὶ σύριγγος ὃ

ἅλις καὶ τούτων σὺ ὀρχήσει ἀπολαῦσαί σοι πάρεστιν. ἐῶ λέγειν ὡς ἀμείνων ὁ ἦθος, ὁμιλῶν τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, γλυκήσῃ, ὅταν μόνον ὀφρῖς ὁ θεατὴν μισεῖν μὲν τὰ κακῶς πεπραγμένα, ἐπιδακρύειν δὲ τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ὅλως, τὰ ἤθη τῶν ὁρώντων παιδαγωγεῖν. ὃ δὴ ἔστι μάλιστα ὅταν τῶν ὀρχηστῶν ἐπαινέσας, τοῦτο ἤδη ἐρῶ, ὃ καὶ ἰσχυρόν τε ἅμα καὶ ὑγρότητα τῶν μελῶν ἐπιτηδεύειν, ὁμοίως μοι δοκεῖ δοξον εἶναι μοι δοκεῖ, ὡς εἴ τις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ Ἡρακλέους ὃ καρτερὸν, καὶ Ἀφροδίτης ὃ ἁβρὸν δηλοῖ. ἐθέλω δὲ ἤδη καὶ ἐπιδεῖξαί σοι τῷ λόγῳ, ὁποῖον χρὴ εἶ τὸν ἄριστον ὀρχηστὴν ἔν τε ψυχῇ καὶ σώματι. καίτοι τῆς μὲν ψυχῆς πρόσπορον τὰ πλάσται· μνημονικόν τε γὰρ, καὶ εὐφυᾶ, καὶ ξυνετὸν, καὶ ὀξὺν ἐπινοῆσαι, καὶ καιρὸν μάλιστα ἐσχάθαι φημὶ δεῖν αὐτόν· ἔτι δὲ, κριτικόν τε ποιημάτων, καὶ σοφιστῶν, καὶ μελῶν τὰ ἀρίστων διαγνωστικόν, καὶ τῶν κακῶς πεποιημένων ἐλεγκτικόν. ὃ δὲ σῶμα, κατὰ τὸν Πολυκλείτου κανόνα ἤδη ὑπεδείξάμην μοι δοκῶ· μήτε γὰρ ὑψηλὸς ἄγαν ἔστω, καὶ πέρα τοῦ μετρίου ὑπερμήκης, μήτε παχύνος, καὶ ναυώδης τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐμμελὴς ἀκριβῶς· ὥστε πολύχρους, ἀπίθανον γὰρ, ὥστε λεπτὸς εἰς ὑπερβολὴν· σκελετώδες τοῦτο, καὶ νεκρικόν. ἐθέλω γοῦν σοι καὶ δήμου τινὸς ἢ φαύλου τὰ τοιαῦτα ὑπισημαίνεσθαι βοᾶς εἰπεῖν· οἱ γὰρ Ἀντιοχεῖς, εὐφυέστατη πόλις, καὶ ὄρχησιν μάλιστα περισεβάσασα, ὅτως ὑπερτρέχει τῶν λεγομένων, καὶ τῶν γινομένων ἔκαστα, ὡς μηδένα μηδὲν αὐτῶν διαλανθάνειν. μικροῦ μὲν γὰρ ὀρχησοῦ εἰσελθόντος, καὶ τὸν Ἕκτορα ὀρχουμένου, μιᾷ φωνῇ πάντες ἀνεβοήσαμεν, ὡς Ἀστυάναξ· Ἕκτωρ δὲ ποῦ; ἄλλοτε δέ ποτε μικροῦ τινος ὕστερον ὁ μέτριον ὀρχεῖσθαι τὸν Καπανέα ὑπειρεμοῦντος, καὶ περιβάλλειν τοῖς Θηβαίων τείχεσιν, Ὑπέρβηθι, ἐφαμεν, τὸ τεῖχος, οὐδέν σοι δεῖ κλίμακος. καὶ ὑπὲρ τοῦ παχέος δὲ καὶ πιμελοῦς ὀρχησοῦ, πηδᾶν μεγάλα πειρωμένου, Δεόμεθα ἐφαμεν φεῖσαι τῆς ὑμένος. ὃ δὲ ἐναντίον τῷ πάνυ λεπτῷ ἐπεβοήσαμεν, Καλῶς ἔχει, ὡς νοσοιῶτι.

A sufficiens in saltatione quoque fruendi tibi parata est copia. Mitto dicere quòd moribus quoque emendatis multo euades melior, crebrò hisce vtens spectaculis, quoties videris theatrum abominari & odio prosequi malefacta, contrà lacrymis deflere innocenter affectos iniuria: in summa, totam spectantium vitam emendari. Quod autem præcipua in saltatoribus laude extollendũ est, illud iam dicturus sum, membrorum robur atque mollitiem rectè exercere, vtrũque iuxtà mihi admirandum videtur, vt si quis in eodem argumento iam robur Herculeũ, mox Veneris teneram & delicatã ostenB taret mollitiem. Iã verò oratione tibi ostensurus sum qualem & corpore & animo optimum saltatorẽ esse oporteat. Et sanè mentis dotes iam magna ex parte executus sum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenij indole clarum, ad hæc solerti & acuta intelligẽtia prædi tum esse illum oportere aio, & qui potissimũ temporis rationem habere poterit: præterea autẽ vt poëmatum ingeniosus censor sit, tum cantuum atque carminũ præstantissimorum peritus expensor, vitiosè verò factorum reprehẽsor argutus.
C Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, vt neque impensè altus sit, neque præter modũ crassus, neque breuis nimiũ aut humilis, neque natura depressus, nanus aut pumilio, sed moderatæ staturæ per omnia: neque carnosus admodum & obesus (absurdũ enim est) neque rursus corpore impensè tenui: hoc enim aridi cadaueris præ se fert imaginem. Memorabo verò tibi populi cuiusdam ad huiusmodi notanda non inertis exclamationes. Antiochia ciues habet ingeniosissimos, quibus studio est saltationem omnibus alijs anteponere exercitijs: adeóque dictorum & D factorum obseruantes sunt, vt nihil omnino earum rerum, illorum subterfugere possit iudicium. Ergo cùm corpusculo admodum modiculo saltator in scenam ingressus saltaret Hectorem, vno ore omnes exclamauerunt, Astyanactem videmus: vbi autem Hectorem mansisse dicemus? Rursus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea saltare conante, idémque Thebanorum muros adiecturus esset: Transcende, inquiunt, muros, nihil tibi scalis opus est. Quin etiam impendiò corpulentum & obesum saltatorem falsè subsannarunt, qui cùm ingentem saltum facere adniteretur, Theatrum nobis, inquiunt, suffulciendum fuerat. Contrà nimiũ arido & tenui, tanquã malè habenti, bene valere certatim precati sunt.

Horum profectò non concitandi riſus gratia mentionem adduxi, ſed vt cognoſceres multas quoque gentes magno ſtudio ſaltandi coluiſſe artificium, adeò vt & vitia & virtutes in illo potuerint ſagaciter deprehendere. Sit ergo ſaltator corpore per omnia mobili & ſoluto ſimul atque firmo, vt flecti poſtulante tempore, & firmiter conſiſtere, ſi opus ſit, poſſit. Quòd autem ſaltatio à manuum geſticulatione in certaminibus proponi ſolita aliena nõ ſit, ſed particeps ſit & Mercurij & Pollucis & Herculis editarum in certamine virtutum, deprehendere poteris haud obſcurè, ſingularum imitationum periculum faciendo. Herodoto authori grauiſſimo, ea quæ oculis apparent, certiora videntur, quàm quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præſtò eſt. Vſque adeò verò mouet ſaltatio, vt quidam miſerè & perditè puellam quandam deperiens, in theatrum ingreſſus, conſpectis quorum cauſſa amor eſſet, malis, mentis ſanitatem receperit: ac nuncupatis votis theatro egreditur, fronte iam ſerenata hilarior, quaſi pharmacũ quoddam, priorum malorum obliuionẽ inducens, & iuxta poëtam, dolorem & acerbitatem omnem abſtergẽs, hauſiſſet. Quòd autem iſta populo fuerint familiaria, ac quiſque ſpectantium ea quæ inter ſaltandum demonſtrantur callidè, cognoſcat, argumento ſunt ſpectatorum profuſæ nõ rarò lacrymæ, quoties caſus aliquis acerbus & miſerabilis productus fuerit. Bacchica ſaltatio in Ionia præcipuè & Ponto tanto certè ſtudio celebris, quam & ſatyram vocant, vſque adeò hominibus ea detentis voluptati eſſe conſueuit, vt ſtatutis temporibus cæterarum rerum oblíti omnium, perpetuos dies deſideant ſpectantes Titanas & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabántque id genus ſaltationes nobiliſſimi quíque, ex ſingulis ciuitatibus primores atque principes, non reuerentiæ gratia, ſed potiùs ob hoc ipſum magnos ſeſe ferebant, magis quàm ob generis claritudinem, & obſequia & dignitates quæ debebantur nobilibus. Poſtea verò quàm virtutes ſaltatorias percurri, audi iam nunc deinceps & ſaltatorum vitia. Sed enim quæ corpus plerunque comitantur, iam oſtendi: mentis autem vitia ad hunc fere modum, vt opinor, obſeruabis. Permulti enim illorum propter inſcitiam (fieri enim non poteſt vt omnes ſapientia exornati ſint) turpibus inter ſaltandum ſolœciſmis delinquunt. Illi quidem dum citra rationem mouẽtur, ac nihil, vt aiunt, ad chordam.

Τούτων ὑ τῦ γελοίυ ἕνεκα ἐπεμνήσθην, ἀλλ' ὡς ἴδῃς ὅτι ϗ δῆμοι ὅλοι μεγάλω σπουδῶ ἐποιήσαντο ὅτι τῇ ὀρχηστικῇ, ὡς ἐ ῥυθμίζειν τὰ καλὰ, ϗ τὰ αἰσχρὰ αὐτῆς διώασθαι. διὸ κίνητος δὲ ὁ μὴ τῦτο πάντως ἔστω, ϗ ὁ σῶμα λεπτομερὲς τε ἅμα, ϗ συμπεπηγὼς, ὡς λυγίζεσθαί τε ὅπῃ χρεὼν, ἐ στωεστάναι κραταιτερῶς, εἰ τῦτο δέοι. ὅτι ϑ οὐκ ἀπήλλακται ὀρχήσεις ϗ τῆς ἀναγωνίυ χειρονομίας, ἀλλὰ μετέχει ϗ τῦ Ἑρμοῦ, ϗ Πολυδεύκους, ϗ Ἡρακλέους, ἐν ἀθλήσει καλῶν ἴδοις ἄν, ἐκάστῃ τῶν μιμήσεων ὀπτικῶν. Ἡροδότῳ μὲν οὖν τὰ δι' ὀμμάτων φαινόμενα, πιστότερα εἶναι τῶν ὤτων δοκεῖ· ὀρχήσει ϑ, ϗ τὰ ὦτων ἐ ὀφθαλμῶν πρόσεστιν. ὅταν δὲ θέλῃ ὄρχησις, ὥστε καὶ ἐρᾶν τινὰς, εἰς τὸ θέατρον παρέλθοι, ἐσωφρονίσθη ἰδὼν ὅσα ἔρωτος κακὰ τέλη, ἐ λύπης ἐχόμενος, ἐξέρχεται τῦ θεάτρου, φαιδρότερος, ὡς πρὸ τι φάρμακον ληθεδόνιον, ϗ κῦ τὸν ποιητὴν, πενθές τε ἐ ἄχολον πιών. σημεῖον δὲ τῆς πρὸς τὰ γιγνόμενα οἰκειότητος, ἐ τῷ γνωρίζειν ἕκαστον τῶν ὁρώντων τὰ δρώμενα, ὁ δακρύειν πολλάκις τοὺς θεατὰς, ὁπόταν τι οἰκτρὸν ἐ ἐλεεινὸν φαίνηται. ἓν μὲν γε Βακχικὴ ὄρχησις, ἐν Ἰωνία μάλιστα, ϗ ἐν Πόντῳ σπουδαζομένη, χάριν Σατυρικὴν ὅσα, οὕτω κεχείρωται τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε κῦ τὸν τεταγμένον ἕκαστοι χρεὼν ἀπάντων ὁπλαθόμενοι τῶν ἄλλων, κάθηνται δι' ἡμέρας, Τιτᾶνας, ϗ Κορύβαντας, ϗ Σατύρους, ϗ βουκόλους ὁρῶντες. ἐ ὀργιῶνταί γε ταῦτα οἱ βυβλιέσταροι, ϗ πρωτεύοντες ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, ὐχ ὅπως ἀνδρύμενοι, ἀλλὰ ἐ μέγα φρονοῦντες ὅτι τῷ πράγματι μᾶλλον πρὸς, ἢ ἐπ' εὐγενείας, ϗ λειτουργίας, ϗ ἀξιώμασι προσονικοῖς. ἐπεὶ ϑ τὰς ἀρίστας ἔφην τὰς ὀρχηστικὰς, ἄκουε ϗ τὰς κακίας αὐτῶν. τὰς μὲν οὖν ἐν σώματι, ἤδη ἔδειξα· τὰς ϑ τῆς διανοίας, ὅσας ὑπέπτηξεν, οἶμαι, δύναμαι ἄν. πολλοὶ γὰρ αὐτῶν ὑπ' ἀμαθίας (ἀμήχανον γὰρ ἄπασι τὰς ἴσας) σοφὸς) ϗ πολυοικίας δίκας ἐν τῇ ὀρχήσει ὑποδείκνυνται· οἱ μὲν, ἄλογα κινούμενοι, ϗ μηδὲν, ὡς φασι, πρὸς τὴν χορδήν.

ἕτερα μὲν γὰρ ὁ ποὺς, ἕτερα δ' ὁ ῥυθμὸς λέ- A
γει. οἱ δὲ, ῥύθμα μὲν, τὰ δὲ σχήματα δὲ
μετάχορα ἢ παράχορα, οὓς ἐγὼ ποτε ἰδὼν
μέμνημαι. Τὰς γὰρ Διὸς γονὰς ὀρχούμενός τις,
καὶ τὸν τῦ Κρόνου τεκνοφαγίαν, προῃρεῖτο
τὰς Θυέστου συμφορὰς, τῷ ὁμοίῳ πρηγμέ-
νος. καὶ ἄλλος τὸν Σεμέλην κεραυνοκρατούμε-
νος βαλλομένῳ κεραυνῷ, τὸν Γλαύκην
αὐτῇ εἰκάζε, μεταγενεστέραν οὖσαν. ἀλλ' οὐκ
ἀπό γε τῶν τοιούτων ὀρχηστῶν, ὀρχήσεως αὐ-
τῆς, οἶμαι, καταγνωστέον, οὐδὲ τὸ ἔργον αὐτὸ
μισητέον, ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὥσπερ εἰσὶν, ἀμα-
θεῖς νομιστέον. ἐπαινετέον δὲ τοὺς εὐνόμως καὶ B
κατὰ ῥυθμὸν τῆς τέχνης ἱκανῶς ἕκαστα δρῶν-
τας. ὅλως δὲ, τὸν ὀρχηστὴν δεῖ πάντα χόρον
ἀπηκριβῶσθαι, ὡς εἶναι τὸ πᾶν ἔυρυθμον, ἔυ-
μορφον, σύμμετρον, αὐτὸ αὑτῷ ἐοικὸς, ἀσυ-
κοφάντητον, ἀνεπίληπτον, μηδαμῶς ἐλλι-
πὲς, ἐν τοῖς ἀρίστοις κεχρημένον τοῖς εὐφυ-
μήσεσι, ὀξυῒ τὴν παιδείαν, βαθὺν τοὺς εὖ-
νοίας, αἰδεσθῆναι οὐ μάλιστα. ὁρῶ ἔπαινος
αὐτῷ τότ' ἂν γίγνοιτο σπουδῆς ὧδε τῷ θεα-
τῇ, ὅταν ἕκαστος τῶν ὁρώντων γνωρίζῃ τὰ
αὑτοῦ· μᾶλλον δὲ, ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ, τῇ C
ὀρχήσει, ἑαυτὸν βλέπῃ, καὶ ἃ πάσχειν αὐτὸς,
καὶ ἃ ποιεῖν εἴωθε. τότε γὰρ οὐδὲ κατέχειν
ἑαυτοὺς οἱ ἄνθρωποι ὑφ' ἡδονῆς δύνανται,
ἀλλ' ἀνθοῦσι πρὸς τὸν ἔπαινον ἐκχέον-
ται, τὰς τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἕκαστος εἰκόνας ὁρῶν-
τες, καὶ αὐτοὺς γνωρίζοντες. ἀπεχρῶς γὰρ τὸ
Δελφικὸν ἐκεῖνο, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥ-
ΤΟΝ, ἐν τῇ θέᾳ ἐκείνῃ αὐτοῖς προσ-
γίγνεται. καὶ ἀπέρχονται ἀπὸ τοῦ θεάτρου, ἄτε
λοιπὰ εἰδότες, καὶ ἃ φεύγειν, μεμαθηκότες,
καὶ ἃ προθύμως ἠγνοοῦσι διδαχθέντες. γί- D
γνεται δὲ ὥσπερ ἐν λόγοις, οὕτω καὶ ἐν ὀρ-
χήσει ἡ πρὸς τῶν πολλῶν λεγομένη κακο-
ζηλία, ὑπερβαινόντων τὸ μέτρον τῆς μι-
μήσεως, καὶ πέρα τοῦ δέοντος ὑπτεινόντων,
καὶ εἰ μέγα τί δεῖξαι δέοι, ὑπερμεγεθῆ ἐ-
πιδεικνυμένων, καὶ εἰ ἁπαλὸν, καθ' ὑπερ-
βολὴν θηλυνομένων, καὶ τὰ ἀνδρώδη, ἄ-
χρι τοῦ ἀγρίου καὶ θηριώδους προαγόντων.

A Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterùm alij quidem saltando à rhythmo non discrepant, res autem parum aptè & tempestiuè saltationi accommodāt: quorum ego permulta videns memini. Quidā enim Iouis parentes saltans, neque non Saturnum deuorantem liberos, Thyestæ calamitates adsaltabat. Rursus alius Semelen percussam fulmine repræsentaturus, Glaucen illi assimulabat, tempore longè posteriorem. Atqui nequaquam eiusmodi saltatorum gratia, saltationem respuendam esse censeo, neque ipsum odio prosequendum exercitium, sed illi potiùs, vt sunt, imperiti habendi sunt. Laudandos autem eos qui legitimè ac iuxta rhythmum satis artificiosè cuncta obeunt. In summa, oportet saltatorem omnibus numeris esse absolutissimum, vt totum quod agit, sit concinnum, sit aptè accommodatum, ac intra mensuram cohibitum, sibi ipsi non diuersum, à sycophantiæ morsu alienum, reprehensioni minimè obnoxium, & in quo nihil desiderari possit. Est præterea summopere necessarium, vt saltator optimis cogitationibus temperanter instructus sit, acuto ingenij acumine docilis, mente ad deliberandum profunda. Summa verò in illo requiritur humanitas. Statim enim solidam à spectatoribus laudem consequitur, quoties quisque videntium sua ipsius acta illo repræsentante cognouerit: magis verò, velut in speculo, in saltatore se ipse conspexerit, tum qualia passus sit, quæque quondam factitare illi studio fuerit. Neque enim tunc præ voluptate homines se cohibere queunt, sed certatim ad effundendas laudes proruunt, quisque suæ ipsius animæ simulacra conspiciens, ac semetipsum cognoscens. Planè enim Delphicum illud verbum, NOSCE TE IPSVM, ex eiusmodi reportant spectaculo, atque è theatro discedunt, posteaquam quæ expetenda quæque fugienda sint, perdidicerint, & eorum quę priùs ignorabant, periti euaserint. Accidit verò quemadmodum in orationibus, sic pari quoque ratione in saltationibus, ea quæ multis vitio datur Cacozelia, hoc est, mala affectatio, imitationis modum transgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedentibus, & si magnum quiddam demonstrandum est, illud præter modum demonstrantibus: rursus si quid molle ac tenerum repræsentandum est, illud plus satis effœminantibus: porrò actiones graues atque viriles ad immanitatem vsque ferinam euehentibus.

Quòd ego quondam ſaltatorem facientem videns, memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem ſaltandi artificem, cætera ſanè prudentem, nec hominum opinione indignum: verùm haud ſcio quo caſu tunc in ita deformem repræſentationem immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe cùm illi Aiax deſaltandus eſſet mox furens poſt victoriam, tantum à ſaltationis decoro excidit, vt nullo modo Aiacis furentis inſaniam repræſentare, ſed ipſe omnium iudicio planè furere atque debacchari videretur. Vnius enim ferreis calceamentis inſtrepentium veſtimentum violẽter diſcidit: alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſſis iuxtà ſtantis ob potitam armorum victoriam geſtientis capiti illidens incuſſit: & niſi tiara obſtitiſſet, & plagæ violentiam excepiſſet, infelix ille Vlyſſes periiſſet, ad verberantis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui vniuerſa ſpectantium corona ſimili morbo veſaniæ correpta, vnà cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes vociferabantur, ac veſtes à ſe proiiciebant. Itaque vulgus, neque non idiotæ, decori non admodum obſeruantes, neque quod bene, neque quod ſecus ſit, diſcernere queuntes, hæc omnia ad ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tametſi rem probè callebãt, ac non parum ob factum pudore ſuffunderẽtur, neque tamen illud reprehendebant ſilentio: ipſa porrò laude, ſaltatoris amentiam honeſtè contegebant, planè perſpicientes hæc non Aiacis, ſed ſaltatoris veſania eſſe perpetrata. Neque verò generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud quiddam multo magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorum, inter duos Conſules conſedit medius, admodum metuentes ne vnum ex illis correptũ flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciam partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli verò ſuſpicabantur ne ex immodicâ inſaniæ affectatione vero furoris morbo implicatus eſſet. Et ſanè perhibebant, illum, poſtquã à tanta veſaniæ temulentia ſobrius eſſet factus, in tãtum ob hæc quæ turpiter admiſerat, affectũ eſſe pœnitentia, vt præ nimia mentis mœſtitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam inſaniam perturbatus. Atqui ne ipſe quidem hoc occultè aut diſſimulanter habuit, ſed ſatis manifeſtè declarauit. Siquidẽ poſtulantibus iterum æqualibus vt Aiacem in illorum gratiam deſaltaret, adhibito repræſentatore,

A οὓς ἐγώ ποτε μέμνημαι ἰδὼν ποιοῦντα ὀρχησὶν, δόξαν μὲν οὐ τοσαύτην, σωφρονοῦντα μὴν τἄλλα, καὶ θαυμάζεσθαι ὡς ἀληθῶς ἄξιον, οὐκ οἶδα δὲ ἢ τινι τύχῃ εἰς ἀμήχανα ἐκφορὰν ἐξ ὑπερβολῆς μιμήσεως ἐξοκείλαντα. ὀρχούμενος γὰρ τὸν Αἴαντα, μετὰ τὴν ἧτταν θύθις μαινόμενον, εἰς τοσοῦτον ἐκφερέσθαι, ὥστε οὐχ ὑποκρίνασθαι μανίαν, ἀλλὰ μαίνεσθαι αὐτὸς εἰκότως αὖ τινι ἔδοξεν. ἑνὸς γὰρ τῶν τοῦ σιδηροῦ ὑποδήματι κτυπούντων, τὴν ἐσθῆτα κατέῤῥηξεν· ἑνὸς δὲ τῶν ὑποαυλούντων, τὸν αὐλὸν ἁρπάσας, τῷ Ὀδυσσέως B πλησίον ἑστῶτος, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ μέγα φρονοῦντος, διῆλε τὴν κεφαλὴν, κατενεγκών· καὶ εἴγε μὴ ὁ πῖλος ἀντέσχε, καὶ ὁ πολὺς τῆς πληγῆς ἀπεδέξατο, ἀπολωλέκει δὴ ὁ κακοδαίμων Ὀδυσσεὺς, ὀρχηστῇ τοιαυτομόρῳ πεπεισόμενος· ἀλλὰ τόγε δεῦρο ἄπρεπον σωφρονεμένῃ τῷ Αἴαντι, καὶ ἐπῄδων καὶ ἐβόων, καὶ τὰς ἐσθῆτας ἀπερρίπτουν· οἱ μὲν συρφετώδης, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ἰδιῶται, τὴν μὲν θύελλαν οὐκ ἐσχασμένοι, οὐδὲ τὸ χεῖρον ἢ τὸ χρῆσιμον ἐρῶντες, ἄχεσιν δὲ μίμησιν τῶν παθῶν τὰ τοιαῦτα C οἰόμενοι εἶναι· οἱ ἀστικώτεροι δὲ, σωφρονοῦντες μὲν, καὶ αἰδούμενοι ὅτι τοῖς γνωρίμοις, οὐκ ἐλέγχοντες δὲ σιωπῇ τὸ πρᾶγμα, ἔνιοις δὲ ἐπαίνοις ἐπαυξοῦντες τὴν ὀρχήσεως ὑπερβολὴν, καὶ ἀκριβῶς ὁρῶντες ὅτι οὐκ Αἴαντος, ἀλλ' ὀρχηστοῦ μανίας τὰ γιγνόμενα ἦν. ὁ γὰρ ἀρχεθεὶς τούτοις ὁ γυναῖος, ἀλλὰ καὶ μακρῷ τούτου γελοιότερον ἔπραξε· καταβὰς γὰρ εἰς τὸ μέσον ἐν τῇ βουλῇ, δύο τῶν ἀπὸ μέσου ἐκαθέζετο, πάνυ δεδοικότων μὴ καὶ αὐτῶν τινα ὥσπερ κριὸν μαστιγώσῃ λαβών· καὶ τὸ πρᾶγμα οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δ' ἐγέλων, οἱ δὲ D ὑπώπτευον, μὴ ἄρα οὐκ ἐκ τοῦ ἄγαν μιμήσεως εἰς τοῦτο πάθους ἐμήνθη τις ἐνεχθείς. καὶ αὐτὸν μέντοι, φασὶν, αἰσθανόμενον, ὅτω μετεδιδοῦσαν ἐφ' οἷς ἐποίησεν, ὥστε καὶ νοσῆσαι τὸν λύπης, ὡς ἀληθῶς ὅτι μανίᾳ κατεγνωσμένον· καὶ ἐδήλωσέ γε τοῦτο σαφῶς αὐτός. αἰτούντων γὰρ αὖθις τοὺς συνηλικιώτας αὐτὸν τὸν Αἴαντα ὀρχήσασθαι αὐτοῖς, ὑποκρινάμενος τὸν ὑποκριτὴν,

ἔφη πρὸς ὁ θεάδην, Ικανόν ὅτιν ἅπαξ μανῆναι. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἰώιασεν ὁ ἀντεραστής, καὶ ἀντίτεχνος· τῷ γὰρ ὁμοίου Αἴαντος αὐτὸν γραφέντος, οὕτω κοσμίως καὶ σωφρόνως τὴν μανίαν ὑπεκρίνατο, ὡς ἐπαινεθῆναι, μείνας ἐντὸς αὐτῆς τῆς ὀρχήσεως ὅρων, καὶ μὴ παρεκβάντα εἰς τὴν ὑπόκρισιν. Ταῦτά σοι ὦ Φιλότης, ὀλίγα ἐκ παμπόλλων προέδειξα ὀρχήσεως ἔργα, καὶ ὑπομνήματα, ὡς μὴ πάνυ ἄχθοι μοι ἐρωτικῶς θεωμένῳ αὐτά. εἰ δὲ βουληθείης κοινωνῆσαί μοι τῆς θέας, οἶδα ἐγὼ πάνυ ἀλωσόμενόν σε, καὶ ὀρχησόμενόν γε πρὸς ἑπτά. ὥστε σοὶ δεήσομαι ὃ τῆς Κίρκης ἐκείνο πρὸς σὲ εἰπεῖν, ὃ,

Θαῦμά μ' ἔχει, ὡς ὅτι πιὼν τάδε φάρμακ' ἐθέλχθης.

θελχθήσῃ γὰρ, νὴ, μὰ Δί', οὐκ ὄνου κεφαλήν, ἢ συὸς καρδίαν ἕξεις· ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς σοι ἐμπεδώτερος ἔσται, σὺ δὲ, ὑφ' ἡδονῆς οὐδὲ ὀλίγον τῷ Κυκεῶνος ἄλλῳ μεθαδώσεις πιεῖν. ὅσπερ γὰρ ὁ Ὅμηρος περὶ τῆς Ἑρμοῦ ῥάβδου τῆς χρυσῆς λέγει, ὅτι καὶ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει δι' αὐτῆς, ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ἐγείρουσας ἐγείρει, τοῦτο ἀτεχνῶς ὄρχησις ποιεῖ, καὶ τὰ ὄμματα θέλγουσα καὶ ἐξαγρυπνίαν ποιοῦσα, καὶ ἐπεγείρουσα πρὸς ἕκαστα τῶν δρωμένων. ΚΡΑ. καὶ μὲν ἤδη ἐγὼ, ὦ Λυκῖνε, πείθομαί τέ σοι, καὶ ἀνάπτασθαι ἔμφασιν ἔχω καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὰ ὄμματα· καὶ μέμνησό γε, ὦ Φιλότης, ἐπειδὰν εἰς θέαν ἴῃς, καὶ ἐμοὶ προσκαλέσασθαι θέαν καλλιμβανέειν, ὡς μὴ μόνος ἐκεῖθεν σοφώτερος ἡμῖν ἐπανίοις.

A inquit ad theatrum, Satis supérque esse semel insaniuisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cùm enim idem Aiax illi ex composito desaltandus esset, adeò modestè & temperanter eius repræsentauit insaniam, vt magnam inde laudem reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neque repręsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atque exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiaturum. Itaque nihil opus est vt illud Circes dictum tibi occinam,

B

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentem Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem, neque asini caput, neque porci cor habebis, verùm mens tibi firmior erit, & cultior. Tu verò præ voluptate C quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurij virga aurea affirmat, quòd illius adminiculo, quorum oculos voluerit, in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratiùs discutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis persuasisti, iámque mihi patent & aures, & oculi. Et vide ô amice vt memoria teneas, vt si quando posthac in theatrum iueris, me tecum vnà pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

ΛΕΞΙΦΑΝΗΣ.

LEXIPHANES. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuri atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerunque obsoletis, & ab vltima vetustate repetitis, interdum etiam nouis, & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (vt ipse quidem videri vult) symposii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, vt propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, vt vix ab ipsis illis antiquæ comœdiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si redeant, intelligi

ſatis poſſe videantur: res quoque, & ipſum argumẽtum eiuſmodi ſint, vt non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare voluit, affectatores iſtos, dum non res quas dicant, ſed verba ad quæ res accommodent, quærunt, in vtroque pariter ridiculè ac ſtultè ſeſe dare ſolere. Subiicit tamen ad finem paræneſes quaſdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac ſtudiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didaſcalo facit, vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram aſperam quidem ſed veram ac rectam: alteram autem compendioſam ac facilem, ſed ad nouum atque affectatum iſtud genus, cuius exemplum hîc proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim deteſtabilius, quàm id quod omnium præſtantiſſimum à natura accepimus, & quo ſolo cæteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, vt iam neque effectum amplius ſuum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum eſt. Proinde & olim legimus, Auguſtum Cæſarem ob hoc vitium Mecœnatem & item Caium nepotem reprehendere ſolitum: & apud Athenæum irridentur cùm alij quidam, tum Dionyſius, qui virginem μίναιδρον, & bouem γαρόταν, & porcum ἴαχον, & alia id genus nouis atque affectatis verbis dixiſſet. Noſtra quoque ætate Dialogus Oſcorũ atque Volſcorum ille, indicio eſt quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia ſemper abhorruerint. Porrò quod ad verſionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui ſcriptum adeò tenebricoſum, & alicubi (vt videtur) non ſatis integrum quoque, vertendum mihi ſumpſerim, præſertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, ſine quibus pleraque intelligi hîc rectè non poſſunt. Quod ſanè haud vnquam facturus fuiſſem, niſi inſtituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putaſſem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc aſſecutum non eſſe, & pleraque per coniecturas & modica quædam veſtigia incedendo, leuiter, & quaſi per quandam tranſennam, vt dicitur, magis aſpexiſſe quàm deprehendiſſe. Ob quæ etiam ſi reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effeciſſe me puto, quòd per hoc aliis ac doctoribus quibuſdam anſam inueſtigandi atque vltrà contendendi præbuiſſe videor. Neque verò illud me latet, quòd hoc argumentum non ſimplicibus verbis vertendum atque tractandum fuerat, & quòd ſimili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis reſpondendum erat, propterea quòd hîc nihil aliud quàm verba, & eorum ſiue antiquitas ſiue obſcuritas ſpectanda veniant, rebus ipſis ne tantillum quidem eos qui hæc Latinè legant, iuuantibus: ſed tamen cùm in eo genere ipſe mihi nihil tribuam, neque me dignum aliquid præſtare poſſe videam, malui equidem quibuſcũque verbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & feſtiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCIANVS.

LExiphanes, formoſus ille, cum libro ſcilicet. LEX. Per Iouem, Luciane, ſcriptum eſt hornum quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de ſqualoribus nobis ſcribis? LEX. Haud equidem. Neque verò ſqualorem dixi, ſed venuſtas quædam eſt ſcriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures ſordibus oppletas habere. LVC. Ignoſce amice: nam multum affinitatis inter ſe habent calor & ſqualor. Sed dic mihi, quodnam argumẽtum ſcripti iſtius eſt? LEX. Conuiuium in eo viciſſim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi quidem Ariſtones ſunt, ſed tu, quantum ex ſympoſio colligere licet, Platonem vidêre mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cęterùm quod dicitur, vt facilè cuiuis alteri inexplicabile fuiſſet. LV. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, vt ne omnino expers ſim epuli iſtius: nectar

A

B

ΛΕξιφάνης ὁ καλὸς μετὰ βιβλίου. ΛΕΞ. νὴ Δί', ὦ Λυκῖνε, γράμμα ὄζει τηπενόν τι τῶν ἐμῶν νεοχμόν. ΛΥ. ἤδη γάρ ποθεὶ αὐχμῶν ἡμῖν γράφῃς; ΛΕ. οὐ δῆτα, οὐδὲ αὐχμὸν εἶπον, ἀλλ' ὥρα σοι ὃ ἀρτιγραφὲς ὕπω καλῶ, σὺ δὲ, κυψελόβυσα ἔοικας ἔχειν ὦτα. ΛΥ. σύγγνωθι, ὦ ἑταῖρε. πολὺ γὰρ τοῦ αὐχμοῦ ὁ νεοχμὸν μετέχει. ἀλλ' εἰπέ μοι, τίς ὁ νοῦς τῷ συγγράμματι; ΛΕ. ἀντισυμποσιάζω τὸν Ἀριστωνος ἐν αὐτῷ. ΛΥ. πολλοὶ μὲν οἱ Ἀριστωνες, σὺ δὲ, ὅσον ἀπὸ τοῦ συμποσίου, τὸν Πλάτωνά μοι δοκεῖς λέγειν. ΛΕ. ὀρθῶς αἰνίγμως· ὃ δὲ λεγόμενον, ὡς ἄλλῳ πῳτὶ αὐόητον αὐ ἐῶ. ΛΥ. οὐκοῦν ὀλίγα μοι αὐτοῦ ἀνάγνωθι τοῦ βιβλίου, ὅπως μὴ πάντα σὺν ἀπολειπόμενος τῆς ἑστιάσεως νέκταρ

ἐγὼ γάρ τινος ἔοικας οἰνοχοήσειν ἡμῖν ἀπ' αὐτῶν. ΛΕ. τὸν μὲν εἴρωνα πέδοι καταβαλε· σὺ δέ, ὅπως ποιήσας τὰ ὦτα, ἤδη ἄκουε· ἀπέστω δὲ ἡ ὀπισθόστροφος ἡ Κυψελίς. ΛΥΚ. λέγε θαῤῥῶν, ὡς ἔμοιγε οὔτε Κύψελός τις, οὔτε Περίανδρος ἐν τοῖς ὠσὶ κάθηται. ΛΕ. σκόπει δὴ μεταξὺ ὅπως διαφθαρήσομαι, ὦ Λυκῖνε, τὸν λόγον, εἰ ἄρχῃς γε ὅτι, καὶ πολλοῦ τινὸς ἀλαζονίας ὑπεπλησμένος, καὶ ἀλλεξις, ἔπι δὲ, ἀώνυμος. ΛΥΚ. ἔοικε τοιοῦτος εἶναι, οὐδέ γε ὠήν, ἀλλ' ἄρξαι ποτέ. ΛΕΞ. εἶτα δειπνήσομεν, εἶθ' ὡς ὁ Καλλικλῆς· εἶτα δ' ἀλινὸν περιδινησόμεθα ἐν Λυκείῳ· νῦν δὲ ἤδη καιρὸς ὅτι χρίεσθαι τὸ μεσημβρινὸν, καὶ πρὸς τὸν εἴλεω θάλπεσθαι, καὶ λουσαμένους, ἀριστᾶν· καὶ ἤδη γε ἀπιτητέα. σὺ δὲ, ὦ παῖ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν, καὶ φακῶνα, καὶ ῥύμματα, ναυσολήσας τὸ βαλανεῖον, καὶ ὑπόλυθρον κομίζων. ἔχεις δὲ χαμαίζηλον τὸν ἐλαιοθήκην δύ' ὀβολώ. σὺ δὲ τί καὶ πρὸς ταῦτα, ὦ Λεξίφανες, ἥξεις, ἢ ἐλιννύσεις ἔπι αὐτοῖς; κἀγὼ, ὦ μῆ· ἐγὼ, πάλαι λουτῶ. οὐκ ἀπόρως τε γὰρ ἔχω, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸν πρόμον μαλακίζομαι, ἐστὶ δ' ἀγροίκου ὀχήματος. ὁ γὰρ ἀγροικότατος ἐπιστὰς ὀχεῖται. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὀκνῶν ἐλαύνειν τὸν ὄνον, χωλαίνει· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ αὐτῷ οὐκ ἀκμὴν ἐῶν τοῦ ἀγροῦ· κατέλαβον γὰρ τοὺς ἐργάτας λιγυρίζοντας τὸν θερινὸν ᾠδὸν· τοὺς δὲ, πάππον τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καταστυβάζοντας. σκευτυμβωρυχήσας οὖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἀναχοῦσι τὰ αὐδήρα, καὶ αὐτὸς ὀλίγα συνεργοπονήσας, ἐκείνους μὲν ἀφῆκα, τῷ τε κρύους εἵνεκα, καὶ ὅτι καύματα ἐῶ. οἶσθα δὲ, ὡς ἐν κρύει σφοδρῷ γίνεται τὰ καύματα, ἐγὼ δὲ πρὸς ἐλθὼν τὰ ἀρώματα, σκορδά τε δύο ἐν αὐτοῖς πεφυκότα, καὶ γήπεδά τινας ἀπορύξας, καὶ τὸν σκαπανίσκον, καὶ βραχάνων λαχανοσάμενος, ἔτι δὲ κάχρυς τριάδιον (οὔπω δὲ οἱ λήμωνες αὐθομαίαν ἡσθρ, ὡς αὐτοποδὶ βαδίζειν) ἀπατελὴς ὅτι τὸν ἀγροῖκον, ἐδαῤῥῶ τὸν ὄρρον. καὶ νῦν βαδίζω τι ὀδυνηρῶς, καὶ ἰδίᾳ θαμά, καὶ μαλακικῶς δὴ σῶμα, καὶ δέομαι λαμπρᾶς τοῦ ὕδατος ὑπιπλῆσαι, χαίρω δὲ μὴ κάματον ἀπολουόμενος. ἀπορρέξομαι οὖν καὶ αὐτὸς τὸν παῖδα, ὃν εἰκὸς ἢ παρὰ τὴν Λεκυθοπώλιδι,

A enim quoddam pocillaturus ex ipso nobis esse vidêre. LEX. Cauillatorẽ igitur hunc abs te in humum proiice. Ipse verò auribus factis permeabilibus, auscultа iã, absit autem obturatrix ista Cypselis. LV. Dic audacter. Nam mihi quidem neque Cypselus neque Periander in auribus residet. LEX. Aduerte itaque interea quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea principium cõmodum vtique habeat, ac multũ eloquentię præ se ferat, stilo haudquaquam trito atque obuio composita, præterea autem & verbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuscemodi esse, præsertim tua cùm sit: sed incipe tãdem. LEX. Proinde cœnabimus postea, inquit Callicles. Exin vespertinũ illud (quod solet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus est vngendi, pro meridiano atque æstiuo more, & ad solis splẽdorem apricãdi, ac postquam lauerimus, panem esitandi. Atque adeò abeundum iam est. Tu verò puer strigilem mihi, ac vestem pelliceam, linteáque, & saponem, vt mittas in balneum, atque ablutoriam vt afferas. Habes autẽ humi iuxta armariolum duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniésne, an amplius hîc demoraberis? Tum ego, Iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ęgrè incedo, & ex iis quę circa anum sunt, malè habeo, mula clitellaria vectus. videlicet. Approperabat enim mulio, tametsi claudicaret ipse. Sed & in ipso agro absque labore nõ fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æstiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo sepulchrum extruebant. Postquam igitur cum illis vnà fodissem, & cum iis quoque qui ripã aggerebant, ipse parumper manum operi admouissem: illos quidem reliqui & frigoris causa, & quia vrebo quædam erat. Scis autem quòd in frigore vehemẽti vredines generentur. Ego verò obambulans culta agrorum, etiam allia reperi inter ipsa enata. Ac terræ clauis aliquot effossis, Scanariisque herbis & Bracánis esui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata floréscentibus vitibus fragrabãt, vt pedibus incedere liberet) sublatus in mulam, attriui summum podicem. Et nunc ex eo ægre & cum dolore incedo, & sudo frequenter, & corpore languesco, opúsque habeo quãplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem post laborem ablui. Proin & ipse puerum curriculo ablegabo, quem verisimile est aut apud Lecithopolidem,

aut certè apud eum qui facculos distra- A
hit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, vt ad Selga obuiam veniret. Sed in tempore eccum ipsum, adest, mercatus panem collostratum, & alios subcinericios, & cepas virescentes, & fucas, & œbum istum, & leporinam, & bouis intestinum illud multiplex & rugosum, & phoctas. Euge, ô Atticion, rectè abs te factum, quòd magna itineris peragendi parte me subleuasti. Ego verò, inquit ille, Sillus propemodum here factus sum, dum te circunspicio. Cæterùm vbi tu heri cœnasti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, B
sed rus ibam, vbi ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm studiosus agrorum sim. Vos autem fortasse putabatis Cottaborum strepitus exercuisse me. Sed ingressus, hæc atque alia suauiter condito, ac mactram emunda, vt thridacinas nobis pinsatis. Ego autem abiens, in sicco & ad solem vngar. Et nos, inquit Philinus, ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic, sequemur. Nam & gnomon medium iam horologium vmbra designat, & periculum est ne in aqua ista impura, & aliorum eluuie coinquinata, lauandum nobis sit à tergo Ca- C
rimantum inter fœcem vulgi, confertis illis vndique nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quasi quodam atramento offusæ sunt, & nicto frequenter, & lacrymas subinde emitto: atque ipsi mihi oculi medicinam gestiunt, ac opus habeo Æsculapij filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miscendo atque infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non ampliùs lippitudine laborare, aut humidum & aquosum videre. Atque huiuscemodi quę- D
dam inter nos verbis prosecuti, omnes qui tum aderamus, abiuimus. Et postquã venimus ad gymnasium, exuti vestibus, alius quidem pancratio, alius autem lucta & palæstra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra variè detorquebat, alius iaculo contendebat, alius plumbeos quosdam lapides obnixè atque vibratim tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuò exercuissemus nos, atque alter alterum postergassemus, gymnasióque satis illusissemus: ego quidem & Philinus, postquam in labro calido abluissemus nos, abiuimus. Reliqui verò, vbi caput frigida tinctum, Delphinum more immersissent, mirabili quodam modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuersi autẽ iterum, diuersis locis diuersa agitabamus.

ἢ ὦδέ ὦ ϛευμφοπώλη με ὠφελμύφν. καίτοι ὠφηγόρθτο αὐτῷ ὅτι τὰ Σέλγη ἀπδωτᾶν. ἀλλ' εἰς χαιρὸν ἥτοι αὐτὸς ἐμπολήσας τε ὡς ὁρῶ πυελάτλω τέ τινα, & εἰκρυφίας, καὶ γήτεια, & φύκας, καὶ οἷον τουτονὶ, & λωγαν.ον, καὶ τὸ βοὸς ὃ πολύπλυχον ἔγκατον, καὶ φώκας, ΕΥγε, ὦ Αττικίων, ὅτι μοι ἄδαπν ἐποίησας ὃ πολὺ τ ὁδδ, Ἐγὼ δὲ, ἦλ' ὅς, σίλλος, ὦ δέσποτα, γεγὼνμαι, σὲ ὠφελορῶν· σὺ δὲ ποδ ἦδες ἐδείπνεις; μᾶλ' ὦδέ Ονομακρίτῳ; οὐ μὰ Δί', ἦ δ' ἐγὼ, ἀλλ' ἀγρὸν δὲ ᾠχόμην, ψύτλαν καλατείνας, οἶδα δὲ ὡς Φίλαγρος εἰμι, ὑμεῖς δὲ, ἴσως ᾤεσθέ με λαλαγεῖν κοτλάδους· ἀλλ' εἰσιὼν, ταῦτά τε καὶ τἄλλα ἡδύνθν, καὶ τλὼ κάρδοπον σμῆν, ὡς θριδακίνας μάτλοιτε ἡμῖν, ἐγὼ δὲ ξηραλοιφήσω ἀπελθών. κἀ ἡμεῖς, ἦδ' ὅς ὁ Φιλῖνος, ἐγώ τε, κἀ Ονόμαρχος, καὶ Ελλάνικος ἥτοι, ἑψόμεθα. καὶ γὰ ὁ γνώμων σκιάζ μέσην πόλον. καὶ δέος μὴ ὁ λουτεῖῳ ἀπολουσώμεθα, κατόπιν τ Καισμαύτων, μ' τᾶ σύρφακος βύζιν ὠσιζόμενοι. & ὁ Ελλάνικος ἔφη, Ἐγὼ γ' κ δυσωπῶ, κ γὰρ τἀγρά μοι ὀπιτεθόλωσθον, κ σκαρδαμυκτῶ θαμὰ, καὶ θριδακρύς εἰμι, & τὰ ὄμματά μοι φαρμακᾷ, & δέομαι Ασκληπιάδου τινὸς ὀφθαλμοσόφου, ὃς παρέξας, καὶ ἐσχέας μοι φάρμακον, ἀφρυθριάσαι ποιήσᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μηκέτ' ληματέους ἔχ), μηδὲ διερὸν βλέπειν. τοιαῦτα ἄττα διεξιόντες πάντες οἱ παρόντες, ἀπηειμθ· κἀπειδήπερ ἤκομθ εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπηθειμθοι ἤδη, ὁ μὰ τὸν ἀκροχειρισμῶ, ὁ ὅ, τραχηλισμῶ, & ὀρθοπάλη ἐχρῆτο, ὁ ὅ, λίπα χρισάμθος, ἐλυμίζετο, ὁ ὅ, αὐτέβαλε τᾷ κωρύκῳ, ὁ ὅ, μολυβδαίνας χερμαδίους θράγδην ἔχων, ἐχεβόλ. εἶτα στωτειβόντες, καὶ ἀλλήλους καταμωτισάμθοι, & ἐμπαίξαντες τᾷ γυμνασίῳ, ἐγὼ μὲν, & Φιλῖνος σὺ τῇ θερμῇ πύελῳ καταμοηθέντες, ὀζήειμθ· οἱ λοιποὶ ὅ, ὃ ψυχροβαφὲς κάρα δελφινίσθντες, πρόσθεον ὑποδρύχιοι θαυμασίως. διατρέφαντες ὅ αὖθις, ἄλλοσε ἄλλα ἐδρῶμθ.

ἐγὼ μὲν, ὑποδησάμενος, ὀξυόμιλον τὴν κε-
φαλὴν τῇ ὀδοντῇ ξύσρᾳ. ἐγὼ δ' ἡπίου, ἀλ-
λὰ σκαφίου ἐκκεκάρμην, ὡς αὐτὸν πρόπολλοῦ
τὸν κόννον, καὶ τὴν κορυφαίαν ἀποκεκαμμένως.
ἄλλος ἐθερμοτρίβει, ὁ μὲν ἤμισυ τὸν νῆσιν, ὁ δὲ,
ὀψαρίας ποιῶν τοὺς ῥαφανίδας, ἐμυσίλατο τὴν
ἰξιδυπρῆ ζωμὴν, ἄλλος ἤσθιε φαυλίας, ὁ μὲν ἐρ-
ρόφει τὴν χριθῶν. κἀπειδὴ κατεὸς ἦν, ἐπ' ἀγ-
κώνος ἐδιπνοῦμεν, ἔκειντο μὲν καὶ ὀκλαδίαι, καὶ
ἀσκαύτια. ὁ μὲν δὴ δεῖπνον ἦν ἀπὸ συμφο-
ρῶν. παρεσκεύαστο μὲν πολλὰ, καὶ ποικίλα, δίχη-
λα ὕφα, καὶ σκελίδες, καὶ ἠτρία, καὶ τοκάδος
ὑὸς ὁ ἐμβρυοδόχον ἔντερον, καὶ λαβὸς ἐκ τα-
χέως, καὶ μυττωτὸς, καὶ ἀβυρτάκη, καὶ τοιαῦτά
τινες κεραυκάδες, καὶ θρυμματίδες, καὶ θρία, ἐν
μέλιτι πεπλυμένα. τὴν δ' ἐκ θορυχίων τὰ σελάχια
πολλὰ, καὶ ὅσα ὀστράκινα· ὁ δὲ ἔρμις, ἐν τεμάχη
ταρτησσικὰ τὴν ἐκ Σαργάνης, καὶ κωπαΐδες, καὶ
ὄρνις στεῦγος, καὶ ἀλεκτρυὼν ἤδη ἀπῳδὸς,
καὶ ἰχθὺς ἐν ὠδῖσιν. καὶ οἶνον μὲν ὅλον ἱππομελῆ
εἴχομεν, καὶ βοὸς λαπαγώμενος κωλήν. ἄρτοι
μὲν ἦσαν σιφανοῖ, καὶ φαῦλοι, καὶ ἄλλοι νου-
μηνίοι, ὑπερημερηκότες τῆς ἑορτῆς· καὶ λάχανα,
τά τε ὑπόγαια, καὶ τὰ ὑπέρφυῆ· οἶνος δὲ ἐν ὥρῃ,
ἀλλὰ τὴν ἀπὸ βύρσης, ἤδη μὲν ἀγλυ-
κὴς, ἄπεπτος δὲ ἔτι. ποτήρια δὲ ἔκειτο πρωτοῖα
ὑπὸ τῆς δελφινίδος τραπέζης, ὁ κρυφιέτω-
πος, καὶ πυέλης Μεντορουργὴς, βύλλοβον ἔχων
τὴν χέρνιν, καὶ βομβυλιὸς, καὶ δρεπανοπόλον,
καὶ γηλοῦν πολλὰ, οἷα Θερικλῆς ὠπτᾶτο, βύρυ-
χαδήν τε, καὶ ἄλλα βύσσινα. τὰ μὲν, Φωκαΐθεν,
τὰ δ', Κνιδόθεν· πρόπινα μέντοι ἀνεμοφόρητα, καὶ
ὑμβρύστρακα. κυμβία δὲ ἦν, καὶ φιαλίδες, καὶ
ποτήρια γραμματικά· ὥστε μεστὸν ἦν ὃ κυ-
λίκιον. ὁ μέντοι ἱπνολέβης, ἐκφυσιόζων,
ἐς κεφαλὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τοὺς ἀνθρακας.
ἐβινοῦμεν δ' ἀμυστὶ, καὶ ἤδη ἀκροθώρακες ἦμεν·
εἶτ' ἐχειρίζετο κακχαεῖδι. καὶ εἰσεκύλισέ τις
ἡμῖν τὴν ποδοκτύπην, καὶ τριγωνίστριαν. μετ' ὀλίγον,
ὁ μέν τις ὅτι τὴν κατήλιφα αἰαρρίχησάμενος,
ὅτι φόρημα ἐζήτει, ὁ δὲ λικίνδα ἔπαιζεν,
ἄλλος ἐρρίχροτα σὺν γέλωτι τὴν ὀσφύν.

A Ego quidem ſublígatis crepidis, caput fricabam dentato ſtrigile. Non enim in Cepij, ſed iñ Scaphij modum tonſus eram, vt qui nõ multo antè mentum ac verticem detõdiſſem. Alius autẽ calida glutiebat, alius ventrem delectabat, alius raphanis in tenues partes conciſis, abſorbebat ſalſas ac piſculentas illas offellas, alius agreſtes oliuas cõmanducabat, alius etiã hordeum ingurgitabat. Atque vbi iam tẽpus erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Poſitæ autẽ erant & ſellæ & grabatula quædam. Proin cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa, & varia, bifida videlicet ſuilla, & laterũ pulpamenta, & ſuminis quædam, & ſuis nuper enixæ inteſtinum illud quo fœtus recipit, & B hepar è ſartagine, & alliatum, & Abyrtace, & ſimilia quędam condimenta opipara, deinde & Thrymmatides, & frictillæ ficulnis foliis inuolutæ, & ex melle dulciaria. Ex natatilibus autẽ & marinis cartilaginea multa, & quæcunque oſtraceis teguntur, & offæ ponticæ, eorũ quæ ſportulis ſiue naſſis excipiuntur, & anguillæ copaides, & gallina altilis, & gallus qui canere deſiit. Etiam piſcis erat paraſitus, & ouem totam in furno aſſatam habebamus, bouiſque iam grandioris atque æuo C confecti pernam anteriorem. At verò panes aderant ſiliginei, non mali, & alij nouilunares, poſt feſtum ceu præterito vadimonio dilati, & holera tum ſubterranea, tum in altum excreſcentia. Vinum autem erat non vetus, ſed ex iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam muſtum quidem deſierat eſſe, nondum tamen ad plenum coctum erat. Pocula verò poſita erant omnis generis in Delphinide menſa, puta crater ille occultator frontis, & clauatus, Mentoreum opus, habens anſam prehenſu facilem, & Bombylius, & Dirocypelum, & fictilia multa, qualia Thericles coquebat, multicapaciáque, atque alia lati oris, quorum quædam ex Phocæa, alia verò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia verò tenuia, fragiliáque, ac teneras teſtas habentia. Erant autem ibi & cymbia, & paruæ phialæ quædam, & pocula D quædam grammatica, ita vt plenus eſſet abacus. At verò lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euertit carbones. Bibimus autem continuis hauſtibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngebamur cancharide, & introduxit nobis quiſpiam podoctypam, & trogoniſtriam, atque exinde aliũsquidam in tabulatum aſſultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plauſu digitorum ludebat, alius porrò cum riſu lumbos laſciuiter agitabat.

Atque interea vbi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, vltrò, non accerſiti, Megalonymus cauſſarum ac litium ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quidnam accidiſſet eis cur tam ſerò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam iudicialis, vt ſcitis, & nefaſtus: proinde, vtpote ſilentio in foro exiſtente, neque perorare licuit, neque per diem dicendo, aquam & clepſydram diſpenſare. Cùm audiſſem autem quòd Imperator conſpiciendum ſeſe præberet acceptis veſtibus inuſitatis, & bono ſtamine textis, ſubligatiſque calceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant, reum facientes, quòd ipſos nominaſſet, idque cùm ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent, & ſine nomine forent, & innominabiles, vtpote ſacrinomines iam facti. At neſcio, inquam, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus iſtis, ſemper comatus ac ſqualidus, endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus, ac veſte manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus inſultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perſtrepebat, iam immobilis ác tacitus eſt. Nam Imperator ſegregatum, & à reliquo grege ſeorſim amotum, circundatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniámque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, ſummo diluculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multáſque victorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritũ, iámque adeo exornabat illam, cùm interea anxium quoddam malũ interueniens, diremit feſtum.

A καὶ ὁ Ταυτᾶ λελυμμένοι, εἰσεκώμασθμ ἡμῖν αὐτεπάγγελτοι, Μεγαλώνυμός τε ὁ δικοδίφης, καὶ Χαιρέας ὁ χρυσοτέκτων, ὁ κατ' ἰνώπου ποικίλος, καὶ ὁ ὠοκατάξις Εὔδημος. κἀγὼ ἠρόμην αὐτούς, τί παθόντες, ὀψὲ ἥκοιεν. ὁ μὲν οὖν Χαιρέας, Ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, λῆρόν τινα σκευάριον, καὶ ἑλλόδια, καὶ πέδας τῇ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ, καὶ δι' ταῦτα ὑμῖν ὀπτιδείπνιος ἀφῖγμαι. Ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, ἄλλα εἶχον· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἄδικος ἡ ἡμέρα, ὡς ἴστε, καὶ ἄλογος· ὡς αἰ οὖν ἐκεγλωττίας ὄσης, ὥστε ῥήσιμος τὴν εἶναι εἶχον, ὥστε ἡμερολέσχην, ὡς ὑστερονόμως θαι. πυθόμενος δ' ὅτι ὁ στρατηγὸς ὀπτὸς ὄστι, λευκὰ ἀλκυονία ἱμάτια, βυσσινᾶ, καὶ ἀφόρητα ἀρωδήματα, ἐξεφρησα ἐμαυτόν· εἶτ' αὖθις ἐντυχὼν δαδούχῳ τε, καὶ ἱεροφάντῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀῤῥητοποιοῖς, Δφνίαν σύρουσιν ἀΐδην ὅτι τὴν ἀρχὴν, ἔγκλημα ἐπάγοντας, ὅτι ἀνόμαζεν αὐτούς. καὶ ταῦτα, δῆ εἰδὼς ὅτι ὅς ἂν ἄρα ὠσιώθησθμ, ἀνώνυμοι τέ εἰσι, καὶ σκέπτ ὀνομασοὶ, ὡς αἰ ἱερώνυμοι ἤδη τετμημμένοι. Οὐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγὼ, ὃν λέγῃς, τὸν Δφνίαν· σκάλῃ δ' οὖν με τοιοῦτο μα. Ἐστιν, ἦ δ' ὅς, ἐν τοῖς σπερμαφείοις ἐγκαυχιδαλος ἀνθρωπος, τῶν αὐλητικῶν, καὶ τῶν αὐλοκαβδάλων, ἀεὶ κουρεῶν, ἐνδρομίδας ὑποδούμενος, ἢ βαυκίδας, ἀμφιμάσχαλον ἔχων. Τί οὖν, ἐγὼ δ' ἐγὼ, ἔδωκεν ἀμηχέπη δίκην, ἢ λῆξ πατήσας, ὤχετο; Καὶ μὰν σκληνός γε, ἦ δ' ὅς, ὁ τέως αὐλούμενος, ἤδη ἐμπεδός ὄστιν. ὁ γὰρ στρατηγὸς, καίτοι ἀτιμαγελοιῶδη καρπώδεσμά τε αὐτῷ περιθεὶς, καὶ περιδέραιον σιδηροκάκας, καὶ ποδοστράβας, ἐποίησεν εἶναι. ὥστε σὺν δεσμοῖς ὢν, σκαιόδυλλέ τε ὁ κακοδαίμων σκαὶ τῷ δέει, καὶ πορδαλέος ἦν, καὶ χρήματα αὐτίψυχα διδόναι ἤθελεν. ἐμὲ δ', ἦ δ' ὅς ὁ Εὔδημος, σκαὶ ὃ ἀκροκνεφὲς μετεπέμψατο Δαμασίας, ὁ πάλαι μὲν ἀθλητὴς, καὶ πολυνίκης, νῦν δ' ἤδη σκαὶ γήρως ἐξαθλεῖν ὤν. οἶσθα τ' χαλκοῦν, τὸν ἑστῶτα σὺν τῇ ἀγορᾷ. καὶ τὰ μὲν, πυττῶν, τὰ δ', ἀλοιῶν, διετέλεσα· ὄξοικεν γὰρ ἔμελλε τὴμεραν εἰς ἀνδρὸς τὸν θυγατέρα, καὶ ἤδη σκάλλωσεν αὐτήν· εἶτα μερμέριόν τι κακὸν ἐμπεσὸν, διέκοψε τὴν ἑορτήν.

B

C

D

ὁ γὰ

ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Δίων, οὐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ λυπηθείς, μᾶλλον δὲ θεοῖς θύσας χολωθείς, ἀπήγξεν ἑαυτόν· καὶ, εἰ ἴστε, ἀπωλώλει ἄν, εἰ μὴ ἐγὼ ἐπιὼν, ἀπηγχόνισά τε αὐτὸν, καὶ περιέλυσα τῆς ἐμβρόχης, ἐπιπολύ τε ὀκλάσας παρεκαθήμην, ἐπιβάτων τὸν ἄνθρωπον, βασκαλῶν, καὶ ἀμφιδαινίζων, μή πῃ ἔτι σπασμὸς ἐπὶ τὸ φάρυγγα. Ὡς δὲ μάλιστα ὀνήσθη, ἐκφύσω ἴσως, ὅτι ἀμφοτέραις καταφθὰς αὐτοῦ τὰ ἄχεα, διεπίεσα. μῶν ἐκφύσων, ἴσως δ' ἐγὼ, φῄς Δίωνα, τὸν καταπύγωνα, καὶ λαγνοχόλακα, τὸν μύρτωνα καὶ γενοτρώκτην νεανίσκον, ἀναφλῶντα, καὶ βλιμάζοντα, ἴσως τινὰ πεσόδη καὶ πόδωνα αἰδηταί μιν ἐόν; ἐκφυὴς γε καὶ λεκιθέος. Ἀλλά τοι γε τὸν θεὸν, ἦ δ' ὅς ὁ Εὔδημος, θαυμάσας. Ἀρτεμις γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, σκοπάδειον ἔργον. Ταύτην προσπεσόντες, ὅ, τε Δαμασίας, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, προσεύχεσθον ἤδη, καὶ τὸν κεφαλὸν πολιὰς ἀκριβῶς, ἱκέτευον ἐλεῆσαι σφᾶς· ἡ δὲ αὐτίκα ἐπένευσε· καὶ σῶς ἴσως, καὶ νῦν Θεόδωρον, μᾶλλον δὲ προφανῶς Ἀρτεμίδωρον ἔχουσι τὸν νεανίσκον. ἀνέθεσθον οὖν αὐτῇ πάντα ἄλλα, καὶ βέλη, καὶ τόξα, ὅτι χαίρει ταύτοις· τοξότις γάρ, καὶ ἐκηβόλος, καὶ πολεμαχος ἡ Ἀρτεμις. πίνομεν οὖν, ἦ δ' ὅς ὁ Μεγαλώνυμος, καὶ γὰρ καὶ λάγυνον τουτονὶ πρηκτικήν, ἥκω ὑμῖν κομίζων, καὶ τυρὸν πυφαλίδας, καὶ ἐλαίας χαμαιπετεῖς· φυλάττω δ' αὐτὰς ἐν τοῖς σφηκίοις ἰχθυοδεσμίοις, καὶ ἄλλας ἐλαίας νύζας, καὶ πήλινα τουτὶ ποτήρια, ὀξυόστρακα, ἐμπυδάκωτα, ὡς ἔξ αὐτῶν πίνοιμεν, καὶ πλακοῦντα ἐξ ὑστέρων χρυσολόφῃ τῷ πλακοῦντι· σὺ δ', ὦ παῖ, πλέον μοι τοῦ ὕδατος ἔγχει, ὡς μὴ κεφαλβαρὴς ἀποξαίμην, κατά σοι τὸν παιδοδοσκὸν καλῶ ὅτι σέ. ἴστε γὰρ ὡς ὀδυνῶμαι, καὶ διέμπτλον ἔχω τὸν κεφαλόν. μετὰ δὲ τὸν ποτὸν στωμυθλήσομεν, οἷα καὶ ἄπτ' εἰώθαμεν· οὐ γὰρ ἄκαιρον δήπουθεν ἐνοινοφλύειν. ἐπαινῶ τοῦτο, ἦ δ' ἐγὼ, καὶ γὰρ ὅπως ὠφελος ἐσόμεθα τῆς Ἀττικίσεως ἄκρον. σὺ λέγεις, ἦ δ' ὅς ὁ Καλλικλῆς. σὺ γὰρ ἐρεθιστὴν ἀλλήλοις συνάγεις, λαλαθιγαίην γίγνεται. ἐγὼ δὲ, ἦ δ' ὅς ὁ Εὔδημος, κρύος γάρ ἐστιν, ἥδιον ἂν θυμοτέρῳ ἐνοπυκάζοιμι·

A Nam filius ipsius Dion nescio qua caussa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndequaque explorans ac tentans sicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimùm profuit, illud erat, quòd ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cinædum, & scrotum propendens habẽtem, mulieroſum, B & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem, & obscœna tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus! Diana enim ipsis est in media aulâ posita, Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabãt ei vt misereretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potiùs Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cùm alia quædam, tum sagittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculàtrix & bellatrix C Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & olivas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis carioſissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, vt ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex intestinis cõcinnatam, & quibusdam quasi crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mangonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari D soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruiũ. Post potum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles: nam nugis mutuò prouocare nos, voluptatẽ quandã affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari:

Nam frigoris impatiens ſum, & tepefactus libentiùs audiuero digitis geſticulantes iſtos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais, Eudeme, inquam, an tu ſilentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua ſpoliatis? Mihi verò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo prouehebar quaſi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu ſimile quiddam feciſti mihi, ac ſi quis nauem onerariam tribus inſtructam velis, ſecundo vento nauigantem, implentibus lintea Notis, proſperè labentem, & per ſummos fluctus euntem, retinaculis quibuſdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibúſque pedicis demiſſis retineat, & curſus impetum inhibeat, inuidens videlicet trãquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, ſi placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempeſtas: ego autem interea bibens, de terra, vt Homericus ille Iupiter de rupibu alicunde, aut de ſummo cœli vertice, ſpectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipſam de puppi à vento aquis immerſari. LVC. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis iſtius. Ego enim tibi ebrius iam ſum, & nauſeo: & niſi quamprimũ euomuero iſta omnia quæcũque recitando perſecutus es, ſat ſcias, videor mihi mox inſanus ac furioſus fore, obſtrepentibus mihi vndique verbis iſtis, quæ mihi modò offudiſti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Verùm poſtquam ea multa atque omnino ſimilia erant, miſerebar tui ob miſeriam & infelicitatem iſtam, cùm viderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidiſſe te, morbúmque ægrotare maximum, imò verò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipſum, vnde tã multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique concluſum habueris tantum examen abſurdarum ac diſtortarum vocum, quarum alias quidem ipſe finxiſti, alias autem defoſſas alicunde eruens, iuxta iambicum illud,

Pereas, miſerias qui eligis mortalium:

tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhauſiſti. Porrò videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidiſſe vnquam, qui vera monẽdo, liberaret te à morbo iſto intercutaneo, quo quidem correptus es & præ malo illius, periculum ne diſtumparis, ſuſtines,

καὶ μὰ χαμοδυὴς εἰμι, καὶ χλιαθεὶς, ἥδιον ἀκούοιμι τῶν χαριεσόφων τούτων, τῶ τε αὐλητῶ, καὶ τῆς βαρβιτῳδοῦ. τί ταῦτα ἔφηθα, ὦ Εὐδήμε; ἰὼ σὺ ἐγώ· ἀλογίαν ἡμῖν ὑπιπτήξ ὡς ἀεὶ ὄμοις οὖσι, καὶ ἀπεγλωττισμένοις· ἐμοὶ δὲ, ἢ γλωττά τε ἤδη λοιπὰ, καὶ δὴ αἰσθόμην γε ὡς ἀρχαιολογήσων ὑμῖν, καὶ κατανύσων ἀπὸ γλώττης ἄπαντας· ἀλλὰ οὐ ὅμοιον εἰργάσω με, ὥσπερ εἴ τις ὁλκάδα τριάρμενον εὐδίᾳ πλέουσαν, ἐμπεπνευματωμένου τοῦ ἀκατίου, διφορουμένην τε, καὶ ἀκροκυματοῦσαν, ἔκτροπάς τινας ἀμφισόμενος, καὶ ἰσχάδας σιδηρᾶς ἀφεὶς, ἢ ναυσιπέδας, ἀναχαιτίζοι τοῦ δρόμου ὁ ῥόθιον, φθόνῳ τῆς θαλαττείας. ὀκνῶ, ἦσθ' ὅς, οὐ μὰ, εἰ βούλει, πλεῖ, καὶ νῆ, καὶ θεῖ κατὰ τοῦ κλύδωνος· ἐγὼ δὲ ἀπόπλους, πίνων ἅμα, ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεύς, ἢ ἀπὸ φαλακρῶν ἢ ἀπὸ τῆς ἀκρουρείας, ὀφόμην σε διαφερόμενον τε, καὶ τὴν ναῦν πρυμνηδὸν ἀπὸ τοῦ πνεύματος καλουρουμένην. ΛΥΚ. ἅλις ὦ Λεξίφανες καὶ ποτοῦ, καὶ ἀναγνώσεως. ἐγὼ γοῦν ἤδη μεθύω σοι, καὶ ναυτιῶ, καὶ ἰὼ μὴ τάχιστα ὀξεμέσω ταῦτα πάντα ὁπόσα διεξελήλυθας, ὦ ἵλαθι, κορυβαντιάσαι μοι δοκῶ, παρακομβούμενος ὑφ' ὧν κατεσκέδασάς μου ὀνομάτων· καίτοι ὃ μὲν πρῶτον, γελᾶν ἐπῆλθέ μοι ἐφ' αὐτοῖς· ὅτε δὲ πολλὰ, καὶ πάντα ὅμοια ἰδών, ἠλέουν σε τῆς κακοδαιμονίας, ὁρῶν εἰς Λαβύρινθον ἄφυκτον ἐμπεπλωκότα, καὶ νοσοῦντα νόσον τινὰ μεγίστην, μᾶλλον δὲ, μελαγχολῶντα. ζητῶ οὖν παρὰ ἐμαυτὸν, ὁπόθεν τὰ τοσαῦτα κακὰ συνελέξω, καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου καθαχλείσας εἶχες τοσοῦτον ἐμοὶ ἀτόπων καὶ δυσφρίφων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ, καθορωρυγμένα ποθὲν αἰασσῶν, ᾗ ὁ ἰαμβοῦν,

Ὀλοιο, θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφορὰς·

τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας, καὶ τιλύπλησάς μου, μηδέν σε δηνὸν εἰργασμένου. δοκεῖς δέ μοι μήτε φίλον τινὰ, ἢ οἰκεῖον, ἢ ὑγιοῦν ἔχειν, μήτε ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πώποτε, καὶ παῤῥησίαν ἄχρι τοῦ ἐπιτυχεῖν, ὃς τἀληθῆ εἰπὼν, ἔπαυσεν ἄν σε ὑδέρῳ μὴ ἐχόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν πάθους δυσῤῥαγίᾳ κινδυνεύοντα,

σαυτῷ δὲ εὖ ἔχειν εἰ δοκοῦντα, καὶ εὐρωστίαν οἰόμενον τὴν συμφοράν, καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς ἀνοήτων ἐπαινούμενον, ἀγνοούντων ἃ πάσχεις, ἐπὶ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις, εἰκότως ἐλεούμενον. ἀλλ' εἰς καλὸν γὰ τουτονὶ Σώπολιν ὁρῶ τὸν ἰατρὸν παρεστῶτα, φέρε τούτῳ εἰσχειρίσωμέν σε, καὶ ἀφελεσθέντες ὑπ' αὐτοῦ τῆς νόσου, ἴασίν τινά σοι εὑρώμεθα, σύνες γὰ δήπου, καὶ πολλοὺς ἤδη παραλαβών, ὡσπερ σὲ νῦν μαινομένους, καὶ κορυζῶντας, ἀπήλλαξεν, εἰσχέας φάρμακον. χαῖρε Σώπολι, καὶ τουτονὶ Λεξιφάνη παράλαβε, ἑταῖρον, ὡς οἶσθα, ἡμῖν ὄντα, λήρῳ δὲ νῦν, καὶ ξένῃ B τὲ τὴν φωνὴν νόσῳ ξυνόντα, καὶ κινδυνεύοντα, ἤδη τελέως ἀπολωλέναι, σῶσον εἴ τί γε τῷ δύνασαι. ΛΕΞ. μὴ ἐμὲ Σώπολι, ἀλλὰ τουτονὶ Λυκῖνον, ὃς παφανῶς μαίνεται, καὶ ἀνδρας πεφρενωμένους ὀλιγολογωμεῖν οἴεται, καὶ τὸν Μνησάρχου τὸν Σάμιον, σιωπὴν καὶ γλωτταργίαν ἡμῖν ἐπικαλῇ, ἀλλὰ, μὰ τὸν ἀνάσχυντον Ἀθηνᾶν, καὶ τὸν μέγαν θηριομάχην Ἡρακλέα, οὐδ' ὅσον τὸ γρῦ, καὶ τὸ φυεῖ φθονηθησόμενον αὐτοῦ. ὀκνῶ μὲν οὖν μηδὲ ὅλως ἐντυγχάνειν αὐτῷ· ἔοικα δὲ καὶ ῥιναυστήσειν, δεινὸν τὰ ὀπτιμῶντος ἀκούων. καὶ ἤδη γε ἄπειμι πρὸς τὸν ἑταῖρον Κλυνίαν, ὅτι παυσαμένου ἤδη ἀκάθαρτον τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ, τὴν γυναῖκα, καὶ τοῦτο νοσεῖν, ὅτι μὴ ῥεῖ· ὥστε οὐκέτι οὐδ' ἐπιβαίνειν αὐτοῦ, ἀλλ' ἄβατος καὶ ἀπήνεκτός ἐστι. ΣΩ. τί δὲ νοσεῖ, ὦ Λυκῖνε, Λεξιφάνης; ΛΥΚ. αὐτὰ ταῦτα, ὦ Σώπολι, οὐκ ἀκούεις, οἷα φθέγγεται; καὶ ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους προσομιλοῦντας καταλιπών, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέγεται, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ τοῦτο τὰ ἀλλόκοτα C σοφιζόμενος, καὶ κατυδρὸν ποιούμενος ἐπ' αὐτοῖς, ὡς δήπου μέγα ὄν, εἴπερ ξενίζοι καὶ ὁ καθεστηκὼς νόμισμα τῆς φωνῆς παράκοπτοι. ΣΩ. μὰ Δί', οὐ μικρόν τινα λέγεις τὸν νόσον, ὦ Λυκῖνε. βοηθητέα γοῦν τῷ ἀνδρὶ πάσῃ μηχανῇ, καὶ εἴ τῳ θεῶν γε, τῷ γλωττῷ τινι φαρμακον τουτὶ κεκραμένος ἀπῄειν, ὡς πιὼν ἐμέσαι· φέρε πρῶτος αὐτὸς πίθι, ὦ Λεξιφάνες, ὡς ὑγιὴς ἡμῖν καὶ καθαρὸς γένοιο, τῆς διαστροφῆς τῶν λόγων ἀτοπίας κενωθείς· ἀλλὰ πείθητί μοι, καὶ πῖθι, καὶ ῥᾴων ἔσῃ. A tibi ipsi autem bene habito corpore esse videris, & calamitatem istam pro bona valetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quando illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus putaris. Sed commodũ Sosipolim hunc medicũ accedere video: age, huic tradendo te, & super modo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir est, ac multos iã ad se receptos itidem vt te, semisanos & infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, vt scis, nostrum, nugis autem in præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, periculúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo. LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, & homines mente præditos parũ sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium, Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam, haud vnquã erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry vel Phuy tacíamus. Moneo autẽ omnino ne obuiam quidem veniendum ipsi esse. Videor mihi verò etiam ringi, cùm talia increpantem audio. Ac iam vtique abeo ad sodalẽ Cliniam, quoniam audio vxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non amplius ne inscenditur quidem, sed inaccessa & inarabilis est. SO. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? LYC. Ipsa hęc, Sosipoli, an nõ audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum sermocinatur, distorquens linguã, ac aliena atq; externa hæc cõponens, omnémque operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddã foret, si peregrinis verbis vtatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulteret. SO. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniẽdum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu insanorum ac bilę percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abij, vt epoto hoc vomeret. Age primus ipse bibę Lexiphanes, vt sanus nobis & mundus fias, tali verborum absurditate, euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minùs difficilis eris.

LEXIPH. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi sit sermonum potio hæc. LYCIN. Bibe, & ne cunctare, vt humana deinceps sapias ac loquaris. LEXIPH. Ecce obedio, & bibo. Pheû! Quid hoc rei est? Quantus tumultus ventris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem videor mihi imbibisse. SOSIP. Incipe igitur vomere. Papæ! Primùm hoc μῶν. deinde post illud exiuit κᾶδε istud. postea & ἠλί ὄς, & ἀμηχί-πη, & λῶστε, & δὴ τοῦτον, & continuum illud ἄπτα. At coge tamen & insere in fauces digitos. Nondum verò ἴκταρ istud euomuisti, neque σκορδινᾶσθαι illud, aut ταυτάζεσθαι, aut σκύλεσθαι: multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, si per inferiora quoque secernantur nonnulla. συλληπορδία siquidem ista magnum strepitum faciet, vnà cum strepitu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu verò posthac acceptum eum Lycine dedoce, atque institue quæ decet loqui. LYCIN. Ita faciemus, Sosipoli, postquam nobis via iam ad eam rem abs te patefacta est. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, consultatio mihi est. Quòd si igitur cupis verè ob dicendi potestatem laudari, ac in multitudine hominum celebrari, huiusce modi quidem omnia fuge atque auersare. Vbi autem exorsus fueris ab optimis poëtis, & sub præceptoribus eos legeris, transi inde ad oratores. Cùm iam cum illorum sermone quasi educatus vnà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tempore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim vbi pulcherrima quæque decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certè, non animaduertens, similem te præbuisti iis quæ à luti figulis ad forum finguntur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob insciitiam refelli, neque etiam dedisce re erubueris, bono animo esto, versaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris,

ΛΕΞ. οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ δράσετέ με, ὦ Σώπολι, σύ τε, καὶ Λυκῖνος, πιπίσκοντες τουτὶ τὸ φαρμάκου. δέδοικα γοῦν μὴ τῶν λόγων ὁ πόμα. ΛΥ. πίθι, καὶ μὴ μέλλε, ὡς αὐθεφπίνα ἤδη φρονοίοις, καὶ λέγοις. ΛΥΚ. ἰδοὺ πείθομαι, καὶ πίομαι· φεῦ, τί τοῦτο; πολὺς βορβορυγμός· ἐγκαρδίβυθόν τινα ἔοικα πεπωκέναι. ΣΩΣ. ἄρξαι δὴ ἐμεῖν, βαδαῖ· ταχὺ τουτὶ ὅ, μῶν. εἶτα μετ' αὐτὸ, ὀξελήλυθε ὅ, κᾶδε· εἶτα ἐπ' αὐλῖς, ὅ, ἦλί ὄς, καὶ, ἀμηχέπη, καὶ, λῶστε, καὶ, δὴ τοῦτον, καὶ συνεχὲς ὅ, ἄπτα. βίασαι δ' ὅμως, καὶ κάθες εἰς τὸ φάρυγα τοὺς δακτύλους, ὡς ἔπω ὅ ἴκταρ ἐμέμεκας, οὐδὲ ὅ σκορδινᾶσθαι, οὐδὲ ὅ ταυτάζεσθαι, οὐδὲ ὅ σκύλεσθαι, πολλὰ ἔτι ἐνδέδυκε, καὶ μεσὴ σοι αὐτῶν ἡ γαστήρ. ἄμεινον δὲ εἰ ἔκ κάτω διαχωρήσειεν ἂν ἔνια. ἢ γοῦν συλληπορδία, μέγαν τὸν φόφον ἐργάσει συνεκπεσοῦσα μετὰ τοῦ πνεύματος. ἀλλ' ἤδη μὲν καθαρὸς ὄρσι, πλὴν εἴ τι μεμφήκειν ἐνδόλιπον ἐν τοῖς κάτω ἐντέροις· σὺ δὲ ὅ μετὰ τοῦτο, ἀποδιδασκέων αὐτὸν, ὦ Λυκῖνε, μεταπαίδευε, καὶ δίδασκε ἃ χρὴ λέγειν. ΛΥΚ. οὕτω ποιήσομεν ὦ Σώπολι, ἐπειδὴ καὶ ἡμῖν ὁδὸν ἀνεπέτασται τὰ πρὸς σοῦ. ἔστω δέ σοι ὅ λοιπὸν, ὦ Λεξίφανες, ἡ συμβολή. εἰκὸς ἄρ' ἐθέλεις ὡς ἀληθῶς ἐπαινεῖσθαι ὑπὸ λόγιος, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν εὐδοκιμεῖν, τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα φεῦγε, ἔκ ἀποκρέπου, ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ ἔπειτα διδασκάλοις αὐτοῖς ἀναγνοὺς, μέτιθι ὑπὸ τοὺς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων φωνῇ συντραφεὶς, ὑπὸ τὰ Θουκυδίδου καὶ Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθι, πολλὰ καὶ τῇ καλῇ κωμῳδίᾳ, καὶ τῇ σεμνῇ τραγῳδίᾳ ἐγγυμνασάμενος. τοῦδε γὰρ τούτων ἄπαντα τὰ κάλλιστα ἀπομνησάμενος, ἔσῃ τις ἐν λόγοις· ὡς νῦν γε ἐλεληθὼς σαυτὸν τοῖς ἔπειτα τῶν κοπρολάθων εἰς τὴν ἀγορὰν πλατομένοις ἐοικὼς, κεχρισμένος μὲν τῇ μίλτῳ ἔκ τοῦ κυανοῦ, ὁ δ' ἔνδοθεν, πήλινός τε καὶ εὔθρυπτος ὤν. ἐνὼ ταῦτα ποιῶ, πρὸς ὀλίγον τὸν ὑπὸ τῇ ἀπαιδευσίᾳ ἔλεγχον ἔπομείνας, ἔκ μὴ αἰδεσθεὶς μεταμανθάνων, θαῤῥῶν ὁμιλήσω τοῖς πλήθεσι, καὶ ὑπ' καταγελασθήσῃ, ὡς τοῦ νῦν, ὑδὲ δεῖ σώματος ὑπὸ τοῦ χείρονι τοῖς ἀρίστοις ἔσῃ,

Ελλωα καὶ Ατθικὸν ἀποκαλοιώτων σε, τὸν
μηδὲ βάρβαρον ἐν τοῖς σαφεστάτοις ἀρι-
θμεῖσθαι ἄξιον. τοῦ δὲ πρώτων δὲ ἐκεῖνο μέ-
μνησό μοι, μὴ μιμεῖσθαι τῶν ὀλίγον τοῦ
ἡμῶν ἡμιλλῶν σοφιστῶν τὰ φαυλότατα, μη-
δὲ τοιαδιὶ ἐκεῖνα, ὡς τοῦ νιῶ, ἀλλὰ τὰ
μὲν τοιαῦτα καταπατῶν, ζηλωτὸν δὲ τὰ ἀρ-
χαῖα τῶν σχημάτων. μηδέ σε θελγέ-
τωσάν αἱ ἀνεμῶναι τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ τὸν
τῶν ἀθλητῶν νόμον, ἡ σε ῥᾳδία σοι ἔφη, σιωπή-
σης ἔστω, μάλιστα δὲ, χάριτι, καὶ σαφήνεια
ᾖ, ὧν πάμπολυ λίαν νιῶ ἀπελέλειψο. καὶ
ὁ τύφος δὲ, καὶ ἡ μεγαλαυχία, καὶ ἡ κακοη-
θεία, καὶ τὸ βρενθύεσθαι, καὶ λαρυγίζειν, ἀ-
πέστω, καὶ τὸ διασιλαίνειν τὰ τῶν ἄλλων, καὶ
οἴεσθαι ὅτι τοῦτος ἔσῃ αὐτὸς, ἐν τοῖς πρώ-
τοις συκοφαντῆς. καὶ μὴν κἀκεῖνο οὐ μι-
κρὸν, μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον ἁμάρτανες, ὅτι οὐ
πρότερον τὰς διανοίας τῶν λέξεων προ-
σκαθαιρήσῃ, ἔπειτα κατακοσμήσῃς τοῖς
ῥήμασι, καὶ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἐάν που ῥῆ-
μα ἔκφυλον εὕρῃς, ἢ αὐτὸς πλασάμενος
οἰηθῇς εἶναι καλὸν, τοῦτο ζητεῖς διανοίᾳ
ἐφαρμόσαι, καὶ ζημίαν ἡγῇ, ἂν μὴ πα-
εισενέγκῃς αὐτό που, κἂν τῷ λεγομένῳ
μηδ' ἀναγκαῖον ᾖ· οἷος τοιοῦτος, τὸν οὐμά-
λωπα, οὐδὲ εἰδὼς ὅ,τι σημαίνει, ἀπερρί-
ψας, οὐδὲν ἐοικότα τῷ προκειμένῳ. καὶ
οἱ μὲν ἰδιῶται πάντες ἐκπεπλήττεσθον, ὑπὸ
τοῦ ξένου πληττόμενοι τὰ ὦτα· οἱ δὲ πεπαι-
δευμένοι, ἐπ' ἀμφοτέροις, καὶ σὺ δ' εἴ τις
ἐπαινοῖεν, ἐγέλων. ὃ δὲ πάντων καταγε-
λαστότατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι συμβάλλοντος εἰς
ἀξιῶν, καὶ τῷ φωνῷ εἰς ὃ ἁρμόττα-
των ἀπηκριβωμένος, τοιαῦτα ἔπια, μᾶλ-
λον δὲ τὰ πλεῖστα ἐγκαταμιγνύεις τοῖς λό-
γοις, ἃ μηδὲ παῖς ἄρτι μανθάνων, ἀγνοή-
σειεν. οἷς ἐκεῖνα, πῶς οἴει, καθ' ὑπερδεξίαν
ἡνιόχουν, ἀκούων σου ὑποδεικνυμένου· ὅ-
τε χιτώνιον μὲν, καὶ τὸν ἀνδρεῖον ὡς λέγε-
σθαι· δουλάρια δὲ, τοὺς ἄρρενας τῶν ἀκο-
λούθων ἀπεκάλεις· ἃ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι χιτώ-
νιον μὲν, γυναικὸς ἐσθής, δουλάρια δὲ τὰ θή-
λεα καλοῦσι; καὶ ἄλλα πολὺ τούτων προφανέ-
στερα, οἷς ὃ, ἵππατο, καὶ ὃ, ἀπανταύμενος, καὶ ὃ,
καθεδεῖς, οὐδὲ μετοικικὰ τῆς Ἀθηναίων φωνῆς.

A Græcum atque Atticum vocitantibus te, qui ne cum barbaris quidem inter manifestissimos recenseri dignus sis. Ante omnia verò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulo ante nostram ætatem fuere, vilissima quæque, né ve etiam depascas illa, perinde vt nūc, sed talia quidem proculca pedibus: imitare autem vetera exempla. Neque verò demulceant te anemonæ verborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipuè autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus quàm nimis nunc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, &
B mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidum istud, atque insolentem te gerere, verbáque plus æquo dilatare, procul absit; & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quòd tum demum primus ipse futurus sis, vbi aliorū omnium verba & orationes calumniose reprehenderis. Iam verò neque illud paruum, imò vero maximum vitium committis, quòd non antea sententias ac res, quàm verba, paratas habes, ac postea verbis eas exornas, sed sicubi verbum alienū ac peregrinum reperisti, aut ipse fingens, pulchrum
C putasti esse, huic postea quæris sententiam accōmodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris etiāsi ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodum paulo antè οὐμαλωπα illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cùm ille cum argumento nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant præ peregrinitate perculsi atque attonitis illorum auribus: at qui docti erāt, amborum causſa, & tui & eorū qui te laudabant, ridebant. Illud verò omnium maximè ridiculum est, quòd cùm plus quàm Atticus videri
D cupias, & sermonem ad vetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò vero plurima intermisces verba, quæ ne puer quidem qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς οἴει, καθ' ὑπερδεξίαν ἡνιόχουν, ἀκούων σου ὑποδεικνυμένου. Cùm χιτώνιον quidem etiam virilem vestem dici putabas, δουλάρια autem masculos peditequos appellabas. Quæ quis nō nouit? quòd videlicet χιτώνιον quidem muliebris vestitus, δουλάρια verò de fœminis tantùm dicantur? Atque alia multa longè his clariora, quale est ἵππατο & ἀπανταύμενος, & καθεδεῖς illud, quæ ne inquilina quidem Attici sermonis sunt.

Nos autem ne poëtas quidem laudamus qui verbis obſcurioribus & minùs vſitatis poëmata ſcribunt. Tua verò, vt pedeſtrem orationem cum carmine conferamus, perinde vt Doſiadæ ara, & Lycophronis Alexandra, ſeſe habent, & ſi quid iſtis ſermone etiam miſeriore ſcriptum eſt. Quòd ſi igitur hæc imitatus fueris, & didiceris, optimè de te ipſo ſtatueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem iſtam prolapſus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo ſatisfeciſſe videbor, tu verò te ipſum accuſabis: ſi vtique etiam intellexeris deteriorem eſſe te factum.

Α ἡμεῖς ὁ οὐδὲ ποιητὰς ἐπαινοῦμεν τοὺς κατὰ γλῶτταν χεάφοντας ποιήματα· τὰ δὲ σά, ὡς πεζὰ μέτρις τῷ διαβάλλῃ, καθάπερ ὁ Δωσιάδα βωμὸς αὐ εἴη, καὶ ἡ τῦ Λυκόφρονος Αλεξάνδρα, καὶ εἴ τις ἔτι τούτων τλιὼ φωνὴν κακοδαιμονέστερος· αὐ ταῦτα ζηλώσῃς, καὶ μεταμάθῃς, ἄριστα βεβουλευμένος ἔσῃ σαυτῷ ἔσῃ. ἰὼ δὲ λάθῃς αὖθις εἰς τλιὼ λιχνείαν καὶ ἀλιθότητα, ἐμοὶ μὲν ἀποπεπλήρωται ἡ τῷ διανέσεως, σὺ δὲ σεαυτὸν αἰτιάσῃ, αὖθις καὶ ξυνῇς. χείρων γιγόμενος.

EVNOVCHOS.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Hiſtorica quædam narratio eſt, qua Dioclis & Bagoæ Peripateticorum philoſophorum inter ſe contentionem exponit. Eunuchus autem inſcribitur, quòd potiſſima contentionis pars in eo verſetur, vtrum Eunuchus debeat aut poſſit philoſophum agere: cùm alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philoſophicæ profeſſionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine ſeu officio philoſophi, item à conſequentibus ſeſe tueretur. Vbi interim taciτè illud quoque indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philoſophi ex vitiis & ſceleribus magis quàm ex doctrina & vitæ integritate cenſebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, ampliſicando conditionem & profeſſionem personarum, & rei qualitatem.

Tom. 1. Pag. 515.

VNde nobis aduenis Luciane, ſeu quidnã rides? Semper tu quidem & aliàs conſueuiſti nobis hilaris ac feſtiuus occurrere: verùm iſtuc maius aliquid ſolito videtur eſſe, de quo riſum nec compeſcere queas. LVC. E foro tibi adſum ò Pãphile: porrò mox efficiam vt tu quoque mecum rideas, ſimul atque audieris cuiuſmodi litis adfuerim actioni, duobus philoſophis inter ſeſe contendentibus. PAM. Iam iſtuc ipſum profectò ridiculum eſt quod ais, philoſophos inuicem lites agitare. Nam etiam ſi quid magni fuiſſet negotij, inter ipſos modeſtè citráque pugnam controuerſiam compoſitam oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem ſolida plauſtra conuiciis onuſta alter in alterum effuderint, vociferantes, miráque peruicacia cõtendentes? PAMPHIL. Videlicet de diſciplinis atque opinionibus, Luciane, ita vt aſſolent, diſſentiebant, quòd erant diuerſę factionis.

Β Πόθεν, ὦ Λυκῖνε, ἢ τί γελῶν ἡμῖν ἀφῖξαι; ἀεὶ μὲν γάρ φαιδρὸς ὢν τυγχάνῃς. τοῦτο δ' πλέον τῦ σεσῆσθαι εἶναί μοι δοκῇ, ἐφ' ὅτῳ μηδὲ κατέχειν δυνατὸς εἶ τὸν γέλωτα. ΛΥΚΙ. ἐξ ἀγορᾶς μὲν ἥκω σοι, ὦ Πάμφιλε· τῦ γέλωτος δὲ, αὐτίκα κοινωνὸν ποιήσομαί σε, ἰὼ ἀκούσῃς οἵα δίκη, δικαζομένη πρεσβυμίῳ, φιλοσόφων πρὸς ἀλλήλους ἐριζόντων. ΠΑΜ. καὶ τῦτο μὲν ὡς ἀληθῶς γελοῖον λέγῃς, ὃ, φιλοσοφοῦντας δικάζεσθαι πρὸς ἀλλήλους· δέον, εἴ καί τι μέγα εἶπε, κατ' εἰρωνίαν ἐν σοφίσι διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. ΛΥΚ. πόθεν, ὦ μακάριε, κατ' εἰρήνην ἔχοντες, οἵ γε ξυμπεσόντες, ὅλας ἁμάξας βλασφημιῶν κατεσκέδασάν ἀλλήλων, κεκραγότες, καὶ ὑποδιατεινόμενοι; ΠΑΜ. ἦπου, ὦ Λυκῖνε, περὶ τῶν λόγων διεφέροντο, τὰ σεσῆσθαι ταῦτα, ἑτεροδόξοι τυγχάνοντες.

ΛΥΚ. οὐδαμῶς· ἀλλ' ἕτερόν τι τοῦτο ἦν· ὁμοδόξοι γὰρ ἄμφω, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς λόγων· δίκη δὲ ὅμως συνεστήκει, καὶ δικασταὶ ψηφοφορηθῆναι ἤδη οἱ ἄριστοι, καὶ πρεσβύτατοι, καὶ σοφώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ὧν εἴ τις ἡδέσθη, τοῦδε μέλος τι φθεγξάμενος, οὐχ ὅπως ἐς τοσαύτην ἀναίσχυντίαν πρόοιμος. ΠΑΜ. οὕτω λέγεις αὐτὴν ἤδη ὁ κεφάλαιον τῆς δίκης, ὡς καὶ αὐτὸς εἰδείην ὅ,τι σοι ὁ κεκινηκὼς εἴη τὸν τοσοῦτον γέλωτα; ΛΥΚ. συντέτακται μοι, ὦ Πάμφιλε, ὡς οἶσθα, ἐκ βασιλέως μισθοφορά τις ἁ φαύλη καὶ γλίσχρα τοῖς φιλοσόφοις, Στωϊκοῖς λέγω, καὶ Πλατωνικοῖς, καὶ Ἐπικουρείοις, ἔτι καὶ τοῖς ἐκ τοῦ Περιπάτου, τὰ ἴσα τούτοις ἅπασιν. ἐδόκει δὲ ἀποθανόντος αὐτῶν τινος, ἄλλον ἀντικαθίσασθαι, δοκιμασθέντα ψήφῳ τῶν ἀρίστων. καὶ τὰ ἆθλα, οὐ βοείη τις ἦν, καὶ τὸν ποιητήν, οὐδὲ ἱερήιον, ἀλλὰ μύριαι καὶ τὸν ἐνιαυτὸν, ἐφ' ὅτῳ σωφρονεῖν τοῖς νέοις. ΠΑΜ. οἶδα ταῦτα· καί τινα φασὶν αὐτῶν ἐναγχος ἀποθανεῖν, τῶν Περιπατητικῶν, οἶμαι, τὸν ἕτερον. ΛΥΚ. αὕτη, ὦ Πάμφιλε, ἡ Ἑλένη, ὑφ' ἧς ἐνωμόχουν τοὺς ἀλλήλους· καὶ ἄγει γε τοῦτο, γελοῖον οὐδὲν ἐμοὶ ἐκείνοις, ὡς ὁ φιλοσόφους εἰ) φάσκοντας, καὶ χρημάτων καταφρονεῖν· ἔπειτα ὑφ' τούτων, ὡς ὑφ' πατρίδος κινδυνευούσης, καὶ ἱερῶν πατρῴων, καὶ τάφων προγονικῶν, ἀγωνίζεσθαι. ΠΑΜΦ. καὶ μὴν καὶ ὃ δόγμα τοῦτό γε ὄντι τοῖς Περιπατητικοῖς, ὃ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ τείτον τι ἀγαθὸν· καὶ τοῦτο οἰέσθαι. ΛΥΚ. ὀρθῶς λέγεις. φασὶ γὰρ οὕτω ταῦτα· καὶ ὑπὲρ τὰ πάτρια ἐγίγνετο αὐτοῖς ὁ πόλεμος· τὰ μὲν ταῦτα δὲ, ἤδη ἄκουε. πολλοὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλοι, τὸν ὀπισθόφιον τοῦ ἀποθανόντος ἐκείνου ἠγωνίζοντο. δύο δὲ μάλιστα ἦσαν οἱ ἀμφήκεις αὐτῶν, Διοκλῆς τε ὁ πρεσβύτης, οἶσθα ὃν λέγω, τὸν ἐρεισκόν, καὶ Βαγώας ὁ δυνάστης εἶ) δοκῶ. τὰ μὲν οὖν τῶν λόγων προηγώνισο αὐτοῖς, καὶ πολὺ ἐμπειρίαν ἑκάτερος τῶν δογμάτων ἐπεδείξατο, καὶ ὅτι τῶν Ἀριστοτέλους, καὶ τῶν ἐκείνῳ δοκούντων, εἴχετον·

A LVC. Nequaquam: imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem sectæ erãt ambo, eiusdémque scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoscebant, primates erãt huius Reip. natúque maximi, ac sapientissimi, breuiter, apud quos pudescat aliquis etiam parum aptè quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inverecundiam. P A M. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo videlicet ipse etiam cognoscam quæ res tibi tantum risum concitarit? L V C. Scis Pamphile, salarium, idque neutiquã exiguum, ab imperatore fuisse constitutum singu- B lis philosophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita vt vnicuique sectæ præmiũ esset æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: verùm singulos in annos decies mille nũmûm, quos accipiunt vti doceant iuuentutem. P A M. Memini quidẽ ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. C L V C I A. Hæc ipsa Pamphile Helena, propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quum philosophos esse se profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. P A M. Atqui Peripateticorum istud est decretum, non admodum esse negligendas pecunias, verùm eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. D L V C I A. Rectè dicis. Nam ista quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio sententiáque illis extitit: verùm quæ postea consequuta sint, iam ausculta. Primùm complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant: sed inter hos præcipuè duo viribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quem dicam, contentiosum illum inquã: præterea Bagoas, qui quidem ea specie est, vt Eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina, déque philosophiæ decretis atque opinionibus est decertatum: vterque sui specimen ac documentum dedit, quòd esset Aristotelicę factionis, quódque eius placita sequeretur, ostendit.

At per Iouem in hoc certamine neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles desinens iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac vitam illius in primis carpere est aggressus: Bagoas itidem huius vitam vicissim taxabat. PAM. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego fortè iudex caussæ sedissem, magis in hoc, vt mihi videtur, futurus eram occupatus, potiúsque spectassem vter moribus esset prestantior, quàm vter ad disputandum ac dicẽdum promptior: atque illi potiùs quàm huic victoriam adiudicassem. LVCIA. Rectè dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verùm vbi iam conuiciis, vbi maledictis essent satiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas esse vel conari aut proponere Bagoam, vti cum philosophiæ studio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commercium haberet, qui quidem Eunuchus esset: imò hoc hominum genus non solùm ab eiusmodi contubernio secludi oportere, verùm ab ipsis etiam sacris, ac vasis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: ostendẽs inauspicatum quoddam & occursu infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus vel videat istiusmodi quippiam. Atque hac de re multis verbis disserebat, affirmans, Eunuchum neque virum esse, neque mulierem, sed quiddam vtrinque compositum & conflatum, planéque monstrum ab hominũ natura speciéque alienum. PAM. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iámque & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an vicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initiò quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutiùs obticebat, erubescens interim, palámque præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens vocem, negabat æquum facere Dioclem, qui se quòd Eunuchus esset, ob id à Philosophia secluderet, cum qua fœminis etiam esset commercium. Allegabantur Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ caussam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisset.

καὶ, μὰ τὸν Δί', οὐδέτερος αὐτῶν ἀμείνων ἰῶ. ὁ δ' οὖν τέλος τῆς δίκης ἐς τοῦτο περιέστη· ἀφέλκυσος γὰρ ὁ Διοκλῆς τῇ δίκυνναι τὰ αὐτῇ, μετέβαινεν ὅπῃ τὸν Βαγώαν, καὶ διελέγχειν ἐπειρᾶτο μάλιστα τὸν βίον αὐτοῦ· κἀ τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Βαγώας, ἀντεξήταζε τὸν ἐκείνου βίον. ΠΑΜ. εἰκότως, ὦ Λυκῖνε· καὶ τὰ πλείω γε τῷ λόγῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐχρῆν τί) αὐδᾶν· ὡς ἔγωγε, εἰ δικάζων ἐτύγχανον, ὅπῃ τῷ τοιούτῳ ὃ πλῆθος διατρίψαι δώ μοι δοκῶ, τὸν ἀμείνονα βιοῦντα μᾶλλον, ἢ τὸν ἐν τοῖς λόγοις αὐδᾶν τρεχθέστερον ζητῶν, καὶ οἰκειότερον τῇ νίκῃ νομίζων. ΛΥΚ. ἀλλὰ λέγεις, καί μοι ὁμόψηφον ἐν τούτῳ ἔχεις. ἐπεὶ δὲ ἄλις μὲν εἶχεν βλασφημιῶν, ἄλις δὲ ἐλέγχων, ὃ τελευταῖον, ἤδη ὁ Διοκλῆς ἔφη, μηδὲ πλὴν ἀρχὴν θεμιτὸν εἶ) τῷ Βαγώᾳ μεταποιεῖσθαι φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ ἀρίστων, δεινούχῳ γε ὄντι, ἀλλὰ τοῖς τοιούτοις οὐχ ὅπως τούτων ἀποκεκλεῖσθαι ἠξίου, ἀλλὰ καὶ ἱερῶν αὐτῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων, καὶ τῶν κοινῶν ἀπορρήτων συλλόγων, δεισοικωνίσόν τι ἀποφαίνων, καὶ δυσφήμητον θέαμα, εἴ τις ἕωθεν ὀξιὼν ἐκ τῆς οἰκίας, ἴδοι τοιοῦτόν τινα. ἡ πολὺς ἰῶ ὁ περὶ τούτου λόγος, οὔτε ἄνδρα οὔτε γυναῖκα εἶ) τὸν δίνοδον λέγοντος, ἀλλά τι σαῦρον, καὶ μικτὸν, καὶ τερατῶδες, ἔξω τῆς ἀνθρωπίας φύσεως. ΠΑΜ. καινόν γε τὸ ἔγκλημα φῂς, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἤδη γελᾶν καὶ αὐτὸς, ὦ ἑταῖρε, προσάγομαι, τῆς παραδόξου ταύτης κατηγορίας ἀκούων. τί δ' οὖν ἄτερος; ἆρα τὴν ἡσυχίαν ἦγαγεν; ἢ τί πρὸς ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀντειπεῖν ἐτόλμησε; ΛΥΚΙΝΟΣ. τὰ μὲν πρῶτα, ὥσ' αἰδοῦς, καὶ δειλίας (οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον) ὀπιπολὺ ἐσιώπα, καὶ ἠρυθρία, καὶ ἰδίων φανερὸς ἦν· τέλος δὲ, λεπτόν τι καὶ γυναικεῖον ἐμφθεγξάμενος, οὐ δίκαια ποιεῖν ἔφη τὸν Διοκλέα, φιλοσοφίας ἀποκλείοντα, δίνοδον ὄντα, ἧς καὶ γυναιξὶ μετεῖναι. καὶ παρήγοντο Ἀσπασία, καὶ Διοτίμα, καὶ Θαργηλία, συνηγορήσουσαι αὐτῷ· καί τις Ἀκαδημαϊκὸς δίνοδος ἐκ Κελτῶν, ὀλίγον πρὸ ἡμῶν δοκιμήσας ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

ὁ Διοκλῆς δὲ καὶ αὐτὸν, εἴ γε καὶ τοῦτον τῶν ὁμοίων μετεποιεῖτο, εἴρξειν αὐτοῦ, ἃ καταπλαγεὶς αὐτὸς τῷ δόγματι τῶν πολλῶν ἐδόκει· καὶ τινας καὶ αὐτὸς ἀπεμνημόνευε λόγους, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπὶ τε Στωϊκῷ καὶ Κυνικῷ μάλιστα εἰρημένοις πρὸς τὸ γελοιότερον, ὅτι τοῦ ἀτελοῦς τοῦ σώματος. ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς δικαστῆς ἡ διατριβή. ἐπὶ τὸ κεφάλαιον ἤδη τοῦ σκέμματος τοῦτο ἐτύγχανεν ὄν, εἰ δοκιμαστέος εὐνοῦχος ὅτι φιλοσοφίαν προσελθεῖν, καὶ νέων προστασίαν ἐγχειρισθῆναι ἀξιοῦν· τὸν μὲν, καὶ φῆμα, ἐπὶ σώματος εὐμορφίαν προσῆκον φιλοσόφῳ δεῖν λέγοντος, καὶ τὸ μέγιστον, πώγωνα ἔχοντι ἔχειν αὐτὸν· καὶ τοῖς προσιοῦσι, καὶ μανθάνειν βουλομένοις, ἀξιόπιστον, καὶ παρέπεμπε τῆς μειρακίας, ἃς χρὴ τῷδε βασιλέως ἀποφέρεσθαι· τὸ δὲ τοῦ εὐνούχου, καὶ τῶν βακήλων, χεῖρον εἶναι. τοὺς μὲν γὰρ καὶ πεπειρᾶσθαί ποτε ἀνδρείας, τοῦτον δὲ ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ ἀπεκεκόφθαι, καὶ ἀμφίβολόν τι ζῷον εἶναι τοῦτο τῆς κορώνης, οὐ μήτε προσιστορεῖς, μήτε κόραξιν ἀριθμοῦντο ἄν. τὸν δὲ, οὐ σωματικὸν λέγοντες εἶναι τινὰ κρίσιν, ἀλλ' ἀλλοίαν ψυχῆς, καὶ τῆς γνώμης ἐξέτασιν δεῖν γίνεσθαι, καὶ τῶν τοῦ δόγματος ὁπτῆρας. εἶδεν ὁ Ἀριστοτέλης καλεῖτο μύρτυς τὸν λόγον, εἰς ὑποβολὴν θαυμάσας Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον, τὸν ἐκ τοῦ Ἀταρνέως τύραννον, ἄγειν τε καὶ θύειν αὐτῷ καὶ ταῦτα τοῖς θεοῖς. χάριν καὶ ἔπαινον προστιθέναι ὁ Βαγώας τοιοῦτον, ὡς πολὺ ἐπιτηδειότερος εὐνοῦχος τοῖς νέοις διδάσκαλος, οὐδὲ ὑποβολὴν τινα παρὰ αὐτοῦ ἐνδέχεσθαι δυνάμενος, οὐδὲ τοῦ Σωκράτους ἐκεῖνο ἔγκλημα παθεῖν ἂν, ὡς διαφθείρων τὰ μειράκια. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἀθῆφον μάλιστα ἐσκώφθη, προειπόντος τοῦτο ὡς γένειον φέρει, παρεξέρριψεν. εἰ γὰρ ἀπὸ πώγωνος, ἔφη, βαθέος κρίνεσθαι δεῖ τοὺς φιλοσοφοῦντας, τὴν πώγωνα ἂν δικαιότερον περιθεῖναι πάντων. ἐν τούτῳ, τέρας ἄλλος παρεστὼς (τὸ δὲ ὄνομα ἐν ἀφανεῖ κείσθω) Καὶ μήν, ἔφη, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πρὸς τὰς γνάθους λῆρος, καὶ τὸ φάντασμα γυναικεῖος, καὶ τἄλλα εὐνούχῳ ἐοικώς, εἰ ἀποδύσαιτο, πᾶσιν ἂν ἀνδρὸς ὑμῖν φανείη·

A Porrò Diocles etiam illum ipsum, si quidem extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibiturum sese respondit, nihil expauefactum opinione quam apud vulgus obtinebat. Ad hæc cùm ipse quędam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximéque Cynicis dicta ad risum concitandũ erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicum cognitio versabatur. Denique totius caussæ iam illud caput esse cœpit, nũ Eunuchus idoneus esset censendus qui ad philosophiam admitteretur, quíque iuuenibus præfici postularet, quum alter interim formam etiã B ac corporis integritatem in philosopho requirendam esse diceret. Maximè verò vti barbam altã ac promissam gerat, quò videlicet ijs qui discendi cupidi aduenirent, vir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neque indignus videatur decem illis drachmarũ millibus quæ forent ab imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorum conditionem etiam quàm Spadonum esse viliorem. Nam illos aliquando virile quiddã expertos fuisse, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, planéque animal esse quoddam varium atque anceps, non aliter quàm cornices, C quæ neque inter columbas, neque inter coruos numerari queãt. Alter contrà responderet, eo iudicio non de corporis agi figura, verùm de animi virtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, déque dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidem Hermeam Eunuchum Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeò vt illi perinde atque Diis sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneũ esse Eunuchum cui adolescentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neque Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimùm in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, vt ipsi quidem videbatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hîc tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui Iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœmineâ voce, reliquóque corporis habitu Eunucho adsimilis, si quis vestes detrahat, egregiè vir esse videbitur.

Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehẽsum, membra in membris, vt legum tabulę loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugiſſe, eáque reperta latebra abſolutum fuiſſe, quum iudicibus crimen perſuaderi non poſſet, vt qui è ſpecie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiã cantaturus videtur, ídque propter oſtentatum præmium. Hæc cùm dicerentur, omnibus, vt par erat, riſus eſt obortus. Porrò Bagoas magis etiã perturbabatur, omnẽ in ſpeciem ſeſe varians, atque in innumerabiles verſus colores, tum frigido ſudore fluens: ac neque decorum ſibi exiſtimabat adulterij crimen agnoſcere, neque rurſum eam accuſationem inutilem ad præſens certamẽ arbitrabatur. PAM. Profectò deridicula ſunt iſta, Luciane, neque vulgarem vobis, vti coniectandum eſt, voluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euaſit, & quid ſuper his pronuntiarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium ſententia: verùm aliis quidem viſum eſt, vti nudato illo, quemadmodum in emptitiis ſeruis fieri conſueuit, inſpicerent, num in iis quæ ad penem pertinent, philoſophari poſſet. Alij verò ſententiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe vt accerſitis è luſtro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac viri officio fungi, aſtante interim è iudicibus quopiam, qui quidem eſſet natu maximus, fidéque ſpectatiſſima, qui inſpiceret num philoſophum præſtaret. Hæc vbi omniũ riſu fuiſſent excepta, neque quiſquam omnino adeſſet cui non doleret aluus riſu concuſſa, viſum eſt vt integra cauſſa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, vt aiunt, ad eloquentiæ oſtentationem ſemet exercet atque inſtruit, & accuſationem quam elaboratiſſimã meditatur, adulterij crimen aggrediens, id quod ipſi maximè aduerſatur. Quod quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, cùm ex ipſo crimine aduerſarium inter viros recenſet. Contrà Bagoas diuerſa cura, quemadmodum audio, & aſſiduè virum agit, negotiúmque præ manibus habet. Poſtremò victurum ſeſe ſperat, ſi modò docere poſſit, ſe nihilo deteriorem eſſe equas ineuntibus aſinis. Id enim amice viſum eſt optimum philoſophiæ documentum, atque vna demonſtratio, quæ refelli non queat.

A εἰ δὲ μὴ, ψεύδονται οἱ περὶ αὐτὸν λέγοντες, B μοιχὸς ἑάλω ποτὲ, ὡς ὁ Ἄξων φησὶν, ἄρ- C θρα ὢν ἀρθρίς ἔχων· ἀλλὰ τότε μὲν ἐς τὸν εὐνοῦχον αἰσχυνόμενον, καὶ τοῦτο κρησφύγετον εὑρόμενος, ἀφείθη, ἀπιστηθέντων τῇ κατηγορίᾳ τῶν τότε δικαστῶν, ἀπό γε τῆς φανερᾶς ὄψεως. νῦν δὲ κἂν παλινῳδῆσαί μοι δοκῇ, τὸ παρακινδύνου μαθοῦ ἕνεκα. τούτων δὴ λεγομένων, πᾶσι πολὺ μᾶλλον ἐκίνητο, ὡς εἰκός. Βαγώας δὲ μᾶλλον ἐταράττετο, καὶ ποικίλος ὢν ἐς μυρία παραπόμενος χρώματα, καὶ ψυχρῷ τῷ ἱδρῶτι ῥεόμενος, καὶ οὔτε συγκαταθέσθαι τῷ τῆς μοιχείας ἐγκλήματι καλῶς ἔχειν ᾤετο, οὔτε ἀχρεῖον αὖτῷ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐς τὸν παρόντα ἀγῶνα ἡγεῖτο εἶναι. ΠΑΜΦ. γελοῖα, ὦ Λυκῖνε, ὡς ἀληθῶς ταῦτα, καὶ ἔοικεν οὐ τὴν τυχοῦσάν μιν ἡδονὴν παρεσχηθαι. τὸ δὲ τέλος τί ἐγένετο, καὶ πῶς ἔγνωσαν περὶ αὐτῶν οἱ δικασταί; ΛΥΚ. οὐχ ὁμόψηφοι πάντες ἦσαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἠξίουν ἀποδύσαντας αὐτὸν, ὥσπερ τοὺς ἀργυρωνήτους, διασκοπεῖν εἰ δυνατὸν φιλοσοφεῖν τὰ πρὸς τὴν ὄρχεων· οἱ δὲ, ἔτι γελοιότερον, μεταστήσαντες τινὰς τῶν ἐξ οἰκήματος γυναικῶν, κελεύειν αὐτὸν στυφναι, καὶ ὀπύειν, καὶ τινα τῶν δικαστῶν τὸν πρεσβύτατόν τε, καὶ πιθανώτατον, ἐφεστῶτα, ὁρᾶν εἰ φιλοσοφεῖ. μετὰ δὲ, ἐπεὶ πάντας ὁ γέλως κατεῖχε, καὶ σαφὲς ὅστις οὐ τὰ γαστέρα ἤλγει βεβασανίσμενος ὑπ' αὐτοῦ, ἔγνωσαν ἀναπέμπειν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀκέραιον τὴν δίκην. καὶ νῦν ἄτερος μὲν, πρὸς τὴν τῶν λόγων ἐπίδειξιν, ὡς φασι, γυμνάζεται, καὶ προδιασκευάζεται, καὶ κατηγορίαν συγκροτεῖ, καὶ ὁ τῆς μοιχείας ἔγκλημα ὑποκινεῖ, ἐναντιώτατον αὐτῷ καὶ σοὶ τί τις φαύλοις τῶν ῥητόρων τοῦτο ποιῶν, καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας τὸν ἀντίδικον ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καταλέγων. τῷ Βαγώᾳ δὲ ἕτερα, ὡς φασι, μέλει, καὶ ἀνδρίζεται τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς χρείας ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, κατηφῆ ἐλπίζει, ἵν' ἐπιδείξῃ ὡς σοῦ χείρων ὢν τὰς ἵππους ἀναβαίνοντων ὄνων. αὕτη γὰρ, ὦ ἑταῖρε, φιλοσοφίας ἄριστα κρίσις ἔοικεν εἶναι, καὶ ἀπόδειξις ἀναντίλεκτος.

D

ὥστε καὶ τὸν υἱὸν (ἔτι δέ μοι παιδὶ νέος ὄντι) βύσσαιμιν ἂν, ἀ τὴν γνώμην, οὐδὲ τὴν γλῶτταν, ἀλλὰ ὃ αἰδοῖον ἕτοιμον ἐς φιλοσοφίαν ἔχειν.

A Proinde optarim vt filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum.

ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ.

DE ASTROLOGIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Astrologiæ defensio quædam est, à dignitate videlicet, quam ab antiquitate & præstantia eorum qui illã ab initio coluerũt, trahit, & à certitudine, quam ex similibus & signis ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principiò varias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines: & quid quisque in illa singulatim vel obseruarit, vel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorum poëtarum de Orpheo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaëthonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremò & vtilitatem artis tradit, quo futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, vtpote præuidentes illa, possimus: & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordio dociles facit, statim proposito de quo & qualiter dicturus sit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam vtentium ac profitentium reprehendunt.

ΑΜφί τε οὐρανοῦ, ἀμφί τε ἀστέρων ἡ γραφή· οὐκ αὐτῶν ἀστέρων, οὐδ' αὐτοῦ περὶ οὐρανοῦ, ἀλλὰ μαντείης, καὶ ἀληθείης, ἣ δὴ ἐκ τουτέων ἐς ἀνθρώπων βίον ἔρχεται. ὁ δέ μοι λόγος, οὐκ ἐς δημοσιεύειν ἔχει, οὐδὲ διδασκαλίῃ ἐπαγγέλλεται, ὁκως ταύτῃ τὴν μὲν ποσύνην διεκτέον, ἀλλὰ μέμφομαι ὁκόσοι σοφοὶ ἐόντες, τὰ μὲν ἄλλα ἐπασκέουσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἑωυτέων ἀπηγέονται· μοιῦνον δὲ ἀστρολογίην, οὔτε μελέουσιν, οὔτ' ἐπασκέουσι. Καὶ ἡ μὲν σοφίη, παλαιὴ, οὐδὲ νέον ἐς ἡμέας ἀφίκετο, ἀλλ' ἔστιν ἔργον ἀρχαίων βασιλήων, θεοφιλέων. οἱ δὲ νῦν, ἀμαθίῃ, καὶ ῥᾳθυμίῃ, καὶ ἀσχολίῃ, μισοπονίῃ, κείνοισί τε αἰτίξοα φρονέουσι, καὶ οὐτ' ἂν ἀνδράσιν ὀπικυρέωσι, ψευδέα μαντευόμενοι, ἄστρων τε κατηγορέουσι, καὶ αὐτὴν ἀστρολογίην μισέουσιν, οὐδὲ μιν ὕτε ὑγιέα, οὔτε ἀληθέα νομίζουσιν, ἀλλὰ λόγον ψευδέα, καὶ ἀτεμώλιον, ἃ δι' ἀμαθίης, ἐνίοι δοκέοντες, φρονέοντες. οὔτε γὰρ τέκτονος αἰτιᾶσθαι, τεκτοσύνης αὐτῆς ἀφύην, οὐδὲ αὐλητέω ἀμουσίην, μουσικῆς ἀσοφίην. ἀλλ' οἱ μὲν ἀμαθέες τῶν τεχνέων, ἑκάστη δὲ ἐν ἑωυτῇ σοφή. ὥσπερ μὲν οὖν Αἰθίοπες πρῶτοι τὸν λόγον ἀνθρώποισι κατέστησαν· ἀπὸ δὲ αὐτέων, τὰ μὲν, ἡ σοφίη τῶν ἐθνέων·

B E cœlo, déque astris est nobis institutus sermo: non de ipsis quidem astris, neque ipso de cœlo, verùm de diuinatione ac veritate quæ ab illis in hominum vitam proficiscitur. Neque rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc assequi liceat: sed illud queror, doctos omneis cùm in cæteris omnibus exerceant seſe, suísque omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in pretio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus vetustum est, neque nuper ad nos peruênit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dij amabant. At huius ætatis mortales non solùm insciitia socordiáque, verumetiam odio laboris diuersa ab illis sentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam neque veridicam arbitrantes, sed autem magis falsam atque inanem, haud rectè, sicuti mihi quidem videtur, sentientes. Neque enim ob imperitiam fabri, ars ipsa culpatur: neque ob cantoris insciitiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi potiùs artium sunt ignari: cæterùm ars vnaquæque suapte natura scita est. Primùm igitur Æthiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In caussa fuit partim gentis eius sapientia,

(nam cæteris quoque in rebus Æthiopes reliquos homines antecellunt ſapientia) partim regionis quam incolunt, opportunitas, propterea quòd apud eos perpetua ſit cœli ſerenitas, trãquillitáſque, nec patiuntur anni mutationes, ſed eadem temperie viuunt. Itaque cùm primùm vidẽt lunam nõ ſemper eodem vultu apparentem, ſed varia ſubinde ſpecie, & in aliam atque aliam verti formam, viſa eſt illis ea res admiratione atque diſquiſitione digna. Deinde cùm inquiſiſſent, repererunt hanc eſſe earum rerum cauſſam, quòd lunæ non eſſet lumen proprium, ſed à ſole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum ſtellarum motus, harum quas nos errones appellamus: (nam ſtellarum hæ ſolæ mouentur) naturámque earum ac poteſtatem, & effectus quos vnaquæque præſtet, nominibus quoque inditis, non illis quidem vtcunque viſum eſt, confictis, ſed quà notæ rerum eſſent. Hęc igitur in cœlo perſpexerunt Æthiopes: mox Ægyptiis finitimis artem imperfectam tradiderunt. Porrò Ægyptij diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in maius prouexerunt: quippe qui menſuram etiam ad quam vnaquæque ſtella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, menſium, horarúmque numerum inſtituerunt. Ac menſes quidem illi luna metiuntur, atque eius recurſu finiunt: annum verò ſole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora oſtenderunt. Nam ex vniuerſo cœlo, reliquiſq; ſtellis & errãtibus, & fixis, neque ſimul cum cæteris ſeſe mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ mouentur, & vnamquamque ſuis animantibus repræſentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & ſacra Ægyptiorum variè fiunt. Neque enim omnes Ægyptij ex omnibus duodecim partibus diuinabant, ſed alij aliis vtebantur partibus. Itaque arietem colunt, qui ad Arietem ſpectabant: piſcibus non veſcuntur, qui Piſces annotarant: nec hircum mactant, qui Capricornum viderant: atque alij item alia venerabantur, quæ quiſque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem cœleſtis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis ſacra, regionem ſortitus eſt: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, ſignum videlicet diuinationis, quam à cœleſti Tauro petunt.

(καὶ γὰρ τἆλλα, τῶν ἄλλων σοφώτεροι Αἰθίοπες) τοῦτο ὅ, τε τῆς οἰκήσεως ἡ εὐμοιρίη· αἰεὶ γὰρ σφέας εὐδίη τε γαλήνη τε ἔχεται· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τοῦ ἔτεος ὡρέων οὐκ ἐχόντων, ἀλλ' ἐν μιῇ ὥρῃ οἰκέοντες. ἰδόντες οὖν ταῦτα τὴν σελήνην οὐκ ἐς πάμπαν ὁμοίην φαινομένην, ἀλλὰ πολυειδέα τε γινομένην, καὶ ἐν ἄλλοτε ἄλλῃ μορφῇ τρεπομένην, ἐδόκεον αὐτέοισι δῆλημα θαύματος καὶ ἀπορίης ἄξιον. ἔνθεν δὴ ζητέοντες, εὗρον τουτέων τὴν αἰτίην, ὅτι οὐκ ἴδιον τῇ σελήνῃ τὸ φέγγος, ἀλλά οἱ παρ' ἡελίου ἔρχεται. εὗρον δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων τὴν φορήν, τοὺς δὴ πλανήτας ἡμέας καλέομεν (μοῦνοι γὰρ τῶν ἄλλων ἀστέρων κινέονται) φύσιν τε αὐτῶν, καὶ δυναστείην, καὶ ἔργα, τά ἕκαστος ἐπιτελέουσιν. ἐν δὲ καὶ ὀνόματα αὐτέοισιν ἐπέθεσαν, οὐκ ὀνόματα, ὁκῶς ἐδόκεον, ἀλλὰ σημήια. ταῦτα μὲν οὖν Αἰθίοπες ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπέβλεψαν· μετὰ δέ, κείτοσιν ὕστερον Αἰγυπτίοισιν, ἀτελέα τὸν λόγον παρέδοσαν, Αἰγύπτιοι δὲ καὶ σφέων ἐκδεξάμενοι τὴν μαντικὴν, ὅτι μέζονα ἤγαγον, μέτρα τε τοῦ ἑκάστου κινήσεως ἐσημήναντο, καὶ ἐτέων ἀριθμὸν, καὶ μηνέων καὶ ὡρέων διετάξαντο. ἐκ μὲν οὖν σφίσι μέζων ἡ σελήνη, καὶ ἡ τούτης ἀναστροφὴ ἐγένετο· ἔτεος δέ, ἥλιος, καὶ ἡ τοῦ ἡλίου περίοδος. οἱ δὲ καὶ ἄλλα ἐμήσαντο πολλῷ μέζω τουτέων. ἐκ γὰρ δὴ τοῦ παντὸς ἠέρος, ἐκ ἀστέρων τῶν ἄλλων, ἀπλανέων τε, καὶ φυσάων, καὶ ἅμα κινεομένων, δυώδεκα μοίρας ἐπάμησαν ἐν τοῖσι κινεομένοισι, καὶ αἰκεῖα ζῶα ἐόντα, ἕκαστον αὐτῶν ἐς ἄλλεω μορφεω μεμιμέαται, τὰ μὲν χέρσαια, τὰ δὲ, αἰθεροπόρων, τὰ δὲ, θηρῶν, τὰ δὲ, πολεων, τὰ δὲ, κτηνέων. ἀπὸ τέων δὴ καὶ ἱερὰ τὰ Αἰγύπτια πολυειδέα ποιέεται. οὐ γὰρ πάντες Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν δυώδεκα μοιρέων πασέων ἐμαντεύοντο, ἄλλοι δὲ ἄλλοισι μοίρῃσιν ἐχρέοντο· καὶ κριὸν μὲν σέβονται, ὁκόσοι ἐς κριὸν ἀπέβλεπον· ἰχθύας δὲ οὐ σιτέονται, ὁκόσοι ἰχθύας ἐπεσημήναντο· ὡσαύτως δὲ τράγου κτείνουσιν ὅσοι αἰγόκερων ἤδεσαν· καὶ οἱ ἄλλοι πάντα, ὡς ἕκαστοι ἐλάχοντο. ναὶ μὴν καὶ ταῦρον ἐς τιμὴν τοῦ ἠερίου ταύρου σεβίζονται. καὶ ὁ Απις αὐτοῖς ἱρὸν ἱερώτατον, τὸν χώρῳ ὑπονέμεται, καὶ οἱ ἐκεῖ μαντήιόν τε αἰαπιθέασι, σημήιον τῆς ἐκείνου τοῦ ταύρου μαντικῆς.

οὐ μὴν

ὑμῖν πολλὸν δὲ καὶ Λίβυες ἐπέβησαν τῷ λόγῳ. ἔστι γὰρ τὸ Λιβύων μαντήιον τοῦ Ἄμμωνος, ἐς τοῦτο ἐς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐς τὴν τούτου σοφίην εἶναι τὸν λόγον, κατὰ τὸν Ἄμμωνα, καὶ ὅτι κριοπρόσωπον ποιέονται. ἔγνωσαν δὲ τούτων ἔκαστα καὶ Βαβυλώνιοι, ὅτι μὲν λέγουσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων· ἐμοὶ δὲ δοκέειν, πολλὸν ὕστερον ἐς τούτους ὁ λόγος ἀφίκετο. Ἕλληνες δὲ, οὔτε παρ' Αἰθιόπων, οὔτε παρ' Αἰγυπτίων ἀστρολογίης πέρι οὐδὲν ἤκουσαν, ἀλλὰ σοφίσιν Ὀρφέος τοῦ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης, πρώτου τὰ δὲ ἀπεμήσατο, οὐ μάλα ἐμφανέως, οὐδὲ ἐς φάος τὸν λόγον προήγαγεν, ἀλλ' εἰς γοητείην, καὶ ἱερολογίην, οἵην ἀφανοίη ἐκείνου. πηξάμενος γὰρ λύρην, ὄργιά τε ἐποιέετο, καὶ τὰ ἱερὰ ᾖδεν· ἡ δὲ λύρη, ἑπτάμιτος ἐοῦσα, τὴν τῶν κινεομένων ἀστέρων ἁρμονίην συνεβάλλετο. ταῦτα Ὀρφεὺς διζήμενος, καὶ ταῦτα ἀνακινέων, πάντα ἔθελγε, καὶ πάντων ἐκράτεεν. οὐ γὰρ ἐκείνην τὴν λύρην ἔβλεπεν, οὐδὲ οἱ ἄλλης ἔμελε μουσουργίης, ἀλλ' αὕτη Ὀρφέως ἡ μεγάλη λύρη. Ἕλληνές τε τὰ δὲ τιμέοντες, μοῖραν ἐν αὐτῷ θείνῳ ἀπέκριναν, καὶ ἀστέρες πολλοὶ καλέονται λύρη Ὀρφέος. ὦν δέ κου Ὀρφέα ἴδῃς, ἢ λίθοισιν, ἢ χρωῒ μεμιμημένον, μέσῳ ἕζεται εἰκελος ἀείδοντι, ἑπτὰ χορδὰς ἔχων τὴν λύρην· ἀμφὶ δὲ μιν, ζῶα μυρία ἕστηκεν, ἐν οἷς καὶ ἄνθρωπος, καὶ ταῦροι καὶ λέων· καὶ τῶν ἕκαστον, ὡς τ' αὐτὸν ἐκεῖνα ἴδῃς, μέμνησό μοι τούτεων, οἵη ἐκείνου ἀοιδή, οἵη δὲ καὶ ἡ λύρη, οἷος δὲ καὶ ταῦροι, ἢ ὁ οἷος λέων, Ὀρφέος ἐπαίουσιν. ἴσως δὲ τὰ λέγω αἴτια γνοίης, σὺ δὲ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ δέρκεο ἕκαστον τούτεων. λέγουσι δὲ Τειρεσίῃ, ἀνδρα Βοιώτιον, τὸν δὴ κλέος μαντοσύνης περὶ πολλὸν ἀείρεται, τοῦτον τὸν Τειρεσίην ἐν Ἕλλησιν εἰπεῖν, ὅτι τῶν πλανεομένων ἀστέρων, οἱ μὲν θήλεες, οἱ δὲ ἄρρενες ἐόντες, οὐκ ἴσα ἐκτελέουσι· τῶν καὶ μιν διφυέα γενέσθαι, καὶ ἀμφίσιον Τειρεσίῃ μυθολογέουσιν, ἄλλοτε μὲν θῆλυν, ἄλλοτε δ' ἄρρενα. Ἀτρέος δὲ καὶ Θυέστεω περὶ τῇ πατρώῃ βασιληίῃ φιλονεικεόντων, ἥδη πᾶσιν Ἕλλησιν ἀναφανδὸν ἀστρολογίης τε, καὶ σοφίης τῆς ἄλλης, μάλιστ' ἔμελε· καὶ ὃς ξυνὸν τῶν Ἀργείων, ἀρχὴν ἐγνώσθη ἑωυτῷ, ὅστις τοῦ ἑτέρου σοφίῃ προφέρεσκε.

A Ac non multò pòst Libyes quoque artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud illos, Ammonis, ad cœlum, & huius sententiam refertur, iuxta Ammonem, quem illi arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omnia & Babylonij: atque hi quidem affirmant se primos omnium fuisse. Verùm, vt ego existimo, multo posteriùs ad hos scientia peruenit. At verò Græci nec ab Æthiopibus nec Ægyptiis de Astrologia quicquam audierunt: verùm illis Orpheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus ista monstrauit: non ille quidem admodum dilucidè, neque B rem clarè docuit, sed præstigiis ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi visum est. Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacráque cantiones decantabat. Porrò lyra cùm septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, omniáque vincebat. Neque enim illam hominis lyram spectabant, neque illi alterius musices studium erat, verùm hæc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cùm Græci honorem habere vellent, locum illi in ipso cœlo designarunt, & complusculæ stellæ vocantur Orphei lyra. Quòd si quando Orpheum videris vel saxo expressum, vel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram: circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & taurus, & leo. Cúmque horum singula videris, fac horum mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheum audiant. Quòd si eorum quæ dico, causas intelligas, tum & in cœlo horum vnumquodque contemplator. Fertur D autem & Tiresia genere Bœotius, diuinandi gloria multùm celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum erraticarum alias esse fœminas, alias mares, non tamen eadem efficere. Vnde eundem ancipiti quoque sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam, aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximam Astrologiæ cœlestísque doctrinæ curam fuisse Græcis, palàm est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, vt vter scientia præcelleret, is imperio potiretur.

Ibi Thyeſtes arietem illis in cœlo demonſtrauit, atque hinc aureum arietem Thyeſtæ fuiſſe proditum eſt fabulis. At Atreus de ſole, déque vario illius exortu locutus eſt, oſtendens non eodem modo ferri ſolem & mundum, ſed contrario inter ſe curſu rapi: & qui nunc videtur occaſus, cùm ſit occaſus mundi, Solis exortum eſſe. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnámque doctrinæ laudem eſt aſſecutus. Equidem & de Bellerophonte ſimilia ſentio. Nam alatũ equum illi fuiſſe, non admodum credo: verùm arbitror illum hanc diſciplinam ſectantem, ſublimiáque cogitantem, & inter aſtra verſantem, in cœlum nõ equo aſcendiſſe, ſed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quem aureo ariete per aërem vectum fabulãtur. Quin & ipſum ſanè Dædalum Athenienſem, etiamſi res eſt noua auditu, tamen haud exiſtimo eum ab Aſtrologia fuiſſe alienum: ſed cùm ipſe ea maximè eſt vſus, tum filium ſuum eandem perdocuit. Aſt Icarus cùm iuuentutis calore & inſcitia, non ea diſquireret quæ conueniebant, ſed ad ipſum vſque polum animo tolleretur, delapſus eſt à vero, totáque aberrauit arte, & in mare præceps decidit rerum immẽſæ profunditatis: de quo Græci ſecus fabulantur, qui ex huius nomine ſinum eius maris Icarium fruſtra vocant. Fieri poteſt, vt Paſiphaë quoque cùm ex Dædalo de Tauro audiſſet inter ſtellas apparente, déque ipſa Aſtrologia, in artis amorem inciderit: ob id exiſtimant factum, vt Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui ſcientiam in portiones partiti, in ſingulis partibus ſinguli elaborarint, alij in iis quæ ad lunam, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad ſolem pertinent, congerentes, neque non curſum ac motum & vim illorum. Atque Endymion lunæ rationem tradidit, Phaëton ſolis curſum deprehendit, non ille quidem verè, ſed moriens imperfectam artem reliquit. Hæc qui ignorant, Phaëthontem ſolis filium credunt, fabulámque de illo haudquaquam veram narrant, adiiſſe Solem patrem, ac poſtulaſſe ab eo vt ſibi liceret lucis currum moderari: illum id conceſſiſſe, monuiſſéque qua ratione foret aurigãdum:

ἔνθα δὴ Θυέστης μὲν κριὸν σφίσι τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ σημηνάμενος, κατέδειξεν· ἀπὸ τέω δὴ ἄρνα χρύσεον Θυέστῃ γενέσθαι μυθολογέουσιν. Ἀτρεὺς δὲ, τὸ ἠελίου πέρι καὶ τὴν ἀναστολέων αὐτοῦ λόγον ἐποιήσατο, ὅτι οὐκ ἐς ὁμοίην φορὴν ἠέλιός τε, καὶ ὁ κόσμος κινέονται, ἀλλ' ἐς ἀντίξοον ἀλληλοισι δρομέουσι. καὶ ναῦν δύσιες, δοκέουσαν τὸ κόσμου δύσιες ἔσεσθαι, τὸ ἠελίου ἀναστολαὶ εἰσι. τὰ δὲ εἰπόντα, βασιλῆά μιν Ἀργεῖοι ἐποιήσαντο, καὶ μέγα κλέος ὅτι σοφίῃ αὐτοῦ ἐγένετο. ἐγὼ δὲ καὶ τῶδε Βελλεροφόντεω τοιάδε φρονέω· τὸν ἵππον μὲν οἱ γενέσθαι ἵππων οὐ μάλα πείθομαι, δοκέω δέ μιν τούτῳ τῷ σοφίῃ μεθέποντα, ὑψηλά τε φρονέοντα, καὶ ἄστροισι ὁμιλέοντα, ἐς θρόνον οὐχὶ τοῦ ἵππου ἀναβῶναι, ἀλλὰ τῇ Ἀθηναίῃ. ἴσα δέ μοι καὶ ἐς Φαίθοντα τὸν Ἀθάμαντος εἰρήσθω, τὸν δὴ κριῷ χρυσέῳ δι' αἰθέρος ἐλάσαντα μυθέονται. ναὶ μὴν τοι καὶ Δαίδαλον τὸν Ἀθηναῖον (ξείνη μὲν ἡ ἱστορίη) δοκέω μέν οὐκ ἔξω ἀστρολογίης, ἀλλὰ οἱ αὐτὸς μάλιστα ἐχρήσατο, καὶ παιδὶ τοῦ ἑωυτῶ κατηγήσατο. Ἰκάρου δὲ, νεότητι καὶ ἀπαιδαλίῃ χρεώμενος, καὶ οὐκ ὀπίσω διζήμενος, ἀλλ' ἐς πόλον αἴρθεὶς τοῦ νῶ, ὄξεπεσε τῆς ἀληθείης, καὶ πόντου ἀπεσφάλη τῶ λόγου, καὶ ἐς πέλαγος κατηνείχθη ἀβύσσων πρηγμάτων· τὸν Ἕλληνες ἄλλως μυθολογέουσι, καὶ κόλπον ἐπ' αὐτῷ ἐν τῇδε τῇ θαλάσσῃ Ἰκάριον εἶκῆ καλέουσι. τάχα δὲ γὰρ Πασιφάη τῷδε Δαιδάλου ἀκούσασα ταύρου τε πέρι, τὸ ἐν τοῖς ἄστροισι φαινομένου, καὶ αὐτῆς ἀστρολογίης, εἰς ἔρωτα τὸ λόγου ἀπίκετο, ὅθεν νομίζουσιν ὅτι Δαίδαλος μιν τῷ ταύρῳ συνέμιξεν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ κατὰ μέρεα τὴν ὀπτημίην διελόντες, ἕκαστοι αὐτῶν ἄλλα ἐπενοήσαντο, οἱ μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην, οἱ δὲ, τὰ ἐς Δία, οἱ δὲ, τὰ ἐς ἠέλιον στοχασάμενοι, δρόμους τε αὐτέων πέρι κυρήσαντες, καὶ δυνάμεος. καὶ Ἐνδυμίων μὲν, τὰ ἐς τὴν σελήνην διεπάξατο· Φαέθων δὲ, τὸ ἠελίου δρόμον ἐτεκμήρατο, ὁ μὲν γε ἀτρεκέως, ἀλλ' ἀτελέα τὸν λόγον ἀπολιπὼν, ἀπέθανεν. οἱ δὲ τάχ' ἀγνοέοντες, ἠελίου παῖδα Φαέθοντα δοκέουσι, καὶ μῦθον ἐπ' αὐτέω ἁδαμῆ πιστὸν διηγέονται. ἐλάσαι μὲν γὰρ τὸν ἡνίοχον τὸν πατέρα αἰτέῃ ὁ Φαέθων ἅρμα ἰωὶ ἐχείνην, τὸν δ' ἀδυνατέειν τε οἱ, καὶ οὐκ ἐπιτρέπεσθαι τῆς ἱππασίης τὸν νόμον.

ὁ δὲ Φαέθων, ὅπῃ αὐέξη ὃ ἅρμα, ἡλικίῃ καὶ ἀπειρίῃ, ἄλλοτε μὲν τοῦ γλίσχρος ἰωιόχευεν, ἄλλοτε πολλὸν τῆς γῆς ἀπαμωβύμενος· τοὺς δὲ αὖ θνητοὺς χρύος τε καὶ θάλπος οὐκ ἀνασχετὸν διέφθειρεν. ὅτι τοῖσι δὴ τὸν Δία ἀγανακτέοντα βαλεῖν τορηῆναι Φαέθοντα μεγάλῳ· πεσόντα δέ μιν αἱ ἀδελφαὶ τοιῆσαι, πένθος μέγα ἐποίεον, ἔς τε μετέβαλλον τὰ εἴδεα, καὶ νῦν εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ ὃ ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ δάκρυον θαλάσσουσιν. οὐχ οὕτω ταῦτα ἐγένετο, οὐδὲ ὅσιον αὐτοῖσι πείθεσθαι, οὐδὲ ἠέλιος παῖδα ἐποιήσατο, οὐδὲ ὁ παῖς αὐτῷ ἀπέθανε. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλα Ελληνες πολλὰ μυθώδεα, τοῖσιν ἐγὼ οὐ μάλα τι πείθομαι. χῶς γὰρ δὴ ὅσιον πεφυσθαι παῖδα Αἰνείαν τῆς Αφροδίτης γενέσθαι, καὶ Διὸς Μίνῳ, καὶ Αρεος Ασκάλαφον, καὶ Αὐτόλυκον Ερμέῃ; ἀλλ' οὗτοι ἕκαστος αὐτέων, θεοφιλέες ἐγένοντο, καὶ σφίσι γινομένοισι, τῷ μὲν ἡ Αφροδίτη, τῷ δὲ ὁ Ζεύς, τῷ δὲ ὁ Αρης ἐπέλεψεν. ὀκόσοι γὰρ δὴ ἀνθρώποισι ἐν τῇ γενεῇ τοιούτοι οἱ κατεστεῶτες, οὗτοι ὅκως ἔχεες, ἑωυτοῖσι πάντα εἴκελα ἐκτελέουσι, καὶ χρόᾳ, καὶ μορφῇ, καὶ ἔργα, καὶ διανοίῃ. καὶ βασιλεὺς μὲν ὁ Μίνως, Διὸς ἡγεμόνος, καλὸς δὲ Αἰνείης, Αφροδίτης βουλήσει ἐγένετο, κλεεινὸς δὲ Αὐτόλυκος· ἡ δὲ οἰ κλεπτοσύνη, δῶρον Ερμέῃ ἀπίκετο. οὐμοίως τοίνυν καὶ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἔδησεν, οὐδὲ ἐς τάρταρον ἔρριψεν, οὐδὲ τἄλλα ἐμήσατο, ὁκόσα ἀνθρωποι νομίζουσιν, ἀλλὰ φέρεται γὰρ ὁ Κρόνος τῷ ἔξω φορῷ, πολλὸν ἀφ' ἡμέων, καὶ οἱ νοσφιστὶ ἡ κίνησις, καὶ οὐ ῥηϊδίη τοῖσι ἀνθρώποισι ὁρμᾶσθαι. δεῖ δή μιν ἐσάναι λέγουσιν, ὅκως πεπεδημένον. ὃ δὲ βάθος ὃ πολλὸν τοῦ ἠέρος, τάρταρος καλέεται· μάλιστα ἔκ τε Ομήρου τοῦ ποιητέω, καὶ τῶν Ησιόδου ἐπέων μάθοι ἄν τις τὰ πάλαι τοῖς ἀστρολογέουσιν ὁμοφωνέοντα. ἔστι δὲ τῷ σειρῷ τοῦ Διὸς ἀπηγέηται, καὶ τοῦ ἡελίου τὰς βολὰς, τὰ δὴ ἐγὼ ῥήματα εἰς συμβάλλομαι, καὶ τὰς πόλιας, τὰς ἐν τῷ ἀσπίδι Ηφαιστος ἐποιήσατο, καὶ τὸν χορὸν, καὶ τῷ ἀλωῇ. τὰ μὲν γὰρ ὁκόσα ἐς τῷ Αφροδίτῃ αὐτῷ, καὶ τοῦ Αρεος τῷ μοιχίῃ λέλεκται, καὶ τὰ ἐμφανέα, οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς δὲ τῆς σοφίης πεποιημένα·

A Phaëthontem verò, conſcenſo curru, partim ob ætatem, partim ob imperitiam ita egiſſe, vt aliquando eſſet vicinus terræ, aliquando longo ſemotus ſpatio à terra: interim mortales frigus atque æſtus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percuſſiſſe Phaëthontem: eum deiectum ſorores circunſtantes magno luctu proſequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc ſunt Populi: ac lacrymarum vice quibus fratrem deplorabant, electrum deſtillant. Haudquaquam hæc ita geſta ſunt, neque pium eſt his habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi B filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabuloſa, quibus ego non admodum credo. Nam quî conſentaneum eſt, credere Æneam Veneris fuiſſe filium, aut Minoa Iouis, aut Aſcalaphum Martis, aut Autolycum Mercurij? Verùm hi homines pij diiſque grati fuerunt, eóſque naſcentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium reſpiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs ſunt mortalibus in hoc progignendi genere, ij veluti parentes ſibi ſimilia producunt omnia, & colorem, & formam, C & facta, & animum. At rex quidem Minos, Iouis auſpiciis: Æneas formoſus, Veneris fauore natus eſt: fur Autolycus: at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam verò nec Saturnum Iupiter coniecit in vincula, nec in tartara præcipitem dedit, neque cætera machinatus eſt quæ putant homines: verùm Saturnus extremus mouetur, procúlque à nobis ſemotus eſt. Segnis illi motus, neque facilis animaduerſu mortalibus: atque hanc ob cauſſam illum ſtare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cęterùm ingens aëris altitudo, tartarus B appellatur. Sed potiſſimùm ex Homeri poëtæ Heſiodíque carminibus liceat intelligere, priſcorum fabulas cum Aſtrologia cõſentire. Siquidem vbi Iouis catenam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidem ego radiorum ictus eſſe coniicio) tum vrbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choream, & vineam, ad hæc quæcunque de Veneris ac Martis adulterio dixit, déque detectione, haud aliunde quàm ex hac ſcientia ſunt conficta:

quandoquidem Veneris & Martis concurſus, Homericæ cantilenæ præbet argumentum: in aliis autem verſibus vtriuſque diuerſum effectum deſcripſit: Veneris, cùm ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porrò de belli negotiis:

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atque Minervæ.

Hæc cùm intelligerent veteres illi, maximè diuinationibus vtebantur, nec eam otioſam eſſe putabant, adeò vt nec vrbes conderent, neque mœnia circumducerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent vxores, priuſquam de ſingulis à vate reſponſum accepiſſent. Denique nec ipſa deorum oracula ab arte aſtrologica erant aliena: verùm apud Delphos virgo prædicendi munus adminiſtrat, quæ cœleſtem illam virginem repræſentat: ac Draco ſub tripode vocem edit, quoniam & inter ſtellas Draco cõſpicitur: in Didymis verò templum eſt Apollinis, & hoc, ſicuti mihi videtur, ex his Didymis, id eſt, geminis qui in cœlo ſunt, appellatum. Vſque adeo verò diuinatio viſa eſt illis res ſacra, vt Vlyſſes etiam cùm errando feſſus vellet certò de rebus ſuis cognoſcere, ad inferos penetrarit, non quò videret vmbras, & locum inamœnum, ſed quòd cuperet cum Tireſia colloqui. Qui ſimul atque in locum peruenerat, quem Circe monſtrarat, foueam fodit, oues mactauit: cúmque complures eſſent vmbræ, atque inter has, matris quoque, ſanguinem bibere cupientes: non priùs permiſit vlli, ne matri quidem, quàm Tireſias guſtaſſet, coactúſque eſſet ſibi vaticinium edere: potuítque interim matris vmbram videre ſitientem. Ad hęc Lycurgus Lacedæmoniis omnem Reip. adminiſtrationem è cœlo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim exiſtimabat eandem eſſe ciuitatis adminiſtrationem creſcente Luna, & euaneſcente, propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades ſoli hæc non receperunt, nec in pretio habuerunt Aſtrologiam, ſed iidem, ob imperitiam & ſtultitiam, aiunt ſe luna antiquiores eſſe.

Εἰ γὰρ δὴ ὧν Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεος ὁμοδρομίη τιὼ Ὁμήρου ἀοιδιὼ ἀφρᾴζεται· ἐν ἄλλοισι δὲ ἔπεσι τὰ ἔργα ἑκάστου αὐτέων διωρίσατο· τῇ Ἀφροδίτῃ μὲν εἰπών,

Ἀλλὰ σύγ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο.

Τὰ δὲ τοῦ πολέμου,

Ταῦτα δ' Ἄρηϊ θοῷ, καὶ Ἀθηναίῃ πόντα μελήσει.

Ἀφρ οἱ παλαιοὶ ἰδόντες, μάλιστα μαντήσιν ἐχρέοντο, καὶ οὐ πάρεργον αὐτῶν ἐποιέοντο· ἀλλ' οὔτε πόλιας ᾤκιζον, οὐδὲ τείχεα περιεβάλλοντο, οὔτε φόνοις ἐργάζοντο, οὔτε γυναῖκας ἐγάμεον, πρὶν αὐ δὴ παρὰ μάντεων ἀκοῦσαι ἕκαστα. καὶ γὰρ δὴ τὰ μαντήια αὐτέοισι οὐκ ἔξω ἀστρολογίης ἰῶ, ἀλλὰ καὶ δὴ μᾶλλον Δελφοῖς, παρθένος ἔχει τιὼ προφητείω, σύμβολον τῆς παρθένου τῆς οὐρανίης. καὶ δράκων ὑπὸ τὰ τρίποδι φθέγγεται, ὅτι καὶ ἐν τοῖσι ἄστροισι δράκων φαίνεται. καὶ ἐν Διδύμοις δὲ, μαντήιον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐμοὶ δοκέει, καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἠελίων διδύμων ὀνομάζεται. οὕτω δὲ αὐτοῖσι χρῆμα ἱερώτατον ἡ μαντοσύνη ἐδόκεεν, ὥστε δὴ Ὀδυσεὺς, ὅπῃ ἔκαμε πλανεόμενος, ἐθελήσας ἀτρεκὲς ἀκοῦσαι περὶ τῶν ἑωυτοῦ πρηγμάτων, ἐς τὸν ᾍδαο ἀπίκετο, ὅκως ὄφρα ἴδῃ νέκυας, καὶ ἀτερπέα χῶρον, ἀλλ' εἰς λόγους ἐλθεῖν Τειρεσίῃ ὁπιθυμέων. καὶ ὅπῃ ἐς τὸν χῶρον ἦλθεν, ἔνθα ἡ Κίρκη ἐσήμηνε, καὶ ἔσκαψε τὸν βόθρον, καὶ τὰ μῆλα ἔσφαξε, πολλῶν νεκύων προσιόντων, ὧν τοῖσι καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἑωυτοῦ τοῦ αἵματος πιεῖν ἐθελόντων, οὐ πρότερον ἀφῆκεν οὐδενὶ, οὐδὲ αὐτῇ τῇ μητρὶ, πρὶν Τειρεσίεω χρήσασθαι, ἢ ἐξαναγκάσαι εἰπεῖν οἱ ὃ μαντήιον· καὶ αἱρέθη, διψῶσαν ὀρέων τῆς μητρὸς τιὼ σκιώ. Λακεδαιμονίοισι δὲ Λυκοῦργος τιὼ πολιτείω πᾶσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διεπάξατο, καὶ νόμον σφίσιν ἐποιήσατο μηδαμῇ μηδὲ ἐς πόλεμον προχωρέειν, πρὶν τιὼ σελήνης πλήρεα γενέσθαι· οὐ γὰρ ἴσον ἐνόμιζον εἶναι τιὼ δυναστείω, αὐξανομένης τῆς σελήνης, καὶ ἀφανιζομένης· πάντα δὲ ὑπ' αὐτῆς διοικέεσθαι. Ἀλλὰ μοιῶοι Ἀρκάδες ταῦτα οὐκ ἐδέξαντο, οὐδὲ ἐτίμησαν ἀστρολογίην· ἀνοίη δὲ καὶ ἀσοφίη, λέγοισι καὶ τῆς σελήνης ἐμοὶ δοκέειν προγενέστεροι.

οἱ μὲν ὧν περὶ ἡμέων, ὅτω κάρτα ἦσαν φιλομαθίης, οἱ δὲ νῦν, οἱ μὲν αὐτέων, ἀδυνάτως ἔχειν λέγουσιν ἀνθρώποισι τέλος ἔμμεναι μαντικῆς. ἀτὰρ εἶναί μιν ὅτε μὲν ἀληθέα, ὅτε δὲ μή, οὐδὲ τὸν Ἄρεα ἢ τὸν Δία ἐν τῷ οὐρανῷ ἡμέων ἕνεκα κινέεσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀνθρωπίνων πρηγμάτων οὐδεμίην ὥρην ἐκφυγεῖν πειρεόντας, οὐδ' ἔστιν αὐτέοισι πρὸς τὰ δὲ κοινωνίην ἔχειν· σφέας δὲ χρείη τῆς περιφορῆς ἀναγκάζεσθαι. ἄλλοι δὲ ἀστρολογίην ἀψευδέα μέν, ἀνωφελέα δὲ λέγουσιν. ἀτὰρ οὐδὲ μαντοσύνην ἀλλάσσεσθαι, ὁκόσα τῇσι μοίρῃσι δοκέοντα ἐνδέχεται. ἐγὼ δὲ πρὸς τάδε ἀμφω ἔχειν ἔχω εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν ἀστέρες, ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν περιτέρην εἱλέονται, παρέρχειν δὲ σφίσι τῆς κινήσιος τὴν κατ' ἡμέας ἕκαστον ὑπολήγεται. ἢ ἐθέλῃς ἵππου μὲν θέοντος, καὶ ὀρνίθων, καὶ ἀνδρῶν κλονεομένων λίθους ἀναπαλθῆναι, καὶ κάρφεα διϊέεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῷ ῥόμῳ, ὑπὸ δὲ τῇ δίνῃ τῶν ἀστέρων μηδὲν ἄλλο γίγνεσθαι; ἢ οὐκ μὲν ὀλίγου πυρὸς ἀπορροίη ἐς ἡμέας ἔρχεται, καὶ ὃ πῦρ οὐδ' ἡμέας καίῃ τι, οὐδὲ οἱ μέλῃ τῷ ἡμετέρῳ θάλπεος· ἀστέρων δὲ οὐδεμίῃ ἀπορροίῃ δεχόμεθα, καίτοι τῇ ἀστρολογίῃ τὰ μὲν φαῦλα εὑρεθῆναι ποιῆσαι ἀδύνατά ἐστιν, οὐδὲ ἀλλάξαι τι τῶν ἀπορρεόντων πρηγμάτων· ἀνὰ τοὺς χρεωμένους τὰ δὲ ὠφελέῃ, τὰ μὲν ἐναλλὰ εἰδότας ἀφιξόμενα, πολλὸν ἀποπρηνέα δεν θ' ὑφαινέῃ, τὰ δὲ ἀγροέοισι φαῦλα, ἀμβλέως δέχονται· ὁ γὰρ σοφισὶ ἐνδέχεται, ἀλλ' ὑμελέτῃ, καὶ πρηγδυχίῃ, ῥηϊδίως καὶ πρήϊα ἡγεῖται. τὰ δὲ ἀστρολογίης πέρι ἐγὼν ὑποληψόμενος.

A Proinde cùm noſtri maiores vſque adeo fuerint Aſtrologiæ ſtudioſi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non poſſe vt homines finem inueniant diuinãdi ſcientiæ, propterea quod neque certa ſit, neque vera, neque Martem aut Iouem noſtra cauſſa moueri in cœlo, verùm illis humanarum rerum nullam eſſe curam, neque quicquam eſſe eis cum his negotiis commercij, verùm ſecundùm hos neceſſitate circumaguntur: partim dicunt Aſtrologiam nõ eſſe quidem mendacem at inutilem. Non enim mutari vaticinio quæcunque fatis decreta inſtant. At ego ſanè vtriſque reſpondere B poſſum, ſtellas in cœlo ſuo quidem motu volui, cæterùm obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An vis equo currente, & gallinis aut hominibus tumultuantibus lapides ſubſilire, ſtipulaſque moueri ventis curſu concitatis, ſyderum verò vertigine nihil præterea effici? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neque noſtra tamen cauſſa quicquam erit ignis, neque illi curæ eſt æſtus noſter, ab aſtris autem nihil ad nos defluit? At ſanè fieri non poteſt, vt per Aſtrologiam ex malis bona faciamus, neque mutare quicquam earum rerum quę C ab illis ad nos demanant: ſed hanc vtilitatem ars defert vtentibus: Bona multò antè delectant eos qui ventura præſcierint: mala verò facilè cùm non imprudentibus venerint, accipiuntur Neque enim in illos irruunt, ſed quia meditata expectatáque ſunt, lenia mitiáque videntur. Hæc mea eſt de Aſtrologia ſententia.

ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ ΒΙΟΣ.

DEMONACTIS VITA. Vincentio Obſopœo interpr.

ARGVMENTVM.

Oratio demonſtratiui generis eſt, quæ hiſtoricæ ac didaſcalicæ tamen dictioni propior, quàm encomiaſticæ. Deſcribit autem genus, vitam, ſtudia, eruditionem & profeſſionem Demonactis philoſophi, quæque idem & priuatim & publicè fecerit, & ab aliis paſſus fuerit. Præterea & apomnemoneumata ſeu dicta illius memorabilia, aut aliàs argutè ac falsè reſponſa, in quibus recenſendis potiſſimam orationis partem conſumit. Poſtremò etiam quæ circà mortem & ſepulturam illius acta, quibúſque officiis & honoribus illum Athenienſes & reliqui Græci proſecuti ſunt. Exordio attentos potiſſimùm facit, laudando ſuam ætatem, quòd ea quoque viros memoria ac laude dignos, & veteribus illis Herculi & Socrati ſimillimos procrearit, cuiuſmodi ſint Demonax hic, & Bœotius ille Soſtratus, de quo alibi ipſe fecerit mentionem.

EQuidem consentaneum erat & nostram ætatem non in totum expertem fore virorum laude & memoria dignorum, sed iis quoque qui & eximiis corporis virtutibus, & mente sapientiæ studio excultissima præcelluerunt, florere. Dico autem cùm in Bœoticũ Sostratum ista referens, quem Græci Herculem vocare soliti sunt, & esse existimabant: tum maximè in Demonactem philosophum: quos ego & ipse vidi, & visos magna admiratione suspexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu conjunctam conuersationem habui. Sed enim vitam Sostrati in alio quopiam libello diligenter perscriptã executus sum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Insuper quæ eius fuerit in monte Parnasso sub ipso dio viuendi ratio, quod stratum laboriosum, quæ alimenta in montibus conquisita, quæ opera à nominis celebritate non abhorrentia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauserit, tũ quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo transitu, pertulerit. Iam verò æquum mihi videtur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarum rerum gratiâ, vt & illius memores sint viri nostræ ætatis præstantissimi, & iuuenes quique generosissimi animum ad philosophiam applicantes, non necesse habeant ad vetera tantùm exempla semetipsos componere, sed ex nostra quoque vita habeãt quem sibi pro viuendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omnium optimũ ex philosophis esse cognoui. Erat itaque Demonax genere Cyprius, nõ ex obscuris ortus parentibus, quantum ad dignitatem & possessionem ciuilem attinebat: cæterùm his omnibus ille longè erat excelsior atque superior: & cùm rebus pulcherrimis atque præstantissimis se ipse dignum iudicasset, ad philosophię studium semet contulit, non per Iouem ab Agathobulo tãtùm & Demetrio, qui ante illum fuerant, neque ab Epicteto excitatus, sed cum illis conuersabatur, præcipuè verò cum Timocrate Heracleote, viro cum primis sapiente, neque non eloquentia & industria plurimùm ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum, vt dixi, persuasus, sed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu, & insito quodam ad philosophiam amore, statim à puero permotus, omnia humana bona in vniuersum contempsit.

EΜελλεν ἄρα μηδὲ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος, ὃ πᾶσι τοῖς ἀνδράσιν ἄμοιρος ἔσεσθαι ἀνδρῶν λόγου καὶ μνήμης ἀξίων, ἀλλὰ καὶ σώματος ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ, καὶ γνώμῃ ἄκρως φιλοσόφοις ἐκφαίνεσθαι. λέγω δὲ εἴς τε τὸν Βοιώτιον Σώστρατον ἀναφέρων, ὃν Ἡρακλέα οἱ Ἕλληνες καλοῦσι, καὶ ὤοντο εἶναι, καὶ μάλιστα εἰς Δημώνακτα τὸν φιλόσοφον, οὓς καὶ εἶδον αὐτὸς καὶ ἰδών, ἐθαύμασα. θατέρῳ δὲ τῷ Δημώνακτι, καὶ ὀλιγοχρόνιον συνεγενόμην. περὶ μὲν οὖν Σωστράτου, ἐν ἄλλῃ βιβλίῳ γέγραπταί μοι, καὶ δεδήλωται, μέγεθός τε αὐτοῦ, καὶ ἰσχὺς ὑπερβολὴ, καὶ ἡ ὑπομονὴ ἐν τῷ Παρνασσῷ διαιτᾶσθαι, καὶ ἡ ὀπώπονος δίαιτα, καὶ ἔργα ὅσα ἀπεδύσατο τὸ ὄνομα τος, καὶ ὅσα ἢ λῃστὰς αἴρων ἔπραξεν, ἢ ὁδοποιῶν τὰ ἄβατα, ἢ γεφυρῶν τὰ δύσπορα. περὶ δὲ Δημώνακτος ἤδη δίκαιον λέγειν ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς ἄξιός τε ᾖ μνήμης εἰς τοῖς ἔπειτα τόγε κατ' ἐμὲ, καὶ οἱ γυναιότατοι τῶν νέων, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ὁρῶντες, ἔχοιεν μὴ πρὸς τὰ ἀρχαῖα μόνα τῶν παραδείγματων σφᾶς αὐτοὺς ῥυθμίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἡμετέρου βίου κανόνα προτίθεσθαι, καὶ ζηλωτὸν ἄνδρα, ἄριστον ὧν οἶδα ἐγὼ φιλοσόφων γνώμενον. ἦν δὲ ὁ μὲν γένος Κύπριος, οὐ τῶν ἀφανῶν, ὅσα εἰς ἀξίωμα πολιτικὸν, καὶ κτῆσιν. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ πρώτων τούτων ὑπῆρχε γνώμης, καὶ ἀξίωσας ἑαυτὸν τῶν κρειττόνων, πρὸς φιλοσοφίαν ὥρμησεν, οὐκ Ἀγαθοβούλου, μὰ Δί', οὐδὲ Δημητρίου πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ Ἐπικτήτου ἐπεγειράντων, ἀλλὰ πᾶσι μὲν συνεγένετο τούτοις, καὶ ἐπὶ Τιμοκράτει τῷ Ἡρακλεώτῃ, σοφῷ ἀνδρὶ, φωνήν τε καὶ γνώμην μάλιστα κεκοσμημένῳ. ἀλλ' ὁ γὲ Δημώναξ, οὐχ ὑπό τούτων τινός, ὡς ἔφην, πεισθεὶς, ἀλλ' οἰκείας πρὸς τὰ καλὰ ὁρμῆς καὶ ἐμφύτου πρὸς φιλοσοφίαν ἔρωτος εὐ παίδων θύθις κεκινημένος, ὑπερῆρε μὲν τὰ ἀνθρωπείων ἀγαθῶν ἅπαν-

των. ὅλον δὲ τῷ ἁδελφῷ ἑαυτὸν ἐλευθερίᾳ, καὶ παῤῥησίᾳ, διετέλεσεν, αὐτός τε ὀρθῷ καὶ ὑγιεῖ, καὶ ἀνεπιλήπτῳ βίῳ χρώμενος, καὶ τοῖς ὁρῶσι καὶ ἀκούουσι τὸ ἁδέλφημα παρέχων τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, καὶ τὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἀλήθειαν. οὐ μὴν ἀπίστοις γε ποσὶ, ὃ τοῦ λόγου, τοῖς τοιούτοις ἔζευκτο, ἀλλὰ καὶ ποιητῶν σοφὸς ἐγίνετο, καὶ τῶν πλείστων ἐμέμνητο, καὶ λέγειν ἤσκητο, καὶ τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ προαιρέσεις, οὐκ ἐπ' ὀλίγον, οὐδὲ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἁψάμενος, ἥπτετο, καὶ τὸ σῶμα δὲ ἐγεγύμνατο, καὶ τοῖς καρτερίοις διεπεπόνητο, καὶ ὅλον, ἐσπουδακὼς αὐτῷ μηδενὸς ἄλλου προσδεᾶ εἶναι. ὥστε ἐπεὶ καὶ ἔμαθεν οὐκ ἐπ' ἐαυτῷ διαρκῶν, ἐκὼν ἀπῆλθε τοῦ βίου, πολὺ γὰρ αὐτὸν λόγου τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων καταλιπών. φιλοσοφίας δὲ εἶδος οὐκ ἐν ἀποτεμνόμενος, ἀλλὰ πολλὰ εἰς τοῦτο καταμίξας, οὐ πάνυ τι ἐξέφαινε τίνι αὐτῶν ἔχαιρεν· ἐφάνη δὲ τῷ Σωκράτει μᾶλλον ὡκειῶσθαι, εἰ καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῇ τοῦ βίου ῥᾳστώνῃ τὸν Σινωπέα ζηλοῦν ἔδοξεν, οὐ προσχαράττων τὰ ἐς τὴν διαίτην, ὡς θαυμάζοιτο, καὶ ἀποβλέποιτο ὑπὸ τῶν ὁπουγχανόντων, ἀλλ' ὁμοδίαιτος ἅπασι, καὶ πεζὸς ὢν, καὶ οὐδὲν ἔτι ὀλίγον τύφῳ κέκτησθαι, σοφῷ, καὶ ξυνεπολιτεύετο· καὶ τὸν μὲν τοῦ Σωκράτους εἰρωνείαν οὐ προσιέμενος, χάριτος δὲ Ἀττικῆς μεστὰς ἀποφαίνων τὰς συνουσίας, ὡς τοὺς προσομιλήσαντας ἀπιέναι, μήτε καταφρονήσαντας ὡς ἀγνώτους, μήτε δυσθεράπευτον τὴν ἐπιτιμήσεων ἀποφύγοντας, πολυτρόπους δὲ ὑπὸ εὐφροσύνης γνωμολογίας, καὶ κοσμιωτέρους προσδοκᾶσθαι, καὶ φαιδροτέρους, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐελπίδας. οὐδεπώποτε γοῦν ὤφθη κεκραγὼς, ἢ ὑπὸ λοιδορουμένου, ἢ ἀγανακτῶν, οὐδ' εἰ ἐπιτιμᾷν τῷ δέοι, ἀλλὰ τὴν τῶν ἁμαρτημάτων κατήσκησεν, τοῖς δὲ ἁμαρτάνουσι συνεγίνωσκε. καὶ τὸ προσδόκημα πρὸς τῶν ἰατρῶν ἠξίου λαμβάνειν,

A Ac se cùm totum libertati tradidisset, dicendique fiduciæ, in ea constanter perstitit, cùm & ipse rectam ac sanam & inculpatam vitam viueret, ac videntibus & audientibus suam ipsius mentem exemplum exhiberet, veritatémque, quam in philosophando perpetuam obtinebat. Cæterùm nequaquam illotis, quod aiũt, pedibus, hoc est, à dicendi facultate alienus, ad philosophiæ studia accessit, sed in poëtarum lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendíque artes non mediocri studio exercuerat. Ea verò quæ in philosophia tractari solent, haud modicè, neque, vt est in prouerbio, B summo tantùm digito attigerat, sed exactè comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam variis laboribus assuefecerat. Breuiter, in hoc summo studio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens esset. Quare postquam sensit se quoque ipsi sibi ampliùs non sufficere, voluntaria morte è vita discessit, multo super hoc ipso Græcorum optimatibus sermone relicto. Philosophiæ verò haudquaquam vnam tantùm C speciem ab aliis seiunctam colebat, sed multis in idem commixtis, nõ admodum apertè ferebat qua potissimùm illarum oblectaretur. Apparebat quidem Socrati se magis addixisse, tametsi habitu & vitæ frugalitate Diogenem æmulari videretur. Non tamen ambitiosè adulterabat ea quæ ad victum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, vtque ij quibuscum conuersaretur, in eum coniectos haberent oculos: verùm communi cum aliis viuendi ratione vtebatur, ne tantillum quidem philosophico fastu infectus: & cum aliis iunctam consuetudinem exercebat, & communibus Reipub. legibus non grauatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex D parte accedebat: gratia verò Attica plenas semper disputationes sermonibus haud obscuris in medium afferebat, ita vt eius discipuli abeuntes, neque contemnerẽt eum tanquam parũ generosum, neque eius inhumanam in obiurgando feueritatem atque acerbitatem fugientes pertimescerent, sed omnimodi orationis amabili lætitia reddebantur, ac subinde multo modestiores, de futuris præcipiendis optimam spem concipiebant animo. Itaque nunquam visus est vociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari: & si aliquis illi esset increpandus, ipsa quidẽ peccata reprehendebat, cæterùm peccantibus benignè ignoscebat, exẽplum illud à medicis petitum vsurpãs,

Peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum.

qui morbos adhibitis pharmacis propul- A
sare solent,iracundia verò erga ægrotan-
tes vtuntur minimè. Existimabat enim
hominis esse peccare: Dei verò, aut viri
diis proximi,errata emendare. Ad hunc
ergo modum cùm vitam instituisset sa-
pientissimè, nullius in rebus suis egebat
auxilio,ipse verò amicis in iis quæ par e-
rat,persæpe fidelem nauabat operam: ac
nonnullos ex illis si qui secundiore for-
tuna vti videbantur, submonefacere so-
lebat,quòd bonis ad breue tempus dura-
turis,& planè caducis ac transitoriis ef-
ferri atque gestire animo viderentur.
Nonnullos quoque inuisum paupertatis
onus lugentes,aut exilium grauiter mo- B
lestéque ferentes,aut senectutẽ aut mor-
bum incusantes,cum risu consolabatur,
non videntes breui futurum vt omnia
quæ dolorem & molestiam in præsens il-
lis adferrent,cessarent:bonorum verò ac
malorum obliuio vnà cum longa liberta-
te omnes esset in exiguo temporis spatio
complexura. Ad hęc curę illi erat,fratres
quoque inter se dissidentes atque discor-
des, ad pristinam concordiam reducere,
ac mulieribus cum maritis reconciliatis
illorum animis pacem componere. Ac sa-
nè aliquãdo populum seditionibus exul- C
ceratum,scitè & vtiliter differendo com-
pescuit,multósque illorum persuasit, vt
patriæ tranquillè & modestè subseruirẽt.
Talem quempiam in philosophia exer-
cenda morem obtinebat, mitem & man-
suetum ac hilarem. Solùm verò amici aut
morbo aut morte discruciabatur, ita vt
rem omnium maximam & præstantissi-
mam in rebus humanis amicitiam & vo-
luntatum coniunctionem esse existima-
ret. Quocirca amicus erat omnibus, nec
fuit quisquam quem non familiarem
compellasset, qui quidem homo erat.
Maiorem verò aut minorem animi ala- D
critatem vultu præ se ferebat, conuer-
satione nonnullorum ex illis vtens, eós-
que coarguens, quotquot illi videban-
tur propter spem exhibiti obsequij de-
linquere. Et hæc omnia cum tanta
gratia, cáque verborum Venere facie-
bat dicebátque, vt semper iuxta Comi-
cum, suadelam labiis suis insedisse cre-
dibile sit. Itaque & Athenienſium vni-

τὰ μὲν νοσήματα ἰωμένων, ὀργὴ δὲ πρὸς
τοὺς νοσοῦντας οὐ χρωμένων. ἡγεῖτο γὰρ ἀν-
θρώπου μὲν ἐξ ὁ ἁμαρτάνειν, θεοῦ δὲ, ἢ
ἀνδρὸς ἰσοθέου, τὰ πλημμελήματα ἐπανορθοῦν.
τοιούτῳ δὴ βίῳ χρώμενος, εἰς ἑαυτὸν μὲν
οὐδενὸς ἐδεῖτο, φίλοις δὲ συνεπρᾶττε τὰ
εἰκότα, καὶ τοὺς μὲν δυτυχεῖν δοκοῦντας αὐ-
τῷ, ὑπεμίμνησκεν ὡς ἐπ' ὀλιγοχρονίοις
τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς ἐπαιρομένους, τοὺς δὲ,
ἢ πενίαν ὀδυρομένους, ἢ φυγὴν δυσχεραί-
νοντας, ἢ γῆρας, ἢ νόσον αἰτιωμένους, συν'
γέλωτι προεμυθεῖτο, οὐχ ὁρῶντας ὅτι μὴ
μικρὸν αὐτοῖς παύσεται μὲν τὰ αἰσχύνη, λή-
θη δέ τις ἀγαθῶν, καὶ κακῶν, καὶ ἐλευθε-
ία μακρὰ, πάντας ὁμοίως καταλείψε-
ται. ἔμελε δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφοὺς στασιά-
ζοντας διαλλάττειν, καὶ γυναιξὶ πρὸς τοὺς
μεταμελομένους εἰρήνην πρυτανεύειν. καί που
καὶ δήμοις παροξυνομένοις ἐμμελῶς διελέ-
χθη, καὶ τοὺς πλείστους αὐτῷ ἔπεισεν ὑπουρ-
γεῖν τῇ πατρίδι τὰ μέτρια. τοιοῦτός τις ἦν
ὁ τρόπος τῆς φιλοσοφίας αὐτῷ, πρᾷος, καὶ
ἥμερος, καὶ φαιδρός. μόνον αὐτὸν ἴδοις φί-
λου νόσος, ἢ θάνατος, ὡς αὖ καὶ τὸ μέγιστον
τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν, πρὸ φιλίας ἡ-
γούμενον· καὶ διὰ τοῦτο φίλος μὲν ἦν ἅπα-
σι, καὶ οὐκ ἔστιν ὅν τινα οὐκ οἰκεῖον ἐνόμιζεν,
ἀνδρῶν γε ὄντα. πλέον δὲ ἢ ἔλαττον ἐ-
χαίρε, σπουδὴν ἐποίοις αὐτῷ μόνοις ὁξιζόμε-
νος, ὁπόσοι αὖ ἐδόκουν αὐτῷ ὑπὲρ πρὸ τῆς
θεραπείας ἐλπίδα διαμπάτειν. καὶ τοῦ-
τα πρὸς μὲν Χαείτων καὶ Ἀφροδίτης αὐ-
τῆς ἐπράττετε, καὶ ἔλεγε, ὡς ἀεὶ ὁ κω-
μικὸν ἐκεῖνο, Τοῦ Πιθοῦ τοῖς χείλεσιν αὐτὸ
ἐπικαθῆσθαι. τοιγαροῦν καὶ Ἀθηναίων ὅ,-
τε σύμπας δῆμος, καὶ οἱ ἐν τέλει ὑπερφυῶς
ἐθαύμαζον αὐτὸν, καὶ διετέλουν, ὡς πινα
τῶν κρειττόνων προσβλέποντες. καίτοι ἐν
ἀρχῇ προσέκρουε τοῖς πολλοῖς αὐτῷ, καὶ
μῖσος οὐ μεῖον τοῦ πρὸς τοὺς πλήθους ἐ-
κτήσατο, διά τε τὴν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν.

versus populus, & ij qui in dignitatibus erant constituti, summa cum reuerentia illum admirabantur, eáque in sententia permanserunt, vt vnum ex optimatibus suspicientes. Cæterùm cùm in Reipub. procurationibus obeundis versaretur,multorũ prauis & nefariis conatibus restitit: vnde odium & inuidiam non mediocrẽ multitudinis sibi cõflauit,tum propter dicẽdi interritam fiduciã,& monendi libertatem.

καὶ τινὲς ἐπ' αὐτὸν συνέστησαν Ανυτοι καὶ Μέλιτοι, τὰ αὐτὰ κατηγοροῦντες ἅπερ κἀκεῖνοι τότε, ὅτι οὔτε θύων ὤφθη πώποτε, οὔτε ἐμυήθη μόνος ἁπάντων τῶν Ελευσινίων, ὡς ἄρα ἀνδρείως μάλα στεφανωσάμενος, καὶ καθαρὸν ἱμάτιον ἀναλαβών, καὶ προελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὰ μὲν ἐμμελῶς, τὰ δὲ καὶ πραχύτερον ἢ καθ' τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἀπελογήσατο. ὡς μὲν γὰρ ὃ μὴ τετυχέναι πώποτε τῇ Ἀθηνᾷ, Μὴ θαυμάσητε, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ πρότερον αὐτῇ ἔθυσα· σοὶ γὰρ δεῖνα αὐτὴν τῶν παρ' ἐμοῦ θυσιῶν ἐπεπείκεμεν. ὡς δὲ θᾶττον ὃ τῶν μυστηρίων, τοιοῦτον ἔφη ἔχειν τὴν αἰτίαν, τὸ μὴ κοινωνῆσαι σφίσι τῆς τελετῆς, ὅτι εἴ τε φαῦλα ἦ τὰ μυστήρια, οὐ σιωπήσεται ὡς ἐκ τοιούτων μεμυημένους, ἀλλ' ἀποτρέψει αὐτοὺς τῶν ὀργίων· εἴ τε καλά, πᾶσιν αὐτὰ ἐξαγορεύσειν ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ. ὥστε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη λίθοις ἐπ' αὐτὸν ἐν ταῖν χερσὶν ἔχοντας, πραότερος αὐτῷ καὶ ἵλεως γενέσθαι αὐτίκα, καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου ἄρξαμένους τιμᾶν, καὶ αἰδεῖσθαι, καὶ τὰ τελευταῖα, θαυμάζειν. καίτοι βύθιος ἐν ἀρχῇ τῶν πρὸς αὐτοὺς λόγων, πραοτέρῳ ἐχρήσατο τῷ προοιμίῳ. Ανδρες γάρ, ἔφη, Ἀθηναῖοι, ἐμὲ μὲν ὁρῶντες ἐστεφανωμένον, ὑμεῖς ἤδη καί με καθύσατε· ὃ γὰρ πρότερον οὐκ ἐκαλλιερήσατε. βούλομαι δὲ ἐνία τῶν θυσόντος τε ἅμα καὶ ἀφθόνως ἐπ' αὐτὰ λελεγμένων· ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ Φαβωρίνου καλόν, καὶ ὧν πρός ἐκεῖνον εἶπεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ Φαβωρῖνος ἀκούσας τινός, ὡς ἐν γέλωτι ποιοῖτο τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τὴν ἐν αὐταῖς μελῶν ὑπεκκλασμένον σφόδρα, ὡς ἀγύνες, καὶ γυναικεῖον, καὶ φιλοσοφίᾳ ἧκιστα πρέπον, προσελθών, ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίς ὢν χλευάζοι τὰ αὐτοῦ; Ανθρωπος, ἔφη, οὐκ εὐαπάτητα ἔχων τὰ ὦτα. εἰσιόντι δὲ τῷ σοφιστῇ, καὶ ἐρωτῶντος, τίνα δὲ ἐφόδιον ἔχων, ὦ Δημώναξ, ἐπὶ παιδὸς ἐς φιλοσοφίαν ἦκες, Ορχεις, ἔφη. ἀλλοτε δέ ποτε ὁ αὐτὸς προσελθὼν ἠρώτα τὸν Δημώνακτα, τίνα αἵρεσιν ἀσπάζεσθαι μᾶλλον ἐν φιλοσοφίᾳ,

A Vnde factum est vt nonnulli quoque aduersus illum insurgerent Anyti & Meliti, ea ipsa in Demonacte accusantes, quæ priùs per illos in accusando Socrate in crimen vocata fuerant, nẽpe quòd nunquam visus sit sacrificans, quódque solus omnium nunquam sit Eleusiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida veste amictus, inque concionem progressus, partim scitè & dexteriter, partim verò asperiùs quàm philosophica requirebat professio, respondit. Etenim ad hoc quòd nunquam sacra fecisset Mineruæ, Nulla vos capiat admiratio, inquit, viri Athenienses, si priùs illi nunquam sacrificauerim: B nequaquam enim illam sacris per me oblatis egere existimabam. Ad secundam verò accusationis partem, nempe mystériorum, eam dixit subesse causſam quominus cum illis festiuitatis particeps fuisset hactenus; quòd si mysteria, inquit, praua & friuola comperisset, apud nondum initiatos non tacuisset, sed ipsos ab orgiis celebrandis auersos fecisset: sin bona, rursus humanitate adductus, omnibus expositurus erat. Ita Athenienses qui iam aduersus illum lapides sustulerant, actutum mitem erga eundem & placidum animum induerunt, C atque ex illo eum cœperunt habitis honoribus reuereri quoque & colere, postremùm verò admiratione etiam prosequi. Ille autem statim initio orationis ad illos habitæ, asperiore proœmio vsus est: Viri enim, inquit, Athenienses, cùm me sertis coronatum videatis, quin me iam sacrificatis? etenim antehac nunquam litastis. Quædam verò quæ ab illo acutè pariter & vrbanè dicta animaduerti, volo deinceps subiungere. Optimum autem factu videtur, vt à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. D Postquam enim Phauorinus à quodam audisset suas dissertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximè verò mẽbrorum in illis nimiũ fractas delicias, ingenerosã & muliebrem mollitiem, ac philosophiæ minimè cõgruentem: accessit Demonactẽ, interrogauítq; quisnã esset à quo subsannaretur: Homo, inquit, cui aures sunt deceptu difficiles. Occurrẽte verò quodã Sophista, atq; interrogãte, quibúsnã viaticis instructus, ô Demonax, à puero ad philosophiã accessisti? respondit, Testiculis. Alio tẽpore cùm semel idẽ ille accessisset, quæsiuit ex Demonacte, quã philosophię sectã præ aliis studiosiùs amplecteretur;

Quis verò, inquit, te certum fecit me philoſophari? Et cum dicto abiens, riſit apud ſe valde ſuauiter. Illo verò interrogante quid eſſet quòd rideret, Demonax, Perridiculũ, inquit, hoc mihi viſum eſt, ſi tu à barba philoſophantes iudicandos eſſe exiſtimas, ipſe barbam non habens. Sidonius autem rhetor cùm Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de ſe eiuſmodi publica oratione decantaret encomium, quòd totius philoſophiæ peritus eſſet, nec minùs dicendi facultate ea poſſit exequi quæ diceret: Etenim, inquit, ſi Ariſtoteles ad Lyceum me vocarit, ſequar: ſi Plato ad Academiam, veniam: ſi à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præſtò ero: ſi Pythagoras me accerſiuerit, ſilebo. Surgens itaque è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, vocat te Pythagoras. Cæterùm Pythone quodam eorum qui fuerant è Macedonia ſplendidè & nitidè culti, iuuene formoſo ſubſannante illum, ac quæſtionem ſophiſticam proponente, iubentéque vt ſyllogiſmi ſolutionem diceret: Vnum, inquit, fili noui, quòd ſubigêris. Cùm ergo ille ſtomachanti animo indignaretur propter ſcommatis amphiboliam, illique comminaretur, Statim tibi virum oſtendam: ille in multum riſum effuſus, interrogauit adoleſcentem, Ergo virum habes? Quodam tempore cùm quidam etiam athleta ab eo fuiſſet deriſus, propterea quòd cùm victor extitiſſet in Olympia, veſtitu molli & florido amictus conſpiceretur: vulnus illi lapide in caput incuſſit, adeò vt ſanguis efflueret. Itaque qui aderant, indignantes, factum grauiter & moleſtè ferebant, quaſi vnus ex illis fuiſſet percuſſus: cúmque exclamarent vt ad Proconſulem iret: Nequaquam, inquit, viri ad Proconſulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquando obambulans annulum aureũ in itinere forte fortuna reperiſſet, propoſita in foro ſchedula, voluit, eum qui amiſſi annuli dominus extitiſſet, venire, atque ſi illius pondus & gemmam & typum rectè indicaſſet, recipere. Venit ergo adoleſcens quidam forma honeſta & amabili, qui ſe amiſiſſe perhibebat. Cæterùm cùm nihil ſani diceret, Abi, inquit, ô puer, ac tuum ipſius annulum diligenter obſerua: etenim hunc non amiſiſti. Quiſpiam verò è Romanis ſenatoribus cùm Athenis illi filium ſuum iuuenem ſupra modum formoſum commonſtraſſet, effœminatum verò, & corruptum deliciis: dixiſſétque, Salutat te Demonax hic meus filius:

A ὁ δὲ, τίς γάρ σοι εἶπεν ὅτι φιλοσοφῶ; & ἀπιὼν ἤδη, πρὸς αὑτὸν ἡδὺ μάλα ἐγέλασε. τ ὑ ἐρωτήσαντος ἐφ' ὅτῳ γελᾷ, ἐκεῖνος ἔφη, Γελοῖόν μοι εἰ ἔδοξεν, εἰ σὺ ἀπὸ τῦ πώγωνος ἀξιοῖς κρίνεσθαι τοὺς φιλοσοφοῦντας, αὐτὸς πώγωνα οὐκ ἔχων. τ ὑ Σιδωνίῦ ποτὲ σοφιστοῦ Ἀθηναίοις δοκιμωτάτου, καὶ λέγοντος ἐπ' αὐτῦ ἔπαινόν τινα τοιῦτον, ὅτι πάσης φιλοσοφίας πεπείραται, καὶ χρῆναι ὑ αὐτὰ εἰπεῖν ἃ ἔλεγεν· ἐὰν Ἀριστοτέλης με καλῇ ὅτι ὃ Λύκειον, ἕψομαι· ἂν Πλάτων ὅτι τὴν Ἀκαδημίαν, ἀφίξομαι· ἂν Ζήνων ὅτι τ Ποικίλην, διαβήσομαι· ἂν Πυθαγόρας καλῇ, σιωπήσομαι· ἀναγκαίας δ' ἂν εἶναι μέσων τ ἀκροωμένων δοκῶ, ἔφη, τοσοῦτόν ὄνομα, καλῶν σε Πυθαγόραν. Πύθωνος δέ τινος τ ἐν Μακεδονίᾳ διαπρέποντος νεανίσκου ὡραίου, ἐρεσχελοῦντος αὐτὸν, καὶ προτείνοντος ἐρώτημά τι σοφιστικὸν, καὶ κελεύοντος εἰπεῖν τὴν συλλογισμοῦ τὴν λύσιν, Εἶν, ἔφη, οἶδα τέκνον, ὅτι σφαίνῃ. ἀναγκαιοτάτου δ' ἐκείνου ὅτι τῷ δ' ἀμφιβολίας σκώμματι, καὶ συναπειλοῦντος, Αὐτίκα σοι μάλα τὸν ἄνδρα ὑποδείξω, ὁ δ' σεμνῶ γέλωτι ἠρώτησε, καὶ γὰρ ἄνδρα ἔχῃς; ἐπεὶ δέ τις ἀθλητὴς καταγελασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἐσθῆτα ὤφθη ἀθλητὴς ἀμπεχόμενος, Ὀλυμπιονίκης ὤν, ἐπάταξεν αὐτὸν εἰς τ κεφαλὴν λίθῳ, καὶ αἷμα ἐρρύη· οἱ μὲν παρόντες ἠγανάκτουν, ὡς αὐτὸς ἕκαστος τετυφωμένος, καὶ ἐδόκουν ὑπὸ τὸν αἰθύπατον ἰέναι· ὁ δ' Δημώναξ, Μηδαμῶς, ἔφη, ἄνδρες, πρὸς τὸν αἰθύπατον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἰατρόν. ἐπεὶ δέ ποτε & χρυσοῦν δακτύλιον ὁδῷ βαδίζων εὗρε, γραμμάτιον ἐν ἀγορᾷ προσπηδεῖς, ἠξίου τὸν ἀπολέσαντα, ὅστις εἴη τ δακτυλίου δεσπότης, ἥκειν. καὶ εἴ ποτε ὁλκὴν αὐτοῦ, καὶ λίθον, & τύπον, ἀπολαμβάνειν. ἦκεν οὖν τις μειρακίσκος ὡραῖος, αὐτὸν ἀπολωλεκέναι λέγων· ἐπεὶ δ' οὐδὲν ὑγιὲς ἔλεγεν, Ἄπιθι, ἔφη, ὦ παῖ, καὶ τ ἑαυτοῦ δακτύλιον φύλαττε, τοῦτον γὰρ οὐκ ἀπολώλεκας. τῷ δ' ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς τις Ἀθηναίοις υἱὸν αὐτῷ δείξας πάνυ ὡραῖον, ἡλιδρίαν δ' καὶ διακεκλασμένον, Προσαγορεύσατε, ἔφη, ὁ ἐμὸς υἱὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ Δημώναξ,

B

C

D

Salutat te Demonax hic meus filius:

Καλὸς, ἔφη, καὶ σοῦ ἄξιος, καὶ τῇ μητρὶ ὅμοιος. τὸν δὲ Κυνικὸν, οὐκ ἀρκτου δέρματι φιλοσοφοῦντα, οὐκ Ονώφρατον, ὥσπερ ὠνομάζετο, ἀλλ' Αρκεσίλαον καλεῖν ἠξίωσε. ἐρωτήσαντος δέ τινος αὐτὸν ὅρος εὐδαιμονίας δοκεῖ, μόνον εὐδαίμονα, ἔφη, τὸν ἐλεύθερον. ἐκείνου δὲ φήσαντος πολλοὺς ἐλευθέρους εἶναι, Αλλ' ἐγὼ μόνον, ἔφη, τὸν μήτε ἐλπίζοντά τι, μήτε δεδιότα. ὁ δὲ, Καὶ πῶς αὖ, ἔφη, τοῦτο τις δύναιτο; ἅπαντες γὰρ ὡς ὀλίγου τούτοις δεδουλώμεθα. Καὶ μὴν, ἔφη, εἰ κατανοήσεις τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, δῆλον ὅτι ἐλπίδος, ἔστι φόβου ἄξια, παντελῶν πρώτως καὶ τῶν ἀναρχῶν, καὶ τῶν ἡδέων. Περεγρίνου δὲ τοῦ Πρωτέως ἐπιτιμῶντος αὐτῷ, ὅτι ἐγέλα τὰ πολλὰ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις προσέπαιζε, καὶ λέγοντος, Δημώναξ, ὑποκρινῇ; ἀποκρίναι, Περεγρῖνε, οὐκ ἀνθρωπίζῃς; καὶ μὴν καὶ φυσικόν τινα πρὸς τοὺς ἀντιπόδων διαλεγόμενον, διώξαντας, καὶ ὅτι φρέαρ ἀναγαὼν, καὶ δείξας αὐτῷ τὴν ἐν τῷ ὕδατι σκιὰν, ἤρετο, Τοιούτους ἄρα τοὺς ἀντιπόδας λέγῃς; ἀλλὰ καὶ μάγου τινὸς λέγοντος, καὶ ἐπῳδὰς ἔχειν ἰσχυρὰς, ὡς καὶ αὐτὸν ἀπάγειν ὅποι βούλεται, Μὴ θαύμαζε, ἔφη, καὶ γὰρ αὐτὸς ὁμότεχνός εἰμί σοι, καὶ εἰ βούλει, ἕπου πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, κἄν ὄψει με διὰ μιᾶς ἐπῳδῆς, καὶ μικροῦ τοῦ φαρμάκου πείσοντα αὐτὴν δοῦναί μοι τὸν ἄρτον· αἰτήσομαι δὲ τὸ κέρμα, ὡς τὰ ἴσα τῇ ἐπῳδῇ δυνάμενον. ἐπεὶ δὲ Ηρῴδης ὁ πάνυ, ἐπένθει τὸν Πολυδεύκη πρὸ ὥρας ἀποθανόντα, καὶ ἠξίου ὄχημα ζεύγνυσθαι αὐτῷ, καὶ ἵππους παρίσασθαι ὡς διαβησόμενος, καὶ δεῖπνον παρασκευάζεσθαι, προσελθὼν, Παρὰ Πολυδεύκους, ἔφη, κομίζω σοι τινὰ ὀπισθόλωτον ἡδέντος ἐκείνου, καὶ οἰηθέντος ὅτι κἀκεῖνος κοινὸν καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις συμπενθήσει τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ εἰπόντος Τίνων, ὦ Δημώναξ, Πολυδεύκους ἀξιοῖ, Αἰτιᾶταί σε, ἔφη, ὅτι μὴ ἤδη πρὸς αὐτὸν ἄπει. ὁ δ' αὐτὸς, ἰδὼν πείθουσι, καὶ ἐν σκότῳ ἑαυτὸν καθείρξαντι, προσελθὼν, ἔλεγε μάγος τε εἶναι καὶ δύνασθαι αὐτῷ ἀναγαγεῖν τοῦ παιδὸς τὸ εἴδωλον, εἰ μόνον αὐτῷ τρεῖς τινας δυσθέρωτας ἐπομόσαι, μηδένα πώποτε πεπενθηκότας.

Pulcher est, inquit, & te dignus: & matri nō absimilis. Porrò Cynicum in pelle vrsi philosophātem non Onocratum, quod illi nomen erat, sed Arcesilaum vocare dignatus est. Cùm quidam ex eo quæsisset quinā illi felicitatis finis esse videretur, respondit solū eum esse felicem, qui liber esset. Illo autē subiiciente multos esse liberos: Atqui hunc ego solū, inquit, liberum esse existimo, qui neque sperat aliquid, neque pertimescit. Ille verò, Et quomodo, inquit, hoc fieri potest? omnes enim plurimùm his seruiētes subiecti sumus. Atqui, inquit, si recto iudicio res humanas excusseris, haud dubiè easdem reperies neque spe neq; metu dignas, propterea quòd & quę doleāt, & iucūda sint, iuxtà finē capiant & euanescant. Peregrino autem, cui & Proteo cognomen fuit, obiurgāte eum, quòd pleraque omnia naso suspenderet, hominibúsque illuderet, dicentéque, Demonax nō viuis Cynicū: respondit, Peregrine, non viuis hominē. Physicū quoque super Antipodibus dissentem, surgens deduxit ad puteum, illíque vmbra in aqua commonstrata, quę siuit, Nunquid tales confirmas esse Antipodas? Præterea quopiam magum se esse profitente, haberéque carmina efficaciſſima, quibus omnes homines impellere possit ac persuadere vt sibi quæcunque vellet exhiberent: Ne hoc tibi mirū videatur, inquit: eandem enim tecum artem exerceo: &, si placet, ad pistricem me sequere, videbísque me vnica tantùm incantatiuncula ac modico veneficio persuasurum ipsam vt mihi panem det: sub obscurè monetam innuens, æqualē cum incantationibus vim obtinentem. Cùm verò Herodes grauiter & peracerbè Pollucis immatura morte sublati obitum lugeret, vellétque currum illi iungere, ac equos præstare tanquam ascensuro, & cœnam adornare: aggressus hunc Demonax, A Polluce, inquit, epistolam tibi adfero. Cæterùm cùm ille gauisus esset, putarétque illum quoque aliis esse dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax sibi vult Pollux? Accusat te, inquit, quòd ad illum abire cunctēris. Idem quendam alium filij sui mortem inconsolabiliter lugentem, ac tenebris semet occultantem, accessit, séque magnum professus est, ac filij simulacrum ab inferis posse reducere, si tres tantùm homines illi nominauerit, quos nunquam vllius obitum luxisse certò compertum haberet.

Cùm ergo diu multúmque secum hæsitaret, nec vnum quidem, vt opinor, talem posset producere: ait tandem Demonax, O ridicule, an te solum intoleranda mala perferre existimas, cùm luctus expertem videas neminem? Atqui & illos falsè deridere solitus est, qui in sermonibus nimiùm vetustis & peregrinis vocabulis vti consueuerant. Itaque cùm vnum aliquando super oratione quadam interrogasset, illéque plus quàm Atticè respondisset: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu verò mihi quasi Agamemnone regnãte respondisti. Dicète quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanum Æsculapij pro filij salute oraturi: Vehementer, inquit, surdum existimas Æsculapium, si nequeat nos nisi isthic orantes exaudire. Cùm aliquando vidisset duos philosophos egregiè rudes & indoctos super quæstione quapiam satis ridiculè altercantes, ac alterum absurda quærentem, alterum verò ad rem nihil sanè respondentem: Nonne videatur vobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum supponere? Agathocles verò Peripateticus cùm superbè & insolẽter se ferret, & arroganter iactitaret dialecticorum se solum & primũ esse: Atqui, inquit, ô Agathocles, si primus, non solus: sin verò solus, non primus. Porrò autem Cethego viro consulari dignitate prædito, quo tempore per Græciam legatus abiret in Asiam, patri suo multa turpia & ridicula dicente & faciente, posteaquam ex amicis quispiam eadem vidisset, dixissétque Cethegum magnum scelus esse: Per Iouem, inquit Demonax, neque magnum. Idem cùm aliquando conspexisset Apollonium philosophum multis cum discipulis discedentem: commodùm verò abibat, accersitus quasi disciplinarum nomine Regi esset conuersaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autem quodam ex eo quærente, num anima illi immortalis esse videretur: Sanè immortalis, inquit, sed vt omnia reliqua. De Herode dicebat verum dixisse Platonem, affirmãtem nobis haud vnam saltem esse animam. Neque enim esse eiusdem animæ Regilaum & Pollucem, vt tanquam viuentes epulis suscipiat, taliáque illi curæ sint. Ausus est quoque aliquando Athenienses publicè interrogare, audita sacrorum præfatione, quam ob causam excluderent barbaros,

Ὑπολυπολὺ δὲ ἐκείνου ἐφθιάσθη τος, ἢ ἀπορῶν τος, οὐ γὰρ εἶχέ τινα, οἶμαι, εἰπεῖν τοιοῦτον, εἶτ' ἔφη, Ὦ γελοῖε, μόνος ἀφόρητα πάσχειν νομίζῃς, μηδένα ὁρῶν πένθους ἄμοιρον; καὶ μὴν καὶ ἐκείνων καταγελᾷ ἠξίου, τῶν ἐν ταῖς ὁμιλίαις πολὺ ἀρχαίοις & ξένοις ὀνόμασι χρωμένων. Ἑνί γε μὴν ἐρωτηθέντι ὑπ' αὐτοῦ λόγον τινα, καὶ ὑποφαντικῶς ἀποκριθέντι, Ἐγὼ μέν σε, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, νυνὶ ἠρώτησα, σὺ δέ μοι ὡς ἐπ' Ἀγαμέμνονος ἀπεκρίνῃ. εἰπόντος δέ τινος τῶν ἑταίρων, Ἀπίωμεν Δημώνακτι εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον, καὶ εὐξόμεθα ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ· Παῦ, ἔφη, κωφὸν ἡγῇ τὸν Ἀσκληπιὸν, εἰ μὴ δύναται καὶ ἐντεῦθεν ἡμῶν δυσωπουμένων ἀκοῦσαι; ἰδὼν δέ ποτε δύο τινὰς φιλοσόφους κωμῳδῆ ἀπαιδεύτως ὑπὲρ ζητήσεως ἐριζοντας, & τὸν μὲν ἄτοπα ἐρωτῶντα, τὸν δ', οὐδὲν πρὸς λόγον ἀποκρινόμενον· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ φίλοι, ἔφη, ὁ μὲν ἕτερος τούτων, τράγον ἀμέλγειν, ὁ δὲ αὖ κόσκινον ὑποτιθέναι; Ἀγαθοκλέους δὲ τοῦ Περιπατητικοῦ μέγα φρονοῦντος, ὅτι μόνος αὐτὸς ὢν & πρῶτος τῶν Διαλεκτικῶν, ἔφη, Καὶ μήν, ὦ Ἀγαθόκλες, εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος, εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος. Κεθήγου δὲ τοῦ ὑπάτου, ὁπότε ἀφ' τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὴρ πρεσβεύων, τῷ πατρὶ πολλὰ καταγέλαστα καὶ λέγοντος, καὶ ποιοῦντος, ὅπερ τῶν ἑταίρων τις ὁρῶν ταῦτα, ἔλεγεν αὐτὸν μέγα κάθαρμα εἶναι, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Δημώναξ, οὐδὲ μέγα. καὶ Ἀπολλώνιον δέ ποτε τὸν φιλόσοφον ἰδὼν μετὰ πολλῶν τῶν μαθητῶν ἐξελαυνόμενον, ἤδη δ' ἀπὴρ μεταπεμπτος, ὡς ὅτι παιδεία τῷ βασιλεῖ συνεσόμενος, Περιέρχεται, ἔφη, ὁ Ἀπολλώνιος, καὶ οἱ Ἀργοναῦται αὐτοῦ. ἄλλου δέ ποτε ἐρωμένου εἰ ἀθάνατος αὐτῷ ἡ ψυχὴ δοκεῖ εἶναι, Ἀθάνατος, ἔφη, ἀλλ' ὡς πολύποδα. ὡς μήποτε Ἡρῴδου ἔλεγεν ἀληθεύειν τὸν Πλάτωνα, φάσκοντα μίαν ἡμᾶς ψυχὴν ἔχειν, ἢ γὰρ εἶναι τῆς αὐτῆς ψυχῆς, Ῥηγίλλαν, καὶ Πολυδεύκη, ὡς ζῶντας ἑστιᾶν, καὶ τὰ τοιαῦτα μελετᾶν. ἐτόλμησε δέ ποτε καὶ Ἀθηναίους ἐρωτῆσαι δημοσίᾳ, τῆς παῤῥησίας ἀκούσας, δι' ἣν αἰτίαν ἀποκλείουσι τοὺς βαρβάρους, καὶ ταῦτα,

καὶ ταῦτα, τῷ τῶν τελετῶν αὐτοῖς καταστησαμένου Εὐμόλπου, βαρβάρου, καὶ Θρᾳκὸς ὄντος: ἐπεὶ δέ ποτε πλεῖν μέλλοντι αὐτῷ ἀπὸ χειμῶνος, ἔφη τις τῶν φίλων, Οὐ δέδοικας μὴ αἰσχρὰ πάθοις τῷ σκάφει, ὑπὸ ἰχθύων καταβρωθῇς; κἆτα, Ἀγνώμων ἂν εἴην, ἔφη, ὑπὸ ἰχθύων καταδαθῆναι, τοσούτους αὐτὸς ἰχθῦς καταφαγών. ῥήτορι δέ τινι κάκιστα μελετήσαντι, συνεβούλευσεν ἀσκεῖν, καὶ γυμνάζεσθαι· τῷ δὲ εἰπόντος, Ἀεὶ ἐνώπιόν σου λέγω· Εἰκότως οὖν, ἔφη, τοιαῦτα λέγεις, μαθητῇ ἀκροατῇ χρώμενος. καὶ μαθητῇ δέ ποτε ἰδὼν δημοσίᾳ ὑπὲρ μισθῷ μαρτυρόμενον, Οὐχ ὁρῶ, ἔφη, ἐφ' ὅτῳ τὸν μισθὸν ἀπαιτεῖς· εἰ μὴ γὰρ ὡς ἀλλάξαί τι δυνάμενος τῶν ὑπεχλωσμένων, ὀλίγον αἰτεῖς, ὁπόσον αὐτὸς αἰτῇς· εἰ δὲ ὡς δέδοκται τῷ θεῷ, πάντα ἔσται, τί σου δυνάται ἡ μαντική; προσῆλθε δέ τινος Ρωμαίου δισωματοποιοῦντος, καὶ τὸν ἀνόπλιον αὐτῷ μάχιμον πρὸς πάταλον ὑπεδείξαντος, καὶ εἰσομένου, Πῶς σοι Δημώναξ μεμαχῆσθαι ἔδοξε; Καλῶς, ἔφη, αὐτὸν ξύλινον τὸν ἀνταγωνιστὴν ἔχοντι. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰς ἀπορίας τῶν ἐρωτήσεων, πάνυ δυσχερῶς προσεκρούσατο. ἐρομένου γάρ τινος ὑπὲρ χλευασμοῦ, Εἰ χιλίας μνᾶς ξύλων καύσαιμι, ὦ Δημώναξ, πόσαι μναῖ ἂν καπνοὶ γένοιντο; Σπάνιον, ἔφη, τὸ ἀποδοῦναι, καὶ ὁ λοιπὸν πρᾶγμα, καπνός ἐστι. Πολυβίου δέ τινος, χαμαιδεῆ ἀπαιδεύτου αὐθρώπου, καὶ σολοίκου, εἰπόντος, Ὁ βασιλεύς με τῇ Ρωμαίων πολιτείᾳ τετίμηκεν, Εἴθε σε, ἔφη, Ἕλληνα μᾶλλον ἢ Ρωμαῖον πεποίηκεν. ἰδὼν δέ τινα τῶν ἁπροφύτων, ὑπὲρ τὰς πλατείας τῆς πορφύρας μέγα φρονοῦντα, κύψας αὐτοῦ πρὸς τὸ ὦς, καὶ τῆς ἐσθῆτος λαβόμενος, καὶ δείξας, ἔφη, Τοῦτο μοῦτοι πρὸ σοῦ πρόβατον ἐφόρει, καὶ ὧδε πρόβατον. ἐπεὶ μοῦτοι λουόμενος, ὥκνησεν εἰς τὸ ὕδωρ ζέον ἐμβαίνειν, καὶ ἡπιάσατό τις ὡς ἀποδυσόμενος, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὑπὲρ πατρίδος αὐτὸ πείσεσθαι ἔμελλον; ἐρομένου δέ τινος, Ὁποῖα νομίζεις εἶναι τὰ ἐν ᾅδου, Περίμενον, ἔφη, κἀκεῖθέν σοι ὀπίσω ἐλῶ.

præsertim cùm eam mysterij festiuitatem constituisset illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuisse non ignorabat. Postea verò quàm illi semel nauigandum erat negotij gratia, existẽte hyeme, & iam nauem erat inscensurus, dixit amicorum quispiam, An nõ pertimescis Demonax, ne naui fracta atque subuersa à piscibus deuoreris? Atqui, inquit, perabsurdum foret metuere à piscibus depasci, cùm tot ipse pisces antè deuorauerim. Cuidam rhetori vitiosissimè declamanti consuluit, vt frequenti exercitio incumberet. Cæterùm cùm ille dixisset, Nunquam nõ apud me ipsum declamo: Ergo iure optimo, inquit, tam ineptè dicis, qui semper stulto auditore vti soleas. Augure quoque semel publicitus mercedis gratia vaticinante conspecto, Non video, inquit, quam ob rem mercedem exigas: Etenim si hoc nomine exigis, quasi queas ea quæ à Parcis immobili consilio decreta sunt, depellere, modicum postulas, quantumcunque tandem postulaueris: Sin omnia quemadmodum Deo visum est, euentura sunt, quid tua præstare potest vaticinatio? Sene verò quopiam Romano bene corpulento, armatam illi pugnam aduersus ligneum palum susceptam commonstrante, interrogãtéque, Quanto tibi feruore ô Demonax pugnasse visus sum? Magno, inquit: siquidem hũc ligneum habuisti aduersarium. Atqui ad intricatas & captiosas quęstiunculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrij gratia, Si mille minis ligna combussero Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Pondera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt. Polybio autem homine omnium fermè literarum rudi, elati tamen animi, arrogantiùs iactante, Rex Romanorum ciuitate me donauit: Vtinam, inquit, te magis Græcum quàm Romanum fecisset. Rursus conspecto quopiam ex molliter & delicatè vestitis, propter purpuræ latitudinem superbiente, insolentiúsque incedente, admoto ad illius aurem capite, apprehensáque veste & commonstrata: Heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cùm semel in balneis lauans in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiam eundem meticulosum & parum audacem accusaret: Dic mihi, inquit, num hoc ipsum pro patria passurus eram? Quærente ex eo quopiam, Qualiánam ô Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribam.

Admeto verò cuidam inepto poëtæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuæ inscribendum mandarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit:

solutus in cachinnos, inquit, Adeò elegans est, ô Admete, Epigramma, vt magno emerim illud iam inscriptum esse. Cùm vidisset quispiam crura eius tarda & turgida, qualia ferè senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi vult Demonax? Ille subridens, Charõ me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniũ, seruum suum flagris cædentem, Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quadam, cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intendente, Fratrem, inquit, in foro reum facies: neque enim es Danaë Acrisij filia. Magno verò atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta veritatis ductum, sed ad ostẽtationem philosophari animaduerteret. Itaque cùm vidisset Cynicum, pallium quidem & peram habentem, cæterùm pro baculo supra modum fastuosè & arroganter vociferantem, dicentémque, Antisthenis & Cratetis ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit: siquidem tu Hyperidę discipulus existis. Cùm non paucos semel videret athletas malè & ignauiter pugnantes, prætérque legem eisdem constitutam, pro eo quòd Pancratio decertandum fuerat, mordicus se proscindẽtes: Non iniuria, inquit, nostri temporis athletas concomitantes socij, leones vocant. Neque illud dictum sale vrbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga Proconsulem vsus esse fertur. Etenim vnus ex his erat, qui crura totúmque corpus vnguẽto solebant pervngere. Porrò autem quidam Cynicus cùm in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus verbis accusauit, & tanquam obscœnũ & fœdè factum probrosè calumniatus est, adeò vt Procõsul inflammatus iracundia, Cynicum captũ abripi iuberet, quem aut fustibus contusurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cũ forte fortuna interuenisset Demonax, deprecatus est Proconsulem, vt illi delicti gratiam concessa venia faceret, cùm hoc peculiari quadam dicendi libertate Cynicorum, ausus esset. Ad quæ ille ita respondit, In præsens quidem hunc tibi impune dimittam: ceterùm si posthac tale quippiam animi temeritate ac linguæ intẽperantia inductus designauerit, qua pœna afficiendus erit?

A Ἀδμήτῳ δέ τινι ποιητῇ φαύλῳ, λέγοντί γε-
γραφέναι μονόστιχον ἐπίγραμμα, ὅταν ἐν ταῖς
διαθήκαις κεκέλευκεν ἐπιγραφῆναι αὐτοῦ τῇ
στήλῃ, ὃ χεῖρον δὲ καὶ αὐτὸ εἰπεῖν,

Γαῖα λαβὲ Ἀδμήτου ἔλυθρον, βῆ δ' εἰς
θεὸν αὐτός,

γελάσας, εἶπεν, Οὕτω καλόν ἐστιν, ὦ Ἀδμήτε, τὸ ἐπίγραμμα, ὥστε ἐθελόμην αὐτὸ
ἤδη ἐπιγεγράφθαι. ἰδών δέ τις ἐπὶ τῷ σκε-
λῶν αὐτοῦ οἷα τοῖς γέρουσιν ἐπίπαν γίγνεται,
ἤρετο, τί τοῦτο, ὦ Δημώναξ; ὁ δὲ, μειδιάσας,
Χάρων με ἔδακεν, ἔφη. καὶ μήτοι καὶ Λακε-
B δαιμόνιόν τινα ἰδὼν τὸν αὐτοῦ οἰκέτην μαστι-
γοῦντα, Παῦσαι, ἔφη, ὁμότιμον σαυτοῦ τὸν
δοῦλον ἀποφαίνων. Δαναάς δέ τινος τοῦ τὸν
ἀδελφὸν δίκην ἐγείσης, Κεῖθι, ἔφη, ἦ γὰρ
εἶ Δαναή, ἡ Ἀκρισίου θυγάτηρ. μάλιστα δὲ
ἐπολέμει τοῖς οὐ τοῦ ἀληθοῦς ἀλλὰ τοῦ
ἐπιδόξου φιλοσοφοῦσιν. ἕνα γοῦν ἰδὼν Κυνι-
κὸν, τρίβωνα μὲν καὶ πήραν ἔχοντα, αὐτὸ δὲ τῆς
βακτηρίας, ὑφ' ἧς ἐρείσθη κεκραγότα, καὶ λέ-
γοντα, ὅτι Ἀντισθένους, C Κράτητος, καὶ Διο-
γένους ἐστὶ ζηλωτής, Μὴ ψεύδου, ἔφη, σὺ γὰρ
Ὑπερίδου μαθητὴς ὢν τυγχάνεις. ἐπεὶ μέντοι
πολλοὺς τῶν ἀθλητῶν ἑώρα κακομαχοῦ-
τας, καὶ τοῦ τὸν νόμον τὸν συναγώνιον, αὐτὸ τὸ
παγκρατιάζειν δέκα ὄντας, Οὐκ ἀπεικότως,
ἔφη, οὗτοι νῦν ἀθλητὰς, οἱ παρεμπρεπῶς
λέοντας καλοῦσιν. ἀτεῖον δὴ κἀκεῖνο αὐτοῦ, καὶ
δηκτικόν ἅμα, ὃ τοὺς τὸν αἰθυπάτην εἰρη-
μένον. ἰῶ μέν γε τῶν πεπληγμένων τὰ σκέλη, καὶ
ὃ σῶμα ὅλον· Κυνικοῦ δέ τινος ἐπὶ λίθον ἀ-
ναβαίντος, καὶ αὐτὸ τοῦτο κατηγορουμένου αὐτοῦ,
καὶ εἰς χυναιδίαν διαβάλλοντος, ἀγανακτήσας,
D καὶ καταπαπαῖξαι τὸν Κυνικὸν κελεύσας, ἔ-
μελλεν ἢ ξύλοις στωμύλλειν, ἢ καὶ φυγῇ ζημιώ-
σειν· δεηθέντος δὲ Δημώνακτος, παρητεῖτο
συγγνώμην ἔχειν αὐτῷ, κατά τινα πάτριον τοῖς
Κυνικοῖς παρρησίαν φασκοντος. εἰπόντος
δ' αὐτοῦ, Νῦν μέν σοι ἀφίημι αὐτὸν, αἰ δ' ὕστερον τοιοῦτόν τι τολμήσῃ, τί παθὼν ἄξιος ἔσῃ;

καὶ ὁ Δημώναξ, Δρωπακισθῶμεν τότε αὐτὸν κελεύσον. ἄλλῳ δέ τινι γραπτέδων ἅμα καὶ ἔθνους τῶ μεγίστου τὴν ἀρχὴν ἐμπιστευθέντι, ὡς βασιλέως ἐρωμένῳ πῶς ἂν τις ἄνευσα φρίξη, Ἀόργητος, ἔφη, καὶ ὀλίγα μὲν λαλῶν, πολλὰ δὲ ἀκούων. ἐρωμένῳ δέ τινι εἰ καὶ αὐτὸς πλακοῦντας ἐσθίοι· Οἷς οὖν, ἔφη, τοῖς μωροῖς τὰς μελίσσας πτῆναι τὰ κηρία ποιεῖς δὲ τῇ Ποικίλῃ ἀνδριάντα ἰδὼν τὴν χεῖρα ἀποκεκομμένον, Οὐδέ ποτε ἔφη Ἀθηναίοις εἰκόνι χαλκῇ τετιμηκέναι τὸν Κυναίγειρον. καὶ μὴν καὶ Ῥουφῖνον τὸν Κύπριον, λέγω δὲ τὸν χωλόν, τὸν ἐκ τῆς Περιπάτου, ἰδὼν ὀπτιπολὺ ζοῖς Περιπάτοις συμφοιτέοντα, Οὐδέν ὄστιν, ἔφη, αἰσχιωτότερον χωλοῦ Περιπατητικοῦ. ἐπεὶ δέ ποτε ὁ Ἐπίκτητος ὀπτιμῶν ἅμα συνεβούλευεν αὐτῷ ἀγαγέσθαι γυναῖκα, καὶ παῖδα ποιήσασθαι, πρέπειν γὰρ καὶ τοῦτο φιλοσόφῳ ἀνδρὶ, ἕτερον δ' αὖ αὐτῷ καταλιπεῖν τὴν φύσιν, ἐλεγχτικώτατα πως αὐτὸν ἀπεκείνατο, Οὐκοῦν, ὦ Ἐπίκτητε, δός μοι μίαν τῶν σαυτοῦ θυγατέρων. καὶ μὴν καὶ ὅ πως Ἑρμῖνον τὸν Ἀριστοτελικὸν ἄξιον ἀπομνημονεύσαι. Εἰδὼς γὰρ αὐτὸν παγκάκιστον μὲν ὄντα, καὶ μυρία κακὰ ἐργαζόμενον, τὸν Ἀριστοτέλη δὲ, καὶ τὰ σώματος αὐτοῦ τὰς δέκα κατηγορίας ἔχοντα, Ἑρμῖνε, ἔφη, ἀληθῶς ἄξιος εἶ δέκα κατηγοριῶν. Ἀθηναίων δὲ σκεπτομένων καλὰ ζῆλον τὸν πρὸς Κορινθίους καταστῆσαθαι θέαν μονομάχων, προσελθὼν εἰς αὐτοὺς, Μὴ πρότερον, ἔφη, ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ψηφίσασθε, ἢ μὴ τοῦ ἐλέου τὸν βωμὸν καθέλητε. ἐπεὶ δὲ εἰς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἐλθόντι αὐτῷ, Ἦλφοι εἰκόνα χαλκῆν ἐψηφίσαντο, Μηδαμῶς τοῦτο, ἔφη, ὦ ἄνδρες Ἦλφοι, μὴ δόξητε ὀνειδίζειν τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ὅτι μήτε Σωκράτους, μήτε Διογένους εἰκόνα ἀνατεθείκασιν. ἤκουσα δὲ αὐτοῦ ποτε καὶ πρὸς τὸν τῶν νόμων ἔμπειρον ταῦτα λέγοντος, ὅτι κινδυνεύουσι ἄχρηστοι εἶναι οἱ νόμοι, οὔτε πονηροῖς οὔτε ἀγαθοῖς χρώμενοι· οἱ μὲν γὰρ οὐ δέονται νόμων, οἱ δὲ, οὐδὲν βελτίους γίγνονται. τῶν δὲ Ὁμήρου στίχων ἕνα ἥδε μάλιστα,

A Ad quem Demonax, Sanè tunc illum invngi, seu dropace velli iubebis. Alteri cui rex & castra & magnum exercitum vnà cum imperio crediderat, quærenti qua ratione quispiam imperium quàm optimè administrare possit: si ira, inquit, vacauerit, & quàm minimùm loquens, plurima audierit. Scisciranti cuidam, num & ipse placentis vesceretur: An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte variam conspecta statua manibus mutila, Serò tandem, inquit, Athenienses ænea imagine Cynegirum honestarunt. Atqui Rufinum quoque B Cyprium, claudum illum dico, ex schola Peripatetica, cùm multo tempore vidisset conuersantem cum Peripateticis, claudo Peripatetico, inquit, nihil est turpius atque impudentius. Cæterùm cùm Epictetus quoque aliquando obiurgans ei consuleret, vt vxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc viro philosopho non indecorum esse, alterum videlicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit, Da mihi igitur ô Epictete vnam filiarum tuarum. Sed nec hoc quiC dem indignum memoratu esse videtur, quo Herminum Aristotelicũ acerbè notauit. Etenim cùm non ignoraret illũ extremè malum esse, innumeráque flagitia designantem, Aristotelem verò, eiúsque decem categorias, quas prædicamẽta vocant Dialectici, nunquam non in ore habentem: Sanè verò, inquit, Hermine decem categoriis te haudquaquam indignum esse opinor. Athenienſibus quondam consultantibus quadam æmulatione erga Corinthios de singulari certamine congrediẽtium constituendo spectaculo, accedens dixit, Ne priùs hæc Athenienses decernatis, quàm misericordiæ aD ram subuertatis. Cùm in Olympiam semel profectus veniſſet, illíque Helei æream statuam erigendam decreuissent, Nequaquã hoc facietis, inquit, viri Helei, ne maiores nostros probo afficere videamini, cùm neque Socrati neque Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad Iurisperitũ dicentem audiui, periculum esse ne leges omnes sint inutiles atque superuacuæ, quódque nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ij verò per easdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis versiculis vnum exactissimè calluit:

Strenuus vt segnis fato potiuntur eodem.

Laude prosequi solitus est Thersiten, vt Cynicum quendam liberæ linguæ concionatorem. Interrogatus, quis illi potissimùm ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidẽ admiratione digni sunt: cæterùm ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror, Aristippum autem amore complector. Vixit annos fermè centum, nullo vnquam morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, neminem vnquam facessendis negotiis molestauit, aut in ius productum accusauit. Amicis vtilem se præbuit, ac officiosum. Qui inimico in illum fuisset animo, nullum vnquam habuit, ipse hostis nemini. Tanto verò amore cùm ipsi Athenienses, tum vniuersa Græcia eundem prosequebatur, vt prætereunti, honoris gratia etiam ij qui magistratus officiis fungebantur, assurgerent, magnúmque illo præsente omnes agerent silentium. Postremùm vbi iam ætate supra modum ingrauescente consenuisset, inuocatus in quamcunque domum fortuitò incidisset, in ea cibum sumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimùm sibi gratulabatur, Demonacte viso Deum sibi ostensum esse existimans, aut aliquem bonum Genium seu dæmonem in domum intrauisse. Prætereuntem verò pistrices certatim ad sese trahebant, vnaquęque cupiens vt à se panem acceptaret: ac magnam felicitatem sibi datam esse interpretabatur illa, à qua panem accepisset. Quin etiam pueri poma illi afferre solebant, patrem honorificè compellantes. Gliscente aliquando inter Athenienses discordia, per seditionem dissociatis ciuium animis, in concionem ingressus est: cúmque tantùm comparuisset, facto silentio discordantes compescuit. Verùm cùm pœnitentia ductos eosdem resipuisse animaduertit, nullo adiecto verbo & ipse abiit. Cæterùm cùm iam haud obscurè persentiscceret se sibi amplius auxilio esse non posse, dicta ad præsentes, qua in certamine præcones vti solent, clausula,

Iam finis est pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum esse amplius
Tempus monet,

ac discedens ab omnibus, hilaro vultu diem suum obiit, quali semper obuiam venientibus conspectus est. Aliquanto ante verò quàm moriebatur, interrogante quopiam, de sepultura verò quid imperas? Ne vos hęc cura remordeat, inquit, solicitos: etenim fœtor me sepeliet.

Κάτθαν' ὁμῶς ὅ,τ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅ,τε πολλὰ ἐοργώς.

Ἐπῄνεε δὲ καὶ τὸν Θερσίτην, ὡς κυνικήν τινα δημηγόρον. ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τίς αὐτῷ ἀρέσκοι τῶν φιλοσόφων, ἔφη, Πάντες μὲν θαυμασοί· ἐγὼ δὲ Σωκράτη μὲν σέβω, θαυμάζω δὲ Διογένην, καὶ φιλῶ Ἀρίστιππον. ἐβίου δὲ ἔτη ὀλίγου δέοντα τῶν ἑκατόν, ἀνόσος, ἄλυπος, οὐδένα ἐνοχλήσας πώ, οὐ αἰτήσας, φίλοις χρήσιμος, ἐχθρὸν οὐδένα οὐδὲ πώποτε ἐσχηκώς. καὶ τοσοῦτον ἔρωτα ἔσχον πρὸς αὐτὸν Ἀθηναῖοί τε αὐλοὶ, καὶ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς, ὥστε παιόντι ὑποτεχαίσασθαι μὲν τοὺς ἄρχοντας, σιωπὴν δὲ γίνεσθαι πρὸ πάντων. Ὅτε τελευταῖον δὲ, ἤδη ὑπέργηρως ὤν, ἄκλητος εἰς ἰδίαν τύχοι παιδιὰν οἰκίαν, ἐδείπνει, ἢ ἐκάθευδε, τῶν ἐνοικούντων, θεόν τινα ὑποφαίνων ἡγούμενόν σφισι τὸν ξένον, καὶ τινα ἀγαθὸν δαίμονα εἰσεληλυθέναι αὐτοῖς εἰς τὴν οἰκίαν. παιδιὰ δὲ αἱ ἀποπώλιδες ἀνθείλκον πρὸς αὑτάς, ἑκάστη ἀξιοῦσα παρ' αὐτῆς λαμβάνειν τὸν ἄρτον, καὶ τοῦτο εὐτυχίαν ἑαυτῆς ἡ δεδωκυῖα ᾤετο. καὶ μὴν καὶ οἱ παῖδες ὀπώρας προσέφερον αὐτῷ, πατέρα ὀνομάζοντες. σάσεως δέ ποτε Ἀθήνησι γενομένης, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ φανεὶς μόνον, σιωπὴν ἐποίησεν αὐτοῖς. ὁ δὲ, ἰδὼν ἤδη μετεγνωκότας, οὐδὲν εἶπεν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ σιωπῆσαι οὐκ ἐφ' οἷός τε ὢν αὐτῷ ὑπεκρεῖν, εἶπεν πρὸς τοὺς παρόντας τὸν ἀναγώνιον τῶν κηρύκων πόδα,

Λήγει μὲν ἀγὼν τῶν καλλίστων ἄθλων ταμίας·

Καιρὸς δὲ καλῶ μηκέτι μέλλειν.

καὶ πάντων ἀποχόμενος, ἀπῆλθε τὸν βίον Φαίδρος, καὶ οἷος ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐφαίνετο. ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς ἐρομένου τινός, Περὶ ταφῆς τί κελεύεις; Μὴ πολυπραγμονεῖτε, ἔφη· ἡ γὰρ ὀδμή με θάψει.

φαιδρόν δὲ ἐκείνου, τί οὖν οὐκ αἰσχρὸν ὀρ- A
νέοιν καὶ κυσὶ βορᾶν παρατεῖναι τηλικούτου ἀνδρὸς σῶμα. Καὶ μὴν οὐδὲν ἄτοπον, ἔφη, τοῦτο, εἰ μέλλω καὶ ἀποθανών, ζώοις τισὶ χρήσιμος ἔσεσθαι. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, καὶ ἐθαψαν αὐτὸν δημοσίᾳ μεγαλοπρεπῶς, καὶ πολὺ ἐπένθησαν, καὶ τὸν χῶρον τὸν λίθινον, ἐφ' ᾧ εἰώθει, ὁπότε κάμνοι, ἀναπαύεσθαι, προσεκύνουν, καὶ ἐστεφάνουν εἰς τιμὴν τοῦ ἀνδρός, ἡγούμενοι ἱερὸν εἶναι καὶ τὸν λίθον, ἐφ' ᾧ ἐκαθέζετο. ὅτι μὲν γὰρ τῆς ἐκφορᾶς, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἀπήντησε, καὶ μάλιστα τῶν φι- B
λοσόφων. ἅμα μὲν οἱ νεανίσκοι ὑποδυόντες, ἐκόμιζον αὐτὸν ἄχρι πρὸς τὸν τάφον. Ταῦτα ὀλίγα πάνυ ἐκ πολλῶν ἀπεμνημόνευσα· καὶ ἔστιν ἀπὸ τούτων τοῖς ἀναγινώσκουσι λογίζεσθαι ὁποῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐγένετο.

Respondente autem illo, an non turpe foret & nefarium, si tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum obiiceretur: Atqui nihil absurdum est, inquit, si mortuus quoque nonnullis animalibus vtilitatem aliquam allaturus sim. Cæterùm Athenienses magnifico funere elatum illum sepelierunt, multóque tempore eius obitum luxerũt, ac sedem illam lapideam super qua, si quando correptus lassitudine quiescere solebat, adorabant, sertis coronantes in honorem viri, existimãtésque sacrum esse lapidem in quo sedisset. Circa funeris verò efferendi procurationem, nemo erat qui non accurrisset, maximè verò ex Philosophis. Illi subiectis humeris pheretro, vsque ad sepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimiùm pauca ex multis super Demonactis vita percensere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiusmodinam ille vir fuerit.

EPΩTEΣ.

AMORES. Incerto interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorum voluptate disputatur, introductis Chariclis & Callicratidæ personis: quorum alter amorem mulierum vt antiquiorẽ, & naturæ magis cõsentaneum, deinde & diuturniorem, magisq; mutuum, & vtrinque oblectantem, defendit: alter autem turpem istum in pueros affectum, sed honesto tamen & philosophico nomine palliatum, cõmendat, confutato eo quod alter de naturæ ductu opposuerat, & proposita muliebrium vitiorum insolentia ac fœditate. Occasio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti sermonis sumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio disputationis, ab attentione, & rei magnitudine, quam longa deinde narratio sequitur, continens causſam & quasi fundamentum totius negotij: in qua illa quoque non indigna lectu sunt, descriptio templi Gnidiæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidam ipsam deæ statuam noctu aggressus est: cuius commemoratio contentioni ac disputationi principiũ & ingressum facit. Cæterùm haud scio an & hic philosophos tacitè perstringat Lucianus, dum pederastas esse, solis illis permittit.

ΕΡωτικῆς παιδιᾶς, ἑταῖρέ C
μοι Θεόμνηστε, ἐξ ἑωθινοῦ πεπλήρωκας ἡμῖν τὰ κεκμηκότα πρὸς τὰς συνεχεῖς ἀσουδὰς ὦτα. καί μοι σφόδρα διψῶντι τοιαύτης ἀνέσεως, ἐπῆλθες ἡδέως ἐπὶ λόγων ἐρρύης ἥδεις. Ἀθενὴς γὰρ ἡ ψυχὴ διὰνεκοῦς ἀσουδῆς ἀνέχεσθαι.

AMatorio quodam lusu, amice Theomneste, summo statim mane impleuisti nobis aures, continuo serióque studio iam defessas. Ac mihi vehementer sitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum istorum sermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus est, quàm vt studia continua sustinere queat.. LVCIANVS.

Deſiderant autem labores paulo contentiores, vt curis grauioribus atque moleſtis pauliſper relaxatis, in voluptates remittantur. Admodum igitur me ſub auroram hodie laſciuorum iſtorum verborum blanda ac dulcis ſuadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Ariſtides ille viderer mihi eſſe, Mileſiis ſermonibus ſupra quàm delinitus. Doleóque per amores equidem tuos, quibus latus adeo ſcopus inuentus eſt, quòd narrare deſiiſti: ac te per ipſam obſecramus Venerem, ſi abundè mihi dicere videris, ſiue maſculum aliquod, ſiue etiam per Iouem muliebre te inceſſit deſiderium, vt id paulatim memoria repetendo excitare velis. Nam alioqui feſtum & ſolennem celebramus diem, Herculi ſacra peragentes. Cæterùm haud ignoras ſcilicet deum hunc, quàm acer & procliuis erga Venerem fuerit: proinde lubentiſſimè videtur mihi ſermonum hæc ſacrificia admiſſurus eſſe. THEO. Citiùs verò mihi, Luciane, maris fluctus, & denſas & cœlo delabentes niues numeraueris, quàm meos amores. Ego itaque totam ipſorum vacuam reddidiſſe pharetram me puto: ac ſi quando ad alium aliquem auolare volent, inermis ipſorum dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cùm à prima pubertatis ætate egreſſus, inter adoleſcentes receptus ſum, aliis atque aliis ſubinde concupiſcentiis deluſus pereo, alique amores aliis ſuccedunt: ac priuſquam deſinant priores, incipiunt ſequentes, capita prorſus Lernæa rediuiuæ iſtius Hydræ longè magis multiplicia, neque etiam Iolaum aliquem auxiliatorem recipere ſuſtinentia. Neque enim igne ignis extingui ſolet. Adeò humidus quidam oculis inhabitat meis[1] aſilus, qui omnem formam ad ſeſe rapiens, nulla ſatietate expletur. Ac aſſiduè dubitare in mentem venit mihi, quænam hæc Veneris ira ſit. Nō enim ex[2] Heliadis quiſpiam ego ſum, neque Lemniadum contentio, neque etiam Hippolytéum agreſte ac durum illud ſupercilium indutus, vt ob id irritare Deæ mexplebilem hanc iram in me debeam. LVC. Omitte fidibiam hanc Theomneſte & difficilem reſponſionem. An tu enim grauiter fers quod per fortunam talem vitam ſortitus es, & acerbum eſſe putas, ſi cum mulieribus formoſis & cum pueris ſuauiter efflorescentibus ſubinde conuerſaris?

A πόθους δ' οἱ φιλότιμοι πόνοι, μικρὰ τῶν ἐπαχθῶν φροντίδων χαλασθέντες, εἰς ἡδονὰς ἀνίενται. πολύ δή με νῦν τὸν ὄρθρον ἡ τῶν ἀκολάστων σου λόγων αἰμυλὴ καὶ γλυκεῖα πειθὼ κατεύφρανεν. ὥστ' ὀλίγου δεῖν, Ἀριστείδης ἐνόμιζον εἶ), τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις ὑποκηλούμενος. ἀθυμῶ τε, νὴ τοὺς σοὺς ἔρωτας, οἷς πλατὺς ἐρρέθη σκοπὸς, ὅτι πέπαυσαι διηγούμενος. καί σε πρὸς αὐτῆς αἰτιολούμεθα Ἀφροδίτης, εἰ πρόσχημά με λέγειν ἔοικας, εἴ τις ἄρρεν, ἢ καὶ, νὴ Δία, θῆλυς ἐφεῖ-
B ταί σοι πόθος, ἱκέσια τῇ μνήμῃ σε καλέσασθαι. καὶ γὰρ ἄλλως ἑορτασικὴν ἄγομεν ἡμέραν, Ἡρακλέα θύοντες. σὺ δὲ ἀγνοῶς δὲ δήπου τὸν θεὸν ὡς ὀξὺς ἐς πρὸς Ἀφροδίτην· ἥδιστα οὖν δοκεῖ μοι τῶν λόγων τὰς θυσίας προσήσεσθαι. ΘΕΟΜΝ. θᾶττον ἄν μοι, ὦ Λυκῖνε, θαλάττης κύματα, καὶ πυκνὰς ἀπ' οὐρανοῦ νιφάδας ἀριθμήσαις, ἢ τοὺς ἐμοὺς ἔρωτας. ἐγὼ γοῦν ἅπασαν αὐτῶν κενὴν ἀπολελεῖφθαι φαρέτραν νομίζω, κἂν ἐπ' ἄλλόν τινα τῶν
C νέων θελήσωσιν, ἄοπλος αὐτῶν ἡ δεξιὰ γελασθήσεται. πρεσβὺν γὰρ ἤδη με τῆς ἀνθρωπαδοῦς ἡλικίας εἰς τοὺς ἐφήβους κριθεὶς, ἄλλας ἐπ' ἄλλων ὀπτυμίας βουκολοῦμαι· ἀφόδυκοι ἔρωτες ἀλλήλων, καὶ πρὶν ἢ λῆξαι τοῖς πρώτοις, ἄρχονται δεύτεροι, κεφαλαὶ Λερναῖαι τῆς παλιμφυοῦς Ὕδρας πολυπλοκώτεραι, μηδ' Ἰόλεων βοηθὸν ἐχὴν δυνάμενα. πυρὶ γὰρ οὐ σβέννυται πῦρ, οὕτω τις ὑγρὸς τοῖς ὄμμασιν ἐνοικεῖ μύωψ,
D ὃς ἅπαν κάλλος εἰς αὐτὸν ἁρπάζων, ἐπ' οὐδενὶ κόρῳ παύεται. καὶ συνεχὲς ἀπορεῖν ἐπέρχεταί μοι, τίς ποτ' Ἀφροδίτης ὁ χόλος· οὐ γὰρ Ἡλιάδης ἐγώ τις, οὐδὲ Λημνιάδων ἔρις, οὐδὲ Ἱππολύτειον ἀγρίαινον ὠφρυωμένος, ὡς ἐρεθίσαι τῆς θεοῦ τὸ ἄπαυστον τοῦτο ὀργίλον. ΛΥΚ. πέπαυσο τῆς ὀπτιπλάσου καὶ δυσχερείας ταύτης ὑποκρίσεως Θεόμνηστε. ἀλλὰ γὰρ ὅτι τοῦτο τῷ βίῳ ἡ τύχη προσεκλήρωσέ σε, καὶ χαλεπὸν εἶ) νομίζῃς, εἰ γυναιξὶν ὡραίαις, καὶ μὴ παίδων ὡς καλῶν αἰδοίων ὁμιλεῖς·

ἀλλά σοι καὶ καθαρσίων πάνυ δεινὸς ὁ A
δυσερὲς οὕτω νόσημα; δῆλον γὰρ ὅ πάθος.
ἀλλ' οὐκέτι τῦτον τὸν πολιὸν ἐκχέας λῆρον,
εὐδαίμονα σαυτὸν εἶ νομίζε, ὅτι σοι ὁ θεὸς
οὐκ αὐχμηρὰν γεωργίαν ἐπέκλωσεν, οὐδ'
ἐμπορικὰς ἄλας, καὶ γραπτώτερον ἢ ὅπλοις
βίον, ἀλλὰ λιπαραὶ παλαίστραι μέλεσί σοι,
καὶ φαιδρὰ μὲν ἐσθὴς μέχρι ποδῶν τὴν πτυ-
χὴν καθιείς, ἀκριδὴς δ' ἡ σκηνὴ τῆς κό-
μης ἐπιμέλεια. τῷ γε μὲν ἐρωτικῷ ἡμέ-
ρων, καὶ αὐτὸ τὸ βασανίζειν, δύφραίνει, καὶ
γλυκὺς ὀδοὺς ὁ τοῦ πόθου δάκνει· πείσας
γὰρ, ἐλπίζεις· τυχὼν δ' ἀπολέλαυκας· B
ἴσῃ δὲ ἡδονῇ τὸ πρᾶξαι, καὶ τὸ μέλλον. ἐναγ-
χος μὲν διηγουμένου σου τὸν πολιὸν, ὡς καὶ
πρὸ Ἡσιόδου, καταλόγου, ὧν ἠρχήθης ἡμᾶς
ἀφῆς, ἱλαραὶ μὲν τῶν ὀμμάτων αἱ βολαὶ
ἐκεραῦνοντο· τὸν φωνὸν δ' ἴσον
τῇ Λυκάμβου θυγατρὶ λεπτὸν ἀφιδυῶν,
αὐτὸ αὐτοῦ τοῦ ῥήματος θύθυς δῆλος ἦς, οὐκ
ἐκείνων μόνων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς μνή-
μης ἐρῶν. ἀλλ' εἴ τι σοι τοῦ κατὰ τὸν Ἀφροδί-
την πρὸς πλοῦν λείψανον ἄφεται, μηδὲν ἀ-
ποκρύψῃ, πρὸς δ' Ἡρακλέους τὸν θυσίαν ἐ- C
τελῆ πρόσχου. ΘΕΟ. ταῦρός γοῦν ὁ δαί-
μων, ὦ Λυκῖνε, καὶ ταῖς ἀκάπνοις, ὡς φασι, τῶν
θυσιῶν ἥκιστα τερπόμενος. ἐπεὶ δ' αὐτοῦ τοῦ
ἑτησίου ἑορτοῦ λόγῳ γεγένησθε· αἱ μὲν ἐ-
μαὶ διηγήσεις, ἐξ ἑωθινοῦ τοῦδε ἀδόμεναι κό-
ρον ἔχουσιν. ἡ δὲ σὴ Μοῦσα τῆς σιωπῆς μεθ-
αρμοσαμένη σπουδῆς, ἱλαρὰς πρὸς θεὸν
συνδιημερεύσάτω. καί μοι γνοὺς δικαστὴς
ἴσος, ἐπεὶ μηδ' εἰς ἕτερόν σε τῶν πάθους ῥέ-
ποντα ὁρῶ, πότερος ἀμείνονας ἡγῇ τοὺς φι-
λοπαίδας, ἢ τοὺς γυναίοις ἀσμενίζοντας; D
ἐγὼ μὲν γὰρ ὁ πληγεὶς ἑκατέρῳ, καθάπερ
ἀκριβὴς τευτάνης, ταῖς ἐπ' ἀμφότερα πλά-
σιγξιν, ἰσορρόπως ταλαντεύομαι· σὺ δ' ἐκ-
τὸς ὤν, ἀδεκάστῳ κριτῇ πρὸς λογισμῷ τὸ
βέλτιον αἱρήσῃ. πολλὰ δὴ τοιαῦτα ἀκκι-
σμὸν, ὦ Φιλότης, ὡς πεπίστευκέ σοι ψῆφον
ἡ τοῦ ἐμοῦ ἐρώτων κρίσις, ἤδη φέρε.

An tibi etiam purgationibus forsan opus erit contra difficilem adeò hunc morbũ? Graue enim malũ hoc scilicet est. Quin tu potiùs multa hac dementia abs te proiecta, beatũ esse te ipsum existima, quòd tibi Deus non squalidam agriculturam exercendam sortitò assignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam vitam, sed tibi pingues ac nitidæ palæstræ curæ sunt, ac splendida quidem vestis vsque ad pedes delicatè demissa, compositio autem comæ discriminatim exercita & apparata. Amatoriarum verò oblectationum etiam ipsa tentatio iuuat, ac dulcis desiderii deus mordet. Nam interim dum periculũ facis, speras: vbi verò voti compos factus es, frueris eo quod optasti. Æquali autem voluptate afficiunt, & quod adest iam & quod futurum speratur. Paulò antè igitur cùm narrares longum istum, perinde vt & apud Hesiodum est, catalogum eorum quos ab initio inde amasti, suaues quidem oculorum tuorũ ictus molliter subinde liquescebant. Vocem autem ad modũ Lycambæ illius filiæ tenuem ac dulcẽ emittens, ex ipso statim habitu præ te ferebas, quòd non illos solùm, verùm etiam ipsam illorum memoriam amares. Sed si quid tibi ex ea quam secundùm Venerem nauigationem perfecisti, reliquum relictum est, nihil quæso illius nos cela: Herculi autẽ sacrificium hoc absolutum atque perfectum præbe. THEO. Tauriuorus quidẽ Luciane, deus iste est, & sacrificiis illis quæ sine nidore perficiuntur, vt aiunt, minimè delectatur. Sed postquam annuam ipsius festiuitatem sermone celebramus, meæ quidem narrationes à summo statim mane in medium allatæ, ad satietatem iam peruenêre. Tua verò Musa à consueto resoluta atque dimissa studio, hilarem cum deo diem hunc totum peragat. Ac mihi quæso æquus iudex esse velis, quoniam in neutram adeò partem huius cupiditatis inclinatum aut pronum te video, vtrùm meliùs habere putes eos qui masculos amant, an qui fœminis delectantur. Nam ego quidem, qui vtrinque æquè ictus sum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex vtraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu verò, qui extra hanc sortem es, incorrupto iudice, ratione videlicet, quod meliùs fuerit, dignosces ac secernes. Proinde omni recusandi prætextu ac simulatione depositâ, ô amice, calculum quem tibi commendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudiciũ, iam tandem feras.

βουφάγος, id est, vorax, & insatiabilis. alluſio autem fit ad id quòd Herculem cum Lepreo voracitate contẽdisse tradũt, ac totum bouẽ simul vna mensa deuorasse.

LVC. Ludum, Theomneſte, aut riſum putas narrationem hanc. Ea verò etiam ſerium quoddam promittit. Ego itaque nuperadeò eius rei periculum facere cœpi, ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quoſdam viros audiui de hac re contentiosè admodum quaſi dimicantes, memoriam adhuc recentem, & paulo antè facta repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

Hanc, armenta regens; pecora, illam, candida paſcens.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modum oblectabatur, muliebrem venerem tanquam barathrum quoddam ducens: alter autem à maſculo amore purum ſe gerens, in fœminas quaſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus, inſtituto certamine, haud facilè dixero quantum voluptatis ex ea re cepi. At mihi verborum illorum tamen veſtigia propemodum auribus impreſſa hærent, vtpote quæ nuper adeò dicta ſunt. Omnem igitur obiurgationis prætextum & cauſſam è medio ſubmouendo, illa quæ tum ambos audiui dicere, quàm accuratè fieri poteſt, tibi commemorabo. TH. Atqui ego quidem hinc ſurgens, ex aduerſum tibi ſedebo,

Aeacidem expectans, dii carmina finiat ille.

Tu verò nobis veterem gloriam amatoriæ perage differentiæ canendo. LVCIAN. Inſtituenti mihi in Italiam nauigare, velox atque citatum nauigium apparatum erat, ex biremibus iſtis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gens ad Ionium ſinum habitat, videntur vti. Poſtquam autem iam nauigandi tempus erat, vniuerſos deos patrios comprecatus, ac Ioue hoſpitali, vt propitius expeditionem peregrè ſuſceptam coadiuuare vellet, inuocato, ab vrbe vehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde valere iuſſis iis qui nos deduxerant, (ſequebatur autem eruditorum turba ſedula ac frequens: qui cùm aſſiduè nobiſcum verſati fuiſſent, ægrè atq; inuitò à nobis ſegregari ſe patiebantur) conſcenſa puppi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebantur nos auræ, malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antēnam adſtrinximus.

ΛΥΚΙΝΟΣ. παιδιᾶς, ὦ Θεόμνηστε, καὶ γέλωτος ἡγῇ τὴν διήγησιν· ἢ σὺ ἐπαγγέλλεταί τι καὶ σπουδαῖον. ἔγωγ' οὖν ὀξὺ ὑποψίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἠφάμην, εἰδὼς ὅτι λίαν, ἀλλ' οὐ παλαιᾶς· ἐξ ὅτου δυοῖν ἀνδροῖν ἀκήκοα, περὶ τούτων σπουδῇ, ὡς ἀμιλλωμένοιν, ἔτι τὴν μνήμην ἔναυλον ἔχω. διήρητο δ' αὐτοῖς ἅμα τοῖς λόγοις τὰ πάθη, καὶ οὐχ ὥσπερ σὺ κατ' εὐκολίαν ψυχῆς ἄυπνος ὢν, διπλοῦς ἀρνυσαι μισθούς,

Τὸν μὲν, βουκολέων, τὸν δ', ἀργύφα μῆλα νομεύων.

ἀλλ' ὁ μὲν ὑφ' ὑῶν παιδικοῖς ἥδετο, τὴν Φιλίαν Ἀφροδίτην βαθὺν ἀγελαῖον ἡγούμενος, ὁ δ' ἀγελαίων ἔρωτος ἄρρενος, εἰς γυναῖκας ἐφέρετο. δυοῖν οὖν μαχομένοιν παθῶν, ἀγωνοθετήσας ἅμιλλαν, οὐδ' ἂν εἰπεῖν δυναίμην, ὡς ὑφ' ἡδονῆς ἐφθόνουν. καί μοι τὰ τῶν λόγων ἴχνη, ταῖς ἀκοαῖς ἐνεσφιγμένα θεσσάν, ὡς ἄρτιως εἰρημένα. πᾶσαν οὖν ἐπιτιμήσεως ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἐμοῦ λεγόντοιν, ἣν ὀλίγον ἐπέξειμί σοι. ΘΕΟ. καὶ μὴν ἔγωγε ἀπέφυγας ἔνδον, ἀπόκρυφον καθεδούμενός σου· Δέγμενος Αἰακίδαν ὁπότε λήξειεν ἀείδων. σὺ δ' ἡμῖν τὰ πάλαι κλέα τῆς ἐρωτικῆς διαφορᾶς, μελῳδίᾳ περαίνων. ΛΥΚΙΝ. ἐπ' Ἰταλίαν μοι πλοῦν διανοουμένῳ, ταχυναυτοῦντι σκάφος ὑπῆρχεν, τούτων τῶν δικρότων, οἷς μάλιστα χρῆσθαι Λίβυρνοὶ δοκοῦσιν, ἔθνος Ἰωνίῳ κόλπῳ προσχωρῶν. ὡς δ' ἐνῆν, πρώτας ἐπιχωρίους θεοὺς προσκυνήσας, καὶ Διὰ ξένιον ἵλεω συνεφάψασθαι τῆς ἐπιδήμου πρᾶξιν ἐπικαλεσάμενος, αὖθ' ἅρμα ἕτοιμον ὁρῶ ζεύγλῃ κατῆχθαι ἐπὶ θάλασσαν. εἶτα τοὺς προπέμποντάς με δεξιωσάμενος (ἠκολούθει δὲ παιδείας λιπαρὴς ὄχλος, οἱ συνεχῶς ἡμῖν ἐντυγχάνοντες, αἰσθόμενοι) τῆς πρύμνης χρὼν ἐπιβαίνω, ἐκεῖ ἐμαυτὸν ἱδρυσα τῷ κυβερνήτου. ἔρριπτον τῶν ἐλατήρων μὴ μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναχθέντες, ἐπεὶ μάλα καὶ κατόπιν ἡμᾶς ἐκύμαινον αὖραι, τὸν ἴσον ἐκ τοῦ μεσοκοίλων ἀκρῃ καρχησίῳ τὸ κέρας προεστείλαμεν.

Εἶτ' ἀθρόας τῷ πλόῳ τὰς ὀθόνας ἐκ- A
χέαντες, ἠρέμα πιμπλαμένου τοῦ λίνου,
κατ' ὀλίγον, οἶμαι, βέλους ἐλάττονι ῥοίζῳ διϊ-
πτάμεθα, βαρὺ τοῦ κύματος ὑποβρυχο-
μένου τοῖς πρῴροις ἀμπὶ φερόμενοι.
ἀλλ' ἃ γε μεταξὺ τοῦ πλόου, ἀσυδὴς ἡ παιδιὰ ἐχόμενα σπουδῆς, ἐκ-
κρεὲς οὐ πάνυ μηκύνω. ὡς δὲ τῆς Κιλικίας
πρὸ ἔφαλον ἀμείψαντες, εἰχόμεθα τοῦ
Παμφυλίου κόλπου, Χελιδονέας ὑπερ-
βάντες, ὄκ ἀμοιρεῖ τοῖς δὶ τυχεῖς τῆς παλ-
λαιᾶς Ἑλλάδος ὅρους, ἐκεῖσε τῆς Λυκια-
κῆς πόλεως ἐπεξειούμεθα, μύθοις τὰ πόλ- B
λὰ χαίροντες (οὐδὲν γὰρ ἐν αὐταῖς σαφὲς
εὐδαιμονίας ὀπαδὸν λείπεται) ἄχρι τῆς Η-
λιάδος ἀφάμενοι Ῥόδου, ὃ συνεχὲς τοῦ
πλοὸ διαναπαῦσαν τοῖς ὀλί-
γον ἐκείναμεν. Οἱ μὲν οὖν ἐρέται, ὃ σκά-
φος ἔξαλον ἐς γῆν ἀναπαύσαντες, ἐκεῖ ἐ-
σκήνωσαν· ἐγὼ δ' ἀπερεπισμένου μοι ξε-
νίου ἀπαντικρὺ τοῦ Διονυσίου, καθ' ὁμιλίαν
ἐβάδιζον, ὑπαφρυοῦς ἀπολαύσεως ἐμπι-
πλάμενος. ἔστι γὰρ ὄντως ἡ πόλις Ἡλίου,
πρέπον ἔχουσα τῷ θεῷ τὸ κάλλος. ἐκπε- C
ριὼν δὲ τὰς ἐν τῷ Διονυσίῳ στοὰς, ἐκεῖ-
νον γραφὴν κατώπτευον, ἅμα τῷ τέρποντι
τῆς ὄψεως, Ἡρωϊκοὺς μύθους ἀναπολούμενος.
δύο γάρ μοι δύο, ἢ καὶ τρεῖς παρεπέρυσ-
σαν, ὁλίγου ἅπαντα, πᾶσαν ἱστορίαν ἀ-
φηγούμενοι· τὰ δὲ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἰκασίᾳ
παρυλάμβανον. ἤδη δὲ τῆς θέας ἄλις ἔχον-
τι, καὶ βουλομένῳ μοι βαδίζειν οἴκαδε,
ὃ ἥδιστον ὅτι ξένης ἀπήντησέ μοι κέρδος, ἄν-
δρες οὐ παλαιοῦ χρόνου σπουδῆς, οὓς οὐδ'
αὐτὸς ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, πολλάκις ἡμῖν
ἰδὼν ὑποφοιτήσαντας ἐνταῦθα, τὸν ἐκ Κο- D
ρίνθου Χαρικλέα νεανίαν, οὐκ ἄμορφον ἔ-
χοντά τι, καὶ κομμωτικῆς ἀσκήσεως, ἅτε,
οἶμαι, γυναίοις σπουδαζόμενον· ἅμα δ'
αὖτῳ καὶ Καλλικρατίδην τὸν Ἀθηναῖον,
τὸν ζῆτον ἁπλοϊκήν. παρηυρυμένους γὰρ
πολιτικῶν λόγων παρεῖσαν, καὶ ταυτησὶ
τῆς ἀγοραίου ῥητορικῆς. ἦν δὲ καὶ τῷ σώ-
ματι γυμναστικὸς, οὐ δι' ἄλλό τι μοι δο-
κεῖν τὰς παλαίστρας ἀγαπῶν, ἢ διὰ τοὺς
παιδικοὺς ἔρωτας· ὅλως γὰρ εἰς τοῦτο ἐπῄρτο.

A Deinde cõferta per funes vela effundentes, sensim impletis vento linteis, nihilo minore cursu, opinor, quàm sagitta, peruolauimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proscindentem ipsos proram. At verò quæ inter nauigãdum seria vel etiam iocosa contulerimus, longiùs hîc persequi tempus non sinit. Postquam autem maritimam Ciliciæ oram prætervecti, Pamphylium sinum contigimus, vltra Chelidoneas, felices illos veteris Græciæ terminos, haud citra laborem cursu elati, ad singulas Lyciæ ciuitates hospitio diuertimus, sermonibus ac fabulis vt plurimùm nos oblectantes (neque enim vl- B lum in ipsis manifestum prioris felicitatis cernitur vestigium reliquum) donec ad Solis sacram delati Rhodum, continuum nauigãdi laborem, quo huc vsque vsi fueramus, interpellare aliquantisper decreuimus. Remiges itaque nauigio è mari in terram subducto, prope littus tentoria fixerunt. Ego verò, parato mihi hospitio è regione templi Dionysij, otiosè per vrbem incedebam, immensa adeò voluptate interim fruens. Est enim re ipsa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic deo pulchritudinem præ se ferens. Obambulans autem in Dionysij porticibus, vnãquamque picturam cõtemplabar, vnà cum voluptate ea quam videndo capiebam, Heroicas quoque fabulas memoria repetẽs. Statim enim mihi duo vel etiam tres propemodum præcipui superuenêre, qui mihi omnem historiam enarrabant. Pleraque autem & ipse coniectura præcipiebam: cæterùm cùm iam cõtemplatione ista satiatus essem, ac domum ire cogitarem, dulcissimũ peregrè obtigit mihi lucrum, viri longo iam olim tempore mihi noti ac familiares, quos neq; ipsum ignorare te puto, cùm sæpe ad nos itantes hîc videris, nempe Charìclem illum Corin- D thium, adolescentem haudquaquam deformem, deditum nonnihil comendi & fucandi corporis studio, vt qui mulieribus, opinor, forma atque elegantia ista cõmendari affectaret: vnà autẽ cum ipso & Callicratidem istum Atheniẽsem, moribus ac habitu simpliciorem. Nam se velvti ducem atque antesignanum in ciuilibus orationibus & in hoc forensi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, vt mihi videtur, palæstras tantopere amans, quàm ob puerorum amores: prorsus enim in hoc, quasi attonitus ferebatur.

Ob odium autem quo fœminas omnes A prosequebatur, etiam Prometheo malè imprecari solebat. Cùm igitur à longè vterque me conspicatus esset, gaudio atque lætitia pleni accurrunt. Deinde, quemadmodum fieri consueuit, salutato atque excepto me, vterque vt ad se venirem, rogabant. Atque ego cùm viderem ipsos de hac re inter se contendendo linguis procedere, Hodie quidem, respondens inquam, Callicratida & Charicles, ambos vos decet apud me frequentes esse, vt ne contentionem maiorem inter vos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres aut quatuor etiam hîc commorari constitui) per vices accipietis me mutuò, forte inter vos missa vter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuêre. Atque illa quidem die conuiuij præfectus ego fui: sequenti autem Callicratidas, & post ipsum Charicles. Porrò animaduertebam etiam inter ipsos conuiuiorum apparatus, manifesta vtriusque affectionis indicia. Nam Athenienſis quidem ille pueris perquam formosis instructus erat, & propemodum omnes illius serui imberbes erant, non ampliùs ab illo retineri soliti, quàm dum prima lanugine inficerentur: postquam autem barba frequentiore genæ illorum addensabantur, dispensatores, & fundorum quos ille Athenis habebat, procuratores amandabantur. At verò Chariclem magnus saltatricum & psaltriarum chorus sequebatur, ac tota illius domuncula, perinde vt in Cereris sacris, mulieribus referta erat, viro aliquo ne puncto temporis ibi apparente, nisi sicubi infans aliquis, aut senex decrepitus, coquus videlicet conspiceretur, in quem propter ætatem zelotypiæ suspicio ampliùs vlla cadere non posset. Erant igitur & hæc, vt dixi, satis multa atque aperta vtriusque animi documenta. Verumtamen aliquoties etiam breues quædam quasi futuri certaminis coitiones inter ipsos inceptabantur, tanquam finem aliquem quæstio hæc haudquaquam haberet. At postquam iam tempus erat vt iterum in altum proueheremur, socios nauigationis, volentes alioqui ipsos, abducere mecum studebã: constituebant enim in Italiam nauigare, æquè atque ego. Et cùm nobis visum esset, in Gnidum, appulsa ibi naue, spectandi causſa ascendere, & Veneris templum vidēdi desiderium nos incessisset (celebratur autem ibi Praxitelis facilitatis ac prōptitudinis illud verè Venereũ & amabile) paulatim ad terrã subuecti sumus, ipsa opinor dea, pulchra trãquillitate nauigiũ deducente. Cæteris igitur solitę res atque arma curę fuere:

πῶς δὲ πρὸς ὃ ἦλυ μίσος πολλὰ καὶ Προμηθεῖ κατηρᾶτο. πόρρωθεν οὖν ἰδὼν ἑκάτερός με, γήθους καὶ χαρᾶς πλέοι προσέδραμον. εἶθ' οὕτω ποῖα φιλῇ, δεξιωσάμενοι, προσῆν ἐλθεῖν ἑκάτερος ἠξίουν με. κἀγὼ φιλονεικοῦντας ὁρῶν παραυτίκα, ὃ μὴ τήμερον, εἶπον, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ Χαρίκλες, ἄμφω καλῶς ἔχειν ὑμᾶς πρὸς ἐμοὶ φοιτᾶν, ἵνα μὴ πλείω τιὼ ἔριν ἐγείρητε. ταῖς ὑ ἑφεξῆς ἡμέραις (τρεῖς γὰρ ἢ τέτταρας διέγνωκα μιῶν) ἀμοιβαίως αὐθεστάσετέ με, κλήρῳ διακριθεὶς ὁ πρότερος. δοκεῖ ταῦτα. κἀκείνῳ μὲν τιὼ ἡμέραν εἰσιέναι ἐγὼ τῇ δ' ὑστεραίᾳ, Καλλικρατίδας, εἶτα μετ' αὐτὸν, ὁ Χαρίκλης. ἑώρων δὴ ἐν τοῖς τιὼ ἑστιάσιν ἀναγκῆ τῆς ἑκατέρου διαθέσεως τεκμήρια. ὁ μὲν γὰρ Ἀθηναῖος, διμόρφοις παισὶν ἐξήσκητο, καὶ πᾶς οἰκέτης αὐτῷ σχεδὸν ἀγένυος ἦν, μέχρι τοῦ πρώτου ὑπογραφέντος αὐτοῖς χνοῦ θαλλόντες. ἐπειδὴ δὲ ἰούλοις αἱ παρειαὶ πυκναθῶσιν, οἰκονόμοι, καὶ τῆς Ἀθηναίοις χωρίων κηδεμόνες ἀπεστέλλοντο. Χαρίκλης γε μὴν πολὺς ὀρχηστρίδων καὶ μουσουργῶν χορὸς εἵπετο, καὶ πᾶν ὃ δωμάτιον, ὡς ἐν Θεσμοφορίοις, γυναικὸς μεστὸν ἦν, ἀνδρὸς οὐδ' ἀκαρῆ παρόντος, εἰ μή τι που νήπιον, ἢ ἥρων ὑπηλίξ ὀφοποιὸς ὀφθείη, τὸ χρόνου ζηλοτυπίας ὑποψίαν οὐκ ἔχοντες. ἦν μὲν οὖν, ὡς ἔφην, καὶ ταῦτ' ἰκανὰ τῆς ἀμφοτέρων γνώμης δείγματα. πολλάκις γε μὴν ἐπ' ὀλίγον ἀψιμαχίαι τινὲς ἐπ' αὐτοῖς ἐκινήθησαν, οὐχ ὡς πρᾶς ἔχθρᾳ τι τιὼ ζήτησιν. ἀλλ' ἐπεὶ καιρὸς ἦν αἴρεσθαι, σύμπλους ἐθελήσαντας αὐτοὺς ἐπηγόμην. διενοοῦντο γὰρ εἰς Ἰταλίαν ἀπαίρειν ὁμοίως ἐμοί. ἐν δόξαν ἡμῖν Κνίδῳ προσορμίσαι καὶ θέαν, καὶ τὸ Ἀφροδίτης ἰδεῖν ποθήσαντες ἱερὸν (ὑμνῆται δὲ τοῦτο τὸ τῆς Πραξιτέλους δι' χερείας ὄντως ἐπαφρόδιτον) ἠρέμα τῇ γῇ προσωκείωμεν, αὐτῆς, οἶμαι, τὴν θεὸν λιπρᾶ γαλήνῃ πομποστολούσης τὸ σκάφος. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἔμελον αἱ στωμύλης προσκοναί.

ἐγὼ δὲ. Ὁ ἐρωτικὸν ζεῦγος ἑκατέρωθεν ὀξ-
αφάωνος, κύκλῳ περιήειν τὴν Κνίδον, οὐκ
ἀγελαστὶ τῆς περιμετρικῆς ἀσχολίας με-
τέχων, ὡς ἐν Ἀφροδίτης πόλει. στοαὶ δὲ Σω-
κράτου, καὶ τἄλλα, ὅσα τέρπειν ἡμᾶς ἐδύ-
ναντο, πρῶτον ἐμπεριελθόντες, ὅθεν τὸν νεὼν
τῆς Ἀφροδίτης βαδίζομεν, νὼ μάν, ἐγώ τε,
καὶ Χαιρικλῆς πάνυ προθύμως. Καλλι-
κρατίδας δ' ὡς ὅτι θέαν θηλείαν, ἄκων·
ἤδιον μέν, οἶμαι, τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης τὸν
ἐν Θεσπιαῖς αὐτὶ καλλαλξόμενος ἔρωτα.
καί πως, ὑγρὸς ἡμῖν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τεμέ-
νους, Ἀφροδίσιοι προσέπνευσεν αὖραι. Ὁ
γὰρ αἰθριον οὐκ εἰς ἔδαφος ἄγονον μάλι-
στα, λίθων πλατεῖ λείαις ἐστρωμένον, ἀλλ'
ὡς ἐν Ἀφροδίτης, ἅπαν ὠοῦν γόνιμον ἡμέρων
καρπῶν, ἀ ταῖς κόμαις ὑγραλέσιν ἄχρι
πόρρω βρύοντα τὸν πέριξ ἀέρα, σιτωσέ-
φουν. πρωτόν γε μὲν ἡ πυκνόκαρπος ἐτε-
θήλει μυρρίνη, πρὸς τὴν δέσποιναν αὐτῆς,
δαφνῶν πεφυκυῖα, τήν τε λοιπῶν δένδρων
ἕκαστον, ὅσα κάλλους μετείληχεν. οὐδὲ αὖ-
τὰ γέροντος ἤδη χρόνου πολιὰ καθαύαινεν,
ἀλλ' ἐν ἀκμῆς σφριγῶντα νέοις χλωσὶν
ὥρια. τούτοις δ' ἀνεμέμικτο καὶ τὰ καρ-
πῶν μὲν ἄλλως ἄγονα, τὴν δ' ὑμορφίαν
ἔχοντα καρπόν, κυπαρίττων γε, καὶ πλατα-
νίστων αἰθέρια μήκη, καὶ σεμναὶ αὐταῖς, αὐτό-
μολος Ἀφροδίτης, ἡ τῆς θεοῦ πάλαι φυγὰς
Δάφνη. πρωτή γε μὲν δένδρων, περιπλέ-
γδην ὁ φίλερως περιείρπυσε κισσός· ἀμφι-
λαφεῖς ἄμπελοι, πυκνοῖς κατήρτηντο βό-
τρυσι. τερπνοτέρα γὰρ Ἀφροδίτη μετὰ Διο-
νύσου, καὶ ὁ πρὸς ἀμφοῖν ἡδὺ συγκεκραμένον εἰ
δ' ἀποζυγθείεν ἀλλήλων, ἧττον θυφραίνου-
σιν. ἐν δ' αὖ ταῖς ἄγαν παλινοσίοις ὕλαις,
ἰλαραὶ κλισίαι τοῖς ἐστιᾶσθαι θέλουσιν, εἰς
ἃς τὴν μὲν ἀστικὴν, σαφῶς ἐπεφοίτων τινές·
ἀθρόος δ' ὁ πολιτικὸς ὄχλος ἐπομνύειν
ξεν, ὄντως Ἀφροδισιάζοντες. ἐπεὶ δ' ἱκανῶς
τοῖς φυτοῖς ἐτέρφθημεν, εἴσω τοῦ νεὼ προῆλ-
θομεν. ἡ μὲν οὖν θεὸς, ἐν μέσῳ καθίδρυ), Πα-
ρίας λίθου δαίδαλμα κάλλιστον· ὑπερήφα-
νον δὲ στόματι τέλωσι μικρὸν ὑπομειδιῶσα.

A ego verò amatorium iſtud par vtrinque ſuſpenſum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non ſine riſu figulinæ iſtius proteruitatis participem me præbendo, vt in Veneris ciuitate. Porticus autem Soſtrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principio circumeundo viſentes, mox ad templum Veneris imus nos quidem duo, ego videlicet & Charicles, admodum alacriter, Callicratidas autem, vt ad ſpectaculum muliebre, inuitus: libẽtiùs, vt opinor, pro Venere Gnidia, Theſpienſem illum Cupidinem permutatione facta habiturus. Ac ſtatim quodammodo nobis ab ingreſſu luci Ve-
B nereæ aſpirarunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud ſupernum, non in ſolum ſterile maximè, & lapideis tabulis conſtratum, excipiebatur, ſed erat illud, vtpote in Veneris templo, fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quę frondibus virentibus in longum vſque promanantibus, aërem circumcirca quaſi concamerabant. Abundè verò illa frugibus denſa myrtus, apud dominam ſuam copioſa naſcens, efflorueràt, deinde & aliarum arborum ſingulæ, quæcunque pulchritudine præſtant, neque ipſæ
C quanquam longa exacta iam ætate canę, areſcentes, ſed præ vigore quaſi iuuenescentes, nouis ſubinde ramis formoſæ atque integræ erant. His autem intermixta erant etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracia non ſunt, cæterùm pro fructu pulchritudinem habent, Cypariſſorum videlicet & Platanorum aëriæ proceritates, & inter ipſas transfuga Veneris, deæ ipſius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis verò arbori circumuoluta ſtudioſa illa amoris Hedera obſerpebat, & vites fœcundæ crebris racemis dependebant. Eſt enim iucundior Venus cum Baccho, & temperatum illud dulce quod ab vtriſque venit. Quòd ſi autẽ à ſe mutuò diſiungãtur,
D minùs exhilarant. Erant autem ſub vmbris iſtis opacis & obſcuris, amœnæ quædam cellæ, eorum vſui qui intus conuiuia agitare vellent, comparatæ: in quas vrbanorum quidem rari commeabant vlli, ſed populi frequentes turbæ ſolenniter cõueniebant, re ipſa Veneri indulgentes. Poſtquam autem abundè plantis iſtis oblectati fuimus, intrò in templum ingreſſi ſumus. Ipſa igitur dea in medio poſita eſt, ex Pario marmore, opus ſanè pulcherrimum atque præclarum: & riſu quodam ſimulato parum ſubridens.

Tota autem pulchritudo eius detecta, A nulla veſte ipſam tegente, nuda conſpicitur, niſi quatenus altera manu pudenda, quaſi oblita ſui, abſcondit. Tantum verò artifex illa ars valuit, vt ſolida adeò ac dura marmoris natura ſingula etiam membra deceret. Charicles igitur inſanum quiddam & furibundum exclamans, O fortunatiſſime, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc vinctus fuiſti. Et ſimul accurrens plenis labiis, quoad fieri potuit extento collo, deoſculabatur illam. Tacitè autem adſtans Callicratides, ſecum in animo admirabatur. Eſt autem biforis ipſius ædes, vt poſſint, qui volunt deam ipſam diligentiùs inſpicere, etiam à tergo B contemplari, & vt nihil ipſius cum admiratione non ſpectes. Facilè itaque licet per alteram portam accedentibus, poſteriorem quoque formoſitatem contueri. Proinde cùm viſum nobis eſſet totam ipſam deam videre, in poſteriorem templi partem circumiuimus, ac recluſa ianua ab ædituo, qui & ipſe creditur mulier eſſe, repetè obſtupuimus ad pulchritudinem illam. Athenienſis itaque iſte, qui tacitè paulo antè videbat, poſtquam eas quæ in pueris appetuntur partes aſpexit, continuò longè quàm Charicles C inſaniore modo exclamauit, Hercules, inquiens, quanta ſcapularum concinnitas! Vt autem extuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes! Quàm ſcitè circunductæ clunium pulpæ in ſe rotundantur, neque tenues nimis ipſis oſſibus adſtrictæ, neque rurſum in immenſam effuſæ pinguedinem? Formarum autem quæ vtrinque natibus infrà coëuntibus velut impreſſæ redduntur, dici non poteſt quàm ſuauis riſus: femoríſque & tibiæ in rectum ad pedem vſque protentæ, accuratè ſeruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in cœlo Ioui Nectar dulcius infundit: nam ab D Hebe equidem ſubminiſtrante potum haudquaquam acceperim. Cùm autem hæc quaſi quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac vehementi ſtupore parum abfuit quin diriguiſſet, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm poſtquam ab admiratione ſatietas nos auertit, in altero femore maculam conſpicimus, perinde vt in veſte aſperginem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipſius, reliquus totius marmoris nitor.

πρῶ δὲ ὁ κάλλος αὐτῆς ἀκρέλυτον, οὐδεμιᾶς ἐσθῆτος ἀμπεχούσης τεγύμνωται, πλὴν ὅσα τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὴν αἰδῶ λελησμότως ὑπεκρύπτθη. Τοσοῦτο γε μὴν ὁ δημιουργὸς ἴσχυσε τέχνη, ὥστε τὴν ἀντίτυπον οὕτω καὶ κατερεῶν τῆς λίθου φύσιν, ἑκάστοις μέλεσιν ὑποπρέπειν. ὁ γοῦν Χαιρικλῆς, ἐμμανές τι καὶ παράφορον ἐμβοήσας, Εὐτυχέστατος, εἶπε, θεῶν ὁ Ἄρης σὺ τούτου δεθεὶς Ἄρης, καὶ ἅμα παρεσδραμών, λιπαρεῖς τοῖς χείλεσιν ἐφ' ὅσον ἐδύνατο ἐκτείνων τὸν αὐχένα, κατεφίλησεν ἡ δ' ἐφεστὼς ὁ Καλλικρατίδας, καὶ νοῦν ἀποθαύμαζεν. ἔστι δ' ἀμφίθυρος αὐτῆς ὁ νεώς, καὶ τοῖς θέλουσι τὴν θεὸν ἰδεῖν ἀκριβῶς, καὶ κατόπιν, καὶ ἵνα μηδὲν αὐτῆς ἀθαύμαστον ᾖ. δι' εὐμαρείας οὖν ὅτι τῇ ἑτέρᾳ πύλῃ παρελθόντι, τὴν ὄπισθεν εὐμορφίαν ἀθρῆσαι. δόξαν οὖν ὅλην τὴν θεὸν ἰδεῖν, εἰς ὃ κατόπιν τοῦ σηκοῦ παρεληλύθειμεν. ἔπειτ' αἰσχυνόμενοι τὴν θύρας ὑπὸ τοῦ νεωκόρου τοῦ νεωφύλακος ἐπὶ πεπιστευμένου χωλοῦ, θάμβος αἰφνίδιον ἡμᾶς εἶχε τὸ κάλλος. ὁ γοῦν Ἀθηναῖος, ἡσυχῇ παρὸ μικρὸν βλέπων, ἐπεὶ τὰ παιδικὰ καὶ μέρη τῆς θεοῦ κατόπιθυσεν, ἀθρόως παλὶ τοῦ Χαιρικλέους ἐμμανέστερον ἀνεβόησεν, Ἡράκλεις, ὅσον μὲν τοῦ μεγαφρένου θυρυθμία, πῶς δ' ἀμφιλαφεῖς αἱ λαγόνες, ἀγκάλισμα χειρὸς πλήθεσ· ὡς δ' ὑπαλείγραφοι τοῦ γλουτοῦ αἱ χάριτες ὑπεκυρτωμέναι, μήτ' ἄγαν ἐλλιπεῖς, αὐλοῖς ὀστέοις παρεσταλμέναι, μήτε εἰς ὑπερέχουσαν ὄγκου χυμώσαι ποιότητα· τοῦ δὲ τοῖς ἰσχίοις ἐπεσφερομένων ἐξ ἑκατέρων τύπων, οὐκ ἂν εἴποι τις ὡς ἡδὺς ὁ γέλως, μηρού τε, καὶ κνήμης ἐπ' αὐτὸ τεταμένης ἄχρι ποδός, ἠκριβωμένοι ῥυθμοί. τοιοῦτος ἄρα Γανυμήδης ὁ θεραπεύων, Διὶ δὲ νέκταρ ἥδιον ἐγχεῖ· τοῦτό μοι γὰρ Ἥβης οὐκ ἂν ἐγὼ διακονουμένης ποτὸν ἐδεξάμην. ὑπάσιχως οὖν τὸν Καλλικρατίδου ἐοικότος, ὁ Χαιρικλῆς ὑπὸ τοῦ σφόδρα θάμβους, ὀλίγου δεῖν ἐπεπήγει παχεῖά τι, καὶ ῥέον ὑπὸ τοῖς ὄμμασι πένθος αὐγαίνων. ἐπεὶ δὲ τοῦ θαυμάζειν ὁ κόρος ἡμᾶς ἀπήλλαξεν, ὀπὶ θατέρου μηροῦ στίλον εἴδομεν, ὡσεὶ ὑπὸ ἐσθῆτι κηλῖδα. ἤλεγχε δ' αὐτὸ τὴν ἀμορφίαν ἡ περὶ πᾶλλα τῆς λίθου λαμπρότης.

ἐγὼ

ἐγὼ μὲν οὖν πίθανῃ τἀληθὲς εἰκασίᾳ τοπάζων, φύσιν ὠμὴν τοῦ λίθου ὃ βλεπόμενον ἦν. πάθος γὰρ οὐδὲ τούτων ἐστὶν ἔξω. πολλοῖς δὲ τοῖς κατ' ἄκρον εὖ δεδαιμόνιος καλοῖς, ἡ τύχη προεμποδίζει. μέλαιναν οὖν ἐπιπολάζειν φύσεως τινα κηλῖδα νομίζων, καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν Πραξιτέλους ἐθαύμαζον, ὅτι τοῦ λίθου τὸ δύσμορφον, ἐν τοῖς ἥκιστα ἐλέγχεσθαι δυναμένοις μέρεσιν ἐπέκρυψεν. ἡ δὲ παρεστῶσα πλησίον ἡμῶν ζάκορος, ἀπίστου λόγου καινὴν προέδωκεν ἱστορίαν. ἔφη γάρ οὐκ ἀσήμου νέου νεανίσκου (ἡ δὲ τοῦ ξένου ἀνωνυμίαν αὐτὸν ἐσίγησε) πολλάκις ὑπιόντα τῷ τεμένει, σὺν δαιμονίῳ δαίμονί τινι ἐρασθῆναι τῆς θεοῦ, καὶ πρωὶ μὲν αὐτὸν ἐξαστείχοντα παῤ αὐτῆς, καθαρὰς ἔχειν δαιδαίμονος ἀλγηδόνας δόκησιν. ἐκ τε γὰρ τῆς ἑωθινῆς κοίτης, πολὺ προλαμβάνων τὸν ὄρθρον, ἐπιφοίτα, καὶ μήπω δύσιν ἄκων ἐλάδιζεν οἴκαδε, πλειόνων ὅλων ἡμέρων ἀπομνήκρυ τῆς θεοῦ καθεζόμενος, ὀρθὰς ἐς αὐτὸν διαπαντὸς τὰς τῶν ὀμμάτων βολὰς ἀπήρδεν. ἄσημοι δ' αὖτῳ ψιθυρισμοὶ, καὶ κλεπτομένης λαλιᾶς, ἐρωτικὴ διεφθέγγετο μέμψις. ἐπειδὴ δὲ καὶ μικρὸν τοῦ πάθους ἑαυτὸν ἀποδυσκολῆναι θελήσειε, παροίστρων, τῇ δὲ τραπέζῃ τέτρασι ἀστραγάλοις Λιβυκῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεπέπλευε τινὰ ἐλπίδα· καὶ βαλὼν μὲν ὅπη σκοπὸς, μάλιστα δ' εἴ ποτε τινὰ θεὸν αὐτῷ διβολήσειε, μηδενὸς ἀστραγάλου πεσόντος ἴσῳ σήματι, παροιχωκὼς, τῆς ὁπιθυμίας τεύξεσθαι νομίζων· εἰ δ', οἵαπερ φιλῇ, φαύλως τῆς τραπέζης ῥίψειεν, οἷά τ' ὂν δυσφημώτερον αἰάζειν, ὅλην Κνίδῳ καταρώμενος, ὡς ἐπ' αἰτίῳ συμφορᾶς, καὶ κατηφὴς, καὶ δι' ὀλίγου σκυθρωπάσας, ἑτέρῳ βόλῳ τινὰ περὶν ἀσυχίαν ἐθεράπευεν. ἤδη δὲ πλέον αὐτῷ τῷ πάθους ἐρεθιζομένου, τοίχους ἅπας ἐλαφάσσετο, καὶ πᾶς μαλακοῦ δένδρου φλοιὸς Ἀφροδίτην καλὸν ἐκήρυσσεν. ἐτιμᾶτο δ' ἴσον Διὶ Πραξιτέλης, καὶ πᾶν ὅ, τι κειμήλιον ὑπερεπὴς οἰκία φυλάττοιτο, τοῦτ' ἰὼ ἀνάθημα τῆς θεοῦ.

A Ego itaque verisimili coniectura veritatẽ colligendo, naturam lapidis, id quod apparebat, esse putabam. Nam neque huiusce modi rerum casus alieni sunt. Multis autem quibus extremè & velut ad vnguem pulchris esse licebat, fortuna interim aliquid quod in mora sit, obiicit. Proinde nigram quandam maculam natura aspersam marmori esse existimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatem in illis potissimùm partibus abscondisset, quæ minùs coargui ac deprehendi possent. At ea quæ nobis propè stabat templi ministra, incredibilis cuiusdam orationis nouam historiam narrauit. Nam adolescentem quendam inquit haudquaquam ignobili genere natum (nomẽ autem ipsa res gesta taceri fecit) crebrò ad delubrũ hoc ventitantem, infelici quodam genio impulsum, deam ipsam amare cœpisse, & quia totos plerũque dies in templo commorabatur, à principio sanctimoniæ cuiusdam religiosioris speciem de se præbuisse. Nã statim à lecto matutino, multo auroram præuertentem, huc venire solitum fuisse, ac post occasum Solis inuitum ægrè domum redisse, atque totum diem ex aduerso deæ sedendo, rectos in ipsam perpetuò oculorum ictus direxisse. Obscurè autem, inquit, interim secum ipse nescio quæ susurrabat, & suffurante quodam sermone amatorias peragebat querelas. Cæterùm vbi iam paulisper affectus illius molestiam à se remouere volebat, affatus deam, in mensam autem quatuor talis Libycæ capræ dinumeratis, ludendo spem experiebatur. Ac quoties id quod intendebat, iecerat, maximéque si quando deam ipsam iactu feliciore sortitus erat, nullo videlicet talo eadem figura cum alio aliquo cadente, adorabat illam, sperans se id quod expetebat, consecuturum esse. Sin autem (quemadmodum solet) simplicius paulo per mensam iecisset, ac tali id quod abominabilius erat, surgendo reddidisset, toti Gnido malè imprecabatur, velut ob cladem aliquam immedicabilem, & mœrore plenus erat: & paulo pòst correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emendabat. Iam verò vbi affectus atque animus illius magis accendebatur, omnis paries insculpebatur, & vt quæque arbor mollis erat, ita cortex illius formosam Venerem prædicabat: eodem autem in pretio cum Ioue Praxiteles erat: & quicquid pretiosum ac pulchrum illi domi repositum inter ornamenta fuerat, id omne donarium deæ offerebatur.

Historia impotentis cuiusdam amatoris.

Poſtremò nimia in eo deſiderio vehementia in inſaniam verſa eſt. Inuenta autem eſt concupiſcentiæ illius maſtrupatrix quædam audacia. Cùm enim iam ad occaſum Sol inclinaret, ſenſim ac tacitè, ita vt qui aderant, non animaduerterent, poſt ianuam clàm irrepſit, & ſtans ita vt cerni non poſſet, in interiore parte adeò ſe tacitus continebat, vt propè ne anhelitum quidem emitteret. Ædituis autem perinde vt conſueuerant, foris ianuam attrahentibus, intus nouus iſte Anchiſes concludebatur. At quid ego arcanæ noctis audaciam accuratiùs vobis exprimam, aut etiam alius quiſpiam? Amatoriorum amplexuum veſtigia hæc poſtridie conſpecta ſunt, & maculam hãc habebat dea, indicem videlicet eorum quæ paſſa fuerat. Ipſum verò adoleſcentem vt vulgo fama refert, vel de petris alicubi aiunt, vel in fluctus marinos præcipitem datũ omnino euanuiſſe. Atque hæc cùm miniſtra templi ita narraret, interea exclamans Charicles, Proinde fœmininum genus, inquit, etiamſi ſaxeum fuerit, amatur. Quid autẽ ſi quis animatam videret huiuſmodi formam, an non vna nox ipſis Iouis ſceptris æquiparetur? Subridens autem Callicratidas, Nõdum, inquit, ſcimus Charicles, an multas aduituri ſimus huiuſmodi narrationes, ſi quando Theſpiis quoque eſſemus. Et nũc ſanè tuæ iſtius Veneris cuius tanta æmulatione teneris, manifeſtum adeò hoc indicium eſt. Hîc, quo pacto, interrogante Charicle, admodum veriſimiliter dicere Callicratidas viſus mihi eſt. Dixit enim quòd cùm adoleſcens ille amator otium ac ſpatium totius noctis conſecutus fuiſſet, vt facilè totam affectus iſtius exatiandi facultatem haberet, quaſi cum puero tamen, marmori cohæſiſſet, illud nimirum volens, neque anteriore parte fœminam valere. Multis itaque abſque delectu ac temere vtrinque verbis effutitis, ego promiſcuo eorum tumultu ac turba compoſitis, Viri, inquã amici, modeſtam atque ordinatã inſiſtite diſputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinæ eſt. Sublata igitur incompoſita hac, & nullum finem habente contentione, viciſſim pro ſua vterque ſententia iuſtam ac ſolidam orationem inſtituite. Neque enim etiamdum tempus eſt vt ad nauem redeamus. Ac otio hoc vtendum eſt ad hilaritatẽ, & ad ea ſtudia quæ cum delectatione prodeſſe poſſint. Proinde abſcedentes hinc è templo (multa enim religionis gratia turba huc ventitat)

A ὥρας, αἱ σφοδραὶ τὴν ἐν αὐτῷ πόθων ὀπτασίαν ἀπενοήθησαν. εὑρέθη δὲ τόλμα τῆς ἐπιθυμίας μαστροπός. ἤδη γὰρ ὀπὶ δύσιν ἡλίου κλίνοντος, ἠρέμα λαθὼν τοὺς παρόντας, ὀπίσθε τῆς θύρας παρεισέρρυη, καὶ ταῖς ἀφαμὴς ἐνδοπάτῳ, ἡδὺν οὐδὲ αἰσπνέων ἠρέμει, σιωπῇ δὲ τὴν ζακόρων ἔξωθεν τῶν θυρῶν ἐφελκυσαμένων, ἔνδον ὁ καινὸς Ἀγχίσης κατεῖρκτο. καὶ τί γὰρ ἀῤῥήτου νυκτὸς ἐγὼ τόλμαν, ἢ ἄλλος, ἐτ' ἀκριβὲς ὑμῖν διηγοῦμαι; τὴν ἐρωτικὴν ταύτε πλοκὴν ἴχνη ταῦτα μεθ' ἡμέραν ὤφθη, καὶ τὸν παῖδα εἶχεν ἡ θεὸς, ὧν
B ἔπαθεν ἔλεγχον. αὐτὸν γε μὴν τὸν νεανίαν, ὡς ὁ δημώδης ἱστορῖ λόγος, ἢ κατὰ πέτρων, φασὶν, ἢ κατὰ πελαγίου κύματος ἐκρῖφθαι, πάμπαν ἀφανῆ γενέσθαι. ταῦτα τῆς ζακόρου διηγουμένης, μεταξὺ τοῦ λόγου διαβοήσας, εἶπεν ὁ Χαιρικλῆς, Οὐκοῦν ὅ γε λίθος καὶ λίθινον ἦ, φιλῆται. τί δ' εἴ τις ἔμψυχον εἶδε τοιοῦτο κάλλος; ἆρ' οὐκ ἂν ἡ μία νὺξ τοῦ Διὸς σκήπτρων ἐτιμᾶτο; μειδιάσας δὲ ὁ Καλλικρατίδας, Οὐδέπω, φησὶν, ἴσμεν, ὦ Χαιρίκλες, εἰ πολλῶν ἀκουσόμεθα τοιούτων
C διηγημάτων, ὅτε καὶ Θεσπιάς γενώμεθα. καὶ νῦν δὲ τῆς σῆς σοὶ ζηλωτρίας Ἀφροδίτης ἐναργὲς ὅτι τοῦτο δεῖγμα· πῶς ἐρασθέντα τοῦ Χαιρικλέους, ἄγαν πιθανῶς μοι ἔδοξε λέγειν ὁ Καλλικρατίδας· ἔφη γάρ, ὡς ὁ ἐρασθεὶς νεανίας, παννύχου φολῆς λαβόμενος, ὥσθ' ὅλῳ τῷ πάθους ἔχειν ἐξουσίαν κορεσθῆναι, παμψύχως τῷ λίθῳ προσωμίλησε, βουληθεὶς, οἶμαι, ὅπη, μηδὲ προέσθαι τὸ θῆλυ. πολλῶν οὖν ἀκρίτων ἀφυλακτουμένων λόγων, τὸν συμμιγῆ καταπαύσας ἐγὼ θόρυβον, Ἄνδρες, εἶπον, ἑταῖροι, τῆς κατὰ κόσμον ἔχεσθε ζητήσεως, ὡς εὐπρεπὴς ὅδε νόμος παιδείας. ἀπαλλαγέντες οὖν τῆς ἀτάκτου, καὶ πέρας τοῦδε ἐχούσης φιλονεικίας, ἐπὶ μέρει κατ' ἐμαυτὸν ἐμῆς δόξης, ἑκάτερος ἀποτείνασθε. καὶ γὰρ οὐδέπω καιρὸς ὅπη ναῦν ἀπιέναι· τῇ δὲ φολῇ καταχρηστέον εἰς ἱλαρείαν, καὶ μετέρφεως ὠφελήσαι δυναμένων σπουδῶν. ἐπεκτάντες οὖν τὸν νεὼ (πολὺς γὰρ ὁ κατ' εὐσεβείαν ὀπτφοιτῶν ὄχλος)

εἰς ἕν τι τῶν συμποσίων ἀποκλίνωμεν, ὅπως δ' ἡρεμίας ἀκούσῃ τε καὶ λέγῃ ἅπ' ἴσου βουλομένοις, ὀξὺ μεμνῆσθαι δ' ὡς ὁ τήμερον ἡττηθεὶς, οὐκ ἔτ' αὖθις ἡμῖν περὶ τῶν ἴσων ἐνοχλήσῃ. καλῶς ἔδοξα ταῦτα λέγειν, καὶ συγκαταινεσάντων, ἐξήειμεν, ἐγὼ μὲν ἡδόμενος, οὐδεμιᾶς με πιεζούσης φροντίδος· οἱ δ' ὅτι σπουδαίας, μεγάλην ἐν ἑαυτοῖς σκέψιν δύο καὶ κάτω κυκλοῦντες, ὡς περὶ τῆς πρωτομαχίας ἀγωνιούμενοι Πλαταιᾶσιν. ἐπεὶ δ' ἥκομεν εἴς τι σπουδαῖον, καὶ παλίνσκιον, ὥρα θέρους, αἰσθητήριον, Ἡδύς, εἶπεν, ὁ τόπος, ἐγὼ, καὶ γὰρ οἱ ἄνω κορυφαὶ λιγυρὸν ὑπηχοῦσι τέττιγες, ἐν μέσῳ πάνυ δικαστικῶς καθεζόμενον, αὐτὸν ἐπ' αὐταῖς ἐφρύαττον τὴν Ἡλιαίαν ἔχων. πρόθεις δ' ἀμφοτέροις κλῆρον ὑπὲρ τοῦ, τίνα χρὴ πρῶτον εἰπεῖν, ὅπως Χαρικλῆς ἐλελόγχει πρότερον, δίδυς σιάρχεσθαι τοῦ λόγου διεκελευσάμην. ὁ δὲ, τῇ δεξιᾷ τὸ πρόσωπον αἰσχύνας, ἡσυχῇ, καὶ μικρὸν ὑπισχνούμενος, ἄρχεται τῇ δεήσει, Σὲ, δέσποινα τῶν ὑπὲρ σοῦ λόγων, Ἀφροδίτη, σὲ βοηδρὸν αἰ ἐμοὶ δεήσεις καλοῦσιν· ἄπρωτα μὲν γὰρ ἔργα, κἂν βραχὺ τῆς ἰδίας πειθοῦς ὑπισάξῃς, τελεώτατόν ἐστιν· οἱ δ' ἐρωτικοὶ λόγοι, πρεπόντως σου δέονται· σὺ γὰρ αὐτῶν γνησιωτάτη μήτηρ. ἴθι δὴ καὶ ταύτῃ συνήγορος, ἡ θήλεια· χάρισαι δὲ καὶ τοῖς ἀνδράσι μᾶλλον ἄρρεσιν, ὡς ἐγγυήσησθον. ἐγὼ οὖν θύδυς ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, πρὸ πρεσβύτερα, καὶ πάσης γλυκύτητος πρωτόρριζον, ὧν ἀξιῶ, μάρτυρα ὑπικαλοῦμαι· λέγω δὲ τὸ ἱερὸν τῶν ὅλων φύσιν, ἣ τὰ πρῶτα πηξαμένη στοιχεῖα τοῦ κόσμου, γλῶ, ἀέρα, πῦρ, ὕδωρ, τῇ πρὸς ἄλληλα τούτων ὑπερβάσῃ πάνυ ἐζωογόνησεν ἔμψυχον. ὑπισαμένη δ' ὅτι θνητὸς ἐσμὲν ὕλης δημιούργημα, καὶ βραχὺς χρόνος ὁ τοῦ ζῆν ἑκάστῳ καθείμαρται, τὴν ἑτέρου φθορὰν, ἄλλου γλύκιον ἐμηχανήσατο, καὶ τῷ θνήσκοντι, ὃ πικτόμενον αὐτεμέτρησεν, ἵνα ταῖς πρὸ ἀλλήλων διαδοχαῖς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ζῶμεν. ἐπεὶ δ' ὡς ἄπορον ἐξ ἑνός τι γλυκὺ ἄλλῳ, διπλῆν ἐν ἑκάστῳ φύσιν ἐμηχανήσατο.

in vnum aliquod istorum conuiuiorum accumbamus, vt per otium & cum silentio & audire & dicere quæ cuique libet, liceat. Illud autem memineritis, quòd qui hodie victus fuerit, is in posterum nobis de iisdem rebus amplius molestus futurus non sit. Rectè visus sum hæc dicere. Et eôdem cohortantibus etiam illis, exiuimus, ego quidem lętus, nulla me premente cura: illi verò cogitabundi, magnam apud sese in animis disputationem sursum ac deorsum versantes, perinde ac si de principatu ac ductu apud Platæas certaturi essent. Postquam autem venimus in densum quoddam atque vmbrosum pro ætatis tempore receptaculum, vbi commodè requiescere licebat: Suauis hic locus, inquiens ego, (nam & supra verticem, canorum quoddam resonant cicadæ)in medio admodum iudiciali more considebam, ipsam illam superciliis præ me ferens Eliæam. Proposita autem vtrisque sorte super eo, vtrum priore loco dicere oporteret, posteaquam Charicles priorem locũ sortitus est, continuò vt auspicaretur orationem, hortatus sum. Ille verò cùm dextera faciem paulum attriuisset cum silentio, & parumper sustinuisset sese, mox ad hunc fermè modum orditur: Te domina orationi meæ, Venus, te auxiliatricem preces meæ vocant. Nam cùm omne opus, si vel exiguum propriæ suadelæ instillaueris illi, absolutissimum esse solet, tum verò amatorij sermones præter cætera te indigent. Tu enim eorũ germana adeò mater es. Ades itaque mulieribus patrona, fœmina nimirum ipsa. Largire autem & viris vt maneant mares, perinde atq; generati sunt. Ego igitur statim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac seminarium, eorum quæ propono testem aduoco. Dico autem sacram illam vniuersorum naturam, quę primis illis inter se conglutinatis elementis mundi, terra videlicet, aëre, igne & aqua, mutua illorum & temperata commixtione omne procreauit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis sumus materiæ opificium, & quòd breue adeò tempus viuendi vnicuique fato præstitutum est: alterius interitum, vt alterius ortus esset, excogitauit: ac morienti, id quod nascitur, è diuerso appendit, vt mutuis successionibus in perpetuum tempus viueremus. Postquam autem impossibile propè erat ex singulis seorsum aliquid procreari, duplicem in vnoquoque genere naturam effinxit.

Alludit ad contentionẽ & ambitionem Atheniensium & Lacedæmoniorum, quæ de principatu inter se ante pugnam Plataensẽ contenderunt. Vide Herodotũ.

1 Forum Atheniense: vnde Eliastæ iudices vocabantur.

Nam maribus quidem propria ſeminum quaſi quædam fundamenta largita eſt, fœminam autem perinde vt receptaculum quoddam genitalis ſeminis eſſe fecit. Communi igitur vtrique ſexui deſiderio indito, coniunxit inter ſe mutuò illos, lege neceſſitatis ſancta quadam præſcriptos, vt manerent propria vterque natura contenti, & neque fœmina præter naturam in marem tranſiret, neque mas indecorè ac turpiter emolleſceret. Atque hoc pacto virorum cum mulieribus conuerſationes, in hoc vſque tempus hominum vitam immortalibus quibuſdam ſucceſſionibus conſeruant: neque quiſquam vir ex viro ſe natum eſſe gloriatur. Intra duo autem nomina venerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorãt. Ab initio igitur cùm adhuc Heroica ſaperet vita, & vicinam deorum coleret virtutem, legibus à natura conſtitutis obtẽperabat: ac ſecundùm ætatis menſuram cum mulieribus coniuncti, generoſorum patres fiebant liberorum. Paulo autẽ poſt tempus à magnitudine illa ad voluptatis deſcendẽdo voragines, nouas & commutatas fruendi vias aperuit. Deinde, quæ nihil non audet, voluptas, naturam ipſam contempta lege violauit. Atque aliquis igitur primus oculis aſpexit marem perinde vt fœminam, ex alterutra videlicet horum cauſſa, aut quòd vi tyrannica eò illum compulerit, aut quòd verbis dolosè ac fraudulenter induxit. Conuenit autem in vnum lectum vna eadémque natura: ac ſeipſos inter ſe mutuò aſpicientes, neque eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore afficiuntur. Per rupes autem, vt dici ſolet, ſteriles proiecto ſemine, permutatione facta, pro modica voluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris verò couſque tyrannicæ violentię audaciam ipſam progreſſam eſſe, vt iam & ferro naturam ſacrilego quodammodo deprædentur: ac marum virilitate exhauſta & exinanita, inuenerunt voluptatis ſuperuacaneos & appoſititios modos. Miſeri autem illi & infelices, vt eò magis pueri ſint, iam ne viri quidem amplius manent, ambiguum naturæ duplicis obſcuramentum, cùm neque ad quod nati ſunt, conſeruentur, neque id ad quod tranſiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentute adeſt ac manet, in ſenium præmaturum marceſcere ipſos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conſenuere, nullum virilitatis interuallum habentes. Ita ſceleſta illa,

Τοῖς μὲν γὰρ ἄρρεσιν ἰδίας καταβολὰς σπερμάτων χαρισαμένη, τὸ θῆλυ δὴ ὥσπερ γονῆς τι δοχεῖον ἀποφήνασα. κοινὸν οὖν ἀμφοτέρῳ τῷ πόθον ἐγκεραμένη, συνέζευξεν ἀλλήλοις δεσμὸν ἀδίαλυτον ὅσιον, καταχρήσασα μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκείας φύσεως ἑκάτερον, καὶ μήτε τὸ θῆλυ παρὰ φύσιν ἄρρενοῦσθαι, μήτε τἄρρεν ἀπρεπῶς μαλακίζεσθαι. ἀφ' ἧς δὴ αἱ συνουσίαι γυναικῶν ἀνδρῶν ὁμιλίαι, μέχρι δεῦρο τὸν ἀνθρώπινον βίον ἀθανάτοις διαδοχαῖς φυλάττουσιν· οὐδεὶς ἀνὴρ ἀπ' ἀνδρὸς αὐχεῖ γεγενῆσθαι. δυοῖν δ' ὀνομάτοιν σεβασμίοιν πᾶσα τιμὴ μενοῦσιν, ἴσον πατρὶ μητέρα προσκυνουμένων. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἦν ἡρωϊκὰ φρονῶν ὁ βίος, καὶ πλησίον θεῶν σέβων ἀρετὴν, οἷς συνομοίωσιν ἡ φύσις ἐπιθαρρεῖ, καὶ καθ' ἡλικίας μέτρα γυναιξὶ ζευγνύμενοι, γυναικῶν πατέρες ἐλέγοντο τέκνων. κατὰ μικρὸν δ' ὁ χρόνος ἀπ' ἐκείνου τῆ μεγέθους ἐς τὰ τῆς ἡδονῆς καταβαίνων βάραθρα, ξένας ὁδοὺς καὶ παράλληλα ἀπολαύσεων ἕτερα. εἶτ' ἡ πάντα τολμῶσα τυφλὴ, πλὴν φύσιν αὐτὴν παρωίμοσε καὶ τις ἄρα τοῦτο ὀφθαλμοῖς ὃ ἄρρεν εἶδεν ὡς θῆλυ, δυοῖν θάτερον, ἢ τυραννικῶς βιασάμενος, ἢ πείσας πανοῦργος. συνῆλθε δ' εἰς μίαν κοίτην μία φύσις· αὐδοὺς δ' ὁμοῦ ἀλλήλοις ὁρῶντες, ἃ δρῶσιν, ἃ πάσχουσιν, ἡδιῶντο· καὶ πετρῶν δέ, φασιν, ἀγόνων ἀπείραντες, ὀλίγης ἡδονῆς διπλασιάζαντο μεγάλην ἀδοξίαν. εἴποις γε μὴν εἰς τοσοῦτον τυραννικῆς βίας ἡ τόλμα προεκόψειν, ὡς μέχρι σιδήρῳ τὴν φύσιν ἱεροσυλῆσαι· νῦν δ' ἀρρένων ὃ ἄρρεν ἐκκενώσαντες, θῆλυ ἡδονῆς προσλαβόντα μέτρα. οἱ δ' ἄθλιοι, καὶ δυσμοιρεῖς, ἵν' ὁπλοτέρων ὦσι παῖδες, οὐδὲ ἔτι μένουσιν ἄνδρες, ἀμφίβολον αἴνιγμα διπλῆς φύσεως, ὅτ' εἰς ὃ γεγένηται φυλαχθέντες, ὅτ' ἔχοντες ἐφ' ὃ μετέβησαν. ὃ δ' ἐν νεότητι προθαμεῖναν ἄνθος, εἰς γῆρας αὐδοὺς μαραίνει πρόωρον. ἅμα γὰρ ἐν παισὶν ἀριθμοῦνται, καὶ γεγηράκασιν, οὐδὲν ἀνδρῶν μεταίχμιον ἔχοντες· οὕτως ἡ μακρὰ,

ἠ πόλυτος κἀκοῦ διδάσκαλος τρυφὴ, ἄλλων A & omnis mali magistra, mollities, voluptates impudicas aliam ex alia excogitando, in eum morbum qui ne dici quidem amplius decorè potest, prolapsa est, vt nullam videlicet partem petulantiæ & obscœnitatis ignoraret. Quòd si verò in iis de quibus ipsa Prouidentia legem sanciuit, vnusquisque nostrûm sese firmaret, ac persisteret: conuersationibus iis quæ cum mulieribus fiunt, cõtenti essemus, & ab omni conuitio ac probro vita nostra pura atque integra foret. Certè inter ea animantia quæ nihil ex mala atque peruersa affectatione deprauare possunt, illibata naturę legislatura illa custoB ditur. Leones non insaniunt in leones: sed quæ tempore suo accedit venus, in fœmineum sexum concupiscentiam illorum excitat. Taurus armenti dux cum bobus miscetur, & aries totum gregem masculo implet semine. Quid autem? An non suum cubilia sectantur apri? lupas autem ineunt lupi? Et vt in summa dicam, neque quæ aërem volatu perstrepunt aues, neque quæ humidam aquæ sortita sunt mansionem, neque etiam aliquod in terris animal congressum maris appetit, sed manent inter ea immota Prouidentiæ decreta. C Vos autem, ô frustra sapientiæ nomine iactati, animal, vt verè dicam, vile ac malum, homines, quonam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter vos contumeliam accensi estis? Quonam animi cæco stupore effuso, adeò ab vtraque aberratis via, fugientes videlicet ea quæ sectari vos decebat, & contrà sectantes illa à quibus refugere oportebat? ac singula talia æmulari omnibus volentibus, ne vnus quidem postremò reliquus erit. Atenim hîc Socraticis istis etiam præclara illa oratio renascitur, qua puerorum quidem auditus, perfectis ratiocinandi viribus adhuc carentes, decipiuntur: illud autem quod iam per prudentiam ad summum euasit, subduci facilè nequit. Animi enim amorem quendam comminiscuntur: & cùm corporis pulchritudinem vereantur amare, virtutis vocant sese amatores. Ob quæ sæpenumero risu diffluere, in mentem mihi venit. Nam quid vobis accidit, ô nimiùm graues philosophi, quòd id quod longo iam tẽpore sui experimentum de se quale sit, præbuit, cui canities accedens & senectus virtutis testimonium dat, per negligentiam adeò dimittitis: omnis autem ille præclarus amor in iuuenem cõcitatur, cùm, tamen in eo ratio & vis colligendi nondum habeant ad quæ iudicium conuertant?

ἀπ' ἄλλης ἡδυτὰς αἰσχρὸν ἐξευρίσκουσα, μέχρι τῆς τοῦδε ῥυπώσεως ἀναισχυντίας ἐξέπεσεν, ἵνα μηδὲν ἀγνοῇ μέρος ἀσελγείας. εἰ δ' ἐφ' ὧν ἡ σωφρόνιος θεσμὸν ἔπαξεν ἡμᾶς ἕκαστος ἵδρυτο, ταῖς μὴ γυναιξὶν αἱ ὁμιλίαις ἠρκούμεθα, καὶ πάντος ὀνείδους ὁ βίος ἐκαθάρευεν. ἀμέλει τοῦδε τοῖς οὐδὲν ἐκ πονηρᾶς διαθέσεως ἐπιτετηδευκόσι διαμένοις ζῴοις, ἄρρητος ἡ τῆς φύσεως νομοθεσία φυλάττεται. λέοντες οὐκ ἐπιμαίνονται λέαινιν, ἀλλ' ἡ κατ' καιρὸν ἀφροδίτη σφῶν ὄλου τοῦ ὄρεξιν αὐτῶν ἐκκαλεῖται. ταῦροι ἀγελαρχοῦσιν βουσὶν ἐπιβόρνυται, καὶ κριὸς ὅλῳ τῷ πίμπλῃ ἄρρενος πλῆθει σπέρματος. τί δέ; ἀ συῶν μὴ θῆλυς μετὰ διώκοισι κάπρους; λυκαίνας δ' ἐπιμίγνυνται λύκοι; καθόλου δ' εἰπεῖν, ἅθ' οἱ ἀέρια ῥοιζοῦντες ὄρνιθες, οὐδ' ὅσα τῷ ὑγρᾷ καθ' ὕδατος εἴληχε λῆξιν, ἀλλ' ὅλῃ ὅτι γῆς τι ζῷον, ἄρρενος ὁμιλίας ἐπωρέχθη, μένει δ' ἀκίνητα τῆς προνοίας τὰ δόγματα. ὑμᾶς δ', ὦ μάτην ὅτι τῷ φρονεῖν ἀλαζονευόμενοι, θηρίον ὡς ἀληθῶς φαῦλον ἄνθρωποι, νέᾳ νόσῳ προδιαμαρτόντες, ὅτι τῷ κατ' ἀλλήλων ὕβριν ἠρέθητε; τίνα δ' ψυχῆς τυφλὴν αἰσθησιν καταγέαντες, ἀμφοῖν ἠσχήκατε, φεύγοντες ἃ διώκειν ἔδει, καὶ διώκοντες ἀφ' ὧν ἔδει φεύγειν; ἕν καθ' ἕνα ταῦτα ἅπαντα ἐγὼ πολιτῶν ἐλευθερίων, οὐδὲ εἷς ἔσται. ἀλλὰ γὰρ τοῖς Σωκρατικοῖς καὶ ὁ θαυμαστὸς ἀναφύεται λόγος, ὑφ' ᾧ παιδικαὶ μὲν ἀκοαί, πλείων ἐνδεὴς λογισμῶν φαντασιοῦται, ὃ δ' ἤδη καὶ φέρεσιν ἐς ἄκρον ἔχον, οὐκ ἂν ἐπαλλάξαι δύναιτο. ψυχῆς γὰρ ἔρωτα πλάττουσι, καὶ ὃ τ' σώματος βύσσορον αἰδούμενοι φιλεῖν D ἀρετῆς καλοῦσιν αὐτοὺς ἐραστάς· ἐφ' οἷς μοι πολλάκις καγχάζειν ἐπῆλθε. τί γὰρ παθόντες, ὦ σεμνοὶ φιλόσοφοι, ὃ μὲν ἤδη μακρῷ χρόνῳ διδακτὸς ἑαυτοῦ πεῖραν ὁποῖόν ἐστιν, ᾧ πολιὰ προσήκουσα, καὶ γῆρας ἀρετῆς μάρτυρες, δι' ὀλιγωρίας προὔπεμπετε; πᾶς γὰρ ὁ σοφὸς ἔρως ὅτι ὃ νέον ἐπῄδει, μηδέπω τοῦ λογισμοῦ ἐν αὐτῷ, προσὸν ἃ πραπήσειν, χρίσιν ἐχόντων;

An hæc veluti lex quædam est, vt omnis quidem deformitas, malitiæ damnata sit: pulchrum autem quod est, id recta via vt bonum & honestum laudetur? At verò iuxta magnum veritatis interpretem Homerum,

alius pulchro minùs enitet ore,
At formam deus exornat virtute loquendi,
Quique vident illum, verbis mulcentur, at ipse
Intrepidus fatur suauì commixta pudore,
Et medios inter vultu supereminet omnes,
Pérque vrbem aspiciunt venientem numinis instar.

Et rursum alibi dicens, inquit:

At tibi formoso sub corpore nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iustitiæ, ac cæterarum virtutum, quæ cum perfectis viris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor conueniens vobis est; pulchritudo autem in pueris illa, vehementissimos affectuum impetus excitat? Prorsus enim amari oportebat Phædrum propter Lysiam, ô Plato, quem prodidit? Aut virtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quando ille deorum statuas amputando violabat, & saeris Eleusiniis illæ inter potandum iactatæ voces insultabant? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cùm Athenæ prodèrentur, & Decelea munitionibus obfirmaretur, ac tota vita ad tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nondum (iuxta sacrum illum Platonem) obsitus erat, omnibus amabilis fuit: postquam autem transiit à puero in virum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totam ac plenam ratiocinandi vim consequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus verborum prætendentes verecundiam, animi virtutem appellant, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis quàm sapientiæ? Atque hæc quidem à nobis dicta sufficiant, ne videamur clarorum virorum inuidiosè nimis mentionem facere. Parumper autem à vehementiori studio ad vestram Callicratida voluptatem descendendo, ostēdam puerorum consuetudine muliebrem multo potiorem esse. Ac principiò quidem omnem ego delectationem censeo iucundiorem esse, quæ diuturnior est. Acuta siquidem voluptas, quæ celeriter præteruolat: priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiam affert, quo magis abundat, eo potius est.

De his in sympoſio & Phædro Platonis.

Vide Plutarchū in vita Alcibiadis, & Thucydidem.

A ἢ νόμος ὅστ', πᾶσιν μὲν ἀμορφίαν πονηρίας
τῆς εἰ καλλίχριτον, θεῖν δ' ὡς ἀγαθὸν ἐπαινεῖσθαι τὸν καλόν; ἀλλά τι χρὴ τὸν μέγαν ἀληθείας παραφήτην Ὅμηρον,

εἶδός τις ἀκιδνότερος πέλε κἄπρ·
Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφε· οἱ δέ τ' ἐς αὐτὸν
Τερπόμενοι λεύσσουσιν, ὁδὶ ἀσφαλέως ἀγορεύει
Αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ φρένας ἀγερώχους
Ἐρχόμενον δ' αἰὲν ἄεσι, θεὸν ὡς εἰσορόωσι.

καὶ πάλιν εἴπέ που λέγων,

Οὐκ ἄρα σοί γ' ὅπλ εἶδος ἐὴ φρένες ἦσαν ἑταίρων.

ἀμέλει τῷ καλῷ Νιρέως ὁ σοφὸς Ὀδυσεὺς πλέον ἐπαινέσαι. πῶς οὖν φερόμενος μὲν, ἢ δικαιοσύνης, ἢ τε λοιπῶν ἀρετῶν, αἳ τελείοις ἀνδράσι συνήκμασαν εἰλήχασι τάξιν, οὐδεὶς ἔρως ἐπεγένετ', ὁ δ' ἐπὶ παισὶ κάλλος ὀξυπάτας ὁρμὰς παθῶν ἐτείρει; πολὺ γοῦν ἐρᾶν ἔοικε Φαίδρου δηλῶν Λυσίαν, ὦ Πλάτων, ὃν παρεῦδωκεν; ἢ τιμῶν ἀρετὴν φίλον Ἀλκιβιάδην εἰκὸς ἦν, ὅτε ἱεροσυλίαις τὰ θεῶν ἀγάλματα, καὶ τιμῶν ἐπ Ἐλευσῖνι τελετὴν αἳ παρὰ πόσιν ὀργιάζονται φωναί; τίς ἐρασὴς ὁμολογεῖ γενέσθαι, παρεδιδόντων Ἀθηναῖον, καὶ Δεκέλειαν ὀχυρουμένην, καὶ βίον τυραννίδα βλέποντος; ὃς μέχρι μὲν οὐδέπω κατὰ τὸν ἱερὸν Πλάτωνα πώγωνος ἐμπέπλατο, πᾶσιν ἐράσιμος ἦν. μεταβὰς δ' ἀπὸ τῶν παίδων εἰς τὸν ἄνδρα, καθ' ἣν ἡλικίαν ἡ τέως ἀτελὴς φύσις ὁλόκληρον εἶχε τὸν λογισμόν, ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. τὰ δὴ πάθεσιν αἰσχροῖς ὀνόματ' ἐπιγράφοντες αἰδῶ, ψυχῆς ἀρετὴν λέγουσι τὴν τοῦ σώματος ὑπόπτειαν, οἱ φιλόνεοι μᾶλλον, ἢ φιλόσοφοι; καὶ ταῦτα μὲν ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοκεῖν ὑπισχνεῖσθαι ἀνδράσι φιλοπεπαιδεύτοις μεμνῆσθαι, ὅτι τοσοῦτον εἰρήσθω. μικρὰ δ' ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀσωδοῦς ὅτι τοῦ ὑμετέραν, ὦ Καλλικρατίδα, καταβὰς ἡδονὴν, ὑποδείξω παιδικῆς χρήσεως πολὺ τῆς γυναικείας ἀμείνω, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐγὼ πᾶσαν ἀπόλαυσιν ἡσυχίᾳ τερπνοτέραν εἶναι, τὴν χρονιωτέραν· ὀξεῖα γὰρ ἡδονὴ ταχὺ παύεται, φθάνει πρὶν ἢ γνωσθῆναι πεπαυμένη· ὃ δ' ὠφελιμώτερον, ἐν ᾧ πρέλκυσι χρήσιμον,

ὡς εἴθε καὶ βίου μακρὰς παρῃτησάμην ἂν μοῖρα μικρολόγος ἡμῖν ἐπέκλωσε μοῖρα, καὶ ὃ πᾶν ἐπὶ ἀδιαλείπτου ὑγιείᾳ, μηδεμιᾶς λύπης τὸν αἰῶνα ἐπιφοιτώσης. ἑορτὴν γὰρ ἄν, καὶ πανήγυριν τὸν ὅλον χρόνον ἤγομεν. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν μειζόνων ἀγαθῶν ὁ βάσκανος δαίμων ἐνεμέσησεν, ἔν γε τοῖς παροῦσιν ἥδιστα τὰ πρόσκοπα. γυνὴ μὲν οὖν ἀπὸ παρθένου μέχρις ἡλικίας μέσης, πρὶν ἢ τελέως τὴν ἐσχάτην ῥυτίδα τοῦ γήρως ὀπίσω ἀμεῖψαι, δόλιον ἀνδράσιν ἐπίλημμα, καὶ πρόσθεν τὰ τῆς ὥρας, ἕως ἡ ἐμπειρία ἔχῃ τι λέξαι τῶν νεωτέρων σοφώτερον· εἰ δὲ εἴκοσιν ἔτεσιν ἀποπειρῶν παῖδά τις, αὐτὸς ἐμοί γε δοκεῖ παγκάκιον, ἀμφίβολον Ἀφροδίτῃ μεταδιώκων· σκληροὶ γὰρ οἱ τῶν μελῶν ἀπανθρακωθέντες ὄγκοι, καὶ τραχὺ μὲν αὐτὸ τοῦ πάλαι μαλακοῦ πυκνωθὲν ἰούλοις ὁ λῆμος· οἱ δ' ὑφὴς μηροὶ θρίξιν ὡσανεὶ ῥυπῶντες. ἀλλ' ὅσῳ τούτων ἀφανέστερα, τοῖς πεπειραμένοις ὑμῖν εἰδέναι παρίημι. γυναικὶ δὲ ἀεὶ πάσῃ ἡ τοῦ χρώματος ὑπισχνεῖται χάρις, καὶ δασὺς μὲν ἀπὸ τῶν βοστρύχων τῆς κεφαλῆς ἕλιξες, ἰακινθοις ὁ καλὸν ἀνθοῦσιν ὁμοία πορφύροντες· οἱ μὲν, ὑπτιώτοι κέχυνται, μεταφρένων κόσμος, οἱ δὲ, πρὸ ὠτα, καὶ χροιᾶς, πολὺ τῶν ἐν λειμῶνι κλόπτροις στιλίνων· ὃ δ' ἄλλο σῶμα, μηδ' ἀκαρῆ τρίχὸς ἀπαὰς ὑποφυομένης, ἠλέκτρου, φασὶν, ἢ Σιδωνίας ὕελου δοκεῖ ἐστερον ἀπαστράπτειν. πόσῳ δὲ τῶν ἡδονῶν καὶ τὰς αἰσθήσεις μεταδιωκτέον, ἐπειδὴ ἐξ ἴσου πᾶσι δοκοῦσιν οἱ πάσχοντες ὠφελεῖσθαι; φέδον γὰρ οὐ τὰ αὐτὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις τὰς μονήρεις ἀφροδίτας ἀσυμβίωτον, ἀλλά πως φιλεταίρῳ κοινωνίᾳ συζυγέντες, ἡδίω τά τε ἀγαθὰ σὺν ἀλλήλοις ἡγούμεθα, καὶ τὰ δυσχερῆ κουφότερα μετ' ἀλλήλων. ὅθεν εὑρέθη τράπεζα κοινὴ· καὶ φιλίας μεσίτιν τράπεζαν ὠνόμασαν, γαστρὶ τὸ ὀφλημένον ἀποτιννύντες ἀπόλαυσιν, ἃ μόνοι τὸν Θάσιον, εἰ τύχοι, πίνοντες οἶνον, σὺν καθ' αὑτοὺς τὰ πολυτελῶν πιμπλάμενοι σιτίων,

A Quare vtinam & vitæ longiores terminos parca ac tenax illa nobis præfiniſſet Parca, & totum hoc ſpatium perpetua ſanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque moleſtia interueniente. Feſtum enim diem, & quaſi quendam ſolennem conuentum, totum hoc tempus perageremus. Verùm poſtquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præſentibus vtique rebus dulciſſima illa ſunt, quę quàm longiſſimè extenduntur. Mulier itaque ab eo quando virgo fuit, vſque ad mediam vitæ ætatem, priuſquam omnino poſtrema illa ſenectutis ruga ſuperuenit, ad amplexandum apta ac digna viris conuerſatio eſt: atque etiamſi illa quæ formæ atque ætatis tenerioris ſunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dicto ſapientius ac doctius quàm iuniores. At verò ſi quis puerum viginti annorum aggrediatur, ille mihi certè videtur pathica affectione laborare, ambiguam videlicet venerem ſectando. Nam & duri ſunt membrorum tori iam adulti & viriles, & aſperum quidem, pro eo quod dudum molle ac tenerum fuit, denſatum crebra lanugine mentum: femora autem idonea ac commoda illa, ſetis quaſi quodam ſqualore obducta. Quæ verò ſunt his occultiora, vobis, qui periculum eius rei feciſtis, cognoſcenda relinquo. In muliere autem ſemper omni & coloris reſplendet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac ſuauiter floreſcentes hyacinthi nigricantes, aliæ quidem per tergum effundũtur, ſcapularum nimirum decus, aliæ verò ſecundùm aures & tempora, multo quàm in pratis apium eſt, criſpiores. Reliquum verò corpus ne minimo quidem crinis veſtigio ipſis ſubnaſcente, electro, vt aiunt aut vitro Sidonio peſpicuum magis effulget. Cur autem non & voluptatum mutuos atque alternos affectus perſequar, quandoquidem ex æquo cum iis qui agendo afficiuntur, patientes quoque lætitiam capiunt? Propemodum enim non eodem modo vt bruta animantia, ſolitarias conuerſationes amamus, ſed amica quadammodo ſocietate coniuncti, & ſuauiora quæ bona ſunt inter nos mutuò, exiſtimamus: & aduerſa itidem inter nos mutuò leuiora. Vnde & inuenta eſt menſa communis, & amicitiæ mediatrice illa in medio poſita, debitam ventri adnumeramus voluptatem, non ſoli Thaſium, ſi id fortè contingat, bibentes vinum: neque ſinguli per ſe pretioſis ac caris implentes nos obſoniis,

sed illud suaue ac delectabile putantes, quod quisque cum alio capit: ac voluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur. Illi igitur cum mulieribus congressus, delectationis permutationem ac vicissitudinem parem habent. Nam inter se mutuò vtrinque ex æquo afficientes, cum maiori voluptate dissoluuntur. Nisi verò Tiresiæ iudici accedendum fuerit, quòd videlicet muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit. Honestum autem esse arbitror non ambitiosè, ac sibi tantùm frui volẽdo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant spectare, totam ab aliquo accipientes voluptatem: sed illo quod percipiunt, diuiso, paria facere, & similia recompensare. Atqui hoc de pueris dicere nemo adeò insanus est qui possit: sed alter quidem affectus, quocunque tandem modo hæc existimat, voluptate velut exempta, ac propria quadam percepta, abit: illi verò qui contumeliam hanc passus est, principiò quidem dolores ac lacrymæ oboriuntur: paulo verò post vbi per tempus dolor aliquid remisit, magis, vt aiunt, nihil quicquam molestè feceris, voluptas autem ne vlla quidem aliqua. Quòd si autem & curiosiùs quiddam adscitum addere decet (decet autem in Veneris luco, opinor) muliere licet, Callicratida, etiam puerorum modo aliquantulum vtendo, voluptatem capere, duplici fruendæ illius via aperta: masculum autem quod est, nullo modo præbet delectationẽ atque vsum muliebrem. Quare etiam si vobis quidem placere potest, nos certè mutuò inter nos veluti quodam septo discludamur. Iam vero si maribus honestum adeò est cum maribus consuetudinem habere, ament sese mutuò de cætero etiam mulieres. Age nunc ô iunior ætas, & nouarum voluptatum inuẽtrix, posteaquam nouas masculę mollitiei vias excogitasti, largire & mulieribus parẽ potestatem. Cõgrediantur & illę inter se mutuò, quemadmodũ viri: lasciuorũ autem instrumentorũ iungentes inter se machinamẽtum, obscurũ atque monstrosum, ex sterilibus compositum, concũbat mulier perinde ac vir cũ muliere: illud autem quod raro auditum est nomen, & pudet sanè dicere, Tribadũ obscœnitatis istius, passim ac liberè vagetur: omne autem Gynæcéum nostrũ Philænis sit, semimares quosdã amores turpiter agitans. & quanto melius est in masculam libidinem cogi mulierem, quàm generosum illud virorum in mulierem effœminari?

A ἀλλὰ δοκεῖ τερπνὸν ἑκάστῳ ὃ μετ' ἄλλου. καὶ ἡδονὰς κοινωσάμενοι, μᾶλλον διαφερόμεθα. αἱ μὲν οὖν γυναικεῖοι συνουσίαι, τῆς ἀπολαύσεως ἀντίδοσιν ὁμοίαν ἔχουσιν· ἀλλήλοις γὰρ ἀξίσου παρεχόντες, ἡδέως ἀπαλλάττονται· εἴ γε μὴ δικαστὴ Τειρεσίᾳ προσεκτέον, ὅτι ἡ θήλεια τέρψις ὅλῃ μοίρᾳ πλεονεκτεῖ τὴν ἄρρενα. καλὸν δ' οἶμαι, μὴ φιλαύτως ἀπολαύσαι θελήσαντας, ὅπως ἰδίᾳ τι χρηστὸν ἀποίσονται σκοπεῖν, ὅλως δὲ τοῦ λαμβάνοντας ἡδονὴν, ἀλλ' ἐκφυγεῖν μεσοποιοὺς, οὓς τυγχάνουσιν,
B ἀντιπαρέχειν ὁμοίαν· τοῦτο δ' οὐκ ἂν ὅτι παίδων εἴποι τις, οὐχ οὕτω μέμηνεν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἀφθεὶς ἢ νομίζει ποτὲ ταῦτα, τὴν ἡδονὴν ἐξαίρετον λαβών, ἀπέρχεται· τῷ δὲ ὑβρισμένῳ, κατ' ἀρχὰς μὲν ὀδύναι, καὶ δάκρυα, μικρὸν δὲ ὕστερον χρόνου τῆς ἀλγηδόνος χαλασάσης, πλέον, ὡς φασιν, οὐδὲν αὖ ὀχλήσας, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἡτισοῦν. Εἰ δὲ δεῖ τι καὶ σεμνότερον εἰπεῖν (δεῖ δὲ τὰ Ἀφροδίτης τεμένη) γυναικὶ μὲν, ὦ Καλλικρατίδα, καὶ παιδικώτερον χρῆσθαι,
C ἔξεστιν ὑφαρπάζειν, διπλασίας ἀπολαύσεως ὁδὸν ἀνοίξασι· ὃ δ' ἄρρεν, οὐδενὶ τρόπῳ χαρίζεται θήλεσιν ἀπόλαυσιν. ὥστ' εἰ μὲν καὶ ὑμῖν ἀρέσκειν δοκοῦσι, πρὸς ἀλλήλους δὲ ἡμεῖς ἀποτειχισώμεθα. εἰ δὲ τοῖς ἄρρεσιν ὑπορρεπεῖς αἱ μὴ ἄρρενων ὁμιλίαι, πρὸς ὃ λοιπὸν ἐράτωσαν ἀλλήλων καὶ γυναῖκες. ἄγε νῦν, ὦ νεώτερε χρόνε, καὶ τὴν ξένων ἡδονῶν νομοθέτει, καινὰς ὁδοὺς ἄρρενος πυφῆς ἐπινοήσας, χαρίσαι τοῖς ἴσοις ἐξουσίαν καὶ γυναιξίν· ἀλλήλαις ὁμιλησάτω-
D σαν, ὡς ἄνδρες· ἀσελγῶν δὲ ὀργάνων κοινωσάμενα τέχνασμα, ἀπόρων τερατῶδες αἴνιγμα, κιναίδωσον γυνὴ μὴ γυναικὸς, ὡς ἀνήρ· ὃ δὲ εἰς ἀκόλουθον εὐσχήμονος ἦκον ὄνομα, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν, τῆς τελεσακῆς ἀσελγείας, ἀνέδην πομπευέτω. πᾶσα δ' ἡμῖν ἡ γυναικωνῖτις, ἔστω Φιλαινὶς, ἀνδρογύνους ἔρωτας ἀσημοῦσα. καὶ πόσῳ κρεῖττον εἰς ἄρρενα πυφὼ βιάζεσθαι γυναῖκα, ἢ ὃ γλυκαῖον ἀνδρῶν, εἰς γυναῖκα θηλυνέσθαι;

τοιαῦτα σπουδῆς μεταξὺ παθαινόμενος ὁ Χαρικλῆς ἐπαύσατο, δεινόν τι καὶ θηριῶδες ἐν τοῖς ὄμμασιν ὑποβλέπων. ἐφκει δέ μοι καὶ καθαρσίῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας. ἐγὼ δέ, ἡσυχῇ μειδιάσας, καὶ πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἠρέμα τῷ ὀφθαλμῷ παραβαλών, Παίζεις, ἔφην, καὶ γέλωτος, ὦ Καλλικρατίδα, δικαστὴς καθεδεῖσθαι προσδοκήσας, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπὸ τῆς Χαρικλέους δεινότητος ὅτι σπουδαιότερον ἤλγησας. σχεδὸν γὰρ ὡς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ περὶ φόνου καὶ πυρκαϊᾶς, ἢ, νὴ Δία, φαρμάκων, ἀγωνιζόμενος, ὑπερφυῶς ἐπαθήνατο. καιρὸς οὖν ὁ νῦν, εἴ ποτε καὶ πρότερον, ἀπαιτεῖν σε τὰς Ἀθήνας. Περικλῆς δὲ πείθου, καὶ τῶν δέκα ῥητόρων τὰς Μακεδόσιν ὑπλισμένας γλώττας, ἑνὶ τῷ σῷ λόγῳ δοκιμάσειας, μιᾶς τῶν ἐν Πνυκὶ δημηγοριῶν ἀναμνησθέντι. Μικρὸν οὖν ὑπισχνοῦμαι ὁ Καλλικρατίδας (ἐφκει δὲ ἀπὸ τοῦ προσώπου μοι τεκμαίρεσθαι, καὶ λίαν ἀγωνίας μεστὸς εἶναι) λόγων ἀνθρωπίνων ἐπάρξειν. Εἰ γυναιξὶν ἐκκλησία, καὶ δικαστήρια, καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἐν μέρει σία, τρατηγὸς αὖ, ἢ πρεσβευτὴς ἐκλελεγμένος, καί σε χαλκοῦν ἀνδριάντων ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ὦ Χαρίκλεις, ἐτίμων. σχεδὸν γὰρ οὐδὲ αὐταὶ πρὸς αὑτὰς, ὁπόσαι προῆλθον καλῶν σοφίαν ἐδόκουν, εἴ τις αὐταῖς τὸν τοῦ λέγειν ἐξουσίαν ἔφηκεν, οὕτω μὴ σπουδῆς ἂν εἶπον. οὐχ ἡ Σπάρτας αἴτιος πλισμένη Τελέσιλλα, δι' ὃν ὁ Ἄργος ἀριθμεῖται γυναικῶν Ἄρης· οὐχὶ τὸ μελιχρὸν αὔχημα Λεσβίων Σαπφὼ, καὶ ἡ τοῦ Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ Θεανώ· πάντα δ' οὐδὲ Περικλῆς οὕτως αὐτὰ Ἀσπασίᾳ συνηγόρησεν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ γυναῖκες ὑπὲρ ἀνδρῶν λέγειν, εἰπωμεν καὶ ἄνδρες ὑπὲρ ἀνδρῶν. σὺ δὲ ἵλεως Ἀφροδίτη γένοιο, καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν σὸν ἔρωτα τιμῶμεν. Ἐγὼ μὲν οὖν ἐνόμιζον ἄχρι παιδιᾶς, ἱλαρᾶς τινὸς ἕνεκα ἡμῖν προελθεῖν· ἐπεὶ δὲ οἵδε καὶ τούτου λόγοι καὶ φιλοσοφεῖν ὑπὲρ γυναικῶν ἐπενοήθησαν, ἀσμένως τὴν ἀφορμὴν ἥρπασα. μόνος γὰρ ὁ ἄῤῥην ἔρως κοινὸν ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς ἐστιν ἔργον.

A Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus postquam Charicles dixisset, conticuit, vehemens quiddam atque ferinum ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione vti contra masculos amores. Ego verò tacitè subridens, & ad Atheniensem oculos sensim conuertens: Lusus, inquam, & risus, Callicratida, iudicem consedisse me arbitratus, nescio quo pacto, Chariclis vehemētia ad serias atque seueras cogitationes abreptus sum. Propemodum enim quasi in vico Martio de cæde atque incendio, aut per Iouem etiam de veneficio certaretur, supra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur si vnquam antea fuit, nunc maximè est, vt Athenas ipse repetas. Pericli autem pare, ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas, vnica tua oratione exerceas, actionum earum quæ in Pnyce haberi consueuerunt, vnam aliquam ob oculos ponendo. Postquam igitur paululum sustinuisset Callicratidas, videbatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat) contentionis atque timoris, minisque plenus esse, orationem superiori aduersariam orditur: Si mulieribus, inquit, concionum & fori cæterarúmque ciuilium rerum tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirum aut præses illarum suffragiis iampridem creatus esses; ac te statuis æreis per fora passim positis, Charicles, venerarentur. Fermè enim ne ipsę quidem de se ipsis, quæcunque aliquando sapientia atque doctrina excellere existimatæ sunt, si quis ipsis dicendi potestatem permitteret, cum tanto studio tantáque contentione dicerent: non illa quæ contra Spartanos armata processit Telesilla, propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Non mellita illa, qua se Lesbus iactat, Sappho: & Pythagoricæ doctrinæ filia Theano. Fortassis autem neque Pericles ita Aspasiæ suæ patrocinatus est. Verumenim quando honestum adeò est mares pro mulieribus dicere, dicamus sanè & viri pro viris. Tu verò propitia nobis sis Venus: nam & nos amorem tuum veneramur. Ego itaque existimabam non vltra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis processuram esse: quia verò verba ab hoc profecta, etiam philosophari pro mulieribus in animum induxerunt, libenter occasionem hanc arripui. Solus enim masculus amor, commune virtutis ac voluptatis opus est.

De hac vi. de Pausaniam in Argolicis.

Optarim autem, si quo pacto fieri posset, & platanum illam quæ Socraticos olim sermones auscultauit, arborem Academia & Lyceo feliciorem, propè alicubi nobis adstare, eo loco tamen natam, vbi Phædri accubitus fuit, quemadmodum sacer ille vir dixit, gratia præditus plurima. Fortassis ipsa quoque, vt fagus illa Dodonæa, ex ramis sacram erumpens vocem, puerorum amores prædicasset, memor adhuc formosi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto potest:

Plato videlicet in Phædro.

nam quàm multi medij inter vtrosque
Montes vmbrosi, & resonantes aquoris vnda:

hospitésque in terra aliena relicti sumus, & quasi quædam prærogatiua Chariclis Gnidus est: veritatem tamen haudquaquam prodemus. Tu modò nobis ætherie deus in tempore assiste, amicitiæ fautor, & arcanorũ sacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, sed quem prima rerũ omnium primordia procrearunt, perfectum & consummatum iam inde ab initio genitum. Tu enim ex obscura atque confusa deformitate vniuersum hoc effigiasti: proinde tanquam sepulchro aliquo communi totius mundi sublato, circumfuso chao videlicet, illud quidem in vltimi Tartari secessus fuga præcipitasti, vbi verè stant

Ferrati postes, atque ærea limina portis:

vt ibi dura atque insuperabili detentum custodia, à reditu & via ad superos repetenda prohiberetur: splendida autem luce obscuræ nocti prætenta, omnium & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitisti. Propriam autem ac singularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinasti: vt videlicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolentia illa simul enutrita, in perfectionem & quasi quandam virilem ætatem consummaretur. Nam nuptiæ quidem, successionis necessariæ inuentæ sunt remedia: solus autem masculus amor, animi philosophici quasi quoddam imperatum est. Omnia verò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris consequuntur, quàm illa quæ præsenti necessitate opus habent. Et omnino melius est honestum, quàm id quod fit necessariò. Proinde quamdiu quidem vita hæc hominum rudis & indocta fuit,

Βέλτιστον μὲν οὖν, εἴπερ ἐστὶ δυνατὸν, τὸν ἐπήκοόν ποτε τῶν Σωκρατικῶν λόγων πλάτανιστον, Ἀκαδημίας καὶ Λυκείου δένδρον δυτυχέστερον, ἐγγὺς ἡμῶν ἑστάναι, πεφυκυῖαν ἔνθ' ἡ Φαίδρου παρασκήνησις ἦν, ὡσπερ ὁ ἱερὸς εἶπεν ἀνὴρ, πλείστων ἀξιωθεὶς Χαρίτων. αὐτὴ τάχα δὴ ὥσπερ ἡ ἐν Δωδώνῃ φηγὸς ἐκ τῶν ὀρθαλμῶν ἱερὰν ἀπορρήξασα φωνὴν, τοὺς παιδικοὺς διῴσεν ἔρωτας, ἔπι τοῦ καλοῦ μεμνημένη Φαίδρου. πλὴν ἐπεὶ τοῦτ' ἀμήχανον·

Εἰ γὰρ πολλὰ μεταξὺ
Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα,
ξένοι τε ἐσμὲν ἀλλοτρίας γῆς ἀπειλήμμεθα, καὶ πλεονέκτημα Χαρικλέους ἔστιν ἡ Κνίδος· ὅμως παλιλλὴς οὐ παραδώσομεν, εἴξαντες ὄκνῳ. μόνον ἡμῖν σὺ, δαῖμον οὐράνιε, καιρίως παράστηθι, φιλίας βιηγώμενον, ἱεροφαῆ μυστηρίων ἔρωτα, οὐ κακὸν νήπιον, οἷόν ἐστι ζωγράφων παίζουσι χεῖρες, ἀλλ' ὃν ἡ πρωτόπαρθος ἐθήκατο ἀρχὴ, τέλεον θεὸν τελέσασα. σὺ γὰρ ὃς ἀφανοῦς καὶ κεχυμένης ἀμορφίας ὃ πρῶν ἐμόρφωσας. ὥσπερ οὖν ὅλου κόσμου πάσαν πνοὰ κινοῦν ἀφελὼν ὃ παρεκείμενον χάος, σκότος μὲν ἐς ἐσχάτου Ταρτάρου μυχοὺς ἐφυγάδευσας, ἔνθα ὡς ἀληθῶς

σιδήρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδός,
ὅπως ἔσω ἀρρήκτου δεσμὸν φεύγοιεν, τῆς ἔμπαλιν ὁδοῦ εἴργηται· λαμπρῷ δὲ φωτὶ τὸν ἀμφιρρῶ νύκτα πεπάσας, πάντων ἀψύχου τε, καὶ ψυχὴν ἔχοντος ἔμφυτον δημιουργός· ὃ ξαίρετον δὲ ἐγκεράσας ὁμόνοιαν ἀνθρώποις, τὰ σύμφυτα φιλίας πάθη συνῆψας, ἵν' ἐξ ἀτελοῦς καὶ ἀπαλῆς ἔτι ψυχῆς ἡ θύνοια συνεκτρεφομένη, πρὸς τὸ τέλεον ἀνδρῶται. γάμοι μὲν γὰρ, διαδοχῆς ἀναγκαίας εὑρίσκονται φάρμακα. μόνος δὲ ὁ ἄῤῥην ἔρως, φιλοσόφου καλόν ἐστι ψυχῆς ὑπόταγμα. πᾶσι δὲ τοῖς ἐκ τοῦ πρόσθεν εἰς εὐπρέπειαν ἠσκημένοις, ἔπεται τιμὴ πλείων, ἢ ὅσα τῆς πρὸ αὐτοῦ χρείας ὑπόδεινται· καὶ πρώτη τοῦ ἀναγκαίου ὃ καλὸν κρεῖττον. ἄχρι μὲν οὖν ὁ βίος ἀμαθὴς ἦν,

οὐδέπω τῆς καθ' ἡμέραν πείρας πρὸς ὃ βέλτιον διχολαῖν ἀλαπτὸς ἐτ' αὐτὰ τὰ αἰσχρὰ συνεχέλλετο· τῆς δὲ ἀναγκαίης δεομένης ἐπείγων ὁ χρόνος, ὃ πρόσχεν εὕρεσιν. ὅπῃ δὲ αἱ μὴ ἐπιτηδευόμεναι χρῆσαι πέρας εἶχον, οἱ δὲ τῶν ὑπαγορευομένων ἀεὶ λογισμοὶ τῆς αἰσχρῆς ἀφειδέντες ἠυκαίρεων, ὅπῃνοσν τι τῶν χρηστέρων ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ὑπεξημμένοι συνηύξοντο. τοῦτο δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων τεχνέων ἔνεστιν εἰκάζειν. αὐτίκα πρῶτοι τινὲς ἀνθρωποι γενόμενοι, τὴν καθ' ἡμέραν λιμοῦ φάρμακον ἐζήτεον, εἶτ' ἀλισκόμενοι τῇ πρὸς τὸ παρὸν εὐδείᾳ, τῆς ἀπορίας οὐκ ἐώσης ἑλέσθαι τὸ βέλτιον, τοῖς εἰκαίοις πόαν ἐσθιῶν, καὶ μαλθακὰς ῥίζας ὀρυττόντες, καὶ πλῆσται δρυὸς καρπὸν ἐσθίοντες. ἐπὶ μὴ τοῖς ἀληθινοῖς ζώοις μὴ χρόνον ἐρρίφη, ἀπόρων δὲ πυρῶν καὶ κριθῆς εἶδον αἱ γεωργῶν ὑπομέλεαι, βόεσσαι κατ' ἔτος σκυνεάζοντα. καὶ οὐδεμιᾶς αὖ εἴποι τις, ἔπι δρυὸς, σάχυος ἀμείνων. τί δ' οὐκ ἐν ἀρχῇ τοῖς βίοις τοῦ βίου, σείπης δεηθέντες αὐθρωποι, νάκη, θηρία διέροντες, ἠμφιέσαντο, καὶ σπήλυγγας ὀρῶν, χρύσεις καταδύσας ἐπενόησαν, ἢ πάλαι ῥιζῶν, ἢ φυτῶν ἀνακοιλώματα; τοῖς δὲ ἀπὸ τούτων μίμησιν, ὅπῃ ὃ χρῆσιον ἀεὶ μετάγοντες, ὕφηναν μὴν ἑαυτοῖς χλαίνιδας, οἴκους τ' ὠκίσαντο· καὶ λειηδότως αἱ περὶ τοῦτα τέχναι τὸν χρόνον λαβοῦσαι διδάσκαλον, αὐτὶ μὲν λιτῆς ὑφῆς, τὸ κάλλιον ἐποίκιλαν, αὐτὶ δὲ ὑπέλων δωματίων, ὑψηλὰ τέρεμνα, καὶ λίθων πολυτέλειαν ἐμηχανήσαντο, καὶ γυμνὸν τοῖχον ἀμορφίαν ὑαλίτοις βαφαῖς χρωμάτων κατέγραψαν. πλὴν ἐκείνη γε τούτων τῶν τεχνῶν, καὶ ὑπερηφάνῳ, ἄφωνος οὖσα, καὶ βαθεῖαν ὑπιτεθηλυῖαν λήθην, ὡς ἀπὸ μικρᾶς λύσεως κ' μικρὸν εἰς τὰς ἰδίας αἰέτειλεν ἀκτῖνας. ἕκαστος γὰρ εὑρών τι, παρέδιδου τῷ μετ' αὐτόν· εἶθ' ἡ ἀμοιβὴ τῶν λαμβανόντων, οἷς ἔμαθεν ἤδη προστιθεῖσα, τὸ ἐνδέον ἐπλήρωσε. μὴ δή τις ἐρωτας ἀρρένων ἀπαιτείτω τοὺς παλαιοὺς χρόνους.

A neque adhucdum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius eſt, per otium conuertere licebat, demiſſa atque abiecta, præſentibus tum neceſſariis rebus cõtenta erat: vrgens autem tempus, melioris viuendi rationis inuentionem non præbebat. At poſtquam neceſſarij quidem vſus, ac feſtinatio illa finem iam capiebat, ac poſterorum cogitationes à neceſſitate liberatæ, melioribus ſubinde occaſionibus ad inueniendum aliquid potiùs vtebantur, paulatim ſcientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere etiam ex vulgaribus atque inferioribus iſtis artibus licet. Nam ſtatim B ſimul atque primi quidam homines creati fuere, contra famem diurnam remedium quærere cœperunt: atque ita circunuenti atque compulſi præſenti neceſſitate, cùm inopia, eligendi quod melius eſſet, facultatem non permitteret, fortuita qualibet herba victitabant, & radices molliores effodientes, & vt plurimum quercuum fructus comedentes. At poſterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit: ſationem autem frumenti & hordei, agricolarum diligentia ac ſtudium inuenerunt, reperta ratione qua C illa quotannis renaſcerentur. Ac nemo adeò inſanus fuerit, puto, qui dicat quod quercus quàm ſpicæ meliores ſint. Quid autem? an nõ ſtatim quidem à principio vitæ homines cùm tegumẽto corporum indigerent, vellera excoriatis feris induerunt, & ſpeluncas montium, quas contra frigus ſubirent, excogitauerunt? aut rurſus truncorum aut arborum aridas cõcauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eáque in melius ſemper promota, veſtes quidem ſibi ipſis texere cœperunt, ac domos ædificarunt, atq; ita interim dũ non animaduertunt, artes quæ circa hęc verſantur, accepto tempore quaſi quodam magiſtro, pro tenui ac vili quidem panno veſtem meliorem facere ac variegare cœperunt: pro contemptis autem & humilibus domunculis, alta tectorum faſtigia, & marmorum ſumptuoſa ædificia excogitarunt, ac nudam parietum deformitatem floridis colorum tincturis depinxerunt. Niſi quòd ſingulæ iſtæ artes atque ſcientiæ, mutæ cùm ſint, & profundæ obliuioni ſubiectæ, D tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios effloreſcendo peruenerunt radios. Vnuſquiſque enim à ſe aliquid repertum, poſteriori tradidit: atque ita ſucceſſu iſta accipientium, ſemper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod defuit expleuit. Ne quis igitur amores maſculos ab antiquis temporibus depoſcat.

Nam tum mulieribus conuerſari neceſſe erat, ne prorſus abſque ſemine nobis genus noſtrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius virtutis concupiſcentiæ, vix tandem per tẽpus (quod nihil intentatum aut imperueſtigatum relinquit) in lucem venturæ erant, vt cum diuina philoſophia & puerorum amores vnà adoleſcerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit, id poſtea excogitatum, iterum tanquam vile ac malum argue, néve ob id quòd puerorum amoribus muliebres congreſſus antiquioribus inſcribuntur temporibus, minores alteros putes. Sed vetera quidem exercitia, neceſſaria exiſtimamus: quæ verò poſtea per otium cogitationibus incumbens vita adinuenit, ea vt illis meliora in pretio habenda atque colenda ſunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere paulo antè in mentem veniret, Charicle videlicet bruta animantia, & Scytharum ſolitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur, quòd Græcus eſſet. Neque enim veluti qui contraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum verba ſubmiſſo ac timido vocis tono furtim efferebat, ſed elata voce proclamans, Haud amant, inquit, ſe mutuò leones, neque vrſi, aut ſues: ſed illorum ea concupiſcentia ſolùm dominatur, qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit, ea illis qui ratiocinari nequeunt, conſequi non licet: quoniam certè Prometheus, aut alius deorum quiſpiam, ſi mentem cuilibet humanam indidiſſet, haudquaquam ſolitudo & vita montana paſceret illos, neque mutua atque promiſcua pabula haberent, ſed ex æquo nobiſcum ſacra verentes, & medias ædes priuatorum quiſque habitans, communibus regerentur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, ſi animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum quæ ratio ſuppeditat, à prouidentia accipere per fortunam vnquam potuere, cum cæteris rebus, etiam concupiſcentia in mares, priuata ſunt? Non amant ſeſe leones: neque enim philoſophantur. Non amant vrſi: non enim honeſtum ac pulchrum illud quod amicitia eſt, norunt. At hominum illa cum ſcientia coniuncta prudentia, ex eo quod ſæpius periculum fecerat, optimum quod erat eligens, firmiſſimorum amorum iudicauit eſſe maſculos. Nequaquam igitur, Charicles,

A γυναιξὶ γὰρ ὁμιλεῖν ἀναγκαῖον ἦν, ἵνα μὴ τελέως ἄσπερμον ἡμῖν φθαρῇ τὸ γένος. αἱ δὲ ποικίλαι σοφίαι, τῆς φιλοκάλου ταύτης ἀρετῆς ἐπιθυμίαι, μόλις ὑπὸ τῷ μηδὲν ἐῶντος ἀνίχνευτον αἰῶνος εἰς τοὐμφανὲς ἐμελλον ἥξειν, ἵνα τῇ θείᾳ φιλοσοφίᾳ, καὶ ὁ παιδερασταῖν συναυξήσῃ. μὴ δῆτα, Χαρίκλεις, ὃ μὴ πρότερον εὕρητο, τοῦτο ἐπινοηθὲν αὖθις ὡς φαῦλον ἄθυνε· μηδ' ὅτι τῶν παιδικῶν ἐρώτων αἱ γυναικεῖαι συνουσίαι πρεσβυτέραις ἐπιγράφονται χρόνοις, ἐλάττους νόμιζε. ἀλλὰ τὰ μὲν παλαιὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀναγκαῖα νομίζομεν· ἃ δὲ αὖθις σχολὴν ἄγουσα τοῖς λογισμοῖς ὁ βίος ἐπεξεῦρεν, ὡς ἐκείνων ἀμείνω τιμητέον. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὀλίγου καὶ γελῶν ἐναργὴς ἐπῆλθε, Χαερεκλέους ἄλογα ζῶα καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν ἐπαινοῦντος· ὀλίγου δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν φιλοτεχνίας καὶ μετενόει, χλιόμενος Ἕλλην. σχεδὸν γὰρ ὡς σπουδὴν φθεγγόμενος, οἷς ἐπεχείρει λέγειν, ὑποσταλμένῳ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ, ὃ ῥηθὲν ἔκλεπτεν, ἀλλ' ἐπηρμένῃ φωνῇ λαρυγγίζων, Οὐκ ἐρῶσι, φησὶν, ἀλλήλων λέοντες, οὐδὲ ἄρκτοι, καὶ σύες, ἀλλ' αὐτῶν ἡ τοῦ θήλεος μόνον ὁρμὴ κρατεῖ· τί θαυμαστόν; ἃ γὰρ ὐκ λογισμοῦ δικαίως ἄν τις ἔλοιτο, ταῦτα τοῖς μὴ δυναμένοις λογίζεσθαι δικαίως οὐκ ἔνεστιν ἔχειν. ἐπεί τοι Προμηθεύς, ἢ θεῶν τις ἄλλος, εἰ νοῦν ἐκάστῳ συνέζευξεν ἀνθρώπινον, οὐκ ἂν ἐρημία, καὶ βίος ὄρφνος αὐτοῖς ἐπῴμησεν, οὐδὲ ἀλλήλοις ἔφιλει εἶχον· ἴσον δὲ ἡμῖν ἱερὰ δεδάμνοι, καὶ μέσην ἑστίαν τὴν ἰδίων ἕκαστος οἰκεῖν, ὑπὸ τοῖς κοινῆς ἐπολιτεύοντο νόμοις. τί δὲ B θαυμάσιον, εἰ ζῶα τῆς φύσεως κατάκριτα, μηδὲν ὧν λογισμοὶ πρέχονται, οὐδὲ τῆς προνοίας λαβεῖν ἠυτυχήκοτα, πρὸς ἁφῆπται μὴ τῶν ἄλλων καὶ τὰς ἀῤῥένας ἐπιθυμίας; οὐκ ἐρῶσι λέοντες, οὐδὲ γὰρ φιλοσοφοῦσιν· οὐκ ἐρῶσιν ἄρκτοι, τὸ γὰρ οὐκ φιλίας καλὸν, οὐκ ἴσασιν. αὐθάδεσι δ' ἢ μετ' ὀπτήμης φρονήσεως οὐκ τὸ πολλάκις πειρᾶσαι τὸ κάλλιστον ἑλομένοις, σεβασμιώτατοις ἐρώτων ἐνόμισε τοὺς ἀῤῥένας. μὴ τοίνυν, ὦ Χαερέκλεις, C

γυναιξὶ γὰρ ὁμιλεῖν ἀναγκαῖον ἦν, ἵνα μὴ τελέως ἄσπερμον ἡμῖν φθαρῇ τὸ γένος. αἱ δὲ ποικίλαι σοφίαι, τῆς φιλοκάλου ταύτης ἀρετῆς ἐπιθυμίαι, μόλις ὑπὸ τῷ μηδὲν ἐῶντος ἀνίχνευτον αἰῶνος εἰς τοὐμφανὲς ἐμελλον ἥξειν, ἵνα τῇ θείᾳ φιλοσοφίᾳ, καὶ ὁ παιδερασταῖν συναυξήσῃ. μὴ δῆτα, Χαερέκλεις, ὃ μὴ πρότερον εὕρητο, τοῦτο ἐπινοηθὲν αὖθις ὡς φαῦλον ἄθυνε· μηδ' ὅτι τῶν παιδικῶν ἐρώτων αἱ γυναικεῖαι συνουσίαι πρεσβυτέραις ἐπιγράφονται χρόνοις, ἐλάττους νόμιζε. ἀλλὰ τὰ μὲν παλαιὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀναγκαῖα νομίζομεν· ἃ δὲ αὖθις σχολὴν ἄγουσα τοῖς λογισμοῖς ὁ βίος ἐπεξεῦρεν, ὡς ἐκείνων ἀμείνω τιμητέον. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὀλίγου καὶ γελῶν ἐναργὴς ἐπῆλθε, Χαερεκλέους ἄλογα ζῶα καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν ἐπαινοῦντος· ὀλίγου δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν φιλοτεχνίας καὶ μετενόει, χλιόμενος Ἕλλην. σχεδὸν γὰρ ὡς σπουδὴν φθεγγόμενος, οἷς ἐπεχείρει λέγειν, ὑποσταλμένῳ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ, ὃ ῥηθὲν ἔκλεπτεν, ἀλλ' ἐπηρμένῃ φωνῇ λαρυγγίζων, Οὐκ ἐρῶσι, φησὶν, ἀλλήλων λέοντες, οὐδὲ ἄρκτοι, καὶ σύες, ἀλλ' αὐτῶν ἡ τοῦ θήλεος μόνον ὁρμὴ κρατεῖ· τί θαυμαστόν; ἃ γὰρ ὐκ λογισμοῦ δικαίως ἄν τις ἔλοιτο, ταῦτα τοῖς μὴ δυναμένοις λογίζεσθαι δικαίως οὐκ ἔνεστιν ἔχειν. ἐπεί τοι Προμηθεύς, ἢ θεῶν τις ἄλλος, εἰ νοῦν ἐκάστῳ συνέζευξεν ἀνθρώπινον, οὐκ ἂν ἐρημία, καὶ βίος ὄρφνος αὐτοῖς ἐπῴμησεν, οὐδὲ ἀλλήλοις ἔφιλει εἶχον· ἴσον δὲ ἡμῖν ἱερὰ δεδάμνοι, καὶ μέσην ἑστίαν τὴν ἰδίων ἕκαστος οἰκεῖν, ὑπὸ τοῖς κοινῆς ἐπολιτεύοντο νόμοις. τί δὲ θαυμάσιον, εἰ ζῶα τῆς φύσεως κατάκριτα, μηδὲν ὧν λογισμοὶ πρέχονται, οὐδὲ τῆς προνοίας λαβεῖν ἠυτυχήκοτα, πρὸς ἁφῆπται μὴ τῶν ἄλλων καὶ τὰς ἀῤῥένας ἐπιθυμίας; οὐκ ἐρῶσι λέοντες, οὐδὲ γὰρ φιλοσοφοῦσιν· οὐκ ἐρῶσιν ἄρκτοι, τὸ γὰρ οὐκ φιλίας καλὸν, οὐκ ἴσασιν. αὐθάδεσι δ' ἢ μετ' ὀπτήμης φρονήσεως οὐκ τὸ πολλάκις πειρᾶσαι τὸ κάλλιστον ἑλομένοις, σεβασμιώτατοις ἐρώτων ἐνόμισε τοὺς ἀῤῥένας. μὴ τοίνυν, ὦ Χαερέκλεις,

ἀνηλάστου βίου συμφορήσας ἑταιρικὰ διηγήματα γυμνῷ τῷ λόγῳ τῆς σεμνότητος ἡμῶν καταπόμπευε, μηδὲ τὸν οὐράνιον ἔρωτα τῷ παιδίῳ συναρίθμει· λογίζῃ δὲ ὀφθὲν μὴν ἡλικίας, τὰ τοιαῦτα μεταμανθάνων· ὅμως δ' οὖν λογίζου νυνῶν γε, ἐπειδήπερ ὑπερτερον, ὅτι διπλοῦς θεὸς ὁ ἔρως, ὑ κ' μίαν ὁδὸν φοιτῶν, οὐδὲ ἑνὶ πνεύματι τὰς ἡμετέρας ψυχὰς ἐρεθίζων. δισσὸς μὲν, ὡς οἶμαι, κωμῳδῇ νήπια φρονῶν, οὐδενὸς αὐτῷ πλὴν ἀφρόνων ἰδιοχειρίαν διαμένειν λογισμοῦ, πολὺς δὲ ταῖς τῶν ἀφρόνων ψυχαῖς ἀθροίζεται. μάλιστα δὲ αὐτῷ γυναικεῖοι πόθοι μέλουσιν· ὃς ὁ τῆδε ἐφημέρου ταύτης ὑβρεως ἑταῖρος, ἀκρίτῳ φορᾷ τοὺς βουλόμενον ἄγων· ἕτερος δὲ ἔρως ὠγυγίων πατὴρ χρόνων, σεμνὸν ὄφελῶν, ὑ πάνυ θεσπεσίαν φλόγα, σωφρονούντων ψυχῶν παθῶν, ἥπια ταῖς ἑκάστου διανοίαις ἐμπνέῃ, ὑ λαχόντες ἵλεων τῶδε τῷ δαίμονος, ἡδονὴν ἀρετῇ μεμιγμένην ἀσπαζόμεθα. διττὰ γὰρ ὄντως ὑ τὸν τραγικὸν πνεύματα πνεῖ ὁ ἔρως· ἑνὸς δ' ὀνόματος οὐχ ὅμοια τὰ πάθη κεκοινώνηκε· ἡ μὲν γὰρ αἰδὼς, ὠφελείας ὁμοῦ καὶ βλάβης ἀμφίβολός ἐστι δαίμων.

Αἰδὼς, ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν.

οὐ μὴν οὐδὲ ἐρίδων γένος ἐστὶν ἓν,

ἀλλ' ὅπη γαῖαν

Εἰσὶ δύο, τὴν μὲν κεν ἐπαινέσσαι νοήσας,

Ἡ δ' ὀτρηρομίτη. Δισσὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.

οὐδὲν οὖν εὔδοξον, εἰ πάθος, ἀρετῇ κοινὴν εὐσημερίαν ἔχειν ἔτυχεν, ὥστε ἔρωτα καλεῖσθαι, ὑ τὴν ἀκόλαστον ἡδονὴν, ὑ τὴν σωφρονοῦσαν εὔνοιαν. γάμους ἔφη, φησὶ, τὸ μηδὲν οἴεσθαι, ὑ τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος φυλακὴν εἶναι πῶς μείνωμεν ἄνδρες; ζηλωτὸν μὲν ἐμοὶ ὑ τὸν σοφώτατον Εὐριπίδην, εἰ δίχα τοῦ θεσπεσίου γυναικὸς συνόδου, φοιτῶντες ὅπου ἱερὰ, ὑ ναοὺς ἀργύρῳ, ὑ χρυσοῦ τέκνα τῆσδε τῆς διαδοχῆς ἐωνούμεθα. ἀνάγκη γὰρ βαρεῖ κατ' αὐχένα ζυγὸν ἡμῖν ὑποθῆσα, τοῖς κρείττοσιν πείθαρχεῖν διάξεται. τὸ μὲν οὖν καλὸν αἱρούμεθα τοῖς λογισμοῖς, εἰκέτω δὲ τῇ ἀνάγκῃ τὸ χρήσιμον. ἄγει τέκνων, γυναῖκες ἀριθμὸς ἔστω μοι· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἄπαγε, μή μοι γένοιτο.

proteruæ & intemperantis vitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem noſtram ſermone nudo inſecteris, néve cœleſtem illum Amorem infanti huic connumeres: ſed vel nunc tandem apud te conſidera, quoniam id nunquam antea feciſſe videris, quòd duplex deus Amor eſt, haudquaquam vna via ventitans, neque vno ſpiritu animos noſtros accẽdens, ſed alter quidem (quantum equidem arbitror) valde puerilia ac ſtulta ſapiens, nulla ipſius mentem ratione gubernante, frequens in animis inſipientium congregatur: præcipuè autem ipſi muliebria deſideria curæ ſunt. Et hic eſt quotidianæ iſtius cõtumeliæ ſocius, abſque diſcrimine cuicunque volenti ſeſe celeriter applicans. Alter autem

Amor parens veterrimorum temporum,
Spectaculum viſu graue, & prorſus ſacrum,
Cuſtóſque temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mentibus vniuſcuiuſque inſpirat: ac propitium hunc Deum ſortiti, voluptatem virtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera iuxta tragicum ſpiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus diſſimiles habent. Nam & verecundia, vtilitatis pariter & damni ambigua atque anceps dea eſt,

Quæ ſimul & fructus homini, & mala plurima confert.

Iã verò neque cõtentionũ genus vnũ eſt,

terræque per orbem
Verſantur gemine: quarum hanc cum laude
de ſequuntur
Prudẽtes, illam dãnant ceu fraudis amantẽ.

Nihil igitur nouum aut mirum, ſi affectus peior, virtuti cõmunem appellationem fortè nactus ſit, ita vt amor vocetur & intemperans illa voluptas, & modeſta hæc beneuolẽtia: Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas, & fœmineum genus è vita expellis: deinde quo pacto homines cõſeruabimur? Beatum ſanè quiddã fuerat, iuxta ſapientiſſimum Euripidem, ſi abſque illo cum mulieribus congreſſu ad ſacra & templa Deorum ventitantes, argento atque auro liberos à ſucceſſione mercari poſſemus. Neceſſitas enim graui ceruicibus noſtris iugo impoſito, imperatis parêre nos cogit. Quod pulchrum igitur eſt, id ratione eligimus: neceſſitati autem cedat vtilitas. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet, mulieres in numero aliquo ſint: in cæteris verò rebus, apage, ne mihi vlla fuerit.

Quatenus mulierum conſuetudine vtendum.

Quis enim ſanæ mentis ſuſtinere queat, à ſummo ſtatim mane mulierem comentem atque exornantem ſeſe alienis atque adſcititiis impoſturis? Cuius vera ac natiua facies, turpis eſt: peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aſpicientibus imponunt? Quòd ſi igitur ad auroram contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto ſurgentes, turpiores putabit eſſe beſtiis, quæ intra vnã horam nominari aut excitari ſe difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt ſeſe, vt ne ab vllo viro conſpiciantur. Aniculæ autem & ancillæ, conſimilis formæ turba, circunſtant, variis medicaminibus infœlices illas facies inficiendo ac medicando reſtituentes:

Neque enim latice meri
Aquæ profundam vbi abluêre crapulam,

protinus ad ſerium aliquod ſtudióque dignum accedunt negotium, ſed crebræ medicamentorum compoſitiones fœdam faciei cutem expoliunt. Perinde autem vt in publica pompa, alia ſubinde aliæ ancillarum, inſtrumenta manibus exhibent, pelues videlicet aureas, & gutturnia, ſpeculáque, & quemadmodum in pharmacopolio pyxidum turbam & vaſcula plena mulæ infelicitatis, in quibus dentium vis abſterſiua, aut palpebris denigrandis ars comparata, veluti theſaurus quiſpiam ſeruatur. Plurimam autem partem conſumit textura capillorum. Nam aliæ quidem medicamentis rubefaciendi vim habentibus ad ſolis meridiem capillos perinde vt lanarum coloribus flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Alhæ verò quibus ſufficere ad formam nigra coma videtur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes: ferreáque inſtrumenta, ignis obtuſa ac modica flamma calefacta, vi quadam cincinnorum flexus inter ſe implicant. Ac curioſiùs quidem compoſitæ illæ, & ad ſupercilia vſque attractæ comæ, breue interſtitium fronti relinquunt. Poſt tergum autem in ſcapulas vſque demiſſi capilli, inſolenti quodam modo ſuccutiuntur. Huc accedunt & variis coloribus tincta ſandalia intra carnem pedes ipſos adſtringentia, & tenuis atque pellucida, prętextu tantùm aſſumpta, veſtis, ne corpus ipſum nudatum eſſe videatur. Omnia autem quæ intra ipſam ſunt, cognitu faciliora quàm facies,

Τίς γὰρ ἂν δῦ φέρειν ἀνέχεσθαι δύναιτο, ἐξ ἑωθινοῦ γυναικὸς ὡραϊζομένης ἀπεκτήτοις σοφίσμασιν; ἧς ὁ μὲν ἀληθῶς χαρακτὴρ, ἄμορφος, ἀλλότριοι δὲ κόσμοι, ὃ τῆς φύσεως ἀπορεπὲς βουκολοῦσιν; εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς νυκτέρου κοίτης πρὸς ὄρθρον αὖ ἴδοι τις ἀϊσαμμώδας γυναῖκας, αἰσχίω νομίσῃ θηρίων τῶν περὶ μιᾶς ὥρας ὀνομασθῆναι δυσκλυδωνίστων. ὅθεν ἀκριβῶς οἶκοι καθείργουσιν αὐτάς, ὀφθῆναι τῶν ἀρρένων βλεπομένας· γραῦς δὲ, καὶ θεραπαινίδων ὁ σύμμορφος ὄχλος, ἐν κύκλῳ πρεσᾶσι, ποικίλοις φαρμάκοις καταφαρμακεύουσαι τὰ δυστυχῆ πρόσωπα· ὑ γὰρ ὕδατος ἀκράτῳ νάμασι τὸν ὑψηλὸν ἀπονιψάμεναι κάρηνον, ὑγρὰς ἅπλουσαι σανδαλης ἐμπεδήσου τινὸς πρόσχημα, μὴ αἱ πολλαὶ τῶν ἀφασμάτων σκωλήκων, τὸν ἀνδρὶ τῷ προσώπου χρῶτα φαγδαίοισιν. ὡς δὲ ὅτι δημοτελοῖς πομπῆς, ἄλλο τις ἄλλη τῶν ὑπηρετουσῶν ἐγκειρίσῃ, λεκανίδας ἀργυρᾶς, καὶ πρόχους, ἔσοπτρά τε, καὶ καθάπερ ἐν φαρμακοπώλου, πυξίδων ὄχλον, ἀγλεῖα μετὰ πολλῆς κακοδαιμονίας, ἐν οἷς ὀδόντων σμηκτικαὶ δυνάμεις, ἢ βλέφαρα μελαίνουσα τέχνη θησαυρίζεται, ὃ δὲ πλῆσον ἀπαλίσκει μέρος ἡ πλοκὴ τῶν τριχῶν· αἱ μὲν γὰρ φαρμάκοις ἐρυθαίνειν δυναμένοις, πρὸς ἡλίου μεσημβρίαν τοὺς πλοκάμους, ἴσα ταῖς τῶν ἐρίων χροιαῖς, ξανθοῖς μεταβάπτουσιν ἀΰτει, τὴν ἰδίαν καταχεούσας φύσιν· ὁπόσαις δὲ ἀρκεῖν ἡ μέλαινα χαίτη νομίζεται, τὸν γαμητῶν πλοῦτον εἰς ταύτην ἀπαλίσκουσιν, ὅλην Ἀραβίαν σχεδὸν ἐκ τῶν τριχῶν ἀποπνέουσαι· σιδηρᾶ τε ὄργανα, πυρὸς ἀμβλείᾳ φλογὶ χλιανθέντα, βίᾳ τινὰ ἑλίκων οὐλότητα ἀμφιπλέκει· καὶ πρόσθιοι μὲν αἱ μέχρι τῶν ὀφρύων ἐφλκυσμέναι κόμαι, βραχὺ τοῦ μετώπου μεταιχμιον ἀφιᾶσι· σοβαρῶς δὲ ἄχρι τῶν μεταφρένων οἱ ὄπισθεν ὑπισαλθοῦσαι πλόκαμοι· καὶ μὴν τοῦτο, ἀνθοβαφῆ πέδιλα τῆς σαρκὸς ἐνδοτέρω τοὺς πόδας ὑπισφίγγοντα, καὶ λεπτουφὴς ἐς πρόσφασιν ἐσθὴς, ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν γεγυμνῶσθαι. πρώτα δὲ τὰ ἐντὸς αὐτῆς, γνωριμώτερα τοῦ προσώπου,

χρεὶς τὴν ἀμόρφως περιπεπλωκότων μα- A
ζῶν, οἷς ἀεὶ περιφέρουσι δεσμώτας. τί δεῖ τὰ
τούτων πλουσιώτερα κακὰ διεξιέναι; λίθους
Ερυθραίους ἐκ τῶν ἐσχάτων ὠτῶν, πολυτάλαντον
ἠρτημένους βάρος, ἢ τοὺς περὶ καρποῖς καὶ
βραχίοσι δράκοντας, ὡς ὤφελον ὄντως αὐτὶ
χρυσίου, δράκοντες εἶναι. καὶ στεφάνη μὲν ἐν κύ-
κλῳ τὴν κεφαλὴν περιθεῖ, λίθοις Ινδικῆς
δεδεμένος· πολυτελὴς δὲ τῶν αὐχένων ὅρμοι
κατῆνται. καὶ ἄχρι τῶν ποδῶν ἐσχάτων κα-
τεβέβηκεν ὁ ἄθλιος χρυσός, ἄπαν εἴ τι τοῦ
σφυροῦ γυμνοῦται, περισφίγξων. ἄξιον δ' ἦν
σιδήρῳ τὰ περίσφυρα σκέλη πεπεδῆσθαι. B
καπειδὴ αὐτῶν ὅλον τὸ σῶμα νόθης εὐμορ-
φίας ἐξαπατῶντι καλλῳ δεδημιούργηται, καὶ
αἰσχύντους παρειὰς ἐρυθαίνουσιν ὑπὸ χρίσεως
φύκεσιν, ἵνα τὴν ὑπερέλθοιεν αὐτῶν ἡ πίο-
να χροιὰ, τὸ πορφυροῦν αὖθις ὑπερφοινίσσῃ.
τίς οὖν ὁ μετὰ τοσαύτου παρασκευῆς
βίος; εὐθὺς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔξοδοι, καὶ πᾶς θεα-
τὴς ὑπαιτίων τοῖς γαμουμένοις, ὧν ἐνίων
οἱ κακοδαίμονες ἄνδρες, οὐδὲ αὐτὰ ἴσασι τὰ
ὀνόματα, κωλιάδας, εἰ τύχοι, καὶ γνητυλλί-
δας, ἢ τὴν Φρυγίαν δαίμονα, καὶ τὸν δυσέρωτα C
Κῶμον ὑπὲρ τῆς ποιμένι· τελεταὶ δὲ ἀπόρρη-
τοι, καὶ χωρὶς ἀνδρῶν, ὑποπτα μυστήρια. καὶ
γὰρ τί δεῖ περιπλέκειν ἀμφιθορεῖν ψυχῆς; ἐ-
πειδὴ δὲ τούτων ἀπαλλαγῶσιν οἴκοι, λύ-
ουσι τὰ μακρὰ λουτρά· καὶ πολυτελὴς μὲν καὶ ἡδὺ
τράπεζα, πολὺς δὲ ὁ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἀκκι-
σμός. ἐπειδὴ γὰρ πλέω γέμουσαι ταῖς
περὶ αὐτὰς γαστριμαργίαις, οὐκ ἔτ' οὐδὲ τῶν
φαγέδος αὐταῖς παραδέχεσθαι δυναμένου
τι σιτίον, ἄκροις δακτύλοις ὑπογράφουσαι, τῶν
παρακειμένων ἕκαστον ἀπογεύονται, νύκτας D
ὅτι τούτοις διηγούμεναι, καὶ τοὺς ἑτεροζήλους
ὕπνους, καὶ θηλύτητος ἀνίλεω γέμουσαν· ἀφ' ἧς
αἰσχρὰς ἕκαστος, εὐθὺ λέκτρου χρὼς ὄζει. τοιγὰρ
μὲν οὖν βιοτοῖς βίου τεκμήρια. τῶν δὲ πι-
κροτέρων εἴ τις ἐθελήσοι τὸ ἀληθὲς καὶ μέρος
ὀξυτάζειν, ὄντως καταρῴτο Προμηθέα, τὸν
Μεναίδρου ἐκεῖνον ἀπορρήξας φωνὴν·

Εἶτ' οὐ δικαίως περιπεπαλαλυμέ-
νον
Γαῖόθεν τὸν Προμηθέα πρὸς ταῖς πέ-
τραις;

vsque ad turpiter propendentes istas ma-
millas, quas semper circumferunt obli-
gatas ac vinctas. Quid autem opus est o-
pulentiora istis mala recensere? lapillos
videlicet Erythræos ab extremis auricu-
lis numeroso pondere suspensos, aut il-
los circum manus & brachia euntes dra-
cones? qui vtinam verè pro auro drac-
nes sint. Etiam corona caput circumcir-
ca ambit, lapillis Indicis stellata: pretio-
sa autem de ceruicibus monilia depen-
dent, & vsque ad extremos pedes mise-
rum illud descendit aurum, omne quic-
quid tali vbique nudum est, reuinciens
& adstringens. Dignum autem fuerat,
ferro potiùs religata crura ista vinciri.
Iam verò vbi totum corpus adulterinæ
istius formositatis fallaci elegantia qua-
si quibusdam præstigiis efformatum fue-
rit, impudentes etiam genas rubefaciunt
illitis fucis, vt videlicet nimium ipsarum
& pinguem colorem, purpureus ille ni-
tor insuper additus rubere faciat. Quæ
igitur vita porrò tantum apparatum con-
sequitur? Nempe statim è domo egres-
siones, & omnis spectator atterens atque
enecans maritos. Quorum nonnullo-
rum infelices viri, ne ipsa quidem nomi-
na norunt, Coliadas, si fors ita ferat,
& Genetyllidas, aut Phrygiam illam
deam, & Comum amore perditum in
pastore. Sacrificia autem arcana, &
absque viris suspecta mysteria. Quid e-
nim attinet & animorum corruptelas
complecti? Postquam autem his per-
actis iterum discesserunt, domi statim
prolixa balnea, ac sumptuosa quidem &
lauta mensa, erga viros autem multa
ac simulata recusatio. Postquam enim
nimis quàm repletæ fuerint sua ipsa-
rum gulositate, cùm ampliùs neque gut-
tur ipsarum cibi quicquam recipere po-
test, summis digitis velut inscribentes,
appositorum vnumquodque degustant,
noctes ad hæc narrantes, & diuersо-
rum corporum somnos, & muliebrita-
te lectum refertum, ex quo surgens
quisque statim lauacro opus habet. At-
que hæc constantis vitę argumenta sunt.
At verò quæ acerbiora sunt, si quis ve-
ritatem ex parte modò diligentiùs per-
sequi velit, verè execrari Prometheum
posset, in Menandri illam erumpendo
vocem:

Ergo immerentem dictitant Promethea
Pendêre fixum Caucasi de rupibus?

Colias & Genetyllis Veneris cognomenta sunt apud Aristophanem. Comus autè saltationis species pastoralis, & item Phrygia, quibus etiam inter conuiuia vtebãtur. Apparet ergo, mulierum mores & insolentiã in publicis conuentibus, spectaculis, & saltationibus, notari.

Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni: quod omnes autumo odisse superos.
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter,
Genus scelestum: ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodammodo oblitus sui.
Nam cupiditates mox sequuntur plurimæ,
Toróque adulter nuptiali subsidens
Illudit: hinc nascuntur insidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbíq; varij, atque omnium grauissima
Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

Quis hæc bona videlicet sectatur? aut cui vita adeò infelix ac misera animum demulceat? Æquum igitur fuerit mulieribus istis malis opponere masculam puerorum viuendi rationem. Nam mane surgens ex lecto haudquaquam coniugali, postquam residentem in oculis somnum reliquum aqua simplici absterſit, sacra chlamyde humeralibus fibulis adstricta, à paternis ædibus egreditur demisso in terram vultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, venerabilia virtutis instrumenta manibus tenentes, non secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, neque specula, repercussarum formarum absque penicillo expressas effigies, sed vel multiplices pugillares à tergo sequuntur, vel veterum virtutes operum custodientes libelli: quòd si etiam in ludum Musici itare illum oporteat, apta atque sonora lyra. Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter excitatus, vbi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exerceat. Nam Thessali equi curæ illi sunt: ac breuiter, iuuentutem domans ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo spicula, & evibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæstræ, & ad solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantésque contentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus paulo pòst gerendis non aduersa. Rursum enim ipsi tum præceptores, & veterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura versantes recordationes, nempe quis heros virilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiam publico testimonio laudatus, aut qui iustitiam ac temperãtiam amplexati fuerint.

A Καὶ γίνετ' αὐτῷ λαμπάς· ἄλλο δ' οὐδὲ ἓν
Ἀγαθόν, ὃ μισεῖν οἶμ' ἅπαντας τοὺς θεούς.
Γυναῖκας ἔπλασεν, ὦ πολυτίμητοι θεοί,
Ἔθνος μιαρόν· γαμεῖ τις αὐθεφήτων; γα-
μεῖ
Λάθριος, λοιπὸν γὰρ ὀπιθυμίαι.
Καὶ γαμηλίῳ λέχει μοιχὸς ἐντυφῶν,
Εἶτ' ὀπιθύλαι, καὶ φαρμακεῖαι, καὶ νόσοι,
Χαλεπώτατος φθόνος, ἐφ' ᾧ ζῇ πολύτα τ'
ἐσθλὸν γυνή.

Τίς ταῦτα τἀγαθὰ διώκει; τίνι βίος ὁ δύς-
τυχὴς οὗτος θυμήρης; ἄξιον οἶνον αἰτήσεται
B τοῖς θήλεσι κακοῖς, τὴν ἄῤῥενα τῶν παίδων
ἀγωγήν. ὀρθρίους ἀναστὰς ἐκ τῆς ἀζύγου
κοίτης, τὸν ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων ἔτι λοιπὸν ὕπνον
ἀπονιψάμενος, ὕδατι λιτῷ τὴν ἱερὰν χλα-
μύδα ταῖς ἐπωμίοις φορίσας συῤῥάψας, ἀ-
πὸ τῆς πατρῴας ἑστίας ἐξέρχεται κάτω κεκυ-
φὼς, καὶ μηδένα τῶν ἀπάντων ἐξ ἐναντίου
προσβλέπων. ἀκόλουθοι δὲ καὶ παιδαγω-
γοὶ, χορὸς αὐτῷ κόσμιος ἕπονται, τὰ σεμνὰ
τῆς ἀρετῆς ἐν χερσὶν ὄργανα κεκτημένοι,
οὐ τρισσοῦ κτενὸς ἐντομὰς κόμην κεκα-
C λὴν διαμιλλώμενοι, οὐδὲ ἔστιν ὅτε τῶν ἀντιμόρ-
φων χαρακτήρων ἀγράφους εἰκόνας, ἀλλ' ἢ
πολύστιχοι δέλτοι κατόπιν ἀκολουθοῦσιν, ἢ
παλαιῶν ἔργων ἀρετὰς φυλάττουσαι βί-
βλοι· κἂν εἰς Μουσικοῦ δέοι φοιτᾶν, ἁρμο-
νὰς λύρα. πᾶσι δὲ τοῖς φιλοσόφοις ψυχῆς
μαθήμασι λιπαρῶς ἐναθλήσας, ἐπειδὴ
ἡ ἀφθονία τῶν ἐγκυκλίων ἀγαθῶν κορεσθῇ,
τὸ σῶμα ταῖς ἐλευθερίοις ἀσκήσεσιν ἐκπο-
νῆσ. Θεσσαλοὶ γὰρ ἵπποι μέλουσιν αὐτῷ. καὶ
βραχὺ τῆς νεότητα πολυδαμήσας, ἐν εἰ-
ρήνῃ μελετᾷ τὰ πολεμικὰ, ἄκοντας ἀφιείς,
D καὶ βέλη δι' ὑσσοῦ δεξιᾶς ἀποπάλλων. εἶθ'
αἱ λιπαραὶ παλαῖσται, καὶ τοῦ ἡλίου με-
σημβρινὸν θάλπος ἐγκονίζεται τὸ σῶμα πυ-
κνούμενον· οἵ τε τῶν ἀγωνίων πόνων ἀ-
ποσταλάζοντες ἱδρῶτες, μεθ' οὓς λουτρὰ
σεμνότερα, καὶ τράπεζα τῇ μετὰ μικρὸν
ὀπτηθούσῃ τροφῇ. πάλιν γὰρ αὐτῷ δι-
δάσκαλοι, καὶ παλαιῶν ἔργων ἀνιστόρησαι
καὶ ὑπομνήσεις μνῆμαι, τίς ἀνδρεῖος ἥ-
ρως, ἢ τίς ὑπὲρ φρονήσεως μαρτυρούμενος, ἢ
οἷοι δικαιοσύνῃ τε σωφροσύνην ἠσπάσαντο.

τοιαύταις ἀρεταῖς ἀπαλὸν ἔτι τὸν ψυχὸν ἐμπλήσων, ὅταν ἑσπέρα τὸν τοῦ ἔργου θείσῃ, τῆς γαστρὸς ἀνάγκη τὸν ὀφειλόμενον δασμὸν ἀπομετρήσας, ἡδίους ὕπνους καθεύδει, τοῖς μὲν ἡμέραν καμάτοις ἐπηρεμῶν ὅτε χρόνον. τίς οὖν οὐκ ἂν ἐραστὴς ἐφήβου γένοιτο τοιούτου; τίνι δ' οὕτω τυφλαὶ μὲν αἱ τῶν ὀμμάτων βολαί, πεπηρὸν δὲ τοῦ διανοίας λογισμοί; πῶς δ' οὐκ ἂν ἀγαπήσαι τὸν ἐν παλαίστραις μὲν Ἑρμοῦν, Ἀπόλλωνα δὲ ἐν λύραις, ἱππασίῳ δὲ ὡς Κάστορα, θείας δὲ ἀρετὰς ἅμα θνητῷ διώκοντα σώματος; ἀλλ' ἐμοὶ μὲν δαίμονες οἱ ἐμοί, βίος εἴη διλωεχὴς οὗτος, ἀπόνυκτον τοῦ φίλου καθέζεσθαι, καὶ πλησίον ἡδὺ λαλοῦντος ἀκούειν, ἐξιόντι δὲ ὁμοῦ συνεξιέναι, καὶ πάντες ἔργου κοινωνίαν ἔχειν. εὔξαιτο μὲν οὖν ἐρῶν τις δι' ἀπονήστου καὶ ἀκλινοῦς βίου, τὸν γηρῶντα ἀλύπως εἰς γῆρας ἐλθεῖν, μηδεμιᾶς τύχης πειράσασθαι βάσκανον ἐπήρειαν. εἰ δὲ καὶ οἷος ἀνθρώπινης φύσεως νόμος, νόσος ὑπανθήσειν αὐτόν, κἀμοῦντι συννοσήσω, καὶ διὰ χειμερίου θαλάττης ἀναγομένῳ συμπλεύσομαι· κἂν τυραννικὴ βία δεσμὰ περιάψῃ, τὸν ἴσον ἐμαυτῷ περιθήσω σίδηρον· ἐχθρὸς ἅπας ὁ μισῶν ἐκεῖνον, ἐμὸς ἔσται, καὶ φιλήσω τοὺς παρ' αὐτὸν διώκοντας· εἰ δὲ λῃστὰς ἢ πολεμίους ἴδοιμι τὸν ἀγαπώμενον ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶντας, ὁπλισαίμην καὶ παρὰ δύναμιν· κἂν ἀποθάνῃ, ζῆν οὐκ ἀνάσχομαι· τελευταίας δὲ ἐντολὰς τοῖς μετ' ἐκεῖνον ἐπ' ἐμοῦ περιφανῶς ἐπιθήσομαι, κοινὸν ἀμφοτέροις ἐπιχώσας τάφον, ὀστέοις δὲ ἀναμίξαντας ὀστέα, μηδὲ τῷ χαφῷ χώνην ἀπ' ἀλλήλων διακρίναι. ταῦτα δ' οὐ πᾶσι χαρίζοιντο οἱ ἐμοὶ πρὸς τοὺς ἀξίους ἔρωτες, ἀλλ' ἢ θεοῖς γείτων ἡρωϊκὴ φύσησις ἐνομοθέτησεν, ἐν οἷς ὁ Φιλίας ἔρως, ἄχρι θανάτου συνεξέπνευσε. Φωκὶς ἐκ νηπίων ἔτι χρόνων, Ὀρέστην Πυλάδῃ συνῆψε· θεὸν δὲ τὸν πρὸς ἀλλήλους παθῶν μεσίτην λαβόντες, ὡς ἐφ' ἑνὸς σκάφους τὸν βίου συνέπλευσαν· ἀμφοτέροις Κλυταιμνήστραν αἰρέσεως, ὡς Ἀγαμέμνονος παῖδες, ἐπ' ἀμφοῖν Αἴγισθος ἐφονεύετο· τὰς Ὀρέστου ἐλαυνούσας ποινάς,

A At talibus virtutibus tenerum adhuc animum imbuens, quando iam vespera rebus gerēdis finem imponit, tributo quod ventri ex necessitate debetur, depenso, suauiores somnos dormit, post diurnos istos labores ad tempus conquiescens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ verò atque offuscatæ mentis rationes? Quomodo verò non amaret illum in palæstris quidem Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitatorem verò Castorem, diuinas autem virtutes mortali prosequentem corpore? At mihi quidem, ô Dii cælestes, vtinam vita sit hæc perpetua, ex aduerso amici sedere, & suaue loquentem propè audire: cum exeunte autem pariter exire: & in summa, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quispiam per illæsam & inconcussam vitam amasium suum absque omni molestia ad senectutem peruenire posse, nullius fortunæ inuida impressione labefactatum. Quòd si verò etiam, qualis humanæ naturæ conditio est, morbus quispiam inuaserit ipsum, cum laborante pariter ægrotabo: & si per intempestum mare in altum tollatur, cum eo simul nauigabo. Quòd si etiam tyrannica vis vincula illi innectat, par ferrum mihi ipsi quoque circundabo. Et quicunque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si verò prædones aut hostes videam in ipsum grassantes, etiam vltrà quàm potero armabor: & si moriatur, viuere neque ipse sustinebo. Postrema autem mandata iis quos proximè post illum amaui, ista dabo, vt commune ambobus sepulchrum accumulent: ossibus autem permiscendo ossa, ne mutum quidem puluerem à se mutuò segregari sinant. Atque hæc non primi ita effingunt mei erga dignos amores, sed illa Diis proxima heroum prudentia velut quadam lege sanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem vsque durauit, & vnà cum vita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Orestem Pyladi coniunxit: Deum autem cùm mutuorum affectuum velut mediatorem quendam accepissent, perinde atque in vno eodémque vitæ nauigio simul nauigarunt. Ambo Clytæmnestram interemerunt, vti Agamemnonis filii: ab ambobus Ægisthus occidebatur: & furiis quibus Orestes exagitabatur,

B C D

Pylades magis quàm ille infestabatur: A idemq; cum illo, cùm iudicaretur, periculum sustinebat. Amatoriam autem amicitiam non Græciæ modò terminis metiebantur, sed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram ascendentes, statim occisę matris vltrix Erinnys perinde atque hospitio ipsos excepit. Ac barbaris vndique circunstantibus, alter quidem ex consueta insania collapsus iacebat, Pylades autem

Ex Iphigenia Taurica Euripidis.

Spumam otis abstergebat, atque corporis
Curam gerens, tegebat illud vestibus,

non amatoris modò, sed & patris affectum præ se ferens. Quando igitur iudicio lata sententia fuerat, vt altero ad supplicium & cædem manente, alter Mycenas proficisceretur ad afferendas literas: ambo manere alter pro altero volunt, vterque in altero viuente seipsũ viuere existimans. Reiicit autem & epistolas à se Orestes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tantùm non amator pro amato redditus.

Nanque hunc perire occisum (inquit) onus
mihi graue:
Ego enim ille sum, qui hoc concilio nobis C
malum.

Et paulo pòst ait:

huic quidem da litteras,
Argos enim mittam, tibi vt res bene habeat:
Occidat autem nos, cui opus.

Nam vniuersum negotium ita se habet. Quando enim à puero dignus ac serius ille amor simul enutritus, in eam ætatem quæ iam ratione vti, aliaq; ex aliis colligere potest, confirmatus fuerit: id quod olim amatum est, mutuos atque alternos amores vicissim reddit: adeoq; difficile est sentire vter alterius amator existat, perinde vt è speculo, simili amantis beneuolentiæ, in amatum recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam voluptatem nobis exprobras, id quod vitę nostrę proprium est, diuinis legibus definitum, & per successionem ad nos transmissum? Libenter verò ipsum recipientes cum pura mente, veluti sacram quandam rem tractamus. Nam verè beatus ille est iuxta sapientum sententiam,

Cui pueri molles, & equi solidam vngulam
habentes:
Atq; senecta viro minus intolerabilis illi est,
Si quem adamant pueri.

Πυλάδης σὺν μᾶλλον, χρυσομιτρίῳ στεφανωνίζετο, πλὴν δὲ ἐρωτικῆς φιλίας οὐδὲ τοῖς τῆς Ἑλλάδος ὅρεσι ἐμέτρησαν, ἀλλ' ὅπῃ τοῖς ἐσχάτοις Σκυθῶν τέρμασι ἔπλευσαν, ὁ μὲν, νοσῶν, ὁ δὲ, θεραπεύων. τῆς γοῦν Ταυρικῆς γῆς ἐπιβαίνοντες, αὐθὺς ἡ μητροκτόνος αὐτοὺς ἐξένισε Ἐρινὺς ξενοδόκησε. καὶ τῶν βαρβάρων σὺν κύκλῳ παρεστώτων, ὁ μὲν, κατὰ τῆς σωφρόνου μανίας πεσών, ἔκειτο. Πυλάδης δὲ,

Ἀφρὸν ἀπέψα, σώματός τ' ἐπεμέλῃ,
Πέπλου τε προυκάλυπτεν ὑπήκτοις
ὕφαις,

οὐκ ἐρωτικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πατρὸς ἀποδημοῦντος ἦθος. ἰώμενα γοῦν ἐκείνη πατέρα μέλοντος ὅπῃ τῷ Φοιβάδι Ἀπόλλωνι, τὸν ἕτερον εἰς Μυκήνας ἀπιέναι, κομιοῦντα γράμματα, μιμεῖσθον ἀλλήλων ἀμφότεροι θέλοισιν, ἑκάτερος τὸν πατέρα ζῶντι ζῆν ἑαυτὸν ἡγούμενος. ἀπωθεῖται δὲ τὰς ὑπὸ τοὺς Ὀρέστης, ὡς Πυλάδου λαβεῖν ἀξιωτέρου, μόνον οὐκ ἐρωτικῆς αὐτ' ἐρωμένου ἡγούμενος.

Τὸ γὰρ σφαγῆναι τὸν σ', ἐμοὶ βάρος μέγα.

Ὁ ναυτιλῶν γάρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς.
καὶ μετ' ὀλίγον φησὶ,

ταῦτ' ἐμὴν δέλτον δίδου,
Πέμψω γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν.
Ἡμᾶς δ' ὁ χρήζων κτεινέτω.

καὶ γὰρ ὄντως ἔχει οὕτω πρῶτον. ὅταν γὰρ ἐκ παίδων ὁ κοινωνὸς ἔρως συναφεὶς, ὅπῃ τὴν ἥδη λογίζεσθαι δυναμένην ἡλικίαν αὐξηθῇ, ὃ πάλαι φιλήθεν, ἀμοιβαίοις ἔρωσι ἀντιποδίδωσι. καὶ δυσχερὲς αἰσθέσθαι ποτέρου πότερος ἐραστής ἐστιν, ὥσπερ ἀπ' ἐσόπτρου τῆς τοῦ φιλήσαντος βουλήσεως ὅπῃ τὸν ἐρώμενον ὁμοίου πεσόντος εἰδώλου. τί δὴ οὖν τὸ καθ' ἡμᾶς οὕτω ξένως αὐτὸ τροφὴν ὀνειδίζῃς θείοις νόμοις ὁρισθὲν, ἐκ παραδοχῆς ἐφ' ἡμᾶς καταβεβηκός; ἀσμένως δὲ αὐτὸ δεξάμενοι, μετ' ἀγνῆς διανοίας νεωτερισθέντες. ὅλβιος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν τῶν σοφῶν ἀπόφασιν,

ᾧ παῖδες τε νέοι, καὶ μώνυχες ἵπποι,
Γηραιὸς δ' ὁ γέρων κεῖνος ἐλαφρότατα
κοῦφοι
Τὸν φιλέουσιν.

ἄγε μὲν Σωκρατικὴ διδασκαλίαν, καὶ τὸ A λαμπρὸν ἐκφυγὸν τῆς ἀρετῆς δικαστήριον, τοῖς Δελφικοῖς τρίποσιν ἐτιμήθη. χρησμὸν γὰρ ἀληθείας ὁ Πύθιος ἐξέπεμψεν, ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος, ὃς ἅμα τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ἐξ ὧν τὸν βίον ὤνησε, καὶ τὸ παιδεραστεῖν ὡς μάλιστα ὠφελοιῶ προσήκατο. δεῖ δὲ τὸ νέων ἐρᾶν, ὡς Ἀλκιβιάδου Σωκράτης, ὃς ὑπὸ μιᾷ χλαμύδι παῖδος ὕπνους ἐκοιμήθη. καὶ ἔγωγε τὸ Καλλιμάχου ὅτι πέλας τῶν λόγων ἥδιστα προσθείμην ἂν ἅπασι κήρυγμα.

Αἴθε γὰρ ὡς κύθρισιν ἐπ' ὄμματα λίχνα B
φέροντες,
Ἔρχιος ὡς ὑμῖν ὦρσε παιδοφιλῆν·
Ὧδε νέων ἐρᾶτε, πόλιν κεὐάνδρον ἔ-
χοιτε.

Τοῦτ' εἰδότες, ὦ νεανίαι, σωφρόνως παισὶν ἀγαθοῖς προσίτε, μηδὲ ὀλίγης τέρψεως εἵνεκα, τὸ μακρὰν ἐκτείνοντες ἔτοιμον, ἀγέλαι τῆς ἀκμῆς πλανᾶσθε τῶν φιλῶν παῖδα προβάλλεσθε· τὸν δ' οὐράνιον ἔρωτα προσκυνοῦντες, εἰς γῆρας ἀπὸ παίδων βέβαια τηρεῖτε τὰ πάθη. τοῖς γὰρ οὕτω φι- C λοῦσιν, ἥδιστος καὶ ὁ τῆς ζῆν χρόνος, σεμνῆς ἀφρεπεῖς συνειδήσεως παρεικούσης. ἀοίδιμοι δὲ μετὰ θάνατον εἰς πύλας ἐκφοιτῶσι κλεεινοί. Εἰ δὲ δεῖ φιλοσόφων παισὶ πιστεύειν, ἀθάνατ μὲν γὰρ ἐκδέχεται τοὺς ταῦτα ζηλωτάς· οἱ δὲ ἄμεινον ἀποθανόντες, ἔχουσι τῆς ἀρετῆς γέρας, τὸ ἄφθαρτον. Τοιαῦτα τῆ Καλλικρατίδου σοφὰ νεανικῶς συνομολογησαμένου, Χαιρεκλέα μὲν ἐκ δευτέρου λέγειν πειρώμενον ἐπέσχον· ὥρα γὰρ ἦν ἤδη ναυῒ καταβῆναι. D δεομένων δ' ὅ,τι φρονοῖεν ἀποφήνασθαι, δι' ὀλίγου τοὺς ἑκατέρου λόγους ἀριθμησάμενος, Οὐκ ἐξ ὑποψίας, φημί, καὶ προμελετηθέντος, ὑμῖν, ὦ ἑταῖροι, τὰ τῶν λόγων ἔοικεν ἀπεφέρεσθαι· διωκεῖσθε δὲ, καὶ, νὴ Δί', ἐρρωμένης φρονήσεως ἐναργῆ ταῦτ' ἐστὶν ἴχνη. σχεδὸν γὰρ σχεδόν ἐστιν, ὅ,τι τῶν λεκτέων εἰπεῖν ἑτέρῳ διωκάσαι προῆκτε. καὶ πολλὴ μὲν ἡ τῶν πραγμάτων ἐμπειρία, πλείων δ' ἡ τῶν λόγων δεινότης, ὥστ' ἔγωγε αὖ δυξαίμην, εἰ ἦν ἐν δυνατῷ,

Socraticæ verò doctrinæ, & splendidum illud virtutis examinandæ iudicium, etiam Delphicis cortinis approbatum est. Oraculum enim veritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omnium Socrates (inquiens) sapientissimus: qui pariter cum cæteris disciplinis quibus vitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rem præcipuè vtilem adiuuêrit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde vt Alcibiadem Socrates, qui sub vna atque eadem chlamyde patris somnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentissimè cunctis apponerem: *Defensio Socratis.*

Nanque, vtinam, cupido sectantes lumine amatos,
Hercius vt pueros iussit amare senex,
Sic & ametis eos, fortisque habitetis in vrbe.

His cognitis, adolescentes, modestè pueris bonis conuersamini, neque modicę delectationis gratia, longa effusa beneuolentia, vsque ad vigorem modo ætatis fictos ac simulatos amandi affectus protendite, sed cœlestem amorem adorantes, à pueris vsque ad senectutem stabiles animorum motus conseruate. Nam hoc pacto amantibus, suauissimum quidem vitæ tempus est, nulla inhonesta conscientia cohabitante. Celebris autem & multa post mortem illorum fama ad omnes passim promanat. Quòd si verò conuenit philosophorum pueris fidem adhibere, etiam æther post terram excipit eos qui hæc sectantur. Illi autem meliori fato morientes, virtutis præmium hoc incorruptibile consequuntur. Atque hæc cùm Callicratidas valde iuueniliter iactando amplificasset, Charicles quidem denuo dicere conantem repressi. Tempus enim erat vt ad nauem descenderemus. Rogantibus autem vt de eo quod mihi sapere viderentur, sententiam ferrem, paulisper vtriusque verbis connumeratis & perpensis, Haudquaquam subitò, inquam, ac temere videntur, amici, orationes istæ à vobis effutitæ, aut citra præmeditationem compositæ esse, sed continuæ, longæque, & per Iouem etiam solidæ cuiusdam curæ manifesta hæc vestigia sunt. Propemodum enim nihil est quod ab vtroque dici potuerit, quod prætermissum sit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas: vt ego quidem optarim, si modò possibile foret,

vel Theramenes ille cothurnus fieri, vt ambo victores ex æquo hinc diſcederetis. Veruntamen quoniam ipſi nihil remiſſuri videmini,& ego inter nauigandum de iiſdem rebus haudquaquam admittere turbam aliquam iterum cõſtitui:id quod mihi maximè videtur iuſtum eſſe, pronuntiabo.Nuptiæ quidẽ ad vitam hominum promouendam res in primis vtilis & beata, quoties ex ſententia contingunt: puerorum autem amores quotquot amicitiæ pura & caſta iura conciliant, ſolius philoſophiæ opus exiſtimo. Quare ſanè coniugio quidem vacãdum omnibus eſt: pueros autem amare,ſolis philoſophis relinquatur.Minimè enim mulieribus perfecta ac ſolida virtus innaſcitur. Tu verò Charicles nequaquã ægrè feras ſi Athenis Corinthus hîc cedet. Atque ego quidem prę verecũdia breui oratione iudicio ita tum approperato ſurrexi. Animaduertebam enim Chariclem ſuprà quàm triſtem eſſe, propemodum non aliter ac ſi morte damnatus eſſet: Atheniẽſis autem alter lęto quodã modo alacer exiliens,incedebat valde inſolenter. Putaſſes ipſum circa Salaminem nauali prælio Perſas ſuperaſſe. Etiam illud ex iudicio hoc conſecutus ſum, quòd ſplẽdidiore cõuiuio nos idem accepit,dum victorię epulum nobis præbet.Erat enim aliàs quoque, quod ad vitam attinet, magnificentior. Tacitè autem & Chariclem cõſolatus ſum ob grauitatem verborum, aſſiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patrocinatus eſſet. Cæterùm ea tũ in Gnido cõmoratio,quęque apud ipſam Deam verbis vltro citróque iactata ſunt, habentia pariter & ſerium hilare, & eruditionem à Muſis non alienam, ad hunc ferè modũ dirempta ſunt. Tu verò Theomneſte,qui antiquarum adeò rerum harum memoriam nobis excitaſti,ſi tum iudex fuiſſes,quo pacto ſentẽtiam tuliſſes ? T H. Melitidem aut Coræbum me putas eſſe, per deos, vt ego iis quæ abs te iuſtè adeo iudicata ſunt, contrariã ſententiam ferrem? qui quidem præ ſumma eorũ quę modò dicebantur, voluptate, in Gnido cõmorari me putabã, propemodum paruam hanc domunculam ipſum illud templum eſſe exiſtimans. Sed tamen (nihil enim,puto, in hac diei feſtiuitate indecorè dicetur,& omnis riſus,etiamſi nimius & affectatus fuerit,ſolẽnis eſſe, & ad feſtum pertinere videtur) orationẽ illam ab amatore puerorũ cum nimio ſupercilio prolatam admirabar quidem ob grauitatem,verùm non admodũ ad demulcẽdum animum facere arbitrabar,cum puero nondum pubeſcente cõſuetudinem quotidianam habere,

Sententia Luciani de amore maſculo.

ἢ μὲν Θεραμένης ἐκεῖνος ὁ κόθορνος, ἵν' ἀμφω νενικηκότες, ἐξίοιτε. πλὴν ἐπειδήπερ αὐτοῖν οὐκ ἐοίκατε, ἐγὼ αὖτὸς ἐν τῷ μεταξὺ πλῷ, περὶ τῶν αὐτῶν ὑμῖν κέκρινα ἐξηγήσασθαι, ὃ μάλιστα δοκεῖν εἶναί μοι δίκαιον, ἀποφαινόμενος. γάμοι μὲν οὖν ἀνθρώποις βιωφελὲς πρᾶγμα, καὶ μοναδικὸν, ὁπότεν δ' ἐπιτυχῶν· παιδικοὺς δ' ἔρωτας, ὅσοι φιλίας ἀγνὰ δίκαια πεφύκασιν, μόνης φιλοσοφίας ἔργον ἡγοῦμαι. δεῖ δὴ γαμητέον μὲν ἅπασι, παιδεραστεῖν δ', ἀφείσθω μόνοις φιλοσόφοις. ἥκιστα γὰρ ἐν γυναιξὶν ὁλόκληρος ἀρετὴ φύεται. σὺ δ', ὦ Χαρίκλεις, μηδὲν ἀνθρώπου, εἰ τῆς Ἀθηναίας ἢ Κορίνθου εἴξει. κἀγὼ μὲν τοσαῦτα σπουδῇ λόγῳ τὴν κρίσιν διαπεπυσμένος, ἐξανέστην· ἐώρων γὰρ τὸν Χαρικλέα, ὡς δεδιὼς μὴ θανάτου κατάκριτον· ὁ δ' Ἀθηναῖος, ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ φαιδρὸς αἰσθόμενος, ὡς ἡδὺ σφόδρα σεσωμένος. εἴποτε αὖ τις αὐτὸν ἐν Σαλαμῖνι Πέρσας κατανενικηκέναι. καὶ τοῦτό γε τῆς κρίσεως ἀπώναντο, λαμπρότερον ἡμᾶς ἑστιάσοντος αὐτοῦ τὰ πινίκια. ἦν γὰρ ἡδὺς ὡς βίῳ μεγαλόφρονέστερος. ἠσυχῇ γ' ἂν τὸν Χαρικλέα παρηγορήσαμεν ὅτι τῇ δριμύτητι τοῦ λόγου, συνεχὲς ἐθαυμάζομεν, ὅτι δυσχερεστέρῳ μέρει δικασταῖς συνηγόρησεν. δοκεῖ μὲν οὖν ἐν Κνίδῳ δεῖν ἐν τοῖς καὶ τῇ θεῷ λελεγμένοις, ἀσυδὲς ἱλαρὰν ἅμα, καὶ παγγέλοιον εἶναι τὸν ἔπαινον ἐκείνοις τοῖς δὲ πῃ διεκρίθη. σὺ γὰρ, ὦ Θεόμνηστε, ὁ τὴν ἑωλον ἡμῖν ἐκκλησιαστὰν μνήμην, εἰ δικαστὴς τοῦ ἔπους, πῶς ἂν ἀπεφήνω; Θ Ε. Μελιτίδην, ἢ Κόραιβον οἴει με παρὰ θεῶν, ἵνα τοῖς ὑπὸ σοῦ δικαίως κριθεῖσιν ἐναντίαν φέρω ψῆφον; ὃς ἐν ἄκραις ἡδοναῖς τὰ λεχθέντα διαπεῖσθαι ἐν τῇ Κνίδῳ ᾠόμην, ὀλίγῳ δὲ ἔμπροσθεν τοῦ δωματίου αὐτὸν ἡγούμενος εἶναι, τὸν νεὼν ἐκεῖνον. ὅμως δ' ἦν (ἡδὲν γὰρ ἀπρεπὲς ἐν ἑορτῇ λέγεται), πᾶς δὲ γέλως καὶ παιδιὰ ἔργοις ἦ, πεπαιγνιεῖσθαι δοκεῖ ἄγαν ὑπὸ τοῦ παιδερασταῦ καὶ σωφρονισμοῦ λόγους ἐθαύμαζον μὲν ὅτι τῇ σεμνότητι, πλὴν ἀπαύστους ἡμῖν ἐθαυμάζομεν, ἐφίλουν παιδὶ σπουδικῶς

μερβιόντα, Ταντα λείους δίκας ὑποφέρειν, A & interim Tantali pœnas ſuſtinere, ac
καὶ τοῖς ὄμμασι τῦ κάλλους μονονουχὶ πεσεῖν pulchritudine in oculis tantùm non ex-
κλύζοντος, ὄζον ἀρύσασθαι, δίψην ὑποφθάσαι. οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ θεωρεῖν ἐρώμενον, ὑδὲ vndante, cùm haurire ac bibere liceat, ſi-
ἀπτωτικρὺ καθημένου καὶ λαλοῦντος ἀκούειν, ἀλλ' ὥσπερ ἡδονῆς κλίμακα συμπη- tim malle pati. Neque enim ſatis eſt aſpi-
ξάμενος ἔρως, πρῶτον ἔχει βαθμὸν ὄψεως, cere eum quẽ amas, neque ex aduerſo ſe-
ἵνα ἴδῃ, κἂν θεάσηται, ποθεῖ προσάγων ἐφάψασθαι. δι' ἄκρων γοῦν δακτύλων κἂν dentem atque loquẽtem audire, ſed per-
μόνον θίγῃ, τὰ τῆς ἀπολαύσεως εἰς ἅπαν inde atque ſcalis quibuſdam voluptatis
ὄλεθρεῖ τὸ σῶμα. τυχὸν δ' ὑμῶν τοῦτο, compactis, amor primum gradum viſus
πεῖτα πεῖραν ἐπάγεται φιλήματος, οὐκ ὀλί- habet, vt aſpiciat videlicet amatũ: dein-
γον τοῦτο ἔργον, ἀλλ' ἡρέμα χείλη προσελθόν- B de vbi aſpexerit, cupit adductum ad ſe
τας χείλεσιν, ἃ πρὶν ἢ φαῦσαι τελείως ἀ- propiùs etiam cõtingere. Summis itaque
πέστη, μηδὲν ὑποψίας ἴχνος καταλιπόν. εἶτα digitis tametſi ſolùm attigerit, fruitionis
πρὸς τὸ πρῆνον ἁρμοζόμενος, ἀεὶ λιπαρεστέροις istius delectatio totum mox corpus per-
μᾶλλον ἀσπάσμασιν ὑποτέτηκεν, ἔνθ' currit. Poſtquam autem etiam hoc po-
ὅτε καὶ ὅλον ἥσυχῇ τὸ στόμα· τὴν δὲ χεῖ- titus facilè eſt, tertium experimentũ ad-
ρα οὐδεμίαν πρίσιν ἄγχει. αἱ γὰρ φανεραὶ τῶν ἁφῶν συμπλοκαὶ, τὴν ἡδο- dit, nempe baſiationis, non ſtatim curio-
νὴν σωματοῦσιν. ἢ λαθρίους ὑγρὰς ἡ δεξιὰ ſum illud & affectatum, ſed paulatim la-
κατὰ κόλπου δῦσα, μαστοὺς βραχὺ τὴν φύ- bia admouendo labiis: quæ priuſquã pla-
σιν ὑποϊδοῦσας πιέζει. καὶ σφιγγόσης γα- nè contingat, rurſum abſiſtit, nullo ſuſpi-
στρὸς ἀμφιλαφὲς τοῖς δακτύλοις ὑπισχνεῖται C cionis veſtigio relicto. Deinde verò ad id
ὑμαλῶς. μὴ τοῦτο, καὶ τὸ τοῦ χρόνου quod porrigitur, applicando ſeſe, exqui-
δῶρος ἥβης, καὶ τί παῤῥητ' αἰδεμεθησόμεθα ſitioribus ſemper quidem amplexibus il-
μὲ δεῖ; τοσαύτης τυχὸν ἐξουσίας ὁ ἔρως, liqueſcit, interdum etiam ipſum os tacitè
μητέρου τινὸς ἁπλῆ θεάματος· εἶτ' ἀπὸ diducens: manuum autẽ nullam admittit
μηρῶν προοιμιασάμενος, τὸν κωμικὸν ſegnitiem. Nam manifeſtæ ac mutuæ eo-
αὐτὸ ἐπάταξεν. ἐμοὶ μὲν οὕτω παιδεραστεῖν rum quæ ſenſu percipiuntur amplexatio-
ἥδοιτο. μετεωρολέσχαι δὲ, καὶ ὅσοι τὴν φι- nes, voluptatem conglutinant. Aut clàm
λοσοφίας ὀφρῦν ὑπὲρ αὐδεῖς τοῖς κροτάφοις dextra molliter per ſinum ſubingreſſa,
ὑπήρκασι, σεμνῶν ὀνομάτων κομψεύμασι mamillas pro ſua natura modicè extãtes
τοὺς ἀμαθεῖς ποιμαινέσθωσαν. ἐρωτικὸς γὰρ premit, & aſtricti ſolidíque ventris plenũ
ἐγὼ, εἴ τις ἄλλος, καὶ ὁ Σωκράτης, ᾧ ὑπὸ μίαν D atque exuberans illud digitis contrectat
Ἀλκιβιάδης αὐτῷ χλαίδα κλαπεὶς, οὐκ ἀ- æqualiter. Poſt hæc & primam ſuccre-
πλήξ ἀνέστη. καὶ μὴ θαυμάσῃς, οὐδὲ γὰρ ὁ Πά- ſcentis pubis lanuginem. Ac quid attri-
τροκλος ὑπ' Ἀχιλλέως ἠγαπᾶτο, μέχρι τῦ net me occultiora iſta longiùs perſequi?
κατ' ἀπτωτικρὺ καθέζεσθαι,

Δέγμενος Αἰακίδαο ὁπότε λήξειεν ἀείδων.

Tantam igitur nactus poteſtatem amor, calidioris cuiuſdam rei opus attingit, atque ita à femoribus quaſi quodam exordio facto, iuxta Comicũ, ipſum percutit. Mihi quidem ita amare pueros cõtingat. Illi verò de ſublimibus diſputãtes, & quicunque philoſophiæ ſupercilium vltra ipſa tempora adductum habent, tumidorum verborum inſolentia rudes & imperitos paſcant. Amori enim deditus fuit, vt quiſquam alius, Socrates: & ſub vno eodémque cum ipſo pallio accumbens Alcibiades, haudquaquam intactus inde ſurrexit. Ac ne mireris: non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eouſque modò, vt ex aduerſo illi ſederet,

Aeacidem expectans, dum cantus ſiniat ille:

ſed erat & illorum amicitiæ mediatrix voluptas. Cùm igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum cuſtodito affectu in veritatem erupit,

Femorum & tuorum ſancta conuerſatio Melior, inquiens.

Ἀλλ' ἐγὼ καὶ τῆς ἐκείνων φιλίας μεσίτης ἡδονὴ γέγονα γοῦν Ἀχιλλεῖ τὸν Πατρόκλου θάνατον, ἀταμιεύτῳ πάθει πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀῤῥάγη,

Μηρῶν τε τῶν σῶν θεσπεσίη ὁμιλίη Κρείσσων.

Illos verò qui apud Græcos Comaſtæ A seu Comeſſatores appellãtur, nihil aliud quàm certos ac manifeſtos amatores puto. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam turpia hæc dictu eſſe: vera certè tamen ſunt, per ipſam Gnidiam Venerem. LVC. Haudquaquam feram te, chare Theomneſte, aliud principium tertij ſermonis ferentem, quod audire ſolenni ac feſto die ſolùm par eſt. Cætera verò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hîc accumulare, in forum hinc exeamus. Iam enim probabile eſt accendi deo rogum. Eſt autem non iniucundum ſpectaculum, eorum quæ ille in Oeta paſſus B eſt, memoriam in animum reuocans præſentibus & ſpectantibus.

Τοὺς γε μὲν ὀνομαζομένους πρ' Ἕλλησι κωμασὰς, οὐδὲν ἄλλ' ἢ δήλους ἐραστὰς νομίζω. Τάχα φήσ τις αἰσχρὰ ταῦτ' εἶ) λέγεσθαι, πλὴν ἀληθῆ γε, νὴ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην. ΛΥ. Ὅτ' ἀπέξομαί σου, Φίλε Θεόμνηστε, ἄλλην ἀρχὴν καταβαλλομένου τρίτων λόγων, ἧς ἀκούειν ἐν ἑορτῇ μόνον εἰκὸς ἐστὶ πάλαι ὄν, τὴν ἐμοῦ ὦτων πόρρω ἀποικίζειν. ἀφέμενοι δὲ τοῦ πρόσθεν πλείω χρόνον, εἰς ἀγορὰν ἐξίωμεν. ἤδη γὰρ εἰκὸς ἐστιν, ὑφάπτεσθαι τὴν θεὸν τὴν πυρᾶν. ἔστι δ' οὐκ ἀτερπὴς ἡ θέα, τὴν ἐν Οἴτῃ παθῶν ἀναμιμνήσκουσα τοὺς παρόντας.

EIKONES.

IMAGINES. Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum ſiue exemplar formoſiſſimæ atque honeſtiſſimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus abſoluta ſit, verùm etiam eas animi dotes, eámque morum venuſtatem ac gratiam habeat, quæ fœminarũ propriiſſimæ ſint, & properſonæ qualitate quamque maximè commendent. Ac priorem quidem deſcriptionem, corporis ac formæ videlicet, ex ſua perſona effingit, collatione facta omnium earum & ſtatuarũ & imaginum quæ vnquam à clariſſimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, ſumendo ex vnaquaque quod in ea potiſſimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ ſermonis ac vocis ſuauitatem, eloquentiam, ſtudia, cognitionémque liberalium ſcientiarum, præterea ſapientiam quoque ac prudentiam, modeſtiam, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commendat) animi æquabilitatem ac moderationẽ deſcribit: ſub Polyſtrati cuiuſdã perſona, cum quo dialogum hunc inſtituit, proponit, etiam ipſam collationibus exemplorum cùm poëticorum tum hiſtoricorum eodem modo illuſtratam. Vtrùm autem Imperatoris alicuius eorum ſub quibus ipſe vixit, an externi regis cuiuſpiam vxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquiſito ac ſingulari encomio celebret, dubitari poteſt. Nam Traiani quidem atque Adriani vxoribus, ſub quorum imperio pleraque ſcripſit, & nomen & patria repugnare videntur, cùm altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipſe, vt illam apud Xenophontem Abradatæ vxorem, Pantheam vocari dicat, & ex Smyrna Ionica ciuitate natam fuiſſe. Et tamen appellatione regis Magni, qua veteres Græci Perſarum regem nominabant, idem infrà etiam Imperatorem Romanum deſignat: cùm in Toxari ait, Diniam à præfecto Aſiæ ad regem Magnum (quanquã ibi regem Perſarum, qui tum nullus fuit, Eraſmus quoque verterit) in Italiam miſſum, & ab eo damnatum in Gyarum inſulam relegatum fuiſſe.

LVCIANVS. POLYSTRATVS.

LVCIANVS. A T profectò tali quopiam illi abſumpti ſunt exitio, quibus Gorgonis facies cõnſpecta eſt, quali ego paulo antè penè interiiſſem, ô Polyſtrate, viſa ſumma forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parum aberat quominus ego ſaxum ex homine factus ſim, ſpectaculi admiratione rigore attracto.

C Ἀλλ' ἢ πιοῦσ τὸν πάρα ἔπαθον οἱ τὴν Γοργὼ ἰδόντες, οἷς ἐγὼ ἔναγχος ἔπαθον, ὦ Πολύστρατε, παῤ ὀλίγον πινὰ γυναῖκα ἰδών. αὐτὸ γὰρ τὸ μῦθον ἔχον, μικροῦ δέω λίθος ἐξ ἀνθρώπου σοι γενόμενος, πεπηγὼς ὑπὸ τοῦ θαύματος.

ΠΟΛ. Ἡράκλες ὑπερφυές τι ὃ θέαμα φῄς, καὶ δεινῶς βίαιον, εἴγε καὶ Λυκῖνον ἐξέπληξε γυνή τις οὖσα. σὺ γὰρ ὑπὸ μὲν τῶν μεθυσκείων καὶ πάνυ ῥᾳδίως αὐτὸ πάσχοις· ὥστε θᾶττον ἂν τις ὅλον τὸν Σίπυλον μετακινήσειεν, ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι, μὴ οὐχὶ παρεστάναι αὐτοῖς κεχηνότα, καὶ δακρύοντά γε πολλάκις, ὥσπερ ἐκείνῃ αὐτίκα τῇ τοῦ Ταντάλου. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίς ἡ λιθοποιὸς αὕτη Μέδουσα ἡμῖν ἐστι, καὶ πόθεν, ὡς καὶ ἡμᾶς ἰδεῖν; ἐμοὶ γάρ, οἶμαι, φθονήσεις ἡμῖν τῆς θέας, οὐδὲ ζηλοτυπήσεις, εἰ μέλλοιμεν πλησίον που καὶ αὐτοὶ παρεμπεπηγέναι σοὶ ἰδόντες. ΛΥ. καὶ μὴν δεῖ σε εἰδέναι χρή σε, ὡς καὶν ἐκ περιωπῆς μόνον ἀπιδῇς ἐς αὐτήν, ἀχαιῆσαι, καὶ τῶν αἰδριαντῶν ἀκινητότερον ἀποφανεῖ. καίτοι τοῦτο μὲν ἴσως εἰρωνικώτερόν ἐστι· καὶ ὃ πρᾶγμα ἧττον κακόν, εἰ αὐτὸς ἴδοις, εἰ δὲ κἀκείνη προσβλέψειέ σε, τίς ἔσται μηχανὴ ἀποστῆναι αὐτῆς; ἀπάξει γάρ σε ἀναδησαμένη ἔνθα αὐτὴ ἐθέλει, ὥσπερ καὶ ὁ λίθος ὁ Ἡρακλεία δρᾷ τὸν σίδηρον. ΠΟΛ. παῦσαι, ὦ Λυκῖνε, περαιτέρω τι κἄλλως ἀπατᾶν, ἀλλ' εἰπέ μοι τίς ἡ γυνή ἐστιν; ΛΥΚ. οἴει γάρ με ἀφαλέσθαι πῶς λόγῳ, ὃς δι' ἄλφα μὴ σοι ἰδεῖν, ἀσθενὴς τις ἐπαινέσας δόξω, προσθεὶς ὑπερβολὴν ἀμείνων φανῆναι; πολλὰ μὲν ἄλλα ἦν μοι, ὅτε αὐτὴν εἶχον, θεάματα δὲ πολλά, καὶ ἄλλη τοιαὐτη αὐτοῖς προσκυνητὴ λαμπρά, καὶ θυούσῃ τι πλῆθος, καὶ ἄθροισμα πολὺ πολλαί, καὶ ὅλως, μεῖζόν γε, ἢ κατ' ἰδιωτικὸν τύχην ἐδόκει ὃ προῆγμα εἶναι. ΠΟ. σὺ δὲ ὄνομα ἐπύθου γε, ἢ τίς καλεῖτο. ΛΥΚ. οὐδαμῶς, ἢ τοῦτο μόνον, τῆς Ἰωνίας ἦναι. τῷ θεάτρῳ γάρ τις ἀπιδὼν ἐς τὸν πλησίον, ἐπεὶ παρῆλθε, Τοιαῦται μέντοι, ἔφη, αἱ Σμυρναίων καλλοναί. καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἰ ἐν καλλίστῃ τῶν Ἰωνικῶν πόλεων, τὴν καλλίστην γυναῖκα ζῴη ἔχειν. ἐδόκει δέ μοι Σμυρναῖος καὶ αὐτὸς ὁ λέγων εἶναι, οὕτως ἐστομωμένος ἐπ' αὐτῇ. ΠΟ. σκοπῶ ὅπῃ λίθου τοῦτό γε ὡς ἀληθῶς ἐποίησας, οὔτε παρακολουθήσας

A ΠΟΛ. O Hercules, inusitatum quoddam & nouum dicis spectaculum, nimisque violentũ, si Luciano quoque stuporem induxerit muliercula. Hoc equidem formosis conspectis iuuenibus facilè tibi solet accidere, ita vt quispiam citiùs totum Sipylum loco dimoueret suo, quàm te à formosis queat abstrahere: qui nõ solùm hianti ore illis assistere consueuisti, sed lacrymas quoque nõ rarò profundere tibi moris est, quemadmodũ illam perhibent Tantali filiam. Veruntamen respõde mihi, quæ illa tandẽ est Medusa saxifica, & vnde generis ortum ducit, vt & nos illam videamus? Neque enim, vt mea est B opinio, nobis inuidebis spectaculũ, neque zelotypiæ morbo laborabis, si & nos illa conspecta rigore cõcreuerimus. LV. Atqui hoc planè tibi cõpertum esse oportet, quòd si ex sola specula illam intuitus fueris, mutũ illico ac ipsis statuis immobiliorẽ tè faciet. Et fortasse quod dixi, leue est præ hoc quod dicturus sum. Vulnere quoque non admodum tempestiuo te consauciabit, si coràm ipse illam intueberis. At si illa conuersis oculis temet inspexerit, quæ facultas tibi relinquetur te ab illa auellendi? Abducet te alligatũ quo- C cunque collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleum ferrum ad se attrahere perhibẽt. POL. Desine verò ô Luciane prodigiosam quandã & monstrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedi, quænã illa fuerit mulier. LVC. An tu me oratione eius formã immodicè attollere existimas, qui vereor ne eam tibi iam visam, ingenij culpa atque infirmitate nimis ieiunè laudarim? tanto tibi eius facies oratione mea amplior videbitur atque excellentior. Cæterùm quænã sit, mihi non promptum est dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & D apparatus splendidus. Eunuchorum numeroso satellitio stipata, multis præterea aliis & illis teneris puellis comitata incedebat. In summa, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas sustentare possit. POL. Ergo ne nomen quidem inaudisti tu, quænam vocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, nisi hoc solum, illam esse oriundam ex Ionia. Siquidem spectatorum quispiam, conuersis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrnæ sunt pulchritudines. Nihil autem mirandum est si ex Ionicis vrbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Visus verò est & ille mihi Smyrnæus esse, qui ista dixerat. adeò insolenter de illa iactabat. POL. Proinde hoc reuera vt lapis feceris, qui neque illam consecutus es,

neque Smyrnæum illum quæ fuerit interrogaris. Atqui saltem speciem, quoad eius fieri potest, oratione mihi adumbrato, si queam fortasse ista ratione illam cognoscere. LVC. Vide quãtam rem à me exigas. Neque enim tanta præstò est facultas orationibus, præcipuè verò meis, adeò admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam vix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhasius sufficerent, aut si quis fuit vsus piam Phidias, aut Alcamenes. Ego verò artis imbecillitate non mediocriter læsum deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obsecro quali fuerit vultu prædita. Neque enim periculosa erit audacia, si familiari tuo ostenderis imaginem, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVC. Atenim longè tutiùs ipse mihi facturus videor, si quos priscorum illorum artificum ad præsens opus absoluendum adsciuero, vt mulieris formam mihi depingant. POL. Quorsum ista dicis? Aut quónam pacto illi tibi adsciti venient, qui tot retro seculis fato functi sunt? LVC Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæsita respondere. POL. Roga quæcunque fert animus. LVC. Nunquãne Polystrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximè. LVC. Proinde ante omnia Venerẽ quoque illorum vidisti? POL. Sanè per Iouẽ, Praxitelis monimentũ pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudisti, quomodo vnus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit; tum quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc (vt ais) tibi planè visa est. Age verò & hoc mihi responde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis est, videlicet Alcamenis, conspexisti? POL. Sanè omnium inertissimus, ô Luciane, meritò censendus essem, si pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempsissem. LVC. Illud quidem Polystrate te non interrogabo, num sæpe in arcem conscenderis, ac Calamidis Sosandram spectaris. POL. Et hanc vidi sæpenumero. LVC. Iam & ista abundè sufficiunt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudasti? POL. Quódnã aliud, quàm illam Lemniam, quam hoc quoque titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Insuper illam quoque Amazonem, quæ hastæ innititur. LVC. Pulcherrima sunt ista,

A οὔτε τὸν Σμυρναῖον ὁκῆσον ἐρήμους, ὅστις ἦν· καὶ ὃ εἶδος ὡς οἷόν τε ὑποδήξον τῷ λόγῳ, τάχα γὰ ἂν οὕτω γνοείσαιμι. ΛΥ. δεᾷς ἡλίκον τοῦτο ἤτησας; οὐ γὰ λόγων δύναμιν, καὶ μάλιστά γε τῷ ἐμῷ, ἐμφανίσαι οὕτω θαυμασίαν εἰκόνα, ὡς ἐγὼ μόλις ἂν ἢ Ἀπελλῆς, ἢ Ζεῦξις, ἢ Παῤῥάσιος, ἱκανοὶ ἔδοξαν, ἢ εἴ τις Φειδίας, ἢ Ἀλκαμένης. ἐγὼ δὲ, λυμανοῦμαι ὃ ἀρχέτυπον ἀσθενείᾳ τῆς τέχνης. ΠΟΛ. ὅμως, ὦ Λυκῖνε, ποίᾳ τις ἂν τῷ ὄψει; οὐ γὰ ἐπισφαλὲς ὃ τόλμημα, εἰ φίλῳ ἀνδρὶ ἐπιδείξαις τὴν B εἰκόνα, ὅπως ἂν τῆς γραμμῆς ἔχῃ. ΛΥΚ. καὶ μὴν ἀσφαλέστερον αὐτὸς ποιήσῃ μοι δοκῶ, τῶν παλαιῶν τινας ἐκείνων τεχνιτῶν παρακαλέσας ὅτι ὃ ἔργον, ὡς ἀναπλάσῃ μοι τὴν γυναῖκα. ΠΟΛ. πῶς τοῦτο φῄς; ἢ πῶς ἂν ἀφίκοιντό σοι περὶ τοσούτων ἐτῶν ἀπεθανόντες; ΛΥΚ. ῥᾳδίως, ὥσπερ σὺ μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνεσθαί τί μοι. ΠΟΛ. ἐρώτα μόνον. ΛΥΚ. ἐπεδήμησάς ποτε, ὦ Πολύστρατε, τῇ Κνιδίων; ΠΟΛ. Ἔ μάλα. ΛΥΚ. σχολῶ καὶ τὴν Ἀφροδίτην C εἶδες πρώτως αὐτῶν; ΠΟΛ. νὴ Δία, τὴν Πραξιτέλους ποιημάτων ὃ κάλλιστον. ΛΥΚ. ἀλλὰ καὶ τὸν μῦθον, ὃν λέγουσιν, ἤκουσας, οἱ ὁπτῆρες οἱ ἀνὰ τῆς, ὡς ἐραστήν τις τοῦ ἀγάλματος, καὶ λαθὼν νυκτὸς ἐγκλεισθεὶς τὸ ἱερῷ, συγγένοιτο, ὡς δυνατὸν, ἀγάλματι; τοῦτο μὲν σοι ἄλλως ἱστορείσθω· σὺ δὲ (ταύτην γὰ, ὡς φῄς, εἶδες) εἴπέ μοι, καὶ τόδε ἀπόκεινον, εἰ καὶ τὸ σὺ κήποις Ἀθήνησι, τὴν Ἀλκαμένους ἑώρακας. ΠΟΛ. ἢ πάντων γ' ἄν, ὦ Λυκῖνε, ὁ ῥαθυμότατος ἐγὼ, εἰ ὃ κάλλιστον τῶν Ἀλκαμένους πλασμάτων παρῆδον. ΛΥΚ. σχολῇ μὲν γε, ὦ Πολύστρατε, σὸκ ἀξερήσομαί σε, εἰ πολλάκις ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνελθὼν, καὶ τὴν Καλαμίδος Σωσάνδραν τεθέασαι. ΠΟΛ. εἶδον κἀκείνην πολλάκις. ΛΥΚ. ἀλλὰ καὶ ταύτην μὲν, ἱκανῶς, τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τί μάλιστα ἐπῄνεσας; ΠΟΛ. τί δ' ἄλλο, ἢ τὴν Λημνίαν, ἣν καὶ ὑπογράψαι τοιοῦμαι ὁ Φειδίας ἠξίωσε; καὶ, νὴ Δία, τὴν Ἀμαζόνα, τὴν ἐπερειδομένην τῷ δορατίῳ. ΛΥ. τὰ κρήγισα,

D

ὦ ἑταῖρε,

ὦ ἑταῖρε, ὥστε οὐκέτ' ἄλλων τεχνιτῶν δεήσει. φέρε δὴ ἐξ ἁπασῶν ἤδη τούτων, ὡς οἷόν τε συναρμόσας, μίαν σοι εἰκόνα ὑποδείξω, ὃ ἐξαίρετον πρὸ ἐκείνης ἔχουσαν. ΠΟΛ. καὶ πῶς αὖ τοῦτο γένοιτο; ΛΥΚ. οὐ χαλεπόν, ὦ Πολύστρατε, εἰ ὃ ἀπὸ τῶν δεδομένων τοῖς εἰκόσιν τοῦ λόγου, ὑπερβάλλομεν αὐτοῦ μεθοδικοσμοῦντες, καὶ συνιθέντες, καὶ ἁρμόζοντες, ὡς δι' εὐρυθμότατα δυνατὸν, φυλάττων ἅμα τὸ συμμιγὲς ἐκεῖνο, καὶ ποικίλον. ΠΟΛ. εὖ λέγεις· καὶ δὴ προσλαβόντες, δηλοῦτε· ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ὅ, τι ἐξέσται αὐταῖς, ἢ ὅπως οὐκ ἐκ τοσούτων μίαν τινὰ συνθεὶς, οὐκ ἀπάδουσάν ἀφήσεις). ΛΥ. καὶ μὴν ἤδη σοι ὁρῶν πρόχειρα γενόμενα τὴν εἰκόνα, ὡδὶ συναρμόζων, τῆς ἐκ Κνίδου ἀκούσης μόνον τὴν κεφαλὴν λαβών· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος, γυμνοῦ ὄντος, δεήσεται· τὰ μὲν ἀμφὶ τὴν κόμην, καὶ μέτωπον, ὀφρύων τε τὸ εὔχαριτον, ἐάσεις ἔχειν, ὥσπερ ὁ Πραξιτέλης ἐποίησε, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τοῦ φαιδροῦ, καὶ κεχαρισμένου, καὶ τοῦτο ἁρμοσθήσῃ καὶ ὁ Πραξιτέλης δοκοῦν· τὰ μήλα δὲ, καὶ ὅσα, τῆς ὥρας αἰτιώτατα, περὶ Ἀλκαμένους, καὶ τῆς ἐκείνης λήψεται· καὶ παρασκευὴ, χρῶν ἁπαλῶν, καὶ καρπῶν τὸ εὔρυθμον, καὶ δακτύλων τὸ εὐάγωγον, ἐς λεπτὸν ἀπολῆγον, παρὰ τῆς ἐκείνης καὶ ταῦτα· τὴν δὲ τοῦ πώγωνος περιγραφὴν, καὶ πρεῶν τὸ ἁπαλὸν, καὶ ῥῖνα σύμμετρον, ἢ Λημνία παρίξει, καὶ Φειδίας ἔτι. καὶ σώματος ἁρμογὴν ὁ αὐτὸς, ἐκ τῶν αὐχένα τοῦδε τῆς Ἀμαζόνος λαβών. ἡ Σωσάνδρα δὲ, ἐκ ὁ Κάλαμις, αἰδοῖ κοσμήσουσιν αὐτήν. καὶ τὸ μειδίαμα, λεπτὸν καὶ λεληθὸς, ὥσπερ τὸ ἐκείνης ἔσται· καὶ τὸ εὐσταλὲς δὲ, καὶ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς, παρὰ τῆς Σωσάνδρας· πλὴν ὅτι ἀκάλυπτος αὐτὴ ἔσται τὴν κεφαλήν. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέσον, ἡλίκον δὴ γένοιτο, ἐπὶ τὴν ἐν Κνίδῳ ἐκείνην μάλιστα· καὶ γὰρ ἐκ τοῦτο ἐπὶ τὸν Πραξιτέλη μεμετρῆσθαι. τί σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκεῖ, καλὴ γενήσεσθαι ἡ εἰκὼν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀποτελεσθῇ;

ô amice: itaque aliis non ampliùs egebis artificibus. Age verò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, vnicam imaginem compositam tibi ostensurus sum, ab vnaquaque præcipuum specimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri potest? LVC. Haud difficili, ô Polystrate, si nunc in præsens traditis orationi imaginibus, illi permiserimus exornãdi copiam, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentissimè, eâdem opera tẽperaturam obseruanti, & iucundam varietatem. POL. Rectè dicis: proinde assumptis illis demonstret. Perlibenter verò videre gestio quînam illis vsura sit, aut quomodo ex ijs omnibus vnam compositam, nec vlla in parte discrepantem absoluta sit. LVC. Atqui iam tibi videndi facultas præstabit nascentem imaginem, ita componens: Veneris è Cnido adductæ si tantùm caput sumpserit, reliquis nudi corporis partibus opus nõ habebit. Porrò quod ad comam & vultum attinet, ac decentem superciliorum ambitum, illi habendum concedes quemadmodum à Praxitele absoluta est. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatam retinebit, sicut visum est Praxiteli. Cæterùm vbera, & quæcunque vultus sunt partes priores, ab Alcamenis Venere quæ in hortis sita est, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earundémque concinnam iuncturam, digitorúmque tenellorum ductũ non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem desinentium, ab ea quæ in hortis est, & illa vtenda recipiet. At verò totius faciei descriptionem & lineamenta, genarúmque teneram mollitiem, & nasum intra rectũ modum cohibitum, præstabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris cõformem compositionem: ceruicem verò lacteam sumet ab Amazone. Porrò autem Sosandra & Calamis eandem ornabunt verecundia. Risu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi oríque hilaritatem ostendet, qualis & illius esse solet. Vestitus frugalem munditiem à Sosandra concessam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite. Ætatis autem mensura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidiorum Venerem metienda est. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emensum esse video. Ecquid tibi videtur Polystrate? Eritne imago satis ornata & elegans, & maximè posteaquam exactissimè absoluta fuerit?

POL. Adhuc, ô generosissime, nonnulla formositatis pars in excolenda imagine tibi intermissa est, adeò omnes exornandi rationes in vnum contulisti. LVC. Illud enimuero amice quod dixisti, maximum est, nisi tuo iudicio minimum momenti ad summam formæ præstantiam colores addere posse videantur, & cuius in quaque corporis parte maximè ratio habenda est, decorum: vt exactè, vt perfectè nigra sint, quæcunque nigra: & alba, quæcunque alba esse conuenit: vtque apto decentique rubore floreſcãt omnia. Ac iam de his periclitamur, cùm adhuc quod maximum est, desideramus. Vnde ergo eius rei copiam nobis parabimus aut accersemus, videlicet pictores, cum primis verò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluisse cognouimus, vt colores nobis aptè commixtos temperẽt, eosdémque pro decoro luculentè & artificiosè accommodent? Sanè verò accersatur Polygnotus, & Euphranor ille, atque etiam Apelles; Aëtione vnà comitante. Illi diuiso inter se opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus superciliorum decoram distantiam, & malarum decẽtem rubedinem, cuiusmodi Cassandrã apud Delphos fecit in cõuenticulis, exprimat. Amictum verò ille quoque præparet, quàm poterit tenuissimè elaboratum, vt quæcunque par est corpori decenter applicet, multa verò ventis diffundenda relinquat. Portò reliquum corpus ipse Apelles absoluat, secundùm Pacatæ simulacrum, ita tamen, ne nimiùm addat albedinis, sed planè temperanter rubescat. Labia autem non sint alia atque Rhoxanæ Aëtion addidit. Quin potiùs præstantissimum inter omnes pictores Homerũ, Euphranore & Apelle posthabito, in partem operis suscipimus? Siquidem cuiusmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo ostro infecto assimilatis, tali vniuersum corpus colore niteat. Cæterùm ille ipse pingat & oculos, bouinis, hoc est, pulchris & nitentibus, oculis præditam exprimens. In partẽ laboris veniat illi opẽ ferẽs & poëta ille Thebanus, vt venustate sua exornet palpebras, Homerus quoque illam risus amantem & studiosam faciat, & cãdidis humeris, atque lacertis decoram, & roseos habẽtem digitos. In summa, totã aureę Veneris formositati longè iustiùs illam comparet, quàm Brisei filiam. Hæc inquam fictores atque pictores & poëtæ elaborabunt.

ΠΟΛΥ. ἔτι γάρ, ὦ γενναιότατε, καλὰ λέλοιπάς τι κάλλος ἔξω τῶν ἀγάλματος, οὕτω πολύτα ἐς ὃ αὐτὸ συμπεφορηκώς.
ΛΥΚΙΝΟΣ. τοῦτο μικρότατον, ὦ Φιλότης, εἰ μή σοι δόξῃ ὀλίγα πρὸς σύμμορφίαν συντελεῖν, χρόα, καὶ ὃ ἐκάστῳ πρέπον· ὡς μέλανα μὲν εἶναι ἀκριβῶς, ὁπόσα μέλανα· λευκὰ δὲ, ὅσα τοιαῦτα χρή· καὶ ὃ ἐρύθημα ἐπιθυμεῖν· καὶ τὰ τοιαῦτα κινδυνεύειν τοῦ μείζονος ἕνεκα ἡμῖν προσδεῖν. πόθεν οὖν καὶ ταῦτα ποιησόμεθα αὐτά; ἢ προσκαλεσόμεθα δηλαδὴ τοὺς γραφέας, καὶ μάλιστα ὁπόσοι αὐτῶν ἄριστοι ἐνόμιστο χρῆσθαι τὰ χρώματα, καὶ ὑπερέχειν ποιεῖσθαι τὸν ἀντίπαλον αὐτῶν; καὶ δὴ προσκεκλήσθω Πολύγνωτος, καὶ Εὐφράνωρ ἐκεῖνος, καὶ Ἀπελλῆς, καὶ Ἀετίων· οὗτοι δὲ διελόμενοι τὸ ἔργον, ὁ μὲν Εὐφράνωρ, κομησάτω τὴν κόμην, οἵαν τῆς Ἥρας ἔγραψεν· ὁ Πολύγνωτος δὲ, ὀφρύων τὸ ὑπερφερὲς, καὶ παρειῶν τὸ ἐρυθρὸν, οἵαν τὴν Κασσάνδραν ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς· καὶ ἐσθῆτα δὲ οὗτος ποιησάτω, ἐς τὸ λεπτότατον ἐξειργασμένην, ὡς συνεκπάλλεσθαι μὲν ὅσα χρή, διιέμεσθαι δὲ τὰ πολλά. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ὁ Ἀπελλῆς δειξάτω, κατὰ τὴν Πακάτην· μάλιστα μὲν ἄγαν λευκὸν, ἀλλὰ ἐναργῶς ἁπλῶς· τὰ χείλη δὲ, οἷα Ῥωξάνης, ὁ Ἀετίων ποιησάτω· μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὁμηρον, παρόντος Εὐφράνορος, καὶ Ἀπελλοῦ, δεδίγμεθα. οἶδ γάρ τι τοῖς Μενελάου μηροῖς τὸ χρῶμα ἐκεῖνος ἐπέβαλλεν, ἐλέφαντι εἰκάσας ἡρέμα πεφοινιγμένῳ, τοιόνδε ἔστω τὸ πρῶ· ὁ δ' αὐτὸς δὴ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γραψάτω, βοώπιν τινα ποιήσας αὐτιό. συνεπιλήψεται τῷ ἔργῳ αὐτῷ καὶ ὁ Θηβαῖος ποιητὴς, ὡς τὸ βλέφαρον ἐξεργάσεσθαι· καὶ φιλομειδῆ δὲ Ὁμηρος ποιήσῃ, καὶ λευκώλενον, καὶ ῥοδοδάκτυλον, καὶ ὅλως, τῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ εἰκάσῃ πολὺ δικαιότερον ἢ τῇ τοῦ Βρισέως. ταῦτα μὲν οὖν πλαστῶν, καὶ γραφέων, καὶ ποιητῶν παῖδες ἐργάσονται.

ὃ δὲ πᾶσιν ἐπρωφῇ, τούτοις ἡ χάρις· μᾶλλον δὲ ὃ πᾶσαν ἅμα, ὁπόσαι χάριτες, καὶ ὁπόσοι ἔρωτες χορηγοῦντες, τίς ἂν μιμήσασθαι δύναιτο; ΠΟΛ. θεσπέσιόν τι χρῆμα, ὦ Λυκῖνε, φῂς, καὶ διιπετὲς ὡς ἀληθῶς, οἷόν τι τὴν ἐξ ὑπερου ἥκοι. τί δ' ὡς ἐφάνη σοι εἰδὼς αὐτήν; ΛΥΚ. βιβλίον ἐν ταῖν χεροῖν εἶχεν, ἐς δύο συμπεπλεγμένον· καὶ ἐφαίνετο ἤδη τοῦτο ἀναγινώσκειν αὐτό· ὃ δ' οὖν, ἤδη ἀνεγνωκέναι. μεταξὺ δὲ ὡς ἴσα, διελέγετο τῶν παρεστώτων τινί, οὐκ οἶδ' ὅ, τι· σφόδρα γὰρ ἐς ἐπήκοον ἐφθέγγετο. πλὴν μειδιάσασά τε, ὦ Πολύστρατε, ὀδόντας ὑπέφηνε· πῶς ἂν εἴποιμί σοι, ὅπως μὲν, λευκούς, ὅπως δὲ, συμμέτρους, καὶ ὡς ἐν ἀλλήλοις συνηρμοσμένους; εἴπου καλλίστην ὅρμον εἶδες ἐν τοῖς σιλπνοτάτοις, καὶ ἰσομεγέθεσι μαργαρίταις, ὅτως ὅτι σχῆμα ἐπεφύκεσαν· ἐκοσμοῦντο δὲ μάλιστα τοῖς τῶν χειλέων ἐρυθήμασιν. ὑπεφαίνοντο γοῦν αὐτοῖς δὴ τοῖς τοῦ Ὁμήρου ἐλέφασι τοῖς πρισθεῖσιν ὁμοίοι, καὶ οἱ μὲν πλατύτεροι αὐτῶν, οἱ δὲ ὑπερέχοντες, ἢ διεστηκότες, οἷοι τὰς πλείστας, ἀλλά τις πάντων ἰσοπληθία, καὶ ὁμοχροία, καὶ μέγεθος ἦν, καὶ ὑπερεχεῖς ὁμοίως, καὶ ὅλως, μέγα τι θαῦμα, καὶ θέαμα, πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην εὐμορφίαν ὑπερπεπαικός. ΠΟΛ. ἔχ' ἀτρέμας. σιωπήμα γὰρ ἤδη σαφῶς πάνυ ὦ πινα καὶ λέγεις τὴν γυναῖκα, τούτοις τε αὐτοῖς γνωρίσας, καὶ τῇ παρειᾷ· καὶ βλέφαροις δέ πινας ἔπεσθαι αὐτῇ ἔφης, νὴ Δία, καὶ χαριτώσας πινάς. πλὴν ἐπισταμένως σοι ἐδόκουν, ὦ μακάριε, πλὴν ἀοίδιμον ταύτην λέγεις. ΛΥΚ. τί δέ ἐστιν αὐτῆς τοὔνομα; ΠΟΛ. πάνυ καὶ τοῦτο γλαφυρόν, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἐπαφρόδιτον. ὁμώνυμος γάρ ἐστι τῇ τῆς Ἀβραδάτου ἐκείνῃ τῇ καλῇ. οἶσθα πολλάκις ἀκούσας Ξενοφῶντος ἐπαινοῦντός τινα σώφρονα, καὶ καλὴν γυναῖκα; ΛΥ. νὴ, Δία, καὶ ὡσαύτως γε ὁρῶν αὐτὴν, ὅτῳ διατέθειμαι, ὁπότε κατ' ἐκεῖνό που μάλιστα γιγνώσκων γιγνομαι, καὶ μνημονεύω καὶ ἀκούω λεγούσης αὐτῆς, ἃ πεποίηται λέγουσα, καὶ ὡς ὡπλίζε τὸν ἄνδρα, καὶ οἷα ἐς τὸ θέατρον πέμπουσα αὐτὸν ὅτε τὴν μάχην.

A Quòd autem per omnia amabili quadam elegantia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potiùs omnium quotquot vſpiam ſunt Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talem imitatione aſſequi poſſit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò ab ipſo Ioue demiſſum cœlitus, & cuiuſmodi apud ſuperos abſolutum eſſe credibile eſt. Quid autem rei ipſam facientem vidiſti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos: videbatúrque alteram iam perlegiſſe, alteram verò etiamdũ legendo perluſtrare. Porrò autem inter pro-
B grediendum neſcio quæ verba cum quadam ex pediſequis faciebat: neque enim tam clarè vt exaudiri poſſet, loquebatur: verũtamen tenuiter ridendo, ô Polyſtrate, dentes oſtẽdebat, Dij boni, quã albos, quàm mediocres, quàm aptè inter ſe cõſtitutos! Sicubi ſegmentum aut monile vidiſti pulcherrimũ nitidiſſimis & æquali magnitudine pollentibus margaritis cõfectum, tam concinna decentique ſerie erant enati. Plurimum verò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchrè rubentibus. Elucebant itaque ipſi
C Homerico ebori recenter ſecto ſimiles. Neque verò alij alios deformi latitudine excedebant, aut alij cæteris altiùs eminebant, aut præcedendo extabant, cuiuſmodi in multis eſt cernere, ſed erat vna omnibus æqualitas, idémque color, & magnitudo eadem, cãdem ſerie connexis. In ſumma, magnæ admirationis ſpectaculum de ſe præbebat, omnem humanæ formoſitatis venuſtatem exuperans. POL. Quieſce parũper. Iam enim planè intelligo quam tu mulierem dicas: his omnibus quæ dixiſti, atque adeò ex ipſa patria coniecturam facienti mihi cognita eſt, tum quòd eunuchos quoque illam comitãtes eſſe confirmaſti, & per Ioquem etiam milites. Regis vxorem ô beate, illam videlicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod illi nomen eſt? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatũ ô Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis eſt formoſæ illi Abradatæ cõiugi. Haud dubiè enim nouiſti, ſæpenumero audito Xenophõte modeſtam quampiã & formoſam admodum mulierẽ collaudante. LVC. Sanè per Iouem quaſi illam oculis coràm intuerer, ita animo affectus ſum quotieſcunque eum Xenophontis locum perlego: ac tantùm non illam loquentem audio, dum quæ facta ſint, commemorat, & quemadmodum maritũ armis induat, tum qualis erat eundem in pugnam emandans.

Panthea *ſcilicet. Vide lib 6. Cyropædia*

POL. Atqui tu,ô optime, illã tanquam fulgur prætercurrens ſaltem ſemel conſpexiſti: videriſque facilia & prompta illa, nimirum corpus & formam, illuſtrare laudibus: cæterùm dotes animi quibus prædita eſt, intuentium oculis non ſunt obuiæ: neque compertum habes quanto præcellat iſta pulchritudine qua mens illius exornata eſt, quæque corporis forma longè præſtantior, deabúſque cõformior eſſe ſolet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus ſum, & ſæpe in colloquium veni, nimirum conterraneus illi exiſtens, planè earum rerum certus ſum. Quippe, quod nec tibi obſcurum eſſe opinor, mihi mioris eſt morum ſuauitatem, humanitatem, animi magnitudinem, modeſtiam & pudicitiam formoſitati anteponere. Digna enim ſunt quæ modis omnibus corporis dotibus anteferantur: quoniam planè abſurdum foret, atque factu ridiculum, ſi quis veſtitus cultũ atque munditiem præ corpore admiraretur. Porrò autem ea mihi demũ omnibus numeris abſoluta pulchritudo eſſe videtur, quoties in idem concurrunt anima exculta virtutibus, & corpus amabili forma exornatũ. Omnino enim non paucas tibi commonſtrare poſſum corporis equidem & formæ elegãtia viſendas, & ſcitulas, & nitidas, cæterùm formæ præſtantiam morum fœditate deturpantes, adeò vt id quod ſolum in tam ſpecioſo corpore laudãdum fuerat, ferè emoriatur atque flaccеſcat, reprehenſioni & turpitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem, heræ tam prauæ, vitioſæ nimirum animæ, conuerſans. Et ſanè tales templis Ægyptiis iudicio meo videntur eſſe perſimiles. Illic enim ipſum quidem delubrum forinſecus pulcherrimum eſt, ſimul atque maximum, ſumptuoſis lapidibus extructum atque compoſitum: cæterùm ſi intus Deum requiſieris, aut ſimiam inuenies, aut ciconiam, aut hircum, aut felem. Eius generis mulieres non parum multas paſſim eſt cernere. Proinde corporis nitor & venuſtas non ſufficit, niſi veris & iuſtis ornamentis decorata & exculta ſit. Non autem dico vt veſtimentis purpureis & aureis, aut gemmeis monilibus exornata ſit, ſed iis quę prędixi, nempe morum elegantia, virtute, temperãtia, æquitate, humanitate, ac aliis, quocũque tandem fine comprehenduntur. LV. Proinde ô Polyſtrate ſermonem penſabis ipſa menſura (quod aiunt) aut etiam cumulatiùs (potes enim) ac quandã animi imaginem adumbratam nobis oſtẽdes, ne tãtùm ex dimidio illã admiremur. POL. Durã & difficilem mihi iniungis prouinciam ô amice:

Pulchritudo abſoluta.

Ægyptiorum templa ridicula.

ΠΟΛΥ. Ἀλλ', ὦ ἄριστε, σὺ μὲν ὥσπερ τινα ἀστραπὴν παραδραμοῦσαν ἅπαξ εἶδες αὐτὴν, καὶ ἔοικας τὰ πρόχειρα ταῦτα, λέγω δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφὴν, ἐπαινεῖν. τὴν δὲ τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν ἀθέατος εἶ, οὐδὲ οἶδα ὅσον τὸ κάλλος σκιά ἐστιν αὐτῆς, μικρῷ τινι ἀμείνων, καὶ προσδέχεσθαι τὸ σῶμα. ἐγὼ δὲ, συνήθης γάρ εἰμι, καὶ λόγων κοινώνησα πολλάκις, ὁμοεθνὴς ὤν, καὶ γὰρ ὡς οἶδα καὶ αὐτὸς, τὸ ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ μεγαλόφρον, καὶ σωφροσύνην, καὶ παιδείαν, πρὸ τοῦ κάλλους ἐπαινῶ· ἄξια γὰρ πρόσχρίσθαι ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἴη, καὶ γελοῖον, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἔδαφα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. Ὁ δ' ἐντελὴς κάλλος, οἶμαι, τοῦτό ἐστιν, ὁπόταν ἐς ταὐτὸ συνδράμῃ ψυχῆς ἀρετὴ, καὶ εὐμορφία σώματος. ἀμέλει πολλὰς δή σοι δείξαιμι, μορφῆς μὲν δοκούσας, τὰ δ' ἄλλα αἰσχυνούσας ὁ κάλλος, ὡς καὶ μόνον φθεγξαμένων, ἀποθανεῖν αὐτὸ, καὶ ἀπορραίνεσθαι, ἐλεγχόμενόν τε, καὶ ἀσημαινομένῳ, καὶ πρὸς ἀξίαν σεμνὸν, πονηρᾷ τινι διανοίᾳ τῇ ψυχῇ· καί γε αἱ τοιαῦται, ὅμοιαί μοι δοκοῦσι τοῖς Αἰγυπτίοις ἱεροῖς· κἀκεῖ γὰρ, αὐτὸς μὲν ὁ νεὼς, καλλίστός τε, καὶ μέγιστος, λίθοις τοῖς πολυτελέσιν ἠσκημένος, καὶ χρυσῷ, καὶ γραφαῖς διαπρεπέσι· ἔνδον δὲ, ἰὼ ζητῆς τὸν θεὸν, ἢ πίθηκός ἐστιν, ἢ ἶβις, ἢ τράγος, ἢ αἴλουρος. τοιαύτας πολλὰς ἰδεῖν ἔνεστιν. οὐ τοίνυν ἀπόχρη τὸ κάλλος, ἰὼ μὴ κεκόσμηται τοῖς δικαίοις κοσμήμασι. λέγω δὴ οὐκ ἐσθῆτι αἰλουρικῇ, καὶ ὄρμοις, ἀλλ' οἷς πρόσθεν εἶπον ἐκείνοις, ἀρετῇ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ ὁπλισκείᾳ, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσοις ταῦτα ὅρος ἐστίν. ΛΥΚΙΝ. σκοπῶ, ὦ Πολύστρατε, μῦθον ὑμῖν μύθου ἀμείψασθαι αὐτῷ τῷ μέτρῳ, φασὶν, ἢ καὶ λῴον, δώσασθαι γὰρ, καί τινα εἰκόνα γραφάμενος τῆς ψυχῆς, ὑπόδοξον, ὡς μὴ ἐξ ἡμισείας θαυμάζοιμι αὐτήν. ΠΟΛ. οὐ μικρὸν, ὦ ἑταῖρε, τὸ ἀγώνισμα προστάττεις·

ὑ γὰρ ὅμοιον ὃ πᾶσι τοῖς φανὲς ἐπαινέσαι, καὶ τὰ ἄδηλα ἐμφανίσαι τῷ λόγῳ. καί μοι δοκῶ συνεργῶν καὶ αὐτὸς δεήσεσθαι τοῖς τὴν εἰκόνα, ὑ πλαστῶν, οὐδὲ γραφέων μόνων, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων, ὡς τοῖς τοὺς ἐκείνων κανόνας ἀποβῆναι ὃ ἄγαλμα, καὶ δῆξαι καὶ τὴν ἀρχαίαν πλαστικὴν κατεσκευασμένον. καὶ δὴ πεποιήσθω. ἀυδήσατω μὴν ὃ τοῦτον, καὶ λίγξατω, καὶ ὃ, γλυκίων μέλιτος ἀπὸ τῆς γλώττης, τοῖ αὐτῆς μᾶλλον ἢ τοῖ τοῦ Πυλίου γέροντος ἐκείνου, ὁ Ὅμηρος αὐ εἴρηκε. πᾶς δὲ ὁ τόνος τοῦ φθέγματος, οἷος ἀπαλώτατος, οὔτε βαρὺς, ὡς εἰς ὃ ἀνδρῶδες ἡρμόσθαι, οὔτε πάνυ λεπτὸς, ὡς ἠλύτατός τε εἶναι, καὶ κωμῳδῆ ἔκλυτος, ἀλλ' οἷος γοῦν αὖ παιδὶ μήπω ἠβάσκοντι, ἁδὺς, καὶ τοῖσιν, καὶ ῥᾳδίως ὑποβυσσόμενος ἐς τὴν ἀκοὴν, ὡς καὶ παυσαμένης, ἔναυλον εἶναι τὴν βοὴν, καί τι λείψανον ἐνδιατρίβειν, καὶ τοῖσομβεῖν τὰ ὦτα, καθάπερ ἠχώ τινα ὑποτείνουσαν τὴν ἀκρόασιν, καὶ ἴχνη τῶν λόγων μελιχρὰ ἄττα, καὶ πειθοῦς μεσὰ ὅτι τῆς ψυχῆς ἀπολιμπάνουσαν. ὁπότε δὲ καὶ ὃ καλὸν ἐκεῖνο ἄδῃ, καὶ μάλιστα τοῖς τὴν κιθάραν, τότε δή τι ποτε, ὥρα μὴν σιωπᾶν τὰ ὦτα ἀλκυόσι, καὶ τέττιξι, καὶ τοῖς κύκνοις. ἄμουσα γὰρ ὡς τοῖς ἐκείνων ἅπαντα· καὶ τὴν Παιδίονος εἶπῃς, ἰδιώτης καὶ εἰκαίη, καὶ ἄτεχνος, εἰ καὶ πολυηχία τὴν φωνὴν ἀφίησιν. Ὀρφεὺς δὲ, ἢ Ἀμφίων, οἵπερ ἐπαγωγότατοι ἐγένοντο τῶν ἀκροατῶν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα ὑπακολέσασθαι τοῖς ὃ μέλος, ἀυδὴν αὖ, οἶμαι, εἴ γε ἤκουσαν, καταλιπόντες ἂν τὰς κιθάρας, παρεστήκεσαν σιωπῇ, ἀκροώμενοι. ὃ γὰρ τῆς τε ἁρμονίας ὃ ἀκριβέστατον ἅπασαν φυλάττειν, ὡς μὴ παραίνειν τι τοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' εὐκαίρῳ τῇ ἄρσει, καὶ θέσει ἁρμόττεσθαι ὃ ἆσμα, καὶ σιωπὴν εἶναι τὴν κιθάραν, καὶ ὁμοχρονεῖν τῇ γλώττῃ ὃ πλῆκτρον, ἢ ὃ διαφὲς τῶν δακτύλων, καὶ ὃ εὐκαμπὲς τῶν μελῶν, πόθεν αὖ τοῦτο ὑπῆρχε τῷ Θρᾳκὶ ἐκείνῳ, ἢ τῷ αἰὰ τὸν Κιθαιρῶνα μεταξὺ βοσκομένῃ, ἢ κιθαρίζειν μιγεῖσῃ; ὥστε ἦν πόλε, ὦ Λυκῖνε, ἢ ἀδύσης αὐτῆς ἀκούσῃ,

neque enim perinde facile atque promptum eſt, ea quæ obſcura ſunt, oratione retegere, quàm id quod manifeſtum eſt omnibus, laude extollere. Videor verò & ipſe ad hanc imaginem exprimendam multorum egens eſſe operæ, nõ fictorum ſaltem & pictorum, ſed philoſophorum etiam, vt ad illorum canonẽ & regulam hoc ſimulacrum rectè abſoluatur, & in lucem ad antiquam plaſticen formatum producatur. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primùm fandi facultate prædita, ac dulci voce inſtructa, vt orationem melle dulciorem de illius fluxiſſe veriùs quàm de ſenis illius Pylij concionatoris lingua, Homerus dixiſſe videatur. Omnis autem verborum & loquelæ tonus, cuiuſmodi delicatiſſimus eſſe ſolet, neque nimiùm graui & aſpero tinnitu inſonet, quaſi ad virilem vocem informatus ſit: neque rurſus nimiùm tenui, quaſi impensè effœminatus aut fermè fractus ſit, ſed qualis eſſe ſolet pueri nondum pubeſcentis, dulcis & blandus, comiter & manſuetè in auditum ſemet inſerens, vt etiã illa loqui deſinente, verba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulciſſimæ vocis reliquię aliquantiſper perdurent, auréſque blando ſuſurro circunſonẽt. Tum quandam Echo alterna vocis imitatione auditum prorogantem imitetur, mellitiſſima quædam verborum veſtigia, neque non perſuaſionis pleniſſima, in animo audientium relinquens. Cæterùm quando voce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè verò ad citharam, tum verò tempus eſt ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus: aliena enim à Muſis hæc ſunt omnia, ſi ad hanc collata fuerint. Et ſi Pandionis natam dixeris, rudis & inepta eſt, quanquã vocem multiſonam edere ſoleat. Orpheus autem & Amphion (à quibus maximè motos auditorum animos eſſe conſtat, quíque ſyluas & ſaxa ſequentia cantus dulcedine ad ſe pertraxerunt) illi, vt ego opinor, ſi hanc audiſſent, poſthabitis citharis adſtitiſſent auſcultantes cum ſilentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accuratiſſimè obſeruare, vt ne quid rhythmus deliret, ſed tempeſtiua decentíque eleuatione atque depreſſione modulari ac emenſurare concentum, præterea voce per omnia reſpõdere citharæ, vtque plectrum à lingua nõ diſcrepet, aptíque digitorum tactus, & agilis membrorum flexibilitas, vndénam hæc ſuppetiſſent huic Thraci, ac illi in Citheronẽ boues paſcenti? Itaque Luciane, ſi quãdo illam cantantem audieris,

Vocis ſuauitas & ſermonis.

non ampliùs illatam à Gorgonibus monſtrificam vllam immutationem patieris, lapis factus ex homine, ſed Sirenum modulantium virtutem qualiſnam ſit cognoſces. Ita enim ſat ſcio adductus demulceberis, vt patriæ ac familiarium tibi obreptura ſit obliuio. Atque etiam auribus cera obſtructis, per cerã quoque oppoſitam penetrabit iucundiſſimæ vocis modulatio: tantam cantando voluptatẽ audientibus exhibet. Terpſichores aut Melpomenes aut Calliopes vocem dixeris, infinita & omnifaria aurium animorúmque demulcimenta in ſe complectẽtem. Vt vno verbo dicam, optarim cum primis talem mihi & tam cõcinnam modulandi rationem auditã, cuiuſmodi par eſt per talia labia & dentes illos emiſſam erumpere. Viſa verò eſt & tibi hæc eadẽ quam dico: itaque & auditam eſſe exiſtima. Sed enim exacta & perfecta linguæ eloquentia, ac vocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extemporalis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis vbique conſperſa eſt, & condita, ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illã in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendum videtur, poëticis lectionibus illam voluptuosè oblectari & gaudere, candémque multo iam tempore ſtudiosè in illis verſari, quando vnà cum Homero eiuſdem vrbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ vocis ac modulationis imaginem expreſſam eſſe vides, ſi quis tenuiter admodum exprimere ſtuduerit. Iam verò & alias non oſcitanter conſidera. Neque enim vnam ſaltem, ſicut tu, ex multis compoſitam conſilium eſt abſoluere, (nã hoc eſſet perexile & ieiunum, tum more graphico abſolutum, ex tot formis támque multiplicibus ſpeciebus hinc inde collectam vnam corporis pulchritudinẽ componere, ſibiipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi virtutibus vna imago depingatur, imitata formam archetypi. LVCIA. Diem feſtum & epulas publicas omnifariam inſtructas mihi annuncias, ô Polyſtrate. Videris itaque multo cumulatiùs menſuram mihi remetiri. Proinde perge admetiẽdo: nulla enim nunc res eſt qua perinde mihi poſſis gratificari. POL. Ergo quoniã omnium honeſtarum liberalíumque diſciplinarum cognitio neceſſaria eſſe putatur, maximè verò earum quæ vſu ac meditatione conſtant, age & illam iam conſtituemus multifariam quãdam, ac multiplici venuſtate conſpicuã, ne qua in parte fingendi artificio te inferiores appareamus.

A οὐκέτι δὲ τῶν Γοργόνων μόνον ἔσῃ πεποιθώς,
λίθος ὀξ ἀνθρώπου γιγόμενος, ἀλλὰ καὶ δὲ τῶν
Σειρήνων εἴσῃ, ὁποῖόν τι ἐῶ. προεκπέξῃ γὰρ, ὃ
οἶδ', ὅτι κεκηληπμένος, πατρίδος καὶ οἰκείων
ἐπιλαθόμενος· καὶ ἐῶ κηρῷ ἐπιφράξῃ τὰ ὦτα,
καὶ διὰ τοῦ κηροῦ διαδύσεταί σοι δὲ μέλος.
τοιοῦτόν τι ἀκουσμά ἐστι Τερψιχόρης τινὸς, ἢ
Μελπομένης, ἢ Καλλιόπης αὐτῆς παίδευ-
μα, μυεία τὰ θέλγητρα, καὶ πανοῦργα ἐν ἑαυ-
τῷ ἔχον. ἑνί τε λόγῳ σειρήνων, φαίην ἄν,
τοιαύτης μοι τῆς ᾠδῆς ἀκούειν νόμιζε, οἵαν εἰ-
κὸς εἶναι τὴν διὰ τοιούτων χειλῶν, δι' ἐκείνων
B δὲ τῶν ὀδόντων ἐξιοῦσαν. ἐώρακας δὲ καὶ αὐ-
τὸς, ἐῶ φημι, ὥστε δ' ἀκηκοέναι νόμιζε. ὃ μὲν
γὰρ ἀκριβὲς τοῦτο τῆς φωνῆς, καὶ καθαρῶς Ιωνι-
κὸν, καὶ ὅτι ὁμιλοῦσαν σωμύλην, δ' πολὺ τ' Ατ-
τικῶν χαείτων ἔχουσα, οὐδὲ θαυμάζειν ἄξιον·
πάτριον γὰρ αὐτῇ, δ' συγγενικὸν, οὐδὲ ἄλ-
λως ἐχρῆν, μετέχουσάν τῶν Αθηναίων κατ'
οἰκίαν. οὐδὲ γὰρ ὤδην ἐκεῖνο θαυμά-
σαιμ' ἄν, εἰ καὶ ποιητοῦ χαίροι, καὶ τὰ πολλὰ ταύ-
τῃ ὁμιλοῖ, τῶν Ομήρου πολίτης ὄντα. μία μοῦ
δή σοι, ὦ Λυκῖνε, καλλιφωνίας αὕτη, καὶ ᾠδῆς
C εἰκών, ὡς ἄν τις ὀπὶ τὸ ἔλαττον εἰκάσειε. σκέ-
ψαι δὲ δὴ καὶ τὰς ἄλλας, οὐ γὰρ μίαν ὥσπερ
σὺ δὴ ἐκ πολλῶν σεσωπεῖς, ὑπιδεῖξαι διέγνω-
κα, ἦττον γὰρ τοῦτο, καὶ γραφικῶς σεσωπε-
λεσθέν, κάλλιον ποσαῦτα, καὶ πολυίδεες ἢ ἐκ
πολλῶν ἀποτελοῦν αὐτὸ αὑτοῦ αἰσθανόμενον·
μοῦν, ἀλλ' αἱ πᾶσαι τῆς ψυχῆς ἀρεταί, καθ'
ἑκάστην, εἰκὼν μία γεγράφεται· ποιεῖς δ' ἀρ-
χέτυπον μεμιμημένην. ΛΥ. ἑορτὴν, ὦ Πο-
λύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλῃς. ἔοικας
δ' οἶμαι λοιὸν ὡς ἀληθῶς ἀποδώσειν μοι δ
μέτρον. ὑπομένῃ δ' οὖν, ὡς ἔστιν ὅ, τι καὶ
D ἄλλο ποιήσας, μᾶλλον χαρίσαιό μοι. ΠΟ.
δοκοῦ ὑπὲρ πάντων καλῶν παιδείαν ἡγεῖ-
σθαι καὶ μάλιστα τούτων, ὁπόσα με-
λέτης τε, φέρε καὶ ταύτην ἤδη συγκοσμήσωμεθα,
ποικίλην μέν τοι, καὶ πολύμορφον, ὡς μηδὲ
κατὰ τοῦτο ἀπολειπώμεθα τῆς σῆς πλαστικῆς.

καὶ δὴ γεγράφθω πάντα συλλήβδην τὰ ἐκ τῆ Ἑλικῶνος ἀγαθὰ ἔχουσα, οὐχ ὥσπερ ἡ Κλειὼ, καὶ ἡ Πολύμνια, καὶ ἡ Καλλιόπη, καὶ αἱ ἄλλαι, ἔν τι ἑκάστη ὁπισαμοῦν, ἀλλὰ πασῶν, καὶ πρὸς ἔτι, τὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος. ὁπόσα γὰρ ἡ πιναὶ μέθεσις ἀφελκομένους, ἐξευρίσκασιν, ἢ συγγραφῆς ἰσορρήκασιν, ἢ φιλόσοφοι προηνέγκασι, πᾶσι τούτοις ἡ εἰκὼν κεκοσμήσθω· οὐκ ἄρα τῆ ὁπτικῆ χρῆσθαι μόνον, ἀλλ' ἐς βάθος δὲ σοφοῖς ὅτι φαρμάκοις ἐς κόρον καταβαφῆσα. καὶ συγγνώμη, εἰ μηδὲν ἀρχέτυπον ὑπιδεῖξαι τούτης δυναίμην τῆς γραφῆς. οὐ γὰρ ἐάν τ' ἄ, ὅτι τοιοῦτον ἐν τοῖς πάλαι, παιδείας πέρι μνημονεύεται, πλὴν ἀλλά εἴ γε δοκεῖ, αὐτικείσθω καὶ αὕτη· οὐ μεμπτὴ γὰρ, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. ΛΥΚ. καλλίστη μὲν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πάσαις ταῖς γραμμαῖς ἀπηκριβωμένη. ΠΟ. μὴ δὲ τούτου, ἡ τῆς σοφίας καὶ συνέσεως εἰκὼν γραπτέα. δεήσει δὲ ἡμῖν ἐνταῦθα πολλῶν τῶν τοιούτων, ἀρχαίων τῶν πλείστων, ἑνὸς μὲν καὶ αὐτοῦ Ἰωνικοῦ. γραφῆς δὲ, καὶ δημιουργοὶ αὐτοῦ, Αἰσχίνης, Σωκρατικὸς ἑταῖρος, καὶ αὐτὸς Σωκράτης, μιμητικώτατοι τεχνιτῶν ἀπάντων, ὅσοι καὶ μετ' ἔρωτος ἔγραφον. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς Μιλήτου ἐκείνην Ἀσπασίαν, ἣ καὶ ὁ Ὀλύμπιος θαυμασιώτατος καὶ αὐτὸς σοφιστῶν, οὐ φαύλην συνέσεως τοῦτο παράδειγμα παρεθέμην, ὁπόσον ἐμπειρίας πραγμάτων, καὶ ὀξύτητος ἐς τὰ πολιτικὰ, καὶ ἀγχινοίας, καὶ δριμύτητος ἐκείνη παρεσιῶ, τοῦτο πρῶτον ὅτι τοῦ ἡμετέραν εἰκόνα μεγαλαγωμένην ἀκριβῶς τῇ σάθμῃ. πλὴν ὅσον ἐκείνη μὲν σὺν μικρῷ πινακίῳ ἐγέγραπτο, αὕτη δὲ καὶ λοιπὰ ὅσα μέγεθος ἔχει. ΛΥΚ. πῶς τοῦτο φῄς; ΠΟΛ. ὅτι, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἰσομεγέθεις εἶναι φημὶ τὰς εἰκόνας, ὁμοίας οὔσας· οὐ γὰρ ἴση, οὐδὲ ἐοικὼς Ἀθηναίων ἡ τότε πολιτεία, καὶ ἡ παροῦσα τῶν Ῥωμαίων δύναμις. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη, ὡς αὖ ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος κεχαραγμένη. δεύτερον δὲ καὶ τρίτον παράδειγμα,

A Et sanè ita pingatur, vt omnia bona comprehensim possideat, quibuscunque Helicon affatim atque abundanter affluit: nequaquam verò vt Clio aut Polymnia, aut etiam vt Calliope, vtque omnes aliæ, quarum vnaquæque vnius tantùm rei perita excellenter præcellit: verùm nostra omniũ ex æquo gnara & prudens sit: præterea nec minùs Mercurij atq; Apollinis dotibus prædita sit. Quæcunque enim poëtæ lepidissimis celebrata versiculis in lucẽ dederunt, quæcũque à scriptoribus classicis, literis ac memorię prodita sunt, quæcunque philosophi extulerunt laudibus, hisce simul omnibus imago præ-
B clarissimè exornata sit. Neque verò tantùm penicillo obiter colorata, sed pigmentis penitus imbuta, & ad satietatem vsque tincta sit. Et ignoscendum est, si nullum huius picturæ archetypũ queam ostendere: neque enim vspiam in veteribus de eiusmodi absoluta disciplinarum cognitione facta extat mentio. Verùntamen, si videtur, & hæc sacra superis dedicetur: neque enim, vt mea fert ratio, vspiam culpari potest. LVCIA. Elegantissima profectò, ô Polystrate, ac omnibus cùm numeris tum lineis absolu-
C ta. POL. Iam deinceps post hanc ipsius quoque sapientiæ & intelligentiæ imago depingenda est. Opus autem nobis erit ad hanc absoluendam exemplis quamplurimis, præcipuè verò multis veteribus, ac vno quidem, & illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Æschines familiaris Socratis, atque ipse etiam Socrates, imitãdi dexteritate omnes longo interuallo post se relinquentes, qui aliqua cũ gratia & Venere vnquam pinxerunt aliquid. Aspasiam porrò illam Milesiam, quâ cum & Olympius ipse maximè admirandus conuersatus est, exem-
D plum intelligentiæ non malum proponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique industria atque solertia perpolita fuerit, hoc omne ad nostram hanc imaginem translatum accurata amussi applicabimus, præterquã quòd illa modica in tabula depicta fuerat, hæc verò colossæa pollet magnitudine. LVC. Quorsum ista dicis? POL. Quoniam ego Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines esse opinor similes existentes. Nequaquam enim similis est vetus Athenicnsium Resp. ac præsens Romanorum potentia. Itaque etsi similitudine illa respondeat, hæc tamen potior est magnitudine, veluti in latissimam depicta tabulam. Deinde secundũ & tertium exemplum, si lubet producamus,

nimirum illam Theano, ac verſificatricẽ Leſbiam, vnà cum Diotima. Theano quidem animi magnitudinem ad picturam conferet: Sappho autem inſtitutę vitæ iucunditatem adferet. Porrò Diotimę non tantùm vt illam laudauit Socrates, ſimilis erit, verùm illi omnibus ingenij ornatiſſimi dotibus comparata reſpondebit. Itaque & hanc Luciane imaginem dedicatam ſuſpende. LVC. Per Iouem Polyſtrate nimiùm admirandam. Sed enim tu ô amice alias quoque benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum manſuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem conſueuit oſtendere. PO L. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris coniugi, neque non Aretæ, & filiæ eius Nauſicaæ: præterea ſi qua alia infortunæ indulgentis affluẽtia animi modeſtiam obtinuit. Deinceps verò poſt hanc Modeſtiæ imago depingatur, ac oſtenſę erga conuerſantem beneuolentię, vt iuxta illam Icari filiam maximè modeſta & pudica ſit, quemadmodum ab Homero adumbrata eſt. Talem enim Penelopes effinxit imaginem, atque etiam per Iouem propter nominis affinitatem, etiam Abradatæ coniugis, cuius paulo antè mentionem fecimus. LVC. Omnibus profectò modis & hanc præclarè abſoluiſti imaginem ô Polyſtrate: iámque fermè exprimendarum imaginum finem attigiſti: nullas enim animi ac laudum partes prætermiſiſti. POL. Nondum omnes: ſummum enim & maximæ laudis caput omiſſum eſt. Dico verò, cùm in tantam rerum magnitudinem euecta ſit, vt neque faſtu ob blandientis fortunæ proſperitatem intumeſcat, neque vltra humanæ ſortis menſuram efferatur, temere fortunæ confidens, ſed ſeruata æquabilitate animi, ſe ipſam cohibeat, nihil procacius aut inſolẽtius, quod aliis foret moleſtię, animo concipiens, ſed vt erga accedentes populariter affecta ſit, ac dextris copulatis eoſdem benignè atque amãter ſuſcipiat. Tãto enim his quibuſcũ ſermonem conferunt, ſunt acceptiores, quãto altiori fortuna euectę, nihil ſuperbi faſtidij, aut contemptus tragici præ ſe ferunt: veluti omnes illi qui ſua potentia non in hoc vtuntur, vt procaciter contemnant alios, ſed potiùs vt benignè aliorũ ſubleuent inopiã, illi ſoli acceptis à fortuna bonis maximè digni habẽdi ſunt: ac ſoli illi inuidentię malum poſſunt effugere.

A Θεανώ τε ἐκείνη, καὶ ἡ Λεσβία μελοποιός, καὶ Διοτίμα ὅπῃ ζωύπαις. ἡ μὲν, ὃ μεγαλόνοια, ἡ Θεανὼ, συμβαλλομένη εἰς τὴν γραφήν· ἡ Σαπφὼ δὲ, ὃ γλαφυρὸν τῆς προαιρέσεως. τῇ Διοτίμᾳ δὲ, οὐχ ἁ Σωκράτης ἐπῄνεσεν αὐτὴν, ἐοικυῖα ἔσῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην σωφροσύνην τε, καὶ συμβουλίαν. τοιαύτη σοι καὶ αὐτὴ, Λυκῖνε, ἀπεικάσθω ἡ εἰκών. ΛΥΚ. νὴ Δί', ὦ Πολύκρατε, θαυμάσιος ὅσα. σὺ δὲ, ἄλλας γράφε, τὰς τῆς χρηστότητος, ὦ ἑταῖρε, καὶ φιλανθρωπίας, ἃ ὃ ἥμερον ἐμφανὴς τῷ ζόπου, καὶ
B πρὸς τοὺς δεομένους προσιών. ΠΟ. εἰκάθω οὖν κἀκείνη αὐτὴ Θεανοῖ τε ἐκείνῃ τῇ Ἀντήνορος, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ τῇ συγατρὶ αὐτῆς τῇ Ναυσικάᾳ, καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν μεγέθει πραγμάτων εὐφρόνησε πρὸς τὴν τύχην. ἑξῆς δὲ μετὰ ταύτην, ἡ τῆς σωφροσύνης αὐτῆς γεγράφθω, ἣ τῆς πρὸς τὸν σύνοικον βουλήσεως, ὡς κατὰ τὴν τῆ Ἰκαρίου μάλιστα εἰς τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρόφρονα, ὑπὸ τῆ Ὁμήρου γεγραμμένην. τοιαύτην γὰρ τὴν τῆς Πηνελόπης εἰκόνα σκῆπτος ἔγραψεν, ἡ κατὰ, νὴ Δία,
C κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῆς, τὴν τῆ Ἀβραδάτα, ἧς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν. ΛΥ. παγκάλλιστα καὶ ταύτην, ὦ Πολύκρατε, ἀπειργάσω, κατὰ σχεδὸν ἤδη τέλος σοι ἔχουσιν αἱ εἰκόνες· ἅπασαν γὰρ ἐπελήλυθας τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ μέρη ἐπαίνων. ΠΟ. οὐκ ἄπασαν· ἔστι γὰρ τὰ μέγιστα τῶν ἐπαίνων παρειλείπεται. λέγω δὲ ὃ σὺ τηλικούτῳ ὄγκῳ γνώμῃ αὐτὴν, μήτε τύφον ὑπὸ τῇ εὐπραξίᾳ περιβάλλεσθαι, μήτε ὑπὲρ ὃ ἀνθρώπινον μέτρον ἐπαίρεσθαι, πιστεύσασαν τῇ τύχῃ· φυ-
D λάττειν δὲ ὑπὲρ τὴν ἰσοπέδου ἑαυτὴν, μηδὲν ἀπειρόκαλον ἢ φορτικὸν φρονοῦσαν, καὶ τοῖς προσιοῦσι δημοτικῶς τε, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίου προσφέρεσθαι, καὶ δεξιώσεις, καὶ φιλοφροσύνας φιλοφρονεῖσθαι. τοσούτῳ γὰρ ἥδιον τοῖς προσομιλοῦσιν, ὅσῳ καὶ τοσῷδε μείζονος ὄμφης γενόμενα, τοσόνδε πραότητα ἐμφαίνουσιν· ὡς ὁπόσοι τῷ μέγα δύνασθαι μὴ πρὸς ὑπεροψίαν, ἀλλὰ πρὸς εὐποιΐαν, ἐχρήσαντο, ὅτοι καὶ ἄξιοι μάλιστα τῶν παρὰ τῆς τύχης δοθέντων ἀγαθῶν ὤφθησαν. καὶ μόνοι δὴ οὗτοι δικαίως τὸ ὑπέρογκον ἀφέφυγεν. οὐ-

δεὶς γὰρ ἂν φθονήσαι τῷ τοιούτῳ, ὦ μετεωρίζοιτο ὅτι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτὸν ὁρᾷ, καὶ μὴ κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν ἄτλον ἐκεῖνον ἐπ' ἀνδρῶν κεφάλας βεβηκότα, καὶ ὑποδεέστερον πατοῦντα. ὅταν οἱ ταπεινοὶ τὰς γνώμας, πάροισιν ἀπειρηκαλίᾳ τῆς τύχης· ἐπειδὴν αὖθις ἡ τύχη μηδὲν τοιοῦτον ἐλπίσασι, ἄφνω ἀναβιβάσῃ ἐς ὑπερόγκους τινάς, καὶ μετάρσιον ὄγκημα, οὐ μένουσιν ὅτι τῶν ὑπαρχόντων, οὐδὲ ἀφορῶσι κάτω, ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὸ αἴσιον βιάζονται. δυσχεραίνω ὥσπερ ὁ Ἰκάριος, ταχέντος αὐτοῖς πάχους τοῦ κηροῦ, καὶ τῶν πτερῶν διαῤῥυέντων, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν ὅτι κεφαλὴ εἰς πέλαγη καὶ κλύδωνα ἐμπίπτοντες. ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον ἐχρήσαντο τοῖς πτερυγίοις, καὶ μὴ πάνυ ἐπήρθησαν, εἰδότες ὅτι οὐκ κηροῦ ἀλλ' αὐτοῖς πεποιημένα· ἐπαμύνονται δὲ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον πλῆθος, καὶ ἠγάπησαν ὑψηλότεροι μόνον τῶν κυμάτων ἐκθέοντες, ὥστε μηδὲ νοτίζεσθαι αὐτοῖς ἀεὶ τὰ πτερὰ, καὶ μὴ προσέχειν αὐτὰ μόνῳ τῷ ἁλίῳ, οὗτοι δὲ ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ σωφρόνως διέπτησαν· ὅθεν καὶ τούτων ἄν τις μάλιστα ἐπαινέσειε. δυσχεραίνω καὶ ἄξιον πάντων ἀπολαμβάνειν τὸν καρπὸν, ὀλιγωρίων ταῦτά τε αὐτῇ πρόσεστιν ἔχειν τὰ πτερὰ, καὶ ὅτι πλοῦν ὑπερῥεῖν πάλαι. ΛΥΚΙΝΟΣ. καὶ οὕτως, ὦ Πολύστρατε, γινέσθω. ἀξία γὰρ οὐ τὸ σῶμα μόνον, ὥσπερ ἡ Ἑλένη, καλὴ οὖσα, καλλίων δὲ καὶ ἐρασμιωτέρα ἐπ' αὐτῷ τῷ ψυχῷ σκέπουσα. ἔφερεν δὲ ἡ βασιλεὺς τοῦ μεγάλου, χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ ὄντι, καὶ τοῦτο μὴ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὁπόσα ἔστιν αὐτῷ, δύσκολον εἶναι, ὡς ἐπ' αὐτῷ καὶ φῦναι γυναῖκα τοιαύτην, καὶ συνοδεῦσαι αὐτῷ, ποθεῖν αὐτόν. οὐ γὰρ μικρὸν τοῦτο εὐδαιμόνημα γυνὴ, ᾧτινι ἂν τις εὐλόγως τὸ Ὁμηρικὸν σκῆπτρον εἴποι, χρυσείῳ μὲν αὐτὴν Ἀφροδίτῃ ἐοικέναι τὸ κάλλος, ἔργα δὲ, αὐτὴν Ἀθηναίᾳ ἰσοφαρίζειν. γυναικὶ γὰρ σοφῇ οὐκ ἂν τις ῥᾳδίως ἐμβλέψειε αὐτῇ, οὐ δέμας, οὐδὲ φυὴν, φησὶν Ὅμηρος,

A Nemo enim facilè ei fortunato inuidebit, quem prosperis rebus affluentibus moderato vtentem animo conspexerit, neque iuxta Aten Homericam illam super hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. Quod plerunque euenire solet iis qui humili atque abiecto sunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Postea enim quàm à fortuna nil tale sperantes, ex improuiso sublimes in currum quēdam volatilem euecti sunt: intra fortunæ mediocritatē consistero nequeunt, neque deorsum elatos torquent oculos, sed semper nituntur in arduum. Quare non ratò vel- *Iliad. 7.*

B vti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis defluentibus, pet pręceps in marinos fluctus deuoluuntur, spectatoribus risum exhibentes. Quotquot autem instar Dædali, alarum vtuntur remigio, neque admodum in sublime elati volant, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ sunt, rerum autem abundantiam ad humanæ vitæ societatem subleuādam expromunt, neque non contenti sunt saltem ab vndis paulo altiores inferri, adeò

C vt crebrò etiā alas volando humefaciant, nec solis æstui & feruoribus casdē liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxta ac moderatè volatu vtūtur: quem cursum quispiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo possit. Quocirca digniſſimū etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus vt hæ alæ quamdiutiſſimè illi permaneant, bonis subinde affatim affluentibus. LVC. Sic quidem fiat, ô Polystrate: neque enim corporis venustate solùm conspicua est, vt Helenam admiranda forma fuisse cōstat: sed animo quoque lepido & amabili talibus expolita dotibus spectantes ad se allicit. Digna verò magno illo rege, māsueto existente & af-

D fabili, habenda est, vt hac quoque præcipua fœlicitatis parte cū alijs bonis innumeris quibuscunq; amplissimè instructus est, fruatur: vt sub illius imperio ea quoque forma & virtute mulier nata sit, & quę cum illo cōuersans arctissimo desiderio eum cōplectatur. Quippe haudquaquam mediocris fœlicitatis mulier existimanda est, de qua aliquis Homericum illud cōmodissimè dicere possit, quòd cum aurea Venere de formositatis palmario contendere possit, ingenioſis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quispiā ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit, neque corporis neque ingenij gloria, vt idem ait Homerus,

neque item mente, & artificiosis operibus. POL. Vera sunt quæ dicis, ô Luciane. Quare si consultum factu tibi videtur, commixtis iam in vnum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxisti, & iis quibus ego mentis ingeniíque dotes adumbraui, vnam ex omnibus compositam collecto libello omnibus contemplandam admirandámque exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud superos, tum etiam illis qui paulo pòst futuri sunt. Itaque longè, vt mea fert opinio, hæc erit stabilior & diuturnior, quàm vlla fuit aut Apellis imago, aut Parrhasij, aut Polygnoti. Eáque ipsa multo plus gratiæ spectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, sed solertia atque industria à Musis ad hoc adscitis expressa est: quæ haud dubiè imago omnium accuratissimè absoluta futura est, & corporis elegantiam, & virtutes animi iuxtà contemplandas ostendens.

A οὔτ' αὖ φρένας, οὔτέ τι ἔργα. ΠΟΛΥ. ἀληθῆ φῄς, ὦ Λυκῖνε, ὥστε εἰ δοκεῖ, ἀναμίξαντες ἤδη τὰς εἰκόνας, ἣν τε σὺ ἔπλασας, πλὴν τοῦ σώματος, καὶ αὖ ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγράψαμεν, μίαν ἐξ ἁπασῶν σκεψόντες, βιβλίον καταθέμενοι, προθῶμεν ἅπασι θαυμάζειν, τοῖς γε νῦν οὖσι, καὶ τοῖς ὑστερον ἐσομένοις. μονιμωτέρα γοῦν τῆς Ἀπελλοῦ, καὶ Παρράσιου, καὶ Πολυγνώτου γράφοιτ' ἄν, καὶ αὐτὴ σκεύη τοσοῦτον τῆς τοιούτων κεχαρισμένη, ὅσῳ μὴ ξύλου, καὶ κηροῦ καὶ χρωμάτων πεποίηται,
B ἀλλὰ παῖς τοσῇδε Μουσῶν ὀπυίοιας εἴκασαι, ἥτις ἀκριβεστάτη εἰκὼν γράφοιτ' ἄν, σώματος κάλλος, καὶ ψυχῆς ἀρετὴν ἅμα ἐμφαίνουσα.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

PRO IMAGINIBVS. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc est eorum quæ superiore dialogo, nimio extollendi studio, vltrà quàm decet, ac pium est, de Panthea dicta videri poterant. Priore igitur loco Polystratus accusationem ac reprehensionem Pantheæ recenset, quæ hisce duobus capitibus potissimùm continetur. Primò, quòd immodicè ac nimiùm illã laudarit Lucianus. Deinde quòd etiam cum Dijs illam compararit: quorum prius contra modum atque officium verè laudantium sit, & adulatoris specië pr.e se ferat: alterum verò etiam impium, & periculosum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeóque contraria sibi ipsi facere Lucianum, qui cùm tantùm illius modestiã prædicet, interim vltra Deos eandem efferat. Hanc accusationem postea etiam ex sua persona confirmat Polystratus, hortatúrque vt scriptum siue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita respondet, primùm, vt dicat se neque adhucdum satis laudasse illam, nedum nimiùm: & quicquid huius fecerit, ex libertate atque officio laudatorum feciſſe: neque hoc adulatorum esse: nam alia ratione alióque fine adulatores laudare, atque verè laudantes: eáque omnia exemplis ac rationibus ostendit. Alterum autem, quòd illam cum Diis contulerit, ita defendit, non esse in eo aliquam impietatem, aut insolentiam. Neque enim illam cum Diis ipsis, sed cum eorum imaginibus ac statuis comparasse. Deinde etiamsi hoc feciſſet, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc suum tueatur, qui non modò homines cum Diis contulerint, sed & Deorum nomina sibi vsurparint. Ideóque non esse periculum hinc aliquod metuendum, cùm idem antea tam multi etiam philosophi fecerint.

POLYSTRATVS. LVCIANVS.

POLYSTRATVS. EGO, Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuam erga me beneuolentiam euidenter perspexi: tum etiam honorē ex libello edito per te mihi habitum, nō obscurè animaduerti. Neque enim ita effusè quispiã me laudaret, nisi beneuolētia adductus talia scri-

C Γώσοι, ὦ Λυκῖνε, φησὶν ἡ γυνὴ, τἀμὲ ἄλλα, πολλὴν εὐδοκιμήσεως τὴν εὔνοιαν τοῦ ἐμὲ, καὶ πρώην ἐκ τοῦ συγγράμματος. ἐγὼ γὰρ οὐ οὕτως ἀφειδὴς τις, εἰ μὴ καὶ μετ' εὐνοίας σπου-

γράφετο. Ὃ γὴ ἐμὲν ὡς αὖ εἰδῇς, τοιόνδε ἐστίν· ἀ-
δὲ ἄλλως μὲν χαίρω τοῖς κολακικοῖς τὸν τρό-
πον, ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, ῥᾴστης ἕνεκα,
ἧκιστα ἐλεύθεροι τὴν φύσιν. ἐν γὴ τοῖς ἐπαίνοις
μάλιστα, ὅταν τις ἐπαινῇ με, φορτικὰς καὶ ὑ-
περμέτρους ποιούμενος τὰς ὑπερβολάς, ἐρυθριῶ
τε, καὶ ὀλίγου δεῖν ὑπιφέρομαι τὰ ὦτα, καὶ ὁ
τρόπος χλιδὴν μᾶλλον ἢ ἐπαίνῳ ἐοικέναι
μοι δοκεῖ. μέχρι γὰρ τοῦ δε, οἱ ἔπαινοι ἀνεκτοί
εἰσιν, εἰς ὅσον αὖ ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἑαυ-
τὸν τῶν λεγομένων τρόσω ἐόντα. Ὃ δὲ καὶ
τοῦτο, ἀνήκεστον ἤδη, καὶ κολακεία σαφής. καίτοι
πολλὰς οἶδα, ἔφη, χαίρουσας, εἴ τις αὐτὰς ἐ-
παινοῖ, καὶ ἃ μὴ ἔχουσι προσαπτοι τοῦ λόγου·
οἶμαι, εἰ γρᾶς οὔσας, δαιμονίζοι τῆς ἀκμῆς· ἢ
ἀμόρφους ὄντας, ὁ Νιρέως κάλλος, ἢ ὁ Φάωνος
τρεπτείη. οἴονται γὰρ καὶ τῷ ἐπαίνῳ ἀνηβᾶν
σοφίσματι καὶ τὰς μορφὰς, καὶ αὖθις αὐτὴν
ὁδὸν αὖτις, ὥσπερ ὁ Πελίας φέτο. Ὃ γὴ, οὐκ ἄτοπα
ἔλεγεν. πολλῷ γὰρ αὖ ὁ ἔπαινος ἐμοὶ τίμιος, εἴ τι καὶ
ἔργον αὐτὸν ἀπολαβεῖν δύναιτο ἐμὲ τῆς
τοιαύτης ὑπερβολῆς. νῦν γὴ, ὁμοίον μοι δοκεῖ-
σιν, ἔφη, πάσχειν, ὥσπερ αὖ εἴ τινι ἀμόρφῳ τρο-
σωπεῖον καλὸν μορφὴν ἐπιθεῖτο τις φέρων, ὁ γὴ μέ-
γα ὑπὸ τῷ κάλλει φρονοίη, καὶ ταῦτα, τοιαύ-
της ὄντι, καὶ ὑπὸ τοῦ τυχόντος συντεθρύφθαι
δύναμθαι. ὅτε καὶ γελοιότερος αὖ φαίνοιτο, αὖθις
τρόσωπος φανείς, οἷος ὢν ὑφ' οἵῳ κέκρυπτο· ἢ
καὶ, ἐν Διΐ, εἴ τις ὑποδηταίμενος κολοβρύης, μι-
κρὸς αὐτὸς ὤν, ἐρίζοι τοῖς μετέθυς τοῖς ἀπὸ
ἰσοπέδου ὅλῳ πήχει ὑπερέχουσιν. ἐμέμνητο
γὰρ καὶ τινός· ἔφη γυναικά τινα τῶν ὑπερ-
φανῶν, καὶ μὰ δία, καλὴν καὶ κόσμιον, μικρὸν
γὴ, καὶ πολὺ τοῦ συμμέτρου ἀποδέουσαν, ἐπαφ-
θῆναί τρός τινος ποιητοῦ ἐν ἀσμασι, τότε δία,
καὶ ὅτι καλή τε καὶ μεγάλη ἦν· αἰχείρῳ δ' αὐτῆς
εἴκαζεν ὀκτώνους ὄβριμές τε, καὶ ὄρθιον. τὴν
μὲν δὴ γαύνυσθαι ἐπαινῷ, καθάπερ αὐξα-
νομένην τρὸς ὃ μέγος, καὶ τὴν χεῖρα ὑπιπτεύειν.

beret. At vt nescius non sis quo ego sim animata animo, sic de me planè persuasum habe: Neque aliàs quidem hominibus ad assentandum eruditis gaudere soleo, sed qui sunt eiusmodi, subdoli prestigiatores mihi esse videntur, ac minimè natura liberi. Cæterùm in laudibus quoties quispiam præter modum me extulerit, modestis ac immoderatis amplificationibus attollens atque exaggerans omnia, pudore quodã afficior, nec parum abest quominùs ferè semper aures obstruere soleã. Eáq; res subsannatione magis & risu quã laude mihi digna videtur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendæ sunt, quatenus ille qui laudatur, sibi conscius est, ab his quæ dicuntur, se non discrepare, sed parẽ esse encomio. Quodcunque super hoc additum fuerit, alienum est, & apertæ assentationis suspicione non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus voluptati est si quis eos laudibus cohonestans, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè latéque alieni sunt, veluti si quis confectæ ætatis vetulos ob iuuenilium annorum vigorem felices pronunciauerit: aut illis qui informi sunt corpore, Nirei aut Phaonis adiũgat pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudũ testimoniis suas formas immutatum iri, & senem denuo repubescere: qua in opinione Peliam quoque fuisse non sum ignara. Hoc verò longè secus se habet: nã laus res esset quantiuis precij, si illa quoque re perinde frui possemus ex eiusmodi dementiente superiectione. Iam verò tale quiddam mihi pati videtur, inquit, ita falsò laudati, ac si quis cuipiam turpi facie atque deformi, laruam admodum venustam afferens apponat, porrò ille ob pulchritudinem sibi vehementer placeret; præsertim cũ hæc ab illo auferri possit, & ab occurrente cõminui: vnde maiori quoque risu subsannandus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quã adscititia forma occultauerat. Aut per Iouem, si quis pusilla statura existens, indutis cothurnis super magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiusmodi cuiuspiam. Aiebat, mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem pusillam, & cui multum de iustæ staturæ mensura deesset, à quodam poëta carminibus celebratam, cùm ob alias quidem virtutes quamplurimas, tum quòd forma esset scitula, & corpore magno & prægrandi: cuius staturam & longitudinis rectitudinem assentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris vehementer lætatã esse, quasi mendaci carminis assentatiuncula aliquid exiguo corpusculi modulo accessisset; manúmque gestiendo concussisse:

porrò autem poëtam hoc illi crebriùs oc- A cinuiſſe, cùm videret mulierem laudibus vehementer delectari: donec quiſpiam ex præſentibus admoto ad aurem eius capite, dixiſſet illi, Deſine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non diſſimile quiddam huic, multo tamen magis ridiculum, affirmabat feciſſe Seleuci vxorem Stratonicen, quæ poëtis oblato talento certamen propoſuit, quicunque maiori arte atque ingenio eius comam laudibus illuſtraſſet. Atqui caput habe- *Stratonices caluitium.* bat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sed enim cùm deformiter calua eſſet, omnibus exploratum habentibus, ex diuturno morbo ægrotanti capillos defluxiſſe, nihilo ſecus tamen audiebat à poëtis execrandis illis aſſentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quoſpiã capillorum globos nectentibus, ac apiis nuſquam exiſtentem cæſariem comparantibus. Itaque hæc omnia deridebat, vnde adulãdi materia aſſentatoribus ſuppetit. Addebat præterea, illud nõ in laudibus tantùm vſu venire ſolere, ſed in picturis quoque eaſdem aſſentandi & decipiendi occaſiones homines ſtudiosè quærere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cùm primis verò illis, à quibus paulo formoſiores depicti ſunt. Eſſe autẽ nonnullos, qui eiuſmodi artificibus iniungerent etiam, vt aut aliquid deformitatis aut magnitudinis naſo detraherent, aut oculorum nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam quod ſuæ formæ adiectũ concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis reſpondent ſimilitudine. Hæc atque eiuſmodi dicere ſolebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc vnum autem minimè ſufferens, quòd illam deabus Iunoni atque Veneri comparaueris. Longè enim iſta me, ait, aut potiùs omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm egò ne illud quidem vnquam in votis habui, vt priſcis heroidibus, nimirum Penelopę & Aretæ & Theani, meam formam conferret: tantum abſit vt Deabus omnium maximis & præſtantiſſimis comparari poſtularim. Etenim vehementer, inquit, res diuinas horreo, atq; ſuperſtitioſo animo reuereor. Itaque periculum eſt, ne vt Caſſiepéa eam laudẽ cupidè ac deſideranter affectaſſe videar. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præſtantia opponebatur, Iunonem & Venerem religiosè coluit. Quocirca, Luciane, iſta te facta recantatione iuſſit tranſcribere, aut ipſas Deas teſtatura eſt hæc ipſa ſe inuita per te ſcripta eſſe.

τὸν ποιητὴν τε πολλάκις ὃ αὐτὸ ἄδην, ἐρᾷ ὑπὸ ὡς ἥδιστο ἐπαινεμένην, ἄχρι δὴ τῶν παρόντων τινὰ προσκύψαντα πρὸς οὖς, εἰπεῖν αὐτῷ, Πέπαυσο, ὦ οὗτος, μὴ δὲ ἀναστῆναι ποιήσῃς τὴν γυναῖκα. τοῦτο μὲν πλησίον ἦν, καὶ μακρῷ τούτου τελειότερον, Στρατονίκην ποιῆσαι, τὴν Σελεύκου γυναῖκα. τοῖς γὰρ ποιηταῖς ἀγῶνα προθεῖναι αὐτὴν περὶ παλαίστου, ὅστις αὐ ἄμφιον ἐπαινέσαι αὐτῆς τὴν κόμην· κεῖται φαλακρὰ ἐτύγχανεν οὖσα, καὶ οὐδὲ ὅσας ὀλίγας ἂς ἑαυτῆς τρίχας ἔχουσα, καὶ ὅμως οὕτω διακειμένη τὴν κεφαλήν, ἁπάντων εἰδότων ὅτι οὐ νόσῳ μαχεσᾶς τοῦτο B ἐπεπόνθει, ἤκουε τῶν καταρατῶν ποιητῶν, ὑακινθίνας μὲν τὰς τρίχας αὐτῆς λεγόντων, καὶ ἄλλας τινὰς πλοκάμους ἀπαπλεκόντων, καὶ στελίνοις μὲν δὲ ὅλως οὔσας εἰκαζόντων. ἀπιθάνων οὖν τῶν τοιούτων καταλήψεως, τῶν προσχόντων αὐτοῖς τοῖς κόλαξι, καὶ προσετίθει ὅτι μὴ οὐκ ἐπαίνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γραφαῖς τὰ ὅμοια πολλοὶ κολακεύεσθαί τε, καὶ ὀξαπατᾶσθαι θέλουσι. χαίρουσι γοῦν, ἔφη, τῶν γραφέων ἐκείνοις μάλιστα, οἳ αὐτοῖς τὸ εὐμορφότερον αὐτοῖς εἰκάσουσιν· εἰ δέ τινας, οἳ καὶ προσγράψουσι τοῖς τεχνίταις, ἢ ἀφελεῖν τι τῆς ῥινὸς, ἢ μελανίτερα γράψαι τὰ ὄμματα, ἢ ὅ, τι αὐ ἄλλο ὑπομνήσουσιν αὐτοῖς προσφυές, εἶτα λαθάνειν αὐτοὺς δηλονότι εἰκόνας στεφανοῦσας, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐοικυίας. ταῦτα γοῦν καὶ τὰ τοιαῦτα ἔλεγε, τὰ μὲν ἄλλα ἐπαινῶν τῆς συγγράμματος, ἓν δὲ τοῦτο οὐ φέρουσα, ὅτι θεὰς αὐτὴν, Ἥρᾳ καὶ Ἀφροδίτῃ, εἰκάσας. ὑπὲρ ἐμὲ, γάρ, φησι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ ἅπασαν αὐθρωπίνην φύσιν τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δέ σε οὐδ' ἐν φρασὶ ἠξίωσα, τῆς ἡρωίναις παραγράψαι με, Πηνελόπῃ, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ Θεανοῖ, οὐχ ὅπως θεαῖς τῆς ἐρίσαις, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάνυ ἔφη, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, δεισιδαιμόνως καὶ φοβερῶς ἔχω. δέδοκα τοίνυν μὴ κατὰ τὴν Κασσιέπειαν εἰ δόξω, τὸν τοιοῦτον ἔπαινον παρασιεμένη. κεῖται Νηρηΐσιν ἐκείνη αὐτεξετάζετο, Ἥρᾳ δὲ καὶ Ἀφροδίτην ἔστεργεν. ὥστε, ὦ Λυκῖνε, μεταγράψαι σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν, ἢ αὐτὴ μὲ μαρτύρασθαι τὰς θεὰς, ὡς ἀκούσης αὐτῆς γεγραφας.

σε δὲ

πὶ δὲ εἰδέναι ὅτι ἀπλάστῳ αὐτῷ τὸ βιβλίον, οὕτω τῶν ἐνόσουν ὡς τοῦ νῦν σοι δηλωθέντος, ἢ μάλα βλασφήμως τοὺς θεοὺς ἐδόκει τε αἰσθήμασιν ἑαυτῆς, καὶ πλημμέλημα τοῦτο δόξειν, εἰ ὑπολαμβάνοι τὴν ἐν Κνίδῳ τὴν ἐν Κῆποις ὁμοίαν λέγεσθαι. καί σε ὑπεμίμνησκε τῶν τελευταίων ἐν τῷ βιβλίῳ περὶ αὐτῆς εἰρημένων, ὅτι μετρίαν καὶ ἄτυφον ἔφης αὐτῷ, οὐκ αἰσχυνομένην τοῦ ἀνθρωπίνου μέτρου, ἀλλὰ τοῦ σχήματι τῷ τῶν ποιημάτων. ὁ δὲ, ταῦτα εἰπὼν, ὑπὲρ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζεις τὴν γυναῖκα, ὡς καὶ θεᾶς αὐτῷ ἀπεικάζειν. ἧττόν δέ σε μηδὲ ἀξιοῦντα τὸν Ἀλέξανδρον, ὃς τὸν ἀρχιτέκτονα ὑπερηφανοῦντα τὸν Ἄθων ὅλον μεγαλομανίᾳ, καὶ μορφώσειν πρὸς αὐτὸν, ὡς ὁ ὄρος ἄπαν εἰκόνα γλύφασθαι τῆς βασιλέως, ἔχοντα δύο πόλεις ἐν ταῖν χερσῖν, οὐ προσήκατο τὴν περιττείαν τῆς ὑποσχέσεως, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν ἡγησάμενος τὸ τόλμημα, ἔπαυσε τὸν ἀνδριάντα, καὶ πιθανὸς κολακεύειν ἀπλάστοτα, καὶ τὸν Ἄθω χῶν χώραν ἐᾶν ἐλθεῖν, μηδὲ καταμικρύνειν ὄρος οὕτω μέγα πρὸς μικρὸν σώματος ὁμοιότητα. ἐπῄνεσε δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ ἀνδριάντα μείζω τούτου τοῦ Ἄθω ἐλέγχειν ἀπὸ ἀνεσάντα, ἐν ταῖς τῶν ἀεὶ μεμνησομένων δόξαις· καὶ γὰρ μικρᾶς εἶναι γνώμης ὑπερεκδύειν ὕστερον δόξαν τιμῆς. καὶ ἑαυτῷ οὖν τὸ μὴ πλάσμα σου ἐπαινεῖν, ἐν τῷ ὑπείκειν τῇ εἰκόνι, μὴ γνωρίζειν δὲ τὴν ὁμοιότητα· μὴ γὰρ εἶναι τῶν τηλικούτων ἀξίαν, μηδὲ ἐγγύς, ὅτι μηδὲ ἄλλην τινὰ γυναῖκά γε ἔσεσθαι. ὥστε ἀφίησί σοι ταύτην τὴν τιμὴν, καὶ προσκυνεῖσθαι σου τὰ ἀρχέτυπα σχήματα. σὺ δὲ, τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα ἐπαινῶν αὐτῷ, μηδὲ ὑπὲρ τὸν πόδα ἔχειν τὸ ὑπόδημα, μηδὲ ὀπίσω μίσῃ μέ, φησὶν, ἐμπεσεῖν τῷ ἀνδρί. καὶ ἐκεῖνο δέ σοι εἰπεῖν ἐπετέλλατο, Ἀκούω, ἔφη, πολλῶν λεγόντων (εἰ δὲ ἀληθῆς, ὑμεῖς οἱ ἄνδρες ἴστε) μηδὲ Ὀλυμπιάσιν δόξαι τοῖς νικῶσι μείζους τῶν σωμάτων ἀνεσάναι τοὺς ἀνδριάντας, ἀλλ' ὀπιμελεῖσθαι τοὺς Ἑλλανοδίκας,

A Te autem scire voluit, quòd libello non mediocriter diserucietur, ita propalam obambulante vt nunc is à te informatus est, non nimiùm pie neque sanctè admodum Deorum cultum perdocens. Existimabat verò ab omnibus se visum iri non vulgari peccato obnoxiam, si sustineret Veneri Gnidiæ aut Hortensi se dici similem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata sunt, iussit vt submonefacerem, quibus eius animi moderationem omnis fastus nesciam testatus es, quippe quæ super humanam mensuram semet non efferret, sed terræ vicina seruata mediocritate volaret. His ille
B dictis, nunc sui oblitus super ipsum cœlũ mulierem extollit, Deabus illam assimilans. Postulat verò à te ne semet Alexandro incogitantiorem esse putes, qui architecto quopiam pollicente se Atho totum trãsformaturum, & ad eius simulachrum accõmodaturum, vt totius mõtis vastissima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus vrbes habentem: tam prodigiosis pollicitationibus non accessit animo, sed opus architecti viribus maius esse opinatus, hominis temerariã audaciam compescuit, non admodum
C credibiliter Colossorum magnitudinem effingendo assequentem. Iussit itaque vt suo loco Atho intactum relinqueret, neque montem ita magnum ad tam parui corpusculi similitudinem imminueret. Laudabat autem Alexãdrum animi magnitudinis, dicẽs illum sibi hoc facto maiorem statuã quàm Atho erexisse in hominum animis, apud quos eius rei memoria nunquã esset intermoritura: neque enim pãrui aut abiecti erat animi, honorẽ adeò amplũ atque inusitatum contẽnere. Quin se quoque tuum figmentũ laudare aiebat, neque non imaginum indu-
D stiam admirari: cæterùm similitudinem non agnoscere. Quippe nequaquam dignam esse tãtis ac talibus, & minimè harum esse affinem, sed ne aliam quidẽ mulierem vllam ad eas posse aspirare. Itaque libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, téque orat vt natiuo ac proprio archetypo suam faciem adumbres, vtque humano more illã laudibus illustres, neque pedis modum excedat calceus: ne os quoque mihi, inquit, fortè illi occurrenti obturet. Illud quoque vt tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis confirmantibus (num autem verum sit, vobis viris exploratè compertum) neque victoribus Olympicis maiores corpore statuas erigi concessum esse, sed curæ esse Hellanodicis,

vt ne vnus quidem veritatem excedat temere, atque exactissimè statua expendatur ad athletæ certamen & corporis quantitatem. Quocirca tibi videndum est, inquit, neeunde mentiendi causſam ſumamus in menſura, ac deinde Hellanodicæ veſtram ſubuertant imaginem. Hæc profectò ab ipſa dicta ſunt. Cæterùm, tu Luciane, eam cogitationẽ ſuſcipe, vt diligenter conſideres, quo pacto libellum mutatum aliter exornes, eáque auferas, ne impietate adductus in Deos flagitiosè pecces, veluti ipſa omniũ grauiſſimè iſta tulit, ac planè inter legẽdum inhorreſcebat animo, ac deas vt ſibi eſſent propitiæ, ſuppliciter precabatur. Et ſanè ignoſcendum eſt ſi muliebre quiddam paſſa eſt. Atqui ſi veritas non diffitenda eſt, ego mihi ipſe tale quiddam dixiſſe viſus ſum. Quippe initiò audiens delictum non animaduerti, oculos in ſcripta defixos habens. Poſtea verò quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipſe ſentire de illis non diſſimilia. Ac propemodum conſimile quiddam paſſus ſum, quod in iis quæ intuemur, ſæpenumero nobis euenit. Cõtemplantes enim quippiam in propinquo ſub ipſis oculis conſtitutum, nequaquam accuratè peruidere poſſumus: at ſi iuſto interuallo diſiuncti illud intuemur, omnia liquidiùs comparent obtutui, & quæ bene, & quæ ſecus ſe habuerint. Iam hãc hominem exiſtentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud eſt quàm præfractè eleuare tantarum Dearum exiſtimationem? Siquidem in eiuſmodi comparationibus, non tam quod modicum eſt, collatione creſcit & maius fit, quàm quod maius eſt, imminuitur, dum ad id quod vilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia, ſi duo pariter incederent, alter quidẽ corpore prægrandi, alter verò per ætatem admodum exiguo, penè humi repens, tandem ſi æquandi eſſent, ne alter alterum longitudine excederet: illud nunquam breuiore quantumuis ſemet extendente fiet, etiãſi ſummis pedibus ipſe ſemet arrexerit: At ſi eadem ipſis longitudinis obtinonda eſt æqualitas, maior ille demittat caput neceſſe eſt, ac ſe humiliorem oſtẽdat oportet. Non ſecus in eiuſmodi accidit imaginibus: neque enim perinde tantis incrementis hominis virtus augetur Deo comparati, quàm Dei magnitudo imminuitur, ad id quod vilius eſt, inæqualiter deriuata. Atque ſi quis terreſtrium imperitus ad cœleſtia oratione temere raperetur, minorẽ ille ſuſpicandi cauſsã præſtaret hominibus, hoc à ſe impietatis impulſu factũ eſſe.

A ὅπως μηδὲ εἷς ὑπερβάλληται τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν ὀξέπαισιν τῶν ἀνδριάντων ἀκριβεστέραν γίγνεσθαι τῆς τῶν ἀθλητῶν ἐξετάσεως. ὥστε ὅρα, ἔφη, μὴ αἰτίαν λάβωμεν ψεύδεσθαι ἐν τῷ μέτρῳ, καθ' ἡμῶν αἰσχρὸν φάσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι τὴν εἰκόνα. Ταῦτα μὲν ἔλεγεν ἐκεῖνα. σὺ δ' σκόπει, ὦ Λυκῖνε, ὅπως μεταχειρίσῃ τὸ βιβλίον, καὶ ἀφαιρήσῃ τὰ τοιαῦτα, μηδὲ σφαλῇς πρὸς ὃ ἦλθον, ὡς ἐκεῖνα πάνυ γε αὐτὰ ἐδυσχέρανε, καὶ ὑπέφειπε μεταξὺ διαγινωσκομένων, καὶ παρῄτητο τὰς θεὰς ἵλεως εἶναι αὐτῇ, καὶ συγγνώμην, εἰ γυναικεῖόν τι ἐπαθε. καίτοι εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ αὐτῷ ἐμοὶ τοιοῦτόν τι εἰπεῖν ἔδοξε. ὃ μὲν γὰρ πρῶτον B ἀκούων, οὐδὲν ἐπελημμέλησα, ἐπορῶν τοῖς γεγραμμένοις. ἐπεὶ δὲ ἐκείνη ἐπεσημήνατο, κἀγὼ αὐτὸς ἀρχόμην τὰ ὅμοια γιγνώσκειν ἐκείνῃ· καὶ πρᾶγμα πλησίον τι ἔπαθον, οἷς ὅτε τῶν ὁρωμένων πάσχομεν. ἰὼ μοί πόθεν εἰσῆλθεν σκεπτόμενόν τι, καὶ ὑπὸ τὴν ὀφθαλμὸν αὐτὴν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγινώσκομεν· ἰὼ δ' ἀποστάντες, ἐν τῷ συμμέτρῳ διαστήματος ἴδωμεν, ἅπαντα σαφῶς καταφαίνεται· τὰ δὲ, καὶ τὰ μὴ C ὅπως ἔχοντα. ὃ δὴ καὶ θεσπέσιον ἦσθημεν, Ἀφροδίτην καὶ Ἥραν εἰκάσαι, τί ἄλλο, ἢ αὐτίκρυς ἐστὶν ὑπελίττειν τὰς θεάς; ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις, οὐχ ὅτων ὁ μικρὸν μεῖζον γίγνεται τῇ παραθέσει, ὡς ὁ μεῖζον ἀποσμικρύνεται, πρὸς ὃ παπεινότερον καθαπτώμενον· οἷ, εἴ τινες ἅμα ἐβαδίζομεν, ὁ μὲν, μέγιστος, ὁ δὲ, πάνυ τῇ ἡλικίᾳ χαμαίζηλος, εἶτα δεήσειεν ἀπισῶσαι αὐτοὺς, ὡς μὴ ὑπερέχοι θατέρου τὸν ἕτερον, οὐ τὸ βραχυτέρου ὑπεραπατεινόμενον τοῦτο γνοίητ' ἄν, καὶ ὅτι μάλιστα ἀκροποδητὶ ἐπεγείρῃ ἑαυτόν· ἀλλ' εἰ μέλλοιεν ὁμήλικες φανεῖσθαι, ὁ μείζων ἐκεῖνος ὀπτικῶς, καὶ παπεινότερον ἀποφανεῖ ἑαυτόν. ὡσαύτως D γὰρ καὶ ἐπὶ ταῖς τοιαύταις εἰκόσιν, οὐχ ὅτως ἄν θεσπέσιος μείζων γίγνεται, ἢν τις αὐτὸν θεῷ ἀπεικάζῃ, ὡς ὃ θεῖον ἀνάγκη ἐλαττοῦσθαι πρὸς ὃ ἀνθρώπειον ὀπτικλώμενον. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ ἀπορίας τῶν ὀπτικείων, ὅτι τὰ οὐράνια ἐκτείνοιτό τις τὸν λόγον, ἢ πόνα ἂν ὁ τοιοῦτος αἰτίαν ἔχοι ἀπὸ ἀσεβείας αὐτὸ δρᾶν.

σὺ δὲ τοσαῦτα ἔχων κάλλη γυναικῶν, Ἀφρο-
δίτῃ καὶ Ἥρᾳ εἰκάσαι αὐτὼ ἐτόλμησας, ὃ-
δὲν δεον· ὥστε ὁ ἄγαν τοῦτο καὶ ὀπίφθονον, ἀ-
φαίρει, ὦ Λυκῖνε. ὃ γὰρ τοῖς τοῦ βίου τρόπου ὁ
τοιοῦτον, ὃς οὐδὲ ἄλλως ῥᾴδιός τοῖς ἐ-
παίνοις καὶ προθύμους ὧν ἐτύγχανες· ἀλλὰ
νῦν σὺ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποίησαι τὴν
μεταβολὴν, ὑπερβαλλόμενος· καὶ οὐ τοῦ
πέως φθάνομεν, ἅπαντες ἐν τοῖς ἐπαίνοις ἀνα-
πέφηνας. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνο αἰσχυνθῇς, εἰ
μεταρρυθμιεῖς τὸν λόγον ἤδη ἠλαδεδομένον·
ἐπεὶ καὶ Φειδίαν φασὶν ὕστερον ποιῆσαι, ὁπότε
ἐξεργάσατο τοῖς Ἠλείοις τὸν Δία. φαίνεται γὰρ
αὐτὸν κατόπιν τῶν θυρῶν, ὁπότε πρῶτον
ἀναπετάσας ἐπεδείκνυε τὸ ἔργον, ἐπακούειν
τῶν ἀπιόντων τι, ἢ ἐπαινούντων· ἠτιᾶτο δὲ,
ὁ μὲν, τὴν ῥῖνα, ὡς παχεῖαν, ὁ δὲ, ὡς ὀλι-
γωτέρου τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλό
τι. εἶτ' ὀπίσω ἀπελθὼν τὴν θύραν οἱ θεαταὶ, αὖθις
τὸν Φειδίαν ἐξεκλεισάμενον ἔσω τὸν, ἐπεμορδοιῶ,
καὶ ῥυθμίζειν τὸ ἄγαλμα πρὸς τὸ τοῖς πλεί-
στοις δοκοῦν. οὐ γὰρ ἠγεῖτο μικρὸν εἶναι συμβο-
λὴν δῆμου τοσούτου, ἢν ἀεὶ αἰσχρὸν ὑπόλη-
ψιν τοῖς πολλοῖς πρεσβύτερον ὁρᾶν τὸ ἑνὸς,
καὶ Φειδίας ἴσως. τοιοῦτά σοι ἀπ' ἐκείνης ἁμίλ-
λω, καὶ αὐτὸς πρόθυμος, ἑταῖρός τε, καὶ βού-
λομαι ὤν. ΛΥΚ. Πολύστρατε, οἷος ὢν ῥή-
τωρ ἐλελήθεις με. ῥῆσιν γοῦν οὕτω μακρὸν,
καὶ κατηγορίαν τοσαύτην ἐξενίσω ποτὲ κα-
τὰ τοῦ συγγράμματος, ὥστε μηδὲ ἐλπίδα
μοι ἀπολογίας ἔτι καταλείπεσθαι· πλὴν
ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐ δικαίως ἐποιήσατε, καὶ
μάλιστα σὺ, ἐρημίαν καταψηφισάμενος τοῦ
βιβλίου, μὴ παρόντος αὐτῷ τοῦ συνηγόρου.
ῥᾴδιον δὲ, οἶμαι, τοῦτό ἐστι, κατὰ τὴν παροι-
μίαν, Μόνον θέοντα κρατεῖν. ὥστε οὐδὲν θαυ-
μαστὸν, εἰ καὶ ἡμεῖς ἁλώμεθα, οὔτε ὕδατος
ἡμῖν ἐκχυθέντος, οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθεί-
σης. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀποπώτατον, οἱ
αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε. πότερα
δ' οὖν ἐθέλεις, ἀγαπήσας τοῖς ἐγνωσμένοις
ἡσυχίαν ἄγειν, ἢ κατὰ τὸν Ἱμεραῖον ποιητὴν,

A Sedenim tibi nulla fuit neceſſitas, tot mulierum ſpecioſiſſimarum pulchritudinibus extãtibus, hanc tam audacter cum Venere atque Iunone comparandi. Itaque vide Luciane, quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exoneres. Neque enim valde hoc moribus tuis familiare eſt, qui ne aliàs quidem ad laudandum facilis ac propenſus eſſe conſueuiſti: at nunc neſcio quo fato impulſus tam ſubitò mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parciſſimus, nunc in eiuſdem effundendis omnium appares intemperantiſſimus. Sed ne hoc quidem
B dedecori tibi fore putato, ſi orationẽ iam editam adhibita lima retractes: quandoquidem hoc Phidiã quoque feciſſe perhibent, quo tempore apud Eleos Iouem iam abſoluerat. Stetiſſe enim illum poſt ianuam, vbi primùm opus in lucem productum hominibus viſendum oſtẽdiſſet, ſubauſcultaſſéque quid quiſque ſpectantium laudaret aut reprehenderet. Cæterùm hic quidem naſum reprehendebat, quaſi plus æquo craſsiorem: alius verò faciem tanquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori vertebat vitio.
C Deinde digreſſis ſpectatoribus, rurſus Phidiam ſemet concludentem, correxiſſe, atque ad multorum opinionem & iudicium imaginem emendaſſe. Neque enim mediocre aut contemnendum eſſe exiſtimabat populi tam numeroſi conſilium, ſed hoc ſibi perſuaſerat neceſſariò fore, vt multi ſemper plus quã vnus perviderent: tametſi ipſe ſemet Phidiam eſſe non ignorabat. Hæc tibi ab illa venio adferens, quæ & ipſe non poſſum non probare, ac tibi ſuadere vt facias, qui & ſingulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus ſim. LVC. Hactenus quidem ignoraui Polyſtrate, te tantum eſſe
D rhetorem. Itaque orationem ita prolixã, accuſationem ita verboſam aduerſus libellum meum effudiſti, vt nullam parandæ apologię ſpem mihi feceris reliquam. Verumenimuero in hoc forenſis iudicij rationẽ & morem egreſſi eſtis, cum primis verò tu, quòd lucubrationem meam indicta cauſſa condemnaueris, non aſſiſtente illi patrono. Facillimum autem vt opinor, illud eſt, iuxta paræmiam, Solum currentem vincere. Itaque nihil mirandum eſt ſi nos comprehenſi ſimus, neque aqua nobis effuſa, neque reſpondendi facultate conceſſa. Quin potiùs illud omnium eſt abſurdiſſimum, ſi vos & accuſatoris & iudicis officio iuxtà functi eſtis. Vtrum ergo vis, vt rebus iam ſenatuſconſulto decretis contentus quieſcam, an potiùs iuxta Himeræum poëtam,

palinodiam quandam cõſcribam? aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? POL. Sanè per Iouem, dũmodo habeas quod probabiliter & iuſtè ad obiecta reſpondere poſſis. Neque aduerſariis præſidentibus, vt tu ais, ſed amicis cognoſcentibus cauſſam perorabis tuam. Ego verò vnà tecum iudicium perpendere quoque paratus ſum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polyſtrate, quòd illa non præſente cauſſa mihi dicenda ſit. Etenim hoc longè fuerat præſtabilius. Nunc verò mihi iuſſo velim nolim neceſſarium eſt defenſionem aggredi. At ſi pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internuntium, qualem illius apud me egiſti, audebo iactare aleã. POL. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum, Luciane, quòd me non malum habiturus ſis in defendendo reſpõſorem aut interpretem, ſi quàm pauciſſimis dicere conatus fueris, quò faciliùs memoria complectar ſingula. LVC. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longiſſima ad tam vehementem & acerbam accuſationem refellendam. In tuam tamen gratiam quãtum potero defenſionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. POL. Nullo modo Luciane, ſed tanquam illa præſente orationem habebis. Deinde ego te apud illã imitabor. LVC. Proinde quando ita tibi videtur, Polyſtrate, illa præſtò eſt, eáque prædixit videlicet, quęcunque tu ab illa mihi annũciaſti. Nobis autem ſecunda oratio exordienda eſt. Et ſanè non verebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Neſcio quam mihi trepidationem incuſſeris, vt planè meticuloſo ſim animo: &, quemadmodum vides, iam totus ſudo & horreo, ac tantùm non illam videre videor, ipſáque res magnam mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiã: neque enim illa iam præſente mihi patet locus effugij. POL. Verùm per Iouem magnã vultu præ ſe fert beneuolentiam. Viden' vt læta ſit atque alacris, & mãſueta animo? quare ſumpta audacia animo præſenti orationẽ aggredere. LVC. Ego te, fœminarum præſtantiſſima, mirificè, vt ais, & præter modum laudata, non video quo tanto præconio tuas virtutes extulerim, quãto te ipſa nobilitaris encomio, cùm deorũ cultum ita in magnis ponere ſoleas. Hoc enim fermè omnibus quæ à me dicta ſunt, maius eſt atque excellentius. Et precor vt benignè mihi des veniam, quòd neque hac adſcripta imagine te honeſtarim, quæ obſtante ignorantia nunquã mihi in mentem venit.

A παλινῳδίαν τινὰ συγγράφω; ἢ δώσετέ μοι ἐφέσιμόν τινα γνώμην τινὶ δίκην; ΠΟΛ. νὴ Δί', ἐὰν ὦσιν ἔχῃς τι δίκαιον εἰπεῖν. εἰ γὰρ ἀπιδίκοις, ὡς σὺ φῂς, ἀλλ' οὐ φίλοις ποιήσῃ τινὶ ἀπολογίαν. ἐγὼ δέ, ἢν συνεξεταζέσθαί σοι ἕτοιμος ὅτι τῆς δίκης. ΛΥ. ἀλλ' ἐκεῖνο αἰσχρὸν, ὦ Πολύστρατε, ὅτι μὴ ἐκείνης παρούσης, ποιήσομαι τοὺς λόγους· μακρῷ γὰρ ἂν ἅπτως ἀμείνους ἦν. νῦν δὲ ἀνάγκη ἀπ' ἐντολῆς ἀπολογήσασθαι. ἀλλ' εἴ μοι τοιοῦτος ἀγγελιαφόρος γένοιτο παρὰ αὐτὴν, οἷος παρ' ἐκείνης πρὸς ἐμὲ γεγένησαι, θαρρήσω καὶ ἀπαρρίζαι τὸν κῶλον. ΠΟ. B θαῤῥεῖ, ὦ Λυκῖνε, τούτου γε ἕνεκα, ὡς ἀγαθόν με ὑποκριτὴν ἕξων τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος δηλαδὴ σφαλερῶν εἰπεῖν, ὡς ἂν μάλιστα μεμνημονεύσαιμι. ΛΥ. ἀλλὰ πάνυ μοι ἔδοξε μακρὰν τὴν λόγων, πρὸς ἅπαντα σφοδρὰν τινὰ κατηγορίαν. ὅμως δὲ, σοῦ ἕνεκα ἐπιτεμοῦμαι τὴν ἀπολογίαν· ἢν πρὸς ἐμοῦ τοίνυν τάδε αὐτῇ ἀπάγγειλε. ΠΟ. μηδαμῶς, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ὥσπερ αὐτῆς ἐκείνης παρούσης, λέγε τὸν λόγον, εἶτ' ἐγὼ μιμήσομαί σε πρὸς αὐτήν. ΛΥ. ἔχω δ' ἐπειδή περ οὕτω σοι δοκεῖ, ὦ Πολύστρα- C τε, ἡ μὲν πρέσβις, ἢν παρεῖπε δηλαδὴ ἐκείνα, ὁπόσα σὺ πρὸς αὐτῆς ἀπήγγελας· ἡμᾶς δὲ χρὴ τὰ δεύτερον λόγων ἀρχέσθαι. καίτοι, οὐ γὰρ ὀκνήσω πρὸς σὲ εἰπεῖν ὃ πέπονθα, οὐκ οἶδ' ὅπως φοβερώτερόν μοι τὸ πρᾶγμα πεποίηκας, ἢν ὡς ὁρᾷς, ἱδρῶ τε ἤδη, ἢ δέδοικα, ἢ μεταξὺ ἐκ ὁρᾷς αὐτὴν οἴμωξα, ἢ τὸ πρᾶγμα πολλοῦ μοι τὴν ταραχὴν πεποίηκεν· ἀρξόμεθα δ' ὅμως· εἰ γὰρ οἷόν τε διαδῦναι, ἤδη πρᾴσσοις. ΠΟΛ. ἐκ, νὴ Δία, πολλοῦ τοῦ θυμοῦ εἶναι ὑπόφαιν τῷ προσώπῳ· φαιδρὰ γὰρ ὡς ὁρᾷς, D καὶ πρόσωπα· ὥστε θαῤῥῶν λέγε τὸν λόγον. ΛΥ. ἐγώ σε, ὦ γυναικῶν ἀρίστη, μεγάλα, ὡς φῂς, ἐκ πρὸ τοῦ ἐπῄνεσα, οὐχ ὁρῶ ὅπη τηλικοῦτον ἐπῄνεσα, ἡλίκην αὐτὴ σὺ τοῦτο ἐγκώμιον ὑπὲρ σαυτῆς ἐξενεώχας, τὰ πρὸς τὸ θεῖον τοῦ μεγάλα πεποιῶν. χρεὼν γὰρ ἀπόντων τοῦτο μᾶλλον, ὧν εἴρηκα πρὸς σοῦ, καὶ συγγνώμην, εἰ μὴ ἐκ τοιούτου σοι προὔργα- ψα τὴν εἰκόνα, ὑπὲρ ἀγνοίας με δεῖ λαθεῖν.

οὐ γὰρ ἂν ἄλλως περὶ αὐτῆς ἐγραψάμην· ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι τοὺς ἐπαίνους, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερόν μοι δοκῶ τῆς ἀξίας εἰρηκέναι. σκόπει γοῦν ἥλιον τοῦτο πρέλιπον, ὡς παμμέγεθες εἰς ὑπόδειξιν τοῦ χρησοῦ, καὶ γνώμης ὀρθῆς· ὡς ὅσοι τὸ θεῖον μὴ ὡς πρέργῳ σέβουσιν, οὗτοι καὶ τὰ περὶς ἀνθρώπους ἄριστοι ἂν εἶεν. ὥστε εἰ πρώτως μεγαλυνθῆναι δέοι τὸν λόγον, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐπανορθώσασθαι, ἀφελεῖν μὲν οὐκ ἂν τι βουληθείην αὐτοῦ· προσθείην δὲ καὶ τοῦτο, ὡς τινα κεφαλὴν τοῦ παντὸς ἔργου, καὶ κορυφήν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μέντοι καὶ πάνυ πολλῶν σοι εἰδέναι τὴν χάριν ὁμολογῶ· ἐμοὶ γὰρ ἐπαινέσαντος τὸ μέτριον τοῦ σοῦ τρόπου, καὶ ὅτι μηδὲν ὑπερπετὲς, μηδὲ τύφου μεστὸν ἐπεποίκοί σοι ὁ πρὸ ὀλίγου τῶν προσωπείων, σὺ τὰ ἴσα πάσχων μὲν τοῦ λόγου, ὑπεξῆκάς μου τοῦ ἐπαινεῖν τὴν ἀλήθειαν. ὁ γὰρ μὴ προσαρπάζειν τὰ τοιαῦτα τῶν ἐγκωμίων, ἀλλ' αἰδεῖσθαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μεῖζόν τι ἢ κατὰ σὲ εἶναι λέγειν, μετρίας καὶ δημοτικῆς τινος διανοίας δεῖγμά ἐστι. πλὴν ἀλλ' ὅσῳ περ δὴ τοὺς ὑπερφυῶς αὐτὸ οὕτω διακειμένους τυγχάνεις, τοσούτῳ ἀξιωτέραν ὑπερεπαινεῖσθαι ἀποφαίνεις σαυτόν. καὶ γελᾶν ἐς τὸν τοῦ Διογένους λόγον προσελήλυθέ σοι ὁ προσῆκον, ὃς ἐρωτώντός τινος ὅπως ἂν τις εὐδόξου τύχοι, Εἰ δόξης, ἔφη, καταφρονήσει. φαίην γὰρ ἂν κἀγὼ, εἴ τις ἔροιτό με, Τίνες εἰσὶ μάλιστα ἐπαίνου ἄξιοι, ὁπόσοι ἐπαινεῖσθαι μὴ θέλουσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ὀξυτέρωνα, καὶ πόρρω τοῦ προκειμένου. ὑπὲρ δὲ οὗ μοι ἀπολογήσασθαι, τοῦτό ἐστιν, ὅτι τῇ σὺ Κνιδίᾳ, καὶ κήποις, καὶ Ἥρᾳ, καὶ Ἀθηνᾷ, τῇ μορφῇ δηλαδὴ πλάττων, εἰκάσαι. ταῦτά σοι ἐκ μέτρου ἔδοξε, καὶ ὑπὲρ τὸν πόδα. προσὶ αὐτὰ δὴ τούτων ἐρῶ. καίτοι παλαιὸς ἐστὶ ὁ λόγος, αὐθαδύνους εἶναι ποιητάς, καὶ γραφέας· τοὺς δὲ ἐπαινουμένους, καὶ μᾶλλον, οἶμαι, εἰ καὶ χαμαί, καὶ βάδην, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλὰ μὴ ὅτι μέτρων φέρεσθαι. ἐλεύθερον γάρ τι ὁ ἔπαινος, οὐδ' ἔστιν αὐτοῦ μέτρον εἰς μέγεθος ἢ βραχύτητα νενομοθετημένον, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὀξύπορος ὁρᾷ,

A Neque enim aliam ante hanc depinxissem citiùs: non vt hæc adiuncta aliquo modo reliquas excelleret, sed mihi multo minus dixisse videor, quàm rei dignitas exigebat. Igitur considera quantum à me solidæ laudis testimonium prætermissum sit, quanta significatio ad faciendum indicium vitæ optimæ & mentis probatissimę neglecta. Nam quibuscunque moris est deorum immortalium numina non negligenter colere, illi quoque in humanis actionibus optimi censendi sunt. Itaque si omnis oratio retexta deintegro mihi exornanda foret, & imago emendanda, nihil esset quod perperam adimere auderem: illud verò essem addi-
B turus, tanquam totius corporis caput atque fastigium. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cùm animi tui moderationem laudassem, & quòd nihil procacitatis aut insolentiæ aut fastus tanta tibi conciliasset rerum magnitudo: his tu in oratione mea reprehensis, veram laudandi rationem compleuisti. Quippe tales laudationes non auidè arripere, sed hisce auditis rubore affici, eásque maiores esse testari, quàm vt tuæ mediocritati conueniant: moderati & popularis
C animi est indicium. At tu quanto impensiùs hoc erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem esse ostendis, quę immodicis laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit sententiam, qui interrogãte quopiam, Quo pacto quis gloriam potissimùm consequi posset: Si gloriam, inquit, contempserit. Dicerem nimirum & ipse interrogante me quopiã, Quinam laude digni essent, maximè quotquot laudari grauatè ferunt. At hæc aliena sunt, & præsenti instituto parum respondentia. Cæterùm
D de quo mihi respondẽdi cura incumbit, illud est, quòd Veneri Cnidiæ, atque ei quæ in hortis est, ad hæc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingens comparauerim. Hæc inquã tibi omnem modum excedere, & vltra pedẽ visa sunt. Ad hæc iam mea delabetur oratio. Et sanè vetus verbum est, poëtas atque pictores esse liberos. Ego verò laudantes maiori libertate dignos esse censeo, tametsi humi aut gressim incedant, quemadmodum nos, nec vlla versiculorum inferantur magniloquentia. Etenim laus res quædam libera cuius licentia nullis mensuræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus adstricta est, sed in hoc solo præ omnibus elaborat,

vt admirandum, vt omnium amore dignum declaret eum quem laudauerit. At ego hac via non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere videar. Illud autem puto tibi non obscurum esse, eiusmodi nobis esse laudatoriarum orationum occasiones, quemadmodum oporteat laudantem vti ad demonstrandum comparationibus, imaginibus, atque similitudinibus. Et fermè summa in hoc sita est rectè aliquid adumbrandi & effingendi: quod ita optimè iudicari potest, non si quis quiddam cum similibus cõposuerit, neque si cum eo quod vilius est, illud comparauerit, sed si id quod effertur laudibus, quàm poterit effusissimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia si quis canem laudaturus, eundem dixerit vulpe maiorem esse, aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere videbitur? non vtique dixeris. Sed neque quanquam lupo illum æqualem esse dixerit, admodum laudauit magnificè. Sed ibi tandem vera laus absoluitur, si canis leoni similis esse perhibetur, & magnitudine & membrorum robore: veluti Orionis canem laudans poëta, leonicidam illum esse affirmauit. Et hæc perfecta laus canis est. Rursus si cui Milonẽ Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Caryſto, aut Polydamãtem laudare foret animus, ac tãdem vnumquenque illorum muliere robustiorem fuisse perhiberet, nónne iure optimo ob laudis vecordem stultitiam deridendus esset; quem si vnius viri fortitudinem excessisse dixisset, neque tamẽ hoc ad cumulatã laudem suffeciſſet? At quibus laudibus ille eminentis ingenij poëta Glaucum extulit: neque Pollucem robustissimum cũ eo ex aduerso manus ausurum conserere, neque ferreum & animosum Alcmenæ filium? vides cuiusmodi illum Diis comparauit, quin potiùs ipsis imaginibus illum quàm verissimè expressit? Et neque Glaucus ipse indignãter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari, neque illi vlti sunt aut Glaucum, aut poëtam, quasi impiè & contumeliosè in Deos circa laudes agentem, sed vtrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore & gratia floruerũt, alter quidem ob præcipuum inusitati roboris specimẽ, nempe Glaucus: poëta verò cùm propter alia, tum in primis propter doctissimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi veniat, si & ego assimilare volens, quod laudanti perneceſſarium est, exemplo altiori vsus sim, oratione illud subiiciente.

A ὅπως ὑπερθαυμάσεται, καὶ ζηλωτὸν ἀποφανεῖ τὸν ἐπαινούμενον. ἐγὼ μὲν τούτῳ ἐγὼ βαδιοῦμαι, μὴ καὶ σοὶ δόξω ὑπ' ἀπειρίας αὐτὸ δρᾶν. σκέψαι δέ σε φημὶ τοιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐπαινετικῆς τούτων λόγων, ὡς χρὴ τὸν ἐπαινοῦντα, καὶ εἰκόσι καὶ ὁμοιώσεσι παραχρῆσθαι, καὶ χαίρειν ἐν τούτῳ δὲ μέγιστόν ἐστιν ὦ εἰκάσας. ὃ δὲ δῦ, ὧδε μάλιστα κρίνοιτο. οὐκ ἴσως τις τοῖς ὁμοίοις παραβάλλει, οὐδ' ἴσως παρὸς ὃ χεῖρον δεύτερον ποιῆται τὴν παραθεσιν, ἀλλ' ἴσως τις παρὸς ὃ χεῖρον ὡς οἷόν τε ἐμβιβάζει ὃ ἐπαινούμενον, οἷ, ἴσως τις κύνα ἐπαινῶν, εἴποι μηδ' ὑπερπεπτικὸς μείζω εἶναι αὐτὸν, ἢ αἰλούρου, ἆρά σοι ὁ τοιοῦτος δοκεῖ ἐπαινῶν εἰδέναι; οὐκ ἄν εἴποις. ἀλλὰ μὴν οὐδ' εἰ λύκῳ φαίη ἴσον αὐτὸν εἶναι ἀρχήν, οὐδ' ὅτου μεγάλως τι ἐπῄνεσεν. ἀλλὰ ποῦ δὴ ἴδοι τῷ ἐπαίνῳ ἀποτελεσθαι; ἢν ὁ κύων τῷ λέοντι ἐοικέναι λέγηται, καὶ μέγεθος καὶ ἀλκήν. ὡς τὸν Ὠαρίωνος κύνα ἐπαινῶν, ἔφη ποιητὴς λεοντοδάμαν αὐτὸν· οὗτος γὰρ δὴ κυνὸς ἐντελὴς ἔπαινος. καὶ πάλιν εἴ τις Μίλωνα τὸν ἐκ Κρότωνος ἢ Γλαῦκον τὸν ἐκ Καρύστου, ἢ Πολυδάμαν- B τα ἐπαινέσαι θέλων, ἔπειτα λέγοι ἰσχυρότερον ἕκαστον αὐτῶν γυναικὸς γεγενῆσθαι, ἆρ' ἂν οἴει γελασθῆναι αὐτὸν ὅτι τῇ ἀνοίᾳ τὸν ἔπαινον; ὅπου γε εἰ ἐκ ἑνὸς ἀνδρὸς ἔλεγεν ἀμείνω εἶναι αὐτὸν, οὐδὲν ἂν τοσοῦτον ἀπέχρησεν αὐτῷ πρὸς ἔπαινον; ἀλλὰ πῶς ἐπῄνεσε ποιητὴς βιβλίμους τὸν Γλαῦκον, ὅτε Πολυδεύκεος θείαν φήσας αἰατεῖναι αὐ αὐτῷ σταθμὰς τοῖς χεῖρας; οὐδὲ σιδήρεον Ἀλκμήνας τέκος; ὁρᾷς ὁποίοις αὐτὸν θεοῖς εἴκασε; μᾶλλον ἢ καὶ αὐτῷ ἐκείνων ἀπέφηνε. καὶ ὅτε αὖτος ὁ Γλαῦκος ἠγανάκτησε τοῖς ἐφόροις τῶν ἀθλητῶν θεοῖς αὐτεπαινούμε- D νος, ὅτε ἐκεῖνοι ἠμύναντο ἢ τὸν Γλαῦκον, ἢ τὸν ποιητὴν, ὡς ἀσεβοῦντα περὶ τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ βιβλίμοιν ἄμφω, καὶ ἐτίμων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὁ μὲν ὅτι τῇ ἀλκῇ ὁ Γλαῦκος, ὁ δὲ ποιητὴς, ὅτι τε τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μάλιστα τῷ ἄσματι. μὴ δὴ θαυμάσῃς εἰ καὶ αὐτὸς εἰκάσας ἐθελόμενος ὅσῳ ἴσως ἂν ἐπαινοῦντι ἀναγκαῖον, ὑψηλοτέρῳ ἐχρησάμην τῷ παραδείγματι, τοῦτο ὑποβαλόντος τὸ λόγου.

ἐπεὶ δὲ καὶ κολακείας ἐπεμνήσθης, ὅτι μοὶ καὶ σὺ μισεῖς τοὺς κολακικούς, ἐπαινῶ μοί σε, καὶ οὐκ ἐγχαλῶ ἄλλως. ἐθέλω δέ σοι διακρῖναι, καὶ ὁρίσαι τό, τε τῆς ἐπαινουμένου ἔργον, καὶ τὸν τῆς κολακείας ἐπιτρόπολον. ὁ μὲν οὖν κόλαξ, ἅτε τῆς χρείας ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ ἐπαινῶν, ἀληθείας δὲ ὀλίγον ποιούμενος τὸν τοῦ ἐπαινουμένου, ἅπαντα ὑπερεπαινῶν οἴεται δεῖν· ὅτι ψευδόμενος καὶ προσθεὶς πρὸς αὐτὰ τὰ πλείω, ὡς μὴ αὐ ὀκνῆσαι καὶ τὸν Θερσίτην εὐμορφότερον ἀποφῆναι τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὸν Νέστορα φαῦλον τῶν ὅσοι Ἴλιον στρατευσόμενοι, τὸν νεώτατον εἶναι. διομόσαιτο δ' ἂν καὶ τὸν Κροίσου υἱὸν ὀξυηκοώτερον εἶναι τοῦ Μελάμποδος, καὶ τὸν Ἰφικέα ὀξύτερον δεδορκέναι τοῦ Λυγκέως, ὡσπερ μόνον καρδίᾳ αἱ τι ἐλπίσῃ ὅτι τοῦ ψεύσματος. ὁ δέ γε αὐτὸ τοῦτο ἐπαινῶν, οὐχ ὅπως ψεύσαιτό τι, ἢ προσθείη τῶν μηδὲ ὅλως προσόντων, τὰ δ' ὑπάρχοντα αὐτῷ φύσει ἀγαθὰ, κἂν μὴ πάνυ μεγάλα ᾖ, παραλαβών, ἐπηύξησε, καὶ μείζω ἀπέφηνε, καὶ τολμήσειεν ἂν εἰπεῖν, ἵππων ἐπαινέσαι θέλων, φύσει καλῶν ὢν ἵππων ζώων, καὶ δρομικὸν, ὅτι

Ἄκρον ἐπ' ἀθερείκων καρπὸν θέειν, οὐδὲ κατέκλα.

καὶ πάλιν οὐκ ἂν ὀκνήσαι Ἀελλοπόδων δρόμον ἵππων. καὶ ὧν οἰκείαν ἐπαινῇ καλῶ, καὶ ἄειρα κατεσκευασμένην, εἴποι ἄν·

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.

ὁ δὲ κόλαξ, τοῦτο ὃ ἔπος, καὶ περὶ τῆς συβώτου καλύβης εἴποι, εἰ μόνον τι προσθείη τοῦ συβώτου λαβεῖν ἐλπίσειεν· ὅπου Κινάθος ὁ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κόλαξ, ἅπαντων αὐτῷ τῶν περὶ τὴν κολακείαν κατορθωμένων, ἐπεὶ ποτὲ βηχὸς ἐνοχλοῦντος τὸν Δημήτριον, ὅτι ἐμμελῶς ἐβηχέτο. οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἑκατέρου αὐτῶν γνώρισμά ἐστι, τὸ τοὺς μὲν κόλακας οὐκ ὀκνεῖν, καὶ ψεύσασθαι τοῦ χαρίσασθαι ἕνεκα τοῖς ἐπαινουμένοις, ἐξαιρεῖν δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ὑπάρχοντα πειρᾶσθαι· ἀλλὰ κἀκείνῳ οὐ σμικρῷ διαλλάττουσιν, ὅτι οἱ μὲν κόλακες, ἐφ' ὅσον οἷόν τε αὐτοῖς, χρῶνται ταῖς ὑπερβολαῖς,

A Postea verò quàm & in assentationis mentionem incidisti, confirmans te homines assentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidem: nec aliter fieri conueniebat: sed enim ego tibi & laudãtis opus & adulatoris dementientem superiectionem discernere & diffinire volo. Itaque assentator quæcunque sui compendij gratia laudat: nulla veritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda esse existimat. Impudenter autem mentiendo, plura addit de suo, adeò vt non vereatur Therſiten quoque forma turpissimum, ipso Achille pulchriorem esse ostendere,

B ac Nestorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi venerant, natu esse minimum. Persanctè quoque deieraret Crœsi filium acutiori auditu esse præditum Melampode, præterea Iphnea acutiùs cernere quàm Lyncea, dummodo spes aliqua consequendi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mentitur, aut addere solet aliquid quod in totum laudato nõ compareat: sed ea quibus natura præditus est bonis, tametsi non admodum magna sint, extollit, ac maiora cumulatioráque

C esse ostendit. Nec dubitaret dicere, equum laudare volens, natura leuem (vt ea scimus esse animãtia) & cursu valentem,

Ille per intactæ segetis vel summa volaret
Gramina, nec teneras cursu lesisset aristas.

Rursus non formidaret dicere, *Velocipedum cursus equorum.* Præterea si domus elegans & sumptuosissimè exornata illi laudibus illustranda foret, nihil hæsitabundus diceret:

Talis & intus erat magni Iouis aula suprema.

At hunc versiculum assentator etiam subulci scrophipasci sordidissimo tugurio accommodare auderet, si qua modò muneris à sybota recipiendi spes reluceret:

D veluti Cynæthus ille Demetrij Poliorcetæ assentator, cùm iam omnes assentandi rationes & vias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetrium, quem frequens tussis molestissimè infestabat, quòd dulciter atque modulatè tussiendo sonaret. Non solùm autem hoc discrimine vterque ab altero internosci potest, quòd ij qui ad assentationem eruditi sunt, non vereantur ad gratiam laudatorum inuerecundè mentiri: laudatores verò, corporis animíque dotes plus iusto extollere: sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepant, quòd assentatores vbicunque potuerint, immodicis vtuntur hyperbolis:

porrò autem encomiastæ in hisce vtendis moderationẽ magistram sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi, adulatoris & veri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis, innocenter in suspicionem à te rapiãtur, sed diligenter discernas, atque vtrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si videtur, & ea quæ à me dicta sunt, ad vtriusque canonem expẽde, vt cognoscas num rectiùs huic an illi sim conferendus. Siquidem ego si inamabilis atque odiosæ formæ Cascam quandam Cnidio simulachro comparassem, meritò præstigiatoris vituperationem apud te incurrerem, ipsóque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer: Sin verò eam quã omnes eiusmodi esse nõ ignoramus, non erit mihi vehementer vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potiùs iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudandam attinet, tibi concessum sit: sedenim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego verò (eò enim adducor, vt verum reticere non possim) te ô præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc, cœlestem Venerem, quod in Cnido non ita pridẽ penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absurdum sit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum veras imagines nulla (vt ego arbitror) humana industria aut imitatio potest assequi. Quòd si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi viã inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximij, cũ primis verò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, vt suo me tueatur patrocinio: neque periculum est ne & ipse vnà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potiùs te illius loco, (etenim crebra lectione monimenta ab illo multis vigiliis elaborata, percurris: quod præclarè facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureæ Veneri similis Patroclũ occisum defleuerit?

Iliad. τ.

A οἱ ἐπαινοῦντες δὲ, καὶ ἐν αὐταῖς ταύταις σωφρονοῦσι, καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων μένουσι. ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα κολακείας καὶ ἐπαίνου ἀληθοῦς δείγματα, ὡς μὴ πρὸς τὰς ἐκπεπληγμένας τοὺς ἐπαινουμένους, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας, καὶ σταθμητῆς τῷ οἰκείῳ μέτρῳ ἑκάτερον. φέρ' οὖν, εἰ δοκεῖ, παράβαλε τοῖς ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένοις τοὺς χαρόπας ἀμφοτέρους, ὡς μάθοις εἴτε τούτῳ εἴτ' ἐκείνῳ ἐοικέασιν. ἐγὼ γὰρ εἴ μοι πίναξ ἄμορφον οὖσαν ἔφαινε τὴν ἐν Κνίδῳ ἀγάλματι ὁμοίαν, χάρις ἂν, καὶ τῇ Κωλαίδου κολακικώτερος ὄντως νομιζοίμην.

B εἰ δὲ τοιαύτην ὑπαρχούσαν, οἵαν πολλοὶ ἴσασιν, οὐ πολὺ ἂν πολλοῦ διαφήματος ἐῶ τὸ τόλμημα. τάχα δ' οὖν φαίης, μᾶλλον δὲ ἤδη εἴρηκας, ἐπαινῶν μοί σου ἐς τὸ κάλλος ἐφείδω· ἀνεπίφθονον μέντοι ποιήσασθαι τὸν ἔπαινον ἐχρῆν, ἀλλὰ μὴ θεᾶς ἀπεικάζειν ἀνθρωπον οὖσαν. ἐγὼ δέ, ἤδη γάρ με παρεάξεται τἀληθὲς εἰπεῖν, οὐ θεᾶς γε, ὦ βελτίστη, εἰκάσα, τεχνιτῶν δ' ἀγαθῶν δημιουργήμασι, λίθου, καὶ χαλκοῦ, ἢ ἐλέφαντος πεποιημένοις. τὰ δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων γεγονότα μύθων, οὐκ ἀσεβὲς, οἶμαι, ἀνθρώποις εἰκάζειν· ἐντὸς εἰ μὴ σὺ τοῦτο εἶ) τὴν Ἀθηνᾶν ὑπερείληφας, ὃ ὑπὸ Φειδίου πεπλασμένον· ἢ τοῦτο τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, ὃ ἐποίησε Πραξιτέλης ὁ Κνίδῳ, οὐ πολὺ πολλῶν ἐτῶν. ἀλλ' ὅρα μὴ ἄσεμνον ᾖ, τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν θεῶν δοξάζειν, ὧν τάς τε ἀληθεῖς εἰκόνας ἀνεφίκτους εἶ) ἀνθρωπίνῃ μιμήσει ἔγωγε ὑπολαμβάνω. εἰ δὲ καὶ ὅ, τι μάλιστά γε αὐταῖς ἐκείναις εἴκασα, ὁρᾷς ἐμὸν τοῦτο, οὐδὲ ἐγὼ πρῶτος τούτῳ ἐτεμάμην τὴν ὁδὸν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ποιηταί. καὶ μάλιστα ὁ πολίτης ὁ σὸς Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάσομαι συναγορεύσοντά μοι· ἢ σοφὲ μία μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σοὶ ἐμοὶ ἀλῶναι· ἐρήσομαι τοίνυν αὐτὸν, μᾶλλον δὲ σὲ ὑπ' αὐτῷ (καὶ γὰρ ὑπομνηματίζῃ, ἃ ποιοῦσα, τὰ χρειέστατα τῶν ἐρραψῳδημένων αὐτῷ) Τί σοι ἐκεῖνο δοκεῖ, ὁπότε περὶ τῆς αἰχμαλώτου λέγῃ τῆς Βρισηίδος, ὅτι χρυσῇ Ἀφροδίτῃ ἰκέλη, ἐπεὶ ἴδε τὸν Πάτροκλον;

Εἶτα μετὰ μικρὸν, ὡς οὐκ ἰκανὸν εἰ μόνη τῇ Αφροδίτῃ ἐοικυῖα ἔσται.

Εἶπε δ' ἄρα (φησὶ) κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν.

ὁπότοτε οὖν τοιαῦτα λέγῃ, μισεῖς κἀκεῖνον, καὶ ἀπορρίπτεις τὸ βιβλίον, ἢ δίδως αὐτῷ ἐλευθεριάζειν ἐν τῷ ἐπαίνῳ; ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ δῷς, ὅγε τοσοῦτος αἰὼν δέδωκεν, οὐδ' ἔστιν ὅστις αὐτὸν ὅτι τούτῳ ἠτίασατο, οὐδὲ ὁ μαστίξαι τολμήσας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, οὐδὲ ὁ τὰ νόθα ὀβελισμηνάμενος τῶν ἐπῶν ἐν τῇ παραγραφῇ τῶν ἐθελόντων. Εἶτα ἐκείνῳ μὲν ἐφεθήσεται, βάρβαρον γυναῖκα, καὶ ταῦτα, κλαίουσαν, τῇ χρυσῇ Αφροδίτῃ εἰκάσαι· ἐγὼ δ', ἵνα μὴ τὸ κάλλος εἴπω, ὅτι μὴ αὐέχη ἀκούουσα, οὐκ αἰσχραίνομαι εἰκόσι θεῶν γυναῖκα φαιδρὰν, καὶ μειδιάσῃς τὰ πολλά; ὅπερ θεοῖς ὅμοιον αἰδέσποτοι ἔχουσιν; ὅτι μέντοι τὸν Αγαμέμνονος, ὅσα ὅσην αὐτὸς φαίδρυνε ἐποιήσατο τῶν θεῶν, καὶ ὡς ἐπαμύσατο τὰς εἰκόνας ἐς τὸ σύμμετρον, ὡς ὄμματα μὲν, φησὶ, καὶ κεφαλὴν ἐκέλευεν αὐτὸν εἶναι τῷ Διΐ, τῷ Αρεῖ δὲ, τὴν ζώνην, στέρνον δὲ, τῷ Ποσειδῶνι, δίχα τὸν αἰδέσποτον καὶ μίαν ποιῆσαι τοσούτων θεῶν εἰκόνας· καὶ αὖ πάλιν, ἕτερον λοιγῷ Αρεϊ, φησὶν ὅμοιον εἶναι, καὶ ἄλλον ἄλλῳ, θεοειδῆ τὸν Φρύγα τὸν τοῦ Πριάμου, θεοείκελον πολλάκις τὸν Πηλέως. ἀλλὰ ἐπιδείκνυμι αὖθις ὅτι τὰ γυναικεῖα τῶν ἀνδρείων. ἀκούεις γὰρ δήπου αὖθις λέγοντος,

Ἀρτέμιδι ἴκελη, ἠὲ χρυσῇ Αφροδίτῃ, καὶ,

Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος·

ἢ μόνον ἂν τις αἰδέσποινος αὐτὸς θεοῖς ἀπεικάζοι, ἀλλὰ καὶ τῷ Εὐφόρβου κόμιλλον ταῖς Χάρισιν ἀπείκασε, καὶ ταῦτα, αἵματι δεδευμένον. καὶ ὅλως, τοσαῦτά ἐστι τὰ τοιαῦτα, ὡς μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως μέρος, ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι ξυγκεχύσμηται, ὥστε καὶ κἀκεῖνα ὀξαλιλίφθω, καὶ ἡμῖν τὰ ὅμοια τολμᾶν ἐφείσθω. οὕτω δὲ ὁ χρὴ ταῖς εἰκόσιν, καὶ ταῖς ὁμοιώσεσι, ἀβούλευτόν ἐστιν, ὥστε Ομηρος καὶ ταῖς θεαῖς αὐταῖς, οὐκ ὠκνησεν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπαινέσαι. τις γοῦν τῆς Ηρας ὀφθαλμοὺς, βουσὶν εἴκασεν, ἕτερος δέ τις ἰοβλέφαρον τὴν Αφροδίτην ἔφη,

A Deinde paulo pòst, quasi parum esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit ita inquiens,

Sic itaque est mulier lacrymans effata, Deabus Consimilis.

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio prosequeris, ac librũ è manibus proiicis, an potiùs illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem nõ permiseris, tamen tanta seculorum series atque vetustas illi cõcessit, neque vnquam inuentus est qui hoc in eo malitiosè reprehẽderit, neque ille qui eius imaginem flagellare ausus B est, neque qui versiculos nothos atque suppositititios censoria virgula aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est, mulierem barbaram insuper & plorãtem, aureæ Veneri comparare, ego, vt pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, nõ comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimũ ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone verò laudando vide quantum Deorum existimationi parserit, & quàm vndique ad concinnitatem imagines sumptas à Diis exprompserit, quem & oculis & capite *Iliad. β.* Ioui similem esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alij Deo conferens, deiformem Phryga illũ Priami filium quoties esse ostendit? Sępenumero Deo similem Pelidam pronunciat. Ac rursus ad muliebria exempla regrediar: haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti,

Hæc pulchra est similis Veneri simulatque Dianæ.

In Græco codice hic additur, καὶ οἵη ἄρτεμις ἶσι κατ' οὔρεος.

Non solùm autem ipsos homines Diis componit, verùm Euphorbi quoque comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa earum rerum tanta est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poësews quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hæc veluti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas non intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, vt Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit violis.

porrò autem encomiastæ in hisce vtendis moderationẽ magistram sequuntur, ac intra certos fines se cohibent. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi, adulatoris & veri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis, innocenter in suspicionem à te rapiãtur, sed diligenter discernas, atque vtrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque si videtur, & ea quæ à me dicta sunt, ad vtriusque canonem expẽde, vt cognoscas num rectiùs huic an illi sim conferendus. Siquidem ego si inamabilis atque odiosæ formæ Cascam quandam Cnidio simulachro comparassem, meritò præstigiatoris vituperationem apud te incurrerem, ipsóque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer: Sin verò eam quã omnes eiusmodi esse nõ ignoramus, non erit mihi vehementer vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potiùs iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudandam attinet, tibi concessum sit: sedenim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominem me existentem comparare. Ego verò (eò enim adducor, vt verum reticere non possim) te ô præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc, cœlestem Venerem, quod in Cnido non ita pridẽ penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absurdum sit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum veras imagines nulla (vt ego arbitror) humana industria aut imitatio potest assequi. Quòd si etiam maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi viã inueni aut aperui, sed Poëtæ sanè multi & eximij, cũ primis verò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, vt suo me tueatur patrocinio: neque periculum est ne & ipse vnà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potiùs te illius loco, (etenim crebra lectione monimenta ab illo multis vigiliis elaborata, percurris: quod præclarè facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureę Veneri similis Patroclũ occisum deflcuerit?

Iliad. τ.

οἱ ἐπαινοῦντες δὲ, καὶ ἐν αὐταῖς ταύταις σωφρονοῦσι, καὶ ἐντὸς τῶν ὁρων μένουσι. ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα κολακείας καὶ ἐπαίνου ἀληθοῦς δείγματα, ὡς μὴ πρὸς ἅπαντας ἀποπτύῃς τοὺς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ διακρίνῃς, καὶ πρὸς ἀκριβῆ τὸν οἰκεῖον μέτρον ἑκάτερον. φέρ' ὦν, εἰ δοκεῖ, πρόσαγε τοῖς ἐμοῖς εἰρημένοις τοὺς χαυόνας ἀμφοτέρους, ὡς μάθοις εἴτε τούτῳ εἴτ' ἐκείνῳ ἐοικάσιν. ἐγὼ γὰρ εἰ μέν τινα ἄμορφον οὖσαν ἐφέλκυσα τῇ ἐν Κνίδῳ ἀγάλματι ὁμοίαν, χρὴ αὖ, καὶ τῆς Κνιδίας κολακικώτερος ὄντως νομίζοιμην. εἰ δὲ τοιαύτην ἐπάρχουσαν, οἵαν πάντες ἴσασιν, οὐ πάνυ ἂν πολλοῦ δέοιμι τοῦ τόλμημα. τάχα δ' οὐ νῦν φαίης, μᾶλλον δὲ ἤδη εἴρηκας, ἐπαινῶν μέν σοι ἐς τὸ κάλλος ἐφείδω· ἀνεπίφθονον μέντοι ποιήσασθαι τὸν ἔπαινον ἔχειν, ἀλλὰ μὴ θεᾶς ἀπεικάζειν ἀνθρώπου οὖσαν. ἐγὼ δὲ, ἤδη γάρ με προὐθάξεται τἀληθὲς εἰπεῖν, οὐ θεᾶς γε, ὦ βέλτιστε, εἴκασα, τεχνιτῶν δ' ἀγαθῶν δημιουργήμασι, λίθου, καὶ χαλκοῦ, ἢ ἐλέφαντος πεποιημένοις. τὰ δὲ ἐκ' ἀνθρώπων γεγονότα μέμφει, οὐκ ἀσεβὲς, οἶμαι, ἀνθρώποις εἰκάζειν· ἐκτὸς εἰ μὴ σὺ τῦτο εἰς τὸν Ἀθηνᾶν ἐκείληφας, ὃ ἐκ τοῦ Φειδίου πεπλασμένον· ἢ τῦτο τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, ἣ ἐποίησε Πραξιτέλης ὁ Κνίδιος, οὐ πάνυ πολλῶν ἐτῶν. ἀλλ' ὅρα μὴ ἄσεμνον ᾖ, τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν θεῶν δοξάζειν, ὧν γε καὶ τὰς ἀληθεῖς εἰκόνας ἀνεφίκτους εἶναι ἀνθρωπίνῃ μιμήσει ἔγωγε ὑπολαμβάνω. εἰ δὲ καὶ ὅτι μάλιστά γε αὐταῖς ἐκείναις εἴκασα, ὄκνει ἐμὸν τῦτο, οὐδὲ ἐγὼ πρῶτος τούτῳ ἐτεμάμην τὴν ὁδὸν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ποιηταί. καὶ μάλιστα ὁ πολίτης ὁ σὸς Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάσομαι συναγορεύσοντά μοι· ἢ οὐδεμία μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σοὶ ἐμοὶ ἀλῶναι· ἐρήσομαι τοίνυν αὐτὸν, μᾶλλον δὲ σὲ ὑπ' αὐτῷ (καὶ γὰρ ἀμφιμνημονεύεις, ἃ ποιοῦσα, τὰ χαριέστατα τῶν ἐρραψῳδημένων αὐτῷ) Τί σοι ἐκεῖνο δοκεῖ, ὁπότε περὶ τῆς αἰχμαλώτου λέγει τῆς Βρισηίδος, ὅτι χρυσῇ Ἀφροδίτῃ ἰκέλη, ἐπεὶ τὸν Πάτροκλον;

Εἶτα μετ' μικρὸν, ὡς οὐχ ἱκανὸν εἰ μόνη τῇ Αφροδίτῃ ἐοικυῖα ἔσαι.

Εἶπε δ' ἀφρ (φησὶ) κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν.

ὁπότ' οὖν ἐγὼ τοιαῦτα λέγω, μισεῖς κἀκεῖνον, καὶ ἀποῤῥίπτεις τὸ βιβλίον, ἢ δίδως αὐτῷ ἐλευθεριάζειν ἐν τῷ ἐπαίνῳ; ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ δῷς, ὅγε τοσοῦτος αἰὼν δέδωκεν, οὐδ' ἔστιν ὅστις αὐτὸν ὅτι τοῦτο ἠτίασαι, οὐδὲ ὁ μασίξας τολμήσας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, οὐδὲ ὁ τὰ νόθα διστιγμηνάμενος τῶν ἐπῶν ἐν τῇ παλαιογραφῇ τῶν βελῶν. Εἶτα ἐκείνῳ μὲν ἐφεθήσεται, βαρβαρογυναῖκα, καὶ ταῦτα, κλαίουσαν, τῇ χρυσῇ Αφροδίτῃ εἰκάσαι· ἐγὼ δ', ἵνα μὴ τὸ κάλλος εἴπω, ὅτι μὴ αἰσχυνομένη ἀκούουσα, οὐκ αἰσχαλλοίμι εἰκόσι θεῶν γυναῖκα φαιδρὰν, καὶ μειδιάδη, τὰ πολλά, ὅσῳ θεοῖς ὅμοιον αἰσθέσθαι ἔχουσιν; ὅτι μὴτοι τὸν Αγαμέμνονος, ὅρα ὅσην αὐτοῖς φάσκων ἐποιήσατο τὴν θεῶν, καὶ ὡς ἐπαμύσατο τὰς εἰκόνας ἐς τὸ σύμμετρον, ὡς ὄμματα μὲν, φησὶ, καὶ κεφαλὴν ἴκελον αὐτὸν εἶναι τοῦ Διΐ, τοῦ Αρεῖ δὲ, τὴν ζώνην, στέρνον δὲ, τοῦ Ποσειδῶνι, δίχα δειρὴν τὸν ἀνδρόπαν τε μέγα θεοῖς ἐναλίγκιον εἰκόνας· καὶ αὖ πάλιν, ἐρατολογῶν Αρεῖ, φησὶν ὅμοιον εἶναι, καὶ ἄλλον ἄλλῳ, θεοειδῆ τὸν Φρύγα τὸν τοῦ Πριάμου, θεοείκελον πολλάκις τὸν Πηλέως. ἀλλὰ ἐπαινῶ μὲν αὐτὸν ὅτι τὰ γυναικεῖα τῶν ἀνδρῶν μὴ ἀκριβῶς δ' ἤπου αὐτὸν λέγοντος,

Αρτέμιδι ἴκελη, ἢ χρυσῇ Αφροδίτῃ, ἢ,

Οἵη δ' Αρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος.

ἢ μόνον ἢ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῖς θεοῖς ἀπεικάζῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ Εὐφόρβῃ κόμην ταῖς Χάρισιν ἀπείκασε, καὶ ταῦτα, αἵματι δεδευμένην. καὶ ὅλως, ὅσα τοιαῦτά ἐστι τὰ τοιαῦτα, ὡς μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως μέρος, ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι ξυγκεκόσμηται, ὥστε ἢ κἀκεῖνα ἐξαλείφω, ἢ καὶ ἡμῖν τὰ ὅμοια τολμᾶν ἐφείσθω. οὕτω δὲ ὁ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς ὁμοιώσεις, ἀνύβριστόν ἐστιν, ὥστε Ομηρος καὶ τὰς θεὰς αὐτὰς, οὐκ ὠκνησεν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπαινέσαι. τὴν μὲν γὰρ τῆς Ηρας ὀφθαλμοὺς, βοῶν εἰκάσεν, ἕτερος δέ τις ἰοβλέφαρον τὴν Αφροδίτην ἔφη,

A Deinde paulo pòst, quasi parum esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit ita inquiens,

Sic itaque est mulier lacrymans effata, Deabus Consimilis.

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio prosequeris, ac librũ è manibus proiicis, an potiùs illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem nõ permiseris, tamen tanta seculorum series atque vetustas illi cõcessit, neque vnquam inuentus est qui hoc in eo malitiosè reprehẽderit, neque ille qui eius imaginem flagellare ausus B est, neque qui versiculos nothos atque suppositititios censoria virgula aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est, mulierem barbaram insuper & plorãtem, aureæ Veneri comparare, ego, vt pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, nõ comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimũ ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone verò laudando vide quantum Deorum existimationi parserit, & quàm vndique ad C concinnitatem imagines sumptas à Diis exprompserit, quem & oculis & capite Ioui simílem esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alij Deo conferens, deiformem Phryga illũ Priami filium quoties esse ostendit? Sępenumero Deo similem Pelidam pronunciat. Ac rursus ad muliebria exempla regrediar: haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti,

Iliad. β.

Hæc pulchra est similis Veneri simulatque Dianæ.

In Græco codice hic additur, ἢ, οἵη ἄρτεμις ἶσι κατ' οὔρεος.

Non solùm autem ipsos homines Diis componit, verùm Euphorbi quoque comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa earum rerum tanta est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poëseos quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hæc veluti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas non intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, vt Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit violis.

Nam auroram rhododactylum quis ignorat vel ex iis qui minimum operæ in euoluendo Homero ponũt? Atqui quod ad formam attinet, planè temperanter & moderatè mihi factum videtur, si quis Deo similis esse perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendendi sunt, qui deorum compellationes imitati sunt, ac Dionysij, & Hephæstiones, & Zenones, & Neptunij, & Mercuriales nominati sunt? Fuit quædam Latona Euagoræ Cypriorum regis vxor, nec tamen Dea indignata est, quanuis illam in lapidem, quemadmodum Nioben, potuisset conuertere: Vt silentio præteream Ægyptios, qui tametsi ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem vsque vtuntur. penè itaque plurima pars è cœlo illis pertracta est. Quare nihil est quòd ob laudem hanc vlla animi consternatione perturbata sies, vltionem aut supplicium à superis metuens. Nam si quid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiã es, nisi putes & in auditione culpam quandam esse: de me verò deorum vltio sumptura est supplicium, posteaquam ante me Homerum & alios poëtas irati superi vlti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamen huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, vt dicta nostra faciliùs memoria repetita tibi referre possit. P O L. Haud scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit: tam enim verbosè ista proloquutus es, ac vltra effusæ aquæ spatium. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quemadmodum vides, iam ista ad illam deferre studeo obstructis auribus, ne qua pars elapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, ronchis & sibilis illudar. L V C. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, vt quàm optimè respondeas. Cæterùm ego quoniam semel tibi fabulam desaltandam tradidi, in præsens quidem excedam è medio: proclamatis autem iudicum calculis, iterum præstò ero, visurus quemnam finem hoc certamen habiturum sit.

A τὼ μὰ γὰρ ῥοδοδάκτυλόν τις ἀγνοεῖ, τῶν κἀν ἐσ ἐλάχιστον τῇ Ὁμήρου ποιήσῃ ὠμιλητήτων; καίτοι τὰ μὲν τῆς μορφῆς, ἔτι μετειώτερα, εἴ τις θεῷ ἐοικέναι λέγηται· ἀλλὰ τὰς περιηγήσεις αὐτὰς, πόσοι ἐμιμήσαντο τὰς τῶν θεῶν, Διονύσιοι, καὶ Ἡφαιστίωνες, καὶ Ζηνώνες, καὶ Ποσειδώνιοι, καὶ Ἑρμαῖοι περισαγηνοῦνται; Λητὼ δὲ, γυνή τις ἐγένετο Εὐαγόρου τοῦ Κυπρίου βασιλέως, καὶ ὅμως οὐκ ἠγανάκτησεν ἡ θεὸς, δυναμένη λίθον αὐτὴν ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀπεργάσασθαι. ἐῶ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους, οἵπερ καὶ B δυσδαιμονέστατοί εἰσι πάντων, ὅμως τοῖς θείοις ὀνόμασιν, εἰς κόρον ἐπιχρωμένους. ἀρκούντως τὰ πλεῖστα αὐτοῖς ἐξ οὐρανοῦ ἔστιν. ὥστε οὐ περισσὸν τὸ Ἡσιόδειον, ψοφοδεοῦς ἀμφικεῖσθαι περὶς τὸν ἔπαινον. εἰ γάρ τι ἐν τῷ συγγράμματι πεπλημμέληται ἐς τὸ θεῖον, σὺ μὲν αὐθύνους αὐτὸ, ἐκτὸς εἰ μή τινα νομίζεις ἀκροάσεως ἀθῳόνιον εἶναι. ἐμὲ δ' ἀμυνοῦνται οἱ θεοὶ, ἐπειδὴ περὶ ἐμοῦ τὸν Ὅμηρον, καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς ἀμύνονται. ἀλλ' οὐδέπω οὐδὲ τὸν ἄριστον φιλοσόφων ἠC μύναντο, εἰκόνα θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἰπόντα εἶναι. Πολλὰ ἔτι ἔχων περὶς σὲ εἰπεῖν, Πολυστράτου ἕνεκα τούτου παύσομαι, ἵνα καὶ ἀπομνημονεύσας ἅπαντα ἧττον τὰ εἰρημένα. ΠΟ. οὐκ οἶδα, εἴ μοι τοῦτο δυνατὸν ἔτι, ὦ Λυκῖνε· μακρὰ γὰρ εἴρηταί σοι καὶ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχυθὲν· πειράσομαι δ' ὅμως ὑπομνησθῆναι αὐτῶν. καὶ ὡς ἔοικας, ἤδη ἀποσοβῶ πρὸ αὐτοῦ, ὑπερυσταλμένος τὰ ὦτα, ὡς μή τι παρεμπεσὸν ἄλλο συγχέῃ τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶτά μοι συείπεσθαι συμβῇ περὶς τὸν θεατάς. ΛΥΚ. αὐτὰ σοὶ D μελήσει, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἄρισα ὑποκρίνῃ· ἐγὼ δὲ, ἐπείπερ ἅπαξ σοι τὸ δρᾶμα παραδέδωκα, νῦν μὲν οὐκ ποδῶν ἀποστήσομαι· ὁπότ' ἂν δὲ ταῖς ψήφοις ἀναγνῶσι τὸν κριτὴν, τότε ἤδη καὶ αὐτὸς παρέσομαι, ὀψόμενος ὁποῖόν τι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἔσται.

ΤΟΞΑΡΙΣ, ἢ ΦΙΛΙΑ.

TOXARIS, siue AMICITIA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitiis colendis fidem prædicantem, vtrunque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot sæculi hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro aliis obiere. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & caussam sciscitante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consequuti essent. Neque enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eáque magis illos iactare sese, quàm vllis aliis operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

ΤΙ φὴς, ὦ Τόξαρι, θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμῖν οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πεπιστεύκατε αὐτούς; ΤΟ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, καὶ μέντοι θεοὺς γε οἰόμενοι εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. ΜΝΗ. νόμος δὲ ὑμῖν καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν, ὥσπερ θεοῖς; ΤΟ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. ΜΝΗ. τί θηρώμενοι παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ ἐπ' εὐμενείᾳ θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. ΤΟΞ. οὐ χείρων μέντοι ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ἡμῖν εὐμενεῖς εἶεν· οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ θεοὺς τοὺς ζῶντας ἀμείνονα οἰόμεθα ποιήσειν, μεμνημένοι τῶν ἀρίστων, καὶ τιμῶμεν ἀποθανόντας. οὕτω γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν πολλοὶ ὅμοιοι αὐτοῖς ἐθελήσαι γένεσθαι. ΜΝΗ. ἀλλὰ ταῦτα μέντοι ὀρθῶς γινώσκετε· Ὀρέστῃ δὲ καὶ Πυλάδῃ, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες, ἰσοθέους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα, ἐπήλυδας ὑμῖν ὄντας, καὶ ὃ μέγιστον, πολεμίους; οἵγε, ἐπεὶ σφᾶς ναυαγία περιπεσοῦσα οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες,

A QVid ais, Toxaris? Sacrificatis Oresti ac Pyladi vos Scythæ, deósque esse illos creditis? TOX. Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquã: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos. MNES. An verò mos apud vos, etiam bonis viris posteaquã vita defuncti sint, perinde vt diis sacra facere? TO. Non istuc modò, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut sperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. B TOX. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorũ memoriam celebremus, honorémque habeamus iis qui vita defuncti sunt. Siquidẽ hac ratione futurũ arbitramur vt multi apud nos illorũ similes euadere cupiant. MNE. Ista quidẽ rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt diis eos æquaueritis, idque adeò cùm hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab iis qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi,

MNESIPPVS.

abductíque vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppreſſis excubiis, & regem trucidarunt, & aſſumpta ſacerdote, quin ipſa quoque Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irriſa publica Scytharũ lege. Quòd ſi ob iſtiuſmodi facta honorem habetis viris: facilè aſſecuti fueritis, vt multos illorum ſimiles reddatis. Iámque ipſi ab hoc die vſque ad priſca illa reſpicite, num vobis expedierit multos in Scythiam Oreſtes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem iſto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui ſunt, ad eundem modum è regione veſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquam horum gratia Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam, Toxaris, in vos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non eſſe deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis, & qui tum parum aberant vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimvero ridicula videantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis, pugnantia. TOXAR. Et iſta quidem Mneſippe præclara ſunt virorum illorum facinora, quæ commemoraſti: videlicet, duo cùm eſſent, tam ingentem auſum audere, vt tam procul à ſua patria profecti, mare tranſmitterent, Græcis ad id vſque temporis intactum, niſi ſolis his qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neque fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem veriti, quòd inhoſpitum vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerent: deinde cùm iam capti eſſent, vſque adeò ſtrenuè ſeſe geſſerint: neque ſat habuerint ſi tantùm incolumes euaderent, niſi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana ſublata abnauigaſſent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid eſt hominum qui virtutem ſuſpiciunt? Quanquam non iſta ſpectantes in Oreſte ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices, quidnam præter iſta ſuſpiciendum patrarint atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet,

ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καθιδρύσοντες, ὑπερήφανοι τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς Φερυσσῆς ὑπερεφρονήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν ἁρπάσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἀποσυλήσαντες, ὤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τῶν κοινῶν τῶν Σκυθῶν νόμων. ὥστε εἰ δι' ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. καὶ τοιοῦτον ἂν αὐτοὶ ἤδη τοὺς τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχῃ ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καθεῖρξαι. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε πάσχειν ἂν οὕτως ἀσεβεῖς αὐτοὶ καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τῶν παρελθόντων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἀποξενωθέντων. εἶτ', οἶμαι, αὐτὶ τῶν θεῶν ἀπόντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐτῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθύσετε· καὶ ἱερεῖα ὑμῖν οὖσι, θύσετε ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ αὐτὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμᾶτε, ἀλλ' εἴ τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς εἰργάσατο, αὐθ' ὅτου πάλαι ὑ θεοὺς εἶ) δικαιώσαντες αὐτοῖς, νῦν δ' ἔμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶ) νενομίκατε, καὶ ἱερείοις ὀλίγου δεῖν τότε γενομένοις, ἱερεῖα νῦν ἀποσφάττετε; γελοῖα γὰρ δι' ταῦτα δόξει, καὶ ἀνατιθέναι τοῖς πάλαι. ΤΟ. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γυναῖα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ κατέλεξας. ὃ γὰρ, δύο ὄντας, ἅτε μέγα τολμήσαντας, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπαθείας, ἐκπλεύσαντας εἰς τὸν Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ὑπὸ τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν ἀποξενίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενος ἐκαλεῖτο, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν ἀποικούντων· καὶ ὅτι ἐάλωσαν, ἅτε ἀνδρείως χρήσασθαι δι' παράταξιν, καὶ μὴ ἀγαπήσαντας εἰ δι' φυλακῆς μόνον, μηδὲ πυθομένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἄρτεμιν αἰσθομένους, ἀποπλεύσαντας· πῶς ταῦτα ἂν θαυμάσαι, καὶ θείας τινὸς τιμῆς ἀξίαν ἂν δὲ πρῶτον, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἃ τὰρ δὲ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ σπένδοντες, ἥρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα. ΜΝΗ. λέγοις αὖ ἤδη ὅ, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο ἐξεργάσαντο· ἐπεὶ ὅσον γε δι' πλοῦ καὶ τῆς ἀποδημίας,

πολλοὺς

πολλὺς αὖ σοι ϕοτέρους ἐκείνων ἀποδείξαιμι τοὺς ἐμπόρους, & μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐς πλέοντας, ἀλλὰ πάντα τὸν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλλομένους· ἅπαντα γὰρ ἴσμεν ἀκριβῶς, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς εἰπεῖν, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τοῦ μετοπώρου, εἰς τὴν αὐτῶν ἐπανίασιν, οὕς χρὴ τὸν αὐτὸν λόγον, ϑεοὺς νόμιζε, & ταῦτα, καπήλους, καὶ ταριχοπώλας, εἰ τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας. ΤΟΞ. ἄκουε δὴ, ὦ ϑαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι, βέλτιον ἡμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν, εἴτε ἐν Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις, οὐδὲ τάφον ἔνδοξόν ἐστιν ἰδεῖν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· παρ' ἡμῖν δὲ, καὶ νεὼς ἀποδέδεικται αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἑστιάσεις τε ἅμα καὶ ϑυσίαι προσάγονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα· κωλύει τε οὐδὲν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθοῖς κεχρῆσθαι. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν ὅϑεν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο· ἐπαινοῦντες δὲ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων ποιούμεθα. ὃ δὲ δὴ μάλιστα καταπλαγέντες τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι ὄντες δὴ ἄριστοι ἀπάντων γεγενῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέται καταστῆναι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν, καὶ οἷόν Σκυθῶν τὸν ἄριστον ϑεραπεύειν. καὶ ἃ γε μετ' ἀλλήλων, ἢ οἷον ἀλλήλοις ἔπαϑον ἀναγράψαντες οἱ παλαιοὶ ἡμῶν ὅτι στήλης χαλκῆς, ἀνέϑεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, & νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάϑημα καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τὴν στήλην ταύτην, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα διαμνημονεύσαι. ἦν δὲ τοῦτο τὸ γράμμα ἕκαστος αὐτῶν ὁπλισάμενος τὰ παϑήματα, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν· ἀλλὰ καὶ ἐν ᾧ πλεῖστον τὰ νεὼ τὰ αὐτά, ὁπόσα ἡ στήλη δηλοῖ, γραφαῖς ἔστιν ἐν τοῖς παλαιοῖς εἰκασμένα δείκνυται· πλέων Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, εἶτα ἐν τοῖς κρημνοῖς διαφθαρείσης αὐτῶν τὸ νεὼς συμπλακέντος, & πρὸς τὴν ϑυσίαν προσευξάμενος, & ἡ Ἰφιγένεια ἤδη καπάρχεται αὐτῶν· κατόπιν δὲ ἐν τῷ ἑτέρῳ τοίχῳ, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται,

non paucos profectò diuiniores istis ostendero negotiatores, atque inter hos, præcipuos Phœnices, qui non in Pōtum, neque ad Mæotidem vsque, aut Bosporum tantùm, enauigant, verùm quaquauersus Græcum ac Barbarum mare permetiūtur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertūtur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto, idque etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies. TOXA. Audi nunc ô vir admirande, considerāque quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrum quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis: apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos. Porro quod hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quominus boni viri iudicentur: neque enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neque inuidemus, si cùm amici non fuerint, res egregias gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod autem potissimùm stupentes in illis viris efferimus, illud est, quòd nobis visi sunt amici inter sese longè optimi extitisse, atque aliis exemplo fuisse, quasique legem statuisse quemadmodum oportet amicos omnem inter se communicare fortunam: simúlque promeruisse vt à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerentur. Itaque quæcunque alter cum altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges statuerunt, vt ea columna prima esset institutio disciplináque liberis suis, si meminissent quæ in illa essent ascripta. Itaque penè patris quisque sui nomen citiùs obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata visuntur: nempe Orestes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad victimā adornatus: iámq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso verò in altero pariete idem iam vinculis exutus, depictus est,

ac Thoantem occidens, multóſque ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes, abducta Iphigenia, ac dea. Porro Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hęrentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, alij quidem ex eis ſaucij; alij verò eius rei metu compulſi, natatuſemet in ſolum recipiũt: vbi vel maximè liceat perſpicere quantam alter in alterum beneuolentiam prę-
ſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihilóque ducentem ſi intereat ipſe, modò ſeruet amicum, vel ſuo ipſius corpore præueniens excipiénſque ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus triſtibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique conſtantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquam humana putauimus eſſe, verùm animi cuiuſdam præſtantioris, quàm pro more vulgarium iſtorum mortalium, qui donec ſecundis ventis nauigatur, amicis indignantur, niſi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd ſi vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, ſolos in periculis deſerentes. Enimvero & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque eſt in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicãdíſque rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ deſertorem videri. Has ob res Oreſtem ac Pyladem veneramur, quòd præſtantes extiterint in Scytharum virtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quos nos omnium maximè admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis impoſuimus, vt Coraci vocentur, quod quidem noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſi quis dicat, Dij amicitiæ præſides.

MNE. Hui Toxaris, profectò non arcu modò valuerunt Scythæ, bellicíſque in rebus cęteris antecelluerunt, verùm videntur & ad orandum perſuadendúmque omnium aptiſſimi. Vnde mihi cùm dudum ſecus videretur, nunc eidem meritò feciſſe videmini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes.

ἐ φονεύων τὸν Θόαντα, ἐ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν· ἐ τέλος, ἀποπλέοντες, ἔχοντες τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὴν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ, ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῶν σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκκρεμαννύμενοι τῶν πηδαλίων, ἐ ἐπιχειροῦντες πειρώμενοι, εἶτ' οὐδὲν αὐτοῖς ὄντες, οἱ μὲν αὐτῶν, τραυματίαι, οἱ δὲ, καὶ δέει τούτου, ἀπονήχονται πρὸς τὴν γῆν· ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἂν ὁπόσην ἔχουσιν ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπιδεικνύμενοι ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. πεποίηκε γὰρ ὁ γραφεὺς ἐκάτερον, ἀμυνομένων μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ὑπὲρ ἐκείνου ἀπειλημμένους θατέρῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπειλημμένων πειρώμενον τοῖς τοξεύμασι, ἐ πρὸ οὐδενὸς ποιούμενον, εἰ ἀποθανεῖται, σώσας τὸν φίλον, καὶ τὴν ἐπ' ἐκείνου φερομένην πληγὴν προαρπάσας τῇ αὐτοῦ σώματι. τοσαύτην δὲ εὔνοιαν αὐτῶν, ἐ τὴν ἐν τοῖς ὅλοις κοινωνίαν, ἐ ὅ πιστὸν, καὶ φιλέταιρον, ἐ ὁ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τῶν πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα τοῦτα φήθημεν εἶ), ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἢ κατ' τοὺς πολλοὺς τούτους ἀνθρώπους, οἳ μέχρι μὲν κατ' ὄργην ὁ πλοῦς εἴη, τοῖς φίλοις ἀγανακτοῦσιν, εἰ μὴ ὁπόσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων· εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσειεν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοὺς κινδύνους ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ οὖν καὶ τόδε ὅπως εἰδῇς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶ), οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἂν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο, ἢ ὅτι τῶν συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ, καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεινῶν· ὡς τῷ οὐδὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδότην φιλίας γεγονέναι δοκεῖν. διὰ ταῦτα Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμῶμεν, ἀρίστους νομισθέντας τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ, καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ μόνον ἡμᾶς ἀπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοιοῦτοι ὅτι τούτοις αὐτοὺς ἐθέμεθα, Κοράκους καλεῖσθαι· τοῦτο δέ ἐστιν, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὡς περ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες.

ΜΝ. ὦ Τόξαρι, ὡ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ ἐ ῥῆσιν εἰπεῖν, ἀπάντων πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τέως ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν δοκεῖτε, ὅτως Ὀρέστην ἐ Πυλάδην ἐκθειάσαντες. ἐλελήθεις δέ με, ὦ γυναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν.

πάνυ γε· ὦ ἀναργῶς ἐπεδείξας ἡμῖν τὰς ἐν A Admodum enim euidenter oſtendiſti
τῷ Ορεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀν- nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, pi-
δρῶν, καὶ τὰ ὑπ' ἀλλήλων πεπόνθατα. πλὴν cturas pugnámque virorum, alterique
ἀλλ' οὐκ ἂν οἶμαι ἄν ποτε πεισθῆναι δόξαι pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi
τὴν φιλίαν ἐν Σκύθαις· ἄτε γὰρ ξένους καὶ non putaram amicitiam vſqueadeo cul-
ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἔριδα μὲν ἀεὶ σώζειν, tam fuiſſe quondam apud Scythas:
καὶ ὀργὴν, καὶ θυμὸν, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς magis autem, quòd barbari eſſent at-
οἰκειοτάτους ἐπιμαρτύρεσθαι· τεκμαιρόμενος τοῖς que agreſtes, ſimultate quidem, ira, ra-
τε ἄλλοις, ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κα- biéque perpetuò committi: amicitiam
τεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. ΤΟ. verò ne in familiariſſimos quidem ex-
Εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμᾶς τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι- ercere ſolitos: ídque coniiciens, cùm
καιότεροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιώτεροι ex aliis quæ de illis audimus, tum ex
ἐσμὲν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείην B hoc, quòd progenitores ſuos vita de-
πρὸς σε· ὅτι δ' οἱ φίλοι Σκύθαις πολὺ πιστό- functos deuorant. TOXA. An nos
τεροί τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας Græcis, cùm aliis in rebus, tum in
λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιόν his quæ ad parentum attinent cultum,
ἐστι δεῖξαι· καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ ſanctiores magiſque pij ſimus, in præ-
πρὸς ἀηδόνα μοι ἀκούσῃς, ἵνα εἴπω τι ὧν ſentiarum haudquaquam contenderim:
κατεμαθόμην, πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγι- quòd autem noſtrates amici longè fide-
νόμενος. ὑμᾶς γάρ μοι δοκεῖτε τοὺς μὲν περὶ liores ſint amicis Græcis, quódque a-
φιλίας λόγους, ἄμεινον ἄλλων εἰπεῖν ἂν δύ- micitiæ ratio maior apud nos quàm apud
νασθαι, τὰ ἔργα δ' αὐτῆς, ἃ μόνον οὐ καὶ ἀξίδμα vos, haud difficile fuerit docere. Ac per
τῶν λόγων οὐκ ἀμελεταῖς, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐ- deos Græcorum, ne tibi moleſtum ſit
παινέσαι τε αὐτὴν, καὶ δόξαι ἡλίκον ἀγαθόν C audire, ſi quæ perſpexi, dixero, mul-
ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς χρείαις πεσόντες τοὺς λό- tum iam temporis apud vos verſatus.
γους, δραπετεύετε, οὐκ οἶδ' ὅπως, οὐκ μέσων vos enim mihi videmini præclariùs cæ-
τῶν ἔργων. καὶ ὁπότ' ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς teris de amicitia verba poſſe facere,
τοιαύτας φιλίας ὑπὸ τὴν σκηνὴν αἰωρούμενοι vim verò factáque illius adeo non ſo-
πέμπουσιν, ἐπαινεῖτε, καὶ ὑπικροτεῖτε, καὶ lùm pro ſermonum dignitate non ex-
κινδυνεύουσιν αὐτοῖς ὑπ' ἀλλήλων, οἱ πολ- ercere, vt ſat vobis ſit prædicare eam,
λοὶ δ' ὑπὸ δακρύετε, αὐτοὶ δὲ, οὐδὲν ἄξιον ἐπαί- & quantum ſit bonum, oſtendere: at
νου ὑπὲρ τῶν φίλων προέρεσθαι θαμᾶτε, vbi vſu venit, deficientes à ſermoni-
ἀλλ' ἵν' που φίλος δεηθεὶς τύχῃ, αὐτίκα μά- bus, neſcio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterùm quum Tragœ-
λα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα οἴχονται ὑμῖν οὐκ πο- di in ſcenam progreſſi, iſtiuſmodi ami-
δῶν ἀποπτάμεναι αἱ πολλαὶ οὐκ ἄφρονα πρᾶγ- D citias vobis repræſentant, plerique lau-
δία, τοῖς κενοῖς τούτοις καὶ κωφοῖς προσώποις datis, atque applauditis, ac pro ſe mu-
ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἃ διηρημένα τὸ tuò periclitantibus illis lacrymatis, ip-
στόμα, καὶ παμμέγεθες κεχηνότα, οὐδὲ τὸ σμι- ſi verò nihil dignum laude pro ami-
κρότατον φθέγγεται· ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν, ὅσον cis præſtare audetis: quin ſi quando
γε δὴ λαμβάνομαι ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, forte accidat vt egeat amicus, ibi pro-
τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλεονεκτοῦμεν. tinus non ſecus atque inſomnia, procul
εἴη δ' οὖν δοκεῖ, ὅτῳ νῦν ποιῶμεν, τοὺς μὲν πα- auolantes euaneſcunt vobis multæ illæ
λαιοὺς φίλους ἀφεμένους ἐᾶσωμεν, εἴ τινας, ἢ ἡ- tragœdiæ, vóſque ſimiles relinquunt
μᾶς, ἢ ὑμᾶς τῶν πάλαι καταριθμεῖν ἔχομεν· inanibus iſtis ac mutis perſonis, quæ
ἐπεὶ καθά γε ὅτι πλεονεκτεῖτε αὖ, πολλοὺς καὶ diducto rictu, atque immane hiantes,
ἀξιοπίστους μάρτυρας ἴσως ποιησάμενοι, ne minimum quidem loquuntur. At
nos è diuerſo, quo ſumus in dicendo de
amicitia poſteriores, hoc in præſtanda ea
præcedimus. Quare, ſi videtur, ita in
præſentiarum agamus, priſcos illos ami-
cos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos
ex his qui olim fuêre, recenſere vale-
mus, quando iſta quidem parte vos ni-
mirum ſuperaueritis, compluribus ac gra-
uibus adductis teſtibus, nempe poëtis,

qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoíque, neque non aliorum neceſſitudinẽ, pulcherrimis verſibus carminibúſque contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter ſuperarit, melioráque produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimúmque certamen decertarit: adeò vt ego quidem non paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam ea eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. Quanquam eſt haud mediocris negotij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tum admodum inſtructo miſſilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamen vſque adeò ignauiter tam citò vniuerſam deſerens Græciam, tibi ceſſero. Etenim vehementer abſurdum fuerit, quum duo illi tantum viceriint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum vetuſtæ veſtræ picturæ, quas paulo antè ſcitè admodum repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud vos ſolet, ſed linguam execari conueniat. Sed vtrum ſpectare nos oportet, numerúm ne eorum quæ amicè quis geſſerit, an magis quo plures alter vter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horum ſpectetur; verùm ſi quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præſtantiora, magiſque penetrantiá: tum nimirum etiamſi numero paria ſint, opportuniora magiſque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MNE. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt ſatis. TOXA. Mihi quidem ſatis fore videtur ſi vterque quinque narret exempla. MNE. Itidem mihi videtur: ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non niſi vera dicturum: alioqui fingere eiuſmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queant. Porrò ſi iuraris, nefas ſit nõ habere fidem. TOX. Iurabimus, ſi quid etiam iureiurando opus eſſe cenſes.

τῷ Ἀχιλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τῷ Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὴν ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν καλλίστοις ἔπεσι, καὶ μέτροις ῥαψῳδοῦσας. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι, τῶν καθ' ἡμᾶς ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν, τὰ Σκυθικά, σὺ δὲ, τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος δὴ ἂν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνους παράσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νενικηκὼς ἔσται, καὶ τὴν αὑτοῦ ἀνακηρύξῃ, κάλλιστον ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενος· ὡς ἔγωγε πολὺ ἥδιον ἂν μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀποτμηθείην τὴν δεξιάν, ὅπερ τῆς Σκυθικῆς ὀπτίμιόν ἐστιν, ἢ χείρων ἄλλου κρίνεσθαι φιλίαν κεκριμένος, ᾧ ταῦτα, Ἕλλησι, Σκύθης αὐτὸς ὤν. MNH. ἔστι μὲν, ὦ Τόξαρι, ὁ φαῦλον ὂν ἔργον μὲν δὴ οἵῳ σοὶ, πολεμικῇ μονομαχῆσαι, πάνυ δυσχερὲς καὶ τεθηγμένους προσκυασμένῳ τοὺς λόγους· οὐ μέντοι ἀγεννῶς γε οὕτω καταπροδοὺς ἂν βεβαιεῖ ὁ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑποχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ δὴ εἰ καὶ πάνδεινον, ὑπὲρ δυοῖν μὲν ἐκείνοιν ἡττηθεῖναι τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι παλαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν δὴ μάλα ἐξεταζόμενος· Ἕλληνας δὲ πάνυ πολλοὺς, τοσαῦτα ἔθνη, καὶ τοσαύτας πόλεις ἐρήμους ὑπὲρ σοῦ ἀλῶναι. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, οὐ τὴν δεξιὰν ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι καλόν· πότερον δὲ ὠφεῖλε χρὴ τὸν ἀριθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τούτων πρόξεων, ἢ ὁπόσῳ δή τις πλείους ἔχῃ λέγειν, τοσούτῳ εὐπορώτερος δόξειεν ἂν πρὸς τὸν νίκην; TO. ἥδομαι. ἀλλ' ὠφείλω μὲν ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν ὁ κρατῶν, ἀλλ' εἰ ἀμείνους, καὶ εἰ τιμιώτεροι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν, ἴσαι τὸν ἀριθμὸν οὖσαι· καιριώτερα δηλονότι ἐργάσονταί μοι τὰ τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς. MNH. εὖ λέγεις, καὶ ὠφείλω τὸν ὁπόσα ἰκνεῖσθαι. TOΞ. πέντε ἐμοὶ γε δοκοῦσιν ἑκατέρῳ. MNH. κἀμοὶ δοκεῖ, πρότερος δὲ λέγε, ἀλλὰ ἐπομοσάμενος ἢ μὴν ἀληθῆ ἐρεῖν. ἄλλως γὰρ ἂν πλάττειν τὰ τοιαῦτα, οὐ πάνυ χαλεπόν· καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. εἰ δὲ ὀμόσας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. TO. ὀμούμεθα, εἴ τι καὶ ὅρκου δεῖν νομίζεις.

ΜΝΗ. τίς δέ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν; ἆρ' ἱκανὸς ὁ Φίλιος; ΤΟΞ. καὶ μάλα· ἐγὼ δὲ τὸν ὅρκον ὅμοσμαί σοι ἐν τῇ ἐμῇ τῇ γλώττῃ. ΜΝΗ. ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἃ μέλλω ὁπόσα αὖ λέγω πρὸς σέ, ἢ αὐτὸς εἰδὼς, ἢ παρὰ ἄλλων, ὁπόσον οἷόν τε ἦν, δι' ἀκριβείας ἐκπυθανόμενος, ἐρεῖν, μηδὲν πρὸς ἐμαυτοῦ ὑπερεπαχθῶν. καὶ πρώτιστά γέ σοι τὴν Ἀγαθοκλέους καὶ Δημίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἐγένετο, ἄριστος μὲν ἐς φιλίαν ὡς ἔοικε, τἄλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς ὃ γένος, οὔτε ἐς τἄλλα εὐπορίαν. Δημίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος Ἐφεσίῳ, φίλος ἐκ παίδων ἦν· ὁ δὲ Δημίας ἐπλούτει ἄρα εἰς ὑπερβολήν· καὶ ὥσπερ εἰκὸς, νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἡδονὴν σκώπτειν, φιλίας δὲ πλῆθος ὅσον ἀποδέοντας. τέως μὲν οὖν καὶ τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξηπάτητο, καὶ σκώπτων, καὶ σκώπτοντι αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ ἀστειότητι· καὶ ὁ Δημίας, ὡσπερεὶ αὐτὸν ἐπιμόρφου εἶχε τῶν κολάκων· τελευταῖον δὲ, καὶ περιέκοπτε, τὰ πολλὰ ὑπερημένων, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, καὶ παρωμιμήσκων καὶ τῶν παρόντων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μὴ πολλῶν κεκμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ κτησάμενος, κατέλιπεν ὥστε δῆθεν ζῶπα, καὶ δὴ ὅτι τοὺς κώμους ἐπῄνει ἐπ' αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων κωμάζειν, λανθάνειν πειρώμενος τὸν Ἀγαθοκλέα· καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ Δήμιος διαπείθεται, ὡς ἐρᾷη αὐτοῦ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ὑπερφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά· καὶ γράμματά τε εἰσφοίτα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ στέφανοι ἡμιμάραντοι, καὶ μῆλά τινα ἀποδεδηγμένα, καὶ ἄλλα ὁπόσα αἱ μαστροποὶ ὅτι τοῖς νέοις μηχανῶνται, καὶ μικρὸν αὐτοῖς ὑπιτεχόμεναι τοὺς ἔρωτας, καὶ αἰσθανόμενοι, ὃ πρῶτον ἐρᾶσθαι νομίζοντας· ἐπαγωγότατον γὰρ τοῦτό γε μάλιστα τοῖς καλοῖς τῶν νεανίσκων, ἄγχειν αὐτοὺς λάθρᾳ εἰς τὰ δίκτυα ἐμπεσόντας. ἡ Χαρίκλεια δὲ ὡς ἀστεῖον μὲν γύναιον, ἑταιρικὸν δὲ σκῶπτον,

A MNES. At quis tibi è diis noſtratibus? num ſatisfaciat Iupiter Philius? TOX. Et maximè. Ego quoque tibi noſtratem iurabo, meapte in lingua. MNE. Teſtis igitur eſto Iupiter Philius, quæcunque dicturus ſum apud te, ea nimirum vel quæ viderim ipſe, vel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentiſſimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipſo comminiſcentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas eſt celebratiſſima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præſtantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Epheſio Lyſionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias ſupra modum ditatus eſt, & quemadmodum ſolent ij qui nuper opes nacti ſunt, complures & alios ſecum habebat, ſatis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad voluptariam conſuetudinem, ab amicitia verò longè alieniſſimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem. Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores Tādem etiam offendere cœpit, crebriùs obiurgans, moleſtúſque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt ſeruaret quæ multo labore parta pater illi reliquiſſet: adeò vt ob hæc ne ad comeſſationes quidem illum deinceps adhiberet, ſed ſolus cum illis comeſſaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab aſſentatoribus illis miſero perſuaſum eſt quòd adamaretur à Charicleа Demonactis vxore, viri illuſtris, atque inter Epheſios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & ſerta ſemimarcida, & mala quædam admorſa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adoleſcentes, quò paulatim illis amorem artibus quibuſdam inſerant, primúmque hac incēdant opinione, quòd ſeſe credant amari. Nam plurimum illicit & hoc, præſertim eos qui ſibi formoſi videntur: donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Charicleа vrbana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia,

Amicorū I. par. Agathocles & Dinias.

sempérque illius, quicunque fortè adiiſ- A
ſet, etiam ſi quis admodum leuiter con-
cupiuiſſet: quin ſi vel aſpexiſſes duntaxat, protinus adnuebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recuſaret Chariclea: admirabilis autem alioqui artifex, quaviſque meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc eſſet, totum ſubigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magiſque accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox faſtidio, deinde iniecta ſuſpicione, quaſi ad alium ſeſe deflexura eſſet: poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta, artibúſque omnigenis in amantes inſtructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accerſiuerant in adoleſcentulum, multáque aſſimulabant quò eum in amorem Charicleæ impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adoleſcentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domóſque opulentas euerterat, varium quoddam atque inexpugnabile malum: vbi nacta manibus eſt ſimplicem, & huiuſmodi artium imperitum adoleſcentulum, haudquaquam amittebat ex vnguibus: ſed vndique oppugnans tentánſque, vbi iam omnium C
eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta periit, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt vigilaret, poſtremò vt miſera præ amore ſuffocatura eſſet ſeſe: donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe videretur, atque Epheſiorum vxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tandem in congreſſum adductus eſt multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura, fore D
vt caperetur à muliere formoſa, & ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miſerabiliter ſuſpirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam colere ſic vt maximè placitura eſſet: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Diniã vſa eſt. At vbi ſenſit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac ſubiugum eſſe factum: aliud ad hæc excogitat, quo miſerum ſubuertat: grauidam ſe ex eo ſimulat (nam hoc quoq; efficax ad magis ac magis inflammandum ſtultum amantem.)

καὶ τῶν προστυχόντος ἀεί, ἢ εἰ πόθεν ἐπ' ὀλίγῳ ἐλευθεροφρόνησέ τις, καὶ εἰ προσίδοι τις μόνον, θᾶττον ἐπέπνευε, καὶ δέος οὐδὲν ἦν, μή ποτε αὐτείποι Χαρίκλεα. δεινὴ δὲ καὶ τἄλλα τεχνίτις, πρὸς ὃν μέν τινα βούλει τῶν ἑταιρῶν ὑπτιάσασθαι ἐρασθήν· καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα, ὅλον ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ συνεχόμενον ἤδη ὑπερτεῖναι, καὶ προσεκκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀργῇ, ἄρτι δ' ἡδυλογίᾳ. καὶ μετ' μικρόν, ὑποφίᾳ, καὶ πρὸς ἕτερον ἀποκλίνειν δοκεῖν, ἢ ὅλη συγκεχύσθαι ἀπορίᾳ ἔχεσθαι ἡ γυνή· καὶ πολλὰ μηχανήματα προεσκεύαζε τῶν ἐρασθέντων. τοῦτον οὖν τότε οἱ Δινίου κόλακες προσλαμβάνουσιν ὑπὸ δ μειρακίου, καὶ τὰ πολλὰ ὑπερχωμῴδουν, συνωθοῦντες αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Χαρικλείας. ἡ δὲ, πολλοὺς ἤδη νέους συντεταχηλίσασα, καὶ μυρίους ἔρωτας ὑποκριναμένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀναδήσασα, ποικίλον τι καὶ πολυγύμναστον κακὸν, παραλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον, οὐκ ἀνῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων, ἀλλὰ προσέχουσα πολυτρόπως, καὶ δῃοπείρασα, ὅτε ἤδη πολυτάπασιν ἐκκέκαυται, αὐτή τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Δινίᾳ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. ὃ μὲν γὰρ προῆν ἀθύρων ἐκδίκως ἐπ' αὐτὸν καθίει τὰ γράμματα, καὶ συνεχῶς πεμπομένην τὴν ἄβραν, ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγρύπνησε, καὶ τέλος, ὡς ἀπάγξει ἑαυτὴν ἡ ἀθλία ὑπὸ τῆς ἔρωτος, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείσθη καλὸς εἶναι, καὶ ταῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ προσποθητός. καὶ που συνελήφθη πολλὰ ἱκετευθείς. καὶ ὃ σπουδὴν ἤδη ῥᾷον, ὡς ὃ εἰκὸς ἀλῶσεσθαι ἔμελλεν ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ προὔς ἡδονὴν τε ὁμιλῆσαι ὑπισταμένης, καὶ σὺν χειρῶν δακρύσαι, καὶ μεθυσθῆναι τῶν λόγων, ἐλεεινῶς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη, λαβέσθαι, καὶ εἰσελθόντι προσδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς δὴ μάλιστα ἀρέσαι, καὶ που καὶ ᾄσαι, καὶ κιθαρίσαι· οἷς ἅπασι καὶ τῶν Δεινίου ἐκέχρητο. καὶ ἐπεὶ ἤσθετο πονήρως ἔχοντα, καὶ δυσφόρως ἤδη τῆς ἔρωτι, καὶ τάχα που γελωμένου, ἄλλο ὑπὲρ τούτοις ἐπενόει, καὶ τὸν ἄθλιον ἀπώλλυε. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτοῦ σκηπτέα (ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο, δόλῳ ἑκάστην προσεκπυρῶσαι).

καὶ οὐκέτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι A Neque postea commeabat ad illum,
ὑπὸ τ' αἰδοῦς λέγουσα, πεπυσμένην τ' ἔρωτα· affirmans à viro obseruari sese, qui iam
ὁ δ' οὐκέθ' οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, amorem persensisset. Hic verò rem
οὐδὲ ἠνείχετο μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐδάκρυε, iam non vltrà ferre potis erat: neque
καὶ τὰς κόλακας ἐσέπεμπε, καὶ τοὔνομα durare quibat quum illam non aspiceret,
τῆς Χαριξλείας ἐπεβοᾶτο, καὶ τὴν εἰκόνα sed lacrymabatur, adulatoréque ad se-
περιβαλὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο γὰρ λίθου λευκοῦ) se accersebat, ac Charicleæ nomen in-
ἐφίλει, καὶ τέλος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τὸ clamabat: imaginémque illius ample-
δάφος, ἐκυλίετο, καὶ λύπη ἦν ἀκριβὴς τὸ xus (candido enim lapide fecerat) eiu-
πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ἃ κατ' μῆλα καὶ labat. Demum in solum abiiciens sese,
στέφανοι ἀπεδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ σωμοικίαι iactabatur: planéque res extremæ de-
ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες mentiæ speciem obtinebat. Siquidem
βύσσου, καὶ χρυσὸν ὁπόσον ἐθελήσοι. καὶ τί γὰρ, B munera reddita sunt mulieri, non pro
ἐν βραχεῖ ὁ Λύσωνος οἶκος ὀνομαστότατος τῶν malorum aut corollarum pretio, sed so-
ἐν Ἰωνίᾳ γυόμενος, ἐξωλώλητο ἤδη, καὶ ἐξεκέ- lidæ domus, agri, famulæ, vestes florulen-
νωτο· εἶτα ὡς ἤδη αὖος ἦν, ἀποληψόμενος αὐ- tæ, auri quantum optaret. Quid multa?
τὸν, ἄλλον τινὰ Κρῆτα νεανίσκον τῶν ὑπο- Breui Lysionis domus, quæ antea inter
χρύσων, ἐθήρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον, ἃ Iones nobilissima, exhausta est, atque
πρὸ ἤδη αὐτοῦ, κἀκεῖνος ὑπέτρεχεν. ἀμελούμε- exinanita. Deinde vbi iam exuccus es-
νος δ' ὑπ' ὧν ὁ Δφνίας, οὐχ ὑπὸ τ' Χαρικλείας set, eo relicto alium quempiam adole-
μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων (καὶ γὰρ scentulum Cretensem, bene nummo-
ἐκεῖνοι ἤδη τὸν Κρῆτα τὸν ἐρώμενον μετελη- tum venata est, atque ad illum desci-
λυθότα) ἔρχεται καὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ uit. Iam videlicet illum adamabat: at-
πάλαι εἰδότα ὡς ἔχοι πονηρῶς τὰ πράγματα que is quidem credebat. Itaque Di-
αὐτῷ, καὶ αἰδούμενος ὁ πρῶτον, ὅμως ἐπι- nias neglectus non à Charielea modò,
τῆδες ἐποιήσατο, τήν τ' ἔρωτα, τήν τ' ἀπορίαν, verùm etiam ab assentatoribus (nam isti
τὴν τ' ὑπερφίαν τῆς γυναικὸς, τὸν αὐτόχειρα τὸν Κρῆτα, quoque ad Cretensem amatorem iam
καὶ τέλος, ὡς οὐ βιώσοιτο μὴ οὐχὶ συνὼν τῇ Χα- desciuerant) abit ad Agathoclem, iam-
ριξλείᾳ. ὁ δὲ, ἀκαιρον εἶναι νομίσας τὸ τούτῳ C pridem non inscium quàm illi res mi-
ἀπομνημονεύσαι τὰ Δφνίᾳ, ὅτι οὐ προσίετο serè haberent. Ac pudescens quidem
μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς κόλακας αὐτοῦ initiò, tamen exposuit omnia: amo-
πρότερον, τότε, ὡς μόλις εἶχε παρῆσαν οἰ- rem, egestatem, arrogantiam mulie-
κίαν ἐν Σάμῳ, ἀπεμπολήσας, ἦκεν αὐτῷ τὴν ris, riualem Cretensem: in summa,
τιμὴν κομίζων, τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ non victurum sese, nisi cum Charielea
Δφνίας, οὐκ ἀφανὴς οὐδὲ ὡς τὸ πρὶν τῇ Χαριξλείᾳ, D consuetudinem haberet. Ille verò in-
καλὸς πάλιν αὖθις γεγονὼς· καὶ αὖθις ἡ tempestiuum esse ratus id temporis ex-
ἄθρα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μέμψις, ὅτι μὴ probrare Diniæ, quapropter ex ami-
πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο, καὶ οἱ κόλακες συνέ- cis vnum sese non admisisset, sed tum
θεον, ὑπεπαλαμησόμενοι, ὁρῶντες ἐδωδίμον quidem assentatores suos sibi antepo-
ἔτι ὄντα τὸν Δφνίαν. ὡς δ' ἐπανέρχετο ἥξειν πρὸς suisset; diuendita, quam vnam habe-
αὐτὴν, καὶ ἦκε περὶ τὸν δεῖπνον ὕπνον, καὶ ἔνδον bat in Samo, domo paterna, pretium
ἦν ὁ Δημώναξ ὁ τῆς Χαριξλείας ἀνὴρ, εἴτε illi attulit, talenta tria. Quæ simul at-
καὶ ἄλλως αἰσθόμενος, εἴτε ἐκ στόματος que recepisset Dinias, haud clàm erat
τῆς γυναικὸς (ἀμφω γὰρ λέγεται) ἐπφυσας, Charicleæ: rursus subitò formosus fa-
ὥσπερ ἐκ λόχου, τὸν τε αὐλὸν ἀπο- ctus: rursus ancilla, & literulæ, & ex-
κλείσαι ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δφνίαν, postulatio, quòd iam diu sese non adis-
set: concurrerunt item adulatores ap-
plaudentes, vt viderunt Diniæ adhuc es-
se quod daret. Cùm autem pollicitus es-
set sese venturum ad illam, veniss étque
primo ferè somno, esséque intus Demo-
nax, Charicleæ maritus, siue quòd alio-
qui præsenserat, siue de composito prodi-
tionéque vxoris (nam vtrunque fertur)
exiliens velut ex insidiis, & atrium iu-
bet occludere, & Diniam comprehendi,

ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset, veste quopiam, de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charicleam: atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & veste sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensúmque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam, ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cùm reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potiùs ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurariis, vnà cum aliis vrinabat; quódque hinc partum est, referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit: haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obiit. TOXA. At vtinam iniuratus ista Menippe dixisses, videlicet quò mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descripsisti: quin vereor ne quem & alium isti similem narres.

πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ὀπὶ μοιχὸν ἀπασάμενος. ὁ δὲ, συνιδὼν οὗ κακῶς ἔχει, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας, αὐτόν τε ἀποκτείνει τὸν Δημώνακτα, παίσας εἰς τὸν κρόταφον· καὶ τὴν Χαρίκλειαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τῷ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τέως μὲν ἐστήκασιν ἄφωνοι, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι, εἶτα πειρώμενοι συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπῄει μετὰ τὸ ξίφος, ἔκφοβοι μὲν ἐγένοντο, ὁ Δεινίας δὲ ἐξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος· καὶ ὅ μέχρι τῆς ἕω παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων, ὅ, τι ἀποβήσεται σκοποῦντες. ἕωθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ παρῆσαν (ἤδη γὰρ ὁ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δεινίαν, ἤδη αὐτὸν ἔξαρνον ὄντα μὴ κεχρῆσθαι, ἀπάγουσι παρά τὸν ἀρμοστήν, ὃς ἦρχε τηνικαῦτα τῆς Ἀσίας τότε· ὁ δὲ, βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτόν· καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον νῆσον τῶν Κυκλάδων· ἐν ταύτῃ φυγὴν εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς, καὶ πάλαι μοι συνών, καὶ συναπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνῳκήθη εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ περὶ αὐτὸν διέτριβεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφυγε ὁ Δεινίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου· καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτῷ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφυγεν αὐτῷ· καὶ ὅπως πανταπασιν ἠπόρησαν τῶν ἀναγκαίων, ἀποδὺς ἑαυτὸν τῆς πορφυρείας, συνεργατεύετο, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀπέφερεν, ἔτρεφε τὸν Δεινίαν, καὶ νοσήσαντα δὲ βαρέως ἐθεράπευσε, καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπεμελήθη εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἕλληνος, ἅ περὶ πολλοῦ γιγνόμενον, ἐπεὶ γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πέντε διελήλυθεν, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε. ΤΟ. καὶ εἴθε γε, ὦ Μήνιππε, ἀνώμοτος ὢν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν αὖ ἐδυνάμην αὐτοῖς, ὅτῳ Σκυθικόν τινα φίλον τὸν Ἀγαθοκλέα τοῦτον διηγήσω· πλὴν δέδοκά μοί τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἰπεῖν αὐτῷ.

ΜΝΗ. ἄκουε τοίνυν καὶ ἄλλον, ὦ Τίξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἐπομοσάμενος ἢ μὴν αὐτὸς ἑωρακέναι ὃ ἔργον. πλεῦν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε σὺν δύσιν Πλειάδος, συλλογιμαίους τινὰς ἀνθρώπων κομίζων, ἐν οἷς τούτοις εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ, Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ἡλικιώτας ὄντας, τὸν μὲν Εὐθύδικον, ἐρρωμένον, καὶ καρτερόν· τὸν δὲ Δάμωνα, ὕπωχρον, καὶ ἀσθενικὸν, ἅτε ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνισάμενον. ἄχρι μὲν οὖν Σικελίας, εὐτυχῶς δι' ἁπλοΐας ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς ἐπιπλεῦσαι· ἐπεὶ δὲ τὸν πορθμὸν διεπεράσθησαν, καὶ αὐτοῖς ἤδη τοῦ Ἰονίου ἔπλεον, χειμῶνα μέγιστον ὑποπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ, τί ἂν τις λέγοι, τρικυμίας τινὰς, καὶ προβόλους, καὶ χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνος κακά; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Ζάκυνθον εἶναι ἀπὸ φιλῆς τῆς χερσαίας πλέοντας, ἔπι καὶ σπείρας τινὰς ἐπιτεταμένας, ὡς ῥᾷστον ὑποδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷς ἐν τοσούτῳ σάλῳ παπαίνοντα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐσκεκυφότα εἰς τὸν θάλασσαν· εἶτα, οἶμαι, τῆς νεὼς διαγούσης ἐς ὃ κεκύφει μέρος ὑπὸ κλίσεως, καὶ τοῦ κύματος σὺν αὐτῷ ῥύμης, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ὑπὲρ τὸν κεφαλὴν ἐς τὸ πέλαγος, τὸν δὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς δὴ καὶ ῥᾷον διώσασθαι νῆν· οὕτως οὖν δοκεῖν πνιγόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἀνέχοντα τοῦ κλύδωνος· τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχεῖν γὰρ γυμνὸν ἐν τῇ δίνῃ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς τὸν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα ἤδη ἀπαγορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ὑπὸ πολὺν χρόνον, τὸ σελήνης καταλαμπούσης) συμπεριλαβεῖν, καὶ συγκουφίζειν. σφᾶς δὲ, ὑπὸ μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τοῦ ἀνδρός, μὴ διώσασθαι δὲ, μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαιωμένους, πλὴν ἐκεῖνά τε ποιῆσαι, φελλούς τε γὰρ πολλοὺς ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν κοντῶν τινας, ὡς ὑπὸ τούτων ἀπονήξαιντο, εἴ πῃ αὐτῶν περιτύχοιεν, καὶ τέλος, καὶ τὸν σκάφην αὐτὸν, ὑμικρὸν οὖσαν. σύνοισθον οὖν πρὸς θεῶν, ὦ τίνα δῆτα τὴν ἄλλην ὑπόδειξιν ὑπεδείξαντο εὐνοίας βεβαιοτέραν πρὸς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα εἰς πέλαγος ὕπνου ἠγελωμένον, ἢ κοινωνήσας τοῦ θανάτου;

A MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidenſem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarenſis, adiurans profectò ſe teſte rem factam eſſe. Aiebat enim nauigaſſe ſeſe ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occaſum, collectitios quoſdam homines vehentem: in his fuiſſe Euthydicum, vnáque cum hoc Damonem Chalcidenſem eiuſdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuiſſe: verùm Euthydicum valentem robuſtúmque: Damonem contrà ſuppallidum atque valetudinarium, quaſi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuiſſet. Itaque ad Siciliam B vſque feliciter aiebat Simylus nauigaſſe ipſos. Cæterùm vbi tranſmiſſo freto, in ipſo iam Ionio mari nauigarent, tempeſtatem maximam eis incubuiſſe. Quid autem attinet multa referre? immaneis quaſdam procellas ac ſinuoſas, tum grandines, & ſi quæ alia tempeſtatis mala? Vt verò iam haud procul abeſſent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quoſdam trahētes, quò nimirum vim impetúmque fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nauſearet, vomuiſſe in C mare propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, ſimúlque propellente fluctu excidiſſe eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt miſero vel natare commodè liceret. Mox itaque ſuccłamaſſe cùm præfocaretur, víxque ſeſe ab vndis ſuſtolleret. Porrò Euthydicum ſimul atque audiſſet (nam forte fortuna nudus in ſtrato tum erat) abieciſſe ſemet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim iſta videri poterant, luna ſcilicet relucente) vnà iuxta illum naſſe, ac ſubleuaſſe. Ac voluiſſe quidem illis opitulari ſeſe, miſeratos virorum calamitatem, verùm nequiſſe, quòd vento præualido raperentur. Illud tamen feciſſe, ſubera complura ad illos proieciſſe, tum ex contis aliquot, vt ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documētum quiſquam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidiſſet in mare vſque adeò ſæuiens, quàm communicata morte?

II. par. Euthydicus & Damon Chalcidenſes.

Iámque adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ ſeſe agglomerantis, ſpumam vndique efferueſcentem, noctem, ac deſperationem, ad hæc illum iam præfocari incipientem, víxque vndis extantem, manúſque porrigentem amico: hunc autem incontanter inſilientem, ſimúlque nantem, prorſúſque ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cognoſces quòd haud ingenerosum hunc quoque amicum, videlicet Euthydicum, retulerim. TOXAR. Vtrùm perierunt viri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris, ſeruati ſunt, quin hodiéque Athenis agunt ambo, philoſophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapſum, illum deſilientem, ſimúlque nantes, quatenus per noctem dabatur aſpicere. Porrò quæ poſt hæc acciderint, Euthydicus ipſe narrat. Primùm quidem, ſubera quædam fortè nactos, ſuſpendiſſe de his ſeſe, atque ita hærentes fluitaſſe, fanè quàm incommodè. Deinde vbi tabulata conſpexiſſent, iam ſub auroram annaſſe, conſcenſiſque illis, commodè deinde nantes appuliſſe Zacynthum. Poſt hos autem, qui neutiquã mali ſunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo iſtis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur, & iis quidem opulentis, quum ipſe pauperrimus eſſet. Hic vita decedens, teſtamentum reliquit aliis quidem fortaſſe deridiculum, tibi verò haud ſcio an tale ſit appariturum, viro probo, & apud quem amicitia in pretio ſit, quiſque vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo ſcriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in ſenecta fouẽdam: Charixeno verò filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. (Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptiis.) Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem pro ludo iocóque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum riſu diſcederet,

III Eudamidas, Aretæus, Corinthij, & Charixenus Sicyonius.

Α καί μοι ἐπ' ὀφθαλμῶν λάβε τὰ ἐπηρεάσαντα τῷ κυμάτων, τὸν ἠχῆ τοῦ ὕδατος ὑπηχοῦμενον, τὸν ἀφρὸν ἀναζέοντα, τὰ νύκτα, καὶ τὴν ἀπόγνωσιν, εἶτα ἀποπνιγόμενον ἤδη, καὶ μόγις ἀνακύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ, ὑπερπηδῶντα θᾶττον, καὶ συννέοντα, καὶ δεδοίκοτα μὴ τοῦτον ἀπόληται αὐτοῦ ὁ Δάμων. ὅτῳ γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγεννῆ σοι καὶ τοῦτον φίλον τὸν Εὐθύδικον διηγησάμενον. ΤΟ. πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ παραλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε ὑπὲρ μετρίως δέδοικα ὑπὲρ Β αὐτῶν. ΜΝ. θαῤῥεῖ, ὦ Τόξαρι, ἐσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν εἰσιν Ἀθήνησιν, ἀμφω φιλοσοφοῦντες. ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος, ταῦτα μόνα εἶχε λέγειν, ἃ ποτε εἶδε τῆς νυκτός· τὸν μὲν, ἐκπεπτωκότα, τὸν δὲ, ὑπερπηδῶντα, καὶ νηχομένους, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ καθορᾶν ἐδύνατο. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. Ὁ μὲν γὰρ πρῶτον, φελλοῖς τισι παρεπεσόντας, αἰσθέσθαι ὅτι τούτων ἑαυτοῖς, καὶ ἀπονήχεσθαι πονήρως· ὕστερον δὲ τῷ ἀποβάθρᾳ ἰδόντας, ἤδη πρὸς ἕω, παρανήξασθαί τε αὐτῇ, καὶ C ὃ λοιπὸν ὑπερβαίνοντας, θύμβρῳ παρεικελῶσαι τῇ Ζακύνθῳ. μετ' ὀλίγον τούτοις δὲ φαίνεσθαι ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἂν εἰκάσαιμι, ἀκμαιότερον ἤδη τὸν ἄλλον σῶμα πρὸς ἔργα αὐτῶν. Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ, καὶ Χαριξείνῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐχρῆτο ὑπάρχουσι δὲ πένητι αὐτὸς ὢν· ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διαθήκας ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις, ἴσως γελοίας, σοὶ δ' οὐκ οἶδα εἰ τοιαύτας δόξουσιν, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν πρώτην, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐτέλα πο D γὰρ ἐν αὐταῖς, Ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαριξείνῳ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πλείστου, ὁπόσην ἂν πλείστην δύνηται (ἦν δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβῦτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου) εἰ δέ τι ἄτερος αὐτῶν ἐν τοσούτῳ πάθοι, καὶ τὰ ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων οὐ διαγνωσθέντων τῶν διαθηκῶν, οἱ τὴν πενίαν μὲν εἰδότες τοῦ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δ', ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γέλωτ' ἀπηλλάττετο,

οἵ Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες, κληρον λαμβάνονται, λέγοντες, εἴπερ ἀποπίσουσιν Εὐδαμίδα, καὶ ζῶντες αὐτοὶ κληρονομήσονται τοῦ τεθνεῶτος· οἱ κληρονόμοι δὲ, οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦλθον εὐθὺς βεβαιοῦντες τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ὕστερον, ἀπέθανεν· ὁ δὲ Ἀρεταῖος, ἄριστος κληρονόμος γενόμενος, τόν τε ἐκείνου, καὶ τὸν αὑτοῦ μειράκιον τρέφει τε τὸν Εὐδαμίδα τὸν μητέρα, καὶ τὴν θυγατέρα ἣν πολλοῦ ἐκδέδωκεν, ἀπὸ πεντήκοντα πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὑτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ὑπὲρ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρεταῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας προσῆκεν, τοιαῦτα κληρονομήσας, ἃ μὴ προσῆκε τὰς διαθήκας τῶν φίλων; ἢ πήξομεν καὶ τοῦτον ἐν ταῖς τελείαις ψήφοις μίαν τῶν πέντε εἰ; TO. Ἀλλ' οὗτος μὲν καλός· ἐγὼ δὲ, τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τῆς θαῤῥοῦς, ὃ εἶχε πρὸς τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ ὡς ἂν αὐτὸς αὖ τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' ἀμφοῖν, εἰ μὴ ἂν ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐγεγράφατο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν αὖ ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. MN. Οὐ λέγεις· τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω, Μασσαλίηθεν· ἐδείχθη δέ μοι ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας, καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει· προσῆκτο δὲ αὐτῷ γυνὴ ὅτι ζεύγους ὀδιπορεούσῃ, τά τε ἄλλα εἰδεχθὴς, καὶ ξηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένη, πολυλώβητόν τι καὶ ἀπρεπὲς μορμολύκειον. εἶτα ἐπεὶ ἐθαύμασα εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ὡραῖος ὤν, ἀνέχεται παρεζευγμένῳ τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὸν δυσκλεῆ τοῦ γάμου, ἀκριβῶς εἰδὼς ἕκαστα· Μασσαλιώτης δὲ καὶ αὐτὸς ἦν. Μενεκράτει γὰρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τῆς δυσμόρφου ταύτης, φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλουτοῦντί τε καὶ τιμωμένῳ ὁμοτίμως ὤν. χρόνῳ δὲ ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὴν οὐσίαν ἐν καταδίκης, ὅτε καὶ καὶ ἄτιμος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἑξακοσίων, ὡς ἀποφηνάμενος γνώμην ἐπάξιον. ὅτῳ δὴ οἱ Μασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη,

A quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet: atque ita aiebant: Si quidem persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierũt, venerunt illico, agnoscẽtes ratáq; facientes ea quæ erant testamẽto mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tũ suo ipsius susceptο onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filię dotem, duobus in
B amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nũmnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hęreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneísque calculis ponimus, vt sit vnus è quinque? TOX. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea
C scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus taliũ hæres. MNE. Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolëi, Massilia oriundum: commonstrabatur autem mihi in Italia, patrię nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, cùm alioqui deformis, tum dimidia, nempe dextra, corporis parte manca, alteróque capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde cùm demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret
D eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum commonstrabat, caussam exponit quare in id matrimonium incidisset: nouerat enim compertè omnia: nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis viris, tanquam qui sententiam iniquam pronuntiasset. Ad hunc autẽ modum, inquit, nos Massiliẽses, mulctamus,

IIII. Zenothemis Massiliensis, & Menecrates.

si quis corruptè iudicet. Grauiter itaque A ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, vtpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tã infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur, idque circa lunam crescẽtem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret, Bono, inquit, animo es Menecrates. Neque enim ipse egebis necessariis, & filia B tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibique opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessariis cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem conuiuium peregerant, libassentque Diis, tum verò plenum illi calicem porrigens, Accipe, inquit, Menecrates à genero symbolum affinitatis, poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuam Cydimacham: dotem autem iam olim accepi talenta quinque & viginti. Illo verò respondente, Absit, ne feceris ô Zenothemis, néve ipse vsque adeo insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc, inquam, illo loquente hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo pòst prodiit, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam: tantùm amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentûm virûm sentẽtia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd tollens hunc pater, intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum,

εἴ τις τὸ δόγμα γράψειεν. ἐλυπεῖτο οὖν ὁ Μενεκράτης, καὶ ὅτι τῇ καταδίκῃ, καὶ ἐπεὶ ἐκ πλουσίου πένης, καὶ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος ὑπ' ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐλύπει θυγάτηρ αὐτῇ, ὑπήλικος ἤδη, καὶ ὀκτωκαιδεκέτης οὖσα, ἣν οὐδὲ μετὰ πάσης τῆς οὐσίας τῆς πατρῴας, ἣν γε πρὸ τῆς καταδίκης ἐκέκτητο, ἠξίωσεν ἂν τις τῶν γε εὐγενῶν, καὶ πενήτων, ῥᾳδίως προσλαβέσθαι, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν. ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπτειν πρὸς τὴν σελήνην αὐξανομένην. ὡς ὑπὲρ τούτων πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀποδυρόμενον, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, οὔτε γὰρ ἀπορήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τῆς γένους εὑρήσει νυμφίον τινά· καὶ ταῦτα ἅμα διεξιών, λαβόμενος αὐτὸν τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν πολλὴν οὖσαν, ἐπείμανε πρὸς αὐτόν· καὶ δεῖπνον πρόσκλητους ἑλὼν καλέσας, εἰστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πεπειρᾶσθαι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνηντο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐπεὶ δὴ μεστὴν αὐτῷ τὴν φιάλην προτείνας, C Δέδεξο, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες, πρὸς τὸν γάμον ἐμοῦ φιλοτησίαν· ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν θυγατέρα Κυδιμάχην. τὴν προῖκα δὲ πάλαι εἴληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι· τὴν δὲ, ἅπαγε λέγοντος, μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς προΐδεῖν σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, κόρῃ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζυγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἁρπάσας τὴν νύμφην, ἀπῆγε εἰς τὸν θάλαμον· καὶ μετ' ὀλίγον προσῆλθε, διακορήσας αὐτήν. ἃ δ' ἐκείνη σιωπῇ ὑφαίνων, καὶ πρώτη ὡς ὀρθῶς προσαγόμενος αὐτήν· ἢ οὐχ D ὅπως ἥκιστα αἰσχύνῃ τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνολογῶν ἔοικεν, ὑπερηφανύμενος ὡς καταφρονῶν τὸ ἐν σώματι καλὸν, καὶ αἰσχρὸν, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξης, ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην. τοιοῦτος οἴεται χείρων προῖκα τὸ ψήφισμα τῶν ἑξακοσίων γεγενέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων ὅπως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ κάλλιστον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο· καὶ προῖκα γε, ἐπεὶ ἀράμενος αὐτὸ εἰσεκόμισεν ὁ πατὴρ τὸ βουλευτήριον, ἀλλὰ ἐξεμιλλᾶτο, καὶ μέλανα ἀμπεχόμενον, ὡς

ὡς ἐλεεινότερον φανεῖν ὑπὲρ τῦ πάππου, ὁ μὲν βρέφος ἀνεγέλασε πρὸς τοὺς συλλαβόντας, καὶ σπαρασσόμενος τὸν χαίρε. ἡ συλλὴ δ' ὑπακλαυθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῷ Μενεκράτει τὴν κατάδικην, καὶ ἤδη ὑπάρχει ὅστις τηλικοῦτον σωτῆρα χρησάμενος πρὸς τὸ σωέδριον. Τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν εἰργάσθαι ὑπὲρ τῦ φίλου, ὡς ὀφῆς, ὦ μικρὰ, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γιόμενα· οἵτε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγουσι). λοιπὸς ἡμῖν ὁ Πέμπτος· καί μοι δοκῶ οὐκ ἄλλον ἐρεῖν, Δημητρίου τὸν Σουνιέως ὑπολαμβάνοντος. σωνεκπλεύσας δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος, Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ οὐκ παίδων ὄντι, καὶ σωεφήβῳ, σωιλῶν, καὶ σωεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν, τὴν Κωικὴν ἀσκησιν ἀσκούμενος ὑπὸ τῷ Ροδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ· ὁ δὲ Ἀντίφιλος, ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. ἐν δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν ἐπὶ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τὸ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς ὅσας, μὴ παρέχειν σκιὰν· τὸν δὲ Μέμνονα, βοᾶν πρὸς αἰθέλοντα τὸν ἥλιον. Τούτων ὑπεθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τὰς πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τὸ Μέμνονος, ἀναπλεύσας ἐπὶ τὸν Νεῖλον, ἕκτον ἤδη μῆνα, ὑπολείπων τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δὲ σὺν τοσούτῳ συμφορᾷ ἐχρήσατο, μάλα γυναῖόν τινος φίλου δεόμενος. οἰκέτης γὰρ αὐτῦ Σύρος, ὄνομα, καὶ τὸν πατρίδα, ἱεροσύλοις ποσὶ χρησάμενος, συνεισῆλθέ τε αὐτοῖς εἰς τὸ Ἀνουβείειον, καὶ ἀποσυλήσαντες τὸν θεὸν, χρυσᾶς τὰς φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυρεῖς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατέθεντο πρώτα παρὰ τῷ Σύρῳ· εἶτ' ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπεμπολῶντες) ἅπαντα ὑπ' αὐτοῦ ἔλεγον πρεσβεύμενοι ὑπὸ τῦ ἔχοντος, καὶ ἀγόμενοι ἦσαν ὑπὸ τὴν οἰκίαν τῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φορεῖα ἐξέφερον ὑπὸ κλίνῃ τινὶ, ἐν σκότει κείμενα. ὅτε οὖν Σύρος ἐδέδετο ὑπὸ, καὶ ὁ δεσπότης αὐτῦ Ἀντίφιλος· οὗτος μὲν καὶ μεταξὺ ἀκροώμενος τῦ διδασκάλου, ἀναστατθείς, ἐξῆλθε δὲ οὐδείς· ἀλλὰ καὶ οἱ τέως ἑταῖροι, ἀπεστρέφοντο ὡς ὁ Ἀνουβείειον συλήσαντα, καὶ ἀσέβημα αὐτῷ ἡγοῦντο εἰ, εἰ συνέπιόν ποτε

A quò plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atque ille iam rei famæque restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti vides, neque qualia passim Scythæ factitant, qui concubinas formosissimas summa cura diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigarat in Ægyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecensi, quicum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Ægyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnoníſque. Nam audiuerat, illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deò, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id genus aliis, omnia apud Syrum deposuerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt, districti in rota: deportatíque venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas deprome-bant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illico vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem, tãquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seséque impiari credebant, si cum illo bibissent;

V. par. Demetrius Sunienſis, & Antiphilus Alopecensis.

aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſontium ſceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Ægyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere deo, atque illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quando defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multo etiam magis erat inuiſus. Subægrotabat itaque iam, maléque habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idque etiam noctu, neque crura ſineretur protendere, ligno incluſa: nam per diem cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locúmque anguſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intoleranda: nimirum homini eiuſmodi rerum inſueto, miniméque ad tam durum vitæ genus exercitato. Quum verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet, reuerſus eſt tandem & Demetrius, nihil dum ſciens eorum quę acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res eſſet, ſtatim q; curriculo ad carcerem veniſſet: tum quidem admiſſus non eſt, propterea quòd veſpera iam eſſet, & carceris cuſtos iamdudum occluſis foribus dormiebat, miniſtris excubias agere iuſſis. At mane quum eſſet ingreſſus, multis videlicet precibus admiſſus, accedens, multo tempore quęrebat Antiphilum: quippe malorum multitudine ſic immutatum, vt cognoſci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquemque contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in ſtragibus. Quòd ni nomen fuiſſet eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuiſſet agnoſci quiſnam eſſet: vſqueadeo præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam reſpondiſſet, atque adeunte illo comam diduxiſſet, eam à vultu abigens, ſordidam atque impexam, oſtendit ſeſe quis eſſet. Hic ambo collapſi ſunt, oculis obortacaligine in tam inopinato ſpectaculo. Verùm aliquanto pòſt, poſteaquam & ipſe ſibi redditus,

ἢ σωφρονίσθησθαι αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐδέδετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολιὼ ἤδη χρόνον, ἀπαθὴς κακῶν, ὅσοι ἦσαν κακοῦργοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μιαρώτατος τῶν ἁπάντων δοκῶν. καὶ ὁ μὲν τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος δεισιδαίμων ἀνὴρ ἄθεος, ὥετο χρῆναι καὶ πικραίνειν τὸν θεὸν, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστως. εἰ δέ ποτε ἀπολογοῖτο λέγων, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον εἴργασται, ἀναίσχυντος ἐδόκει, καὶ πολὺ πλέον ὅτι τοῦτο ἐμισεῖτο. ἐπεὶ νόσῳ τοιᾷδε ἤδη, καὶ πονήρως εἶχεν, οἷ εἰκὸς χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ τῆς νυκτὸς, οὐδὲ ἀποτείνειν τὰ σκέλη ἐλευθέρως, ἐν τῷ ξύλῳ καθειρχθέντα· τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας ὁ κλοιὸς ἦρκε, καὶ ἡ ἑτέρα χεὶρ πεπεδημένη· εἰς δὲ τὸν νύκτα, ἔδει ὅλον καθεδεδέσθαι· καὶ μὲν καὶ τῆς οἰκήματος ἡ δυσοσμία, καὶ ὁ πνίγος, ἐν τούτῳ πολλῶν δεδεμένων, καὶ ἐστενοχωρημένων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τῆς σιδήρου ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἵῳ αὐτοῖς ἐκείνων ἀήθη, καὶ ἀμελετήτῳ πρὸς οὕτω σκληρὸν τὸν διαιτᾶσθαι. ἀπαγορεύοντος δὲ αὐτῷ, καὶ μηδὲ σῖτον αἴρεσθαι θέλοντος, ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ὅπως ἔμαθεν, ὡς εἶχεν, αὐτὸς ὅτι τὸ δεσμωτήριον, δρομαῖος ἐλθών, τότε μὲν οὐκ εἰσεδέχθη, ἑσπέρα γὰρ ἦν· καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὸν θύραν, ἐκάθευδε, θορυβῶν τοῖς οἰκέταις παραχελευσάμενος· ἔωθεν δὲ εἰσέρχεται, πολλὰ ἱκετεύσας καὶ πρελθών, ὅτι πολὺ μᾶλλον ἐζήτει τὸν Ἀντίφιλον, ἄδηλον ἔτι τῶν κακῶν γεγενημένον, καὶ θεώμενος, αἰσχυντηλῶς καθ' ἕκαστον τῶν δεδεμένων, ὥσπερ εἰώθεσαν οἱ τοὺς οἰκείους νεκροὺς, ἤδη ἐώλους ὄντων αἰσχυντοῦντες ἐν ταῖς παρατάξεσι. καὶ εἴ γε μὴ τοιοῦτον ἐδόκησεν, Ἀντίφιλον Δημομένους, καὶ ὅτι πολὺ ἡμίονον αὐτὸν ὄστις ἦν, τοσοῦτον ἥλαττον ἔτι τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὸν φωνὴν αἰσθόμενος ἀνεβόησε, καὶ προσιόντος, διαστείλας τὸν κόμην, καὶ ἀπάγων τοῦ προσώπου αὐχμηρὸν καὶ συμπεπλεγμένον, ἔδοξεν αὐτὸν ὄστις ἦν, ἄμφω μὲν αὐτίκα πίπτουσιν ἐκπλαγέντες ὅτι τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ. χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὐτόν τε

καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ ἕκαστα, ὡς εἶχεν, ἐκπυθόμενος πρὸς αὐτοῦ, θαρρῆσαί τε προσκελεύεται· καὶ διελὼν ὁ τριβώνιον, ὃ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, ὃ λοιπὸν δὲ, ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ εἶχε πιναρὰ καὶ ἐκτετυχωμένα ῥάκη περιαιρούμενος, καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, πρώτα ἕκαστον στενῶν, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ, καὶ θεραπεύων. προσαδοὺς γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕως εἰς μέσην ἡμέραν, ὑπηρέτει ἐπιτηδείως· ἐκ δὲ τούτου πλείονος ἀπέφερεν ἀγοράζων. εἶτ' ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τῆς μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλών, πρᾳότερον αὐτὸν ἐποίει· εἰρηνικῶς δὲ ἀπειργάζετο αὐτόν. ὃ λοιπὸν δὲ εἰς τὴν τοῦ φίλου θεραπείαν ἱκανῶς αὐτῷ διήρκει· καὶ τὰς μὲν ἡμέρας στενῶν τῷ Ἀντιφίλῳ, προσαμυδούμενος· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατάσχοι, ὀλίγον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου, στιβάδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποδησάμενος, αἰεπαύετο. χρόνου μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, εἰσιὼν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾷον δὲ φέρων τὴν συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος, ὕστερον δὲ ἀποθανόντος τοῦ δεσμωτηρίου λῃστοῦ τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι πρόσω τις ἐς τὸ οἴκημα τοῦ λελυμένων. ἐφ' οἷς ἀπορῶν, καὶ ἀνιώμενος, ὅτι ἔχων ἀνῶσαι πρᾶγμα τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ στενάρχῃ, ὡς εἴη κεχοινωνηκὼς τῆς ὁπῆς τὸν Ἄνουβιν ὑπορύξας· ὡς δὲ τοῦτο εἶπεν, ἀπήγετο αὖθις εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀφεὶς προσέτι τὸν Ἀντίφιλον (τοῦτο γὰρ μόλις πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, ὀξέφρακτον προσέτι αὐτῷ πλησίον τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι) ἔνθα δὴ μάλιστα ἐδήξε τὴν ὀδύνην, ὡς εἶχέ πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν δεινῶν· καίτοι σώσοντι αὐτὸς ὑπομιμνήσκων ὅπως ἐκφύγοι μάλιστα καὶ κλεπτόμενος, καὶ ἥκιστα ἀνιῷτο· ὥστε ῥᾷον ἔφερον μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες. χρόνῳ δέ τι προσπεσὸν, ἔπαυσεν ὅτι πλέον αὐτοῖς δεσμευθῆναι εἰς γὰρ τῶν δεδεμένων, οὐκ οἶδ' ὅτου, ῥίνης διαπρήσας, καὶ συναμίσας πολλοὺς τῶν δεσμῶν προσλαβών, ἀποκρίμνῃ τε πρὸς ἅλισιν, ἣ ἐδέδετο ἐξῆς, τῶν κλοιῶν εἰς αὐτὴν διφρουμένων, καὶ ἀπολύει ἅπαντας· οἱ δὲ ἀποκτείναντες δυοῖν δεοῖν ὀλίγοις ὕστερον τοῖς φύλαξι, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι.

& Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiénsque. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quò illi mansuetum hunc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quò illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratisque frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitiùs ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia via non pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illico in carcerẽ, ac ductus ad Antiphilum. (Nam hoc magnis precib. vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur.) Hic igitur vel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda negligeret, cùm & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet; quo pacto fieri posset vt ille & quamplurimum dormiret, & minimùm angeretur: Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto pòst tale quiddam accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluítque omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliêre

atque hi quidem illico quò quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehensi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoque retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Ægypti præses cognito quod accidérat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibíque non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis quòd non aufugissent, dimitti. In summa compulêre iudicem vt caussam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quinetiam ambos muncre prosecutus est, idque de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Ægypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse qui erat, videlicet qui possit paucis esse contentus: neque illum ampliùs egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quòd ni initiò notasses nos, tãquam qui verbis nos iactaremus; idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: cùm interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lacrymas funderet, atque etiam supplex esset: totámque caussam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præcidatur.

A ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὃ πρῶτον ἕκαστος ἐδύνατο ἕκαστος διεσπαρέντες, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος δὲ, καὶ ὁ Ἀντίφιλος, τὸν Σύρον ἔμφυλον, καὶ τὸν Σύρου λαβόμενοι ἔδησαν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων ἔπαρχος τὸ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μεταγαγὼν δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί γε ἠγάπησαν, ἕως ἀφιέμενοι· ἔδοα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο ἀδικεῖσθαι σφᾶς ὀλίγου, εἰ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἐλέῳ ἢ ἐπαίνῳ τῶν μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεθῆναι. καὶ τέλος, ἐπειδὴ κατέστησε τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ, ἐπεὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τὸν Δημήτριον δὲ πολλὰ θαυμάσας, ἀφῆκε, προσμισθωσάμενος ὅτι τῇ κολάσει, ἐπειδὴ ἐχρῆτο ἀδίκως δεδεκότες, ἑκάτερον δωρησάμενος, πρὸ αὐτοῦ δραχμαῖς μὲν μυρίαις τὸν Ἀντίφιλον, δὶς τοσαύταις δὲ τὸν Δημήτριον. ὁ μὲν οὖν Ἀντίφιλος, ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστίν. ὁ δὲ Δημήτριος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ δισμυρίας ἐκείνῳ B καταλιπὼν, ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ἰνδικὴν, πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀπολιπὼν αὐτόν· ὅτε γὰρ αὐτὸς δέοιτο τῆς χρημάτων, ἔστ' ἂν αὐτὸς ᾖ ὅσπερ ἐστὶν, ἀρκείσεσθαι ὀλίγοις δυναμένῳ· ὅτε ἐκείνῳ ἐπὶ δεῖν φίλῳ, μυρίων αὐτῷ τῆς πενίας μεμνημένων. Τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡμᾶς, ὡς ὄντι ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ αὐτὸς ἂν σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος εἶπεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέτι, καὶ ἱκετεύων, καὶ ὃ πάνυ ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφῆκαν αὐτούς. ἐγὼ μὲν οὖν τοὺς τοιούτους ὀλίγους ἀπὸ πλείόνων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν ῥῆσιν παραδίδωμι· σὺ δὲ ὅπως μὴ χείρους ἐρεῖς τοὺς Σκύθας, μηδὲ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσει, εἴ τι C τῆς δεξιᾶς πεφρόντικας, ὡς μὴ ἀποτμηθείης αὐτήν.

ἀλλὰ χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι· ἐπεὶ καὶ γελοῖα ἂν πάθοις, Ὀρέστῃ μὲν καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. ΤΟ. Εὖγε, ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ προτρεπόμενός με πρὸς τὸν λόγον, ὡσπερ ἂ πάνυ σοι μέλον, εἰ ἀποτμηθείης τὴν γλῶτταν, κατηθεὶς ἐν τοῖς λόγοις· πλὴν ἀρξομαί γε ἤδη, μηδὲν ὥσπερ σὺ καλλιλογηπάμενος, ἃ γὰρ Σκυθικόν τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὰ ἔργα ὑπὲρ φθέγξηται τοὺς λόγους. προσδοκήσας δ' μηδὲν τοιοῦτο πρὸ ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας ἐπαινῶν; εἴ τις ἀπροίκιον ἔγημεν αἰκρᾶν γυναῖκα, ἢ εἴ τις ἀργύριον ἐπέδωκε γαμουμένῃ γυναικεῖ, φίλῳ ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ, νὴ Δί', εἴ τις πρέσχεν ἑαυτὸν δεδησόμενον, ὅπως προθύμῳ τῷ μικρὸν ὕστερον λυθήσεται. πάνυ γὰρ εὐτελῆ ταῦτα, καὶ μεγαλοψυχόν τι ἀνθρώπῳ ἢ ἀνδρῶν ἑνὶ ὄντι. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς ὡς παρ' ἡμῖν τὰ ὑμέτερα ἐστὶ, καὶ τὰ Σκυθικὰ ἐξεπάξεται. καίτοι οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεποίηκατε, ἀλλὰ εἰκότως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινεῖται· οὐδὲ γὰρ οὐδέ εἰσιν ὑμῖν ἀφορμαὶ ὑπὲρ μεγάλης, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ βιοῦσιν, ὥσπερ ἐν γαλήνῃ πλοῖοις, εἰ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστί· χειμῶνος γὰρ δεῖσαι σοὶ πρὸς τὸ διαγνῶσιν πρὸ ἡμῶν ἦν, συνεχεῖς οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπελαύνομεν ἄλλοις, ἢ ὑποχωροῦμεν ἐπιοῦσιν, ἢ συμπεσόντες, ὑπὲρ νομῆς, ἢ λείας, μαχόμεθα· ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν, καὶ δι' τοῦτο, ὡς βεβαιότατα συνθέμεθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον καὶ δυσπολέμητον εἶναι νομίζοντες. πρότερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν ποτῶν, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' εἴ συνέφηβός τις, ἢ γείτων ἐὼν· ἀλλ' ἐπειδή τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἀνδρα, καὶ μεγάλα ἔργα πράττειν δυνάμενον, ὅτι τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὥσπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ὅτι τῶν φίλων παῖδα αἰτοῦμεν, ὅτι πολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πρόθυμοι πράττοντες, ὡς μὴ δόξωμεν ὑπό τινος ἡττᾶσθαι τῆς φιλίας, μηδὲ ἀπόλειπεσθαι δόξωμεν εἶναι. καὶ ἐπειδή τις ἱκανὸς ἤδη φίλος ἢ, σὺν θεῷ δ' ἀπὸ τούτου,

A Verùm oportet ſtrenuum præſtare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, ſi cùm Oreſtem ac Pyladem admodum ſophiſticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Rectè tu quidem, Mneſippe, qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quaſi nihil ſolicitus ſis ne tibi lingua excecetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præſertim quum res ipſæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiuſmodi expecta-
B ueris à nobis, cuiuſmodi in commemorando laudibus extuliſti: puta ſi quis ſine dote duxerit deformem mulierem: aut ſi quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, ſi quis ſponte eat in vincula, quum certò ſciat ſe paulo pòſt eſſe ſoluendũ. Admodum enim leuia iſta, neque quicquam ineſt in his vel magni negotij, vel virile quod ſit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum cauſſa ſuſceptas, vt intelligas veſtra iſta luſum eſſe ſi cum Scythicis conferantur.
C Neque tamen iſtuc ſine cauſſa facitis, ſed meritò parua iſta miramini, propterea quòd non ſunt vobis admodum graues occaſiones declarãdę amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in tranquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernator, nécne: tempeſtate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè cõcurrimus, pro paſcuis prędáque pugnamus. Hìc potiſſimùm opus eſt bonis amicis, eóque quamfirmiſſimè conſtituimus amicitias, ſola hæc arma
D inuicta atque inexpugnabilia eſſe iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque ſi quis æqualis ſit, aut vicinus: verùm vbi ſtrenuum quempiam virum conſpexerimus, quique præclara facinora patrare poſſit, in hũc omnes ſtudio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet fruſtremur amicitia, néve reiecti eſſe videamur. At vbi iã in amicitias cęteris repulſis delectus eſt quiſpiam, protinus fœdus initur, ac iuſiurandum,

Quomodo amicos eligant Scytha.

quod sit maximum, nimirum & victuros A eos pariter, & mortem oppeturum, si sit opus, alterum pro altero. Atque ita facimus. Etenim simul atque incisis digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisque intinctis gladius ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atque adulteræ vxores: arbitramurque iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas: Quin potiùs antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem istuc initiò sum pollicitus. Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNE. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. TOX. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit ma C ius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videl cet per Ventū, tanquam qui vitæ sit causſa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causſa est; profectò multos alios quoque deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atque his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. TOXA. Vide quàm contentiosè nunc, quámque litigiosè istuc facis: dum me- D dio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNE. Age, non sum istuc postnac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris: adeò tibi silebo. TOXA. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant: Venerant interea in regionem nostram Sauromatę cum equitū decem millibus: peditū autem ter tantum adueniſse ferebatur.

Iusiurandum Scytharum.

Ibar. Dandamis & Amizoca.

ὁ μέλιχος, ἢ μὴν καὶ διώσεταί μετ' ἀλλήλων, καὶ ἀποθανεῖται, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, ἢν ὅτου ποιῶμεν. ἀφ' ἧς γὰρ σπεύδοντες ἅπαξ τοῖς δακτύλοις, ἐκπαλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ὑποσχόμενοι, πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ,τι τὸ μὴ τῶθ' ἡμᾶς διαλύσειν αὖ. καὶ ἐρεῖται ἤδη τὸ μέλιχον ἄγει τελῶν ἐς τὰς συνωμοσίας εἰσιέναι· ὡς ὅστις αὖ πολύφιλος ἦ, ὅμιλος ἡμῖν δοκεῖ ταῖς γυναιξὶ ταύταις, καὶ μοιχευομέναις γυναιξί. καὶ οἰόμεθα οὐκέθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῦ εἶ), πρὸς πολλὰς θυσίας διαιρεθῆναι. Ἀρξομαι δ' ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρόσθεν γεγονότων. ὁ γὰρ Δανδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθέντος αἰχμαλώτου Ἀμιζώκου τοῦ φίλου αὐτοῦ· μᾶλλον δ' ἂν πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην, ἃ μὲν γὰρ τὸν Ἄνεμον, καὶ τὸν Ἀκινάκην, οὐδὲν πρὸς σέ, ὦ Μνήσιππε, ψεύδομαι ἐρῶν πρὸς τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. MN. ἐγὼ μὲν ἃ πάνυ σε ἐμφύοντος ἐδεόμην, σὺ δ' ὅμως ἃ ποιεῖν, ἃ δεινὰ θεῶν ἐπωμόσω. TO. τί σὺ λέγεις; ἃ σοὶ δοκοῦσιν, ὁ Ἄνεμος καὶ ὁ Ἀκινάκης, θεοὶ εἶ); ἃ πᾶς ἄρα ἠγνόησας, ὅτι αὐθρώποις μεῖζον οὐδὲν ἔστι ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπότε μὲν οὖν τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν Ἀκινάκην ὀμνύομεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν Ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν Ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀποθνήσκειν ποιεῖ. MN. ἢ μὲν εἰ διά γε τοῦτο, ἢ ἄλλως αὖ ἔχει τε πολλοὺς θεούς, οἷος ὁ Ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ἰὸν, καὶ τὸν λῃστὴν, καὶ κώνωπα, καὶ βρόχον, καὶ τἄλλα τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν πρόσοδους ἀνοίγων ὁδούς. TO. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς εἰκὸς ποιεῖς, καὶ δικαιότατα, ὑποκρούων μεταξὺ καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον· ἐγὼ δὲ, ἡσυχίαν ἦγον, σοῦ λέγοντος. MN. ἀλλ' οὐκ αὖθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο, πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας· ὥστε θαρρῶν, τό γε ὑπὲρ τούτου λέγε, ὡς μηδὲ πρόσθεν ἐμοῦ τοῖς λόγοις, ὅτου σιωπήσομαί σοι. TO. τετάρτη μὲν ὡς ἡμέρα τῆς Φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' ἧς ὃ ἀλλήλων αἷμα συνεπεπώκεσαν· ἦκον δὲ ἡμῖν ὅτι μὲν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν· οἱ πεζοὶ δ', τρὶς ποσῷ τι ἐπελελυθέναι ἐλέγοντο.

οἷα δὲ ὑ προσφοιτώντων τὴν ἔφοδον αὐτῶν, A
σκιπεσόντες, ἀπρόφαντοι μὲν τοῖς πέροισι, πολλοὺς
δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι· τοὺς δὲ, καὶ ζωντας,
ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος
εἰς τὸ πρόσω τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ
τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν· οὕ-
τω γὰρ ἐσκιωώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα ὅ, τι δό-
ξαν τοῖς ἀρχιπλανοῖς ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας
τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. θύθις οὖν ἥ τε λεία
προσεπλημμύετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείλκετο,
καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας κα-
τελαμβάνοντο, αὐτανδρους τὰς πλείστας ἁλι-
σκομένας. καὶ οἱ ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες B
τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ
ἠνιώμεθα τῷ πράγματι. ὁ δὲ Ἀμιζώκης
ἁλόμενος (ἑαλώκει γὰρ) ἐβόα τὸν Φίλον ὀνο-
μαστὶ, κακῶς δεδεμένος, καὶ ὑπεμίμνησκε
τῆς κύλικος, καὶ τοῦ αἵματος. ὧν ἀκούσας ὁ
Δανδάμις, οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἀπρόφατον
ὁρώντων, διενήχεται εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ οἱ
μὲν Σαυρομάται, διηρμένοι τοὺς ἄκοντας,
ὥρμηντο ἐπ' αὐτὸν, ὡς κατακεντήσοντες· ὁ
δὲ, ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δὲ ὧν τις εἴπῃ, οὐκέτι
φονεύουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δέονται, ὡς ὑπὲρ λύ- C
τρων ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρ-
χοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν Φίλον· ὁ δὲ λύτρα
ἤτει· μὴ γὰρ προήσεσθαι, εἰ μὴ μεγάλα
οἱ παρ' αὐτοῦ λάβοι. ὁ Δανδάμις δὲ, ἃ μὲν εἶ-
χον, φησὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἰ δέ
τι δυνάμην γυμνὸς ἀποτελέσαι, ἕτοιμος ὑ-
ποσχέσθαι ὑμῖν, καὶ προστάττε ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ
βούλῃ δὲ, ἐμὲ αὐτὶ τούτου λαβὼν, καταχρῆ-
σαι πρὸς ὅ, τι σοι φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης,
Οὐδὲν ἔφη δεῖ ὅλως κατέχεσθαί σε, καὶ τοῦ-
το, Ζίριν ἥκοντα· σὺ δὲ, ὧν ἔχεις μέρος κα- D
βαλὼν, ἄγου τὸν Φίλον. ἤρετο ὁ Δανδάμις ὅ, τι
καὶ βούλεται λαβεῖν, ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν.
ὁ δ' αὐτίκα προέχειν σκηπτὸν αὐτοῖς κάπει-
δὴ ὡξεκέκεντρωτο, καὶ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυ-
ρομάται, προσκαλεσὼν τὸν Ἀμιζώκην, ἐπεστήριξε,
ἐπορεύοντο αὐτοὶ, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀ-
πεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο γὰρ ὑμνούμενον προ-
εμηθήσατο ἅπαντας Σκύθας, καὶ ἤκειν ἡγεῖτο
σὺμμιξον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγα-
θῶν, οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἔτι
παρ' ἡμῖν ἡ ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φί-

Ij nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogũt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est ducum nostrorum, ad vtranque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potiebantur, atque iis plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas vxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus: simúlque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis sonuerit, postea non interimunt, sed recipiunt, tanquam dedentem sese pretio redimendum. Móxque ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: Ille redemptionis pretium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quę possidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim cùm temet dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illico Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent exacti, iámq; pretium persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnáque tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neque iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem, & in ami-

cos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiuſmodi viris, ſi ſe præparaſſent, eſſent pugnaturi: tametſi tum quidem ex improuiſo ſuperaſſent: proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incenſíſque curribus, fuga ſeſe ſubduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutiùs, vt videret ipſe, amico cæco Dandamide, ſed ipſus ſemet exoculauit. Atque ita ſedent ambo, omnique honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale, Mneſippe, vos referre poſſetis, etiam ſi quis tibi donet vt poſſis vel decem alios ad iſtos quinque adiungere, etiam citra iuſiurandum, ſi ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam expoſui. Tu verò ſi quem talem narraſſes, non ſum neſcius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum ſupplicarit Dandamis: & quomodo ſit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiuſmodi vos ad demulcendas aures ſoletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ conſobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Baſthen amicum conſpexiſſet (nam fortè ſimul erant in venatu) iámque leo circumplexus illum, iugulo admotus eſſet, atque vnguibus laniaret, deſiliens & ipſe, inuolauit in tergum beluæ, reflexítque, in ſeſe prouocans, auerténſque, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Baſthen è rictu leonis eximere, donec leo omiſſo illo iam ſemimortuo, ad Belittam ſeſe conuertit, atque ipſum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati ſunt omnes: nos autem ſepeliuimus eos, duobus aggeſtis tumulis inter ſe vicinis, altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mneſippe, Macentæ, Lonchatæ, & Arſacomæ amicitiam. Hic enim Arſacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Boſporo tum quum legatione fungeretur ſuper tributo quod Boſporani ſemper nobis pendere ſoliti, id temporis tertium iam menſem vltra diem legitimum diſtulerant.

II. par. Belittæ & Baſthes.

III. Macentes, Lonchates & Arſacomas.

λὰς πίστις. καὶ τοὺς Σαυρομάτας ὁ δ' αὐτὸς μετρίως ἐφόβησε, λογιζομένους πρὸς οἵους ἄνδρας ἐν παρασκευῇ μαχοῦνται, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπεχώρουν, ὥστε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῆς βοσκημίας, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν οὖν Ἀμιζώκης, οὐκέτι ἠνέσχετο βλέπειν αὐτὸς ὁπὶ τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κεῖνται) ὑπὸ τῆς κοινῆς τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλους σοὶ δέκα δοίη τις ὅτι τοῖς πέντε καταριθμήσαιμι, αἰωμότους εἰ βούλοι, ὡς καὶ πολλὰ ὑπερψεύδομαι αὐτοῖς; καίτοι ἐγὼ μόνῳ σοὶ γυμνὸν τὸ ἔργον διηγησάμην· εἰ δὲ σὺ τινὰ τοιοῦτον ἔλεγες, ᾧ οἶδα, ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἱκέτευεν ὁ Δανδάμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ ὡς ἐπέμπηκε, καὶ ὡς ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἅμα οἷα οἷος μηχανᾶσθαι εἰώθατε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλου ἰσότιμον, Βελίττου, Ἀμιζώκου πάππου ἀνεψιόν· ὃς ἐπεὶ καταπαλαίσας ἵππου ὑπὸ λέοντος εἶδε βάσθην τὸν φίλον (ἅμα γὰρ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτῷ, ὑπερπεφυκὼς τῷ λαιμῷ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ἐπαίροντος, καταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ἐπιπίπτει κατόπιν τοῦ θηρίου, καὶ περιέσπα, πρὸς ἑαυτὸν προσύρων, καὶ μεταξὺ, διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑπεξελκύσαι πειρώμενος τοῦ δήγματος. ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον ἡμιθνῆτα ἤδη, ὅπῃ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλακεὶς, ἀπέκτεινε κἀκεῖνον· ὁ δὲ, ἀποθνήσκων, ὃ γοῦν τοσοῦτον ἔφθη, πατάξας τῇ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα εἰς ὃ στέρνον, ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτοὺς, δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ καὶ αὐτικρὺ τοῦ λέοντος. Τρίτην δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακέντου φιλίαν, καὶ Λογχάτου, καὶ Ἀρσακόμα. ὁ δὲ Ἀρσακόμας οὗτος, ἦρχεν Μαζάμας τοῦ Λευκανόρους, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρεσβεύετο παρ' ἡμῶν ἀσμοῦ, ὃν οἱ Βοσπορανοὶ ἀεὶ φέροντες ἡμῖν τότε ἤδη δίπηχυ μῆνα ὑπερῆμερον ἐπεφύλαττον.

ὂν τῷ δείπνῳ χρυσῷ ἰδὼν τὴν Μαζάιαν, με-
γάλην καὶ καλὴν παρθένοι, ἤρα, & πονηρῶς
εἶχε. τὰ μὲν δὴ πρῶτα περὶ τὴν φόρων διεπέπρα-
κτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, &
εἰσία, ἤδη αὐτὸν ἀποπέμπων. ἔθος δέ ἐστιν ἐν
Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ὅτι τῷ δείπνῳ αἰ-
τεῖν τὰς κόρας, καὶ λέγειν οἵ τινες ὄντες, ἀξιοῦ-
σι καταδεχθῆναι ὅτι τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε
ἔτυχον ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες πα-
ρόντες, βασιλῆς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τι-
γραπάτης ὁ τῶν Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδύρ-
μαχος, ὁ Μαχλυίνης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί.
δεῖ δὲ τὸν μνηστῆρα ἕκαστον προσαγγείλαντα B
ἑαυτὸν, ὅστις μνηστευσόμενος ἥκει, δεῖπνον ἐν
τοῖς ἄλλοις, κατακείμενον ἐφ' ἡσυχίας· ἐπει-
δὰν δὲ παύσωνται δεῖπνοῦντες, αἰτήσαντα φιά-
λην, σπεῖσαι τῆς τραπέζης, καὶ μνη-
σθέντα τοῦ παιδὸς, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυ-
τὸν, ὅστις ἢ πλούτου, ἢ δυνάμεως ἔχει.
πολλῶν οὖν καὶ τῶν δεόντων ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ
αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους κα-
ταριθμησαμένων, τελευταῖος ὁ Ἀρσακόμας
αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν (οὐ γὰρ ἔθος
ἡμῖν ἐστὶν ἀκρατον τὸν οἶνον, ἀλλὰ ὕβρεως εἶναι δοκεῖ C
τοῦτο εἰς τὸν θεόν) πιὼν δὲ ἅμα εἶπε, Δός μοι, ὦ
βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζάιαν,
γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ὑπερτηδειοτέρῳ τούτων
ὄντι, ὅσα γε ὑπὲρ τῷ πλούτῳ καὶ τοῖς κτή-
μασι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἠπί-
στατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν
τὸν πολλῶν) καὶ ἐρωτῶντος, Πόσα γὰρ κτήνη, ἢ
πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα; τοιοῦτα γὰρ
ὑμεῖς πλουτεῖτε· Ἀλλ' οὐκ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω,
οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ,
καὶ ἀγαθοὶ, οἷοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν D
οὖν ἐγελάσθη ὅτι τούτοις, καὶ προῆλθε, καὶ με-
θύων ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ προσκριθεὶς τῶν ἄλλων
Ἀδύρμαχος, ἔμελλεν ἀπάξειν τὴν νύμφιον ἐς
τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρ-
σακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μιμνύει τοῖς φί-
λοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ
ταπεινωθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας.
καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον,
ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα καὶ Μακέν-
τα, καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω
καὶ βεβαιοτέραν τῆς Βοσπορανῶν δυνάμεως.

A In conuiuio igitur quum Mazæam vi-
disset proceram atque decoram virgi-
nem, amore captus est, grauitérque di-
scruciabatur. Iam itaque quæ de tribu-
tis agebantur, erant transacta: respon-
derátque illi Rex, conuiuióque accipiebat,
mox illum dimissurus. Est autem mos in
Bosporo, vti proci in conuiuio petant
puellas, narrantes quinam sint, quibús-
que rebus freti decreuerint eas in ma-
trimonium accipere. Atque id tempo-
ris forte fortuna multi aderant in con-
uiuio proci, reges, ac regum filij: in his
erat & Tigrapates Lazorum princeps,
& Adyrmachus Machlynæ dux, aliique
cum his permulti. Oportet autem vnum-
quenque procum posteaquam exposuit
quis sit, & qua fiducia ad ambiendas
nuptias accesserit, conuiuari cum reli-
quis, tacitúmque accumbere: deinde
peracto conuiuio, postulata phiala vi-
num in mensam effundere, atque ita
sponsam ambire, multùm interea col-
laudantem sese, quo genere, quibus o-
pibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur
modum cùm multi iam libassent, postu-
lassentque, regna & opes commemo-
rantes: tandem Arsacomas postulata
phiala non libauit (neque enim mos a-
pud nos vinum effundere, quin magis
contumelia ista esse iudicatur in Deum)
sed hausitim bibens, Da mihi rex, in-
quit', filiam tuam Mazæam vxorem,
qui multo sum potior istis, quantum
ad opes ac possessiones attinet. Leu-
canore verò admirante (sciebat enim
rex pauperem Arsacomam, ac de ple-
be Scytharum esse) percontantéque,
Quantum pecorum, aut quantum ha-
bes plaustrorum Arsacoma? nam iis re-
bus vos diuites estis. Imò nec plaustra,
inquit, possideo, nec armenta, verùm
sunt mihi duo amici, honesti, probí-
que, quales alij Scytharum nemini. Ac
tum quidem ista dicens risus est, con-
temptuique habitus, visúsque temulen-
tus: mane verò reliquis prælatus est A-
dyrmachus: iámque sponsam abducturus
erat in Mæotidem ad Machlyenses. Por-
rò Arsacomas domum reuersus, amicis
indicat quemadmodum reiectus esset à
Rege, risuique habitus in conuiuio, cùm
pauper esse putaretur. Atqui dixeram, in-
quit, illi, quantas haberem opes, nempe
vos ô Lonchata atque Macēta: vestrám-
que beneuolentiam longè præstare mul-
tóq; firmiorem esse Bosporanorū opibus.

Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, A contemſítque: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hęc ouium boúmque multam copiam. Sic videlicet antetulit fortibus viris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad vnumquenque è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum vt vnus homo ſimus, iiſdem dolentes iiſdémque gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnuſquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum quum in te iſta fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium ſuſcipiamus. Atquè ego quidem recipio, Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arſacoma, inter hæc (nam his peractis veriſimile eſt exercitu ac bello fore opus) hîc mane, quò contrahas & appares arma, equos, atque aliarum rerum vim quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quòd ipſe ſtrenuus, partim quòd nobis non pauci ſunt familiares. Maximè verò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc vbi placuiſſent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum, puta Lonchates: alter, id eſt Macentes, ad Machlyenſes: eques vterque. At Arſacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis deſedit. Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos: Vbi quis ab alio læſus eſt, cupitque vlciſci, neque par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus,

ἀλλ' ἐμοῦ ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὲν ἐχλεύαζε, καὶ κατεφρόνει, Ἀδυρμάχῳ δὲ τῷ Μάχλυϊ, παρέδωκεν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τετρακλίνους ὀγδοήκοντα, καὶ τοσαῦτα, καὶ βοῦς πολλούς· οὕτως ἄρα τοσετίμησεν ἀνδρῶν ἀγαθῶν δοσκήματα πολλά, καὶ σκεύη τοιαῦτα, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα αἰσχύνομαι, καὶ γὰρ ἐρῶ τῆς Μαζαίας, καὶ ἡ ὕβρις οὐ τοσούτοις ἀνθρώποις οὐ μετρίως μου καθῆκεν· οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ὁπόσης ἠδικῆσθαι. ὁ γὰρ τρίτον μέρος ἑκάστῳ ἡμῶν τῆς ἀτιμίας, εἰ γε οὕτω διοδμῶν, ὡς ἀφ' οὗ συνελήλυθαμεν, εἷς ἄνθρωπος ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ αἰσχόμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. οὐ μόνον, ἐπεῖπεν ὁ Λογχάτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβριζεν, ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἔπαθες. Πῶς οὖν, ὁ Μακέντης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. κἀγὼ μὲν ἐπαγγέλομαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκανόρος, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπαναγαγεῖν αὐτῷ. Οὕτω γινέσθω, ἔφη. σὺ δὲ, ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ στρατείας, καὶ πολέμου ὃ μὴ τοῦτο δεήσειν ἡμᾶς) αὐτοῦ παρεμένων, συνάγαγε, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα, καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην. ῥᾴστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὤν, καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ εἰ καθέζοιο ὅπῃ τῆς βύρσης τοῦ βοός. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, αὐτοῦ ὅπῃ τοῦ Βοσπόρου ὁ Λογχάτης· ὁ Μακέντης δὲ, ὅπῃ τοὺς Μάχλυας ἱππότης ἑκάτερος· ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μενῶν, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὡπλίζε δυνάμιν τῶν τε οἰκείων· τέλος δὲ, καὶ ὅπῃ τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. Τὸ δὲ ἔθος ἡμῖν τὸ περὶ τὴν βύρσην οὕτως ἔχει· ἐπειδάν τις ἀδικηθεὶς ὑπό τινος ἑτέρου, ἀμύνασθαι βουλόμενος, ἴδῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι ἀξιόμαχος ὤν, σοφῶς ἱερεύσας, τὰ μὲν κρέα καταχόψας, ἥψησεν, αὐτὸς δὲ, ἐκπετάσας χαμαὶ τὴν βύρσην, κάθηται ἐπ' αὐτῆς, εἰς τύπον παραγαγὼν τὼ χεῖρε, ὡσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. παρακαθημένων δὲ τῶν κρεῶν τῷ βοΐ,

Consuetudo sedendi in tergore bubulo.

προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβών, ὀπίσω τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑπισχνεῖται καὶ δώσειν, ὁ μὲν, πέντε ἱππέας πρὸς ἑξὴν ἀσίτους, καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ, δέκα, ὁ δὲ, πλείους, ὁ δὲ, ὁπλίτας πεζοὺς, ὁπόσους ἂν δύνηται), ὁ δὲ, μόνον ἑαυτὸν, ὁ πένεστατος. ἀθροίζεται γοῦν ὀπίσω τῆς βύρσης πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ τοιοῦτον στράτευμα, βεβαιότατόν τε ἐστὶ συμμῖξαι, καὶ ἀπροσόμαχον τοῖς ἐχθροῖς, ἅτε καὶ ἔνορκον ὄν. τὸ γὰρ ὀπισθοβῆσαι τῆς βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. καὶ ἡ θεράπαινα αὐτῷ ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλίτας δὲ, καὶ πεζοὶ, στρατιὰν ἀμφότερα δισμυρίους. ὁ δὲ Λονχάτης, ἀγνοούμενος, προελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ διοικουμένῳ τι τῆς ἀρχῆς, καὶ φησὶν, ἥκειν μὲν ἀπὸ τῶν κοινῶν τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα κομίζων. τοῦ δὲ, λέγειν κελεύσαντος, Οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ διαβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι τοῦ Τραχώνος νέμειν· τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶσθε ὡς κατέχοντας ὑμῶν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἀπὸ κοινῆς γνώμης οὐκ πέμπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὅτι τοῦ κέρδους κωλύειν· εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο αὐτῶν, σὲ κύριον εἶναι κολάζειν. ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἐπεσταλκασιν. ἐγὼ δὲ, μηνύω σοι μεγάλην ἔφοδον ἐπιφέρειν ἐφ' ὑμᾶς τὸν Ἀρσακόμαν τοῦ Μαριάντα, ὃς ἐπρέσβευε πρώην πρὸς σὲ, καὶ οἶμαι, διότι αἰτήσας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ὅτι τῆς βύρσης ἑβδόμην ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ στρατὸς οὐκ ὀλίγος αὐτῷ. Ἤκουσα, ἔφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς ἀθροίζεσθαι δύναμιν ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ἡμᾶς στρατεύσεται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐλαύνων ἐστὶν, ἠγνόουν. Ἀλλ' ὅτι σὲ, ἔφη ὁ Λονχάτης, ἠδικηκὼς ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ἐστὶ· καὶ ἄθλεται διότι προτιμῶμαι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀμείνων τὰ πολλὰ δοκῶ εἶναι· εἰ δέ μοι ὑποσχοῖο τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκέτην, οὔτε τἄλλα αἰσχίω ὑμῶν ὄντι, οὐκ εἰς μακρὰν σοι ἥξω, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κομίζων. Ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεὺς,

A adeuntibus domeſticis, præterea ſi quis alius velit, quiſque partem ſibi ſumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum ſe quinque ſuopte cibo, ſuóque ſtipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot poſſit: atque qui pauperrimus, ſeipſum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiuſmodi quidem exercitus & certiſſima fide cohæret, & hoſtibus expugnatu difficillimus eſt: non aliter quàm ſi iureiurando eſſet adactus. Nam in tergum aſcendiſſe, inſtar iuriſiurandi eſt. Arſa-
B comas igitur his in rebus procurandis ſatagebat: coierúntque illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiſcuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Boſporum, Regem adit, tractantem quiddam de regni negotiis, aitque venire quidem ſeſe publico Scytharum nomine, ſed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iuſſiſſet: De publicis, inquit, negotiis, hæc impræſentiarum denunciant Scythæ, ne veſtri paſtores in planitiem vſque tranſgrediantur, ſed in-
C tra Trachonem paſcant. Cæterùm latrones de quibus expoſtulatis, quòd regionem veſtram incurſent: negant eos publico conſilio emitti, ſed priuatim ſui quenque lucri cauſa prædari. Quòd ſi quis illorum deprehendatur, tui arbitrij eſſe, vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos inſultum futurum ab Arſacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idque opinor, quum filiam tuam poſtularit, non aſſecutus ſit abs te: ob id indignatur, ſedétque in tergore taurino ſeptimum iam diem,
D contractúſque illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipſe, cogi vim copiarum in tergum bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerentur, quódque Arſacomas huius rei dux eſſet, id verò me fugerat. Atqui in te, inquit Lonchates, hic apparatus conſtituitur. Mihi autem inimicus eſt Arſacomas, grauitérque fert quòd ſibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar eſſe præſtantior. Quòd ſi mihi ſpoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno veſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit,

videlicet ſupra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſſam iratus eſſet Arſacomas: nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat ſemper Scythas. At Lonchates, Iurato, inquit, te præſtiturum pacta, neque inficiaturum. Id cùm fieret, iámque reſupinatus in cœlum iurare vellet: Abſit, inquit, vt hîc: ne quis ſpectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potiùs hoc templum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam ſi quid horum inaudierit Arſacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex: vos autem abſiſtite quamlongiſſimè: neque quiſquam ad templum adeat, quem ego non accerſiuero. Poſteaquam igitur ipſi quidem introgreſſi ſunt, ſatellites autem procul abſtiterunt: vibrato gladio, ſimúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput deſectum, ſub chlamyde tenens prodibat, quaſi confabulans interim cum illo, breuíque ſeſe dicens affuturum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuerſus eò vbi equum vinctum reliquerat, conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eum inſequutus, quippe diu ignorantibus Boſporanis quod acciderat, tum vbi reſciſſent, factiosè de regno decertantibus. Hæc itaque geſſit Lonchates, præſtitítque promiſſum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior ſuper his quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primúſque illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm ſis, ad regnum vocat. Proinde fac vt ipſe prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum, vbi Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porrò non ſolùm Alanus ſum, verùm etiam ſponſæ tuæ cognatus maternus: ſiquidem noſtra è gente Maſteram Leucanor aſciuit vxorem. Et nunc tibi adſum, miſſus à Maſteræ fratribus qui ſunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyſſimè te recipias in Boſporum,

μάλα δειδὼς ὠμόμοσε· ἔγνω γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα, τὴν ὅτι τὰς γάμους, καὶ ἄλλως, ἀεὶ ἐφοβεῖτο τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, Ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰ συνθήκας, μηδὲ ἀπρήσασθαι. ἤδη τούτων ὠμοσμένων, καὶ ἐπεὶ ἀνατείνας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν, Μὴ σύγε οὕτω, εἶπε, μή τις ἐπίδηται τῶν ὁρώντων ἐφ' ὅτῳ ὀμνύωμεν, ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεος τουτὶ εἰσελθόντες, ὀπισθοσάμενοι τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δέδοικα μὴ πρόθυσηταί με τοῦ πολέμου, χεῖρα δὲ μικρὸν ἤδη παρειλημμένος. Εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς, ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε ὅτι πορρωτάτω· μηδεὶς δὲ πρόσω εἰς τὸν νεὼν, ὃν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, ἀσπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ὀπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, παίει πρὸς τὸν μαστόν· εἶτα ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν, ἐπὶ τῇ χλαμύδι ἔχων, ἐξῄει, μεταξὺ διαλεγόμενος δῆθεν αὐτῷ. καὶ δὴ τάχεων ἤξειν λέγων, ὡς δὴ ὅτι τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. ὡς δ' ὅτως ὅτι τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα δεδεμένον κατέλειπε τὸν ἵππον, ἀναβὰς, ἀφίππασατο εἰς τὴν Σκυθίαν. δίωξις δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ὅτι πολὺ ἀγνοησάντων τὸ γενόμενον τὴν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτε ἔγνωσαν, περὶ τῆς βασιλείας στασιαζόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπεπλήρωσε, τοῦ Ἀρσακόμα κομίσας τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευκανόρους. ὁ Μακέντης δέ, κατ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ περὶ Βοσπόρῳ γενόμενα, ἦκεν ἐς τοὺς Μάχλυας, καὶ πρῶτος ἀγγείλας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, Ἡ πόλις σοί, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ὅτι τὴν βασιλείαν καλεῖ, ὥστε, σὺ μὲν πρόθυμος γενόμενος, κατάλαβε τὴν ἀρχὴν, τεταραγμένοις τοῖς πράγμασιν ὀπτανόμενος. ἡ κόρη δέ, κατόπιν σοι ὅτι τὰ ἅρματα ἐπέσθω, ῥᾷον γὰρ οὕτω προσάξεις Βοσπορανῶν τοὺς πολλοὺς, ἰδόντες τὴν Λευκανόρους θυγατέρα· ἐγὼ δέ, Ἀλανός τε εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· πρὸς ἡμῶν γὰρ ἔσχε τὴν Μάστειραν, ἠγάγετο δὲ Λευκάνωρ· καὶ νῦν σοι ἧκω παρὰ τῶν Μαστείρας ἀδελφῶν, τῶν δὲ Ἀλανίᾳ, παρακελευομένων, ὅτι τάχιστα ἐλαύνειν ὅτι τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ

καὶ μὴ προϊδεῖν ἐς Εὐβίοτον προελθοῦσαν τὴν ἀρχὴν· ἐς ἀδελφὸς ὢν νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ὄντι, Ἀλανοῖς δ' ἀπεχθεται. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Μακέντης, ὁμόσκυλος καὶ ὁμόγλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν· κοιναὶ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις· πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι· ἀλλὰ ὁ Μακέντης καὶ τοῦτο εἴκασε αὐτοῖς, καὶ ἀποκεκάρκει τῆς κόμης, ὁπόσον εἰκὸς ἦν ἐλαττον κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου· ὥστε πιστεύετο δι' ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μασσαγέτας καὶ Μαζαίας συγγενὴς εἶ). Καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, ἑτοιμός εἰμι σοὶ ὅτι τὸν Βόσπορον, ἢν ἐθέλῃς, μόνον τε εἰ δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὦ Ἀδύρμαχε, ἐθελήσαιμ' ἄν, ἀφ' ἅμματος ὄντα σε, Μαζαίαν ἄγειν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ὅτι τὸν Βόσπορον, ἵππων ἑνὶ πλείοις ἂν χροίμεθα· εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὶ πολλῶν ἂν γένοιο. Ταῦτα ἐγένετο· καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, τῷ δαδοῦχῳ τῷ Μακέντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, πρῴην ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ, ἡμέρας μὲν ὅτι τῆς ἁμάξης ἦγεν αὐτὴν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος ὅτι τὸν ἵππον (ἐτεθεράπευκει δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἵππον ἕπεσθαι) ἀναπηδήσας ἐς αὐτὸν, οὐκέτι τῷδε τὴν Μαζαίαν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀποτραπόμενος εἰς τὴν μεσόγαιαν, ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διενυκτέρευεν μεταξὺ τὴν παῖδα, τελευταῖος ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλυόνων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτὸν, ὅπῃ ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ὑπερβὰς, ἀπεθηκεν. ὁ δὲ Μακέντης, ἐξελείσας τὴν Μαζαίαν τῷ Ἀρσακόμᾳ, Δέδεξο, εἶπε, καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ὑποδοχήν. τοῦ δὲ πρὸς ὃ αὐέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος, καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, Παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον με ποιῶν σαυτοῦ. ὃ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, τοιόν δέ ἐστιν, ὡσπερ αἰ ἡ ἀριστερά μου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, ὅτι πρωθεῖσθαί ποτε αὐτὴν ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα τοίνυν ἂν ἡμεῖς νῦν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, ἂν ὡς οἷόν τε ἐν, εἰς ἕνα συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ ὁ μέρος ἡμῶν ἔ τι χρηστὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος·

A neque per negligentiam committas vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horum vtrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnopere comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factum est vt illi fides haberetur, putaretúrque Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad vtrum vis paratus sum: vel proficisci tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ virgo etiãdum erat. At ille per diem quidem illã curru vehebat: verùm vbi nox incubuisset, imposita equo (nã id curarat vt alius quidam eques sese cõsequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, cùm virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimque equus eius vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manum dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod sum pollicitus. At illo ad insperatũ spectaculum stupefacto, gratiásque agente: Desine, inquit, Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi subministrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus si iam dudum cõmissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore:

Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti Macentes reſpondit. Cæterùm Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur, accerſitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuerſatus: verùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copiis, per montoſa irrupit in Scythiam, paulóque pòſt irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunque poterat ſecum ducens, tum Alanos & Sauromatas accerſitos, vtrinque vicies millenos: coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarij. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centum) contractis haud multo minùs triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur inſultum, ductore Arſacoma. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contra duximus agmen, præmiſſis in hoſtem equitibus. Atque vbi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri, interrupta phalange. Poſtremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum: pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa, verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multum tempus inſequi non auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenſes vndequaque cædebant, confertim iaculis emiſſis, atque ſagittis, ſic vt vehementer laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerant, quorum in numero fortè erat Lonchates, & Macentes: iámque ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt, hic quidem aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macentes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimul atque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum: turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit, ſublato gladio, adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt tranſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum,

ὑπὲρ ἑαυτῦ γὰρ ἐποιήσατο, μέρος ὢν τοῦ ὅλου δεηθέντος. ὅτε μὲν ὁ Μακέντης ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἤκουσε τὸν ἐπιβουλὴν, εἰς μὲν τὸν Βόσπορον ὑκέτι ἦλθεν (ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ὑπακληθεὶς ὑπὸ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν) εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, ἀφ' ἧς ὀρεινῆς ἐξέβαλεν εἰς τὴν Σκυθίαν. ὁ δὲ Εὐβίοτος, ὡς μετ' ὀλίγον ἐπύθετο, εἰσέπεσεν, ἄγων πανδημεὶ μετὰ τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανούς τε καὶ Σαυρομάτας ὑπακλήτους ἑκατέρους δισμυρίους· ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμεῖς δὲ (καὶ γὰρ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου, αὐτοῖς ὑπαδοὺς ἐπὶ τῇ Σύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοπελεῖς ἑκατὸν) ὡς πολλῷ ἔλαττον τὸν πεντμυρίων σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ἐπῃλθόμεθα τὴν ἔφοδον· ἐστρατήγει δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ὅπως τροφεῖα ἀποδοῖμεν αὐτοῖς, ἀντεπήγομεν, προεπαφέντες τὸ ἱππικόν. γνομένης δὲ ὑπὸ μάχης καρτερᾶς, συνεδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ προερρήγνυτο ἡ φάλαγξ· καὶ τέλος, εἰς δύο διεκόπη τὸ Σκυθικὸν ἅπαν, καὶ τὸ μὲν ἐπέφυγε, ὡς πόρρω ἀφοβὸν ἡγήσαιτο, δι' ἀταχίαν ἐδόκει ἡ φυγή. ὅδε γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἐπολέμησαν ὑπὸ πολὺ διώκειν· τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, περιεχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἐκόπτον πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφιέντες τῶν ὀϊστῶν, καὶ ἀκοντίων, ὥστε πόνου ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιεχόμενοι, καὶ ἤδη προΐεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακέντης ἔτυχον ὄντες, καὶ ἑτέρωσε ἤδη, προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης, ὁ Μακέντης δὲ, πελέκει εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ κοντῷ εἰς τὸν ὦμον· ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὢν, δεινὸν ἡγησάμενος, εἰ ἀπιστοίη καταλιπὼν τοὺς φίλους, προσδραμὼν τοὺς μύωπας τῷ ἵππῳ, ἐμβοήσας, ἤλαυνε διὰ τῶν πολεμίων, κοπίδα διηρμένος, ὥστε τοὺς Μάχλυας μηδὲ ὑποστῆναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαιρεθέντες ἔδωκαν αὐτῷ διεξελθεῖν. ὁ δὲ ἀναστησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας προσκαλέσας, ὥρμησεν ὑπὲρ τὸν Ἀδύρμαχον,

καὶ παταξας τῇ κοπίδι ὑπὲρ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη ὁ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ ὁ Αλανικὸν οὐ μετ' οὐ πολύ, καὶ οἱ Ελληνες ὅπερ τοῦτο· ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλθομεν αὖθις κτείνοντες, εἰ μὴ νὺξ ὁ ἔργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἥκοντες, ἱκέται παρὰ τῶν πολεμίων ἦκον, ἐδέοντο φιλίαν ποιεῖσθαι. Βοσπορηνοὶ μὲν, ὑποτελέσειν διπλάσιον τὸν δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ, ὁμήρους δώσειν ἔφασαν, οἱ Αλανοὶ δὲ, ἀντὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδηνοὺς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέσχοντο οὐ πολλοῦ διεστῶτας. ὅπερ τούτοις ἐπείθημεν, δόξαν πολὺ πρότερον Αρσακόμαν καὶ Λογχάτην· καὶ ἐγένετο εἰρήνη, ἐκείνων ῥυθμιζόντων ἕκαστα. τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, τολμῶσι ποιεῖν Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων. MN. πάντα τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἵλεως μὲν ὁ Ακινάκης καὶ ὁ Ανεμος εἴεν, οἷς ὤμοσας, εἴ γε ὧν τις ἀπιστοίη ἀκοῆς, οὐ πάνυ μεμπτὸς εἰ δόξειεν ἄν. TO. Ἀλλ' ὅρα, ὦ γύναιε, μὴ φθόνος ὑμῶν ἡ ἀπιστία ᾖ, πλὴν οὐκ ἐμὲ ἀποτρέψεις ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. MN. μὴ μακρὰ μύθιον, ὦ ἄριστε, μηδὲ ὕστερος ἀφέρπις χεώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε αὖθις κάτω τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυαϊκὴν διαθέων, καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ἀπιών· εἶτ' ἐπανιὼν, πάνυ μου κατεχέσω τῇ σιωπῇ. TO. πειστέον καὶ ταῦτά σοι νομοθετοῦντι, καὶ δεῖ σε ῥᾳδίως λεκτέον, μή τι καὶ κάμῃς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπαθείσῃ· μᾶλλον δὲ ἄκουσον ἐμοὶ αὐτῷ, οἷα φίλος Σισίννης ποιοῦμαι, ὑπηρέτησεν· ὅτε γὰρ Αθήναζε ἀπῆν οἴκοθεν ὁρμηθεὶς παιδείας τῆς Ελληνικῆς, κατέπλευσα εἰς Αμαστριν τὴν Ποντικήν· ἐν πανδοκείῳ δὲ ὄντι τῶν ἀπὸ Σκυθίας πανδοκευτριῶν ὑπὸ πολὺ τῆς Καράμβεως ἀπέχουσα ἡ πόλις. εἵπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ὅπῃ ὀλιγίστοι σκεδαννύμενοι, καὶ τὰ πλοῖα εἰς αὐτὴν μεταστησάμενοι, ἠρεμίζομεν, οὐδὲν πονηρὸν ὑφορώμενοι· ἐν τοσούτῳ δέ τινες κλῶπες αἰσθόμενοι τὸ κλέπτρον, ἐκφέρουσιν ἅπαντα, ὡς μηδὲ τὰ εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀρκέσοντα καταλιπεῖν.

impactóque in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulo pòst & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diúque sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus venerunt legati, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses, obsides daturos se confirmabant. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum caussa facere. MNES. Tragica prorsus, ô Toxari, fabulísque similia. Et propitius sit Acinaces & Vētus, per quos iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendendus esse videatur. TOXA. At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quominus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeo admissis vagísque vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanámque percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendúmque paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans. Quin magis auscul- *IIII. Toxaris & Sisinnes.* ta quæ in me ipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, ídque cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est vrbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus, in cúmque è naui subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali: interea fures quidam effracta sera sustulerunt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset.

Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos qui plures erant, vel hospitem, veriti ne plerisque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tum vestium permultum, ad hęc tapetia quædam, denique quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum omnium rerum egenis, idque in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita visum est tum temporis, statim demerso in ilia acinace, vitam fugere, priusquam ignauum quippiam aut indignum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese vnde nobis victus suppeteret: Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede victum suppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti vti mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij conditiones audisset, accedens ad me, Caue posthac, inquit, Toxari, ne te ipsum pauperem dixeris: siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etenim assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouúmque spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus, spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt coniiciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ acceptaturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes, desiliens, pollicetúrque se dimicaturum: simúlque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetétque commeatus: sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam.

A ἐπὶ μὲν ἐλθόντες οὖν οἴκαδε, καὶ ὃ γεγονὸς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολλοῖς ἔδοξεν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐδοκιμάζομεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες, ὡς ὀφείλεται ἡμῖν τις Δαρεικοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ τάπητας τινάς, καὶ ἄλλα, ὁπόσα εἴχομεν. ἐσκοποῦμεθα δὲ περὶ τῶν παρόντων ὅ, τι χρήσομεν, ἄπορον πάντα πάσιν ὂν τῇ ἀλλοδαπῇ νομίζοντες· καί μοι μᾶλλον ἐδόκει, ὡς εἶχον, αὐτὸν ἐμβύσσαντα εἰς τὸν πλησίον τὸν ἀχυράκιον, ἀπελθεῖν τοῦ βίου, πρὶν ἀνάγκην τινὰ
B ὑποσῆναι, λιμῷ ἢ δίψει παθόντα. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἱκέτευε· μηδὲν τοιοῦτο ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ὑπενοήσειν ἔλεγεν ὅθεν ἔξομεν ἐφημέρους τὰς τροφάς· καὶ τότε μὲν ξύλα ὑπὸ τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ ἦκεν ἡμῖν, ὑπὸ τοῦ μισθοῦ ὑποσπασάμενος. ἑωθεν δὲ περιὼν κατὰ τὸν ἀγορὰν, εἶδε πομπήν τινα, ὡς ἔφη, γυναίων καὶ καλῶν νεανίσκων· μονομαχεῖν δὲ οὗτοι ὑπὲ μισθῷ ἀνθρολογηθέντες, εἰς τρίτην ἡμέραν διαγωνίσασθαι ἔμελλον. καὶ δὴ ὁ πρῶ ὡς εἶχεν ἀμφ' αὐτοῖς
C πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμὲ, Μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε, εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν, πλούσιόν σε ἀποφαίνω· ταῦτα εἶπε, καὶ πονήρως ὁ μεταξὺ ἀποζήσαντες, ὑστάσης ἤδη τῆς ἡλίας, ἐθεώμεθα ἐς αὐτό. θαλαττῶν γάρ με ὡς ὑπὲ τερπνόν τι καὶ παράδοξον θέαμα τὴν Ἑλληνικὴν, ἄγει εἰς τὸ θέατρον· καὶ καθίσαντες, ἐωρῶμεν, ὃ μὲν πρῶτον, θηρία καταιγιζόμενα, καὶ ὑπὸ κυνῶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους δεδεμένους ἀφιέμενα, κακούργους τινὰς, ὡς εἰκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα παράγων ὁ κήρυξ θυμερέστατον νεανίσκον, εἶπεν, εἴ τις δὴ ἐθέλει τούτῳ μονομαχῆσαι, ἥκειν εἰς τὸ μέσον, δραχμὰς λαβόμενος μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα ἐξανίσταται ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας, ὑπέσχετο μαχεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ᾔτει· καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας, ἐμοὶ φέρων, ἐνεχείρισε· καὶ, Εἰ μὲν κρατήσαιμι, ὦ Τόξαρι, εἶπεν, ἅμα ἀπιτέον, ἔχοντες τὰ ἐρχόμενα· ἢν δὲ πέσω, θάψας με, ὑποχωρεῖ ὀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ὅτι τούτοις ὠκώκυον.
D

ὁ δ' λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα τὸ σῶμα ἐτειχίσατο, ὁ κράνος δ' οὐ κατέθηκεν, ἀλλ' ἀπὸ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς καλάσας, ἐμάχετο· καὶ ὁ μὲν πρῶτον, πεπρώκεται αὐτὸς, καμπύλῳ τῷ ξίφει ὑποτμηθεὶς τὸ ἰγνύω, ὥστε αἷμα ἔῤῥει πολύ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τοῦ φόβου ἤδη τὸν δεξιὸν θρασύτερον ὑπεφερόμενον τηρήσας τὸν αὐτίπαλον, παίει εἰς τὸ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπεπλώκει τοῦ τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ· ὁ δ' κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπεκάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικροῦ δεῖν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἡ ψυχή· ἀλλ' ἐγὼ προσδραμών, ἀείρησα, καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δ' ἀφέστο ἤδη νενικηκώς, ἀράμενος αὐτὸν, ἐκόμισα εἰς τὸν οἶκον· καὶ πολὺ θεραπευθεὶς, ἐπέζησε μὲν, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν· χωλὸς δέ ἐστιν ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μαχλυσίοις, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμάρτυρον εἴη), καὶ ἀπιστεῖσθαι δύναιτο, ἀλλὰ πολλοὶ πάρεισιν Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τὸν μάχην τὴν Σισίννου. πέμπτον ἔτι σοι τὸν Ἀβαύχαν ἔργον διηγησάμενος, παύσομαι. ἦκέ ποτε σὺν ὁ Ἀβαύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἣν περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο, καὶ παιδία δύο. ὁ μὲν ἕτερος ἐθήλαζεν, ἄῤῥεν, ὁ δὲ ἕτερος, κόρη ἑπτέτις ἦν· συνεπεδήμει δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτῷ Γυνδάνης, σὺν ᾧ μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τοῦ τραύματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, ὑπεσύρησαν σφίσι· διαμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνεται εἰς τὸν μηρὸν, ὥστε οὐδὲ ἑστάναι ἐδύνατο ὑπὸ τῆς ὀδύνης· νυκτὸς δὲ καθευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπαίθρῳ τινὶ καταλυσάντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ὀξαπίνης), καὶ πολλὰ περιεκλείετο, καὶ περιέσχεν ἡ φλὸξ ἀπάντα χῆν τὴν οἰκίαν· ἐκ τοῦ δὴ ἀνεγείρας ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκκρεμαμένην ἀποσῴσας, καὶ σώσας αὐτὴν περιβαλόμενος, ἀράμενος τὸν ἑταῖρον, κατῆλθε, καὶ ἔφθη διεκπαίσας, καὶ ὃ μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός· ἡ γυνὴ δ', φέρουσα τὸ βρέφος, εἵπετο, ἀκολουθῆσαι κελεύσασα καὶ τὸ κέρας· ἡ δ', ἡμίφλεκτος ἀφέσα τὸ παιδίον ἐκ τῆς αἰκείας, μόλις διεπήδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, σμικρὸν ἐλθοῦσα κἀκείνη ἀπεθανέτην.

A At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse vulnus accepit retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluere-ret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigítque: ita vt protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parúmque aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animúmque reddidi. Porrò vbi dimissus est, B iam victor declaratus, sublatum illum, domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res Mnesippe non apud Maclyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas C hic in Borysthenensium ciuitatem, secum adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterum quidem masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è vulnere laborans, quod in via acceperat, à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem posset præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáque circunclusit: iámque flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas; relictis liberis plorantibus, repulsa vxore, quæ inhærebat, iussáque vt ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt sese consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est.

v. Abauchas & Gyndanes.

Poſt hæc quum probro obiectaret quiſpiam Abauchæ, quòd deſertis liberis, atque vxore, Gyndanem extuliſſet: Imò liberos, inquit, denuò parare haudquaquam difficile: tum incertum, an hi boni ſint futuri: porrò amicum diu fuerit priuſquam inueniam talem qualis eſt Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis eſt exploratus. Dixi Mneſippe: è pluribus his quinque propoſitis, iam tempus eſt pronunciari, vtri noſtrûm aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus eſt iudex? MNES. Nemo. Neque enim conſtitueramus narrationis arbitrum. Sed ſcin' quid agemus? Quandoquidem impræſentiarum nullo propoſito ſcopo ſumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter ſuccubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At ſi hoc crudele, quando tu amicitiam admirari viſus es: ego nihilo ſecius puto nullam eſſe mortalibus poſſeſſionem hac præſtantiorem, neque pulchriorem: quin ipſi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vſque vitam ſimus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmiis: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextera, binas vterque habituri: atque inſuper oculos quoque quaternos, pedéſque quaternos: in ſumma, duplicia omnia? Eiuſmodi nanque quiddam eſt cùm duo tréſque copulantur amici, qualem Geryonem ſcriptores depingunt, ſenis manibus, terniſque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: vt dignum eſt his qui amicitia coniuncti ſunt. TOX. Probè dicis: atque ita faciamus. MNES. Verùm neque ſanguine opus eſt Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multo certius eſt calice illo quem bibitis: propterea quòd huiuſmodi non obligationem, ſed animum poſtulare mihi videntur. TOXA. Placent iſta: iámque amici atque hoſpites ſimus: tu mihi hîc in Græcia: ego tibi, ſi quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum vt ſis ſciens; nequaquam me pigeat vel longiùs etiam proficiſci, ſi tales amicos nanciſci liceat, qualem eſſe te Toxari ex tua oratione coniicio.

A ἢ ὅπῳ ὠνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, ὅτι προεδόις τὰ τέκνα, & τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδάνιον ἐξεκόμισεν, Ἀλλὰ παῖδας μὲν, ἔφη, ἢ αὖθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον εἰ ἀγαθοὶ ἔσονται ὕστερον· φίλον δὲ, οὐκ ἂν ῥᾳθίμι ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ ζητῶν οἷος Γυνδάνης ἐστὶ, πεῖραν μοι πολλοῖς τῆς εὐνοίας παρεσχημένος. Εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν πέντε τούτους προχειρισάμενος. ἤδη δὲ καιρὸς εἴη κεκρίσθαι ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτετμῆσθαι δέοι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἐστίν; MN. Οὐδὲ εἷς, ἀγαθὲ B ἐκαθίσαμέν τινα δικασταὶ τοῦ λόγου· ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ὅπῳ νῦν ἄσκοπα τεταξόμεθα, αὖθις ἐλόμενοι διαιτητὴν, ἄλλοις ἐκεῖνα εἴπωμεν φίλοις, εἶτα ὃς ἂν ἥττων φανῇ, ἀποτετμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄρειον, ἐπεὶ ἢ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡδύσμα δυσθέοπτοις εἰ τούτου κτῆμα ἄμεινον, ἢ κάλλιον, τί δ' οὐχὶ & ἡμᾶς συνελθόντας πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, φίλους τε αὐτοὺς εἰ, καὶ εἶσαι ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντες, αὐτὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάτερος ὑπάρξαντες, καὶ πρόσεπι γε, καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, & ὅλως, διπλᾶ πάντα τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι συνελθόντες δύο, ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ὑποδείκνυνται, αὐθρωπον ἑξάχερα, & τριπρόσωπον (ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ) τρεῖς ὑπάρχοι ἦσαν, ἅμα προσόντες πάντα, ὥστε ὀρθῶς ἂν εἴποιμεν φίλους γε ὄντας. TO. Καλῶς λέγεις· & οὕτω ποιῶμεν. MN. Ἀλλὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεώμεθα, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρὸς τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ πιστότερα τῆς κύλικος ἐκείνης, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, οὐκ ἀνάγκης ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ. TO. ἐπαινῶ ταῦτα, καὶ ἤδη ὦμεν φίλοι, & ξένοι, ἐμοὶ μὲν οὖν ἔνεστι ὅτι τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. MN. καὶ μὴν ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι & ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, εἰ μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σύ, ὦ Τόξαρι, διεφάνης ἡμῖν ἀπὸ τῶν λόγων.

ΛΟΥΚΙΟΣ, Η ΟΝΟΣ.

LVCIVS, siue ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocosa quædam & ficta narratio est, quo pacto videlicet in Thessaliam profectus studio discendæ artis Magicæ, ibi à puella quadam, dum in auem conuerti, eóque periculum artis facere cupit, in asinum mutatur, ac deinde varia fortunæ atque locorum vicissitudine, rusticis, vrbanis, sacris, profanis diuenditus, ad postremum cùm in theatrum quoque spectaculi de se præbendi caussa introductus esset, deuoratis quas ibi tum fortè conspexerat rosis, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna est, mira casuum atque periculorum varietas, quibus sursum atque deorsum iactatum sese, interim etiam bene acceptum fingit: vt non immeritò prorsus putarint quidam voluisse Lucianum, totius humanæ vitæ speciem atque imaginem quandam sub hoc lusu proponere, videlicet quàm varij casus, quàm fallax & inconstans fortuna, quàm incerti consiliorum etiam benè ac sapienter captorum exitus, quámque insperati quandoque earum rerum quas nunquam cogitaris, euentus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidem permutatione facta, ex homine transformatus fuerit, animum tamen & mentem hominis retinuerit) adumbrando. Hanc fabulam Apuleius vndecim libris imitatus est, affictis etiam aliis compluribus ad idem argumentum, quorum quædam mythologicè Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteras quoque poëtarum fabulas, mythologias scripsit.

Ἤμην ποτὲ ἐς Θετταλίαν, ὦ ἄνδρες, ἰδίων τινῶν πατρικῶν συμβόλαιον ἕνεκα, ὡς ἀδελφὸν ὑποδεξόμενος. ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη, καὶ θεράπων ἠκολούθει εἷς. ἐπορευόμην οὖν τὴν ὡρισμένην ὁδὸν· καί πως ἔτυχον καὶ ἄλλοι ἀπιόντες ἐς Ὑπατα, πόλιν τῆς Θετταλίας, ἐκεῖθεν ὄντες· καὶ ἄλλων ἐκοινωνοῦμεν, ἕως οὕτως ἐκείνην τὴν ἀρχαλέαν ὁδὸν αὐσθωτες, πλησίον ἤδη τῆς πόλεως ἦμεν, κἀγὼ ἠρόμην τοὺς Θετταλοὺς, εἴ πῃ ὑπίσασιν ἄνδρα οἰκοῦντα ἐς τὰ Ὑπατα, Ἱππάρχην τοὔνομα, γραμματέα δὲ αὐτῷ ἐκάλουν οἰκεῖν, ὥστε οἰκῆσαι παρ' αὐτῷ· οἱ δὲ εἰδέναι τὸν Ἱππάρχην τοῦτον ἔλεγον, καὶ ὅποι τῆς πόλεως οἰκεῖ, καὶ ὅτι ἀργύριον ἱκανὸν ἔχοι, καὶ ὅτι μίαν θεράπαιναν τὴν ἔφη, καὶ τὸν αὐτοῦ γαμετὸν, μόνας. ἔστι γὰρ φιλαργυρώτατος δηλονότι. ἐπεὶ δὲ πλησίον τῆς πόλεως ἐγεγόνειμεν, κἄπειτα τις ἔνδον ἦν, καὶ οἰκέτην αἰσθόμενοι, ἔνθα ὁ Ἱππάρχης ᾤκει. οἱ μὲν δὴ ἀπασαμένοι με, ᾤχοντο, ἐγὼ δὲ κόπτω τὴν θύραν, καὶ μόλις μὲν, καὶ βραδέως ὑπήκουσε δή τις γυνή. εἶτα καὶ εἰσῆλθον. ἐγὼ μὲν ἠρόμην εἰ ἔνδον εἴη ὁ Ἱππάρχης, Ἔνδον ἔφη, σὺ δὲ, τίς, ἢ τί βουλόμενος, πυνθάνῃ; γράμματα, εἶπον, κομίζω αὐτῷ παρὰ Δεκειανοῦ τοῦ Παταρέως σοφιστοῦ, Μεῖνόν με, ἔφη, αὐτοῦ, καὶ τὴν θύραν συγκλείσασα, ᾤχετο εἴσω πάλιν· καί ποτε ὀξέλθουσα,

A Vvm in Thessaliam, vbi quædam mihi paternæ rationes erant cum eius gentis viro, proficiscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ vrbem redibãt. Vehebar equo, necessaria quædam vsui ferens, vnico comitatus seruo, qui sequebatur pedes. Inter eundum, cùm variis de rebus loquentes, iam vrbi appropinquaremus, à Thessalis petij, num eius vrbis ciuem nossent nomine Hipparchum: habere enim me ad eum literas, vt apud ipsum velut hospitem diuerterem. Illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem auarum, qui solùm domi vxorem, & vnicam ancillam haberet: & quo in loco vrbis habitaret, describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum, data deinde salute acceptáque, abierunt: ego domum Hipparchi adiens, ostium leuiter pulso: accessit vxor: quam rogo, an sit Hipparchus domi: illa cùm & quis essem, & quid mihi vellem, quæsisset, à Deciano Sophista Patarensi habere me literas respondi. Mulier manere paulùm hortata, occluso ostio abiit: paulóque pòst rediens,

me iubet introire. Ingressus, salutato homine epistolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo sedens admodum paruo, vnà muliere discumbente, mensa cibis vacua. Lectis literis, Amicissimus mihi, inquit, Græcorúmque excellentissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidenter miserit. Vides Luci habitaculũ hoc paruum esse, sed quod satis sit habitanti: verùm reddes tua præsentia domum, si æquo animo tuleris, ampliorem. Vocata deinde ancilla Palæstra: Des, inquit, huic hospiti nostro tunicam: & si quid secum detulit, conde: dehinc mitte ipsum ad balneum, quod longa via à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostensaque domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies: huic puero tuo lectũ substernam, & addã puluinar. Cùm hæc dixisset, ego in balneum profecturus, hordeum in cibum equi, ancillæ dedi. Lotus cùm rediissem, Hipparchus me benignè excipiens, penes se iussit sedere. Cœna splendida fuit, vinum suaue & vetus: post cœnam & potus & sermo dignus hospite. Ita potando vespere absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quò pergerem, & quot diebus essem apud se affuturus. Larissam peto, inquam, sed hîc ferè quinque diebus morabor. Id nequaquam dixi ex animi sententia: optabam siquidem ibi aliquandiu esse, quoad aliqua à me magæ reperta esset, cuius veneficis aliquod monstrum conspicerem, hominem aut volantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi vrbem perambulare: quanuis quo id modo inquirendum esset, nescirem. Interim mulierem video accedentem, vt ex via coniici poterat, iuuenem opulentam: vestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius. Appropinquans mulier me compellat: Ego, inquit, Abrœa sum, amica, si qua vnquam fuit, matris tuæ: quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, volo fili apud me diuertas.

Α κελεύῃ ἡμᾶς εἰσελθεῖν· κἀγὼ δὲ πρελθὼν εἶσω, ἀσπάζομαι αὐτὸν, καὶ τὰ γράμματα ἐπέδωκα. ἔτυχε δὲ ἐν ἀρχῇ δείπνων, καὶ κατέκειτο ὀλίγῃ κλινιδίῳ γυνή δὲ αὐτῷ καθῆστο πλησίον, ⸌ τράπεζα μηδὲν ἔχουσα πρέκειτο. ὁ δ', ὅπερ τοῖς γράμμασιν ἐτύγχανεν, Ἀλλ' ὁ μὲν Φίλτατος ἐμοὶ, ἔφη, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξοχώτατος Δεκριανὸς, ὃν ποιῇ ⸌ θαρρῶν πέμπει πρὸς ἐμοὶ τοὺς ἑταίρους τοὺς ἑαυτοῦ· σὺ δὲ οἰκίδιόν σου ὁρᾷς, ὦ Λούκιε, ὡς ἔστι μικρὸν μὲν, ἀλλὰ ἄγνωμον τὸν οἰκοδόμα ἐπεσχεῖν· ποιήσῃς δὲ αὐτὸ σὺ μεγάλῳ οἰκίαν, Β ἀνεξικάκως οἰκήσας. καὶ καλῇ τινὶ παιδίσκην, ὦ Παλαίστρα, δὸς τῷ ἑταίρῳ κοίτωνα, κἀ θὲς λαβοῦσα, εἴ τι κομίζῃ σκεῦος, εἶτα πέμπε αὐτὸν εἰς βαλανεῖον, ἕως ἂν μετρίαν ἐλήλυθεν ὁδόν. ταῦτα εἰπόντος, ὁ παιδοκάμισον ἡ Παλαίστρα, ἄγέ με, καὶ δείκνυσί μοι κάλλιστον οἰκημάτιον, Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, ὅπου ταύτης τῆς κλίνης κοιμήσῃ, τῷ δὲ παιδί σου σκιμπόδιον αὐτὸ ὑποβαλῶ, καὶ προσκεφάλαιον ἐπιθήσω. ταῦτα εἰπούσης, ἡμεῖς ἀπῄειμεν λασόμενοι, δόντες αὐτῇ χρυσιδίων πέμψαι εἰς τὸν C ἵππον· ἡ δὲ πῶτα ἔφερε λαβοῦσα εἶσω, καὶ κατέθηκεν. ἡμεῖς δὲ λασάμενοι, ἀναστρέψαντες, εἶσω αὖθις πρῄειμεν, καὶ ὁ Ἵππαρχος με δεξιωσάμενος, ἐκέλευε συνανακλινέσθαι μετ' αὐτοῦ. ὃ δὲ δεῖπνον, οὐ σφόδρα λιτόν· ὁ δὲ οἶνος, ἡδὺς καὶ παλαιὸς λίαν. ἐπεὶ δὲ ἐδεδειπνήκειμεν, ποτὸς λῶν, καὶ λόγος, οἷος ὑπὸ δείπνου ξένου, καὶ οὕτω πῶς ἑσπέρας ἐκείνῃ ποτ' δόντες, ἐκοιμήθημεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ὁ Ἵππαρχος ἤρετό με, πῆς μοὶ ἔσται νῦν μοι ὁδὸς, καὶ εἰ πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ παρεσοίμην. Ἀπειμι μὲν, ἔφην, εἰς Λάρισσαν, ἔοικα δὲ ἐνθάδε διατρίψειν, τρεῖς ἢ πέντε ἡμερῶν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως σκῆψις· ἐπεθύμουν δὲ σφόδρα μείνας ἐνθάδε ὀλίγον τινὰ χρόνον θεάσασθαί τι παράδοξον, ἢ πετόμενον ἄνθρωπον ἢ λιθούμενον. καὶ τοῦ ἔρωτι τῆς θέας ταύτης δοὺς ἑαυτὸν, παρεμήνυον τινὶ πόλιν, ἀπορῶν μὲν τῆς ἀρχῆς τὰ ζητήματα, ὅμως δὲ παρεμήνυον. καὶ ταύτῃ γυναῖκά τινα ὁρῶ παρισοῦσθαι, ἐπινέαν, ὑποφαινομένην, ὅσον ἴσως ἐκ τῆς ὁδοῦ συμβαλεῖν. ἱμάτια μὲν αὐθινά, καὶ παῖδες συχνοὶ, καὶ χρυσίον παρέπολυ· ὡς δὲ πλησιαίτερον ἐγένοντο, προσαγορεύῃ με ἡ γυνὴ καὶ ἀμείβομαι αὐτὴν ὁμοίως· καὶ φησὶν, Ἐγὼ Ἀβροιά εἰμι, εἴ τινα τῆς σῆς μητρὸς φίλων ἀκηκόεις· καὶ ὑμᾶς δὲ τοὺς ὄζ ἐκείνης γνωρίμους φιλῶ, ὡσαρ οὓς ἔτεκεν αὐτή· τί οὖν οὐχὶ πρὸς ἐμοὶ καταλύεις, ὦ τέκνον;

Αλλά σοὶ μὰ, ἔφην, πολλὴ χάρις, αἰδοῦμαι δ' οὐδὲν αὐδρὶ φίλῳ ἐγκαλῶν, ἔπειτα φεύγων τὴν ἐκείνου οἰκίαν· ἀλλὰ τῇ γνώμῃ, ὦ φίλτατε, καὶ παύσομαί σοι. Ποῖ δ', ἔφη, καὶ πάνυ; Παρὰ Ἱππάρχῳ τῷ φιλαργύρῳ; ἔφη. Μηδαμῶς, εἶπον, ὦ μῆτερ, τοῦτο εἴπῃς· λαμπρὸς γὰρ καὶ πολυτελὴς γέγονεν εἰς ἐμέ, ὥστε καὶ ἐγκαλέσαι ἄν τις τῇ πρυφῇ· ἡ δὲ, μεσάσασα, καὶ με τῆς χλαμύδος λαβομένη, ἄγαν πορρωτέρω, καὶ λέγε τοῦτο ἐμοὶ, Φυλάττου μοι, ἔφη, τὴν Ἱππάρχου γυναῖκα πάσῃ μηχανῇ, μάγος γάρ ἐστι δεινὸν, καὶ μάχιλος, καὶ πᾶσι τοῖς νέοις ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν. Καὶ εἰ μή τις ἐπακούσῃ αὐτῇ, τοῦτον τῇ τέχνῃ ἀμύνεται, καὶ πολλοὺς μετεμόρφωσεν εἰς ζῶα, τοὺς δ', τέλεον ἀπώλεσε, σὺ δ', καὶ νέος εἶ, τέκνον, καὶ καλὸς, ὥστε θᾶττον ἁρέσαι γυναικί· καὶ, Ξένος, τοῦτο μὴ καταφρόνησον. ἐγὼ δ', πυθόμενος ὅτι δή μοι ζητούμενον, οἴκοι πρὸ ἐμοὶ κάθηται, τοῦτο ἔχον αὐτῇ δοκεῖ ἔτι. ὡς δέ ποτε ἀφείθην, ἀπῆλθον οἴκαδε, λαλῶν τοῦτο ἐμαυτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἄγε δὴ σὺ ὁράσεων ἐπιθυμεῖν ταύτης τῆς παραδόξου θέας, ἔγειρέ μοι σαυτὴν, καὶ τέχνῃ δείσπερ σοφὴ, ἣ τεύξῃ τούτων, ὧν ἐρᾷς, καὶ ὅτι τὴν θεράπαιναν τὴν Παλαίστραν ἤδη ἀπόδυσο· τῆς γὰρ γυναικὸς τὰ ξένα καὶ φίλα, πόρρω ἴσασο· καὶ περὶ ταύτης κυλιόμενος, καὶ γυμναζόμενος, καὶ ταύτῃ συμπλεκόμενος, δᾶον ἴσθι ὡς ῥᾳδίως γνώσῃ. Δοῦλοι γὰρ τὰ δεσποτῶν ὁπίσω πάντα καὶ καλὰ καὶ αἰσχρά. Ταῦτα λέγων πρὸς ἐμαυτὸν, εἰσῆλθον οἴκαδε. τὸν μὲν οὖν Ἱππάρχου οὐ κατέλαβον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐδὲ τὴν ἐκείνου γυναῖκα. ἡ δὲ Παλαίστρα τῇ ἑστίᾳ προήδρευε, δεῖπνον ἡμῖν ἑψοῦσα. κἀγὼ θύρας ἔνδον ἀρξάμενος, Ὡς εὐρύθμως, ἔφην, ὦ καλὴ Παλαίστρα, τὴν πυγὴν τῇ χύτρᾳ ὁμοῦ συμπεριφέρεις, καὶ κλίνεις. ἡ δ', ἐσφὺς ἡμῖν ὑγρῶς ὀπτῆσαι, μακάριος ὅστις σοὶ συνεδάφιος. ἡ δ', σφόδρα γὰρ οἶδ' ἐπαινῶν, καὶ χαρίεντα μεσὸν δὴ κορέσιον, φεύγοις ἄν, εἶπεν, ὦ θεράπαινα, εἴγε νοῦν ἔχοις, καὶ ζῆν ἐθέλοις, ὡς πολλοῦ πυρὸς καὶ κλαυθμοῦ μεστά. οἶδα γάρ αὐτὸ μόνον ἅψῃ, πεῦμα ἔχον πυρίκαυτον, αὐτό μοι πρόεδρεύεις, θεραπεύσασα δέ σε οὐδεὶς ἄλλος, οὐδὲ θεὸς ἰάσῃ· ἀλλὰ καταυάσασά σε μόνη ἐγὼ, καὶ ὁ παράδοξός που, ἐγὼ μέν σε ποιήσω πλέον πονῆσαι, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεραπείας ὀδύνης ἀρδόμενος, ἀεὶ ἀνέξῃ,

A Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecum esse, sed pudore impedior, ne videar hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam: animo autem & benigno tecum ero. Nunquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes? inquit. Non his verbis vtaris mater, inquam: splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeò vt ex nimia impensa lautitiáque culpari soleat. Illa subridens, manúque apprehensa, seorsum ducens: Caueas, ait, velim omni cura Hipparchi vxorem: maga etenim est præcipua, admodum veneficiorum potens, appetens viros: atque si quos in adolescentes oculos coniecit, nisi quis voluntati eius pareat, omni conatu illos vlciscitur, hos perimens, hos in beluas transmutans: tu verò fili, adolescens es, ac formosus, vt facilè placeas mulieri: præterea externus & aduena, qui vt plurimùm contemnuntur. Ad hæc animaduertens, me id quod iam diu quærito, habere domi, fœminam relinquo: abiénsque, mecum ipse cœpi de via loqui: Age, inquam, tu qui tantopere hanc mirandam artem te profiteris appetere, excita teipsum paulò, atque eam disciplinam condisce, qua quod libuerit, potieris. Et quandoquidem amici hospitis vxorem non licet, aggredere ancillam Palæstram: tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absque labore quod cupis cognosces. Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt. Hæc mecum loquens, domum intro, vbi neque Hipparchum neque vxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, cœnam nobis parans. Hîc ego: O pulchra Palæstra, inquam, quàm venustè & admodum nates simul & ollam circũfers atque euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulum humoris superabundat, ex quo beatus erit si quis paulum degustarit. Illa lasciuior admodum, & vultu grata, Abi hinc, inquit, si sapis adolescẽs, nisi tibi mauis vitam eripi, & loca fuge ignis & fuliginis plena. Nam si me tetigeris, vulnus tibi inferetur igneum, quo apud me deficies: ab hoc neque medicus alter, neque Deus poterit te curare, sed ego te vrens mirum in modum dolore afficiam, cuius curã haud facilè sustinebis,

neque lapidibus pulsatus dulcem vitabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominum coctricem, doctam non solùm hos viles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellem adimere, partiri in frusta, viscera quoque ipsorum & corda rimari? Hoc, inquam, enarrasti rectè: nam me, quamuis procul à te remotum, non solùm concalefecisti, sed ignem in mea viscera absque aliqua iniuria exurenda coniecisti. Itaque te oro, vt mihi salutem afferas his asperis & suauibus quas dixisti medelis, méque iam mortuum excoria, vt lubet. Illa his verbis arridens, cùm iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquã domini issent dormitum, se mecum esse cõcubituram. Interea cùm rediisset Hipparchus, loti imus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego somnum fingens, cùm surrexissem, abij dormitum: vbi omnia mihi optimè intus præparata erant: extra lectus seruo stratus, mensa iuxta lectum sita, & in ea calix ac vinum vnà cum frigida calidáque aqua: quæ singula dispositerat Palæstra: quæ & lectum plurimis quoque rosis sparserat, & serta supermiserat ex eis confecta. Ego sympositum promptum videns, compotricem censui expectãdam. Illa vt patronam in lecto collocauit, cuestigio ad me venit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu qui nos efficeret in noctem paratiores. Tum illa: Hoc præ cæteris, adolescens, memineris oportet, te in Palæstram incidisse: nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agilis, & huiusmodi certamina exercitatus. Cui, Haud, inquam, defugiam hanc prouocationem, vt iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait: ego doctoris & præsidis more, certaminum quibus te exercere volo, præscribam nomina: tuum erit iussis promptè parêre. Manda, inquam, quod lubet: sed aduerte vt nostra certamina in tempore concinnè cum humore fiant.

καὶ σὲ λίθοις βαλλόμενος, τὴν γλυκείαν ὀδυνῶν φθύζῃ. τί γελᾷς; ἀκριβῶς βλέπεις αἰθεσπομάγαθον· ἃ γὰρ μόνα ταῦτα φαῦλα ἐδώδιμα καταστικυάζω, ἀλλ' ἤδη ὃ μέγα τοῦτο, καὶ καλόν, τὸν αἰθεσπον οἶδα ἔγωγε ζῶντα σφάττων, καὶ δέρων, καὶ κατακόπτων, ἤδιστα δὲ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας ἅπτομαι. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις· ἡ γὰρ ἐμὲ πορρώτερον, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ὄντα, οὐ κατακυμάτι, μὰ Δί', ἀλλὰ ὅλῳ ἐμπορικομῷ ἐπέθηκας, καὶ ἀφῆκας τῶν ἐμμάτων τῶν ἐμῶν, ὃ σὺν μὴ φαινόμενον πῦρ, κάτω ἐς τὰ σπλάγχνα πάλαι ῥίψασα, φρύγεις, καὶ ταῦτα, οὐδὲν ἀδικοῦντα. ὥστε πρὸς θεῶν, ἴασαί με ταύταις, αἷς λέγεις αὐτὴ, ταῖς πικραῖς καὶ ἡδείαις θεραπείαις· καὶ με ἤδη ἀπεσφαλμένον λαβοῦσα, δεῖρε ὅπως αὖ αὐτὴ ἐθέλῃς. ἡ δὲ, μέγα καὶ ἥδιον ἐκ τούτου μὰ καγχάσασα, ἐμὴ μὲν τοιοῦτον ἐῶ, καὶ σιωπέχειτο ἡμῖν, ἕπως ἐπειδὴ καταχοιμήσῃ τοὺς δεσπότας, ἔλθῃ εἴσω πρὸς ἐμὲ, καὶ καθευδήσῃ. καὶ πειδὴ ἀφίκετό ποτε ὁ Ἵππαρχος, λουσάμενοι, ἐδειπνοῦμεν, ἐγὼ μὲν ὑπνοῦντος, ἡμῶν ὁμιλούντων. εἶτα ὕπνῳ καταψευσάμενος, αἰσθάμαι, ἐγὼ ἔρχομαι ἀπιέναι ἔνδοθεν ὡχόμην. πάντα δὲ τὰ ἔνδον ἐμοὶ προεσκευάσατο. τῷ μὲν παιδὶ, ἔξω κατέκλινε· τράπεζα δὲ τῇ κλίνῃ προσῆκτο, ποτήριον ἔχουσα· καὶ οἶνος αὐτῇ πρόκειτο, καὶ ὕδωρ ἔκρυμεν, καὶ ψυχρὸν, καὶ θερμόν. πᾶσα δὲ ἐμοὶ αὐτὴ τῆς Παλαίστρας προεσκευή. τῶν δὲ στρωμάτων, ῥόδα πολλὰ κατεπέπαστο, τὰ μὲν, οὕτω γυμνά καθ' αὑτά, τὰ δὲ, λελυμένα, τὰ δὲ, στεφάνοις συμπεπλεγμένα. κἀγὼ ὃ συμπόσιον ἐρώντων ἕτοιμον, ἔμενον τὸν συμπότην. ἡ δὲ, ὅτε κατέκλινε τῷ δεσποίνῃ, ἀσυδὴ πρὸς ἐμὲ ἦκε. καὶ ἐμοὶ ὑφεστώσης ἡμῶν, τὸν οἶνον, καὶ τὰ φιλήματα στεφανούντων ἀλλήλοις. ὡς δὴ τῷ ποτῷ προεσκευάσαμεν ἑαυτοὺς ἐς τὰ νύκτα, λέγει πρός με ἡ Παλαίστρα, Τοῦτο μὲν πάντως δεῖ σε μνημονεῦσαι, ὦ νεανίσκε, ὅτι εἰς Παλαίστραν ἐμπέπλωκας, καὶ χρή σε νῦν ἐπιδεῖξαι εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἐφήβοις γοργὸς, καὶ παλαίσματα πολλὰ ἐμαθες ποτε. Ἀλλ' οὐκ αἰσθάνῃ, ἔφην, φεύγοντά με τὸν ἔλεγχον τούτων· ὥστε ἀποδυσαι, καὶ ἤδη παλαίωμεν. ἡ δ', Οὕτως, ἔφη, ὡς ἐγὼ θέλω, πρῶτόν μοι τὴν ἐπίδειξιν, ἐγὼ μὲν, νόμῳ διδασκάλου καὶ ὑπηρέτου τὰ ὁμοῖα τῶν παλαισμάτων, ὧν ἐθέλω, δείξουσα, ἐρῶ, σὺ δὲ, ἕτοιμος γίνου ἐς ὃ τι ἂν κελεύσω, καὶ ποιῆν πάντως ὃ κελευόμενον. Ἀλλ' ἐπίταξε, ἔφην, καὶ σκόπει, ὅπως δυσχερῶς καὶ ὑγρῶς τὰ παλαίσματα, καὶ δυτόνως ἔσαι.

ἡ δὲ ἀποδυσαμένη τὴν ἐσθῆτα, καὶ γυμνὴ ὅλη, ἔνθεν ἤρξατο ὀπισθίειν, Ω μειράκιον, ἔκδυσαι, καὶ ἀλφάδιος ἔνθεν ἐκ τοῦ μέσου, συμπλέκου τῇ ἀνταγωνιστῇ, δύο μηροῖν ἀπάσας, κλίνον ὑπτίαν, ἔπειτα δυσώπητος ἐπιβάλλων ἀφ' μηρῶν, καὶ ἀφαιρείλας, αὐτῇ, καὶ τεῖνε αὖτο τὰ σκέλη, καὶ χαλάσας, καὶ σῆσας, κἀλλῷ αὖτῳ, καὶ πρόσελθών, βάλε, καὶ πεῶσας, νύστε ἤδη πάνυ χαρᾷ, ἕως πονέσῃ, καὶ ἡ ὀσφὺς ἰσχνέτω, εἶτα ὀξελκύσας κἀπλάτης ἀφ' βουβῶνος, δῆξον, καὶ πάλιν στενώσῃ εἰς τὸν τοῖχον, εἶτα τύπτε· ἐπειδὰν δὲ χάλασμα ἴδῃς, τότ' ἤδη ὀπίσω, ἅμα κατ' ἰξύος δήσας, στένεχε, καὶ πειρῶ μὴ ἀπολύσθαι, ἀλλ' ὀλίγον διαπαρτερήσας, στένεχε, ἤδη ἀπολέλυσαι. κἀγὼ ὅπως ῥᾳδίως πάνυ ἀκήκουσα, καὶ εἰς τέλος ἡμῖν ἔλιξε τὰ παλαίσματα, καὶ λέγω τῇ Παλαίστρᾳ, ἅμα ὑπιγελάσας, Ω διδάσκαλε, ὁρᾷς ὅπως δύσχερῶς καὶ δυσκόλως με παλαίσαι μοι, σκόπει ἦ, μὴ ὄντως σε κύσμῳ τὰ παλαίσματα ἀπολάλῃς, ἀλλα γὰρ ὄξ ἄλλων ὑπιστάμενος. ἡ δὲ, ὅτι χόρδης πλήξασά με, Ως φλύαρον, ἔφη, πρόσελθον τὸν μαθητὴν· σκόπει οὖν μὴ πλαγὰς ἐπὶ πλείω λάβῃς, ἀλλὰ καὶ οὐ, τὰ ὑπιστάμενα παλαίων. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα, ἐπανίσταται, καὶ θεραπεύσασα ἑαυτὴν, Νῦν, ἔφη, δείξῃς, εἴτε νέος εἶ, καὶ δυνατὸς παλαιστὴς, καὶ εἰ ὑπίσασαι παλαίειν, καὶ ποίῃ τὰ ἀπὸ γυναικός. καὶ πεισθεῖσα ὑπὸ τῶν λέγεις ἐς γόνυ, ἄγε δὴ σὺ ὁ παλαιστὴς, ἔχεις τὰ μέσα, ὥστε πιάζας ὄξασαι, ὑπίσω φέρουσι, καὶ βάθυνον, φιλὸν ὁρᾷς αὐτῇ προκείμενον, τούτῳ χρῆσαι, πρῶτον δὲ κἀπὸ λόγου, ὡς ἅμα σφίγγε, εἶτα ἀναπλάσας, ἔμβαλλε, καὶ στένεχε, καὶ μὴ δίδου διάπνευμα. ἐὰν δὲ χαλάσῃ, θᾶττον ἐπάρας, αὐτὸς ἐπιβὰς μετάθες, καὶ κρούσας, κρύφον, καὶ σκόπει ὅπως μὴ αὐτὸς ἀπαναπαύσῃς θᾶττον, ἢ κἀκεῖνος, ἀλλὰ δὴ κυρτώσας πολὺ αὐτὸν, ὕφελε, καὶ ἀπολαῦσον κάτω αὖθις τὴν πρεμβολὴν, στένεχε, καὶ κίνει, εἶτα ἄφεσαὐτὴν, πέπλωκε γὰρ, καὶ λέλυται, καὶ ὕδωρ ὅλος ἐστὶν ὁ ἀνταγωνιστής. ἐγὼ δὲ, ἤδη μέγα ἀναγελάσας, Εἶλω, ἔφην, καὶ αὐτὸς, ὦ διδάσκαλε, παλαίσματα ὀλίγα ἅπερ ὑπιστάμην, σὺ δ' ἀκουσον, ἐπιφασᾶσα, καὶ κλῖνον, εἶτα δοῦσα τὴν χεῖρα, πρόβαινε τὸ λοιπὸν, καὶ καταμάθῃ, καὶ με, ὥσπερ τὸν Ηρακλέα, ἀνελαβοῦσα, ἤδη κοίμισον. σὺ

A Illa ſtans nuda, & exuta veſte, imperat: Exue te adoleſcens, ſumptóque vnguento aggredere contra certantem. Femori coniuncto femore, proſterne me teſupinam, deinde ſuper incumbens, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaque verſus percute, vulnera, telum etiam ferens, quoad fueris defeſſus, & lumbi bellum egregium peregerint: tum educto telo, rurſus illud in inguen iunge, ac validiùs percute, atq; inſta quouſque aduerſarium ad parietem impellas. Sed cùm lapſus eris, paululum tibi indulge, neque feſtines: poſtmodum communi Marte pugnes. His dictis quum omnia

B quæ mandata erant, perfeciſſem diligenter, finiſque iam noſtri certaminis adeſſet: tum ego paulò ſubridens, Palæſtram alloquor: Magiſtra, inquam, vides vt facilè promptéque paruerim tibi. Sed animaduertas velim, an ſatis rectè has mihi impoſueris colluctationes: commutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quem nugatorem diſcipulum habeo? inquit. Videſis ne vapules, ni dictis pareas. Dehinc ſurgens, ſéque ad nouum certamen parans, Nunc, inquit, oſtendes ſi viribus

C validis luctator egregius exiſtas, ſíſque in eo luctandi genere exercitatus, quod geniculariũ appellant. Tum ſubnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem valenter aggreſſus percute, vulnúſque adige profundius: nudam vides: vtere promptiùs: iniice introrſiùs telum, deinde introrſiùs flectens iterum impellens abſconde & comprime: nec quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citiùs quàm iuſſerim, telum extrahas, ſed incuruans aduerſarium inſequere: quo proſtrato rurſus

D certamini incumbe, quoad laſſus victúſque deficias, & ſudore ſis madefactus. Ego in riſum effuſus, Vellem, magiſtra, inquam, à me quoque aliqua huiuſmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtemperes velim: ſed iam te erige, ponéq; ſedens data dextera mihi reconcilieris: nam tempus eſt iam dormiendi.

His voluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſſam. Cùm autem in mentem veniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſſima Palæſtra, inquam, oſtende, oro te, dominam tuam ſuis præſtigiis vſam in aliquam ſe formam vertentem. Iamdudum enim aliquod huiuſmodi mirandum ſpectaculum videre exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quam credo minimè huius artis ignarã: hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus velut adamantinus (vt aiunt) in nullam vnquam mulierem oculos amoris cauſſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deuictum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorem poteſt eius artis magiſtrum? Ego, per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam, iuro, me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: verùm ſi facultas dabitur, dabo operam vt videre queas dominam in aliam formam tranſmutatam. His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nuntiat mihi Palæſtra dominam ſe in auem conuerſuram, vt ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquã, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis. Bono animo ſis, ait: & quum iam nox aduentaret, me apprehenſum ad oſtium domus ducit, in qua illi dormiebant, méque iubet per rimulam oſtij introſpicientem quæ fierent, animum aduertere. Video patronam depoſita veſte nudam prodire, accenſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſito, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculam reſerans arcam, plures continentem pyxides, vnam effert, quid in ea continerctur, incertum: ſed quantum oculi conijcere poterant, oleo plena videbatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo vſque ad imas partes totum corpus perunxit: ſtatimque alæ innaſcuntur illi, & roſtrum corneum & aduncum: omniſque in auem conuerſa eſt nocturnæ cornici perſimilem. Vt verò ſe vo-

A τοιαύταις ἡδοναῖς καὶ παιδιαῖς πάλαισμεν νύκτα, ἀγωνιζόμενοι νυκτερινὺς ἀγῶνας, ἐξεφαυόμεθα, καὶ ἦν πολλὴ μοὶ ἐν τούτῳ τρυφή· ὥστε δ εἰς τὴν Λάρισσαν ὁδοῦ πολυπάσιν ὀπιλελήσμην. καί ποτε ὀπὶ νῦν μοι ἦλθεν ἐς ὃ μαθὴν ὧν ἕνεκα ἦλθον, καὶ φημὶ πρὸς αὐτὴν, Ω φιλτάτη, δεῖξόν μοι μαρμαυύσ, ἣ μεταμορφωμένην τὴν δέσποιναν· πάλαι γὰρ τῶν σῶν δόξης τοιούτης θέας ὀπιθυμῶ, μᾶλλον εἴ τι σὺ οἶδας, αὐτὴ μαρμαίουσαν, ὥστε φανῆναί μοι ἥλιον ἐξ οἴκης ὄψιν. οἶμαι γὰρ σὲ οὐκ ἀπείρως τῆσδε τῆς τέχνης ἔχειν· τοῦτο γὰρ ἀπ' ἑτέρων μα- B θὼν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς λαβὼν, οἶδα. ἐπεί με τὸν πάλαι ἀδαμάντινον, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες, ἐς μηδεμίαν γυναῖκα τὰ ὄμματα τοῦτα ἐρωτικῶς πολὺ ἐκτείναντα, συλλαβοῦσα τῇ τέχνῃ ταύτῃ, αἰχμάλωτον ἔχεις, ἐρωτικῷ πολέμῳ ψυχαγωγήσασα. ἡ δὲ Παλαίστρα, Παῦσαι, φησὶ, τοῦ παίζων. τίς γὰρ ἐμοὶ δύναται μαγεῦσαι τὸν ἔρωτα, ὅντα τῆς τέχνης κύριον; ἐγὼ γὰρ, ὦ φίλτατε, τούτων μὲν οἶδα οὐδέν, μὰ τὴν κεφαλήν σου, C τὴν δὲ τῆς μακαρίας θύρην, ὅθεν γὰρ γράμματα ἔμαθον, καὶ ἡ δέσποινα βάσκανος ὅσα τυγχάνει εἰς τὸν αὐτῆς τέχνην· εἰ δέ μοι καιρὸς ὀπιτρέψει, πειρησόμεθα σοὶ δεῖξαι εἰδὼς μεταμορφωμένην τὴν κεκτημένην, καὶ τότε μὲν ὀπὶ τούτοις ἐκοιμήθημεν. ἡμέρας δὲ ὑστεραι πολλαῖς, ἀγγέλλει πρός με ἡ Παλαίστρα, ὡς ἡ δέσποινα αὐτῆς μέλλοι ὄρνις γενομένη, πέτεσθαι πρὸς τὸν ἐρώμενον. κἀγὼ, Νῦν, ἔφην, ὁ καιρὸς, ὦ Παλαίστρα, δεῖξαι ἐμοὶ χάριτος, ἣν νῦν ἔχεις, τὸν σὸν τῆς ἱκέτου αἰτοῦσαν πολυχρονίου ὀπιθυμίας. Θαῤῥεῖ, ἔφη, καὶ πειθὴ ἑτέρα ἦν, ἀλλά με λαβοῦσα πρὸς τὴν θύραν τὴν δωματίου, ἔνθα ἐκείνοι D ἐκάθευδον, καὶ καλύπτει με προσάγουσα ὀπῇ τινι τῆς θύρας λεπτῇ, καὶ ἀποσκοπεῖν τὰ γιγνόμενα. ὁρῶ δὴ τὴν μὲν γυναῖκα ἀποδυομένην, εἶτα γυμνὴν τοῦ λύχνου προσελθοῦσαν, καὶ χόνδρους δύο λαβοῦσαν, τὸν μὲν λιβανωτὸν, τῷ πυρὶ τοῦ λύχνου ἐπέθηκε, καὶ φᾶσα, πολλὰ τοῦ λύχνου κατελάλησεν· εἶτα κιβώτιον ἀδρὸν ἀνοίξασα, πολλὰς ἔχον πυξίδας ἐν αὐτῷ, ἔνθεν ἀναιρεῖται καὶ προσφέρει μίαν· ἡ δὲ εἶχεν ἐμβεβλημένον ὅ, τι μὲν οὐκ οἶδα, τῆς δ' ὄψεως αὐτῆς ἕνεκα, ἔλαιον αὐτὸ ἐδόκουν εἶναι). ἐκ τούτου λαβοῦσα, χρίεται ὅλη, ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω, καὶ ἄφνω πτερὰ ἀνεφύετο αὐτῇ, καὶ ἡ ῥὶς κερατίνη, καὶ γρυπὴ ἐγίνετο, καὶ ἄλλα δ', ὅσα ὀρνίθων κτήματα, καὶ σύμβολα πάντα εἶχε· καὶ ἤδη ἄλλο φόβητρον ἦν ἡ κόραξ νυκτερινός. ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἑαυ-

τὴν

τὴν ἐπερωτῶσαν, κρώξασα δλγον, ὃ οἷ ἐκεῖνο A lantem aſpexit, aſperè cantans, prout hę
οἱ κόρακες, αἰασᾶται, ἀγχοῦ πτερύγων ἔξω δρᾷ aues ſolent, pérque oſtium euolans abiit.
τῆς φυείδος. ἐγὼ ὁ ὅναρ ἐκεῖνο οἰόμενος ὁρᾶν, Ego, qui mihi videbar inſomnium vidiſ-
ταῖς δακτύλοις τῶν ἐμαυτῦ βλεφάρων ἥπτόμην, ſe, palpebras oculorum tetigi, nequaquã
καὶ πιστεύων τοῖς ἐμαυτῦ ὀφθαλμοῖς, ὅτι μὲν ὅτι oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut
βλέποιεν, οὐθ' ὅτι ἐγηγερμένος. ὡς δ' μόλις καὶ quòd eſſem excitatus à ſomno. Tandem
βραδέως ἐπειρώμην ὅτι μὴ καθεύδω, ἐδεόμην vt vix ſenſi me haudquaquam dormire,
ποτε τῆς Παλαίστρας ἀλειψαμένης κἀμὲ, καὶ χρί- Palæſtram rogaui, vt ego quoque eo vn-
σασα ἐξ ἐκείνου τοῦ φαρμάκου, ἐάσαι πέτεσθαί guento vnctus in auem commutarer: cu-
με. ἐβουλόμην γὰρ πεῖρα μαθεῖν, εἰ μεταμορ- piebam enim experimento diſcere, an
φωθείς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, εἶτα καὶ τὴν ψυχὴν ὄρνις ex hoc, anima quoque auis poſſem fieri.
ἔσομαι. ἢ ὃ δωμάτιον ὑπανοίξασα, καμίζῃ Illa oſtium domus aperiẽs, pyxidem pro-
πως πυξίδα. ἐγὼ ὁ ἀπεύδων ἤδη, ἀποδύσας, fert, ex qua feſtinans exutus pervngor to-
χρίω ὅλην ἐμαυτόν· καὶ ὄρνις μὲν ἀ γίγνομαι ὁ B tus: auis verò infelix nequaquam fio, ſed
δυστυχής· δηλά μοι ἀφὰ ὅπισθεν ὀζήλθε, καὶ οἱ cauda è veſtigio à poſteriori innaſcitur
δάκτυλοι πάντες ὤχοντο, οὐκ οἶδ' ὅπῃ, ὄνυχας parte: digiti omnes neſcio quorſum ab-
δ' τις πάντας τέσσαρας εἶχον, καὶ τούτους ἀδὲν ierint, vngues in quatuor vngulas verſi,
ὁμῶς, ἢ ὁπλάς, καί μοι αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες, κλή- manus ac pedes, iumenti crura effecta, au-
νιοι πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ὦτα ὑ, μακρά· καὶ ὁ riculæ longæ, magna facies: quæ omnia
πρόσωπον, μέγα. ἐπεὶ ὁ κύκλῳ περιεσκόπουν, circunſpiciens, coghoui me aſinum eua-
αἰ τῶν ἑώρων ὄνον, φωνὴν ὁ ἀνθρώπου ἐς ὃ μέμ- ſiſſe. Vox hominis ad querendum de Pa-
ψασθαι τῆς Παλαίστρας, ἀκέτι εἶχον· ὃ ὁ χεῖλος læſtra defecerat, ſed labia demittens, i-
ἐκτεῖνας κάτω, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ χήματι ὡς ſamque qua poteram forma reſpiciens,
ὄνος ὑποβλέπων, ἠπιώμην αὐτὴν, ὅσπερ δυνά- C accuſabam, quòd me pro aue in aſinum
μις, ὄνος αὐτὶ ὄρνιθος γενόμενος. ἢ ὁ ἀμφοτέ- vertiſſet. Illa manibus demulcens caput,
ραις τῆς χερσὶ τυφλαμένη τὸ πρόσωπον, Τλήμο- Miſeram me, inquit, quantum mali feci!
να, εἶπεν, ἐγὼ, μέγα εἴργασμαι κακόν· ἀπεύ- feſtinantem ſimilitudo pyxidum me de-
σασα γὰρ, ἤμβλυτον ἐν τῇ ὁμοιότητι τῶν πυξίδων, cepit, non capientem ea quibus homines
καὶ δῆτα ἔλαθον ἀκριτῶς τὰ πρεπόντα φύσει. ἀλλὰ in auem commutantur. Sed confide, ani-
θάρρει μοι, ὦ φίλτατε· ῥᾴων γὰρ ἡ τούτου θερα- me mi; facilis erit huius erroris cura: nã ſi
πεία. ῥόδα γὰρ μόνον εἰ φάγοις, ἀποδύσῃ μὲν roſas comedes, ſtatim exues iumenti for-
αὖθις ὁ κτῆνος, τῆς ὁ ἐρᾷς μοι τῆς ἐμοῦ αὖθις mam, & in amatorem meum redibis: ac
ἀποδώσῃς· δηλά μοι, φίλτατε, μίαν νύκτα ταύ- vna nocte æquo feras animo: aſini for-
την ὑπόμεινον ἐν τῷ ὀνῳ· ὄρθρου ὁ βραμοῦσα, οἵ- mam diluculo curabis: afferam ſanè ro-
σω σοι ῥόδα, καὶ φαγών, ἀπόθου. ταῦτα εἶπε, καὶ D ſas, quas vt ederis, fies homo. Hæc cùm
ταψήσασά μου τὰ ὦτα, καὶ ὃ λοιπὸν δέρμα. ἐ- dixiſſet, tractans me, & aures & reliquũ
γὼ ὁ, τὰ μὲν ἄλλα, ὄνος ἦμεν, ταῖς ὁ φρέναις, καὶ corpus demulcebat. Ego corpore aſinus,
νῦν ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ Λύκιος, πλὴν τῆς φωνῆς. ſenſu tamen mentéque hominis fungebar, ipſe ille Lucius, præter vocẽ. Mecum
πολλὰ δὲ καθ' ἑμαυτὸν μεμψάμενος τῆς Παλαίστρας ὅτι τῇ ἀμαρτίᾳ, δακὼν ὃ χεῖλος, ἀ- igitur multus erat tum Palæſtræ conque-
πῆλθον, ἔνθα ἠπιστάμην ἑστῶτα τῶν ἐμαυτοῦ ἵππων, ſtus, labiáque mordens abij, vbi ſciebam
καὶ ἄλλον δηθενὸν ὄνον τοῦ Ἱππάρχου. οἱ ὁ ἀλθόμενοί με εἴσω πρόσω, δείσαντες μὴ τοῦ χόρτου equum meum & alium verum aſinũ Hip-
αὐτοῖς κοινωνὸς ἐπεισέρχωμαι, τὰ ὦτα καθαπλώσαντες, ἕτοιμοι ἦσαν τοῖς ποσὶν ἀμυνεῖν τῇ γα- parchi eſſe. Qui vt me ingreſſum conſpe-
στρί· κἀγὼ σιωπῇ, πορρωτέρω που τῆς φάτνης ὑποχωρήσας, ἑστὼς ἐγέλων, ὁ δέ μοι γέλως, xêre, veriti ne fœnum ipſorum comede-
ὀγκηθμὸς ἦν. ταῦτα γὰρ ἐνενόουν πρὸς ἐμαυτὸν, ὡ τῆς ἀκαίρου ταύτης περιεργασίας. τί δὲ rem, demiſſis auribus parati erant ad me
εἰ λύκος πρεισέλθοι, ἢ ἄλλό τι θηρίον; κινδυνεύεταί μοι μηδὲν κακὸν πεποιηκέναι, δρᾶ- calcibus repellendum: quod ego perpen-
dens, longè à præſepe receſſi, ſtans ac
mecum ridens: ſed riſus eruditus erat.
Cœpi verò interim mecũ cogitare: Quid
ſi lupus nunc aliquis ad nos intret, aut a-
lia fera inſultet mihi, qui nihil mali com-

misi? Hac detentus cura, timebam aliquam malam futuram esse fortunã. Nox enim intempesta cùm esset, ac silentium, & dulcis somnus, strepitus quidam exteriùs tanquam effossi parietis est factus. Iámque adeò dirutus erat, vt ingressui hominis pateret. Tum vnus & item alter, pluréſque intrant, armati omnes: Hipparchum, Palæstrã, ac seruum meum colligant, domum spoliant: pecuniam, vestiem, omnémque suppellectilem auferunt, adeò vt nil relinqueretur domi. Tum me equúmque atque alterum educentes asinum, strauerunt, impositísque rebus quas apportauerãt ad graue onus, ligno nos abigentes, ad montes via desueta effugerunt. Ignarus eram quantum pressi pondere mei socij paterentur laboris: ego desuetus absque soleis iter facere, saxis præacutis admodum offendebar: ideóque sæpius cespitans, deficiebam sub pondere: sed è vestigio vir subsequẽs me sæpius feriebat baculo, quum Cæsaris inuocans præsidium, pro voce ruditum edebam, ô, solùm absurdè proferens voce maxima: Cæsaris verò nomen minimè sequebatur: & ob hoc vapulabam magis, veluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo, statui verbera silentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur. Meridie ad diuersorium quoddam péruenimus hominum quibus cum nostris latronibus veterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tum ex oculis poterat percipi. Iubent illi sarcinas deponere, & prandium parant. Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comedissent, ego valde esuriens (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem, hortulum retro diuersorium conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ esse videbantur. Itaque videns omnes prandio intentos, accedo ad hortũ, tum vt pascerem olera, tum vt ederem rosas, quibus in cibum sumptis, sperabam me in hominem reuersurum.

A φθαρῶμαι. Ταῦτα ἐνοσῶν, ἠγνόουν ὁ δυστυχὴς ὃ μέλλον κακόν. ἐπεὶ γὰρ ἰῶ ἤδη νὺξ βαθεῖα, καὶ σιωπὴ πολλὴ, καὶ ὕπνος ὁ γλυκὺς, φοβερὸς μὲν ἔξωθεν ὁ τοῖχος, ὡς διωρυττόμενος, καὶ διορύττετό τε, καὶ ὀπὴ ἤδη ἐγεγόνει, ἀνδρῶν δέκα μὲν δυναμένη, καὶ δύο ἂν ἄνδρε ταύτῃ πρῆξαι, καὶ ἄλλος ὁμοίως, καὶ πολλοὶ ἔνδον ἦσαν, καὶ πηγύτες εἶχον ξίφη. εἶτα κατὰ δύο μὲν ἔνδον ἐπὶ τοῖς δωματίοις τὸν Ἵππαρχον, καὶ τὸν Παλαίστραν, καὶ τὸν ἐμὸν οἰκέτην, ἀδεῶς ἤδη τὰ οἰκεῖα ἐκένουν, τά τε χρήματα, καὶ τὰ ἱματία, καὶ τὰ σκεύη κομίζοντες ἔξω. ὡς δὲ B οὐδὲν ἄλλο κατελείπετο, λαβόντες καὶ τὸν ἄλλον ὄνον, καὶ τὸν ἵππον, ἐπέσαξαν· ἔπειτα ὅσα ἐβάσασθαι, ὤφειλε τέθνησθαι ἡμῖν· καὶ δὴ τότε μέγα ἄλθος φέρουσας ἡμᾶς, ξύλοις παίοντες, ἤλαυνον, ὡς εἰς ὄρος ἀτείχιστον ὁδῷ φθάνειν πειρώμενοι. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα κτήνη, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι ἔπαθεν, ἐγὼ δὲ, αὐτόποδος, ἀσυνήθης ἀπιὼν, πέτρας ὀξείας ὑπεβαίνων, τὸ ξύλον σκεῦος φέρων, ἀπωλλύμην. καὶ πολλάκις προσέπταιον, καὶ ὅτε μὲν ὀξὺ κατάπεσεῖν, καὶ δύο μοι ἄλλος ὤφειλε τῇ μηρῷ ἔπαιε ἀεὶ C ξύλῳ. ἐπεὶ δὲ πολλάκις, ὦ Καῖσαρ, αἰσθοῖμην ἐπιθύμουν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὠλαλάζειν, καὶ δὴ μέγιστον καὶ μεγαλοφωνότατον, ἐβόων, δὲ, Καῖσαρ, οὐκ ἐπηκολούθει. Ἀλλὰ μὲν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἐτυπτόμην, ὡς προδιδοὺς αὐτοὺς τῷ ὀγκηθμῷ. μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐβόων, ἔγνων σιγῇ προϊέναι, καὶ κερδαίνειν δὲ μὴ παύεσθαι. ὅτε τούτῳ ἡμέρα τε ἦν ἤδη, καὶ ἡμεῖς ὄρη πολλὰ διεβεβήκειμεν, καὶ σώματα δὲ ἡμῶν δεσμῷ ἐπείχετο, ὡς μὴ περιβοσκόμενοι, τὴν ὁδὸν ἐς τὸ ἄμεινον ἀναλίσκοιμεν, ὥστε ἔσην ποτὲ, καὶ ἔμεινα ὄνος. ἐπεὶ δὲ ἦν αὐτὸ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, καταλύομεν εἴς τινα ἔπαυλιν σὺν ἠθῶν σκείνοις αὐθρώπων, ὅσον ἦν σὺν τῷ γινομένῳ σκοπεῖν. καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους, καὶ καταλύσει ἐκέλευον αὐτοὺς ὅτι τῇ ἐπαύλει, καὶ πρέθηκαν ἄμεινον, καὶ τῆς κτήσεσιν ἡμῖν πρέβολον κριθίδων· καὶ οἱ μὲν, πείσαντες, ἐγὼ δὲ, ἐπείνων μὲν κακῶς· ἀλλ' ὅπῃ ὑπότε κριθὰς ὠμὰς ἠθελησήκειν, ἐσκοπούμην ὅ, τι καὶ καταφάγοιμι· ὁρῶ γὰρ κῆπον αὐτοῦ ὀπίσω τῆς αὐλῆς, καὶ εἶχε λάχανα πολλὰ, καλὰ, καὶ ῥόδα· ὑπῆρ αὐτῷ ἐφαίνετο· κἀγὼ λαθὼν πηδῶ τοὺς ἔνδον, ἀχολουμένους περὶ τὸ ἄμεινον, ἔρχομαι ὅτι τὸν κῆπον, τοῦτο μὲν, ὡμὰ λαχάνων ἐμπλησθησόμενος, τοῦτο δὲ, τῶν ῥόδων ἕνεκα. ἐλογιζόμην γὰρ ὅτι δῆθεν φαγὼν τῶν ἀνθέων, πάλιν ἄνθρωπος ἔσομαι.

D

εἶτα ἐμβας εἰς τὸν κῆπον, ῥιδάκων μὲν, καὶ ῥαφανίδων, καὶ σελίνων, ὅσα ὠμὰ ἐσθίειν ἄνθρωποι, ἐπὶ πλησθῆναι τὰ γὰρ ῥόδα οὐκ ἦν, ἀλλὰ δάφνης ἄνθη ἦν· δάφνην αὐτὴν καλοῦσιν ἄνθρωποι, κακὸν ἄδειπνον ὄντα τοῖς προβάτοις, καὶ ἵπποις. φασὶ γὰρ, τὸν φαγόντα, ἀποθνήσκειν αὐτίκα. ἐν τούτῳ ὁ κηπουρὸς ἀφυλάκτους, καὶ ξύλον ἀράσας, εἰσελθὼν εἰς τὸν κῆπον, καὶ τὸν πολέμιον ἰδὼν, καὶ τῶν λαχάνων τὸν ὄλεθρον, ὡς ὑπὸ τῆς διψάσης μισοπόνηρος, κλέπτοντας λαχανα, οὕτω με σὺν ἑκόντι ξύλῳ, μήτε πλευρὰν φείσασθαι, μήτε μηρῶν, καὶ μοι καὶ τὰ ὦτά μου κατέκλασε, καὶ ὅ τοῦ προσώπου σὺν ἐτείνετο· ἐγὼ δὲ, οὐκέτ' ἀνεχόμενος, ἀπολακτίσας ἀμφοτέροις, καὶ καβαλῶν ὕπτιον ἐπὶ τῶν λαχάνων, ἔφυγον δῶμα ἐς ὃ ὄρος, ὁ δὲ, ὄπισθέν εἶδε δρόμῳ ἀπιόντα, ἀνέκραγε λύσας τοὺς κύνας ἐπ' ἐμέ· οἱ δὲ κύνες, πολλοί τε ἦσαν, καὶ μεγάλοι, καὶ ἀρίστοις μάχεσθαι ἱκανοί· ἔγνων ὅτι δὴ δῆτα σπάσονταί με ὧν λαβόντες· καὶ ὀλίγον οὐκ ἀπελθών, ἔκρινα τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου, παλινδρομήσας μᾶλλον, ἢ κακῶς δραμεῖν. ὀπίσω οὖν ἀπῆλθον, καὶ εἰσῆλθον αὖθις εἰς τὸ ἔπαυλιν. οἱ δὲ, τοὺς μὲν κύνας δρόμῳ ὑπαφεθέντας, ἐδέξαντο, καὶ κατέδησαν. ἐμὲ δὲ παίοντες, ὑπὸ τοῦ πρόσθεν ἀφῆκαν, πρὶν ἢ ἐκ τῆς ὁδοῦ πάντα τὰ λάχανα κάτω θεῖναι ἐξεμέσαι. καὶ μοι ὅτε ὁδοιπορεῖν ὥρα ἦν, τὰ βαρύτατα τῶν κλεμμάτων, καὶ τὰ πλεῖστα, ἐμοὶ ἐπέθηκαν· κἀκεῖθεν πρότε οὕτως ἐξελαυνόμην. ἐπεὶ δὲ ἀπηυθύνθην ἤδη, παιόμενός τε, καὶ τῇ φορτίᾳ ἀχθόμενος, καὶ ταῖς ὁπλαῖς ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκτετειμένος, ἔγνων αὐτὸ καταπεσεῖν, καὶ μηδ' ἂν ἀποσφάττωσί με ταῖς πληγαῖς, ἀναστῆναί ποτε, τοῦτο ἐλπίσας μέγα μοι ὄφελος ἔσεσθαι ἐκ τοῦ βουλεύματος· ᾠήθην γὰρ ὅτι πάντως ἠπιώτεροι, τὰ μὲν ἐμὰ σκεύη διανεμοῦσι τῷ τε ἵππῳ, καὶ τῷ ἡμιόνῳ, ἐμὲ δὲ αὐτὸ ἐάσουσι κεῖσθαι τοῖς λύκοις· ἄλλα τις δαίμων βάσκανος, σὺν τοῖς ἐμοῖς βουλεύμασιν, ἐς τοὐναντίον περιέστησεν. ὁ γὰρ ἕτερος ὄνος, ἴσως ἐμοὶ τὰ αὐτὰ νοήσας, πίπτει ἐν τῇ ὁδῷ· οἱ δὲ, τὰ μὲν πολλὰ, ξύλῳ παίοντες αἴρειν τὸν ἄθλιον ἐκέλευον· ὡς δὲ οὐδὲν ἴσχυεν ταῖς πληγαῖς, λαβόντες αὐτὸν, οἱ μὲν, τῶν ὤτων, οἱ δὲ, τῆς οὐρᾶς, ἀνεγείρειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' οὐδὲν ἴσχυον, ἔκειτο δὲ ὥσπερ λίθος ἐν τῇ ὁδῷ ἀπηυθυμένος, λογισάμενοι ἐν ἀνίκλεις ὅτι δὴ μάτην πονοῦσι, καὶ τὸν χρόνον τῆς φυγῆς αἰσχίστοις, ὅτῳ νεκρῷ, πρεσβεύοντες, τὰ μὲν σκεύη πάντα, ὅσα ἐκόμιζεν ἕκαστος, διενέμοντο ἐμοί τε, καὶ τῷ ἵππῳ·

Hortum ingreſſus, raphanos, lactucas, atque apium, quibus etiam crudis vtuntur homines, ad ſaturitatē comedi. Quæ viſa fuerant, non erant roſæ, ſed lauri ſyluestris flores. Laurum vocant homines, malum & aſino & equo cibum, cùm ferant ex eo edentes è veſtigio mori. Hoc aſpiciens horti cuſtos, rapto ingreſſus ligno, vt olera ita depaſta vidit, tanquam irati domini erga fures deprehenſos ſolent, neque natibus neque lateribus pepercit: aures inſuper ac totum caput fuſte contriuit. Ego iam verberum impatiens, cùm ambobus calcibus reſupinum ſuper olera ſtrauiſſem, aufugi ad montes: quod ille vt animaduertit, canes aduerſus me incitauit. Hi cùm plures eſſent, atque ad vrſos expugnandos validi, veritus ne me dilaniarent, ſi me comprehendiſſent; decreui ſatius eſſe domum reuerti: itaque eodem curſu ad ſtabulum è veſtigio ſum regreſſus: illi continuerunt canes currentes: me verò haud priùs percutere deſtiterunt, quàm ex dolore cacarem olera comeſta. Et iam abeundi tempus aduenerat, cùm illi grauioribus rebus quas furto ſurripuerant, dorſo meo impoſitis abierunt. Ego & verberibus & onere admodum defatigatus, vngulis inſuper de via contritis, decreui me in via proſternere, neque exurgere, etiamſi me verberando necaſſent: eo pacto ſperaui illos neceſſitate compulſos, ſarcinam qua preſſus eram, inter equum & aſinum partituros, méque vt inutilem relicturos lupis. Sed neſcio quis dæmon inuidia motus, mea conſilia in contrarium vertit. Nam alter aſinus fortaſſis idem cogitans, in via cecidit: quem illi miſerum baculis percutientes, vbi exurgere nequibat, neque prodeſſent verbera, alij cauda, alij auribus apprehenſum ſurgere impellebant. Cùm vano labore incaſſum tempus tererent, (aſinus enim in via ſtratus veluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti, ne fruſtra tardarent, dempta ab aſino onera, mihi & equo impoſuerunt:

asellum verò miserum, captiuitatis & oneris ferendi socium, absciſſis enſe cruribus, adhuc ſemianimem è loco præcipiti deiiciunt: mors illi attulit laborum finem. Ego videns quorſum mea euaſiſſent conſilia, ſtatui æquo animo ferre ſarcinam, & promptè iter conficere, ſperans roſis aliquando repertis, me priſtinam formam recuperaturum: præſertim cùm ex latronum percepiſſem verbis, parum itineris ſupereſſe ad locum in quo depoſititis ſarcinis manerent: méque etiam curſu, ſi opus fuerit, ad proficiſcendum paro. Ante veſperam venimus domum. Anus vetula intus ſedebat ad ignem: illi depoſitis ſarcinis vetulam rogant cur ſedeat, ac non potiùs prandium paret. Illa omnia eſſe prompta ait, panes plurimos, vinum vetus, ac ſylueſtres carnes. Collaudata vetula, veſtibúſque depoſitis, ad ignem ſe oleo vnxerunt. Vas erat aquæ plenum calidæ, qua ſe lauerunt. Superuenêre paulo pòſt adoleſcentes, aurum, argentum, veſtes, ac muliebrem virilémque ornatum portantes, communem omnibus prædam: quibus rebus intus delatis, eodem & ipſi pacto ſe lauerunt. Erat illis prandiũ fertile, ſermo homicidarum varius. Anus mihi & equo hordeum prębuit. Ille cibum auidè vorauit, timẽs (vt par erat) ne eſſem in edendo ſocius. Vbi mulier abeſt, ego panem qui intus erat, comedi. Poſtridie relicto cum vetula adoleſcente quodam, ad opus ſuum abierunt. Ego ſentiens cuſtodes mihi impoſitos diligentes, ingemiſcebam. Ac anum quidem contemnebam, cùm facilè ex eius conſpectu aufugere poſſem. Sed adoleſcentem præcinctum enſe, in me ſæpiùs reſpicientem, atque adſeruantem oſtium, formidabam. Poſtridie circiter noctem mediã reuerſi fures, neque aurum neque argentum tulere, ſed virginem formoſam ſanè, flentem, capillis ſparſis, ac ſciſſa veſte. Hanc in ſtramini-

A τὸν δὲ ἄθλιον, κοινωνὸν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀξιοφοείας, λαβόντες, ταῖς ξίφεσι κατατέμνουσιν ἐκ τῶν σκελῶν, καὶ κατάγοντα ἔτι, ὠθοῦσιν ἐς τὸν χειμῶνα. ὁ δὲ ἀπῆει κάτω, τὸν θάνατον ὀργυιῶν. ἐγὼ δὲ ὁρῶν ἐς ταῖς σταυροδιπόρῳ τῶν ἐμῶν βουλευμάτων τὸ τέλος, ἔγνων φέρειν ἀλύπως τὰ ἐπ ποσί, καὶ προθύμως πορεύεσθαι, ἐλπίδας ἔχων πάντως ποτὲ ἐμπεσεῖσθαι εἰς τὰ ῥόδα, κἀκ τούτων, εἰς ἐμαυτὸν ἀνασωθήσεσθαι· καὶ τῶν λῃστῶν δὲ ἤκουον, ὡς οὐκ εἴη ἔτι πολὺ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι καταλύσουσι λοιπὸν, ἔνθα καταμθόοισιν, ὥστε πάντα ταῦτα δρόμῳ σκομίζομαι, καὶ πρὸς τῆς ἑσπέρας ἤλθομεν εἰς τὰ οἰκεῖα. γραῖς δὲ γυνὴ ἔνδον καθῆστο, καὶ πῦρ πολὺ ἐκαίετο. οἱ δὲ, πάντα σκεῦνα, ἄνδρ ἐτυγχάνομεν ἡμεῖς κομίζοντες, εἴσω κατέθηκαν. εἶτα ἤρετο τὴν γραῦν διὰ τί οὕτω καθέζη, καὶ οὐ προθυμοποιεῖς ἄριστον; Ἀλλὰ πάντα, εἶπεν ἡ γραῦς, ἀπέπτηκεν ὑμῖν, ἄρτοι πολλοὶ, οἴνου παλαιοῦ πίθοι, καὶ τὰ κρέα δὲ ὑμῖν τὰ ἄγρια σκυλάσασα ἔχω. οἱ δ, τὴν γραῦν ἐπαινέσαντες, ἀπροθυμοποιοῦμεν, ἠλείφοντο πρὸς τὸ πῦρ, καὶ λέβητος ἔνδον ὕδωρ θερμὸν ἔχοντος, ἀρυσάμενοι ἔνθεν, καὶ καταχεάμενοι, ἀνθρακιᾷ τῷ λουτρῷ ἐχρήσαντο. Εἶτα ὀλίγον ὕστερον ἦκον νεανίσκοι πολλοὶ κομίζοντες σκεύη πλήρη, ὅσα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἱμάτια, καὶ κόσμον γυναικεῖον καὶ ἀνδρεῖον πολλόν. συνοικοῦσι δὲ οὗτοι ἀλλήλοις· καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἔνδον κατέθεντο, ὁμοίως ἐλούσαντο καὶ οὗτοι. λοιπὸν μετὰ τοῦτο, ἦν ἄριστον δαψιλές, καὶ λόγος πολὺς ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν ἀνδροφόνων· ἡ δὲ γραῦς, ἐμοὶ, καὶ τῷ ἵππῳ, κριθὰς προὔθηκεν· ἀλλ ἐκεῖνος μὲν ἀσμένη τὰς κριθὰς κατέπινε, δεδιὼς, οἷα εἰκὸς, ἐμὲ τὸν σιτάριστον. ἐγὼ δ, ἐπειδὴ ἔδομαι τὴν γραῦν ἐζιοῦσαν τῶν ἔνδον, ἄρτον ἥδιον. τῇ δ ὑστεραίᾳ καταλιπόντες τὴν γραῦν, καὶ νεανίσκον ἕνα, οἱ λοιποὶ πάντες ἐπὶ ἔργον ἀπῆεσαν. ἐγὼ δ ἕστενον ἐμαυτὸν, καὶ τὴν ἀκριβῆ φρουρὰν. τῆς μὲν γὰρ γραὸς καταφρονῆσαι ἦν μοι, καὶ φυγεῖν ἐκ τῶν ἐκείνης ὀμμάτων δυνατόν. ὁ δὲ νεανίσκος, μέγας τε ἦν, καὶ φοβερὸν ἔβλεπε· καὶ ὁ ξίφος ἀεὶ ἔφερε, καὶ τὴν θύραν ἀεὶ ἐπῆν. πρωΐ δ ὕστερον ἡμέρας, μεσούσης σχεδὸν τῆς νυκτὸς, ἀναστρέφουσιν οἱ λῃσταὶ, χρυσίον μὲν, οὐδὲ ἀργύριον, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν κομίζοντες, μόνην δ πρθένον ὡραίαν, σφόδρα καλὴν, κλάουσαν, καὶ κατεσπαραγμένην τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κόμην· ἣν καταθέμενοι αὐτὴν ἔνδον ἐπὶ

τῶν σιδάδων, θαρρῶν ἐκέλευον, καὶ τῷ γραῒ A bus positã bono animo esse iubent, mandantes vetulæ, vt continuò domi esset, virginémque adseruaret diligenter: quæ neque potum neque cibũ capere voluit, solùm gemens, ac lacerans capillos, adeò vt ego quoque illius commotus fletu, sibi iuxtà propinquus lacrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Facto die explorator quidam aduenies nuntiat quendam aduenam ea die multis cum opibus transiturum. Hi vt erant armati consurgentes, me & equum stratos, abeuntes ducunt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cùm tardè irem, ligno percutiebar. B Postquam ad locum peruentum est quà aduena ille profecturus erat, in vehicula & sarcinas incidentes, hominem cum familia occidunt: pretiosioribus rebus mihi & equo impositis, cùm reliqua in syluis abscondissent, reuersi sunt. Ego cùm baculo sæpius ictus essem, vngula offendo in lapidem acutum: ex offensione fit summo cum dolore vulnus: quo factum est vt reliquum viæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus est inuicem autem hunc asinum nutrire sæpius cespitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco, C inutilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cùm hæc aduersum me machinarentur, ego intelligens omnia, quod itineris superfuit, oblitus vulneris peregi: timor enim mortis, omnem abstulit vulneris dolorem. Vt verò ad diuersorium peruentum est, onera cùm deposuissent à nobis, discumbentes cœnant. Deinde noctu cùm recedere vellent, quò reliqua è syluis deportarent: Quid, vnus inquit, hunc miserum deducamus asinum, inutilem propter vngulæ vulnus? hæc quæ supersunt, partim nobismet ipsis, partim equo deferenda imponemus. His dictis abierunt, vnà D equum ducentes. Nox cùm luceret lunæ beneficio, ego mecum loquutus, Quid ampliùs, inquam, expectas miser, esca vulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid non intellexisti quæ isti de te inuicem colloquuti? Visne ex alta crepidine deiici? Nox resplendet, fures abiêre, pete fuga ab istis homicidis salutem.

ἐκέλευον εἶναι μόνην, καὶ τὴν παῖδα σὺν φροντίδι ἔχειν. ἡ δὲ παῖς, ὅτε ἐμφανεῖν τι ἤθελεν, ὅτε πίοι, ἀλλὰ πόνους ἔκλαε, καὶ τῷ κόμῃ τὴν αὐτῆς ἐπαπέρασεν. ὥστε καὶ αὐτὸς πλησίον ἐμοῦ τῇ φάτνῃ, συνέκλαιον ἐκείνῃ τῇ καλῇ παρθένῳ. ἐν δὲ τούτῳ οἱ λῃσταὶ ἔξω ἐν τῷ προαστείῳ ἐδείπνουν. πρὸς ἡμέραν δὲ, τῶν σκοπῶν τις, τῶν ταῖς ὁδοῖς φρουρῶν εἰληχότων, ἔρχεται ἀπαγγέλλων ὅτι ξένος ταύτῃ πρίεναι μέλλοι, καὶ πολὺν πλοῦτον κομίζοι· οἱ δὲ, ὅτως ὡς εἶχον αἰασάντες, καὶ ὁπλισάμενοι, καμὲ καὶ τὸν ἵππον ὁπλισάμενοι, ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ὁ δυστυχὴς, ὁπλισάμενος ὅπλοις καὶ πόλεμον ἐξελαύνεσθαι, οὐκ ἤρεσκόμην, ἔνθεν ἐπαιόμην τῷ ξύλῳ, ἐπειγομένων αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἔνθα ὁ ξένος πρελαύσειν ἔμελλε, συμπεσόντες οἱ λῃσταὶ τοῖς ὀχήμασιν, αὐτόν τε, καὶ τοὺς ἐκείνου θεράποντας ἀπέκτειναν. καὶ ὅσα ἐμοὶ πεμώτατα, ἐξελόντες, τῷ ἵππῳ καμοὶ ἐπέθηκαν· τὰ δὲ ἕτερα τῶν σκευῶν αὐτοῖ, ἐν τῇ ὕλῃ ἔκρυψαν. ἔπειτα ἤλαυνον ἡμᾶς ὅτως ὀπίσω, κἀγὼ ἐπειγόμενος, καὶ τῷ ξύλῳ τυπτόμενος, κρούω τὴν ὁπλὴν πρὸς πέτραν ὀξεῖαν, καί μοι ἀπὸ τῆς πληγῆς, λίγνεται πρᾶυμα ἀλγεινὸν καὶ χωλὸν, ἔνθεν δὴ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ ἐβάδιζον. οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, τί γὰρ ἡμῖν δοκεῖ πρέσβυν τὸν ὄνον τοῦτον, πόνους καταπίπλοντα; ῥίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ, οἰωνῶν σὰρξ ἀγαθὸν, καὶ φησὶ ῥίψωμεν αὐτὸν, καθαρισμὸν τῷ στρατῷ ἐσόμενον. καὶ οἱ μὲν συνεπαίνουντο ἐπ' ἐμέ. ἐγὼ δὲ ἀκούων ταῦτα, τῷ προσθίῳ λοιπὸν ὡς ἀλλοτρίῳ, ἐπέβαινον, ὁ δὲ θάνατον μὲ φόβος, καὶ ἀναθὸν τῆς ὁδοιπορίας ἔθηκεν. ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν εἴσω, ἔνθα καταλύομεν, τὰ μὲν σκεύη τῶν ἡμετέρων ὤμων ἀφελόντες, οὓς κατέθηκαν· αὐτοὶ δὲ ἀναπεσόντες, ἐδείπνουν. ὡς δὲ νὺξ ἦν, ἀπήεσαν, ὡς τὰ λοιπὰ τῶν σκευῶν ἀνασωσόμενοι· τὸν δὲ ἄλλιον τοῦτον ὄνον, ἔφη τις αὐτοῖς, τί ἐπάρομεν ἄχρηστον ἐκ τῆς ὁπλῆς; τῶν δὲ σκευῶν, ἃ μὲν ἡμεῖς οἴσομεν, ἃ δὲ καὶ ὁ ἵππος· καὶ ἀπήεσαν, τὸν ἵππον ἄγοντες. νὺξ δὲ λαμπροτάτη ἐκ τῆς σελήνης. κἀγὼ τότε πρὸς ἐμαυτὸν εἶπον, Ἄλλιε, τί ἔτι μέλλεις ἐνταῦθα; γύπες σε καὶ γυπῶν τέκνα δειπνήσουσιν, οὐκ ἀκούεις οἷα πρὸς σοῦ ἐβουλεύσαντο; θέλεις τῷ κρημνῷ προπεσεῖν; νὺξ μὲν αὕτη, καὶ σελήνη πολλή. οἱ δὲ οἴχονται ἀπιόντες, φυγῇ σῶζε σαυτὸν ἀπὸ δεσποτῶν ἀνδροφόνων.

Hæc mecum cogitans, cùm viderem me
solutum (laqueus enim suspensus pendebat) ad fugiendum maximè sum commotus. Itaque domum exiens cœpi cursu fugere. Quod anus vbi conspexit, me per caudam retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putans si à vetula retinerer, mulierem trahebam: illa magna voce implorat virginis opem. Quæ cùm prodisset, conspecta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nam super me ascendens, fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tum puellæ gratia, extento cursu abibam, anicula post nos relicta. Virgo orabat pro salute deos: ad me verò, Si me, inquit, ad paternam domum perduxeris, primùm ob omni opere te liberum faciam, tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus. At ego tum interfectores meos fugiēs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto vulnere currebam. Vt vero ad triuium quoddam peruenimus, in hostes nostros redeuntes incidimus, qui à longè propter lunam infelices captiuos cognouêre. Currentes cùm me comprehendissent, in virginem versi, O speciosa virgo, quid misella, inquiunt, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis? redi igitur: nam te tuis restituemus. Quæ quum ridentes dixissent, me retrouerterunt: tum pedis & vulneris memoria quum renouata esset, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandem, captus, claudus factus es? aiunt: cæterùm fugiens non sentiebas vulnus, sed sanus videbare, equo & auibus velocior cursu. Hæc inter verba adeò me lignis percutiebant, vt iam vlceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, anum laqueo è petra suspensam inueniunt. Verita enim (vt æquum erat) latrones propter virginis fugam, laqueo vitam finierat: quod illi admirantes, scisso fune in imum præcipitem egere. Deinde ligata virgine sunt ad cœnam profecti: qua multo potu traducta, quum de virgine colloquerentur, Quid, ait quispiam ex eis, de hac fugitiua agendum?

A Ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἀνακυλινδούμενος, ἐρῶ ὅτι οὐδὲ προσδεδέμενον ὁρῶ, ἀλλά με ὁ σύρων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱμὰς προσεκρέμητο, τοῦτό με καὶ προὐτρέψατο ὡς μάλιστα πρὸς τὸ φυγεῖν καὶ δρόμῳ ἐξιέναι, ἀπῆν. ἡ δὲ γραῦς ἐπεὶ εἶδεν ἀποδιδράσκοντα ἕτοιμον, λαμβάνεταί μου ἐκ τῆς ὀρχεως, καὶ εἶχετο. ἐγὼ δὲ ἄξιον κρημνοῦ καὶ θανάτων ἄλλων εἶπον εἰ τὸν ἐμὲ γραῦς ἀλώσεται, ἕσυρον αὐτεῖ· ἡ δὲ μᾶλλον ἀνέκραγεν ἔνδοθεν τὸ παρθένον τὸ αἰχμάλωτον· ἡ καὶ προσελθοῦσα, καὶ ἰδοῦσα γραῦν, δίκην κέρκου ὄζ ὄνου ἠμμένην, βολμῷ τολμήματι γυναῖον, ἐ
B ἄξιον ἀπονενοημένου νεανίσκου· ἀναπηδᾷ γὰρ εἰς ἐμέ· καὶ ὑπολαβοῦσά μοι, ἤλαυνε· κἀγὼ ὥσπερ ἔρωτι τῆς φυγῆς, ἐ τῇ τῆς κόρης ἀσουδῇ, ἔφυγον ἵππου δρόμῳ· ἡ δὲ γραῦς, ὀπίσω ἀπελέλειπτο, ἡ δὲ παρθένος, τοῖς μὲν θεοῖς ἤυχετο, σῶσαι αὐτεῖ τὸν φυγῆς· πρὸς δὲ ἐμέ, Ἧν μέ, ἔφη, κομίσῃς πρὸς τὸν πατέρα, ὦ καλέ σύ, ἐλεύθερον μέν σε πάντως ἔργου ἀφήσω, χρηστῶν δὲ μέδιμνος ἔσαι σοι ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας ὁ ἄριστον. ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς φονεῦσι τοῖς ἐμαυτοῦ φθυξόμενος, ἐ πολλὴν ὑπεχυείαν ἐ θεραπείαν ἐκ
C τῆς σωθείσης ἐμοὶ κόρης ἐλπίζων, ἔθεον, τὸ πραύματος ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν ἔνδα ἐκάθητο δι' πλατῆς ὁδοῦ, οἱ πολέμιοι ἡμᾶς καταλαμβάνουσιν, ἀναστρέφοντες, ἐ πόρρωθεν βοῦς πρὸς τὸ σελήνιον ἔγνωσαν τοῖς δυστυχεῖς αἰχμαλώτοις, καὶ προσδραμόντες, λαμβάνουσί μου, καὶ λέγουσιν, Ὦ καλὴ καὶ γαθὴ σὺ παρθένος, ποῖ βαδίζῃς ἀφείσα παλαίπωρε; ἢ δὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας; ἀλλὰ δεῦρο ἴθι πρὸς ἡμᾶς, ἡμῖν σε τοῖς οἰκείοις ἀποδώσομεν, Σαρδόνιον γελῶντες ἔλεγον· κἀμὲ ἀποστρέψαντες,
D εἶλκον ὀπίσω· κἀγὼ πρὸς τὸ ποδὸς, ἐ τὸ πραύματος ἀναμνησθείς, ἐχώλευον· οἱ δ', Νῦν, ἔφασαν, χωλός, ὅτε ἀποδιδράσκων ἐάλως ἂς; μὴ ὅτε φεύγειν ἐδόκει σοι, ὑγιαίνων, ἵππου ὠκύτερος, καὶ θοώτερος ἦσθα. τοῖς δὲ λόγοις τούτοις ὁ ξύλον εἵπετο, ἐ ἤδη ἕλκος τοῦ μηροῦ εἶχον, νωθροτύμβιος. ἐπεὶ δὲ εἴσω πάλιν ἀνεστρέφαμεν, τὴν μὲν γραῦν βύρσαν ἐκ τῆς πέτρας κρεμαμένην ἐν καλωδίῳ. δείσασα γὰρ, οἷ εἰκὸς, τοὺς δεσπότας ὅτι τῇ τῆς παρθένου φυγῇ, κρεμᾷ ἑαυτὴν, σφίγξασα ἐκ τῆ πραχήλου· οἱ δὲ τὸν γραῦν θαυμάσαντες τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴ μὲν, ἀπολύσαντες, ἐς τὸν κρημνὸν κάτω ἀφῆκαν, ὡς ἐν τοῦ δεσμῷ, τὴ δὲ παρθένον, ἔνδον κατέδησαν, εἶτα ἐδείπνουν, ἐ πόρρω ἦν μακρός· κἀν τούτῳ ἤδη περὶ τῆς κόρης διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· Τί ποιοῦμεν, ἔφη τις αὐτῶν, τὸν δραπέτην;

τί δὲ, ἄλλος εἶπεν, ἕτερον, ἢ τῇ γραὶ ταύ- A quid censes, alter, nisi eodem illam loco,
τῃ κάτω ὑπορρίψαμεν αὐτὴν, ἀφελομένους quo vetulam nostram præcipitem aga-
μὲν ἡμᾶς χρήματα πολλά, ὅσον ἐπ' αὐτῇ, mus? nam & pecuniam nobis auferre co-
καὶ παραδοῦσα ἡμῶν ὅλον τὸ ἐργαστήριον; οἶ nata est, & nos artémque nostram pro-
δατε γάρ, ὦ φίλοι, ὅτι αὕτη εἰ τῶν οἴκοι ἐπρά- dere. Scitis enim, si ad suos peruenissет,
ξατο, οὐδὲ εἷς ἂν ἡμῶν ζῶν ἐπελείπετο in quanto periculo versaretur vita no-
πολίτης γάρ ἂν ἐάλωμεν, τῶν ἐξόδων ὑπ stra: nam omnes à pluribus ex improui-
ἐκείνης ἡμῖν ὑπεσόντων. ὥστε ἀμυ so circundati fuissemus capti. Quare vl-
νώμεθα μὲν τὴν πολεμίαν· ἀλλὰ μὴ οὕτω ciscamur hanc vitæ nostrę insidiatricem:
ῥᾳδίως ἀποθνησκέτω, πεσοῦσα ὅτι τάχ λί- sed non ita, vt è saxo proiecta morte per-
θου· θάνατον δὲ αὐτῇ τὸν ἀλγεινότατον καὶ eat repentina: mortis genus quo longo
μακρότατον ἐξευρώμεν· ἢ ἔστις αὐτὴν χρόνῳ, dolore afficiatur, reperiundum est no-
καὶ βασάνῳ, φυλάξας, ὕστερον ἀπολέ- B bis. Cùm de illius morte disceptarent,
σῃ. εἶπε ἐζήτουν θάνατον. καί τις εἶπεν, Οἶδα ὅτι Adiiciam, ait, huic (quod & vos proba-
ἐπαινέσεσθε τὸ μηχάνημα. τὸν ὄνον bitis) asini interitum, quoniam semper
δεῖ ἀπολέσαι, ὁκνηρὸν ὄντα, νῦν δὲ καὶ χα tardum, nunc verò fictè claudicantem
λὸν εἰς φυδόμενον, καὶ μὴν καὶ τῆς φυγῆς oportet perdere: etenim fugæ virginis
τῆς παρθένου ἡμόμενον ὑπηρέτην καὶ δρά factus est socius & minister: hunc inter-
κοντον. τοῦτον οὖν ἔνθεν ἀποσφάξαντες, αἰκί ficiamus primùm, tum scindamus ven-
σωμεν μὲν τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ μὲν ἔγκα trem, atque intestinis abiectis, intus vir-
τα πρώτα ἔξω βάλωμεν, τῷ δὲ ἀγαθῷ ginem includamus, ita vt solum super-
τούτῳ παρθένον, τὴν ὄνῳ ἐγκατοικίσωμεν, extet caput, ne euestigio suffocetur: reli-
τὸ μὲν κεφαλῷ, ἔξω τοῦ ὄνου παρέχο quum corpus intra ventrem lateat: quo
ντα, ὡς αὐ μὴ θᾶττον ἀποπνιγείη, τὸ δὲ ἄλ consuto, ambos vulturibus eiiciamus no-
λο σῶμα πρῶ, ἔνδον κρυπτόμενον, ὡς αὐ C uo more præparatum cibum. Aduerti-
τὸν καταχειμένῳ δὴ μάλα συῤῥάψαντες, te quæso ad hoc tormenti genus: pri-
ῥίψωμεν ἔξω ἀμφω ταῦτα τοῖς γυψί, καὶ mùm viua mortuo asino inhærebit, dein-
νῷν τοῦτο ἐσκυασμένον ἄριστον. σκοπεῖτε δὲ, de sole vrente in eius ventre decoque-
ὦ φίλοι, τῆς βασάνου τὸ δεινόν. παρῆσαν tur: insuper fame ad mortem torquebi-
μὲν, τὸ, νεκρῷ ὄντι συνοικεῖν, εἶπε, τὸ, θέ tur, neque poterit se ipsam perimere: cę-
ρους ὥρᾳ θερμοτάτῳ ἡλίῳ ἐν κτείνει κα tera quibus excruciabitur, tum ex putre-
θεψῆσθαι, καὶ λιμῷ ἀεὶ κτείνοντι ἀποθνή facti cadaueris fœtore, tum ex vermibus
σκειν, καὶ μηδ' ἑαυτὴν ἀποπνίξαι ἔχειν. scaturientibus, prætermitto: vultures de-
τὰ μὲν γὰρ ἄλλ', ὅσα πείσεται, σποδμέ nique cadauer depasti, & viuentem quo-
νου τοῦ ὄνου τῇ τε ὀδμῇ, καὶ τοῖς σκώλη que vnà laniabunt. Ad hoc, monstro si-
ξι πεφυρμένη, ἐῶ λέγειν. τέλος δὲ, οἱ γύ D mile, acclamantes omnes, rem compro-
πες ἁψῶ τοῦ ὄνου πρεισάντες εἴσω, καὶ bauere: ego meipsum deplorabam tan-
τοῦτον, ὡς σκῆνος, ἴσως καὶ ζῶσαν ἔτι quam iam morituram: neque tantùm
ἁμαρτάσονται. πολῖται αἰσθόμενοι, ὡς ὑπὸ meo interitu dolebam, quantum quòd
ἀγαθῷ μεγάλῳ τοῦ περιτυχόντος τούτῳ δι receptaculum essem futurus infelicis
ρήματι. ἐγὼ δὲ αἰσχρὸν αὐτὸν, ὡς αὐ ἀποσφαγησόμενος, καὶ μηδὲ νεκρὸς δύτυχὴς κεί puellæ, quæ nihil admiserat mali. Iam di-
σόμενος· ἀλλὰ παρθένον ἀθλίαν ὑπαδεξόμενος, καὶ δίκην οὐδὲν ἀδικούσης κόρης, ἐσόμε luculum aderat, quum subitò manus ad-
νος. ὄρθρος δὲ ἦν ἔτι, καὶ ὀξαίφνης ἐφίσανται πλῆθος στρατιωτῶν, ὑπὸ τοὺς uentat militum ad hos sceleștos latrones
μαύρους τούτους ἀφιγμένον, καὶ δήθεν πολίτας ἐδέσμιον, καὶ ὑπὸ τὸν τῆς χώρας ἡγεμόνα ἀπῆγον. ἔτυ capiendos: quos omnes vinctos ad eius
χε δὲ καὶ ὁ τοῦ χώρου μεμνηστευμένος, σὺν αὐλητῆς ἐλθών· αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ καὶ ὁ καταγώγιον τῶν orœ præsidem perducunt. Inter hos mi-
ληστῶν μνώμενος. παραλαβὼν οὖν τὴν παρθένον, καὶ καθίσας ἐπ' ἐμοῦ, οὕτως ἦλθεν οἴκαδε. lites, qui puellam desponderat, latro-
num inuestigator aderat. Hic virginem
dorso meo impositam, ad suos reduxit.

Domeſtici nos etiam à longè conſpectos vt agnouêre, me illis aduentum noſtrum voce ſignificante, profecti obuiam, domum perducunt. Virgo multùm de me locuta, & captiuitatis & fugæ ſocio, & vnà ad mortem deſtinato, cura mei demandata cæteris, medimnum hordei præberi iuſſit, etiam fœnum quantum ſufficeret camelo. Ego conſpectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa vt in diuitis hominis nuptiis vorabant, Palæſtram ſum execratus, quæ me non in canem, ſed aſinum ſua arte tranſmutaſſet. Haud multos poſt nuptias dies, volens mihi virgo promiſſam gratiam referre, patrẽ, vt me liberum dimitteret, hortata eſt. Ille ſub diuum cum equarum armentis liberum in voluptate, & equas ſubagitare cùm vellem, permiſit. Quæ tum mihi optima redhibitio viſa eſſet, ſi mei arbitrij res fuiſſet. Aduocato itaque equarum paſtore, me ſibi permiſit lætum, tanquam non ampliùs ſarcinarum moleſtiam ſubiturum. Equabus paſtor immiſcuit, ducens ſimul ad paſcendum. Oportebat autem & hîc mihi accidere, quod olim Candauli. Sed contrà atque opinabar, accidit: nam qui armento præerat, incluſum me reliquit vxori: illa ad piſtrinum illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato præſertim aſino, molere quantum domino ſat eſſet. Sed mulier intenta quæſtui, & in aliorum quoque, qui plurimi in agris erant, opera ad farinæ mercedem miſerũ fatigabat collum. Inſuper hordeum mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placentas ex eo in ſuum vſum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Si quando paſtor inter armenta ire ad pabulum equorum ſineret, quia me velut adulterum ſuſpicabantur, calcibus & morſibus infeſtabar, adeò vt nullo pacto zelotypiam valerem fugere. Macilentus igitur paruo tempore factus ſum ac deformis, neque domi à piſtrini labore quietus, neque in agris paſcens, quum non eſſem ab equorum perſequutione tutus.

Videtur alludere ad hiſtoriam Candaulis, quæ eſt lib. 1. Herodo.

οἱ δ' ὡς κωμῆται, ὡς εἶδον ἡμᾶς ἔτι πόρρωθεν, ἔγνωσάν τ' ὀτυζιῶσαι, διαλγέλιον ἀΐδεις ἐμοῦ προσαγορεύσαντος, καὶ προσδραμόντες, ἠσπάζοντο, καὶ ἦγον εἴσω. ἡ δὲ παρθένος πολλὰ λόγον εἶχεν ἐμοῦ δίκαιον ποιοῦσα, τῶν συναιχμαλώτου, συνοδοιπόρου, καὶ τὸν κοινὸν ἀφύλακτον αὐτῇ θάνατον συγκαθειρξάσης· καὶ μοι τοῖς κεκτημένοις ἄριστον παρέκειτο μέδιμνος κριθῶν, καὶ χόρτος, ὅσος καὶ καμήλῳ ἱκανός. ἐγὼ δὲ τότε μάλιστα κατηρώμην τὴν Παλαίστραν, ὡς οἷον με, καὶ οὐ κύνα τῇ τέχνῃ μεταθεῖσαν. ἑώρων γὰρ τοὺς κύνας εἰς τοὔψον παρόντας, καὶ λαφύσσοντας πολλὰ, καὶ ὅσα ἐν γάμοις πλουσίων νυμφίων. ἡμέρας δὲ ὕστερον μὲν τὸν γάμον οὐ πολλάς, ἐπειδὴ χάριν μοι ἔφη ἡ δέσποινα ἔχειν παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ ἀμείψασθαί με ἀμοιβῇ τῇ δικαίᾳ θέλειν, ὁ πατὴρ ἐκέλευσεν ἐλεύθερον ἀφιέναι με παραυτίκα, καὶ σὺν τοῖς ἀγελαίοις ἵπποις νέμεσθαι. καὶ γὰρ ὡς ἐλεύθερος, ἔφη, ζήσεται ἐν ἡδονῇ, καὶ ταῖς ἵπποις ὑπηρετήσεται. καὶ αὐτὴ δικαιότατα ἀμοιβὴν ἐδόκει τότε, εἰ ἐῶ τὰ πρόσφατα ἐν ὀργῇ δικάσῃ. καλέσας οὖν τὸν ἱπποφορβὸν τινα, τούτῳ με παραδίδωσιν, ἐγὼ δ' ἔχαιρον, ὡς οὐκ ἔτι ἀλφοφορήσων. ἐπεὶ δ' ἦκον εἰς τὸν ἀγέλην, ταῖς ἵπποις με ὀνομάσας συνέμιξε, καὶ ἦλθε ἡμᾶς τὸν ἀγέλιον, εἰς νομόν. ἐχρῆν δ' ἄρα καὶ ταῦθα, ὥσπερ Κανδαύλῃ, κἀμοὶ ζηλοῦσθαι. ὁ γὰρ ὀπίσατός τῶν ἵππων, τῇ αὐτοῦ γυναικὶ Μεγαπόλῃ ἔνδον με κατέλιπεν· ἡ δὲ τῇ μύλῃ με παρεζεύγνυεν, ὥστε ἀλφὸν αὐτῇ καὶ πυροὺς, καὶ κριθὰς ὅλας. καὶ τοῦτο μοὶ ὦ μέτεστιν κακὸν βαρείᾳ ὄνῳ ἀλφὸν τοῖς ἑαυτοῦ ὀπισάταις. ἡ δὲ βελτίστη, καὶ τοῦδε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἀγέλαις (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἄλλως τε καὶ μαθοῦσα, ὅτι ἐμὸν ἄθλιον τὰ χείλη· καὶ τὰς μοὶ κριθὰς, ζυμῶν ἄριστον φρύγουσα, καμοὶ ὥστε ἀλφὸν ὑποβάλλουσα, μάζας ὅλας ποιοῦσα, κατέπινεν· ἐμοὶ δὲ, πίτυρα ἄριστον ὦ. εἰ δέ ποτε καὶ συνελάσειέ με ταῖς ἵπποις ὁ νομεύς, παρόμοιός τε καὶ δακνόμενος ὑπὸ τῶν ἀρσένων, ἀπωλλύμην. ἀεὶ γάρ με μοιχὸν ὑποπτεύοντες εἶναι τῶν ἵππων τῆς αὐτῶν γυναικὸς, ἐδίωκον, ἀμφότεροι εἰς ἐμὲ ἀπολακτίζοντες, ὥστε φέρειν οὐκ ἠδυνάμην ζηλοτυπίαν ἱππικήν. λεπτὸς οὖν καὶ ἄμορφος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐγιγνόμην, οὔτε ἔνδον δύσφορος μένων τῇ μύλῃ, οὔτε ὑπαίθριος νεμόμενος, ὑπὸ τῶν συνόμων πολεμού-

μῶνος. καὶ μοὶ καὶ τὰ πολλὰ εἰς ὄρος αἴρω ἐπεμπόμην, καὶ ξύλα τοῖς ὠμοῖς σκόμιζον. ἦν δὲ τοῦτο ἦν ὁ κεφάλαιον τῶν ἐμοὶ κακῶν. πρῶτον μὲν, ὑψηλὸν ὄρος ἀναβαίνειν ἔδει, ὁρθιὸν δεινῶς ὁδὸν, εἶτα, καὶ αὐτοπόδητος ὁρᾷ σὺν λιθίνῳ. καί μοι συνεξέπεμπον ὀνηλάτην, παιδάριον ἀκάθαρτον. τοῦτό με καινῶς ἐκάστοτε ἀπώλλυε. πρῶτον μὲν ἔπαιέ με, καὶ πρέχοντα λίαν, οὐ ξύλῳ ἁπλῷ, ἀλλὰ τοῖς ὄζοις πυκνοὺς ἔχοντι, καὶ ὀξέσι, καὶ ἀεὶ ἔπαιεν εἰς ὃ αὐτὸ τοῦ μηροῦ, ὥστε αἱ ἕλκη τὸ μοι κατὰ σκέλη ὁ μηρὸς τῇ ῥάβδῳ, ὁ δὲ, ἀεὶ ὃ τραῦμα ἔπαιεν. εἶτά μοι ἐπετίθη φορτίον, ὅσον χαλεπὸν εἰ καὶ ἐλέφαντι συσχεῖν, καὶ αὐτῶν ἡ καταβασις ὀξέα ἦν. ὁ δὲ καὶ σκώπτων ἔπαιεν. εἰ δέ μοι πρεσβύτερον ἴδοι ὁ φορτίον, καὶ εἰς ὃ ἕτερον ὀπίσθιον, δέον τῶν ξύλων ἀφαιρεῖν, καὶ τοῦ κουφοτέρου προσβαλεῖν, καὶ ὃ ἴσον ποιεῖν, τοῦτο μὲν οὐδέποτε εἰργάσατο, λίθους δὲ μεγάλους σὺν τοῖς ὄρεσι συναγείρων, εἰς ὃ κουφότερον καὶ μᾶλλον νεῦον τοῦ φορτίου προσετίθη, καὶ κατήφη ἄθλιος τοῖς ξύλοις ὁμοῦ καὶ λίθους ἀχρείους προσφέρων. καὶ ποταμὸς ἦν ἀένναος ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ δὲ, τοῦ ὑποδημάτων φειδόμενος, ὀπίσω τοῦ ξύλων ἐστὼς ἐμοὶ καθίζων, ἐπέρα τὸν ποταμόν. ἐπεὶ δέ ποτε οἷα κάμνων, καὶ ἀθυμῶν, καταπέσοιμι, τότε δὴ ὃ δεινὸν ἀφόρητον ἦν· ὑπολυθεὶς γὰρ ἦν καταβὰς τοῦ χειμῶνος, καμὲ χαμόθεν ἐπεγείρειν, καὶ ὃ φορτίον ἀφελεῖν, αἴ ποτε καὶ δεοι ὁ, οὔτε κατῆλθεν, οὔτε χεῖρα αἴ ποτε ἐπέδωκεν, ἀλλ' αἴωρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ ὤτων ἀρξάμενος, συνεχῶς τέ με τοῦ ξύλῳ, ἕως ἐπεγείρωσί με αἱ πληγαί. καὶ μὴν καὶ ἄλλο κακὸν εἰς ἐμὲ ἀφόρητον ἔπαιξε. συνεχῶν ἀκανθῶν ὀξυτάτων φορτίον, καὶ τοῦτο δεσμῷ περισφίγξας, ἀπεκρέμα ὄπισθεν σὺν τῆς ὄρεως, αἷς ὁ, οἷς εἰκὸς ἦν, ἀπιόντες τὴν ὁδὸν, ἀπεκρεμάμεθα, προσεπιτίθει μοι, καὶ πρώτα μοι τὰ ὄπισθε νύττουσα, ἐπέρωσκον· καὶ ἦν μοι ὃ ἀμηχάνως ἀδιάπνευ, τοῦ πεπωσκόντων ἀεί μοι ἐπομένων, καμοῦ πρτημένων. εἰ μὲν γὰρ ἀτρέμα προσίοιμι φυλακὴ ὁμῶν τοῦ ἀκανθῶν τὴν προσβολὴν, σὺν τοῦ ξύλων ἀπωλλύμην· εἰ δὲ φεύγοιμι ὃ ξύλον, τότ' ἤδη ὃ δεινὸν ὄπισθεν ὀξὺ προσεπίπτε. καὶ ὅλως ἔργον ἦν τοῦ ὀνηλάτη τοῦ ἐμὲ ἀποκτεῖναι. ἐπεὶ δέ ποτε ἄπαξ κακὰ πάσχων πολλὰ, σὺν ἔτι φέρων, προσὼν αὐτὸν λάξ σκίνησα, εἶχεν ἀεὶ τοῦτο ὃ λάξ σὺν μνήμῃ. καί ποτε κελεύεται συμπαθεῖν ὄξ ἑτέρου χωλὸν εἰς ἕτερον χωλὸν μετενεγκεῖν.

A Destinabar etiam quandoque ad montes, lignorum sarcinas laturus: quod malum cæteris erat in omnibus deterius: nam primùm ascendendus mons erat saxosus, aspera ac dura mihi (vt qui absque soleis essem) via: ducebar ab impuro puero asinario, qui me aliquanto nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neque simplici solùm ligno, sed eo cui frequentes atque acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorsi pervrgebat, adeò vt nates vlceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco vapularent. Onus præterea imponebat & elephanto graue. Descensus montis licèt esset B præceps, tamen continuis premebat verberibus. Si quando sarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius, vt æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti: ita redibam miser tum ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absque naui: ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuium transiuissem, insidebat: si verò (vt sæpe contigit) labore atque onere nimio lapsus cecidissem, tum mihi calamitas aderat non ferenda: C non enim deses me subleuabat manibus, aut chamo erigebat, aut reddebat sarcinam leuiorem: sed à capite atque auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoque malum intolerabile sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam à posteriori parte suspensum, caudæ alligauit, vt pendens crura, mouentem (vt ambulanti necesse erat) acerrimè pungeret. Neque verò huic malo obuiare potis eram, hærentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus: nam si remissiùs incedens deuitarem spinarũ ictus, ligno valde vapulabam: si baculum euitarem, citiùs ambulãs, grauiùs posteriora torquebantur à spinis: erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cùm illum aliquãdo calce percussissem, nunquã est id oblitus. Iussus stuppam de vna regione in aliam trãsfer-

re, illam ſuper dorſum meum arctè alligauit, interitúmq; ex eo mihi machinatus, cùm paululum proceſſiſſem, raptum ex igne torrem exuſtum, infra ſtuppam abſcondit: qua ſubitò incenſa, ego ignẽ ſentiens me comburentem, in conſpectum fortè de via ſtagnum me conieci, méque in aqua vnà cum ſtuppa conuolui ſæpius, quoad ignis extingueretur: ita abſque diſcrimine reliquum confeci viæ, cùm non daretur illi facultas ſtuppam amplius incẽdendi, limo atque aqua plenam. At ſceleſtus ille aſinarius domum reuerſus, omnem in me culpam coniecit, aſſerẽs me mea ſponte in ignem proſiluiſſe. Alter deinceps impurus puer ingens aduerſum me excogitat malum: nam cùm me ad montem deduxiſſet, grandi lignorum impoſito onere, rediens, vicino agricolæ ligna vẽdidit, méq; vacuum lignis domum reducens, apud dominum, veluti inutilem accuſat, inquiens: Quid hunc aſinum amplius nutrimus fruſtra, difficilem, tardum, grauem? Inſpice quæ ſit eius cura: ſi mulierem aut virginem formoſam conſpicit, è veſtigio calcibus proſiliens, curſu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas ſolent, & morſu tanquam oſculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibúſque inſurgunt. Enimvero nunc ligna ferens, conſpecta in agrum abeunte fœmina, ligna abiecta diſperſit, mulierem tanquam coiturus inſequitur, donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab huius formoſi amatoris impetu liberata eſt. Hæc patronus credens, Poſteaquam, inquit, neque piger ire vult, neque farcinam ferre, ſed mulieres appetens, amores hominum imitatur: occidite eum, & inteſtinis vulturibus datis, carnes operariis ſeruate. Si quis quomodo ſit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptum. Ad hoc abſurdus ille puer gauiſus, me ſubitò parat iugulare. Sed fortè accidit vt vicinus quidam agricola me ab interitu vindicaret, quædã conſulens aduerſum me grauiora.

A κομίσας ἐν με, ϗ ὃ ϛυπαϊεῖον ὃ πολὺ σαϖε-
νεῖκαν, κατέδησιν ἐπ' ἐμὲ, ϗ δεσμῷ ἀργα-
λέῳ ὃ μάλα ϖροσέδησέ με τῷ φορτίῳ, κα-
κὸν ἐμοὶ μέγα τυρβύων. ἐπεὶ ὃ ϖροϊέναι λοι-
ϖὸν ἔδοξέ οἱ ἐκ τ' ἑστίας, κλέψας δαλὸν ἔπι θερμὸν,
ὅπῃ ϖύρρω τ' αὐλῆς ἐγλυόμθα, τ' δ' ὑλὸν ἐσέ-
κρυψεν εἰς ὃ ϛυπαϊεῖον. ὃ ὃ (οὐ γὰ ἀλλο ἐδύ-
ναν;) βύβλους ἀϖάπλεαν, ϗ λοιπὸν ὑδὲν ἔφερεν
ἀλλο, ἢ πῦρ ἄπλεϖν. μαθὼν οὖν ὡς αὐτίκα ὀ-
ϖτήσομαι ὑπ' τῇ ὁδῷ, τέλματι βαθῇ ἐντυχὼν,
ῥίπτω ἐμαυτὸν τῶ τέλματος ἐς ὃ ὑγρότατον·
εἶτα ϲκύλιον ϲυλέω ὃ ϛυπαϊεῖον, ϗ δίνᾳ, ϗ
B ϖρέφων ἐμαυτὸν, ὧ ϖπλῷ κατέσβεσα ὃ θερ-
μὸν ϲκῆπτρον, ϗ πικρὸν ἐμοὶ φορτίον, ϗ ὕϖνω λοι-
ϖὸν ἀκινδυνότερον ἐβάδιζον τ' ὁδὸν ὃ ϖαῦ-
λοιπον. ὑδὲ γὰ ἔπ' αὐάγκᾳ με τῷ παιδὶ δυ-
ναϖὸν ἦν τ' ϛυπαϊέως ϖπλῷ ὑγρῷ ϖεφυρμένου.
ϗ τῶτό τε ὁ τολμηρὸς παῖς ϖροσελθὼν, ἐμοῦ
κατεψεύσατο, εἰϖὼν, ὡς ϖρίων, ἐχὼν ἑαυτὸν
ϲυσίσαιμι τῇ ἑστίᾳ· ϗ τότε μὲ, ϲκ τ' ϛυπαϊέως
μηδὲ ἐλπίζων, ὑϖεξῆλθον. ἀλλ' ἕτερον ὁ ἀκά-
θαρτος παῖς ὄξευρεν ἐπ' ἐμὲ μαχρῷ κάκιον.
κομίσας γὰρ με ἐς ὄρος, ϗ μοι φορτίον ἀ-
δρὸν ἐπιδεὶς ϲκ τ' ξύλων, τῶτο μὲ ϖαράδοξα
γεωργῷ πλησίον οἰκοῦϖι, ἐμὲ ὄνυμον, ϗ
ἄξυλον κομίσας οἴκαδε, καταψεύδεταί μου
ϖρὸς τ' αὐτ' δεσϖότην ἔργον αὐόσιον. τῶτον,
δέσϖοτα, τ' ὄντον, ὐκ οἶδ' ὅτι βόσκομθ, δῆνος
ἀργὸν ὄντα, ϗ βεβαρύ. ἀλλὰ μὴν νῦν ὑπτη-
δούς ϗ ἀλλο ἔργον, ἐϖεὶ γυναῖκα ἢ ϖῶλον
καλῶ, ϗ ὠφείαν ἴδῃ, ἢ παῖδα, ἀϖολακί-
σας, ἐπ' ὃ δρόμῳ ἐπ' αὐδεὶς, ὡς εἴ τις ἐφ' ἁ-
θρωϖος ἄρρην, ὑπὸ ἐρωμθῆ γυναικὶ κινύμε-
νος, ϗ δακνῇ ϲν φιλήμαϖι ϛήμαϖι, ϗ ϖλη-
D σάζῃ διάζῃ), ϲκ ὃ τύϖου, σοὶ δίκης ϗ ϖράγ-
ματα ϖρέξῃ, ϖόνων ὐβελοκλοπῶν, ϖόνων
ἀναγκεϖομθῶν. ϗ γὰ νῦν ξύλα κομίζων,
γυναῖκα εἰς ἀγρὸν ἀϖιοῦσαν ἰδὼν, τὰ μὲ ξύλα
ϖόρρω χαμαὶ ἐσκόρδισεν, ἀϖοσφάλμος· τὴν
δὲ γυναῖκα ἐς τὸ ὁδὸν ἀναγέλας, γαμεῖν ἐβούλετο, ἕως ἀλλος ἀλλόθεν ϲκοδραμόντες, ἡμύνα-
μὸν τῇ γυναικὶ, ἐς ὃ μὴ δίϗασα διῶναι ϲκαὶ τ' καλῶ τύϖου ἐραστοῦ. ὁ δὲ, ταῦτα ϖυθόμθος,
Αλλ' εἰ μήτε βαδίζειν, ἔφη, ἐθέλεις, μήτε φορτηγεῖν, ϗ ἐρωδιὸς ἀνθρώϖινος ἐφ', ὅτι γυναῖκας, ϗ
παῖδας οἰχρούμθος, ἀϖοσφάζατε αὐτόν· ϗ τὰ μὲν ἔγκατα ϖοῖς κυσὶ δότε, κρέα τοῖς
ἐργάταις φυλάξατε· κἀὶ ἰὼ ἔρηται ϖῶς ϖοῦ ἀϖόλετο, λύκου τῶτο καταψευσάσθε. ὁ μὲν οὖν
ἀκάθαρτος παῖς ὀνηλάτης ἐμοὶ ἐγένετο, κἀί με αὐτίκα ἤθελεν ἀϖοσφάζειν· ἀλλ' ἔτυχε γάρ τις
ϖρὼν τότε γέϖων γεωργῶν, ϗ ϖοῦ ἐρύσατό με ϲκ τ' θανάτου, δίκαια ἐμοὶ βλαβόμθος.

Μηδαμῶς, ἔφη, ἀποσφάξῃς ὄνον, καὶ ἀλφὶ ἀρθοφορῆν δυναμένον· καὶ ὑ μέγα ἔργον. ὅπως γὰρ εἰς αἰθεφόπους, ἔρωτι καὶ οἴστρῳ φέρεται, λαβὼν αὐτὸν, ἔκτεμε· τῆς γὰρ ἐπαφροδίτου ταύτης ὁρμῆς ἀφαιρεθεὶς, ἥμερός τε βοῦς, καὶ πίων ἔσῃ, καὶ οἵστῃ φορτίον μέγα, οὐδὲν ἀηθόμενος. εἰ δὲ αὐτὸς ἀπείρως ἔχῃς ταύτης τῆς ἰατρείας, ἀφίξομαί σοι δεῦρο μεθ' ἡμέραν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, καὶ σοι τοῦτον σωφρονέστερον παρέξω τῇ τομῇ. οἱ μὲν οὖν ἔνδον ἅπαντες, ἐπῄνουν τὸν σύμβουλον, ὡς δὲ λέγει, ἐγὼ δὲ ἤδη ἐδάκρυον, ὡς ἀπολέσων αὐτίκα τὸν ἐν τῷ ὄνῳ ἄνδρα, καὶ ζῆν οὐκ ἔτι ἐθέλῳ ἔφην, εἰ ἀνοήμονα βουλῇ. ὥστε καὶ ὅλως ἀποστῆσαι τοῦ λοιποῦ ἐγνώκειν, ἢ ῥίψαι ἐμαυτὸν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἔνθα σκοπιὰν, θανάτῳ οἰκτρῷ ὁλόκληρος ἔτι, καὶ ἀκέραιος νεκρὸς τεθνήξομαι. ἐπεὶ δὲ ἰδοὺ νὺξ βαθεῖα, ἄγγελός τις ἀπὸ τῆς κώμης ἦλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ τῷ ἑπαύλιν, ταύτῃ λέγων τῷ νεόνυμφον κόρῃ, τῷ τοῦ τοῖς ληϊστῆς ἁλοῦσι, καὶ τὸν ταύτης νυμφίον, ἐπὶ δείλῃ ὀψίαν ἀμφοτέροις αὐλιὰ ἐν τῷ αἰγιαλῷ πεποιῆσθαι, ὅτι πολάσασθαι ἄφνω τῷ θαλάσσῃ, ἁρπάσαι, καὶ ἀφανῆς ποιῆσαι, καὶ τέλος αὐτοῖς τοῦτο τῆς συμφορᾶς καὶ θανάτου γενέσθαι. οἱ δ', οἷα δὴ κεκενωμένης οἰκίας νέων δεσποτῶν, ἔγνωσαν μηκέτι μόνῃ ἐν τῇ δουλείᾳ, ἀλλὰ πᾶσι ἁρπάσαντες τὰ ἔνδον, φυγῇ ἐσώζοντο. ὁ δὲ νομεὺς τῶν ἵππων, κἀμὲ τὸν ἀγελαίων, καὶ πάνθ' ὅσα δυνατὸς ἦν συλλαβών, ὅτι κατέδησέ μοι καὶ τοὺς ἵππους· ἐγὼ δὲ, ἠθόμην μόνῃ, φέρων φορτίον ὄνου ἀληθινοῦ, ἀλλ' οὐκ ἄσμενος ὃ ἐμπόδιον τοῦτο τῆς ἐμῆς ἐδοξάμην ἐκτομῆς· καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐλθόντες ὁδὸν ἀργαλέαν, καὶ τρισὶν ἄλλαις ἡμέραις τὴν ὁδὸν ἀνύσαντες, ἐρχόμεθα ἐς πόλιν τῆς Μακεδονίας, Βέροιαν, μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον. ἐνταῦθα ἔγνωσαν οἱ ἄγοντες, ἡμᾶς ἰδρύσαι, καὶ ἐωλοῦς. καὶ τότε δὴ τοῖς μὲν ἡμῖν τὴν κτῆσιν, καὶ κῆρυξ ὤφωνος ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἑστὼς, ἐκήρυττεν· οἱ δὲ πρίαντες, ἰδεῖν ἤθελον, τὰ σώματα ἡμῶν ἀνοίγοντες, καὶ τὴν ἡλικίαν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἑκάστῳ ἔβλεπον, καὶ τοὺς μὲν, ἀνήτουτο, ἄλλος ἄλλον, ἐμὲ δὲ ὕστατον ἀπολελειμμένον, ὁ κῆρυξ ἐκέλευσεν αὖθις ἐπιβαίνειν ἐς οἶκον, ὁρᾷς, λέγων, οὗτος μόνος οὐκ ὤρηκε κύριον. ἡ δὲ πολλὰ πολλάκις δινουμένη καὶ μεταπίπτουσα Νέμεσις, ἤγαγε καὶ μοὶ τὸν δεσπότην, οἷος οὐκ ἂν ὠξάμην· κίναιδος γὰρ, καὶ γλῶν ἰδοῦ, τούτων εἷς τῶν τὴν θεὸν τὴν Συρίαν εἰς τὰς κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς περιφερόντων.

A Nequaquam hunc asinum occidas, inquit, pistrino aptum, atque oneri ferendo. Neque etiam magnum, si in amores mulierum labitur: castra ipsum: summota enim Veneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiam grauissimum onus ferre. Si, quomodo castretur, ignoras, triduo aut quatriduo virum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis qui aderant, consilium. Hoc audiens, fundebam lacrymas, tanquam vir essem in asino desiturus: neque enim viuere ampliùs cupiebam, si fierem eunuchus. Potiùs ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo
B me præcipitem dare, vt morte misera effugerem vitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & villam nuntius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum, meridie iuxta littus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atque absorptos fuisse, hunc finem & rerum & vitæ sortitos. Serui nouis dominis vacua domo, decreuêre omnes nequaquam de cætero seruitutem pati: raptisque quæ in agris erant, aufugiunt. Qui equis præerat, adsumptis quæ poterat, mihi & equis imponit. Ægrè ferebam non ferre me onus asino dignum:
C lætabar tamen me euasisse id periculum exectionis. Vniuersa nocte confecimus longum iter: tertia die in vrbem Macedoniæ peruenimus Beroeam, quippe magnam ac populosam, in qua habitare statuerat qui me ducebat, & simul iumenta vendere. Præco medio stans in foro nos proscribebat: emptores diligenter inspiciebant omnia, aperientes os, atque ex dentibus ætatem cuiusque coniectantes: & emerunt alij iumenta reliqua, me vltimum relictum præco iussit reduci domum: inquiens, hunc solum vi-
D des non reperisse emptorem. At fors multa reuoluens sæpius & commutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat senex, vnus ex iis qui deam Syriam per villas & agros circumferẽtes,

ſtipem deæ offerre impellunt: huic ma- A
gno vendor pretio, drachmis triginta:
quem ligatus ſequor. Vbi domum Phi-
lebi (hoc emptori noſtro nomen erat)
peruenimus, magna ad oſtium voce, ô
Coraſia, inquit, ſeruum vobis emi pul-
chrum ac grandem, genere Cappado-
cem. Erant ea Coraſia cinædorum tur-
ba Philebi coadiutorum: qui omnes ad
illius vocem applaudentes, exiſtimabant
verum ſeruum emptum eſſe: vt verò aſi-
num vidêre, Philebum increpant, qui
non ſeruum, ſed ſponſum ſibi adduxerit
ſuis nuptis dignum, ex quo certè pullos
emſ[illegible] quamprimum pararet. Ad hæc
cùm intellexiſſent omnes exercitio ſuo intẽti, B
paratis domi ſacris, mihi deam ſuperim-
poſuerunt. Ciuitatem ingreſſi, cùm pa-
triam perambularemus, in quandam vil-
lam peruenimus, in qua ego deam ferens
conſtiti. Quidam qui rei ſacræ præerat,
cùm veluti deo plenus nonnulla protuliſ-
ſet verba, reliqui mitra proiecta caput
ſubtus guttur ligantes, enſibus laceratos
feriunt, linguam inſuper foris dentes ex-
ter[illegible]ſum quiſque incidit, vt breui tempo-
re omnia ſanguine manarẽt. Hic ego val-
de extimeſcebã, ne aſini quoque ſangui-
ne deæ opus eſſet. Eo pacto cùm ſibi ſan- C
gui[illegible]em eduxiſſent, drachmas & obolos
à circumſtantibus colligunt. Alij carycas
præbent, & vinum, caſeique fiſcellas, a-
lij medimnos tritici atque hordeum in a-
ſini cibum. Ex his & habebant victum, &
ſacra deæ faciebant. Perambulantibus il-
lis aliquando villam quandam, iuuenem
grandiorem à ſe conſpectum expiſcati,
domum in quam fortè diuerterãt, dedu-
cunt. Illi muliebria (vt illis nefariis cinæ-
dis mos erat) perpeſſi ſunt: ego dolens me
in aſinum eſſe verſum, cùm tantũ ſcelus
non poſſem ferre: O ſceleſti, cùm vellem
exclamare, pro voce hominis magnum D
rugitum dedi. Quidam ex ea villa amiſ-
ſum aſinum quærentes, repentè audito
rugitu, nullo præmonito ingrediuntur
domum, quum æſtimarent me ſuum a-
ſinum eſſe: repertis qui infanda patrabãt
cinædis, multo cum riſu locum egreſſi,

καὶ τῷ θεὸν ἐπαγτεῖν αἰαλαζόνων. τοῦτῳ
πωσεφόρημαι πολλῆς πρὸ τιμῆς, τριά-
κοντα δραχμῶν· καὶ φέων ἤδη, τῷ δεσπότῃ
εἰσπομπὸν ἄγοντι. ἐπεὶ δ' ἤκομεν ἔνθα ὤκει Φί-
λητος (τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα ὁ ὠνησάμενός
με) μέγα βοῦς πρὸ τῆς θύρας διαχέχε-
μαι, Ὦ χρήσιμα, δῶρον ὑμῖν ἐώνημαι καλὸν, ἐ
ἀδρὸν, καὶ Καππαδόκην τὸ γένος. ἴσασι δὲ τὰ
χρήσια ταῦτα, ὄχλος κιναίδων σπουδαρχῶν τ
Φιλήτου, καὶ πάντες πρὸς τὸν θόρυβον ἀνεκρό-
τησαν. ὥοντο γὰρ ἀληθῶς αὐτὸν εἶ[illegible] τὸν
ἐωνημένον· ὡς δὲ εἶδον ὄνον ὄντα τὸν δοῦλον, ἤδη
ταῦτα ἐς τὸν Φίλητον ἐσκωπτον, Τοῦτον δὲ δοῦ-
λον, ἀλλὰ νυμφίον σαυτῇ πόθεν ἄγῃς λαβοῦ-
σα; ὄναγο δὲ τούτων τῶν καλῶν γάμων, καὶ
τέκοις ταχέως ἡμῖν πώλους τοιούτους. καὶ οἱ
μὲν ἐγέλων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ σπουδάζοντο
ἐπ' ἔργον, ὥσπερ αὐτοὶ ἔλεγον, καὶ τῷ θεὸν
συσκευασάμενοι, ἐμοὶ ἐπέθηκαν. εἶτα τῆς πό-
λεως ὀξηλαυνόμεθα, καὶ τὴν χώραν περιεί-
μεθα. ἐπειδὴ δ' εἰς κώμην τινὰ παρεγενόμε-
θα, ἐγὼ μὲν ὁ θεοφόρητος, ἱσάμενον, ὁ δὲ αὐ-
λητὴς ὄμιλος, ἐφύσα ἔνθεον, οἱ δὲ, ταῖς μίτραις
ἀποῤῥίψαντες, τῷ κεφαλῷ κάτω ἐν
τῷ αὐχένος ἑλίσσοντες, τοῖς ξίφεσιν ἐτέμνοντο
τοὺς πήχεις, καὶ τῷ γλώττῃσιν τῶν ὀδόντων
ὑποβάλλων ἕκαστος, ἔτεμνε καὶ ταύτην·
ὥστε ἐν ἀκαρεῖ πάντα πεπλῆσθαι μαλα-
κοῦ αἵματος. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, τὰ μὲν πρῶτα
ἔτερπόμην ἑστὼς, μήποτε χρεία τῇ θεῷ ᾖ σφῶν
αἵματος γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ κατακόψαι σφᾶς
τοὺς ἑαυτοὺς, ἐκ τῶν παρεστηκότων πρατῶν
συνέλεγον ὀβολοὺς, καὶ δραχμάς· ἄλλος
ἰσχάδας, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν κάδον ἐπέδωκε,
καὶ πυρῶν μέδιμνον ᾖ κριθῶν τῷ ὄνῳ. οἱ δὲ,
ἐκ τούτων ἐτρέφοντο, καὶ τὴν ἐμὲ κομι-
ζομένην θεὸν ἐθεράπευον. καὶ ποτε εἰς κώ-
μην τινὰ αὐτῶν εἰσβαλόντων ἡμῶν, νεανί-
σκων τε κωμητῶν μέγαν ἀγελάσαντες, εἰσά-
γουσιν εἴσω, ἔνθα καταλύοντες ἔτυχον. ἔπειτα
ἔπαυον ἐκ τῆς κωμήτιδος ὅσα συνήθη ᾖ φίλα κίνησις αὐτοῖς κιναίδοις ὦσι. ἐγὼ δ', ὑποβλήσας
ὅτι τῇ ἐμαυτῆς μεταβολῇ, ὅτι μέγα μοι δὴ αἴτημα κεῖται, αἰτοῦσα ὦ Ζεῦ ἀρτίως, ἠθέλησα,
ἀλλ' ἡ μὲν φωνὴ, οὐκ αἰδέσιμον μοι ἡ ἐμὴ, ἀλλ' ἡ τοῦ ὄνου ἐκ τῆς φαρυγγός. ᾧ μέγα ὠγκησάμην,
τῶν δὲ κωμητῶν τινες (ἔτυχον γὰρ τότε ὄνον ἀπολωλεκότες, καὶ τὸν ἀπολωλότα ζητοῦντες)
ἀκούσαντές μου μέγα βοήσαντος, προέρχονται εἴσω, σὺν σὺν εἰπόντες, ὡς ἐμοῦ τὸν ἐκεί-
νων ὄντος, ᾖ καταλαμβάνουσι τοῖς κιναίδοις, ἅρπαγα εἶδον ἔργα ζημίους. ᾧ γέλως ἐκ τῶν ἐπει-

σελθόντων

ἐλθόντων πολὺς γίγνεται ἔξω· καὶ ἐκδραμόντες, ὅλῃ τῇ κώμῃ τοῦ λόγου διέδωκαν τῶν ἱερέων τὴν ἀσέλγειαν. οἱ δὲ, αἰδούμενοι δῆτα τοιαῦτα ἐληλεγμένα, τῆς ὑποῦσης νυκτὸς ἀφνὼ ἔνθεν ὤχλασαν. καὶ ὅπου ἐγένοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ὁδοῦ, ἐχαλέπαινον, καὶ ὠργίζοντο ἐμοὶ τοῦ μιαιφονήματα ἐκείνων μυστήρια. καὶ τοῦτο μὲν ἀνεκτὸν ἦν ὄνον εἶναι, κακῶς τοῦ λόγου ἀκούειν, ἀλλὰ τὰ μετὰ τοῦτο, οὐκέτ' ἀνεκτά· τὴν γὰρ θεὸν ἀφελόντες μου, καὶ χαμαὶ καταθέμενοι, καὶ τὰ σκώμματά μου πάντα ὑπεραπαντήσαντες, γυμνὸν ἤδη προσδέουσί με δένδρῳ μεγάλῳ, εἶτα ἐκείνη τῇ ἐκ τῶν ἀγραυλούντων μάστιγι παίοντες, ὀλίγου ἐδέησάν ἀποκτεῖναι, κελεύοντές με τὸ λοιπὸν ἄφωνον εἶναι θεοφόρητον, καὶ μὴν καὶ ἀποσφάξαι μετὰ τὰς μάστιγας ἐβουλεύσαντο, ὡς ἐς ὕβριν αὐτοῖς βαλόντα πολλῷ, καὶ τῆς κώμης ὅλης ἐργασαμένους, ἐκβαλόντα· ἀλλ' ὥστε με μὴ ἀποκτεῖναι, δῆτα αὐτοῖς ἡ θεὸς ἐδυσώπησε, χαμαὶ καθημένη, καὶ οὐκ ἔχουσα ὅπως ὀδύροι. ἐντεῦθεν οὖν μὴ τὰς μάστιγας, λαβὼν τὴν δειπνίναν, ἐβάδιζον, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἤδη καταλύομεν εἰς ἀγρὸν πλουσίου τινὸς αὐθρώπου· καὶ ἰδὼν σῖτ' ἔνδον, καὶ τὴν θεὸν μάλα ἄσμενος τῇ οἰκίᾳ ὑπεδέξατο, καὶ θυσίας αὐτῇ προσήγαγεν. ἐγὼ δὲ οἶδα μέγαν κίνδυνον αὐτὸς ὑποπτεύσας· τῶν φίλων γάρ τις τοῦ δεσπότου τῶν ἀγρῶν ἔπεμψε δῶρον, ὄνου ἀγρίου μηρόν· τοῦτον ὁ μάγειρος σκευάσας λαβὼν, ῥᾳθυμίᾳ ἀπώλεσε, κυνῶν πολλῶν λαθραίως εἴσω παρελθόντων· οἳ δεδιὼς πληγὰς πολλὰς, καὶ βάσανον ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ μηροῦ, ἔγνω κρεμάσαι ἑαυτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου. ἡ δὲ γυνὴ ἡ τούτου, κακὸν ὄξαίσιον ἐμοὶ, Ἀλλὰ μήτε ἀποθάνοις, εἶπεν, ὦ φίλτατε, μήτε ἀθυμίᾳ τοιαύτῃ δῶς σεαυτόν· πείθομαί γάρ μοι, σώσεις δὲ πάντα. τὴν κυναίδων τὸν ὄνον λαβὼν ἔξω, εἰς ἔρημον χωρίον, κἄπειτα σφάξας αὐτὸν, ὃ μέρος μὲν ἐκφυγὼν, τὸν μηρὸν ἀποτεμών, κόμιζε δεῦρο, καὶ σκευάσασα, τῷ δεσπότῃ ἀπόδος, καὶ ὃ ἄλλο τοῦ ὄνου, κάτω που ἐς τὸν χρημνὸν ἄφες. δόξεις γὰρ ἀποδρᾶναι, οἴχεσθαί που, καὶ εἰ ἄφαντος· ὁρᾷς δὲ ὡς ἔστιν ὄκχος, καὶ τοῦ ἀγρίου ἐκείνου πάντα ἀμείνων; ὁ δὲ μάγειρος, τῆς γυναικὸς ἐπαινέσας τὸ βούλευμα, Ἀεικτα, ἔφη, σοι ὦ γύναι, ταῦτα, καὶ οὕτω μόνῳ τῷ ἔργῳ τὰς μάστιγας φυγεῖν ἔχω, καὶ τοῦτό μοι ἤδη πεπρόξεται. ὁ μὲν οὖν ἀνόσιος σῖτ' οὐκ ἀμὸς μάγειρος, ἐμοῦ πλησίον ἑστὼς, τῇ γυναικὶ ταῦτα συνεβουλεύετο. ἐγὼ δὲ, τὸ μέλλον ἤδη προορώμενος, κρεῖττον ἔγνων τὸ σώζειν ἐμαυτὸν ἐκ

A sceleſtam ſacerdotum nequitiam per totam villam diuulgant. Illi ob eorum ſcelera deprehenſa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cùm in locum ſolitarium peruenissent, increpabant me iraeti admodum, quòd eorum myſteria patefeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum, verbis malè audire: quod ſequitur, non ferendum: deam quippe deponentes, ſublata ſella, nudum arbori robuſtæ alligant, deinde fuſte ex neruis facto, me ad necem verberant, iubentes in futurum eſſe taciturnum: & ſimul poſt verbera me ſtatuunt iugulare, qui villicorum iram in ſe incitarim, neque per me licuerit facere conſuetum quæſtum: ſed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deeſſet qui eam ferret, cædem effugi: poſt multas tamen plagas repoſita ſupra me dea, iter proſecuti ſunt. Veſperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberiùs nos domi excipiens, ſacra Deæ peregit. Hîc ego ingens periculum adij. Amicus quidam noſtri hoſpitis partem ſylueſtris aſini ei dono miſit, quam canes qui intus occluſi erant, coqui negligentia comederunt. Hic præter modum, ne domini iuſſu vapularet, cùm de morte cogitaret, conſilio mulieris pepercit vitæ. Si mihi credes, inquit, & te ſaluabis, & reſarcies hoc damnum. Habent hi cinædi aſinum, quem ſi deduxeris in deſertum locum, facilè illum potes occidere, ſumptámque ex eo partem parare in cibum domino: reliquum corporis in præceps abiice: exiſtimabunt cinædi aufugiſſe aſinum, neque ampliùs deprehendi poſſe: hic verò aſinus pinguis eſt, & perſimilis ſylueſtri. Approbato mulieris conſilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, vt conſultum facinus patraret. At ego quid de me futurum eſſet prœuidens, optimum factu duxi id pericu-

lum ſubterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, proſiliens feror intus curſu, vbi cinædi cum hoſpite cœnabant: ſubitò eo aduentu & lumen & menſam ſubij, exiſtimans hoc ſcitum inuentum ſaluti mihi futurum, dominúmque è veſtigio me otioſum aliquo tuto in loco detenturum: verùm hæc res in extremum eſt mihi verſa diſcrimen: nam furioſum me opinati, enſibus, iaculis, longis baculis velvt occiſuri me appetiuerunt: quo periculo perſpecto, in interiora domus, vbi cinædi dormituri erant, curro. Illi oſtium loci exteriùs occludunt. Diluculo nebulones illi, dea mihi ſuperpoſita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum interuenit prodigium: nam cùm dea priuatæ domus diuerſorium abnueret, in templo ſe poni iuſſit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deã externam prope ſuum deum in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hoſpitium domus. Hîc plures cinædi dies commorati, cùm abire vellent, deámque à ciuibus peterent, tẽplum ingreſſi, deam aſportant: verùm facinoroſi homines phialam auream è templo ablatã furto, infra deam recondunt: qua re palàm facta, ciues nos inſecuti, vt appropinquarunt, ex equis deſilientes, cinædos capiunt, impios illos ac ſacrilegos appellantes, cùm phialam creptam repeterent: & ſcrutati ſingula, eam reperiunt in ſinu Deæ abſconſam. Quamobrem hos muliebres viros colligatos, in vrbémque traductos, in carcerem conficiunt: deámque alio in templo ponentes, aurum ſuo deo reſtituunt. Poſtera die & res eorum & me inſuper vendunt. Ego à piſtore incola propinquioris villæ emptus ſum, impoſitiſque decem tritici quos emerat medimnis, in villam difficili atque aſpera via perductus. Erant domi iumenta conſerua, molęque plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena: me vero, veluti ſeruum nouum ſolent,

A τῆς καμίνου, καὶ ῥήξας τὸν ἱμάντα, ᾧ δεδεμένος ἤμην, ἐξαναστήσας, ἔσω δρόμῳ εἴσω, ἔνθα ἐδείπνουν οἱ κίναιδοι σὺν τῷ ξενίσαντι τὴν ἀγρῶν· ἐγὼ δὲ εἰσδραμών, αἰφνιδίου πάντα τὰ σκιρτήματι καὶ λυχνίαν, καὶ τραπέζας κἀγὼ μὴν ὤμην κομψόν τι τοῦτο ποιεῖν σωτηρίαν ἐμὴν εὑρησέναι, καὶ τὸν δεσπότην τῆ ἀγρῶ κελεύσειν εὐθέως ὡς ἀληθῶς ἔνον ἐμὲ κατακλεισθέντα, φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς· ἀλλά με τοῦτο τὸ κομψόν, εἰς ἔσχατον ἐξέβαλε κινδύνου. λυπῆσαι δόξαντές με, ξίφη πολλὰ ἤδη, καὶ λόγχας ἐπ' ἐμὲ ἐσπάσαντο, καὶ ξύλα μακρὰ καὶ εἶχον ὅτως, ὥστε ἀποκτεῖναί με. ἐγὼ δὲ ὁρῶν τὸ δεινὸν τὸ μέγεθος, δρόμῳ εἴσω παρέρχομαι, ἔνθα οἱ ἐμοὶ δεσπόται κοιμησόμενοι ἔμενον. οἱ δὲ, θεασάμενοί τοῦτο, συγκλείουσι τὰς θύρας ἐκ μάλα ἐξόδων. ἐπεὶ δὲ ἤδη ὄρθρος ἦν, ἀναμένοντες τὸν θεὸν αὖθις, ἀπῆλθον ἅμα τοῖς ἀγούσαις, καὶ ἀφικόμεθα εἰς χώμην ἄλλην μεγάλην, καὶ πολυανθρωπον, ἐν ᾗ καινότερόν τι ἐτεκταίνοντο, τὴν θεὸν μὴ μόναι ἐν ἀνθρώπου οἰκίᾳ, τῆς ὑπὲρ ἐκείνοις μάλιστα πιμπλάσης ὑπερηφανίας δαίμονος τὸν ναὸν οἰκήσαι. οἱ δὲ καὶ μάλα ἀσμένοι τὴν ξένην θεὸν ὑπεδέξαντο, τῇ σφῶν αὐτῶν θεῷ στεφανοῦντες

C ἡμῖν δὲ οἰκίαν ἀπέδοξαν ἀνθρώπων πενήτων. ἐνταῦθα συχνὰς ἡμέρας οἱ δεσπόται διατρίψαντες, ἀπιέναι ἤθελον εἰς τὴν πλησίον πόλιν, καὶ τὴν θεὸν ἀπήτουν τοὺς ὑπηρετάς, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ τέμενος προελθόντες, ἐκαμίζοντο αὐτήν. καὶ θέντες ἔσω ἐμοὶ, ἤλαυνον ἔξω. ἔτυχον δὲ οἱ δυστυχεῖς εἰς τὸ τέμενος ἐκεῖνο προελθόντες, ἀνάθημα φιάλην χρυσῆν κλέψαντες, ἣν ὑπὸ τῇ θεῷ ἔφερον· οἱ δὲ κωμῆται, αἰσθόμενοι τοῦτο, βύθιοι ἐδίωκον, εἶτα ὡς πλησίον ἐγένοντο, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἵππων, εἶχόν σφιν ἐν τῇ

D ὁδῷ, καὶ δυστυχεῖς καὶ ἱεροσύλοις ἐκάλουν, καὶ ἀπῄτουν τὸ κλαπὲν ἀνάθημα. καὶ ἐρευνῶντες πάντα, εὗρον αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θεοῦ. δήσαντες δὲ τὰς χεῖρας, ἦγον ὀπίσω, καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐμβάλλουσι, τὴν δὲ θεὸν τὴν ἐπ' ἐμοὶ κομιζομένην ἁρμάμαξαν, ναῷ δήπου ἔδωκαν. ὃ δὲ χρεῶν, τῇ πολίτιδι θεῷ πάλιν ἀπέδωκαν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, τά τε σκεύη, καὶ με τὸν ἁρμαξηλάτην διέγνωσαν, καὶ ἀπέδοντό με ξένῳ ἀνδρὶ παρ', τὴν πλησίον χώμην οἰκοῦντι, τέχνην ἔχοντι ἄρτους πέπτειν. ὅστις με τῶν ἐλαυνῶν, καὶ πυρῶν μεδίμνους δέκα ὠνησάμενος, ὑπῆρεν μοι τὸν πυρὸν, ὡς ἐκ τὸν ἤλαυνον ὁδὸν ἀγαλέαν, ὡς δὴ ἤκουον, εἰσάγει με εἰς τὸν μυλῶνα, καὶ ὁρῶ πολὺ πλῆθος εἶδον ὁμοδούλων κτλίων, καὶ μύλαι πολλαὶ ἦσαν, καὶ πᾶσαι ζῶσαι ἐτρέφοντο, καὶ πάντα σκληρὰ μεσὰ ἐν ἀλθύροις. καὶ τότε μὲν με, οἷα ξένον δοῦλον,

καὶ φορτίον βαρύτατον ἁράμενον, καὶ ὁδὸν A ac de via propter grande onus fessum, eo
ἁρπαλέαν ἀφιγμένον, ἀναπαύεσθαι ἔνδον die quiescere sinunt: postridie me iugo
ἀφῆκαν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὀθόνιον τοῖς ὄμμα- molæ alligatum, linteo velatis oculis, mo-
σιν ὑπιπτάσαντες, ὑπεζυγνύουσί με τῇ lere iubent: planè noram, id sæpius ex-
κώπῃ τῆς μύλης, εἶτα ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ἠ- pertus, quo pacto esset molendum: sed si-
πιστάμην ὅπως χρὴ ἀλφὶ, πολλάκις μα- mulans me eius operis rudē, frustra quie-
θών· προσεποιούμην δὲ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μά- tem speraui: nam plures qui aderant, ac-
την ἤλπισα. λαβόντες γὰρ πολλοὶ τῶν ἔν- ceptis baculis de improuiso me id mini-
δον βακτηρίας, προσίσανταί με, καὶ μὴ me expectantem (neque enim aspicere
προσδοκήσαντα ὡς οὐχ ὁρῶντα, παίουσιν poteram) adeò percusserunt, vt è vesti-
ἀθρόα τῇ χειρὶ, ὥστε με ὑπὸ τῆς πλη- gio more turbinis circumducerem mo-
γῆς, ὥσπερ τρόμον ἐξαπίνης τρέφεσθαι. Ὡς lam: expertúsque sanè didici, seruum, ad
πεῖρα ἔμαθον, ὡς χρὴ τὸν δοῦλον, ἐς ὃ τὰ B ea quæ fienda sunt, promptum esse debe-
δέοντα ποιεῖν, μὴ προσμένειν τινὰ χεῖρα τῆς re, neque expectare domini manum. Eo
δεσπότου. λεπτὸς οὕτω πάνυ γίγνομαι, καὶ labore admodum macet euasi, & corpo-
ἀσθενὴς τὸ σῶμα, ὥστε ἔγωγε μέ ὁ δε- re debilis: quapropter hortulano me ven-
σπότης πωλῆσαι, καὶ ἀποδίδοταί με κώ- didit, qui hortum ceperat colendum. Is
μῃ κηπουρῷ τινὶ τέχνῃ· οὗτος γὰρ olera in forum mea opera ferebat sæpius,
εἶχε κῆπον, λαβὼν γεωργεῖν, καὶ τοῦτο εἰ- agro deinde effodiendo, plantandóque
χέμην ἔργον. ὁ δεσπότης οὗτος ἔωθεν ὀπτῆς ac rigando intentus, ego interim otiosus,
μοι τὰ λάχανα, ἐκόμιζεν εἰς τὴν ἀγορὰν· sed vita propter frigus (erat enim hyems)
καὶ προσέδοξε τοῖς ταῦτα πιπρασκουσιν, ἡ- satis molesta, cùm patronus nedum mihi,
μέ με πάλιν εἰς τὸν κῆπον. Εἶτα ἐκεῖνος sed nec sibi lectum parare posset: me tum
μὲν καὶ ἔσκαπτε, καὶ ἐφύτευε, καὶ τὸ ὕδωρ C molle lutum, tum dura terra atque acuta
τοῖς φυτοῖς ἐπῆγε, ἐγὼ δὲ ἐν τούτῳ εἰσῆ- multùm offendebat. Cibus item lactucæ
κειν ἀργός. ἐπὶ δέ μοι δῆτα ἀλγεινὸς ὁ τό- amaræ ac præduræ erant. Ambobus con-
τε βίος. πρῶτον μὲν, ἐπεὶ χθιζῶν ἤδη ἐπῶ, tigit aliquando nobis ad hortum adeun-
κἀκεῖνος ὁπλὴ αὐτοῦ τραῦμα εἶχεν ἀγρίᾳ tibus, vt obuiaremus generoso viro, veste
συὸς, οὐχ ὅπως ἐμοί· καὶ δυσπόδητος, πη- induto militari: qui primùm verbis Ita-
λὸν ὑγρὸν, καὶ πάνυ σκληρὸν, καὶ ὀξὺ ἐπά- lis hortulanum allocutus, petiit ab eo,
τοιον, καὶ φαγεῖν τοῦτο μόνον ἀμφοτέροις ἐῶ, quò asinum ducat: ille vocem militis (vt
δρίδακας πικρὰς, καὶ σκληράς· καὶ ποτε opinor) non intelligens, nihil respondit.
ἐξιόντων ἡμῶν ἐς τὸν κῆπον, ἀντυγχάνει ἀ- Miles id veluti se contemptum ferens
νὴρ γυναῖος, στρατιώτου στολὴν ἠμφιεσμέ- molestiùs, hortulanum fuste cùm percus-
νος, καὶ τὰ μὲν πρῶτα, λαλῶν πρὸς ἡμᾶς D sisset, ille militem amplexus, ad terram
τῇ Ἰταλῶν φωνῇ, καὶ ἤρετο τὸν κηπουρὸν ὅ- in via prostrauit: iacentem tum manibus,
που ἀπάγοι τὸν ὄνον ἐμέ· ὁ δ', οἶμαι, τῆς Φω- tum pedibus, tũ saxo ferit. Miles cùm se
νῆς ἀήκοος ὤν, οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ὁ δ', ὀργι- tutaretur, minarétúrque, si exurgeret, se
ζόμενος, ὡς ὑπερορώμενος, παίει τῇ μάστι- illum ense interfecturũ: hortulanus quid
γι τὸν κηπουρόν· κἀκεῖνος συμπλέκεται αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν ποδῶν ὑπαγαγόμενος, εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ- de se futurum esset præmonitus, extra-
τείνῃ· καὶ κείμενον ἔπαισεν οὕτω, καὶ χειρὶ, καὶ ποδὶ, καὶ λίθῳ τῷ ἐκ τῆς ὁδοῦ· καὶ ὃς τὰ πρῶτα ctum è vagina ensem, additis verberibus
καὶ ἀντεμάχετο, καὶ ἠπείλει, εἰ ἀναστήσῃ, ἀποκτενεῖν τῇ μαχαίρᾳ· ὁ δ', ὡς ἐπ' αὐτῷ ἐκεί- longè proiecit. Miles vitæ periculo mo-
νου δεδιὼς τὸ ἀκινδυνότατον, ἀπὸ τῆς μαχαίρας αὐτὸν, καὶ ῥιπτῆς πόρρω, εἶτα αὖθις ἔπαιε tus, se ob verbera mortuũ simulat: quod
κείμενον, ὁ δὲ, ὃ κακὸν ὁρῶν ἤδη ἀφόρητον, ψεύδεται, ὡς τεθνηκὼς ὑπὸ ταῖς πληγαῖς· ὁ δὲ, veritus hortulanus, iacentémque relin-
δείσας ὅτι τούτῳ, τὸν μὲν, αὐτὸν ὡς εἶχε κείμενον, ἀπολείπει, τῇ δὲ μαχαίρᾳ βαδίσας quens, ense supra me posito, in ciuitatem
ἐπ' ἐμοὶ, ἤλαυνεν ἐς τὴν πόλιν. ὡς δὲ ἤλθομεν, τὸν μὲν κῆπον αὐτὸν, συνεργῷ τινι ἐπέδωκε γεωργεῖν pergit: datóque alteri ad colendũ horto,

ob timorem, penes amicum vnà me du- A
cens, ibi latenter diuertit: deinde amici
cõsilio se in arca inclusit: me pedibus per
gradum attractum recludũt in superiori
ædium parte. Miles vbi de via surgens,
vixque ambulans ob susceptas plagas, in
vrbem rediisset, narrat commilitonibus
qui obuiam fortè facti sunt, iniuriã hor-
tulani. Hi cùm nossent quo essemus in
loco, sumpto magistratu venientes do-
mum, lictorem intus deducunt, iubentes,
eos qui domi essent, educi. Cùm lateret
hortulanus, exclamant milites, illum &
asinum intus esse: qui domi erant, nullos
esse alios præter se, neque virum neque
asinum, affirmant. Cùm tumultus & cla- B
mor plurimus in paruo loco esset excita-
tus, ego quidnam esset, cupidus sciendi,
caput è fenestra extuli: quo illi viso, sta-
tim exclamant in mendacio deprehen-
sos. Scrutantes singula, hortulanum in-
uenerunt in arcula iacentem: extractum
iudicibus tradunt, errati pœnam datu-
rum. Me inferiùs demissum dant milити-
bus. Ridebant in me versi omnes, qui
meo indicio prodidissem dominum: ex
quo id verbum primùm prodiit in vul-
gus, Ex asino conspecto. Quid deinceps
patrono acciderit, ignoro: miles me e-
mit minis viginti, qui minister erat viri
prædiuitis Thessalonicæ Macedoniæ ci- C
uitatis. Eius ministerium erat epulas pa-
rare diuiti. Cum isto conseruus frater
habitabat pistor, placentas melle confi-
ciens: communia suæ his erant artis uten-
silia atque instrumenta. Hi mihi diuer-
sorium dederunt in eo loco vbi reliquiæ
cœnæ domini ab ipsis importabãtur per-
plures, ab altero carnes ac pisces, ab alte-
ro placentæ: inter has me inclusum re-
linquentes, abeunt lauatum. Ego omisso
hordeo, humano cibo ventrem refersi.
Cùm redissent, tum ex ciborum multi-

ἀὐτὸς ὦ, τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ δεδιὼς,
κρύπτεται ἅμα ἐμοὶ, ποθός τινος τῶν ἐν ἄστει
σωθέντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, δόξαν αὐτοῖς οὕτω
ποιοῦσι· τὸν μὲν ἐμὸν δεσπότην, κιβωτῷ ἐγκρύψαν, ἐμὲ δὲ ἀράμενοι ἐκ τῶν ποδῶν, χα-
μαίζοισιν ἄνω τῇ κλίμακι, ἐς οἴκημα ὑπερῷον, κἀκεῖ με ἄνω συγκλείουσιν. ὁ δὲ σιτοπώ-
της, ἐκ τῆς ὁδοῦ πότε μόλις ἀζαναστάς, ὡς
ἔφασαν, καρηβαρῶν ταῖς πληγαῖς, ἦκεν εἰς
τὴν πόλιν, καὶ τοῖς σιτοπώλαις τοῖς σὺν αὐτῷ
ἐντυχών, λέγει τὴν ἀπόνοιαν τῶν κηπουρῶν.
οἱ δ', σὺν αὐτῷ συνελθόντες, μανθάνουσιν ἐν-
δον ἡμῶν κεκρυμμένους, καὶ θαλαμβαίνουσι
τοὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας. οἱ δ', εἴσω τινὰ τῶν
ὑπηρετῶν πέμποντες, καὶ τοὺς ἔνδον ἄπωθεν
θεραπόντων ἔξω κελεύουσιν· ὡς δ' εἰσῆλθον,
ὁ κηπουρὸς ὄνος ἐφάνετο. οἱ μὲν οὖν σιτο-
πῶται, ἔνδον ἔφασαν εἶναι τὸν κηπουρὸν, κἀμὲ
τὸν ὑπεύθυνον· οἱ δ', οὐδὲν ἄλλο ὑπολελεῖ-
φθαι ἔλεγον, ὅτε ἄνθρωπον, ὅτε ὄνον. δορυβοῦ
δ' ὄντος τοῦ γενομένου, καὶ πολλῆς βοῆς ἐκ τούτου
γιγνομένης, ὁ ἀγρώστης, ὁ πρώτα θορυβήσας
ἐγώ, βουλόμενός μαθεῖν τίνες εἶεν οἱ βοῶντες,
διακύπτω ἄνω ἀπὸ τῆς ὀπῆς. οἱ
δέ με ἰδόντες, σὺν ὠθισμῷ ἀνέκραγον· οἱ δ', ἐπαλώκε-
σάν μου ψευδῆ λέγοντες· καὶ οἱ ἄρχοντες εἴσω
προελθόντες, καὶ πρώτα ἀνερωτῶντες, βυθίσαν-
τες τὸν ἐμὸν δεσπότην τῇ κιβωτῷ ἐγκείμενον,
καὶ λαβόντες, τὸν μὲν εἰς ὃ δεσμωτήριον πέμ-
ποντες, λόγον τῶν τετολμημένων ὑφέξοντα·
ἐμὲ δ' κάτω βασάσαντες, τοῖς σιτοπώταις
ἐπέδωκαν· πρώτης δ' ἀσθενὲς ἐγέλων ὑπὸ τῶν
μιμησαμένη ἐκ τῶν ὑποφώνων, καὶ ποθοδύντι
τὸν ἑαυτῆς δεσπότην, κἀκτοτε ὀξὺ ἐμοὶ ποθὲν
τὸν ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους ὁ λόγος οὗτος, Ἐξ ὄνου
θαλαμεύσεως. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τὸν μὲν ἔπαθεν ὁ κηπουρὸς ὁ ἐμὸς δεσπότης, οὐκ οἶδα· ὁ δ' σι-
τοπώτης πωλήσων με ἐγὼ, καὶ πιθανάσας με πεντε καὶ εἴκοσιν Ἀττικῶν· ὁ δ' ὠνησάμενος, θεράπων
ὢν ἀνδρὸς σοφίστου πλουσίου, πόλεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τῆς μεγίστης Θεσσαλονίκης· οὗτος τέ-
κνων εἶχε ταυτῶν, τὰ ὄψα τῷ δεσπότῃ ἐσκεύαζε, καὶ εἶχε καὶ ἀδελφὸν σὺν δούλον, ἄρτους πέπτων,
καὶ μελίπηκτα χειρῶν ὀπισάμενον. ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ, σύσσιτοί τε ἀεὶ ἦσαν ἀλλήλοις, καὶ κατέλυον
ἐν ταὐτῷ, καὶ τὰ σκεύη τῶν τεχνῶν εἶχον ἀναμεμιγμένα, καὶ μὴ ταῦτα, κἀμὲ ἵστασαν ἔνθα κα-
τέλυον, καὶ ὅπου μὴ ὁ δεσπότου τε δεσπότου, πολλὰ λείψανα ἄμφω εἴσω ἐκόμιζον, ὁ μὲν, κρεῶν
καὶ ἰχθύων, ὁ δ' ἄρτων καὶ πλακουντῶν. οἱ δὲ καθαπλείσαντες ἔνδον ἐμὲ μὴ τούτων, καὶ φυλα-
κὴν ἐμοὶ γλυκυπάτιδι θεμένη στέρνῃ, ἀπῆσαν, ὥστε ἀπολουσάσθαι· κἀγὼ πῖς θαλαμευομέ-
νοις κριθίδιοις μακρὰ χαίρειν λέγων, ταῖς πτέρναις καὶ τοῖς κέρδεσι τῶν δεσποτῶν ἐδίδουν ἐμαυτὸν,
καὶ ὀλίγα μακρῶν πόνων ἐπεμιξάμην, ἀνθρωπείων σαφῶς. οἱ δ' αἰσθόμενοι εἴσω, τὰ μὲν ὦρῶτα οὐδὲν

ἡδέως τὸ ἐψοφαγίας τὸ ἐμοῦ, ὡς τὸ πλήθους τῶν ὠμοφαγούντων, καὶ μοι ἔτι καὶ φόβῳ καὶ φειδοῖ κλέπτοντες ὀλίγον. ἐπεὶ δὲ καὶ τέλεον ἡμῖν αὐτῶν κατεγνώκει ἀφροσύνας, ταῖς κακλίσαις τῶν μειρίδων, καὶ δὴ πολλὰ κατέφαγον. καὶ ὅπως ἡδύνατο ἥδιστα τὸ ζωμίας, τὰ μὲν πρῶτα, ἀμφω ὑποπτον πρὸς ἀλλήλους ἔβλεπον, καὶ κλέπτειν ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον, ὡς ἁρπαγὰ τῶν κρεῶν, καὶ αἰσχρῶν ἔλεγον, καὶ δὴ ἀκριβῶς λοιπὸν ἀμφω, καὶ τῶν μειρίδων ἀριθμὸς ἐγίνετο. ἐγὼ δὲ τὸν βίον εἶχον ἐν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, καὶ τὸ σῶμά μου ἐκ τῆς συνήθους ἕξεως πάλιν καλὸν ἐτεγγίδι, καὶ τὸ δέρμα ἐπανθούσῃ τῇ τριχὶ ἀπέστιλβεν. οἱ δὲ γλυκάζοντες, μέγαν τέ με ὡς πίονα ὁρῶντες, καὶ τὰ χριδίδια μὴ δαπανώμενα, δὴ καὶ αὐτῷ μέτρῳ ὄντα, εἰς ὑπόνοιαν ἔρχονται τῆς τολμημένης τῶν ἐμοῦ, καὶ προσελθόντες, ὡς εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπιόντες, ἔπειτα ταῖς θύραις συγκλείσαντες, προσδοκῶντες ὀπῇ τινι τὰ ὄμματα τῆς θύρας, ἐπανθοῦντα πάνδον. κἀγὼ ποτὲ τὸν δόλον μηδὲν εἰδώς, ἡδέως, προσελθών. οἱ δὲ, τὰ μὲν πρῶτα ἐγέλων, ὁρῶντες ἄδειον ἄπιον· εἶτα δὲ τοῖς ὁμοδούλοις ἐκάλουν ὅτι τὴν ἐμὴν θέαν, καὶ γέλως πολὺς ἦν, ὥστε καὶ ὁ δεσπότης αὐτῶν ἤκουσε τῶν γέλωτος, θορύβου ὄντος ἔξωθεν, καὶ ἤρετό τινα ἐφ' ᾧ τοσοῦτοι οἱ ἔξω γέλωσιν. ἐπεὶ δὲ ἤκουσε, καὶ ὀξαίσατο τὸν συμποσίου, καὶ δρακύλας εἶσω, ἐφ' ᾧ με συὸς ἀγρίου μειρίδα καταπίνοντα, καὶ μέγα ἐν γέλωτι ἀναβοήσας, εἰσπρέχει εἴσω. κἀγὼ σφόδρα ἠθύμουν ὅτι τὸν δεσπότου, κλέπτης ἅμα, καὶ λίχνος ἐαλωκώς. ὁ δὲ πολὺ εἶχεν ἐπ' ἐμοὶ γέλωτα, καὶ τὰ μὲν πρῶτα, κελεύει με εἴσω ἀγεσθαι εἰς ὃ ἐκεῖνος συμπόσιον, ἔπειτα τραπέζαι μοι παρατεθῆναι εἶπε, καὶ εἴ τι ἐπ' αὐτῇ πολλὰ τῶν ὅσα μὴ δυνατὸν ἦν ὄνῳ καταφαγεῖν, κρέα, λοπάδας, ζωμούς, ἰχθῦς, τοῦτο μὲν, γάρῳ καὶ ἐλαίῳ κατακεκμηῶτας· τοῦτο δὲ, νάπυϊ ὑπεκχυμένους. κἀγὼ τὴν τύχην ὁρῶν ἥδη ἀπαλλὰν μοι προσμειδιῶσαν, καὶ μαθὼν ὅτι με τοῦτο μόνον ὃ παίγνιον ἀνασώσει, καίτοι ἤδη ἐμπεπλησμένος, ὅμως ἤεισαν, τῇ τραπέζῃ παρατάς. ὃ δὲ συμπόσιον ἐκέλευστο τῷ γέλωτι. καί τις εἶπε, καὶ πίεται οἶνον οὗτος ὁ ὄνος, εἰ τις αὐτῷ ἐγκεραυνώμενος ὑπιδῷ. ὡς ὁ δεσπότης ἐκέλευε, κἀγὼ ὃ προσηνέχθην ἔπινον· ὁ δὲ, οἷ εἰκός, ὁρῶν με κτῆμα παράδοξον, τὸ μὲν ἥμισυ τῶν ἐμὴν κελεύει τῷ ἡνιόχῳ τινὶ καταβαλεῖν, τῷ ἐμὲ ὠνησαμένῳ, καὶ ἄλλο τοσοῦτον, ἐμὲ δὲ προέδωκεν ἀπελευθέρῳ τινὶ τῶν ἑαυτοῦ νεανίσκων, καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐτὸν δυναίμην. τῷ δέ γε ῥᾳδίᾳ ἦν πρᾶγμα· ἐπήκουον γὰρ βύβλους, εἰς ἄπρακτα διδασκόμενος.

tudine non animaduertunt cibos à me comeſtos, tum quia parcè, ne quid perciperent, comedi. Vbi illos id non perſpexiſſe ſenſi, eorum fretus ignorantia, melioribus fruſtis corpus repleui. Tandem vt damnum cognouêre, alter alterum illa ſurripuiſſe ſuſpicatus, pudore inuicem reticebant. Diligentiùs igitur adſeruantes, reliquas portiones deinceps & fruſta adnumerant. Ego vitam voluptuoſam in deliciis agens, factus ſum corpore pinguior, adeò vt pellis ex pilis nitidis admodum luceret. Illi me pinguiorem factum videntes, hordeum verò nequaquam minui, in ſuſpicionem mei ducti, ſimulant ſe foras ire lauandi gratia: clauſo oſtio, quid agam, per rimulas aſpiciunt. Ego ignorans dolum, ad prædium proficiſcor. Illi primò ridere incipiunt in cibo aſini deſueto. Cõſeruis deinde ad id ſpectaculum vocatis, rident ſimul omnes vehementiùs, adeò vt patronus peteret quidnam accidiſſet vt adeò efferrentur riſu. Vt cauſſam percepit, ſurgens à ſympoſio, atque introſpiciens, poſteaquam me vidit ſylueſtris apri fruſta edentem, ſtatim ridens ſe intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuiſſe deprehenſum. Ille ſuborto riſu me iubet in conuiuium deduci, deinde menſam parari adeò multis cibis, vt nullus alter aſinus eos potuiſſet edere. Cochleæ crudæ erant, piſces partim garo & oleo, partim ſinapi condîti. Fortunam ego arridentem mihi ſentiens, cogitánsque his iocis ſalutem mihi afferri poſſe, mẽſę adſtãs, prandium ſumpſi: qua ex re vniuerſum conuiuium ſe in riſum effudit. Cùm dixiſſet quiſpiã, Bibet hic aſinus & vinum, ſi quis miniſtret: ídque patronus iuſſiſſet afferri, oblatum potaui: hoc ille præter modum admiratus, duplex eius quo venditus eram, pretium annumerari emptori iuſſit, méque dari adoleſcenti cuidam liberto ſuo, tum nutriendum, tum inſtruendum, quæcũque illum oblectare poſſent. Facile fuit illi me docere, parentem ſibi, facientémque ſingula quæ monſtraret.

κρέα, λοπάδας, ζωμούς, ἰχθῦς, τοῦτο μὲν γάρῳ &c.

Primùm flecti me in genua ſupra lectum velut hominem docuit, tum ſibi alludere, ac ſtantem pedibus anterioribus erectis pſallere, ad eius quoque vocem annuere atque abnuere: omnia denique quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per vrbem erat, aſinum vinum bibere, ludere, ſaltare, & quod mirabilius videretur, vocibus hominis obtemperare. Cùm vellem bibere, oculorum nutu admonebam miniſtrum. Mirabantur hæc omnes vt rem inſuetam, inſcij hominem in aſino eſſe. Lætabar eorum ſtultitia, diſcēs ambulare, ferre patronum, currere abſque vlla ſeſſoris moleſtia. Eram ſumptuoſiùs ornatus, purpureis phaleris, freno auro atque argento diſtincto. Pendebant inſuper tintinabula, ſuauem ſonum præbentia. Menecles patronus in Theſſalonicam abiit, ob hanc cauſſam, vt ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, ſe gladiatorios ludos daturum: qui cùm ad pugnandum parati adeſſent, nos mane profecti ſumus. Ferebam dominum via dura & vehiculis difficili. Vbi Theſſalonicam venimus, omnes ad ſpectaculum & me videndum conuenerunt: iam enim fama diffuſa longiùs vulgauerat, me in modum hominis ſaltantem, varios ludos edere. Patronus poſt potum ſuis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat, faciens ex me quæſtum, tenebar incluſum, eos qui meos ludos volebant aſpicere, aperta ianua datiſque nummis intromittens: illi, aliud alter in meum cibum afferebant, & ea præſertim, quæ ventri aſini minimè conuenirēt. Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. Et mulier quædam externa mei videndi cupida accedit, vt me aſpiciat prandentem: vt aſpexit, è veſtigio in cupidinem mei exarſit, tum aſini ſpecie adducta, tum impulſa ludorum venuſtate.

A καὶ πρῶτον μὲν καθικλίνεσθαί με ὅτι κλίνης, ὡς πρὸ αὐθρωπον ἐπ' ἀλεκτρυόνος, ἐποίησεν, εἶτα καὶ πρὸς παλαίειν αὐτῷ, καὶ μιμεῖσθαι καὶ ὀρχεῖσθαι, ὅτι τοὺς δύο ἐπαινισάμενον ὀρθὸν, καὶ κατανεύειν, καὶ ἀνανεύειν πρὸς τὰς φωνάς, ἅπερ ἐδυνάμην μόνα, καὶ διὰ τῆς μαθήσεως, ποιεῖν. Ἐπὶ δὲ τοῖς πρόσθεν ἐπαινουμένοις ὄνος ὁ τοῦ δεσπότου, οἰνοπότης, παλαίων, ὀρχούμενος, ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι πρὸς τὰς φωνὰς ἀνένευον ἐν καιρῷ, καὶ κατένευον· καὶ πολλάκις ἂν ὁπότε θελήσαιμι, ἤτουν, τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν οἰνοχόον κινήσας· καὶ οἱ μὲν ἐθαύμαζον τὸ πρᾶγμα, ὡς πρόσδοξον, ἀγνοοῦντες αἴθρωπον ἐν τῷ ὄνῳ κείμενον· ἐγὼ δὲ, πυθόμενος ἐποιούμην τὴν ἐκείνων ἄγνοιαν. Καὶ μὲν καὶ βαδίζειν ἐμάθανον, καὶ κομίζειν τὸν δεσπότην ὅπου τοῦ νώτου, καὶ πρέχειν δρόμον ἀλυπότατον, καὶ τῷ διαβάτῃ αἰσθητὸν, καὶ σκιὴ μοι ἦν πολυτελής· καὶ τρώματα πορφυρᾶ ὑπεβαλλόμην· καὶ χαλινοὺς εἰσεδεχόμην, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένους· καὶ κώδωνες ἐξήρτηντό μου, μέλος μυσικώτατον ἐκφωνοῦντες. ὁ δὲ Μενεκλῆς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὡσπερ ἔφην, ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης δεδρὸ ἐλπίδι ἐπὶ τοιαύτῃ· κατέχετο τῇ πατρίδι θέαν προέξειν ἀνδρῶν, ὅπλοις πρὸς ἀλλήλους μονομαχεῖν εἰδότων. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες, πρὶν μάχης ἅπτεσθαι ἐν προσδοκίᾳ, καὶ ἀφίκετο ἡ πορεία. ἐξελαυνόμην δὲ ἑωθεν· καὶ ἐγὼ τὸν δεσπότην ἔφερον, εἴ ποτε χωλὸν ἐν τῇ ὁδοῦ πρὸς καὶ τοῖς ὀχήμασιν ὑποβαίνειν χαλεπόν. ὡς δὲ κατέβημεν ὅτι Θεσσαλονίκην, οὐκ ἐν δόξῃ ὅστις ὅτι θεὰν οὐκ ἠπείγετο, καὶ τὸν ὄνον τὸν ἐμὸν. ἡ γὰρ ἐμὴ δόξα, πρόσθεν ἀνηλύθη ἐν μακρῷ, καὶ δὴ πολυπρόσωπον καὶ δι' αἰθρώπινον τὴν ἐμὴν ὀρχησιν καὶ παλαισμάτων. Ἀλλ' ὁ μὲν δεσπότης, τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῆς αὐτῆς πολιτῶν, πρὸς τὸν πότον ἐδείκνυέ με, καὶ τὰ πρόσδοξα ἐκεῖνα ἐν ἐμοὶ παίγνια ἐν τῷ δείπνῳ προετίθη. ὁ δ' ἐμὸς ὑπασπάτης, πρόσοδον εὗρεν ἐξ ἐμοῦ πολλὴν πρὸς δραχμῶν. καθεκλείσας γάρ με ἔνδον, εἶχεν ἐσῶπα, καὶ τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν ἐμὲ, καὶ τὰμὰ πρόσδοξα ἔργα, μισθοῦ τινὸς ἐφεῖναι ἑωυτῷ, οἱ δ' εἰσεκόμιζον ἄλλος ἄλλό τι τῶν ἐδωδίμων, μάλιστα δὲ ἐξῆρον ἐμοὶ ὄνῳ χαίρειν δοκοῦντι· ἐγὼ δὲ ἤσθιον, ὥστε ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ δεσπότην, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει σωφρονιστῶν, μέγας τε, καὶ πίων δῆθεν ἤδη ἐγεγόνειν. καί ποτε γυνὴ ξένη, ἀμέτρια κεκτημένη, τὸν ὄνον ἰδοῦσα, πρόθυμον ἐμὲ ἀριστῶντα, εἰς ἔρωτά μου θερμὸν ἐμπίπτει· τοῦτο μὲν, ὃ κάλλος ἰδοῦσα τοῦ ὄνου· τοῦτο δὲ, τοῦ πρόσδοξου τῶν ἐμῶν ὑπερδυμάτων, εἰς ὑπερθυμίαν σωφροσύνης πρόσθεν ἐλθοῦσα·

καὶ διαλέγεται πρὸς τὸν ὀπισάτιν τὸν ἐμόν, καὶ μισθὸν αὐτῷ ὑπέσχετο, εἰ συγχωρήσειεν αὐτῇ, σὺν ἐμοὶ τὴν νύκτα ἀναπαύσασθαι, κἀκεῖνος ὀλίγον φροντίσας, εἴτε καὶ αὐτοῦ τὴν ἐκείνην δέοι ἐμοῦ, εἴτε καὶ μή, λαμβάνει τὸν μισθὸν καὶ πείθει ἑαυτόν τε ἤδη ἦν, καὶ τὸν συμπόσιον ἀφῆκεν ἡμᾶς ὁ δεσπότης, ἀναστρέφομεν ἔνθα ἐκαθεύδομεν, καὶ τὴν γυναῖκα εὑρίσκομεν πάλαι ἀφιγμένην ὑπὸ τὴν ἐμὴν εὐνήν. ἐκεκόμητο δὲ αὐτῇ περὶ κεφάλαια μαλακά, καὶ στρώματα εἴσω κατέθεντο, καὶ χαμεύνιον ἡμῖν εὐπρεπὲς ἐῴκει. εἶτα οἱ μὲν τῆς γυναικὸς θεράποντες, αὐτοῦ που πλησίον περὶ τὰ δώματα ἐκάθευδον. ἡ δὲ, λύχνον ἔνδον ἔχουσα μέγαν, καὶ πυρὶ λαμπόμενον, ἔπειτα ἀποδυσαμένη, πρέσβυν τὸν λύχνον γυμνὴ ὅλη, καὶ μέγαν ἔκ τινος ἀλαβάστρου προχεαμένη, ἔυτω δὴ εἴφεται, κἀμὲ δὲ μείζω, ἔνδην μάλιστα τὴν ῥῖνά μου μύρων ἐνέπλησεν, εἶτά με κατεφίλησε, καὶ οἷα πρὸς αὐτῆς ἐρώμενον, καὶ δῆθεν ποθοῦντα, διελέγετο, καί με ἐκ τοῦ φορβαίας ἐπλαδόμενη, ὅπῃ ὁ χαμεύνιον εἶλκε. κἀγὼ οὐδὲν τείνου πρὸς καλέσαντος, εἰς τοῦτο δέος ἦλθον, καὶ οἴνῳ δὴ παλαιῷ πολλῷ ὑποβεβρεγμένος, καὶ τῷ χρωτὶ τοῦ μύρου οἰστρηλατούμενος, καὶ τὴν παῤῥησίαν ὁρῶν πρόπετῆ καλλίω, κλίνομαι, καὶ σφόδρα ἠπόρουν, ὅπως ἀναβήσομαι τὸν αὐθέντην. ἐπὶ γὰρ ὀξύτου ἑστηκότα ὄνον, σὺν οὐσίᾳ δὴ οὐδὲ τοῖς ὄνοις συνηθεῖ ἐτύγχανον ἐφαλλόμενος, οὐδὲ γυναικὶ ἐχρησάμην ὄνῳ. καὶ μὲν δὴ ἐπὶ τοῦτό μ' εἰς δέος ἦγε, μὴ χαρήσασα ἡ γυνὴ, δράσασα θεῖν, κἀγὼ ὥσπερ ἀνδροφόνος, καλὴν δώσω δίκην. ἠγνόουν δὲ ὡς εἰς δέον δεδιώς. ἡ δὲ γυνὴ, πολλοῖς τοῖς φιλήμασι, καὶ τοιούτοις ἐρωτικοῖς, προσκαλυμμένη, ὡς εἶδεν ἀκατέχοντα, ὥσπερ ἀνδρὶ δαμαλείμενη, περιβάλλεταί με, καὶ θράσασα εἴσω, ὅλον προσδέξατο. κἀγὼ μὲν ὁ ἄθλιος, ἐδεδοίκειν ἔτι, καὶ ὀπίσω ἀπῆγον ἐμαυτὸν ἀτρέμα. ἡ δὲ, τῆς τε ὀσφύος τῆς ἐμῆς εἶχεν, ὥστε μὴ ὑποχωρεῖν, καὶ αὐτὴ εἶπεν ὅ φίλτρον. ἐπεὶ δὲ ἀκριβῶς ἐπείσθην, ἔτι μοι καὶ πρόσδειν πρὸς τὴν τῆς γυναικὸς ἡδονὴν τε, καὶ τέρψιν, ἀδεῶς λοιπὸν ὑπερέτουν, σινομένῳ, ὡς οὐδὲν εἴην κακίων τοῦ Πασιφάης μοιχοῦ. ἡ δὲ γυνὴ, ὅπως μὴ ἄρα ἐς τὰ Ἀφροδίσια ἐρίμην, καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ σινουσίας ἡδονῆς ἀκίρεστος, ὥστε ὅλην τὴν νύκτα ἐν ἐμοὶ ἐδαπάνησεν. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ἡ μὲν, ἀναστᾶσα, ἀπῆλθε, σινομένη πρὸς τὸν ὀπισάτην τὸν ἐμὸν οἴσειν ὅπῃ τοῖς αὐτοῖς τὸν μισθὸν τὸν αὐτὸν τῆς νυκτός.

A Hæc cum liberto vt vnam noctem mecum esse sinat, magno pretio paciscitur: qui parum curans mei iacturam, pretio accepto, cùm adveſperasceret, post cœnam domini iussu abiens, me ad locum vbi dormiebam, perducit. Ibi mulierem inuenimus lectum ingressam: puluinaria mollia importata erant, vestes quoque, & stragulæ, & stratum decens humi positum. Mulieris serui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni simile: exutáque veste, nuda propter lumen stetit: deinde ex alabastro proferens vnguentum, se primùm tum inungit, naréſque vnguen-
B to replet: postmodum exosculatur, ea loquens quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune in stratum trahit. Ego nequaquam tertio egẽs hortatore, quò ducor accedẽs, cùm vino veteri essem respersus, vnguenti quoque odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius quónam pacto concumberem cum muliere: nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueueram, neque asinam cognoram. Itaque haud paruus mihi timor incessit ne
C scinderem dilacerarémque in coitu mulierem, ac postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnam: sed hæc incassum à me cogitabantur: nam mulier multis amatoriis me osculis prouocans, vbi me ad opus paratum sensit, vt homini superincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cùm retrocederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes, ad sese trahit, cedentem paulò: Quorsum, inquiens, refugis? atque acriùs complexui inhæret. Vt verò sensi supellectilem iam mihi deesse ad explendam fœminæ libi-
D dinem ac voluptatem, timore depositò, haudquaquam ampliùs insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati: exiſtimauíque non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto vniuersa nox Veneri data est, in voluptatem coitus frequenter consumpta. Cùm dies aduenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, pretióq; noctem aliam redimit.

Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, voluptati operam summo cum desiderio impendit. Libertus interim vesperi, me inscio, ad interiorem in quo dormiebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coëuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiens me in theatrum duci ludorum tempore, quò id meum spectaculum in aliqua ex his quæ ad bestias dānatæ essent, fœmina, in conspectu omnium videretur. Ac ad me introductam mulierem mihi hærere, & demulcere manibus iubent, vt cùm ludorũ instaret dies in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex Indica factus testudine, atque ornatus auro: in hoc me collocant, & iuxta ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausuque, manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus, quę in cœna deliciarum causſa hominibus apponuntur. Adstabant nobis formosi pueri pincernæ, vinũ nobis aureo poculo ministrantes. Ibi custos adstans meus, iubet me prandere. Verecundabar in theatro situs, & simul extimescebam ne quis vrsus aut leo ad me dilaniandum prosiliret. Hîc ego inter alios flores recentium rosarum folia conspicatus, statim è lecto profilio. Arbitrabantur reliqui me veluti saltaturum ad ludum præbendum surrexisse: at ego inter homines ad flores vsque delatus, rosas selectas pascor: tum singulis rem admirantibus, iumenti speciem depono, omnique prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redij. Hoc insperato veluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebatur: alij, vt magum, inque varias formas mutari solitum, statim igni comburendum: alij, paulò expectan-

ὁ δὲ ἅμα μὴν πλουσιώτερος ἐκ τῆς ἐμῆς πενόμενος, καὶ τῷ δεσπότῃ καινότερον ἐκ ἐμοὶ ὀπτιδεξάμενος, συγκαθεκλείσε με τῇ γυναικί. ἡ δὲ κατεχρήσατό μοι δεινῶς. καί ποτε ἐλθὼν ὁ ὀπτιστάτης, ἀπαγγέλλει τῷ δεσπότῃ ὃ ἔργον, ὡς ἰδὼν αὐτὸς διδάξας, καὶ ἐμοῦ μὴ εἰδότος, ἀλλ' αὐτὸν ἑαυτέρας ἥδη, ἔνθα σκαληυόμην, ἐν δεξιᾷ τινος ὀπῆς τῆς θύρας δείκνυσί με, εἰσδὺν τῇ μείραξι συνθυναζόμενον. ὁ δὲ, ἡδεὶς τῇ θέᾳ, καὶ δημοσίᾳ με δέξαι ταῦτα ποιοῦντα ἐπιθύμησε, καὶ κελεύει πρὸς μηδένα ἔξω τοῦτο εἰπεῖν, ἵνα, ἔφη, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θέας τοῦτον ἐς τὸ θέατρον συνάπτῃ τῶν καταδεδικασμένων γυναικῶν, ἐπὶ πολὺ τῶν ὀφθαλμοῖς ὅτι τὴν γυναῖκα αἰσθήσεται. καί τινα τῶν γυναικῶν, ἥτις κατετέκρικτο θηρίοις ἀποθανεῖν, ἄγουσιν ἔνδον πρὸς ἐμέ, καὶ παρασίδιά τε ἐκέλευον, καὶ φαύλην ἐμοῦ. εἶτα ὃ τελευταῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰσάσης, ἐν ᾗ τοῖς φιλοπαιδίας ἦλθ' ὁ ἐμὸς δεσπότης, εἰσάγει ἔγκοσμόν με εἰς τὸ θέατρον· καὶ εἰσῆλθον ὕστατος· κλίνη ἦν μεσάζη, ἀπὸ χελώνης Ἰνδικῆς πεποιημένη, χρυσῷ ἐσφιγγωμένη, ὅτι τούτῃς με ἀναπλίνουσι, κἀκεῖ μοι τὴν γυναῖκα παρακατέκλινεν. εἶτα ὕπνος ἡμᾶς ἐπεδήκατο ὅτι τινὸς μηχανήματος, καὶ εἴσω εἰς τὸ θέατρον παρεισχωρεῖ, κατέθηκαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ οἱ ἄνδρες μεγάλα ἀνεβόησαν, καὶ κρότος πάσης χειρὸς ἤρθη ἐπ' ἐμοὶ, καὶ τράπεζα ἡμῖν παρέκειτο, ἐπὶ πολλὰ ἐσκευασμένα ἐν αὐτῇ ἔκειτο, ὅσα τρυφῶντες ἄνδρες ἐν δείπνῳ ἔχουσι. καὶ παῖδες ἡμῖν παρέστηκεισαν οἰνοχόοι, καλοὶ, τὸν οἶνον ἡμῖν χρυσίῳ διακονούμενοι. ὁ μὲν οὖν ὀπτιστάτης ἕστως ὄπισθεν, ἐκέλευέ με ἀρίστᾶν· ἐγὼ δὲ, ἅμα μὲν ἡδόμενος ἐν τῷ θεάτρῳ καθεζόμενος, ἅμα δ' ἐδεδίειν μή που ἄρκτος ἢ λέων αἰσθήσηται. ἐν τούτῳ δέ τινες ἄνδρες φέροντες, προσδύοντες, ἐν τοῖς ἄλλοις ἄνθεσιν, ὁρῶ ἐν ῥόδων χλωρῶν φύλλα, καὶ μηδὲν ἔτι ὀκνῶν, αἰσθησάμενος τὸν λέοντα, ἐκπίπτω, καὶ οἱ μὲν, ὡρμῶντό με δῦσασθαι ὀρχησόμενον. ἐγὼ δὲ, ἐν ὅσῳ ἑνὸς ὀπτιστέχων, ἐν ἀπορουμένος ἀπ' αὐτῶν τῶν δυστέων τὰ ῥόδα, κατέπινον. τῶν δὲ ἐπιθαυμαζόντων ἐπ' ἐμοὶ, ἀποπίπτω ἐξ ἐμοῦ ἐκείνη ἡ τοῦ κτηνους ὁλότης, καὶ ἀπόλλυται, καὶ ἀφανὴς ἦν ἐκεῖνος ὁ πάλαι ὄνος, ὁ δὲ Λύκιος αὐτὸς ἔνδον μοι γυμνὸς εἰστήκει. τῇ δὲ παραδόξῳ ταύτῃ, καὶ μηδέποτε ἐλπισθείσῃ θέᾳ, πάντες ἐκπεπληγμένοι, δεινὸν ἐπεθορύβησαν, ἐν ὃ θεαταὶ εἰς δύο γνώμας ἐχίζετο. οἱ μὲν γὰρ ὡς περ φάρμακα δεινὰ ὀπτιστάμενον, ἐν κακὸν τι πολύμορφον, ἠξίουν βύβλοις ἔνδον πυρὶ με ἀποθανεῖν· οἱ δὲ, πε-

εἰμφναι καὶ τοὺς ἀπ' ἐμοῦ λόγους ἔλεγον δεῖν, καὶ πρότερον διαγνῶναι, εἶτ' ὕστερον δικάσαι περὶ τούτων. κἀγὼ δραμὼν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας, ἔτυχε δὲ τῇ θεᾷ ταύτῃ παρών, ἔλεγον κάτωθεν ὅτι γυνή με Θετταλὴ, γυναικὸς Θετταλῆς δούλη, χείσματι μεμαγμένῳ ἐπαλείψασα, ὄνον ποιήσασα. καὶ ἱκέτευον αὐτὸν, λαβόντα ἔχειν με ἐν φρουρᾷ, ἕστ' ἂν αὐτὸν πείσω μι, ὡς ἀληθεύομαι ὕστερον γενόμενος. καὶ ὁ ἄρχων, Λέγε, φησὶν, ἡμῖν ὄνομα τὸ σὸν, καὶ γονέων τὸ σῶν, καὶ συγγενῶν, εἴ τινας φὴς ἔχειν τῷ ἤθει προσήκοντας, καὶ πόλιν. κἀγὼ, Πατὴρ μὲν, ἔφην, ἔστι μοι Λούκιος, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ, Γάϊος. ἄμφω δὲ, τὰ λοιπὰ δύο ὀνόματα κοινὰ ἔχομεν. κἀγὼ μὲν, ἰατρικῶν καὶ ἄλλων εἰμὶ συγγραφεύς· ὁ δὲ, ποιητὴς ἐλεγείων ὑπάρχει, καὶ μάντις ἀγαθός· πατρὶς δὲ ἡμῖν, Πάτραι τῆς Ἀχαΐας. ὁ δὲ δικαστὴς, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσε, Φιλτάτων ἐμοὶ, ἔφη, λίαν ἀνδρῶν υἱὸς εἶ καὶ ξένων, οἰκία τέ με ὑποδέξεται μόνων, καὶ δώρεις τιμιωτάτων, καὶ βπίσεται ὅτι οὐδὲν ψεύδῃ, παῖς ἐκείνου ὤν. καὶ τὸν ἀφέτην ἀναπηδήσας, περιέβαλλέ τε, καὶ πολλὰ ἐφίλει, καί με καὶ οἴκαδε ἦγεν ὡς ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς ἀφίκετο, ἀργύριον, καὶ ἄλλα μοι πολλὰ κομίζων, καὶ τούτῳ με ὁ ἄρχων δημοσίᾳ πάντων ἀκουόντων, ἀπολύει· καὶ ἐλθόντες βπὶ θάλατταν ναυῒ ἐσκεφάμεθα, καὶ τῷ ἀποσκευῷ ἐνεβήμεθα. ἐγὼ δὲ, κεφάτσον εἰ ἔγνων ἐλθεῖν τὴν γυναῖκα τῷ ἐραστείσθαι μου τὸν ὄνον, καλλίων αὐτῇ φανῆναι λέγων, νῦν ἐν ἀνθρώπῳ ὤν· ἡ δὲ μισήσασα τε, εἰσδέξατο, τῷ παραδόξῳ, οἶμαι, τοῦ πράγματος βπιτερπομένη, καὶ δάπανα σὺν αὐτῇ, καὶ καθεύδειν ἱκέτευε, κἀγὼ ἐπειδόμην, Νεμέσεως ἄξιον εἶναι νομίζων τὸν ὄνον ἀγαπηθέντα, νῦν γυνόμενον ἄνθρωπον, ἑταιρεύειν, καὶ τῷ ἐραστείσθαι ἀφροσύνην· καὶ δάπανα σὺν αὐτῇ, καὶ ἐκ τοῦ μύρου ἀλείφομαι, καὶ στεφανοῦμαι τῷ φιλτάτῳ καὶ ἐς ἀνθρώπους με ἀπασῶσθαι ῥόδῳ. ἐπεὶ δὲ ἦν νὺξ βαθεῖα, ἤδη καὶ καθεύδειν ἐδόκει, κἀγὼ δὴ ἐπῳμίσαμαι, καὶ ὡς ἔοικε μέγα τι ποιῶν ἀγαθὸν, ἀποδύομαι, καὶ ἵσταμαι γυμνὸς, ὡς δῆθεν ἔτι μᾶλλον ἀρέσων ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὄνον συγκρίσεως. ἡ δὲ βπὸ εἶδέ με πάντα ἀνθρώπινα ἔχοντα, προσπύσασά μοι, Οὐ φθείρῃ ἀπ' ἐμοῦ, ἔφη, καὶ τῆς ἐμῆς οἰκίας, καὶ μαχερόν ποι ἀπελθών, κοιμήσῃ; ἐμὲ δ' ἐρεμνὸν, Τί γὰρ καὶ ἡμάρτηταί μοι ζωύριον· Ἐγὼ δ', ἔφη, μὰ Δία, οὐχὶ σοῦ, ἀλλὰ τὸν ὄνον τὸν σὸν ἐρῶσα πάλαι, ἐκείνῳ, καὶ οὐχὶ σοὶ, συνεκάθευδον.

dum, méque priùs audiẽdum cenſebant, ac poſtea ſententiam ferendam. At ego ad præfectum vrbis, qui aderat in theatro, currens, dixi me à ſerua Theſſalę mulieris, quæ maga erat, vnguẽto perfuſum, in aſinum fuiſſe conuerſum: rogo me in cuſtodia detineat, quoad certior fieret me loqui vera. Dic, inquit prę ſes, tuorum parentum & cognatorum, ſi quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem eſſe mihi Lucium reſpondi, fratrem Caium, eodem quo ego vocatum cognomine: me hiſtoriarum aliarúmque rerum ſcriptorẽ, fratrem, poëtã atque augurem eſſe, patriã, vrbem Achaiæ, Patras. Quæ vbi præſes audiuit, Hoſpitis, inquit, filius es, hominis mihi amiciſſimi, qui me domi ſolitus eſt excipere, & donis proſequi. Scio te nil mentiri, tali parente natum: déque ſella deſcendens, me amplexus exoſculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliáque multa. Cùm præſes adſtantibus omnibus me miſſum feciſſet, ad mare deſcẽdimus. Præparata iam naui, cõmeatúque impoſito, optimum factu ſum ratus, priuſquã abirem, fœminam conuenire quæ me aſinum adeò dilexerat: multo enim magis virum me aſino pulchriorẽ fore ſibi charum exiſtimaui. Illa admodum læta me vidit, rei miraculo delectata, ac cœnare cubaréque ſecum hortata eſt. Exiſtimabam illam quæ aſinum dilexiſſet, multo maiorem in homine voluptatem ſumpturam. Quum cœnaſſemus, vnguento vngor: coronáque ex amantiſſimis roſis, vt quæ mihi formam hominis reſtituiſſent, impoſita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempeſta adeſſet, veſtes exuo adſtans nudus, veluti rem gratam fœminæ facturus, quum pro aſino virum haberet. At illa vt me nudum aſpexit, & ſingula hominem eſſe, in me expuens, Abi hinc in malam rem, ait: abſcede ocyus, alibi dormiturus. Cùm peterem quodnam ob erratum meum id diceret: Quoniam non te, ait, ſed aſinum dilexi, quôcum, non tecum, concubui.

Equidem arbitrabar te asini solam speciem deposuisse: insigne illud quod dilexerã, seruasse: tu verò omisisti id quod solum in asino pulchrum videbatur atque vtile, in simium quendam conuersus: statimque vocatis domesticis mandat, extra domum foras me nudum eiici. Ego ante domum nudus, coronatus, vnctus, in nudo solo iacui. Diluculò mare versus respiciens, nudus fratri narraui non absque risu infortunium meum. Vento deinde flãte nauem ascendẽtes, paucis diebus in patriam venimus: vbi Diis meq; salutis authoribus sacra persolui, ac in templo dona suspendi: non quòd ex canis podice (vt vulgò aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac vix tãdem in patriam redierim, salutem consecutus.

A καὶ ἀμέλει σε καὶ νεῶ κἂν ἀκριβέ γε μόνον ὃ μέγα τῶ ὄνου σύμβολον ἀφαιρήσειν, καὶ σύρφην. σὺ δέ μοι ἐλήλυθας ἐξ ἐκείνου τῶ καλοῦ καὶ χρησίμου ζώου ἐς πίθηκον μεταμορφωθείς. καὶ καλῶ ἤδη σύζυγάς σοι τὰς οἰκέτας, καὶ κελεύω με τῶν νώτων μετέωρον κομισθῆναι ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ ἐξωσθεὶς ἐπὶ τὸ δαμάτιον ἔξω γυμνὸς, καλὸς, ἐστεφανωμένος, καὶ μεμυρισμένος τῶ ἁλῶ γυμνὸς ἐκείμην, ταῦτα σιωπήσας. ἅμα δ' τῶ ὄρθρῳ γυμνὸς ὢν, ἔθεον ὅπι ναυῶ, καὶ λέγω πρὸς τὸν ἀδελφόν, τῶ ἐμαυτῦ συμφορᾶν. ἔπειτα ἐκ τῆς πόλεως δόξιος πνεύσαντος αὐέμου, πλέομεν ἔνθεν, καὶ ὀλίγαις ἡμέραις ἐρρύμην εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα. ἐνταῦθα θεοῖς σωτῆρσιν ἔθυον, καὶ ἀναθήματα ἔθηκα, μὰ Δί', οὐκ ἐκ κενῆς πρόφασιν (τοῦτο δὴ ὃ τῦ λόγου) ἀλλ' ἐξ ὅτου πρεσβείας ἀφ' μακροῦ πάνυ, καὶ οὕτω δὲ μόλις, οἴκαδε ἀνασωθείς.

ΖΕΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ.

IVPITER CONFVTATVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Summa dialogi huius est: Quando fato ac necessitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eíque etiam Dij obnoxij sunt, superuacaneam esse omnem religionem, ac cultum diuinum: ideóque neque diis sacrificandum esse, neque ab illis quicquam sperandum: imò ipsos illos non meliores aut etiam feliciores hominibus esse, sed solùm fati ac necessitudinis istius sempiterne ministros, qui per se neque prodesse nobis, neque nocere possint. Nam si vlla illorum prouidentia, aut rerum humanarum administratio foret, neque malos ac sceleratos inultos manere, & pios bonósque beneficiis ac munere illorum prouchi debere. Nam quæ de suppliciis inferorum ac pœnis noctũm feruntur, ea si quæ sint, ciusmodi certè esse, vt immeritò & iniustè illis eueniant qui ea patiuntur, cùm nemo sua voluntate, sed ex prædestinato fatóque impellente peccet. Fingitur autem Cynicus, vti intrepidus atque impudentior paulo quispiam, cum Ioue disputare. Est ij, hic dialogus ex illis vnus, ob quos Lucianus propriè blasphemus atque ἄθεος vocatus est. Quid enim in rebus mortalium sanctum aut inuiolatum vsquam erit, si religione ac metu Deorum è medio sublato, hominibus persuaseris, siue benè siue malè agant, id necessitate quadam fatorum fieri, eóque ipsos à crimine solutos atque innexios esse?

Interlocutores, CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS. EGo verò te Iupiter talium rerum gratia nunquam molestiùs conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri põdus, aut imperij dignitatem à te postulans, quæ quidem vulgò non parum multis maximè in votis sunt, tibi verò

C Γὼ δέ, ὦ Ζεῦ, τὰ μὲν πλουτῶντα οὐκ ἐνοχλήσω σε, πλῆθος, ἢ χρυσοῦ, ἢ βασιλείαν αἰτῶν, ἃ καὶ μάλιστα οὐκ ταράττει πολλοῖς, σὺ δ' ὁ πάνυ

ῥᾴδιόν σοι τοῦτο ἔσεσθαι. ὁρῶ γάρ σε τὰ πολλὰ παρακούοντα, βαρυηκόων αὐτῶν. ἐν δὲ καὶ τοῦτο ῥᾷστον ἐθέλω μοι τοῦτό σοι χαρίσασθαι. ΖΕ. τί τοῦτό ἐστιν, ὦ Κυνίσκε; οὐ γὰρ ἀτυχήσῃς, καὶ μάλιστα μετείων, ὡς ἔφης, δεόμενος. ΚΥΝ. ἀπόκριναί μοι τοίνυν πρός τινα οὐ χαλεπὴν ἐρώτησιν. ΖΕ. μικρά γε ὡς ἀληθῶς ἡ βύρσα, καὶ παρέχειρος, ὥστε ἐρώτα ὁπόσα ἂν ἐθέλῃς. ΚΥ. ἰδοὺ τοῦτο, ὦ Ζεῦ. ἀνέγκλητος γὰρ δηλονότι καὶ σὺ τὰ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιήματα· εἰπὲ οὖν μοι, εἰ ἀληθῆ ἐστιν ἃ περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ τῶν Μοιρῶν ἐκεῖνοι ἐρραψῳδήκασιν, ἄφυκτα ἔστι, ὁπόσα ἂν αὖ- B ταῖς ὑπενήσωσι γνώμῃ ἑκάστῳ. ΖΕ. καὶ πάνυ ἀληθῆ ταῦτα. οὐδὲν γάρ ἐστιν, ὅτι μὴ αἱ Μοῖραι διατάττουσιν, ἀλλὰ πάντα ὁπόσα γίνεται ὑπὸ ταῖς τούτων ἀτρέκτῳ τροφόμενα, βίβους ἐξ ἀρχῆς ἕκαστον ὑπεκκλωσμένῳ ἔχει πλοῦ ἀπόβασιν, καὶ οὐθεμὶς ἄλλως γένηται. ΚΥ. οὐκοῦν ὁπότε ὁ αὐτὸς Ὁμηρος ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως λέγει· [αι.

Μὴ καὶ ὑπὲρ Μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηται τὰ τοιαῦτα, λῆρον δηλαδὴ φήσομεν τότε αὐτόν; ΖΕ. καὶ μάλα· οὐδὲν γὰρ οὕτω γένοιτ' ἄν, ἔξω τοῦ νόμου τῶν Μοιρῶν, οὐδὲ ὑπὲρ τὸ λῖνον. οἱ ποιηταὶ δέ, ὁπόσα μὲν ἂν ἐκ τῶν Μουσῶν κατεχόμενοι ᾄδουσιν, ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν. ὁπότε δὲ ἀφῶσιν αὐτοὺς αἱ θεαί, καὶ καθ' αὑτοὺς ποιῶσι, τότε δὴ καὶ σφάλλονται, καὶ ὑπεναντία τοῖς πρότερον διεξέρχονται. καὶ συγγνώμη, εἰ ἄνθρωποι ὄντες, ἀγνοοῦσι τἀληθές, ἀπελθόντος ἐκείνου, ὃ τέως παρῆν, ἐρραψῴδει δ' αὐτῶν. ΚΥΝ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω φήσομεν. ἔτι δὲ κἀκεῖνό μοι ἀπόκρινα. οὐ τρεῖς αἱ Μοῖραί εἰσι Κλωθώ, Λάχεσις, Ἄτροπος, καὶ Ἄργος; ΖΕ. πάνυ μὲν οὖν. ΚΥ. ἡ Εἱμαρμένη τοίνυν, καὶ ἡ Τύχη (πολυθρύλλητοι γὰρ καὶ αὗται) τίνες εἰσὶν, ἢ τί δύνανται αὐτῶν ἑκατέρα; πότερον, ἢ ἴσα ταῖς Μοίραις, ἢ τί ὑπὲρ ἐκείνας; ἀκηκόαμεν γοῦν ἀπόρρητόν τινα λεγόντων μηδὲν εἶναι Τύχης καὶ Εἱμαρμένης δυνατώτερον. ΖΕ. οὐθεμὶς ἄπιστά σε, εἰδέναι, ὦ Κυνίσκε. largitu haudquaquã facilia. Itaque permulta eiuſmodi illis ſolicitè expetentibus, ſurdis auribus video te negligere. Cæterùm vnum illud facillimum à te mihi velim contingere. IVP. Quid hoc verò rei eſt Cyniſce? neque enim indigentia diutiùs diſcruciaberis, maximè ſi rerum mediocrium, vt ais, inopia conflictaris. CYN. Reſponde mihi ad quæſtionem quandam non difficilem. IVP. Exiguum profectò votum, & præſtatu facile. Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim veriſimile eſt & tibi videlicet Homeri atq; Heſiodi lecta eſſe poëmata. Dic ergo mihi, num vera credenda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt verſiculis: & an nullo modo ea vitari queant, quęcunque illę cuique naſcẽtium fatali decreto adneuerint. IVP. Et valde quidem vera ſunt iſta. Etenim in rebus humanis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: verùm omnia quæcumque fiunt, dum ſub illarum colo circumferuntur, ſtatim ab initio vnum quodque illorum certum & infallibilem ſortitur euentum, nec fas eſt aliter fieri. CYNI. Proin- C de quoties Homerus alia in parte ſuæ poëſeos dixerit,

Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret,

ac id genus alia, nugari videlicet tunc illũ dicemus? IVP. Et maximè: nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum eſt, atque adeò præter linum. Cæterùm poëtæ quæcunque ex Muſis ſuggeſta cecinerint, illa vera habenda ſunt. Porrò quoties à Deabus deſeruntur, ac per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protuletint, tunc à vero tota via aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoſcendum quidem facinus, D ſi, cùm homines ſint, veritatem ignorent, præſertim illo digreſſo numine, quod præſens per illos canere ſolebat. CYNI. Atqui hoc ſanè ita ſe habere dicemus. Ad hæc verò & illud mihi reſponde: Nónne tres ſunt Parcæ, nempe Clotho, Lacheſis, & Atropos? IVPITER. Rectè putas. CYNISCVS. Fatum ergo & Fortuna, cùm & ipſæ Deæ ſint, multum vulgò celebratæ, cuiuſmodi ſunt, aut quænam vnicuique illarum eſt potentia? An verò æqua- *An idem Fortuna, Fatum, & Parca.*
lem cum Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia præditæ ſunt? Paſſim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato nihil vſpiam eſſe potẽtius. IVP. Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe, ô Cyniſce.

Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogasti? CYN. Si priùs mihi Iupiter & illud exposueris, num & in vos illæ imperium obtinent, & necessum sit ex illarum lino vos pendere. IVP. Necessarium omnino, ô Cynisce: quid ergo risisti? CYN. Cõmodùm Homeri illi versiculi in mentem mihi venerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & dignanter comminantem te catena quadam aurea omnia sursum subducturum. Etenim dixeras, catenam cœlitus te demissurum, ac tunc si velint omnes Dij ex illa pendentes, quanuis certatim summo studio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco essent moturi. Te verò, si lubitum foret, nullo negotio vniuersos

Vnà cum terráque & vasto gurgite ponti

velle subducere. Tunc equidem inusitato & admirando membrorum robore pollere mihi videbare: ac mirificè inhorrescebam animo audiendo versiculos. Nunc autem te ipsum video vnà cum catena & verbis tuis minacissimis, à tenui filo, vt ais, pendentem. Videtur itaque mihi multo iustiùs Clotho arroganter gloriari posse, quòd & teipsum in sublime tractum, & ex colo pendulum videat, quemadmodum piscatores ex calamo subductos contuentur pisciculos. IVPIT. Haud compertum habeo quid istæ tuæ sibi velint quæstiunculæ. CYN. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obsecro, ne acerbè atque grauiter accipere velis, si veritatem ore liberiore protulero. Si enim ista, vt dicis, ita se habent, & Parcæ omnium rerum potestatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis decretum est, immutari potest: cuius ergo gratia vobis nos homines sacrificamus? quamobrem hecatombas vobis ad aras adducimus, votis expetentes bona nobis vestra largitione contingere? Neque enim video quem fructum ex tanta cura, & sacrificãdi studio capimus, si neque malorum auersiones ipsis precibus inuenire possumus, neque aliud bonum diuinitus datum consequimur. IVPIT. Noui vnde tibi istæ suppetant argutiæ, & immodestæ interrogatiunculę, nempe ab execrandis & maledictis istis Sophistis, qui nulla prouidentia res humanas administrari garriunt. Itaque illi eiusmodi crebris quæstionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, vt à sacrificando & votis nuncupandis auertant homines, tanquam vulgare quiddam esset.

τίνος δ' οὖν ἕνεκα ἠρώτησάς ποτε καὶ τὴν Μοιρῶν; ΚΥΝ. ἰὼ καὶ σέ, ὦ Ζεῦ, καὶ ἐκεῖνο εἶπης, εἰ καὶ ὑμῶν αὗται ἄρχουσι, καὶ ἀνάγκη ὑμῖν ἠρτῆσθαι ἀπὸ τοῦ λίνου αὐτῶν. ΖΕΥΣ. ἀνάγκη, ὦ Κυνίσκε. τί δ' οὖν ἐμειδίασας; ΚΥΝΙ. ἀνεμνήσθην ἐκείνων τῶν Ὁμήρου ἐπῶν, ἐν οἷς πεποίησαι αὐτὼ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν θεῶν δημηγορῶν, ὁπότε ἠπείλεις αὐτοῖς ὡς ἀπὸ σφαῖρά τινος χρυσῆς ἀναρτησάμενος τὰ πάντα. ἔφης γὰρ αὐτὸς, τὸν μὲν σφαῖραν, καὶ θέσθαι ἐξ οὐρανοῦ, τοὺς θεοὺς δ' ἅπαντας, εἰ βούλοιντο, ἐκκρεμαννυμένους, καὶ πάσαις βιάζεσθαι, σὺ μέντοι καταπάσθην γε, σὺ δὲ ὁπότ' ἐθελήσοις, ῥᾳδίως ἅπαντας

Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαις, αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

τότε μὲν οὖν θαυμάσιος ἐδόκεις μοι τὴν βίαν, καὶ ὑπερφέρειν μεγάλως ἀκούων τῶν ἐπῶν. νυνὶ δὲ, αὐτόν σε ἤδη ὁρῶ μετὰ τῆς σφαῖρας, καὶ τῶν ἀπείλων, ἀπὸ λεπτοῦ νήματος, ὡς φὴς, κρεμάμενον. δοκεῖ δ' οὖν μοι δικαιότερον αὖ ἡ Κλωθὼ μεγαλαυχήσασθαι, ὡς καὶ αὐτόν σε αἰώρημα θεωροῦσα ἐκ τῆς ἀτράκτου, καθάπερ οἱ ἁλιῆς ἐκ τοῦ καλάμου τὰ ἰχθύδια. ΖΕΥΣ. σκέψαι οἷ', ὅτι σοι ταῦτα βούλεται τὰ ἐρωτήματα. ΚΥΝ. σκέψομαι, ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ τῶν Μοιρῶν, καὶ τῆς Εἱμαρμένης, μὴ τραχέως, μηδὲ σοῖς ὀργίλως ἀκούσῃς μου, παλινδῆ μὴ παῤῥησίας λέγοντος. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει ταῦτα, καὶ πάντων αἱ Μοῖραι κρατοῦσι, καὶ οὐδὲν ἂν ἐκ τοῦ δυνατοῦ ἐπ' ἀλλαγεῖη τῶν ἅπαξ δεδογμένων αὐταῖς, τίνος ἕνεκα ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι θύομεν, καὶ ἑκατόμβας προσάγομεν, εὐχόμενοι γενέσθαι ἡμῖν παῤ ὑμῶν τὰ ἀγαθά; οὐχ ὁρῶ γὰρ ὅ, τι δὴ ἀπολαύσαιμεν τῆς ὑπερβολῆς ταύτης, εἰ μήτε τῶν φαύλων ἀποσοβᾶς εὑρέσθαι δυνατὸν ἡμῖν ἐκ τῶν εὐχῶν, μήτε ἀγαθοῦ τινος θεοδότου ὑπερτυχεῖν. ΖΕ. οἶδα ὅθεν σοι τὰ κομψὰ ταῦτα ἐρωτήματα ἔστι, τῶν δή τινων καταρήτων σοφιστῶν, οἳ μηδὲ πρόνοιάν φασιν ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων ἔχειν. ἐκφυοῦς γοῦν τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶσιν ὑπ' ἀσεβείας, ἀποτρέποντες, καὶ τοὺς ἄλλους θύειν, καὶ εὔχεσθαι, ὡς εἰκῇ ὂν

ἡμᾶς

ἡμᾶς γὰ οὔτε ὑπιμελᾶσθαι τῶν τοιούτων πρὸ ὑμῶν, οὐδ' ὅλως τὰ δυνάμεως πρὸς τὰ ἐν τῇ γῇ πράγματα· πλεῖω δ' χαίρουσί γε, τὰ τοιαῦτα διεξιόντες. ΚΥ. ὦ, μὰ τὸν τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτον, ὦ Ζεῦ, οὐκ ἐπ' ἐκείνων ἀναπεισθεὶς, ταῦτά σε ἠρώτησα. ὁ δὲ λόγος αὐτὸς, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν τοιοῦτον ἡμῖν, εἰς τοῦτο ἀπέβη, περιττὰς εἶναι τὰς θυσίας φησίν. αὖθις δ' εἰ δοκεῖ, μικρὰ βραχέων ἐρήσομαί σε, σὺ δὲ, μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνασθαι, καὶ ὅπως ἀσφαλέστερον ἀποκείνῃ. ΖΕΥΣ. ἐρώτα, εἴ σοι σχολὴ τὰ τοιαῦτα λήρειν. ΚΥΝ. πόθεν φῂς σὺ τῶν Μοιρῶν γίγνεσθαι; ΖΕΥΣ. φημὶ γάρ. ΚΥΝ. ὑμῖν δὲ δυνατὸν ἀλλάττειν ταῦτα, καὶ ἀναχωνεύειν; ΖΕΥΣ. οὐδαμῶς. ΚΥΝ. βούλομαι ἐπανάγω καὶ ὃ μὴ τοῦτο, ἢ δῆλον καὶ μὴ εἴπω αὐτό; ΖΕΥΣ. δῆλον μάλ. οἱ δέ γε θύοντες, οὐ τῆς χρείας ἕνεκα θύουσιν, ἀντίδοσιν δέ τινα ποιούμενοι, καὶ ὡσπερ ὠνούμενοι τὰ ἀγαθὰ παρ' ἡμῶν, ἢ τιμῶντες ἄλλως ὃ βέλτιον. ΚΥΝ. ἱκανὸν καὶ τοῦτο, εἰ καὶ σὺ φῂς ὅτι μηδενὶ χρησίμῳ γίγνεσθαι τὰς θυσίας, χρηστότητί δέ τινι τῶν ἀνθρώπων τιμώντων ὃ βέλτιον. καίτοι εἴ τις τῶν σοφιστῶν ἐκείνων πρὸ μικροῦ, ἤρετο αὖ σε καθ' ὅτι βελτίους φῂς τοὺς θεοὺς, καὶ τοῦτο, ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας, καὶ ἴσως ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς Μοίραις ὑπηκόους. ὦ γὰρ ἀποχρήσας αὐτοῖς ὃ ἀθανασίας ἕνεκα), ὡς δι' αὐτὸ ἀμείνους δοκεῖν. ἐπεὶ τοῦτό γε μακρῷ χεῖρόν ἐστιν, εἴγε τοῖς μὲν, εἰ μηδὲν ἄλλο, θανάτου γε εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο· ὑμῖν δὲ, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτῃ ὃ πρᾶγμα, καὶ αἰδίως ἡ δουλεία γίγνεται, ἴσως μακρῷ τῷ λίνῳ βρεφομένῳ. ΖΕ. ἀλλ', ὦ Κυνίσκε, ὃ αἰδίων τοῦτο, καὶ ἄπειρον, εὐδαιμονεῖν ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐν ἅπασιν ἀγαθοῖς ἡμᾶς διαιωνᾷ. ΚΥ. οὐκ ἄπιστον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ διώρισαι καὶ πρὸ ὑμῖν ὃ πρᾶγμα, καὶ πολλὴ ταραχή ἐστι, σὺ μὲν γὰρ εὐδαίμων, βασιλεὺς γὰρ, ὢν διώκεις ἅπαντα τὸν χῶν, καὶ τὴν θάλατταν, ὥσπερ ἰμονίαν καθεὶς.

A Nobis tamen earum quæ apud vos aguntur rerum, nullam curam esse, neque quicquam omnino posse in his quæ in terris sunt negotiis, impudenter mentiuntur. Verumenimvero nequaquam talibus disputationibus implicati gaudebunt. CYNI. Non per cœlum Parcarum, ô Iupiter, ab illis persuasus hęc te interrogaui. Disputatio verò nostra nescio quo modo eò progressa, in hoc ipsum incidit, ac superuacanea hominum sacrificia esse confirmat. Rursus verò, si videtur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quæsita respondere: & vide vt maximè B prouidenter respondeas. IVP. Roga, si tibi otium est talia nugandi. CYN. Aisne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVP. Aio sanè. CYN. Vobis verò relictam esse facultatem commutandi & reglomerandi? IVP. Nullo modo. CYN. Vis ergo vt quod sequitur, inducam, siue clarum ac planum illud dixero, seu secus? IVP. Clarum vtique est. Nam qui Diis sacra faciunt, nulla necessitate adducti sacrificant, sed alternæ retributioni seruiunt, perinde ac si bona à nobis mercarentur, aut alioqui honeC sto dediti colunt quod viderint esse præstantius. CYN. Et hoc abundè satis esse ducis, potissimùm cùm affirmes nullius vtilitatis respectu fieri sacrificia, verùm bonitate quadam hominum præstantiora colentium. At si quis ex Sophistis illis præstò esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronunciares, præsertim conseruos hominum existentes, eidémque Parcarum imperio, quæ rerum sunt dominę, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hoc esse potiorem habendam, quòd imD mortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim & si aliud nihil, certè mors in libertatem vendicat: cæterùm vobis in immensum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ seruituti mancipatis, quæ vario multiplicique tractu sub lino subinde circumuoluitur. IVPITER. Atqui, ô Cynisce, hæc perpetuitas, & immensa temporum series, nostra est felicitas: ac vitam omnibus bonis affluentem agimus. CYNISCE. Non omnes pari felicitate fruimini, ô Iupiter, verùm apud vos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cùm Deorum summus imperator sies, possisque & terram & mare subducere quasi funę demisso:

cæterùm Vulcanus claudus eſt, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus eſt. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis conſtrictum tartareis ſub vmbris agere conſtat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibent, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando ſeruili conditione hominibus eſſe deuinctos: quemadmodum fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuiſſe, Apollinem verò apud Admetum egiſſe in ſeruitio inficiari non potes. Hæc quum ita ſint, non videtur mihi ſolida eſſe & ſyncera veſtra felicitas: ſed ſunt quidem veſtrûm nonnulli felices & egregiè beati, ſunt rurſus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non ſecus atque nos diſpoliemini, neque non à ſacrilegis compilemini, atque ex ditiſſimis ad extremam rerum anguſtiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam conflati ſunt, aurei aut argentei exiſtentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat. IVPITER. Vide vt verba contumeliæ plena in nos euomas Cyniſce: ac te fortaſſe illorum aliquando pœnitebit, intemperantis linguæ pœnas ſufferentem. CYNI. Tolle minas ô Iupiter: certò enim perſuaſum habeo, nihil me mali paſſurum, quod ante te mihi Parca ſufferendum non deſtinauerit: quoniam neque illos ipſos ſacrilegos ſupplicio per te affectos video, ſed plurimi manus veſtras indemnes effugiunt. Opinor verò in fatis non eſſe vt capti ſcelerum pœnas expendant. IVPIT. Nónne dicebam aliquem eſſe illorum qui diſputationibus ſuis deorum prouidentiam tollerent? CYN. Nimiùm pertimeſcis illos Iupiter, nec ſcire poſſum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque dixero, illorum doctrinam eſſe exiſtimas. Ego verò ab alio quouis potiùs quàm à te veritatem perueſtigarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerem, quęnam ipſa vobis eſſet prouidentia: nunquid vna ex Parcarum numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVPIT. Iam & antè tibi dictum eſt, nullo modo fas eſſe te harum rerum nihil non noſſe. Tu verò ſub initium cùm dixiſſes te vnum quiddam quæſiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiuſmodi friuolis ac ſcitu parum neceſſariis nugandi. Et iam quidem diſputationis tuę ſummam, quò tendat, perſpicio, nempe vt planum facias, in rebus humanis nihil fieri noſtra prouidentia.

A ὁ δὲ Ἥφαιστος, χωλός ὅστ, βαίαυστός τις ἢ πυείτης τὴν τέχνην· ὁ Προμηθεὺς δὲ, καὶ ἀνεσκολοπίσθη ποτέ· τὸν γὰρ πατέρα σου τί ἂν λέγοιμι, πεδήτην ἔτι ὄντα ἐν τῷ ταρτάρῳ; καὶ ἐρᾷν δέ, φασιν, ὑμᾶς καὶ πεῤῥώσκεσθαι, καὶ δουλεύειν ἐνίοτε ὑφ' ὑμῖν τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν σὸν ἀδελφὸν ὑφ' ὑμῖν τῷ Λαομέδοντι, καὶ παρὰ τῷ Ἀδμήτῳ τὸν Ἀπόλλω. Ταῦτα δέ μοι οὐ πάνυ ὑδαίμονα εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ἐοίκασιν ὑμῖν οἱ μὴ πάνυ τυχεῖς τε καὶ ὑμοιεγεῖς εἶναι, οἱ δὲ, ἔμπαλιν. ἐῶ γὰρ λέ-
B γειν ὅτι καὶ ληστεύεσθε, ὥσπερ ἡμεῖς, καὶ περιτυλᾶσθε ὑπὸ τῶν ἱερσύλων, καὶ ἐκ πλουσιωτάτων πενέσθαι ἐν ἀκαρεῖ χρόνου γίγνεσθε. πολλοὶ δὲ καὶ κατεχωνεύθησάν ἤδη, χρυσοῖ, ἢ ἀργυροῖ, ὄντες, οἷς τοῦτο εἱμάρτο δηλαδή. ΖΕΥΣ. ὁρᾷς; Ταῦτ' ἤδη ὑβρεισικέ, ὦ Κυνίσκε, φῄς· καί σοι πάχα μεταμελήσῃ ποτὲ αὐτῶν. ΚΥ. Φείδου, ὦ Ζεῦ, τῶν ἀπειλῶν, εἰδώς σοῦ μὲν πεισόμενον, ὅτι μὴ καὶ τῇ Μοίρᾳ τῷ σοὶ ἔδοξεν. ἐπεὶ οὐκ ἀνδρὶ ἀνδρὶ ἐκείνους ὁρῶ
C τοὺς ἱερσύλους κολαζομένους, ἀλλ' οἵγε πλῆθει ἀφοβήτοις ὑμᾶς· οὐ γὰρ εἱμάρτο, οἶμαι, ἀλώναι ἀνδρί. ΖΕΥΣ. οὐκ ἔλεγον ὡς ἄρ' ἐκείνων τις εἶ, τῶν ἀναιρουμένων τὴν πρόνοιαν τῷ λόγῳ; ΚΥ. πάνυ, ὦ Ζεῦ, δέδοκται ἀνδρί, οὐκ οἶδ' ὅπου ἔνεκα. πάντα γοῦν ὁπόσα ἂν εἴπω, οἷς ἐκείνων παιδεύματα εἶναι. ἐγὼ δὲ, τῷδέ τινος ἂν ἄλλου πάλαι θεὸς, ἢ τῷδέ σοι μάθοιμι; ἥδιον δ' ἂν καὶ τοῦτο ἐροίμην σε, τίς ἡ πρόνοια ὑμῖν αὕτη ἐστὶ, Μοῖρα τις, ἢ καὶ ὑπὲρ
D ταύτας θεός, ὥσπερ ἀρχουσα καὶ αὐτῶν ἐκείνη; ΖΕΥΣ. ἤδη σοι καὶ πρότερον ἔφην ἀθέμιτον εἶναι πάντα σε εἰδέναι· σὺ δ' εἴ τι ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσῃς φήσας, ἀπαύστῳ πρός με ταῦτα λεπτολογούμενος. καὶ ὁρῶ ὅτι σοι τὸ κεφάλαιόν ἐστι τοῦ λόγου, ὑποδεῖξαι ἀδήλους ἡμᾶς προνοουμένους τῶν ἀνθρώπων.

ΚΥΝ. Οὐκ ἐμὸν τοῦτο, ἀλλὰ σὺ μικρὸν ἔμ- A CYN. Non meum hoc quidem est, sed
προσθεν ἔφησθα τὰς Μοίρας εἰδέναι τὰς πάν- tu paulo antè constanter affirmasti Par-
τα διατελούσας, εἰ μὴ μεταμέλοι σοι ἐκεί- cas esse, quarum dispensatione guberna-
νων, καὶ μεταθέσθαι αὖθις τὰ εἰρημένα, καὶ rentur & efficerentur omnia: nisi iam ho-
ἀμφισβητεῖτε τῆς διαμελείας, πρωσάμενοι rum verborum te pœniteat, ac quæ dicta
παρ' ἐμοῦ βοηθείαν. ΖΕ. ἀδαμῶς· ἀλλ' ἡ Μοῖ- sunt, reuocanda putes, propulsóque fato
ρα δι' ἡμῶν ἕκαστα διατελεῖ. ΚΥ. μανθάνω, de habenda cura deliberaris. IVP. Ne-
ὑπηρέται καὶ δοῦλοί τινες τῶν Μοιρῶν quaquam, sed Parca nostra ope effecta
εἶναι φατέ. πάλαι δὲ καὶ ὅτως ἔγνωσται αὐ- reddit singula. CYN. Intelligo: ergo
τοῖς αἱ πρόνοιαι, ὑμᾶς ὄντας, ὥσπερ σκάφην τινά, Parcarum famulos atque ministros vos
καὶ ἐργαλεῖα ἐκείνῃ αὐτῶν. ΖΕ. πῶς λέγεις; esse perhibetis. Verùm & sic illæ sunt,
ΚΥ. ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τὸ σκέπαρνον τῷ τέκτο- quas cuncta prouidere certum est: vos
νι, καὶ τὸ πρίσμιον, συνεργεῖ μέν πῃ πρὸς τὴν B autem non secus atque fabrilia quædam
τέχνην, οὐδεὶς δὲ ἂν εἴποι ὡς ταῦτα τεχνίτης illarum instrumenta habendi estis. IVP.
ἐστιν, ἀλλ' ἡ ναῦς ἔργον τοῦ σκεπάρνου, ἢ τοῦ Qua ratione isthuc dicis? CYN. Ea nē-
πρισμίου, ἀλλὰ τοῦ ναυπηγοῦ· ὅτως καὶάλε- pe, quemadmodnm & ascia fabro ligna-
γον, ἢ μὴν ναυπηγουμένη ἕκαστα, ἢ εἱμαρμένη rio, & terebrum cooperando nonnihil af-
ἐστὶν ὑμῖν δὲ, ἅτε πρίσμια καὶ σκέπαρνα ἐστὶ fert ad artem perficiendam adminiculi.
τῶν Μοιρῶν. καὶ ὡς ἔοικεν, οἱ αὐλητοὶ δίον Nemo tamen, qui quidem compos sit ra-
τῇ Εἱμαρμένῃ θύειν, καὶ πρὸ ἐκείνης αἰτεῖν tionis, dixerit hæc ipsa esse artificem: ne-
παλαιά· οἱ δὲ, ἐφ' ὑμᾶς ἴασι, προσόδοις καὶ que nauis ascię aut terebri opus dicenda
τιμαῖς γεγηθότες, οἱ δὴ τοῦδε τοῦ Εἱμαρ- est, sed eius qui nauem fabricauit. Non
μένου τιμῶντες αὖ, εἰς δέον αὐτὸ ἐπαγόμενον. dispari ratione singula fabricans fatum
οὐ γὰρ οἶμαι δύνασθαί τινα τῶν δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς C putandum est: cæterùm vos sororum fa-
Μοίραις ἀλλάξαι, καὶ μεταθέσθαι τι τῶν talium ascię & terebra estis tantummo-
ἐξ ἀρχῆς δοξάντων ὀρθῶς ἑκάστου. ἢ γοῦν do. Et, quemadmodum non iniquum vi-
Ἄτροπος, οὐκ ἀνάσχοιτο ἄν, εἴ τις εἰς τοὐναν- detur, homines multo iustiùs Fato sacra
τίον τρέψειε τὸν ἄτρακτον, ἀναλύων ὁ Κλω- facere debebant, ac ab illo bonorum lar-
θοῦς τὸ ἔργον. ΖΕ. σὺ ἤδη, ὦ Κυνίσκε, οὐδὲ gitionem postulare: cùm illi interim ad
τὰς Μοίρας τιμᾶσθαι πρὸς τῶν ἀνθρώπων vos cursitent, prece ac muneribus deue-
ἀξιοῖς, ἀλλ' ἔοικας ἅπαντα συγχεῖν προαι- nerantes. At neque si fatum sacrificiis &
ρεῖσθαι. ἡμᾶς ὄν, εἰ μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, τοῦ votis colerent, rectè mihi facere vide-
γε μαντεύεσθαι, καὶ προμηνύειν ἕκαστα τῶν rentur. Neque enim opinor vllo mo-
ὑπὸ τῆς Μοίρας κεκυρωμένων, δικαίως τι- do fieri posse, vt Parcis quoque hoc im-
μώμεθα ἄν. ΚΥΝ. Ὅλον μὲν ὄλον, ἄχθεσθαι, ὦ D mutare liceat, neque non aliquid eo-
Ζεῦ, προϊδέσθαι τὰ μέλλοντα, οἷς γε ὁ φυ- rum subuertere, quæ initiò illarum de-
λάξασθαι αὐτὰ, πανταχοῦ ἀδύνατον, εἰ μὴ creto immobili de singulis irreuocabili-
τοῦτό γε φῂς, ὡς προμαθὼν ὡς ὑπ' αἰ- ter statuta sunt. Proinde nequaquam æ-
χμῆς σιδηρᾶς τεθνήξει, δύναιτ' ἂν ἐκφυ- quo animo sufferret Atropos, siquis in
γεῖν τὸν θάνατον, καθείρξας ἑαυτὸν· μὴ ἀδύνα- contrarium stamen coli torserit, labo-
τον· ὀξάγκῃ γὰρ αὐτὸν ἡ Μοῖρα κυνηγετήσουσα, καὶ rem Clothus dissoluens. IVPIT. Tu
καθαδώσει τῇ αἰχμῇ. καὶ ὁ Ἄδραστος, δείσας τὸν iam Cynisce neque parcas quidem ipsas
σὺν ἀφεὶς τὸν λόγχην, ἐκείνῃ μὲν ἁμαρτήσεται, ab hominibus colendas esse contendis,
sed vidêre mihi omnia non illibenter vel-
le confundere. Nos verò, vt maximè a-
liam ob caussam nullam, certè ob diuina-
tionem & oracula, neque nō eorum præ-
dictionem, quæ singula, de quouis rato
consilio decreta sunt, iure optimo coli-
mur. CYN. In summa, nihil vtilitatis
affert, ô Iupiter, eorum præscientia, qui-
bus ea obseruatione deuitare nullo mo-
do concessum est: nisi in hoc dicas, vt is
qui certus sit hasta ferrea se moriturum,
mortem queat effugere, ipsa videlicet in
cistam concluſa. Atqui fieri non potest, siquidem educet illum Parca ad venandum,
& hastæ obiiciet. Ac Adrastus emissa in suem cuspide, ab illa quidem aberrabit:

Confutat oracula & prædictiones, ab effectu & incertitudine.

Historia est apud Herodotū lib. 1.

porrò Crœsi filium perempturus est, quasi violento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud, *Cauesis diis nolentibus prolem seras*: ait enim, *Natum sobole suscepta, occidet te filius.* Etenim superuacaneam atque adeò infrugiferam opinor esse admonitionem earum rerum quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non video quamobrem & mercedem exigatis propter vaticinium. Vt interim silentio præteream, quòd obliqua & ambigua, & quæ in vtranque partem referri possunt, non paucis respondere soleatis, non admodum clarè explicantes, num ille traiecto Hale suum ipsius imperium euersurus esset, an Cyri. Vtrunque enim potest oraculum. I V P. Erat, ô Cynisce, Apollini quædam aduersus Crœsum caussa simultatis & iracūdię, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac testudinem vnà elixando. C Y N I. At enimvero cōueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, vt cùm deus esset, ab omni iracundia foret alieniſſimus. Verùm, vt mea fert opinio, fortasse ita in Fatis fuit, vt Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perspicua futura inaudiret, illius stamini Parca adneuerat. Vnde liquet vaticiniū quoque vestrum, illius maximam esse partem. I V P. Nobis verò nihil facis reliquum, sed (vt video) nequicquam dei sumus, qui neque prouidentia aliqua res humanas dispensare soleamus, neque sacrificijs digni esse videamur, sed reuera asciarum terebrorúmque instar sumus. Ac sanè videris me iure optimo ad hunc modum superbè contemnere, quòd cùm fulmine armatus sim, sustineam te impunè talia aduersus nos cōtumeliosè differentem. C Y N. Feri ô Iupiter, si mihi fatale est fulmine percussum interire: neque te ob ictum quicquam in ius vocabo, sed potiùs ipsam Clotho, per tē vulnus mihi incutientem. Neque fulmen quidem ipsum accusabo, quasi tam infelicis ruinæ causſa mihi extitisset. Veruntamen hoc quoque vos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterùm tu mihi illius loco respondeas velim: etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocasti. Quî fit tandem vt omissis tot sacrilegis, præterea tot criminosis & violentis & periuris hominibus dissimulanter posthabitis, vnam aliquam ilicem aut lapidem, aut nauis velum nihil mali vnquam per iniustitiam meritæ, fulmine feriatis?

Eod. lib.

Φονεύσῃ δὲ τὸν Κρίσου παῖδα, ὡς αὖ ἀπὸ ἰσχυρᾶς προστάγματος τῆς Μοίρας φερομένου τοῦ ἀκοντίου ὅπῃ τὸν νεανίσκον. Ὃ μὲν γὰρ Λαΐῳ καὶ γελοῖον, ὅ,

Μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα, δαιμόνων βίᾳ,

Εἰ γὰρ τεκνώσῃς (φησὶ) παῖδα, ἀποκτενεῖ σε ὁ φίλος. προϊδεῖν γάρ, οἶμαι, ἢ προδαίνεσθαι πρὸς τὰ πρώτως οὕτω ξυνοσούμενα. Σοὶ γάρτοι μετὰ τὸν γρησμὸν, καὶ ἔσπαρε, καὶ ὁ φὶς ἀπέκτεινεν αὐτόν. ὥστε οὐχ ὁρᾷ αὖθ' ὅπου ἀπαντεῖτε τὸν μαθὸν ὅπῃ τῇ μαντικῇ. ἐᾷ γὰρ λέγειν ὡς λοξὰ καὶ ἐπαμφοτερίζοντα τοῖς πολλοῖς χρᾶν εἰώθατε, οὐ πάνυ ἀποσαφοῦντες, εἰ ὁ τὸν Ἅλυν διαβὰς, τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν καταλύσῃ, ἢ τὴν τοῦ Κύρου. ἄμφω γὰρ δυνατὰ ὁ χρησμός. Ζ Ε. ἰὼ πῆς, ὦ Κυνίσκε, τοῦ Ἀπόλλωνι ὀργῆς αἰτία πρὸ τοῦ Κρίσου, ὅτῳ ἐπειρᾶτο ἑκάστοτε αὐτοῦ ἀρνεῖα κρέα, καὶ χελώνην ἐς ὃ αὐτὸ ἕψων. ΚΥΝ. ἐχρῆν μὲν μηδὲ ὀργίζεσθαι, νῦν ὅτε, πλὴν ἀλλὰ ὃ ἐξαπατηθῆναι τοῦ Λυδοῦ ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ, ἐπέπρωτο, οἶμαι. καὶ ἄλλως, ὃ μὴ σαφῶς ἀκούσας τὰ μέλλοντα ἡ Εἰμαρμένη ἐπέκλωσεν. ὥστε καὶ ἡ μαντικὴ ὑμῶν, ἐκείνης μέρος ἐστίν. Ζ Ε. ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἀπολείπεις, ἀλλὰ μάτην θεοί ἐσμεν, οὔτε Περσικαί τινα εἰσφερόμενοι εἰς τὰ προστάγματα, οὔτε τῆς θυσιῶν ἄξιοι, καθάπαξ πρόπρυμνα, ὡς ἀληθῶς, ἢ σκέπαρνα; καί μοι δοκεῖς εἰκότως μου κατατρέχειν, ὅτι κεραυνὸν ὡς ὁρᾷς δικελλημένος, ἀνέχομαί σε τοσαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντα. ΚΥΝ. βάλλε, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι κεραυνῷ πληγῶναι εἵμαρται, καί σε οὐδὲν αἰτιάσομαι τῆς πληγῆς, ἀλλὰ τὴν Κλωθώ, τὴν δι' ἐμοῦ πρεσβεύσασαν. οὐδὲ γὰρ τὸν κεραυνὸν αὐτὸν φαίην ἂν αἴτιόν μοι γενέσθαι τῶν παθημάτων. πλὴν ἐκεῖνό γε ὑμᾶς ἐρήσομαι, καὶ σέ, καὶ τὴν Εἱμαρμένην. σὺ δέ μοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνης ἀπόκριναι· ἀνέμνησας γάρ με, ἀπειλήσας. τί δήποτε πυκνὰ ἱερόσυλος, καὶ λῃστὰς ἀφέλης, καὶ τοσούτους ὑβριστὰς καὶ δειλούς, καὶ ὀπτόρχας, δρυὸν τινα πολλάκις κεραυνώσας, ἢ λίθον, ἢ νεὼς ἱστίον, ὑδὲν ἀδικήσαντος;

σιότε, χρηστόν τινα, τὸν ὅσιον ὁδιπόρον; τί σιωπᾷς, ὦ Ζεῦ, ἢ σοὶ τοῦτο μεθέμις εἰδέναι; ΖΕΥΣ. οὐ γάρ, ὦ Κυνίσκε. σὺ δὲ πολυπράγμων τις εἶ, καὶ σὲ οἶδ' ὅτιν ἔσπα ἥκεις μοι συμπεφορηκώς. ΚΥΝΙ. σὲ μὲν οὐκοῦν μηδὲν ἔχειν ὑμᾶς ἔρωμαι, σέ τε, καὶ τὴν Πεφνοίαν, καὶ τὸν Εἰμαρμένην, τί δήποτε Φωκίωνα μὲν ὁ χρηστὸς, ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ ἀσθενείᾳ τῶν ἀναγκαίων, ἀπέθανε, καὶ Ἀριστείδης πρὸ αὐτοῦ· Καλλίας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀκόλαστα μειράκια, ὑπερεπλήτων, καὶ Μίδίας ὁ ὑβριστὴς, καὶ Χάροψ ὁ Αἰγινήτης, κίναιδος ἀνθρωπος, τὴν μητέρα λιμῷ ἀπεκτενώς· καὶ πάλιν, Σωκράτης μὲν, προεδόθη τοῖς ἕνδεκα, Μέλητος δὲ, οὐ προεδόθη· καὶ Σαρδανάπαλος μὲν ἐβασίλευσε, θῆλυς ὤν· Περσῶν δὲ τοσοῦτοι καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες, ἀνεσκολοπίζοντο πρὸς αὐτοῦ, δίχα μὴ πρέσκοντο τοῖς γιγνομένοις. ἵνα δὲ ὑμῖν μὴ τὰ νῦν λέγω καθ' ἕκαστον ἐπεξιών, τοὺς μὲν πονηροὺς, εὐδαιμονοῦντας, καὶ τοὺς πλεονέκτας, ἀθλιωτέρους δὲ καὶ φορτικωτέρους, τοὺς χρηστοὺς, ἐν πενίᾳ καὶ νόσοις, καὶ μυρίοις κακοῖς πιεζομένους. ΖΕ. οὐ γὰρ οἶδα, ὦ Κυνίσκε, πλίνθος μετὰ τὸν βίον οἱ πονηροὶ ταῖς κολάσεσι ὑπομένουσιν, ἢ ἐν ὅσῃ οἱ χρηστοὶ εὐδαιμονίᾳ διάγειν δοκοῦσιν; ΚΥΝ. Ἀδὲω μοι λέγεις, καὶ Τιτυοὺς, καὶ Ταντάλους. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν τι καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, εἴσομαι ὅταφὲς ἐπιδημῶ ἀποθάνω· ὃ δὲ νῦν ἔχει, ἐβουλόμην τὸν ὁποσονοῦν τοῦτον χρόνον εὐδαιμόνως διαβιώσας, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι ὃ ἦπαρ ἀποθανών, ἀλλὰ μὴ ἐνταῦθα διψήσας, ὥσπερ ὁ Ταντάλος, ἐν μακάρων νήσοις πίνειν μετὰ τῶν ἡρώων, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ λειμῶνι καθαχείμενος. ΖΕΥΣ. τί φῄς; ἀπιστεῖς εἶναί τινας χολάσεις, καὶ τιμὰς, καὶ δικαστήριον, ἔνθα δὴ καὶ ἐξετάζεται ὁ ἑκάστου βίος; ΚΥΝ. ἀκούω τινὰ Μίνω Κρῆτα δικάζειν κάτω τὰ τοιαῦτα· καί μοι ἀπόκειναί τι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου· σὸς γὰρ υἱὸς εἶναι λέγεται.

A Non rarò quoque hominem frugi, & viatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid verò compreſſis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? IVP. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu verò extremè curioſus es, adeò vt me fugiat, quînam tibi voluptati ſit iſtis me obtundere. CYN. Proinde ne que hoc à vobis perquirendum mihi videò, nempe à te & Fato & Prouidentia, quamobrem Phocion vir ſanctus & iuſtus, in tanta omnium rerum inopia atque anguſtia diem ſuum obierit, tum eriam ante ipſum Ariſtides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſſimi, omnium affluentia exuberabant; nequenon Midias multis ſceleribus coopertus, ac Charops Æginetes, homo maſcula Venere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatam pro certo conſtat. Contrà Socrates vndecimviris ttaditus eſt, Meletus verò non item. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atque effœminatus, deliciiſque totus fractus, regnauerit, Perſarum verò tot ac tanti viri virtute longè optimi atque clariſſimi eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt; propterea quòd factis illius parum delectabantur: vt taceam quæ in præſens fiunt: longum enim eſſet ſingulis percenſendis immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem vitam facilè agant, & feliciter omnibus rebus affluentes; cæterùm boni ducantur & ferantur paupertate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnosè conflictantes. IVP. An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc vitam prauos & ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate victuri ſint boni? CY. Orcum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego verò ſi quid talium rerum eſt, haud obſcurè cognoſcam vbi fato D functus fuero. Quantum autem ad præſens attinet, velim vt quantumcunque hoc temporis in viuis mihi exigendum eſt, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à ſedecim vulturibus iecur meum depaſceretur: verùm non vt hîc in vita ſiti preſſus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum inſulis cum heroibus biberē, in Elyſio prato conſtitutus. IVP. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, & pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale vbi ſingulorum vita habita ratione cognoſcendi expenditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretenſem infrà talibus rebus cognoſcendis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper illo quoque reſponde, éſtne tuus, vt fertur, filius?

IVP. Quamobrem verò iſta de illo quę- A ris Cyniſce? CYN. Quos maximè affi-
cit ſupplicio? IVP. Prauos videlicet, cuius generis ſunt parricidæ & ſacrilegi.
CYN. Quos autem ad heroum contubernium amandare ſolet? IVP. Nempe bonos, & ſanctitate vitæ præcellentes, quique ſemet virtute excoluerũt. CYN. Cuius verò gratia hoc facit ô Iupiter? IVP. Propterea quòd illi ſupplicio, ij verò honore remunerandi ſunt. CYN. Cæterùm ſi quis nolens & inuito animo mali aliquid deſignauerit, num & hunc ſupplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde neque ſi quis inuitus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter, vllum neque honore ornare, neque ſupplicio afficere. IVP. Quî verò nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo voluntario facimus, ſed neceſſitate quadam ineffugibili ad hoc compulſi: ſi tamen vera ſunt illa quæ antè cõfeſſus es, nempe Parcam eſſe omnium rerum cauſſam Iam ſi quis alterum peremerit, Parca in culpa eſt, quæ admiſit parricidium Si quis ſacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca ſibi C iniunctum admiſit. Quocirca ſi Minos rectè vti velit iudicio, multo æquius Fatum pro Siſypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniuſtè egerunt, quando iuſſis dicto audientes fuerint? IVP. Ampliùs quidem vel reſpondere tibi indignum facinus exiſtimo, talia præſertim interroganti. Audax enim es, & Sophiſta: ac iam quidem te relicto abeo. CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæſiſſe, vbinam locorum Parcæ degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant aſſequi, præſertim illis tantùm tribus exiſtentibus. Etenim laborioſam & minimè felicem atque iucundam vitam mihi videntur agere, tantis implicitæ negotiis. Et quemadmodum veriſimile eſt, ipſæ quoque fato parum propitio & fauente in lucem ſunt editę. Itaque ego, ſi mihi daretur optio, nequaquam cum illarum vitam meam commutauerim, verùm eligerem potiùs vt adhuc egentiùs agerem, quàm vt colo Parcarum aſſiderem, tantis negotiis & difficultatibus referto, obſeruans ſingula. Cæterùm ſi tibi graue eſt ô Iupiter ad hæc reſpondere, etiam his contenti erimus ad quæ reſpondiſti. Satis enim eſt quòd de fato & prouidentia ſermonem non celaueris. Reliqua fortaſſe in fatis non eſt vt audiam.

ΖΕ. τί δὲ καὶ δι' αὐτὸν ἐρωτᾷς, ὦ Κυνίσκε;
ΚΥ. τίνας κολάζῃ μάλιστα; ΖΕ. τοὺς πονηροὺς δηλαδή, οἷς ἀνδροφόνοις, καὶ ἱεροσύλοις.
ΚΥ. τίνας δὲ τῷδε τοὺς ἥρωας ἀποπέμπει;
ΖΕ. τοὺς ἀγαθοὺς τε, καὶ ὁσίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας. ΚΥ. τίνος ἕνεκα, ὦ Ζεῦ;
ΖΕ. ὅτι οἱ μὲν τιμῆς, οἱ δὲ, κολάσεως ἄξιοι.
ΚΥ. Εἰ δέ τις ἀκουσίου τι δεινὸν ἐργάσαιτο, κολάζεσθαι καὶ τοῦτον δικαιοῖ; ΖΕ. οὐδαμῶς. ΚΥ. ἆρ' οὖν εἴ τις ἄκων τι ἀγαθὸν ἔδρασεν, οὐδὲ τοῦτον τιμᾷν ἀξιώσεις αὖ; ΖΕ.
ἔγωγ' οἶμαι. ΚΥ. οὐδένα ἄρα ὀρθῶς, ὦ Ζεῦ,
Β οὔτε τιμᾷν οὔτε κολάζειν αὐτῷ προσήκει.
ΖΕ. πῶς οὐδένα; ΚΥ. ὅτι οὐδὲν ἑκόντες οἱ ἄνθρωποι ποιοῦμεν, ἀλλά τινι ἀνάγκῃ ἀφύκτῳ κεκελευσμένοι, εἴ γε ἀληθῆ ἐκεῖνά ἐστι τὰ ἔμπροσθεν ὡμολογημένα, ὡς ἡ Μοῖρα, πάντων αἰτία· καὶ διὰ φονεύσῃ τις, ἐκείνη ἐστὶν ἡ φονεύσασα, καὶ διὰ ἱεροσυλῇ, προστεταγμένον αὐτῷ δρᾷ. ὥστε εἴ γε τὰ δίκαια ὁ
Μίνως δικάζειν μέλλοι, τῷ Σισύφῳ κολάσεται, Ϲ τῷ Μοίρᾳ, ἀντὶ τοῦ Ταντάλου· τί γὰρ ἐκεῖνοι ἠδίκηκότε, πει-
θόντες τοῖς ἐπιτάγμασιν; ΖΕ. οὐκ ἐπιδὲ ἀποκρίνεσθαί σοι ἄξιον, τοιαῦτα ἐρωτῶντι· θρασὺς γὰρ εἶ, καὶ σοφιστής· καί σε ἄπειμι ἤδη καταλιπών. ΚΥ. ἐδεόμην μὲν καὶ ἐπὶ τοῦτο ἔρεσθαι, ποῦ αἱ Μοῖραι διατρίβουσιν, ἢ πῶς ἐφικνοῦνται τῆς ὑπεμελείας τῶν τοσούτων ἐς ὀλεθρώτατον, καὶ ταῦτα, τρεῖς οὖσαι. ὑπὸ πόνου γάρ
τινα, καὶ οὐκ ἄμοιρον μοι δοκοῦσι βιοῦν τὸν βίον, τοσοῦτ' ἔχουσαι προστάγματα, καὶ ὡς ἔοικεν, ὑπὸ πολλῶν καὶ ταχὺ χρῃζῇ Εἱμαρμένῃ ἐλλιπήσοντ. ἐγὼ γοῦν, εἴ μοι αἵρεσις δοθείη,
οὐκ ἂν ἀλλαξαίμην πρὸς αὐτὰς τὸν ἐμαυτοῦ βίον, ἀλλ' ἑλοίμην, ἂν ἔτι πενέστερος διαβιοῦναι, ἢ παρ' ἑκάστην κλωθὼν ἄτρακτον, τοσούτων προστιμῶν μεσὸν ὑπιτήρων ἕκαστα. εἰ
δὲ μὴ ῥᾴδιόν σοι ἀποκρίνασθαι πρὸς ταῦτα, ὦ Ζεῦ, καὶ τούτοις ἀγαπητόν μοι, οἷς ἀπεκρίνω. ἱκανὰ γὰρ ἐμφανίσας τὸν περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ Προνοίας λόγον· τὰ λοιπὰ δ' ἴσως οὐκ εἰμοῖρα ἀκοῦσαί μοι.

ΖΕΥΣ ΤΡΑΓΩΔΟΣ.

IVPITER TRAGOEDVS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiusdem propè argumenti & hic dialogus est, nisi quòd hic Epicureum etiam quendam introducit, qui deos omnino negat vllos esse, nedum prouidentia sua mundum gubernare : fortuitóque ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipsa tractatio in plures personas spargitur, ac tota dramatica est. Principiò enim Iupiter fingitur audita disputatione Timoclis Stoici & Damidis eius quem modò dixi, Epicurei, grauiter incensus, ac metu pariter atque dolore commotus esse. Cuius rei caussam dum ceteri ab eo inquirunt, eandémque disputationem ab iisdem illis iterum instaurari audiunt, tandem consiliis mutuò inter se collatis, generale deorum omnium concilium super eadem re congregandum decernitur. Conuocatis itaque per præconem Mercurium vniuersis, & iisdem pro sua cuique dignitate assignatis sedibus, cùm diu inter se de consessu altercati fuissent, postremò, imperato silentio, Iupiter cum magna perturbatione totum negotium ac summam disputationis illius exponit, admonens, & ob oculos imminente posito periculo exhortans, vt in commune omnes consulere, & malo huic remedium aliquod quærere velint. Primus igitur accepta dicendi potestate Momus, graui obiurgatione deorum securitatem ac negligentiam reprehendit, vt qui & malos euehi sinant, & contra bonos ac iustos opprimi, neque responsa certa & expedita hominibus dent, neque etiam poëtarum scripta aboleri faciant, per quæ, stupra, adulteria, bella ac seditiones ipsorum euulgentur: quare quicquid huius accidat, ipsorum culpa atque inertia accidere. Atque hinc oratione ad ipsum Iouem conuersa, etiam exemplis hæc cõfirmat. Post quem cùm alij alia censerent, omnium ferè sententias idem confutat vel quòd per se absurdæ & inutiles essent, vel quòd absurda & incommoda ex iis secutura. Præcipuè verò Apollinis consilium reprehendit; cuius etiam oraculum super eũctu & victoria disputationis huius prolatum, ob vanitatem irridet. Ob quæ Hercules, cùm ipse postremus sententiam dixisset, audirétque fatis prohiberi sese quominus sacra ac templa sua vi contra impios tueri posset, eò tandem redit, vt dicat se malle apud inferos esse, atque ibi ab vmbris metui, quàm inter deos contemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occasione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pœcilen consecratus stabat, properè aduenire, ac nuntiare, disputationem Damidis & Timoclis iterum iam inceptam esse, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur concilio, ad auscultandum omnes conuertuntur. Porrò tota Timoclis disputatio in hoc versatur, Deos esse, ac prouidentia illorum omnia gubernari: idque argumentis hisce confirmat. Primò ab ordine ac cursu rerum naturalium, quæ omnes suis ac certis vicibus redeant ac varientur. Deinde authoritatibus & testimoniis poëtarum, Homeri & Euripidis. Post hæc communi consensu gentium, quæ deos venerentur sacrificiis & aris constitutis. Inde & ab effectis, quia oracula dent, & fulmina Iupiter iaciat. Postea autem & à minori, collatione ac similitudine à nauium gubernatoribus sumpta, quòd vt illi nauigia sua, sic deorum prouidentia mundum administret. Vltimo etiam à signo & consequenti, quia are deorum sint, quæ nullo modo futuræ fuerãt, nisi & dij essent. Ad quæ singulatim respõdens Damis, primùm argumentum de naturali rerum ordine, à diuisione diluit, etsi talia quædam fiant, non tamen eum ordinem à Diis ideo certum constitutum esse, confutatione, vt apparet, non satis efficaci. Authoritates autem poëtarum, ab ipsorum officio & contrariis testimoniis eleuat. Consensum præterea gentium, ab eo quòd quanquam deos colant, non tamen eosdem omnes, & quidam etiam fœda ac turpia pro Diis habeant, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiusmodi esse ait, vt hæc ex naturali caussa fiant, Ioue iam olim in Creta sepulto, illa autem ambigua & obscura nihil certi prædicant. Similitudinem verò nauclerj dissoluit ex dissimilitudine rerum comparatarum, ostendens diuersa omnia in hoc mundo atque in nauibus esse. Vltimum à signo locum, vt frigidum ac friuolum, eludere tantùm satis habet.

Interlocutores, Mercurius, Minerua, Iupiter, Iuno, Neptunus, Venus, Colossus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

MERC. O Iupiter, quid animo cogitabundo tecum comminiſcens loqueris, pallidus obambulans, ac Philoſophi colorem vultu præ te ferens? Quin mecum iſta communicas, & me propter rerum difficultatem qua premeris, in conſilium adhibes? Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. M I N.

Sanè magne parens, hominũ rex atque deorũ,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare age, ne celes, quòd ſint hæc cognita nobis:
Quod te conſilium dubio ſub pectore verſat?
Cur gemis? & tacito pallor ſubſurgit in ore?

I V P. Nunquam grauis res vlla ſic dici poteſt: Non paſſio, non vllus vſpiam dolor, Sed nec calamitas vlla ſic tragica & mala eſt, Quæ ſit dolori conferenda cœlitum. M I. O Phœbe, qualibus incipit proœmiis! I V P. O peſſimum genus mortalium, Túque ô Prometheu, me quibus afflixti malis? M I. Quid eſt? nec enim celabis hæc domeſticos. I V P. O murmur ingens fulminis magnicrepi, Quid vtilitatis addis aut affers mihi? MI. Compeſce iracundiam, ſi tragica magniloquentia, quemadmodum illi, tibi pares eſſe nequeamus. Neque enim totum Euripidem deuorauimus, vt tibi dictis poëticis è fabula petitis ſubſeruiamus. I V N. An nobis obſcuram eſſe opinaris triſtitiæ tuæ cauſſam, cuiuſmodi ſit? I V P. Noſti nequaquam, etſi grauius quiddam boës. I V N. Noui ecaſtor dolorum tuorum ſummam, quibus diſcruciaris, neque tamen vociferor aut coccyzo, quippe quę iam ſæpenumero præter morem eiuſmodi per te ſim paſſa contumeliam. Valde igitur credibile eſt iterũ aut Danaës cuiuſpiã, aut Semeles, aut Europæ inuẽtæ amore te angi: deinde verò aſſumpta imagine aut tauri aut ſatyri, aut aurum te factum velle per impluuium in ſinum amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter ſignificãt crebri iſti tui gemitus, & ſuſpiria, neque nõ lacrymæ. Præterea pallor quoque non alterius rei quàm amoris argumentum eſt certiſſimum. I V P. O beata, quæ res noſtras in amore & talibus ludicris ſitas eſſe opinaris I V. Et quid aliud te niſi hoc ſolicitat, Iouem exiſtentẽ? I V P. In extremum diſcrimen res noſtrę perductę ô Iuno, & planè, vt eſt in prouerbio, in acie nouaculæ cõſtitutæ ſunt, vt aut colamur ampliùs, oblatis in terra ſactis fruentes,

A Ζεῦ, τί σιωπῇς, καὶ τί μόνας σαυτῷ λαλῇς, ὠχρὸς ὥσπερ Ἐπιμηθεύς, φιλοσόφου δὲ χρῶμα ἔχων; ἐμοὶ παρρησιάσου, λάβε με σύμβουλον πόνων, μὴ καταφρονήσῃς οἰκέτου φλυαρίας.

ΑΘΗΝ.

Ναὶ πάτερ ἡμέτερε χρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
Γνωσμήν σε θεὰ γλαυκῶπις, πρινοθρύπα,
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἰδόμεν ἤδη,
Τίς μῆτις δάκνῃ σε κατ' φρένα, καὶ κατὰ θυμόν;
Ἢ τί βαρὺ στενάχῃς, ὠχρὸς τέ σε εἶλε παρειάς;

ΖΕ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὧδ' εἰπεῖν ἔπος, Οὐδὲ πάθος, οὐδὲ συμφορὰ πραγῳδική, Ἧς οὐκ ἂν αἴροιτ' ἄνθρωπος ἢ θεῶν φύσις. ΑΘΗ. Ἄπολλον, οἵοις φερμείοις ἄρχῃ λόγων. ΖΕ. Ὦ παλιγκότους, ὀδύνια γῆς παιδεύματα, Σύτ', ὦ Προμηθεῦ, οἷά μ' εἴργασαι κακά. ΑΘ. τί δ' ἔστι; πρὸς θεῶν γὰρ οἰκεῖον ἔρᾳς. ΖΕ. ὦ μεγαλοσμαράγου στρεπτᾶς ῥοίζημα, τί μοι ῥέξῃς; ΑΘ. κοίμισον ὀργάν, εἰ μὴ χωμῳδεῖν ὥσπερ ἴσμεν δυνάμεθα, μηδὲ τὸν Εὐριπίδην ὅλον καταπεπώκαμεν, ὥστε σοι τραγῳδραματουργεῖν. ΗΡ. ἀγνοῶν ἡμᾶς νομίζῃς τὴν αἰτίαν τῆς λύπης, ἥτις ἐστί σοι; ΖΕ. οὐκ οἶδ', ἐπεὶ τοι καὶν ἐκκώκυες μέγα. ΗΡ. οἶδα δὲ κεφάλαιον αὐτό, ὧν πάσχεις, ὅτι ἐρωτικόν ἐστιν, ἃ μὲν κωκύω γε, τὸ ἔθος ἤδη πολλάκις ὑπερβαθεῖσα τὸ σοὶ τὰ τοιαῦτα. εἰκὸς γοῦν ἤτοι Δανάην τινά, ἢ Σεμέλην, ἢ Εὐρώπην αὖθις βούλεσθαί σε αἰτᾶσθαι τὸ τῆς ἔρωτος, εἶτα βάλλεσθαι χρυσὸν, ἢ σάτυρον, ἢ ταῦρον γενόμενον, ῥυῆναι δι' τῆς ὀρόφης εἰς τὸν κόλπον τῆς ἀγαπωμένης. τὰ σημεῖα γὰρ ταῦτα, οἱ στεναγμοὶ, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ὁ ὠχρὸς εἶ), οὐκ ἄλλου του, ἢ ἔρωτός ἐστιν. ΖΕ. ὦ μακαρία, ἥτις ἐν ἔρωτι, ἐς τοιαύτας παιδιὰς, οἷς τὰ ἡμέτερα πρόσωπα εἶ). ΗΡΑ. ἀλλά τί ἄλλο, εἰ μὴ τοῦτο αἰτιᾶσαι, Δία ὄντα; ΖΕ. ἐν ἐσχάτοις, ὦ Ἥρα, τὰ θεῶν πρόσωπα, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τῆς λόγου, ὅτι ξυρὸς ἔσχεν, εἴτε χρὴ ἡμᾶς τιμᾶσθαι ἔτι, καὶ τὰ γέρα ἔχειν τὰν τῇ γῇ,

εἴτε καὶ ἠμελημένοι πᾶσι, καὶ ὃ μηδὲν εἶναι δοκεῖν. HP. μῶν γίγαντάς τινας ἡ γῆ ἔφυσεν; ἢ οἱ Τιτᾶνες τὰ δεσμὰ διαῤῥήξαντες, καὶ τῆς φυλακῆς ὑπερκρατήσαντες, αὖθις ἡμῖν ἐναντία ἀίρονται τὰ ὅπλα; ZE. θάρσει, τὰ κέρδιον ἀσφαλῶς ἔχοντα θεοῖς. HPA. τί οὖν ἄλλο δεινὸν αὖ γέγονεν; οὐχ ὁρῶ γάρ, ὅτε μὴ τὰ τοιαῦτα σοῦ γε λυποῦσι, ἐφ' ὅτῳ Πῶλος, ἢ Ἀριστόδημος, αὐτὶ Διὸς ἡμῖν ἀναπέφηνας. ZE. Τιμοκλῆς, ὦ Ἥρα, ὁ Στωϊκὸς, καὶ Δάμις ὁ Ἐπικούρειος, θεὸς, οὐκ οἶδα ὅτου σοφίσματος ἀρξάμενοι τοῦ λόγου, παρῳκίας τοιαύτας διελεγόμην, παρόντων μάλα συχνῶν, καὶ δοκίμων ἀνθρώπων· ὅπερ μάλιστα καὶ ἰώμενόν με, καὶ ὁ μὲν Δάμις, οὔτ' εἶναι θεοὺς ἔφασκεν, οὐδ' ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν, ἢ ἀμελεῖν· ὁ Τιμοκλῆς δὲ ὁ βέλτιστος, ἐπειρᾶτο ξυναγωνίζεσθαί μοι, εἶτα ὄχλου πολλοῦ ἐπιῤῥυέντος, σχεδὸν πᾶσαν ἐλθεῖν τὴν συνουσίαν. διελύθημεν γὰρ εἰσαῦθις ὑπισχνούμενοι τὰ λοιπὰ συνθήσεσθαι, καὶ νῦν μετέωροι πάντες εἰσὶ τοῖς τοῦ ἀκροάσεων, ὁπότεροις κρατήσῃ, καὶ ἀληθέστερα δόξῃ λέγειν. ὁρᾶτε τὸν κίνδυνον, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ πᾶσι τὰ ἡμέτερα, εἰς ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνεύεται; καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ προεῖσθαι ἀνάγκη τὰ ἡμέτερα, ἐνόμισται μεῖον εἶναι δόξαντα, ἢ πιθέσθαι ὥσπερ τοῖς τοῦ Τιμοκλῆς ἀντέρημα λέγουσιν. HP. δεινότατα, ὡς ἀληθῶς, καὶ οὐ μάτην, ὦ Ζεῦ, ἐπτερωμένους αὐτοὺς. ZE. σὺ δέ, ὦ Δαναΐς τινος, ἢ Ἀντιόπης, εἶναί μοι λόγον ἐν παρέχῳ τοσούτῳ τινὶ δή; ὦ Ἑρμῆ, καὶ Ἥρα, καὶ Ἀθηνᾶ, προφάσει ἄν ἄρα; συνδεδόκητε γὰρ καὶ αὐτοὶ ὃ μέρος. EP. ἐγὼ μὲν ὅτι ὁ κοινὸν φημι δεῖν τινὶ ὑπισχνεῖσθαι ἐπαναγαγεῖν, ἐκκλησίαν συναγόμενα. HP. κἀμοὶ ταῦτα συνδοκεῖ, ἅπερ καὶ τούτῳ. AΘ. ἀλλ' ἐμοὶ ταναντία δοκεῖ, ὦ πάτερ, καὶ μὴ συνταράξῃς τὸν οὐρανὸν, μηδὲ δῆλον εἶναί σε θορυβώδους παραδείγματι, παράσχῃς δὲ ἰδίᾳ ταῦτα, ὅς ἂν κρατήσῃ μοὶ ὁ Τιμοκλῆς λέγων, ὁ Δάμις δὲ καταγελασθεὶς ἀπίοι ἐκ τῆς συνουσίας.

A aut neglectui demur, ab omnibus habiti contemptui, ac nullius quidem momenti esse videamur. IVN. Nunquid terra Gigantes produxit iterum? aut, Nunquid Titanes disruptis vinculis, deuictáque custodia rursum aduersus nos arma & vim parant? IVP. Confide: nam res inferæ cœlestibus extra omne sunt periculum. IVN. Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit? Neque enim video, quando talia nihil te conturbant, quamobrem nobis Polus aut Aristodemus pro Ioue apparueris. IVP. Timocles ille Stoicus ô Iuno, & Damis Epicureus, heri nescio quo initio in eam delati disputationem de prouidentia differuerũt in magna probatorum hominum frequentia, & celebritate populari: id quod omnium maximè me cõturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos esse, neque omnino eorum quæ fierent, curã vllam habere, aut ea ordine gubernare, impudẽter affirmare nõ verebatur: cęterùm optimus ille Timocles nostras partes omni studio tueri conabatur. Deinde multa turba hominũ certatim accurrentium confluente, nullum finem sortita est disputatio. Etenim hoc fœdere inito ab vtrisque, discessum est, vt in diem posterum deintegro reliqua nondum discussa accuratiùs examinarent atque perpenderent. Et nunc omnes suspenso ad audiendum inhiant animo, vter victoriam adepturus sit, ac veriora prolaturus. Videtis periculũ, quàm omnibus modis in angustum res nostræ coactæ sunt. In vno viro periclitamur, & ex duobus alterum euenire necesse est: vt aut omnia nostra habeantur contemptui, & solùm inania quædã videantur vocabula: aut vt ea pietate colãtur, quàm priùs culta sunt, si Timocles disputando superior euaserit. IV. Periculosissima profectò sunt illa, nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. IVP. Tu verò Danaës aut Antiopes alicuius potiundę cogitatione me implicitum esse opinabare, cũ ita examinatum me esse cõspiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciẽdum est? quin & vos consilij prõptè inuenti partem expromitis? M E. Ego quidem coacto properè consilio hanc rem communi omnium deliberationi offerendã esse existimo. IVN. Et ego huius accedo sententiæ. MI Atqui mihi diuersum videtur ô pater, ne videlicet excitato tumultu cœlũ terrore cõpleas, né ve palam fiat hanc ob rem te tumultuari aut cõsternari animo. Cęterùm priuato tecum consilio effectum reddas, vt Timocles disceptando potiatur victoria, Damis verò omnium risui expositus atque subsannatus, ex disputatione abeat.

MER. Atqui iſta non manebunt obſcura & tacita, Iupiter, cùm philoſophis in propatulo futura ſit diſceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere videberis, ſi de tantis rebus ad omnes communiter pertinentibus, cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam vt in cõcionem veniant proclamas, vt mox præſtò ſint omnes? MER. Rectè mones. Heus vos ſuperi ocyus in conſilium omnes conuenite: ne cunctemini: confluite omnes: venite maximis de negotiis collaturi cõſilia. IVP. Adeóne nudis ô Mercuri verbis & ſimplicibus, ad hæc ſolutis, præconem agis, præſertim maximis de rebus deos conuocans? MER. Et quînam alia ratione expetis Iupiter? IVP. Rogas? Æquum eſſe opinor, vt præconium tuum nonnullis verſiculis ac magniloquentia poëtica exornes, vt hac impulſi ſtudioſiùs & frequentiùs confluant. MER. Sanè: veruntamen hoc poëtarum & rhapſodorum eſt officium. Porrò ego minimè ſum poëticus, adeò vt præconium quoq; corrupturus ſim, ſi verſiculis conſarcinatis & malè cohærentibus proclamarem. Ac tiſui ero omnibus ob verſiculorum ſtructuram parum concinnam. Itaque & Apollinem in dandis oraculis rideri à nonnullis video, dum multa ſecuro animo inuoluit, & data opera obſcurat, ne omnino audientes otio indulgeant, ſed expendant verſiculos. IVP. Proinde Mercuri Homericos verſiculos pleroſque admiſce præconio, quemadmodum ille nos conuocare conſueuit. Credibile autem eſt illorum te commeminiſſe. MER. Profectò non admodum promptè & callidè, tamen periculum faciam:

Ergo Deûm nemo nec mas nec fœmina deſit,
Inſuper Oceani ſint omnia flumina præſtò,
Omnes ſumma Iouis Nymphæ quoque tecta frequentent:
Cuncti in concilium greſſu properate citato,
Vos quibus oblatis cedunt ſua munera ſacris,
Præterea quotquot mediæ ſeu fortè ſecundæ
Claſſis erunt, ſeu quos claſſis tenet vltima, ſeu
Obſcura penitus diuorum ſorte fruuntur, (qui
Degentes, pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP. Euge ô Mercuri, optimum egiſti præconem, ac iam plenis viis conueniunt. Quapropter aſſumens illos in ſedes colloca, pro ſua quenque dignitate. Priores quidem ſedes occupẽt aurei, poſt hos locentur argentei, deinceps verò ſubſequantur quotquot ſunt elephãtini,

ΕΡ. Ἀλλ' οὔτε ἀγνοήσεται ταῦτα, ὦ Ζεῦ, ὁ φανερῷ ἐσομένης τῆς ἔριδος τοῖς φιλοσόφοις, καὶ σὺ δόξεις τυραννικὸς εἶναι, μὴ κοινούμενος περὶ τῶν οὕτω μεγάλων, καὶ κοινῶν ἅπασιν. ΖΕ. ἀκούω ἤδη κηρύττειν, καὶ προέχεσθαι ἅπαντας. ΕΡ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις. ἰδοὺ δὴ εἰς ἐκκλησίαν συνέλθετε οἱ θεοί· μὴ μέλλετε, ξυνέλθετε πάντες, ἥκετε, περὶ μεγάλων ἐκκλησιάσομεν. ΖΕ. οὕτω φιλεῖ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἁπλοϊκὰ καὶ πεζὰ κηρύττειν, καὶ ταῦτα, ὅτι τοῖς μεγίστοις συγκαλῶν; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς γάρ, ὦ Ζεῦ, ἀξιοῖς; ΖΕ. ὅπως ἀξιῶ; ἀποσεμνύεσθαι φημὶ δεῖν ὃ κήρυγμα μέτροις τισὶ, καὶ μεγαλοφωνίᾳ ποιητικῇ, ὡς μᾶλλον συνέλθοιεν. ΕΡΜ. ναί. ἀλλ' ἐποποιῶν, ὦ Ζεῦ, καὶ ῥαψῳδῶν τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ δὲ, ἥκιστα ποιητικός εἰμι· ὥστε διαφθερῶ ὃ κήρυγμα, σκώπτων ἢ σοβαρὰ ξυνείρων, ἢ γέλωτος ἕνεκα πρὸς αὐτῶν ὅτι τῇ ἀμουσίᾳ τῶν ἐπῶν. ἐρῶ γοῦν καὶ τὸν Ἀπόλλω γελώμενον ἐπ' ἐνίοις τῶν χρησμῶν, καίτοι ὀστικρυσταλλοῦντα τὰ πολλὰ τῆς μαντικῆς ἀσαφείας, ὡς μὴ πολὺ σχολὴν ἄγειν τοὺς ἀκούοντας ἐξεταζοντας τὰ μέτρα. ΖΕ. ἀκούω, ὦ Ἑρμῆ, τί ὁμήρου ἐπῶν ἐξαπατᾷς τὰ πολλὰ τῷ κηρύγματι, ὡς ἐκεῖνος ἡμᾶς συνεκάλει, μεμνῆσθαι δέ σε εἰκός. ΕΡ. ὁ πολὺ μᾶλλον ἅπτομαι τῶν ῥαψῳδῶν, ἢ σὺ χείρων, πειράσομαι δὲ ὅμως·

Μήτέ τις ὧδε θαλάσσα θεὸς, καὶ μήτε τις ἄρσεν,
Μηδ' αὐτὴ ποταμὸς μυθέτω, νόσφι Ὠκεανοῖο,
Μηδέ τε νυμφάων, ἀλλ' ἐς Διὸς ἔλθετε πάντες
Εἰς ἀγορὴν, ὅσοι τε κλυτὰς δαίνυσθ' ἑκατόμβας,
Ὅσσοι τ' αὖ μέσσατοι, ἢ ὔσσατοι, ἢ μάλα πάγχυ
Νώνυμοι, βωμοῖσι παθὲ κνίσησι κάθηνται.

ΖΕ. εὖγε, ὦ Ἑρμῆ, ἄρτια κεκήρυκταί σοι, καὶ συνιάσι γὰρ ἤδη· ὥστε παραλαμβάνων, κάθιζε αὐτοὺς, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον, ὡς αὐ ὕλης ἢ τέχνης ἔχῃ· ὁ πρεσβύτης μὲν, τοὺς χρυσοῦς, εἶτα ὁπὸ τούτοις, τοὺς ἀργυροῦς, εἶτα ἑξῆς, ὁπόσοι ἐλεφαντῖνοι,

εἶτα τοὺς χαλκοῦς, ἢ τοὺς λιθίνους, ἢ ὁ αὐλῶν τούτοις, οἱ Φειδίου μόνου, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος, ἢ Εὐφρανόρους, ἢ τῶν ὁμοίων τεχνιτῶν, προτετιμήσθων· οἱ συρφετώδεις δὲ ἅτοι, καὶ ἄτεχνοι, πόρρω που στενωθέντες, καθεδοῦνται σιωπῇ, μία πληροῦντες μόνον τὴν ἐκκλησίαν. ΕΡ. ἔσται ταῦτα, καὶ καθεδοῦνται, ὡς προσῆκεν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν προσχρῆν εἰδέναι, ὦ τίς αὐτῶν χρυσοῦς μόνον, καὶ πολυτάλαντος ἢ τὴν ὀλκήν, οὐκ ἀκριβὴς δὲ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ κομιδῇ ἰδιωτικὸς, καὶ ἀσύμμετρος, πρὸς τῶν χαλκῶν τῶν Μύρωνος, καὶ Πολυκλείτου, καὶ τῶν Φειδίου, καὶ Ἀλκαμένους τῶν λιθίνων. καθεδεῖται, ἢ προτιμητέαν χρὴ νομίζειν τὴν τέχνην. ΖΕ. ἐχρῆν μὲν οὕτως, ἀλλ' ὁ χρυσὸς ὅμως προτιμητέος. ΕΡ. μανθάνω, ὅτι πλουτίνδην κελεύεις, ἀλλὰ μὴ ἀειστίνδην καθίζειν, καὶ ἀπὸ τιμημάτων ἥκετε οὖν εἰς τὴν προεδρίαν ὑμῶν οἱ χρυσοῖ. ἐοίκασι δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, οἱ βάρβαροι μόνοι, προεδρεύσειν μόνοι, ὡς τοὺς γε Ἕλληνας ὁρᾷς ὁποῖοί εἰσι, χαλκεύοντες μέν, καὶ θυμοειδεῖς, καὶ τῇ τέχνῃ ἐσχηματισμένοι, λίθινοι δὲ, ἢ χαλκοῖ ὅμως ἄπωθεν, ἢ οἵγε πολυτελέστατοι αὐτῶν, ἐλεφαντίνοι, ὀλίγον ὅσον τοῦ χρυσοῦ ὀβολίσκον ἔχοντες, ὡς ὑπεχρῶσθαι, καὶ ἐπυγάσθαι μόνον, τὰ δὲ ἔνδον, ξύλοι, καὶ ἔστι μυῶν ἀγέλας ὅλας ἐμπολιτευομένας σκέπουσι. ἡ Βενδὶς δὲ αὕτη, καὶ ὁ Ἄνουβις ἐκεῖνοι, καὶ πρὸς αὐτὸν, ὁ Ἄττις, καὶ ὁ Μίθρης, καὶ μᾶλλον ὅλοι ὁλόχρυσοι, καὶ βαρεῖς, καὶ πολυτίμητοι ὡς ἀληθῶς. ΠΟ. καὶ ποῦ τοῦτο, ὦ Ἑρμῆ, δίκαιον, τὸν κυνοπρόσωπον τοῦτον προκαθίζειν μου τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ταῦτα, Ποσειδῶνος ὄντος; ΕΡ. ναί. ἀλλὰ σὲ μὲν, ὦ ἐνοσίχθονος, χαλκοῦν ὁ Λύσιππος καὶ πτωχὸν ἐποίησεν, οὐκ ἐχόντων τότε Κορινθίων χρυσόν. σοὶ δὲ ὅλοις μετάλλοις πλουσιώτερός ἐστιν. ἀνέχεσθαι οὖν χρὴ παρεωσμένον, καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, εἴ τις ῥίνα τηλικαύτην χρυσῆν ἔχων, προτιμήσεταί σου. ΑΦΡΟ. ὀκνῶ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ μὲ λαθὼν, ὑπὸ τοῖς προεδρίοις που καθίζῃ· χρυσῆ γάρ εἰμι.

his postremò succedant æneiatque lapidei. Verùm in his etiam ipsis Phidiæ, aut Alcamenis, aut Myronis, aut Euphranoris, aut talium cõsimilium artificum gratia præhonorentur. Cæterùm vulgares illi nulla arte nobiles, longè alicubi concluſi in angulum locentur cum ſilentio, complentes tantùm concionem. MER. Fient iſta vt imperas, ac ſua quiſque vt par eſt ſede dignabitur. Atqui hoc neutiquam promptum aut noſſe procliue eſt, ſi quis illorum aureus fuerit, ac multitudine talentorum præponderet, opere verò non ita inſignis ſit, ſed priuato penè ac vulgari, & minimè artificioſo, ſi Myronis æneis ac Polycleti & Phidiæ & Alcamenis lapideis conferatur, quónam locandus ſit, ſi artem præferendam eſſe putas. IVP. Oportebat quidem ad hunc modum fieri, ſed tamen aurum anteferendum eſt. MER. Intelligo, nempe iubes vt per opulentiores delectu habito, non ex optimatibus electim locentur, atque etiam à pretio. Proinde venite priora ſedilia occupaturi vos aurei. Attamen, vt vides Iupiter, ſoli barbari præſidebunt. Etenim cuiuſmodinam Græci ſint, animaduertis, pleni quidem venuſtate ac gratia, neque non vultu honeſto & liberali, & quantum ad artificij præſtantiam attinet, probè culti & perpoliti, non tamen niſi lapidei aut æneivniuerſi: aut qui ex illis maximis ſunt ac ſumptuoſiſſimis impenſis fabricati, elephantini ſunt, modicum ab aſperſo auro ſplendorem retinentes, quippe quo tantùm colorati ſunt, paulóque facti nitidiores: cæterùm intus ſublignei quidem illi, totáque muſcarum examina internè conuerſantia cooperientes. Porrò autem ipſa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præterea Mithres, in vniuerſum ex ſolido auro conflati ſunt, & graues, & multi re vera pretij. NEP. Et quî hoc tibi iuſtum videtur Mercuri, vt Ægyptium illum canino rictu deformem, mihi anteferre non verearis, præſertim Neptuno exiſtenti? MER. Rectè dicis: at te quidem ô Neptune Lyſippus tantùm fecit æneum & pauperem, quippe Corinthiis tunc aurum non habentibus: hic autem omnibus metallis longè eſt opulentior. Vides itaque patienter & placatè hoc tibi ſufferendum eſſe, ſi huic poſtponaris: neque indignandum eſt, ſi is cui tantus naſus eſt aureus tibi, prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoque aſſumptam transfer ad Deos aureos qui præſident: ſum enim aurea.

ἀπὸ τιμημάτων. *hoc eſt, ſecundùm cenſum.*

MER. Minimè ô Venus, quantũ quidem ego video: sed nisi prorsus hallucinor aut cæcutio, ex lapide candido, ex monte Pentheli excisо, opinor, cùm ita visum esset Praxiteli, Cnidiis Venus facta tradita es. VE. Atqui grauissimum simul ac fide dignissimum testem Homerum tibi producam, sursum ac deorsum suis in rhapsodiis auream Venerem me esse perhibentem. MER. Sed enim ille ipse quoque Apollinem prædiuitem & opulentũ esse affirmat: nihilo secus tamen iam ipsum[1] in extremis sedentem conspicies, à latronibus contumeliosè affectum, atque etiam fidibus citharæ compilatum. Quare & tu contenta esto, æqui bonique consulens si non prorsus in locum seruilem & sordidum detrusa, concioni interesse cogare. [2] COLOSSVS. Quis verò mecum in contentionem descendere audeat, cùm & Solem me esse conspiciatis, & tanta mole spectabilem? Cæterùm si non magno admodum ingenio & artificio Rhodij me sculpere dignati sunt, tamen & alios pari arte ad nostri archetypum sedecim deos aureos formauerunt: quapropter ratione probabili omnium pretiosissimus meritò æstimandus essem. Artis verò atque operis præstantia & nobilitas, tanta pensatur magnitudine. MER. Quid verò facto opus est, ô Iupiter? si quidem & hoc non mediocrem mihi affert iudicandi difficultatem. Etenim cùm ad materiam oculos deflexero, totus quidem æneus est: porrò cùm apud animum meum perpendo ex quot talentis conflatus est, præter[3] hippada quingentos excusurus est modios. IVPIT. Quorsum verò attinebat & hunc interesse concioni, sua magnitudine aliorum paruitatem expositurum contemptui, neque non ob dignam sedem nos perturbaturum? Verumenimuero ô Rhodiorum optime, & si maximè omnibus aureis anteponendus esses, quomodo præsidere possis, nisi cæteri omnes exurgant foras, vt soli tibi ad sedendum locus pateat atque sufficiat, omni spatio vel alteris tantùm natibus occupato? Quocirca rectissimè feceris, si stans concioni intentus fueris, inflexo in cõcilium capite. MER. Ecce rursus altera in discernendo mihi difficultas obiicitur: ærei enim estis vtrique, eiusdémq; artificij, nimirum in Lysippi officina vterque formatus: & quod maximum est, generis nobilitate pares, vtpote Iouis filius Dionysus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus est alteri? siquidẽ de loco pugnant inter se, vt vides. IV. Nimiùm verò cunctamur Mercuri:

Pentheli pagus Atticus fuit, ad tribum Antiochidem pertinens, vt Stephan. & Pentheli cus mons ibidem, vbi latomiæ fuere, vt Pausanias in Attic. 1 Interzausias, Græce, quæ sunt tria dicta Athenien sium erat. 2 Rhodium intelligit, de quo Plin. li. 34. c. 7.

3 Hippas, classis vna erat Atheniensium. Vid. Plutar. in Solone.

ΕΡ. ἀχ ὅσα γε, ὦ Ἀφροδίτη, καὶ μὲ ἐρᾷν, ἀλλ' εἰ μὴ πόρρω λημῶ, λίθου τ' λευκοῦ Πεντέληθεν, οἶμαι, λιθοτμηθεῖσα, εἶτα δίξαν οὕτω Πραξιτέλει, Ἀφροδίτη γνωμένη, Κνιδίοις πρεσβεύσης. ΑΦ. καὶ μὲν ἀξιόπιστόν σοι μάρτυρα τὸν Ὅμηρον παρέξομαι, αἰωρῶ κἀτω τῇ ῥαψῳδίᾳ χρυσῆν με τιθεὶς Ἀφροδίτην εἶναι λέγοντα. ΕΡ. εἰ δὲ καὶ τὸν Ἀπόλλω ὁ αὐτὸς πολύχρυσον ἔφη εἶναι, καὶ πλούσιον· ἀλλὰ νῦν ὄψει κἀκεῖνον ἐν τοῖς ζυλίταις που καθήμενον, ἀπεσφαιρωμένον γε ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ τοὺς κόλοπας τῆς κιθάρας περισεσυλημένον, ὥστε ἀγάπα καὶ σὺ μὴ πόρρω ἐν τῷ ἠπείρῳ ἐκκλησιάζουσα. ΚΟΛ. ἐμοὶ δὲ τίς ἂν ἐλθοῦσα τολμήσειεν, ἡλίῳ τε ὄντι, καὶ τηλικούτῳ τὸ μέγεθος; εἰ δ' οὖν μὴ ὑποφυᾶ, μηδ' ὑπερμεγέθη οἱ Ῥόδιοι κατασκευάσασθαί με ἠξίωσαν, ἀπὸ τοῦ ἴσου τελέσματος, ἑκκαίδεκα χρυσοῖς θεοῖς ἐπεποίητο, ὥστε ἀπάλογον πολυτελέστερος ἂν νομιζοίμην, εἴ τις εἴη ἡ τέχνη, εἴ τῆς ἐργασίας τὸ ἀκριβὲς ἐν μεγέθει τοσούτῳ. ΕΡ. τί, ὦ Ζεῦ, χρὴ ποιεῖν; δυσκριτον γὰρ ἐμοὶ γοῦν εἰς τοῦτο. εἰ μὲν γὰρ ἐς τὸν ὕλλον ἀποβλέποιμι, χαλκοῦς ἐστιν· εἰ δὲ λογιζοίμην ἀφ' ὁπόσων παλάντων κεχάλκευται, ὑπὲρ τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, καὶ τὸν ἵππαδα δῶν εἶη. ΖΕ. τί γὰρ ἔδει πρᾶγμα καὶ τοῦτον ἐλέγξοντα τὸν τῶν ἄλλων μικρότητα, καὶ ἐνοχλήσοντα τῇ καθέδρᾳ; πλὴν ἀλλ', ὦ Ῥόδιων ἄριστε, εἰ καὶ ὀπιμάλισα περιμητέος εἶ τῶν χρυσῶν, πῶς ἂν καὶ περεδρεύοις, εἰ μὴ δεήσει αἰτεῖν πόδας, ὡς μόνος καθεζοιο, τὸν πύκα ὅλλον ἑτέρα τῶν πυγῶν ὑπιλαβών; ὥστ' ἄμεινον ποιήσεις ὀρθοστάδην ἐκκλησιάζων, ὑπικεκυφὼς τῷ σφενδόνῃ. ΕΡ. ἰδοὺ πάλιν ἄλλο δύσλυτον καὶ τοῦτο. χαλκὼ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω ἐσόν, καὶ τέχνης τῆς αὐτῆς, Λυσίππου ἑκάτερον τὸ ἔργον, καὶ ὁ μέγιστον, ὁμοτίμῳ τὰ ἐς γένος, ἅτε δὴ παῖδες ὄντες Διός, ὁ Διόνυσος οὑτοσί, καὶ Ἡρακλῆς. πότερος οὖν αὐτῶν προκαθεδεῖται; φιλονεικοῦσι γὰρ ὡς ὁρᾷς. ΖΕ. δέομαι σοῦν, ὦ Ἑρμῆ, πάλαι

πάλαι δέον ἐκκλησιάζειν· ὥστε νῦν μὲν ἀναμίξ καθιζόντων, ἔνθα αὖ ἕκαστος ἐθέλει, εἰσαῦθις δὲ ἀποδοθήσεται τοῖς τούτων ἐκκλησιάζειν· καγὼ εἴσομαι τότε λοιπόν τινα χρὴ ποιήσασθαι τὴν τάξιν ἐν αὐτοῖς. ΕΡΜ. ἀλλ', Ἡράκλεις, ὡς θορυβοῦσι τὰ κοινὰ, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ταῦτα βοῶντες ἀφανομαὶ, ποῦ ὁ νέκταρ, καὶ ἡ ἀμβροσία ἐπέλιπε; ποῦ αἱ ἑκατόμβαι; κοιναὶ ταὶ θυσίαι; ΖΕ. κατασιώπησον αὐτοὺς, ὦ Ἑρμῆ, ὡς μάθωσιν ὅτου ἕνεκα ξυνελέγησθε, καὶ τὰς λήρους τούτους ἀφέντες. ΕΡ. οὐχ ἅπαντες, ὦ Ζεῦ, τὴν Ἑλλήνων στωμύλλουσιν. ἐγὼ δὲ, ὃ πολύγλωσσός εἰμι, ὥστε καὶ Σκύθαις, καὶ Πέρσαις, καὶ Θραξὶ, καὶ Κελτοῖς στωμύλλειν χρυσίον. ἄμεινον οὖν, οἶμαι, τῇ χειρὶ σημήνῃ, καὶ τοὐμὲν κελεύεσθαι σιωπᾶν. ΖΕ. οὕτω ποίει. ΕΡ. σὺ δὲ, ἀφωνότερος γενοῦ ταῖς τῶν σοφιστῶν. ὥστε ὥρα δημηγορεῖν· ὁρᾷς, πάλαι πρὸς σὲ ἀποβλέποντες, προσμένουσί τί καὶ ἐρεῖς. ΖΕ. ἀλλ' οἶδα μὲν, ὦ Ἑρμῆ, οὐκ ἀνὴσαμι πρὸς σὲ εἰπεῖν ἐμὸν ὄντα, οἶσθα ὅπως θαρραλέος ἀεὶ, καὶ μεγαληγορεῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις· ΕΡ. οἶδα, καὶ ἐδεδίειν γε ἀκούων σου δημηγορουμένου. καὶ μάλιστα ὁπότε σε ἠπείλησα αἰωρήσειν ἐκ βάθρου τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλατταν, αὐτοῖς θεοῖς, τὴν σφῶν ἐκείνην τὴν χρυσῆν καθείς. ΖΕ. ἀλλὰ νῦν, ὦ τέκνον, οὐκ οἶδα, εἴτε ὑπὸ μεγέθους τῶν ἐφεστώτων δεινῶν, εἴτε καὶ ὑπὸ πλήθους τῶν παρόντων (πολυθεωτάτη γάρ ὡς ὁρᾷς ἡ ἐκκλησία) δέος τι παράγνωμαι τὴν γνώμην, καὶ ὑπόκωφος εἰμι, καὶ ἡ γλῶττά μοι πεπεδημένη ἔοικε· τὸ δὲ ἀτοπώτατον ἀπόρρητον, ἐπιλέλησμαι τὸ προοίμιον ἀπορρήτων τῶν λόγων, ὃ προδιεσκευασάμην, ὡς δὴ προσωποποιήσασθαι μοι ἡ ἀρχὴ δόξειε τοῦ λόγου. ΕΡ. ἀπολώλεκας, ὦ Ζεῦ, πάντα, οἱ δὲ, ὑποπτεύσουσί τι σιωπὴν, καί τι ὑφήμενα κακὸν ἀκούσεσθαι προσδοκῶσιν, ἐφ' ὅτῳ σὺ δὴ μέλλεις. ΖΕ. βούλει γοῦν, ὦ Ἑρμῆ, τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο προοίμιον ἀναρρᾴψω πρὸς αὐτούς; ΕΡ. τὸ ποῖον; ΖΕ. Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ, πᾶσαί τε θεαιναι.

iamdudum concionatum esse oportuit. Quare in præsens quidem nullo habito discrimine sessum eant promiscuè, vbi cuique visum fuerit: deinceps verò hisce de rebus cogetur deintegro concilium, ac deinde certum habebo qui mihi hac in re ordo constituendus sit. MERC. Sed ô Hercules, quàm pro more solito tumultuantur, cum vociferatione quotidianam illam distributionem efflagitantes, Vbi est nectar? vbi relicta ambrosia? vbi sunt hecatombæ? vbi sacrificia? IVP. Compesce illos Mercuri indicto silentio, vt intelligant cuius gratia accersiti sint, eiusmodi nugis posthabitis. ME. Atqui non omnes Græcam linguam capiunt, Iupiter: ego verò varias linguas minimè sonare calleo, vt Scythis & Persis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Consultius itaque factu opinor, si manu signo dato, silentium imposuero. IVP Quin ergo facis? MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti sunt: itaque iam tempus est concionandi. Vides vt omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atque desideranter expectantes quidnam dicturus sis? IVP. At quod ego patior, Mercuri, cur tibi exponere verear, filio existenti meo? Haud tibi obscurũ esse reor, quàm impendiò audax ego semper & magniloquus in concionibus esse soleam. MERC. Satis *Iliad. 8.* compertè noui, ac profectò magno metu consternatus eram, concionantem te audiens, maximè verò quando minabaro te terram ex ipsis fundamentis euulsam, & pontum vnà cum diis sursum tracturum aurea illa catena ex alto demissa. IV. Atqui nunc ô fili, nescio quomodo, siue præ magnitudine periculorum impendentium, siue præ multitudine præsentium (conuentus enim, vt vides, est frequentissimus) animus confusa mente mihi penitus obstupuit, planèque subtrepidat, & lingua constricta esse videtur. Et quod omnium est absurdissimum, orationis quoque multum diúque meditatæ proœmium mihi excidit, quod adornaueram, vt exordio erga illos vterer bellissimo atque luculentissimo. MER. Perdidisti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo silentio in suspicionem venient, ac grande aliquod malum se audituros expectabunt, cuius gratia tu ita lentè & cunctanter ad dicendum progrederis. IVPITER. Vis ergo Mercuri, Homericum illud proœmium illis occinam? MERCVRIVS. Qualénam? IVPITER. *O superi dictis animos attendite nostris.*

MERC. Apage: iam enim abundè satis ista sub initium nobis per contumeliam inculcasti. Veruntamen, si consultum videtur, versiculorum odiosam difficultatem missam facito: cæterùm vnam aliquam ex Demosthenis orationibus aduersus Philippum habitis, quæcunque argumento tuo appositissima videbitur, desume, pauca quædam immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc solenne est.

IVPITER. Rectè sanè dicis, consarcinatam quandam rhetoricam, neque non promptam, & facilem, perplexis & animo hęsitantibus. Proinde facto aliquando principio exordiar. Pro magna pecuniarum copia, ô viri Dei, vos electuros opinor, si palam vobis fieret, quid tandem illud sit, cuius gratia in hunc cœtum estis accersiti. Quod cùm ita sit, consentaneum est vt me dicentem attentis audiatis animis. Porrò ô Dij, præsens quidem tempus emissa voce propemodum loquitur, instantibus periculis omni conatu ac studio nobis occurrendum esse. Nos autem ad hæc summa ope prouidenda parum solicitè affecti videmur. Iam verò quoniam Demosthenis subsidiaria verba me deficiunt, hæc ipsa vobis manifestiùs declarare statui, propter quæ perturbatus animo, conuocata concione concilium coëgerim. Heri enim, vt nemini vestrûm obscurum esse opinor, cùm Mnesitheus nauclerus ob seruatam ex vndis nauem, quę ad Capharei scopulos fermè illisa periisset, sacra persoluisset, accepti epulis in Piræo conuiuium agitabamus, quotquot nostrûm à Mnesitheo vocati eramus ad sacrificium. Deinde oblatis libaminibus, vos alius aliò, quò cuiusque ferebat animus, secessistis: porrò autem ego (necdum enim profunda erat vespera) in vrbem regressus sum, vt tempore pomeridiano otiosus ab animo deambularem in Ceramico: simul mecum sedula agitatione Mnesithei tenue ac frugale, ne dicam sordidum, conuiuium perpendebam, qui cùm sedecim Deos epulis acciperet, solummodo gallum sacrificauit, senem quidem illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorsus putrida, adeò vt prunis iniecta statim extinguerentur, vt neque summas nares emergente fumo contingerent, præcipuè verò cùm totas hecatombas amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquante scopulis certo inclusa periculo. Interea dum hæc mecum voluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor:

Ex prima Olynthiaca.

ΕΡΜ. ἄπαγε, ἱκανὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς πεπρώνηταί σοι τὰ πρῶτα. πλὴν εἰ δοκεῖ, ὃ μὴν φορτικὸν τῶν μέτρων, ἄφες· σὺ δὲ, τὴν Δημοσθένους δημηγορικὴν τὴν κατὰ Φιλίππου λαβών τινα αὐτῶν ἐθέλοις, σκώμμα, ὀλίγα διαλλάξων. ὅτω γοῦν οἱ πολλοὶ νῦν ῥήτορες ποιοῦσιν. ΖΕΥΣ. Οὐ λέγεις, σκώμμόν τινα ῥητορείαν, καὶ ῥαψῳδίαν ταύτην ὑκκαιεσι τοῖς ἀπροσδιόνυσοις. ἄρξομαι δ' οὖν ποτε· Ἀντὶ πολλῶν αὖ, ὦ ἄνδρες θεοί, χρημάτων, ἡμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο ὑμῖν, ὅ,τι δήποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ νῦν σπουδάζητε. ὅτε γάρ τοσοῦτον τοῦτ' οὖτος ἔχει, προσήκει προθύμως ἀκροᾶσθαί μου λέγοντος. ὁ μὲν οὖν πρῶτον καιρὸς, ὦ θεοὶ, μονονουχὶ λέγει, φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν παρόντων ἐρρωμένως ἀντιληπτέον ἡμῖν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ, πάνυ ὀλιγώρως ἔχειν δοκοῦμέν μοι πρὸς αὐτά. βούλομαι δὲ ἤδη, καὶ γὰρ ὅτι λείπει ὁ Δημοσθένης, αὐτὰ ὑμῖν δηλῶσαι σαφῶς, ἐφ' οἷς ἀθροισθεὶς, σπουδάσαι τὴν ἐκκλησίαν. χθὲς γάρ, ὡς ἴστε, Μνησιθέου τοῦ ναυκλήρου σώσαντος τὰ σωτήρια ὅτι τῇ νηὶ ὀλίγου δεῖν ἀπολουμένῃ πρὸς τὸν Καφηρέα, εἰστιώμεθα ἐν Πειραιεῖ, ὁπόσους ἡμῶν ὁ Μνησίθεος ὅτι τὴν θυσίαν ἐκάλεσεν. Ἔπειτα μετὰ ταῦτα σπονδὰς, ὑμεῖς μὲν ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπεσθε, ὡς ἑκάστῳ ἔδοξεν. ἐγὼ δὲ (οὐδέπω γὰρ πάνυ ὀψὲ ἦν) ᾠχόμην εἰς ὃ ἄστυ, ὡς περιπατήσαιμι ὃ δείλινον ἐν Κεραμεικῷ, σὺν ὧν ἅμα τῷ Μνησιθέου τὴν μικρολογίαν· ὃς ἑκκαίδεκα θεοὺς ἑστιῶν, ἀλεκτρυόνα μόνον κατέθυσε, γέροντα κἀκεῖνον, ἤδη καὶ κορυζῶντα, καὶ λιβανωτοῦ χόνδρους τέτταρας, οὓς μόλα βδρωτιῶντας, ὡς αὐτίκα ἀποσβεσθῆναι τὰ ὠμόφακα, μηδὲ ὅσον ἄκρα τῇ ῥινὶ ὀσφραίνεσθαι τοῦ καπνοῦ παραφέροντος· καὶ ταῦτα, ἑκατόμβας ὅλας ὑποσχόμενος, ὁπότε ἡ ναῦς ἤδη προσεφέρετο τὰ σκόπελα, καὶ σὺν τοῖς ἐμπόροις. ἐπεὶ δὲ ταῦτα σὺν ὧν, γίγνομαι κατὰ τὸν Ποικίλον,

ὁρῶ πλῆθος ἀνθρώπων παμπολυ συνεχη- A vbi consistens, ex improuiso inusitatam
κός· οἱους μὲν, ἔνδον ἐν αὐτῇ τῇ στοᾷ, πολ- hominum multitudinem conspicio, par-
λοὺς δὲ καὶ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, καί τινας tim quidem illorum intra porticum, par-
βοῶντας, καὶ διαπτεινομένους ὑπὲρ τῶν δώκων tim verò ipso sub Ioue: insuper nonnul-
καθημένους· εἰκάσας οὖν ὅπερ ἦν, φιλοσό- los vociferantes, ac mira peruicacitate
φους τινὰς τῶν ἐριστικῶν τούτων, ἐβουλήθην disceptantes, inque sedibus considen-
ὑπελθὼν, ἀκοῦσαι αὐτῶν ὅ, τι καὶ λέγοιεν. καὶ tes. Tandem verò rem ipsam facilè con-
ἔτυχον γὰρ νεφέλην τῶν παχειῶν περιβε- iectura assequutus, nempe Philosophos
βληκὼς, σχηματίσας ἐμαυτὸν εἰς τὸν ἐκεί- esse ex contentiosis illis & rixosis, volui
νων τρόπον· καὶ τὸν πώγωνα ὑπερπασάμε- propiùs admoto gressu, exploratiùs intel-
νος, ὃν μάλα εἶχειν φιλοσόφῳ· καὶ δὴ πα- ligere quidnam illud esset cuius gratia
εισελθὼν εἰς τοὺς πολλοὺς, εἰσέρρυμην ἀ- inter sese tantopere digladiarentur. Ac
γνοούμενος ὅστις εἴην. εἰσκα δὲ τὸν Επι- B me illico nube ex crassioribus illis circū-
κούρειον Δάμιν, τὸν ὑπερτελεστον, καὶ Τιμο- uolutum, illorum habitu exornaui: pro-
κλέα τὸν Στωϊκὸν, ἀνδρῶν βέλτιστον, σκλη- lixáque barba attracta, per omnia non
ρότατα πρὸς ἐρίζοντας. ὁρῶ Τιμοκλῆν, καὶ ineptè philosopho similem turbæ me-
ἰδρῶ, καὶ τῷ φωνῷ ἤδη ἐξεκεκωφὸς ὑπὸ met immisi. Multis verò qui mihi obsi-
τῆς βοῆς· ὁ Δάμις δὲ, ὁ Σαρδόνιον ὑπογε- stebant, cubito è via protrusis, ingredior,
λῶν, ἔτι μᾶλλον παρώξυνε τὸν Τιμοκλέα. omnibus ignorantibus quis essem. Cæ-
ἦν δὲ ἄρα περὶ ἡμῶν ὁ πᾶς λόγος αὐτοῖς. ὁ terùm intra turbam iam consistens, of-
μὲν γὰρ κατάρατος Δάμις, ὥτε περιφρονεῖν fendo Damin illum Epicureum, homi-
ἡμᾶς ἔφασκε τῶν ἀνθρωπίνων, ὥτε ὑποπτεύειν nem perditissimum, ac Timoclea Stoi-
τὰ γινόμενα πρὸ αὐτοῖς, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μη- cum, virorum longè optimum, pertina-
δὲ ὅλως ἡμᾶς εἶ) λέγων. τοῦτο γὰρ αὐτῷ δη- C cissimè disceptantes. Itaque Timo-
λαδὴ ὁ λόγος ἐδύνατο, καὶ ἦσαν τινες, οἱ cles largo sudore perfluens, præ nimio
ἐπῄνουν αὐτόν. ὁ δ' ἕτερος τὰ ἡμέτερα ὁ clamore iam penè vocem amiserat: Da-
Τιμοκλῆς ἐφρόνει, καὶ ὑπερεμάχετο, ἠγα- mis verò risu Sardonio diffluens, magis
νάκτει, καὶ πάντα τρόπον συνηγωνίζετο, ac magis Timoclea exasperabat. Por-
τῷ ὑπιμέλεσθαι ἡμῶν ἐπαινῶν, καὶ διεξιών, rò omnis illorum sermo de nobis habe-
ὡς εὐ κόσμῳ τε, καὶ τάξει τῇ προσηκούσῃ batur. Etenim execrandus ille Damis,
ἀξηρτήμεθα, καὶ διαπρεπῶς ἔκαστα. καὶ humanarum rerum nihil à nobis pro-
εἶχε μὲν τινας καὶ αὐτὸς τοὺς ἐπαινοῦντας. uideri affirmabat, neque eorum quæ
πλὴν, ἐκεκμήκει γὰρ ἤδη, καὶ πονηρῶς in terris fierent, quicquam nobis curæ
ἐφώνει, ὃ τὸ πλῆθος εἰς τὸν Δάμιν ἀπέβλε- esse: breuiter, nihil aliud quàm in vni-
πε. συνεὶς δὲ ἐγὼ τὸ κινδυνεύόμενον, τῷ uersum nos non esse. Tanta vi com-
νύκτα ἐκέλευσα περιχυθεῖσαν, διαλυ- D probandi eius valuit oratio, erántque
σαι τὸν συνοδοιπορον. ἀπῆλθον οὖν, εἰς τὴν nonnulli qui laudarent illum. Alter ve-
ὑστεραίαν συνελθόντες εἰς τέλος ἐπεξελθεῖν rò, nempe Timocles, nostra optimè sen-
τὸ σπέρμα, κἀγὼ παρεμπορῶν τοῖς tientes propugnabat, indignabatúrque,
πολλοῖς, ἐπῄκουον μεταξὺ ἀπιόντων οἰκα- ac omnibus modis hostem pugnis inua-
δε πρὸ αὐτοῖς, ἐπαινούντων τὰ τοῦ Δάμιδος, dens lacessebat, curam & sedulitatem
καὶ ἤδη πολὺ αἰσθομένων τὰ ἐκείνου. nostram collaudans, ac planum faciens
cùm ex mundo, tum omnium rerum
conuenienti ordine, Deos esse: quód-
que per nos ordinatim disponerentur
singula. Nec defuerunt quibus & ille
fuit admirationi, eius orationem non
improbantibus. Verùm iam extremè de-
fessus erat, ac grauiter & laboriosè lo-
quebatur. Vniuersa autem turba in
Damin coniectos habebat oculos. Cæ-
terùm cùm ego Deorum existimatio-
nem periclitantem animaduerterem,
iussi noctem ocyus circumfusam conuentum dissoluere. Abierunt ergo ex com-
posito vt die postero inchoatam de diis disputationem ad finem deducerent. In-
de ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audie-
bam, Damidis verba certatim in cœlum ferri, atque à pluribus supra modum probari.

Præstò tamen aderant etiam qui dicerent nihil esse præiudicandum, sed expectandum si quid in crastinum ipse quoque Timocles dicturus esset. Hæc fermè sunt quorum gratia vos conuocari iussi. Non modica verò sunt hæc ô Dij, si ratione diligentiùs inita consideraueritis omnem nostrum cultum, omnem gloriam nostram ac prouentum ipsos esse homines. Porrò autem illi si persuasi in eam cogitationẽ discesserint, aut omnino deos non esse, aut si sint, res tamen humanas nulla illorum administrari prouidentia: periculum est ne omnia nobis in terris negentur sacrificia, subtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquã sublimes in cœlo collocati cum fame conflictemur, diebus festis & solennitatibus, & certaminibus, & sacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tantis itaque rebus in præsentia quidem æquum esse opinor vt omnes collatis cõsiliis accuratè perpendamus si quam imminentibus periculis salutem inuenire queamus. Tum qua potissimùm ratione adiutus Timocles potiatur victoria, ac veriora dixisse videatur; Damis verò cõuictus atque confusus, auditoribus risui exponatur. Cæterùm ego Timocli non admodum confido, quasi per omnia destitutus auxilio victurus esset, nisi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum est, vt surgentes consulant. MERCVR. Audi, ac silentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex Diis maioribus animus ad concionandum impellit, quibus consentaneum est? Quid ergo rei est? Nemo surgit in medium, sed cuncti ora tenetis, fortasse earum rerum magnitudine, quæ expositæ sunt, obstupefacti. MOMVS. *At vos sic muti tellus fiatis & vnda.* Ego verò si mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi concessa fuerit, permulta haberem ô Iupiter quæ impræsentiarum conferrem in medium. IVPIT. Confidenter dic ô Mome, atque interrito animo. Videre enim vtile quiddam ad rem præsentem liberè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti, attentissimis estote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res nostras delapsuras, ac multos eiusmodi Sophistas nobis suppullulaturos iamdudum prospexi animo, à nobis ipsis tam abominandæ atque inauditæ audaciæ caussam suscipientes. Et sanè per æquitatem indignum facinus est eam ob rem irasci Epicuro, aut eius assectis, eiúsque disciplinæ successoribus, si talia de nobis suspicati sunt.

A ἦσαν δὲ καὶ οἱ μὴ ἀξιοῦντες προκατεγνωκέναι τῶν ἀκουσόντων, ἀλλὰ προσμένειν, εἴπερ καὶ ὁ Τιμοκλῆς ἄμεινον ἐρεῖ. τοῦτ' ἔστιν ἐφ' οἷς ὑμᾶς συνεκάλεσα, οὐ μικρὰ, ὦ θεοί, εἰ λογίζεσθε ὡς ἡ πᾶσα μοὶ ἡμῖν τιμὴ, καὶ δόξα, καὶ προσόδος, οἱ ἄνθρωποί εἰσιν. εἰσὶ οὖν οἳ πεισθεῖεν ἢ μηδὲ ὅλως θεοὺς εἶναι, ἢ ὄντας, ἀπρονοήτους εἶναι σφῶν αὐτῶν, ἄθυτα, καὶ ἀγέραστα, καὶ ἄπεμπα ἡμῖν ἔσεσθαι τὰ ἐκ γῆς, καὶ μέτεσθαι ἐν οὐρανῷ καθεδούμεθα, λιμῷ ἐχόμενοι, ἑορτῶν ἐκείνων, καὶ πανηγύρεων, καὶ ἀγώνων, καὶ θυσιῶν, καὶ παννυχίδων, καὶ πομπῶν στερούμενοι. ὡς οἴων γὰρ τηλικούτων φημὶ δεῖν ἀπαντᾶν ὁπόσον τι σωτήριον τοῖς παροῦσι, καὶ ἀφ' ὅτου κρατήσει μοὶ ὁ Τιμοκλῆς, ἢ δόξει ἀληθέστερα λέγειν. ὁ Δάμις δὲ, καταγελασθήσεται πρὸς τῶν ἀκουόντων· ὡς ἔγωγε οὐ πάνυ τῷ Τιμοκλεῖ πέποιθα, ὡς κρατήσει καθ' ἑαυτὸν, ἰὼ μὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῷ προσληφθῆναι. κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου, ὡς ἀνιστάμενοι συμβουλεύοιεν. ΕΡΜ. ἄγε, σίγα, μὴ παράγετε, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστι; τί τοῦτο, σοβεῖς ἀνίστασθαι, ἀλλ' ἡσυχάζετε, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἠγελημένων ἐκπεπληγμένοι; ΜΩΜ.

B

C

Αλλ' ἡμεῖς μοὶ ἄπαντες ὕδωρ καὶ χάος γένοισθε. ἐγὼ δὲ, εἴγέ μοι μὴ παρρησίας λέγειν δοθείη, πολλὰ ἂν, ὦ Ζεῦ, ἔχοιμι εἰπεῖν. ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ Μῶμε, πάνυ θαῤῥῶν. δῆλος γὰρ εἶ ὅτι τὸ συμφέρον τι παῤῥησιαζόμενος. ΜΩ. ἐκοῦσιν ἀκούετε, ὦ θεοὶ πάντες, τά γε ἀπὸ καρδίας, φασὶν, ἐγὼ γὰρ καὶ πάνυ προσεδόκων ἐς τὸ δὲ ἀμηχανίας προσήσεσθαι τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺς τοιούτους ἀναφυήσεσθαι ἡμῖν σοφιστὰς, παῤ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς τόλμης λαμβάνοντας. καὶ, μὰ τὴν Θέμιν, οὔτε τῷ Ἐπικούρῳ ἄξιον ὀργίζεσθαι, οὔτε τοῖς ὁμιλητὰις αὐτοῦ, εἰ ἀφαδόχοις τῶν δογμάτων, εἰ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ὑπειλήφασιν.

D

ἢ τί γὰρ αὐτοῖς ἀξιώσαιτέ τις αὖ φρονεῖν, ὁπόταν ὁρῶσι τοσαύτην ἐν τῷ βίῳ τὴν παραχυθεῖσαν; καὶ τοὺς μὲν χρηστοὺς αὐτῶν, ἀμελουμένους, ἐν πενίᾳ, καὶ νόσοις, καὶ δουλείᾳ καταφερομένους· πανοπονήρους δὲ καὶ μιαροὺς ἀνοσίους ἀσεβημονοῦντας, καὶ ὑπερπλουτοῦντας, καὶ ὑπερτάτοις τοῖς κρείττοσι, καὶ τοὺς ἱεροσύλους καὶ κολαζομένους, ἀλλὰ διαλανθάνοντας· ἀνασχολοπιζομένους δὲ, καὶ τυμπανιζομένους ἐνίοτε τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας; εἰκότως πίνω ταῦτα ὁρῶντες, ὅταν διαρρηδὴν καὶ ἡμῖν, ὡς οὐδὲν ὄλως ὄντων, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀκούσωσι τῶν χρησμῶν λεγόντων,

Ὡς Δημάρατος τὸν Ἄλυν, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσας. οὐ μὴν ὅτι γε θηλυτέρων, εἴτε τῶν αὐτῶν, εἴτε τῶν τῶν πολεμίων καὶ πάλιν,

Ὦ θεία Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν. καὶ Πέρσαι γὰρ, οἶμαι, καὶ Ἕλληνες, γυναικῶν τέκνα ἦσαν. ὅτε μὴν γὰρ πάλιν τῶν ῥαψῳδῶν ἀκούσεσιν ὅτι καὶ ἐρῶμεν, καὶ πεινῶσκόμεθα, καὶ δουλεύομεν, καὶ δεσμούμεθα, καὶ σασιάζομεν, καὶ μυρία ὅσα τοιαῦτα ἔχομεν, καὶ ταῦτα, μακάριοι καὶ ἄφθαρτοι ἀξιοῦντες εἶναι, τί ἄλλο ἢ δικαίως καταγελῶσι, καὶ οὐδενὶ λόγῳ πίθηται τὰ ἡμέτερα; ἡμεῖς δὲ ἀγανακτοῦμεν, εἴ τινες δυσσεβεῖς ὄντες, καὶ πάνυ αἰσχροὶ, διελέγχουσι ταῦτα, καὶ τὴν τοιαύτην ἡμῶν πλανῶνται, δέον ἀγαπᾶν εἴ τινες ἡμῖν ἐπιθύουσι, τοιαῦτα ἐξαμαρτάνουσι. καί μοι σὺ ταῦτα, ὦ Ζεῦ (μόνοι γὰρ ἐσμὲν, καὶ οὐδεὶς ἄθεος πάρεστιν ἐν τῷ συλλόγῳ ἔξω Ἡρακλέους, καὶ Διονύσου, καὶ Γανυμήδους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, τῶν παρεγγράπτων τούτων) ἀπόκριναί μοι μετ' ἀληθείας, εἴ ποτέ σοι ἐμέλησεν ἐς τοσοῦτον τῶν ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐξετάσαι οἵτινες αὐτῶν οἱ φαῦλοι, ἢ οἵτινες οἱ χρηστοί εἰσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις. εἰ γοῦν μὴ ὁ Θησεὺς ἐκ Τροιζῆνος εἰς Ἀθήνας ἰὼν, ὁδοῦ παρέργου ἐξέκοψε τοὺς κακούργους, ὅσον ἐπὶ σοὶ τῇ σῇ προνοίᾳ, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε ζῆν ἐκπυφώσαντας τὸν ὁδῷ καθιζόντων σφαγὰς, τὸν Σκείρωνα, καὶ τὸν Πιτυοκάμπτην,

A Quam enim æquam opinionem de nobis illis habendam esse contendat quispiam, quando tantam omnium rerum perturbationem in vita videant? Bonos quidem ex illis, vt quisque agit vitam maximè inculpatam, potissimùm negligi, paupertate, morbis, ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi: cæterùm homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus imperitare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, verùm concessa impunitate tutò latêre: in crucem verò subigi, ac variis modis pulB sari eos qui nihil mali sunt commeriti per iniustitiam delinquentes? Hæc itaque cùm videant, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maximè verò quando oracula prædicentia audierint, quale est illud,

Traiecto Hale maximum subuertes imperium. haudquaquam planè manifestantia, num suum ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterum, *Herodotus libr.*

Vxorum Salamis charissima pignora perdes. *Ibid. lib. 7.*

Etenim & Persæ, vt opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi sunt. Cæterùm auditis etiam rhapsodis illis, quòd & amori operam demus, quòd vulneremur & seruiamus, quòd vinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atque id genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti, præsertim cùm beati atque immortales esse contendamus: quid verò aliud perinde quàm riderent, facerent, ne flocci quidem nostram diuinitatem æstimantes. Nos porrò indignè ferimus si qui sunt homines nõ prorsus vecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis prouidentiam extorquent è manibus: cùm potiùs contentos nos esse oporteat, si nobis etiamC dum nonnulli sacra facerent, talia flagitiosè delinquentibus. Ac mihi hoc loco, ô Iupiter (soli enim sumus, nec vllus hominum in hoc cœtu præstò est, extra vnum Herculem ac Dionysum & Ganymedem & Æsculapium, qui nothi sunt, & Dij ascriptitij) cum veritate respondeD quando verò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, vt habita ratione perpendisses quînam illorum praui & mali, aut iusti ac boni essent? Haudquaquam verò in hanc curam vnquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Trœzene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiam tuam attinet, nihil obstaret quominus viuerent & Scyron & Pityocãptes,

& Cercyon, aliique innumeri parricidiis & latrocinio viatoribus negotium valde securi facessentes. Ac nisi Euristeus homo cùm iustus, tum multùm prouidens, singulari humanitate impulsus, singulis apud quosque diligenter exploratis, hunc famulum suum emisisset, hominē manu promptum, factíque strenuum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendos interritum, nunquam tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mentem venisset, nunquā aues Stymphalides curæ fuissent, multo minùs equi Threicij. Quando verò Centaurorum contumeliosæ temulentię memor fuisses vnquam? Atqui, si verum proferendum est, tantùm compressis manibus in Olympo desidemus, tantùm hoc inconniuenter obseruantes, si quis litet atque sacrificet, ac circa aras incēso thure vaporet. Porrò autem res cæteræ temere iuxta fluxum feruntur, vt quisque illas fortuitò attraxerit. Itaque meritis nostris digna ac iusta patimur, atque etiam ampliùs patiemur, vbi homines post pusillum suspicientes animaduerterint nihil se vtilitatis consequi, tametsi nobis sedula pietate sacrificarint, & oblatis libaminibus litauerint. Deinde breui videbis, ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectissimis, Metrodoros verò & Damidas suis disputationibus inualescere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere, ac periculis emergentibus mederi, illísque summa ope obniti, quorum opera hæc eò perducta sunt. Equidem quod ad me attinet, non valde periclitabor si despectus ero. Neque enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur, rebus vestris adhuc stantibus & florentibus, vobísque oblato sacrificio fruentibus. IVPITER. Enimvero hunc ô cœlites delirantem & nugantem missum faciamus, semper aliàs quoque asperum obiurgatorem agentem. Est enim, vt præclarè dixit admirandus ille Demosthenes, criminari & insectari, atque etiā obiurgare, cuiuis volenti promptum ac facile. Cæterùm demonstrare qua ratione rebus præsentibus commodissimè succurratur, profectò consultoris officium est non nisi impensè cordati. Quod quidem vos alios sedulò facturos etiam hoc tacente constantissimè persuasum habeo. NEP. Ego quidem aliàs, quod vobis obscurum non est, sub vndis dego, & in profundo marinæ Reip. procurationem obiens, pro virili quoad eius fieri potest, nauigantes seruo, puppésque sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non violentam ventorum rabiem mollio atque demulceo:

A καὶ Κερκύονα, καὶ τοὺς ἄλλους. ἢ εἴγε μὴ ὁ Εὐρυσθεὺς, αὐὴρ δίκαιος, καὶ προνοητικὸς, ὑπὸ φιλανθρωπίας ἀναπεπταμένος τὰ πρὸ ἑκάστοις, ἐξέπεμπε τουτονὶ τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, ἐργατικὸν αὐθρωπον, καὶ προθυμον εἰς τοὺς πόνους, ἅ Ζεῦ, σὺ ὀλίγου ἐφεῤῥντισας αὐτῆς Ὑδρας, καὶ τῶν ὀρνέων, καὶ ἵππων τῶν Θρακικῶν, καὶ τῆς Κενταύρων ὕβρεως, καὶ προνοίας. ἀλλ' εἰ χρὴ παλιν ἃ λέγειν, καθήμεθα, τοῦτο μόνον ὑπιτηρουντες, εἴ τις θύοι, καὶ κριθὰς ἐπὶ τοὺς βωμοὺς. καὶ ἄλλα ἂν ῥοιῶ φέρεται,

B ὡς αὐ τύχοι ἕκαστον ὧν δεόμεθα. τοιγαροῦν εἰκότα νῶν πάσχομεν, καὶ ἔτι πεισόμεθα, ἐπειδὴ κατ' ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι ἀναπεπτωκότες, ὑπερόπτουσιν ἡμῶν ὄφελος αὐτοῖς ὄν, εἰ θύοιεν ἡμῖν, καὶ τὰς σπονδὰς πέμποιεν. εἶτ' ἐν βραχεῖ ὄψει καταγελωντας μὲν τοὺς Ἐπικούρους, καὶ Μητροδώρους, καὶ Δαμίδας, κεκτυμβώρους δὲ, καὶ ἀποσφαττομένους ὑπ' αὐτῶν, τοὺς ἡμετέρους στωικούς, ὥστε ἡμέτερον αὐ εἶναι παύειν, καὶ ἰᾶσθαι τὰ τοιαῦτα, τῶν καὶ ἐς τὸ δὲ αὐτὰ πραγμάτων. Μὰμὼ δὲ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος,

C εἰ ἄτιμος ἔσῃ, σὺδὲ γὰρ πάλαι τῶν ἡμυμνιῶν ἐῶ, ὑμῶν ἔτ' ὀλιγωρούντων, καὶ τὰς θυσίας καρπουμένων. ΖΕΥΣ. τοῦτον μὲν, ὦ θεοὶ, ληρῶ ἐάσωμεν, ἀεὶ πραχθὲν ὄντα, καὶ ὑπιτιμητικόν. ἔστι μὲν γὰρ, ὡς ὁ θαυμασὸς Δημοσθένης ἔφη, ὃν μὲν ἐγκαλέσαι, καὶ μέμφασθαι, καὶ ὑπιτιμῆσαι, ῥᾴδιον ἐκ τῶν βουλομένου πάντος· ὃν δὲ ὅπως τὰ παρόντα βελτίω γένηται, συμβουλεῦσαι, τοῦτ' ἔμφρονος ὡς ἀληθῶς συμβούλου· ὅσῳ οἱ

D ἄλλοι, ὦ οἶσθ', ὅτι ποιήσετε, καὶ τούτου σιωπῶντος. ΠΟΣΕΙΔ. ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα ὑποδρύχιός εἰμι, ὡς ἴστε, καὶ ἐν ὑγρῷ πολιτεύομαι, κατ' ἐμαυτὸν εἰς ὅσον ἐμοὶ δυνατὸν σώζων τοὺς πλέοντας, καὶ ὑποπέμπων τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς ἀνέμους καταμαλάττων.

ὅμως δ' οὖν (μέλει γάρ μοι καὶ τῶν ἀνθρώπων) φημὶ δεῖν τὸν Δάμιν τοῦτον, ἐκποδὼν ποιήσασθαι πρὶν ὁπότε τῷδε ἔλθειν ἥκειν, ἤτοι χερσαίῳ τινὶ, ἢ ἄλλῃ μηχανῇ, μὴ καὶ ὑπερέρχηται λέγων. φῄς γάρ, ὦ Ζεῦ, πιθανόν τινα εἶναι αὐτόν. ἅμα γὰρ καὶ δείξομεν αὐτοῖς, ὡς μετερχόμεθα τοὺς τὰ τοιαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντας. ΖΕΥΣ. παίζεις, ὦ Ποσείδον, ἢ τέλεον ὑπιλέλησαι; οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν τῶν τοιούτων ἐστὶν, ἀλλ' αἱ Μοῖραι ἑκάστῳ ὑπισχνοῦνται, τὸν μὲν, χερσαίῳ, τὸν δὲ, ξίφει, τὸν δὲ, πυρετῷ, ἢ φθόῃ, ἀποθανεῖν. ἐπεὶ εἴ γε μοι ἐπ' ἐξουσίας ἦν τοὺς ἁλόντας ἰῷ, εἷα- σα ἂν οἴει τοὺς ἱεροσύλους τοξεύειν ἀπελθεῖν ἀχερσαιώτους ἐξ Ὀλυμπίας, δύο μου τῶν πλοκάμων ἀποκειρασάσης, ἓξ μνᾶς ἑκάτερον ἕλκοντα; ἢ σὺ αὐτὸς τοξεύσας ἂν ὁ Γερσαῖος τὸν ἁλιέα τὸν ἐξ Ὠρεοῦ, ὑφαιρούμενόν σου τὴν τρίαιναν; ἄλλως τε, καὶ δόξομεν ἀγανακτεῖν, λελυπημένοι τῷ τοξεύματι, καὶ δεδιέναι τοὺς λόγους τοὺς τοῦ Δάμιδος, καὶ δι' αὐτὸ ἀποσκευάζεσθαι, τὸν ἄνδρα οὐ τοξεύσαντες ἀντεξεταθῆναι αὐτῷ τῷ Τιμοκλεῖ· ὥστε τί ἄλλο, ἢ ἐξ ἐρήμης κρατεῖν οὕτω δόξομεν; ΠΟΣ. καὶ μὴν σκύτομόν τινα τοιοῦτον ὑμῖν ὑπενοησάμην ἐγωγε τοξεύσειν. ΖΕΥΣ. ἄπαγε, ξυνοίδεν ὃ σκεύασμα, ὦ Ποσείδον, καὶ κομιδῇ παχύ, τοξαναιρήσειν τὸν ἀνταγωνιστὴν, ὡς ἀποθάνῃ ἀπήγητος, ἀμφήκεστον ἔτι, καὶ ἀδιάκριτον καταλιπὼν τὸν λόγον. ΠΟΣ. σκοπῶ ἄμεινόν τι ὑμεῖς ὑπενοήσατε ἄλλο, εἰ πάμπαν οὕτως ὑμῖν ἀποτεθύνηται. ΑΠΟΛ. εἰ καὶ τοῖς νέοις, ἔτι καὶ ἀγενείοις ἡμῖν ἐφῆτο ἐκ τοῦ νόμου δημηγορεῖν, ἴσως ἂν εἴποι τι συμφέρον εἰς τὸ διασκέψιν. ΜΩ. ἢ μὴν σκέψις, ὦ Ἀπολλον, οὕτω τοξεῖ μεγάλων, ὥστε μὴ καθ' ἡλικίαν, ἀλλὰ κοινὸν ἅπασι τοξεῖσθαι τὸν λόγον. χαίειν γὰρ εἰ καὶ τοξεῖ τῶν ἐσχάτων κινδυνευόντες, περὶ τῆς ἐν τοῖς νόμοις ἐξουσίας συμβουλευόμεθα. σὺ δὲ καὶ πάνυ ἤδη ἔννομος εἶ δημηγορεῖς, τροπαλαῖ μὲν ἐξ ἐφήβων τετηνώς,

A nihilo secus tamen & earum quæ hîc aguntur rerum cura me habet solicitum. Proinde Damin è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando victor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi vias ac artes callere. Quo facto illud quoque testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmant. IVP. Ludis, ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, verùm Parcæ sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum B ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim si meæ facultatis fuisset punire maleficos, dimisissem scilicet nuper sacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia, cùm duos torti capillitij nodos mihi detondissent, sex minas vtrunque ponderantem? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his, quòd etiam indignanter & iracundè ferre videbimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea insidiosè moliti, ne C nobis expectandum esset dum ille ex aduerso cum Timocle compositus congrederetur. Quo quid aliud quàm desertam caussam vincere videbimur? NEPTVN. Atqui compendiosam ad parandam victoriam ego me viam excogitasse arbitrabar. IVPIT. Apage furiosum & illiberale consilium ô Neptune, ac propemodum pingue & stolidum, de tollendo ante tempus aduersario, vt nondũ conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. NEPT. Proinde D vos aliud quod factu sit præstantius, excogitate, si mea consilia vobis tantopere repũdianda videntur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus, & nondum barbatis, per legem concederetur concionandi copia, fortasse vtile quiddã & frugiferum afferrem in medium rei super qua deliberatis. MOMVS. Equidem ea nobis est ô Apollo de rebus ita arduis proposita deliberatio, vt non ætatis respectu, sed communis vtilitatis seruandæ gratia omnibus quoque sermo sit

propositus. Quàm verò lepidum esset atque festiuum, si in extremis periclitantes discriminibus, circa legis facultatem atque licentiam ambitiosè disceptaremus? Cęterùm tu iam admodum cõcionator es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egressus,

Videtur alludere ad aram xij. deorũ, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. 6. meminit.

præterea in duodecim virorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quominus etiam in Saturni concilio verſatus ſis. Quare non eſt quòd iuueniliter te geras erga nos, verùm ſumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu viſa ſunt, proloquere: neque propterea pudore afficiare, quòd imberbis exiſtens concioneris, præſertim cùm ita profunda barba tibi ſit filius Æſculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapientiæ exhibere, ne fruſtra videare in Helicone conſediſſe vnà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquam penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi, ſed penes Iouem: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiam expromam non ineruditum aut inconditum, ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVPIT. Dic inquam ô fili: iam enim permiſi tibi. APOL. Timocles ille vir profectò non malus eſſe videtur; & pius, & qui diſputationes Stoicas ad vnguem excuſſerit, vnde compluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactam Philoſophiæ cognitionem, & mercedem non mediocrem hac ratione colligit, perſuadendi facultate impẽdiò pollens, quoties priuatim inter diſcipulos diſſerendo verba facit: cæterùm in hominum frequenti cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantiſſimus & timidiſſimus exiſtit, voce inſtructus vulgari ac planè barbara, ita vt ineptè & vitiosè dicendo in conuentibus, non rarò auditoribus riſum excutere ſoleat, nihil aptè inductum connectens, ſed argumentis putidis & barbaris commiſcet omnia. Maximè verò omnium hoc illi vſu venit quoties eloquentiſſimus videri geſtit. Enimuero alioqui quod ad id ingenij acumen attinet, vir eſt perſpicaciſſimæ intelligentiæ, & mentis planè diuinæ, quemadmodum teſtantur illi quibus res Stoicæ propiùs atque compertiùs notæ ſunt. Dicendo verò atque interpretando præ imbecillitate corrumpit pleraque omnia, non valde planum faciens quid ſibi velit, verùm ænigmatum inuolucris non diſſimilia proponens obſcurat omnia. Ac rurſus multo inuolutiora ad quæſtiones propoſitas reſpondere illi moris eſt. Porrò auditores parum intelligentes quid affectata obſcuritate ſibi velit, ferè ſubſannant eum. Conſentaneum autem eſſe opinor, perſpicuè & ſignificanter dicere: cui rei plurima cura impendenda eſt, vt audientes, ea quæ loquimur, nullo cum faſtidio intelligant. MO. Equidem hoc rectè dixiſti Apollo, collaudatis iis qui in ora-

A ἐγλεγραμμένος δὲ ἐς τὸ τῶν δώδεκα λῃξιαρχικόν· καὶ ὀλίγου δεῖν, τῆς ὅτι Κρόνου βουλῆς ὤν. ὥστε μὴ μεμφικιόν σοὶ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ λέγε θαῤῥῶν ἤδη τὰ δοκοῦντα, μὴ αἰδεσθεὶς, εἰ ἀγένειος ὤν, δημηγορήσεις· καὶ ταῦτα, βαθυπώγωνα καὶ βύθιον ὑπὸ τοῦ γένους ἔχων τὸν Ἀσκληπιόν. ἄλλως τε, καὶ πρέπον αὖ εἴη σοι νῦν μάλιστα ἐπιφαίνειν τινὰ σοφίαν, εἰ μὴ μάτην ἐν τῷ Ἑλικῶνι καθῆσθαι, ταῖς Μούσαις συμφιλοσοφῶν. ΑΠΟΛ. Ἀλλ' οὐ σὲ, ὦ Μῶμε, χρὴ τὰ τοιαῦτα ἐφιέναι τὸν Δία δὲ, καὶ ὧ σοῦτ κελεύσῃ, τάχ' ἂν

B τι σὺν ἀμούσῳ εἴποιμι, ἀλλὰ τῆς ἐν τῷ Ἑλικῶνι μελέτης ἄξιον. ΖΕΥΣ. λέγε, ὦ τέκνον, ἐφίημί γάρ. ΑΠΟΛΛ. ὁ Τιμοκλῆς οὗτ ἔοικε χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ φιλόθεος, καὶ τοὺς λόγους πόνῳ ἠκρίβωκε τοὺς Στωϊκούς· ὥστε καὶ σεμνύεσιν ὅτι φιλοσοφίαν πολλοῖς τῶν νέων, καὶ μαθηταῖς σὺν ὀλίγοις ὅτι τούτῳ συλλέγει, σφόδρα πιθανὸς ὤν, ὁπότ' ἰδίᾳ τοῖς μαθηταῖς διαλέγοιτο· ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν, ἀτολμότατός ὅστ, καὶ τῇ φωνῇ ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε

C γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐ σεμνείρων, ἀλλὰ βαττολογῶν, καὶ παραπόμπιμος, καὶ μάλιστα ὁπότ' οὕτως ἔχων, καὶ καλλιῤῥημοσύνῃ ὀπιδείκνυσθαι βούληται· σεμνῦναι μὲν γάρ, ἐς ὑπερβολὴν ὀξύς ὅστ, καὶ λεπτολογώμενον, ὡς φασιν οἱ ἀμείνον τὰ τῶν Στωϊκῶν εἰδότες. λέγων δὲ, καὶ ἐρμηνεύων, ὑπ' ἀσθενείας διαφθείρῃ αὐτὰ, καὶ συγχεῖ, σὺν ἀποσαφῶν ὅ, τι βούλεται, ἀλλ' αἰνίγμασιν ἐοικότα ποιητείνων, καὶ πάλιν αὖ πολὺ ἀσαφέστερα

D πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκεινόμενος. οἱ δὲ, ὑ σεμνιέντες, καταγελῶσιν αὐτῦ. δεῖ δὲ, οἶμαι, σαφῶς λέγειν, καὶ τούτου μάλιστα ποιεῖσθαι πολλὴν τὴν πρόνοιαν, ὡς συνήσουσιν οἱ ἀκούοντες. ΜΩ. τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας, ὦ Ἀπολλον, ἐπαινέσας τοὺς

σαφῶς λέγοντας, εἰ καὶ μὴ πάνυ ποιῇς σὺ τοῦτο ἐν τοῖς χρησμοῖς, λοξὸς ὢν, καὶ ψευδόδης, καὶ ἐς ὃ μεταίχμιον ἀσφαλῶς ἀπορρίπτων τὰ πολλὰ, ὡς τοὺς ἀκούοντας, ἄλλου δεῖσθαι Πυθίου τοῦ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. ἀπαρ τί ὃ ὅτι τοῦτῳ συμβουλεύῃς; πῶς ἴασιν ποιήσασθαι τῆς Τιμοκλέους ἀδυναμίας ἐν τοῖς λόγοις; ΑΠΟΛ. σιωπήσεσθον, ὦ Μῶμε, εἴ πως δυνηθείημεν αὐτῷ παρασχεῖν ἄλλον τῶν δεινῶν τούτων ἐρμηνέα καθ' ἀξίαν, ἀφ' οὗ ἂν ἐκεῖνος ἐνθυμηθεὶς ὑποβάλῃ. ΜΩ. ἀγνόησον τοῦτο ὡς ἀληθῶς εἰρηκας, ἔτι παιδαγωγοῦ τινος δεόμενον, συνήγορον ἐν στοιᾷ φιλοσόφων τοῦ δήσασθαι, ἑρμηνεύσοντα τοῖς παροῦσι, ἅ ἂν δοκῇ Τιμοκλεῖ ἢ τὸν μὲν Δάμιν, αὐλοῦ ὑποπόωτον, ἢ δι' αὐτοῦ λέγειν, τὸν δὲ, ὑποκριτὴν τοῦ ἐξερμηνεύοντα, ἰδίᾳ τοῖς ὃ ὅς ἐκείνῳ ὑποβάλλῃ τὰ δοκοῦντα· τὸν δὲ ὑποκριτὴν ῥητορεύειν, ὅσῃ' αὐτὸν ἴσως συνιέντα ὅ, τι ἀκούσεται. ταῦτα πῶς οὐ γέλως ἂν εἴη τοῦ πλήθους; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλως ὑπονοήσομεν. σὺ δὲ, ὦ θαυμάσιε, (φῂς γὰρ ἢ μάντις εἶναι), καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ὅτι τοῦ τοιούτου ἐξέλεξας, ἄγε τοῦ ἢ πλίνθους χρυσᾶς ποτε εἰληφέναι) τί οὐκ ἐπιδείξῃ ἡμῖν ἤδη καιρὸν τινὰ τέχνης, ὥσπερ ὁπότεροι τῶν σοφιστῶν κρατήσεις λέγων; οἶσθα γάρ που ὃ ἀποβησόμενον, μάντις ὤν. ΑΠ. πῶς, ὦ Μῶμε, δυνατὸν ποιῆσαι ταῦτα, μήτε τρίποδος ἡμῖν παρόντος, μήτε θυμιαμάτων, ἢ πηγῆς μαντικῆς, οἵα ἡ Κασταλία ἐστίν; ΜΩ. οὐκοῦν; ἀποδιφθάσεις τὸν ἔλεγχον, ὁ τῷ ψεύδῃ ἐλόμενος. ΖΕ. ὄμοσον, ὦ τέκνον, εἰπέ, ἢ μὴ παρέσῃς τῇ συκοφαντίᾳ τούτῳ ἀφορμὰς δίδοντα, καὶ χλευάζῃ τὰ σά, ὡς ὅτι τρίποδι, ὑδατι, λιβανωτοῦ κείμενα· ὥστ' εἰ μὴ ἔχεις ταῦτα, γεγυμνώσθαί σε τῆς τέχνης. ΑΠΟΛΛ. ἄμεινον μὲν ἴσως, ὦ πάτερ, ἐν Δελφοῖς, ἢ Κολοφῶνι, τὰ τοιαῦτα ποιῆσαι, ἀπόντων μοι τῶν χρησίμων παρόντων, ὡς ἔθος. ὅμως δὲ, ὑπὸ γυμνὸς ἐκείνων, ἢ ἄσκευος πειράσομαι θεσπίζειν ὁποτέρου ὃ κράτος ἔσται· ἀλλὰ δέξεσθε δὲ, εἰ μὴ ἐμμέτρως λέγοιμι.

tionibus perſpicuitate vtuntur: quãquam tu hoc ipſum in promendis atque reddendis oraculis non admodum vſurpare ſoleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in medium ſecurè proiiciens, adeò vt audientes, alio, ad interpretãdum oracula, opus habeant Pythio. Sed quid eſt quod adfers cõſilij? Quo remedio Timoclis in dicendo infantiæ ſuccurrendũ eſſe exiſtimas? APOL. Si quo modo patronum illi ô Mome queamus adiungere alium, qui facultate dicendi polleat, eáque pro dignitate eloquatur, quæcunque Timocles excogitata illi effanda ſuggeſſerit. MO. Non ſapit profectò hoc quod dixiſti, pilos, ſed adhuc pædagogi eget adminiculo, de patrono in conuentu Philoſophorum adiungendo, ad præſentes interpretaturo quæcunque Timocli dictu neceſſaria viſa fuerint: Damis verò ipſe per ſe loquatur: porrò alter interpretis vtatur opera, priuatim in aurem illi ſuſurrans quæcunque ſibi placuerint: cæterùm interpres rhetoricetur, cùm neque ipſe fortaſſe quicquam ex his intellecturus ſit, quæ Timoclem ſuggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non videri poſſint extremè ridicula? Atqui hoc alia via aggrediamur, quando hac parum ſucceſſit. Tu verò ô admirande (etenim & vatem eſſe te confirmas, ac mercedem non mediocrem his præſtigijs cumulaſti, donec aliquando & lateres aureos conſecutus es) cur non data iam occaſione in tempore aliquod egregium artis tuæ ſpecimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophiſtis diſputaturis futura ſit victoria? Siquidem cùm augurij peritia excultus ſis, credibile eſt futurarum rerum euentum te prædiuinare poſſe. APOL. Quî hoc vllo pacto fieri poſſit Mome, neque præſente nobis tripode, neque thymiamatis, nec fonte augurali, cuiuſmodi eſt Caſtalia? MO. Vide vt confutatus tergiuerſeris dum in anguſto conſtringeris. IVP. Attamen dic, ô fili, neque huic ſycophantę calumniandi occaſionem, tuáque ſubſannandi, concedas, quaſi omnis tua vaticinandi peritia in tripode & aqua & thure ſita ſit: adeò niſi hæc tibi præſtò ſint, omni arte priuatus ſis. APOL. Equidem iſta in Delphis aut Colophone meliùs à me fieri poterant, ô pater, oraculis omnifariam, vt aſſolet, mihi præſentibus. Attamen vel ſic his omnibus nudus imparatúſque tentabo prædicere vtrùm ſecutura ſit victoria. Suſcipietis verò haud dubiè, niſi verſiculis incluſum oraculum protulero.

MO. Dic modò: vide vt clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operam. Etenim nequaquam iam ouilla caruncula aut teſtudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis ſit propoſita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dicturus es? Quàm verò quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris ſunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum ſemet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præſentiam teſtantia, plena ſunt myſteriorum atque terriculi. APOL.

Percipe faticani diuûm miracula Phœbi
Lite ſuper dura, quam conſtituêre Sophiſtæ
Clamoſi, largis armati vocibus omnes.
Multa quidem varij alterno clamore tumultus
Miſcentes, ſtiua complebunt roſtra carinæ.
Aſt vbi iam curuo comprenderit vngue cicadam
Vultur, poſtrema cornices voce ſonabunt,
Excipiet ſperata ſuos victoria mulos.
Verùm aſinus feriet longo ſua pignora cornu.

IVPIT. Cur autem ſublato cachinno riſiſti ô Mome? Atqui iſta minimè riſu proſequenda ſunt, quæ noſtris ceruicibus iam imminent. Deſine verò ſedato riſu, infeliciſſime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MOM. Et quînam riſum queam comprimere ô Iupiter, tali, tam claro & perſpicuo audito oraculo? IVPIT. Quin igitur & nobis interpretaris quidnam ſibi velit? MO. Valde quidem aperta & liquida, ita vt nihil nobis opus ſit Themiſtoclis opera. Siquidem perſpicuè hoc teſtatur oraculum, hunc videlicet eſſe præſtigiatorem, nos autem aſinos clitellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facilè perſuaſi, illius verbis credamus, neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locuſtæ. HER. Ego verò pater, tametſi inter ſuperos inquilinus ſim & adſcititius, tamen quæ noſtris rebus in præſens vſui fore viſa ſunt, non grauàbor exponere. Cùm enim iam ad diſputandum in vnum coierint, tunc ſi Timocles ſuperior euaſerit, ſinemus conuentus de nobis habiti diſceptationem progredi: ſin res ſecus ceſſerit, tunc ego ipſam porticum cõcuſſam radicitus ſuper Damin præcipitabo, ne homo execrandus ore blaſphemo ampliùs nos inuadat.

Alludit ad hiſtoriam Cræſi, quæ eſt lib. 1. Herodo.

Alludit ad hiſtoriam Themiſtoclis, quæ eſt apud Herodotum lib. 7.

ΜΩΜ. λέγε μόνον, ὡς φῂς δὲ, ὦ Ἀπόλλον, ἐς μὴ σιωπήσεσθε ἐς αὖτις ἐς ἑρμηνέως δεόμενα. ἐς γὰρ οὐκ ἀρνεία κρέα, ἢ χελώνη νῦν ἐν Λυδίᾳ ἕψεται· ἀλλὰ οἶσθα ὡς ἐπὶ ὅπου ἡ σκέψις. ΖΕΥΣ. τί ποτε ἐρᾷς, ὦ τέκνον; ὡς τά γε ἀφ' ἑαυτοῦ, ταῦτα ἤδη φοβερά· ἡ χρόα τετραμμένη, οἱ ὀφθαλμοὶ περιφερεῖς, κόμη ἀνασεσυρμένη, κίνημα κορυβαντῶδες, καὶ ὅλως, κατάχημα πᾶν τὸ, καὶ φρενοβλαβὲς, καὶ μυστικόν. ΑΠ.

Κέκλυτε μαντιπόλου τόδε θέσφατον Ἀπόλλωνος,
Ἀμφ' ἐλάδος χρυσέης, τῇ αἱ ἔρες ἐτήσαντο
Ὀξυβόαι, μύθοισι κορυσσόμενοι πυκινοῖσι.
Πολλὰ γὰρ ἔνθα κἀνθα μόθου ἑτεραλκέϊ κλωμῷ,
Ταρφέος ἀχέα κόρυμβα καταπλήσσουσιν ἐχέτλης.
Ἀλλ' ὅτ' ἂν αἰγυπιὸς γαμψώνυχος ἀκρίδα μύρμῃ,
Δὴ τότε λοίσθιον ὀμβροφόροι κλάγξουσι κορῶναι.
Νίκη δ' ἡμιόνων, ὁ δ' ὄνος θοὰ τέκμαρ κορύσσῃ.

ΖΕΥΣ. τί τοῦτο ἀνεκάλεσας, ὦ Μῶμε, καὶ μάλα γελοῖα τὰ ἐν ποσὶ παῦσαι κακόδαιμον, ἀποπνιγήσῃ γὰρ τοῦ γέλωτος. ΜΩ. καὶ πῶς δυνατὸν, ὦ Ζεῦ, ἐφ' οὕτω σαφῆ καὶ προδήλῳ πρᾶγμα χρησμῷ; ΖΕΥΣ. σὺ μὲν οὖν ἤδη καὶ ἡμῖν ἑρμηνεύοις ἂν αὐτὸν, εἴπερ καὶ λέγοι. ΜΩ. πάνυ προδήλως, ὥστε δεῖν ἡμῖν Θεμιστοκλέους δεήσει. φησὶ γὰρ ὁ λόγιος οὑτοσὶ διαῤῥήδην, ὅταν μὲν ἐπὶ τοῦτον, ἡμᾶς δὲ ὄνους χαμαιλίους, νὴ Δία, καὶ ἡμιόνους, τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, οὐδὲν ὅσον αἱ ἀκρίδες τὸν νοῦν ἔχοντας. ΗΡΑ. ἐγὼ δὲ, ὦ πάτερ, εἰ καὶ μέτοικός εἰμι, οὐκ ὀκνήσω ὅμως τὰ δοκοῦντά μοι εἰπεῖν. ὁπότε γὰρ ἤδη συνελθόντες διαλέγονται περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, ἐὰν μὲν ὁ Τιμοκλῆς νικήσῃ, ἐάσομεν προχωρεῖν τὰ συνοίσοντα καθ' ἡμῶν· ἐὰν δέ τι ἕτερον ἀποβαίνῃ, τότε ἤδη τὰ σαυτοῦ ἔργα, εἰ δοκεῖ, διασείσας, ἐμβαλῶ τοῖς Δαναοῖς, ὡς μὴ κατάφορος ὤν, ὑβρίζῃ ἐς ἡμᾶς.

ΜΩΜ. Ηφαιστε, ἰὼ Ηφαιστε, ἀγρίκην τὴν εἰρηκας, καὶ δεινῶς Βοιώτιον, ξυναπολέσαι σὺν τοσούτοις, καὶ τοσούτοις τὴν σοφὴν, αὐτῷ Μαραθῶνι, καὶ Μιλτιάδῃ, καὶ Κυναιγείρῳ; καὶ πῶς ἂν τούτων συμπεσόντων, οἱ ῥήτορες ἐπὶ ῥητορεύοιεν, τίνα μείζην εἰς τοὺς λόγους ἐπιθήσουσιν ἀφορμήν; ἄλλως τε, ζῶντί μοί σοι, δυνατὸν ἰὼ τί τοιοῦτο· ἀφ' ὧν δὲ θεὸς γεγένησαι, μεμάθηκας, οἶμαι, ὡς αἱ Μοῖραι μόναι τὰ τοιαῦτα δυνάμεναι, ἡμᾶς δὲ, αὐτῷ ἄμοιρόι ἐσμέν. ΗΡ. ὀκνῶ ὁπότε τὸν λέοντα, ἢ τὴν ὕδραν ἐφόνευον, αἱ Μοῖραι δ' ἐμοῦ ὀκνηρὸν ἐποίησαν; ΖΕΥΣ. καὶ μάλα. ΗΡ. ἐγὼ οὖν ἰὼ τις ὑβρίζῃ εἰς ἐμὲ, ἢ περισυλῶν μου τὸν νεὼν, ἢ ἀναθεὶς ἔπων ὃ ἄγαλμα, εἰ μὴ ταῖς Μοίραις πάλαι δεδογμένον ἦν, οὐκ ἂν ἐπιτρίψαιμι αὐτόν; ΖΕ. ὠδαμῶς. ΗΡ. ὀκνῶ ἄκουσον, ὦ Ζεῦ, μὴ πρόρρησις. ἐγὼ γὰρ, ὡς ὁ κωμικὸς ἔφη, ἀγρικός εἰμι, τὸ σκάφιον, σκάφιον λέγων. εἰ τοιαῦτά ἐστι τὰ ὑμέτερα, μαχεῖν χαίρειν φράσας ταῖς ἐνταῦθα ἡμῶν, καὶ χιόνι, καὶ ἱερείων αἵματι, κατίημι εἰς τὸν ἅδην, ὅπου με γυμνὸν ἔχοντα τὸ τόξον, καὶ τὰ εἴδωλα φοβηθήσεται τὰ ὑπ' ἐμοῦ πεφονευμένων θηρίων. ΖΕ. ἄγε, οἴκοθεν ὁ μῦθος, φασὶν ἀπέσωσας γοῦν τῷ Δάμιδι ταῦτα εἰπεῖν ὑποβάλλων· ἀλλά τίς ὁ σπουδὴ προῆσιν ὅστις ἐστὶν, ὁ χαλκοῦς, ὁ βύρσαμμος, ὁ βυρσείραφος, ὁ ἀγχαῖος τὴν αἰάδεσιν τῆς κόμης; μᾶλλον δ' ὁ σὸς, ὦ Ερμῆ, ἀδελφός ἐστιν, ὁ ἀγορᾶιος, ὁ περὶ τὴν Ποικίλην. πίτης γοῦν αὐτὸν ἐπέπλησται, ὁσημέραι αὐτὸν πλατύνομος ὑπὸ τῶν ἀνδριαντοποιῶν. τί, ὦ παῖ, δρομαῖος ἡμῖν ἀφῖξαι; ἢ που τι ὀκνηρὸν νεώτερον διαλήλυθε; ΕΡ. ὑφ' ἥμεγα, ὦ Ζεῦ, καὶ μυείας τῆς σπουδῆς δεόμενον. ΖΕ. λέγε ἤδη, εἴ τι καὶ ἀνύσει ἡμᾶς ἐπαμυνάμενον λέληθεν. ΕΡ. ἐτύγχανον μὲν ἄρτι χαλκουργῶν, ὑποπιπλάμενος στέρνον τε, καὶ μετάφρενον· ἁρμόττει δέ μοι τέλειος ἀμφὶ σώματι πλαθεὶς, παρῃώρητο μεμηλῇ τῇ τέχνῃ, σφαλίδα χόγχῃ πᾶσαν ἐντυπούμενος· ὁρῶ δ' ὄχλον σείοντα,

A MO. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarum est quod dixisti, & vehementer Bœoticum consilium, eadem opera volens tot vnà cum sceleſto Damide exitio absumere, ad hæc ipsam quoque porticum vnà cum Marathone & Miltiade atque Cynægiro diruere? Et quonam pacto his collapsis rhetores ampliùs debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuati? Equidem ista viuenti tibi licuisset perpetrare: ex quo verò in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, vt opinor, solas Parcas effecta redde- B re posse talia: porrò nos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HER. Proinde, quando leonem aut Hydram claua illisa letho dedi, Parcæ per me ista operatæ sunt? IVPI. Sanè verò. HER. Ac nunc si quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario sacrilegio compilaret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis visum foret, non conteram illum scilicet? IVP. Nequaquam. HER. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ô Iupiter. Ego enim, vt comicus ait, homo C sum agrestis & rusticus, ligonē, ligonem vocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent: honoribus, nidori, ac sacrificiorum sanguini, quibus hîc fruimur, lōgum valere iussis, in Orcum descendam, vbi me nudum arcum habentem, saltem demortuorum vmbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac monstra à me passim trucidata. IVPI. Euge testem, quod aiunt, domo adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicen- *Hermes Agoraus, qui ad Pœcilē areus stat, vt & Pausanias annotauit.*
dum subiiciens. Sed quis tanto accedit properandi studio? nempè æreus ille est, probè politus, & exactè expressus, sublimata in morem priscorum coma. Magis D verò tuus est ô Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porticum Variam crebra est cōuersatio: proinde pice oppletus est, quippe qui in dies singulos à statuariis refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuncias? HERMAG. Ingens quiddam ô Iupiter, quódque summam & maximam requirat operam & diligentiam. IVPI. Quin ergo actutum expromis sicubi aliquid fortè mali nobis ignorātibus subortum sit? HERMAG. Cùm ad porticum iam fabricarer æreus, ac pérque dorsum pérque pectus iungerer, & factus ineptè corpori thorax meo appendêret, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi balteus, turbam video tumultuantem accurrere,

Ibi enim illorum effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, vt Pausanias testatur.

uâ cum duo ſophiſtici certaminis ibant periti, fronte triſti ac pallida pugiles, Damis, &. IVPIT. Parce precor optime Hermagora verbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed age hoc mihi expedi, non iam dudum conſertis manibus in pugnam deſcenderunt? HERM. Nondum, ſed adhuc in initio velitaris pugnæ ac intra teli iactum cõſtituti ſunt, funda iaculantes: & alternis eminùs conuiciis mutuò ſe petunt. IVPIT. Quid ergo nobis porrò faciendum eſt ô ſuperi? an non prolato capite auſcultandum? *Nam Homerus cœli oſtiarias fecit.* Quocirca Horæ oſtiariæ iam auferant à ianua peſſulum, ac deductis nubibus Olympi portas reſerent. O Hercules, quanta multitudo hominum ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles ille non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidans, funditus hodie perditurus eſt omnia. Neque enim dubiis argumentis indicat, nullo modo Damidis impreſſionem ac impetum ſe perpeſſurum. Sed quod nobis factu eſt facillimum, vota pro illo faciamus nobiſcum, ac tacitè, ne Damis inaudiat iſta. TIMO. Quid verò ais Dami ſacrilege? nullos eſſe Deos, neque eoſdem quicquam in rebus humanis prouidere? DA. Non: ſed tu mihi priùs reſponde, quo ſermone perſuaſus illos eſſe credidiſti? TIM. Nequaquam, ſed tu mihi ô ſcelerate reſpõde. DA. Non inquam, ſed tu. IVP. Hac equidem vna ratione noſter præpollet multo maximè: nam vocaliùs & intenſiùs exaſperat omnia. Euge verò ô Timocles, multa mala in hominem perditum ingere conuicia. In hoc enim omnis tua vis ſita eſt, vt maximè aliàs ipſis piſcibus mutiorem te eſſe declaret, os tibi opprimens. TIM. Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam reſpondebo. DA. Proinde ô Timocles, roga. Siquidem in hoc iam viciſti, poſtquam iuraueris. ſed enim, ſi videtur, citra blaſphemias. TIM. Rectè mones ô execranda bellua. Nullane videntur tibi ſuperi vti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuitò contingunt, & citra Deorum prouidentiam? DAMIS. Sanè verò. TIM. Neque vllius Dei cura quicquam ordinatur aut diſponitur? DAMIS. Non. TIM. Cuncta verò temere feruntur, & caſu fortuito? DA. Sanè. TIM. Cæterùm vos ciues iſta audientes impune ſuffertis huius execrandas in deos blaſphemias, nec ſceleratum hunc ſaxis obruitis? DA. Quid verò hominum animos in mè exaſperas, ô Timocles?

καὶ τινας δύο ὠχροὺς κεκεφικότας, πυγμάχους σοφισμάτων, Δάμιν τε, καὶ. ΖΕΥΣ. παύου, ὦ Ἑρμαγόρα βέλτιστε, τραγῳδῶν. οἶδα γὰρ οὓς τινας λέγεις, ἀλλ' ἐκφύσει μοι φράσον, εἰ πάλαι συγκροτεῖται αὐτοῖς ἡ ἔρις. ΕΡ. οὐδέπω, ἀλλ' ἐν ἀκροβολισμοῖς ἔτι ἦσθε, ἀποσφενδονῶντες ἀλλήλοις, πόρρωθεν πολυλοιδορούμενοι. ΖΕ. τί οὖν ἔτι χρὴ ποιεῖν λοιπόν, ὦ θεοί, ἢ ἀκροᾶσθαι θᾶττον φαύσας αὐτῶν; ὥστε ἀφαιρείτωσαν αἱ Ὧραι τὸν μοχλὸν ἤδη, καὶ ἀπάγουσαι τὰ νέφη, ἀναπετάσωσι τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. Ἡράκλεις, ὅσον ὁ πλῆθος ὅτι πρὸς ἀκρόασιν ἀπήντηκασιν. ὁ δὲ Τιμοκλῆς οὗτος, ὑπόπτερόν τινα ἔοικε τεθορυβῆσθαι, καὶ παραπλόμενος, ἀπολεῖ πάντα τοῦτ' ἐκεῖνον. δῆλος γοῦν ὅτι οὐδὲ αὐτὰ ἐρρῶσθαι τῷ Δάμιδι δυνησόμενος, ἀλλ' ὥσπερ ἡμῖν δυνατώτατον, εὐχώμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ σιγῇ, ἐφ' ἡμείων, ἵνα μὴ Δάμις γε πύθηται. ΤΙΜΟ. τί φῄς, ὦ ἱερόσυλε Δάμι, θεοὺς μὴ εἶναι, μηδὲ προνοεῖν τῶν ἀνθρώπων; ΔΑΜ. οὐκ, ἀλλὰ σὺ πρότερος ἀπόκριναί μοι, ᾧ πίνι λόγῳ ἐπείσθης εἶναι αὐτούς. ΤΙΜΟ. οὐμνύω, ἀλλὰ σύ, ὦ μιαρέ, ἀπόκριναι. ΔΑ. οὐμνύω, ἀλλὰ σύ. ΖΕ. ταυτὶ μὲν οὐδαμοῦ ὁ ἡμέτερος ἄμεινον καὶ εὐφωνότερον πραχύνεται. ἴθι, ὦ Τιμόκλεις, ἐπὶ τὴν βλασφημίαν· σὲ γὰρ τοῦτο σοι, ὃ κρότος ὡς τἄλλα, ἱδρῶτα ἀποφανῇ, ὑπισχνούμενον. ΤΙΜΟ. ἀλλά, μὰ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐκ αὖ ἀποκρινάμενός σοι πρότερος. ΔΑ. ὀκνοῖς, ὦ Τιμόκλεις, ἐρώτα· ἐκρέμασας γὰρ τοῦτό γε, ὀμόσας· ἀλλ' αὖθις τὴν βλασφημίαν, εἰ δοκεῖ. ΤΙΜ. οὐ λέγεις, εἶπε θᾶττον μοι, οὐ δοκοῦσί σοι, ὦ κατάρατε, πρόνοιάν τινα θεοί, ΔΑ. ἀδαμῶς. ΤΙΜ. τί φῄς; ἀπρονόητα οὕτω ταῦτα πάντα; ΔΑ. ναί. ΤΙ. ἦ γοῦν τινι θεῷ πάσχεται ἡ τῶν ὅλων ἐπιμέλεια; ΔΑΜ. οὔ. ΤΙΜ. πάντα δὲ εἰκῇ φέρεται ἀλόγῳ τῇ φορᾷ; ΔΑ. ναί. ΤΙ. εἶτ' αὖ θεσπροὶ ταῦτα ἀκούοντες, ἀνέχεσθε, καὶ οὐ καταλεύετε τὸν ἀλιτήριον; ΔΑ. τί τοὺς ἀνθρώπους ἐπ' ἐμὲ παροξύνῃς, ὦ Τιμόκλεις;

ἢ τίς

ἢ τίς ὢν, ἀγαναχτεῖς ἐπ' ἐμοὶ τοῖς θεοῖς, καὶ A Aut quémnam te esse dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus es, præsertim illis ipsis nequaquam indignè ferentibus? Iam enim olim ista audientes, nondum vlla re mala aut acerba me affecerunt: nescio tamen si ista audiunt. TIM. Audiunt ista, ô Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus suppliciis te excarnificandũ reseruant. D A. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus suis sibi sumerent otij, tot ac tantis, vt tu mihi perhibes, districti occupationibus, res quæ sunt per mundum innumeras disponentes, adeò vt te quoque nondum ob tua B nefanda periuria dignis suppliciis affecerint, neque non ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi necessitate coacto ad conuitia & maledicentiam propter probra falsò obiecta confugiendum sit? Et me hercle non video quo certiore argumento suam testatam facere possint prouidentiam superi, quàm si te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo constat illos peregre esse profectos, supra Oceanum fortasse, ad inculpatos Æthiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comessatum, & *Alludit ad Homeri locum Ilia. 1.* C profectò nonnunquam inuocati. T IMO. Quid ad tam impudentem & blasphemam contumeliam tibi respondeam ô Dami? D A. Nimirum illud quod iam olim auidissimè audire desiderabam, nempe qua ratione persuasus, Deos prouidere existimas. TIM. Equidem ipso rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus sum, nempe quòd Sol subinde diurni spacij cursu suum iter conficiat: ad eundem quoque modum Luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna stellarum vicissitudo, & plantæ è terra succrescentes, & animantia in dies singulos nascentia. Quódque eadem tanta industria procreata sic alantur, sic moueantur, sic cogitent, sic incedant. quódque ea sit ratio ædificandi, ea incidendi coria. Quę omnia, aliáque id genus innumera mihi clarissima & certissima vidẽtur esse diuinæ prouidentiæ indicia. D A. Tu quidem Timocles quæstionem discerpis: neque enim clarum aut certum est, num horum quodque disponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipse negauerim: non tamen ideo mox persuasus sum vt credam ista necessariò ac quodam coactu prouidentiæ fieri. Iam enim aliàs incepta sunt, & nunc pari vicissitudine eadémque via constituuntur: tu verò harum rerum ordinem necessitatem vocas. Deinde videlicet indignaris si quis à sententia tua dissentit, cùm ea quæ fiant, enume-

τοῦτα, ἐκείνων αὐτῶν οὐκ ἀγαναχτούντων; οἵ γε οὐδὲν δεινὸν ἀκηκοότες με πάλαι ἀκούοντες, εἴ γε ἀκούουσι. TIM. ἀκούουσι γὰρ, ὦ Δάμι, ἀκούουσι, καί σε μετέπειτα ποτὲ χρόνῳ ὕστερον. Δ Α. καὶ πότε αὖ ἐκεῖνοι σχολὴν ἀγάγοιεν ἐπ' ἐμὲ, τοσαῦτα, ὡς φῄς, πράγματα ἔχοντες, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἄπειρα ὄντα, οἰκονομούμενοι; ὥστε οὐδέ σέ πω ἠμύναντο ὧν ὑβρικεῖς ἀεὶ, καὶ τῶν ἄλλων, ἵνα μὴ βλασφημεῖν καὶ αὐτὸς ἀναγκάζωμαι τοῖς τὰ συγκείμενα. καίτοι οὐκ ὀρθῶς πινα δὴ ἄλλως ὑπόληψιν τῆς B ἑαυτῶν προνοίας μείζω ἐξενεγκεῖν ἐδύναντο, ἢ σὲ κακὸν, κακῶς ὑβρίσαντες, ἀλλὰ δῆλοί εἰσιν ἀποδημοῦντες ἐπ' τὸν Ωκεανὸν ἴσως μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας. ἐθος γάρ ἀὐτοῖς σπανίως ἰέναι πρὸς ἀνθρώπους ὑπὲρ δαῖτα, καὶ ἀμπαυγέλτως ἐνίοτε. TIM. τί προὸς τοσαύτην αἰσχυντίαν εἴποιμι, ὦ Δάμι; Δ Α. σκόπει, ὦ Τιμόκλες, ὁ πάλαι ἐγὼ ἐπόθουν ἀκοῦσαί σου, ὅπως ἐπείσθης οἴεσθαι προνοίαν τοῖς θεοῖς. TIMO. ἡ πάντις με πρώτη τῶν γιγνομένων ἔπεισεν, ὁ ἥλιος ἀεὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰὼν, καὶ σελήνη κατὰ ταὐτὰ, καὶ ὧραι περιπόλωσαι, C φυτὰ φυόμενα, καὶ ζῷα γεννώμενα, καὶ αὐτὰ ταῦτα ὅπως δυμηχάνως κατεσκευασμένα, ὡς πέφυσθαι, καὶ κινεῖσθαι, καὶ σύνοψιν, καὶ βαδίζειν, καὶ πτερύγεσθαι, καὶ σκυτοτομεῖν, καὶ πάντα ταῦτα προνοίας ἔργα εἶναί μοι δοκεῖ. Δ Α. αὐτό που ὃ ζητούμενον, ὦ Τιμόκλες, σπαρπάζεις. οὐδέπω γὰρ δῆλον, εἰ προνοίᾳ τούτων ἕκαστον ὑπέστη· ἀλλ' ὅτι μὲν τοιαῦτα ἐστὶ τὰ γιγνόμενα, φαίην ἂν κἀγὼ· οὐ μὴν αὐτίκα D πεπεῖσθαι ἀνάγκη, τὸ ὑπό τινος προμηθείας αὐτὰ γίγνεσθαι. ἔνι γὰρ τὰ ἄλλως ἀρξάμενα, νῦν ὁμοίως, τὰ κατὰ ταὐτὰ σπείσασθαι, σὺ δὲ, τάξιν αὐτῶν ὀνομάζεις τὴν ἀνάγκην. εἶτα δηλαδὴ ἀγαναχτήσεις, εἴ τις σοι μὴ ἀκολουθοίη, τὰ γιγνόμενα μὴ, ὁποῖά ἐστι, κατα-

res ac laudibus efferas, existimans hisce demõstrasse etiam vnumquodque illorũ immutari posse prouidentia. Itaque iuxta Comicum, hoc profectò quod adduxisti, friuolum est: proinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea sum sententia, vt putem aliam demõstrationem huic rei comprobandæ mihi non esse adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi respondé. Videtúrne tibi Homerus fuisse poëtarum præstantissimus? D A. Et valde quidem. TIMO. Huic ergo ipsi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obscurè asserenti. D A. Atqui ô admirande, poëtã me hercule excellentem fuisse Homerum, omnes tibi haud difficulter assentimur: porrò autem testem super hisce rebus fide dignum aut hunc aut alium poëtam vllum esse, id verò nullo modo concedimus. Neque enim veritatis proferendæ curam illis fuisse constanter opinor, sed vt audientium animos verborum lenociniis atque dulcedine demulcerent. Quapropter & versiculos cantillant, & fabularum inuolucris perstrepunt, ac breuiter super fumo machinantur omnia. Perlibenter verò ex te audirem, quibúsnam Homeri dictis maximè in hanc opinionem esses adductus. Nunquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum insidiosè petitum vinclis constringere voluerint & filia & frater & vxor eius? Et nisi Thetis indignum facinus miserata, Briareum Ioui in auxilium aduocasset, optimus ille Iupiter nobis constrictus atque discerptus fuisset. Pro quibus memor dati à Thetide beneficij, ludit Agamemnonem somnio quodam fallaci immisso, in hoc, vt multi ex Achiuis hostili manu peremptí occumberent. Vide verò quàm non facile & prõptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonem, nisi miseris modis illum decepisset. Aut illa fortasse omnium maximè tibi audienti fidem fecerunt, quemadmodum Diomedes Veneris manum vulnere violauerit, atque etiam Martem ipsum Mineruæ impulsu. Aliquanto verò pòst ipsi cælites furore collapsi, singulari inter sese certamine mixtim masculi & fœminæ prælíati sunt. Ac Minerua quidem Martem superatum prosternit, quippe quem tardatum ac fessum vulnere, opinor, quod paulo antè à Diomede acceperat, adorta sit. *Contra Latonam sic erat Cyllenia proles.* Aut fortè ea quæ super Diana nugatus est, probabiliter tibi dicta visa sunt, quemadmodum ipsa nimiùm querula indignanter & maligniè tulerit quòd sola ad epulas conuiuales ab Oeneo vocata non fuerat:

A εἰθισμένῳ, καὶ ἐπαινοῦντι, οἰομένῳ δὲ ἀποδέξειν ταῦτα εἰ), τὴν τοσαύτην ἀμφισβήτησιν ἀλλαχόθεν ἄρασθαι αὐτὴν ἄκαιρον. ὥστε κατὰ τὸν κωμικὸν, τοῦτό μὲν ἀπόμοιρόν μοι ἔστω, ἄλλο δέ μοι λέγε. TIM. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι καὶ ἄλλης ἔτι τούτοις δεῖν ἀποδείξεως. ὅμως δ' οὖν ἐρῶ, ἀπόκριναι γάρ μοι. Ὅμηρός σοι δοκεῖ ἄριστος ποιητὴς γενέσθαι; Δ A. καὶ μάλα. TIM. ὁκουοῦν ἐκείνῳ ἐπείθόμην, τὴν τοσαύτην περὶ θεῶν ἐμφάνισιν. Δ A. ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, ποιητὴν μὲν ἀγαθὸν Ὅμηρον γενέσθαι, πάντες σοι συνομολογήσουσι, μάρτυρα δὲ ἀληθῆ B τοσοῦτον, ἔθ' ἑκάτερον, ἔτε ἄλλον ποιητὴν οὐδένα. ἔτε γὰρ ἀληθείας μέλειν αὐτοῖς οἶμαι, ἀλλὰ τὴν κηλοῦσας ἀκοὰς, καὶ ὅλως τοῦτο, μέθοις τε καταδοῦσι, καὶ μύθοις κατηχοῦσι, καὶ ὅλως, ἄπαντα ὑπὲρ τοῦ τερπνοῦ μηχανῶνται. ἀπὲρ ἥδέως ἂν ἀκούσαιμι οἷς ποτὲ μάλιστα ἐπείσθης τὸν Ὅμηρον. ἆρα οἷς περὶ τοῦ Διὸς λέγει, ὡς ἐπεβούλευον σφῶσιν αὐτὸν ἡ θυγάτηρ, καὶ ὁ ἀδελφὸς, καὶ ἡ γυνή; καὶ εἴτε μὴ τὸν Βριάρεων ἡ Θέτις ἐκάλεσεν, ἐλεήσασα ὃ μηνόμενον, ἐπεπέδητο ἂν ἡμῖν ὁ βέλτιστος Ζεὺς, σφαραγθείς. αἰθ' ὧν καὶ ἀποµιμνησθεὶς τῆ Θέτιδι τὸ εὐεργέτημα, ὄζαπατᾷ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὄνειρόν τινα ψευδῆ ἐπιπέμψας, ὡς πολλοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἀπόθοιεν. ὁρᾷς; ἀδυνάτου γὰρ ἦν αὐτῷ, κεραυνὸν ἐμβαλόντι, καταφλέξαι τὸν Ἀγαμέμνονα αὐτὸν, αἰδοῦ γε ἀπατεῶνα εἶ) δοκεῖν. ἢ σκῆπτόν σε μᾶλλον εἰς τὸν πίστιν ἐπεσπάσατο ἀκούοντα, ὡς Διομήδης μὲν ἔβλαψε τὸν Ἀφροδίτην, εἶτα τὸν Ἄρη αὐτὸν, Ἀθηνᾶς τοῦ βέλους, μὴ μικροῦ D δεῖν, αὐτοῖς συμπεσόντες οἱ θεοὶ, ἐμονομάχουν ἀναμὶξ ἄρρενές τε, καὶ θήλειαι, καὶ Ἀθηνᾶ μὲν, Ἄρει καταγωνίζεται, ἅτε καὶ πεπονηκότα, οἶμαι, ἐκ τοῦ βάματος, ὃν τοῦδε τοῦ Διομήδους εἰλήφει. Λητοῖ δ' αὐτέῃ σῶκος ἐοικυῖος Ἑρμῆς. ἢ τὰ τοῖς τοῦ Ἀρτέμιδος σοι πιθανὰ ἔδοξεν, ὡς ἐκείνη μεμψιμοιρούσα, ἠγανάκτησεν, ὅ κληθεῖσα ἐφ' ἑστίασιν ὑπὸ τοῦ Οἰνέως.

Iliad. 5.

Iliad. 9.

ἐγὼ δι' τοῦτο, σοῦ τινα ὑποφυᾶ, καὶ αὐτὸ- A ac propterea aprum inusitatę magnitudinis ac roboris inauditi in regionem illius immisit. Nunquid ergo talia legentem te persuasit Homerus? IVP. Papæ! quanta turbæ acclamatio ô superi consecuta est Damin collaudantis! Noster verò hæsitanti & perplexo similis esse videtur. Proinde animo meticuloso turbatus subtrepidat, ac planè clypeum se abiecturum haud obscurè præ se fert. Et iam quidem circumfert oculos, vbinam è turba elapsus aufugiat. TIMOC. Proinde neque Euripides quicquam sani tibi dicere videtur, quoties in scenam introductis Diis, perspicuè indicat, illorum auxilio bonos ex heroibus seruari, improbos autem propter impietatem crudeliter perdi? DA. Atqui Timocles, philosophorum generosissime, si hæc facientes poëtæ tragici te persuaserunt, necessum est alterum ex his duobus consequi, vt aut Polum & Aristodemum & Satyrum deos esse existimes, aut Deorum personas esse hæc ipsa, nempe calceos ac tunicas ad pedes vsque porrectas, & chlamydes & chirothecas & ventriculos & corpuscula, aliáque id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare solent: quod ego absurdissimum esse arbitror. Alioqui per se quoties nulla necessitate vrgente suam in fabulis opinionem explicat? Audiuistine vnquam & hæc ab illo prolata liberè: Vides supernum simul & immensum æthera, Terram humidis circa tenentem in brachiis? Illum, Iouem arbitrare, necnon hanc, deam. Et rursus: Quicunque Iupiter Deus sit, nescio, Nisi quòd Iouem sermone vulgi audiuerim. TIM. Proinde omnes homines & gentes turpiter decipiuntur, deos esse existimantes, eorúmque dies festos magna religione celebrantes. DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mihi reuocasti gentium opinionem, quam de diis obtinent. Ab illa verò maximè licet intelligere quàm nihil firmum & stabile in se habeat quæ de Diis fertur oratio. Multa enim est & conturbata opinionum confusio, ac planè alij alia opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci sacrificant, Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex Samo ad illos delatum esse constat, Phryges autem Lunæ, Æthiopes diei, Cyllenij Phaleti, columbæ Assyrij, Persæ igni, Ægyptij aquæ: ac omnibus quidem Ægyptiis aqua pro Deo communiter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos, deus est,

ταρον τινὰ ἀλκὴν, ἐπαφῆκεν ὅτι τινὶ χώραν αὐτῷ. ἆρα οὖν τὰ τοιαῦτα λέγων σε Ὅμηρος πέπεικε; ΖΕ. Βαβαί. ἡλίκον, ὦ θεοὶ, ἀνεβόησε τὸ πλῆθος, ἐπαινοῦντες τὸν Δάμιν· ὁ δ' ἡμέτερος, ἀπορουμένῳ ἔοικε· δέδιε γοῦν, καὶ περιστρέφει, καὶ δῆλός ἐστιν ἀπορρίψων τινὰ ἀσπίδα, καὶ ἤδη παρεσκόπει οἱ πρέχειδες, ἀποδράσεται. ΤΙ. ὑπὸ δὲ Εὐριπίδης ἆρά σοι δοκεῖ λέγειν τι ὑγιές, ὁπότ' ἂν αὖ εἰς αἰσίαν σάλπιγγος τοὺς θεοὺς ὅτι τινὶ σκηνῇ, δῆλον ὡς σώζοντας μὲν τοὺς χρησοὺς τῶν ἡρώων, τοὺς πονηροὺς δὲ, καὶ τινὰ ἀσεβοῦντα καὶ σε, ὀλοφυρομένους; ΔΑ. Ἀλλ', ὦ γενναιότατε φιλοσόφων Τιμόκλεις, εἰ ταῦτα ποιοῦντες οἱ τραγῳδοὶ πεπείκασί σε, ἀναγκαῖον δυοῖν θάτερον, ἢ τοὺς Πῶλον, καὶ Ἀριστόδημον, καὶ Σάτυρον, ἡγεῖσθαί σε θεοὺς εἶναι τότε, ἢ τὰ τοιαῦτα τῶν θεῶν αὐτά, καὶ τοὺς ἐμβάδας, καὶ τοὺς ποδήρεις χιτῶνας, καὶ χλαμύδας, καὶ χειρίδας, καὶ τοιαυτηρίδιον, καὶ σωμάτια, καὶ πάλιν, οἷς ἐκφῦσαι σπλάγχνοις τὴν τραγῳδίαν, ὅπερ καὶ γελοιότατον οἶμαι. ἐπεὶ καθ' ἑαυτὸν ὁπότε ὁ Εὐριπίδης, μηδὲν ἐπειγούσης τῆς χρείας, τὴν δραμᾶτ' ἂν τὰ δοκοῦντα οἱ λέγῃ, ἀκούσῃ αὐτοῦ ποτε παῤῥησιαζομένου, Ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ, τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα, Καὶ γῆν πελιξ ἔχουθ' ὑγρᾶς ἐν ἀγκάλαις, Τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν. καὶ πάλιν, Ζᾶς, ὅστις ἐστὶν ὁ Ζᾶς· ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα, πλὴν λόγῳ κλύων. καὶ τὰ τοιαῦτα. ΤΙΜ. Ὁρῶ· ἀπάντων ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἐθνῶν, ἐξαπατωμένων, θεοὺς νομίζοντες, καὶ πανηγυρίζοντες. ΔΑ. Εὖγε, ὦ Τιμόκλεις, ὅτι μ' ὑπεμνησας τῶν κατὰ τὰ ἔθνη νομιζομένων, ἀφ' ὧν μάλιστα σαφῶς τις ἂν, ὡς τὰ τῶν θεῶν ἐστὶ βέβαιον ὁ περὶ θεῶν λόγος πῶς ἔχει. πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ, καὶ ἄλλοι ἄλλα νομίζουσι, Σκύθαι μὲν, Ἀκινάκῃ θύοντες, καὶ Θρᾷκες Ζαμόλξιδι, δραπέτῃ ἀνθρώπῳ ἐκ Σάμου, ὡς αὐτοῖς ἥκοντι, Φρύγες δὲ, Μήνῃ, καὶ Αἰθίοπες, ἡμέρᾳ, καὶ Κυλλήνιοι, Φάλητι, καὶ Ἀσσύριοι, περιστερᾷ, καὶ Πέρσαι, πυρὶ, καὶ Αἰγύπτιοι, ὕδατι. καίτοι μὲν ἅπασι κοινὸν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ ὕδωρ, ἰδίᾳ δὲ, Μεμφίταις μὲν, ὁ βοῦς, θεός·

Peluſiotis verò cepe: iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus, aut feles, aut ſimia. Præterea vicatim, his quidem dexter humerus deus eſt, cæteris verò è regione habitãtibus, ſiniſter. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum Samium, aut catinus. Nónne hæc tibi videntur riſu proſequenda eſſe, ô bone Timocles? M O. Nónne prædicebam ô Dij iſta omnia ventura in propatulum, ac fore vt exactè indagarentur? I V P I. Dixiſti ô Mome, & nos rectè obiurgaſti. Ego verò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præſenti euitato periculo. T I M O. Atqui tu ô deorum hoſtis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius opus eſſe dices? nonne deorum, eorundémque prouidentiæ? D A. Tace verò de oraculis, virorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potiſſimùm mentionem feceris. Nunquid illius gratia, quod Pythius Lydo reſpondit? Quàm verò callidè ſermone vſus eſt ancipiti, cuiuſmodi ſunt quædam Mercuriales imagunculæ duplices, & vtrinque ſimiles, ad quancunque illarum partem te verteris: an potiùs Græſus traiecto Hale, ſuum ipſius, an Cyri imperium ſubuerſurus eſt? Attamen non paucis talentis Sardianum illud exitium vocem hanc ambiguam mercatum eſt. M O. Hæc ipſa ô ſuperi vir iſte commemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nunc noſter eſt feſtiuus ille citharœdus? Quin profectus tuam exiſtimationem ipſe tueris obiecta refellendo? I V P. Tu quidem nos mactas, ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. T I M O. Vide qualia facis ô ſcelerate Dami, qui propemodum ipſa quoque Deorum ſimulacra vnà cum aris non verearis ſubuertere. D A. Haud omnes aras ſubuerti cupio, ô bone Timocles. Quid enim mali adferunt, ſi thymiamatum odore & fragrantia plenæ ſint? Cæterùm Dianæ aras quæ in Tauris ſubſtructæ feruntur, non illibenter funditus euerſas viderem, ſuper quas ipſa virgo conuiuium magna alacritate agitare ſolet. I V P I T. Vnde verò nobis hoc inſuperabile malũ obiicitur? Quàm nulli deorum parcit hic vir, nullius numen reueritus, ſed tanquam ex plauſtro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nullóque diſcrimine in vniuerſos debacchatur, iuxtà ſontes atque innocẽtes?

Πλησιστώτας δὲ, κρόμμυον· καὶ ἄλλοις, ἴβις, ἢ κροκόδιλος, καὶ ἄλλοις, κυνοκέφαλος, ἢ αἴλουρος, ἢ πίθηκος· καὶ ἐπὶ κῶμας, τοῖς μὲν ὁ δεξιὸς ὦμος θεός· τοῖς δὲ κατ' ἀντικρύ οἰκοῦσιν, ἄτερος, καὶ ἄλλοις, κεφαλῆς ἡμίτομον, καὶ ἄλλοις, ποτήριον κεραμεοῦν, ἢ τρύβλιον. Ταῦτα πῶς οὐ γέλως ἐστὶν, ὦ καλὲ Τιμόκλεις; M Ω. οὐκ ἔλεγον, ὦ θεοὶ, ταῦτα πάντα ἥξειν εἰς τὸ μάφανες, καὶ ἀκριβῶς ἐξεταθήσεσθαι; Z E Y Σ. ἔλεγες, ὦ Μῶμε, καὶ ἐπιτίμας ὀρθῶς, καὶ ἐγὼ πειράσομαι ἐπανορθώσασθαι αὐτὰ, ἵνα μὴ ἐν ποσὶ κινδύνου ἀφανίζωμαι. T I. ἀλλ', ὦ θεοῖς ἐχθρὲ σὺ, τοῖς χρησμοῖς, καὶ παραγορεύσεις τῶν ἐσομένων, τίνος ἕνεκα εἶπεν, ἢ θεὸν, καὶ τῆς προνοίας τῆς ἐκείνου; Δ A M. σιώπησον, ὦ ἄριστε, περὶ τῶν χρησμῶν, ἐπεὶ ἐρήσομαί σε, τίνος αὐτῶν μάλιστα μεμνῆσθαι ἀξιοῖς. ἆρ' ἐκείνου, ὃν τῷ Λυδῷ ὁ Πύθιος ἔχρησεν; ὃς ἀκεφάλως ἀμφήκης ἐστὶ, καὶ δίπροσωπος, οἷοί εἰσι τοῦ Ἑρμοῦ ἔνιοι, διπλοῖ, καὶ ἀμφοτέρωθεν ὅμοιοι, καὶ πρὸς ὁποτέραν αὖ αὐτῶν μέρος διαστραφήσῃ· ἢ τί μᾶλλον, ὁ Κροῖσος διαβὰς τὸν Ἅλυν, τοῦ αὐτοῦ ἄρξει, ἢ τοῦ Κύρου καταλύσει; καίτοι οὐκ ὀλίγων ταλάντων ὁ Σαρδιανὸς ἐκεῖνος ὄλεθρος, ὃ ἀμφιδέξιον τοῦτο ἔπος ἐπρίατο. M Ω. αὐτά που, ὦ θεοὶ, αὐτὴ διεξέρχεται, λέγων, ἃ ἐγὼ ἐδεδίειν μάλιστα. πολὺ νῶν ὁ καλὸς ἡμῖν κιθαρῳδὸς; ἀπολόγησαι αὐτῷ κατελθὼν πρὸς ταῦτα. Z E Y Σ. σὺ ἡμᾶς διαφάτιζε, ὦ Μῶμε, οὐκ ἐν καιρῷ νῦν διαπίπτων. T I M O. ὅρα οἷα ποιεῖς, ὦ ἀλιτήριε Δάμι, μονονουχὶ τὰ ἕδη αὐτὰ τῶν θεῶν ἀναστρέπεις τῷ λόγῳ, καὶ βωμοὺς αὐτῶν. Δ A M. οὐ πάντας ἔγωγε τοὺς βωμοὺς, ὦ Τιμόκλεις. τί γὰρ ἂν δεινὸν ἀπ' αὐτῶν γίγνεται, εἰ θυμιαμάτων καὶ ὀδωδίας μεστοί εἰσι; τοὺς δὲ ἐν Ταύροις τῆς Ἀρτέμιδος, ἡδέως ἂν ἐπεῖδον, οὐκ ἄθρουν ὅπῃ κεφαλῇ αἰωρεπομένους, ἐφ' ὧν τοιαῦτα ἡ παρθένος εὐωχουμένη ἔχαιρε. Z E Y Σ. τουτὶ πόθεν ἡμῖν τὸ ἄμαχον κακὸν ἐπῆκται, ὡς δαιμόνων οὐδενὸς ἀνὴρ φείδεται, ἀλλ' ἐξ ἀμαξίης πρηνισάζεται, καὶ Μαρσύᾳ ἐξείης, ὅστ' ἄπιος, ὅστε καὶ σκιῇ.

ΜΩ. ϗ μὰν ὀλίγους ἀν, ὦ Ζεῦ, τοὺς αἰτίους ἀφεγὶς ἐν ἡμῖν· καὶ που πάλαι προϊὼν ὁ ἀνθρωπος, ἅψεται καὶ τῶν κορυφαίων τινός. ΤΙΜΟ. οὐδὲ βροντῶντος αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀκούεις, ὦ θρασύτατε Δάμι; ΔΑ. καὶ πῶς ἂν μέλλω βροντῆς ἀκούειν, ὦ Τιμόκλεις; εἰ δὲ ὁ Ζεὺς ὁ βροντῶν ἐστι, σὺ ἂν ἄμεινον εἰδείης, ὅτι ἐκεῖθέν ποθεν πρὸς τῶν θεῶν ἀφιγμένος. ἐπεὶ οἵ γε ἐκ Κρήτης ἥκοντες, ἄλλα ἡμῖν διηγοῦνται, τάφον τινὰ κεῖθι δείκνυσθαι, καὶ σήλιον ἑστάναι, δηλοῦντα ὡς οὐκέτι βροντήσειεν αὖ ὁ Ζεύς, τεθνεὼς πάλαι. ΜΩΜ. τοῦτ' ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἠπιστάμην ἐροῦντα τὸν ἄνθρωπον. τί δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, ὠχριάκας ἡμῖν, καὶ συγχροτεῖς τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ δέους; θαρρῶν χρὴ, καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρωπίσκων καταφρονεῖν. ΖΕ. τί λέγεις, ὦ Μῶμε, καταφρονεῖν; οὐχ ὁρᾷς ὅσοι ἀκούουσι, καὶ ὡς συμπεπεισμένοι εἰσὶν ἤδη καθ' ἡμῶν, καὶ ἀπάγειν αὐτοὺς ἀναδησάμενος τῶν ὤτων ὁ Δάμις; ΜΩ. ἀλλὰ σὺ ὁπότερον, ὦ Ζεῦ, θελήσεις, σφρὶν χρυσείαν καθεὶς, ἄπαντας αὐτοὺς,

Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαις αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

ΤΙΜΟ. εἰπέ μοι, ὦ κατάρατε, πότε πλοῦς ἤδη ποτέ; ΔΑ. ϗ πολλάκις, ὦ Τιμόκλεις. ΤΙΜ. οὕτω ἔφερεν ὑμᾶς τότε ὁ ἄνεμος ἐμπίπτων τῇ ὁδῷ, ϗ ἐμπιπλὰς τὰ ἀκάτια· ἢ οἱ ἐρέσσοντες; οὐκυβέρνα δὲ εἷς τις ἑφεζὼς, ϗ ἔσωζε τὸν ναῦν; ΔΑ. ϗ μάλα. ΤΙΜ. εἶτα ἡ ναῦς μὴν οὐκ ἂν ἔπλει, μὴ κυβερνωμένη, ὃ δὲ ὅλον τοῦτο ἀκυβέρνητον οἴει, ϗ αὐτομάτου φέρεσθαι; ΔΑ. ὕτε σωφρονεῖς ταῦτα ὦ Τιμόκλεις, ϗ ἰσχυρῶς τῷ παραδείγματι· ἀλλ', ὦ θεοφιλέστατε Τιμόκλεις, τὸν μὲν κυβερνήτην οὐδὲν εἶδες ἄν, ἀεὶ τὰ συμφέροντα ἐπινοοῦντα, καὶ πρὸς τὸ καιρὸν παρασκευαζόμενον, ϗ προσάπτοντα τοῖς ναύταις, ἀλλ' ἰσιστέλες δὲ οὐδὲ ἄλλο γε οὐδέν τι εἶχεν ἡ ναῦς, ὃ μὴ χρήσιμον πρώτως ϗ ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τὴν ναυτιλίαν αὐτοῖς. ὁ δὲ σὸς οὗτος κυβερνήτης, ὃν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ νηὶ ἐφεστάναι ἄξιοις, ϗ οἱ συνναῦται αὐτῷ, οὐδὲν βλέπων, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀξίαν διαπράττονται·

A ΜΟ. Atqui perpaucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim verò progressus homo vnũ ex optimatibus inuasurus est. TIM. Neque Iouem ipsum audis ô Deorum impugnator, cientem tonitrua? DA. Et quonam pacto ô Timocles non audirem tonitrua? Cæterùm num ciens tonitrua sit Iupiter, ipse melius calles, qui in Deorum immortalium concilio quondam conuersans, inde huc delatus es. Quanquam illi qui huc ex Creta frequenter commeant, longè alia nobis atque tu commemorare solent, sepulchrum quoddam illic ostendi, iuxtáque positam columnam, indicantem B non amplius Iouem tonare, sed iam olim fato functum esse. MO. Enimuero hoc iam multo antè non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albescens expalluisti, ac dentes præ tremore concutis? Bonum habere animum conuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome, contemnere? Nónne vides quanta hominum frequentia ista differentem audiat, tum quemadmodum iam persuasa ista de nobis constãter credat, iámque illos sententiæ suæ dissidentes abducat C Damis ab aure reuinctos? MO. At tu Iupiter, quando lubitum est, aurea ex alto demissa catena, omnes illos vnà cum Terra & Oceano haud difficulter sursum trahere poteris. TIMO. Dic mihi hominum sceleratissime, nunquámne nauigasti? DA. Ac sæpenumero ô Timocles. TIMO. Proinde nonne ferebat id temporis vos ventus illapsus in carbasum, ac puppim propulit; aut remigantes: cæterùm vnus supernè assistens gubernaculo, nauim regendo seruauit? DA. Maximè. TIMOC. Deinde nauis nullo modo nisi gubernaretur, posset progredi: tu D verò vniuersum hoc omne citra gubernatoris & ducis operam temere sursum ac deorsum ferri existimas? DAMIS. Euge significanter ista Timocles atque firmiter exemplo corroboras. Sed enim ô Deorum amantissime, gubernatorem illum quidem vidisti, nunquam non ea quæ ex vsu sunt nauigantium, considerantem animo, ac ante tempus necessaria adornantem, neque non nautis quæ factu sunt conducibilia, imperantem: tota verò nauis nihil habet inutile, aut temere importatum, quod illorum alicui necessitati non sit addictum. Cæterùm tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam attribuis, & eius connautæ, nihil cum ratione, nihil ex dignitate ordinant aut instituunt:

ſed ſi fuerit rudens, ad puppim vſque protenditur, vtrique verò pedes ad proram. Ipſæ autem anchoræ nonnunquam ſunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore variegata sũt, porrò ſuperiora invenuſta atque informia. Præterea ipſis ex nautis cernere eſt hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeundos meticuloſum, dimidia aut tertia parte drachmę dignum. At verò eum qui ad vrinandum ſit impiger, & ad excurrendum ad antemnas vſque appoſitus, quique ad gubernandum vtilia omnia ad vnguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm ſentinę deſtinatum eſſe videmus. Eadem quoque rerum facies circa eos eſt, qui à remigando immunes ſunt, vbi verbero quiſpiam cæteris honore & præſidentia prælatus iuxta gubernatorem ſedere atque coli conſpicitur. Mox alius quiſpiam cinædus ſpurciſſimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus ſacrilegiis, præ aliis habitis honoribus veneratur, & nauis ſumma apprehendit faſtigia. Porrò autem non pauci ſpectatę cùm gratię tum probitatis viri in ſeceſſu carinæ in anguſtum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad veritatem & rectam viuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Conſidera verò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Ariſtides & Phocion nauigarint, qui ne victu quidem neceſſario pro ſufficienti copia inſtructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per ſentinam potuerunt extendere: contrà quanta in omnium rerum vbertate & affluentia Callias atque Midias & Sardanapalus molliter & luxuriosè vixerint ſuper omnes homines aduerſus illos expuentes. Eiuſmodi verò in tua naui contingunt ô ſapientiſſime Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. At enim ſi gubernator quiſpiam aſſiſtens videret, ac ordine ſingula facienda imperaret, primùm quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali eſſent ex nauigantium numero. Deinde cuique pro ſua dignitate conuenientem prouinciam obeundam traderet, & locum meliori-

A Ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος, εἰ τύχοι, εἰς τὴν πρύμνην ἀποτέταται, οἱ πόδες δὲ, εἰς τὴν πρῶραν ἀμφότεροι· καὶ ἄγκυραι μὲν αἱ ἄγκυραι ἐνίοτε, ὁ χλωίσκος δὲ, μολιβδοῦς· καὶ τὰ μὲν ὕφαλα, καταγραφα, τὰ δὲ ἔξαλα τῆς νεὼς, ἄμορφα· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ναυτῶν ἴδοις ἂν τὸν μὲν, ἀργὸν, καὶ ἄτεχνον, καὶ ἄτολμον πρὸς τὰ ἔργα, δημοσίᾳ, ἢ τεμοσίᾳ τὸν δὲ, καταχολυμβῆσαί τε ἄοκνον, καὶ ὑπὲρ τὴν κεραίαν αἰαπηδῆσαι ῥᾴδιον· καὶ εἰδότα τῶν χρησίμων ἕκαστα, μόνον τοῦτον αὐτῶν πρωστεταγμένον. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐν τοῖς

B ὑποβάταις, μαστιγίαι μὲν τινα, ἐν πρεσβυρίᾳ, πρῶραι δὲ τὸν κυβερνήτην καθήμενον, καὶ ἀφεστῶτα ὄμμυον, καὶ ἄλλον κίναιδον, ἢ παιγνιοίαν, ἢ ἱερόσυλον, ἐπορκήσαντα· καὶ τὰ ἄκρα τῆς νεὼς κατειληφότα· χαλεπῶς δὲ πολλοὶ ἐν μυχῷ τῶν σκάφους γενόμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸς ἀλήθειαν χρηστῶν πατούμενοι. ἐννόησον γοῦν ὅπως Σωκράτης μὲν καὶ Ἀριστείδης ἔπλευσε, καὶ Φωκίων, οὐδὲ τὰ ἄλφιτα δίχορτα ἔχοντες, οὐδὲ ἀποτεῖναι τοῖς πόδας δυνάμενοι ὅπῃ γυμνῶν τῶν σανίδων· πρῶραν δὲ τὸν αὐτὸν· ἐν ὅσοις

C δὲ ἀγαθοῖς Καλλίας, καὶ Μιδίας, ὁ Σαρδανάπαλος ἐτρυφῶντες, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς καταπτύοντες. τοιαῦτα ἐν τῇ νηΐ σου γίγνεται, ὦ σοφώτατε Τιμόκλης· διὰ τοῦτο αἱ ναυαγίαι μυρίαι. εἰ δέ τις κυβερνήτης ἐφεστὼς, ἑώρα, καὶ διέτασσεν ἕκαστα, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἠγνόησεν οἵτινες οἱ χρηστοὶ, καὶ οἵτινες οἱ φαῦλοι τῶν ἐμπλεόντων, ἔπειτα ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν τὰ πρέποντα ἀπενείμαν ἄν, χώραν τε τὴν ἀμείνω τοῖς ἀμείνοσι πρὸ αὐτῶν αἴρω, τὴν κάτω δὲ, τοῖς χείροσι, καὶ συνήπτες ἔστιν οἷς ἀμείνους ἢ συμβούλους ἐποίησεν ἄν· καὶ τῶν ναυτῶν ὁ μὲν πρόθυμος, ἢ πρόφρων ἐπιμελητὴς ἀπεδέδεκτ' ἄν, ἢ τοίχου ἄρχων, ἢ πρῶτος πρὸ τῶν ἀλλων· ὁ δ' ὀκνηρὸς, καὶ ῥᾴθυμος, ἐπαίετ' ἂν τῶν καλωδίῳ πεντάκις τὴν ἡμέραν τὴν κεφαλήν.

D

ores in ſuperiore parte nauis apud ſe obtinendum deligeret, infrà verò deteriorem peioribus. Præterea præſtantiores quoque in conſilium ſocios ſibi adiungeret: tum ex nautis, quo quiſque foret cùm manu tum mente promptior, illi quidem proræ regendæ curam delegaret, huic laterum tuendorum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidiſſet: cæterùm ignaui ſegnities per diem quinquies cæſi in vinculis emendaretur fuſtibus.

ὥστέ σοι, ὦ θαυμάσιε, ὃ τῆς νεὼς τοῦτο παράδειγμα, κινδυνώδες εἰσεπεφάφθαι, καὶ τοῦ κυβερνήτου τετυχηκός. ΜΩ. Ταῦτά μοι ἤδη κατ' ῥοῦν τοῦ χωρεῖ τῷ Δαμοῖ, καὶ πλοίοις ἐπὶ τὸν νικῶν φέρεται. ΖΕΥΣ. ὀρθῶς, ὦ Μῶμε, εἰκάζεις. ὁ μὲν γὰρ ἔνι ἰσχυρὸν ὁ Τιμοκλῆς ἐπινοεῖ, ἀλλὰ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ καθ' ἡμέραν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις διαπεπλεγμένα πρόχειρα ἐπάγων. TIM. ὁκουῦν ἐπεὶ τῆς νεὼς τὸ παράδειγμα οὐ πάνυ σοι ἰσχυρὸν ἔδοξεν εἶναι, ἄκουσον δὴ τοῦ ἱερέως, φασὶν, ἄγκυραν, καὶ ὡς οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀπορρήξεις. ΖΕ. τί ποτε ἄρα ἐρεῖ; TI. ἴδοις γὰρ εἰ ἀκόλουθα ταῦτα συλλογίζομαι, καὶ εἴ πῃ αὐτὰ δυνατόν σοι διελέγξαι. Εἰ γὰρ εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί· τί πρὸς ταῦτα φῄς; ΔΑ. ἵνα πρότερον γελάσω εἰς κόρον, ἀποκεινδυνεύσω σοι. TIMO. ἀλλ' ἔοικας οὐδὲ παύσεσθαι γελῶν, εἰπὲ δὲ ὅμως ὅπῃ σοι γελάσιμον ἔδοξε τὸ εἰρημένον εἶναι. ΔΑΜ. ὅτι οὐκ αἰσθάνῃ ἀπὸ λεπτῆς χορδῆς ὀλιγαμένος σου τὴν ἄγκυραν, καὶ ταῦτα, ἱερὰν οὖσαν. τὸ γὰρ εἶναι θεούς, τοῦ βωμοὺς εἶναι συνδήσας, ἰσχυρὸν οἷός ποιήσασθαι ἀπ' αὐτῶν τὸν ὅρμον. ὥστε ἐπεὶ μηδὲν ἄλλο τούτου φῄς ἔχειν εἰπεῖν ἱερώτερον, ἀπίωμεν ἤδη. TIMO. ὁμολογεῖς οὖν ἡττῆσθαι πρὸς ἀπιών; ΔΑ. ναὶ, ὦ Τιμόκλεις. σὺ γὰρ ὥσπερ οἱ ὑπό τινων βιαζόμενοι, ὑπὸ τοὺς βωμοὺς ἡμῖν καταπέφευγας. ὥστε, νὴ τὴν ἄγκυραν τὴν ἱερὰν, ἐθέλω σπείσασθαι ἤδη πρὸς σὲ, ἐπ' αὐτῷ τε τῷ βωμῷ, ὡς μηκέτι πρὸς τούτων ἐλαιολοιμῶ. TIMO. εἰρωνεύῃ ταῦτα πρὸς ἐμὲ τυμβορύχε, καὶ μιαρὲ, καὶ καθάπαξ τε, καὶ μασιγία, καὶ κάθαρμα. οὐ γὰρ ἴσμεν οὔ τινος μὲν παῖς εἶ, πῶς δὲ ἡ μήτηρ σου ἐπορνεύετο; ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ μοιχεύῃς, καὶ τὰ μειράκια ἀφροδείρεις λιχνότατε, καὶ αἱμαχμοτάτε. μὴ φεῦγε δ' οὕτω, ἕως καὶ πρὸ ἐμοῦ πληγὰς λαβὼν ἀπέλθῃς· ἤδη γάρ σε τούτῳ τῷ ὀστράκῳ ἀποθραύσω, παμμίαρον ὄντα.

A Quare, ô admirande, periculum est ne exemplum quod de naui adduxisti, subuersum sit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum sit. MOM. Hæc quidem ex voto ac iuxta fluxũ succedunt Damidi, & iam plenis velis fertur ad victoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, sed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quando exemplum de naui productum, parum firmum & vehemens tibi visum est: audi iam nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quam
B nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quídnam dicturus est? TIMO. Haud dubiè enim cognosces num ista syllogismis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim si sunt aræ, sunt etiam dij: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dij. Quid habes quod ad ista vel mussites? DA. Vbi priùs ad satietatem risero, respondebo tibi. TIMO. At videris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obsecro, quam ob rem ista tibi dicta tam ridicula visa sunt? DAM. Propterea quòd non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram existentem. Si-
C quidem ex hoc quod coniunctim inferre postulas, propterea deos esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca quãdo aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fateris ergo priùs ex arena discedens te victum esse? DA. Ita profectò ô Timocles. tu enim quemadmodum ii qui ad supplicium repetuntur ab aliquo, ad aras nobis confugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblatis sacris aduersus te libare con-
D stitui, ac super ipsas quidem aras, ne posthac de his ampliùs contendamus. TIMO. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum deprædator sceleste, execrande, mastigia, propudium. Neque enim nobis compertum est quo patre natus sis: quomodo autem mater tua lasciua meretrix, pudicitiam in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodum fratris cæde ac sanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis constuprare, ipsos verò iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac ventri deditissime, atque impudentissime. Ne igitur fuga te priùs subducas, quàm à me acceptis plagis contusus abieris: iam enim hac testa tibi vulnus incutiam, omnibus modis scelerato ac nefario existẽti.

IVPIT. Alter quidem, ô dij, risu ac cachinnis diffluēs discedit, alter verò à tergo sequitur affatim ingerendo conuitia, cauillis insultantem Damin non perferens: planéque caput illius testa obuerberaturus esse videtur. Cæterùm vos quid super his rebus faciendum consulitis? MERC: præclarè mihi illud Comicus dixisse videtur: Graue passus es, nihil boni si consulas. Quàm enim hoc nostris rationibus admodum nocere potest, si pauci homines persuasi eam de nobis opinionem obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuersum sentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiscua illa vulgi multitudo, insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPITER. Atqui ô Mercuri Darij illud quod de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimiùm pulchrè se habet. Quare ego quoque vnum talem præoptarim à me stare auxiliarem socium, potiùs quàm infinitas Babylonas mihi supereſſe.

ΑΖΕ. ὁ μὲν, γελῶν, ὦ θεοὶ, ἄπεισιν, ὁ δ' ἀκόλουθος λοιδορούμενος, ἄφρων καταγνωσόμενος τὸν Δάμιν· καὶ ἔοικε παταξειν αὐτὸν τῷ κεφαλίῳ ἐς τὸ κεφάλιον. ἡμεῖς δὲ τί ποιοῦμεν ὅτι τοῦτο; ΕΡ. ὀρθῶς ἐκέλευσέ μοι ὁ κωμικὸς εἰρηκέναι δοκεῖ, Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν, ἂν μὴ χρήσῃ ποιῇ. τί γὰρ ἂν τοσοῦτον κακὸν, εἰ ὀλίγοι αὐθέφτοι πεπεισμένοι τοῦτο, ἀπίασι; πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ παναντία γιγνώσκοντες, πλείους Ἑλλήνων, ὁ πολὺς λεώς, καὶ ὁ σύρφαξ, βάρβαροί τε πάντες. ΖΕ. ἀλλ' ὦ Ἑρμῆ, ὃ τοῦ Δαρείου πάνυ καλῶς ἔχον ἐστὶν, ὃ εἶπεν ὅτι τοῦ Ζωπύρου· ὥστε καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην ἂν ἕνα τοιοῦτον ἔχειν οἷ τὸν Δάμιν, σύμμαχον, ἢ μυρίας μοι Βαβυλῶνας παραχθῆν.

ΟΝΕΙΡΟΣ, ἢ ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ.

SOMNIVM, seu GALLVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda molestiásque persequitur, ostendens quàm contrà tranquilla res paupertas sit, si modò sit sorte sua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunque vulgo speciosa & expetenda videntur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tum ab exemplis, tum ab effectu & vsu & cæteris amplificato. In posteriore autem parte, Gallus, qui ex Pythagora in auem transformatus, cum hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum cùm priuatorum ac ciuium, tum regum atque potentum molestias, curas & pericula recenset, quæ illis & belli & pacis temporibus, præterea etiam circa valetudinem, quam luxus & crapulæ istæ labefactant, accidere solent; additis etiam exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idem vi pennarum suarum reseratis ædium foribus ad ipsas diuitum cellas Micyllum perducere, & coràm, illa quæ verbis narrauerat, spectanda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita rursum Lucianus agit, vt non minùs interim Pythagoram quoque vt impostorem ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoque abhorrentes sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus, hominibus deceptis, solùm sibi auctoritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit vt arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant, in cæteris verò neque domesticis neque publicis hominum conuersationibus appositi atque idonei sunt. Omnino autem festiuissimus iocus est, Gallum cum hero suo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen sapientiùs philosophari quàm quemuis in schola philosophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

Αλλά σε, ὦ κάκιστε ἀλεκτρυών, ὁ Ζεὺς αὐτὸς ὀλοίατο, φθονερὸν οὕτω, καὶ ὀξύφωνον ὄντα, ὃς με πλουτοῦντα, καὶ ἡδίστῳ ὀνείρῳ ξυνόντα, καὶ θαυμασὴν δαιμονίαν δαιμονῶντα, βαθύτερόν τι καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀναβοήσαντα, ἐπήγειρας, ὡς μηδὲ νύκτωρ ζῆν πλέον μιαρωτέραν πενίαν δραφύγοιμι. κάκιστε εἶγε χρὴ τερμηρεῖσθαι τῇ τε ἡσυχίᾳ, πολλῆ ἔτι οὔσῃ, καὶ τῷ κρύει, μηδέπω με ὀρθρινὸν ὥσπερ εἰώθει ἀποκναίοντι (γνώμων γὰρ οὗτός μοι ἀψευδέστατος, περιτελλουσης ἡμέρας) οὐδέπω μέσαι νύκτες εἰσίν. ὁ δὲ, ἄυπνος οὗτος, ὥσπερ ὁ χρυσοῦς ἐκεῖνο κώδιον φυλάττων, ἀφ' ἑσπέρας ὠδὰς ἤδη κέκραγεν. ἀλλ' οὔτι χαίρων γε ἀμισοδμῃ γὰρ ὠδὰς σε, ἰὼ μόνον ἡμέρα γλύπτα, σωτείρων τῇ βακτηρίᾳ· νῦν γάρ μοι περάγματα παρέξεις, ἀναπηδῶν ἐκ τοῦ σκότου. ΑΛΕΚ. Μίκυλλε δέσποτα, ὤμην τί χαρίσασθαί σοι, φθάνων τὰς νυκτὸς, ὁπόσον δυνάμην, ὡς ἔχοις ὀρθρευόμενος διανύειν τὰ πολλὰ τῶν ἔργων. ἰὼ ἐγὼ ὡρίν ἀπατεῖλαι ἥλιον μίαν χρηπῖδα ἐργάσαιο, περιοδοῦ ἔσῃ τοῦτο ἐς τὰ ἄλφιτα πεπονηκώς. εἰ δέ σοι καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ μὲν ἡσυχάσομαί σοι, καὶ πολὺ ἀφωνότερος ἔσομαι τῶν ἰχθύων. σὺ δὲ ὅρα ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν, λιμώττῃς ἀνεγρόμενος. ΜΙΚ. ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ Ἡράκλεις ἀλεξίκακε, τί ὁ κακὸν τοῦτό ἐστιν; ἀνθρώπινος ἐλάλησεν ὁ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. εἶτά σοι τέρας εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, εἰ ὁμόφωνος ὑμῖν εἰμι; ΜΙΚ. πῶς γὰρ οὐ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέπετε, ὦ θεοί, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. ΑΛΕΚ. σύ μοι δοκεῖς, ὦ Μίκυλλε, κομιδῇ ἀπαίδευτος εἶναι, μηδὲ ἀνεγνωκέναι τὰ Ὁμήρου ποιήματα, ἐν οἷς ὁ τοῦ Ἀχιλλέως ἵππος ὁ Ξάνθος, μακρὸν χαίρειν φράσας τῷ δεσπότῃ, ἔστηκεν ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ διαλεγόμενος, ἔπη ὅλα ῥαψῳδῶν, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ νῦν, αὐδὴν μέτρων, ἀλλὰ καὶ ἐμαντεύετο ἐκεῖνος, καὶ τὰ μέλλοντα προεθέσπιζε, καὶ οὐδέν τι προσδόξον ἐδόκει ποιεῖν, οὐδὲ ὁ ἀκούων ἐπεκαλεῖτο, ὥσπερ σὺ τὸν ἀλεξίκακον, ἀποδίοπαγον ἡγούμενος τὸ ἄκυρμα.

A TE, sceleſtiſſime galle, cum iſta tanta inuidentia, vocéque tam acuta, ipſe perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulciſſimo in ſomnio verſantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam & clamoſum reſonans, expergefeceris, adeò vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, vel te ipſo longè nocentiorem. Atqui ſi coniectandum eſt, tum è ſilentio, quod etiamdum ingens eſt, tum è rigore frigoréque quod nondum me, quemadmodũ aſſolet, antelucanò morſicat titillátque (nam hic mihi certiſſimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis eſt. Sed iſte peruigil, perinde quaſi vellus illud aureum ſeruet, ab ipſa protinus veſpera vociferari cœpit. Verùm haudquaquam impunè: ſiquidem mox pœnas de te ſumam, fuſtéq; comminuam, ſi diluxerit modò: nã nunc negotium mihi faceres, ſubſiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratũ eſſe facturũ, ſi quoad poſſem alta nocte lucẽ anteuertiſſem, quò poſſes, antelucanò ſurgens, quamplurimum operis conficere. Etenim ſi priuſquam ſol exoriatur, vel vnicam feceris crepidam, iſthuc laboris lucro tibi acceſſerit ad parandum victum. Quòd ſi tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietẽ egero, longéque magis mutus fuero piſcibus. Cæterùm tute videto, ne per ſomnium diues, eſurias experrectus. MIC. O prodigiorum auerſor Iupiter, ô malorũ depulſor Hercules: quid hoc mali eſt? Vocem humanã ſonuit gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium videtur, ſi eadem qua vos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dij malum à nobis. GAL. At tu mihi videris admodum illiteratus eſſe, Micylle, nec euoluiſſe Homeri poëmata, in quibus equus Achillis; cui nomen Xanthus, poſteaquam hinnitus longum valere iuſſiſſet, medio in prælio conſtitit, differens, totóſque verſus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego proſa oratione loquens: quinetiam vaticinabatur ille, déque futuris edebat oracula: neque quicquam prodigioſum facere videbatur: neque is qui tum audiebat, malorum auerſorem, ita vti tu facis, implorabat, quaſi rem abominandam & auertẽdam audiſſe ſeſe iudicaret.

At quid tandem facturus eras, si tibi nauis, cui nomen apud Homerum est Argo, carina fuisset elocuta, ita vt olim in Dodonæa sylua phagus per se loquens oraculum edidit? Aut si tergora directa serpere vidisses, si carnes boum mugire semiassas, coctásque, verubus transfixas? Ego verò quum Mercurij sim assessor loquacissimi, deorúmque omnium facundissimi: præterea contubernalis vobis & conuictor: haud mirum videri debet si sermonem humanum edidici. Quòd si mihi recipias taciturnum te, haudquaquam grauabor veriorem tibi caussam aperire, vnde factum sit vt eadem qua vos lingua loquar, & vnde mihi suppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne isthuc ipsum sit somnium, Galle, quod ita mecum loqueris: sed dicito per Mercurium, ô præclare, quid etiam aliud rei tibi sit in caussa vt istam linguam sones. Nam vt taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te solicitum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus, si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse? GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies, omnium (sat scio) maximè nouam atque incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim istiusmodi quiddam de vobis inaudieram, adolescentulum quempiam fuisse Gallum, Martis adamatum, atque hunc deo compotasse, collusitasséque, & in voluptatibus gessisse morem. Itaque cùm Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum vnà secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimùm metueret, ne si è sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio certior fieret quando Sol emergeret. Deinde Gallum aliquando somno correptum, excubias deseruisse inscientem, Solémque nullo præsentiente imminuisse Veneri, ac Martis securè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuisse si quis interuenisset. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendisse, implicitos atque irretitos iis vinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem, simul atque dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse, atque eum in auem transmutasse, iisdem armis, vt in capite pro galea cristam obtineret.

Gallus adolescens in auem conuersus.

A κἀμοὶ τί δῶ ἐποίησας, εἰ σοι ἡ τῆς Ἀργοῦς ζῶσα ἐλάλησεν, ὥσπερ ποτὲ ἡ φηγὸς ἐν Δωδώνῃ αὐτόφωνος ἐμαντεύετο; ἢ εἰ βύρσας εἶδες ἑρπούσας, καὶ βοῶν κρέα μυκώμενα, ἡμίοπτα, καὶ ἐφθά, ὡς ἐπὶ πρόβατα τοῖς ὀβελοῖς; ἐγὼ δὲ, Ἑρμοῦ πρέσβυς ὤν, λαλίστατου καὶ λογιωτάτου θεῶν ἁπάντων, καὶ τἄλλα ὁμοδίαιτος ὑμῖν, καὶ συνέφηβος, οὐ χαλεπῶς ἔμελλον ἐκμαθήσεσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. εἰ δὲ ἐχέμυθός μοι δοκῶ εἶναι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμί σοι τὴν ἀληθεστέραν αἰτίαν εἰπεῖν τῆς παρ' ὑμᾶς ὁμοφωνίας,

B ἣ ὅθεν ἐπαρχή μοι οὕτω λαλεῖν. MIK. Ἀλλὰ μὴ ὄνειρος ἡ ταῦτά ἐστιν, Ἀλεκτρυὼν οὕτω παρὰ σὲ ἐμὲ διαλεγόμενος; εἰπὲ δ' οὖν πρὸς τὸν Ἑρμοῦ, ὦ βέλτιστε, ὅ, τι ἢ ἄλλο σοι τῆς φωνῆς αἴτιον. ὡς δὲ σιωπήσομαι, ἢ παρὰ σοῦ ἑνὸς ἐρῶ, τί σε χρὴ δεδιέναι; τίς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, εἴ τινι διηγοίμην ὡς ἀλεκτρυόνος αὐτὰ εἰπόντος ἀκηκοώς; ΑΛΕ. ἄκουε δίκαιον. προδοξότατόν σοι λόγον ἃ οἶσθ' ὅτι λέγω, ὦ Μίκυλλε. οὐδενὶ γὰρ ὁμοίως σοι ἀλεκτρυὼν φαινόμενος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνθρωπος ἦν. MI. ἤκουσά τι καὶ πάλαι τοιοῦτον

C ἀμέλει περὶ ὑμῶν, ὡς ἀλεκτρυὼν τις νεανίσκος, φίλος γοῦν τοῦ Ἄρεως, καὶ συμπίνοι τῷ θεῷ, καὶ συγκωμάζοι, καὶ κοινωνοίη τῶν ἐρωτικῶν. ὁπότε γοῦν ἀφίοι πρὸς τὴν Ἀφροδίτην μοιχεύσων ὁ Ἄρης, ἐπάγεσθαι καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα, ἢ ἐπειδήπερ μάλιστα τὸν Ἥλιον ὑφορῷτο, μὴ κατίδῃ, ἐξείπῃ πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἔξω πρὸς ταῖς θύραις ἀπολείπειν ἀεὶ τὸν νεανίσκον, μιμνήσκοντα ὁπότε φαίνοι ὁ Ἥλιος· εἶτα ποτὲ καθαρχόμενον μὴ

D τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ προδοῦναι τὴν φωνὴν ἀκοντα· τὸν δὲ Ἥλιον λαθόντα, ὑπισχνῆται τῇ Ἀφροδίτῃ, καὶ τῷ Ἄρει ἀφροντιδὶ διαπαιγμόν, ἐφ' ᾧ πιστεύειν τὸν ἀλεκτρυόνα μιμήσασθαι, εἴ τις ὑπνοι, ὡς οὕτω τὸν Ἥφαιστον ἀπ' Ἠλίου μαθόντα, συλλαβεῖν αὐτούς, προσβαλόντα τοῖς δεσμοῖς, ἃ πάλαι μεμηχάνητο ἐπ' αὐτούς· ἀφεθέντα δὲ, ὡς ἀφείθη, τὸν Ἄρεα ἀγανακτῆσαι πρὸς τὸν Ἀλεκτρυόνος, καὶ μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς τοῦτὸ ὄρνεον αὐτοῖς ὅπλοις, ὡς αὐτὶ τοῦ κράνους, τὸν λόφον ἔχειν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς.

διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολογουμένους τοῦ Ἄρεως, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐπειδὴ ἀθρήσατε αἰσθόμενα τὸν Ἥλιον, πρὸ πολλοῦ βοᾶν, ὑποσημαινομένους τὴν αἰσθησιν αὐτοῦ. ΑΛ. φασὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μίκυλλε. Ὃ δὲ ἐμὸν, ἕτερόν τι ἐγένετο, καὶ πρώην ἔναγχος εἰς ἀλεκτρυόνα σοι μεταβέβηκα. ΜΙΚ. πῶς; ἐθέλω γὰρ τοῦτο μάλιστα εἰδέναι. ΑΛΕ. οἶσθα ἆρα τὸν Πυθαγόραν Μνησάρχιδου Σάμιον; ΜΙΚ. τὸν σοφιστὴν λέγεις; τὸν ἀλαζόνα; ὃς νομοθετεῖ μήτε κρεῶν γεύεσθαι, μήτε κυάμους ἐσθίειν, ἥδιστον ἐμοὶ γοῦν ὄψον, ἐκτράπεζον, ἄπονον ἀποφαίνων; ἔτι δὲ καὶ πείθων τοὺς ἀνθρώπους ἐς πέντε ἔτη μὴ λαλεῖσθαι. ΑΛΕ. ἴσθι δῆτα κἀκεῖνο, ὡς πρὸ τοῦ Πυθαγόρου, Εὔφορβος ἦν. ΜΙΚ. φασὶ, φασὶ, καὶ περιφυρτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὦ ἀλεκτρυών. ΑΛΕ. σκόπει αὐτὸς ἐγώ σοι εἰμὶ ὁ Πυθαγόρας, ὥστε παύου, ὦ ἀγαθὲ, λοιδορούμενός μοι, καὶ ταῦτα, οὐκ εἰδὼς οἵους τοὺς ἐμοὺς τρόπους. ΜΙΚ. τοῦτ' αὖ μακρῷ ἐκείνου πρωτοδίκεσον, ἀλεκτρυὼν φιλόσοφος. εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Μνησάρχου παῖ, ὅπως ἡμῖν αὖθις μὲν ἄνθρωπος, ὄρνις, αὖτις δὲ Σάμιος, Ταναγραῖος ἀνεπέφηνας; ἃ πιθανὰ γὰρ ταῦτα, οὐδὲ πάνυ πιστὰ ἦν ῥᾴδιον, ἐπεὶ καὶ δύο ἤδη μοι τετηρηκέναι δοκῶ πάνυ ἀλλόκοτα ἐν σοὶ τοῦ Πυθαγόρου. ΑΛΕ. τὰ ποῖα; ΜΙΚ. ἓν μὲν, ὅτι λάλος εἶ, καὶ κεκτικὸς· ὁ δὲ, σιωπᾶν ἐς πέντε ὅλα ἔτη, σίμῃ, πρῆνες· ἕτερον δὲ, καὶ πάντελῶς ἀβέβαιον. οὐ γὰρ ἔχων ὅ, τι σοι προβάλλωμι, κυάμους ἔφερες, ὡς οἶσθα, ἔχων, ἦκες· καὶ σὺ οὐδὲν μελλήσας, ἀνέλεξας αὐτούς· ὥστε ἢ ἐψεύσθαί σοι ἀνάγκη καὶ ἄλλῳ τῳ, ἢ Πυθαγόρᾳ ὄντι προβεβιωκέναι, καὶ ὃ ἴσον ἦσθηκέναι, κυάμους φαγόντα, ὡς αὖ εἰ πρὸ κεφαλῆς τοῦ πατρὸς ἐδηδόκεις. ΑΛΕ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Μίκυλλε, ἥτις αἰτία τούτων, οὐδὲ τὰ προσφορα ἑκάστῳ βίῳ. ἐγὼ δὲ, τότε μὲν, οὐκ ἤθιον τῶν κυάμων, ἐφιλοσόφουν γὰρ· νῦν δὲ, φάγομαι αὖ, ὀρνιθικὴ γὰρ, καὶ οὐκ ἀπόῤῥητος ἡμῖν ἡ ἕδρα. ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε, πῶς ἐκ Πυθαγόρου τοῦτο νῦν εἰμι,

A Hanc ob causſiam, quò vos Marti purgetis, cùm iam nihil opus, simul atque Solem exorientem senſiſtis, multò antè vociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multo aliud quiddam fuit: atque adeò nuper admodum in Gallum transformatus ſum. MIC. Quónam modo? Nam iſthuc maximopere cupio cognoſcere. GAL. Audiſtin' de Pythagora quodã Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtam illũ dicis glorioſum, qui inſtituit ne quis vel carnes guſtaret, vel fabas ederet, ſuauiſſimum mihi edulium, ſalubre & para-
B bile, à menſa ſubmouẽs? Præterea autem qui mortalibus ſuaſit ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirum & illud, quemadmodum priuſquam Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuiſſe, ô Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, quęſo, mihi conuiciari, præſertim cùm ignores quibus ſim moribus. MICYL. At hoc rurſum multo etiam quàm illud portentoſius: gallus philoſophus? Attamẽ expone ô Mneſarchi gna-
C te, quî factum ſit vt ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim iſta veriſimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quaſdam res iam mihi videor in te animaduertiſſe nimiùm alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinque annos (ſi memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cùm non haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (ſicut noſti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas ſublegebas:
D vnde fit vt neceſſe ſit aut ementitum eſſe te Pythagorã eſſe, quum aliud quiddam ſis: aut ſi Pythagoras es, legem prætergreſſum eſſe te, iuſque violaſſe, quum fabas ederis, perinde ac ſi caput patris comederis. GAL. Non cognouiſti Micylle quæ ſit harum rerum cauſſa, neque quæ ad vnumquodque vitæ genus conducant. Ego tum quidem non eſitabam fabas, propterea quòd philoſophus eſſem. Nunc contrà comeſurus ſim, quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandum pabulum. Verùm ſi moleſtum non eſt, audi quemadmodum è Pythagora cœperim eſſe id quod ſum in præſentia,

Pythagoræ metamorphoſes & præſtigia.

quámque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione ſim conſequutus. MIC Y. Narra quæſo: nam mihi quidem auditu iucundiſſimum fuerit, adeò vt ſi quis mihi deferat optionem, vtrùm te iſta narrantem audire malim, an rurſum felicisſimum illud ſomnium quod paulò antè vidi, videre, haud ſciam vtrum electurus ſim: vſqueadeo cognata germanáque videntur eſſe iſta tua cum ſuauiſſimis illis viſis: & ex æquo vos æſtimo, te pariter ac præclarũ illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi viſum eſt, in animum reuocas, & inania quædam obſeruas ſimulachra, atque (vti loquuntur poëtæ) euanidam quandam felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam viſi illius mihi venturam obliuionem. Tantum mellis, ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix queam palpebras attollere, rurſus in ſomnium coëuntes. Itaque qualem voluptatem mouent pennæ in auribus verſatę, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem inſomnij: ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metáſque volandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſepta trãſilit, in oculis etiam vigilantis obuerſans: adeò mellitum & euidens apparet. Quare per velim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nam dulce eſt hoc ipſum meminiſſe, & commemorare de illo quippiam. Verùm heus Pythagora, quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, mélque illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito, vti intelligam vtrúmne per portas eburneas, an per corneas tibi ſomnium aduolarit. MI. Neque per has, neque per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas haſtantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illum poëtam, qui nihil de ſomniis intellexit. Paupertina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia videbat ille, neque id admodum perſpicuè, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduênit ſomnium, & ipſum aureum vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimum ſecũ adducens. GAL. Deſine optime Mida de auro fabulari.

Inſomniorum ratio ex Homero.

ἢ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιότευσα βίοις, καὶ ἅπινα τ' μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἐκβάσης. MI. λέγοις ἄν, ὡς ἐμοί γε ἡδέως ἂν ἀκούσμα γένοιτο, ὥστε εἴ τίς αἵρεσιν προτείνοι, πότερον μᾶλλον ἐθέλω σε ἀκούειν τὰ τριῶπα διεξιόντα, ἢ τὸν πονηρὸν ὄνειρον ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾶν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα ὁπότερον ἂν ἕλοίμην, ἄτοπα ἀδελφὰ φαίνεται τὰ σὰ τοῖς ἡδίοσι φαντάσμασι, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐνύπνιον. ΑΛ. ἐπὶ γὰρ σὺ αἰσθάνῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἰῶ, καί τινα ἰνδάλματα μάταια διαφυλάττῃς, κενὸν, καὶ, ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀμαυρούμενα τινα εὐδαιμονίαν τὴν μνήμην μεταδιώκων; MI. ἀλλ' ἀπολήσομαί ποτε, ὦ ἀλεκτρυών, ὦ ἵππου, τῆς ὄψεως ἐκείνης. ἅτοπα μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπών, ὡς ἔοικε, μόγις ἀνοίγω τὰ βλέφαρα ἐπ' αὐτά, εἰς ὕπνον αὖθις καταπίπτοντα. οἵῳ οὖν ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐρεθίζεται στρεφόμενα, τοιοῦτον θρύλλον παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα. ΑΛ. Ἡράκλεις, δεινόν τινα φῆς τὸν ἔρωτα τὸν ἐνυπνίου, εἰ γε πτηνὸς ὤν, ὡς φασι, καὶ ὄρνιν ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, ὑπὲρ τὰ ἑπτάμυια ἤδη πεδᾶται, καὶ ἐμπεπόηται τοῖς ὀφθαλμοῖς, μελιχρὸς ἅτα, καὶ ἐναργὴς φαινόμενος. ἐθέλω γοῦν ἀκοῦσαι οἷός τίς ἐστιν, ἅτα σοι τερπάμενος ὤν. MI. ἕτοιμος λέγειν. ἡδὺ γοῦν τὸ μεμνῆσθαί τι καὶ διεξιέναι τι περὶ αὐτοῦ. σὺ δὲ πείνᾳ, ὦ Πυθαγόρα, δίκην σὴν περὶ τῶν μεταβολῶν; ΑΛ. ἐπειδὴ σύ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων τὸ μέλι; τὸ νῦν δὲ, πρότερος εἰπέ, ὡς μάθω εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἦκε πετόμενος. MI. οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα. ΑΛ. καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει. MI. ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητήν, ὃς οὐδὲν εἰδότα ὀνείρων πέρι· οἱ πένητες ἴσως ὄνειροι διὰ τοιούτων εἰσφοιτῶσιν, οἵοις ἐκεῖνος ἐώρα, οὐδὲ πάνυ σαφῶς, τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς τε αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. ΑΛ. παῦε, ὦ Μίδα βέλτιστε, χρυσολογῶν.

ἀτεχνῶς

ἀπεχρῶς γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου σοι εὐχῆς ὃ ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκτῆσθαί μοι δοκεῖς. ΜΙΚΥΛ. πολύ, ὦ Πυθαγόρα, χρυσίον εἶδον, πολὺ· πῶς οἷς καλόν, οἷον τινὰ αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί ποτε ὁ Πίνδαρος φησὶ περὶ αὐτοῦ, ἐπαινῶν; ἀνάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ ἄριστον εἰπών, εἶτα τὸ χρυσίον θαυμάζει, ὧν ποιῶν, ἐν ἀρχῇ ὕμνου τοῦ καλλίστου τῶν ἀσμάτων ἁπάντων. ΑΛΕ. μῶν σκῶπτε ζητεῖς, Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαφέρει νυκτὶ, μεγαύχους ἔξοχα πλούτου; ΜΙΚ. νὴ Δία, αὐτὸ τοῦτο. ὥσπερ γὰρ τοὐμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος, οὕτως ἐπῄνεσε τὸ χρυσίον. ὡς δὲ ἤδη μάθῃς οἷόν τι λῷον, ἄκουσον, ὦ σοφώτατε ἀλεκτρυών. ὅτι μὲν οὐκ οἰκότως λῷόν ἐστιν ὕδωρ, οἶσθα· Εὐκράτης γάρ με ὁ πλούσιος ἐντυχὼν ἐν ἀγορᾷ, λουσάμενον ἥκειν ἐκέλευε τινὰ ὥραν ὅπῃ τὸ δεῖπνον. ΑΛΕΚ. οἶδα πάνυ τοῦτο, πεινάσας πρὸ ὅλου τινὰ ἡμέραν, ἄχρι μοι βαθείας ἤδη ἑσπέρας ἦκες ἐντυβεβρεγμένος, οἷς πέντε ἐκείνοις κυάμοις κομίζων, οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλεκτρυόνι ἀθλητῇ ποτε γνωμένῳ, καὶ Ὀλύμπια οὐκ ἀφαύρως ἀγωνισαμένῳ. ΜΙΚ. ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, σκάφευδον εὐθύς, τοὺς κυάμους σοι ἀναβαλών. εἶτά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀμβροσίη δέ μιν νύκτα θεὸς τις ὡς ἀληθῶς ὑπέφης ὑπισταί. ΑΛΕΚ. τὰ μὲν δὴ τοῦ Εὐκράτους πρότερα, ὦ Μίκυλλε, διήγησαι, καὶ ὅ δεῖπνον, οἷς ἐχρῆτο, καὶ τὰ ἐν τοῦ συμποσίου πάντα. κωλύει γὰρ οὐδέν αὖθις σε δειπνεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τοῦ δείπνου ἐκείνου προφάγοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ μνήμῃ τὰ βεβρωμένα. ΜΙΚΥΛ. ἡμῖν ἐνοχλήσειν, καὶ ταῦτα διηρθρωμένος. ἐπεὶ δὲ σὺ προθυμῇ, καὶ δὴ λέγω. ἔστι μοι, ὦ Πυθαγόρα, παλαιός τις φίλος, πλουσίῳ τινὶ δειπνήσας ἐν ἀπόπτῳ τοῦ βίου, τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἐντυγχάνω χθὲς τοῦ Εὐκράτους· καὶ ἐγὼ μὲν προσιόντων αὐτὸν ὡς εἰώθειν, δεδοικὼς, ἀπηλλαττόμην, ὡς μὴ καταγνώῃ αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τοῦ τείβωνι συμπαρόντ' ἐμοῦ. ὁ δὲ, Μίκυλλέ, φησι,

A Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC. Multam auri vim vidi Pythagora, multam. quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis vnius omnium bellissimi. GAL. Num illud quæris,

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, vti candens
Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximiè
B *Cæteras supra opes quæ* [*vnum*
Gloriam ac decus addunt.

MICYLL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates dives ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. GALLVS. Isthuc equidem planè memini. nam totum esuriebam diem, donec mihi, profunda tandem vespera domum reuersus subuuidus, vinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quíque Olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed priùs quæ tibi apud Eucratem acciderint, Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia. D Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si veluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MICYL. Credebam molestum futurum me, si hæc quoque retulissem: verùm posteaquam tu desideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in vita cœnassem apud vllum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem simul atque dominum illum salutassem, ita vti consueueram, subducebam me: ne pudori illi essem, si lacera in veste fuissẽ assectatus. At ille, Micylle, inquit,

hodie natalitia filiæ celebro, plurimósq; ad conuiuium amicos inuitaui: verùm quoniam aiunt quendam ex his incõmoda esse valetudine, neque posse pariter ad conuiuium nostrum accedere: tu eius loco venito lotus: nisi ipse fortè qui vocatus est, semet adfuturum renunciarit: nã nunc quidẽ ambigit. Hoc vbi audissem, adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctarium immitterent valetudinario illi, cuius ego sellæ occupator, cœnæque vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc spacij quod vsque ad balnei tempus intercessit, longissimum seculum esse iudicabam: dum subinde respicio quot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse cõsentaneum esset. Hîc vbi tempus tandem aduenisset, ocyus me corripio, atque abeo, nitidè admodum cultus, sic obuerso palliolo, vt qua esset parte purissimum, ea videretur. Offendo autẽ ad fores & alios cõplures, in quibus etiam illũ (gestabatur autem à viris quatuor) cuius eram subconuiua vocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ se ferebat, quòd afflicta esset valetudine: nam ex alto gemebat, tussiebátque ac screabat velut ex abdito: quódque ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta: ferebatur autem philosophus quispiam esse ex his qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id est hircina, supra quàm credi posset tõsoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem cùm ita esset affectus, aduenissem: Non oportet, inquit, promissa deserere, præsertim hominem philosophum, etiamsi mille vrgeant & instent morbi. Putabit enim Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, si domi potiùs apud te velis emori, quàm in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo pòst accessit & Eucrates iam lotus: conspectóque Thesmopolide (nam id erat philosopho nomẽ) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipse ad nos veneris: tametsi nihilo deteriùs tibi fuerat futurum: siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atque dixerat, introgreditur, manus illi porrigens, pariter & famulis innitenti.

Gnomonẽ horologij intelligit.

A θυγατρὸς τὴμεραν ἐσιὼ γενέθλια, & προκάλεσα τῶν φίλων μάλα πολλούς. ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα, ἀχ οἷόν τε εἴη ξυνδειπνῆν μὲθ' ἡμῶν, σὺ αὐτ' ἐκείνου ἥκε λουσάμενος, ἵνα μὴ ὄγε κληθεὶς αὐτὸς, εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ἐστι. τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ, προσκυνήσας, ἀπῆλθον δι' ὁμίλου ἅπασι θεοῖς ἱκέσιός τινα, ἢ πλυθεῖσιν, ἢ ποδάγραν ὑπερπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, οὗ ἔφεδρος ἐγὼ, καὶ ἀντίδειπνος, καὶ ἀφίδρυσις ἐκεκλήμην καὶ ὁ ἄχρι λουσθῇ, αἰῶνα μήκιστον ἐπηρώμην, συνεχὲς ὑπισχνούμενος, B ὁπόσα ποιῶ ὅ στοιχεῖον εἰσὶ, καὶ πηνίκα ἤδη λελουσθῇ δέοι. καὶ πειδή ποτε ὁ κηρὸς ἀφίκετο, πρὸς πάντας ἐμαυτὸν ἀπορρίψας, ἀφῆκα μυσμίως μάλα ἐσκηματισμένος, ὑπερέφας ὅ τελευταῖον, ὡς ὑπὸ τοῦ καθαρωτέρου γένοιτο ἡ ἀναβολή. καταλαμβάνω τε πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φοράδην ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδέκτην ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον· καὶ ἐδήλου δὲ πονήρως ἔχων. ὑπέστενε γοῦν, & ὑπεβήκατο, & ἀνεχρέμπτετο C μύχιόν τι, καὶ δυς πρόσοδον, ὠχρὸς ὢν ὅλος, καὶ διαφθαρκώς, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη φαίνων. ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶ τῶν πρὸς τὰ μειράκια φλυαρούντων. ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, ἐς ὑπόβολιν κουρικὸν καὶ αἰπολικόν· δὲ Ἀρχιβίου τοῦ ἰατροῦ, ὅτι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, Τὰ κατηγγελμένα, ἔφη, ἃ χρὴ προσδιδόναι, τὰ ταῦτα, φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. πείσεται γάρ Εὐκράτης ὑπερορᾶσθαι πρὸς ἡμῶν. οὐμόσαντος εἰπόντος ἐγὼ, Ἀλλ' ἐπαινέσεταί σε, μᾶ τοὺς οἴκοι θεοὺς σεαυτοῦ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἐθέλοις, ἢ παρ' ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπᾷ καχρεμψάμενος τὸν ψυχὸν μετὰ τοῦ φλέγματος. ἐκφυσᾶν μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, ἃ προσεποιεῖτο ἀκηκοέναι τοῦ σκώμματος. ἐφίσταται δὲ μετ' μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν (τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο) Διδάσκαλέ, φησιν, οὐ μὲν ἐποίησας αὐτὸς ἥκων πρὸς ἡμᾶς· ἃ μεῖον δ' ἂν τί σοι ἐγένετο, καὶ ἀπόντι γὰρ ἅπαντα ἐξῆς ἐπέσαλτο δῦ. καὶ ἅμα λέγων, εἰσῄει χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ, ἐπορειδομένῳ καὶ τοῖς οἰκέταις.

ἐγὼ μὲν οὖν ἀπιέναι παρεσκευαζόμην· ὁ δὲ, A Ego igitur iam abire parabam: verùm ille conuersus, vbi diu secum hæsitasset, posteaquam me tristem admodum videret, Ades, inquit, tu quoque Micylle, ac nobiscum cœna. Nam filiũ in mulierum conclaui vnà cum matre conuiuium agere iubebo, quò tibi sit locus. Ingrediebar itaque, cùm parum abfuerit vt lupus frustra hians discederem: verùm ingrediebar pudefactus, quòd Eucratis filiolum è conuiuio viderer expulisse. Ast vbi iam tempus esset vt discumberemus, primum tollentes Thesmopolin composuerunt, haud sine negotio per Iouem, quinque (si Diis placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes vndiquaque: quò nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde vbi nemo iam tolerare posset vt iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, vt eadem in mensa essemus. Deinceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparam quandam & variam cœnam, multóque in auro, multo item argento. Pocula erãt aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandi risus artifices. In summa iucundissima quæpiam erat vita: nisi quòd vnum quiddam me vehementer malè habebat, Thesmopolis obstrepens atque obturbans, virtutem nescio quam mihi commemorans, docénsque quòd duæ negationes vnicam efficerent affirmationem: quódque si dies sit, nox non sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat esse: atque id genus multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil opus: planéque voluptatem interpellatione minuebat, quum non sineret exaudiri eos qui cithara vocéque canebant. Habes Galle de cœna. GAL. Non admodum suaui Micylle: maximè posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitum. MICY. Audi nunc insomnium. Visus enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo è vita decedere. Dehinc vbi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me in solidum hæredem omnium scripserat, paulo tempore superstes emori. Porrò ipse videbar adire facultates: & tum aurum argentúmque ingẽtibus quibusdam scaphis exhaurire, perpetuò subscaturiens, & affatim affluens: tum autem vestes, mensas, pocula, ministros, omnia mea, vt par erat, esse. Postea candido vehiculo vectabar resupinus, cunctis qui intuebantur, conspiciendus & admirãdus.

Diuitum speciosa ac beata.

Accurrebant permulti, ac circumequitabant, complures sequebantur. Ego interim illius indutus vestitum, & annulos gerens circiter sedecim, digitis insertos, epulum quoddam splendidum iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iámque illi, ita vt in somnio fieri consentaneum est, aderant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex animi sententia ministratus. In his quum versarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant amicis: cùm iam inferrentur bellaria, intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis conuiuium, mensásque subuertisti, ac diuitias illas ita dissipasti, vt in auras euanescerent. Num tibi videor iniuria stomachatus in te? nam vel treis noctes perpetuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, videre cupiam. GAL. Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idque ex omnibus vnum admiraris, ac felicitatem vnicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MYCIL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque, tum quum Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto prodibas pugnaturus cum Achiuis, ídque in bello, vbi ferrum quàm aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum voluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque ob eam (opinor) caussam, Homerus comas tuas Gratiis similes dixit, quòd auro argentóque reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores videbantur quòd essent auro religatæ, vnáque cum eo relucerent. Neque isthuc nouum est, auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse Deorum omnium hominúmque pater ille, Saturno Rheáque progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod sese transformaret, neque quo Acrisij custodias posset corrumpere, audisti videlicet vt aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vsus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtque nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam nosti vicinum mihi & ciusdem artificij Simonem,

A καὶ παρέβαινον πολλοί, καὶ παρεπήδευον, καὶ εἵποντο πλείους. ἐγὼ δὲ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνην ἔχων, καὶ δακτυλίους βαρὺς, ὅσον ἑκκαίδεκα, ἐξημμένους τῶν δακτύλων, σκέλυον ἑστιάσιν τινα λαμπρὰν παρεσκευαζόμην εἰς ὑποδοχὴν τῶν φίλων. οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν, καὶ τὸ δεῖπνον ἀρτι συνεκομίζετο, καὶ ὁ πότος συνεκροτεῖτο· ἐν τούτῳ ὄντα με, καὶ φιλοτησίας παρεπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τὸ πλακοῦντος σκομιζομένου, ἀναβοήσας ἀκαίρως, συνεπάρξας μοὶ ἡμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέζευξας δὲ B ταῖς τραπέζαις, τὸν δὲ πλοῦτον σκιὴν ἀφανεσθέντας, ὑπνέμιον φέρεσθαι παρεσκεύασας. ἆρά σοι ἀλόγως ἀγανακτῆσαι κατ' σοῦ δοκῶ, ὡς τελέαν ἂν ἤδεως ἐπὶ εἶδον τὸν ὄνειρόν μοι γλυκύμυθον; ΑΛ. ὕτω φιλόχρυσος, καὶ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, καὶ μόνον τοῦτο ἐξ ἁπάντων θαυμάζῃς, καὶ ἡγῇ εὐδαίμονα εἶ) πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον; MI. οὐκ ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦσθα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον C ἐξημμένος τῶν βοστρύχων, ὅτω ἐξῆς πολεμήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἔνθα σιδηροφορᾶν μᾶλλον ἢ χρυσοφορᾶν ἄμφνον ἦν. σὺ ὃ καὶ ποτε ἠξίους χρυσῷ δεδεμένους τοὺς πλοκάμους ἔχων, δεικνὺς ὠιδήν. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος δι' ὅτι Χαρίτεσιν ὁμοίας εἰπεῖν σου τὰς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε, καὶ ἀργύρῳ ἐσφίγγοντο· μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ, καὶ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο, συναναπεπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, καὶ συναπολάμπουσαι μετ' αὐτοῦ. κἀμοὶ τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτεια, εἰ Πάνθου υἱὸς ὢν, ἐτίμας τὸ χρυσίον. ὁ δὲ πάντων θεῶν πατὴρ, καὶ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου καὶ Ῥέας, ὁπότε D ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης μειρακίου, οὐκ ἔχων εἰς ὅ, τι ἐρασμιώτερον αὐτὴν μεταβάλοι, οὐδὲ ὅπως αὖ διαφθείρῃ τοῦ Ἀκρισίου τὴν φυλακὴν, ἀκριβῶς ἤδη που ὡς χρυσίον ἐγίγνετο, καὶ ῥυεὶς διὰ τῶν τεγῶν, σωλὴν τὴν ἀναπεμένη. ὥστε τί ἄν σοι τὰ ὅπλα τούτῳ ἔτι λέγοιμι; ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσὸς· ὡς δὲ οἷς ἂν πάρῃ, καλούς τε ἀνδρας, καὶ σοφοὺς, καὶ ἰσχυροὺς ἀναφαίνει, τιμιόν τε δόξαν συναπτῶν, καὶ ἐξ ἀφανῶν, καὶ ἀδόξων, ἐνίοτε περιβλέπτους καὶ ἀοιδίμους ἐργάζεται τίθησι; τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν ἐμότεχνον οἶδα, τὸν Σίμωνα,

ὑπερὶ πολλοῦ δέ πνήσσμπα παρ' ἐμοὶ, ὅτε ὁ A qui paucis antè diebus apud me cœnauit,
ἔτινος ἤφωμεν τοῖς Κρονίοις, δύο τόμους τ' ἀλ- quum legumen coquerem Saturnalibus,
λάντος ἐμβαλών. ΑΛΕ. οἶδα, τὸν σιμὸν, duáſque extorum cæſuras immitterem.
τὸν βραχύ, ὃς ὃ κεραμεοῦν πρύβλιον ὑφε- GAL. Noui, Simonem illum breuem:
λόμενος, ᾤχετο ὑπὸ μάλης ἔχων, μὴ δ' qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vni-
δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν. εἶδον γὰρ αὐ- ca, ſuffuratus, peracta cœna abiit ſub ala
τὸν, ὦ Μίκυλλε. ΜΙΚ. ὀκνῶ ὀκφνος geſtans. Nam ipſe vidi Micylle. MIC.
αὖτ' κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσού- Atqui quum eam ſuſtulerit, tam mul-
τους. ἀλλὰ τί οὐκ ἐμιμύνες, καὶ ἐβόας τότε, ὦ tos ille deos poſtea iurabat. Sed cur non
ἀλεκτρυών, λανθάνοντάς ἡμᾶς ὁρῶν; ΑΛΕ. prodebas, ac vociferabare tum ô Galle,
ὠκύκυζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν. τί quum nos furto ſpoliari conſpiceres?
δ' οἴει ὁ Σίμων; ἐώκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ GAL. Coccyzabam, quod mihi ſolùm
ἐρεῖν. ΜΙΚ. ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ, πλούσιος ἐς B licebat id temporis. Verùm quid Simon
ὑπερβολήν, Δεισύλος τοὔνομα· οὗτ' ζῶν ille? Nam videbare de illo dicturus ne-
μοὶ, οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι. πῶς ſcio quid. MIC. Ei conſobrinus erat vir
γὰρ, ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων; ſupra modum diues, nomine Drimylus:
ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρῴην, ἅπαντα ἐκεῖνα is quoad viuebat, ne obolum quidem
τοῖς νόμοις, Σίμων ὁ τὰ ῥάκια τὰ πινα- donauerat Simoni: nam quî daret, cùm
κᾶ, ὁ δὲ πρύβλιον περιλείχων, ἄσμενος ἐξε- ne ipſe quidem pecunias attingeret?
λαθεὶς, ἀλουργῆ καὶ ὑσσινοβαφῆ ἀμπεχό- At ſimul atque mortuus eſt nuper, vni-
μενος, οἰκέτας, καὶ ζεῦγη, καὶ χρυσᾶ ἐκ- uerſis illis opibus, iuxta leges, Simon ille,
πώματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔ- qui coria putria, qui patellam circum-
χων, ὑφ' ἁπάντων προσκυνούμενος, οὐδὲ lingebat, gaudens potitur, purpura oſtró-
προσβλέπων ἔτι ἡμᾶς. ἐναλιγκίως γοῦν ἐγὼ C que circunteclus: famulóſque & currus,
μὴ ἰδὼν προσιόντα, Χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων. & aurea pocula, & menſas eburnis in-
ὁ δὲ ἀγανακτήσας, Εἶπατε, ἔφη, τῷ πώγω- nixas pedibus poſſidet: ab omnibus a-
νῶ, μὴ καταμικρύνῃ μου τοὔνομα· ὁ γὰρ doratur: iámque nos ne aſpicit quidem.
Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. ὃ δὲ Etenim nuper quum illum procedentem conſpexiſſem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico iſti, ne vocabulum meum diminuat: neque enim Simon, ſed Simonides appellor. Porrò (quod eſt omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidem eludit eas, ac faſtidit, & alias quidem admittit comémque ſeſe præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conſcituras ſibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui ſunt deformiſſimi, transfigurat, & amabiles reddit, non ſecus atque ceſtus ille poëticus. Audis inſuper & à poëtis dictum,

O aurum auſpicata res, & oſtentum optimum.

Et rurſum,

Aurum eſt quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim riſiſti Galle? GAL. Quoniam tu quoque per inſcitiam Micylle ſimili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum vulgus: verùm (crede mihi) longè etiam ærumnoſiorem vitam viuunt, quàm vos. Hęc autem loquor, qui ipſe & pauper, & diues aliquando fuerim, atque omne vitæ genus ſim expertus. Porro paulò pòſt ipſe quoque hæc omnia cognoſces,

μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἔκαστα.

χρυσὲ δαιδαλμα κάλλιστον πτερύγων. καὶ,

Χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη.

ἀλλὰ τί μεταξὺ ἐγέλασας, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛ. ὅτι σὺ ἀγνοίας, ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ ὅμοια τοῖς πολλοῖς δοξαπατήσας περὶ τὸν πλου- σίων. οἶδ', εὖ ἴσθι, πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν βίον βιῶσι. λέγω δέ σοι, ὃς πένης, καὶ πλούσιος πολλάκις γενόμενος, καὶ ἄπορος βίᾳ πεπειραμένος· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἔκαστα.

MIC. Per Iouem tempestiuum iam est vt & tu referas quemadmodum sis transfiguratus,& quid in vnoquoque vitæ genere perspexeris. GAL. Auscultа, hoc tantùm præmonitus, me neminem feliciorem in vita,quàm tu sis,vnquam vidisse. MIC.Quàm ego sim,ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam videre me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram transformatus: deinceps ordine ad Gallum vsque. Consentaneum enim est te varias res tum vidisse,tum tulisse,nimirum tam diuersis vitæ formis.GAL. Quemadmodum initiò ab Apolline profecta anima in terram deuolarit,& corpus humanũ subierit, vt illic pœnã quandam penderet, id longum dictu futurũ sit: præterea neque mihi referre fas est,neque tibi eiusmodi audire. Verùm vbi Euphorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum,ô præclare,quisnam eram?hoc mihi priùs dicito nunquid & ego versus fuerim itidẽ vt tu? GAL.Maximè. MIC. Quis igitur eram ? si quo modo potes dicere : pervelim enim isthuc cognoscere. GAL.Tu formica fueras Indica,ex earũ genere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix vel paucula frusta in vitam importare, quum illo essem alitus? Sed age, quid post hæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneum est scire te. Etenim nisi quid bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica in qua nunc stas. GAL. Isthuc profectò nulla ratione possis cognoscere. Cæterùm quum Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam : atque à Menelao necatus,aliquanto pòst tempore in Pythagoram perueni. Porrò eousque absque tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te, num absque cibo potúque? GAL. Maximè. Nihil enim istis rebus opus,nisi corpori dũtaxat. MIC. Illud igitur priùs dicito , ea quæ ad Troiam gesta sunt,num ita se habent,qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quînam ille scire potuisset, Micylle, qui quidem dum ista gerebantur, ipse camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantùm effabor diuinitus , nihil id temporis eximium fuisse , neque Aiacẽ vsqueadeo magnum,neque Helenã adeò formosam, quemadmodum arbitrantur : siquidem vidi candida quãdam & procera ceruice,

ΜΙΚΥΛ. νὴ Δία, καιρός γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ συνοίσεταί σοι βίῳ ἑκάστῳ. ΑΛΕΚ. ἄκουε, τοσοῦτόν γε παρήδως, μηδένα με σοῦ εὐδαιμονέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι. ΜΙΚ. ἐμοῦ, ὦ Ἀλεκτρυών; οὕτω σοι γλίσχρως ἔχει; παρήλς γάρ με λοιδορήσασθαί σοι. ἀλλὰ εἰπὲ ἀπὸ Εὐφόρβου ἀρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μετεβλήθης, εἶτα ἑξῆς ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν, καὶ παθεῖν, ἐν πολυμιγέσι τοῖς βίοις. ΑΛΕΚ. ὡς μὲν ἐξ Ἀπόλλωνος ὃ πρῶτον ἡ ψυχή μοι καταπαλαμήσῃ εἰς τὴν γῆν ἐνέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, οὐ πάνυ τι καταδικῶν ἐντελοῦσα, μακρὸν δὴ εἴη λέγειν, ἄλλως τε, οὔτε ὅσιον οὔτε ἐμοὶ εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. ΜΙΚ. ἐγὼ δὲ πρό γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, τίς ἦν, τοῦτό μοι πρότερον εἰπέ, εἰ καί ποτε ἠλλάγην ὥσπερ σύ. ΑΛΕΚ. καὶ μάλα. ΜΙΚ. τίς οὖν ἦν, εἴ τι ἔχεις εἰπεῖν; ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι. ΑΛΕ. σὺ μύρμηξ Ἰνδικός, τὴν ὁ χρυσὸν ἀνορυττόντων. ΜΙΚ. εἶτα ὕστερον ὁ κακοδαίμων ὀλίγον τῶν ψηγμάτων ἦκεν εἰς τὸν βίον, ὧν ἐκείνου ἀπεστερήθην; ἀλλὰ καὶ τί μοι τοῦτ' ἔσομεν, εἰπὲ εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε. εἰ γάρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάγξομαι ἤδη ἀφάσας ἀπὸ τοῦ πατάλου, ἐφ' οὗ σὺ ἔσηκας. ΑΛΕΚ. οὐκ ἀλλὰ μάθοις τοῦτο σοφίας μηχανῇ· πλὴν ἀλλὰ ἐπεί γε Εὔφορβος ἐγενόμην (ἐπανέρχομαι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα) ἐμαχόμην ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἀποθανὼν ὑπὸ Μενελάου, χρόνῳ ὕστερον ἐς Πυθαγόραν ἦκον. τέως δὲ παρεμένομεν ἀοίκως ἐγώ, ἄχρι δή ὁ Μνήσαρχος ἐξεργάσηταί μοι τὸν οἶκον. ΜΙΚ. ἄσιτος ὢν, ὦ πάν, καὶ ἄποτος; ΑΛΕ. καὶ μάλα. οὐδὲ γὰρ ἔδη τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι. ΜΙΚ. ἐκκλίνω τὰ ἐν Ἰλίῳ πρότερόν μοι εἰπέ· τοιαῦτα ἦν οἷά φησιν Ὅμηρος γενέσθαι αὐτά; ΑΛΕΚ. πόθεν ἐκεῖνος ἦσεν, ὦ Μίκυλλε, ὃς γενόμενος ἐκείνων, κάμηλος ἐν Βακτροῖς ἦν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτόν σοι φημὶ ὑποφθὰς, μηδὲ γενέσθαι τότε μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω μέγαν, μήτε τὴν Ἑλένην αὐτὴν οὕτω καλήν, ὡς οἴονται. εἶδον γὰρ λευκήν μήν τινα, καὶ ὑπερμήκη τὸν τράχηλον,

ὡς εἰκάζω κύκνου γυναῖκα εἶ). πάλαι δὲ, A πάνυ πρεσβύτην, ἡλικιώτην σχεδὸν τῆς Ἑκάβης· ἐπεὶ γε Θησεὺς πρῶτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε· καὶ τὸν Ἡρακλέα γνώριμος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς, πρότερον εἷλε Τροίαν καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, πρὶν τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθοις τοῦτο, κομιδῇ μειρακίων ὤν, ἐπιφανέναι λέγων τὸν Ἡρακλέα. MIK. τί δὲ, ὁ Ἀχιλλεὺς τοιοῦτος ἐπὶ ἄκρον τὰ πρῶτα, ἢ μῦθος ἄλλος καὶ τοῦτο; ΑΛ. ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ συμπλακήσομαι, ὦ Μίκυλλε, νὴ Δία· οὐ γάρ σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν πόθεν γάρ, πολέμιος B ὤν; τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ τὸν Πάτροκλον, οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα, διελάσας τῷ δόρατι. MIK. εἶτά σε ὁ Μενέλαος μακρῷ βαρύτερον· ἀλλὰ τοῦτα μὲν ἱκανῶς· τὰ Πυθαγόρου δὲ, ἤδη λέγε. ΑΛΕ. ὁ μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς οὐδεφῶς ἐπεί γάρ, οἶμαι, πάλαι ἔλεγεν. ἄλλως δὲ, οὐκ ἀπαίδευτος, οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων. ἀπεδήμησα δὲ εἰς Αἴγυπτον, ὡς συγγενοίμην τοῖς σοφήταις C ὅτι σοφία, καὶ ἐς τὰ ἄδυτα κατελθών, ἐξέμαθον τὰς βίβλους τὰς Ὥρου καὶ Ἰσιδος, ἃς αὖθις εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοῖς κατ' ἐκεῖνα Ἕλλησιν, ὥστε θεὸν ἤδη με. MIKYΛ. ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξας δυσσεβιωκέναι ἀποθανών, καὶ ὡς ζευσιῶν τὸν μηρὸν ὑπεδείξαμό ποτε αὐτοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν; ΑΛΕΚ. μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε. MIKYΛ. διατί, ὦ ἀλεκτρυών; ΑΛΕ. ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν πρὸς σὲ τὸν D ἀληθῆ λόγον αὐτῶν. MIK. καὶ μὲν οὐδὲν ὀκνῶ ἔγωγε λέγειν πρὸς ἄνδρα συνήθη, καὶ φίλον· δεκαπέντε γάρ σε οὐκ ἂν εἴποιμι ἔτη. ΑΛΕΚ. σοφὸν ὑγιὲς, σοφὸν ἐμοὶ, ἀλλ' ἐώρων ὅτι εἰ μὲν τὰ συνήθη, καὶ τοῦτα τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα ἐπιτιμήσουσί μοι οἱ ἀνθρωποι ἐς ὃ θαῦμα· ὅσῳ δὲ ἂν ξενίζοιμι, τοσούτῳ καινότερος ἄμεινον αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο καινοποιῶν εἰλόμην, ἀπόρρητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως, ἄπορροι ἐκπλήξονται,

vt hinc cygno prognatam esse adsimularent: cæterùm vehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primùm raptam in Aphidnis possedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porrò Hercules priùs Troiam ceperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nã hęc mihi Panthus narrauit, se, cùm esset admodũ adolescẽs, vidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nẽpe quauis in re præstantissimus? An & isthęc fabulamẽta sunt? GAL. Cum illo quidem congressus non sum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî scire potui, cùm hostis essem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te Menelaus minore negotio. Verùm istis de rebus satis: nũc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam eram (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sũ autem in Ægyptum, quò cum prophetis congrederer, de sapientia communicaturus. Hîc adyta subij, atque ibi Ori & Isidis libros perdidici. Pòst rursum in Italiam renauigabã, ac Græcos iuxta ea quæ in Ægypto didiceram, ita institui, vt me proinde ac deũ suspicerent. MIC. Equidem inaudieram isthæc: præterea quemadmodum creditus fueris defunctus in vitam rediisse, vtque aureum femur illis subinde ostenderis, Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem statueres, vti neque carnibus neque fabis vescerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle. MIC. Quamobrem ô Galle? GAL. Nam pudet hisce de rebus verũ fateri. MIC. Atqui nõ conuenit vti id facere graueris apud hominẽ contubernalem & amicum: nam herum posthac absit vt dixerim. GAL. Nihil sani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebam, si consueta modò, ac eadem quæ vulgo tradũtur à multis præcepissem, nõ fore vt mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora magísque aliena proposuissem, futurum vt hoc magis nouus, magísque viderer admirãdus. Proinde instituueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eiusmodi proposito decreto, cuius caussa esset inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud coniectantibus, omnes redderentur attoniti:

Pythagoram taxat per stringit vt sophistam & præstigiatorem.

quemadmodum in obſcuris oraculis ſolet vſu venire. MI C. Illud vide, vt rides me tu quoque, non minùs atque Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cúmque his alios, qui muti ſequuntur, tuáque adorant veſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verùm vbi Pythagoram exueras, quem poſt eum induiſti? GAL. Aſpaſiam Miletenſem illam meretricem. MI C. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generoſiſſime oua pariebas, cúmque Pericle rem habebas, iam Aſpaſia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramámque deducebas? Poſtremò meretricũ in morem geſtiebas, vultúmque componebas? GAL. Iſta quidem omnia feci, tametſi non ego ſolus: verùm & ante me tum Tireſias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitij dixeris, tantundem & in illos dixeris. MI C. Age igitur, vtra tibi vita erat ſuauior, quum vir eſſes, an cùm Pericles tecum haberet conſuetudinem? GAL. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percontaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpondere. MI C. Atqui ſi minùs fateare tu, tamen iſthuc Euripides ſatis explicuit, quum ait ſe malle ter ſub clypeo conſiſtere, quàm parere ſemel. GAL. Imò præmoneo, te paulo pòſt puerperam fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, ídque ſæpius, longo nimirum ſeculorum orbe atque recurſu. MI C. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiã tum quum Pythagoras eſſes, venuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundùm Aſpaſiam in quem virum aut mulierem denuo renatus es? GAL. In Cratetem Cynicum. MI C. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſſimile: ex ſcorto philoſophus. GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulo pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliáque innumerabilia: perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpius: nam hoc vitæ genere ſum delectatus. Interea & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecum viuo: rideóque quotidie, quum video te paupertatis tædio complorantem, eiulantémque, ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantũ illis adſit malorum:

A καθάπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι τ χρησμῶν. ΜΙ. ὁρᾷς; καταγελᾷς μου καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει τοσοῦτον, ὅσον Κροτωνιατῶν, καὶ Μεταποντίων, καὶ Ταραντίνων, καὶ τῶν ἄλλων ἀφώνων σι ἑπομένων, καὶ τοῖς ἴχνη, ἃ σὺ κατέλιπες, προσκυνούντων; ἀποδυσάμενος δὲ τὸν Πυθαγόραν, τίνα μετημφίασαι μετ' αὐτόν; ΑΛΕ. Ἀσπασίαν τὴν ἐκ Μιλήτου ἑταίραν. ΜΙ. φεῦ τῆς λήρου, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις, ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἰὼ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ὠοτόκεις, ὦ ἀλεκτρυόνων γενναιότατε, καὶ σεμνὴ ἂν Περικλῆ, Ἀσπα-

B σία οὖσα; καὶ ἐκύθς ἀπ' αὐτοῦ, εἶτα ἔξαρνες, εἶτα κρόκην κατῆγες, εἶτ' ἐγκαθίζου ἐς ὃ ἑταιρικόν; ΑΛΕ. πρῶτα ταῦτα ἐποίουν, ὦ μῆνος, ἀλλὰ καὶ Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς ὁ Καινεύς, ὥστε ὁπόσα ἂν ἐπισκώψῃς εἰς ἐμέ, εἰς ἐκείνους ἐπισκώψας ἔσῃ. ΜΙ. τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδίων σοι ἦν, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυεν; ΑΛ. οἶδας, οἷ τοῦτο πρώτησας, οὐδὲ τῷ Τειρεσίᾳ συνενεγκοῦσαν τὴν ἀπόκρισιν; ΜΙ. ἀλλὰ καὶ σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διέκρι-

C νε ὃ τοιοῦτον, εἰπών, ὡς τρὶς ἂν θέλοι πρὸ ἀσπίδα στῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν. ΑΛΕΚ. καὶ μὴν ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, ὅτι εἰς μεκρὰν ὠδῖνα σε· ἔσῃ γάρ ποτε γυνὴ ἐν σὺ πολλῇ τῇ περιόδῳ πολλάκις. ΜΙ. οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, ἀπολλὰς οἰόμενος Μιλησίους, ἢ Σαμίους εἶ); σὲ οὖν φασι, ἐν Πυθαγόραν ὄντα τὸν ὡραῖον λαμπρὸν πολλάκις, Ἀσπασίᾳ γενέσθαι τῇ πορνίνῃ. τίς δὲ μὴ τὸν Ἀσπασίαν αἰτήρ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνεφάνης; ΑΛ. ὁ Κυνικὸς Κράτης. ΜΙ. ὦ

D Διοσκόρω, τῆς ἀνομοιότητος, οἵξ ἑταίρας, φιλόσοφος; ΑΛΕ. εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, εἶτ' ὀλίγον, σατράπης, εἶτα ἵππος, εἶτα κολοιός, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία· μακρὸν δ' ἂν γένοιτο καταριθμήσασθαι ἕκαστα, τὰ τελευταῖα δὲ, ἀλεκτρυὼν πολλάκις· ἥδιστα γὰρ τοῦτο· ἐν δὲ πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας βασιλεῦσι, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις, τὰ τελευταῖα, καὶ σοὶ νῦν συνοῦμι, καταγελῶν ὁσημέραι σοῦ ποτνιωμένου, καὶ οἰμώζοντος ὅτι τὴν πενίαν, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ὑπ' ἀγνοίας τ ἐκείνοις προσόντων κακῶν.

εἰρωνῆ ἤδεις τὰς φροντίδας αὐτῶν, ἃς ἔχουσιν, ἐλέησας ἂν ὅτι σαυτῷ πρόσθεν οἰηθείη εὐδαιμονίᾳ ἀεὶ τὸν πλούσιον. MI. σκοπῶ, ὦ Πυθαγόρα, ἢ ὅ, τι μάλιστα χαίρῃς καλούμενος, ὡς μὴ διαταράττοιμι τὸν λόγον, ἄλλοτε ἄλλον καλῶν. ΑΛΕ. ἰσόσῃ μὲν οὖν, εἴτε Εὔφορβον, εἴτε Πυθαγόραν, εἴτε Ἀσπασίαν καλῇς, ἢ Κράτητα, πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι· πλὴν ὅ νῦν ὁρώμενον τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων, ἄμεινον ἂν ποιοῖς, ὡς μὴ ἀτιμάζοις δύτελὲς εἶδος· ὃ ὄρνεον, καὶ ταῦτα, τοσαύτας ἐν αὑτῷ ψυχὰς ἔχον. MI. σκοπῶ, ὦ ἀλεκτρυών, ὅπῃ ἀπάντων σχεδὸν ἤδη τῶν βίων ἐπειράθης, καὶ πάντα οἶσθα, λέγοις ἂν ἤδη σαφῶς, ἰδίᾳ μὲν τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν, ἰδίᾳ δὲ, τὰ τῶν πενιχρῶν, ὡς μάθω εἰ ἀληθῆ ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων με τῶν πλουσίων. ΑΛ. ἰδοὺ δὴ οὕτως ὑπίσκεψαι ὦ Μίκυλλε, σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς λόγος, ὡς λέγηται ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελαύνουσιν, οὐδὲ φροντίζῃς μὴ τὸν ἀγρὸν τέμωσιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν κῆπον ξυμπατήσωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους δηιώσωσιν, ἀλλὰ τῆς σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἰ ἄρ' ἄρα, περιβλέπεις ὅ τι σαυτόν, οἷ πρατόμενον χρὴ σωθῆναι, ἢ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δ' ὑπολαβοῦσι μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, αἰσθάνεται δὲ, ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμενα ὅσα εἶχον ἐν τῇς ἀγορᾶς. καὶ ἵν' τε εἰσφέρῃ δέῃ, μόνοι καλοῦνται· ἵν' τε ἐπεξίωσι, προκινδυνεύουσι στρατηγοῦντες, ἢ ἱππάρχοῦντες· σὺ δὲ οἰσυΐνῳ ἀσπίδα ἔχων, εὐσταλὴς, καὶ κοῦφος, εἰς σωτηρίαν ἕτοιμος ἑστάθαι τὰ ὀπώνια, ἐπειδὰν θύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς· ἐν εἰρήνῃ τε αὖ, σὺ μὲν τῶν δήμου ὤν, ἀναβὰς εἰς ἐκκλησίαν, τυραννῇς τῶν πλουσίων, οἱ δὲ, φείδονται, καὶ ὑποπτήσσουσι, καὶ δεδιότες ἱλάσκονταί σε. λουτρὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχεις καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα καὶ τἆλλα ἅπαντα ἐκεῖνοι πονοῦσι, σὺ δὲ ἐξεταστὴς καὶ δοκιμαστὴς πικρὸς ὥστε δεσπότης, οὐδὲ λόγου μεταδίδοις ἐνίοτε, κἂν σοι δέχῃ, κατεχαλάζησας αὐτῶν ἀφθόνους τοὺς λίθους, ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσας· οὔτε δὲ συκοφαντεῖν δέδοικας αὐτὸς, οὔτε λῃστὴν,

alioqui si curas noris quibus illi distringũtur, teipsum profecto riseris, qui antea credideris, eum qui sit opulentus, statim felicissimum esse omnium. MIC. Ergo Pythagora, aut quod maximè gaudeas appellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagoram, siue vocaris Aspasiam, siue Cratetem, quãdoquidem ista omnia sum vnus: nisi quòd rectiùs feceris, si (id quod impræsentiarum esse videor) gallũ me voces, ne auem hanc parui ducere contemneréque videare, præsertim cùm tam multas contineat animas. MICY. Ergo Galle, quandoquidem omnia penè viuendi genera iam expertus es, atque omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad vitæ rationem, quę pauperum propria: quò videlicet cognoscam, veré ne illuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem. GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neque solicitus es ne in agros incursantes populentur, néve hortum proculcent, proterántque, aut vineas vastent: sed simul atque tubam audieris, si tamen audieris, de te ipso vno circunspectas, quò deflexus seruari queas ac discrimen effugere. Contrà illi tum de sese soliciti sunt, tum animo discruciantur, quum de mœnibus quicquid opum posidebant in agris, id omne tolli deportaríque conspiciunt. Ac siue inferendum est aliquid in ærarium, soli accersuntur: siue in prælium exeundum, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitum alis præfecti. Tu interim vimineum gerens clypeum, expeditus ac leuis es ad saluti consulendum, paratus victoriale conuiuium agere, si quando victor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu quidem quum de plebe sis, ingressus in concionem, tyrannidem in diuites obtines: illi verò trepidant pauitántque, ac largitionibus choragiísque te placant: siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacula, reliquáque id genus abundè suppeditent, ea omnia curant illi. At tu, censor, & acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos: quòd si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, vel facultates eorum publicas facis: ipse neque calumniatorem metuis neque latronem,

ne tollat aurum, vel ædium conſcenſo fa-
ſtigio, vel pariete perfoſſo: neque neceſſe
habes rationibus occupari, neque exa-
ctionibus: neque tibi cũ ſceleratis diſpen-
ſatoribus conflictãdum eſt: neque tantas
in ſolicitudines diſtraheris, verùm ſimul
atque crepidã vnam perfeceris, merce-
démq; retuleris ſeptem obolos, ſero ſurgis
crepuſculo, & ſi libuerit, lauaris: tum
empto ſaperda quopiam, aut mænide pi-
ſciculo, aut paucis ceparũ capitulis, temet
ipſe oblectas, canens plerunque, optimá-
que cum paupertate philoſophans, adeò
vt eas ob res ſalubri ſis valentíque corpo-
re, obdurueríſque aduerſus gelu: ſiquidẽ
labores qui te exacuũt muniúntque, cer-
tatorem haudquaquam contemnendum
reddunt aduerſum eas res, quę compluri-
bus inexpugnabiles eſſe videntur. Atque
hinc nullus ex morbis illis grauioribus
impetit te. Quòd ſi quando leuis ceperit
febricula, paulo negotio eam medicatus,
protinus exilis, inedia temet inde excu-
tiens. Illa porrò fugit illico: quippe me-
tuens te, quem videat etiam frigore ali,
ſaturúmque fieri, ac medicorum certis il-
lis recurſibus longum plorare renuncian-
tem. At illi ex aduerſo propter intempe-
rantiam vitæ, quid tandem mali non ha-
bent infelices; podagras, phtiſes, pulmo-
num exulcerationes, aquas intercutes?
Nam hæc omnia à ſumptuoſis illis con-
uiuiis naſcuntur. Proinde quicunque ex
his Icari in morem (vt ferè faciunt) ſeſe
attollunt, propiúsque ſe Soli admouent,
haud cogitantes quòd alas habeant cera
agglutinatas, ingentem nonnunquã ſtre-
pitum mouent. Cæterùm qui Dædali
exemplo non admodum ſublimia neque
excelſa appetunt, verùm humilia, terræ-
que vicina, adeò vt cera nonnunquam
ſalis aſpergine madeſceret, ii tutò ple-
runque ac citra diſcrimen tranſuolarunt.
MICYL. Moderatos iſtos & cordatos
narras. GAL. Verùm aliorum Micylle
naufragia fœdiſſima conſpicias: nempe
vbi Crœſus reuulſis alis riſum exhiberet
Perſis, conſcenſo rogo: aut Dionyſius
quum abdicatus tyrannide, Corinthiorũ
in vrbe, ludi literarii magiſtrũ ageret, poſt
geſtum tantum imperium, puellos com-
pellens vt ſyllabas connecterent. MIC.
Dic mihi Galle: tu quum rex eſſes (nam
ais te regem quoque fuiſſe) cuiuſmodi
tandem id vitæ genus experiebaris? Mi-
ni tum felix eras, quandoquidem id quod
eſt bonorum omnium caput, poſſidebas.

A μὴ ὑφέλκηται ὁ χρυσίον, ὑπορύσας ὁ θρίγ-
κιον, ἢ διορύξας τὸν τοῖχον, ὅτε πράγματα
ἔχῃς λογιζόμενος, ἢ ἀπαιτῶν, ἢ τοῖς κακοῦρ-
γοις οἰκονόμοις διαπυκτεύων, καὶ πρὸς τοσαύ-
τας φροντίδας λογιζόμενος· ἀλλὰ κρηπῖδα
σαυτελέσας, ἑπτὰ ὀβολοὺς τὸν μισθὸν ἔχων,
ἑσπέρας πρὸς δείλην ὀψίαν λουσάμενος ἢν
δοκῇ, σαπρίδην τινὰ, ἢ μαινίδας, ἢ κρομμύων
κεφαλίδας ὀλίγας ὠριάμενος, βύρραινίς
σαυτὸν, ἄδων τὰ πολλὰ, καὶ τῇ βελτίστῃ πε-
νίᾳ πρὸς φιλοσοφῶν· ὥστε διὰ ταῦτα, ὑγιαί-
νῃς τε, & ἔῤῥωσαι τὸ σῶμα, καὶ διακαρτερῇς
B πρὸς τὸ κρύος. οἱ πόνοι γάρ σε πρὸς ἅπαντες
τες, οὐκ οὖν καταφρόνητον ἀπαγωνιστὴν ἀπο-
φαίνουσι πρὸς τὰ δοκοῦντα τοῖς ἄλλοις ἀμά-
χα εἶναι. ὥστε οὐδέν σοι τῶν χαλεπῶν τούτων
νοσημάτων ἐπιβουλεύει. ἀλλ' ἰὼ ποτὲ καῦσος
πυρετὸς ἐπιλάβηται, πρὸς ὀλίγην ὑπηρετή-
σας αὐτῷ ἀνεπήδησας οὖθυς, ἀποσφαλμὸς
τῇ ἀσιτίᾳ, ὁ δὲ, φεύγει αὐτίκα φοβηθεὶς σε·
ψυχρόν τε ὁρῶν ἐμφορούμενον, καὶ μακρὰν οἱ-
μωζόν λέγοντα τοῖς ἰατρικοῖς παραύδοις· οἱ δὲ
ἐπ' ἀκρασίας ἆθλοι, τί τῶν κακῶν οὐκ ἔχου-
C σι, ποδάγρας, καὶ φθόας, & παρυδρωπίας, καὶ
ὑδέρους; ταῦτα γὰρ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων
δείπνων ἀπόγονα. τοιγαροῦν οἱ μὲν αὖτ', ὥσ-
περ ὁ Ἰκαρος, ἐπιπολὺ αἴροντες αὑτοὺς, καὶ
πλησιάσαντες τῷ ἡλίῳ, οὐκ εἰδότες ὅτι κη-
ρῷ ἥρμοσο αὐτῶν ἡ πτέρωσις, μέγαν ἐνίοτε τὸν
πάταγον ἐποίησαν, ὅτι κεφαλὼ ἐς πέλαγος
ἐμπεσόντες· ὅσοι δὲ τὸν Δαίδαλον μὴ πά-
νυ μετέωρα μηδὲ ὑψηλὰ ἐφρόντισαν, ἀλλὰ
παρὰ γῆν, ὡς νοτίζεσθαι ἐνίοτε τῇ ἅλμῃ τὸν
κηρὸν, ὡς ὁ πολὺ ἄνοι ἀσφαλῶς διέπλησαν.
MI. ἐπῄνεσάς τινας καὶ σπουδῇ λέγεις. ΑΛ.
D τί μὴν τε ἄλλων, ὦ Μίκυλλε, ἂς ναυαγίας
πολὺ αἰσχρὰς ἴδοις ἄν, ὅταν ὁ Κροῖσος πρὸ-
τεπλημμένος τὰ πρόσφορα γέλωτα παρέχῃ Πέρ-
σαις, ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν πυρὰν, ἢ Διονύσιος
καταδυθεὶς τὴν τυραννίδος, ἐν Κορίνθῳ γράμ-
ματα διδάσκῃ, μὴ τηλικαύτην ἀρχὴν, παι-
δία συλλαβίζειν ἀναγκάζων. MI. εἰπέ μοι, ὦ
ἀλεκτρυών, σὺ δὲ ὁπότε βασιλεὺς ἦθα (φὴς
γὰρ & βασιλεῦσαι) ποίου τινὸς ἐπειρᾶσθε
ἐκείνου τοῦ βίου; ἦπου πολυθρύλητον ἦθα, ὃ
χρὴ δ', ἐπ' ὀστῶν τῶν ἀγαθῶν ἀπόντων, ἔχον.

ΑΛΕΚ. μηδὲ ἀναμνήσῃς με, ὦ Μίκυλλε, οὕτω πεισάθλιος ἐγὼ τότε. τοῖς μὲν ἔξω πᾶσιν, ὅσῳ ἔφηθα, πάνυ δαίμων εὐδοκῶ, ἔνδον δὲ, μυρίαις ἀνίαις σεσῶν. ΜΙ. ποίαις τούταις; παράδοξα γὰρ, καὶ οὐ πάνυ πιστὰ φῄς. ΑΛΕΚ. ἤρχομην, οὐκ ὀλίγης χώρας, ὦ Μίκυλλε, παμφόρου τινός, καὶ πλήθει ἀνθρώπων, καὶ κάλλει τῶν πόλεων ἐν ταῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἀξίας, ποταμοῖς τε ναυσιπόροις καταῤῥεομένης, καὶ θαλάττῃ ὁρμοις χρωμένης. καὶ στρατιὰ μὲν πολλὴ, καὶ ἵππος συγκεκροτημένη, καὶ δορυφορικὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ τριήρεις, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀπείρων, καὶ χρυσὸς ὁ κοῖλος πάμπολις, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ἀρχῆς παρασκευὴ πᾶσα, ἐς ὑπερβολὴν ἐξεσκευασμένη· ὥστε ὁπότε παρίοιμι, οἱ μὲν πολλοὶ, προσεκύνουν, καὶ θεόν τινα ὁρᾶν ᾤοντο, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις στενάζοντες ὠφέλουν με, οἱ δὲ, καὶ ὅτι τὰ τέγη αἴροντες, ἐν μεγάλῳ ἐτίθεντο ἀκριβῶς ἑωρακέναι τὸ ξόανον, πλὴν ἐφεστρίδα, τὸ διάδημα, τοὺς παρεμπορίους, τοὺς ἑπομένους· ἐγὼ δὲ εἰδὼς ὁπόσα με ἰδιώτην καὶ ἔσφηλεν, ἐκείνοις μὲν συγγνώμης τῆς ἀγνοίας συνεπέγνωσκον, ἐμαυτὸν δὲ ἠλέουν, ὅμοιον ὄντα τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις Κολοσσοῖς, οἵοις ἢ Φειδίας, ἢ Μύρων, ἢ Πραξιτέλης ἐποίησεν. ἐκείνων γὰρ ἕκαστος, τὰ ἐκτὸς, ὁ μὲν, Ποσειδῶν ἢ Ζεύς ὅτι παγκαλὸς, ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ξυνειργασμένος, κεραυνὸν, ἢ ἀστραπὴν, ἢ τρίαινάν ἔχων τῇ δεξιᾷ· ἐγὼ δὲ ὑποκύψας ἴδοις τὰ ἔνδοθεν, ὅπῃ μοχλοὺς τινας καὶ γόμφους, καὶ ἥλους διαμπὰξ πεπερονημένους, καὶ κορμοὺς καὶ σφῆνας, καὶ πῆξαι, καὶ πῆλον, καὶ τοιαῦτα τινὰ πολλὰ ἀμορφίαν ἐστοιχειωμένα· ἐγὼ λέγω μεγάλων πλῆθος, ἢ μεγάλων ἐμπολιτευόμενον αὐτοῖς ἐνίοτε. τοιοῦτόν τι καὶ βασιλεία ἐστίν. ΜΙΚΥΛ. οὐδέπω ἔφηθα τὸν πῆλον, καὶ τοὺς γόμφους, καὶ μοχλοὺς, οἵ τινες εἶεν τῆς ἀρχῆς, οὐδὲ τὸ ἀμορφίαν ἐκείνων τὸ πολλὸν, ἥτις ἐστίν. ὡς τό γε ἐξελαύνειν ἀποβλεπόμενον, καὶ τοσούτων ἀρχοντα, καὶ προσκυνούμενον δαιμονίως, ἔοικεν οὕτως Κολοσσιαίῳ παραδείγματι.

A GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: vsqueadeo supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse videbar: at intĕtus innumerabilibus curis distringebar. M I C. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam neque credibilem narras. G A L. Equidem imperabam regioni neutiquam exiguæ, Micylle, omniugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non vrbium pulchritudine cum primis admirandæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodæ. Ad hęc exercitus ingĕs, equitatus spectatissimus B atque excellens; satellitium haud exiguum; triremes, pecuniarum vis maior quàm vt posset numerari, vasorũ argenteorum plurima copia, reliquáque omnis illa principatus tragœdia, strepitúsque & apparatus supra quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati: alíque trudentes alios concurrebant, quò me conspicerent: nonnulli conscensis tectis, magni æstimabant si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, C tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius quantæ me res discruciarent, versaréntque: illos quidem propter inscitiam venia dignos iudicabam, at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis Colossis viderer persimilis, quales vel Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque, quo ad ea quæ foris apparĕt, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboréque compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscinam dextra sustinet: cæterùm si immisso capite quæ sunt intus D inspicias, videbis vectes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque non vimina, cuneósque, & picĕ sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarũ mustelarúmque vim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque videtur. M I C. Nondum explicuisti lutum & clauos, & vectes, quinam fuerint in imperio, neque fœditatĕ illam plurimam quænam sit: nam istum ad modum vectari, tam multis imperarĕ mortalibus, ac numinis instar adorari, hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat.

Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quæ sunt intra Colossum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? vtrùm metus, curas mordaces, suspiciones, odium quo regem persequuntur ij qui cum illo viuunt, insidias, atque eas ob res somnum rarum, & hūc ipsum pertenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an otij penuriā, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes? quibus rebus fit vt ne per somnium quidē aliqua re suaui frui liceat, verùm vt omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milléq; negotia sustineat:

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas versantem pectore curas.

Idque quum reliqui omnes Achiui sterterent. Adde quòd Lydum illum discruciat filius mutus: Persam verò Clearchus ad Cyrum desciscens: atque alium quempiam Dion cum Syracusanis nonnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendam vrit Parmenion collaudatus. Item Perdiccā Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoque molestiā afferunt, amasius per vim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum si qui defectionem parare dicātur, aut duo quatuórve satellites inter sese consusurrantes. Porrò (quod est omnium grauissimum) amicissimi quique vel maximè sunt formidādi, sempérque metuendum ne quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio veneno necatus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MICYL. Apagesis, atrocia miráque sunt ista quæ narras ô Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ pronum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comiter delatum hausturn, cæterùm cicuta aconitóque temperatum. Nam mihi quidem hoc vnum est periculi, vt si paulum aberret smilion, deflectátque à recta incisione, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat: at isti, quemadmodum narras, lethifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis constituti. Deinde vbi conciderint, persimiles esse videntur tragœdiarum histrionibus. Nam multi, sicut videre licet, quo ad Cecropes sūt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diademata gestant,

A θαυμάσιον γάρ τι καὶ τοῦτο. σὺ δὲ καὶ τὰ ἔνδον ἤδη τοῦ Κολοσσοῦ λέγε. ΑΛΕΚ. τί πρῶτον εἴπω σοι, ὦ Μίκυλλε, τοὺς φόβους, καὶ τὰς δήλωσεις, καὶ ὑποψίας, καὶ μῖσος ὃ πολλοὶ τῶν συνόντων, καὶ ἐπιβουλάς, καὶ ὅσα τούτων, ὕπνον τε ὀλίγον, ὑπερπόλαιον κάκεῖνον, καὶ ταραχῆς μεστὰ ὀνείρατα, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, καὶ ἐλπίδας ἀεὶ πονηράς, καὶ τὸ ἀσχολίαν, καὶ χρηματισμούς, καὶ δίκας, καὶ στρατείας, καὶ προστάγματα, καὶ συνθήματα, καὶ λογισμούς; ὑφ' ὧν οὐδὲ ὅναρ ἀπολαῦσαί τινος ἡδέος ἐξήνεται, ἀλλὰ ἀνάγκη ὑπ' ἀπόνων μόνον ὀδυνᾶσθαι, καὶ μυρία ἔχειν πρόβλητα.

Οὐδὲ γὰρ Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα,
Ὕπνος ἔχε γλυκερός, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα.

καὶ τούτων, ῥεζόντων Ἀχαιῶν ἀπόνων. λυπεῖ δὲ τὸν μὲν Λυδὸν, υἱὸς κωφὸς ὤν· τὸν Πέρσην δὲ, Κλέαρχος, Κύρῳ ξενολογῶν· ἄλλον δὲ Δίων, πρὸς οὓς ποτὶ τὴν Συρακοσίων νεωτερισμὸν· καὶ ἄλλον Παρμενίων ἐπαινούμενος, καὶ Περδίκκαν Πτολεμαῖος, καὶ Πτολεμαῖον Σέλευκος· ἀλλὰ κἀκεῖνα λυπεῖ, ὁ ἐρώμενος, πρὸς ἀνάγκην ξυνών, καὶ παλλακὶς ἄλλῳ χαίρουσα, καὶ ἀποστήσεσθαί τινες λεγόμενοι, καὶ δύ' ἢ τέτταρες τῶν δορυφόρων πρὸς ἀλλήλους διαψιθυρίζοντες. ὃ δὲ μέγιστον, ὑποπτεύεσθαι δεῖ τοὺς φιλτάτους μάλιστα, κἀξ ἐκείνων ἀεί τι δεινὸν προσδοκᾶν ἐλπίζειν. ὁ μὲν γοῦν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπέθανεν ἐκ φαρμάκων, ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, τὸν δὲ ἄλλον, ἴσως ὁμοιότροπος θάνατος κατέλαβεν. ΜΙ. ἄπαγε. δεινὰ ταῦτα φῄς, ὦ ἀλεκτρυών. ἐμοὶ γοῦν πολὺ ἀσφαλέστερον σκυτοτομεῖν ὑπερκύψαντι, ἢ πίνειν ἀπὸ χρυσῆς φιάλης, κωνείῳ καὶ ἀκονίτῳ συμμεμαχεσθείσῃ φιλοτησίαν· ὁ δὲ κίνδυνος, ἐμοὶ μὲν, εἰ παρολισθοῖ τὸ σμιλίον, καὶ ἀμύρῃ τῆς τομῆς τῆς ἐπὶ βύβλου, ὀλίγον τι αἱμάξαι τοῦ δακτύλου ἐντεμόντα· οἱ δὲ, ὡς φῄς, θανάσιμα διώκουσι, καὶ ταῦτα, μυρίοις κακοῖς συνόντες. εἶτ' ἐπειδὴ πέσωσιν, ὁμοίοι μάλιστα φαίνονται τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν πολλοὺς ἰδεῖν ἔστι, τοὺς μὲν, Κέκροπας δῆθεν ὄντας, ἢ Σισύφους, ἢ Τηλέφους διαδήματ' ἔχοντας,

B

C

D

ἐξίφη ἐλεφαντόκωπα, καὶ θαῖσσον κόμιλλον, καὶ χλαμύδα χρυσόπαστον. ἰὼ δὲ, οἷα πολλὰ γίγνεται, ὥστε σκρούσας τις αὐτῶν, ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ καταπέσῃ, γέλωτα δηλαδὴ παρέχῃ τοῖς θεαταῖς, τ' ὥστε σωπεῖν μὲν σπουδάζοντος αὐτοῦ διαδήματι, ἡμιμελείνης δὲ τῆς ἀληθοῦς κεφαλῆς τὸν ὑποκριτὴν, καὶ τῶν σκελῶν θατέρου γυμνωμένων, ὡς τῆς τε ἐσθῆτος τὰ ἔνδοθεν φαίνεσθαι ῥάκια, δύσχημα ὄντα, καὶ τῶν ἐμβάδων τὴν ὑποδεσιν ἀμορφοτάτην, καὶ οὐκ ἐκ λόγου τοῦ ποδός. ὁρᾷς ὅπως με καὶ εἰκαίως ἐδίδαξας ἤδη, ὦ βέλτιστε ἀλεκτρυών; ἀλλὰ τυραννὶς μὲν, οἷόν τι ὤφθη οὖσα, ἵππος ἦ, ἢ κύων, ἢ ἰχθύς, ἢ βάτραχος ὁπότε γοῦν, πῶς ἔφερες σεαυτὸν τὸν βίον τοῦτον; ΑΛ. μακρὸν τοῦτον αἰτιᾷς τὸν λόγον, καὶ ὃς τοῦ παρόντος καιροῦ, πλὴν τόγε κεφάλαιον, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀποσαμονέστερος τῶν βίων ἔδοξέ μοι τοῦ ἀνθρωπείου, μόναις ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ χρείαις ἐμμεμετρημένος. τελώνιόν γ' ἵππου, ἢ συκοφαντίδα βάτραχον, ἢ σοφιστὴν κολιόν, ἢ ὀψοποιὸν κώνωπα, ἢ κίναδον ἀλεκτρυόνα, καὶ πάλλα, ὅσα ὑμεῖς ἐπιτηδεύετε, οὐκ ἂν ἴδοις ἐν ἐκείνοις. ΜΙ. ἀλλὰ μὴ ταῦτα ἴσως, ὦ ἀλεκτρυών. ἐγὼ δὲ ὅγε πάσχω, οὐκ αἰσχυνοῦμαι πρὸς σὲ λέγων. οὐδέπω δυνάμην ἀπομαθεῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ἰὼ οὐ παίδων εἶχον πλούσιος γενέσθαι. ἀλλά μοι καὶ τουτὶ τὸ ὄφθαλμῷ ἔσπηκεν, ἐπιθεκνύμενον ὁ χρυσίον. καὶ μάλιστα ἐπὶ τῷ καταφάτῳ Σίμωνι ἀποπίπτομαι, τρυφῶντι ἐν ἀγαθοῖς πολλοῖς. ΑΛ. ἐγώ σε ἰάσομαι, ὦ Μίκυλλε, καὶ ἐπεὶ καὶ ἔτι νύξ ἐστιν, ἐξαναστὰς ἕπου μοι, ἀπάξω γάρ σε πρὸς αὐτὸν σκότον τὸν Σίμωνα, καὶ εἰς τοὺς τῶν ἄλλων πλουσίων οἴκους, ὡς ἴδοις οἷα τὰ παρ' αὐτοῖς ἐστι. ΜΙ. πῶς τοῦτο; κεκλῃσμένων τῶν θυρῶν, καὶ μὴ τοιχωρυχεῖν με σὺ ἀναγκάσῃς; ΑΛ. ἠδαμῶς, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς, οὗπερ ἱερεύς εἰμι, ὀξαίρετον ἔδωκέ μοι τοῦτο, ἰὼ τῆς ὀπισθίου πλεῖον ὃ μήκιστον, ὃ δὴ ἀπαλότητα ποικιλωτέρα ἐστί. ΜΙ. δύο δ' ἔστι σοι τοιαῦτα. ΑΛ. τὴν δεξιὰν τοίνυν, ὅτῳ ἂν ἐγὼ ἀποπέμψας ταύτην ἔχειν, ἐς ὅσον ἂν βούλωμαι, ἀοίγητε ὁ τοιοῦτος πᾶσιν θύρην δυνατὸς ἔσται, καὶ ὁρᾶν τὰ πάντα, οὐχ ὁρώμενος αὐτός.

A argenteísque capulis gladios, comámque ventilantem, & auro intertextam chlamydem. Quòd si quis (qualia nimirum permulta solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus; videlicet persona vnà cum ipso diademate contrita, vero autem actoris capite luxato, cruribúsque maxima ex parte renudatis: vt iam interioris amictus quàm miseri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt; appareat deformitas; haudquaquam ad pedis modum respondentium. Vide vt me iam similitudines conferre docueris, optime Galle. Cæterùm tyrannis talis B quædam res tibi visa est esse: verùm vbi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quomodo eam vitæ rationem ferebas? G A L. Istum quem nunc suscitas sermonem, & longior sit, neque huius temporis. Illud autem vnum in genere dixerim, nullam ex omnibus vitam mihi non visam tranquilliorem vita humana, naturalibus duntaxat cupiditatibus & vsibus circunscriptam. Siquidem publicanum equum, aut sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatorem culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ vos studio comminiscimini, haudquaquam inter illos videbis. M I C. Quæ dicis, ô Galle, fortassis vera sunt: verùm non me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnquam quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, videlicet vt diues euadam. Quin nunc quoque somnium illud ob oculos versatur, aurum ostentans: potissimùm autem sceleratus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. G A L. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiamdum est. Surge modò, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes, quò nimirum videas quomodo res habeant apud illos. M I C. Isthuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? G A L. Nequaquam; verùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optãti mihi largitus est, vt si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. M I C. Atqui duas habes eiusmodi. G A L. At dextram ex his auulsam cuicunque ego gestandam dedero, is quoad voluero, fores omneis poterit aperire, cunctáque videre, ipse inuisibilis.

Nulla vita molestior humana.

MIC. Equidem ignorabam, ô Galle, te præstigiarum quoque peritum esse. Porrò si mihi isthuc semel præstiteris, videbis illico Simonis vniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam: at ille rursum circumrodet ebibétque putria coria, quibus consueuit soleas compingere. GAL. Atqui nefas sit isthuc facere: siquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt si quis pennam tenens, istiusmodi quippiam partarit, vociferans furem proderem. MIC. Rem neutiquam verisimilem narras, nempe, Mercurium, quum ipse sit fur, non sinere alios vt idem faciant: sed tamen abeamus. Nam aurum auferam, si modò possim. GAL. Pennam priùs reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc quidem ô Galle, tum tibi minùs fœdum sit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed vtrùm Simonem priùs adimus, an alium quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui videlicet pro disyllabo tetrasyllabus esse affectet posteaquam diues euasit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennam feræ admoue. MIC. Ecce autem, dij boni, ostium perinde atque claui resiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum vigilantem ac supputantem? MIC. Video per Iouem, & quidem ad obscurã siticulosámque lucernam. Præterea pallet, haud scio vnde, Galle, totúsque exaruit, atque extenuatus est, mirum ni curis: neque enim auditum est illum alioqui malè habere. GAL. Ausculta quid dicat: siquidem intelliges quibus de caussis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talenta tutò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino vidit. At verò sedecim illa Sosylus equiso vidit me sub præsepe occultantem. Itaque de curando stabulo nõ est admodum solicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens. Verisimile est autem illum multo etiam his plura sustuliss̃e. Nam vnde alioqui Tibius heri tam ingens salsamentum illi obsonio proposuiss̃et? Tum autẽ aiunt illum monile emisse vxori drachmis quinque. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa? Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tollat.

ΜΙ. ἐλελήθης με, ὦ ἀλεκτρυών, ϗ σὺ γόης ὤν. ἐμοὶ δ' οὕτω λῷ τῦτο ἅπαξ παθόντι, ὅσα τὰ Σίμωνος πλούτια ἐν ὑπαγκεῖ δεῦρο μετενηνεγμένα· μετρίσω γὰρ αὖθις πρελθών. ὁ δὲ, αὖθις περιτρώξεται, ἀποπίνων τὰ καττύματα. ΑΛ. ὦ Ἥμις ἡμέαθαι τῦτο. παρῄνεσέ γὰρ ὁ Ἑρμῆς μὴ πιοῦσάν τι ἐργάσηται ὁ ἔχων ὃ πτερὸν, αἰαβοήσομαί με, καλαφωνῆσαι αὐτόν. ΜΙ. ἀπίθανον λέγεις· κλέπτην τὸν Ἑρμοῦν αὐτὸν ὄντα, τοῖς ἄλλοις φθονεῖν τοιούτου. ἀπιωμὲν δ' ὅμως· ἀφέξομαι γὰρ τοῦ χρυσίου, ἂν δύνωμαι. ΑΛ. ἀπίτλον, ὦ Μίκυλλε, πρότερον ὃ πτίλον· τί ῦτο; ἄμφω ἀπέτιλας; ΜΙ. ἀσφαλέστερον ἦτως, ὦ ἀλεκτρυών, ϗ σοὶ ἦττον ἄμορφον ὃ πρᾶγμα αὖ εἴη, ὡς μὴ χωλαίοις δεῖ θάτερον τῆς οὐρᾶς μέρος. ΑΛ. εἶεν· ὅτι τὸν Σίμωνα πρῶτον ἀπιμεν, ἢ πρὸ ἄλλου τινὰ τῶν πλουσίων; ΜΙ. οὐμῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Σίμωνα, ὃς αὐτὶ δισυλλάβου, τετρασύλλαβος ἤδη πλυτήσας εἴη ἄξιοῖ. ϗ δὴ πρόεσμεν ὅτι τάχος θύρας. τί οὖν ποιῶ ὃ μὴ τῦτο; ΑΛ. ὅτιθες ὃ πτερὸν ὅτι ὃ κλῄθρον. ΜΙ. ἰδοὺ δή, ὦ Ἡράκλεις, ἀναπεπέτακεν ὡσπερ κλῇδι ἡ θύρα. ΑΛ. ἡγοῦ ἐς ὃ πρόσθεν, ὅπως αὐτὸν ἀγρυπνοῦντα, ϗ λογιζόμενον; ΜΙ. ὁρῶ, νὴ Δία, πρὸς ἀμυδρόν γε ϗ διαῤῥῶντα τὴν θρυαλλίδα, ϗ ὠχρὸς ἦ ἔστιν. ὁκνεῖ οἶδ' ὁπόθεν, ὦ ἀλεκτρυών, ϗ κατέσκληκεν ὅλος, ὀκτετηκὼς τοῦ φρονεῖν δηλαδή, οὐ γὰρ νοεῖν ἄλλως ἐλέγετο. ΑΛ. ἄκουσον ἃ φησιν, εἴσῃ γὰρ ὅθεν οὕτως ἔχει. ΣΙ. ὁκοιῶ πάλαι τὰ μὲν ἑβδομήκοντα ἐκεῖνα, πάνυ ἀσφαλῶς ὑπὸ τῇ κλίνῃ κατορώρυκται, ϗ οὐδεὶς ὅλως εἶδε· τὰ δὲ ἑκκαίδεκα, εἶδε Σωσύλος ὁ ἱππικόμος ὑπὸ τῇ φάτνῃ καλαχρύπτοντά με. ὅλως γοῦν πρὸς τὸν Ἱππωνᾶ ὀκτὶν ἀ πάνυ ὀτιμελής, ἄλλως τ' οὐδὲ φιλόπονος ὤν· εἰκὸς δὲ διπλᾶσθαι πολλῷ πλείω τούτων. ἢ πόθεν γὰρ ὁ Τίβιος παρέσχεν αὐτῷ οὕτω μέγαν ὠψώνησιν ἐχθές; ἐλέγετο δὲ τῇ γυναικὶ ἑλλόβιον ἐωνῆσθαι πέντε δραχμῶν· ὅλως πάμα οὗτοι σαθρῶσι τὰ κακοδαίμονος. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐκπώματα ἐν ἀσφαλεῖ μοι ἀπόκειται, τοσαῦτα ὄντα. δέδοικα γοῦν μή τις ὑπορύξας τὸν τοῖχον, ὑφέληται ταῦτα.

πολλοὶ φθονοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσί μοι, καὶ μάλιστα ὁ γείτων Μίκυλλος. ΜΙ. νὴ Δία, σοὶ γὰρ ὅμοιος ἐγώ, καὶ τὰ ῥύβδια ὑπὸ μάλης ἀπειμὶ ἔχων. ΑΛ. σιώπησον, ὦ Μίκυλλε, μὴ καταφωράσῃ παραυτίκα ἡμᾶς. ΣΙ. ἄριστον γοῦν ἄγρυπνον αὐτὸν φυλάττειν· ἅπασαν περείμι δρομαίαν ἐν κύκλῳ τὴν οἰκίαν· τίς οὗτος; ὁρῶ σέ τε, ὦ τοιχωρύχε, καὶ Δία· ἐπεὶ κίων γε ὢν τυγχάνεις, οὐκ ἔχω. ἀριθμήσω αὖθις ἀνορύξας τὸ χρυσίον, μή τί με καὶ φθάσῃ διελεγχθέν. ἰδοὺ πάλιν ἐψοφησέ τις ἐπ' ἐμέ, δηλαδὴ πολιορκούμενος, καὶ ἐπιβουλεύομαι παρὰ ἀπάντων. ποῦ μοι τὸ ξιφίδιον, αὐτὸν λάβω τινά; θάπτωμαι αὖθις τὸ χρυσίον. ΑΛ. τοιαῦτα μέν σοι, ὦ Μίκυλλε, τὰ Σίμωνος. ἀπιώμεν δὲ καὶ ἐπ' ἄλλον τινά, ἕως ἔτι ὀλίγον τῆς νυκτός λοιπόν ἐστιν. ΜΙ. ὁ κακοδαίμων, οἵᾳ βιοῖ τὸν βίον· ἐχθροῖς ὄντως πλουτεῖν χρὴ κἀμοὶ νῦν παίξας αὐτὸν, ἀπελθεῖν βούλομαι. ΣΙ. τίς ἐπάταξέ με; ληστεύομαι ὁ δυστυχής. ΜΙ. οἴμοι, καὶ δραγυπνῶ, καὶ ὅμοιος γίγνομαι τῷ χρυσῷ, τοσοῦτος ὤν. ἡμᾶς δὲ, εἰ δοκεῖ, Γνίφωνα τὸν δημόσιον ἴδωμεν, οὐ μακρὰν γὰρ οἰκεῖ. αὐτὴ ἡμῖν ἡ θύρα. ΑΛ. ὁρᾷς ἐπαγρυπνοῦντα καὶ τοῦτον ὑπὸ φροντίδων, ἀναλογιζόμενον τοὺς τόκους, καὶ τοὺς δακτύλους κατασκληκότα, ὃν δεῖσθαι μέλλει ὀλίγον πρὸ τούτων λιπόντα, σίλφιον, ἢ ἐμπίδα, ἢ κωνώπιον ἰδεῖν; ΜΙ. ὁρᾷς κακοδαίμονα, καὶ ἀξιόπιστον αὐθέκαστον, οὐδὲ νῦν πολὺ τοῦ σίλφης, ἢ ἐμπίδος ἀμείνονα διοιῶντα· ὡς γὰρ ἅπας ἐκτέτηκεν ὅλος ὑπὸ τῶν λογισμῶν. ἐπ' ἄλλον ἀπιώμεν. ΑΛ. ἀλλὰ τὸν σὸν Εὐκράτην, εἰ δοκεῖ· καὶ ἰδοὺ γὰρ ἀνέῳκται καὶ αὐτοῦ ἡ θύρα, ὥστε εἰσίωμεν. ΜΙ. ἅπαντα ταῦτα μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμὰ ἦν. ΑΛ. ἔπειτα σὺ οὐθενόπολις τὸν πλοῦτον; ὁρᾷς γοῦν τὸν Εὐκράτην αὐτὸν μοι ὑπὸ τοῦ οἰκέτου προσδύτην ἄνδρα ὄντα. ΜΙ. ὁρᾶν, νὴ Δία, καταπυγοσύνην τινὰ, καὶ παχυπάσμιον, καὶ ἀσελγαίνειν δοκοῦντα ἀνδρικώτερον τὴν γυναῖκα δὲ ἑτέρωθι ὑπὸ τοῦ μαγείρου μοιχευομένην καὶ αὐτήν. ΑΛ. τί οὖν ἐθέλοις ἂν καὶ τούτων κληρονομεῖν, ὦ Μίκυλλε, καὶ πάντα ἔχειν τὰ Εὐκράτους; ΜΙ. μηδαμῶς, ὦ ἀλεκτρυών· λιμῷ τοίνυν ἀπολοίμην ἢ τοιοῦτόν τι πείσωμαι.

A Complures mihi inuident, atque insidias parant: præter cæteros autem Micyllus iste vicinus. M I C. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. G A L. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. S I M O N. Optimum igitur fuerit, vt ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum, in orbem obambulans. Quis iste? Video te per Iouem ô parietum perfossor: posteaquam es columna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rursum obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atque insidiis B appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, si quenquam deprehendero? Rursum aurum defodiamus. G A L. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum supereſt. M I C Y L. O miser, cuiusmodi viuit vitam! hostibus eueniat ad hũc modum diuites esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, volo discedere. S I M O N. Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser. M I C Y L. Plora ac vigila, aurique similis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autem, si C videtur, Gniphonem fœneratorem visamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. G A L. Vides hunc quoque curis inuigilantem, & vsurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham aut culicem aut muscam abeundum. M I C Y L L. Equidem video miserum ac vecordem hominem, ne nunc quidem multo meliorem viuere vitam, quàm silphæ aut culicis: adeo totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. G A L. Ad D tuum, si videtur, Eucratem. En tibi fores per se patuêre. Quin introimus? M I C. Paulò antè hæc omnia mea erant. G A L. At etiam nunc tu diuitias somnias? Vides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, virum natu grandem? M I C. Video profectò quiddam haudquaquam virile. Porrò altera ex parte ipsam item vxorem à coquo constuprari. G A L. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctáque possidere quæ sunt Eucratis? M I C. Haudquaquã Galle: imò fame citiùs interierim, quàm id genus quippiã patrarẽ.

Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quàm si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quandoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliàs videbis Micylle.

A χαιρέτω ὁ χρυσίον, καὶ τὰ δεῖπνα, δύο ὀβολοὶ ἔμοι γε πλουτος ὄντι μᾶλλον, ἢ τοιχωρυχεῖσθαι ὑπὸ τῶν οἰκετῶν. ΑΛ. ἀλλὰ ναῦν, ἡμέρα γὰρ ἤδη ἀμφὶ ὁ λυκαυγὲς αὐτό, ἀπίωμεν οἴκαδε πρὸς ἡμᾶς. τὰ λοιπὰ δὲ, εἰσαῦθις ὄψῃ, ὦ Μίκυλλε.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ, ἢ ΥΠΕΡΝΕΦΕΛΟΣ.

ICAROMENIPPVS, siue HYPERNEPHELVS, D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. Præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus aliis, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque viderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoque vt philosophis infestum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas esse, cuperétque veritatem naturæ ac virtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidem ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopem, de cœlo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & affectis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè, siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, verumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeiis. Deinde autem in cœlo ea vidisse, quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, sacrificia, iuramenta, & cætera officia dispensanda exercet; quæque item alij Dij, in conuiuiis, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobique autem grauem de philosophis querelam audiuisse: Nam Lunam quidem de contumeliis quibus ab illis afficeretur, conquestam esse: propterea quòd ab aliis lumen furtiuum habere, ab aliis ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum vitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam, accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, vt qui Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd vt Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hîc Menippus quoque cœlum alatus conscendit, vnde & alter titulus ὑπερνέφελου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, vt hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

MENIPPVS. TER mille igitur erant B stadia à terra vsq; ad lunã, vbi prima nobis fuit mansio. Porrò hinc sursum ad Solem parasangę fermè quingẽtæ. Rursũ ab hoc vsque ad ipsum deniq; cœlũ, arcẽque Iouis in edito sitam, tantũ ferè spatij fuerit, quantũ aquila probè, succinctè, atque expeditè queat vno die peragere.

Ο Υκοῦν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι πρὸς τὸν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. τοὐντεῦθεν δ', ἕως τὸν ἥλιον αὖθις διασταδίαι πως πεντακόσιοι. ὃ δ' ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὸν τοῦ Διὸς αὐλῶνα, καὶ ζῶντα χρὴ εἶναι τὸν εὐζώνῳ ἀετῷ μιᾶς ἡμέρας.

ΕΤ. τί ταῦτα πρὸς Χαείτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἠσυχῇ πως αὐαμετρᾷς; πάλαι γὰρ ἐπακροώμην σε παραγελῶντα, ἡλίους καὶ σελήνας, ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα σταθμούς τινας, καὶ παρασάγγας ὑποξενίζοντος. ΜΕ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ δι' ἀέρος δοκῶ σοι λέγειν· ὃ κεφάλαιον γὰρ δὴ πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. εἶτα, ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμήρω τὴν ὁδόν; ΜΕ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλ' ὑπ' αὐτοῖς ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἀποδημίαν. ΕΤ. Ἡφίκλης, μακρόν τινα τὸν ὄνειρον λέγῃς, εἴγε σαυτὸν ἔλαθες καταχοιμηθεὶς παρασάγγας ὅλας. ΜΕ. ὄνειρον γάρ, ὦ παῖ, δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι παρὰ τοῦ Διός; ΕΤ. πῶς ἔφησθα; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ; ΜΕ. καὶ μάλα ἐγώ σοι περὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πρώτου Διὸς ἥκω τήμερον, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών· εἰ μὲν ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑποθεφάνομαι, ὅτι σοι πίστεως δυστυχεῖν. ΕΤ. καὶ πῶς ἔγωγε ὦ θεασάσιε καὶ Ὀλύμπιε Μένιππε, ἡμῖν ὁ αὐτὸς, καὶ θνητὸς ὤν, ἀπιστεῖν δυναίμην ὑπερφέλῳ ἀνδρί; καὶ ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω, τῶν ὑπερνιφάων ἑνί; ἀλλ' ἐκφανά μοι φράσον, εἰ δοκεῖ, τίνα τρόπον ἦρθης ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐπρίω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος; τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν ὄψιν, ὑπὸ πρώτου ἔοικας ἐκείνου τοῦ Φρυγὸς, ὥστε καὶ ἡμᾶς εἰκάζειν καὶ σὲ οἰκοφθόρητά που, ἀναρπασον γενόμενον παρὰ τοῦ ἀετοῦ. ΜΕ. σὺ μὲν πάλαι σκώπτων δῆλος εἶ, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἴ σοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου, μύθῳ δοκεῖ παραφέρειν· ἀτὰρ οὐδὲν ἐδέησέ μοι πρὸς τὴν ἄνοδον, οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικὰ γλυφάδαν τοῦ ἀετοῦ. οἰκεῖα γὰρ ἐμοὶ τὰ πτερά. ΕΤΑΙ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ ἀπ' αὐτὸν Δαίδαλον ἔφασθα, εἴγε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐλελήθεις ἡμᾶς ἱέραξ τις, ἢ κολοιὸς ἐξ ἀνθρώπου γλυπτός. ΜΕ. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἄπο σκοποῦ εἴκασας. τὸ Δαιδάλου γὰρ ἐκφυὲς σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. ΕΤΑΙ. εἶτα, ὦ πολυμηχανώτατε πάντων, οὐκ ἐδεδοίκεις μὴ σὺ που τῆς θαλάσσης καταπεσών, Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν ὥσπερ ὁ Ἰκάριον ἀποδείξῃς ὑπὸ τοῦ σεαυτοῦ ὀνόματος;

A AMIC. Dic mihi per Gratias. Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecum ſupputas? Etenim iamdudum te aſſectans, audio ſoles & lunas, præterea autem & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris amice, ſi ſublimia aëriáque tibi videor loqui: nam ſummã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viam ſtellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AM. Papæ! longum profectò ſomnium mihi narras: ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. MEN. Quid ais? ſomnium tibi referre videor, qui modò ab ipſo Ioue ipſe reuerſus adſum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus ades è cœlo? MEN. Ita ſanè: ego tibi ab ipſo illo ſummo Ioue hodie venio, rebus interim dictu miris & auditis & conſpectis. Quod ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modũ gaudeo, cùm ſupra fidem eſſe video meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympie Menippe, mortalis cùm ſim ac terreſtris, queam nõ credere viro qui nubes ſuperarit, quíque, vt Homericis dicam verbis, iam ſis cœlitũ è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum non eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut vnde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: vt coniectare poſſimus te quoque ab aquila raptũ fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſſimilis. Cęterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſẽt propriæ. AMIC. Iam verò iſtud quod narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiã aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neq; procul à ſcopo conieciſti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſſime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippeum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodũ ille Icarium?

MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáque quamprimum ad Solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipsis brachiis præsecuissem: Quin potiùs, si vacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMI. Mihi quidem vel maximè vacat: adeò sublimis à sermone tuo pendeo! iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem. MEN. Ausculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, eúmque, quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cùm expendens ea quæ sunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectóque animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. Atque hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temere per cœlum disiectas. Tum Solem ipsum, qui tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ Lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque caussam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formámque variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæque nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse.

ΜΕ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἰκαρος, ἅτε κηρῷ τὼ πτέρωσιν ἡρμοσμένος, ὅπῃ πάχιστα πρὸς τὸν ἥλιον ἐκφυὲς ἐτάκη, πτεροῤῥυήσας, εἰκότως κατέπεσεν· ἡμῖν δὲ ἀκήρατα ἦν τὰ ὠκύπτερα. ΕΤ. πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως πρέμα με προσάγεις πρὸς τὸ ἀληθὲς τῆς διηγήσεως. ΜΕ. ὧδέ πως· ἀετὸν μὲν μεγέθη συλλαβών, ἐπὶ δὲ γῦπα τῷ κρατεῖν, ἀποτεμὼν αὐτῶν τὰς πτέρυγας τὰ πλευρά, μᾶλλον δὲ ἐκ πάσης ἀρχῆς τὸ ὀπίσθιον, εἴ σοι σχολή, δίειμι. ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι ὑπὸ τῶν λόγων, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη κέχηνα τῆς ἀκροάσεως, μηδὲ πρὸς Φιλίου με παρίδῃς, αἰῶρα που τῆς διηγήσεως ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ΜΕ. ἄκουε τοίνυν. οὐ γὰρ ἀστεῖόν γε τὸ θέαμα, κεχηνότα φίλον, ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ ὅπῃ τάχιστα ἐξετάζων τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα, καὶ ταπεινά, καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πράγματα εὕρισκον, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχάς, καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ πρὸς ταῦτα σπουδῆς, ἀφελέσθαι τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ἐπειρώμην, καὶ μοι συνῆν, πολλήν τινα παρεῖχε τῇ ἀπορίᾳ, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὔτε γὰρ εἶχον εὑρεῖν οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργόν, ὅστις ἄρχων, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἐστὶν αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν, πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην· τούς τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν τί ποτε ἐπιθυμῶν ἐκάστοτε εἰδέναι, μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην ἄπορά μοι, καὶ πάντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο, καὶ ὁ πολυειδὴς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητόν τινα τὴν αἰτίαν ἔχειν ἐδοκίμαζον. οὐ μόνον δὲ καὶ ἀστραπὴ διχάσασα, καὶ βροντὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὑετός, ἢ χιών, ἢ χάλαζα κατενεχθεῖσα, καὶ ταῦτα δυσείκαστα πάντα καὶ ἀτέκμαρτα ἦν. σχολῇ γὰρ ἐπειδήπερ οὕτω διεκείμην, ἄριστον ἦν ὑπολαμβάνειν παρὰ τῶν φιλοσόφων τούτων ταῦτα ἅπαντα ἐκμαθεῖν. ἐῴμην γὰρ ἐκείνους πάντων γε ἔχειν ἂν εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν.

ὕπω δὴ τοὺς ἀρίστους ἀπιλεξάμενος αὐτῶν, ὡς A Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quãtum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, éque coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebant) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim eucstigio præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent insciti, vt B in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verùm illud interim mihi videbatur omniũ esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neque de iisdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorum atrogãtiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur, nihilóque præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cęcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumero cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadiis à Megara abessent Athenę: tamen spatiũ quod interest inter Solem & Lunam, quot esset cubitorum, audebant pronuntiare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hęc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur?

De cœlo & rebus sublimibus.

ἐπὶ τεκμηρίοις, τοιούτοις τε σκυθρωπότητι, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γνεία βαθύτητι (μάλα γὰρ ὑψηγόραι τινὲς, καὶ μετεωρολογούμενοι οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι κατεφαίνοντο) τούτοις ἐγχειρίσας ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, ὃ μὲν, αὐτόθεν ἤδη καταβοήσων, ὃ δὲ, εἰσαῦθις ἀποδώσων ὅτι κεφαλαίῳ τῆς σοφίας ὁμολογησάμενος, ἠξίουν μετεωρολέσχης τε διδάσκεσθαι, καὶ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμανθάνειν. οἱ δ', ἴσως τὸν ἄρρα ἐδέησάν με τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι, ὥστε καὶ εἰς μείζους ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη, καὶ ἀτόμους, καὶ κενὰ, καὶ ὕλας, καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁσημέραι μου καταχέοντες. ὁ δὲ πάντων ἐμοιγε οὖν ἐδόκει χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτερος θατέρῳ λέγοντες ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀνεπιστία, ὅμως πείθεσθαί τέ με ἠξίουν, καὶ πρὸς τὸν αὑτοῦ λόγον ἕκαστος ὑπάγειν ἐπειρῶντο. ΕΤ. ἄρτιον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. ΜΕ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ ἀκούσας τὴν τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τερατουργίαν· οἵτε γοῦν μόλις ὅτι γῆς βεβηκότες, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερέχοντες, ἀλλ' ἴσως οὐδὲ ὀξύτερον τὸ πλησίον διορῶντες, ἔνιοι δὲ καὶ γήρως, ἢ ἀργίας ἀμβλυωττοντες, ὅμως οὐρανοῦ τε πέρατα διαμετρεῖν ἐφασκον, καὶ τὸν ἥλιον παρεμέτρουν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπεβάτευον, καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἀστέρων καταπεσόντες, μετέθεσάν τε αὐτῶν, καὶ σχήματα διεξήεσαν· καὶ πολλάκις, εἰ τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι σταδίοι Μεγαρόθεν Ἀθήναζε εἰσὶν ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, ὃ μεταξὺ τῆς σελήνης, καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον ὁπόσων εἴη πηχῶν ὃ μέγεθος, ἐτόλμων λέγειν, ἀέρος τε ὕψη, καὶ θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περιόδους διαμετρούμενοι, ἔπι δὲ κύκλους καταγράφοντες, καὶ τρίγωνα, ὅπερ τετραγώνοις διαγραμμίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δηθεν αὐτὸν ὅπερ μετρούμενοι. ἔπειτα δὲ κἀκεῖνο πῶς οὐκ ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ πάντελῶς τετυφωμένον, ὃ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς εἰκάζοντας ἀποφαίνεσθαι;

verùm ſupra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem maſſam eſſe candefactam: incoli Lunam: ſtellas aquam potare, ídque Sole veluti ſitula quadam per funem demiſſa, vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum diſtribuente. Nam quanta ſit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoſcere. Iam mihi ſpecta per Iouem, num illorum decreta inter ſe conſentiant, ac non magis longiſſimis diſſita interuallis: quãdoquidem primùm de ipſo mundo varia eſt ſententia: cùm aliis & ingenitus, & nunquam interiturus eſſe videatur: rurſum alii & opificem illius, & fabricandi modum eloqui ſint auſi. Quos equidem cum primis admirabar; propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificem præpoſuiſſent, non illud etiam adderent, vel vnde is eſſet profectus, aut vbi loci conſiſteret, cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuerſi exortum non poſſis vel tempus vel locum imaginari. AMI. Prorſus audaces quoſdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem ſi iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter ſe digladiantur, dum alij fine circumſcribunt vniuerſum: alij contrà finem illud neſcire exiſtimant. Quin inſuper quidam ex iſtis complures eſſe mundos demonſtrabant, damnantes eos qui de hoc velut vno quopiam illorum diſputarent. Rurſum alius, neſcio quis vir, haudquaquam amicus paci, bellum rerum omnium parentem eſſe cenſebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cùm his Deus eſſet numerus, illi rurſus per canes & anſeres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus diis expulſis, vni ſoli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt mecum etiã animo diſcruciarer, cùm tantam audirem deorum inopiam. E diuerſo alij liberaliores, multos deos faciebant: ac diſſectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his ſecundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant eſſe numen, alij corpus eſſe imaginabãtur. Deinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent diis eſſe curæ res mortalium:

De mundo.

De Deo.

ἀλλ' ὑπερδιατείνεσθαί τε, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπολιμπάνειν ἀπολιμπάνειν, μόνον καὶ ὀμνύντες, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην, ὑδατοποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τῷ ἡλίῳ καθάπερ ἰμαντί τινι πίνειν ἐκ μάδα ἐκ τῆς θαλάττης ἀναπεμπόντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς ὃ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντος. τὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὁπόση τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν· καὶ σκόπει πρὸς Διὸς εἰ οὐ γλίσχρων ὄντι τὰ δόγματα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διεστηκότα. πρῶτα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴτε τοῖς μὲν, ἀγένητός τε, καὶ ἀνώλεθρος εἶναι δοκεῖ· οἱ δὲ, καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτὸν, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον, εἰπεῖν ἐτόλμησαν· οὓς καὶ μάλιστα ἐθαύμαζον, θεὸν μέν τινα τεχνίτην τῶν ὅλων ἐφιστάντας, ὅπου δὲ ποτε ἵδρυτο δὲ οὔτε ὅθεν ἤρχετο, οὔτε ὅπου ἔστω, ἕκαστα ἐπιτηδεύετο. καίτοι πρό γε τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδύνατον καὶ χρόνον καὶ τόπον ὑπονοῆσαι. ΕΤΑΙ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, πολυπράγμονας, καὶ θαυματοποιοὺς ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' εἰ ἀκούσας, ὦ θαυμάσιε, περί τε ἰδεῶν, καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη· τοῖς μὲν, τέλος ὃ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ, ἀτελὲς τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. ἀλλὰ καὶ παμπόλλους τινὰς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, καὶ τὴν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλογισμῶν κατεγίγνωσκον. ἕτερος δέ τις, οὐκ εἰρωνικὸς αἰνὴρ, πόλεμον τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν γὰρ τῶν θεῶν, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν, ἀριθμὸς τις ὁ θεὸς ἦν· οἱ δὲ, καὶ κυνῶν, καὶ χηνῶν, καὶ πλατάνων ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἄρχειν ἀπένεμον. ὥστε ἠρέμα καὶ ἀηδιᾶσθαί με, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δὲ ἐμπαλιν ὑπεδαψιλεύοντο, πολλούς τε αὐτοῖς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μὲν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπεκάλουν, τοῖς δὲ, τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος· ἔστι δὲ, οἱ μὲν, ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἠρώτων τὸ θεῖον· οἱ δὲ, ὡς περὶ σώματος αὐτὸ διεροῶντο. εἶτα καὶ πρόνοιαν τῶν καθ' ἡμᾶς πρᾶγμα ὑπὸ πᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοί·

ἀλλ' ἦσάν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἀπημελείας
ἀφέντες, ὥσπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἀπο-
λύειν τὰς λειτουργίας τοὺς πρεσβύτας. οὐδὲν
γὰρ ὅμοιον μὴ τοῖς κωμικοῖς δορυφορήμασιν ἐοι-
κότας ἀφέσεις εἰσάγουσιν. ἔνιοι δὲ, ταῦτα πάντα
ὑπερφυῶς, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν εἶναι θεὸν τι-
νας ὑπέλαβον, ἀλλ' ἀδέσποτον καὶ ἀνηγεμόνευ-
τον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπελίμπανον. τοι-
γάρτοι ταῦτα ἀκούων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐπέλ-
λων ὑψηρεμέταις τε, καὶ πυγμαίοις ἀνδράσιν.
ἠμηχάνουν γε ὅπη τῶν λόγων τραπόμενος,
ἀνεπίληπτόν τι αὐτῶν λέξομι, καὶ ἀπαθὲς μα-
τέρα μηδαμῆ παρεπόμενον. ὥστε δὴ ὁ
Ὁμηρικὸν ἔκεινο ἀτεχνῶς ἔπασχον· πολλάκις
μὲν γὰρ ἀνώρμησα πιστεύειν τινὶ αὐτῶν, ἕτερος
δέ με γνώμης ἔρυκεν. ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχα-
νῶν, ὅτι γῆς μὲν, ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων
ἀληθὲς, ἀπηλπίκουν. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ἑαυτῷ ἔσεσθαι, εἰ
αὐτὸς πτερωθείς πως, ἀνέλθοιμι εἰς τὸν οὐρανόν. τούτου δέ μοι πρόφασιν τὴν ἐλπίδα, μά-
λιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία, ἔπειτα ὁ λογοποιὸς Αἴ-
σωπος, ἀετοῖς καὶ κανθάροις ἐνίοτε, καὶ κα-
μήλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν
μὲν οὖν πτερόφυῆσαί ποτε τοιαύτῃ μηχα-
νῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο. εἰ δ' ὑπὸς
ἢ ἀετῶν πτερύγιον περὶ (ταῦτα γὰρ μόνα
ἱκανὰ ἔσεσθαι πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώμα-
τος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν προχωρῆσαι. καὶ
δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνεα, δεξιὰν μὲν τὴν δεξιᾷ
πτέρυγα, τὴν ὑπὸς δὲ, τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον
ὡς μάλα· εἶτα δεσμήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους
τελαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς
ἄκραις ταῖς ὠκυπτέρυξι λαβάς τινας ταῖς χερσὶ
προσκυδάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτῷ ὀλίγον
πρόσω, ἀναπηδῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑπηρε-
τῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες ἐπὶ χαμαιπετοῦς ἐ-
παιωρούμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς
πτήσεως. ἐπεὶ δὲ ὑπήκουέ μοι τὸ πρᾶγμα,
θαρραλεώτερον ἤδη τῆς πείρας ἠπτόμην· καὶ
ἀνελθὼν ὅτι τὴν ἀκρόπολιν, ἀφῆκα ἐμαυ-
τὸν μετὰ τῆς ῥιπῆς, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον.
ὡς δὲ ἀκινδύνως κατεπτόμην, ὑψηλὰ ἤδη
καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρ-
νηθος, ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπε-
τόμην, εἶτ' ἐκεῖθεν, ὅτι τὸν Ἀκροκόρινθον ἀπο-

A verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullóque duce temere ferri sinebant. atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. *De diuina prouidentia.*

B Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Æsopus: qui aquilis

C ac scarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi sinistram amputaui: ídque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerísque loris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inserēdis addidissem:

D mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserum exemplo paulum adhuc à terra volatu me sustollens, inter volandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho, siue Hymetto, ad Geraniā vsque volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui:

deinde ſupra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vſque. Ergo quum tandem audax facinus ſatis eſſem meditatus, iámque perfectus & altiuolus euaſiſſem, non ampliùs de pullis imitandis cogitabam: verùm conſcenſo Olympo, cibo quamleuiſſimo paſtus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & poſtea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipſi lunæ vicinus eſſem, plurimúmque nubium eſſem emenſus: ſentiebam me defatigatum, maximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur diuerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. A M I. Ergo iſta quoque narrabis Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin potiùs ſi quid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, déque omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſimúlque mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum puſillam quandam terram mihi videre videbar, multo, inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem vbinam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum coloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus vbinam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: verùm iſta quòd ſint ſublimia, præque cęteris eminẽtia, præterea Oceanus paulatim ad Solem reſplendeſcens, indicabant terram eſſe id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atque vrbes: ſed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, &, vt ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMIC. Iſta quæ nunc dicis, haudquaquã ſunt veriſimilia; ac ſecum pugnantia.

εἶτα ὑπὸ Φολόης τε Ἐρυμάνθου, μέχρι τοῦ Ταύγετον. ἤδη δ' ἔν μοι τὸ τολμήματος μεμελετημένου, τέλεός τε καὶ ὑψιπέτης γιγνόμενος, οὐκ ἔτι τὰ νεοττιῶν ἐφρόνουν· ἀλλ' ὅτι τὸν Ὄλυμπον ἀναβαὶς, καὶ ὡς ἐνῆν μάλιστα κούφως ὀπτισπισάμενος, ὃ λοιπὸν ἔτεινον οὐδὲν τοῦ ἀέρος, ὃ μὲν πρῶτον, χιλιάδων ὑπὸ τοῦ βάθους, μὴ ὀφέρειν τε τοῦτο δυσχερῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὴν ἤδη τὴν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τοῦ νέφους ἀποσᾶσας, ἠθροίζομαι κάμνοντος ἐμαυτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τὴν γυπίνην. προσελάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διαναπαύομαι, εἰς τὴν γῆν αἰῶρον ἀποβλέπων. καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν, τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορῶμενος, ἄρτι δ', τὴν Μυσῶν. μετ' ὀλίγον δὲ, εἰ δόξαιέ μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα, καὶ τὴν Ἰνδικήν. ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. ET. ἀκούω δὲ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀπολειφθῶμεν τῆς ἀποδημίας, ἀλλ' εἴ τι σοι καὶ ὁδοῦ προῆλθον ἱστόρηται, καὶ τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος πέρι γῆς τε, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι αἰῶρον ὀπτισχομένῳ κατεφαίνετο. ME. καὶ ὀρθῶς γὰρ, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις. διαπερᾶσαι ὡς οἷόν τε ἀναβὰς ὅτι τὴν σελήνην, τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγω σοι, ἀποδημίᾳ τε, καὶ σοι ἐπισκόπει τὴν ὅλην τοῦ ὅτι γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτόν γέ μοι πάνυ μικρὰν δόξαι τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω τῆς σελήνης βραχυτέραν· ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπλαγείς, ὅτι πολὺ ἀπορῶ, ποῦ εἶεν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴτε μὴ τὸν Ῥοδίων κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ὅτι τῇ Φάρῳ πύργον, δι' ἴσου, πάντως ἂν με ἡ γῆ διέλαθε. νῦν δ', ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ἐπιφαινόμενα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἀρέμα πρὸς τὸν ἥλιον ἀναστίλβων, διεσήμαινέ μοι γῆν εἶναι ὃ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὸν ὀφθαλμὸν ἐς ὃ ἀτενὲς ἀπηρσάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, καὶ οὐκ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γυναῖα, τὰ θηρία, καὶ πρὸς ἁπλῶς, ὁπόσα τρέφει ζείδωρος ἄρουρα. ET. πάντελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ἐναντία.

ὡς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, τὴν γῆν ἐζήτεις Α
ὑπὸ τῶ μεταξὺ διαστήματος εἰς βραχὺ συνεσταλμένην, καὶ εἴγε μὴ ὁ κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, ταχὰ ἂν καὶ ἄλλό τι φήσθης ὁρᾶν, πῶς νῦν καθάπαξ Λυγκεύς τις ἄφνω γεγονώς, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ὑπὸ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, καὶ τοὺς τῶν ἐμπίδων νεοττούς; ΜΕΝ. Οὐ μὲ νουθέτησας. ὁ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, τοῦτο οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν μὲν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδών, τὰ δ' ἄλλα οὐχ οἷός τε ἦν καθορᾶν ὑπὸ τῶν βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μ' ἰδίᾳ ὃ χρῆμα, καὶ πολλὰ Β
πράγματα παρέσχε τὸ ἀπορεῖσθαι. κατηφὴς δὲ ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν δεδακρυμένῳ, ἐφίσταταί κατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ καπνοῦ πλέως, καὶ κατακεκαυμένος. κἀγὼ μέν, ὡς εἶδον (εἰρήσεται γάρ) ὑπετάραξά τε, καί τινα σελαναῖον δαίμονα ᾠήθην ὁρᾶν. ὁ δὲ, Θαῤῥεῖ, φησὶν, ὦ Μένιππε,

Οὔτις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;

ὁ Φυσικὸς οὗτός εἰμι Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ εἰς τοὺς κρατῆρας ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, C
ὁ καπνός με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἁρπάσας, δεῦρο ἀπήγαγε, καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ καθίζω ἀεροβατῶν τὰ πολλά, καὶ σιτούμενος δρόσον. ἥκω δέ σοι σὲ ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀπορίας. μανίᾳ γάρ σε, οἶμαι, καὶ τρέφει, ὃ μὴ σαφῶς τὰ ὑπὸ γῆς ὁρᾷν. οὔκουν ἐποίησας, ἐγὼ δ', ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. καὶ πειθοῖ τάχιστα καταβήσομαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαί σοι ἐνδεῖν τέ σοι ὑπὲρ τῆς καπνοδόχης· κἂν ταῖς νουμηνίαις ἐπὶ τὴν σελήνην εἰς ἐγχανὼν ἐπεύξωμαι. D
ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦ δ' ὅς, οὐχὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἀφῖγμαι· πέπονθα δέ τι τὴν ψυχὴν, ἰδών σε λελυπημένον. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ὀξυδερκὴς γέγονας; μὰ Δί', ἐγὼ δ' ἐγὼ, ἐὰν μή σοι τὴν ἀχλὺν πως ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λημᾷν δοκῶ μετρίως. ἔστιν οὖν, ἦ δ' ὅς, ἐμοῦ δεήσῃ. ὃ γὰρ ὀξυδερκές, αὐτὸς ἤδη γήθεν ἦκες ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδ', ἔφην. οὐκ οἶσθα, ἦδ' ὅς, ἀετοῦ τὸ πτέρυγα τὴν δεξιὰν παρεκπεπλεγμένος; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ.

Etenim quum paulo antè Menippe terram requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam, adeò vt nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam videre te credidisses: quî repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidem terram conspectam agnoscerem, cæterùm reliqua non possem perspicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie, grauiter ea res me discruciabat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam lacrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie, vt carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atque exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim) nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe,

Nullum ego sum numen: quid me immortalibus aequas?

Sum Empedocles ille physicus: etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Ætna raptum huc subuexit. Itaque nunc lunam incolo, aëriuagus plerunque: ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Bene abs te factum est, inquam, optime Empedocles: vbi primùm deuolaro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atque in Nouiluniis ter ad lunam inhians vota faciã. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestia: verùm scis quid facies, quò perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præsentia videor nõ mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipse tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquam, neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquam, maximè,

ſed quid alæ cum oculo? Quoniam, A inquit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi viſus eſt: vnde ſola Solem aduerſum obtuetur: atque ita demum eſt rex & ingenua aquila, ſi non conniuentibus oculis aduerſos radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquam: quare iam me pœnitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim, cùm huc aſcenderem. Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin magis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen in te eſt, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges, veliſque cohibita vulturis B ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quominus altero cæcutias, nulla ratione ſuccurri poteſt, propterea quòd ad partem pertineat deteriorem. Mihi, inquam, ſatis eſt ſi vel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi non rarò vidiſſe videar fabros altero oculo meliùs etiam ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, ſimul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim ſubducens ſeſe, ſenſim C in fumum euanuit. At ſimul atque mouiſſem alam, ingens lumen mihi circumfulſit, adeò vt cuncta fierent in conſpicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque ſolùm ea quæ ſub dio, verumetiam quæ domi faciebant, rati ſeſe à nemine videri. Ptolemæum vidi cum ſorore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochum Seleuci filium, nouercæ Stratonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio ſtuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè conſimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterantes,

τί οὖν τῷ ἀετῷ καὶ ὀφθαλμῷ κοινόν ἐστιν; ὅτι, ἦ δ' ὅς, τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ἐστιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος αὐτίον δέδορκε τῷ ἡλίῳ· καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ γνήσιος ἀετός, ἐὰν ἀσκαρδαμυκτὶ δύνηται βλέπειν. φασὶ ταῦτα, ἐγὼ δ' ἐγώ· καί μοι ἤδη μεταμέλει, ὅτι δεῦρο ἀνιών, ἀντὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς ἀετοὺς ἐνεθέμην, τοὺς ἐμοὺς ἐξελών, ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάνυ βασιλικῶς ἐσκευασμένος· ἀλλ' ἔοικα τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀποκηρύκτοις. καὶ μέντοι παρά σοί, ἦ δ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἐὰν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀναστάς, ὑπισχνῶν τὴν πτέρυγα, ἀτέρα μὲν τὴν πέρυξαθαι, κατὰ λόγον τῆς πτέρυγος, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν δ' ἕτερον, οὐδεμίᾳ μηχανῇ μὴ οὐκ ἀμβλύτερον δεδορκέναι, τῆς μελίδος ὑπὸ τῆς χείρονος. ἄλλως, ἐὰν δ' ἐγώ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος ἀετωδὲς βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔλαττον ᾖ· καὶ ἐπεὶ καὶ τοῖς τέκτοσιν πολλάκις ἐωρακέναι μοι δοκῶ, ἀτέρῳ τῷ ὀφθαλμῷ, ἄμεινον πρὸς τοὺς κανόνας ἀπευθύνοντας τὰ ξύλα. Ταῦτα εἰπών, ἐποίουν ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους προκελευόμενα· ὁ δέ, κατ' ὀλίγον ὑπαπιών, ἐς καπνὸν ἠρέμα διελύετο· κἀπειδὴ ἐπῆρξα ἐπερυξάμενος, αὐτίκα με φῶς πάμμεγα περιέλαμψε, καὶ τὰ τέως λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο. καὶ κατακύψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων διαφανῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἐπράττετο, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν σὺν ὁπτῇ τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου Ἀντίοχον Στρατονίκῃ δεινεύοντα λάθρα τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον, μοιχεύοντα τὴν ἰδίαν τοῦ γυναῖκα, καὶ Ἄτταλον τὸν υἱὸν ἐξιέντα τὸ φάρμακον. ἑτέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα δόλιον, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκιον, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκιον. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου ἐφ' ὧν δορυφορούμενος εἵλκετο ἔξω τῆς πόδος, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρῦν κατηλοημένος. ὁμοῖα δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις, καὶ Θραξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐξῆν ὁρᾶν, μοιχεύοντας,

φονεύοντας,

φονεύοντας, ὑποβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑπορκοῦντας, δεδοικότας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαῦτα παρέχε μοι τὸν θέατρον· τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γελοιότερα. ἐγὼ γὰρ οὖν καὶ ἐκείνους εἶδον, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν, ὑπορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, παρὰ μισθῶν τοῦ μαθητῆ δικαζόμενον, Κλιτίδην δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου, φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυνικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ καμαρωτῷ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοιχωρυχοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαιτοῦντας; ὅλως γὰρ, ποικίλη καὶ πανταδαπὴ τις ὦ ἡ θέα. ΕΤΑΙ. καὶ μάλα καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς εἶχε λέγειν. ἔοικε γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡμῖν τερπνὴν σοι παρεχῆσθαι. ΜΕ. πάντα μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ φιλότης, ἀδύνατον, ὅπου γε καὶ ὁρᾶν αὐτὰ ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ μέντοι κεφάλαια τῶν πραγμάτων, τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φησὶν Ὅμηρος τὰ ὅπλα τῆς ἀσπίδος· οὗ μὲν γὰρ ἦσαν εἰλαπίναι, καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ, δικαστήρια, καὶ ἐκκλησίαι, καθ' ἕτερον δὲ μέρος, ἕδυέ τις· ἐν γειτόνων δὲ, πενθῶν ἄλλος ἐφαίνετο, καὶ ὅτε μὲν ἐς τὴν Γετικὴν ἀποβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας· ὅτε δὲ μεταβαίην ὅπῃ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ὅπῃ τῶν ἁμαξῶν ἦν ἰδεῖν. μικρὸν δὲ ὑπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ὅπῃ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐνεπορεύετο, καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῃστεύετο, καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἀπὸν- των πάντων ἅμα τὸν αὐτὸν χρόνον, ὥρα σοι ἤδη ὑπονοεῖν ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὡσπερ ἂν εἴ τις παραστησάμενος πολλοὺς χορεύτας, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς, ἔπειτα παρατάξειε τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ τὸ σύμφωνον ἄφωνα, ἴδοις ἂν ᾆδον μέλος. φιλοπμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ ὃ ἴδοις περαίνοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἅμα σὺν μηδενὶ πρὸς Διὸς οἷα χρῆναι ἂν ἡ ᾠδή. ΕΤΑΙ. πάντα πάσαν, ὦ Μένιππε, παγκόλλιος, καὶ τεταραγμένη. ΜΕΝ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ὅπῃ γῆς χορεύται,

A occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabant plebei, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Æsculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui re- *Plebeiorũ res ac studia.*

B poscerent? Nam varium quoddam & vndique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui rectè facies Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MENIP. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæque, altera ex parte iudicia, & concio-

C nes: rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas. Rursum vbi ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox vbi paululum in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios: Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis causſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm si quis producat multos saltatores, vel potiùs multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concentu propriam quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cãtum absoluere studeat, vocisque magnitudine vicinum superare contendat; cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, *Gentium vitia & proprietates.*

omnisque mortalium vita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui non modò sonēt absona, verùm & ornatu sint dissimili, diuersáque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum est, iam omnes sunt inter se simiA les, taciti, nec ampliùs confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verùm in vario ipso ac multiformi theatro videlicet ridicula erant quę gerebantur omnia: præcipuè verò mihi risum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quíque sibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum B colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ est iuxta Oenoën, aut quòd in Acarnania iugerûm mille possiderent: cùm vniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti videbatur, quatuor digitorum spatium habere videretur. Attica, nisi fallor, pro portione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri possidebat, vix vC nam ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Cæterùm vbi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihilo esset latior lente Ægyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porrò si quem conspexissem auro superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum vniuersum vnà cum ipsis metallis, vix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. D Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumero formicarum concionem vidisse, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. Consentaneum est autem pro ratione vitæ formicarum, esse apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos.

Α κἀκ τοιαύτης ἀναρμοστίας, ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ πανταχῆ κινουμένων, καὶ οὐδὲν ὑπονοούντων, ἄχρις οὗ αὐτοῖς ἔκρουσεν ὁ χορηγὸς ἀπελάσαι τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοιοῦτον δὲ ὅμοιοι πάντες ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὴν συμμιγῆ ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπᾴδοντες, ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάνυ μοι γελοῖα δήπουθεν ἐῴκει τὰ γινόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῆλθέ μοι Β γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ὅτι τῶν Σικυωνίων πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι πλέθρα κεκτῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης τὸ μέγεθος τεττάρων, κατὰ λόγον, οἶμαι, ἡ Ἀττικὴ πολλοστημόριον ἦν. ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ὁπόσῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν κατελείπετο. σχεδὸν γὰρ ὁ πολυπλεC θέστατος αὐτῶν, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἀποβλέψας δὲ δὴ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, εἶτα τὴν Κυνοσουρίαν γῆν ἰδών, ἀνεμνήσθην ὁπόσου χωρίου, κατ' ὀλίγον Φακοῦ Αἰγυπτίου πλατύτερον, τοσοῦτοι ἔπεσον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων μιᾶς ἡμέρας. καὶ μήν εἴ τινα ἴδοιμι ὅτι χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τε εἶχεν ὀκτώ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ὅτι τούτῳ ἂν ἐγέλων. ὁ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτῆς μετάλλοις κεD χειμασμένον ἦν ὁ μέγεθος. ΕΤΑΙ. ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς τῶν Ἑλλήνων θέας. αἱ δὲ δὴ πόλεις, πρὸς Διός, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω; ΜΕ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἐωρακέναι, τοὺς μὲν, εἰλουμένους, τοὺς δ' ἐξιόντας, ἑτέρους δὲ, ἐπανιόντας αὖθις εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὁ μὲν τις, τὸ κόπρειον ἐκφέρει, ὁ δὲ, ἁρπάσας ποθὲν ἢ κυάμου λέπος, ἢ πυροῦ ἡμίτομον, θεῖ φέρων. εἰκὸς δὲ εἶναι πρὸς αὐτοὺς κατὰ λόγον τὸν μυρμήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς, καὶ τοξότας, καὶ μουσικοὺς, καὶ φιλοσόφους.

πλεῖ· αὖ γε πόλις αὐτοῖς ἀνδράσι ταῖς μυρ- A
μηκίαις μάλιστα ἐῴκει τότε. εἰ δέ σοι δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, ὅτι, ἀνθρώπους εἰκάσαι τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, τοῖς παλαιοῖς μύθοις ὑπέσκεψαι τὴν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ὅπερ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἐωράκειν, καὶ κατεγέλασά μου, διαστείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπτόμην

Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

ὅπως τάχιστα ἀνελήλυθειν, καὶ ἡ Σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄναιο, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, βαρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢν μή τι φέρειν δέῃ. Πρεσβείαν, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὴν, καὶ δέησιν ἀπένεγκαι πρὸς ἐμὲ τὸν Δί. ἀπειρήκασι γάρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς φιλοσόφους ἀκούοντα, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τὰ ἐμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ὧν τινα αἰτίαν διχότομος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν, κατοικεῖάζειν τέ με φασὶν οἱ δὲ, κατοπτρον δίκην ὑπακρέμασθαι τῇ θαλάττῃ· οἱ δὲ, ὅ, τι ἂν ἕκαστος ὑπονοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὰ τελευταῖα δὲ, καὶ ὁ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τε, καὶ νόθον εἶναι φασί μοι, ἀπωθεν ἦκον τοῦ ἡλίου, καὶ ὑπαυόν δὲ, καὶ προσὸς τοῦτον με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συσκοτοῦσαν, καὶ στασιάσαι προαιρούμενοι. ὑπὲρ γὰρ ἱκανά ἐστιν αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ εἰρήκασι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ πύδρον διάπυρον. καίτοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πρόπαλαι τὴν νυκτὸς, αἰσχρὰ, καὶ κατάπτυστα, οἱ μὲν ἡμέραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδρώδεις τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδιωτῶν ἀποβλεπόμενοι; D κἀγὼ μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ. οὐ γὰρ ἡδύμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, καὶ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς σκηνῆς ἑκάστου βίον. δηλαδὴ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα, ἢ κλέπτοντα, ἢ ἄλλο τι τολμῶντα νυκτερινώτατον, δύῃς ὑπεισάσαμένη τὸ νέφος, συνεκαλυψάμην, ἵνα μὴ δείξω τοῖς πολλοῖς γεγονότας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι καὶ ἀρετῇ ἐναγωνιοῦντας. οἱ δὲ, οὐδὲν αἰτίᾳ διαφθαρέντες με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα ὑβρίζοντες ὥστε, μὴ τιμὴ Νύκτα,

Sed vrbes sanè cum ipsis viris, formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam posteaquam satis spectassem omnia, satisque risissem, excussi meipsum, subuolaui

Ad reliquos diuos, Iouis altitonantis in ædes.

Nondum stadium ascēderam, cùm Luna, fœminea sonans voce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quę optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi siquid oneris sit portandum. Nuntium, inquit, quendam haud grauem; ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negotii, nisi vt curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, & quam ob caussam dissecer, dimidiatáque fiam, cúrque vtrinque gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alii rursus quod quisque secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quódque supernè à Sole proficiscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt Sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habitúque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes! Atque ego cùm ista videam, sileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisque in operto viuat vitam. Quinetiam si quem conspicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgo ostenderem viros senes ea gerentes; quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi Nox ipsa)

sæpius in animo habuerim, quàm posſem hinc longissimè demigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies: simúlque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modũ fiet, vt mihi paretur quies, desinántque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas: simúlque rectà ad ipsum cœlum tendebam,

Nulli vbi cõparẽt hominúmve boúmue labores.

Etenim paulo pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terrã obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est, protinus ita vt eram introire: ratus facilè fieri posse vt fallerẽ, quippe dimidia mei parte aquila: porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimum deprehensuros esse me, qui alteram alam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temere venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo pòst introò sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõsidentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruóque & Titanico me obtuens, inquit:

Quíſnam es, & vnde venis? vbínã vrbs tibi, quíve parentes? Hoc vbi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præque vocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòst ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quemadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodum pugnantia loquentes audissem: quemadmodum desperassem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque omnia, vsque ad ipsum cœlum.

A πολλάκις ἐβυλευσάμην μετοικῆσαι ὅπη πορρωτάτω, ἵν' αὐτῷ τῷ θείῳ αὐ γλωττοτόμῳ διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά γε ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι δ' ὅτι μὴ δυνατόν ἐστί μοι χθαμαλὴν μηδ' ἐν βραχεῖ, ἵνα μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ὀπτεύσῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἀποκόψῃ, καὶ τὴν στοὰν καθαιρήσῃ, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν τοῖς περιπάτοις διατριβάς. οὕτω γὰρ αἰ εἰρωνίαι ἄχρηστοι, ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν γεωμετρούμενον. ἔφην ταῦτα, ἵνα δὴ ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς ὃ αἴροντες ἔτεινον τῷ μηδὲν τῶν ὄντων,

B Ἔνθα μὲν ὅτε δοῶν, ὅτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα.

μετ' ὀλίγον γὰρ ἡ σελήνη βραχεῖά μοι καθεωρᾶτο, καὶ τῷ γλῶ ἤδη ἀπεκρυπτε. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, τριταῖος ἐπλησίασα τῷ ὄροφῳ· καὶ δὴ μοι τοῦτον, ἐδόκει, ὡς εἶχον δύο εἶναι παρειέναι, ῥᾳδίως γὰρ ὤμην διελαθεῖν, ἅτε ἐξ ἡμισείας ὢν ἀετός· τὸν δὲ ἀετὸν ἡπιστάμην ἐκ παλαιοῦ σωθῆναι τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλογισάμην ὡς τάχιστα καθαφεψόμενοί με, γυπὸς τὴν ἑτέραν πτέρυγα περιείμενον. ἀρίστου γοῦν χρῆναι δὲ μὴ πάνυ κινδυνεύειν, ἐκποδὼν προσελθὼν τὴν θύραν. ὑπακούσας

C ὁ Ἑρμῆς, καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἐκπυθόμενος, ἀπῆλθε κἀπουδὴ φράσων τῷ Διΐ, ἐμὲ μετ' ὀλίγον εἰσεκλήθην, πάνυ δεδιὼς, καὶ τρέμων, καταλαμβάνω τε πολλοὺς ἅμα συνηθροισμένους, καὶ δὴ καὶ θεοὺς ἀφεώντας· ὑπερῆρτο γὰρ ἅπασι τὸ πάντων δόξαν μου τῆς ἐπιδημίας. καὶ ὅσοι μὲν πω πολλοὺς αὐτῶν ἀφίξεσθαι προσεδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπτερωμένους. ὁ δὲ

D Ζεύς, μάλα φοβερῶς δριμύ τε καὶ πιτνώσης εἰς ἐμὲ ἀπιδών, φησί, Τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν, ποῖ τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ δὲ, ὡς τᾶτ' ἤκουσα, μικρὸν μὲν ὀξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, εἰπεῖν τ' ὄμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβεβροντημένος· χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβών, ἀπόπτα διηγούμην ἅπαντα, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπεθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι παρὰ τοὺς φιλοσόφους, ὡς παναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπορρυσαίμην διαπαιόμενος ὑπὸ τῶν λόγων, εἶτα ἐξῆς τὴν ὀπτασίαν, καὶ τὰ πτερά, καὶ τἄλλα πάντα, μέχρι τοῦ τὸν ὄροφον.

ὅτι πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπεσταλμένα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεύς, καὶ μικρὸν ἐπισχὼν τὸ ὀφρύων, Τί ἂν λέγοις, φησίν, Ὠτου πεῖ, καὶ Ἐφιάλτου, ὅπου καὶ Μένιππος ἐπάλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν; ἀλλὰ νῶν μὲν ὅτι ξενίᾳ σε καλοῦμεν, αὔριον δέ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις χρηματιούμενοι, ἀποπέμψομεν, καὶ ἅμα ἐξαναστάς, ἐβάδιζεν ἐς τὸ οὐρανοῦ. καιρὸς γὰρ ἦν ὅτι τὰ εὐχῶν καθέζεσθαι· μεταξύ τε προσηῖεν, ἀνείρετό με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐκεῖνα, πόσος νῦν ὁ πυρὸς ἐστὶν ὠνίος ὅτι τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφέδρα ὑμᾶς ὁ παρῳχημὼν καθίκετο, καὶ εἰ τὰ λάχανα δαψιλέστερος ἐπομβρεῖ. μετὰ δὲ, ἠρώτα, εἴ τις ἐπιλείπεται τῶν ἀπὸ Φειδίου, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐλλίποιεν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσούτων ἐτῶν, καὶ εἰ ὃ Ὀλύμπιον αὐτῶν ὁπωστιοῦν ἀπετέλεσαν διανοοῦνται, καὶ εἰ συνελήφθησάν τινες τῶν ἐν Δωδώνῃ νεὼν συλήσαντες. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, εἰπέ μοι Μένιππε, ἔφη, περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, δαίμονα, ἢ τινὰ θυσιεφάτην, βασιλέα σε εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἐκών, ἔφη. ὃ δὲ φιλόσοφον αὐτῶν, ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ἐγὼ γάρ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ μαντικὴ ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρός, καὶ πάντα ὅλως ἐγώ, μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μοι ἀγυιαί, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε, καὶ ἡ Πίσα λαμπρὰ ἦν, καὶ περιβλεπτοὶ πᾶσιν ἦσαν, ὑπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ὅθεν οὐδὲ ὁ ἐν Δελφοῖς μοι Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ὁ Περγάμῳ δὲ ὁ ἰατρὸς ὁ Ἀσκληπιός, καὶ ὁ Βενδίδιον ἐγγύθεν ὁ Θρᾴκιος, καὶ ὁ Ἀνουβείδιος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ὁ Ἀρτεμίσιος ὁ Ἐφέσιος, ὅτι ταῦτα μοι ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἄγουσι, καὶ ἑκατόμβας πρίασιν, ἐμὲ δὲ, ὥσπερ πρηνέστατα, ἱκανῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἂν ὅλῃ πέντε ὅλων ἐτῶν θύσωσιν ὁ Ὀλυμπίᾳ. πιθανῶς ψυχροτέρους ἂν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον, δέξασθαι τῶν εὐχῶν.

A Post omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iupiter, exporrectis aliquantum superciliis, Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus: simúlque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri: iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negotiis quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc vænit triticum in
B Græcia: Et, num superior hyems grauiter vos tetigit: Et, num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, numquis adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causſam Athenienſes tot annos Ioualia intermiſiſſent: Et num in animo haberent Olympium ſuum abſoluere: Et num eſſent comprehenſi qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpoliaſſent. Ad ea cùm reſpondiſſem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me verò quam habent homines opinionem?
C Quam, inquam, ô here, niſi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem eſſe te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contemptionem illorum probè noui, etiamſi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates eſſe viderer, & medicus. In ſumma, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, ſimul & mortalium conciones. Piſa ac Dodona ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. Porrò præ fumo ſacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm poſteaquam Apollo apud Delphos conſtituit
D oraculum, Æſculapius medicinæ officinam Pergami, ſimul atque Bendidium natum eſt in Thracia, Anubis templum in Ægypto, Dianæ apud Epheſios: ad iſta quidem concurrunt omnes, ſolennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuiſſe ſe putant, ſi ſolido quinquennio ſacrificarint in Olympia. Proindo videas aras meas frigidiores, quàm ſint vel Platonis leges, vel Chryſippi ſyllogiſmi. Huiuſmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi conſeſſurus erat ad exaudienda vota.

Erant autem ordine ſitæ feneſtræ, cuiuſmodi ſunt ora puteorum, habentes opercula: iuxta vnamquanque ſella poſita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam aſſediſſet, detracto operculo, præbuit ſeſe petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuerſa variáque. Nam ipſe quoque admotis pariter auribus ſimul audiebam vota. Erant autem huiuſmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum: O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire: O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rurſum alius aliquis dicit: Vtinam exiſtam hæres vxoris. Vtinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fratri. Contingat mihi vincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt ſpiraret Boreas, ille, vt Notus. Agricola optabat pluuiam, contrà fullo Solem. At Iupiter audiens, & ſingula vota diligẽter expendens, non omnibus pollicebatur,

Vtinam mortalium.

Verùm hoc conceſſit Saturnius, abnuit illud. Nam iuſta vota per os feneſtræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuens: rurſus iniqua remittebat irrita, flatu deorſum redigens, ne poſſint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm eſſent duo qui diuerſa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, vt nihil ſtatuere poſſet: verùm exemplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam ac conſiderabat. Porrò quum iam ſatis vota proponentibus dediſſet operam, ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens, denunciabat Ioui nomen vniuſcuiuſque qui rem diuinam faceret. Rurſum omiſſis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito: At tu Borea ſpira in Lydia: Tu Note quieſce: Zephyrus Adriani vndas concitet: Tum in Cappadociam grandinis mille modij diſpergantur.

A ϑυείδες ᾗ ἧσθω ἐξῆς, τοῖς τομίοις τ̃ φρεάτων ἐοικυίαι, πώματα ἔχουσαι, ϗ πρ̃ ἑκάστῃ θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ὅπῃ τ̃ς τοιχ̃τ̃ς ὁ Ζεύς, ϗ ἀφελὼν τὸ πῶμα, παρ̃ῆν τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν. ἠύχοντο δὲ πάντα χόθεν ἀπ̃ γ̃ς διάφορα, ϗ ποικίλα. συμπάσας γὰρ κἀγὼ τὰς αὐτὰς, ἐπήκουον ἅμα τῷ εὐχῶν. ἦσαν δὲ τοιαίδε, Ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο. ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φυῶαι, ϗ τὰ σκόροδα. ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις αὖ φαίη, εἰ δὲ κληρονομήσαιμι γ̃ γυναικὸς, ἆρα λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ, B γένοιτό μοι νικῆσαι τὴν δίκην, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δέ, ὁ μὲν, Βορέαν ηὔχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δ', Νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετόν· ὁ δὲ κναφεὺς, ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, ϗ τὴν εὐχὴν ἑκάστην ἀκριβῶς ἐξεπάζων, ϗ πάντα ὑπισχν̃το. Ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε. Τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, παρεῖτο αὐτῷ δι' τ̃ τομίου, ϗ ὅπῃ τὰ δεξιὰ κατεπν̃ φέρων, τὰς δὲ αἰσχίους, ἀνεμάκτοις αὖ πνοαῖς ἀπέπεμπεν ἀποφυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τ̃ ὀργανου. ὅπῃ C μιὰς δέ τινος εὐχ̃ς, ϗ ἀπορῶντα αὐτὸν εἴδεσάμην. δύο γὰρ ἀνδρῶν πάντα τὰ εὐχωλῶν, ϗ τὰς ἴσας θυσίας ὑποσχομένων, ἐκ εἶχεν ὁποτέρῳ μᾶλλον ὑπανύσειν αὐτ̃ν· ὥστε δὴ ὁ Ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, ϗ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπεῖχεν ἔτι ϗ διεσκέπτετο. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τ̃ις εὐχ̃ις, ὅπῃ τ̃ ἐξ̃ς μεταβὰς θρόνον, ϗ τὴν δευτέραν θυείδα, κἀκακύψας, τοῖς ὄρκοις ἐσχόλαζε ϗ τ̃ις ὁμνύουσι. χρηματίσας δὲ ϗ πρὸς, ϗ τὸν Ἐπικούρειον Ἑρμόδωρον ὑπερείψας, μετεκαθέζετο ὅπῃ τὸν ἐξ̃ς D θρόνον, κλῃδόσι, ϗ φήμαις, ϗ οἰωνοῖς προσέξων. εἶτ' ἐκεῖθεν ὅπῃ τ̃ τ̃ θυσιῶν θυείδα μετῆλθ, δι' ἧς ὁ καπνὸς ἀνιὼν, ἀπ̃γγελλε τῷ Διὶ τῶν θυόντων ἑκάστου τοὔνομα. ἀποφὰς δὲ πάντων, προσέταττε τοῖς ἀνέμοις, ϗ τ̃ ὥρᾳσι, ἃ δ' ποιῶσι, Τήμερον τῶνδε Σκύθαις ὑέτω, παρὰ Λίβυσιν ἀστραπέτω, πρ̃ Ἕλλησι νιφέτω, σὺ μὲν ὁ Βορέας, πνεύσων ἐν Λυδίᾳ, σὺ δ' ὁ Νότος, ἡσυχίαν ἄγε, ὁ δ' Ζέφυρος τ̃ Ἀδρίαν διακυμαινέτω, ϗ τ̃ χαλάζης ὅσον μέδιμνοι χίλιοι διασκεδαννύτωσ̃ ὑπ̃ Καππαδοκίας.

ἀπάντων δὲ ἤδη σχεδὸν αὐτῷ διῳκημένων, ἀπήειμεν ἐς τὸ συμπόσιον. δείπνου γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν, καί με ὁ Ἑρμῆς παρελαβὼν, κατέκλινε παρά τε τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν, καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρέσχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μαινίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα καὶ τοῦ νέκταρος προσεκόμουν. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, εἰ θεάσαιτο ἀποβλέποντά ποι τὸν Δία, κρυφίην αὖ ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχεέ μοι φέρων· οἱ δὲ θεοί, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ τότε εἶδον, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν προσπίνονται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύουσιν, μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν αὐτῇ χρόᾳ αἰωρεμένου, καὶ τὸ αἷμα ἢ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προσχέουσιν. ἐν ᾧ τοίνυν δείπνῳ, ὅτε Ἀπόλλων ἐκιθάριζε, καὶ ὁ Σάτυρος, χορδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀνασᾶσαι, τήν τε Ἡσιόδου Θεογονίαν ἦσάν ἡμῖν, καὶ τὴν πρώτην τοῦ Πινδάρου κατὰ τὴν ἑῴαν ᾠδὴν τῶν ὕμνων τοῦ Πινδάρου. καὶ ἐπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι·

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱππιοχαρυζαὶ [ὕπνος.

Εὗδον παμπύκνοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

ἀναλογιζόμενον γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μᾶλλον δὲ ἅπαντα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ἀνέφυε πώγωνα, ἢ πῶς γίνεται νὺξ ἐν οὐρανῷ, τοῦ ἡλίου παρόντος ἀεὶ, καὶ συνδιαγομένου. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέδαρθον. ἕωθεν δὲ διεγείρας ὁ Ζεὺς, προσέταξε κηρύττειν ἐκκλησίαν· καὶ ἐπειδὴ πρῶτον ἅπαντες, ἀρχὴν λέγειν· Τοῦ μὲν αἰτίου τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὁ ξένος οὗτος ἥκει· πάλαι δὲ βουλόμενος ὑμῖν κοινωνῆσαι λόγου περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστά γε ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται προσπταισάντων, ἔγνων μηκέτι ὑπερθέσθαι πλέον προσδοκῶν τοῦ διασκέψιν. γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστὶν, οὐ πρὸ πολλοῦ τοῦ δίω ὑπερπολάζον, ἀργὸν, φιλόνεικον, κενόδοξον, ὀξύχολον, ὑπόλιχνον, ὑπόμφεον,

A Tandem omnibus fermè ordinatis, discedebamus in eum locum vbi compotant Dij. Iam enim cœnæ tempus erat: méque Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, si quando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infunde-
B bat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt. Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus cordacem saltabat, & Musæ surgentes in
C medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuimus quo quisque federamus loco, satis vuidi potu:

At reliqui noctem diuíque hominésque per omnem
Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat.

verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto nascereD tur nox in cœlo, quum Sol semper adesset, vnáque conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormij: mane verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox cùm adessent omnes, sic farier infit: Vti vos conuocarem, in causſa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maximéque verò à luna, hísque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, stultum,

Contra philosophos.

faſtuoſum, contumelioſum, &, vt verbis Homericis dicam, *Telluris inutile pondus*. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, aliis item vocabulis his multo magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud virtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſupercilijs, promiſſáque barba, fucato ambitu obambulant, deteſtandos mores ſecum circumferentes, ſimillimi nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolámque illam auro ſparſam detraxeris, quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denariis ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de diis verò abſurda prædicant, contractiſque cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac moleſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad venerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: *Nuſquam in conſiliis, nuſquam numerantur in armis*: tamen reliquos accuſant, ac virulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obiurgant, proximiſque conuitiantur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamoſiſſimus ſit, & impudentiſſimus, & ad maledicendum audaciſſimus. At ſanè ſi quis iſtum ſine fine iſta facientem, vociferantem, & cæteros incuſantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum reſpondebit, ſi modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, ſuperuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, ſqualeo, frigida lauo, incalceatus per hyemẽ obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calumnior: ac ſi quis diuitum ſumptuoſiùs obſonarit,

τετυφωμένον, ὑβρεως ἀνάπλεων, ἵνα καὶ Ὅμηρον εἴπω, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συζήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόροις λόγων λαβυρίνθοις ὑπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνομάκασιν, οἱ δ', Ακαδημαϊκούς, οἱ δ', Επικουρείους, οἱ δ', Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ, ὄνομα σεμνὸν τὴν ἀρετὴν ὑποθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάρσιλες, καὶ πώγωνας ὑπιππασάμενοι, περιέρχονται ὑπὸ πλάσῳ ἱματίῳ, καπάτωλυσα ἤδη περιστέλλοντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ὧν ἢν ἀφέλῃς τὰ προσωπεῖα, καὶ τὸ χρυσόπαστον ἐκείνων στολήν, ὃ καταληφθόμενόν ἐστι γελοῖον, ἀνθρώπιον ἐπὶ δραχμῇ ἐς τὸν ἀγῶνα μεμισθωμένον. τοιοῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἀπόντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δ', ἅλλοκοτα διεξέρχονται, καὶ σωρεύοντες δύεξαπάτητα μειράκια, τὴν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν τραγῳδοῦσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀπορίας ἐκδιδάσκουσι· καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς, καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλούτου καὶ ἡδονῆς καταπτύουσι, μόνοι δ' καθ' ἑαυτοὺς ἡγούμενοι, τί μὴ λέγοι τις ὅσα μὲν ἐαθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ περιλείχουσι τὸν ὀβολὸν τὸν ῥύπον; ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε κοινὸν, μήτε ἴδιον ὑπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ περιττοὶ καθεζῶτες· Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοι, οὔτ' ἐν βουλῇ, ὅμως τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς πικροὺς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορείας τινὰς ἐκμεμελετηκότες, ὑπιπιμῶσι, καὶ λοιδοροῦσι τοὺς πλησίον. καὶ ἔστ' αὐτῶν τὰ πρόσωπα φέρειν δοκεῖ, ὃς ἂν μεγαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καίτοι τὸν διατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων, ἠν ἔρῃ, Σὺ δὴ τί πράττων τυγχάνεις; ἢ τί φαμὲν πρὸς θεῶν σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν; φαίη ἄν, εἰ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μεπέναι, περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ· κέκραγα δὲ, καὶ αὐχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀνυπόδετος τὸν χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ, ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ἴσα τῶν ἄλλων μεμόμενα συκοφαντῶ· καὶ εἴ μού τις ὠψώνησε τῶν πλουσίων πολυτελῶς,

ἢ ἑταίραν ἔχῃ, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δὲ τῶν φίλων τις, ἢ ἑταίρων, κατάκειται νοσῶν, ὑπηκυείας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν ὄντα ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ πράγματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ ὑπερείως ἡμῶν καθάπτονται, μήτε ὑπὲρ μέλειν φάσκοντες τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεοὺς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ὑπὲρ σκοπεῖν, ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, ὅτῳ τρόπῳ ἅπαξ ποτὲ πείσαντες τὸν βίον διαιτῶσιν, οὐ μετρίως πεινήσετε. τίς γὰρ αὖ ἐπὶ θύσθεν ὑμῖν, πλέον οὐδὲν ἔξων τοῦ δοκεῖν; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη αἰτᾶται, πάντες ἠκούσατε τοῦ ξένου τοῦδε διηγουμένου· τοὺς οὖν ταῦτα βουλεύεσθε ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις χρήσιμ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. εἰπόντος ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετεθρύλλητο· καὶ βοὴ ἐξ ἁπάντων ἀπῆν, κεραυνώσων, καταφλέξων, κατατείνων, ἐς τὸ βάραθρον, ἐς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις ποιήσας, Ἔσται ταῦτα ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ πάντες ὑπεύθυνοι αὐτῇ διαλεκτικῇ· πλὴν τόγε νῦν εἰ, ἀθέμιτος χολωθῆναί τινα, ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴστε, μηνῶν τούτων τεττάρων, καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐπηγγειλάμην. ἐς νέωτα οὖν ἐξιόντος ἦρος, καλοὶ κἀγαθοὶ ἀπολοῦνται τῷ σμερδαλέῳ κεραυνῷ.

Η, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

Ἐγὼ δὲ Μενίππου, ταῦτα, ἔφην, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὸν τὰ περὶ ἐκεῖ, ἵνα μή ποτε αὖθις ἔλθῃ πάλιν, κατὼ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὴν γῆν καταπεμφθῆναι τῆμερον. καὶ ὁ μέν, ταῦτα εἰπών, ἀπέλυσε τὸν σύλλογον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος τῇ δεξιᾷ ὦτος ἀποκρεμάσας, ἐπὶ ἑσπέραν ἤδη κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν.

aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque diis esse curæ res mortalium, neque omnino considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus est vt de his consultemus: propterea quòd si semel valeant hęc persuadere iis qui sunt in vita, non mediocriter esurietis. Quis enim pòst vobis rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quàm vtilissima, & nobis quàm minimè periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio: mox clamatum est ab omnibus: effulmina, exure, comminue, in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rursum indicto silentio, Fient ista, inquit, quemadmodum vultis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquã. Est enim hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte vere mali malè perdentur formidando fulmine:

Sic ait, atque supercilliis pater annuit atris.

Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit,, vt ademptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

ΔΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ, ἢ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.

BIS ACCVSATVS, seu FORA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic dialogus maxima ex parte contra philosophos, idque nominatim etiam, institutus est. Introducit enim iudicio inter se contendentes, Primò, Academiam & ebrietatem pro Polemone philosopho, actione fugæ, quòd is cùm antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuisset, audito fortè quodam Xenocrate, subitò relictis priore vita ac habitu, ad frugem redierit, ac philosophari cæperit. Secundò, Stoam & voluptatem pro Dionysio Heracliensi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam professionem secutus, mox cum morbo quodam correptus, ἀπαθείαν istam quam Stoici docent, cum corpore ac valetudinis affectione pugnare videret, eámque præstare non posset, ad Epicureos defecerat. Tertiò, mollitiem & virtutem pro Aristippo, consimili actione. Nam & hic cùm ab initio Socratis auditor & virtutis sectator extitisset, postea, voluptatem vt finem bonorum asserere cæpit. Quarto, mensarium cum Diogene Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic cùm à principio quæstum patris secutus, pro mensario sese gessisset, postea cùm ob adulteratam monetam solum vertere coactus fuisset, Athenas venit, & philosophiam sectari cæpit. Quintò, pictoriam artem, Pyrrhonem vt desertorem accusantem, quod ab initio pictor fuerat, postea autem relicta ea arte ad philosophiam sese contulerat. Videtur autem velle Lucianus ostendere & quàm ipsi homines abiecti ac viles, quidam autem etiam perditi per se fuerint, qui apud alios de virtute ac summis rebus philosophari, & foris sapientiæ titulo gloriari soliti sint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principiis & causis, ad tantarum rerum professionem profluerint, cùm alium videlicet ex ebrio subitò Academicum factum, alium ex impostore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & virtutis naturam æstimasse ostendit. Postremò autem & seipsum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimùm adiutus & nobilitatus fuerat, ad scriptum, ad Dialogum transierit: ab hoc autem quòd veterem eius characterem & modum egressus, iocosa & comica argumenta, contra vetus Platonis exemplum, tractare cæperit. Quo iterum videatur & studiorum suorum & instituti rationem quandam exponere voluisse, & pariter illis respondere quoque, qui ob scribendi genus, & dictionis nouitatem, ipsum fortassis nonnihil corripuerant, quemadmodum & suprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officiis deorum præmittit, qua occasionem instituto dramati quæsiit, & quasi quandam viam ad futuram actionem sternit. Deinde & alteram Iustitiæ, quæ se in terras iterum à Ioue, ad præsidendum iudiciis videlicet, demitti grauatur. Vbi in genere quoque philosophorum initia siue creationes, & contentiosas atque clamosas disputationes persequitur, adhibita ad hoc Panos persona, vtpote libertioris dei, & ipsam rem, vt est, παρρησιάστην etiam narrantis. Titulus alter ab eo quibus, hoc est, à Rhetorica, & à Dialogo, accusatur, sumptus est: alter, à toto argumento.

Iupiter, Mercurius. Iustitia, Pan, Athenienſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa, Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

IVPITER. AT malè pereant, quicunque philosophorum apud solos deos felicitatem esse dicunt. Quòd si igitur nossent quàm multa nos hominũ causſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambrosiam beatos prædicarent; Homero videlicet credentes, homini cæco, & præstigiatori, beatos vocitanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cùm ipse ne illa quidem quæ in terris fiunt, aspicere potuerit. Iam primùm certè Sol quidem hic iuncto curru totam diem cœlũ circumuagatur, indutus igne, & resplendens radiis, ne tantum quidem ocij habens, quantum ad scalpẽdam aurem, ceu dici solet, sufficiat.

Sol.

Ἀλλ' ὀπίτειθεν ὁπόσοι τὴν φιλοσόφων ταῦτα μόνοις τὴν εὐδαιμονίαν φασὶν εἶναι τοῖς θεοῖς. εἰ γοῦν ἤδεσαν ὁπόσα τὴν αἰτίαν τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα πάσχομεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς τοῦ νέκταρος, ἢ τῆς ἀμβροσίας ἐμακάριζον. Ὁμήρῳ πιστεύσαντες ἀνδρὶ τυφλῷ, καὶ γόητι, μάκαρας καλοῦσι ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ διηγουμένῳ, ὃς οὐδὲ τὰ ἐν τῇ γῇ καθορᾶν ἐδύνατο. αὐτίκα γέ τοι ὁ μὲν ἥλιος οὗτος ζυγὸν ἅρμα, πυρπνόους τοὺς ἵππους ἐλαύνει, πῦρ ἐνδεδυκώς, καὶ τοῦ ἀκτίνων ἀποστίλβων, οὐδὲν ὅσον κνήπαν, ὡς φασι, σχολὴν ἄγων.

ἰὼ γὰρ τι καὶ ὀλίγον ὑπιππάζομένους λάθη, ἀφιππάσωνται οἱ ἵπποι, καὶ τῆς ὁδοῦ παντάπασι πάμπολλοι, κατέφλεξαν τὰ πτώματα. ἡ σελήνη δὲ, ἀγρυπνος καὶ αὐτὴ περέρχεται, φαίνουσα τοῖς κωμάζουσι, καὶ τοῖς ἀεὶ ἀπὸ τῶν δείπνων ἐπιμιοῦσιν. ὁ Ἀπόλλων τε αὖ, πολυπράγμονα τινὰ τέχνην ἐπιμελόμενος, ὀλίγου δεῖν τὰ ὦτα ἐκκεκώφηται πρὸς τῶν ἐκχυθέντων καὶ χρείαν ἔχοντα μαντικῆς. καὶ ἄρτι μὲν, αὐτοῦ ἐν Δελφοῖς αἰεὶ χρῆναι εἶ), μετ' ὀλίγον δὲ, εἰς Κολοφῶνα ἥκει, κἀκεῖθεν, εἰς Ξάνθον μεταβαίνει, καὶ δρομαῖος αὖθις εἰς τὸ Κλάρειον, εἶτα εἰς Δῆλον, ἢ εἰς Βραγχίδας, καὶ ὅλως, ἔνθα ἂν ὁ προφήτης πιόντα τοῦ ἱεροῦ ὕδατος, καὶ μασησάμενον τῆς δάφνης, καὶ τὸν τρίποδα ἀφορήσαντα, κελεύῃ πάρεναι, ἄοκνον χρὴ αὐτίκα μάλα πρεσβύταν συνείροντα τοῖς χρησμοῖς, ἢ οἴχεσθαι οἱ τὸ δόξαν τῆς τέχνης. ἐᾶν γὰρ λέγειν ὁπόσα ὅτι πεῖραν τῆς μαντικῆς ὑπιτεχνῶνται αὐτοῦ, ἀρνεια κρέα καὶ χελώνας εἰς ὃ αὐτὸ ἕψοντες ὥστε εἰ μὴ τὸ ῥῖνα ὀξὺς ἦν, κἂν ἀπῆλθεν αὐτοῦ ὁ Λυδὸς καταγελάσας. ὁ μὲν γὰρ Ἀσκληπιὸς, ὑπὸ τῶν νοσούντων ἐνοχλούμενος, ὀρῇ τε δεινὰ, θηρᾶταί τε ἀνδρῶν, ἐπ' ἀλλοτρίοις τε συμφοραῖς, ἰδίας κερποῦται λύπας. τί γὰρ δῶ, εἰ τοὺς ἀνέμους φυτουργοὺς λέγοιμι, καὶ τοὺς πέμποντας τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς λικμῶσιν ὑπηνέοντας; ἢ τὸν ὕπνον ὅτι πολλοὺς πεπόμφασιν, ἢ τὸν ὄνειρον μετὰ τοῦ ὕπνου ἀφανισθέντα, καὶ ὑποφητεύοντα αὖθις; πολλὰ γὰρ ταῦτα ὑπὸ φιλανθρωπίας οἱ θεοὶ πονοῦσι, καὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς γῆς βίον ἑκάστοις συντελοῦσι. καίτοι τὰ μὲν τῶν ἄλλων, μέτρια· ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ πολλῶν βασιλεὺς, καὶ πατὴρ, ὅσας μοι ἀνδρὸς ἀνέχομαι, ὅσα δὲ προφάσεις ἔχω πρὸς τοσαύτας φροντίδας διηρημένος; ᾧ προσῆκε μοι τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα ὑπισκοπεῖν ἀναλαμβάνοντι, ὁπόσοι τι ἡμῖν συνδιαπονοῦσι τῆς ἀρχῆς, ὡς μὴ ῥᾳθυμεῖν ἐν ἀργίᾳ· ἔπειτα δὲ καὶ αὐτῷ μυρία ἄλλα προσῆκεν, καὶ σχεδὸν ἀνέφικτα ὑπὸ λεπτότητος. ὃ γὰρ μόνον τὰ κεφά-

Nam si vel paululum cessauerit insciens, arreptis habenis equi, & à via transuersè eũtes, omnia miscere incẽdiis solent. Luna autem insomnis & ipsa circumit, lumẽ exhibens iis qui nocturnis comessationibus atque lasciuiis indulgẽt, quique præter tempus à cœnis domũ redeunt. Rursus autem & Apollo negotiosam quandã artem professus, parum abest quin totis obsurdescat auribus, tanta illi multitudine quotidie obstrepente, atque oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi esse necesse est, paulo autem pòst Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum transit, & cursu postea in Clarum abit, deinde verò etiam in Delum, vel ad Branchidas. Et in summa, vbicunque sacerdos oraculorum interpres, postquam de sacro latice biberit, & laurũ commanderit, ac tripodem impulerit, adesse iubet, impigrum ac strenuũ quamprimum assistere necesse est, connectentem oracula; vel intercidere artis huius gloriam sibi pati. Nolo enim dicere quàm multa, experiendæ artis, & probãdorum vaticiniorum caussa, insidiosè quidam contra ipsum machinantur, dum carnes agninas testudinésque vno & eodem vase coctas illi apponunt: vt nisi nasum acrem & acutum haberet, abiisset eo etiam deriso Lydus ille. Nam Æsculapius quidẽ, cùm ab ęgrotantibus quotidie vexetur, & tuetur graue, & tractat iniucunda, alieniſque ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid enim Ventos dicã plantas fouẽtes, & promouentes nauigia, iisque qui frumenta ventilant, ac paleas secernũt, aspirantes? Aut Somnum, ad omnes volantẽ? ant etiam Insomnium vnà cum Somno pernoctãs, ac veluti interpretem quendã illius se gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mortales dij operantur, & ad vitam in terris agendam singulis contribuunt. Ac cæterorum quidem negotia adhuc mediocria: Ego verò ipse, omnium ille rex ac pater, quàm multas molestias sustineo? quàm multa autem negotia habeo, tot ac tantis curis distractus? Cui principiò quidem necesse est cæterorum deorum opera inspicere, quicunque aliquid commune in administrando imperio nobiscum agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant: deinde verò seorsim ac per me ipsum innumerabilia quædam peragere, eáque quæ propè incomprehensibilia & inaccessa sint præ tenuitate sua. Non enim solùm generali-

Luna.

Apollo.

Alludit ad ea quæ de Cræso scribit Herodotus lib. 1.

Æsculapius.

Venti. Somnus, & Insomnia.

Iupiter.

bus illis adminiſtrationibus, pluuiis videlicet, grādinibus, ventis & fulguribus adminiſtratis, ceu curarum parte ſubleuato quieſcere mihi licet, ſed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autem aſpicere eodem tempore in omnes partes, omniáque contemplari, non ſecus atque illum in Nemea bubulcum, furantes, peierantes, ſacrificantes, ſi quis libauit, vnde nidor ac fumus aſcendat, quiſnam ægrotans aut nauigans inuocarit, & quod omnium acerbiſſimum eſt, vno eodémque tempore in Olympia Hecatombæ adeſſe, in Babylone belligerantes intueri, in Getis grandinare, & in Æthiopibus conuiuari. Et tamen querelas ac reprehenſionem ne ſic quidē euitare facile eſt, ſed ſępenumero dij quidē cæteri *Atque hominum populus, cauda criſtatus equina*, dormiunt totam per noctem: Me verò Ioue videlicet placidus ſopor haud te net vnquam. Nam ſicubi vel paululum nictauerimus, verus illico Epicurus iſte eſt, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris gerūtur, proſpicere affirmat. Atq; adeò periculum hoc haudquaquam contemnendum, ſi homines ei hæc credent, ſed ſine coronis quidē templa nobis ſtabunt ſine nidore autem plateæ, ſine libamentis cratêres, frigidæq; paſſim aræ. Et in sūma, ſine ſacrificiis ac victimis omnia, multaq; fames futura. Proinde veluti nauiū gubernatores, ſublimis ſolus in puppi ſtare ſoleo, clauum tenens manibus: atq; alii quidem qui in naui vehuntur, inebriantur ſcilicet, & ſi fors ita ferat, etiā dormiunt: ego verò inſomnis atque ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & ſolicitus ſum mente animóque, ſolo eo nomine honoratus, quòd omnium dominus eſſe videor. Quare lubens equidē interrogarim philoſophos iſtos qui ſolos Deos beatos prędicant, quando tandem & nectari vacare nos & ambroſiæ putarēt, innumerabilibus adeò implicatos negotiis. Ecce enim præ cōtinuis occupationibus quàm multas cōtrouerſias intus repoſitas iam olim ſeruamus, ſitu adeò atq; araneis iam propè corruptas, præcipuéque eas quas ſcientiæ atque artes aduerſus homines quoſdā habent, admodum antiquas illarum nonnullas. Illi verò vociferantur vndique, & indignantur, ac iuſtitiam inclamant, méque ob tarditatem accuſant & pigritiam: neſcii videlicet quòd haudquaquā negligentia aliqua, iudicia vltra diē extrahi atque differri hæc contingit,

λαγα ταῦτα τῆς διοικήσεως, ὑετοὺς, καὶ χαλάζας, καὶ πυρώματα, καὶ ἀστραπὰς αὐτὸς οἰκονομησάμενος, καὶ διαταξάς, πέπαυμαι τὴν ὑπὲρ μέσης Φοινίδων ἀπηλλαγμένος· ἀλλά με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιεῖν, ἀποβλέπειν δὲ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπάντα χόσε, καὶ πάντα ὑπισχνεῖσθαι, ὥσπερ τὸν ἐν τῇ Νεμέᾳ βουκόλον, τοὺς κλέπτοντας, τοὺς ὑπορκοῦντας, τοὺς θύοντας, εἴ τις ἔασέ σε, πόθεν ἡ κνίσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται, τίς νοσῶν ἢ πλέων ἀναλέσει· καὶ ὃ πάντων ὑπερονώτατον, ὑφ' ἕνα καιρὸν ἔν τε Ὀλυμπίᾳ τῇ ἑκατόμβῃ πρᾶξαι, καὶ ἐν Βαβυλῶνι τοὺς πολεμοῦντας ὑπισχνεῖσθαι, καὶ ἐν Γέταις χαλάζαν, καὶ ἐν Αἰθίοψιν βιωτεύεσθαι. ὃ δὲ μεμψίμοιρον, οὐδὲ ὕπνῳ διαφυγεῖν ῥᾴδιον, ἀλλὰ πολλάκις, οἱ μὲν ἄλλοι θεοί τε, καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταί, εὕδουσι παννύχιοι· ἐμὲ δὲ ἐμὲ, οὐκ ἔχει νήδυμος ὕπνος. εἰ γάρ που καὶ μικρὸν ὑπνωσάξομαι, ἀληθὴς βλὼξ ὁ Ἐπικούρειος, ἀπρονοήτους ἡμᾶς ἀποφαίνων τὴν ὑπὲρ γῆς πραγμάτων· καὶ ὁ κίνδυνος οὐκ εὐκαταφρόνητος, εἰ ταῦτα οἱ ἀθάνατοι πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλ' ἀτεφανώτοις μὲν ἡμῖν οἱ ναοὶ ἔσονται, ἀκνίστοις δὲ αἱ ἀγυιαί, ἀσπόνδοι δὲ οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί· καὶ ὅλως, ἄθυτα, καὶ ἀκαλλιέρητα, καὶ ὁ λιμὸς πολύς. ὀιγλαρουῦ, ὥσπερ οἱ κυβερνῆται, ὑψηλὸς μόνος ὑπὲ τῆς πρύμνης ἕστηκα, ὃ πηδάλιον ἔχων ἐν ταῖν χερσῖν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὑπνοῦσι, μεθύουσι, καὶ εἰ τύχοι, ἐγκαθεύδουσιν· ἐγὼ δὲ, ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος ὑπὲρ ἀπάντων μερμηρίζω καὶ φρένα, καὶ καὶ θυμὸν, μόνῳ τῷ δεσπότῃ τῇ δοκεῖν τετιμημένος. ὥστε ἡδέως ἂν ἐροίμην τοὺς φιλοσόφους, οἱ μάκιες τοὺς θεοὺς μακαρίζουσι, πότε καὶ σχολάζειν ἡμᾶς τῷ νέκταρι καὶ τῇ ἀμβροσίᾳ νομίζουσι, μυρία ὅσα ἔχοντας πράγματα. ἰδοὺ γοῦν ὑπ' ἀσχολίας, τοσαύτας ἑώλους δίκας φυλάττομεν ἀποκειμένας, ὑπ' ὤρατος ἤδη, καὶ ἀραχνίων διεφθαρμένας· καὶ μάλιστα ὁπόσαι ταῖς ὑπισχνήσεις καὶ τέχναις πρὸς αἰθέριος τινὰς συνεστᾶσι, πάνυ παλαιὰς οὐσίας αὐτῶν. οἱ δὲ, κεκράγασιν ἀπαυλαχόθεν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τὴν δίκην ὑπεροπτᾶσθαι, καμὲ τὸν βραδυτῆτος αἰτιῶνται, ἀγνοοῦντες ὡς οὐκ ὀλιγωρία τοῦ κρίσεως ὑπερημέρους συνέχει γραφάς, ἀλλὰ

ἀλλὰ ὑπὸ τῆς εὐδαιμονίας, ἣ συνέσται ἡμᾶς ὑπολαμβάνοισι· τοῦτο γὰρ τὴν ἀσχολίαν καλοῦσι. ΕΡ. καὶ τὸς, ὦ Ζεῦ, πολλὰ τοιαῦτα ἀκούων δυσχερῶς φερόντων, λέγειν σοὶ οὐκ ἐτόλμων. ἐπεὶ δὲ σὺ αὐτὸς τούτων τοὺς λόγους ὑπέβαλες, καὶ δὴ λέγω. πάνυ ἀγανακτοῦσιν, ὦ πάτερ, καὶ ἀθετλιάζοισι, καὶ ἐς ὃ φανερὸν μὲν οὐ τολμῶσι λέγειν, ὑποτονθορύζοισι δὲ συγκεκυφότες, αἰτιώμενοι τὸν χρόνον· οἷς ἔδει πάλαι τὰ καθ' αὑτοὺς εἰδόσι, τέρπειν ἕκαστον τοῖς δεδικασμένοις. ΖΕ. τί οὖν, ὦ Ἑρμῆ, δοκεῖ; τοῦτ' ἤδη μὲν αὐτοῖς ἀγορὰν δικῶν, ἢ θέλεις εἰς νέωτα αὖ διαχειροτονῶμεν; ΕΡ. ἥμενοιμεν, ἀλλὰ ἤδη τοῦτ' ὦμεν. ΖΕ. οὕτω ποίει. σὺ μὲν κήρυττε καὶ σὺ ἄμυνος, ὅτι ἀγορὰ δικῶν ἔστι καθ' ἥδε, πῶς ὁπόσοι τὰς γραφὰς ἀπενηνόχασιν, ἥκειν τήμερον εἰς Ἄρειον πάγον, ἐκ δὲ τοῦ μὲν δίκαιον ἀποπληροῦσθαι τὰ δικαστήρια καθ' ὃν λόγον τῶν ἡμερῶν, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων. εἰ δέ τις ἀδίκου οἴοιτο γεγράφθαι τοῦ κρίσιν, ἐξεῖναι ἐφέντι ἐπ' ἐμέ, δικάζεσθαι ἐξουσίας, ὡς εἰ μηδὲν ἀδικοῖτο ἐδεδίκαστο. σὺ δέ, ὦ θύγατερ, καθεζομένη τὰς σεμνὰς θεὰς, ἀποκλήρου τὰς δίκας, καὶ ὑπισχνοῦ τοῖς δικάζουσι. ΔΙ. αὖθις εἰς τοῦτο γοῦν; ἵν' ἐξελαυνομένη πρὸς αὖθις δραπετεύω πάλιν ἐκ τοῦ βίου, τὴν ἀδικίαν ὑπαγελῶσθαι ἃ φέρουσα; ΖΕ. χρηστὰ ἐλπίζειν τε δεῖ· πάντως γὰρ ἤδη πεπείκασιν αὐτοὺς οἱ φιλόσοφοι σὲ τῆς ἀδικίας προτιμᾶν, καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Σωφρονίσκου ὃ δίκαιον ὑποφαινέσας, καὶ ἀγαθῶν ὃ μέγιστον ἀποφήνας. ΔΙΚ. πάνυ γοῦν ὀρθῶς φῄς αὐτὸν εἰκότως ὠνῆσθαι οἱ πρὸς ἐμοῦ λόγοι· ὃς γὰρ δοθεὶς τοῖς ἕνδεκα, καὶ εἰς ὃ δεσμωτήριον ἐμπεσών, ἔπειτ' ἀθλίως τοῦ κωνείου, μηδὲ τὸν ἀλεκτρυόνα τῷ Ἀσκληπιῷ ἀποδεδωκώς, παρὰ τοσοῦτον ὑπῆρχον οἱ κατήγοροι πάνυ πᾶσι πρὸς τῆς ἀδικίας φιλοσοφοῦντες. ΖΕΥΣ. ξένα ἐπὶ τοῖς πολλοῖς τὰ τῆς φιλοσοφίας ἦν τότε, καὶ ὀλίγοι ἦσαν οἱ φιλοσοφοῦντες, ὥστε εἰκότως ἐς τὸν Ἄνυτον καὶ Μέλητον ἔρρεπε τὰ δικαστήρια. ὃ δὲ νῦν ἔστι, οὐχ ὁρᾷς ὅσοι τελῶνες, καὶ βακτηρίαι, καὶ πῆραι,

sed præ felicitate scilicet ista, in qua versari nos credunt. Hoc enim nomine occupationes hasce perpetuas illi vocant. MERC. Et ipse, Iupiter, multa huiusce-modi audiens grauiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam. At postquam tu ipse de his mentionem incepisti, eloquar sanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam manifestè quidem profiteri non audent, submurmurant autem apud sese, inclinati & incuruati accusantes tempus: quos tamen conueniebat iam olim, propriis suis viribus cognitis, contentum vnumquemque esse rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur videtur Mercuri? Statimne illis forum constituemus, & agendi potestatem dabimus: an vis vt in proximum prorogato termino, diem illis dicamus? MER. Haudquaquam, sed iam agendi copiam faciamus. IVP. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium constituetur: hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos suos obtulerunt, venire hodie debere in vicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præsidem Iustitiam, sortituram esse ipsis fora secundùm rationem, ac litis æstimationem, ex cunctis Athenienſibus. Quòd si quis autem iniustum putauerit factum esse iudicium, séque sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tum iudicio experiri, perinde ac si sententia prorsũ lata non fuisset. Tu verò filia, assidẽs iuxta deas venerãdas & graues, actiones sorte distribue, & inspice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? vt eiecta ab illis, denuo fugitiua è vita abeam? vbi iniustitiã ferre non potero irridentem. IVPIT. Bene sanè. sperare decet. Omnino enim iam persuaserunt illis philosophi, vt te iniustitiæ anteponant, ac maximè filius ille Sophroniſci, laudato eo quod iustum est, & velut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipsi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me sermones, vt qui traditus Vndecimviris istis capitalibus, & in carcerem coniectus, aconitum miser biberit, ne gallo quidem Æsculapio persoluto: in tantum præualuerunt accusatores contraria de iustitia philosophantes. IVP. Peregrina adhuc plerisque tum philosophia erat, paucíque etiãdum philosophabantur: quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non vides quantum vbique palliorum & baculorum & perarum,

σεμνὰς θεὰς Erinnyes Athenienses appellarunt.

& vt nuſquam non barba profunda,& libellus in ſiniſtra, atque omnes adeò pro te philoſophãtur? Plena autem & ambulacra, turmatim atque gregatim mutuò ſibi obuiam euntium, nemóque prorſum eſt qui non virtutis alumnus videri cupiat. Multi igitur relictis artibus quas antea exercebant, ad peram proſilientes & pallium, & corpore ad ſolem ad Æthiopis modum infuſcato, ſubiti & extemporales quidam philoſophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: téque ac tuam virtutem collaudant: vt iuxta prouerbium, Citiùs aliquis in naui cadens ligno deſtituatur, quàm hîc quocunque aſpexerit oculus, philoſophum deſideret. IVST. At verò, Iupiter, hi me territant, dum inter ſe altercantur, & improbè ſe gerunt in iis ipſis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in ſermone quidem ſimulare me, re ipſa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere, ſed manifeſtè præ ſe ferre quòd excluſuri me ſint, ſi vnquam ad fores illorum propiùs acceſſero. Nam iam olim iniuſtitiam ab ipſis hoſpitio acceptam eſſe. IVPIT. Non omnes, filia, flagitioſi adeò ſunt. Et abundè ſatis eſt ſi vel paucos quoſdam bonos reperias. Verùm abite iam, vt vel paucæ aliquæ actiones hodie finiantur. MER. Abeamus, Iuſtitia, rectà verſus Sunium, paululum ſub Hymetto ad ſiniſtram Parnethis deflectentes, vbi duo illi vertices. Tu enim videris oblita iam olim eſſe viæ iſtius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non ampliùs eodem pacto res humanæ ſe habent, ac mortui ſunt omnes illi Scirones, Pityocamptæ, Buſirides, & Phalarides, quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & vbique te quærunt, & de te diſputant, hiantes & expectantes ſicunde ad ipſos iterum deuoles. IVST. Proinde tu mihi verum Mercuri ſolus dicere poteris (vtpote qui cum ipſis degas plerumque, & conuerſeris vnà, cùm in gymnaſiis, tum in foro: nam & forenſis quoque es, & in concionibus præconem agis) quales tandem ſint: & num videar apud ipſos commorari ac permanere poſſe. MERC. Per Iouem: iniuſtè enim equidem agerem, ſi ad te, ſororem vtique meam, non dicerem. Non enim parum vtilitatis ex philoſophia perceperunt plerique ipſorum.

καὶ ἀπωτάχῃ πώγων βαθὺς, καὶ βιβλίον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ πάντες ὑφ' σοῦ φιλοσοφοῦσι; μεσοὶ δὲ οἱ τραῖπατοι καὶ ἴλαι, καὶ φάλαγγας, ἀλλήλοις ἀπωτώντων, καὶ σοβεῖς ὅστις δ' εὔφιμος τῆς ἀρετῆς εἶ δοκεῖν βούλεται. πολλοὶ γοῦν τὰς τέχνας ἀφέντες, αἷς εἶχον τέως ὀπὶ πλεῖον ἀίξαντες, καὶ δ' τριβώνιον, καὶ δ' σῶμα τρὸς ἥλιον εἰς τὸ Αἰθιόπειον ὑπιχραίαντες, αὐθαδέστατοι φιλόσοφοι ἐκ σκυτοτόμων ἢ τεκτόνων τρυφερχονται, σὲ, καὶ πλεῖον σὴν ἀρετὴν ἐπαινοῦντες. ὥστε καὶ τὴν παροιμίαν, Θᾶττον ἄν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν ὑγρμῷτο ξύλου, ἢ ἔνθα ἂν ἀπίδῃ ὁ ὀφθαλμὸς, ἀπορήσῃ φιλοσόφου. ΔΙ. Ἐμοὶ μὲν οὗτοί με, ὦ Ζεῦ, δεδίττονται, τρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες, καὶ ἀγνωμονοῦντες ἐν αὐτοῖς, οἷς τρὸς ἐμοῦ διεξέρχονται. φασὶ δὲ καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν, ἐν μὲν τοῖς λόγοις τρορποιῆσθαί με· ὅτι δὲ τῶν τρραγμάτων, μηδὲ θυρόπωνα εἰς τὴν οἰκίαν τροδέχεσθαι, ἀλλὰ δήλους εἶ ἀποκλείσοντας, ἢν ἀφίκωμαί ποτε αὐτοῖς ὅτι τὰς θύρας. πάλαι γὰρ τὰ ἀδικήματα τρορεπεξενῶσθαι αὐτοῖς. ΖΕ. οὐ πάντες, ὦ θύγατερ, μοχθηροί εἰσιν· ἱκανὸν δὲ κἂν ὀλίγοι τινὲς χρηστοῖς ἐντύχῃς. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, ὡς κἂν ὀλίγας τὰς μέρας ἐκδικάσωσιν. ΕΡ. ἀπιτωμὲν, ὦ Δίκη, βύθιε τῷ Σουνίῳ, μικρὸν ὑπὸ τὴν Ὑμηττὸν ὅτι τὰ λαγὰ τῆς Παρνηθος, ἔνθα αἱ δύο σκοπαὶ ἄκραι. σὺ γὰρ ἔοικας ἐκλελῆσθαι πάλαι τὴν ὁδόν. ἀλλὰ τί δακρύεις, καὶ μετεωρίζῃ; μὴ δέδιθι. οὐκ ἐφ' ὁμοίοις τὰ ἐν τῷ βίῳ· τεθνᾶσιν ἐκεῖνοι πάντες οἱ Σκείρωνες, καὶ Πιτυοκάμπται, καὶ Βουσίριδες, καὶ Φαλάριδες, οἷς ἐδεδίεις τότε· νυνὶ δὲ, Σοφία, καὶ Ἀκαδημία, καὶ Στοὰ, κατέχουσι πάντα, καὶ πανταχοῦ σε ζητοῦσι, καὶ τρὸς σοῦ διαλέγονται, κεχηνότες εἴ ποθεν ἐς αὖθις καταπλοῖο πάλιν. ΔΙ. σὺ γοῦν μοι πάλαι δῆς, ὦ Ἑρμῆ, ἂν εἴπῃς μόνος, ἅτε συνὼν αὐτοῖς τὰ πολλὰ, καὶ συνδιατρίβων, ἔν τε γυμνασίοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ (καὶ ἀγορᾶιος γάρ εἶ, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττῃς) ὁπόῖοί γεγένωνται· καὶ εἰ δύναταί μοι πρὸ αὐτοῖς ἡ μονή. ΕΡ. νὴ Δία, ἀδικοίῃ γὰρ ἄν, τρὸς ἀδελφὴν σε ὄντα μὴ λέγων. οὐκ ὀλίγα γὰρ τρὸς τῆς φιλοσοφίας ὠφέλωνται οἱ πολλοὶ αὐτῶν·

καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, αἰδοῖ γοῦν τῷ σχήματος, μετειώτερα ξυμπάνουσι· πλὴν ἀλλά καὶ μοχθηροῖς πισι ἐντεύξῃ αὐτῷ, (χρὴ γὰρ οἶμαι παλιν λέγειν) ἐνίοις δὲ ἡμισόφοις, καὶ ἡμιφαύλοις. ἐπεὶ γὰρ αὐτοὺς μετέβαψεν ἡ φιλοσοφία προσλαβοῦσα, ὁπόσοι μὲν ἐς κόρον ἔπιον τῆς βαφῆς, ἐξειρὶ ἀκριβῶς ἀπετελέσθησαν· ἀμιγεῖς ἑτέρων χρωμάτων, καὶ πρὸς γε τὴν ὑποδοχὴν, ὅτι ἐπιμώτατοι· ὅσοι δὲ ὑπὸ τῷ πάλαι ῥύπου μὴ ἐς βάθος προεδέξαντο ὁπόσον δύσποιον τῆς φαρμάκου, τῶν ἄλλων ἀμείνους· ἀτελῆς δὲ ὅμως, καὶ μιξολεύκοι, καὶ κατεσιγμένοι, καὶ παράλωποὶ τινα χρόαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μόνον ψαύσαντες ἔκποθεν τοῦ λέβητος ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ, καὶ ὑπεξεισάμενοι τῆς ἀσβόλου, ἱκανῶς οἴονται καὶ οὗτοι μεταβεβάφθαι. σοὶ μὲν οὖν δῆλον ὅτι μετὰ τῶν ἀρίστων ἡ διατριβὴ ἔσται. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, ἤδη πλησιάζομεν τῇ Ἀττικῇ, ὥστε ὃ μὲν Σούνιον, εἰς δεξιὰ καταλείπωμεν, ἐς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀποβώσωμεν ἤδη. καὶ ἐπειδὰν καταβεβήκαμεν, αὐτοῦ μοι σκοπὰ τοῦ ὅτι τῆς πάγου καθῆσθαι, τὴν πύκα ὁρῶσα, καὶ προειμένουσα ἐς τ' αὖ κηρύξω τὰ παρὰ τοῦ Διός· ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἀκρόπολιν αἰρήσομαι, ῥᾷον οὕτως ἀπάντων ἂν τῶν ἐπηκόων προσκαλέσομαι. ΔΙΚ. μὴ προτέρου ἀπέλθῃς, ὦ Ἑρμῆ, πρὶν εἰπεῖν ὅστις ποτ' ὁ προσιὼν ἐστὶν, ὁ κεραστόκερως, ὁ τὴν σύριγγα, ὁ τράγος ἐκ τῶν σκελῶν. ΕΡΜ. τί φῄς, ἀγνοεῖς τὸν Πᾶνα, τὸν Διονύσου θεραπόντων τὸν βακχικώτατον; ποτὲ μὲν οἴκει τὰ πρόσθεν αὖ ὁ Παρθένιον· νυνὶ δὲ τὸν Δάτιδος ὅτι πλοῦν, καὶ τὴν Μαραθῶνα δὲ, τῶν βαρβάρων ἐπόδασιν, ἦκεν ἄκλητος τοῖς Ἀθηναίοις σύμμαχος· καὶ ὃ ἀπ' ἐκείνου, τὴν ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει σπήλυγα ταύτην ἐπολαβόμενος, οἰκεῖ μικρὸν ὑπὸ τῷ Πελασγικῷ, ἐς ὃ μετοικιὸν σκευτελῶν. καὶ νυνὶ, ὡς ὃ εἰκὸς, ἰδὼν ἐκ γλυτόνων, προσῆσι δεξιωσόμενος. Π. χαίρετε, ὦ Ἑρμῆ, καὶ Δίκη. ΕΡ. καὶ σὺ ΔΙ. καὶ σύ γε ὦ Πάν, μουσικώτατε, καὶ πηδητικώτατε σατύρων ἀπάντων, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πολεμικώτατε.

A Nam etiã si nihil aliud, illud saltem consecuti sunt, quòd pudore ac reuerentia hãbitus, modestiùs paulo delinquunt. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides (decet enim, opinor, verum quod est, fateri) nonnullos autem & semidoctos, & propè seruiles. Nam postquam acceptos eos alio colore infecit Philosophia; illi quidem quotquot ad satietatem vsque tinctura imbiberunt, exactè boni probíque effecti sunt, nullo alieno colore permixti: & ad susciendam te, tales quammaximè appositi sunt. Quotquot autem præ veteri squalore atque illuuie, minùs altè, quantum medi-
B camenti illius imbuendi vim habet, intrò receperunt: aliis quidem meliores, sed tamen imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, pardaliúmque modo, quod ad colorem attinet, variegati euasere. Sunt autem etiam qui cùm solùm attigerint foris lebetem summo digito, ac suliginis nonnihil sibi illeuerint, abundè putent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi verò certum est quòd cum optimis conuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad arcem autem iam hinc
C declinemus. Ac postquam descendimus, ipsa quidem hîc alicubi super vicũ sede, ad Pnycen aspiciens, & expectans, donec ea proclamauero quæ à Ioue imperata sũt. Ego verò conscensa arce, faciliùs hoc pacto vniuersos ex alto, & vnde exaudire vocem omnes possint, illos aduocabo.

Pnyce locus Athenis fuit, vbi conciones habere solebant.

IVST. Ne antea abieris Mercuri, quàm dicas quísnã iste sit qui huc accedit, cornutus videlicet ac fistulam habens, & hirsuta crura. MER. Quid ais? an non nosti Pana illum ex Dionysi ministris omnium maximè Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in Parthenio monte: tempori-
D bus autem illis quibus Datis cum classe aduectus est, & Barbari in Marathonẽ egressi, vltrò atque inuocatus venit Athenienſibus auxilium laturus. Et ex eo spelunca hac sub arce velut præmio eius rei accepta, habitat paulum infra Pelasgicum, inter aduenas & inquilinos census. Ac nunc quidem, vt verisimile est, ex vicinis nos conspicatus accedit, salutatos excepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iustitia. MER. Et tu. IVST. Et tu vtique ô Pan, Musicorum studioſissime, & saltatorum inter omnes Satyros agillime, Athenis autem & bellicosissime.

Locus in arce Athenienſi fuit hoc nomine; cuius & Aristophanes meminit.

PAN. Quid autem rei Mercuri est? aut quæ vos huc necessitas appulit? MER. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego verò in arcem hinc, & ad præconium faciẽdum abeo. IVST. Iupiter, ô Pan, demisit me, vt sortitò distribuerem actiones forenses. At tibi quo pacto res habẽt Athenis? PAN. In vniuersum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipsos ago, sed multo deteriùs quàm speraram, & hoc, cùm tantum depulerim tumultum illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis ascendentes, segregato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, sacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius velut testem adhibentes, ac tenui quodam honorantes applausu: quanquam me nonnihil animo oblectat risus ipsorum & lusus. IVST. In cæteris verò, ô Pan, ecquid meliores, & ad virtutẽ intenti magis redditi sunt à philosophis? PAN. Quósnam istos dicis philosophos? num tetricos illos, ac tristes vultu congregatos pariter multos, quod ad mentũ ac barbam attinet, non dissimiles mihi, loquaces præterea? IVST. Atque admodum. PAN. Non sanè intelligo neque quid dicant, neque quæ sit sapientia illorum. In montibus enim versari ego soleo, & affectata ista verba atque vrbana haudquaquam didici, Iustitia. Vnde enim in Arcadia sophista vel philosophus foret? Vsque ad transuersum calamũ & fistulam doctus ego sum: quod ad cætera attinet, pastor & saltator, & bellator etiã, si opus sit. Sed tamen audio certè illos assiduè vociferantes, ac virtutem nescio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregrina nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter se sermones: cæterùm procedente aliquantum disputatione, intendunt vocem vsque ad tonum seu modum quem orthium vocant, vt exinde, cùm nimiùm distenduntur, atque eloqui magna contendunt, & facies illis rubescat, & collum intumescat, & venæ extantiores appareant, perinde vt tibicinum solent quando angustam tibiam inflare vi quadam coguntur. Conturbatis igitur sermonibus, & eo quod à principio instituerant, cõfusaneo relicto, abeunt, conuitiãtes sibi mutuò plerique, & sudorem ex fronte, incuruo digito abstergentes. Atque hic demum vincere visus est, qui

Tonus quidam Græcorum Musicorũ fuit: cuius & Gellius meminit in Arione.

ΠΑΝ. τίς δὲ ὑμᾶς, ὦ Ερμῆ, δεῦρο χρεία ἤγαγεν; ΕΡ. αὕτη σοι διηγήσεται τὰ πάντα· ἐγὼ δὲ, ὅπως τάχιστα ἀκρόπολιν, καὶ ὃ κήρυγμα. ΔΙ. ὁ Ζεύς, ὦ Παν, κατέπεμψέ με, ἀποκληρώσουσόν σοι δίκας· σοὶ δὲ πῶς τὰ ἐν Ἀθήναις ἔχει; ΠΑΝ. Τὸ μὲν ὅλον, οὐ κατ' ἀξίαν γε ἐμαυτῷ πρὸς αὐτοῖς, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερον τῆς ἐλπίδος· καὶ ταῦτα, τηλικοῦτον ἀπωσάμενος κυδοιμὸν, τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων. ὅμως δὲ, δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἔτους ἀνιόντες, ὑπολεξάμενοι τράγον ἔνορχιν, θύουσί μοι, πολλῆς τῆς κνίσσης ἀποζούσης, εἶτ' B εὐωχοῦνται τὰ κρέα, ποιησάμενοί με τῆς εὐφροσύνης μάρτυρα, καὶ ψιλῷ μέντοι τῷ κρότῳ· πλὴν ἀλλ' ἔχει τινά μοι ψυχαγωγίαν ὁ γέλως αὐτῶν, καὶ ἡ παιδιά. ΔΙ. τὰ ἄλλα δὲ, ὦ Παν, ἀμείνους πρὸς ἀρετὴν ἐλήλυθε τοῦ τῶν φιλοσόφων. ΠΑΝ. τίνας λέγεις τοὺς φιλοσόφους; ἆρ' ἐκείνους τοὺς κατηφεῖς, τοὺς σκυθρωποὺς ξυνάμα πολλοὺς, τοὺς τριφύλλου οὐχ ὁμοίους ἐμοὶ, τοὺς λάλους; ΔΙ. καὶ μάλα. ΠΑΝ. οὐκ οἶδα ὅ, τι λέγουσιν, οὐδὲ συνίημι τὴν σοφίαν αὐτῶν. ὄρος γὰρ ἔγωγε, καὶ τὰ κομψὰ ταῦτα ῥήματα, καὶ ἀστικὰ, οὐ μεμάθηκα, ὦ Δίκη. πόθεν γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ σοφιστὴς, ἢ φιλόσοφος; μέχρι τοῦ πλαγίου καλάμου, καὶ ὁ σύριγξ, ἐγὼ σοφός· τὰ δ' ἄλλα, αἰπόλος, καὶ χορευτὴς, καὶ πολεμικὸς, ὡς δεῖ. πλὴν ἀλλ' ἀκούω γε αὐτῶν ἀεὶ κεκραγότων, C ἀρετήν τινα, καὶ ἰδέας, καὶ φύσιν, καὶ ἀσώματα διεξιόντων, ἄγνωστα ἐμοὶ καὶ ξένα ὀνόματα. καὶ τὰ πρῶτα μὲν, εἰρηνικῶς ἐναρχονται τῶν πρὸς ἀλλήλους λόγων· προϊούσης δὲ τῆς συνουσίας, ὑπιτείνουσι τὸ φθέγμα μέχρι τοῦ ὄρθιον· ὥστε ὑποφλεγματινομένων, καὶ μεγάλα λέγειν ἐθελόντων, τό, τε πρόσωπον ἐρυθριᾷ, καὶ ὁ τράχηλος οἰδεῖ, καὶ αἱ φλέβες ἐξανίστανται, ὥσπερ τῶν αὐλητῶν, ὁπόταν εἰς τενὸν τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν βιάζωνται. διαπαρέξηλυτές γε οὖν τοῖς λόγοις, καὶ ὃ ἐξ ἀρχῆς ὑπισχνούμενοι συγχέαντες, ἀπίασι λοιδορησάμενοι ἀλλήλοις οἱ πολλοὶ, τὸν ἱδρῶτα ἐκ τοῦ μετώπου ἀγκύλῳ τῷ δακτύλῳ ἀπεξεσμένοι. καὶ οὕτω κρατεῖν ἔδοξεν

ὅς αὖ μεγαλοφωνότερος αὐτῶν, ἢ θρασύτερος. πλὴν ἀλλ' ὅγε λεὼς ὁ πολὺς τεθήπασιν αὐδὴς· καὶ μάλιστα ὁπόσοις μηδὲν τῶν αἀναγκαιοτέρων παρεσκεύασται, καὶ πρέσβεσι, καὶ θεοῖς δ' θρασὺς καὶ τὴν φωνὴν κεκλημένοι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἀλαζόνες τινὲς ἐδόκουν ἀπὸ τούτων, καὶ ἐνιώμην ὅτι τῇ τῶν πώγωνος ὁμοιότητι. εἰ δέ γε δημοφελές τι εἶπεν τῇ βουλῇ αὐτῶν, καὶ τι ἀγαθὸν ἐκ τῶν ῥημάτων ἐκείνων αἀφύετο αὐδὴς, οὐκ αὖ εἰπεῖν ἔχοιμι. πλὴν ἀλλ' εἴγε δεῖ μηδὲν ὑποσχόμενον, ἁλιᾶς διηγήσασθαι (οἶμαι γὰρ ὅτι σκοπῆς, ὡς ὁρᾷς) πολλοὺς αὐτῶν πολλάκις ἤδη ἐθεασάμην ὡς εἰ δείλην ὀψίαν. ΔΙ. ὑπέχες, ὦ Πάν, οὐχ ὁ Ἑρμῆς σοι κηρύττειν ἔδοξε; ΠΑΝ. πάνυ μὲν οὖν. ΕΡΜ. Ακούετε λεὼς, ἀγορὰν δίκην ἀγαθῇ τύχῃ καθιστῶμεν τήμερον, Ελαφηβολιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου. ὁπόσοι γραφὰς ἀπήνεγκαν, ἥκειν εἰς Αρειον πάγον, ἔνθα ἡ Δίκη ἀποκληρώσῃ ὃ δικαστήριον, καὶ αὐτὴ πρέσβυς τοῖς δικάζουσιν· οἱ δικασταὶ, ἐξ ἁπάντων Αθηναίων· ὁ μισθὸς, τριώβολον ἑκάστης δίκης· ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν, κατὰ λόγον τῆς ἐγκλήματος. ὁπόσοι δὲ ἀποθέμενοι γραφὰς, πρὶν εἰσελθεῖν, ἀπέθανον, καὶ τούτοις ὁ Αἰακὸς ἀναπεμψάτω. ἐὰν δέ τις ἀδίκως δεδικάσθαι οἴηται, ἐφέσιμον ἀγωνίσηται τὴν δίκην. ἡ δὲ ἔφεσις, ὅτι τὸν Δία. ΠΑΝ. βαβαὶ τοῦ θορύβου, ἡλίκον, ὦ Δίκη, ἀνεβόησεν. ὡς ἅπαντες καὶ ταυτὴ συνθέουσιν ἕλκοντες ἀλλήλους πρὸς τὸν ἄνδυτες λόφον τοῦ Αρείου πάγου; καὶ ὁ Ερμῆς δὲ ἤδη πάρεστιν. ὥστε ὑμεῖς μὲν ἀμφὶ τὰς δίκας ἔχετε, καὶ ἀποκληροῦτε, καὶ διακρίνετε, ὡσπερ ὑμῖν νόμος· ἐγὼ δὲ, ὅτι ὃ σκόλιον ἀπελθὼν, συρίζομαί τι μέλος τῶν ἐρωτικῶν, ᾧ τὴν Ηχὼ εἴωθα διατερτομεῖν. ἀκροάσεων δὲ, καὶ λόγων τῶν δικανικῶν, ἄλις ἔχοιμι, ὁσημέραι τῶν ἐν Αρείῳ πάγῳ δικαζομένων ἀκούοντι. ΕΡ. ἄγε, ὦ Δίκη, προσκαλῶμεν. ΔΙΚ. οὐ λέγεις. ἀληθῆ γοῦν ὡς ὁρᾷς προσίασι θορυβοῦντες, ὥσπερ οἱ σφῆκες προσβομβοῦντες τὴν ἄκραν. ΑΘΗΝΑΙΟΣ. εἴληφάσι, ὦ κατάρατε. ΑΛΛ. συκοφάντεις.

A ipsorum maximè clamosus, aut eõfidentior aliis fuit. Sed tum populus iste promiscuus admiratur eos, & maximè ij quibus alioqui necessariæ rei nihil incumbit aut curæ est, qui tum astant, confidentia atque clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidã arrogantes ob hæc videbantur esse, atque ægrè afficiebar propter barbæ similitudinem. Vtrum autẽ vtile aliquid, atque in cõmune cõducens, clamori ipsorum ineesset, & num quid boni ex verbis illis enasceretur ipsis, dicere sanè haudquaquam possum. Quanquam si conuenit, vtique depositio metu quod verum est proferre (nam haB bito veluti in specula quadam, vt vides) multos ipsorum sæpenumero iam conspicatus sum circa profundam vesperam. IVST. Sustine, ô Pan: an non Mercurius tibi iam proclamare visus est? PAN. Admodum igitur. MER. Audite populus: forum atque iudicium, quod felix faustúmque sit, cõstituemus hodie, mensis Februarij die septima. Quicũque igitur actiones detulêre, in vicum Martium veniunto: ibi Iustitia sortietur fora, atque ipsa præstò erit iudicantibus. Iudices ex vniuersis Athenien sibus dabuntur: C merces, tres oboli vniuscuiusque caussæ: numerus iudicum, secundùm æstimationem litis. Quotquot autem relictis actionibus priusquã iudicio experiri potuere, fato functi sunt, & hos Æacus remittat. Quòd si verò quispiam iniquè iudicatum esse putauerit, appellatione facta deniq; experietur: ipsa autem prouocatio ad Iouem fiat. PAN. Papæ! qualis tumultus! quantũ, Iustitia, exclamarunt! Vt autem seriò vndique cõcurrunt, trahentes sese mutuò per accliue sursũ versus Areopagum! Ipse autem Mercurius quoque iam adest. Quapropter vos quidẽ actionibus D & iudiciis operam date, sortimini & disceptate pro eo atque legitimum vobis est: ego verò ad spelũcam hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatoriũ, quo Echo soleo probris incessere. Cæterùm auscultationum & orationum iudicialium abundè habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiẽs. MERC. Age Iustitia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, vt vides, accedunt tumultuantes, & perinde vt vespæ circumstrepentes verticem. ATHENIENSIS. Cepi te, ô sceleste. ALIVS. Sycophantam agis.

A L. Dabis tandem iam pœnas. A L. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. A L. Mihi primo sortire. A L. Sequere scelestè ad iudicem. A L. Ne suffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm sortiamur, quęcunque ab artibus aut vitis aut scientiis cõtra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in mediũ profer actiones. MERC. Ebrietas contra Academiã pro Polemone, plagij. IVST. Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem ipsius Dionysium, seductum ab ipsa abstraxerit. IVST. Quinque sufficient. MER. Pro Aristippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Mensaria cõtra Diogenẽ, fugæ. IVST Tres sortire solos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, vt desertorem. IVST. Nouem cognoscant. MER. Vísne & has sortiamur Iustitia, duas videlicet istas paulò antè, nosti, contra Rhetorem institutas atq; delatas? IVST. Antiquiores illas priùs decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. MERC. Atqui similes etiam istæ superioribus sũt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouũ, affine tamen illis est de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea disceptari quoque dignũ est. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamen sortiamur, si tibi videtur: veruntamẽ duas has solas. Sufficiunt enim hæ de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malę tractationis: Dialogus contra eundem, contumelię. IVST. Quis autem Syrus iste est? Neque enim nomen adscriptũ est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorẽ Syrum. Nihil enim vetabit etiam absque nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat vltra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sortire vndecim, eosdémque vtrique liti. MER. Eia iustitia, parce nimiùm adeò exhaurire fiscum tot mercede iudicum. IVST. Primi confidento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu verò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedens. MERC. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio.

Sortitio iudicum secundùm genera actionum.

Α Α Λ. δώσεις ποτὲ ἤδη τὴν δίκην. Α Λ. ἔξελέγξω σε, ὅτι ἀδικα ἐργασμένον. Α Λ. ἐμοὶ πρῶτον ἀπόκληρωσον. Α Λ. ἕπου, μιαρέ, πρὸς τὸ δικαστήριον. Α Λ. μὴ ἄπχε με. ΔΙ. οἶσθα ὃ δράσομεν, ὦ Ἑρμῆ; τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἐς τὴν αὔριον ἀναβαλώμεθα, σήμερον δὲ κληρωσώμεθα τὰς τοιαύτας, ὁπόσαι τέχναις, ἢ βίοις, ἢ ἐπιτηδεύμασι, πρὸς ἄνδρας εἰσὶν ἐπηγγελμέναι. καί μοι ταύτας ἀπάδος τὴν γραφήν. ΕΡ. Μέθη κατὰ τῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ Πολέμωνος ἀνδραποδισμοῦ. ΔΙ. ἑτοῖμα κλήρωσον. ΕΡ. ἡ Στοὰ κατὰ τῆς ἡδονῆς, ἀδικίας, ὅτι τὸν ἐραστὴν αὐτῆς Διονύσιον ἀπεβιάσατο. ΔΙ. πέντε ἰκανοί. ΕΡ. πρὸς Ἀριστίππου τρυφὴ πρὸς ἀρετήν. ΔΙ. πέντε δὲ τούτοις δικασάτωσαν. ΕΡ. ἀργυραμοιβικὴ, δραπετῶν Διογένους. ΔΙ. τρεῖς ἀπόκληρα μόνας. ΕΡ. ἡ γραφικὴ κατὰ Πύῤῥωνος λιποταξίου. ΔΙ. ἐννέα κρινέτωσαν. ΕΡ. ἕξ δὲ ταύτας ἀποκληρούμεθα, ὦ Δίκη, τὰς δύο, τὰς πρώτας, τὰς ἀπενηνεγμένας κατὰ τῶν ῥητόρων; ΔΙ. τὰς παλαιὰς πρότερον διαλύσωμεν. αὗται δὲ εἰς ὕστερον διδικάσονται. ΕΡ. κἀμοὶ ὁμοίως γε καὶ αὗται, κἀ ὃ ἔγκλημα, εἰ καὶ νεαρόν, ἀλλὰ πολλῷ πλησίον τοῖς προαποκεκληρωμένοις· ὥστε ἐν τούτοις δικασθῆναι ἄξιον. ΔΙ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, χρὴ ζημιοῦσθαι τὸν δεσπότην· ἀποκληρωσώμεθα δ' ὅμως εἰ δοκεῖ· πλὴν ἀλλὰ ταύτας μόνας, ἱκαναὶ γὰρ αἱ ἀποκεκληρωμέναι, δὸς τὰς γραφάς. ΕΡ. ῥητορικὴ, κακώσεως τοῦ Σύρου· διάλογος, τοῦ αὐτοῦ, ὕβρεως. ΔΙ. τίς δὲ ὅτος ἐστιν; οὐ γὰρ ἐγγέγραπται τοὔνομα. ΕΡ. ὅτως ἀποκλήρου τοῦ ῥητορεύοντος τοῦ Σύρου, κωλύσει γὰρ οὐδὲν καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος. ΔΙ. ἰδοὺ καὶ τὰς ὑπερορίας ἤδη Ἀθήνησιν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἀποκληρώσομεν, αἳ ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην καλῶς εἶχε δεδικάσθαι· πλὴν ἀποκλήρου ἕνδεκα τοῖς ἀθλίοις ἑκατέρᾳ τὴν δίκην. ΕΡ. ἄγε, ὦ Δίκη, φείδη, μὴ πολὺ ἁλίσκεσθαι τὸ δικαστικόν. ΔΙ. οἱ μὲν πρῶτοι καθήσθωσαν τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, σὺ δὲ τὸ ὕδωρ ἔγχει. πρότερα γὰρ σὺ λέγε ἡ Μέθη. τί σιγᾷς, καὶ δέδοικε; μάθε, ὦ Ἑρμῆ, προσελθών. ΕΡ. ἡ δυνάμει, φησὶ, τὸν ἀγῶνα εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἀκράτου τὴν γλῶτταν πεπεδημένη, μὴ καὶ γέλωτα ὀφλῶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ,

μόγις δὲ καὶ ἔσηκα ὡς ὁρᾷς. ΔΙ. ὄκνοιμ' ἂν A
σωτῆρος αἰσθέσθαι τῶν δεινῶν τούτων τινά· πολλοὶ γὰρ οἱ κἂν ὁτιοῦν τρίωβόλου ἕνεκα ῥαγῆναι ἕτοιμοι. ΕΡ. ἀλλ' οὐδεὶς ἐθελήσοι γε τῷ φανερῷ συναγορεύσαι Μέθῃ· πάλαι δ' ὑπονοούμενά γε ταῦτα ἔοικεν ἀξιοῦν. ΔΙ. τὰ ποῖα; ΕΡ. ἡ Ἀκαδημία ἀεὶ πρὸς ἀμφοτέρους παρεσκεύασται τοὺς λόγους, καὶ τὸν ἀσκεῖν, παντοῖα καλῶς διϊέναι λέγειν. αὕτη τοίνυν, φησὶν, ὑπὲρ ἐμοῦ πρότερα εἰπάτω· εἶτα ὕστερον ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐρεῖ. ΔΙ. καινὰ μὲν ταῦτα. εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Ἀκαδημία, τὸν λόγον ἑκάτερον, ἐπεί σοι ῥᾴδιον. B
ΑΚΑ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρότερον τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης· ἐκείνης γὰρ τὸ γε νῦν ῥέον. ἠδικῆται δὲ ἡ ἀθλία τὰ μέγιστα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐμοῦ, ὑδραπόδου ὁ μόνον εἶχεν ὄνειαρ, καὶ πιστὸν αὐτῇ, μηδὲν αἰσχρὸν ὧν πρόσθεν ποιοῦμον, ἀφαιρεθεῖσα, τὸν Πολέμωνα ἐκεῖνον, ὃς μὲν ἡμέραν ἐκώμαζε μέσης ἀγορᾶς μέσης, ψάλτριαν ἔχων, καὶ καταῤῥυθμος, ἕωθεν εἰς ἑσπέραν μεθύων ἀεὶ, καὶ κραιπαλῶν, καὶ τὴν κε- C
φαλὴν τοῖς στεφάνοις διειλημμένος. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ, μάρτυρες Ἀθηναῖοι ἅπαντες, οἱ μηδέποτε νήφοντα Πολέμωνα εἶδον. ἐπεὶ δὲ ὁ κακοδαίμων ὅτι ταῖς τῆς Ἀκαδημίας θύραις ἐκώμασεν, ὥσπερ ὅτι πόλεως εἰώθει, ἀνδραποδισαμένη αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Μέθης ἁρπάσασα μετὰ βίας, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀγαγοῦσα, ὑδροποτεῖν τε κατηνάγκασε, καὶ νήφειν μετεδίδαξε, καὶ τοῖς στεφάνοις παρείσασα, καὶ δέον πίνειν καθεκείμην, ῥημάτια χολιὰ, καὶ δύσκνα, καὶ πολλῆς φλυαρίδος ἀνάμεσα ἐπαῤῥύσιν· ὥστε διὰ τὸ τέως ἐπῃνημένους αὐτῷ ἐρωτήματος, ὠχρὸς, ἀθλιος, καὶ ῥικνὸς ὃ σῶμα γεγένηται, καὶ τὰς ᾠδὰς ἁπάσας ἐπιλαθών, ἄσιτος ἐνίοτε καὶ D
ἀψαλέος εἰς μέσην ἑσπέραν κάθηται λήρων, οἷα πολλὰ ἡ Ἀκαδημία ἐγὼ λήρειν διδάσκω. ὃ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ λοιδορεῖται τῇ Μέθῃ πρὸς ἐμοῦ ἐπῳδεῖς, καὶ μυρία κακὰ διέξεισι περὶ αὐτῆς. εἴρηται μὲν τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης. ἤδη καὶ ὑπὲρ ἐμαυτῆς ἐρῶ· καὶ ὃ ἀπὸ τούτου, ἐμοὶ ῥυσάτω.

Ægrè autem, vt vides, conſtiti quoque. IVST. Proinde patronum adducat ex vehementibus ac grauibus iſtis aliquem: Sunt enim multi qui vel trioboli gratia diſrumpi parati ſunt. MERC. At nemo certè volet manifeſtè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua vtique hæc poſtulare videtur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc ſemper in vtranque parata atque inſtructa eſt orationem, ídque etiam exercet ſeſe, vt contraria probè poſſit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atque ita deinceps pro ſe ipſa verba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationem vtranque, quandoquidem hoc tibi facile eſt. ACA. Audite viri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim eſt id quod nunc dicitur. Iniuria affecta eſt miſera, vt cùm maximè, à me Academia, mancipio quod ſolum habebat beneuolum ac fidele, quódque nihil turpe eorum quæ ipſa imperaſſet, putabat, ſpoliata, Polemone illo inquam, qui interdiu cum laſciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, pſaltriam ſecum habens, & cantu perſtrepens, à ſummo mane ad veſperam vſque ebrius ſemper, & crapulę indulgens, capútque cofollis ac floribus implicatum gerens. Atque hæc quòd vera ſint, teſtes ſunt Athenienſes vniuerſi, qui ne vnquam quidem Polemonem ſobrium viderunt. Poſtquã autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comeſſabundus & per laſciuiam illudens acceſſiſſet, perinde vt ad omnes ſolebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis vi ereptum, & ad ſe adductum, aquam bibere, ac ſobrium eſſe docuit, corollaſque capiti detractas diſcerpſit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, verba quædam perplexa ac miſera, & multa curioſitate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea effloreſcebat in illo, rubore, pallidus miſer & incuruus corpore factus eſt, & cantilenis illis vniuerſis obliuioni mandatis, ſine cibo interdum & ſitibunbus ad mediam vſque veſperam ſedet, nugando videlicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum eſt, etiam conuitiatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta fermè ſunt quæ pro Ebrietate adduci poſſunt. Iam verò & pro me ipſa verba faciam: & exinde peroratum à me eſto.

IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parem vicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia videntur, viri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nã Polemonem hũc, quem seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita vt ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescentem adhuc atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuam operam præstat, corrupit miserũ, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradẽdo: ita vt ne paululum quidem verecundiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus vndique circum ipsum tibiis, nunquam sobrius, lasciuus ac petulans in omnes, dedecus & cõtumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquã autem ad me venit, ego quidem forte quadam, vt consueui facere, patẽtibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdam de virtute atque modestia faciebam. Ille verò cum tibia & coronis astans, principiò quidem vociferabatur ac perturbare nos tentabat, cõuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè vino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam cõpescebat, & ob purpurã erubescebat: ac veluti è profundo somno experrectus, cùm seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum vitam superiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia contractus deflorescebat, euanescebátque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat, erubescebat. Postremò ab illa aufugiens, ita vt erat, ad me transiit, neque vocante me, neque cogente, perinde vt illa de me ait, sed vltro ac volens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, vt cognoscatis quo pacto à me immutatus atque affectus sit. Hunc

ΔΙ. τί ἄρα πρὸς ταῦτα ἐρῇς; πλεῖν ἀλλ' ἔσχε τὸ ἴσον ἐν τῷ μέρει. ΑΚΑ. οὕτω μὲν ἀκούσαντι πάνυ εὔλογα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃ συνήγορος εἴρηκεν ὑπὲρ τῆς Μέθης. εἰ δὲ καμοῦ μετ' εὐνοίας ἀκούσεσθε, εἴσεσθε ὡς οὐδὲν αὐτὴν ἠδίκηκα. τὸν γὰρ Πολέμωνα τοῦτον, ὃν φησιν ἑαυτῆς οἰκέτην εἶναι, πεφυκότα οὐ φαύλως, οὐδὲ κατὰ τὸ Μέθης, ἀλλ' οἰκεῖον ἐμοί, καὶ τὴν φύσιν ὅμοιον, προσαρπάσασα νέον ἔτι καὶ ἁπαλὸν ὄντα, συναγωνιζομένης τῆς ἡδονῆς, ὑπὲρ αὐτῆς τὰ πολλὰ ξυμπουργεῖ, διέφθειρεν ἄθλιον, τοῖς κώμοις, καὶ ταῖς ἑταίραις παραδοῦσα ἕκδοτον, ὡς μηδὲ μικρὸν αὐτῷ τῆς αἰδοῦς ὑπολείπεσθαι· καὶ ἃ γε ὑπὲρ ἑαυτῆς λέγεσθαι μικρὸν ἔμπροσθεν ᾤετο, ὑπὲρ ἐμοῦ εἰρῆσθαι νομίσατε. πρωΐ γὰρ ἔωθεν ὁ ἄθλιος ἐστεφανωμένος, κραιπαλῶν, διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης καταυλούμενος, οὐδέποτε νήφων, κωμάζων ὅτι πρῶτος, ὕβεις τῶν προγόνων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ γέλως τοῖς ξένοις. ἐπεὶ μέντοι πρὸς ἐμὲ ἦκεν, ἐγὼ μὲν ἔτυχον, ὥσπερ εἴωθα ποιῶν, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν, πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἑταίρων λόγους τινὰς περὶ ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης διεξιούσα. ὁ δὲ, μετὰ τοῦ αὐλοῦ, καὶ τῶν στεφάνων ὑπερᾴρας, τὰ μὲν πρῶτα ἐβόα, καὶ συγχεῖν ἡμῶν ἐπειρᾶτο, τὴν συνουσίαν ὑπαταράξας τῇ βοῇ. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἡμεῖς ἐπεφροντίκειμεν αὐτοῦ, κατ' ὀλίγον (οὐ γὰρ τέλεον ὑπῆν ἀφειδὲς τῇ Μέθῃ) ἀνέννηφε πρὸς τοὺς λόγους, καὶ ἀφῃρεῖτο τοὺς στεφάνους, καὶ τὸν αὐλητρίδα κατεσιώπα, καὶ ὑπὸ τῇ πορφυρίδι ἠρυθρία. καὶ ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἀνεγρόμενος, ἑαυτόν τε ἐώρα ὅπως διέκειτο, καὶ τὸν πάλαι βίον κατεμέμφετο, καὶ τὸ μὲν ἐρύθημα ὃ ἐκ τῆς Μέθης, ἀπῄνθει, καὶ ἀφανίζετο· ἡ δυσχέρεια δ' κατ' αἰδῶ τῶν παρόντων, καὶ τέλος, ἀποδρὰς ὥσπερ εἶχεν, ἀπεμόλυνσε πρὸς ἐμὲ, οὔτε ὑπικαλεσαμένης, οὔτε βιασαμένης, ὡς αὐτή φησιν, ἐμοῦ, ἀλλ' ἑκὼν αὐτὸς ἀμείνω ταῦτα εἰδὼς ἀπολαμβάνων. καὶ μοι ἤδη καλεῖ αὐτὸν, ὅπως καταμάθητε ἐν ὑγιεῖ παρόντα τὸν ἐμοῦ. τοῦτον,

ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀλαζόνα, γελοίως A ego, viri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque vocem edere, neque consistere præ mero valentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex vili mancipio virum modestum ac temperātem pretióque dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, vtri nostrûm satius fuerit illum conuersari. MERC. Agite itaque, ne cunctemini: ferte sententiam, atque inde exurgite: nam & cæteros iudicare oportet. IVST. Omnibus calculis superat Academia, excepto vno. MERC. Nihil nouum aut mirũ si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nũc vos qui Stoæ contra Voluptatem sortitò electi estis, ad iudicium de amatore ferendum: Infusa est aqua: Heus picturata, ac varicoloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidem ignoro, viri Iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit: sed & vestrum plerosque video ad illam quidem aspirare, & eidem arridere, me verò contemnere, quòd videlicet ad cutem vsque tonsa sum, & virile quiddam obtueor, tetricáque ac tristis appareò. Sed tamen si me dicentem audire volueritis, confido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nã hoc ipsum illud est quod in præsentia accuso, quòd ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorem meum virum tunc modestum ac temperantem, Dionysium videlicet, fraude circumuentum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi causſam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis causſæ est. Examinabitis enim in præsentia, vtrùm porcorum more in terram deiectos viuere nos deceat, voluptati indulgentes, neque quicquam generosum in animo cogitātes: an verò posteriore loco, eo quod est delectabile, posito, prælata honestate, liberos liberè philosophari, neque dolorem vt ignauum quiddã pertimescentes: neque id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatémque in melle & caricis quærentes. Huiusmodi enim illectamenta hæc stultis obiiciens, & labore ceu quadam larua perterrefaciens, plerosque ipsorum ad se illectos adducit, inter quos & miserum illum velut excusſo iugo à nobis secedere fecit, cùm ægrotantẽ tacitè obseruasset.

ἔχοντα, καὶ μήτε φωνὴν ἀφιέναι, μήτε ἑστάναι ὑπὸ τοῦ ἀκράτου δυνάμενον, ὑπέρεφα, καὶ αἰένηφα, καὶ αὐτὴ ὑδραποδῶδες, κόσμιον ἄνδρα, καὶ σώφρονα, καὶ πολλοῦ ἄξιον τοῖς Ἕλλησιν ἀπεδήξα. καί μοι αὐτὸς τε χάριν οἶδεν ὅτι τούτοις, καὶ οἱ παρόντες ὑπὲρ αὐτοῦ. εἴρηκα. ὑμεῖς δὲ, ἤδη σκοπεῖτε πότερα ἡμῖν ἄμεινον ἰὼν αὐτῷ συνεῖναι. ΕΡ. ἄγε δὴ μὴ μέλλετε, ψηφοφορήσατε, αἴρεσθε, καὶ ἄλλους χρὴ δικάζειν. ΔΙ. πάσας ἡ Ἀκαδημία κρατεῖ, πλὴν μιᾶς. ΕΡΜ. ὦ δόξου σοῦ εἶναί τινα καὶ τῇ Μέθῃ πιθόμενον. καθήσατε οἱ τῇ Στοᾷ παρὰ τὸν ἡδονικὸν λαχόντες, ἐπὶ τῷ ἐρασθῆναι δικάζειν· ἐγκέχυται ὁ ὕδωρ· ἰὼ καταγράφος, ἡ τὰ ποικίλα, σὺ ἤδη λέγε. ΣΤ. οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς πρὸς εὐπρόσωπόν μοι τὸν ἀντίδικον ὁ λόγος ἔσται, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ὁρῶ, πρὸς μὲν ἐκεῖνον ἀποβλέποντας, καὶ μειδιῶντας πρὸς αὐτὸν, ἐμοῦ δὲ καταφρονοῦντας, ὅτι σὺ χρῶ κέκαρμαι, καὶ ἀῤῥενωπὸν βλέπω, καὶ σκυθρωπὴ δοκῶ. ὅμως δὲ, ἰὼ ἐθελήσητε ἀκοῦσαί μου λεγούσης, θαῤῥῶ πολὺ δικαιοτέρα ταύτης ἐρεῖν. τοῦτο γάρ τι καὶ ὃ παρὸν ἔγκλημά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἐπαγωγῶς ἐσκευασμένην τῷ ἐπαγωγῷ τῆς ὄψεως, ἐρασθὲν ἐμὸν ἄνδρα τότε σώφρονα τὸν Διονύσιον φενακίσασα, πρὸς ἑαυτὸν προσέσπασε. καὶ ἰὼ γε οἱ πρὸς ἡμῶν δίκαιον ἐδικάσατο τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, ἀδελφὴ τῆς παρούσης δίκης ἐστίν· ἐξετάζεται γὰρ ἐν τῷ παρόντι, πότερα, χοίρων δίκην νενευκότας κάτω, ἑδωλιώδεις δεῖ ζῆν, μηδὲν μεγαλόφρον ὑπονοοῦντας, ἢ ἐν δευτέρῳ τῷ καλῷ ἔχοντος ἡγησαμένους ὃ τερπνόν, ἐλευθέρους ἐλευθέρως φιλοσοφεῖν· μήτε ὃ ἀλγεινὸν ὡς ἄμαχον δεδοίκας, μήτε ὃ ἡδὺ ὑδραποδωδῶς προσαγορεύοντας, καὶ τὸ εὐδαιμονίζειν ζητοῦντας ἐν τῷ μέλιτι, καὶ ταῖς ἰσχάσι. τοιαῦτα γὰρ αὐτὴ δελεάσασα τοῖς ἀνοήτοις προτείνουσα, καὶ μορμολυττομένη τῷ πόνῳ, προσάγεται αὐτῷ τοὺς πολλοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἀφῳρίσασα ἡμῶν πεποίηκε, νοσοῦντα τηρήσασα.

Neque enim rectè valentem ac ſanum oratione ſua vnquam facilè adduxiſſet. Quanquam quid ego adeò aduerſus illã indignata ſim, quando ne ipſis quidem diis parcere ſoleat, ſed adminiſtrationem ac prouidentiam illorum calumnietur? Quare ſi rectè ſapitis, Iudices, etiã impietatis pœnas de ipſa ſumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipſa habere parata ſit, ſed Epicurum iſtum patronum pro ſe huc adductura. Adeò ſcilicet illudit etiam ipſi iudicio. Veruntamen illa certè ipſam interrogate, qualémnam putet fuiſſe Herculem, ac Theſeum noſtrum, num etiam illi indulgentes voluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quominùs plena iniuſtitiæ terra foret, ſi illi laborem non ſuſtinuiſſent. Atque hæc dixi, vt quæ non admodum longis orationibus delectari ſoleam. Quòd ſi vtique voluerit & parumper reſpondere mihi interrogata, celerrimè cognoſcetur quòd nulla ſit. Veruntamen vos certè iuriſiurandi memores, decernite iam quæ iuſta ac pia ſunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui deos dicit nihil eorum quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Tranſi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquam prolixiùs apud vos, viri Iudices, dicam. Nam multis verbis ne opus quidem mihi eſt. Verùm ſi incantationibus aut medicamentis quibuſdam Voluptas cum quem Stoa hæc amatorem ſuum ait, Dionyſium videlicet, coëgit ab hac quidem abſtinere, ad ſe autem conuertere ſeſe, venefica meritò viſa eſt, & iniuriam feciſſe huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores præſtigias ac dolos machinata. At ſi quis liber, in ciuitate libera, legibus non vetantibus, moleſtiam atque acerbitatem quæ ab hac proficiſcitur, perofſus, & felicitate quam quaſi caput laborum inde prouenire aiunt, pro nugis ac nihilo habita, obliquos & incuruos huius ſermones, labyrinthiſque ſimiles reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, verborum iſtorum retiis tanquam vinculis quibuſdam abiectis, haudquaquam ſtolida, ſed humana ſapiens, laborémque ipſum, id quod eſt, malum, Voluptatem autem ſuauem ducens: excluderé ne eum decebat quaſi ex quodam naufragio ad portum enatantem, & ſerenitatis cupientem, præcipiti capite in laborem impellendo,

Fuit hic Dionyſius Heraclidis, filius Theophãtis: qui ab initio Zenonem & Stoicam profeſſionẽ ſecutus, anox cùm ægrotus factus, doloris acerbitatem ſenſiſſet, ad Epicureos tranſiit. Vide Laertium.

οὐ γὰρ ἂν ὑγιαίνων ποτὲ προσήκατο τοὺς τοιούτους λόγους. καίτοι τί ἂν ἐγὼ ἀγανακτοίην κατ' αὐτῆς, ὅπου μηδὲ τῶν θεῶν φείδεται, ἀλλὰ τιὼ ἐπιμέλεσθαι αὐτῶν διαβάλλει; ὥστε εἰ σωφρονεῖτε, καὶ ἀσεβείας αὖ δίκην λάβοιτε πρ' αὐτῆς. ἤκουον δὲ ἔγωγε ὡς τόδε αὐτὴ προσκρούσασα ποιήσασθαι τοὺς λόγους, ἀλλὰ τὸν Ἐπίκουρον ἀναβιβάσεται συναγορεύσοντα· οὕτως ἐκτετυφῶ τῷ δικαστηρίῳ. πλὴν ἀλλά σκεψά γε αὐτὴν ἐρωτᾶτε, οἵους ἂν οἴεται γενέσθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν ἡμέτερον Θησέα. Εἰ προσθέντες τῇ ἡδονῇ, ἔφυγον τοὺς πόνους. τόδε γὰρ ἂν ἐκώλυε μεστὴν ἀδικίας εἶναι τὴν γῆν, σκεινῶν μὴ πονησάντων. ταῦτα εἶπον, οὐ πάνυ τοῖς μακροῖς τῶν λόγων χαίρουσα. εἰ δέ γε ἐθελήσετε κἀμοὶ μικρὸν ἀποκρίνασθαι μοι συνερωτωμένῃ, τάχιστα αἰσθοίσθε οὐδὲν οὖσα. πλὴν ἀλλὰ ὑμεῖς γε τοῦ ὅρκου μεμνημένοι, ψηφίσασθε ἤδη τὰ δίκαια, μὴ προσθέμενοι Ἐπικούρῳ, λέγοντι μηδὲν ἐπισκοπεῖν τῶν πρ' ἡμῶν γιγνομένων τοῖς θεοῖς. ΕΡΜ. μεταστῆθι. ὁ Ἐπίκουρος, ἐπὶ τῆς ἡδονῆς λέγε. ΕΠΙΚ. οὐ μακρά, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. δεῖ γὰρ τόδε πολλῶν μοι τῶν λόγων. ἀλλ' εἰ μὲν ἐπῳδαῖς τισιν, ἢ φαρμάκοις, ὧν φησιν ἐρασθεὶς ἑαυτῆς ἡ Στοὰ τὸν Διονύσιον κατεσκάσαι, ταύτης μὲν ἀπέχεσθαι, πρὸς ἑαυτὸν δὲ βλέπειν ἡ ἡδονή, φαρμακὶς αὖ εἰκότως ἔδοξε, καὶ ἀδικεῖν ἐσκέπτο, ὅτι τοὺς ἀλλοτρίους ἐρασὰς μαγγανεύουσα. εἰ δέ τις ἐλεύθερος, ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει, μὴ ἀπαγορευόντων τῶν νόμων, τινὶ τῶνδε ταύτης ἀνιᾷ μυσαχθείς, καὶ ὧν φησι κεφάλαιον τῶν πόνων τινὰ δύσμηνίαν ὠδῖνι γίνεσθαι λῆρον οἰηθείς, τοῖς μὲν ἀσκύλοις ἐκείνοις λόγοις, καὶ λαβυρίνθοις ὁμοίοις, ἀπέφυγε· πρὸς δὲ τὴν ἡδονὴν ἅσμενος ἐδραπέτευσεν, ὥσπερ δεσμά τινα ἀπορρίψας τὰς τῶν λόγων πλεκτάνας, ἀνθρώπινα καὶ οὐ βλακώδη φρονήσας· καὶ τὸν μὲν πόνον, ὅπερ ἐστί, πονηρόν, ἡδεῖαν δὲ τὴν ἡδονὴν οἰηθείς, ἀποκλείειν ἐχρῆν αὐτόν, ὥσπερ ἐκ ναυαγίου λιμένι πρόσνεόντα, καὶ γαλήνης ἐπιθυμοῦντα, σπουδοιῶς ὑπὸ κεφαλὴν ἐς τὸν πόνον,

καὶ ἔκδοτον τὸν ἄθλιον παρέχειν ταῖς ἀπο- A & ceu deditiium, inopiæ atque egeſtati miſerum illum tradendo, idque cùm
είαις, καὶ ταῦτα ὥσπερ οἰκέτιον ὑπὸ τὸν τῆ
ἐλέου βωμὸν ὑπὸ τὴν ἡδονὴν καταφύγοντα; ἵνα τὴν πολυθρύλλητον ἀρετὴν δηλαδὴ ὑπὸ ὄρθιον ἱδρῶτι πολλῷ ἀνελθὼν ἴδῃ, κἄπειτα δι' ὅλου πονήσας τὸν βίου, εὐδαιμονήσῃ μετὰ τὸν βίον. καίτοι τίς ἂν κριτὴς δικαιότερος δόξειεν αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐκείνου, ὃς τὰ ἀμφὶ τῆς Στοᾶς εἰδὼς, εἰ καί τις ἄλλος, καὶ μόνον τέως τὸ καλὸν ἀγαθὸν οἰόμενος εἶναι, μεταμαθὼν ὡς κακὸν ὁ πόνος ἐστὶν, τὸ βέλτιον ἐξ ἀμφοῖν δοκιμασθὲν εἵλετο. εἰώθασι γάρ, οἶμαι, τοῖς περὶ τὴν καρ- B lum foret labor, cognito, id quod melius
τερὰν καὶ ἀνέχεσθαι πόνους, πολλὰ διεξιόντας, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἡδονὴν θεραπεύοντας, τῇ μέρει μὲν τοῦ λόγου νεανιευομένους, οἴκοι δὲ πρὸς τοὺς τῆς ἡδονῆς νόμους βιοῦντας, αἰσχυνομένους μὲν εἰ φανοῦσιν, χαλῶντες τὸν τόνον, καὶ παραδιδόντες τὸ δόγμα, πεποιθότας δὲ ἀθλίως τὸ τοῦ Ταντάλου· καὶ εἶθα αὖ λήσειν καὶ ἀσφαλῶς ἐνδυναμήσειν ἐλπίσωσι, χανδὸν ἐμπιπλαμένους τῆς ἡδίος. Εἰ γοῦν τις αὐτοῖς τὸν τοῦ Γύγου δακτύλιον ἔδωκεν, ὡς περιθεμένους μὴ ὁρᾶσθαι, ἢ τὴν τοῦ Ἅιδου κυνέην, ἣ οἶδ' ὅτι μαχεῖν χαίρειν τοῖς πόνοις φράσαντες, ἐπὶ τὴν ἡδονὴν ὠθοῦντο αὖ, καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τὸν Διονύσιον, ὃς μέρει μὲν τῆς νόσου, ἤλπιζεν ὠφελήσειν τι αὐτὸν τοῖς περὶ τῆς καρτερείας λόγοις· ἐπειδὴ δὲ ἤλγησε καὶ ἐνόσησε, καὶ ὁ πόνος ἀληθέστερον αὐτοῦ καθίκετο, ἰδὼν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἀντιφιλοσοφοῦν τῇ Στοᾷ, καὶ παναντία δογματίζον, αὐτῷ μᾶλλον ἢ τούτοις ὑπῆρξεν, καὶ ἔγνω αὐθρωπος ὤν, καὶ αὐθρώπου σῶμα ἔχων· καὶ διετέλεσεν οὐχ ὡς ἀνδριαντὶ αὐτῷ χρώμενος, εἰδὼς ὅτι ὃς μὲν ἄλλως λέγει, καὶ ἡδονῆς κατηγορῇ, λόγοισι χαίρει, τὸν δὲ νοῦν ἐκεῖσ' ἔχει. εἴρηκα· ὑμεῖς δ' ἐπὶ τούτοις ψηφοφορήσατε. ΣΤΟΑ. μηδαμῶς. ἀλλ' ὀλίγα μοι στωμυλήσαι ὑπομένετε. ΕΠΙΚΟΥ. ἐρώτησον. ἀποκρινούμεθα γάρ. ΣΤΟΑ. κακὸν ἡγῇ τὸν πόνον; ΕΠΙΚΟΥ. ναί. ΣΤΟΑ. τὴν ἡδονὴν δὲ ἀγαθόν; ΕΠΙΚ. πάνυ μὲν οὖν. ΣΤ. τί δέ; οἶσθα ὅτι διάφορόν τι ἀ-

& ceu deditiium, inopiæ atque egeſtati miſerum illum tradendo, idque cùm ille ſupplicis inſtar ad Voluptatem tanquam ad miſericordiæ aram aliquã confugeret? Nimirum, vt paſſim ac multis iactatam illam virtutem, cum multo ſudore in arduum progreſſus aſpiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum poſt vitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæſo iudex iuſtior in hac cauſſa fuerit, quàm ipſe ille qui & ea in quibus Stoa verſatur, cognouit vt quiſquam alius, & cùm antea ſolum illud quod honeſtũ eſt, bonum putaret eſſe, poſtea quãtum malum foret labor, cognito, id quod melius ex vtroque probauit eſſe, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare ſolent, priuatim autem Voluptatẽ colunt, eò quidem vſque iuueniliter ſeſe iactare, domi autem ſecundùm Voluptatis præcepta vitam degere, erubeſcẽtes quidem ſi deprehendãtur, remittere aliquid de firmitate & contentione, proderéque profeſſionem ſuam, patientes autẽ miſerè interea Tãtali illud: & vbi latere ſeſe, ac tutò leges tranſgredi poſſe confidunt, C hiantibus faucibus voluptatem ingurgitantes Proinde ſi quis ipſis Gygis annulũ daret, vt eo inducto cõſpici non poſſint, aut etiam Orci galeam: ſat ſcio quòd laboribus longum valere iuſſis, ad Voluptatem proſilirent, & cuncti imitarẽtur Dionyſium: qui quidem antea quàm morbo correptus eſſet, ſperare ſolebat illos de tolerantia ſermones multùm ſibi profuturos eſſe: At poſtquam dolere atque ægrotare cœpit, ac labor re ipſa illum inuaſit, animaduertens corpus ſuum diuerſam à Stoa philoſophiam ſequi, & contraria ſtatuere, illi magis quàm iſtis credidit: atque id ſibi perſuaſit, homo D cùm eſſet, etiam corpus humanum habere ſeſe: vixítque exinde non vt ſtatua illo vtens, ſed hoc ſciens, quòd quicunque aliter dicit, ac Voluptatem accuſat, verbis quidem delectetur, animum autem illuc conuerſum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc ſententiam ferte. STOA. Nequaquam, ſed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga: reſpondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autem? Scíſne quid ſit differens vel indif-

Hypocriſis Stoicorũ.

ferens, & promotum, vel reiectum? EPIC. Maximè. MER. Negant se Iudices intelligere, Stoa, disyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. STOA. Atqui vicissem sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum videlicet quæ demonstrari non possunt. IVST. Vtra superauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona sanè fortuna, vt lubet. Tu verò alios accerse. MER. De Aristippo contendentes Virtus atque Mollities, & Aristippus verò etiam ipse adesto. VIRTVS Priorem me dicere conuenit, Virtutem videlicet. Meus enim est Aristippus, perinde atque indicant sermones, & opera MOL. Haudquaquam, sed me potiùs. Meus enim est homo ille, quemadmodum videre licet ex coronis, & purpura, & vnguentis. IVST. Ne ambitiosè adeo contendite: differetur enim & hæc causa eò vsque, dum Iupiter de Dionysio sententiam ferat. Non enim dissimile quippiam hoc quoque videtur esse. Quare tum quidem, si Voluptas vicerit, etiam Aristippum Mollities habebit. Vincente autem contrà Stoa, & hic cum Virtuti condemnatus. Proinde alii adsunto. Istud autem ne accipiant hi, iudiciale præmium puta. Nam causa hæc incognita & indiscussa manserit ipsis. MER. Frustrane igitur per longam adeò atque acclivem viam ascenderint viri hi senes? IVST. Abundè est si tertiam etiam partem acceperint. Abite, ne indigne-

Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.

Diogenes hic Iustissimus, adulteratam monetam deprehensus, solâ verit, & Athenis ad philosophos fuse contulit.

nimi, alias iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Sinopensem adesse tempus est. Actu itaque Mensaria dic. DIOGEN. At verò nisi desinat molesta esse, Iustitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget, sed de multis atque altis vulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuste hanc contundam. IVSTITIA. Quid hoc rei est? profugit Mensaria: ille autem sublato baculo insequitur. Haud mediocre malum aliquod videtur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MER. At pictoria quidem iamdudum adest, Iustitia: ipse autem Pyrrho principiò ne ascendit quidem huc: ac videtur hoc facere. IVST. Qua de causa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut forum verum esse. IVST. Proinde contumaciæ ipsum cõdemnent.

A δίφροσον, καὶ σεσημμένον, καὶ ἀπεσεσημμένον; ΕΠΙΚΟΥ. μάλιστα. ΕΡΜ. οὗ φασιν, ὦ Στοά, σιωπὴν ἄγειν οἱ δικασταὶ τὰ δισύλλαβα ταῦτα ἐρωτήματα· ὥστε ἡσυχίαν ἄγετε. ψηφοφορήσουσι γάρ. ΣΤΟ. καὶ μὴν ἐκράτησα ἄν, εἰ σιωπηρώτησα ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ἀναποδείκτων σχήματι. ΔΙ. τίς ἐστιν; ΕΡ. πάσας ἡ ἡδονή. ΣΤ. ἐφίημι ὑπὲρ τὸν Δία. ΔΙ. τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. σὺ δὲ ἄλλους κάλει. ΕΡΜ. τὴν Ἀρετὴν, καὶ Τρυφὴν. καὶ Ἀρίστιππος δὲ αὐτὸς παρέστω. ΑΡΕΤΗ. παρεστάτω

B ἐμὲ χρὴ λέγειν τὴν Ἀρετὴν, ἐμὸς γάρ ἐστιν Ἀρίστιππος, ὡς δηλοῦσιν οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα. ΤΡΥ. οὐμὸς οὗτος, ἀλλ' ἐμὲ τὴν Τρυφῶ· ἐμὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἔστιν ὁρᾶν ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ τῆς πορφυρίδος, καὶ τῶν μύρων. ΔΙΚ. μὴ φιλονικεῖτε, διαφθαρήσεται γὰρ καὶ αὕτη ἡ δίκη ἔστ' ἂν ὁ Ζεὺς δικάσῃ περὶ τοῦ Διονυσίου, οὐδὲν γὰρ πλησίον γάρ τι καὶ τοῦτο ἔοικεν εἶναι), ὥστε δὴ μὴν ἡ Ἡδονὴ κρατήσῃ, καὶ τὸν Ἀρίστιππον ἕξει ἡ Τρυφή· νικώσης δὲ αὐτῆς Στοᾶς, καὶ οὗτος ἔσται τῆς Ἀρετῆς

C κεκτημένος. ὥστε ἄλλοι παρέστωσαν. ὃ δεῖνα μὴν οὐ μὴ λαμβανέτωσαν οὗτοι, ὃ δικασταί, ἀδίκως γὰρ ἡ δίκη μεμίσηται αὐτοῖς. ΕΡΜ. μάτην οὖν ἀνελήλυθότες ὦσπερ γέροντες ἄνδρες οὔτε μαχεῖν τὴν ἀναβασιν. ΔΙΚ. ἱκανὸν, εἰ τεταρτημόριον λήψοιεν. ἄπιτε, μὴ ἀγωνάκτεῖτε, αὖθις δικάσαντες. ΕΡΜΗΣ. Διογένη Σινωπέα παρεῖναι χρεών, καὶ σὺ τοῦτον ἡ δραχμοβιβλικὴ λέγε. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. καὶ μὴν δίκαιός γε μὴ παύσασθαι σιωχλοῦσα, ὦ Δίκη, σὲ ἕνα

D δραχμοῦ δικάσεται μόνον, ἀλλὰ πολλῶν καὶ βαρέων τραυμάτων, ἐγὼ γὰρ αὐτίκα μάλα παπάξω τῷ ξύλῳ. ΔΙ. τί τοῦτο; ἀποφεύγει ἡ δραχμοβιβλικὴ, ὁ δὲ διώκει, ἐπηρμένος ὃ βάκτρον· οὐ μετεῖον τι κακὸν ἡ ἀθλία ἔοικε λήψεσθαι. τὸν Πύρρωνα κήρυττε. ΕΡΜΗΣ. ἀλλ' ἡ μὲν γραφικὴ πάρεστιν, ὦ Δίκη, ὁ Πύρρων δὲ, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνελήλυθε· καὶ ἔοικε τοῦτο ποιεῖν. ΔΙ. ὅρᾳς τί, ὦ Ἑρμῆ; ΕΡ. ὅτι οὐδὲν ἧττον κεκτημένον ἀληθὲς ἔσται). ΔΙΚ. ζημιοῦν ἐρήμην αὐτὸν καταδικάζω,

τὸν

τὴν γραφὴν ἤδη καλῶ τὸν Σύρον. χαίτοι A At iam scriptorem prosę orationis Syrum
πρώην ἀπηνέχθη τὴν κατ' αὐτοῦ αἰ γραφαί, illum accersę. Quanquam nuper adeò ac-
καὶ οὐδὲν ἤπειγεν ἤδη κεκρίσθαι· πλὴν ἀλλ' tiones contra ipsum hæ delatæ sint, &
ἐπεὶ ἔδοξε, πρότερον εἰσαγε τῆς ῥητορικῆς nihil necesse erat tantopere festinari, at-
τὴν δίκην. βαβαί, ὅσοι σωρεληλύθασιν que eas tam statim disceptari: veruntamen
διὰ τὴν ἀκρόασιν. ΕΡ. Εἰκότως ὦ Δίκη. quia ita visum est, priorem introduc
τό, τε γὰρ μὴ ἔωλον εἶδος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ Rhetorices caussam. Papæ, quàm
καινὴν, καὶ ξένην, φῂς, ὡς σφ ἔφης, ἐπηγγελμένος multi ad audiendum conuenêre! M E R.
καὶ τὸ ἐλπίζειν ἀκούσεσθαι ῥητορικῆς μὴ Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quòd
καὶ ἀμούσου, ἐν τοῖς μέρεσι κατηγορούντων, actio hæc minimè vetus aut obsoleta est,
ἀπολογουμένου δὲ τοῦ ἑτέρου ἀμφοτέροις τοῖν Σύρου, sed noua ac peregrina, heri, quemadmo-
τοῦτο πολλοὺς ἐπήγαγε τοῖς δικασταῖς. πλὴν ἀλλὰ ἄρξαι B dum ais, primùm intentata: deinde quòd
ποτὲ, ὦ Ρητορικὴ, τῶν λόγων. PH. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι, καὶ πάσας, ὅσῳ εὔνοιαν ἔχουσα διατελῶ τῇ τε πόλει, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαυτῳ ὑπαρξαί μοι πρὸ ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. εἰδὼς, ὅσῳ ἐστὶ μάλιστα δίκαιον, τοῦτο προδοῦναι τοῖς θεοῖς ὑμῖν, τὸν μὲν ἀπάδικον σιωπᾶν κελεύειν· ἐμὲ δὲ, ὡς προῆκται, καὶ βεβούλημαι. τὸν κατηγορίαν ἐᾶσαι ποιήσασθαι. οὐχὶ ταῦτα δέ μοι παρίσταται γιγνώσκειν, ὅταν τε εἰς ἃ πέπονθα ἀποβλέπω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους, ὡς ὁμοιοτάτους τοῖς ἐμοῖς, σοὶ ἔρχ προσῆκε ὑμᾶς· τὰ δὲ πράγματα, εἰς τοῦτο προήκοντα ὁρᾶτε, ὥστε ὅπως μὴ χεῖρόν τι πείσωμαι πρὸς αὐτοῦ, σκέψασθαι δέον. ἀλλὰ γὰρ, ἵνα μὴ μακρὰ προοιμιάζωμαι, τῷ ὕδατος πάλαι εἰκῇ ῥέοντος, ἄρξομαι τῆς κατηγορίας. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο νεμιδῆ μειράκιον ὄντα, βαρβαρον ἔτι τὸν φωνὴν, καὶ μονονοὶ καὶδυν ἐνδεδυκότα D ἐς τὸν Ασσύριον τρόπον, πρὶν τὸν Ιωνίδα λαβοῦσα πλαζόμενον ἔτι, καὶ ὅτι χρήσαιτο ἑαυτῷ οὐκ εἰδότα, προσλαβοῦσα, ἐπαίδευσα· καὶ ὅπῃ ἐδόκει μοι εὐμαθὴς εἶναι, καὶ ἀτενὲς ὁρᾶν εἰς ἐμὲ (ἐνέπλησσόν τε γὰρ ἔτι τότε, καὶ ἐθεώρουν, καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζεν) ἀπολιποῦσα τοὺς ἄλλους, ὁπόσοι ἐμνηστεύον με πλούσιοι, καὶ καλοὶ, καὶ λαμπροὶ τὰ γενικὰ, τῷ ἀχαρίστῳ τούτῳ ἐμαυτὸν συνέζευξα πένητι, καὶ ἀφανεῖ, καὶ νέῳ, πρῶτα δὲ μικρὸν ἐπεστενοχωρημένῳ, At iam scriptorem prosę orationis Syrum illum accersę. Quanquam nuper adeò actiones contra ipsum hæ delatæ sint, & nihil necesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim disceptari: veruntamen quia ita visum est, priorem introduc Rhetorices caussam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenêre! M E R. Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quòd actio hæc minimè vetus aut obsoleta est, sed noua ac peregrina, heri, quemadmodum ais, primùm intentata: deinde quòd & sperant audituros se esse Rhetoricam quidem atque Dialogum per vices accusantes, vtrisque autem Syrum respondentem, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Veruntamen incipe tandem Rhetorica caussam dicere. R H E T O R. Principiò quidē, viri Athenienses, deos deásque precor omnes, vt quanta ipse beneuolentia affectus fum erga hanc ciuitatem, ergáque vos omnes, tantam à vobis ad præsens certamen hoc consequi possim. Deinde, quod est æquū maximè, id vobis in mentem à Diis immortalibus dari, vt aduersarium quidem silentium agere iubeatis, me verò, quemadmodum constitui, mecúmque ipse deliberaui, accusationem peragere posse faciatis. Cæterùm haud quaquam eadem in mentem venit statuere, quoties ad ea quæ passus sum aspicio, & ad orationem ac verba quæ audio. Nam verba quidem quàm simillima meis iste ad vos faciet: res autem eò vsque processisse videbitis, vt mihi iam necesse sit spectare ne quid peius etiam ab ipso mihi accidat. Atenim vt ne longiore procœmio vtar, aqua iamdudum frustra effluente, accusationē ipsam incipiam. Ego enim, viri Iudices, hunc, cùm admodum adhuc adolescens esset, neque non barbarè etiamnum loqueretur, ac tantùm nō Candyn indutus, Assyriorū more incederet, circa Ioniam inuentum, errabundum adhuc, & quid de se ipso statueret, nescientem, ad me receptum, educaui: & quia videbatur mihi ingenio admodum prōpto, & ad discendū apposito esse, méque fixis in me oculis intueri (nā & verebatur adhuc tum me, & colebat, ac solam in admiratione habebat) relictis cæteris quot quot nuptias ambibant meas, diuites atque formosi, & quod ad maiores attinet, etiā illustres, ingrato huic me ipsam despondi, pauperi videlicet, & obscuro, & adolescenti: dote haud quaquā exigua insuper allata,

Ex oratione Demost. procorona.

multis & admiratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules meos, nomen eius in tabulas tacitè retuli, ac ciuem reddidi: vt ij qui à spe desponsationis meæ excidērāt, exinde suffocarentur. Porrò cùm ipsi visum esset terrarum orbem circumuagari, felicitatémque cōiugij passim ostentare; ne tum quidem à tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atque deorsum circunducebar, clarúmque ipsum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in Ionia acciderūt, mediocria sunt: postquam autem & in Italiam proficisci statuit, vnà cum eo Ionium mare traieci: & postremò vsque in Galliam vnà progressa, diteſcere ipsum feci. Ac in longum quidem vsque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne vnam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At vbi iam abundè viaticum sibi comparasse visus est, & quātum ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit: adductis supercilijs, & elatum præ se animum ferens, me quidem neglexit, imò verò prorsus missam fecit: ipsum verò barbatum illum, ex habitu conspicuum, Dialogū videlicet, quē philosophiæ filium esse perhibent, supra quàm decet amando, atque admodum amatoriè prosequendo, natu quàm ipse est, grandiorem: cum eo nunc consuetudinem habet. Neque pudet ipsum libertatem quidem hanc orationis meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac libera fertur concidere, in paruas autem & per breuia commata tractandas quæstiones seipsū includere. Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat, quodcūque libuisset, plena ac sonora voce eloqui, breues quasdam sententiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus aut multus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio verò auditorum nōnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirum sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum contumeliosè, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atque obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus censendus fuerit, qui legitimè quidem nuptam, à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeo est, ita ignominiosè reliquit, ac nouas atque alienas res appetiuit;

A πολλοὺς καὶ θαυμασίους λόγους. Εἶτα ἀγαγοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς φυλέτας τοὺς ἐμοὺς, παρενέγραψα, καὶ ἀστὸν ἀπέφηνα· ὥστε τοὺς ἀφαμῦ τοὺς τῆς ἐγγύης, ἀποπνίγεσθαι. δόξαν δὲ αὐτῷ δεινοτεῖν ἐπιδεξιωμένῳ τὸν γάμου τὸν ὑπερβαίαν, οὐδὲ τότε ἀφειλείφθην· ἀλλὰ πομπαχοῦ ἐπομένη, μέσῃ καὶ κάτω δεικνύμενον, καὶ κλέπτον αὐτὸν καὶ ἀοίδιμον ἐποίουν, καλλωπισμοῦσα, καὶ ἀφιεῖσα. καὶ τὰ μὲν ὅσα τῆς Ελλάδος, καὶ τῆς Ιωνίας, μέτρια· ἐς δὲ τὴν Ιταλίαν ἀποδημήσαι ἐθελήσαντι αὐτῷ, τὸν Ιόνιον συν-
B διέπλευσα, καὶ τὰ τελευταῖα, μέχρι τῆς Κελτικῆς συναπέρασα, ὑπορχοῦμαι ἐποίησα. ἡ μέχρι μὲν πολλοῦ, πάντα μοι ἐπείθετο, καὶ συνῆν μοι, μηδεμίαν νύκτα ἀπόκοιτος γινόμενος ἀφ' ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐπεσκεύασατο, ὡς τὰ πρὸς τὴν δόξαν ὡς ἔχειν αὐτῷ κατέλαβε, τῷ ὀφρῦς ἐπάρας, καὶ μεγαλοφρονήσας, ἐμοῦ μὲν ἠμέλησε, μᾶλλον δὲ τέλεον εἴασεν· αὐτὸν δὲ τὸν γλαφυρὸν ἐκεῖνον, τὸν ἀπὸ τῶν γραμμάτων τὸν ἀφάλλον, Φιλοσοφίας υἱὸν εἶ λεγόμενον, καταγαπήσας μάλα ἐρωτικῶς πρεσβύτερον αὐτοῦ ὄντα, τοῦτο σπουδῇ· καὶ
C οὐκ αἰσχύνεται, τὴν μὲν ἐλευθερίαν, καὶ ὃ αὐτὸν τὴν ἐν ἐμοὶ λόγων στωμυλιῶν· εἰς μικρὰ δὲ καὶ χαμαιπετῆ ἐρωτήματα καθαχλείσας ἑαυτὸν, καὶ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὅ, τι βούλεται μεγάλῃ τῇ φωνῇ, βραχεῖς τινας λόγους αἰσπλέκων, καὶ συλλαβίζων· ἀφ' ὧν ἀληθὴς μὲν ἔπαινος, ἢ κρότος πολύς, οὐκ αὖ ἀπαντήσειεν αὐτῷ, μειδίαμα δὲ τοῦτο τῶν ἀκουόντων, καὶ ὃ ὑπισχνοῦμαι τὴν χεῖρα σύρειν τὴν ὀφρῦν, καὶ μακρὰ ὑπανεῦσαι τῇ κεφαλῇ, καὶ ὑπερεναξαι τοῖς λεγομένοις. τοιούτων ἠρέσθη ὁ γλυκύς, ἐμοῦ καταφρονήσας. φασὶ δὲ αὐτὸν μηδὲ πρὸς τὴν ἐρώμενον τοῦτον εἰρωνεύεσθαι ἀγαθὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς σκαιόν, οἶμαι, ὑβρίζειν. πῶς οὖν οὐκ ἀχάριστος οὗτος, καὶ ἔνοχος τοῖς περὶ κακώσεως νόμοις, οὓς τὴν μὲν νόμῳ γαμετὴν, πρὸ ἧς τοσοῦτον εἴληφε, καὶ δι' ὧν ἔνδοξός ἐστιν, οὕτως ἀτίμως ἀπέλιπε, καὶ καινῶν ὠρέχθη πραγμάτων·

καὶ ταῦτα, νεῦ ὁπότε μόνῳ ἐμὲ θαυμάζοισι, καὶ ὑπογράφονται ἅπαντες τοῖς σάτιν ἑαυτῶν; ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀντέχω, τοσούτων μνηστευόντων, καὶ κόπτοισιν αὐλοῖς τὴν θύραν, καὶ τοιοῦμαι ὑπορωμένοις μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὥστε ἀνοίγειν, οὔτε ἐπακούειν βούλομαι· ὁρῶ γὰρ αὐλοὺς οὐδὲν πλέον τῆς βοῆς κομίζοντας. οὗτος δὲ οὐδὲ οὕτως ὑπιστρέφεται τοῖς ἐμοί, ἀλλὰ τοῖς τὸν ἐρώμενον βλέπει, τί, ὦ θεοί, χρηστὸν παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι τοῖσδοκῶν; ὃν τῆς τείχους οὐδὲν ὁρᾷ πλέον ἔχοντα. εἴρηκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμεῖς δὲ, ἢν εἰς τὸν ἐμὸν τρόπον τοῦ λόγου ἀπολογεῖσθαι θέλῃ, τοῦτο μὴ ὑπιστέπετε. ἄγνωμον γὰρ ἐπ' ἐμοὶ τὴν ἐμοῦ μάχαιραν ἀκονᾶν. ΚΤ. ἢ τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον τὸν Διάλογον, οὗτος ἀπολογεῖσθω, ἢν δύνηται. ΕΡ. τοῦτο μὲν ἀπίθανον· οὐ γὰρ οἷόν τε, ὦ Ρητορικὴ, μόνον αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι ΚΤ. ἧμα τοῦ Διαλόγου, ἀλλὰ ῥῆσιν καὶ αὐτὸς εἰπάτω. ΣΥΡ. ἐπεὶ καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες, ἡ αἰτιδικος ἠγανάκτησεν, εἰ μακρῷ χρήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸ δὴ δύναμαι λέγειν περὶ ἐκείνης λαβών, πολλὰ μὲν οὐκ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ κεφάλαια δὲ αὐτὰ ὑπολυσάμενος τῶν κατηγορηθέντων, ὑμῖν ἀπολείψω σκοπεῖν περὶ ἁπάντων. πάντα γὰρ ὁπόσα διῆλθέ μοι περὶ ἐμοῦ, ἀλλ' ἀληθῆ ὄντα διῆλθε· καὶ γὰρ ἐπαίδευσε, καὶ σωματοποιήσατο, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐνέγραψε, καὶ κατάγε τοῦτο χαίρειν ἂν εἰδείη τὸν γάμον· δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀπολιπὼν αὐτὸν ὅτι τοιουτονὶ τὸν Διάλογον ἐπαπόμην, ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες δικασταί, καί μοι μηδὲν τοῦ χρησίμου ἕνεκα ψεύδεσθαι νομίσητε. ἐγὼ γὰρ ὁρῶν ταύτην οὐκ ἐπισωφρονοῦσαν, οὐδὲ ἐμμένουσαν ὅτι τοῦ κοσμίου σχήματος, οἷον ποτε ἐσχημάτισμένον αὐτὴν ὁ Παιανιεὺς ἀνὴρ ἠγάγετο, κοσμουμένην δὲ, καὶ τὰς τρίχας ἀναπλέκουσαν εἰς τὸ ἑταιρικὸν, καὶ φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ὑπογραφομένην, ὑπωχρίζουσαν αὖθις, καὶ προσφύλακτον ὅποι τὸν ὀφθαλμὸν φέροι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ· καθ' ἑκάστην δὲ τὴν νύκτα, ὁ μὲν γεννοπὸς ἡμῶν, ἐνεπίμπλατο μεθυόντων ἐραστῶν, κωμαζόντων ἐπ' αὐτὴν, καὶ κρουόντων τὴν θύραν, οἰόν δὲ, καὶ εἰσβιάζεσθαι σὺν ὁπλοις τολμώντων.

ídque nunc, quando ſolam me cuncti mirantur, & veluti præſidem ſuum, ſcripto teſtantur? At ego quidem repugno tot procis ambientibus me: & pulſantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudire. Video enim illos nihil ampliùs clamore iſto hinc auferre. Iſte verò etiam ne ſic quidem ad me reuertitur, ſed ad amaſium illũ ſuum reſpicit, & quid tandem boni, ô dij, ab eo acceptum ſe ſperans, quem præter palliũ habere videt ampliùs nihil? Dixi, viri Iudices. Vos autem ſi meo iſte orationis atque verborum modo reſpondere voluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam contra me machærã acui. Sed iuxta amatum à ſe Dialogum illũ reſpõdeat, ſi poteſt. MER. At hoc quidem nõ perſuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri poteſt vt hic ſolus iuxta formã & morem dialogi reſpondeat, ſed perpetua oratione ipſe quoque dicat. SYR. Poſteaquam, viri Iudices, hoc quoque malè habet aduerſariam, ſi lõgiore paulo oratione vtar, ipſo quoque eo quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciã: capita verò ipſa diſſoluẽdo, eorum de quibus illa me accuſauit, vobis vniuerſum negotium exinde inſpiciendum ac perpendendum relinquã: omnia enim quæcunque modò de me narrauit, ita vt ſunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocunque abij profecta eſt, & Græcorũ ciuitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiã lubens egerim nuptiis iſtius. Cæterùm ob quas cauſſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, viri Iudices, vt me pauliſper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quicquã falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cùm viderem hanc haudquaquã ampliùs temperantẽ eſſe, neque etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim ornatã ipſã Pæanienſis ille duxerat, cõptam autem, & capillos meretricio more collocãtem, præterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pingentem: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum verteret oculum. Ac cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illam petulantérque multa agentibus, ac fores pulſantibus, quibuſdam verò etiam vi intrò ſeſe citra omnem modeſtiã ferre audentibus.

Hæc autem ridebat,& iis quæ agebãtur, A delectabatur, ac plerunque vel de tecto proſpiciebat, canentes illos aſpera voce cantilenas quaſdam amatorias auſcultãs: vel etiam apertis clàm foribus, dum me latere iſta putat,laſciuè ſe gerebat,& ſtuprabatur ab illis. Quod cùm ego ferre nõ poſſem,accuſare quidem ipſam adulterij non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam vt is me recipere vellet. Atque hæc illa ſunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam ſi nihil tale ab ipſa commiſſum eſſet: tamen,puto, deceret me, virum iam propè quadraginta annos natũ, B à tumultibus quidem iſtis & cauſſis agendis deſiſtere, ac viros iudices pati quieſcere, cùm Tyrannorum accuſationibus, tum optimatium laudibus euitatis: in Academiam autẽ vel Lycéum ingreſſum, cum optimo hoc,Dialogo videlicet, vnà deambulare, paulatim ac ſenſim cum eo diſputando. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præſentia quieſcam. Vos autem ſententiam iuriiurando iuſto conſentaneã proferte.IVST. Vter vincit? MER. Omnibus calculis Syrus,excepto vno. IVST. Apparet rhe- C torem fuiſſe aliquem qui contrariũ tulit. Heus Dialoge, ſub iiſdem iudicibus dic tu quoque. Vos autem ſedentes manete, duplicẽ accepturi mercedẽ, pro vtraque videlicet lite. DIAL. Ego verò, viri Iudices,longiorẽ quidem proferre orationem apud vos haudquaquam ſtatueram, ſed breuibus verbis, vt conſueui, rem expedire: veruntamen, vti lex eſt in iudiciis, ita peragam accuſationem: quanquam imperitus planè, atque iſtarum rerum indoctus ſim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi ſit. Quæ verò per iniuriam & contumelioſè ab hoc paſſus D ſum, ea ita ſe habẽt. Nam me,cùm grauis antea ac venerandus eſſem,ac de diis pleraque,& natura,& vniuerſi huius ambitu conſiderarẽ,ſublimis ſupra nubes alicubi per aërem incedens, vbi magnus ille per cœlũ Iupiter alatum currum agẽs fertur: abſtractum inde ipſe, cùm iam in ſumma conuexitate volarem,atque vltra cœlum aſcenderem,& alis confractis, æqualẽ & eiuſdem conditionis cum multitudine promiſcua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modeſtã perſonam abſtulit mihi: comicam verò aliam, atque ſatyricam quandã impoſuit,ac tantùm nõ ridiculã.

αὐτη δὲ ἐγέλα, καὶ ἥδετο τοῖς δρωμένοις, καὶ τὰ πολλὰ ἢ προέκυπτεν ἀπὸ τῆς τέγης, ἀδόντων ἀκούουσα τραχεία τῇ φωνῇ ᾠδάς τινας ἐρωτικὰς, ἢ καὶ παρανοίγουσα τὰς θυρίδας, ἐμὲ οἰομένη λαθεῖν, ἠσέλγαινε, καὶ ἐμοιχεύετο τοῖς αὐτῶν. ὅπερ ἐγὼ μὴ φέρων, γράψασθαι μὲν αὐτὴν μοιχείας οὐκ ἐδοκίμαζον. ἐν γείτονων δὲ οἰκοῦντι τῷ Διαλόγῳ προσελθὼν ἠξίουν καταδεχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ τὴν Ρητορικὴν μεγάλα ἠδίκησα. κἤπει εἰ καὶ μηδὲν αὐτῇ πεπόνθοτο ἐπέπραχτο, καλῶς εἶχέ μοι ἀνδρὶ ἤδη τεταρακόντα ἔτη γεγονότι, θορύβων μὲν ἐκείνων, καὶ δίκῶν, ἀπηλλάχθαι, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς δικαστὰς ἀτρεμεῖν ἐᾶν, καὶ τυράννων κατηγορίας, καὶ ἀριστέων ἐπαίνους ἐκφυγόντα· ἐς δὲ τὴν Ακαδημίαν, ἢ ἐς τὸ Λύκειον ἐλθόντα, τῷ βελτίστῳ τούτῳ Διαλόγῳ συμπεριπατεῖν, ἡρέμα σὺν ἀφελομένῳ. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἤδη παύσομαι. ὑμεῖς δὲ, ὄμνυτον τὴν ψῆφον ἐνέγκατε. ΔΙ. τίς νικᾷ τῇ; ΕΡΜ. πάσας ὁ Σύρος, πλὴν μιᾶς. ΔΙΚ. ῥήτωρ τις ἔοικεν εἶ) ὁ τὴν ἐναντίαν θέμενος. ὁ Διάλογος ὅτι τῶν αὐτῶν λέγει. ὑμεῖς δὲ περιμείνατε, διπλασίονα ἀποισόμενοι τὸν μισθὸν ἑκατέραις ταῖς δίκαις. ΔΙΑΛΟΓΟΣ. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μακρὸν μὲν ἀποτείνειν τοὺς λόγους οὐκ ἂν ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ μικρὸν ὡς ἔφθα. ὅμως δὲ ὡς νόμος ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὕτω ποιήσομαι τὴν κατηγορίαν, ἰδιώτης πανταπασι καὶ ἄτεχνος τῶν τοιούτων ὤν. καί μοι τοῦτο ἔστω πρὸς ὑμᾶς ὃ προοίμιον. ἃ δὲ ἠδίκημαι, καὶ προσύβρισμαι πρὸς τούτου, ταῦτά ἐστιν· ὅτι με σεμνὸν τέως ὄντα, καὶ θεῶν τε πέρι, καὶ φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων περιόδου σκοπούμενον, ὑψηλὸν αἴρω που τῶν νεφῶν ἀεροβατοῦντα, ἔνθα ὁ μέγας ἐν ὑρανῷ Ζεὺς πλίνθον ἄρμα ἐλαύνων φέρεται, καθαπάσας αὐτὸς ἤδη κἀγὼ τὴν ἀφίδα πετόμενον, καὶ ἀναβαίνοντα ἐπαφαίω τὸν ὑρανὸν, καὶ τὰ πέρα σωτείχας, ἰσοδίαιτον τοῖς πολλοῖς ἐποίησε. καὶ ὃ μὲν τραγικὸν σχῆμα, καὶ σωφρονικὸν πρόσωπεῖον, ἀφεῖλέ μου. κωμικὸν δὲ ἄλλο, καὶ σατυρικὸν, ἐπέθηκέ μοι, καὶ μικρὸν δεῖν γελοῖον.

εἶτά μοι ἐς ταὐτὸ φέρων, συνκαθείρξε μοι τὸ σχῆμα, καὶ τὸν ἴαμβον, καὶ κυνισμόν, καὶ τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνη, δεινοὺς ἄνδρας διατετρυμῆσαι τὰ σεμνά, καὶ χλευάσαι τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, τὸν Μένιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κάρχαρον ἀνορύξας, καὶ τοῦτον ἐπεισήγαγέ μοι φοβερόν τινα ὡς ἀληθῶς κύνα, καὶ τὸ δῆγμα λαθραῖον, ὅσῳ καὶ γλῶν ἅμα ἔδακνε. πῶς οὖν ὁ δεινὰ ὑβρισμαι μηκέτ' ἐπὶ τῷ οἰκείου ἤθους διαφθείρεσθαι, ἀλλὰ κωμῳδῶν, καὶ γελωτοποιῶν, καὶ ποικιλόμορφος ἄλλοκότοις ἀποχρίνομαι αὐτῷ; τὸ γὰρ πρώτων ἀπρεπέστατον, χρῶμά τινα ἀδόξου κέκραμαι. καὶ οὔτε πεζός εἰμι, οὔτε ἐπὶ τῶν μετεώρων βέβηκα· ἀλλὰ ἰσοπεχεῖ μοι δίκαιον, σκυθρωπόν τι, καὶ ξένον φάσμα τοῖς ἀκούουσι δοκῶ. ΕΡΜΗΣ. τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐρεῖς ὦ Σύρε; ΣΥ. ἀπροσδόκητον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀγωνίζομαι πρὸς ὑμᾶς. πρώτως γοῦν μᾶλλον αὖ ἠλπισα τὸν Διάλογον, ἢ τοιαῦτα ἐρεῖν περὶ ἐμοῦ, ὃν προσελαβόμην ἐγὼ, σκυθρωπόν ἔτι τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα, καὶ ἰσοπεχῆ τῶν συνεχῶν ἐρωτήσεων κατεσκληκότα, καὶ ταύτῃ αἰδέσιμον μοὶ εἶναι δοκοῦντα, ἅτε πρώτῃ δὲ ἡδονῇ, οὐδὲ τοῖς πλήθεσι κεχαρισμένον, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ γῆς βαίνειν ἐς τὸν ἀνθρώπινον εἴθισα τοῦτον τρόπον. μετὰ δὲ τὸν αὐχμὸν τὸν πολὺν, ἀποπλύνας, καὶ μειδιᾷν καταναγκάσας, ἡδίω τοῖς ὁρῶσι προσκρούσασα. ἐπὶ πᾶσι δὲ, τῷ κωμῳδίᾳ αὐτῷ προσέζευξα, καὶ τοῦτο, πολλῷ οἱ μηχανώμενος τῷ δύνοιδι προσαρμόσαι τῷ ἀκούοντι, οἱ πέρας τὰς ἀκροάσεις τὰς ἐν αὐτῷ διδόντες, ὥσπερ τὸν ἔχιδναν, λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐφυλάττοντο. ἀλλ' ἐγὼ οἶδ' ὅπως μάλιστα λυπεῖ αὐτὸν, ὅτι μὴ τὰ ἰσχνὰ ἐκεῖνα, καὶ λεπτὰ καὶ ἀθήμωτος πρὸς αὐτὸν συμπολεμοῦμαι, εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, καὶ, Πόσας κοτύλας ὁ θεὸς, ὁπότε τὸν κόσμον εἰργάσατο, τῆς ἀμίξεως, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐκχύσης ὑσίας ἐνέχεεν εἰς τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ πάντα ἐκεφάννυτο, καὶ, Εἰ Ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον, κολακείας δὲ τέταρτον.

Deinde in eundem locũ ad me adducta, concluſit mecum Conuitium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin & Ariſtophanem, vehementes videlicet viros ad exagitandum grauia illa, & ad irridendum ea quæ præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autem & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prõpto, vt videtur, deinde mordaci atque aſpero quoque, effoſſo, hunc quoque ad me introduxit, terribilem reuera canem; & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiã ridendo pariter mordeat. Proinde quomodo non graui contumelia affectus videar, qui neque familiari ac proprio habitu ampliùs conſpicior, & comœdias agendo, ac riſus ciendo, argumentáque aliena tractando, quaſi quẽdam hiſtrionem illi me gero? Nam quod omnium abſurdiſſimũ eſt, temperatura quadam aliena ac noua mixtus ſum, & neque pedeſtris ampliùs ſum, neque in ſublimibus incedo: ſed planè Centauri modo compoſitum quiddam ac peregrinum ſpectrum auditoribus appareo. MER. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum equidem, viri Iudices, certamen hoc apud vos ſuſtineo. Quiduis enim citiùs putarã Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum tetricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eóque nomine venerabundum quidem aliquid præ ſe ferentem, haudquaquam tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptum, principiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſuefeci: poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autem comœdiam cum ipſo coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde vt Echinum, in manus ácccipere ipſum fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd non tenuia illa atque exilia ſedendo cum eo argutari ſoleo, Sítne anima immortalis videlicet, &, Quot heminas Deus quando mundum fabricauit, ſynceræ & eodem modo ſeſe habentis ſubſtantiæ in craterem illum in quo vniuerſa miſcendo temperabat, infuderit: &, Num Rhetorica politicæ particulæ imago, adulatoriæ pars quarta ſit.

Platonem perſtringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſputando, perinde vt illi qui ex pſora libenter fricantur. Accogitatio iſta & cura, dulcis ipſi videtur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd non cuiuſuis hominis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Huiuſmodi videlicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim quæ ante pedes ſunt, non videns. Nam cęterorum certè cauſſa haudquaquam, puto, accuſauerit me, quòd veſte hac Græca detracta, barbaricam ipſi induerim, & hoc, cùm barbarus ipſe videar eſſe. Iniuriam enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum talia commiſiſſem, ac patrio veſtitu graſſatorum more ſpoliaſſem. Reſpondi, Iudices, quantùm poſſibile mihi fuit. Vos autem ſimilem priori ſententiam quæſo ferte. MERC. Papæ! omnibus decem vincis. Nam ipſe ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris ſentit. Nimirum conſuetudo hæc illius eſt, atque omnibus perforatum calculum ferre ſolet, nec facilè deſierit optimis quibuſque inuidere. Sed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in craſtinum autem & de reliquis cognoſcemus.

A χαίρει γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὰ τοιαῦτα λεπτολογῶν, καθάπερ οἱ τὴν ψώραν ἡδέως κνώμενοι. καὶ ὁ φροντὶς αὐτῷ δοκεῖ, καὶ μέγα φρονεῖ, ὡς λέγεται, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὄντι συνιδεῖν ἃ περὶ τὴν ἰδέαν ὀξυδορκεῖ. ταῦτα δηλαδὴ καὶ παρ' ἐμοῦ ἀπαιτεῖ, καὶ τὰ πτερὰ ἐκεῖνα ζητεῖ, καὶ ἀποβλέπει, τὰ ὑπὲρ τῶν ποδῶν ὑχ ὁρῶν. ἐπεὶ τἄλλα γε ἕνεκα, οὐκ αἰσθάνομαι, μεμψαίμην μοι, ὡς δοιμότατον τοῦτο Ἑλληνικὸν περιπάσας αὐτῷ, βαρβαρικὸν μετενέδυσα· καὶ ταῦτα, βάρβαρος αὐτὸς εἶναι δοκῶν. ἀδίκημα γὰρ ἂν, τὰ τοιαῦτα εἰς αὐτὸν B παρανομήσας, καὶ τὸ πάτριον ἐσθῆτα λωποδυτήσας. ἀπελελόγημαι ὡς δυνατὸν ἐμοί· ὑμεῖς δὲ, ὁμοίαν τῇ πάλαι τὴν ψῆφον φέρετε. EP. βαβαί, δέκα ὅλαις κρατεῖς. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πάλαι, οὐδὲ νῦν ὁμόψηφός ἐστιν. ἀμέλει τοῦτο ἔθος ἐστὶ, καὶ πᾶσι τοῖς τετρυπημένοις σύνεστι φέρειν, καὶ μὴ παύσασθαι φθονοῦσι τοῖς ἀρίστοις. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν, ἄπιτε ἀγαθῇ τύχῃ· αὔριον δὲ, τὰς λοιπὰς διαγνωσόμεθα.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ, ΗΤΟΙ ΟΤΙ ΤΕΧΝΗ Η ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ.

DE PARASITO, ſiue QVOD ARS SIT PARASITICA. Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Paraſiticam artem eſſe, eámque omnium aliarum præſtantiſſimam. Diſpoſitio & ſeries orationis plana eſt. Nam artem eſſe, principio ex diffinitione artis oſtendit, ſingulis eius partibus cum Paraſitica comparatis, videlicet quoniam & ſua ac certa principia habeat, exercitationéque & vſu conſtet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quòd autem voluptas vtilis vitæ finis ſit, auctoritate ac teſtimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Paraſiticæ magis proprius quàm Epicureorum philoſophiæ ſit, comparatione ſtudiorum ac vitæ vtrorumque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præſtantiſſimam eſſe, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & cauſis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Poſtea ſeorſim etiam Philoſophiæ & Rhetoricæ, vtpote artium cæterarum ſummis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, aljs aliter de illis ſentientibus atque tradentibus. Paraſitica autem vbique eadem ac certa ſit: Deinde quia nuſquam reperiantur paraſiti affectaſſe philoſophiam aut rhetoricam: contrà autem paraſiticam Rhetores ac Philoſophi plurimi. Poſtremo ab vſu eorum qui artes has ſectantur & profitentur, duplici videlicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad vtrunque tempus philoſophos & rhetores inutiles & ineptos eſſe, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem paraſitos idoneos ac paratos maximè, idque ex Homero, & item ex hiſtorijs probat, addita etiam hypotypoſi, qua paraſitum ad prælium parantem & expedientem ſeſe deſcribit. Præterea & priuatam atque domeſticam vtrorumque vitam inter ſe comparat, multo meliores atque etiam beatiores eſſe paraſitos oſtendens, quàm vel rhetoras vel philoſophos. Sub finem ipſam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipſius nominis honeſtatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES. PARASITVS.

Τί ποτε ἄρα, ὦ Σίμων, οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι, τέχνῶν ἑκάστου τινὰ ὀπίσανται, δι' ἧς ἑαυτοῖς τε εἰσι, καὶ ἄλλῳ χρήσιμοι· σὺ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἔργον οὐδὲν ἔχῃς, δι' ὃ αὐτί τι ἢ αὐτὸς ὠφελοιο, ἢ ἄλλῳ μεταδοίης; ΠΑΡ. πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Τυχιάδη, οὐδέπω οἶδα. πειρῶ δὴ σαφέστερον ἐρωτᾶν. ΤΥ. ἔστιν ὧν τινα τυγχάνῃς ὀπισάμενος τέχνῶν, οἵᾳ μουσικήν; ΠΑ. μὰ Δία. ΤΥ. τί δὲ, ἰατρικήν; ΠΑ. οὐδ' ἑπτω τοῦτων. ΤΥ. ἀλλὰ γεωμετρίαν; ΠΑ. οὐδαμῶς. ΤΥ. τί δὲ, ῥητορικήν; φιλοσοφίας μὲν γὰ τοσοῦτον ἀπέχῃς, ὅσον καὶ κακίας. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, εἰ οἷόν τε εἴη, καὶ πλέον. ὥστε μὴ δύκει τοῦτο καθάπαξ ἀγνοοῦντί σοι ὀνείδισαι, φημὶ γὰ κακὸς εἶναι, καὶ χείρων, ἢ σὺ δοκεῖς. ΤΥ. ναί. ἀλλὰ ταύτας μὲν ἴσως τὰς τέχνας οὐκ ἀξίωσας δι' μέγεθος αὐτῶν, καὶ δυσκολίαν, τὴν δὲ δημοτικὴν τινα, τεκτονικήν, ἢ σκυτοτομικήν; καὶ γὰ οὐδὲ πάλαι ὅτως ἔχομι, ὡς μὴ καὶ ταύτης αὖ δεηθῶσί τέχνης. ΠΑ. ὀρθῶς λέγῃς, ὦ Τυχιάδη· οὐδὲ γὰ τούτων οὐδεμιᾶς ὀπίσημαι εἰμί. ΤΥ. τίνος οὖν ἑτέρας; ΠΑ. τίνος; ὡς ἐγὼ οἶμαι, γλυκείας. ἰὼ εἰ μάθοις, καὶ σὲ ἐπαινέσῃ οἶμαι. ἔργῳ μὲν οὖν καταδεῖξαι φημὶ ἤδη σοι γεγωσκὼν, ὃ μὴ δι' τοῦτο χαλεπῶς μοι ἔχῃς· ἰὼ τίνα δὲ, αὖθις ἀκούσῃ. ΤΥ. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι. ΠΑ. τόγε τῆς τέχνης, παραδοξον ἴσως φανεῖταί σοι ἀκούσαντι. ΤΥ. καὶ μὲν δι' τοῦτο σπουδάζω μαθεῖν. ΠΑ. εἰσαῦθις, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. μηδαμῶς, ἀλλ' ἤδη λέγε, εἰ μὴ τῷ ἄρα αἰσχύνῃ. ΠΑ. ἡ Παρασιτική. ΤΥ. κἆτα εἰ μὴ μανιώδης τις, ὦ Σίμων, τέχνῶν τοῦτων φαίη αὖ;

QVID tandem in causa est Simo, quòd cùm alii homines, siue serui sint, siue ingenui, quisque artem quādam calleat, qua cùm sibi ipsi, tum aliis sunt vtiles: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intentus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiendo, adiumento esse possis? PAR. Quid hæc tua sibi vult interrogatio ô Tychiade? nondum enim capio: proinde planiùs ac manifestiùs me interrogato. TYC. Estne aliqua ars, cuius tu sciēs & peritus es, videlicet Musicæ? PA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio vsque adeò abhorres, quantum ipsius vitij cōtagium à philosophia alienum est. PAR. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddā ampliùs. Proinde ne animū inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare: fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, sed hasce fortasse artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem non perdidicisti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade: neque enim vllam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quā? Profectò, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tametsi illā oratione explicare mihi non perinde prōptum sit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi videor super illa orationes satis studiosè exercuisse. Quòd autem vnius alicuius artis non rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quamcunque autem teneam, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis morę impatiēs sū. PAR. Fortasse si audires, inopinata tibi ars mea videretur. TYC. Atqui propter hoc ipsum tanto impensiùs scire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quamcunque tandem pernosti, exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et quis ita vesani atque dementis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet?

PAR. Ego. Si verò ob hoc ipsum quòd aliam artē non teneā, tibi insanire videor, huius ipsius causſam mihi putato fuisſe insaniam, méque iam duriùs increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cū aliàs difficilem esſe habētibus, tum quòd delinquentes erratorum excusare solear, quasi horum omnium magistram atque auctorem culpam vniuersam in se transferentem. TYC. Ergo, Simo, Parasitica ars est. PAR. Sanè ars: atque ego illius auctor & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui nō erubescis te ipse parasitum compellādo? PAR. Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esſe velimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esſe testabimur? num Parasitū te esſe affirmabimus? PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esſe dixeritis. Quippe mea arte nō minùs gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attentiùs considerāti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hūc tibi adiiciamus titulum: Simoni parasito. PAR. Atqui impensiùs mihi gratificaberis, quàm si hoc titulo nobis scripseris, Dioni philosopho. TYC. Quātum tu quidem hac compellatione gaudere soleas, mihi parum curæ est. Sed & aliud quiddam absurdi considerandū venit. PAR. Quodnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recensenda sit, vt interrogante quopiā cuiusmodi ars sit, respondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati solemus, Parasitica? PAR. Ego verò Tychiade, longè iustiùs hanc quā profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam esſe contendo. Quòd si tibi iucundum est auditu, vt opinor fore, sentētiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut instructus sum. TYC. Tametsi sint exigua, veritate tamen præcellent. PAR. Age sub initium artē ipsam, quo finitionis genere describatur, ad calculos expēdendam reuocemus. Ad hunc enim modum speciatim & aliis artibus pensitandis, assequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars est, vt compertum habeas? PAR. Ars est, vt ego memoria teneo, quodā sapiente viro audito,

Diomedes lib. 2. hanc finitionem Ciceroni adscribit.

ΠΑ. ἔγωγε· εἰ δέ σοι μαίνεσθαι δοκῶ τὸ μηδεμίαν ἄλλην ὑπίσχεσθαι τέχνην, αὐτὴν αἰτίαν εἶναί μοι τὴν μανίαν δόκει, καί με τὴν εἱλκυμένην ἤδη ἀφίει. Φασὶ γὰρ τὴν δαίμονα ταύτην, τἄλλα μὲν ἄλλα, χαλεπὴν εἶναι τοῖς ἔχουσι, πράττεσθαι δὲ τὴν ἀμφοτεμῆ αὐλοῦσι, ὥσπερ διδάσκαλον, ἢ παιδαγωγὸν τούτων αἰσθανομένην εἰς αὐτὴν τὰς αἰτίας. ΤΥ. Σὺ οὖν, ὦ Σίμων, ἡ κωδωσιτικὴ τέχνη ὄστι; ΠΑ. τέχνη γάρ. κἀγὼ ταύτης δημιουργός. ΤΥ. καὶ σὺ ἄρα κωδώσιτος; ΠΑ. πάνυ ὠνείδισας, ὦ Τυχιάδη. ΤΥ. Ἀλλ' οὐκ ἐρυθριᾷς, κωδώσιτον σαυτὸν καλῶν; ΠΑ. ὐδαμῶς, αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ μὴ λέγοιμι. ΤΥ. Ϛ, νὴ Δία, ὁπότε σε βουλώμεθα γνωρίζειν τὴν οὐκ ὑπισχνουμένων τι, ὅτε χρήζοι μαθεῖν, ὁ κωδώσιτος δηλονότι φήσομεν; ΠΑ. πολὺ μᾶλλον τοῦτο λέγοντες ἐμέ, ἢ Φειδίαν ἀγαλματοποιόν. χαίρω γὰρ τῇ τέχνῃ οὐδέν τι ἧττον, ἢ Φειδίας ἔχαιρε τῷ Διΐ. ΤΥ. ἡμεῖς ἐκεῖνό μοι σκοποῦμεν τοιοῦτον γέλως πάμπολυς. ΠΑ. Ὁ ποῖον; ΤΥ. εἰ ταῖς ὑπισχνουμέναις αὐτῶν ὥσπερ ἔθος, ὑπογράφοιμεν Σίμωνι κωδωσίτῳ. ΠΑ. καὶ μὲν δὴ ἐμοὶ μᾶλλον χαίροις, ἢ Διόνι ὑπογράφων φιλοσόφῳ. ΤΥ. Ἀλλὰ σὺ μὲν ὅπως χαίρεις καλούμενος, οὐδέν· ἢ μικρόν μοι μέλει· σκοπεῖν δὲ δεῖ ἡμᾶς τὸ ἄλλων ἀποπίδυν. ΠΑ. τίνα μέν; ΤΥ. εἰ καὶ ταύτην ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐγκαταλέξομεν. ὥστε ἐπειδάν τινα πυνθάνηταί τις ὁποία τις αὕτη τέχνη ὄστι, λέγειν, οἵα γραμματικὴ, ἰατρικὴ, κωδωσιτική. ΠΑ. ἐγὼ μὲν, ὦ Τυχιάδη, πολὺ μᾶλλον ταύτην, ἢ τινὰ ἑτέραν τέχνην φαίην ἄν· εἰ δέ σοι φίλον ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως οἴομαι, λέγοιμι ἄν, καίπερ οὐ πάνυ πάσιν ὢν, ὡς ἔφθην εἰπών, ὅτι τούτου παρεσκευασμένος ὑθέν. ΤΥ. Εἰ καὶ σμικρὰ δέ, τοῖς ἀληθέσι δήπου. ΠΑ. Ἴθι δὴ τοίνυν περὶ τῆς τέχνης εἰ σοι δοκεῖ, ἥτις ποτὲ ὕσα τυγχάνει τῷ ὄντι σκοπῶμεν. οὕτω γὰρ ἐπανελθόντες αὖθις καὶ τὰς κατ' εἴδος τέχνας, εἴπερ ἄρα ὀρθῶς μετέχοιμεν αὐτῆς. ΤΥ. τί ποτ' οὖν ὄστι τέχνη, ὡς ὑπίσχνασαι; ΠΑ. πάνυ μὲν οὖν. ΤΥ. μὴ τοίνυν ὠκνεῖ λέγειν αὐτὸν, εἴπερ οἶσθα. ΠΑ. τέχνη ὄστιν, ὡς ἐγὼ Ξενομνημονεύω, σοφοῦ τινος ἀκούσας,

σύστημα ἐγκαταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων, A πρὸς τι τέλος δύχρηστον τῷ ἐν τῷ βίῳ. ΤΥ. ὀρθῶς ἐκείνου γε εἰπόντος, οὕτως ἀπεμνημόνευσας. ΠΑ. Εἰ δὲ μετέχοι τούτων ἁπάντων ἡ παρασιτικὴ, τί αὖ ἄλλο ἢ ἐπ' αὐτὴ τέχνη εἴη; ΤΥ. τέχνη γὰρ, εἴπερ οὕτως ἔχοι. ΠΑ. Φέρε δὴ καθ' ἕκαστον τοῖς τῆς τέχνης εἴδεσιν ἐφαρμόζοντες τὸν παρασιτικὸν, εἰ σύμφωνός ἐστι, σκοπῶμεν, καὶ ὁ παρ' αὐτῆς λόγος, ἀλλὰ μὴ καθάπερ αἱ πονηραὶ χύτραι ἀκροώμεθα, μὴ κατ' ὀλίγον ἀποφθεγγόμενοι. δεῖ δῆτα οὖν καὶ ταύτην ὥσπερ καὶ πάσας τέχνας, σύστημα ἐγκαταλήψεων. B πρῶτον μὲν γὰρ δοκιμάζειν, καὶ διακρίνειν ὅστις αὖ ὀπτητὸς ἥδιστος τρέφειν αὐτόν· καὶ οὕτω παρασιτεῖν ἀρξάμενος, οὐκ ἂν μεταγνοίη. ἢ τὸν μὲν ἀργυρογνώμονα τέχνην τινὰ φήσομεν ἔχειν, εἴπερ ὀπίσαιτο διαγιγνώσκειν τά τε κίβδηλα τῶν νομισμάτων, καὶ τὰ μή. τοῦτον δὲ αὖθις τέχνης διακρίνειν τοὺς τε κιβδήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ταῦτα, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, καὶ τῶν ἀνθρώπων μὴ φανερῶν ὄντων; αὐτὰ μόνοι ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης κατα- C μέμφεται, λέγων,

Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διδόναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

ᾧ δὴ καὶ μείζων ἡ τοῦ παρασίτου τέχνη πέφυκεν, εἴγε καὶ τὰ οὕτως ἄδηλα, καὶ ἀφανῆ, μᾶλλον τῆς μαντικῆς γνωρίζειν τε, καὶ οἶδε. τὸ δέ γε ὀπίσασθαι λόγοις λέγειν ὀπτητικοῖς, καὶ παράγματα παρέχειν, δι' ὧν οἰκειώσεται, καὶ δυνούσαν ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀποδείξει, ἆρ' ὑ σωφέσεως καὶ καταλήψεως ἐρρωμένης εἶναί σοι δοκεῖ; ΤΥ. καὶ μάλα. D ΠΑ. Τὸ δέ γε ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν αὐταῖς, ὅπως πρωτος ἀπέλθη πλέον ἔχων, ἢ πρὸ δοκιμῶν τοῖς μὴ τὸν αὐτὸν αὐτῷ κεκτημένοις τέχνην αὖθις τινὸς λόγου ἢ σοφίας πλάττεσθαι οἴει; ΤΥ. ἔδαμῶς. ΠΑ. τί δὲ, τὸ ὀπίσασθαι τὰς ἀρετὰς, ἢ κακίας τῶν ὄψων, καὶ τῶν σιτίων, πολυπραγμοσύνην ἀτέχνου τινὸς εἶναί σοι δοκεῖ; ἢ ταῦτα, τὸ γλυκυτάτου Πλάτωνος οὕτωσὶ λέγοντος, Τὸν μέλλοντος ἑστιάσεσθαι, μὴ μαγειρικὸν ὄντος, σκληρᾶς ὁμήρου δοίνης, ἀκριβεστέρα ἡ κρίσις.

præceptionum exercitarum comprehensio ad vnum exitum vitæ vtilem pertinentium. TYC. Rectè sanè illius auditi verba commeministi. PAR. Iam si horum omnium particeps est Parasitica, consentaneum est & hanc nihil aliud quàm artem habendam esse. TYC. Ita profectò ars habenda est, si quidem hæc ita se habuerint. PAR. Age iam singillatim ad omnes artis species parasiticam accommodantes, num oratio illi consonet, considerabimus: sed non, quemadmodum ollæ vitiosæ dum pulsantur, ne malignè resonet. Oportet itaque & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum B inuentionem in se complecti. Principiò enim præuidere atque discernere quis aptus & accommodatus sit eum alere: atque ita facto parasitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios seu numularios artem quandam habere qua norint adulterina nomismata à probis sagaciter deprehendere: hunc autem citra artis adminiculum discernere posse adulterinos homines & probos, præsertim cùm veluti nomismata, hominum mores cuiusmodi sint, non statim pateant? Eadem hæc & sapiens reprehendit Euripides, C dicens:

At quo malus noscendus est mortalibus, *In Medea.*
Innatus est nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Parasiti ars esse ostenditur, qui res ita obscuras & abditas magis quàm vaticinandi peritia perspicit & cognoscit. Nosse verò sermones proferre accommodos, eáque facere per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus semet quàm beneuolentissimum suo alumno esse ostensurus sit, nunquid non singularis intelligentiæ, atque inuentionis vehementissimę tibi documentum esse videtur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipsis cõuiuiis vt abeat per D omnia plus habens, eósque exuperans qui eam artem sua negligentia sibi non parauerunt, an hoc citra rationem & singularem sapientiam Parasitum facere posse arbitraris? TYC. Nequaquam. PAR. Quid autem? nosse obsoniorum ciborúmque virtutes & vitia, num tu rudis & indocti cuiuspiam curiositatem esse existimas? Præsertim Platone generosissimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus est, nec rei coquinariæ scientiam habuerit, eius in adornando conuiuio pertenue est iudicium.

Quòd autem Parasitica nõ cognitionem solam, sed exercitationem quoque sibi vendicet, inde perdisces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menses & annos sæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipsæ apud possidentes depereunt. At verò Parasiti cognitiones nisi quotidie in vsu sint atque exercitio, perdunt non artem solam, vt opinor, sed ipsum quoque artificem. Parasiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne insaniæ sit perquirere. Ego verò quàm edere & bibere, in vita mortalium nihil inuenio vtilius aut præstantius, & citra quod vita non potest subsistere. TYC. Maximè. PAR. Atqui ne eiusmodi quidem res est parasitica, cuiusmodi est pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla esse videatur, sed quædam vis atque potentia. TYC. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo possidenti est conducibile. Age enim si tibi ipse nauim in mari commisisses fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euasurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PAR. Quid tandem obstat? an quòd arte careas, cuius ope te ipse seruare potuisses? TYC. Sanè verò. PAR. Proinde arte seruamur, imperitia verò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Parasiticam artem esse constat. TYC. Artem profectò, quãtùm apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios, de curru non rarò delapsos esse comperi, ac nonnullos illorum luxatos atque delumbatos, porrò nonnullos prorsus extinctos: cæterùm Parasiti naufragium nullus est qui possit producere. Proinde si neque ab arte remota est Parasitica, neque facultas est aliqua, comprehensio autem præceptionum exercitarum; eandem artem esse hodie nobis fatendum est. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum esse intelligis, vt finem aliquem generosum Parasiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè sanè dicis: videtur autem hac finitione potissimùm explicari posse: Parasitica ars est ciborum atque potuum, & sermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi sunt, cuius finis est voluptas. TYC. Vidêre mihi tuam artem præclarè definisse.

Parasitica definitio.

A ὅτι γε μὴν οὐκ ἐκ καταλήψεως μόνον, ἀλλὰ συγγεγυμνασμένης ἐστὶν ἡ παρασιτική, μάθοις ἂν εὐθέως ῥᾳδίως. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν καταλήψεις, καὶ ἡμέρας, καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτοὺς πολλάκις ἀσυγγύμναστοι μένουσι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπόλλυνται παρὰ τοῖς κεκτημένοις αἱ τέχναι· αἱ δὲ τῆς παρασίτου καταλήψεις, εἰ μὴ καθ' ἡμέραν εἴη συγγυμνασίαι, ἀπόλλυσιν οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τεχνίτην. τὸ γὲ μὴν πρὸς τέλος ἀνήκειν τὸν τοῦ βίου, μὴ καὶ μανίας εἶναι ζητεῖν; ἐγὼ γὰρ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ B πιεῖν οὐδὲν ἀνήκειν εὑρίσκω τοῦ εἶναι ὄν, οὐδὲ ζῆν γε αἰσθάνεται τούτου ὄντι. ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. καὶ μὴν οὐδὲ ἰσχυρόν τι ἐστὶν ἡ παρασιτική, ὁποῖον ὁ κάλλος, καὶ ἡ ἰσχύς, ὥστε τέχνην μὲν μὴ δοκεῖν αὐτήν, δύναμιν δέ τινα τοιαύτην. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. ΠΑ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀτεχνία ἐστίν. ἡ γὰρ ἀτεχνία, οὐδέποτε οὐδὲν καρποῖ τοῦ κεκτημένου. φέρε γὰρ εἰ ἐπιτρέψας σὺ σαυτοῦ ναῦν ἐν θαλάττῃ, καὶ χειμῶνι, μὴ ἐπισάμενος κυβερνᾶν, σωθείης ἄν; ΤΥ. οὐκ ἔστιν. ΠΑ. τί δὴ C ποτε, ἢ τοῦ μὴ ἔχειν τέχνην, δι' ἣν δυνήσεταί σώζειν ἑαυτόν; ΤΥ. καὶ μάλα. ΠΑ. οὐκοῦν καὶ παρασίτου ἐστὶ τῆς παρασιτικῆς, εἴπερ ἐστὶν ἀτεχνία, οὐκ ἂν ἐσώζετο; ΤΥ. ναί. ΠΑ. οὐκοῦν τέχνη σώζεται, ἀτεχνία δὲ οὔ; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. τέχνη ἄρα ἐστὶν ἡ παρασιτική. ΤΥ. τέχνη, ὡς ἔοικε. ΠΑ. καὶ μὴν κυβερνήτας μὲν ἀγαθοὺς, καὶ ἡνιόχους τεχνίτας ἐκπεσόντας τῶν δίφρων οἶδα ἐγὼ πολλάκις· καὶ τοὺς μὲν, ξυντεθέντας, τοὺς δὲ, καὶ πάμπαν ἀφανισθέντας· παρασίτου δὲ ναυάγιον, οὐδὲ εἷς ἔχει πρῶτον εἰπεῖν. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀτεχνία ἐστὶν ἡ παρασιτική, μήτε δύναμις, σύγκημα δέ τι, καὶ οὐ καταλήψεων γεγυμνασμένων, τέχνη δηλονότι διωμολόγηται ἡμῖν σήμερον. ΤΥ. ὅσον οὐ τούτου, εἰκάζω· ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπως καὶ ὅρον ἡμῖν τινα γλυκαῖον ἀποδῷς τῆς παρασιτικῆς. ΠΑ. ὀρθῶς σύγε λέγων. δοκεῖ γὰρ δή μοι οὕτως ἂν μάλιστα διορίσθαι, παρασιτικὴ ἐστὶ τέχνη ποτέων, καὶ βρωτέων, καὶ τῶν πρὸς ταῦτα λεκτέων, τέλος δ' αὐτῆς, ἡδύ. ΤΥ. ἐπαφρόδιτός μοι δοκεῖς εἰρηκέναι τὴν σαυτοῦ τέχνην.

ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, μὴ πρὸς ἐνίους τῶν φι-
λοσόφων μάχη σοι περὶ τοῦ τέλους ἦ. ΠΑ. Ἐ
μοὶ ἀπόχρη τε, εἰ καὶ ἔσται ὁ αὐτὸ τέλος εὐ-
δαιμονίας, καὶ παρασιτικῆς. φανήσεται δὲ οὕτως.
ὁ γὰρ σοφὸς Ὅμηρος τὸν τοῦ παρασίτου βίον
θαυμάζων, ὡς ἄρα μακάριος, καὶ ζηλωτὸς
εἶη μόνος,

Οὐ γάρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
Ἢ ὅταν εὐφροσύνῃσιν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,

-- πάρα δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρεῶν, μέθυ δὲ κρητῆρες ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι.

καὶ ὡς ἐκ ἱκανῶς ταῦτα θαυμάζων, μᾶλλον τ'
αὐτοῦ γνώμην ποιῆς φανερωτέραν, οὕτω λέγων·

Τοῦτο τί μοι κάλλιον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι,
ἢ ἕτερόν τι ἐξ ὧν φησιν, ἢ ὃ παρασιτεῖν, εὐ-
δαίμονα νομίζων. καὶ μὲν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀν-
δρὶ προσετίθηκε τούτοις τοῖς λόγοις, ἀλλὰ τῷ
σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. κρίνει γε εἴπερ ἐβού-
λετο Ὀδυσεὺς ὁ καὶ τοῖς Στωϊκοῖς ἐπαινεῖν
τέλος, ἐδήλωσε ταῦτα λέγων, ὅτε τὸν Φιλοκτή-
την ἀπήγαγε ἐκ τῆς Λήμνου, ὅτε ὁ Ἴλιον
ἐξεπόρθησεν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας φεύγοντας κα-
τέσχεν, ὅτε εἰς Τροίαν εἰσῆλθεν, ἑαυτὸν μαστι-
γώσας, καὶ κακὰ καὶ Στωϊκὰ ῥάκη ἐνδύς· ἀλλὰ
τότε οὐκ εἶπε τοῦτο τέλος χαριέστερον· ἀλλὰ
μὴν ἐν τῷ τῶν Ἐπικουρείων βίῳ γεγόμενος
αὐτὸς παρὰ τῇ Καλυψοῖ, ὅτε αὐτῷ ἐξῆν
ἐν ἁβρείᾳ τε διατελεῖν, καὶ τρυφᾶν, καὶ διανεῖν
τοῖς Ἀτλαντος θυγατέρα, καὶ κινδυνεύειν πάσας τὰς
λείας κινήσεις, οὐδέποτε εἶπε τοῦτο ὃ τέλος
χαριέστερον, ἀλλὰ τὸν τῶν παρασίτων βίον.
ἐκαλοῦντο δὲ δαιτυμόνες οἱ παράσιτοι τότε.
πῶς οὖν λέγω; πάλιν γὰρ ἄξιον ἀναμνησθῆ-
ναι τῶν ἐπῶν· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀκούειν αὐτῶν,
μὴ πολλάκις λεγομένων. Δαιτυμόνες κα-
θήμενοι ἑξείης, καὶ, παρὰ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρεῶν. ὅτε μὲν Ἐπίκουρος σφόδρα
ἀναισχύντως ὑφελόμενος ὃ τῆς παρασιτικῆς
τέλος, τὸ κατ' αὐτὸν εὐδαιμονίας, τέλος αὐτὸ
ποιεῖ. καὶ ὅτι κλοπὴ ὃ φαγμά ἐστι, καὶ οὐδὲν
Ἐπικούρῳ μᾶλλον ἡδὺ, ἀλλὰ τῷ παρασίτῳ,
ὅτῳ μάζοις αὖ. ἐγώγε ἡγοῦμαι ὃ ἡδὺ πρῶ-
τον μὲν, ὃ τῆς σαρκὸς ἀοχλησίαν, ἔπειτα ὃ μὴ
ταράττειν καὶ ταράττης τὴν ψυχὴν ἐμπεπλῆσθαι.

A Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abundè ſufficit hunc eſſe finẽ & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Siquidem Homerus ille ſapiens Paraſiti vitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Haud ego finẽ vllũ meliorẽ vltrà arbitror eſſe,
Quàm ſi mente omnis populus lætetur ſuanti,
Iuxta autem menſæ ſint pane cibiſq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre falernum
Fundès diſtribuat per pocula parua bibendã.

Iam quaſi parum cumulatè hæc admiraretur, ſententiam ſuam longè pleniorem
B apertiorémque hiſce verbis facit, perfeſtiuè ſubiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus eſſe videtur.

haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm paraſitari exiſtimans. Sedenim hęc verba non cuilibet è vulgo attribuit, verùm omnium ſapientiſſimo. Et ſanè ſi Vlyſſi fuiſſet in animo Stoicos ſecuto laudare finem Virtutem, potuiſſet illud dicere quãdo Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam ſubuertit, quando Græcos fugam adornantes compeſcuit atque
C detinuit, quando Troiam ingreſſus eſt ſe ipſe indecoris vulneribus flagellatum afficiens, ac ſordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nuſquam cõmeminit. Cæterùm ne tunc quidem cùm in Epicureorum vita conſtitutus apud venuſtiſſimam Calypſo verſaretur, illíque liceret in otio voluptuosè & molliter viuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum cõſcendere, neque non rebus quas animi libido ferebat, indulgere; illius pulcherrimi finis memor eſt: ſed cùm apud Phæacas paraſitum ageret. Vocabãtur autem tunc tẽporis paraſiti, dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim eſt vt iterum atque iterum ſuauiſſimorum verſiculorum
D recordaremur: neq; enim ad ſatietatem audiri poſſunt, niſi ſæpius repetantur:

Dætymones ſedeant ex ordine. &,
Iuxta menſæ adſint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimiùm impudenter hunc finem detractum paraſiticæ, ad felicitatem ſuam detorſit. Quòd autem hæc res non abſit à furto, quódque Epicuro voluptas nihil curæ ſit, ſed paraſito, ita potes colligere. Ego voluptatem exiſtimo primùm tranquillum ſtatum corporis: deinde neque mentem vlla perturbatione aut moleſta cura onerari.

Horum vtrunque parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem fit particeps. Etenim cùm curiosè satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine solis, atque distantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue non sint, déque ipso fine perueſtigãs, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiosè dissidens: non humanis solùm, sed & mundanis vexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horum omnium securus, omnia bene se habere existimans, credénsque hæc meliori loco esse nõ posse quàm sint, cum multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negotium, edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus voluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicunque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem voluptuosè viuet minimè, imò ne viuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à seipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille. & non is quem se superbè venditat: Sin à seipso, voluptuosè non viuet. TY C. Quomodo verò non voluptuosè? PAR. Si enim suppetiuerit illi apud seipsum victus copia, multa, ô Tychiade, eiusmodi vitam consequi necesse est. Vide verò qualia: oportet enim eum qui voluptate duce molliter & delicatè victurus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abundè indulgere. Aut quid tu ais? TYC. Et mihi idem videtur. PAR. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse vnde libidinem suam expleat, nõ ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque vnquam voluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copioſę pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum voluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quòd necesse sit eum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeò odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam, coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis vescitur, ac per hoc sperata voluptate priuatur.

A τούτων τοίνυν ὁ μὲν παράσιτος ἑκατέρων τυγχάνει· ὁ δὲ Ἐπικούρεος, οὐδὲ θατέρου. ὁ γὰρ ζητῶν περὶ χήματος γῆς, καὶ κόσμων ἀπειρείας, καὶ μεγέθους ἡλίου, καὶ ἀποσημάτων, καὶ πρώτων στοιχείων, καὶ περὶ τῶν θεῶν, εἴτε εἰσὶν, εἴτε οὐκ εἰσὶ, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τέλους ἀεὶ πολεμῶν, καὶ διαφερόμενος πρός τινας, οὐ μόνον ἐν ἀνθρωπίναις, ἀλλὰ καὶ ἐν κοσμικαῖς ὕλαις ὀχλήσεσιν. ὁ δὲ παράσιτος, πάντα καλῶς ἔχειν οἰόμενος καὶ πεπιστευκὼς μὴ ἄλλως ταῦτα ἔχειν ἀμείνον, ἢ ἔχει, μετὰ πολλῆς ἀδείας, καὶ γαλήνης, οὐδενὸς αὐτῷ τοιούτου πρενοχλοῦντος ἐάσαι, καὶ χειμάτων ὑπτίως, ἀφύκτως τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας, ὥσπερ Ὀδυσεὺς ὅτι τῆς πατρίδος ἀπὸ πλέων οἴκαδε. καὶ μὲν δὴ οὐ περὶ ταῦτα μόνον οὐδὲν πρήσσει ὁ ἡδὺ τῷ Ἐπικούρῳ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλα. ὁ γὰρ Ἐπίκουρος οὗτος, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ σοφὸς, ἤτοι φαγεῖν ἔχει, ἢ οὔ. εἰ μὲν οὐκ ἔχει, οὐχ ὅπως ἡδέως ἂν ζήσεται, ἀλλ' οὐδὲ ζήσεται· εἰ δὲ ἔχει, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε παρά ἄλλου. εἰ μὲν οὖν παρ' ἄλλου ὁ φαγεῖν ἔχοι, παράσιτός ἐστι, καὶ οὐχ ὡς λέγει· εἰ δὲ παρ' B ἑαυτοῦ, οὐχ ἡδέως ζήσεται. ΤΥ. πῶς οὐχ ἡδέως; ΠΑ. Εἰ γὰρ ἔχοι ὁ φαγεῖν παρ' ἑαυτοῦ, πολλά γε, ὦ Τυχιάδη, τῷ τοιούτῳ βίῳ παρακολουθεῖν ἀνάγκη· καὶ ἄλφιτα πόσα. δεῖ τὸν μέλλοντα βιώσεσθαι καθ' ἡδονὴν, τὰς ἐγκυμονούσας ὀρέξεις ἁπάσας ἀναπληροῦν. ἢ τί φῄς; ΤΥ. καὶμοὶ δοκεῖ. ΠΑ. Οἰκονῶ τῷ μὲν συχνὰ κεκτημένῳ, ἵνα τοῦτο πάρεχει. τῷ δὲ ὀλίγα, καὶ μηδὲν οἰκέτι· ὥστε πένης οὐκ ἂν σοφὸς γένοιτο, οὐδὲ ἐφικνοῖτο τοῦ τέλους· λέγω δὲ τοῦ ἡδέος. ἀλλ' οὐδὲ μὲν ὁ πλούσιος, ὁ παρὰ τῆς C οὐσίας ἀφθόνως ταῖς ἐπιθυμίαις χορηγῶν, δυνήσεται τοῦδε ἐφικέσθαι. τί δήποτε; ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἀναλίσκοντα τὰ ἑαυτοῦ πολλαῖς περιπίπτειν ἀηδίαις. τοῦτο μὲν, τῷ μαγείρῳ κακῶς σκυλάσαντι τὸ ὄψον μαχόμενον, ἢ εἰ μὴ μάγειρος, φαύλῳ παρὰ τοῦτο ἐδίοντα τὰ ὄψα, καὶ τοῦ ἡδέος ὑστερεῖν.

D

τοῦτο

τῦτο δὲ, τὰ οἰκονομοῦντι τὰ κτ' ἀγρὸν οἰκίαν, εἰ μὴ καλῶς οἰκονομοίη, μαχόμενον. ἢ οὐχ οὕτω; ΤΥΧ. νὴ Δία καμοὶ δοκεῖ. ΠΑΡ. τὰ μὲν Ἐπικούρῳ, πάντα ξυμβαίνειν εἰκὸς, ὥστε ἀδέποτε τεύξεται τῆς τέλους· τὰ δὲ παρασίτῳ, οὔτε μάγειρός ἐστιν, ᾧ χαλεπήνῃ, οὔτε ἀγρὸς, οὔτε οἰκονόμος, οὔτε ἀργύρια, ὑφ' ὧν ἀπολογούμενος ἀχθεσθείη, καὶ πάντα ἔχει, ὥστε καὶ φάγοι καὶ πίοι, μόνος οὗτος ἂν ἀπολαύοι μηδενὸς, ὢν ἀκτήνος, ἀπάγχη ἀποχλούμενος. ἀλλ' ὅτι μὲν τέχνη ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, καὶ ἐκ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἱκανῶς δέδεικται. λοιπὸν, ὅτι καὶ ἀρίστη δεικτέον, καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ὅτι κοινὴ πασῶν διαφέρει τῶν τεχνῶν· εἶτα ὅτι καὶ ἰδίᾳ ἑκάστης. κοινῇ μὲν οὖν ἁπασῶν οὕτω διαφέρει. πάσης γὰρ τέχνης ἀνάγκη πρόσεστιν μάθησιν, πόνον, φόβον, πληγὰς, ἀφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἀπέδυξατο. ταύτῃ δὲ τῇ τέχνῃ, ὡς ἔοικε, μόνῃ ἔξεστι μαθεῖν, μὴδὲ πόνου. τίς γὰρ ἀπὸ δείπνου ποτὲ ἀπῆλθε κλαίων, ὥσπερ τινὰς ἐκ τῶν διδασκάλων ὁρῶμεν; τίς δ' ὅτι δεῖπνον ἀπιὼν, ὤφθη σκυθρωπὸς, ὥσπερ οἱ εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες; καὶ μὲν ὁ μὲν παράσιτος, ἐκὼν αὐτὸς ὅτι δεῖπνον ἔρχεται, μάλιστα ὀπτυμένῳ τῆς τέχνης, οἱ δὲ ταῖς ἄλλαις τέχναις μανθάνοντες, μισοῦσιν αὐτάς· ὥστε ἔνιοι δι' αὐτὰς ἀποδιδράσκουσι. τί δὲ ὑ κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαί σε δεῖ, ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἐκείναις ταῖς τέχναις προκόπτοντας, οἱ πατέρες καὶ μητέρες τοῦτοις τιμῶσι μάλιστα, οἷς καθ' ἡμέραν καὶ τὸν παράσιτον; Καλῶς, νὴ Δία, ἔγραψεν ὁ παῖς, λέγοντες, δότε αὐτῷ φαγεῖν· οὐκ ἔγραψεν ὀρθῶς, μὴ δότε. οὕτω τὸ πρᾶγμα καὶ ἔντιμον, καὶ ἐν τιμαῖς μέγα φαίνεται. καὶ μὲν αἱ ἄλλαι τέχναι, τὸ ὕστερον τῦτο ἔχουσι, μετὰ τὸ μαθεῖν, καὶ τοῖς καρποῖς ἡδέως ἀπολαμβάνουσι· πολλοὶ γὰρ, καὶ ὄψιος οἶμος ἐς αὐτό.

A Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum eſt. An verò hæc ita ſe non habent? T Y C. Per Iouem idem quoque mihi videtur. P A R A S. Hæc ergo omnia vt Epicuro accidant neceſſe eſt: itaque nunquam voluptatis fine miſer ille potietur. At verò paraſito neque cocus eſt vllus cui propter incuriam iraſceretur, neque ager, neque villicus, neque argentum, quorum nomine famuli excuſationem perferens doleret: & tamen omnia habet, vt edat & bibat, ſoli illi nulla re exiſtente qua vt Epicurus perturbaretur. Iam quòd ars ſit paraſitica, & ex his iam dictis, atque aliis, B ſatis ſupérque oſtenſum eſt. Reliquum eſt vt planum faciam quàm ſit etiam omnium optima, & hoc quidem non ſimpliciter, ſed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes ſua anteire ſoleat præſtantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præſtat aliis. Etenim vniuſcuiuſque artis ſtudium, diſcendi adducere laborem, timorem ac verbera neceſſe eſt: quæ qui non deprecetur, nullus vnquam inuentus eſt. Hanc C verò artem cuius ego profeſſor ſum, ſolam, vt videtur, licet ſine labore perdiſcere. Quis enim vnquam à conuiuio flens digreſſus eſt, veluti quoſpiam videmus pueulos à præceptoribus diſcedere? Quis proficiſcens ad conuiuium vnquam triſtis atque ſeuerus conſpectus eſt, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare ſolent? Atqui paraſitus ſua ſponte, atque adeò volens ad cœnam vadit, artis conſequendæ omnium cupidiſſimus. Cæteri verò qui aliis artibus perdiſcendis nauant operam, eaſdem proſequuntur odio, ita D vt nonnulli aufugientes, artes ſuas ſumma deteſtatione repudient. Et cur non hoc quoque conſiderandum tibi venit, quòd eos qui in aliis artibus feciſſent aliquod operæpretium, parentes his potiſſimùm honorare ſolent, quibus paraſitum quotidie cohoneſtant? Elegantes, ita me Dij ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat: malignas literarum notas deſcripſit, nihil date illi. Adeò res & honore penſanda, & ſupplicio punienda eſſe videtur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum eſt, vt primum hoc poſterius habeant, poſtquam iam multo ſudore paratæ ſunt, dulcem & expetitum voluptatis fructũ ſubminiſtrant ſuis cultoribus, ad quam rem multa eſt via, nec minùs aſpera.

Cæterùm ſola ex omnibus paraſitica ſtatim initio inter diſcendum arte ſua fruitur, ac ſimul atque incepta fuerit, quantocyus eſt in quæſtu. Præterea reliquæ artes non ſaltem aliquæ, ſed omnes ſimul tantùm victus conquirendi gratia inuentæ ſunt: at paraſito actutum parata eſt alimẽtorum felix copia, ſimul atque artem exorſus fuerit. An verò non animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabricandi gratia? At paraſitus nihil ſectatur aliud, ſed hoc ipſum quod illius negotium eſt, & cuius gratia ei negotio intentus eſt. At hæc cui obſcura ſint, neminem eſſe arbitror, quòd ij qui reliquarum artium exercendo tractant commercia, per omne tempus afflicti laboribus viuunt ærumnosè atque infeliciter, ac vix vnũ atque alterum diem feſtum per menſem agunt, propterea quòd ciuitates aliàs quidẽ per annum, aliàs per menſem indicta ſolennitate dies feſtos agere ſoleant, & tunc animo remiſſiore lætari dicuntur: at paraſitus ferè ſingulos ſemper triginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi videntur ſacri deorum numinibus. Præterea quibus conſilium aut animus eſt reliquis vti artibus cum aliqua laude & exiſtimatione, illi tenui frugalique victu & potu vtantur neceſſe eſt, tanquam qui morbis decumbũt impliciti. Nam qui victu paulo copioſiore, potúque largiore ſemet inuitat & oblectat, ille ſtudio minimè eſt accommodus. Accedit his, quòd reliquæ artes, ſine inſtrumẽtis, magiſtro ſuo nihil fructus afferre poſſunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram pſallere, neque abſque equo equitare quiſquam poteſt. Porrò hæc vſque adeo bona eſt, adeóque non onerosa artifici, vt omnibus etiam inſtrumentis carenti, tamen victum largè ſuppeditet, eáque commodiſſimè vti poſſit. Et, ſicut videmus, alias artes perdiſcentes, magiſtris mercedem perſoluimus: hanc autem diſcentes, præmium accipimus. Præterea aliarum artium omnium ſunt doctores quidam & profeſſores: cæterùm qui paraſiticam tradat aut doceat, nullus eſt: ſed quemadmodum Poëſis iuxta Socratem, & ipſa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animũ tuum expẽdito, quòd alias artes, aut iter faciẽtes aut nauigantes exercere nequeamus, hac verò vti licet & in itinere, & inter nauigandũ. TYC. Admodum profectò. PAR. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi deſiderare videntur, hæc verò nullius alterius egens eſt adminiculo.

A ἡ δὲ παρασιτικὴ μόνη τῶν ἄλλων βίβλους ἀπολαύει τῆς τέχνης ἐν αὐτῷ τῷ μανθάνειν, καὶ ἅμα τε ἄρχεται, καὶ ἐν τῷ τέλει ἐστίν. αἱ μὲν τοι τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐ πίνες, ἀλλὰ πᾶσαι, ὅτι μόνῳ τῷ ζῆν γεγόνασιν· ὁ δὲ παρασιτος, βίβλους ἔχει τῷ ζῆν ἅμα τῷ ἄρξασθαι τῆς τέχνης. ἢ οὐκ οἶσθ ὅτι ὁ μὲν γεωργὸς, γεωργεῖ, ἵ τῷ γεωργεῖν ἕνεκα, καὶ ὁ τέκτων, τεκταίνεται, ἵ τοῦ τεκταίνεσθαι ἕνεκα· ὁ δὲ παρασιτος, οὐχ ἕτερόν μέν τοι διώκει, ἀλλὰ ὃ αὐτό καὶ ἔργον ἐστὶν αὐτῷ, καὶ οὗ ἕνεκα γίγνεται. καὶ μὲν σκιαγραφεῖς ἐστὶ

B ὅστις οὐκ ἐπίσαται, ὅτι οἱ μὲν τὰς λοιπὰς τέχνας ἐργαζόμενοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον παλαιπωροῦσι, μίαν δὲ ἢ δύο μόνας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἱερὰς ἄγουσι. καὶ αἱ πόλεις ἤ, τὰς μὲν, δι' ἔτους, τὰς δὲ, ἐμμελῶσι ἑορτὰς ἐπιτελοῦσι, καὶ διαφέρειν λέγονται τότε. ὁ δὲ παρασιτος, τοῦ μηνὸς τὰς τριάκοντ' ἡμέρας ἱερὰς ἄγει· πᾶσαι γὰρ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶ) τῶν θεῶν. ἔτι οἱ μὲν βουλόμενοι τὰς ἄλλας τέχνας καταρθοῦν, ὀλιγοσιτίας

C καὶ ὀλιγοποσίας χρῶνται, καθάπερ οἱ νοσοῦντες. πολυποσίας δὲ, καὶ πολισιτίας, οὐκ ἔστιν διαφεύγειν μανθάνειν. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, χρείας ὀργάνων οὐδαμῶς τῷ κεκτημένῳ ὑπηρετεῖν δύνανται· οὔτε γὰρ αὐλῷ ἑνὶ χρεὶς αὐλεῖν, οὔτε ψάλλειν δύο λύρας, ἵππῳ χρεὶς ἱππεύειν. αὐτὴ δ' ὅπως ἐστὶν ἀγαθὴ, καὶ ἡ σαρξα τῷ τεχνίτῃ, ὥστε καὶ ὑπάρχει μηδὲν ἔχοντι ὅπλον χρῆσθαι αὐτῇ. καὶ, ὡς ἔοικε, τὰς ἄλλας τέχνας μανθάνομεν, μισθὸν διδόντες, ταύτην δ', λαμβάνοντες. ἔτι τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν εἰσὶ διδάσκαλοι

D πίνες, τῆς δὲ παρασιτικῆς οὐδεὶς, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ποιητικὴ κατὰ Σωκράτην, καὶ αὕτη τινὶ μοίρᾳ παραγίγνεται. κἀκεῖνο δ' ὀκνεῖ, ὅτι τὰς μὲν ἄλλας τέχνας ὀδυόντες, ἢ πλέοντες, ἢ διωκόμενοι διαφεύγουσι. ταύτην δὲ ὅτι χρῆσθαι καὶ ἐν ὁδῷ, καὶ πλέοντι. ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. καὶ μήν τοι, ὦ Τυχιάδη, αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, δοκοῦσί μοι ταύτης ἐπιθυμεῖν, αὐτὴ δὲ, οὐδεμιᾶς ἑτέρας.

ΤΥ. τί δὲ οὐχ οἱ τὰ ἀλλότρια λαμβάνοντες, ἀδικεῖν σοι δοκοῦσι; ΠΑ. πῶς γὰρ οὔ; ΤΥ. πῶς οὖν ὁ παράσιτος τὰ ἀλλότρια λαμβάνων, οὐκ ἀδικεῖ μόνος; ΠΑ. οὐκ ἔχω λέγειν. τὴν μὲν τῶν ἄλλων τεχνῶν αἱ ἀρχαὶ φαῦλαί τινες, καὶ εὐτελεῖς εἰσι, τῆς δὲ παρασιτικῆς ἡ ἀρχὴ, πάνυ γενναία τις. ὁ γὰρ προσλούμενον τοῦτο τῆς φιλίας ὄνομα, οὐκ ἄλλο τι ἢ εὐρεσις, ἢ ἀρχὴ παρασιτικῆς. ΤΥ. πῶς λέγεις; ΠΑ. ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸν, ἢ ἀγνῶτα ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐδὲ σπουδῇ μετρίως, ὅτι δεῖπνον καλεῖ, ἀλλὰ δεῖ πρότερον, οἶμαι, τοῦτον τὸν μέλλοντα φίλον, ἵνα κοινωνήσῃ σπονδῶν, καὶ παραπέμψῃς, καὶ τῶν τῆς τέχνης ταύτης μυστηρίων. ἐγὼ γοῦν πολλάκις ἤκουσα τινῶν λεγόντων, ποταπὸς δὲ οὗτός ἐστιν ὁ φίλος, ὅστις οὐ βέβρωκεν, οὐδὲ πέπωκε μεθ' ἡμῶν; ὡς δηλονότι τὸν συμπίνοντα, καὶ συνεσθίοντα, μόνον πιστὸν ἡγουμένων φίλον. ὅτι γε μὲν ἡ βασιλικωτάτη τῶν τεχνῶν ἐστιν αὕτη, μαθοῖς ἂν καὶ σὺ τοῦτο δὲ οὐχ ἥκιστα. τὰς μὲν γὰρ λοιπὰς τέχνας, οὐ μόνον καμοπαθοῦντες, καὶ ἱδρωτῶντες, ἀλλὰ, νὴ Δία, καθήμενοι, καὶ ἑστῶτες ἐργάζονται, ὡσπερ ἀμελεῖ δοῦλοι τῶν τεχνῶν. ὁ δὲ παράσιτος, μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν τέχνην, ὡς βασιλεὺς κατακείμενος. ἐκεῖνα μὲν γὰρ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς, ὅτι δὴ μόνος κατὰ τὸν σοφὸν Ὅμηρον οὔτε φυτεύει χερσὶ φυτὸν, οὔτε ἀροῖ, ἀλλὰ τὰ ἄσπαρτα, καὶ τὰ αὐήροτα πάντα νέμεται. καὶ μὴν ῥητορά τε, καὶ γεωμέτρην, καὶ χαλκέα, οὐδὲν κωλύει τὴν ἑαυτῆς τέχνην ἐργάζεσθαι, ἐάν τε πονηρὸς, ἐάν τε καὶ μοχθηρὸς ᾖ, παρασιτεῖν δὲ οὐδεὶς δύναται ἢ μοχθηρὸς ὤν, ἢ πονηρός. ΤΥΧ. παπαί. οἷ χρῆμα ἀποφαίνῃ τὴν παρασιτικήν· ὥστε καὶ αὐτὸς ἤδη βούλεσθαί δοκῶ μοι παράσιτος εἶναι τοῦτου ὅς εἰμι. ΠΑΡ. ὡς μὲν τοίνυν κοινῇ πάντων διαφέρει, δεδεῖχθαί μοι δοκῶ. φέρε δὴ ὡς καὶ κατ' ἰδίαν ἑκάστης διαφέρει, σκοπῶμεν. ὁ μὲν δὴ τὰς βαναύσους τέχνας παραβαλλὼν αὐτῇ, αὐόητόν ἐστι· καὶ μᾶλλόν πως καταγελῶτος ὁ ἀξίωμα τῆς τέχνης.

ΤΥ C. Quid autem? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniustè agere videtur? PAR. Et quî non? TYC. Quomodo ergo parasitus aliena accipiens, solus extra iniusti noxiam habendus est? PAR. Huius quæstionis causſam tibi non possum reddere: verùm aliarũ artium principia plerunque sunt vilia atque simplicia, parasiticæ autem principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, nõ inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspicium. TYC. Quomodo dicis? PAR. Quoniam nemo inimicum aut ignotum hominẽ, sed ne mediocriter quidem familiarem ad cœnam vocat: sed necessarium est vt antè cum illo amicitiam contraxerit, quàm eum libationis & mensæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicẽtes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit vnquam nobiscum? quasi eum qui vnà cibum capiat atque combibat, solum fidum amicum esse existimẽr. Quòd autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantùm graviter laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati sint: at parasitus veluti addicto mancipio sua arte vtitur, veluti rex accumbẽs otiosus ab animo. Illa autem quorsum recensere attinet, certissima felicitatis parasiticæ documenta, quòd solus iuxta sapiẽtem Homerum, neque vllam plantam inserit manibus, neque terram versat aratro, sed citra arationem, citráque sementem omnia parasitando consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obstare video quominus artem suam exerceat, etiamsi improbus fuerit aut morio: porrò autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. TYC. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, vt parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. PARA. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica communiter, abundè mihi demonstratum esse opinor. Age nunc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autem hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferam, ineptum mihi esse videtur, aut potiùs eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret.

Sed illud potiùs, quomodo maximas atque pulcherrimas ſua præſtantia exuperet, demonſtrandum eſt. Eſt autem in confeſſo apud omnes, rhetoricam atque philoſophiam cæteris longè celebriores haberi, quas plerique propter generoſitatem atque cognitionem omnibus anteponunt. Proinde poſteaquam oſtendero & his lõgè potiorem eſſe paraſiticam, ſatis conſtabit eandem quoque cæteris artibus vniuerſis longè latéque præſtare, *odyſſ. ζ.* veluti Nauſicaa corporis venuſtate atque proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem communiter vtraſque excellenter anteit, & rhetoricam, & philoſophiam. Primùm quantum attinet ad artis ſubſtantiam. Illa enim ſubſiſtit, hæc *Quintil. lib. 2. c. 17.* verò minimè. Neque enim de rhetorica eadem omnium eſt ſententia, neque eandem idem omnes eſſe ſentimus, ſed nonnullis ars eſſe videtur, nonnullis ab arte ſeiuncta. Plerique etiam prauitatẽ quandam artis ſeu impoſturam eſſe exiſtimãt, alij aliud. Haud alia eſt hominum de philoſophia diſputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philoſophicæ habere videntur, aliter Stoicis, aliter Academicis, ſecus quoque Peripateticis. Et quid multis opus eſt? Omnino alius aliam rem philoſophiam eſſe contendit & comminiſcitur: & ad hunc vſque diem neque illi ſuã obtinent ſententiam, neque ars illorum vna eſſe videtur. Ex quibus omnibus hãc mihi coniecturam facere licet, quòd ſtatim ſub initium illam artem eſſe negem, cuius nulla eſt ſubſtantia: quoniam cur tandem arithmeticam vnam eſſe videmus, quàm quòd bis duo & apud nos & apud Perſas ſint quatuor, nec diſcrepant hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philoſophias varias atque multiplices eſſe videmus, prẽterea neque fines neque principia illarum cõcordare.

TYC. Vera dicis. Etenim vnam philoſophiam eſſe aſſeueranter affirmant, ipſi verò multarum ſunt auctores. PAR. Atqui in reliquis artibus, quanquã nonnihil diſcreparet, quiſpiam verò progreſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ eſſent, earúmque cognitiones nõ forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repudiãdus non eſſet. At philoſophiam quis tanquam neceſſariam ſuſtineret vnam & ſimplicem non exiſtentem, ac ferè vbique ipſam ſecum diſcrepantem, longè magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſſima? Siquidem non eſt vna philoſophandi ſcientia aut ratio, poſtquam innumeras eſſe conſpicio.

A ὅτι γε μὲν τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων τεχνῶν διαφέρῃ, δῆκτέον. ὡμολόγηται γὰρ δὴ πᾶσι πάντων, τῷ τε ῥητορικῷ, καὶ τῷ φιλοσοφίαν, αἷς διαφέρουσι γνωρίμοις καὶ ἐπισήμοις ἀποφαίνονταί τινες. ἐπειδὴ γοῦν καὶ τούτων ἀποδείξαιμι τῷ παρασιτικῷ πολὺ κρατοῦσαν, ὁμολογῆ δηλονότι τῶν ἄλλων τεχνῶν δόξῃ προφερεστάτη, καθάπερ ἡ Ναυσικάα τῶν παρθενικῶν. κοινῇ μὲν οὖν ἀμφοῖν διαφέρῃ, καὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ τῆς φιλοσοφίας, προθύμως κἀγὼ τῷ ὑπάρχειν. ἡ μὲν γὰρ ὑφέστηκεν, αἱ δὲ, οὔ. οὔτε δὲ B καὶ τῷ ῥητορικῷ ἔν τι, καὶ ὃ αὐτὸ νομίζομεν, ἀλλ' οἱ μὲν, τέχνῃν, οἱ δὲ, πειραστὸν, ἀτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, κακοτεχνίαν, ἄλλοι δὲ, ἄλλό τι. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσοφίᾳ κατὰ τὰ αὐτά, καὶ ὡσαύτως ἔχουσιν. ἑτέρως μὲν γὰρ Ἐπικούρῳ δοκεῖ τὰ πράγματα ἔχειν, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἑτέρως δὲ, τοῖς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, καὶ ἁπλῶς, ἄλλος ἄλλῳ ἀξιοῖ τῷ φιλοσοφίαν εἶναι. καὶ μέχρι γε νῦν, οὔτε οἱ αὐτοὶ γνώμης κρατοῦσιν, οὔτε αὐτῶν ἡ τέχνη μία φαίνεται. ὃ δ' ὧν δηλονότι πεκμήρεσθαι καταλείπεται· ἄρχῃ γάρ φημι μήτε εἶναι τέχνῃν, ἧς οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. ἐπεὶ τί δὴ ποτε ἀριθμητικὴ μὲν, μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ δὶς δύο παρά γε ἡμῖν, καὶ τοῖς Πέρσαις, τέτταρά ἐστι, καὶ συμφωνῇ ταῦτα καὶ τοῖς Ἕλλησι, καὶ βαρβάροις; φιλοσοφίας δὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ὁρῶμεν, καὶ οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη σύμφωνα πασῶν. ΤΥ. ἀληθῆ λέγεις. μίαν μὲν γὰρ τῷ φιλοσοφίαν εἶναι λέγουσιν· αὐτοὶ δὲ αὐτῶν πολλοί εἰσι. C ΠΑΡ. καὶ μὴν τὰς μὲν ἄλλας τέχνας, εἴ καί τι κατ' αὐτὰς ἀσύμφωνον εἴη, καὶ προέλθοι τις συγγνώμης ἀξιώσας, ἐπεὶ μέσαι τε δοκοῦσι, καὶ αἱ καταλήψεις αὐτῶν οὐκ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι, πρόσδεκτος ἂν εἴη. φιλοσοφίαν δέ τις ὡς ἀναίσχυντον, ἀνάρχοιτο μὴ μίαν εἶναι, καὶ μηδὲ σύμφωνον αὐτὴν ἑαυτῇ μᾶλλον τῶν ὀργάνων. μία μὲν οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ὅπερ ὁρῶ καὶ ἄπειρον οὖσαν. D

πολλαὶ δὲ οὐ δυνάνται εἶ), ἐπειδήπερ ἡ φιλοσοφία μία. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ῥητορικῆς τοῦτο φαίη τις ἄν. ὃ γὰρ περὶ ἑνὸς προκειμένου τούτου μὴ λέγειν ἅπαντας, ἀλλὰ μάχεσθαι εἶ) φορᾶς ἀπιδόξου, ἀπόδειξις μεγίστη τοῦ μηδὲ τὴν ἀρχὴν εἶ) τοῦτο, οὗ μία κατάληψις ὅλη ἐστί. ὃ γὰρ ζητεῖν ὅ, τί μᾶλλον αὐτῶν ἐστι, καὶ ὃ μηδέποτε ὁμολογεῖν μίαν εἶ), τοῦτο αὐτὴν αἴρει τοῦ ζητουμένου τὴν οὐσίαν. ἡ μέντοι παρασιτικὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις μία ἐστί, καὶ κατὰ ταὐτά, καὶ ὡσαύτως. καὶ οὐκ ἂν εἴποι τις ἄλλως μὲν τοὺς δὲ, ἑτέρως δὲ τοὺς παρασιτεῖν. οὐδὲ εἰσὶν ὡς ἔοικεν οἱ παρασίτοις πρὸς, οἵ Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρειοι, δόγματα ἔχοντες διάφορα, ἀλλὰ πᾶσι περὶ ἅπαντας ὁμολογία τίς ἐστι, καὶ συμφωνία τῶν ἔργων, καὶ τοῦ τέλους. ὥστε ἔμοιγε δοκεῖ ἡ παρασιτικὴ κινδυνεύειν κατά γε τοῦτο, καὶ σοφία εἶ). ΤΥ. πάνυ μοι δοκεῖς ἱκανῶς περὶ τούτων εἰρηκέναι. ὡς δὲ καὶ τἄλλα χείρων ἐστὶν ἡ φιλοσοφία τῆς σῆς τέχνης, πῶς ἀποδείκνυεις; ΠΑΡ. ὁκνῶ ἀνάγκη πρῶτον εἰπεῖν, ὅτι φιλοσοφίας μὲν οὐδέποτε ἠράσθη παράσιτος, παρασιτικῆς δὲ πάμπολλοι ἐπιθυμήσαντες μνημονεύονται φιλόσοφοι, καὶ μέχρι γε νῦν ἐρῶσι. ΤΥ. καὶ τίνας αὖ ἔχοις εἰπεῖν φιλοσόφους, παρασιτεῖν σπουδάσαντας; ΠΑΡ. οὓς τινας μέντοι, ὦ Τυχιάδη, καὶ σὺ γιγνώσκων, ὑποκρίνῃ ἀγνοεῖν κἀμὲ, ὡς κατά τινος αὐτοῖς αἰσχύνης ἐσομένης γιγνομένης, οὐχὶ τιμῆς. ΤΥΧΙΑ. οὔ, μὰ τὸν Δί᾽, ὦ Σίμων, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἄπορῶ οὓς τινας καὶ λέγοις εἰπεῖν. ΠΑΡ. ὦ γλυκύτατε, σύ μοι δοκεῖς ἀπήχθου εἶ) καὶ τὴν διάνοιαν τῶν ἐκείνων βίους, ἐπὶ πλεῖστον δὴ καὶ ἐπιγνῶναι οὓς τινας λέγω, δύναιο. ΤΥΧΙΑ. καὶ μέντοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολλῶ δή τινες εἰσίν. ΠΑΡ. ἐγώ σοι δείξω, καὶ καταλέξω αὐτοὺς ὄντας οὐχὶ τοὺς φαύλους, οὐδ᾽ ὧν ἐγὼ δοκῶ, τοὺς ἀρίστους, καὶ ὃς ἥκιστα οἴει.

Multæ autem esse non possunt, quandoquidem philosophia vna est. Non dispar ia de rhetoricæ quoque substantia quispiam dicere possit. Nam de vna re proposita omnes nõ idem sentire & dicere, sed super præceptionibus diuersis pugnare sententiis, documentum est certissimum ne principium quidem illius artis esse probabile, cuius non est vna cognitio. Etenim quærere quid potissimùm ex illis æstimanda sit rhetorica, ac nondum fateri vnam esse, omnem eius quod quæritur, tollit essentiam. Porrò autem ipsa parasitica non perinde se habet, sed & inter Græcos & inter barbaros sui nunquam dissimilis est, sed vna atque eadem parasitandi ratio vbique. Neque quispiam dixerit, aliter hos aliter illos exercere parasiticam. Neque sunt inter parasitos, vt vides, discrepantium sectarum auctores, cuiusmodi sunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, sed vna omnibus apud omnes est professio, operúmque & finis concordia. Itaque, vt mihi videtur, periculum est ne ex his omnibus iam à me adductis, parasitica quoque sit singularis & præcipua quædam sapientia. TYC. Vidêre mihi ista sufficienter disseruisse. Quòd autem & in aliis philosophia tua professione parasitica deterior existimanda sit, quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi sub initiũ dictu perneccessarium est, nullum parasitum vnquam philosophiam amasse: at parasiticæ desiderio permultos arsisse philosophos testãtur historiæ: quo desiderio etiam nunc tenentur. TYC. Et quosnam memorare potes philosophos qui parasiticæ operam dederint? PAR. Eos quidem, ô Tychiade, quos neque tu ignoras, sed data opera me quoq; ignorare ciuiliter simulas, veritus ne ea ex re dedecus illis potiùs quàm honorẽ conciliem. TYC. Non per Iouem hoc mihi in mentem venerat, ô Simo, attamen vehementer animi pendeo quósnam ei rei vnquam seruientes possis producere. PARA. O generose, equidem tu mihi rudis & imperitus esse vidêre eorum qui philosophorum vitas memoriæ proditas ad posteros transmiserunt: omnino enim eosdem quos dico legere potuisses. TYC. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire gestio qui tandem illi sint. PARA. Ego tibi eosdem demonstrabo, & nominatim perstringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philosophos, sed vt ego opinor, ferè ex omnibus præstantissimos, & de quibus hoc vel suspicari indignũ facinus esse putasses.

Enim vero Æschines ille Socraticus, longis illis & lepidis dialogis summo sermonis nitore atque munditia conscriptis, semel venit in Siciliam, eosdem vnà secum ferens, vt si quo modo fieri posset, eorũ opera Dionysio tyranno innotesceret. Tandem verò lecto Miltiade, visus sibi non mediocrem adiunxisse & laudem & opinionem, reliquum tẽpus permansit in Sicilia, parasitans Dionysio, Socraticis disceptationibus longum valere iussis. Quid autem? nónne & Aristippus ille Cyrenæus vnus ex præstantibus & eximiis philosophis tibi esse videtur? TYC. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracusis versatus est parasitando apud Dionysium. Itaque ex omni parasitorum numero ille in maximo pretio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem singulari præditus industria: quare & coquos quotidie ad illum militare solitus est Dionysius, quò apparatiùs tanto magistro artem perdiscerent culinariam. Ille sanè videtur etiam artem pro dignitate excoluisse. Quin etiam Plato vester generosissimus, & ipse non aliam ob caussam in Siciliam profectus est: ac sanè pauculos aliquot dies parasitatus, statim ab incepta parasitatione propter artis imperitiam elapsus est. Rursus autem Athenas regressus, cùm variis semet studiis exercuisset & adornasset, deinceps secunda vice in Siciliam nauigando contendit, vbi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob parasitandi imperitiam Dionysio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum scitè parasitãti accidit aduersitas, persimilis mihi esse videtur Niciæ. TY. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alij complures: porrò autem Aristoxenus Musicus vir clarus atque memorabilis, & ipse Nelei parasitus fuit. Quòd verò Euripides apud Archelaum parasitum egerit vsque ad extremum vitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexãdrum, planè tibi compertum est. Neque Aristoteles parasiticam intactam reliquit, sed eandem vt reliquas artes omnes exorsus est. Philosophos quẽadmodum parasiticæ operam dederint, ostendi: parasitum verò nemo vnquã poterit producere qui philosophandi captus sit desiderio. Et sanè si felicitas putanda est, neque fame discruciari, neque siti vrgeri, neque algore torqueri: hęc nemini alteri quàm parasito suppetunt. Itaque philosophorum non parum multos quispiam inuenerit & algentes grauiter & esurientes,

A Αἰσχίνης μὲν οὖν ὁ Σωκρατικὸς οὗτος, ὁ τοὺς μακροὺς καὶ ἀστείους διαλόγους γράψας, ἦλθέ ποτε εἰς Σικελίαν κομίζων αὐτοῖς, ὅπως εἰ δυνατὸν δι' αὐτῶν γνωσθείη Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ· καὶ τὸν Μιλτιάδην ἀναγνοὺς, καὶ δόξας βδελυμικέναι, λοιπὸν ἐπιδημήσας ἐν Σικελίᾳ παρασιτεῖ Διονυσίῳ, καὶ τοῖς Σωκρατικοῖς διατριβαῖς ἐρρῶσθαι φράσας. τί δ' οὐ καὶ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος οὐχὶ τῶν δοκίμων φαίνεταί σοι φιλοσόφων; TY. καὶ πάνυ. PA. καὶ οὗτος μὲν τὸν αὐτὸν χρόνον διέτριβεν ἐν Συρακούσαις παρασιτῶν B Διονυσίῳ. πάντων γοῦν ἀμελὴς τῶν παρασίτων αὐτὸς βδελύττεται πρὸς αὐτά. καὶ γὰρ ἐν πλέον τι τῶν ἄλλων παρὰ τὸν τέχνον δίφυής· ὥστε τοὺς ὀψοποιοὺς ὁσημέραι ἔπεμπε παρὰ τοῦτον ὁ Διονύσιος, ὡς πρὸς αὐτὸν μαθησομένους. οὗτος μὲν δοκεῖ κοσμῆσαι τὸν τέχνον ἀξίως. ὁ δὲ Πλάτων ὑμῶν ὁ γενναιότατος, καὶ αὐτὸς μὲν ἦλθεν εἰς Σικελίαν διὰ τοῦτο, καὶ ὀλίγας παρασιτήσας ἡμέρας τῷ τυράννῳ, τῷ παρασιτεῖν ἐοικὼς ἀφυΐας ἔξέπεσε, καὶ πάλιν Ἀθήναζε ἀφικόμενος, ἐν C φιλοπονήσας, καὶ παρασκευάσας ἑαυτὸν, αὖθις δευτέρῳ σόλῳ ἐπέπλευσε τῇ Σικελίᾳ· καὶ δειπνήσας πάλιν ὀλίγας ἡμέρας, ἐοικὼς ἀμαθίᾳ ἐξέπεσε. καὶ αὕτη ἡ συμφορὰ Πλάτωνι περὶ Σικελίαν, ὁμοία δοκεῖ γεγενῆσθαι τῇ Νικίου. TY. καὶ τίς, ὦ Σίμων, περὶ τούτου λέγει; PAR. πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος δ' ὁ μουσικὸς, πολλοῦ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς ἦν παράσιτος Νηλέως ἐκεῖ. Εὐριπίδης μὲν γὰρ ὅτι Ἀρχελάῳ μέχρι τοῦ θανάτου προσέμεινε, καὶ Ἀνάξαρχος Ἀλεξάνδρῳ, πάντες ἴσασιν. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τῆς παρασιτικῆς ἥρξατο μόνον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. φιλοσόφους μὲν οὖν, ὡς ἐγῷμαι, παρασιτίᾳ σπουδάσαντας, εὕρηκα· παράσιτον δ' οὐδεὶς ἔχει φράσαι, φιλοσοφῆν ἐθελήσαντα. καὶ μέντοι εἰ ἔστιν εὐδαίμων ὃ μὴ πεινῆν, μηδὲ διψῆν, μηδὲ ῥιγοῦν, ταῦτα οὐδενὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, ἢ παρασίτῳ. ὥστε φιλοσόφους μὲν εὕροι τις πολλοὺς καὶ ῥιγοδύντας, καὶ πεινῶντας εὕροι,

παράσιτον δὲ οὔ. ἢ σὺ οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλὰ δις τυχὴς τις, ἢ πλωχὸς ἀνθρωπος, ἢ φιλοσόφῳ ὅμοιος. ΤΥ. ἱκανῶς ταῦτά γε. ὅπῃ δὲ καὶ κατὰ πολλὰ διαφέρῃ φιλοσοφίας, καὶ ῥητορικῆς ἡ παρασιτικὴ, πῶς ἐπιδείκνυσι; ΠΑ. Εἰσὶν, ὦ βέλτιστε, καιροὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων βίου, ὁ μὲν τις, εἰρήνης, οἶμαι, ὅλη ἂν, πολέμου. ἐν δὴ τούτοις πᾶσα ἀνάγκη φανερὰς γίνεσθαι τὰς τέχνας, καὶ τοὺς ἐχομένους τούτων ὁποῖοί τινές εἰσι. πρότερον δὲ εἰ δοκεῖ, σκοπώμεθα τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν, καὶ τίνες ἂν εἶεν μάλιστα χρησιμώτατοι, ἰδίᾳ τε ἕκαστος αὐτῷ, καὶ κοινῇ τῇ πόλει. ΤΥ. ὡς οὐ μέτριον ἀγῶνα καταγγέλλεις τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἐγώγε πάλαι γελῶ κατ' ἐμαυτὸν, ἐννοῶν ποῖος ἂν εἴη συμβαλλόμενος παρασίτῳ φιλόσοφος. ΠΑ. ἵνα τοίνυν μὴ πόρρω θαυμάζῃς, μηδὲ ὃ προσῆκόν σοι δοκῇ χλεύης ἄξιον, φέρε προτυποῦσθαι πρὸ ἡμῶν αὐτῶν, ἠγγέλθαι μὲν αἰφνίδιον εἰς τὴν χώραν ἐμβεβληκέναι πολεμίους, εἰ δὲ ἀνάγκη ἐπεξιέναι, καὶ μὴ προϊεσθαι ἔξω διοιουμένους τὴν γῆν· τὸν στρατηγὸν δὲ παραγγέλλειν ἅπασι εἰς τὸν καταλεγον τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ δὴ χωρεῖν τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ δὴ τούτοις, φιλοσόφους τινὰς, καὶ ῥήτορας, καὶ παρασίτους. πρόσεστιν οὖν ἀποδύσασθαι αὐτοὺς, ἀνάγκη γὰρ τοὺς μέλλοντας ὁπλίζεσθαι, γυμνοῦσθαι πρότερον. ἴσως δὴ τοὺς μὲν ἄνδρας, ὦ γύναι, καθ' ἕκαστον, καὶ δοκίμαζε τὰ σώματα· τοὺς μὲν τοίνυν αὐτῶν, ἅτε ἀνδρείας ἴδιος ἂν λεπτοὺς, καὶ ὠχροὺς πεφυκότας, ὥσπερ ἤδη τραυματίας πρεπομένους. ἀγῶνα μὲν γὰρ, καὶ μάχην σαφῆ, καὶ ὠθισμὸν, καὶ κόνιν, καὶ τραύματα, μὴ γελοῖον ᾖ λέγειν, διώσεσθαι φέρειν ἀνθρώπους ὥσπερ ἐκείνους τινὰς δεομένους ἀναλήψεως. ἄθρει δὲ πάλιν μεταβὰς, τὸν παράσιτον, ὁποῖός τις φαίνεται. ἆρ' οὐχ ὁ μὲν, τὸ σῶμα πρότερον πολὺς, καὶ τὸ χρῶμα ἁδρὸς, οὐ μέλας δὲ, οὐδὲ λευκὸς (τὸ μὲν γὰρ γυναικὸς, τὸ δὲ, δούλῳ πρόσεοικεν) ἔπειτα θυμοειδὴς, δεινὸν βλέπων, ὁποῖον ἡμεῖς μέγα, καὶ ὕφαιμον.

A parasitum verò nequaquam. Aut alioqui parasitus habendus non esset, sed infelix quispiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philosopho similis. TYC. Hæc equidem tibi satis superque disputata sunt. At philosophia atque Rhetorica etiam reliquis potiorem esse parasiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in vita humana tempora, ô optime, alia quidē pacis, vt opinor, alia verò belli. Iam in his omnibus modis necessarium est artes cuiusmodi sint manifestas fieri: sed & illi necessum est vt se aperiant qui artibus sunt imbuti. Primùm autem, si ita tibi videtur, tempus belli subducta B ratione excutiamus, & quinam ingruente bello omnium maximè tum sibi ipsis priuatim, tum Reipub. sunt vtiles. TYC. Quàm non mediocre virorum certamen annuncias! Et ego iamdudum apud me ipse rideo, cogitabundo animo mecum considerans cuiusmodi futurus sit philosophus cum parasitō comparatus. PAR. Ne verò nimia capiaris admiratione, néve hanc rem cauillo aut subsannatione dignam existimes, age hoc totum expressis typis oculis nostris subiiciemus. Annuntiatum est ex improuiso hostes in re- C gionem irruptionem fecisse: perneccessarium autem est collecta manu illis exire obuiam: neque enim per socordiam cōmittendum est vt impune abactis pecoribus agros nostros deuastent atque depopulentur. At dux belli denunciat vt ad delectum faciendum iuuenes confluant, alij verò discedant. Sint autem inter hos nonnulli & philosophi, & rhetores, & parasiti. Itaque initiò abiectis vestimentis exuimus nos. Quippe qui armis induendi sunt, antè se denudent necesse est. Proinde intentis oculis specta ô generose vnumquenque ex ordine, habitóque D delectu probato corpora. Itaque illos propter victus indigentiam haud dubiè visurus es tenues atque pallidos, & planè corpore horrido, quasi iam confecti sint vulneribus. Quî ergo non summè foret ridiculum, affirmare eiusmodi viros perferre posse certamen, aut pugnam stataria m, aut impressionem, aut puluerem atque vulnera, qui curatione aliqua refocillandi sunt? At iam contrà ab illis regressus, parasitum quo corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus est planè gladiatoriis, ac colore viuo atque iucundo, neque nigro, neque rursus peralbo? (Hoc enim muliebre esset, illud seruile.) Deinde animosus quoq;, terribile quiddam obtuēs, vultu minaci & rubicūdo, quod parasitorum est proprium.

Neque enim conſultum factu videtur, hominem meticuloſum, aut fœmineis oculis præditũ, in aciem producere. Nunquid non igitur iſtiuſmodi ſit elegans & viuens armatus, elegans etiam ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationibus vtimur, cùm illorum exempla nobis in promptu parata ſint? Vt enim ſimpliciter quæ ſentio eloquar, priorum rhetorum atque philoſophorum partim extra murum in bellum progredi nunquam auſi ſunt. Quòd ſi quis etiam neceſſariò coactus militatũ egreſſus eſt, illum ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. TYC. Quàm admirãda omnia, & quàm nihil exiguum aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorum numero Iſocrates, ne ſemèl quidẽ in bellum egreſſus eſt, at ne in foro quidem iudiciali vnquam orationem habiturus aſcẽdit, propter animi puſillanimitatem. Opinor verò & ob hoc ipſum illi vocem defuiſſe. Præterea nonne Demades & Æſchines & Philocrates timore ſtatim conſternati bellum Philippo indicente, vrbẽ atque ſeipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarũt Athenis illius res atque negotia ſemper adminiſtrantes? adeò vt ſi quis etiam alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiam adſciſcebatur. At verò Hyperides, & Demoſthenes, & Lycurgus, qui paulo videbantur cæteris animoſiores, tametſi in concionibus ſubinde tumultuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quodnam memorabile facinus in eo bello quod aduerſus illum geſſere Athenienſes, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquã egreſſi ſunt, ſed neque vel modicum exerto è portis capite auſi ſunt proſpicere, verùm intra murum clauſi ſedebant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſconſulta componentes. Sed enim anteſignanus illorum atque coryphæus, nempe Demoſthenes, cui iſta pro concionibus ciuium auribus ſubinde occinere moris erat: Philippus, Macedonum exitium, à quo ne mancipium quidem aliquis emere ſuſtineret: auſus venire in Bœotiam, priuſquam vterq; exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedecore. An & hæc antea neminem commemorantem audiſti, quæ nedum Athenienſibus pro certo comperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, vnde illud piaculum profectum fuerat? TYC. Iſta equidem mihi compertè nota ſunt.

A ὁ γὰρ καλὸν δεδοικὼς καὶ ϑῆλυ ὀφθαλμὸν εἰς πόλεμον φέρῃ. ἆρ' οὐχ ὁ τοιοῦτος καλὸς μὲν γέγοιτ' ἄν, ἔζων ὁπλίτης, καλὸς δὲ κἂν ἀποθάνοι καλῶς; ἀλλὰ τί δὴ ταῦτα εἰκάζειν, ἔχοντας αὐτῶν παραδείγματα; ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, ὃ πολέμῳ τῶν πώποτε ῥητόρων, ἢ φιλοσόφων, οἱ μὲν ὅλως ἐπέμειναν ἔξω τῶν τείχους προελθεῖν. εἰ δέ τις καὶ διαλαχθεὶς προεδέξατο, φημὶ τοῦτον λείψαντα τὴν τάξιν, ἐπιστρέφειν. TY. ὡς θαυμάσια πρᾶγματα, καὶ οὐδὲν ἐπιχρὴ μέτριον. PA. λέγω δὲ ὅμως. τῶν μὲν τότε

B ῥητόρων, Ισοκράτης οὐχ ὅπως εἰς πόλεμον ἐξῆλθέ ποτε, ἀλλ' οὐδ' ὅτι δικαστήριον αἰέκα, δεδιὼς δηλαδὴ, οἶμαι, ὅτι οὐδὲ τὴν φωνὴν δεδοικὼς τοῦτο εἶχε. τί ἔτι; οὐχὶ Δημάδης μὲν, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Φιλοκράτης ἐπὶ δεινοῖς δείμασι τῇ καταγελάσῃ τῆς Φιλίππου πολέμου, τὴν πόλιν παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ διετέλεσαν Ἀθηναίοις ἀεὶ τὰ ἐκείνου πολιτευόμενοι; ὡς εἴγέ τις ἢ ἄλλος Ἀθηναῖος, κατ' αὐτὰ ἐπολέμει, κἀκεῖνος ἂν αὐτοῖς ἦν φίλος. ὁ Υπερίδης δὲ, καὶ Δημοσθένης, ἢ Λυκοῦργος, οἵ γε δοκοῦντες ἀνδριώτεροι, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀεὶ θορυβοῦντες καὶ λοιδορούμενοι τῷ Φιλίππῳ, τί ποτε ἀπειράπαντον ἠνύσατον ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν πολέμῳ; καὶ Υπερίδης μὲν, ἢ Λυκοῦργος, οὐδὲ ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐδ' ὅλως ἐτόλμησαν μικρὸν ἔξω παρακύψαι τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐντειχίδιοι κάθηντο, πρὸ αὐτοῖς ἤδη πολιορκούμενοι, γνωμίδια, ἢ προβουλευμάτια συντιθέντες. ὁ δὲ δὴ κορυφαῖος αὐτῶν, ὁ Δημοσθένης λέγων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνεχῶς· Φίλιππος

D γὰρ ὁ Μακεδόνων ὄλεθρος, ὃν οὐδὲ ἀνδράποδον πρίαιτό τις ποτε, βλημένας παρελθὼν εἰς τὴν Βοιωτίαν πρὶν ἢ ξυμμίξαι τὰ στρατόπεδα, καὶ ξυμβαλεῖν εἰς χεῖρας, ῥίψας τὴν ἀσπίδα, ἔφυγε. καὶ νῦν πῶς ταῦτα παρήτερον διήκουσας ὑδενὸς, πάνυ γνώριμα ὄντα, οὐχ ὅπως Ἀθηναίοις, ἀλλὰ Θραξὶ, καὶ Σκύθαις, ὅθεν ἐκεῖνο τὸ κάθαρμα ἦν; TY. ὑπίσαμεν ταῦτα.

ἀλλ' ἔστι μὲν ῥήτορες, καὶ λόγους λέγειν ἠσκηκότες, ἀρετὴν δὲ, οὔ. τί δὲ σοὶ τῶν φιλοσόφων λέγεις; ὃ γὰρ δὴ τούτους ὥσπερ ἐκείνους ἔχεις αἰτιᾶσθαι. ΠΑ. ἔστι πάλιν, ὦ Τυχιάδη, οἱ σοὶ τῆς καθ' ἡμέραν διαλεγόμενοι, καὶ καταβοῶντες ὃ τῆς ἀρετῆς ὄνομα, πολλῷ μᾶλλον τῶν ῥητόρων φαίνονται δειλότεροι, καὶ μαλακώτεροι· σκόπει δὴ καὶ τόδε· πότερον μὲν, οὐκ ἔστιν ὅστις εἰπεῖν ἔχοι φιλόσοφον ἐν πολέμῳ τετελευτηκότα· ἢ τοι γὰρ οὐδὲ ὅλως ἐστρατεύσαντο, ἢ εἰ ἄρα ἐστρατεύσαντο, πάντες ἔφυγον. Ἀντισθένης μὲν οὖν, καὶ Διογένης, καὶ Κράτης, καὶ Ζήνων, καὶ Πλάτων, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς σὺν ὁ ὄμιλος, ὅτε εἶδον τὴν παράταξιν, μόνος δὲ τολμήσας ἐξελθεῖν εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει μάχιμον ὁ σοφὸς αὐτῶν Σωκράτης, φεύγων ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς Παρνηθος, εἰς τὸν Ταυρέα παλαίστραν κατέφυγε· πολὺ γὰρ αὐτῷ ἀσφαλέστερον ἐδόκει μετὰ τῶν μειρακυλλίων καθεζόμενον ὠραΐζειν, καὶ σοφισμάτια προβάλλειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἢ αὐτοῖς Σπαρτιάτῃ μάχεσθαι. ΤΥ. ὦ γενναῖε, ταῦτα μὲν ἤδη καὶ πρὸ ἄλλων ἐπυθόμην, ὦ μὰ Δία, σκώπτειν αὐτοὺς καὶ ὑφαρπάζειν βουλομένους· ὥστε σοὶ δοκεῖ τι μοι δοκεῖς χρείττονος τῇ σεαυτοῦ τέχνῃ καταψεύδεσθαι τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ', εἰ δοκεῖ, ἤδη φέρε δὴ σὺ τὸν παράσιτον ὁποῖός τίς ἐστιν ἐν πολέμῳ, δὴ λέγε, δὴ εἰ ὅλως λέγεται σοὶ παράσιτός τις γενέσθαι τῶν παλαιῶν. ΠΑ. καὶ μάλα, ὦ Φιλότης, σοὶ δοκεῖς ἀνήκοος Ὁμήρου, ἀλλ' οὐ πάμπαν ἰδιώτης τύχῃ, ὅστις οὐκ ὀπτᾶται πρὸς αὐτοῦ τοὺς ἀρίστους τῶν ἡρώων παρασίτους ὄντας. ὅ, τε γὰρ Νέστωρ ἐκεῖνος, ὃ ἀπὸ τῆς γλώττης ὥσπερ μέλι ὁ λόγος ἀπέρρει, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως παράσιτος ἦν, καὶ οὔτε τὸν Ἀχιλέα, ὥσπερ ἐδόκει τε δὴ ἦν τὸ σῶμα γενναιότατος, καὶ δικαιότατος, οὔτε τὸν Διομήδη, οὔτε τὸν Αἴαντα ὁ Ἀγαμέμνων οὕτως ἐπαινῶν τε, καὶ θαυμάζει ὥσπερ τὸν Νέστορα. οὐδὲ γὰρ δέκα Αἴαντας ἤρκει ἡγεῖσθαι αὐτῷ, οὔτε δέκα Ἀχιλλέας· πάλαι δ' ἂν ἑαλωκυίαν τὴν Τροίαν, εἰ τοιούτους ὁποῖος ἦν σοὶ ὁ παράσιτος,

A At illi quidem fuerunt rhetores, quibus ſtudio fuit concionari, & cauſſas perorare, non virtutem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neque enim hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. P A R. Illi equidem Tychiade, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare conſueuerunt, virtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hunc verò modum rem conſidera. Principiò quidem nemo eſt vſquam qui pro certo affirmare poſſit vllum philoſophum in bello B oppetiiſſe: aut potiùs in vniuerſum nunquam meruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antiſthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno & Plato, & Æſchines, & Ariſtoteles, & illa vniuerſa philoſophorum turba, nunquam viderũt aciem. Solus autem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti conſulens, ex Parnethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longè fore tutius C atque ciuilius ſedenti cum puerulis ſtudiosè exornari, ac vnà ſermonem ſociantes ſophiſticis captiunculis illaqueare, quàm cum viro Spartano manus conſerere. T Y C. Ego verò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam voluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare ſicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare vidêre, tantos viros falſis contumeliis afficiẽdo. At ſi videtur, age iam, ac mihi cuiuſmodi vir paraſitus in bello ſit, expedi, & nunquid omnino ex veteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. P A R. Atqui ô amice, neminem D vſqueadeo Homericę poëſeos rudem atque imperitũ eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illũ ex heroibus omniũ præſtantiſſimos paraſitos eſſe. Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua, perinde vt mel, fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodũ & videbatur eratq; corporis forma atque viribus excellẽtiſſimus, & iuſtiſſimus, neq; Diomedẽ, neque Aiacem Agamẽnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quãto laudis teſtimonio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decẽ Achilles: Quippe iam olim Troiam funditus excisã cepiſſet, ſi eiuſmodi decẽ alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat,

Neſtor.

Iliad. β.

quanquam iam confectus ſenio, habuiſſet. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis paraſitum fuiſſe confirmat. TYC. Hæc quidem & ipſe non ignoro. Nondum tamen mihi intelligere videor quomodo illi duo heroës Agamemnonis paraſiti fuerint. PA. Perlege ô generoſe verſiculos illos quibus ipſe Agamemnon Idomenea alloquitur. TYC. Quoſnam dicis? PAR.

Idomeneus.

Iliad. δ:

ſemper tibi plentor vni
Stare ſolet cyathus, velut & mihi, quando bibendi
Eſt mens, vt potes.

Inde quod dixit, ſemper pleniorem adſtare cyathum, non ita accipiendum eſt, quaſi ſemper poculum vino plenum Idomeneo & pugnanti & dormienti ſit propoſitum, ſed quòd illi per omnem vitam ſoli cum rege cœnandi facultas conceſſa fuerit, ſed non perinde vt aliis militibus certis quibuſdã diebus ad menſam vocatis. Etenim Aiacem quòd ſingulari certamine cõgreſſus cum Hectore, optimè ſe geſſerat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxiſſe cõmemorat, tanquam propter virtutem in pugna editam honoratum, admodum ſera cœna apud regem apparata. At verò Idomeneus atque Neſtor ferè quotidie cũ rege cœnitabant, vt idem auctor teſtatur. Porrò Neſtor regum paraſitus mihi fuiſſe videtur multa arte induſtrius. Neque apud Agamemnonẽ primùm hanc paraſitandi artem exorſus eſt, ſed multis retro tẽporibus apud Cænea atque Exadium. Viſus verò eſt neque paraſitandi finem antè feciſſe, quàm Agamemnon diem ſuũ obiit. TYC. Equidem ille præclarus & inſignis fuit paraſitus. At ſi quos alios id genus heroas paraſitos fuiſſe noſti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PAR. Quid igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus Achillis paraſitus tibi fuiſſe videtur, præſertim cũ nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior, neq; animi neque corporis dotibus, tametſi iuuenis exiſtẽs? Mihi equidẽ nulla in re ipſo Achille videtur fuiſſe inferior, ex eius operibus cõiecturam faciẽti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantẽ, fortiſſimè repulit, & Proteſilai nauim iam incẽſam & ardentem extinxit, quanquam in ea eſſent nõ ignauiſſimi, verùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter haſta ſtrenuus, alter arcu valẽs. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis paraſitus peremit.

Patroclus.

Iliad. π.

καίτοι ἥρων ὢν, γραπτώτας εἶχε δέκα. καὶ τὸν Ἰδομενέα τὸν τοῦ Διὸς ἔκγονον, τῶν ἑταίρων Ἀγαμέμνονος ὁμοίως λέγει. ΤΥ. Ταῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι. ὅπως γε μὴν δοκῶ μοι γνώσεσθαι πῶς δὴ τὼ ἀνδρε, τοῦ Ἀγαμέμνονος ἑταίροιν ἦστον. ΠΑ. ἀναμνήσθητι, ὦ γλυκύ, τῶν ἐπῶν ἐκείνων, ὧνπερ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὸν Ἰδομενέα λέγει. ΤΥ. ποίων; ΠΑ.

σὸν δὲ πλέον δέπας αἰεὶ
Ἑστήχ' ὥσπερ ἐμοί, πίεμεν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

οὐκοῦν ὁ αἰεὶ πλέον δέπας εἰρηκὼς, οὐχ ὅτι ὁ ποτήριον ὅλον πρὸς τοὺς πλῆρες ἑστηκὼς τῷ Ἰδομενεῖ, καὶ μαχομένῳ, καὶ καθεύδοντι. ἀλλ' ὅτι αὐτῷ δι' ὅλου τοῦ βίου μόνῳ συνεδίπνει τοῦ βασιλέως. ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τοῖς λοιποῖς στρατιώταις τοὺς ἡμέρας τινὰς τοὺς κεκλημένους. τὸν μὲν γὰρ Αἴαντα, ἐπεὶ καλῶς ἐμονομάχησε τῷ Ἕκτορι, εἰς Ἀγαμέμνονα δεῖπνον ἄγων, φησὶ, καὶ τιμῶν ἀξιωθέντα ὑφὲ τοῦ παρὰ τοῦ βασιλέως δείπνου. ὁ δὲ Ἰδομενεὺς, καὶ ὁ Νέστωρ, ὁσημέραι συνεδείπνουν τοῦ βασιλέως, ὡς αὐτὸς φησι. Νέστωρ δὲ ἑταῖρος μοι δοκεῖ τῶν βασιλέων μάλιστα τεχνίτης ὢν ἀγαθὸς τενέσθαι. ὁ γὰρ ὅτι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄρξασθαι τῆς τέχνης, ἀλλὰ αὐτόθεν ὅτι Καινέως καὶ Ἐξαδίου. δοκεῖ δὲ οὐδὲ ἀναπαύσασθαι παρασιτῶν, εἰ μὴ ὁ Ἀγαμέμνων ἀπέθανε. Τοιοῦτοι μὲν γενναῖος ὁ ἑταῖρος· εἰ δὲ ὁ ἄλλους τινὰς οἶσθα, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. τί οὖν, ὦ Τυχιάδη, οὐχὶ ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως ἑταῖρος ἦν, καὶ ταῦτα, οὐδενὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων φαυλότερος, ὅτε τὴν ψυχὴν, ὅτε τὸ σῶμα, νεανίας ὤν; ἐγὼ γὰρ οὐδ' αὐτῷ μοι δοκῶ τοῦ Ἀχιλλέως τεκμήρεσθαι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ χείρω εἶναι, τόν τε γὰρ Ἕκτορα ῥήξαντα τὰς πύλας, καὶ τοῖς ναυσὶν εἴσω μαχόμενον, οὕτω ἀξέωσε, καὶ τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν ἤδη καιομένην, ἔσβεσε. καίτοι ἐπεβάτευον αὐτῆς οὐχ οἱ φαυλότατοι, ἀλλ' οἱ τοῦ Τελαμῶνος, Αἴας τε, καὶ Τεῦκρος, ὁ μὲν, ὁπλίτης ἀγαθὸς· ὁ δὲ, τοξότης. καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν βαρβάρων, ὃν δὲ δὴ τούτοις καὶ Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διὸς υἱὸν, ὁ ἑταῖρος τοῦ Ἀχιλλέως.

καὶ ἀπέθανε δὲ οὐχὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, ἀλλ' A
αὐτὸν μὲν Ἕκτορα Ἀχιλλεὺς ἀπέκτεινεν,
εἷς ἕνα, καὶ αὐτὸν Ἀχιλλέα Πάρις. τὸν δὲ
παράσιτον, θεὸς, καὶ δύο ἄνδρες ποι. καὶ τελευ-
τῶν δὲ, φωνὰς ἀφῆκεν, οὐχ οἵας ὁ γενναιότατος
Ἕκτωρ, παρεσπόνδων τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἱκε-
τεύων ὅπως ὁ νεκρὸς αὐτῷ τοῖς οἰκείοις ἀπο-
δοθῇ, ἀλλ' οἵας εἰκὸς ἀφεῖναι παράσιτον. ποίας
δὴ ταύτας; [σαν,

Τοιοῦτοι δ' εἴησαν μοι ἐείκοσιν αὐτεβόλη-
Πάντες καὶ πρὸ ἕθεν ὄλοντο, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δα-
μέντες.

ΤΥΧ. Ταῦτα μὲν ἱκανά. ὅτι δὲ μὴ φίλος, B
ἀλλὰ παράσιτος ἦν ὁ Πάτροκλος τῷ Ἀχιλ-
λέως, πειρῶ λέγειν. ΠΑ. αὐτὸν, ὦ Τυχιάδη, τὸν Πάτροκλον ὅτι παράσιτος ἦν, λέγοντά
σοι παρέξομαι. ΤΥ. θαυμαστὰ λέγεις. ΠΑ.
ἄκουε τοίνυν αὐτοῦ τῶν ἐπῶν·

Μή ἐμὰ σῶν ἀπομύθου πιθέμεναι ὀστέ' Ἀχιλλεῦ,
Ἀλλ' ὁμοῦ ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι δόμοισι. καὶ πάλιν ἀποβάς,
καί νιν μὲν δὴ ἑλὼν, φησὶν, ὁ Πηλεὺς
Ἔτρεφεν ἐν δυκέως, ἐς σὸν θεράποντ' ὀνο- C
μήνῃ,

τουτέστι παράσιτον εἶχεν. εἰ μὲν τοίνυν φίλον
ἐβούλετο τὸν Πάτροκλον λέγειν, οὐκ ἂν αὐτὸν
ὠνόμαζε θεράποντα. ἐλεύθερος γὰρ ἦν ὁ Πά-
τροκλος. τίνας τοίνυν λέγει θεράποντας, εἰ μήτε τοὺς δούλους, μήτε τοὺς φίλους; τοὺς παρα-
σίτους δηλονότι· ἢ καὶ τὸν Μηριόνην τὸν Ἰδομε-
νέως ἐς αὐτὸν θεράποντα ὀνομάζει. οὕτως, οἶ-
μαι, καλυμμένων τότε τῶν παρασίτων. σκόπει
δὲ ὅτι καὶ σὺ τὸν μὲν Ἰδομενέα, Διὸς ὄντα υἱὸν, οὐκ ἀξιοῖ λέγειν ἀπάραντον Ἄρεϊ, D
Μηριόνῃ δὲ τὸν παράσιτον αὐτοῦ; τί δὲ, οὐχὶ
καὶ Ἀριστείδην δημοτικὸς ὢν, καὶ πένης, ὡς φησὶ
Θουκυδίδης φησὶ, παράσιτος ἦν Ἁρμοδίου; τί δὲ, οὐχὶ καὶ ἐραστής; ὑπῆρχον γὰρ οἱ παράσιτοι καὶ ἐρασταὶ τῶν τρεφόντων εἰσίν. οἵτινες τοί-
νυν πάλιν ὁ παράσιτος τὴν Ἀθηναίων πό-
λιν τυραννουμένην, εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλε-
το. καὶ νῦν ἕστηκε χαλκοῦς ἐν τῇ ἀγορᾷ με-
τὰ τῶν παιδικῶν. ὅτι μὲν δὴ τοιοί δὲ ὄντες
μάλα ἀγαθοὶ, παράσιτοι ἦσαν. σὺ δὲ δὴ
ποῖόν τινα εἰκάζεις ἐν πολέμῳ τὸν παράσιτον;

A Proſtratus verò occubuit nequaquam vt alij, ſed ipſum quidem Hectorem vita ſpoliauit Achilles, at Achillem Paris, vnus vnum. Porrò autem paraſitum & Apollo & duo viri occiderunt. Ac iam moriens eas voces edidit, nō quales generoſiſſimus Hector ille, Achillem ſupplici-ter precatus vt cadauer eius ſuis ſepeliẽ-dum redderet: ſed quales par eſt paraſi-tum expirantem emittere. cuiuſmodi tandem?

Si mihi viginti duro in certamine tales
Antè occurriſſent, cunctos ego cuſpide c.e-ſos
Strauiſſem letho.

B TYC. At de his quidem abundè ſatis multa verba feciſti. Cæterùm Patroclum non amicum, ſed Achillis paraſitum fuiſſe, quo pacto teſtatum facies? PARAS. Ipſum, ô Tychiade, Patroclum quòd paraſitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hoſce verſiculos:

Ne mea Pelida condi pattare ſeorſim
Oſſa, ſed amborum ſint vno tecta ſepulchro,
Sicut & antè domi nutriti viximus vnà.

Et rurſum eodem in loco:

Nam me ſuſceptum Peleus ſtudioſus alebat,
C *Nomine méque tuum noto Theraponta vocauit.*

hoc eſt, paraſitum eſſe voluit. Etenim ſi Patroclum Achillis amicum dicere voluiſſet, haud illum theraponta nominaſſet. Erat enim Patroclus liberaliòr, quàm vt Achillis ſeruus dici ſuſtinuiſſet. Quos igitur dicit eſſe therapontas? qui neque ſerui ſunt, neque amici, nempe paraſitos: quo nomine & Merionē Idomenei theraponta compellat. Atque ita tunc paraſitos dictos eſſe planè coniectura auguror. Quinetiam hoc conſidera, quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus ſit Marti æqualem dicere, verùm Merionem eius paraſitum. Nonne verò & Ariſtides, vir popularis exiſtens & pauper, vt inquit Thucydides, paraſitus fuit Harmodij? nonne & amator? Sunt enim paraſiti ſuorum alumnorum peramantes. Huius itaque paraſiti opera, Athenienſium Reipub. tyrannide oppreſſæ libertas iterum recuperata eſt. Et nunc in foro ſtat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta ſpectabilis. Illi equidem cùm tanta virtute claruerint, tamen paraſitos agebant. Tu verò quonam animatum animo paraſitum in bello eſſe putas?

παράπων. Ariſtides.

Nonne ſub initium talis curato probè corpore ſumpto ientaculo prodit in aciẽ, quemadmodum & Vlyſſes fas eſſe cõtendit? Quippe cui ſtatim ſub auroræ exortum pugnandum erit, ille priùs cibum ſumat neceſſe eſt. Et quo tempore alij milites, præ metu, hic quidem galeam diligẽter adornat, ille thoracem curiosè induit, alius aliud quiddam malum belli ſuſpicãs trepidat: paraſitus vultu prorſus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox poſtquam in aciem progreſſus eſt, inter primos fortiſſimè dimicat: cæterùm qui alit paraſitum, tum in ordine ſubſequitur, quem ille non ſecus atque Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impenſiùs ſuum ſeruare alumnum paraſitus, quàm ſeipſum tueri incolumem. Quòd ſi etiam in bello cæſus paraſitus occubuerit, neq; imperatorem, neque militum quẽquam pudore afficit, tantum exiſtens cadauer, quali corporis dignitate quõdam in ſympoſiis accumbere ſolitus eſt: adeò vt indignũ ſit facinus, philoſophi cadauer huic appoſitum conſpici, aridum & ſordidum, prolixo barbitio informe, hominẽ prorſus miſerandum, & qui ante initum prælium mortuus ſit, imbellis atque inualidus. Quis verò eam ciuitatem non extremè contemneret, cuius tam miſerandos atque infelices cerneret ſatellites? Quis nõ eam vrbem cùm robuſtis tum animoſis auxiliatoribus egere exiſtimet, qui adeò pallidos & comatos homunciones inter militum cadauera diſperſos intuitus fuerit, cóſque qui in excubiis ſtationes agitant, nullius in bello eſſe pretij? Tales equidem ſunt in rebus bellicis paraſiti, cum philoſophis atque rhetoribus comparati. Cæterùm in pace tantùm præcellit philoſophiam paraſitica, quãtum ipſa pax bello præſtat. Ac primùm, ſi videtur, pacis loca atque ſtudia contemplemur. TYCHI. Nondum teneo quid hæc tua ſibi velit oratio: conſideremus tamen. PARAS. Igitur forum & iudicia, & palæſtras, & gymnaſia, tum venationes & ſympoſia ego ciuitatis locaeſſe dixerim. TYCHI. Et rectè ſanè. PARAS. Quòd autem paraſitus in forum cauſſas acturus non prodit, quódque in iudiciis nulli clientulorum vocatus patronus præſtò eſt, hanc ego ſubeſſe cauſſam opinor, quòd iſta loca magis ſycophãtis & rabulis illis forenſibus pateant atque cõueniant, quódq; nihil moderati in illis fieri ſoleat. Paleſtras verò atque gymnaſia vnà cũ ſympoſiis paraſitus frequentat ſedulò, quibus ſolus ille ornamẽto eſt atq; decori: quoniã quiſnam philoſophorum

A οὐχὶ πρῶτον μὲν ὁ τοιοῦτος ἀριστοποιησάμενος ἔξεισιν ὅπως τὴν παράταξιν, καθάπερ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀξιοῖ; ἢ γὰρ δὴ οὐκ ἐν πολέμῳ μαχεσθαί φησιν ἑστάσῃ, καὶ δύεται ἅμα ἕῳ μάχεσθαι δέον· καὶ οὐ δήπου γραπτῶν γε ὄντων τῶν δέους, ὁ μὲν τις ἀκριβῶς ἁρμόζεται τὸ κράνος, ὁ δ' ἐπωμίδιον ἐνδύεται, ὁ δ', αὐτὸ τὸ δεινὸν ἐκπαθὼν τοῦ πολέμου, τρέμει, σοῦ δ', ἐαθέντος τότε μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον διὰ μέσων ἐμφανίζεται· ὁ δὲ τρέφων αὐτὸν, ὅπισθεν ἑπόμενος, ὥσπερ Αἴας τὸν Τεῦκρον ἐκ

B τῶν σάκει καλύπτει, καὶ τὰ βέλη ἀφιεμένων, γυμνώσας ἑαυτὸν, τὸν σῖτον σῴζει· βούλεται γὰρ ἐκεῖνον μᾶλλον σώζειν, ἢ ἑαυτόν. εἰ δὲ καὶ πέσοι παράσιτος ἐν πολέμῳ, οὐκ αἰσχύνει ἐπ' αὐτῷ δήπου οὔτε λοχαγὸν, οὔτε γραπτὸν τὸν ἀγχιστεῖν, μεγάλῳ τε ὄντι νεκρῷ, καὶ ὥσπερ ἐν συμποσίῳ καλῷ κατακειμένῳ· ὡς ἄξιόν γε φιλοσόφου νεκρὸν ἰδεῖν τοῦτο παρακείμενον, ξηρὸν, ῥυπῶντα, μακρὸν πώγωνα ἔχοντα, προτεθνηκότα τῇ μάχῃ, ἀδένητον ἀνθρωπον. τίς οὐκ ἂν καταφρονήσειε τῆς πόλεως, τοὺς ὑπασπιστὰς αὐτῆς οὕτω κακοδαίμονας ὁρῶν; ὡς δ' οὐκ ἂν εἰκάσαι χλωρὰς καὶ κομήτας ὁρῶν ἀνθρωπίσκους κειμένους, τὴν πόλιν ἀπορῶσθαι συμμάχων, τοὺς ἐν τῇ εἰρκτῇ κακοῦργους ὑπειλῆσθαι τῷ πολέμῳ; τοιοῦτοί μοι ἐν πολέμῳ τροῦς ῥήτορας καὶ φιλοσόφους εἶναι οἱ παράσιτοι. ἐν εἰρήνῃ δ', ὡς σοῦ τὸν νοῦν δοκεῖ καὶ διαφέρειν παράσιτικὴ φιλοσοφίας, ὅσον αὐτὴ ἡ εἰρήνη πολέμου. καὶ τρῶτον εἰ δοκῇ, σκοπῶμεν τὰ τῆς εἰρήνης χωρία. ΤΥ. ὅπως ξυνίημι ὅτι τοῦτό πως βούλεται, σκοπῶμεν δὲ ὅμως. ΠΑ. ἴσθι δὴ ἀγορὰν, καὶ δικαστήρια, καὶ παλαίστρας, καὶ γυμνάσια, καὶ κυνηγέσια, καὶ συμπόσια ἐγωγε φαίην ἂν, πόλεως χωρία; ΤΥ. πάνυ μὲν οὖν. ΠΑ. ὁ πίνων παράσιτος, εἰς ἀγορὰν μὲν καὶ δικαστήρια οὐ πρόσιν, ὅτι, οἶμαι, τοῖς συκοφάνταις πρῶτα τὰ χωρία ταῦτα μᾶλλον προσήκει, καὶ ὅτι σοβεῖν μέτριόν ἐστι τοὺς μὲν πύκτας γυμνομένων, τοὺς δὲ παλαίστρας, καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ συμπόσια, διώκειν, καὶ κοσμεῖν μόνος οὗτος. ἐπεὶ τίς ἂν παλαίστρᾳ φιλόσοφος,

ἢ ῥήτωρ

ἢ ῥήτωρ ἀποδὺς, ἄξιος συγκριθῆναι τῷ παρασίτου τῷ σώματι; ἢ τίς ἂν γυμνασίῳ τούτων ὀφθείς, οὐκ αἰσχύνη τὸ χωρίου μᾶλλον ὄντι; ἐγὼ μὲν ἐρημίᾳ τούτων οὐδεὶς ἂν οὕτω θηρίον ὁμόσε ἰόν. ὁ δὲ παράσιτος, αὐτά τε δήγνυντα μένει, καὶ δέχεται ῥᾳδίως, μεμελετηκὼς αὐτῶν τὰ τοῖς δείπνοις καταφερόμενα· καὶ οὔτ' ἔλαφος, οὔτε σῦς αὐτὸν ἐκπλήττει πεφευγώς, ἀλλὰ κἂν ἐπ' αὐτὸν ὁ σῦς τὸν ὀδόντα θήγῃ, καὶ ὁ παράσιτος δακὼν τὸν σῦν ἀντιθήγει· τοὺς μὲν γὰρ λαγὼς διώκει μᾶλλον τῶν κυνῶν. τὸ δὲ δὴ συμπόσιον, τίς ἂν καὶ ἁμιλλήσαιτο παρασίτῳ, ἢ παίζοντι, ἢ ἐσθίοντι; τίς δ' ἂν μᾶλλον ὠφεληθείη τις συμπόταις; πότερον ποτὲ τοὺς ᾄδοντας καὶ σκώπτοντας, ἢ αὐθέκαστος μὴ γελῶν, τὸ τερψιμβρίᾳ χείμενος, εἰς γῆν ὁρῶν, ὥσπερ ὅτι πένης, οὐχὶ συμπόσιον, ἥκων; καὶ ἐμοί γε δοκεῖ, τὸ συμποσίῳ φιλόσοφος τοιοῦτόν ἐστιν, οἷς τὸ βαλανείῳ κύων. φέρε δὴ τοῦτα ἀφέντες, ἐπ' αὐτὸν ἤδη βαδίζωμεν τὸν βίον τοῦ παράσιτου, σκοποῦντες ἅμα, καὶ παραβάλλοντες ἐκεῖνον. πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν τίς αὐτοῦ τοῦ παράσιτου, ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα, καὶ οὐδὲν μέλον αὐτῷ, ὧν οἱ ἄνθρωποι οἴονται. πρὸς ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους βλέψωμεν, ἆρα πάντας, ἀλλὰ πλείστους, ἀπὸ τύφου καὶ δόξης περιέντας· καὶ ἆρα δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀψωνίου ἐστίν, ἀπ' ἀργυρίου. καὶ ὁ μὲν παράσιτος, οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον, ὡς οὐκ ἄν τις οὐδὲ πρὸς τὰς ἐν τοῖς αἰμαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι, καὶ οὐδὲν αὐτῷ δοκεῖ διαφέρειν ὃ χρυσίον τοῦ πυρός. οἵ γε μὲν ῥήτορες, καὶ ὁ δεινότερόν ἐστι, καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες φάσκοντες, πρὸς αὐτὰ οὕτω διάκεινται κακοδαιμόνως, ὥστε τῶν μάλιστα νῦν βδελυκτῶν φιλοσόφων (πρὸς μὲν γὰρ τῶν ῥητόρων τί δεῖ λέγειν) ὁ μὲν, δικάζων δίκην, δώρων ἐπ' αὐτῇ ἐάλω· ἄλλος δὲ, μισθὸν σοφιστεύων, εἰσπράττεται τοὺς μανθάνοντας· ὁ δὲ, πρὸς τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι ὁμοίως μισθὸν αἰτεῖ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται. ἔτι πρεσβύτης ἀνὴρ ἀφ' οὗ τοῦτο ἀποδημεῖ, καὶ μισθοφορᾷ, καθάπερ Ἰνδὸς, ἢ Σκύθης αἰχμάλωτος.

aut rhetorum, exutus vestimentis in palæstra, dignè componendus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorum conspectus in gymnasio, non potiùs probro atque dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidem illorum quispiam irruentis alicuius beluæ impetum sustineret: at parasitus earundem vim atque ferociam fidenter expectat, ac sine negotio compescit, quippe qui easdem in conuiuiis contemnere didicerit. Sed neque ceruus neque sus setis inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus illum dentes acuente, parasitus aduersus suem contrà acuit terribilis. Cęterùm lepuscu- B los magis infectatur, quàm vllus canis venaticus. Porrò autem in conuiuio quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cătillans ridicula, & ludens dicteriis: an homo potiùs nihil ridens, in sordida tritáque lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctum non ad symposium vocatus venisset? Ac mihi profectò tale quiddam in symposio videtur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed age, istis posthabitis ad ipsam parasiti vitã nos conferamus, excutientes atque cõparantes illum. Primùm igitur quis est qui non C videt parasitum nunquam non contemptorem esse gloriæ, quippe cui nihil curę est quam de se opinionem homines obtineant? At verò ipsos rhetores atque philosophos, non saltem illorum aliquos, sed in vniuersum omnes, fastu atque gloria transuersos agi quispiam inuenerit, ac nõ tantùm gloriæ deditos, sed quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sed enim parasitus hoc erga pecuniã affectus est animo, quo non aliquis negligentiore erga lapillos passim proiectos in littore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & ignem videtur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdius est, etiam illi D qui philosophiæ professione se venditãt, tam auidè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent, & opinionem & auctoritatẽ philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cùm ille corruptus largitionibus causam orare soleat, alius dicendi artem profitens à discentibus mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmiũ flagitat, non ob aliud, nisi quòd cum illo conuersationem faciat: nec pudore suffunditur. Est prætereà alius qui iam ætate cõfectus, non ob aliud peregrè proficiscitur, quàm vt lucrũ faciat, aut stipendio mereat, nõ aliter atque Indus quispiã aut Scytha captiuus.

Neque eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solùm verò his vitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alij degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus vacans affectibus, neque irascitur, propter animi tolerantiam, tum etiam quòd illi nemo sit cui irascceretur. Atque etiam si quando victus mentis impotentia, indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ, iracundiæ impulsu designat perperam: quin potiùs risum omnibus eius excandescentia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè verò omnium perturbatur tristitia, aut vlla mentis molestia discruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes molestias remedium, vt nulla etiam causſa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neque enim illi sunt opes, neque domus, neque famulus vllus, non vxor, non liberi, quibus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est, si horum iacturã fecerit. Atqui neque gloriæ vllius est appetens, neq; opulentiæ: sed nec formosum quenquam desiderat. TYC. Veruntamen, ô Simo, planè consentaneum est illum ob victus indigentiam perturbari animo. PAR. Ignoras, ô Tychiade, statim initiò hunc non esse parasitũ, quicunque laborat victus inopia. Neque enim fortis, inopia fortitudinis, fortis perhibẽdus est: neque sapiens, sapientiæ penuria sapiens putandus: alioqui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit, loquimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione, quàm præsente fortitudine fortis, & sapiens præsente sapientia sapiens habendus est: sequitur, neque parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat, parasitum esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquam parasitus existimandus est. TYC. Proinde parasitus nunquã alimenti laborabit inopia? PAR. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neque alterius cuiuspiã rei gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad vnum philosophi pariter atque rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerũque ligno armatos in publicum prodire videmus: quod proculdubio non facerent, nisi armatos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas concludunt, metuentes ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculæ suæ ianuam quidem claudit, sed planè incuriosè & temere, ne videlicet vẽti violentia irruens aperiat.

A καὶ τοῦδε αὐτὸ τὸ ὄνομα αἰσχύνεται, ὅτι μισθὸς ὁ λαμβανόμ. οὐχ οὕτως δ' αὐ τὰ μόνον ταῦτα τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πάθη· οἷον, λύπας, καὶ ὀργὰς, καὶ φθόνους, καὶ πονηρίας ἐπιθυμίας. ὁ γε μὴν παράσιτος, ἔξω τούτων ὢν ἁπάντων· οὔτε γὰρ ὀργίζεται δι' ἀνεξικακίαν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅτῳ ὀργισθείη. καὶ εἰ ἀναγκαστόφ δέ ποτε, ἡ ὀργὴ αὐτοῦ χαλεπὸν μέν, οὐδὲ σκυθρωπὸν οὐδὲν ἀφῃρεῖται, μᾶλλον δὲ, γέλωτα, καὶ εὐφροσύνῃ τοῖς ξυνοῦσιν. λυπεῖται γε μὴν ἥκιστα πάντων, τοῦτο τῆς τέχνης παράσκευασάσης αὐτῷ, καὶ χαριζομένης, μὴ ἔχειν ὑφ' ὅτου λυπηθείη. οὔτε γὰρ χρήματα ἔστιν αὐτῷ, οὔτε οἶκος, οὔτε οἰκέτης, οὔτε γυνὴ, οὔτε παῖδες, ὧν ἀμφιθαλούντων, πάντως ἀνάγκη ἐστὶ λυπεῖσθαι τὸν ἔχοντα αὐτά, ἐπεὶ ταῦτα ἀπόλλυσθαι. ἐπιθυμεῖ δὲ οὔτε δόξης, οὔτε χρημάτων, ἀλλ' οὐδὲ ὠφελίας τινός. TY. ἀλλ', ὦ Σίμων, εἰκός γε σοφιστὴν ἔφης λυπηθῆναι αὐτόν. ΠΑ. ἀγνοεῖς, ὦ Τυχιάδη, ὅτι ὃς ἀρχῆς οὐδὲ παράσιτός ἐστιν οὗτος, ὅστις ἄπορος ἔφης. οὐδὲ γὰρ ἀνδρεῖος, ἀπορία ἀνδρίας ἐστὶν ἀνδρεῖος, οὐδὲ φρόνιμος, ἀπορία φρενῶν ἐστὶ φρόνιμος· ἄλλως τε, οὔτε παράσιτος ἂν εἴη· προῖκα τοῦ ἡμῖν τοῦ παρασίτου ζητεῖν ὄντος, οὐχὶ μὴ ὄντος. εἰ δὲ μὴ ὁ ἀνδρεῖος λέγω, ἢ περουσία ἀνδρεότητος, καὶ ὁ φρόνιμος, παρουσία φρονήσεως, καὶ ὁ παράσιτος δὲ, παρουσία τοῦ παρασιτεῖν, παράσιτος ἔσται. ὡς εἴτε τοῦτο μὴ ὑπάρχῃ αὐτῷ, τοῦ ἄλλου τινὸς, καὶ οὐχὶ παρασίτου, ζητήσομεν. TY. σκοπῶ οὖν ποτε ἀπορήσῃ παράσιτος ἔφης; ΠΑ. ἔοικεν· ὥστε οὐδ' ὅτι τούτῳ, οὔτ' ἐπ' ἄλλῳ ἐστὶν ὅτῳ λυπηθείη αὖ. καὶ μὴν καὶ πάντες ὁμοῦ φιλόσοφοι, καὶ ῥήτορες φοβοῦνται μάλιστα· τοὺς γέ τοι πλείστους αὐτῶν ὁρᾷς τις ἂν μὴ ξύλου παρεῖσθαι. σκόπει δή που εἰ μὴ ἐφοβοῦντο ὡπλισμένους, καὶ τὰς θύρας δὲ μάλα ἐρρωμένως ἀποκλείοντας, μή τις ἄρα νύκτωρ ἐπιβουλεύσειν αὐτοῖς δεδοίκοτες. ὁ δὲ, τὴν θύραν τ' ὀρθιαίαν προστήσιν· εἰκῇ καὶ ὅτι, ὡς μὴ ὑπὸ αὐτῆς αὐοιχθείη.

θομιλῶν δὲ φόβου νύκτωρ, οὐδέν τι μᾶλλον θορυβεῖται, ἢ μὴ θομιλοῦσι· καὶ δι' ἐρημίας δὲ ἁπιὼν, αὐθις ξίφους ὁδεύει, φοβεῖται γὰρ οὐδέν οὐδαμοῦ. φιλοσόφους δὲ πολλάκις εἶδον ἐγὼ, οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ, τόξα ἐνεσκευασμένους· ξύλα μὲν γὰρ ἔχουσι, καὶ εἰς βαλανεῖον ἁπιόντες, καὶ ἐπ' ἄριστον. παρασίτου μέντοι οὐδεὶς ἔχει κατηγορῆσαι μοιχείαν, ἢ βίαν, ἢ ἁρπαγὴν, ἢ ἄλλό τι ἀδίκημα ἁπλῶς· ἐπεὶ ὅ γε πιστὸς, οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλ' ἑαυτὸν ὅλως ἀδικεῖ. ὥστ' εἰ μοιχεύσας τύχοι, ἅμα τῷ ἀδικήματι καὶ τοὔνομα μεταλαμβάνει τῦ ἀδικήματος. ὥσπερ δὲ ὁ κακὸς, οὐ τὸ ἀγαθὸς ἀλλὰ φαῦλος τῆ λαμβάνει, οὕτως, οἶμαι, ὁ παράσιτος ἐάν τι ἀδικῆ· αὐτὸ μὲν τῦτο ὅπερ ἐστὶν, ἀποβάλλει, ἀναλαμβάνει δ' ὃ ἀδικεῖ. ἀδικήματα δ' οἷα τῦτα ῥητόρων καὶ φιλοσόφων ἄφθονα, οὐ μόνον ἴσμεν αὐτῶν γεγονότα καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ κἀν τοῖς βιβλίοις ἀπολελειμμένα ὑπομνήματα ἔχομεν, ὧν ἀδικηθέν. ἀπολογία μὲν γὰρ Σωκράτους ἐστὶ, καὶ Αἰσχίνου, καὶ Ὑπερίδου, καὶ Δημοσθένους, καὶ τῶν πλείστων ἄλλων τι ῥητόρων, καὶ σοφῶν. παρασίτου δὲ οὐκ ἔστιν ἀπολογία, οὐδ' ἔχει τις εἰπεῖν δίκην ὡς ἐν παρασίτου τινὶ γεγραμμένην. ΤΥΧ. ἀλλὰ, νὴ Δία, ὁ μὲν βίος τῦ παρασίτου, χρείττων ἐστὶ τῦ τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν φιλοσόφων· ὁ δὲ θάνατος, φαυλότερος. ΠΑΡ. πολὺ μὲν οὖν τοὐναντίον, παρὰ πολὺ εὐδαιμονέστερος. φιλοσόφοις μὲν γὰρ ἴσμεν ἀπολλυμένοις, ἢ τοῖς πλείστοις, κακοῖς κακῶς ἀποθανόντας, τοῖς μὲν οὐκ καταδίκης ἑαλωκότας ὅτι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι, φαρμάκῳ τοὺς δὲ καταφρονήσαντας τὸ σῶμα ἀπολλυμένους· τοὺς δὲ ἀπὸ δυσπεψίας φθινήσαντας, τοὺς δὲ φυγόντας. παρασίτου δὲ θάνατον, οὐδεὶς ἔχει τοιοῦτον εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸν εὐδαιμονέστατον, φαγόντος καὶ πόντος. εἰ δέ τις καὶ δοκεῖ διαφθαρῆναι τετελευτηκέναι θανάτῳ, ἀπεπνίγησας ἀπέθανε. ΤΥΧ. ταῦτα μὲν ἱκανῶς διεμνήσθησαί σοι τὰ πρὸς τοὺς φιλοσόφους ὑπὲρ τῦ παρασίτου.

A Cæterùm noctu orto tumultu, nõ magis animo timore concutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat: nihil enim prorsus vspiam gentium metuit. At ego sæpenumero vidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidē existente arcus apparātes. Semper enim baculis armati incedunt, atque etiā si quando in balneas lotum abeunt, aut vocati ad prandium. Nullus verò est qui parasitum aut adulterij, aut violentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti insimulare possit: quoniam qui talibus vitiis esset contaminatus, iam non ampliùs parasitus foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaque adulterium flagitiosè committens, vnà cum perpetrato delicto etiam flagitij nomen
B incurrit. Quemadmodum autem qui improbus fuerit, non bonus sed malus habendus est: sic quoque parasitus si quid turpiter in se admiserit, illud ipsum quod fuerat, abiicit, assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantùm comperta
C sunt, vtpote quæ nostro tempore saltem designata forent, sed libris editis relicta monumenta habemus eorum facinorum quorum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Æschinis atque Hyperidæ neque non Demosthenis. Ac fermè plurimorum rhetorum atque philosophorum defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec vllus est qui pro vero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptam esse dicam. TYC. At per Iouem parásitus meliori quàm rhetores atque philosophi viuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem
D longè diuersum est quod dicis: nam & fato multo feliciore functus è viuis migrat parasitus. Quippe compertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem, malo extinctos esse exitio, nõnullos condemnatione iudicij in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto veneno: alios toto corpore exustos, pleroſque vrinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos. At quis tandem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd si quis etiam violenta morte defungi videtur, mortuus auolasse creditur. TY. Hæc equidem satis supérque tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt.

Supereſt vt & illud explices, num honeſta & vtilis ſit hæc alenti poſſeſſio. Siquidem opulentiores mihi videntur paraſitos alere, tanquam officioſi, & beneuolè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei qui alitur, dedecus eſſe exiſtimo. PAR. Quàm ſimpliciter fatuum te eſſe conſtat, ô Tychiade, ſi hoc nequeas intelligere, hominem diuitem, etiamſi Gygis opulentiam poſſideret, ſolum edentē, eſſe pauperem? Atque ille progrediens in publicum non comitante paraſito, mendicus eſt. Et quemadmodum miles ſine armis habetur deſpectior, & veſtis ſine purpura vilior, & equus ſine phaleris leuior: ſic etiam diues egregiè & ampliter nummatus, longè apparet ſine paraſiti ſatellitio humilior atque contemptior. Atqui paraſitus quoque non parum ornamento eſt diuiti, diues paraſito non item. Alioqui neque probrum eſt, vt tu ais, huic paraſitari, vt præſtantiori deteriorem. Quòd autem opulento vtile ſit paraſitum alere, præterquam quòd ornamentum non vulgare illi adiungit, etiam ſecuritatem multam, paraſiti præſentia & comitatus diuiti ſuppeditat. Neque enim quiſpiam temere pugna adorietur diuitem qui hunc illius lateri aſſiſtentem cōſpexerit. Sed neque metuendum eſt eum veneno periturum, qui paraſitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet inſidiis petere quempiam hoc præmandente atque præbibente? Itaque diues non tantùm à paraſito ornatur, ſed eius quoque opera à maximis periculis tutus cōſeruatur. Ita enim paraſitus propter charitatis affectum qua diuitem ex animo complectitur, omnibus ſemet obiectat periculis. Neq; tantùm cō cedit ſolum cibum ſumere, ſed vnà quoque edēs exoptat oppetere. TYC. Omnia mihi, ô Simo, ſatis diſertè diſſeruiſſe videris, nec quicquam quod ad artem tuā commendandam pertinet, prætermiſiſti: neque, vt tu dixiſti, ad hanc rem inexercitatus acceſſiſti, ſed planè omniū inſtructiſſimus atque exercitatiſſimus. Quod reliquum eſt, ſcire geſtio an paraſiti compellatio non turpis & dedecoroſa habenda ſit. PAR. Vide quod reſponſum à me exigas, ſi ſufficienter ſuper his verba tibi feciſſe videor. Reſponde verò mihi vicißim ad quæſtionem, ſi rectè factum exiſtimas. Age ὄνομα priſci illi quo vocarunt nomine? TYC. Alimenti vocabulo. PAR A. Quid autem σπεῖρε, nonne alere? TYC. Sanè verò. PAR. Eſt ergo in confeſſo, neque aliud eſſe paraſitari.

A λοιπὸν δὲ εἰ καλὸν καὶ λυσιτελές ὅστι ὃ κτῆμα τοῦτο τῷ τρέφοντι, πειρῶ λέγειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκοῦσιν ὥσπερ εὐεργετοῦντες ἐς τὰ μάλιστα ὑμνοι τρέφειν αὐτοὺς οἱ πλούσιοι, καὶ εἰ τοῦτο αἰσχρὸν τῷ τρεφομένῳ. ΠΑ. ὡς ἠλιθιά γέ σοι, ὦ Τυχιάδη, ταῦτα, εἰ μὴ δυνάσαι γνῶναι ὅτι πλούσιος ἀνὴρ, εἰ καὶ ὁ Γύγου χρυσίον ἔχοι, μόνος ἐαυτῶν, πένης ὅστις, καὶ τρέχων αὐτὸς ἄδοξος, ταπεινὸς δοκεῖ, καὶ ὥσπερ στρατιώτης χωρὶς ὅπλων, ἀτιμότερος, καὶ ἐφ' ἵππου αὐτὸς πορφύρας, καὶ ἵππος αὐτὸς φάλαρα, οὕτω καὶ πλούσιος αὐτὸς ἄδοξός τε, ταπεινός τις B καὶ ἀτελὴς φαίνεται. καὶ μὲν ὁ μὲν πλούσιος, κοσμεῖται ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ ἄδοξον πλούσιος οὐδέποτε κοσμεῖ. ἄλλως τε, οὐδὲ ὄνειδός αὐτῷ ὅστιν, ὡς σὺ φῄς, ὃ ἄδοξον εἶναι ἐκείνῳ δηλονότι, ὡς κρεῖττόνι χείρονα. ὅπως γε μὲν τῷ πλουσίῳ τοῦτο λυσιτελές ὅστι, ὃ τρέφειν τὸν ἄδοξον, ὧδε μάθοις ἂν ἐκ τοῦδε· τὸ κοσμεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ ἐκ τοῦτου δορυφορείας ὑπάρχει. ὅτε γὰρ μάχη ῥᾳδίως αὖ τις ἐπιχειρήσαι τῷ πλουσίῳ, ὃν τὸν ὁρῶν παρεστῶτα· ἀλλ' ἅμα αὖ ἀποθανοῦσι φαρμάκῳ ἀδεὴς, ἔχων ἄδοξον. τίς γὰρ ἂν τολμήσειε C ἐπιβουλεῦσαι τινὶ, τοῦτου παρεσθιόντος, καὶ προπίνοντος; ὥστε ὁ πλούσιος οὐχὶ κοσμεῖται μόνον, ἀλλὰ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τοῦ ἄδοξου σώζεται. ὅτου μὲν ὁ ἄδοξος διὰ φιλοσοφίαν, πολλὰ κίνδυνον ὑπομένει, καὶ οὐκ ἂν ἄδοξος χωρήσαι ὦ πλούσιε φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν αἱρεῖται συμφαγών. TYX. πολλά μοι δοκεῖς, ὦ Σίμων, διεξελθεῖν, ὑστερήσας οὐδὲν τῆς σαυτῷ τέχνης, οὐχ ὥσπερ αὐτὸς ἔφασκες ἀμελέτητος ὤν, D ἀλλ' ὥσπερ δή τις ὑπὸ τῶν μεγίστων γεγυμνασμένος. λοιπὸν, εἰ μὴ ἄχθος αὐτὸ ὄνομά ὅστι τῆς ἄδοξιτικῆς, ἔτι λέγε μαθεῖν. ΠΑΡ. ὅρα δὴ τὴν ἀπόκρισιν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγεσθαι δοκῇ, καὶ πειρῶ πάλιν αὐτὸς ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτῶμενον ἢ ἄρτι σὺ φέρε γάρ, τὸν σῖτον οἱ παλαιοὶ τί καλοῦσι; TY. ἔφην. ΠΑ. πῇ, ὃ σιτεῖσθαι, οὐχὶ ὃ ἐσθίειν; TY. ναί. ΠΑ. ὁμολογοῦμεν ἄρα ὃ ἄδοξον εἶναι ὅτι οὐκ ἄλλο ὅστι.

ΤΥ. τοῦτο γὰρ, ὦ Σίμων, ὅτιν, ὃ αἰσχρὸν φαίνεται. ΠΑ. φέρε δὴ πάλιν ἀποκρίναί μοι, πότερόν σοι δοκεῖ διαφέρειν, ἢ ὁπόταν ἀμφοῖν προτεθῇ ἀμφοῖν, πότερον αἱρεῖ αὐτὸς ἕλειν, ἆρά γε πλεῖν, ἢ ἐπιπλεῖν; ΤΥ. ἐπιπλεῖν ἔγωγε. ΠΑ. τί δὲ, θρέχειν, ἢ παρατρέχειν; ΤΥ. παρατρέχειν. ΠΑ. τί δὲ, ἱππεύειν, ἢ παρεππεύειν; ΤΥ. παρεππεύειν. ΠΑ. τί δὲ, ἀκοντίζειν, ἢ παρακοντίζειν; ΤΥ. παρακοντίζειν. ΠΑ. οὐκοῦν ὁμοίως ἐθέλοις ἕλειν καὶ τὸν ἑαυτοῦ μᾶλλον παρασιτεῖν. ΤΥ. ὁμολογεῖν ἀνάγκη· καί σοι λοιπὸν, ὥσπερ οἱ παῖδες, ἀφίξομαι καὶ ἑῴος καὶ μετ' ἄριστον, μαθησόμενος τὴν τέχνην. σὺ δέ μοι αὐτὴν δίκαιος διδάσκειν ἀφθόνως, ἐπεὶ καὶ πρῶτος μαθητής σοι γίγνομαι. φασὶ δὲ καὶ τὰς μητέρας μᾶλλον τὰ πρῶτα φιλεῖν τῶν τέκνων.

A TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. PAR. Age iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse videtur, aut vtrisque propositis vtrum electurus esses, num nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare, an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autem, iaculari, an adiaculari? TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione pro edere parasitari sat scio quoque eligeres. TYC. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Ac te quidem in posterum, veluti pueri, & sub auroram & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu verò eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensiùs.

B

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

ANACHARSIS, seu DE GYMNASIIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasiis siue exercitiis adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur: Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis prosapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & caussam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, prostulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, vt suum, commendante, altero verò ceu stultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibúsque exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæque vtilitas sit, recenset. Atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura, Anacharsis iterum confutat, monétque vt iusta potiùs armorum exercitatione ad futuros casus sese parent: Solon solennium quoque ludorum auctoritatem & institùta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorum mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atque sæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus ostendere, videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeóque breui isto Solonis sermone, omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

ANACHARSIS. SOLON.

ANACHARSIS.

HÆc verò, ô Solon, quamobrem veſtri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim verò alius alium præfocat, ac verberat, & cœno ſemet immiſcent, volutãturque perinde vt ſues. Atqui initiò ſtatim exutis veſtimentis, (ſpectator enim aſſiſtebam) alter alterum viciſſim & raſit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò neſcio qua offenſa diſſociati, mutuò ſe de loco propulerunt inuentes, frontéque arietantes concurrũt
Lucian. non ſecus atque arietes. Et vide vt ille alterum ſublatum cruribus, humi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatem non permittit, in cœnũ deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundùm ventrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miſerum ęrumnosè præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidẽ gratia agunt modeſtiùs, ne luti aſpergine inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto completi, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulę area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neque tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubiicientes in foſſa conturbant ſe mutuò: ipſique vltro ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quominus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſariíque cõprehenſionẽ firmiorem in
Pancratium. arido ſubminiſtrãte. Cęterùm illi ſtantes erecto corpore puluеribus pleni, & ipſi mutuis ſemet afficiunt verberibus, & calcitrant. Itaque infelix ille & dentes expuenti ſimilis eſſe videtur: adeò illi os totum & arena & ſanguine oppletum eſt, palma (vt cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacẽ componit, ac pugnam inducta cõcordia diſſoluit. Etenim purpura coniecturam facio hunc eſſe vnum ex illis principem. Quin animosè quoque cohortatur & laudat eum qui alteri incuſſa in faciẽ palma plagam intulit. Porrò alij alibi omnes
Saltus. aceelerantes in puluere veluti currentes ſubſiliunt, eodem in loco permanẽtes: & in altũ proſilientes, calce laceſſunt aëra.

Ἆρα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, πόνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς πλεκόμενοι, ἀλλήλους ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυμήζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ σφαίρα φύονται καλινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καίτοι κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἀποδυσάμενοι (ἑώρων γάρ) λίπα τε ἠλείφαντο, καὶ κατέψησε μάλα εἰρωνικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, ὠθοῦσί τε ἀλλήλους σφενδυκότες, καὶ τὰ μέτωπα σφαραγήσειν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ὦ ἰδοὺ ἀράμενος σκάφησί τὸν ἕτερον ἐκ τῶν σκελῶν, ἀφῆκεν εἰς ὃ ἔδαφος· εἶτ' ὄπισθεν ἐπιστὰς ὑπεσώρει, ἀνακωλῦσαι οὐκ ἐᾷ, σωφρονῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν· τέλος δὲ ἤδη περιπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη καὶ τῷ μὲν ἀριστερᾷ, τὸν πῆχυν ὑποβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον· ὁ δὲ, ὑποδακρύσας ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ δὴ τῷ ἐλαίου ἕνεκα φείδονται, μὴ μολύνεσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες ὃ χρῖσμα, καὶ τῷ κορδύλου ἀναπλησθέντες, ἐν ἰδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες. ἕτεροι δὲ ἐν τῇ αὐλείῳ τῆς αὐλῆς ὃ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν· οὐκ ἐν πηλῷ δή τε, ἀλλὰ ψάμμον ταύτην βαθεῖαν ὑποδαμόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι παραπήγνυσί τε ἀμήλας, καὶ αὖθὶ ἑκόντες πατοῦσι τὴν χόνιν ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφυκτότερον εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν. οἱ δὲ, ὀρθοστάδην κεχυμένοι, καὶ αὖθὶ παίουσιν ἀλλήλους παρεστῶτες, καὶ λακτίζουσιν. ἔοικε γοῦν καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ἔοικεν ἀποπτύειν ὁ κακοδαίμων· ὅτων ἅμματος αὐτῷ καὶ ψάμμου αἱματόπλησαν τὸ στόμα, πύξ ὡς ὀρθῆς παραπεσόντος ἐς τὸ γνάθον. μὴ ἁδὲ ὁ ἄρχων ὅτοσι διίσησιν αὖθις, καὶ λύει τὴν μάχην. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τοῦτον εἶναι. ὁ δὲ, καὶ ἐποιχώκει, καὶ τὸν παταξάντα ἐπαινέσας, ἄλλοι δὲ ἄλλα χθὶ πάντες ἐγκωδοσι, καὶ αὐαπηδῶσιν, ὥσπερ γόντες, ὅτι τῷ αὐτῷ μιλοῦντες, καὶ ἐς ὃ αὖθὶ σφαλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέρα.

τοῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι τίνος ἀγαθοῦ αὖ εἵνα A
ποιεῖν· ὡς ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δο-
κεῖ ὃ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις αὖ ῥᾳ-
δίως μεταπείσαι με ὡς οὐ παραπαίουσιν οἱ
τοῦτα δρῶντες. ΣΟ. καὶ εἰκότως, ὦ Ανά-
χαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ γυμνάσια φαίνεται,
ξένα γε ὄντα, καὶ πάμπολυ τῶν Σκυθικῶν
ἐθῶν ἀπᾴδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ
εἰκὸς εἶ μαθήματα, καὶ ὑποπτεύματα,
τοῖς Ελλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶ δόξαντα αὖ,
εἴ τις ἡμῶν ὥσπερ σὺ νῦν ὑπιδοι αὐτοῖς.
πλὴν ἀλλὰ θαῤῥεῖ, ὦ ταλέ. οὐ γὰρ μα-
νίας τὰ γυμνάσιά ἐστιν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει οὕτω B
παίουσιν ἀλλήλους, καὶ κυλίουσιν ἐν τῷ πη-
λῷ, ἢ ὑποπάτοισι τὴν κόνιν· ἀλλ' ἔχει τινὰ
χρείαν οὐκ ἀτερπῆ ὃ πρᾶγμα, καὶ ἀ-
κμὴν οὐ μικρὰν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ἐὰν
γοῦν ἐνδιατρίψῃς ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν
τῇ Ελλάδι, οὐκ εἰς μακρὰν εἶ καὶ αὐτὸς
ἔσῃ τῶν πεπηλωμένων, ἢ κεκονιμένων. οὕ-
τω σοι ὃ πρᾶγμα ἡδύ τε ἅμα καὶ λειοτε-
λὲς εἶ δόξει. ΑΝΑ. ἄπαγε, ὦ Σόλων.
ὑμῖν τοῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα, καὶ τερ-
πνά· ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό τι ἀφροδίσῃ, C
εἴσεται ὡς οὐ μάτην διεζώσμεθα τὸν ἀκινά-
κην. ἀτὰρ εἰπέ μοι τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς γι-
γνομένοις, ἢ τί φαμὲν ποιεῖν αὐτούς; ΣΟ.
ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ανάχαρσι, γυμνά-
σιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Α-
πόλλωνος τοῦ Λυκίου, καὶ ὃ ἄγαλμα ὃ αὐ-
τοῦ ὁρᾷς, τὸν ὀπὶ τῇ σφαίρᾳ κεκλιμένον, τῇ ἀ-
ριστερᾷ μὲν ὃ τόξον ἔχοντα· ἡ δεξιὰ δὲ ὑφ'
τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσπερ ἐκ
καμάτου μακροῦ ἀναπαυόμενον δείκνυσι τὸν
θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων, ὃ μὲν D
ἐν τῷ πηλῷ ἐκείνῳ, πάλη καλεῖται, οἱ δ'
ἐν τῇ κόνει, παλαίουσι καὶ αὐλεῖ· ὃ δ' παίειν
ἀλλήλους ὀρθοὺς αὐλῷ, πυγμὴν λέγο-
μεν. καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἐστι γυμνάσια τοιαῦτα
πυγμῆς, καὶ δίσκου, καὶ τοῦ ἁλέσθαι,
ὧν ἀπάντων ἀγῶνας προτίθεμεν. ᾧ δ' κρα-
τήσας, ἄριστος εἶ δοκεῖ τῶν καθ' αὐτὸν, καὶ
ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα. ΑΝΑ. τὰ δὲ ἆθλα
τίνα ὑμῖν τοῦτά ἐστιν; ΣΟ. Ολυμπιάσι
μὲν, στέφανος ἐκ κοτίνου, Ισθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ, σελίνων πεπλεγμένος·

Quocirca iſta perlibenter ſcire velim cui-
us compendij aut vtilitatis gratia factitare ſoleant. Equidem omnino hæc res mihi videtur eſſe inſania: nec quenquam eſſe arbitror, qui me facilè perſuaſum ab iſta ſententia abducturus ſit, vt non credam hos inſigniter deſipere quibus ſtudio eſt iſta facere. SO. Iſta mehercle ô Anacharſi non iniuria ita tibi videntur, cùm & peregrina ſint, & multum à moribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & vobis non parum multas diſciplinas & corporis exercendi ſtudia eſſe veriſimile eſt, quæ nobis Græcis abſurda & aliena eſſe viderentur, ſi quis quemadmodum tu illis ſpectandis arbiter aſſiſteret. Atqui bonum habe animum, ô amice: neque enim iſta inſaniæ ſunt opera, neque impulſu contumeliæ hi mutuò ſe obuerberant, ínque cœno volutantur, aut ſemet conſpergunt puluere: ſed ineſt huic rei neceſſitas non iniucunda, neque mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaque ſi diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia verſatus fueris, non in longum & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti ſunt aut puluere: vſqueadeo res tibi videbitur & voluptuoſa, & vtilis. ANA. Apage iſta à me ô Solon. Vobis hæc oblectamẽta vtilitatem afferant: me ſi quidem quis veſtrûm ea affecerit contumelia, ſentiet me haud nequicquam accinctum eſſe acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidiſtis, aut quídnam operis hoc facere dicamus? SO. Locus ille, ô Anacharſi, à nobis vocatur gymnaſium, éſtque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius ſimulacrum quod ſupra ſtatuam ſitum eſt, ſiniſtra quidem arcum gerens: dextra verò ſupra caput refracta, tanquam ex multa defatigatione Deum quieſcentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. Illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto ſtant corpore, ac ſemet verberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. Sũt præterea & alia nobis eiuſmodi gymnaſia, & pugillatus, & diſci, & ſaltus, quorum omnia certamina ſolemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præſtantiſſimus ex omnibus eſſe iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiuſmodi verò ſunt iſta præmia? SO. In Olympiis corona oleagina, in Iſthmiis pinea, in Nemeis ex apiis cõcinnata:

Gymnaſium.

Certaminum ſpecies & nomina.

Præmia victorum.

Porrò autem in Pythiis poma ſacerdotes Apollinis proponere conſueuerunt, cæterùm apud nos Athenienſes oleum ex oliua. Quid autem ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſin quia hæc tibi viſa ſunt eſſe modica? A N A. Non, ſed præmia omnibus modis clara atque præſtãtia percenſuiſti ô Solon, cùm digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis qui iſta nauiter conſequi ſtudeant. Itaque pomorũm gratia atque apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cæduntur, ita vt non liceat ſine negotio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomorum deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduerſarij eius vẽtrem pede calcitraſſent. S O. Atqui ô optime, nos nõ ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltem ſigna ſunt atque indicia victoriæ, per quæ victores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna videtur eſſe victoribus: pro qua conſequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum eſt venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorem atque laborem contingit mortalibus, ſed illius flagrantem deſiderio, oportet ſub initium multa dura perpeti: quibus nauiter perpeſſis, illi dulcis & tãtopere exoptatus finis è laboribus expectandus eſt. A N A. Húncne finem ais ô Solon dulcem atque vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conſpiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verba miſertus eſt, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apiis? S O. Noſtrarum rerum etiamnum imperitus eſſe vidêre: non multo verò pòſt alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſteaquam in frequentiſſimos Græcorum conuentus profectus, videris tantam hominum multitudinem collectam ad illorum confluxiſſe ſpectaculum, ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas verò ipſos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodum deum exiſtimari. A N A. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon, longè miſerrimum eſt, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur, ſed in tanta ſpectantium corona atque celebritate, qui acceptæ contumeliæ teſtes ſunt oculatiſſimi: illi nimirũ eos felices eſſe pronunciabũt, quos vident ſanguine perfluere,

Finis exercitationis.

Gloria labore parãda.

A Πυθοῖ δὲ, μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ πρὸ ἡμῶν δὲ τοῖς Παναθηναίοις, ὃ ἔλαιον ὃ ἐκ τῆς μορίας. τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ δῆτα μικρά σοι ταῦτα τίθησι δοκεῖ; A N A. οὐκ· ἀλλὰ πάνσοφα, ὦ Σόλων, κατέλεξας τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τῆς τε ἁγνείας αὐτὰ φιλοτιμεῖσθαι ὅτι τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις αὐλοῖς ἐμφερέσι δαιδάλοις τοῖς τὰ αἱρέσεις τῶν τηλικούτων. ὥστε μήλων ἕνεκα, καὶ σελίνων, ἐθέλω τοιγαροῦν, καὶ κινδυνεύω, ἀγχομένους τοὺς ἀλλήλων, καὶ καταπλωμένους, ὡς ὀκνοῦσιν ἀτρεμούντως διαπονῆσαι μήλων ὅταν ὑπὸ θυμίας, ἢ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ πίτυϊ, μήτε πηλῷ καταχεόμενον τὸ πρόσωπον, μήτε λακτιζόμενον ἐς τὴν γαστέρα ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων. Σ O. ἀλλ', ὦ ἄριστε, οὐκ ἐς ψιλὰ τὰ διδόμενα ἡμεῖς ἀποβλέπομεν. ταῦτα μὲν γὰρ ὅτι σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵτινες οἱ κρατήσαντες. ἡδὺ δὲ καὶ ἐπαινούμενον τοῦτοις δόξα, τῶν πάντων ἀξία τοῖς νενικηκόσιν. ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς θρωπτομένοις τὴν ὄψιν ἐν τῷ πόνῳ. ὁ γὰρ ἀπονητὶ πρόσγειος οὐ γίνεται αὐτῇ. ἀλλὰ χρὴ τὸν ἱδρῶτα αὐτῆς, πολλὰ καὶ δυσχερῆ αἰανόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ, τότ' ἤδη τὸ λυσιτελές, καὶ ἡδὺ τέλος ἐκ τῶν καμάτων προσμένειν. A N. τοῦτο φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδύ, καὶ λυσιτελές, ὅτι πάντες αὐξοῖς ἐφορῶσι ἐστεφανωμένους, καὶ ὅτι τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται, πολὺ πρότερον οἰκτείραντες ὅτι ταῖς πληγαῖς. οἱ δὲ, δυδαιμονίσουσιν, αὐτὴ τῶν πόνων μῆλα καὶ σέλινα ἔχοντες. Σ O. ἄπειρος εἶ, φημὶ, τῶν ἡμετέρων ἔτι, μὴ μικρὸν ὄν, ἀλλά σοι δόξει τοῦτ' αὐτῶν· ἐπειδὴν ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπιὼν, ὁρᾷς πόσον πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ὅτι τὴν θέαν τοιούτων, καὶ θέατρα μυριάνδρα συμπληρούμενα, καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους, τὸν δὲ καὶ νικήσαντα αὐτῶν, ἰσόθεον νομιζόμενον. A N. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ δοκεῖ οἰκτρόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς, καὶ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἳ δηλαδὴ δυδαιμονίσουσιν αὐτοὺς, αἵματι ῥαινομένους ὁρῶντες,

B

C

D

ἢ ἀζωμένους πρὸς τ' αὐχένων. ταῦτα γὰρ τὰ εὐδαιμονέστατα τοῖσιν τῇ νίκῃ αὐτῶν. πρὸ ἡμῶν δὲ τῶν Σκυθῶν, εἴ τις, ὦ Σόλων, ἢ παίξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναδέξῃ προσπεσών, ἢ ἱμάτιον περιρρήξῃ, μεγάλας οἱ πρεσβύται τὰς ζημίας ἐπάγουσι, καὶ ἐπ' ὀλίγων τῶν μαρτύρων τοῦτο παθὼν τις ὅτῳ ἐν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ διηγῇ, τὸ Ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ. ἐμοὶ μὲν ἄλλα τις μοι ἀγωνίᾳ, οἰκτείρειν μοι ἔπεισιν, ὧν πάσχουσι. τῶν δὲ θεατῶν, ὃς φῂς ἀπονενοῆσθαι τοὺς ἀρίστους ἐνδημεῖσθαι ἐς τὰς πανηγύρεις, καὶ πάνυ θαυμάζω, εἰ ταῦτα πράττοντες, σχολάζουσιν ὅτι τοῖς τοιούτοις. ὅδε γὰρ ἐκεῖνό πω διανοήσῃ κατανοῆσαι, ὅτι τοῦτο τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾶν παυομένους γε, καὶ δεδιττομένους ἀνθρώπους, ἐς τὸν ἀλλήλων θάνατον ὁρμωμένους, καὶ στυγεροῦντας ἐπ' ἀλλήλων. ΣΟ. εἰ καιρὸς ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων, ἢ Ἰσθμίων, ἢ Πανα θηναίων, αὐτὸ ἂν σε ὃ γιγνόμενον ἐδίδαξεν, ὡς μάτην ἐσπουδάκαμεν ὅτι τοιοῦτοι. καὶ γὰρ οὕτω λέγων ἄν τις προσβιβάσειέ σε τῇ ἡδονῇ τῶν ἐνθάδε ὁρωμένων, ὡς εἰ καθεζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέπεις ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ ὀξείας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας δεινὰς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀπτήτους, καὶ σπουδὴν ἄληκτον ὑπὲρ τῆς νίκης. ἐγὼ γὰρ δή οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαύσω ἐπαινῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἐπιρρώνυμι. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε προσέτι, καὶ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ, ὁπόσα κατημελημένα ἐνθένδε, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ὀξείας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν, ὁρῶ σοβαροῦ μεγάλου ἕνεκα προβαλλομένους ὑμῖν, οὔτε πατρίδος κινδυνευούσης, οὔτε χώρας πορθουμένης, οὔτε φίλων, ἢ οἰκείων προσὸν ἀμῦναι ἀπαγομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι δοκοῦσιν εἶναι, ἄρισοι λεγόμενοι, ὡς φῂς, ὄντες, μάτην δὲ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ αἱμώντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη, τῇ φλάμμᾳ, καὶ τοῖς ξυστοῖς, ὡς μήλου καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς γένοιντο, νικήσαντες. ἐνδὺ

A aut à ſuis aduerſariis compreſſo gutture præfocari. Hæc enim ſumma felicitas illorum præſtò eſt victoriæ. Sed enim apud nos Scythas ſi quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulſauerit, aut obuiam factus è via detruſerit, aut veſtem diſciderit, graui mulcta in eum animaduertunt ſenes, tametſi hoc ipſum vel paucis præſẽtibus arbitris quiſpiam paſſus fuerit: taceo in tam numeroſis ſpectaculis, cuiuſmodi tu percenſes in Iſthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis ſufferenda ſunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex omni-
B bus locis optimos quoſque ad ludos viſendos ais confluere, demiror magnopere, ſi negotiis neceſſariis poſthabitis, hiſce rebus vacare non vereantur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, ſi videant homines cædi verberibus, atque decertantes tum humi proſterni, inque vicẽ à ſe mutuò conteri. SO. Si iam tempus eſſet Anacharſi aut Olympiorum aut Iſthmiorum aut Quinquatrium, ipſa res perfacilè docuiſſet quàm non fruſtra aut teme-
C re harum rerum ſtudioſi ſimus. Neque enim quiſpiam ita nudè percenſendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatoribus, virorum virtutes cerneres, & corporum excellentium formoſitates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multáque præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo vincibiles, atque indefatigatum pro conſequenda victoria ſtudium. Sat enim ſcio te iſta ſpectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applau-
D dendi. AN A. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & ſubſannandi. Siquidem hæc quæ enumeraſti, nempe virtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia atque adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendiis atque populationibus diuexetur, neque amici aut domeſtici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi riſu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, fruſtra tanta ſufferentes, talibúſq; difficultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporũ proceritates ita turpiter arẽna atque tumentibus vulneribus fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiantur. Sem-

per verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? SOL. Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorum victor extiterit. ANA. Ergo Solon pro tam obscura atque ancipiti victoria tam multi semet insanis conficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnum prorsus ex omnibus fore qui victor declarandus sit, reliquos autem vincendos, atque nequicquam verbera & vulnera miserè susceпturos? SO. Videris ô Anacharsi, Reipub. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in vituperationem ponneres. Nam si quãdo tibi curę erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respu. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddẽdi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neque non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiũt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atque tempestuoso traiecto, quàm vt Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perscrutarer, tum vt optimã Reip. formã multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Athenienſibus atque peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, morúmque præstantissimorũ inuentorem te esse comperi, neque non vtilium institutorum interpretem, in sũma, totius Reip. formatorẽ. Itaque haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuúmque discipulum faciendi, quàm ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoadusque tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reipub. institutis & legibus differentem concupiscam. SO. Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodũ illis vtamur vbi iam primùm quod rectius est, sapere cœperint, & corpore maturiores facti,

A γὰρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀπὰρ εἰπέ μοι, πότερα αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; ΣΟ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν. ΑΝ. εἶτ', ὦ Σόλων, ὅτι τῷ ἀδήλῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι ὁ μὲν νικήσει, εἷς ἔσται πάντως, οἱ δὲ ἡττώμενοι, πάμπολλοι μᾶλλον ἆθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ, καὶ τραύματα λαμβάνοντες; ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέποτε εὐνομουμένης πολιτείας ὀρθῆς πεῖραν μηδὲν ἔχειν. οὐδὲ γὰρ ἂν τὰ κάλλιστα τῶν ἐθῶν ἐς φόβον ἐτίθεσο. ὧν δέ σοι μελήσει ποτὲ εἰδέναι ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκιοῖτο πόλις, καὶ ὅπως ἀεὶ ἄριστοι γίνοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα περὶ αὐτάς, καὶ εἴσῃ ὅτι πολὺ ὄφελος ἔχοιτ' ἂν ἐκ παμπόνου γυμνασίου τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην ἀσυδαίζεσθαι δοκοῦσι. ΑΝΑ. καὶ μὴν, ὦ Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἦκον πρὸς ὑμᾶς τοσαύτην μὲν γῆν διοδεύσας, μέγαν δὲ τὸν Εὔξεινον, καὶ δυσχείμερον, περαιωθεὶς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἔθη πρὸς ὑμῶν κατανοήσαιμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καί σε μάλιστα φίλον ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένον, προσκαλοῦμαι καὶ κλεός, ἐπειδὴ ἤκουον νόμων τε πάντων ξυγγραφέα εἶναί σε, καὶ ἐθῶν τῶν ἀρίστων εὑρετὴν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὠφελίμων εἰσηγητὴν, καὶ ὅλως, πολιτείας πάσης συναρμοστήν. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μανθάνοντα ποιούμενος, ὡς ἐγώ γε ἥδεως ἂν ἀσιτος σοι, καὶ ἄποτος παρακαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διέλθοις λέγων, κεχηνὼς ἐπακούοιμι περὶ πολιτείας τινὸς καὶ νόμων διεξιόντος. ΣΟ. τὰ μὲν πάντα οὐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ· ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν, εἴσῃ ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τῶν ἄλλων δοκεῖ ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν νέων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται σωφρονεῖν τε τὸ βέλτιστον, καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι,

κὐφίσαλο τοὺς πόνους· ταῦτα ἤδη σοι διεξίμι, ὡς μάθοις ἅ τινος χάριν τοὺς ἀσκητὰς τούτους τοσοῦτοις ἐπιτείνομεν αὐτοῖς, καὶ διὰ ποῖον τὸ σῶμα κατατριβόμεθα. ἃ μόνον ἕνεκα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα δυνάμενοι ἁρπάζεσθαι. ἐπ' ὀλίγα μὲν γὰρ ὀλίγοι πόνου ἐξ ἀπόντων χωροῦσιν, ἀλλὰ μεῖζόν τι ἁπάσῃ τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις τοσοῦτον περιγίνεται. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις τοσοῦτος, καὶ στέφανος ἅπασι πίτυος, οὐδὲ κοτίνου, ἢ σελίνου, ἀλλ' ὃς ἂν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχῃ τὴν αἰθερίων διδαιμονίαν· οἷς ἐλευθερίαν λέγω αὐτό τε ἕκαστον ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτὰς πατρίων ἀπολαύσεις, καὶ οἰκείων σωτηρίαν· καὶ σωμάτων, τὰ κάλλιστα, ὧν αἴ τις δύναιτο γλυκάσθαι οἱ τῶνδε τὰ θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὃν φημι, συναναπέπλεκται, καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκείνων προσλήγει. ἐφ' οἷς αἱ ἀσκήσεις αὗται, καὶ οἱ πόνοι ἄγουσιν. ΑΝ. εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι, καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σίλινα δίκην, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγελαίας, καὶ πίτυν; ΣΟ. καὶ μάλα, ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδὲ ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπότε ἃ λέγω καταμάθοις. ἀπό γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλεξα τοῦ πανδαίμονος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκφυγὰς τὴν τάξιν, ἐκείνων προτέρων ἐπεμνήσθη, τῶν Ἰσθμοῖ γινομένων, καὶ Ὀλυμπίασι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πάλιν ἀλλαχοῦ, (σχολὴ γὰρ ἄγομεν, καὶ σύ, ὡς φῄς, προθύμῃ ἀκούειν) ἀναδραμούμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὸν λόγον, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι' ὃν φημι πάντα ταῦτα ὑπομένεσθαι. ΑΝΑ. ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω· καθ' ὁδὸν γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωρεῖ, καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὸ τούτων πεισθείη, μηδ' ἐκείνων ἔτι καταγελᾶν, εἴ τινα ἴδοι στεμματούμενον κοτίνῳ, ἢ σελίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἐς τὸ σύσκιον ἐκβάντες ἀποκαθίσωμεν, καθίσωμεν ὑπὸ τῶν δένδρων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ὑπερκεκραγότες τοῖς παλαίουσιν· ἄλλως τε (εἰρήσεται γάρ)

laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, vt præmia queãt consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem, qui inde ad vniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddã commune omnibus bonis ciuibus certamen est propositum, & corona nõ pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, sed quæ in se comprehensim vniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusque priuatim est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium salutem: atque vt summatim dicam, pulcherrima quæque quæ à diis immortalibus quispiam assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cùm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum, & pinum? SO. Atqui ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, sũntque planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horum priùs cõmeminit quæ in Isthmo atque Olympiis & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim otiosi, & tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari cõfirmaui. ANA. Præstat equidem ita facere. Inter eundũ verò in longum nobis profluxit oratio. Et fortasse his citiùs iam persuadebor ne quem posthac ampliùs subsannẽ, quemcunque oleastro aut apio coronatũ grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi consideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim dissimulem?)

sum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hîc inter vos peregrino & insueto habitu obambularem. Et iam quoque anni tempus est quo sydus illud feruentissimum exoritur, quod vos Canẽ dicitis, omnia exurens, aërémque ariditate & calore infestum faciens, Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolerabilem corporibus inducente. Itaque demiror quî fiat vt tu, cùm ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neque prorsus à Sole infestari videris: neque vspiam locum vmbrosum exploras quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras. S O. Inanes illi & superuacanei labores, ô Anacharsi, & assiduę in cœno volutationes subaërię, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque ampliùs egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò iis quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas, sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo: aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego deintegro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Athenienſium Respub. tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his verbis vniuersos cõpellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te ô Anacharsi digito cõmonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæque institutis longè melioribus imbuit. Itaque ob sua in Rempubl. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi statuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Persuasissimum verò habe, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore existimaturos,

A οὐδὲ τὸν ἥλιον ἐπὶ ῥᾳδίως αἰεὶ φέρομαι, ὀξὺ καὶ φλογώδη ἐμπίπτοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφελὼν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ὢν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους, ὅπερ ὁ πυρωδέστατός ἐστι τοῦ ἀστέρος (ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ) πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ διψαλέον ποιοῦντος, ὅτε ἥλιος κατὰ μεσημβρίαν ἤδη ὑφ' κεφαλῆς ὑπεστήκηκε, φλογμὸν τοῦτον ἀφόρητον ἐπάγων τοῖς σώμασιν. ὥστε καὶ συνθαυμάζω ὅπως γηραιὸς ἤδη αὐθέκαστος, οὔτε ἱδίεις πρὸς ὁδοιπόρος, ὡσπερ ἐγώ, ὅτι ὅλως B ἀνοχλουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δίχα τοῦ ἡλίου διέρρως. Σ O. οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τοῦτο ἡμῖν ὠφέλιμον παρέχονται πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἐπὶ πίλου δεόμεθα, ὃς τὴν ἀκτῖνα κωλύσῃ καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπιστοῦμαι δ' ὅμως καὶ ὅπως μὴ καθάπερ νόμους, προσέξεις οἷς δὴ λέγω πρὸς σέ, ὡς ἐξαπάντων τις εὖ ἀνδρῶν, ἀλλ' ἔνθα αὖ σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δόξῃ, αὐτίκα λέγων βύθιος, τὴν διαβολὴν τῶν λόγων. δυοῖν γὰρ θατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι ἐκ τέχνης ὅπόσα οἷός δυπλεκτέα εἶναι, ἢ ἐμὲ διδαχθῆναι ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἂν σοι ἡ πόλις ἡ Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰρ δυδιδάσκῃς, καὶ μεταπείσῃς πρὸς τὸ βέλτιον, ἐκείνῳ τὰ μέγιστα ἔσῃ ὠφελημώς. οὐδὲν γὰρ αὖ ἀποκρυφαίμην αὐτῶν, ἀλλ' βύθιος εἰς τὸ μέσον καθεδοῦμαι φέρων, καὶ καταστὰς ἐν τῇ πυκνὶ, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγραψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ὠήμην ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι τῇ πόλει· ὁ δὲ ξένος οὑτοσὶ (δείξας σε ὦ Ἀνάχαρσι) Σκύθης μέν ἐστι· σοφὸς δὲ ὤν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ὑπετυπώσατο ἐδίδαξεν. ὥστε εὐεργέτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκοῦν αὐτὸν ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει πρὸς τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ εὖ ἴσθι ὡς οὐκ ἀχαρίστου ἡ Ἀθηναίων πόλις,

πρὸς

παρὰ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. ΑΝ. τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἶπε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν αὖ ἐγὼ νομὰς, καὶ πλανήτης ἄνθρωπος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκώς, ἄλλοτε ἀλλίων γλῶ ἀμείβων, πόλιν δὲ οὔτε οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε ἢ νῦν ἐωρακώς, πρὸς πολιτείας διεξίοιμι, ἢ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας, πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ κατῳκηκότας; καὶ μάλιστα σὲ, ὦ Σόλων, ᾧ τοῦτο, ὡς φασὶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, σπεύσαι ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς ποι νόμοις χρωμένη, εὐδαιμονήσοι. πλὴν ἀλλά σε τοῦτο ὡς νομοθέτην πειστέον σοι· καὶ ἀντερῶ σοὶ τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι. καὶ ἴσθι γὰρ ἤδη σκιφυγόντες τὸν ἥλιον, ἐν τῷ σκιερῷ ἐσμέν· καὶ καθέδρα μάλα ἡδεῖα, καὶ βῆμεθος, ὅποι ψυχρὸν τοῦ λίθου. λέγε οὖν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθάπερ τοῖς νέοις παιδαγωγοῦντες, ἐκ παίδων ὠθοῦς ὅτι πονηστε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἀνδρες ἀποβαίνοιεν ἐκ τῆς πλοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τί ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβιστήματα, σκωπτόμενος ἐρετικὰ αὐλῖς. τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς ὠθοῦς ἐπόθουν ἀκοῦσαι· τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδάξῃ με καθ' ἡμέραν ἕκαστον ἐν τῷ μέρει. ἐκεῖνο μόνον, ὦ Σόλων, μέμνησό μοι καὶ τὴν ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἐρεῖς. λέγω δ', ὡς μὴ πρὸς πλέκῃς, μηδὲ ἀποκνήσῃς τοὺς λόγους. δέδοικα γὰρ μὴ ὑπολαμβάνωμεν τῶν πρώτων, εἰ τὰ μὴ τοῦτα πολλὰ ὑπορρέῃ. ΣΟ. σὺ τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, βουλεύσῃ ἄμεινον, ἔνθα αὖ σοι δοκεῖ μὴ πρόσω γάρ ὁ λόγος ἔσῃ), ἢ πόρρω ποι ἀποπλανᾶσθαι εἰκῇ ῥέων. ἐρήσῃ γὰρ μεταξύ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψῃς αὐτὸν ὁπόταν· ἐὰν μόνον μὴ ὀξαγώνια, μηδὲ πόρρω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ᾖ, κωλύσει οὐδέν, οἶμαι, εἰ καὶ μακρὰ λέγοιτο. ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢ περ τὰς φονικὰς ἡμῖν δίκας δικάζει, πάτριον οὕτω ποιεῖν. ὁπότε γὰρ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν πάγον συνκαθέζηται φόνου, ἢ τραύματος ἐκ προνοίας,

A ab homine peregrino atq; barbaro ea petdiscere, quæ sunt ex vsu Reip. ANA. Hoc equidē erat quod ego de vobis Atheniensibus inaudierā, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnē ætatē meam in plaustris degens contriui, subinde solū pro solo mutans, quíq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neque vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, atque adeò docerem homines indigenas hanc vrbē clarissimam optimis legibus fundatā tātis temporibus incolentes? cum primis verò te, ô Solon? cui hoc, vt perhibent,
B statim sub initium studio ac curæ fuit, nosse quibus procurationibus Resp. quā optimè administraretur, tum quarum legum præscripto vtens, quàm florentissima atque felicissima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cūcta perdiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab
C initio, quamobrem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem consequendam illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno volutationes: hoc enim vel omniū cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterum me docebis, singula suo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo obscures, neque impendiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimiùm multa per
D te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè meliùs constitues, vbicunque parum perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temere fluendo: licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quanquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulo longiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitaliū iudicia cognoscēda sunt, à maioribus vsque accepto more ita factitare solēne est. Ingressi enim in Areopagū cōsidunt, cędis aut vulneris ex destinato inflicti,

aut incendij cauſſam cognituri: deinde vtrique iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicibus, & qui litem intendit, & qui reus eſt, aut ipſi per ſe, aut rhetorum ſibi conducunt operam, quibus cauſſa orãda eſt. Illi ergo quamdiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato procœmio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atque potentiam cauſſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigiis iudicum præſtringant oculos: progreſſus actutum præco illi indicit ſilentium, non permittens rhetori ad Senatum nugandi libertatem, ac verbis cauſſæ inuoluendæ poteſtatẽ, quominus Areopagitę ea quæ facta ſunt, nudè queãt perſpicere. Itaque & te ô Anacharſi in præſens quidem Areopagitam conſtituo, ac iuxta ſenatus legem à me conditam auſculta, méque ſilentio indicto cõpeſce vbi extra cauſſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quamdiu verò ea quæ ad cauſſam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longũ producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia otium agimus. A N A. Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam. S O. Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atque immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atq; auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atque cuſtodiunt, quali in nobis ſingulis gubernãdis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligẽtes, ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornãtes illud,

A ἢ πυρκαϊᾶς δικάσοντες, ἀποδίδο) λόγος ἑκατέρῳ τῶν κρινομένων· καὶ λέγουσιν οἱ μὲν αὐτῶν, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοὶ, ἢ ῥήτορας παραβιβάζονται τοὺς ἐρωμένους ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ, ἐς τ' αὖ μὴν τοὺς τοιούτους λέγουσιν, ἀνέχεται ἡ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἕως δέ τις ἢ φθέγμασιν εἴπῃ τοῦ τὸν λόγον, ὡς βίαιόν τι ἀφῃρέθησαν αὐτοὺς, ἢ οἶκτον, ἢ δείνωσιν ἐξώθησεν ἐπάγοι τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ὅπως τοῖς δικασταῖς μηχανῶνται) προελθὼν ὁ κῆρυξ καταστέλλει τοὺς θορύβους, οὐκ ἐῶν λῆρον τοῦτον τῇ βουλῇ, καὶ

B παρεστήκειν τὸ πρᾶγμα τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνωμένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε ἢ σὲ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην τὸν τοῦ παρόντος ποιούμενος ἔγωγε, καὶ κατὰ τὸν τῆς βουλῆς μου νόμον, ἄκουε, καὶ σιωπᾶν κέλευε, ἕως ἂν ἅπαν καταῤῥητορευθῇ μοι. ἄμεινον δὲ οἰκεῖα τοῦ πράγματος λέγηται, ἐξέστω ἀπομηκύνειν. οὐδὲ γὰρ ὑφ' ἥλιον ἐπὶ ποιούμεθα τὸν συνουσίαν, ὡς ἄν τις ἐπιτείνοιτο ῥῆσις· ἀλλ' ἥ τε σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν

C ἄγομεν. A N. διγνώμονά σου τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε ἤδη χάριν σοι μικρὰν οἶδα σοι ὅπῃ τοῦτο, ὅτι παρέργου τοῦ λόγου, καὶ τοῦ Ἀρείου πάγου μνημόνια ἐδιδάξω με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευμάτων ἔργα, τοῖς ἀληθῶς οἰσύντων τὸν ζῆφον. ὅπῃ τοῦτο οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ, (τοῦτο γὰρ ἔθος μοι) καὶ ἐμὸν τὸ βουλῆς ἀκούσομαί σου. Σ Ο. οὕτω δῆτα βραχέων προακουσαι χρή σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν

D ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οὔτε τεῖχη, καὶ ἱερὰ, καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον, καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν ἐς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν χῶρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα. τούτους γὰρ τοὺς ἀναπληροῦντας, καὶ διατάττοντας, καὶ ὑπιτελοῦντας ἕκαστα, καὶ φυλάττοντας οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ἐστὶν ἡ ψυχή. ὅτῳ δὴ τοίνυν καταμονὴ ἔσται, ὑπιμελούμεθα μὲν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τῆς σωματώδους τῆς πόλεως, καταχωσμοῦντες αὐτὸ,

ὡς κάλλιστον ἡμῖν εἴη, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ ταῖς ἔκτοθεν ἁπάσαις τειχοδομίαις, εἰς ὃ ἀσφαλέστατον περιφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ὀξέως πάντος τοῦτο προσοδοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχάς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους, σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναθρέψειν αὐτοῖς, μητράσι, καὶ πτηναῖς, καὶ παιδαγωγοῖς ὁπόσης ἐπομεν ἐπὶ παιδείας ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς. ἐπειδὰν δὲ σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τὴν καλῶς ἐχόντων, καὶ αἰδῶς, καὶ ἐρύθημα, καὶ φόβος, καὶ ὁπόσα θυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς πόνους, παλαιότερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς ὃ ἰσχυότερον σωφρονιστήριον, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. ἃ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε ὃ μόνον φωνὰς ὡς ἔφυ ἕκαστος, ἤτοι κιθαρίζειν ὃ σῶμα, ἢ κιθαρίζειν τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως, καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοῖς δεόμεθα, ἀφ' ὧν τά τε φύσεως διαφυλάγματα, βελτίω προσπολύ γίγνοιντο ἄν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μετακοσμοῖντο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ ὃ προσδήλωμα ἡμῖν πρός τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ, μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νήπια ὄντα, σκέπουσι, καὶ προφράττουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων· ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται ὃ ἔρνος, τηνικαῦτα προϊτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς αἰθέμοις δονεῖν καὶ διαπαλύειν, καρπιμώτερα ἐξεργάζονται. τὴν μὲν τοίνυν ψυχὴν, μουσικῇ ὃ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράφασθαι, καὶ τρώσας αὐτὰ ὑπολέξασθαι διδάσκομεν· προϊόντα δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα πραγμάτων καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις καταθέσθαι κοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥαψῳδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δ', ἐὰν ἀκούοντες ἀρετάς τινας, καὶ πρᾶξις ἀοιδίμους, ὀρέγωνται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρωνται, ὡς καὶ αὐτοὶ ᾄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον·

A vt quàm maximè niteat, cùm intus visendis ædificiis adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cum primis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempubl. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent. Cæterùm vbi iam honestatem per
B ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaque corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolen-
C dum attinet, sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituēdos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas contegunt atque fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur: vbi verò iam iustũ robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eásque ventorum arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque
D mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdémque excellenter pronunciare docemus. Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum virorũ sentẽtias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque vtiles versibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorũ auribus frequẽter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrẽtur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris:

cuiuſmodi multa nobis ab Heſiodo atq; Homero luculentiſſimè perſcripta ſunt. Porrò autem vbi ad Reip. procurationẽ ſe iam contulerint, illiſque publica officia obeunda ſunt. Sed hæc fortaſſe à præſenti inſtituto diſcrepant: neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere ſoleamus, ſub initium dicere decretum erat, ſed quamobrem hiſce laboribus eoſdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipſi ſilentium iniungo, non expectato præcone, neque te Areopagita, qui, vt ego ſuſpicor, ductus reuerẽtia tanta extra cauſſam nugantem me pertuliſti. ANA. Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui viſũ eſt nulla pœna afficiendos eſſe res maximè neceſſarias non dicentes, ſed ſilentio prætereuntes? SO. Cur hoc ex me quæſiſti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundiſſimis pręteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde neceſſaria, & labores corporum percenſere cogitas. SO. Memor ſum eorum, ô generoſe, quę initiò præfatus ſum, ac orationem temere ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuã confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam: ſiquidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæque facienda ſunt, imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum ſit, apud quos ea quæ decent, perdiſcunt: tum iuſta facere, tum ex æquo inter ſe verſari in Repub. neque vllam rem turpem peruersè appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus, Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum ſcenicis actionibus priſcorum virorum virtutes atque vitia ſpectantes, vt ab his auerſi, feruenti ſtudio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis inceſſendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoſcunque turpia atque flagitioſa & Reipubl. dignitate indigna exercentes intellexerint.

Sophiſtæ & Philoſophi.

A οἷα πολλὰ Ἡσίοδός τε ἡμῖν, καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν. ἐπειδὴ δὲ πλησιάσωσι τοῖς τῶν πολιτείαν, ἃ δεῖ αὐτοῖς ἤδη μεταχειρίζεσθαι τὰ κοινά. καίτοι ἔξω τοῦ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· ἃ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν διεσκεδάμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀλλὰ δόξει τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιοῦμεν· ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προστάττω, καὶ σεμείνας τὸν κήρυκα, οὐδὲ τὸν Ἀρεοπαγίτην αἰδοῦς, οἵμην, αἰσχύνη λεγοῦσαν ἤδη τοσοῦτον ἔξω τοῦ πράγματος. AN. εἰπέ μοι, ὦ Σόλων. τοῖς δὲ δὴ τοὺς τὰ ἀναγκαῖα

B πάντα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀποσιωπῶντας, οὐδὲν τῇ βουλῇ προσήκειν ὀφλισκάνειν; ΣΟ. τί τοῦτο ἤρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον. AN. ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα πρεῖς τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἥττον ἀναγκαῖα λέγειν δόξαντες, γυμνάσια, καὶ δόξαν πονήσεις τῶν σωμάτων. ΣΟ. μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προρρήσεων, καὶ ἀποπλανᾶν οὐ βουλόμενος τὸν λόγον, μή σου διαταράξῃ τὸ μνήμιον ὑπερρέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ δόξαν βραχέων, ὡς οἷόν

C τε. ὁ γὰρ ἀκριβὴς τῆς περὶ αὐτῶν διαφορέως, ἑτέρου δὴ εἴη λόγου. ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμοις τε τοῖς κοινοῖς ἐκδιδάσκοντες· οἱ δημόσια πᾶσι προκείμενα ἀναγινώσκειν μεγάλοις γράμμασιν ἅμα διαγεγραμμένοι, κελεύοντες ἅττε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι, καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα, ἐκμανθάνοιεν, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι, καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν· δίαιον γὰρ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἀνδρες ὅτοι, σοφισταί, καὶ φιλόσοφοι τοῖς ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μήτοι καὶ

D ἐς θέαν σὺν ἀγῶνες αὐτοῖς δημόσια παρασκευάζομεν ἐπὶ κωμῳδίαις, καὶ τραγῳδίαις, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν, καὶ κακίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀπεστέποντο, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπεύδοιεν. τοῖς δέ γε κωμῳδοῖς, καὶ ἀποσκώπτειν καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφίεμεν, ἐς τοὺς πολίτας, οὓς ἂν αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας αἰσθωνται, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν.

ἀμείνους γὰρ ὧν νῦν γίγνονται ὀνήσιζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν ὡς φεύξοιεν τὸ ὀπίσω τοῖς ὁμοίοις ἐλέγχου. ΑΝ. εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φὴς, τοὺς τραγῳδούς, καὶ κωμῳδούς, εἴγε σκῆνοί εἰσιν· ὑποδήματα μὲν βαρέα, καὶ ὑψηλά· ὑποδεδεμένοι, χρυσᾶς δὲ ταινίας τινὰ ἐσθῆτα περιποικιλμένοι, κρόκην δὲ ὀπισχείμενοι παιγέλοια, κεχηνότα παμμέγεθες, αὐλοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τε ἐκεκράγεσαν, καὶ διέβαινον οὐκ οἶδ' ὅπως ἀσφαλῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διονύσῳ δέ, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἑώρταζεν. οἱ δὲ κωμῳδοὶ, βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἧττον ἐβόων, κρόκην δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ ὁ θέατρος γοερῶ ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν, σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦκουον, οἰκτιζόμενοι, οἶμαι, αὐτοὺς, πέδας τηλικαύτας ὑπισυρομένους. ΣΟ. οὐκ ἐκείνους, ὦ γαθὲ, ᾠκτιζον, ἀλλὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπεδείκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐπαγῳδὰ τοῖς θεάτροις, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκροώμενοι. εἰκὸς δέ σε καὶ αὐλοῦντας ἐωρακέναι τινὰς τότε, καὶ ἄλλους συρᾴδοντας, ἐν κύκλῳ συνεστῶτας. ἀλλ' αὐτά, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ αὐλήματα. τούτοις δ' οὖν ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις τὰς ψυχὰς ἐκθηλύνουσι, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται. τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅσῳ μάλιστα ἐπόψει ἀκροᾶσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν, ἀποδύσαντες αὐτά, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἀπαλὰ καὶ τέλεον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζειν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἑκάστοις, ὡς μήτε θάλπος δυσχεραίνειν, μήτε πρὸς κρύους ἀπαγορεύειν· ἔπειτα δὲ, χρίομεν ἐλαίῳ, καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο. ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακώτερα, δυσρηγέστερα, καὶ πολλῷ δυσρηκέστερα γίγνεσθαι, νεκρά τε ἤδη ὄντα· ὃ δ' ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα μὴ οὐ ἀμείνονι ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου δυσπαθήσειν. τοιγαροῦν ποικίλα τὰ γυμνάσια ὑπονοήσαντες, καὶ διδασκάλοις ἑκάστων ὑπισχνησάμενοι, τὸν μὲν πυκτεύειν, τὸν δὲ, παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τοὺς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ ὁμοῦ χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀποτρέποιντο δεδιότες τὸ τραυμάτιον.

Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tęniis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnum hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebántque nescio quomodo securè talibus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sed enim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat, eorúmque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationésque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lacrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm iis omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstú grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo pervngimus atque emollimus, vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minùs obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox variis excogitatis exercitiis, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiãt, paritérque ictuum declinandorum periti cuadant, neq; metu auersẽtur vulnera.

Tragicorum & comicorum differẽtia.

Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus: nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes, præterea vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & secure procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant: etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in confesso est, quòd & hostem talis complexus, citiùs supplantatum prosternet, & prolapsus ipse quàm facillimè nosset exurgere. Hæc enim omnia ô Anacharsi ad verum illud certamen quod in armis peragitur, referre solemus: planéque in eam opinionem descendimus, vt certò putemus, longè melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquam primùm illorum nuda corpora emollita, atque exercitata & robustiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eadémque aduersariis grauia effecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoq; corporis macritudinem pallore deformatam, qualia ferè sunt mulierum corpora sub vmbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quíque saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactũ, atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sed enim nostri iuuenes partim rubore partim nigredine temperãter sub Sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimiùm sunt obesi, neque rursus nimiùm tenues & aridi,

A τῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται· τὸ αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε καὶ ἀφόβους ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τὴν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ προσέτι, ἐρρῶσθαι, καὶ καρτερεῖν ἔτι. ὅσοι δὲ αὖ πρὸς κάτω στυγνὸν βλέποντες παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ δύεσθαι θᾴδίως, καὶ ὠθισμὸν, καὶ περιπλοκὰς, καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δυνάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον· οὐκ ἀλγεῖν δὲ οὗτοι οὐκ μελετῶντες, ἀλλὰ ἓν μόνον τὸ προῆγον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι. δυσπαθέστερα γὰρ,

B καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς ἀλγηπονούμενα. ἕτερον δὲ, οὐδὲ αὐτὸ μικρὸν. ἐμπειρίαν γὰρ δι' ὧν τούτου κάθηνται, εἴ ποτε ἀφίκοιντο εἰς χρείαν τῆς μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψαι τε ῥᾷστον ἐπισπελίσας, καὶ καταπεσὼν, εἴσεται ὡς ῥᾷστα ἐξαίφνης ἀναστῆναι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα ποιούμεθα τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ

C ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς ἤδη ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὴ πρότερον αὐτῆς γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες, καὶ ἀλγηπονήσαντες, ἐῤῥωμενέστερα καὶ ἀλυπώτερα ἐξεργασόμεθα, καὶ κοῦφα, ἐς δύπονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἔννοεῖς γὰρ, οἶμαι, ὃ μὴ τῦτο, οἵους εἰκὸς σοὶ ὁπλίτας ἔσεσθαι τοὺς γυμνοὺς αὖ φόβου τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσοντας, καὶ πολυθρίξους ἀρχὴν, ἐς λεπτὸν, καὶ ἀθριξίαν μὴ ὠχρότητος ὑποδηλοῦντας, οἷα γυναικῶν σώματα ὑπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί

D τε ὑγρὸν πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀναθυμιῶντα ὑπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ μάλιστα ἐὰν καὶ ὁ ἥλιος ὥσπερ νῦν ὑπὲρ μεσημβρινὸν ὑπιφλέγῃ. οἷς τί ἂν τις χρήσαιτο διῳῶσι, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ εἰ αἷμα ἴδοιεν ὑγρὸν ταραττομένοις, καὶ πρὸ παθήσεως, πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δὲ ἡμῖν ἑτέρου θεσμὸς μελαίνεσθαι ὑπὸ τῆς ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἀῤῥενωποὶ, πολὺ δ' ἔμψυχον, καὶ θερμὸν, καὶ ἀνδρώδες ὑπιφαίνοντες, τοσαύτης εὐεξίας ἀπολαύοντες, οὔτε ῥικνοὶ, καὶ κατεσκληκότες,

οὔτε πάνυ πληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμ- A neque nimio pondere prægrandes, verùm iusto corporis modo formati, cũ inutilem tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admixtionẽ conseruant. Quod enim ij qui ventilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum eiúsque stipulas & paleas iniceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neque vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiẽs, facilè arguerit, neque superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitũ est: externa quoq; valde firmiter aduersus illa circũsepta sunt, quominus vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra vigore irrigans, eáque cumplurimũ nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoquo iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtque in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddã impedimẽtum,

πρὸς πλείω δὲ βάρη ἐπιτηδείους, ἀλλὰ πρὸς τὸ σύμμετρον πεπλασμένους, τὸ μὲν ἄχρηστον τῆς ἕξεως, καὶ περιττὸν, τοῖς ἱδρῶσιν ἐξαναλώκασι· τὸ δὲ ἰσχυρὸν καὶ τόνον παρέχον, ἀμιγὲς τοῦ φαύλου πεπιλεγμένον, ἐρρωμένους φυλάττουσι. ὥσπερ γὰρ οἱ λικμῶντες τὸν πυρὸν, τοῦτο ἡμῖν καὶ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὸ μὲν ἄχρηστον, καὶ τοὺς ἀγέρας, ἀποφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διυχρινοῦντα, καὶ περισωρεύοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε διάξειν, καὶ ὀψιμήκεις διαρκεῖν ἐν τοῖς καμάτοις. ὀφέ τε δὴ ἰλιγγιᾷ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις αὖ ἀσθενῶν φανείη· ὥσπερ αὖ, εἴ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὐτὸν, καὶ ἐς τὸ καλάμινον αὐτὸν, καὶ ἐς τὸ ἄχυρον (αὖθις γὰρ ὅτι τὸν λικμῶντα ἐπόψομαι) θᾶττον αὖ, οἶμαι, τὸ καλάμινον διαφλεγείη· ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον, οὔτε φλογὸς μεγάλης ἀναζωπυρήσας, οὔτε ὑπὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καὶ μικρὸν ὑποτυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς διὰ καπνοῦ εἴη. οὔτε οὖν σὲ νόσος, οὐδὲ κάματος ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα, ῥᾳδίως ἐλέγξειεν ἄν, οὐδ' ὑπερφυσήσειεν θύμῳρος. τὰ ἔνδοθεν γὰρ διὰ προπαρασκευάζεται αὐτῷ, καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτά, ὡς μὴ παριέναι ἐς τὸ εἴσω, μηδὲ προσδέχεσθαι μήτε ἥλιον αὐτὸν, μήτε κρύος ὅτι λύμῃ τὸ σῶμα. πρός τε τὸ ἀναδιδοῦν ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ὑπορρέον, ἅτε ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένον, καὶ ἐς τὴν αἰσθησίαν χρείαν ἀποκείμενον, ἀποπληροῖ δύσις ἐπιοῦσα τῇ ἀκμῇ, τὰ ἀκαμάτους ὑπιπλῆσον πρέχεται. τὸ γὰρ πονῆσαι πολλάκις, καὶ καμεῖν, οὐκ ἀπαλοῦσι τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ὑπάδουσιν ἐργάζεται. καὶ ἀπαρτιζομένη, πλείων γίγνεται. καὶ μὴν καὶ δρομικοὺς τοὺς εἰ) ἀσκοῦμεν αὐτοὺς ἐς μῆκός τε διαρκεῖν ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύπαιον ὑπερφυίζοντες. καὶ ὁ δρόμος οὐ πρὸς τὸ στερρὸν, καὶ ἀνύπτιον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ, ἔνθα οὔτε βεβαίως ἀνθρῶσαι πρὸς βάσιν, οὔτε ὑπερεῖξαι ῥᾴδιον, ὑποσυρομένου πρὸς τὸ ὑπαῖον τῆς ποδός. ἀλλὰ καὶ ὑπάλλεσθαι πάρεστιν εἰ δέοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμποδὼν,

Iaculatio. Qua in re exercẽtur, grãdia plumbi pondera habentes in manibus. Deinde haſta quoque in longum proiicienda decertãt. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum neque balteum habentem. At illum quoque periculi faciendi gratia manu ſuſtollebas iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis,& propter lęuitatem cõprehenſu difficilis. Itaque illum ſurſum manu extortum iaculantur in aërem,ínque longum,contendentes quínã ex illis eundẽ quamlongiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit,& brachia nõ mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,nunc audi ô admirande. Primùm quidem ne in duro caſus illis contingat, ſed in loco molliore citra periculum proſtrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno ſudantibus neceſſe eſt, quã rem tu anguillis cõferebas, ſed quæ non ſunt inutilia habẽda aut ridicula. Nã & hęc plurimum ad robur & membrorũ firmitatem conſolidandã conferũt, quando ad hunc modũ luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametſi crebrò elabãtur è manibus. Tenere enim perunctum oleo, & ſudore perfluẽtem,excidere conãtem, & è manibus effluere laborantẽ,ne tibi res videatur eſſe modica,aut nullius momẽti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum eſt,in bello quoque nõ parum præſtant vtilitatis exercẽtibus,ſi aut amicus vulnere ſaucius ſine negotio ſublatus ex acie efferẽdus eſſet,aut hoſtis cõprehenſus ſublimis rapiẽdus. Eam ob rẽ penè immodicè eos exercemus difficilioribus propoſitis, vt hoc faciliùs minora queãt perpeti. Rurſus arenã planè diuerſa ratione vtilem eſſe cenſemus, ne dum cõplexibus implicantur, labantur. Poſteaquam enim in cœno multo exercitio didicerunt compeſcere aduerſarium quominus elabatur è manibus propter corporis lubricam comprehenſionem,etiam ipſi comprehenſi effugiendi rationem multa aſſuetudine familiarem ſibi faciunt, præſertim cùm tenentur medij. Quin ſudorem largiter ſemet effundentem arena quoque mihi videtur comprimere dum aſpergitur: vtque vis corporis par ſit laboribus,efficere: éſtque ventis obſtaculo quominus lædantur corpora, in tenera atque denudata

Diſcus.

In arena & cœno luctæ.

Arena vtilis & cõmoda.

καὶ τοὺς τοῦτο ἀσκοῦντας ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίνας χεροπλήθεις ἐν ταῖν χεροῖν ἔχοντες. εἶτα τὸν ἀκοντίου βολὴν ἐς μῆκος ἀμιλλῶνται. εἶδες δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, τροχοειδὲς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς ὄχανον οὐκ ἔχουσι, οὐδὲ τελαμῶνας. καὶ ἐπειρᾶσθης γε αὐτοῦ, χειμένου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐδόκει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον ὑπὸ λειότητος. ἐκεῖνο τοίνυν αὖ τε ἀναρριπτοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐς ὃ πόρρω, φιλοτιμούμενοι, ὅστις ὑπερμήκιστον ἐξέλθοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερβάλοιτο. καὶ ὁ πόνος οὗτος, ὤμους τε αὐτοῖς καὶ πῆχυς, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ πηλὸς δὲ, καὶ ἡ κόνις, ἄσμοι σοι γελοιότερα ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβληται. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ὅτι ὃ κρατηθὲν ἢ πτῶσις ἀδίκως γίγνοιτο, ἀλλ' ὅτι ὃ παλαισθὲν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα, καὶ τὸν ὄλισθον αἰσάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἱδρωόντων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ ταῖς ἐγχέλυσιν εἰκάζες, οὐκ ἀχρεῖον, οὐδὲ γελοῖον ὑπάρχει καὶ τοῦτο ἐς ἰσχνὸν καὶ πόνον οὐκ ὀλίγα συντελοῦν, ἐπὸτὸν οὕτως ἐχόντων, ἀλλήλων αἰσχρῶν ἐγκρατὴς αὐτὸν λαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν δύναιντο. αἴρεσθαί τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα μετ' ἐλαίου ἐκπεσεῖν, καὶ δυσφορώτερα τῶν χρῶν ποιοῦντα, μὴ μικρὸν εἶναι νομίζω. καὶ ταῦτα πάντα, ὥσπερ ἔφην ἐμπροσθεν, ἐς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα, εἰ δέοι φίλον τραυματίαν, ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολέμιον συναρπάσαντα, ἥκειν μετέωρον κομίζοντα. καὶ δὴ καὶ ὅτε ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῖμεν, τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ δυκολώτερον φέροιεν. τὴν μέντοι κόνιν, δοκεῖ ἀνάγκη εἶναι, ὡς μὴ δύναιντο συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι συνέχειν ὃ δι' ἀδράσιον ὑπὸ γλισχρότητος, ἐλίζονται καὶ ἐκφεύγειν αὖθις ληφθέντες ἐκ τῶν χρῶν καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν καὶ τὸ ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ὅτι παχυμερὲς, καὶ ὅτι πολὺ δύσρυφον ποιεῖ τὴν δυσαμυν, ἐν χύλυμα γίνεσθαι μὴ ὀλισθαίνεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀραιοῖς τόλε, καὶ ἀνειμένοις τοῖς σώμασιν

ἐμπιπόντων. ἄλλως τε, καὶ τὸν ῥύπον ἀπο- A
μᾷ, καὶ σιλπνότερον ποιῇ τὸν ἄνδρα. κἀγὼ
γοῦν ἡδέως ἂν ἀπομαξησάμενος πλησίον τῶν τε
λευκῶν τινα ἐκείνων, καὶ ἐπὶ σκιᾶς διατρι-
βόντων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ γυ-
μναζομένων, ἀπὸ πλοίου τινὸς χύδην, καὶ τὸν
πλοῦν, ἐρήμου ἂν σε ποτέρᾳ ἂν ὅμοιος δύ-
ξαιμι γενέσθαι. οἶδα γὰρ ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν
ὑπ' ἀφθονίας τροφῆς, εἰ καὶ μὴ ὅπως τῶν
ἔργων πειρασθείης ἑκατέρου σπουδῇ, καὶ
συνεκπονήσοις ἄν μᾶλλον, ἢ ἁβρύνεσθαι,
καὶ διαῤῥεῖν, καὶ λευκὸν εἶναι ἀπορίᾳ καὶ φυγῇ
εἰς τὰ ἔσω τοῦ αἵματος. ταῦτ' ἔστιν, ὦ Ἀνά- B
χαρσι, ἃ τοῖς νέοις ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι
φύλακας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι,
καὶ ἐλευθερίας διώσεσθαι δι' αὐτοὺς κρατοῦν-
τες μὲν τῶν διεμπόλων εἰ ὁπόσοιεν, φοβεροὶ δὲ
τοῖς περιοίκοις ὄντες, ὡς μὴ τολμᾶν τε, καὶ
ὑποτελεῖν ἡμῖν τοὺς πλείους αὐτῶν. ἐν εἰρή-
νῃ τε αὖ πολὺ ἀμείνους αὐτοῖς χρώμεθα, πει-
θομένοις τῷ δικαίων φιλοτιμουμένοις, μηδὲ
ὑπ' ἀργίας ἐς ὕβριν τρεπομένοις, μηδὲ πε-
ρὶ τὰ τοιαῦτα διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις οὖσιν ἐν
αὐτοῖς. ἃ ὅπερ ἔφην τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν C
ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἔστι λέγειν,
ὁπότε εἰς τε εἰρήνην, καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄρι-
στα παρεσκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ
τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζουσα. ΑΝ. ὁρᾶ-
τε, ὦ Σόλων, ὡς ποτε ἡμῖν ὁπόσιοι οἱ πολέ-
μιοι χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι,
ἥκετε καὶ αὐτοὶ, πύξ ταῖς χερσὶν ἐπ' αὐτοὺς
παρεσκευασμένοι· κἀκεῖνοι δηλαδὴ ὑποπτή-
ξαντες ὑμᾶς, καὶ φοβηθέντες, μὴ σφίσι
κεχηνόσι, πάντα τὸν χάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ
παρεμπηδήσαντες, ὡς κατ' ἀκοπίαν ληφθῆτε, πα- D
πλέξαντε αὐτοῖς τὰ σκέλη παρὰ τὸν μηρὸν,
καὶ διαλάξαντε, ὑπὸ τὸ κρᾶνος ὑποβαλόντες
τὸν πῆχυν. καὶ, νὴ Δί', οἱ μὲν, ἐξ ὑψόσεσι δηλο-
νότι, καὶ ἀκροπίδσιν, ὑμῶν ὤν, ὥσπερ ἀνδριάντων,
ἂν καθίξεται τὰ βέλη, κεχρωσμένων πρὸς τὸν
ἥλιον, καὶ πολὺ τὸ αἷμα πεποιεσμένων. οὐ γὰρ
καλήμιν καὶ ἀθέρες ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ἐν-
διδόναι πρὸς τὰς πληγὰς, ἀλλὰ ὀφέ ποτε
αὖ, καὶ μόλις καταπεμπόμενοι βαθέσι τοῖς βαύ-
μασιν, αἷμα ὀλίγον ὑποδείξητε. τοιαῦτα γὰρ
φῂς, εἰ μὴ πάνυ προήκουσα ἡ παιδείγμα-

incumbentibus. Alioqui ſordes quo que corporis arena eluit, ac hominem longè candẽtiorem reddit. Et ego equidẽ perlibenter vnum ex albis illis cuius conuerſatio ſemper ſub vmbra fuit, & quemcũque tu ex his qui ſemet in Lyceo exercent, eligeres, huc ſiſterem, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarem, vtrinã potiùs ſimilis eſſe optares. Satis certò compertum habeo, te primo ſtatim aſpectu electurum, tametſi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potiùs eſſe ſimilẽ, quàm deliciis frangi atque diffluere, ac album eſſe præ ſanguinis inopia ad præcordia cõfugientis. Hęc ſunt ferè, ô Anacharſi, quibus iuuentutem noſtram exercere ſolemus, exiſtimãtes eandem hiſce gymnaſiis optimã fore cuſtodẽ Reip. & cuius opera in libertate nos victuros ſperamus, ſemper de hoſtibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis exiſtentes, adeò vt illorum plurimi & potentiam noſtram pertimeſcant, ac nobis tributum pendere ſoleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitioſa contendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam ſe conuertentibus, ſed circa iſta verſantibus, ínque his ipſis exercitiis occupatis exiſtentibus. Et quod commune bonum dixi, ſummámque ciuitatis felicitatẽ, ea eſt, quoties & ad pacis artes & belli ſcientiam quàm optimè atque diligentiſſimè iuuentus præparata fuerit, ſtudiis ac rebus pulcherrimis feruenti ſedulitate impendens operam. A N A. Proinde, Solon, hoſtibus vobis ingruentibus, oleo peruncti, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugilatu inſtructi aduerſus armatos. Et illi videlicet pertimeſcunt vos ac fugiunt, metuentes ne ipſis hiantibus arenam in os ſpargatis, aut fortè poſt tergum reſilientes illorum crura apprehendatis, eoſdémque præfocetis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur ſpiculis: at vos quemadmodum ſtatuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo ſanguine abundãtes. Neque enim vos eſtis aut ſpicæ aut ſtipulæ, vt quamprimum plagis ſuccumbatis, ſed admodum ſerò, ac vix profundis confecti vulneribus, modico ſanguine commonſtrato. Talia enim ſunt quæ dixti, niſi exemplum à te adductum planè obaudierim.

aut fortaſſe Comicorum & Tragœdorum potiùs armaturam aſſumetis, & ſi iuſſu ſenatus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori ſitis aduerſariis, laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accommodabitis, qui ſi fugiendum vobis eſſet, leues ſunt: rurſus ſi alios inſectati fueritis, hoſtibus erunt ineffugibiles, tanta mole vobis aduerſus illos irruentibus. At vide potiùs ne iſta veſtra arguta ſedulitas nugæ ſint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia. Si verò vobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnaſiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & haſta vti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe videmini quominus nondum periiſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes veſtros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnaſiùm haud dubiè caperem, illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpicere audente, verùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes riſum mihi exhiberent, lacrymantes atque trepidãtes permulti. Tunc verò videres illos non ampliùs rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præſentia, ſed omnes illico expalleſcentes, tranſcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vos eneruatos effœminauit, vt non facilè ſaltem criſtam hoſtilis galeæ conſpectam ſuſtineretis. SO. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſſiuerunt, neque veſtræ mulieres quæ duce Hippolyta aduerſus vrbem expeditionem inſtituerant. Neque item alij quotquot in armis & acie vires noſtras experti ſunt.

τος· ἢ τὰς πομπολίας ἐκείνας τότε ἀμαλλήσεσθε, τὰς τῶν κωμῳδῶν τε, καὶ τραγῳδῶν. ἡ γὰρ τοιαύτη ὑμῖν ἔξοδος, σκέλη τε τὰ κοῖλα περιθήσεσθε τὰ ἀχαλινώτα, ὡς φοβερώτεροι εἶητε τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐλοῖς, καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ σκέλη δηλαδὴ φθάρσεσί τε γὰρ, ὡς δέη, κοῦφα, καὶ ὡς διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῖν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄλλως, καὶ διατριβαὶ ἀργοῦσι, καὶ ῥαθυμεῖν ἐθέλουσι τοῖς νεανίσκοις. εἰ δὲ βούλεσθε πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. καὶ μὴ ἄμιλλαι ὑμῖν ἐσόμεναι ἀλλήλοις μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ μετὰ τοιούτων ἔσται, μετὰ κινδύνων μελετῶσι τὸν ἀγῶνα. ὥστε ἀφέντας τὸν κόνιν, καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν, καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κοῦφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔστω λόγχη βαρεῖα, μετὰ συριγμοῦ ἐλιττομένη, καὶ λίθος χειροπληθής, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον σὺν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ, καὶ κράνος. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος βουλομένου σῴζεσθαι μὲν δοκεῖτε, οἱ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπὸ τινων ὀλίγων ψιλῶν ὑπεσκότων. ἰδοὺ γέ τοι ἐγὼ ἀπασσάλωτος ὁ μικρὸν τοῦτο ξιφίδριον ὁ παρὰ τὸν ζωνίον, μόνος ἐπειπάσθω τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, αὐλήσει αὖ ἔλαιμι τὸ γυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τολμῶντος· ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἀνδριάσι δὴ πρεσβεύοντας, καὶ πρὸς τοὺς κίονας κατακρυπτομένους, γέλωτα δ' ἂν μοι παρέσχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις οὐκ ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γίνοιντ' ἄν, ὑπὸ τῶν δέους μεταβαφέντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διατέθηκε βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως διαχέασθαι λόφον ἕνα κρανίνους πολεμίου ἰδόντας. ΣΩ. ἃ μὲν ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾷκες ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπειράθησαν

ἡμεῖς γάρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπειδὴ σφᾶς οὕτω γυμνὰ τὰ σώματα οὐκ πονοῦμεν τῶν νέων, διὰ τοῦτο καὶ ἀνόπλα ἀξιοῦμεν ὅτι τοὺς κινδύνους· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἄριστοι γίγνονται, ἀσκοῦσι δὲ μὴ τοῦτο ξυὼ τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄμεινον χρήσονται αὐτοῖς, οὕτω διακείμενοι. ΑΝΑ. καὶ ποῦ τοῦτο ὑμῖν ἐστὶ τὸ γυμνάσιον δὲ οὐ τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ εἶδον ἔγωγε οὐδαμοῦ ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελθών. ΣΟ. ἀλλὰ ἴσως οὐ, ὦ Ἀνάχαρσι, ὀλίγον ἡμῖν σεσωφρονίσθαι, καὶ ὅπλα ἐχούσῃ μάλα πολλά, οἷς χρώμεθα ὁπότ' ἂν ἀναγκαῖον ᾖ, καὶ λόφους καὶ φάλαρα, καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον τῶν πολιτῶν. τὸ μέντοι ὁπλοφορεῖν ἀεὶ, καὶ ἀκινάκην περιζῶσθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι. καὶ ἐπιτήδειόν γ' ἐστὶν, ὅστις ἐν ἀσπιδηφορίᾳ μηδὲν δέον, ἢ ὅπλα ἐξενέγκοι εἰς τὸ δημόσιον. ὑμεῖς δὲ συγγνωστοί, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴδιον ἐς ἐπιβουλήν· καὶ οἱ πόλεμοι, μάλα πολλοὶ, καὶ ἄδηλον ὁπότε τις ἐπιεῖται, κοιμώμενον καταπατήσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσειεν. ἥ τε ἐπὶ ἀλλήλους ἀπιστία αὐθαιρέτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον εἶναι ἀμυνοῦντα εἴ τις βιάζοιτο. ΑΝΑ. εἶπε, ὦ Σόλων, σιδηροφορίαν μὲν σοὶ δοκεῖ ἀναγκαίου ἕνεκα περιττὸν ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθαι, ὡς μὴ ἀφ' ἑαυτῶν ὄντα φθείροιτο· ἀλλὰ φυλάττετε ἀποκείμενα, ὡς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπιτάσης· τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, δοκεῖ δῆλον ἐπείγοντος, καταπονεῖτε πάσχοντες, ἢ ὑπὸ τῶν ἱδρώτων κατατηκόμενοι, ἢ ταμιευόμενοι περὶ τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' εἰκῇ ἐν τῷ πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἐκχέοντες. ΣΟ. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοῖόν τι δυνάμεως περὶ ἡγεῖσθαι, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῶν ὑγρῶν ὁμοίαν αὐτὴν οὖσαν· δέδοικα οὖν μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεκαμένου λάθῃ διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόνοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ὑπὸ μηδενὸς ἔνδοθεν ἀναπληρούμενον.

A Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè promptiùs vtuntur ad hunc modum antè instituti. ANA. Et vbinam locorum illud vobis est gymnasium, quod armorum vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligenter perreptassem. SO. Sed certò videbis ô Anacharsi, multum nobis temporis con- B uersatus, tum vnicuique permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partem ciuium. Siquidem semper armatum incedere, neque non acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuria ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidiis C obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia, neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam cōërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium, vt in propinquo sit ad propulsandā iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò Solon ferrum gestare nulla necessitate adigente superuacaneum esse censetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habētes corrumpantur, sed reposita conseruatis, D vt necessitate vocante vtamini: sed enim iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus, cōficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili vires illorum expromitis, sed incassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris ô Anacharsi talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuis ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum discedēdo relinquat, cùm à nemine intus repleatur.

Atqui ad hunc modum res ſe non habet, ſed quanto quis impenſiùs exhauſerit, tanto copioſiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, ſi qua vnquam tibi inaudita eſt, cui pro vno capite præciſo, ſemper alia duo renaſcebantur. Cæterùm ſi ab initio inexercitato corpore fuerit, parúmque firmo, neque ſatis habuerit ſubiectæ materiæ, tunc illico fatigatione defeſſus, detrimento afficitur, atque marceſcit, veluti in igne ac lychno vſuuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere, ínque breui maiorem facere, nimirum inflãmans ſpiritu: ac lychni lumen extingues, non habens ſufficientem materiæ ſuppeditationem, quæ aduerſo flatui par eſſe poſſit: neque enim ab altiùs acta radice productum fuerat. A N A. Hæc equidem, ô Solon, non admodum intelligo: argutiùs enim iſta tibi dicta ſunt, quàm vt ego queam intelligẽtia aſſequi, exactam quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi reſpõde, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Iſthmiacis, & Pythicis, aliíſque, quando multi, vt ais, confluxerint, iuuenes certantes ſpectaturi, in ipſis armis certamen conficiendum proponitis, ſed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberẽtur, oſtenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginã coronam præſtatis? Hoc enim ſcitu dignum eſt, cuius rei gratia factitare ſoleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharſi, hac ratione gymnaſiorum deſiderium in iuuenibus magis accendi, ſi eos qui optimè ſeſe geſſerint, in illis honorari conſpexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis veſtimentis, optimi corporis æſtimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac ſe quiſque victoria quàm digniſſimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum eſt, non mediocria ſunt propoſita, nempe honorificum & laude plenum à ſpectatoribus teſtimonium, & eſſe clariſſimum, ac demonſtrari prætereuntium digito, inter æquales hunc viſum eſſe etiam ſua opinione præſtantiſſimum. Etenim non pauci ex ſpectatoribus quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda eſt, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborum amore inflammati. Itaque ô Anacharſi, ſi quis è communi hominum vita laudis & gloriæ amorem ſublatũ eiiceret, quídnam ampliùs præclarę rei nobis ille faceret reliquum?

Gloriæ ſtimulus.

A ὃ δὲ οὐχ οὕτω ἔχει σοι· ἀλλ' ὅσῳ τις ἂν αὐτὴν ἐξαντλῇ πρὸς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, καὶ τὸν τῆς Ὕδρας μῦθον, εἴ τινα ἤκουσας, ὡς ἀντὶ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης, δὺο ἀεὶ ἄλλαι ἀνεφύοντο. ὧδε δὲ ἀγύμναστος ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄτονος ἦ, μηδὲ ἱκανὴν τὴν ὕλην ἔχῃ ἐπιβεβλημένην, πρὶν ἐπὶ τὸ καμεῖν βλέπειν αὐτὸν, καὶ καταμύειν, οἷόν τι ὅταν πυρὸς καὶ λύχνου γένηται. ἐπὶ γὰρ τῇ αὐτῇ φυσήματι, ὃ μὲν πῦρ ἀνακαύσας ἂν, καὶ μεῖζον ποιήσας ἐν βραχεῖ, σβέσειεν ἂν θήγων τῷ πνεύματι, καὶ ὁ τὸν λύχνου φῶς ἀποσβέσας, ὅτι ἔχον ἀποχρῶσαν τῆς ὕλης τὴν χορηγίαν, ὡς ἀδρανῆ εἰς τοὐναντίον τὸ αἰτιατέον. ὁ γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς οἰμαι τῆς ῥίζης ἀνεφύετο. A N. Οὐπω γάρ, ὦ Σόλων, ὁ πρᾶγμα σύνοιμι. λεπτότερα γάρ ἢ κατ' ἐμὲ εἴρηκας ἀκριβούς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξυδερκοῦς δεόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πρώτως εἰπὲ, τίνος ἕνεκα δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ, καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πολλοὶ, ὡς φῄς, συνίασιν ὁμόθυμοι τοὺς νέους ἀγωνιουμένους, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον προσαγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ εἰδέναι τοῦτό γε, ἕνεκα τίνος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. ΣΟ. ἡγούμεθα γὰρ, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν ὅτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἰδίᾳ τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ δι' ὅτου ὡς ἐς τούτους ἀποδυσόμενοι, διεξίας τε ἐπιμελοῦνται, ὡς μὴ ἀμοίρους γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸν ἀναφαίνῃ. Ε τὰ ἄθλα ὥσπερ ἐμαρτυρήσατε εἶπον, ὦ μιχρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ ὁ ἐπισημότατον γίνεσθαι, καὶ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. εἰσὶ γάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπίασιν ὑπ' μετρίως ἐκ τῶν θεάτρων, ἀρετῆς καὶ πόνων ἐρασθέντες· ὡς εἴ γέ τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν τῆς φιλοτιμίας ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο;

B

C

D

ἢ τίς

ἢ τίς αὖ τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσει; πῶς δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν παρέχοιεν ἄν σοι, ὁποῖοι ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος, καὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ ἱερῶν ἰοῦντ' ἂν, ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοτίνου πέρι καὶ μήλων γυμνοὶ, τοσαύτην προθυμίαν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. καίτοι τί ἂν παῖδες, εἰ θεάσαιντο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας πρὸς ἡμῖν, καὶ ἀκούσειαν ὅτι τούτοις ἐν μικροῖς; ἢ γελάσειν δήλονότι, καὶ μάλιστα ἐὰν μάθῃς ὡς ἐγὼ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ προστέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ πρᾶξαι, καὶ ὄρνιν τὸν ὀρνέων διαπυκτεύοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο γελοῖον. ἐνδύεται γάρ τις ἡρέμα ταῖς ψυχαῖς ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγχινέστεροι ἢ ἀνολμότεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρυόνων, μηδὲ προαπαγορεύοιεν ἐνίοτε πρὸ τραυμάτων, ἢ καμάτων, ἢ του ἄλλου δυσχερείας. ὃ δὲ δὴ ἐν ὅπλοις πιεῖσθαι αὐτῶν, καὶ ὄρνιν πτερωσαμένους, ἄπαγε, θεμιτὸν γὰρ, καὶ δίκαιον σκαιὸν, ἐπιεικέστερόν γε ἀλεσιτελὲς ἀποφαίνειν τοὺς ἀρίστους, ἢ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο τῇ δυσμενείᾳ. ἐπεὶ δὲ φῄς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελθόντα, μεμνῆσο ἐμοῦ ποτε ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσαι μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην ποιεῖν αὐλοῖς, ὁπότ' ἂν ἢ σφαῖραις πέρι ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, παίσωσιν ἀλλήλοις, ἢ ἐς χωρίον ἐπελθόντες, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διαστάντες, τὰ πολεμίων ἀλλήλοις ἐργάζωνται, γυμνοὶ καὶ αὐλοὶ, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τῇ περιγράμματος ὁ ἕτερον στίφαγμα οἱ ἕτεροι, τοὺς καλοῦσι Λυκοῦργον οἱ καλοὶ Ἡρακλέα, ἢ ἔμπαλιν συνωθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ (ὃ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρήνη λοιπὸν) καὶ οὐδεὶς ἂν ἔτι παίσειε. μάλιστα δὲ ἐὰν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐλοὺς ὅτι τῷ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ, καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως δυσωπουμένας ὅτι τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἐὰν μὴ ἀντέχοιεν ταῖς πληγαῖς, καὶ ἱκετευούσας ὀπυμήκιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς.

aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & vxoribus, & pro templis suscepto, futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad victoriam consequendam ferantur. Et quidnam dicturus esses si apud nos, & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studium non mediocre? Rideres videlicet, at tunc maximè, si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibúsque iuuenibus vt intersint imperatum esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsque ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeniosiores atque ignauiores esse appareant, néve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtque mutuis vulneribus semet conficientes spectemus, apage: ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minùs damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & viribus longè meliùs aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoque Græciam videndi gratia peragraturũ, vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato eiecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus ampliùs pulsatur. Maximè verò si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluẽtes, & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorem capiant: sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoque vt quamdiutissimè labori tolerando sufficiant, néve verberum difficultatibus cedentes succumbant.

Gallorum gallinaceorũ pugna.

Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuentes, in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quando ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra causſam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neque hostibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor pro illis tuendis tibi rationi valde cõsentanea, quibusnam causſis impulsus pueros ita verberibus affligendos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem nequicquam absumens, sed volens atque contendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos qui patriã ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quamquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus; sed illos salsè subsannans, flagellis cædebatur, cum verberante infracta animi tolerantia contendens, vternã citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? SO. Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legum scriptor extiterat. ANA. Quamobrem igitur Solon, & tu non imitatus es Lycurgum, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hæc sunt instituta, & vobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharsi sufficere videntur ista gymnasia quorum ipsi repertores extitimus, neque magnopere necessarium existimamus peregrinorum æmulatores esse.

A πολλοὶ γοῦν καὶ ἀναπέθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ζῶντες ἔτι, οἱ ὀφθαλμοῖς τοῖς οἰκείοις, μηδὲ εἶξαι τοῖς σώμασιν· ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὕψει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀναστήσαντας. ὅταν οὖν οὕτω ὁρᾷς καὶ ταῦτα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτούς, μήτε εἴπῃς, ὡς οὐδεμιᾶς ἕνεκα αἰτίας ἀναγκαίας παλαπωροῦσι, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίων ἐφεστώτων. εἴποι γὰρ ἂν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ ὄλογα, καὶ ἀ σωφρόνων κολάζει αὐ-

B τούς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους αὐτὸ δρῶν, οὐδὲ τῶν νεολαίαν τῆς πόλεως εἰκῇ παιδαναλίσκων, ἀλλὰ καρτερικωτάτην, καὶ πάντος δεινοῦ κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. κρίνει καὶ μὴ ὁ Λυκοῦργος εἶπε, σύνοιδε, οἶμαι, καὶ αὐτός, ὡς οὐκ ἄν ποτε ληφθεὶς ὁ ποιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι εἰδείη τῆς Σπάρτης, αἰκιζομένων τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καταγελῶν αὐτῶν, μαστιγοῖτο ἄν, ἀμείνων πρὸς τὸν πάσχοντα, ὡς παρ' ἑτέρου ἀπα-

C ῤῥήσιον. ANA. ὁ Λυκοῦργος δὲ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ οὐκ εὐθέως ὢν ἤδη τοῦ ἀγῶνος, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐπαιδεύσατο; SO. εὐθύς γε ἤδη ὤν, ἔγραψε τοῖς νόμοις αὐτοῖς Κρήτηθεν ἀφικόμενος· ἀποδεδημηκέναι δὲ παρὰ τοῖς Κρησὶν, ὅτι ἤκουσεν εὐνομουμένους τοὺς, Μίνωος, τοῦ Διὸς, νομοθετήσαντος ἐν

D αὐτοῖς. ANA. τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ἐμοῦ ἐστιν. SO. ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα· ζηλῶ δὲ τὰ ξενικὰ, οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν. ANA. οὐκ· ἀλλὰ σωφίνης, οἶμαι, οἷόν τι ὀστᾶ μαστιγοῦσθαι γυμνὰ, αἴρω τὰς χεῖρας ἐπαίρουσα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἐκείνῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε ἐὰν ποτε ἀποδημήσω τὴν Σπάρτην, καθ' ὃν χρόνον ταῦτα δρῶσι,

ANACH. Nequaquam: sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obverberare nudi scapulas, palmas vtrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas, neque priuatim ad eum qui cæditur, neque item ad Remp. cõmuniter. Itaque si quando Spartã peregre profectus venero quo tempore ista facti tare e solent,

δοκῶ μοι τάχιστα καταλυθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ὅπταν ἐγὼ τοῖς παισὶν ἐκάστοις, ὁπότ' ἂν ὁρῶ τυπτομένους καθάπερ κλέπτας, ἢ λωποδύτας, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτυχῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, οὕτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα. ΣΟ. μὴ ἐρήμωσον, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτοῖς λέγων, οἷον πεῖσον. ἔσται γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοὶ τὰ εἰκότα ἀντερῶν ἐν Σπάρτῃ. πλὴν ἀλλ', ἐπειδὴ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξεληλύθα, σὺ δὲ ἃ πάλαι προσκρούσας ἐν τούτοις ἔοικας, οὐκ ἄδικα αἰτήσειν ἔοικα παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς πρός με, ὅπῃ τρόπῳ ὑμεῖς οἱ Σκύθαι διδάσκετε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἵοισι γυμνασίοις αἰκατέφετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝ. δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε μνησθήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ἃ σεμνὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἶγε οὐδὲ κῆ κόρρης παταχθῆναι τολμήσαιμεν ἂν μίαν πληγήν· δῆλοι γὰρ ἐσμεν. ἀλλὰ εἰρήσεταί γε ὁποῖα ἂν εἴπωμεν· ἀτὰρ καλὸν μέντοι εἰ δοκεῖ, ὑστεραλώμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἄν τε αὐτὸς ἔφης, ἐπὶ μᾶλλον ἡσυχάσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἄν τε χρὴ εἰπεῖν, σεσωφρονισμένος τῇ μνήμῃ ἐπελθών· ὃ δὲ νῦν ἔχον, ἀπιόντι ὅτι τούτοις, ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

A videor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſi quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorẽ, aut alium facinoroſum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere elleboro, quæ vſqueadeo ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. Ne deſertam cauſſam ô generoſe, neque viris abſentibus te ſolum dicentem vincere inducas in animum. Neque enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſſam tibi promptiſſimè redditurus eſt. Verumenimvero quandoquidem ego tibi noſtra B ex ordine gymnaſia percenſui, quæ tibi non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus à te, vt & tu viciſſim me audiente petcurras qua ratione vos Scythæ veſtros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnaſiis educatos inſueſcitis, & quonã pacto eoſdem viros ſtrenuos efficitis. ANA. Æquiſſima ſunt ô Solon quæ poſtulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortaſſe non admodum admirandas illas, & quæ non multum veC ſtris ſunt reſponſuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, ſumus enim perquam meticuloſi: ſed tamen qualiacunque ſunt noſtra exercendorum iuuenum inſtituta, dicentur. Cæterùm, ſi videtur, ea de re colloquium in craſtinum vſque differemus, vt ea quæ ipſe dixiſti, magis quietus apud me retractare poſſim, tum etiam ea quæ mihi dicenda ſunt, memoria percurrere. Itaque, quod nunc reſtat, in præſentia quidem abeamus. Iam enim inualeſcentibus vmbris appetit veſpera.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ.

DE LVCTV. Eraſmo Roterodamo interprete.

ΑΞιόν γε θεατήν τὰ ὑπὸ D τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, καὶ λεγόμενα, ἢ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δηλῶν αὐτοῖς αὐτῆς λεγόμενα, ἢ ὡς ἀφόρητα ἡγουῦται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι, καὶ ἐκείνοις, ὃς ὀδύρονται, ἢ, μὰ τὸν Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, κατ' ἐμὲ δοκοῦσιν ἁπάντων ἀνθρώπων ἀνοητότατοι εἶναι· εἰ γὰρ πονηρὰ ταῦτα καὶ λύπης ἄξια, ὅτε εἰ ἐναντίον ἡδίω, καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ τῇ συνηθείᾳ τὴν λύπην ὑπηρέποντες.

OPeræpretium ſanè fuerit obſeruare ea quę in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos conſolãtur ſcilicet, quámque nõ ferenda putent lugentes ea quæ acciderũt, & ſibiipſis, & iis quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, maláne ſint iſta, ac dolenda, an contrà iucundiora meliorãque iis quibus accidunt: ſed ex more & conſuetudine dolorem accerſunt.

Itaque cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquísque fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorum poësim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spatiosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quò singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium vitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens vt ad superos redeat, præterquam admodum paucis ex vniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis & horrendis vel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neque transmittere neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus transiri possit, & spatiosior quàm vt tranari queat. In summa huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu, portáque, quæ quidem est adamantina, Æacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia: iuxtáque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum; ac fluuius memoriæ hostis: eôque Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus vterq;

A ἐπειδὰν τίνων ἀποθάνῃ τις, ὅτῳ ποιῶσι. μᾶλλον ἢ τοιάδε ἐρῶν εἰπεῖν βούλομαι ἃς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. ὅτῳ γὰρ ἕνεκα τὰ περιττὰ σκάφια ὑποτιθέασιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πιθόμενοι, καὶ νόμον θέμενοι τὸν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τὴν γῆν βαθύν, Ἅιδου καλοῦσιν, μέγαν ἢ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ

B ζοφερὸν, καὶ ἀφεγγῆ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνθρώποις φαντάζεσθαι δοκοῦντα, τοῦτον ὁ καὶ καθορᾶν τὰ ἐνόντων ἕκαστον. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διός, Πλούτωνα κεκλημένον (ὡς μοί τις τῶν τοιαῦτα δεινῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς τὴν προσηκουσίαν τετιμημένον· τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὴν πρὸς αὐτοὺς πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον καταστήσασθαι τὸν τοιοῦτον. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἀρχὴν τῶν ἀποθανόντων· καταδεδέσμιον δὲ αὐτοῖς,

C καὶ φυλακὴν ὄντα, κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ ὃ παράπαν τῆς ἀνόδου ὑφιέμενον, πλὴν ὀλίγων πάνυ ἀπόντων τοῦ αἰῶνος πολὺ ὀλίγων ὑπὸ μεγίστας αἰτίας. περιῤῥεῖσθαι δὲ τὸν χάσμα αὐτὸν ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ οὐ μόνον τοῖς ὀνόμασιν. Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κέκληνται. ὃ δὲ μέγιστον, ἡ Ἀχεροντία λίμνη προκεῖται, προφανῆ δεινὴν τοῖς ἀπατῶσα, ἣν οὐκ ἔνι διαπλεῦσαι, ἢ περᾶσαι, ἀλλὰ τῷ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ πάσα τοῖς ποσὶ, καὶ διανήξασθαι πολλὴ καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὸν διαπτὰν οὐδὲ τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνέων. τοῦτο δὲ

D αὐτὴ τὴ καθόδῳ, καὶ πύλη, οὐσα ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακός ἐστι, τὸν φυλακὴν ὑπιτεταγμένος, καὶ πρὸ αὐτοῦ, κύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοῖς μὲν ἀφικνουμένοις, φίλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τοῖς δὲ πειρωμένοις ἀποδιδράσκειν, ὑλακτῶν, καὶ τοῖς χάσμασι δεδιττόμενος. περαιωθέντας δὲ τὸν λίμνην ἐς τὸ εἶσω, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, τοῦ ἀσφοδέλου κατάφυτος, καὶ ποτὸν, μνήμης πολέμιον. Λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὠνόμασται. ταῦτα γὰρ ἀμελῆ διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Ἀλκηστίς τε, καὶ Πρωτεσίλαος οἱ Θετταλοί,

καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα σεμνοὶ καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, ὑπὸ πιόντες τῆς πηγῆς, ὑπὲρ ἧς ἐμέμψατο αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη, διοικοῦσι, καὶ τὴν ἀρχὴν σὺν δορυφορήμασιν, ὄχλος πολύς, Ἐρινύες τε, καὶ Ποιναί, καὶ Φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς· οὗτος μέντοι οὐκ ἀεὶ συμπαρών. ὑπάρχοι δέ, καὶ σατράπαι, καὶ δικασταί, καθίζουσι δύο, Μίνως τε, καὶ Ῥαδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, καθάπερ εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, τὸν ἥδιστον βίον συνεσομένους. οἱ δὲ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, ταῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, τὴν δίκην τῆς ἀδικίας καταθησομένους. ἔνθα δὴ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε, καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ ἐχῖνοι συμφερόμενοι, καὶ λίθους αἰωρούμενοι; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος, ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων, ὑπὸ τῆς δίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου πολλοὶ ὄντες οὗτοι, ὑπὸ τῶν λημῶνι πλανῶνται αἰθυσσόντων, σκιαὶ γιγνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ καθάπερ καπνὸς ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῶν χοαῖς, καὶ τοῖς καταλιζομένοις ὅτι τῶν τάφων· ὡς εἴτω μὴ εἴη καταλελειμμένος ὑπὸ γῆς φίλος, ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ λιμώττων, ὁ αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς ἐκρατύνθη τοῖς πολλοῖς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, τοσαῦτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, ἐς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τοῦ πορθμέως τῆς ναυτιλίας γιγνόμενον· ὑπὲρ τοσούτου ἐξεπάσθησαν ὁποῖόν τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ Ἀττικὸς, καὶ εἰ δίκαια τοῖς παρ' ἐκείνοις Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγιναῖος ὀβολός· ὑφ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα καταβαλεῖν. οὕτω γὰρ ἂν, οὐ προσδεξαμένου τοῦ πορθμέως, αὖθις πέμπεσθαι πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λουσάμενοι ἀῤῥεῖς, ὡς οὐκ ἐκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα,

A neque non Theſeus Ægeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodũ graues, digníque quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, remp. adminiſtrant, rerúmque omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac B iuſtos viros, qui cum virtute vitam peregiſſent, vbi iam multi collecti fuerint, velut in coloniam quandam emittunt in campum Elyſium, vitam optimam inibi victuros. Quòd ſi malos aliquos ceperint, hos Furiis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exuſti, à vulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum voluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. C Rurſum alij mediocris vitæ (ſunt autem hi complures) vagantur in prato ſine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur autem videlicet noſtris libationibus inferiíſque quæ ſepulchris inferuntur: adeò vt ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos verſatur. Hæc vſque adeo validè vulgi animos peruaſerunt, vt ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus ſit: nec D illud priùs expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Æginenſis obolus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere: ſic enim fiat, vt non recipiente portitore, poſtliminio redeant in vitam. Poſt hæc lotos eos, perinde quaſi tartarea palus nõ ſatis ſit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguẽtis optimis vncto corpore,

iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeãt per viam, néve nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lacrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & vestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeò vt viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumero, & capita solo allidunt: hic verò decorus ac formosus, ac diligentissimè coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quò magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas voces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat vocem recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbum vnumquodque producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filij caussa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiam si Stentorem clamore vincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Supereſt igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cùm nesciat

A τοὺς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, περιπίπτουσι, λαμπροὺς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶν δηλονότι τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. οἰμωγαὶ δὲ ὅπου πύρις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ τῶν πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ ἀπεσπασμένη κόμη, καὶ φοινισσόμενοι πρόσωπα. καὶ που καὶ ἐαθὶς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ὅπου τῇ κεφαλῇ πάσεται, καὶ οἱ ζῶντες, οἱ κατθανόντες τοὺς νεκροὺς. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι τοῖς ἐδάφεσι· ὁ δὲ, διάκονος καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς τοῖς κεῖται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. εἶθ' ἡ μήτηρ, καὶ, νὴ Δί', ὁ πατὴρ, οὐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (προσκείσθω γὰρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ ὁ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους, καὶ ματαίας ἀφίησι, τοιὰς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. Φησὶ γὰρ ὁ πατὴρ, μακρόν τι φθεγγόμενος, καὶ κατατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων, Τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἁρπάσθης, μόνον ἐμὲ ἐπὶ τὸν ἄθλιον καταλιπών, οὐ γαμήσας, οὐ παιδοποιησάμενος, οὐ στρατευσάμενος, οὐ γεωργήσας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ' ἐραστὴς τέκνου, οὐδ' ὁ συμποσίου μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ τοιαῦτα φησὶ, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τὸν τελευτὴν, οὐ δυνάσθαι δὲ μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ὁπλοκατέσφαξαν, καὶ ἐθάψαντο, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κάτω. ὁ δ' οὖν παρεσκευάσθαι ὁ πενθῶν, οὕτω πάντα ταῦτα ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τῶν παιδὸς ἕνεκα πραγματεύεσθαι ἔοικεν· εἰδὼς γὰρ ὅτι ἀκουσόμενον, οὐδ', ἂν μεῖζον ἐμβοήσῃ τοῦ Στέντορος, ὅτε μὲν αὐτός. φθέγξεται γὰρ ὅταν, καὶ γνώσεται ἱκανὸν ὢν ἐκ δύο τῆς βοῆς. ἐπεὶ γὰρ δὴ πρὸς ἑαυτὸν δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν αὐτὸν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λέγειν,

οὐδ' ὅτι πέπονθεν αὐτὸς ὁ παῖς εἰδότα, οὐδ' ὅποι κεχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξεπάσθητα ὁποῖός ἐστιν. ὁ γὰρ ἂν τιὼ ὀξέως αὐτῷ μετάσασιν ὡς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέρηνεν. εἶπον δ' ἂν οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, πρηνὴς ἰλυμὸς τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα πρὸς ὀλίγον τοῦ στομίου ὑποκύψαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινόμενον, Ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί δέ μοι πρόσκεισαι φάσματα; παῦσαι πολλὰ μυκώμενος τὸν κόμιν, καὶ ὁ πρόσωπον ὀξὺ ὑπιπόλης ἀμύστων· τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς, καὶ δύσμορον, πολύ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγηπυμένον; ἢ τί σοι δεινὸν πάσχειν δοκῶ; ἢ ὅτι μὴ τοιοῦτοι ἥρως ἐγώμην, οἷος εἶ σύ, φαλακρὸς μὲν τὸν κεφαλὸν, τὸν δὲ ὄψιν ἐρυσιπελατώδης, κυφὸς, καὶ τὰ γόνατα νωθής, καὶ ὅλως, ὑπὸ τοῦ χρόνου σαθείς, πολλὰς τριακάδας, καὶ Ὀλυμπιάδας αἰῶνα πλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα, πρὸς παίων ὅτι τοσούτων μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρήσιμον εἶναι δοκεῖ περὶ τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομαι; ἢ τοὺς πότους ἐρᾷς δηλονότι, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑαθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δέδιας μὴ τούτων σπανὴς γιόμενος, ἀπόλωμαι; οὐκ οἶνος δὲ ὅτι ὃ μὴ διψῇς, πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ ὃ μὴ πεινῇν, τοῦ φαγεῖν, καὶ ὃ μὴ ῥιγοῦν, τοῦ ἀμπεχόνης δύπορον; φέρε τοίνυν ὅπῃ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε ἀληθέστερον. καὶ δὴ αἰαλαβὼν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, Τέκνον ἄθλιον, οὐκέτι διψήσεις, οὐκέτι πεινήσεις, οὐδὲ ῥιγώσεις, οὐχὶ μοι κακόδαιμον, οὐ φυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον· οὐκ ἔρως σε αἰκίσεται, οὐδὲ συνουσία παροξύνει, οὐδὲ ἀπαθὴς ὅτι τούτων δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθήσῃ, ἥρως γιόμενος, ὑπὸ ὀχληρὸς ἔσῃ τοῖς νέοις, βλεπόμενος. ἀλλὰ ταῦτα λέγῃς, ὦ πάτερ, οὐκ οἶδ' πολὺ ἀληθέστερα, καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρᾷν; ἀλλ' ὅρα μὴ τόδε σε αἰτιᾶ, καὶ ζόφον τὸν πρὸ ἡμῶν, καὶ ὃ πολὺ σκότος, κἄπα δέδιας μὴ σοι ἀποπνιγῶ καταχωσθεὶς ὑπὸ τῶν μνημάτων; χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι ὅτι τῷ ὀφθαλμῷ δίκαια πέντων, ἢ καὶ, νὴ Δία, καίστων μετ' ὀλίγον, εἴγε καυσαί με διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ὄψει δεησόμεθα.

A neque quid acciderit ipſi filio, neque quò conceſſerit, imò cùm ne ſuam quidem ipſius vitam cuiuſmodi ſit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac vita demigraſſe. Filius igitur huic ita reſponderit, exorato Æaco atque Orco, quò liceat tantiſper è ſpecu proferre caput, dum patrem inſanientem compeſcat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi moleſtus es? Deſine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuitium facis, ac miſerum appellas, & infortunatum, qui iam ſim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mi-
B hi putas accidiſſe? An quia non ſim factus ſenex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugoſa, incuruus genibus, ſegnis, in ſumma, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, denique ad iſtum modum delirans apud teſtes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo poſthac non ſimus potituri? Nimirum vſuras dicis, ac cœnas, veſtémque, & concubitus: eó- *potus; compotationes.*
que metuis ne rerum harum inopia pe-
C ream? Non cogitas autem longè bellius eſſe, non ſitire, quàm bibere: non eſurire, quàm edere: non algere, quàm veſtibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iámque denuo incepto luctu, clama: Fili miſer, non ampliùs ſities, non ampliùs eſuries, non ampliùs algebis. Periſti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hoſtem, non tyrannum. Non amor diſcruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei cauſſa bis aut ter quotidie perdes impenſam. Heu calamitatem, neque contemneris factus ſenex, neque moleſtus eris iuuenibus, ſi quando conſpiciaris. Hæc ſi di-
D xeris pater, an non putas te multo ueriora, magíſque ridicula dicturum, quàm iſta quæ modò? At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos eſt, magnámque cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, concluſus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atque adeò exuſtis (ſiquidem paulo pòſt exurere me decreuiſtis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inſpiciendum.

Atque iſta fortaſſis vtcunque ferenda: verùm eiulatus iſte veſter quid mihi confert: aut quid iſta pectorum ad tibiæ modos percuſſio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem ſaxum quod ſepulchro imponitur coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infunditis? Num putatis illud ad nos deſtillaturum, & ad Orcum vſque permeaturum? Nam de parentalibus ipſi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potiſſimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum ſurſum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod ſupereſt, puluis eſt inutilis, niſi creditis nos cinere veſci. Nõ eſt vſque adeo ſterile neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos deſtituit Aſphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis, & dicebatis, ſed vetabat linteum ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atq; ita profato mors vltima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuerſus ad eos mortuus ille, loquatur hæc, cubito innitens, an non videbitur rectiſſimè dicturus? Attamen vecordes iſti vociferantur, & accerſito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem eſt ineptiendi cõſuetudo. At deinceps ſepulturæ rationem in varios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit, Scytha deuorat, muria condit Ægyptius. Atque hic quidẽ (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, vt Ægyptium aliquem indigentẽ pecunię, leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nã libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non ſuperuacanea, & ludicris ſimillima? Sũt verò qui ludos quoque conſtituant ad ſepulchrũ, ac funebres orationes habeant, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices.

Sepultura.

Ludi funebres.

Ταῦτα μὲν ἴσως μέτεια· τί δέ με ὁ κακοδαίμων ὑμῶν ὀνίνησι, ἢ τὸ πρὸς τὸν αὐλὸν αὐτῇ τερετισμός, ἢ τὸ τῶν γυναικῶν τοῦτο τὸν θρῆνον ἀμετρία; τί δὲ ὁ ὑπὲρ τοῦ τάφου λίθος ἐξεφαινωμένος; ἢ τί ὑμῖν δύναται τὸν ἄκρατον ὀπτικεῖν; ἢ νομίζετε καταχεῖσθαι αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, ἐς μέχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὸ μὲν γὰρ ὅτι τῶν καθαρσίων καὶ αὐτοὶ ἐρᾶτε, οἶμαι, ὡς ὃ μὲν νοσιμώτατον τῶν προτεθυμένων ὁ καπνὸς τοῦτο λαβὼν, αἴρει εἰς τὸν ἀέρα οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας τοὺς κάτω· ὃ δὲ καταλιφόμενον, ἡ κόνις, ἀγρεῖον, ἐκτὸς εἰ μὴ τιν' ἀποδὸν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεπιστεύκατε. ἀλλ' ὅτως ἄπορος, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ τοῦ Πλούτωνος χώρα, ὥστ' ἐπιλέλοιπεν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα πρὸς ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι, νὴ τὸν Τισιφόνην, πάλαι δὴ ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, παρεμέλλετε ἐπῳδὴ ἀνακαγχάσαι. διεκώλυσε δέ με ὀθόνη, καὶ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα, τέλος θανάτοιο κάλυψε.

πρὸς Διὸς δέ, εἰ λέγοι ταῦτα ὁ νεκρὸς ὑπερφρονεῖς, ἀναπεπλίνας αὐτὸν ἐπ' ἀγκώνος, οὐκ ἂν οἰοίμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ βοῶσι, καὶ μεταπεμπόμενοί τινα θρηνῳδῶν σοφιστὴν, πολλὰς συμφορὰς παλαιὰς συμφορεῖς, οὕτω συναγωνιῶσι, καὶ χορηγῶ τῆς ἀοιδῆς καταχεῶνται ὅτου ἂν ὁ κιθαρῳδὸς ἄρξηται, πρὸς ὃ μέλος ἐπαιάζοντες. καὶ μέχρι μὲν θρηνῳδῶν, ὁ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· ὃ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι κατ' ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην, ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης, ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς, ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης, κατεσθίει, ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτος μέντοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηραίνας τὸν νεκρὸν, στυππίον καὶ σμυρνίσας ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεσμῷ χρημάτων αὐθὶς Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ὁπότε χρῃζοι ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γνήσιος ὢν τυγχάνοι. κώμαται μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ὑπομνήματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ περιττὰ, καὶ παιδιᾶς πρέποντα εἰκότα; καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ὑπατικοὺς εἶπον ὑπὲρ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυροῦντες, παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ.

ὅτι πᾶσι τούτοις, ὃ πρόδηπνον, καὶ πρόσιν οἱ παρεσκηκότες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τὸν τετελευτηκότος, καὶ πείθουσι γλίσχεσθαι ὡς οὐκ ἀνδρῶς, μὰ Δί', ἀλλ' ἀνάγκῃ ἀναγκαζομένους, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ λιμοῦ τελευτᾶν ἐξῆς ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι μέν τινος, ὦ ἄνδρες, ὀδυρόμεθα; ἔστιν ἀναπαύσασθαι τοὺς τῶν μακαρίτων δαίμονας. εἰ δὲ ὃ παράπαν κλάειν διέγνωκας, αὐτό τε τοῦτο ἕνεκα χρὴ μὴ ἀποθνῄσκειν εἶναι, ἵνα καὶ διαρκέσῃς παρὸς τὸν πένθους ὃ μέγεθος. τότε δὴ τότε παρὸς ἀπόντων ῥαψῳδοῦνται δύο τῶν Ὁμήρου στίχοι.

Καὶ γάρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Γαστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πεπιθήσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ, ἀπολοῦνται μὲν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ παρόντα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται μᾶλλον τοῦ τελευτοῦντος τῶν φιλτάτων τοῖς ἀναισθήτοις πάθεσιν ἐμμένοντες. ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἄλλος τις ἂν ἐπιτηρῶν ἐν τοῖς πένθεσι μιμήσαιτο, καὶ ὃ τοῖς πολλοῖς ὃ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

A Post hæc omnia superest exequialis cœna. Iámque adsunt necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquã illi per Iouem nõ illibentes ad id compellũtur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousque quæso flebimus? Sine quiescãt Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatũ est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tanto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici: *Cœna exequiales.*

Nam cæpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

B Tum illud:

Vita defunctos flere haud sinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentésque ne post charissimorũ obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

RHETHORVM PRÆCEPTOR.

Bilibaldo Birckeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Insectatur hoc scripto Lucianus corruptam suorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum qui se maximè facundos esse, atque egregiè perorare existimant, cùm verba quædam ex vltima vetustate repetita, & vix ipsi Euandri matri intellecta, orationi passim admiscent, aut veriùs infarciunt: quales fuerunt nostra ætate non pauci cùm apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & superioribus annis dialogus ille qui Volscorum & Oscorum titulo ferebatur, editus apparet. Cæterùm ipsa oratio didascalica est. Duas enim vias ad eloquentiam consequendam, adolescenti, à quo (vt fingitur) ad id impulsus fuerat, præscribit: Priorem quidem asperam ac duram, & vix longo tempore peragendam, cæterùm veram ac rectam, quam non modo ad eloquentiam, verùm ad omnem virtutem parandam, ingredi opus est ei qui volet vel mediocrem laudem assequi. Alteram autem planam & expeditam, sed quæ ad improbitatem & petulantiam, non virtutem, perducat: quam ipse ironica quadam epitrope commendat, ac adolescenti obeundam proponit, scilicet ad temporum suorum morem alludens, quibus vt quisque indoctissimus & impudentissimus erat, ita pro præcipuo ac summo habebatur. Vtrique autem viæ doctorem quendam addit: alterum videlicet, ea quæ recta sunt, & ad ipsam rem pertinent, monentem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem spectant, veriúsque rabulam ac sycophantam aliquem quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de se ipso afferre conueniat discipulum, præcipit: deinde quibus maximè studere publicè, primùm in affectandis verbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum; post hæc priuatim quoque, & domi inter suos idem debeat, docet. Quæ omnia eiusmodi sunt, vt mores ac vitia illorum temporum planè referant, quemadmodum cùm ex aliis plerisque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipse quoque huiusmodi affectatores & arrogantes non semel perstringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hìc describit, suprà in Lexiphane expressum habes, & hodie in multis coràm & ob oculos videre licet.

SCISCITARIS ô adoleſcens, quonam pacto rhetor euadere, & venuſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomẽ Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſſis. Tibi enim viuendum eſſe negas, ni talem in dicendo vim quandam aſſequaris, vt inexpugnabilis ac intolerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem & venerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe videatur. Ideo vias illuc perducentes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cùm quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, ſitque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi, & admodum confide, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita vt ea quæ deceant, & cognoſcere & explicare poſſis, ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris, aſſiduóque labore exercere, & alacriter viam capeſſere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque mediocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores multáſque vigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quotnam hucvſque, cùm nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minimè per aſperam quandam aut arduam, ſudoríſve plenam nos perducemus, vt ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nihil ab aliis differimus, qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & vt plurimùm deſperatam: ſed conſilij noſtri præcipuum hoc eſt, vt per iucundiſſimam pariter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem viam, cum multa animi voluptate deliciíſque inter florida prata vmbráſque amœnas deambulans, otio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas vertice, illícque citra laborem venari, &, per Iouem, diſcumbens quoque conuiuari poſſis, ac illos qui per aliam incedunt viã, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias:

Ρωτᾶς, ὦ μειράκιον, ὅπως αἱ ῥήτωρ γένοιο, καὶ ὄνομα τοῦτο, τὸ πολυθρύλητον μὲν ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς τῆς δόξης. ἀξιοῖς γὰρ εἶναί σοι φῄς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἄμαχον τῇ ἰσχύϊ, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι παρὰ ἀπάντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περιττοῦδαι ἄκουσμα τοῖς Ελλησι δοκοῦντα. καὶ δὴ ἴσως ὅτι τοῦτο ἀγνοῦσας ὁδοὺς, αἵ τινές ποτε εἰσὶν ἐλθεῖν ἐκμαθεῖν. ἀλλὰ σοὶ μὲν φθόνος, ὦ παῖ, καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῆς ἀρίστης, οὐκ εἰδὼς ὅθεν αὐτῇ ἐγγὺς πορεύσαιτο, ἱερόν τι χρῆμα τὴν συμβουλὴν ἡγῇ, καθάπερ νῦν σύ, τοῦτο αἰτούμενος παρεγγελθῆναι. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάνυ μάρτυρα, ὡς μάλιστα δίκαιός εἰμι εἰδέναι τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι αὐτὰ, ἵνα δὲ μὴ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμελῶς, οἷς ἂν ἀκούσῃς πρὸς ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾶν, καὶ προθύμως αὐτῇ τῇ ὁδῷ, ἔστ' ἂν ἀφίκῃ πρὸς τὸ τέρμα. τὸ μὲν οὖν διάστημα, καὶ σμικρὸν, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· ἀλλὰ ἐφ' ὅτῳ καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑποστεῖναι ἄξιον. σκόπει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί', δυνήσεσθαι ἔδοξαν διὰ τὸν λόγον, ὅμως δὲ, μὴ δέδιθι, μηδὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων ἀποδιστάσῃς, μυρίους πινὰς τοῖς πόνοις προσπονήσῃ οἰηθείς. ἀλλά σε τραχεῖαί τινα, οὐδὲ ὄρθιον, καὶ ἱδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἄξομεν ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς ἀναστρέψαι καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν αὖ διαφέρομεν τῶν ἄλλων, ὅσοι τὴν συνήθη ἐκείνην ἡγοῦνται, μακρὰν, καὶ αἰσχύνην, καὶ καματηρὰν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπεγνωσμένην. ἀλλά τοι πρὸς ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡδίω τε ἅμα, καὶ ἀποπομπάτην, καὶ ἐπιπλαστον καὶ κατάντη σοὶ πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ, καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων βαδῇ τῶν, καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς ἀπολαύσῃ, καὶ βάδην αἰῶν, ἀνιδρωτὶ ἀποστήσῃ τῇ ἄκρᾳ, καὶ ἀγρυπνίας οὐ καμών, καὶ, νὴ Δί', διωχήσῃ καθαπείρυος ἔκπονος, ὁπόσοι τὴν ἑτέραν ἐτράποντο ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἀποσκοπῶν ἐν τῇ ἐπωφρείᾳ τῆς ὁδοῦ.

ἐπὶ κῖ δισσάτων καὶ ἑλιδρῶν τῶν κρημνῶν μόλις αἰέροντας, ἀπεκυλιομένους ὅπῃ κεφαλὼ σύνιοτε, καὶ πολλὰ τραύματα λαμβάνοντας τοῖς τραχείαις ταῖς πέτραις· σὺ δὲ τοῖ πολλοῦ αὖω ἐστεφανωμένος, εὐδαιμονέστατος ἔσῃ, ἅπαντα σὺ βεβαχεῖ ὅσα ὅστιν ἀγαθὰ τῷδε τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ καθεύδων λαβών. ἡμῖν δὴ ὑποσχέσις, οὐ πω μεγάλη, ἀλλὰ τοῖς Φιλίου Διός, μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾳστά τε ἅμα καὶ ἡδίστα σοι ταῦτα ὑποδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα σὺν τῷ Ἑλικῶνος λαβὼν, αὐτίκα μάλα ποιητὴς σὺν ποιμένος κατέῃ, καὶ ἥδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κἀπιχος σὺν Μουσῶν ἡμόμβησε· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς ποιητικῆς μεγαληγορίας ὄστιν, οὐ βεβαχεῖ καθαπτῆναι ἀδύνατον, εἴ τις σὺν μάθοι τὴν ταχίστην ὁδὸν, ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ὑπόνοιαν, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ νομιζομένου, καὶ τῷ ἀχρήσιμῳ αὐόνητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μάχην, Δαρεῖον καθηρηκώς. ἔδει δὲ πανταχόσε τῆς ἀρχῆς ἀγγέλους τοὺς γραμματοφόρους, τὰ ὑπάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζοντας· σὺν Περσῶν δὲ, πολλὴ ἐς Αἴγυπτον ἐλήλυθε ἡ ὁδός· σὺν ἀφεδρεύεται γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, εἶτα ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίας, εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμου πολλοῦ ἐλάσαντας, ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴκοσι μησὶ σὺν ἀνδρὶ βαδίζοντι ταθμοὺς τούτους διανύσαντα. ἤκουσε οὖν Ἀλέξανδρος ὑπὲρ τούτου, ὅτι Αἰγυπτίους τινὰς τοιαῦτα ἀκούων, σὺκ εἶχε διαταχέων σὺκ πέμπειν τοῖς ταμίαις τὰ δοκιμώτατα οἱ τοῖ αὐτῶν. τότε δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, ταχεῖαν δείξω ὁδὸν, ἣ πολλοῦ σὺκ Περσῶν εἰς Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ὑφοῖτο τὰ ὄρη ταῦτα, ὑφοῖτο δ' ἂν τεττάρων, αὐτίκα μάλα σὺν Αἰγύπτῳ οὗτός ὅστι· καὶ εἶχεν ὅτως· πλοῦν ὅγε Ἀλέξανδρος σὺκ ὑπίστευσεν, ἀλλὰ χήνα εἶ τὸν ἔμπορον ᾤετο, οὕτω τὸ παράδοξον τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς πολλοῖς· ἀλλὰ μή σύ γε πάθῃς τὸ αὐτό· εἰσὶ γὰρ πειρώμενοι ὡς ἁδέν σε κωλύσῃ ῥήτορα δοκεῖν μιᾶς ἁδ' ὅλης ἡμέρας, ὑφ' πεταδέντα τὸ ὄρος σὺν Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι φράσαι

A quin per confragosa & lubrica præcipitia vix surrepentes, ac nonnunquam in capita deuolutos, multáque vulnera cautium asperitate accipientes. Tu verò pridem antea in summo coronatus, felicissimus eris, breui vniuersa quotquot in Rhetorica sunt bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promissio hæc admodum magna est, verùm per hospitalem Iouem ne dissidas, si facilè pariter & iucundissimè tibi hęc ostendi posse asserimus. Etenim si Hesiodus cùm pauca ex Helicone folia sumpsisset, confestim Poëta egregius ex pastore euasit, atque Musarum numine afflatus, Deorum & Heroum genus B decantauit: cur rhetorem, qui multò infra poëtices est magniloquentiam, in breui creare impossibile erit, si quis compendiosissimã didicerit viam? quemadmodum & ego tibi enarrare volo Sidonij cuiusdam mercatoris consilium, quod ob incredulitatem imperfectum remansit, ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Persis, postquam Darium in Arbelis pugna deuicerat, ac oportebat vndique per imperium nuncios emittere, qui Alexandri ferC rent edicta. Erat verò ex Persis longissima in Ægyptum via: siquidem montana circumire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare, inde longis emensis desertis vix tandem in Ægyptum perueniebatur statiuis viginti prolixis viro expedito. Ferebat id ægrè Alexander, quoniam Ægyptios nonnihil tumultuari audiebat, nec habebat quo pacto quæ sibi agenda viderentur, Satrapis annunciare posset. Tum mercator Sidonius, Ego, rex, inquit, viam haud longam ex Persis in Ægyptum me tibi ostensurum polliceor: etenim si quis montana hæc superabit (transgredietur autem triduo) confestim in Ægypto D erit. Et sic se res habebat, verùm Alexander non credidit, sed deceptorem esse mercatorem existimabat. Ita quamplurimis promissiones admirandæ incredibiles videntur. Sed ne id tibi accidat, caue: etenim experientia cognosces quòd nihil prohibebit te Rhetorem censeri vnius nec totius quidem diei, montem ex Persis in Ægyptum transgressum. Proinde Rhetorices primò imaginem

ſermone deſcribere, & quemadmodum Cebes ille, vtranque viam tibi oſtendere volo. Etenim duæ ſunt quæ ad Rhetoricam perducunt, quam haud mediocriter mihi amare videris. Illa itaque in eminenti reſidet ſolio, admodum formoſa, ac aſpectu eleganti: in dextráque Amaltheæ retinet cornu, fructibus omnifariis refertum. Ex altera autem parte adſtantes mihi diuitias aſpicere videtur, penitus aureas, ac perquam amabiles: iuxta quas gloria quoque & vehementia conſiſtunt: ipſam verò laudes permultæ, puſillis amoribus ſimiles, ac vndique confertæ circumuolitant, inſtar Nili, ſi quandoque illum depictum vidiſti, Crocodilo alicui, vel equo fluuiatili, quales multi ſunt in eo, inſidentem, paruulos autem puellos, (Peches illos Ægyptij vocant) circa ipſum luſitantes: tales & circa rhetoricam laudes. Tu verò amator accedis, deſiderans ſcilicet quàm celerrimè in ſummum euadere, vt tibi aſcendenti nubat, ac omnia ea poſſideas, diuitias, gloriam, laudes: lege etenim cuncta nubentis fiunt. Inde cùm monti appropinquas, ſub initium deſcenſu deſperabis, réſque tibi ſimilis eſſe videbitur quemadmodum Aornos Macedonibus apparet, vndique aſpiciẽtibus prę rupta, & vix auibus tranſuolatu facilis, Dionyſo aliquo, aut Hercule, ſi complanari debeat, indigens: & ita tibi ſub initium videbitur. Inde paulo pòſt duas quaſdam vias cernes, vel potiùs altera ſemita eſt, anguſta, ſpinoſa & aſpera, multum ſitis ac ſudoris præ ſe ferens, quam iam antea Heſiodus perquam egregiè oſtendit, ita vt nihil mei indigeas. Altera verò lata eſt, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis, qualem paulo ante dixi, ne eadem ſæpiùs repetens, te qui iam Rhetor eſſe poſſes, detineam. Tantùm hoc addendum videtur, quòd aſpera illa & ardua, non multa viatorũ retinet veſtigia: &, ſi aliqua, valde vetuſta: per illam ego miſer aſcendi, tantum laborans, cùm haud neceſſe eſſet. Altera verò vndique plana, ac nil cõfragoſi habens, qualiſnam ſit, à longè tantùm mihi apparuit: non tamen per illam inceſſi. Haud enim cùm adhuc iuuenis eſſem, quid optimũ foret, cernebam:

Imago rhetoricæ.

Duæ viæ ad rhetoricam.

ὡς καὶ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα γραψάμενος τῷ λόγῳ, ἑκατέραν ὑποδῆξαι τὴν ὁδὸν (δύο γὰρ ἔστον, αἱ φέρουσι τὴν ῥητορικὴν ἄγουσαι) ἧς ἐράν σε μετρίως μοι δοκεῖς· καὶ δῆτα, ἡ μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ καθῆσθαι, πάνυ καλή, καὶ εὐπρόσωπος, τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾷ, πάντοιοις καρποῖς ὑπερρύον. ἐν θατέρᾳ δέ μοι δοκεῖ τὸν πλοῦτον πρεσβῦται ὁρᾶν, χρυσοῦν ὅλον ὄντα, καὶ ἐπέραστον. καὶ ἡ δόξα δέ, καὶ ἡ ἰσχὺς πάρεδροι αὐτῷ, καὶ οἱ ἔπαινοι περὶ πάσαν αὐτὴν, ἔρωτες μικροῖς ἐοικότες, πολλοὶ ἀπάντη χορεύουσαν περιπετόμενοι, εἴ που τὸν Νεῖλον εἶδες γραφῇ μεμιμημένον· αὐτὸν μὲν, κείμενον ὅτι κροκοδείλου τινὸς ἢ ἱπποποτάμου, οἷς οἱ πολλοὶ χαίρουσιν ἐν αὐτῷ· μικρὰ δέ τινα παιδία περὶ αὐτὸν παίζοντα (πήχεις αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι) θοιμοῦντι καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν οἱ ἔπαινοι. πρόσεστι δὴ οὐ φαῦλος ἔρως, ὑπερμεγέθη δηλαδὴ ὀπτάσια γενέσθαι ὅτι τῆς ἀκρας, ὡς γαμήσας τε αὐτὴν ἀνελθών, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἔχοις, τὸν πλοῦτον, τὴν δόξαν, τοὺς ἐπαίνους. νόμῳ γὰρ ἅπαντα γίνεται τοῖς γαμοῦσι. εἶτα ἐπειδὴν πλησιάσῃς τῷ ὄρει, ὃ μὲν πρῶτον, ἀπογιγνώσκεις τὴν ὁδόν· καὶ ὃ πρᾶγμα ὁμοίως σοι εἰ) δοκεῖ, οἷα ἡ Ἄορνος ἐφάνη τοῖς Μακεδόσιν, ἀπόκρημνον αὐτὴν ἀπάντη χόρτῳ ἰδοῦσιν, ἀτεχνῶς δὲ ὀρνέοις ὑπερπτῆναι ῥᾴδιαν, Διονύσου τινὸς, ἢ Ἡρακλέους εἰ μέλλοι καθαιρεθήσεσθαι δεομένου. ταῦτά σοι δοκεῖ ὄρος εἶναι. εἶτα μετ' ὀλίγον, ὁρᾷς δύο πινὰς ὁδούς· μᾶλλον δὲ, ἡ μὲν, ἀπρόσβατός ἐστι γενὴ, καὶ ἀκανθώδης, καὶ τραχεῖα, πολὺ δὲ ἵδρωτα ἐμφαίνουσα, καὶ ἱδρῶτα. καὶ ἔφθη γὰρ ἤδη Ἡσίοδος, οὐ μάλα ὑποδείξας αὐτὴν, ὥστε σοὶ ἐμοῦ δεήσει· ἡ ἑτέρα δὲ, πλατεῖα, καὶ αὐθαδεστέρα, καὶ ὕδατος, ἰσαίτατα μικροῦ πόδα εἶπον, ἵνα μὴ καὶ τὰ αὐτὰ λέγων πολλάκις, ἐπέχω σε ἤδη ῥήτορα εἶ) δυνάμενον. πλὴν τό γε τοσοῦτον προσθήσω μοι δοκῶ, ὅτι ἡ μὲν τραχεῖα ἐκείνη, καὶ αὐδήεσσα, οὐ πολλὰ ἴχνη τῶν ὁδοιπόρων εἶχεν· εἰ δέ τινα, πάνυ παλαιά· καὶ ἐγὼ γε κατ' ἐκείνην ἀπῆλθον μόνος, τοσαῦτα καμών, οὐδὲν δέον· ἡ ἑτέρα δὲ, ἅτε ὁμαλὴ οὖσα, καὶ αἰσχύλον οὐδὲν ἔχουσα, πόρρωθεν μοι ἐφάνη, οἵα ἐστὶν, οὐχ ὁδοῦσθαι αὐτῇ. ὁ γὰρ ἐώρων νέος ἔτι ὢν ὃ βέλτιον

ἀμά

ἀλλὰ τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀληθεύειν ᾤμην, A sed poëtam illum vera loqui existimabã,
λέγοντα, ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. dicentem, Ex laboribus germinare bo-
τὸ δ' οὐκ εἶχεν ὕπως. ἀπονητὶ γὰρ ὁρῶ na. Illud verò minimè sic se habebat:
πολλοὺς μείζονων, ἀξιωμάτων, βιωμοίων τῆς multos enim video absque labore maio-
αἱρέσεως τῆς τῶν λόγων καὶ ὁδῶν. ἐπεὶ δ' οὖν ri dignitate euectos, felici sermonum &
εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφικόμενος, ᾧ οἶδα ὅτι ἀπο- viarum electione tantùm. Cùm verò
ρήσῃς, καὶ ἤδη ἀπορῇς ὁποτέρωσε χρὴ τραπῆναι. ad ingressum perueneris, rectè noui te
ὡς οὖν ποιήσας ἤδη, ῥᾷστα ὅτι τὸ ἀκρότατον hæsitaturũ, quin iam dubitare ad quam-
αἰσθήσῃ, καὶ εὐδαιμονήσῃς, καὶ γαμήσῃς, καὶ nam sit vertendum. Quid igitur iam ti-
θαυμαστὸς πᾶσι δόξῃς, ἐγώ σοι φράσω. ἱκανὸν bi faciendum sit vt facilè ad summum a-
γὰρ ὃ ἐμαυτὸν ἐξαπατηθῆναι, καὶ πονῆσαι. σοὶ scendas, fortunatus euadas, & nubas, o-
δὲ, ἄσπορα καὶ ἀνήροτα φύεσθαι πάντα, καὶ omnibúsque admirabilis videaris, ego ti-
δῆλον ὅτι τοῦ Κρόνου. βίος οὖν ἔσται σοι B bi expediam. Satis enim est me ipsum de-
καρτερός τις ἀνὴρ, ἰσχνοσκελὴς, ἀνδρώδης ceptum esse, & laborasse: tibi verò citrà
τὸ βάδισμα, πολὺν τὸν ἥλιον ὅτι τοῦ σώματος sementem & arationem, tanquam Satur-
δηλῶν, ἀρρενωπὸς τὸ βλέμμα, ἐγρηγορὼς, ni seculo, cuncta prouenient. Confe-
τῆς τραχείας ἐκείνης ὁδοῦ ἡγεμών, λήρους stum igitur tibi se obuium feret vir quã-
τινὰς ὁ μάταιος διέξιών, ὡς σὲ ἕπεσθαι οἱ dam robustus, præduitus, gressu virili,
Δημοσθένους ἴχνη, καὶ Πλάτωνος, καί τινων multum Solis in corpore ostendens, a-
μεγάλα μιμούμενος, καὶ ὑπὲρ τοὺς νῦν, ἀμυδρὰ δὲ spectu masculo, vigilator, asperæ illius
ἤδη, καὶ ἀσαφῆ τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ viæ dux, nugas quasdam vanas præ-
φήσει εὐδαίμονά σε ἔσεσθαι, καὶ νόμῳ γαμή- cans, vt se sequaris cohortans, Demo-
σειν τινὰ ῥητορικὴν, εἰ καὶ τούτων ὁδοῦσας, ὥς- C sthenis, Platonis, & aliorum quorundam
περ οἱ ὅτι τῶν καλῶν βαίνοντες. εἰ δὲ καὶ μι- vestigia demonstrans, magna quidem,
κρόν τι παρεβαίης, ἢ ἔξω τῆς εὐθείας, ἢ ὅτι & super præsentia, verùm iam obscura,
βατέρᾳ μᾶλλον κλιθείης τῇ βάσει, ἀπεστεῖ- & vt plurimum à tempore obliterata.
λαί σε τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ, καὶ ἀγρύσους ὅτι τὸν Addet te beatum fore, ac lege Rhetori-
γάμον. εἶτά σε κελεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς cam tibi nupturam, si per illa inceſſe-
ἀρχαίους ἄνδρας, ἔωλα παραδείγματα παρ- ris, veluti eos qui ad bona pergunt: at si
αγινὺς τῶν λόγων, οὐ ῥᾴδια μιμεῖσθαι, parumper transgrediaris, vel extra re-
οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ὄντα, Ἡγησίου, ctum tramitem, aut incessu aliquorsum
καὶ τῶν ἀμφὶ Κράτητα, καὶ Νησιώτην, ἀπε- magis declines, te à vera via & ad nu-
σφιγμένα, καὶ ἀνθρώδη, καὶ σκληρὰ, καὶ ptias deducente aberraturum. Inde te
ἀκριβῶς ἀποτεταμμένα τῆς γραμμικῆς· πόνον δὲ, D priscos illos viros imitari iubebit, inuti-
καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ὑδατοποσίαν, καὶ lia sermonum proponens exempla, nec
ὀλίγους ἀνάγκης ταῦτα, καὶ ἀπράγμονα φήσει. ἀδύνατον γὰρ εἴ τις imitatu facilia, qualia vetustæ sunt con-
δύο τούτων ἁψάμενος τὴν ὁδὸν. ὃ δὲ πάντων ἀηδέστατον, ὅτι σοὶ τὸν χρόνον πάμπολυν ὑπογρά- structionis Hegesij, & quæ circa Crate-
φει τῆς ὁδοιπορίας, ἔτη πολλὰ, ἢ κατὰ ἡμέρας, ἢ κατὰ τριακάδας, ἀλλὰ κατὰ tem, Nesiotem quoque, seuera, neruo-
Ὀλυμπιάδας ὅλας ἀριθμῶν, ὡς πρὸ ἀποκαμεῖν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἀπαγρεῦσαι, πολλῷ sa & dura, diligentérque à literis ampu-
χαίρειν φράσαντα τῇ ἐλπιζομένῃ ἐκείνῃ εὐδαιμονίᾳ· πρὸς δὲ τούτοις, οὐδὲ μισθοὺς ὀλίγους tanda. Laborem autem, vigilias, & pu-
ἀπαιτεῖν τῶν τοιούτων καλόν. ἀλλὰ οὐκ ἂν ἡσθείης σοι, εἰ μὴ μεγάλα πρότερον λάβοι. ræ aquæ vsum, squalorem quoque, hæc
cuncta necessaria & ineuitabilia dicet.
Etenim impossibile esse absque illis viam
perficere. Et quod omnium molestissi-
mum, perlongum tempus ad perficien-
dum iter tibi præscribet, annos multos,
non per dies, neque triennalia, sed per in-
tegras numerãs Olympiades, ita vt priusquam audiens laborem subierit, & defatigatus fuerit, felicitati illi speratę longum
valere dicat. Insuper ob hæc mala haud
paruam expetet mercedem: sed neq; dux
esse incipiet nisi magna priùs acceperit.

Et hæc tibi dicet ſuperbus, & verè antiquarius ac Saturnius homo, mortuos vetuſtos ad imitationem proponens, ſermonéſque pridem defoſſos eruere dignum ducens, ac ſi maximum eſſet bonum, gladiorum fabri, & alium Atrometi cuiuſdam grammatiſtæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente, quo tempore illorum ſermones vtiles ſunt viſi: ignorans quęnam ſint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & via ad Rhetoricam perquam compendioſa. Tu verò haud acquieſcas, neque illi mentem adhibeas, ne te ſuſcipiens alicubi præcipiret, vel demum priuſquam tot labores exhaurias, in ſenium perducat. Sed ſi omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi deſideras adhuc vigens, ita vt illi diligentem operam impendere poſſis, aſpero huic homini, & vltra mediocritatem virili, longè dic valere: ipſum verò aſcendere, & alios quotquot decipere poteſt, ſecum ducere permitte, vt tandem anhelantes, & multo ſudore perfuſos, deſtituat. Ad alteram verò peruenies viam, alios quoque multos inuenies, inter quos perquam ſapientem quendam ac perpulchrum virum, inceſſu molli, ceruice infracta, vultu effœminato, voce ſuaui, vnguenta ſpirantem, ac ſummo digito caput ſcalpentem, capillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatũ Sardanapalum quendam, vel Cinyram, aut Agathonem ipſum lepidum illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, vt ab iis eum cognoſcas ſignis, ac res tã diuina, Veneríque & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim ſi ad cæcutientem te accedens, ſolum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & conſuetam vocem tantùm emittens, quamprimum intelliges eum non ex nobis quempiam, qui terrę fructu paſcimur, eſſe, ſed ſpectrũ peregrinũ, rore vel ambroſia enutritũ. Ad hunc itaque ſi acceſſeris, téque ipſum tradideris, cõfeſtim Rhetor eris egregius ac conſpicuus, & vt ipſe vocat, rex in ſermonibus citra laborem conſtituêris, orationis moderãs quadrigas: etenim ſuſcipiens te, prima illa docebit: ſed potiùs ipſe te alloquatur.

Demoſthenẽ & Æſchinem intelligit.

A ὁ μὲν ταῦτα φήσει, ἀληθῶς, καὶ ἀρχαῖος, ὡς ἀληθῶς, καὶ Κρονικὸς ἀνθρωπος, νεκροὺς εἰς μίμησιν παλαιοὺς προτιθεὶς, καὶ ὀρυττὼν ἀξιῶν λόγους πάλαι κατορωρυγμένους, ὡς τι μέγιστον ἀγαθὸν, μαχαιροποιοῦ υἱὸν, καὶ ἄλλον Ἀτρομήτου τινὸς γραμματιστοῦ, ζηλοῦν ἀξιῶν, καὶ ταῦτα, ἐν εἰρήνῃ, μήτε Φιλίππου ἐπιόντος, μήτε Ἀλεξάνδρου ἐπιπάπτοντος, ὅπου τὰ ἐκείνων τότε ἐδόκει χρήσιμα· σὺ δὲ εἰδὼς ὁποῖα νῦν κατηνοτόμηται, ταχέως, καὶ ἀποφύγοις, καὶ ἐς ὃ δὴ τὴς ῥητορικῆς ὁδός. σὺ δὲ μήτε πεί-
B θεσθαι, μήτε προσέχειν αὐτῷ, μήτε ἐκπαλαίσῃ παν Ἡρακλέων, ἢ ὃ τέλος ταῦτα, προγηράσας τοῖς πόνοις Ἡρακλείοις. ἀλλὰ εἰ πάντως ἐρᾷς, καὶ τάχιστα ἐλθὲ τῇ ῥητορικῇ συνεῖναι, ἀκμάζων ἔτι, ὡς ἂν εὐπροσδέξιος πρὸς αὐτὴν, ἴδῃ τὰ μὲν δεινὰ τούτῳ, καὶ πέραν τὸ μετρίου ἀνδρικῷ, μαχητὴ χαίρῃ, λέγε διαβαίνῃ αὐτὴν, ἂν ἄλλοις, ὁπόσους δὴ ὀξὰ πατᾶν δύνηται ἀπάγῃ, καταλιπὼν ἀδημονοῦντας, καὶ πολλῷ ἱδρῶτι συνόντας. πρὸς δὲ τὸν ἕτερον ἐλθὼν, ῥ-
C ήσεις πολλοὺς καὶ ἄλλους· ἐν τούτοις δὲ, καὶ σοφόν τινα, καὶ παγκαλὸν ἄνδρα, διασεσαλδμένον τὸ βάδισμα, ὑπεκεχασμένον τὸν αὐχένα, γυναικεῖον τὸ βλέμμα, μελιχρὸν τὸ φώνημα, μύρων ἀποπνέοντα, τῷ δακτύλῳ ἄκρῳ τὴν κεφαλὴν κνώμενον· ὀλίγας μὲν ἔτι, οὐλὰς δὲ, καὶ ὑακινθίνας τὰς τρίχας ὑπτιάζοντα, σαρδανάπαλον τινα Σαρδηνάπαλον, ἢ Κινύραν, ἢ αὐτὸν Ἀγάθωνα, τὸν τῆς τραγῳδίας ἐπέραστον σκῆνον ποιητήν. λέγω δὲ ὡς ἀπὸ τούτων γνω-
D ρίζοις αὐτὸν, μηδέ σε οὕτω λανθάνειν χρῆμα, καὶ φίλον Ἀφροδίτῃ, καὶ Χάρισι, δῆλα θοί. καίτοι τί φημι; κἂν εἰ μύοντι γάρ σοι προσελθὼν εἴποι τι, ὁ Ὑμήττιον σκεῖνο ἀνοίξας στόμα, καὶ τὴν συνήθη φωνὴν ἀφῇ, μάθοις ἂν ὡς οὐχὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τις ὤν, οἰ ἀρούρης καρπὸν ἔδομεν, ἀλλά τι ξένον φάσμα δρόσῳ ἢ ἀμβροσίᾳ τραφόμενον. τοῦτο οὖν προσελθὼν, καὶ παθεῖν σεαυτὸν, αὐτίκα μάλα ῥήτωρ ἔσῃ, καὶ προβλεπτος,

καὶ ὡς ὀνομάζῃ αὐτὸς, βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις ἀπονητὶ καταστήσῃ, τὰ τε θρίπποδα ἐλαφρύνων τὸ λόγου. διδάξεται γάρ σε παλαιῶν τὰ προσῳδα μὲν ἀκριβῶς. μᾶλλον δὲ αὐτὸς εἰπάτω πρὸς σέ.

μειδιῶν γὰρ ὑπὲρ τοιούτου ῥήτορος ἐμὲ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, φαῦλον ὑποκριτὴν ἴσως τῶν τοιούτων, καὶ τηλικούτων, μή ποτε σκιρτήσω που πεσὼν τὸν ἥρωα, ὃν ὑποκρίνομαι. φαίη ἂν τοι γέρων πρὸς σὲ, ὧδέ πως ἀσπασάμενος ὁπόσον ἐπὶ λοιπὸν τῆς κόμης, καὶ ὑπομειδιάσας ὃ γλαφυρὸν ἐκεῖνο, καὶ ἁπαλὸν, οἷς εἴωθεν, Αὐτοφαίδα τὴν κωμικὴν, ἢ Μαλθάκην, ἢ Γλυκέραν τινὰ μιμησάμενος τῷ πρεσβυτικῷ τοῦ φθέγματος. ἄγροικον γὰρ ὃ ἀρρενωπὸν, καὶ οὐ πρὸς ἀβρὸν καὶ ἐφαρμόττον ῥήτορος. Φήσεις δ' ἴσως πολὺ μεῖζόν σοι δοκεῖν ἐαυτοῦ· μῶν σε, ὦ ἀγαθὲ, ὁ Πύθιος ἔπεμψε πρὸς με, ῥητόρων τὸν ἄριστον πρεσβυτῶν, ὥσπερ ὅτε Χαιρεφῶντι ἤρετο αὐτὸν, ἔδοξεν αὐτῷ ὅστις ἐστὶν ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς τότε; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κλέος αὐτὸς ἥκεις ἀκούων ἀπρεπῶν ὑπερεκπεπληγμένων τὰ ἡμέτερα, καὶ ὑμνούντων, καὶ τεθηπότων, καὶ ὑποπεπληχότων, αὐτίκα μάλα εἴσῃ πρὸς οἷόν τινα δαιμόνιον ἄνδρα ἥκεις. προσδοκήσῃς δὲ μηδὲν τοιοῦτον ὄψεσθαι, οἷς πάρδε ἢ πάρδε προβαλοῦσιν. ἀλλ' εἴ τις ἢ Τιτυὸς, ἢ Ὦτος, ἢ Ἐφιάλτης, ὑπὲρ ἐκείνους πολὺ φανήσῃ σοι ὃ προῆγμα ὑπερφυές, καὶ τερατῶδες. ἐπεὶ τοί γε ἄλλοις τοσοῦτον ὑπερφωνοῦντα θορήσῃς, ὁπόσον ἡ σάλπιγξ τοὺς αὐλοὺς, καὶ οἱ τέττιγες τὰς μελίττας, καὶ οἱ χορδὶ τοὺς συριδοῦντας. ἐπεὶ δὲ καὶ ῥήτωρ αὐτὸς ἐθέλῃς γενέσθαι, καὶ τοῦτο οὐκ ἂν παρ' ἄλλου ῥᾷον μάθοις, ἔπου μόνον, ὡς κλεινοῦ μέλημα, οἷς ἂν εἴπω, καὶ ζήλου πρῶτα, καὶ τοὺς νόμους, οἷς ἂν ὑποτάττω χρῆσθαι, ἀκριβῶς μοι φύλαττε. μᾶλλον δὲ ἤδη προχώρει, μηδὲν ὀκνήσας, μηδὲ ὀλοθρεύσας, εἰ μὴ προτελέσθης ἐκεῖνα τὰ πρὸ τῆς ῥητορικῆς, ὁπόσα ἡ ἄλλη παίδευσις τοῖς ἀοκνοτάτοις καὶ μεταλοις μετὰ πολλοῦ καμάτου ὁδοποιεῖ. οὐδὲν γὰρ αὐτῇ δεήσει. ἀλλ' ἀνύποδοις τοῖς ποσὶν (ἡ παροιμία φησὶν) ἐμβαίνειν, οὐ μεῖον ἔξων θάρσος τοῦτο, οὐδ' ἂν ὁ κοινότατον, μηδὲ γράφειν τὰ γράμματα εἰδῇς. ἄλλο γάρ τι πρεῖττον τοῦτο ὁ ῥήτωρ. λέξω δὲ πρῶτον μὲν ὁπόσα χρὴ αὐτόν σε οἴκοθεν ἔχοντα ἥκειν ἐφόδια πρὸς τὴν πορείαν, καὶ ὅπως ὑποστρώσασθαι, ὡς δι' ἐλάχιστα θαυμάσαι δυνηθείης. ἔπειτα καὶ αὐτὸς, ἃ μὲν πρόσθεν ὑποδείξω κατὰ τὴν ὁδὸν, ἃ δὲ καὶ παραυτίκα μᾶλλον ἢ πρόσθεν δοκῶ, ῥητορικῶς σε ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἀποφανῶ,

A Siquidem ridiculum, pro tanto rhetore me verba facere, malum forsitan talium tantorúmque mimum, ne alicubi eadens, heroa quem repræsentare conor, atteram. Te igitur compellabit, comam interim quæ adhuc residua est, demulcens, subridénsq; iucundum illud & tenerum, quemadmodum assueuit, comicã Thaidem, vel Malthacen, aut Glyceram in emittenda voce imitatus. Siquidem rusticana est virilitas, & minimè ad mollitiem & blanditias rhetoris apta. Dicet igitur de seipso perquã modestè loquens: Num ô præclare te Pythius ipse ad me misit rhetorum optimum diiudicans,
B quemadmodum Chærephonti olim perquirenti ostendit quisnam ex tum viuentibus sapientissimus esset? At si non ideo, sed propter gloriam aduenis, quoniam audieris nostra omnia esse perquam ornatissima, decantata, stupenda & mirè expolita: confestim intelliges ad quàm diuinum accesseris virum: expectabis autem nihil tale visurum, sicuti hoc vel illud accipere: verùm siquis Tityus, aut Otus, seu Ephialtes, longè super illos tibi res videbitur immensa & admiranda. me etenim tantum alios vocalitate excellere
C inuenies, quantum tuba fistulas, cicadæ apes, chorique eos qui remissè cantare assueuerunt. Postquam verò & ipse rhetor euadere cupis, idq; haud facilè ab alio addiscere potes, solùm ô gloriolæ studium ea quæ dico sequere, ac omnia imitare: leges quoque quibus te vti iubeo, mihi diligenter obserua: quin potiùs nil cunctatus iam accede: neque admireris si ante rhetoricam priùs ea non didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore stultis & vanis inculcat hominibus (nullius enim eorum indigebis: sed illotis pedibus (inquit paræmia) irrue, nil
D minus ideo habiturus, neque si tristissimum illud literas scribere ignoraueris. Etenim vltra hæc omnia aliud quid rhetor est. Primùm igitur referam quodnam te domi digressum viaticum ad peragendum iter afferre oporteat, qualitérque commeatum instruere, vt illud perquam celerrimè perficere possis. Inde ego ipse quædam procedenti per viam ostendens, nonnulla verò admonens, ante solis occasum rhetorem te supra omnes,

qualis ipſe ſum, efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima eorum qui declamare conantur, poſſidens. Igitur quod maximum eſt, ignorantiam affer: dein temeritatem, audaciam præterea, & impudentiam: verecundiam autem, manſuetudinem, mediocritatem & erubeſcentiam domi relinque: inutilia enim ſunt, & negotio perquam contraria. Præterea clamorem validiſſimum, ac cantum turpem, inceſſum quoque qualis meus eſt. Siquidem hæc valde ſunt neceſſaria, & ſola quodammodo ſufficiunt. Veſtitus autem ſit conſpicuus & candidus, opus Tarentini operis, vt corpus tranſpareat: Crepida verò Attica, & muliebriter effigiata: Solea Sicyonia, ligamentis albis decorata. Sectatores verò quamplurimi, libellúſque ſemper. Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per viam iam procedens vide & audi: etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi vſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, miniméque auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam. Proinde formæ ac veſtitus decori permaximam curam adhibere oportet: inde quindecim, vel non vltra viginti, Attica quædam ſelige verba, hæcque diligẽter exercens, in ſumma lingua prompta habe, vtpote, quippe nempe, quoniam, quidem, igitur, vtique, & heus optime, ac talia: in omníque ſermone illa tanquam condimentum quoddam inſperge. Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſſimilia, inconuenientia & inconcinna. Tantumodo purpura ſit pulchra ac florida, licèt pallium ex craſſioribus conſutum ſit pellibus. Deinde vbi obſoleta & peregrina, raróque ab antiquis viſitata collegeris verba, hæc expeditè in eos cum quibus conuerſaris, eiaculare: ita enim te populus ille magnus venerabitur, & admirandum ſuſpiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tanquam ex peritia habitam nominabis. Buttubata, nugatoria, pro valde, dices antigerio, pro citò, toper, pro beſtiæ ſimilem, belutum. Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monſtroſa compone nomina: nam poëtam, verſificem appella; præſtantem, præaſtantem; venerabilem, venerando habilem; certamina, agoniſmata. Cùm verò ſolœciſmum vel barbariſmum committis,

A οἷός αὐτός εἰμι, ἀναμφιλέκτως τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν λεγόντων ὑπερεχόμενος ἔχων. κόμιζε τοίνυν ὃ μέγιστον μέν, τὴν ἀναιδίαν, εἶτα, θράσος ὅτι τούτοις· καὶ ἄλλως δέ, τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν. αἰδῶ δέ, ἢ ὑπείκειαν, ἢ μετριότητα, ἢ ἐρύθημα, οἴκοι ἀπόλιπε. ἀχρεῖα γάρ, καὶ ἐναντία τῷ πράγματι. ἀλλὰ μὴν καὶ φωνὴν ὅτι μεγίστην, καὶ μέλος ἀναίσχυντον, καὶ βάδισμα, οἷ ὁ ἐμός. ταῦτα δὲ ἀναγκαῖα πάνυ, καὶ μόνα ἐστὶν ὅτε ἱκανά. ἡ ἐσθὴς δ', ἔστω βυσσίνης, καὶ λευκή, ἔργον τῆς Ταραντίνης ἐργασίας, ὡς διαφαινέσθω τὸ σῶμα· καὶ ἡ κρηπὶς Ἀττική, καὶ γυναικεία τὸ πολυχρυσὲς· ἡ ἐμβάς, Σικυωνία, πίλοις τοῖς λευκοῖς ὑπερέπουσα, καὶ ἀκόλουθοι πολλοὶ, καὶ βιβλίον ἀεί. ταῦτα μὲν οὖν χρὴ συντελεῖν. τὰ δ' ἄλλα, καθ' ὁδὸν ἤδη προϊόν, ὅρα, καὶ ἄκουε. καὶ δή σοι τοὺς νόμους λέγω, οἷς χρώμενόν σε, ἡ ῥητορικὴ γνωρεῖ, καὶ προσήσεται, οὐδὲ ἀποσκιρτήσεται, καὶ σκαιόν, καθάπερ ἀτέλεστόν τινα, καὶ κατάσκοπον τῶν ἀπορρήτων. ἀλλὰ ῥήματος μὲν ὃ πρῶτον ὑπομνηστέον καὶ χρὴ μάλιστα, καὶ διαφορὰ τῆς ἀκαδολίας, ἔπειτα πεντεκαίδεκά που, ἢ ἂ πλείω γε τῶν εἴκοσιν Ἀττικὰ ὀνόματα ἐκλέξας πρόθες, καὶ τούτοις ἀκριβῶς ἐκμελετήσας, προχείρως ἐπ' ἄκρας τῆς γλώττης ἔχε, ὃ ἄτταλα, καὶ κάτα, καὶ μήν, καὶ ἀμηχέπη, καὶ λῶτε, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν ἀπόρρητοι λόγῳ, καθάπερ τι ἥδυσμα ὑπίπτειν αὐτῶν. μελέτω δ' μηδὲν τῶν ἄλλων, ἐὰν ἀνόμοια τούτοις, καὶ ἀσύμφυλα, καὶ ἀπῳδά. ἡ πορφύρα μόνον ἔστω καλὴ, καὶ βυσσίνης, κἂν σισύρα τῶν παχειῶν ὁ ἱμάτιον ᾖ. μὴ δὲ, ἀπόῤῥητα, καὶ ξένα ῥήματα, καὶ ἀσημαίνεις ὑπὸ τῶν πάλαι εἰρημένα. καὶ ταῦτα συμφορήσας ἀποτόξευε, προχείρισμος ἐς τοὺς προσομιλοῦντας. οὕτω γάρ σε ὁ λεὼς ὁ πολὺς ἀποκλέψονται, καὶ θαυμαστὸν ὑποληψονται, καὶ τὴν παιδείαν ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ ἀποκλησάμενός μου, ὃ ἀποξύσας λέγεις, ὃ ὄ, ἢ λίφ θήρας, εἰ ληθεργάσας, τὸν ἀραβῶνα ὄ, προσήμιον, τ' ὄρθρον ὄ, ἀκροκνεφές· ἐνίοτε ὄ καὶ αὐτὸς ποίᾳ κεχνὰ καὶ δηλόκοτα ὀνόματα, καὶ ὀνοματοθέτει, τὸν μὲν ἑρμηνεύσας δεινόν, ὠκλεξιν καλῶν, τὸν σιωπητὸν, σοφόνυν, τὸν ὀρχηστὴν δὲ, χαρίσοφον. αὖ σολοικίσῃς δὲ, ἢ βαρβαρίσῃς,

ἐνέσω φάρμακον, ἢ ἀναισχυντία· καὶ παρέχει- A vnum tibi sit remedium impudentiæ, confestímque in promptu sit nomen poëtæ cuiusdam vel scriptoris qui nec est nec fuit vnquam: vt cùm ita dixeris, vir sapiens esse censearis. Vocem verò data opera altissimè tolle: proinde vetusta minimè perlegeris tute, neque si qua nugator Isocrates, vel gratiarum expers Demosthenes, aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas hasce exercitationes appellant, vt illis instructus, ac tanquam ex penu depromens, habeas quibus in tempore abuti possis. Postquam verò orandum erit, præsentésque argu- B menta quędam ac sermonum occasiones subiecerint, vniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione dicantur, vilipendantúrque, tanquam nil penitus ex his virile existat. De illis verò quæ tute elegeris, caue mediteris, sed quicquid verbi in linguam venerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, vt primum quemadmodum primum est, debito proferas tempore, secundúmque dein, ac tertium post illud: verùm quicquid primum inciderit, primum quoque dicatur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ verò adaptetur C galea: præterea accelera, & vndique connecte: solummodo ne taceas. Quòd si de contumelioso quodam vel mœcho Athenis verba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus verò sit Marathon & Cynægirus, sine quibus nihil fiat: sempérque Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, & sol à Persarum sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Othryadæ literæ legantur, & Salamis, & Artemisium, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus verò pauca illa verba immisceantur, & tanquam flosculi interspergantur, assiduéque in ore sit vtique illud, & quoniam quidem igitur, etiam si illis minimè indigeas: pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata. Proinde & si aliquando canendi tempus esse videdur, omnia canantur, & melos fiant. Quòd si aliquando canendi quoque ignarus fueris, viros qui iudicio præsidēt, exactè sonorosè nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorum, sæpius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim susurra, & dictis adgannias, ac incedendo clunes exagita.

Qualem rhetorem & Martialis describit epigram. lib. 6. cuius initium, Non de vi neque de cade, &c.

Quòd si te haud laudent, indigneris, & eos conuitiis insectéris: si verò surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitque penitus restyrannica. Vt verò multitudo quoque sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, vel, per Iouem, à Deucalionis, si videtur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præsentia sermonem detorque: etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd si quid dixerint, ob inuidiam id facere videbuntur: multitudo verò & formam, & vocem, & incessum, & deambulationem, & cantum, & crepidas, & vtique illud tuũ admirabitur. Præterea sudãtem te & anhelantem cernẽs, nil prohibebit quin te perquam aptum quendam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationémque apud multos: ideo caue ne aliquando scribas, vel meditatus procedas: siquidem id manifestæ est redargutionis. Amici verò semper applaudant, ac cœnarum pretium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas spatium præbentes, vt rursus inuenire possis quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipuè curæ sit, vt chorum habeas domesticum, tibíque concinentem. Et hæc tibi in sermonibus obseruanda erunt: dein verò vbi processeris, ille te stipans, satellitum vices expleat, & de quibus dicis, interim conferat. Quòd si quis obuiam factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauémque te illi ostendas: quid enim Pæanienſis in mei est comparationem? & vtinam mihi cum veteri quopiam certamen foret! & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad existimationem perquam necessarium, paulo minùs prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam bene loquutus fuerit, aliena & non sua ostentare videatur. Quòd si vel mediocriter contrà niti voluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cunctos ingredi oportet: id enim insigne est: omnibúsque tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditum auertentem & interturbantem, inchoare: adeò vt omnes tãtorum nominum onere nauseent, ac aures obstruant.

A καὶ ἰὼ μὰ σε μὴ ἐπαινῶσιν, ἀγανάκτει, καὶ λοιδόρησον αὐτούς· ἰὼ δὲ ὀρθοὶ ἐστήκασιν, ἤδη τῆς αἰσχύνης ἤδη πρὸς τὴν ἔξοδον ἕτοιμοι, καθέζεσθαι κέλευε, καὶ ὅλως, τυραννικὸν τὸ πρᾶγμα ἔστω. ὅπως δὲ καὶ ὁ πλῆθος θαυμάζωσι τῶν λόγων, ἀπὸ τῶν Ἰλιακῶν ἀρξάμενος, ἢ καί, νὴ Δία, ἀπὸ τῶν Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας γάμων, ἰὼ δοκῇ, καταβίβαζε τὸν λόγον ὅτι τὰ νῦν καθεστῶτα. οἱ μὲν γὰρ σωφρονοῦντες, ὀλίγοι, οἱ μάλιστα μὲν σιωπήσονται διὰ B εὐγνωμοσύνης· ἰὼ δέ καί τι λέγωσι, διὰ φθόνου αὐτὸ δόξουσι δρᾶν. οἱ πολλοὶ δέ, καὶ ὄγκον, καὶ φωνὴν, καὶ βάδισμα, καὶ πρόσωπον, καὶ μέλος, καὶ κρηπῖδα, καὶ ὃ ἅπαντα σὺ σοφὸν θαυμάσονται, καὶ τὸν ἱδρῶτα ὁρῶντες, καὶ ὃ ἄδυμα, οὐκ ἐξοίσουσιν ὅπως ἀπιστήσουσι μὴ οὐκὶ πολύθρυλλόν τινα ἐν τοῖς λόγοις ἀγωνιστὴν εἶναί σε. ἄλλως τε, καὶ ὃ ταχὺ τοῦτο, ὃ σμικρὸν ἔχει τὴν ἀπολογίαν, καὶ θαῦμα τοῦδέ τοις πολλοῖς ὥστε ὅσα μή ποτε γράψῃς, ἢ σκεψάμενος πρόσθῃς· ἔλεγχος γὰρ οὐδεὶς ταῦτά γε. οἱ φίλοι δὲ πανδάκτως ἀεὶ, καὶ μισθὸν τῶν δείπνων ἀποτινέτωσαν, εἴ ποτε αἰσθοιντό σε καταπεσόμενον χεῖρα ὀρέγοντες, καὶ πρέχοντες δίρρον C λεχθησόμενον ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν ἐπαίνων διαλείμμασι. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε μελέτω σοι τὸν χορὸν ἔχειν οἰκεῖον, καὶ συνᾴδοντα. ταῦτα μὲν σοι τὰ ἐν τοῖς λόγοις. μετὰ ταῦτα δὲ, προϊόντα σε δορυφορείτωσαν, ἐγκεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ πρὶν ὧν ἔφης μεταξὺ ἁρπαλαμβάνοντα. καὶ ἰὼ τις ἐντύχῃ, θαυμάσια σαυτοῦ λέγε, καὶ ὑπερεπαίνῳ, καὶ ἐπαινοῦντα γίγνου αὐτῷ. τί γὰρ ὁ Παιανιὰς πρὸς ἐμέ, καὶ πρὸς ἕνα ἴσως μοι τῶν παλαιῶν ὁ ἀγών, καὶ D τὰ τοιαῦτα; ὃ δὲ μέγιστον, καὶ πρὸς ὃ σὺ δοκιμεῖν ἀναγκαιότατον, ὀλίγου δεῖν παρέλιπον, ἀπαύστων καταγέλα τῶν λεγόντων, καὶ ἰὼ μὰ τις καλῶς εἴπῃ, ἀλλόκοτα, καὶ οὐχ ἑαυτῷ δοκεῖτω· ἰὼ δὲ μετρίως ἐκφέρῃ, πάνυ ἔστω ὑπόπτευμα. καὶ ἐν ταῖς ἀκροάσεσι μὴ πάνυ εἰσιέναι χρὴ, ὑπόσημον γάρ· καὶ σιωπησάντων ἀπάντων, ξένόν τινα ἔπαινον ἐπειπεῖν, ταῖς ἀκοαῖς τῶν παρόντων ὑπερφέροντα, καὶ ἐνοχλήσοντα, ὡς ναυτίαν ἀπάντων ὑπὸ τοῦ φορτικοῦ τῶν ὀνομάτων, καὶ ὑποφράττεσθαι τὰ ὦτα.

βπισείσης δὲ μὴ πολλάκις τὴν χεῖρα, βύτελές γὰρ, μηδ' αἰαξῆς, πλὴν ἅπαξ γε ἢ δίς ὃ πλῆσον· ὑπομειδία δὲ τὰ πολλά, καὶ δῆλος ἴσθι μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς λεγομένοις. ἀμφιλαφὴς δὲ αἱ ἀφορμαὶ τῶν μέμψεων τοῖς συκοφαντικοῖς τὰ ὦτα, τὰ δὲ ἄλλα, χρὴ θαρρεῖν. ἡ πάλμα γὰρ, καὶ ἡ αἰαιξμωτία, καὶ ὁ ψεῦσμα, πρόχειρον, καὶ ὅρκος ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι, καὶ φθόνος πρὸς ἅπαντας, καὶ μῖσος, καὶ βλασφημία, καὶ διάβολαὶ πιθαναί. ταῦτά σε ἀοίδιμον ἐν βραχεῖ, καὶ περίβλεπτον ἀποφανῇ. τοιαῦτα μὲν τὰ φανερά, καὶ τὰ ἔξω. ἰδίᾳ δὲ πάντα πρόγματα ποιῇ σοι δεδέχθω, κυβεύειν, μεθύσκεσθαι, λαγνεύειν, μοιχεύειν, αὐχεῖν τε, κἂν μὴ ποιῇς, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν, καὶ γραμμάτια ὑποδέχεσθαι ὑπὸ γυναικῶν δῆθεν γεγραφέναι· καλὸς γὰρ εἶ θέλε, καί σοι μελέτω ὑπὸ τῶν γυναικῶν καταυδᾶζεσθαι δοκεῖν. ἐς τὴν ῥητορικὴν γὰρ καὶ τοῦτο αἱροῦσιν οἱ πολλοὶ, ὡς διὰ τοῦτό σου καὶ ἄχθει τῆς γυναικωνίτιδος εὐδοκιμοῦντος· καὶ ὃ δεινὰ δὲ μὴ αἰδεσθεὶς, κἂν πρὸς ἀνδρῶν ὅτι τῶν ἑτέρῳ ἐρᾶσθαι δοκοίης· καὶ ταῦτα, γλυφίτης, ἢ καὶ, νὴ Δία, φαλακρὸς ἤδη ὤν. ἀλλ' ἔστωσάν οἱ C ὅτι τούτῳ σιωπῶντες· ἐὰν δὲ μὴ ὦσιν, οἱ οἰκέται ἱκανοί. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου πρὸς τὴν ῥητορικὴν χρήσιμα προσγίγνεται. πλείων ἡ αἰαιξμωτία, καὶ θράσος· ὁρᾷς ὡς λαλίστεραι αἱ γυναῖκες, καὶ λοιδορεῖσθαι πρόθυμαι, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄνδρας; εἰ δὴ τὰ ὅμοια πάσχοις, διοίσεις τῶν ἄλλων. καὶ μὲν καὶ πιπράσκεσθαι χρὴ μάλιστα μὲν τὰ πάντα· εἰ δὲ μὴ, πάντως ἐκεῖνα. καὶ αὐτὸ δέ σοι τὸ σῶμα πρὸς ἅπαντα ἡδέως κεχηνέτω, καὶ ἡ γλῶττα ὑπηρετείτω καὶ πρὸς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς D τὰ ἄλλα, ὁπόσα αἱ δυνῆται. δυνάσαι δ' ἂν σολοικίζειν μόνον, οὐδὲ βαρβαρίζειν, οὐδὲ λῆρεῖν, ἢ βδιορχεῖν, ἢ λοιδορεῖσθαι, ἢ ψευδομαρτυρεῖν, καὶ ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ τι ἄλλο ὑποτελεῖν. καὶ μάλιστα μὲν πρὸς ὅτῳ πολλὰς τοὺς ἐρωτᾶς μὴ διαμφισβήτει, πάντα αὐτῇ γε βδιπάσθω, καὶ γενιμωτέρα γιγνέσθω, καὶ μηδὲν ἀποστρεφέσθω. ἐὰν ταῦτα, ὦ παῖ, καλῶς ἐκμάθῃς (δυνάσαι δ', οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς βαρύ) θαρρῶν ἐπαγγέλλομαί σε οὐκ εἰς μακρὰν ἄριστον ῥήτορα, καὶ ἡμῖν ὅμοιον ἀποτελεσθήσεσθαι.

A Interim manum haud frequenter moueas: nam id factu facile: neque præterquam semel, vel vt plurimùm bis, assurgas. Subsanna autem quàm plurima, & palàm ostende minùs tibi placere quę dicuntur. Abundè autem reprehensionum occasiones Sycophanticis aures suppeditabunt: at in reliquis confidere oportet: etenim audacia, & impudentia, mendacium quoque promptum, ac semper in labiis summis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blasphemia, necnon calumniæ frequentes, hæc te in breui celebrem & conspicuum reddent. Et talia quidem sint B quæ manifestè ac palàm fiant: priuatim verò res omnes perpetrare videaris, ludere, inebriari, scortari, mœchari, iugulare quoque: & si non facis, coram omnibus tamen te facere iactita, literásque aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam & pulcher esse velis, præcipuáque tibi sit cura vt à fœminis celebrari videaris. Nam per hanc viam quamplurimi ad Rhetoricam vsque ascenderunt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcêum vsque clarescere poteris. Atque istud ne vereare, etiamsi à viris ob aliud quiddam amari videaris, & hoc barbatus, aut etiam per Iouem caluus iam existens: sed adsint qui etiam ob id tecum consuetudinem habeant. At si nemo alius fuerit, vel serui sufficient. Nam hinc multa ad Rhetoricam vtilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim vt loquaciores sunt fœminæ, impotentiúsque ac supra viros conuitiis debacchantur. Quòd si itaque & tu similia patieris, aliis longè præstabis. Iam verò & volsum esse maximè oportet per omnia. quòd si non, illa prorsum vtique. Et ipsum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua sermonibus & reliquis quantum potest subseruiat: potest autem non solùm solœcismum & barbarismum committere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mentiri, sed & aliud quid peragere noctu, & maximè quãdo vnus tam multis amatoribus non sufficies. Nam cuncta facere noscat, vt expeditior reddatur, & penitus à re nulla abstineat. Hæc fili mi si rectè didiceris (poteris siquidem, nihil enim ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tempore rhetorem præstantissimum, nobísq; similem euasurum.

Quæ verò ſequuntur, haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre ſordido, nec penitus libero, quíque ſuper Xoin & Thmuin ſeruitutem ſeruierit, natus ſum, matre verò ſartrice, in biuio quodam: ipſe verò forma non omnino illiberali eſſe viſus, ſub initium ob victus penuriam, cum infelici, ſuaui tamen conuerſabar amatore. At poſtquam viam hanc quàm facilis eſſet conſpexi, & tranſgrediens in ſummum perueni (ſiquidem, ô amicabilis Adraſtia, omnia quę iam enumeraui viatica abundè mihi ſuppetebant, audacia, ignorantia, impudentia:) Primùm igitur haud ampliùs deſiderabilis appellor, ſed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine ſimilis ſum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit, quam primò vĕtris cauſſa amare ſimulabam, mulierem ſeptuagenariam, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem certamen ſuſtinebam, ac frigida illa ex ſepulcro oſcula, perquam ſuauiſſima mihi fames reddebat: inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ poſſidebat, hæres euaſiſſem, niſi execrandus quidam illi indicaſſet famulus, qnòd ob eam tollendam venenum comparaſſem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen neceſſariis interea carui. Sed & rhetor eſſe videor, ac in iudiciis me oſtento, multa prodens, ac iudices corrumpendo, fatuis concilio hominibus. Vt plurimùm verò ſuccumbo, fores tamen obiter viridi coronantur palma: his enim illecebris erga infelices vtor: verùm ab omnibus odio haberi, & morum prauitate longe priùs quàm ſermonum eſſe inſignem, ac digito demõſtrarier, En ille qui cùnctis flagitiis præcellere fertur, non parua mihi res eſſe videtur. His te admonere volui, longè priùs per Venerem me ipſum admonẽs, ac gratiam haud mediocrem mihi ipſi referens, & egregiè quidem. Generoſus itaque hæc dicens ceſſabit. Tu verò ſi dictis acquieſces, iam illic eſſe puta, quò ſub initium peruenire deſiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit, ſi leges has obſeruaueris, quominus in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque ſis, & tibi nubat non vetula quædam comica,

Ὃ μὲν τοῦτο ὄν, οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν ὅσα σοι ἔσεσθαι πρόσεστι τὰ ἀγαθὰ τῷδε τῆς ῥητορικῆς. ὁρᾷς γὰρ ἐμέ, ὃς πατρὸς μὲν ἀφανοῦς, καὶ οὐδὲ καθαρῶς ἐλευθέρου ἐλαυνόμενον, ὑπὲρ Ξόϊν καὶ Θμοῦϊν δεδουλευκότος, μητρὸς δὲ ἀκεστρίας, ἐπ' ἀμφοδίου τινός· αὐτὸς δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲ πάνυ εὐειδὴς δόξας, ὃ μὲν πρῶτον, ὅτι φιλῶ τὰ τέρεα, συνοικῶ τινι κακοδαίμονι, καὶ γλίχομαι ἐρᾶσθαι. ἐπεὶ δὲ τὴν ὁδὸν ταύτην ῥᾴστην ἅπαντα κατεῖδον, καὶ διεκπρᾶσαι, ὅτι τὰ ἄκρα ἐλαύνω (ὑπῆρχε γάρ μοι ἡ φίλη Ἀδράστια πάντα ἱκανά, ἀναίδεια τὸ πρῶτον ἐφόδιον, ὃ θρᾶσος, ἡ ἀμαθία, ἡ αἰσχυντία) πρῶτον μὲν, οὐκ ἔτι ποθητὸς ὀνομάζομαι, οὐδὲ ἤδη τοῖς Διὸς καὶ Λήδας παισὶν ὁμώνυμος τετύχηκα. ἔπειτα δὲ γραῒ συνοικήσας, ὃ πρῶτον μὲν ἐλαττίζομαι πρὸς αὐτῆς, ἐρῶν πρὸς ποιᾶνδρος γυναικὸς ἑβδομηκοντούτιδος, τέτταρας ἔτι λοιποὺς ὀδόντας ἐχούσης, χρυσῷ καὶ πύκναις συνδεδεμένους. πλὴν ἀλλά τε δὴ τὴν πενίαν, ὑφισάμην τὴν ἄθλιον, καὶ τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα τὰ ἐκ τῆς σοροῦ φιλήματα, ὑπερηδίσατό μοι ἐποίει ὁ λιμός. εἶτα ὀλίγου δεῖν, κληρονόμος ὧν εἶχεν ἀπάντων κατέστην, εἰ μὴ καταράτου τις οἰκέτης ἐμήνυσεν, ὡς φάρμακον εἴλοιτο ἐπ' αὐτῷ ἐωνημένος. ἐξωσθεὶς δὲ ὅτι κεφαλῇ, ὅμως οὐδὲ τότε ἠπόρησα τὴν αἰσχύνην, ἀλλὰ ῥήτωρ δοκῶ, καὶ ταῖς δίκαις ἐξεπάζομαι, προδιδοὺς τὰ πολλὰ, καὶ τοὺς δικαστὰς τοῖς ἀοκνοτέροις καθυπισχνούμενος. καὶ ἠτιῶμαι μὲν τὰ πλεῖστα· οἱ φοίνικες δὲ, ὅτι τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. τοῦτο γὰρ ὅτι τοὺς δυστυχεῖς χρῶμαι τοῖς δελεάσμασιν. ἀλλὰ καὶ τὸ μισεῖσθαι πρὸς ἁπάντων, καὶ ὀλίσθημόν εἶναί με, ὅτι τῇ μοχθηρίᾳ τοῦ τρόπου, καὶ πολὺ πρότερον τῶν λόγων, καὶ τὸ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ, τοῦτον εἶναι τὸν ἀκρότατον τὰ πάσῃ κακίᾳ λεγόμενον, καὶ μικρὸν ἔμοιγε δοκεῖ. ταῦτά σοι προαινῶ, νὴ τὸν πρόδηλον, πολὺ πρότερον ἐμαυτῷ προαινέσας, καὶ χάριν ἐμαυτῷ ὡς μεγίστην ὡμολογηκὼς. εἶεν· ὁ μὲν γραιάδας εἰπὼν ταῦτα, πεπαύσεται· σὺ δ', ἐὰν πείθῃς τοῖς εἰρημένοις, καὶ δὴ πρᾶξαι νόμιζε οἷόνπερ ἀξαρχῆς ἐπόδης ἐλθεῖν. καὶ οὐδέν σε κωλύσει ἑπόμενον τῷ νόμῳ ἔνθα τοῖς δικαστηρίοις κρατεῖν, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν ἀρέσκειν, καὶ ἐπέρασιν εἶναι, καὶ γαμεῖν, καὶ γραιῶν τινα τῶν κωμικῶν,

καθάπερ ὁ νομοθέτης, ἢ διδάσκαλος, ἀλλὰ καλλίστην γυναῖκα, τῷ Ρητορικήν, ὡς ὁ τῷ Πλάτωνος ἅρμα ἐλαύνοντα φέρεσθαι, σοὶ μᾶλλον πρέπειν ταῦτα σαυτῷ εἰπεῖν, ἢ ἐκείνῳ τὰ τοῦ Διός· ἐγὼ δὲ (ἀγνὼς γὰρ καὶ ἀθλιός εἰμι) ἐκχήσομαι ὑμῖν τῆς ὁδοῦ, καὶ παύσομαι τῇ ῥητορικῇ ἐπιπολάζων, ἀσυμβάλως ὢν πρὸς αὐτὼ τὰ ὑμέτερα. μᾶλλον δὲ ἤδη πέπαυμαι. ὥστε ἀκριτὶ αἰσχρύνεσθε, καὶ θαυμάζεσθε, μόνον τοῦτο μεμνημένοι, ὅτι μὴ τῷ τάχει ἡμῶν κεκρατήκατε, ὠκύτεροι φανέντες, ἀλλὰ τῇ ῥᾳστώνῃ καὶ πρανεῖ προσπεσόντες τῇ ὁδῷ.

A ita vt cùm Platonis curru illo alato veharis, magis te deceat de te ipso loqui, quàm illum de Ioue. Ego verò, nã degener sum & timidus, è via vobis decedam, ac circa Rhetorices superficiem nauigare desinam, ignarus quo pacto vestra cum illa conueniant, quin potiùs iam desino. Verùm citra puluerem victores declarati, & admiratione dignissimi, hoc solùm reminiscamini, quòd non festinatione illa vestra celeriores apparentes victores euasistis, sed quia ad faciliorem & proniorem viam declinastis.

ΦΙΛΟΨΕΥΔΗΣ, ἢ ΑΠΙΣΤΩΝ.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS.

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est de vi magica, de incantamentis, de spectris, & mortuorum animis, an ea videlicet super terram ambulent, sesèq; quibus libitum fuerit, ostendant, cuiusmodi & hodie quadam superstitione atque illusionibus dæmonum vexati plerique credunt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (eum enim intelligo sub Tychiadis persona sententiam suam hic exponere) omnia ista pro nugis & impostoris ducat, nempe Democriti auctoritatem (vt ipse innuit) secutus, qui animas à corporibus segregatas nihil esse censuerit, illa tamen interim contendit, quæ & nostræ ætatis ac religionis homines saniores paulo, ac prauis superstitionibus minùs dediti plerique sentiunt: videlicet spectra atque phantasmata huiusmodi omnino nulla esse, aut si quæ etiam sint, dæmonum illusiones quasdam esse, quæ veritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquam nocere possint. Deinde autem & magicas vires, & incantationes, non aliud quàm meras præstigias esse, quibus imperitorum oculi ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud Eucratem philosophum agi, quò videlicet iterum philosophorum vanitatem persequatur, vt qui veritatem ac sapientiam apud alios profitentes, ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, sed febricitantiũ apparitionibus ac somnijs, & meris aniculârum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconsequentibus & caussarum defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientiæ professoribus nulla probabili caussa impellente, miratur. Titulus ab vtraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia astruunt, & ex ijs quasi quandam voluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES.

ΕΧές μοι, ὦ Φιλόκλες, εἰπεῖν τί ποτε ἄρα τῷ τό ὄστιν, ὃ τοὺς πολλοὺς εἰς ὑπεπιθυμίαν τῷ ψεύδεσθαι προάγεται, ὡς αὐτοῖς τε χαίρειν μηδὲν ὑγιὲς λέγουσιν, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα διεξιοῦσι μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν; ΦΙ. πολλά, ὦ Τυχιάδη, ἐστίν, ἃ τοὺς δυσθεώτους ἐνίοις αἰσχροῖς τὰ ψευδῆ λέγειν, ἐς ὃ χρήσιμον ἀπο-

B POtes mihi Philocles dicere quidnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, vt pariter gaudeant cùm & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa, Tychiade, sunt, quę nõnullos mortales mentiri cõpellunt, quia in rem vident condu- TYCH.

cere. TYC. Nihil ad rem hæc, vt aiũt: neque enim de his rogabam qui quum vsus postulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni sunt, quicunque vel hostes fefellerunt, vel ad salutem tali quopiam pharmaco vsi sunt in necessitatibus, cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, vt & vitam suam, & sociorum reditum redimeret. Sed de illis, vir optime, dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum veritati longè anteponũt, ipsa re videlicet delectati, atque in ea sine vlla idonea occasione versati. Isti ergo scire cupio cuius commodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi tales aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libido? TYC. Et quidẽ admodum multi sunt huiusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in caussa sit quòd mentiuntur, nisi dementia? siquidem rem pessimam optimæ loco præoptãt. TYC. Hoc nihil est: nam ego tibi multos ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili: nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciisque studiosos, adeò vt ego certè molestè feram, quòd viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam veteres illi, id quod tibi notius est quàm mihi, Herodotus, Ctesiásque Cnidius, atque his superiores, denique Homerus ipse, viri celebres, mendaciis etiam scriptis vtebantur, vt non solùm eos fallerent à quibus tunc audiebantur, verùm vsque ad nos etiam mendacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis versibus metrísque seruatum. Me ergo sæpe illorum versuum nomine subiit pudor, si quando cœli sectionem, ac Promethei vincula recẽsent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum versus sit: & quemadmodum ex muliere quispiam in auiculam vrsámve mutatus sit: Pegasos prætèrea, Chimerásque & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum absurdas monstrosásque fabulas, & quæ mẽtes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiámque metuunt: quanquam poëtica sint fortasse tolerabilia: at vrbes iam gentésque totas vna voce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum?

A βλέποντας. ΤΥ. Οὐδὲν τοῦτο ἔπος ἐστὶ τοῦτο, φασὶν, οὐδὲ περὶ τούτων ἠρόμην, ὁπόσοι τῆς χρείας ἕνεκα ψεύδονται. συγγνώμης γοῦν ἄξιοι, ὁπόσοι ἢ πολεμίους ἐξηπάτησαν, ἢ ὅτι σωτηρίας τοιούτου φαρμάκου ἐχρήσαντο ἐν τοῖς δεινοῖς, οἷα πολλὰ καὶ Ὀδυσσεὺς ἐποίησε, τοῦ τε αὐτοῦ ψυχὴν ἐρυόμενος, & τὸν νόστον τῶν ἑταίρων. ἀλλὰ περὶ ἐκείνων, ὦ ἄριστε, φημὶ, οἱ αὐτὸ αὑτοῦ τῆς χρείας ὁ ψεῦδος πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται, ἡδύσμα τῷ προσώπατι, καὶ ἐνδεχομένους ἐπ' ἀδείας προφάσεως ἁμαρτήσαι. τούτους οὖν ἐγὼ θέλω εἰδέναι, τίνος ἀγαθοῦ τοῦτο ποιοῦσιν. ΦΙ. ἦ που κατεμενόηκας ἤδη τινὰς τοιούτους, οἷς ἔμφυτος ἔρως οὗτός ἐστι περὶ τὸ ψεῦδος; ΤΥ. καὶ μάλα πολλοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι. ΦΙ. τί δ' οὖν ἄλλο, ἢ αἰσχρὰν χρὴ αἰτίαν εἶναι αὐτοῖς φάναι τοῦ μὴ ἀληθῆ λέγειν, εἰ γε τὸ χεῖρον αὐτῶν τοῦ βελτίονος προαιροῦνται; ΤΥ. Οὐδὲν τοῦτο, ἐπεὶ πολλοῖς αὖ ἐγώ σοι δείξαιμι, σπουδαίοις πάλαι, καὶ τὸν γνώμην θαυμαστοὺς, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐαλωκόσι τούτου τοῦ κακοῦ, καὶ φιλοψευδεῖς ὄντας, ὡς ἀηδάσαι μὲν, εἰ τοιοῦτοι ἄνδρες ἄρξειαν τὰ πρῶτα, ὅμως χαίρουσιν αὐτούς τε, καὶ τοὺς συντυγχάνοντας ἐξαπατῶντες. ἐκείνους μὲν γὰρ τοὺς παλαιοὺς τοσοῦτόν σε χρὴ εἰδέναι, τὸν Ἡρόδοτον, καὶ Κτησίαν τὸν Κνίδιον, καὶ τοσοῦτον τούτων, τοὺς ποιητὰς, καὶ τὸν Ὅμηρον αὐτὸν, ἀοιδίμους ἄνδρας, ἐγκεκραμένους τοῦ ψεύσματι κεχαρισμένῳ, ὡς μὴ μόνον ἐξαπατᾶν τοὺς τότε ἀκούοντας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μέχρις ἡμῶν διῆκεσθαι τὸ ψεῦδος, οὐκ ἀποδοχῆς ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις φυλαττόμενον. ἐμοὶ γοῦν πολλάκις αἰδεῖσθαι ἔνεστιν αὐτῶν ἐπεισιν, ὁπότ' ἂν οὐρανοῦ τομὴν, καὶ Προμηθέως δεσμὰ διηγῶνται, καὶ Γιγάντων ἐπανάστασιν, καὶ τὰ ἐν Ἅιδου πάσην τραγῳδίαν, καὶ ὡς δι' ἔρωτα ὁ Ζεὺς ταῦρος ἢ κύκνος ἐγένετο, καὶ ὡς ἐκ γυναικός τις εἰς ὄρνεον ἢ εἰς ἄρκτον μετέπεσεν· ἔτι δὲ Πηγάσους, καὶ Χιμαίρας, καὶ Γοργόνας, καὶ Κύκλωπας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πάνυ ἀλόγως, καὶ τερατείαν μυθώδη, παίδων ψυχαῖς κηλῆδα δυσάμβατα, ἔτι τὸν Μορμὼ, καὶ τὴν Λάμιαν δεδοίκοτων. καίτοι τὰ μὲν τῶν ποιητῶν, ἴσως μέτρια. ὁ δὲ, καὶ πόλεις ἤδη, καὶ ἔθνη πολλὰ, κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψεύδεσθαι, πῶς οὐ γελοῖον;

εἰ Κρῆτες μὲν τὸν Διὸς τάφον δεικνύοντες οὐκ αἰσχύνονται, Ἀθηναῖοι δὲ τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ τῆς γῆς ἀναδεδῦσθαί φασι, καὶ τοὺς πρώτους αὐθιγενεῖς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῦναι, καθάπερ τὰ λάχανα· πολὺ σεμνότερον οὖν τῶν Θηβαίων, οἳ ἐξ ὄφεως ὀδόντων, σπαρτούς τινας ἀναβεβλαστηκέναι διηγοῦνται. ὃς δ' ἂν ταῦτα καταγέλαστα ὄντα, μὴ οἴηται ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ἐμφρόνως αὐτὰ ἀξιπίστων ταῦτα, Κορυβάντ τινος, ἢ Μαρσύου νομίζοι πεπιθέναι, ἢ Τριπτόλεμον ἐλάσαι ἀφ' ἁρμάτων δι' ἀέρος ὑπὸ δρακόντων ἑπτοπτέρων, ἢ Πᾶνα ἥκειν ἐξ Ἀρκαδίας σύμμαχον ἐς Μαραθῶνα, ἢ Ὠρείθυιαν ὑπὸ τοῦ Βορέου ἁρπασθῆναι, ἀσεβὴς οὕτως γε, καὶ μανίας ἀνίατος ἔδοξεν, οὕτω πρόδηλοις καὶ ἀληθέσι πράγμασιν ἀπιστῶν· ἐς τοσοῦτον ὑπερβάλλει τὸ ψεῦδος. ΦΙΛ. Ἀλλ' οἱ μὲν ποιηταί, ὦ Τυχιάδη, καὶ αἱ πόλεις δέ, συγγνώμης τυγχάνουσιν αὖ. οἱ μέν, ὃ ἐκ τοῦ μύθου τερπνὸν ἐπαγωγότατον ὄν, ἐγκαταμιγνῦντες τῇ γραφῇ, οὗπερ μάλιστα δέονται πρὸς τοὺς ἀκροατάς. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Θηβαῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, σεμνοτέρας ἀποφαίνονται τὰς πατρίδας ἐκ τῶν τοιούτων. εἰ γοῦν τις ἀφέλοι τὰ μυθώδη ταῦτα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲν ἂν κωλύοι λιμῶ τοὺς πρεσβυγενεῖς αὐτῶν ἀποφθαρῆναι, μηδὲ ἀμισθὶ τῶν ξένων πάλητες ἀκούειν ἐθελησόντων. οἱ δὲ μηδὲ μιᾶς ἕνεκα τοιαύτης αἰτίας, ὅλως χαίροντες τῷ ψεύσματι, παντέλειοι εἰκότως δοκοῖεν ἂν. ΤΥ. Οὐ λέγεις. ἐγὼ γὰρ καὶ Εὐκράτους ἥκω σοι, τοῦ πρώην πολλὰ καὶ ἄπιστα καὶ μυθώδη ἀκούσας· μᾶλλον δὲ μεταξὺ λεγομένων, ἀπιὼν ὡχόμην, ὑπὸ φέρων τοῦ πράγματος τὴν ὑπερβολήν, ἀλλά με ὥσπερ αἱ Ἐριννύες ὤλλαττον, πολλὰ τερατώδη καὶ ἀλλόκοτα διεξιόντος. ΦΙΛΟ. καίτοι, ὦ Τυχιάδη, ἀξιόπιστος ὁ Εὐκράτης ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς ἂν οὐδὲ πιστεύσειεν, ὡς ἐκεῖνος οὕτω βαθὺν πώγωνα καθειμένος, ἐξηκοντούτης ἀνὴρ, ἔτι καὶ φιλοσοφίᾳ ξυνὼν τὰ πολλὰ, ὑπομείνειεν ἂν καὶ ἄλλου τινὸς ψευδομένου ἀκούσαι πρὸς, οὐχ ὅπως αὐτὸς τοσοῦτον τολμῆσαι τοιοῦτον. ΤΥ. οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ ἑταῖρε, οἷα μὲν εἶπεν, ὅπως δὲ αὐτὰ ὑπισχνεῖτο, ὡς ἔγωγε καὶ ἐπώμνυτο τοῖς πλείοσι, πρὸς ἡσυχάζοντος τὰ παιδία, ὥστε με καὶ ἀποβλέποντα ἐς αὐτὸν, ποικίλα ὑπονοῆσαι. ἀρτι μὲν, ὡς μεμηνότα,

A veluti cùm Cretenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet: Athenienſes Erichthonium editum è terra ferunt, primóſque illos homines in Attica olerum more ex terra emerſiſſe. Hi tamen multo verecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant: quòd ſi quis hæc, cùm ſint ridicula, vera eſſe non credat, ſed ea prudenter examinans, Coræbi cuiuſpiam, aut Margitæ exiſtimet eſſe: ſi quis aut Triptolemum credat in alatis draconibus per aërem vectum eſſe: aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem veniſſe auxilio, vel Orithyam à B Borea raptam eſſe, impius nimirum hic atque inſanus videatur eis: quippe qui tam manifeſta veráque non credat: vſqueadeo obtinet mendacium. PHIL. At poëtis Tychiade, vrbibúſque fuerit fortaſſis ignoſcendum: nam illi delectationem illam quę ex fabula proficiſcitur, vt quæ maxima ſit illecebra, poëmatibus ſuis immiſcent, qua potiſſimum erga auditores opus habent. Athenienſes verò, Thebaníque, & ſi qui ſunt alij, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſi quis fabulas auferat è Græcia, nihil obſtiterit quomi- C nùs earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui verum vel gratis audire velit. At ſi qui nulla tali cauſſa, gaudēt tamen mendacio, hi omnino ridiculi meritò videantur. TYC. Rectè dicis: nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio, vbi multa incredibilia ac fabuloſa cùm audiſſem, imò verò medio in ſermone diſceſſi, non ferens narrationem tam ſupra fidem, ſed me velut furiæ quædam abegerunt, dum monſtroſa multa atque abſurda referrēt. PHIL. Atqui Tychiade vir grauis Eucrates eſt, & nemo certè crediderit illum D tam promiſſa barba, virum ſexagenarium, & qui præterea ſit plurimum in philoſophia verſatus, ſuſtinuiſſe vt alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum vt ipſe tale quicquam audeat. TYC. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat: præterea quàm ſanctè in pleriſque iurabat, admotis etiam filiis, adeò vt ego cùm eum reſpicerem, varia mecū cogitarem, interdum quidē illum inſanire,

neque animo constare: interdum verò ita cogitabam fugisse me quòd impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset: adeò absurda narrabat. PHI. Quęnam illa (per Lares) sunt Tychiade? nam cupio cognoscere quamnam præstigiatu-ram sub tam longa barba occuluerit. TYCH. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuisere, si quãdo videlicet multo otio ●bundarem. Hodie verò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autem, vt scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mane contulisse, vt eum morbi inspiciendi caussa viseret, amborum nomine, nempe vt & Leontichum conuenirem, & Eucratem viderem: (ignorau-eram autem quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, vt dicebant, exiuerat) alios verò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti virum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem ex-pectat, vt qui solus mentem viri depre-henderit, quique eius oracula aliis quo-que possit enarrare. Vides quos tibi viros nomino, nimirum omni sapientia atque omni virtute præditos, vtpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum ter-ribiles. Aderat præterea medicus Anti-gonus, vt vsui in morbo esset, aduocatus opinor. Et meliùs iam habere se videba-tur Eucrates: ac morbus quidam ex fa-miliaribus erat: humor enim rursus in pedes ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit, voce lan-guidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, vociferantem eum ac vo-cem intendentem audieram: tamen ego admodum curiosè cauens ne pedes eius tangerem, vbi me vulgaribus istis ver-bis purgaueram, quòd eum ægrotare nesciuerim: quod vbi resciissem, curri-culo venerim; adsedi propè. Et illis qui-dem sermo iam de morbo erat, & quæ-dam iam antè dixerant, quædam verò etiam tunc narrabant: præterea medica-menta quædã quisque proferebat. Cleo-demus igitur: Si quis ergo (inquit) sini-stra manu tollens humo mustelæ den-tem, sic interfectæ, vt antè dixi, in leo-nis pellem alligauerit, nuper excoriati,

A καὶ ἔξω εἶη τῶν καθεστηκότων, ἀρτίως, ὡς γοῦν ὤμην, ἀφ' ὅσου τὸν χρόνον ἐλλήθη με ὑπὸ τῆ λεοντῆ γλοιόν τινα πίθηκον περιελλων, ὅτως ἄρτα διηγᾶτο. ΦΙ. τίνα ταῦτα λεγεις τὴν ἑστίαν, ὦ Τυχιάδη; ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ἐγὼ τίνα τὸν δήλαζονείαν ὑπὸ τηλικούτῳ ᾧ πώγωνι ἔσκεπτεν. ΤΥ. εἰώθειν μὲν καὶ ποτε, ὦ Φιλόκλες, φοιτᾶν πρὸς αὐτὸν, εἴ ποτε πολλὴν τὴν σχολὴν ἄγοιμι. τήμερον δ', Λεοντίχῳ συνήθει μοι ὄντι (ἑταῖρος δέ μοι, ὡς οἶσθα) ἀκούσας παρὰ τῶν παιδὸς ὡς πρὸ Εὐκράτην ἔωθεν ἀπελθοι, νοσοῦντα ὑπισχνεῖτο φόλωνος ἐμφοιν ἕνεκα, ὡς B καὶ τῷ Λεοντίχῳ συνήθει μοι, κἀκεῖνον ἴδοιμι (ἠγνοήκειν γὰρ ὡς νοσοίη) προσελήλυθα πρὸς αὐτόν· διείσκω δ' αὐτόθι τὸν μὲν Λεοντίχον οὐκέτι (ἐφθάκει γὰρ ὡς ἔφασκον) ὀλίγον προεξεληλυθώς, ἄλλους δὲ συχνοὺς, οἷς ἐν Κλεόδημός τε ὁ ὦν τοῦ Περιπάτου, καὶ Δινόμαχος ὁ Στωϊκὸς, καὶ Ἰων· οἶσθα τὸν ὑπὸ τῆς Πλάτωνος λόγοις θαυμάζεσθαι ἀξιῶντα, ὡς μόνον ἀκριβῶς κατανενοηκότα τῷ γνώμῳ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῆς ἄλλοις ὑποφητεύσαι δυνάμενον. ὁρᾷς οἵους ἄνδρας σοι φημὶ, πανσόφους, C καὶ πανάρετους; ὅτι γὰρ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐξ ἑκάστης προαιρέσεως, αἰδεσίμους ἅπαντας, καὶ μονονουχὶ φοβερούς τινα προσόψιν. ἐπιὼν ὁ ἰατρὸς Ἀντίγονος πρῶτα, καὶ χειρὶ, οἶμαι, τῆς νόσου ἁπτόμενος, καὶ ῥᾷον ἐδοκεῖ ἤδη ἔχειν ὁ Εὐκράτης, καὶ τὸ νόσημα τῶν σπουδῇ φέρων ἐπὶ. τὸ ῥεῦμα γὰρ, ἐς τοὺς πόδας αὖθις αὖτις καθειλήλυθει. καθέζεσθαι οὖν με πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῇ κλίνῃ ὁ Εὐκράτης ἐκέλευεν, ἠρέμα ἐγκλίνας τῇ φωνῇ ἐς τὸ ἀσθενικὸν, ὁπότε εἶδέ με, καίτοι βοῶντος αὐτοῦ, καὶ διϊστειναμένου, τί μεταξὺ D εἰσιὼν ἐπήκουον· καίγε μάλα περυλαγμένως μὴ ψαύσαιμι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀπολογησάμενος τὰ σπουδῇ ταῦτα, ὡς ἀγνοήσαιμι νοσοῦντα, καὶ ὡς ἐπεὶ ἔμαθον, δεδρομηκὼς ἔλθοιμι, σκαδιζόμενον πλησίον. οἱ μὲν δὴ ἐτύγχανον ἤδη κατὰ τὸ νοσήματος, τὰ μὲν, ἤδη προφρηκότες, τὰ δὲ, καὶ τότε διεξιόντες, ἔτι δὲ καὶ θεραπείας τινὰς ἕκαστος ὑποδηλοῦντες. ὁ μὲν δὴ Κλεόδημος, Εἰ τοίνυν, φησὶ, τῇ ἀριστερᾷ τις ἀνελόμενος χαμόθεν τὸν ὀδόντα τῆς μυγάλεως, ὅτῳ φονευθείσης ὡς τάχιστα, ἐνδήσειεν εἰς δέρμα λέοντος, ἄρτι ἐκδαρέντος, εἶτα

εἶτα περιάλφε περὶ τὰ σκέλη, αὐτίκα παύεται ὁ ἄλγημα. Οὐκ εἰς λέοντος, ἔφη ὁ Δφνόμαχος, ἐγὼ ἤκουσα, ἐλάφου δὲ θηλείας, ἔτι παρθένου, καὶ ἀδάτου· καὶ ὁ τοιοῦτον οὕτω πιθανώτερον· ὠκὺ γὰρ ἡ ἔλαφος, καὶ ἔρρωται μάλιστα οὐ τοῖς ποδῶν· καὶ ὁ λέων, ἄλκιμος μὲν, καὶ ὁ λίπος αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ, καὶ αἱ τρίχες οὐ τοῦ πώγωνος αἱ ὀρθαὶ, μεγάλα δύναιντο, εἴ τις ὀπίσαιτο αὐτοῖς χρῆσθαι μετὰ τῆς οἰκείας ἐπῳδῆς ἑκάστῳ. ποδῶν δὲ ἴασιν ἤκιστα ἐπαγγέλλεται. Καὶ αὐτὸς, ἦ δ' ὃς ὁ Κλεόδημος, ὅτε πάλαι ἐλίγνωσκον ἐλάφου χρῆναι τὸ δέρμα εἶναι, δῆτα ὠκὺ ἔλαφος. ἔναγχος δὲ Λίβυς ἀνὴρ σοφὸς τὰ τοιαῦτα, μετεδίδαξέ με, εἰπὼν ὠκυτέρους εἶναι τοὺς ἐλάφους τοὺς λέοντας. ἀμέλει, ἔφη, καὶ αἰσθάνονται αὐτοὺς διώκοντες. ἐπῃνέσαμεν οἱ παρόντες, ὡς δὴ εἰπόντος τοῦ Λίβυος. ἐγὼ δὲ, οἴεσθε γὰρ, ἔφην, ἐπῳδαῖς τισι τὰ τοιαῦτα παύεσθαι, ἢ τοῖς ἔξωθεν φαρμάκοις, τὸ κακὸν ἔνδον δρῶντος; ἐγέλασαν ὅτι τῷ λόγῳ μου, καὶ δῆλοι ἦσαν κατεγνωκότες μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν, ἐπεὶ μὴ ὀπίσαιμι τὰ προσηλώματα, καὶ περὶ ὧν αὐ σοφὸς φρονῶν αὐτείποι, μὴ οὐχὶ οὕτως ἔχειν. ὁ μέντοι ἰατρὸς Ἀντίγονος, ἐδόκει μοι ἡσθῆναι τῇ ἐρωτήσει μου· πάλαι γὰρ ἠμέλητο, οἶμαι, βοηθεῖν ἀξιῶν τῷ Εὐκράτει μετὰ τῆς τέχνης, οἴνου τε προσαγγέλλων ἀπέχεσθαι, καὶ λάχανα σιτεῖσθαι, καὶ ὅλως ὑφαρπάσειν τοῦ τόνου. ὁ γοῦν Κλεόδημος, ὑποσμειδιῶν ἅμα, Τί λέγεις, ἔφη, ὦ Τυχιάδη; ἄπιστον εἶναί σοι δοκεῖ τὸ οὐ τῶν τοιούτων γίγνεσθαί τινας ὠφελείας ἐς τὰ νοσήματα; ἔμοιγε, νὴ Δί' ἔγωγε· εἰ μὴ πάνυ τοῖς ῥισὶ χαλεπῶς μεστὸς εἰμὶ, ὡς πιστεύσειν, τὰ ἔξω, καὶ μηδὲν κοινωνοῦντα τοῖς ἔνδοθεν ἐπεγείρεσθαι τὰ νοσήματα, μετὰ ῥημάτιόν, ὡς φατὲ, καὶ γοητείας τινὸς ἐνεργεῖν, ἢ τοῖς ἴασιν ὀπιπέμπειν προσαρτώμενα. τὸ δ' οὐκ ἂν γλοιτο, νὴ Δί' οὐδ' ἐς τὴν Νεμείου λέοντος δέρμα σοδήσῃ τις ἑκκαίδεκα ὅλας μυγαλᾶς. ἐγὼ γοῦν αὐτὸν τὸν λέοντα εἶδον πολλάκις χωλεύοντα ὑπ' ἀλγηδόνων, ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ αὐτοῦ δέρματι. πάνυ γὰρ ἰδιώτης, ἔφη ὁ Δφνόμαχος, εἶ, καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐμέλησέ σοι ἐκμαθεῖν, ὅν τινα τρόπον ὠφελῇ, τοῖς νοσήμασι προσφερόμενα.

ac deinde circum crura posuerit, illico A
sedatur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinomachus, vt ego audiui, sed in ceruæ potiùs femellæ virginis adhuc, & nondum initæ: & res quidem magis est hoc pacto credibilis: velox enim cerua est, maximéque valet pedibus: & leo quidem fortis est, pinguedóq; eius, ac manus dextra, pilique qui rectiè barba prominent, magnam vim obtinent, si quis vti nouerit cum proprio cuique carmine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipse quoque, inquit Cleodemus, olim sic putabam, ceruina pelle vtendum, propterea quòd cerua velox esset: at nuper vir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiusmodi, contrà me docuit, ceruis ostendens velociores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamentis quibusdam sedari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum: & palam in me magnam damnabāt amentiam, qui apertissimas res ignorarem, & quibus nemo qui sapiat, contradicat quin sic se habeant. B
At medicus certè Antigonus delectari mihi visus est hac rogatione mea. Iamdudum autem neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte vellet, denuntians videlicet vino vt abstineret, atque oleribus vescerentur, & vigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim, Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi videtur esse vt ex rebus huiusmodi parentur quædam aduersus morbos remedia? Mihi certè videtur, inquam ego: nisi naribus adeò mucosis sim, vt credã, ea quæ foris applicantur, nihílque cum his quæ morbos excitant, intus communicant; per verbula tamen, vt dicitis, ac præstigiaturam, operari: & quum appenduntur, sanitates immittere. id profectò nunquam fieri possit, nec si quis vel in Neméi leonis pellem sedecim mustelas integras insuerit. Ego profectò leonem ipsum è doloribus sæpe claudicantem vidi in vniuersa sui ipsius pelle. Nimiùm idiota es, inquit Dinomachus, neque vnquam tibi curæ fuit vt disceres quônam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibentur, conferunt: C D

ac mihi videris ne notissima quidem ista recepturus, febrium videlicet istarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentum demulsiones, ac bubonum sanationes, & cætera quæcunq; anus etiam iam faciunt: quòd si illa fiunt omnia, cur tandem non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauúmque, vt aiunt, clauo extrudis. Neque enim constat ea quæ commemoras, eiusmodi vi fieri. Quamobrem nisi reddita ratione persuaseris primùm natura fieri posse vt febris tumórque vereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricam, ob ídque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ sunt quæcunque retulisti. Tu mihi videris, inquit Dinomachus, quum ista dicas, ne deos quidem esse credere. Siquidem putas fieri non posse, vt per sacra nomina remedia morbis afferantur. Hoc, inquam ego, vir optime, ne dixeris: nihil enim prohibet quominus, etiamsi maximè dij sint, ista tamen sint vana. Ego verò & deos colo, & medelas eorum video, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis videlicet atque arte medica restituentes Itaque Æsculapius ipse eiúsque posteri salutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis, non leones aut mustelas circumligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego vobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adolescentulus, annos natus fermè quatuordecim, quum quidam ad patrem meum venit, nuntians ei, Midam vitis cultorem seruum, etiam aliis in rebus robustum atque industrium, circa plenum iam forum, à vipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac vallis circumplicaret, adrepentem bestiolam maximum ei pedis momordisse digitum. Tum illam quidem illico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum verò eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipsum videbamus lectica domum à conseruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac superficie tabefactum, vix iam spirantem. Pater ergo quum id molestè ferret, amicorum quispiam, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim virum qnendam Babylonium ex Chaldæis quos vocant, protinus huc adducam, qui sanabit hominem:

A καί μοι δοκεῖς, ὦδε τὰ τοιαῦτα ἀπαραδέξασθαι τοῦτα, τὴν ἐκ τοιούτου πυρετῶν τὰς ἀποπομπάς, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰς καταθέλξεις, καὶ βουβώνων ἰάσεις, καὶ πάλιν, ὁπόσα καὶ αἱ γραῦς ἤδη ποιοῦσιν. εἰ δὲ ἅπαντα γίγνεται ἀπλῶτα, τί δὴ ποτε οὐκ ἔστι ταῦτα οἱονοῦν γίγνεσθαι καὶ τῶν ὁμοίων; ἀπόφαινε, ἵνα δ' ἐγώ, ξυμπεραίνῃ ὦ Δινόμαχε, καὶ ἥλιος, φασὶν, ἐκκρίτης τὴν ἕλην. ὦδε γὰρ ἂ φῄς, ταῦτα δῆλα μὴ τοιαύτης δυνάμεως γιγνόμενα. ἵνα γοῦν μὴ πείσῃς τοιοῦτον ἐπάγων τὸν λόγον ὅτι φύσιν ἔχει γίγνεσθαι, τό τε πυρετὸν, καὶ τὸ οἰδήματος

B δεδιότος, ἢ ὄνομα θεσπέσιον, ἢ ῥῆσιν ἐπᾴδουσαν. ἀλλ', καὶ ὅτι τοῦτο ἐκ τοῦ βουβῶνος ἀναπεπυόντος, ἔπεσί σοι γραῶν μῦθοι τὰ λεγόμενα δόξει. σὺ μοι δοκεῖς, ἦ δ' ὃς ὁ Δινόμαχος, τὰ τοιαῦτα λέγων, ὦδε θεοὺς εἶναι πιστεύειν, εἴτε μὴ οἵᾳ τε ἰάσεις οἷόν τε εἶναι ὑπὸ ἱερῶν ὀνομάτων γίγνεσθαι. τοῦτο μὲν, ἦν δ' ἐγὼ, μὴ λέγε, ὦ ἄριστε· κωλύει γὰρ οὐδὲν καὶ θεοὺς ὄντων, ὅμως τὰ τοιαῦτα ψευδῆ εἶναι. ἐγὼ δὲ καὶ θεοὺς σέβω, καὶ ἰάσεις αὐτῶν ὁρῶ, καὶ ἃ δὴ ποιοῦσι τοῖς κάμνουσι, διὰ φαρμάκων, καὶ ἰατρικῆς ἀναστάντες. ὁ γοῦν

C Ἀσκληπιὸς αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἅπερ φάρμακα πάσοντες, ἐθεράπευον τοὺς νοσοῦντας, οὐ λέοντας καὶ μυγάλας περιάπτοντες. ἄκουε τοίνυν, ἔφη ὁ Ἴων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν θαυμάσιόν τι διηγήσομαι. ἦν μοὶ ἐγὼ μειρακίσκος ἔτι, ἀμφὶ τὰ τέτταρα καὶ δέκα ἔτη γεγονὼς· ἦκέ τις ἀγγέλλων τῷ πατρὶ, Μίδαν τὸν ἀμπελουργὸν, ἐρρωμένον ἐς τἆλλα οἰκέτην, καὶ ἐργατικὸν, ἀμφὶ πληθούσῃ ἀγορᾷ, ὑπὸ ἐχίδνης δηχθέντα, κεῖσθαι ἤδη σεσηπότα τὸ σκέλος· θᾶσσον γὰρ αὐτῷ τὰ κλήματα, καὶ

D τοῖς χερσὶ περιπλέκοντι, προσερπύσαι τὸ θηρίον, δακεῖν τε τὸν μέγαν δάκτυλον, καὶ τὸ μὲν, φάσαι, καὶ καταδῦναι αὖθις ἐς τὸν φωλεόν, τὸν δὲ, οἰμώζειν, ἀπολύμενον ὑπ' ἀλγηδόνων. ταῦτά τε οὖν ἀπήγγελλετο, καὶ τὸν Μίδαν ἐωρῶμεν αὐτὸν ὑπὸ σκίμποδος ὑπὸ τῶν οἰκετῶν προσκομιζόμενον, ὅλον φλεγμαίνοντα, πελιδνὸν, μυδῶντα τὴν ὑπόφαυσιν, ὀλίγον ἔτι ἐμπνέοντα. λελυπημένῳ δὴ τῷ πατρὶ, τῶν φίλων τις πρὸς, Θάρρει, ἔφη, ἐγὼ γάρ σοι ἄνδρα Βαβυλώνιον τῶν Χαλδαίων, ὡς φασιν, αὐτίκα μετέπεμψα, ὃς ἰάσεται τὸν ἄνθρωπον,

καὶ ἵνα μὴ διατείβω λέγων, ἦκεν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἀνέστησε τὸν Μίδαν, ἐπῳδῇ τινι ἐξελάσας τὸν ἰὸν ἐκ τοῦ σώματος, ἐπὶ καὶ παρεστὼς ἀφῆκε τοῦ ποδὸς τεθνηκυίας παρθένου λίθον, ἀπὸ τῆς στήλης ἐκκόψας. καὶ τοῦτο μὲν, ἴσως μέτριον, καίτοι ὁ Μίδας αὐτὸς ἀράμενος τὸν σκίμποδα, ἐφ' οὗ ἐκεκόμιστο, ᾤχετο εἰς τὸν ἀγρὸν ἀπιών. ὡς οὖν ἡ ἐπῳδὴ ἐδυνήθη, καὶ ὁ στήλίτης ἔκφυος λίθος· ὁ δὲ, καὶ ἄλλα ἐποίησε θαυμάσια, ὡς ἀληθῶς. εἰς γὰρ τὸν ἀγρὸν ἐλθὼν, ἔωθεν ἐπειπὼν ἱερατικά τινα ἐκ βίβλου παλαιᾶς ὀνόματα ἑπτὰ, θείῳ καὶ δᾳδὶ καθαγίσας τὸν τόπον. περιελθὼν εἰς τρὶς, ἐξήλασεν ὅσα ἰοῦ ἅπτεται ἐντὸς τοῦ ὅρου. ἦκον οὖν ὡσαεὶ ἑλκόμενοι πρὸς τὴν ἐπῳδὴν ὄφεις πολλοὶ, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράστης, καὶ ἀκοντίαι, Φρυνοί τε, καὶ Φύσαλοι· ἐλείφθη δὲ εἷς δράκων παλαιὸς, ἐκεῖνος γήρως, οἶμαι, ἀξερπύσαι μὴ δυνάμενος, οὐδ' ἀκούσας τοῦ προστάγματος· ὁ δὲ μάγος, οὐκ ἔφη πάντας ἥκειν ἀπομύξας, ἀλλ' ἕνα τινὰ τῶν ὄφεων τὸν νεώτατον χλευάσας, προσβύτην ἔπεμψεν ὅτι τὸν δράκοντα, καὶ μετ' μικρὸν ἦκε κἀκεῖνος. ἐπεὶ δὲ συνηθροίσθησαν, ἐσέφυσησε μὲν αὐτοὺς ὁ Βαβυλώνιος, τοὺς δὲ, αὐτίκα μάλα κατεκαύθη ἅπαντα ὑπὸ τοῦ φυσήματος, ἡμᾶς δὲ ἐθαυμάζομεν. εἰπέ μοι, ὦ Ἰων, ἦ δ' ἐγὼ, ὁ ὄφις ὁ πρεσβύτης ὁ νέος, ἆρα καὶ ἐκείνους ἦγε τὸν δράκοντα ἤδη, ὡς φῄς, γεγηρακότα, ἢ σκίπωνα ἔχων ἔκφυος, ἐπεστηρίζετο; σὺ μὲν παίζεις, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπιστότερος ὢν σου πάλαι τὰ τοιαῦτα (ὡμολόγουν γὰρ οὐδενὶ λόγῳ δυνατὸν γίγνεσθαι οὐ αὐτὰ πιστεύσας) ὅμως ὅτε ὃ πρῶτον εἶδον πετόμενον τὸν ξένον τὸν Βάρβαρον (ἦν δὲ Ὑπερβορέων δὲ ὡς ἔφασκεν) ἠπίστουν, καὶ ἐκηλούμην, ὑπερπολὺ ἀπιστῶν. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, αὐτὸν ὁρῶντα δι' τοῦ ἀέρος φερόμενον, ἡμέρας οὔσης, καὶ ἐφ' ὕδατος βαδίζοντα, καὶ διὰ πυρὸς διεξιόντα, καὶ χολῇ, καὶ βάδην; σὺ ταῦτα, ἦ δ' ἐγὼ, εἶδες, τὸν Ὑπερβόρεον ἄνδρα πετόμενον, ἢ ὅτι τοῦ ὕδατος κεκρατηκότα; καὶ μάλα, ἦ δ' ὅς, ὑποδεδεμένον τε καρβατίνας, οἷα μάλιστα ἔκφυοι ὑποδοῦνται. τὰ μὲν γὰρ σμικρὰ ταῦτα, τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅσα ἐπεδείκνυτο, ἐρωτᾶς ὑπὲρ ἔμπων,

A & ne diem narrando conterам, venit Babylonius, ac Midam restituit, effugato ex corpore veneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso virginis defunctæ lapillo, quem è columna excîderat. Atque istud quidem hactenus forsan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipse sublato in quo allatus erat scabello, discessit in agrum: tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciasset sacra quædam ex vetusto codice septem nomina, sulphure ac face lustrato loco, in orbem
B ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti serpentes multi, atque aspides, & viperæ, & ceraſtæ, & iaculi, phrynique, ac physali: relinquebatur autem vnus draco annosus, prorepere (vt opinor) ob senectam non valens, qui non fuerat audiens dicto. At magus, Non adsunt omnes, inquit. Tum vnum quendam ex serpentibus, eum videlicet qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo
C pòst venit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eos insibilauit. Atque illi repentè admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ioñ: serpens ille legatus, iuuenem illum dico, vtrùm manu deduxit draconem, qui iam (vt ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipse quoque olim minùs talia credebam, quàm nunc tu (putabam enim nulla ratione fieri posse vt ea crederem) tamen quum volantem primùm conspicerem peregrinum illum
D barbarum (erat autem, vt ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac victus sum, cùm tamen multùm diúque repugnassem: nam quid facerem quum eum cernerem in aëre volantem, atque id interdiu, ac super aquam ingredientem, atque per medium ignem incedentem, idque lentè ac sensim? Túne, inquam ego, ista videbas virum Hyperboreum volantem, aut super aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamenti genere illi potissimùm vtuntur. Nã minutula ista quid attinet referre, quæcũque fecit, quo pacto amores immiserit,

ac dęmones exègerit, mortuósque marcidos in vitam reuocauerit, atque Hecaten ipsam palàm cõspectibus exhibuerit, Lunámque è cœlo detraxerit? Quin ego vobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti substantiam suscepisset, Chrysidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præceptore in disciplina vtebatur: ac nisi amor ille à studio deduxisset eum, vniuersam Peripateticorum doctrinam perdidicisset: vt qui octo & decem quum esset annorum, iam absoluerat Analytica: tum physicam auscultationem in finem vsque percurrerat. Amore tamen victus, mihi rem omnem significat. Ego verò, quemadmodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco, conductum quatuor illico minis in manum datis (oportebat enim pręparari quiddam ad sacrificia) tum sedecim præterea, si Chrysidę potiretur. Ille verò crescentem obseruans lunam (nam tunc vt plurimùm huiusmodi sacra peraguntur) fossam cùm effodisset in aperto quodam loco domus, sub dio circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glauciæ patrem, ante septem menses vita defunctum. Succensebat autem ob amorem senex, atque indignabatur: tandem tamen ei permisit vt amaret. Postea verò Hecaten quoque eduxit, afferentem vnà Cerberum: tum Lunam detraxit, multiforme quoddam spectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm quidem muliebrem formam referebat: deinde in vaccam formosam vertebatur: postremò verò catula videbatur. Hyperboreus ille tandem quum finxisset quendam è luto Cupidinẽ, Abi, inquit, atque huc perducas Chrysidem. Ac lutum quidem protinus euolabat: paulo pòst autem affuit illa, pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam cõplectitur, eum quaminsanissimè deperiens: & cum eo versata est quoad gallos canẽtes audiuimus. Tum verò Luna subuolabat in cœlum, atque Hecate subiit terrã, cæteráque spectra disparuerunt: & Chrysidem tãdem emisimus circa ipsum fermè diluculum. Hæc Tychiade si cõspexisses, haudquaquam ampliùs dubitasses esse multa in carminibus istis commoda. Bene dicis, inquam ego: credidissem equidem, si vidissem ea: nunc verò ignoscendum mihi puto, si qualia vos videtis, acutè perspicere non possum:

A καὶ δαίμονας ἀνάγων, καὶ νεκροὺς ἐγείρας ἀναπαλῶν, καὶ τὴν Ἑκάτην αὐτὴν ἐναργῆ παρίσας, καὶ τὴν Σελήνην καθελκύσων; ἐγὼ γοῦν διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον γιγνόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐν Γλαυκίᾳ τῷ Ἀλεξικλέους. ἄρτι γὰρ ὁ Γλαυκίας, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, τὴν οὐσίαν παραλαβὼν, ἠράσθη Χρυσίδος τῆς Δημαίνετου θυγατρός. ἐμοὶ μὲν οὖν διδασκάλῳ ἐχρῆτο περὶ τοὺς λόγους· καί εἰ μὴ ὁ ἔρως ἐκώλυσε ἀπηχθόλησεν αὐτὸν, ἅπαντα ἂν ἤδη τὰ τοῦ Περιπάτου ἠπίστατο· ὃς δὲ ὀκτωκαιδεκαέτης ὢν, ἀπέλυε, καὶ τὸν φυσικὸν ἀκρόασιν μετεληλύθει εἰς τέλος· ἀμηχανῶν δὲ ὅμως τοῦ ἔρωτι, μιμεῖται μοι ὁ παῖς. ἐγὼ δὲ ὡσπερ εἰκὸς ἦν, διδάσκαλον ὄντα τὸν Ὑπερβόρεον ἐκεῖνον μάγον, ἄγω πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ μνᾶς τέτταρσι μισθὸν πραξάμενον (ἔδει γὰρ προτελέσαι τι πρὸς τὰς θυσίας) ἐκκαίδεκα δ', εἰ τύχοι τῆς Χρυσίδος. ὁ δὲ, αὐξομένῳ τηρήσας τὸν σελήνῳ (τότε γὰρ ὡς, ὅτι πολλὰ τοιαῦτα τελεσιουργῆται) βόθρον τε ὀρύξαμενος ἐν αἰθρίῳ τινὶ τῆς οἰκίας, περὶ μέσας νύκτας ἀνεκάλεσεν ἡμῖν, πρῶτον μὲν, τὸν Ἀναξικλέα τὸν πατέρα τοῦ Γλαυκίου, πρὸ ἑπτὰ μηνῶν τετελευτηκότα· ἠγανάκτει δ' ὁ γέρων ὅτι τῷ ἔρωτι, καὶ ὠργίζετο, τὰ τελευταῖα δὲ ὅμως ἐφῆκεν αὐτῷ ἐρᾶν. μετὰ δὲ, τὴν Ἑκάτην τε αὖ ἐπαγομένου τὸν Κέρβερον, καὶ τὴν Σελήνην καθέλκοντος, πολύμορφόν τι θέαμα, καὶ ἄλλοτε ἄλλοῖόν τι φαντάζόμενον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον γυναικείαν μορφὴν ἐπεδείκνυτο, εἶτα βοῦς ἐγίνετο πάγκαλος, εἶτα σκύλαξ ἐφαίνετο. τέλος δ' οὖν, ὁ Ὑπερβόρεος ὁπλοῦ ἐρωτύλον τι ἀναπλάσας, Ἄπιθι, ἔφη, καὶ ἄγε Χρυσίδα, ὡς ὁ μὲν πλοῦς, ἐξέπεμπε· καὶ μετὰ μικρὸν ἦλθε, ἐπέσῃ κόπτουσα τὴν θύραν ἐκείνη, καὶ εἰσελθοῦσα, περιβάλλει τὸν Γλαυκίαν, ὡς ἂν ἐμμανέστατα ἐρῶσα, καὶ σιμῶν, ἄγει δὴ ἀλεκτρυόνων ἤκουσαμεν ἀδόντων. τότε δὴ ἥ τε σελήνη ἀνέπαυσε ἑαυτὴν ἐς τὸν ὁρίζοντα, καὶ ἡ Ἑκάτη ἔδυ κατὰ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄλλα φάσματα ἠφανίσθη, καὶ τὴν Χρυσίδα ὀξέπεμψαμεν περὶ αὐγὰς τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰ ταῦτα εἶδες, ὦ Τυχιάδη, οὐκ ἂν ἔτι ἠπίστησας εἰ πολλὰ ἐν τῇ ἐπῳδαῖς χρήσιμα. εὖ λέγεις, ἦν δ' ἐγὼ, ἔπιστευον γὰρ ἂν, εἴτε εἶδον αὐτὰ, νῦν δὲ συγγνώμη, οἶμαι, εἰ μὴ τὰ ὅμοια ὑμῖν ὀξυδερκεῖν ἔχω·

πλὴν ἀλλ' οἶδά γε τὴν Χρυσίδα ἣν λέ- A γεις, ἑταίραν γυναῖκα, καὶ πανοῦργον· οὐχ ὁρᾷς δέ τινος ἕνεκα ἐδεήθητε ἐπ' αὐτὴν τὴν πανίν πανοῦργον μεταπεμψάμενοι, καὶ μάγου τοῦ ἐξ Ὑπερβορέων, καὶ σελήνης αὐτῆς, ἣν εἴκοσι δραχμῶν ἀγαγεῖν ἐς Ὑπερβορέους δυνατὸν ἦν. πολὺ γὰρ ἂν δόντι μᾶλλον τῇ ἐπῳδῇ ἡ γυνὴ, καὶ ὃ ἐναντίον τοῖς φάσμασι πέπονθεν. ἀκούσασα μὲν γὰρ ἣν φόφον ἀκούσῃ χαλκοῦ, ἢ σιδήρου, πέφευγε. καὶ ταῦτα γὰρ ὑμᾶς φασι. αὐτὴ δ', αἰ ἀργυρίου που ψοφῇ, ἔρχεται πρὸς τὸν ἦχον· ἄλλως τε, καὶ θαυμάζω αὐτοῦ τοῦτο μάγου, εἰ δυ- B νάμενος αὐτὸς ἑταίρᾳ πρὸς τὴν πλουσιωτάτων γυναικῶν, καὶ τάλαντα ὅλα παρ' αὐτῆς λαμβάνειν, ὁ δὲ, τεττάρων μνῶν, πολὺ σμικρολόγος ὢν, Γλαυκίαν ἐφάσκων ἐργάζεται. γελοῖα ποιεῖς, ἔφη ὁ Ἰων, ἀπιστῶν ἅπασιν. ἐγὼ γοῦν ἡδέως ἂν ἐροίμην σε καὶ περὶ τούτων φῆς, ὅσοι τοὺς δαιμονιῶντας ἀπαλλάττουσι τῶν δεινῶν, οὕτω σαφῶς ἐξαδόντες καὶ τὰ φάσματα. καὶ ταῦτα οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν, ἀλλὰ πάντες ἴσασι τὸν Σύρον τὸν ἐκ τῆς Παλαιστίνης, τὸν ὅτι τούτων σοφιστὴν, ὅσους τῶν ἀλαζόνων καταπίπτοντας πρὸς τὴν σελήνην, καὶ τὸ ὀφθαλμὼ διαστρέφοντας, καὶ ἀφροῦ πιμπλαμένους τὸ στόμα, ὅμως ἀνίστησι, καὶ ἀποπέμπει ἀρτίους, ὅτι μισθῷ μετρίῳ ἀπαλλάξας τῶν δεινῶν. ἐπειδὴν γὰρ ὕπτιος κειμένοις, καὶ ἔρηται ὁθεν εἰσεληλύθασιν εἰς τὸ σῶμα, ὁ μὲν νοσῶν αὐτὸς, σιωπᾷ, ὁ δαίμων δὲ ἀποκρίνεται, ἑλληνίζων, ἢ βαρβαρίζων, ἢ ὁθεν αὐτὸς ἦν, ὅπως τε καὶ ὁθεν ἐπῆλθεν ἐς τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ, ὅρκοις ἐπάγων, εἰ δὲ μὴ πείσεται, καὶ ἀπειλῶν, ἐξελαύνει τὸν δαίμονα. ἔγωγ' οὖν καὶ εἶδον ἐξιόντα μέλανα, καὶ καπνώδη τὴν χροιάν. καὶ μέγα, ἦν δ' ἐγὼ, τὰ τοιαῦτά σε ὁρᾶν, ὦ Ἰων, ὥστε αἱ ἰδέαι αὗται φαίνονται, ἃς ὁ πατὴρ ὑμῶν Πλάτων δείκνυσιν ἀμυδρόν τι θέαμα, ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμβλυώττοντας. μόνος γὰρ Ἰων, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τὰ τοιαῦτα εἶδεν, οὐχὶ καὶ ἄλλοι πολλοὶ δαίμοσιν ἐντετυχήκεσαν, οἱ μὲν, νύκτωρ, οἱ δὲ, μεθ' ἡμέραν; ἐγὼ δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ μυριάκις ἤδη τὰ τοιαῦτα τεθέαμαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐταράττόμην πρὸς αὐτὰ, νῦν δὲ ἐκ τοῦ ἔθους, οὐδέν τι παράλογον ὁρᾶν μοι δοκῶ, καὶ νῦν μάλιστα,

veruntamen Chrysidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem, ac facilem: nec video sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato, magóque ex Hyperboreis vsque, atque ipsa insuper luna, quippe quam viginti drachmis ducere in Hyperboreos vsque potuisses: mirificè enim sese offert ad hanc incantationem mulier, & contrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferrive sonum si audierint, fugiunt (nam id vos prædicatis) illa verò si argentum vspiam sonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipsum etiam magum admiror, quòd cùm ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atque ab eis solida talenta suscipere, is tamen ob quatuor minas, admodum tantilli lucelli auidus, Glauciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas, qui dæmoniacos liberant erroribus, adeò manifestè spectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere non opus est, verùm omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæstina, qui harum rerum artifex est, quàm mul- C tos mortales suscipiat qui ad lunam concidant, oculósque distorqueant, spumáque os oppleant: quos tamen erigit, ac sanos remittit, magna accepta mercede diris eos malis liberans. Et enim quum iacentibus instet, rogauerítque vnde sint in corpus ingressi, ægrotus quidem ipse tacet: at dæmon verò respondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut vndecunque fuerit ipse: & quomodo & vnde intrauit in hominem. Ille verò adiurans eum, ac ni paruerit, minitans etiam, expellit abigítque dæmonem. Quin ego quoque dæmonem quendam exeuntem vidi, nigrum certè, D & colore fumidum. Non magnum erat, inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipsæ etiam apparent ideæ, quas vestræ familiæ parens ostendit Plato: rem videlicet spectatu tenuem, atque euanidam, quantum ad nos homines luscioſos. Itáne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi vidit, ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones, alij noctu, alij etiam interdiu? Ego profectò non semel, sed millies iam talia conspexi: ac primùm quidem turbabar ad ea: iam verò ob consuetudinem nihil nouum aut prodigiosum mihi videre videor, maximéq; nunc,

ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiam sumpto factum, carménque docuit nominibus multis plenũ: nisi fortè ne mihi quidem fidem sis habiturus, Tychiade. At quî fieri possit, inquã, vt Eucrati non credam, Dinonis filio, viro in primis sapienti, ac libere, quæ sibi videtur, domi in priuato suo cum auctoritate narranti? Illud ergo de statua, inquit Eucrates, quæ omnibus qui in domo sunt, singulis noctibus apparet tum pueris, tum adolescentibus, tum senibus, hoc, inquam, non à me dumtaxat audieris, verumetiam à nostris omnibus. De qua statua, inquam ego? Non vidisti (inquit) quum ingredereris, statuam quandam in atrio collocatam, sanè quàm pulchram, opus Demetrij, qui statuas humana specie fingere consueuit? Nonne illam dicis, inquam, quæ discum iacit, quæ inclinata est ad emissuri gestum, reflexa in eam quæ discum fert, altero pede modicè inflexo, quæque se erectura videtur vnà cum iactu? Non, inquit: nam vnum est ex Myronis operibus ille disci iactator quem dicis. Sed nec eam quæ est ei proxima: eam loquor, cui tæniis caput vinctum est, formosam illam: nam id Polycleti opus est: verùm eas quæ à dextra sunt egredientibus, omitte, inter quas & tyrannicidæ illi stant, Critiæ Nesiotæ plasmata, tu verò an non ad aquam illam quæ influit, quampiam vidisti ventre prominulo, caluam, seminudatam, vulsis quibusdam barbæ pilis, insignibus venis vero homini simillimam? Pelichus dux Corinthius esse videtur. Per Iouem, inquam, vidi quandam à dextra Saturni, quæ tænias coronásque aridas habebat, pectoréque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inauraui, quum me sanasset triduo, febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est: neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo pòst inuadet. Noui ego certè quantum valeat hęc quam tu rides statua. An non eiusdem putas esse immittere febres in quos voluerit, quando quidem potis est eiicere? Propitia, inquam, placatáque sit hæc statua mihi, quæ tantum valeat. Quidnam ergo aliud facientẽ eam viderunt omnes qui in domo sunt?

A ἐξ οὗ μοι τὸν δακτύλιον ὁ Ἄραψ ἔδωκε, σιδήρου τοῦ ἐκ τοῦ σταυροῦ πεποιημένον, καὶ πολλὰ ἐπῳδὰς ἐδίδαξε τὴν πολυώνυμον, ἐκτὸς εἰ μή καμοὶ ἀπιστήσεις, ὦ Τυχιάδη. καὶ πῶς ἂν, ἦν δ' ἐγὼ, ἀπιστήσαιμι Εὐκράτει τῷ Δείνωνος, σοφῷ ἀνδρὶ μάλιστα, καὶ ἐλευθερίως τὰ δοκοῦντα οἰκοι πρὸς αὐτὸν μετ' ἐξουσίας; Ὃ γοῦν περὶ τοῦ ἀνδριάντος, ἦ δ' ὃς ὁ Εὐκράτης, ἅπασι τοῖς ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὅσαι νύκτες φαινόμενον, καὶ παισὶ, καὶ νεανίαις, καὶ γέρουσι, τοῦτο οὐ πρὸς ἐμοῦ μόνον ἀκούσῃ ἂν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἡμε-
B τέρων ἁπάντων. ποίου, ἦν δ' ἐγὼ, ἀνδριάντος; Οὐχ ἑώρακας, ἔφη, εἰσιὼν εἰς τὴν αὐλὴν, ἑστηκότα παγκάλων ἀνδριάντα, Δημητρίου ἔργον τοῦ ἀνθρωποποιοῦ; μῶν τὸν δισκεύοντα, ἦν δ' ἐγὼ, φῄς, τὸν ὀπισθοκυφότα κατὰ δὴ μικρὸν τῆς ἀφέσεως, ἀπεσταλμένον εἰς τοὐμπροσθεν, ἠρέμα ὀκλάζοντα πρὸς ἕτερον, ἐοικότα ξυναναστησομένῳ μετὰ τῆς βολῆς· οὐκ ἐκεῖνον, ἦ δ' ὃς, ἐπεὶ τῶν Μύρωνος ἔργων ἐν καὶ τοῦτό ἐστιν, ὁ δισκοβόλος, ὃν λέγεις. οὐδὲ τὸν πρὸ αὐτὸν, φημι, τὸν ἀμφιδούμενον τοὐ κεφαλοῦ τῇ ταινίᾳ, τὸν καλὸν
C Πολυκλείτου δὴ τοῦτο ἔργον. ἀλλὰ τοὺς μέν, ὅτι τὰ δεξιὰ εἰσιόντων, ἄφες, ἐν οἷς καὶ τὰ Κριτίου τοῦ Νησιώτου πλάσματα ἔστιν, οἱ τυραννοκτόνοι. σὺ δὲ εἴ ποτε καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπερθεν εἶδες παρὰ τὸν Φαλακρὸν, ἡμίγυμνον τοὐ αἰσθολιοῦ, ἰσεμφυμένον τοῦ πώγωνος τὰς τρίχας οὐκ ἀπὸ σημῶν τὰς φλέβας, αὐλὸν ἔνθεν ὁμοῖον, ἐκεῖνον λέγω, Πέλιχος ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς εἶναι δοκεῖ. νὴ Δί', ἦ δ' ἐγὼ, εἶδόν τινα ὑπὸ τὰ δεξιὰ τοῦ Κρόνου, ταινίας καὶ στεφάνους ξηροὺς ἔχοντα, κεχρυσωμένον πεπάλοις τὸ σῶμα. ἐγὼ δὲ, ὁ Εὐκράτης ἔφη, ἐκεῖνα ἐχρύσωσα, ὁπότε μ' ἰάσατο ἐκ τριταίου τοῦ πυρετοῦ ἀποθνήσκοντα· ἦ γὰρ καὶ ἰατρὸς, ἦ δ' ἐγὼ, ὁ βέλτιστος οὗτος Πέλιχος; ἔστι, καὶ μὴ σκῶπτε, ἦ δ' ὃς ὁ Εὐκράτης· ἤδη γὰρ εἰς μάχην μέτεισιν ὁ ἀνήρ· οἶδα ἐγὼ ὅτου δεῖται
D οὗτος ὁ τοῦ σοφοῦ γελῶντος αἰδριάς, ἢ οὐ νομίζεις τοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ ὑπιππεύειν ἱππαλέοις, οἷς δὴ ἐθέλει, εἶγε καὶ ἀποπέμπειν δυνατὸν αὐτῷ; ἴλεως, ἦν δ' ἐγὼ, ἔστω ὁ ἀνδριάς, καὶ ἵππος, ὅπως ἀνδρῷος ὤν, τί δ' οὔ; καὶ ἄλλο ποιοῦντα ὁρᾶτε αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ;

ἐπιόντι τὰ χίσια, ἔφη, νύξ ἡνίκα, ὁ ὑπὸ καταβὰς ἀπὸ τῆς βάσεως, ἐφ' ἣ ἕστηκε, περίεισιν ὅλην τὴν οἰκίαν, καὶ πάντες ἀντυπαντῶσιν αὐτῷ, ἐνίοτε καὶ ἀηδοντί· καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἠδίκησεν, οὐ τρέπεσθαι γὰρ ἔχει μόνον· ὁ δὲ, παρέρχεται, μηδὲν ἐνοχλήσας τοὺς ἰδόντας. ἔστι μὲν καὶ λούεται τὰ πολλὰ, καὶ παίζει διὰ ὅλης νυκτὸς, ὥστε ἀκούειν τοῦ ὕδατος ψοφοῦντος. ὅρα τοίνυν, ὦ σὺ ἐγὼ, μὴ οὐχὶ Πέλιχος ὁ αὐδριὰς, ἀλλὰ Τάλως ὁ Κρὴς ὁ τοῦ Μίνωος ἦν. ἔστι γὰρ ἐκεῖνος χαλκοῦς τις ὤν, τῆς Κρήτης περίπολος. εἰ δὲ μὴ χαλκοῦς, ὦ Εὐκράτες, ἀλλὰ ξύλου ἐπεποίητο, οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν ὑ Δημητρίου ἔργον εἶναι, ἀλλὰ τοῦ Δαιδάλου τεχνημάτων. ἀραπετεύξεσθαι, ὡς φὴς, ἀπὸ τῆς βάσεως καὶ οὗτος. ὅρα, ἔφη, ὦ Τυχιάδη, μή σοι μεταμέλῃ τοῦ σκώμματος ὕστερον. οἶδα ἐγὼ, οἷα ἔπαθεν ὁ τοὺς ὀβολοὺς ὑφελόμενος, οὓς κατὰ τὴν νουμηνίαν ἑκάστην πέμπομεν αὐτῷ πρόσφατα ἐκρεμῶντες, ὁ Ἰων ἔφη, ἱεροσυλόν τε ὄντα. πῶς οὖν αὐτὸν ἡμύναξε, ὦ Εὐκράτες; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα βούλοιτο Τυχιάδης ἀπιστῆσαι. πολλοὶ, ἦ δ' ὅς, ἐκέατο ὀβολοὶ πρὸς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ νομίσματα ἔνια ἀργυρᾶ πρὸς τὴν μηρὸν, κηρῷ κεκολλημένα, καὶ πέταλα ὀλίγα ἀργύρου, εὐχαί τινος, ἢ μαθὸς ὅτι τῇ ἰάσει, ὁπόσοι δ' αὐτὸν ἐπαύσαντο πυρετῷ ἐχόμενοι. ἦν δὲ ἡμῖν Λίβυς τις οἰκέτης, κατάρατος, ἱπποκόμος. οὗτος ἐπεχείρησε νυκτὸς ὑφελέσθαι πάντα ἐκεῖνα, καὶ ὑφείλετο, καταβεβηκότα ἤδη τηρήσας τὰ ἀνδριάντια. ἐπεὶ δὲ ἐπανελθὼν τάχιστα ἔγνω παρεισεσυληκὼς ὁ Πέλιχος, ὅρα ὅπως ἠμύνατο, καὶ κατέφωρον ἐποίησε τὸν Λίβυν. διὰ ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς περιῄει τὸν αὐλίον, ἆθλιος ἐξελθεῖν οὐ δυνάμενος, ὡσπερ ἐς λαβύρινθόν τινα ἐμπεσών, ἄχρι δὴ κατελήφθη ἔχων τὰ φώρια, περὶ μεσημβρίαν. καὶ τότε μὲν, πληγὰς οὐκ ὀλίγας ἔλαβεν· ὑ δὲ πολὺ δεῖσας χρόνον, κακὸς κακῶς ἀπέθανε, μαστιγούμενος ὡς ἔλεγε καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, ὥστε καὶ μώλωπας ἐς τὴν ὑστεραίαν φαίνεσθαι αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος. πρὸς ταῦτα, ὦ Τυχιάδη, καὶ τὸν Πέλιχον σκῶπτε, καὶ μὲ, ὡσπερ τὸν Μίνωος ἡλίκιώτην, ἤδη παίζειν ἤδη δόκει μοι, ὦ Εὐκράτες, ἢν δ' ἐγὼ, ἔστ' ἂν ὁ χαλκοῦς μὲν, χαλκοῦς, ὁ δὲ ἔργον, Δημήτριος ὁ Ἀλωπεκῆθεν εἰρ-

A Quum primùm nox est, inquit, hæc è base descendens in qua steterat, in orbem totam domum circumit: & omnes occurrunt ei interdum etiam canenti: nec quisquam est quem vnquam læserit: diuertere enim tantùm oportet: illa verò præterit nihil intuentes infestans, quin & lauat sæpe, & tota nocte ludit, vt ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide ergo, inquam ego, ne fortè non Pelichus hæc statua sit, sed Talus potiùs Cretensis, qui apud Minoëm fuisse dicitur: nam & ille æreus quidam Cretæ custos erat: quòd si non ex ære, sed ex ligno facta esset, nihil B eam prohiberet quin non opus Demetrij, sed vna potiùs ex Dædali machinis esse videatur: è base namque (vt ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ô Tychiade, ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit qui obolos surripuit, quos ei noui lunio quoque suspendimus. Prorsus atrocia, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum vltus est, ô Eucrates? Nam audire cupio, etiamsi quammaximè Tychiades iste diffisurus est. Multi, inquit C ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliáque item numismata quædam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoquo argenteæ, vota cuiusque, aut merces ob sanationem eius qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulítque, digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, vide quo pacto sese vltus est, atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambula- D bat in orbem miser, exire non valens, tanquam in Labyrinthum incidisset: quoad orta die iam deprehensus est ea tenens quæ furto abstulerat: ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, vapulans, vt dicebat, singulis noctibus: adeò vt vibices posstridie apparerent in corpore. I nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coætaneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quandiu æs erit æs, operísque plastes Demetrius Alopecensis fue-

rit, qui non deos, ſed homines fingere
consueuit, Pelichi nunquam ſtatuam ve-
rebor: quippe qui nec ipſum etiam viuen-
tem, ſi mihi minaretur, admodum timuiſ-
ſem. Ad hæc medicus Antigonus, Et
mihi, ô Eucrates, inquit, Hippocrates
æreus eſt magnitudine fermè cubitali:
qui tum dumtaxat quum lucerna extin-
cta ſit, totam in orbem domum ambit,
perſtrepens, ac pyxides euertens, phar-
macáque commiſcens, atque oſtia cir-
cumuertens: maximéque ſi quando ſa-
crificia prætermittimus, quibus in ſingu-
los annos ei ſacrificamus. Poſtulat ergo,
inquam ego, etiam Hippocrates medi-
cus iam vt ſibi ſacrificetur: indignatúr-
que niſi in tempore iuſtorum ſacrificio-
rum epulis accipiatur: quem nimirum
decebat boni conſulere ſi quis ei libauerit,
aut mulſum inſperſerit, aut caput co-
ronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates,
iſtud certè etiam teſtibus probauero,
quod ante annos quinque vidi. Erat fer-
mè vindemiæ tempus. Ego verò in a-
grum circa meridiem vindemiatum di-
miſſis operariis, in ſyluam ſolus abibam,
cogitans interim quiddam atque conſi-
derans. At poſtquam in ſaltum perueni,
canum primò latratus inſonuit. Ego ve-
rò Mnaſona filium meum cum æquali-
bus venientem, ludere venaríque (quem-
admodum ſolebat) coniiciebam. At res
haudquaquam ſic ſe habebat: verùm
paulo pòſt facto terræ motu, ſonóque
velut è tonitru, mulierem aduenien-
tem video terribilem, proceritate fer-
me ſemiſtadiali: habebat autem in ſi-
niſtra facem, in dextra verò gladium
viginti circiter cubitorum. Et infernè
quidem pedibus erat ſerpentinis, ſuper-
nè verò Gorgonem referens, vultu vi-
delicet, atque aſpectus horrore: pro co-
ma quidem draconibus tanquam cæſa-
rie circumcincta, aliis collum ample-
ctentibus, aliis etiam per humeros ſpar-
ſis. Videte, inquit, amici quo pacto
etiam inter narrandum exhorrui: & ſi-
mul hæc dicens Eucrates, oſtendit omni-
bus brachij ſui ſetas erectas metu. Ion
ergo ac Dinomachus & Cleodemus ve-
hementer inhiantes auſcultabant eum,
viri ſenes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud ſeſe tam incredibi-
lem Coloſſum, mulierem ſemiſtadia-
lem, Giganteum quoddam Mormolyciũ.

A γασμένος ἢ, ὅ θεοποιός τις, ἀλλ' αὐθρωπο-
ποιὸς ὤν, ὅποτε φοβήσομαι τὸν ἀσθριαίτα
Πελίχου, ὃν οὐδὲ ζῶντα πάνυ ἐδεδίειν, ἀπει-
λοῦντά μοι, ὅτι τούτοις Ἀντίγονος ὁ ἰατρὸς εἶ-
πε. κἀμοὶ, ὦ Εὐκρατες, Ἱπποκράτης ὁ
B χαλκοῦς, ὅσον πηχυαῖος τὸ μέγεθος, ὃς μόνον
ἐπειδὰν ἡ θριαλλὶς ἀποσβῇ, περίεισι τὴν οἰ-
κίαν ὅλην ἐν κύκλῳ, φοφῶν, καὶ τὰς πυξί-
δας διατρέπων, καὶ τὰ φάρμακα συγχέων,
καὶ τὴν θύραν περιτρέπων, ἢ μάλιστα ἐπει-
δὰν τὴν θυσίαν ἐκβαλώμεθα, ἣν καθ' ἕ-
C κάστον ἐνιαυτὸν αὐτῷ θύομεν. ἀξιοῖ γάρ, ἵν' ἐγὼ, καὶ Ἱπποκράτης ἤδη ὁ ἰατρὸς θύσῃ αὐ-
τῷ, καὶ ἀγαγάκτει, ἐὰν μὴ καθ' ὥραν καὶ ἐφ' ἱε-
ρῶν τελείων ἑστιαθῇ· ὃν ἔδει ἀγαπᾶν, εἴ τις
ἀναλίσκειν αὐτῷ, ἢ μελίκρατον ἐπισπείσειε, ἢ
στεφανώσειε τὴν κεφαλήν. ἄκουε τοίνυν, ἔφη
ὁ Εὐκράτης, τοῦτο μὲν καὶ ὅτι μάρτυράν, ὃ
D πρὸ ἐτῶν πέντε εἶδον. ἐτύγχανε μὲν ἀμφὶ
τρυγητὸν ὂν ἔτος ὄν· ἐγὼ δὲ ἀμφὶ τὸν ἀλεὸν
μεσούσης τῆς ἡμέρας τρυγῶντας ἀφεὶς τοὺς
ἐργάτας, κατ' ἐμαυτὸν εἰς τὴν ὕλην ἀπῆλθον,
μεταξύ φροντίζων τι, καὶ αὐτὸς πρὸς αὐτόν.
ἐπεὶ δ' ἐν τῷ σκιερῷ ἦν, ὁ μὲν πρῶτον,
ὑλαγμὸς ἐκλύετο κυνῶν· κἀγὼ εἰκάζον Μνά-
σωνα τὸν υἱὸν, ὡς ἐώθη, παίζειν, καὶ κυνη-
γετεῖν εἰς ὁ λάσιον μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν προ-
ελθόντα. τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ μετ'
ὀλίγον σεισμοῦ τινος γλυκέος, καὶ βοῆς, οἵᾳ
ἂν βροντῆς, γυναῖκα ὁρῶ προσιοῦσαν φο-
βεράν, ἡμισταδιαίαν σχεδὸν ὕψος· εἶχε δὲ
καὶ δᾷδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ ξίφος ἐν τῇ
δεξιᾷ, ὅσον εἰκοσάπηχυ· καὶ τὰ μὲν ἔνερθεν,
ὀφιόποδα ἦν, τὰ δὲ ἄνω, γοργόνι ἐμφερὴς, ὃ
D βλέμμα, φημὶ, καὶ ὃ φρικώδες τῆς προσό-
ψεως, καὶ αὐτὴ τῆς κόμης, τοὺς δράκοντας πε-
ριχυδὸν περιέχειτο, εἱλουμένους περὶ τὸν
αὐχένα, καὶ ὅτι πρὸς ὤμων εἰσὶν ἐσταλμέ-
νοις. ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως ἔφριξα, ὦ φίλοι, με-
ταξὺ διηγούμενος; καὶ ἅμα λέγων, ἐδείκνυεν
ὁ Εὐκράτης ὡς ὅτι τῆς πήχεος τρίχας, πᾶ-
σιν ὀρθὰς ὑπὸ τοῦ φόβου. οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ
τὸν Ἴωνα, καὶ τὸν Δινόμαχον, καὶ τὸν Κλεόδη-
μον, κεχηνότες ἀτενὲς, προσεῖχον αὐτῷ γέ-
ροντες ἄνδρες, ἑλκόμενοι τῇς ῥινὸς, ἠρέμα
προσκυνοῦντες ὥσπερ ἀπίθανον Κολοσσὸν, ἡμισταδιαίαν γυναῖκα, Γιγαντείου τινὸς Μορμολύκειον.

ἐγὼ δ' ἐνενόουν μεταξὺ οἷοί ὄντες αὐτοὶ, νέοις τε A ὁμιλοῦσιν ὅτι σοφία, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζονται, μόνῃ τῇ πολιᾷ καὶ τῷ πώγωνι διαφέροντες τῶν βρεφῶν· τὰ δ' ἄλλα, καὶ αὐτῶν ἐκείνων διαγωγότεροι πρὸς τὸ ψεῦδος. ὁ γοῦν Δρόμαχος, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐκρατες, οἱ κύνες δὴ τῆς θεᾶς, πηλίκοι τὸ μέγεθος ἦσαν; ἐλεφάντων, ἦ δ' ὅς, ὑψηλότεροι τῶν Ἰνδικῶν, καὶ μέλανες καὶ αὐτοὶ, καὶ λάσιοι, πίναρᾷ καὶ αὐχμώσῃ τῇ λαχνῃ. ἐγὼ μὲν οὖν ἰδών, ἔστην, ἀναστρέψας ἅμα τὸ σφραγῖδα, ᾗ μοι ὁ Ἄραψ ἔδωκεν εἰς τὸ εἴσω τῆς δακτύλου. ἡ Ἑκάτη δὲ παίξασα τῷ δρακοντείῳ ποδὶ τοὔδαφος, B ἐποίησε χάσμα παμμέγεθες, ἡλίκην Ταρτάρου τὸ μέγεθος· εἶτα ὤχετο μετ' ὀλίγον ἀλλομένη ἐς τὸ αὐτό· ἐγὼ δ' ἅμα σῴσας, ἐπέσχον, λαβόμενος δένδρου τινὸς πλησίον πεφυκότος, ὡς μὴ σκοτοδινιάσας, ἐμπέσοιμι ὅτι κεφαλήν· εἶτα ἑώρων τὰ ἐν Ἅιδου ἅπαντα, τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὴν λίμνην, τὸν Κέρβερον, τοὺς νεκρούς, ὥστε γνωρίζειν ἐνίους αὐτῶν. τὸν γοῦν πατέρα εἶδον ἀκριβῶς αὐτὰ σκῆνα ἔτι ἀμπεχόμενον, ἐν οἷς αὐτὸν καθεδάφαμεν. τί δ' ἔπραττον, ὁ Ἰων ἔφη, ὦ Εὐκρατες, αἱ ψυχαί; τί δῆτα, C ἦ δ' ὅς, ἢ χρὴ φύλαι καὶ φρήτρας μετὰ τῶν φίλων, καὶ συγγενῶν διατρίβουσιν ὅτι τῷ ἀσφοδέλῳ καθεκείμεθα; ἀπολεγέτωσαν οὖν ἔτι, ἦ δ' ὅς ὁ Ἰων, οἱ ἀμφὶ τὸν Ἐπίκουρον τῷ ἱερῷ Πλάτωνι, καὶ τῷ περὶ τῶν ψυχῶν λόγῳ. σὺ δὲ μὴ καὶ τὸν Σωκράτη αὐτὸν, καὶ τὸν Πλάτωνα εἶδες ἐν τοῖς νεκροῖς; τὸν Σωκράτη ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, τὸν μὲν γὰρ σαφῶς, ἀλλὰ εἰκάζων ὅτι φαλακρὸς, καὶ προγάστωρ ἦν· τὸν Πλάτωνα δὲ, οὐκ ἐγνώρισα· χρὴ γὰρ, οἶμαι, πρὸς φίλους ἄνδρας D τἀληθῆ λέγειν. ἅμα γοῦν ἔγωγε ἅπαντα ἀκριβῶς ἑώρακα, καὶ τὸ χάσμα συνέμυε, καί τινες τῶν οἰκετῶν ἀναζητοῦντές με, καὶ Πυρρίας ἐν αὐτοῖς, ἐπέστησαν ἔτι τέλεον μεμυκότος τοῦ χάσματος· εἰπὲ Πυρρία, εἰ ἀληθῆ λέγω; νὴ Δί', ἔφη ὁ Πυρρίας, καὶ ὑλαγμὸν ἦκουσα διὰ τοῦ χάσματος, καὶ πῦρ τι ὑπολάμπειν ἀπὸ τῆς δᾳδός μοι ἐδόκει. κἀγὼ ἐγέλασα, ὅτι μετρήσαντος τοῦ μάρτυρος τὸν ὑλαγμὸν, καὶ ὁ πῦρ. ὁ Κλεόδημος δὲ, Οὐ καινὰ, εἶπεν, οὐδὲ ἀλλοις ἀόρατα ταῦτα εἶδες, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὑπὸ πολλῶν νοσήσας, τοιόν τι ἐθεασάμην.

Ego verò considerabam interim cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine versentur; vulgóque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbáque ab ipsis differant infantibus, cæterùm etiam illis ipsis faciliùs ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, Dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsuti-que, sordido squalidó que villo. Ego igitur quum viderem, restiti; inuerso protinus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarum: deinde paulo pòst abiit in eum desiliens. Ego verò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ vicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac vertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethontem lacum, Cerberum, manes: adeò vt quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ô Eucrates, animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiásque cum amicis cognatísque versantur, in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiúsque de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonémque videbas inter manes? Socratem (inquit) vidi, neque illum tamen euidenter, nisi quòd inde conieci, quoniam caluus ac ventricosus erat. Platonem verò non cognoui: nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coiit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, superuenêre hiatu nondum plenè obducto: dic Pyrrhia, an non vera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratũ audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi suffulgere videbatur. Tum risi ego profectò, teste latratum ignémque in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa vidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem, tale quiddã conspexi.

Prospiciebat mihi curabátque Antigonus hic, ac septima dies erat, febrísque ô qualis! incendio certè vehementior. Omnes ergo me relinquentes solũ, clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam vigilanti, pulcher admodum, veste circumamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quum viderem ac Tityum Sisyphúmque. At cætera vobis quid commemorem? Postquam verò ad tribunal perueni (aderat autem & Æacus, & Charon, Parcæque, atque Erinnyes) quidam velut rex (Pluto certè mihi videbatur) assedit singulorum nomina perçensens, qui morituri erant, quos diem iam vitæ præscriptum præteriisse contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nondum illi completum est stamen, inquit, abeat ergo. Tu verò fabrum Demylum adduc: iam siquidem vltra colum viuit. Tum ergo lætus recurrens, ipse quidem iam febre liber eram: denuntiabam verò omnibus quòd Demylus esset moriturus. Manebat autem nobis in vicinia ægrotans etiam ipse nonnihil, vt renuntiatum est. Ac paulo pòst audimus eiulatum eorum qui lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post vigesimum diem quàm sepultus est, resurrexisse. Nam hominem & antequam moreretur, & postquam resurrexit, ipse curaui. Et quo pacto (inquam ego) in diebus viginti neque tabuit corpus, neque præterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimenidem quempiam tu curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij, è palæstra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat, alter verò annos natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è conspectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi contingat, inquit, simúlque manum eis iniecit, vt apud te Tychiades vera narrabo. Felicis memoriæ vxorem meam horum matrem nouerunt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam feci, non modò dum viueret,

A ἐπεσκόπει δέ με, καὶ ἐθεράπευεν Ἀντίγονος οὗτος. ἑβδόμη μὲν ἦν ἡμέρα, ὁ δὲ πυρετὸς, οἷος, καύσωνος σφοδρότερος· ἅπαντες δέ με ἀπολιπόντες ἔσω ἐρημίας, ὅπως κλισθείμην ταῖς θύραις, ἔξω παρεμένον. οὕτω γὰρ ἐκέλευσας, ὦ Ἀντίγονε, εἴ πως δυναίμην εἰς ὕπνον τρέπεσθαι. τότε οὖν ἐφίσταταί μοι νεανίας ἐγρηγορότι, παῖς καλὸς, λευκὴν ἱμάτιον περιβεβλημένος· εἶτα ἀναστήσας, ἄγει διά τινος χάσματος ἐς τὸν Ἅιδου, ὡς αὐτίκα ἐγνώρισα Ταντάλου ἰδὼν, καὶ Τιτυοῦ, καὶ Σίσυφον. καὶ τἄλλα μὲν ἄλλα, τί αὖ ὑμῖν λέγοιμι; ἐπεὶ δὲ καὶ

B ὁ δικαστήριον ἐλθόμεν (πρῶτος δὲ ἦν ὁ Αἰακὸς, καὶ ὁ Χαρὼν, καὶ αἱ Μοῖραι, καὶ αἱ Ἐρινύες) ὁμῶς τις ὥσπερ βασιλεὺς (ὁ Πλούτων μοι δοκεῖ) καθῆστο, ὑπαναγράφων τῶν τεθνηξομένων τὰ ὀνόματα, οἷς ἤδη ὑπερημέρους τῆς ζωῆς συνέβαινεν εἶναι· ὁ δὲ νεανίσκος, ἐμὲ φέρων προσέπεσεν αὐτῷ· ὁ δὲ Πλούτων, ἠγανάκτησε τότε, καὶ πρὸς τὸν ἀγαγόντα με, Οὔπω πεπλήρωται, φησὶ, τὸ ἧμαρ αὐτῷ, ὥστε ἀπίτω. σὺ δὲ δή, τὸν χαλκέα Δημύλον ἄγε· ἔστω γὰρ τὸν ἄπρακτον ἤδη

C βιοῦ. κἀγὼ ἀσμενος ἀναθραμών, αὐτὸς μὲν ἤδη ἀπύρετος ἦν, ἀπήγγειλον δὴ ἅπασι, ὡς τεθνήξεται Δημύλος. ὀχλούντων δὲ ἡμῶν ᾤχει, νοσῶν τι καὶ αὐτὸς ὡς ἀπηγγέλλετο, καὶ μικρὸν ἠκούομεν οἰμωγῆς ὀδυρομένων ἔσω αὐτῷ. τί θαυμαστὸν, εἶπεν ὁ Ἀντίγονος; ἐγὼ γὰρ οἶδα τινὰ μετ' εἰκοστὴν ἡμέραν, ἢ ἐτάφη, ἀναστάντα, θεραπεύσας καὶ ποδὸς τοῦ θανάτου, καὶ ἐπὶ αἴσης, τὸν αἰῶνα πᾶν. καὶ πῶς, ἦν δ' ἐγὼ, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ὅτε ἐμύδησε τὸ σῶμα, οὔτε ἄλλως ἔστω λιμοῦ διεφθάρη, εἰ μή τινά γε Ἐπιμενίδην σύ γε ἐθεράπευες. ἅμα ταῦτα λεγόντων ἡμῶν, ἐπεισῆλθον οἱ τοῦ Εὐκράτους υἱοὶ ἐκ τῆς παλαίστρας· ὁ μὲν, ἤδη ἐξ ἐφήβων, ὁ δὲ ἕτερος, ἀμφὶ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτη, καὶ ἀσπασάμενοι ἡμᾶς, ἐκαθέζοντο ὅπῃ τῆς κλίνης πρὸς τὸν πατέρα· ἐμοὶ δὲ εἰσεκομίσθη θρόνος. καὶ Εὐκράτης, ὥσπερ ἀναμνησθεὶς τοῦ ὄφεως τοῦ ἱέρεως, Οὕτως ὀναίμην, ἔφη, τούτων (ὑπεβάλλων αὐτοῖν τὴν χεῖρα) ὡς ἀληθῆ, ὦ Τυχιάδη, τοῖς σὲ ἐρῶ. τὴν μακαρίτην μου γυναῖκα, τὴν τούτων

D μητέρα, πάντες ἴσασιν ὅπως ἠγάπησα, ἐδήλωσα δὲ, οἷς περὶ αὐτὴν ἐτόλμησα, ὅ ζῶσαν μόνον,

ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἀπέθανε, τόν τε κόσμον ἅπαν- A verùm etiam postquam vitâ functa est,
τα συγκαταφλέξασα, καὶ τὴν ἐσθῆτα ἣ ζῶ- quippe qui mundum eius vniuersum, ve-
σα ἐχαιρεν. ἑβδόμῃ δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν stémque qua dum viueret oblectabatur,
ἡμέρᾳ, ἐγὼ μὲν αὐτοῦθα ὑπὲρ τῆς κλίνης, ὥσ- in rogum illius iniecerim. Septima verò
περ νῦν, ἐκείμην ἀδημονοῦμενος τὸ γε post mortem die, ego quidem hîc in
πένθος. ἀνεγίγνωσκον γὰρ ὁ τοῦ ψυχῆς τῷ eundem lectum incumbebam, quemad-
Πλάτωνος βιβλίον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπεισέρχε- modum nunc, luctum cum mihi commi-
ται δὲ μεταξὺ ἡ Δημαινέτη αὐτὴ ἐκείνη, καὶ tigans, quem de illa conceperam. Lege-
καθέζεται πλησίον, ὥσπερ νῦν Εὐκρατίδης bam enim tacitus Platonis illum de ani-
ὅδε, δείξας τὸν νεώτερον τῶν υἱέων· ὁ δὲ αὐτί- ma libellum. Ingreditur interim De-
κα ἔφριξε μάλα παιδικῶς, καὶ πάλαι ἤδη mænete ea ipsa, atque adsidet iuxtà,
ὠχρὸς ὢν τοῖς τοῦ διηγήσιν. ἐγὼ δὲ, ἦσθ' quemadmodum nunc Eucratides hic,
ὡς ὁ Εὐκράτης, ὡς εἶδον, τοῦ περιπλακεὶς αὐτῇ, B minorem designans filium. Hic verò illi-
ἐδάκρυον αἰακτῶν· ἡ δὲ, οὐκ εἴα βοᾶν, co tremuit admodum pueriliter, ac du-
ἀλλ' ἠπάτο με ὅτι τἄλλα πάντα χαριζόμε- dum ad narrationem pallebat. Ego verò
νος αὐτῇ, ἀλλ' ἕτερον τῶν σανδαλίων χρυ- (inquit Eucrates) vt conspexi, amplexus
σοῦν ὄντων, ὃ κατακαύσαιμι, εἰ δὲ αὐτὸ eam singultim lacrymabam. Illa verò
ἔφασκε, τοῦτο μεῖζον κακὸν τῇ κιβωτῷ. καὶ me vociferari non patiebatur, verùm in-
δὴ τοῦτο ἡμεῖς οὐχ ὑφέντες, ἕτερον μόνον cusabat me, quòd quum ei fuissem in
ἐκαύσαμεν. ἔτι δὲ ἡμῶν διαλεγομένων, reliquis gratificatus omnibus, è sandaliis
καταφανές τι κυνίδιον ὑπὸ τῇ κλίνῃ ὂν, με- aureis alterum non cremaueram: super-
λιταῖον, ὑλάκτησεν· ἡ δὲ, ἠφανίσθη πρὸς esse autem id dicebat, quod sub arca ce-
τὴν ὑλακήν. ὃ μὲν σανδάλιον εὑρεθὲν ciderat: atque ob id nos quum non inue-
ὑπὸ τῇ κιβωτῷ· καὶ κατεκαύθη ὕστερον. ἔτι C niremus, alterum tantùm cremauera-
ἀπιστεῖν τούτοις, ὦ Τυχιάδη, ἄξιον σοι δοκεῖ mus. Nobis autem adhuc dissentibus,
εἶναι, καὶ τοῖς τὴν ἡμέραν ἑκάστην φαινομένοις; sceleſtissimus quidam caniculus qui mihi
μὰ Δί', ὦ δ' ἐγὼ· ἐπεὶ σανδάλῳ γε χρυ- in deliciis erat, in lecto cubans allatra-
σῷ ἐς τὰς πυγάς, ὥσπερ τὰ παιδία, παίε- bat: ea verò ad latratum euanuit. At
σθαι ἄξιοι δὴ εἶεν οἱ ἀπιστοῦντες, καὶ οὕτως sandalium sub arca repertum est: postcá-
αἰσχυντοῦντες τοῖς τοῦ ἀληθοῦς. ὑπὸ que à nobis incensum. An hæc etiam
τούτοις, ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος εἰσῆλθεν, Tychiades recusabis credere, quum tam
ὁ κομήτης, ὁ σεμνὸς ἀπὸ τοῦ προσώπου, οἶ- sint euidentia, quotidiéque obseruen-
δα τὸν ἀοίδιμον ὑπὸ τῆ σοφίᾳ, τὸν ἱερὸν ἐπο- tur? Per Iouem, inquam ego, digni fue-
νομαζόμενον. κἀγὼ μὲν, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀνέ- rint quibus aureo sandalio nates puero-
πνευσα, τοῦτ' ἐκεῖνο ἥκειν μοι νομίσας, πέλε- D rum more feriantur, si qui ista non cre-
κύν τινα κατὰ τῶν ψευσμάτων. ὑπεσήμηνε γὰρ dant, atque vsque adeò impudenter ve-
αὐδὴ, ἔλεγον, ὁ σοφὸς ἀνὴρ, οὕτω τερατώδη ro resistant. Interea Pythagoricus in-
διεξιόντας· καὶ ὁ τοῦ λόγου, θεὸν ἀπὸ μη- trabat Arignotus comatus ille, ab aspe-
χανῆς ἐπεισεληλυθέναι μοι τὸν ἄνδρα ἀπὸ ctu venerabilis. Nosti illum doctrinæ
τῆς τύχης. ὁ δὲ, ἐπεὶ καθέζετο, ὑποεκ- nomine celebrem, qui cognominatur
στάντος αὐτῷ τοῦ Κλεοδήμου, πρῶτα μὲν, περὶ sacer. Atque ego quidem vt eum conspe-
τῆς νόσου ἤρετο· εἶτα ὡς ῥᾷον ἤδη ἔχειν ἤκουσε xi, respirauí: hoc ipsum quod prouerbio
παρὰ τοῦ Εὐκράτους, Τί δὲ, ἔφη, πρὸς ἀλλή- dici solet, aduenisse mihi ratus, nempe
λους φιλοσοφεῖτε; μεταξὺ γὰρ εἰσιὼν, ἐπήκου- securim quampiam aduersus mendacia.
σα. καί μοι δοκεῖτε εἰς καλὸν διατεθήσεσθαι Occludet, inquam, eis ora vir sapiens,
τὴν διατριβήν. τί δ' ἄν, εἶπεν ὁ Εὐκράτης, adeò monstrosa narrantibus: atque
prorsus, iuxta vulgatum illud adagium,
repentè Deum immissum esse mihi hunc
à fortuna putabam. Hic verò postquam
adsedit, assurgente ei ac cedente Cleo-
demo, primùm de morbo percontatus
est, séque audisse dicebat Eucratem iam
se meliùs habere. At quidnam, inquit,
inter vos philosophamini? Nam interim
dum ingrediebar, subauscultaui, ac mi-
hi certè videmini in re quapiam pulchra
conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates,

quàm vt huic adamantino perſuadea-
mus (me demonſtrans) vt dæmones cre-
dat aliquos eſſe, phantaſmatáque, ac
mortuorum animas ſuper terram obam-
bulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit, o-
ſtendere? Ego igitur erubui, vultúmque
deieci reueritus Arignotum. At ille, Vi-
de (inquit) Eucrates, num hoc dicat
Tychiades, eorum tantùm qui violen-
ter interierint, animas errare, veluti ſi
quis ſuffocatus, aut capite truncatus,
crucíve ſuffixus fuerit, aut alio quopiam
iſtiuſmodi modo è vita diſceſſerit: eas
verò quæ fatali morte naturalíque di-
ſceſſerint, haudquaquam ampliùs ober-
rare. Nam ſi hoc dicat, non vſqueadeo
abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Di
nomachus, ne eſſe quidem iſtiuſmodi,
nec præſentia cerni putat. Quid ais, in-
quit Arignotus, in me toruè aſpiciens, ni-
hil horum tibi videtur fieri? præſertim
quum omnes (vt ita dicam) videant?
Ignoſces, inquam ego, mihi, ſi non cre-
do: nam ſolus omnium non video: quòd
ſi vidiſſem, profectò & credidiſſem,
quemadmodum & vos. Atqui, inquit
ille, ſi quando Corinthum veneris, roga
vbi ſit Eubatidæ domus. Atque vbi tibi
fuerit indicata, nempe circa Craneum,
in eam ingreſſus, dic ianitori Tibio,
velle te videre vnde dæmonem Pytha-
goricus Arignotus quum adduxiſſet, ab-
egerit, ac deinceps habitabilem domum
reddiderit. Quidnam hoc erat Arigno-
te? rogabat Eucrates. Inhabitabilis e-
rat, inquit ille, diu propter terricula:
quòd ſi quis inhabitaſſet, expauefactus
illico fugiebat, exactus à quodam hor-
rendo ac terribili ſpectro. Deciderat er-
go iam, tectúmque rumpebatur, neque
quiſquam erat omnino qui in eam in-
gredi fuerit auſus. Ego verò vbi hæc au-
diui, libellos ſumens (ſunt autem Æ-
gyptij mihi de talibus rebus admodum
multi) veni in domum circa primam
vigiliam, dehortante hoſpite, ac fer-
mè detinente, poſtquam didicerat quò
iturus eſſem, in certum, vt putabat,
exitium. At ego ſumpta lucerna, ſolus
ingredior, atque in vaſtiſſimo atrio col-
locato lumine, humi ſedens tacitè lege-
bam. Adeſt verò dæmon ille, cum quo-
piam è vulgo ſe congreſſurum ratus, ac
me quoque quemadmodum alios per-
territurum, ſquallidus, hirſutus, ac tene-
bris nigrior. Atque hic quum adſtaret,

Simile habet Plinius in epiſtolis.

A ἢ τουτονὶ τὸν ἀδαμαντῖνον πείθομεν (δείξας ἐμὲ) ἡγῆσθαι δαίμονάς τινας εἶναι, καὶ φαντάσματα, καὶ νεκρῶν ψυχὰς περιπολεῖν ἐπὶ γῆς, καὶ φαίνεσθαι οἷς ἂν ἐθέλωσιν; ἐγὼ μὲν οὖν ἠρυθρίασα, καὶ κάτω ἔνευσα, αἰδεσθεὶς τὸν Ἀρίγνωτον. ὁ δέ, Ὅρα, ἔφη, ὦ Εὐκρατίδες, μὴ τοῦτο φησὶ Τυχιάδης, τὰς τῶν βιαίως ἀποθανόντων μόνας ψυχὰς περιοδεύειν, ὅσ' εἴ τις ἀπήγξατο, ἢ ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν, ἢ ἀνεσκολοπίσθη, ἢ ἄλλῳ γέ τῳ τοιούτῳ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ βίου, τὰς δὲ τῶν κατὰ μοῖραν ἀποθανόντων οὐκέτι; ἴσως γὰρ τοῦτο λέγει, ὃ πολλοῦ δεῖ ἀπόλογα φῆσαι. μὰ Δί', ἦν δ' ὅς ὁ Δημόμαχος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ σκιοειδῆ ὁρᾶσθαι οἴεται. πῶς λέγεις, ἦν δ' ὅς ὁ Ἀρίγνωτος, δριμὺ ἀποδὺς εἰς ἐμέ. οὐδέν σοι τούτων γίγνεσθαι δοκεῖ, καὶ ταῦτα, πολλῶν, ὡς εἰπεῖν, ὁρώντων; ἀπολελόγησαι, ἴσως ἂν ἐγώ, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ μὴ πιστεύω, ὅτι μηδὲ ὁρᾷ μόνος τῶν ἁπάντων· εἰ δὲ ἑώρων, καὶ ἐπίστευον ἂν δηλαδή, ὥσπερ ὑμῖς. ἀλλά, ἦ δ' ὅς, ἴσως ποτὲ εἰς Κόρινθον ἔλθῃς, ἐρεῖς ἔνθα ἔστιν ἡ Εὐβατίδου οἰκία, καὶ ἐπειδάν σοι δείξῃ τὰ πρῶτα ὁ Κραναΐου, παρελθὼν εἰς ταύτην, λέγε τῷ παρὰ τὸν θυρωρὸν Τίβιον, ὡς ἐθέλοις ἰδεῖν ὅθεν τὸν δαίμονα ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος ἀνάξας, ἀπήλασε, καὶ τὸ λοιπὸν οἰκεῖαν τὴν οἰκίαν ἐποίησε. τί δῆτα τοῦτο ἴσως, ὦ Ἀρίγνωτε, ἤρετο ὁ Εὐκράτης. ἀοίκητος ἴσως, ἦ δ' ὅς, ἐκ πολλοῦ ἦν διὰ δέος. εἰ δέ τις οἰκήσειεν, ἐξέθει πολλαγοῦ, ἐφυγάδευεν ἐκδιωκόμενος ὑπό τινος φοβεροῦ καὶ παραχώδους φάσματος. σκυβάλων οὖν ἤδη, καὶ ἡμέρᾳ κατέρρει. καὶ ὅλως, οὐδεὶς ἴσως ὁ θαρρήσων παρελθεῖν εἰς αὐτό. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσα, τὰς βίβλους λαβών (εἰσὶ δέ μοι Αἰγύπτιαι μάλα πολλαὶ περὶ τῶν τοιούτων) ἦλθον ἐς τὴν οἰκίαν περὶ δεῖπνον ὑπνον, ἀποτρέποντος τοῦ ξένου, καὶ μονονὸ ἐπιλαμβανομένου, ἐπεὶ ἔμαθεν οἷ βαδίζοιμι, εἰς περιδέητον κακὸν ὡς ὤετο. ἐγὼ δὲ λύχνον λαβών, μόνος εἰσέρχομαι. καὶ ἐν τῷ μεγίστῳ οἰκήματι καθεζόμενος ὁ φώς, ἀνεγίγνωσκον ἡσυχῇ, χαμαὶ καθεζόμενος. ἐφίσταται δὲ ὁ δαίμων, ὅτι τινα τῶν πολλῶν ἥξειν νομίζων, καὶ δεδίξεσθαι κἀμὲ ἐλπίζων, ὥσπερ τοὺς ἄλλους, αὐχμηρὸς, καὶ κομήτης, καὶ μελάντερος τοῦ ζόφου. καὶ ὁ μὲν, ἐπιστὰς, ἐπειρᾶτο

ἐπειρᾶτό μου πάντοθεν προσβάλλων, εἰ
πόθεν κρατήσαι, καὶ ἄρτι μὲν κύων, ἄρτι δὲ,
ταῦρος γιγνόμενος, ἢ λέων. ἐγὼ δὲ προχει-
σάμενος τὴν φρικωδεστάτην ἐπῳδήν, ἀι-
γυπτιάζων τῇ φωνῇ, στυγνάσας κατάδων
αὐτὸν εἴς τινα γωνίαν σκοτεινὸν οἰκήματος. ἰδὼν
δὲ αὐτὸν οἷ κατέδυ, ὃ λοιπὸν ἀνεπαυόμην·
ἕωθεν δὲ πάντων ἀπεγνωκότων, καὶ νεκρὸν ὑ-
ρήσειν με οἰομένων, καθάπερ τοὺς ἄλλους, προ-
ελθὼν ἀπροσδόκητος ἅπασι, προσέφην τῷ
Εὐβατίδῃ, θαρραλεώτερον αὐτῷ, ὅτι καθα-
ρὸν αὐτῷ, καὶ ἀδείμαντον ἤδη ἔξοι τὴν οἰκίαν οἰ-
κεῖν. καὶ προσλαβὼν αὐτόν τε, καὶ τῶν ἄλλων
πολλούς (εἵποντο γὰρ τῆς προσδοξίας ἕνεκα) ἐκέ-
λευον ἀγαγὼν ὅθι τὸν τόπον, ὃν καταδεδυκότα
τὸν δαίμονα ἑωράκειν, σκάπτειν, λαβόντας
δικέλλας, καὶ σκαφίδα· καὶ ὅπερ ἐποίησαν, ὑρέ-
θη ὡς ἐπ' ὀργυιὰ καταρρυγμένος τις νεκρὸς
ἕωλος, μόνα τὰ ὀστᾶ κεῖμα συγκείμενος.
σκῦλον μὲν οὖν ἐθάψαμεν αὐτὸν ἀορύξαντες. ἡ
οἰκία δὲ ἀπ' ἐκείνης ἐπαύσατο, ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν φασμάτων. ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ
Ἀρίγνωτος, ἀνὴρ δαιμόνιος τὴν σοφίαν, καὶ ἅ-
πασιν αἰδέσιμος, οὐδεὶς ἐπὶ τῶν παρόντων,
ὃς οὐκ κατεγίγνωσκέ μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν,
τοῖς τοιούτοις ἀπιστοῦντες, καὶ ταῦτα, Ἀρίγνωτου
λέγοντος. ἐγὼ δὲ ὅμως οὐδὲν πτήσας, ὅτε τὴν
κόμην, ὅτε τὴν δόξαν τὴν περὶ αὐτοῦ, Τί τοῦτ',
ἔφην, ὦ Ἀρίγνωτε, καὶ σὺ τοιοῦτος ἦσθα, ἡ μόνη
ἐλπὶς τῆς ἀληθείας, καπνῷ μεσὸς καὶ ἰνδαλ-
μοῖς; ὃ γοῦν τοῦ λόγου ἐκεῖνο, Ἀνθρακες ἡμῖν ὁ
θησαυρὸς πέφηνας· σὺ δή, ἦ δ' ὅς ὁ Ἀρίγνωτος,
εἰ μήτε ἐμοὶ πιστεύῃς λέγοντι, μήτε Δεινομά-
χῳ, ἢ Κλεοδήμῳ τούτῳ, μήτε αὐτῷ Εὐκράτει,
φέρε, εἰπὲ τίνα περὶ τῶν τοιούτων ἀξιοπιστότερον
ἡγῇ ταναντία ἡμῖν λέγοντα; νὴ Δί', ἦν δ' ἐγώ,
μάλα θαυμαστὸν ἄνδρα τὸν Ἀβδηρόθεν ἐκεῖνον
Δημόκριτον, ὃς ὥτινος ἄρα ἐπέπεισο μηδὲν οἷόν
τε εἶναι συγκρίνεσθαι τοιοῦτον· ὥστε ὅπως καθείρξας
ἔσω τοὺς μνήματος ἔξω πυλῶν, οἰκοῖ διατελεῖ
γράφων καὶ συντάττων, καὶ νύκτωρ σὺν ἡμέ-
ρᾳ· καί τινες τῶν νεανίσκων, ἐρεσχελῆσαι βουλόμε-
νοι αὐτὸν, καὶ ἱματίων, σκιάμενοι νεκρικῶς
ἐσθῆτι μελαίνῃ, καὶ προσωπείοις ἐς τὰ κρα-
νία μεμιμημένοις προσθέντες αὐτὸν, περιε-
χόρευον τοῦ τοίχου τῇ βάσει ἀναπηδῶντες·

A vndique mē adsultim petens tentauit si
quà posset expugnare, ac modò in ca-
nem, modò in taurum, modò in leonem
vertebatur. At ego correpto in manum
quàm maximè horrendo carmine, simúl-
que vocem imitatus Ægyptiam, & incan-
tans eum, in domicilij tenebrosi angu-
lum quendam compuli. Ac quum ani-
maduertissem vbi se in terram condidit,
tum destiti. Mane autem desperantibus
vniuersis, ac me quemadmodum alios
mortuum sese reperturos putantibus,
præter omnium spem progrediens, Eu-
batidem adeo, feliciter illi annuntians
B quòd puram sibi ac spectris liberam do-
mum iam liceret incolere. Atque illum
assumens, alióque multos (sequebantur
autem huius inopinatæ rei gratia) quum
ad locum duxissem vbi condentem se
dæmona conspexeram, iussi vt sumptis
ligonibus matulisque suffoderent. At-
que vbi id fecerant, inuentum est ferè
ad passum defossum cadauer quoddam
marcidum, ossibus tantùm humana spe-
cie cohærentibus. Illud igitur effossum
sepeliuimus, domus verò postea turbari
prodigiis desiit. Hæc vbi narrauit Ari-
gnotus, vir prodigiosa sapientia, ac re-
C uerendus omnibus, nemo erat ex his
qui aderant, qui non multam mihi im-
putaret insaniam, qui talia non credam,
narrante præsertim Arignoto. Ego ta-
men nihil veritus neque comam, neque
illam quam de eo habebant opinionem:
Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu
talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo
plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in
te, quod dici solet, euēnit, vt thesaurum
quum sperauerimus, carbones offende-
rimus? At tu, inquit Arignotus, si neque
mihi credis narranti, neque Dinoma-
cho, aut huic Cleodemo, neque ipsi Eu-
D crati, dic age, quemnam digniorem cui
his de rebus fides habeatur, existimas, qui
nobis dicat cōtraria? Per Iouem, inquam
ego, virum apprime mirabilem Abdera
oriundum illum Democritum, cui tam
firmiter erat persuasum eiusmodi nihil es-
se in rerum natura posse, vt quum se in
monimento extra portas clausisset, ibiq;
degeret dies noctésque scribens atque
componens, iuuenésque eum quidam il-
ludere cupientes, ac perterrefacere, ni-
gra veste in modum cadaueris ornati, ac
personis in capita affictis circunsistentes
illum circunsilirent, crebrò subsilientes:

hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, Desistite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil esse postquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, demẽtem quempiam virum esse Democritum, si quidem sic existimauit? Ego verò vobis etiam aliud referam, quod mihi ipsi contigit, non quòd ab alio acceperim: fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis veritate coactus. Quum in Ægypto versarer adhuc adolescens, à patre videlicet doctrinæ gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptũ, illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum videlicet sonum reddentem ad Orientem solem. Illum igitur audiui non hoc vulgari modo quo audiunt alij sonũ quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septem versibus: quod nisi esset superuacaneum, ipsos vobis versus recensérem. Inter nauigandum verò incidit in nos vnà nauigans vir Memphiticus quidam ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui vniuersam Ægyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac viginti annos in adytis subterraneis mansisse, magiam interea doctus ab Isíde. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meum, virum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, puréque lingua Græca loquentem, procerum, simum, labiis promissis, cruribúsque gracilibus. Illum ipsum, inquit ille, Pancratem. Ac primùm quidem quis esset ignorabam: at postquam vidi eum, si quando in portum appulissemus, cùm alia multa miracula facientem, tum crocodilis insidentem agitasse, & cum feris versantem, illas verò reuerentes eum, caudísque adulantes; agnoui sacrum quempiam virum esse: paulatímque comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem insinuaui, adeò vt omnia arcana mihi communicaret. Ac tandem mihi persuadet, vt famulis omnibus in Memphide relictis, se solus sequerer: neque enim defuturos nobis ministros: atque ex eo tempore sic vitam duximus. Quum in diuersorium quodpiam veniremus, homo accepto pistillo, scobiná ve,

Memnon Ægyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

A ὁ δὲ, οὔτε ἔδοξε τῷ περὶ ποίησιν αὐτῷ, οὔτε ὅλως ἐνέβλεψε πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ μεταξὺ γράφων, Παύσασθε, ἔφη, παίζοντες· οὕτω βεβαίως ἐπίστευε μηδὲν εἶναι τὰς ψυχὰς ἔτι ἔξω γιγνομένας τῶν σωμάτων. τοῦτο φὴς, ἦν δ' ὃς ὁ Εὐκράτης, ἀνέκαθέν τινα ἄνδρα καὶ τὸν Δημόκριτον γενέσθαι, εἴ γε οὕτως ἐνόμισεν. ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ἄλλο διηγήσομαι αὐτὸς παθών, οὐ πρὸς ἄλλου ἀκούσας. τάχα γὰρ ἂν καὶ σύ, ὦ Τυχιάδη, ἀκούων, περιβαθείης πρὸς τὸ ἀληθὲς τοῦ διηγήματος. Ὁπότε γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ διῆγον, ἔτι νέος ὤν, B ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἕνεκα παιδείας πεμφθείς ἀποπλεύσας, ἐπεθύμησα ἐς Κοπτὸν ἀναπλεύσας, ἐκεῖθεν ὅτι τὸν Μέμνονα ἐλθὼν, ἀκούσαιμι ὃ θαυμαστὸν ἐκεῖνο ἠχοῦντα, πρὸς αἰῶρα τὸν ἥλιον. ἐκείνου μὲν οὖν ἤκουσα, οὐχ ὃ χαῖνον τοῖς πολλοῖς ἄσημόν τινα φωνὴν, ἀλλά μοι καὶ ἔχρησεν ὁ Μέμνων αὐτὸς, ἀνοίξας τὸ στόμα ἐν ἔπεσιν ἑπτά. καὶ εἴ γε μὴ περιττὸν ἦν, αὐτὰ ἂν ὑμῖν εἶπον τὰ ἔπη. κατὰ δὲ τὸν πλοῦν, ἔτυχεν ἡμῖν συμπλέων Μεμφίτης ἀνὴρ τῶν ἱερῶν γραμματέων, θαυμάσιος τὴν σοφίαν, καὶ τὴν παιδείαν C πᾶσαν εἰδὼς τὴν Αἰγύπτιον. ἐλέγετο δὲ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη ἐν τοῖς ἀδύτοις ὑπόγαιος ᾠκηκέναι, μαθὼν παιδευόμενος ὑπὸ τῆς Ἰσιδος. Παγκράτην, ἔφη, λέγεις, ὁ Ἀρίγνωτος, ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερέα ἄνδρα ἐξυρημένον ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, καθαρῶς Ἑλληνίζοντα, ὀπτιμήκη, σιμὸν, περόκλων, ὑπολεπτὸν τὰ σκέλη. αὐτὸν, ἦν δ' ὅς, ἐκεῖνον τὸν Παγκράτην· καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ἠγνόουν ὅστις ἦν· ἐπεὶ δὲ ἑώρων αὐτὸν, εἴποτε ὁρμισαίμεθα τὸ πλοῖον, ἀλλά τε πολλὰ τεράστια ἐργαζόμενον, καὶ δὴ καὶ ὅτι κροκοδείλων ὀχούμενον, καὶ σειρήνεσι τοῖς θηρίοις, τὰ δὲ, ὑποπτήσσοντα, καὶ σαίνοντα ταῖς οὐρᾶις, ἔγνων ἱερόν τινα ἄνδρα ὄντα, καὶ κατὰ μικρὸν φιλοφρονούμενος, ἐλαθον ἑταῖρος αὐτῷ, καὶ συνήθης γενόμενος. ὥστε πάντων ἐκοινώνει μοι τῶν ἀπορρήτων· καὶ τέλος, πείθει με, τοὺς μὲν οἰκέτας ἀπολύσαντα ἐν τῇ Μέμφιδι καταλιπεῖν, αὐτὸν δὲ μόνον ἀκολουθεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ γὰρ ἀπορήσειν ἡμᾶς τῶν ἀναγκαίων. καὶ ὃ μετὰ τοῦτο, οὕτω διήγομεν. ὅπῃ δὲ ἐλθοίμεθα εἴς τι καταγώγιον, λαβὼν αὐτὸ ὁ ἀνὴρ τὸν μοχλὸν τῆς θύρας,

ἢ ὃ κόρηθρον, ἢ καὶ ὃ ὕπερον, τραυλαλῶν ἐμπίοις, ἐπειπών τινα ἐπῳδήν, ἐποίᾳ βαδίζειν, ἅτις ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώπου εἰδὼς δοκοίη. ὃ δὲ, ἀπελθὼν, ὕδωρ τε ἀπήντλει, καὶ ὀψώνει, καὶ ἐσκεύαζε, καὶ ἐς πάντα δεξιῶς ὑπηρέτει, καὶ διηκονεῖτο ἡμῖν. εἶτα δὲ ὀλίγου ἄλις ἔχοι τῆς διακονίας, αὖθις κόρηθρον ὃ κόρηθρον, ἢ ὕπερον ὃ ὕπερον, ἄλλην ἐπῳδὴν ἐπειπών, ἐποίᾳ ἀεί. τοῦτο ἐγὼ πάνυ ἐσπουδακὼς, οὐκ εἶχον ὅπως σκεμφοίμι περὶ αὐτοῦ, ἐδαίσκαινε γὰρ αὐτοῦ, καίτοι πρὸς τἆλλα πρόχειρότατος ὤν. μιᾷ δέ ποτε ἡμέρᾳ λαθὼν, ἐπήκουσα τῆς ἐπῳδῆς, ἦν δὲ τρισύλλαβος, ἁβρᾶν γε τὴν σκοτεινῶ ἐπῳδάς. καὶ ὁ μὲν, ὥχετο ἐς τὸ ἀγοράν, σκευαλάμβανος παρ' ἑτέρου ἃ ἔδει ποιεῖν· ἐγὼ δὲ, ἐς τὸ ὑστεραίαν σκεύου τι περὶ τὸ ἀγορᾶν πρασματευομένου, λαβὼν ὃ ὕστερον, χρήματος, ὁμοίως ἐπειπὼν τὰς συλλαβάς, ἐκέλευον ὑδροφορεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐμπλησάμενος τὴν ἀμφορέα ἐκόμιζε, Πέπαυσο, ἔφην, μηκέτι ὑδροφόρει, ἀλλ' ἰάθι αὖθις ὕπερον. ὃ δὲ, οὐκέτι μοι πείθεσθαι ἤθελεν, ἀλλ' ὑδροφόρει ἀεὶ, ἄχρι δὴ ἐνέπλησεν ἡμῖν ὕδατος τὴν οἰκίαν ἐπομβρίου. ἐγὼ δὲ ἀμηχανῶν τοῦ πράγματος (ἐδεδίειν γὰρ μὴ ὁ Παγκράτης ἐπανελθὼν ἀγανακτήσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο) ἀξίνῃ λαβὼν, διακόπτω ὃ ὕπερον εἰς δύο μέρη· τὰ δὲ, ἑκάτερον ὃ μέρος, ἀμφορέα λαβόντα, ὑδροφόρει, καὶ αὐτῶν ἑνὸς, δύο μοι ἐγένοντο οἱ διάκονοι. ἐν τούτῳ καὶ ὁ Παγκράτης ἐφίσταται, καὶ σαυτοῦ ὃ γενόμενον, σκεῦα πάλιν αὖθις ἐποίησε ξύλα, ὥσπερ ἐν τοῖς ἐπῳδῆς· αὐτὸς δὲ ἀπολιπών με λαθών, οὐκ οἶδ' ὅτοι ἀφανὴς ὤχετο ἀπιών. νῦν οὖν, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, οἶσθα κἀν σκύφον αὖθις ἐποίησεν ἐκ τοῦ ὑστέρου; νὴ Δί', ἦν δ' ὅς, ἐξ ἡμισείας γε· σκέπη γὰρ εἰς ὃ ἀρχαῖον οἷόν τέ μοι ἄγαν αὖθις, ὦ ἄνδρες ὑδροφόροι, ἀλλὰ δεήσει ἡμῖν ὑπεκλείθρων τὴν οἰκίαν ἐπομβρουμένην. οὐ παύεσθε, ὦ οἱ ἐγὼ, τὰ τοιαῦτα περιπλεγοῦντες γέροντες ἄνδρες; εἰ δὲ μή, ἀλλὰ κἀν τῶν μειρακίων τούτων ἕνεκα εἰς ἄλλον καιρὸν ὑποβάλλεσθε τὰς τοιαύτας καὶ φοβερὰς διηγήσεις, μή πως λάθωσιν ἡμῖν ἐμπλησθέντες δείματος, καὶ ἀλλοκότων μυθολογημάτων.

A aut peſſulo, veſtibus implicans, quum in id carmen quoddam dixiſſet, effecit vt ambularet, vtque aliis omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, inſtruebátque, atque in omnibus commodè ſubſeruiebat miniſtrabátq; nobis. Deinde poſtquam iam ſatis huius miniſterij fuit, ſcobinam rurſus ſcobinam, ac peſſulum peſſulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego vehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiſcarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis eſſet facillimus. At B quadam die in angulo quodam tenebricoſo clam illo deliteſcens, ſubauſcultaui propiùs incantationem illam. Erat autem triſyllaba. Tum ille quum piſtillo mandaſſet quæ curanda erant, abiit in forum. At ego poſtridie illo apud forum occupato, acceptum piſtillum quum ornaſſem, ſyllabas illas ſimili modo pronuntians, aquam iuſſi vt hauriret. Tum impletam amphoram quum tuliſſet, Deſiſte, inquam, neque aquam amplius haurito, ſed rurſus eſto piſtillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare volebat, ſed aquam C hauriebat continuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum reſiſtere huic rei non valerem, timebam autem ne Pancrates reuerſus (id quod etiam euênit) iraſceretur, correpta ſecuri piſtillum in duas partes diſſeco. At vtraque pars amphoram ſumens hauriebat aquam, iámque vnius loco duo mihi miniſtri eſſe cœperunt. Interea Pancrates ſuperuênit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rurſus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipſe me clanculum relicto, neſcio quò clanculum ſe ſubducens abiit. At D poſſis iſtud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex piſtillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte ſcio: nam in priorem formam nunquam à me reſtitui poteſt, poſtquam ſemel aquarius eſſe cœperit, ſed deferenda nobis domus eſſet aquæ iam impleta. Non deſiſtitis, inquam ego, huiuſmodi monſtroſa narrare viri ſenes? Alioqui horum ſaltem adoleſcentium gratia incredibiles iſtas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigioſis fabulamentis impleantur.

Parcere ergo eis oportet, ne talia consueſcant audire, quę eos per totam vitam comitata perturbabũt, atque ad omnem ſtrepitum meticuloſos reddent, poſteaquam eos omnigena ſuperſtitione impleuerint. Rectè admonuiſti me, inquit Eucrates, quum ſuperſtitionẽ dixiſti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiuſmodi videtur, de oraculis loquor ac vaticiniis, & quæcunque quidam numine afflati proclamant, quæve ex adytis audiuntur? aut quæ virgo numeris eloquens futura prædicit? an videlicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam ſacrum habeo, Pythii Apollinis imaginem exprimente ſigillo, quódque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi videar ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterùm quæ apud Amphilochum audiui in Mallo, heroë mecum diu diſſerente, deúmque meis de rebus conſulente, tum quæ ipſe vidi, volo vobis narrare: deinde ex ordine & quæ vidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaque quum ex Ægypto redirem domum, audiréque illud in Mallo vaticinium apertiſſimum ſimul ac veriſſimum eſſe, tamen ſic oracula dare, vt ad rem reſpondeat his quæcunque prophetæ quiſpiam in ſchedulam inſcripta tradiderit, rectè me facturum putaui, ſi dum præternauigarem, experirer oraculum, deúmque de futuris quippiam conſulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum viderẽ quàm longè res eſſet proceſſura, quódque non breuem incepiſſet de oraculo tragœdiã, ratus non expedire vti ſolus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Ægypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam moleſtam illis eſſe præſentiam meam, vtpote qui diſſentirem, refellerémque eorum mendacia.) Atqui ego abeo, inquam, quæſiturus Leontichum: nam opus habeo cum eo congredi. At vos, quandoquidem parum ſufficere vobis res humanas putatis, ipſos etiam deos denique in fabularum vobis partem vocate. Atque hæc ſimul ac dixi, diſceſſi. Illi verò alacres iam libertatem nacti, vt eſt veriſimile, mutuò ſeſe epulis accipiebant, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud Eucratem auditis, venio per Iouem inflato ventre, non aliter quàm hi qui muſto poti ſunt, opus habẽs vomitu.

A φείδεσθαι οὖν χρὴ αὐτῶν, μηδὲ τοιαῦτα ἐθίζειν ἀκούειν, ἃ δι' ὅλου πάντως τὸν βίον ἀνωχλήσει συνόντα, καὶ φοβοδεᾶ ποιήσει, ποικίλης τῆς δεισιδαιμονίας ἐμπιπλάντα. Εὖ γε ἐμίμησας, ἦ δ' ὅς ὁ Εὐκράτης, εἰπὼν τὴν δεισιδαιμονίαν. τί γάρ σοι, ὦ Τυχιάδη, περὶ τῶν τοιούτων δοκεῖ, λέγω δὴ χρησμῶν, καὶ θεσπισμάτων, καὶ ὅσα θεοφορούμενοί τινες ἀναβοῶσιν, ἢ ἐξ ἀδύτων ἀκούεται, ἢ παρθένος ἔμμετρα φθεγγομένη, περὶ τῶν μελλόντων; ἢ δηλαδὴ καὶ τούτοις ἀπιστήσεις; ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν δακτύλιόν τινα ἱερὸν ἔχω, Ἀπόλλωνος τοῦ B Πυθίου εἰκόνα ἐκτυποῦσης τὴν σφραγίδα, καὶ οὗτος ὁ Ἀπόλλων φθέγγεται πρὸς ἐμέ, οὐ λέγω, μή σοι ἄπιστα δόξω περὶ ἐμαυτοῦ μεγαλαυχεῖσθαι· ἃ δὲ ἐν Ἀμφιλόχου τε ἤκουσα ἐν Μαλλῷ, τοῦ Ἥρωος ἐμοῦ διαλεχθέντος μοι, καὶ συμβουλεύσαντος περὶ τῶν ἐμῶν, καὶ ἃ εἶδον αὐτὸς, ἐθέλω ὑμῖν εἰπεῖν. εἶτα ἑξῆς ἃ ἐν Περγάμῳ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐν Πατάροις. ὁπότε γὰρ ἐξ Αἰγύπτου ἐπανήειν οἴκαδε, ἀκούων ὅ τε ἐν Μαλλῷ τὸν μαντεῖον, ὅτι φανείη τόν τε, καὶ ἀληθεύοι εἰ, καὶ C χρᾶν σαφῶς περὶ ἑκάστων ἐρωτωμένοις, οἷς αὐτὸς ἐγκεφάλους τινὰς εἰς τὸ γραμματεῖον παραδοὺς τῷ προφήτῃ, καλῶς ἂν ἔχειν ἡγησάμην ἐν παρόδῳ πειραθῆναι τοῦ χρηστηρίου, καί τι περὶ μελλόντων συμβουλεύσασθαι τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔτι τοῦ Εὐκράτους λέγοντος, ἰδὼν οἷ ὁ πρόσγραμμα προεχωρήσειν ἔμελλε, καὶ ὡς ὁ περὶ Μικκᾶς ἀνήρχετο τοῦ περὶ τὰ χρηστήρια τραγῳδίας, καὶ δοκεῖν οἰηθεὶς δεῖν μόνος αὐτὸς ἀπολέγειν ἅπασιν, ἀπολιπὼν αὐτὸν ἔτι διαπλέοντα ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν D Μαλλόν (καὶ γὰρ συνῄδειν ὅτι μοι ἀχθόμενος παρῆν, καθάπερ δυσπεψίᾳ τῶν φυσημάτων) Ἀλλ' ἐγὼ ἄπειμι, ἔφην, Λεόντιχον ἐπιζητήσων· δέομαι γὰρ αὐτοῦ τι συλλέξασθαι. ὑμᾶς δὲ, ἐπεὶ οὐχ ἱκανὰ ἡγεῖσθε τὰ δι' ἑαυτῶν, καὶ αὐτοὺς ἤδη τοὺς θεοὺς καλεῖτε συνεπιληψομένους ὑμῖν τῶν μυθολογουμένων. Ε ἅμα λέγων, ἐξῆλθον. οἱ δὲ ἅμενοι ἐλευθερίας λαβόμενοι, εἰσίσιν, ὡς εἰκὸς, αὖθις, καὶ ἐνεφορῶντο τῶν φυσημάτων. Ταῦτά σοι, ὦ Φιλόκλεις, περὶ Εὐκράτει ἀκούσας, ἧκω, νὴ τὸν Δία, ὥσπερ οἱ τὸν γλεῦκος πόντες, ἐμπεφυσημένος τὴν γαστέρα, ἐμέτου δεόμενος.

ἡδέως δ' ἂν ποθεν ὠνησάμην πολλῷ ἐφιάλτου ληθοδώρου τι φάρμακον, ὧν ἤκουσα, ὡς μή τι κακὸν ἐργάσηταί με ἡ μνήμη αὐτῶν ἐνοικοῦσα. τέρατα γοῦν, καὶ δαίμονας, καὶ Ἑκάτας ὁρᾶν μοι δοκῶ. καὶ αὐτός, ὦ Τυχιάδη, τοιοῦτόν τι ἀπήλαυσα τῆς διηγήσεως. φασὶ γέ τοι μὴ μόνον λυττᾶν, καὶ ὕδωρ φοβεῖσθαι, ὁπόσους ἂν οἱ λυττῶντες κύνες δάκωσιν, ἀλλὰ καὶ ἤν τινα ὁ δηχθεὶς ἄνθρωπος δάκῃ, ἴσα τῷ κυνὶ δρᾶσαι τὸ δῆγμα· καὶ τὰ αὐτὰ κἀκεῖνος φοβεῖσθαι. σὺ τοίνυν ἔοικας ἀνὸς ὑπ' Εὐκράτους δηχθεὶς ὑπὸ πολλῶν ψευσμάτων, μεταδεδωκέναι κἀμοὶ τοῦ δήγματος. ὥστε δαιμόνων μοι πλέων ψυχὴ ἐμέπλησας. ἀλλὰ θαῤῥῶμεν, ὦ Φιλότης, μέγα τῶν τοιούτων ἀλεξιφάρμακον ἔχοντες πλὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν ὀρθὸν πᾶσι λόγον ὀρθόν. ᾧ χρώμενοι ἥμας, ἂν δέον μὴ παρέξῃ τῶν κενῶν καὶ ματαίων τούτων ψευσμάτων.

A Tum libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod quod mihi obliuionem induceret eorum quę audiui, ne me nonnihil earum rerum lędat inhærẽs memoria: nempe monstra, dæmones, atque Hecatas mihi videre videor. PHIL. Quin mihi quoq; ô Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit: aiunt etenim non solùm in rabiem verti, atque aquam formidare, quoscũque rabidi canes mordeant, verumetiã si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum B quoque non minùs canino valiturum, atque eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo videris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendaciis morsus, mihi quoque morsum illum communicasse, adeò mihi mentem dæmonibus impleuisti. TYC. At bono animo simus amice, quum magnum aduersus huiusmodi res remedium habemus, veritatem, rectámque omnibus in rebus rationem: quo si vtamur, nullis huiusmodi vanis stultísque mendaciis turbabimur.

ΙΠΠΙΑΣ, Η ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ.

HIPPIAS, SEV BALNEVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ descripturus, principiò ipsum artificem à cognitione artium atque peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita videlicet proponens, eos esse potissimùm laudandos artifices, qui non solùm verbis prolixè polliceri, aut de scientiis disputare soleant, sed qui ipso opere, hoc quod profitentur, præstare possint: hunc locum exemplis aliquot illustrat, deinde ad præsens institutum accommodat. Proinde, inquiens, etiam mechanici artifices maximè laudandi illi sunt, qui nõ verbis tantùm opera aliqua describunt, aut promittunt, sed qui re ipsa illa quàm optimè atque artificiosissimè extruunt, qualis & Hippias hic vnus est, id quod, opus ab eo, nempe balneum, extructum, comprobat: atque exinde ipsum balneum describit, situm, elegantiam, proportionabilitatem operis, deinde & vtilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo vsum commendans.

Ων σοφῶν ἐκείνους μάλιστα ἐγωγέ φημι δεῖν ἐπαινεῖν, ὁπόσοι μὴ λόγοις μόνον δόξιδες προέχουσι τῶν πραγμάτων ἑκάστων, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὁμοίοις τοῖς τῶν λόγων ὑποσχέσεις ὑπισχνοῦνται.

C

Os ego viros sapientes cum primis laude celebrãdos esse existimo, quicunque nõ orationes solùm magna industria elaboratas, ac singulis de rebus memoriæ proditas posteris reliquerunt, sed operibus quoque non dissimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti sunt, confirmarunt.

Quippe ægrotus, cui quidem pectus sapit, non eos accersit medicos, qui super arte multa luculentè & excellenter disputare nouerunt, sed qui vsu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretij habẽdus est, vt mea fert opinio, musicus qui psallendi & pulsandę citharę peritia exornatus est, quàm is qui tantùm rhythmos & concentuum harmoniã iudicare nouerit. Quorsum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuria optimos & præstantissimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in instruenda acie, & militum animis tempestiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, sed quòd in præliis quoque fortissimè dimicando optimè se gesserint, ac manu non secus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiusmodi ex vetustis illis Agamemnonẽ & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuisse cognouimus? Quorsum verò ista percensui? Non quòd alia ratione historiam edere statuens, harum rerum mentionem fecerim, sed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque visendis operibus aliquam ingenij famam sibi parauerunt, eadémque opera artis suę egregia monimẽta post se reliquerunt: quandoquidem illi qui solis semet orationibus exercuerunt, multo iustiùs Sophistarum quàm sapientium appellationem meruerunt. Talem multorum relatu percepimus fuisse Archimedem, ac Sostratũ illum Cnidium: quorum alter de Ptolemæo subiugato victoriam reportauit, ac Memphim, sine obsidione, fluminis intercepti auersione occupauit: alter singulari artificio hostium triremes absumpsit incendio. Thales quoque Milesius ante illos Crœso Lydorum regi pollicitus exercitum sicco pede se traiecturum, sua industria in vnius noctis spatio Alys fluuij álueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametsi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & singulari ingenij acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum pervetus est, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricasse, sed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conscendisse perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem nostra memoria vixisse constat, meminisse æquum puto, viri dicendi facultate & studio ita exercitati, vt cum quouis ex priscis illis & veteribus optimè conferri possit. præterea qui ingenij acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque

Sophistæ.

A καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅτῳ νοῦν ἔχων, ἢ πάνυ ἄπειρα τοῦ τῆς τέχνης εἰπεῖν δυναμένους μεταστελλόμενος νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς τοῦτό τι κατ' αὐτὸ μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ ὁ μουσικὸς, οἶμαι, τῷ ἁρμονίῃ ῥυθμοὺς, καὶ ἁρμονίας ὑπισαμβοῦ, ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ ἂν σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι ἢ πάντῃ μόνον, καὶ τοῦ ἐν τῷ ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ὑπερέχεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χερὸς ἔργα ὑπιδείκνυσθαι; ἀλλ' τῶν πάλαι μὲν, Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλ-
B λέα, τῶν κάτω δὲ, τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Πύρρον ἴσμεν γεγονότας; τοὺς δὲ τί ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἱστορίαν ὑπιδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι ὑπὸ τῇ θεωρίᾳ λεμπρῶς ἠνύσθησαν, καὶ μνημόσυνα ὅμως τῆς τέχνης, καὶ τεκμήρια τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφιστὰς ἂν εἰκότως μᾶλλον, ἢ σοφοὺς καλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν
C τὸν Ἀρχιμήδην γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν, Πτολεμαῖον χειρωσάμενον, καὶ τὴν Μέμφιν, ἄνευ πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ ἀφαιρέσει τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ, τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος τοῦ αὐτοῦ ὑποσχόμενος Κροίσῳ ἄνδρασι διαβιβάσειν τὸν στρατὸν, ὑπονοίᾳ κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν παρενήγαγεν, οὐ μηχανικὸς ὢν ἡγεμὼν, σοφὸς δὲ, καὶ ὑπονοῆσαι τὴν σωτηρίαν πιθανώτατος. Ὁ
D μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ, πολὺ ἀρχαῖον, ὃς ἅμα τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβῆναι αὐτοῖς ἐς αὐτὸν λέγεται. τὸν δὲ τούτοις, καὶ Ἱππίου τυγχάνει τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον, ἀνδρὸς, λόγοις μὲν, ἐφ' οἷς τινα βούλει τῶν τοιούτων, γεγυμνασμένου, καὶ σοφίᾳ τε ὀξείᾳ,

καὶ ἐρμηνεῦσαι σαφέστατον. τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω προεχώρησεν, καὶ πρὸ τῆς τέχνης ὑποσχέσιν ἀποπληρώσεως, ὅτι ἐν τοιούτοις μὲν ὑποσχέσεσιν, ἐν οἷς οἱ πρὸ αὐτοῦ ἠθέλησαν εὐτυχῆσαι, καλὰ δὲ καὶ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ὅτι τῆς δοξείσης, φασὶν, εὐθείας τὸ τρίγωνον ἀκριβῶς σεσημάνθαι. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἔν τι τῆς ὑπερημένης ἔργου ἀποτεμόμενος, ἐν τούτῳ δοκιμήσας, εἶναί τις ὅμως ἔδοξεν. ὁ δὲ, μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν καὶ μουσικῶν φάνεται· καὶ ὅμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐτελῶς δείκνυσιν, ὡς ἐν αὐτὸ μόνον ὑπεσάμενος. τὸν μὲν γὰρ περὶ ἀκτίνων καὶ ἀνακλάσεων, καὶ κατόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ, καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου αὖ εἰπεῖν ἐπαινῶ. ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων, κατεπλάγην, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑπόθεσις, καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ πάνυ πολλή, βαλανείου κατασκευή· περίνοια δὲ, καὶ ἐν τῷ κοινῷ τούτῳ σπουδάσεως θαυμαστή. Τόπος μὲν ὢν οὐκ ὀρθίπεδος, ἀλλὰ πάνυ πρανοσφώτης, καὶ ὄρθιος, ὃν πρὸς ἑῴαν καὶ θατέρα εἰς ὑπερκολπίου ταπεινὸν, ἰσόπεδον θατέρῳ ἀπέφηνε, χρηπῖδα μὲν βεβαιοτάτην ἅπασι τῷ ἔργῳ βαλλόμενος, καὶ θεμελίων θέσει πρὸ τῶν ὑπενεχθησομένων ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πάνυ ἀποτόμοις, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν σπουδαζομένοις ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τῷ τε τοῦ τόπου μεγέθει σύμμετρα, καὶ τῷ λόγῳ τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα, πυλὼν μὲν ὑψηλὸς, φιάλοις πλατείαις ἔχων, εὐσθιος μᾶλλον, ἢ ὄρθιος πρὸς τὸν τῶν εἰόντων ῥυθμόν. εἰσιόντα δὲ τοῦτον ὑποδέχεται κοινὸς οἶκος ὑπηρέταις ἀφθονίαν ἔχων ἀκωλύτοις καὶ εὐπορίαις ἀφθονίαις· ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν ἐς τρυφὴν προσκευασμένων οἰκημάτων. βαλανείῳ δ' οὖν καὶ ταῦτα πρεπωδέστατα,

interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque vnum quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnumquodque ex illis vna eademque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriã circa radiorũ & repercuſſionũ ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit; in qua omnès eos qui annis eum anteiuerũt, pueros eſſe oſtendit. Sed enim quę nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata, quæque mihi ſpectanti ſtuporẽ & admirationem incuſſerunt, ea nunc in præſens referre nõ grauabor. Eſt enim argumentũ cõmune, & in noſtra memoria admodũ frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in cõmuni illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilẽ, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamẽtúmq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruendi ædificij certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere præruptis & præciſis, & ad firmiorem coniunctionem cõplicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ędificij proportionibus conuenientiſſimè atq; decentiſſimè reſponderunt, lucis vbique infuſę rationẽ conſtanter cuſtodienti a. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientiũ cõuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus cõmunis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad læuam cameræ ſunt ad delicias exercẽdas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata:

Amœni & luce multa illustrati recessus: A deinde domus illorum, quam quidē longè præstantiorem quàm vt lauacro conueniat dixeris, perneccssariam tamen ad melioris notæ homines & opulentiores susciplendos. Post hāc vtrinque sufficientes exuentibus ad reponendum vestitum habitationes. Ac media domus & fastigio excelsissima, & iucundo lumine amœnissima, tres aquæ frigidæ piscinas in se cōplectitur. Laceno lapide exornata. Sunt etiam in illa statuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificij, altera quidē Sanitatis, altera verò Æsculapij. Ingressos autem excipit domus sensim ac gradatim tepescens, calore non insuaui occurrente: quæ in longū porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa est. Post hanc ad dextram habitatio est magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuosis vnctionibus exhibēs, ex vtraque parte habens aditus & ingressus lapide Phrygio ornatissimè decoratos, à palæstra ingredientes susciplens. Quę deinde hanc cōsequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegātia, & ad stadum sedendúmque accōmodatissima, & ad diutiùs immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtilissima, C & ipsa lapide Phrygio ad summum vsque fastigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauātes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conspicua est, ac instar purpuræ floribus & venustate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum est per easdem habitationes regredi, sed ea quæ ad frigidam tendit via per vaporarium lento tepore calescēs regrediendum est. Et hæc omnia copioso lumine illustrata, & multo diei intus lu- D centis splendore exornata sunt. Ad hæc ipsa fastigia ab ędificio non discrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in summa, multa vbique relucet summa cū elegantia & venustas & gratia. Etenim iuxta elegantissimi Pindari præceptum, opus exordiētibus facie eleganti & splendida exornandū est. Hoc certè cū primis in huius domus substructione cum ipso lumine tum fenestris obseruatū est. Etenim sapiens, vt reuera fuerat Hippias, habitationem frigido lauacro destinatam, ad Borcam tendentem instituit, nec aëris meridiani expertē: reliquas autē multum feruoris & caliditatis requirētes,

χαείεσαι, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπόμεναι ὑποχωρήσεις. Εἶτ' ἐξέδρα αὐτῶν οἶκος, θερινὸς μὲν ὡς πρὸς ὃ λουτρόν, ἀναλκὴς δὲ ὡς πρὸς τὴν τῶν βυδαμινοτέρων ὑποδοχήν. μετὰ δὲ τοῦτον, ἑκατέρωθεν διαφρακτὴς τοῖς ἀποδυομένοις ἀποθέσεις, καὶ μέσος οἶκος ὑψηλός τε ὑπερλόφους, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων τρεῖς κολυμβήθρας, λαχαίνῃ λίθῳ κεκομισμένους, ἐν εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν, ὑγείας, ἡ δὲ Ασκληπιοῦ. εἰσελθόντας δὲ, ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαρὸν ὁμόθυμος οἶκος, οὐκ ἀπηνεῖ τῇ θέρμῃ προσπίπτων, ὀπτιμάχης, ἀμφιστρόγγυλος, μᾶλλον ὅσον ἐν δεξιᾷ οἶκος, ὃν μάλα φαιδρὸς, ἀλείφασθαι προσιοῦσι πρόχειρος ἐκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοῖς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιοῦσι δεχόμενος. εἶτ' ὀπὶ τούτῳ ἄλλος οἶκος, οἴκων ἀπάντων κάλλιστος, εἶναί τε, καὶ ἐγκαθέζεσθαι προσιοῦσιν, καὶ ἐμβρεχθῆναι ἀβλαβέστατος, καὶ ἐγκυλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὄροφον ἄκρον ἀπὸ σίλβων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται δίφρομος, Νομάδι λίθῳ διαφκοδομημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος, κάλλιστος, φωτός τε πολλοῦ ἀναπίμπλησι, καὶ ὡς πορφύρα διαπρεπὴς τοῖς καὶ τοῦτ' θερμὰς πύελος πρόκειται. λουσαμένῳ δέ, ἔνεστί σοι μὴ τὴν διὰ τῶν αὐτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ ταχείαν τὴν ὅτι ὁ ψυχρὸν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ φωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ· ὑψηρὸς τοῦτοις αἰάλογα, καὶ πλάτη τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πάντα δὴ πολλὴ χάρις, καὶ Αφροδίτη ἐπαφεῖ. κατὰ γὰ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Αρχομένους ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁπὸ τῆς αὐτῆς μάλιστα, καὶ τὰ θέσεις, καὶ τὰ φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ιπποίας τὸν μὲν ψυχροδόχον οἶκον, εἰς βορέαν προσκεχωρηκότα ἐποίησεν, οὐκ ἄμοιρον δὲ τὰ μεσημβρινοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πολλοῦ τὰ θάλπους δεομένους,

νότῳ, καὶ Βύρᾳ, καὶ Ζεφύρῳ ὑπέθηκε. τί
αὖ σοι δ' ὅπῃ τούτῳ λέγοιμι, παλαίστρας, καὶ
τὰς κοίτας τῶν ἱματιοφυλακούντων κατα-
σκευάς, εὐχέρειαν τινὰ ὅτι δ' λουτρόν, καὶ μὴ δεῖ
μακρὰν τινὰ ὁδὸν ἐλθόντας, τοῦ χρησίμου τε &
ἀβλαβοῦς ἕνεκα; & μή με ὑποληφθῇ τις
μικρὸν ἔργον προτεθεῖκθαι, κοσμεῖν τὸν λόγον
προσαρμόττοντα. δ γὰρ ἐν τοῖς κοινοῖς, καινά ὅπῃ
νοοῦντας καλλυσμάτων δείγματα, καὶ μικρᾶς σοφίας
ἔγωγε τίθεμαι, οἶμαι καὶ τὸ δὲ δ' ἔργον ὁ θαυμά-
σιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς
βαλανείου ἀρετάς, δ' χρήσιμον, δ' ἄνετον,
δ' ἀφελές, δ' σύμμετρον, δ' τῷ τόπῳ ἁρμο-
σμένον, δ' τινὰ χρείαν ἀσφαλῆ προσχόμε-
νον· καὶ προσέτι, τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ κεκοσμη-
μένον, ἀμφόδων μὲν αἰσχρῶν δυσὶν ἀπα-
χωρήσεσιν, ὁδοῖς τε πολλαῖς τεθυρωμένον.
ὡρῶν δὲ διπλᾶς δηλώσεις, τινὰ μὲν, δι' ὕδατος,
καὶ μυκήματος, τινὰ δὲ, δι' ἡλίου ὑποδεικνύμε-
νον. τοιοῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέπον-
τα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, οὐκ ἀνοήτου μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ ἀχαρίστου, μᾶλλον δὲ βασκαίνειν μοι εἴ)
ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν & τὸ ἔργον,
καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμειψάμην
τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς ποτὲ ἐθέλοι καὶ λοῦσασθαί
ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἕξων τοὺς συνε-
πήσονταί μοι τῷ ἐπαίνῳ.

A Notho & Euro ac Zephyri flatibus ſubiectas oppoſuit. Quid ad hæc tibi palæſtras memorem, & veſtes aſſeruantium communes habitatiunculas, compendioſam citra ambages viam quę ad lauacrum ducit, habentes, ſingularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me ſuſpicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque verborũ ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ ſigna atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ ſapientiæ argumentum ego eſſe opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratũ meritò habendum eſt, quódque nobis ab illo oſtenſum eſt omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatẽ, perſpicuitatem, menſuræ quantitatem in omnibus aptè obſeruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauandi vſum exhibens. Præterea omnibus aliis induſtriæ atque ſolertiæ officiis abſolutũ, biuiorũ & ambituum duplicibus receſſibus, multarúmque ianuarũ patens egreſſibus. Quinetiam Horarũ geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam viſis, nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam, non inſipientis ſolùm, ſed etiam ingrati, aut potiùs inuidi mihi viſum eſt. Itaque ego pro virili, cùm opus ipſum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterùm ſi deus aliquando conceſſerit & lauandi copiam, non dubium eſt & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

B

ΠΡΟΣΑΛΛΙΑ, ἢ ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, quales & noſtri homines in enarrandis auctoribus, aut alijs rebus tractandis, ipſis operibus præmittere ſolent. Et extant ſanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compoſitæ. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolùm compoſitionis nouitatem in ſcriptis ſuis ſpectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac ſatyrica quædam ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, ſi paulo verboſior aut loquacior nonnullis fortè videatur, factum ſuum etiam hîc collatione quadam Indorum cohoneſtans. Omnino autem multum gratiæ habent huiuſmodi præfationes, ſiue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque ſimilibus ſuis ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

QVO tempore Bacchus aduersus Indos ductare exercitus instituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicam percensere) ferunt vsqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuisse contemptui habitum, vt accedentem etiam subsannarent. Magis autem temerariam illius audaciam miseratione prosequendam esse opinabantur, tanquam actutum ab elephantis proculcãdum, si acie instructa illis occurrisset. Siquidem inaudiuerant, vt ego existimo, ab exploratoribus, absurda & monstrosa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus insanis & furentibus collectæ forent, thyrso redimitis, pelles ceruinas indutis, & hastas quaspiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrso confectas: tum scuta quæpiam leuia, & resonantia si quis saltem vel leuiter attigisset (Quippe clypeis assimilabant & tympana) esse præterea in exercitu iuuenes quospiam agrestes & nudos, qui saltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis solent succrescere. Ipsum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillum quidem per genas herbescente barbitio pubescentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm secundas ductandi exercitus partes obire duos alios, vnum quidem breuis staturæ senunculum, corpore perobeso & ventricoso, simis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, scipioni innitentem, pandum asellum vt plurimùm equitantem, amictum crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie socium. Alterum verò hominem monstrosum, inferioribus corporis partibus hircum referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda insuper barba insignem, iracundum, & animo ad furorem propenso præditum, altera manu ferentem fistulam, dextra verò incuruum baculum, semet attollentem, ac tota castra circumsaltantem, quem mulierculæ exterrere solent comásque vento diffusas concutere, quoties accesserit, neque non vociferari, Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti visum est dominũ suum cõpellant. Itaque greges à mulieribus iam discerptos esse, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras esse planè videbant.

A Τε ὁ Διόνυσος ἐπ' Ἰνδοὺς στρατιὰν ἤλασε (κωλύῃ γὰρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ μῦθον ὑμῖν διηγήσασθαι Βακχικὸν) φασὶν ὅτω καταφρονῆσαι αὐτὸν τὸ πρῶτα τοὺς αὐθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγελᾶν ὁπλίτου, μᾶλλον δὲ ἐλέῃν τὴν ἀλλμονα, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ αὐτοπάξαιτο. ἤκουον γὰρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀηδόκοτα ὑπὸ τῶν στρατιᾶς αὐτῷ ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτοῦ, καὶ οἱ λόχοι, γυναῖκες εἶεν ἔκφρονες, καὶ μεμηνῖαι, B κισσῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μικρὰ ἔχουσαι, ἀσίδηρα, κισσοπλόκα καὶ ταῦτα, καί τινα πέλτια κοῦφα, βυρσοδεψῶτα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο (ἀσπίσι γὰρ εἴκαζον καὶ τὰ τύμπανα) ὀλίγους δέ τινας ἀγελαίους νεανίσκους ἐνεῖναι γυμνοὺς, κόρδακα ὀρχουμένους, ὠρὰς ἔχοντας κεφάλας, οἷα τοῖς ἄρτι γεννηθεῖσιν ἐρίφοις ἀνατρέφεται. καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι πρόδαλέων ὑποζυγιέων, ἀγρίων ἀκριβῶς, ὁλοσχερῶς δὲ ἐπ' ὀλίγον χρόνον τὸν παρόντα, κερασφόρον, C βοτρυοῖς ἐστεφανωμένον, μίτρᾳ τὴν κόμην ἀναδεδεμένον καὶ πορφυρίδι, καὶ χρυσῇ ἐμβάδι. ὑποστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μὲν τινα βραχὺν πρεσβύτην, ὑπόπαχυν, προγάστορα, ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ἔρρωτα ἔχοντα, ὑπόξυλον, ναρθηκι ἐπερείδόμενον, ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, καὶ κροκωτὸν, καὶ τἄλλην πόλυ πιθανὸν ἵνα συνταγματάρχην αὐτοῦ· ἕτερον δὲ τεράστιον αὐθρωπον, πρόσω τὰ ἐνέρθεν εἰκότα, κνημίτιν τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, καθυπώγωνα, ὀργίλον, καὶ θυμικὸν, θατέρᾳ μὲν, σύριγγα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ, ῥάβδον καμπύλην ἐπηρμένον, καὶ περισκιρτῶντα ὅλον ὃ στρατόπεδον, καὶ τὰ γυναῖα δὲ φοβεῖσθαι αὐτὸν, καὶ σείειν ἐνεμμένας τὰς κόμας, ὁπότε προσίοι, καὶ βοᾶν, ὃ οἱ τοῦτο δὴ εἰκάζειν καλεῖσθαι αὐτῷ τὸν δεσπότην· τὰς δὲ ὄϊν πομπὰς, διηρπάσθαι ἤδη ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ διεσπᾶσθαι ἔτι ζώντα τὰ θρέμματα· ὠμοφάγους γὰρ πάνυ αὐτὰς εἶ-

ταῦτα οἱ Ινδοὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀκούσαντες, ἐγέλων, ὡς ὃ εἰκὸς, καὶ ὅλῃ αἰτεπεξάγειν, ἢ ὡς ἀπάτεσθαι ἠξίουν. ἀλλ' εἴτε ἄρα ταῖς γυναιξὶν ἐπαφιέναι αὐτοῖς, εἰ πλησίον γένοιντο, σφίσι δὲ καὶ νικᾶν αἰσχρὸν ἐδόκει, καὶ φονεύειν γυναῖκα μεμηνυῖαν, καὶ θηλύμιτρον ἄρχοντα, καὶ μεθύοντα σμικρὸν γεγηθότα, καὶ ἡμιγραπιώτῃ ἄλλῳ, καὶ γυμνὰς ὀρχηστὰς, πόλεις γελοίους. ἐπεὶ δὲ ἠγγέλλετο πυρπολῶν ὁ θεὸς ἤδη τὴν χώραν, καὶ πόλεις αὐτάνδρους καταφλέγων, καὶ αἰθόπλων τὰς ὕλας, καὶ ἐμβεβηκὼς πᾶσιν τοῖς Ινδικοῖν πυρὸς ἐμπεπληκὼς (ὅπλον γὰρ τοι Διονυσιακὸν τὸ πῦρ παρῆν αὐτῷ, καὶ τὰ κεραυνοῦ) ἐταράττοντο ἤδη ἀσυδῆ ἀνελάμβανον τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ὑπεζάξαντες, καὶ ἐζαλινώσαντες, καὶ τοὺς πύργους ἀναθέμενοι, ἐπ' αὐτοῖς αἰτεπεξήεσαν, καταφρονοῦντες μὲν καὶ τότε, ὀργιζόμενοι δὲ ὅμως, καὶ στωτείᾳ ἀπεύθυντες αὐτῷ στρατοπέδῳ, τὸν ἀγῶνα σκῆψιν στρατηλάτῃ. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγένοντο, καὶ εἶδον ἀλλήλους, οἱ μὲν Ινδοὶ, προεστάξαντες τοὺς ἐλέφαντας, ἐπῆγον τὸ φάλαγγα, ὁ Διόνυσος δὲ, τὸ μέσον μὲν αὐτὸς εἶχε, τὸ κέρως δὲ αὐτῷ, τὸ δεξιὸν μὲν, ὁ Σειληνὸς, τὸ εὐωνύμου δὲ, ὁ Παὶ, ἡγεῖτο. λοχαγοὶ δὲ, καὶ ταξίαρχοι, Σάτυροι, ἐγκατέστησαν. καὶ τὸ μὲν σύνθημα, ἰὼ πάντες, εὐοῖ. αὐλοὶ δὲ τὰ τύμπανα ἐπαπηχεῖτο, καὶ τὰ κύμβαλα τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινε, καὶ τῶν Σατύρων τις λαβὼν τὸ κέρας, ἐπηύλει τὸ Ορθιον, καὶ ὁ τοῦ Σειληνοῦ ὄνος, συναύλιόν τι ὠλόλυξε, καὶ αἱ Μαινάδες, σὺν ὀλολυγῇ συνεπήδησαν αὐτοῖς, δράκοντας ὑποζωσμέναι, καὶ τῶν θύρσων ἄκρων ἀπογυμνοῦσαι τὸν σίδηρον. οἱ Ινδοὶ δὲ, καὶ ἐλέφαντες αὐτῶν, αὐτίκα συγκλίνοντες, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ ἔφυγον, οὐδὲ ἐντὸς βέλους γενέσθαι ὑπομείναντες, καὶ τέλος κατακρότου ἐγένοντο, καὶ αἰχμάλωτοι ἀπήγοντο ὑπὸ τῶν τέως καταγελωμένων, ἔργῳ μαθόντες ὡς οὐκ ἐχρῆν ἀπὸ τῆς φήμης ἀκοῆς καταφρονῆσαι ξένων στρατοπέδων. ἀλλὰ τί πρὸς τὸν Διόνυσον, τοῦτ' ὁ Διόνυσος; εἰ ποι

A Hæc cùm Indi, & rex illorum, ſpeculatoribus annunciantibus cognouiſſent; ſublatis, vt par erat, cachinnis, ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiam procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſſionem ac impetum eſſent facturæ, illis & vincere turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac ſene modico & vinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudiſque ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea verò quàm Bacchus regionem incendiis

B deuaſtare, & viris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annuntiatus eſt, iámque in breui temporis ſpatio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam vſque à fulmine, paterna ſunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerunt aciē, etiamdum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cum

C caſtris imberbem illum imperatorē. Poſtquam verò propinquiores facti ſunt, & vtraque acies vtrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui Imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrum Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signum omnibus erat, Euohe. Statim verò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſaque cymbala claſſicum cecinerunt. Ac è ſatyris quiſpiam correpto cornu carmen

D quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni aſellus hianti atque diducto rictu Martium quiddam atque terribile derudiit. Ipſæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurſarunt, ſuccinctæ draconibus, atq; ex ſummis thyrſis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt, neque intra teli iactum conſiſtere ſuſtinuerunt. Ad poſtremum autem omni vi capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim ſubſannauerant, re ipſa experti quàm non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinum exercitum contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit

aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me insanire aut prorsus temulentũ esse suspicemini, si mea cũ Diis immortalibus cõtulero) idem erga orationũ nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Existimãtes enim satyrica & ridicula quædam nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuêre: atque haud scio quam illi de me opinionem induerunt. Alij ne exordium quidem assequuntur, quasi nihil necesse sit aures præbere vinosis & lasciuis mulierculis, & saltationibus satyricis ab elephantis descendentes. Alij verò, tanquam alicuius rei gratia venissent, thyrsi loco inuento ferro, neque sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio, quòd si in præsentia quoque, vt antea facere consueuerunt, festiuitatem spectare sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum Bacchanalium tunctemporis celebratorum, neque Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largiùs ad satietatem vsque ex cratêre illo hauserint: & illos Bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neque non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberum enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versamur, statui & aliud quiddam earum rerum quæ illic aguntur, quod non valde à Baccho abhorrebit, neque à præsenti instituto alienum erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis littus, si ad fluxum illius respexeris, incolunt atque depascũt vsque ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circumtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vbertas ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inumbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & limpidissimæ: quorum vnus Satyris, secundus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucum Indi quotannis semel, dici solennitate deum celebrantes, bibúntque de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatem. Nam iuuenes ex eo qui satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ij qui in mea ætate constituti sunt. Itaque quæ pueris de fonte bibentibus accidunt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongum esset enumerare.

A τις αὖ. ὅτι μοι δικοῦσι (καὶ πρὸς Χαρίτων μή με κορυβαντιᾶν, ἢ τελέως μεθυσθῆναι νομίσητε, εἰ παρὰ εἰκάζω τοῖς θεοῖς) ὑμῖν τὰ πάσχειν οἱ πολλοὶ πρὸς τοὺς καινοὺς τῶν λόγων τοῖς Ἰνδοῖς ἐκείνοις, οἵ καὶ πρὸς τοὺς ἐμούς. οἰόμενοι γὰρ Σατυρικά, καὶ γελοῖά τινα, καὶ κωμῳδῆ κωμικὰ πρὸ ἡμῶν ἀκούεσθαι, ἰδιωτικὰ πεπιστεύκασιν, οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαι αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ. οἱ μὲν, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν ἀφικνοῦνται, ὡς οὐδὲν δέον πρὸ ἔχειν τὰ ἄπο κώμοις γυναικείοις, καὶ σκιρτήμασι Σατυρικοῖς, καταβαίνοντες ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων· οἱ δὲ, ὡς B ὅπῃ θιοῦτό τι ἥκοντες, ἀντὶ τοῦ κιττοῦ σίδηρον εὑρόντες, οὐδ' οὕτως ἐπαινεῖν τολμῶσι τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος πεπλησσόμενοι. ἀλλὰ θαῤῥῶν ἐπαγγέλλομαι αὐτοῖς, ὅτι ἐμοὶ καὶ νῦν ὡς πρότερόν ποτε τὸν τελετὸν ἐθελήσουσιν ὀπαδεῖν πολλάκις, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ συμπόται κώμων κοινῶν τῶν πότε χειρῶν, καὶ μὴ καταφρονήσουσι τῶν Σατύρων, καὶ Σιληνῶν, πίωσι δὲ ἐς κόρον τοῦ κρατῆρος τούτου, ἐκβακχεύσουσί καὶ αὐτοῖς, καὶ πολλάκις μεθ' ἡμῶν ἐροῦσι, δὴ οἷ. C ὅτι μοὶ οὗτοι (ἐλεύθεροι γὰρ ἀκοὴν) ποιοῦντων ὅ,τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ περ ἐπὶ τοῖς Ἰνδοῖς ἐσμεν, ἐθέλω καὶ ἄλλο ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, ἅ οὐ πρὸς τὸν Διόνυσον δοκεῖ αὐτὰ, δοκεῖ δ' ὧν ποιεῖσθαι ἀλλότριον εἶναι Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, εἰ τύχοι ἀὐτὸν βλέπεις, ὑπονεμόμενοι, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν κατήκουσι· πολλὰ τοιαῦτα ἄλσεα ὄντα ἐν περιφράκτῳ, καὶ πολλῷ μεγάλῳ χωρίῳ, σκιερὰ δὲ. κιττὸς γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀπεργάζονται ποιοῦσιν. ἐν ταύτῳ πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ διαφανεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν, Σατύρου, ἡ δὲ, Πανὸς, ἡ δὲ, Σιληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐκ ἀπασῶν ἅπαντες, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειράκια, τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ, τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σειληνοῦ, οἱ κατ' ἐμέ. ἃ μὲν οὖν πάσχουσιν οἱ παῖδες ἐπιδὼν πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τοῦ Πανὸς, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. ἃ δ'

ἀλλ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν ὅταν μεθυσθῶσι τοῦ ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἶπεῖν· ἐπειδὰν πίῃ ὁ γέρων, καὶ καταχῇ αὐτὸν ὁ Σιληνός, αὐτίκα ὅτι πολὺ ἄφωνός ἐστι, καὶ καρηβαρῶντι καὶ βεβαπτισμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε λαμπρὰ, καὶ φλέγμα περὶ, καὶ πνεῦμα λιγυρὸν ἐξίησιν αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ὢν ἀφωνοτάτου ἐστίν· ἀλλ' αὖ ὅταν σιωπῶντα, παύσας αὐτὸν μὴ οὐχὶ σιωπᾷν λαλῶν, καὶ ῥήσεις μαχρὰς σιωπᾷν. σιωπὰ μὲν τὰ ποιητικὰ, καὶ κόσμια, καὶ τὸν Ὁμήρου ἐκεῖνον ῥήτορα, νιφάδεσι γὰρ ἐοικότα χειμερίοις διεξέρχονται. ἀλλ' ἀπέχεσθαί σοι κύκνοις καὶ τῷ ἡλικίᾳ εἰκάσαι αὐτοῖς, ἀλλὰ τεττιγώδες τι πυκνὸν καὶ ὀπίζον σιωπᾶσιν, ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. ἐνταῦθεν δὲ ἤδη ἀφεθείσης αὐτοῖς τῆς μέθης, σιωπῶσι, καὶ ὡς ἐς τὸ ἀρχαῖον ἀναπέτονται. τὰ μὲν τοιαῦτα παντελῶς εὐπρόσωπα, οὐδέπω εἶπον. ἵνα γὰρ ἀτελὴς ὁ γέρων μεταξὺ καταλίπῃ οὗ διεξῄῃ τὸν λόγον, δύσκολος ἡλίου κωλυθείς, ὅτι πέρας αὐτὸν ἐπεξελθεῖν, ἐς νέωτα πιὼν, αὖθις ἑκάστα σιωπᾷ, ἃ πρίσι λέγοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. ταῦτά μοι καὶ τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀπεσκώφθω, καὶ, μὰ τὸν Δία, οὐκ αὖ ἐπαναλήψομαι τὸ ὀπιμύθιον. ὁρᾶτε γὰρ ἤδη καθότι τῷ μύθῳ ἔοικα. ὥστε ἵνα μή τι πρὸς παίσωμεν, ἡ μέθη αἰτία. εἰ δὲ πινυτά δόξαμε τὰ λεγόμενα, ὁ Σιληνὸς ἄρα ἵλεως.

A Cæterùm qualia ſenes faciunt vbi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipſe inuaſerit, illico ad prodigium vſque obmuteſcit, hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referens. Poſt id ex improuiſo voce clara, & loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris, quominus continuis verbis diffluat, longáſque orationes contexat. Et profectò quæcunque dixerit,
B prudenter & ornatè dicta ſunt, ac iuxta Homericum illum rhetorem, hybernis *Iliad. α.* niuibus conſimilia diſſerit. Neque verò ſufficienter eos cygnis ſecundùm ætatem conferre poſſis, ſed vocum denſitate cicadas imitantur ac referunt, ac rotũdum quiddam componunt in profundam vſque veſperam. Inde iam diſcuſſa ab illis ebrietate conticeſcunt, & ad antiquum morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omnium admirandum eſt, nondum expoſui. Quòd ſi ſenex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque, Solis occaſu interuenien-
C te, & temporis anguſtia excluſus, eandẽ ad finem deduxerit, deguſtata iterum in annum ſubſequentem aqua, deinceps cætera percurrens orationi inchoatæ adiungit, quę ſuperiori anno dicentem non in tempore, deſtituerat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcommatibus Momi inſtar ludere volui. Et per Iouem nequaquam ampliùs affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè videtis me fabulæ eſſe perſimilem. Quare, ſi quibus in rebus delinquentes hallucinati ſumus, in cauſſa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta ſunt quæ produximus, conſtat, Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

ΠΡΟΣΑΛΑΛΙΑ, Ἢ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRÆFATIO, SEV HERGVLES GALLICVS.

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis, cuius & ſuperior, niſi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & cauſſam hîc reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione verſetur, ſtudium atque ætatem ſuam exemplo eo defendens, & (vt ipſe ait) etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiuſdémque iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur, explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum rationem ſibi traditam eſſe, etiam Homeri atque aliorum poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie videri ſatius eſt, quàm hîc pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt: Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potiùs, aut Iapetū quempiam ex his qui apud inferos versantur, dicerres. In summa, quiduis potiùs quàm Herculem esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hęc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie, quò nimirum illum talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agēs, id temporis, cùm Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentiū pleraſque regiones peruastaret. At nōdum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirādum: siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinē trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui cùm vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cùm alioqui commodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verùm alacres ac læti sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum: etenim cùm non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem cōtemplatus, admirans, hæsitans, indignans:

A ΟΝ Ηρακλέα οἱ Κελτὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ὁπηχωείῳ. ὁ δὲ εἶδος τῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ὅστις ἐς ὃ ἔσχατον, καὶ ἀφόλωτος, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς ὁ δέρμα, καὶ ἀφηκαυμένος ἐς ὃ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν Ὑπερπαρτείων, καὶ πάνυ μᾶλλον ἢ Ηρακλέα εἴ τις αὐ εἰκάσειας. ἀλλὰ δὴ τοιοῦτος ὢν, ἔχει ὅμως τῷ σκυλίῳ τὸ Ηρακλέους· καὶ γὰρ τῷ διφθέρᾳ σκέπεται τῷ τοῦ λέοντος, καὶ ὁ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ φαρετρὸν περίκειται, καὶ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προδείκνυσι, καὶ ὅλως Ηρακλῆς ἐστί. ταῦτά τε ὑμῖν ὧν ἐφ' ὑβρεῖ τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα καταγινώσκουσι τοὺς Κελτοὺς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ηρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαύνων, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων μερῶν. καίτοι ὃ μάλιστα ἐθαύμαζον ἔτι οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ηρακλῆς σκῦφος, καὶ θέρμων παμπόλυ τι πλῆθος ἕλκει, οὐκ ἀπὸ τῶν ὤτων ἀπηρτημένους. δεσμὰ δέ εἰσιν οἱ, σφόδρα λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅρμοις ἐοικυῖαι ταῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὕτως ἀσθενῶν ἀρμάτων, ὥστε σφαδάζειν δυναμένους ἀβιάστως, ὥστε ὅλως ἀποτείνεσθαι, ἢ ταῖς ποσὶν αὐτερείδεσθαι, πρὸς δὲ ἑαυτὸν τῆς ἀγωγῆς ἀντιβιάζονται, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γεγηθότες, καὶ τὸν ἀγόντα ἐπαινοῦντες ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ τῷ φθάνειν ἐλέλυν τὸν δεσμὸν ὑπερχαλῶντες, ἐοικότες ἀχθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ἐκπλήσσω δὲ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ἄρξαιτο ταῖς σφαῖραις τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν, ἤδη δὲ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ, τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκρον, ἐξ ἐκείνης ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπται γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὅτι πολὺ εἰσήκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν·

Κελτὸς δέ τις πρεσβύτης, οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδειξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ὀπτικώτερα, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πολὺ γὰρ παραπεμφθέντα ἔοικας τοῖς ἀνθρώποις. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλῆ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι πολλῷ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος ἐστί· εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς. μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλῃ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Οἷσι μὲν αἰεὶ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠερέθονται.

Τὸ δὲ γῆρας ἔχειν πλέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὀπὶ τὴν λιγυόεσσαν ἀφιᾶσιν βίαιον ἤν τινα. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε εἰ τῶν ὤτων ἐκδεδεμένους χρὴ τοὺς ἀνθρώπους ἕπεσθαι τῇ γλώττῃ ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὤτων καὶ γλώττης συγγένειαν· ἤδη γοῦν εἰς αὐτὸν, εἰ τύχοις, τετύπτηται. μέμνημαι γοῦν ἔφη καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, πρὸ ὑμῶν μαθών,

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀπὴν τετύπται.

Ὅλως δὲ, ἐν αὐτῷ ἡμῖν τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πολλὰ ἡγούμεθα ἐξηργάσθαι, σοφὸν νομίζοντες, καὶ πεῖσαι τὰ πλήθη διάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ δύσκολοι, καὶ παχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς πτερώσαντες. τοιαῦτα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. Τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτός. ἐμοὶ δ', ἐπείπερ καὶ εἰς τὴν δεῦρο παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν εἰ μοι καλῶς ἔχοι, τηλικοῦτον ὄντι, καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ φῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, καὶ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι καμιδῆ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ πρὸ ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν νεανίσκον ὅτι πλήξαι μοι, εἰπὼν ὅ,

A Gallus quispiam, qui propiùs adstabat, nostratium literarum non inductus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit: nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia

B consueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:
Contrà senectam posse quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non

C aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliã illius illud pertinet, quòd ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdiis apud vos discere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus, vtpote virum sapientẽ, ac persuadendo pleraque sibi subegisse. Iam tela illius nimirũ rationes sunt acutę, missiles, citę, atque animam sauciantes: vnde pennigera dicta

D vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cùm huc me conferens mecũ inter eundum perpenderem, num decorum iam esset, vt tam grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasse, rursum me tã multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tẽpore subiit animũ meum eius picturæ recordatio: nam antehac verebar ne cui vestrũ viderer hæc admodũ pueriliter agere, quasique præter ętatem iuuenari: proindè ne quis Homericus adolescẽtulus illud mihi impingeret, dicẽs:

Aetas iam periit tua.

Tum illud:

Ac te corripuit cariosa senecta, minister
Inualidúsque tibi, & segnes tardíque caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verùm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam, neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cúmque his tuus ô Teïe vates, Cupido, vbi me mento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet, neque laborabit Hippoclides, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit facundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu ferire: quando quidem periculum non est nequando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meámque senectutem ipse consoler animémque, adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terrã subductam, denuo reuellere, suísque instructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis ô dij, afflatus secundi, quando nunc vel maximè præsente bono atque amico vento nobis est opus: quo si digni modò videbimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos!

Σὴ δὲ βίη λέλυται. τύ,
Χαλεπὸν γῆρας κατέιληφέ σε,
Ηπεδιὸς δὲ νύτι θεράπων, βραδέες δέ τοι ἵπποι·

ἐς τοὺς πόδας τῦτο ἀποσκώπτων. ἀλλ' ὁτὰν ἀναμιμνήσκωμαι τῦ γέροντος ἐκείνυ Ηρακλέους, πρώτα ποιῶ τοιαῦτα θαρρύνομαι, & οὐκ αἰδοῦμαι ἡλικιώτης ὢν τῆς εἰκόνος. ὥστε ἰσχὺς μοὶ, & τάχος, & κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθά, χαιρέτω, & ὁ ἔρως ὁ σὸς ὦ Τήϊε ποιητὰ, εἰσιδὼν μὲ ἐπὶ πολιὸν ἠλῦθον, χρυσοφαέννων εἰ βούλεται πτερύγων, ἢ ἀετὸς παραπετάσθω, καὶ ὁ Ιππωκλείδης ὑ Φερητιάδ. τῷ λόγῳ δὲ, νῦν ἀν μάλιστα αἰηθεῖν, & αὐξῆσαι, καὶ ἀκμάζειν καθ' ὥραν εἶναι, & ἕλκειν τὴν ὠτων, ὅσους δὺ πλείστους δυνήσεται, καὶ τοξάζειν πολλάκις, ὡς οὐδέν γε δέος μὴ κενωθεὶς λάθοι ὁ γαμυτὸς ἀιτῦ. ὁρᾷς ὅπως τὴν ἐμαυτῦ ἡλικίαν, καὶ ὃ γῆρας ὃ ἐμαυτῦ. & δι' ἃ τῦτο ἐτόλμησα πάλαι νενεωλκημένον ὃ ἀκάτιον καθασάσας, & ἐκ τῶν ὁρόντων ὑπεκδύσασα, αὖθις ἀφεῖναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἰπὲ δ', ὦ θεοὶ, καὶ τὰ πρὸ ὑμῶν ἐμπνεῦσαι δεξιὰ, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησίου τε, καὶ ἑταῖρου αὐτέμου δεόμεθα, ἵνα εἰ ἄξιοι φαινόμεθα, καὶ ἡμῖν ὃ Ομηρικὸν ἐκεῖνο ὑποφθέγξηταί τις,

Οἷον ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ὑπερωϊάδα φαίνει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΥ, ἢ ΤΩΝ ΚΥΚΝΩΝ.

DE ELECTRO, SEV CYGNIS.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hæc superioribus consimilis præfatio est, in qua seipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaëthonte, ac cygnis Eridani, à poëtis traditur: quam vt fictam ac falsam præsens experientia ostendit, ita se vereri quoque ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis, neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum, ac cygnos poëticos, vanitate ac fumo longè excedant.

Ηλεκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς δηλαδὴ ὁ μῦθος πέπεικεν, αἰγείρους ὅτι τὰ Ηριδανῷ ποταμῷ δακρύειν αὐτὸ, θρηνούσας τὸν Φαέθοντα, καὶ ἀδελφὰς γε εἶναι τὰς αἰγείρους ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος, εἶτα ὀδυρομένας δι' μεγέθους, ἀλλαγῆναι εἰς τὰ δένδρα, καὶ ἀποστάζειν ἔτι αὐτῶν δάκρυον δηθὲν τὸ ἤλεκτρον. Τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ἀδόντων, ἤλπιζον, εἴ ποτε ἐλθοίμην ὅτι τὰ Ηριδανῷ ὑπελθών μίαν τῶν αἰγείρων, ἐκπεπασάς τὸ παρεγκόλπιον, ὑποδέξεσθαι τῶν δακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ καὶ πρὸ πολλοῦ κατ' ἄλλο μέν τοι χρέος, ἦκον δὲ ὅμως εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα, καὶ ἔδει γὰρ αὖθις πλοῦν κατὰ τὸν Ηριδανόν, ὅτ' αἰγείρους εἶδον, πάνυ παρεισκεπῶν, οὔτε τὸ ἤλεκτρον, ἀλλ' οὐδὲ τοὔνομα τοῦ Φαέθοντος ἠδεσμοὶ οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητοῦντος γοῦν ἐμοῦ, καὶ διαπυνθανομένου, πότε δὲ ὅτε τὰς αἰγείρους ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας, ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν ὅ, τι καὶ θέλοιμι. κἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμην αὐτοῖς, Φαέθοντα δοκεῖν Ηλίου παῖδα, καὶ τοῦτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι τοῦ πατρὸς ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσαι καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν τὸν δρόμον, καὶ τὸν μὲν, δοῦναι, τὸν δὲ, ἀπολέσθαι, ἐκδιφρεύσαντα· καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πενθούσας ἐνταῦθά που, ἔφην, πρὸ ὑμῶν, ἵνα δὴ καὶ κατέπεσεν ὅτε τοῦ Ηριδανοῦ, αἰγείρους γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἔτι αὐτοῦ τὸ ἤλεκτρον. Τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν καὶ ψευδόλογος ἀνὴρ θεσπρος; ἡμεῖς δὲ οὔτε λωποδύτην τινὰ ἐκπεπωκότα εἰδόμεν, οὔτε τὰς αἰγείρους, ἃς φῄς, ἔχομεν. εἰ δὲ ἴσως τι τοιοῦτον, οἵᾳ ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέπτῃ αὖ, ἢ ἕλκειν τὰ πλοῖα ποσὶν ἀντίον τὸ ὕδωρ, οἷς ἔξεστι πλουτεῖν, ἀναλέγοντας τῶν αἰγείρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λεχθὲν, ὑπ' μετρίως μου κατέκειτο. ἐπεὶ ἐσιώπησα διαμυθισθείς, ὅτι παιδίῳ τινὶ ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπεπόνθειν, πιστεύσας τοῖς ποιηταῖς ἀπίθανα ὄντα ψευδομένοις,

QVAM super electro poëtæ commenti sunt fabulam, ea & nobis planè persuasis fidem fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lacrymantes illud destillarent, Phaëthontem lugentes, easdémque Phaëthontis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequētes, in arbores fuisse commutatas, atque etiamnum è lacrymis illarum electrum defluere. Hæc, inquam, cùm poëtas canentes audissem, in spem veniebam, si quando ad Eridani littora delatus essem, vnam accedens ex arboribus, ac recluso sinu & cortice, nonnullas me susceptarum lacrymas, vt ego quoque electrum possiderem. Et sanè nō multò antè alterius negotij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traiiciendus Eridanus: neque tamen cùm diligenter omnia loca circumcirca oculis obissem atque perlustrassem, aut populos vidi, aut electrum conspexi, sed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deueniemus? riserunt nautæ, atque manifestiùs si quid vellē, iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui, Phaëthonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuissēt, à patre postulasse aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hunc autem inter aurigandū è curru delapsum & deiectum periisse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanum in populos fuisse transformatas, & iam fratrem lugentes electrum lacrymando emittere. Quicunque, inquiunt, hæc tibi dixit, vanum eum hominem fuisse apparet: téque dolis produxit & mendaciis. Nos verò neque aurigam vllum delapsum nouimus, neque eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorum obolorum gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos, quibus promptum esset minori negotio & sudore diteſcere, populorum lacrymas colligentibus? Hæc cùm dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide poëtis adeò monstrosa mentientibus:

quippe quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potiſſimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quando tãdem propter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum vobis abſoluunt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis aſſeſſores fuiſſe perhibent, homines canendi peritia & ſuauitate excultos & celebres, poſt id in aues eſſe cõmutatos, eámque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Muſices eſſe oblitos. Illi verò ſublato riſu. Tu quidem, inquiunt, ô homo, nunquámne hodie finem facies patriam noſtram & fluuium mendaciis infamandi? Nos equidem ſemper remigandi ſtudio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano conſumentes, paucos nõnunquam cygnos conſpeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & ſonum parum firmum edere ſolebant, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas eſſe confirmare poſſis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, ne in ſomnio quidem canẽtes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndénam iſta de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiã aliis facile ac promptum eſt credentes decipere, iis quibus ſingula quæque iuſto magnificentiùs narrare atque extollere moris eſt. Quare & ego nunc de meipſo in metum venio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primũ audiſtis, electra quæpiam aut Cygnos apud me inuẽturos ſperantes, tãdem non multo pòſt abeatis, & eos qui vobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, multas eiuſmodi verborum diuitias in orationibus meis repoſitas affirmantes. At ego Deos teſtor, talia me ipſum de orationibus meis ſuperbè & magnificè iactantem, neque à vobis neque ab alio quoquã vnquam auditum eſſe, neque pòſt quenquam ita inſolẽter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuiſſe nego, vt in alios non paucos incidas quoſpiam Eridanos, quorum orationes non electrum ſolùm, ſed aurum quoque deſtillant: qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos ſuperant poëticos.

A ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, ἰωιώμην, καθάπερ ἐκ τῆς χειρὸς ὃ ἤλεκτρον ἀπολωλεκώς· ὅσγε ἤδη καὶ ἐπλατίζον ὅσα καὶ οἷα χρήσομαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ᾠόμην εὑρήσειν παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς ἁδομένους ἅμα ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις ἀνερωτῶν τοὺς ναύτας (ἀνεπλέομεν γὰρ ἔτι) Ἀλλ' οἵ γε κύκνοι, πολλάκις ὑμῖν ὃ λιγυρὸν ἐκφθέγγονται ᾄδοντες ἑφεζῶτες τοῦ ποταμοῦ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν; Φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρέδροις αὐτοὺς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐντεῦθά που ἐς τὰ ὄρνεα μεταπεσεῖν, καὶ ἔτι τοῦτο ᾄδειν ἔτι, οὐκ ἐκλελοιπότας τῆς μουσικῆς. οἱ δὲ, σοὶ γέλωτι, Σύ, ἔφησάν, ὦ ἄνθρωπε, οὐ παύσῃ σήμερον καταψευδόμενος τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμεῖς δὲ ἀεὶ πλέοντες, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ἠριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁράσθαι ἐν ταῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ χρώζοντας οὔτοι πάνυ ἀμούσους, καὶ ἀσθενεῖς, ὡς τοὺς κόρακας, B ἢ τοὺς κολοιούς, Σειρῆνας μὲν οὖν (οὐδὲ γὰρ ἐκείνους ἀδόντων δὲ ἠδύ, καὶ οἷ σὺ φῂς, οὐδὲ ὄναρ ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ἡμῶν. πολλὰ τοιαῦτα ἐξαπατηθῶσιν ἔνι, πιστεύοντας τοῖς περὶ ὃ μεῖζον ἕκαστα ἐξηγουμένοις. ὥστε κἀγὼ νῦν δέδοικα μὴ ὑπ' ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἄρτι ἀφιγμένοι, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασάμενοι ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα, καὶ κύκνους ἐλπίσαντες εὑρήσειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπελθόντες καταγελῶντες τῶν ὑποδεδεγμένων C ὑμῶν, τοιαῦτα πολλὰ χειμήλια ἐνεῖναι τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα μεγαλαυχουμένου περὶ τῶν ἐμῶν οὔτε ὑμᾶς, οὔτε ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσεσθέ ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγοις ἐντυγχάνω. ἐν Ἠριδανοῖς πω, ἐν οἷς οὐκ ἤλεκτρον, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς ἀποσταζειν τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυροτέρους.

ὃ δὲ ἐμὸν ὁρᾶτε ἤδη ὁποῖον ἁπλοϊκὸν, καὶ ἄμωσον, οὐδέ τις φόβη προσέσεται. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς μείζω περὶ ἡμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τηλικαῦτα εἶ) αὐτὰ οἷα διεφαίνετο αὐγῆς αἴρων, ὑπερωμένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὸ αὐγεῖν, ἐπειδὴ αἱ ἀπασάσωσι, πολλῷ μικρότερα διείσχοντες, αἰσχύνται. ἤδη οὖν σοι προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψας τὰμά, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς ἀπὸ μηδενὸς, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

A Mea verò dicendi ratio quàm ſimplex ſit, ac minimè fabuloſa, videtis, neque vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum eſt ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe animo concepta, quod perſæpe ſolet accidere ſub vndis aliquid ſpectantibus: ſiquidem exiſtimantes tantæ magnitudinis illa eſſe, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra ſplendorem, quibus iam ſubtractis, multóque minoribus inuentis, diſcruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum ſit, vt effuſa aqua ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hauſturum, aut te ipſe ob ſpem falsò conceptam condemnabis.

ΜΥΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

MVSCÆ ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio eſt ex eorum genere quæ exercendi ingenij cauſſa tractari ſolent, adoxa pleraque, & ipſo argumento dicentem parum iuuantia: qualia ſtatim ab initio inde ſophiſtas tractaſſe, etiam ex Iſocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempeſtiuam in rebus friuolis, & à communi vſu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus diſcipulorum magis quàm ſui oſtentandi cauſſa, huiuſmodi argumenta tractaſſe: nempe vt horum exemplo etiam ad ſeria copioſiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex ſuperioribus præfationibus ſatis apparet, illis tum temporibus cùm hæc ſcriberet, rhetoricam publicè profeſſum eſſe, ſiue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo coniecturam facere licet, ſiue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia perſecutus eſt quæcunque de muſca dici aut inueniri poſſunt, vt vix aliud copioſiùs quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt ſi explicare oratione, atque amplificationibus illuſtrare ſingula voluiſſet, planè illud quod ipſe in fine vereri ſe ait, ex muſca elephantem feciſſet. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vſum item eorum pertinent, ita ſingillatim perſequitur quæque, vt nihil prætermiſſum poſſis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc teſtimoniis Homeri. Poſtremò neque illa intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe videri poteſt, vt reminiſcentiam iſtam, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam, deinde & victus & dietæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac ſerie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα, ἔστι μὲν ὃ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ὅσον ἐμπῖσαι, καὶ κώνωψι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις προβάλλειν· ἀλλὰ πόσου τὸν ἐκείνων μεγέθη προέχει, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται. ἐωλέρωται δὲ ὑπ' τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀπτῶται χόμῳ τὸ σώματος, τοῖς δὲ, ὠκυπτέροις χρῆσθαι·

B MVSCA eſt ſic minima volucrum, vt poſſit cum muſcellis & culicibus comparari: ſed tanto illis eſt maior, quantum ipſa ab ape relinquitur. Pennata eſt autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus vtuntur & pernicibus alis:

ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tanto molliores habet pennas, quanto Græca veſte tenuior & mollior eſt Indica. Si quis muſcam diligenter inſpiciat quando in ſole alas expandit & concutit, variis eam pictam coloribus vt pauones videbit. Eſt illi volatus non continuo pennarum remigio, vt veſpertilionibus: neque ſaltu, vt locuſtis: neque cum ſtridore, vt veſpis & crabronibus: verùm flexilis ad quamcunque aëris partem ſe moueat. Adde quòd nõ volat quietè & cum ſilentio, ſed cum cantu & melodia: non item immitè & ſæuè, quemadmodum culices & muſcellæ: neque cum graui fremitu apum aut veſparum horribilem oſtentans ſonum, & minacem, ſed tanto volat his ſuauiùs muſca, quanto ſunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. In reliquo verò corpore caput quidem tenuiſſimum collo continetur, & eſt verſatile, non compactum & affixum humeris, vt eſt locuſtarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimùm habent. Pectus eſt bene compactum. Sunt ei innati pedes, non vt veſpis adſtricti valde & complexi. Aluus autem minuta eſt & ipſa, & thoraci etiam ſimilis, zonas latas & ſquamas habens. Vlciſcitur tamen non aculeo vt apis & veſpa, ſed ore & proboſcide, quam & ipſa eodem modo habet vt elephanti: præpaſcitúrque & aſſumit, & inhærens continet concauo vaſe in ſummitate proboſcidis: ex ipſa verò dens foras prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi vel ſanguis non magno cum dolore hauſtus eorum quos pupugit. Sexipes verò eſt: quatuor ſolis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipſam gradientem quatuor, atque edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more valde humano, atque vt nos. Naſcitur autem non ſtatim talis, ſed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde ſenſim & pedes effert, & producit alas, fitque ex reptili volucris, & concipit paruum vermem, qui muſca fit: poſtea cõuiua autẽ & contubernalis & cõmenſalis hominum, deguſtat omnia, præter oleum.

A Ἀλλὰ χῖ τὰς ἀκρίδας, καὶ τέτιγας καὶ μελίττας, ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἁπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς ἐσθῆτος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα, καὶ μαλακωτέρα. καὶ μὲν δὴ ἰδεῖν ἥδιστος καὶ τοὺς τρόπους, εἴ τις ἀτενὲς βλέποι ἐς αὐτὴν, ὁπότε σκεπτάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, σκιρτέρωται. ἡ δὲ πτῆσις οὔτε χῖ τὰς νυκτερίδας, εἰρεσίᾳ σιωπῇ τῶν πτερῶν, οὔτε χῖ τὰς ἀκρίδας μῖ πηδήμασι, οὐδὲ ὡς οἱ σφῆκες μῖ ῥοιζήματος, ἀλλ' εὐκαμπὴς πρὸς ὅ,τι δὴ μέρος ὁρμήσῃ τὸ ἄερος. καὶ μὲν κἀκεῖνο B πρόσεσιν αὐτῇ, ὃ μὴ καθ' ἡσυχίαν ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἀπηνῶς οἷα κωνώπων, ἢ ἐμπίδων, οὐδὲ ὃ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν ὃ φοβερὸν, καὶ ἀπειλητικὸν ἐνδέχνυμένης· ἀλλὰ τοσοῦτόν ἐστι λιγυρωτέρα, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐλοὶ μελιχρότεροι· ὃ δὲ ἄλλο σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ, λεπτότατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν εὐπερίαγωγος, ὑ συμπεφυκυῖα ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων. ὀφθαλμοὶ δὲ, πρόπαλεῖς, πολὺ τῶν κέρατος ἔχοντες φέρτερον ὑπα- C γές. καὶ ἔκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες, οὐ χῖ τοὺς σφῆκας πάνυ ἐσφιγμένοι. ἡ γαστὴρ δὲ, ὠχύρωται καὶ αὐτὴ, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέντοι ὑ χῖ ὃ ὀρρωπύγιον ὡς σφὴξ, καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ᾗ χῖ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι ἔ αὕτη ἔχουσα προνομεύῃ τε, ἔ ὑπιλαμβάνεται, ἢ πρόσφυσα κατέχῃ, κοτυληδόνι χῖ ὃ ἄκρον ἐοικυῖα, ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδοὺς προκύπτῃ, ᾧ κεντοῦσα, πίνῃ τὸ αἵματος, πίνῃ μὲν γὰρ καὶ γάλακτος, ἥδυ δὲ αὐτῇ καὶ ὃ αἷμα, οὐ D μῖ μεγάλης ὀδυνης τῶν κεντρυμένων. ἐξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν τέτταρσι βαδίζῃ μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ, καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὴν ὅτι τεττάρων βεβηκυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν ταῖν χερσῖν μετέωρον ἐδώδιμον ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ἡμᾶς. γίνεται δὲ οὐκ εὐθὺς τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ ὃ πρῶτον, ἤτοι ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων· εἶτα κατ' ὀλίγον πόδας τε ἐκφέρῃ, ἔ φύει τὰ πτερὰ, ἔ ἐξ ἑρπετῶν ὄρνεον γίνεται, ἔ κυοφορῇ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, πλὴν μιᾶς ὑστέρου. στενόφρις δὲ ἀνθρώποις ἐστὶ ἀρχουσα, ἔ ὁμοδίαιτος, ἔ ὁμοτράπεζος, ἀπάντων γεύεται, πλὴν ἐλαίου.

θάνατος γὰρ αὐτῇ τοῦτο πίων· καὶ μόλις ὠκύμορος οὖσα (πολὺ γὰρ ἐς γενὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῷ φωτὶ χαίρῃ μάλιστα, καὶ ζοῦτῳ πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, εἰρωνίῳ ἀγλῃ, καὶ ὅτε πέτεται, οὔτε ἄδει, ἀλλ' ὑποτέτηκε, καὶ ἀτρεμεῖ. σιωπῇσιν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς εἰπεῖν ἔχω, ὁπότε τὸν ὀπίθηλον καὶ πολέμιον αὐτῇ τὸν ἀράχνιον διαφθείρασαν λοχῶντά τε γὰρ ὁρᾷ, καὶ αὐτίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκκλίνασα τὴν ὁρμὴν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο ἀγλωθηΐσα, καὶ ἐμπεσοῦσα ταῖς τοῦ θηρίου πλεκτάναις. τὴν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτῆς, οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν, ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι, ἢ πάρδαλιν, ἢ σῦν τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ εἰκάζει, ἀλλὰ ταῖς θάρσει τῆς μυίας, καὶ ταῖς ἀτρέστοις, καὶ λιπαρᾶς τῆς ἐπιχρήσεως· οὐδὲ γὰρ θρασύς, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ πρέπειν. καὶ γὰρ εἰρωνικόν, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δήγματος. ὅτω δὲ πολὺ ἐπαγωγὸν καὶ ἀσπάζεται τὴν μυῖαν, ὥστε οὐκ ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλαχοῦ, ὅτε κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευόμενον, ἄρτι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πᾶσιν αὐτῆς ὅτι ὃ γάλα διέρχεται), ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηναῖαν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω ὃ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ὅτι τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, εἰκάζων μητρὶ κηδομένῃ καὶ μεμνημένου αὐτῆς τοῦ βρέφους, τὴν μυῖαν αὖθις ἐπεισάγει τοῦ παραδείγματος. ἐμοὶ μὲν καὶ ὁπιθέτῳ καλλίστῳ αὐτὰς ἐκόσμησεν, ἀδίνας ποιησάσῃ, καὶ τὴν ἀγέλειν αὐτῶν ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ὁπότε τι δάκνῃ, πιεζούσῃ, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς, καὶ ἵππου, καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐς τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς ποιουμένη, καὶ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύνουσα. μίξεως δὲ, καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων, πολλή τις αὐταῖς ἡ ἐλευθερία· καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ὀπίσας δήθεν ἀπεπήδησεν, ἀλλ' ἐπόχεται τῇ θηλείᾳ ὅτι πολὺ καὶ κεῖνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὴν ἀναίσιον ἐκείνην μίξιν τῇ ποιήσει μὴ διαφθείρουσαν. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὴν κεφαλὴν μύα, ὅτι πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ἀναφαίνεται, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸν παρεῖδεν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγοις.

A mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est vitæ: valde enim angusta data est illi vita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter versatur: nocte verò quiescit, & silentium agit, & neque volat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cùm insidiatorem & hostem suum araneum effugiat: insidiantem enim & obseruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens casses. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere, sed Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quo- B nam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini: neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, *Iliad. αι* non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autē laudat magnopere muscam & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca: nunc enim gregarium eius volatum *Iliad. ν.* ad lac exponit, nunc autem Mineruam C curanti matri dormientem infantem, comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui *Iliad. β.* pulcherrimo eas adiectiuo ornauit, cantatrices confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid, vulnerat non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi: elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas, nec, vt galli, cùm D inscenderit mas, statim resilit, sed vehitur à fœmina diu, fértque illa sponsum, conuolántque, nec aërium illum coïtum volatu destruunt. Obtruncata verò capite musca, plurimum viuit parte reliqua corporis, respirátque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone de anima, déque animorum immortalitate, solū pręteriisse mihi videtur:

mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus: ſiquidem & digreſſa reuertitur iterum, & agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcámque volare facit, & verificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quòd ſæpe cùm reliquiſſet eum anima, per ſe ipſam ibat peregre, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam otioſa & remiſſa eſt muſca, veſcitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena vbique eſt ei menſa: nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minùs muſcis laborat quàm hominibus: atque huic coci obſonia condiunt, & deguſtat antequam ipſi reges, deambulánſque per menſas vnà cum ipſis conuiuatur, & ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in vno loco conſtituit, ſed errabundum volatum tollens, more Scytharum vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere exiſtimat, quod in luce factum, ſit ipſi dedecori. Ait verò fabula perpulchrã olim mulierem fuiſſe muſcam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum Luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cùm dormientem adoleſcentulum aſſiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipſum laſciuiens, ægrè illum tuliſſe: Lunam verò iratam in hoc animal tranſmutaſſe muſcam: & nunc propterea omnibus inuidere ſomnũ, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis, ſed amòris eſt & humanitatis ſignum: nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquam formoſa & docta, & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor vſque eum Muſca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena,

A ἀποθανοῦσα γὰρ μύια, τέφρας ὑπιχνείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι καὶ ἐκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή, εἴγε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πέπεισθαι τὴν μύιαν ποιεῖ· καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν· εἶτα ἐπανελθοῦσα, ἐπλήρου αὖθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. Ἐργὸς δὲ αὐτὴ, καὶ ἄπειρος ὅσα, πρὸ τῶν ἄλλων πο-
B νήματα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῆς ἡ παρὰ πόδα τράπεζα. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μύιαις καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται, καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται, καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, συνεστιᾶται αὐτοῖς, καὶ συναπολαύει πάντων. νεοττιὰν δὲ, οὐ καλλιὰν, οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατεσήσατο, ἀλλὰ πλάνητα τὸν βίον καὶ τοὺς Σκύθας ἐπαναμιμηθεῖσα, ὅπου ἂν τύχῃ κατὰ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἑστίαν, καὶ θάλαμον ποιεῖται.
C κατὰ σκότος μέντοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἄξιον λανθάνειν τι πραττομένη, οὐδὲ ἡγεῖται τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον αἰσχύνῃ αὐτόν. φασὶ δ' οἱ μῦθοι καὶ ἀνθρώπου τινὰ Μύιαν ὀνομασθῆναι τὸ ἀρχαῖον γυναῖκα, πάνυ καλὴν, λάλον μέντοι γε, καὶ κωμῳδικὴν, καὶ ᾠδικὴν, καὶ ἀντερασθῆναί τε τὴν Σελήνην καὶ ὁ αὐτὸ ἀμφοτέρους τοῦ Ἐνδυμίωνος. εἶτ' ὀλίγῳ κοιμωμένου τὸ μειρακίου συνεχῶς ἐπιστᾶσα ἐρεθεμβύσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμῳδοῦσα ἐπ' αὐτόν, τὸν μὲν, ἀγανακτῆσαι, τὴν δὲ Σελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦτο τὴν Μύιαν μεταβαλεῖν· καὶ
D ἔστι τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοιμωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένοις ἔτι τοῦ Ἐνδυμίωνος. καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ὀπτυμία, οὐκ ἀγελιότητος ἀλλ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δύναται τὸν ἀπολαύει, καὶ τοῦ καλλους τι ἀποθλίβεται. ἐλέγετο δὲ καὶ τις παλαιοῖς καὶ γυνὴ τὴν ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ, καὶ σοφὴ· καὶ ἄλλη ἑταίρα τοῦ

Ἀττικοῦ ὑπερφυὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, Ἡ Μύια ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας· ὅτων οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μυίας ὄνομα,

ἤδη οἱ γονῆς ἡδοῦντο ταῖς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὴν οὖν τραγῳδία, καὶ σοῦ μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μυίας, ὡς ἐν τούτοις,

Δεινόν γε τὸν μὴν μυῖαν ἀλκίμῳ θένει
Πηδᾶν ἐπ' ἀνδρῶν σώμαθ', ὡς πληθῇ φόνου·
Ἄνδρας δ' ὁπλίτας πολέμιον παρθεῖν δόρυ.

πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν καὶ περὶ μυίας τῆς Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμος ἦν ἅπασιν ἡ καθ' αὐτὸν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μεγάλαι τινὲς μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ, κύνας, τραχύταται τὸν δόμβον, καὶ τὸν πτῆσιν ὠκύταται· εἰσὶ καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸν χειμῶνος ὅλου ἀστροι διαπαρτερεῖσιν, ὑπερεσθιόμεναι τοῖς ὀρόφοις μέλιτα. ἐφ' ὧν καὶ ἐκεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀῤῥένων δρῶσι, βαίνοντες ἐπ' ἀμφοῖν μέρει, καὶ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλοῦν ὄντα κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω, καὶ τὴν παροιμίαν, Ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιῶν.

A neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca meminit, ſicut in his:

Graue quidem & moleſtum eſt forti robore
Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur:
Viros autem armatos hoſtilem haſtam timere.

Multa etiã de Muſca Pythagoræ poſſem dicere, niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. Naſcuntur & maximę quædam muſcæ, quas militares multi appellant, nonnulli verò, canes, ſonitu aſperrimæ, & volatu velociſſimæ. Hæ & longiſſimæ vitæ ſunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud eſt admiratione digniſſimum, quòd vtrunque & fœminarum & marium faciunt, conſcendúntque viciſſim, vt Mercurij & Veneris filius, qui miſta natura fuit, & duplici forma. Poſſem etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem, ne videar, ſecũdùm prouerbium, Ex muſca elephantem facere.

B

ΠΡΟΣ ΑΠΑΙΔΕΥΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΩΝΟΥΜΕΝΟΝ.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRORVM LONGA SVPELLECTILE TVMENTEM, SERMO.

Anaſtaſio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irriſione obiurgat ex popularibus ſuis, vt videtur, quendam diuitem, & multos vndique libros commercantem, cæterùm indoctum, & nullis bonis ſtudiis conuerſatum. Illud oſtendens, quòd non librorum copia & ſpecioſa ſupellex, ſed aſſidua ac diligens lectio doctum faciat. Atque ab hac propoſitione ſtatim exorditur quoque, vt dicat errare illum, ſi quia libros multos ac pretioſos habeat, propterea ſe putet inter doctos ac eruditos recenſendum eſſe. Rationes ſumuntur à cauſſis, & qualitate perſonæ, videlicet quoniam ipſe prorſus literarum ignarus ſit; & non libri, ſed librorum lectio eruditos faciat, perinde vt nec arma militem, ſed animus præſens, & vtendi peritia. Atque hoc argumentum poſtea multis ſimilibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiuſmodi ſunt, vt miram elegantiam ac feſtiuitatem habeant. Poſtea autem & factum illius in ſuſpicionem vocat, & à cauſſis finalibus criminatur, quas ipſas quoque vt vanas & indignas pleraſque confutat & irridet, præcipuè vltimam, qua videbatur Imperatoris ſeu regis, vt ipſe vocat, gratiam ambire: quam à circunſtantiis perſonæ refellit, & ſtultitiam illius comparatione quadam depingit. Ad poſtremum grauiter atque acerbè obiurgat illum, & commonet quibus rebus relicto hoc inutili coëmendorum librorum ſtudio, incumbere potiùs debeat, quò videlicet & rei conſulat, ac famæ ipſe ſuæ.

A T crede mihi, quod tu putas, haud ex eo consequêre quod agis. Persuasum enim cùm habeas futurum, vt si omni studio optimos vndique libros coëmeris, ipse quoque inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuersum accidit, atque hoc demum argumento tua inscitia & inertia vulgo proditur. Tametsi profectò optimos codices minimè comparas, sed vt quisque à bibliopola laudatus est, fidem habes: ac prorsus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, istisque codicum cauponibus pulchrè partus est thesaurus. Nam quo pacto tu queas dignoscere veteres ac eximios, aut futiles aut putidos? nisi inde coniicias, quòd arrosi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineisque vtaris æstimatoribus: quî enim credam liquidò ac certò hæc te posse peruidere? Et vt dem tibi hanc cognitionem perspectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura absoluta descripserunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptissime? qui neque scriptorum speciem consideras, neque profectò magis vti scis, quàm cæcus frui pueri venustissima facie? Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium vsque, libris incumbis, & nonnulla valde festinata lectione percurris, vt sæpe lumina os anteuortant, sed hoc non etiam satis est, nisi noris virtutē quoque totius & vitia orationis, sensúmque scriptorum intelligas, & quæ structura sit verborum, & quàm ad certam quandam miniméque fallacem amussim cuncta auctor exegerit, mox cernas ambigua, syncera parum ac concinna: quid mihi respondebis? Num hæc nosse te, cùm nunquam didiceris? An verò sicut ille quondam pastor, aureum ramum à Musis tu quoque accepisti? Sed Helicona certè, vbi Musas habitare aiunt, non ita es à puero instructus, vt audieris opinor vnquā nominari, & meminisse Musarum tibi religio est. Nam cum pastore sanè, quanquam aspero & multo sole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæso verò te per Libanitidem, concede hoc mihi, vt quædam tuorum facinorum prætermittam)

A

B

C

D

ΚΑΙ μὴν σαυτὸν ὅτι οὐ θέλεις, οὐ νῦν ποιεῖς. οἶμαι μὲν γὰρ σε παιδείας καὶ αὐτὸς εἶναί τις δόξειν, εἰ σπουδῇ συνωνούμενος τὰ κάλλιστα τῶν βιβλίων. τὸ δέ σοι πρὸς τὰ κάτω χωρεῖ, καὶ ἔλεγχος γίγνεται τῆς ἀπαιδευσίας πως τοῦτο. μάλιστα δὲ σοῦ τὰ κάλλιστα ὠνῇ, ἀλλὰ πῇ δύεις τοῖς ὡς ἔτυχεν ἐπαινοῦσι, καὶ Ἑρμαῖον εἰ τῶν τὰ τοιαῦτα ὑπογλαυκιμένων τοῖς βιβλίοις, καὶ θησαυρὸς ἕτοιμος τοῖς καπήλοις αὐτῶν. ἢ πόθεν γάρ σοι διαγνῶναι δυνατὸν, τίνα μὲν παλαιὰ, καὶ πολλοῦ ἄξια, τίνα δὲ φαῦλα, καὶ ἄλλως σαπρὰ, εἰ μὴ τῷ διαβεβρῶσθαι, καὶ κατακεκόφθαι αὐτὰ τερμιήρεσιν, καὶ συμβούλοις τοῖς σαῖς ὑπὸ πλῆθος ἐξέπασιν ὠδαλγαμβαίοις; ἐπὶ τῶν ἀκεραίων, ἢ τῶν ἀσφαλῶς σε ἀῤῥώστων, πῆς, ἢ ποία διάγνωσις; ἵνα δέ σοι δῶ αὐτὰ ἐκεῖνα κεχρικέναι, ὅσα ὁ Καλλῖνος ἐς κάλλος, ἢ ὁ ἀοίδιμος Ἀττικὸς σοὶ ὑπομελείᾳ τῇ πάσῃ γράψαιεν, σοὶ τί ὄφελος, ὦ δαιμόνιε, τῶν κτήματος, οὔτε εἰδότι ὃ κάλλος αὐτῶν, οὔτε χρησαμένῳ ποτὲ σοὶ μᾶλλον, ἢ τυφλὸς αὖ τις ἀπολαύσειε κάλλους παιδικοῦ; σὺ δὲ, ἀνεῳγμένοις μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρᾷς τὰ βιβλία, καὶ, νὴ Δία, καταχαρῶς, καὶ ἀναγιγνώσκεις ἔνια πάνυ ὑπερέχων, φθάνοντος τῷ ὀφθαλμῷ τὸ σῶμα. οὐδέπω δὲ τοῦτό μοι ἱκανὸν, ἵν᾽ μὴ εἰδῇς τίνα χρεία, καὶ κακίαν ἑκάστου τῶν ἐγγεγραμμένων, καὶ σαπίης, ὅστις μὲν ὁ νοῦς σύμπασι, τίς δὲ ἡ τάξις τῶν ὀνομάτων, ὅσα τε πρὸς τὸν ὀρθὸν κανόνα τῶν συγγραφῶν ἀπηκρίβωται, καὶ ὅσα κἀβδηλα, καὶ νόθα, καὶ παρακεκομμένα. τί οὖν φῂς, καὶ ταῦτα μὴ μαθὼν ἡμῖν εἰδέναι; πόθεν εἰ μή ποτε παρὰ τῶν Μουσῶν κλάδον δάφνης, καθάπερ ὁ ποιμὴν ἐκεῖνος λαβών; Ἐλικῶνα μὲν γάρ, ἵνα διατρίβειν αἱ θεαὶ λέγονται, οὐδὲ ἀκήκοας, οἶμαι, ποτε, οὐδὲ διατριβὰς τοιαύτας ἡμῖν ἐν παισὶν ἐποιῶ· σοὶ καὶ μεμνῆσθαι Μουσῶν αὐόσιον. ἐκεῖναι γὰρ τῷ ποιμένι μὲν οὐκ ἂν ὠκνησάν φαιδρῷ σκληρῷ αἰδρὶ, καὶ δασεῖ, καὶ πολιῷ τὸν ἥλιον ὑπὸ τῶν σώματι ἐμφαίνοντι, οἷός δὲ σοί. καὶ μοι, πρὸς τῆς Λιβανίτιδος, ἄφες ἐν τῷ παρόντι ὃ μὴ σύμφυτα σαφῶς εἰπεῖν,

οὐδὲ

τοῦδε ἐγκεῖ γλυέαθαι ποτ' αὐ δῦ οἶσ' ὅπι κατηξίωσθω, ἀλλ' αὐτὶ τῆς δάφνης μύρρίνη αὐ ἢ καὶ μαλάχης φύλλοις μασιχόσας, ἀπήλασεν αὐ τῶν τοιούτων, ὡς μὴ μιαίνοι μήτε τὸν Ολμειὸν, μήτε τινὸ τῦ ἵππου χρώτω, ἄφρ' ὃ ποιμνίοις διψῶσιν, ἢ ποιμαίνουσι σώμασι καθαρῆς πότιμα. καίτοι τοῦδε εἰ πάνυ αἰσχύντερος εἶ, καὶ αὐθρῶπος τὰ βιαῖα, βλεμήσας δῦ ποτε εἰπεῖν ὡς ἐπαιδεύθης, ἢ ἐμέλησέ σοι πώποτε τῆς ἐν χερῶ τοιᾶς τὰ βιβλία σπουδαίας, ἢ ὡς διδάσκαλός σοι ὁ δεῖνα, ἢ τοῦ δεῖνι ξυνεφοίτας. ἀλλ' ἐνὶ τούτῳ μόνῳ πάντα σκῆνα αἰσθρα μεῖαζ νῶν ἐλπίζεις, τῶν κτᾶσθαι πολλὰ βιβλία. χὦ δὴ τοῦτο, εἶχε ξυλλαβὼν σκῆνα τὰ τῦ Δημοσθένους, ὅσα τῇ χειρὶ τῇ αὐτῦ ὁ ῥήτωρ ἔγραψε, καὶ τὰ τῦ Θουκυδίδου, ὅσα τοιαδὶ τῦ Δημοσθένους, καὶ αὐτὰ ὀκτάκις μετεγλεγραμμένα διέρρηται καλῶς. εἰ ἅπαντα σκῆνα κτήσῃ, ὅσα ὁ Σύλλας Αθλιώτην εἰς Ιταλίαν ἐξέπεμψε, τί αὖ σὺ τούτου πλέον εἰς παιδείαν κτήσαιο, καὶν ὑποβαλλόμενος αὐτὰ ὑπακούσῃς, ἢ ξυγκολλήσας, καὶ ὑποβαλλόμενος τοιούτοις; τί θηκος γὰρ ὁ πίθηκος, ἢ παροιμία φησὶ, κἂν χρύσια ἔχῃ σύμβολα. καὶ σὺ τοίνυν βιβλίον μὲν ἔχεις ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἀναγινώσκεις ἀεί· τῶν δὲ ἀναγνωσκομένων οἶσθα τοσόν, ἀλλ' ὄνος λύρας ἀκούεις, κινεῖν τὰ ὦτα. ὡς εἴγε ὃ κεκτῆσθαι τὰ βιβλία, καὶ πεπαιδεῦσθαι ἀπέφαινε τὸν ἔχοντα, πολλοῦ δῦ ὡς ἀληθῶς ὃ κτῆμα ἐμοῦ ἄξιον, καὶ μόνων ὑμῶν τῶν πλουσίων, εἰ ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐμοῦ τρία σθαι, τοὺς πένητας ἡμᾶς ὑποβάλλοντας. ὡς δὲ τοῖς ἐμπόροις, καὶ τοῖς βιβλιοπάλοις ἔοικεν αὐ πεῖ παιδείας, τοσαῦτα βιβλία ἔχουσι, καὶ πωλοῦσιν; ἀλλ' εἴγε διελέγχειν ἐθέλοις, οὐ μικρὸν σκείνους πολύ σου τὰ ἐς παιδείαν ἀμείνους, ἀλλὰ βαρβάρους μὲν τινὸ φωνῶ, ὥσπερ σύ, ἀξιωέτους δὲ τῆ γνώσῃ, οἵους εἰκὸς εἶ τοὺς μηδὲν τῶν καλῶν καὶ αἰσχρῶν καθεωρακότας. καίτοι σὺ μὲν δύο ἢ τρία πρὸ αὐτῶν σκείνων τριάκοντος ἔχεις· οἱ δὲ, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἅψῃ χειρὸς ἔχουσιν αὐτά. τίνος οὖν ἀγαθοῦ ὠνῆ τοῦτα, εἰ καὶ μὴ τοῖς ἀποθήκης αὐτοῖς τῶν βιβλίων ἠγῆ πεπαιδεῦσθαι, τοσαῦτα διεξιόντας παλαιῶν ἀνδρῶν ξυγγράμματα; καί μοι, εἰ δοκεῖ, ἀπόκριναι. μᾶλλον δὲ ἐπεὶ τοῦτό σοι ἀδύνατον, ὑπόνυσσον γοῦν, ἢ αἰσθύσσον τοῖς τὰ ἐρωτώμενα.

A talis inquam ne aſpectum quidē, ſat ſcio, ferrent, at potiùs myrto vel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeum aut Caballi fontem, quibus gregibus ſanè horúmq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimis quam es fortis, vt auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutum, aut ſtuduiſſe vnquam vt verè probatos codices tibi faceres familiares: vel quòd hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorū aceruum congeſſeris. Proin-
B de ſi hoc es animo, age, conquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam vt tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, vt ſuper his dormias, affixos tibi vbique circumferas, num ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur, Simia eſt ſimia, etiam ſi aureum cultū geſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas legiſque ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus
C lyram auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet, pretioſa profectò res erat, & vobis tātùm diuitibus propria, ſi quidem veluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorum tanta copia eſt, qui deſtrahunt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare: nempe ſermone ruſtico vtuntur, mente nihil valent, quales meritò ſunt qui in honeſti & turpis contemplatione nunquam ſunt verſati. & tu vnum modò aut alterum
D codicem redis mercatus, iſti diu noctúque in manibus voluunt: quid ergo commodi hīc expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quæ tot veterum auctorum ſcripta complectuntur? Age verò, ſi non eſt moleſtum, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm vt poſſis, ſaltem annue vel abnue ea quæ ſum rogaturus.

Quæso te, si quis tibia canendi artis ignarus prorsus, fortè sit nactus Timothei tibias, aut quas Ismenias septem talentis emit Corinthi, án ne arte inflabit? vel nullus vsus huic rei erit, qua scitè vti nequit? Rectè sanè abnuisti. Nam neque quibus Marsya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, vt concinnum quiddam inspiret, qui nunquam didicerit. Verùm si quis Herculis arcus habeat, cùm Philoctetes non sit, qui solus tendere potuit, & quod collimasset figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum sagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conscendit: ille si pulcherrimam & aduersus ventorum procellarúmque impetus munitissimam sit nauem sortitus, hic verò Centauro satum, aut generosissimæ notæ equum, vtrumque derisum iri opinor, quòd neuter suis bonis vti possit. Annuis? Obsecro verò hoc etiam concede, si quis, velut tu es, indoctus, infinitos sibi libros acquirere laboret, censen' aliud hoc suo facto quàm risus & iocos eruditis facturum? Quid cessas annuere? nam argumentum clarum est, quíque hoc ita fieri cernunt, vulgatum illud haud dubiè inclamant: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multo antè in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, vsturis vterque pes deperierat: ille tam miserabilem fortunam expertus, infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper deridiculum comminiscebatur: crepidas pulcherrimas & nouas semper cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, essent conspicua. Nunquid verò his adsimilia facis tu quoque? qui cùm clauda mente sis, ac ficulneis sensibus, emis auratos soccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè possit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poësin sæpenumero repositam est cernere, accepto aliquis libro legat tibi secundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui isthic depictus est vehementer absurdus homo,

A εἴ τις αὐλὸν μὴ ὀπισάμυος, κτήσαιτο τοὺς
Τιμοθέου αὐλοὺς, ἢ τοὺς Ισμηνίου, οὓς ἑπτὰ
ταλάντων ὁ Ισμηνίας ἐν Κορίνθῳ ἐωρία το,
ἆρα ἂν φυσήσει τοῦτο καὶ αὐλὸν δυνήσεται; ἢ οὐδεὶς
ὄφελος αὐτῷ τῆς κτήσεως, οὐκ ὀπισαμύου
χρήσασθαι τῷ τέχνῃ; Οὔκουν αἰνέσεις.
οὐδὲ γὰρ τοὺς Μαρσύου ἢ Ολύμπου κτησά-
μυος, αὐλήσειν ἄν, μὴ μαθών. τί δ' εἴ τις τὸν
Ηρακλέους τὸξα κτήσαιτο, μὴ Φιλοκτή-
της ὤν, ὡς δυνατὸν εἶναι στεῖλαί τε αὐτὰ, &
ὅτι σκοπὸν τοξεῦσαι, τί σοι καὶ δοκεῖ; ἆρ' ἂν ὀπιδείξαιεν τί ἔργον τοξότου ἄξιον;
B αἰνέσεις τοῦτο. καίτοι οὐδὲ ὁ κυβερνᾶν
οὐκ εἰδὼς, καὶ ἱππεύειν μὴ μεμελετηκώς, εἰ
ὁ μὲν, ναῦν καλλίστην ἐμβαλόντι τοῖς ἄπα-
σι, καὶ εἰς κάλλος καὶ εἰς ἀσφάλειαν κάλλιστα
ἐξηρτισμένην, ὁ δὲ, ἵππον κτήσαιτο Μήδην,
ἢ κελητίζειν, ἢ κομποφόρον, ἐλέγξειεν ἄν,
οἶμαι, ἑκάτερος, οὐκ εἰδὼς ὅ, τι χρήσαιτο
ἑκατέρῳ. ὀπινύεις καὶ τοῦτο; πείθου δή, καὶ
τοῦτό μοι ὀπίνυσον, εἴ τις ὡσαύτως οὐ ἀπαί-
δευτος ὤν, ὠνοῖτο πολλὰ βιβλία, οὐ σκόμ-
ματα οὐδὲ εἰς ἀπαίδευσίαν καθ' ἑαυτὸν σκο-
φέρει; τί οὖν καὶ τοῦτο ὀπινύειν; ἔλεγχος
γάρ, οἶμαι, σαφὴς οὗτος, καὶ τῶν ὁρώντων ἕκα-
C στος αὐτὸς ὃ πανταχοῦ πανταχοῦ σκῶμμα ὀπιφέγ-
γεται, τί χοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ; Καί γέ-
νετό τις οὐ πάνυ πολλοῦ ἐν Ασίᾳ πλούσιος
ἀνὴρ, ὃν συμφορᾷ ἀποτμηθεὶς ἀμφοτέ-
ρους τοὺς πόδας, ἀπὸ κρύους, οἶμαι, ἀποσα-
πέντας, ἐπειδή ποτε διὰ χιόνος ὁδοιπορῆσαι
ξυνέβη αὐτῷ· οὗτος οὖν τοῦτο μὲν ἐλεεινὸν
ἐπεπόνθει, καὶ θεραπεύων τὴν δυσχέρειαν, ξυ-
λίνους πόδας πεποίητο, καὶ τούτοις ὑποδού-
D μενος, ἐβάδιζεν, ὀπισθεν ἕξ ὀθνείους ἅμα τοῖς
οἰκέταις· σκῶμμα δ' ἦν γελοῖον ἐποίει, κρηπῖδας
γὰρ καλλίστας ἐωνεῖτο νεοτμήτους ἀεὶ, καὶ τὴν
πλείστην σκευασίαν περὶ τούτους εἶχεν,
ὡς καλλίστοις ὑποδήμασι κεκοσμημένα εἴη
αὐτῷ τὰ ξύλα, οἱ πόδες δή. ἃ τοῦτα οὕτω δὴ σὺ
ποιεῖς, χαλκοῦν μὲν ἔχων τὸν συκίνεον τὸν γνώ-
μονα, ὠνούμενος δὲ χρυσοῦς ἐμβάδας, οἷς μόλις
ἄν τις δὴ ἀρτίπους ἐμπεριπατήσειεν; ἐπεὶ δὲ
ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Ομηρον ἐωρῶ πολλα-

χοῦ, ἀναγνώτω σοί τις αὐτὸν καθεζόμενος τὴν βίβλον τῆς Ιλιάδος ῥαψῳδίαν, ἧς τὰ μὲν ἄλλα μὴ ἐξε-
τάζειν· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς σέ. πεποίηται δέ τις αὐτὸν δημηγοροῦντα, παγγέλοιος ἀνὴρ πρὸς,

ἀλλ' ἀτρόφος ὁ σῶμα, καὶ λελωβημένος. ὁκ- A mutilo ac portentoso corpore, qui isthic
νος τοίνυν ὁ Θερσίτης ὁ Τιόδης, εἰ λάβοι τὰ
Ἀχιλλέως πανοπλίαν, οἴῃ ὅτι αὐτίκα ἀφ'
τῦτο καὶ καλὸς ἄμα, καὶ ἰσχυρὸς αὖ γένοιτο,
καὶ διαπηδήσεται μὲν τὸν ποταμὸν, ὀπιθο-
λώσῃ δὲ αὐτῦ ὁ ῥῆθεν τὰν φόνῳ τῶν Φρυ-
γῶν, ἀποκτενῇ δὲ τὸν Εκτορα, καὶ τὸν ἐκεῖνα, καὶ τὸν
τὸν Λυκάονα, καὶ τὸν Ἀστεροπαῖον, μηδὲ φέ-
ρειν ὅτι τῶν ὤμων τὰ Μελίαν δυνάμενος; ἦ
αὖ εἴποις. ἀλλὰ καὶ γλῶτταν αὖ ὀφλισκάνοι,
χαλκῶν ὑπὸ τῇ ἀσπίδι, καὶ ὅτι σῶμα κα-
τατίθεται ὑπὸ τῦ βάρεος, καὶ ὑπὸ τὰν
κεφαλὰ, ὁπόταν αἰσθάνῃ, δάκνει τοὺς τῶν
Γλαῦκας ἐκείνας αὐτῦ ὀφθαλμοὺς, καὶ τὸν
γόμφακα ἐπαίρων τὰν τῦ μεγαφρένα κυρτώ-
ματι, καὶ τὰς κνημῖδας ὀπισυρόμενος, καὶ
ὅλως αἰσχιόνων ἀμφοτέρως, ἢ τὸν δημιοργὸν
αὐτῶν, καὶ τὸν διασκευάσαντα. τὸ αὐτὸ δὴ κἢ σὺ πά-
σχων, ἦ χρῇς, ὁπόταν τὸ μὲν βιβλίον, ἐν τῇ
χερὶ ἔχῃς παλίγκαπον, πορφυρᾶν μὲν ἔχον τὰν
διφθέραν, χρυσοῦν δὲ τὸν ὀμφαλόν. ἀναγ-
νώσῃ δὲ αὐτὸ βαρβαρίζων, καὶ καταμ-
μύων, καὶ διαστρέφων, ὑπὸ μὲν τῶν πε- C
παιδευμένων καταγελώμενος, ὑπὸ δὲ τῶν
ξυόντων σοι κολάκων, ἐπαινούμενος. οἱ καὶ
αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους διαστρεφόμενοι, γλῶτ-
τα πολλά. θέλω δέ σοι διηγήσασθαί τι Πυ-
θοῖ γενόμενον. Ταραντῖνος, Εὐάγγελος τὸ ὄ-
νομα, τῶν ὁκ ἀφανῶν ἐν τοῖς Ταραντί-
νοις, ἐπεθύμησε νικῆσαι Πύθια. τὰ μὲν οὖν τῆς
γυμνῆς ἀγωνίας, αὐτίκα ἐδόκει αὐτῷ ἀδύ-
νατα εἶ), μήτε ποσὶ ἰσχὺν, μήτε ποσὶ ὠκύ-
τητα δῦ πεφυκότι· κιθάρᾳ δὲ, καὶ ᾠδῇ,
ῥᾳδίως κρατήσειν ἐπείθη ὑπὸ τῶν κατα-
γέλτων αἰδεσίμων, οἷς εἶχε ποσὶ αὐτὸν, ἐπαι- D
νοῦντων, καὶ βοώντων, ὁπότε καὶ ὁ σμικρό-
τατον ἐκλύσειν αἰσχρύσαιτο. ἦκεν οὖν εἰς τοὺς
Δελφοὺς, τά τε ἄλλα λαμπρὸς, καὶ δὴ κἢ
ἐσθῆτα χρυσόπαστον ποικασάμενος, καὶ στέφα-
νον δάφνης χρυσῆς κάλλιστον, ὡς αὐτὶ καρ-
πὸν τῆς δάφνης, σμαραγδους εἶ) ἰσομεγέ-
θεις τὰν καρπῷ. τὰν μὲν γε κιθάραν αὐτὰν,
ὑπερφυές τι χρῆμα, εἰς κάλλος, καὶ πο-
λυτέλειαν, χρυσοῦ μὲν τῦ ἀκηράτου πά-
σαν, στεφάνοις δὲ ἐκ λίθοις ποικίλοις κεκαλλωπισμένην, Μουσῶν μὲν ἑξὰ, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ
Ορφέως ἐντετορυμένων· θαῦμα μέγα τοῖς ὁρῶσιν· ἐπεὶ δ' ἦν ποτε καὶ ἦκεν ἡ τῶν ἀγώνων ἡμέρα,

concionatur. Thersites est. Ille inquam huiusmodi si adeptus sit Achillis arma, putásne propterea fortem iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium transiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat post Lycaona & Asteropæum, Hectorem, cùm ne Meliæ quidem pondus humeris sustinere queat? Negabis opinor, ac potiùs dices, dũ post clypeũ claudicaret, mox humi procumberet impar armorum oneri, si quando sublato capite è galea prospectaret, suos istos intortos oculos ostendens, deinde loricæ subiecto gibbo velut tuberes, & ocrearum dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices risum omnibus moturа, & ipsum dehonestaturum primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu verò nunquid animaduertis prorsus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ sunt, at tu barbara voce legis, deformans & euertens scriptoris dignitatem? Hæc cùm facere te vident, non solùm eruditi ridere solẽt, sed tui etiam assentatores, quorum consuetudine vnicè oblectaris, auersi se intuentes, à cachinno minimè abstinent. Age vero, narrabo tibi quod Pythiis gestum memoratur: Tarẽtinum quendam Euangelum apud Tarentinos non obscuro loco natum nec incelebrem, inuasit cupido vincendi Pythia: vbi in iis quæ nudi certamina ineunt, non posse fieri vt superior euaderet, quippe qui nẽque robore, neque pedum velocitate esset præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia præreptum esse, persuaserant pestes illæ quas apud se fouebat, laudantes & applaudentes ad exilissimum quenque cantus strepitum. Itaque venit Delphos veste auro insigni, & corona aureis lauri foliis plexa splendens: hæc verò etiam smaragdis lauri fructui æqualibus variegata erat. At cithara, visu mirabile, apparatu diues, ex purissimo auro fabricata, annulis & gemmis passim ornata, susque locis, Musarum, Apollinis & Orphei imaginibus sculpta, suspensos expectatores animis tenebat. Iam autem venerat dies quo in theatrum erat descendendum:

conueniunt tres certaturi, obtigítque A
ſors Euangelo vt ſecundo loco caneret:
procedit ille poſt Theſpin Thebanum,
qui non malè ſuas partes egerat, auro,
ſmaragdis, beryllis, hyacinthis totus col-
lucens: ipſa purpura, quæ auro contexta
viſebatur, commendabat hunc cultum
mirificè: quibus cùm iam ſtupentes red-
didiſſet, ac noua quadam & incredibili
ſpe repleſſet ſpectatores, cùm omnino iã
& citharam pulſare, & adcinere eſſet ne-
ceſſe, perſonat agreſte quiddam, inérſ-
que & incompoſitum: ſimul dum immo-
dicè citharã increpat, rumpit tres fides:
cantus autem planè ineptus erat, & ſolu-
tus, ita vt ab hominibus qui aderant, ri- B
deretur: ſed ludorum præfecti offenſi ho-
minis temeritate, loris cæſum è theatro
proiecerunt. Hîc verò iucundiſſimum
erat ſpectaculum aureus ille Euangelus,
cùm per mediam ſcenam traheretur ab
his qui verbera infligebant, lacrymans,
crura plagis cruentus, humi interim col-
ligens delapſos dum vnà vapulat, citha-
ræ annulos. Exiguo autem temporis ſpa-
tio interpoſito prodit Eumelus quidam
Eleus, pervetuſtã citharam afferens, cu-
ius lignei erant clauuli, ipſe veſtẽ indutus
vix vnà cum ſerto decem denariorũ pre- C
tij. At ille & bellum edebat carmen, & ri-
tè ſicut ars poſcebat, chordas feriens mo-
dulabatur: itaque & victor abibat præco-
nis voce proclamatus, ridens interim E-
uangelum, qui nequicquam citharа ac
annulis iſtis ſeſe oſtentaſſet. Et aiunt ſic
fuiſſe allocutum: Aurea lauro redimitus
es Euangele, & quid ni? opibus enim va-
les: me verò quia pauper ſum, Delphica
oportet eſſe contentum. Veruntamen
hoc commodi tuus tibi ornatus peperit,
quòd cùm neminem tui miſereat, ode-
rint omnes iſtas tam ineptè ſuperfluas de-
licias. Mirum verò ni pulchrè tibi cũ hoc D
Euangelo cõueniat, quatenus ne tu qui-
dem ſpectatorum cachinnos quicquam
moraris. Arbitror autem non intempe-
ſtiuum eſſe, vt Leſbiã quandam fabulam
tibi narrem. Cùm Orphea Threſſæ mu-
lieres dilaniaſſent, ferunt, caput vatis
vnà cum lyra cùm primùm Hebrus exce-
piſſet, in nigrum Pontum iectum, ac
ita ſimul nataſſe caput ac lyrã, illo lugu-
bre quiddam in Orphei necem canente,

πρῶς μὸ ἦσαν· ἔλαχε δὲ μέσος αὐτῶν ὁ
Εὐάγγελος ἄδειν, καὶ μετὰ Θέσπιν τὸν Θη-
βαῖον ἐφαύλως ἀγωνισάμενον. εἰσέρχεται
ῥοδῶν ὅλος παρελαμπόμενος ταῖς χρυσοῖς, καὶ
λίθοις σμαράγδοις, καὶ βηρύλλοις, καὶ ὑακίν-
θοις· καὶ ἡ πορφύρα δὲ ἐπέρρεπε τῆς ἐσθῆ-
τος, ἣ μεταξὺ τῶν χρυσῶν διεφαίνετο. τούτοις
ἅπασι παρεκπλήξας ὁ θεατὰς, καὶ θαυμα-
στῆς ἐλπίδος ἐμπλήσας τοὺς θεατὰς, ἐπειδή
ποτε καὶ ᾄσας καὶ κιθαρίσας πάντως ἔδει, ἀ-
ναχρέεται μὸ ἀνάρμοστόν τι, καὶ ἀσυμπα-
κτον, ἀπορρήγνυσι δὲ τρεῖς ἅμα χορδὰς σφο-
δρότερον τῶν δέοντος ἐμπεσὼν τῇ κιθάρᾳ, ᾄ-
δει δὲ ἀρύχεται ἀπόμουσόν τι, καὶ λεπτὸν,
ὥστε γέλωτα μὸ πάντων ὀφλεῖν τὸν θεα-
τῶν· τοὺς ἀθλοθέτας δὲ ἀγανακτήσαντας ὑπὸ
τῆ τόλμη, μαστιγώσαντας αὐτὸν, ἐκβαλεῖν
τοῦ θεάτρου. ὅτε δὴ καὶ γελοιότατος ὤφθη, δα-
κρύων ὁ χρυσοῦς Εὐάγγελος, καὶ ὑπὸ τῶν
μαστιγοφόρων συρόμενος διὰ μέσης τῆς σκη-
νῆς, καὶ τὰ σκέλη καθηματωμένος ὑπὸ τῶν
μαστίγων, καὶ συλλέγων χαμόθεν τὰς κιθά-
ρας τὰς σφενδόνας (ὀξέπεσωκέισαν γὰρ,
κἀκείνης ξυμμαστιγουμένης αὐτῷ) μικρὸν
δὲ ὑπιχὼν μετ' αὐτὸν, Εὔμηλός τις Ηλεῖος
εἰσέρχεται, κιθάραν μὸ παλαιὰν ἔχων, ξυ-
λίνους δὲ κόλλοπας ὑπειμένων, ἐαθῆτα δὲ,
καὶ μόγις σεσωρευμένην δέκα δραχμῶν
ἀξίαν, ἀλλ' οὔτός γε ἆσας δεξιῶς, καὶ κιθα-
ρίσας κατὰ τὸν νόμον τῆς τέχνης, ἐκρότει, καὶ
ἀνεκηρύττετο, καὶ τῷ Εὐαγγέλῳ κατεγέλα,
μάτην ἐμπομπεύσαντος τῇ κιθάρᾳ, καὶ
ταῖς σφενδόναις ἐκείναις. καὶ εἰπεῖν γε λέγε-
ται πρὸς αὐτὸν, ὦ Εὐάγγελε, σὺ μὸ χρυσῶν
δάφνῃ πεπεισαι, πλουτεῖς γὰρ, ἐγὼ δ' ὁ πέ-
νης, τῇ Δελφικῇ· πλὴν τοῦτό γε μόνον ὠνή-
σω τῆς σκηνῆς, ὅτι μηδ' ἐλεύθερος ὑπὸ τῆ ἠτ-
τῃ ἀφῆχη, ἀλλὰ μισούμενος πρὸς ἑτέρῃ δρᾷ
τῇ ἀτεχνόν σου ταύτῃ ἐς πεῖραν τρυφήν.
πρεπόδα δή σοι γὰρ Εὐάγγελος εἶναι, πρὸς ὅσον
σοί γε ὑδὲ ὀλίγον μέλει τῶν γέλωτος τῶν θεα-
τῶν. οὐκ ἄκαιρον δ' ἂν γένοιτο, καὶ Λέσβιον
μῦθόν τινα διηγήσασθαί σοι, πάλαι γενόμε-
νον. Ὅτε τὸν Ορφέα διεσπάσμτε αἱ Θρᾷτται,
φασὶ, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ σὺν τῇ λύρᾳ εἰς τὸν Ἕβρον ἐμπεσοῦσαν, ἐμβληθῆναι εἰς τὸν μέλανα
πόντον, καὶ ὅτι πλέων τε τὴν κεφαλὴν τῇ λύρᾳ, τὸν μὸ, ἄδουσ᾽ θρῆνόν τινα ὅτι ὁ Ορφεὺς, ὡς λόγος,

τὴν λύραν δὲ αὐτὴν ἐκκηλεῖν, τὴν αἰόλων ἐμπιτνόντων ταῖς χορδαῖς· καὶ οὕτω μετ' ὠδῆς παρεσενεχθῆναι τῇ Λέσβῳ, κἀκείνους ἀπελθοῦσιν, τὴν μὲν κεφαλὴν καταδῦναι, ἵνα φησὶ νῦν ὁ Βακχεῖον αὐλῶν ἐστι· τὴν λύραν δὲ, ἀναθεῖναι εἰς τὸ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ ὅτι πολύ γε σώζεσθαι αὐτὴν, χρόνῳ δὲ ὕστερον Νέανθον τὸν τοῦ Πιττακοῦ τοῦ τυράννου ταῦτα ἐκ τῆς λύρας πυθόμενον, ὡς σκηλῇ μὲν καὶ θηρία, καὶ φυτὰ, καὶ λίθους, ἐμελῴδει δὲ καὶ μὴ τὴν τοῦ Ὀρφέως συμφορὰν, μηδενὸς ἀπολομένου, παρὰ ἔρωτα τῆς κτήματος ἐμπεσεῖν, καὶ διαφθεῖραι τὸν ἱερέα μεγάλοις χρήμασι, πεῖσαι ἐκκρούσαντα ἑτέραν ὁμοίαν λύραν, δοῦναι αὐτῷ τὴν τοῦ Ὀρφέως· λαβόντα δὲ, μὴ ἡμέραν μὲν ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι, οὐκ ἀσφαλὲς οἰόμενον εἶναι· νύκτωρ δὲ κατὰ κέλευσιν ἔχοντα, μόνον παρελθεῖν εἰς τὸ παράστασιν, καὶ παρκαίειν σάμψον χρυσῷ καὶ σκυταράβδῳ ταῖς χορδαῖς, ἄτεχνον καὶ ἄμουσον νεανίσκον, ἐλπίζοντα ᾠδὴν μέλη τινὰ θεσπέσια ἐκκηλήσειν τὴν λύραν, ὑφ' ὧν πολλοὺς κατελξειν, καὶ κηλήσειν, καὶ μακάριον ἔσεσθαι, κληρονομήσοντα τῆς Ὀρφέως μουσικῆς· ἄγει δὴ ξυνελθόντας πρὸς κύνας παρὰ τὸν ἥλιον (πολλοὶ δὲ ἦσαν αὐτόθι) διαφθεῖραι αὐτόν· ὡς τοῦτο γοῦν ὅμοιον τῷ Ὀρφεῖ παθεῖν, καὶ μόνους ἐφ' ἑαυτὸν ξυγκαλέσαι τοὺς κύνας. ὅτε δὴ καὶ σαφέστατα ὤφθη, ὡς οὐκ ἡ λύρα θέλγουσα ἦν, ἀλλὰ ἡ τέχνη, καὶ ἡ ᾠδὴ, ἃ μόνα ἐξαίρετα τοῦ Ὀρφέως παρὰ τῆς μητρὸς ἐκομίσατο. ἡ λύρα δὲ, ἄλλως κτῆμα ἦν, οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἄλλων βαρβίτων. καὶ τί σοι τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Νέανθον λέγω, ὅπου καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐτέθνατό τις, καὶ ἔτι ἔστιν, οἶμαι, ὃς τὸν Ἐπικτήτου λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμέου ὄντα, τριακοσίων δραχμῶν ἐωρίατο; ἤλπιζε γὰρ, οἶμαι, καὶ ἐκεῖνος εἰ τῷ νυκτερινῷ ἐκείνῳ τοῦ λύχνῳ αἰσθήσεσθαι, αὐτίκα μάλα τὴν Ἐπικτήτου σοφίαν ὅλαν ἐπιτρήσεσθαι, καὶ ὁμοῖος ἔσεσθαι τῷ θαυμασίῳ ἐκείνῳ γέροντι· χρὴς γὰρ, καὶ ὁρῶ, ἄλλος τις τὴν Πρωτέως τοῦ Κυνικοῦ βακτηρίαν, ὡς καταθέμενος, ἤλατο εἰς τὸ πῦρ, θαλάττου κἀκεῖνος ἐωρίατο, καὶ ἔχει μὲν τὸ κειμήλιον τοῦτο, καὶ δείκνυσιν, ὡς Τεγεάται τὸ Καλυδωνίου τὸ δέρμα, καὶ Θηβαῖοι τὰ ὀστᾶ τοῦ Γηρυόνου, καὶ Μεμφῖται τῆς Ἰσιδος τοὺς πλοκάμους.

A hac ventis chordas percellentibus aptos materiæ faciente modos, donec ad Lesbum appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtrisque ereptis, caput sepulchro condiderunt, lyram autem suspenderunt in templo Apollinis: in quo cùm bene longum tempus fuisset adseruata, multis annis pòst Neanthus Pittaci Tyranni filius, cùm quæ de lyra narrabantur, audisset, quòd bestias hac demulsisset Orpheus, plantas & saxa mouisset, quódque ipso iam cæso tamen per vndas lata, nemine modulante resonasset, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi corrupto B sacerdoti persuadet, Orphei lyram alia suppositia, sibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere; nocte sinu occultam efferens, solus in suburbium pergit. Quò vbi venit, lyram pulsare incipit, ac chordas perturbat, sperans stolidus & imperitus artium iuuenis, fore vt diuinum aliquod carmen percussæ fides redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò vellet traheret, vt hoc nomine beatus haberetur, Orphei musices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui C in eo loco erant plurimi, strepitu excita coëunt, ac infelicem istum citharœdum discerpunt: quod ipsum solum cum Orpheo commune habuit, postquam canes adduxerat. Manifestissimè igitur ostensum hoc exemplo est, non lyram esse quæ homines & feras lenierit, sed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibusuis barbitis differente. Quorsum verò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cùm nostra ætate vixerit, &, ni fallor, adhuc superstes est, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis denariis mercatus est, sperans futurum scilicet, vt si noctu ad istam D lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur admirando seni? Sed nuperrimè alius quispiam Protei Cynici baculum, quem cùm in flammam insiluit, reliquerat, emit talento, custoditúmque etiamnum inter reconditas ac charissimas opes habet, ostentátque non secus ac Tegeatæ apri Calydonij tergus, & Thebani ossa Geryonis, & Memphitæ Isidis capillos.

At ille tanti boni possessor, ipsum se quoque stultitia & nugacitate superauit. Viden' quàm pessimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuste opus sit? Ego verò etiam Dionysium quondam scripsisse Tragœdiam accipio, sed qua nihil fuerit vnquam minùs elegans, aut magis ridiculum: quam cùm dedisset legendã Philoxeno, nec ille adulari posset, sed salibus incesseret scriptorem, sæpenumero in lapidicinas coniectus est. Cùm autem Dionysius contemni sese, & vulgo fabulam esse comperisset, nulli operæ ac impensæ pepercit, vt Æschyli pugillaribus quibus sua poëmata describere fuerat solitus, potiretur: quibus acquisitis, iam se plenum ex Æschyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè absurdiora scribebat, quale est Doricum illud: ἦκεν ἡ Διονυσίου χυνή. Et iterum: οἴμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα: nam hoc quoque inde sumptum est. Et hoc: αὐτῆς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολύκειοι βροτοί. Hoc tamen postremum non parum rectiùs in te quadret, quàm Dionysium, & propterea ceras inaurare debebas. Namque obsecro quid consequendi spes est, quòd libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet resecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? sic agis tanquam fructum inde percepturus, & factus es scilicet vehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui sic loqueris, ac potiùs qui piscibus magis es mutus: vitam autem qualem viuas, dictu fœdum est: hoc certè aiunt, tuam illam obscœnitatem extremè odisse vniuersos: quòd si librorum hæc esset culpa, fugiendum ab eis erat quammaxime procul. Duo autem cùm sint quæ à veteribus scriptoribus petas, dicendi virtutem, & honestè viuendi rationes: dum quæ bona sunt imitaris, quæ mala, deuitas: quando neutrum spectatus es, quid aliud comparasse dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac seruis, si negligentiores in codicibus curandis fortè fuerint, verbera? Sed quod sum nunc dicturus, haud scio an tibi summam ignominiam afferat: si quis forte fortuna te conspicatus (sicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, auctor quis sit, orator, historicus, poëta: ac tu ex inscriptione doctus, aptè dicas quæsitum: postea, ita vt fit, dum sermo familiaris progreditur sæpe longiùs, ille laudet aliquid aut accuset scriptorũ,

A αὐτὸς δὲ ὁ τῆς θαυμαστοῦ κτήματος δεσπότης, καὶ αὐτὸν σὲ τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ βδελυρίᾳ ὑπερηκόντισεν. ὁρᾷς ὅπως κακοδαιμόνως διάκεισαι, βακτηρίας ἐς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀληθῶς δεόμενος; λέγεται γὰρ καὶ Διονύσιον τραγῳδίαν ποιῆσαι φαύλως πάνυ, καὶ γελοίως, ὥστε τὸν Φιλόξενον πολλάκις δι' αὐτὴν ἐς τὰς λατομίας ἐμπεσεῖν, ἀδιαφόρως κατέχειν τὸν γέλωτα. σοῦ τοίνυν πυθόμενος ὡς ἐγελᾶται, τὸ Αἰσχύλου πυξίον, εἰς ὃ ἐκεῖνος ἔγραφε, σὺν πολλῇ ἀσυδησίᾳ κτησάμενος αὐτό, ᾤετο ἔνθεος ἔσεσθαι, καὶ κάτοχος

B οὐκ ἂν πυξίᾳ, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῷ σκεύεσι μαχρῷ γελοιότερα ἔγραφεν· οἷς κἀκεῖνο τὸ Δωρικὸν, ἦκεν ἡ Διονυσίου χυνή, καὶ πάλιν, οἴμοι, γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα, καὶ τοῦτο γὰρ οὐκ ἂν πυξίᾳ, καὶ ὅ, αὐτοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μορμολύκειοι βροτοί. τοῦτο μέν γε σοὶ μάλιστα δικαίως ἂν εἰρημένον εἴη, ἢ τοῦ Διονυσίου. καὶ δῆτα τοῦτο χρυσώσας αὐτὸ ἔδει σκῆπτρον ὅ πυξίον. τίνα γὰρ ἐλπίδα καὶ αὐτὸς ἔχων εἰς τὰ βιβλία, καὶ ἀνελίττῃς ἀεὶ, καὶ διαχολλᾷς, καὶ περικόπτῃς, καὶ ἀλείφῃς τῷ χρόκῳ, καὶ τῇ κέδρῳ,

C καὶ διφθέραις περιβάλλεις, καὶ ὀμφαλοὺς ἐπιτίθης, ὡς δή τι ἀπολαύσων αὐτῶν; πάνυ γοῦν ἤδη βελτίων γεγένησαι διὰ τὸν ὠνὸν, ὃς τοιαῦτα μὲν φθέγγῃ, μᾶλλον δὲ τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ, βιοῖς δὲ, ὡς οὐδ' εἰπεῖν καλόν· μῖσος δὲ ἄγελον, φασὶ, παρὰ πάντων ἔχῃς διὰ τὴν βδελυρίαν· ὡς εἰ τοιούτους ἀπεργάζεται τὰ βιβλία, φυγῇ φευκτέον αὐ ὧν ὅτι πορρωτάτω ἀπ' αὐτῶν. δυοῖν δὲ ὄντοιν, ἃ δὴ καὶ παρὰ τῶν παλαιῶν τις κτήσαιτο, λέγειν τε δυνασθαι, καὶ πράττειν τὰ δέοντα, ζῆλῳ τῶν ἀρίστων, καὶ φυγῇ τῶν χειρόνων, ὅτῳ

D μήτε σκῆπτρα, μήτε ταῦτα φαίνηται τὰ περὶ αὐτῶν ὠφελοῦμενος, τί ἄλλο ἢ τοῖς μυσὶ δεσποτείας ὠνῆται, καὶ ταῖς τίλφαις οἰκήτας, καὶ πλαγὰς ὡς ἀμελουσι τοῖς οἰκέταις; πῶς δὲ οὐ κἀκεῖνο αἰσχρὸν, εἴ τις σὲ τῇ χειρὶ ἔχοντά σε βιβλίον ἰδὼν (ἀεὶ δέ τι πάντως ἔχῃς) ἔροιτο οὗ τινος, ἢ ῥήτορος, ἢ ξυγγραφέως, ἢ ποιητοῦ ἐστι; σὺ δ' οὐκ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς εἰδὼς, ταραττόμενος εἴποις τοῦτό γε· εἶτα ὡς φιλῇ τὰ τοιαῦτα σὺν ξυνουσίᾳ παρεγχωρῶν ἐς μῆκος λόγων, ὁ μὲν ἐπαινοῖ τι, ἢ αἰτιῶτο τῶν ἐγγεγραμμένων,

οὐ δὲ ἀποροῖς, καὶ μηδὲν ἔχοις εἰπεῖν, οὐκ A tu verò non habeas quod respondeas,
δῦναί τοτε χανδὸν σοι τὴν γῆν ὦ σταυῷ, ὡς nonne optes tum vt tibi tellus dehiscat,
ὁ Βελλεροφόντης, τὸν βιβλίον; qui in tui perniciem velut Bellerophontes
Δημήτριος δὲ ὁ Κυνικὸς, ἰδὼν ἐν Κορίνθῳ codicem attuleris? Demetrius Cynicus
ἀπαίδευτόν τινα βιβλίον κάλλιστον ἀναγι- cùm Corinthi conspexisset ineruditum
νώσκοντα, τὰς Βάκχας, οἶμαι, τοῦ Εὐριπί- quendam pulcherrimum librum legen-
δου, καὶ τὸν ἄγγελον δὲ ὦ τὸν διηγούμενον τὰ tem, opinor in Bacchis Euripidis locum,
τοῦ Πενθέως πάθη, καὶ τὸ τῆς Ἀγαυῆς ἔργον, vbi nuntius Penthei fatum & factum A-
ἁρπάσας, διέσπασεν αὐτὸ, εἰπών, Ἀμεινόν gaues exponit, arreptum codicem lacera-
ἐστι τοῦ Πενθεῖ ἅπαξ ἀπολέσθαι ὑπ' uit: Satius est, inquiēs, semel à me, quàm
ἐμοῦ, ἢ ὑπὸ σοῦ πολλάκις. Ζητῶ δὲ ἀεὶ à te toties dilaniari Penthea. Scire au-
τοῦτο ἐμαυτὸν, οὕτω καὶ τηλικοῦτον δύρσιν de- tem pervelim (quod ego nulla quantum-
δυκημένη τινὸς ἕνεκα τῷ σοφιστῇ τούτῳ B uis diligenti animi cogitatione assequi
ἐσοφίστευσας τοσοῦτον χρόνον τὰ βιβλίων· possum) cuius rei gratia tanto studio in
ὠφελείας μὲν γὰρ, ἢ χρείας τῶν ἀπ' αὐτῶν, hoc sis versatus. Nam fructus & vsus caus-
οὐδὲ ἂν οἰηθείη τις τῶν ἐμὸν ἐλάχιστόν σε εἰδό- sa nemo putare queat, qui te vel media-
των. οὐ μᾶλλον, ἢ φαλακρὸς ἂν τις ὠνήσαιτο criter nouit: non certè magis quàm si
κτένιον, ἢ κάτοπτρον ὁ τυφλὸς, ἢ ὁ κωφὸς caluus pectinem emat, aut speculum cæ-
αὐλητρίδα, ἢ παλλακὴν ὁ εὐνοῦχος, ἢ ὁ ἠπει- cus, aut tibicinem conducat surdus, scor-
ρώτης κώπην, ἢ ὁ κυβερνήτης ἅρμα. Ἀλλὰ túmve spado, vel nauem qui nullum ma-
μὴ ἐπίδειξιν πλούτου σοι τὸ πρᾶγμα ἔχει, re propinquum habet, aut gubernator a-
καὶ βούλῃ τοῦτο ἐμφῦσαι ἅπασιν, ὅτι καὶ εἰς ratrum. Sed fortassis hac re tuas opes ia-
τὰ μηδὲν σοι χρήσιμα, ὅμως οὐκ πολλῆς τῆς ctas, dum palàm facis, etiam in res tibi ni-
οὐσίας ἀναλίσκεις; καὶ μοὶ ὅσα γε κἀ- C hil vtiles, ex immensis diuitiis esse quod
μὲ Σύρον ὄντα εἰδέναι, εἰ μὴ σαυτὸν φέρων insumas. Atenim quantum ego, qui & ip-
ταῖς τοῦ γέροντος ἐκείνου ἀφηνίασας προ- se Syrus sum, exploratum habeo, nisi te
νεύρασας, ἀπολώλεις ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἤδη, locupletis istius hominis testamento, do-
καὶ ἀγρεκὴν τοσαύτης τῶν βιβλίων. λοιπὸν lo fraudéque mala subingessisses, iamdiu
οὖν δεῖ σκῦτος πεπεισμένον ὑπὸ τῶν κολά- C venum libris datis, fame tibi fuisset
κων, ὡς ὑμόνον καλὸς εἶ, καὶ ἐράσμιος, ἀλλὰ pereundum. At fieri potest vt nunc dein-
σοφὸς, καὶ ῥήτωρ, καὶ συγγραφεύς, οἷος ἄλλος ceps ideo libros vndique accumules, quò
ἕτερος, ὠνεῖσθαι τὰ βιβλία, ὡς ἀληθεύοις τοῖς fidem facias assentatoribus tuis, quos au-
ἐπαίνοις αὐτῶν. Φασὶ δέ σε καὶ λόγοις ὑπο- dis quotidie prædicantès te non modò
δείκνυσθαι αὐτοῖς ὑπὸ δείπνου, κἀκείνους χρυ- bellum & amabilem rhetorem, sed sa-
σαῖν βατράχων δίκην διψῶντας, ἐκκεκρα- D pientem quoque & historicum, qui se-
γέναι, ἢ μὴ πίνειν, ἐὰν μὴ δι' ῥαπισμάτων βοῶντες. cundum non inueniat. Fertur quoque o-
καὶ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾴστος εἶ τῆς ῥινὸς ἕλκε- rationes quasdam te in conuiuiis ex mo-
σθαι, καὶ πιστεύῃς αὐτοῖς ἅπαντα, ὃς ποτε κἀ- re recitare, ac illos terrestrium ranarū in-
κεῖνο ἐπείσθης, ὡς βασιλεῖ τινι ὁμοιοῦσθαι τὴν star sitibundos exclamare, nec potare nisi
ὄψιν, καθάπερ ὁ ψευδαλέξανδρος, καὶ ψευ- priùs clamore differantur. Nam nescio
δοφίλιππος σκῦτος κναφεὺς, καὶ ὁ κατ' τοὺς quo pacto nō est difficile naso te suspen-
προπάτορας ἡμῶν ψευδονέρων, καὶ εἴ τις dere, qui omnia credis, sicut illud nuper,
ἄλλος τῶν ὑπὸ τὸ ψεῦδος πεπαγμένων. καὶ te vni cuipiam regi assimilem, quemad-
τί θαυμαστὸν, εἰ τοῦτο ἔπαθες, αὐόκτος καὶ ἀπαί- modum Pseudalexander quondam, ac
δευτος αἰθέριος, καὶ ποδηνεμίζων, καὶ μιμούμενος ἔδεσμα, καὶ ῥῆμα, καὶ βλέμμα ἐκεί-
νου, ᾧ σαυτὸν εἰκάζων ἔχαιρες, ὅπου καὶ Πύρρον φασὶ τὸν Ἠπειρώτην τὰ ἄλλα θαυμαστὸν ἄνδρα,

Pseudophilippus, & superioribus annis
Pseudonero, & si qui alij hoc modo men-
titi sunt. Nec mirum est te hominem in-
sulsum ac stolidum sic affici, & lectica ve-
hi, aut illum regis incessum, vultum, ha-
bitum denique totum studere imitari,
gauderéque si quis te huic conferat.
Quid hoc mirum, inquam, quādo etiam
Pyrrhus Epirota, alioqui vir clarissimus,

dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, vt se Alexandro illi similem arbitraretur, quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoque imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus, expressam esse Alexandri figuram. Hactenus equidem contumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: verùm quod superest, pulchrè inter vos conuenit. Nam Pyrrhus postquam ita esse in animum induxerat, nemo erat omnium qui diuersum vel sentire vel loqui vellet, donec vetula quædam eius Lariſſæ hospita, id quod res erat prolocuta, vesaniam hominis repressit. Ille enim cùm Philippi, Perdiccæ, Alexandri, Cassandri, aliorúmque regum Macedonum imagines protulisset, rogauit cuinam ex illis simillimus videretur, omnino pro certo habens fore vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni inquit: erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam similis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo: sed quòd vniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi conuenire putes, hoc verò sat scio. Itaque nihil est noui si tam nullius artis pictor cũ sis, viris eruditissimis æquari te postulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorsum verò has nugas, cùm causſa sit in promptu istius tui librorum coaceruandorum studij? tametsi, qui meus est stupor, nunc demum animaduerti. Nam quod opinare, prudenter hoc inuenisti, ideóque in magnã spem erectus es, regem, intelligentem virum, & in primis amantem doctorum, postquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offusum, vt cùm hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ vitæ ratio, quæ conuiuia, cuiusmodi noctes, qualibus & quibuscum consuetudinem agas? An nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quæ tu facis, adeò latẽt neminem, vt & surdis & cæcis sint cognita. Atque vtinam loquentem possemus audire, ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te in publico vestibus exutis cerni:

A ὅτως ὑπὸ κολάκων ὅτι ὁμοίῳ ποτὲ ἁρφθαρῆναι, ὡς πιστεύῃ ὅτι ὅμοιος ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἐκείνῳ. καίτοι ὁ τῶ Μυσῶν ἕτο, ἀλλὰ πάντων ὃ τοιοῦτον ἦν· εἶδον γὰρ καὶ τὴν τοῦ Πύῤῥου εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπέπειστο ἐκμεμάχθαι τὸ Ἀλεξάνδρου τὴν μορφήν. ἀλλ' ἕνεκα μὲν δὴ τούτων, ὕβρεισαί μοι εἰς τὸν Πύῤῥον, ὅτι σε εἴκασα καὶ τοῦτο αὐτῷ. ὃ δ' ἀπὸ πύτου, καὶ πάνυ σοι πρέπον αὖ εἴη. ἐπεὶ γὰρ ὅτω διέκειτο ὁ Πύῤῥος, καὶ ταῦτα ὑπ' ἐαυτῷ ἐπέπειστο, οὐδεὶς ὅστις ἀντεπῆθετο, καὶ ξυνέπαγεν αὐτῷ, ἄχρι δή τις ὁ Λαρίσσης πρεσβύτις ξένη, αὐτῷ παλαιὰ εἰποῦσα, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς νόσου. ὁ μὲν γὰρ Πύῤῥος ὑποδείξας αὐτῇ εἰκόνα Φιλίππου, καὶ Περδίκκου, καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Κασσάνδρου, καὶ ἄλλων βασιλέων, ἤρετο τίνι ὅμοιος εἴη, πάνυ πεπεισμένος ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἤξιν αὐτῷ· ἡ δὲ, πολὺν χρόνον διαρρούσα, Βατραχίωνι, ἔφη, τῷ μαγείρῳ (καὶ γὰρ ἐν τῇ πόλει Λαρίσσῃ Βατραχίων ὄνομα μάγειρος τῷ Πύῤῥῳ ὅμοιος) καὶ σὺ δὲ ᾧ τινι μὲν τῶν τοῖς ὀρχησταῖς συνόντων κιναίδων ἔοικας, οὐκ ἂν εἴποιμι· ὅτι δὲ μανίαν ἐρωμένῳ ἐπὶ καὶ νῦν μαίνεσθαι δοκεῖς ἅπασιν, ἐπ' ἐκείνῃ τῇ εἰκόνι πάνυ σαφῶς οἶδα. ἄκουσον θαυμαστόν, εἰ ἀπίθανος οὕτω ζωγράφος ὢν, καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις ὁμοιοῦσθαι ἐθέλῃς, πιστεύων τοῖς τὰ τοιαῦτά σε ἐπαινοῦσι. καὶ τί ταῦτα λήρῳ; τοιοῦτος γὰρ ἡ αἰτία τοῦ πείθειν τὰ τοιαῦτα βιβλία συνουδὲν, εἰ δὲ καὶ τῶν θείας ἐγὼ μὴ πάλαι κατεῖδον. σοφὸν γάρ ὡς ἐμοῦ οἶδ', τῦτ' ὀπτεύσηκας, καὶ ἐλπίδας οὐ μικρὰς ἔχεις περὶ τῦ πράγματος, εἰ βασιλεὺς μάθοι ταῦτα, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ παιδείας μάλιστα τιμῶν· εἰ δ' ταῦτα καὶ σοὶ ὀφθαλμὸς ἀκούσεται, ὡς ὠνὴ βιβλία, καὶ ξυνάγῃς πολλὰ, πάντα σὺν βραχεῖ πρὸς αὐτῷ ἔσεσθαί σοι νομίζῃς. ἀλλ', ὦ καταπύγων, οἶδ' ποῦτον μανδραγόραν καταχεῦσαι αὐτῷ, ὡς ταῦτα μὲν ἀκούειν, ὀφθαλμοῖν δὲ μὴ εἰδέναι, οἷος μὲν σὺ μεθ' ἡμέραν βίος, οἷοι δέ σοι πότοι, ὁποῖαι δ' νύκτες, καὶ οἵοις καὶ ἡλίκοις ξυγκαθεύδῃς; οὐκ οἶσθα ὡς ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ πολλοὶ βασιλέως; τὰ δ' σά, ὅτω περιφανῆ ὄντα, ὡς καὶ τυφλοῖς ἔστι καὶ κωφοῖς γνώριμα· εἰ γὰρ μὴ φθέγξαιο μόνον, εἰ γὰρ καὶ λυόμενος ἀποδύσαιο, μᾶλλον δὲ μὴ ἀποδύσῃ εἰ δοκεῖ

οἱ δ' οἰκέται μόνον ὦ ἀποδύσωνται σου, τί οἴῃ, μὴ αὐτίκα ἔσεσθαι πάντα σου φανερὰ τὰ τῆς νυκτὸς ἀπόῤῥητα; εἰπὲ γοῦν μοι καὶ τοῦτο δή, εἰ Βάσσος ὁ ὑμέτερος ἐκεῖνος σοφιστὴς, ἢ Βάταλος ὁ αὐλητὴς, ἢ ὁ κίναιδος Ἡμιτέων ὁ Συβαρίτης, ὃς τοῖς θαυμασιοῖς ὑμῖν νόμοις συνέγραψεν, ὡς χρὴ μαίνεσθαι, καὶ παραπίλλεσθαι, καὶ παίζειν, καὶ ποιεῖν ἐκεῖνα, εἰ τούτων τις νεανίσκος λεοντῇ περιβαλλόμενος, καὶ ῥόπαλον ἔχων βαδίζοι, τί οἴῃ φανεῖσθαι τοῖς ὁρῶσιν; Ἡρακλέα εἶναι αὐτόν; οὐκ, εἰ γε καὶ χύτρας λημῶντες τυγχάνοιεν. μυῖα γάρ ἐστι τὰ αἰτιμοτυρωτὰ ταῦτα ῥήματα, βάδισμα, καὶ βλέμμα, καὶ φωνὴ, καὶ τραχηλος ὑπεκκλασμένος, καὶ ψιμύθιον, καὶ μαστίχη, καὶ φῦκος, εἷς ὑμᾶς κεκόσμηται, καὶ ὅλως καὶ τὴν παροιμίαν, θᾶττον ἂν πέντε ἐλέφαντας ὑπό μάλης κρύψας, ἢ ἕνα κίναιδον. εἶπα ἢ λεοντῇ μὲν τὸν πίθηκον οὐκ ἂν ἔκρυψε, σὺ δ' οἴῃ λήσειν σκεπόμενος βιβλίῳ; ἀλλ' ἀδύνατον. παραδώσει γάρ σε, καὶ ἀποκαλύψει τὰ ἄλλα ὑμῶν γνωρίσματα. ὃ δ' ὅλον, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, ὅτι ταῖς ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ἐπὶ τῇδε τῇ βιβλιοκαπήλων δεῖ ζητεῖν, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς, καὶ τῆς καθ' ἡμέραν βίου λαμβάνειν. σὺ δ' οἴῃ συνήθεσιν καινὸν καὶ μάρτυρα ἔσεσθαί σοι τὸν Ἀτιλιῆν, καὶ Καλλῖνον, τοὺς βιβλιογράφους; οὐκ, ἀλλ' ὁμοίους τινὰς ἀνθρώπους ἐπιτείνοντάς σε, ἵνα οἱ θεοὶ ἐθέλωσι, καὶ τοὺς ἔσχατον πενίας ξυνελάσοντας. δεῖ δὲ καὶ νῦν σωφρονίσματα ἀποδόσεως μιᾶς τινι τῶν πεπαιδευμένων τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ σοὶ αὐτοῖς, τὴν νεόκτησον ταύτην οἰκίαν. ἀποδοῦναι δὲ τοῖς ἀνδραποδοκαπήλοις μέρος τοῦ ἀπὸ πολλῶν τῶν ὀφλημάτων. καὶ γὰρ κἀκεῖνα τοῦ δύο ταῦτα δηνάρια ἐκπαύσασας, βιβλίων τε τῶν πολυτελῶν κτῆσιν, καὶ μειρακίων τῶν ὡρῶν, καὶ ἥδη καρτερῶν, ὠνίου, καὶ ὃ τραγικά σοι πάνυ σπουδάζεται, καὶ θηρεύεται. ἀδύνατον δὲ πένητα ὄντα, τοσοῖς ἀμφω διαφέρειν. σκόπει τοίνυν ὡς ἱερὸν χρῆμα συμβουλή. ἀξιῶ γάρ σε ἀφέλιμον τῶν μηδὲν προσηκόντων, τὴν ἑτέραν νόσον θεραπεύειν, καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἐκείνους, ὧν ἦ δ' ὅμως μὴ ὑπολιπόντων σε τῶν οἴκοθεν, μεταπέμποιό τινας τῶν ἐλευθέρων, οἷς δὴ ἀκίνδυνον ἀπελθοῦσιν, ἵνα μὴ λάθωσιν ἅπαντα ἐξαγορεύσαντα τὰ προσῆκοντα ὑμῖν μὴ τὸν πόνον, οἷα καὶ πρόσθεν αἴσχιστα περὶ σοῦ διηγεῖτο ἐξελθὼν ὁ πόρνος, ἐπὶ δείγματα ὑποδεικνύς.

A nec enim ſerui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Reſponde igitur mihi hoc quoque: ſi Baſſus ille noſter Sophiſta, aut Batalus tibicen, aut iſte Sybarita cinędus Hemitheõ, qui nobis prędclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni ſpurcitiei genere furere oporteat, ſi iſtorum inquam vnus aliquis leonina pelle circundatus, clauam manu tenens prodambulet, quid? Herculémne exiſtimas, quibus obuiam factus ſit, habituros? non equidem opinor, vt maximè ollis fortè cæcutiant: ſexcenta enim ſunt quæ repugnant: inceſſus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta quibus B vos ſoletis excolere: & omnino ſicut in prouerbio eſt, Citiùs ſeptem elephantos ſub alis abſconderis, quàm vnum cinædum. Iam cùm leonina pellis hunc non occulat, tun' ſperas libello contectus poſſe latere? Sed fieri nequit quin te prodant alia illa veſtri indicia. In ſumma, ignorare te video quòd bonam & ſplendidam famam non ab illis librorum inſtitoribus, ſed à ſeipſo, & quotidianæ vitæ modo petere conueniat. An verò confidis aduocatos, ac teſtes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? C Caue putes, ſed ſæuos homines perdituros te, ſi Dij ſinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quem nunc tandem modeſtiorem, ac magis cogitantem, par erat iſtorum codicum vni cuipiam ex eruditis copiam facere, ſimúlque ex iſta nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia proſtant, reddere partem ſaltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocaſti operam, vt libros poſſideres raros, & adoleſcentes validos ac robuſtos mercareris. Proinde conſidera quàm ſit res aurea conſilium. Nam meo quidem iudicio rectiſſimum fuerit, ſi miſ- D ſa feceris ea quæ non magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro miniſtris (ſic tamen, vt ne perpetua emptione res domeſticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem ſit ſi abs te digrediantur, niſi pretio hoc redimas, proferre omnia quæ vos inter comeſſandum deſignatis, qualia nuper puſio tuus obſcœniſſima de te mane domo egreſſus narrabat, etiam ſigna oſtendens ſceleris.

Ego verò teſtes facio quotquot tum aderant, quàm indignè tulerim, & vix manus continuerim, iratus tui cauſſa, maximè cùm vnum atque alterum adduceret cõfirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem multo ſermone declamabant. In hos ergo vſus reconde argentum, bone vir, vt domi tutò iſta perpetrare poſſis. Nam quis nunc deinceps ab iſtis quibus te aſſuefeciſti, retrahat? Non facilè ceſſat canis corium rodere vbi cœpit. At illud alterum, ne in poſterum libros commerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es. Quicquid vſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò non in ſummis labris natat: omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificium, virtutem, vitia, dictionum Atticarum vſum: ac planè ſcitus es, & in omni ſcientiarum genere primus, ob librorum aceruum. Nam quid vetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quando decipi te iuuat? Ego verò perquam velim fieri abs te certior, cùm tot tibi libri ſint, quibus potiſſimùm te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Æſchinis orationem aduerſus Timarchum legis? An verò iam antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas, at in Ariſtophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurriſti totam fabulam? Num alicubi tetigit te poëta: nuncvbi puduit te agniti flagitij? Hîc autem iterum miramur quali animo, qualibus manibus libros verſes. Quando? num interdiu? quod nemo vnquam facere te vidit. At noctu? An cùm iſtis aliis es intentus? aut ante veſtra exercitia, quæ niſi cùm caligine terra eſt obducta, aggredi non auſis? Miſſos verò fac libros, ac tuam rem potiùs cura, quanquam hoc quoque indignum eſt, debueráſque Euripidis Phædram ſaltem vereri, quæ mulieribus ſuccenſet, ac inquit:

Nullas tenebras expaueſcunt conſcias,
Neue edium vocem latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, fruere partorũ bonorũ gloria,

ἀλλ' ἔγωγε καὶ μάρτυρας αὐτῷ προσῆγον τοὺς τότε παρόντας, ὡς ἠγανάκτησα, καὶ ὀλίγου πληγὰς ἐνέτειψα αὐτῷ, χαλεπαίνων ὑπὲρ σοῦ. καὶ μάλιστ' ὅτε καὶ ἄλλον ἐπεκαλέσατο μάρτυρα τῶν ὁμοίων, καὶ ἄλλον, ταὐτὰ καὶ λόγοις διηνυμένους. σοὶ δὴ ταῦτα, ὦ γαθὲ, ταμιεύου τἀργύριον, καὶ φύλαττε, ὡς οἶσθα, καὶ καλῶ πολλὴν ἀσφάλειάν σοι ταῦτα ποιεῖ καὶ πάσχειν ἔχεις. ὥστε μηδὲ μηχέτι ἐργάζεσθαι, τίς ἂν μεταπίσαιτό σε; οὐδὲ γὰρ κύων ἅπαξ παύσαιτ' ἄν, σκυτοτραγεῖν μαθοῦσα. τὸ δ' ἕτερον ῥᾴδιον, τὸ μηχέτι ὠνεῖσθαι βιβλία, ἱκανῶς πεπαιδευμένῳ, ἄλλης σοι τῆς σοφίας, μᾶλλον δὲ οὐκ ἐπ' ἄκρου τῦ χείλους ἔχεις τὰ παλαιὰ πάντα, πᾶσαν μὲν ἱστορίαν οἶσθα, πάσας δὲ λόγων τέχνας, καὶ κάλλη αὐτῶν, καὶ κακίας, καὶ ὀνομάτων χρῆσιν τῶν Ἀττικῶν· πάνυ σοφόν τι χρῆμα, καὶ ἄκρως σὺ παιδείᾳ γεγήθησαι, ἀφ' ὧν πλῆθος τῶν βιβλίων. κωλύει γὰρ οὐδὲν κἀμέ σοι συνδιατρίβειν, ὅπως χαίρεις ἐξαπατώμενος. ἡδέως δ' ἂν καὶ ἐρήμην σε, τὰ τοσαῦτα βιβλία ἔχοντα, τί μάλιστα ἀναγιγνώσκεις αὐτῶν; τὰ Πλάτωνος; τὰ Ἀντισθένους; τὰ Ἀντιλόχου; τὰ Ἱππωνάκτους; ἢ τούτων μὲν ὑπερφρονεῖς, ῥήτορες δὲ μάλιστά σοι τούτων ἀφ' χειρός; εἰπέ μοι, τὸν Αἰσχίνου τὸν κατὰ Τιμάρχου λόγον ἀναγιγνώσκεις; ἢ σχεδόν γε πάντα οἶσθα, καὶ γιγνώσκεις αὐτῶν ἕκαστον, τὸν δὲ Αἰσχυφάνη, καὶ τὸν Εὔπολιν ὑποδιδύσκας; ἀνέγνως καὶ τοὺς Βάπτας ὃ δρᾶμα ὅλον; εἶτ' οὐδέν σε παρεῖ καθίκετο, οὐδ' ἠρυθρίασας γνωρίσας αὐτά; τοῦτο γοῦν καὶ μάλιστα θαυμάσαιμ' ἄν τις, πόθεν ἔχων, ἀπολεῖ τῶν βιβλίων, οἱοιάνδε αὐτὰ χρὴν ἀνελίττειν. πότε δὲ ἀναγιγνώσκεις; νῦν' ἡμέραν; ἀλλ' οὐδεὶς ἑώρακε ποιοῦντα τοῦτο. ἀλλὰ νύκτωρ; πότερον, ὁπότε παμμύους ἤδη ἐκείνους, ἢ ποῦ τῶν λόγων; ἀλλὰ καὶ ποῦ σκότος; μηχέτι μὴ τολμήσεις τοιοῦτο μηδέν· ἄφες δὲ τὰ βιβλία, καὶ μόνα ἐργάζου τὰ σαυτῦ. καίτοι ἐγὼ μηχέτι μηδ' ἐκεῖνα, ἀλλὰ τῇ τῦ Εὐριπίδου Φαίδρᾳ, ὑπὲρ τῶν γυναικῶν ἀγανακτῦσαν, καὶ λέγουσαν,

Τέρεμνά τ' οἴκων μή ποτε φθονερὸν ἀφῇ.

Οὐδὲ σκότον φέλασιοι τὸν συνεργάτην.

εἰ δέ πάντως ἐμμανῶς τῇ ὁμοίᾳ νόσῳ διέγνωσαι, ἴθι, ὠνοῦ μὲν βιβλία, καὶ οἴκοι καταπλείσας, ἔχε, καὶ κατάθου τὴν δόξαν τῶν κτημάτων.

ἱκανὸν σοι καὶ τοῦτο· τοῦ δὲ μηδέπω, μηδὲ ἀναγνῶς, μηδὲ προαναγνῆς τῇ γλώττῃ παλαιῶν ἀνδρῶν λόγους, καὶ ποιήματα, μηδὲν ὄφελός σε εἰργασμένα. οἶδα ὡς μάτην ταῦτά μοι λελήρηται, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, Αἰθίοπα σμήχειν ἐπιχειρῶ· σὺ γὰρ ὀνήσῃ, καὶ χρήσῃ ἐς ὄντιν', καὶ καταγελασθήσῃ τοῦ πεπαιδευμένων, οἷς ἀπόχρη ὠφελῆσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ κάλλους τῆς βιβλίου, οὐδ' ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς καὶ τῆς γνώμης τῶν γεγραφότων. σὺ δὲ οἴει θεραπεύσειν τινὰ ἀπαιδευσίαν, καὶ ἐπικαλύψειν τῇ δόξῃ ταύτῃ, καὶ ἐκπλήξειν τὴν πλήθη τῶν βιβλίων, οὐκ εἰδὼς ὅτι καὶ οἱ ἀμαθέστατοι τῶν ἰατρῶν ὃ αὐτὸ σοι ποιοῦσιν, ἐλεφαντίνας ἀράβδους, καὶ σικύας ἀργυρᾶς ποιούμενοι, καὶ σμίλας χρυσοκολλήτους. ὁπότε δὲ καὶ χρήσασθαι ταύτοις δέῃ, οἱ μὲν, οὐδὲ ὅπως χρὴ μεταχειρίσασθαι αὐτὰ, ἴσασι. προελθὼν δέ τις εἰς τὸ μέσον τῶν μεμαθηκότων, φλεβότομον μὲν μάλα ἠκονημένον ἔχων, ἰοῦ πάλαι μεστὸν, ἀπημαλαξε τῆς ὀδυνῶντος τὸν νοσοῦντα. ἵνα γὰρ καὶ γελοιοτέρῳ τινὶ τὰ σὰ εἰκάσω, τοὺς κουρέας τούτους ὁπόταν λάβῃς, καὶ ὁπόσα τοὺς μὲν τεχνίτας αὐτῶν, ξυρὸν καὶ μαχαιρίδας, καὶ κάτοπτρον σύμμετρον ἔχοντας· τοὺς δὲ ἀμαθεῖς, καὶ ἰδιώτας, πλῆθος μαχαιριδίων προπηδῶντας, ἐκ κατόπτρου μεγάλου· οὐ μὴν λήσῃ γε δρῶν ταῦτα οὐδὲν εἰδότας. ἀλλὰ τὸ γελοιότατον ὀκνοῦσι πάσχουσιν, ὅτι κείρονται μὲν οἱ πολλοὶ πρὸς τοῖς γείτοσιν αὐτῶν, προσὸν τὰ ἐκείνων κάτοπτρα προσελθόντες, τὰς κόμας ὑφιστᾶσιν. καὶ σὺ τοίνυν ἄλλῳ μὲν δεηθέντι χρήσεως αὐτὰ τὰ βιβλία· χρήσασθαι δ' αὐτὸς οὐκ ἂν δυνάμενος. καίτοι οὐδὲ ἔχρησας οὐδενὶ βιβλίον πώποτε, ἀλλὰ ὃ τῆς κυνὸς ποιᾷς, τῆς ἐν τῇ Φάτνῃ καθειμένης, ἣ οὔτε αὐτὴ τῶν κριθῶν ἐσθίει, οὔτε τῷ ἵππῳ δυναμένῳ φαγεῖν ἐπιτρέπει. ταῦτα τοίνυν εἰπὼν, ὑπὲρ μόνων τῶν βιβλίων παρρησιάζομαι πρὸς σὲ, πρὸς δὲ τῶν ἄλλων, ὅσα κατάπτυστα καὶ ἐπονείδιστα ποιᾷς, αὖθις ἀκούσῃ πολλάκις.

A hac ſcilicet contentus: caue verò tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne ſit in ore tibi veterum aliqua oratio aut poëma nihil malè de te meritorum. Non ſum neſcius hæc fruſtra à me diſputari: & nugas eſſe meras, iuxta adagionem, Æthiopem lauare. Nam tu non ceſſabis libros coëmere, cùm ab eruditiſſimis quibuſque rideberis, quibus non hoc agitur, vt libri niteant, & magnifici ſint, ſed vt vtiles verbis & ſententiis verborum. An verò ſperas iſta opinione tuam inſcitiam poſſe occulere, & codicum multitudine promouere vulgus? Neſcis autem quòd im- B peritiſſimi medici idem faciunt, qui eburneis virgulis, & vaſculis quibus ſanguinem eliciunt, argenteis, ſcalpelliſque auro inſignibus ſuperbiunt: cùm verò horum iam vſus eſt, ne in manus quidem rectè capere ſciunt: alius autem quiſpiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidem ambeſo, ſed bene acuto, ægrum morbo leuat. Sed vt tuarum rerum magis iocoſam faciam comparationem, ad hos mihi tonſores aſpice, & inuenies, eos qui artifices optimi ſint, nouaculã tãtùm ac forpicem & mediocre ſpeculum habere. Sed ignaros artis, etiam ſi infinita ſpecula & forpices proponant, non tamen latêre, artis quòd nihil calleant tonſoriæ. Acciditque hoc riſu digniſſimum, quòd plerique apud vicinos tondent, coram ipſorum ſpeculis comuntur. Et tu alij quidem cui vſus eſſet, commodare librum certè poſſes, ipſis vti non potes: tametſi nulli commodaſti vnquam, facíſque hoc tantùm quod canis in præſepe, qui cùm hordeo non veſcatur, equum tamen volentem paſci, haud ſinit.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑΔΙΩΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗ.

DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIÆ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temere credendum ſit calumniæ, propterea quòd multi propryis affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumero

& bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit ac monet, delatores non facilè admittendos atque audiendos eſſe; aut certè ea quæ deferuntur, diligenter perpendenda: quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negotium accommodat, præcipuè verò addens, circa calumniam: atque hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm Calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſſimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis ſit, & quid maximè in eo obſeruetur, idque diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè eſſe contingat, & quid quiſque faciat: tractata etiam per occupationem quæſtione, an prout quiſque vir dignior, aut famæ ſpectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis ſit, an prorſus nulli vni ac ſoli credendum. Digna ſanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique ſcripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

PErnicioſa res ignorantia A eſt, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitę tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoque ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quo fit vt perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis, & ante pedes eſt ſitum, non videmus: formido eſt his capi, à quibus etiam quàm longiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè felicitérque agitur, quod non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates: ferè enim quicquid malorum ſcenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico deo compoſitum proficiſcitur. Illa verò cùm aliàs poteſt plurimùm, tum noxia eſt immodicè ſi quando in calumnias familiares, & mutua inter ſe amicorum crimina incidit, quibus ſolent & inteſtinis diſſidiis res domeſticæ, & odiis ciuilibus vrbes funditus euerti, in natos ſæuire parentes, nati parentibus inſidiari, frater fratri, amans amanti, amicus item ab amico diuelli, turbari demum omnia calumniæ vafritia. Itaque quo pacto caueri facilè poſſit, & qualiſnã ſit calumnia, vnde originem trahat, quãtum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam.

Δεινόν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν αἰθέφποις αἰτία, ὥσφ ἀχλύ τινα καταχέασα τῶν πφαγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμυφόδσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον ὑποσκάζουσα. ὁ σκότῳ γοῦν πλανωμένοις πάντες ἐοίκαμεν, μᾶλλον δ' τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, τῷ μὴ, πφοσπαίοντες ἀλόγως, τῷ δ', ὑσφβαίνοντες ἤδη δίον, καὶ ὃ μὴ πλησίον, καὶ πφὸ πόδας, οὐχ ὁφῶντες, ὃ δ' πόφφω, καὶ πάμπολυ διεσπκὸς, ὡς ἀνοχλοῦν δεδιότες. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου τῶν πφαττομένων ὃ ἀφελείπομεν τὰ πολλὰ ὀλιγωφοῦντες. τοιγάφτοι μυρίας ἤδη τοῖς τφαγῳδοδιδασκάλοις ἀφορμὰς εἰς τὰ δράματα ὁ βίος πφόσκηται, τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις πφόσπλησια. ἀφεδὸν γὰφ τὰ πλάσματα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ αἰσχαινόντων κακῶν, ὕθεν τις αὐτῶν τῆς ἀγνοίας, καθάπφ τινὸ τφαγικοῦ δαίμονος θεὸν κεχφημάτικε. λέγω δὴ καὶ εἰς τὰ ἄλλα μὴ ἀποβλέπων, μάλιστα δ' εἰς τὰς ὁσημεφὸν ἀληθεῖς καὶ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολάς. ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι αἰσχφῶς μεμόνασι, καὶ πόλεις ἀφδην ἀπολώλασι, πατέφες τε καὶ παίδων ἐξεμάνησθε, καὶ ἀδελφοὶ καὶ τῶν ὁμογλώσσων, καὶ παῖδες καὶ τῶν γνησίων, καὶ ἐφασταὶ καὶ τῶν ἐφωμένων· πολλαὶ δ' καὶ φιλίαι συνεκπέπτωκε, καὶ οἶκοι συνεχώθησαν ὑπὸ τῆς καὶ ταύτης διαβολῆς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα πφοσπίπτωμεν αὐτῇ, ὑποδέξαι βούλομαί σοι λόγῳ, καθάπφ ὑπό τινος γφαφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ὁφμᾶται, καὶ ὁποῖα ἐξεφγάζεται.

μᾶλλον

μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι τοῦτων προύλαβε τὴν εἰκόνα. καὶ γὰρ αὖ καὶ σοὶ ἀφικνηθεὶς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετοχὰς Θεοδότα τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ· ὁ δὲ Ἀπελλῆς οὐκ ἐωράκει ποτὲ τὴν Τύρον, οὐδὲ τὸν Θεοδότην ὅστις ἦν ἐπίστατο, ἢ καθόσον ἤκουε Πτολεμαίου τινὰ ὑπάρχον εἶ), τὰ κατὰ τὴν Φοινίκην ἐπιτετραμμένον· ἀλλ' ὅμως τῶν ἀντιτέχνων τις, Ἀντίφιλος ὄνομα, ἐπὶ φθόνῳ τῆς παρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ζηλοτυπίας, κατεῖπεν αὐτὸν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς εἰκὴ κεκοινωνηκὼς τῶν ὅλων, καὶ ὡς θεασαμένου τὸν αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ συνεστιώμενον Θεοδότᾳ, καὶ πρὸ ὅλου δὴ δεῖπνον πρὸς δὲ οἷς αὐτῷ κοινολογούμενον· καὶ τέλος, ἀπέφηνε τὴν Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πηλουσίου καταληψιν ἐκ τῆς Ἀπελλοῦ συμβουλῆς γενομένας. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς αὐ κάρτα, καὶ πάλαι πόθεν φρενήρης τὸν ὤν, ἀλλ' ἐν κολακείᾳ διαστροφῇ τεθραμμένος, οὕτως ἐξεκαύθη καὶ συνεταράχθη πρὸς τὴν προδοξον ταύτην διαβολὴν, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμενος, μηδ' ὅτι ἀντίτεχνος ἦν ὁ διαβάλλων, μηδ' ὅτι μικρότερος ἢ κατὰ τοιαύτην προδοσίαν ζωγράφος· καὶ ταῦτα, οὐ πεπονθὼς ἐπ' αὐτῷ, καὶ πρὸ ὀντινοῦν τῶν ἑμοτέχνων τετιμημένος, ἀλλ' οὐδὲ ὁπωστιοῦν, ὡς εἰ ἐξέπλευσεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, ἐξεπάσας, οὗτος ἔασε μιανῆναι, καὶ βοῆς ἐπέμπλα τὰ βασίλεια, τὸν ἀλάστορα κεκραγώς, καὶ τὸν ἐπίβουλον, καὶ συνωμότην. καὶ εἰ μὴ τῶν συνδιαβεβλημένων τὸν ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντιφίλου αἰσχροκερδείᾳ, καὶ τὸν ἀθῷον Ἀπελλῆν κατελέησας, ἔφη μηδενὸς αὐτοῖς κεκοινωνηκέναι τὸν ἄνθρωπον, ἀπετέτμητο ἂν τὴν κεφαλήν· καὶ τοῦτο πολλαῖς ἐν Τύρῳ κακοῖς, οὐδὲν αὐτὸς αἴτιος γενόμενος. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος, ὕστερον λέγεται μεταγνῶναι ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν Ἀπελλῆν, ἑκατὸν τάλαντοις ἐδωρήσατο· τὸν δὲ Ἀντίφιλον, δοὺς αὐτῷ πρόδοσιν ἔδωκεν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ὧν πρεσκινδυνεύσας μεμνημένος, τοιάδε τινὶ εἰκόνι ἐμιμήσατο τὴν διαβολήν. Ἐν δεξιᾷ τις ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικροῦ δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοικότα, τὴν χεῖρα προτείνων, πόρρωθεν ἔτι προσιούσῃ τῇ διαβολῇ. περὶ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖκες,

A Porrò quam eius imaginem ſubiiciam, Apelli Epheſio pictori acceptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis quæ in Tyro auctore Theodota facta eſt, inſimulatus eſſet, quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, niſi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum Phœnicen adminiſtrare. Verùm Antiphilus quidam artis gratiæque Apelleæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodota principe factionis viſum familiariter congredi, conuiuari, ſecretò item & in auriculam inter con-
B uiuandum colloqui. Paulo pòſt & defeciſſe Tyrum, & Peluſium Apellis conſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus prætet modum, cùm & aliàs non ſatis animi compos eſſet, aſſentatione inſuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratione calumniæ percitus eſt, vt coniecturis quæ cauſſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum eſſe, dein fortuna minori Apellem, quàm vt Peluſium prodere poſſet: hunc item beneficiis
C regiis plus cæteris pictoribus auctum: neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin ſtatim plectendus videbatur. Regiam tumultu inſolito Rex perturbat, Apellem perfidum, ingratum, reum violatæ maieſtatis, inſidiatorem, coniuratum, clamat. Ac niſi quiſpiam è ſociis coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili ſcelus ſtomachatus, & infelicis Apellis miſertus, nihil ei commune cum ſeditioſis fuiſſe probaſſet, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus ſoluiſſet, etiamſi nihil ſibi malè conſcius. Ptole-
D mæus igitur collecto animo ſententiam mutauit, Apellem donauit talentis centum, addito in ſeruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali eſt imagine calumniam vltus. Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circunſtant eum mulierculæ duæ,

Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Adit aliunde propera Calumnia eximiè compta, vultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenens flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè iis ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè coniicias Liuorem eſſe. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites, quarum eſt munus, dominam hortari, inſtruere, comere: interpres picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lacrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula caſus ſuos luſit. Iam & nos, ſi videtur, Epheſij pictoris exemplo, recenſeamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda eſt & explicanda finitione quadam, quæ vice iconis fuerit. Eſt enim Calumnia delatio ementita odio, clanculùm reo, calumniatori credita, delato ad reſpondendum ac refellendum non admiſſo. Quæ definitio perſonis, perinde atque comicum argumentum, tribus conſtat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, ſi lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quaſi præſultorem, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus vir ſit, ignorat nemo. Neque enim quiſquam vir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni viri eſt, hominum ſibi animos conciliare ſtudio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniuſtum, ſceleratum, impium, in ſumma damnoſum rebus communibus calumniatorem eſſe. Nam quis eſt cui non videtur in vniuerſum iuſtitiæ penſum æqualitas, &, quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium eſt, iniuſtitiæ?

Calumniæ finitio.

ἀγνοιά μοι δοκεῖ, καὶ ὑποψία· ἑτέρωθι δὲ παρέρχεται ἡ διαβολή, γυναῖον ἐς ὑπερβολὴν πάγκαλον, ὑποθερμον δὲ, καὶ παρακεκινημένον, οἵῃ δὴ πρὸ λύπης, καὶ τὴν ὀργὴν διακρύουσα· τῇ μὲν ἀριστερᾷ, δᾷδα καπνώδη ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ, νεανίαν τινὰ τῶν πολιτῶν σύροντα, ταῖς χερσὶν ὀρέγοντα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς θεούς. ἡγεῖται δὲ αὐτῶν ὠχρὸς, καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δεδορκὼς, καὶ ἐοικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς κατεσκληκόσι. τοῦτον μὲν οὖν εἰς τὸν φθόνον αὖ τις εἰκάσειε· καὶ μὴν καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρεμαρτύσι, παρηρεπουσαι, καὶ παρεισπέλλουσαι, καὶ κατακοσμοῦσαι τὴν διαβολήν. ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἐμιμήσατο ὁ τῆς εἰκόνος ποιητὴς, ἡ μὲν, ἐπιβουλή τις ἦν, ἡ δὲ, ἀπάτη· κατόπιν δὲ ἀκολουθεῖ πάνυ πενθικῶς τις ἐσκυθρωπασμένη, μελανειμων, καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὕτη ἐλέγετο. ἐπιστρέφεται γοῦν ἐς τοὐπίσω δακρύουσα, καὶ μετ' ἀμφοῖν πάνυ τὴν ἀλήθειαν παρεισιοῦσαν ὑπαιδέχεται. οὕτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ κίνδυνον ὅτι τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὲ καὶ ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διέλθωμεν τὰ παρόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὁρᾳ τινὶ παρεικάσαντες αὐτήν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ εἰκὼν γλυφήσεται. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἐρημίας γιγνομένη, τὸν κατηγορούμενον λελῃθυῖα, ἐκ τοῦ μονομερῶς αἰσθομένου πιστευομένη. τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου. πρόσωπα δ' ὄντων παρόντων, καθάπερ ἐν ταῖς κωμῳδίαις, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ παρ' ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ὑποσκοπήσομεν, οἷα εἰκὸς τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ εἰ δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δή, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν, οἶμαι, γνώριμον. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἀγαθὸς, κακῶν αἴτιος γένοιτο τοῦ πλησίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν δὴ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντας αἰτιῶνται), καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, φυσικὸν εἶναι, δόξαν διανοίας παρεσχηκότας. ἔπειτα δ' ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς θεοῖς ἀπεχθέστατος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε τὸν μὲν ἰσότητα, οὐ πάσῃ, καὶ ὃ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶναι· ὃ δὲ αἰσχρόν τε, καὶ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας;

ἐν τῇ δίκῃ βολῇ καὶ τῶν ἀπόντων λάθρα χεώ- A Qui verò clanculùm abſentem inſectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem ſibi totum aſſerit, aures eius anteuertit, obſtruit, & inuias reſponſuro, calumniis refertas, efficit. Ea ſanè extrema eſt iniuria vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxere, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius cauſſam honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea quàm cum accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi malè propitios deos reddunt iudices iſti, qui cùm accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegant, aut præſtigiis capti delatoris muſſitantes condemnant. Tantùm à iuſto, æquo, bono, legibus & iureiurando ſenatus bene conſtitutæ ciuitatis calumnia diſcrepat. Iam ſi cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iuſtitia, non ſtudio partium iudicare, is longè optimi poëtæ impendio ſcitam ſententiam, imò verò legem ſacroſanctam audiat:

μενος, πῶς ὁ πλεονέκτης ὅλον τ' ἀκροατὴν σφετερίζόμενος, καὶ τοῖς καταλαμβάνων αὐτῶν τὰ ὦτα, καὶ ἀποφράττων, τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρωτελῶς ἀβάπτα καὶ ἀσκυβάλιζον αὐτά, ἔστω τῆς δίκης βολῆς τοιοῦτον ἐμπεπλησμένα; ἐσχάτης ἀδικίας ὃ τοιοῦτον, ὡς φασὶν αἱ καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷς ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἐνόρκῳ ποιησάμενοι τοὺς δικαστὰς ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ ὃ τῷ δυνοῖν ἴσην τοῖς κρινομένοις ἀπονέμῃ, ἄμεινον αὐτῷ ὁ τοῦ δευτέρου λόγου πρόσκειται, θατέρου χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν δέ τε αὐτεξεπάσαι τῷ ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, πρωτελῶς ἀσεβῆ καὶ αἴσιον ἡγήσεται ἔσεσθαι τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ αὖ καὶ αὖθις ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς εἰ ποιοῦμεν, εἰ τῷ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀδείας ἀληθῆ λέγειν ἐπιτρέποιμεν, ἀποφράξαντες ἢ τῷ κατηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τῷ στόματι σιωπῶντες, καταψηφιζοίμεθα τοῦ δευτέρου λόγου κεχωρισμένοι. ὥστε καὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φαίη τις ἂν γίγνεσθαι τὰς δίκας. εἰ δὲ τῷ μὴ ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέται, πρᾳυνάντες ἕτω δίκας καὶ ἀμερᾶς ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητήν μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τῷ λόγῳ, ὃν μάλα πρὸ τούτων ἀποφηνάμενον, μᾶλλον ἢ νομοθετήσαντα. φησὶ γάρ,

Nec niſi librato dirimat ſententia litem,
Parte quid ex vtraq; queat examine cauſſa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam eſſe neque grauiorem neq; audaciorem iniuriã, quàm indicta cauſſa quẽquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefenſum reum committat, defenſurum parteis ſuas clãcularia ſectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium eſt formidini, adeò nihil nihil audet palàm, ſed perinde atque qui ex inſidiis tranſuerſi hoſtem inuadunt, ex abdito alicunde ſpecu iacũlatur, vt non ſit qui contra vel mittere telum, vel manu contendere poſſit, hoſtiſque ignarus aduerſarij, fraudiſq; inſcius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium eſt, in calũnia nihil ineſſe veri, nihil ſani prorſum. Nam qui accuſaturus quempiam, ſibi conſcius eſt veri, proculdubio & palàm audet aduerſarium inceſſere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iuſta acie vincere hoſtem palàm poteſt, turpe ducit aſtu & inſidiis certare.

μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. πιθέσθαι γὰρ, οἶμαι, καὶ σοὶ, ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, ὧδε μὲν αὖ τις δύῃσι χείρων, ὧδε δὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδεδικάσθαι· ὅπερ ὀξὺ ἀπόπτου ὁ δικαζόμενον ὀπιχάρψ ποιῆν, ἀκρίτον ὑπάγων τὸν δικαλλόμενον τῇ τῶν ἀκουόντων ὀργῇ, καὶ τῷ ἀπολογίᾳ τῷ λαθραίῳ τῆς κατηγορίας πραιρούμενος. καὶ γὰρ ἂν πρήσιασος καὶ δηλὸς ἅπας ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, οὐδὲν ἧσσον οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τοξεύων, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀντιπαγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τῶν πολεμίων διαφθείρειαν. ὃ μέγιστον ὄνειδος, καὶ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς δικαλλομένους λέγειν. ἐπεὶ εἴ τις γε πάλιν ἐν τῇ κατηγορίᾳ ἑαυτῷ συνεπίσασθαι, οἶμαι, καὶ εἰς ὃ φανερὸν διελέσθαι, καὶ διυθύνασθαι τῷ λόγῳ· ὥσπερ οὐδεὶς ἂν ἐν τοῖς φανοῖς νικᾶν δυνάμενος, ἐνέδρᾳ ποτὲ καὶ ἀπάτῃ χρήσαιτο καὶ τῶν πολεμίων.

At hoc genus homines in aulis regiis ſpectare plurimos datur, optimatum fauorem hiſce artibus ambienteis, vbi ſcilicet & inuidia crebra, & variæ ſuſpiciones, & aſſentandi criminandique occaſio multiplex in promptu eſt. Siquidem ibi quo pluribus plura ſpes oſtentat, eo neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus odiis, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitum conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vti proximum deiiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſi quis eſt vir frugi, temere euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. Contrà qui aſſentandi paulo peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi ſæuitur Marte, pariq;
Victúſque victórque cadunt fato.

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt vt compendiarium, ita minimè ſecurum. Principia inuidię debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. Cęterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facile eſt, ſimplex ve, quanquam ita fortaſſe videatur, ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temere cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma, mille modis fallat. Porrò defertur is plerunque qui honore quodam alios præſtat, nempe iis inuidioſus qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quo fit vt omnium telis affectetur, ceu obex qui viam aſſequendæ dignitatis aliis intercluſerit. Séque primos tum ſinguli fore confidunt, ſi ſublimem iſtum loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. Tale quiddã in gymnico curſu fieri conſueuit:

A ἴδοι δ' ἂν τις ἐν τοιούτοις μάλιστα καὶ τὰ βασιλέων αὐλαῖς, καὶ ὅσοι ἐν τῶν ἀρχόντων καὶ δυνασευόντων φιλίας διδοκιμοῦσιν, ἔνθα πολὺ μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑποῦνοιαι, πάμπολλαι δὲ κολακειῶν καὶ διαβολῶν ὑποθέσεις. ὅπου γὰρ ἀεὶ μείζους ἐλπίδες, ἐνταῦθα καὶ οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, καὶ τὰ μίση ὀπισθαλέστερα, καὶ ζηλοτυπίαι κακοτεχνέστεραι. πάντες οὖν ἀλλήλοις ὀξὺ δεδόρκασι, καὶ ὡσὰν οἱ μονομαχοῦντες ὑπιτηροῦσιν εἴ που τῷ γυμνωθὲν μέρος θεάσαιντο τοῦ σώματος. καὶ B ὅστις αὐτὸς ἕκαστος εἶναι βούλεται, παρωθεῖται, καὶ ὠθίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰ δύναιτο, ὑποσκάπτει, καὶ ὑποσκελίζει. ἔνθα ὁ μὲν χρηστὸς, ἀτεχνῶς δίκης αἰσχίστης ἁλοὺς καὶ ὑποσύρεται, καὶ ὁ τελευταῖον, ἀτίμως ἐξέωσται. ὁ δὲ κολακευτικώτερος, καὶ πρὸς τὰς διαθέσεις κακοηθείας πιθανώτερος, δοκιμεῖ. καὶ ὅλως, φθάσας κρατεῖ. τὰ γὰρ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύουσιν, ὅτι

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καὶ ἀνωτερίοισι πεπήκται.

C τοιγαροῦν ὡς ὑπὲρ μικρῶν τοῦ ἀγῶνος ὄντος, ποικίλας κατ' ἀλλήλων ὁδοὺς ὑπινοοῦσιν, ὧν τὰ χαλεπὰ καὶ ὑπισθαλέστατα ὄντα ἡ τῆς διαβολῆς· τὸν μὲν ἀρχὸν, ἀπὸ φθόνου ἡμισυέλπιδος λαμβάνουσα· οἰκειότερα δὲ, καὶ πανικὰ ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. οὐ μόνοι μικρὸν, οὐδὲ ἁπλοῦν ὄντα τοῦτο, ὡς ἄν τις ὑποληφθεὶ, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης, οὐκ ὀλίγης δὲ ἀγχινοίας, ἀκεραίους δέ τινος ὑπομελείας δεόμενον. ἡ γὰρ D δι' ὀλίγα ἔβλαψεν ἡ διαβολὴ, εἰ μὴ πιθανόν τινα τρόπον εἰλήφει. οὐδὲ δι' ὀλίγα κατίσχυσε τῶν πάντων ἰσχυροτέραν ἀλήθειαν, εἰ μὴ πολὺ τὸ ἐπαγωγὸν, καὶ πιθανὸν, καὶ μυρία ἄλλα προσκτάσατο τῶν ἀκουόντων. διαβάλλεται μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος. καὶ διὰ τοῦτο, τοῖς ὑπολειπομένοις αὐτοῦ ὑπίφθονος· ἅπαντες γὰρ τὰν δι' ὑπεροχάζονται, καθάπερ τι κώλυμα, καὶ ἐμπόδιον προορώμενοι· καὶ ἕκαστος οἴεται πρῶτος αὐτὸς ἔσεσθαι, τὸν κορυφαῖον ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀποσκυδασάμενος. οἷόν τι, καὶ ὑπὸ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ὑπὸ τῶν δρομέων γίνεται.

κάκει γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὑ- A vbi si quis est cursor ingenuus, statim
πληγος δύης. καταπεσούσης, μόνον τῷ ruptis carceribus primas affectans, & ani-
ποδὶ ἐφιέμενος, καὶ τὴν ἀρίστειαν ἀποτείνας πρὸς τὸ τέρμα, κἂν τοῖς ποσὶ τὴν mum ad stadij metas adiiciens, spe victo-
ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῷ πλησίον οὐδὲν riæ è robore suo concepta, neque sequen-
κακουργεῖ, οὐδέ τι τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀγωνιστὰς ti incommodat, neque omnino laboris
πολυπραγμονεῖ. ὁ δὲ κακὸς ἐκεῖνος, καὶ huiusce sociis quicquam struit remoræ.
ἄθλιος ἀνταγωνιστὴς, ἀπόνοιαν τὴν ἐκ τῶν Contrà qui malitiosus, imbellis, enervis
πάνυ ἐλπίδα, ὅτι τὴν κακοτεχνίαν ἐ- contendit cursu cum aliis, desperatis vi-
κτήσατο· καὶ τοῦτο μόνον ἐξ ἅπαντος σκο- ribus in fraudem intentus agitur, atque
πεῖ, ὅπως τὸν τρέχοντα ὑπισχνῆ, ἢ ἐμπο- in vniuersum hoc vnicum spectat, quà
δίσας, ὑπισομεῖ, ὡς εἰ τοῦτο δυνάμενος, currentem occupet, impediat, ac inter-
οὐκ ἄν ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ B cludat: & ni succedat actus, nõ est vt vllo
τοῦτο καὶ ταῖς φιλίαις τῶν δαιμόνων γί- alio modo vincere possit. Haud aliter in
νεται· ὁ γὰρ προέχων, αὐτίκα ὑπιβουλεύε- ambiendis magnatum amicitiis accidit,
ται· καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῳ ληφθεὶς τῶν vbi si quis feliciter anteuertit, in medias
διαμιλλῶν, διαρπάζεται· οἱ δὲ, ἀγαπῶνται, B continuò labitur insidias, & incautus ab
φίλοι δοκοῦσιν, ἐξ ὧν ἄλλους βλάπτειν ἔδο- æmulis captus discerpitur. Hi deinde a-
ξαν. τό, τε ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς mari, coli, amici videri incipiunt, vel ob
ἔτυχεν ὑπονοοῦσιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ ὃ πᾶν αὐ- id vnum, quòd bonis incommodarint.
τοῖς ἔστιν ἔργον, δεδικόσι τι προσάψαι ἀ- Iam vti probabilem & dignam fide ca-
πᾶδον, μηδὲ ἓν ὅτιοῦν. ὡς γοῦν ὅτι πολὺ lumniam faciant, non quod fortuitò ca-
τὰ πρὸς τὰ τῶν διαβαλλομένων πρὸς ὃ sus ostendit, prehensant, sed in hoc toti
χεῖρον μεταβάλλοντες, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦν- sunt, vt accurato delectu obseruent ne
ται τὰς κατηγορίας, οἷς τὸν μὲν ἰδίαν διαβάλλουσιν ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, C quid absonum aut alienum à caussæ fide
ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς προδοτικόν. ὁπόταν μέντοι καὶ ὁ ἀκροατὴς αὐτὸς incidat. Adeò rationes eius quem crimi-
συμβάλλῃ τὰς διαβολὰς, ταῖς διαφοραῖς. nantur, vniuersas in peiorem partem tra-
καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖνα ἐξ ἅπαντος οἱ κακοήθεις αὐτοὶ hunt, suspectas reddunt, quò fidem ad-
ἁρμοζόμενοι, δύσζηλοῦσιν. ὧν μὲν γὰρ ζηλότυ- dant accusationi. Medicum insimulant
πον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, Διὲ δύσε, φησὶ, τῇ γυ- veneficij, magnificum ciuem affectatæ
ναικί σου πρὸς τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐ- tyrannidis, tyrannum proditionis. Inter-
τὴν, ἀπεστέναξε. καὶ ἡ Στρατονίκη πρὸς αὐ- dum auditoris affectus sua calumniis di-
τὸν, ὑμῖν ἀνδρῶν, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ καὶ D scrimina suppeditat, cum quo si vetera-
τινες καὶ μοιχικαὶ πρὸς αὐτὸν αἱ διαβολαί. tores isti & nugivendi suas technas com-
ὧν δὲ ποιητικὸς ἦν, καὶ ὅτι τοῦτο μέγα φρο- parent, aptè illuditur. Quòd si audito-
νῇ, μὰ Δί', ἐχλευάσει σου Φιλόξενος τὰ ἔπη, rem zelotypum norint: annuit, inquiunt,
καὶ διέσυρε, καὶ ἀμέτρα εἶπεν αὐτὰ, καὶ κα- ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in
χασεωλῆται. πρὸς δὲ τὸν δυσεβῆ, καὶ φιλό- eam oculis alto suspiria pectore duxit,
θεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος διαβάλλεται, vxor vicissim suaue quiddam & amato-
καὶ ὡς ὃ θεῖον προπηλακίζων, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀνηρημένος. ὁ δὲ ἀκούσας, δύης μὲν πρῶ- rium, alia item quæ ad suspicionem adul-
τον ὡς τὸν ὦτα τυπεὶς, διαχέκαυται ὡς ὃ εἰ- terij faciunt. Sin poëticæ studiosus, ea si-
κὸς, καὶ ἀπέστρωται τὸν φίλον, καὶ προσεμείνας τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ὑπο- bi arte præter modum placeat, Philoxe-
νοοῦσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴασιν ἐς ὀργὴν δυνάμενα προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. no, aiunt, carmen tuum non probatur:
hiulcum, lege solutum censetur. Ad reli-
giosum: en ille de pietate déque diis
malè sentit, sacra detestatur, prouiden-
tiam vniuersi gubernatricem pernegat.
Tum auditor ceu œstro in auriculam im-
misso excandescit, vt pro re coniicere
licet: & amicum ab se impos animi, re
ipsa nondum contentè cognita, missum
facit. Talia ferè sunt quæ ab impuris i-
stis confinguntur, videlicet ad irritandos
audientium animos maximè accõmoda.

Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpeciéſque veri occuparunt. Etenim dici non poteſt quàm inſtructa ſit, quantúmque valeat calumniæ facies, ſiquando cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomen fuit, quiſpiam Demetrium Platonicum accuſauerat, quòd in Bacchanalibus aquam biberet, ſolúſque omnium muliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regem mane palàm vino libaſſet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorúmque modos ſaliiſſet, planè actum erat, quòd & regium exemplum non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorum mollitiem. Apud Alexandrum grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet: nam poſteaquam is viuis exceſſit, amore victus Alexander effuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates pleræque dicarunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, ferias nouo Deo ſanxerunt. Iuſiurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſi quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc veſania, fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi inflammandíque regis. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis vmbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorum vindici deo. Proinde cùm his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, vt fidem quoque adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri afflixit Hephæſtionis diuinitas! Si quibus non videretur commune numen venerari, accuſabantur, deportabantur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat,

καὶ ἔνθα περ τὸς ὄντ᾽ ἔκαστος ὑπισάμενοι, ἐπ᾽ ἀκρον ὀξύοισι, καὶ ἀκοντίζοισιν ἐς αὐτόν. ὥστε τῇ πρώτῃ ὀργῇ τεταραγμένοι, μηκέτι χολὼ ἀγὴν τῇ ὀξεπάσῃ τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ καὶν θέλῃ τις ἀπολογεῖσθαι, μὴ περσίεσθαι τῷ παραδόξῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθεῖ περικατειλημμένον. αἰσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ εἶδος τῆς ὀμφολῆς, τὸ ἐναντίον τῆς τῦ ἀκροάντος ὑπιθυμίας, ὁπότε καὶ τῷδε Πτολεμαίῳ τῷ Διονύσῳ ὑπικληθέντι, ἐχθέτο τις, ὃς διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τε πίνοι, καὶ μόνος τῶν ἄλλων γυναικεῖα οὐκ ἐνεδύσατο ἐν τοῖς Διονυσίοις. καὶ εἰ γε μὴ κληθεὶς, ἔωθεν ἐπινέ τε, πρώτων ὁρώντων, καὶ λαβὼν παραντινίδην, ἐκυμβάλισέ τε, καὶ περσορχήσατο, ἀπολώλει ἄν, ὡς οὐκ ἠδόμενος τῷ βίῳ τῦ βασιλέως, ἀλλ᾽ αὐτοσοφιστὴς ὤν, καὶ ἀντίπεχνος τῆς Πτολεμαίου τρυφῆς. τῷδὲ δὲ Ἀλεξάνδρῳ, μεγίστη τότε ἀν᾽ ἁπασῶν ὀμφολὴ λέγοιτο, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σέβειν, μηδὲ περσκυνεῖν τὸν Ἡφαιστίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡφαιστίων, ὑπὸ τῦ ἔρωτος Ἀλέξανδρος ἐβουλήθη περοθεῖναι καὶ τῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ, καὶ θεὸν χρεστοποίησαι τὸν τετελυτηκότα. θύεις οὖν νεώς τε αἰέξητο αἱ πόλεις, ἐτεμένη καθιδρύετο, ἐβωμοὶ, καὶ θυσίαι, καὶ ἑορταὶ τῷ χαιρῶ τύτῳ θεῷ ἐπετελοῦντο, καὶ ὁ μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ἡφαιστίων. εἰ δέ τις ἢ μειδιάσαι περὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πρόθυμος θύεσθαι, θανάτου ἐπέκειτο ἡ ζημία. ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ κόλακες τὴν μεροκιώδη ταύτην τῦ Ἀλεξάνδρου ὑπιθυμίαν, περσεξέχεον θύας, καὶ αἰεζωπύρουν, ὀνείρατα διηγούμενοι τῦ Ἡφαιστίωνος, ὑπιφανείας τινὰς, καὶ ἰάματα περσάπτοντες αὐτῷ, καὶ μαντείας ὑπιφημίζοντες, καὶ τέλος, ἔθυον πρέσβυ, καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἥδετό τε ἀκούων, καὶ τὰ τελυταῖα, ὑπὸς θυε, καὶ μέγα ὀφρήνῃ, ὡσάμει ὑ θεῦ παῖς ὢν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῶν δυνάμενος. πόσοις τοίνυν οἰόμεθα τῶν Ἀλεξάνδρυ φίλων τῷδὲ τὸν χαιρὸν σκῆνον ἀπολαῦσαι τῆς Ἡφαιστίωνος θεότητος; ὀμφληθέντας, ὡς ὑ πᾶσι τὸν κοινὸν ἀπάντων θεὸν, καὶ ἀφ᾽ τῦτο ὀζελαθέντας, καὶ τῆς τῦ βασιλέως εὐνοίας σκεπτομένους; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν πρὸ Ἀλεξάνδρῳ,

καὶ τιμώμενος πρὸ αὐτοῦ, μικροῦ δεῖν συγ- A magnis item ab rege honoribus auctus,
καθείρξη λέοντι, διαβληθεὶς ὅτι δακρύ- parum abfuit quin cum leonibus com-
σας παριὼν τὸν Ηφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἐκεί- mitteretur, criminatus quòd illacry-
νῳ μὲν λέγεται βοηθῆσαι Περδίκκας, ἐ- massẽt, præteriens Hephæstionis sepul-
πομοσάμενος καὶ πάντων τῶν θεῶν, καὶ κα- chrum. Verùm Perdicca hominem ser-
τὰ Ηφαιστίωνος, ὅτι δὴ κινηγετοῦντι οἱ, uauit, deos omneis, ipsũmque Heph æ-
φαίνεται σαφῶς τὸν θεὸν, ὑποσκῆψαι εἰ- stiona iuratus, eum sibi in venatione au-
πεῖν Αλεξάνδρῳ φείσασθαι Αγαθοκλέους. gusta specie deum clarè visum, mandasse
οὐ γὰρ ὡς ἀπιστοῦντα, οὐδὲ ὡς ὅτι νεκρῷ vt Alexandro diceret, parcendum esse
δακρύσαι, ἀλλὰ τῆς πάλαι συνηθείας μνη- Agathocli, qui non hoc lacrymasset,
μονεύοντα. ἡ γοῦν κολακεία, καὶ ἡ διαβο- quòd aut vana sibi Hephęstionis diuini-
λὴ, τότε μάλιστα χώραν ἔσχε παρὰ τὸ tas videretur, aut mortem miseratus esset
Αλεξάνδρου πάθος συνηθεμένη. καθάπερ B communem: sed pristinæ consuetudinis
γὰρ οὐ πολιορκίαν οὐκ ὅτι τὰ ὑψηλὰ, καὶ & mutui amoris memoria permotũ esse.
ἀπόκρημνα, καὶ ἀσφαλῆ τῷ τείχους παρεῖσιν Sic igitur affecto Alexandro, locus assen-
οἱ πολέμιοι, ἀλλ' οὐ ἧ ἀφύλακτόν τι tationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam
μέρος ἢ ἀθρόον αἰσθωνται, ἢ ταπεινὸν, ὅτι perinde atque oppugnaturi vrbes, non
τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac
παρεισδύσαι καὶ ἑλεῖν δυνάμενοι. οὕτω καὶ solido mœnium opere, hostes inuadunt:
οἱ διαβάλλοντες, ὅ, τι αὐ ἀσθενὲς ἴδωσι τῆς sed vbi sentiunt quàm minimè defendi,
ψυχῆς, καὶ νωθρὸν θέαν, καὶ διεπίβατον, muniri, muros accessu faciles, collap-
οὕτω παρεισβάλλουσι, καὶ παρεισάγουσι τὰς sos, hac omnibus viribus certatim con-
μηχανὰς καὶ τέλος, οὐκ πολιορκοῦσι, μη- tendunt, quò citra difficultatem irruere,
δενὸς ἀντιπαρατιθέντος, μηδὲ τὴν ἔφοδον ἀ- C ac potiri rebus queant: ita qui criminan-
θορύβου. Εἶτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τεί- dis aliis desudant quod in auditoris ani-
χῶν γένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ κτεί- mo languidum, fragile, facile subactu vi-
νουσι, καὶ σφάττουσι, καὶ ἐξελαύνουσιν, οἷα dent, in eam partem traducunt cogúnt-
εἰκὸς ἁλισκομένης ψυχῆς, καὶ ὀξυδρα- que machinas suas. Demum quando in-
δισμένης ἔργα τῆδε. μηχανήματα δὲ αὐτοῖς sultus hostileis nemo præsentit, nedum
καθ' τοῦ ἀπόντος ἥ τε ἀπάτη, καὶ ὁ ψευ- non obnititur, expugnant. Iam intra
δὸς, καὶ ἡ ὑπόκρισις, καὶ παρεισπρᾶσις, muros cuncta igni ferróque deuastant,
καὶ αἰσχύνη, καὶ ἄλλα μυρία ῥαδιουρ- excîdunt, populantur: qualia vero simile
γήματα· ἡ δὲ μείζων πασῶν, ἡ κολακεία est capto & in seruitutem redacto animo
ἐστὶ, συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις οὖ- fieri. Arma sunt istis aduersum absen-
σα τῆς διαβολῆς. οὐδεὶς γοῦν οὕτω θυ- tem, fallacia, mendacium, periurium,
ρεὼν ἐστὶ, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυ- supplicium, impudentia: denique innu-
χῆς περιβεβλημένος, ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη meræ impostura, ac malitiosæ cautiones.
πρὸς τὰς τῆς κολακείας διαβολὰς καὶ ταῦ- Omnium maximè præsens, & longè effi-
τα, ὑπορυττούσης, καὶ τοὺς θεμελίους ὑ- cacissima assentatio, calumniæ cognata,
φαιρούσης τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκ- imò soror. Quippe nemo hominum tam
τὸς ταῦτα. ἔνδοθεν δὲ πολλαὶ περιδοσίαι generoso est pectore, etiam adamantino
συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι, καὶ septus muro, qui cùm calumniæ conce-
τὰς πύλας ἀναπετάσαι, καὶ πάντα ζῆτον dat, non idem assentatione vincatur. Hęc
τῇ ἀλόντι τοῦ ἀκούοντος συμπεριθυμούμε- D foris recti iudicij ceu fundamenta suffo-
νας. περῶτον μὲν, ὃ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ ὃ ἀψίκορον. ἔπειτα
δὲ, ὃ περὶ τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἡδόμεθα πάντες

sui immodico admiratio furtim rapiat, & A λαθραδὰ, καὶ πρὸς τὰς λεγομένας ἐμ μεσας ὑπονοίας ἀκούοντες. εἶδα γοῦν τινας ὅτως ἡδέως ὑφαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ τοῖς πλεονῆς κνωμένους. ἐπειδὴ τοίνυν ὑπὸ τούτων ἀπάντων συμμαχούμενοι πρόσπεσωσι, καὶ κράτος ἀφέσουσιν, οἶμαι, καὶ οὐδὲ δυσχερὴς ἡ νίκη γένοιτο, μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιπαλαταπομένου, μηδὲ ἀμυνομένου τὰς προσβολάς. ἀλλὰ τῷ μὲν ἀκούοντος, ἑκόντος ἑαυτὸν ὑπιδόντος· τῷ δὲ διαβαλλομένῳ δὲ, τῷ ὑποβολῇ ἀγνοοῦντι. ὥσπερ γὰρ ὑπὸ νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδοντες οἱ διαβαλλόμενοι φονεύονται· καὶ ὁ B πολίτων οἰκτιστον, ὁ μὲν οὐκ εἰδὼς τὰ γεγενημένα, προσέρχεται τῷ φίλῳ φαιδρός, ἅτε μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνεπισάμενος, καὶ τὰ σεμνότατα λέγει, καὶ ποιεῖ, πολλὴ ἐξουσίᾳ ὁ ἄθλιος ὑπορρυθμιζόμενος. ὁ δὲ, ὡς μὲν ἔχει τὰ γεγενημένα, καὶ ἐλεύθερον, καὶ παρρησιαστικὸν, εὐθὺς ἐξέρρηξε τῷ ὀργῇ, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχεε, καὶ τέλος, τῇ ἀπολογίαν προσαδόμενος, ἔγνω μάτην τῷ φίλῳ προξυμένος· ὡς δὲ ἀγνοεῖ ἔοικε, καὶ ταπεινότερος, C προσίεται μὲν, καὶ προσμειδᾷ τοῖς χείλεσιν ἀκρατοις, μισεῖ δὲ, καὶ λάθρα τοὺς ὀδόντας ἀφαιρεῖ. καὶ, ὡς ὁ ποιητὴς φησι, δυσανδρομεύει τῷ ὀργῇ. ὃ δὴ ἐγὼ οὐδὲν οἶμαι ἀδικώτερον, οὐδὲ δουλοπρεπέστερον, εἰδὼς κόπτα ὃ χεῖλος ὑπονεύοντα τῷ χολῷ, καὶ ὃ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάκλεισον αὔξειν, ἕτερα μὲν κεύθοντα ἐν φρεσὶν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ὑποκινούμενον ἱλαρῷ καὶ κωμικῷ προσώπῳ, μάλα πολλαπλῆ τινα καὶ γέμουσαν πραγῳδίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ἐπειδὴ πάλαι φίλος ὁ διαβαλλόμενος δοκῶν εἶ τῷ διαβαλλομένῳ, ποιῆται ὁμοίως. τότε γὰρ ὅτε φωνὴν ἀκούειν ἐπὶ θέλουσι τῶν διαβαλλομένων, ἢ τῶν ἀπολογουμένων, ὃ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς πάλαι δοκούσης φιλίας προσειληφότες· οὐδὲ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι πολλαὶ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μῖσος προπεπόηκασιν αἰτίαι, τοῖς ἄλλοις λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτὸς τις ἔνοχος ὤν, ταύτῃ φάσας κατηγόρησε τοῦ πλησίον, ἐκφυγεῖν ὅτω πειρώμενος τῷ διαβολῇ. καὶ ὅλως, ἐγὼν μὲν οὐδεὶς οἶδε πλημμελέστερον διαβάλλων· ἄπιστος γὰρ αὐτοῦ ἡ κατηγορία, προσδόκιμον ἔχουσα τὴν αἰτίαν.

sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confrices. Proinde talibus adiuti sociis calumniatores cùm eruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circunuentus insidiis miser. Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris, verùm odit, & clanculum dentibus frendit: ac, vt inquit Poëta, Extruit iræ fundamenta Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, qui admorso labro bilem intus alit, odiúmque intra se conceptum auget, aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agítque læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator vecordia apud eum cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecítque vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hìc quanto satius erat perpendere inter amicissimos non rarò clam aliis graues simultatum causas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese reum calumniator fieri metuit, socium insimulat: vt cùm anteuerterit accusãdo, suspicione culpæ ac crimine elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantùm, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quę ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit fidei nihil esse potest.

τοῖς δοκοῦσι μάλιστα φίλοις ἐπιχειροῦσι, τὴν πρὸς τοὺς ἀκούοντας εὔνοιαν ἐμφανῆ προαιρούμενοι, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἐκείνων συμφέροντι οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχονται. εἰσὶ δέ τινες, οἳ κἂν μάθωσιν ὕστερον ἀδίκως διαβεβλημένους πρὸ αὐτῶν τοὺς φίλους, ὅμως ἐπ' αἰσχύνῃ ὧν ἐπίστευσαν, οὐδὲ προσιέσθαι, οὐδὲ βλέπειν ἐθέλουσιν, ὡς καὶ ἠδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπέγνωσαν. τοιγαροῦν πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ἐπὶ τοῖς ὑπὸ ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πεπιστευμένοις διαβολαῖς. ἡ μὲν γὰρ Αντεια,

Τεθνάμης, φησίν, ὦ Περῖτε, ἢ κάκτανε
Βελλεροφόντην,
Ος μ' ἔθελε φιλότητι μιγήμεναι οὐκ
ἐθέλουσαν·

αὐτὴ πρότερον ἐπιχειρήσασα, καὶ ἐπαφροφήσασα. καὶ μικροῦ δεῖν ἐπὶ τῇ πρὸς Χίμαιραν συμπλοκῇ διέφθαρεν, ἐπαίμιον σωφροσύνης ἐπόχων, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον αἰδοῦς ἐπὶ μάχλου γυναικὸς ὑπιδεβλημένος. ἡ δὲ Φαίδρα, καίτοι τὰ ὅμοια κατειποῦσα τοῦ πρωτύνου, ἐπάρατον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον πατρί, ἐπὶ τῷ παῖδος, οὐδὲν, ὦ θεοί, οὐδὲν αἰσιον εἰργασμένον. ναί, φήσ' τις. ἀλλ' ἀξιόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ διαβάλλων ἀνὴρ, πάντα ἄλλα δίκαιος, καὶ σώφρων εἰ δοκῶν, καὶ ἐγκλῆμα προσέχων αὐτῷ, ἅτε μηδὲν αἰσχρὸν πεποιηκότι. ἆρ' οὖν τῷ Αριστείδου ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνος σφόδρα ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπροώξασε τὸν δῆμον, ἧς, φασιν, ἐκφυὲς πολιτικῆς φιλοτιμίας ἐπωκειωμένος. δίκαιος μὲν γὰρ ὡς πρὸς τοὺς πολλοὺς Αριστείδης, ἀνθρωπος δὲ καὶ αὐτὸς ἦν, καὶ χολὴν εἶχε, καὶ ἠγάπα τινάς, καὶ ἐμίσει· καὶ εἴγε ἀληθής ἐστιν ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφώτατος τῶν Αχαιῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστος, τῷ ὑπιδεβλήθη καὶ ἑτέρῳ ἐπὶ φόνῳ φανῆναι συντεθηκὼς κατὰ ἀνδρὸς ὁμοφύλου, καὶ φίλου, καὶ ὑπὲρ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκπεπλευκότος· οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν ἀνθρώποις ἡ περὶ τὰ ῥιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ αὖ τις, ἢ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Αθηναίους διαβεβλημένον ὡς ἀσεβῆ, καὶ ὑπιδεβλον; ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας, ὑπὸ πρόδοσίαν τῆς Ελλάδος ἐπόρθους γνωμένους; μυρία γὰρ

A Verùm quos vulgo amicos æstimant, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa commoda salutémque familiarium amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falso criminatum apud se amicum tamen cùm credidisse pudet, neque aspicere illum, neque in gratiam redire audēt: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nō prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumniis creditur, quale est quod apud Poëtam ait Antia:

B *Bellerophontem occide, aut Prætc peribis,*
Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris
Fœminei decus:

Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parum abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis C marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nōnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit? Age inquam, éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat, nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam D si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat & Socratem recensere, insimulatum apud populum Athenienſem seditionis & impietatis? Quid Themistoclē aut Miltiadem tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim

exempla innumera, & vulgo iam plera- A
que nõ ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? ſanè opinor quod Homerus in Sirenum fabula docet, pernicioſas talium ſermonum delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec paſſim aperiat affectui cuipiam obnoxiis, ſed ianitore ſedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nugas obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio ſuo defungi, aures mentémque vulgo patere. Poſtea quàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum B
tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciũt alieni mores, nihil accuſationis acrimonia: quin eo maiore cura rem diſcute, quo inſtructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio, ſed ſuum veri examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, ſuæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Denique quod vtrinque argumenta ſuaſerint, ſtatuendum. C
Tum vel odiſſe vel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priuſquam id factum ſit, calumniæ concedere in primo ſtatim congreſſu, hercle nimis quàm puerile eſt, ac indignum viro, longéque à iuſtitia ſemotum. At verò horum omnium cauſſa vna eſt ignorantia, tenebræque illæ quibus ſuæ cuiuſque hominis rationes moréſque obuoluuntur. Iam ſi deorum quiſpiam vitæ noſtræ lumen afferat, futurum eſt vt euaneſcat calumnia, fugiátque in altum barathrum, nec vſquam in humanis locum inueniat, reddita no- D
bis luce omnium vitæ ſtudiorum, veritatis beneficio.

τὰ παραδείγματα, καὶ φεδὸν τὰ πλέϛα ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρὴ ϖοιῆϛαι τὸν γε νοῦν ἔχοντα, ἢ ἀρετῆϛ, ἢ ἀληθείας ἀμφιϛοτοῦντα; ὅπῃ, οἶμαι, ϵ̓ Ὁμηρος ἐν τῷ ϖερὶ Σϕειρήνων μύθῳ ἰώϊξατο, ϖαραπλέειν κελεύσας ταῖς ὀλεθρίοις ταύταις τῶν ἀκουσμάτων ἡδοναῖς, καὶ ἀποφράττειν τὰ ὦτα, καὶ μὴ ἀνέῳγειν αὐτὰ αἰᾶ πιτνημένῃ τοῖς ϖαρῆ ϖεφλημμένοις, ἀλλ' ὀπίϛω ϖάμπαν ἀκριβῆ θυρωρὸν ἢ λογισμὸν ἅπαϛι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια ϖρόσιϵσθαι καὶ ϖαραβάλλϵσθαι, τὰ ϕαῦλα δὲ ἀποκλείειν καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ δὴ εἶη γελοῖον, τῆϛ μὲν οἰκίας θυρωρὸν καθιϛάναι, τὰ ὦτα δὲ, καὶ τὸν ἔϱϱινοα, ἀνεῳγμένα ἐᾶν. ἐπειδὴ τοίνυν τοιαῦτα ϖροσίῃ τις λέγων, αὐτὸ ἐϕ' αὑτῷ χρὴ τὸ ϖρᾶγμα ἐξετάζειν· μήτε ἡλικίαν τοῦ λέγοντος ὁρᾶν, μήτε τὸν ἄλλον βίον, μήτε τὸν ἐν τοῖς λόγοις ἀγχίνοιαν. ὅσῳ γάρ τις ϖιθανώτερος, τοσούτῳ ὀϕθαλμοῦ δεῖται τῆϛ ἐξετάσϵως. ϑ δεῖ τοίνυν ϖιϛεύειν ἀλλοτρίᾳ κρίσϵι, μᾶλλον δὲ μίσϵι τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλ' ἑαυτῷ τὸν ἐξέταϛον ϕυλακτέον, τῆϛ ἀληθείας ἀποδόντα καὶ τῷ ϕθονοῦντι τὸν ϕθόνον, καὶ ϵ̓ϖὶ ϕανερῷ ϖοιησάμϵνον τὸν ἔλεγχον τῆϛ ἑκατέρου ϕαυλότητος, καὶ μισεῖν οὕτω, καὶ ἀγαπᾶν τὸν δεδοκιμασμένον. ϖρὶν δὲ τοῦτο ϖοιῆϛαι ἐκ τῆϛ ϖρώτης ϕαντασίας κεκινημένου, Ἡράκλῆϛ, ὡς μεγαλωδῶν, καὶ ταπεινὸν, καὶ ϖονηρῶν οὐκ ἤνεγϵν ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἀϖόντων αἴτιον, ὅπερ ϵ̓ν ἀρχῇ ἔϕαμϵν, ἡ ἄγνοια, καὶ ὁ ϵ̓ν σκότῳ ϖου τῆ) τὸν ἐναίσιον τόϖον. ὡς εἴγε ϑεὸν τις ἀϖεκαλύϕϑη ἡμῖν τοῖς βίοις, οἴχϵται ἂν ϕθύγγουσα ἐς ὃ βάραθρον ἡ ϕαντασία, χώραν οὐκ ἔχουσα, ὡς ἂν ϖεϕωτισμένων τῷ ϖράγματων ὑϖὸ τῆϛ ἀληθείας.

ΨΕΥΔΟΛΟΓΙΣΤΗΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΡΑΔΟΣ.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, HOC EST, DIE ATRO.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua eſt in eum à quo deriſus fuerat, quòd Apophradis verbo vſus eſſet, ipſúmque diei atro comparaſſet. Continetur autem tota oratio duabus partibus: quarum priore oſtendit, nomen

Apophradis Græcum & vsitatum Græcis esse, & se rectè eo vsum quoque esse, idque exemplis aliorum, qui similibus nominibus etiam alios nefarios ac detestabiles probrosè appellarunt. In altera autem vitam & mores, & item sermonem ac dicendi genus illius insectatur, ostendens illum meritò ac dignè ista voce cognominari, vtpote atrum ac detestabilem, & ab aliis quoque similibus antea appellationibus eodem modo passim notatum, affecta etiam prosopopœia linguæ, expostulantis cum illo super abusu & fœdo ministerio cui adhibeatur. Exordium longius paulo est ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodem modo vltus fuerit: post exordium prosopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei & occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius qui accusatur effectu siue opere sumptus est, quòd falsò de voce Apophradis iudicarat, eámque quasi peregrinam ac barbaram deriserat. Est enim λογιστὴς *examinator,* ἐξεταστὴς & κριτὴς *seu* δοκιμαστὴς, *vt Hesychius indicat.*

Ἀλλ' ὅτι μὲν ἠγνόεις τοὔνομα τὼ Ἀποφράδα, πρώτη που δῆλον. πῶς γὰρ ἂν ἤπιῶ βάρβαρον εἶναί με τὼ φωνὼ ἐπ' αὐτῷ εἰπόντα σοῦ, ὡς Ἀποφράδι ὅμοιος εἴης; (τῶν γὰρ τρόπων σου, νὴ Δία, μέμνημαι, εἰκάσας τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ) εἰ μὴ καὶ πρώτιστα πάντων αὐτὸς ἦσθα τοῦ ὀνόματος; ἐγὼ δὲ τὸν μὲν Ἀποφράδα ὅ, τι καὶ βούλεται εἶναι, διδάξω σε μικρὸν ὕστερον. ὃ δὲ τοῦ Ἀρχιλόχου ἐκεῖνο, ἤδη σοι λέγω, ὅτι τέττιγα τοῦ πρωΐ σεσείληφας, εἴπερ τινὰ ποιητὴν ἰάμβων ἀκούεις Ἀρχίλοχον, Πάριον δὲ ἦν, ἀνδρα καὶ ἄλλως ἐλεύθερον, καὶ παρρησίᾳ σεσοφισμένον, μηδὲν οἰκονομοῦντα ὀκνεῖν, εἴ τι καὶ ὅτι μάλιστα λυπήσων ἔμελλε τοὺς περιπατητὰς ἐσομένους τῇ σχολῇ τῶν ἰάμβων αὐτοῦ. ἐκεῖνος τοίνυν πρός τινος τῶν τοιούτων ἀκούσας κακῶς, Τέττιγα ἔφη τὸν ἄνδρα εἰληφέναι τοῦ πρωΐ, εἰκάζων ἑαυτὸν τῷ τέττιγι ὁ Ἀρχίλοχος, φύσει μὲν λάλῳ ὄντι, καὶ οὐδενὸς ἀνάγκης· ὁπότε δὲ καὶ τοῦ πρωΐ ληφθῇ, μειρακιωδέστερον βοᾶν τι. καὶ σὺ δή, ἔφη ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί βουλόμενος, ποιητὴν λάλον παροξύνεις ὅτι σεαυτὸν, αἰτίας ζητοῦντα, καὶ ὑποθέσεις τοῖς ἰάμβοις; ἔστω σοι καὶ αὐτὸς ἀπειλῶ, οὐ, μὰ τὸν Δία, τῷ Ἀρχιλόχῳ εἰκάζων ἐμαυτόν· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δέω· σοὶ δὲ μυρία σεσοφισμένα ἰάμβων ἄξια βεβιωμένα, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἀρχίλοχος αὐτὸς διαρκέσαι, ὡς παρακαλέσας καὶ τὸν Σιμωνίδην, καὶ τὸν Ἱππώνακτα συμποιῆσαι μετ' αὐτοῦ κἂν ἕν τι τῶν προσόντων σοι κακῶν. ὅτω σύ γε παῖδας ἀ-

A

B

C

AT quòd ignorabas nomen Apophradis (hoc est, diei atri) cuiuis facilè patet. Quomodo enim accusares me ceu barbarum lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi similẽ esse te (nam mores tuos memini me cum tali die conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomen hoc? Ego verò ipsam quidem Apophradem, quid sibi velit, quídque significet, paulo pòst docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd videlicet cicadam ala comprehenderis: si modò de poëta quodam iambico Archilocho audisti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, cæterùm homo supra modum liber & dicax, neque conuitiari vnquã veritus, etiamsi quammaximè molestus futurus esset iis qui in Iamborum ipsius otium incurrerent. Ille igitur cùm malè à quopiam istorum audiisset, Cicadam ait comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilochus, insecto videlicet natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, vocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam stridenti. Tu quoque igitur, inquit, homo infelix, quid tibi vis, qui poëtam loquacem contra te ipsum irritas, alioqui caussas & materiam iambis suis quærentem? Atque hæc tibi quoque nunc interminor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilocho conferens (vnde enim hoc possem, vt qui longè adeò inferior illo sim) innumera quędam iambis digna abs te in vita perpetrata esse, ad quæ mihi videtur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, vt vel vnum aliquod eorum quæ in te sunt malorum describant. Adeò ceu pueros quos-

dam tecum collatos, malitia superasti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubalũ, quibus iambos ille suos consumit. Atque adeò videtur deus quispiam risum istum tunc labiis tuis immisisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quòd videlicet ipse quidem Scythis manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & communia hæc & ante pedes posita ignorares: principium autem commodum atque aptum orationis contra te instituẽdæ suppeditares homini libero, & iam olim familiariter te, idque exactè, noscenti, nihilque verituro quominus omnia foras eloquatur: imò verò præconum more proclamet quæcunque agis noctu & interdiu etiam adhuc nunc post multa illa superiora ac vetera. Atqui frustra fortassis & superuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate vti. Neque enim ipse vnquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione; non magis quàm scarabęus si monitus sit vt ne amplius in stercora huiusmodi volutet, cùm ille semel istis assueuerit. Neque etiam quenquam esse arbitror, qui adhuc ignoret ea quę tu ausus aliquando fueris, quæque homo ætate iam confectus in te ipsum iniquè delinquis. Non ita tutus, neque obscurè adeò malus es, neque etiam opus quopiam est qui tibi pellẽ leoninam detrahat, vt manifestus fias, Canthelius siue Asinus tantus existẽs: nisi verò quis ex Hyperboreis paulo antè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat, vt non statim conspectum te, asinum omnium contumeliosissimum agnoscat, non expectato dum rudentem etiam audiat. Ita iam olim & à me, & apud omnes, & sæpe, res tuæ proclamatæ sunt, & famam inde haudquaquam exiguam nactus es, supra Ariphraden adeò, & supra Sybaritam Misthonem, & supra Chium illum Bastan, qui iisdem in rebus doctus atque excellens fuit. Sed dicendũ tamen est, etiamsi frigida atque emarcida iam dicere videbor, ne in eam culpam incidam, quasi solus illa ignorem. Imò verò aduocandus nobis Menandri prologorum vnus aliquis, Elenchus videlicet ille, amicus veritatis, & libertatis deus, haudquaquam obscurissimus ille quidem eorum qui in scenam ascendunt, solis vobis inimicus, qui linguam ipsius formidatis, & scientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunque vobis conscius est. Plausibile igitur hoc fuerit, si ille voluerit, ante nos ingressus, exponere auditoribus vniuersam fabulę rationẽ. Proinde age ô Prologorum atq; deorum optime Elenche,

A πέφηνας ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ, τὸν Ὀροδοκιδίδλω, καὶ τὸν Λυκάμβην, καὶ τὸν Βύπαλον, τοὺς ἐκείνων ἰάμβους. καὶ ἔοικε θεῶν τις ὅτι χεῖλος ἀγαπεῖν σοι τότε τὸν γέλων ὅτι τῇ ἀποφράδι λεχθείσῃ, ὡς αὐτὸς μὲν, Σκυθῶν καταφανέστερος γένοιο, κομιδῇ ἀπαίδευτος ὤν, καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοῶν, ἀρχὴν δ' εὔλογον παράσχοις τῷ κατ' σὲ λόγων αἰδρὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἰκοθέν σε ἀκριβῶς εἰδότι, καὶ μηδὲν ὑποστελλομένῳ ὃ μὴ οὐχὶ πάντα ἐξέπτειν· μᾶλλον δ' κηρύξαι ἃ πρᾴτῃς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἔτι καὶ νῦν, ὅτι πολλοῖς τοῖς πρὶν ἐκείνοις. χάριν μάταιον ἴσως, καὶ περιττὸν, ἐν παιδείας B νόμῳ παρρησιάζεσθαι πρὸς σέ. ὅτε γὰρ αὖ αὐτὸς ποτε βελτίων γένοιο πρὸς τὸ ὁπιτίμησιν, ἢ μᾶλλον ἢ χαίθαρος μεταπειθείη αὖ, μηκέτι τοιαῦτα κυλινδῶν, ἅπαξ αὐτῆς στιν ἡθος γλυκύμυθος. ὅτ' εἶναί τινα νομίζω τὸν ἀγνοοῦντα ἐπὶ τὰ ὑπὸ σῦ τρυμώμενα, καὶ ἃ χρὴ ἄνθρωπος ἐς ἑαυτὸν πεφυκέναι. οὐχ ὅτως ἀσφαλὴς, οὐδὲ ἀφανὴς ἐλευθερὸς εἶ· οὐδὲ δεῖ τινος τὸ ἀποδύσοντος τὸ λεοντῆν, ὡς φανερὸς γένοιο, καὶ θηλίας ὤν, εἰ μή τις ἄρα ὀξὺ Ὑπερβορέων C ἀφῖκται ἐς ἡμᾶς ἥκει, ἢ ἐς τοσοῦτον Κυμαῖος εἴη, ὡς μὴ ἰδὼν, θύθυς εἰδέναι ὄνων ἀπαντων ὑβριστότατόν σε ὄντα, μὴ περιμείνας ὀγκωμένου πρόσωπον ἀκοῦσαι. ὅτω πάλαι καὶ πρὸς ἐμοῦ, καὶ πάντα πᾶσι καὶ πολλάκις κεκήρυκται τὰ σά, καὶ δόξαν μικρὸν ἔχεις ἐπ' αὐτῆς ὑπὲρ τὸν Ἀριφράδην, ὑπὲρ τὸν Συβαρίτην Μίσθωνα, ὑπὲρ τὸν Χῖον ἐκεῖνον Βάσταν, τὸν ὅτι τοῖς ὁμοίοις σοφόν. ῥητέον δ' ὅμως εἰ καὶ ἔωλα δόξω λέγειν, ὡς μὴ αἰτίαν ἔχοιμι μόνος αὐτὰ ἀγνοεῖν μᾶλλον δ' παρακλητέος ἡμῖν τῶν Μενάνδρου D προλόγων εἷς, ὁ Ἔλεγχος, φίλος ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ θεὸς, οὐχ ὁ ἀσημότατος τῶν ὅτι τὸ σκηνὴν ἀναβαινόντων, μόνοις ὑμῖν ἐχθρὸς τοῖς δεδιόσι τὴν γλῶτταν αὐτοῦ, πάντα καὶ εἰδότος, καὶ ἁπλῶς διεξιόντος, ὁπόσα ὑμῖν συμβαίνει δεδιέναι. χάριεν γοῦν τοῦτο γένοιτ' ἄν, εἰ ἐθελήσειεν ἡμῖν προελθὼν αὐτὸ διηγήσασθαι τοῖς θεαταῖς σύμπαντα τὸ δράματος τὸν λόγον. ἄγε πίνυ, ὦ προλόγων καὶ δαιμόνων ἄριστε Ἔλεγχε,

ἵεσο

ὅρα ὅπως σοφὸς προσδιδάξῃς τοὺς ἀκούοντας, ὡς οὐ μάτην, οὐδὲ φιλαπεχθημόνως, οὐδ' αἰτίαν τοῖς ποσὶ, καὶ πλὴν παρουσίαν, ὅτι τὸν δὲ τὸν λόγον ἀπηντήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἴδιόν τι ἀμυνόμενοι, καὶ τὰ κοινὰ μισοῦντες τὸν αὐθέκαστον ὅτι τῆς βδελυρίας. ταῦτα μόνα εἰπὼν, καὶ σοφὸς προδιηγησάμενος, ἵλεως ἅπαξ ἐκποδὼν, τὰ δὲ ἄλλα, ἡμῖν καταλιπὼν μιμησόμεθά γάρ σε, καὶ διελέγξομεν τὰ πολλὰ, ὡς παῤῥησίας τε καὶ ἀληθείας ἕνεκα, μηδένα αἰτιάσασθαί σε. μήτε οὖν ἐμοὶ πρὸς αὐτοὺς ἐπαινέσῃς, ὦ φίλτατε ἔλεγχε, μήτε τὰ ἐκείνῳ προσόντα προσεκχέῃς αὐτοῖς· ὃ γὰρ ἄξιον, θεῷ ὄντι, ὅτι σῶμα σοι ἐλθεῖν τοῖς περὶ τῶν τοιούτων λόγοις. ὁ γὰρ σοφιστὴς οὗτος (εἰ λέγων, ὁ προλογος ἤδη φησὶ ταῦτα, ἐς Ὀλυμπίαν ποτὲ ἦκε, λόγον τινὰ περὶ πολλῶν συγγεγραμμένον ὑπισχνούμενος τοῖς πανηγυριστὰς, ἦν οὖν ἡ ὑπόθεσις τῷ συγγράμματι, ὁ Πυθαγόρας κωλυόμενος ὑπό τινος Ἀθηναίων, οἶμαι, μετέχειν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι τελετῆς ὡς βάρβαρος, ὅτι ἐλεγεν αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας πρὸ τούτου ποτὲ, καὶ Εὔφορβος γενόμενος. ἐτύγχανε δὲ ὁ λόγος αὐτῷ καὶ τὸν Αἰσώπου κόλιον, συμφορητὸς ὢν ἐκ ποικίλων ἀλλοτρίων πέρων. βουλόμενος δὴ μὴ ἔωλα δόξαι λέγειν, ἀλλ' αὐθαιρέτως τὰ ἐκ τῆς βιβλίου, δόξαι τῶν συνήθων τινός (ἦν δὲ ἐκ Πατρῶν ἐκεῖνος, ἀμφὶ δίκας ἔχων τὰ πολλὰ) ἐπειδὴ αἰτήσῃ τινὰς ὑποθέσεις τοῖς λόγοις, τὸν Πυθαγόραν αὐτῷ προσελέσθαι. καὶ ὅπως αὐτὸς ἐποίησε, καὶ συνέπεισε θεάσεσθαι ἀκούσαι τοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ Πυθαγόρου ἐκεῖνον λόγον. ἦν δὲ ὁ ὅτι τοιοῦτος, ὁ μὲν, πολὺ ἀπίθανος ἐν τῇ ὑποκρίσει, συνειρων οἷς εἰκὸς ἐκ πολλοῦ ἐσκεμμένα, καὶ μεμελετημένα, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἡ αἰσχύνη ὅσα, ἐπήμυνε, καὶ χεῖρα ὤρεγε, καὶ συνηγωνίζετο αὐτῷ. γέλως δὲ πολὺς πρὸς τῶν ἀκουόντων. καὶ οἱ μὲν, εἰς τὸν Πατρέα ἐκεῖνον μεταξὺ ἀποβλέποντες, ὑπεδήλουν ὡς ὁ λέληθε συμπράξας αὐτῷ τινὰ ῥᾳδιουργίαν, οἱ δὲ, καὶ αὐτὰ γνωρίζοντες τὰ λεγόμενα, πρὸς ὅλην τὴν ἀκρόασιν διετέλεσθον, ἓν τοῦτο μόνον ἔργον ἔχοντες ἀμήλων πειρώμενοι,

A vide vt planè doceas atque informes auditores, quòd videlicet non frustra, neque odij conciliandi gratia, neque etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam accessimus: sed cùm vt priuatum quiddam vlciscéremur, tum quia illud quod commune est, hominem ob malitiam ac vanitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio: cætera verò nobis relinque: imitabimur enim te, & coarguemus pleraque, vt & veritatis & libertatis gratia nemo te accusaturus sit. Neque verò me, ô optime, apud ipsos commendaueris, neque rursum quæ illi adsunt, præeffuderis temerè. Non enim dignum est, Deus cùm sis, in os tibi venire verba de rebus execrabilibus adeò ac detestandis facienda. Nam Sophista atque impostor iste dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando venit, orationem multo iam antea conscriptam recitaturus iis qui ad solennem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumẽtum eius scripti: Pythagoras prohibitus aliquando ab Atheniẽsibus communicare, vt opinor, cũ iis qui Eleusinia sacra peragebant, tanquam barbarus, eò quòd ipse Pythagoras diceret, ante ea tempora etiam Euphorbũ sese fuisse. Cęterùm erat oratio ea ipsius iuxta Æsopi graculum, collectitia, ex variis alienis pẽnis cõsarcinata. Itaque cùm vellet haudquaquam friuola ac vana dicere videri, ex notis ac familiaribus quendam rogat (erat autem homo ille Patrensis genere, circa lites & actiones forenses plerunque versatus) vt postquam dicendi argumentum aliquod postulasset, Pythagoram ipsi statim subiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, vt orationem illã de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod consequens tum fuit, iste quidem ad agendum & exprimendum gestu sermonem, valde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, vt par est, ea quæ longè ante meditata atque exercitata habuerat, tametsi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo vnà certamen obibat. Risus autem ab auditoribus vndique multus. Ac alij quidem ad Patrensem illum interea aspicientes, significationem dabant quòd haudquaquam clam ipsis esset quòd illius ope fallacia ac techna hæc composita esset: alij autem etiam ipsa ea quæ recitabantur, agnoscentes, per totum illud auscultandi tempus vnum hoc opus agebant,

vt se mutuò explorarent quo modo quisque memoria teneret & dignosceret vnde quicque ex iis Sophistis qui paulo ante nos celebres fuere, in declamationibus siue meletis quas vocant, desumptum esset. Porrò inter hæc omnia etiam is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem non rideret ob manifestum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè (est enim risus intemperantior paulò) cùm ille voce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, vt ipsi videbatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta, illud quod vulgo dici solet, Asinum ad lyram, videns, in cachinnum admodum suauem solutus est: quod alter conuersus aspexit. Et hoc est quod illos paulo antè inter se inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principium, imo verò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta veterum consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt, & sacrificia peragunt, pro eo ac ipsis rex Numa sacrificandi ritus hos constituit, persuasiúque sunt quòd eo potissimùm die votis ac precibus Dij vacent, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, & calendis solennibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto supposititio conspicatus accedentem execrabilem & arrogantem istum alienarum orationum histrionem, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atque impuritatem vitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprehensus fuerat) Tempus, ad quendam amicorum inquit, vobis est discedere, atque hoc inauspicatum spectaculum relinquere. Nam homo iste obuiam nobis factus, videtur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito sophista ille mox verbum Apophradis, velvti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu vicissim vltus est, vt quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem est? fructus, an herba aliqua, an instrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neque audiui vnquam, neque intelligo facilè quidnam etiam sit quod ille dicit. Atque hęc tamen ille quidem putabat se contra hunc valde acerbè dixisse, ac multo adeò risu Apophradem ipsam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremum contra seipsum insciticæ testimonium proferebat.

A ὅπως μνήμης ἔχοιτο παρὰ τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅπου ἕκαστον ὧν τῶν ὀλίγον πρὸ ἡμῶν δεδοκιμηκότων ὅτι τὰς καλουμένας μελέτας σοφιστῶν. ἐν δὲ τούτοις ἅπασι, καὶ ὁ τὸν λόγον τόνδε συγγράψας, ὧν ἐν τοῖς γελῶσι καὶ αὐτός. τί δ' οὐκ ἔμελλε γελᾶν ἐφ' οὕτω παρεφανεῖ, καὶ ἀπιθάνῳ, καὶ αἰσχίστῳ τολμήματι; καί πως (ἔστι δὲ ἀκριβὴς γέλωτος) ὁ μὲν, τὴν φωνὴν ἐπιτείνας εἰς μέλος, ὡς ᾤετο, θρηνῶδές τινα ἐπῳδὴν τοῦ Πυθαγόρα, ὁ δὲ, τοῦτο δὴ ὃ τῷ λόγῳ, ὄνον κιθαρίζειν πειρώμενον ὁρῶν, ἀνεκάγχασε μᾶλλον ἡδὺ ὁ ποιητὴς B ἐοικὼς ὁ ἐμός· ὁ δὲ, εἶδεν ὑπερφυές. τοῦτο δὲ πολέμωσε τότε αὐλητὴς ἑνὶ λιχνῷ. ἐντεῦθεν δὲ ἐν μὲν τῷ ἔτους ἀρχὴ, μᾶλλον δὲ ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης νουμηνίας τρίτη, ἐν ᾗ οἱ Ρωμαῖοι κατά τι ἀρχαῖον, δύο καὶ τεσσαράκοντα τοῖς ἔτεσι θύειν πίνας, τῷ θεῷ σφίσι, Νουμᾶ τοῦ βασιλέως καταστησαμένου τὰς ἱερουργίας αὐτοῖς, καὶ πεπεισμένου τοὺς θεοὺς ἐν ἐκείνῃ μάλιστα τῇ ἡμέρᾳ χρηματίζειν τοῖς θύουσιν. ἐν ταύτῃ τοίνυν ἑορτῇ, καὶ ἱερομηνίᾳ, ὁ τότε γελάσας ἐν Ολυμπίᾳ ἐκεῖνος, ὑπὸ τῷ ὑποβολιμαίῳ Πυθαγόρᾳ, ἰδὼν παρεστῶτα τὸν καταπύστον, καὶ ἀλαζόνα, τὸν τῶν ἀλλοτρίων λόγων ὑποκριτὴν (ἐτύγχανε δὲ C τὸν βίον ἀκριβῶς εἰδὼς αὐτοῦ, καὶ τἄλλα ἀσελγαίνοντα, καὶ μιαρίαν τοῦ βίου, καὶ ἃ ποιῶν ἐλέγετο, καὶ ἃ ποιῶν κατείληπτο) Ὥρα ἡμῖν, ἔφη, τοῖς τινα τῶν ἑταίρων, ἐκτρέπεσθαι ὃ δυσφήμητον τοῦτο θέαμα, εἰς φανεὶς, ἔοικε τὴν ἡδίστην ἡμέραν, ἀποφράδα ἡμῖν ποιήσειν. τοῦτ' ἀκούσας ὁ σοφιστὴς τὴν ἀποφράδα, ὡς τι ξένον καὶ ἀλλότριον τῆς Ελλήνων ὀνομάσας, ἐγέλασε δεινὸν, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ πάλαι ἐκείνου γέλωτος ἠμείψατο, ὡς μοι δοκεῖ ᾤετο, D καὶ τοῖς ἅπασι ἔλεγεν, ἀποφράς, τί δέ ἐστιν οὗτος; καρπός τις, ἢ βοτάνη τις, ἢ σκεῦός; ἆρα τῶν ἐσθιομένων ἢ πινομένων τί ἐστιν ἀποφράς; ἐγὼ μὲν οὔτε ἤκουσα πώποτε, οὔτ' ἂν συνείην ποτὲ ὅ, τι καὶ λέγει. Ταῦτ' ὁ μὲν ᾤετο καλὰ τούτου διεξιέναι, καὶ πολλὴν ἐπήγετο τῇ ἀποφράδι τὸν γέλωτα· ἐλελήθει δὲ καθ' αὑτοῦ τὸ ὕστατον τεκμήριον ἀπαιδευσίας ἐκφέρων, ὅτι τοῦτο.

τὸν δὲ τὸν λόγον συνέγραψεν, ἐμὲ πρὸς ὑμᾶς πέμψας, ὡς δείξῃ τὸν ἀοίδιμον σοφιστὴν, τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοοῦντα, καὶ ὁπόσα καὶ οἱ ὑπὸ τὸν ἐργαστήριον, καὶ τῶν καπηλείων εἰδεῖεν. Ταῦτα μὲν ὁ ἔλεγχος. ἐγὼ δὲ, ἤδη γὰρ αὐτὸς προείληφα τὸν δράματος τὰ λοιπὰ, δίκαιος αὖ εἶμι, τὰ ἐκ τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος ἤδη λέγειν, οἷα μὲν σου τὰ ἐν τῇ πατρίδι, οἷα δὲ τὰ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, οἷα δὲ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, οἷα δὲ τὰ ἐν Φοινίκῃ, καὶ Συρίᾳ, εἶτα ἑξῆς, τὰ ἐν Ἑλλάδι, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ ἤδη πᾶσι, τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν, ἅπερ κεφαλαιωδέστατα τῆς ἀνοίας τῆς σῆς, καὶ κορυφὴ, καὶ κορωνὶς τοῦ τρόπου. ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὸν παροιμίαν, Ἰλιὰς ὤν, τραγῳδοὺς ἐμαθήσω, καιρὸς ἤδη σοι ἀκοῦσαι τὰ σαυτοῦ κακά· μᾶλλον δὲ, ταῦτα μὲν, μηδέπω, περὶ δὲ τῆς Ἀποφράδος, πρότερον. εἰπὲ γάρ μοι πρὸς πάνδημον, καὶ γυναικυλλίδος, καὶ κυβίστης, πῇ σοι μεμπτὸν, καὶ γέλωτος ἄξιον τοὔνομα φαίνεται; ἔδοξεν ἡ Ἀποφράς; νὴ Δί', οὐ γὰρ ἴσασιν τῶν Ἑλλήνων ἴδιον, ἀλλά ποθεν ἐπεισκωμάσθω αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πρὸς Κελτοὺς ἢ Θρᾷκας, ἢ Σκύθας, ὑπομιξίας. σὺ δ' (ἅπαντα γὰρ οἶδα τὰ τῶν Ἀθηναίων) ἐξέκλεισας τοῦτο βύθιον, καὶ ἀξεκήρυξας τῆς Ἑλληνικῆς. καὶ ὁ γέλως ὅτι τοῦτο, ὅτι βαρβαρίζω, καὶ ξενίζω, καὶ ὑπερβαίνω τοὺς ὅρους τοὺς Ἀττικούς. καὶ μὴν τί ἄλλο ἔστιν Ἀθηναίοις ὑπόμνημα, ὡς τοῦτί τοὔνομα, φαῖεν ἄν, οἵγε σοῦ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα εἰδότες; ὥστε θᾶττον ἂν Ἐρεχθέα, καὶ τὸν Κέκροπα, ξένους ἀποφήναις, καὶ ἐπήλυδας τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τοῦ Ἀποφράδα δείξας οὐκ οἰκεῖαν καὶ αὐτόχθονα τῆς Ἀττικῆς. πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ἃ καὶ αὐτοῖς καὶ τοῦτα τοῖς πᾶσιν αἰθρώποις ὀνομάζουσιν, Ἀποφράδα δὲ μόνοι σκῶλοι, τοῦ μιαρὸν, καὶ ἀποκτόνον, καὶ ἀπαίσιον, καὶ ἄστρεκτον, καὶ σοὶ ὁμοίαν ἡμέραν. ἰδοὺ καὶ μεμάθηκας ἤδη ὁδοῦ πρότερον, τί βούλεται αὐτοῖς ἡ Ἀποφὰς ἡμέρα, ὅταν μήτε αἱ ἀρχαὶ χρηματίζωσι, μήτε εἰσαγώγιμοι αἱ δίκαι ὦσι, μήτε τὰ ἱερὰ ἱερουργῆται, μήθ' ὅλως τι τῶν αἰσίων τελῆται, αὕτη Ἀποφὰς ἡμέρα. σέσωμαι δὲ τοῦτο ἄλλοις ἐκ ἄλλης αἰτίας,

A Huius igitur gratia orationem hanc scripsit is qui me huc ad vos præmisit, vt videlicet ostenderet, celebrem istum sophistam, communia illa Græcorum, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis sedent, scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego verò (iam enim ipse ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam veluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia videlicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæstina, qualia in Ægypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atque exinde deinceps in Græcia & Italia: & postremò quæ nunc Ephesi facis, quæ B quidem vecordiæ istius tuæ quasi quoddam summarium sunt & caput, & coronis morum. Postquam enim, iuxta prouerbium, Ilienſis cùm sis, tragœdos conduxisti, tempus iam est vt propria tua mala audias. Imò verò nondum etiam, sed de Apophrade priùs. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidē, & magnam *Veneris cognomina sunt apud Suid.* matrem, quo tandem modo reprehendendum ac risu dignum videtur nomen Apophradis? Nō enim mehercle Græcorum proprium erat, sed alicūde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum com- C mixtione velut comessabundum introductum: tu verò (cuncta enim Atheniēsium cognita habes) excluſisti illud continuò, & velut per præconem è ciuitate Græcorum eiecisti: & ex eo risus iste videlicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & transgredior terminos Atticos. At verò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, vti hoc nomen? dixerint illi qui huiusmodi meliùs quàm tu, sciunt. Quapropter citiùs Erechtheum aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienses esse probaueris, quàm Apophradis nomen ostenderis non pro- D prium, aut non inibi natum, & genuinum Atticæ esse. Nam multa quidem sunt quæ & ipsi eodē modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradem autem soli illi atram & abominabilem, & inauspicatam & nefastam, tibique similem diem vocant. Ecce didicisti iam obiter quoque significationem Apophradis, & quis dies ater vocetur. Quando videlicet neque magistratus de rebus consultant publicè, neque lites in foro disceptātur, neq; sacrificia peraguntur, neque quicquam eorum quæ more & auspicato solent, tractatur, is dies Apophras siue ater dicitur. Atque huiusmodi dies apud alios aliis de causſis indicti sunt.

Aut enim pugna aliqua magna ac graui superati ſunt, ac dies exinde tales quibus cladem eam accepere, pro nefaſtis & inauſpicatis ad res legitimas gerendas habendos cenſuerunt: aut mehercle etiam. *Præciſio.* Atqui ineptum fortaſſis & intempeſtiuum vtique iam fuerit dedoceri, ac denuo diſcere talia, virum ſenem adeò, ne illa quidem quę his priora ſunt, ſcientem. Proinde hoc omnino reliquum eſt, & ſi didiceris ipſum, omnia exinde nobis ſcies. Vnde enim heus tu? Nam cętera quidem etiamſi ignorare ignoſcendum ſit, ea videlicet quæ extra communem viam poſita, & obſcura hominibus priuatis atque indoctis ſunt: diem tamen atrum, etiamſi volueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam hoc vnum ac ſolum nomen omnium poſitum eſſe dixerit quiſpiam. At verò vetuſtorum verborum alia quidem vſurpanda ſunt, alia autem non item, quæcunque eorum videlicet non ita multis conſueta atque vſitata ſunt, vt ne perturbemus auditum, & vulneremus intelligentium aures. Ego *Fortaſſis, non intelligentium, legendum.* verò, vir optime, ſi ad te quidem verba feciſſem, de te ita dicens, peccaſſem fortaſſis. Decebat enim, decebat, inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum verbis conſuetis ac patriis tecum loqui, ſi intelligere deberes quæ dicerentur, & audiendo voluptatem aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, ſecundùm Græcam linguam conuerſari decet. Deinde etiam Atticis per ſucceſſionem temporum multa variantibus in lingua ſua, hoc nomen inter præcipua manſit, hoc modo ſemper & ab omnibus ipſis dictum. Ac ſanè commemorarem etiam eos qui ante noſtram ætatem eodem nomine vſi ſunt, niſi & iſto modo perturbaturus te eſſem, peregrina & ignota tibi poëtarum, oratorum & hiſtoricorum verba recenſendo. Imò verò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud vſurparunt, omnes enim norunt: ſed tu contra ſi mihi vnum aliquem ex veteribus oſtenderis, qui nomine hoc vſus non fuerit, Aureus, vt aiunt, in Olympia ſtatuêris. Atqui ſi quis ſenex adeò, & ætate confectus, huiuſmodi ignorat, videtur idem mihi, quòd Athenæ ciuitas eſt Atticæ, & Corinthus in Iſthmo, & Sparta in Peloponneſo, ignorare. Supereſt igitur fortaſſis illud tibi vt dicas, ipſum quidem nomen apophradis noſſe te, cæterùm vſum eius vt intempeſtiuum accuſaſſe,

A ἢ γὰρ αὖ πληθέντες μάχαις μεγάλαις, ἔπειτα ἔπαξαν ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς τὰ τοιαῦτα ἐπεπόνθεσαν, ἀποφάκτους καὶ ἀχύρους τῶν ἐνόμων προφάξεων εἶ), ἢ καὶ, νὴ Δία. καίτοι ἄκαιρον ἴσως, καὶ ἔξωθέν γε ἤδη, γέροντα ἄνδρα μεταπαιδεύειν, καὶ ἀναδιδάσκειν τὰ τοιαῦτα, μηδὲ τὰ προὸ τούτων εἰδότα. πόθεν γὰρ τοῦτ' ἔστι ὃ λοιπὸν, κἂν ἐκμάθῃς αὐτὸ, πῶς ἡμῖν εἰδὼς ἔσῃ. πόθεν γὰρ ὦ σοῦ; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα κἂν ἀγνοῆσαι, συγγνώμη, ὁπόσα ἔξω τῆ πολλοῦ πάτου, καὶ ἄδηλα τοῖς ἰδιώταις· τὴν

B ἀποφράδα δὲ, οὐδὲ βουληθεὶς αὖ, ἄλλως εἴποις. ἓν γὰρ τοῦτο καὶ μόνον ἀπρήκτων τοὔνομα ἔστω, φησί τις· ἀλλὰ τῶν παλαιῶν ὀνομάτων, τὰ μὲν λεκτέα, τὰ δ' οὔ, ὁπόσα αὐτῶν μὴ συνήθη τοῖς πολλοῖς, ὡς μὴ παρέχωμεν τοῖς ἀκοαῖς, καὶ πιεζώσχωμεν τῶν συνόντων τὰ ὦτα. ἐγὼ δὲ, ὦ βέλτιστε, πρὸς μὲν σὲ, ἴσως ταῦτα πρὸς σοῦ εἰπὼν, ἥμαρτον, ἐκλῶ γὰρ ἐκλῶ ἢ χῇ τὰ Παφλαγόνων, ἢ Καππαδόκων, ἢ Βακτρίων

C πάτρια λαλεῖσθαί σοι, ἕως ἐκμάθῃς τὰ λεγόμενα, καὶ σοὶ ἀκούειν ἡδέα· τοῖς δ' ἄλλοις Ἕλλησιν, οἶμαι, κατ' Ἑλλάδα γλῶτταν συνῳδαὶ χρῆ. εἶπα καὶ τῶν Ἀττικῶν χρόνοις πολλὰ ἐπιφαίνοντα τῆς αὐτῶν φωνῆς, τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα τοιοῦμαι διατέλεσεν, οὕτως ἀεὶ, καὶ παρὰ πάντων αὐτῶν λεγόμενον. εἶπον αὖ καὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν κεχρημένους τῷ ὀνόματι, εἰ μὴ καὶ τοῦτό σε λαθαρέξειν ἔμελλον, ξένα σοι καὶ ἄγνωστα ποιητῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ συγγραφέων ὀνόματα διεξιών. μᾶλλον δὲ, ὅλ'

D ἐγώ σοι τοὺς εἰπόντας ἐρῶ. πάντες γὰρ ἴσασιν. ἀλλά σύ μοι ἕνα τῶν πάλαι δείξας οὐ κεχρημένον τῷ ὀνόματι, Χρυσοῦς, φασὶν, ἐν Ὀλυμπίᾳ στάθητι. καίτοι, ὅστις γέρων ὤν, καὶ ἀφῆλιξ, τὰ τοιαῦτα ἀγνοῶ, δοκεῖ μοι ὅτι καὶ Ἀθῆναι πόλις ἐστὶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ Κόρινθος ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ, καὶ Σπάρτη ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, μὴ εἰδέναι. λοιπὸν ἴσως ἐκεῖνό σοι λέγειν, ὡς ὃ μὲν ὄνομα ἤδῃς, τὸ δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἀκαίρως ἠτιάσω.

Φέρε δὴ καὶ ἀπ' ἐκείνου πρὸς σὲ ἀπολογήσομαι τὰ εἰκότα· σὺ δὲ πρόσεχε τὸν νοῦν, εἰ μὴ πάνυ ὀλίγον σοι μέλῃ τοῦ μηδὲν εἰδέναι· εἰ οἱ πάλαι πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἡμῶν ἀπέρριψαν εἰς τοὺς σοὶ ὁμοίους ἕκαστοι τοῖς τότε. ἦσαν γὰρ καὶ τότε, ὡς ὅ εἰκός, ἐδελυγές τινες ἐς τὰ ἤθη, καὶ μιαροὶ, καὶ πανοῦργοι τὸν τρόπον. καὶ ὁ μὲν Κόθορνόν τινα εἶπεν, εἰκάσας αὐτοῦ τὸν βίον, ἀμφίβολον ὄντα τοῖς τοιούτοις ὑποδήμασιν· ὁ δὲ, Λυπαῖον, ὅτι τὰς ἐκκλησίας θορυβώδης ῥήτωρ ὢν, ἐπετάραττεν· ὁ δὲ, Ἑβδόμιον, ὅτι ὥσπερ οἱ παῖδες τὰ περὶ τὰς ἑβδόμας, καὶ ἐκεῖνος τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας ἔπαιζε, καὶ διεγέλα, καὶ παιδιὰν ἐποιεῖτο τὴν σπουδὴν τοῦ δήμου. μὴ δῆτα οὖν κἀμοὶ, πρὸς Ἀδωνίδος, εἰκάσαι παμπόνηρον αὐθέκαστον, ἀπάσῃ κακίᾳ σεσωρευμένον, ἡμέρᾳ δυσφήμῳ καὶ ἀπαισίᾳ. ἡμεῖς καὶ τοὺς χωλοὺς, τῇ δεξιᾷ σκοπεῖσθαι μᾶλλον εἰώθαμεν ἰδιώταις αὐτοῖς. κἂν εἴ τις βάκηλον ἢ εὐνοῦχον ἴδοι, ἢ πίθηκον, θύειν ἐξιὼν τῆς οἰκίας, ὅτι τάχιστα ἀναστρέφει, καὶ ἐπανέρχεται, οὐκ ἀγαθὰς μαντευόμενος τὰς ἐφημερίους ἐκείνας πρᾶξιν ἔσεσθαι αὐτῷ, τῷ πονηρῷ τῇ πρώτῃ καὶ δυσφήμῳ σκηνῇ. σὺ δὲ ἄρχῃ δὲ, καὶ σὺ θύρας καὶ ὅτε τὴν πρώτην ἔξοδον, καὶ ἕωθεν τοῦ ἀπράκτους ἔτους, εἴ τις ἴδοι κίναιδον, καὶ ἀπόῤῥητα ποιοῦντα, καὶ πάσχοντα, ὀπίσημον ὅτι τοῦτο, καὶ ἀνῤῥωγότα, καὶ μονονουχὶ τοῦνομα τῶν ἔργων αὐτῶν ὀνομαζόμενον, ἀπατεῶνα, γόητα, ὀρχηστὴν, ὀλέθριον, κύφωνα, βάραθρον, μὴ φύγῃ, μηδ' εἰκάσῃ τοῦτον ἀποφράδι ἡμέρᾳ; ἀλλ' ἆρά σὺ τοιοῦτος; οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο, εἰ ἐγὼ τοῦ ἀνδρίου οἶδα τὴν σὴν, ὅσῃ καὶ μεγάλῃ φρονεῖν ὅτι τοῦτό μοι δοκεῖς, ὅτι μὴ ἀπόλλυταί σοι ἡ δόξα τῶν ἔργων, ἀλλὰ πᾶσι δῆλος εἶ, καὶ περιβόητος. εἰ δὲ καὶ ὁμόσε χωρήσας, καὶ ἀρνήσαιο μὴ τοιοῦτος εἶναι, τίσι πίστεσὶ ἔρᾳς; τοῖς πολίταις τοῖς σοῖς (οὐκεῖθεν γὰρ ἄρχεσθαι δίκαιον) ἀλλ' ἴσασιν οὗτοι τὰς πρώτας σου ἐφόδους, καὶ ὡς προδοὺς σεαυτὸν τῷ ὀλέθρῳ ἐκείνῳ σχετλιώτατα, συμπεφθείρω πάντα τὸν πρεσβύτην, ἄχρι δή σε ὁ τοῦ λόγου τοῦτο, ῥάκος πολυχρόνιον ἐργασάμενος, ἐξέωσε. κἀκεῖνα μέμνησθαι, ὡς ὅ εἰκὸς, ἃ πρὸς ὃ ἡδέως ἐν θεάτρῳ,

A Age itaque, & de hoc reſpondebo tibi conſentanea: tu verò animum aduerte, niſi omnino parui facis ſi nihil ſcire videaris. Nam & veteres huiuſcemodi multa ante nos in eos qui tibi ſimiles erant, tum iactarunt. Erant enim tunc quoque (vt eſt veriſimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem [1] Cothurnum quendam appellabat, vitam illius comparatione hac perſtringens, vt inconſtantem & ambiguam, perinde vt calciamēti genus hoc eſt: alius autem Lypaën [2], quòd concionestur bare ſolebat, orator tumultuoſus exiſtens: rurſum alius Hebdomam, B quòd perinde vt pueri ſeptimanis diebus ſolent, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & ſerium ſtudiúmque plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominem perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauſpicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè ſi manè videamus ipſos. Et ſi quis ſpadonem aut eunuchum aſpexerit, aut ſimiam quoque, egreſſus domo ſtatim, conuertit pedem, & regreditur, ominans ſibi haudquaquam proſperas diei illius res atque actiones fore, præ malo C hoc primo & inauſpicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egreſſu, & mane primo totius anni, ſi quis videat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hęc, & eneruatum, & tantùm non ipſo nomine, quæ agit, præ ſe ferentem, deceptorem, præſtigiatorem, periurum, peſtem, cataſtam, barathrum, non effugiat, neque talem diei atro comparet? An verò tu talis non es? Haudquaquam negabis, ſi modò noui fortitudinem tuam iſtam, qui certè & animum attollere ob hæc mihi videris, videlicet quòd tibi gloria D iſta rerum tuarum non prorſum perit. Sed omnibus notus es, & paſſim celebris. Quòd ſi autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te eſſe, cui quæſo credibilia iſta dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum eſt: at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipſum perdito illi militi, & cum eo vnà turpiſſimè ac flagitioſiſſimè oberraueris, omnia obſequens ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, detritum & confectum extruſit.. Etiam illa meminerunt, vt eſt conſentaneum, quæ in theatro adoleſcens egiſti,

[1] *Hoc nomine notatus fuit Therameues, de quo Xenophon lib. 2.*

[2] *ἀπὸ λυπεῖν videlicet deducta voce, quod moleſtare & vexare ſignificat.*

quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in ducendis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulę quod eſſet, renũciabat, ſed tu ornatè admodum, ſubligatis aureis crepidis, & indutus veſte tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro poſtulares, coronas ferens, & cum plauſu rediẽs, honore tandem ab ipſis affectus. At nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud ex Tragœdia videlicet, *Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas* putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud erit: Hiccine ille qui tum? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè facis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriam crebrò ventitas, ſed fugis illam vltro, quanquam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam nimis, ſed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam coargui, & cum iis qui vetera illa ſciunt ac meminerunt, conuerſari, laqueus reuera tibi eſt. Sed quid iſta fruſtra nugor? Quem enim tu vnquam veritus fueris? aut quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſſiones eſſe tibi apud illos magnas: nimirum miſeram illam turriculam, cum qua Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium videri queat. Proinde ciuibus quidem tuis haudquaquam vllo modo perſuaſeris, vt non omnium deteſtabiliſſimum te credant, & commune adeò totius ciuitatis dedecus. Fortaſſis autem & cæteri habitantes in Syria, eadem de te cum illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali aut reprehenſione dignũ feciſſe. Nam mehercle Antiochia quidem etiam ipſum iſtud opus vidit, quando adoleſcentem illum Tharſo venientem abduxiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Veruntamen norunt & meminerũt illi qui tum adſtabant vobis, atque aſpiciebant te quidem in genu inclinatum, illum autem noſti quid facientem quoque, niſi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Ægypto illi fortaſſis non norunt te, qui te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quę modò dixi, ſuſceperunt, cùm te veſtiarij inſequerentur, à quibus veſtibus pretioſis comparatis, viaticum tum habebas.

A τοῖς ὀρχησταῖς ἐπισκευόμενος, καὶ σὺν παντομιμάτορσιν ἀξιῶν εἶναι. σοφὸς γοῦν ὡς σοῦ οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον, οὐδ' ἂν ἐμιμοῦσεν ὅ, τι τοιοῦτο τῶν δραμάτων· ἀλλὰ σὺ κομιδῆ πρὸ τοῦ χρυσᾶς ἐμβάδας ἔχων, καὶ ἐσθῆτα τυραννικὴν, προεῖσι πέμπου, διαμυδῶν αἰτήσων τοῦδε τὸ θέατρον, στεφάνους κομίζων, καὶ κρότου ἀπιών, ἤδη τιμώμενος παρ' αὐτῶν. ἀλλὰ νῦν ῥήτωρ, καὶ σοφιστὴς, καὶ ἀφ' οὗτοι ἴσως ποτὲ τὰ τοιαῦτα ἐπὶ σοῦ ἐκφοῖτ, τοῦτο δὴ ὃ ἐκ τῆς τραγῳδίας, δύο μὲν ἡλίους ὁρᾶν δοκοῦσι, διφυᾶς
B δὲ Θήβας. καὶ προσέχειν ἅπασιν ἤδη ὃ, Ἐκεῖνος, ὁ τότε, καὶ μετ' ἐκεῖνα. τοιγάρτοι καὶ αὐτὸς δὴ ποιεῖν, οὐκ ἀπιθανεῖς ὃ προσέπω, οὐδ' ἀπιχωριάζεις αὐτοῖς, ἀλλὰ φθόγγος ἐχὼν πατρίδα, οὔτε χεῖμα κακὸν, οὔτε θέρος ἀρχαλέον, ἀλλὰ καλλίστην, καὶ μεγίστην τῶν ἐν Φοινίκῃ ἁπασῶν. ὃ γὰρ ἐλέγχεσθαι, καὶ τοῖς εἰδόσι καὶ μεμνημένοις τὴν πάλαι ἐκείνων σωφροσύνην, βρόχος ὡς ἀληθῶς ἔστι σοι. καίτοι τί ταῦτα λῆρος; τίνα γὰρ αἰδεσθείης σύ; τί δ' ἂν αἰσχρὸν ἡγήσαιο
C τῶν ὑστάτων; πτωχαίνομεν δὲ καὶ κτήματα εἶναί σοι μεγάλα παρ' αὐτοῖς, ὃ δύσγνωστον ἐκεῖνο πυργίον, ὡς τὸν τῆς Σινωπέως πίθον, τὸν Διὸς αὐλὸν εἶναι τοῦτο. τρὶς μὲν δὴ πολίτας, οὐδαμῆ οὐδαμῶς μεταπεισθεὶς δῶ, μὴ οὐχὶ τῶν ἀπρεπῶν βδελυρώτατόν σε ἡγεῖσθαι, ὄνειδος κοινὸν ἁπάσῃ τῇ πόλει. τάχα δ' ἂν τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ Συρίᾳ παροικοῦντας ὁμοφύλους, εἰ λέγοις μηδὲν πονηρὸν μηδὲ ἐπαίσιον βεβιῶσθαί σοι. Ἠράκλεις ἡ μὲν Ἀντιόχεια, καὶ, τοῦργον αὐτὸ εἶ-
D δεν, ὅτε τὸν Ταρσόθεν ἥκοντα ἐκεῖνον νεανίσκον ἀπαγαγών· ἀλλὰ καὶ ἀναδέρειν αὐτὰ, αἰσχρὸν ἴσως ἐμοί. πλὴν ἀλλ' ἴσασί γε, καὶ μέμνηνται οἱ τότε ὑμῖν ἐπισάντες, καὶ σὲ μὲν ἐς γόνυ συγκαθήμενον ἰδόντες, ἐκεῖνον δὲ, οἶσθα ὅ, τι καὶ ποιοῦντα, εἰ μὴ πανταπασιν ἐπιλήσμων τις εἶ. ἀλλ' οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ἴσως ἀγνοοῦσί σε, οἱ μετὰ τοὺς ἐν Συρίᾳ θαυμασιοὺς ἄθλους ἐκείνους ὑποδεξάμενοι φεύγοντα, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπὸ τῶν ἱματιοκαπήλων διωκόμενον, παρ' ὧν ἐσθῆτας πολυτελεῖς ὡριάμενος, ἐφόδια εἶχες.

ἀλλ' οὐκ ἐλάττω σοι ἡ Ἀλεξάνδρεια συνοίδεν, οὐδέ, μὰ Δί', ἐγχωρεῖ δευτέραν τῆς Ἀντιοχείας κεκρίσθαι αὐτῷ. ἀλλ' ἥτε ἀκολασία, γυμνοτέρα, καὶ ἡ αἰσχρουργία σοι οὐκ ὀπιμανεστέρα, καὶ τοὔνομα ὅτι τούτοις μεῖζον, καὶ ὅτι πᾶσιν, ἀκάλυπτος ἡ κεφαλή· εἷς μόνος αὖ ὑπῆρχεν σοι ἐξαίρνης γνώμης μηδὲν τοιοῦτον ἐργάσασθαι, καὶ βοηθὸς αὖ κατέστη ὁ τελευταῖος μισθοδότης αὐτὸς ἐν τοῖς ἄριστοις Ρωμαίων. τοὔνομα δὲ αὐτὸ δοῦναι ἀποσιωπῆσαί μοι, καὶ ταῦτα, πρὸς πόσας εἰδόσας ὃν λέγω οὐκ ἔνι τὰ μὲν ἄλλα ὁπόσα ἔπλη ἐν τῇ συνουσίᾳ τελμηδίπα ὑπὸ σοῦ, τί χρὴ λέγειν; ἀλλ' ἰώνικα σε κατέλαβε τὴν μειρακίαν τοῦ οἰνοχόου τοῦ Οἰνοπίωνος ἐν γόνασι κείμενον, τί οἴει; ὅπως δοῦναι δῶ σοι μὴ εἶναι τοιοῦτον, αὐτὸ τὸ ἔργον ὁρᾷν; οὐκ, εἴτε μὴ πομπάσασι τυφλὸς εἶ, ἀλλ' ἐδήλωσε τῷ γνώμῃ, αὐτίκα ἐξελάσας τῆς οἰκίας, καὶ καθάρσιόν γε, ὡς φασι, περιενεγκὼν ὅτι τῇ σῇ ἐξόδῳ. Ἀχαΐα μὲν γὰρ καὶ Ἰταλία πᾶσα ἐμπέπλησαι τῶν σῶν ἔργων, ἐς τοὺς ἐπ' αὐλοῖς δόξης, καὶ ὀνήσῃ γε τῆς εὐκλείας. ὥστε πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔγωγε τὰ ἐν Ἐφέσῳ νῦν πραττόμενα ὑπὸ σοῦ, οὐκνῶ λέγω ὅπερ ἀληθέσατον, πῶς οὐκ ἂν ἐθαύμαζον, εἰ τὰ πρῶτά σου ἤδεσθημ; καίτοι καινὸν οὐδὲν ἔγνωσται ἐς ὃ πρὸς τὰς γυναῖκας πρᾶσσέμαθες. ἢ πρὶ πόδα οὖν τῷ τοιούτῳ εἶπέ μοι ἀποφράδα ὀνομάζεσθαι; μηδὲ τί σε πρὸς Διός, καὶ φιλῆσαι τῷ στόματι πρᾶσσέπι ἀξιώσασθαι ἡμᾶς ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἔργοις; τοῦτο γοῦν ὃ ὑβριστότατον ποιεῖς, καὶ μάλιστα πρὸς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν, καὶ τοὺς ὁμιλητάς, οἷς ἱκανὰ ἦν οὐκ ἄνω μόνα τὰ κακὰ τοῦ σοῦ στόματος ἀπολαύειν, ὃ βαρβαρότητα τῶν ὀνομάτων, ὃ τραχὺ τῆς φωνῆς, ὃ ἄκαιρον, ὃ ἄτακτον, ὃ πρὸς τὴν ἄμουσον, καὶ τὰ τοιαῦτα· φιλῆσαι δέ σε ἔδει τούτοις μὴ χρῆσθαι, ὦ ἀλεξίκακε· ἀσπίδα μᾶλλον ἢ ἔχιδναν φιλῆσαι ἄμεινον, δῆλα οὐκ ὂ κινδυνεύσει, καὶ ἄλγημα, καὶ ὁ ἰατρὸς εἰσκληθεὶς ἐπήμυνεν· ἀπὸ δὲ τοῦ σοῦ φιλήματος, καὶ τοῦ ἰοῦ ἐκείνου, τίς ἂν ἢ ἱερῆς ἢ βωμοῖς προσέλθοι; τίς δ' ἂν θεὸς ἐπακούσειεν ἐπὶ δυσχερῶν; πόσων περιῤῥαντηρίων, πόσων ποταμῶν δεῖ;

A Sed non minùs, Alexandria quoque conscia tibi est. Et per Iouem haudquaquam posteriorem eam Antiochia censeri decebat, nisi quòd proteruitas ista tua manifestior, & turpitudo flagitiorũ insanior illic fuit, & nomen ob hęc maius, & super omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit qui crederet tibi inficias euntí, quòd nihil tale commisisses, ac postremus auxiliator tibi fuit, is qui stipendium dabat, vir inter præcipuos Romanorũ. Nomen autem ipsum permittes mihi vt taceam, & hoc apud omnes eos qui sciunt quem dicam. Ille igitur cætera quidẽ quæcunque sustinuit in conuersatione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At verò quando te deprehẽdit in genibus adolescentuli pocillatoris Oenopionis iacentem, quid putas? credidítne tibi talem te nõ esse, cùm ipsum opus aspiceret? Haudquaquam opinor, nisi prorsus cæcus fuit: verùm apertam voluntatis atque animi significationem dedit, cùm te statim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibusdam lustrauerit post exitũ inde tuum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta est operibus tuis, & fama ea quæ ob illa consecuta est: & sanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea quæ nunc Ephesi abs te geruntur, illud equidem dico, quod verissimum est, quòd mirum foret si non mirarentur, si prima illa tua opera nossent. Atqui nouum hîc istud videlicet cum mulieribus quoque addidicisti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominem talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam oscularí ore insuper voluisti nos ob talia facta? Istud igitur contumeliosissimè facis, & maximè erga eos quos minimè decebat, sectatores tuos, quibus satis fuerat, illa solùm mala ab ore tuo percipere, verborũ videlicet barbariẽ, & vocis asperitatem, & indiscretam atque inordinatam enunciationem, & à Musis omnino alienam, & id genus alia: oscularí autem etiam te supra hæc abfit, ô malorum auersor Hercules. Nam scutum potiùs aut viperam oscularí satius fuerit, quòd in morsu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus accersitus facilè illum depulerit: à tuo autem oscúlo, & veneno isto, quis quæso vel ad sacra vel ad aras accederet? Quis autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis lustrationibus, multísque fluminibus opus foret?

At talis ipſe cùm ſis, derides alios ob nomina ac verba, cùm tu interim facinora talia ac tanta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidem ſi Apophradis vocabulum ignorarem, erubeſcerem potiùs: nedum ſi dixiſſem, inficias irem. Te verò nemo noſtrum accuſauit adhuc quòd ἐρωμολόγης dixeris, & ἐφοπομάθλητας, & ῥησιμετρᾶν, & ἀθηνιῶ pro Athenas deſidero, & αὐθοκρατεῖν, & σφενδικίζειν, & χειροβλημᾶσθαι. Malum te malè perdat Mercurius Logius, vnà cum ipſis verbis. Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis? In angulo fortaſſis alicubi alicuiusex poëtis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philænidos, quos in manibus crebrò habes: veruntamen te atque ore tuo digna. Quia autem oris mentionem feci, quid diceres quæſo ſi te in ius vocaret lingua? Fingamus enim hoc pacto, vt te iniuriæ, aut, quod modeſtius paulo foret, contumeliæ accuſaret, ita dicens: Ego te, ingratiſſime, pauperem atque inopem ſuſceptum, & victu quoque carentem principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulo pòſt Achillem quoque exhibens. Poſt hæc autem docentem pueros ſyllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas iſtas orationes velut in ſcena exhibentem, Sophiſtam videri feci, eámque gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantum habes quod imputare mihi poſſis, ob quod adeò contumeliosè me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpiſſima, & miniſteria execratione digna? Non ſatis mihi ſunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò verò cœnum verborum iſtorum euomere: ſed neque noctu me miſeram otium ducere ſinis, ſed ſola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde vt manu vti decreuiſti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantíſque malis obruis. Loqui, meum opus ſolum eſt: talia autem facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum eſt. Quare vtinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuiſſet. Nam mihi beatiores illorum linguæ videntur, qui liberos ſuos deuorarunt. Huiuſmodi, per Deos, igitur ſi lingua diceret,

Prosopopœia linguæ expoſtulantis cum abuſente.

A καὶ ζωὸς αὐτὸς ὢν, κατεγέλας τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνόμασι, καὶ ῥήμασιν, ἔργα τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐργαζόμενος. καίτοι ἐγὼ μὲν ἀποφράδα μὴ εἰδὼς, ἠχθόμην ἂν μᾶλλον, ἢ ὅπως εἴποιν ἀρνηθείην ἄν. σὲ δὲ οὐδεὶς ἠτιάσατο ἡμῶν βρωμολόγης λέγοντα, καὶ ἐφοπομάθλητας, καὶ ῥησιμετρᾶν, καὶ Ἀθηνιᾶν, ὃ Ἀθηνᾶν ἐπιθυμῶ, καὶ αὐθοκρατεῖν, καὶ σφενδικίζειν, καὶ χειροβλημᾶσθαι. κακὸν κακῶς σε ὁ λόγιος Ἑρμῆς ἀπολοίμεν αὐτοῖς λόγοις. ποῦ γὰρ ταῦτα τῶν βιβλίων εὑρήσεις; ἐν γωνίᾳ που πάχα τῶν Ἰαλέμων τινὸς ποιητῶν, κατερρωγυῖα, βύρσης καὶ ἀραχνίων μεστὰ, ἢ που ἐκ τῶν Φιλαινίδος δέλτων, αἷς δηλαδὴ χρεὼς ἔχεις· σοὶ μόνῃ, καὶ τῷ σοὶ σώματος ἄξια. ἐπεὶ δὲ τοῦ σώματος ἐμνήσθην, τί φαίης ἄν, εἴ σε ἡ γλῶττα εἰς δικαστήριον τοῦ καλεσαμένη (θῶμαι γὰρ οὕτως) ἀδικήματος, ἢ, ὃ μετριώτερον, ὕβρεως διώκοι, λέγουσα; Ἐγώ σε, ὦ ἀχάριστε, πένητα καὶ ἄπορον τῷ ὄντι ἀναδησαμένη, καὶ βίου δεόμενον, τὰ μὲν πρῶτα, ἐν τοῖς θεάτροις διδάσκειν ἐποίησα, νῦν μὲν, Νῖνον, νῦν δὲ, Μητίοχον, εἶτα μετὰ μικρὸν B Ἀχιλέα πλεῖσα, μετὰ ταῦτα δὲ, παῖδας συλλαβίζειν διδάσκοντα, μακρῷ χρόνῳ ἔθρεψα, ἤδη δὲ καὶ τοὺς ἀλλοτρίους τούτους λόγους ὑποκρινόμενον, σοφιστὴν εἶναι δοκεῖν ἐποίησα, καὶ τιμὴν μηδὲν προσηκούσαν δόξαν προσῆψα· τί τοίνυν τηλικοῦτον ἔχων ἐγκαλῶν, τοιαῦτά με λοιδορῇς, καὶ ὀνείδη C ὀνειδίζεις ἀπρεπῆ ἀἰσχρὰ, καὶ ὑπουργίας καταισχύνους; οὐχ ἱκανά μοι τὰ ὑπὸ τῆς ἡμέρας ἔργα, ψεύδεσθαι, καὶ ὀμνύειν, καὶ ἐπιορκεῖν, καὶ τοὺς τοσούτους ὕθλους, καὶ λήρους, ἀναπλῆσαι, μᾶλλον δὲ τὸν βόρβορον τῶν λόγων ἐκείνων ἐμεῖν; ἀλλ' οὐδὲ νυκτὸς τοῦ κακοδαίμονα σχολὴν ἄγειν ἐᾷς· ἀλλὰ μόνη σοι πονοῦμαι ποιῶ, καὶ πατοῦμαι, καὶ μιαίνομαι, καὶ αὐτὴ γλῶττα, ὅσα καὶ χεῖρ χρῆσθαι διέγνωκας, καὶ ὥσπερ ἀλλοτρίαν ὑβρίζῃς, καὶ ὑπερκύψῃς τοσούτοις κακοῖς, λαλῶν μοι ἔργον ἐστὶ μόνον. τὰ δὲ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ πάσχειν, ἄλλοις μέρεσι προστέτακται. ὡς ὄφελε καμέ τις, ὥσπερ τὴν τῆς Φιλομήλας, ἐκτεμεῖν. μακαριώτεραι γοῦν μοι αἱ γλῶτται, τῶν τὰ τέκνα κατεδηδεγότων. πρὸς θεῶν, ἂν λέγῃ ταῦτα ἡ γλῶττα,

ἰδίαν αὐτῇ φωνὴν λαβοῦσα, καὶ τὸν πώγωνα σειήνειον ὑπακλεσαμένη, τί δὴ ἀποκείναιο αὐτῇ; ἐκεῖνα δηλονότι, ἃ καὶ πρὸς τὸν Γλαῦκον ἔναγχος εἴρηταί σοι, ὅτι πεπραγμένῳ ἤδη τῷ ἔργῳ αἰτιώμενον, ὡς ὅτι τοῦτῳ ἔνδοξος εἶ βραχεῖ, καὶ γνώσιμος ἅπασι γεγώνοις. πόθεν αὖ, οὕτω πρεσβύοντος ὅτι τοῖς λόγοις γλυκόμενος, ἀγαπητὸν δὲ ὁπόσουοῦν κλεινὸν καὶ ἐνομαστὸν εἶ); εἶτα καταριθμήσῃ αὐτῇ τὰς πολλάς σου περιηγήσεις, ὁπόσας καλὰ ἔθνη περιείληφας, ὃ κἀγὼ θαυμάζω, ὅτι τὴν μὲν ἀποφράδα ἐδίσκεφανας ἀκούσας, ἐπ' ἐκείνοις δὲ τοῖς ὀνόμασιν οὐκ ἠγανάκτεις, ἐν Συρίᾳ μὲν, ῥοδοδάφνη κληθείς, ἐφ' ᾧ δὲ, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, αἰσχύνομαι διηγεῖσθαι. ὥστε τόγε ἐπ' ἐμοὶ, ἀσαφὲς ἔτι ἔστω. ἐν Παλαιστίνῃ δὲ, φαγμὸς ἐς τὰς ἀκάνθας τῦ πώγωνος, οἶμαι, ὅτι ἔνυσθε μεταξύ· ἔτι γὰρ ἔξυρες αὐτόν. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ, συναύχην, τοῦτο μὲν δὴ γοῦν φασιν ἀποπνιγῆναί σε ναύτην τινὰ τῶν τεταρταίων ἐντυχόντα, ὃς ἐμπεσὼν ἀπέφραξέ σοι τὸ στόμα. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ βέλτιστοι, αἰνίγματος δὲς οὐδὲν, ἀλλὰ γράμματος ἑνὸς προσθήκῃ τιμήσαντές σε, Ἀτίμαρχον ὠνόμαζον. ἔδοξε γὰρ καὶ ἐκείνου τι πρεπώδεστερον προσῆφθαί σοι. ἐν Ἰταλίᾳ δ', βαβαὶ, ἡρωϊκὸν σκῆνος ἐπεκλήθης, ὁ Κύκλωψ, ἐπειδή ποτε καὶ πρὸς ἀρχαίαν δίφροκλυδῶνα πρὸς αὐτὰ τὰ τῦ Ὁμήρου ῥαψῳδήματα καὶ σὺ τὴν αἰσχρουργίαν ἐπεδύμησας. καὶ αὐτὸς μὲν ἔκεισο μεθύων ἤδη, κισσύβιον ἔχων ἐν τῇ χειρὶ βινητῶν Πολύφημος, νεανίας δὲ ἐπώμοθος, ὀρθὸν ἔχων τὸν μοχλὸν, ὃν μάλα ἠκονημένον, ὅτι σε Ὀδυσεύς τις ἐπῄει, ὡς σκόλοψ τὸν ὀφθαλμόν.

Κἀκεῖνα μὲν ἅμα τε, πὸδὶ δὲ οἱ ἐπράπετ' ἔγχος.

Αἶχμὴ δ' ἐξελύθη πὸδὶ νείατον αἰθερσῆνα.

καὶ γὰρ οὐδὲν ἄτοπον ἐπῆν, οὐ λέγοντα, ψυχρολογεῖν· σὺ δ' ὁ Κύκλωψ, διαπετάσας τὸ στόμα, καὶ ὡς ἔνι, πλατύτατον κεχηνὼς, ἀνεῖχου τυφλόμματος ἐπ' αὐτὰ τὰ γνάθον. μᾶλλον δ', ὥσπερ ἡ Χάρυβδις, ἀνῆσθα ναύταις, καὶ πηδαλίοις, καὶ ἱστίοις, ὅλον ζητῶν καταπιεῖν τὸν Οὖτιν.

A propria aliqua assumpta sibi voce, ac barba tua velut patrona aduocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cùm ille te ob opus iam actum accusaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationes ne redditus? At sufficit quomodocunque clarum ac celebrem esse, deinde connumerare ipsi multas istas appellationes, quas passim apud varias gentes adeptus es. Quo magis etiam miror quòd cùm apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne vocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubesco dicere. quare quantum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palæstina autem, sepis nomine, ob barbæ opinor spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. adhuc enim tondebas ipsam. In Ægypto verò angina dictus es: quod per se manifestum est. Nam aiunt te propemodum suffocatum esse, cùm in nautam quendam crassiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquam imposuisset, etiam ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullum dedere tibi, sed literæ vnius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouum habere te. In Italia autem, papæ! heroicum illud, Cyclops vocatus es, quòd aliquando etiam ad veterē ornatum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poëmata, versibus peragere tu quoque turpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidē iacuisti ebrius iam, mulctrale habens in manu, Polyphemus videlicet coire gestiens: adolescens autem mercede conductus, rectum habens vectem, probè admodum acutum, quasi Vlysses quidam te inuadebat, excussurus videlicet oculum.

Fortassis enim nomen illius Timarchus fuerat.

Quē tamē haud tetigit, iuxtaq́ elabitur hasta,
Et ferit extremum vibrata cuspide mentum.

Neque enim absurdum aut ineptum puto fuerit, cùm de te verba faciamus frigidiora quoque paulo hæc dicere. Tu verò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò verò quemadmodū Charybdis, quærebas vnà cum ipsis nautis & clauis & velis totum illum absorbere Vtin, siue Neminem.

Atque hæc tum aſpiciebant etiam cęteri qui aderant. Deinde poſtero die vna ea tibi defenſio erat, ebrietas, & ad merum confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cùm ſis, pudore afficeris erga Apophradem. Per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris cùm illa quoque dicunt plerique, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde vt Apophradem ignoras, & exiſtimas fortaſſis etiam laudari te ab ipſis? An hæc quidem vt conſueta & familiaria noſti: Apophradem autem vt ſolam ignotam improbas, & à catalogo verborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exſoluis, ſed etiam muliebri conſortio, & ad Gynæcea vſque notus es. Nuperrimè igitur cùm nuptias quaſdam Cyzici ambire auſus eſſes, probè admodùm explorata omnia habens optima illa mulier reſpondit: Haudquaquam, inquiens, virum eum accepero, qui ipſe quoque viro indiget. Et tamen in talibus rebus conſtituto tibi, adhuc verborum cura eſt, & rides conſpuíſque cæteros. Meritò ſanè. Neque omnes ſimilia tibi dicere poſſumus. Vnde enim, aut quis adeò in verbis audax foret, vt contra tres adulteros pro gladio tridentem poſtulet? De Theopompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuſpide oratione ipſum confeciſſe ciuitates præſtantiores? Et rurſum, tridente interfeciſſe ipſum Græciam: & eſſe Cerberum in oratione? Nam paulo antè & lucerna accenſa quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuum, & alia infinita, quorũ ne mentionem quidem facere dignum eſt, excepto ſolo illo, quod qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter ſe inimici: poſtea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem vt par erat, iis qui tum aderant, corrigens videlicet, & id quod erratum erat, reſtituens, Haudquaquam, ſubiicis, ſed ἄτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa: pura τειῶν μιμοῖτ, & ἀνιπεμία, & πέπαμαι, & ἐκχύσιν, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nam quæ paupertatis cauſſa facis, ô chara Adraſtia, nemini exprobrauero. Ignoſcendum enim, ſi quis fame coactus, depoſito à ciue accepto, deierarit ſe illud haudquaquam accepiſſe: aut ſi quis impudenter poſtulat, imò verò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem iſta dico.

A καὶ ταῦτα ἑώρων καὶ ἄλλοι παρόντες. εἶτά σοι ἐς τὴν ὑστεραίαν μία ἦν ἀπολογία, ἡ μέθη, καὶ εἰς τὸν ἄκρατον ἀνέφευγες. τοιούτοις δὴ καὶ τοσούτοις ὀνόμασι πλουτῶν, αἰσχύνῃ τὴν Ἀποφράδα; πρὸς θεῶν εἰπέ μοι τί πάσχῃς, ἐπειδὴ καὶ κακὴν λέγουσιν οἱ πολλοὶ, λεσβιάζειν σε καὶ φοινικίζειν; ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὥσπερ τὴν Ἀποφράδα ἀγνοεῖς, καὶ οἴει παλαι ποθεν ἐπαινεῖσθαι παρὰ αὐτῶν; ἢ ταῦτα μὲν δίκαι ὄντα φυλάττῃ, τὴν Ἀποφράδα δ' ὡς ἀγνῶτα μόνην ἀτιμάζῃς, καὶ ἀποκλείῃς τοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων; διαφθορῶ σε μεμπτὰς ἡμῖν τινὰς ταύτας δίκας, δηλαδὴ μέχρι καὶ

B τῆς γυναικωνίτιδος παρεδόμεθα εἶναι. παρόν γοῦν ἐπειδή τινα γάμον ἐν Κυζίκῳ μνᾶσθαι ἐπέλλουσας, καὶ μάλα σκυπευομένην πρώτα ἡ βελτίστη ἐκείνη γυνὴ, Οὐκ ἂν προσείμην, ἔφη, ἄνδρα, καὶ αὐτὸν ἀνδρὸς δεόμενον. εἶτα ἐν τοιούτοις ὄντι σοι, ὀνομάτων μὴ φῇς, καὶ γλῶττης, καὶ τῶν δήμων καταπλῆξαι; εἰκότως. καὶ γὰρ αἱ ἄπαντες ὁμοιά σοι λέγειν δυναίμεθα. πόθεν; τίς ὕτως ἐν λόγοις μεγαλόστομος, ὡς ὅτι μὴ τοὺς θῆς μιχοὺς, δυοῖν ξίφοιν τειαίνας αἰτεῖν; τὸν δὲ Θεόπομπον ὅτι τῷ Τρικαράνῳ χρίνοντα, φαίης,

C τριγλώχινι λόγῳ καθηρηκέναι αὐτὸν τὰς πρεσβυούσας πόλεις; καὶ πάλιν, ἐκτειναμένον αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν Κέρβερον ἐν τοῖς λόγοις; πρόφερε γὰρ καὶ λύχνον ἅψας, ἐζήτεις ἀδελφόν τινα, οἶμαι, ἀπολωλότα· καὶ ἄλλα μυρία, ὧν οὐδὲ μνησθῆναι ἄξιον, ἢ μόνου ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἀκηκοότες ἀπεμνημόνευσαν. πλούσιός τις, οἶμαι, καὶ δύο πένητες ἦσαν ἐχθροί. εἶτα μεταξὺ πρὸς τὸν πλούσιον λέγων, Ἀπέκτεινεν, ἔφης, θάτερον τῶν πενήτων· γελασάντων δ', ὡς τὸ εἰκός, τῶν παρόντων, ἐπανορθούμενος δὴ σὺ, καὶ αἰσθόμενος τὸ διημαρτημένον, Οὐ μέντοι, ἔφης, ἀλλὰ θάτερον αὐτὸν ἀπέκτεινεν. ἐῶ τὰ ἀρχαῖα, τὸ τειῶν μιμεῖσθαι, καὶ τὸ αἰωρεμία, καὶ τὸ πέπαμαι, καὶ τὸ ἐκχύσεν, καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ τοῖς σοῖς λόγοις ἐπαθροῖ. ἃ μὲν γὰρ σὺ τῆς πενίας ἐλεεινὰ ποιεῖς, Ἀδράστια φίλη, οὐκ ἂν τινι ἐγκαλέσαιμι. συγγνωστὰ γοῦν, εἴ τις λιμῷ πιεζόμενος, τὸν ἐκ καταθήκης παρ' ἀνδρὸς πολίτου λαβὼν, εἶτα ὀμόσειεν, ἢ μὴν μὴ παρεληφέναι· ἢ εἴ τις αἰσχύνης αἰτεῖ, μᾶλλον δὲ προσαιτεῖ, καὶ λωποδυτεῖ, καὶ τελωνεῖ. οὐ δὴ λέγω ταῦτα.

φθόνος γὰρ οὐδεὶς ἔξ ἀπόρου ἀμύασθαι πλὴν ἀπορίας· σκῆψιν δὲ σκηπτὸν φορητὸν, πέντε τάλαντα, ἐς μόνας τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἐκχεῖν τὰ ἐκ τῆς αἰσχυντίας περιγιγνόμενα. πλὴν εἴ γέ τι καὶ ἐπαινέσαι μοι δώσεις πάνυ ἀστείως ἐκεῖνο σοῦ πεπραγμένον, ὁπότε τῷ Τισίου πλὴν τέχνην οἶδα, ὡς ὁ διακόσιος ἔργον αὐτὸς ἐποίησας, ὀξαρπάσας τῶν αἰσθητοῦ ἐκείνου παρεσύρτου χρυσοῦς πεντήκοντα· ὁ δὲ, ἀφ' ὧν Τισίαν, αὐτὶ τοῦ βιβλίου, πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας ὀξέπεσε, καταφιλοσοφηθείς. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, τὰ μὲν ἄλλα ἐκὼν ἀφίημί σοι. ἐκεῖνο δὲ μόνον παρακελεύω, παράπεμψον τοῦτο, ὅπως σοι φίλον, καὶ μὴ παύσῃ τὰ τοιαῦτα ἐς ἑαυτὸν παρανοῶν, ἐκεῖνο δὲ μηκέτι, ἄπαγε. οὐ γὰρ ὅσιον ὅτι πλὴν αὐτῷ Ἑστίᾳ τοὺς τοῦτο ἀφανιζομένους καλεῖν, καὶ φιλοτησίας παρατείνειν, καὶ ὄψων τῶν αὐτῶν ἅπτεσθαι. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνο ἔτι ὃ ὅτι τοῖς λόγοις, φιλήματα, καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς οὐ παρὰ πολλοῦ ἀποφοράδα σοι ἐργασαμένους ὁ γόμος, καίπερ ἅπαξ φιλικῆς παρρησίας ἠρξάμην, κἀκεῖνα, εἰ δοκεῖ, ἄφες λέγειν, ὃ μύρῳ χρίεσθαι τὰς πολιὰς, καὶ ὃ πιπράσθαι μόνα ἐκεῖνα. εἰ μὲν γὰρ νόσος τις ἐπείγει, ἄπαγε ὃ σῶμα θεραπευτέον· εἰ δὲ μηδὲν νοσεῖς τοιοῦτον, τί σοι βούλεται καθαρὰ, καὶ λεῖα, καὶ ὁλιθηρὰ ἐργάζεσθαι, ἃ μηδὲ ὁρᾶσθαι θέμις; ἐκεῖνό σοι μόνον σῴζον, αἱ πολιαὶ, καὶ ὃ μηκέτι μελαίνεσθαι, ὡς παρακάλυμμα εἶεν τῆς βδελυρίας. φείδου δὴ αὐτῶν, πρὸς Διὸς, κἂν τούτῳ, καὶ μάλιστα τῷ πώγωνος αὐτῷ, μηδὲ μαίνῃ ἔτι, μηδὲ ὑβρίσῃς· εἰ δὲ μὴ, ἐν νυκτί γε, καὶ σαυτῷ σκότῳ. ὃ δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄπαγε, κωμῳδὴ ἄγελον καὶ θηριώδες· ὁρᾷς ὡς ἄμεινον ἦν σοι ἀκίνητον πλὴν Καμαρίναν ἐᾶν, μηδὲ καταγελᾶν τῆς ἀποφοράδος, ἢ σοι ἀποφοράδα τὸν βίον ὅλον ἐργάσεται; ἢ ἔτι πρόσθεν τινος, ὡς τό γε ἐμὸν οὔποτ' ἐλλείψῃ; οὐδέπω γοῦν οἶσθα ὡς ὅλην πλὴν ἅμαξαν ἐπεσπάσω, δέον, ὦ παμπάλαμε, καὶ κινάβδου, ὑποσῆσαι εἴ τις αὐτὴν δασὺς, ἢ τοῦτο δὴ ὃ ἀρχαῖον, μελάμπυγος, δριμὺ μόνον εἰς σὲ ἀπολέψειεν.

Neque enim inuidia vlla eſt quoquo modo depellere inopiam, ſed illud intolerabile tandem, pauper cùm ſis, in ſolas huiuſmodi voluptates omnia ea profundere, quæ per impudentiam iſtam acquiris. Niſi ſi quid vtique etiam laudare mihi conceſſeris admodum vrbanè abs te factum, quando cùm Tiſiæ artem noris, bis Coracis opus ipſe peregiſti, ſubreptis ſtulti illius ſenis triginta aureis. Ille autem propter Tiſiam pro libro ſeptingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus videlicet. Multa adhuc alia poſſem dicere, ſed tamen cætera quidem volens remitto tibi: illud autem ſolum adhuc verbis addam. Age iſta quidem fac vt tibi lubet, néve deſieris huiuſmodi in te ipſe debacchari: ab illo autem caue. Non enim pium aut fas eſt, eandem Veſtam, eos qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eadémque obſonia attingere. Sed neque illud, Ob verba videlicet oſcula: ídque cum iis qui tibi non multò antè apophradem ipſum os effecere. Ac poſtquam ſemel admonitionem amicam exorſi ſumus, etiam illa, ſi videtur, abs te amoue, vnguento puta canos iſtos inungere, & pice ſola illa quæ ſcis, velli. Nam ſi morbus quidem aliquis vrgeret, totum corpus curandum foret: nunc autem cùm nihil ægrotas tu huiuſcemodi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aſpici quidem fas erat? Illud tibi vnum relictum eſt, qui doctrinam ac ſapientiam præ te feras, cani videlicet, & non ampliùs nigricare. Id tanquã operculum quoddam malitię ac deteſtabilitatis iſtius ſit. Proinde parce ipſis per Iouem, cùm in hoc tum maximè in barba ipſa, neque polluas hanc ampliùs, neque contumelia afficias: aut ſi prorſus hoc nequeas, noctu ſaltem, & in tenebris: interdiu autem apage: eſt enim omnino ferum ac beſtiale. Vidésne quanto ſatius fuerat tibi Camarinam immotam relinquere, neque Apophradẽ deridere, quæ tibi apophrádem & atram totam vitam reddiderit? An etiam amplius aliquid deſideras? Nam quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur ſcis quòd totum attraxiſti tibi plauſtrum, cùm conueniret, ô pæpalema (id eſt, omnifariam ſcelerate) atque cinæde, vereri te ſi quis homo hirſutus, & iuxta antiquum illud, Melãpygus, acerbè ſolùm intueretur te.

Fortaſſis iam hæc quoque ridebis, pæpalema quod dixi,& cinædum, perinde vt ænigmata quædam & griphos audiens. Ignota enim tibi ſunt tuorum operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, niſi tibi tripla atque etiam quadrupla Apophras iam parta eſt. Accuſes autem teipſum ob hęc omnia,licet. Nam vt præclarus ille Euripides dicere ſolitus fuit,Oris indomiti, & ſtultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas eſſe conſueuit.

A ἴσως ἤδη καὶ ταῦτα γελᾷσῃ, τὸ παιπάλημα, καὶ τὸ κίναιδος, ὥσπερ τινὰ αἰνίγματα, καὶ γρῖφους ἀκούσας. ἄγνωστα γάρ σοι τὰ σῶν ἔργων τὰ ὀνόματα. ὥστε ἔξεστί σοι ἤδη καὶ ταῦτα συκοφαντεῖν, εἰ μὴ τριπλῆ καὶ τετραπλῆ σοι ἡ ἀποφορὰς κτέτηται. αἰτιῶ δ' ὧν σεαυτὸν ὅτι πᾶσιν. ὡς γὰρ ὁ καλὸς Εὐριπίδης λέγειν εἴωθεν, Ἀχαλίνων στομάτων, καὶ ἀφροσύνης, καὶ ἀνομίας, τὸ τέλος δύσκολα γίγνεται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ.

DE DOMO. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Obliqua quædam domus laudatio eſt, cuius & ſitum & ſtructuram, & tecti caterarúmque partium ornamenta, poſtremò etiam parietum picturas deſcribit, additis paſſim amplificandi gratia etiam ſimilitudinibus quibuſdam. Atque hæc omnia ſub diſputationis ſeu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, vtrùm ea videlicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus proſit, an noceat, diſputatur. Cuius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & poteſtate pulchritudinis comprobata, additis & exemplis & ſimilitudinibus eodem pertinentibus. Altera autem, ac negatiua, per proſopopœiam ſubiungitur. Fingitur enim alia quædam alterius oratio ſuperiorem refellere, & ſimilitudines, & quæ de vi pulchritudinis à ſuperiore afferuntur, per inuerſionem confutare, ipſa autem ſuam ſententiam ab aliis elegantiæ ac pulchritudinis effectibus, præterea & Herodoti teſtimonio, & ipſorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidem parte ſitus domus & tecti, caterarumque partium elegantia depingitur: in poſteriore verò parietum picturæ deſcribuntur, vt ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam ſcripto accedat.

ERgo Alexander quidem expetiuit in Cydno lauari, cùm pulchrum adeò & perſpicuum fluuium eum conſpicatus eſſet, deinde & tutò profundũ, & leniter concitatum, & æſtatis tempore gelidum, adeò etiam, vt ſi iam antea manifeſtum eum morbum quo poſtea ex illo ægrotare cœpit, præuidiſſet, non facilè ab illius lauacro abſtinere ſe potuiſſe videatur. Domum autem ſi quis videat mole maximam, forma pulcherrimam, luce clariſſimam, auro fulgentiſſimam, denique & picturis floridiſſimis, non expetat in ea orationem velut teſtato relinquere, ſi fortè circa hoc ſtudium verſetur, & celebrari intus & inclareſcere, ac voce illam implere, & quàm maximè licet, etiã ipſe pars quædam pulchritudinis illius eſſe; ſed ſtatim poſtquam diligẽtiùs paulo contemplatus illam atque admiratus tãtummodo fuerit, iterum inde abeat, mutam,

B ΕΙπα Ἀλέξανδρος μὲν ἐπεθύμησεν ἐν τῷ Κύδνῳ λοῦσαθαι, καλόν τε ἅμα καὶ διαυγῆ τὸν ποταμὸν ἰδών, καὶ ἀσφαλῶς βαθύν, καὶ τοῦ μὲν ὀξὺ, καὶ νήξασθαι ἡδύ, καὶ θέρους ὥρᾳ ψυχρόν, ὥστε καὶ ὅτι τοῦδηλα τῇ νόσῳ, ᾗ ὕστερον ἐνόσησεν ἀπ' αὐτοῦ, δοκεῖ μοι οὐκ ἂν τῶν λουτρῶν ἀπασχέσθαι. οἶκον δέ τις ἰδὼν μεγέθει μέγιστον, καὶ κάλλει κάλλιστον, καὶ φωτὶ φαιδρότατον, καὶ χρυσῷ στιλπνότατον, καὶ γραφαῖς ἀνθηρότατον, οὐκ ἂν ὑπιδυμήσαι λόγους ἐν αὐτῷ λεχθῆναι, εἰ τύχοι τοῦ τοιούτου λεκτείων, καὶ ἐπιδοκιμῆσαι, καὶ ἐλλαμπρυνθῆναι, καὶ βοῆς ἐμπλῆσαι, καὶ ὡς ἔνι μάλιστα καὶ αὐτὸς μέρος τι τοῦ κάλλους αὐτοῦ γενέσθαι, ἀλλὰ παρισκοπήσας ἀκριβῶς, καὶ θαυμάσας μόνον, ἄπεισι, κωφὸν αὐτὸν, καὶ ἄλογον

καὶ ἄλογον καταλιπών, μήτε προσειπών, μήτε προσομιλήσας, ὥσπερ τις ἀναιδὴς, ἢ φθόνῳ σιωπὴν ἐγνωκώς; Ἡρακλῆς, οὐ φιλοκάλου τινὸς, οὐδὲ περὶ τὰ δημοφόρατα ἐρωτικοῦ ἔργον, ἀγροικία δὲ πολλὴ, καὶ ἀπειροκαλία, καὶ προσέτι γε ἀμουσία, τῶν ἡδίστων αὐτὸν ἀπαξιοῦν, καὶ τῶν καλλίστων ἀποξενοῦν, καὶ μὴ σεμνίαν ὡς οὐχ ὁ αὐτὸς περὶ τὰ θεάματα νόμος ἰδιώταις τε καὶ πεπαιδευμένοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀπόχρη τὸ κοινὸν τοῦτο ἰδεῖν μόνον, καὶ περιβλέψαι, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ περιενεγκεῖν, καὶ πρὸς τὸν ὄροφον ἀναχύψαι, καὶ τὸν χεῖρα ὑπισχεῖσαι, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἡδῆναι, δεῖ τοῦ μὴ αὐ διωνθῶναι ἄξιόν τι τῶν βλεπομένων εἰπεῖν. ὅστις δὲ μὴ παιδείας ὀρέγῃ τὰ καλὰ, οὐκ αὖ, οἶμαι, ἀγαπήσειεν, ὄψει μόνῃ καρπωσάμενος τὸ τερπνὸν, ἀλλ' αὖ ὑπομεῖναι ἄφωνος ἅπασι τοῦ καλλους γλυκάναι. πειράσεται δὲ ὡς οἷόν τε, καὶ σοφίσασθαι, καὶ λόγῳ ἀμείψασθαι τὸν θέαν. ἡ δὲ ἀμοιβὴ, οὐκ ἔπαινος τοῦ οἴκου μόνον (τοῦτο μὲν γὰρ ἴσως ἐκείνῳ τῷ νησιώτῃ μειρακίῳ ἔπρεπε, τὸν Μενέλεω οἶκον ὑποπεπλῆχθαι, καὶ πρὸς τὸ οὐρανῷ καλὸ, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν αὐτῆς ἀπεικάζειν, ἅτε μηδὲν ἐν γῇ καλὸν τι ἄλλο ἑωρακότι) ἀλλὰ καὶ τὸ εἰπεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ τοὺς βελτίστους συγκαλέσαντα λόγων ὑποδοχὴν ποιήσασθαι, μέρος τοῦ ἐπαίνου καὶ τοῦτο γένοιτο ἄν. καὶ τὸ πρᾶγμα ὑπερήδιστον, οἶμαι, οἴκων ὁ κάλλιστος ἐς ὑποδοχὴν λόγων ἀναπεπταμένος, καὶ ἐπαίνου καὶ εὐφημίας μεστὸς ὤν, ἠρέμα κἀν αὐτὸς ὥσπερ τὰ αἴτια συνεπηχῶν, καὶ τοῖς λεγομένοις προσακολουθῶν, καὶ προσατείνων τὰ τελευταῖα τῆς φωνῆς, καὶ τοῖς ὑστάτοις τῶν λόγων ἐμβοσκόμενος. μᾶλλον δὲ ὡς δ' τις διμαθὴς ἀκροατὴς διαμνημονεύων τὰ εἰρημένα, καὶ τὸν λέγοντα ἐπαινῶν, καὶ αὐτίδοσιν οὐκ ἄμουσον ποιούμενος πρὸς αὐτά· οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τὰ αὐλήματα τῶν ποιμένων αἱ σκηπταὶ ἐπαυλοῦσαι, τῆς φωνῆς ἐμπνεούσης καὶ ὑπὸ αὐτοῦ πνεούσης· οἱ δὲ ἰδιῶται νομίζουσι παρθένον τινὰ εἶ) τῷ ἀμειβομένῳ τοὺς ᾄδοντας,

& orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quicquam videlicet, neque ſermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet? At Hercle neque honeſti aut ſtudioſi vllius officium hoc, neque eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur, ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barbarum quiddam, ſuauiſſimis rebus ſe ipſum velut indignum abſtinere, & à pulcherrimis velut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa ſpectacula lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis, & eruditis viris: ſed illis quidem ſufficit commune hoc, videre ſolum, & circumſpicere, atque oculos circumferre, ac ſurſum verſus tectum ſpectare, manúmque attollere, & cum ſilentio voluptatem capere, præ metu ne quid nõ ſatis dignum iis quæ ſpectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit viſu tantùm, id quod delectabile eſt, decerpere, aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe: ſed enitetur, quoad fieri poteſt, & immorari in eo, & oratione compenſare viſum. Cæterùm compenſatio ea, non laus modò domus (nam hoc quidem fortaſſis adoleſcentem illum inſularem decebat, Menelai videlicet domum cum admiratione quadam ſpectare, & cum iis quæ in cœlo pulchra ſunt, ebur & aurum ipſius comparare, vt qui in terris pulchrum aliud nihil vidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, orationis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò rem ſuauiſſimam arbitror eſſe, domum pulcherrimam ad ſuſcipiendas orationes adapertam, laudiſque & comprecationis plenam, paulatim ipſam quoque, perinde vt antra, voces referentem, & iis quæ dicuntur, reſpondentem, & protendentem poſtrema ſermonis, & vltimis verborum immorãtem, imò verò, quemadmodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt, memoria repetentem, & eum qui dicit, laudãtem, ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam cum ipſis facientem: quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum, tibiis & cantu reſonantibus, voce in contrarium repercuſſa, atque in ſeipſam reuertente. Idiotę autem & indocti putant virginem quandam eſſe, quæ canentibus

vel clamantibus hoc modo reſpõdeat, in mediis alicubi præcipitiis habitantem, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaque videtur vnà cum magnificentia domus ac ſumptu, etiam dicentis animus attollere ſeſe, & ad perorandum excitari, vtpote cui ipſe quoque viſus ſubminiſtrat ac ſubiicit nonnihil. Fermè enim intrò per oculos permanat ac deſcendit ad animum vſque pulchrũ aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compoſitam orationem foras emittit. An verò Achilli credimus, viſum armorum intendiſſe illum contra Troianos impetum, & poſtquam idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet, elatum fuiſſe, & veluti ſublimem ad belli deſiderium abreptum: orationis autem atque dicendi ſtudium non eodem modo pulchritudine locorum accendi? Atqui Socrati quidem ſatis fuit platanus illa ingeniosa, & herba virescens, & fons perſpicuus non longè ab Iliſſo: atque ibi reſidens, cùm Phædrum illum Myrrhinuſium verbis eludebat, ac Lyſiæ Cephali illius filij orationẽ redarguebat, tum Muſas quoque accerſebat, credebátq; venturas eas eſſe in ſolitudinem, & coadiuturas ſe ad illã tum de amore inſtitutam orationem. Neque verebatur homo ſenex aduocare virgines ad amores maſculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum nõ putemus eas vel inuocatas venturas eſſe? At ſanè non in vmbra ſolùm aut ſub Platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Iliſſum amœnitate relicta, Regis domum auream cum hac conferueris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac ſumtu conſiſtebat, ars autem, vel pulchritudo, vel delectatio, vel concinnitas partium, vel iuſta etiam proportio, nulla reſpondebat: neque etiam auro ſparſim ac modeſtè ornata erat, ſed erat ſpectaculum planè barbarum opulentia mera, & inuidia aſpicientium, & felicitatis iactantia iis qui eam poſſidebant: quod autem verè laudares, nihil illi aderat. Neque enim ratio vlla erat Arſacidis pulchri, neque oſtentationes ſuas ad voluptatem comparabant, neque etiam curabant, laudaturíne eam eſſent ſpectatores, an non, ſed hoc ſolum, vt cum ſtupore quodam intuerentur. Non enim honeſti amantes, ſed diuitiarũ ſtudioſi barbari sũt.

ἢ βοῶντας, ἐν μέσοις που τοῖς κρημνοῖς κατοικοῦσιν, καὶ λαλοῦσιν ἐκ τῶν πετρῶν ἔνδοθεν. ὅ μοι γοιῶν δοκεῖ καὶ συνεξαίρεσθαι οἴκου πολυτελείᾳ ἡ τοῦ λέγοντος γνώμη, καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἐπεγείρεσθαι, καθάπερ καὶ ὑποβαλλούσης τῆς θέας. ἡδεῖα γὰρ εἰσρεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὅτι τι τοῦ ψυχῆς καλόν. εἶτα πρὸς αὐτὸ κοσμήσας ἐκπέμπει τοὺς λόγους. ἢ τῷ μὲν Ἀχιλλεῖ πιστεύομεν, τὸ ὄμμα τῶν ὅπλων ἐπιτεῖναι καὶ τῶν Φρυγῶν τὸ ὁρμητικὸν, καὶ ὅπως αὐτὸς πειρώμενος, ἐπιθυμίαν καὶ παιγνιώδη τοῦ πολέμου ἐπιθυμίαν· λόγου δὲ σπουδὴν μὴ ἐπιτείνεσθαι πρὸς καλὴν χώραν; καίτοι Σωκράτει μὲν ἀπέχρησε πλάτανος εὐφυὴς, καὶ πόα εὐθαλὴς, καὶ πηγὴ ἀφυγὴς, μικρὸν ἀπὸ τοῦ Ἰλισσοῦ· καὶ ἐνταῦθα καθεζόμενος, Φαίδρου τε τοῦ Μυρρινουσίου κατειρωνεύετο, καὶ τὸν Λυσίου τοῦ Κεφάλου λόγον διήλεγχε, καὶ τὰς Μούσας ἐκάλει, καὶ ἐπίστευεν ἥξειν αὐτὰς ὅτι τὸ ἐρημίαν, συμπαρειληφομένας τῷ περὶ τοῦ ἔρωτος λόγῳ. καὶ οὐκ ἠξίου γέρων ἀνὴρ ἄθηλυς, παῖδας καλοὺς παρθένους, συνεστομένας τὰ παιδεραστικά. ἐς δὲ οὕτω καλὸν χωρίον, οὐκ ἂν οἰώμεθα καὶ ἀκλήτους αὐτὰς ἐλθεῖν; καὶ μὴν ἔγωγε κατά γε σκιὰν μόνον, οὐδὲ ὑπὸ πλατάνου κάλλος ἡ ὑποδοχὴ, οὐδ' ἀν τὸ ὅτι τῶν Ἰλιακῶν καταλιπὼν, τὸ βασιλέως λέγης τὸ χρυσοῦν. ἐκείνης μὲν γὰρ, ἐν τῇ πολυτελείᾳ μόνῃ τὸ θαῦμα· τέχνη δὲ, ἢ κάλλος, ἢ τέρψις, ἢ τὸ σύμμετρον, ἢ τὸ εὔρυθμον, ἃ συνείργασο, οὐδὲ κατεμέμικτο τῷ χρυσῷ, ἀλλ' ἰδίᾳ βαρβαρικὸν τὸ θέαμα, πλοῦτος μόνον, καὶ φθόνος τῶν ἰδόντων, καὶ εὐδαιμονισμὸς τῶν ἐχόντων. ἔπαινος δὲ, οὐδαμοῦ πρόσεστιν· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τοῖς Ἀρσακίδαις τῶν καλῶν, οὐδὲ πρὸς τὸ τερπνὸν ἐποιοῦντο τὰς ἐπιδείξεις, οὐδὲ ἐφρόντιζον, εἰ ἐπαινέσονται οἱ θεαταὶ, ἀλλ' ὅπως ἐκπλαγήσονται· ἢ φιλόκαλοι γὰρ, ἀλλὰ φιλόπλουτοί εἰσιν οἱ βάρβαροι. τούτου δὲ τῆς οἰκίας τὸ κάλλος, οὐ κατὰ βαρβαρικούς τινας ὀφθαλμοὺς, οὐδὲ κατὰ Περσικὴν ἀλαζονίαν, ἢ βασιλικὴν μεγαλαυχίαν, οὐδὲ πένητος μόνον,

At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neque ad Perſicã arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata eſt: neque pauperẽ modò ſpectatorem,

ἀλλὰ δύφυοῦς ἄνατῦ δεόμενον, καὶ ὅτῳ μὴ ἐν τῇ ἴψῃ ἡ χρῖσις, ἀλλά πις ἢ λογισμὸς ἐπακολουθεῖ τοῖς λεγομένοις. ὃ γὰρ τῆς τε ἡμέρας πρὸς ὃ κάλλιστον ἀποβλέπειν (κάλλιστον δὲ αὐτῆς καὶ προφανέστατον, ἡ ἀρχὴ) καὶ τὸν ἥλιον ὑποδέχεσθαι λαμπρύνεται δύσις ὑποδέχεσθαι, καὶ τῦ φωτὸς ἐμπίπλασθαι ἐς κόρον, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν, καθ' ὃ καὶ τὰ ἱερὰ βλέποντα ἐποίουν οἱ παλαιοὶ, καὶ ὃ τῦ μήκους πρὸς ὃ πλάτος, καὶ ἀμφοῖν πρὸς ὃ ὕψος διάμετρον, καὶ τῶν φωταγωγῶν ὃ ἐλεύθερον, καὶ πρὸς ὥραν ἑκάστην ἃ ἔχον, πῶς οὐχ ἡδέα θαῦμα πάντα, καὶ ἐπαίνων ἄξια; ἔτι δὲ θαυμάσειεν αὖ τις καὶ τῆς ὀροφῆς ὡς τῷ διμόρφῳ ὃ ἀπέριττον, καὶ τῷ διακόσμῳ ὃ ἀνεπίληπτον, καὶ ὃ τῦ χρυσοῦ ἐς ὃ διάπρεπες σύμμετρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὰς χρείας ὑπίφθονον, ἀλλ' ὁπόσον αὖ καὶ γυναικὶ σώφρονι, καὶ καλῇ, ἐρκέσῃ ὑπισημότερον ἐργάσασθαι ὃ κάλλος, ἢ πρὸς τῇ δειρῇ λεπτός τις ὅρμος, ἢ πρὸς τῷ δακτύλῳ σφενδόνη διάφορος, ἢ ὡς τοῖν ὦσιν ἐλλόβια, ἢ πόρπη τις, ἢ ταινία ὃ ἄφετον τῆς κόμης στεφοῦσα, τοσοῦτον τῇ διμορφίᾳ πρόσπτοια, ὅσον τῇ ἐσθῆτι ἡ πορφύρα. αἱ δέ γε ἐταῖραι, καὶ μάλιστα αἱ ἀμορφότεραι αὐτῶν, ὡς τὴν ἐσθῆτα ὅλην πορφυρᾶν, καὶ τὸν δρόμον χρυσῆν πεποίωνται, τῷ πολυτελεῖ θηρώμεναι ὃ ἐπαγωγὸν, καὶ ὃ ὠφέλιμον τῷ καλῷ, πρὸς ἐσθῆτος τ' ἔξωθεν τέρψιν ἀμυδρὰν μεθύουσαι. ἡγοῦνται γὰρ καὶ τὸν ὠλένιον αὐτῶν στίλβοντέρων φανεσθαι, στεφανοπλάμπουσόν τῷ χρυσῷ, καὶ τῦ ποδὸς ὃ μὴ διαφεῖ χαλκοῦν, λεπτῷ ὑποχρυσῷ σφενδάλῃ, ὡς ὃ πρόσωπον, αὐτὸ ἐρασμιώτερον θηήσεσθαι, τῷ φανοτάτῳ στεφορώμενον. ἀλλ' ὑπολαμβάνω μὲν ἔτως, ἡ δέ γε σώφρων γυνὴ, χρυσῷ μὲν τὰ ἀρχέσυπα, καὶ μόνον τὰ αἰσχύνης χρῄζοντα, ὃ δ' αὐτῆς κάλλος, οὐκ ἂν αἰσχυνοίτο, οἶμαι, καὶ γυμνὸν δεικνύουσα· ὡς τοίνυν ἡ τῆδε τ' οἴκου ὀροφὴ, μᾶλλον ἢ κεφαλὴ, διπρόσωπος μὲν καθ' ἑαυτὴν, τῷ χρυσῷ δ' ἐς τοσῦτον κεκόσμηται, ἐς ὅσον καὶ οὐρανὸς ἐν νυκτὶ πρὸς τ' ἀστέρων, ἐκ διαστημάτων πολλαπλασίων, καὶ οὐκ ἐκλείμματος αὐτῶν τῷ πυκί.

A sed ingenioſum aliquem poſtulat, & cuius non ſolùm in viſu iudicium, ſed & cõſideratio aliqua atque æſtimatio verba ſequantur. Nã quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit (pulcherrima autem ipſius pars, & amabilis maximè, principium eſt) & ſolẽ proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatem vſq; repletur foribus adapertis, pro eo ac veteres quoque tẽpla ſua ſtatui, & ad ſolem aſpicere fecerunt: deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rurſum vtraq; hęc cum altitudine iuſta proportione cõſentiunt, & feneſtræ liberæ vndequaque à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet B anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc, inquam, quomodo non ſuauia omnia, & multa laude digna? Prętera autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut nimium, in tam eleganti nihil quod reprehẽdere meritò poſſis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque vbi opus eo eſt, ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum, ſed perinde vt & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formam inſigniorem reddendam, vel circa collum C tenue aliquod monile, vel circa digitum annulus geſtabilis, vel de auribus ſuſpenſæ inaures, aut annulus quiſpiam, vel tænia comam diffluentem colligans, quæ tantum pulchritudini apponit, quantum veſtitui purpura ſolet. At meretrices certè, & maximè deformiores, earum & veſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia videlicet ſumptus iſta venuſtatem atque amabilitatem quandam venantes: & quod pulchritudini deeſt, appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur e- D nim & humeros ſuos nitidiores apparere, reſplendentes vnà cum auro: & pedis craſſitiem & inęqualitatem, ſub aureo ſandalio tectum iri: faciémque etiam ipſam amabiliorem fore ſi vnà cum eo quod ſplendidiſſimum, conſpiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modeſta verò mulier, auro quidem pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt, vtitur: pulchritudinem verò ſuam haudquaquam verebitur etiam nudam exhibere ſpectandam. Proinde etiam huius domus tectum, imò potiùs caput, formoſum quidem per ſe ipſum quoque eſt, auro autem in tantum exornatum eſt, quantum & cœlum noctu ſtellis certis ſpatiis inter ſe diſtantibus circumcirca ſplendet, certíſque item interuallis igne collucet.

σφενδόνη eſt in Græco, quod palam annuli ſignificat propriè.

Quòd si totum foret igneum, haudquaquam certè pulchrum, sed terribile nobis videretur. Cæterùm & hoc videre licet, aurum hîc haudquaquam otiosum, aut delectandi modò gratia, reliquo ornatui interspersum esse, sed & fulgorem quendam non iniucundum de se præbere, & totam domum rubore suo velut inficere. Quando enim lumen diei incidens applicatur & commiscetur cum auro, commune quiddam resplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiam exhibent. Proinde ea quidem quæ ad fastigium & verticem domus pertinent, huiusmodi sunt, vt Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam vel celsitectam perinde ac Helenes thalamum, vel splendorosam velut Olympum ipsum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & vniuscuiusque euidentiam, & diligentiam & veritatem, cum veris aspectu & prato aliquo, florido haud iniquum fuerit comparare: nisi quòd illa quidem defloreſcunt, & emarcescunt, & immutantur, & abiiciunt pulchritudinem: hoc autem ver perpetuum, & pratum nunquam marcescens, & flos immortalis, vtpote solo risu apprehendente hæc, & decerpente suauitatem eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non voluptate afficeretur spectandis? aut quis non magnopere expeteret, etiam præterquam posset, inter ea orationem habere? cùm sciat turpissimum esse ab iis quæ risu percipiuntur, superari atque à tergo relinqui? Maximam enim alliciendi vim habet aspectus pulchrorum, non inter homines modò, sed & equus libentiùs opinor cursurus fuerit per campum decliuem & mollem, placidè recipientem gressum, & sensim cedentem pedi, neque referientem, aut resistentem vngulæ. Toto igitur nunc vtitur cursu, totúmque se ipsum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Paruo autem incipiente vere ad pratum aliquod accedens, quando & flores prodeũt non amabiliores modò, sed & (vt ita dixerit quispiam) floridiores, & quod ad colores & tincturam attinet, liquidiores: ipse quoque extentis pennis, iisque ostensis Soli, & sublata cauda, eámque vndique circa se pandens, spectandos exhibet & illius flores, & ver illud pennarum,

ἀψόροφον, vt Iliad. 3. αἰγλήεντα.

Εἰ δέ γε πῦρ ὅλον τὸ πᾶν, οὐ καλὸς ἂν ἀλλὰ φοβερὸς ἡμῖν ἔδοξεν. ἴδοι δ' ἄν τις οὐδ' ἀργὸν εἶναι τὸν χρυσόν, οὐδὲ μόνον τῷ τέρποντος εἵνεκα τῷ λοιπῷ κόσμῳ συνεπαρμόττον, ἀλλὰ καὶ αὐγλώ τινα ἡδεῖαν ἀπολάμπει, καὶ τὸν οἶκον ὅλον ὑπερῳώννυσι τῷ ἐρυθήματι. ὁπόταν γὰρ ὁ φῶς τοῖς πεσὸν ἐφάψηται, καὶ δύαμιν ἔχει τῷ χρυσῷ, κοινόν τι ἀπαστράπτουσι, καὶ διπλασίαν τὸ ἐρυθήματος ἐκφαίνουσι τὴν αἰθρίαν. τὰ μὲν δὴ ὑψηλὰ καὶ κορυφαῖα τοῦ οἴκου, τοιάδε, Ὁμήρου τινὸς δεόμενα ἐπαινέτου, ἵνα αὐτὸν ἢ ὑψόροφον ὡς τὸν Ἑλένης θάλαμον, ἢ αἰγλήεντα, ὡς τὸν Ὄλυμπον, εἴποι. τὸν δὲ ἄλλον κόσμον, καὶ τὰ τῶν τοίχων γράμματα, καὶ τῶν χρωμάτων τὰ κάλλη, καὶ τὸ ἐναργὲς ἑκάστου, καὶ τὸ ἀκριβὲς, καὶ τὸ ἀληθὲς, ἔστιν ὅτε καὶ λειμῶνι δὲ ἁπαλῷ συμβαλεῖν καλῶς ἂν ἔχοι τὸ βλαστάνειν· πλὴν ὅσον ἐκεῖνα μὲν ἀπόλλυται, καὶ μαραίνεται, καὶ ἀλλάττεται, καὶ ἀποβάλλει τὸ κάλλος, τοῦτο δὲ τὸ ἔαρ ἀίδιον, καὶ ὁ λειμὼν ἀμάραντος, καὶ τὸ ἄνθος ἀθάνατον, ἅτε μόνης τῆς ὄψεως ἐφαπτομένης, καὶ δρεπομένης τὸ ἡδὺ τῶν δρεπομένων. τὰ δὴ τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα, τίς οὐκ ἂν ἡδέως βλέπων, ἢ τίς οὐκ ἂν προθυμηθείη καὶ πρὸς τοῦτο δυνάμενον ἐν αὐτοῖς λέγειν, εἰδὼς αἴσχιστον ὂν ἀπολειφθῆναι τῶν ὁρωμένων; ἐπαγωγότατον γάρ τι ἡ ὄψις τῶν καλῶν, οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵππος ἴδοι ἂν, οἶμαι, δράμοι κατὰ πρασιὰς πεδίου, καὶ μαλακοῦ, προσιόντα δεχομένου τὴν βάσιν, καὶ ἡρέμα ὑποείκοντος τῷ ποδὶ, καὶ μὴ ἀντιτυποῦντος τῇ ὁπλῇ. ἄπαντι χρῶ τότε χρῆται τῷ δρόμῳ· καὶ ὅλον ἐπιδοὺς ἑαυτὸν τῷ πάχει, ἁμιλλᾶται καὶ πρὸς τὸ πεδίου τὸ κάλλος. ὁ δὲ ταὼς, ἦρος ἀρχομένου, πρὸς λειμῶνά τινα ἐλθὼν, ὁπότε καὶ τὰ ἄνθη πρόεισιν, οὐ ποθεινότερα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἂν εἴποι τις, ἁβροτέρα, καὶ τὰς βαφὰς καθαρώτερα, τότε δὴ συσπάσας τὰ πτερὰ, καὶ ἀναδείξας τῷ ἡλίῳ, καὶ τὴν οὐρὰν ἐπάρας, καὶ πρόσθεν αὖτε πρισήσας, ὑποδείκνυται τὰ ἄνθη τὰ αὑτοῦ, καὶ ὁ ἔαρ τῶν πτερῶν,

ὥσπερ αὐτὸν προκαλούμενος τῷ λόγῳ ἐς τὴν ἅμιλλαν. ὑπερέφρονῶ ἑαυτόν, καὶ περιάγω, καὶ ἐπιπομπεύω τὴν κάλλος. ὅτε δὴ καὶ θαυμασιώτερος φαίνεται πρὸς τὸν αὐγὴν, ἄλλα πολλὰ αὐτῷ τὴν χρωμάτων, καὶ μεταβαινόντων ἠρέμα, καὶ πρὸς ἕτερον διμορφίας εἶδος περιπολῶν. παχὺ γὰρ αὐτὸ μάλιστα ὅτι τὴν κύκλων, ὃς ἐπ' ἄκροις ἔχει τοῖς πτεροῖς, ἰριδός τινος ἕκαστον περιθεούσης. ὁ μὲν γὰρ πρῶτος χαλκὸς ἰδεῖν, τοῦτο ἐγκλίναντος ὀλίγον, χρυσὸς ὤφθη, καὶ ὃ ὑπὸ τῆς ἡλίου κυανωτὲς, εἰ σκιασθείη, χλοαυγές ἐστιν, ὅταν μεταχωρήσῃ πρὸς δὲ φῶς ἡ πλέρωσις. ὅπι μὲν γὰρ καὶ ἡ θάλαττα ἱκανὴ πρὸς καλέσαι μὲν, καὶ εἰς ὑπιθυμίαν ὑπιστάσαι μὲν ἐπιγαλήνη φανῆσαι, ἴστε, κἂν μὴ εἴπω· ὅτε, εἰ καὶ πάντα πάσιν ἠπειρώτης δὲ ἀπειρόπλους τις εἶη, πάντως ἂν ἐθελήσαι δὲ αὐτὸς ἐμβῆναι, καὶ περιπλεῦσαι, καὶ πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσαι, δὲ μάλιστα εἰ βλέποι τὴν μὲν αὔραν, κούφως ἐπουριάζουσαν τὴν ὀθόνην, τὴν δ' ναῦν, πρᾴως τε καὶ λείως ἐπ' ἄκρων ἠρέμα διολισθαίνουσαν τῷ κυμάτων. καὶ τοίνυν δὲ τῇ δὲ τῇ οἴκου ὁ κάλλος ἱκανὸν καὶ παρορμῆσαι ἐς λόγους, καὶ λέγοντα ἐπεγεῖραι, καὶ πάντα δ' πον διδοκιμῆσαι προσκυδάσαι. ἐγὼ μὲν δὴ τούτοις πείθομαι, δὲ ἤδη πέπεισμαι, καὶ ἐς τὸν οἶκον ὑπὸ λόγοις προελήλυθα, ὥσπερ ὑπὸ ἴυγγος ἡ Σειρῆνος τῷ κάλλει ἑλκόμενος, ἐλπίδα οὐ μικρὰν ἔχων, εἰ καὶ τέως ἡμῖν ἄμορφοι ἦσαν οἱ λόγοι, καλοὺς αὖθις φανῆναι, καθάπερ ἐσθῆτι καλῇ κεκοσμημένους. ἕτερος δέ τις οὐκ ἀγλυκὺς λόγος, ἀλλὰ καὶ πάνυ γλυκαίνων, ὡς φησι, καὶ μεταξύ μου λέγοντος ἐπανέχρα, καὶ διεκόπτειν ἐπειρᾶτο τῷ ῥῆσιν. καὶ ὑπ' πέπαυμαι, οὐκ ἀληθῆ ταῦτα λέγειν φησί με, ἀλλὰ θαυμάζειν, εἰ φαίην ὑπιτιθέτερον εἶναι πρὸς λόγων ὑπόδειξιν οἴκου κάλλος, γραφῇ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένου. αὐτὸ γάρ που τοὐναντίον ἀποβαίνειν. μᾶλλον δὲ εἰ δοκεῖ, αὐτὸς προελθὼν ὁ λόγος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθάπερ ἐν δικαστὰς ὑμῖν, εἰπάτω ὅπῃ λειοτελέστερον ἡγεῖται τῷ λέγοντι βιοτελῆ οἴκου, καὶ ἀμορφίαν.

perinde vt prato ad huiuſmodi contentionem & certamen ipſum prouocante: conuertit quippe ſeipſum & circumagit, & quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando videlicet etiam admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis, variantibus ſe coloribus, & paulatim in alios atque alios tranſeuntibus, aliámque ac nouam formoſitatis ſpeciem ſubinde recipientibus. Accidit autem hoc potiſſimùm in circulis quos in ſummis pennis habet, quorum quemlibet quaſi quędam irides circundant. Nam qui antè æreus viſus fuit, mox inclinante ſe paululum illo, aureus conſpicitur: & rurſum quod ad ſolem, cæruleum apparuit, ſi ſub vmbram transferatur, viride videtur: adeò ad luminis viciſſitudinem, pēnarum ille ornatus variatur. Nam quod & mare idoneum eſt ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando tranquillum videlicet eſt, ipſi ſcitis, tametſi ego nō dicam, quandoquidem etiamſi quiſpiam longiſſimè à mari continētem incolat, & omnino nauigationis inexpertus ſit, nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud, & circumnauigare, & quàm procul à terra in altum deduci, ac maximè ſi videat auram quidem leniter à tergo proſequentem velum, nauem autem placidè ac leuiter per ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiā huius domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes, & ad excitandos dicentes, omnibúſque adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hiſce credo, & iamdudum perſuaſus ſum, & in domum dicendi gratia ingreſſus ſum, pulchritudine illius velvti rhombo aut Sirene aliqua tractus, ſpem haud exiguam habens, etiamſi antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas viſum iri, perinde ac veſte aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædam Oratio haudquaquam ignaua, ſed valde generoſa quoque, vt ait, & inter loquendum refellebat me, & interrumpere ſermonem conabatur, & poſtquam dicendi finem feci, haudquaquam vera hæc dicere me ait: ſed mirari ſe, ſi dicam aptiorem eſſe ad orationes recitandas ac peragendas, domus pulcbritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipſum contrarium planè euenire. Imò verò, ſi videtur vobis, ipſa huc accedens Oratio, pro ſe tanquam apud iudices vos dicat, quatenus conducibiliorem putet eſſe dicenti domum ſimplicem atque deformem.

Ac me quidem iam audiſtis, atque oratio-
nem meam: proinde opus non habeo
de eadem re bis dicere. Iſta autem acce-
dens iam dicat, & ego tacebo, atque al-
quantiſper locum ipſi dabo. Proinde, viri
Iudices, inquit oratio, ille quidem ora-
tor qui antea verba fecit, multis ac mag-
nis modis domum hanc prædicauit, &
oratione ſua ornauit. Ego verò tantum
abeſt vt illam reprehendere aut vitupe-
rare velim, vt etiam ea quæ ab illo præ-
termiſſa ſunt, addenda ampliùs mihi pu-
tem. Nam quo pulchrior illa vobis appa-
ruerit eſſe, eo magis contraria eſſe dicen-
tis commoditati atque vſui oſtendetur.
Ac primùm quidem, poſteaquam mu-
lierum & ornatus & auri mentionem il-
le fecit, mihi quoque permittatis quæſo
eodem exemplo vti. Nam aio equidem,
mulieribus formoſis non modò nihil
conferre ad pulchritudinem ampliorem
reddendam, ornatum illum multum,
ſed contrà aduerſari potiùs, quando vi-
delicet eorum qui fortè aſpiciunt illas,
vnuſquiſque auro & lapillis iſtis pretio-
ſis obſtupefactus, pro eo quòd laudare
vel colorem, vel vultum, vel ceruicem,
vel cubitum vel digitum debebat, reli-
ctis his, ad Sardium vel Smaragdum,
vel monile vel armillas reſpicit, vt ob
id meritò illa ita neglecta, dolore affici
poſſit, propter ornatum ſeu mundum
ſpectatoribus non habentibus otium ac
ſpatium laudandæ illius, ſed obiter dun-
taxat ipſam intuentibus. Quod idem
opinor neceſſe eſt etiam illi accidere,
qui inter tam pulchra opera orationem
recitare volet. Latet enim inter magni-
tudinem pulchrarū rerum, quod dictum
eſt, obſcuratúrque, & vnà abripitur,
perinde ac ſi quis lucernam allatā in ro-
gum aliquem magnum iniiciat, aut for-
micam in elephante ſeu camelo ſpectan-
dam exhibeat. Proinde hoc euitan-
dum dicenti eſt. Præterea autem & vo-
cem ipſam confundit, qui in vocali a-
deò & ſonoroſa domo dicit. Nam illa re-
ſpondet, & ex aduerſo reſonat, & contra-
dicit, imò etiam obruit atque abſcon-
dit vocem dicentis, quale quiddam &
tuba facit tibiæ, ſi pariter inflentur, aut
hortatoribus mare, quoties illi ad ſtrepi-
tum maris, remigationi accinere volunt.
Vincit enim magnitudo vocis, & ſup-
primit id quod minus eſt. Iā verò etiam
illud quod dixit aduerſarius, quòd vide-
licet excitet pulchra domus dicentem,

A ἐμοῦ μὲν ἀκηκόατε ἤδη λέγοντος, ὥστε οὐ-
δὲν δέομαι δὶς ταὐτὰ εἰπεῖν. ὁ δὲ,
πρελθὼν ἤδη λεγέτω, κἀγὼ σιωπήσομαι,
καὶ τοῖς ὀλίγον αὐτῷ μεταδώσομεν. Ἀνδρες
τοίνυν δικασταί, φησὶν ὁ λόγος, ὁ μὲν πρό-
πων ῥήτωρ, πολλὰ καὶ μεγάλα τὸν δε τὸν οἶ-
κον ἐπήνεσε, καὶ τῷ ἑαυτῦ λόγῳ ἐκόσμη-
σεν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω φόγον αὐτῷ διεξε-
λθεῖν, ὥστε καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνου παρελελειμμένα προσθῆναι μοι δοκῶ. ὅσῳ
γὰρ ἂν ὑμῖν καλλίων φαίνηται, τοσῷδε ἐναντίως τῇ τῦ λέγοντος χρεία διαθήσεται. ἐγ
πρῶτόν γε ὅπερ γυναικῶν, καὶ κόσμου, καὶ
χρυσοῦ ἐκεῖνος ἐμνημόνευσε, κἀμοὶ ὑπο-
τέθαται χρήσασθαι τῷ παραδείγματι.
φημὶ γὰρ ἔγωγε καὶ γυναιξὶ καλαῖς οὐκ ὀπως
συλλαμβάνειν εἰς τὸ εὐμορφότερον, ἀλλὰ καὶ
ἐναντιοῦσθαι τὸν κόσμον τὸν πολὺν, ὁπόταν
τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστος ἐκεῖνο τῦ χρυ-
σοῦ, καὶ τῶν λίθων τῶν πολυτελῶν ἐκπλα-
γεὶς, αὐτὴ τῦ ἐπαίνου ἢ χρόᾳ, ἢ βλέμμα,
ἢ δειρὴν, ἢ πῆχυν, ἢ δάκτυλον. ὁ δὲ, ταῦτ'
ἀφεὶς, ἐς τὸν Σαρδῶ, ἢ τὸν Σμάραγδον,
ἢ τὸν ὅρμον, ἢ τὸ ψέλλιον ἀποβλέπει, ὥστε
ἀξιόλογον μὲν εἰκότως παροφθῆναι, διὰ τὸν κό-
σμον, οὐκ ἀργόντων σχολὴν ἐπαινεῖν αὐτὴν
τῶν θεατῶν, ἀλλὰ πρέργον αὐτῆς ποιου-
μένων τὴν θέαν. ἴσως ἀνάγκη, οἶμαι, πα-
θεῖν καὶ τὸν ἐν οὕτω καλοῖς ἔργοις λόγους
δεικνύοντα. λανθάνει γὰρ ἐν τῷ μεγέθει
τῶν καλῶν τὸ λεχθὲν, καὶ ἀμαυροῦται, καὶ
συναρπάζεται· καθάπερ εἴ λύχνον τις εἰς
πυρκαϊὰν μεγάλην φέρων ἐμβάλοι, ἢ μύρ-
μηκα ἐπ' ἐλέφαντος ἢ καμήλου δείκνυοι.
τοῦτο χρὴ φυλακτέον τῷ λέγοντι. καὶ
προσέτι γε μὴν καὶ τὴν φωνὴν αὐτὴν
ὑπεναφάπτεται, ἐν οὕτως ἀντίφωνός τε καὶ ἠχέεν-
τι οἴκῳ λέγων. ἀντιφθέγγεται γὰρ, καὶ ἀντι-
φωνεῖ, καὶ ἀντηλεγεῖ. μᾶλλον δὲ ὑπερκαλύ-
πτει τὴν βοὴν, οἷόν τι καὶ σάλπιγξ δρᾷ τὸν
αὐλὸν, εἰ συναυλοῖεν, ἢ ζεύς κελεύσας ἢ
θάλαττα, ὁπόταν τοῖς κύμασιν ἦχον ἐ-
πάδῃ τῇ εἰρεσίᾳ θέλωσιν. ὑπερκαλεῖται γὰρ ἡ
μεγαλοφωνία, καὶ καταπίνει τὸ ἧττον. καὶ
μὴν κἀκεῖνο, ὅπερ ἔφη ὁ ἀντίδικος, ὡς
ἄρα ἐπεγείρει ὁ καλὸς οἶκος τὸν λέγοντα,

τε θυμότερον παρασκευάζῃ, ἐμοὶ δοκεῖν, A & alacriorem reddat, quantum mihi quidē videtur, diuerso modo se habet. Obstupefacit enim & perterret, & rationem conturbat, timidioremque facit, cogitantem nimirum illud, quòd omniū turpissimum sit, in loco pulchro ac speciosō non pulchram ac speciosam orationem quoq; apparere. Index enim iste profectò omniū manifestissimus est, non aliter ac si quis armaturam pulchram induat, deinde ante cæteros fugiat, notabilior videlicet ex eo, quòd armis insignioribus ornatus. Atque hoc quidem videtur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendisse, atque ideo formositatis minimam curam B habuisse, quin magis homini prorsus etiā imperito se ipsum assimilasse, quo videlicet maiori admirationi foret verborū & orationis ipsius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præsertim cùm omnino necesse illud quoque sit, dicentis ipsius mentem circa intuitum detineri, & cogitandi diligētiam ac curam languescere visu superante, & ad sese vocante, neque orationi vacare atque incumbere permittente. Quare quid restat vltrà quominus deteriùs prorsum dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ vi- C dentur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præsētes ipsi, & ad auscultandum intrò assumpti, postquam ad talem domum accesserint, ex auditoribus spectatores fiunt: & neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita est, vt auellere cogitationes illorum à spectando possit: sed vt quisque ipsum modò limen transcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circumfusus, verborum sanè illorum aut recitationis ne principium quidem exaudire videtur: sed totus in spe- D ctando versatur, nisi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, velut illo in vico Martio Senatus solet, ad auscultandum venerit. Nam quòd verborum vis longè inferior sit quàm vt cum visu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad se delatos aliquandiu detinebant: & in summa, res ipsa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quispiam est, & carmen ipsum obturatis auribus prætermisit: at Gorgonum pulchritudo, vt quæ violentissima esset,

& partibus animæ præcipuè ſauciabilibus obverſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulo antè ad vos dixit, pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu non in voce delectatio eſt: ac ſi quis iuxta illum vel philomelam vel cygnum ſtatuat, ac canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacētem commonſtret, ſat ſcio quòd ad hunc deflexurus ſit animus, longum valere iuſſis illorum canticis. Adeò inexpugnabile quiddam videtur eſſe ea quæ per viſum voluptas capitur. Atque equidem, ſi vultis, teſtem vobis adducam virum doctum, qui ſtatim mihi teſtimonium feret, quòd multo magis ſuperant ea quæ viſu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iam heus præco accerſe mihi huc ipſum Herodotum, Lyxi filium, Halicarnaſſenſem. Et quia probè fecit, atque obediit, teſtimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua vobis loquentem, perinde vt conſuetum ipſi eſt.

Lib. 1. Herodoti. Vera iſta, Oratio vobis hæc, Iudices, narrat, atque ipſi credite quæcunque de his vobis dixerit, viſum auditui præferendo. Aures ſiquidem fide minùs digniores ſunt, quàm oculi. Auditis teſtem, quæ dicit, & vt primas viſui tribuerit? ac meritò. Nam verba quidem alata ſunt, & euaneſcunt, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ videntur, delectatio, ſemper adeſt, ac præſens manet, & ſpectatorem ad ſe prorſus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicenti aduerſaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum etiam dixi. Nam vos ipſi Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum ſurſum aſpexiſtis, & parietes admirati eſtis: & picturas, ad vnamquamque auerſi, examinaſtis, neque quicquam etiam veriti eſtis. Venia enim dignũ eſt ſi quid humanum paſſi eſtis, præſertim erga tam pulchra ac varia obiecta. Nam artis diligentia, & hiſtoriæ cum antiquitate vtilitas, reuera illiciendi vim quandam habent, & ſpectatores eruditos requirunt. Et vt ne per omnia iſthuc oculos auerſos habeatis, nobis relictis, age, quoad fieri poteſt, depingam illa vobis oratione.

A καὶ τοῖς κατεχομένοις τῆς ψυχῆς ὁμιλοῦσι, θύ-
θους ἀΐξίση τοὺς ἰδόντας, καὶ ἀφώνους ἐποίη. ὡς
δὲ ὁ μῦθος βούλεται, καὶ λέγεται, λίθινοι ἐγί-
γνοντο ἀπὸ τοῦ θαύματος. ὥστε καὶ ὃν ὑπὲρ
τοῦ παῶ λόγον εἶπε πρὸς ὑμᾶς μικρὸν ἔμ-
προσθεν, ὑπὲρ ἐμαυτοῦ εἰρῆσθαι νομίζω. καὶ
γὰρ ἐκείνου ἐν τῇ ὄψει, οὐκ ἐν τῇ φωνῇ ὁ
τέρπνον. καὶ εἴ γέ τις παραστήσαι μοι
ἀηδόνα ἢ τὸν κύκνον, ἀδὴν κελεύοι, μεταξὺ δὲ
ᾀδόντων παραδείξαι τὸν παῶ σιωπῶντα, δῆ-
λος ἂν ὅτι ἐπ' ἐκεῖνον μεταβήσεται ἡ ψυχὴ, με-
τὰ χαρᾶς θεώσασα τοῖς ἐκείνων ἀσμα-
σιν, ὅτως ἄμαχόν τι ἔοικεν εἶναι ἢ δι' ὄψεως ἡδο-
νή. καὶ ἔγωγε, εἰ βούλεσθε, μάρτυρα ὑμῖν πα-
ρασήσομαι σοφὸν ἄνδρα, ὃς αὐτίκα μοι μάρ-
τυρήσει ὡς πολὺ ὑπερφερέστερά ἐστι τὰ ἀ-
κουομένων τὰ ὁρώμενα. καί μοι σὺ ἤδη κήρυξ, πρόσκαλει αὐτὸν Ἡρόδοτον τοῦ Λύξου
Ἁλικαρνασσέα· καὶ πειθὴ καλῶς ποιῶν ὑ-
πήκουσε, μάρτυρείτω παρελθών· ἀναδέξασθε
δὲ αὐτὸν, Ἰαστὶ πρὸς ὑμᾶς λέγοντα, ὥσπερ
αὐτῷ ἔθος. Ἀληθῆ τὰ δὲ ὁ λόγος ὑμῖν ἀν-
δρες δικασταὶ μυθεῖται, καὶ οἱ πείθεσθε ὅσα
ἂν λέγῃ τουτέων πέρι, ὄψιν ἀκοῆς προτι-
μέων· ὦτα γὰρ τυγχάνει ἐόντα ἀπιστότερα
ὀφθαλμῶν. ἀκούετε τοῦ μάρτυρος, ἃ φησι,
ὡς τὰ πρέποντα τῇ ὄψει ἀποδίδωκεν; εἰκότως.
τὰ μὲν γὰρ ἔπεα, πτερόεντά ἐστι, καὶ οἴχεται
ἅμα τῷ προσελθεῖν ἀποπταμένα. ἡ δὲ τῶν
ὁρωμένων τέρψις, ἀεὶ παρεστῶσα, καὶ προσ-
μένουσα, πρώτως τὸν θεατὴν ἐπάγεται.
πῶς οὖν ὁ χαλεπὸς τῷ λέγοντι ἀντικεί-
σεται, οἶκος οὕτω καλὸς, καὶ παρέλεκτος ὤν;
μᾶλλον δὲ τὸ μέγιστον οὐδέπω φημί· ὑμεῖς
γὰρ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ, ἐν μεταξὺ λεγόντων ὑ-
μῶν, εἰς τὸν ὄροφον ἀπεβλέπετε, καὶ τοὺς τοί-
χους ἐθαυμάζετε, καὶ τὰς γραφὰς ἐξητάζετε,
πρὸς ἑκάστην ἀποστρεφόμενοι, καὶ μηδὲν ἀ-
χριβοῦντες. συγγνώμη γὰρ, εἴ τι καὶ ἀνθρώπινον πε-
πόνθατε, ἄλλως τε, καὶ πρὸς ὕτω καλὰς καὶ
ποικίλας τὰς ὑποθέσεις. τῆς γὰρ τέχνης ὁ ἀκ-
ριβὲς, καὶ τῆς ἱστορίας μετὰ τοῦ ἀρχαίου ὠφέ-
λιμον, ἐπαγωγὸν ὡς ἀληθῶς, καὶ πεπαιδευ-
μένων θεατῶν δεόμενον. καὶ ἵνα μὴ πάντα ἐκ-
στῆτε ἀποβλέποντες, ἡμᾶς ἀπολιπόντες, φέρε,
ὡς οἷόν τε γράψωμεν αὐτὰ ὑμῖν τῷ λόγῳ.

ἡδέσθε γάρ, οἶμαι, ἀκούοντες, ἃ καὶ ὁρῶντες θαυμάζετε. καὶ ἴσως ἂν μὲ καὶ δι' αὐτὸ ἐπαινέσαιτε, καὶ τῷ ἀντιδίκῳ προσπαίσαιτε, ὡς καὶ αὐτὸν ἀποδείξαντα, καὶ διπλασιάσοντα ὑμῖν τὴν ἡδονήν. Τὸ χαλεπὸν δὲ τῷ πολυπράγματος ὁρᾶτε, μὴδὲ χρωμάτων, καὶ σχημάτων, καὶ τόπου, συσήσασθαι τοσαύτας εἰκόνας· ψιλὴ γάρ τις ἡ γραφὴ τῶν λόγων. Ἐν δεξιᾷ μὲν οὖν εἰσιόντι, Ἀργολικῷ μύθῳ ἀναμέμικται πάθος Αἰθιοπικόν, ὁ Περσεὺς τὸ κῆτος φονεύσ, καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν καθαιρεῖ, καὶ μετ' μικρὸν, γαμήσ, καὶ ἅπεισιν, αὐτὴν ἄγων· παρεργον τοῦτο τῆς ὑπὲρ Γοργόνας ποιήσεως· ἐν βραχεῖ δὲ, πολλὰ ὁ τεχνίτης ἐμιμήσατο, αἰδῶ παρθένου, καὶ φόβον· ὑποσκοπεῖ γάρ τὴν μάχην αἰδουμένη καὶ πέτρας, καὶ νεανίου τόλμαν ἐρωτικὴν, καὶ θηρίου ὄψιν ἀποσόμαχον· καὶ τὸ μὲν, ἔπεισι περιεχὲς ταῖς ἀκανθαις, καὶ δεινὸν τὸ μῆκος τοῦ χάσματι· καὶ ὁ Περσεὺς δὲ, τῇ λαιᾷ μὲν, ἀποδείκνυσι τὴν Γοργόνα. τῇ δεξιᾷ δὲ καθικνεῖται τοῦ ξίφει. καὶ τὸ μὲν, ὅσον τοῦ κήτους εἶδε τὴν Μέδουσαν, ἤδη λίθος ἐστί· τὸ δ' ὅσον ἔμψυχον μένει, τῇ ἅρπῃ κόπτεται. Ἐξῆς δὲ μετὰ τὴν δὲ τὴν εἰκόνα, ἕτερον γράμμα γέγραπται δικαιότατον, οὗ τὸ ἀρχέτυπον ὁ γραφεὺς παρ' Εὐριπίδου ἢ Σοφοκλέους δοκεῖ μοι λαβεῖν. ἐκεῖνοι γάρ ὁμοίαν ἐγραψάτην εἰκόνα, τὼ νεανία τὼ ἑταίρω, Πυλάδης τε ὁ Φωκεύς, καὶ Ὀρέστης, δοκοῦντε ἤδη τεθνάναι, λαθόντε τὰ βασίλεια, καὶ παρελθόντε, φονεύουσιν ἀμφω τὸν Αἴγισθον. ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα ἤδη ἀπήρται, καὶ ἐπ' ἀσπίδος τινὸς ἡμίγυμνος κεῖται, καὶ θεραπεία πᾶσα, ἐκπεπληγμένοι τὸ ἔργον· οἱ μὲν, ὡς περ βοῶσιν, οἱ δέ τινες, ὅπῃ φύγωσι, περιβλέπονται. σεμνόν δέ τι ὁ γραφεὺς ἐπενόησε, τὸ μὲν ἀσεβὲς τῆς ὑποχρήσεως δείξας μόνον, καὶ ὡς ἤδη πεπραγμένον παραφράμων, ἐμβραδύνοντας δὲ τοὺς νεανίσκους ἐργασάμενος τοῦ τοῦ μοιχοῦ φόνῳ. Μετὰ δὲ τοῦτο, θεός ἐστιν ἀνθρωπος, καὶ μειρακίσκος ὡραῖος, ἐρωτική τις αἰδοῖ· ὁ Βράγχος δὴ πέτρας καθήμενος, ἔχει λαγών, καὶ παίζει τὸν κύνα· ὁ δὲ πηδήσομένῳ ἔοικεν ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸ ὕψος·

A Delectabimini enim, vt puto, audientes quoque ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortassis ob id ipsum etiam laudabitis me, & aduersario anteponetis, vt qui & ipse demonstrem hæc, & duplicem vobis voluptatem pariam. Cæterùm conatus huius difficultatem videtis, nimirum quàm graue sit, absque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in vnum congerere. Est enim exilis planè pictura verborum. Quare ad dexterã quidem ingredienti, Argolicæ fabulæ intermixtum est malum illud Æthiopicum: Perseus videlicet monstrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, B & paulo pòst eandem ducet, atque inde discedet abducta secum illa. Atque hoc parergon quoddam, siue extra propositam rem additum fuit ad eum quo ad Gorgonas abiit volatum. In exigua autem parte, multa imitatione expressit artifex ille, verecundiam puta virginis, & metum. Spectat enim & pugnam desuper ex rupe, & adolescentis audaciam amatoriam, & belluæ visum intolerabilem. Atque ea quidem accedit horrida spinis, & formidabilis hiatu oris. Perseus autem sinistra quidem ostẽdit Gorgonem, dextra verò ense ferit. Et rursum, quantum C quidem belluę illius Medusam aspexit, iam saxum est: reliquum autem quod adhuc animatum est, falcato ense cæditur. Deinceps autem post hãc imaginem alia quædam pictura, iustissima illa quidem, depicta est, cuius primum exemplar videtur mihi pictor ab Euripide vel Sophocle accepisse (nam illi simile quãdam imaginem descripsere) adolescentes duo socij, Pylades videlicet Phocensis, & Orestes, cùm iam viderẽtur mortui esse, post regiam latentes, & clàm adeuntes, occidunt ambo Ægisthum: Clytęmnestra autem iam interfecta est, & in lectò quodã D seminuda posita iacet. Ac totum famulitium, facinore tãto obstupefacti, alij quidem clamantibus similes apparent, alij autẽ nonnulli quò fugam capiãt, circunspiciunt. Honestum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impiũ in hac re fuit, id ostendit solùm, & quasi iã peractum trãscurrit: adolescentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Post hæc autem deus est formosus, & adolescentulus venustus, amatorium quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe sedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem assilienti ad ipsum in sublime, similis est:

& Apollo adſtans arridet: delectatur videlicet vtroque, & puero ludente, & cane ſaltum meditante. Vltra hæc Perſeus iterum ſequitur, illa quæ belluæ marinæ cędem anteceſſerunt, aggrediens, & Meduſæ caput amputans, & Minerua protegens Perſeum: atque hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipſum nõdum vidit in clypeo, Gorgonis imaginem videlicet: vidit enim pœnam veri aſpectus. In medio autẽ pariete ex aduerſo ianuæ, Mineruæ ædicula quædam eſt, & dea ipſa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris, ſed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde poſt hanc alia Minerua, non marmorea illa quidem, ſed pictura rurſum, quam Vulcanus amans inſequitur, ipſa autem fugit, & ex ea perſecutione Erichthonius naſcitur. Hanc conſequitur vetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens: ille autem dum ita vehitur, indicat ipſi ferentem ad lucem viam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens videlicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam vocãtes ipſum. Atque ea quidem quæ ad ſimulationem pertinebant, probabilia omnia, vehiculum videlicet, & iumentorum iunctorum abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia: ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplij filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfecturum eſſe, ſtrictum tenens enſem: & vt ille inſaniam fingit, ita hic quoque iram contrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metum hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationémque deponit. Poſtrema verò Medea depicta eſt, æmulatione atque inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladium: miſeri autem illi adſtant ridentes, nihil eorum quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia viri Iudices an non videtis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atque equidem verbis ea perſecutus ſum, non vt aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſeipſum volens immerſit,

A καὶ Ἀπόλλων πρὸς τὸ μειδιᾷ, τερπόμενος ἀμφοῖν, καὶ τῷ παιδὶ παίζοντι, καὶ πειρωμένῳ τῷ κυνί. ὅτι δὲ τούτοις ὁ Περσεὺς πάλιν τὰ περὶ τὴν κήτους σκῦλα τολμᾷ, καὶ ἡ Μέδουσα τεμνομένη τὴν κεφαλὴν, καὶ Ἀθηνᾶ σκέπουσα τὸν Περσέα· ὁ δὲ τὸ μὲν τόλμαν εἴργασται, τὸ δὲ ἔργον οὐκ ἐώρακέ πω ὅπη τῆς ἀσπίδος, τῆς Γοργόνος τὴν εἰκόνα. οἶδε γὰρ τὸ προὔστημον τῆς ἀληθοῦς ὄψεως. κεῖται δὲ τὸν μέσον τοῖχον, αὖθις τῆς αὐτῆς ὕλης, Ἀθηνᾶς ναὸς πεποίηται, ἡ θεὸς, λίθου λευκοῦ, τὸ σχῆμα, οὐ πολεμιστήριον, ἀλλ' οἷ᾽ ἂν γένοιτο εἰρήνην ἀγούσης θεοῦ πολεμικῆς. Ἔπειτα μετ' αὐτὴν, ἄλλη Ἀθηνᾶ, ὑ λίθος αὐτὴ γε, ἀλλὰ γραφή. πάλιν Ἥφαιστος αὐτὴν διώκει ἐρῶν, ἡ δὲ, φεύγει· καὶ ἐκ τῆς διώξεως, Ἐριχθόνιος γίγνεται. Ταύτην ἔπεται παλαιά τις ἄλλη γραφή. Ὠρίωνα φέρει τὸν Κηδαλίωνα, τυφλὸς ὤν. ὁδηγεῖ αὐτὸν σημαίνει τὴν πρὸς τὸ φῶς ὁδὸν, ἐποχούμενος. καὶ ὁ Ἥλιος φανεὶς, ἰᾶται τὴν πήρωσιν, καὶ ὁ Ἥφαιστος Λήμνου θεὸς ὁρᾷ τὸ ἔργον. Ὀδυσεὺς δὲ μετὰ τοῦτο, δῆλον μεμηνώς, ὅτε συστρατεύειν τοῖς Ἀτρείδαις μὴ θέλων· πρόσεισι δὲ οἱ πρέσβεις, ἤδη καλοῦντες. καὶ τὰ μὲν τῆς παρασκευῆς, πιθανὰ πάντα, ἡ ἀπόνοια, τὸ τῶν ζευγνυμένων ἀσύμφωνον, ἄγνοια τῶν δρωμένων· ἐλέγχεται δὲ ὅμως τῷ βρέφει. Παλαμήδης γὰρ ὁ τοῦ Ναυπλίου, σοφὸς τὸ γνώμην, ἁρπάσας τὸν Τηλέμαχον, ἀπειλῇ φονεύσειν, προέχων ἔχων τὸ ξίφος, καὶ πρὸς τὴν μανίας ὑπόκρισιν, ὀργὴν καὶ σοῦ αὐτὸν ποιεῖται. ὁ δὲ Ὀδυσεὺς, πρὸς τὸν φόβον τοῦτον σωφρονεῖ, καὶ πατὴρ γίγνεται, καὶ λύει τὴν ὑπόκρισιν. Ὑστάτη δὲ ἡ Μήδεια γέγραπται, τῷ ζήλῳ ἀμηχανοῦσα, τὼ παῖδε ὑποβλέπουσα, καὶ τι δεινὸν συνοῦσα· ἔχει γοῦν ἤδη τὸ ξίφος, τὸν δ' ἀθλίως κεκτημένον, μηδὲν τῶν μελλόντων εἰδότε καὶ τοῦτο, ὁρῶντε τὸ ξίφος ἐν ταῖν χεροῖν. Τοῦτα πάντα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐχ ὁρᾶτε ὅπως ἀπάγει μὲν τὸν ἀκροατὴν, καὶ πρὸς τὴν θέαν ἀποστρέφει, μόνον δὲ καταλείπει τὸν λέγοντα; καὶ ἔγωγε διεξῆλθον αὐτὰ, οὐχ ἵνα τὸν ἀντίδικον τολμηρὸν ὑπολαβόντες, ἢ θρασὺν, εἰ τοῖς ὅπου δυσκόλοις ἑαυτὸν ἐκὼν φέρων ἐπέβαλε,

καταγνῶτε, & μισήσητε, & ὅτι τῶν λόγων ἐξ- A damnetis, atque odio habeatis, solúmque
καταλίπητε, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτῷ συναγωνίσησθε, & ὡς οἷόν τε καταμύοντες, ἀκούητε τῶν λεγομένων, λογιζόμενοι τὸ τοῦ πράγματος τὸν δυσχερές. μόλις γὰρ ἂν ὕτω δικαίως ἀλλὰ συναγωνιστὰς ὑμῖν χρησάμενος, μὴ πάντα σιν ἀνάξιος τῆς τοῦ οἴκου πολυτελείας νομισθῶμεν. εἰ δὲ ὑπὲρ ἀντιδίκου ταῦτα δέομαι, μὴ θαυμάσητε. ὑπὸ γὰρ τοῦ, τὸν οἶκον φιλῶ, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ λέγοντα, ὅστις ἂν ἦ, βουλοίμην ἂν εὐδοκιμεῖν.

eum cum suis orationibus relinquatis, sed vt magis in certamen ipsi adsitis, & quoad fieri potest, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æstimantes apud vos rei difficultatem. Vix enim etiam hoc pacto haudquaquam videlicet Iudices vos, sed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac censeri. Quòd autem pro aduersario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunque tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

MAKPOBIOI.

MACROBII. Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Catalogus est μακροβίων, hoc est, eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit; somnio ad hoc faciendum, vt ipse ait, admonitus. Recenset autem principiò totas hominum nationes ac genera quæ diutissimè vixerint: deinde transitione ad singulos facta, reges primùm ac principes, deinde & philosophos, & Historicos, & Oratores, & Poëtas, & Grammaticos, qui quàm maximè longæui fuisse perhibentur, annumerat. Orditur autem à caussa qua ad hoc scriptum impulsus fuit, addita etiam commendatione operis ab vtilitate quam ex huius lectione percepturus sit Quintillus.

ΟΝαρ τί τοῦτο, λαμπρότατε Κυϊντίλλε, κελευσθεὶς, προσφέρω σι δῶρον, οὓς μακροβίους, πάλαι μὲν ὄναρ ἰδὼν, καὶ ἱστορήσας τοῖς φίλοις, ὅτε ἐπέθεσο τῷ δευτέρῳ σου παιδὶ τοὔνομα. συμβαλεῖν δὲ οὐκ ἔχων τίνας ὁ θεὸς κελεύοι μοι προσφέρειν σοι τοὺς μακροβίους, τότε μὲν ηὐξάμην τοῖς θεοῖς ὑπερμήκιστον ὑμᾶς βιῶναι, σέ τε αὐτὸν, καὶ παῖδας τοὺς σούς· τοῦτο συμφέρειν νομίζων, καὶ σύμπασι μὲν τοῖς ἀνθρώποις, ἐμοί τε ἐμοὶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμοῖς. καὶ γὰρ καιρός τι ἀγαθὸν ἐδόκει προσημαίνειν ὁ θεός· σκεπτόμενος δ' κατ' ἐμαυτὸν, εἰς συνουσίαν ἦλθον, εἰκὸς τοῖς θεοῖς αὐδρὶ περὶ παιδείαν ἐχομένῳ, ταῦτα προστάττειν, κελεύειν τί προσφέρειν σοι τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης. ταύτην οὖν αἰσιωτάτην νομίζων τὴν γε τῶν γενεθλίων ἡμέραν,

Omnium muneris loco, clarissime Quintille, iussus apporto tibi, lõgęuos: somnium inquam, quod iam olim vidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidisti. Cùm autem nulla coniectura potuissem assequi, quosnam Deus hoc somnio longæuos tibi me afferre mandaret, equidem deos id temporis precatus sum, vt vitam quàm longissimam tu & filii tui traduceretis, ratus scilicet hoc profuturum cùm vniuerso generi hominum, tum præ cęteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipso & mihi quiddam felicitatis Deus visus est prædicere. Consideranti autem apud animum meum, venit in mentem, vt par erat homini in liberalibus disciplinis versanti, deos hæc mihi præcepisse, vt aliquod eruditum opusculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferrem. Hanc itaque aptissimam natalitiis muneribus offerendis diem existimans,

eos tibi dedico, quos ad longam senectutem sana mente & integris corporis viribus peruenisse comperimus. Fortasse autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire potest vtilitas: vna, vt & alacritatem animo & optimam spem concipias & te posse quàm diutissimè viuere: altera, qua institutionem ab exemplis capias, cognitis iis qui posteaquam maximam sui curam habuerunt, corporis pariter & animi ratione habita, summam senectutem sine omni corporis incommodo sunt consequuti. Homerus igitur Nestorem principum Achiuorum sapientissimum vitam suam tribus seculis produxisse scribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commendat. Et Tiresiam vatem poëtæ tragici ad sex vsque ætates hominum vitam prorogasse perhibent. Credibile est autem virum diis immortalibus sacrum, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longissima vita fuisse functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuisse inueniuntur: cuiusmodi sunt Ægyptiorum sacri scribæ, & apud Assyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amussim philosophiæ studiis vacantes. Præterea quos Magos vocant, genus illud vatidicum, & diis dicatum. Insuper apud Persas & Parthos, & Bactros, & Chorasmios, & Sacas, & Medos, aliasque multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine sunt præditi, & valde diuturni, cùm beneficio magicæ quam exercent, tum quòd & ipsi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoque ætate omnium longissima vtentes, ex quibus sunt Seres, ad trecentos annos vsque viuere, memoriæ proditum est. Cuius rei caussam nonnulli temperato aëri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi assignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum est autem Athotas quoque centum & triginta annos viuere, & Chaldæos vltra centum annos egredi fama est, & eosdem hordeaceo pane vti, tanquam perspicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipsam victus rationem alios quoque sensus quàm cæteris hominibus esse validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere: nonnulli, propter situm terræ: nonnulli, propter aëris temperiem,

Catalogus Macrobiorum.

δίδωμί σοι τοὺς ἰσορημθύους εἰς μακρὸν γῆρας
ἀφικέσθαι σὺν ὑγιαινούσῃ τῇ ψυχῇ, καὶ ὁλοκλήρῳ τῷ σώματι. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὄφελος γένοιτό
τί σοι ἐκ τῆς συγγράμματος ἁπλοῦν. ὁ μὲν,
ἐύθυμία τις, καὶ ἐλπὶς ἀγαθὴ, καὶ αὐτὸν
ὀτιμήσειν δώσεσθαι βιοῦναι. ὁ δὲ, διδασκαλία τις ἐκ τῶν δεδραγμάτων, εἰ ὀτιγνοίης
ὅτι οἱ μάλιστα ἑαυτῶν ὀτιμέλησαν ποιησάμενοι κατά τε σῶμα, καὶ κατὰ ψυχήν, οὗτοι
δὲ εἰς μακρότατον γῆρας ἦλθον, σὺν ὑγιείᾳ
πρωτελῆ. Νέστορα μὲν οὖν τὸν σοφώτατον τῶν
Ἀχαιῶν ὅτι τρεῖς μὲν δεδράκασιν γενεὰς Ὅμηρος λέγει, ὃν σοὶ σπουδήσειν ἡμῖν γεγυμνασμένον
ἄρειά τε καὶ ψυχῇ καὶ σώματι. καὶ Τειρεσίαν δὲ
τὸν μάντιν, ἡ τραγῳδία μέχρις ἓξ γενεῶν
δεδράκασιν λέγει. πιθανὸν δ' αὖ εἶη ἄνδρα
θεοῖς ἀπαχείμενον, καὶ καθαρωτέρᾳ διαίτῃ
χρώμενον τὸν Τειρεσίαν, ὀτιμήσειν βιοῦναι.
καὶ γένη δὲ ὅλα μακρόβια ἱστορεῖται διά τινα
δίαιταν, ὥσπερ Αἰγυπτίων οἱ καλούμενοι ἱερογραμματεῖς, Ἀσσυρίων δὲ, καὶ Ἀράβων, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων. Ἰνδῶν δὲ, οἱ καλούμενοι Βραχμᾶνες, ἄνδρες ἀκριβῶς φιλοσοφίᾳ σχολάζοντες, καὶ οἱ καλούμενοι δὲ
μάγοι, γένος τοῦτο μαντικὸν, καὶ θεοῖς ἀνακείμενον, παρά τε Πέρσαις, καὶ Παρθοις, καὶ
Βακτροις, καὶ Χωρασμίοις, καὶ Ἀρείοις, καὶ
Σάκαις, καὶ Μήδοις, καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις βαρβάροις ἐρρωμένοι τέ εἰσι, καὶ πολυχρόνιοι, διά τε μεγάλην διαιτώμενοι καὶ αὐτοὶ ἀκριβέστερον. ἤδη δὲ καὶ ἔθνη ὅλα μακροβιώτατα, ὥσπερ Σῆρες μὲν ἰσορροσι μέχρι
τριακοσίων ζῆν ἐτῶν· οἱ μὲν, τὴν αἰεί, οἱ
δὲ, τῇ γῇ τινὶ αἰτίαν τοῦ μακροῦ γήρως προστιθέντες, οἱ δὲ, καὶ τῇ διαίτῃ. ὑδροποτεῖν
γὰρ φασι τὸ ἔθνος τοῦτο σύμπαν. καὶ Ἀθῶας δὲ μέχρι τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ἐτῶν ζῆν
ἰσορροσι, καὶ τοὺς Χαλδαίους ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη βιοῦν λόγος. τούτοις μὲν καὶ κριθίνῳ
ἄρτῳ χρωμένοις, ὡς ὀξυδορκίας τοῦτο φάρμακον. οἷς γε φασὶ διὰ τοιαύτην διαίτην, καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὑπὲρ τοὺς ἄλλους δυσθέατους ἐρρῶσθαι εἶ). Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περί τε τῶν μακροβίων γενῶν, καὶ τῶν
ἐθνῶν, ἃ τινά φασιν ὡς ὅτι πλεῖστον διαγίγνεσθαι χρόνον. οἱ μὲν, διὰ τὴν γῆν, καὶ τὸ ἀέρα,
οἱ δὲ,

οἱ δ', δι' τὴν δίαιταν, οἱ δ', καὶ δι' ἀμφω. ἐγὼ δ' οὖν σοι δικαίως τὴν ἐλπίδα ῥᾳδίως παρέξομαι, ἰσορρόπους ὅτι καὶ κατὰ πάσαν τὴν γῆν, καὶ κατὰ πόλεις ἀέρα, μακροβίοι γεγόνασιν ἄνδρες, οἱ γυμνασίοις τοῖς καθήκουσι, καὶ δι' ἡμέρᾳ τῇ ὑπνηδυοπάτῃ πρὸς ὑγίειαν χρώμενοι. δι' αἱρέσιν δὲ τοῦ λόγου ποιήσομαι, τὴν πρόφασιν, κατά τε τὰ ὑπνηδύσματα τῶν ἀνδρῶν· καὶ πρῶτον τέ σοι τοὺς βασιλικοὺς καὶ στρατηγικοὺς ἄνδρας ἱστορήσω, ὧν ἕνα καὶ δυσεβεστάτῃ μεγάλου θησαυροῦ αὐτοκράτορες τύχη εἰς τὴν τελεωτάτην ἀγαγοῦσα τάξιν, διηρτήτηκε τὰ μέγιστα τῆς οἰκουμένης τὴν ἑαυτῆς· οὕτω δὲ αὖ ἀπίδων καὶ σύ, τῶν μακροβίων ἀνδρῶν πρὸς ὃ ὅμοιον τῆς ἕξεως καὶ τῆς τύχης, ἑτοιμότερον ἐλπίσας γῆρας ὑγιᾶ, καὶ μακρόν, καὶ ἅμα ζηλώσας, ἐργάσαιο σεαυτῷ τὴν δι' ἡμέρᾳ μέγιστόν τε ἅμα καὶ ὑγιᾶ βίον. Πομπίλιος Νομᾶς ὁ διδαμονέστατος τῶν Ρωμαίων βασιλέων, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν θεῶν ἀσχοληθείς, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη βεβιωκέναι ἱστορεῖται. Σέρβιος δὲ Τύλλιος Ρωμαίων καὶ οὗτος βασιλεύς, ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ αὐτὸς βιῶσαι ἱστορεῖται. Ταρκύνιος δὲ ὁ τελευταῖος Ρωμαίων βασιλεύς, φυγαδευθείς, καὶ ὑπὸ Κύμης Δαυσονίων, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται γεραίτατα βιῶσαι. Οὗτοι μὲν οὖν Ρωμαίων βασιλεῖς, οἷς συνάψω καὶ τοὺς λοιποὺς βασιλέας, τοὺς εἰς μακρὸν γῆρας ἀφικομένους, καὶ τὰ ὑπνηδύσματα ἑκάστου. ὅτι τελεῖ δέ σοι καὶ τοὺς λοιποὺς Ρωμαίων, τοὺς εἰς μήκιστον γῆρας ἀφικομένους προσαναγράψω, προσθεὶς ἅμα καὶ τοὺς κατὰ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν ὅτι πλεῖστον βιώσαντας. ἀξιόλογος γὰρ ἔλεγχος ἡ ἱστορία τῶν ἀβεβαίων πειρωμένων τὸν σταθμὸν ἀέρα, ὥστε καὶ ἡμᾶς χρηστοτέρας ἔχειν τὰς ἐλπίδας, τελείους ἡμῖν τὰς δίκας ἔσεσθαι πρὸς δὲ εἰς μήκιστόν τε καὶ λιπαρὲς τὸν πάσης γῆς καὶ θαλάττης διασώσειν, γῆρας ἀφικέσθαι, τῇ ἑαυτῆς οἰκουμένῃ βασιλεύοντα ἤδη, καὶ γέροντα. Ἀργανθώνιος μὲν οὖν Ταρτησίων βασιλεύς, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιῶναι λέγεται, ὡς Ἡρόδοτος ὁ λογοποιός, καὶ ὁ μελοποιὸς Ἀνακρέων· ἀλλὰ τοῦτο μὲν, μῦθος ποι δοκεῖ. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Σικελίας τύραννος, ἔτη ἐνενηκονταπέντε τελευτᾷ,

A nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrunque. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam, ſi planum fecero, homines vbique terrarum & gentium, & ſub quouis aëre degentes, ad ſummam ſenectutem peruenire, qui commodis exercitationibus, & conuenientem ſanitati viuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione, primùm obſeruatis virorum ſtudiis, initiò Reges, & virtute imperatoria claros homines memorabo, quorum vnum ſummæ religionis pietas ad perfectiſſimum ordinem perducens, maximis beneficiis im-
B perium & terram ipſius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduerſioni intentus, tanto promptiùs ſperare poteris ſenectutem ſanam & longam: & pari ſtudio hos ipſos æmulatus, tibi ipſe longiſſimam & prouectiſſimam vitam ratione victus paraueris. Numa Pompilius Romanorum Regum longè feliciſſimus, ac Deorum cultui deditiſſimus, ſupra octoginta annos vixiſſe traditur. Seruius autem Tullius, & ipſe Romanorum rex, ſimiliter vltra octoginta annos vixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſſimus rex Romanorum eiectus in exilium
C Cumis conſenuit, ac vltra nonaginta annos firmiſſima valetudine vſus vixiſſe perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam qui ad vltimam ſenectutẽ peruenerunt, demonſtratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſſimam ſenectutem delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſſimè vixerunt. Etenim qui ſola hiſtoria noſtratem aërem calũniantur, probabilibus argumentis refelli poſſunt, adeò vt meliorem ſpem
D habere liceat, fore vt perfecti voti compotes fiamus, & longiſsimam ac pleniſſimam tota terra marique dominantem ſenectutem, iámque in ſuis locis regnantem & ſeneſcẽtem conſequamur. Proinde Arganthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos vixiſſe traditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poëta lyrico: tametſi hoc quibuſdam fabuloſum videatur. Agathocles Siciliæ tyrãnus annos quinque & nonaginta egreſſus fato functus eſt

ſicut Democharis & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Syracuſanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem abſumptus obiit, cùm regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut Demetrius Calliſtianus & alij memorãt. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Iſtrum fluuium cum Philippo confligens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egreſſus eſt. Bardylis verò rex Illyriorum, qui ex equo in eo quod geſſit contra Philippum bello pugnaſſe dicitur, nonaginta annos compleuit. Teres rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus eſt. Antigonus autem Philippi filius luſcus, rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lyſimacho confligens, multis acceptis vulneribus collapſus, anno vno & octogeſimo vitam finiuit, ſicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedoniæ, in pugna contra Seleucum ſuſcepta occubuit, octogeſimum annum conſequutus, vt idem Hieronymus teſtatur. Antigonus verò filius Demetrij, Antigoni Luſci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, ſicut Medius & alij ſcriptores teſtantur. Conſimiliter quoque Antipater, patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogeſimum annum egreſſus exceſſit è vita. Ptolemæus autem Lago patre natus, inter reges propria fortuna feliciſſimus, imperauit Ægypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antequam moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus ſortitus eſt. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit, & eundem cùm eſſet Eunuchus, obtinuit, mortuus eſt octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorum, ad quem etiam Scipio Romanorum Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktiſtes appellatus, Antigonum Luſcum fugiens, in Ponto mortuus eſt, cùm egiſſet annos quatuor & octoginta,

καθάπερ Δημοχάρης καὶ Τίμαιος ἱστορήσαν. Ἱέρων δὲ ὁ Συρακουσίων τύραννος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη γηρώμενος, ἐτελεύτα νοσῶν, βασιλεύσας ἑβδομήκοντα ἔτη, ὡς φησὶ Δημήτριός τε ὁ Καλλισθένους, καὶ ἄλλοι λέγουσιν. Ἀντέας δὲ Σκυθῶν βασιλεὺς, μαχόμενος πρὸς Φίλιππον περὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν, ἔπεσεν ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονώς. Βάρδυλις δὲ ὁ Ἰλλυριῶν βασιλεὺς, ἀφ' ἵππου λέγεται μάχεσθαι ἐπὶ τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, εἰς ἐνενήκοντα τελῶν ἔτη. Τήρης δὲ ὁ Δρυσῶν βασιλεὺς, καθά φησι Θεόπομπος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη ἐτελεύτησεν. Ἀντίγονος δὲ ὁ Φιλίππου ὁ μονόφθαλμος, βασιλεὺς Μακεδόνων, περὶ Φρυγίαν μαχόμενος Σελεύκῳ καὶ Λυσιμάχῳ, πολλαῖς μὲν πληγαῖς πολλοῖς περιπεσών, ἐτελεύτησεν ἔτη ἑνὸς καὶ ὀγδοήκοντα, ὡς φησὶν ὁ συστρατευόμενος αὐτῷ Ἱερώνυμος ἱστορῶν. καὶ Λυσίμαχος δὲ Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐν τῇ πρὸς Σέλευκον ἀπώλετο μάχῃ, ἔτος ὀγδοηκοστὸν τελῶν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν Ἱερώνυμος. Ἀντίγονος δὲ, υἱὸς μὲν ἦν Δημητρίου, υἱωνὸς δὲ Ἀντιγόνου τοῦ μονοφθάλμου, οὗτος τέταρα καὶ τεσσαράκοντα Μακεδόνων ἐβασίλευσεν ἔτη, ἐβίωσε δὲ ὀγδοήκοντα, ὡς Μήδιός τε ἱστορῶν, καὶ ἄλλοι συγγραφῆς. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ὁ Ἰολάου μέγιστον δυνηθεὶς, καὶ ὑπερβαλὼν πολλοὺς Μακεδόνων βασιλέας, ὑπὲρ ὀγδοήκοντα ἔτη οὗτος ζήσας, ἐτελεύτα τὸν βίον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν εὐδαιμονέστατος βασιλέων, Αἰγύπτου μὲν ἐβασίλευσε, τέταρα καὶ ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη, ζῶν δὲ, παρέδωκε τὴν ἀρχὴν τοῖς δυοῖν ἐτοῖν τῆς τελευτῆς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ υἱοῦ, Φιλαδέλφῳ δὲ ὑπάρχουσιν, ὅστις διδέξατο τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀδελφῶν. Φιλαίτερος δὲ, πρῶτος μὲν ἐκτήσατο τὴν περὶ Πέργαμον ἀρχὴν, καὶ κατέσχεν, εὐνοῦχος ὤν. κατέστρεψε δὲ τὸν βίον, ὀγδοήκοντα ἔτη γηρώμενος. Ἄτταλος δὲ, ὁ ὑπερκληθεὶς Φιλάδελφος, τῶν Περγαμηνῶν καὶ οὗτος βασιλεύων, πρὸς ὃν ἡ Σκηπίων ὁ τῶν Ρωμαίων στρατηγὸς ἀφίκετο, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσας ἔλιπε τὸν βίον. Μιθριδάτης ὁ Πόντου βασιλεὺς, ὁ προσαγορευθεὶς Κτίστης, Ἀντίγονον τὸν μονόφθαλμον φεύγων, ἐπὶ Πόντου ἐτελεύτησε, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ ὀγδοήκοντα,

ὥσπερ Ἱερώνυμος ἱστορῆ, καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς. Ἀριαράθης δὲ ὁ Καππαδοκῶν βασιλεὺς, δύο μὲν καὶ ὀγδοήκοντα ἔζησεν ἔτη, ὡς Ἱερώνυμος ἱστορῆ· ἐδωκήθη δὲ ἴσως ἂν ὅτι πλέον διαγηράσαι, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς Περδίκκαν μάχῃ ζωγρηθεὶς, ἀνεσκολοπίσθη. Κῦρος δὲ ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ὁ παλαιὸς, ὡς δηλοῦσιν οἱ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων λόγοι, οἷς καὶ Ὀνησίκριτος ὁ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγραφέας, συμφωνῆν δοκεῖ, ἑκατοντούτης γηρόμενος, ἐζήτει μὲν ἕνα ἕκαστον τῶν φίλων. μαθὼν δὲ τοὺς πλείστους διεφθαρμένους ὑπὸ Καμβύσου τοῦ υἱέος, καὶ φάσκοντος Καμβύσου τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ μὲν πρῶτον τοῦ ἀδελφοῦ ὠμότητα τῷ υἱῷ ἀχθεσθεὶς, τὸ δέ, ὡς ἀδικουμένου αὐτὸν αἰτιασάμενος, ἀθυμήσας, ἐτελεύτησε τὸν βίον. Ἀρταξέρξης, ὁ Μνήμων ἐπικληθεὶς, ἐφ' οὗ Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἐστρατεύσατο, βασιλεύων τῶν Περσῶν ἐτελεύτησε νοσῶν, ἔτη ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἐπὶ γηρόμενος· ὡς δὲ Δείνων ἱστορῆ, τεσσάρων καὶ ἐνενήκοντα. Ἀρταξέρξης ἕτερος Περσῶν βασιλεὺς, ὃν φησιν ὅτι τῶν πατέρων τῶν ἑαυτοῦ Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς συγγραφεὺς βασιλεύειν, ἔτη τρία καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ἐπιβουλῇ ἀδελφοῦ Γωσήθρου ἐδολοφονήθη. Σινάρθοκλης ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς, ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἤδη γεγονὼς, ἀπὸ Σακαυράκων Σκυθῶν καταχθεὶς, βασιλεύειν ἤρξατο, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. Τιγράνης ὁ Ἀρμενίων βασιλεὺς, πρὸς ὃν Λεύκουλλος ἐπολέμησε, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτησε νόσῳ. Σπασίνης ὁ Χαρακηνός, καὶ τῶν κατ' Ἐρυθρὰν τόπων βασιλεὺς, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν νοσήσας, ἐτελεύτησε. Τήρειος ὁ μετὰ Σπασίνην τρίτος βασιλεύσας, δύο καὶ ἐνενήκοντα βιοὺς, ἐτελεύτησε νόσῳ. Ἀρτάβαζος ὁ μετὰ Τήρειον ἕβδομος βασιλεύσας Χαρακηνῶν, ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν καθαχθεὶς ἀπὸ Παρθυαίων, ἐβασίλευσε. καὶ Μνασκίρης ὁ βασιλεὺς Παρθυαίων, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα ἔζησεν ἔτη. Μασσινισσᾶς δὲ Μαυρουσίων βασιλεὺς, ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. Ἀσάνδρος ὁ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Σεβαστοῦ αὐτὶ ἐθναρχῶν, βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς Βοσπόρου, ἐπὶ ἔτη ὢν ἐνενήκοντα, ἱππομαχῶν καὶ πεζομαχῶν ὑδενὸς ἥττων ἐφαίνε-

sicut Hieronymus & alij ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos vixit: atque haud dubiè ad grandiorem ætatem peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccam viuus captus, & in crucem ſublatus fuiſſet. Maior autem Cyrus rex Perſarum, ſicut Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiam ſuffragari videtur Oneſicritus, qui res geſtas Alexandri Magni in hiſtoriam contulit, centeſimum annum aſſequutus, requirebat vnumquemque amicorum: quorum cùm plurimos à filio ſuo Cambyſe interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum violatorem accuſans, maxima triſtitia conturbatus, vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentũ ſortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Perſarum obtinens, morbis conſumptus deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed vt Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cùm annos tres & nonaginta vixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio, regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Spaſines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex, quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Spaſinem earum nationum rex, cùm vixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem qui ſeptimus poſt Tirẽum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio, regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyęorum ſex & nonaginta annos vixit. Maſiniſſa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Aſandrus autem à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimum, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior vſpiam eſt conſpectus.

Qui vt animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abſtinens diem ſuum obiit, cùm vixiſſet annos tres & nonaginta. Goæſus, vt Iſidorus auctor eſt, Characene regnum tenuit, quo tempore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, poſtremùm morbo periit. Tot igitur ante noſtram memoriam memorandæ ſenectutis reges fuiſſe maiores noſtri literis prodiderunt. His annumerantur Philoſophi, & omnes qui ingenio & eruditione præſtantes fuerunt, qui aliqua ſui cura habita, ad extremam ſenectutem peruenerunt. Eos itaque quos multa lectione didicimus, perſcribemus, ac initio quidem Philoſophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cùm alimento abſtineret, mortuus eſt. Xenophilus Muſicus, perhibente Ariſtoxeno, Pythagoricę philoſophiæ candidatus, vltra quinque & centum annos Athenis vitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, qui è ſeptem ſapientum numero fuerunt, cētum annos vnuſquiſque vixit. Zenon verò Stoicę philoſophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hunc aiunt in concionem prodeuntem offenſo pede exclamaſſe: Quid me vocas? & domum reuerſum inedia vitam finiſſe. Cleanthes Zenonis diſcipulus & ſucceſſor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cúmque decreuiſſet inedia vitā abſumere, allatæ ſunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum poſtulatis, iterum cibo abſtinens, vita defunctus eſt. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai phyſici auditor, vnum & nonaginta annos vixit. Xenocrates Platonis diſcipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chryſippus vnum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ ſectæ philoſophus, duodenonaginta. Poſidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philoſophus Rhodius, pariter & hiſtoricus, octoginta quatuor. Critolaus Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato philoſophorum ſanctiſſimus, vnum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarſenſis, qui fuit Cæſaris Auguſti præceptor,

Philoſophi.

ὡς δὲ ἐώρα τοὺς ὑπὸ τῇ μάχῃ Σκριβωνίῳ τεθεσπιδεμένους, ἀποχόμενος σιτίων, ἐτελεύτησε, βιοὺς ἔτη τρία & ἐνενήκοντα. Γόασος δὲ, ὥς φησιν Ἰσίδωρος ὁ Χαρακηνὸς (ὃς ἐπὶ τῆς ἐαυτῷ ἡλικίας ὁ Μάνων τῆς Ἀρωματοφόρου βασιλεύσας) πεντεκαίδεκα καὶ ἑκατὸν γενόμενος ἐτῶν, ἐτελεύτησε νόσῳ. Βασιλέας μὲν οὖν τοσούτους ἱστορήκασι μακροβίους οἱ τεθ' ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ φιλόσοφοι, καὶ πολῖται οἱ τεθεῖ παιδείαν ἔχοντες, ὀλιγομέλησάν πως καὶ ὅσοι ποιούμενοι ἑαυτῶν, εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθον, αἰσχρὸν ἡγούμεθα καὶ τούτων τοὺς ἱστορημένους, καὶ τεθνῶτας γε φιλοσόφους. Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐτῶν γεγονὼς τεττάρων, καὶ ἑκατὸν, ἀποχόμενος ἔθνῃσε, ἐτελεύτα. Ξενόφιλος δὲ ὁ μουσικὸς, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, τεθεχὼν τῇ Πυθαγόρου φιλοσοφίᾳ, ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε. Σόλων δὲ, καὶ Θαλῆς, καὶ Πιττακὸς, οἵ τινες τῶν ἑπτὰ καλουμένων ἐπὶ τὰ σοφὰ ἐγένοντο, ἑκατὸν ἕκαστος ἔζησεν ἔτη. Ζήνων δὲ ὁ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς, ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα· ὃν φασιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τεθεσπαίσαντα, ἀναφθέγξασθαι, τί με καλεῖς; καὶ ὑποστρέψαντα οἴκαδε, καὶ ἀποχόμενον ἔθνῃσε, τελευτήσαι τὸν βίον. Κλεάνθης δὲ ὁ Ζήνωνος μαθητὴς, ὁ δεύτερος, ἐνέα & ἐνενήκοντα ἐτῶν γεγονὼς ἔτη, φῦμα ἔσχεν ὑπὸ τῷ χείλει, καὶ ἀποκαρτερῶν, ἐπελθόντων αὐτῷ πρὸ ἑταίρων τινῶν γραμμάτων, τεθεσενεγκάμενος ἔθνῃσε, & τεθείξας τοῖς ὧν ἠξίουν οἱ φίλοι, ἀποχόμενος αὐθις ἔθνῃσε, ὀλίγα λιπὼν τοῦ βίου. Ξενοφάνης δὲ ὁ Δεξίνου μὲν ἦν, Ἀρχελάου δὲ τοῦ φυσικοῦ μαθητὴς, ἐβίωσεν ἔτη ἓν & ἐνενήκοντα. Ξενοκράτης ἦν, Πλάτωνος μαθητὴς γνώμενος, τέτταρα καὶ ὀγδοήκοντα. Καρνεάδης δὲ, ὁ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας ἀρχηγὸς, ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. Χρύσιππος, ἓν καὶ ὀγδοήκοντα. Διογένης δὲ ὁ Σελευκεὺς ἀπὸ Τίγριος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα. Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας, νόμῳ δὲ Ῥόδιος, φιλόσοφός τε ἅμα, καὶ ἱστορίας συγγραφεὺς, τέτταρα & ὀγδοήκοντα. Κριτόλαος ὁ Περιπατητικὸς, ὑπὲρ δύο & ὀγδοήκοντα. Πλάτων δὲ ὁ ἱερώτατος, ἓν & ὀγδοήκοντα. Ἀθηνόδωρος, Σανδῶνος, Ταρσεὺς, Στωϊκὸς, ὃς & διδάσκαλος ἐγένετο Καίσαρος Σεβαστοῦ θεοῦ,

ὑφ' ὧ ἡ Ταρσέων πόλις ἐκ φόρων ἀνεφίθη, δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη βιοὺς, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πατρίδι. καὶ τιμὰς ὁ Ταρσέων δῆμος αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἀποπέμπει ὡς ἥρωϊ. Νέστωρ δὲ Στωϊκὸς ἀπὸ Ταρσοῦ, διδάσκαλος Καίσαρος Τιβερίου, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ξενοφῶν δὲ ὁ Γρύλλου, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἐβίωσεν ἔτη. ὅτοι μὲν φιλοσόφων οἱ ἔνδοξοι, συγγραφέων δ', Κτησίβιος μὲν, ἑκατὸν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἐν τῷ περιπάτῳ ἐτελεύτησεν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἱστορεῖ. Ἱερώνυμος δὲ, ἐν πολέμοις γυμνὸς, καὶ πολλοὺς καμάτους ὑπομείνας, καὶ τραύματα, ἔζησεν ἔτη τέσσαρα, καὶ ἑκατὸν, ὡς Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἑνάτῃ τῶν περὶ τῆς Ἀσίας ἱστοριῶν λέγει, καὶ θαυμάζει γε τὸν ἄνδρα, ὡς μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας ἄρτιον ὄντα ἐν ταῖς συνουσίαις, καὶ πᾶσι τοῖς αἰσθητηρίοις μηδενὸς γενόμενον τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐλλιπῆ. Ἑλλάνικος ὁ Λέσβιος, ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος, ὁμοίως ὀγδοήκοντα καὶ πέντε. Τίμαιος ὁ Ταυρομενείτης, ἓξ καὶ ἐνενήκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Κασανδρεὺς, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα ἔτη λέγεται βεβιωκέναι· τὴν ἱστορίαν δὲ, τέταρτον καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς, ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς συγγραφῆς λέγει. Πολύβιος δὲ ὁ Λυκόρτα, Μεγαλοπολίτης, ἀγρόθεν ἀπελθὼν, ἀφ' ἵππου κατέπεσε, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας, ἀπέθανεν ἐτῶν δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Ὑψικράτης δὲ ὁ Ἀμισηνὸς συγγραφεὺς, ἀφ' ὅλων μαθημάτων γυμνάσιος, ἔτη δύο καὶ ἐνενήκοντα. Ῥητόρων δὲ, Γοργίας, ὃν τινες σοφιστὴν καλοῦσιν, ἔτη ἑκατὸν ὀκτώ. Ἐφῆς δὲ ἀπὸ κόλπου, ἐτελεύτησεν· ὃν φασιν ἐρωτηθέντα τινὰ αἰτίαν τοῦ μακροῦ γήρως, καὶ ὑγιοῦς ἐν πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, εἰπεῖν, Διὰ τὸ μηδέποτε συμποσίοις ἡδοναῖς ταῖς ἄλλων ἐνσχεῖν. Ἰσοκράτης ἐνενήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν γεγονὼς, τὸν πανηγυρικὸν ἔγραψε λόγον· περὶ ἔτη δ' ἐνὸς δέοντα ἑκατὸν, γεγονὼς, ὡς ἤκουσε Ἀθηναίους ὑπὸ Φιλίππου ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ νενικημένους, ποτνιώμενος, τὸν Εὐριπίδου στίχον ᾠδήσατο, εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρων·

Σιδωνίων πρὸ ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών.

A cuius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solennes honores vt heroi persoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tiberij, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra nonaginta annos. Et hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & viginti quatuor annos egressus, inter deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bellis versatus, ac
B non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur, quòd ad summum vsque vitæ diem valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatem necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octoginta quinque annos vixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus vltra nonaginta annos
C vixisse fertur: qui historiam suam quartum & octogesimum annum agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycorta patre genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus, vir in multis disciplinis versatus, annos duos & nonaginta vixit. Cæterùm è Rhetoribus Gorgias, quem quidam Sophistam vocant, annum agens octauum & centesimum, inedia vitam finiuit.
D Hunc interrogatum caussam tam longæ senectutis, & valetudinis in omnibus sensibus vigentis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit sectatus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit Panegyricum. Iam verò ingressus annum nonagesimum nonum, cùm accepisset, Athenienses in pugna apud Chæroneam commissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideum versiculum recitauit, ad seipsum referens:

Sidonis vrbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cùm adieciſſet, fore vt Græcia in ſeruitutem prolaberetur, è vita deceſſit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæſaris Auguſti in diuos relati præceptor, quem vnà cum Athenodoro Tarſenſi bonis diſciplinis imbuit, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rhetor non incelebris, annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato vuæ acino ſtrangulatus eſt, cùm egiſſet annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte ſub finem vitæ in ius vocatus, & deſipientiæ accuſatus, recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quòd ſanæ mentis compos eſſet. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati ſunt, ac filium inſaniæ damnauerunt. Cratinus autē poëta Comicus, ſeptem ſupra nonaginta annos vixit, atque ſub finem vitæ cùm docuiſſet fabulam Pitynen, eáque victor euaſiſſet, haud ita multo pòſt eſt mortuus. Non diſſimiliter quoque Philemon Comicus ſeptimum & nonageſimum annum agēs decūbebat in lectulo quieſcens: qui cùm vidiſſet aſinum ficus ſibi præparatas deuorantem, prolapſus in cachinnos, & accerſito famulo, multo & vehementi cum riſu præcepit, aſino merum ad ſorbendum dari, atque ita riſu ſuffocatus obiit. Epicharmus autem & ipſe poëta Comicus, ſeptem & nonaginta annos vixiſſe dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus vixit annos quinque & octoginta. Et Steſichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius ſupra nonaginta. Sedenim ex Grammaticis Eratoſthenes Cyrenæus Aglai filius, quem non Grammaticum ſolùm, ſed etiam poëtam meritò quis vocarit, & philoſophum & geometram, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixiſſe dicitur. Tot impræſentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus ſum & Romanorum quoſdam longæuos, & Italos, qui ad ſummam ſenectutem peruenerunt, perſcribere: eos tibi Diis volentibus, præſtantiſſime Quintille, in altero libro manifeſtabimus.

καὶ ἐπείπων ὡς δουλεύσοι ἡ Ἑλλας, ἐξέλιπε τὸν βίον. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ῥήτωρ, θεοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ διδάσκαλος νομισθείς, καὶ σὺν Ἀθηνοδώρῳ τῷ Ταρσεῖ φιλοσόφῳ παιδεύσας αὐτὸν, ἔζησε ταυτὰ τῷ Ἀθηνοδώρῳ, ἔτη ὀγδοήκοντα δύο. Ποτάμων δὲ, οὐκ ἄδοξος ῥήτωρ, ἔτη ἐνενήκοντα. Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδοποιὸς, ῥᾶγα σταφυλῆς καταπιὼν, ἀπεπνίγη, πέντε καὶ ἐνενήκοντα ζήσας ἔτη. Οὗτος ὑπὸ Ἰοφῶντος τοῦ υἱέος ὅτι τελέσαι τοῦ βίου τὰ φροντίσματα χρινόμενος, ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς Οἰδίποδα τὸν ἐπὶ Κολωνῷ, ὅτι δυσχερὴς μανίαν· ὡς τοὺς δικαστὰς, τὸν μὲν ὑπεραγασθῆναι, καταψηφίσασθαι δὲ τῆς ὑιοῦ αὐτοῦ μανίας. Κρατῖνος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτεσιν ἐβίωσε, καὶ τοὺς τῷ τέλει τοῦ βίου διδάξας τὸν Πυτίνην, καὶ νικήσας, μετ' ὀλίγον ἐτελεύτα. καὶ Φιλήμων δὲ ὁ κωμικὸς, ὁμοίως τῷ Κρατίνῳ, ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς, κατέκειτο μὲν ὅτι κλίνης ἠρεμῶν, θεασάμενος δὲ ὄνον τὰ παρεσκευασμένα αὐτῷ σῦκα καταθέοντα, ὥρμησε μὲν εἰς γέλωτα, καλέσας δὲ τὸν οἰκέτην, σὺν πολλῷ καὶ ἀθέῳ γέλωτι εἰπὼν τροφὴν τῷ ὄνῳ ἀκράτου ῥοφῆσαι, ἀποπνιγεὶς ὑπὸ τοῦ γέλωτος, ἀπέθανε. καὶ Ἐπίχαρμος δὲ ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, καὶ αὐτὸς ἐνενήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη λέγεται βιῶναι. Ἀνακρέων δὲ ὁ τῶν μελῶν ποιητὴς, ἔζησεν ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ Στησίχορος ὁ μελοποιὸς, ταυτά. Σιμωνίδης δὲ ὁ Κῷος, ὑπὲρ τὰ ἐνενήκοντα. Γραμματικῶν δὲ, Ἐρατοσθένης μὲν ὁ Ἀγλαοῦ Κυρηναῖος, ὃν ἐγὼ μόνον γραμματικὸν, ἀλλὰ καὶ ποιητὴν αὐτὸν ὀνομάσαι, καὶ φιλόσοφον, καὶ γεωμέτρην, δύο καὶ ὀγδοήκοντα οὗτος ἔζησεν ἔτη. καὶ Λυκοῦργος δὲ ὁ νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζῆσαι ἱστορῆται. Τοσούτους ἐδυνήθημεν βασιλέας, καὶ πεπαιδευμένους, ἀθροῖσαι· ἐπεὶ δὲ ὑπεσχόμην καὶ Ῥωμαίων τινὰς, καὶ τῶν τὴν Ἰταλίαν οἰκησάντων μακροβίων ἀναγράψαι, τούτους σοι, θεῶν θελόντων, ἱερώτατε Κοϊντίλλε, ἐν ἄλλῳ δηλώσομεν λόγῳ.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

PATRIÆ ENCOMIVM.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negotij, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunque homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare, & quantumuis humili aut ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatibus ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunque ipſi ſint, tamen ſuos omnibus aliis plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

ΟΤΙ μὲν οὖν γλυκὺ ἦν πατρίδος φάτις τοῖς πολλοῖς ἀκούειν. ἆρ' οὖν ἥδιον μὲν οὐδέν, σεμνότερον δέ τι, καὶ μᾶλλον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσα σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πατρὶς αἰτία, καὶ διδάσκαλος, γυμνασαμένη, καὶ ἀναθρέψαμένη, καὶ παιδεύσαμένη. πόλεων μὲν οὖν μεγέθη, καὶ λαμπρότητας, καὶ πολυτελείας κατασκευῶν, θαυμάζουσι πολλοὶ, πατρίδας δ' ἅπαντες σέβονται· καὶ τοσοῦτον οὐδεὶς ἀξιοπατρίδην τὸν καὶ πόλιν κεκτημένων ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν θέαν ἡδονῆς, ὡς ὑπὸ τῆς ἀγχόλης τὸν πρὸ ἄλλοις θαυμάστων λήθην ποιήσασθαι τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σεμνύεται πολίτης ὢν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοῶν μοι δοκεῖ τίνα χρὴ τιμὴν ἀποτίνειν τῇ πατρίδι· καὶ ὁ τοιοῦτος, δῆλός ἐστιν ἀλγῶν μὲν, εἰ μετριωτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἥδιον αὐτὸ τιμᾶν ὂν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλις μὲν γὰρ θαυμάζειν πειρωμένῳ, πρόσεστι μέγεθος ἐξετάζειν, καὶ κάλλος, καὶ τὴν τῶν ὠνίων ἀφθονίαν. ὅπου δ' αἵρεσίς ἐστι πόλεων, οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο τὸ λαμπρότερον, ἐάσας τὴν πατρίδα, ἀλλ' ἄξιον μὲν οὖν εἰ καὶ τὴν πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι πλησίαν, ἕλοιτο δ' ἂν τὴν ὁποιανοῦν.

IAM olim vulgi ſermone detritum eſt, nihil eſſe patria dulcius, proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidem quæcunque diuina quæcunque veneratione digna homines eſſe exiſtimant, horum cauſſa atque magiſtra eſt patria, quæ nos genuit, aluit atque inſtituit. Enimvero vrbiũ magnitudinem atque ſplendorem, ſumptuoſos præterea variorum inſtrumentorũ apparatus admirantur multi, patriam verò pio amoris affectu proſequuntur omnes: neque quiſquam quamlibet potens, ita deceptus eſt alienarum rerum amœno & voluptuoſo ſpectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm viſendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiſcatur patriæ. Itaque quicunque felicis & ſplendidę ciuitatis ſe ciuem eſſe iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, ſe dolore affectum iri, ſi mediocrem patriam ſortitus eſſet. Mihi verò iucundum eſt, ipſum nomen patriæ reuerenter atque religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter ſe collaturus eſt, peropus eſſe video, ſingularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obſeruare, neque non commerciorum ac rerum venalium copiam conſiderare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo vtique poſthabita patria ſplendidiorem electurus eſt, verùm in optatis habebit, patriam quoque ſuam quàm maximè conformem eſſe vrbibus copioſis & felicibus: ipſam tamen, qualiſcunque tãdem fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpoſiturus eſt.

Isthuc verò ipsum liberi quoque faciunt probi & legitimi, neque non patres, qui quidē fuerint nō mali. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens, alium patri suo honoribus præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filiis ex se genitis non grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparéantque omnibus sua opera quàm optimè educati atque exornati. Porrò qui tali erga filium suum non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omnium familiarissimum. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò iustum habebit honorem patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorē habiturus est. Siquidē ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio; ac patris pater, tū omnes qui ex illis numerosa retro serie generis domestici prognati sūt. Et ad deos vsque paternos patrium nomē protenditur. Gaudent verò ipsi quoque Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimātes totum terrarum orbem, atque omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus quamuis florentioribus honore anteponere nō dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorū feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoq; illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iā si patriæ nomen tanto in pretio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrūm in patria primùm iucundū illud solis lumen intuitus est non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus cōmunis est, vnicuique tamē patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initiū ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscēdas alterius egeat adminiculo, talium tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neq; enim vrbis nomen cognouisset vnquā, nisi patrię beneficio & opera vrbes esse cognouisset.

A Ὃ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων ποιοῦσι, καὶ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. οὔτε γὰρ νέος καλὸς, καὶ ἀγαθὸς, ἄλλον ἂν ποτε τιμήσας τοῦ παιδὸς, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἂν τέρξας νέον, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε οἱ πατέρες νικῶμενοι, ποτε νέμοιεν τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ κάλλιστοι, καὶ μέγιστοι, καὶ τοῖς πᾶσιν ἄριστα φαίνονται κεκοσμημένοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ἔστιν ὃ μὴ τοιοῦτός ὢν δικαστὴς ποτὲ τὸν υἱὸν, ὃ δοκεῖ μοι παιδὸς ὀφθαλμοὺς ἔχειν. πατρίδος τοίνυν τὸ ὄνομα, ποτὸν, καὶ οἰκειότατον πάντων. τοσοῦτον γὰρ ὅσον, τι τοῦ παιδὸς
B οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀπονέμει τῷ πατρὶ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὡσπερ καὶ ὁ νόμος, καὶ ἡ φύσις κελεύει, ποτε νικῶντος αὖ τὴν πατρίδα προτιμήσας. ὁ γὰρ πατὴρ αὐτὸς, τῆς πατρίδος κτῆμα, ὁ τοῦ παιδὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες αὐτοῦ, καὶ μέχρι θεῶν πατρώων ποτέρχονται ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι γὰρ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάτριμοι, ὡς εἰκὸς, φέρουσι τὰ τῶν αὐθιγενῶν, αὐτῶν ἡγούμενοι κτήματα, πᾶσαν γῆν, καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἧς ὃ ἕκαστος αὐτῶν ἐλθὼν, ποτιμᾶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. C πόλεις σεμνότεραι θεῶν πατρίδες, καὶ νῆσοι φίτεραι, πρὸ' αἷς ὑμνῆται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν κεχαρισμένα τοῦτο νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὰν εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργῇ τόπους. εἰ δὲ θεοῖς τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολύ τε μᾶλλον; καὶ γὰρ εἶδε τὸν ἥλιον ποτὸν ἕκαστος ἀπὸ τῆς πατρίδος· ὡς καὶ τοῦτον τὸν θεὸν, εἰ καὶ κοινός ἐστιν, ἀλλ' οὖν ἑκάστῳ νομίζεται πατρῷον, διὰ τοῦτο ποτόντι ἀπὸ τοῦ τόπου ἥκειν, καὶ φωνῆς ἀπαρχὴν ἦρξατο, ὅπηχεῖα ποτὰ λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεοὺς ἐγνώρισεν. εἰ δέ τις τοιαύτης ἔλαχε πατρίδος, ὡς ἑτέρας δεηθῆναι ποτὸ τοῦ μείζονος παιδεύσεως, ἀλλ' οὖν ἐχέτω καὶ τούτων τῶν παιδευμάτων τὴν πατρίδι τοῦτο χάριν· ὁ γὰρ αὖ ἐγνώρισεν οὐδὲ πόλεως ὄνομα, μὴ διὰ τὴν πατρίδος, πόλιν εἶναι μαθών.

πρῶτα δὲ, οἶμαι, παιδεύματα, ἢ μαθήματα συλλέγεσιν αὐτοῖς, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων τοῖς πατρίοις παιδεύοντες. κτῆνται δὲ καὶ χρήματα, φιλοτιμίας ἕνεκεν τῆς εἰς τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος δαπανήματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι· δεῖ γὰρ οὐκ ἀχαρίστους εἶναι τοὺς τῶν μεγίστων τυχόντας εὐεργεσιῶν. ἀλλ' εἰ καὶ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀπονέμοι χάριν, ὡς ἔστι δίκαιον, ἐπειδὰν εὖ πάθῃ τινός, πολὺ μᾶλλον προσήκει τὴν πατρίδα τοῖς καθήκουσιν ἀμείβεσθαι. κακώσεως μὲν γὰρ γονέων εἰσὶ νόμοι παρὰ τοῖς πολίταις. κοινὴν δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χρείσσεια τοῖς τροφῶν ἀποδιδόναι, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γνώσεως. ὥστε δὲ σοὶ δοκεῖς οὕτως ἀμνήμων τῆς πατρίδος, ὡς σὲ ἄλλη πόλις ὠμόλησεν, ἀμελεῖν. ἀλλ' οἵ τε κακοπραγοῦντες σὲ ταῖς ἀποδημίαις, συνεχῶς ἀναβοῶσιν ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἡ πατρίς· οἵ τε εὐδαιμονοῦντες, εἰ καὶ τἆλλα εὖ πράττουσι, τοῦτο γοῦν οὐδεὶς μέγιστον ἡγεῖσθαι νομίζοιτο, τὸ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν, ἀλλὰ ξενιτεύειν. ὄνειδος γὰρ τῆς ξενιτείας καὶ τοῖς ἐπὶ τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον λαμπροῖς νομιζομένοις, ἢ ἀφ' χρημάτων κτήσιν, ἢ ἀφ' τιμῆς δόξαν, ἢ ἀφ' παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι' ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ἐς τὴν πατρίδα πρώτους ἐπειγομένους, ὡς οὐκ ἂν ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ὑποδεξομένους τὰ αὐτῶν καλά. καὶ τοσούτῳ γε μᾶλλον ἕκαστος σπεύδει λαβέσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ περ δοκεῖ μείζονων πρὸς ἄλλους ἠξιωμένος. ποθεινὴ μὲν οὖν καὶ νέοις πατρίς. τοῖς δὲ ἤδη γεγηρακόσιν, ὅσῳ πλέον τῷ φρονεῖν ἢ τοῖς νέοις μέτεστι, τοσούτῳ καὶ πλείων ἐγγίνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἕκαστος γοῦν τῶν γεγηρακότων, καὶ σπεύδει καὶ εὔχεται καταλῦσαι τὸν βίον ὅτι τῆς πατρίδος, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐκεῖθα πάλιν καὶ τὸ σῶμα προσκατάθηται τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρῴων κοινωνήσῃ τάφων. δεινὸν γὰρ

A In ea verò opinione ſum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc ſibi parari omnium artium ac diſciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, ſed ſeipſos huic vtiliores informent. Inſuper opes etiam poſſidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impenſis patriæ inopiam ſubleuemus. Conſentaneum enim eſſe opinor, ne, cùm maximis beneficiis affecti ſimus, parum grati eſſe reperiamur. Sed ſi eſt qui vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum eſt, poſteaquam beneficia nõ mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quàm cumulatiſſimè paria re-
B ferre patriæ. Etenim ſuper parentum ærumnoſa afflictione in ciuitatibus leges ſunt conditæ. Æquum verò eſt communem omnium matrem patriam eſſe exiſtimare, huícque pro nutricandi officiis ipſarum legum decreto iubente quàm ampliſſimas gratias reponere. Cæterùm vſqueadeo patriæ negligens & immemor conſpectus eſt nemo, vt in alia Republ. ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ depoſuiſſet. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò teſtantur rerum opti-
C marum omnium præſtantiſſimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentiſſimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolant, ſed extorres & peregre agant: quippe peregrinationis probrum nõ mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoque eos qui per tempus quod peregrè agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum poſſeſſionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri diſciplinarum atque ingenij teſti-
D monio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare; quaſi nequaquam apud alios meliores ſua ipſorum bona eſſent cum aliqua laude oſtenſuri. Ac tanto quiſque maiori ſtudio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenibus quoque deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem homines iam ætate ac ſenio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti ſunt, tanto vehementiori patriæ dulcedine ac deſiderio trahuntur. Quare vnuſquiſque è ſenum numero & feſtinat & in votis habet maximè in ſolo natalitio vitã cum morte cõmutatam relinquere, vt quò loci vitam auſpicatus eſt, eodem iterũ & corpus terræ alterius humandum reponat, ac patriæ ſepulturæ participem ſe fore cognoſcat. Etenim

graue & acerbum vnicuique esse videtur, peregre agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut faciliùs quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est, neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situ habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam vnde terræ virtutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriam superbiùs ob agrorum fœcunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniiugas: neque ipsi tamen patrii soli laudis obliuiscuntur: quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoque ac robusta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatámque immortalitatem respuet, patriæ sepulcrum perpetuitati præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeo verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoque conditores passim quisque videat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet, eorum verò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter: neque enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis verba Odysse. 1. de Vlysse. & item lib. 9.

A ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἀλίσκεσθαι, καὶ μὴ θάνατον ἐν ἀλλοτρίᾳ κειμένῳ γῇ. ὅσον δὲ τῆς διανοίας τῆς πρὸς τοὺς πατρίδας μέτεστι τοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταβάσεις, ὃ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε εἰδότες, μήτε ἐρῶντες· ἡγούμενοι δὴ ἀπόνως τῶν ἐπιτηδείων ἐπορήσειν, μέτριον εὐδαιμονίας τοὺς τῆς γαστρὸς ἡδονὰς πεφεύγασι. οἷς δὲ καὶ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι πρὸ γῆς, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγῃ ἔχω-
B σι, κἂν τραχείᾳ, καὶ λεπτογείων· κἂν ἀπορῶσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τι πρὸ ἀρετῆς· τῶν γε ὑπὲρ τῆς πατρίδος οὐκ ἀπορήσουσιν ἐγκωμίων, ἀλλὰ καὶ ἰδίοις ἑτέροις σεμνυνομένους, πεδίοις εὐφόροις, καὶ λιμέσι φυτοῖς πρωτοδαποῖς διαλαμπομένους, καὶ αὐτοὶ τῆς πατρίδος ἐγκωμίων οὐκ ἀπολαυσόμενοι· τῇ δὲ ἱππηλάτῳ χαροποῦντες, καὶ κουροτρόφῳ ἐπαινοῦσι. καὶ σπεύδῃ τις ἐς τὴν πατρίδα, κἂν νησιώτης ᾖ· κἂν πρὸς ἄλλοις εὐδαιμονῇ δυσὶ πατρὶ, καὶ διδομένην ἀθανασίαν οὐ
C προσήσεται, προτιμῶν τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος πάθον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῷ καπνὸς, λαμπρότερος ὀφθήσεται τοῦ πρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἄρα τίμιον εἶναι δοκεῖ τοῖς πᾶσιν ἡ πατρίς· ὥστε καὶ τοὺς πονηροὺς νομοθέτας ἰδεῖν τις ἂν ὑπὲρ τῶν μεγίστοις ἀδικήμασιν ὡς χαλεπωτάτην ὑπενεγκόντας τὴν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐκ οἱ νομοθέται μόνον οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πιστευόμενοι τὰς στρατηγίας, ἑτέρως, ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις ὃ μέγιστόν ἐστι τῶν παραγγελμάτων τοῖς ὑπλιταῖς, ὡς
D ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ἀκούσας τοῦτο, κακὸς εἶναι θέλοι. ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, ὃ τῆς πατρίδος ὄνομα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΨΑΔΩΝ.

DE DIPSADIBVS.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnullæ ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue quicunque illi tandem fuere quibuſcum verſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim eos qui ab hoc genere ſerpentis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam ſitis inuadit, ita vt quo ſunt plus potæ, plus ſitiantur aquæ, vt ille ait: ita ſe quoque deſiderio quodam inſatiabili teneri ait, & quo frequentiùs apud illos ſit, eo magis ac magis eſſe cupere. Porrò quod ad Dipſadis morſum, & ſitim iſtam lethalem attinet, habes conſimilem fermè deſcriptionem, atque exemplum Auli cuiuſdam ſigniferi in exercitu Catonis, qui eodem modo periit, vt ille de quo epigramma præſentis narrationis teſtatur, apud Lucanum libro nono, vbi & cæterorum ſerpentium genera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya ſerpentibus ita abundet atque infeſta ſit.

Τῆς Λιβύης τὰ νότια, ψάμμος ἐστὶ βαθεῖα, καὶ γῆ διακεκαυμένη, ἔρημος ὅτι πολύ, ἀκριβῶς ἄκαρπος, πᾶσα ἀπασα, οὐ χλόη, οὐ πόα, οὐ φυτόν, οὐκ ὕδωρ ἔχουσα, ἢ εἴπου ἄρα ἐν κοίλοις στωεχηκὸς ὑετῶ ὀλίγου λείψανον, παχὺ καὶ τοῦτο, καὶ δυσῶδες, ὥστε πάνυ διψῶντι αἰσθέσθαι πότιμον. ἀοίκητος γοῦν ἐστὶ διὰ ταῦτα. ἢ πῶς γὰρ ἂν οἰκοῖτο, ἀνήμερος οὕτω, καὶ ξηρά, καὶ ἄφορος οὖσα, καὶ πολλῷ τῷ ἀχμῷ πιεζομένη, καὶ ὁ ἅλιπος αὐτὸ, καὶ ὁ ἀὴρ, καμινῆ πυρώδης, καὶ φλογερὸς ὤν; καὶ ἡ ψάμμος ὑπαρξάσα, πάντελῶς ἄβατον τὸ χωρίον τίθησι. Γαράμαντες μόνοι τοσοῦτοι ὄντες, θύσαλές καὶ κοῦφον ἔθνος, αὐθέμποι σκηνίται, ἀπὸ θήρας τὰ πολλὰ ζῶντες, ἐνίοτε δή ποτε ἐσβάλλουσι, θηρεύοντες ἀμφὶ ἕωθινὰς τὰς χαμευνάς, μάλιστα ὕσθματα τὸν θεὸν τηρήσαντες, ὁπότε ὁ πολὺ τῦ καύματος σβεσθείη, καὶ ἡ ψάμμος νοτισθείη, καὶ ἀμηχέπη βατὴ γένοιτο. ἡ θήρα δέ ἐστιν, ὄνων τε τῶν ἀγρίων, καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων καμηλοπαρδάλεών τε πιθήκων μάλιστα, καὶ ἐλεφάντων ἐνίοτε. Ταῦτα γὰρ μόνα δύναται πρὸς τὸν δίψος, ἐπ' ἀμφότερα δὲ ἀνέχεται ὅτι πολὺ παλαιπωρούμενα ὑπὸ πολλῷ καὶ ὀξεῖ τῷ ἡλίῳ.

A A pars Libyæ quæ ad auſtrum tendit, arena eſt profunda, & terra exuſta ſolis ardoribus, deſerta vt plurimùm, frugibus in totum infœcũda, campeſtris vniuerſa, non gramen, nõ fœnum, non plantam vllam nec aquã habens, niſi ſicubi in terrę concauitatibus cõſtiterint imbris & pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipſæ dẽſæ ſunt, & mali odoris & homini ſitibũdo minimè potabiles. Has igitur B ob cauſſas inhabitabilis eſt. Aut quo pacto tãdem inhabitari poſſit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac frugibus arboribúſque iuxtà infœcũdus, quíque tam moleſtis feruoribus ſit ſubiectus, cùm ipſe quoq; calor & aër nimiùm ardens ſit, & igneus? Prętera ipſa arena magnopere feruens regionem prorſus facit inuiam & inacceſſibilẽ. Soli verò Garamantes iis locis finitimi, gens leuis atque frugalis, vitam degentes in tentoriis, venationibus vt plurimùm viuentes, C nonnunquam irrumpunt venantes iuxta ſolſtitium hybernum, ſidere maximè pluuioſo obſeruato, quando videlicet maior ardoris pars deferbuit & extincta eſt, & arena aſſiduis imbribus madefacta, & aliquo modo peruia reddita eſt. Venantur autem onagros, & magnos ſtruthiones humi volantes, cùm primis verò ſimias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia ſola aduerſus ſitim perdurant, tum magnopere ſufferre poſſunt immodici & feruentis ſolis moleſtias.

Sedenim Garamantes posteaquam commeatum quem secum ingredientes importauerant, omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, metuentes ne arena iterum incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, deinde, quemadmodũ in reti comprehensis & sibi ipsis pereundum sit vnà cum præda. Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, siquando sol subtracto humore ex regione celerrimè exiccata, feruere inceperit ardentioribus radiis emissis, veluti ad humiditatem acuminatis: illa enim igni nutrimentum suppeditare solet. Et sanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta sunt, feruor, sitis, solitudo, sterilis soli infœcunditas, minùs vobis videbuntur grauia præ hoc quod dicturus sum: & ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis enim generis is locus serpentes alit, permagnos & varios, multitudine innumeros, forma terribiles, veneno præsentissimo inexpugnabiles, & partim in cauernis subterraneis excubantes, ac in arenæ secessibus degentes: partim verò supernè repentes, nempe Physallos, aspides, viperas, cerastas, bupreste, iacula, amphisbænas, dracones, & duplex genus scorpionum, vnum terrestre & pedibus ingrediẽs, permagnum, multis corporum vertebris insigne: alterum aërium & volatile, alis tenuibus, cuiusmodi ferè sunt locustæ & vespertiliones. Istiusmodi auibus multis circumuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa Libya. Cęterùm serpentum omnium nocẽtissimum, quos arena nutrit, Dipsas est, serpens non admodum magnus, viperæ similis, violento ictu, veneno crasso, dolores illico inducens intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totũ corpus adurit incendio. Et qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos omnium vehementissimè affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respondens cognomine. eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inexplebilis: & vltra modum sitiunt. Et quod maximè admirandum est, quanto plus biberint, tanto magis potum expetunt: ac subinde magis atque magis potando crescit bibendi desiderium. Neque illorum sitim extinxeris, tametsi totum Nilũ aut Danubium epotandum præstiteris, verùm irrigandi sedulitate morbum incendis:

Serpentiũ genera, & ab iis periculo.

Dipsas, & eius natura.

A καὶ ὅμως οἱ Γαραμαντες ἐπειδὴν τὰ σιτία καταναλώσωσιν, ἃ ὑφ' ἑαυτοῖς ἀφίκοντο, ἀπελαυνόμενοι ὀπίσω, δεδιότες μὴ σφίσιν ἡ ψάμμος αἰθαλεγεῖσα, δύσβατος καὶ ἄπορος γένηται· εἶτα ὥσπερ ἐν τοῖς ἀρκύων ληφθέντες, καὶ αὐτοὶ ἀπόλωνται μετὰ τῆς ἄγρας. ἄφυκτα γάρ ἐστιν, ὦ ὁ ἥλιος ἀναπάσας τὴν ἰκμάδα, καὶ πάχιστα ξηράνας τὴν χώραν, ὑπερζέσῃ, ἀκμαιοτέραν τὴν ἀκτῖνα προσβαλών, ἅτε πρὸς τὴν νοτίδα προσπεπηγμένην. ἔφη γάρ αὐτὴν τῷ πυρί. καίτοι τοῦτα πόνα ὁπόσα εἶπον, ὁ B ψάλπος, ὁ δίψος, ἡ ἐρημία, τὸ μηδὲν ἔχειν ἐκ τῆς γῆς λαβεῖν, ἧττον ὑμῖν δυσχερῆ εἶ δόξει τῷ λεχθησομένῳ· καὶ ἀφ' οὗτο φυκτέα πάντως ἡ χώρα ἐκείνη. ἑρπετὰ γὰρ ποικίλα, μεγέθη τε μέγιστα, καὶ πλήθη πάμπολλα, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλόκοτα, καὶ τὸν ἰὸν ἄμαχα, διατείνεται τὴν γλῶτταν. τὰ μὲν, ὑποβρύχια, φωλεύοντα ἐν μυχῷ τῆς ψάμμου· τὰ δὲ, αὖ ὅτι πολλάζοντα, φύσαλλοι, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ βουπρῆστις, καὶ ἀκοντίαι, καὶ ἀμφίσβαιναι, καὶ δράκοντες, καὶ σκορπίων γένος διττὸν, ὃ μὲν ἕτερον, διπήχειόν τε καὶ πεζὸν, ὑπέρμεγα, καὶ πολυσφόνυλον, θάτερον δὲ, ἀεροφοιτητικὸν, καὶ πολιὸν, ὑμεναιόπτερον δὲ, οἷα ταῖς ἀκρίσι, καὶ τέττιξι, καὶ νυκτερίσι τὰ πτερά. τοιαῦτα ὄρνεα πολλὰ διατετρώκασι, οὐκ εὐπόρητον ἀπεργάζεται τὴν Λιβύην ἐκείνην. ὃ δὲ δὴ πάντων ἑρπετῶν δεινότατον, ὧν ἡ ψάμμος τρέφει, ἡ δίψας ἐστὶν, ὄφις οὐ πάνυ μέγας, ἐχίδνῃ ὅμοιος, ὃ δῆγμα βίαιος, τὸν ἰὸν παχὺς, ὀδύνας μὲν ἀληκτους ἐπάγων λύπης· ἐκκαῦσαι τε γὰρ, καὶ σήπει, καὶ πῖμπρησθαι ποιεῖ, C βοᾶσιν, ὥσπερ οἱ ἐν πυρὶ κείμενοι. ὃ δὲ μάλιστα καταπονοῦν, καὶ καταιτύχον αὐτοὺς, ἐκεῖνό ἐστιν, ὁμώνυμον πάθος τῷ ἑρπετῷ, δίψωσι γὰρ εἰς ὑπερβολήν. καὶ ὃ παραδοξότατον, ὅσῳπερ μᾶλλον πίνωσι, τοσούτῳ μᾶλλον ὀρέγονται τοῦ ποτοῦ. καὶ ἡ ἐπιθυμία πολὺ πλέον ἐπιτείνεται αὐτοῖς. οὐδὲ αὖ σβέσαι ποτὲ ὁ δίψος, οὐδ' ἂν τὸν Νεῖλον αὐτὸν, ἢ τὸν Ἴστρον ὅλον ἐκπιεῖν παράσχῃς, ἀλλὰ προσεκκαύσῃς ἐπιδοὺς τὸ νόσον, ὥσπερ

ὥσπερ αὐ εἴ τις ἐλαίῳ πῦρ κατασβεννύοι. λέγουσιν ἰατρῶν παῖδες σκεύλιον τιὼ αἰτίαν εἶναι, παχυὼ τὸν ἰὸν ὄντα, ἔπειτα δὲ ὑγρόμενον τῷ ποτῷ, ὀξυκίνητον γίγνεσθαι, ὑγρότερον, ὡς ὅ εἰκὸς, καθιστάμενον, καὶ ὅτι πλῆστον διαχεόμενον. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδένα τοῦτο πεπονθότα εἶδον. μηδὲ, ὦ θεοὶ, ἴδοιμι οὕτω κολαζόμενον ἄνθρωπον. ἀλλ' οὖν ἐπέβαν τῆς Λιβύης ὅ τε δοκῶ πολλάκις, καὶ ποιῶν. ὑπογραμμα δέ τι ἤκουσα, ὅ μοι τῶν ἑταίρων τις ἔλεγεν αὐτὸς ὅτι τῆλυς αἰεγνωκέναι, ἀνδρὸς ὅτου ἀποθανόντος, ὃς ὁκ Λιβύης, ἔφη, ἀπιὼν ἐς Αἴγυπτον, παρὰ τιὼ μεγάλιον Σύρτιν ἐποιεῖτο τιὼ πορείαν· οὐ γὰρ εἶ ἄλλως. ἔνθα δὴ πάφῳ ὑπυχεῖν, παρὰ τιὼ ἠϊόνα, ἐπ' αὐτῷ τῷ κλύσματι, καὶ τῆλιν ἐφεστάναι, δηλοῦσθαι τὸν ὁλέθρου τὸν ἔμπροσθεν. κεκολάφθαι γὰρ ἐπ' αὐτῇ ἀνθρώπου μορφὴ τινα, οἷ τ' Ταντάλου γράφουσιν ὁ λίμνῃ ἑστῶτα, καὶ ἀρυόμενον τῷ ὕδατος, ὡς πίοι δῆθεν· ὅ θηρίον δὲ, τιὼ διψάδα ἐμπεφυκὸς αὐτῷ περιεστρέφθαι τῷ ποδί, καὶ τινας γυναῖκας ὑδροφορούσας ἅμα πολλὰς καταχεῖν ὅ ὕδωρ αὐτῷ. πλησίον δὲ ὠὰ κεῖσθαι οἷα τῶν στρουθῶν ὁκείνων, οὓς ἔφασαν θηρᾶν τοὺς Γαραμάντας. γεγράφθαι δὲ περὶ τοῦτο ἐπίγραμμα, οὐ χεῖρον δὲ καὶ αὐτὸ εἰπεῖν,

Τοῖα παθὼν, οἶμαι, καὶ Ταντάλου αἰθοπος ἰοὺς
Μηδαμὰ χειμάσας διψαλέην ὀδύνην·
Καὶ Δαναοῖο κόρας θεῖον πίδον ὁκ ἀναπλήσας,
Αἰὲν ἐπὼ πλώσας ὑδροφόρῳ καμάτῳ.

ἔτι καὶ ἄλλα ἔπη τέτραφάδι περὶ τῶν ὠῶν, καὶ ὡς ἀναιρούμενος αὐτὰ, ἐδήχθη. ἀλλ' ὁκ ἔτι μέμνημαι ὁκείνων. συλλέγουσι δὲ ἄρα τὰ ὠὰ, καὶ ἐκκενοδιάκασι περὶ αὐτὰ οἱ περίοικοι, οὐχ ὡς φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ σκεύεσι χρῶνται κενώσαντες, καὶ ὁκπώματα ποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν. ὁ γὰρ ἔχουσι κεφαλεύειν, διχᾷ ὅ φάλλιον περὶ τὴν γλῶ. εἰ δὲ καὶ μεγάλα θύρεθείη, καὶ πῖλοι γίγνονται δύο ὁκ τοῦ ὠοῦ ἑκάστου. ὅ γὰρ ἡμίτομον ἑκάτερον ἀποχρῶν τῇ κεφαλῇ, πῖλός ἐστιν.

quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam verò incurabilis morbi causſam afferre ſolent medici: Venenum Dipſadis, cùm craſſum eſſe conſueuit, poſteaquam potu rigatum fuerit, cõtinuò mouetur atque incenditur, atq; etiã humidius, vt par eſt, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego verò neminem vnquam tali affectum morbo aut laborantem vidi: & faxint ſuperi, ne vnquam mihi contingat videre hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem vnquam ingreſſus ſum Libyam, & rectè mihi feciſſe videor. Porrò autem epigramma quoddam audiui, quod mihi vnus è familiaribus pro certo cõfirmabat ſeipſum legiſſe ſupra ſtatuam viri ad hunc modum fato functi: qui, vt aiebat, in Ægyptum iter faciens, magnã Syrtin præteribat: neque enim alia eò peruenien di via patet. Ibi in littore obiter ad ſepulcrum eſſe delatũ, ac propter fluxum ipſum adſtantem vidiſſe ſtatuam exitij rationem indicantem, quippe ſupra illam ſculptum eſſe hominem quendam, qualem ferè pingere ſolent Tantalum in media palude conſiſtentem, ac vndas haurientem, non aliter ac ſi biberet: beſtiolam autem, nempe Dipſada, illi inhærentem, ac pedi eius implicatam. Tum mulieres quaſpiam aquã ferentes, eadémque opera non paucas illi eandem potandam affundentes. Inſuper oua quoque adiecta conſpiciuntur, qualia ferè ſtruthionum illorum eſſe perhibentur, quos Garamantas venari ſuprà memorauí. Eſt autem epigramma aſcriptũ, quod & hîc referre non alienum eſſe opinor,

Talia paſſus erat quoque Tantalus Aethope cretus,
Qui nullo potuit fonte leuare ſitim.
Tale nec è Danaõ natas implere puellas
Aſſiduis vndis vas potuiſſe reor.

αἰθοπες ἴδς, Græcè; quod nigrum venenum ſignificat.

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollens à Dipſade percuſſus ſit: ſed illa memoriter non tenco. Itaque oua colligunt, eáque ſtudiosè gentes vicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, ſed illis euacuatis pro vaſis & inſtrumentis vtuntur: plurimùm verò ex illis pocula præparant. Neque enim figulinam exercere poſſunt, propter terram arenoſam. Cæterùm magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, ſemper ex ouis ſingulis geminos: cuiuſque enim pars dimidia aptum & ſufficientem pileum præſtat tegendo capiti.

Ibi ergo iuxta oua dipſades inſidiosè excubant, tum accedẽtem quempiam mox ex arena prorepentes morſu infelicem feriunt. Ille verò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relàta ſunt, ſubinde bibens, ac vehementiùs ſitiens, cùm tamen nunquam ſedata ſiti repleri poſſit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta ſunt, vt ambitiosè cum Nicandro contenderem, neque vt vobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Libycorũ ſerpentum noſſe naturas. Medicorum enim magis iſta laus eſt, quibus hæc neceſſariò comperta eſſe debent, vt in tali caſu egentibus opem ferre pro artis ſuæ profeſſione queant. At ego mihi videor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam exiſtentem) non diſſimile quiddam erga vos pati, cuiuſmodi illi patiuntur grauiſſimè, qui morſu dipſadis percuſſi ſunt. Quo enim crebriùs ad vos itare ſoleo, hoc magis atque frequentiùs ad vos eundi me vexat cupiditas, & planè ſiti aduror intolerabili, videórque mihi tali nunquam expleri poſſe deſiderio: & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conſpicuam aquam poſſim conſequi? Quare ignoſcite, ſi & ego ictus animo, hoc morſu iucundiſſimo & ſaluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite, ſcaturienti ſubiecto fonticulo, dummodo me non deficiant vndæ à vobis influentes, néve effuſo audiendi ſtudio hiantem & ſitientem deſeratis. Nam quod ad meam erga vos ſitim attinet, nihil prohibebit ſubinde bibere. Etenim iuxta ſapientis Platonis ſententiam, Rerum venuſtarũ nulla eſt ſatietas.

A ἐκ δ' οἴνου λοχῶσιν αἱ δι ψάδες ὑπὸ τὰ ᾠά, κ' ἐπειδάν τις προσέλθῃ ὁ ἀνθρωπος, ἐκ τῆς ψάμμου ἐξερπύσασαι, δάκνουσι τὸν κακοδαίμονα· ὁ δὲ, παχὺ ἐκ ῥύα τὰ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένα, πίνων ἀεὶ, κ' μᾶλλον διψῶν, κ' πιμπλάμενος οὐδέποτε. Ταῦτα οὐ, μὰ Δία, πρὸς Νίκανδρον τὸν ποιητὴν φιλοτιμούμενος διεξῆλθον, οὐδ' ὅπως ὑμῖς μάθοιτε ὡς οὐκ ἀμελὲς γεγόνοταί μοι, φύσεις τῶν Λιβυκῶν ἑρπετῶν εἰδέναι, ἰατρῶν γὰρ ἂν μᾶλλον ὁ ἔπαινος εἴη, οἷς ἀναγκαῖον εἰδέναι ταῦτα, ὡς ἂν ἀμυνάσθαι αὐτὰ μετ' τῆς τέχνης ἔχοιεν. Ἀλλά μοι δοκῶ (κ' πρὸς Φειδίου μὴ δυσχεράνητε τὴν εἰκόνα θηριώδη οὖσαν) ὅμοιόν τι κ' αὐτὸς παθεῖν πρὸς ὑμᾶς, οἷ' ἐκεῖνοι πάσχουσι πρὸς ὃ ποτὸν οἱ δηχθέντες ὑπὸ τῆς δι ψάδος. ὅσῳ γὰρ αὖ ὀφτὶ πλέον πρόσω ἐς ὑμᾶς, τοσούτῳ μᾶλλον ὀρέγομαι τῆ πρόσω ματος, κ' ὁ δίψος ἄγχειν ὑπεκκαίεταί μοι, κ' ἔοικα οὐδ' ἐμπλήσεσθαί πο τε τῆ παύτου ποτῆ, κ' μάλα εἰκότως. πόθεν γὰρ ἂν οὕτω δίψαιεῖ τε κ' καθαρᾷ ὕδατι σοτύχοιμι; ὥστε σύγγνωτε, εἰ δηχθεὶς κ' αὐτὸς τὸν ψυχρὸν ἡδίστῳ τούτῳ κ' ὑγιεινοτάτῳ δήγματι, ἐμφορεῖσθαι χανδὸν, ὑποθεὶς τῷ κρουνῷ τὴν κεφαλήν· εἰ μόνον μὴ ὀπιλείπειν τὰ πρ' ὑμῶν ὀπιῤῥέοντα, μηδὲ χωθῆσθαι τὸν σπουδαῖον τῆς ἀκροάσεως, κεχηνότα ἐπὶ κ' δίψῶντα καταλιπεῖν· ὡς δίψους γε ἕνεκα τοὐμοῦ πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἂν σκώλυε πίνειν ἀεί. κατὰ γὰρ τὸν σοφὸν Πλάτωνα, Κόρος οὐδεὶς τῶν καλῶν.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΡΟΣ ΗΣΙΟΔΟΝ.

DISSERTATIO CVM HESIODO.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poëtarum eſt, qua Heſiodum vanitatis atque mendacij coarguit, quòd cùm iactauerit ſe à Muſis accepiſſe munus hoc, vt carmine celebraret & preterita, & quæ futura eſſent, nihil de futuris, quod quidem extet, vaticinatus fuerit, ſiue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens aliis quæ ipſe accepiſſet: ſiue vanitate aliqua, qua cùm nihil tale à Muſis didiciſſet, ad vulgus tamen huiuſcemodi de ſe iactarit. Ad hanc accuſationem fingitur poſtea Heſiodus reſpondere, ac primùm tranſlatione tueri ſeſe, qua cõmuniter poëtæ omnes vti ſolẽt, cauſſã eius rei in Muſas reiicĩedo, ſi quid nouum, aut incredibile, aut cuius euẽtus conſecutus nõ ſit,

carminibus ſuis fortè inſertum habeant. Nam id inſtinctu illo atque poëtico furore fieri, & multa ſepe, metrorum quoque gratia, dum in curſu opus eſt, eodem ſpiritu illo aſſumi, quorum ratio interdum reddi ſatis non poſſit. Deinde autem & abſolutè ſe defendere, recitando ex carminibus ſuis quædam, vbi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterum refutans Lucianus, poſteriora quidem oſtendit non ſatisfacere definitioni & officio vaticinandi, cùm quiuis agricola eiuſmodi quoque poſſit, qualia ille prædixit: priora autem, quæ de poëtico furore, & de Muſarum inſtinctu reſpondit, aliquo modo recipit. Porrò fabula vnde occaſio cauillationis huius nata eſt, in principio Theogoniæ habetur. Ibi enim de ſe ipſo ait Heſiodus, paſcenti ſibi ſub Helicone oues, aſtitiſſe Muſas, & dato ſceptro ex Lauro, inſpiraſſe canendi vim, ἵνα, inquit, κλείομαι τὰ ἐσόμενα τά τ' ἐοῦ μάκαρας, θεσπεσίην τ' ἀοιδήν, hoc eſt, vt carmine celebraret futura pariter & anteacta.

Αλλά ποιητὼ μὲν ἄειστον εἶναί σε, Ἡσίοδε, καὶ τῦτο παρὰ Μουσῶν λαβόν μετὰ τῆς Δάφνης αὐτός τε δι' αὐλῆς ἐν οἷς ποιεῖς. ἔνθα γάρ, καὶ σιμὰ πώματα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν οὕτως ἔχειν. σκοπῶ δὲ ἀπορήσας ἄξιον, τί δήποτε πρεσβυτάτων ὑπὲρ σαυτῦ, ὡς ἀφ' τῦτο λάβοις τὸ θεσπέσιον ἐκείνω μᾶλλον ᾠδὸν τῶν θεῶν, ὅπως κλείοις καὶ ὑμνοίης τὰ προελήλυθότα, καὶ θεσπίζοις τὰ ἐσόμενα. Δάτερον μὲν καὶ πάνυ ἐντελῶς ἐξενήνοχας· θεῶν τε γενέσεις διηγούμενος, ἄχρι καὶ τῶν πρώτων ἐκείνων, χάους, καὶ γῆς, καὶ οὐρανοῦ, καὶ ἔρωτος, ἔπι δὲ γυναικῶν ἀρετάς, καὶ παρανέσεις γεωργικάς· καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων, καὶ ὅσα περὶ χειρῶν ἀρότου, καὶ ἀμήτου, καὶ πλοῦ, καὶ ὅλως, τῶν ἄλλων ἁπάντων. Δάτερον δὲ, καὶ ὃ χρησιμώτερον ἴσως τοῦ βίου παντός, καὶ θεῶν δωρεᾶς μᾶλλον ἐοικός, λέγω δὲ τὸ τῶν μελλόντων προαγορεῦσαι, οὐδὲ τὸ ἀρχὴν ἐξαπίφνης, ἀλλὰ ὃ μέρος τῦτο πρῶν, λήθη παραδέδωκας, οὐδαμοῦ τῆς ποιήσεως ἢ τὸν Κάλχαντα, ἢ τὸν Τήλεφον, ἢ τὸν Πολυΐδον, ἢ καὶ Φινέα μεμησάμενος, οἳ μηδὲ τῶν Μουσῶν τῦτου τυχόντες, ὅμως προεθέσπιζον, καὶ οὐκ ἀῶχνουν χρᾶν τοῖς δεομένοις. ὥστε ἀνάγκη σοι τῶν πολλῶν τῦτων αἰτιῶν μιᾷ γε πάντως ἐνέχεσθαι. ἢ γὰρ ἐψεύσω εἰ καὶ πικρὸν εἰπεῖν, οὐκ ὡς ὑπορρομένων σοι τῶν Μουσῶν τὰ μέλλοντα προλέγειν δύνασθαι, ἢ αἱ μὲν ἔδοσάν ὥσπερ ὑπεσχέροντο· σὺ δ' ὑπὸ φθόνου ἀποκρύπτῃς, καὶ ὑπὸ κόλπον φυλάττῃς τὴν δωρεάν, ἀ μεταδιδοὺς αὐτῆς τοῖς δεομένοις,

AT poëtam præſtantiſſimum eſſe te Heſiode, & hoc ipſum à Muſis vnà cum lauro te accepiſſe, cùm ipſe palàm in iis quę à te edita ſunt, indicas (ſunt enim diuina, & admirationis plena omnia, tum nos rem ita ſe habere conſtanter credimus. Illud tamen non iniuria nos incertet pendentes animi, quánam re de te ipſo prædicta, quaſi propter hoc diuinum illum cantum à deabus acceperis, vt celebrares ac laudibus illuſtrares præteriſta, & futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extuliſti, Deorum genealogiam percenſendo, ad vſque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlum, & amorem. Præterea autem heroidum matronarúmque virtutes, tum rei ruſticæ inſtituta: ad hæc quæcunque ad ortum & occaſum Vergiliarum, & arationis ac meſſis & nauigandi tempora attinent, breuiter, omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem, quod & multo interuallo hominum vitæ erat accommodatius & vtilius, Deorúmque munificentiæ conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigiſti, verùm eam partem prorſus obliuioni traditam ſilentio inuoluiſti, nullo modo tua poëſi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etſi vaticinandi peritiam à Muſis non ſunt conſecuti, multa tamen prædixerunt, nec eoſdem piguit reſpondere egentibus. Itaque harum trium cauſſarum vna te fuiſſe præpeditum & implicitum valde veriſimile eſt. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc ſit, Muſas tibi fuiſſe pollicitas fore vt futura queas prædicere. Aut illæ quemadmodum pollicebantur, futurorum ſcientiam tibi præſtiterunt, tu verò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à virginibus celas, & in ſinu ſeruas conditum, neque illius egentes, participes reddere voluiſti.

Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, A sed quæ nondum in lucem edidisti, haud scio in quodnam tempus aliud horum vsum promendum reseruans. Illud autem nullo modo ausim dicere, quòd cùm Musę duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionẽ, máximè verò ista priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipsa alicui ab alio potiùs quã à te perdiscenda sunt Hesiode. Valde enim cõsentaneum est, quẽadmodum Dei bonorũ largitores sunt, sic & nobis amicis atque discipulis vestris quàm verissimè iis de rebus certitudinem B exponere quæ vobis notę sunt, ac omni nos animi hæsitatione liberare. HESIO. Poteram equidẽ, ô bone, facile ac promptum responsum respondere super omnibus quæ me interrogasti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata sunt, meum esse, sed Musarũ. Et æquum fuerat, vt ab illis dictorum neque non omissorum rationem postulasses. Ego verò super iis quę mihi priuatim explorata sũt & cõperta, dico autem pecora pascẽdi & regendi, & à stabulis agendi, & mulgẽdi rationẽ, tum etiam si qua sunt alia pasto- C rum opera & officia, me rectissimè tueri posse: cęterùm ipsę deę sua munera quibuscunque voluerint, & quantum ea rectè tribui posse existimauerint, præstare consueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad viuum vsque leuia quæque perscrutãtes postulare vt syllabatim omnia exactissimè & dicta & scripta sint. Et si in cursu poëseos aliquid per imprudentiã influens, poëtæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbũ est. Sed non ignorandũ est, nos poëtas metrorum & concinnitatis gratia nõnihil superuacuum interserere. Quædã verò ipsius car- D minis tenor sępenumero plana & polita existentia, haud scio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi sumus bono nos violẽter dispolias, nempe libertate, ac ea qua in fingẽdo vtimur facultate. Alios equidẽ ornatus poëseos, quibus passim culta & compta est, non perspicis: palos autem & spinas quaspiã excerpis, ac ansas intentandæ sycophãtiæ studiosè rimaris. Atqui hoc tibi nõ soli studio est, neque me solũ insectaris, sed & alij non pauci eadẽ in Homero collega meo flagellant & calũniantur, impensè tenuia & extremè modica quæpiã calumniantes,

Quatenus poetarum dicta accipienda.

ἢ γέγραπται μὲν σοι καὶ τὰ τοιαῦτα πολλά, οὐδέπω δὲ αὐτὰ τῷ βίῳ παρέδωκας, οὐκ οἶδα εἰς ὃν καιρόν τινα ἄλλον ταμιευόμενος τὴν χρῆσιν αὐτῶν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὐδὲ τολμήσαιμ' ἂν εἰπεῖν, ὡς αἱ Μοῦσαι δύο σοι παρέξειν ὑποσχόμεναι, τὸ μὲν ἔδοσαν, τῆς ἡμισείας δ' ἀνεκαλέσαντο τὴν ὑπόσχεσιν. λέγω δὲ τὴν τῶν μελλόντων γνῶσιν. καὶ ταῦτα, πρεσβυτέραν αὐτὴν οὖσαν τῶν ἑπτὰ ὑποσχεῖν. ταῦτα οὖν παρά τινος ἄλλου Ἡσίοδε, ἢ παρ' αὐτοῦ σοῦ μάθοι τις ἄν; πρέπον γάρ ἐστιν, ὥσπερ οἱ θεοὶ δοτῆρες ἑαυτῶν εἰσιν, οὕτω δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς φίλοις καὶ μαθηταῖς αὐτῶν, μὴ πάσης ἀληθείας ἐξηγεῖσθαι πρὸς ὧν ἴστε, καὶ λύειν ἡμῖν τὰς ἀπορίας. ΗΣΙ. σὺν μὲν οἶ, ὦ βέλτιστε, ῥᾴδιον ἀπόκρισιν ἀποκρίνεσθαί σοι περὶ ἀπάντων, ὅτι μηδέν ὅστι τῶν ἐρραψῳδημένων ὑπ' ἐμοῦ, ἰδίᾳ ἐμόν, ἀλλὰ τῶν Μουσῶν. ἐξαρῶ σε πρὸς ἐκείνων τοὺς λογισμοὺς τῶν τε εἰρημένων καὶ τῶν παραλελειμμένων ἀπαιτεῖν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ μὲν ὧν ἰδίᾳ ἠπιστάμην, λέγω δὲ τὸ νέμειν, καὶ ποιμαίνειν, καὶ ἐξελαύνειν, καὶ ἐδάσασθαι, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ποιμένων ἔργα, καὶ μαθήματα, δίκαιος αὖ εἶμι ἀπολογεῖσθαι. αἱ δὲ δή, τὰς αὐτῶν δωρεὰς οἷς τε αὖ ἐτέλεσαν, καὶ ἐφ' ὅσον δοῦναι οἴονται καλῶς ἔχειν, μεταδιδάσιν. ὅμως δὲ, οὐκ ἀπορήσω πρὸς σὲ καὶ ποιητικῆς ἀφυολογίας· ἔμοιγε, οἶμαι, χρὴ πάντων τῶν ποιητῶν ἐς τὸ λεπτότατον ἀκριβολογουμένους, ἀπαιτεῖν κατὰ τὸν συλλαβὸν ἕκαστον ἀπηρτισμένα πάντως τὰ εἰρημένα. κἂν εἴ τι ἐν τῷ τῆς ποιήσεως δρόμῳ παρὰ ῥοῦν λάθῃ, πικρῶς τοῦτο ἐξετάζειν, ἀλλ' εἰδέναι ὅτι πολλὰ ἡμεῖς, καὶ τῶν μέτρων ἕνεκα, καὶ τῆς εὐφωνίας, ἐπεμβάλλομεν. τὰ δὲ, ὃ ἔπος αὐτὸ πολλάκις λέξαν ὄντα οὐκ οἶδ' ὅπως παρεδέξατο· σὺ δὲ, τὸ μέγιστον ὧν ἔχομεν ἀγαθῶν, ἀφαιρῇ ἡμᾶς, λέγω δὲ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἐν τῇ ποιήσει ἐξουσίαν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα, οὐχ ὁρᾷς ὅσα τῆς ποιήσεως καλά· σκινδαλάμους δὲ, καὶ ἀκανθάς τινας συλλέγῃς, καὶ λαβὰς τῇ συκοφαντίᾳ ζητεῖς. ἀλλ' οὐ μόνος ταῦτα σύ, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἄλλοι τὰ τοῦ ὁμοτέχνου τοῦ ἐμοῦ Ὁμήρου καταγινώσκουσι, λεπτὰ οὕτω κομιδῇ, καὶ μάλιστα μικρὰ ἄπτα διεξιόντες.

εἰδὲ ζῆν ὁμόσε χωρήσομαι τῇ αἰτίᾳ τὴν ἀποτείνειν ἀπολογίαν ἀπολογήσασθαι, ἀνάγνωθι, ὦ οὗτος, τὰ ἔργα μου, καὶ τὰς ἡμέρας. εὑρήσεις γὰρ ὅσα ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ, μαντικῶς ἅμα καὶ προφητικῶς προειρημένα μοι, τὰς ἀποβάσεις προδηλοῦντα τῶν γε ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν προσταλμένων, καὶ τῶν παραλελειμμένων τὰς ζημίας. καὶ ὅ,

Οἵοισ δ' ἐν φορμῷ, παῦροι δέ σε θηήσονται,

καὶ πάλιν ὅσα ἀγαθὰ προσέσται τοῖς ὀρθῶς γεωργοῦσι, χρησιμωτάτην ἐν τῷ βίῳ μαντικὴν νομίζοιτο. ΛΥ. τοῦτο μὲν οὖν, ὦ θαυμάσιε Ἡσίοδε, καὶ πάνυ ποιμενικὸν εἴρηταί σοι, καὶ ἐπαληθεύειν ἔοικας τὴν τῶν Μουσῶν ἔμπνοιαν, αὐτὸς οὐδὲ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν ἐπῶν δυνάμενος· ἡμεῖς δὲ, οὐ παρὰ σοῦ, καὶ τῶν Μουσῶν προσεμάθομεν. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, πολὺ μαντικώτεροι ὑμῶν οἱ γεωργοὶ, καὶ ἄλλα μαντεύσαιντ' ἂν ἡμῖν προῒ αὐτῶν, ὅτι ὕσαντος μὲν τοῦ θεοῦ, βαθεῖαν ἔσαι τὰ δράγματα· ἰοῦ δὲ αὐχμὸς ἐπιλάβῃ, καὶ διψήσουσιν αἱ ἄρουραι, σὺν ἐμοὶ μηχανὴ μὴ οὐχὶ λιμὸν ἐπακολουθῆσαι τῷ δίψει αὐτῶν. καὶ ὅτι οὐ μεσοῦντος θέρους, χρὴ ἀροῦν, ἢ οὐκ ἂν τι ὄφελος γένοιτο, εἰκῇ συγχυθέντων τῶν σπερμάτων, σὺν δὲ ἀμᾶν χλωρὸν ἔτι τὸν στάχυν, ἢ κενὸν εὑρεθήσεσθαι τὸν καρπόν. οὐ μὴν οὐδ' ἐκφυομαντείας δεῖται, ὡς ἰοῦ μὴ καλύψῃς τὰ σπέρματα, καὶ θεράπων μακέλλιον ἔχων ὑποφοιτᾷ τῆς γῆς αὐλῖς, καταστήσεται τὰ ὄρνεα, καὶ προσκατεδεῖται τὴν ἅπασαν τοῦ θέρους ἐλπίδα. τὰ γὰρ τοιαῦτα, προαινέσῃς μὲν, καὶ ὑποθήσῃ λέγων, οὐκ ἂν τις ἁμάρτανοι. μαντικῆς δὲ, πάμπολυ ἀποδεῖν μοι δοκεῖ, ἧς ὄ ἔργον, τὰ ἄδηλα, καὶ οὐδαμῆ οὐδαμῶς φανερὰ προγιγνώσκειν. ὥσπερ ὅ τοῦ Μίνωϊ προφητεῦσαι, ὅτι ἐν τῷ τοῦ μέλιτος πίθῳ ὁ παῖς ἐστιν αὐτοῦ ἀποπνιγόμενος, καὶ ὅ τοῖς Ἀχαιοῖς προμηνύσαι τῆς Ἀπόλλωνος ὀργῆς τὴν αἰτίαν, καὶ τοῦ δεκάτου ἔτει ἁλῶσεσθαι ὅ Ἴλιον. ταῦτα γὰρ ἡ μαντικὴ. ἐπεὶ καὶ τὰ τοιαῦτα εἴ τις αὐτῇ ἀναπείθοι, οὐκ ἂν φθάνοι κἀμὲ μάντιν λέγων. προφερῶ γὰρ, καὶ προφανῶ, καὶ αὐδὴ Κασταλίας, καὶ δάφνης,

A Porrò autem si causſa cedentem me oporteat rectiſſimam in medium afferre defenſionem, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conſcriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipſo poëmate è vatidico & prophetico ſpiritu prædicta ſint, ſucceſſus manifeſtante laborum rectè atque tempeſtiuè factorum, ac omiſſorum diſpendia. Et illud:

Demeſſas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te ſpectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rurſus quanta bona conſequantur rus & agros rectè & in tempore colentes. Et hoc ſanè vtiliſſimum in vita vaticinium eſſe exiſtimatur. L V C. Enimuero hoc, B ô admirande Heſiode, nimiùm paſtoraliter à te dictum eſt, & verè Muſarum inſpirationem mihi referre videris, quando ipſe verſiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiuſmodi vaticinationem neque à te neque à Muſis expectabamus, quoniam talia longè certiùs noſtri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quàm optimè vaticinarentur, fore vt ſi Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli vberes prouenient: ſi Solis ardores ſata exuſſerint, & arua ſitierint, nihil obſtare quo minus & fames illorum ſitibundam ſiccitatem ſubſequutura ſit. C Tum quòd æſtate media terra aratro ſubigenda non ſit, propterea quòd nulla vtilitas arandi laborem exceptura ſit, effuſis temere ſeminibus. Neque ſpicas adhuc virides eſſe demetendas, quippe fructum inanem inuenturos eſſe ruſticos. Sed neque illud valde eget vaticinio, quòd niſi ſemina inuolueris, & miniſter raſtrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ meſſis ſpem intercepturas. Etenim talia ſi quis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à vero aberrabit: cæterùm à vaticinio mihi longè latéque eſſe videntur, cuius opus eſt, D obſcura ac nullo modo vſpiam apparentia præcognoſcere: exempli gratia quòd Minoi prædictum eſt, in vaſe mellis pleno eius filium ſuffocatum iri. Tum Achiuorum quoque proceribus, Apollinis iracundiæ cauſſam præſignificaſſe, & anno decimo fore vt Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem vaticinij officia ſunt peculiaria. At ſi quis & ea quæ tu iactas, illi adſcribere voluerit, & ille me quoque vatem rectiſſimè dicere poterit: prędicam enim & vaticinabor vel ſine aqua Caſtalia, & lauro,

& tripode Delphico, quòd si quis hyberno gelu sæuiente, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuasurus est: & quod adhuc priorem vaticinij certitudinem longè exuperat, calores quoque hyberna frigora subsecuturos: aliáque id genus permulta, quorum meminisse valde ridiculum est. Quare eiusmodi & apologias & vaticinia missa facito: illud autem quod initiò dixisti, fortasse indignum non est suscipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta sunt, noueris, sed afflatus quispiam diuinus suggessit tibi versiculos, neque ille admodum firmus existens. Siquidem quædam promissorum non plenè perfecta reddidit, quædam verò inabsoluta prorsus reliquit.

A καὶ τρίποδος Δελφικοῦ, ὅτι αὖ γυμνὸς τὸν κρύους τοιούτου τις, ὑόντος τοῦ Διὸς, καὶ χαλαζῶντος τὸ παράπαν, ἐπιὼν μικρὸς ὑπαντήσεται τῷ χειμῶνι τοιούτῳ. Ἢ ὅτι γε τούτου μαντικώτερον, ὅτι καὶ θέρμη μετὰ ταῦτα ὡς ὀλίγον ὑπολειφθήσεται, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧν γελοῖον αὖ εἶναι μεμνῆσθαι. ὥστε τὰς μὲν τοιαύτας ἀπολογίας, καὶ μαντείας, ἄφες. ἐκεῖνο δὲ, ὃ εἴρηκας ἐν ἀρχῇ, ἴσως τοῦ διαλόγου ἄξιον, ὡς οὐδὲν ἡδὺς τῶν λεγομένων, ἀλλά τις ἔμπνοια δαιμόνιος ἐνεποίησέ σοι τὰ μέτρα, καὶ πάνυ οὐδὲ ἐκείνη βέβαιος ὅσα. καὶ γὰρ αὖ τὰ μὲν ἐπετέλεσε τῶν ὑποσχημένων, τὰ δὲ ἀτελῆ ἀπελίμπανεν.

ΠΛΟΙΟΝ, ἢ ΕΥΧΑΙ.

NAVIGIVM, SEV VOTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & stulta hominum vota, vt qui in iis rebus plerunque felicitatem ponant, eáque sibi expectant, quæ si ipsis contingant, plurimum & molestiæ & periculorum quoque interim habituri sint. Ita enim fingitur hic Adimantus primò diuitias, post hunc Samippus potentiam & imperium, postremus autem Timolaus voluptates, & quicquid mundo plausibile videtur, optare. Quorum omnium vota Lucianus ita confutat, vt ostendat quidquis potiùs quàm felicitatem in his rebus positam esse. Argumenti autem huius occasio à noua & inusitata nauis magnitudine nasci fingitur, quæ cùm fortè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempestatibus acta, Athenas in Piræum appulsa fuerat. Hanc cùm Adimantus (vt fingitur) conspicatus esset, & de numero frumenti quem portaret, déque annuo quæstu quem domino faceret, audisset, inita secum ratione, vt si tantos quotannis reditus ipse caperet, felicissimum ac beatissimum sese putaret, interim dum à Luciano ob stultitiam deridetur, cæteris quoque personis, optandi cuique quod vellet, occasionem ac facultatem præbet. Est ij, hæc veluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam venitur, persona quoque Adimanti, & nauis magnitudo, & tempestuosum circa Chelidonias mare, dialogi gratia describuntur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad famam nauis, à Corintho Athenas spectandæ eius gratia veniße fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania vota hominum insectatur.

LYCINVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYCINVS. AN non dixi quòd citiùs C latuerit vultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo positum, quàm spectaculum aliquod nouum & inopinatum, Timolaũ, etiamsi Corinthum illum oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrẽ autem ita spectãdi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeò impiger?

ΥΚ ἐγὼ λεγον ὅτι θᾶττον τοὺς γύπας ἕωλος νεκρὸς ἐν φανερῷ κείμενος, ἢ θεαμά τι τῶν παραδόξων Τιμόλαον δηλαδὴ, κἂν εἰς Κόρινθον δέοι ἀπνευστὶ θέοντα ἀπιέναι; Διὰ τί δὲ οὕτω φιλοθεάμων σύ γε, καὶ ἄοκνος τὰ τοιαῦτα.

ΤΙΜ. τί γὰρ ἔδει ἢ ποιεῖν, ὦ Λυκῖνε, σχολὴν ἄγοντα, πυθόμενον ὅτως οὕτω μεγάλην ναῦν, καὶ ὥρα τοῦ μέτρου ἐς τὸν Πειραιᾶ καταπεπλευκέναι, μίαν τῶν ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιταγωγῶν; οἶμαι γὰρ σφὼ, σέ τε καὶ Σάμιππον τουτονὶ, μὴ κατ' ἄλλό τι ἐξ ἄστεως ἥκειν, ἢ ἐφορμοῦντες τὸ πλοῖον. ΛΥ. νὴ Δία, καὶ Ἀδείμαντος ὁ Μυρρινούσιος εἵπετο μετ' ἡμῶν. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπου νῦν ἐκεῖνός ἐστιν, ἀποπλανηθεὶς ἐν τῷ πλήθει τῶν θεατῶν. ἄχρι μὲν γὰρ τῆς νεὼς, ἅμα ἤλθομεν, καὶ ἀναβάντες ἐς αὐτὴν, σὺ μὲν, οἶμαι, Σάμιππε, παρῆς· μετὰ δὲ, ὁ Ἀδείμαντος ἐμὲ ἦγεν· εἶτ' ἐγὼ μετ' ἐκεῖνον ἐχόμενος αὐτοῦ ἀμφοτέραις. καί με δι' ὅλης τῆς ἀποβάθρας ὅλης προέπεμψε χειραγωγῶν, ὑποδεδεμένον, αὐτὸς ἀνυπόδητος αὐτὸς ὤν· ὃ ἀπὸ τούτου γ', οὐκ ἔτι αὐτὸν εἶδον, οὔτε ἔνδον οὔτε ἐπὶ κατελήλυθμεν. ΣΑ. οἶδα, ὦ Λυκῖνε, ὅπου ἡμᾶς ἀπέλιπεν, ὁπότε, οἶμαι, ὁ ὡραῖον ἐκεῖνο μειράκιον ἐκ τῆς θαλάμης προῆλθε, ὃ τὴν καθαρὰν ἐσθῆτα ἐνδεδυκὼς, ἀναδεδεμένον ἐς τοὐπίσω τὴν κόμην, ἐπ' ἀμφότερα τοῦ μετώπου ἀπηγμένην. εἰ τίνα ἐγὼ Ἀδείμαντον οἶδα, οἶμαι, γλαφυρὸν ὅτω ἐκεῖνος θέαμα ἰδὼν, μακρὰ χαίρειν φράσας τῷ Αἰγυπτίῳ ναυπηγῷ, πρὸς ἐκεῖνο ὥρμησε τὸ πλοῖον πρέσηκε δακρύων, ὡς τῷ εἰκότι· εὐδάκρυτος γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐς τὰ ἐρωτικά. ΛΥ. καὶ μὴν καὶ πάνυ καλὸς, ὦ Σάμιππε, ὁ μειρακίσκος ἔδοξέ μοι, ὡς ἂν καὶ Ἀδείμαντον ἐκπλῆξαι, ᾧ τοσοῦτοι Ἀθήνησι καλοὶ ἔπονται, πάντες ἐλεύθεροι, σωμάλοι τὸ φθέγμα, παλαίστρας ἀποπνέοντες, οἷς καὶ τὰ δάκρυα σὺν ἀχλύϊ· εἰσὶ δὲ τοῖς μελάγχροις εἶδος, καὶ τὸ ὀφθαλμῶν λεπτὸς ἄγαν τοῖν σκελοῖν, καὶ ἐφθέγξατο ὀπισθορμητὸν τι, καὶ συνεχὲς, καὶ ὑπόζωον, Ἑλλωτὶ μὲν, ἐς δὲ πάτριον τῷ φόρῳ, καὶ τῷ τῆς φωνῆς τόνῳ. ἡ κόμη δὲ, καὶ ἐς τοὐπίσω ὁ πλόκαμος συνεσπειραμένος, οὐκ ἐλευθέριόν φησιν αὐτὸν εἶναι. ΤΙΜΟΛ. τοῦτο μὲν εὐγενείας, ὦ Λυκῖνε, σημεῖόν ἐστιν Αἰγυπτίας, ἡ κόμη. ἅπαντες γὰρ αὐτοῖς οἱ ἐλεύθεροι παῖδες αἰωρὰ πλέκονται, ἕως τε ὡρὸς ὁ ἐφηβικὸν

A ΤΙΜΟΛ. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cùm otium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, vnam videlicet earum quibus ex Ægypto in Italiam frumentum importari solet? Arbitror autem & vos; te videlicet & Samippum hunc, non ob aliam causſam ex vrbe huc progressos esse, quàm vt nauigium hoc videretis. LYC. Per Iouem, & Adimantus quoque Myrrhinusius vnà nobiscum. Sed nescio vbinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam vsque ad nauem quidem vnà venimus, & ascendentes in ipsam, tu quidē opinor Samippe præibas, sequebatur autem Adimantus: deinde ego post illum, vtrisque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cùm ipse absque calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum vidi, neque intus in naui, neque postquam iterum descendimus. SAMIP. Nosti Lycine vbi nos reliquit ille? Quando opinor formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergum coma, ad vtranque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimantum rectè noui, arbitror venustum ac dulce adeò spectaculum conspicatum, longum valere iusſo Ægyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adstitisse lacrymantem, quemadmodum consueuit. Admodum enim procliuis ad lacrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui non adeò formosus, Samippe, adolescens ille mihi visus est, vt etiam Adimantum velut attonitum in se conuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illacrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quòd colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquiturque dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se verbis, Græce quidem, sed ad patrium morem concitato strepitu, & inflexo vocis accentu. Coma autem & ille post tergum conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOLAVS. Hoc quidem nobilitatis signum, Lycine, est Ægyptiacæ, coma videlicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectum gerunt, vsque dum ex ephebis excedunt.

Pallenem hic pagum Atticum accipio.

quemadmodum & Pallenæ maiores no-
ſtri, quibus pulchrum videbatur comam
nutrire ſenes quoque, redimitos crobylli
textura, ſub aurea cicada religata. SAM.
Euge Timolaë, quòd nos commonefacis
Locus eſt in primo Thucydidis, vbi de coloniis ob tranſitum χειροήκων ἐπιλημμένων.
Thucydidis commentariorum, quæque
in proœmio de veteri noſtra luxuria dixit
ille in Ionibus, quando illi tum vnà cum
cæteris in coloniam miſſi fuere. TIM. At
nunc demum in mentem mihi venit Sa-
mippe, vbi à nobis relictus fuerit Adimã-
tus, quando videlicet iuxta malum ali-
quandiu ſtetimus ſurſum ſpectantes, nu-
merantes coria alia aliis ſuperimpoſita, &
mirantes aſcendẽtem per funes nautam,
deinde per antennam ſupernè tutò adeò
currentem, apprehenſis antennarum cla-
uis ſeu cornibus. SAM. Rectè dicis: quid
igitur oportet facere nos hîc? vtrùm ex-
pectare ipſum? an vis vt ego ad nauigium
iterum abeam? TIM. Nequaquam, ſed
pergamus. Nam veriſimile eſt præteriiſſe
illum iam, recipientem in vrbem ſeſe,
poſtquam nos ampliùs inuenire non po-
tuit. Quòd ſi minùs, at viam ſaltem no-
uit Adimantus: neque metuendum eſt
ne à tergo relictus, à nobis ſeducatur.
LYC. At videte ne agreſte nimis fuerit,
relicto poſt nos amico, ipſos hinc abire.
Sed eamus tamen, ſi idem hoc Samippo
quoque videtur. SAM. Atque admodũ
videtur, ſi fortè apertã adhuc palæſtram
deprehẽdere poſſimus. Sed interea dum
ſermones cedimus, quãta nauis hæc? cen-
tum & viginti cubitos in longitudinem
porrecta, latitudine autẽ ſupra quartam
maximè partem menſuræ huius patens.
Tum à ſummis foris ad fundum vſque,
quà profundiſſima eſt, eo loci videlicet
quò ſentina defluit, nouem & viginti cu-
bitos alta. Præterea autem quãtus malus,
quantámq. ſuſtinet antennam? quanto
autem rudente vtitur, atque aſtringitur?
Ornamẽtum in anſere modũ effigiatũ. vide Lazarum de nauiũ partibus.
Vt autem ipſa quidem puppis paulatim
aſſurgit inflexa, atque aureũ anſerculum
ſupernè habens impoſitum: è regione au-
tem æqua proportione prora prominet,
in anteriorem partem longè porrecta, co-
gnominem naui deam, Iſidem videlicet,
vtrinque additam habens. Nam cætera
Fortaſſe quali Paraſitæ vſus fuit.
quidem ornamenta, vti picturæ, & veli-
flammeus ille atque paraſius color, & an-
te hæc anchoræ quoque, & vertendi cir-
cumagendique inſtrumẽta, & habitatio-
nes illæ poſt puppim, omnia admiratione
digna viſa mihi ſunt. Iam & nautarum
multitudo, cum exercitu cõparari poſſet.

ἐν Παλλήνῃ οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν, οἷς ἐδόκει
καλὸν εἶ κομᾶν ὑπὸ τέττιγι χρυσῷ ἀφηλημένον. ΣΑΜ. Εὖγε, ὦ Τιμόλαε, ὅτι ἡμᾶς ἀναμιμνήσκεις τῶν Θουκυδίδου συγγραμμάτων, ἃ ἐν τῷ προοιμίῳ περὶ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν τρυφῆς εἶπεν ἐν τοῖς Ἴωσιν, ὁπότε οἱ πρῶτοι συναπῳκίσθησαν. ΤΙΜ. ἀπαρ, ὦ Σάμιππε, νῦν ἀνεμνήσθην ὁπόθεν ἡμῶν ἀπελείφθη Ἀδείμαντος, ὅτε πρὸς τὸν ἰσχὸν ὑπὸ πολὺ ἕστημεν ἀναβλέποντες, ἀριθμοῦντες τῶν βυρσῶν τὰς ὑποβολάς, καὶ θαυμάζοντες ἀνιόντα τὸν ναύτην διὰ τῶν κάλων, εἶτα ὑπὸ τῆς χειρίας ἄνω ἀσφαλῶς διαβάντα, τῶν χειριάχων ὑπειλημμένον. ΣΑΜ. Εὖγε λέγεις. τί δ' οὖν χρὴ ποιεῖν ἡμᾶς ἐνταῦθα; καραδοκεῖν αὐτόν, ἢ ἐθέλεις ἐγὼ αὖθις ἐπανέρχομαι ἐς τὸ πλοῖον; ΤΙΜ. μηδαμῶς, ἀλλὰ προίωμεν. εἰκὸς γὰρ ἤδη προεληλυθέναι ἐκεῖνον ἀποσοβοῦντα ἐς τὸ ἄντρον, ἐπεὶ μηκέθ' ἡμᾶς ὁρᾷν ἐδύνατο· εἰ δὲ μή, ἀλλ' οἶδε τὸν ἰδόντα Ἀδείμαντος, καὶ δίος οὐδὲν, μὴ ἀπολιφθεὶς ἡμῶν ἀποδουκολήσῃ. ΛΥΚ. ὁρᾶτε μὴ σκαιὸν ᾖ φίλον ἀπολιπόντας, αὖθις ἀπιέναι βαδίζωμεν δ' ὅμως, εἰ καὶ Σαμίππῳ τοῦτο δοκεῖ. ΣΑΜ. καὶ μάλα δοκεῖ, ἴω πως φθάσαντας τὴν παλαίστραν ἐπικαθέδωμεν. ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λόγων, ἡλίκη ναῦς, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν πήχεων ἔλεγθ' ὁ ναυπηγὸς τὸ μῆκος, εὖρος δὲ, οὐδ' ὅλον τὸ τέταρτον μᾶλλον τούτου· καὶ ἀπὸ τῆς καταφρώματος, ἐς τὸν πυθμένα, ἢ βαθύτατον κατὰ τὸν αὐλὸν, ἐννέα πρὸς πῖσι εἴκοσι. τὰ δ' ἄλλα, ἡλίκος μὲν ὁ ἰσὸς, ὅσην δὲ αἴρει τὴν κεφαλὴν, οἵῳ δὲ προτόνῳ κέχρηται, καὶ συνέχεται, ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπορέχηκεν ἠρέμα καμπύλη, χρυσοῦν χηνίσκον ὑπεκειμένην, κατωμτικρὺ δὲ, ἀμάλογον ἡ πρῷρα ὑπερέβηκεν, ἐς τὸ πρόσω ἀπομηκυνομένη, τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς θεὸν ἔχουσα τὴν Ἶσιν ἑκατέρωθεν. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος κόσμος αἱ γραφαὶ, καὶ τὸ ἱστίου τὸ πορφυροῦν πετασθὲν, καὶ περὶ τούτων, αἱ ἄγκυραι, καὶ τροφεῖα, καὶ παραγωγεῖς, καὶ αἱ μυρίαι τὴν πρύμναν οἰκήσεις, θαυμάσια πάντα μοι ἔδοξε. καὶ ὁ τῶν ναυτῶν πλῆθος, στρατοπέδῳ ἂν τις εἰκάσειεν.

ἐλέγετο δὲ καὶ ποσοῦτον ἄγνωτον, ὡς ἱκανὸν εἶ πᾶσι ζῆς ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐνιαύσιον ποιεῖν ἐφόδιον. κἀκεῖνα πάντα μικρὸς τις ἀνθρωπίσκος γέρων ἤδη, ἔσωζεν ὑπὸ λεπτῇ κάλαμοι τὰ τηλικαῦτα πηδάλια περιστρέφων. ἐδείκνυ γάρ μοι ἀσφαλαστίας οὖλος, Ἥρων, οἶμαι, πιλώμα. TIM. θαυμάσιος τὶς τέχνῳ, ὡς ἔφασκον οἱ ἐμπλέοντες, καὶ τὰ θαλάττια σοφός, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα. ἠκούσατε δὲ ὅπως δεῦρο κατήγαγε ὁ πλοῖον, εἶα ἔπαθον πλέοντες, ἢ ὡς ὁ ἀστὴρ αὐτοὺς ἔσωσεν; ΛΥΚ. σὺ, ὦ Τιμόλαε, ἀλλὰ νῦν ἡδέως μ' ἂν ἀκούσαιμι. TIM. ὁ ναύκληρος αὐτὸς διηγεῖτό μοι, χρηστὸς ἀνὴρ, καὶ σωφρονικὸς δίκαιος. ἔφη δὲ ἀπὸ τῆς Φάρου ἀπαρθέντας ὑπὸ βιαίῳ πνεύματι, ἑβδόμοις ἰδεῖν τὸν Ἀκάμαντα. εἶτα ζεφύρου αὐτοπνεύστους, ἀπενεχθῆναι πλαγίους ἄχρι Σιδῶνος· ἐκεῖθεν δὲ, χειμῶνι μεγάλῳ δεκάτῃ ὕστερον Χελιδονέας ἔχειν τὸν Αὐλῶνα ἐλθεῖν. εἶθα δὴ παρὲκ μικρὸν ὑποφρυγίους δῦναι ἀπόκρυμνα. οἶδα δέ ποτε παρὰ πλεύσας καὶ αὐτὸς Χελιδονέας, ἡλίκον ἐν τῷ τόπῳ αἴρεται τὸ κῦμα, καὶ μάλιστα παρὰ τὸν Λίβα, ὑπότε μὴ ὑπολάβῃ καὶ τὸν Νότον. μετ' ἐκεῖνο γὰρ δὴ συμβαίνει μερίζεσθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκιακῆς θαλάσσης· καὶ ὁ κλύδων ἅτε ἀπὸ πολλῶν ῥευμάτων παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ ζαλώμενος. ἀπόκρημνοί δέ εἰσι πέτραι, καὶ ὀξεῖαι, παρὰ δὴ ταῦτα ἐμπίπτει τῷ κλύσματι, καὶ φοβερώτατόν ποιεῖ τὸν κυματωγόν, καὶ τὸν ἦχον μέγαν. καὶ τὸ κῦμα πολλάκις αὐτῷ ἰσομέτρης τῷ σκοπέλῳ. τοιαῦτα καὶ σφᾶς καταλαβεῖν ἔφασκεν ὁ ναύκληρος, ἔτι καὶ νυκτὸς οὔσης, καὶ ζόφου ἀκριβοῦς· ἀλλὰ παρὰ τὸν οἰμωγὸν αὐτῶν ὑποκλαδεῖσθαι τοῖς θεοῖς, πῦρ τε φανῆναι ἀπὸ τῆς Λυκίας, ὡς γνῶναι τὸν τόπον ἐκεῖθεν, καί τινα λαμπρὸν ἀστέρα, Διοσκούρων τὸν ἕτερον, ὑποκαῦσαι τῷ καρχησίῳ, καὶ κατευθῦναι τὴν ναῦν ὅπῃ τὰ λαμπρὰ ἐς ὃ πέλαγος, ἤδη τῷ χρημνῷ παρεφερομένην. ὡς δ' ἐτύγχανε δὲ ἅπαξ τῆς ὀρθῆς ἐκπεσόντας, ἀπὸ τῆς Αἰγαίου πλεύσαντας ἑβδομηκοστῇ ἀπ' Αἰγύπτου ἡμέρᾳ παρὰ αὐτοὺς τοὺς Ἐτησίας πλαγιάζοντας,

A Dicebatur autem tãtum frumẽti numerum portare, quantus in annuum victum sufficere omnibus in Attica facilè posset. Atque hæc omnia paruus quidã homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula conuertens. Cõmonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor, nomine. TIM. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum dicebant ij qui cum eo nauigabãt, & rerum marinarum supra Protea illum doctus. Audistis autẽ quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigãtibus? aut quemadmodum stella ipsos seruarit? LYC. Haud quaquã

B Timolaë. Quin hoc ipsum abs te libenter nunc audierimus. TIM. Ipse nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem, cũ à Pharo soluissent, flatu non admodum vehementi septimo die eò fuisse prouectos, vt iam Acamantem viderẽt. Exinde Zephyro ex aduerso spirante trãsuersos abreptos fuisse ad Sidonem vsque. Inde autem tẽpestate magna iactatos, decimo tãdem die per angustias illas ad Chelido-

Chelidonia, & quæ difficilia circa easdem nauigatio.

C nias peruenisse, vbi parum abfuit quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquando etiã ipse naui præteruectus Chelidonias, quanti se eò loci attollãt fluctus, & maximè flante Africo, si quãdo assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pãphylium mare à Lycio, & fluctus ipsi, vtpote multis ac variis vndis circa promontoriũ illud velut intersecti (præruptæ autẽ rupes sunt, & acutæ, & incursionibus aquarum exasperatæ) & procellas excitãt terribiliores & fragorẽ edunt immẽsum. Ac

D fluctus sæpenumero tanti attolluntur, vt ipsius scopuli altitudinem exæquent. Talia igitur se quoq; tum deprehendisse atque expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existẽte tum, & tenebris profundis. Cæterùm cùm ad ploratum ipsorum dij tandẽ flexi atq; inclinati fuissent, ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita vt locum illũ manifestè cognoscere possent, & stellam quãdam splendidã, Dio-

Ita Græcis appellãtur Castor & Pollux, nauigantium numina.

scurorum videlicet alterũ, in summa parte mali cõsedisse, nauémque ad sinistram in altum iterũ direxisse, cùm iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cùm iam semel à recta via excidissent, per Ægæum nauigantes, septuagesimo die quàm ex Ægypto soluerunt, aduersus Etesias per obliquum & transuersè actos,

in Piræum heri appulsos huc esse, eò vsq; videlicet ad inferiorem partẽ abreptos, quos conueniebat Creta ad dexteram relicta, supra Maleam tenẽdo cursum, iam in Italia esse. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem istum, aut Nerei potiùs æqualem, qui tantum à via aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIM. Admodũ Adimantus ipse. Vocemus igitur hominem. Adimante: Te, inquam, Myrrhinusium illum, Strobichi filium. LYC. Ex duobus alterum illi accidit videlicet: aut enim succenset nobis, aut obsurduit. Nã omnino Adimantus ille est, neque alius quisquã. Admodum igitur planè iam video, & vestẽ ipsius & incessum ágnosco. Etiam tonsura illa ad viuum vsque, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & gressum, vt assequamur hominem. Quòd nisi veste apprehẽsum te conuertissemus Adimante, nunquam puto hodie clamantes nos exauditurus fuisses. At etiam cogitabundo similis videris, nescio quid magnum, ac minimè contemnendũ, tecum ipse animo & cogitatione, vt vidêre, volutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine, sed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem veniens, vt ne audirem vos fecit, dum intẽtè adeò ac tota mente in illã velut defixus incũbo. LYC. Quænã ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex árcanis istis aliqua fuerit. Atqui initiati sumus & nos, vt scis, & celare quæ audimus, didicimus. ADIM. At erubesco equidẽ apud vos dicere: adeò iuuenile vobis videbitur, sat scio, id quod nunc cogito. LYC. Num amatoriũ quiddam est? Neque enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum face etiam ipsis lustratis initiatísq;. ADIM. Nihil, ô præclare, istiusmodi, sed opulentiã quandam mihi ipsi fingebam, quã inanem felicitatem plerique vocare solent: atque in ipsa adeò acie opum & deliciarũ versãti mihi, superueniistis. LYC. Proinde illud quod in procliui est, Communis Mercurius, aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias istas depone. Æquum enim est nos quoque parte aliqua frui voluptatum Adimãti, amici cùm simus. ADIM. Relictus equidẽ à vobis fui statim à principio cùm primùm nauem conscendissemus, postquã te Lycine in tuto collocassem. Nã metiente me anchoræ magnitudinem, nescio quorsũ vos à me discessistis.

A ἐς Πέραια ἀφῆς καθορμίσασθαι, ποσὸν τὸν ἀποσυρέντας ἐς ὃ κάτω, οὓς ἔδει τὴν Κρήτην δεξιὰν λαβόντας, ὑπὲρ τὴν Μαλέαν πλεύσαντας, ἤδη ἂν ἐν Ἰταλίᾳ. ΛΥ. νὴ Δία, θαυμάσιόν τινα φῆς κυβερνήτην τὸν Ἥρωνα, ἢ τῆ Νηρέως ἡλικιώτην, ὃς ποσὸν ἀπεσφάλη τῆς ὁδοῦ. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐκ Ἀδείμαντος ἐκεῖνός ἐστι; TIM. πάνυ μὲν οὖν Ἀδείμαντος αὐτός. ἐκβοήσωμεν οὖν· Ἀδείμαντε, σὲ φημὶ τὸν Μυρρινούσιον, τὸν Στροβίχου. ΛΥΚ. δυοῖν θατέρου, ἢ δυσχεραίνει καθ' ἡμῶν, ἢ κεκώφωται· Ἀδείμαντος

B γὰρ, οὐκ ἄλλος τις ἐστί, πάνυ ἤδη σαφῶς ὁρῶ, καὶ ἱμάτιον αὐτὸ, καὶ τὸ βάδισμα ἐκείνου, καὶ ἐν χερὶ ἡ κουρά· ὑποπτεύω δὲ ὅμως τὸν ὦτείπατον, ὡς καταλάβωμεν αὐτόν· ἴωμεν μὴ τῷ ἱματίου λαβόμενοί σε ὑπισχνούμεθα, ὦ Ἀδείμαντε, οὐχ ὑπακούσῃ ἡμῖν ἐμβοῶσιν; ἀλλὰ γὰρ φροντίζοντί ἔοικας ὑπὲρ σωτηρίας τινὸς, οὐ μικρὸν οὐδ' ἀκαταφρόνητον πρᾶγμα, ὡς δοκεῖς, διακινῶν. ΑΔΕΙ. σχολὴν, ὦ Λυκῖνε, χαλεπὸν, ἀλλά με καινή τις ἔννοια μεταξὺ καθίζοντα ὑπελθοῦσα,

C ὧδέ πως ὑμῶν ἐποίησεν, ἀτενεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπάντα τῷ λογισμῷ ἀποβλέποντα. ΛΥΚ. τίς αὕτη; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν, εἰ μή τις ἐστὶν ἡμῖν πάνυ ἀπόρρητον. καίτοι ἐτελέσθημεν, ὡς οἶσθα, καὶ σχεδὸν μεμαθήκαμεν. ΑΔΕΙ. ἀλλ' αἰσχύνομαι ἔγωγε εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς· οὕτω γὰρ μειρακιωδῶς ὑμῖν δόξει τὸ φρόντισμα. ΛΥ. μῶν ἐρωτικόν τί ἐστιν; σχολὴ γὰρ σοὶ τοῦτο ἀμυήτοις ἡμῖν ἐξαγορεύσῃς, ἀλλ' ἐπὶ λαμπρᾷ τῇ δᾳδὶ καὶ

D αὐτοῖς τετελεσμένοις. ΑΔΕΙ. σχολὴν, ὦ θαυμάσιε, γέγονεν, ἀλλά τινα πλοῦτον ἐμαυτῷ αἰεπλατύνομαι, ὃν κενὸν μακαρίαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι· καί μοι ἐν ἀκμῇ τῆς περιουσίας καὶ τυφῆς ἐπέστητε. ΛΥ. σχολαιότατον τοῦτο, κενὸς Ἑρμῆς, φασὶ καὶ ἐς μέσον καταθὲν φέρων τὸν πλοῦτον· ἄξιον γὰρ ἀπολαῦσαι καὶ μέρος φίλους ὄντας, τῆς Ἀδειμάντου τυφῆς. ΑΔ. ἀπελείφθην, ὦ ὑμῶν· οὗτος ἐν τῇ πρώτῃ ἐς τὸν ναῦν ὑπιόντι, ἐπεί σε, ὦ Λυκῖνε, κατέχουσα ἐς ὃ ἀσφαλές. πρὸς ἐμὲ γὰρ μετρίως τὸ ἀγκύρας τὸ μέγεθος, οὐκ οἶσθ' ὅπου ὑμᾶς ἀπέστητε.

ἰδὼν δ' ὅμως τὰ πρῶτα, ἠρόμην τινὰ τῶν ναυτῶν ὁπόσην ἀποφέρῃ ἡ ναῦς τῷ δεσπότῃ ὡς βέλτιστα κατ' ἔτος ἕκαστον τὴν μισθοφορίαν. ὁ δέ μοι, Δώδεκα, ἔφη, Ἀττικὰ τάλαντα, εἰ πρὸς πύλας χιόν τις λογίζοιτο. τοιγοῦν ἐγὼ ἐνθυμούμενος, ἐλογιζόμην, εἴ τις θεὸς τὴν ναῦν ἄφνω ἐμὴν ποιήσειεν ἔχειν, οἵαν αὐτὸς ἐβουλόμην, καὶ ἐπὶ οἵοις ἐβιοτεύσειν εὐδαίμονα βίον ἐβίωσα, καὶ ποιῶν τοῖς φίλοις, καὶ ἐνίοτε μὲν αὐτὸς, ἐνίοτε δὲ οἰκέτας ἐκπέμπων· εἶτα ἐκ τῶν δώδεκα ἐκείνων ταλάντων, οἰκίαν τε ἤδη ᾠκοδομησάμην ἐν ἐπικαίρῳ μικρὸν ὑπὲρ τὴν ποικίλην, τὴν πατρῴαν ἐκείνην τὴν παρὰ τὸν Ἰλισὸν ἀφεὶς, καὶ οἰκέτας ὠνούμην καὶ ἐσθῆτας, καὶ ζεῦγη, καὶ ἵππους. ἔνιοι δὲ ἤδη καὶ ἔπλεον, ὑφ' ἁπάντων εὐδαιμονιζόμενος τῶν ἐπιβατῶν, φοβερὸς τοῖς ναύταις, καὶ μονονουχὶ βασιλεὺς νομιζόμενος. ἔτι δέ μοι τὰ κατὰ τὴν ναῦν εὐδοκιμοῦντι, καὶ ἐς λιμένα πόρρωθεν ἀποβλέποντι, ἐπιβὰς, ὦ Λυκῖνε, κατέδυσας τὸν πλοῦτον, καὶ ἀνέτρεψας οὗ φερόμενον ὁ σκάφος ὑπείκῃ τῇ ὀλκῇ τῶν πνευμάτων. ΛΥ. σύνοιδα, ὦ γενναῖε, λαβόμενός μου, ἀπαγαγὼν πρὸς τὸν στρατηγὸν, ὡς πειρατὴν, ἢ καὶ παντὸς, ὃς τηλικοῦτον ναυάγιον εἴργασμαι, καὶ τοσοῦτα, οὐ γῇ κατὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς ἐς ἄστυ. ἀλλ' ὅρα ὅπως παραμυθήσομαί σου τὸ πάθημα. πέντε γὰρ εἰ βούλει, καλλίω καὶ μείζω τῶν Αἰγυπτίου πλοῖα ἤδη ἔχε, καὶ ὃ μέγιστον, σοὶ καταδύσαι δυνάμενα. καὶ τάχα σοι πεντάκις ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἔτος ἕκαστον σιταγωγείτω σιταγωγίαν, καὶ, ὦ ναυκλήρων ἄριστε, δῆλος εἶ ἀφορήτους ἡμῖν τότε γενησόμενος. ὡς γὰρ ἐπὶ ἑνὸς πλοίου τοσουτοὶ δεσπότης ὤν, προσήκουες βοᾶν τῶν, εἰ πέντε κτησαμένῳ σοὶ τοσαῦτα πλοῖα, καὶ αὐλεῖν ἔφα, οὐδὲ ὁμιλεῖν δηλαδὴ τοῖς φίλοις. σὺ μὲν οὖν πλεῖ, ὦ βέλτιστε· ἡμεῖς δὲ, ἐν Πειραιεῖ καθεδούμεθα· καὶ τοὺς ἐξ Αἰγύπτου ἢ Ἰταλίας καταπλέοντας ἀναχρίσοντες, εἴ που τὸ μέγα Ἀδάμαντος πλοῖον, τὸν Ἶσιν, τὸν οἶδεν. ΑΔΕΙ. ὁρᾷς, ὅτι καὶ τὸ οἰκοῦν εἰπεῖν ἃ ἐνενόουν, εἰδὼς ὅτι ἐν τέλοντι καὶ σκώμματι ποιήσεταί μου τὴν εὐχήν.

Attamen cùm omnia perluſtraſſem, interrogaui quendam ex nautis, quantum mercedis ac lucri cõmunibus rationibus nauis ea referret domino in ſingulos annos. Ille autẽ, Duodecim, inquit, talenta Attica, etiam ſi quis cõmuniora tantùm cõputaret, & ad minimã ſummam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipſe cogitabam, Quòd ſi nũc deorum quiſpiã nauem hanc derepentè meam eſſe faceret, qualem & quàm beatam vitam acturus eram? qui & amicis benefacturus, & interdum quidem ipſe in ea nauigaturus, interdum autem ſeruos emiſſurus, deinde ex duodecim illis talentis & domum ædificaturus eſſem in loco maximè opportuno, paulò videlicet ſupra porticum pictam, relicta paterna illa, quam apud Iliſſum habeo, & ſeruos coëmpturus, & veſtes, & vehicula, & equos. Iam autem nauigabam quoque, & felix ab omnibus iis qui nauem conſcenderant, prædicabar, à nautis autem formidabar, & tantùm non rex quiſpiam exiſtimabar, cùm interea dum ea quæ in naui ſunt, compono, & ad portum à longè aſpicio, ſuperueniens Lycine opulentiam hãc omnem ſubmerſiſti mihi, nauémque ipſam bene ac ſecundo voti vento labentem, ſubuertiſti. L Y C. Proinde ô generosè, correptum me abduc hinc ad Imperatorem, veluti piratam aliquem, aut demerſorem, vt qui tantum naufragium effecerim, ídque etiam in terra, in via videlicet qua ex Piræo in vrbem itur. At vide tamen quo pacto te conſolabor pro hoc lapſu. Quinque enim, ſi placet, pulchriora adeò & maiora Ægyptio iſto nauigia poſſide[illegible]iro: &, quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non poſſint. Deinde etiam quinquies tibi ex Ægypto per ſingulos annos frumẽtum fortaſſis importent. Atque ô nauclere optime, iam nunc prę te fers quàm nobis tũ intolerabilis futurus ſis. Nam cùm vnius etiam nauigij iſtius dominus exiſtens, exaudire clamantes nos haud volueris, quid ageres ſi quinque poſſideas vltra hoc, tribus velis inſtructa, & tempeſtatibus inuicta? nempe ne aſpiceres quidem amicos. Proin tu quidem ſecunda nauigatione vtere, ô præclare, nos autem in Piręo ſedebimus, eóſque qui vel ex Ægypto vel Italia nauigabunt, interrogabimus, Eccubi magnum illud Adimanti nauigium, Iſidem puta, quiſpiam viderit. A D I M. Vides. propterea equidẽ grauabar dicere quidnam eſſet quod in animo mecũ ipſe cogitabam, ſat ſciẽs quòd riſu & dicacitate proſecuturi eſſetis votũ meum.

Quare ſubſiſtens hîc aliquantulum, dum vos progreſſi fueritis, cum naue meâ iterum hinc nauigabo. Nam multo ſatius eſt cum nautis me colloqui, quàm hîc à vobis irrideri. LYC. Nequaquam: nam tecum illam conſcendemus etiam ipſi ſubeuntes. ADIM. At ſcalas ſubtrahã, ingrediendo vos præuertens. LYC. Proinde nos adnatando ſequemur vos. Ne enim putes tibi quidem facile eſſe tanta nauigia poſſidere, cùm neque emeris illa, neque ædificaueris: nos autem nõ poſſe à diis petere vt per multa ſtadia indefeſſis nobis liceat natare. Atqui primũ etiam in Æginam ad feſtum Dianæ, ſcis quàm parua nauicula omnes ſimul amici, quatuor quiſque datis obolis traiecerimus, & tamen nihil ægrè ferebas quòd tecum nauigaremus: nunc autem indignaris quòd tecum conſcenſuri ſumus, & ſcalas præingreſſus ſubtrahis. Nimirum luxu diffluis Adimante, & in ſinum non inſpuis, neque agnoſcis quinam ipſe ſis, qui nauclerum nunc agis. Adeò te ſublimem euexit domus iſta, in pulcherrimo vrbis loco ædificata, & ſeruorum multitudo. Atqui ô præclare, per Iſidem quæſo, etiam Niliaca ſalſamenta, tenuia iſta dico, memineris nobis huc ex Ægypto apportare, aut vnguentum à Canopo aliquod, aut Ibin ex Mẽphide: Quòd ſi verò nauis etiam ſufficiet, ex pyramidibus quoque vnam. TIM. Satis iocorum, Lycine. An non vides quo pacto erubeſcere Adimantum feceris, multo adeò riſu nauigio inundato, ita vt iam ſuperfluat, neque ampliùs ad id quod influit, reſiſtere poſſit? Et quoniam adhuc multum nobis viæ ad vrbem vſque [illegible] diuiſo in quatuor partes itinere, ſuo cuique attributo ſtadio, poſtulemus à diis quæ cuique maximè videbuntur. Ita enim & nos laborẽ eundi fefellerimus, & pariter lætitia quadã afficiemur, perinde ac ſomnio aliquo ſuauiſſimo vltro nobis obiecto, quod nos quoad ipſi voluerimus, beet. Nam penes vnumquenque ipſum menſura voti erit, & dij omnia exhibendo ſubminiſtrent, etiamſi alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod maximum eſt, demonſtratio quædam erit hæc res, quinã omnium optimè diuitiis ac votis vſurus ſit. Indicabit enim quiſque qualiſnam futurus fuerit, ſi ei diuitiæ tantæ contigiſſent. SAMIP. Pulchrè mehercle Timolaë, atque adeò obſequor tibi, & cùm tempus vocauerit, optabo quæcũque videbitur.

ὥστε ὀλίγας μικρόν, ἔστ' ἂν ὑμεῖς προχωρήσητε, ἀποπλευσοῦμαι πάλιν ὀπίσω τῆς νεώς. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῖς ναύταις προσλαλῆσαι, ἢ ὑφ' ὑμῶν καταγελᾶσθαι. ΛΥ. μηδαμῶς, ἐπεὶ συνεμβησόμεθά σοι καὶ αὐτοὶ ἐπόμενοι. ΑΔΕΙ. ἀλλὰ ὑφαιρήσω τὼ ἀποβάθρα, προσελθών. ΛΥ. ὀκνοῦμεν ἡμᾶς τε προσνήξόμεθα ὑμῖν. μὴ γὰρ οἴου σοὶ μόνῳ εἶναι ῥᾴδιον τηλικαῦτα πλοῖα κτᾶσθαι, μήτε πριαμένῳ μήτε ναυπηγησαμένῳ· ἡμεῖς δὲ, οὐκ αἰτήσομεν παρὰ τῶν θεῶν ὅτι πολλοὺς σταδίους ἀκμῆτες διήσασθαι νῆν. καίτοι πρώην καὶ εἰς Αἴγιναν ὅτι τὼ τῆς ἑορτῆς τελευτῶ, οἶσθα σὺ ἡλίκῳ σταφιδίῳ πρώτης ἅμα οἱ φίλοι τεττάρων ἑκάστου ὀβολῶν διεπλεύσαμεν, καὶ οὐδὲν ἐδυσχέρηνες ἡμᾶς συμπλέοντας· νῦν δὲ ἀγανακτεῖς, εἰ συνεμβησόμεθά σοι, καὶ τὼ ἀποβάθρα προσελθὼν ἀφαιρῇ. ὑπερφρονεῖς γε, ὦ Ἀδείμαντε, ἐς τὸν κόλπον ἀτεχνῶς, οὐδὲ οἶσθα ὅστις ὢν ναυκληρῇς. οὕτως ἐπῆρέ σε ἡ οἰκία, ἡ καλῶς τῆς πόλεως οἰκοδομηθεῖσα, καὶ τῶν ἀκολούθων ὁ πλῆθος. ἀλλ', ὦ γαθὲ, πρὸς τῆς Ἰσιδος, κἀν τὰ Νιλῶα βαῦτα παρείη τὰ λεπτὰ μεμνησόμεθα ἡμῖν ἀγαγεῖν ἀπ' Αἰγύπτου, ἢ μύρον ἀπὸ τοῦ Κανώπου, ἢ ἶβιν ἐκ Μέμφιδος· εἰ δὲ καὶ ἡ ναῦς ἐδυνήσεται, καὶ τῶν πυραμίδων μίαν. ΤΙ. ἄλις παιδιᾶς, ὦ Λυκῖνε· ὁρᾷς ὡς ἐρυθριᾷ Ἀδείμαντον ἐποίησας, πολλῷ τῷ γέλωτι ὑπακλύσας ὁ πλοῖον, ὡς ὑπερεφυλλον εἶναι, καὶ μηκέτι δυνατὸν εἶναι πρόσω ὑπερρέον; καὶ ἐπεὶ ἔτι πολὺ ἡμῖν ὁ λοιπὸν ὅσον πρόσω ἐστὶν, διελόμενοι τετραχῇ τὼ ὁδὸν κατὰ τοὺς ὑποβαλλομένους ἑκάστοις σταδίους, αἰτησώμεθα παρ' αὐτῶν δοκῇ τοῖς θεοῖς. οὕτω γὰρ ἂν ἡμᾶς ὅ, τε κάματος λάθοι, καὶ ἅμα θυφραινούμεθα, ὥσπερ ἡδίστῳ ὀνείρατι ἑκουσίῳ παρεισπεσόντες, ἐφ' ὅσον βουλόμεθα δῦναι ποιήσουσι ἡμᾶς. πρὸς αὐτοῦ γὰρ ἑκάστου ὁ μέτρον τῆς εὐχῆς, καὶ οἱ θεοὶ πρῶτα ἐπιτηδείως πρὸς ἕξοντες, εἰ καὶ τῇ φύσει ἀπίθανα ἔσται. ὁ δὲ μέγιστον ἐπίδειξις ἔσται ὁ πρᾶγμα, ὅστις δὴ ἄριστα χρήσαιτο τοῦ πλούτου, καὶ τῇ εὐχῇ. δηλώσει γὰρ οἷος ἂν ἦ πλουτήσας ἑκάστος. ΣΑΜ. καλῶς, ὦ Τιμόλαε, καὶ πείθομαί σοι, καὶ ὅταν ὁ καιρὸς καλῇ, εὔξομαι ἂν δὴ δοκῇ. εἰ μὲν

εἰ μὲν γὰρ Ἀδείμαντος βούλεται, οὐδὲ ἐρωτᾶν οἶμαι, ὃς γε δὴ ἐν τῇ νηὶ τὸν ἕτερον πόδα ἔχει· χρὴ δὲ καὶ Λυκίνῳ δοκεῖν. ΛΥ. ἀλλὰ πλουτοῦμεν, εἰ τοῦτο ἄμεινον, μὴ καὶ βασκαίνειν δοκῶμεν ταῖς κοιναῖς δυτυχίαις δοκοῦσι. ΑΔΕΙ. τίς γοῦν πρῶτος ἄρξεται; ΛΥ. σύ, ὦ Ἀδείμαντε, εἶπα μέν σε, οὗτος δὲ Σάμιππος, εἶπα, Τιμόλαος, ἐγὼ δέ, ὀλίγον ὅσον ἡμιστάδιον ὃ πρὸ τοῦ Διπύλου βλέπει τῇ ἐμῇ εὐχῇ, καὶ τοῦτο ὡς οἷόν τε τάχιστα. ΑΔΕΙ. οὐκοῦν ἐγὼ μὲν οὐδὲ νῦν ἀποστήσομαι τῆς νεώς. ἀλλ' εἴ τι ἔξεστιν, ἐπιμετρήσω τῇ εὐχῇ. ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ κερδῷος P ἐπευξάσθω ἅπασιν. ἔστω γὰρ τὸ πλοῖον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἐμά, καὶ ὁ φόρτος, οἱ ἔμποροι, αἱ γυναῖκες, οἱ ναῦται, καὶ ἄλλο εἴ τι ἥδιστον κτημάτων ἁπάντων. ΣΑΜ. λέληθας σεαυτὸν ἔχων ἐν τῇ νηΐ. ΑΔ. τὸν παῖδα φῄς, ὦ Σάμιππε, τὸν κομήτην; καίτοι ἔστω ἐμός· ὁπόσος δέ ὁ πυρός ἐστιν, ἴσος ὁ ἀριθμὸς ἅπας, χρυσοῦν ἐπίσημον γενέσθω, τοσοῦτοι Δαρεικοί. ΛΥΚ. τί τοῦτο, ὦ Ἀδείμαντε, καταδύσεταί σοι τὸ πλοῖον; οὐ γὰρ ἴσον βάρος πυρός, καὶ τῷ ἰσαρίθμῳ χρυσίου. ΑΔΕΙ. μὴ φθόνει, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ἐπειδὰν εἰς σὲ πρόσελθῃ ἡ εὐχή μου τὴν Παρνηθα ἐκείνην εἰ θέλοις, ὅλην χρυσῆν ποιήσας ἔχε, κἀγὼ σιωπήσομαί σοι. ΛΥ. ἀλλ' ἵνα ἀσφαλείας τοῦτο ἕνεκα τῆς σῆς ἐποιησάμην, ὡς μὴ ἀπολέσθαι ἅπαντας μετὰ τοῦ χρυσίου· καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα, μέτρια, τὸ μειράκιον δὲ τὸ ὡραῖον, ἀποπνιγήσεται ἄθλιον, ἢν οὐκ ἐπιβάλωμεν. ΤΙΜ. θάρρει, ὦ Λυκῖνε· οἱ δελφῖνες γὰρ αὐτὸ ὑποδύντες, ἐξοίσουσιν ἐπὶ τὴν γῆν. ἢ νομίζεις κιθαρῳδὸν μέν τινα σωθῆναι πρ' αὐτῶν, καὶ ἀποδόσθαι τὸν μισθὸν αὐτῆς τῆς ᾠδῆς, καὶ νεκρόν τι ἄλλο παιδίον εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἐπὶ δελφῖνος ὁμοίως κομισθῆναι, τὸν δὲ Ἀδείμαντου οἰκέτην τὸν νεώνητον, ἀπορήσειν δελφῖνος ἐρωτικοῦ; ΑΔΕΙ. καὶ σύ γε, Τιμόλαε, μιμῇ Λυκῖνον, καὶ ἐπιμετρεῖς τῷ σκώμματι, καὶ ταῦτα, εἰσηγητὴς αὐτὸς γιγνόμενος. ΤΙ. ἄμεινον γὰρ ἦν πιθανώτερον αὐτὸ ποιεῖν, καί τινα φάσαι· ἐν ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀθυρεῖ, ὡς μὴ τοιαῦτα ἔχοις ἐκ τοῦ πλοίου, μεταλήθεις χρυσίον ἐς τὸ ἄστυ.

A Nam si Adimantus vult, ne interrogandum quidem opinor, vt qui in naui alterum pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem videri. LYC. Ac diteſcamus ſanè, ſi hoc potius, ne inuidere etiam communi fortunæ videar. ADIM. Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, deinde ſecundo loco Samippus hic, poſt quem Timolaus. Ego verò paulò antè quàm ad Dipylum peruẽniemus, circa extremum ſemiſtadium videlicet votum meum incipiam, idque quoad fieri poteſt, breuiſſimè percurram. ADIM. Proinde ego quidem neque nunc à naui diſcedam, ſed ſi modò licet, etiam amplius aliquid voto adiiciam; Mercurius autem quæſtuoſus ille annuat omnibus. Sit enim nauigium, & quæ in eo ſunt, mea omnia, & onus quod fertur videlicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & ſi quid aliud ſuauiſſimum fuerit ex cũctis facultatibus. SAMI P. At te ipſum oblitus es in naui habẽs. ADIM. Puerum iſtũ, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus ſit: quantum autẽ frumenti eſt, totus ille numerus in aurum ſignatum vertatur, fiántque totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigium: non enim idẽ pondus eſt tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæſo Lycine, ſed poſtquam ad te peruenerit votum, Parnethen, ſi placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipſe nauigares, hoc agebam, ne videlicet vnà cum auro omnes periretis. Ac quantum ad veſtras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurũ erat: adoleſcentulus autem ille formoſus ſuffocabitur miſer, cũ natare neſciat. TIM. Bono animo ſis Lycine. Delphines enim ipſum tergo ſubeũtes, in terrã deportabunt. An tu putas citharœdum quempiã ab illis ſeruatum eſſe, acceptiſſéque mercedem hanc carminis ſui; deinde & alium quendam puerum mortuum, in Iſthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimãti autem ſeruum hunc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIM. Etiam tu Timolaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuitia, & hoc, cùm tu ipſe huius rei dux & caput ſis. TIM. Melius enim fuerat veriſimilia magis te fingere hæc, & alicubi theſaurum ſub lecto effodere aliquem, ne tibi negotium ipſe exhiberes, dum aurum è naui in vrbem transferes.

κερδῷος cognomẽtum Mercurij eſt, ἀπὸ τοῦ κέρδους, ἐὰν quòd lucris præſit.

Scilicet aurei, vt Philippici.

Mons eſt Attica.

ADIM. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna videlicet mille auri signati. Statim itaque, iuxta Hesiodum, ædes principiò quàm maximè insignes habitarem, deinde quæ circa vrbẽ sunt, omnia iam coëmissem, præterquã quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Præterea quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque certaminum gratia, si quãdo ad Isthmia proficisci lubitũ esset, & Sicyonium campum: & in summa quicquid vsquã in Græcia foret vel cõsitum nemoribus, vel irriguum fontibus, vel fœcundum frugibus, id omne breui adeò tempore Adimanti sit. Aurum autem cõcauum nobis sit ad cibum ex eo capiendum, pocula verò haudquaquã leuia, vt Echecratis illa, sed duorum talentorum vnumquodque põdere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculũ adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphium quoddã pondus attollẽte? ADI. Mi homo, ne mihi disturba votum. Ego verò etiam mensas totas aureas facturus sum, & lectos aureos: si verò nõ tacueris, etiam ipsos ministros. LYC. Vide modò ne quemadmodum Midæ & panis tibi & potus aurum fiat, & diteſcẽdo miser pereas, fame ista pretiosa enectus. ADIM. Tua igitur magis verisimiliter compones paulo pòst Lycine, postquam ipse optare incipies. Cæterùm ad hæc vestis quoque purpurea mihi sit, & victus quàm maximè delicatus: somnus, quoad fieri potest, suauissimus: amicorum salutationes, & petitiones: & quod vulgo faciunt, omnes me vereantur & adorent: atque alij quidem primo statim mane ad fores sursum ac deorsum obambulent, inter ipsos autem & Gleænetus & Democrates, illi supra modum. Atque accedentibus quidem ipsis, & ante alios intrò recipi volentibus, ianitores septem astantes, ingentes barbari, in frontem statim impingant ianuam, perinde atque ipsi nunc aliis faciunt. Ego verò, quando visum fuerit, prospiciẽs quemadmodum sol, illorum quidem nonnullos ne aspiciam quidem: si verò pauper quispiam, qualis ego videlicet fui ante repertum thesaurum, illum humaniter complectar ac lotum ad cœnam sub tempus venire iubebo. Diuites autem isti rumpentur, aspicientes vehicula, equos, & pueros formosos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, vt quisque fuerit maximè floridus.

ΑΔ. Οὐ λέγεις. αἰσθανόμενος θησαυρὸς ὑπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν λίθινον, ὃς ἔστιν ἡμῖν ἐν τῇ αὐλῇ, μέδιμνοι χίλιοι ἐσφραγισμένου χρυσίου. ἄγε οὖν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, οἶκος ὁ πρῶτον, ὡς ἂν ἐπισημότατα οἰκοίην καὶ πανταχόθεν ὁ ἄγχι πάντα ὠνησάμενος ἤδη, πλὴν ὅσα Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ ἐν Ἐλευσῖνι· ὅσα δὲ παρὰ θάλατταν, καὶ πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ὀλίγα, πρὸς ἀγώνων εἴνεκα, εἴ ποτε δὴ τὰ Ἰσθμια ἐπιδημήσαιμι, καὶ ὁ Σικυώνιον πεδίον, καὶ ὅλως, εἴ που τι ἦ σπουδαῖος, ἢ ἔνυδρον, ἢ εὔκαρπον ἐν τῇ Ἑλλάδι, πάντα ἐν ὀλίγῳ Ἀδιμάντου ἔσται. ὁ χρυσοῦς δὲ, κοίλας ἡμῖν ἐμφανεῖν τὰς ὑπερφυεῖς, ἀλλὰ διπάλαιστον ἕκαστον τὸν ὀλκόν. ΛΥ. εἶτα πῶς οἰνοχόος ὀρθῇ πλήρες ὕστον βαρὺ ἔκπωμα; ἢ σὺ δίξῃ πρὸς αὐτὸ ἀμογητὶ ὁ σύφορ, ἀλλὰ Σισύφιόν τι βάρος αἰσθήσῃ τοῦτο; ΑΔ. αἴθε σοι, μή μ' ἀπάλυε τὸν εὐχόν. ἐγὼ γὰρ καὶ πεδίλας ὅλας χρυσᾶς ποιήσομαι, καὶ τὰς κλίνας χρυσᾶς· εἰ δὲ μὴ σιωπήσῃ, καὶ τοὺς δεσπότας αὐτοῦ. ΛΥ. ὅρα μόνον μὴ ὡς τῷ Μίδᾳ, καὶ ὁ ἄρτος σοι, καὶ ὁ ποτὸν, χρυσὸς γένηται, καὶ πλουτῶν, ἀθλιος ἀπόλῃ, λιμῷ διαφθαρείς πολυτελῶς. ΑΔ. πάσα ῥυθμίσ πιθανώτερον, ὦ Λυκῖνε, μετ' ὀλίγον· ἐπειδὴ αὐτὸς αἰτῆς. ἐάσῃς ὅτι τοῦτοις ἀργυρᾶς, καὶ ὁ βίος οἷος ἀβρότατος· ὕπνος, ἐφ' ὅσον ἥδιστος· φίλων προσόδοι, καὶ δεήσεις, καὶ ὃ ἀπωθοῦσι νῦν προσπήσειν, καὶ προσκυνῆν· καὶ οἱ μὲν, ἔωθεν πρὸς ταῖς θύραις δῶμα καὶ κάτω προσπατήσουσιν, ὁ αὐλῆς ἦ, καὶ Κλεαίνετος καὶ Δημοκράτης οἱ πάνυ· καὶ παρελθοῦσί γε αὐλῆς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων εἰσδεχθῆναι ἀξιῶσι, θυρωροὶ ἑπτὰ ἑστῶτες, μεγάλης βαρβάροι προσπαραξάτω σφᾶς ἐς τὸ μέτωπον θύρᾳ τινὶ θύραν, οἷα νῦν αὐλῆς ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ, ὁπότ' ἂν δόξῃ, προσκύψας ὥσπερ ὁ ἥλιος, ἐκείνων μὲν ἀεὶ ὑπερβλέψομαι εἰσω. εἰ δέ τις πένης, οἷος ἐγὼ πρὸ τοῦ θησαυροῦ, φιλοφρονήσομαι τοῦτον, καὶ λουσάμενον, ἥκειν κελεύσω τὴν ὥραν ὅτι δεῖπνον. οἱ δὲ, ἀποπνιγήσονται οἱ πλούσιοι, ὁρῶντες ὀχήματα, ἵππους, καὶ παῖδας ὡραίους, ὅσον δισχιλίους ἐξ ἁπάσης ἡλικίας, ὅ, τι πρὸ δὲ ἀνθηρότατον.

εἶπα δεῖπνα ὅτι χρυσοῦ (οὐτελὴς γὰρ ὁ ἄργυρος, καὶ ὃ κατ' ἐμὲ) παίζης μόνον, ἐξ Ἰσπανίας, οἶνος δὲ, ἐξ Ἰταλίας, ἔλαιον δὲ, ἐξ Ἰσπανίας καὶ τοῦτο, μέλι δὲ ἡμέτερον ὃ ἄπυρον, καὶ ὄψα πάντα χόρτον, καὶ σῦες, καὶ λαγώς, καὶ ὅσα πίωά, ὄρνις δὲ Φάσιδος, καὶ ταὼς ἐξ Ἰνδίας, καὶ ἀλεκτρυὼν Νομαδικὸς· οἱ δὲ σκευάζοντες ἕκαστα, σοφισταί τινες, περὶ πέμματα καὶ χυμοὺς ἔχοντες. εἰ δέ τινι προσπίοιμι, σκύφον ἢ φιάλην αἰτήσας ὁ σκπιὼν, ἀποφερέτω καὶ ὃ ἔκπωμα· οἱ δὲ νῦν πλούσιοι, πρὸς ἐμὲ Ἰσοι καὶ προσαίται δηλαδὴ ἅπαντες. καὶ σὺν ὅτι ὃ ἀργυροῦν πινάκιον, ἢ τὸν σκύφον ὑποδείξεται Διόνικος ἐν τῇ πομπῇ, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁρᾷ τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς ἀργύρῳ τοσούτῳ χρωμένους. τῇ πόλει δὲ ταῦτα πρὸ ἐμοῦ ἀφαίρετα ὑπῆρξεν αὖ, αἱ μυριάδες ἑκατόν, τοῖς δὲ μετοίκοις, ἥμισυ τούτων. δημόσια δὲ ἐς κάλλος θέατρα, καὶ βαλανεῖα· καὶ τὴν θάλατταν ἄχρι πρὸς τὸν Δίπυλον ἥξειν, καὶ ταῦθά που λιμένα εἶναι, ἐπαρθέντος ὀρύγματι μεγάλῳ τοῦ ὕδατος, ὡς ὁ πλοῖόν μου πλησίον ὁρμοῦν, καταφανὲς ὂν ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ. τοῖς φίλοις δὲ ὑμῖν, Σαμίππῳ μὲν, εἴκοσι μεδίμνους ὑπισήμου χρυσίου προσμετρῆσαι τὸν οἰκονόμον ἐκέλευσα ἄν, Τιμολάῳ δὲ πέντε χοίνικας, Λυκίνῳ δὲ χοίνικα, ἀπομεμαγμένην καὶ ταύτην, ὅτι λάλος ὅδε, καὶ ὑπισκώπτει μου τὴν εὐχήν. ἣν ἐθέλομεν βιῶναι τὸν βίον, πλουτοῦσι μὲν ὑπερβολὴν, καὶ τρυφῶσι, καὶ πάσαις ἡδοναῖς ἀφθόνως χρωμένοις. εἴρηκα. καὶ μοι ὁ Ἑρμῆς τελεσιουργήσειεν αὐτά. ΛΥ. οἶδα οὖν, ὦ Ἀδείμαντε, ὡς πόνου σοι ἀπὸ λεπτῆς κρόκης ὁ πᾶς ὑφὸς πλούτου ἀπήρτηται, καὶ ἴσως σκεῖνη ἁρπαγῇ, πόντα οἴχεται, καὶ αἱ θραχέες σοι ὁ θησαυρὸς ἔσται; ΑΔ. πῶς λέγεις, ὦ Λυκῖνε; ΛΥ. ὅτι, ὦ ἄριστε, ἀδηλον ὁπόσον χρόνον βιώσῃ πλουτῶν. τίς γὰρ οἶδεν εἰ ἔτι τράπεζα κειμένη σοι τῆς χρυσῆς πραπέζης, πρὶν ὑποδῦναι τινὰ χεῖρα, καὶ ἁποτεύσασαν τοῦ ταὼ, ἢ τοῦ Νομάδος ἐξεκρεούσης, ἀποφυσήσας ὁ ψυχίδιον, ἅπαξ, γυμνὴ καὶ κόραξι πόντα ἐκεῖνα καταλιπών; ἢ ἐθέλεις καταριθμήσωμαί σοι τοὺς μὲν αὐτίκα πρὶν ἀπολαῦσαι τοῦ πλούτου, ἀποθανόντας, ἐνίους δὲ, καὶ ζῶντας ἀποστερηθέντας ὧν εἶχον,

A Deinde & cœnas in auro appositas (vile enim argentum, & nihil ad nostrã fortunam) ac salsamentum quidẽ ex Hispania, vinum autem ex Italia, oleũ verò & ipsum ex Hispania, mel autem nostrate nouum, & igni nondũ admotum. Præterea obsonia vndequaque allata, sues videlicet, & lepores, & quęcũque volatilia, gallina ex Phaside, & pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui verò vnũquodque apparãt, sophistæ quidam sint, circa bellaria & sapores exercitati. Quòd si cui autem præbibero, scyphum aut phialam poscẽs, ille qui ebiberit, auferat secum & poculum. Diuites verò isti qui nũc sunt, præ me Iri
B videlicet & mẽdici omnes videantur: neque ampliùs tum argenteam istã scutellam aut scyphum Dionicus in põpa spectãdum præbebit, & maximè postquã videbit seruos etiam meos tam multo argento vti. Ciuitati autem hæc apud me velut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem distributiones, singulis mensibus drachmas ciui quidem cẽtum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè verò ad ornamentum vrbis theatra ædificabo, & balnea: & mare vsq; ad Dipylum intromittã, atque ibi portum aliquem extruã, aqua per fossam magnã introducta, vt nauigium meum propiùs appelli, & ex Ceramico apertè cõspici possit. Amicis autẽ
C vobis, Samippo quidẽ viginti medimna auri signati adnumerare dispensatorẽ iubebo: Timolaũ autẽ quinque chœniees: Lycino verò chœnicem solam, eámque etiam circũscriptam, eo quòd loquacior est, & votum meum irridet. Atque hanc viuere vitam volebã, supra modum diteſcẽs, & delicatè agẽs, omnibúsq; voluptatibus copiosè fruẽs. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea, & ad euentũ perducere velit. LYC. Scis igitur Adimãte, vt tibi ex tenui admodũ trama puer iste Plutus
D suspensus sit: ac si fors aliqua ruperit illã, omnia euanescent, & carbones tibi thesaurus iste erit? ADIM. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam ô optime, incertum est quantum temporis victurus sis. Quis enim scit an adhuc apposita tibi mẽsa ista aurea, priusquã manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicũ deguſtes, exhalata animula abiturus sis, vulturibus & coruis omnia illa relinquens? An vis vt enumerem tibi alios quidem statim priusquã diuitiis fruerentur, mortuos, alios autem etiam viuos, iis quæ possidebant, spoliatos atque exutos

à deo aliquo qui huiuſmodi rebus inuidebat? An non audis, Crœſum & Polycratem, multo te opulentiores cùm fuerint, breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe? Sed vt tibi miſſos hos faciam, num tibi valetudinem adeò firmam putas fore, atque conſtantem? An non vides multos diuitum infeliciter ætatem agere, doloribus ac morbis vexatos? ac alios quidem ne vadere quidem poſſe, alios autem cæcos eſſe, aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tantam opulentiam poſſidere velis, atque eadem cum Phanomacho diuite iſto pati, paritérque vt ille mulieroſus eſſe, ſat ſcio, etiam ſi nullus ipſe dixeris. Omittam interim dicere, quàm multas inſidias cum diuitiis coniunctas norim. Præterea & prędones, & cædes, & odium quod apud multitudinem obeundum eſt. Vides nimirum cuiuſmodi rerum cauſſa extiterit tibi theſaurus iſte. A D I M Semper tu mihi, Lycine, aduerſarius es: quare neque chœnicem etiam accipies, vt qui perpetuò votum meum inſecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more detrectas, & promiſſum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego verò (Arcas enim ſum ex Mantinea, vt ſcitis, in continente vitam agens) nauem quidem haudquaquam poſtulabo mihi contingere, vt quam ciuibus meis ſpectandam exhibere impoſſibile ſit: neque ſcrupulosè adeò cum diis rationem inibo, theſaurum petens, & aurum ad menſuram accumulatum: ſed (poſſunt enim omnia dij, etiã ea quæ maxima videntur eſſe, & lex voti quam Timolaus tulit, iubet nihil vereri poſtulare, tanquam illis nihil non annuentibus) poſtulo videlicet rex eſſe, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut ſi quis alius accepto à patre regno imperauit, ſed mihi principio à prædandi conſuetudine exorſo, ſocij & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adſint. Deinde paulo pòſt trecenti accedentes nobis alij ſuper alios. Poſtea mille, & non multo pòſt decies mille, poſtremò tota armatorum ſumma quinquaginta millia. Equitum autem circa quinque millia ſit. Ego verò ſuffragiis cunctorum antepoſitus & electus, Imperator optimus eſſe videar, qui & hominibus præeam, & rerum adminiſtrationem geram.

Voti imperij & potentia.

A ...τοῦ τινος βασκάνου τοῖς τοιαῦτα δαίμονος; ἀκούεις γάρ που, τὸν Κροῖσον καὶ τὸν Πολυκράτη, πολὺ σοῦ πλουσιωτέρους γενομένους, ἐκπεσόντας ἐν βραχεῖ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων; ἵνα δέ σοι καὶ τούτους ἀφῶ, τό, τε ὑγιαίνειν ἐκέλευον οἷς σοι χαίρειν, καὶ βέβαιον; ἢ οὐχ ὁρᾷς πολλοὺς τῶν πλουσίων κακοδαιμόνως διαφέροντας ἀπὸ τῶν ἀλγηδόνων, τοὺς μὲν, οὐδὲ βαδίζειν δυναμένους, τοὺς δὲ, τυφλοὺς, ἢ τῶν ἐντοσθίων τι ἀλγοῦντας; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιο πλουτῶν δὶς τοσοῦτον πλοῦτον, ὁμοῖα πάσχειν Φανο-

B μάχῳ τῷ πλουσίῳ, καὶ θηλυέσθαι ὡς ἐκεῖνος, οἶδα καὶ σὺ καὶ μὴ εἴπῃς. ἐγὼ λέγω ὅσας ἐπιβουλὰς οἶδα μετὰ τοῦ πλούτου, καὶ λῃστὰς, καὶ φθόνον, καὶ μῖσος παρὰ τῶν πολλῶν. ὁρᾷς οἷον σοι πραγμάτων αἴτιος ὁ θησαυρὸς γίγνεται; ΑΔΕΙ. ἀεί σοι μοι, ὦ Λυκῖνε, ἐναντίος· ὥστε οὔτε τὸ χοινικίδα ἐπὶ λήψῃ, ἐς τέλος μου τῆς δίκης ἐπιπρεάζων. ΛΥ. τοῦτο μὲν ἤδη καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν πλουσίων αἰσθάνῃ, καὶ αἰσχύνῃς, τὸ

C ἐναντίον. ἀλλὰ σὺ ἤδη ὁ Σάμιππος, εὖχου. ΣΑΜ. ἐγὼ δὲ (ἠπειρώτης γάρ εἰμι, Ἀρκὰς, ἐκ Μαντινείας ὡς ἴστε) ναῦν μὲν οὐκ αἰτήσομαι γενέσθαι, ὧν γε τοῖς πολίταις ἐπιδείξασθαι ἀδύνατον, οὐδὲ μικρολογήσομαι πρὸς τοὺς θεοὺς, θησαυρὸν αἰτῶν, καὶ μεμετρημένον χρυσίον. ἀλλὰ (δύνανται γὰρ ἅπαντα οἱ θεοὶ, καὶ τὰ μέγιστα εἶναι δοκοῦντα, καὶ ὁ νόμος τῆς εὐχῆς, ὃν Τιμόλαος ἔθηκε, φήσας μηδὲν ὀκνεῖν αἰτεῖν, ὡς ἐκείνων πρὸς ἓν

D δὲν ἀνανεύοντων) αἰτῶ δὴ βασιλεὺς γενέσθαι, οὐχ οἷος Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, ἢ Πτολεμαῖος, ἢ Μιθριδάτης, ἢ εἴ τις ἄλλος ἐνδόξως ἄρξας τῆς βασιλείας τῆσδε πάσης, ἦρξεν. ἀλλά μοι ὃ πρῶτον ἀπὸ λῃστείας ὁρμηθέντι, ἑταῖροι καὶ συνωμόται ὅσον τριάκοντα, πιστοὶ μάλα καὶ πρόθυμοι γενέσθωσαν· εἶτα κατ' ὀλίγον, τριακόσιοι προσιόντες ἡμῖν, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις· εἶτα, χίλιοι, καὶ μετ' οὐ πολὺ, μύριοι· καὶ ὃ πᾶν, εἰς πέντε μυριάδας ὁ ὁπλιτικὸν, ἱππεῖς δὲ, ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ἐγὼ δὲ, χειροτονητὸς ὑφ' ἁπάντων προκριθεὶς, ἄρχων ἄριστος εἶναι δόξας ἀνθρώπων ἡγεῖσθαι, καὶ πράγμασι χρῆσθαι.

ὡς τῦτό γε αὐτὸ ἤδη μεῖζον εἰμὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, ἅτε ἀρετῇ προεχειθέντα τῆς τραπέζης ἀρχήν, ἢ κληρονόμον γνώμωνα, ἀλλὰ ποιήσαντος εἰς τὸν βασιλείαν ἐπὶ τῷ Ἀδιμάντου θησαυρῷ πολλαπλήσιον ὃ τοιοῦτο. καὶ ὃ προῆμια οὐχ ὅμοιον ἦδυ, ὡς ὅταν ὅτῳ ἴδῃ τις αὐτὸς δι' αὐτοῦ κτησάμενος τὴν δυναστείαν. ΛΥ. παπαῖ, ὦ Σάμιππε, σοῦν μικρὸν, ἀλλὰ ὃ κεφαλὴν αὐτὸ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων σύγε ἠτήσας, ἀρχὴν ἀσπίδος τοσαύτης, ἄριστος δὴ προκριθεὶς ὑπὸ τῶν πεντακισμυρίων. τοιοῦτον ἡμῖν ἡ Μαντινέα θαυμαστὸν βασιλέα καὶ στρατηγὸν ἐλελήθει αἰσχρέφρουσα· πλὴν ἀλλὰ βασίλευε, καὶ ἡγοῦ τῶν στρατιωτῶν, καὶ διακόσμει τὸ, τε ἱππικὸν, καὶ τοὺς ἀσπιδιώτας. ἐθέλω γὰρ εἰδέναι οἵ βαδιοῦσθε τοσοῦτοι ὄντες ἐξ Ἀρκαδίας, ἢ ὅπῃ τινὰς ἀθλίους προπέμψετε ἀφίξεσθε. ΣΑ. ἄκουε, ὦ Λυκῖνε, μᾶλλον δὲ εἴ σοι φίλον, ἀκολούθει μοὶ ἡμῖν, ἵππαρχον γάρ σε τῶν πεντακισχιλίων ἀποφαίνω. ΛΥ. ἀλλὰ τῆς μὲν τιμῆς, ὦ βασιλεῦ, χάριν οἶδά σοι, καὶ ὑποκύψας ἐς τὸ Περσικὸν, προσκυνῶ σε, προσαγαγὼν ἐς τοὐπίσω τὼ χεῖρε, τιμῶν τὴν τιάραν, ὀρθὴν οὖσαν, καὶ τὸ διάδημα. σὺ δὲ τῶν ἐρρωμένων τούτων τινὰ ποίησον ἵππαρχον. ἐγὼ γάρ σοι δεινῶς ἀφίππου εἰμὶ, καὶ σοὶ ὅλως ἐπίβαιν ἵππου ἐν τῷ πρὸ τῦ χρόνῳ. δέδοικα τοίνυν μὴ τῦ ψαλιστῦ ἐπορεμένοντος, καταπεσὼν ἔγωγε, συμπατηθῶ ὑπὸ τῆ τύρβη ὑπὸ τοσαύτων ὁπλῶν, ἢ καὶ θυμοειδὴς ὁ ἵππος ὤν, ἐξενέγκῃ με, τὸν χαλινὸν ἐνδακών, ἐς μέσους τοὺς πολεμίους, ἢ δεινῶς καταδεθῆναί με πρὸς τὸ ἐφίππειον, εἰ μέλλω μόνῳ τε αὖθις, καὶ ἔξεσθαι τῦ χαλινοῦ. ΑΔΕΙ. ἐγώ σοι, ὦ Σάμιππε, ἡγήσομαι τῶν ἱππέων. Λυκῖνος δὲ, ὃ δεξιὸν κέρας ἐχέτω. δίκαιος δ' αὖ εἶμι τυχεῖν πρὸ σῦ τῶν μεγίστων, τοσούτοις σε μεδίμνοις δωρησάμενος ὑπὲρ τὴν μοῦ χρυσίου. ΣΑ. καὶ αὐτοὺς ἐρώμεθα, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς ἱππέας, εἰ δέξονταί σε ἄρχοντα σφῶν ἡμέων. ὅτῳ δοκεῖ, ὦ ἱππεῖς, Ἀδείμαντον ἵππαρχεῖν, αἰρετεινάτω τὴν χεῖρα· πάντες, ὡς ὁρᾷς, ὦ Ἀδείμαντε, ἐπιφοβοῦνται σοι. ἀλλὰ σὺ μὲν ἄρχε τ' ἵππου, Λυκῖνος δ' ἐχέτω τὸ δεξιόν· ὑποστὰς δὲ Τιμώλαος, ὅπῃ τῦ βώνυμου τεταξεται.

A Vt hoc vtique ipso iam maior sim cæteris regibus, vt pote qui virtute cæteris antepositus, exercitui imperem, non per successionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti thesauro non dissimile foret: & ipsa res haudquaquam eodem modo suauis, vt cùm aliquis videtur ipse per se ipsum potentiam ac principatum assecutus esse. LYC. Papæ, Samippe! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeò caput bonorum omnium postulasti, videlicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea, & tam B admiratione dignum regem atque imperatorem, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age, regna, præi militibus, & exorna equestrem exercitum, pariter & viros clypeum gestantes. Cupio enim scire quonam profecturi sitis tam multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò verò si tibi placet, sequere vnà nobiscum. Præfectum enim alæ constituam te equitum quinque millium. LYCIN. At pro honore quidem isto, ô rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procumbens adoro te, circumactis post ter- C gum manibus venerando tiaram rectam istam, atque ipsum diadema. Tu verò ex validis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri valde alienus sum, neque omnino equum vllum ascendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à tot vngulis conculcer, aut etiam equus ferocior existens, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut denique oporteat me alligari ephippio, si D manere super illud debeam, frenumque tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducam equites, Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autem sum qui maximos honores abs te consequar, vt qui te tam multis medimnis auri signati donauerim. SAMIP. Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te velint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantum hunc præfectum vestrum esse, manum attollat. Omnes, vt vides, Adimante, suffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præsis. Lycinus autẽ dextrum cornu ducat. Timolaus porrò hic ad sinistram ordinabitur.

Ego verò mediam aciem regam, pro eo atque legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos volunt. Sed progrediamur iam rectà versus Corinthium, quà per montana itur, comprecati Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neque enim quisquam erit qui nobis resistet, aut arma opponet, cùm tam multi simus, sed absque sudore ac puluere vincemus) conscensis triremibus, & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis & frumentum satis multum, & nauigia quæ sufficiant, cæteráque ad hanc rem omnia) traiiciamus per Ægæum in Ioniam, & exinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectisque ibidem facilè relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Pisidas, & vtranque Ciliciæ oram, maritimam videlicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me, ô rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidolosus enim sum, neque domo longiùs abire facilè sustinuero: tu verò videris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextram cornu commitre: me verò Antipatrum quempiam in Græcia relinque, nequis etiam sagitta me transfigat ea parte qua nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Sura vel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine, ac deseris ordinem, meticulosus videlicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinem deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratem iam sumus, & fluuius ipse ponte iunctus est, & quæcunque à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis se habent, omniáque à præfectis tenentur, qui à me cuique genti impositi sunt, alii autem etiam abierunt, Phœniciam interea nobis & Palæstinen, & exinde Ægyptum quoque adiuncturi: age tu primus Lycine transi, dextrum ducens cornu: deinde ego sequar, & post me Timolaus hicce. postremus autem equestrem duc exercitum Adimante. Ac per Mesopotamiam quidem nullus nobis obuiam fuit hostis, sed vltro seipsos & arces, homines dediderunt.

Vtile, cui Macedoniam cõmisit Alexander, dũ in Asiam transiret.

ἐγὼ δὲ, κατὰ μέσον, ὡς νόμος βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, ἐπειδὴ αὐτοὶ συμπροεδρεύειν αὐτοῖς βούλωνταί τινας. προϊόντων δὲ ἤδη τῶν ὅτι Κορίνθου ἀφεστῆς ὀρεινῆς, ἐπευξάμενοι τῷ βασιλείῳ Διί. καὶ πειδὴ τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι πάντα χειρωσώμεθα (οὐδεὶς γὰρ ὁ σθησόμενος ἡμῖν τὰ ὅπλα τοσοῦτοι οὖσιν, ἀλλ' ἀκονητὶ κρατήσομεν) ἐπιβάντες ὅτι τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἵππους εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς ἐμβιβάσαντες, προσκυλαμεν δ' ἐν Κεγχρεαῖς καὶ σῖτος ἱκανὸς, καὶ τὰ πλοῖα ἀφορμὴ, καὶ τἄλλα πάντα, ἀφανλάβωμεν τὸν Αἰγαῖον ἐς τὸν Ἰωνίαν. ἔπειτα ἐκεῖ τῇ Ἀρτέμιδι θυσάντες, καὶ τὰς πόλεις ἀτειχίστους λαβόντες, ῥαδίως ἄρχοντας ἀπολιπόντες, προχωρῶμεν ὅτι Συρίας διὰ Καρίας, εἶτα Λυκίας, καὶ Παμφυλίας, καὶ Πισίδων, καὶ τῆς Κιλικίας, ἄμφω αὖ ὅτι τὸν Εὐφράτην ἀφικώμεθα. ΛΥΚ. ἐμὲ, ὦ βασιλεῦ, εἰ δοκεῖ, σατράπην τῆς Ἑλλάδος καταλιπε. δῆλος γὰρ εἰμι, καὶ τῷ οἴκοι πολὺ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν ἡδέως ὑπομείναιμι· σὺ δὲ ἔοικας ὅτι Ἀρμενίοις καὶ Παρθυαίοις ἐλᾶσαι, μάχιμα φῦλα, καὶ τῷ τοξικῷ δύσχρα, ὥστε ἄλλῳ πάντοθεν τὸ δεξιὸν, ἐμὲ Ἀντιπάτρου τινὰ ἔασον ὅτι τῆς Ἑλλάδος, μή με καὶ διαπείρῃ τις οὐτῶ, ἄθλιον βαλὼν ἐς τὰ γυμνά, περὶ Σοῦσα ἢ Βάκτρα ἡγούμενόν σοι τὴν φάλαγγος. ΣΑΜ. ἀποδιδράσκεις, ὦ Λυκῖνε, τὸν κατάλογον, δειλὸς ὤν. ὁ δὲ νόμος, ἀποτετμῆσθαι τῷ κεφαλῷ, εἴ τις λιποτὼν φαίνοιτο τὴν τάξιν. ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἤδη ἐσμέν, καὶ ὁ ποταμὸς ἔζευκται, καὶ κατόπιν ὁπόσα διελήλυθαμεν ἀσφαλῶς ἡμῖν ἔχει, καὶ πάντα ὑπήκοα κατέχομεν, ἐν' ἐμοῦ ἑκάστῳ ἔθνει ἐπεισαχθέντες, οἱ δὲ καὶ ἀπίασι, τὸν Φοινίκην ἡμῖν ἐν τοσούτῳ, καὶ τὴν Παλαιστίνην, εἶτα καὶ τὴν Αἴγυπτον προσαξόμενοι, σὺ πρῶτος, ὦ Λυκῖνε, διάβαινε, δεξιὸν ἄγων, εἶτα ἐγὼ, καὶ μετ' ἐμὲ, οὑτοσὶ Τιμόλαος. ὅτι πᾶσι δὲ, ὁ ἱππικὸν ἄγε σύ, ὦ Ἀδείμαντε. καὶ διὰ μὲν τῆς Μεσοποταμίας οὐδεὶς ἀπήντησεν ἡμῖν πολέμιος, ἀλλ' ἑκόντες αὐτοί τε καὶ τὰς ἀκροπόλεις αὐθέντοι παρεχόμενοι,

καὶ ὅτι Βαβυλῶνα ἐλθόντες ἀπροσδόκητοι προσπέλθομεν εἰς ὃ εἴσω τῶν τειχῶν, καὶ ἑλόμεν τὴν πόλιν. ὁ βασιλεὺς δὲ περὶ Κτησιφῶντα διατρίβων, ἥκουσε τὴν ἔφοδον. εἶτα εἰς Σελεύκειαν προελθών, παρασκευάζεται, ἱππέας τε ὅτι πλείστους μεταπεμπόμενος, καὶ τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἀπαγγέλλουσι δὴ οὖν οἱ σκοποὶ ἀμφὶ τὰς ἑκατὸν ἤδη μυριάδας τῶν μαχίμου συνῆχθαι, καὶ τούτων εἴκοσιν ἱπποτοξότας· καίτοι ὔπω ὁ Ἀρμένιος πάρεστιν, ὔτε οἱ πρὸς Κασπίαν θαλάττην οἰκοῦντες, ὔτε οἱ ἀπὸ Βάκτρων, ἀλλ' ὅσοι τῶν πλησίον καὶ παρασείων τῆς ἀρχῆς· ὕτω ῥᾳδίως τοσαύτας μυριάδας κατέαξε. καιρὸς οὖν ἤδη σκοπεῖν ἡμᾶς ὅ, τι χρὴ ποιῆν. ΑΔΕΙ. ἀλλ' ἐγὼ μὲν φημι δεῖν ὑμᾶς, ὃ πρῶτον, ἀπιέναι τὴν ὅτι Κτησιφῶντος, ἡμᾶς δὲ, ὅ ἱππικὸν, αὐτοῦ μένειν, τὴν Βαβυλῶνα φυλάξοντας. ΣΑΜ. ἀποδειλιᾷς καὶ σὺ, ὦ Ἀδείμαντε, πλησίον τοῦ κινδύνου γιγνόμενος. σοὶ δὲ τί δοκεῖ, ὦ Τιμόλαε; TIMO. ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ βαδίζειν ὅτι τοὺς πολεμίους, μηδὲ περιμένειν ἔστ' ἂν ἄμεινον παρασκευάσωνται, πόθεν αὐτοῖς συμμάχων προσγενομένων, ἀλλ' ἕως ἔτι καθ' ὁδὸν εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ὅτι τάχιστα αὐτοῖς. ΣΑ. εὖ λέγεις· σὺ δὲ τί, ὦ Λυκῖνε, δοκιμάζεις; ΛΥΚ. ἐγώ σοι φράσω. ὅτι κεκμήκαμεν σιτούμενοι ὁδεύοντες, ὁπότε καταύσαιμεν ἕωθεν ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ νῦν δὲ ἤδη τριάκοντά που σταδίοις προκεχωρήκαμεν, καὶ ὁ ἥλιος πολύς, καὶ μεσημβρίαν γὰρ ἤδη μάλιστα, σκιῶδές που ὅτι τῆς αἰγειροκαμπύλης κλίνης καθίσαντας, ἀναπαύσασθαι, εἶτα οὕτως ἀναστάντας, πορεύεσθαι, καὶ αὔειν ὃ λοιπὸν ἐς ὃ ἄστυ. ΣΑΜ. ἔτι γὰρ Ἀθήνησιν, ὦ μακάριε, εἰ δοκεῖς, ὃς ἀμφὶ Βαβυλῶνα ἐν τῷ πεδίῳ, πρὸ τῶν τειχῶν ἐν τοσούτοις στρατιώταις κάθησαι περὶ τοῦ πολέμου διασκοπούμενος. ΛΥ. ὑπέμνησας· ἐγὼ δὲ νήφειν ᾠόμην, καὶ σὺ τοῦτό γε φαίνεσθαι τὴν γνώμην. ΣΑ. πρόιμεν δή, εἴ σοι δοκεῖ, καὶ ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐν τοῖς κινδύνοις ἔσεσθε, μηδὲ προδώσετε τὸ πάτριον φρόνημα· ἤδη γάρ που καὶ οἱ πολέμιοι ὅπλα μοι σαίνουσιν. ὥστε τὸ μὲν σύνθημα ἔστω, Ἐνυάλιος.

Etiam ad Babylonem accedentes, præter ſpem intra muros recepti ſumus, ac vrbem ipſam tenemus. Rex autem ad Cteſiphontem commorans, aduentum noſtrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos vndecunque accerſens, & ſagittarios, & funditores. Renunciant itaque ſpeculatores, ad centum myriadas hominum bello aptorum congregatas eſſe, & ex his viginti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adeſt, neque ij qui ad Caſpium mare habitant, neque Bactriani, ſed ij tantùm qui in vicino degunt, & in ipſo quaſi ſubvrbio regni. adeò facilè tot myriadas ille recepit. Tempus igitur iam eſt vt videamus quidnam oporteat nos facere. ADIM. At ego quidem cenſeo oportere vos, pedeſtrem videlicet exercitum, proficiſci hinc ad Cteſiphontem: nos autem, equites puta, manere hîc, & Babylonem aſſeruare. SAMIP. Etiam tu metu effœminaris Adimante, poſtquam propius periculo ventum eſt. Sed quid tibi videtur Timolaë? TIMOL. Omnibus copiis eundum hoſti obuiam eſſe, neque expectandum dum illi meliùs ſeſe pararint, auxiliis vndique ipſis accedentibus: ſed dum adhuc in itinere ſunt hoſtes, adoriamur ipſos. SAMIP. Rectè dicis. Tu verò Lycine quid cenſes? LYC. Equidem tibi dicam. Poſteaquam defeſſi iam ſumus contendendo, & abſque intermiſſione iter faciendo, quando in Piræum mane deſcendimus, & nunc autem triginta propè ſtadia proceſſimus, deinde & ſolis ardor frequens (nam iam circa meridiem maximè eſt) hîc alicubi ad oleas, ſuper columnam iſtam inſcriptionibus inſignitam reſidentibus, quieſcendum pauliſper eſſe. Deinde reſurgentibus inde iterum eundum, & reliquum viæ ad vrbem abſoluendum eſſe. SAMIP. Etiámne Athenis, ô beate, tibi eſſe videris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites ſedes de bello deliberans? LYC. Submonuiſti. Ego verò ſobrium eſſe me putabam, at tu in eo, vt ſententiam proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, ſi tibi videtur. Ac vt viri fortes in periculis ſitis facite, neque prodatis patrios ſpiritus. Iam enim & hoſtes videlicet pugnam capeſſunt. Quare teſſera quidē Enyalius eſto.

κατέαξε, Græcè, quodaliàs, fregit, ſignificat.

Martis cognomentū est ἀπὸ τ ἐνυοῦς.

Vos autem postquam classicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes, properate cum aduersariis manum conserere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum consistite, vt ne plagas accipiamus, dum illis spatium feriendi eminus concedimus. Et quoniam ad manus mutuò iam ventum est, sinistrum quidem cornu & Timolaus in fugam verterunt eos quibuscum congressi sunt, Medos. Media autem acies, & quod circum me est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vniuersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrum fertur. Quare ô Lycine & ipse vir fortis sis, & eos qui tecum sunt, exhortare ad fortiter excipiendam & sustinendam impressionem. LYC. O fortunam. Aduersum enim me equites cuncti, solúsque idoneus ipsis visus sum qui contra ferar. Ac mihi videor, si vim adhibeant, transfugiturus esse, in palæstram hinc currens, belligerantes etiamnum vos relinquens. SAM. Nequaquam. Vincis enim & tu ipsos iam parte quadam. Ego verò, vt vides, etiam singulari prælio cũ rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam vulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium est, vulnerari de regno dimicantem. SAM. Bene dicis. Leue tamen, & vix summam cutem perstringens vulnus hoc, neque etiam in aperta corporis parte, vt ne cicatrix quidem deformis apparitura sit postea. Cæterùm vides quo pacto ipse incursando vna adeò plaga & ipsum & equum emissa hasta transegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeò ipse factus iam sim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego verò iuxta Græcorum legem imperabo, atque vnus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quàm multas autem etiam destructurus per vim captas, si quæ contumeliosè aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam istum diuitem persequar, qui cùm mihi vicinus tam esset, eiecit me agro, transcendens paulatim in interiora finium. LYC. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, te quidē post pugnam tantam superatam, Babylone conuiuium celebrare, & victoriæ sacra peragere,

A ὑμεῖς δὲ, ἐπειδὰν σημαίνῃ ὁ Σαλπιγκτὴς, ἀλαλάξαντες, καὶ τὰ δόρατα κρούσαντες πρὸς τὰς ἀσπίδας, ἐπείγεσθε συμμίξαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ σφᾶς γλυέσθαι τῶν τοξευμάτων, ὡς μηδὲ πληγὰς λαμβάνωμεν, ἀκροβολίζεσθαι αὐτοῖς διδόντες. καὶ ὅπως ἐς χεῖρας ἤδη συνελεύσεσθε, ὃ μὲν εὐώνυμον, καὶ ὁ Τιμόλαος, ἐτρέψαντο τοὺς καθ' αὑτούς, Μήδους ὄντας, ὃ δὲ κατ' ἐμὲ, ἰσόπαλον ἔτι. Πέρσαι γάρ εἰσι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτοῖς· ἡ δὲ ἵππος ἅπασα τῶν βαρβάρων, ὅτι ὃ δεξιὸν ἡμῶν ἐλαύνουσιν, ὥστε, ὦ Λυκῖνε, αὐτός τε αἰνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, καὶ τοῖς μετὰ σαυτὸν παρακελεύου δέχεσθαι τὴν ἐπέλασιν. ΛΥΚ. ὦ τῆς τύχης, ἐγὼ ἐμοὶ γὰρ οἱ ἱππεῖς ἅπαντες, καὶ μόνος ὁπλιτόδρομος αὐτοῖς ἔδοξα ἐπελαύνεσθαι· καί μοι δοκῶ, ἢν βιάζωνται, αὐτομολήσειν, προσδραμὼν ἐς τὴν παλαίστραν, ἔτι πολεμοῦντας ὑμᾶς καταλιπών. ΣΑΜ. μηδαμῶς. κρατεῖς γὰρ αὐτῶν καὶ σὺ ἤδη τὸ μέρος· ἐγὼ δὲ, ὡς ὁρᾷς, καὶ μονομαχήσω πρὸς τὸν βασιλέα, προσκαλεῖταί γάρ με, καὶ αἰσχρὸν εἶναι πάντως αἰτιᾶσθαι. ΛΥΚ. νὴ Δία, καὶ τετρῶσθαι αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτοῦ, βασιλικὸν γὰρ καὶ τοῦτο πρὸ τῆς ἀρχῆς μαχόμενον. ΣΑΜ. οὐ λέγεις, ὅτι πολὺ μοῦ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος· ὡς μηδὲ τὸν οὐλὸν ὕστερον ἄμορφον γλύεσθαι· πλὴν ἀλλὰ ὁρᾷς ὅπως ἐπελάσας, μιᾷ πληγῇ αὐτόν τε καὶ τὸν ἵππον διέπειρα, τὸν λόγχον ἀφείς; εἶτα τὸν κεφαλὸν ἀποτεμών, καὶ ἀφελὼν τὸ διάδημα, βασιλεὺς ἤδη γέγονα, προσκυνούμενος ὑφ' ἁπάντων· οἱ βάρβαροι προσκυνεῖτωσάν ἡμᾶς, καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον ἄρξω, εἷς στρατηγὸς ὀνομαζόμενος. ὅτι τούτοις ἄρα σκοπεῖτε ὅσας μὲν πόλεις ἐπωνύμους ἐμαυτῷ οἰκιῶ, ὅσας δὲ καὶ καθαιρήσω ἑλὼν καὶ κράτος, αἳ αὖ ὑβρίσωσί τι ἐς τὴν ἀρχήν· ἀπάντων δὲ μάλιστα Κυδίαν τὸν πλούσιον μετελεύσομαι, ὃς ἔμπροσθεν ἤδη ὢν μοι, ἐξέωσε τοῦ ἀγροῦ, ὑπερβαίνων κατ' ὀλίγον ἐς τὸ εἴσω τῆς ὄρων. ΛΥ. πέπαυσο ἤδη, ὦ Σάμιππε, καιρὸς γάρ σε ἤδη μετὰ τὴν τηλικαύτην μάχην, ἐν Βαβυλῶνι διαγειλαι τὰ ὑπάτεια,

(ἐκτὰδῆς γὰρ, οἶμαί, σοι ἡ ἀρχὴ) Τιμόλαον δὲ ἐν τῷ μέρει εὔχεσθαι ὅσα δὴ ἐθέλη. ΣΑΜ. τί δ' οὖν, ὦ Λυκῖνε, οἷα σοι ἠτῆσθαι δοκῶ; ΛΥΚ. πολλὰ, ὦ θαυμασιώτατε βασιλέων, ὀπιπονώτερα καὶ βιαιότερα τῶν Ἀδμήτου, πρὸς ὅσον ἐκεῖνος μὲν ἐτύφα, διπάλαστα χρύσεα ἐκπώματα παρατείνων τοῖς συμποτῆς, σὺ δὲ, καὶ ἐπιτρώσκου μονομαχῶν, καὶ ἐδεδίεις, καὶ ἐφρόντιζες νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν· οὐ μόνον γὰρ σοι τὰ παρὰ τῶν πολεμίων φοβερὰ ἦν, ἀλλὰ καὶ ὑποβουλαὶ μυρίαι, καὶ φθόνος παρὰ τῶν σεμνόντων, καὶ μῖσος, καὶ κολακεία, φίλος δὲ οὐδεὶς ἀληθὴς, ἀλλὰ πρὸς τὸ δέος ἅπαντες, ἢ πρὸς τὴν ἐλπίδα δῆθεν δοκοῦντες εἶναι). ἀπόλαυσις μὲν γε, οὐδὲ ὄναρ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ δόξα μόνον, καὶ πορφυρὶς, χρυσῷ ποικίλη, καὶ ταινία λευκὴ περὶ τῷ μετώπῳ, καὶ δορυφόροι παρόντες. τὰ δ' ἄλλα, κάματος ἀφόρητος, καὶ ἀηδία πολλὴ· καὶ ἢ χρηματίζειν τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων ἥκουσι δεῖ, ἢ δικάζειν, ἢ καταπέμπειν τοῖς ὑπηκόοις ὑπάγματα. καὶ ἤτοι ἀφέστηκέ τι ἔθνος, ἢ ἐπαναστάντες τινὲς τῶν ἔξω τῆς ἀρχῆς. δεδιέναι οὖν δεῖ πάντα, καὶ ὑφορᾶσθαι. καὶ ὅλως, ὑπὸ πάντων μᾶλλον ἢ ὑπὸ σαυτοῦ ἀδαιμονίζεσθαι. καὶ γὰρ οὖν καὶ τόδε, πῶς οὐ ταπεινὸν, ὅτι καὶ νόσεις τὰ ὅμοια τοῖς ἰδιώταις, καὶ ὁ πυρετὸς οὐ διαγιγνώσκει σε βασιλέα ὄντα, οὐδὲ ὁ θάνατος δέδιε τοὺς δορυφόρους, ἀλλ' ὅταν ὁπότε αὐτῷ δοκῇ, ἄγει οἰμώζοντα, οὐκ αἰδούμενος τὸ διάδημα; σὺ δὲ ὁ οὕτως ὑψηλὸς κατάπεσών, αἰάσπαστος ἐκ τοῦ βασιλείου θρόνου τὸν αὐτὸν ὁδὸν ἅπει, τοῖς πολλοῖς ἰσότιμος, ἐλαυνόμενος ἐν τῇ ἀγέλῃ τῶν νεκρῶν, χῶμα ὑψηλὸν ὑπὲρ γῆς, καὶ στήλην μακρὰν, ἢ πυραμίδα ὀρθογώνιον ταῖς γωνίαις ἀπολιπὼν, ἐκ παρέργου καὶ αἰσθήσεται φιλοτιμήματα· εἰκόνες δὲ ἐκεῖναι, καὶ νεὼς, οὓς ἀνίσασιν αἱ πόλεις θεραπεύουσαι, καὶ τὸ μέγα ὄνομα, πάντα κατ' ὀλίγον ἀπορρεῖ, καὶ ἄπεισιν ἀμελούμενα. ὧν δὲ ἕνεκα ὅτι μάλιστα ὅτι πλεῖστον παραμένῃ, τίς ἔτι ἀπόλαυσις ἀναθήσει αὐτῶν γνωμένῳ; ὅρᾳς

(iam enim extra præscriptum stadium, opinor, processit tibi imperium) Timolaum autem vicissim optare quicquid voluerit. SAMIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse videor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora & violentiora, quàm quæ Admantus: quippe cùm ille quidem in deliciis versaretur, & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu verò etiam vulnerabaris singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, noctu interdiúque. Non solùm enim ea quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibuscum viuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus verus, sed ad metum omnes vel spem beneuolentiam simulantes. Fruitio certè voluptatum ne per somnium quidem, sed gloria solùm, & purpura auro variegata, & fascia candida circum frontem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas multa. Et aut responsa dare ab hostibus venientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et vel gens aliqua defecit, vel incursiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaque oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis quàm à teipso beatum prædicari. Nam illud quoque an non humile & abiectum, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neque etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens quandocunque ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil verita diadema istud? Tu verò ille sublimis adeò ex alto decidens, abreptus è solio regio, eandem viam abis cum multitudine, eodémque honore cum cæteris inter gregem mortuorum agitaris, tumulum excelsum supra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem post te relinquens, serotina videlicet & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum, quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt atque abeunt neglecta. Quòd si autem quàm maximè etiam in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum ampliùs fuerit, cùm sensu careas? Vides

qualia quidem etiam viuus negotia habiturus sis, metuendo videlicet, & cogitando, & laborando: qualia verò & illa quoque quæ post mutationem sequentur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare: ac vt superes istos, vide, quemadmodum decet virum intelligentem, & rebus vti scientem. TIM. Attende igitur Lycine, num quid reprehensione dignum optabo, & quidnam arguere quispiã meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum, aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc, & multis insidiis referta: & plus molestiæ in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercuriũ ego volo obuiàm mihi venientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi vim habeant, primùm quidem vt rectè semper valeam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autem, vt ne conspici possit is qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, vt robore superem virorum decem millia: atque onus quod alioqui decem millia hominum mouere simul vix possent, ego solus facilè in humeros attollere possim. Præterea autem & volare possim, longè à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoque annulum quendam habeam. Iam verò & insomnum resoluere quos voluero, & omnem ianuam accedenti mihi aperiri, laxata sera, & dimoto obice. hæc ambo vnus anulus possit. Et quod maximum est, alius quispiam sit supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat indutus, & pueris formosis & mulieribus, & populis totis, neque quenquam amoris expertem esse sinat, & cui non desiderabilissimus ipse videar, atque in ore sim, ita vt multę mulieres dum amorem pati nequeunt, seipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeóque seipsos beatos esse putent, si quem ipsorum vel aspiciam solùm: siverò contemnam, etiam illi mœrore pereant: & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonem Chium illum sim. Atque hæc omnia habeam non in breue tempus ac statim moriturus, neque etiam ad mensuram humanæ vitæ viuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuuene renascens, viuendo exigam, circa decimumseptimũ quenque annum exuens senectutem, perinde atque serpentes.

Votum omnis fortunæ & felicitatis.

οἷα μὴν ζῶν ἔπι ἐξῆς πεφόμματα, δεδιὼς, & φροντίζων, καὶ κάμνων, οἷα δὲ καὶ μετὰ τὸν ἀπαλλαγὴν ἔσαι; ἀλλ' ἤδη σὸν αἰτεῖν, ὦ Τιμόλαε, καὶ ὅπως ὑπερόαλη τούτοις, ὥσπερ εἰκὸς ἄνδρα σωφρονοῦντα, καὶ πεφόμμασι χρῆσθαι εἰδότα. TIM. σκόπει γοῦν, ὦ Λυκῖνε, εἴ τι ὀπιλήψιμον ὄψομαι, καὶ ὃ, τι ἂν δύνοιτο τὶς διωνθεῖν. χρυσὸν μὲν οὖν, καὶ θησαυροὺς, καὶ μεδίμνους νομίσματος, ἢ βασιλείας, καὶ πολέμους, καὶ δείματα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἃ εἰκότως διέβαλες, οὐκ αἰτήσομαι, ἀβέβαια γὰρ ταῦτά γε, καὶ πολλὰς τὰς ἐπιβουλὰς ἔχοντα, καὶ πλέον τὸ ἡδέος ὃ ἀνιαρὸν ἐν αὐτοῖς ἔχει. ἐγὼ δὲ βούλομαι τὸν Ἑρμῆν ἐντυχόντα μοι δοῦναί τινας δακτυλίους τοιούτους τινὰ δυνάμιν, ἕνα μὲν, ὥστε ἀεὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ὑγιαίνειν ὃ σῶμα, καὶ ἄτρωτον εἶ), καὶ ἀπαθῆ· ἕτερον δὲ, ὡς μὴ ὁρᾶσθαι τὸν περιθέμενον, οἷος ἔχει ὁ τοῦ Γύγου· τὸν δὲ τίνα, ὡς ἰσχύειν ὑπὲρ ἄνδρας μυρίους, καὶ ὅ, τι ἂν ἄλλος ἅμα μυρίοι κινῆσαι μόλις δύναιντο, τοῦτό με ῥᾳδίως μόνον αἴρεσθαι· ἔτι δὲ καὶ πέτεσθαι, πολὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἐρθέντα· καὶ πρὸς τούτῳ μοι εἶ) δακτύλιόν τινα, καὶ μοὶ καὶ ἐς ὕπνον καθιστᾶν, ὁπόσους ἂν ἐθέλω, καὶ ἅπασαν θύραν προεστάναι μοι ἀνοίγεσθαι, χαλωμένου τοῦ κλείθρου, καὶ τοῦ μοχλοῦ ἀφαιρουμένου. ταῦτα ἀμφότερα εἷς δακτύλιος δυνάσθω. ὃ δὲ μέγιστον, ἄλλος τὶς ἔστω ὑπὲρ πᾶσιν ὁ ἥδιστος, ὡς ἐρᾶσθαι εἶναί με, τοιοῦτον, παισὶ τοῖς ὡραίοις, καὶ γυναιξὶ, καὶ δήμοις ὅλοις, καὶ μηδένα εἶ) ἀνέραστον, καὶ ὅτῳ μὴ ποθητότατος ἐγὼ, καὶ αὐτὰ σῶμα. ὥστε πολλὰς γυναῖκας οὐ φερούσας τὸν ἔρωτα, καὶ ἁρπάζειν ἑαυτὰς, καὶ τὰ μειρακία ὑπομεμηνέναι μοι, καὶ δύσδαιμονα εἶ) δοκεῖν, εἴ τινα καὶ μόνον προσβλέψαιμι αὐτῶν· εἰ δὲ ὑπερορῴω, κἀκεῖνα ὑπὸ λύπης ἀπολλύσθω. καὶ ὅλως, ὑπὲρ τὸν Ὑάκινθον, ἢ Ὕλαν, ἢ Φάωνα τὸν Χῖον εἶναί με· καὶ ταῦτα πάντα ἔχειν, μὴ ὀλιγοχρόνιον ὄντα, μηδὲ καθ' μέτρον ζῶντα τῆς ἀνθρωπίνης βιοτῆς, ἀλλ' ἔτη χίλια νέον ἐκ νέου γιγνόμενον διαβιῶναι, ἀμφὶ τὰ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἀεὶ ἀποδυόμενον ὃ γῆρας, ὥσπερ οἱ ὄφεις.

οὐδὲν γὰρ δεήσει μοι τούτων ἐχόντι. πάντα γὰρ ἐμὰ ἔσται καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἐς ὅσον αἰσίγμι τὰς θύρας ἐδυνάμην, καὶ κοιμίζειν τοὺς φύλακας, καὶ ἀθέατος εἰσιέναι. εἰ δὲ καὶ ἐν Ἰνδοῖς ἢ Ὑπερβορέοις θέαμα παράδοξον, ἢ κτῆμα τίμιον, ἢ ὅσα ἐμφαγεῖν ἢ πιεῖν ἡδέα, οὐ μεταστήσομαι, ἀλλ' αὐτὸς ἀπαυστόμενος, ἀπόλαυσιν ἀπάντων ἐς κόρον, καὶ ἔτι γεύσασθαι θηρίου, ἢ φοίνικος, ὄρνεον ἐν Ἰνδοῖς ἄθεατον τοῖς ἄλλοις, ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἑώρων ἄν, καὶ τὰς πηγὰς δὲ τὰς Νείλου, μόνος ἂν ἐπισταίμην, καὶ ὅσον τῆς γῆς ἀοίκητον, καὶ εἴ τινες ἀντίποδες ἡμῖν οἰκοῦσι, τὸ νότιον τῆς γῆς ἡμίτομον ἔχοντες. ἔτι δὲ καὶ ἀστέρων φύσιν, καὶ σελήνης, καὶ αὐτοῦ ἡλίου, ῥᾳδίως ἂν ἔγνων, ἀπαθὴς ὢν τοῦ πυρός. καὶ τὸ πάντων ἥδιστον, αὐτίκα ἡμέρᾳ ἀγγεῖλαι ἐς Βαβυλῶνα τὴν ἐν Ὀλυμπίοις νίκην, ἢ ἀριστήσαντα, εἰ τύχοιμι ἐν Συρίᾳ, δειπνῆσαι ἐν Ἰταλίᾳ. εἰ δέ τις ἐχθρὸς εἴη, ἀμύνασθαι καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, πέτρον ἐμβαλόντα τῇ κεφαλῇ, ὡς ὀφθῆναι τὸ κρανίον. τοῖς τε αὖ φίλοις, ὧν ποιῶ, ὀφείλοντα καὶμωμυθίοις αὐτοῖς τὸ χρυσίον. καὶ μὴν εἴ τις ἐπιφανὴς εἴη, ἢ τύραννος πλούσιος ὑβριστής, ἁρπάσαντα αὐτὸν ὅσον ὀκτὼ σταδίους εἴκοσιν, ἀφῆκα φέρεσθαι κατὰ τῶν κρημνῶν. τοῖς παιδικοῖς δὲ ὁμιλεῖν ἀκωλύτως ἂν ἐξῆν, εἰσιόντα ἀθέατον, κοιμίσαντα ἅπαντας, μόνον. οἷς δὲ κἀκεῖνο ἐδόκουν, τοῖς πολεμοῦσι ὀπτεύειν ἔξω βέλους ἐπιφανόμενον, καὶ εἰ δόξειέ μοι, παραδέμενος δὲ τοῖς ἡττωμένοις, κοιμίσας τοὺς κρατοῦντας, νίκην παρέχειν τοῖς φεύγουσιν, ἀναιρεῖσθαι ἀπὸ τῆς ἐφόδου. καὶ ὅλως, παίζων ἐποιούμην ἂν τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον, καὶ πάντα ἐμὰ ἔσται, καὶ θεὸς ἐδόκουν τοῖς ἄλλοις. τοῦτο ἡ ἀκρα εὐδαιμονία ἐστὶ, μήτε ἀπολέσθαι, μήτε ὀπτεύεσθαι δυναμένην, καὶ μάλιστα μὲν ὑγείας τὸ μακρῷ τοῦ βίου. τί ἂν αἰτιάσαιο, ὦ Λυκῖνε, τῆς εὐχῆς; ΛΥΚ. οὐδὲν, ὦ Τιμόλαε, οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς ἐναντιοῦσθαι ἀνδρὶ πτερωτῷ, καὶ ὑπὲρ μυρίους τοὺς ἐμοὺ πλὴν ἀλλά σε ἐκεῖνο ἐρήσομαί σε, εἴ τινα ἄλλον εἶδες ἐν τοσούτοις ἔθνεσιν, ὅσα ὑπερέπτης, γέροντα ἤδη ἄνδρα, ὅτου παραπεπτωκότα τοὺ γνώμου,

A Nihil enim deerit mihi, cùm hæc habebo. Siquidem omnia quæcunque alij habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quòd si apud Indos aut Hyperboreos spectaculũ aliquod mirum ac nouum foret, aut res aliqua pretiosa, aut quicquid esui vel potui dulce: nihil veritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatẽ vsque: Et quia Gryps alata fera, aut Phœnix auis apud Indos à cæteris videri nequit, ego verò etiam illud viderem. Et fontes Nili quoque solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & siqui Antipodes
B ex aduerso nobis habitant, australem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & stellarum naturam, & Lunæ & ipsius Solis, facilè nossem, vt qui ab igne illorum lædi non possem. Et quod omnium suauissimũ fuerit, vno eodémque die annunciare Babylonem possem quisnam in Olympiis vicisset: & si fortè in Syria prandens essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, vlcisci etiam istum, ex obscuro iniecto in caput eius saxo, ita vt diminueretur ei cerebrũ. Amicis autem contrà benefacere, offun-
C dendo dormientibus ipsis aurum. Ac fanè si quis superbus foret, aut tyrannus diues contumeliosus, sublatum ipsum ad stadia viginti per præcipitia supernè deiicerem. Cum puellonibus autem nemine prohibẽte conuersari mihi liceret, quippe cùm & videri non possem ingressus, & omnes in somnum resoluerem, solis illis exceptis. Quale verò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò spectare possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si visum fuisset, adiungendo me victis, & sopiendo victores, fugientibus victoriam subministrarem, ex fuga videlicet reuer-
D sis. Et in summa, ludum quendam facerem vitam humanam, omniáque adeò mea forent, ac deus viderer cæteris. Atque hæc summa felicitas est, quæ neque perire, neque insidiis peti potest, & maximè cum bona valetudine per longam ætatem. Quid igitur est Lycine, quod in hoc voto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaë. neque enim tutum fuerit aduersari viro alato, & qui robore multa hominũ millia superat. Verumtamen illud interrogabo te, ecquem alium videris inter tot gentes quas volando oberrasti, senem iam virum mente à statu suo ita dimota,

qui annulo exiguo vectus, totos adeò montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, idque cùm caluus esset, & nasum haberet simum? At verò etiam hoc respondè mihi: Cur tandem non vnus annulus omnia tibi ista potest, sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos? imò verò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui vno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stultitia cohibeat, multa ista insolentia deterrsa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abundè potest meracior videlicet haustus? TIMO. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quò discamus qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia videlicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYCIN. At non opus habeo voto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolaë dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiam ea stadia quæ ad me pertinebãt, absumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cùm non probem in breue tempus diteſcere opulentia quadam quasi subuentanea, deinde post paulum mœrore affici, dum nudam aliquam massam panis comedam: quale vobis non multò post accidet, postquam felicitas quidem ista vobis, multæque diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, perinde vt histriones regum personas agentes, qui ex theatro regredientes, plerique fame conficiuntur, idque cùm paulò antè Agamemnones aut Creontes fuerint. Mœrore igitur afficiemini, vti consentaneum est, ægróque animo ea quæ domi vobis sunt, aspicietis: & maximè tu Timolaë, quando necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, vt soluta videlicet pennarum textura, de cœlo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, vltro de digitis effluentibus. Mihi verò etiam hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsaque adeo Babylone, suauiter admodum ridere ad ea quæ vos optastis, tam præclara scilicet, & hoc, cùm ipsi philosophiam laudetis.

A ὅτι δακτυλίῳ μικρῷ ὀχούμενον, ὅλῳ χειρὶ ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ δυναμένῳ, ἐφ' ἅπασιν ἅπασι, καὶ ταῦτα, φαλακρὸν ὄντα, καὶ τὴν ῥῖνα σιμόν; ἀπόκριναί μοι καὶ τόδε, τί δή ποτε οὐχ εἷς δακτύλιος ἅπαντα ταῦτα δυνάται σοι, ἀλλὰ τοσούτοις κατειλημμένος βαδίζῃ, τὴν ἀριστερὰν πεφορτισμένος καὶ δακτυλίων ἕνεκα; μᾶλλον δ' ἐπαφήσει ὁ ἀριθμὸς, καὶ δεήσει καὶ τὴν δεξιὰν συνεπιλαβέσθαι. χρῄη ἑνὸς τοῦ ἀναισχυντοτάτου παρεδρεῖ, ὃς κατέχοι σε, παυσόμενον μωραίνοντα, τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν ἀποξύσας. ἢ τοῦτο μὲν καὶ ὁ ἑλλέβορος ἱκανὸς ποιῆσαι, σωφρονέστερος ποιῆσαι; TIMO. Ἀλλὰ πάντως, ὦ Λυκῖνε, καὶ αὐτὸς εἰπεῖν τί ἔνδηλον ποτὲ, ὡς αὖ μαθόντες οἷα αἰτήσῃ ἀνεπίληπτα καὶ ἀνέγκλητα, ὁμοφρονήσωμέν σοι καὶ ἄλλοις. ΛΥ. Ἀλλ' ἤδη μοι δοκῶ ἐγώ. ἥκομεν γὰρ ἤδη παρὰ τὸν Δίπυλον, καὶ ὁ βέλτιστος ὑποστὰς Σάμιππος, ἀμφὶ Βαβυλῶνα μονομαχῶν, καὶ σύ, ὦ Τιμόλαε, ἀρίστων μὲν ἐν Συρίᾳ, δειπνῶν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς ἐμοὶ ὑπαλλάττοντες καὶ σταδίοις κατεχρήσασθε, καλῶς ποιοῦντες· ἄλλως τε, οὐκ ἂν δόξαιμεν πλουτήσαι ἐπ' ὀλίγον, ἀπολωλεκότι τινὰ πλοῦτον διαθλῶντι, μετ' ὀλίγον φλαῦρον τὴν μάζαν ἐσθίοντι, οἷα ὑμᾶς πείσεσθε μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ ἡ εὐδαιμονία μὲν ὑμῖν, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος οἰχήσεται ἀποπταμένου· αὐτοὶ δὲ καταβάντες ἀπὸ τῶν θησαυρῶν τε, καὶ διαδημάτων, ὥσπερ ἐξ ἡδίστου ὀνείρατος ἀνεγρόμενοι, ἀνόμοια πάντα τῆς οἰκίας διείσεσθε· ὥσπερ οἱ τοὺς βασιλέας ὑποκρινόμενοι τραγῳδοὶ, ἐξελθόντες ἀπὸ τοῦ θεάτρου, λιμώττοντες οἱ πολλοὶ, καὶ ταῦτα, μικροῦ ὀλίγου Ἀγαμέμνονες ὄντες ἢ Κρέοντες. λυπήσεσθε οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ δυσαρέστως ἕξεσθε πρὸς ἅπαντα τῆς οἰκίας, καὶ μάλιστα σύ, ὦ Τιμόλαε, ὁπότε σε δεήσει τὸ αὐτὸ παθεῖν τῷ Ἰκάρῳ τῆς πτερώσεως διαλυθείσης, καταπεσόντα ἐκ τοῦ ὕψους, χαμαὶ βαδίζειν, ἀπολέσαντα τοὺς δακτυλίους ἁπαντας ἀπορρυέντας τῶν δακτύλων. ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο ἱκανὸν, ἀντὶ πάντων θησαυρῶν, καὶ Βαβυλῶνος αὐτῆς, τὸ γελάσαι μάλα ἡδέως, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἠτήσατε, βιοῦντες οὕτω, καὶ ταῦτα, φιλοσοφίαν ἐπαινοῦντες.

TPA-

ΤΡΑΓΟΠΟΔΑΓΡΑ.

TRAGOPODAGRA. Ioanne Sinapio interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale est. Peragunt encomium & laudes Podagræ, sacerdotes, potestatem dea carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem cùm ipsa quoque dea adesset, suúmque numen vt insuperabile & inuictum prædicaret: nuntiatur interea medicos quosdam Syros deam cõtemnentes, ac vires ipsius eleuantes, medicinam, à patre videlicet acceptam, contra illam vulgo polliceri. Indignata itaque dea, arrogantiámque ac temeritatem hominum non ferens, immissis tortoribus suis miserè illos excruciare atque vexare cœpit. Qui cùm medicina sua frustra adhibita, doloris vehementiam atque acerbitatem ferre non possent, supplicantes deæ, victos sese, artémque suam nullam esse confitentur. Exorata igitur dea tortores suos reuocat, ac victrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidam, malum & cruciatum immedicabilem detestans. Fabula verò in vniuersum idem illud innuit quod Ouidius, cùm inquit,

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

tum quòd & vanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare videtur, vt qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles, medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente vulgo faciunt.

Personæ, Podagricus, Chorus, Podagra, Nuncius, Medici, Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS. *Trimetri Iambici.*

Ω στυγνὸν οὐῶμ', ὦ θεοῖς ϛυ- γεύμενον,
Ποδάγρα, πολυτένακτε, κωκυτῶ τέκνον,
Ἣν παρθένου κευθμῶσιν ἐν Ταρτησίοις,
Μέγαιρ' ἐερινὺς γαστρὸς ἐξεγείνατο,
Μαζοῖσί τ' ἐξέθρεψε, καὶ πικρῷ βρέφος
Εἰς χεῖλος ἐτάλαξεν Ἀληκτοῦ γάλα,
Τίς τλὰς δυσώνυμόν σε δαιμόνων ἄρα,
Εἰς φῶς ἀνῆκεν; ἦλθες ἀνθρώποις βλάβος.
Εἰ γὰρ τεθνεῶσιν ἀμπλακημάτων πάρα
Βροτῶν ὀπηδεῖ, τῶν ἔδρα τάδ' ἐν φάει,
Οὐ Ταντάλου ποτοῖσιν, οὐδ' Ἰξίονα
Τροχὸν τροχηλάτην, οὐδὲ Σίσυφον πέτρῳ
Εὐλὴ κολάζει ἐν δόμοισι Πλουτέως·
Ἁπλῶς δὲ πρώτας τις κακῶς δεδραχὼς
Τοῖς σοῖς προσάπτει ἄρθροις ἀλγηδόσιν πόνους·
Ὡς μοι ὁ λυτροῖ καὶ παλαίπωρον δέμας,
Χροὸς ἀπ' ἄκρων εἰς ἄκρας ποδῶν βάσεις,
Ἰχῶρι φαύλῳ, καὶ πικρῷ χυμῷ χολῆς
Πυθμαίνει διαφθεῖρον δὲ δύσφορον πόρους
Ἐσῆκε, καὶ μεμυκὸς ὀδυνηρὸν πόνους.
Δίναισι φλογμοῦ ϛόμα πυρπολούμενον,

A Triste nomen, ô diis odibile,
Podagra, lacrymosa, Cocyto sata,
In Tartari specubus opacis edita,
Erinnys vtero quam Megæra suo tulit,
Et vberibus aluit, cuíque paruulæ
Amarulentæ, in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd si luunt errata manes mortui,
Si luce commissi rationem nox petit,
Nec Tantalus siti, nec Ixion rota
B Volubilis, nec Sisyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis sed omnes omnium scelerum reos
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meũ
Manibus ab extremis ad infimas pedum
Plantas, sanie tetra, fluentéque fellea
Per membra bile, & impetuoso flamine,
Suis vbique stringitur meatibus,
Porisque clausum me premit doloribus!
Per ipsa currit ignea pestis viscera,
Carnémq; vorticibus populatur ignium,
Aetnæ velut crater facibus exæstuans:

Σπλάγχνων δ' ἐπ' αὐτῇ δύσπυρον πέλει κακόν,
Οποῖα κρητὴρ μεσὸς Αἰτναίου πυρός,

Aut Sicula vallis æquorearum rupium,
Æstibus ineuolubilibus, vbi fluctuans
Sinuosa ruinas vnda scopulorumferit.
O omnium mortalium opinio nibus
Incogitabile malum, vt omnes perditè,
Quicunque vana spe stolidi, te leniter
Mulcere medicarique cupimus, fallimur!

Α Η Σικελὸς αὐλὼν ἁλιπόρου δρησφάγος,
Ο που δυσεξέλικτα πυματούμενος,
Σήραξι πετρῶν σκολιὸς εἱλίσσων κλύδων.
Ω δυσέκμορτον πᾶσιν ἀνθρώποις τέλος,
Ως εἰς μάτην σε πρώτες ἀμφιπάλπομεν,
Ελπίδι ματαίᾳ μωρὰ βυκολούμενοι.

Dimetri catalectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges vlulante voce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modisque sistri
Phrygij, super iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et pereiti furore
Resonant suis in armis
Euantis orgia rythmis
Cretensibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depressa bellicosos:
Sed nos tui podagra
Mystæ, tibi sacramus
Ineunte vere, luctus,
Vernum tempus aptum podagræ. Cels. lib. 4, c. 24. Vbi graminifera passim
Herbis virere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint vigere,
Malè nuptáque cùm per ædes
Hominum strepens hirundo,
Nocturna pérque lucos
Ityn gemit querelis
Vbi tristibus philomela.

CHORVS.

Β ΧΟ. αἰὰ Δίνδυμον Κυβήλης
Φρύγες ἔνθεον ὀλολυγμὸν
Απαλῷ τελοῦσιν Ατῇ.
Καὶ τοῖς μέλος κερατόφωνον
Φρυγίου κατ' ὄρεα Τμώλου,
Κῶμον βοῶσι Λυδοί.
Παρασπλῆγες δ' ἀμφὶ ῥόπτρα
Κελαδοῦσι Κρητὶ ῥυθμῷ
Νόμον θυιὰς Κορύβαντες.
Κλάζει δὲ βεῖσα σάλπιγξ
Αρεῖ χρέκουσα θούριον
C Πολεμηίαν ἄτλαν.
Ημεῖς δὲ σοὶ Ποδάγρα,
Πρώταις ἔαρος ἐν ὥραις
Μύσται τελοῦμεν οἶκτους,
Οτε πᾶς χλοηφόροις
Ποίαις τέθηλε λήμαν,
Ζεφύρου δὲ δένδρεα πνοαῖς
Απαλοῖς κομᾶ πετήλοις.
Α δὲ δίγαμος κατ' οἴκους
Μερόπων θεσπιδόνων,
Τὸν Ιτυν ἐρᾷ δακρύοις Ατθὶς γόοις ἀηδών.

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertij gerens bacule vicem pedis,
Tremulum mihi suffulcias oro gradum,
Itérque dirigas, leuia & vestigia
Firmes pedum, possint vt inniti solo.
Age miser ex stratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque vmbratile,
Nigrámq; ab oculis excutiens caliginem,
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram serenam spiritu læto trahe,
Ter quinque prǽteriere nunc solidi dies,
A sole cùm procul in tenebris abditus
Incomposito in lecto cubãs distorqueor.
Adest animus, adest voluntas sæpius
Vt in pedes me coniiciam, fores petens,

Ψυχὴ μὲν ὧν μοι, καὶ θεοῦ θυμία πάρα,

PODAGRICVS.

D ΠΟ. ὦμοι πόνων ἀρωγὸν, ὦ τρίπου ποδὸς
Μοῖραν λελοιχὸς βάκτρον, ἐξέρμ δέ μου
Βάσιν τρέμουσαν, ἣ κατίθυνον τείβοι,
Ιχνος τε βαιὸν ὡς ὀπίσσω πέδῳ.
Εγκρε πλῆμον γῦα δεμνίων ἄπο.
Καὶ λάπτε μελάνθεμον πλὴν ὑπωρόφου στέγης.
Σκέδασον δ' ἀπ' ὄσσων νύχιον ἀέρος βάθος,
Μολὼν θύραζε, καὶ σοῖς ἡλίου φάος
Αθόλωτον αὖραν, πνεύματος φαιδρᾶς ἀπάσον.
Δέκατον γὰρ ἤδη τῦτο σοῖς πέμπτῳ φάει,
Εξ ἧς ζόφῳ σύγκλεισος ἡλίου δίχα,
Θύραις ἐν ἀστρώτοισι τείρομαι δέμας.
Βάσις ἀμείβειν ὅπῃ θύρας ὁρμὴν νόῳ.

Δέμας δὲ νωθὲν οὐχ ὑπηρετεῖ πόθοις.
Ὁμῶς δ' ἐπείγου θυμέ, γιγνώσκων ὅτι
Πτωχὸς ποδαγρῶν, ὡς ἐπαχθὴν μὴ αὐτὸν θέλῃ,
Καὶ μὴ δυνήται, τῶν ἐν νεκροῖς πίπτ.
Ἀλλ' εἶα.
Τίνες γὰρ οἵδε βάκτρα νωμῶντες χερῖν,
Κάρηνα φύλλοις Ἀκτέας καταστέφῃς·
Τίνα δαιμόνων ἀγέλαι κωμασταὶ χορεύ;
Μῶν Φοῖβε Παιὰν σὸν γεραίρουσι σέβας;
Ἀλλ' οὐ στέφονται Δελφίδος φύλλῳ δάφνης.
Ἢ μή τις ὕμνος Βακχείων κωμάζεται;
Ἀλλ' οὐκ ἔπεστι κισσίνη σφραγὶς κόμης.
Τίνες ποθ' ἡμῖν, ὦ ξένοι, βεβήκατε;
Αὐδᾶτε, χὤθεν τῆμερον λόγον.
Τίς δ' ἐστίν, ὦ φίλοι, λέξατ', ὦ φίλοι.

ΧΟ. σὺ δ' ὦν τίς, ἡμᾶς, ἢ τίνων, προσεννέπεις;
Ὡς γάρ σε βάκτρων καὶ βάσις μιμεῖται,
Μύστην ὁρῶμεν τῆς ἀμίκτου θεᾶς.

ΠΟ. εἷς εἰμι κἀγὼ τῆς θεᾶς ἐπάξιος.

A Sed corpus imbecille vota deserit.
Atenim propera mea mens, quoniam te non latet
Egena vita podagrici, qui cùm velit
Obambulare, non queat, viuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui veniunt huc qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis sunt Actææ:
Cuiúsve dæmonũ celebrant festũ chorũ?
An Phœbe Pæan numen extollũt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
B An fòrs canitur laus aliqua Bacchanaliũ?
Sed nõ adest signum comis hederaceum.
Age qui, vel vndénam venitis hospites,
Exponite nobis, veráque fateamini:
Et quam deam celebretis amici, dicite.
CHO. At tu quis es, vel vnde nos interrogas?
Vt enim baculus gressũsq; nobis indicãt,
Mysten videmus insuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego sum, deam non dedecens.

CHORVS. *Dimetri partim catalectici, partim acatalectici.*

ΧΟ. Ταὶ μὲν Κυθερίαν Ἀφροδίταν
Σταγόνων ποντίων ἀπ' αἰθέρος,
Ἀνεθρέψατο κόσμιον ἁμιγαὶ
Ἁλίοις ἐν κύμασι Νηρεύς.
Ταὶ δ' Ὠκεανοῦ πὰρ πηγαῖς
Ζηνὸς πὰρ θαλάμοισιν Ὀλυμπίου,
Λιθοκάλλεον δύρεσι κόλποις
Ἤγαγεν ἐπιθλίωτο Τηθύς.
Κορυφαῖσι δὲ κρατὸς ἐν ἀφθίτου
Ἐλόχευσε κόρας ἄτομον φυαὶ
Κεφαλίδας, μέγ' ἄειστος Ὀλυμπίων,
Ταὶ ἐγχεκύδιμον Ἀθάναν.
Ταὶ δ' ἡμετέραν θεὸν ὀλβίαν
Ὁ γηρὼν λιπαραῖσιν ἐν ἀγκάλαις
Πρώτην ἐλόχευσεν Ὀφίων.
Ὅτ' ἐπαύσατο μὲν σκότιον φάος,
Ἀνέτειλέ τε λαμπέτις ἠώς,
Καὶ παμφαὲς ἀελίου σέλας,
Τότε κὴ Ποδάγρας ἐφάνη χρώτος.
Ὅτε γὰρ λαγόνων σε τεχθεῖσα
Μοῖρα, Κλωθὼ τότ' ἔλουσεν,
Ἐγέλασεν ἄπαν σέλας ἠθανοῦ,
Μέγα δ' ἔκτυπεν οὐδὸς αἰθήρ,
Τὼ δ' ὑγλαγέτοις ἐν μαζοῖς,
Ἐνόλβως ἐθρέψατο Πλούτων.

C Venerem sacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam sémine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fábricam,
Iunóque coniunx & soror
Tonantis, vlnas candida,
Apud Oceani fontes vagis
In sinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summóque vertice cerebri
Est virginis interritam
Enixus indolem pater
Cœlestium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
D Primam cubitis Ophion senex
In delicatis protulit.
Cùm desiit tenebrosa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubárque lucidum
Solis, podagræ tum simul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parca statim Clotho abluit,
Totúsque risit ætheris
Fulgor, tonuítque serenum
Cœlum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipse Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat? A
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec vlla ſeta de ceruice vellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
Nec fruſta crudę paſcimur carnis boum.
Cùm vere florẽ tenuis vlmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra, clàm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauóſque nodos oſſium,
Talóſque, coxarúmq; vertebra, femora,
Manus, ſcapulas, & brachia, & imas artuũ
Cauernulas, tumidáſque digitorũ baſes,
Omnia vorat, depaſcitur, vrit, occupat,
Inflammat, emollit, dea donec iuſſerit
Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.

POD. Ergo vnus & ego, neſcius licèt, fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna veniat apparens dea,
Simúlq; cũ myſtis, & ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

Δαίμων φανῆτα, σιὼ δ' ἐγὼ μύσταις ὁμοῦ,

Dimetri.

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtrata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deũm mitiſſima,
Tuóſque benigna reſpice
Lætante lumine famulos,
Huiúſque veris tempore
Paulum dolores mitiga.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum, cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor, aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe vincere ſummus omnium
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apollíniſve filius Æſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere vires geſtiunt,
Omnémque turbant pharmacorum induſtriam:
Plantaginem terunt, apiíque ſemina,
Foliáque lactucarum, & agreſte peplion,

ΠΟ. Τίσι δ' ἐν τελεταῖς ὀργιάζῃ πρεσπόλοις; (ἀπὸ σώματος σιδάρου,
ΧΟ. Οὐχ αἷμα λάβρον προσχέομεν
Οὐ τευχὲς ἀφέτου λυγίζῃ τροφαῖσιν αὐχήν,
Οὐδὲ πολυκρότοις ἀγραύλοις πέπληγε νῶτα,
Οὐδ' ὠμὰ λακιστὰ κρέα σιτούμεθα ταύρων.
Ὅτε δὲ τελείας ἔαρι βρύῃ ὁ λεπτὸν αὐγος,
Καὶ πολυκέλαδος κόσσυφος ὑπὸ κλάδοισιν ἀδῇ,
Τότε δῆτα μελέων ὀξὺ βέλος πέπηκε μύσταις,
Ἀφανὲς, χρύφιον, δεδυκὸς ὑπὸ μυχοῖσι ῥίζων,
Β Πόδα, γόνυ, κνυτύλην, ἀγραύλους, ἰσχία, μηρούς, (καρποῦς,
Χεῖρας, ὠμοπλάτας, βραχίονας, κέρσνα,
Ἑδῶ, νέμεται, φλέγῃ, κρατεῖ, πυρῖ, μαλάσσει, (λύσῃ.
Μέχρις αὖ ἡ θεὸς τὸν πόνον ἀποφυγεῖν κε-
ΠΟ. Εἷς ἄρα κἀγὼ τῶ κατορχησαμένων
Ἐλαθον ἐπ' ἀρχῶν; φέρε γὰρ ἡκέτω ῥυθμὸς
Ὑμνων καπάρξω τὸ ποδαγρῶν ἄδων μέλος.

CHORVS.

C Σίγα μὴ αἰθὴρ, καὶ νηνέμους ἔχω,
Καὶ πᾶς ποδαγρῶν βύφημείτω.
Ἰδὲ προὸς θυμέλας κιννοχρὴς
Βαίνῃ δαίμων, σκίμπτων ἑᾶσιν ἐκτὸς ὁμιλίαν.
Χαίρεις μακάρων πολυθαρσοπάτη,
Καὶ σοῖς προσπόλοις ἵλαος ἔλθοις,
Ὄμμασι φαιδρῷ, δοίης δὲ πόνοις λύσιν ὠκείαν,
Ταῖς δ' εἰαεναῖς ὥραις.

PODAGRA.

D Τίς τλὰς αἰκίζῃ τὸν μὲ δεσσότην πόνων
Οὐκ οἶδε ποδαγρὰν, τὴν ὅτι ζοὸς θεοῖς;
Ἣν ὅτε λιβαίων ἀτμὶς ὀξυλάσκεται,
Οὔτε χυτὴν αἷμα βωμοῖς πῦρ' ἐμπύθοις,
Οὐ ναὸς ὅλβῳ πρεκρεμὴς ἀγάλμασιν.
Ἣν ὅτε Παιὰν φαρμάκοις νικᾷν δέδῃ,
Πάντων ἰατὴρ τὴν ὑφ' ἁρμονῷ θεῶν,
Οὐ πᾶς ὁ Φοίβῳ πολυμαθὴς Ἀσκληπιός.
Ἐξ ἧς γὰρ ἔφυν πρόσθεν αἰθέσπιος χθών,
Τολμῶσι πάντες τοὐμὸν ἐκβαλεῖν σθένος,
Κυκῶντες ἀεὶ φαρμάκων τεχνήματα.
Ἄλλος γὰρ ἄλλῳ ἐπ' ἐμὲ πειρᾶται τρόπῳ·
Τείνουσιν ἀρνόγλωσσα, κἠλίνα μοι,
Καὶ φύλλα θριδάκων, κἠ νομὴν αἰδράχνην,

Αλλοι σεφσιον, οἱ δὲ ποταμογείτονα,
Αλλοι κνίδας τείρουσιν, ἄλλοι σύμφυτον,
Αλλοι φακοὺς φέρουσι τοὺς ἐκ τελμάτων,
Σταφυλίνον ἔφθον, οἱ δὲ φύλλα Περσικῆς,
Υοσκύαμον, μήκωνα, βολβούς, σίδην,
Ψύλλιον, λίβανον, ῥίζαν ἑλλεβόρου, νίτρον,
Τῆλιν μετ' οἴνου, γυρίνιν, κολλάμφακον,
Κυπαρισσίνην κιττίδα, γύρινον χρόνιον,
Κεφμοῦς ἀπέφθου φύλλα, γύψον ἐκ Γάρου,
Σπυρίθους ὀρείας αἰγὸς, αἰθέρος κόπρον,
Ἄλφιτα κυάμων, ἄνθος Ασίου λίθου.
Ἐχῖσι θρῴους, μυγαλᾶς, σαύρας, γαλᾶς,
Βατράχους, ὑαίνας, τραγελάφους, ἀλώπεκας.
Ποῖον μέταλλον ἀπέπειρα τοιοῦτος;
Τίς ἀχὶ χυμός; ποῖον ἀδένδρου δάκρυ;
Ζώων ἀπόντων ὀστᾶ, νεῦρα, δέρματα,
Στέαρ, αἷμα, μυελός, ἔρος, ἀπόπατος, γάλα.
Πίνουσιν οἱ μὲν, ὃ δὲ τεττάρων ἄκος,
Οἱ δὲ, ὃ δ' ὀκτώ· ὃ δ' ἑπτά, πλείονες.
Αλλος δὲ πίνων τὸν ἱερέα, καθαίρεται.
Αλλος ἐπ' ἀοιδαῖς ὑπνώττων, ἐμπαίζεται.
Ιουδαῖος ἕτερον μῶρον ἐξάδων λαβών.
Ο δὲ, θεραπείαν ἔλαβε τοῦτ' ἐκ τῆς κρήνης.
Ἐγὼ δὲ τούτοις πᾶσιν οἰμώζειν λέγω,
Καὶ τοῖς ποιοῦσι ταῦτα, κἀμὲ πειρῶσί με,
Εἴωθ' ἀπόντων μᾶλλον ὀργιλωτέρα.
Τοῖς δὲ φρονοῦσι μηδὲν αἰτίζουσι ἐμοὶ,
Ἥπιον ἔχω νοῦν, εὐμενής τε γίγνομαι.
Ο γὰρ μεταλλεὺς τῶν ἐμῶν μυστηρίων,
Πρῶτον μὲν εὐθὺς εὐστόμως διδάσκεται,
Τέρπων ἀπόντας, εὐτραπέλοις λέγων λόγοις.
Πᾶσιν δ' ὀρᾶται μετὰ γέλωτος, καὶ χρότου,
Οτε ὅπου λουτρὰ φερόμενος βαδίζεται.
Ατιτυτὸς γὰρ, ὡς εἶπεν Ομηρος, ἥδ' εἰμ' ἐγὼ,
Βαίνουσ' ἐπ' ἀνδρῶν κρᾶτα, κἀ βάσις ποδῶν
Απαλὰς ἔχουσα, τοῦτ' ὀ τοῖς πολλοῖς βροτοῖς,
Ποδάγρα καλεῖται, γιγνομένη ποδῶν ἄγρα.
Αλλ' εἶα μύσται πρῶτος ὀργίων ἐμῶν,
Γεραίρετ' ὕμνοις τὸν ἀνίκητον θεάν.

A Et marrubium, amnicolámque potamogeitona.
Alij Cnidas terunt, alíque ſymphyton,
Lentes alij de ſtercore lectos illinunt.
Hos cocta paſtinaca, foliáque perſica,
Hyoſcyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortéxque pomi punici, malicorium,
Et pſyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et mixta vino telis, & collamphacos,
Et gyrine, ſimúlque galla cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atque braſſicæ
Crudæ folia, gypſus gari liquaminis, [nis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, fimus homi-
B Farina fabarum, flos quoque lapidis Aſij.
Alij rubetas, quíque vocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, vulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis nõ probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lacryma eſt arbo-
Animaliũ omniũ oſſa, nerui, tergora, [rũ?
Adeps, cruor, medulla, lotiũ, merda, lac.
Bibunt alij numero quaterno pharmacũ,
Alij per octo, pérque ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram, repurgari ſtudet,
Aut carminibus animũ adhibẽs illuditur.
C Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impe-
Et ſic facientibus vel irritantibus [ro:
Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui verò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidẽ ſtatim bona verba dicere
Docetur, oblectaréque ſalibus & iocis
Dictíſque facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cùm geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus, fit & voluptas omnibus.
D Aten enim quam dixit Homerus, illa ſum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: veruntamen
Plerique me mortaliũ podagram vocant,
Quoniam pedum captura ſum, ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ, qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapeſtici.

Αδαμάντινον ἦθος ἔχουσα κέρσα,
Πολυσθενές, εὐβουλόθυμε θεά,
Κλῦθε σῶν ἱερῶν μεθόπτων ἐνοπάς,
Μέγα σὸν κράτος ὀλβιόφρον Ποδάγρα.

E O nympha, ingeniũ adamãtinum habẽs,
Multipotens, animo dea valido,
Audi vota tuorum ſupplicum,
Magna potentia, vis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,

Quam Iouis horret pernix telum,
Quámque profundi fluctus pelagi
Trepidant, quam quoque trepidat, ſceptra
Quj gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis, lectigrada,
Curſiuetans, talorum tortrix,
Calcicrematrix, malehumitanga,
Oſſitremenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

A Ταὶ καὶ Διὸς ὠκὺ πέφευγε βέλος,
Τεμμὲξ δέ σε κύμαθ' ἁλὸς βαθείης,
Τεμμὲξ βασιλὰς ἀέρων αἴδας,
Επιδεσμοχαρὲς, καλλακινοβατὲς,
Κωλυσοδρόμα, βασσιαγραγάλε,
Σφυροστροπιπύρα, μογισαμεδάφα,
Δοιδυκωφίβα, γονυκλαυσαγύπνα,
Πεεικοινδυλοπωροφίλα,
Γονυκαμψιπίκρτε Ποδάγρα.

Trimetri Iambici. *PERSONAE.* NVNCIVS. PODAGRA. MEDICI. TORTORES.

NVN. Domina, peropportuna te fers obuiam:
Audi, neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed ſocia verbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates, vt ſtatueras, vndique
Lento pede veſtigans, tibi ſcrutabar domos
Cunctas, vt aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret:
Alió ſque tuarum vi manuum ſat repperi
Regina domitos, mente bona quieſcere.
Iſti ſed audaces duo, confidentia
Freti ſua, non deſierunt dicere
Ac deierare, vim tuam venerabilem
Non eſſe, ſed exortem volunt mortalium
Te generis ac vitæ. Religans igitur pedes
Mox faſciis, vehemẽter approperãs, die
Iam denique quinta veni, laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſij.

B Δέσποινα, καιρίῳ γὰρ ἐπέστησας ποδί,
Ακουε, ἔπος γὰρ οὐκ ἐτώσιον φέρω.
Αλλ' ἔστι πρᾶξις τῶν λόγων σοι ἔμπορος.
Εγὼ γὰρ, ὡς ἔπαξας, ἠρέμῳ ποδί,
Πόλεις ἰχνεύων, πάντας ἠρευνων δόμους,
Μαθεῖν ποθῶν εἴ τις σὸν ὑπερᾷ κράτος,
Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἤσυχον εἶδον φρένα,
Νικωμένων ἅπασα σαῖς βίαις χερσῖν.
Δύω δὲ τὼ δὲ φασὶ τολμηρὼ θράσει,
Εφεξῆς λοιοῖσι, κατωμύτοις,
Ως οὐκ ἔστ' σὸν κράτος σεβάσμιον,
Αλλ' ἐκβολον βροτῶν σε θήσουσιν βίᾳ.
Διόπερ κραταιὰς συνοχμάσας δεσμῷ πόδα
Πεμπταῖος ἥκω, σάλπιγξ ὀξυτάτας δύο.

PODAGRA. Quàm ſubitus ades ô nuncie velociſſime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris, explica
Claréque refer, vt celeritatem intelligã.

ΠΟ. ὡς ταχυπνὸς ἔπλης ἀγγέλων ὠκιστέ μοι·
Τίνος δὲ καὶ γῆς θεία διεβάτου λιπὼν,
Ηκεις; σαφῶς μύησον, ὡς ἴδω τάχος.

NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoque, luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter vbi confeci grauibus veſtigiis,
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Itúque ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricã & planam viã,
Dum propero progredi, ſolutũ retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat, æger vt feſſum gradus
Deficeret: inde laſſus omni corpore,
Latam quidẽ, aſt tutam minùs inſiſto viã,
Variis & hinc & inde me vehiculis
Vt currerem, cogentibus & vrgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnẽ pedem,

ΑΓ. πρῶτον μὲν ἔλιπον πέντε βαθμοὺς κλίμακα,
Ξύλων τρέμουσάν μ' ἁρμογαῖς,
Οθεν με δέχεται κορδυβαλλώδες πέδον,
Σκληροῖσι παρσοῖς αἰτερῴδον χθόμασιν.
Οπερ διαβὰς ἴχνεσιν ἀλγεινοῖς ἐγὼ,
Εστρωμένην χάλιξιν εἰσέβην ὁδὸν,
Καὶ δυσπάτητον ὀξέσι κέντροις λίθου.
Μεθ' ἣν ὀλίσθῳ πρεπεσὼν λείας ὁδοῦ,
Εσπευδον εἰς ὃ πρόσθε, διάλυτος δέ μου
Εσυρεν ὀπίσω πηλὸς ἀσθενῆ σφυρά,
Διῆς φρονοῦντι, νόστος οὐ μελὼν ἱδρώς
Ερρέ, βάσιν μου ζάθρει οὐλυομένην.
Οθεν με δέχεται πολὺ δίμας κεκμηκότα,
Πλατεῖα μὲν κέλευθος, ἀλλ' οὐκ ἀσφαλής.
Τὰ μὲν γὰρ ἔνθεν, τὰ δ' ἐκεῖθεν ὀχήματα,
Ηπειγεν, ὠθίζοντα, ἔσπερχε πρέχειν.
Εγὼ δ' ἐνώθουν θεὸν ἐλαφρὰ κουφίζων πόδα,

Δόγμιος ἔβαινον εἰσόδου πέζαν τενὶ ῳ,
Εως ἁπήνη τῶν δραμεῖν ἔσχίλατος.
Μύστης γὰρ ὢν σὸς, ἅρμ' ἐχὼ τρέχειν οὐκ ἔσθενον.
ΠΟ. οὐκ εἰς μάτην θέλητε τῶν ἔξις
ἥ δέ σοι
Ορθῶς πέπραγται, τῇ ὑ σῇ τῶν θυμίᾳ
Ισαμι τιμῆς ἀντισηκώσω χάριν.
Ἐγω δέ σοι δώρημα ξυμπέρες τόδε,
Ἐξῆς τελετὰς πειράσῃ κνύφων πόνων.
Υμεῖς δὲ μιαροὶ, καὶ θεοῖς ἐχθίστατοι,
Τίνες ποτ' ὄντες, ἢ τίνων πεφυκότες,
Τολμᾶτε Ποδάγρας αἵματι μιλτῶσαι κράτη;
Τῆς ἀνδρὸς ὁ Κρονίδας οἵδε νικήσας βίαν;
Λέγετ' ὦ κάκιστοι, ἐς γὰρ ἥρώων ἐγὼ
Εδάμασα πλείστους, καί γ' ὑπέστασαν ζφοὶ,
Πείσμασι ποδάρκης, ποδαγὸς ὢν, σκληρύ-
ξετο.
Εθανε δ' Αχιλλεὺς ποδαγὸς ὢν, ὁ Πηλέως.
Ο Βελλεροφόντης ποδαγὸς ὢν, σκαρτερῷ.
Θηβῶν ἀνασσεν Οἰδίπους, ποδαγρικῶν.
Εκ τῶν Πέλοπος δῶν, ποδαγρικὴν ἦν ὁ Πλησθένης.
Ποίαντος υἱὸς ποδαγρικῶν, ἦρχε στόλου.
Αλλος ποδάρκης Θεσσαλῶν ἰῶν ἡγεμών.
Ος ἐπὶ σφ' ἔπεσε Πρωτεσίλαος σὺν μάχῃ,
Ουμος ποδαγρικῶν, ἢ πονῶν, ἦρχε στόλου.
Ιθάκης ἄναξ τὰ Λαερτιάδου Οδυσσεὺς
Εγω κατέπεφνον, οὐκ ἄχυρα τευχόμενος.
Ως ὄντι χαιρήσοντες, ὦ δυσδαίμονες,
Ισην παθητε κόλασιν οἷς δεδράκατε.
ΙΑ. Συῤῥοι μὲν ἐσμεν, ἐκ Δαμασκοῦ
τῆς γλυκύ,
Λιμῷ δὲ πολλῷ καὶ πενίᾳ κεκαυμένοι,
Γῆν καὶ θάλασσαν ἐφέπομεν πλανώμενοι.
Εχομεν δὲ χρῖσμα παντοδώρητον τόδε,
Εν ᾧ πεπηγότες μένομεν ἀλγεινῶν πόνους.
ΠΟ. πόθεν δὲ χρῖσμα, καὶ τίς ἡ σκευή;
φράσον.
ΙΑ. μύστης με σιγᾶν ὅρκος, οὐκ ἐᾶ φράσαι
Καὶ λοίσθια θνήσκοντος ἐντολὴ πατρός.
Ος ἔπαξε κεύθειν φαρμάκου μέγα σθένος,
Ο καὶ σὲ παύειν οἶδεν ἡγεμονεύον.
ΠΟ. εἶτ', ὦ κατάρατοι, καὶ κακῶς
ὀλούμενοι,
Εστιν τις ἐν γῇ φαρμάκου δρᾶσις τόση,
Ο χρῖσθεν οἵδε τὼν ἐμὼν παῦσαι βίαν;
Αλλ' εἶα, τῶν δὲ σύμβασιν σωθῶμεθα,

A Transuersus occursum fugies, cessi loco,
Donec citis quadriga transiret rotis.
Mystes enim tuus nequibam currere.
POD. Non gratis hæc rectè tibi res gesta sit,
Mi nuncie: tuæ nanque promptitudini
Parem rependam gratiam pretio pari.
Atque hoc adeò gratũ tibi sit præmium,
Posthac triennio semel modò leues
Tentare te nostros dolores perferam.
Sed vos sceleſti, diis & inuisissimi,
Quinam vel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius superare vim nequit Saturnius?
Heus dicite pessimi: quoniam heroas ego
B Quãplurimos domui, sapientes vt sciunt:
Priamus pede celer ille, canitur podagricus. *Heroës podagrici.*
Periit Achilles podagricus ille, Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.
Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Plesthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus,
Dux præfuit classi: fuit & alius celer
Dux Thessalorũ, qui simul atque prælio
C Victus ceciderat Protesilaus, præfuit
Classi, podagricus licèt & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyssem, ego, non spina necuit trigonos.
Nunquã ergo gauisuri ô calamitosissimi,
Pœnam patiamini meritis vestris parem.
MED. Syri quidem genere Damasceni sumus:
Multa fame verò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, vagi.
Habemus autem quod pater vnguentum dedit,
Per hoc mala consolamur ægrotantium.
D POD. Cedo, quod vnguentum? quis illius habitus?
MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non sinit,
Nec vltimum morientis edictum patris,
Qui iussit hanc celare nos vim pharmaci,
Quod sæuientem te quoque scit compescere.
POD. An igitur, ô execrabiles, malè perditi,
Vllius vsquam tanta vis est pharmaci,
Meam quod inunctum vim sciat compescere?
Sed sine, paciscamur age tali fœdere,

Et experiamur ánne virtus pharmaci
Futura sit superior, an flammæ meæ.
Huc ô seuera statim vndique conuolãtia
Tormenta, præsides meæ vesaniæ,
Ocyus adeste, túque soleas infimas
Pedum, sub ipsos vsque digitos vrito,
Tu calcibus insili, profundam tu riges
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At vos manuum repentè flectite digitos.
TOR. En imperata singula tibi fecimus.
Iacent, miserique clamitant grauissimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.
POD. Nunc agite, ô hospites, videamus optimè,
An illitum vos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam si palàm aduersum fuerit illud mihi,
Mundum relinquẽs, abditos terræ sinus
Subibo, & infimos abyssos Tartari,
Obscura & ignota omnibus mortalibus.
MED. En vnximus, leuat neque dolores tamen.
PODAGRICVS. Heu proh dolor, heu tabesco miser atque pereo.
Omnia populatur membra mea cæcum malum.
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non vlla sic procella sæuit æquoris,
Non impetuosi tanta vis est turbinis.
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num virus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere: nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuũ:
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.
POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet:
Et norit vnusquisque me solam omnium
Illacrymabilem & immedicabilẽ deam.

A Καὶ πειράσωμεν εἴτε Φαρμάκου σθένος
Υστερον πέφυκεν, εἴτ' ἐμοὶ φλόγες.
Δεῦτ', ὦ σκυθρωποί, πόνων ἔφοροι τρομεραί,
Βάσανοι, πρέσβεις τῶν ἐμῶν βακχευμάτων,
Πελάζετ' ἄσσον. καὶ σὺ μὲν ποδῶν ἄκρους
Φλέγμαινε ταρσοὺς δακτύλων ποδῶν ἄχρι.
Σὺ δὲ σφυγῶν ἔμβαινε, σὺ δὲ μηρῶν ἄπο,
Ες γόνατα λῆξε πικρῶν ἰχώρων ῥάθος.
Υμεῖς δὲ χειρῶν δακτύλους λυμήζετε.
ΠΟ. ἴσῃ, ὡς ἔταξας, πόνα σοι δεδράκαμεν.
Κῆται βοῶντες οἱ παλαίπωροι μέγα,
Απόνητα γῦα τοῖς βολῇ τρεπλήμενοι.
B ΠΟ. Φέρετ', ὦ ξένοι, μάθωμεν ἀτρεκέστατον,
Εἰ χρηστὸν ὑμᾶς Φάρμακον τόδ' ὠφελῇ.
Εἰ γὰρ σαφῶς τόδ' ἔστιν ἀντίξοον ἐμοί,
Λιποῦσα γαῖαν, εἰς μυχοὺς εἶμι χθονός,
Αϊδος, ἀφανὴς, πύματα Ταρτάρου βάθη.
IA. ἰδού, κέχρισαι, κοὐ χαλᾷ φλογμὸν πόνων. (μη,
ΠΟ. Οἴμοι, παπαῖ γε, πίεσμαι, δύλλυ-
Απόλλ πέπρωμαι γῦρον ἀσχάτῳ κακῷ·
Οὐ Ζεὺς κεραυνοῦ τοῖον αἴωρῇ βέλος,
Οὐδεὶς θαλάσσης τοῖα μαίνεται κλύδων,
Οὐδὲ τροχιτὴ λαίλαπος τόση βία.
C Μὴ κάρχαρόν πορθεῖ με δῆγμα Κερβέρου;
Μὴ πὶς ἐχίδνης ἰὸς ἀμφιβόσκεται,
Η δηλητηρίας ἰχῶρ Κενταύρου πέπλος;
Ελέαιρ' ἄναξ, Φάρμακον γὰρ ὅτ' ἐμὸν,
Οὔτ' ἄλλο, δυνᾷ σὸν ἀναχαιτίσαι δρόμον,
Τηφοῖς δὲ πᾶσιν, πᾶσι νικᾷς θεοῖς.
ΠΟ. παύσασθε βάσανοι, καὶ πόνους μειώσατε
Τῶν μετημοιωτῶν εἰς ἐμὲ τὸν ἔμπλεων.
Γιγνωσκέτω δὲ πᾶς τις, ὡς μόνη θεῶν
Ατεγκτος ἔσομαι, Φαρμάκοις ὃ πείθομαι.

Hexametri μέτρου & Anapæstici Dimetri. CHORVS.

Non vis Salmonei, contendere cum tonitribus
Ausa Iouis, pœnas euadere salua potuit:
Verùm animo repressa, repentèque fulmen Dei
Fumigero stygias detruditur icta sub aquas.
Nec satyrus Phœbo congressus Marsya [tulit

D Οὔτε Διὸς βεγνατᾶς, Σαλμωνέος ἤεισεν βία,
Αλλ' ἔθανε φολόεντι δαμεῖσα θεοῦ φρένα βέλῃ.
Οὐκ ἐείσας ἐχθρὴ Φοίβῳ Σάτυρος Μαρσύας,

Αλλὰ λιγὺ φαίρῃ κείνου ἀεὶ δέρμα πίτυς. A Inde voluptatem, cùm diripit vndique cutem

Πέπθος ἀείμνηστον δ' ἔειν τοκὰς ἔσχε Νιόβη, Pythius illius, non præmia grata referens
Αλλ' ἔτι μυρομένη, τετηκέϊ πολὺ δάκρυ Σιπύλῳ. Litis habet memorem, luctu quoque fœta Niobe,
Μαιονία δ' ἀράχνη Τειτωνίδος ἤλυθεν εἰς ἔριν· Nanque & adhuc lugens Sipylum, rigat vda lacrymis
Αλλ' ὀλέσασα τύπον, καὶ νῦν ἔτι νήματα πλέκει· Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada vocat
Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat.
Οὐ γὰρ ἴσον μακάρων ὀργαῖς θράσος ἐστὶ μερόπων, Impar enim est diuorum affectibus humana vis:
Ως Διὸς, ὡς Λητοῦς, ὡς Παλλάδος, ὡς Πυθίου. Vt Iouis, vt Latonæ, vt Pallados, vt Pythi.
Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
Ηπιον ὦ πολύδημε φέρεις ἄλγημα Πο B O celebris, cunctísque locis dea nota podagra,
δάγρα, Férq; leues, & acutos, & breuiter noxios
Κοῦφον, ἐλαφρὸν, ἄδριμυ, βραχυλαβὲς, αὐάδυνον, Absque dolore, nec intolerabiliter, bene suos
Εὔφορον, ἄλυκτον, ὀλιγοδρανὲς, ἀτρεῖπατον. Qui teneant fines, sint exiguúmq; validi,
Quíque gradum non impediant facientibus iter,
Πολλαὶ μορφαὶ τῶν ἀτυχούντων, Multæ sunt formæ miserorum,
Μελέται δὲ πόνων, καὶ ὁ σιωπῆς Sed podagricos soletur morbi
Τοὺς ποδαγρῶντας τρόπος μυθίσω. Exercitium & consuetudo.
Οθεν θύμως, ὦ συναύκλητοι, λήσθε Quare æquanimiter nobiscum
Πόνων, εἴ πα δοκεῖτ' οὐκ ἐτελέσθη, O quotquot in hac estis naui,
Τοῖς δ' ἀδοκήτοις πόδα λῦρεν θεός, Cruciatus ex animo eiicite.
Πᾶς ἀνεχέσθω τῶν παρόντων, Quòd si quæ placeant, non fiunt,
Εμπαίγμονος, καὶ σκωπτόμενος, Et iter non placitis dij inueniunt,
Τοῖον γὰρ ἔφυ τόδε τρῶγμα. Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi rideríque feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

Ω Κ Υ Π Ο Υ Σ.

Ωκύπους, Ποδαλφείου καὶ Ασασίας υἱὸς ἐγένετο, κάλλει καὶ δυνάμει διαφέρων, γυμνασίων τε καὶ κυνηγεσίων μη ἀμελῶν. πολλάκις δὲ θεωρῶν τοὺς ἐχομένους ὑπὸ τῆς ἀτέγκτου Ποδάγρας, κατεγέλα, φάσκων, μηδὲν ὅλως εἶναι τὸ πάθος. ἡ θεὸς δέ νιν ἀγανακτεῖ, καὶ διὰ ποδῶν εἰσέρχεται. τὸν δ' οὐ πόνως φέροντος, καὶ ἀριυμύου, ὕστερον ὅλως ἥψατο ἡ θεός. Η μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος, ὑπόκειται ἐν Θήβαις. Ο δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐκ ὑπερχρονίων ποδαγρῶν, συνελεγχόντων τὸν Ωκύπουν. Τὸ δὲ δράμα, τῶν πάνυ ἀρχαίων. Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα, Ποδάγρα. Ωκύπους. Τροφός. Ιατρός. Πόνος. Αγγελος. Περιεργάζεται δὲ ἡ Ποδάγρα.

OCYPVS. Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalirij & Asiasiæ filius fuit, pulchritudine ac viribus præstans, gymnasiorúmque & venationum in primis studiosus. Hic cùm sæpe videret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes iuuenis inuadit. Qui cùm ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tan- *Mimesis est Græcorum grammaticorũ, qui huiusq*

modi inscriptiones fabularũ præmittũt: vt apud Euripide, Aristoph. &c, videre licet.

dem à dea totus proſternitur, & ſupinus decumbit. Scena quidem ſiue actio fabulæ apud Thebas eſſe intelligitur. Chorus autem ex popularibus eius loci podagricis conſtituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguunt. Fabula eſt ex iis quæ pro valde vrbanis habentur. Interlocutores fabulæ ſunt, Podagra. Ocypus. Nutritor. Medicus. Labor. Nuncius. Proloquitur autem podagra. Poëma imperfectum & mendoſum eſt, &, vt Eraſmus addit, ne micam quidem Lucianici ſalis habens.

PODAGRA.

GRauis hominibus, & inauſpicati nominis
Podagra vocor, mortalibus dirum malum:
Quæ vinculis adſtringo neruorum pedes,
Ingreſſa clâm ſub artuum compagines.
Ridere verò ſoleo eos quos torqueo,
Dum proloqui veram mali cauſſam haud volunt,
Aliámque fictam in promptu habent, qua ſe tegant.
Quilibet enim ſe decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter alliſũ pedẽ
Dũ dictitat, verãque cauſſam ſupprimit.
Quod enim ipſe celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòſt tamen:
Ac tum domitus, veróque nomine me vocans,
Geſtatur ab amicis, triumphus omnibus.
At verò ad hanc rem adiutor eſt Labor mihi:
Neque enim ſine hoc ego ſola quicquam potueto.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cùm ille cauſſa ſit omnibus
Malorũ, & omnes excruciet, nemo tamẽ
Inceſſat ipſum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita eſt dementia)
Me proſequuntur imprecationibus,
Quaſi hoc mea modo effugere poſſint vincula.
Verùm quid iſta nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad vos, proloquor,
Irã euomens hãc intus omnẽ, vt eſt, meã?
Nam curſor hic (ſi diis placet) generoſus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contẽnit, & nullam eſſe me demens ait.
Ego autem, vt mulier, ira acerbè percita,
Illum viciſſim acerbo & immedicabili
Adorta malo, vt mos eſt meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidẽ dirus labor locũ eũ tenet,
Plantámq; terebrat infimã ſtimulis ſuis.
At ille, ceu curſu aut palæſtra offenderit
Pedẽ, magiſtrum decipit, miſerũ ſenem,
Sed bilioſum ægrè mouens captũ pedem
Progreditur infelix domo ipſus huc foras.

Εἰνὴ μὰν ὦ θεσπῖσι, καὶ δυσώνυμος
Ποδάγρα κέκλημαι, δεινὸν αἰθεσποις πάθος,
Δεσμῶ δὲ νωθείνοισι τοὺς πόδας θέχοις,
Ἀρθρῆσιν εἰσδραμοῦσα μὴ νοσμῶν.
Γελῶ δὲ τοὺς πλημμύρας ὑπ' ἐμοῦ,
Καὶ μὴ λέγοντας ἀπεκὴ τῆς συμφορᾶς,
Ἀλλ' εἰς ματαίαν τροφάσιν ἐξηκεν ὠθύει.
Ἅπας γὰρ αὐτὸν ἔκνολος ψευδόμενος,
Ὡς ἐστράφην, ἢ τροχὸς ἐπὶ βάσιν,
Λέγει φίλοισι. μὴ φέρουσα τὴν αἰτίαν,
Ὃ μὴ λέγει γὰρ, ὡς δοκῶ λαθεῖν τινάς,
Χθὲς δέ γ' ἕρπων μείνυς κἀν μὴ θέλη.
Καὶ τότε δαμασθεὶς, ὀνομάσας μου τοὔνομα,
Πᾶσι θρίαμβος ἐμβεβάσακται φίλοις.
Πόνος δέ μοι συνεργὸς ἐστὶ τῇ κακῇ·
Ἐγὼ γὰρ οὐδὲν εἰμὶ τούτου δίχα μόνη.
Τοῦτ' οὖν δάκνει με, κ' φρενῶν καθάπτεται,
Ὅτι τὸν ἅπασιν αἴτιον πόνον κακῶ,
Οὐδεὶς κακῶν ὑργῆς λοιδορεῖ βλασφημίας,
Ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ πέμπουσι δυσφήμους ἀρὰς,
Ὡς δεσμὸν ἐλπίζοντες ἐκφυγεῖν ἐμόν.
Τί ταῦτα φλυαρῶ, καὶ λέγω τίνος χάριν
Παρῆμι, μὴ φέρουσα τὴν ἐμὴν χολήν;
Ὁ γὰρ δόλων ψευδὴς ὁ θρασὺς Ὠκύπους,
Φθονεῖ καθ' ἡμῶν, μηδὲν εἶναί με τι λέγων.
Ἐγὼ δ' ὑπ' ὀργῆς, ὡς γυνὴ δεδηγμένη,
Ἀντέδακα τῶν ἀθεράπευτον βύσσχως,
Ὡς ἰὼ ἔθος μοι κοὐδύλου ποδὸς τυχεῖν.
Ἤδη δ' ὁ δεῖλος πόνος ἔχει λεπτὸν τόπον,
Καὶ τὴν βάσιν νυγμοῖσι τρυπᾷ τὴν κάτω.
Ὁ δ' ὡς δρόμοισιν ἢ πάλῃ πλήξας ἴχνος,
Πλανᾷ γέροντα παιδαγωγὸν ἄθλιον.
Καὶ κλεψίχολον πόδα τιθεὶς ἰχνευμόνα,
Δύσηνος αὐτὸς ἐκ δόμων προσέρχεται.

ΩΚΥ. πόθεν δ' ὁ δριμὺς κἀπὸ ποδῶν σοὶ πρὸς ἐμὲ
Ἀπροσμάτιστος, ἄλεκτος, ἄσαρκος πόνος;
Τείνω δὲ νεύρων οἷα τοξότης ἀνὴρ,
Βέλος ὅταν πέμπων, καὶ λέγειν διάσχεται,
Τὸ τῶν πονούντων ἔσχατον συνοχεῖ χρόνῳ.
ΤΡΟ. ἔπαιρε σαυτὸν, ὦ τέκνον, καὶ κούφισον,
Μή πως με πίτνων, καταβαλὴς σὺ χωλὸς ὤν.
ΩΚΥ. ἰδοὺ κρατῶ σε δίχα βάρους, κἀπειθόμην,
Καὶ τὸν πονοῦντα πόδα πρὸς, καὶ καρτερῶ.
Νεωτέρῳ γὰρ αἶχος ἐν παισὶν ἀεὶ,
Ὑπηρέτης ἀδυνάτου γηγύζων γέρων.
ΤΡΟ. μὴ, μή τι δῶτα, μῶρε, μή με καρτόμει.
Μή μ' ὡς νέος κόμπαζε, τῦτ' εἰδὼς, ὅτι
Ἐν παῖς ἀνάγκης πᾶς γέρων ἐστὶ νέος.
Πείθου λέγοντι· δὸς χέρας δὴ ξυναστάσω,
Εἰμὶ δ' ὁ πρέσβις, σὺ δ' ὁ νέος πίτνῃς χαμαί.
ΩΚΥ. σὺ δ' εὖ σφαλὴς, πίτνωνγε ἄπονος ὢν γέρων.
Παθήματα γὰρ ἐν γέρουσι πρέπεται.
Παῖξις δὲ τοῦτοις οὐκέτ' ἔστιν ἔντονος.
ΤΡΟ. τί μοι σοφίζῃ, καὶ λέγεις οἵῳ τρόπῳ
Πόνος τοσῆλθε σοῦ ποδὸς χαλίαν βάσιν;
ΩΚΥ. δρόμοισιν ἀσκῶν, καὶ σφαῖραν ὡς πρὸ ποδὸς,
Τρέχων ἔσφλασ', καὶ συνεμίχθην πόνῳ.
ΤΡΟ. πάλιν τρέχ' ὅστις εἶπον, ἢ καὶ θήμυθος,
Πώγωνα πλὴν κουρέων ἐν ὠλέναις.
ΩΚΥ. ὀκνῶ παλαίων ὡς θέλων προβάλλειν
Βαλεῖν, ἐπλήγην. τῦτο δὴ πίστευέ μοι.
ΤΡΟ. ποῖος γραπιώτης γίγονας, ἵνα προβάλλῃ
Βάλλων σὺ πληγὰς; ὡς ἐκυκλοῦς ψευδολογῶν;
Τὸν αὐτὸν ἡμᾶς εἴχομεν λόγον ποτὲ,
Μηδενὶ λέγοντες τλὴν ἀληθῆ φίλων.
Νεῦ δ' εἰσορᾷς ἀπηνῆ δὴ
Ὁ πόνος δ' ἐλελίζας ἐμμελῶς δρασυτρόφῳ

OCYP. Vnde autem acerbus iste per pedes mihi
Sine vulnere improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo verò neruum, vt arcũ olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogítque tandem vis iniqua proloqui.
Cedit dolentium vltimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipsum quæso fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronũ solo.
OCYP. En teneo te absque pondere, & tibi pareo:
Ægro pedi insistens, doloremque opprimens.
Nánque iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
NVTR. Ne ne quid huius stultè ne mihi obiice,
Ne fastuosè me lacesse vti iuuenis,
Illud sciẽs, quòd iuuenis est quiuis senex
Quoties necessitas & opus hoc postulãt:
Ac crede dicenti, vltimũ hoc si subtrahã,
Strabo senex, at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cùm nullus etiã te premit.
Siquidẽ parata in sene volũtas sẽper est,
Sed res & opus haudquaquam in eo itidem vigent.
NVTR. Quid hæc sophisticando ineptias agis?
Quin potiùs vnde morbus hic cauam pedis
Adúsque plantam venerit tibi, disseris?
OCYP. Dum cursitando exerceo, me, atque ibi leuem
Pono pedem, currẽs retorsi, atque incidi
In hoc malũ, implicitus dolore quo vides.
NVTR. Denuo igitur curre, vti monebat qui sedet,
Bàrbámque sub tonsore vellit hispidus.
OCYP. Ergo vbi palæstra exerceor, [1] parembolam
Dum iacere luctãdo volo, hãc plagã tuli.
Hoc vtique tãdem credere volo te mihi.
NVTR. At qualis ipse miles es, cedo, vt iaciens
Parembolã, percussus hanc plagã feras?
Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo veritatem amico nemini.
At nunc vides vt cuncta [2] labor.
Quassánsque facilè intorquet huc illuc

1 *De hoc loco Erasmum vide in prouerbio: Curre denuo. Quid parembole inter palestritas proprièsit, alibi nõ reperio. Videtur tamen aquinuocatione hic vti, & priore loco tacitam & subdolam luctãtium interstitionem pedũ significare, posteriore autẽ vel vallũ, vel cohortem aut manũ subsidiariam, quæ in ipsa pugna cæteris ordinibus inseritur. de qua significatione Suidas & Hesychius meminerunt, & Pollux quoque.*

2 *Haud scio an hic quoque desit quippiã cùm posteriora verba à choro magis, quã à nutritore fieri videãtur. & Medicus quoque postea non vnum, sed multos cõpellas.*

MED. At vbi, vbi reperiam inclytum Ocypum viri,
Ex pede laborantem, & vacillantẽ gradu?
Medicus enim cùm sim, ex amico quopiam
Audiui eum vehementer affici malè
Dolore, qui consistere pede ipsum haud sinit.
Sed ipsus hic prope iacet ante oculos meos,
Stratus supino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid istud Ocype? dic mihi forsan,
Si fortè enim cognôro, forsan remedium
Adhibebo tam sæuo dolori, atque istius
Tantã mali caussã leuabo scilicet. [che,

Id est seruator: sic enim demulcendi caussa medicum vocat. & Soterichus à Soter deductitium est, alias proprium quoque.

OCYP. At me vides, ô Soter & Soteriche. Tubæ ipsius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Gressúmque timidè facio, & haud planum pede.

MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis? [pto metu
Nam medicus audiens, rem vt est, demMeliùs adit: non audiens errat ferè.

OCYP. Dum genere cursus nescio quo exerceor
Arti studens gymnasticæ, plagam tuli
Percussus à quodam meorum æqualium.

MED. Cur tristis igitur cessat inflammatio [sitas habes
Locum per ipsum? aut cur neque impoTinctas salubri fascias aspergine?

OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata vincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.

MED. Quid ergo tibi videtur? incîdam pedem?
Nam si hoc feres, scias licet, quamplurimum
Exhauriam tibi secando sanguinem.

OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.

MED. Et sectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, semicuruam infero tibi.

OCYP. Heus, sine, sine.

NVTR. Soter quid agis? vt ne tibi Soteria
Contingat vlla, qui facinus istud facis.
Adhibere ferrisatum laborem sustines?
Malúmque nil planè sciens, infers pedi?
Falsus etenim audisti opera quæ audisti modò. [dictitat,
Nam neque palæstra iste, neque cursu, vt

A ΙΑ. ποῖ ποῖ καθεύρω κλεινὸν Ὠκύποδα φίλοι,
Τὸν πόδα πονοῦντα, καὶ βάσιν πεπηρωμένον;
Ἰατρὸς γὰρ ὤν, ἔκλυον ἐκ τοῦ φίλου τινός,
Πάσχοντα δεινὰ τὸν ἀσθενῆ τὸν πόδα.
Ἀλλ' αὐτὸς ὄντως ἐκλιὺς ὀμμάτων ἐμῶν,
Κεῖται κατ' ὀδύνης ὑπνίου βεβλημένος.
Ἀσπάζομαί σε πρῶτα θεῶν, καὶ σόν,
Τί τοῦτο λέξον Ὠκύπου πάχα,
Εἰ γὰρ μάθοιμι τυχὸν, ἴσως ἰάσομαι
Τὸ δεινὸν ἄλγος, τοῦ πάθους πλὴν συμφορᾶν.

ΩΚΥ. ὁρᾷς με σωτὴρ, καὶ πάλιν σω- B τήρειχε,
Σάλπιγγος αὐτῆς οὐῶμ' ἔχων σωτήρειχε,
Δεινὸς πόνος με τοῦ ποδὸς δάκνει κακῶς,
Δεινὸν δὲ βῆμα, κοὐχ ἁπλοῦν πηδᾷ ποδί.

ΙΑ. πόθεν τί παθών; μείωσον, ἢ ποίᾳ ξύμπᾳ;
Μαθὼν γὰρ ἀληθῶς ὁ ἰατρὸς ἀσφαλῶς,
Κρεῖττον προσέσται, σφάλεται δὲ, μὴ μαθών.

ΩΚΥ. δρόμον τιν' ἀσκῶν, καὶ τέχνῃ γυμναστικῇ, C
Δεινῶς ἐπλήγην ὑπὸ φίλων ὁμηλίκων.

ΙΑ. πῶς οὖν ἀπῆν ὑπ' ἄρτι φλεγμονὴ
Τόπου κατ' αὐτὸ, κοὐκ ἔχεις τιν' ἐμβροχήν;

ΩΚΥ. οὐ γὰρ φέρω τὰ δεσμὰ τῶν ἐρεθίων,
Εὐμορφίαν ἄχρηστον εἰς πολλοὺς καλῶ.

ΙΑ. τί οὖν δοκεῖ σοι, κατακνήσω σε τὸν πόδα;
Αν γὰρ προθάχῃς μοι, γνώσεσθαι σε χρὴ,
Ὡς ταῖς τομαῖσι πλῆσον αἵματός σου κενῶ.

ΩΚΥ. ποίησον εἴ τι καινὸν ἐξευρεῖν D ἔχεις,
Ἵν' ὠκὺ δύνον ἐκ ποδῶν παύσῃς πόνον.

ΙΑ. ἰδοὺ σιδηρόχαλκον ὀπιφέρω τομέα,
Ὀξέα, αἱμόδιψον, ἡμιπρόγυλον.

ΩΚΥ. ἔα, ἔα.

ΤΡΟ. σῶτερ, τί ποιῇς; μὴ τύχοις σωτηρίας.
Τολμᾷς σιδηρόπαρτον ὀπιθάλπῃ πόνον;
Μηδὲν κατειδὼς, πρὸς φέρεις κακὸν ποσί.
Ψευδὴς γὰρ ἔκλυες ὧν ἀκήκοας ἔργων.
Οὐ γὰρ πάλαισιν, ἢ δρόμοισιν, ὡς λέγᾳ,

Ασκῶν

Ασιδν ἐπλήγη. τοῦτο χρεὼν ἄκουέ μου.
Ηλθεν μὲν οὖν ὁ πρέσβυς ὑγιὴς ἐν δόμοις.
Φαγὼν δ' πολλὰ, καὶ πιὼν ὁ δύστυχὴς,
Κλίνης ὕπαρθε κἄπεσ' ὑπνοῦ μόνος.
Επειτα νυκτὸς διυπνίσας, ἐκεκράγασεν,
Ως δαίμονι πλαγεὶς, κἀμὲ πάντα φόβον λαβεῖν.
Ελεξε δ', οἴμοι, πόθεν ἔχω κακὴν τύχην,
Δαίμων τάχα κεφαλῆς ἔξω ποδός·
Πρὸς τοῦτα νυκτὸς αἰακαθήμενος μόνος,
Οποῖα κῆρυξ ὄρθρια θρῴσκ τὸν πόδα.
Επεὶ δ' ἀλέκτωρ ἡμέραν ἐσάλπισεν,
Οὗτος προσῆλθε, χεῖρα θεὶς ἐμοὶ πικρὰν,
Θρῆνων, πυρέττων, ἐκ' ἐμοὶ βάζων.
Α πρὶν δέ σοι κατεῖπε, πάντ' ἐψεύσατο,
Τὰ ἐνιὰ κρύπτων τῆς νόσου μυστήρια.
ΩΚ. γέρων μὲν ἀεὶ τοῖς λόγοις ὁ πλείξ,
Καυχώμενος τὰ πάντα, μηδὲν ἐν σθένει.
Ο γὰρ πονῶν τε, κἀ φίλοις ψευδῆ λέγων,
Πρόσωπ' ἔοικε μισχίλῳ μαστιφόρῳ.
ΙΑ. πλανᾶς ἀπόντας, ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων λέγεις,
Λέγων, πονῶ μὲν, ὁ δὲ πονῶ, ὅπῃ λέγεις.
ΩΚ. πῶς οὖν φράσω σοι τῶν παθῶν τὰ σύμφορα;
Πάσχων γὰρ, οὐδὲν οἶδα, πλὴν πονῶ μόνον.
ΙΑ. ὅταν ἀφορμῆς δίχα πονῇ τις τὸν πόδα,
Πλάττει δ' λοιπὸν οἷς θέλει κενοὺς λόγους,
Εἰδὼς δ δρᾶν ἐν συνέζυκται κακῷ.
Καὶ νῦν μὲν ἀκμὴν εἶς.
Επὰν δ' κ τὸν ἕτερον ἀλγήσῃς πόδα,
Στένων, δακρύεις, ἓν δέ σοι φράσαι θέλω.
Τοῦτ' ἐς' σκῆνος κἂν θέλῃς, κἂν μὴ θέλῃς,
ΩΚΥ. πῶς δ' ἐς' σκῆνός γ', εἰπέ, καὶ τί κλῄζεται;
ΤΡΟ. ἔχει μὲν ὄνομα συμφορᾶς γέμον δι πλῆς.
ΩΚ. οἴμοι. τί δ' τοῦτο; λέξον, ὦ, δέομαί σου.
ΤΡ. σκ ἔστ' τόπου μέ, δ πονῶ, ἀρχὴν ἔχει.
ΩΚ. ποδὸς μὲν ἄρχειν ὄνομ' ἔχει καθὼς λέγεις;
ΤΡ. τοῦτῳ σὺ προσθεὶς ὅτι τέλει δύνην ἄγραν.
ΩΚ. καὶ πῶς με τὸν δύστηνον ἔτι;
ΤΡ. δύνη γὰρ ὅσα, φείδεται γὰρ οὐδενός.
ΩΚ. σωτὴρ, τί λέγεις; τί δέ με;

A Certando læsus est: id ex me ergo audias.
Principiò enim saluus quidē venit domū,
Pòst autem edēs multum, & bibēs miser,
Solus, super lectū cadens, somnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quasi perculsus aliquo dęmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metū.
Dicebat autem, vnde hoc malum mihi? heu miser!
Fortasse dæmon potitur aliquis pede.
Noctu insuper solus quoque residēs toro,
Ceu pręco, lamētando prosequitur pedē.
Ast vbi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manū,
Plorans, febricitās, corpori innitēs meo,
B Tibi verò, quæ dixit priùs, mentitus est,
Sæua hęc volens morbi tegere mysteria.
OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est,
Nil iactitans nō, ast opere præstans parū.
Nā qui dolet, falsúmque amicis disserit,
Similis edenti mastichen famelico est.
MED. Deludis omnes tu, aliáque aliis implicas,
Dicens dolere te, ast vbi doleas, tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto edisseram caussam tibi
Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem,
C Verùm nihil scio, nisi quòd doleo modò?
MED. Atenim absque caussa cùm dolet aliquis pedem,
Posthac inanja verba fingit, vt lubet,
Sciens graue illud quo implicatus est malo.
Ac nunc quidem consistis in acie mali:
Vbi verò & alterum pedē inuadet dolor,
Flebis gemens: at dicere vnum tibi volo,
Hoc illud est, nolis, velis, hoc illud est.
OCYP. Quod illud autem? quódve nomen habet? cedo.
NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.
D OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex.
NVTR. Ab eo loco principium habet, vbi nunc doles.
OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.
NVTR. Huic adde sæuæ nomen Agræ, Doricum.
OCYP. Quo me ergo pacto miserum adhuc?
NVTR. Est sæua nempe, námque parcit nemini.
OCYP. Soter, quid ais? quid me autem?

MED. Sine me parum, stulte, tui A ego gratia.
OCYP. Quid hoc mali autem, aut quid tibi accidit graue?
MED. In graue malum incidisti & incurabile.
OCYP. Proin claudicantem viuere hinc necesse me est?
MED. At esse claudum, nihil erat, néve hoc time.
OCYP. Quid peius autem? [hîc etiã.
MED. Iacere vtroq; te impeditũ pede
OCYP. Heu, vnde nouus inuasit mihi dolor
Etiam alterum pedem, huícque compatitur malè? [volo? B
Quóve penitus modo obrigui vt ire hinc
Formido verò dimouere pedem nimis,
Stultus, quasi infans derepẽte exterritus.
Sed obsecro te per deos Soteriche,
Vt siquid ars potest tua, nihil inuidens
Medeare mihi. sin minùs, ego pereo funditus. [pedes
Nanque intus excrucior, doleóque per
Tanquam sagitta fixus ex arcu leui.
MED. Equidem remota ambage verborum procul
Hac, qua medici alii solent vti modò,
Ipsáque re nullam salutis ferre opem,
Cuncta patienti breuiter exponam tibi: C
Principiò ineuitabile in malum miser
Planè incidisti: non enim compactilem
Ferróque fictã pede subisti compedem,
Sed sæuam & abditam omnibus prorsus malam,
Cuius hominũ natura non tulerit onus.
OCYP. Eheu miser, væ væ mihi, [lor?
Vnde hic mihi tacitus pedẽ terebrat do-
Suscipite me manibus priusquã concidã,
Perinde vti Satyri sub vlnas Bacchicos.
NVTR. Equidem senex sum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenẽque te longæuus ipse manu rego.

ΙΑ. Ἄφες με μικρόν, ἠλόγημαι σοῦ χάειν.
ΩΚ. τί δ' ἔστι δεινόν, ἢ τί συμβέβηκέ σοι;
ΙΑ. εἰς δεινὸν κἀχώρεισον πόνον ἦλθες ποδός. (τλῆν πόνον;
ΩΚ. Οὐκοῦν με δεῖ περιχωλον ἐξαν-
ΙΑ. Χωλὸς μὲν αὖ ἦς, οὐδὲν ἔστι, μὴ φο-
ΩΚ. Τί δ' ἔστι χεῖρον; (βοῦ.
ΙΑ. Ἀμφοῖν ποδοῖν σε συμποδιεῖν μοῦ. (πόνος
ΩΚ. Οἴμοι. πόθεν μοι κακὸς εἰσῆλθεν
Ποδὸς δ' ἄλλου, καί με συμπάσχει κακῶς;
Η πῶς ὅλος πέπηγα, μεταβολῶν ἑλῶν;
Δῆλαί νομαι δὲ πολλὰ μεταξῆσαι πόδα
Νήπιος, ὁποῖα δρέπος ἄφνω φοβούμενος.
Ἀλλ' αὖτομαί σε περὶς θεῶν Σωτήριχε,
Εἴπερ τέχνη σὴ δυνάται, μηδὲν φθονῶν,
Θεράπευσον ἡμᾶς, εἰ δὲ μή, διοίχομαι.
Πάσχω γὰρ ἀφάτως, κ' ποδῶν τοξεύομαι.
ΙΑ. Τοὺς μὲν πλανήτας περιόντων λύσας
Τοὺς τ' ἰατρῶν τ' ὁμιλούντων μόνον, (ἐγὼ,
Ἔργῳ δὲ μηδὲν εἰδότων σωτήριον,
Τὰ πρῶτα σοι πάσχοντι, σιωπόμενος φράσω.
Ἄφυκτον ἦλθες περὶτον ἐς πάθος κακόν.
Οὐ γὰρ σιδηρέπλασον ὑποδύσω βάσιν,
Ὃ τοῖς κακούργοις θύρεθρ τεκμήριον.
Δῆλῶ δὲ ὑ κρυφαίαν εἰς πρῶτας κακήν,
Ἣς οὐκ ἂν ἄροιτ' ἄχθος ἀνθρώπων φύσις.
ΩΚ. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, οἴμοι, οἴμοι.
Πόθεν μοι τηυπᾶ τὸν πόδα χρυπὸς πόνος;
Δέξασθε χεῖρας τὰς ἐμὰς περὶ τῦ πεσεῖν,
Ὁποῖα Σάτυροι Βακχίους ὑπ' ὠλένας.
ΤΡΟ. χρὼν μὲν εἰμι, πλὴν ἰδού σοι πείθομαι,
Καὶ τὸν νέον σε χλεναγωγῶ περέσθις ὤν.

Cætera desunt.

ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

DIALOGI MERETRICII Iac. Micyl. interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in superioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus cùm superorum tum inferorum res irridet, sumpta, vt videtur, occasione partim ex Homero, & ceteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque scriptoribus: ita in hisce meretricum colloquiis, mulierum quoque vitia, amores variámque lasciuiam persequitur, idq; accepta eius rei occasione atque materia ex Menandro, & eius ætatis comœdis. Eadem enim & illic argumenta tractata esse, ex Latinorum Terentij ac Plauti conuersionibus coniecturam facere licet. Quòd si autem in re non vsque adeo graui aut periculosa etiam diuinare licet, videtur Lucianus exercitãdi quoque gratia huiusmodi lusitasse, quippe qui iis quibus aliquando rhetoricam tum alibi tum in Gallia quoque professus est, huiusmodi

quasi exempla quædam proposita voluerit. Ita enim accuratè hic vbique Atticam elegantiam ac proprietatem custodiuit, vt prorsus ad imitationem hæc composuisse videatur. Neque verò hoc loco crimini nobis verterit quispiam, quasi meretricia hæc, & infanda etiam nonnulla, Latina facta, iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd suscepto operi seruiendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quod ex sapientioribus quoque dixisse quidam fertur, Mala cognoscenda esse, non vt faciamus, sed vt facilius euitemus.

ΓΛΥΚΕΡΑ ΚΑΙ ΘΑΙΣ.

GLYCERA ET THAIS.

Ὀυ γραπώτλω, Θαΐ, τὸν Ἀκαρνᾶνα, ὃς πάλαι μὲν Ἀβρότονον εἶχε, μετ' ἐμοῦ δὲ ἠρέθη ἐμοί, τὸν ὑπάρυφον λέγω, τὸν ἐν τῇ χλαμύδι, οἶσθα αὐτόν, ἢ ὑπιλέλησαι τὸν ἄνθρωπον; Θ Α. Οὐκ, ἀλλὰ οἶδα, ὦ Γλυκέριον, καὶ συνέπιε μοὶ ἡμῖν τῷσιν ἐν τοῖς Ἀλῴοις. τί δὲ τοῦτο; ἐῴκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ διηγεῖσθαι. ΓΛΥ. Γοργόνα αὐτὸν ἡ παμπόνηρος φίλην δοκοῦσα εἶναι, ἀπέσπασεν ἀφ' ἐμοῦ ἀπαγαγοῦσα. Θ Α. Ἐ νῦν σοὶ μὲν οὐκ- B νος οὐ προσέσται, Γοργόναν δὲ ἑταίραν πεποίηται; ΓΛ. ναὶ, ὦ Θαΐ, καὶ ὁ πρᾶγμα οὐ μετρίως μου ἥψατο. Θ Α. πονηρὸν μέν, ὦ Γλυκέριον, οὐκ ἀδόκητον δέ, ἀλλὰ εἰωθὸς γίνεσθαι ὑφ' ἡμῶν τῶν ἑταιρῶν. ὥστε μὴ χρὴ ὅτε αἰσθάνεσθαι ἄγαν, ὅτε μέμφεσθαι τῇ Γοργόνῃ. οὐδὲ γὰρ σὲ Ἀβρότονον ἐπ' αὐτοῦ πρότερον ἐμέμψατο, καίτοι φίλαι ἦτε. ἀτὰρ ἐκεῖνο θαυμάζω, τί ποτ' ἐπῄνεσεν αὐτῆς ὁ στρατιώτης οὗτος, ἐκτὸς εἰ μὴ πάνυ τυφλός ἐστιν, ὃς οὐχ ἑωρᾷκει, ταῖς μὲν τείχας C αὐτοῦ ὀρθὰς ἔχουσαν, καὶ ὑπερπολὺ τὸ μετώπου ἀπημμένας· τὰ χείλη δ', πελιδνὰ, καὶ νεκρικὰ, καὶ πρόχλως λεπτὸς, καὶ ὑπίσημοι ἐν αὐτῷ αἱ φλέβες, καὶ ῥὶς μακρὰ· ἓν μόνον, εὐμήκης ἐστὶ, καὶ ὀρθὴ, καὶ μειδιᾷ πάνυ ἐπαγωγόν. ΓΛ. οἴῃ γὰρ, ὦ Θαΐ, τὰ κάλλη ἡρῆσθαι τὸν Ἀκαρνᾶνα; οὐκ οἶσθα, ὡς Φαρμακὶς ἡ Χρυσάριον ἡ μήτηρ αὐτῆς, Θεσσαλάς τινας ᾠδὰς ὑπεσα μοὶ, καὶ τὴν σελήνην καταγουσα, φασὶ δὲ αὐτὴν καὶ πέτεσθαι τῆς νυκτός· ἐκείνη ἐξέμηνε τὸν ἄνθρωπον, πίσῃ τῶν Φαρμάκων ἐγκέασα, καὶ νῦν τρυγῶσιν αὐτόν. Θ Α. καὶ σὺ, ὦ Γλυκέριον, ἄλλον τρυγήσεις, τοῦτον δὲ χαίρειν ἔα.

Ilitem istum, Thais, Acarnanem, qui dudum quidem Abrotanum habebat, pòst autem me amauit, purpuratũ istum dico, nostíne ipsum, an oblita es hominis? THA. Quid ni nossem, Glycerium? nam & potauit nobiscum superiori anno in festis Arualibus. Sed quid istud? videris enim nescio quid de illo narratura esse. GLYC. Gorgona ipsum, scelestissima ista, quæ se amicã esse meam simulabat, subductum verbis, à me abstraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non cõuersatur, Gorgonam autem amicam sibi parauit? GLYC. Ita est, ô Thais: atque hæc res non mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidẽ hoc est, Glycerium, haudquaquã nouum aut mirum tamen, sed consuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus solitũ. Proinde neque mœrore affici nimiùm decet, neque accusare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc priùs succensuit, quanquam amicæ inter vos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iste, nisi si omnino cæcus est, qui non viderit capillitium illam rarum habere, & in multam vsque frontem deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collum autem exile, & extantes in eo venas, longúmque nasum. Vnum solum habet, quòd procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosum quiddam. GLYC. An tu putas, ô Thais, propter pulchritudinem amasse illam Acarnanem? an nescis quòd venefica est Chrysarium, mater illius, Thessalas nescio quas incantationes sciens, ac lunam deducens? aiunt autem ipsam volare quoque noctu. Illa igitur in insaniam vertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato: & nunc vindemiant ipsum. THA. Tu quoque Glycerium, alium aliquem vindemiabis, istum autem valere sine.

ΜΥΡΤΙΟΝ, ΠΑΜΦΙΛΟΣ, ΚΑΙ ΔΩΡΙΣ.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

DVcísne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim vxorem duxisse te aiunt. Tot autem iuramenta quæ iurasti, & lacrymę istę, breui adeò momẽto omnia euanuerunt? & nunc Myrtij oblitus prorsum es? idque etiam Pamphile, cùm octauum iam mensem ex te prægnans sim? Quippe hoc vel solum ex tuo amore consecuta sum, quòd mihi tantùm impleuisti vterum, & me non ita multo post liberos alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neque enim exponam infantem, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego quidem solamen quoddam amoris habebo: tibi verò exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miseram ipsius matrẽ. Cæterùm Pamphile, haudquaquam formosam virginem ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thesmophoriis vnà cum matre, nondum etiam sciẽs quòd propter ipsam Pamphilum visura amplius non essem. Proin tu quoque antea ipsam contemplare, faciémque & oculos ipsius vide, ne te postea discruciet, quòd cæsios eos admodum habet: neque etiam quòd distorti sunt, & se mutuò aspiciunt. Imò verò Philonem vidisti, patrem puellæ: faciem igitur illius nosti: quare nihil amplius opus erit filiam quoque videre. PAM. Adhuc Myrtium, nugantem te audio, virgines, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon' autem simam aliquam aut formosam sponsam noui? aut omnino quòd Philon Alopecensis (illum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille est. Memini enim de pacto nautico non multo antè iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum: adeóq; ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, vt pater dicebat. Quòd si autem vxorem ducere etiam decretum mihi esset, Demeæ scilicet filia relicta, eius qui superiore anno exercitum duxit, idque etiam cùm consobrina ea mihi sit, Philonis istam nescio quam vxorem ducerem?

ΓΑμεῖς, ὦ Πάμφιλε, τὸν Φίλωνος τοῦ ναυκλήρου θυγατέρα, καὶ ἤδη σε γεγαμηκέναι φασίν. οἱ τοσοῦτοι δ' ὅρκοι, οὓς ὤμοσας, καὶ τὰ δάκρυα ἐν ἀκαρεῖ πάντα οἴχεται, καὶ ἐπιλέλησαι Μυρτίου νεῶ, & ταῦτα, ὦ Πάμφιλε, ὁπότε κύω μῆνα ὄγδοον ἤδη; τοῦτο γοῦν καὶ μόνον ἐφιάμην τοῦ σοῦ ἔρωτος, ὅτι μου τηλικαύτην πεποίηκας τὴν γαστέρα, καὶ μετὰ μικρὸν παιδοτροφῶν δεήσῃ, πρᾶγμα ἑταίρᾳ βαρύτατον. οὐ γὰρ ἐκθήσω τὸ τεχθέν, καὶ μάλιστα εἰ ἄρρεν γένοιτο, ἀλλὰ Πάμφιλον ὀνομάσασα, ἐγὼ μὲν ἕξω παραμύθιον τοῦ ἔρωτος· σοὶ δὲ ὀνειδίσῃ ποτὲ προσελθὼν ἐκεῖνος, ὡς ἄπιστος γεγένησαι πρὸς τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ μητέρα. γαμεῖς δ' οὐ καλὴν πάρθενον· εἶδον γὰρ αὐτὴν ἔναγχος ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις μετὰ τῆς μητρός, οὐδέπω εἰδυῖα ὅτι δι' αὐτὴν οὐκ ἔτ' ὄψομαι Πάμφιλον. καὶ σὺ δ' οὖν προτερον ἴδου αὐτὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἴδε, μή σε αἰνιάτω, εἰ πρὸς γλαυκοὺς ἔχει αὐγάς, μηδὲ ὅτι διάστροφοί εἰσι, καὶ ἐς ἀλλήλους ὁρῶσι· μᾶλλον δὲ τὸν Φίλωνα ἑώρακας τὸν πατέρα τῆς νύμφης, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ οἶδα, ὥστε οὐδὲν ἔτι δεήσῃ τὴν θυγατέρα ἰδεῖν. ΠΑΜΦΙΛΟΣ. ἔτι σου λεροῦσης, ὦ Μύρτιον, ἀκούσομαι, πάρθενους καὶ γάμους ναυκληρικοὺς διεξιούσης. ἐγὼ δὲ, ἢ σιμὸν τινα ἢ καλὴν νύμφην οἶδα; ἢ ὅτι Φίλων ὁ Ἀλωπεκῆθεν (οἶμαι γὰρ ἐκεῖνον λέγειν σε) θυγατέρα ὅλως εἶχεν ὡραίαν ἤδη γάμου, ἀλλ' οὐδὲ φίλος ἐστὶν οὗτος τῷ πατρί. μέμνημαι γὰρ ὡς πρώην ἐδικάσατο περὶ συμβολαίου ναυτικοῦ. πάλαιστον γάρ, οἶμαι, ὀφείλων τῷ πατρὶ, οὐκ ἤθελεν ἐκτίνειν· ὁ δὲ, παρὰ τοῖς ναυτοδίκαις ἀπήγαγεν αὐτὸν, & μόλις ἐξέτισεν αὐτὸ, οὐδ' ὅλον, ὡς ὁ πατὴρ ἔφασκεν. εἰ δὲ καὶ γαμεῖν ἐδέδοκτό μοι, τὴν τοῦ Δημέου θυγατέρα τὴν τοῦ Ἀρίστου ἐστρατηγηκότος ἀφεὶς, καὶ ταῦτα, πρὸς μητὸς αἰσχίαν οὖσαν, τὴν Φίλωνος ἐγάμουν ἄν;

οὐ δὲ πόθεν ταῦτα ἤκουσας; ἢ συνετέθηκας αὐτὴ, ὦ Μύρτιον, καινάς τινας ζηλοτυπίας σκιαμαχοῦσα; ΜΥΡ. οἴκοιμι δ' γαμεῖς, ὦ Πάμφιλε; ΠΑΜ. μέμηνας, ὦ Μύρτιον, ἢ κραιπαλᾷς. καίτοι χθὲς δ' πάνυ ἐμεθυσθημεν. ΜΥΡ. ἡ Δωρὶς αὕτη ἐλύπησέ με. πεμφθεῖσα γὰρ ὡς ἔμοιγε ὠνήσαιτό μοι θυΐδ' τιν' γαστέρα, καὶ δύξαιτο τῇ λοχείᾳ ὡς ὑμῶν ἐμοῦ, Λεσβίαν ἔφη συντυχοῦσαν αὐτῇ. μᾶλλον δὲ σὺ αὐτὴ, ὦ Δωρὶ, λέγε, ἅττ' ἀκήκοας, εἴ τε μὴ ἐπλάσω αὐτά. ΔΩ. ἀλλ' ὀλοιτο εἰλω, ὦ δέσποινα, εἴ τι ἐψευσάμην· ἐπεὶ γὰρ κατ' ὀλίγον ἐλθόμην, συνέτυχέ μοι ἡ Λεσβία μειδιῶσα, καὶ φησὶν, ὁ ἐραστὴς ὑμῶν ὁ Πάμφιλος, γαμεῖ τὴν Φίλωνος θυγατέρα· εἰ δὲ ἀπιστοίην, ἠξίου με παρακύψασαν ἐς τὸν στενωπὸν ὑμῶν ἰδεῖν πάντα κατεσκευασμένα, καὶ αὐλητρίδας, καὶ θόρυβον, καὶ Υμέναιον ἀδούσας τινάς. ΠΑΜ. τί οὖν; παρέκυψας, ὦ Δωρί; ΔΩ. καὶ μάλα, καὶ εἶδον ἅπαντα, ὡς ἔφη. ΠΑΜ. μανθάνω τὴν ἀπάτην. ὅτε πάντα ἡ Λεσβία, Δωρὶ, ταῦτά σε ἐψεύσατο, καὶ σὺ πάλιν ἀπῆγγελκας Μυρτίῳ· πλὴν μάτην γε ἐπαρῇθητε· οὔτε γὰρ παρ' ἡμῖν οἱ γάμοι· ἀλλὰ νῦν αὖ μεμνῆσθαι ἀκούσας τῆς μητρὸς, ὁπότε χθὲς αὖ ἔστρεφα παρ' ὑμῶν· ἔφη γὰρ, ὦ Πάμφιλε, ὁ μὴν ἡλικιώτης σοι Χαρμίδης ὁ τοῦ γείτονος Αἰσχυλίτου υἱὸς, γαμεῖ ἤδη, καὶ σωφρονεῖ, σὺ δὲ μέχρι τίνος ἑταίρᾳ συνεῖ; τοιαῦτα παρακούων αὐτῆς, ἐς ὕπνον κατεμέλλον· εἶτα ἕωθεν παρῆλθον ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὥστε οὐδὲν εἶδον ὧν ἡ Δωρὶς ὕστερον εἶδεν· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, αὖθις ἀπελθοῦσα, ὦ Δωρὶ, ἀκριβῶς ἰδὲ, μὴ τὸν στενωπὸν, ἀλλὰ τὴν θύραν, πότερα ὅτι ἡ κατεσκευασμένη· θύρησι γὰρ τὴν τῶν γάμων. ΜΥΡ. ἀπέσωσας, ὦ Πάμφιλε· ἀπηγξάμην γὰρ ἄν, εἴ τι τοιοῦτο ἐγένετο. ΠΑΜ. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐγένετο, μηδ' οὕτω μανείην, ὡς ἐκλελῆσθαί Μυρτίου· καὶ ταῦτα, ἤδη μοι κινοῦσα παιδίον.

A Tu verò vnde iſta audiſti? an fortè ipſa hoc effinxiſti, nouas quaſdam zelotypias meditando, & cum iis perinde vt cum vmbris nequicquã digladiãdo? MYRT. Proinde vxorem Pamphile non duces? PAM. Inſanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multùm inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore iſto affecit me. Nam cùm fortè miſſa eſſet vt lànas coëmeret mihi ad vẽtrem, & vota pro me faceret, Leſbiam ait fortè conueniſſe ſe. Quin potiùs ipſa huic, Dori, narra quæ audieris, niſi tute finxiſti ea. DORIS. At malè diſpereã, hera, ſi quicquam mentita fui. Nam poſt-
B quam eò loci vbi curia eſt, veneram, obuiam fit mihi fortè Leſbia, ſubridens, atque ait: Amator veſter Pamphilus vxorem ducit, Philonis filiam: ac ſi credere nollem, iuſſit vt in angiportum veſtrum intrò aſpicerem, vbi omnia corollis & ſertis ornata eſſent; præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymenæum canerẽt, nonnulli. PAMPH. Quid igitur? aſpexiſti intrò? DOR. Atque admodum, vidíque omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem: neque omnia tibi Dori mẽtita Leſbia eſt, & tu vera Myrtio quo-
C que renunciaſti, niſi quòd metu fruſtra ambæ territæ eſtis. Neque enim nuptiæ illæ apud nos fiunt: ſed in mentem nunc venit mihi quod ex matre audiui, quando à vobis heri domum reuerſus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidẽ tuus Charmides, vicini huius Ariſtęneti filius, vxorẽ iam ducit, & reſipiſcit. Tu verò quouſque tandẽ cum amica conſuetudinem habebis? Talia ego tum audiens, per negligentiam tranſmittebam, atque in ſomnum prolabebar. Deinde mane exurgẽs, domo ſtatim exiui, vt nihil eorum ſciam quæ Doris poſtea vidit. Quòd ſi autem mihi non cre-
D dis, denuo abiens hinc Dori diligenter inſpice, non porticum, ſed ianuam ipſam, vtra coronis ac ſertis exornata ſit: deprehendes enim non noſtram illam, ſed vicinæ eſſe. MYR. Seruaſti me Pamphile. Strangulaſſem equidem me, ſi quicquam tale factum fuiſſet. PAM. At factum non eſt, neque ita inſaniero ego, vt Myrtii oblitus eſſe videar, præſertim iam vterum ex me ferentis.

ΜΗΤΗΡ, ΚΑΙ ΦΙΛΙΝΝΑ.

MATER, ET PHILINNA.

INſanáne fuiſti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in conuiuio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lacrumans, & narrauit mihi ea quæ indignè à te paſſus fuerit. Ebriam enim fuiſſe te, & in medium progreſſam ſaltaſſe ait ipſo prohibente, poſtea autem etiam oſculatam fuiſſe Lampriam ſodalem ſuum, ac poſtquam ſuccenſuerit tibi, relicto ipſo ad Lampriam tranſiiſſe, illúmque amplexatam eſſe: ſeſe verò diſperiiſſe cùm hęc fierent. Sed neque noctu opinor concubuiſti cum eo, relicto autem lacrumante ſola in proximo grabatulo iacuiſti, cătillans, atque ægrè faciens illi. PHIL. At ea quæ ipſe fecit, mater, haudquaquam narrauit tibi: neque enim patrocinareris ipſi, contumelioſo adeò exiſtenti, qui me quidem dimiſſa, ſermones ſubinde conferebat cum Thaide Lampriæ amica, cùm ille nondum adeſſet. Poſtquam autem videbat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem eorum quæ faciebat, ille ſumma auricula apprehenſam, & ceruice ad ſe reclinatam Thaidem etiam oſculatus eſt, ita impreſſo ore, vt vix inde labia retraheret. Proinde ego quidem lacrumabar, ille verò ridebat, ac Thaidi multa in aurem clàm ſuſurrabat, de me videlicet. Et Thais quoque ad me aſpiciens, ſubridebat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant, ac tandem mutuis oſculationibus explerant ſeſe, ego quidem cum ipſo tamen accubui, vt ne in poſterũ etiam hoc cauſſari poſſet. Thais autem exurgens, ſaltauit prima, nudatis in multum vſque talis, perinde ac ſi ſola pulchros eos haberet: ac poſtquã deſiit, Lamprias quidem tacebat, neque quicquam verbis addidit: Diphilus autem ſupra modùm laudabat concinnitatem, ac geſtus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defeciſſet, quódque aptè ad citharam & motus & planta reſpondiſſent, & alia infinita, perinde ac ſi Calamidis Soſandram laudaret, & non Thaidem, quam tu quoque ſatis noſti, cùm nobiſcum lauaret nuper, qualis ſit. Ipſa autem Thais qualia in me ſtatim probrosè dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurum quę habet, exurgẽs ſaltet etiam ipſa.

De Calamide ſtatuario Plinius lib. 34. c. 8.

ΕΜαίνης, ὦ Φίλιννα, ἢ τί ἔπαθες ὁ τῷ ξυμποσίῳ χθές; ἦκε γὰρ πρὸς ἐμὲ Δίφιλος ἕωθεν δακρύων, καὶ διηγήσατό μοι ἃ ἔπαθεν ὑπὸ σοῦ. μεμεθύσθαι γάρ σε, καὶ ἐς τὸ μέσον αἰαξᾶσθαι, ὀρχήσασθαι, αὐτοῦ ἀφαιρουμένου, καὶ μὴ θέλοντα, Φιλῆσαι Λαμπρίαν τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, καὶ ἐπεὶ ἐχαλέπηνέ σοι, καταλιποῦσάν αὐτὸν, ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Λαμπρίαν, καὶ παρακαλεῖν ἐκεῖνον, ἑαυτὸν δὲ ἀποπνίγεσθαι, τούτων γινομένων. Ἀλλ' οὐδὲ τῆς νυκτὸς, οἶμαι, συνεκάθευδες· καταλιποῦσα δὲ δακρύοντα, μόνη ὀπὶ τοῦ πλησίον σκίμποδος κατέκεισο ἄδουσα, καὶ λυποῦσα ἐκεῖνον. ΦΙΛΙΝ. τὰ γὰρ αὐτοῦ σοι, ὦ μῆτερ, ἃ διηγήσατο; ἃ γὰρ αὐτὸς συνηγόρευες αὐτῷ ὑβριζῇ γε ὄντι, ὃς ἐμοῦ γε ἀφέμενος, ἐκοινολογεῖτο Θαΐδι τῇ Λαμπρίου ἑταίρᾳ, μηδέπω ἐκείνου παρόντος· ἐπεὶ δὲ καλεπαίνουσάν με εἶδέ με, καὶ διένευσα αὐτῷ οἷα ποιῇ, τοῦ ὠτὸς ἄκρου ἐφαψάμενος, αἰακλάσας τὸν αὐχένα τῆς Θαΐδος, ἐφίλησεν οὕτω παρακύψας, ὥστε μόλις ἐπέσασε τὰ χείλη, εἶτ' ἐγὼ μὲν ἐδάκρυον, ὁ δὲ ἐγέλα, καὶ πρὸς τὴν Θαΐδα πολλὰ πρὸς ὃν ἔλεγε, κατ' ἐμοῦ δηλαδή, καὶ ἡ Θαὶς ἐμειδία, βλέπουσα πρὸς ἐμέ· ὡς δὲ παρῆσαν ἠθροίσθησαν τὸν Λαμπρίαν, καὶ ἐκορέσθησάν ποτε φιλοῦντες ἀλλήλους, ἐγὼ μὲν ὅμως πρὸς αὐτὸν κατεκλίθην, ὡς μὴ καὶ τοῦτο προφασίζοιτο ὕστερον. ἡ Θαὶς δὲ ἀναστᾶσα, ὠρχήσατο πρώτη, ἀπογυμνοῦσα ὁπόσον τὰ σφυρά, ὡς μόνη καλὰ ἔχουσα· καὶ ὅπως ἐπαύσατο, ὁ Λαμπρίας μὲν ἐσίγα, καὶ εἶπεν οὐδέν· Δίφιλος δὲ ὑπερεπῄνει ὅ τε ῥυθμὸν, καὶ ὃ κεχορηγημένον, ὡς ὅτι δὴ πρὸς τὴν κιθάρᾳ ὁ νοῦς, καὶ ὃ σφυρὸν, ὡς καλὸν, καὶ ἄλλα μυρία, καθάπερ τὴν Καλαμίδος Σωσάνδραν ἐπαινῶν, ἀλλ' οὐχὶ Θαΐδα, ἣν καὶ σὺ οἶσθα συλλουομένην ἡμῖν, οἷά γε. Θαὶς δὲ οἷα εἶπεν ἐς ἐμέ; εἰ γάρ τις, ἔφη, μὴ αἰσχύνεται λεπτὰ ἔχουσα τὰ σκέλη, ὀρχείσθω καὶ αὐτὴ ἐξαναστᾶσα.

ἢ αὖ λέγοιμι, ὦ μῆτερ; αἰέσην γὰ, καὶ ὠρχησάμην, τί γὰ ἔδει ποιῆν; αἰσχέσθαι, καὶ ἐπαληθεύειν τὸ σκῶμμα, καὶ τὴν Θαΐδα ἐᾶν τυραννῆν τοῦ συμποσίου; ΜΗ. φιλοπαίστερον μέν, ὦ θύγατερ, οὐδὲ φορτίζειν γὰ ἐχρῆν· λέγει δ' ὅμως τὰ μὴ δέοντα. ΦΙ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐπῄνουν, ὁ Δίφιλος δὲ, μόνος ὕπτιον καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐς τὴν ὀροφὴν ἀνέβλεπεν, ἄχρι δὴ καμοῦσα ἐπαυσάμην. ΜΗ. ὃ φιλῆσαι δὲ τὸν Λαμπρίαν ἀληθὲς ἦν, καὶ τὸ μεταβᾶσθαι δεῖ πλέκεσθαι αὐτῷ; τί σιγᾷς; οὐκ ἔστι γὰρ ταῦτα συγγνώμης ἄξια. ΦΙΛ. ἀηδυπεῖν ἐβουλόμην αὐτόν. ΜΗ. εἶτα οὐδὲ συνεκάθευδες, ἀλλὰ καὶ ἦδες, ἐκείνου δακρύοντος. οὐκ αἰσθάνῃ, ὦ θύγατερ, ὅτι πτωχαὶ ἐσμεν, οὐδὲ μέμνησαι ὅσα παρ' αὐτοῦ ἐλάβομεν, ἢ οἷοί δ' ἦν τὸν παρόντα χειμῶνα διαγαγεῖν ἡμᾶς, εἰ μὴ τοῦτον ἡμῖν ἡ Ἀφροδίτη ἔπεμψε; ΦΙΛ. τί οὖν, αἰσχυνομένην χρὴ ταῦτα, ὑβριζομένην ὑπ' αὐτοῦ; ΜΗ. ὀργίζου μᾶλλον, μὴ αὐθύβριστος δ'· οὐκ οἶδα ὅτι ὑβριζόμενοι παύονται οἱ ἐρῶντες, καὶ ὑπεραιδοῦσιν ἑαυτοῖς; σὺ δὲ πάνυ χαλεπὴ ἀεὶ πρὸς ἀνθρώπους γεγένησαι, καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, Ἀπορρήξωμεν πάνυ τείνασαι τὸ καλώδιον.

A Hîc tibi quid dicam mater? surrexi equidem, atque saltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in conuiuio regnare? MAT. Æmulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit. Nam ne curare quidem ista oportebat. sed tamen dic quæ post hæc consecuta sunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem solus, supinus in tergum iacēs, ad lacunar sursum aspiciebat scilicet, donec saltando defessa ego quieui. MAT. Quid autem quòd Lampriam osculata esse diceris, verúmne istud fuit? quid taces? non enim hoc quoque venia dignũ est. PHIL. Atqui vicissim illi ægrè facere volebam. MAT. Deinde neque concubuisti vnà cum illo sed etiam cantillasti lacrumante illo. An non intelligis filia, quòd mendicæ atque inopes sumus? neque meministi quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme viuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeò Venus obtulisset? PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarem hæc, & contumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem vicissim contumeliosa fueris. An nescis quòd contumelia affecti amatores, amare desinunt, & se ipsos obiurgant? Tu verò omnino difficilis semper erga hominem fuisti. Ac vide, ne iuxta prouerbium, Funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

ΜΕΛΙΤΤΑ, ΚΑΙ ΒΑΚΧΙΣ.

MELISSA ET BACCHIS.

Εἴ τινα οἶσθα Βακχὶ γραιῶν, οἵας πολλαὶ Θετταλαὶ λέγονται ἐπᾴδουσαι, καὶ ἐρασμίους ποιοῦσαι, εἰ καὶ πάνυ μισουμένην γυνὴ τυγχάνοι (οὕτως ὀνομο) φίλτρα δοῦσα, ἧκέ μοι. ἱμάτια γὰρ ὅλα, καὶ τὰ χρυσία ταῦτα πάντα ἀπολέσαιμι ἡδέως, εἰ μόνον ἴδοιμι ἐγὼ ἐμὲ αὖθις ἀναστρέφοντα Χαρῖνον, μισοῦντα Σιμμίχην, ὡς νῦν ἐμέ. ΒΑ. τί φῄς; οὐκ ἔτι σπουδῆς, ἀλλὰ φίλτρα τὼ Σιμμίχη, ὦ Μέλιττα, οἴχεται Χαρῖνος, δι' ὃν τοσαύτας ὀργὰς τῶν γονέων ὑπέσχετο, καὶ βουληθεὶς τὴν πλουσίαν ἐκείνην γῆμαι, πέντε ταλάντων, ὡς ἔλεγον, ὑπεσχημένην; μέμνημαι γὰ ταῦτά σου ἀκούσασα.

C SI quam fortè nosti, Bacchi, anum, quales multæ Thessalæ perhibentur esse incantatrices, & amabiles videri facientes, etiam si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptã ad me adducas quæso. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nam ego vestes omnes, atque omne aurum hoc libenter amiserim, si solùm videam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non ampliùs tecum consuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum sustinuit, cùm diuitē illam vxorē ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, vt dicebatur, illi allatura erat? memini enim me ista ex te audire.

MELIS. Cuncta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo illum prorsus ne vidi quidem: sed potant apud æqualem Pammenem ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeò dissidium hoc inter vos conciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum istud esse. MELIS. Quod ad summam rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulò autem antè, cùm ex Piræo rediret (descenderat enim opinor eò, vt debitum quoddã exigeret, à patre missus videlicet) neque me aspicere volebat ingressus, neque etiam recipiebat accurrentem me, vti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari volentem, Abi, inquit, ad nauclerũ Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in Ceramico scripta sunt, lege, vbi nomina vestra columnis incisa sunt. Tum ego: Quemnã, inquam, quem mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiam incœnatus dormiebat, auersus à me iacens. Quàm multa hîc me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertẽdo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne vllo quidem pacto se deliniri passus est, sed, Si mihi, inquit plus satis molesta fueris, abibo hinc, etiamsi nox intẽ pesta sit. BAC. At tamen noras Hermotimũ? MEL. At me videas, ô Bacchi, miseriorem multo quàm nunc sum, degere, si vllum ego nauclerum Hermotimum vsquam noui: nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantũ experrectus, ego verò memineram quòd in pariete quodã in Ceramico scriptum aiebat nomen istud esse, atque ob id misi statim Acidem, quæ illud videret. Illa verò aliud quidem nihil reperit, nisi hoc solum inscriptum ad dexterã ab ingressu supra Dipylũ, Melissa amat Hermotimum: & rursum inferiùs paulo: Nauclerus Hermotimus amat Melissam. BAC. O adulescentes curiosos ac petulantes! Intelligo enim. Ægrè facere quispiam Charino volens, inscripsit hæc, zelotypum videlicet ipsum esse sciens. Ille autẽ statim vt legit, credidit. Quòd si cubi igitur ipsum viderem, dicerem: Imperitus rerum est, ac puer adhuc. MEL. Vbi verò videas illũ, qui cum Simmiche conuersatur, se ipsum cum illa concludens? Parẽtes autem etiamnũ apud me quærũt ipsum. Sed si quã anum habere, Bacchi, vt dixi, possim, ea apparens fors seruaret me.

Locus fuit Athenis, vbi meretrices habitabant: & alter, vbi bello cæsi sepeliebãtur. Suid.

A ΜΕ. ἄπορα ἐκεῖνα οἴχεται, ὦ Βακχί, καὶ πέμπτην ταύτην ἡμέραν οὐδὲ ἑώρακα ὅλως αὐτόν, ἀλλὰ πίνουσι παρὰ τῷ σοφῷ Παμμένει αὐτός τε καὶ Σιμμίχη. ΒΑΚ. δεινά, ὦ Μέλιττα, πέπονθας. ἀλλὰ τί καὶ ὑμᾶς διέφησεν; ἔοικε γὰρ ὐ μικρόν τοῦτ' εἶναι. ΜΕ. Ὅ μὲν ὅλον, οὐδὲ εἰπεῖν ἔχω. τοσοῦτον δὲ ἀπελθὼν ἐκ Πειραιῶς (κατελιλύθη γὰρ, οἶμαι, χρέος τι ἀπαιτήσων, πέμψαντος τοῦ πατρός) οὔτέ με προσέβλεψεν ἐλθόντα, ὅτε προσήκατο ὡς ἔθος προσδραμόντα, ἀποσφάλμενος δὲ πολλαχῆ B ἤλαυνεν, Ἄπιθι, φησί, πρὸς τὸν ναύκληρον Ἑρμότιμον, ἢ τὰ ὅτι τῶν τοίχων γεγραμμένα ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀνάγνωθι, ὅπου καταγεγράπται ὑμῶν τὰ ὀνόματα. τίνα Ἑρμότιμον, τίνα ἔφην; ἢ ποίαν στήλην λέγεις; ὁ δὲ, οὐδὲν ἀποκρινάμενος, οὐδὲ δειπνήσας, ἐκάθευδεν ἀποστραφείς. πόσα οἴει ὅτι τότε μεμηχανῆσθαί με προσέβαλλον, ὅπισθεν περιφέροντα, φιλοῦντα ἀπεστραμμένου τὸ μετάφρενον; ὁ δὲ οὐδ' ὅπως τοῦ νῶτα μαλάξῃ, ἀλλ', Εἰ μοι, φησὶν, ὅτι πλέον ὀχλήσας, ἄπειμι ἤδη, εἰ καὶ μέσαι νύκτες εἰσίν. ΒΑΚ. ὅμως ἤδεις τὸν Ἑρμότιμον; ΜΕΛ. ἀλλά με ἴδοις, ὦ Βακχί, ἀθλιώτερον διάγοντα ἢ νῦν ἔχω, εἴ τινα ἐγὼ ναύκληρον Ἑρμότιμον οἶδα, πάλαι δὲ ὁ μὲν ἕωθεν ἀπελήλυθε, τὸν ἀλεκτρυόνος ἀΰπνους ἄθυμος ἀνεγρόμενος· ἐγὼ δὲ ἐμεμνήμην ὅτι κατὰ τοῖχον τινὸς ἔλεγε καταγεγράφθαι τοὔνομα τὸ Κεραμεικῷ· ἐπέμψα οὖν Ἀκίδα κατασκεψομένην· ἦλθε δ' ἄλλο μὲν οὐδὲν εὗρε, τοῦτο δὲ μόνον ὑπεγεγραμμένον ἐσιόντων ὅτι τὰ δεξιὰ D τοῦ Διπύλου, Μέλιττα φιλεῖ Ἑρμότιμον, καὶ μικρὸν αὖθις κατωκάτω, Ὁ ναύκληρος Ἑρμότιμος, φιλεῖ Μέλιτταν. ΒΑΚ. ὦ τῶν νεοτέρων νεανίσκων. σωφρονεῖν γάρ. λυπῆσαί τις θέλων τὸν Χαρῖνον, ἐπέγραψε, ζηλότυπον ὄντα εἰδώς· ὁ δὲ αὐτίκα ἐπίστευσεν. εἰ δέ που ἴδοιμι αὐτὸν, διαλεξόμην. ἀπειρός ἐστι, καὶ παῖς ἔτι. ΜΕ. πῶς δ' ἂν ἴδοις ἐκεῖνον, ὃς ἐγκλῄσας ἑαυτὸν, συνεστι τῇ Σιμμίχῃ; οἱ γονεῖς δὲ ἔτι παρ' ἐμοὶ ζητοῦσιν αὐτόν. ἀλλ' εἴ τινα δύναιμι, ὦ Βακχί, γε αὖ πείσαι, ὡς ἔφην, ἀποσώσει γὰρ ἂν φαύλα.

ΒΑΚ. ἔστιν, ὦ Φιλτάτη, ὅ, τι χρησίμη φαρμακὶς, Σύρα τὸ γένος, ὠμὴ ἔτι, καὶ συμπεπηγυῖα, ἥ μοι ποτὲ Φανίαν χαλεπαίνοντα κἀκεῖνον εἶχη, ὡς ἔφη Χαρῖνος, διήλλαξε μὴ μῶν ὅλους τέτταρας, ὅ, τι ἐγὼ μὴν ἤδη ἀπηγώνειν· ὁ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπῳδῶν ἦκεν αὖθις ἐπ' ἐμέ. ΜΕ. τί δ' ἔπραξεν ἡ γραῦς, εἴπερ ἔτι μέμνησαι; ΒΑΚ. λαμβανέτω μὲν οὐδὲ πολλοῦ, ὦ Μέλιττα, τὸν μισθὸν, ἀλλὰ δραχμὴν, καὶ ἄρτον, καὶ ὀπτᾶσθαι δὲ δεῖ μετὰ τῶν ἀλῶν, καὶ ἰσχάδας ἑπτὰ, καὶ θύον, καὶ δᾷδα. ταῦτα ἢ γραῦς λαμβανέτω, καὶ κρατῆρα κεκερᾶσθαι δεῖ, καὶ πίνειν ἐκείνῳ μόνῳ. δεῖσθαι δέ τι αὐτὸν τοῦ ὑδρὸς εἰκὸς, οἷς ἱμάτια, ἢ κρηπῖδας, ἢ ὀλίγας τῶν τριχῶν, ἤ τι τῶν τοιούτων. ΜΕΛ. ἔχω τὰς κρηπῖδας αὐτοῦ. ΒΑΚ. ταύτας κρεμάσασα ἐκ πασσάλου ὑπὲρ θυμιατηρίου τοῦ θύου, πάλουσα καὶ τῶν ἀλῶν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὑπολέγε ἐπ' ἀμφοῖν τὰ ὀνόματα, καὶ τὸ ἐκείνου, καὶ τὸ σόν. εἶτα ἐκ τοῦ κόλπου παρελκύσασα ῥόμβον, ὑπιστρέφει ἐπῳδήν τινα, λέγουσα ὑπὸ βραχὺ τῇ γλώσσῃ, βαρβαρικὰ καὶ φρικώδη ὀνόματα. ταῦτα ἐποίησε τότε. καὶ μετ' ὀλίγον Φανίας ἦλθε, καὶ τῶν συνεφήβων ὑπομενόντων αὐτὸν, καὶ τῆς Φοιβίδος, ἣ σοφὴ, πολλὰ αἰτούσης, ἦκέ μοι, ὃ πλέον ἔχων τῆς ἐπῳδῆς ἀγόμενος. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτό με σφόδρα τῆς Φοιβίδος ὁ μισητὸς ἐδιδάξατο, τηρήσασθαι τὸ ἴχνος, ἐπὶ τὸ ἀπολίποι, ἀμφωτέρωσθαι ὑπιβῶσαι μὲν τὸν ἀριστερὸν ἐκείνης, τὸν ἐμὸν δεξιὸν, τὸν δεξιὸν δὲ τὸν ἀριστερὸν ἔμπαλιν, καὶ λέγειν, Ἐπιβέβηκά σοι, καὶ ἐκφαίνω εἰμί. καὶ ἐποίησα ὡς παρῄνεσε. ΜΕ. μὴ μέλλε, μὴ μέλλε, ὦ Βακχὶ, κάλει ἤδη τὴν Σύραν, σὺ δὲ, ὦ Ἀχὶ, τὸν ἄρτον, καὶ τὸ θύον, καὶ τἆλλα πάντα παρὸς τὴν ἐπῳδὴν διάπρεπε.

A BAC. Est quædam venefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natione, cruda adhuc,& bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cùm & ille mihi temere ita succenseret,reconciliauit, idque post totos menses quatuor, cùm ego iam planè desperassem. Ille autem incantationibus compulsus, rursum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poscebat anus ea, si modò adhuc meministi? BAC. Non magnam accipit mercedem, Melissa,sed drachmam,& panem:& impositos præterea oportet esse cum sale obolos septem,& thyum, & facem. Ista verò a- Θύον, ὄνομα δένδρου, inquit Hesychius. huius suffitu in sacris vtebātur:
B nus accipit, & cratêrem quoque misceri illi oportet,biberéque illam inde solam. Oportebit autem & ipsius viri aliquid adesse, vti vestem,aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiā. MELIS.Habeo crepidas illius.BAC. Hisce igitur ex palo suspensis, infrà suffitum thyo facit,aspergens igni salem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc,& illius videlicet, & tuum. Deinde è sinu proferens rhombum huc illuc conuertit,incantationem quandam dicens volubili lingua, barbara videlicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum
C fecit,ac non multo post Phanias, cùm illum pariter & æquales ob hoc reprehenderēt,& ipsa Phœbis, quîcum rem habebat tum,multùm postularet, venit mihi incantatione ista prorsum attractus. Præterea autem etiam odij conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, vt videlicet vestigium ab illa impressum obseruarē,& in siniſtrū illius pedē meo dextero insisterem, contrà autem in dexterum illius, siniſtro meo, atque ita dicerem, Conscendi te, ac superior sum:fecíque ita vt illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi, ne morare, sed voca iam Syram illam. Tu verò Aci panem & verbenas,& cætera omnia ad incantationem quæ pertinēt, appara.

ΚΛΩΝΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΛΕΑΙΝΑ.

CLONARIVM ET LEÆNA.

ΚΑινὰ περὶ σοῦ ἀκούομεν, ὦ Λέαινα, τὴν Λεσβίαν Μέγιλλαν τὴν πλουσίαν, ἐρᾶν σου ὡς ἀνδρὸς, καὶ συνῆναι ὑμᾶς, οὐκ οἶδ' ὅ, τι ποιούσας μετ' ἀλλήλων. τί τοῦτο; ἠρυθρίασας· ἀλλ' εἰπὲ εἰ ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν.

D NOua quædam de te audimus Leæna, Lesbiam videlicet Megillam diuitem illam amare te perinde vt virum, & coire vos, nescio quid mutuò vobis facientes. Quid istud? erubuisti? Sed dic mihi, veráne ista sunt?

LEÆN. Vera, Clonarium: pudet autē dicere: alienum enim quiddam est. CL. At per Cererem, quid hoc negotij? aut quid sibi vult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haudquaquā amas me: neque enim celares me talia. LEÆN. Amo equidem te, quantum vllam aliam. Mulier autem illa, virilis supra modum est. CLO. Non intelligo quidnā etiam dicas, nisi si Tribas quæpiam est. Tales enim in Lesbo perhibent mulieres esse, quæ à viris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipsæ perinde ac viri solent, congrediantur. LEÆN. Tale quippiam est. CLO. Proin, mea Leæna, istud ipsum etiam expone, quo pacto videlicet ab initio solicitauerit te, quóque modo etiam adduci te vt illi morem gereres, passa fueris, & quę deinceps consecuta sunt. LEÆN. Cōpotatiuncula quandam instituerant ipsa & Demonassa Corinthia ista, dies ipsa quoq;, & in eadē arte cum Megilla exercitata: assumpserántq; me, vt cithara ipsis canerem. Postquam autem satis cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitúmq; ire conueniebat, ipsæ autem iam ebriæ erāt: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquū est, hîc nobiscum vnà cuba, media inter vtrāque. CLO Concubuisti ne? Quid tum postea factū est? LEÆN. Osculabantur me primò perinde atque viri solent, non ipsa modò labia applicantes, sed os subaperiētes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonassa autē etiam mordebat inter deosculandum. Ego verò quidnā rei esset, haudquaquā etiam coniectura consequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cùm iam incaluisset, comā, vt illam quidē fictitiam habebat, à capite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis atq; equiparanda gladiatori alicui vehementer virili, atque robusto, ad viuū vsque cute detōsa. Ac ego quidē vbi aspexi, perterrita sum. Illa verò, Leæna, inquit, ecquē adolescentem vnquam vidisti ita pulchrum? At non video, inquam ego, vllum hîc adolescentē, Megilla. Tū illa, Ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim vocor ego, & iam olim Demonassam hanc vxorem duxi, éstque ea vxor mea. Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque, Proinde Megilla, latuisti, inquam, tu nos, vir existens, quemadmodum Achillem aiunt inter virgines absconditum latuisse:

ΛΕ. ἀληθῆ ὦ Κλωνάριον· αἰσχύνομαι δέ, ἀλλότριον γὰρ τί ἐστι. ΚΛΩ. τοῦτο τῆς κουρήτιδος, τί ὂ τοῦτο πρᾶγμα, ἢ τί βούλεται ἡ γυνή; τί δὲ καὶ πράττετε ὅταν συνῆτε; ὁρᾷς; ὡς φιλεῖς με, ὃς γὰρ οὐκ ἀπεκρύπτου τὰ τοιαῦτα. ΛΕ. φιλῶ μὰ, εἰ καί τινα ἄλλην· ἡ γυνὴ δὲ, δεινῶς ἀνδρική ἐστιν. ΚΛΩ. οὐ μανθάνω ὅ, τι καὶ λέγεις, εἰ μή τις ἑταιρίστρια τυγχάνει οὖσα· τοιαύτας γὰρ ἐν Λέσβῳ λέγουσι γυναῖκας, οἵτινες ἀνδράσι μὲν οὐκ ἐθέλουσαι αὐτὸ πάσχειν, γυναιξὶ δὲ αὐταῖς πλησιάζουσας, ὥσπερ ἄνδρας. ΛΕ. τοιοῦτόν τι. ΚΛ. ὁρῶ, ὦ Λέαινα, τοῦτο αὐτὸ καὶ διήγησαι, ὅπως μὲν ἐπείρα ὁ τοῦτον, ὅπως δὲ καὶ συνεπείσθης, καὶ τὰ μὴ τοῦτο. ΛΕ. πότον τινὰ συγκροτοῦσα αὐτὴ, καὶ Δημώναττα ἡ Κορινθία, πλουσία δὲ καὶ αὐτὴ, καὶ ὁμότεχνος τῇ Μεγίλλῃ, προσλήψεσθαί με κιθαρίζειν αὐταῖς· ἐπεὶ δὲ ᾠδήκειμεν, καὶ ἀωρία ἦν, καὶ ἔδει καθεύδειν, καὶ ἐμέθυον, Ἄγε δή, ἔφη, ὦ Λέαινα, ἡ Μέγιλλα, κοιμᾶσθαι γὰρ ἤδη καλόν, σὺ ζῶσα καθεύδε μεθ' ἡμῶν μέση ἀμφοτέρων. ΚΛΩΝ. σκαθεύδεις; ὃ μετὰ ταῦτα τί ἐγένετο; ΛΕΑΙΝΑ. ἐφίλουν με ὃ τοῦτον, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, οὐκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσα τὰ χείλη, ἀλλ' ἀναοίγουσα ὃ στόμα, καὶ προσέβαλλον, καὶ τοὺς μαστοὺς ἔθλιβον· ἡ Δημώναττα δὲ, καὶ ἔδακνε μεταξὺ καταφιλοῦσα· ἐγὼ δὲ, οὐκ εἶχον εἰκάσαι ὅ, τι ὃ τοῦτο εἴη. χρόνῳ δὲ ἡ Μέγιλλα ἱκανῶς ἤδη οὖσα, τὸν μὲν πῖλον ἀφείλετο τῆς κεφαλῆς, ἐπέκειτο δὲ πολὺ ἐμοῦ, καὶ προσφυὴς, καὶ ὡς χρῶ ὥφθη αὐτὴ, καθάπερ οἱ σφόδρα ἀνδρώδεις τῶν ἀθλητῶν, ἀποκεκαρμένη· καὶ ἐγὼ ἐπαράξθαι ἰδοῦσα. Τί δὲ, Ω Λέαινα, φησὶν, ἐώρακας ἤδη οὕτω καλὸν νεανίσκον; ἀλλ' οὐχ ὁρῶ, ἔφην, ἐνταῦθα νεανίσκον, ὦ Μέγιλλα. Μὴ καταθήλυνέ με, ἔφη, Μέγιλλος γάρ ἐγὼ λέγομαι, καὶ γεγάμηκα προπάλαι ταύτην Δημώναττάν, καὶ ἔστιν ἐμὴ γυνή. ἐγέλασα, ὦ Κλωνάριον, ὅτι τοῦτο, καὶ ἔφην, Οὐκοῦν σύ, ὦ Μέγιλλε, ἀνὴρ τις ὤν, ἐλελήθεις ἡμᾶς, καθάπερ τὸν Ἀχιλλέα φασὶ κρυπτόμενον ἐν ταῖς παρθένοις·

καὶ δ' ἀνδρεῖον ἐκεῖνο ἔχεις, ἢ ποιεῖς τὼ Δημωναστρ' ὥσπερ οἱ ἄνδρες. Ἐκεῖνο μὲν, ἔφη, ὦ Λέαινα, οὐκ ἔχω, δέομαι δὲ οὐδὲ πάνυ αὐτοῦ. ἰδεῖν δέ τινα τρόπον ἡδέως σοῦ μᾶλλον ὁμιλοῦντα ὄψει με. ἀλλὰ μὴ Ἑρμαφρόδιτος εἶ, ἔφην, οἷοι πολλοί φασι λέγονται, ἀμφότερα ἔχοντες; ἔτι γὰρ ἠγνόουν, ὦ Κλωνάριον, τὸ πρᾶγμα. οὔ, φησιν, ἀλλὰ δι' πάνυ ἀνήρ εἰμι. ἤκουσα, ἔφην ἐγώ, τῆς Βοιωτίας αὐλητρίδος Ἰσμηνοδώρας, διηγουμένης τὰ Ἐφέσια περὶ αὐλῶν, ὡς γένοιτό τις ἐν Θήβαις ἐκ γυναικὸς ἀνήρ· ὁ δ' αὐτὸς, καὶ μάντις ἄριστος, οἴμαι, Τειρεσίας πεπόμα. μὴ οὖν τι καὶ σὺ τοιοῦτο πέπονθας; ἔχουσι, ὦ Λέαινα, ἔφη, ἀλλὰ ἐγεννήθην μὲν ὁμοία ταῖς ἄλλαις ὑμῖν. ἡ γνώμη δὲ, καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ τἆλλα πάντα, ἀνδρός ἐστι μοι. καὶ ἱκανή γε ὦν σοι, ἔφην, ἐπιθυμία. πρόσχες γοῦν, ὦ Λέαινα, εἰ ἀπιστεῖς, ἔφη, καὶ γνώσῃ σοὶ συνδέουσάν με τὴν ἀνδρῶν. ἔχω γάρ τι καὶ τῆς ἀνδρείου, ἀλλὰ πρόσχες, ὄψει γάρ. πρόσχον, ὦ Κλωνάριον, ἱκετευούσης πολλὰ, καὶ ὄρμον τινά μοι δούσης τῶν πολυτελῶν, καὶ ὀθόνας τῶν λεπτῶν. εἶπα ἐγὼ μὲν, ὡς περ ἄνδρα περιελάμβανον· ἡ δὲ, ἐποίει τε, καὶ ἐφίλει, καὶ ἠσθμαινε, καὶ ἐδόκει μοι ἐς ὑπερβολὴν ἥδεσθαι. ΚΛΩ. τί ἐποίει, ὦ Λέαινα; ἢ τίνα τρόπον; τοῦτο γὰρ μάλιστα εἰπέ. ΛΕ. μὴ ἀνάκεινε ἀκριβῶς, αἰσχρὰ γάρ· ὥστε, μὰ τὴν Οὐρανίαν, οὐκ ἂν εἴποιμι.

A habéſque virile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod viri ſolent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauiùs aliquanto conuerſari me videbis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, vtrunque membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam.) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia vir ſum. Tum ego, Audiui, inquam, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cùm illa quæ Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe B Thebis quendam ex muliere virum factum, qui idem & vates optimus fuerit. Num igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam, Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis vobis aliis: ſententia autem & lubido, cæteráque omnia virilia mihi ſunt. Proinde ſufficiens tibi, inquam, lubido eſt? Tum illa: Præbe igitur, Leæna, inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem viris eſſe. Habeo enim quiddam aliud pro virili illo. Sed præbe, videbis enim. Præbui itaque, Clonarium, cùm illa diu multúmque ſupplicaret, atque etiam monile daret ex pretioſioribus illis quoddam, & velamina aliquot tenuiora. C Atque exinde ego quidem illam perinde ac virum complectebar. Illa autem & faciebat, & oſculabatur & anhelabat, videbatúrque mihi ſupra modum adeò voluptate affici. CLO. Quid faciebat, Leæna? aut quomodo? hoc enim quæſo vt maximè dicas. LEÆN. Ne quære accuratiùs omnia: turpia enim ſunt; quare equidem, per Vraniam, haud facilè dixero.

Epheſtris veſtimenti genus militaris eſt, vnde epheſtria deriuari videtur: verùm aut poëma, aut canticum, aut etiam feſtum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

ΚΡΩΒΥΛΗ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΝΑ.

CROBYLE ET CORINNA.

ΩΚόρινν', ὡς μὰ τὸν Δήνον ἄρα ὃ D ἐνόμιζες, τὸ γυναῖκα γενέσθαι ἐκ παρθένου μεμαθηκὼς ἤδη, μετ' μειρακίου μὲν ὡραίου γενομένη, μικρὰν δὲ τὸ πρῶτον μίσθωσιν κομισαμένη, ἐξ ἧς ὅρμον αὐτίκα ὠνήσομαί σοι. ΚΟ. καὶ μαλακίζου· ἐχέτω δὲ καὶ ψήφους τινὰς πυραυγεῖς, οἵας ὁ Φιλαινίδος ἐστίν. ΚΡ. ἔσται τοιοῦτος· ἄκουε δὲ καὶ τἆλλα παρ' ἐμοῦ, ἃ σε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὅπως προσφέρεσθαι τοῖς ἀνδράσιν. ἄλλη μὲν γὰρ ἡμῖν ἀπορεῖν τὸ βίου οὐκ ἔστιν, ὦ θύγατερ, ἀλλὰ

QVòd igitur Corinna mea, haudquaquã ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex virgine mulierem fieri, id iam didiciſti videlicet, quippe quæ cũ adoleſcẽte quidem formoſo fueris, minam autem pro prima mercede abſtuleris, pro qua ſtatim monile cõparabo tibi. COR. Ita amabò. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis eſt. CROB. Erit ſanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te viris. Nam alia nobis victus ratio nulla eſt, filia, ſed

per duos hoſce annos, ex quo pater tuus A piæ memorię defunctus eſt, an neſcis quo pacto vitam egerimus? At quando ille adhuc viuebat, abundè nobis omnia ſuppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnúmque adeò nomen eius erat in Piræo: ac pleroſque audire licet deierantes, quòd poſt Philinum, ferrarius talis opifex alius ampliùs non ſit futurus. Poſt mortem autem eius, principiò quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis ex illis tum vitam ſuſtentauimus. Poſtea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam ſtamina nendo, ægrè victum parabam. Te verò, filia, enu- B triebam, ſpem expectans. COR. Minam iſtam dicis? CROB. Non, verùm ita rationem inibam, quòd cùm ad iſtam ætatem peruenifſes, & me facilè alere poſtea, & te ipſam exornare poſſes, dies videlicet ipſa futura, & veſtes habitura purpureas, & ancillas pediſequas. COR. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? CROB. Si cum adoleſcentibus rem haberes, & vnà potares cum ipſis, & pro mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix eſt. CRO. C Nihil graue hoc. Nam & tu perinde vt illa, opulenta eris, multóſque amatores habebis. Quid lacrumaris Corinna? An non vides quàm multæ ſint, & vt ab omnibus magno ſtudio ambiantur meretrices? deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara Adraſtia, noui ego, cùm pannoſa ac lacera incederet, priuſquam videlicet illa ad adultam ætatem peruenifſet. At nunc vides qualis prodeat, vt illi aurum, & veſtes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquiſiuit Lyra? CRO. Principiò quidem exornando ſeipſam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo ſe erga cunctos, D non eò quidem vſque vt in cachinnum facilè ſolueretur, quemadmodum tu ſoles, ſed arridendo ſuaue ac blandum quiddam. Poſtea autem & conuerſando ſapienter ac dextrè, neque decipiens ſi quis eam accedit, aut accerſit, neque etiam obiurgans atque increpans viros. Ac ſiquando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neque inebriatur (ridiculum enim hoc, & oderunt viri tales) neque ineptè ac ruſticè oppletur obſonio, ſed attingit quidem ſummis digitis:

δύο ἔτη ταῦτα ἐξ ὧν τέθνηκεν ὁ μακαρίτης σου πατήρ, σὺκ οἶσθα ὅπως ἀπεζήσαμεν; ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἔζη, πάντα ἡμῖν ἱκανά. ἐχαλκεύομεν γάρ, καὶ μέγα ἦν ὄνομα αὐτῷ ἐν Πειραιεῖ, καὶ πάντων ὅστις ἀκοῦσαι δέοιτο ὀμνυμένων, ἢ μὴν μετὰ Φιλῖνον, μηκέτι ἔσεσθαι ἄλλον χαλκέα. μετὰ δὲ τοῦτον τελευτήσαντα, ἐγὼ μὲν πρῶτον ἀπεδόμην τὰς πυράγρας, καὶ τὸν ἄκμονα, καὶ σφύραν δύο μνῶν, ἀπὸ τούτων διετράφημεν, εἶτα, νῆ μίαν, ὑφαίνουσα, νῆ δὲ, κρόκην καπάζουσα, ἢ στήμονα κλώθουσα, ἐποριζόμην τὰ σιτία μόλις, ἔθρεπτον δέ σε, ὦ θύγατερ, τὴν ἐλπίδα παρεμύθουμαι. ΚΟ. τὴν μανὰν λέγεις; ΚΡΩ. ἔγωγε. ἀλλὰ ἐλογιζόμην ὡς τηλικαύτην γενομένην, θρέψεις μὲν ἐμέ, σεαυτὴν δὲ κατακοσμήσεις ῥᾳδίως, καὶ πλουτήσεις, καὶ ἐσθῆτας ἕξεις ἁλουργεῖς, καὶ θεραπαίνας. ΚΟ. πῶς, ἔφης, μῆτερ, ἢ τί λέγεις; ΚΡΩ. σιωπᾶν μὲν τοῖς νεανίσκοις, καὶ συμπίνουσαν μετ' αὐτῶν, καὶ συγκαθεύδουσαν ὅτῳ μισθῷ. ΚΟΡ. καθάπερ ἡ Δάφνιδος θυγάτηρ Λύρα; ΚΡΩ. ναί. ΚΟΡ. ἀλλὰ ἐκείνη ἑταίρα ἐστίν. ΚΡΩ. οὐδὲν τοῦτο δεινόν. καὶ σὺ γὰρ πλουτήσεις ὡς ἐκείνη, καὶ πολλοὺς ἐραστὰς ἕξεις. τί ἐδάκρυσας, ὦ Κόρινν; οὐχ ὁρᾷς ὁπόσαι, καὶ ὡς σπουδάζονται εἰσὶν αἱ ἑταῖραι, καὶ ὅσα χρήματα λαμβάνουσι; τὴν Δάφνιδα γοῦν ἐγὼ οἶδα, ὦ φίλη Ἀδράστια, ῥάκη περὶ αὐτὴν ἀκμάσαν τὴν ὥραν περιβεβλημένην, ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς οἷα πρέπει, χρυσὸς, καὶ ἐσθῆτες βύσσιναι, καὶ θεράπαιναι τέτταρες. ΚΟΡ. πῶς δὲ ταῦτα ἐκτήσατο ἡ Λύρα; ΚΡΩ. τὸ μὲν πρῶτον κατακοσμοῦσα ἑαυτὴν εὐπρεπῶς, καὶ εὐσταλὴς οὖσα, καὶ φαιδρὰ πρὸς ἅπαντας, οὐκ ἄχρι τοῦ καγχάζειν ῥᾳδίως, καθάπερ σὺ εἴωθας, ἀλλὰ μειδιῶσα ἡδύ τι καὶ ἐπαγωγόν, εἶτα προσομιλοῦσα δεξιῶς, καὶ μήτε φενακίζουσα εἴ τις προσέλθοι ἢ προπέμψαι, μήτε αὐτὴ ὑπολαμβανομένη τῶν ἀνδρῶν· νῦν δέ ποτε καὶ ἀπέλθῃ ὅτι δεῖπνον λαβοῦσα μέθυσα, ὅτε μεθύσκεται (καταγέλαστον γάρ, καὶ μισοῦσιν οἱ ἄνδρες τὰς τοιαύτας) ὅτε ἐπὶ συμφορείτῃ τοῦ ὄψου ἀπειροκάλως, ἀλλὰ προσάπτεται μὲν ἄκρεσι τοῖς δακτύλοις,

σιωπῇ

σωπῇ δὲ τὰς σιαγόνας οὐκ ἐπ' ἀμφοτέρας A tacitè autem edendo non obturat vtranque maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & velut ore dehiscente, sed remissè ac placidè. COR. Etiamsi fortè siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè vllum ex iis qui vnà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neque ineptum & incompositum facilè admittit, sed ex cunctis vnum hoc maximè obseruat, vt illum alliciat ad sese, & amatorem sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quòd si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam ampliùs: viuas modò. COR. At dic mihi mater, ij qui mercede nos conducunt, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri concubui? CR. Non omnes, sed alij quidem meliores, alij autem etiam duriores, magísque viriles: nonnulli verò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maximè verò, filia. Nam hi quidem plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsum solùm formosi videri volunt. Tu verò eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non vides Corinnam Crobylæ filiam, vt excellenter diues est, & terque quaterque beatam matrem suam reddidit? Quid ais? faciésne ista? Facies, noui ego, faciléque adeo cunctis anteibis. Nunc autem abi vt laues, si fortè veniat etiam hodie adolescens ille Eucritus: ita enim pollicitus est.

ἀπόδυτε ἐπαινοῦσιν. εἰ δὴ καὶ σὺ ταῦτα ἐκμάθοις, μακαρία καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα. ἐπεὶ τά γε ἄλλα πολὺ αὐτῆς. ἄλλο οὐδέν, ὦ φίλη Ἀδράστα, φημί, ζώης μόνον. KOP. Εἰπέ μοι, ὦ μῆτερ, οἱ μισθούμενοι πάντες τοιοῦτοί εἰσιν, οἷος ὁ Εὔκριτος, μεθ' οὗ χθὲς ἐκάθευδον; KPΩ. οὐ πάντες, ἀλλ' ἔνιοι μὲν ἀμείνους, οἱ δὲ καὶ ἤδη αὐθρώδεις. οἱ δὲ καὶ οὐ πάνυ μορφῆς εὖ φυσῶς ἔχοντες. KOP. καὶ τούτοις συγκαθεύδειν δεήσει; KPΩ. μάλιστα, ὦ θύγατερ· οὗτοι μέντοι καὶ πλείονα διδόασιν· οἱ καλοὶ δὲ, αὐτὸ μόνον, καλοὶ θέλουσιν εἶναι. καὶ σοὶ δὲ μελέτω ἀεὶ τοῦ πλείονος, εἰ θέλεις σὺ βραχεῖ λόγῳ ἅπασας, ἐπιδείξασά σε τῷ δακτύλῳ, οὐχ ὁρᾷς τὴν Κόριννα τὴν τῆς Κρωβύλης θυγατέρα, ὡς εὖ πλουτεῖ, καὶ τετρισμάκαιναν τὴν μητέρα; τί φῄς; ποιήσῃς ταῦτα, ποιήσῃς; οἶδα ἐγώ, καὶ παρέξεις ἁπασῶν ῥᾳδίως νῦν δ' ἀπιθι λουσομένη, εἰ ἀφίκοιτο καὶ τήμερον ὁ μειράκιον ὁ Εὔκριτος, ὑπισχνεῖτο γάρ.

ΜΗΤΗΡ ΚΑΙ ΜΟΥΣΑΡΙΟΝ.

MATER ET MVSARIVM.

ΑΝ ἐπὶ τοιοῦτον ἐραστὴν θύσομεν, ὦ Μουσάριον, οἷος ὁ Χαιρέας ὅδε, θύσαι μὲν τῇ Παιδήμῳ δεήσει λευκὴν μηκάδα, τῇ Οὐρανίᾳ δ', ἢ τῇ ἐν κήποις, δάμαλιν ἑκατέραν, στεφανώσας δ' ἢ τὰ πλησιόθειον, καὶ ὅλως, μακαρίαν τε τεισυδαίμονες ἐσόμεθα.

ERgo si talem amatorem posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos, [1] Publicæ quidem Veneri capram candidam, Cœlesti autem, & ei quæ in hortis est, iuuencam vtrique: sertis præterea coronare etiã opum largitricẽ: & in summa beatæ ac ter felices erimus.

[1] τῇ παιδήμῳ, ἢ τῇ πανδήμῳ ἢ τῇ ἐν κήποις. *Cognomenta autem Veneris sunt, Pãdemus, Vrania, & Hortensis: Priorum etymõ reddit Pausanias in Bœoticis. Hortensis autem à loco dicitur, cuius item Pausanias meminit in Atticis.*

Quippe vides nunc ab adoleſcente iſto quàm multa accipiamus, qui obolũ quidem nunquam vllum tibi dedit, neque veſtẽ, neq; ſoleas, neque vnguentum, ſed excuſationes apud illum ſemper, & pollicitationes, & ſpes longæ, & illud crebrũ, Si pater, &, ſi dominus fiam paternarum poſſeſſionum, &, omnia tua. Tu autem etiam iuſiurandum dediſſe ipſum ais, quòd legibus vxorem te ſibi facturus ſit. MVS. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proſerpinam, & Mineruam. MAT. Et credis illi ſcilicet? & ob hoc paulo antè, cùm nõ haberet vnde daret ſymbolum, annulum dediſti illi, me ignorante: ille verò vendito eo, potando abſorbuit. Et rurſum duo monilia iſta Ionica, quorum vtrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Praxia attulerat, Eſſeſi cõmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam vnà cum adoleſcentibus æqualibus dependere. Nam vela & tunicas quid attinet dicere? Et in ſumma lucrum adeò quoddam nobis, & magna vtilitas iſte obuenit ſcilicet. MVS. At pulcher eſt, & imberbis, & amare ſe ait, & lacrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetiſque filius eſt, Areopagitæ illius, dicítque vxorem me ducere velle ſe: denique magnę ſpes ab ipſo nobis factę sũt, ſi ſenex ille ſolùm oculos clauſiſſet. MA. Proinde Muſarium, vbi ſoleis aut crepidis opus erit, & ſutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argentum quidem non habemus, tu autem ſpes quaſdam modicas à nobis accipe. Et rurſum ad piſtorem eadẽ hęc. Et cùm penſionem domus depoſcemur: expecta dicemus, videlicet dum Laches Colyttenſis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ poſt nuptias. An non pudet te, quòd ſola meretricum neque inaureis habes, neque monile aliquod, neq; veſtem Tarentinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatiorésne illæ me, & pulchriores ſunt? MAT. Non, ſed prouidẽtiores, norúntque meretricari, neque credunt verbis modò, & adoleſcentulis, in ſummis labris iuſiurandum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans viri, neque admittis alium quenquam, præterquam ſolum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnenſis veniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipſe quoque (vini autem pretium hoc retulerat, à patre ad id miſſus) tu verò etiam ſubſannaſti hominem:

Pagi Attici nomen eſt Colytta.

Hactenus acpelluci da quadã fuit, vt Pollux lib. 7. cap. 17.

νωῖ ὀρᾷς γοιῶ τοῦδὲ τῦ νεανίσκου ἡλίκα λαμβανόμθ, ὃς ὀβολὸν μὲν οὐδεπώποτέ σοι δέδωκεν, οὐκ ἐσθῆτα, οὐχ ὑποδήματα, οὐ μῦρον, ἀλλὰ προφάσεις ἀεὶ, καὶ ὑποσχέσεις, καὶ μακραὶ ἐλπίδες, κ̀ πολὺ δ̃, ἐὰν ὁ πατὴρ, κ̀ εἰκύριος γένωμαι τῶν πατρῴων, & πρῶτα σά. σὺ δὲ κ̀ ὀμοσμοκέναι αὐτὸν φῄς, ὅτι νόμῳ σε γαμετὴν ποιήσεται. ΜΟΥ. ὤμοσε γάρ, ὦ μῆτερ, κ̀ τὴν θεάν, κ̀ τῆς Πολιάδος. ΜΗΤ. κ̀ πῶς δύῃς δηλαδή; καὶ δῆτα τοῦτο προφέρω οὐκ ἔχοντι αὐτῷ καταλῖναι συμβολῶ, τὸν δακτύλιον δέδωκας ἀγνοούσης ἐμοῦ· ὁ δὲ, ἀποδόμενος, κατέπιε, κ̀ πάλιν τὰ δύο περιδέραια τὰ Ἰωνικὰ, ἕλκοντα ἑκάτερον δύο Δαρεικούς, ἃ σοι ὁ Χῖος Πραξίας ὁ ναύκληρος ἐκόμισε, ποιησάμενος ἐν Ἐφέσῳ. ἐδεῖτο γὰρ Χαιρέας ἑστιᾶν σὺν ἐφήβοις ἀπενεγκεῖν. ὀθόνας γὰρ, & χιτωνίσκους, τί αὐ λέγομι; & ὅλως Ἑρμοῦ τι ἡμῖν, καὶ μέγα ὄφελος συμπέπλωκεν οὗτος. ΜΟΥ. ἀλλὰ καλὸς, & ἀγλύειος, & φησὶν ἐρᾶν, καὶ δακρύει, καὶ Δεινομάχης καὶ Λάχητος υἱός ἐστι τῦ Ἀρεοπαγίτου, καὶ φησὶν ἡμᾶς γαμήσειν, καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχειν πρ' αὐτῦ, ἐὰν ὁ γέρων μόνον καταμύσῃ. ΜΗΤ. οἶκοιῶ, ὦ Μουσάριον, ἐὰν ὑποδήσασθαι δέῃ, καὶ ὁ σκυτοτόμος αἰτῇ δ̃ δίδραχμον, ἐροῦμεν πρὸς αὐτὸν, Ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχομεν, σὺ δὲ τῶν ἐλπίδων ὀλίγας πρ' ἡμῶν λάβε· καὶ πρὸς τὸν ἀλφιτοπώλιν τὰ αὐτά· καὶ ἐὰν δ̃ οἰκίσκιον αἰτώμεθα, Πεντήκοντα, φήσομεν, ἔστ' ἂν Λάχης ὁ Κολυτταῖος ἀποθάνῃ· ἀποδώσομεν γάρ σοι μετὰ τοὺς γάμους. οὐκ αἰχμὴν μόνην τῶν ἑταίρων οὐκ ἐλλόβιον, οὐχ ὅρμον, οὐ Ταραντινίδιον ἔχουσα; ΜΟΥ. τί οὖν, ὦ μῆτερ, οὐκ εὐτυχέστεραί μου, καὶ καλλίους εἰσίν; ΜΗΤ. οὐκ, ἀλλὰ σωφρονέστεραι, καὶ ἴσασιν ἑταιρίζειν. οὐδὲ πῖσ̀ δύσι ῥηματίοις, καὶ νεανίσκοις, ἐὰν ἄκρου τῦ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι· σὺ δὲ εἶ πιστὴ, καὶ φίλανδρος· οὐδὲ προσίῃ ἄλλον τινά, ὅτι μὴ μόνον Χαιρέαν. καὶ πρῴην ὅτε ὁ γεωργὸς ὁ Ἀκαρνανὸς ἦκε δύο μνᾶς κομίζων, ἀγλύειος καὶ αὐτὸς (οἴνου δὲ τιμὴν ἀπειλήφει, τῦ πατρὸς πέμψαντος) σὺ δὲ σκῦφον μὲν ἀπεμύκτισας,

καθεύδῃς δὲ μετὰ τῦ Ἀδωνίδος Χαιρέου. A dormis autem cum Adonide ſcilicet iſto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium iſtum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, vt aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At eſto ſanè ille agreſtis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem recipere voluiſti? An non formoſus erat & vrbanus, æqualis Chæreæ? MVSAR. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum eſſe ſe, ſi me cum illo vnquam deprehenderet. MAT. Quàm multi autem & alij eadem hæc minãtur? An tu igitur ſine amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac ſi non meretrix, ſed Cereris ſacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie vero Aloa ſunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVS. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an ſolus iſte artem nullam aduerſus patrem inuenire poteſt? non ſeruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipſe poſtulare, minitando ſe in militiam hinc nauigaturum eſſe, niſi accipiat? Verùm ſedet nos atterens, ac vana ſpe producens, neque ipſe quicquam dans, neque à dantibus accipere ſinens? Tu verò, ô Muſarium, an putas te octodecim annorum ſemper fore aut eodem animo futurum Chæream? Quando ipſe quidem dives erit, mater autem optimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipſi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum iſtarum? aut ſuauiorum, aut etiam iuriſiurandi alicuius, cùm dotem quinque fortaſſis talentorum aſpiciet? MVSAR. Meminerit ille: cuius rei argumẽtum illud vtique, quòd neque nunc vxorem duxit, ſed cùm à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, ſed tamen admonebo te, Muſarium, aliquando horum.

Hoc eſt, feſta me ia, ſeu triturationis, eadem quæ ſuprà Arualia expoſuimus.

ΜΟΥ. τί οὖν; ἐχρῆν Χαιρέαν καταλείψαντα, τοῦδε δέξασθαι τὸν ἐργάτιν ὀσφρον, κινάβρας ἀποζοντα; λῷός μοι, φασί, Χαιρέας, καὶ χοιρίσκος Ἀκαρνάνιος. ΜΗ. ἔστω ὀσφρος ἀγροῖκος, καὶ πονηρὸν ἀποπνεῖ· τί καὶ Ἀντιφῶντα τὸν Μενεκράτους μνᾶν ὑποσχνούμενον, τοῦτ' ἐδέξω, οὐ καλὸς ἦν, καὶ ἀστεῖος ἡλικιώτης Χαιρέου; ΜΟΥ. Ἀλλ' ἠπείλησε Χαιρέας ἀποσφάξειν ἀμφοτέρους, εἰ λάβοι με ποτὲ μετ' αὐτῦ. ΜΗΤ. πόσοι δὲ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἀπειλοῦσιν; σὺ οὖν μένοις ἂν ἕνεκα τῦτο, καὶ σωφρονήσοις, καθάπερ οὐχ ἑταίρα, τῆς δὲ Θεσμοφόρου ἱέρεια τις οὖσα; ἐᾶν τἄλλα, σήμερον Ἀλῶα ἐστί, τί δέ σοι δέδωκεν ἐς τὴν ἑορτήν; ΜΟΥ. οὐκ ἔχει, ὦ μῆτερ. ΜΗΤ. μόνος οὗτος τέχνην οὐκ εὑρήκει ὅτῳ τὸν πατέρα, οὐκ οἰκέτην καθῆκεν ἐξαπατήσοντα, οὐκ ἀπὸ τῆς μητρὸς ᾔτησεν ἀπειλήσας ἀποπλευσεῖσθαι στρατευσόμενος, εἰ μὴ λάβοι; ἀλλὰ καθηται, ἡμᾶς ἐπιτρίβων, μήτε αὐτὸς διδοὺς, μήτε τοῦδε τῶν διδόντων ἐᾶν λαμβάνειν; σὺ δέ οἴῃ, ὦ Μουσάριον, ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἀεὶ ἔσεσθαι; ἢ τὰ αὐτὰ φρονήσειν Χαιρέαν, ὅταν πλουτῇ μηδ' αὐτὸς, ἡ δὲ μήτηρ γάμους πολυτελοῦς ἐξεύρῃ αὐτῷ; μνησθήσεται οἴει τότε τῶν δακρύων, ἢ τῶν φιλημάτων, ἢ τῶν ὅρκων, πέντε ἴσως τάλαντα τοιούτους βλέπων; ΜΟΥ. μνησθήσεται ἐκεῖνος· δεῖγμα δέ, ὡς τοῦδε νῦν γεγάμηκεν, ἀλλὰ κατὰ μαλακὸν καθίσθους καὶ βιαζόμενος ἠρνήσατο. ΜΗΤ. ἠβούλοιτο μὴ ψεύδεσθαι, ἀναμνήσω δέ σε, ὦ Μουσάριον, τότε.

ΑΜΠΕΛΙΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΙΣ.

AMPELIS ET CHRYSIS.

Εἴ τις δὲ, ὦ Χρυσὶ, μήτε ζηλοτυπεῖ, μήτε ὀργίζεται, μήτε ἐρράπισέ ποτε, ἢ τρυχέκειρεν ἢ τὰ ἱμάτια τρυέσχισεν, ἔτι ἐραστὴς ὀσφρὸς ἔστιν; ΧΡΥΣ. οὐκοῦν ταῦτα μόνα ἐρᾶντος, ὦ Ἀμπελὶ, δείγματα; ΑΜΠΕ. ναὶ, ταῦτ' ἀνδρὸς θερμοῦ.

SI quis, ô Chryſi, neque zelotypus eſt, neque irascitur, neque alapas inflixit aliquando, aut capillos conſcidit, aut veſtes lacerauit pro amatore ne adhuc habendus videtur? CHR. Proinde iſta ſola amantis, Ampeli, indicia? AMPE. Maximè: ſiquidẽ hæc viri feruentis ſunt.

Nam cætera illa, oſcula, & lacrymæ, & iuſiurandum, & crebrò ventitare, incipientis & adhuc creſcentis amoris ſigna. Cæterùm totus hic ignis zelotypia conſtat. Quare ſi te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus eſt, bene ſperes licet, optéſque vt eadem ſemper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? vt ille me ſemper percutiat alapis? AMP. Non, ſed vt ſemper illi ægrè ſit ſi non ad ſolum ipſum aſpicias: quoniam certè niſi amaret te, cur quæſo iraſceretur etiam ſi quem alium amatorem habeas tu? CHR. At equidem non habeo: ille verò nequicquam ſuſpicatus eſt diuitem iſtum me amare, ex eo quòd mentionem eius fortè aliquando feci. AMP. Atque hoc ſuaue ſanè eſt, putare illum à diuitibus obſeruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magiſque æmulabitur & contendet, ne potiores ipſo apud te ſint riuales. CHR. At verò ille quidem ſolùm iraſcitur, & alapis cædit, nihil autem dat. AMP. At dabit poſtea. Nam zelotypi vel maximè dolore afficiuntur. CHR. Neſcio quo pacto alapas accipere me vis, ô mea Ampeli. AMP. Haud quaquam ego: ſed, vt arbitror, maximi amores inde naſcuntur, etiam ſi audiat ſe negligi. Quòd ſi autem perſuaſum illi fuerit, ſe ſolum habere te, elangueſcet neſcio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos viginti totos meretricium quęſtum exercui. Tu verò annos, vt arbitror, decem & octo nata es, aut pauciores etiam. Quod ſi autem vis, narrabo etiam quæ mihi acciderunt aliquando, nõ adeò multos ante annos. Amabat me Demophantus, fœnerator ille, momẽtaneo ac leui quodam amore, neque ingemiſcens, neque lacrumans, neque etiam intempeſtiuè ac ſera nocte ad fores ventitans, ſed illud ſolum, interdum dormiẽs mecum, ídque etiam poſt longum interuallum. Poſteaquam autem venientem aliquando excluſi (nã tum Calliades pictor intus erat, datis decem drachmis) principiò quidem abiit, verbis me inſectatus. Poſtquam autem multæ dies iam tranſiiſſent, neque ego ad illum mitterem (rurſus autem tum Calliades intus erat) incaleſcẽs tum tandem Demophantus, etiam ipſe ad rem inflammatur. Atque adſtans aliquando, cùm ianuam obſeruaſſet apertam, flebat, percutiebat, minabatur ſe occiſurũ eſſe, lacerabat veſtem, omniáque faciebat.

A ἐπεὶ πάλλα, φιλήματα, καὶ δάκρυα, καὶ ὄρκοι, καὶ ὃ πολλάκις ἥκειν, ἀρχομένου ἔρωτος σημεῖον, καὶ φυομένου ἐπ' ὃ δὲ πῦρ ὅλον, ἐκ τῆς ζηλοτυπίας ἐστίν. ὥστε εἰ καὶ σὲ, ὡς φῄς, ὁ Γοργίας ραπίζει, καὶ ζηλότυπός ἐστιν, χρηστὰ ἔλπιζε, καὶ εὔχου ἀεὶ τὰ αὐτὰ ποιῆν. ΧΡ. τὰ αὐτά; τί λέγῃς ἀεὶ ραπίζειν με; ΑΜ. οὐχί, ἀλλ' αἰσθάνῃ, εἰ μὴ τοῦτο μόνον αὐτὸν βλέποις. ἐπεὶ εἰ μὴ ἐρᾷ γε, τί ἂν ἔτι ὀργίζοιτο, εἰ σύ τινα ἕτερον ἐρᾶσθαι ἔχοις; ΧΡ. ἀλλ' οὐδὲ ἔχω ἔγωγε. ὁ δὲ μάτην ὑπέλαβε τὸν πλούσιον μοι ἐρᾶν, ὅτι ἄλλως B ἐμνημόνευσά ποτε αὐτοῦ. ΑΜ. καὶ τοῦτο ἡδὺ ὄν, ὑπὸ πλουσίων οἴεσθαι κακοδαίζεσθαί σε. ἤν τι γὰρ αἰσθήσεται μᾶλλον, καὶ φιλοτιμήσεται, ὡς μὴ ὑπερβάλοιντο αὐτὸν οἱ ἀντερασταί. ΧΡ. ἐμοὶ οὗτός γε μόνον ὀργίζεται, καὶ ραπίζειν δίδωσι δοῦναι. ΑΜΠ. ἀλλὰ δώσῃ· ζηλότυποι γὰρ καὶ μάλιστα λυπηθήσονται. ΧΡ. οὐκ οἶδ' ὅπως ραπίσματα λαμβάνειν βούλῃ με, ὦ Ἀμπελίδιον. ΑΜ. οὐκ, ἀλλ', ὡς οἶμαι, μεγάλοι ἔρωτες γίγνονται, C καὶ εἰ πύθοιτο ἀμελεῖσθαι· εἰ γὰρ πιστεύσαι μόνος ἔχειν, ἀπομαραίνεταί πως ἡ ἐπιθυμία. ταῦτα λέγω τοῖς σὲ, εἴκοσιν ὅλοις ἔτεσιν ἐταιρίσασα. σὺ γὰρ οὐκ τωθάσιον, οἶμαι, ἢ ἔλαττον, οὖσα τυγχάνεις. εἰ βούλει δὲ, καὶ διηγήσομαί σοι ἃ ἔπαθόν ποτε, οὐ πάνυ τοῖς πολλοῖς ἐπῳδά. ἦρα μου Δημόφαντος ὁ δημοσιώνης, ὁ καπήλιον οἰκῶν τῆς Ποικίλης. οὗτος οὐδὲ πώποτε πλέον πέντε δραχμῶν δέδωκε, καὶ μόλις δεκάδος τοῦτο ἦν). ἦρα γ', ὦ Χρυσί, ὅτι παλαιόν τινα ἔρωτα, οὔτε νεοσφενῆ, οὔτε δακρύων, οὔτε ἀεὶ παραγιγνόμενος ὅπου τὰς θύρας, ἀλλ' αὐτὸ μόνον, συνεκάθευδέ μοι ἐνίοτε, καὶ τοῦτο δι' μακροῦ. ὅτε δὲ ἐλθόντα ποτὲ ἀπέκλεισα (Καλλιάδης γὰρ ὁ γραφεὺς ἔνδον ἦν, δέκα δραχμὰς πεπομφὼς) D τὸ μὲν πρῶτον ἀπῆλθέ μοι λοιδορησάμενος. ἐπεὶ δὲ πολλαὶ μὲν διῆλθον ἡμέραι, ἐγὼ δ' οὐ πρὸς ἔπεμπον, ὁ Καλλιάδης δ' ἔνδον ἦν αὖθις, ὑπαθερμαινόμενος ἤδη τότε ὁ Δημόφαντος, καὶ αὐτὸς διαφλέγεται εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ δεῖσάς ποτε, ἀνεῳγμένην τηρήσας τὴν θύραν, ἔκλαιεν, ἔτυπτεν, ἠπείλει φονεύσειν, περιερρήγνυε τὴν ἐσθῆτα, ἄπαντα ἐποίει.

καὶ τέλος πάλαιτον δοὺς, μόνος εἶχεν ὀκτὼ ὅλους μῆνας· ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ τοὺς ἀπόνους ἔλεγεν, ὡς ὑπὸ φαρμάκων ἐκμήναιμι αὐτόν. ὃ γὰρ ἦν ἄρα ζηλοτυπία, φάρμακον. ὥστε, ὦ Χρυσὶ, καὶ σὺ χρῶ ὅπερ τὸν Γοργίαν τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ. πλούσιος δὲ ὁ νεανίσκος ἔσται, ἐὰν τι ὁ πατὴρ αὐτοῦ πάθῃ.

A Et postremùm talento dato habebat me solus totos octo menses. Vxor autem ipsius cūctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia erat. Quare ô Chrysi, & tu vtere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò diues adulescentulus hic erit, si quando patrem ipsius mori continget.

ΔΟΡΚΑΣ. ΠΑΝΝΥΧΙΣ. ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝ.

DORCAS. PANNYCHIS. PHILOSTRATVS. POLEMON.

Ἀπολώλαμεν, ὦ κεκτημένη, ἀπολώλαμεν, ὁ Πολέμων ἀπὸ τῆς στρατείας ἀνέστρεψε πλουτῶν, ὡς φασιν· ἑώρακα δὲ κἀγὼ αὐτὸν, ἐφεστρόδα τε πορφυρᾶν ἐμπεπορπημένον, καὶ ἀκολουθοῦς ἅμα πολλούς. καὶ οἱ φίλοι, ὡς εἶδον, συνέθεον ἐπ' αὐτὸν, ἀσπασόμενοι. ἐν τούτῳ δὲ τὸν θεράποντα ἰδοῦσα κατόπιν ἑπόμενον, ὃς συναποδεδημήκει μετ' αὐτοῦ, ἠρόμην, καὶ εἰπέ μοι, ἔφην, ὦ Παρμένων, ἀσπασαμένη πρότερον αὐτὸν, πῶς ἡμῖν ἐστρατεύσατε, καὶ εἴτι ἄξιον τοῦ πολέμου ἔχοντες ἐπράξατε; ΠΑΝ. οὐκ ἔδει τοῦτο οὕτως, ἀλλ' ἐκεῖνα, Ὅτι μοι ἐσώθητε, πολλὴν χάριν τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα τῷ ξενίῳ Διΐ, καὶ Ἀθηνᾷ στρατείᾳ. ἡ δέσποινα δὲ ἐπηυδαίνετο ἀεί τι προσθοῖτε, καὶ ἔνθα εἴητε. εἰ δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκας, ὡς καὶ ἐδάκρυε, καὶ ἀεὶ ἐμέμνητο Πολέμωνος, ἄμεινον ἂν ἦν πολύ. ΔΟΡ. πρόσθεν οὖν σὺ ἐν ἀρχῇ ἅπαντα. πρὸς δὲ σὲ οὐκ αὖ εἶπον, ἀλλὰ ἃ ἤκουσα, ἐβουλόμην εἰπεῖν. ἐπεὶ πρός γε Παρμένοντα οὕτως ἠρξάμην. ἦ που, ὦ Παρμένων, ἐβόμβει τὰ ὦτα ὑμῖν; ἀεὶ γὰρ ἐμέμνητο ἡ κεκτημένη μετὰ δακρύων, καὶ μάλιστα εἴ τις ἐλήλυθει ἐκ τῆς μάχης, καὶ πολλοὶ τεθνάναι ἐλέγοντο, ἐσπάραττε τότε τὰς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύπτετο, καὶ ἐπεὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ἐκάστην. ΠΑΝ. ἴθι, ὦ Δορκάς, οὕτως ἐρῶ. ΔΟΡ. εἶτα ἑξῆς μετὰ πολὺ ἠρόμην ἐκεῖνα. ὁ δὲ, πρὸ μὲν γὰρ, φησὶν, ἀνεστρέφαμεν. Π. οὕτω κἀκεῖνος ἤδη πρόσθεν ὡς ἐμέμνητό μου ὁ Πολέμων, ἢ ἐπόθει, ἢ ἤνχετο ζῶντά με καταλαβεῖν; ΔΟΡ. καὶ μάλα πολλὰ τοιαῦτα ἔλεγε.

B Periimus ô hera, periimus. Polemō ex militia reuersus est, diuitiis onustus, vt aiunt. Vidi autem & ego ipsum sago purpura prætexto & fibulato indutum, & seruos pedisequos vnà cum eo multos. Ac amici vt aspexerunt concurrebant ad ipsum, salutaturi videlicet. Interea autem seruum conspicata à tergo sequentem, eum qui cum ipso profectus fuerat, interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquiebam, salutato priùs ipso, quo pacto nobis egistis? & nunquod operæpretium bellorum consecuti, huc reuersi estis? PAN. Non decebat hoc statim, sed C illa primùm, Quòd quidem seruati estis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hospitali, & Mineruæ militari. Cæterùm hera semper rogitare solebat quidnam ageretis, & vbi essetis. Quòd si autem etiam hoc addidisses, quòd & lacrumaretur, & mentionem Polemonis faceret semper, satius id fuerat multo. DOR. Præfata equidem sum statim à principio cuncta hæc: ad te autem non putaui opus esse, verùm illa dicere volui, quæ audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt vobis aures? semper enim remini- D scebatur vestri hera cum lacrymis, & maximè siquando ex pugna venerat quispiam, multíque mortui esse dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad vnūquodque nuntium. PAN. Rectè Dorcas. ita decebat. DOR. Deinde non multo pòst interrogabam illa quoque ordine. Ille autem, Admodum splendidè, inquit, reuersi sumus. PAN. Ita autem etiam ille, nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut desiderio affectus fuerit, aut optauerit saluam atque incolumem me iterum deprehendere? DOR. Atque adeò multa huiusce modi dicebat.

Quod igitur caput rei est, narrauit diuitias multas, aurum, vestes, seruos, ebur. Nam argentum quidem afferre ipsum dicebat non ad numerum, sed ad mensuram, multos videlicet medimnos plenos. Habebat autem & ipse Parmeno annulum in digito paruo maximum, ac multangulum, lapillúsque incrustatus in eo erat ex tricoloribus illis quidam, rubebátque supernè. Reliqui autem ipsum, cùm adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alyn transiissent, & vt occidissent Tiridatem quendam, & quomodo versatus ipse Polemon in pugna contra Pisidas esset: accurríque domum, vt hæc tibi renunciarem, vt quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipsa tecum. Nam si veniens Polemon (veniet enim haud dubiè postquam à se notos ac salutantes illos amouerit) ac resciscens, deprehenderit Philostratum apud nos intus, quid putas quæso facturum ipsum esse? PAN. Inueniamus Dorcas ex re præsenti tuum cõsilium, atque salutẽ aliquam. Nam neque hunc ablegare honestum fuerit, vt qui talentum nuper dederit, & præterea mercator quoque est, & multa pollicitus: neque rursum vtile, Polemonem talem ac tantum redeuntem nõ recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus est: & cùm pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit, quid nunc nõ putes illum facturũ? DOR. At etiam accedit. PAN. Deficio ô Dorcas, consilij inopia, ac tremo. DOR. Sed & Philostratus accedit. PAN. Quę igitur fiã? quomodo me autem terra absorbeat? PHIL. Quid? cur non potamus Pãnychi? PAN. Perdidisti me ô homo. Tu verò salue Polemon, post longum adeò oculis oblatus iterum meis. POL. Hicce igitur quisnam est, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pannychi. Ego verò ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans videlicet ad talem mulierem. Ac meritò sanè hæc mihi accidunt, tibíque adeò gratiam habeo: neque enim posthac ampliùs abs te diripiar.

Eadem Thermopyla aliàs.

PHIL. Tu verò quisnam es, bone vir? POL EM. Nimirum audis, quòd Polemon ego, Sterienſis ille, ex tribu Pandionis, qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis, cùm eam adhuc humana sapere putarẽ. PHIL. At nũc, Trygone[1], Pãnychis hęc mea est, talentúmq; à me accepit. Accipiet autẽ & alterum iam, vbi onera seu merces distraxerimus.

[1] Ξεναγὲ *Græcè, hoc est, externi & conducitij militu ductor, propriè. Suidas tamẽ* ξεναγίαν *&* χιλιαρχίαν *pro eodem sumi ait.*

Ὃ μὲν οὖν κεφάλαιον ἐξήγγειλε, πλῆθος πολλὰ, χρυσὸν, ἐσθῆτα, ἀκολούθους, ἐλέφαντα. Ὁ μὲν γὰρ ἀργύριον, μηδὲ ἀριθμῷ ἄγειν αὐτὸν, ἀλλὰ μεδίμνῳ, ἀπομεμετρημένον πολλοὺς μεδίμνους. εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Παρμένων δακτύλιον ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ, μέγιστον, πολύγωνον, ᾧ ψῆφος ἐνεβέβλητο τῶν τειχομάχων, ἐρυθρά τε ἦν ὅπη πολλή. εἰάσας δ' οὖν αὐτὸν ἐθέλοντά μοι διηγεῖσθαι ὡς τὸν Ἅλυν διέβησαν, καὶ ὡς ἀπέκτειναν Τηριδάτην τινὰ, καὶ ὡς διέτρεψεν ὁ Πολέμων ἐν τῇ τοῦ Πισίδας μάχῃ· καὶ ἀπέδραμόν σοι ταῦτα τοῦτο ἀγγελοῦσα; ὡς τοῦ τῶν πόνων σκέψαιο. εἰ γὰρ ἔλθοι ὁ Πολέμων (ἥξει γάρ πού τως, ἀποστάμνους τοὺς γνωρίμους) ἀναπυθόμενος, ὄψεται τὸν Φιλόστρατον ἔνδον παρ' ἡμῖν, τί οἴει ποιήσειν αὐτόν; ΠΑΝ. ἀξυλείστως μοι, ὦ Δορκάς, ἐν τῷ παρόντων σωτήριον· οὔτε γὰρ τοῦτον ἀποπέμψαι καλὸν, πάλαντον ἐναγχος δεδωκότα, καὶ πάλιν ἔμπορον ὄντα, καὶ πολλὰ ὑπισχνούμενον· οὔτε Πολέμωνα τοιοῦτον ἐπανιόντα, χρήσιμον μὴ δέχεσθαι· τοιοῦτον γὰρ, καὶ ζηλότυπός ἐστιν, ὃς καὶ πενόμενος ἔτι, πολὺ ἀφόρητος ἦν. νῦν δὲ τί ἂν οὐκ αὖ ἐκφυγὼν ποιήσειεν; ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ προσέρχεται. ΠΑΝ. ἐκλύομαι, ὦ Δορκάς, ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ τρέμω. ΔΟΡ. ἀλλὰ καὶ Φιλόστρατος προσέρχεται· τί γλύσομαι; πῶς αὖ με ἡ γῆ καταπίοι; ΦΙ. τί δ' πίνομεν, ὦ Πανυχί; ΠΑΝ. ἄνθρωπε, ἀπολώλεκάς με. σὺ δὲ χαῖρε Πολέμων, χρόνιος φανείς. ΠΟ. σοὶ δῶν τίς ἐστιν ὁ προσιὼν ὑμῖν; σιωπᾷς; ἄγε οἴχου, ὦ Πανυχί. ἐγὼ δὲ πεμπταῖος ἐκ Πυλῶν διέπτην, ἐπειγόμενος ὅτι τοιαύτην γυναῖκα. τὴν δίκαια μέντοι πέπονθα, καί σοι χάριν ἔχω, ὅτι ἔτι γὰρ ἀρπασθήσομαι ὑπὸ σοῦ. ΦΙΛ. σὺ δὲ τίς εἶ, ὦ βέλτιστε; ΠΟ. ὅτι Πολέμων ὁ Στειριεὺς, Πανδίονος φυλῆς, ἀκηκόᾳς, χιλιαρχήσας τὸ πρῶτον, νῦν δὲ, ὅλαις πήσας πεντακισχιλίαις ἀσπίδα, ἐραστὴς Πανυχίδος, ὅτε ὤμην ἔτι αὐθέντινα φέρειν αὐτήν. ΦΙ. ἀλλὰ τὰ νῦν, ὦ ξεναγὲ, Πανυχὶς ἐμή ἐστι, καὶ πάλαντον εἴληφε, λήψεται δὲ ἤδη καὶ ἕτερον, ἐπειδὰν τὰ φορτία διαθώμεθα.

κἀμοῦ ἀκολούθει μοι, ὦ Πανυχί. τοῦτον δὲ πρὸ Ὀδρύσαις χιλιαρχεῖν ἔα. ΔΟΡ. ἐλευθέρα μὲν ὅδε, καὶ ἀκολουθήσει, ἰοῦσα ἐθέλη. ΠΟ. τί ποιῶ, Δορκάς; ΔΟΡ. εἰσέναι ἄμεινον, ὀργιζομένῳ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅτε πρόφασιν Πολέμωνι, ᾗ μᾶλλον ὀπισταθήσεται ζηλοτυπῶν. ΠΑΝ. εἰ θέλεις, εἰσίωμεν. ΠΟ. ἀλλὰ προλέγω ὑμῖν ὅτι ὃ ὕστατον πίεσθε τήμερον, ἢ μάτην ἐγὼ τοσούτοις φόνοις ἐγγεγυμασμένος πρόειμι, ὦ Θρᾷκες, ὦ Παρμένων. ΠΑΝ. ὡπλισμένοι ἦκον, ἐμφερέξαντες τὸν γενειοπόν τῇ φάλαγγι· ὅτι μετώπου μὲν, ὃ ὁπλιτικὸν, πρὸ ἑκάτερα δὲ, οἱ σφενδονῆται, καὶ τοξόται, οἱ δ' ἄλλοι, κατόπιν. ΦΙ. ὡς βρεφυλλίοις ταῦτα, ὦ μαθοφόρε, ἡμῖν λέγῃς, καὶ μορμολύττῃς· σὺ γὰρ ἀλεκτρυόνα πώποτε ἀπέκτεινας, ἢ πόλεμον εἶδες; ἐρυμάτιον ἐφεώρᾳς, τάχα δημοσίτης ὤν, ἵνα σοι τοῦτο προσχαρίσωμαί σοι. ΠΟ. καὶ μὴν εἶπε μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ προσιόντας ἡμᾶς ὅτι δόρυ θεάσῃ, σιλλούντας τοῖς ὅπλοις. ΦΙ. ἥκετε μόνον συσκευασάμενοι. ἐγὼ δὲ, ὦ Τίβυς οὗτος (μόνος γὰρ οὗτος ἕπεταί μοι) βάλλοντες ὑμᾶς λίθοις τε, καὶ ὀστράκοις, οὕτω διασκεδάσομεν, ὡς μηδὲ ὅποι οἴχεσθε ἔχοντε εἰδέναι.

A Ac nunc Pānychi sequere me: istum autem apud Odrysas Tribunatū gerere sine. DOR. Libera hæc quidem est, sequetúrque nō, nisi volet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius. Nā Polemoni adesse irato, haudquaquā facile aut tutū est, & magis incendetur æmulādo. PAN. Si placet, eamus intrò. POL. At prædico vobis, quòd hodie postremū potabitis, aut ego frustra adsum, tātis cædibus exercitatus. Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adsunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem, qui grauis armaturæ sunt in vtroq; autem latere funditores & sagittarij, cæteri à tergo locati. PHIL. Tanquā infantibus nobis hæcô stipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu verò vnquam gallum aliquem gallinaceum occidisti? aut etiam bellum vidisti. Castellum, vt multū, præsidio tenuisti, fortasse dux manipularis quisp.ā, vt tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At verò scies paulo pòst, vbi nos acie in dextrum conuersa aduentare spectabis, armis resplendentes. PHIL. Aduentate modò conferti, atque instructi. Ego verò & Tibys iste (nam hic solus me sequitur) iaciendo, cùm saxis, tum testis ostraceis, ita dispergemus vos, vt neque quò vertamini, scire tum possitis.

δημοσίτης ἀ δημοσία, quam eandem & ἡμιλοχίαν suidas vocat.

ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΝ ΚΑΙ ΔΡΟΣΗ.
CHELIDONIVM ET DROSE.

Οὐκ ἔτι φοιτᾷ πρὸς σὲ, ὦ Δρόση, ὁ μειρακύλλιον ὁ Κλινίας; ἤ γὰρ ἑώρακα πολὺς ἤδη χρόνος ἀὐτὸν πρὸ ὑμῶν. ΔΡΟ. οὐκ ἔτι, ὦ Χελιδόνιον· ὁ γὰρ διδάσκαλος αὐτὸν εἶρξε μηκέτι μοι προσιέναι. ΧΕ. τίς οὗτος; μή τι τὸν παιδοτρίβου Διότιμον λέγῃς; ἐπεὶ σκληρός γε φίλος μοι. ΔΡΟ. οὐκ ἀλλ' ὁ κακίστα φιλοσόφων ἀπολούμενος Ἀριστάνετος. ΧΕ. τὸν σκυθρωπὸν λέγῃς; τὸν δασύν; τὸν βαθυπώγωνα; ὃς εἴωθε μετ' ἄλλων μειρακίων περιπατεῖν ἐν τῇ Ποικίλῃ; ΔΡ. σκληρὸν φημι τὸν ἀλαζόνα, ὃν κάκιστα ὀπίδοιμι ἀπολούμενον, ἐλκόμενον τῷ πώγωνος ὑπὸ δημίου. ΧΕ. τί παθὼν δὲ σκληρὸς, τοιαῦτα ἔπεισε τὸν Κλινίαν; ΔΡΟ. οὐκ οἶδα, ὦ Χελιδόνιον, ἀλλὰ μηδέποτε ἀπέκοιτος μὰ γλυκὺς μόνος, ἀφ' οὗ γυναικὶ ὁμιλεῖν ἤρξατο,

NOn ampliùs ventitat ad te, Drose, adolescentulus ille Clinias? Non enim vidi longo iam tempore apud vos ipsum. DRO. Nō ampliùs, Chelidonium. Nam præceptor prohibuit ipsum ampliùs ad me accedere. CHE. Quinam iste? num exercitorem istum puerorum Diotimum dicis? Nam is certè amicus mihi est. DRO. Non: sed perditissimus iste philosophorum, Aristænetus. CHE. Tetricum istum dicis & hirsutum, profunda barba, qui cum adolescentibus consueuit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, vanum iactatorem, quem vtinam pessimè perire videā, barba tractum à carnifice. CHEL. Quid autem accidit illi cur talia persuaderet Cliniæ? DROS. Nescio, Chelidonium. Sed cùm antea nunquam vllam noctem intermiserit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit,

(primùm autem mecum habere cœpit) tribus iſtis diebus proximis ad angiportũ hoc ne vnquam acceſſit quidem. Poſtquam autem ex eo contriſtari cœpi (nam neſcio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem miſi, quæ illum circunſpiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæſtra. Ea autem rediens, deambulantem vidiſſe ſe ait cum Ariſtæneto, atque innuiſſe illi à longè. Illum autem erubuiſſe, deiectis in terram oculis, neque aſpicere ampliùs ad ipſam voluiſſe. Atque exinde ambos ad vrbem iiſſe. Ipſa verò ad Dipylum vſque ſecuta, cùm ille prorſus neque conuerteret ſeſe, domum rediit, nihil planum aut certum habens quod renuntiaret. Quo me igitur pacto poſt illa tum affectam putas? quæ coniecturam facere nuſquam poteram, quidnam eſſet quod adoleſcẽti huic accidiſſet: ſed ita mecum dicebam: Núm nam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perоſus? aut num pater vetuit ipſum? Multa adeò huiuſmodi mecum ipſa voluebam. Porrò autem circa multam veſperam venit Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas videlicet. CHE. Age videamus. Ac literæ quidem ipſæ non admodum planè ſcriptæ, ſed incompoſitæ, & malè coagmentatæ, properantiam quãdam ſcribentis indicant. Sic autem ſonant: Quo quidem pacto amarim te mea Droſe, teſtes facio deos. DRO. Væ væ miſeræ mihi, neque ſalutationem à principio adſcripſit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, ſed neceſſitate coactus deſero te. Nam me pater Ariſtæneto tradidit, vt philoſophiæ dem apud illum operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinẽt) multis admodum obiurgauit me, inhoneſtum eſſe dictitans, cum meretrice rem habere me, Architelis & Eraſicleę filium: longè enim melius eſſe, virtutem antenere voluptati. DR. Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus adoleſcentem inſtituit. CHEL. Quamobrem neceſſe mihi eſt parêre illi. Aſſequitur enim me, diligenter vbique obſeruans: & in ſumma, ne aſpicere quidem alium quemquam præter ipſum ſolum mihi licet. Quòd ſi verò temperãter & pudicè viuã, ipſique per omnia obtemperem, pollicetur prorſus beatũ fore, preclarúmque ac fortem me redditurum eſſe, laboribus ad hoc antè præexercitatum. Hæc tibi vix adeò ſcripſi, me ipſum ſuffuratus paululum. Tu verò feliciter mihi vale,

Aliàs porticu, παιδικὴ enim Græcè habetur, quod vt corruptum puto, ſic rurſum ποικίλη, vel παλαίστρα legendum puto.

μὴ ὄψαιτο ἤδη, Græcè.

A πρῶτον δὲ ὡμίλησέ μοι, τρισὶν τούτων ἐξῆς ἡμέραις, οὐδὲ πρόσηλθε πώ γε τῷ στενωπῷ· ἐπεὶ δὲ ἠρξάμην (οὐκ οἶδα ὅπως τί ἔπαθον ἐγὼ αὐτός) ἐπέμπω τὴν Νευρίδα προσκεψομένην αὐτόν, ἢ ἐν ἀγορᾷ διατρίβοντα, ἢ ἐν παιδικῇ· ἡ δὲ προσπατοῦντα ἔφη ἰδοῦσα μὲν τὸν Ἀρισταινέτου, νεῦσαι πόρρω, ἐκφῦναι δὲ ἐρυθριάσαντα, κάτω ὁρᾶν, καὶ μηκέτι πρόσω ἐνεγκεῖν τὸν ὀφθαλμόν. εἶτ' ἐκδραμεῖν ἅμα ἐς τὴν πόλιν· ἡ δὲ ἄχρι τοῦ Διπύλου ἀκολουθήσασα, ἐπεὶ μηδὲν ὅλως ἐπεστράφη, ἐπῆλθεν, οὐδὲν σαφὲς ἀπαγγεῖλαι ἔχουσα. πῶς με οἴῃ

B διάγειν τὸ μετὰ ταῦτα, οὐκ ἔχουσάν εἰκάσαι ὅ,τι μοι πέπονθεν ὁ μειρακίσκος; ἀλλὰ μή ἐλύπησά τι αὐτόν, ἔλεγον, ἢ τινὸς ἄλλης ἠράσθη, μισήσας ἐμέ; ἀλλ' ὁ πατὴρ διεκώλυσεν αὐτόν; πολλὰ τοιαῦτα ἐστρεφον. ἤδη δὲ περὶ δείλην ὀψίαν ἦκεν ὁ Δρόμων, τὸ γράμμα-τον τοῦτ' ἐμοὶ κομίζων. ἀνάγνωθι λαβοῦσα, ὦ Χελιδόνιον, οἶσθα γὰρ δήπου γράμματα. ΧΕ. φέρ', ἴδωμεν τὰ γράμματα· ἀλλ' οὐ πάνυ σαφῆ, ἀλλ' ὑπεσυρμένα, δηλοῦντα ἔπειξίν τινα τῆς γεγραφότος. λέγε δή, Πῶς μοι ἐφίλησάς με, ὦ Δρόση, τοὺς θεοὺς ποιοῦμαι μάρτυρας. ΔΡΟ. αἰ αἰ τάλαν, οὐδὲ ὃ

C χαίρειν προσέγραψε. ΧΕ. καὶ νῦν δὲ οὐ καθ' ὑπόνοιάν τινα, ἀλλὰ καθ' ἀνάγκην ἀφίσταμαί σου. ὁ πατὴρ γὰρ Ἀριστοκλεῖ τῷ Ἀριστα-ινέτῳ πρέσβει δέδωκέ με φιλοσοφεῖν αὐτοῦ. κἀκεῖνος (ἔμαθε γὰρ τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα) πολλά μοι ἐπετίμησε, ἀπρεπές τι λέγων ἑταίρᾳ συνεῖναι, Ἀρχιτέλους καὶ Ἐρασικλείας υἱὸν ὄντα· πολὺ γὰρ ἄμεινον εἶναι τῷ ἀρετῷ προσέχειν τὸν νοῦν ἢ τῇ ἡδονῇ. ΔΡΟ. μὴ ὦ-ραίσιν ἴκοιτο

D τὸ λῆρος ἐκεῖνος, τοιαῦτα παιδεύων τὸ μειράκιον. ΧΕΛΙ. ὥστε ἀνάγκη πείθεσθαι αὐτῷ· παρακολουθεῖ γὰρ ἀκριβῶς παρα-φυλάττων, καὶ ὅλως οὐδὲ προσβλέπειν ἄλλῳ οὐδενὶ ἔξεστιν ὅτι μὴ ἐκείνῳ· εἰ δὲ σωφρονοῖμι, καὶ πάνυ πειθοίμην αὐτῷ, ὑπισχνεῖται πολὺ εὐδαίμονα ἔσεσθαί με, καὶ ζηλωτὸν καταστήσεσθαι, τοῖς πόνοις προγεγυμνασμένον. ταῦτά σοι μόλις ἔγραψα, ὑποκλέψας ἐμαυτόν. σὺ δέ μοι εὐτύχει,

καὶ μέμνησο Κλφνίου. ΔΡΟ. τί σοι δοκεῖ ἡ ἐπιστολή, ὦ Χελιδόνιον; ΧΕΛ. τὰ μὲν ἄλλα, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις, τὸ δὲ, μέμνησο Κλφνίου, ἔχει τινὰ ὑποδηλοῦσαν ἐλπίδα. ΔΡ. καὶμοὶ οὕτως ἔδοξεν· ἀπόλλυμαι γοῦν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος. ὁ μὲντοι Δρόμων ἔφασκε παιδεραστήν τινα εἶναι τὸν Ἀρισταίνετον, καὶ ὅτι προφάσει τῶν μαθημάτων, συνουσίαν ἔχοντα τοῖς ὡραιοτάτοις τῶν νέων, καὶ ἰδίᾳ λαλεῖν ποιεῖσθαι πρὸς τὸν Κλφνίαν, ὑποσχέσεις τινὰς ὑποῤῥήδην, ὡς ἴσον ἔσεσθαι αὐτὸν. ἀλλὰ καὶ ἀναγιγνώσκειν μετ' αὐτοῦ ἐρωτικούς τινας λόγους τῶν παλαιῶν φιλοσόφων πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ ὅλως πρὸς ὃ μειρακίων ἐστὶν ἠπειλῆσθαι δὲ καὶ τῷ πατρὶ τῷ Κλφνίου κατερεῖν ταῦτα. ΧΕ. ἐχρῆν, ὦ Δρωσὶ, γαστρίσαι τὸν Δρόμωνα. ΔΡΟ. ἐγάστρισα, καὶ αὖθις δὲ τοῦτο, ἐμός ἐστι. κέκνισται γὰρ κἀκεῖνος τῆς Νθυρίδος. ΧΕ. θαῤῥεῖ, πολύπαις ἔσῃ καλῶς. ἐγὼ δὲ καὶ ὑπογράψειν μοι δοκῶ ὅτι τοῦ τοίχου ἐν Κεραμεικῷ, ἔνθα ὁ Ἀρχιτέλης εἴωθε περιπατεῖν, Ἀρισταίνετος ἀμφιτείρει Κλφνίαν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου τι συνδραμεῖν τῇ παρὰ τοῦ Δρόμωνος ἀγγελίᾳ. ΔΡΟ. πῶς δ' ἂν λάθοις ὑπογράψασα; ΧΕ. τῆς νυκτὸς, ὦ Δρωσὶ, αὐθράκα πόθεν λαβοῦσα. ΔΡΟ. ἄγε. συγκάτευε μόνον, ὦ Χελιδόνιον, τῷ ἀλαζόνι Ἀρισταίνετῳ.

& memineris Clinię. DR. Quid igitur videtur tibi epiſtola hęc, Chelidoniũ? CH. Quod ad cætera quidem attinet, Scythica, vt aiunt, oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, ſpem quandam adhuc reliquam præ ſe fert. DR. Etiam mihi ita videtur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo dicebat etiam pęderaſtem quendam eſſe Ariſtænetum, & prætextu doctrinæ conſuetudinem habere cum pueris venuſtiſſimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, pollicitationes quaſdam faciendo, quòd videlicet diis ſimilem illum redditurus ſit. Quin & amatorios quoſdam ſermones philoſophorum veterum ad diſcipulos ſuos idem, inquit, cum illo legit, & in ſumma, totus circa adoleſcentem eſt. Interminatus autem etiam eſt, patri Cliniæ iſta ſe dicturum eſſe. CHEL. Oportebat, Droſe, Dromonem ipſum ineſcare, ac lautiùs paulò accipere. DROS. Ineſcaui hominem, & præter hoc autem etiam nonnus eſt. Nam & ille guſtauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego verò etiam inſcribere in pariete volo in Ceramico vbi Architeles deambulare ſolet, Ariſtænetus corrumpit Cliniam: vt ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clàm facies, ne deprehendaris? CHEL. Noctu, Droſe, carbone alicunde ſumpto. DRO. Rectè ſanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduerſus arrogantem ac vanum iſtum Ariſtænetum.

ΤΡΥΦΑΙΝΑ ΚΑΙ ΧΑΡΜΙΔΗΣ.

TRYPHÆNA, ET CHARMIDES.

Ἑταίρειόν δέ τις πρόσλαβὼν, πέντε δραχμὰς τὸ μίσθωμα δοὺς, καθεύδει ἀποστραφείς, δακρύων καὶ στένων; ἀλλ' οὔτε πέπωκας ἡδέως, οἶμαι, οὔτε δειπνῆσαι μόνος ἠθέλησας, ἔκλαες δὲ καὶ πρὸς τὸ δεῖπνον, ἑώρων γάρ. καὶ νῦν δὲ οὐ διαλέλοιπας ὀλολύζων, ὥσπερ βρέφος. τοῦτο οὖν, ὦ Χαρμίδη, τίνος ἕνεκα ποιεῖς; μὴ ἀποκρύψῃ με, ὡς αὖ καὶ τὴν ἀπολαύσω τῆς νυκτὸς ἀγρυπνήσασα μετὰ σοῦ. ΧΑΡΜ. ἔρως με ἀπόλλυσιν, ὦ Τρύφαινα, καὶ οὐκέτ' αὐτέχω πρὸς τὸ δεινόν. ΤΡΥ. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἐμοῦ ἐρᾷς, δῆλον.

A Mica autem quiſpiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auerſus dormit, lacrumans ac gemens? Sed neque potaſti lubenti animo, opinor, neque cœnare ſolus voluiſti. Flebas autem etiam inter cœnandum: aſpiciebam enim. & nunc autem non deſinis vlulare, perinde atque infans aliquis. Iſta igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæſo me celes, vt vel hac parte conſequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucuſque tecum vigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc ampliùs ſuſtinere poſſum. TRYPH. At quòd me quidem non ames, manifeſtum eſt:

neque enim ita negligeres me, cùm propè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te volo: denique etiam quasi quodam septo interposita veste intercluderes, metuens videlicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto conueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At verò nosti atque admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque: neque enim obscura adeò meretrix est. TRYPH. At nomen mihi cedo, Charmide. CHARMID. Philematium, ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ siquidem sunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta est, quam Damyllus amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento decipulam vocãt? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & comprehensus miser sum. TRYPH. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeò cœpisti? CHAR. Haud nuper adeò, sed menses propè septem sunt, à Dionysiis vsque videlicet, ex quo primùm illam vidi. TRYPH. Vidistine autem totam ipsam diligenter, an faciem solùm, eásque corporis partes quę in aperto sũt? & quæ vidisti, Philematíne erant, atque ita vti conueniebat esse mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At verò deierat illa, secũdum supra vigesimum modò ad proximum Decembrem cõpleturam esse se. TRY. Tu verò vtrum credis iuriiurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nam cætera, impostura mera. Circa tempora autem quoties medicamentum quo infici solet, langueſcit, ac vim suam remittit, albescit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando vt nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc consentire voluit. TRYPH. Meritò sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua vsque Pardali similis est. At tu lacrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat sese. CHAR. Sanè verò, Tryphæna: & hoc quamuis tam multa à me acciperet.

A οὐ γὰρ ἂν ἔχων με ἠμέλεις, καὶ ἀπῄδου με τοσοῦτον πλέκεσθαι θέλουσάν, καὶ τέλος διετείχιζες ὃ μεταξὺ ἡμῶν τῷ ἱματίῳ, δεδιὼς μὴ ψαύσαιμί σου. τίς δὲ ὅμως ἐκείνη ἐστίν, εἰπέ. τάχα γὰρ ἄν τι καὶ συμπελέσαιμι πρὸς τὸν ἔρωτα. οἶδα γὰρ ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα διαπράττεσθαι. ΧΑΡΜ. καὶ μάλ' οἶδα καὶ πάνυ ἀκριβῶς αὐτά, κἀκείνη σέ. οὐ γὰρ ἀφανὴς ἑταίρα ἐστίν. ΤΡΥΦ. εἰπὲ τοίνυν, ὦ Χαρμίδη. ΧΑΡΜΙΔ. Φιλημάτιον, ὦ Τρύφαινα. ΤΡΥΦ. ὁποτέραν λέγεις; δύο γὰρ εἰσὶν

B τὼ ἐκ Πειραιῶς, τὼ ἀρτὶ διακεκριμένω, ἧς ἐρᾷ Δάμυλλος ὁ τοῦ νῦν στρατηγοῦντος υἱός; ἢ τὼ ἑτέραν, τὴν Παγίδα ὀνομαζομένην; ΧΑΡΜ. ἐκείνην, ἣν ἑάλωκα ὁ κακοδαίμων, καὶ συνείλημμαι πρὸς αὐτῆς. ΤΡΥΦ. ὁρῶ δ' ἐκείνην ἔκλαες; ΧΑΡΜΙΔΗΣ. καὶ μάλα. ΤΡΥΦ. πολὺς δὲ χρόνος ἐστὶ σοι ἐρᾶν τε, ἢ νεοτελὴς τις εἶ; ΧΑΡΜ. οὐ νεοτελής, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τριετίδα μέν ἀπὸ Διονυσίων, ὅτε πρῶτον εἶδον αὐτήν. ΤΡΥΦ.

C εἶδες δὲ ὅλην ἀκριβῶς, ἢ τὸ πρόσωπον μόνον, καὶ ὅσα τοῦ σώματος φανερά, ἃ εἶδες, Φιλημάτιον, καὶ ὡς ἐγῷμαι γυναῖκα πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτη γεγενῆσθαι ἤδη; ΧΑΡΜ. καὶ μὴν ἐπόμνυται δύο καὶ εἴκοσιν εἰς τὸν ἐπόμενον Ἐλαφηβολιῶνα τελέσειν. ΤΡΥΦ. σὺ δὲ ποτέρῳ πιστεύσας αὐτῇ, τοῖς ἐκείνης ὅρκοις, ἢ τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς; βούσει γὰρ ἀκριβῶς, ἐπιβουλεύσας ποτὲ τοῖς κροτάφοις αὐτῆς, ἔνθα μόνον τὰς αὐτῆς τρίχας ἔχει· τὰ δὲ ἄλλα, φενάκη βαθεῖα· πρὸς δὲ τοῖς κροτάφοις ὁπότ' ἂν ἀφέλῃ τὸ φάρμακον, ᾧ

D βάπτεται, ἐπιπολάζει τὰ πολλά· καίτοι τί τοῦτο βιάσαι ποτε καὶ γυμνὴν ἰδεῖν; ΧΑΡΜΙΔ. οὐδέ πώποτέ μοι πρὸς τοῦτο ἐνέδωκεν. ΤΡΥΦΑΙΝΑ. εἰκότως· ἠπίστατο γὰρ μυσαχθησόμενόν σε τὰς αὐτῆς λευκάς· ὅλη γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἐς τὰ γόνατα παρδάλει ἔοικεν· ἀλλὰ σὺ ἐδάκρυες, σιαυτὴν μὴ σιῶν; ἦπου τάχα καὶ ἐλύπει σε, καὶ ἐπῳδώσει; ΧΑΡ. ναί, ὦ Τρύφαινα, καίτοι τοσαῦτα πρ' ἐμοῦ λαμβάνουσα.

νῦν ὅπως χιλίας αἰτούσῃ οὐκ εἶχον διδόναι ῥᾳδίως, ἅτε τοῦ πατρὸς φειδομένου τῆς οὐσίας, Μοσχίωνα ἐσδεξαμένην, ἀποκλείσασά με, αἰδῶ ὧν λυπῆσαι καὶ αὐτὸς θέλων αὐτῷ, οἰηθεὶς ἁμαρτεῖν. ΤΡΥΦ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἂν ἤκουν, εἴ μοι προεφήτης ὡς ὅτι τούτοις ἐπιβαλοίμην λυπῆσαι ἄλλον, καὶ ταῦτα, Φιλήματιον τὸν σοφιστάριον ἄπειμι, καὶ γὰρ ἤδη τρίτον τοῦτο ἤκουσεν ἀλεκτρυόνων. ΧΑΡ. μὴ σύγε οὕτω ταχέως, ὦ Τρύφαινα. εἰ γὰρ ἀληθῆ ἐστιν ἃ φῂς περὶ Φιλήματίου, τὸν φενακίσαι, καὶ ὅτι βάπτεται, καὶ ὁ τῶν ἀλφῶν, οὐδὲ προσβλέπειν ἂν ἔτι δυναίμην αὐτῷ. ΤΡΥ. ἐρώτα τὴν μητέρα, εἴ ποτε λέλουται μετ' αὐτῆς· περὶ γὰρ τῶν ἐτῶν, κἂν ὁ πάππος διηγήσεταί σοι, εἴγε ζῇ ἔτι. ΧΑΡ. οὐκοῦν ὅπως τοιαύτη ἐκείνη, ἀφῃρήσθω μὴν ἤδη τὸ διαστείχισμα, περιβάλλωμεν δὲ ἀλλήλους, καὶ φιλῶμεν, καὶ ἀληθῶς σπουδῶμεν· Φιλήματιον δὲ πολλὰ χαιρέτω.

A Ac nunc quidem postquam mille petenti facilè ac statim dare non potui, vtpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moschione intrò ad se recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi vicissim ægrè facere volo, te assumpsi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam veniſſem, si quis prædixisset mihi, ob id solùm assumptam esse me, vt alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo videlicet. Verùm abeo. Iam enim tertiùm hoc cecinit gallus. CHAR. Ne tu vtique tam statim, mea Tryphæna. Nam si vera ista sunt quæ de Philematio dicis, coma videlicet supposititia, & quòd tingitur, & vitiligines illæ, ne aspicere quidem ampliùs illam potuero. TRYP. Interroga matrem, si quando cum illa lauit forte. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, si modò viuit etiamnum. CHAR. Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autem mutuò, atque osculemur nos, ac tandem verè coëamus, Philematium autem longè valeat.

ΙΟΕΣΣΑ ΚΑΙ ΠΥΘΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΣΙΑΣ.

IOESSA. PYTHIAS. ET LYSIAS.

ΘΡύπτῃ, ὦ Λυσία, πρὸς ἐμέ; καὶ καλῶς, ὅτι μήτε ἀργύριον πώποτε ἠτησά σε, μητ' ἀποκλεισθεῖσα ἐλθοῦσα, ἔνδον ἕτερος, εἰπόσα· μήτε προδεδομένον τὸν πατέρα, ἢ ὑφελόμενον τῆς μητρὸς, ἐώλασας ἐμοί τι κομίσαι, ὁποῖα αἱ ἄλλαι ποιοῦσιν, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἄμισθον, ἀξύμβολον εἰσεδεξάμην. οἶσθα ὅσους ἐγὼ ἀπεπεμψάμην; Ἠτοκλέα τὸν πρυτανεύοντα νῦν· καὶ Πασίωνα τὸν ναύκληρον· καὶ τὸν συνέφηβόν σου Μέλισσον, καίτοι ἑνὸς ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς, καὶ κύριον αὐτὸν ὄντα τῆς οὐσίας· ἐγὼ δέ σε τὸν Φάωνα μόνον εἶχον, οὔτε τινὰ προσβλέπουσα ἕτερον, οὔτε προσιεμένη, ὅτι μὴ σέ· ὤμνυν γάρ ἢ αὐτὸς ἀληθῆ τινὰ ἃ ὤμνυες, καὶ λέγε τοῦτό σοι προσέχουσα, ὡς ὥρα ἦν Πηνελόπῃ, ἐσωφρόνουν, ὑπεδεδεμένης τῆς μητρὸς, καὶ πρὸς τὰς φίλας ἐβλασφήμεις· σὺ δὲ ἐπεὶ ὥρα ἔμαθες ἀνοχλέιον ἔχων με τετηκέναι ὑπὸ σοὶ,

C INsolescis igitur ô Lysia aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentum vnquam abs te popoſci, neque venientem excluſi, alterum intus esse dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo subtracto, coëgi te mihi afferre quippiam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque asymbolum recepi te intrò. Nostíne quàm multos amatores reiecerim? Etheoclem videlicet, eum qui nunc inter senatores est; Passionem nauclerum; & coæqualem tuum Meliſſum, quanquam etiam D nuper adeò pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorũ omnium. Ego verò te, Phaonem scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, vera illa esse quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accusante me. Tu verò posteaquam intellexisti me obnoxiam habere te, vti quæ iam ex te peperissem,

nunc quidem ad Lycænam alludebas, intuente me, nimirum vt ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidium laudabas, psaltriam istam videlicet. Ego verò ob hæc lacrymor, & sentio contumeliam. Paulo autem antè, quando cõpotabatis Thraso & tu & Diphílus, aderãt & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi est. Tu verò cùm hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, (teipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculũ commonstrabas, puero autem reddens, in aurẽ iubebas, vt nisi Pyrallis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremò autẽ etiam demorso malo, quando Diphilum alias res agere videbas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinans te quodammodo, collimatè adeò iaculabaris illud in sinũ ipsius, ne latêre quidem me cupiens. Illa autem exosculata, inter mamillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autem siue magna siue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an non ad vnius ingenium & morem tuum viuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc, Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem, mœrore implicans. Est dea vtique aliqua Adrastia, ac talia videt. Tu verò aliquãdo mœrore afficieris, vbi fortasse audieris de me aliquid, quòd iacẽa videlicet aut laqueo à meipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quẽcunque tandem mortis modũ inuenero, dum ne ampliùs ita coràm & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum põpam vtique duces tu, perinde ac re magna splendidáque peracta. Quid me torue aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. Pythias hęc inter nos iudicet. Quid hoc? ne respõso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lysia. P Y T. O feritatem. Nã quòd nullis neque lacrymis flectitur, lapis sanè, nõ homo est. Quãquam si vtique veritatem conuenit dicere, tute Ioëssa perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominẽ, idque etiam palam fecisti illi. Oportebat autem nõ nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt cùm hoc sentiunt. Ah desine lacrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude venientem.

A ἀρτι μὲν Λυκαίνῃ προσέπαιζες, ἐμοῦ ὁρῶσης, ὡς λυποίης ἐμέ, ἀρτι δὲ, σοὶ ἐμοὶ κατακείμενος, ἐπῄνεις Μαγίδιον τὴν ψάλτειαν· ἐγὼ δ' ὅτι τούτοις δακρύω, καὶ σοιὶ μὲ ὑβριζομένῳ. προσέτι δὲ ὁπότε συνεπίνετε, Θρασίωνι, καὶ σὺ, καὶ Δίφιλος παρῆσθε, καὶ ἡ αὐλητρὶς Κυμβάλιον, καὶ Πυραλλὶς, ἐνθρὰ οὖσα ἐμοί. σὺ δὲ τοῦτ' εἰδὼς, τὴν Κυμβάλιον μὲν οὐ μοι πάνυ ἐμέλησεν ὅπη πεντάκις ἐφίλησας, σεαυτὸν γὰρ ὕβριζες, τοιαύτην φιλῶν· Πυραλλίδα δὲ, ὅσον ἔνευες, καὶ πιὼν αὐ, ἐκείνῃ μὲν ὑπέδειξας ὃ πο-

B τήριον, ἀποδιδοὺς δὲ τῷ παιδὶ, πρὸς ὃ οὐδὲν ἐκέλευες εἰ μὴ Πυραλλὶς αἰτήσαι, μὴ ἄν ἄλλῳ ἐγχέαι· τέλος δ', τῷ μήλου ἀποδακὼν, ὁπότε τὸν Δίφιλον εἶδες ἀσχολούμενον (ἐλάλει γὰρ Θρασίωνι) πρόσχυσίν πως, δύσχρως προσηκόντισας ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς, ὡδὲ λαθεῖν γε πειρώμενος ἐμέ. ἡ δὲ, φιλήσασα, μεταξὺ τῶν μαστῶν ὑπὸ τῆς ἀποδέσεως προβύσατο. Ταῦτα οὖν τίνος ἕνεκα ποιεῖς; πότε ἢ μέγα ἢ μικρὸν ἠδίκησα, ἢ λελύπηκα ἐγώ; τίνα ἕτερον εἶδον; οὐ

C πρὸς μόνον σὲ ζῶ; οὐ μέγα, ὦ Λυσία, τοῦτο ποιεῖς, γύναιον ἄθλιον λυπῶν, μεμηνὸς ὅτι σοί; ἔστι τις θεὸς ἡ Ἀδράστια, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁρᾷ· σὺ δέ ποτε λυπήσῃ, τάχα δ' ἂν ἀκούσῃς τι περὶ ἐμοῦ, κἀμὲ μὲν, ἢ τὰ βρόχω ἐμαυτὴν ἀποπνίξασθαι, ἢ ἐς φρέαρ ὅτι κεφαλὴν ἐμπεσοῦσθαι, ἢ ἔνα γέ τινα τρόπον θανάτου, ὡς μηκέτ' ἐνοχλοίην βλεπομένη. πομπεύσῃς τότε, ὡς μέγα καὶ λαμπρὸν ἔργον ἐργασάμενος. τί με ὑπολείπεις, ἐπαρῶν τοῖς ὀδόν-

D τασι; εἰ γάρ τι ἐξήμαρτον, εἰπὲ, Πυθιὰς ἡμῖν αὐτὴ δικασάτω. τί τοῦτο, ὡδὲ ἀποκεινάμενος ἀφ' ἧς κατάλιπών με; ὁρᾷς, ὦ Πυθιὰς, οἷα πάσχω ὑπὸ Λυσίου; ΠΥΘ. ὦ τῆς ἀγριότητος· ὃ δὲ μὴ ὑπακοῦσαι δακρυούσῃ, λίθος ὧν ἀναίσθητός ἐστι· πλὴν ἀλλ' εἴγε χρὴ παλαιὰς εἰπεῖν, σὺ, ὦ Ἰόεσσα, διέφθειρας αὐτὸν ὑπερφανεῖσα, καὶ τοῦτο ἐμφαίνουσα. ἐγὼ μὲν οὖν μὴ πάνυ αὐτὸν ζηλοῦν, ὑπερόπται γὰρ αἰσθανόμενοι γίγνονται. παῦσαι, ὦ τάλαινα δακρύουσα, καὶ ἴσθι μοι πείθῃ, ἅπαξ καὶ δὶς ἀπόκλεισον ἐλθόντα.

ὄψῃ γὰρ αὐαχθόμενον αὐτὸν πάνυ, καὶ αὖ πιμελητότατα ἀληθῶς. ΙΟΕΣΣΑ. ἀλλὰ μηδ' εἴπῃς, ἄπαγε· ἀποκλείσω Λυσίαν; εἶθε μὴ αὐτὸς ἀποσφὴν φθάσας. ΠΥΘ. ἀλλ' ἐπανέρχεταί σοι πάλιν. ΙΟΕΣΣΑ. ἀπολώλεκας ἡμᾶς, ὦ Πυθιάς, ἠκροᾶταί σου ἴσως, ἀποκλείσαντος λεγούσης. ΛΥΣ. οὐχὶ ταύτης ἕνεκεν, ὦ Πυθιάς, ἐπανελήλυθα, ἵν' οὐδὲ παρεγκλέψαιμι ἐπὶ τοιούτῳ οὔσῃ, ἀλλὰ δέδοικά σε, ὡς μὴ καταγνώσῃς ἐμοῦ, καὶ λέγῃς αὖ, ἔγκοτος ὁ Λυσίας ἐστίν. ΠΥ. ἀμέλει καὶ ἔλεγον, ὦ Λυσία. ΛΥΣΙΑΣ. φέρε οὖν ἐθέλῃς, ὦ Πυθιάς, Ἰόεσσαν τὴν νῦν δακρύουσαν αὐτόν, ὅτε ἁπανταῖτο αὐτῇ ποτε μετ' ἐκείνου καθευδούσῃ, ἐμοῦ ἀποσᾶσαι; ΠΥΘ. Λυσία, ὃ μὲν ὅλον ἑταιρικόν ἐστι. πότε δ' οὖν κατέλαβες αὐτοὺς συγκαθεύδοντας; ΛΥΣ. ἕκτην χθὲς ταύτην ἡμέραν, νὴ Δί', ἕκτην γε, δευτέρας ἰσταμένου· τὴ μὲν γὰρ δὴ ἑβδόμη ἐστίν. ὁ πατὴρ εἰδὼς ὡς πάλαι ἐρῶ ταύτης τῆς γυναικός, ἐκέκλεισέ με, ταῖς παιδαγωγοῖς τὴν θυρωρὸν μὴ ἀνοίγειν. ἐγὼ δέ, οὐ γὰρ ἔφερον μὴ οὐχὶ σιωπᾶν αὐτῇ, τὸν Δρόμωνα ἐκέλευσα προσκύψαντα τῷ θριγκῷ τῆς αὐλῆς, ᾗ ταπεινότατον ἦν ἀναδῆσαί με ἐπὶ τὸν νῶτον· ῥᾷον γὰρ οὕτως ἀναβήσεσθαι ἔμελλον. τί δὲ μακρὰ λέγω; ἀφικόμην, ἦκον, τὴν αὐλίον θύραν ἀποκεκλεισμένην ὑπανεῳγότως· μέσαι γὰρ νύκτες ἦσαν. οὐκ ἔκοπτα δ' οὖν, ἀλλ' ἐπάρας ἠρέμα τὴν θύραν, ἤδη δὲ καὶ ἄλλοτε ἐπεποιήκειν αὐτό, παρεγαγὼν τὸν τροφέα, παρῆλθον ἀθορύβητι, ἐκαθεύδον δὲ πάντες, εἶτα ἐπαφώμενος τοῦ τοίχου, ἐφίσταμαι τῇ κλίνῃ. ΙΟΕΣΣΑ. τί ἔρδεις, ὦ Δάματερ; ἀγωνιῶ γάρ. ΛΥΣ. ὅπῃ δὲ οὐχ ἑώρων ὃ ἔδρασα ἔν, ὃ μὲν πρῶτον ἀμελεῖ τὴν Λυδὴν αὐτῇ συγκαθεύδειν, τόδε οἶδα, ὦ Πυθιάς. ἀλλ' ἐφαπτάμενος, εὗρον ἀνδρός τινα, πάνυ ἁπαλόν, ὃν χρῶ κεκαρμένον, μύρων τε αὐτὸν ἀποπνέοντα· τοῦτο ἰδών, εἰ μὲν καὶ ξίφος ἔχων ἦλθον, οὐκ ἂν ὤκτισα, δῆτα ἴστε. τί γελᾶτε, ὦ Πυθιάς; γέλωτος ἄξια δοκῶ σοι διηγεῖσθαι; ΙΟ. τοῦτό σε, ὦ Λυσία, λελύπηκεν; ἡ Πυθιὰς αὕτη μοι σιωπᾷδευδε. ΠΥ. μὴ λέγε, ὦ Ἰόεσσα, παρὸς αὐτόν.

A Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & vicissim insanire vero pacto. IOES. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lysiam? Vtinam ne ipse à me deficiat modò. PYTH. At rursus huc reuertitur. IOES. Perdidisti nos, Pythias: fortassis audiit te de exclusione verba facientem. LYS. Non huius caussa, Pythias, huc reuersus sum, vt quam ne aspexero quidem ampliùs, talis cùm sit, sed tua gratia, vt ne damnares me, ac diceres fortè, Irreconciliabilis hic Lysias est. PYT. Atque equidem dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me vis Pythias Ioëssam hanc, quæ nunc la-
B crymatur, cùm ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me desciscenti? PYTH. Lysia, in vniuersum quidem meretrix est. Cæterùm quando verò deprehendisti ipsos concumbentes? LYS. Sextus, ni fallor, dies hic est, per Iouem, sextus vtique: fuit enim secunda mensis incipientis, hodie verò eiusdem septima est. Pater igitur cùm sciret me iam olim amare, probam hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego verò (non enim ferebam ab huius con-
C gressu prohiberi me) Dromonem iussi, acclinantem muro atrij, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio ascensurus eram: quid multis opus est? trāscendi, veni, atrium offendi occlusum diligēter: iam enim nox erat media. Itaque neque pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (vt fit in tenebris) super lectum adstiti. IOES. Quid narras, ô
D Ceres? propè enim deficio. LYS. Postquā autem animaduertebā non vnum esse anhelitum: principiò quidem putabam Lyden cum ipsa vnà dormire, cæterùm aliter multò res erat, Pythias. Nam vbi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem vsque detonsum, vnguenta etiam ipsum olentem. Hoc vbi sensi, si quidem & gladium veniens mecum attulissem, non ita quiessem tum, sat scitote. Quid ridetis Pythias? an verò risu digna dicere vobis videor? IOES. Hoccine igitur Lysia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecū dormiebat. PYT. Ne dicas illi, Ioessa.

IOES. Cur non dicam? Pythias erat, ô chariſſime, à me accerſita tum, vt vnà mecum dormiret. Ægrè enim erat mihi quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem vſque detonſus? atque exinde intra ſex dies hoſce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cùm morbo laborauit, tonſa eſt, Lyſia: defluxerant enim illi tum crines, nunc autem fictitiam comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe, ac fidem illi fac. Ecce tibi aduleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe contrectauerat? B IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es vt credas. Vis autem & ipſa viciſſim tibi ægrè faciam, vt quæ meritò viciſſim iraſcar tibi? LYS. Nequaquam, ſed bibamus iam, Pythiáſque hæc vnà nobiſcum. Æquum enim eſt adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te paſſa ſum, ô generoſiſſime aduleſcentum Pythias? PYT. At idem ipſe reconciliaui quoque vos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas, niſi iſtud quæſo vide Lyſia, ne cui de coma quicquam dixeris.

ΑΙΟΕΣΣΑ. τί μὴ λέγω; Πυθιὰς ἰώ, φίλτατε, μεταπεμφθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἅμα καθευδοίμην. ἐλυπούμην γὰρ σὲ μὴ ἔχουσα. ΛΥΣ. Πυθιάς, ὁ σὺ χρῷ κεκαρμένος; εἶτα δι' ἕκτης ἡμέρας αὐτὸς ὁμοσε τοσαύτην κόμην; ΙΟΕΣΣΑ. ἀπὸ τῆς νόσου ἐξυρήσατο, ὦ Λυσία· ὑπορρέον γὰρ αὐτῇ αἱ τρίχες, νῦν δὲ καὶ τὴν πυκίνην ἐπέθετο. Δεῖξον, ὦ Πυθιάς, δεῖξον οὕτως ὄν, πεῖσον αὐτόν. ἰδοὺ δ' μειρακιον ὁ μοιχὸς, ὃν ἐζηλοτύπεις. ΛΥΣ. οὐκ ἐχρῆν οὖν, ὦ Ιόεσσα, καὶ ταῦτα, ἐρῶντα, ἐφαπτόμενον αὐτόν; ΙΟ. οὐκοῦν σὺ μὲν ἤδη πέπεισαι, βούλῃ δὲ αὐτὴν ὀργιζομένην δικαίως σοι καὶ αὐτὴ ὀργίζωμαί σε καὶ αὐτῇ; ΛΥΣΙΑΣ. μηδαμῶς, ἀλλὰ πίνωμεν ἤδη, καὶ Πυθιὰς μὲν ἡμῖν. ἄξιον γὰρ αὐτὴν παρεῖναι ταῖς συνουσίαις. ΙΟΕΣΣΑ. παρέσται. οἷα πέπονθα δι' σὲ, ὦ γυναικοπλὴξ νεανίσκων Πυθιάς. ΠΥΘ. ἀλλὰ καὶ διήλλαξα ὑμᾶς ὁ αὐτός. ὥστε μή μοι χαλέπαινε. πλὴν δεινὰ ὄρα, ὦ Λυσία, μή τινι εἴπῃς περὶ τῆς κόμης.

ΛΕΟΝΤΙΧΟΣ, ΧΗΝΙΔΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΙΣ.

LEONTICHVS, CHENIDAS ET HYMNIS.

IN pugna autem contra Galatas, dic C Chenida quo pacto ipſe quidem ante cæteros equites curſu prævectus fuerim, equo inſidens candido, Galatæ autem, tametſi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuò vbi aſpiciebant me, neque quiſquam ampliùs ſubſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa transfixi præfectum alæ ipſorum vnà cum equo. Contra eos autem, qui conferti adhuc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalange quidem ſoluta, in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus, arrepto gladio, ac to- D tis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto circà ſeptem eorum qui in prima acie pugnabant, equi incurſu: gladio autem impacto manipularii vnius ducis caput in duas partes diſſeco vnà cum ipſa galea. Vos autem Chenida paulò pòſt ſuperueniſtis, fugientibus iam illis. CHEN. Nam cùm, Leontiche,

ΕΝ δὲ τῇ πρὸς τοὺς Γαλάτας μάχῃ εἰπέ, ὦ Χηνίδα, ὅπως μὲν προεξήλασα τῶν ἄλλων ἱππέων ὅτι τῷ ἵππου τῷ λευκῷ, ὅπως δὲ οἱ Γαλάται, καίτοι ἀλκιμοι ὄντες, ἔτρεσαν θᾶττον ὡς εἶδόν με, καὶ οὐδεὶς ἔτι ἔστη. τότε τοίνυν ἐγὼ, τὸν μὲν λόγχην ἀκοντίσας, διέπειρα τὸν ἵππαρχον αὐτῶν, σὺν τῷ ἵππῳ, ὅτι δὲ ὁ στρατηγὸς ἔτι αὐτῶν (ἦσαν γάρ τινες, οἳ ἔμενον ἀφαλύσαντες μὲν τὴν φάλαγγα, ἐς πλαίσιον δὲ στραγγόντες αὐτοὺς) ὅτι τοῦτις ἐγὼ ἀπασάμενος τὸν ἀνδρεῖον, ἅπαντι τῷ θυμῷ ἐπελάσας, εἰς τρία μὲν ἴσον ἑπτὰ τοὺς πρώτους αὐτῶν τῇ ἐμβολῇ τοῦ ἵππου τῷ ξίφει δὲ κατανεύσων, διέτεμον τὸν λοχαγὸν ἑνὸς, ἐς δύο τὴν κεφαλὴν αὐτῷ κράνει. ὑμεῖς δὲ, ὦ Χηνίδα, μετ' ὀλίγον ἐπέστητε ἤδη φεύγουσιν. ΧΗ. ὅτε γὰρ, ὦ Λεόντιχε,

περὶ Παφλαγονίαν ἐμονομάχησας τῷ Σατράπῃ, οὐ μεγάλα ἐπεδείξω καὶ τότε; ΛΕ. καλῶς γ' ἐμνησας οὐκ ἀγνοῦς δ' ἐκείνης τῆς παρόξεως. ὁ γὰρ Σατράπης μέγιστος ὢν, ὁπλομάχων ἄριστος δοκῶν εἶναι, καταφρονήσας τῶν Ἑλλήνων, παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, παρεκαλεῖτο εἴ τις ἐθέλοι αὐτῷ μονομαχῆσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κατεπεπλήγεσθαν, οἱ λοχαγοὶ, καὶ οἱ ταξίαρχοι, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς, καίτοι οὐκ ἀγνὼς ἀνδρεῖος ὤν. Ἀρίσταρχος γὰρ ἡγεμὼν ἡγεῖτο Αἰτωλὸς, ἀκοντιστὴς ἄριστος, ἐγὼ δὲ ἐχιλιάρχουν ἔτι, ὀλιγωρήσας δ' ὅμως καὶ τοὺς ἑταίρους ὑπελαμβανομένους ἀποστρόμβους. ἐδεδοίκεσαν γὰρ ἐμοῦ ὁρῶντες ἀποστίλβοντα μὲν τὸν βάρβαρον ὑπαργύροις τοῖς ὅπλοις, μέγαν τε, καὶ φοβερὸν ὄντα τὸν λόφον, καὶ κεκαθάρνοντα τῷ λόγχῃ. ΧΗ. καὶγὼ ἔδεισα τότε, ὦ Λεόντιχε, καὶ οἶδα ὡς εἰχόμην σου δεόμενος, μὴ παρακινδυνεύειν, ἀδίωτα γὰρ ἐμοὶ σοῦ ἀποθανόντος. ΛΕ. ἀλλ' ἐγὼ ὀλιγώρησας, προῆλθον εἰς τὸ μέσον, οὐ χείρων τοῦ Παφλαγόνος ὡπλισμένος, ἀλλὰ παγχρύσους καὶ αὐτός. ὥστε βοὴ εὐθὺς ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῶν, καὶ παρὰ τῶν βαρβάρων· ἐγνώεισάν με γὰρ κἀκεῖνοι ἰδόντες ἀπὸ τῆς πέλτης μάλιστα, καὶ τῆς φαλάρων, καὶ τοῦ λόφου. εἰπὲ, ὦ Χαιρίδα, τίνι με ποθ' ὅτε εἰκάζον; ΧΗ. τίνι δὲ ἄλλῳ, ἢ Ἀχιλλῆ, νὴ Δία, τῷ Θέτιδος καὶ Πηλέως; οὕτως ἔφρεπε μέν σοι ἡ κόρυς, ἡ φοινικὶς δὲ ἐπέκνη, καὶ ἡ πέλτη ἐμαρμάρυρεν; ΛΕΟΝΤ. ἐπεὶ δὲ συνέξημεν, ὁ βάρβαρος πρότερος πατάξας με, ὀλίγον ὅσον ὑπολαύσας τοῦ δόρατος, μικρὸν ἄνω τοῦ γόνυ· ἐγὼ δὲ διελάσας τὴν ἀσπίδα τῇ ἀριστερᾷ, παίω διαμπὰξ εἰς τὸ στέρνον, εἶτ' ὑπεδραμὼν, ἀπεδυσάμενος τῇ ἀριστερᾷ ῥᾳδίως, καὶ τὰ ὅπλα ἔχων, ἐπανῆλθον, ἅμα καὶ τὸν κεφαλὸν ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς πεπηγῶτα κομίζων, κελευομένου τοῦ φόνου. ΥΜΝ. ἄπαγε, ὦ Λεόντιχε, μηδὲ ταῦτα καὶ φοβερὰ πρὸς σαυτὸν διηγοῦ, καὶ οὐκ αὖ ἔτι σε οὐδὲ προσβλέψαί τις, οὕτω χαίροντα τοῦ λύθρου, καὶ οὐχ ὅπως συμπίοι,

A circa Paphlagoniam ſingulari prælio cum ſatrapa illo congreſſus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidiſti? LEONT. Pulchrè commonuiſti facinoris haudquaquã etiam illius ingenerosi. Nam ſatrapa ipſe cùm corpore quidem eſſet maximus, inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus, cõtemptis videlicet Græcis, in medium proſiliebat, ac prouocabat ſi quis cum ipſo ſingulari prælio decertare vellet. Ibi igitur tum cæteri quidem perculſi atque perterriti erant, Manipulatij videlicet, Præfecti, & Centuriones, & ipſe etiam Imperator, quanquam B homo eſſet minimè alioqui ingenerosus aut ignauus. Nam Ariſtarchus tum imperator exercitũ ducebat, Ætolus, idémq; iaculator optimus. Ego verò tribunatum adhuc tum gerebam, ſed tamen nihilominus fidens animo, & dimotis à me ſociis, qui me increpando retinebant. Metuebant enim mihi, aſpiciẽtes Barbarum quidem ipſum reſplendentẽ armis inauratis, magnam autẽ atque terribilem indutum galeam, & prẽterea lanceam quoque vi multa librãtem. CHE. Nimirum ego quoque tum metui, Leontiche, & C ſcis quo pacto inſtabam tibi precando, ne præ aliis periculo committere te velles. Nam mihi vita hæc ingrata futura erat te morte amiſſo. LEON. At ego tum præ cæteris auſus, proceſſi in medium, nõ peiùs neq; ipſe Paphlagone illo armatus, ſed totus adeò auro collucens. Quare clamor ſtatim coortus eſt & à noſtra parte, & à barbaris. Agnoſcebant enim etiã illi me videntes, & maximè ex pelta, & phaleris, & criſtis. Dic quæſo Chenida, cuínam me tum omnes aſſimilabant? CHE. Cui autem alteri, quàm Achilli, per Iouem, Thetidis & Pelei filio? ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta verò etiam fulguris modo coruſcabat? LEONT. Poſtquam autem ad manus ventum eſt, Barbarus D ille prior vulnerat me modicè, quaſi perſtringens haſta paulum ſupra genu. Ego verò adacta per clypeum lancea, totum vtrinque pectus illius trãſverbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facilè: armáque illius referẽs inde redeo, caput quoque vnà ſumma fixum lancea portãs, cæde videlicet lotus ac madens. HYM. Apage Leontiche, fœda ſceleratáque hęc, atque adeò horribilia de te ipſo narras: neque verò te ampliùs ne aſpexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, nedum bibat tecum,

aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum viro cædibus polluto concúbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia gesta sunt. nunc autem pacem hîc agò. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te destillabat. Egóne igitur vt talem virum amplectar & osculer? absit, ô Charites: neque enim iste talis carnifice melior. LEON. At verò si me vidisses in armis, sat scio, amasses Hymni. HYMN. Audiens solùm hæc, Leontiche, nauseo, atque horreo, ipsásque illas vmbras videre mihi videor & simulacra occisorum, & præcipuè miseri illius manipularij præfecti, cuius tu caput in duas partes dissecuisti. Quid putas igitur si ipsum opus aspicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi videor, vt quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi viderim. LEON. Adeóne autem ingenerosa Hymni es, & pusillanimis? Ego verò oblectatum iri te putabam audiendis istis. HYM. At huiusmodi narrationibus oblecta si quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc dies est. Sequere & tu Gramme. Tu verò vale, Tribunorum optime, & occisor, quotquot etiam volueris. LEON. Mane quæso, Hymni, mane. Abiit. CHEN. Nempe Leontiche puellam simplicem territasti, concutiendo cristas, & incredibilia quædam præclarè facta commemorando. Ego verò statim videbam quo pacto expallescebat, cùm tu adhuc illa quę circa manipularium facta essent, narrares: contrahebátque vultum, & exhorrebat aliquantum, postquam etiam dissecuisse te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò visum iri putabam. Sed & tu me perdidisti, Chenida, qui vltra hæc etiam de singulari certamine submonuisti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum, quando caussam arrogantiæ istius videbam? Tu verò longè terribiliora omnia fecisti. Esto enim amputaris infelicis istius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixisti, ita vt cruor in te destillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac detestabile re vera, Chenida. Nã cætera quidem non omnino malè conficta fuerant.

A ἢ συγκοιμηθοίη. ἔγωγε οὖν ἄπειμι. ΛΕ. διπλάσιον ἀπόλαβε ὃ μίσθωμα. ΥΜΝ. οὐκ αὖ γυναικείαμαι ἀνδροφόνῳ συγκαθεύδων. ΛΕ. μὴ δείδιθι, ὦ Υμνί· ἐν Παφλαγόσιν ἐκεῖνα πέπραγται, νῦν δὲ εἰρηνεύω ἄγω. ΥΜΝ. ἀλλ' ἀναγνὸς ἀνθρωπος εἶ, καὶ ὃ αἷμα κατέσταζέ σου ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βαρβάρου, ὦν φέρεις ὅτι τῇ ἀκίδι, εἶτ' ἐγὼ τοιοῦτον ἄνδρα περιβαλῶ, καὶ φιλήσω; μὴ, ὦ Χάριτες, γένοιτο. οὐδὲν γὰρ οὗτος ἀμείνων τοῦ δημίου. ΛΕΟΝΤ. καὶ μὴν εἴ με εἶδες ἐν τοῖς ὅπλοις, οἶδα, ἠράσθης ἄν. B ΥΜΝ. ἀκούουσα μόνον, ὦ Λεόντιχε, ναυτιῶ, καὶ φρίττω, καὶ ἐκεῖνας μοι δοκῶ ὁρᾶν, καὶ τὰ εἴδωλα τῶν πεφονευμένων, καὶ μάλιστα τοῦ ἀθλίου λοχαγοῦ, ἐς δύο τῷ κεφαλῷ διηρημένου· τί οἴει, ὃ ἔργον αὐτὸ καὶ τὸ αἷμα εἰ θεασαίμην, καὶ νεκροὺς τοὺς νεκρούς; ἀκμαιότατον γάρ μοι δοκῶ, οὐδ' ἀλεκτρυόνα πώποτε φονευόμενον εἶδον. ΛΕ. οὕτως ἀγεννὴς, ὦ Υμνί, καὶ μικρόψυχος εἶ; ἐγὼ δὲ ὡμὸν ἠθέσθαί σε ἀκούουσάν. ΥΜΝ. ἀλλὰ τέρπου τοῖς διηγήμασι τούτοις, εἴ τινας Λημνιάδας ἢ Δαναΐδας λέγοις. ἐγὼ δ' ἀποτρέχω τῆδε τῷ μητέρα, ἕως ἔτι ἡμέρα ἐστὶν, ἕπου καὶ σύ, ὦ Γραμμί· σὺ δὲ ἐρρῶσο χιλιάρχων ἄριστε, καὶ φονεῦ, ὁπόσων ἂν ἐθέλῃς. ΛΕ. μεῖνον, ὦ Υμνί, μεῖνον. ἀπελήλυθε. ΧΗ. σὺ γὰρ, ὦ Λεόντιχε, ἀφελῆ παιδίσκην κατεφόβησας, ἀπιστίων λόφους, καὶ ἀπιθάνους ἀριστείας διεξιών· ἐγὼ δὲ ἐώρων ὑμᾶς ὅπως χλωρὰ ἐγένετο, ἐπὶ σοῦ τὰ κατὰ τὸν λοχαγὸν ἐκεῖνα διηγουμένου, καὶ συνέσταλε τὸ πρόσωπον, καὶ ἀνέφριξεν, ἐπεὶ καὶ ὅλα κάτω τῷ κεφαλῷ ἔφης. D ΛΕΟΝΤ. ὡμὸν ἐρασμιώτερος αὐτῇ φαίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ σὺ μὲ παρεσκεύασας, ὦ Χιωνίδα, ὃ μονομάχιον ἀποβαλών. ΧΗ. οὐκ ἐδόκει γὰρ συνεπιψεύδεσθαί σοι, ὁρῶντα τῷ αἰτίαν τῆς ἀλαζονείας; σὺ δὲ πολὺ φοβερὸν αὐτὸ ἐποίησας. ἔστω γὰρ, ἀπέτεμες τοῦ κακοδαίμονος Παφλαγόνος τῷ κεφαλῷ, τί καὶ κατέπηξας αὐτῷ ἔτι τῆς αἰσίσης, ὥστε σου καταῤῥεῖν ὃ αἷμα; ΛΕ. τοῦτο μιαρὸν, ὡς ἀληθῶς, ὦ Χιωνίδα, ἐπεὶ τἄλλα γε ἄλλως συνεπέπλασο.

ἄπιθι δ' οὖν, καὶ πεῖσον αὐτὸν συγκαθευδήσουσάν. ΧΗ. λέγω οὖν ὡς ἐψεύσω ἅπαντα, ὑμναίος αὐτῇ δόξαι βουλόμενος; ΛΕ. αἰσχρόν, ὦ Χελιδά. ΧΗ. καὶ μὲν οὐκ ἄλλως ἀφίξεται. ἐλοῦ τοίνυν θατέρου, ἢ μισεῖσθαι ἀρίστευς εἶναι δοκῶν, ἢ καταψεύδη μὲν Ὑμνίδος, ἐψεῦσθαι δ' ὁμολογῶν. ΛΕ. χαλεπὰ μὲν ἄμφω· αἱρήσομαι δ' ὅμως τὸν Ὑμνίδα. ἄπιθι οὖν, καὶ λέγε, ὦ Χελιδά, ἐψεῦσθαι μέν, μὴ πάντα δέ.

A Abi igitur, ac persuade illi vt redeat, mecúmque dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia ista mentitus fueris, dum generosus ipsi videri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida. CHEN. At verò alio pacto non redibit facilè. Proinde alterum ex his elige, vt vel odio habearis, dum præclarus bellator videri cupis: vel mentitum esse te ista confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile sanè vtrunque est, sed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaque, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem esse me, non tamen omnia.

ΔΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΥΡΤΑΛΗ.
DORIO ET MYRTALE.

ΝΥΝ με ἀποκλείεις ὦ Μυρτάλη; νυνῖ, ὅτε πένης ἐλήλυθα δι' σέ; ὅτε δέ σοι τὰ τοσαῦτα ἐκόμιζον, ἐρώμενος, ἀνήρ, δεσπότης, πάντ' ἦν ἐγώ. ἐπεὶ δ' ἐγὼ μὲν αὖος ἤδη ἀκριβῶς, σὺ δὲ τὸν Βιθυνὸν ἔμπορον σύρηκας ἐραστήν, ἀποκλείομαι μὲν ἐγώ, καὶ πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκα δακρύων, ὁ δὲ, τὴν νύκτα φιλήσας, καὶ μόνος ἔνδον ὢν ἐστι, καὶ πάνυ χίζεται, καὶ κυσὶν φῆς ἀπ' αὐτοῦ. ΜΥΡ. ταῦτά με ἀποπνίγει Δωρίων καὶ μάλιστα, ὁπόταν λέγῃς ὡς πολλὰ ἔδωκας, καὶ πένης γεγόνασι δι' ἐμέ, λόγους γοῦν ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς, ὁπόσα μοι ἐκόμισας. ΔΩ. ἄγε, ὦ Μυρτάλη, λογισώμεθα· τὰ μὲν ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος ὃ πρῶτον δύο δραχμῶν· πίθει δύο δραχμάς. ΜΥΡ. ἀλλ' ἐκοιμήθης νύκτας δύο. ΔΩ. καὶ ὁπότε ἦκον ἐκ Συρίας, ἀλάβαστρον μύρου ἐκ Φοινίκης, δύο τε τοῦτο δραχμῶν, νὴ τὸν Ποσειδῶ. ΜΥΡ. ἐγὼ δέ σοι ἐκ πλέοντι, ὃ μικρὸν ἐκεῖνο χιτώνιον, ὃ μέχρι τῶν μηρῶν, ὡς ἔχοις ἐρέττων, Ἐπικούρου τοῦ πρεσβυτέρου ἐκλαθομένου αὐτὸ πρὸ ἡμῶν, ὁπότε ἐκάθευδε πρὸ ἐμοί. ΔΩ. ἀπέλαβεν αὐτὸ γνωρίσας ὁ Ἐπικούρου πρόπαππος ἐν Σάμῳ μετὰ πολλῆς γε, ὦ θεοί, τῆς μάχης. κρόμμυα δὲ ἐκ Κύπρου, καὶ σαπέρδας πέντε, καὶ πέρκας τέσσαρας, ὁπότε κατεπλεύσαμεν ἐκ Βοσπόρου, ἐκόμισά σοι. τί οὖν; καὶ ἄρτους ὀκτὼ ναυτικοὺς ἐν γυρσάθῳ, ξηροὺς, καὶ ἰσχάδων βίκον ἐκ Καρίας, εἶτα ὕστερον ἐκ Πατάρων, σανδάλια ἐπίχρυσα, ὦ ἀχάριστε.

B Nvnc me excludis scilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam; amator, vir, dominus, denique nihil non eram. Posteaquam igitur ego quidē exhaustus ac siccus planè iam, tu verò Bithynū istum mercatorem inuenisti, qui te amet, ego quidē excludor, & ante fores sto lacrumās: illē autē tota nocte osculatur, & solus intus est, & quasi quoddam sacrum peruigiliū tecum peragit, iámq; etiam prægnantem ex eo esse te ais. MYR. Ista me enecant, Dorio, & C maximè quādo dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus sis. Rationē igitur subduc quæso omniū eorum quę iā inde à principio ad me attulisti. DO. Rectè sanè, Myrtale, subducamus rationē. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarū pretio: pone duas drachmas. MYR. At cōcubuisti quoque noctes duas. DOR. Et quando ex Syria veniebā, alabastrum vnguenti ex Phœnicia, duarum etiam istud drachmarum, ita me seruet Neptunus. MY. At ego tibi, cū hinc nauigares, paruam illā tuniculā dedi ad femora vsque demissam, quò remigādo vtereris, quā Epiurus proreta, quādo dormierat mecū, per obliuionē hīc intus relīquerat. DO. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rursū abstulit Epiurus, non sine multo (prò dij) certamine. Cepas autem ex Cypro, & saperdas quinq; & percas quatuor, quādo ex Bosporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiam panes octo nauticos in cānistro, siccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & postea ex Pataris sandalia inaurata, ô ingrata.

Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſſis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum equidem potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos contemnis? Nuper autē quando Aphrodiſia celebrabantur, an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui auream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas, & Lydæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in vnum computata, ſubſtantia certè viri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ videlicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meę ne caput quidem vnum allij vnquam attuli. Libenter autem ſcirem, quænam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principiò tunicam hanc vides? eam ille emit, & monile hoc craſſius. DOR. Illéne? An non ego te iam olim habere norã? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neq; vllos ſmaragdos habebat. Deinde & inaureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas minas. Et penſionē domus quoque pro nobis exoluit, non ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſupra quinquaginta natus vxorem duxit, caluus videlicet, & colore ſimilis carabo? Neque etiam dentes illius vides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quoties cantat, & delicatior paulo eſſe cupit, aſinus ad lyram, vt dici ſolet. Sed tu fruere eo, digna vtique exiſtens, ac puer vobis naſcatur patri ſimilis. Ego verò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam vicinam veſtram hanc tibicinam, aut omnino vllam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem nō omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas ſiquidem illi feras ex Cypro, & caſeum ſcilicet quando ex Gythio nauigabis.

Id eſt, Veneris feſta, vel ſacra.

καὶ τυρόν ποτε μέμνημαι τὸν μέγαν ἐκ Γυθίου. ΜΥΡ. πέντε ἴσως δραχμῶν, ὦ Δωρίων, ταῦτα πάντα. ΔΩ. ὦ Μυρτάλη, ὅσα ναύτης αὐθέφπος ἐδυνάμην, μισθοῦ ὅτι πλέων· νῦν γὰρ ἤδη τάχου ἄρχω τῆς δεξιᾶς, καὶ σὺ ἡμᾶς ὑπεροφᾷς; πρῴην δὲ ὁπότε Ἀφροδίσια ἦν, ἀγχὶ δραχμῶν ἔθηκα πρὸς τῶν ποδῶν Ἀφροδίτης σοῦ ἕνεκεν χρυσῆν, καὶ πάλιν τῇ μητρὶ εἰς ὑποδήματα δύο δραχμάς, καὶ Λυδῇ ταύτῃ πολλάκις εἰς τὴν χεῖρα, νῦν μὲν δύο, νῦν δὲ τέτταρας ὀβολούς; ταῦτα πάντα συντεθέντα, οὐσία ναύτου ἀνδρὸς ἦν. ΜΥΡ. τὰ κρόμμυα, καὶ οἱ σαπέρδαι, ὦ Δωρίων; ΔΩ. ναί, οὐ γὰρ εἶχον πλείω κομίζειν, οὐ γὰρ ἂν ἠρέτουν, εἴγε πλουτῶν ἐτύγχανον· τῇ μητρὶ δὲ οὐδὲ κεφαλίδα μίαν σκόροδου ἐκόμισα πώποτε· ἥδεως δ' ἂν ἔμαθον ἃ τινά σοι παρὰ τοῦ Βιθυνοῦ τὰ δῶρα. ΜΥΡ. ταυτὶ πρῶτον ὁρᾷς τὸ χιτώνιον; ἐκεῖνος ἐπρίατο, καὶ τὸν ὅρμον τὸν παχύτερον. ΔΩ. ἐκεῖνος; ἤδειν γάρ σε πάλαι ἔχουσαν. ΜΥΡ. ἀλλ' οὐκ ἤδεις, πολὺ λεπτότερος ἦν, καὶ σμαράγδους οὐκ εἶχε. καὶ ἐλλόβια ταυτί, καὶ δάπιδα· καὶ πρῴην, δύο μνᾶς. καὶ ὃ ἐνοίκιον κατέβαλεν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐ σανδάλια Παταρικά, καὶ τυρὸν Γυθιακὸν, καὶ φλυαρίας. ΔΩ. ἀλλὰ ἐκεῖνο οὐ λέγεις, οἵῳ ὄντι συγκαθεύδεις αὐτῷ; ἔγημε γὰρ τὰ πεντήκοντα πρῶτος, ἀναφαλαντίας, καὶ τὴν χροιάν, οἷος κάραβος. οὐδὲ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ὁρᾷς; αἱ μὲν γὰρ χάριτες, ὦ Διοσκόρω, πολλαί, καὶ μάλιστα ὁπότ' ἂν ᾄδῃ, καὶ ἀβρὸς ἐθέλῃ, ὄνος αὐλουμένῳ φασίν. ἀλλὰ ὄναιο αὐτοῦ, ἀξία γε οὖσα, καὶ γένοιτο ὑμῖν παιδίον ὅμοιον τῷ πατρί, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς εὑρήσω Δελφίδα, ἢ Κυμβάλιόν τινα τῶν κατ' ἐμέ, ἢ τὴν γείτονα ὑμῶν τὴν αὐλητρίδα, ἢ πρῴτως τινά. δαπίδας δὲ καὶ ὅρμους, καὶ μυρία μισθώματα, οὐ πρῶτες ἔχομεν. ΜΥΡ. ὦ μακαρία ἐκείνη, ἤ τις ἐραστὴς σε, ὦ Δωρίων, ἕξει. κρόμμυα γὰρ αὐτῇ οἵους ἐκ Κύπρου, καὶ τυρὸν, ὅταν ἐκ Γυθίου καταπλέῃς.

ΚΟΧΛΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΙΣ.

COCHLIS ET PARTHENIS.

ΤΙ δακρύεις, ὦ Παρθενὶ, ἢ πόθεν κα- A
ταγάζας τοὺς αὐλοὺς φέρῃς; ΠΑΡ. ὁ στρατιώτης ὁ Αἰτωλὸς ὁ μέγας, ὁ Κροκάλης ἐρῶν, ἐπάταξέ με, αὐλήσαντα ἐν τῇ Κροκάλῃ, ἅτε τῆς αἰτησαμένου αὐτὴν Γόργου μεμισθωμένου, καὶ τοὺς τε αὐλοὺς μου συνέτριψε, καὶ τὴν τράπεζαν μεταξὺ δειπνούντων ἀνέτρεψε, καὶ τὸν κρατῆρα ἐξέχεεν ἐπεισπαίσας· καὶ τὸν μὲν ἀγενέστατον σκῶφον τὸν Γόργον, ἀπὸ τοῦ συμποσίου καταπάσας τῶν τριχῶν, ἔπαιον τοιοῦτοι ὄντες αὐτός τε ὁ στρατιώτης (Δεινόμαχος, οἶμαι, καλεῖται) καὶ ὁ συστρατιώτης αὐτοῦ. ὥστε B
οὐκ οἶδα εἰ βιώσεται ὁ ἄνθρωπος, ὦ Κοχλὶ, αἱμά τε γὰρ ἔρρυη πολὺ ἀπὸ τῶν ῥινῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ὅλον ἐξώδηκεν αὐτοῦ, καὶ πελιδνόν ἐστιν. ΚΟ. ἐμανη ὁ ἄνθρωπος, ἢ μέθη τις ἦν, καὶ παροινία τὸ πρᾶγμα; ΠΑΡ. ζηλοτυπία τις, ὦ Κοχλὶ, καὶ ἔρως ἔκτοπος· ἡ Κροκάλη δὲ, οἶμαι, δύο τάλαντα αἰτήσασα, εἰ βούλεται μόνος ἔχειν αὐτήν· ἐπεὶ μὴ ἐδίδου ὁ Δεινόμαχος, σκῶφον μὲν ἀπέκλασεν ἥκοντα, προσαράξασά γε αὐτῷ τὰς θύρας, ὡς ἐλέγετο· τὸν Γόργον δὲ C
Οἰνοέα τινὰ γεωργὸν ὑπέρεργον ὄντα πολλοῦ ἐρῶντα, καὶ χρηστὸν ἄνθρωπον προσιεμένη, ἔπινε μετ' αὐτοῦ, κἀμὲ προὐβάλετο αὐλήσουσάν πρὸ αὐτῆς. ἤδη δὲ προκεχωρηκότος τοῦ πότου, ἐγὼ μὲν ὑπεξέρχομαι τὴν Λυδίων, ὁ γεωργὸς δὲ ἤδη ἀΐσσατο ὀρχησόμενος· ἡ Κροκάλη δὲ σκεύοτει, καὶ πάντα ἐν ἡδέα· ἐν τοσούτῳ δὲ κτύπος ἠκούετο, καὶ βοὴ, καὶ ὁ αὐλὸς ἠράστετο, καὶ μικρὸν ἐπεισέπεσον ὅσον οὐκ τὼ νεανίσκω, μάλα καρτεροί· καὶ ὁ Μεγαρεὺς ἐν αὐτοῖς· διὸ δὴ D
ἀνετέραττο πάντα, καὶ ὁ Γόργος, ὡσπερ ἔφην, ἐπαίετο, καὶ ἐπατεῖτο χαμαὶ κείμενος. ἡ Κροκάλη δὲ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἔφη, ὑπεκφυγοῦσα πρὸς τὸν γείτονα Θεσπιάδα. ἐμὲ δὲ ῥαπίσας ὁ Δεινόμαχος, Ἐκφθείρου, φησὶ, καταγάζας μοι τοὺς αὐλοὺς προσείπας. καὶ νῦν ἀπέρχομαι φράσουσα ταῦτα τῷ δεσπότῃ.

QVid ploras Partheni? aut vnde fractas hasce tibias affers? PAR. Miles Ætolus iste magnus, qui Crocalen amat, alapis cecîdit me, cùm deprehendisset canentem apud Crocalen, à riuale suo Gorgo cõductam, idémque tibias hasce fregit mihi, ac mensam inter cœnandum euertit, craterémque effudit quoque irrumpens: ipsum autem agrestem illum Gorgum ex symposio capillis abstractum, verberarunt circunstantes, ipse miles (Dinomacho, opinor, nomen illi est) & commilitonum ipsius alter quidam. Quare equidem nescio an superuicturus etiam homo sit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? insaniitne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate insolentia? PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amórque adeò enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta poposcerat ab eo, si se solam habere vellet. Ea igitur postquam Dinomachus non dabat, ipsum quidem venientem exclusit, illisa illi etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Oenoënsem quendam agricolam prædiuitem, iam diu ipsam amantem, hominem videlicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque assumpta, vt tibia canerem apud ipsos. Cæterùm cùm iam procederet conuiuium, ego quidē personare cœpi carmen quoddam Lydij generis, ac toni: rusticus autem ille surgebat iam vt saltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniáque adeò iucunda ac suauia erant. Interea verò strepitus exauditur, & clamor quidam, ianuáque domus exterior effringitur. Nec multo pòst irruerunt adolescentes quasi octo, admodum robusti ac validi, & Megarensis ille vnà inter ipsos. Illico igitur euertebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, verberabatur, humíque iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autē, nescio quo pacto, clàm subduxerat sese, & ad vicinā Thespiadem effugerat. Mihi verò Dinomachus inflictis alapis, Dispereas, inquit, & simul tibias cõfractas abiecit. Et nunc currens abeo vt hæc dicam hero meo.

Abit autem & agricola, circunſpecturus amicos quoſpiam in vrbe, qui Megarenſem illũ magiſtratibus tradant. COCH. Hoc nimirum eſt frui militaribus iſtis amoribus, plagas & actiones ſuſtinere: cætera verò, Duces eſſe ſe & Tribunos iactitant, & ſi quid dandum ſit, Expecta, aiunt, dum tributum conferatur, dúmque ipſe ſtipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaque arrogantes iſti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipſos penitus non admitto. Piſcator mihi quiſpiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari ſciat parum, & afferat multum. Criſtas autem concutientes iſti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Parthenì, quàm inanes crepitus.

A ἀφίξεται ὁ γεωργὸς ὀψόμενός τινας φίλους τῶν ἀστικῶν, οἱ παραδώσουσι τοῖς ταρυτήρεσι τὸν Μεγαρέα. ΚΟ. Τοῦτ' ἔστιν ἀπολαῦσαι τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἐρώτων, πληγαί, καὶ δίκαι· τὰ δὲ ἄλλα, ἡγεμόνες εἶ καὶ χιλίαρχοι λέγοντες, ἐὰν τι δοθῶσι δέῃ, Περίμενον φασὶ τὸν συντάξιν, ἔστ' ἂν ἀπολαύσω τῆς μισθοφορᾶς, καὶ ποιήσω πάντα. ἀπιτείσθωσαν δ' οὖν ἀλαζόνες ὄντες· ἐγὼ γοῦν οὐ ποιῶ, μὴ προσιεμένων αὐτῶν ὃ παράπαν, ἁλιεύς τις ἐμοὶ γένοιτο, ἢ ναύτης, ἢ γεωργὸς ἰσότιμος, κολακεύειν εἰδὼς μικρά, καὶ κομίζων πολλά. οἱ δὲ τοὺς λόφους σείοντες οὗτοι, καὶ μάχας διηγούμενοι, φόφοι, ὦ Παρθενί.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΡΕΓΡΙΝΟΥ ΤΕΛΕΥΤΗΣ.

DE MORTE PEREGRINI.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hìc Lucianus (id quod aliàs quoque libenter facit) arrogantiam & inſanam gloriæ cupiditatem, præcipuè philoſophorum, vt cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquant. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem deſcribit, qui vt famam aliquam ſui relinqueret, in Olympiis conſtructo rogo, ſeipſum in ignem vltro conieceret, atque ita extinxerit. Quanquam autem potiſsimùm ea commemorat, quæ circa mortem illius acta ſunt, id quod etiam inſcriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & vitam eiuſdem & facinora perſequitur, à quibus progreſſus ille, ad hoc genus ſtudiorum poſtremò ſeſe contulerit, & hoc ſub aliena perſona, & qua ipſum etiam modum & cauſſam mortis, in qua præcipuè nitebantur ſectatores illius, refellit ac refutari facit, nimirum vt eam inuidiam à ſeipſo remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen non ita leue aut vile apud multos fuiſſe, præſertim imperitiores, quibus facti huiuſce nouitas admirationem incuſſerat, quemadmodum & ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipſe quoque honorificam illius mentionem facit libro. xii. cap. xi. Videturque omnino Stoica quædam animi pertinacia, vitæque tædio mortem vltro ſibi conſciuiſſe, quemadmodum & alios quoſdam eiuſdem profeſſionis viros feciſſe aliquando legimus. Sed quòd idem hoc in Olympijs potiſsimùm, & frequentiſsimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum præ ſe fert, ac reprehenſioni locum dedit. Et eſt ſanè eiuſmodi res, ambitio, vt multos eò dementiæ adigat, vt dum gloriam nimis auidè captant, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque penſi neque moderati habentes, dummodo famam tantopere ambitam poſt ſe relinquant: cuiuſmodi Proteos vtinam nec noſtra ætas quoſdam tuliſſet, ἀλλὰ τοῦτον Καμαρίνην μὴ κινητέον, φασί. Cæterùm fuit hic Peregrinus, philoſophus quiſpiam ex ſcucrioribus illis Stoicæ diſciplinæ profeſſoribus (Lucianus Cynicum videri vult) patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani viuens, æqualis Epicteto, Dioni, Muſonio, & cæt. quem ſe Gellius vidiſſe quoque ait Athenis extra vrbem in tugurio quodam habitantem. A principio Chriſtianorum quoque religionem aliquandiu ſecutus fuit, ſed mox ad philoſophiam relapſus, ab illis, vt Luciano placet, propter ritus ipſorum neglectos atque præteritos repudiatus.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΡΟΝΙΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

Ὁ Καινοδαίμων Περεγρῖνος, ἢ (ὡς αὐτὸς ἥδιστα ὀνομάζων ἑαυτὸν) Πρωτεύς, αὐτὸ δὴ τοῦτο ὃ τῷ Ὁμηρικῷ Πρωτεῖ ἔπαθεν· ἀπόρρητα γὰρ δόξης ἕνεκα ὑπομένων, καὶ μυρίας ἐφ' ἁπὰς περιπόλησας, τὰ τελευταῖα καὶ πῦρ ἐνέμεινε· τοσούτῳ ἄρα τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης εἶχε. Καὶ νῦν ὁ κάλλιστος ἀπανθρακωταί σοι ὁ βέλτιστος καὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα, πρὸ ὅσου ὁ μὲν καὶ δοκεῖν ἐπειρᾶτο ἐμβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὺς κρατῆρας· ὁ δὲ ὑπαίδας σοῦ τοῦ πολυαινέτου τοῦ Ἑλληνικοῦ παντὸς μαρτύρων πλήσας, πυρὰν ὅτι μεγίστην νήσας, ἐπεπήδησεν, ὅτι τοσούτων μαρτύρων, καὶ λόγους τινὰς ὑπὲρ τούτου εἰπὼν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὀλίγῳ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν τοῦ ἁλμήματος. πολλὰ τοίνυν δοκῶ μοι ὁρᾶν σε γελῶντα ὅτι τῇ κορύζῃ τοῦ γέροντος. μᾶλλον δὲ καὶ ἀκούω σοῦντος, οἷά σε εἰκὸς βοᾶν, ὦ τῆς ἀβελτηρίας, ὦ τῆς δοξοκοπίας, ὦ τοῦ ἄλλων ἀλέξαι εἰδέναι μόνου πρὸς αὐτοῦ. σὺ μὲν οὖν πόρρω ταῦτα, καὶ μακρῷ ἀσφαλέστερον. ἐγὼ δέ, ὥσπερ ὁ πῦρ αὐτό, καὶ ἔτι πρότερον ἐν πολλῷ πλήθει τῶν ἀκροατῶν εἶπον αὐτά. οἰκτίρων μὲν ἀνθρώπων, ὅσοι ἐθαύμαζον τοῦ ἀπόνοιαν τοῦ γέροντος. ἦσαν δέ τινες, οἳ καὶ αὐλοὶ ἐγέλων ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγου δεῖν, ὥσπερ τοῦ Κυνικοῦ ἐγὼ σοι διεσπάσθην, ὡς ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἢ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ Πενθεὺς ὑπὸ τῶν Μαινάδων. οἷ δὲ πᾶσα τοῦ πράγματος διαφορά, τοιάδε ἦν· τὸν μὲν ποιητὴν οἷα δὴ οἷός τε ἦν, καὶ ἡλίκα ἐπαγωγὰ πρὸ ὅλου τοῦ βίου, ὑπὲρ τὸν Σοφοκλέα, καὶ τὸν Αἰσχύλον. ἐγὼ δ' ἐπεὶ τάχιστα εἰς τοῦ Ἤλιν ἀφικόμην, διὰ τῶν γυμνασίων αὐτῷ ἐπήκουον ἅμα Κυνικοῦ τινος, μεγάλῃ καὶ τραχείᾳ τῇ φωνῇ τὰ συνήθη ταῦτα, καὶ ἐκ τριόδου τὸν ἀρετὴν διαβοῶντος, καὶ ἅπασιν ἁπλῶς λοιδορουμένου, εἶτα κατέληξεν αὐτῷ ἡ βοὴ ἐς τὸν Πρωτέα· καὶ ὡς ἂν οἷός τε ὦ, πειράσομαί σοι αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπομνημονεῦσαι, ὡς ἐλέγετο.

I Nfelix ille Peregrinus, aut (quo nomine potissimùm delectari visus est se ipse nominãdo) Proteus, illud ipsum Homerici Protei passus est: nihil enim non gloriæ gratia fieri sustinuit: cúmque infinitis mutationibus trãsformatus esset, postremùm ignis quoque factus est. vsque adeò gloriæ cupiditate tenebatur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus est, post Empedoclem, nisi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in cratêras se dedit præcipitem: porrò generosus ille populosissimo Græcorum conuentu obseruato, ingentissimáque pyra constructa, tot ac tantis testibus conscíis insiluit, ac orationes nonnullas super hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc ausus est. Videor itaque mihi videre te nimiùm huius senis deridentem arrogantiam, aut potiùs exclamantem, qualia par est te exclamare: O insipientem insipientiam, ô ærumnosam gloriam: aliáque quę de illis ferè dicere consueuimus. At tibi quidem hæc eminus & longè tutiùs dicta sunt: ego verò iuxta rogum ipsum, insuper antè quoque in copiosa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot senis arrogans consilium admirationem incusserat. Erant autem aliquot alij, qui & ipsi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis discerptus essem, velut Actæon à canibus, aut consobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterùm totius rei apparatus talis erat: etenim Poëtam haud dubiè qualis fuerit nosti, tum quantas per omnem vitã tragœdias in lucem dederit, supra Sophoclem & Æschylum. Ego verò vbi primùm in Elin veniissem, illorum certamine eò illectus atque perductus, statim Cynicum quendam inaudiui, magna & aspera voce consueta illa ac virtutem ex triuio intonantem, omnésque indiscriminatim dicteriis & conuitiis inuadentem: tandem verò in Proteo eius vociferatio desiit. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea virili cuncta tibi ex ordine percẽsere conabor.

Tu verò hæc planè ita ſe habere cognoſces, quippe qui ipſis vociferantibus non ſemel adſtitiſti. Proteum, inquit, audet quiſpiam ambitioſum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patrie Hercules? Proteum, qui in Syria vinclis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorum vltro reliquit, qui ex vrbe Roma eiectus eſt, quem Sole longè illuſtriorem eſſe cõſtat, qui cùm ipſo Olympio commiſſus decertare poſſit. At quia ignis adminiculo è viuis ſe ſubducere ſtatuit, hoc ambitioni eius & vanæ gloriæ quidam imputant. Nonne verò ad hunc modum è terris diſceſſit & Hercules? nõne ita Æſculapius & Dionyſius fulmine? Nónne poſtremùm & Empedocles ita in cratêras ſemet immiſit præcipitem? Hęc vbi dixiſſet Theagenes (hoc enim nomine vociferator ille vocabatur) rogabam quendam ex aſſiſtentibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteum attineret. Atqui, inquit ille, breui ſemet ipſe flammis abſumpturus eſt Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cùm ille omnem rẽ mihi exponere inſiſteret, Cynicus in tantum vociferabatur, vt nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipſum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorem eius Antiſthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus eſt, ſed neque ipſum Socratem. Prouocabat autem & ipſum Iouem in certamen: deinde cùm viſum eſſet illi ſimiles eos quodammodo inter ſeipſos ſeruare, eiuſmodi finem orationi impoſuit. Duo hæc, inquit, præſtantiſſima opificia ætas noſtra vidit, nimirum Iouem Olympium, & Proteum: quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius verò opifex natura. At nunc ex hominum commercio ad ſuperos hæc ſtatua migratura eſt: cæterùm per ignem abiens, nos orphanos in terris deſtituet. Hæc vbi cum multo ſudore diſſeruiſſet, lacrymatus eſt ſatis ridiculè, capillóſque vellebat è capite, ſubparcens tamen, ne radicitus extraheret. At poſtremum abductus eſt à quibuſdam Cynicis, triſtem ac lacrymantem conſolantibus. Hoc abducto alius illicò concionaturus aſcẽdit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, ſed ardẽtibus adhuc ſacris turbam continebat. Ac ſub initium quidem effuſiſſimè ridebat, videbatúrque illud ex in-

A σὺ δὲ γνωσῇ δηλαδὴ, πολλάκις αὐτῶν παρεσὰς βοῶσι. Πρωτέα γάρ τις, ἔφη, κενόδοξον τολμᾷ λέγειν, ὦ γῆ, καὶ ἥλιε, καὶ ποταμοὶ, καὶ θάλαττα, καὶ πατρῷε Ἡράκλες; Πρωτέα, τὸν ἐν Συρίᾳ δεθέντα, τὸν τῇ πατρίδι αἰέντα πεντακισχίλια τάλαντα, τὸν ἀπὸ τῆς Ρωμαίων πόλεως ἐκβληθέντα, τὸν τοῦ Ἡλίου ὀφθαλμότερον, τὸν αὐτῷ τῷ Ὀλυμπίῳ διαμιλλώμενον. ἀλλ' ὅπη δῆτα πυρὸς ἐξάγειν τοῦ βίου διέγνωκεν ἑαυτὸν, εἰς κενοδοξίαν τινὲς τοῦτο ἀναφέρουσιν. οὐ γὰρ Ἡρακλῆς οὕτως; οὐ γὰρ Ἀσκληπιὸς καὶ B Διόνυσος, κεραυνῷ; ἢ γὰρ τὰ τελευταῖα Ἐμπεδοκλῆς εἰς τοὺς κρατῆρας; ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Θεαγένης (τοῦτο γὰρ ὁ κεκραγὼς ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο) ἠρόμην τινὰ τῶν παρεστώτων, τί βούλεται ὁ λόγος περὶ τοῦ πυρὸς, ἢ τί Ἡρακλῆς, ἢ Ἐμπεδοκλῆς, πρὸς τὸν Πρωτέα· ὁ δὲ, Οὐκ εἰς μακρὰν, ἔφη, καύσει ἑαυτὸν ὁ Πρωτεὺς Ὀλυμπιάσι. Πῶς, ἔφην, ἢ τίνος ἕνεκα; εἶτα ὁ μὲν ἐπειρᾶτο λέγειν· ἐβόα δὲ ὁ Κυνικὸς, ὥστε ἀμήχανον ἦν ἄλλου ἀκούειν. ἐπήκουον οὖν τὰ λοιπὰ, ἐπαυλιοῦντος αὐτὸν, καὶ θαυμαστὰς τινας ἐγκωμιάζοντος καθ' C τοῦ Πρωτέως· τὸν μὲν γὰρ Σινωπέα, ἢ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Ἀντισθένη, οὐδὲ παραβάλλειν ἠξίου αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲ τὸν Σωκράτη αὐτόν· ἐκάλει δὲ τὸν Δία ἐπὶ τὸν ἀμιλλαν. εἶτα μετὰ τοῦτο ἔδοξεν αὐτοῖς ἴσους πως φυλάξαι αὐτοὺς, καὶ οὕτω κατέπαυσε τὸν λόγον. Δύο γὰρ ταῦτα, ἔφη, ὁ βίος ἡμῖν δημιουργήματα ἐθαύμασε, τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, καὶ Πρωτέα· πλάσαι δὲ καὶ τεχνίτας, τὸν μὲν, Φειδίας, τοῦ δὲ, ἡ φύ- D σις· ἀλλὰ νῦν ὀξὺ δὴ θεάτρων εἰς θεοὺς ὁ ἄγαλμα τοῦτο οἰχήσεται, ὀχυρώσαντος ὅπη τοῦ πυρὸς, ὀρφανοὺς ἡμᾶς καταλιπόν. Ταῦτα ἐγὼ πολλῷ ἱδρῶτι διεξελθὼν, ἐδάκρυε μάλα γελοίως, καὶ τὰς τρίχας ἐτίλλετο, ὑποφθονῶν μὴ πρῶτος ἕλκειν, καὶ τέλος, ἀπῆγον αὐτὸν λύζοντα μεταξὺ τῶν Κυνικῶν τινες, παραμυθούμενοι. μετ' δὲ τοῦτον ἄλλος λύπης ἀναβαίνει, οὐ βραχείαν ἐγκλυσθῆναι ὁ πλῆθος, ἀλλὰ ἐπ' αἰθομένοις τοῖς περὶ τοὺς ἱερεῖοις ἐπέχει τῶν σπονδῶν. καὶ ὁ μὲν πρῶτον, ὅτι πολὺ ἐγέλα, καὶ ὅλως ἐπ

νειόθεν αὐτὸ δρᾶν. Εἶτα ἤρξατο ὧδέ πως· ἐπεὶ ὁ κατάρατος Θεαγένης τέλος τῶν μαιρωπάτων αὑτοῦ λόγων, τὰ Ἡρακλείτου δάκρυα ἐποιήσατο, ἐγὼ τοὐναντίον, ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου γέλωτος ἄρξομαι· καὶ αὖθις ἐγέλα βαθυπόλου, ὥστε καὶ ἡμᾶς τοὺς πολλοὺς ὅτι ὅμοιον ἐπεσπάσατο. εἶτα ἐπιστρέψας ἑαυτόν, Ἢ τί γὰρ ἄλλο, ἔφη, ὦ ἄνδρες, χρὴ ποιεῖν, ἀκούοντας μὲν οὕτω γελοίων ῥήσεων, ὁρῶντας δὲ ἄνδρας γέροντας δόξαρίου καταπτύστου ἕνεκα, μονονοὺχὶ κυβιστῶντας ἐν τῷ μέσῳ; ὡς δὲ εἰδῆτε οἷόν τι ὃ ἄγαλμά ἐστι ὃ καυθησόμενον, ἀκούσατέ μου, ἐξαρχῆς ὧνπερ ἐφυλαξάμην τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ τὸν βίον ἐπιτηρήσαντος. ἔνια δὲ καὶ τῶν πολιτῶν αὐτοῦ ἐπιστάμενον, καὶ οἷς ἀνάγκη μᾶλλον ἀκριβῶς εἰδέναι αὐτόν. ὃ γὰρ τῆς φύσεως τοῦτο πλάσμα, καὶ δημιούργημα, ὁ τοῦ Πολυκλείτου κανών, Ἐπεὶ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξατο, ἐν Ἀρμενίᾳ μοιχεύων ἁλούς, μάλα πολλὰς πληγὰς ἔλαβε, καὶ τέλος κατὰ τὸν τοῖχον ἁλόμενος, διέφυγε, ῥαφανίδι τινὶ πυκνῶ βεβυσμένος· εἶτα μειρακίου τινὸς ὡραίου ἁρπάσας, τετρακισχιλίων ὀξυπήσατο τοὺς γονέας τοῦ παιδός, πενήτων ὄντων, μὴ ὅτι τὸν ἁρμοστὴν ἀπαξιῶσαι τῆς Ἀσίας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐάσω μοι δοκῶ· πλοῦς γὰρ ἔτι ἁπλοῦς ἐστιν, καὶ οὐδέπω ἀτελὲς ἄγαλμα ἡμῖν ἐδεδημιούργητο. ἃ δὲ τὸν πατέρα ἔδρασε, καὶ πάνυ ἀκοῦσαι ἄξιον, καίτοι πάντες ἴστε, καὶ ἀκηκόατε ὡς ἀπέπνιξε τὸν γέροντα· οὐκ ἀναμένων αὐτὸν ἴσως ἐξήκοντα ἔτη ἤδη γηρῶντα. εἶτα ὅπως ὁ τοιοῦτος διεβεβόητο, φυγὼν ἑαυτῷ καταδικάσας, ἐπλανᾶτο, ἄλλοτε ἀλλοῦ ἀμείβων, ὅτε καὶ τὴν θαυμαστὴν σοφίαν τῶν Χριστιανῶν ἐξέμαθε, περὶ τὸν Παλαιστίνων τοῖς ἱερεῦσι καὶ γραμματεῦσιν αὐτῶν ξυγγινόμενος. καὶ τί γὰρ οὐ θαυμαστὸν παῖδας αὐτοὺς ἀπέφηνε, προφήτας, καὶ ἀρχισυναγωγούς, καὶ πάντα μόνος αὐτὸς ὤν. καὶ τῶν βίβλων τὰς μὲν ἐξηγεῖτο, καὶ διεσάφει, πολλὰς δὲ αὐτὸς καὶ συνέγραφε,

timis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est. Postea quam maledictus Theagenes sceleſtissimis orationibus suis lacrymando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum vberem solutus est, adeò vt nostrûm plerosque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens seipsum: Et quidnam aliud, inquit, ô viri, nobis peræquè faciendũ est, adeò ridiculas orationes audientibus, videtibúsque viros ætate decrepita viliſſimę gloriolæ gratia tantum non saltantes in medio? Vt autem rectiùs intelligatis cuiusmodinam illa sit statua quæ flammis abolebitur, audite me qui ab initio eius mentem callidè animaduerterim, omni eius vita diligenter obseruata. Nonnulla verò à ciuibus quoq; suis memorata percepi, quibus non potuit, non exactiſſimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti canon, vbi firmata iam ætate in virum adolescere incepisset, multis in Armenia vitiatis per adulterium mulierculis, non parum multa susceptit verbera. Denique verò per tectum exiliens & elapsus, fuga salutem redemit, raphano oppletas nates auferens. Exin puero quopiam formoso per vim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cùm tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectũ Asiæ duceretur. Hęc atque eiusmodi missa mihi facienda esse videntur, etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterùm quibus iniuriis confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus vobis cõpertum atque auditum esse reor, quomodo senem præfocauerit, nequaquam sustinens eum vltra sexaginta annos iam senescentem. Postea verò quàm tãti sceleris fama diuulgata est, arreptáque fuga se ipse cõdemnasset, incertis vagans sedibus oberrabat, terram terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorum conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogę socius, breuiter, omnia solus existẽs. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli verò & sua industria conscripti sunt.

Ac veluti deum hunc ipſum perhibebãt: nam eo & legum auctore vtebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæſtina crucifixus eſt: quoniam primus nouum illud myſterium in hominum vitam inuexerat. Tunc verò comprehenſus etiã ob hoc ipſum Proteus in carcerẽ illapſus eſt. Quæ quidem res ipſi non mediocrem dignitatem cùm ad inſequentem vitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantiſſimus, conciliauit. Itaque poſtquam in carcerem coniectus eſt, Chriſtiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes ſi quo modo illum furtim poſſint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatum fruſtra eſſe, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obſequio intermittebant, verùm omnia cum magna fide & diligentia præſtabant. Ac manè quidem illico videre erat iuxta carcerem præſtolantes anus viduas quaſpiam, & orbos puerulos. Illorum verò pars etiam vnà intus cum illo ſomnum capiebant, corruptis pecunia cuſtodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur variæ, ac ſacri inter ſeſe ſermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Aſia pleraſque vrbes fuiſſe conſtat, à quibus venerunt quidam laturi auxilium, Chriſtianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & virum conſolaturi. Incredibile verò eſt, quantum ſtudium & celeritatem in hoc oſtendãt, ſi quid tale vulgo innotuerit. Illicò enim nulli rei parcũt. Proinde Peregrino quoque multæ tunc opes ab illis mittebãtur, ſub vinculorum prętextu, nec vulgarẽ rerũ prouentũ lucrifaciebat. Etenim haud dubitanter ſibi perſuaſerunt infelices illi ſe omnino immortalitate fruituros, perpetuóque victuros eſſe. Quamobrem & mortẽ magno contemnunt animo, ac nõ pauci ſua ſponte ſemet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legiſlator eorũ perſuaſit animos quemadmodũ omnes inter ſe fratres eſsẽt. Poſtea verò quã ſemel à nobis deſciuerunt, Græcorum deos conſtanter abnegant, ſolum autem Crucifixum illum impoſtorem adorantes, ſecundùm illius leges viuendi rationem inſtituunt. Proinde apud illos

καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν σκῆφοι ἐδιηγοῦντο, καὶ νομοθέτῃ ἐχρῶντο, καὶ προστάτην ἐπέγραφον. τὸν μέγαν γοῦν σκῆφον ἔτι σέβουσιν ἄνθρωπον, τὸν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἀνασκολοπισθέντα, ὅτι καινὸν τοῦτον τελετὴν εἰσήγαγε τῷ βίῳ. τότε δὴ καὶ συλληφθεὶς ὅτι τοῦτο ὁ Πρωτεὺς, ἐνέπεσεν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ὅπερ καὶ αὐτῷ οὐ μικρὸν ἀξίωμα προσεποίησε πρὸς τὸν ἔξης βίον, καὶ πολυπραγμοσύνην, καὶ δοξοκοπίαν, ὧν ἐρῶν ἐτύγχανεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐδέδετο, οἱ Χριστιανοὶ συμφορὰν ποιούμενοι τὸ πρᾶγμα, πάντα κινοῦσι, ὅπως ἁρπάσαι πειρώμενοι αὐτόν. εἰ δ' ἐπεὶ τοῦτο μὲν ἀδυνατον, ἦγε ἄλλη θεραπεία πᾶσα οὐ προὔργου ἀλλὰ ξὺν σπουδῇ ἐλέγετο· καὶ ἕωθεν μὲν θύρας μὲν ὁρᾷν πρὸς τῷ δεσμωτηρίῳ προκυπτούσας γραΐδια, χήρας τινὰς, καὶ παιδία ὀρφανά. οἱ δὲ καὶ τελέως αὐτῷ, καὶ συνεκάθευδον ἔνδον μετ' αὐτοῦ, διαφθείροντες τοὺς δεσμοφύλακας· εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκομίζετο, καὶ λόγοι ἱεροὶ αὐτῷ ἐλέγοντο, καὶ ὁ βέλτιστος Περεγρῖνος (ἔτι γὰρ τοῦτο ἐκαλεῖτο) καινὸς Σωκράτης ὑπ' αὐτῶν ὠνομάζετο. καὶ μὴν καὶ τῶν κατὰ Ἀσίαν πόλεων ἔστιν, ὧν ἤκόν τινες, τῶν Χριστιανῶν στελλόντων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, βοηθήσοντες, καὶ ξυναγορεύσοντες, καὶ παραμυθησόμενοι τὸν ἄνδρα. ἀμήχανον δέ τι τὸ τάχος ἐπιδείκνυνται, ἐπειδάν τι τοιοῦτον γνῶνται δημόσιον. οὐ βραχεῖ γὰρ ἀφειδοῦσι πόντων. καὶ δὴ καὶ τῷ Περεγρίνῳ πολλὰ τότε ἦκε χρήματα πρὸς αὐτῶν ὅτι παραφάσει τῶν δεσμῶν, καὶ παρουσίαν οὐ μικρὰν ἑαυτῷ ἐποιήσατο. πεπείκασι γὰρ αὐτοὺς οἱ κακοδαίμονες, τὸ μὲν ὅλον ἀθάνατοι ἔσεσθαι, καὶ βιώσεσθαι τὸν ἀεὶ χρόνον. ὅθεν καὶ καταφρονοῦσι τοῦ θανάτου, καὶ ἑκόντες αὐτοῖς ἐπιδίδασιν οἱ πολλοί. ἔπειτα δὲ ὁ νομοθέτης ὁ πρῶτος, ἔπεισιν αὐτοῖς, ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων· ἐπειδὰν ἅπαξ παραβαίντες, θεοὺς μὲν τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀπαρνήσωνται, τὸν δὲ ἀνασκολοπισθέντα σοφιστὴν αὐτῶν, προσκυνῶσι, καὶ κατὰ τοὺς ἐκείνου νόμους βιῶσι. καταφρονοῦσιν οὖν ἀπάντων

ἀπόντων ἐξίσης, καὶ κοινὰ ἡγοῦνται, δοῦ-
πνος ἀκριβοῦς πίστεως τὰ τοιαῦτα ῥᾳδε-
ξάμενος. ὧ πίνυ προέλθη τις εἰς αὐτοὺς
γόης, καὶ τεχνίτης ἀνθρωπος, καὶ τοιού-
τοις χρῆσθαι δυνάμενος, αὐτίκα μάλα
πλούσιος ἐν βραχεῖ ἐγένετο, ἰδιώταις ἀν-
θρώποις ἐγχανών. πλὴν ἀλλ' ὁ Περεγρῖνος
ἀφείθη ὑπὸ τοῦ τότε τῆς Συρίας ἄρχον-
τος, ἀνδρὸς φιλοσοφίᾳ χαίροντος, ὃς συνεὶς
τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι δέξαιτ' ἂν ἀ-
ποθανεῖν, ὡς δόξαν ὅτι τούτῳ ἀπολίποι,
ἀφῆκεν αὐτὸν, οὐδὲ τῆς κολάσεως ὑπολα-
βὼν ἄξιον. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθών,
καταλαμβάνει τὸ μὲν τοῦ πατρῴου φόνου
ἔπι φλεγμαῖνον, καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπανατει-
νομένους τὴν κατηγορίαν. διήρπασο δὲ τὰ
πλεῖστα τῶν κτημάτων οὐδὲ τὴν ἀποδη-
μίαν αὐτοῦ. καὶ μὴν οἱ ὑπελείποντο οἱ ἀγροὶ
ὅσον εἰς πεντεκαίδεκα τάλαντα· ὧν γὰρ ἡ
πᾶσα οὐσία, τριάκοντά που ταλάντων ἀ-
ξία, ὧν ὁ πρὼν κατέλιπεν, οὐχ ὡς φησὶν ὁ παί-
γελοιος Θεαγένης ἔλεγε, πεντακισχιλίων.
τοσούτου γὰρ οὐδὲ ἡ πᾶσα τῶν Παριανῶν
πόλις, πέντε σὺν αὐτῇ ταῖς γειτνιώσας πα-
ροικοῦσα, πραθείη ἄν, αὐτοῖς ἀνθρώ-
ποις, καὶ βοσκήμασι, καὶ τῇ λοιπῇ σκευ-
ῇ. ἀλλ' ἔτι γε ἡ κατηγορία, καὶ ὁ ἔγ-
κλημα, θερμὸν ὧν, καὶ ἐφ' οἷς οὐκ εἰς μακρὸν
ἐπανασήσεσθαι τὴν αὐτῷ, καὶ μάλιστα ὁ δῆ-
μος αὐτὸς ἠγανάκτει, χρηστὸν, ὡς ἔφασαν οἱ
ἰδόντες, γέροντα πεπονθότες, οὕτως ἀσεβῶς
ἀπολωλότα. ὁ δὲ σοφὸς οὗτος Πρωτεὺς, πρὸς
ἅπαντα ταῦτα σκέψασθε οἷόν τι ἐξεῦρε,
καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διέφυγε. προελθὼν
γὰρ εἰς τὸν ἐκκλησίαν τῶν Παριανῶν,
κόμην μὲν ἦδη, καὶ τρίβωνα πιναρὸν ἠμ-
πέχετο, καὶ πήραν προὔρτητο, καὶ ὃ ξύ-
λον ἐν τῇ χειρὶ ὧν, καὶ ὅλως μάλα τρα-
γικῶς ἐσκεύασο· τοιοῦτος οὖν ὀφθεὶς αὐ-
τοῖς, ἀφεῖναί φησι, τὸν οἰκίαν, ὧν ὁ μα-
καρίτης πατὴρ αὐτῷ κατέλιπε, δημοσίαν
εἶναι πᾶσιν. τοῦτο ὡς ἤκουσεν ὁ δῆμος, πέ-
ντητες ἄνθρωποι, καὶ πρὸς ἅρπαγὰς κε-
χηνότες, ἀνέκραγον λύσαι ἕνα φιλόσοφον,

A omnia ex æquo habentur contemptui, existimantúrque esse communia quæ citra fidem exactè exploratam in communem vsum à quoquam deferente suscipiunt. Quòd si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus & versutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulẽtus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Ceterùm Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo qui id tẽporis præsidem agebat in Syria, viro non mediocriter Philosophiæ cõmercio gaudente. Qui cùm illius subolfecisset arrogantiam, quòd iam statuisset mortem
B oppetere, vt per hoc præclaræ famæ gloriam apud posteros relinqueret, dimisit illum, ne dignum quidem ratus eundem esse supplicio. Ille verò exin domum regressus, comperit paternæ cædis memoriam nondum fuisse sopitam, sed multos superesse, qui mira petulacitate accusationem aduersus illum adornarẽt. Dissiparat itaque maiorem possessionum suarum partem in peregrinationem, ac tantùm relicti erant agri fermè quindecim talentorum. Nam tota substantia quam pater reliquerat, triginta talentorum
C summam non excessit, non, vt omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignam falsò confirmauit. Tanti enim neque tota Parianorum vrbs, tametsi quinque ciuitates sibi vicinas adiungeret, venderetur, vnà cum ipsis hominibus & iumentis, & reliqua supellectile. Vigebat itaque eius etiam dum flagitium & accusatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, sed statim aduersus eum quispiam insurrexerat. Potissimùm verò ipse populus indignabatur, senem frugi, vt illi quibus visus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occisus. Sedenim sapiens ille Proteus ad hęc omnia nõ oscitãter intentus erat, quînam aliquid inuentũ comminisceretur, vnde vim & periculum à se declinaret. Progressus ergò in mediã Parianorum multitudinẽ, nutriebat verò iam comã, sordido amictus pallio, pera ex humeris suspẽsa, & baculum manu tenebat: erat autem omnino instructus more tragico. Talis itaque cùm ciuibus suis apparuisset: vniuersam, inquit, substantiam quam sibi beatæ memoriæ pater reliquisset, se velle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad distributionẽ auidè inhiantes, protinus exclamauerunt, illũ vnicũ esse Philosophũ,

vnicum amantem patriæ, vnum qui verè Diogenis & Cratetis esset æmulus. Porrò autem inimici necessariò quiescebāt. Etenim si quis conatus esset mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque susceptа peregrinatione egreditur vagaturus, satis sibi viatici in Christianis repositum esse existimans, à quibus quaquauersum incedebat, stipatus, in omni agebat rerum abūdantia. Atque ad hunc modum aliquantum temporis alebatur. Tandem admisso nescio quo aduersus illos flagitio (siquidem visus erat, vt opinor, aliquid ex interdictis comedisse) non recipientibus ampliùs illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes suas iterum à ciuitate repetendas esse: missisque literis, voluit iussu regis denuò cuncta auferre. Contrà deinceps missa legatione etiam à ciuibus, nihil actum est, sed iussus est stare rebus semel ab ipso constitutis, præsertim à nemine ad hoc per vim compulsus. Post id tertiam in Ægyptum peregrinationem instituit ad Agathobulum iter faciens, vt admirando studio semet exerceret, tondens capitis dimidium, ac vultum limo oblinens. Postea in magna circunstantis populi corona, tractans in manibus virilia, hoc tanquam medium & indifferens esse demonstrabat. Exin verberabat, & verberabatur ferula circa nates: multáque alia iuueniliora more mirifico ac præstigioso designabat. Cæterùm ad hunc modum instructus & exercitatus hinc soluit in Italiam: egressúsque è naui, statim omnes homines infectatus est linguæ petulātia, cùm primis verò regem, quem nouerat natura placidissimum & māsuetissimum: qua re impulsus, tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, vt par erat, parum curæ erant conuitia & blasphemiæ, neque vllum ex iis qui philosophiæ se tradiderant, propter verba supplicio afficere dignabatur, cū primis verò eos qui rationē conuitiis impetendi alios artem sibi peculiarem fecissent. Porrò autē Peregrinus tanta dicēdi licentia non mediocrem sibi gloriā comparabat. Itaq; apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerētia propter arrogantiā, donec is qui Reip. procurationē obibat, vir sapiēs, ejectū eum ablegasset, cùm præter modū hac libertate nimisq; petulanter abuteretur, dicens, vrbi nihil opus esse tali philosopho. Quare hoc quoque de illo memorabile est, dum in ore erat omnibus, philosophus propter dicendi libertatem ac immodicam linguæ licentiam ejectus.

A ἕνα φιλόπατριν, ἕνα Διογένους καὶ Κράτητος ζηλωτήν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπεφίλοτιμοῦντο. κἂν εἴ τις ἐπιχειρήσας μεμνῆσθαι τοῦ φόνου, λίθοις βαλλόμενος ἐδίωκτο. ἐξελθὼν οὖν ὁ δεύτερον πλανησόμενος, ἱκανὰ ἐφόδια τοῖς Χριστιανοῖς ἔχων, ὑφ' ὧν δορυφορούμενος, ἐν ἅπασιν ἀφθονίοις ἐζῆ. καί τινα χρόνον μετά τινα οὕτως ἐβιώσκετο. εἶτα παρανομήσας τι καὶ ἐς ἐκείνους (ὤφθη γάρ τι, ὡς οἶμαι, ἐδίων τῶν ἀπορρήτων αὐτοῖς) ἀπ' ἐπιτιμίων αὐτῶν, ἀπορούμενος, ἐκ παλινῳδίας ᾤετο δεῖν ἀπαιτεῖν παρὰ τῆς πόλεως τὰ κτήματα, καὶ γραμματεῖον ἐπιδοὺς, ἠξίου ταῦτα κομίσασθαι, κελεύσαντος B βασιλέως. εἶτα τῆς πόλεως ἀντιπρεσβευσαμένης, οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλ' ἐμμένειν ἐκελεύσθη, οἷς ἅπαξ διέγνω, μηδενὸς καταναλώσαντος. εἶτα ὑπὸ ταύτης ἀποδημία εἰς Αἴγυπτον παρὰ τὸν Ἀγαθοβούλου, ἵνα περὶ τὸ θαυμαστὸν ἄσκησιν ἀσκήσατο, ξυρώμενος μὲν τῆς κεφαλῆς τὸ ἥμισυ, χρώμενος δὲ πηλῷ τὸ πρόσωπον. ἐν πολλῷ δὲ τῷ περιεστῶτι δήμῳ ἀναφλᾶν τὸ αἰδοῖον, καὶ τὸ ἀσχῆμον δὴ τοῦτο καλούμενον ἐπι- C δεικνύμενος. εἶτα παίων, καὶ παιόμενος ναρθηκίοις εἰς τὰς πυγάς, καὶ ἄλλα πολλὰ νεανικώτερα θαυμαστοποιῶν. ἐκεῖθεν δὲ οὕτω παρεσκευασμένος, ὅτι Ἰταλίδα ἔπλευσε, καὶ ἀποβὰς τῆς νεώς, βύβλους ἐλοιδορήσατο πᾶσι, καὶ μάλιστα τὰ βασιλέως, θρασύτατον αὐτὸν καὶ ἡμερώτατον εἰδώς. ὥστε ἀσφαλῶς ἐτόλμα. ἐκείνῳ γὰρ, ὡς εἰκός, ὀλίγον ἔμελε τῶν βλασφημιῶν, καὶ οὐκ ἠξίου φιλοσοφίαν ἐπισυρομένου τινὰ κολάζειν ὅτι ῥήμασι, καὶ μάλιστα τέχνῃ τινὰ λοιδορεῖσθαι πεποιημένου. οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τὰ τῆς δόξης ηὐξάνετο. παρὰ γοῦν τοῖς ἰδιώταις, καὶ περιβλεπτος ἦν ὅτι τῇ ἀπονοίᾳ, μέχρι δή ὁ τὴν πόλιν διατεταραμένος αἴρ θρος, ἀπέπεμψεν αὐτὸν ἀμέτρως ἐγκυφίνια τὰ περίμματι, εἰπὼν μὴ δεῖσθαι τὴν πόλιν τοιούτου φιλοσόφου. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο καλὸν αὐτῷ, καὶ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἦν ἅπασιν, ὁ φιλόσοφος παρὰ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν ἐξελαθείς.

καὶ παρεσκήλαιωε κατ' τῶτο τῶ Μουσωνίῳ, καὶ Δίωνι, καὶ Ἐπικτήτῳ, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐν παρεσκάφη τοιαύτη ἐλθοι. οὕτω δὴ ὅπῃ τὴν Ἑλλάδα ἐλθών, ἀρτι μὲν Ἠλείοις ἐλοιδορεῖτο, ἀρτι δὲ τοῖς Ἕλλησας ἔπειθεν αἴρεσθαι ὅπλα Ῥωμαίοις, ἀρτι δὲ ἄνδρα παιδεία καὶ ἀξιώματι παρεῦχοντα, δίψῃ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὧν ἐποίησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὕδωρ ἐπήγαγε τῇ Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἔπαυσε δίψει ἀπολλυμένους τοὺς πανηγυριστάς, κακῶς ἠγόρευεν ὡς καταθηλιάσαντας τοῖς Ἕλλησι, δέον τοὺς θεατὰς τῶν Ὀλυμπίων δίψει καρτερεῖν διψῶντας, καὶ νὴ Δία γε καὶ ἀποθνήσκειν πολλοὺς αὐτῶν ὑπὸ σφοδρᾶς τῆς νόσου, εἰ τέως δίψει ὄξους τοῦ ξηροῦ τοῦ χωρίου, ἐν πολλῷ τῷ πλήθει ἐπεπόλαζον. καὶ ταῦτα ἔλεγε, πίνων τοῦ αὐτοῦ ὕδατος. ὡς δὲ μικροῦ κατέλυσεν αὐτὸν, ὑποδραμόντες ἄπωθεν, τότε μὲν ὅπῃ τὸν Δία καταφυγὼν ὁ γυμνὸς, οὗτος ὁ μὴ ἀποθανεῖν. ἐς δὲ τὴν ἑξῆς Ὀλυμπιάδα, λόγον τινὰ ἀφ' ὧν τεττάρων ἐτῶν σεσωσμένων ἀφ' οὗ μέσου, ἐξεύρεσε παρεῖναι τοῖς Ἕλλησι ἔπαινον ἐπὶ τῷ τὸ ὕδωρ ἐπαγαγόντος, καὶ ἀπολογίαν ἐπὶ τῆς τότε φυγῆς. ἤδη δὲ ἀμελούμενος ὑφ' ἁπάντων, καὶ μηκέτ' ὁμοίως παρεβλέπετο ὢν (ἔωλα γὰρ ὧν ἅπαντα, καὶ οὐδὲν ἔτι καινουργεῖν ἐδύνατο) ἐφ' ὅτῳ ἐκπλήξει τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ θαυμάζειν, καὶ παρεῖναι αὐτὸν ἀποβλέπειν ποιήσει, ἄρχῃ ὄξει δριμεῖ τινα ἔρωτα ἐρῶν ἐντύχανε, ὃ τελευταῖον τοῦτο τόλμημα ἐβουλεύσατο περὶ τῆς πυρᾶς, καὶ διέδωκε λόγον ἐς τοὺς Ἕλληνας ἐξὸν ἀπὸ Ὀλυμπίων τῶν ἐμπροσθεν, ὡς ἐς τοὐπίσω καύσων ἑαυτόν. καὶ νῦν αὐτὰ ταῦτα θαυματοποιῆσαι, ὡς φασι, βόθρον ὀρύττων, καὶ ξύλα συλλομίζων, καὶ δρυὸν τινα τὴν καρτερίαν ὑπισχούμενος. ἐχρῆν γ', οἶμαι, μᾶλλον μὲν παρεῖναι τὸν θάνατον, καὶ μὴ δραπετεύειν ἐκ τοῦ βίου. εἰ δὲ ἐκ παντὸς τρόπου διέγνωσο οἱ ἀπαλλάττεσθαι, μὴ πυρὶ,

A Atenim iam exactus oppido, cũ Musonio ac Dione & Epictero cõsuetudinem habuit, cúmque aliis quot quot non dissimili infortunio multatos esse nouerat. Ad extremũ ita regressus in Græciã, modò probrosis dictis Elienses imperebat, modò Græcos vt aduersus Romanos arma sumerent, solicitabat, modò virum industrium, & multa dignitate præditum turpiter inuadebat, propterea quòd ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritus, etiam hac in re non vulgarẽ præstitisset Græcis & opem & operam, quòd aquã in Olympiam deduxisset, ac primus populum ad festiuitatem cõfluere solitum, siti pereuntem subleuasset. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia verba euomere non cessabat, quasi Græcos hac mollitie effœminaret: Oportet spectatores Olympiorũ sitim fortiter tolerãtes perdurare. Ac per Iouem non pauci illorum mortem opperebant, vehementibus morbis impliciti, interea propter loci siccitatem in magna & promiscua multitudine emergẽtibus. His ita dictis, de eadem aqua potare solebat, adeò vt propemodũ ab omnibus accurrentibus lapidibus fuisset obrutus, nisi tunc commodùm ad Iouis simulachrũ arrepta fuga generosus ille se contulisset, ac ita præsenti discrimini vitata morte se subtraxisset. Cęterùm in proxima Olympiade orationem per quadriẽnium quod interfluxerat, multa cura meditatam atque compositam, ad Græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugæ suæ tunc factę defensionem complectentem. Iam verò ab omnibus certatim contemptus negligebatur, nec erat ampliùs perinde in pretio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat ampliùs nouiter commentum aut excogitatum producere, quod stuporem & admirationem incussisset accedẽtibus, & quo ille sibi dignitatem atque authoritatem conciliasset, cuius sub initium amore nõ dicendo extremè ambitiosus flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commentus est, cáque de re in Græcorum multitudinẽ sermonem iam sparsit quòd statim à prioribus Olympiis veluti in diem posterum flammis semet ipse traditurus esset. Et nunc hæc ipsa multis adornat præstigiis, vt fama est, eruenda fossa, ligníque comportandis, ac miram & inusitatam tolerantiam promittendo. Erat verò illi, vt mea fert sententia, omnino mors expectanda, nullóque modo è vita profugiendum. At si immobili proposito prorsus constitutum habet mortem cum vita commutare, consentaneum mihi videbatur, ne hoc igne fieret,

Musonius. Dion. Epictetus.

neque his quæ ſunt in tragœdiis, vereretur, ſed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ ſint, electa, è viuis diſcederet. Quòd ſi tamen igne, tanquam re quapiam Herculea, tantopere delectatur, cur non potiùs per ſilentium electo quopiã monte multis arboribus conſito, in eo ſe ipſe concremauit ſolus, vno aliquo, cuiuſmodi eſt Theagenes, Philocteteaſſumpto? Ille autem in Olympia præſente magna hominum frequentia, non in tabernaculis ſe ſolum videbit, alioqui haud indignus exiſtens per Herculem, ſicut par eſt homines patricidas ac impios malefactorum pœnas dare. Quin etiam nimiùm cunctanter ac ſerò illud facere videtur, quem iam dudum oportebat in Phalaridis taurum illapſum, dignum nefariis factis exhauſiſſe ſupplicium, nec tantùm ſemel in flamma hiſcentem ſubitò expirare. Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem eſſe velociorem aut properantiorem, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiendum eſt, & ſtatim efflatur anima. Atqui & ille, vt opinor, eam quoque ſpectaculi dignitatem ſecum volutat in animo, rem videlicet grauem & præclaram eſſe, ſacro in loco comburi, vbi ne ſepelire quidem alios morientes religioſum ducitur. Audiuiſtis enim, niſi fallor, quemadmodum iam olim quidam cupiens glorioſum & celebre apud poſteros nominis ſui monimentum relinquere, cùm nullam aliã videret ſibi relictam eſſe innoteſcẽdi rationem, Epheſiæ Dianæ templum abſumpſit incendio. Tale quippiam & hic ſecum molitur in animo: tanta gloriæ cupiditate tantumnon miſer ille contabeſcit. Sed enim aiunt illum hęc ipſa hominum gratia facere, vt eoſdem mortis cõtemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiã. Ego verò perlibenter interrogarem, nõ illum, ſed vos, nunquid etiam maleficos & facinoroſos eius diſcipulos fieri cupiatis in eiuſmodi tolerãtia perdiſcenda, ac morte contemnenda, tũ afflictionibus & cęteris terroribus fortiter perferẽdis? Atqui certè cõpertum habeo, iſta vos minimè velle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus diſcernit, vt bonis tantùm hac in re ſit profuturus, nec malis & nefariis hominibus maiorem ad contemnenda pericula, & ſceleratiora audendi animum additurus? Eſto ſanè ad hoc tantùm concurſuros eſſe, qui in optimam partem hanc rem ſaltem ſpectaturi ſint. Proinde ego vos iterum rogabo: Cupitiſne liberos veſtros illius æmulos fieri? Haudquaquam dicetis.

A μηδὲ τοῖς ἀπὸ τῆς τραγῳδίας τούτοις χρῆσθαι, ἀλλ' ἕτερόν τινα θανάτου τρόπον, μυρίων ὄντων, ἐλόμενον ἀπελθεῖν. εἰ δὲ καὶ τὸ πῦρ ὡς Ἡρακλέους τι ἀσπάζεται, τί δήποτε οὐχὶ κατὰ σιγὴν ἐλόμενος ὄρος δένδρον, ἢ ἐκείνῳ ἑαυτὸν ἐνέπρησε μόνος, ἔνια τινὰ, οἷ Θεαγένη τὸν, Φιλοκτήτην παραλαβών; ὁ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῆς πανηγύρεως πληθούσης, μόνον οὐκ ὀπτὴ σκηνῆς ὀφθήσεται ἑαυτὸν, οὐκ ἀνάξιος ὤν, μὰ τὸν Ἡρακλέα, εἴγε χρὴ καὶ τοὺς πατραλοίας, καὶ τοὺς ἀθέους, δίκας διδόναι τῶν ἁμαρτημάτων· καὶ κατὰ τοῦτο πάνυ ἐμέλλησεν, οὐκ ἐχρῆν πάλαι ἐς τὸν τοῦ

B Φαλάριδος ταῦρον ἐμπεσόντα, τῆς ἀξίας ἀποτετυχέναι, ἀλλὰ μὴ ἅπαξ χανόντα πρὸς τῇ φλογὶ, εὐθὺς ἀκαρῆ τεθνάναι. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε οἱ πολλοί μοι λέγουσιν, ὡς οὐδεὶς ὀξύτερος ἄλλος θανάτου τρόπος τοῦ δι' πυρός. ἀνοῖξαι γὰρ δεῖ μόνον τὸ στόμα, καὶ αὐτίκα τεθνάναι. ὃ μὴ τοίνυν θαυμαστὸν ὑπονοῆσαι, οἶμαι, ὡς σεμνὸν, ἐν ἱερῷ χωρίῳ καιόμενος δι' εὐσέβειαν, ἔνθα μηδὲ θάπτειν ὅσιον τοῖς ἄλλοις ἀποθνῄσκουσιν. ἀκούετε δὲ, οἶμαι, ὡς καὶ πάλαι τινὲς

C Ἑλλήνων ἔνδοξοι γενέσθαι, ἐπεὶ κατ' ἄλλον τρόπον οὐκ εἶχεν ὑπάρχειν τούτου, ἐνέπρησε τὸν Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος τὸν νεών. τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς ὑπνοῖ, τοσοῦτος ἔρως τῆς δόξης ἐπέτεινεν αὐτόν. καίτοι, φησὶν, ὅπως ἂν τῶν ἀνθρώπων αὐτὸ δρᾷ, ὡς διδάξει αὐτοὺς θανάτου καταφρονεῖν, καὶ ἐγκαρτερεῖν τοῖς δεινοῖς. ἐγὼ δὲ ἡδέως ἂν ἐροίμην οὐκ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὑμᾶς, εἰ καὶ τοὺς κακούργους βούλοισθε ἂν μαθητὰς αὑτῶν γενέσθαι τῆς καρτερίας ταύτης, καὶ καταφρονεῖν θανάτου, ἐν κακώσεσι,

D καὶ τῶν τοιούτων δεινῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν δὴ οἶσθ' ὅτι βουληθείητε. πῶς οὖν ὁ Πρωτεὺς τοῦτο διακρίνει, καὶ τοῖς μὲν χρηστοῖς ὠφελήσει, τοὺς δὲ πονηροὺς ἀφιλοκινδυνοτέρους ἐν τοῖς μόνοις ἀπεργάσεται πρὸς τὸ ὠφέλιμον ὀφθήσεσθαι; καίτοι δυνατὸν ἔστω ἐν τούτοις μόνοις ἀπεργάσασθαι πρὸς τὸ ὠφέλιμον ὀφθήσεσθαι· ὑμᾶς δ' ἐγὼ ἐρήσομαι, Δέξασθ' ἂν ὑμῶν τοὺς παῖδας ζηλωτὰς τούτου γενέσθαι; οὐκ ἂν εἴποιτε.

καὶ τὴ τῶν ἠθῶν, ὅπου μηδὲ αὐτῶν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ζηλώσειεν αὖ; τὸν οὖν Θεαγένη τοίνυν μάλιστα αἰτιάσαιτο ἄν τις, ὅτι πάντα ζηλοῖ τὰ τοῦ διδασκάλου, καὶ συνοδοιπορῶν τῷ Ἡρακλέᾳ, ὡς φησιν, ἀπίοντι, δυσάμιλλος ἐν βραχεῖ παντὸς μᾶλλον γενέσθαι, καὶ συμπεσὼν ὅπου κεφαλῆς ἐς τὸ πῦρ. ἐγὼ γὰρ οὐ πήρᾳ, οὐ βάκτρῳ, καὶ τρίβωνι ὁ ζῆλος, ἀλλὰ τούτοις μόνοις, ἀσφαλῆ καὶ ῥᾴδια, καὶ πολλοῖς ἂν εἴη· τὸ τέλος δὲ, τὸ κεφάλαιον χρὴ ζηλοῦν, καὶ πυρᾶν συνθέντα χορμοῖς σικύων, ὡς ἔνι μάλιστα χλωρῶν, ἐναποπνιγῆναι τοῦ καπνοῦ. τὸ πῦρ γὰρ αὐτὸ, ἃ μόνον Ἡρακλέους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱεροσύλων, καὶ πατροφόνων, ἃς ὁρᾷς, ἐστὶν ἐκ καταδίκης αὐτὰ παθόντας. ὥστε ἄμεινον τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ καπνοῦ. ἴδιον γὰρ καὶ ὑμῶν μόνων ἂν γένοιτο. ἄλλως τε, ὁ μὲν Ἡρακλῆς, εἴτε ἄρα καὶ ἐτόλμησέ τι τοιοῦτον, ἐκ τοῦ νόσου αὐτὸ ἔδρασεν, ἐκ τοῦ τῶν Κενταυρείου αἵματος, ὡς φησιν ἡ τραγῳδία, κατεσθιόμενος. σοὶ δὲ, τίνος αἰτίας ἕνεκεν ἐμβάλλειν φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ; νὴ Δί', ὅπως τὴν καρτερίαν ἐπιδείξηται, καθάπερ οἱ Βραχμᾶνες. ἐκείνοις γὰρ ἑαυτὸν ἤξίου Θεαγένης εἰκάζειν, ὡσπερ οὐκ ἔστιν ἐν Ἰνδοῖς εἰπεῖν τινας μωρίᾳ καὶ κενοδοξίᾳ ἀνθρώπους. ὁρᾷς δ' ὃν κἀκείνους μιμεῖται. ἐκεῖνοι γὰρ ἐκκαίουσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸ πῦρ, ὡς Ὀνησίκριτος ὁ Ἀλεξάνδρου κυβερνήτης, ἰδὼν Κάλανον καιόμενον, φησὶν. ἀλλ' ἐπειδὰν νήσωσι, πλησίον παραστάντες ἀκίνητοι, ἀνέχονται παραπαίοντες, εἶτ' ὀπισθότονοι καὶ χῆμαι γίνονται, οὐδὲ ὅσον ἀλίγον ἐκτρέψαντες τῆς καταστάσεως. σοὶ δὲ τί μέγα, εἰ ἐμπεσὼν τριήρει, συναρπασθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς, οὐκ ἀπ' ἐλπίδος μὴ διαπλεύσειας αὐτὴν, ἢ ἡμίφλεκτον, εἰ μὴ, ὅπερ φασὶ, μηχανήσεται, βαθεῖαν γενέσθαι καὶ ἐν βάθρῳ τῷ πυρᾷ. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μεταβάλλεσθαι φασὶν αὐτὸν, καὶ τινα ἀνειρηκέναι λιγεῖσθαι, ὡς τοῦ Διὸς οὐκ ἐῶντος μιαίνειν ἱερὸν χωρίον. ἀλλὰ θαρρείτω πύρου γε ἕνεκα.

A Atqui hoc ipsum quærebam, num quis ex discipulis eius eundem imitaretur? Theagenem itaque in hoc quispiam iure optimo accusare possit, quòd cùm in aliis per omnia viri æmulus esse studeat, hac in parte tamen præcedentem præceptorem minùs sequatur, itérque cum eo faciat, ad Herculẽ, veluti perhibẽt, abeunte, præsertim cùm in breui possit summè ac omnibus numeris felix euadere, per præceps saltem in ignem illapsus. Neque enim in pera, aut baculo, aut sordido pallio circumferendo, æmulationis summa sita est, sed hęc extra periculũ posita sunt, & imitatu facilia, & cuiusuis hominis.

B Ipsum finem & caput æmulari conuenit, ingenti videlicet pyra ex truncis ficulneis & maximè viridibus congesta, fumo semet præfocari. Siquidem ignis non tantùm Herculis & Æsculapij proprium æstimandum est, sed sacrilegorum quoque & parricidarum, quos iudicio condemnatos, hoc ipso supplicio affici videmus: ita vt longè præstabilius esse putem, vobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim vobis tandem vt peculiare & propriũ adscribi potest. Alioqui etsi Hercules tale quippiã ausus est, doloris & morbi impatientia impulsus hoc fecit, dum à sanguine Centaurico, veluti testis est tragœdia, infectus absumeretur. Cæterùm ille qua causa incitatus seipsum in ignem ferens præcipitat? Per Iouẽ scilicet vt animi tolerantiam hoc argumento notam faciat, non secus atque Brachmanes. Illis enim Theagenes præceptorem suum assimilare contendit. Quasi verò non etiam apud Indos inueniantur homines vecordes & stolidi, vanæque gloriæ extremè dediti.

C Attamen quando ita fert animus, imitetur illos. Etenim illi ignem insiliendi morem non habent, veluti Onesicritus classis Alexandrinæ gubernator ait, cùm Indum ardentem, sicut fama est, conspexisset. Verùm posteaquam cõgesta atque incensa pyra conuenerint, propè assistentes immobiles lẽtè assari fortiter sustinẽt. Deinde ingressi iuxta habitum, ardẽt, ne tantillũ quidem post accubitũ se auertentes. Cæterũ ille quid adeò magni aut præclari designat facinoris, si illapsus suffocatur, à flãmis subitò & violẽter discerptus?

D Neq; enim eam, vt opinor, spem concepit in animo, vt semiustus ab igne resiliat, nisi hoc, quod à nõnullis audio, insidiosè struat, vt infrà quoque in fossa pyra profunda sit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirmẽt: eique rei cõprobandę iam percensent somnia tanquam Iupiter cõcessurus non sit vt sacer locus cæde contaminetur. Atqui eam ob rem planè securus sit animi,

Ego enim iurare non dubito nullum profectò deorum grauiter & indignè laturum, si Peregrinus malo & infelici fato pessimè interierit. Sed enim neque facile neque prōptum iam illi est à proposito regredi. Siquidem qui cum illo habent consuetudinē, miserum omnibus modis incitant, & in ignem compellunt, non sinentes eundem timore consternari aut trepidare: quorum si duobus discerptis in ignem incideret, solum hoc præclarè & cum multorum gratia faceret. Quinetiam hoc inaudiui, se ampliùs Proteum nominari nolle, sed Phœnicem, quòd & Phœnix auis Indica iam summo confecta senio, pyram dicatur inscendere. Sed enim vana comminiscitur mendacia, oracula quædam vetera percensens, ac si deum quempiam noctis custodem illum fieri oporteat. Ac iam non obscurè aras quoque desiderare videtur, aureísque donariis se honoratum iri planè sperat. Et per Iouem haudquaquam absurdum factu æstimandum est, si in tanta stultorum hominum multitudine inueniantur etiam qui prędicare non vereantur, quòd per ipsum quartana sint liberati, quódque noctu in dæmonē nocturnum inciderint. Porrò autem execrandi illius discipuli oraculum quoque, vt opinor, & adytum iuxta pyram machinabuntur, propterea quòd & Proteus ille Ioue natus, huius nominis propater, vaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certò futurum confirmans, vt sacerdotes quoque illi constituantur flagellorum, aut incendiorum, aut alicuius alterius rei monstrificæ. Aut per Iouem festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festum facibus iuxta pyram celebrandum. Cæterùm Theagenes nuper, vt quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sibyllam quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos percenseamus versiculos?

Ast vbi iam Proteus Cynicos longè optimus inter,
Per loca sacra Ioui rutilū succenderit ignem,
Tunc omnes quotquot fructu vescuntur agrorum,
Noctiuagum, vt iubeo, placate heroa colētes,
Concessa Alcidæ ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidem Theagenes ex Sibylla se audîsse falsò prædicat. Cæterùm ego illi Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem ad hunc modum Bacis, nimiùm verè vaticinatus:

ἐγὼ γὰρ ὀμνύναι μὲν οὐ, ἢ μὴν οὐδένα τῶν θεῶν ἀγαναντιστὶ, εἰ Περεγρῖνος κακῶς ἀποθάνει. ἤ μὴν οὐδὲ ῥᾴδιον αὐτὸν ἔτ' αἰσθύναι. οἱ γὰρ συνόντες κύνες, παροξύνουσι, καὶ συνωθοῦσιν ἐς τὸ πῦρ, καὶ ἀποκλείουσι τὴν γνώμην, οὐκ ἐῶντες ἀποδειλιᾶν. ὧν εἰ δύο συγκαπασάσας ἐμπέσοι εἰς τὸ πυρὸν, τοῦτο μόνον χάριεν ἐργάσαιτο. ἤκουον δὲ ὡς οὐδὲ Πρωτεὺς ἐπὶ καλοῖς ἀξιοῖ, ἀλλὰ Φοίνικα μετονόμασεν ἑαυτὸν, ὅτι καὶ Φοῖνιξ ὁ Ἰνδικὸν ὄρνεον ὑπερβαίνειν πυρὸς λέγεται, πορρωτάτω γήρως προβεβηκώς. ἀλλὰ καὶ λογοποιοῖς τισὶ παλαιὰς διέξεισι παλαιὰς δή, ὡς χρεὼν εἴη δαίμονα νυκτοφύλακα γίνεσθαι αὐτόν. καὶ δῆλός ἐστι σωμὸν ἤδη ὑπεθυμῶν, καὶ χρυσοῦς αἰτήσεσθαι ἐλπίζων. καὶ, μὰ Δία, οὐδὲν ἀπεικὸς ἐν τοῖς πολλοῖς τοῖς ἀνοήτοις εὑρεθήσεσθαί τινας τοὺς καὶ τεταρταίων ἀπηλλάχθαι δι' αὐτὸν φήσοντας, καὶ νύκτωρ ἐντετυχηκέναι τῷ δαίμονι τῷ νυκτοφύλακι· οἱ καταφανεῖς δὲ οὗτοι μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ χρηστήριον, οἶμαι, καὶ ἄδυτον ὡς τῇ πυρᾷ μηχανήσονται. ὅθεν καὶ Πρωτεὺς ἐκγόνος ὁ Διὸς, ὁ προπάτωρ τοῦ ὀνόματος, μαντικὸς ἐκ μητρὸς ὤν, ἢ μὴν καὶ ἱερέας αὐτοῦ ἀποδείξεσθαι, μαστίγων, ἢ καυτηρίων, ἢ τινος τοιαύτης περιουργίας, ἢ καὶ, νὴ Δία, τελετήν τινα ἐπ' αὐτῷ ἵσεσθαι νυκτερινὸν, καὶ διαδυχίαν ὅτι τῇ πυρᾷ. Θεαγένης δὲ ἔναγχος, ὡς μοί τις τῶν ἑταίρων ἀπήγγειλε, καὶ Σιβύλλαν ἔφη προφητεύειν περὶ τούτων. καὶ τὰ ἔπη γὰρ ἀπεμνημόνευεν.

Ἀλλ' ὁπότ' ὦ Πρωτεὺς Κυνικῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων,
Ζηνὸς ἐριγδούπου τέμενος καὶ πῦρ ἀϊδηλοῦσας,
Εἰς φλόγα πηδήσας, ἔλθῃ ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,
Δὴ τότε πᾶσι βροτοῖς, οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσι,
Νυκτιπόλον τιμὴν κέλομαι ἥρωα μέγιστον,
Σωτῆρα Ἡφαίστῳ καὶ Ἡρακλῆι ἄνακτα.

Ταῦτα μὲν Θεαγένης Σιβύλλης ἀκηκοέναι φησίν. ἐγὼ δὲ Βάκιδος αὐτοῦ χρησμὸν ὑπὲρ τούτων ἐρῶ. φησὶ δὲ ὁ Βάκις οὕτω σφόδρα ὡς ἐπιπᾶν,

Αλλ' ὁπότ' αν Κυνικὸς πολυώνυμος ἐς φλόγα πολλὴν
Πηδήσῃ δόξης ὑπ' ἐρινύϊ θυμὸν ὀρινθείς,
Δὴ τότε τοὺς ἄλλους κυναλώπεκας, οἵ οἱ ἕπωνται, (λύκοιο.
Μιμεῖσθαι χρὴ πότμον ἀποιχομένοιο
Ος δέ κε δηλὸς ἐὼν, φθύνῃ μένος Ηφαίστοιο, (χαλκοῦ,
Λάεσσι βαλλέμεν τὸν ταχὰ πάντες Αχαιοὶ
Ως μὴ ψυχρὸς ἐὼν, θερμοτέρην ὀπιχάρῃ,
Χρυσῷ ἐξάμυθος πέλεται, μέλα πολλὰ δαμείζων,
Εν καλαῖς πάτραισιν ἔχων τρὶς πέντε τάλαντα.

Τί ὑμῖν δοκεῖ ἄνδρες; ἆρα φαυλότερος χρησμολόγος ὁ Βάκις τῆς Σιβύλλης εἶ); ὥστε ὥρα τοῖς θαυμασίοις τούτοις ὁμιλητὰς τῶν Πρωτέως, ὅπως σκοπεῖν ἑαυτοῖς ἐξαιρώσουσι· τοῦτο γὰρ τιὸ καυσοῦσι καλοῦσι. Ταῦτ' εἰπόντος, ἀνεβόησαν οἱ πλησιαίτατοι ἅπαντες, Ηδη καιέσθω τοῦτο, ἄξιοι τοῦ πυρός. κἀγὼ μὲν κατέβην γλιχόμενος. Νέστορα δ' ὄκνος ἔλαβεν ἰαχεῖν τὸν Θεαγένη· ἀλλ' ὡς ἤκουσε τῆς βοῆς, ἦκεν αὐτὸς, καὶ ἀναβὰς, ἐκεκράγει, καὶ μυρία κακὰ διεξῆλθε τὸν καταβεβηκότος· ἃ γὰρ οἶδα ὅστις ὁ βέλτιστος ἐκεῖνος ἐκάλει. ἐγὼ δὲ ἀφεὶς αὐτὸν βλασφημούμενον, ἀπῆλθον ὁρμώμενος τοὺς ἀθλητάς· ἤδη γὰρ οἱ Ελλανοδίκαι ἐλέγοντο εἶναι τὸν τοῦ πλεθρίου. ταῦτα μὲν σοι τὰ ἐν Ηλίδι. ἐπεὶ δὲ εἰς τιὸ Ολυμπίαν ἀφικόμεθα, μεσοῦντος ἤδη τοῦ ὀπιθοδόμου τῶν κατηγορουμένων Πρωτέως, καὶ ἐπαινουμένων τιὸ προαιρέσιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ εἰς χεῖρας αὐτῷ ἦλθον οἱ πολλοὶ, ἄχρι δὴ προελθὼν αὐτὸς ὁ Πρωτεὺς μυρίῳ τοῦ πλήθους ἤδη πομπώμενος, κατόπιν τοῦ τῶν κηρύκων ἀγῶνος, λόγους τινὰς διεξῆλθε περὶ αὐτοῦ, τὸν βίον τε ὡς εἶεν, καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ἐκινδύνευσε διηνυσμένος, καὶ ὅσα πράγματα φιλοσοφίας ἕνεκα ὑπέμεινε· τὰ μὲν οὖν εἰρημένα, πολλὰ ἦν. ἐγὼ δὲ ὀλίγων ἤκουσα διὰ πλῆθος τῶν παρεστώτων. εἶτα φοβηθεὶς μὴ συντριβείην ἐν τοσαύτῃ τύρβῃ, ἐπεὶ δὲ πολλοὺς τοῦτο πάσχοντας ἑώρων, ἀπῆλθον, μακρὰν χαίρειν φράσας θανατιῶντι σοφιστῇ, τὸν ἐπιτάφιον ἑαυτοῦ πρὸ τελευτῆς διεξιόντι.

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus
Inflammam sese per præceps iecerit acrem,
A furiis vanum propter compulsus honorē,
Protinus occisi, viuum quicunque sequūtur,
Vulpicanes alios imitari fata decebit.
At quicunque metu trepidus vitauerit ignē,
Quàm primùm saxis populo lapidetur Achiuo:
Ne dum friget iners, nugas producat acutas,
Vsuram exercens, & plena diuite pera,
In patria nummosus habens ter quinque talenta.

Quid vobis videtur viri? nunquid Bacis deterior visus est vates esse quàm Sibylla? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circumspiciendi, vbi potissimùm semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem vocant. Hæc cùm dixisset, certatim ab omnibus circunstantibus succlamatum est: Comburantur iam illicò flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit vbertim ridēs: porrò Nestorem, nempe Theagenem, non latebat vociferatio, verùm exaudito clamore venit illico. Cúmque dicturus ascendisset, magna voce exclamauit, innumera mala de eo percensens, qui descenderat. Minimè verò compertum habeo quódnam illi optimo nomen fuerit. Cæterùm ego relicto illo, vociferatione se rumpente, abibam visurus athletas. Iam enim certaminum iudices & arbitri in circo esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Elide. Cùm autem venissemus in Olympiam, maior ibi multitudo aderat, Proteum accusantium, quàm eius inceptum laudantium, adeò vt non pauci illorum conrixantes ad manus deuenerint: donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequentia deduceretur, relicto à tergo præconum certamine: vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitiis vitam suam transegisset, quibúsque in periculis versatus fuisset, tum quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem ætatem pertulisset. Itaque multa eius generis erant, qpæ ille disseruerat. Ego verò saltem pauca quædam præ circunstantium multitudine audiebam. Deinde metuens ne in tanta turba comprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abij, longum valere iubens sophistam semet perimentem, suique funeris epitaphium ante mortem recitantem.

Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. A Dixerat enim, aureæ vitæ auream quoque se velle imponere coronidem: consentaneum autem esse, vt qui Herculeã vitã exegisset, Herculeam quoque mortẽ oppetens è viuis discederet, aëriq; misceretur. Ac eam quidem vtilitatem, inquit, statui præstãdam esse hominibus, vt commonstremillis, qua ratione & mentis constantia mortis acerbitas respuẽda sit. Itaque oportet omnes homines mihi morienti Philoctetas præstò esse. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lacrymas profundebãt, exclamantes: Serua te Græciæ saluum atque superstitem. Cordatiores verò vociferabantur: Perfice quæ facienda decreuisti. Horum itaque diuerso studio senex non mediocriter perturbatus est, sperans omninò se ab omnibus retentum iti quominus in ignem se mitteret præcipitem, sed inuitum & nolentem illis resistentibus in vita se mansurum. Ac sanè cùm præter spem atque sententiam accidisset, vt illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoque opere comprobanda forent, maiorem in modum expalluit. Cúmque iam mortui cadaueris speciem vultu ac colore præ se ferret, per Iouem timore C impendiò magis perculsus, subtrepidauit etiam. Ego verò, vt opinor, iam quæris quantùm riserim? Neque enim commiseratione mihi dignus videbatur, homo ita miserè ambitiosus, ita anxiè gloriæ cupidus supra omnes quotquot vnquam hoc vitio laborauerunt. Nihilo secus tamen à multis stipatus deducebatur, ac gloriæ amenti desiderio in præceps rapiebatur, subinde oculos in multitudinem admirantium reiiciens, ignarus miser quòd eos quoque qui ad crucem ducerentur, aut in carnificis manibus tenerentur iam occidendi, multo pluros subsequerentur. Finitis autem certaminibus Olympicis, quæ omnium pulcherrima fuisse cognoui (iam enim quater præsens interfui) cùm currus inopia laborarem, multis discedentibus inuitus relinquebar. Cæterùm Proteus exitiosum sibi spectaculum subinde protrahens; noctem demum postremum tempus ei rei destinauit, quàndo se ipsum esset crematurus. Sub noctem itaque mediam assumptus à quodam familiari, cùm è strato surrexissem; concessi rectà in Arpinam, vbi pyra erat. Ad id loci viginti erãt stadia ab Olympia per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primùm verò eò ventum est, offendimus pyram altè congestam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem congestam. Crebræ faces præstò erant: aridis insuper sarmentis & stipulis pyra erat intexta, vt quàm primùm igne susceptò in flammam erumperet.

πλεῖω τότε τοσοῦτον ἐπήκουσα. ἔφη γὰρ βάλεσθαι χρυσοῦν βίον χρυσῆν κορωνίδα ἐπιθεῖναι· χρῆν γὰρ τὸν Ἡρακλείους θεσμοὺς τὸν Ἡρακλέους ἀποθανόντα, καὶ αἰθερομιγῆ γενέσθαι τὴν αὐτοῦ. καὶ ὠφελῆσαι, ἔφη, βούλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, δείξας αὐτοῖς ὃν χρὴ τρόπον θανάτου καταφρονεῖν. πολλοὺς οὖν δεῖ μοι τοὺς ἀνθρώπους φιλοκτήτας γενέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἀσυνετώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἐδάκρυον, καὶ ἐβόων, Σῴζου τοῖς Ἕλλησιν· οἱ δὲ ἀνδρωδέστεροι ἐκελεύομεν, Τέλει τὰ δεδογμένα· ὑφ' ὧν ὁ πρεσβύτης οὐ μετρίως ἐθορυβήθη, ἐλπίζων πολλοὺς ἕξειν αὐτῷ, καὶ μὴ καταλήψεσθαι τῷ πυρί, ἀλλὰ ἄκοντα δὴ καθέξειν τὸ τοῦ βίου. ὃ δὴ τελεῖν τὰ δεδογμένα, ἀδύνατον αὐτῷ κατέστησεν, ὠχριᾶν μᾶλλον ἐποίησε· καίτοι ἤδη νεκρικῶς τὸ χροιὰν ἔχοντι, καὶ νὴ Δία καὶ ὑποτρέμειν, ὥστε καταπαῦσαι τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ, εἰ καλῶς, οἶμαι, πῶς ἐγέλων. οὐδὲ γὰρ ἔλεος ἄξιον ἰδεῖν, οὕτω δυσέρωτα τῆς δόξης ἀνθρωπον· καὶ ἀπωλῶτας, ὅσοι τῇ αὐτῇ ποινῇ ἁλισκόμενοι παρεπέμποντο δὲ ὑπὸ πολλῶν, καὶ συνεφοροῦντο τῆς δόξης, ἀποβλέπων ἐς τὸ πλῆθος τῶν θαυμαζόντων· οὐκ εἰδὼς ὁ ἄθλιος ὅτι καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν φαύλων ἁρπαγμένοις, καὶ ὑπὸ τῶν δημίων ἑλκομένοις, πολλῷ πλείονες ἕπονται. καὶ δὴ καὶ μετὰ Ὀλύμπια τέλος εἶχε, καλλίστα Ὀλυμπίων γενόμενα, ὧν ἐγὼ εἶδον, τετράκις ἤδη ὁρῶν. ἐγὼ δὲ, ὑ γὰρ ὦν. διὰ πορῆσαι ὀχήματος ἅμα πολλῶν ἐξιόντων, ἄκων ὑπελειπόμην. ὁ δ', ἀεὶ ἀναβαλλόμενος, νύκτα τὸ τελευταῖον προφρήκε δηδειξάμενος τὴν καῦσιν· καί με τῶν ἑταίρων τινὸς παραλαβόντος περὶ μέσας νύκτας, ἐξαναστάς, ἀπῆλθον διὰ τῆς ἀρχαίης, ἔνθα ἦν ἡ πυρά. φάσγανα πολλοὶ φασὶ εἶναι ἀπὸ τῆς Ὀλυμπίας ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον, ἀπίοντων τοσοῦτον ἐπεὶ τάχιστα ἀφικόμενα, καταλαμβάνομεν πυρὰν μεγάλην κειμένην· τὸ βάθος, ὅσον ἐς ὀργυιὰν ὃ βαθὺ δὰς ἦεν τὰ πολλὰ, καὶ παρεβέβυστο τῇ φρυγάνων, ὡς ἀναφλεῖν τάχιστα.

ἡ ὀπώρᾳ ἡ σελήνη ἀνέτειλεν (ἔδει γὰρ καὶ ἐκείνην θεάσασθαι τὸ κάλλιστον τοῦτο ἔργον) προῆσιν ἐκεῖνος ἐσκευασμένος ἐς τὸν αἰεὶ τρόπον, καὶ ξυὶ αὐτῷ τὰ τέλη τῶν κυνῶν. ἐν μάλιστα ὁ γενναῖος ὁ ἐκ παίδων, δᾷδα ἔχων, ἁ φαῦλος δευτεραγωνιστὴς. ἐδᾳδοφόρει δὲ καὶ ὁ Πρωτεὺς· καὶ προσελθόντες, ἄλλος ἄλλοθεν ἀνῆψαν τὸ πῦρ μέγιστον, ἄτε ἀπὸ δᾳδῶν, καὶ φρυγανῶν· ὁ δέ, καί μοι πάνυ ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν, ἀποθέμενος τὴν πήραν, καὶ τὸ τριβώνιον, καὶ τὸ Ἡρακλέους ἐκεῖνο ῥόπαλον, ἔστη ἐν ὀδύνῃ ῥυπῶσι ἀκριβῶς. εἶτα ἠτιᾶτο λιβανωτὸν ὡς ὀπτησόμενοι ὅτι τὸ πῦρ· καὶ ἀναδύντος τινὸς, ἐπέβαλέ τε, καὶ εἶπεν, ἐς τὴν μεσημβρίαν ἀποβλέπων (καὶ γὰρ καὶ τοῦτο πρὸς τὴν τραγῳδίαν ἐλῆ ἡ μεσημβρία) Δαίμονες πατρῷοι καὶ πατρῷοι δέξασθέ με ἵλεῳ. ταῦτα εἰπὼν, ἐπήδησεν εἰς τὸ πῦρ, ἁ μὲν ἐσωφρόνησε γε, ἀλλὰ διεκρήνθη ἐκεῖ τῆς φλογὸς, πολλῆς ἠρεμούσης. αἴδης ὁρῶ γελῶντά σε, ὦ καλὲ Κρόνιε, τὴν καταστροφὴν τοῦ δράματος. ἐγὼ δὲ τοὺς μητρῴους μὲν δαίμονας ὀπτησομένους, μὰ τὸν Δί, ἁ σφόδρα ἠπιώμην. ὅτε δὲ τοὺς πατρῴους ἐπεκαλέσατο, αἰσθόμενος τοῦ τοῦ φόνου εἰρημένου, οὐδὲ κατέσχον ἡδυσάμενος τὸν γέλωτα. οἱ Κυνικοὶ δὲ περιστάντες τὸ πυρὰν, ἁ ἐδάκρυον μὲν, σιωπῇ δὲ ἐνεδείκνυντο λύπην τινὰ, εἰς τὸ πῦρ ὁρῶντες, ἄχρι δὴ ἀποπνιγεῖς ἐπ' αὐτοῖς, Ἀπώλεσε, φημὶ, ὦ μάταιοι. οὐ γὰρ ἡδὺ τὸ θέαμα ὠπτημένου γέροντα ὁρᾶν, καίτοι καὶ ἀπαπεπλησμένους πονηρᾶς. ἢ προσεμένετε ἔστ' ἂν γραφεύς τις ἐπελθὼν, ἀπεικάσῃ ὑμᾶς, οἷος τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἑταίρους τοῦ Σωκράτους ἐγράψατο; ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀνηνάκλων, καὶ ἐλοιδοροῦντό μοι, ἔνιοι δὲ καὶ ὅτι τὰς βακλήσεις ἦσαν. εἶτα ὅπως ἠπείλησα ξυναρπάσας τινὰς ἐμβαλεῖν εἰς τὸ πῦρ, ὡς αὖ ἐποίνυτο τοῦ διδασκάλου, ἐπαύσαντο, καὶ εἰρήνην ἦγον. ἐγὼ δὲ ἐπῳδῶν, ποικίλως, ἐτάραττε τοὺς ἐμοῦ τὸν ἐνεόν τε καὶ φιλόδοξον οἷόν τί ἐστιν ἀναλογιζόμενος, ὡς μόνος σοῦ ὁ ἔρως ἄφυκτος, καὶ τοῖς πάνυ θαυμαστοῖς ἔνι) δοκοῦσιν, ἁ χ ὅπως ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ, καὶ τἆλλα ἐμπλήκτως, καὶ ἀπονενοημένως βεβιωκότι, καὶ οὐκ αἰσχίως τοῦ πυρός.

A Postea verò quàm luna exorta est (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodiit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorum multitudo. Hìc generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, nō segniter subministrabat: insuper ipse quoq; Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde admotis facibus maximū ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditātibus. Ille autē (nunc verò sac maximē attēto sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremè sordido adstitit a- B miculo. Deinde postulato thure, vt in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem coniecto, & versis ad meridiem oculis (erenim ipse quoque meridies ad huius tragœdiæ partē attinebat) sic exorsus est: O materni atque paterni dæmones, suscipite me propitij. Quibus dictis actutū in ignē insiliit, nec amplius à quoquam visus est, sed à flāma quæ multa erat, circūfusus disparuit. Iterum te, optime Cronie, fabulę catastrophē ridentem video. Ego verò maternos dæmones inclamantē per Iouem non admodū accusabā. At cùm paternos quoq; inuocaret, C recordatus eorū quæ de patris interfecti cæde dicta fuerant, risum continere non potui. Porrò autem Cynici rogū circunstantes, nullas quidem profundebāt lacrymas: cæterùm ipso silentio non vulgarem perturbati animi ægritudinē indicabant ignem inspicientes, donec vnà cum illis affectus graueolētia: Abeamus, inquam, ô stolidi. Neque enim voluptuosum hoc est spectaculum, senem assatum videre, præsertim cùm ita malo odore omnium nares impleantur. An expectatis dum pictor quispiā accedens vos depingat, quē- D admodum in carcere iuxta Socratem socij depicti sunt? His auditis illi indignabantur, & me cōuitiis proscindebant. A nonnullis quoque illorū ad fustes concursum est. Deinde verò cùm essem illis cōminatus, me correptos per vim quospiam in ignem præcipitaturum, vt præceptoris sequātur vestigia, à cœpto destiterunt, & pacem egerūt. Ego autem à pyra regressus, equidē varia meo cum animo, ô amice, voluebā, identidem mecum reputans cuiusmodinam res esset gloriæ sitis & cupiditas, quippe qua sola quoque magni alioqui viri & admirādi omnes ex æquo caperentur, nedum hic Proteus, cuius omnis vita parum prudenter instituta, eò tantùm tendebat, vt aliis admirationi esset, & stupori, prorsus flammis non indigni.

Peregrini mors.

Exinde multis occurrebam, & ipsis spectatum euntibus. Etenim existimabant adhuc ipsum viuum relictum iri. Siquidem & hoc priori die fama sparserat, tanquam ad solem orientem salutaturus, quemadmodum aiunt factitare Brachmanas quando pyram sint inscensuri. Itaque multos illorum ab incepto itinere absterrui, dicens omnem rem iam esse confectam, quibus ne hoc ipsum quidem dignum erat diligentia etsi ipsum vidissent locum, ac nonnihil ab igne reliquiarum inuenissent. Hîc mihi, ô amice, infinita erant negotia, dum omnibus percenseo quærentibus, & singula exactè indagantibus. Quoties ergo videram eminentis auctoritatis & gratiæ virum, illi omnem rem nudè & simpliciter vt acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Cæterùm erga homines bardos & stupidos, & ad audiendum suspenso animo inhiantes, magnificis & tragicis verbis efferebar, Quod posteaquã pyra fuisset incensa, & semet Proteus iniecisset, facto sub initium ingenti motu, cum horrendo concussæ terræ mugitu, vultur è flamma subuolans, rectà in cœlum iuisset, magna voce humana dicens: Reliqui terram, in Olympum commigro. Illi his auditis obstupescebant animis, ac adorabant perhorrescentes: néque interrogabant, vtrónam, ad auroram, an ad occasum versus subductus esset vultur. Ego verò quodcunque fortè succurrebat, respondebam illis. Porrò vbi ad frequentem hominum celebritatem veniissem, in virum canum incidi, & per Iouem, quantum ad vultum & barbam, & reliquam grauitatem attinebat, quantiuis pretij, qui cùm alia de Proteo circunstantibus percẽseret, etiam hoc adiecit, quòd eum, posteaquam combustus esset, aliquanto antè in veste candida vidisset, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc est, septem vocibus perstrepente, obambulantem reliquisset, oleaginis sertis coronatum. Ad extremum super omnia addidit etiam vulturem, persanctè deierans quòd ipsi ex pyra subuolans fuisset conspectus: quem ego paulò antè volantem dimiseram, in hoc, vt hominum stolidorum & stupidorum mentem dementaret atque deluderet. Considera verò reliqua, quæ propter ipsum (vt verisimile est) breui euentura sint. Qualésnam apes locum non sunt frequentaturæ? Quæ verò cicadæ non accessuræ? Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad sepulchrum Hesiodi, & similia?

A εἶτα ἐνετύγχανον πολλοῖς ἀπιοῦσιν, ὡς θεάσαιντο καὶ αὐτόν. ᾤοντο γὰρ ἔτι καταλήψεσθαι ζῶντα αὐτόν. καὶ γὰρ ἡ πρόδε τῇ προτεραίᾳ διεδίδοτο, ὡς πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ἀσπασάμενος. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τοὺς Βραχμᾶνας φασὶ ποιεῖν ὁπόταν μέλλωσι τὰς πυρὰς ἀπτεσθαι. ἀπέτρεφον δὴ οὖν τοὺς πολλοὺς αὐτὸν, λέγων ἤδη τετελέσθαι τὸ ἔργον, οἷς μὴ καὶ τοῦτ' αὐτὸ περιεσπούδαστον ἦν, καὶ αὐτοῖς ἰδεῖν τὸν τόπον, καί τι λείψανον καταλαμβάνειν τοῦ πυρός. ἔνθα δὴ, ὦ ἑταῖρε, μυρία πράγματα εἶχον, ἅπασι διηγούμενος καὶ ἀνακρίνουσι, καὶ ἀκρι-

B βῶς ἐκπεπυθανομένοις. εἰ μὲν οὖν ἴδιόν τινα χαρίεντα, φιλὲ δεῦ, ὡς περ σοὶ, τὰ πραχθέντα διηγούμην. πρὸς δὲ τοὺς βλάκας, καὶ πρὸς τὸ ἀκροᾶσιν κεχηνότας, ἐπαγωγόν τι περὶ ἐμαυτοῦ, ὡς ὑπὸ αἰθέρι μὲν ἡ πυρὰ, ἐνέβαλε δὲ φέρων ἑαυτὸν ὁ Πρωτεὺς, σφοδροῦ πρότερον μεγάλου ῥοιζηθέντος, σὺν μυκηθμῷ τῆς γῆς, γὺψ διαπταμένου ἐκ μέσης τῆς φλογὸς, εἴχετο εἰς τὸν ἀέρα, φθεγγόμενος μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγων, Ἐλείπομαι, βαίνω δὴ εἰς Ὄλυμπον. ἐκ τούτου μὲν οὖν

C ἐτεθήπεσαν, καὶ προσεκύνουν, ἐκπεφοβημένοι, καὶ ἀνέκριναν με λέγοντες, πότερον, πρὸς ἕω, ἢ πρὸς δύσιν ἐνεδείκνυ ὁ γύψ; ἐγὼ δὲ, ὃ ἐπελθὸν ἀπεκρινάμην αὐτοῖς· ἀπελθὼν δὲ εἰς τὸν πανήγυριν, ἐπέσχον τινὶ πολιῷ ἀνδρὶ, ἐς, νὴ τὸν Δί', ἀξιοπρεπῆ τὸ πρόσωπον ὅτι τῷ πώγωνι, καὶ τῇ λοιπῇ σεμνότητι, τότε ἄλλα διηγουμένῳ περὶ τοῦ Πρωτέως, καὶ ὡς μετ' ὀλίγον καυθείη, θεάσαιτο αὐτὸν ἐν λευκῇ ἐσθῆτι μικρὸν ἔμπροσθεν, καὶ νῦν ἐπὶ λίποι περιπατοῦντα φαιδρὸν ἐν τῇ ἑπταφώνῳ στοᾷ, κοτίνῳ τε ἐστεμμένον· εἶτ' ὀπίσω πάλιν ἐπορεύθη τὸν γύπα, δεδιωγμένος ἢ μᾶλλον αὐτὸς ἐφοβήθη ἀναπταμένου ἐκ τοῦ πυρός· ὧν ἐγὼ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφῆκα πέτεσθαι, καταγελάσας τῶν ἀνοήτων καὶ βλακικῶν τὸν τρόπον. σκόπει δὲ λοιπὸν οἷα εἰκὸς ἐπ' αὐτῷ γενήσεσθαι, πίαις μὲν ἡ μελίτταις ὀπτήσεσθαι ὁπὸ τὸν τόπον, πίνας δὲ τέττιγας οὐκ ἐπαγαγέσθαι, πίνας δὲ κορώνας οὐκ ἐπισπάσεσθαι, καθάπερ ὅπου τοῦ Ἡσιόδου τάφος· καὶ τὰ τοιαῦτα;

εἰκόνας μὲν γὰρ παρά τε Ηλείων αὐτῶν, παρά τε τῶν ἄλλων Ελλήνων, οἷς καὶ ἐπεστάλκεσαν ἔλεγον· αὐτίκα μάλα οἶδα πολλὰς ἀναστησομένας. Φασὶ δὲ πᾶσαις σχεδὸν ταῖς ἐνδόξοις πόλεσιν ὑπισχνεῖσθαι ἀποπέμψαι αὐτὸν, διαθήκας τινὰς, καὶ παραινέσεις, καὶ νόμους. καί τινας ὅπως τούτων παρεσόμενος τῶν ἑταίρων ἐκκομιστὴς γένηται, νεκροκήρυκας καὶ νεκροδρόμους παρασκευάσας. τοῦτο τέλος τοῦ κακοδαίμονος Πρωτέως ἐγένετο, ἀνδρὸς, ὡς βραχεῖ λόγῳ παρελάβομεν, παρὰ μὲν ἀληθείαν μὲν οὐδεπώποτε ἀποβλέψαντος, ὅπου δόξη δὲ, καὶ ὃ παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαίνου, ἄπονα εἰπόντος ἀεὶ, καὶ παρέξαντος, ὡς καὶ εἰς πῦρ ἁλέσθαι, ὅτε μηδὲ ἀπολαύσῃ τῶν ἐπαίνων ἔμελλεν, ἀναλγήτου αὐτῶν γλιόμενος. Εν ἔτι σοι παρασιγησάμενος παύσομαι, ὡς ἔχῃς ὅπου πολύ γελᾶν. σκῆνα μὲν γὰρ πάλαι οἶδα θύρας ἀνοίξας μου, ὅτε ἥκων ἀπὸ Συρίας διηγουμένου, ὡς ἀπὸ Τρῳάδος συμπλεύσαιμι αὐτῷ, καὶ τὴν τε ἄλλην τὴν ἐν τῷ πλῷ τρυφὴν, καὶ ὃ μειράκιον ὁ ἐραστὴν, ὁ ἔπεισε κυνίζειν, ὡς ἔχοι καὶ αὐτὸς τινὰ Αλκιβιάδην· καὶ ὡς ὅπως παραχθείη μὲν τῆς νυκτὸς ἐν μέσῳ τῷ Αἰγαίῳ, γνόφου καταβαίνοντος, καὶ κῦμα παμμέγεθες ἐγειράντος, σκώπτειν μὲν τὴν γυναικῶν ὁ θαυμαστὸς, καὶ θανάτου κρείττων εἶναι δοκῶν. ἀλλὰ μικρὸν πρὸ τῆς τελευτῆς, πρὸ σπέρας σχεδόν που ἡμέρας, πλέον, οἶμαι, τοῦ ἰκανῶς ἐμφαγόντα, ἥμισύ τε τῆς νυκτὸς, καὶ ἑαλωκότα πυρετῷ μάλα σφοδρῷ. Ταῦτά μοι Αλέξανδρος ὁ ἰατρὸς διηγήσατο, μεταπεμφθεὶς ὡς ὅπως σκοπήσειεν αὐτόν· ἔφη οὖν καταλαβεῖν αὐτὸν χαμαὶ κυλιόμενον, καὶ τὸν φλεγμὸν οὐ φέροντα, καὶ ψυχρὸν αἰτιῶντα πολὺ ἐρωτικῶς, ἑαυτὸν δὲ μὴ δοῦναι. καίτοι εἰπεῖν ἔφη, πρὸς αὐτὸν, ὡς εἰ πάντως θανάτου δέοιτο, ἥκειν αὐτὸν ὅπου τὰς φύρας αὐτόματον· ὥστε καλῶς ἔχειν ἑπεσθαι, μηδὲν τοῦ πυρὸς δεόμενον· τοιαῦτα φάναι. Αλλ' οὐχ ὁμοίως ἔνδοξος ὁ θάνατος γένοιτ' ἄν, πᾶσι κοινὸς ὤν. Ταῦτα μὲν ὁ Αλέξανδρος. ἐγὼ δὲ οὐδ' αὐτὸς πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἶδον αὐτὸν αὐτὸν ἐγκεχρισμένον, ὡς ἀποδακρύσαι τῷ ὁριμεῖ φαρμάκῳ.

sedenim imagines quoq; ab ipsis Eliensibus reliquisque Græcis missas esse confirmabat: hoc profectò sat scio, breui non paucas erectum iri. Aiunt præterea omnibus fermè ciuitatibus celebrioribus ipsum scriptis epistolis misisse testamenta quædam, & exhortationes ac leges: ac quospiam propter hæc ipsa legatos ex familiaribus elegisse, funeris sui nunciis & cursoribus declaratis. Hic finis vitæ fuit infelicis illius Protei, viri, vt breui oratione cuncta perstringam, qui ad veritatem nunquam respexit: propter gloriam verò & hominum laudem aucupandam, omnia semper & dixerit & fecerit, adeò vt in ignem quoque se per præceps saltu miserit, quãdo laudum titillatione haudquaquam ampliùs perfuncturus erat, quippe quas mortuus sentire non poterat. Vnum adhuc si addidero, verborum finem faciam, vt abundè habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim nosti, quippe quæ statim vt ex Syria domum veni, ex me denarrante audisti, vt à Troade vnà cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigandum delicias, etiam puerum formosum persuasit vt Cynicæ sectæ se addiceret, videlicet vt esset etiam illi Alcibiades. Et quemadmodum conterritus sit sub noctem in medio Ægæo, oborta caligine, magnisque fluctibus insurgentibus, vtque cum mulieribus turpiter eiularit admirandus ille, visus sibi potior esse quàm vt mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto antè quàm diem suum obiit, ante nouem fermè dies, plus quàm sat erat, vt opinor, cùm auariter deuorasset, sub noctem vomuit, ac febricula valde vehementi subitò correptus est. Hæc mihi Alexander medicus denarrauit, accersitus in hoc, vt eum inspiceret. Ait ergo se illum semet humi voluentem deprehendisse, æstuantem morbum perferre non valentem, ac frigidã valde desideranter postulantem: se verò non dedisse. Dicebat quoque ita ad illum dixisse sese: quòd si prorsus mortis amore & cupiditate teneretur, ipsam vltro breui ad ianuam esse venturam, ita vt ignis sibi superuacaneus ad hanc maturandam esse videretur. Ad quæ ita respondisse Proteum aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura est ratio, cùm omnibus communis sit. Hæc quidem Alexander. Cæterùm ego quoque illum non ita multos ante dies vnctum conspexi, quemadmodum præ pharmaci amarulentia fleuerit.

Vidésne vt non omnino Æacus cæcutiētes ſuſcipiat? Non abſimile ſiquis iamiam in crucem aſcenſurus, digiti vulnuſculo medeatur. Quid tibi facturus fuiſſe videtur Democritus, ſi horum ſpectator contigiſſet? Nunquid pro dignitate virum deriſiſſet? Et vnde tantus miſero riſus ſuppetiſſet? Proinde, amice, ride & tu ipſe, ac tum maximè & effuſiſſimè, quoties alios eundem admirantes audieris.

A ὁρᾷς; ὡ πόνυ τοὺς ἀμβλυωποῦντας ὁ Αἰακὸς παραδέχεται; ὅμοιον ὡς εἴ τις ὅτι ταχέως ἀναβήσεσθαι μέλλων, ὃ ἐν τῷ δακτύλῳ προσπλάσμα θεραπεύοι. τί σοι δοκεῖ ὁ Δημόκριτος εἰ ταῦτα εἶδε; κατ' ἀξίαν γελάσαι ἂν ὅτι τῷ ἀνδρί. καίτοι πόθεν εἶχεν ἐκεῖνος τοσοῦτον γέλωτα; σύ δ' οὖν, ὦ Φιλότης, γέλα καὶ αὐτός, ἐπὶ μάλιστα ὁπότε καὶ τῶν ἄλλων ἀκούσῃς θαυμαζόντων αὐτόν.

ΔΡΑΠΕΤΑΙ.

FVGITIVI. Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Rurſum inuehitur hoc dialogo Lucianus in Philoſophos, quos ſub fugitiuorum nomine non ſolùm ipſos per ſe homines facinoroſos ac perditos pleroſque oſtendit, verumetiam à turpibus principiis, nullis honeſtis ſtudiis, nulla diſciplina inſtitutos, ſed ſolùm ventris & oty gratia, quò cum maiori ignauia ac ſecuritate, libidini atque aliis vitiis inſeruire poſint, ad hanc profeſſionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo quod nuper in Olympiis circa Proteum acciderit, ſermonē habere (quæ occaſio dialogo eſt) atque ibi inter narrandum philoſophiam adire ire, multa querentem ac deteſtantem de moribus & vitiis recentiorum ac nuper natorum Philoſophorum, vt qui non ipſi modò nihil dignum hac profeſſione agant aut tractent, verumetiam iniuriam ac fraudes, quibus alios circumueniant, ſub hoc ſpecioſo titulo tegant: expoſita interim prima origine, qua de cauſſa Philoſophia primùm in terras à Ioue demiſſa fuerit, qui homines philoſophari primùm cœperint, & quale poſtremum hoc hominum genus ſub hac profeſſione ſeſe venditare ſoleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus, Mercurium & Herculem vnà cum Philoſophia ad puniendos huiuſmodi impoſtores demittit, qui, ducente Philoſophia, in Thraciam deueniunt, atque ibi fugitiuos quoſdam ſeruos, philoſophorum nomine ſeſe tuentes, & quandam Laconici cuiuſdam vxorem, libidinis cauſſa ſecum circumferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam Orpheo poëta, comprehendunt, & malè multatos dominis ſuis in ſeruitutem reſtituunt. Vtrùm autem ex vero aliquo facto occaſionē argumenti huius Lucianus traxerit, incertū eſt: loci certè ac nominis mentio, quam ille ſubobſcurè facit, tale aliquid innuere videntur. Et fuere illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum eſt, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam aly quidam, qui à ſeruis ad philoſophiam progreſſi ſunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam virtutis ſtudio quàm ignauiæ & ſecuritatis gratia, quemadmodum & noſtra ætate non paucos vidimus, ad hoc vitæ genus excitati fuere.

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philoſophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOLLO: VEráne quę dicunt, Pater, quòd in ignem quidam ſe ipſum corā Olympiis iniecerit, homo iam ſenex, nec ingeneroſus ad talia præſtigiator? Siquidem ita nobis Luna retulit, ſe illum ardentem vidiſſe dicens. IVP. Et admodum vera, ô Apollo, atque vtinam nunquam facta fuiſſent. APOL. Num adeò bonus ſenex erat, & indignus qui in igne

B Ληθῆ ταῦτά, φασι, πάτερ, ὡς ἐμβαλόμενός τις αὐτὸν φέρων εἰς τὸ πῦρ, καίπερ ὢν Ολυμπίων, ἤδη πρεσβύτης ἄνθρωπος, οὐκ ἀγχίνους θαυματοποιὸς τὰ τοιαῦτα; ἢ Σελήνη γὰρ ἡμῖν διηγεῖτο αὐτὴ ἐωρακέναι καὶ ὁλόκαυτον λέγουσα. Ζ. ἦ πόνυ δὴ θῆ, ὦ Απολλον, ὡς μή ποτε γένοιτο ὤφελεν. ΑΠ. ὅτῳ γοῦν ὁ γέρων ἦν, οὐκ ἀνάξιος ἐν πυρὶ

ἀπολώλεναι; ΖΕΥΣ. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως ἀλλ' ἐγὼ πολλὴν μὲν τὴν ἀηδίαν μέμνημαι ἀναζόμενος τότε ὑπὸ κνίσης πονηρᾶς, οἵαν εἰκὸς ἀποφέρεσθαι ὀπτωμένων ἀνθρωπίνων σωμάτων. εἰ γὰρ μὴ εἰς τὴν Ἀραβίαν ὡς εἶχον δύθυς ἀπιὼν ᾠχόμην, ἀπολώλειν ἄν, δῆλον ὅτι, ἀποπίᾳ τοῦ καπνοῦ· καὶ ὅμως οὐ τοσαύτην δυσωδίαν, οὐδ' ἀφροσύνην τῶν ἀρωμάτων, καὶ οὐ λιβανωτοῦ παμπόλλου, μόλις αἱ ῥῖνες ὑπελήθοντό μοι καὶ ἀπομαθεῖν ἤθελον τὴν κηλῖδα ἐκείνην τῆς ὀσμῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν ὀλίγου δέω ναυτιᾶν, ὑπομνησθεὶς αὐτῆς. ΑΠΟΛ. τί δὲ βουλόμενος, ὦ Ζεῦ, τοιαῦτα εἴργασαι ἑαυτόν; ἢ τί ὦ ἀγαθὸν, ἀπομνημονευθησόμενον ἐμπεσὼν εἰς τὴν πυρά; ΖΕ. τοῦτο μὲν οὐκ αὖ, ὦ παῖ, φθονοίης καὶ Ἐμπεδοκλεῖ τῷ αὐτὸ ἐγκαλῶν, ὃς ἐς τοὺς κρατῆρας ἥλατο καὶ αὐτὸς ἐν Σικελίᾳ. ΑΠ. μελαγχολίαν τινὰ δῆλον λέγεις. αὐτὰρ οὗτός γε τίνα ποτὲ ἄρα τὴν αἰτίαν ἔσχε τῆς ὁρμῆς; ΖΕΥΣ. αὐτό σοι λόγον ἐρῶ, ὃν ἔλεξε πρὸς τὴν πομπήν μου, ἀπολογούμενος πρὸς αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς τελευτῆς. ἔφη γὰρ, εἴγε μέμνημαι, ἀλλὰ τίς αὕτη ταραχώδης πρόσεστι τεταραγμένη, καὶ δακρύουσα, πάνυ ἀδικουμένῃ ἐοικυῖα; μᾶλλον δὲ Φιλοσοφία ἐστὶ, καὶ τοιῶμά γε τοὐμὸν ὀπίσω ἅπτεται φιλιάζουσα. Τί ὦ θύγατερ δακρύεις; ἢ τί ἀπολιποῦσα τὸν βίον ἐλεύθερος; ἆρα μή σοι ἰδιῶταί τινες ὑπεβουλεύκασί σοι ὡς ὁ πρόσθεν, ὅτε τὸν Σωκράτη ἀπέκτειναν ὑπὸ Ἀνύτου κατηγορηθέντα; εἶτα φεύγεις ἀφ' ὑβρεως ταύτας; ΦΙΛ. οὐδὲν τοιοῦτον, ὦ πάτερ, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὁ πολιεὺς λεὼς, ἐπῄνουν, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἦγον αἰδούμενοι, καὶ θαυμάζοντές με, καὶ μονονουχὶ προσκυνοῦντες, εἰ καὶ μὴ σφόδρα ξυνίεσάν ὧν λέγοιμι. οἱ δὲ, πῶς ἂν εἴποιμι; οἱ ξυνιέντες καὶ φίλοι φάσκοντες εἶναι, καὶ τοιῶμα τοὐμὸν ὑποδυόμενοι, ἐκφοί με τὰ δεινότατα εἰργάσαντο. ΖΕΥΣ. οἱ φιλόσοφοι ὑπεβουλεύκασί σοι; ΦΙΛ. οὐδαμῶς, ὦ πάτερ, οὔτε ξυνδεδίωκταί μοι καὶ αὐτοί. ΖΕΥΣ. πρὸς τίνων οὖν ἠδίκησαι, εἰ μήτε τοὺς ἰδιώτας, μήτε τοὺς φιλοσόφους αἰτιᾷ; ΦΙ. εἰσί τινες, ὦ Ζεῦ, σὺ μεταξὺ τῶν τε πολλῶν, καὶ τῶν φιλοσοφουμένων, τὸ μὲν σχῆμα, καὶ βλέμμα, καὶ βάδισμα, ἡμῖν ὁμοῖοι, καὶ κεκοσμημένοι ἐσταλμένοι· ἀξιοῦσι γοῦν ὑπ' ἐμοῦ πάντες

A periret? IVP. Et illud forsitan. Ceterùm multam me tum memini insuauitatem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, fœtorem pertulisse. Etenim ni confestim in Arabiam, vt habebam, discedens abiissem, ob fumi, certè scias, fœditatem periissem: & tamen in fragrantia tanta, aromatúmque copia, necnon thuris abundantia, vix mihi nares odoris obliuisci, & graueolentiam illam dediscere volebant: sed & nunc cùm tantùm recordor, quasi nauseo. APOL. Quídnam ô Iupiter, volebat cùm ita se ipso abuteretur? aut quódnam inde bonum, si in rogum incideret, B ac carbonatim deflagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari videris, qui in Sicilia & ipse in cratêras insiluit? APOL. Melancholiam quandam molestam dicis. Ceterùm iste quamnam tandem desiderii caussam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cùm mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim, si memini, sed quænam est ista quæ accelerans aduentat, perturbata, lacrymans? magna videtur iniuria affecta. Atqui philosophia est, C ac nomen meum, se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lacrymaris? aut cur vitam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, vt olim, struxere insidias, cùm Socratem ab Anyto accusatum interfecere? ideóne illos fugis? PHI. Nil tale, ô pater, verùm turba illa ingens me laudat, honoréque dignam censens veneratur, & tantumnon adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi verò, quónam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induêre, illi me grauissimè læserunt. D IVPIT. Philosophine tibi insidias quasdam struxere? PHIL. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpessa es, si nec Idiotas, neque philosophos incusas? PHIL. Sunt nonnulli, ô Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medii, forma, aspectu & incessu nobis similes, hísque ornati: hi mihi subesse gloriantur,

ac nomen noſtrum præ ſe ferunt, diſci- A καὶ τοὔνομα ὃ ἡμέτερον ὑπογράφονται, μα-
pulos, ſectatores ac contubernales ſe no- θηταὶ, καὶ ὁμιληταὶ, καὶ θιασῶται ἡμῶν εἶ-
ſtros eſſe dicentes: at vita eorum ſcele- ναι λέγοντες· ὁ βίος δὲ αὐτῶν, παμμίαρος,
ſtiſſima, ignorantia, temeritate & petu- ἀμαθίας, καὶ θράσους, καὶ ἀσελγείας ἀπλέ-
lantia penitus eſt referta: nobis iniuria ως, ὕβεις οὐ μικρὰς καὶ ἡμῶν· ἐπὸ
haud parua: ab illis, ô pater, iniuria affecta τούτων, ὦ πάτερ, ἠδικημένη πέφυγα. ΖΕ.
profugi. IVP. Moleſta hæc, filia: ve- ἀληθῆ ταῦτα, ὦ θύγατερ, ἀλλὰ, τί μάλιστα
rùm qua re potiſſimùm te læſere? PHIL. ἠδικήκασί σε; ΦΙΛ. σκέψαι, ὦ πάτερ, εἰ
Conſidera pater, num parua: etenim μικρά. σὺ γὰρ καταδὼν τὸν βίον ἀδικίας καὶ
cùm vidiſſes humanam vitam iniquitate δυσνομίας μεστὸν, ἅτε ἀμαθίᾳ καὶ ὕβρει
& iniuſtitia plenam, tanquam ignoran- ξυνόντα, καὶ ταραττόμενον ὑπ' αὐτῶν, κα-
tia & violẽtia agitatam, & perturbatam, τελεήσας ὃ ἀνθρώπινον ἐπὶ τῇ ἀγνοίᾳ
tu rerum humanarum, quòd tanta cali- ἐλαυνόμενον, ἐμὲ κατέπεμψας, ἐντειλά-
gine conflictarentur, miſeratus, me in μενος ὑπιμελεῖσθαι, ὡς παύσαιντο μὲν ἀ-
terram demiſiſti, iniungens vt omnem δικοῦντες ἀλλήλους, καὶ βιαζόμενοι, καὶ ὅ-
adhiberem diligentiam, quò homines à B μοια τοῖς θηρίοις βιοῦντες· ἀναβλέψαντες
violentia & mutuis deſinerent iniuriis, δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, εἰρηνικώτερον ξυμ-
ac non beluarum ritu viuerent, ad veri- πολιτεύοιντο. ἔφης γοῦν πρός με κατα πίμ-
tatémque reſpicientes, pacatiùs inter ſe πων, ἃ μὲν πρόσθεσιν αὐθρωποι, καὶ ὡς
degerent. Dicebas etenim cùm me de- ἀφέκειντο τοῦ τῆς ἀμαθίας, ὦ θύγατερ,
mitteres, quænam homines agunt, qua- καὶ αὐτὴ ὁρᾷς. ἐγὼ δὲ, ἐλεῶ γὰρ αὐτοὺς, σὲ,
litérque, ô filia, ob ignorantiam ſint af- ἐῶ μόνον ἰάσασθαι αὐτὰ γιγνόμενα οἶμαι,
fecti, tute quoque cernis. Ego verò, quo- πρόσχρινας ὀξ ἀπόντων ἡμῶν, πέμπω ἰα-
niam eorum me miſeret, te, quam ſolam σόμενον. ΖΕΥΣ. οἶδα πολλὰ καὶ ψευ-
tãtis erroribus mederi poſſe arbitror, ex τὰ εἰπὼν τότε, σὺ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη λέ-
omnibus nobis elegi, ac vt illos cures, de- γε, ὅπως μὴν ἐδίξατό σε καταπαμένον ὃ πρῶτον, ἃ νῦν δὲ νῦν ἐπ' αὐτῶν
mitto. IVP. Noui, multa talia tum di- πέποιθας. ΦΙΛ. ἔξα μὴν, ὦ πάτερ, οὐκ
cebam: at tu iam dicere perge quomo- ὅπως τοῖς Ἕλλησιν ὑθὺς, ἀλλ' ὅθεν ἐδόκει μοι
do ſub initium te deuolantem homines C χαλεπώτερον τοῦ ἔργου εἶναι, ὃ βαρβάροις
ſuſceperint, & quæ nunc ab ipſis pertu- παιδεύειν, καὶ διδάσκειν, τοῦτο πρῶτον ἠ-
leris. PHI. Perrexi igitur, pater, non ξίουν ἐπιχειρεῖν. ὃ Ἑλληνικὸν δὲ εἴων ὡς
confeſtim ad Græcos, ſed quod longè ῥᾷον ἐπικαλέσθαι, καὶ τάχιστα, ὡς γε
mihi difficilius opus eſſe videbatur, Bar- ἐμοὶ, ἐνδεξόμενον τὸν χαλινὸν οἵ τε, καὶ
baros videlicet inſtituere & docere, hoc ἐπαισθόμενον τῷ ζυγῷ, ὁρμήσασα εἰς
primum aggrediendum eſſe cenſebam. Ἰνδοὺς ὃ πρῶτον, ἔθνος μέγιστον τῶν ὑπ' ἐμοὶ
Intermiſſis igitur Græcis, tanquam qui βίᾳ, οὐ χαλεπῶς ἐπείσα καταβαίνοντας ἀπὸ
facilè ſubigi poſſent, ac celeriter vt pu- τῶν ἐλεφάντων ἐμοὶ συνεῖναι· ὥστε καὶ γάμους
tabam, frenum ſuſcepturi, iugóque col- ὅλους οἱ Βραχμᾶνες τοῖς Νηχραίοις καὶ
lum ſubdituri forent, ad Indos primò Ὀξυδράκαις ὁμόροις, οὗτοι πρῶτοι ὑπ'
moui, gentem omnium quæ viuunt, ma- ἐμοὶ τάττονται, καὶ βιοῦσί γε κατὰ τὰ ἡμῖν
ximam: illiſque haud grauatè perſuaſi, δοκοῦντα, μιμούμενοι πρὸς τῶν θείοτάτων
vt ab elephantis deſcendentes, mecum ἀνθρώπων, καὶ ἀποθνήσκουσι πρὸ δόξου τι-
conuerſarentur: quemadmodum Brach- D να τοῦ θανάτου τρόπον. ΖΕΥΣ. τοὺς γυ-
manes, felix hominum genus, Nechręis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi ſubduntur, ac noſtris viuunt inſtitutis, ac omnibus circumhabitantibus honorati, mortíſque genere moriuntur admirando. IVP. Gymnoſophiſtas dicis: de quibus inter cætera & hoc audio, quòd in rogum ingentem aſcendentes ſponte comburuntur, minimè vel forma aut cathedra excidentes: ſed nihil magni hoc:

Qui primi philoſophari cœperint. Brachmanes.

Gymnoſophiſtæ.

μνοσοφιστὰς λέγεις. ἀκούω γοῦν πάνυ ἄλλα περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι ὑπὸ πυρὰν μεγίστην αἰθόμενοι, αἰσχύνονται κινούμενοι, οὐδὲν τοῦ σχήματος ἢ τῆς καθέδρας ἐκπίπτοντες. ἀλλ' ὃ μέγα τοῦτο·

ἔναγχος γοῦν καὶ Ὀλυμπιάσι τὸ ὅμοιον ἐγὼ εἶδον γιγνόμενον, εἰκὸς δὲ καὶ σὲ πρῆναι, καὶ μοῦ τότε τὸ γέροντος. ΦΙ. Οὐδὲ αὐτὸν, ὦ πάτερ, εἰς Ὀλυμπίαν δεῖ τῶν καταράτων ἐκείνων, οὓς ἔφην, ὅτι πολλοὺς αὐτῶν ἑώρων ἀπιόντας, ὡς λοιδορήσαιντο τοῖς ξυνελκυδόσι, καὶ βοῆς τὸν ὀπισθόδομον ἐμπλήσουσιν ὑλακτοῦντες, ὥστε οὐδὲ εἶδον ἔκφυγον ὅπως ἀπῆλθε. μετὰ γοῦν τοὺς Βραχμᾶνας, εἰς Αἰθιοπίαν βύθην, εἶτα εἰς Αἴγυπτον κατέβην, καὶ ξυγγενομένην τοῖς ἱερεῦσι, καὶ προφήτας αὐτῶν, καὶ τὰ θεῖα παιδεύσασα, ἐς Βαβυλῶνα ἀπῆρα, Χαλδαίοις καὶ μάγοις μυήσουσα, εἶτα ἐς Σκυθίην ἐκεῖθεν, εἶτα ἐς Θράκην, ἔνθα μοι Εὔμολπός τε καὶ Ὀρφεὺς συνεληλύθασιν, οὓς καὶ προαποστείλασα ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὸν μὲν, ὡς τελέσειεν αὐτοῖς, τὸν Εὔμολπον (ἐμεμαθήκει γὰρ τὰ θεῖα πρὸ ἡμῶν ἅπαντα) τὸν δὲ, ὡς ἐπαίδων προσιάζοι τῇ μουσικῇ, κατὰ πόδας βύθην εἰπόμην. καὶ δὴ μετὰ τοῦτον βύθην ἐλθοῦσαν, οὔτε πάνυ ἠσπάσαντο οἱ Ἕλληνες, οὔτε ὅλως ἀπέκλεισαν. κατ' ὀλίγον δὲ προσομιλοῦσα, ἑπτὰ ἐκ τῶν ἁπάντων ἑταίρους καὶ μαθητὰς προσηγαγόμην, καὶ ἄλλον, ἐκ Σάμου, καὶ ἄλλον, ἐξ Ἐφέσου, καὶ Ἀβδηρόθεν ἄλλον, ὀλίγους πάντας ἅπασι. μεθ' οὓς ὁ Σοφιστῶν φῦλον οὐκ οἶδ' ὅπως μοι παρενέφυτο, οὔτε ζηλωτὸν ἐμοὶ ἐς βάθος, οὔτε κομιδῇ ἀπαίδευτον, ἀλλ' οἷόν τι Ἱπποκενταύρων γένος, σεσυθέτον τι καὶ μικτὸν ἐν μέσῳ ἀλαζονείας καὶ φιλοσοφίας πλαζόμενον, οὔτε τῇ ἀγνοίᾳ τέλεον προσεχόμενον, οὔτε ἡμᾶς ἀτενέσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορᾶν δυνάμενον, ἀλλ' οἷς λημῶντες ἔστι τὸ ἀμβλυώττειν ἀσαφές τι, καὶ ἀμυδρὸν ἡμῖν εἴδωλον, ἢ σκιαὶ ἐνίοτε ἰδόντες αὖ. οἱ δὲ ᾤοντο ἀκριβῶς πάντα κατημεκέναι. ὅθεν πρὸ αὐτοῦ ἡ ἀλαζονεία ἐκείνη, καὶ περιττὴ σοφία, καὶ ὡς αὐτοὶ ᾤοντο, ἀπροσμάχητος αἰεφλέγετο· αἰ κομψαί, καὶ ἄπορροι, καὶ ἄτοποι ἀποκρίσεις, καὶ δυσέξοδοι, καὶ λαβυρινθώδεις ἐρωτήσεις. εἶτα κωλυόμενοι, καὶ ἐλεγχόμενοι πρὸς τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, ἠγανάκτουν, καὶ συνίσταντο ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τέλος, δικαστηρίοις ἔσπηγον, καὶ παρεδίδοσαν πολεμίοις τῇ κωνείου. ἐγὼ μὲν οὖν ἴσως τότε φυγεῖν βύθην, καὶ μηκέτι αἰσχυνθῆναι τὴν συνουσίαν αὐτῶν.

A nam & ego nuper in Olympiacis simile quiddam fieri conspexi: quin & tu cùm senex cõflagraret, adesse decuisset. PHI. Haud ad Olympia, pater, ascendi, execrandorum illorum quos dicebam, metu, quoniam multos eorum abire vidi, tanquam cõcilio maledicerẽt, latrantésque domus posteriora clamore implerent: ita vt nec illum quemadmodum occubuerit viderim. Post Brachmanes igitur confestim in Æthiopiam, inde in Ægyptum descendi, & cum sacerdotibus & prophetis illorum congressa sum. Quos cùm diuina docuissem, in Babylonem perrexi, Chaldæos & Magos initians. Inde in B Scythiam, postea in Thraciam, vbi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi, Eumolpum quidem vt Græcos initiaret (etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autem vt in cantando musica eos cogeret: quorum vestigia confestim insecuta sum: ac sub initium cùm venissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim verò cum eis conuersata, septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium verò ex C Epheso, ex Abdera quoque alium, omnino paucos. Quibuscum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolutè æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tanquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mixtum, in medio superbiæ & philosophiæ errans, neque ignorantiæ finem imponens, neque fixis oculis nos intueri valens, sed tanquam hebetudine cæcutientes, obscurũ quid, & dubiam nostri imaginem vmbrám ve quandoque cernẽs, nihilominus tamen exactè cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud D eos sapientia, & vt ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, accenditur: arrogantes quoque & dubiæ, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea & labyrinthæ interrogationes. Quòd si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos conspirant, tandémque in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quamuis fortasse tum confestim fugere, nec ampliùs eorum cõuersationem tolerare oportuisset:

Ægyptij.

Chaldæi. Scythæ. Thraces. Græci.

Sophistæ quales, & vnde.

Antiſthenes tamen,& Diogenes,ac paulo pòſt Crates,Menippus quoque, mihi, vt parumper diſceſſum meum differrem, perſuaſere: quod vtinam nunquam factum eſſet:non enim tãta poſtea fuiſſem perpeſſa. IVP. Sed nondum mihi, ô Philoſophia,enarras quemadmodum iniuria ſis affecta, verùm tantummodo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, ô Iupiter, audi. Sceleſtum quoddam hominum genus eſt, & vt plurimùm ſeruile ac mercenarium, haud nobiſcum ob negotiorum multitudinem à pueris conuerſatum: ſeruitutem enim ſeruiuit,aut ſub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit,quales par eſt homines tales addiſcere,coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, vt mulieribus ſit accommoda, & ad filandum apta, ductiliſque, cùm illæ tramam vertunt, vel licium circunuoluunt: talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouêre noſtrum. Poſtquam verò annos viriles ingredi cœpere, ac reuerentiam quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis,conſpexerunt,quemadmodúmque homines loquendi eorum libertatem tolerant,& correpti gaudent, ac conſulentibus obtemperant, increpantes denique formidant:hæc omnia tyrannidem haud paruam eſſe arbitrabantur. Verùm addiſcere quæ profeſſioni huic conueniũt, longum erat, ſeu potiùs impoſſibile valde: artificia verò tenuia,& quæ vix cum ſummo etiam labore neceſſaria ſuppeditare poſſent: nonnullis etiam ſeruitus moleſta, & quomodocunque erat, intoleranda videbatur. Re igitur diligenter perpenſa,ancoram nouiſſimam,quam nauigantes ſacram appellant, viſum eſt demittere: ad optimam itaque ſocordiam declinantes, audaciam quoque & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potiſſimùm cum eis in certamen irent. Conuitia præterea noua excogitarunt, vt prompta eſſent, ac ſolas decertationes has in ore haberent. Qualiánam ad philoſophiam cernis viatica ? proinde & formæ ſtudent, ac oppidoquam eleganter ſe exornant, planéque ita mecum agunt, quemadmodum Æſopus Cumanum illum aſinum feciſſe refert, qui cùm leoninam induiſſet pellem, & aſperè derudiſſet,ſe quoque leonẽ eſſe videri cupiebat: & erant fortaſſis nonnulli qui ei crederent. Noſtra verò admodum,vt noſti,

A νῶ δὲ Ἀντισθένης με, καὶ Διογένης, καὶ μετὰ μικρὸν Κράτης, καὶ Μένιππος, ὅτοι ἐπεισθὴν ὀλίγον ὑπιμεῖναι τῆς μονῆς, ὡς μή ποτε ὤφελον. ὑ γὰρ ἂν τοσαῦτα ἐπεπόνθειν ὕστερον. ΖΕΥΣ. οὐδέπω μοι λέγεις, ὦ Φιλοσοφία, τίνα ἠδίκησαι, ἀλλὰ ἀγανακτεῖς μόνον. ΦΙΛ. καὶ μάλα ἄκουε, ὦ Ζεῦ, ἠλίκα ἐστί. μακρὸν γάρ τι φῦλον ἀνθρώπων, ἢ ὡς ὃ πολὺ δουλικόν, καὶ θητικὸν, ὑ ξυγγενόμενον ἡμῖν ἐκ παίδων διὰ ἀσχολίας· ἐδούλευε γάρ, ἢ ἐθήτευεν, ἢ ἄλλας τέχνας, οἵας εἰκὸς τοὺς τοιούτους ἐμανθανε, σκυτεύειν, ἢ τεκταίνειν, ἢ ἐσθῆτα πλυνὺς ἔχειν, ἢ ἔρια ξαίνειν, ὡς ἐργαλεῖα ταῖς γυναιξὶ, καὶ ἐμπίπτοντα, καὶ καταγάγοιτο ἐμπρόσθεν, ὁπότε ἢ κρόκην ὑφαίνειν τρέφοιεν, ἢ μίτον κλώθοιεν. τοιαῦτα τοίνυν ἐν παισὶ μελετῶντες, οὐδὲ ὄνομα ὃ ἡμέτερον ἠδεσθη. ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξαντο, καὶ κατεῖδον τὴν αἰδῶ ὅση τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ τῶν ἑταίρων τῶν ἐμῶν, καὶ ὡς ἀνέχονται οἱ ἄνθρωποι τὴν παρρησίαν τὴν αὐτῶν, καὶ χαίρουσι θεραπευόμενοι, καὶ συμβουλεύουσι πειθόμενοι, καὶ ὑπερημώντων ἐπιτιμήσεσι, τοῦτο πρῶτον τυραννίδα ὑ μικρὰν ἡγοῦντο εἶναι. ὃ μὲν δὴ μανθάνειν ὅσα τῇ τοιαύτῃ προαιρέσει πρόσφορα, μακρὸν ἦν· μᾶλλον δὲ χαμόθεν ἀδύνατον. αἱ τέχναι δὲ, γλίχρασαι, καὶ σπουδῇ, ἐ μόγις ἱκαναὶ παρέχειν ἐδοκοῦντο· ἐνίας δὲ καὶ ἡ δουλεία βαρὺ, ἐ ὥσπερ οἶμαι ἐστὶν, ἀφόρητον ἐφαίνετο. ἔδοξεν οὖν σκοπουμένοις, τὴν ὑστάτην ἄγκυραν, ἣν ἱερὰν οἱ ναυτιλλόμενοι φασὶ, καθιέναι· καὶ ὅτι τὴν βελτίστην ἀπόνοιαν ὁρμήσαντες, ἐπὶ τὲ ἐ τόλμαν, καὶ ἀμαθίαν, καὶ ἀναισχυντίαν προσκαλέσαντες, αὐτῷ αὐτοῖς μάλιστα συναγωνίζονται, καὶ λοιδορίας καινὰς ἐκμελετήσαντες, ὡς πρόχειροι εἶεν, ἢ δυὰ σώματα ταύτας μόνας ξυμβολὰς ἔχοντες. ὁρᾷς ὁποῖα πρὸς Φιλοσοφίαν ἐφόδια; σχηματίζονται, ἢ μεταμορφοῦσιν αὐτοὺς ὃ μάλα εἰκότως, ἢ πρὸς ἐμὲ, εἴ τι ἀμέλει ὁ Αἴσωπος φησὶ ποιῆσαι τὸν ἐν τῇ Κύμῃ ὄνον, ὃς λεοντῆν περιβαλλόμενος, καὶ πρὸ ὀγκούμενος, ἠξίου λέων καὶ αὐτὸς εἶναι, καὶ που τινὲς καὶ ἦσαν ἴσως οἱ πιστεύοντες αὐτῷ. τὰ δ' ἡμέτερα, πολὺ ῥᾷστα, ὡς οἶσθα,

καὶ εἰς μίμησιν παρέχεσθαι (τὰ παρεφαπὴ λέγω) καὶ οὐ πολλῆς τῆς παρασκευῆς δεῖ περιῶνιον περιβαλέσθαι, καὶ πήραν ἐξαρτήσασθαι, καὶ ξύλον ἐν τῇ χειρὶ ἔχειν, καὶ βοᾶν, μᾶλλον δὲ ὀγκᾶσθαι, ἢ ὑλακτεῖν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἅπασι. τὸ μὲν ἀσφαλὲς γὰρ αὐτοῖς τοῦτο μηδὲν ὅτι τοιοῦτο πάσχειν, ἢ παρὰ τὸ δέον αἰδῶς προέχειν ἔμελλεν. ἡ ἐλευθερία δὲ, παρρησία, ἄκοντος τοῦ δεσπότου, κἂν εἰ βούλοιτο ἀπάγειν, παραισθομένου τοῦ ξύλου. καὶ τὰ ἄλφιτα οὐκ ἔτ' ὀλίγα, οὐδὲ ὡς παρὰ τοῦ, μάζα ψιλή. τὸ δὲ ὀψώνιον, ἢ παστὸς, ἢ ὗμον, ἀλλὰ κρέα πολυτελῆ, καὶ οἶνος, οἷος ἥδιστος, καὶ χρυσίον πολλάκις ὅτου αἱ ἐθέλωσι δασμολογοῦσι γὰρ ὑποφοιτῶντες, ἢ, ὡς αὐτοί φασιν, ἀποκείρουσι τὰ παρόντα, δώσειν τε πολλοὺς οἰόμενοι, ἢ αἰδοῖ τοῦ σχήματος, ἢ δέει τοῦ μὴ ἀκοῦσαι κακῶς. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἐώρων, οἶμαι, ὡς ὀξέως καταγιγνώσκονται παρὰ τοῖς ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν. οὐδέ τις ὁ διακρινῶν τὰ τοιαῦτα, ἔτι, ἵν' μόνον τὰ ἔξω ἢ ὅμοια. ἐρχὼ γὰρ οὐδὲ τὸν ἔλεγχον δέχονται, ἵν' ἐρωτᾷ τις οὕτω σοφὸς κωμῳδὸς, καὶ καταβεβρόντηκε, ἀλλ' ὑθὺς βοῶσι, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν τὴν ἑαυτῶν ἀναφεύγουσι τὴν λοιδορίαν, καὶ παρέχειν τὸ ξύλον. εἰ μὲν τὰ ἔργα ζητεῖς, οἱ λόγοι πολλοί· ἵν' δὲ ἀπὸ τῶν λόγων κρίνῃ ἐθέλοις, τὸν βίον ἀξιοῦσι σκοπεῖν. τοιγαροῦν ἐμπέπλησται πᾶσα ἡ πόλις τῆς τοιαύτης ῥᾳδιουργίας, καὶ μάλιστα τὸν Διογένη, καὶ Ἀντισθένη, καὶ Κράτητα ὑπογραφομένων, καὶ τὸ τῶν κυνῶν παρομένων, ἢ τὸ μὲν χρήσιμον ὁπόσον ἔνεστι τῇ φύσῃ τῶν κυνῶν, οἱ τὸ φυλακτικὸν, ἢ τὸ οἰκουρικὸν, ἢ τὸ φιλοδέσποτον, ἢ μνημονικὸν, οὐδαμοῦ ἐζηλώκασιν· ὑλακτοῦσι δὲ, καὶ λιχνίαν, καὶ ἁρπαγὴν, καὶ ἀφροδίσια συχνὰ, καὶ κολακείαν, καὶ τὸ σαίνειν τὸν διδόντα, καὶ περὶ τραπέζας ἔχειν, ταῦτα ἀκριβῶς ἐκπεπονήκασιν. ὄψει τοίνυν μὴ μικρὸν οἷα ἔσῃ. οἱ γὰρ ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἅπαντες ἀναπηδήσαντες, ἐρήμους τὰς τέχνας ἐάσουσιν, ὅταν ὁρῶσιν σοφὰς μὲν πονοῦντας, καὶ κάμνοντας, ἔωθεν εἰς ἑσπέραν ὑπηκκωφότας τοῖς ἔργοις, καὶ μόγις ἀποζῶντας ἐκ τῆς τοιαύτης μισθαρνίας· ἀργοὺς δὲ καὶ γόητας αὐθέκτους, ἐν ἅπασιν ἀφθόνως βιοῦντας, αἰτοῦντας μὲν τυραννικῶς,

A sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotij, vel vestem sibi tritam circundare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, vel vociferari, aut potiùs rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quòd nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas verò etiam inuito domino prompta: qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur violentiam. Cæterùm farina non amplùs pauca, neque placenta vt antea tenuis, obsonia verò nequaquam solita, cepéve agreste, sed B carnes omnifariam, & vinum quod suauissimum: quin & aurum cùm volunt, paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, vel, vt ipsi dicunt, pecora detondent, multósque dare existimant vel habitus veneratione, aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoque, vt arbitror, præuidêre, quò ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantùm exteriora essent similia, quandoquidem nec principium redargutionis sustinent: veluti si dicatur, C quis ille sic ornatus, & tam repentè? sed confestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, confugiunt, lignúmque promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: quòd si à sermonibus iudicare velis, vitâ considerandam esse censent. Tali igitur impostura ciuitas repleta est vniuersa, & maximè sub Diogenis, Antisthenis, & Cratetis titulo, necnon canum prætextu. Cæterùm quod natura optimum optimum est in canibus, veluti custodia, vel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria, minimè imitantur, verùm latratu, gulositate, rapina, venereis, crebris adulationibus, dantium blanditiis, mensarum denique frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulo pòst quónam hæc euadant, videbis. omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquent desertas, cùm cernunt se laborantes, & operibus desudantes, ab aurora ad vesperum vsque defatigatos, vix tamen mercede tali vitam sustétare posse: segnes verò & subdolos homines, abundè in omnibus viuentes, tyrannicè quidem postulantes,

ac promptò accipientes, & cùm non acceperint, indignantes, neque si acceperunt, laudantes: hoc Saturnium eis videbitur seculum, sponteque mel ipsum ex cœlo in ora influere. Proinde res minùs esset molesta, si cùm tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc verò cùm admodum casti & seueri ab extra & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formosum, vel mulierem speciosam, aut quid silentio dignum sperant, qualiánam faciunt? Nonnulli verò & hospitum suorum adulterantes vxores abducunt, Iliensis illius iuuenis instar, tanquam & ipse quoque philosophaturæ essent. Inde communiter illas vniuersis coëuntibus prostituentes, Platonis se legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto sacer ille mulieres communes esse debere censuit. Quæ verò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebrientur, longum esset recensere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipsi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter se inuenies contrarium, quàm illorum sermones & opera: quemadmodum cùm adulationem odio habendam asserunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã vel assentationem ipsam exuperent. Alios vera loqui hortantur, cùm ipsi nec linguam nisi mentiendo mouere possint. Voluptates omnibus sermone inimicæ, Epicurúsque hostis, opera verò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea vehementia, leuissimarúmque rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos superant. Non paruum igitur risum spectatoribus mouent, cùm quouis etiam fortuito casu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi videntur, impudens quid & abominabile præ se ferentes. Os verò spuma vel potiùs veneno est refertum: ne tu illic cùm fœda illa euomitur illuuies, deprehendaris, caue. Proin aurum vel argentum, Hercules, neque possidere dignantur. obolus sufficit vt lupinos emant. nam potum fons seu riuus suppeditabit. At paulo pòst non obolos vel drachmas paucas, sed totas postulant diuitias, adeò vt mercator quispiam tanto impleri onere posset, quantum illis ad quæstum Philosophia cõfert.

A λαμβάνοντας δὲ τὰ χείρους, ἀγαναντρωτους δὲ εἰ μὴ λάβοιεν, οὐκ ἐπαινοῦντας δὲ, οὐδ' εἰ λάβοιεν. τοῦτο ὁ δὴ Κρόνου βίος δοκεῖ αὐτοῖς, καὶ ἀτεχνῶς τὸ μέλι αὐτὸ ἐς τὰ στόματα ἐρρύη οὐκ τῶν οὐρανοῦ. καὶ ἦν ἄν δεινὸν τὸ πρᾶγμα ἰδεῖν, εἰ τοιοῦτοι ὄντες, μηδὲν ἐς ἡμᾶς ἄλλο ὀξύβειζον. οἱ δὲ μάλα σεμνοὶ καὶ σκυθρωποὶ τὰ ἔξω, καὶ τὰ δημόσια φαινόμενοι, ἰδοὺ παιδὸς ὡραίου ἢ γυναικὸς λάβωνται καλῆς, ἢ ἐλπίσωσι σιωπᾶν ἄξιον, οἷα ποιοῦσιν; ἔνιοι δὲ, καὶ ξένων τὴν σφετέρων γυναῖκας ἀπάγοισι μοιχεύσοντες, καὶ τὰ τὸν Ἰλιέα ἐκεῖνον νεανίσκον, ὡς φιλοσοφοῦσιν δὴ καὶ αὐταί. εἶτα κοινὰς ἅπασι τοῖς ξυνοῦσι τιθέμενοι, Πλάτωνός τι δόγμα οἴονται ποιεῖν, οὐκ εἰδότες ὅπως ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἠξίου κοινὰς ἠκεῖσθαι τὰς γυναῖκας. ἀλλὰ μὴν γὰρ ἐν τοῖς συμποσίοις δρῶσι, καὶ ἃ μεθύοντα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· καὶ ταῦτα ποιοῦσι, πῶς οἷς κατηγορεῖτε αὐτοὶ μέθης, καὶ μοιχείας, καὶ λαγνείας, καὶ φιλαργυρείας; οὐδὲν γοῦν οὕτως ἔστις ἄλλο ἄλλῳ ἐναντίον, ὡς τοὺς λόγους αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα, οἷς, κολακείαν μισεῖν φασι, κολακείας ἕνεκα τὸν Γναθωνίδην ἢ τὸν Στρουθίδην ὑπερβαλέσθαι δυνάμενοι, ἀληθεύειν τοῖς ἄλλοις παρέχοντες· οὐκ ἂν οὐδὲ κινῆσαι πρὸς γλῶτταν μὴ μετὰ καὶ τοῦ ψεύσασθαι δυνάμενοι. ἡδονὴ πᾶσιν ἐχθρὸν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ Ἐπίκουρος πολέμιος, ἔργῳ δὲ δι' αὐτῶν ἅπαντα πράττουσι. τὸ δὲ ὀξύχολον, καὶ μικροψύχιον, καὶ πρὸς ὀργὴν ῥᾴδιον, ὑπὲρ τὰ βρεφύλλια τὰ νεογνά. γέλωτα γοῦν οὐ μικρὸν παρέχουσι τοῖς θεωμένοις, ὁπότε μετὰ τῆς τυχούσης αἰτίας ἐπιζέσῃ μὴ αὐτοῖς ἡ χολὴ, πελιδνοὶ δὲ τὸ χρῶμα βλέπωνται, ἰταμόν τι καὶ πανδάφορον δεδορκότες, καὶ ἀφρόν, μᾶλλον δὲ ἰὸν μεστὸν αὐτοῖς ἢ τὸ σῶμα. μὴ σύ γε ἐκεῖσε τύχοις, ὅτε ὁ μαινὸς ἐκεῖνος ἐκεῖται βόρβορος. χρυσίον μὲν, ἢ ἄργυρον, Ἡράκλεις, οὐδὲ κεκτῆσθαι ἀξιοῦσι, ὀβολὸς ἱκανὸς, ὡς θέρμους ὠνήσωνται. ποτὸν γὰρ, ἢ κρουνὸν ἢ ποταμὸς παρέξει. τὸ μετ' ὀλίγων αὐτῶν οὐκ ὀβολοὺς, οὐδὲ δραχμὰς ὀλίγας, ἀλλὰ πλούτους ὅλους. ὥστε τίς ἔμπορος τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ φόρτου πλήσειν ἂν, ὅσον τούτοις φιλοσοφία εἰς χρηματισμὸν συντελεῖ;

ἔπ' ἐπειδὴ ἱκανῶς συλλέξωνται, καὶ ὀπτισθῶνται, ἀποῤῥίψαντες σκῆνος ὃ δίστιλλον τειβώνιον, ἀγορὰς σίσιτε καὶ ἐσθῆτας τὴν μαλακὴν ἐωρίαντο, καὶ παῖδας κομήτας, καὶ σωμοικίας ὅλας, μακρὰ χαίρειν φράσαντες τῇ πήρᾳ τῇ Κράτητος, καὶ τῷ τείβωνι τῷ Ἀντισθένους, καὶ τῷ πίθῳ τῷ Διογένους. οἱ ἰδιῶται δὲ ταῦτα ὁρῶντες, καταβύουσιν ἤδη φιλοσοφίας, καὶ ἄπορῶς τί τοιοῦτοις οἴονται, κἀμὲ τῆς διδασκαλίας αἰτιῶνται. ὥστε πολλοῦ ἤδη τοῦ χρόνου, ἀδυνάτου μοι γεγόνηται καὶ ἕνα τινὰ προσαγαγέσθαι αὐτῶν. ἀλλὰ ὁ τῆς Πηνελόπης σκῆνο πάσχω. ὁπόσον γὰρ δὴ ἐγὼ ὄζυφήνω, τοῦτο αὖ ἀκαρὲς αὖθις ἀναλύεται. ἡ Ἀμαθία δ', καὶ ἡ Ἀδικία, ὑπεγέλασιν, ὁρῶσαι ἀνέξεργαστον ἡμῖν τὸ ἔργον, καὶ ἀϊδιώτατον πόνον. ΖΕΥΣ. οἷα, ὦ θεοί, πέποιθεν ἡμῖν ἡ Φιλοσοφία πρὸς τὴν καταφάτων ἐκείνων; ὥστε ὥρα σκοπεῖν ὅ, τι καὶ προακτέον, ἢ ὅπως αὖθις μετελθυτέον. ὁ μὲν γὰρ κεραυνὸς, ἀπαγὲ μιᾷ πληγῇ, καὶ ὁ θάνατος ταχύς. ΑΠΟΛ. ἐγώ τοι, ὦ πάτερ, ἐπισθήσομαι, μισῶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἤδη τοὺς ἀλαζόνας, ἀμούσους ὄντας, ἐπὶ τῶν Μουσῶν ἀγαλμάτων. κεραυνοῦ μὲν γὰρ, ἢ τῆς σῆς δεξιᾶς, οὐδαμῶς σκῆνοι ἄξιοι. τὸν Ἑρμῆ δὲ εἰ δοκεῖ, αὐτοκράτορα τῆς κολάσεως καταπέμψωμεν ἐπ' αὐτούς. ὃς ἅτε δὴ πρὸς λόγους ἔχων καὶ αὐτὸς, τάχιστα εἴσεται τοὺς τε ὀρθῶς φιλοσοφοῦντας, καὶ τοὺς μή. εἶτα τοὺς μὲν ἐπαινέσεται, ὡς δὲ εἰκὸς· οἱ δὲ κολασθήσονται, ὅπως αὖ ἐκείνῳ πρόσω τὸν χαλεπὸν δοκεῖ. ΖΕΥΣ. οὐ λέγῃς, ὦ Ἀπολλον, ἀλλὰ σὺ, ὦ Ἡφαιστε, ἅμα καὶ τιὼ φιλοσοφίαν αὐτιὼ ἔχοντες, ἅπτε ὡς τάχιστα εἰς τὸν βίον. πεντακαιδέκατον γοῦν ἄθλον οἷον τῶν ὑμῖν ἐπιτελέσω, ἐὰν σκηνὴ μαρτὶ οὕτω καὶ ἀναίσχυντα θηρία. ΗΡΑ. καὶ μὲν ἄμεινον ἔτι, ὦ πάτερ, τὴν κόπρον ἐκκαθάραι αὖθις τοῦ Αὐγείου, ἢ τούτοις συμπλέκεσθαι. ἀπιτέον μὲν οὖν ὅμως. ΦΙΛ. ἄκουσα μὲν, ἀκολουθητέον δὲ κατὰ τὰ δόξαντα τῷ πατρί. ΕΡΜ. καταπεμπτέον, ὡς καὶ ὀλίγοις αὐτῶν ὑστερήσωμεν σήμερον. ποίαν δὲ χρὴ παρεσκευὴν ἔχειν ὦ Φιλοσοφία; σὺ γὰρ οἶσθα ὅπου εἰσὶν, ἢ πρόδηλον ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι. ΦΙΛ. ἴσθι μάλιστα. ἢ πολὺ ὀλίγοι, ὅσοι ὀρθῶς φιλοσοφοῦσιν, ὦ Ἑρμῆ.

Inde postquam ad satietatem vsque corrasere, ac frumentati sunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac vestes molles, pueros quoque cincinnatos, necnon instructas domos totas emunt, Cratetis peræ, Antisthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum valere dicentes. Talia cùm idiotæ cernunt, Philosophiam iam conspuunt, omnésque tales esse arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non desinunt, adeò vt longo iam tempore impossibile mihi fuerit vel vnum ex eis conciliare: sed planè Penelopes illud patior. etenim quantum ego texo, tantum cursus euestigio dissoluitur. Ignorantia verò & Iniustitia, cùm opus nostrum inextricabile, laborémque cernunt inanem, minimè à risu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philosophia ab exercendis illis perpessa est? quapropter considerandi tempus adest, quid faciundum, vel quo pacto è medio sint toliendi. Cæterùm fulmẽ eos iaculatione vnica, mórsque auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurem vellam: nam & ipse iam arrogantes, & à Musis alienos, Musarum gratia indignatus, odi: fulmine siquidem aut tua dextra minimè illi digni sunt. Mercurium autem, si videtur, pœnæ exactorem ad illos demittemus: is, tanquam qui & ipse inter disciplinas versatur, celerrimè eos qui rectè philosophantur, & qui minùs, cognoscet: dein hi quidem, vt par est, laudabuntur, illi verò quemadmodum ex tempore videbitur, plectentur. IVPIT. Rectè dicis Apollo: sed & tu Hercules, vnà Philosophiam ipsam pariter ducentes, properiter in vitam abite, certaménque decimumtertium istud, nec paruum, te absoluere putato, si tam sceleſta & impudentissima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præstaret, quàm cum talibus manus conferre: eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen sententia subsequendum est. MER. Descendamus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philosophia, quónam tendere oportet? tu enim vbi versantur, nosti: an perspicuum est quòd in Græcia? PHI. Minimè, nisi admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philosophãtur.

Illi verò Attica haud indigent paupertate, ſed vbi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis ſunt quærendi. MERC. Nunquid igitur confeſtim in Thraciam abeundum? HERC. Bene dicis: ego vos in via deducam: nam cuncta Thracum, vtpote qui ſæpius illuc acceſſerim, cognoui: & nunc huc mihi flectatis. MER. Quónam dicis? HER. Videtísne Mercuri & Philoſophia, montes duos maximos, omniúmque pulcherrimos? maior Hæmus eſt, oppoſitus verò Rhodope: at campus interiectus, perquam fertilis, ab vtriuſque confeſtim radice ſe pandens: & colles quoſdam tres perpulchros aſſurgentes, minimè aſperitate deformes, tanquam ſubiectæ ciuitatis arces varias: & iam vobis ipſa apparet. MERC. Ita per Iouem ô Hercules, maxima, & omnium formoſiſſima: etenim à longè illius reſplendet pulchritudo: quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. HERC. Hebrus eſt, ciuitas verò Philippi illius opus: proinde nos iam contege, nebuláque inuolue, vt bona deſcendamus fortuna. MERC. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet vt animalia indagentur? HERC. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus: nam præco es: ne igitur præconium enuntiare cuncteris. MERC. Haud difficile hoc, verùm illorum nomina ignoro: tu igitur Philoſophia, quo nomine ſint appellandi, inſuper & ſigna profer. PHI. Sed neque ipſa manifeſtè quinam vocentur noui, quoniam nullum mihi cum his conſortium. Cæterùm non aberrabis ſi eos à poſſidendi deſiderio, vel Poſſidonios, aut Poſſidippos, ſeu Poſſicleos, vel Poſſifundos, aut Poſſidoros nominaueris. MER. Bene dicis: ſed quinam hi ſunt qui & ipſi circũſpectant? atqui accedunt, & quid loqui velle videtur. VIRI. Poteſtis ne ô viri, vel tu optima, nobis indicare, num ternos pariter videritis præſtigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam, aſpectu maſculo, ac penè virili? PHI. Papæ! hi noſtra quærunt. VIRI. Quomodo veſtra? etenim Fugitiui illi omnes: nos verò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam deſideramus. Intelligetis autem cúrnam ipſos quæramus. MERC. Igitur pariter enuntiemus præconium.

Thraciæ hypotypoſis.

Philippi ciuitas.

A οὗτοι δὲ οὐδὲν Ἀττικῆς πενίας δέονται, ἀλλ' ἔνθα πολὺς χρυσὸς, ἢ ἄργυρος ὀρύττεται, ἐκεῖ που ζητητέοι εἰσὶν ἡμῖν. ΕΡΜ. οὐκοῦν διὰ τῆς Θρᾴκης ἀπιτέον. ΗΡΑ. εὖ λέγεις, καὶ ἡγήσομαί γε ὑμῖν τῆς ὁδοῦ. οἶδα γὰρ τὰ Θρᾳκῶν ἅπαντα, συχνάκις ἐπελθών. καί μοι τοῦτο δὲ ἤδη πρὸ πόμεθα. ΕΡ. ποίαν λέγεις; ΗΡΑ. ὁρᾶτε ὦ Ἑρμῆ καὶ Φιλοσοφία; δύο μὲν ὄρη μέγιστα καὶ κάλλιστα ὁρῶν ἁπάντων, Αἷμός ἐστι θάτερον, ἢ κατάντικρυ δὲ, Ροδόπη, πεδίον δὲ ὑποπεπταμένον, πάμφορον, ἀπὸ τῶν τοιπόδων ἑκατέB ρων αὐτοὺς ἀρξάμενον· καί τινας λόφους τῆς πόλεως καλοὺς ἀνεσηκότας, οὐκ ἀμόρφους τοῦτο πρᾳότητα, οἷς ἀκροπόλεις πολλὰς τῆς ὑποκειμένης πόλεως. καὶ ἡ πόλις γὰρ ἤδη φαίνεται. ΕΡΜ. νὴ Δί', ὦ Ἡράκλεις, μεγίστη, καὶ καλλίστη ἁπασῶν. πόρρωθεν οὖν ἀπολάμπει τὸ κάλλος. καί τις ποταμὸς μέγιστος παρεμείβεται, πρὸς ὃν χρὴ φαύειν αὐτῆς. ΗΡΑ. Ἕβρος μὲν, οὗτος. ἡ δὲ πόλις, ἔργον Φιλίππου ἐκείνου. C ἡμεῖς ἤδη πρόσχωμεν, καὶ ὑπονέφελοι· ὥστε ὑπαιθαίνωμεν ἀγαθῇ τύχῃ. ΕΡΜ. οὕτω γιγνέσθω. τίσι δ' οὖν χρὴ ποιεῖν, ὅπως τὰ θηρία ἐξιχνευτέον; ΗΡΑ. τοῦτο μὲν σὸν ἤδη ἔργον, ὦ Ἑρμῆ, κῆρυξ γὰρ εἶ, ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις κηρύττων. ΕΡΜ. οὐδὲν τοῦτο χαλεπόν. ἀλλὰ τὰ γε ὀνόματα οὐκ ἐπίσαμαι αὐτῶν. σὺ οὖν ὦ Φιλοσοφία, λέγε, οἵους τινὰς ὀνομαστέον, καὶ τὰ σημεῖα προσθές. ΦΙ. οὐδὲ αὐτὴ μὲν οἶδα ὅ τι φῂς, οἵτινες ὀνομάζονται, ἀλλ' ὅ μοι ξυμφέρειν αὐτοῖς. ἀπὸ δὴ τούτου τῆς ἐπιθυμίας ἴσως ἔχουσιν εἰς τὰ κτήματα, οὐκ ἂν ἁμάρτοις προσκαλῶν D Κτήσωνας, ἢ Κτησίππους, ἢ Κτησικλέας, ἢ Εὐκτήμονας, ἢ Πολυκτήτους. ΕΡ. εὖ λέγεις. ἀλλὰ τίνες οὗτοί εἰσιν, ἢ τί καὶ προσχοῦσι καὶ αὐτοί; μᾶλλον δὲ ὅ προσίασι, καί τι καὶ ἔρεσθαι θέλουσιν. ΑΝΔ. ἆρ' ἂν ἔχοιτε ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἢ οὔ, ὦ βελτίστη, εἴ τινας τῆς γῆς ἅμα εἴδετε, καὶ τινα γυναῖκα ἐν χρῷ κεκαρμένην εἰς τὸ Λακωνικὸν, ἐρρεπωπὴν, καὶ κομιδῇ ἀνδρικήν; ΦΙ. παπαῖ, τὰ ὑμέτερα οὗτοι ζητοῦσι. ΑΝ. πῶς τὰ ὑμέτερα; ΦΙ. Δραπέται γὰρ ὄντες ἄπαντες. ἡμᾶς δὲ τοῦτο μάλιστα μέτεισιν, ἀνδράποδα ἀπολωλεκέναι τῶν αὐτῶν. εἰσεσθε δὲ καὶ ὅτι ζητοῦμεν αὐτούς. ἐνίοτε γὰρ ἅμα κηρύττομεν·

εἴ τις ἀνδράποδον Παφλαγονικὸν, τῶν ἀπὸ Σινώπης βαρβάρων, ὄνομα τοιοῦτον, οἷ ἀπὸ κτημῶν ὑπάρχον; τὸ χρῶ κουρίαν, τὸ γενείῳ βαθῆ πώγωνα ἐξημμένον, καὶ τριβώνιον ἀμπεχόμενον, ὀργίλον, ἄμουσον, τραχύφωνον, λοίδορον, μιαιφόνον ὅτι ῥητὰ αὐθενόμῳ. ΔΕ. ποῦ σοῦ, ὁ κηρύττων. ὡς ἐκείνῳ γε ὄνομα ἦν πρὸ ἐμοὶ, Καίδαρος. καὶ ἐκόμα δὲ, καὶ ὁ γένυς ἐπίλλετο, καὶ τέχνην τὴν ἐμὴν ἠπίστατο. ἀπέκναφε γὰρ τὸ τῶν γναφείων καθήμενος, ὁπόσον περιῆν τῶν ἱματίων τῶν χροκίδων ἐπθυλλῶν. ΦΙ. ἐκεῖνος αὐτός ἐστιν ὁ οἰκέτης ὁ σός. ἀλλὰ νῦν φιλοσόφῳ ἔοικεν, ἀκριβῶς ἑαυτὸν ἐπιγνάμψας. ΔΕ. ὦ τῆς τόλμης, ὁ Καίδαρος φιλόσοφος, φησὶν, ἡμῶν δ' οὐδεὶς λόγος. ἀμέλει ἅπαντας αὐθυρήσομεν, ξυμφήσει γὰρ, ὡς φησιν, αὐτή. ΦΙ. τίς δ' οὗτος ἄλλος ὁ παρεστώς ἐστιν, ὦ Ἡράκλες, ὁ καλὸς, ὁ τὴν κιθάραν; ΗΡ. Ὀρφεύς ἐστι, σύμπλους ὅτε τῆς Ἀργοῦς ἐμός, ἥδιστος κελευστῶν ἁπάντων. παρὸς γὰρ τὴν ᾠδὴν αὐτοῦ, ἧκιστα ἐκάμνομεν ἐρέττοντες. χαῖρε, ὦ ἄριστε, καὶ μουσικώτατε Ὀρφεῦ, οὐκ ὀλίγον ἐπιλέλησαι γάρ σου Ἡρακλέης. ΟΡ. μὴ καὶ ὑμᾶς γε ὦ Φιλοσοφία, καὶ Ἡράκλες, καὶ Ἑρμῆ. ἀλλὰ καιρὸς ἀποδιδόναι τὰ μισθύματα, ὡς ἐγωγε πάνυ σοφῶς οὗ ζητεῖτε, οἶδα. ΕΡ. ἐκκομῶ δῆτα, ὦ παῖ Καλλιόπης, ἔνθα ἐστὶ, χρυσίου γὰρ δοκεῖ, οἶμαι, δεῖν, σοφὸς ὤν. ΟΡ. οὕτως ἔφης; ἐγὼ δὲ τὴν μὲν οἰκίαν δείξαιμ' ἂν ὑμῖν, ἔνθα οἰκεῖ, αὐτὸν δ' οὐκ ἄν, ὡς μὴ κακῶς ἀκούοιμι παρὸς αὐτοῦ, μαργὸς γὰρ εἰς ὑπερβολὴν, καὶ μόνον τοῦτο οὐμεμελέτηκε. ΕΡ. δῆτα μόνον. ΟΡ. αὕτη πλησίον. ἐγὼ δ' ἄπειμι ὑμῖν ἐκποδὼν, ὡς μηδ' ἰδοίμι αὐτόν. ΕΡ. ὀπίσω. γυναικός ἐστι φωνὴ, ῥαψῳδοῦσης τὰ τῶν Ὁμήρου; ΦΙΛ. νὴ Δία. ἀλλ' ἀκουσώμεθ' ὅ, τι λέγει.

ΔΡΑ. Ἐχθρός γάρ μοι κεῖνος [ἀνὴρ] ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
Ὅς χρυσὸν φιλέει μᾶλλον σὺν φρεσίν, ἄλλο δ' εἴπῃσι.

ΕΡ. ἐκκομῶ τὸν Καίδαρόν σοι μισητέον, ὃς ξυνοδόκον κακὰ ῥέζειν, ὄχεα φιλότητα πρέπει.

ΥΠΟ. περὶ ἐμοῦ τοῦτο τὸ ἔπος, ἢ τὴν γυναῖκα

A Num quis mancipium Paphlagonicum, ex Sinopenſibus barbaris, nomine tale, quale à poſſeſſionibus imponitur, perpallidum, corpore hirſutũ, barba horridum, pera inſtructum, lacerna indutum, iracundum, incruditum, voce aſperum, maledicum, ſub imaginaria libertate viuẽs, indicare poteſt? DOMINVS. Noui, heus tu, quod prædicas mancipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat: caluaſtrũ barbámque vellebat, & artem meam nouerat: in fullonia enim ſedẽs officina, flocculos abradebat, qui ex veſtimentis ſuperflui pullulabant. PHI. Ille ipſe ſeruus tuus eſt, ac nunc philoſopho
B ſimilis videtur, ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam, Scarabeus philoſophari dicitur? VIRI. De nobis verò nullus ſermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, vt aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt. PHI. Sed quiſnam ô Hercules ille alter eſt, qui contrà tendit, pulcher, & citharam geſtans? HERC. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborábamus. Salue optime & perquam canore Orpheu, qui nullibi vnquam Herculis oblitus es. ORPH.
C Nequaquam, ſed & Philoſophia, Hercules, & Mercuri, ſaluete: ſed tẽpus eſt vt mihi præmium indicij perſoluatis: ego enim planè quemnam quæratis, noui. MERC. Nónne igitur, Calliopes fili, vbinam ſit, monſtrabis? cùm enim ſapiẽs exiſtas, minimè, vt arbitror, auro indiges. ORPH. Rectè dicis: proin ego vobis domum quam inhabitat, oſtendero, ipſum verò minimè, ne malè ab eo audire cogar: ſummè enim ſceleſtus eſt, ac vni huic rei ſtudet. MERC. Oſtende ſolùm. ORPH. En proxima hæc: ego verò, ne ipſum videam, epedibus vobis abeo. MERC. Attende, an non mulieris vox eſt, Homeri quid connectentis?
D PHI. Ita per Iouem: ſed quidnam dicat, audiamus.

FVG. *Non minùs ille mihi eſt hoſtis, quàm ianua Ditis,*
Aurum mente colens, verbis cõtraria ſentit.

MER. Nonne igitur [b] cantharus tibi odio habendus, qui
[b] Scarabeus.
Praua gerens hoſpes, quamuis ſimularet amicum?

MARIT. De me carmen hoc, cuius vxorem

Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè. A
FVG. *Ebrius, atque canis facie, sed pectore ceruus,*
Consilio ignauus, sed longè ignauior armis,
Therſites vecors, prauarúmque optima pica,
Regibus illicitè & fruſtra contendere ſuetus.
DOMI. Iure execrandi carmina hæc.
FVG. *Ante canis, retróque leo, medióque chimæra,*
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.
MARI. Hei mihi vxor, qualia à tot perpeſſa es canibus? quin ipſam ex ipſis B concepiſſe ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam aùt Geryonem pariet, vt Hercules ille rurſus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt, ita vt fores pulſare neceſſe non ſit. DOM. Teneo te Scarabee? ſiles iam, age videamus quid tibi pera contineat, lupinos forſitan, vel panis fruſta. MERC. Minimè per Iouem, verùm zonam auream. HERC. Ne mireris: nam ſub initium in Græcia ſe Cynicum eſſe dicebat, hîc autem planè Chryſippeus eſt: Igitur nõ diu poſthac Cleanthem ipſum C videbit: à barba etenim, cùm tam ſceleſtus ſit, ſuſpendetur. DOMI. Tu verò ô ſcelerate, nônne Doliolum [1] fugitiuus meus exiſtis? certè, non alius: proh riſu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum [2] quoque philoſophatur. MERC. Nunquid tertius ille domino caret? DO. Minimè, verùm ego dominus ſponte in rem malam ipſum dimiſi. MERC V. Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet, nomine verò Odoriſpirum appellabamus. MERC. Hercules malorum depulſor, audiſne? dein pera & baculum? Atqui tu vxorem recipe. MARI. Minimè, D quandoquidem nec ſi mihi libellum ex veteribus in vtero geſtaret, reciperem. MER. Quomodo libellum? MAR. Aliquid eſt vir optime, triceps libellus. MERC. Haud abſurdè, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HERC. At dehinc tuum eſt iudicare. MERC. Ita mihi videtur, mulierẽ hanc, ne monſtrum aut multicaput pariat, retro in Græciam ad virum reuerti debere:

Ωχετο ἀπάγων, ὅτι αὐτὸν ὑπεδεξάμην.
ΔΡΑ. Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
Οὔτ' εἰνὶ πολέμῳ ἀναίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ,
Θερσίτ' ἀκεστόμυθε, κακῶν πομπεῦσι κολοιῶν.
Μάψ, ἀπάρ' ἐς κόσμον ἐεισάμενα βασιλεῦσιν.
ΔΕΣ. εἰκότως τῷ καθαρσίῳ τὰ ἔπη.
ΔΡΑ. Πεφόβηκε κύων, ὀπιθέν δὲ λέων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα, τρίτου κυνὸς ἀγρίην ὁρμήν.
ΥΠΟ. οἴμοι γυναι, ὅσα πέπονθας ὑπὸ κυνῶν βουτύτων. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ κύων ἀπ' αὐτῶν. ΕΡΜΗΣ. θαῤῥεῖ, Κέρβερόν τινα τέξεταί σοι, ἢ Γηρυόνην, ὡς ἔχοι ὁ Ηρακλῆς τοὐπ' αὖθις πόνον. ἀλλὰ χρὴ τοιῆσιαν, ὥστε τοῦδὲ δεῖν κόπτειν τὴν θύραν. ΔΕΣΠ. ἔχω σε, ὦ Καίθαρε, νῷν σιωπᾷς; φέρ' ἴδωμέν ἄττά σοι ἡ πήρα ἔχει, θέρμους ἴσως, ἢ ἄρτου τρύφος. ΕΡ. οὐ, μὰ Δία, ἀλλὰ ζώνην χρυσῆν. ΗΡΑ. μὴ θαυμάσῃς. Κυνικὸς γὰρ ἔφασκεν εἶναι ὁ τοιοῦτον ὅτι τῆς Ελλάδος, ἐνταῦθα δὲ Χρυσίππειος ἀκριβῶς ἐστι. τοιγαροῦν Κλεάνθην οὐκ εἰς μακρὰν αὐτὸν ὄψει. κρεμήσεται γὰρ ἀπὸ τῶν πώγωνος, οὕτω μακρὸς ὤν. ΔΕ. σὺ δέ, ὦ κακέ, ὁ Λυκωφίων οὐμὸς δραπέτης τυγχάνεις ὤν; οὐμφυσιῶ ἄλλος, ὦ τῶν γέλωτος. εἶπα τί οὐκ ἀπῆγχόμην; ἢ Λυκωφίων φιλοσοφεῖ; ΕΡΜ. ὁ τρίτος δὲ ὗτος ἀδέσποτος ὑμῖν ἐστιν; ΔΕΣΠ. ὑδαμῶς, ἀλλ' ὁ δεσπότης ἐγώ, ἐκὼν ἀφίημι αὐτὸν ἀπολωλέναι. ΕΡΜ. ὅτι τί; ΔΕΣ. ὅτι δεινῶς τῶν ὑποσάθρων ἐστί. δοκῶ δ' ἐνομα, Μυρέψιον αὐτὸν ὀνομάσθην. ΕΡ. Ηρακλες ἀλεξίκακε, ἀκούεις; ἔπειτα πήρα, καὶ βάκτρον, ἃ αὐτὸς ἀπόλωβε τὴν γυναῖκα σύ. ΥΠ. μηδαμῶς, σὺν αὐ ἀπολάβοιμι βιβλίον μοι τῶν παλαιῶν κύσθου. ΕΡ. πῶς βιβλίον; ΥΠ. ἔστι τι, ὦ γαθὲ, τερατῶδες βιβλίον. ΕΡ. τοῦδὲν ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ τερφάλλης τῶν κωμικῶν εἷς. ΔΡΑ. σὸν ὦ Ερμῆ, δικάζειν δ μὴ τοῦτο. ΕΡ. ὕτω μοι δοκεῖ. ταύτην μὲν ἵνα μηδὲν τέρας, μηδὲ πολυκέφαλον τέκῃ, οἴχεσθαι τοῦδὲ τὸν ἄνδρα ὀπίσω εἰς τὴν Ελλάδα.

τὼ δύο δὲ τούτω τὼ δραπέτισκω, ἀποδοθῆτε τοῖν δεσπότοιν μαυθάνειν ἃ πρόσθεν. τὸν μὲν ἀποπλύνειν τὰς ῥυπώσας τῶν ὀθονίων, τὸν Λικυθίωνα· τὸν Μυρόπνουν δὲ, αὖθις ἀκεῖσθαι τῶν ἱματίων τὰ διερρωγότα, μαλάχῃ γε πρότερον μαστιγωθέντα· ἔπειτα καὶ τὸν πρόσωπον ἀποθλιῶσαι τοῖς πίθηκοις, ὡς ἀπόλοιτο πρὸς τὰ πλόμβους τὰ πρόσωπα, ῥυπώσῃ πρὸς ἐπὶ καὶ γυναικείᾳ τῇ πίτῃ. εἶτα ἐς τὸν Αἴμονα αἰαζόντα γυμνὸν, ὅτι τῆς χλόης μόνῃ συμπεπεδημένον τῷ πόδε. ΔΡΑ. φεῦ τῶν κακῶν, ὀτοτοῖ, παπαπαπαῖ. ΔΕΣΠ. τί τοῦτο πρεντίδης τῶν τραγικῶν σὺ διαλόγων; ἀλλ' ἀκολούθει πρὸς τοὺς πίθηκας ἤδη, ἀποδυσάμενος πρότερόν γε τὴν λεοντῆν, ὡς γνωσθῇς ὄνος ὤν.

A & fugitiuulos hos duos dominis reddi, vt discant quæ antea: Doliolum [1] quidem sordidos abluere panniculos, Odorisirum autem rursus vestimenta resarcire lacera, malua tamen priùs flagellatum. Inde & hũc picatoribus tradi, vt pereat, vulsus primò: insuper pudenda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum nudum, pedibúsque colligatum, in niue destitui. SCARA. Heu malorum, ah, ah, papæ, heu. DOMI. Quid hoc est? tragicas interseris voces? sed ad picatores iam sequere, priùs tamen leoninam exue pellem, vt planè asinus esse cognoscaris.

[1] λικυθίων.

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ.

SATVRNALIA. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Romæ fuerunt in honorem Saturni instituta, quæ mense Decembri, initio à decimosexto calen. Ianuarij facto, per proximos dies septem peragebãtur. In ijs neque bella gerenda suscipiebantur, neque pœnæ à nocentibus sumebãtur, sed licebat seruis, pileatis (quod signũ libertatis erat) per vrbem liberè vagari, atque aleæ vacare, & cum ipsis dominis etiam cibũ capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs, quoque accipiebãtur, ijdémque inter se dona mittebãt: quorũ quæ mittebantur, xenia: quæ verò referebantur, apophoreta vocabant. Id quod cùm ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui postremos suos libros illorum titulis inscripsit quoque. Quoniam igitur tum (vt est verisimile, omniáque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo vt à principio, æqualiter accipiebantur, vinóque alij viliore, atque epulis vix dum gustatis, semijeiuni & esurientes interim è conuiuio discedebant, deinde neque munera eodem precio, quo olim, referebant: occasionem inde sumpsisse Lucianus videtur, vt consuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitaret, atque hæc, tanquam & ipsa Saturnalia quædam munera, legenda proponeret. Quanquam neque hîc ab ingenio suo quicquam recedit, paritérque & deos & homines more suo incessit. Nam Saturni fabulam quoque persequitur, & vecordiam ipsius coarguit, vt qui pro liberis saxa deuorarit, & compedibus vinctus degat, à Ioue regno depulsus. Et Iouem ipsum accusat, vt qui citra delectum & inæqualiter bona fortunásque hominibus distribuat, malos euehendo, & contrà bonos deprimendo. Atque hæc summatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum & originem sacri huius potissimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio: quorum alter quidem diuitias à deo postulat: alter autem dum diuitias largiri, suæ potestatis esse negat, interea quatenus ipse regnet, & quid præstare soleat, denique cur hoc festum instituatum sit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amissione regni, & captiuitate ipsius vulgo iactatur. In sequenti autem Chronosolone, leges Saturnaliorum constituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi festi, & de iis quæ in eo agere fas sit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, déque muneribus à diuitibus iisdem mittendis. Postremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quousque ludo vtendum sit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hisce auctoritatem à persona & mandato ipsius dei parat. Inscribitur autem Chronosolon, vt videtur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienses olim Solon illi leges dictauit. Post hæc in epistolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & instituenda æqualitate agitur. Nam pauper quispiam petit à

Saturno, vt cum diuitibus agat, quò depositis in medium opibus, ex aquo se quoque frui illis patiantur, aut certas vtique vestes & pecunias, & cætera ad festum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia absurdũ & inconueniens sit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuisse perhibeãtur: addita etiam collatione diuitum, & hypotyposi quadam morum ac vitæ illorum. Postremò comminantes se omnia mala illis imprecaturos esse, nisi hæc quæ petant, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à se postulet, quæ suæ potestatis non sint: sed tamen respondet, se cum diuitibus hoc nomine agere velle, addita post hæc longa commonitione, qua pauperes, vt sua sorte contenti sint, hortatur, ostendens plus molestiæ & periculorum diuitias quàm voluptatis secum habere. In posterioribus autem agunt inter se Saturnus & diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad se scripta ac postulata fuerint, admonens illos, vt benigniores erga ipsos se gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à signo & consequentibus: tum commodis, si faciãt, tum periculis, si detrectent, adhibitis. Contrà autem diuites extenuata accusatione pauperum à consueto, respondent, se quidem feciisse pro eo atque æquum & honestum fuerit, sed illos ita immodestos & intemperantes se gerere, vt eos de cætero omnino excludendos censuerint. Veruntamen ex illius consilio denuo admissuros se eos esse, si ex pacto recipiant, se nihil cõtumeliosè aut intemperanter posthac facturos esse.

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne, quando tu quidem hoc tempore regnare videris, tibíque & sacrificatum & litatum est à nobis, quid potissimùm abs te pro immolatis hostiis postulare debeã, quod postulatum feram? SAT. Istud quidem te ipsum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum: nisi qui princeps sit, eundem & vatem esse vis, vt norit quid maximè collubitum sit animo tuo petere. Cæterùm ego, quantum facultas feret, non abnuam votis tuis. SAC. Quin istud iam olim mihi perpensum est: desidero enim vulgaria ista, ac passim obuia, videlicet opes, multam auri vim, vtque viris imperem, vtque multa possideam mancipia, vestes splendidas ac delicatas, tum argẽtum & ebur, breuiter si quid est præterea rerum pretiosarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne, vt & ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam imperio, néve solus per omnem vitam earum rerum sim expers. SAT. Illud vide, iam postulas quod non est meæ potestatis: neque enim mearum partium est ista distribuere. Quare ne grauiter feras, si quę petis, non assequeris: quin magis ista à Ioue postulato, quum ad eum imperij vices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo suscipio. Est autem vniuersum imperium meum, septem duntaxat dierum, quorum si ius excesserit, illico priuatus redditor, ac velut vnusquilibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipsis septem

Ritus Saturnaliorum.

Κρόνε, σὺ γὰρ ἔοικας ἄρχων τὸ γε νῦν εἶναι, καὶ σοὶ τέθυται, καὶ κεκαλλιέρηται πρὸ ἡμῶν, τί αὖ μάλιστα ὅτι τῶν ἱερῶν αἰτήσας λάβοιμι παρὰ σοῦ; ΚΡΟ. τοῦτο μὲν αὐτόν σε καλῶς ἔχει ἐσκέφθαι, ὅ,τι σοι θυκτέον, εἰ μὴ καὶ μαντιν ἅμα ἐθέλοις εἶναι τὸν ἄρχοντα, εἰδέναι τί σοι ἥδιον αἰτεῖν, ἐγὼ δὲ πάντα δυνατὰ ὄντα αὖ διανεύσω σοὶ τῷ δίκαιῳ. ΙΕ. ἀλλὰ πάλαι ἔσπευμαι, ἐρῶ γὰρ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ πρόχειρα, πλοῦτον, καὶ χρυσὸν πολύν, καὶ ἀνδρῶν δεσποτείαν εἶναι, καὶ ἀνδράποδα πολλὰ κεκτῆσθαι, καὶ ἐσθῆτας διαφανεῖς, καὶ μαλακάς, καὶ ἀργυρον, καὶ ἐλέφαντα, καὶ πάλλα, ὁπόσα τίμια. Τούτων οὖν, ὦ ἄριστε Κρόνε, δίδου μοι, ὡς τι καὶ αὐτῷ ἀπολαύσω τῆς σῆς ἀρχῆς, μηδὲ ἄμοιρον εἶναι μόνον αὐτὸν ἀφὰ πάντος τοῦ βίου. ΚΡΟ. ὁρᾷς, ἃ κατ' ἐμὲ τοῦτο ἤτησας· οὐ γὰρ ἐμὸν ἀφανέμειν τὰ τοιαῦτα· ὥστε μὴ ἄχθου, εἰ ἀτυχήσῃς αὐτῶν, ἀλλ' αἴτει παρὰ τοῦ Διός, ὁπότ' ἂν εἰς ἐνιαυτὸν ἡ ἀρχὴ περιέλθῃ μετ' ὀλίγον. ἐγὼ δ' ὅτι ῥητοῖς παραλαμβάνω παρὰ τοῦ διωρισμένου. ἑπτὰ μὲν ἡμερῶν ἡ πᾶσα βασιλεία· καὶ ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐνομοθέτησα τούτων κύριος εἶναι, ἰδιώτης δ' ὑμῖν εἰμι, καὶ που τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς ἑπτὰ

ἀσυδαίμον

ασουδαῖον μὴν οὐδὲ ἀγοραῖον δῆθεν πεπαῦσθαί μοι συγκεχώρηται, πίνειν ἢ, καὶ μεθύειν, καὶ βοᾶν, καὶ παίζειν, καὶ κυβεύειν, καὶ ἀρχοντας καθίστασθαι καὶ τοὺς οἰκέτας διωχλεῖν, καὶ γυμνὸν ἄδειν, καὶ κροτεῖν ὑποτρέμοντα· σπάνιον δ' ἐς ὕδωρ ψυχρὸν ὅτι κεφαλὴν ὠθεῖας, ἀσβόλῳ κεχρισμένον τὸ πρόσωπον. ταῦτα ἐφῆταί μοι ποιεῖν. τὰ μεγάλα δὲ σκῆνα, τὸν πλοῦτον, καὶ τὸ χρυσίον, ὁ Ζεὺς δῶρα δίδωσιν οἷς ἂν ἐθέλῃ. ΙΕ. ἀλλ' οὐδὲ σκῆνος, ὦ Κρόνιε, ῥᾳδίως καὶ προχείρως. ἐγὼ γοῦν ἤδη ἀπεκαμόμην, αὐτὴν μεγάλῃ τῇ φωνῇ· ὁ δὲ οὐκ ἐπαΐει τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὴν αἰγίδα ὀπτεύων, καὶ τὸν κεραυνὸν ἐπαστατεινόμενος, ῥιμῇ σιωπῶν, σκληπτεῖ τοὺς σκοπουμένους. ἐὰν δέ ποτε καὶ ὀπτεύσῃ τινί, καὶ πλούσιον ποιήσῃ, πολὺν ἂν χρόνον οὕτω, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς σπάνιον καὶ σπουδαίους ἀφείς. ὁ δὲ παμπονήροις τε καὶ ἀνοήτοις ἀνδράσι παρέχει τὸν πλοῦτον, μαστιγίαις ἢ ἀνδραγαθίαις τῆς πλείστου ἄξιον. πλὴν τά γε σοὶ δοκοῦντα ἐθέλω εἰδέναι, τίνα ταῦτά ἐστιν; ΚΡ. ἐμοὶ μὲν ὅλως, οὐδὲ πρὸ πάσης δίκης ἀποφαίνεται, ὡς πρὸς τὴν δύναμιν ἐξεπίξεσθαι τῆς συμπάσης ἀρχῆς, εἰ μή σοι τὸ μικρὸν δοκεῖ τὸ νικᾶν κυβεύοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐς τὴν μονάδα χιλιοπλῶν τὸν κύβον, σοὶ τὴν ἑξάδα ὑπαίθριον ἀεὶ φαίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν ἐς κόρον ἀπὸ τοῦ ζῆν τοῦ ἐπεσιτίσθησαν, οἷς ἴλεως ἐν φορᾷ ὁ κύβος ὀπτεύσῃ. οἱ δ', ἔμπαλιν γυμνοὶ ἐξενήξαντο, σκευοτρόφοις αὐλοῖς τὸν σκάφος, ἐπὶ ὅτῳ μικρῷ ἔρματι τοῦ κύβου. καὶ μὴν καὶ πίειν ἐς ὃ ἥδιστον, καὶ ᾠδικώτερον ἄλλο δόξαι ἅμα ἐν τοῖς συμποσίοις, καὶ δῆθεν ὑδάτων τοῖς μὲν ἄλλοις ἐς τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν (τοῦτο γὰρ τοὐπιτήμιον τῆς ἀδεξίου διακονίας) σὲ δ', καὶ αἰσχυνομένῳ καλλίνικον, καὶ παθλ' ἁρπάσασθαι τὸν ἀλόντα. ὃς ἂν ἥλικον τὸ ἀγαθόν, ἐπὶ δὲ βασιλέα μόνον ἐφ' ἁπάντων ἡμέρας, τοῦ ἀστραγάλου κρατήσαντα, ὡς μήτε ὀπτᾶσθείης ἡμῖν ὀπτάσματα, καὶ αὐτὸς ὀπτάζῃ ἔχοις, τοῦ μὲν αἰσχρόν τι περὶ αὐτὸν αἰσθέσθαι, τοῦ δὲ γυμνὸν ἀρχήσασθαι, καὶ ἀράμενον τὴν αὐλητρίδα, περὶ τὴν οἰκίαν περιελθεῖν; πῶς δ' οὐχὶ καὶ ταῦτα δείγματα μεγαλοδωρίας τῆς ἐμῆς; εἰ δὲ μὴ ἀληθῆ μηδὲ βέβαιον γίγνεσθαι τὴν παρ' ἐμοῦ βασιλείαν αἰτιᾷσαι, ἀγνώμων ποιήσῃς,

A diebus ſerium quippiam aut publicum tractare mihi permiſſum eſt, verùm potare, inebriari, vociferari, ludere, certare teſſeris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, laſciuo corporis motu ſaltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc vti faciam, permiſſum eſt. Cæterùm magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipſe dilargitur, quibus illi viſum fuerit. SAC. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facilè ac lubens id facit, adeò vt me iam vox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorſus audit,
B verùm ægidem obvibrans, ac fulmen intentans, toruúmque obtuens, pauefacit inſtantes. Quòd ſi quando etiam annuerit alicui, diuitémque reddiderit, mirum quàm id nullo delectu facit, vt aliquoties præteritis probis ac ſapientibus viris, ſceleratis ac ſtultis hominibus opes offundat, verberonibus atque effœminatis, cuiuſmodi ſunt iſti plerique. Quanquam equidem cupio cognoſcere quænam ſint iſta tuæ poteſtati permiſſa.
SAT. Haudquaquam parua, neque omnino contemnenda, ſi quis vniuerſi
C imperij vim expendat: niſi fortè tibi paruum eſſe videtur, vt in teſſerarum ludo vincas, cùm quæ cæteris alea in vnionem voluatur, tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plerique victum parant vel ad ſaturitatem vſque, quibus propitia ac ſecunda aſpirarit Teſſera. Rurſum alij nudi enatarunt, naue eliſa, fracta ad tam minutum ſcopulum, puta aleam. Adde his, potando quàm maximè hilareſcere, ac modulatiùs alio videri canere in conuiuio. Præterea reliquis miniſtris in aquam præcipitatis (nam ea pœ-
D na eſt parum dextrè miniſtranti) te & victorem pronuntiari, atque ei quem viceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens ſit bonum: quemadmodum & illud, quum talo victor ſolus omnibus rex præficeris, vt non ſolùm ipſe non feras vlla ridicula imperata, verumetiam ipſe poſſis aliis imperare: huic vt turpe quiddam de ſe ipſo vociferetur: illi vt ſaltet nudus, vtque ſublata in humeros tibicina ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ ſunt argumenta? Quòd ſi cauſaberis regnum hoc nec verum eſſe, nec ſtabile, inſcitè feceris,

quum videas meipſum, qui iſta dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis eſt præſtare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, déque reliquis quæ modò recenſui, audacter quæ voles petito, nihil veritus ne te ægide aut fulmine territem. SAC. Atqui iſtis nihil mihi eſt opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi reſpondeas velim, quod maximè cupiebam cognoſcere: quod ſi mihi dixeris, ſatis magnam gratiam pro ſacro perſolueris, quin & in reliquum tempus quæ debueris, condono. SAT. Roga modò, equidem reſpondebo, ſi fortè quod rogaris, ſciero. SAC. Illud in primis, num vera ſunt iſta, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, vtque clam illa ſubducto Ioue, ſaxum infantis loco ſuppoſitum, tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello ſuperatum, mox arreptum in Tartarum præcipitarit, vinculis iniectis tum tibi, tum omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie ſteterant? SAT. Quid dixti? Niſi feſtum celebraremus, eſſétque licitum inebriari, atque in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profectò mihi permiſſum eſſe iraſci, qui quidem iſtiuſmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac ſenem deum. SAC. At ego hæc Saturne, non ex me ipſo dico: quin & Heſiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas vel paſtorem illum, vel hunc ampulloſum, verè quippiã de me ſciſſe? Rem ad hunc conſidera modum. Eſtne quiſquam homo, non dicam deus, adeò durus vt poſſit ipſe volens ſuos deuorare liberos? niſi ſi quis eſſet Thyeſtes, qui ab impio circumuentus fratre comederet? Sed finge eſſe qui poſſit, quî fiat vt ignoret ſeſe ſaxum edere vice pueri? niſi fortè dentibus ſit huiuſmodi, vt dolere non queant. Imò neque bello conflixiſmus, neque Iupiter per vim imperium occupauit, ſed ego illi volens & vltro rerum adminiſtrationem tradidi, ceſsíque. Porrò neque vinctum eſſe me, neque in Tartaro eſſe, vel ipſe vides opinor, niſi prorſus oculis captus es, quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne, vt imperium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in ſumma:

Vide Macrobiũ lib. 2, Sat. c. 8.

ὁρῶν αὐτὸν ἐμὲ τὸν ταῦτα διανέμοντα ὀλιγοχρόνιον τινὰ ἀρχὴν ἔχοντα. τούτων δ' ὧν ἄν μοι δοκῇ δοῦναι δώσω, τὴν πεττῶν, τὴν ἀρχὴν, τὴν ᾄδειν, καὶ τὴν ἃ κατηριθμησάμην, θαρρῶν αἴτει, ὡς ἐμοῦ τοῖς σοῖς δεδιξομένου σε τῇ αἰγίδι, καὶ τῷ κεραυνῷ. ΙΕ. Ἀλλ', ὦ πάντων ἄριστε, τὴν μὲν τοιούτων οὐ δέομαι, σὺ δὲ ἀλλ' ἐκεῖνό μοι ἀπόκριναι, ὃ μάλιστα ἐπόθουν εἰδέναι· καί μοι ἰδοὺ εἶπῃς αὐτὸ, ἱκανὴν ἕξῃ τινὰ ἀμοιβὴν ἀποδεδωκὼς αὐτὶ τῆς θυσίας, καὶ τοῖς ὄλοιπον ἀφίημί σοι τὰ χρέα. ΚΡΟ. ἐρώτα μόνον, ἀποκρινοῦμαι γάρ, ἰδοὺ εἰδὼς τύχω. ΙΕ. ὃ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο, εἰ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστὶν, ἃ τοῖσι σοὶ ἀκούομεν, ὡς κατάθοιες τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῆς Ρέας, ἐκείνη δὲ ὑφελομένη τὸν Δία, λίθον ὑποβαλομένη αὐτὶ τοῦ βρέφους, ἔδωκέ σοι καταπιεῖν· ὁ δ' εἰς ἡλικίαν ἀφικόμενος, ἐξήλασέ σε τῆς ἀρχῆς, πολέμῳ κρατήσας, εἶτα εἰς τὸν Τάρταρον φέρων ἐνέβαλε, πεδήσας αὐτόν σε, καὶ ὁ συμμαχικὸν ἅπαν, ὁπόσον μετὰ σοῦ παρεπάπτετο. ΚΡ. Εἰ μὴ ἑορτὴν, ὦ οὗτε, ἤγομεν, καὶ μεθύειν ἐξῆν, καὶ λοιδορεῖσθαι τοῖς δεσπόταις ἐπ' ἐξουσίας, ἔγνως ἄν, ὡς ὀργίζεσθαι μοι ἐξῆν, τοιαῦτα ἐρωτήσαντι, οὐκ αἰδεσθέντι πολιὸν οὕτω καὶ πρεσβύτην θεόν. ΙΕ. κἀγὼ ταῦτα, ὦ Κρόνε, οὐ παρ' ἐμαυτῷ φημι, ἀλλ' Ἡσίοδος καὶ Ὅμηρος· οἶκα γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ ἄλλοι ἅπαντες ἀνθρωποι σχεδὸν ταῦτα πεπιστεύκασι περὶ σοῦ. ΚΡΟ. οἴει γάρ τι τὸν ποιμένα ἐκεῖνον, τὸν ἀλαζόνα, ὑγιές τι περὶ ἐμοῦ εἰδέναι; σκόπει δ' οὕτως, ἐάν τις ἀνθρωπος (οὐ γὰρ θεὸν ἐρῶ) ὑποπτεύσειεν ἂν ἔχων αὐτὸς καταφαγεῖν τὰ τέκνα, εἰ μή τις Θυέστης ἦν, καὶ ἀσεβεῖ ἀδελφῷ περιπεσών, πάθοι; καὶ τοῦτο γ' ἂν εἴη πῶς ἀγνοήσαι λίθον ἀντὶ βρέφους ἐσθίων, εἰ μὴ ἀνάλγητος εἴη τοὺς ὀδόντας; ἀλλ' οὔτε ἐπολεμήσαμεν, οὔτε ὁ Ζεὺς βίᾳ τὴν ἀρχὴν ἀφείλετο, ἑκόντος δέ μου παραδόντος αὐτῷ, καὶ ὑποχαλάντος ἀρχήν. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε πεπέδημαι, οὔτε ἐν τῷ Ταρτάρῳ εἰμὶ, ἤδη αὐτὸς ὁρᾷς, οἶμαι, εἰ μὴ τυφλὸς, ὥσπερ Ὅμηρος εἶ. ΙΕ. τί παθὼν δὲ, ὦ Κρόνε, ἀφῆκας τὴν ἀρχήν; ΚΡ. ἐγώ σοι φράσω.

ὁ μὲν ὅλον, γέρων ἤδη καὶ ποδαγρὸς ὑπὸ τῶ χρόνω ὤν (διὸ καὶ πεπεδῆσθαί με οἱ πολλοὶ εἰκάσουσιν) οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀφαρκεῖν τοσοῦτον πολλὼ ἀδικίαν τῶν νεῶν, ἀλλ' ἀεὶ ἀναθεῖν ἔδει ἄνω καὶ κάτω, τὸν κεραυνὸν διπρμιῶον, τοὺς ὀλιτόρκους, ἢ ἱεροσύλους, ἢ βιαίους καταφλέγοντα, καὶ ὁ τοσοῦτον πόνου ἐργώδες ἦν, καὶ νεανικόν· καὶ ἐξέσ-ιν οὖν ὑποιῶν τῶ Διί. καὶ ἄλλως δὲ, καλῶς ἔχειν ἐδόκει μοι ἀφανείμαντα τοῖς παισὶν ἕ-σι τὴν ἀρχὴν, αὐτὸν διωχεῖσθαι τὰ πολλὰ ἐφ' ἡσυχίας, οὔτε τοῖς εὐχομένοις χρη-ματίζοντα, οὔτε ὑπὸ τῶν παντοπία αἰτιῶ-των ἐνοχλούμενον, οὔτε βρονταῦντα, ἢ ἀ-στράπτοντα, ἢ χάλαζαν ἐνίοτε βάλλειν αἰσ-χαζόμενον. ἀλλὰ τοιουτοτρόπον τινὰ τοῦτον ἥδιστον βίον ἄγω, ζωρότερον πίνων ὁ νέκταρ, τῶ Ἰαπετῶ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἡλι-κιώταις τοιαυτολογῶν. ὁ δὲ ἀρχὴ, μυ-ρία ἔχων πράγματα· πλὴν ὀλίγας ταύ-τας ἡμέρας, ἐφ' οἷς εἶπον, ὑπεξελέσθαι μοι ἔδοξε, καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχὴν, ὡς ὑπομνήσω τοὺς ἀνθρώπους οἷος ἐπ' ὁ ἐπ' ἐμοῦ βίος, ὁπότε ἄσπορα καὶ ἀνήροτα πάντα ἐφύετο αὐτοῖς, οὐ σάλπιγες, ἀλλ' ἕτοι-μος ἄρτος, καὶ κρέα ἐσκευασμένα, καὶ ὁ οἶ-νος ἔρρει ποταμηδὸν, καὶ πηγαὶ μέλιτος, καὶ γάλακτος. ἀγαθοὶ γὰρ ἦσαν καὶ χρυσοῖ ἅπαντες. αὕτη μοι ἡ αἰτία τῆς ὀλιγοχρονίου ταύτης δυναστείας, καὶ ἀφ' τοῦτο ἀπάντα-χοῦ κεῖτος, καὶ ᾠδὴ, καὶ παννυχὶς, καὶ ἰσο-μοιρία πᾶσι, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις. οὐ-δεὶς γὰρ ἐπ' ἐμοῦ δοῦλος ἦν. ΙΕ. ἐγὼ δὲ, ὦ Κρόνε, καὶ τοῦτο εἴκαζον εἰς τοὺς δούλους, καὶ παιδοτριβὰς, φιλανθρωπον ἐκ τοῦ μύ-θου ἐκείνου ποιῆσαι σε, πρώην τοῖς τὰ ὅμοια πάσχουσιν, ἅτε καὶ αὐτὸν δουλεύοντα, μεμνη-μένον τῆς πέδης. ΚΡΟ. οὐ παύσῃ γὰρ τὰ τοιαῦτα ληρῶν; ΙΕ. οὐ λέγῃς, καὶ παύσο-μαι· πλὴν ἔτι μοι καὶ τοῦτο ἀπόκριναι, ὃ τι ἦν ὄφελος ἐκείνης ἦν καὶ τοῖς ὅτι σοῦ ἀνθρώ-ποις; ΚΡΟ. ὦ μάλα, ὅ μὲν τοῖς παλαιοῖς γε, καὶ μειρακίοις, ὥσπερ ὑμῖν, ἀλλὰ τοῖς καρύοις ὁ μέγιστον, ὡς μὴ αἰτιᾶσθαι ἡττη-μένοις, μηδὲ δακρύειν ἀεὶ ἄσιτον ἔοντα μό-νον τῶν ἄλλων. ΙΕ. οὐκοῦν ποιοῦντες.

A Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatem (vnde etiam factum est vt plerique mihi compedes esse finxerint) impar eram viribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda: nam erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerem. Erátque negotium plenum laboris, quódque iuuenem desideraret. Itaque mihi consulens, Ioui locum dedi. Quanquam & alioqui rectè facturus mihi videbar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse pleramque vitam conuiuiis per otium traducerem, nihil necesse habens, neque B vota facientibus operam dare, nec ab iis qui contraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimã dego vitam, meracius bibens nectar, atque interim cum Iapeto reliquisq; æqualibus diis cõfabulans. At regnat quidem ille mille districtus negotiis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere, in quibus recipio principatum, vt mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante vita, cùm citra C mentem citráque arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac vinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactísque, propterea quòd mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi causa fuit cur exigui temporis imperium geram, atque ob id vndique plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquè ac liberis: neque enim me regnante quisquam erat seruus. SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos, & eos qui boias terunt, referebã, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd D memor teipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos magnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Non tu desines istiusmodi nugari nugas? SAC. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi responde, talis ludere, in vsu fuit tui quoque seculi mortalibus? SAT. Erat sanè, at non depositis talẽtis, ac decem nummûm millibus, quemadmodum vos facitis, verùm vt plurimo, nucibus, ne videlicet discrucietur qui victus esset, néve semper ploraret sese vnum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem illi,

Digressio in praesentes mores,

Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, si quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc nostram ætatem adductum vulgo ostenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miserum (sat scio) discerperent, haud aliter incursantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in Actæonem canes, intérque sese decertarent, quantam quisque maximam posset portionem auferre, vt qui ne in festo celebrando à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alij verò tibi conuitiantur, cùm nihil ad rem pertineat: tum ipsas comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandē caussæ fuit vt deus vsque adeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimum delegeris, cùm iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cúmque nihil non gelu concretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalent horrēatque vacua floribus prata, cùm incurui contractíque mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum ferme desident, interea tu festum diem agis? neque enim accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. SAT. Sed heus tu, permulta quidem à me scisscitaris, cùm potare iam oporteat. Itaque non exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nunc istis tandem omissis, conuiuium agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragiis creemus, ipsíque vltro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus vt verum videatur prouerbium quod dicunt, Senes repuerascere. SAC. Imò cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor vt ei nec tum bibere liceat, cùm sitit. Itaque bibamus, quando quidē & primo colloquio satis à te responsū est. Proinde videor mihi rectè facturus, si nostram hanc confabulationem, & quę ipse interrogarim, & quæ tu propitius responderis, literis prodita tradam amicis legēda, si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

A ὑπὸ τίνος γὰρ ἂν καὶ ἐπέπιθμουν, αὖθις ὀλόχρυσοι ὄντες; ὡς ἔγωγε καὶ μεταξὺ λέγοντός σου, τοιόν τι ἐνενόησα· εἴ τις ἕνα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν χρυσοπλάστων, ἐς τὸν ἡμέτερον τοῦτον βίον ἀγαγὼν ἔδειξε τοῖς πολλοῖς, οἷα ἔπαθεν αὖ ἄθλιος ὑπ' αὐτῶν; διεσπάσθαι γὰρ αὐτὸν δῆτα οἶσθ' ὅτι ὑπὸ δραμόντες, ὥσπερ τὸν Πενθέα αἱ Μαινάδες, καὶ αἱ Θρᾷτται τὸν Ὀρφέα, ἢ τὸν Ἀκταίονα αἱ κύνες, περὶ τοῦ μεῖζον ἀπενέγκασθαι ὃ μέρος, ποιοῖς ἀλλήλοις ἕκαστος ἀμιλλώμενοι. οἵ γε οὐδὲ ἑορτάζοντες, ἔξω τοῦ φιλοκερδοῦς εἰσιν, ἀλλὰ B ποιοῦσιν οἱ πολλοὶ πεποίνηται τιὼ ἑορτιῶ. εἶτα οἱ μὲν ἀπόντων λοιδοροῦνται ἐν τοῖς συμποσίοις τοῖς φίλοις· οἱ δὲ σοί τε λοιδοροῦνται, οὐδὲν δέον, καὶ τοὺς κύβους στωτεύουσιν, αἰσχίστους ὄντας αὐτοῖς ὧν ἑκόντες πίθουσιν. ἀτὰρ εἰπέ μοι τὸ τόδε, τί δήποτε ἄβρως οὕτω θεὸς ὤν, καὶ γέρων, ὑπολεξάμενος ὃ ἀπιτήδευσαν, ὁπότε ἡ χιὼν ἐπέχει τὰ πάντα, καὶ ὁ Βορέας πολύς, καὶ οὐδὲν ἔτι ὃ πέπηγε τοῦ κρύους, καὶ τὰ δένδρα ξηρά, C καὶ γυμνά, καὶ ἄφυλλα, καὶ οἱ λιμῶνες ἄμορφοι, καὶ ἀπηνθηκότες, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑπεκκαυφότες, ὥσπερ οἱ πάνυ γεγηρακότες, ἀμφὶ τιὼ κάμινον οἱ πολλοί, τιὼ καὶ τὰ ἑορτάζεις; ὃ γὰρ πρεσβυτικός γε ὁ καιρός, οὐδὲ ὑπιτήδειος πυφάσι. ΚΡΟ. πολλά με ἀναχρίνεις, ὦ σοῦ, ἤδη πάνυ δέον. πρήρπασαι γοῦν μοι χρόνον τῆς ἑορτῆς οὐκ ὀλίγον, ὃ πάνυ αἰσχρά μοι ταῦτα ποιοῖς φιλοσοφῶν. ὥστε νιῶ μὲν ἄφες αὐτά, θώμεθα ὃ ἤδη, καὶ κρεττάνω, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἤδη ζάλωμεν. εἶτα πεπιθώμεν ἐς ὃ ἀρχαῖον ὑπὲρ καιρόν, καὶ βασιλέας D χειροτονῶμεν, καὶ πειθαρχῶμεν αὐτοῖς. ὅταν γὰρ αὖ τιὼ παροιμίαν ἐπαληθεύσαμεν, ἣ φησι, παλίμπαιδας τοὺς γέροντας γίνεσθαι. ΙΕ. ἀλλὰ μὴ δυνάμην δι' ὧν πίω, ὦ Κρόνε, ὅταν μὴ ταῦτα ἃ λέγεις ἡδέα. ὥστε πίνωμεν· ἱκανὰ γὰρ ἀποκέκρισαι καὶ τὰ πρῶτα· καί μοι δοκῶ γραφάμενος εἰς βιβλίον ταῦτιὼ ἡμῶν τιὼ στωτοῦ, ἅτε αὐτὸς ἠρώτησα, καὶ σὺ πρὸς ταῦτα ἵλεως ἀποκρίνω, πρέξειν ἀναγνῶναι τῶν φίλων, ὅσοι γ' ἐπακοῦσαι τῶν σῶν λόγων ἄξιοι.

ΚΡΟΝΟΣΟΛΩΝ.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIVM LEGVMLATOR.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ταδε λέγ' Κρονοσόλων ἱερεὺς, καὶ προφήτης τοῦ Κρόνου, καὶ νομοθέτης τῶν ἀμφὶ τὴν ἑορτήν. ἃ μὲν τοὺς πένητας χρὴ ποιεῖν, αὐτοῖς ἐκείνοις ἔπεμψα, ἄλλο βιβλίον ἐκλεξάμενος· καὶ δοῦλοι οἶδ' ὅτι ἐμμενοῦσι κἀκείνοις τοῖς νόμοις, ἢ αὐτίκα ἔνοχοι ἔσονται τοῖς ὑπερτιμίοις, ἃ κεῖται τῶν ἀπειθούντων μεγάλα. ὑμεῖς δ', ὦ πλούσιοι, ὁρᾶτε ὅπως μὴ παρανομήσητε, μηδὲ παρακούσητε τῶν δὲ τῶν προσταγμάτων. ὡς ὅστις αὖ οὕτω μὴ ποιήσῃ, ἴστω σαφῶς, ἐκ ἐμοῦ νομοθέτου ἀμελήσων, ἀλλ' εἰς τὸν Κρόνον αὐτὸν, ὃς με προείλετο νομοθετῆσαι εἰς τὴν ἑορτήν, σκότ' ὀναρ ὑπνώσας, ἀλλὰ προφανῶς ἐγρηγορὼς σὺν ἀργῆς συγγενόμενος. ἰδοὺ δ' ἐγὼ πεδητὸς, σφόδρα αὐχμοῦ πλέως, οἷος αὐτὸν οἱ ζωγράφοι παραδείκνυσι τὸν λεπρῶντα ποιητῶν παραδεδεγμένοι ὑπόδειγμα, ἀλλὰ τὴν μὲν ἅρπην εἶχε πάνυ τεθηγμένην· πάσῃ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἦν, καὶ χαρτερὸς, καὶ βασιλικῶς εὐεσκευάσατο· μορφὴν μὲν τοιόσδε ὤφθη μοι. ἃ δ' εἶπε, πάνυ θαυμάσια, καὶ ταῦτα προσῆκεν ὑμῖν ἄξια. ἰδὼν γάρ με σκυθρωπὸν, ὅτι στενοχωρίας βασίζοντα, ὥσπερ εἰκὸς ἦν θεὸν, ἐγνω αὐτίκα τὴν αἰτίαν τῆς λύπης τίς ἐστί μοι, καὶ ὡς τὴν περίαν δυσχεραίνοιμι, ἃ χρὴ τὴν ὥραν μηνοχιτῶνα· καὶ γὰρ κρύος, καὶ Βορρᾶς πολὺς, καὶ κρύσταλλοι, καὶ χιών· ἐγὼ δ' ἥκιστα ἐπεφράγμην πρὸς αὐτά. ἀλλ' ὅτι καὶ τῆς ἑορτῆς πάνυ πλησιάζούσης, ἑώρων τοὺς μὲν ἄλλους παρασκευαζομένους, ὅπως θύσωσι, καὶ διαχήσωνται, ἐμαυτῷ δ' ἐγὼ πάνυ ἑορτάσιμα ὄντα. καὶ δὴ προσελθὼν ὄπισθεν, καὶ τῶν ὠτῶν μου λαβόμενος, καὶ διαστείσας, ὥσπερ μοι προσκαίζειν εἴωθε, Τί ταῦτα, ἔφη, ὦ Κρονοσόλων, αὐθαδιάζεις; Οὐ γὰρ ἄξιον, ἔφην, ὦ δέσποτα, ὅταν καθαρεύοντες μὲν οἱ μιαροὶ αὐθένται σὺν πλούτῳ τρυφῶντας ὁρῶ, αὐτὸς δ' ἐγὼ ἄλλοι συχνοὶ τῶν πεπαιδευμένων, ἀπορίᾳ τε καὶ ἀμηχανίᾳ σιτούμενοι;

HÆc ait Cronosolon sacrificus, & idem vates Saturni, earúmque legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripsi. Neque dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri pœnis quæ grauissimæ decretæ sunt in eos qui minùs paruerint. Vos autem diuites, videte ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturum legislatorem, sed ipsum potiùs Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in somnis visus, sed nuper cum vigilante palàm congressus. Erat autem neque compedibus vinctus, neque situ obsitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poëtis mutuati, verùm falcem quidem tenebat præacutam, cætera verò & hilaris erat, & validus, regióque apparatu. Atque hac quidem specie mihi visus est. Cæterùm quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna quæ vobis priùs exponam. Nam vbi me vidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænam esset molestiæ causſa, videlicet grauiter me ferre paupertatem, vt qui non pro temporis ratione vnicam vestem haberem, cùm iam esset gelu, multúsque flaret Boreas, glacies, ac nix, aduersus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quòd cùm festum instaret iam proximè, reliquos viderem apparantes quæ ad victimas quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, auréque prehensa, ac vellicata (nam hac specie sese mihi consueuit ostẽdere) Quid istud sibi vult (inquit) Cronosolon? vidêre mihi solicitus. An non æquum, inquam, here, cùm impios ac sceleſtos homines opibus superfluere, & solos deliciis frui videam, ipse verò mecúmq; complures alij docti, cum inopia summáque rerum penuria vitã degimus?

Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere, & ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquísque Parcis accidunt: porrò paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendēs quid obseruandum sit in festo, vti ne diuites inter sese festum celebrent, sed vobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, legēs conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Móxque ingressus, ordine me docuit. Deinde cùm cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profectò sine caussa falcem hanc acutam circumfero. alioqui ridiculus sim, si cùm patrem Cœlum execuerim, non item castraro diuites istos, quicunque leges meas violauerint, vt iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis, si leges non prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra festi tempus agito, neque publicum, neque priuatum, nisi quæ ad lusum, ad voluptatem animíque oblectationem pertinebunt. Obsoniorum & bellatiorum artifices soli in opere sunto. Æqualitas omnibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minarive ne cui liceat. Rationem exigere ab iis qui res curant Saturnalitias, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum vestémve expendito, néve inscribito solennitatis tempore. Ne quis exerceatur, néve literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint vrbana lepidáque, quæ dicacitatem resipiant ac iocum. Lex secunda: Multò ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribunto. Porrò pecuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis supereſt vestium, & quicquid est cultus pinguioris, quàm vt ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunto. Cæterùm ante solennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciuntor sordes, auaritia & quæstus, & si quæ id genus alia sunt plerisque diuitum domestica. Deinde vbi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori

Ἀλλ' οὐδὲ σύ, ὦ δέσποτα, θέλοις παῦσαι ταῦτα, καὶ μεταχωσμῆσαι πρὸς τὸ ἰσόμοιρον. τὰ μὲν ἄλλα, ἔφη, ῥᾴδιον ἀλλάξαι, ὁπόσα ἐκ Κλωθοῦς, καὶ τῶν ἄλλων Μοιρῶν πάσχετε· ἃ δὲ ὀξὺ τῆς ἑορτῆς, ἐπανορθώσομαι ὑμῖν τὸν πενίαν. ἢ γὰρ ἐπανόρθωσις, ἥδε ἔστω. Ἴθι, ὦ Κρονοσόλων, καὶ γράψον μοι νόμους τινάς, ἃ χρὴ πράττειν ἐν τῇ ἑορτῇ, ὡς μὴ καθ' αὑτοὺς οἱ πλούσιοι ἑορτάζοιεν, κοινωνοῖεν δ' ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν. Ἀλλ' οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, ἦ δ' ὅς, διδάξομαί σε. καὶ ὁ Κρονόσολος εὐθὺς ἐδίδασκεν. εἶτα ὅπως πρῶτα ἐπισάμην, καὶ εἶπε· τοῖς, ἔφη, ὅτι ἐὰν μὴ ταῦτα ποιῶσι, μάτην ἐγὼ τὴν ἅρπην ταύτην ὀξὺ φέρω, ἢ γελοῖος ἂν εἴην, τὸν μὲν πατέρα Οὐρανὸν τεμὼν πεποιηκώς, τοὺς δὲ Οὐρανίδας, τοὺς δὲ πλουσίους μὴ θύναχίζων, ὁπόσοι ἂν παρανομήσωσιν, ὡς ἀτειρέστερον τῇ μητρὶ συνῶσι αὐλοῖς, καὶ κυμβάλοις, βάκχοι γιγνόμενοι. ταῦτα ἠπείλησεν. ὥστε καλῶς ἕξει ὑμῖν μὴ παραβαίνειν τοὺς νόμους. Νόμοι πρῶτοι. Μηδένα μηδὲν, μήτε ἀγορᾶιον, μήτε ἴδιον πρᾶξαι ἐν τοῖς τῆς ἑορτῆς, ἢ ὅσα ἐς παιδιὰν, καὶ τρυφὴν, καὶ γυμνασίαν. ὀψοποιοὶ μόνοι καὶ πεμματουργοὶ, ἐνεργοὶ ἔστωσαν. ἰσοτιμία πᾶσιν ἔστω, καὶ δούλοις, καὶ ἐλευθέροις, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις. ὀργίζεσθαι ἢ ἀγανακτεῖν, ἢ ἀπειλεῖν, μηδενὶ ἐξέστω. λογισμοὺς παρὰ τῶν ὀπτιμελουμένων κρινοῖς λαμβανέτω, μηδὲ τοῦτο ἐξέστω. μηδεὶς τὸν ἀργυρον ἢ τὰ ἐσθῆτα ἐξεταζέτω· μηδὲ ἀναγραφέτω ἐν τῇ ἑορτῇ, μηδὲ γυμναζέσθω κρινοῖς, μηδὲ λόγους ἀσκείτω, ἢ ἐπιδεικνύσθω, πλὴν εἴ τινες ἀστεῖοι, καὶ φαιδροὶ, σκώμματα καὶ παιδιὰν ἐμφαίνοντες. Νόμοι δεύτεροι. Πρὸ πολλοῦ τῆς ἑορτῆς, οἱ πλούσιοι γραφέτων μνᾶς ἑκάστου τῶν φίλων τοὺς ὁμοίους, ἐχόντων ἢ καὶ ἀργύριον ἕτοιμον, ὅσον τῶν κατ' ἔτος πρασσόντων, τὸ δέκατον, καὶ ἑτοῖμα τῆς ὕσης τὴν πρᾶσιν, καὶ ὅση παχυτέρα ἢ κατ' αὐλοὺς κατασκευὴ καὶ τῶν ἀργύρων, ὡς ὀλίγα. ταῦτα μὲν πρόχειρα ἔστω. τῇ δὲ πρὸ τῆς ἑορτῆς, καθάρσιον μέν τι προφερέσθω, καὶ ἔστω αὐτῶν ἐξελαυνέσθω ἐκ τῆς οἰκίας μικρολογία, καὶ φιλαργυρία, καὶ φιλοκερδία, καὶ ὅσα τοιαῦτα δήλα συνοικεῖ τοῖς πλείστοις αὐτῶν. ἐπειδὰν δὲ καθαρὰν τὴν οἰκίαν ἐξεργάσωνται, θυέτων Διὶ πλουτοδότῃ,

καὶ Ερμῇ δώτορι καὶ Απόλλωνι μεγαλοδώρῳ. εἶτα περὶ δείλην ὀψίαν, αἱ παγγνωσκέσθω μὲν σφίσι τὸ φιλικὸν ἐκεῖνο πινάκιον. καταμείμαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τὴν ἥλιον δωρᾶν, πεμπόντων τοῖς φίλοις. οἱ δὲ ἀποκομίζοντες, μὴ πλείους τριῶν ἢ τεττάρων, οἱ πιστότατοι τῶν οἰκετῶν, ἤδη πρεσβύται· ἐγγεγράφθω δὲ ἐς γραμμάτιον ὅ, τε τὸ πεμπόμενον, καὶ ὅσον, ὡς μὴ ἀμφότεροι ὑποπτεύοιεν τοὺς ἀφικομίζοντας. αὐτοὶ δὲ οἱ οἰκέται, μίαν κύλικα ἕκαστος πιόντες, ἀποπερχόντων· ἀπαιτούντων δὲ μηδὲν πλέον. τοῖς πεπαιδευμένοις δὲ πλάσια πρώτα πεμπέσθω· ἄξιον γὰρ δημοσίᾳ εἶναι. τὰ δὲ τοῖς δώροις λεγόμενα, ὡς μετριώτατα, καὶ ὀλίγιστα ἔστω. ἐπαινῆς δὲ μηδεὶς μηδὲν συνεπιγελάτω, μηδὲ ἐπαινείτω τὰ πεμπόμενα. πλούσιος πλουσίῳ μηδὲν πεμπέτω, μηδὲ ἐστιάτω Κρονίοις ὁ πλούσιος τὸν ἰσότιμον. τῶν εἰς τὸ πεμφθῆναι προχειισθέντων, φυλαττέσθω μηδὲν, μηδὲ μετάνοια εἰσίτω ὅτι τῇ δωρεᾷ· εἴ τις πρίσιν ἀποδημῶν, δι' αὐτὸ ἄμοιρος κατέστη, ἀπολαμβανέτω κἀκεῖνα. ἀφαιλυόντων δὲ οἱ πλούσιοι καὶ χρέα ὑπὲρ τῶν φίλων τῶν πενήτων, καὶ τὸ ἐνοίκιον, οἵ τινες αὐτῶν καὶ τοῦτο ὀφείλοντες, καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι· καὶ ὅλως, πρὸ πολλοῦ μελέτω αὐτοῖς εἰδέναι ὅτου μάλιστα δέονται· ἀπέστω δὲ καὶ τῶν λαμβανόντων μεμψιμοιρία, καὶ τὸ πεμφθὲν ὁποῖον δή ἐστι, μέγα δοκείτω. οἶνου ἀμφορεύς, ἢ λαγώς, ἢ ὄρνις παχεῖα, Κρονίων δώρων μὴ δοκείτω μηδὲ τὰς Κρονικὰς δωρεὰς εἰς γέλωτα φερέτω τις. αὖ τι πεμπέτω δὲ ὁ πένης τῷ πλουσίῳ, ὁ μὲν πεπαιδευμένος, βιβλίον τῶν παλαιῶν, εἴ τι δύφημον, καὶ συμποτικὸν ἦ, ἢ αὐτοῦ σύγγραμμα, ὁποῖον αὐτὸ δοκῇ, καὶ τοῦτο λαμβανέτω ὁ πλούσιος πρὸς φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ λαβών, ἀπαγγελλέτω θᾶττον· εἰ δὲ ἀπόθηται, ἢ ἀπορρίψῃ, ἴστω τῇ τῆς ἅρπης ἀπειλῇ ἔνοχος ὤν, κἂν πέμψῃ ὅσα ἔχει. οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ μὲν, στεφάνους, οἱ δὲ, λιβανωτοῦ χόνδρους πεμπόντων. εἰ δὲ πένης, ἐάθητα, ἢ ἄργυρον, ἢ χρυσὸν πρὸς τὴν δύναμιν πέμψῃ πλουσίῳ, τὸ μὲν πεμφθὲν, ἔστω δημόσιον, καὶ καταπρηθὲν, ἐμβαλέσθω εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Κρόνου.

ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa vesperam tabulam illam amicorum nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porrò qui deferant, ne plures tribus quatuórve sunto, atque hi certissima ex famulis fide, iámque natu grandes. Ascribatur autem in literis & quid mittatur, & quãtum, vt ne vtrique suspectos habere possint eos qui perferũt. Atque ipsi ministri vnico quisque calice epoto, domum recurrunto, neque præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor: nam hos æquum est geminã accipere portionem. De muneribus quàm modestissima simul & quàm paucissima verba fiunto, neque graue quicquam in literis quisquam ascribito, nec odiosè laudato quę mittuntur. Diuiti dines ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint vt mittantur, seruanto. Néve cui muneris pœnitentia subito. Quòd si quis anno superiore peregrè fuit, eáque causſa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunto: atque etiam conductarum ædium pretium, si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa verò, multo antè illud illis esto curæ, vt cognoscant qua re maximè his sit opus Rursum qui accipiunt, ne de missis donis vt exiguis queruntor: & quicquid mittetur, qualecunque fuerit, id magni ducunto. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néve Saturnalia dona in risum vertunto. Remittito vicissim diuiti pauper: si doctus est, libellum aliquem veterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & conuiuiis accommodum, qualecunque potuerit: atque id diues læto admodum hilaríque vultu accipito, acceptum protinus perlegito. Quòd si recusarit, reiecerítve, sciat sese iis quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui mittendum erat. Porrò reliqui, coronas alij, alij thuris frustula mittunto. Quòd si pauper aut vestem aut argentum aut aurum supra facultatem diuiti miserit, id quidem quod missum fuerit, publicum esto, conflatúmque in Saturni thesaurũ infertor:

ipſe verò pauper poſtridie plagas à diuite, manibus ferulæ ſuppoſitis, accipito, non pauciores quinquaginta ſupra ducentas. Leges conuiuales: Lauandum eſt vbi linea ſex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis luſitãdum. Vbicunque caſus cuique locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ, parum momenti habento vt priùs alicui miniſtretur. Eodem de vino omnes bibunto, neque proſit diuiti ſi cauſetur vel ſtomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio: Miniſtri ne cui quid fauore danto, neque contantor, neque prætermittunto, donec ipſis viſum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunto. Neve huic coxa ſuis, illi maxilla apponitor, ſed in omnibus æqualitas eſto. Pocillator acutis oculis vnumquemque obſeruato, minùs tamen herum. Acutiùs etiam exaudito. Calices omnis generis ſunto. Ad potandum inuitare ſi quis voluerit, ius eſto. Omnes omnibus præbibunto, ſi libeat, vbi præbiberit diues. Neque quiſquam bibere compellitor, qui non valeat ad compotationem. Ne liceat ipſis neque ſaltatorem neque citharœdum inducere, niſi qui nuper diſcere cœperit. Quòd ſi cui libeat dicteriis vti, liceat, ſed hactenus adhibeatur modus, vt ne ſint moleſta. Super omnia, pro nucibus ludunto talis. Si quis depoſita pecunia talis luſerit, in poſterum vſque diem ieiunato. Et maneto quiſque & abito cùm voluerit. Porrò cùm diues famulos ſuos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnà cum ipſo miniſtranto. Leges haſce ſinguli diuites, æreæ columnæ inſcriptas, in aulæ meditullio habento, ac legunto. Atque id quidem ſciendum eſt, quoad ea columna manebit, neque fames, neque peſtilentia, neque incendium, neque quicquam alioqui moleſtum, in illorum domum ſubibit. Quòd ſi quando (id quod dij prohibeant) tollatur, abominanda ſunt quæ illis tum euentura.

A ὁ δὲ πένης ἐς τὴν ὑστεραίαν πληγὰς τοσάσδε τοῦ πλουσίου λαμβανέτω τὰς ναρθήκας εἰς τὰς χεῖρας, οὐκ ἐλάττους διακοσίων καὶ πεντήκοντα. Νόμοι συμποτικοί. Λούεσθαι μὲν ὁπόταν ὁ στοιχεῖον ἑξάποδων ᾖ. τὰ δ' ἄλλα τοῦ λούεσθαι, κάρυα, καὶ παιδιὰ ἔστωσαν. κατακείσθω ὅπου αὐτῷ τύχοι ἕκαστος, ἀξίωμα, ἢ γένος, ἢ πλοῦτος, ὀλίγον σπουδαζέσθω εἰς τοιαῦτα. οἶνου τοῦ αὐτοῦ πίνειν ἅπασιν. μηδ' ἔστω τοιαῦτα τοῦ πλουσίου, ἢ στομάχου ἢ κεφαλῆς ὀδύνη, ὡς μόνον δι' αὐτὸν πίνειν τὸν χρείττονος. μοῖραι κρεῶν, καὶ B ἴσον ἅπασιν, οἱ διάκονοι, μήτε χάριν μηδενὶ μηδέν. ἀλλὰ μηδὲ βασανιζέτωσαν, μηδὲ παραπεμπέτωσαν, ἔστ' ἂν αὐλοῖς δοκῇ, ὁπόσα χρὴ ἀποφέρειν. μηδὲ τοῦ μὲν μεγάλα, τοῦ δὲ κομιδῇ μικρὰ παραπλέωσαν. μηδὲ τοῦ μὲν ὁ μηρὸς, τοῦ δ' ἡ γάστηρ ἀπονεμέσθω, ἀλλ' ἰσότης ὅτι πᾶσιν. οἰνοχόος ἀξὺς δεδορκέτω ὅκ τι περιοπῆς ἑκάστου, καὶ ἕλαττον ἐς τὸν δεκαοκτώ, καὶ ἐπ' ὀξύτερον ἐπακουέτω, καὶ κύλικες παντοῖαι, καὶ ὀξέως παρέχειν ἐάν τις ἐθέλῃ, φιλοτησίαν. πάντες πᾶσι παρεινέτωσαν, ἐὰν ἐθέλωσι, παρόντες τοῦ πλουσίου. μηδὲ ἐπαναγκες ἔστω C πίνειν, ἐάν τις μὴ δύνηται. εἰς δὲ συμπόσιον μήτε ὀρχηστὴν, μήτε κιθαριστὴν αὐλοῖς ἄγειν ἄρτι μεμαθάνοντα ὀξέως. ἐάν τις ἐθέλῃ, σκώμματα, καὶ μέτριον ἔστω δ' ἄλυπον, ὅτι πᾶσι. πειθέσθωσαν ὅτι καιρίων· ἐάν τις ἐπ' ὀργυιᾷ πεπιθυῖα, ἄσιτος ἐς τὴν ὑστεραίαν ἔστω. καὶ μανέτω καὶ ἀπίτω ἕκαστος, ὁπόταν βούληται. ἐπὰν δὲ τοὺς οἰκέτας ὁ πλούσιος διάγῃ, ἀκροωμένων καὶ οἱ φίλοι σὺν αὐτοῖς. ταῖς νόμοις τούτοις ἕκαστον τῶν πλουσίων ἐγγεγλυμμένα ἐς χαλκῆν στήλην, ἔχειν τὸ μεσαιπάτιον τῆς αὐλῆς, ἐξαλειφόμενον. καὶ εἰδέναι δεῖ ὅτι ἔστ' ἂν αὕτη ἡ στήλη μένῃ, ὅτε λιμὸς, ὅτε λοιμὸς, ὅτε πυρκαϊὰ, ὅτε ἄλλο κακὸν οὐδὲν εἴσεισιν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῖς. ἐὰν δέ ποτε (ὅπερ μὴ γένοιτο) καθαιρεθῇ, ἀποδόκιμον οἷα πείσονται.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ.

EPISTOLÆ SATVRNALES.

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν. *Ego Saturno Salutem.*

ΕΓεγράφειν μὲν ἤδη σοι καὶ πρότερον, A δηλῶν ἐν οἷς εἴην, καὶ ὡς ἐκ τοῦ πενίας κινδυνεύοιμι μόνος ἀμοιρος εἶναι τῆς ἑορτῆς, ἐπηλθέλκυσας, ἔτι καὶ τοῦτο προσθεὶς (μέμνημαι γάρ) ἀλογώτατον εἶναι, τοὺς μὲν ἡμῶν ἐκ περιουσίας πλουτεῖν, καὶ τρυφᾶν, καὶ κοινωνοῦντας ὧν ἔχουσι τοῖς πενεστέροις, τοὺς δὲ λιμῷ διαφθείρεσθαι· καὶ ταῦτα, Κρονίων ἐνεστώτων. ἐπεὶ δέ μοι τότε οὐδὲν ἀντεπέστειλας, ἡγησάμην δεῖν αὖθις ἀναμνῆσαί σε τῶν αὐτῶν. ἐρρῶσθαί γάρ σε, ὦ ἄριστε Κρόνε, ὃ ἄμεινον τοῦτο ἀφελόντα, καὶ τὰ ἀγαθὰ εἰς ὃ μέσον ἅπασιν καταθέντα, ἔπειτα κελεύειν ἑορτάζειν. ὡς ὅ B νῦν ἔχομεν, μύρμηξ ἡ κάμηλος, ὡς ἡ παροιμία φησί. μᾶλλον δὲ τραγικὸν ὑποκείσθω σύνοπτον, θατέρῳ μὲν τὸν ποδοῦν, ἐφ' ὑψηλοῦ βεβηκότα, οἷς εἰσιν οἱ τραγικοὶ ἐμβάται· ὁ δ' ἕτερος, ἀνυπόδετος ἔστω. εἰ τοίνυν βαδίζοι ἅττως ἔχων, ὁρᾷς ὅτι ἀναγκαῖον αὐτῷ, ἄρτι μὲν, ὑψηλῷ, ἄρτι δ', ταπεινῷ χρῆσθαι, καθ' ὁπότερον δὲ πόδα προβαίνῃ; τοσοῦτον κἀν τοῖς βίοις ἡμῶν ὁ δαίμων. καὶ οἱ μὲν ὑποδησάμενοι, ἐμβάτας, τὴ τύχης χορηγούσης, ὑπερανωδοῦσιν ἡμῖν· οἱ πολ- C λοὶ δέ, πεζῇ καὶ χαμαὶ βαδίζομεν, δρῶμεν οὖν, ὦ ἵλαθι, μὴ χεῖρον αὐτῶν ὑποκρίνεσθαι, καὶ δρᾶσαί τι, εἴ τις καὶ ἡμᾶς ἐνεσκευάσατο παραπλησίως ἐκείνοις. χαίρει δὲ τοῖς ποιηταῖς λεγόντων, ὡς ὁ παλαιὸς, ὅτι τοιαῦτα δῶρα τοῖς ἀνθρώποις τὰ πρόγματα, οὐκ ἐπὶ μοναρχοῦντος. ἀλλ' ἡνίκα μὲν γῆ, ἄσπορος καὶ ἀνήροτος ἔφυεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ, δεῖπνον ἕτοιμον ἑκάστῳ ἐς κόρον· ποταμοὶ δ', οἱ μὲν οἶνον, οἱ δὲ γάλα. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μέλι ἔρρεον. ὃ δ' μέγιστον, αὐτοὺς ἐκείνους φασὶ τοὺς ἀνθρώπους χρυσοῦς εἶναι, D πενίαν δ', μηδὲ ὄνομα πώ αὐτοῖς πλησιάζειν. ἡμᾶς δ', αὐτοὶ μὲν οὐδὲ μόλιβδος ἂν εἰκότως δόκοιμεν, ἀλλ' εἴπερ καὶ τούτων ἀτιμότερον.

EQuidem & antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quemadmodum ob inopiam mihi periculum esset, ne solus omnium expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam memini) iniquissimum esse, si nostrûm alij opibus ac deliciis superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes pauperioribus, alij rursum fame cõtabescerẽt: atque id quidem instantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil respondisti, operæpretium existimaui, te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuum erat, optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate, bonisque in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam vti nũc res habẽt, formica camelus, quemadmodũ aiũt prouerbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede prærultis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi sũt tragica calceamenta, altero verò sit incalceatus. Is si ad hunc modũ instructus ingrediatur, vides necessariò futurum, vt nunc excelsus sit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem vicissim promouerit. Nec minor est in vita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Cõtrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, cùm & ipsi, scias velim, nihilo deteriùs illis fabulam agere possimus, atque ingredi, si quis nos quoque ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, cùm tu solus adhuc imperium teneres: verùm tellus illis citra serendi arandíque laborem bona prõgignebat, cœnam vnicuique paratã, vel ad satietatem vsque. Porrò flumina partim vinum, partim lac, erant autem & quæ mel manabãt. Quódque est omnium maximum, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuisse. Nos contrà non satis idonei sumus qui vel plumbum videri possimus, aut si quid etiam plumbo vilius,

vt quorum pleriſque victus labore quæritur, ac paſſim paupertas, egeſtas ac deſperatio, & illud, Hei mihi: &, vnde inueniam? &, ô fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuiùs diſcruciaremur, niſi diuites conſpiceremus tanta fruentes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum veſtium poſſideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamen adeò nobis nihil vnquam de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aſpectu quidem dignentur. Hæc, inquam, ſunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planéque tem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò feſtum diem agere: me verò, meíque ſimiles, ſomniorũ coniecturas interpretari, ſicunde fortè quatuor oboli contingant; quò videlicet pane polētáve expleti dormire queamus, naſturtium, aut porrum, cepáſve, alliúmve obſonij vice arrodentes. Aut hęc igitur, Saturne, ad ęqualitatem vitę mutes corrigáſque neceſſe eſt: aut quod eſt poſtremum, illis ipſis interdicas diuitibus, ne ſoli bonis fruantur, verùm è modiis auri tam multis vel heminam in omneis nos diſpergant. Porrò ex veſtibus, ſi quas iam à tineis exeſas, citra ſuum incommodum dare poſſint: malintque hæc prorſus vetuſtate ſitúque peritura, nobis dare qui induamur, quàm ſinere vt in cubilibus ac ſcriniis multa carie computreſcant. Præterea vt cœnent ſinguli, nunc quaternis nunc quinis pauperibus ad conuiuium adhibitis. Haud iſto quidem pacto, quo his temporibus conuiuia peraguntur, verùm populariùs, vt æqua ſit omnium portio, neque vt hic opſoniis ingurgitet ſeſe, famulo interim adſtante atque opperiente donec herus vorando præfocetur. Cæterùm vbi nox venerit, quum vix etiam apparauerimus admouere manum, protinus ad alios transferatur patina tantùm oſtenſa, vel ſi quid de placenta reliquum eſt. Neque illatum aprum ita partiatur, vt domino totum dimidium apponat vnà cum capite, reliquis autem oſſa tecta apponat.

A ἡ ἔφη δὲ μὴ πόνων τοῖς πλείοσις, ἡ πενία δὲ, καὶ ἀπορία, καὶ ἀμηχανία, καὶ ὀ, οἴμοι, καὶ ὅ, πόθεν αὖ μοι γένοιτο, καὶ ὡς τῆς τύχης, πολλὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῖν τοῖς πένησι· καὶ ἦπτον ἂν, εἰ μὴ ἴδοι, λυποίμεθα αὐτὰ ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τοὺς πλουσίους ἑωρῶμεν τοσαύτῃ εὐδαιμονίᾳ σεσωϊσμένους, οἳ τοσοῦτον μὲν χρυσὸν, τοσοῦτον δὲ ἄργυρον ἐγκλῃσάμενοι, ἐσθῆτας δὲ ὅσας ἔχοντες, ἀνδράποδα δὲ, καὶ ζεύγη, καὶ σεσωϊσμένους, καὶ ἀγρούς, πάμπολλα δὲ ταῦτα ἔκτησθαι κεκτημένοι, οὐχ ὅπως οὐ μετέδοσάν ἡμῖν ποτε αὐτῶν, ἀλλ'

B οὐδὲ προσβλέπειν τοῖς πολλοὺς ἀξιοῦσι. ταῦτα ἡμᾶς μάλιστα ἀποπνίγει, ὦ Κρόνε, καὶ ἀφόρητον ἡγούμεθα τὸ πρᾶγμα. τὸν μὲν ἐφ' ἁλουργίδων κατακείμενον, τοσούτοις ἀγαθοῖς ἐντρυφᾶν ἐρυγόντα, ᾧ ὑπὸ τῶν σεσωϊσμένων εὐδαιμονιζόμενον, ἀεὶ ἑορτάζοντα· ἐμὲ δὲ, καὶ τοὺς ὁμοίους, ὀψοφαγεῖν, εἴ ποθεν ὀβολοὶ τέτταρες γένοιντο, ὡς ἔχοιμεν ἄρτων χρῶ ἢ ἀλφίτων ἐμπεπλησμένοι καταύδειν, κάρδαμον, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὑπερωγόντες. ἢ τοίνυν ταῦτα, ὦ Κρόνε,

C ἀλλάττειν, καὶ μεταποιεῖν ἐς ὀρθότητα, ἢ ὃ ὕστατον, αὐτοῖς γε ἐκείνοις κελεύειν τοὺς πλουσίους, μὴ μόνοις ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀπὸ μεδίμνων τοσούτων, χρυσίου χοίνικά γε ἡμῖν πρώτων καταμεδάσαι. ἀπὸ δὲ ἱματίων, ὅσα καὶ ὑπὸ σητῶν διαβρωθέντα, σὺν αὐτοῖς ἀπαίσσει· ταῦτα γὰρ ἡμῖν πρώτως ἀπολλύμενα, καὶ ὑπὸ τῆς χρόνου διαφθαρησόμενα, ἡμῖν δοῦναι περιβαλέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐν ταῖς κοίτῃσι, καὶ κίσσαις, βύρσῃ πολλῷ κατασαπῆναι. καὶ

D μὴν καὶ δειπνίζειν ἕκαστον, ἄρτι μὲν, τέτταρας, ἄρτι δὲ, πέντε τῶν πενήτων παραλαμβάνοντας· μὴ μέντοι ἐς τὸν νῦν τρόπον τῶν δείπνων, ἀλλ' ἐς τὸ δημοτικώτερον, ὡς ὀπίσω μετέχειν ἀπορίας, καὶ μὴ τὸν μὲν ἐμφορεῖσθαι τῶν ὄψων, καὶ τὸν οἰκέτην περιμένειν ἐστῶτα, ἔστ' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἑαθίων. ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐλθόντα, ἔτι προσκαλαζομένων ὡς ὀπισθάλοιμι τὴν χεῖρα, προσαμείσεσθαι, δείξαντα μόνον τὴν λοπάδα, ἢ

ὅσον ὀστοῦ τῶν πλακοῦντος τὸ λοιπὸν μηδὲ ἐσχηματισμένου σοι, διανέμοντα, τῷ μὲν δεσπότῃ προσφέρειν τὸ ἡμίτομον ὅλον σὺν τῇ κεφαλῇ, τοῖς δὲ ἄλλοις ὅσα φέρειν ἐγκεκαλυμμένα.

προσφπεῖν δὲ καὶ τοῖς οἰνοχόοις μὴ προσμένειν, ἔστ' αὖ ἑκάστοις ἅπαξ κελεύσῃ πιεῖν ἡμῶν ἕκαστος, ἀλλὰ ἰὼ ἅπαξ κελεύσῃ, αὐτίκα ἐγχέαι, καὶ ἀναδοῦναι, μεγάλιον κύλικα ἐμπλησαμένους, ὡς περ τῷ δεσπότῃ. καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐτὸν πᾶσι τοῖς συμπόταις, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι. ἤ που χρὴ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν μὲν, αὐθοσμίου μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ τῶν γλυκέων διαῤῥήγνυσθαι τὸν γαστέρα; ἰὼ ταῦτα ἐπανορθώσης, καὶ μετακοσμήσης, ὦ Κρόνε, βίον μὲν τὸν βίον, ἑορτὴν δὲ τὴν ἑορτὴν ἔσῃ πεποιηκώς· εἰ δὲ μή, σκῆνοι μὲν ἑορταζόντων· ἡμεῖς δὲ καθεδούμεθα, δύο μὲνοι, ἐπιδιδόντ λευσάμενοι ἥκωσι, τὸν παῖδα μὲν αὐτοῖς αἰσχρέλαπα τὸν ἀμφορέα, καταξαι· τὸν μάγειρον δὲ, τὸν ζωμὸν κνιστῶσαι, καὶ ὀπτηθόμενον, ὃ πάντως μὲν ἐς τὴν φακὴν ἐμβαλῇ τῶν ἰχθύων· τὴν κύνα δὲ πρεσπεσοῦσαν, τόν τε ἄλλον τὰ ὅλον καταφαγεῖν, ὡς τὰλλα τῶν ὀψοποιῶν ἐχόντων, καὶ τὸ πλακοῦντος ὃ ἥμισυ. τὸν ὦ δὲ, καὶ τὸν ἔλαφον, καὶ τὰ δελφάκια μεταξὺ ὀπτώμενα, ὃ ὅμοιον ποιῇ, ὅσπερ Ὅμηρος ὡς τὸν ἡλίου βοῦν φησι· μᾶλλον δὲ μὴ ἕρπειν μόνον, ἀλλ' αἰσθησόμενα, φύγῃ εἰς ὄρος αὐτοῖς ὠφελοῖς· καὶ τὰς ὄρνις δὲ τὰς παχείας, καίπερ ἀπτέρους ἤδη οὔσας, καὶ ἐσκευασμένας, ἀναπταμένας, οἴχεσθαι καὶ ταύτας, ὡς μὴ μόνοι ἀπολαύοιεν αὐτῶν. ὃ δὴ μάλιστα αὐτοῖς αἰσθάσθε, τὸ μὲν χρυσίον, μύρμηκάς τινας, οἵους τοὺς Ἰνδικοὺς, ἀπορύττοντας ἐκ τῶν θησαυρῶν, ἐκφέρειν νύκτωρ ἐς τὸ δημόσιον. τὴν ἐσθῆτα δ' οἱ ὀλιγωρίᾳ τῶν ὀπτιμελητῶν κοσμίνδην ἀφαπερυπῆσθαι ὑπὸ τῶν σελτίων μυῶν, ὡς σχολῆς γυναικείας μηδὲν διαφέρειν. παῖδας δ' αὐτῶν τοῖς ὠσχέσιν, καὶ κομήτας, οἷς Υακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ Ναρκίσσους ὀνομάζουσι, μεταξὺ ὀρύττοντας σφίσι τὸ ἔκπωμα, φαλακρὸς γίγνεσθαι, ὀπῤῥεούσης τῆς κόμης, καὶ πώγωνα φύειν ὀξύν, οἷοί εἰσιν ἐν ταῖς κωμῳδίαις οἱ σφιλοπώγωνες, καὶ τοῖς κροτάφοις, πάνυ λάσιον, καὶ κάρτα σκληρὸν· ὃ μεταξὺ δ', λῆρον καὶ γυμνὸν εἶ). ταῦτα καὶ πλείω τούτων εὐξαίμην ἄν, ἰὼ μὴ θέλωσι ὃ ἄγαν φίλαυτον τοῦτο ἀφέντες, ἐς τὸ κοινὸν πλουτεῖν, καὶ μεταδιδόναι ἡμῖν τῶν μετεόντων.

A Vtque præmoneantur pincernæ, ne contentur donec vnuſquiſque noſtrûm ſepties poſcat bibere, ſed ſemel iuſſi protinus infundant, & ingentem calicem impletum tradant æquè atque ipſi domino, vtque vnum & idem vinum conuiuis ſit omnibus. Alioqui vbinam iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, vt hic vino odorato generoſóque temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur aluus? Hęc ſi correxeris nouarísque Saturne, tum demum effeceris vt vita verè vita ſit, feſtum verè feſtum: ſin minùs, illi quidem epulentur, nos autem interim ſedentes precabimur, vt ſimul atque loti venerint, B puer ſubuerſam amphoram rumpat, vtque coquus ius adurat, ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat, vtque canis in domum irruens, obſoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret vniuerſa, præterea placentæ dimidium: vtque ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter aſſandum idem faciãt, quod Homerus de Solis bobus commemorat: imò vti non ſerpant ſolùm, verumetiam vnà cum ipſis verubus in montem abripiant ſeſe, fugiántque: vtque ipſæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquendum apparatæ, volatu aufugiant, C ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt illis grauiſſimum, vt formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è theſauris effoſſum, noctu in publicum efferant: vtque veſtis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur, vt cribrũ videri poſſit, nihílque differat à caſſe venatorio: vtque formoſi illorum comatíque puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narciſſos appellare ſolent) dum ipſis poculum porrigunt, ſubitò defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata D barba nomen inuentum eſt: vtque vertex illis aſperis ac pungentibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur, niſi deſinant vſqueadeo ſuis priuatim ſtudere commodis, velintque in commune diuites eſſe, nobis quoque quantum æquum eſt impartientes.

ΚΡΟΝΟΣ ΕΜΟΙ ΤΩ ΤΙΜΙΩΤΑΤΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu, obsecro nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubésque vt de integro bonorum faciam partitionem? quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc est imperium. Etenim demiror te, si solus omnium ignoras quemadmodum iampridem regnare destiterim, ac priuatus esse cœperim, liberis partitus imperium: quãquam Iupiter præcipuè rerum istiusmodi curam agit. Porrò mea potestas non nisi ad taxillos vsque, saltationes, cantiones, & ebrietatem valet, ídque septem non ampliùs diebus. Itaque grauioribus in caussis, de quibus scribis, videlicet de tollenda rerum inæqualitate, vtque ex æquo omnes aut opibus abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit. Quòd si quid in his quæ ad festum pertinent, vel fraude detractum est alicui, vel additum, id erit mearum partium iudicare. Iámque scribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de vestibus, vt vobisquoque ad celebrandum festum nonnihil mittant: quandoquidem æqua sunt ista, decétque illos facere quemadmodum prædicatis, nisi fortè habent isti quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, vos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, solósque suauem vitam viuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare, vino suaui inebriari, formosis frui mulieribus, vestibus vti delicatis: verùm istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis: siquidem hæ res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne vinum acescat, ne frumentum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hęc quidem quota pars est eorum quæ istos discruciant? Quòd si nosletis metus & curas quibus obnoxij sunt, planè fugiendas vobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis vel meipsum vsque adeo insanum,

A Τί ζῶπα λῆρος, ὦ Κρόνε, ἐμοὶ περὶ τῶν παρόντων ὑπισχνῇ, καὶ ἀναδασμὸν τῶν ἀγαθῶν ποιῇν κελεύων; ὃ δὲ ἑτέρου μὲν εἴη, τῶν νῦν ἀρχόντος. θαυμάζω γάρ σε, εἰ μόνος τῶν ἀπόντων ἀγνοεῖς, ὡς ἐγὼ μὲν πάλαι βασιλεύς εἰμι, πέπαυμαι δὲ εἰς ὢν, τοῖς παισὶ διανείμας τὴν ἀρχήν· ὁ Ζεὺς δέ, μάλιστα τῶν θεῶν τὰ τοιαῦτα ὑπιμελεῖται. καὶ δὲ ἡμέτερα ζῶπα, μέχρι πεττῶν, καὶ κότου, καὶ ᾠδῆς, καὶ μέθης, καὶ τοῦτο, ὃ πλέον ἡμερῶν ἑπτά. ὥστε περὶ τῶν μειζόνων ἃ φῂς, ἄφελε· ὃ αἴσιον, καὶ σὺ τῆς ὁμοίας B ἢ πένεσθαι, ἢ πλουτεῖν ἀπαλλαγείς, ὁ Ζεὺς αὐτὸς διαπράξει ὑμῖν. εἰ δέ τι τῶν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀδίκως τὸ τις, ἢ πλεονεκτήσειτο, ἐμοὶ αὐτὸ εἴη δικάζειν. καὶ ὑπισχνοῦμαι δὲ τοῖς πλουσίοις περὶ τῶν δείπνων, καὶ τοῦ χοίνικος τοῦ χρυσίου, καὶ τῶν ἐσθήτων, ὡς καὶ ὑμῖν πέμψειεν εἰς τὴν ἑορτήν. δίκαια γάρ ζῶπα, καὶ ἄξια αὐτοῖς ποιῇν, ὡς φατέ, εἰ μή τι δόλερον ἐνέσται περὶ ζῶπα ἔχουσι λέγειν. ὃ δὲ ὅλον, ἴστε οἱ πένητες ὑμεῖς ἐξηπατημένοι, καὶ οὐκ ὀρθῶς δοξάζοντες περὶ τῶν C πλουσίων, εἴ γε πανευδαίμονας αὐτοῖς οἴεσθε εἶναι), καὶ μόνους ἡδέως τινὰ βιοῦν τὸν βίον, ὅτι δαπανᾶν τε πολυτελῶς ἔστιν αὐτοῖς, καὶ μεθύσκεσθαι οἴνου ἡδέος, καὶ παισὶν ὡραίοις, καὶ γυναιξὶν ὁμιλεῖν, καὶ ἐσθῆτι μαλακῇ χρῆσθαι· ὃ δὲ πάνυ ἀγνοεῖτε ὁποῖόν ἐστιν. αἱ τε γάρ Φροντίδες αἱ περὶ τούτων, ὦ μιχθοί· ἀλλ' ἀνάγκη ἐπαγρυπνεῖν ἑκάστοις, μή τι ὁ οἰκονόμος βλάψειεν, ἢ ὑφελόμενος λάθῃ, μὴ ὁ οἶνος ὀξωθῇ, μὴ ὁ σῖτος φθείρηται, ἢ ὁ ληστὴς ὑφέληται τὰ σκεύη, μὴ πιστεύσῃ τοῖς συκοφάνταις ὁ D δῆμος, λέγουσι τυραννίδα αὐτὸν ἐθέλειν. ζῶπα δὲ πάντα οὐδὲ ὃ πολλοστὸν αὐτῶν εἴη μέρος τῶν ἀπόντων αὐτοῖς. εἰ γὰρ ἠπίσαντο τοὺς φόβους, ἃ τοὺς μερίμνας, ἃς ἔχουσι, πάνυ ἂν ὑμῖν φυκτέον ὁ πλοῦτος ἐδόκει. ἐπεὶ τοι οἶδά με αὐτὸν ὄντως ἂν ποτε χρυσοπατάσσοντα, ὡς εἰ

ὡς εἰ καλὸν ἰὼ ὃ πλουτεῖν, καὶ βασιλεύειν, ἀφέντα αὖ αὐτά, καὶ παραχωρήσαντα ἄλλοις, καθῆσθαι ἰδιωτεύοντα, καὶ ἀνέχεσθαι ὑπ' ἄλλῳ πατρόμενον. ἀλλὰ τὰ πολλὰ τούτων εἰδὼς, ἃ τοῖς πλουσίοις καὶ ἄρχουσι παρεῖναι ἀνάγκη, ἀφῆκα τὴν ἀρχὴν, ὃ ποιῶν. καὶ γὰρ ἃ νῦν ἐποτνιῶ παρὸς με, ὡς τοὺς μὺς, συῶν καὶ πλακουντῶν ἐμφορουμένους, ὑμᾶς δὲ, κάρδαμον, ἢ θύμον, ἢ χρόμμυον ὑπερσώζοντας ἐν τῇ ἑορτῇ, σκέψαι ὁποῖά ἐστι. παρὸς μὲν γὰρ ὃ παρὸν, ἡδύ, καὶ οὐκ ἀνιαρὸν ἴσως ἑκατέροις αὐτῶν· ὡς δὲ μὴ τούτων, ἔμπαλιν διαφέρεται ὃ πρᾶγμα. εἶτα ὑμεῖς μὲν οὔτε καρηβαρήσαντες ἀναστήσεσθε αὖ ἐς τὴν ὑστεραίαν, ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑπὸ τῆς μέθης, οὔτε ὑπὸ τῆς ἄγαν πλησμονῆς, δυσῳδές τι, καὶ καπνωδέστερον ἐρυγησόμενοι· οἱ δὲ, τούτων τε ἀπολαύσουσι, καὶ ὃ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἢ παρὰ, ἢ γυναῖξιν, ἢ ὅπως ἂν ὁ τράγος κελεύῃ συναναφυρέντες, ἢ φθόῃ, ἢ ὑστερικῇ, ἢ ὕδερον, ἢ χαλεπῶς συνεξελέξαντο ἐκ τῆς πολλῆς τευφῆς. ἢ τίνα δὴ αὐτῶν ῥᾳδίως δέξαι δυσμορφότερον, μὴ πρώτως ὠχρὸν ὄντα, πολὺ δὲ νεκρώδες ὑπαφαίνοντα; τίνα δὲ ἐς γῆρας ἀφικόμενον, τοῖς αὐτοῦ ποσὶν, ἀλλὰ μὴ φορείῳ ὑπὸ τεττάρων ὀχούμενον, ὁλόχρυσον μὲν τὰ ἔξω, καταῤῥαφὸν δὲ τὰ ἔνδον, ὥσπερ αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακῶν πολυτελῶν συγκεκομμέναι; ὑμεῖς δὲ, ἰχθύων μὲν ἄγευστοι, καὶ ἀσιτοι· ποδάγρας δὲ, ἢ παρειμενίας, οὐχ ὁρᾶτε ὅτι καὶ τούτων ἄπειροί ἐστε; ἢ εἴ τι κατ' ἄλλην τινὰ αἰτίαν συμβαίνοι. καίτοι οὐδὲ αὐτοῖς ἐκείνοις ἐπ' ἴσης αὐτὸ, καθ' ἡμέραν, καὶ πέρα τοῦ κόρου ἐσθίειν τούτων· ἀλλ' ἴδοις ἂν αὐτοὺς οὕτω λαχάνου ἢ θύμου ὀρεγομένους ἐνίοτε, ὥσπερ οὐ τῶν λαγῶν, καὶ συῶν. ἐῶ λέγειν ὅσα ἄλλα λυπεῖ αὐτοὺς, ἢ υἱὸς ἀκόλαστος, ἢ γυνὴ, τοῦ οἰκέτου ἐρῶσα, ἢ ἐρώμενος, παρὸς ἀνάγκην μᾶλλον, ἢ παρὸς ἡδονὴν συνών· καὶ ὅλως, πολλά ἐστιν ἃ ὑμεῖς ἀγνοοῦντες, τὸν χρυσὸν ὁρᾶτε αὐτῶν μόνον, ἢ τὴν πορφύραν, ἢν ἰδητέ ποτε ἐξελαυνόντας ὑπὸ λευκοῖς ζεύγεσι, κεχηνατε, καὶ προσκυνεῖτε.

A vt si præclara res esset opulentia, aut regnum, depositurus hæc, aliisque ea cessurus fuerim, paterérque vt nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potiùs quum non essem ignarus huiusmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idque sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, vos contrà nasturtium porrúmve aut cepe per festi tempus opsonij loco arrodere, cuiusmodi sit, considera. Etenim in præsens quidem vtrunque dulce est illis, miniméque molestum: at postea B res inuertitur: quandoquidem vobis deinde non accidit vt postridie surgatis capitis dolore grauati ob temulentiam, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem, graueolentem & acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, vt quoniam magnam noctis partem vario coitu pro libidinis arbitrio transigunt, facilè sibi vel tabem, vel tussim, vel morbum intercutem, ex intemperato voluptatum vsu colligant. Alioqui quotumquemque potes ostendere, qui non C planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ se ferat? Quotumquenque autem, qui cùm ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediatur, ac non potiùs à quatuor baiulis gestetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannosus, cuiusmodi sunt tragica indumenta, ex pannis admodum vilibus consarcinata. Vos autem quum molestum est quòd de piscibus gustare non liceat, quòd inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagræ & tussis expertes esse, aut si quid aliud aliam ob causſam illis incommo- D di contingit. Quanquam nec illis ipsis æquè dulce est, quotidie, supráque satietatem istis vesci: quin potiùs videas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, vt tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si vxor vel amans, vel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In summa, multa alia sunt, quæ vos ignorantes, tantùm aurum illorum ac purpuram videtis. Tum si quando videtis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis.

Quòd si illos contemneretis negligeretisque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, smaragdum annulo inclusum respectaretis, neque vestes obiter contrectantes, mollitiem admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse; haud dubiè futurum sit vt ipsi vos vltrò adirent, ad cœnam rogarent, nimirum vt vobis ostendere possint lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit vtilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis pleraque hæc illos vestra caussa parare, non quò vtantur ipsi, sed vti vos admiremini. Hæc ad consolandos vos scribo, vtranque vitam cognitam habens. Conuenítque ita festum agere, vt cogitetis omnibus breui decedendum è vita; & illis, depositis opibus; & vobis, relicta paupertate. Quanquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus: certum scio eos non neglecturos literas meas.

Εἰ δὲ καταφρονοῖτε αὐτῶν, καὶ κατέφρονεῖτε, καὶ μήτε ἐπεστρέφεσθε πρὸς τὸ ἅρμα τὸ ἀργυροῦν ἀριθμᾶσθαι, μήτε μεταξὺ λαλοῦντες σμάραγδον ἀφεωρᾶτε, καὶ τῶν ἱματίων τρυφερῶς ἅπτοισθε, ὃ μάλιστα ἐθαυμάζετε, ἀλλ' εἰᾶτε καθ' ἑαυτοὺς πλουτεῖν, ὥσπερ ἐστί, αὐτοὶ ἐφ' ἡμᾶς ἰόντες, ἐδέοντο στρωθῆναι, ὡς ὑπιδείξαιντο ὑμῖν τὰς κλίνας, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ τὰ σκεύη, ὧν οὐδὲν ὄφελος εἰ ἀμάρτυρος ἡ κτῆσις εἴη. πάντως τοι πλείστα ἂν ἔχοιτε αὐτοῖς ὑμῖν ἕνεκα κτωμένοις, οὐχ ὅπως αὐτοὶ χρήσωνται, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς θαυμάζοιτε. ταῦτα ὑμᾶς παραμυθούμενος, εἰδὼς τὸν βίον ἑκάτερον, καὶ ἄξιον ἑορτάζειν, συμφυομένους ὅτι μετ' ὀλίγον ἀπολυόμενοι δεινῆς ἀπείρατε ἐν τῷ βίῳ, κἀκείνους τὸν πλοῦτον, καὶ ὑμᾶς τὴν πενίαν ἀφέντας. πλὴν ὑπισχνοῦμαι γε αὐτοῖς ὡσαύτως ἐπανέξεσθαι τῆς οἰκίας ὅτι οὐκ ὀλιγωρήσουσι τῶν ἐμῶν γραμμάτων.

ΚΡΟΝΟΣ ΤΟΙΣ ΠΛΟΥΣΙΟΙΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incusarunt vos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini: atque omnino postularunt vt omnia bona facerem omnibus cõmunia, vt ad singulos illorum sua pars rediret. Æquum enim esse, vt rerum æqualitas constituatur, neq; decere vt huic superfit, ille nullo modo sit particeps voluptatum. Ego verò respondi, hisce de rebus rectiùs Iouem consideraturum. Cæterùm de præsenti negotio, déque iniuriis quibus sese per festos dies affici putant, videbã mei officij esse sententiam ferre, súmque pollicitus me vobis scripturũ. Sunt autẽ quę postulant, hæc, vt mihi quidẽ videtur, æqua. Nam quo pacto, inquiunt, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxij esuritioni, postea diem etiam festũ celebrare possimus? Quare si vellem & illos festi participes esse, postularunt vt cogerem vos, vt & de vestibus illis impertiamini, si quæ supersunt pinguiores quàm quæ vobis conueniant, vtque de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quòd si ista feceritis, inquiunt, non erit ampliùs disceptatio inter vos de bonis apud Iouem.

Οἱ πένητες ἐναγχος ἐπεστάλκασί μοι, αἰτιώμενοι ὑμᾶς, μὴ μεταδιδόναι σφίσιν ὧν ἔχετε· καὶ ὅλως ἠξίουν με κοινὰ πᾶσι ποιῆσαι τἀγαθὰ, καὶ ὃ μέρος, ἕκαστον αὐτῶν ἔχειν. δίκαιον γὰρ εἶναι ἰσοτιμίαν καθεστηκέναι, καὶ μὴ τὸν μὲν πλέον, τὸν δὲ μηδ' ὅλως μετεῖναι τῶν ἡδέων. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων ἔφην ἄμεινον σκέψασθαι τὸν Δία· περὶ δὲ τῶν παρόντων, καὶ ὧν ἀδικεῖσθαι ᾤοντο ὑπὸ τοῦ ἑορτοῦ, ἐώρων ἐπ' ἐμὲ καθήκουσαν τοῦ κρίναι, καὶ ὑπεσχόμην γράψειν πρὸς ὑμᾶς. ἔστι δὲ ἃ καὶ ἀξιοῦσι ταῦτα μέτεστι, ὡς ἐμοὶ ἔδοξε. πῶς γὰρ, φασι, ῥιγοῦντες τοσοῦτον χρύος, καὶ λιμῷ ἐχόμενοι, πρόσεστι ἑορτάζοιμεν ἄν; εἰ τοίνυν ἐθέλοιμι κἀκείνους μετέχειν τῆς ἑορτῆς, ἐκέλευόν με ἀναπείσαι ὑμᾶς ἐσθήτων τε, ὧν ἔχετε, μεταδοῦναι αὐτοῖς, εἴ τινες περιεῖσαι, καὶ παχύτεραι ἢ καθ' ὑμᾶς· καὶ τοῦ χρυσίου ὀλίγον ὑπιστάξαι αὐτοῖς. εἰ γὰρ ταῦτα, φασὶ, ποιήσετε, μήτε ἀμφισβητεῖν ὑμῖν ἔτι τῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τοῦ Διός.

Εἰ δὲ μή, ἀπειλοῦσι προσκαλέσασθαι ὑπὲρ τὸν ἀναδασμόν, ἐπειδὴ ὁ πρῶτον δίκας ὁ Ζεὺς πρωὶ ἔδωκε. Ταῦτά ἐστιν οὐ πάνυ χαλεπὰ ὑμῖν ἀπὸ τοσούτων, ἃ καλῶς ποιοῦντες ἔχετε. νὴ Δία καὶ τῶν δείπνων πέρι, ὡς συνδειπνοῖεν ὑμῖν. καὶ τοῦτο προσθεῖναι ἠξίωσε τῇ ἐπιστολῇ, ὡς νῦν γε μόνοις ὑμᾶς πρυφᾶν, ὑπικλησαμένους τὰς θύρας· εἰ δέ ποτε κἀκείνων τινὰς ἐστιᾶν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐθελήσητε, πλέον τῇ ἀφελούντος εἶναι τὸ ἀνιαρὸν τοῦ δείπνου· καὶ τὰ πολλὰ ἐφ' ὕβρει αὐτῶν γίγνεσθαι· οἷ ἐκεῖνο, τὸ μὴ τῷ αὐτῷ οἴνου συμπίνειν, Ἡράκλεις, ὡς ἀνελεύθερον, καὶ καταγνώσκειν αὐτῶν ἐκείνων ἄξιον, ὅτι μὴ μεταξὺ ἀναστάντες, οἴχονται, ὅλον ὑμῖν τὸ συμπόσιον καταλιπόντες. Ἀλλ' οὐδὲ ἐς κόρον ὅμως φασὶ πίνειν· τοῖς γὰρ οἰνοχόοις ὑμῶν, ὥσπερ τοῖς Ὀδυσσέως ἑταίροις, κηρῷ βεβύσθαι τὰ ὦτα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οὕτως αἰσχρά ἐστιν, ὥστε οὐκ ἂν λέγειν ἃ περὶ τῆς νομῆς τῶν κρεῶν αἰτιῶνται, καὶ τῶν ἀφικόνων· ὑμῖν μὲν πρεσβύτων ἔστ' ἂν ὑπερεμφορηθῆτε, ἐκείνοις δὲ νεωτέρων, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα μικροπρεπῆ, καὶ ἥκιστα ἐλευθέροις πρέποντα. Τὸ γοῦν ἥδιστον, καὶ συμποτικώτερον, ἡ ἰσομοιρία ἐστί. καὶ ὁ ἰσομοιρίτης τούτου ἕνεκα ἡγεῖται ὑμῖν τῶν συμποσίων, ὡς τὸ ἴσον ἅπαντες ἔχοιεν. ὁρᾶτε οὖν ὅπως μηκέτι ὑμᾶς αἰτιάσωνται, ἀλλὰ τιμήσωσι, καὶ φιλήσωσι, τῶν ὀλίγων τούτων μεταλαμβάνοντες· ὧν ὑμῖν μὲν ἡ δαπάνη ἀνεπαίσθητος, ἐκείνοις δὲ οὐ χαιρῷ τῆς χρείας ἡ δόσις ἀείμνηστος. ἄλλως τε, οὐδὲ δύ' οἰκεῖν δυνατὸν τὰς πόλεις, μὴ οὐχὶ καὶ πενήτων συμπολιτευομένων, καὶ μυρία πρὸς τὸ εὐδαιμονίαν ὑμῖν συντελούντων. οὐδ' ἂν ἔχοιτε τοὺς θαυμάζοντας ὑμῶν τὸν πλοῦτον, ἵν' μόνοι καὶ ἰδίᾳ καὶ ἐν τῷ σκότῳ πλουτῆτε. ἰδέτωσαν οὖν πολλοί, καὶ θαυμασάτωσαν ὑμῶν τὸν ἄργυρον, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ προπινόντων φιλοτησίας, μεταξὺ πίνοντες, προσκοπείτωσαν ὃ ἕκπωμα, καὶ ὁ κάρος ἱστάσθωσαν αὐτοὶ διαβασάνιστοι, ἢ τῆς ἰσοείας ὁ ἀκριβέστερον τὸν χρυσὸν ὅσος, ὃς ἐπῴδηκε τῇ τέχνῃ.

A Sin minùs, minitantur ſeſe ad nouam rerum partitionem prouocaturos, vt primùm Iupiter pro tribunali ſedere cœperit. Atque hæc quidem facere vobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus quas poſſidetis, & rectè poſſidetis. Quin de cœnis quoque, vt vobiſcum cœnarent, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum vos in præſentia foribus occluſis, ſoli deliciis frueremini. Quòd ſi quando vobis viſum fuerit & illorum quempiam poſt longum tempus conuiuio adhibere, plus eſſe moleſtiæ in cœna, quàm voluptatis, multáque illic in pauperum contumeliam
B fieri: velut illud, cùm non eodem de vino bibant, Dij boni, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeant accuſari, qui non ſurgant potiùs, abeántque toto conuiuio vobis ſolis relicto. Quanquam negant ſeſe etiam ad ſatietatem ex illo qualicunque vino bibere, propterea quòd veſtri pincernæ aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyſſis ſocij. Porrò reliqua vſque adeò ſunt turpia, vt pigeat commemorare, quæ de carnium partitione criminantur, déque miniſtris, qui cùm vobis aſſi-
C ſtant donec plus quàm ad plenum expleamini, ipſos prætercurrunt: aliáque huius generis permulta ſordida, miniméque digna viris ingenuis. Proinde æqualitas res eſt omnium iucundiſſima, maximé que conuiuiis congruens. Atque hac de cauſſa vobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, vt æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne poſthac vos iterum accuſare poſſint. Quin potiùs honorabunt vos, & amabunt, ſi paucula iſta à vobis acceperint: quorum impendium à vobis nec ſentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria ſemper manſura eſt.
D Præterea nec Remp. adminiſtrare poſſitis, ni pauperes vnà vobiſcum in ea verſentur, milléque modis felicitatem veſtram adiuuent. Neque enim habituri eſtis qui diuitias veſtras ſuſpiciant, ſi ſoli atque apud vos ipſos in tenebris eas poſſideatis. Videat igitur vulgus miretúrque veſtrum argentum, menſas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum vndique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. tum argenti abſolutam cælaturam. tum auri vim, viciſſim artem condecorantis.

Nam in istum modum non solùm illi A vos probos viros & humanos prædicabunt, verumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantíque quod æquum est? Quis non potiùs optet, vt quàm diutissimè viuens, bonis suis fruatur? Verùm vt nunc res vobis habent, & felicitas vestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis vita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios vocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis: qui primùm non sinent conuiuium sur- B dum aut mutum esse, verùm consuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè molesta, variásque voluptates adferent: quibus rebus tempus iucundissimè transigitur. Idque gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem vestram referunt, beneuolentiam vobis conciliant. Hæc etiam magno fuerant emenda. Nam illud à vobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nónne vos ea res vreret, cùm non haberetis quibus ostentaretis purpureas vestes, comitum multitudinem, C anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurum vt pauperum insidiæ atque odia in vos oriantur, si soli deliciis frui velitis. Nam quæ minantur vobis imprecaturos sese, prorsus abominanda sunt: ac dij prohibeant, ne vnquam ad eiusmodi imprecationes venire cogantur: quandoquidem si id fiat, neque intestina posthac gustabitis, neque placentam, nisi si quid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porrò sus aut ceruus interim dum assantur, è veru in montes aufugere parabunt. Tum D aues quoque pingues absque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod est omnium grauissimum, pocillatores formosissimi repentè vobis calui fient, idque etiam fracta amphora. Super his rebus consulite quæ & festo sint digna, & vobis quàm maximè tuta, atque illis paupertatis onus subleuate, exiguo vectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

ποῖς γὰρ τῶν χρηστοὺς καὶ φιλανθρώπους ἀκούσῃ, καὶ τὸ φθονεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐξω γενήσεσθε. τίς γὰρ ἂν φθονήσειε τῷ κοινωνοῦντι, καὶ διδόντι τῶν μετεῖναι, τίς δ' οὐκ ἂν βούλοιτο εἰς ὃ μήκιστον διαβιῶναι αὐτὸν, ἀπολαύοντα τῶν ἀγαθῶν; ὡς ὑμῖν νῦν ἔχετε, ἀμάρτυρος μὲν ἡ εὐδαιμονία, ὀπιφθονος δ' ὁ πλοῦτος, ἀηδὴς δὲ ὁ βίος. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ὁμοίως ἡδύ, οἶμαι, μόνον ἐμπίπλασθαι, ὥσπερ τοὺς λέοντάς φασι, καὶ τοὺς μονιοὺς τῶν λύκων, καὶ σεσωρευμένους δεξιοῖς ἀνδράσι, καὶ πάντα χαρίζεσθαι πειρωμένοις, οἳ πρῶτα μὲν ἀ κωφὸν καὶ ἄφωνον ὃ συμπόσιον ἐάσουσι εἶναι, ἀλλ' ἐν μύθοις συμποτικοῖς, καὶ σκώμμασιν ἀπεπαχθέσι, καὶ φιλοφρονήμασι ποικίλοις συνέσονται, οἷαι ἥδιστα ἀφανεῖσαι, φίλαι μὲν Διονύσῳ, καὶ Ἀφροδίτῃ, φίλαι δὲ Χάρισιν. ἔπειτα δὲ πρὸς ἀπόδειξιν ὑστεραίου δειπνυλλίου, ὑμῶν πλεῖστα δεξιότητα φιλήσουσι παρασκευάζοισι. ταῦτα πολλοῦ ποιήσασθαι καλῶς εἴχει. ἐπεὶ ἐρήσομαι ὑμᾶς, εἰ μύοντες οἱ πένητες βαδίζοιεν (ὑποθώμεθα γὰρ ὕτως) οὐκ ἂν ὑμᾶς ὠίασεν οὐκ ἔχοντας οἷς ὀπιδείξασθε τὰς ἀλουργεῖς ἐσθῆτας, καὶ τὴν ἀκολούθων ὃ πλῆθος, ἢ τῶν δακτυλίων ὃ μέγεθος; ἐῶ λέγειν ὡς ἐπιβουλὰς, καὶ μίσος παρὰ τῶν πενήτων αἰσχρὸν εἰλήσεσθε πρὸς ὑμᾶς, ὧν μόνοι πυφᾶν ἐθέλητε. ἃ μὲν γὰρ εὔχεσθαι καὶ ὑμῶν ἀπειλοῦσιν, ἀποβήσεσθαι, μηδὲ γένοιτο εἰς ἀνάγκην αὐτοῖς καταστῆναι τῆς εὐχῆς· ἐπεὶ ὅτε ἀλεκτόρων γεύσεσθε, ὅτε πλακοῦντος, ἢ εἴτι λείψανον τῆς κυνός· ἢ φακῆ δὲ, ὑμῖν παρῆλθε σεσηπότα ἔξω. ἐξ δὲ, ἔλαφος, ὀπτῶμενοι, μεταξὺ δρασμὸν βουλεύσουσιν ἐκ τοῦ ὀπταρείου ἐς τὸ ὄρος. ὄρνις πτῆναι καταπεινασαι, ἀπίασι καὶ αὗται, πρὸς αὐτοὺς τοὺς πένητας ἐκπετήσονται. ὃ δὲ μέγιστον, οἱ θερμότατοι τῶν οἰνοχόων, φαλακροὶ ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ὑμῖν γενήσονται, ὅτε καταγότε καὶ ταῦτα τῶν ἀμφορέων. πρὸς τὰ δὲ βουλεύεσθε, ἃ καὶ τῇ ἑορτῇ πρέποντα γένοιτ' ἂν, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα, καὶ ὀπτικοὺς φίλους πολλοῦ πενίαν αὐτοῖς, ἀπ' ὀλίγου τέλεσματος φίλους οὐ μεμισθωτοὺς ἕξοντες.

ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΤΩ ΚΡΟΝΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

Πρὸς γάρ σε οἵᾳ μόνον ἔτι τῶν πενήτων ταῦτα γεγράφθαι, ὦ Κρόνε, ἀλλὰ δὲ καὶ ὁ Ζεὺς ἤδη ἐκκεκώφωται τοῖς αὐτῶν αἰτιωμένων καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτα, τὸν ἀναδασμὸν ἀξιούντων γενέσθαι· καὶ αἰτιωμένων τὸ τε εἰμαρμένον ὡς ἄνισον τὴν νομὴν πεποιημένον, καὶ ἡμᾶς, ὅτι μηδενὸς αὐτοῖς μεταδιδόναι ἀξιοῦμεν; ἀλλ' οἶδεν ἐκεῖνος ἅτε Ζεὺς ὤν, πρὸ οἵων πίνει ἡ αἰτία, καὶ διὰ τοῦτο τῶν παρ' ἐκείνου τὰ πολλὰ σοὶ δὲ ἴσως ἀπολογησόμεθα, ἐπειδὴ καὶ ἄρχεις γε νῦν ἡμῶν. ἡμεῖς γὰρ ἅπαντα τοῦ ὀφθαλμοῦ λαβόντες, ἃ γέγραφας, ὡς καλὸν ὀπτικουρεῖν ἀπὸ πολλῶν τοῖς δεομένοις, καὶ ὡς ἥδιον συνεῖναι, καὶ συνδυαζεῖσθαι τοῖς πένησιν, ἀεὶ διατελοῦμεν οὕτω ποιοῦντες, ἰσοδίαιτοι καθεζῶντες, ὡς ἂν μηδὲ τὸν συνδιαίτην αὐτῶν αἰτιάσασθαί τι· οἱ δὲ ὀλίγων τὸ ἀρχὴν δεῖσθαι φάσκοντες, ἐπειδὴν ἅπαξ αὐτοῖς ἀνεπετάσαμεν τὰς θύρας, οὐκ αἰσθόμενοι, ἀλλ' ἐπ' ἄλλοις αἰτοῦντες. Εἰ δὲ μὴ πάντα δύθυς, μηδὲ τοῖς ἔπος λαμβάνοιεν, ὀργὴ, καὶ μῖσος, καὶ τοιχεῖοι αἱ βλασφημίαι, κἂν εἴπῃ ὑπερψεύδονται ἡμῖν. ἀλλ' οἵ γε ἀκούοντες ὅτις δύο ἂν, ὡς ἀκριβῶς εἰδόσιν ἐκ τῆς συνηθείας. ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ μὴ δίδοντα ἐξαρτὸν εἰς πάντως ἔδει, ἢ πάντα τοιοῦμεν, αὐτίκα μάλα πένεσθαι, καὶ τῶν αἰτουμένων καὶ αὐτὸν εἰ). καὶ τὰ μὲν ἄλλα, μέτρια· ἐν ᾧ τοῖς δείπνοις αὐτοῖς, ἀμελήσαντες τῆς ἐμπίπλασθαι, καὶ γαστρίζεσθαι, καὶ αὐτοὶ ἐπειδὰν πλείω τῆς ἰκμάδος πίωσιν, ἢ παιδὸς ὡραίου, μεταξὺ ἀναδύντος ὄ ἔκπωμα, ἔνυξαν τὴν χεῖρα, ἢ παλλακῆς, ἢ γαμετῆς γυναικὶ ἐπεχείρησαν· εἶτα κατεμέσαντες τῆς συμποσίου, ἐς τὴν ὑστεραίαν λοιδορούνται ἡμῖν κατελθόντες, ὡς ἐδίψησαν, καὶ ὡς λιμῷ συνῆσαν διηπορημένοι. καὶ εἴ σοι ταῦτα καταψεύδεσθαι αὐτῶν δοκοῦμεν, τὸν ὑμέτερον τοῦδε τὸν ἀναμνήσθητι, τὸν Ἰξίονα· ὃς ἀξιωθεὶς κοινῆς τραπέζης, ἀξίωμα ἴσον ἔχων ὑμῖν,

NVm putas, Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potiùs Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem vociferantur, ac nouam rerum partitionem flagitant, ac simul & Fatum incusant, quòd non æqualiter distribuerit: & nos, quòd nihil ipsis velimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cùm sit Iupiter, penes quos sit culpa, eóque illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidem hoc certè tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantóque sit iucundius, simul cum pauperibus versari, & conuiuium agitare, ad eum modum assiduè facimus, adeóque in ratione vitæ nos æquamus, vt nihil possit incusare is quem ad conuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt sibi paucis opus esse: deinde vbi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quòd nisi protinus omnia, simúlque cum dicto acceperint, mox paratum odium, in promptu conuitia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porrò qui addiunt, fidem illis habent, rati videlicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, vt in alterutrum incidamus, vt aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iámque in pauperum gregem veniamus. Ac cætera quidem vtcunque ferenda sunt, verùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem vbi plus satis adbiberint, tum vel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum vellunt, aut concubinam vxorémve solicitant. Postremò conuomito conuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri videmur, vester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac vobis dignitate æquiparatus,

iam ebrius vir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te auctore, pacto recipiant, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiosè in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officij nostri, modò vicissim desinãt ipsi arte nobiscum viuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi volent officio.

τῇ Ηρᾳ μεθυσθεὶς, ἐπεχείρησε γυναῖος. Ταῦτα δέ ἐστι καὶ τὰ τοιαῦτα, ὑφ' ὧν ἡμεῖς ἐβουλευσάμεθα τοῖς δὲ λοιπὸν, ἀσφαλείας τῆς ἡμετέρας ἕνεκεν, μηκέτι δοτέον ποιῆν αὐτοῖς πρὸς οἰκίαν. εἰ δὲ δοτὸν σοὶ σωφρονοῦντο, μετρίων δεήσεσθαι, ὥσπερ νῦν φασι, μηδὲν δὲ ὑβριστικὸν ἐν τοῖς συμποσίοις ἐργάσεσθαι, καινοτομούντων ἡμῖν καὶ σωφρονούντων τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. καὶ τῶν ἱματίων ὡς σὺ κελεύεις, πέμψομεν, καὶ τοῦ χρυσίου ὁπόσον οἷόν τε, καὶ τοῖς δαπανήσομεν, καὶ ὅλως οὐδὲν ἐλλείψομεν· καὶ αὐτοὶ δ' ἀφέξονται τοῦ κῶμου τέχνῃ ὁμιλῆν ἡμῖν, φίλοι αὐτὶ κολάκων καὶ παρασίτων ἔσονται, ὡς ἡμᾶς γε οὐδὲν ἂν ἀπέσαιρο, καὶ ἐκεῖνοι τὰ δέοντα ποιῆν ἐθελόντων.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ, ἢ ΛΑΠΙΘΑΙ.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHÆ.

Erasmo Roterodamo interprete.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè seruatum in personis tam multis, támque diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberiùs ac velut ἐξ ἀμάξης philosophorum omne genus laceret. At mihi videtur iustiùs esse stomachandum in huius seculi mores, quo videmus Philosophorum scholas multo puerilius etiam inter se dissidere, nec minùs atrociter digladiari, tum inter sectarum professores nihilo minùs cruentam esse pugnã, quàm in eo conuiuio fuisse Lucianus vel finxit, vel retulit. Hunc igitur libellum, quoniam fortè ἀδίαστον reperi, & tamen patrono videbatur egere, Eutychio dicaui. Bene vale, καὶ εὐτύχει, vt planè sis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII.

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & vitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac vero facto comprobat. Est autem historica quædam rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionum Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem vocati, posteaquam vino incaluere, pro secta quisque sua inter se verbis primò contenderint, mox ad manus quoque & ad vulnera venerint, adeò vt saucij nonnulli ac mutilati è conuiuio asportati fuerint: Rursum autem ex aliis qui vocati non fuerant, quidam, Cynicus videlicet, vltro veniens, cœnantibus sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate: Alius autem per literas cum Aristæneto expostularit, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, & cæteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris virtutem prædicat, & specie religionis in se vulgi ora conuertit, non hac ætate modò (quod tamen grauissimum est, quando & Christianos esse plerique se, & aliis vitæ morúmque honestate præire profitentur) verùm olim quoque eadem simulatione, iisdémque præstigiis vsos esse, nimirum vt verbis quidem multa de pietate, de officiis, de vera viuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re à virtute ac honestate omni quàm longissimè abessent, libidini & gulæ & cæteris vitiis turpissimè interim seruientes. Et accidêre sanè etiam nostra memoria huiusmodi

quedam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, vbi isti in speciem grauissimi sanctissimiq; viri, vel pro lenibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero contentiones incepêre: vel quia alicubi præteriti atque neglecti viderentur, grauissima odia exercuêre: vt non immeritò quispiam crediderit philosophos illos veteres (quanquam indignum adeò est tam venerabile nomen in tam turpibus personis hærere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à veteribus non alia re quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoque ac verè idem monet, nullum esse pretium operæ, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul & vitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet: eosq; illos qui solos libros spectant, quiq; solicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenentur, à recta ratione, bonisq; institutis fermè abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic, Conuiuium, vel Lapithæ: quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione: quòd vt hîc Philosophi, ita à poëtis Lapithæ & Centauri in nuptiis Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.

ΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

PHILON. LVCIANVS.

ΠΟΙχίλιω, ὦ Λυκῖνε, δεῖπνον ἀμφιτρίβω φασὶ γεγονέναι ὑμῖν χθὲς ἐν Ἀρισταινέτου τοῦδε τὸ δεῖπνον, καί τινας φιλοσόφους λόγους εἰρῆσθαι, καὶ ἔριν τινὰ συστῆναι ἐπ' αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ ἐψεύδετο Χαρῖνος, καὶ ἄχρι τραυμάτων προχωρῆσαι τὸ πρᾶγμα, καὶ τέλος, αἵματι διαλυθῆναι τὴν συνουσίαν. ΛΥ. καὶ πόθεν, ὦ Φίλων, ἠπίστατο Χαρῖνος ταῦτα; οὐ γὰρ συνεδείπνησεν ἡμῖν. ΦΙ. Διονίχου ἔφη τοῦ ἰατροῦ ἀκοῦσαι. Διόνικος δὲ, ὡς αὐτὸς, οἶμαι, τῶν συνδείπνων ἦν. ΛΥ. καὶ μάλα. οὐ μὴν ἐξ ἀρχῆς γε ὅλης αὐτὸς ἅπασι παρῆν, ἀλλὰ ὑστερος, μεσούσης ἤδη τῆς μάχης, ἐπέστη ὀλίγον πρὸ τῶν τραυμάτων. ὥστε θαυμάζω εἴ τι σαφὲς εἰπεῖν ἐδύνατο, μὴ παρακολουθήσας ἐκείνοις, ἀφ' ὧν ἀρξαμένη ἐς τὸ αἷμα ἐτελεύτησεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. ΦΙ. Διήγησαι, ὦ Λυκῖνε, ὡς ὁ Χαρῖνος αὐτὸς, εἰ βουλοίμεθα τἀληθῆ ἀκοῦσαι, καὶ ὅπως ἐπράχθη ἕκαστα, τοῦδέ σε ἡμᾶς ἥκειν ἐκέλευε· καὶ τὸν Διόνικον δὲ αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένετο ἅπασι, σὲ δὲ ἀκριβῶς εἰδέναι τὰ γεγενημένα, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῖς ἀπομνημονεῦσαι, ἅτε μὴ πρέπειν τῷ τοιούτων, ἀλλ' ἐν σοφοῖς ἀκροώμενον. ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις ἐξιὼν ἡμᾶς ἡδίστην ταύτην ἑστίασιν, ἧς οὐκ οἶδ' ἂν τις ἡδίων ἔμοιγε· καὶ μάλιστα ὅσῳ νήφοντες ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἀναμφὶ ἔξω βέλους ἑστιασόμεθα· εἴτε γέροντες

NOuam quandam & variam disputationem Luciane vobis fuisse narrãt super cœnam apud Aristænetum: tum philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quòd ni mentitus est Charinus, etiam ad vulnera vsque rem processisse: denique sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui vndenam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in cõuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese: porrò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVC. Fuit maximè: verùm ne is quidẽ ab initio rebus omnibus fuit præsẽs, sed seriùs aduenerat, media fermè pugna, paulóq; ante vulnera. Proinde demiror si quid comperti certò referre potuit, qui nõ ordine spectarit illa, vnde inter illos nata lis, postea ad sanguinẽ vsque deducta est. PHI. Proinde, Luciane, Charinus etiã ipse, si rem cõpertiùs vellẽ cognoscere, & quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem iussit: nã Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se quidem toti negotio præsentem adfuisse: te verò, quicquid esset actũ, id omne cõpertò certóque scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi nõ obiter neque neglectim audire, sed per otium atq; attẽtè auscultare sis solitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidẽ haud scio an vllũ possit accidere iucundius: præsertim quòd sobrij per otium tutò ac citra sanguinẽ, extráq; teli, quod aiunt, iactũ constituti, sumus epulaturi, Siue senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati, Siue etiam iuuenes à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuueniliùs tu quidem Philon, atque inconsultiùs hæc nos iubes in vulgus efferre, eáque referre quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eáque omnia Baccho deo velut auctori imputare, qui quidem haud scio an quenquam suis nõ afflatum Orgiis, & Bacchanalium expertem præterierit. Proinde vide ne hominis sit parum benè morati, eiusmodi ad amussim exquirere, quæ rectiùs erat in conuiuio reliquisse, atque ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit versus poëticus) memorem compotorem. Ne à Dionico quidem rectè factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicámque & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cęterùm ego absit vt istiusmodi quippiã sim dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cùm ista dicis. Quin haud quaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: vt qui certò sciam te multo cupidiorem esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeò vt mihi videaris, si desint qui te audiant, vel ad columnam aliquam aut statuam libenter accessurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, non sines, ni te priùs audiero, abire: verùm vltro aderis, consectabere, rogabis. At tum ego te vicissim lusero. Iamque adeò, si ita vis, abimus, ex alio quopiam hæc eadem audituri. Tu verò ne dicito. LVC. Age ne quid succenseas: equidem dicam, quandoquidem vsqueadeo cupidus es audiendi: verùm heus ea lege, ne passim in vulgus efferas. PHIL. Ni prorsus ignoro Lucianum, tute isthuc potiùs feceris. Nam prior ipse denarrabis omnibus, vt me quidem ad id nihil futurum sit opus. Sed illud mihi primo respondе loco: Aristænetus num filio Zenoni dabat vxorem, atque ita in nuptiis eius vos accepit? LVC. Non, imò filiam suam elocauit Cleanthidem, idque Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam. PHI. Formoso admodum per Iouem adolescentulo: tametsi tenero adhuc, & vxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modestus videretur, tum ad philosophiæ studium propensus,

A ἐπῳδύνησθά τι τῷδὲ τῷ δείπνῳ, εἴτε νέοι, εἰπεῖν τε ὅσα ἤκουσα ἐχρῆν ἐκ τοῦ ἀκράτου πεφαρμένοι, καὶ πεφυσημένοι. ΛΥ. νεανικώτερα ἡμᾶς, ὦ Φίλων, ἀξιοῖς ἐκφέρειν ταῦτα πρὸς τοὺς πολλούς, καὶ ἐπεξιέναι, διηγουμένους πράγματα, ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ γιγνόμενα, δέον λήθῃ ποιήσασθαι αὐτὰ, καὶ νομίζειν ἐκεῖνα πάντα θεοῦ ἔργα τοῦ Διονύσου εἶναι, ὃς οὐκ οἶδα εἴ τινα τῶν αὐτῷ ὀργίων ἀτέλεστον καὶ ἀβάκχευτον παρεῖδεν. ὅρα οὖν μὴ κακοήθων τινῶν αἰδεσθῶμεν ἢ ὃ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα ἐξετάζειν, ἂν καλῶς ἔχει ἐν τῷ B συμποσίῳ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. μισῶ γάρ, φησι καὶ ὁ ποιητικὸς λόγος, μάμονα συμπότην, καὶ οὐδὲ ὁ Διόνικος ὀρθῶς ἐποίησε πρὸς τὸν Χαρῖνον, αὐτὰ ὀξαγορεύσας, καὶ πολλοῦ τοῦ ἑωλοκρασίας καταγελάσας ἀνδρῶν φιλοσόφων· ἐγὼ δὲ, ἅπαγε, οὐκ ἂν τι τοιοῦτον εἰποιμι. ΦΙ. θρύπτῃ ταῦτα, ὦ Λυκῖνε. ἀλλ' οὔτι γε πρὸς ἐμὲ οὕτω ποιεῖν ἐχρῆν, ἀκριβῶς γιγνώσκοντα πολὺ πλέον ὑπεπιθυμοῦντά σε εἰπεῖν, ἢ ἐμὲ ἀκοῦσαι· καί μοι δοκεῖς εἰ ἀπορήσας τ' ἀκουσομένων, κἂν πρὸς κίονα τινὰ, ἢ πρὸς ἀνδριάντα ἡδέως ἂν προσελθών, διηγήσασθαι, πάντα σαυτοῦ ἀμυσί. εἰ γοῦν ἐθελήσω ἀπαλλάττεσθαι νῦν, οὐκ ἐάσεις με μὴ οὐχὶ ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἕξεις, καὶ παρακολουθήσῃ, καὶ δεήσῃ, κἀγὼ θρύψομαι πρὸς σὲ ἐν τῷ μέρει· καὶ εἴ γε δοκεῖ, ἀπίωμεν ἄλλου αὐτὰ πυθόμενοι, σὺ δὲ μὴ λέγε. ΛΥ. μηδὲν πρὸς ὀργήν, διηγήσομαι γάρ, ἐπείπερ οὕτω προθυμῇ, ἀλλ' ὅπως μὴ πρὸς πολλοὺς ἐρῇς. ΦΙ. Εἰ μὴ πρὸ πάντων ἐγὼ ὑπιλέλησμαι Λυκίνου, αὐτὸς σὺ ἄμφνον ποιήσας αὐτὸ, καὶ φθάσας εἰπὼν ἅπασιν, ὥστε οὐδὲν ἐμοῦ δεήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνό μοι πρῶτον εἰπὲ, τῷ παιδὶ τῷ Ζηνῶνι ὁ Αἰσχίνης ἀγόμφιος γυναῖκα, εἶτα ὑμᾶς; ΛΥ. οὐκ, ἀλλὰ τῷ θυγατέρα ἐξεδίδου αὐτὸς τῷ Κλεανθίδα τῷ Εὐκρίτου τοῦ δημοσίου τῷ φιλοσοφοῦντι. ΦΙ. παγκάλῳ, νὴ Δία, μειρακίῳ, ἁπαλῷ γε μὰ Δία ἔτι, καὶ οὐ πάνυ καθ' ὥραν γάμων. ΛΥ. ἀλλ' οὐκ εἶχεν ἄλλον ὑπιτηδειότερον, οἶμαι. τῶν οὖν κόσμιά τε δοκοῦντα, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ὡρμη-

μῶν, ἐπὶ δὲ μόνον ὄντα πλουσίῳ τῷ Εὐκρίτῳ, προείλετο νυμφίον ἐξ ἁπάντων. ΦΙ. Ὑμικρὸν λέγῃς αἰτίαν ὃ πλουτεῖν τὸν Εὐκρίτον. ἀτάρ, ὦ Λουκῖνε, τίνες οἱ δεῖπνοῦντες ἦσαν; ΛΥ. Τοὺς μὲν ἄλλους τί αὐ σοι λέγοιμι; οἱ δ' ἀπὸ φιλοσοφίας, καὶ λόγων, ὅσῳπερ ἐθέλῃς, οἶμαι, ἀκοῦσαι μάλιστα, Ζηνόθεμις ἦν ὁ πρεσβύτης, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ ξὺν αὐτῷ, Δίφιλος ὁ Λαβύρινθος ἐπίκλην, διδάσκαλος ὢν σοῦ τοῦ Αἰσχίνου, υἱέος τοῦ Ζηνωνος· τῷ δὲ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, Κλεόδημος, οἶσθα τὸν σωμύλον, τὸν ἐλεγκτικόν; ξίφος αὐτὸν οἱ μαθηταί, καὶ κοπίδα καλοῦσιν. ἀλλὰ καὶ ὁ Ἐπικούρειος Ἑρμων πρῶτος, καὶ εἰσελθόντα τε αὐτὸν, οὕτως ἐπεβλέποντο οἱ Στωϊκοὶ, καὶ ἀπεστρέφοντο, ὡς δῆλοι ἦσαν ὡσπερ τινα παρανοίαν καὶ ἀναγῆ μυσαττόμενοι. ἔτι μὲν Αἰσχίνου αὐτοῦ φίλοι, καὶ συνήθεις ὄντες, προσεκέκλητο ὅτι δεῖπνον, καὶ ξὺν αὐτοῖς ὁ γραμματικὸς Ἰσιαῖος, καὶ ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος· ἐφ' ᾧ δὲ τὸν νυμφίον τὸν Χαιρέαν, Ἰων ὁ Πλατωνικὸς συνῳκίαρ, διδάσκαλος αὐτοῦ ὤν, σεμνός τις ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς, καὶ πολὺ τὸ κόσμιον ὅτι φαίνων τῷ προσώπῳ. καινόν γοῦν οἱ πολλοὶ ὀνομάζοισιν αὐτὸν, εἰς τὸ ὀρθότητα τῆς γνώμης ἀποβλέποντες. καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἦλθεν, ἐπεξανίσταντο πάντες αὐτῷ, καὶ ἐδεξιοῦτο ὥς τινα τῶν χρηστῶν· καὶ ὅλως, θεοῦ ἐπιδημία ὃ πρᾶγμα ἦν, Ἰων ὁ γαμμαστὸς συμπρῶν. δέον δὲ ἤδη κατακλίνεσθαι, ἀπάντων σχεδὸν παόντων, ἐν δεξιᾷ μὲν εἰσιόντων, αἱ γυναῖκες ὅλον τὸν κλιντῆρα ἔκλινον ἐπέλαβον, ὀλίγαι οὖσαι, καὶ ἐν αὐταῖς ἡ νύμφη, πάνυ ἀκριβῶς ἐγκεκαλυμμένη, ἐπὶ τῶν γυναικῶν προσεχώρησεν. ἐς δὲ τὸν αὐτίθυρον ἡ ἄλλη πληθὺς, ὡς ἕκαστος ἀξίας εἶχε. κατ' αὐτικρὺ δὲ τῶν γυναικῶν, πρῶτος ὁ Εὐκρίτος, εἶτα ὁ Αἰσχίνης. εἶτα ἐνεδιάζετο, πότερον χρὴ πρότερον, Ζηνόθεμιν τὸν Στωϊκὸν ἀντικρὺ ὄντα, ἢ Ἑρμωνα τὸν Ἐπικούρειον, ἱερᾶς γὰρ ἀμφοτέρων τῶν ἀδύτων, καὶ γένους τοῦ πρώτου ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ ὁ Ζηνόθεμις τοῦτο ἀπορίαν ἔλυσεν· Εἰ γάρ με, φησὶν, ὦ Αἰσχίνητε, δεύτερον ἄξεις Ἑρμωνος,

A præterea autem vnicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ suę maritum. PHI. Causſam neutiquam leuem dixisti, nempe quia dives sit Eucritus. Verùm heus Luciane, quinam erant conuiuæ? L V C. Reliquos illos quorsum attinuerit tibi recensere? Verùm è Philosophorum numero, ac literatorum, quos potissimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, senex ille Stoicus, vnáque cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominem, nempe dicacem illum & argutum, atque ad
B refellendũ instructum. Discipuli gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hunc, cùm ingrederetur, Stoici toruis obtuebãtur oculis, & auersabantur, palámque perinde quasi parricidam quempiam atque impium ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanquam Aristæneti ipsius amici familiarésque fuerãt ad cœnam vocati, quos comitabatur & Istiæus grammaticus, & Dionysidorus rhetor. Iam verò propter sponsum Chæream vnà cum illo ad conuiuium accesserat Ion ille Pla-
C tonicus, quòd is iuueni præceptor esset, vir venerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multúmque dignitatis ipso ostendens ore: vnde nonnulli propter animi constantiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic simul vt ingrediebatur, assurgebãt omnes, ac veluti pręcipuum quendam ac primarium hominẽ comiter atque officiosè exceperunt: adeò vt planè numen aliquod aduenire videretur, cùm adesset Ion admirandus ille. Tandem verò cùm iam omnes fermè conuiuæ pręsentes essent, tempus erat vt discũberetur. Itaque ad
D dextram ingressus, totam illam spondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa summo studio culta, hinc atque hinc stipata fœminis. Porrò ex aduerso ostij altera turba, pro cuiusque dignitate locis distributis. Porrò è regione mulierũ primo loco accumbebat Eucritus, secũdo Aristæneus. Sub hæc ambigi cœptum, vtrum altero priorem oporteret accũbere, Zenothemimne Stoicum, quippe senem: an Hermonẽ Epicureum: nam hic erat Castoris ac Pollucis sacerdos: tum autẽ nobilissimæ inter ciues familię. Verùm eã hæsitationem sustulit Zenothemis: Si me, inquiens, Aristænete, minoris ducis Hermone,

viro videlicet isto, vt ne quid aliud mali dicam, Epicureo, discedo, totúmque conuiuium vobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, discedere parans. Tum Hermõ: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam etiam si nihil aliud, vel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd sacerdos sim, vt planè contemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, sacerdotem Epicureum. simúlque cum dicto accumbebat. Post hunc Hermon, deinde Cleodemus Peripateticus, pone hunc Ion, proxime hũc sponsus, post eum ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon discipulus, postremò rhetor Dionysidorus cum Istiæo grãmatico. PHIL. Papæ Luciane! Musarum conuentum quendam mihi narras fuisse istud conuiuium, quippe plurimis sapientibus ac doctis viris refertum. Ego verò laudo Aristænetum, qui quum optatissimam illam ac splendidissimam solẽnitatem celebraret, præ cæteris sapientissimos viros adhibere voluerit: idque adeò delectis ex vnaquaque philosophiæ secta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens, verùm promiscuè vocans omneis. LVC. Is verò nequaquam est è vulgarium istorum diuitum numero, verùm & literarum est studiosus, ac maximam vitæ partem in his rebus versatur. *Cœna descriptio.* Cœnabamus igitur initiò quidem taciti & quieti, variúsque erat apparatus, & omnigus. Neque enim arbitror operæpretium vt numero recenseam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebãt. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Non vides, inquit, senem illum, Zenothemim dicebat (subauscultabam enim) vt sese opsoniis ingurgitat, vtque iure vestem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere: neque meminit post sese accumbentium? Hæc igitur fac & Luciano cõmonstres, quò testis esse possit. Mihi verò nihil Ione monstratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc simul atque dixisset Cleodemus, irruit in conuiuium & *Cynici intercurrentia & occasio turbæ.* Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, vulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui vltro ad fratris conuiuium accessisset. Itaque plerisque turpiter atque impudenter visus est fecisse: & quod cuique tum fortè in mentem veniebat, in eum torquebant: alius illud, *Insanis Menelae*: alius rursum,

A Τουτοὶ τ' ἀνδρὸς, ἵνα μηδὲν ἄλλο κακὸν εἴπω, Ἐπικουρείᾳ, ἄπειμι, ὅλον σοι ὃ συμπόσιον καταλιπών, καὶ ἅμα τὸν παῖδα σκάλλ, καὶ ὀξίονι ἐοίκει. καὶ ὁ Ἑρμων, Ἐχε μὲν ὦ Ζηνόθεμι τὰ πρῶτα, ἔφη, ἀτὰρ εἰ καὶ μηδέν τι ἕτερον, ἱερεύς γε ὄντι, σοὶ ἐξίσασθαι καλῶς εἶχεν, εἰ καὶ τοῦ Ἐπικούρου πάνυ κατεφρόνηκας. ἐγέλασα, ἦδ' ὃς ὁ Ζηνόθεμις, Ἐπικούρου ἱερέα· καὶ ἅμα λέγων, κατεκλίνετο, καὶ μετ' αὐτὸν ὅμως ὁ Ἑρμων, εἶτα Κλεόδημος ὁ Περιπατητικὸς, εἶτα ὁ Ἰων, καὶ σοὶ ὀκλάνον, ὁ νυμφίος, εἶτ' ἐγὼ, καὶ πρὸ ἐμοῦ, ὁ Δίφιλος, καὶ σοὶ αὐτοῦ, Ζηνων ὁ μαθητὴς, εἶτα, ὁ ῥήτωρ Διονυσόδωρος, καὶ ὁ γραμματικὸς Ἰστιαῖος. ΦΙ. βαβαὶ, ὦ Λυκῖνε, μουσεῖόν τι ὃ συμπόσιον διηγῇ σοφῶν τῶν πλείστων ἀνδρῶν, καὶ ἔγωγε τὸν Ἀριστάινετον ἐπαινῶ, ὅτι τῷ δικαιοτάτῳ ἑορτὴν ἄγων, τοὺς σοφωτάτους ἑστιᾷν τοσοῦτον τῶν ἄλλων ἠξίωσεν, ὅπως ὃ κεφάλαιον ἐξ ἑκάστης αἱρέσεως ἀποδιασάμενος, καὶ τοὺς μὴ, πόθεν δ', ἀλλ' ἀναμίξ ἀποδῷς. ΛΥ. ἔστι γὰρ, ὦ ἑταῖρε, καὶ τῶν πολλῶν τούτων πλουσίων, ἀλλὰ καὶ παιδείας μέλει αὐτῷ, καὶ ὃ πλεῖστον τοῦ βίου τοῖς τοιούτοις ξυνέστιν. εἰσιώμεθα οὖν εἰς ἡσυχίᾳ ὃ τοῦτον, καὶ προσκλίσεις ποικίλας. πλὴν σόδεν οἶμαι χρὴ καὶ ταῦτα καταριθμεῖσθαι, χυμοὺς, καὶ πέμματα, καὶ καρυκείας· ἄπαντα γὰρ ἄφθονα. ἐν τούτῳ ὃ ὁ Κλεόδημος ὑπακούσας ἐς τὸν Ἰωνα, Οὐχὶ, ἔφη, τὸν γέροντα (Ζηνόθεμιν λέγων, ἐπήκουον γὰρ) ὅπως ἐμφορᾶται τῶν ὄψων, καὶ ἀναπέπλησται ζωμοῦ ὃ ἱμάτιον, καὶ ὅσα τοῦ παιδὶ κατόπιν ἐστὶν ὁρᾷς, λανθάνειν οἰόμενος τοὺς ἄλλους, ὃ μεμνημένος τῶν μὰ' αὐτόν; δῆξον οὖν καὶ Λυκίνῳ ταῦτα, ὡς μάρτυς εἶ. ἐγὼ δὲ σόδεν ἐδεόμην δείξοντός μοι τοῦ Ἰωνος, πολὺ πρότερον αὐτὰ ἐν προσωπῆς ἑωρακώς· ἅμα δὲ ταῦτα ὁ Κλεόδημος εἰρήκει, καὶ ἐπεισέπεσεν ὁ Κυνικὸς Ἀλκιδάμας ἄκλητος, ἐκφνο ὃ κοινὸν ὑπηρετιστὰ μῦθος, τὸν Μενέλαον αὐτόματον ἥκοντα. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς αἰσχύνην ἐδόκει ποιεῖν ἑαυτοὺς, καὶ κατέκρουον τὰ πρόχειρα· ὁ μὲν, ὃ, Ἄφρονος Μενέλαε· ὁ δ',

B

C

D

Αλλ' ὁκ Ατρείδῃ Αγαμέμνονι ἰῶδμε θυμῷ,
καὶ ἄλλα πρὸς τὸν καιρὸν ἄστοχα, καὶ χαρίεντα ὑποπυθορύζοντες. ἐς μὲν τοι τὸ φανερὸν οὐδεὶς ἐπόλμα λέγειν· ἐδεδοίκεισαν γὰρ τὸν Αλκιδάμαντα, βόλιν ἀτεχνῶς ὄντα, καὶ κακοπιχώτατον Κυνικῶν ἁπάντων, πρὸς ὃ καὶ ἀμείνων ἐδόκει, καὶ φοβερώτατος ἰὼ ἅπασιν. ὁ δὲ Αεισχίνετος, ἐπαινέσας αὐτὸν, ἐκέλευε θρῖον πινὰ λαβόντα, καθίζεσθαι πρὸς Ισταῖόν τε καὶ Διονυσόδωρον. ὁ δὲ, ἀπαγέ φησι, γυναικεῖον λέγεις, καὶ μαλθακὸν, ὅτι θρίου καθίζεσθαι, ἢ σκίμποδος, ὥσπερ ὑμεῖς ὅτι μαλακῆς ταύτης δυνῆς μικρὸν δεῖν ὑπτιοι κατακείμενοι, ἑστᾶτε, πορφυρίδας ὑποβεβλημένοι. ἐγὼ δὲ, κἂν ὀρθοστάδιον δειπνήσαιμι, ἐμπεριπατῶν ἅμα τῷ συμποσίῳ· εἰ δὲ κἀμοιμι, χαμαὶ καὶ τὸν πρόσκεφαλον ὑποβαλλόμενος, κείσομαι ἐπ' ἀγκῶνος, οἷον τὸν Ηρακλέα γράφουσιν. οὕτως, ἔφη, μεγέθου, ὁ Αεισχίνετος, εἴ σοι ἥδιον. καὶ ὁ ἀπὸ τούτου, ἐν κύκλῳ περιὼν ὁ Αλκιδάμας, ἐδείπνει, ὥσπερ οἱ Σκύθαι πρὸς τὴν ἀγροτέραν νομὴν μετεξανιστάμενος, καὶ τοῖς φερομένοις τὰ ὄψα συμπεριιὼν. καὶ μὴν καὶ σιγῶν, ἐνεργὸς ἰὼ, ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας μεταξὺ διεξιών, καὶ ἐς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἀποσκώπτων. ἠρώτα γοῦν τὸν Αεισχίνετον, τί βούλονται αὐτῷ αἱ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται κύλικες, τῶν χερμαίων ἴσα δυναμένων. ἀλλ' ἐκφυγὸν μὴν ἤδη διενοχλοῦντα ἔπαυσεν ἐς ὃ παρὼν Αεισχίνετος, τῷ παιδὶ νοῦσας βυμελέσθη σκύφον δοῦναι αὐτῷ, ζωρότερον ἐγχέαντα. καὶ ἐδόκει ἄρισα ὑπενενοηκέναι, οὐκ εἰδὼς ὅσων κακῶν ἄρχω ὁ σκύφος ἐκεῖνος ἐνεδεδώκει. λαβὼν δὲ ἅμα ὁ Αλκιδάμας, ἐσίγησε μικρὸν, καὶ ἐς τύδαφος καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἔκειτο ἡμίγυμνος, ὥσπερ ἠπειλήκει, πήξας τὸν ἀριστερὸν ὀρθὸν, ἔχων ἅμα τὸν σκύφον ἐν τῇ δεξιᾷ, οἷος ὁ παρὰ τῷ Φόλῳ Ηρακλῆς ὑπὸ τῶν γραφέων δείκνυται. ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους συνεχῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ, καὶ φιλοτησίαι, καὶ ὁμιλίαι, καὶ φῶτα εἰσηκόμισο. ἐν τοσούτῳ δ' ἐγὼ τὸν παρεστῶτα τῷ Κλεοδήμῳ παῖδα,

Verùm Agamemnonianæ menti non ista placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore falsè lepidèque dici poterant, in eum obmurmurabant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerẽt Alcidamantem, vt pote conuitiatorem egregium, vnúmque è Cynicis omnibus clamosissimum: qua quidem re adeò visus est reliquis antecellere, vt nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum quòd inuocatus aduenisset, iussit accepta sella iuxta Istiẽum ac Dionysidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddam ac molle dicis, vti in scamno aut sella sedeam, quemadmodum facitis vos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura suffulti. Quin ego tibi vel stans cœnauero, in ipso interim conuiuio etiam obambulans. Quòd si defatigatus fuero, tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem videlicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Aristænetus, si quidem isthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium lustrans, cœnabat, Scytharum ritu ad vberiora pascua subinde sese transferens, vnáque cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulans. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negotio vacabat, de virtute obiter, de vitio differens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iámque Aristænetum percontabatur, quidnam sibi vellent tam multa, tam magna pocula, quum non minùs vsui possent esse fictilia. Verùm Aristænetus iam obturbantem, molestúmque esse pergentem, in præsens quidem compescuit, ministro innuens, vt ingentem calicem, infuso meracissimo vino, illi porrigeret. Atque id quidem visus est optimè excogitasse, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix esset auctor futurus. Hunc igitur vt accepisset Alcidamas, aliquantisper silentium agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturũ sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simúlque dextra scyphum sustinens, qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam verò & inter alios calix assiduè circumagebatur: tum inuitatiunculę ad bibendum, & confabulationes ortæ, demũ & lucernæ illatæ. Interim ego cùm puerum qui iuxta Cleodemum adstabat,

(erat autem is pocillator egregiè formosus) subridentem vidissem (nam, arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obtigit, commemorari oportere, maximè si quid sit elegantius ac scitè factum) iam admodum attētus obseruare cœpi quídnam rei rideret. Ac paulo pòst accedebat puer tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat, & drachmas puto duas vnà cum calice tradebat. Porrò puer ad substrictum digitum rursum arridebat: cæterùm de pecunia, quum non sensisset opinor, eóque non reciperet, in terram delapsis drachmis strepitus est concitatus, móxq; ambo pariter rubore suffundebantur, ídque ita palàm, vt nemo non animaduerteret. Ambigebatur igitur inter eos qui proximè sedebant, cuiusnam essent illi nummi, cùm & puer negaret à se proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus acciderat, sibi excidisse dissimularet. Verùm ea res tum neglecta est, ac conniuenter omissa: propterea quòd id quod acciderat, non ita multi vidissent, præter vnum (vt mihi quidem visum est) Aristænetum. Nam is paulo pòst puerum loco mouit, clanculum ablegans, & alij cuidam innuit vti Cleodemo pocillator assisteret, videlicet ex exoletis illis ac robustis mulioni aut equisoni cuipiam. Ad hunc modũ ea res vtcunque abiit, summum alioqui allatura pudorem Cleodemo, si quidem ad omnes permanasset, ac non protinus occupans Aristænetus eam sopisset, ciuiliter dextréque admodum inducta temulentia. Cæterùm Alcidamas (iam enim potus erat) percontatus quodnam esset nomen puellæ nubenti, tum clara voce indicto silentio, simul & ad fœminas conuerso vultu, Præbibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ nomine. Sub hæc cùm risissent omnes: Ridetis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imò illud scito opus est, ni scyphum à me traditum accipiat, nunquam futurum vt illi filius obtingat talis, qualis ego sum, virtute interritus, animo liber, tum corpore adeò robusto. simúlque cũ dicto sese magis etiam renudabat, etiam vsque ad illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea cùm iterũ arrisissent conuiuæ, indignatus ille surrexit, toruis iam atque efferatis obtuẽs oculis, vultúque ipso testãs iam neq; pacem neque quietem acturum ampliùs.

Ita vocãt ducẽ Musarum.

A οἰνοχόον ὄντα ὡραῖον, ἰδὼν ὑποµειδιῶντα (χρὴ γὰρ, οἶµαι, ἃ ὅσα πρᾶγµα τῆς ἑστιάσεως, εἰπεῖν, καὶ µάλιστα εἴπερ τῷ γλαφυρώτατον ἐπράχθη) µάλα ἤδη προὐφύλαττον, ὅπως µὴ µειδιάσῃς. καὶ µικρὸν, ὁ µὲν παῖς προσῆλθεν, ὡς ἀπολαµψόµενος παρὰ τοῦ Κλεοδήµου τὴν φιάλην· ὁ δὲ, τόν τε δάκτυλον ἀπέθλιψεν αὐτοῦ, καὶ δραχµὰς δύο, οἶµαι, συναπέδωκε µετὰ τῆς φιάλης· ὁ παῖς δὲ πρὸς µὲν τὸν δάκτυλον ἐλιβόµενον, αὖθις ἐµειδίασεν, ἅτε µὲν συνοῖδεν, οἶµαι, τὸ νόµισµα, ὥστε µὴ δεξαµένου, φόφον αἱ δύο B δραχµαὶ πρέσχον ἐκπεσοῦσαι, καὶ ἠρυθρίασαν ἀµφω µάλα σαφῶς. ἠπόρουν οἱ πλησίον, οὗ τινος εἶη τὰ νοµίσµατα, τοῦ µὲν παιδὸς ἀρνουµένου µὴ ἀποβεβληκέναι, τοῦ δὲ Κλεοδήµου καθ' ὃν ὁ φόφος ἐγένετο, µὴ προσποιουµένου τὴν ἀπώλειαν. ἠµελήθη δ' οὖν, καὶ πρόφθη τοῦτο, οὐ πάνυ πολλῶν ἰδόντων, πλὴν µόνου ὡς ἐµοὶ ἔδοξε τοῦ Αἰσχίνου· µετέπεσε γὰρ τὸν παῖδα µικρὸν ὕστερον ἀφανῶς ἐκποδὼν, καὶ τῷ Κλεοδήµῳ τινὰ παρασκευὴν δοῦσα τὴν ὀξώρων ἤδη, καὶ καρτερῶν, ὀρεωκόµων τινὰ, ἢ ἱππονόµων· καὶ τοῦτο µὲν, ὡδέπως ἐκεχώρηκει, µεγάλης αἰσχύνης αἴτιον τῷ Κλεοδήµῳ γενόµενον, εἰ ἔφθη διαφοιτῆσαν εἰς ἀπάντας. ἀλλὰ µὴν κατίσχυσέ γε αὐτίκα δεξιῶς πάνυ τοῦ Αἰσχίνου τὴν παρρησίαν ἐνέγκαντος. ὁ Κωµικὸς δὲ Ἀλκιδάµας, ἐπεπώκει γὰρ ἤδη, πυθόµενος ἥτις ἡ γαµουµένη παῖς καλοῖτο, σιωπὴν ποιησάµενος µεγάλην τῇ φωνῇ, ἀποβλέψας εἰς τὰς γυναῖκας, Προπίνω σοι, ἔφη, ὦ Κλεαρὶ, Ἡρακλέους ἀρχηγέτου. ὡς δ' ἐγέλασάν τε ὅτι τούτῳ ἅπαντες, Ἐγελάσατε, εἶπεν, ὦ καθάρµατα, εἰ τῇ νύµφῃ προὔπινον ὅτι τοῦ ἡµετέρου θεοῦ τοῦ Ἡρακλέους; καὶ µὴν ἐχρῆν εἰδέναι, ὡς ἢν µὴ λάβῃ πρὸ ἐµοῦ τὸν σκύφον, ἃ ποτε Τιρύνθιος αὖ υἱὸς αὐτῇ γένοιτο, οἷος ἐγὼ, ἀτρεσὴς µὲν ἀλκὴν, ἐλεύθερος δὲ τὸν νοῦν, τὸ σῶµα δὲ οὕτω καρτερός· καὶ ἅµα προεγύµνου ἑαυτὸν µᾶλλον, ἄχρι περ τοῦ αἰσχίστου. αὖθις ὅτι τούτοις ἐτέλασσάν οἱ συµπόται, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, ἐπαύσατο, δριµὺ καὶ παραφόρως βλέπων, καὶ δῆλος ὢν ὀκνεῖ εἰρωνεύεσθαι ἄξων.

Τάχα

πάλα δ' αὖ τινος καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰ μὴ ἄρ' κηρὸν εἰσεκεκόμιστο πλακοῦς ὑμεγάθης· τοῦς ὃν ἀποβλέψας, ἡμερώτερος ἐγίνετο, καὶ ἔληξε τοῦ θυμοῦ, καὶ ἀνεφόρητο συμποσίων. καὶ οἱ πλησίοι ἐμέθυον ἤδη, καὶ βοὴ μεσὸν ἦν τὸ συμπόσιον. ὁ μὲν γὰρ Διονυσόδωρος ὁ ῥήτωρ αὐτοῦ, ῥήσεις τινὰς ἐν μέρει διεξήει, καὶ ἐπῃνεῖτο ὑπὸ τῶν κατόπιν ἑστώτων οἰκετῶν· ὁ δὲ Ἰστιαῖος ὁ γραμματικὸς ἐρραψῳδεῖ, ὕστερος κατακείμενος, καὶ συνέφερεν ἐς ὃ αὐτὸ τὰ Πινδάρου, καὶ Ἡσιόδου, καὶ Ἀνακρέοντος, ὡς δὲ ἀπῴδων μίαν ᾠδὴν παγκάλοιον ἀποτελεῖσθαι· μάλιστα δ' ἐκεῖνα ὥσπερ προμαντευόμενος τὰ μέλλοντα,

Σεισὶ δ' ἔβαλον ῥινούς. καὶ,

Ἔνθα δ' ἄρ' οἰμωγή τε, καὶ ὀλόλυγμὸς πέλεν ἀνδρῶν.

ὁ Ζηνόθεμις δ' ἀνεγίγνωσκε, σμικρόν τι βιβλίον παιδὸς λαβών, λεπτογράμμου τι βιβλίου. ὀλίγων δὲ ὀλίγον, ὥσπερ εἰώθασι, τῶν παρακομιζόντων τὰ ὄψα, μηχανώμενος Ἀριστάνετος μηδ' ἐκφανὲς ἀτρεπῆ τὸν καιρὸν εἶναι, μηδὲ κενὸν, ἐκέλευσε τὸν γελωτοποιὸν εἰσελθόντα γε, εἰπεῖν τι, ἢ ποιῆσαι γελοῖον, ὡς ἔτι μᾶλλον οἱ συμπόται ἀφυχθείεν. ὁ δ' εἰσῆλθεν ἄμορφός τις ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν, ὀλίγας ὅπῃ τῇ κεφαλῇ τρίχας ὀρθὰς ἔχων· οὗτος ὠρχήσατό τε καλλικλῆ ἑαυτὸν, καὶ ἀφαγρέφων, ὡς γελοιότερος φανείη· καὶ διάπαιγμα συγκροτῶν, διεξῆλθεν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, καὶ τέλος, ἐπέσκωπτεν ἐς τοὺς παρόντας. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐγέλων ὁπότε σκώπτοιεν· ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀλκιδάμαντα ὅμοιόν τι ἀπέρριψε, Μελιταῖον κυνίδιον προσειπὼν αὐτὸν, ἀγανακτήσας ἐκεῖνος (καὶ πάλαι δὲ δῆλος ἦν φθονῶν αὐτῷ δοκιμουμένῳ, καὶ κατέχοντι τὸ συμπόσιον) ἀπορρίψας τὸν τρίβωνα, προὐκαλεῖτο οἱ παγκρατιάζειν. εἰ δὲ μὴ, κατοίσειν αὐτὸν, ἔφη, τῇ βακτηρίᾳ. οὕτω δὴ ὁ κακοδαίμων Σατυρίων (τοῦτο γὰρ ὁ γελωτοποιὸς ἐκαλεῖτο) συμᾶς, ἐπαγκρατίαζε. καὶ ὃ πρᾶγμα ἐγεγήθισον ἰδεῖν, φιλόσοφος ἀνὴρ γελωτοποιῷ ἀνταιρόμενος, καὶ παίων, καὶ παιόμενος ἐν τῷ μέσῳ,

A Forsitan & baculum illisisset alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomachari desiit, obambulans interim, ac placentam auidè votans. Iam verò plerique temulenti esse cœperant, & clamoribus vndique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdã pronuntiabat, laudabatúrque à ministris qui à tergo assistebãt. Et Istiçus Grãmaticus vicissim qui post illum accumbebat, versuum centones quosdã recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexens

B atque cõsarcinans: ita vt ex omnibus vnicam redderet cantilenam, oppidóq; ridiculam: in primis autem illa, perinde quasi vaticinans de his quæ postea acciderunt,

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum verò clamorq; virûm luctusq; coortus.

At verò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verùm quum ij quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita vt solent, cessarent morarentúrque: Aristænetus sedulò curans

C ne vel id interea tẽporis aut otiosum esset, aut voluptatis expers, accersitum intrò morionem iussit ridiculum aliquid vel dicere, vel facere, quò magis etiam exhilararentur conuiuę. Móxque ingressus deformis quidam, deraso capite, pauculos capillos in vertice gestans, eósque cristæ in morem erectos, hic saltabat, atque inter saltandum, quò maiorem cõcitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebátque. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Ægyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebant: verùm vbi & in Alcidamãtem simile quiddam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum oculos retineret) abiecto pallio, vt secum luctaretur, prouocauit. Quod ni faceret, hũc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nã id erat morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cùm viderent hominem philosophum cum morione compositum, cùm ferire, tum vicissim ferirí.

Proinde qui aderant, partim pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnam detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cùm essent non mediocri risu excepta: ibi tandē ingressus & Dionicus medicus, haud multo post peractam concertationem. Aiebat autem in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptum curandi gratia viseret. Ac planè quiddam risu dignum commemorabat. Dicebat enim in ædes illius venisse sese, ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribúsque occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, iísque vti caneret iussisse. Deinde vbi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: ídque ea lege, vt victus præscriptum certúmque plagarum numerum acciperet. Ac sese priorem cecinisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticam ab illo recepisse: gladium autem extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cùm minore iam discrimine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse vicinos. Eos reuulsisse belluam, atque ita illorum opera seruatum sese. Ostēdebat autem & plagarum vestigia quædam, nonnulláque in facie tubera liuentia. Ergo cùm Dionicus ob huiusmodi fabulam non minùs placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiæum reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, imò prorsum vsui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in medium conuiuium puer quidam, qui se ab Etœmocle Stoico venire diceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, vt eo palàm omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem, Luciane, in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt? LVC. Videlicet nos quoque tale quippiam existimabamus. Verùm ne accedebat quidem ad id, vt aiunt. Cæterùm in literis ita scriptum erat: Etœmocles philosophus Aristæneto:

A οἱ παρόντες δὲ, οἱ μὲν ἡδοῦντο, οἱ δὲ ἐγέλων, ἄχρι ἀπηλάθυσε παρόμβως ὁ Ἀλκιδάμας, ὑπὸ συγκεκροτημένου αὐθεντίσκου καταγωνισθείς. γέλως οὖν πολὺς ὑπεξέθη ἐπ' αὐτοῖς. ἐνταῦθα Διόνικος ἐπεισῆλθεν ὁ ἰατρὸς, ὑ πολὺ κατόπιν τ ἀγῶνος· ἐκεκραδύκει δὲ, ὡς ἔφασκε, φρενιτιδὶ ἁλωκότα τερπτὸν Πολυπρέποντα τὸν αὐλητήν. καί τι καὶ γελοῖον διηγήσατο. ἔφη μὲν γὰρ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν, οὐκ εἰδὼς ἐρόμβωνον ἤδη τὸν πάθος· τὸν δὲ, ταχέως ἀναστάντα, ὑπεκλάσαί τε τὴν θύραν, καὶ ξιφίδιον ἀσπασάμβωνον, ἀναδόντα αὐτῷ τοὺς αὐλοὺς, κελεῦσαι αὐλεῖν. Εἶτα ἐπεὶ μὴ δυνατὸν, παίειν, σκύτος ἔχοντα ἐς ὑπωπίας τὰς χεῖρας. τέλος οὖν ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ ὑπενοῆσαι τοῖον δὲ· ἐς ἀγῶνα γὰρ προκαλέσασθαι αὐτὸν ὑπὲ ῥητοῦ πληγῶν ἀριθμοῦ· καὶ πρῶτον μὲν, αὐτὸς αὐλῆσαι πονήρως· μετὰ δὲ, παραδόντα τοὺς αὐλοὺς ἐκεῖνα, δέξασθαι παρ' αὐτοῦ τὸ σκύτος, καὶ τὸ ξιφίδιον ὑπορρίψαι τάχιστα ἀφ' τῆς φωταγωγοῦ ἐς τὸ ὕπαιθρον τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, ἀσφαλέστερον ἤδη προσπαλαίων αὐτῷ, ὑπεκλάσθαι τοὺς γλουτιαίους, ὑφ' ὧν ἀναπασσόμενον τὸ θηρίον, σωθῆναι αὐτόν. ἐδείκνυε δὲ καὶ σημεῖα τῶν πληγῶν, καὶ ἀμυχάς τινας ὑπὸ τῷ προσώπου. καὶ ὁ μὲν Διόνικος, οὐ μεῖον ἐδοκιμήσας τῷ γελωτοποιοῦ ὑπὸ τῇ διηγήσει, πλησίον τῷ Ἰστιαίου προσβύσας ἑαυτὸν, ἐδείπνει ὅσα λοιπὰ, οὐκ ἄλλο θεοῦ τινος ἡμῖν ὑπερτέρου, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρήσιμος τοῖς μετὰ ταῦτα γεγενημένοις. προελθών γάρ τις ἐς τὸ μέσον οἰκέτης, παρ' Ἐπιμοκλέους ἥκειν λέγων τῷ Στωϊκοῦ, γραμματίδιόν τ' ἔχων, κελεῦσαι οἱ ἔφη τὸν δεσπότην ἐν τοῖς κοινῷ ἀναγνόντα, εἰς ἐπήκοον ἅπασιν ὀπίσω αὖθις ἀπαλλάττεσθαι. ἐφείπε οὖν τῷ Ἀριστοαινέτου, προσελθὼν πρὸς τὸν λύχνον, ἀνεγίγνωσκεν. ΦΙΛΩΝ. ἦ που, ὦ Λυκῖνε, τῆς νύμφης ἐγκώμιον, ἢ ὑπόθαλάμιον, οἷα πολλὰ ποιοῦσιν; ΛΥΚΙΝΟΣ. ἀμέλει καὶ ἡμεῖς τοιοῦτόν τι ὑπῳήμεθ· ἀλλ' ἀκούσῃ ἐξῆς ἐκ τούτου· ἐπεγέγραπτο γὰρ, Ἐπιμοκλῆς Φιλόσοφος, Ἀριστοαινέτῳ.

Οπως μὴν ἔχω τοῖς δεῖπνα, ὁ πρέλικλυ- A
δώς μου βίος ἅπας μάρτυρίον αὐ ἡμῖν· ὃς
γε ὁσημέραι πολλῶν συνοχλούντων, τοσῷδὲ
πολὺ σοῦ πλουσιωτέρων, ὅμως οὐδὲ πώποτε
φέρων ἐμαυτὸν, ἐπέδωκα, εἰδὼς τοὺς ὅτι τοῖς
συμποσίοις θορύβους, καὶ παρανίας. ὅτι σοῦ
δὲ μόνου εἰκότως ἀγανακτήσαί μοι δοκῶ, ὃς
τοσοῦτον χρόνον ἐμοῦ λιπαρῶς τεθε-
ραπευμένος, οὐκ ἠξίωσας συναριθμῆσαι
καμὲ τοῖς ἄλλοις φίλοις, ἀλλὰ μόνος ἐγώ σοι
ἄμουσος, καὶ ταῦτα, σὺ γ' ἀστόνων οἰκῶν. αἰσθά-
νομαι οὖν ὅτι σοὶ ὃ πλέον, ὅτως ἀχαρίστῳ
φανέντι· ἐμοὶ γὰρ ἡ δυσαρμοσία, οὐκ ἐν ὑὸς B
ἀγρίᾳ μοίρᾳ, ἢ λαγῳᾷ, ἢ πλακοῦντων, ἃ
πρὸ ἄλλοις ἀφθόνως ἀπολαύω τὰ καθήκον-
τα εἰδόσιν, ἐπεὶ καὶ τήμερον τοῦδε τοῦ μα-
θητοῦ Παμμένους δεῖπνα πολυτελῆ, ὡς
φασι, δεῖπνον δυναμένους, οὐκ ἐπένθυσα,
ἱκετεύοντι, σοὶ ὁ αἰσθητὸς ἐμαυτὸν φυλάττων.
σὺ δὲ ἡμᾶς παραλιπὼν, ἄλλους διώκεις, εἰ-
κότως· οὔπω γὰρ δυνάμενος διακρίνειν τὸ βέλ-
τιον, οὐδὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν
ἔχεις. ἀλλὰ οἶδα ὅθεν μοι ταῦτα, τοῦδε τῶν
θαυμαστῶν σου φιλοσόφων, Ζηνοθέμιδος & C
Λαβυρίνθου, ὧν (ἀπείη δὲ καὶ ἡ ἀφράστα)
συλλογισμῷ ἑνὶ ἀποφράξαι αὖ μοι τάχιστα
δοκῶ τὰ στόματα. ἢ εἰπάτω τις αὐτῶν, τί ἐστι
φιλοσοφία· ἢ τὰ παρ' ἡμῖν ταῦτα, τί διαφέρῃ
χέσις ἕξεως, ἵνα μὴ τῶν ἀπόρων εἴπω, τί κε-
ρατίνας, ἢ σωρείτην, ἢ θερίζοντα λόγον. ἀλ-
λὰ σὺ μὲν ὄναιο αὐτῶν. ἐγὼ δὲ ὡς αὖ μόνον τὸ
καλὸν ἀγαθὸν ἡγούμενος εἶ), οἵῳ ῥᾳδίως
τοῦτο ἀνέξομαι. καίτοι ὅπως μὴ ἐς ἐκεῖνο
ἔχῃς καταφυγὴν τοῦτο ἀπολογίας ὕστερον,
ὅτι παρεθέμην λέγων σοι τοιούτῳ θορύβῳ, & D
τοιούτοις, οἷς σε τήμερον παρεσκεύαζον,
καὶ ἔφθην ὅτι τὴν οἰκίας, & σὺ ᾧ διανοίᾳ θύον-
τα ὕστερον. ταῦτα ἐγὼ τοῖς παροῦσιν ἀπολε-
λόγημαι. εἰ δὲ δείπνου ἕνεκα ὀργίζεσθαί σοι
δοκῶ, ὃ κῦ τὸν Οἰνέα ἐννόησον. ὄψει γὰρ καὶ
τὴν Ἀρτεμιν ἀγανακτοῦσαν, ὅτι μόνῳ αὐ-
τοῦ ὁ πρόγονος ὅτι τὴν θυσίαν,
τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἑστίων. φησὶ δὲ περὶ αὐτῶν
Ὅμηρος ὧδέπως·

A Quàm non mouear conuiuiis, omnis an-
teacta vita mea fuerit testis, qui quidem
cùm quotidie mihi complures ea causſa
molesti sint, te multo ditiores, tamen
haud vnquam illis morem gessi: perpen-
dens nimirum, quantum sit in eiusmodi
compotationibus tumultus, quantum li-
centiæ petulantiæque: verùm aduersus
vnum te mihi videor meo iure stomacha-
tus, qui tantùm temporis à me officiosis-
simè cultus & obseruatus, tamen indi-
gnum habueris, quem vel inter reliquos
amicos tuos numerares, sed solum ex o-
mnibus præterieris, idque cùm vicinus
essem. Proinde tua causſa magis discru-
B cior, qui quidem te tam ingratum præ-
bueris. Nam ipse felicitatem nequaquã
in hoc statuo, si quis mihi impartiat vel
suem sylvestrem, vel leporem, vel placen-
tam: quæ mihi affatim contingunt apud
alios, qui officia norunt: quandoquidem
etiam hodie quum apud discipulũ Pam-
menem cœnare mihi licuerit opiparam
(vt vocant) cœnam, non annui tamẽ ve-
hementer obsecrãti, tibi scilicet demens
ego memetipsum reseruans. At tu nobis
præteritis; alios accipis conuiuio. Idque
meritò facis: neque enim vllo modo po-
tes quid sit rectius, dignoscere, nec appre-
C hensiuam illam phantasiam habes. Cæte-
rùm haud sum nescius vnde mihi ista sint
profecta: nempe ab egregiis istis philoso-
phis tuis Zenothemide ac Labyrintho:
quibus equidem (absit inuidia dicto) vel
vnico syllogismo mihi videor os protinus
obturare posse. Alioqui respondeat isto-
rum aliquis, quid sit philosophia, aut hęc
quæ inter elementa traduntur, quid ha-
bitio differat ab habitu: vt ne quid inte-
rim de perplexis illis rogationibus pro-
ponam, quid sit syllogismus cornutus,
quid acerualis, quid metens. Verùm tu
D quidem istis fruaris licet. Nam ego qui
solum in bonis ducã quod sit honestum,
facilè tulero cõtumeliam. Atqui ne pos-
sis posthac ad istam excusationem confu-
gere, vt dicas te mei oblitum fuisse, ni-
mirum in tanto rerum strepitu, tantisque
occupationibus: bis te hodie sum allocu-
tus, primùm mane domi tuæ, deinde rur-
sum in Castoris ac Pollucis templo rem
diuinam facientem. Ac his quidem de
rebus hæc respondeſim. Quòd si tibi vi-
deor cœnæ gratia succẽsere, quid Oeneo
acciderit cogitato. Videbis nimirum i-
psam etiam Dianam indignãtem quòd ille se solã non adhibuerit ad sacrificium, cũ
reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac de re sic alicubi meminit Homerus:

Seu quia hon norat, seu non succurrerat illi:
Acriter est offensa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Pelopeÿ regio soli:
Qua parte sæuum spectat aduersa fretum,
Agros habens tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophocles:

Immanis apri triste monstrum in Oenei
Immisit agros gnata Laton.e dea
Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citaui, vt intelligeres cuiusmodi præterito viro Diphilum ad cœnam adhibeas, cui & ipsi filium commiseris tuum. Idque rectè. Est enim iucundus adolescenti, & ita cum eo viuit, vt placeat, atque obsequatur: atque adeò ni mihi turpe dictu fuerat, addidissem & aliud quiddam: quod quidem tu, si libebit, è Zopyro eius pædagogo verum esse cognosces. Verùm nõ conuenit obturbare in nuptiis, neque accusare quenquam: præsertim criminibus vsque adeò fœdis ac pudendis. Tametsi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philosophiæ caussa reticebo. Porrò famulo huic mandaui, vti si quam partem dare velles vel apri, vel cerui, vel placentæ, mihi deportandã, vt isthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipsum à nobis missus fuisse videatur. Hæc, amice, quum legerentur, sudor interim vtique mihi manabat præ pudore, simúlque iam illud quod vulgo dici solitum est, optabam, vt terra mihi dehisceret, quum viderem eos qui præsentes aderant, ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, virum canum, tantúmque seueritatis præ se ferentem. Admirabantur igitur, quòd eiusmodi vir esset, hactenus fugisse sese, barba videlicet ac vultus austeritate deceptos. Cæterùm Aristænetus mihi quidem haud videbatur hominẽ contemptu negligentiáve præteriisse, verũ quòd desperasset, si fuisset inuitatus, vnquam adduci posse vt annueret, vtque ad eiusmodi res se morigerum præberet: eoque ne tentandũ quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desiisset, vniuersum cõuiuium in Diphilum ac Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsáque vultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscẽtes ab Etœmocle intentum.

Η λάθετ', ἢ οὐκ ἐθέσπιεν, ἀάσατο δ' μέγα θυμῷ.

καὶ Εὐριπίδης·

Καλυδὼν μὲν ἥδε γαῖα Πελοπίης χθονὸς,
Εν ἀντιπόρθμοις πεδί' ἔχουσα δύσμενα.

καὶ Σοφοκλῆς·

Συὸς μέγιστον χρῆμ' ἔτ' Οἰνέως γύαις,
Ανῆκε Λητὼς παῖς ἐκηβόλος θεά.

Ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα προθέμην, ὅπως μάθῃς οἷ ἀνδρα παρέλιπον, Δίφιλον ἑστιᾶν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῷ παραδέδωκας, εἰκότως. ἡδὺς γάρ ἐστι τῷ μειρακίῳ, καὶ πρὸς χάριν αὐτῷ συνεῖναι. εἰ δὲ μὴ αἰσχρὸν ἦν ἐμὲ λέγειν τὰ τοιαῦτα, καὶ αὖ τι προσέθηκα, ὅσῳ σὺ εἰ θέλοις, παρὰ Ζωπύρου τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ μάθοις ἄν, ἀληθὲς ὄν. ἀλλ' ἃ χρὴ ταφῆναι ἐν γάμοις, οὐδὲ λοιδορῆσαι ἀλλήλοις, καὶ μάλιστα ἐφ' οἷσπερ αἰσχραῖς αἰτίαις. καὶ γὰρ εἰ Δίφιλος ἄξιος δύο ἤδη μαθητάς μου ἀποστάσας, ἀλλ' ἔγωγε φιλοσοφίας αὐτῆς ἕνεκα σιωπήσομαι. προσέταξα δ' τῷ οἰκέτῃ τούτῳ, ἢν δι δῶς αὐτῷ μοῖράν τινα ἢ συός, ἢ ἐλάφου, ἢ σησαμοῶντος, ὡς ἐμοὶ λοιδορούμενος, καὶ αὐτὸ τοῦ δείπνου ἀπολογία γένοιτο, μὴ λαβεῖν, μὴ καὶ δόξωμεν ὑπὸ τούτῳ πεπομφέναι. Τούτων, ὦ ἑταῖρε, διαγνωσθέντων μεταξύ, ἱδρώς τέ μοι προσεχεῖτο κατ' αἰδοῦς· καὶ τοῦτο δὴ ὃ τοῦ λόγου, χαίρειν μοι τὸν γλῶ ἠυχόμην, ὁρῶν τοὺς παρόντας γελῶντας ἐφ' ἑκάστῳ, καὶ μάλιστα ὅσοι ἠδεσθεν τὸν Ετοιμοκλέα, πολιὸν ἄνδρα πρεσβύτην, ἐσμυὸν τὴν δοκοῦντα· ἐθαύμαζον οὖν οἷος ὢν διαλάθοι αὐτούς, ἐξαπατῶν μύωπας τοῖς πώγωνι, καὶ τῇ τοῦ προσώπου σκυθρωπότητι. ὁ γοῦν Αεισαίνετος, ἐδόκει μοι οὐκ ἀμελείᾳ παιδεῦσαι αὐτὸν, ἀλλ' οὔποτ' ἂν ἐλπίσας κληθέντα δειπνέσαι, οὐδ' ἂν ἐμποδίσαι ἑαυτὸν τοιούτῳ τινί· ὥστε οὐδὲ τὸν ἀρχὸν πειρᾶσθαι ἠξίου. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατό ποτε ὁ οἰκέτης διαγιγνώσκων, ὃ μὲν συμπόσιον ἅπαν εἰς τοὺς ἀμφὶ τὸν Ζώσωνα καὶ Δίφιλον ἀπέβλεπε, δεδοικότας, καὶ ὠχριῶντας, καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν προσώπων ἐπαληθεύοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Ετοιμοκλέους κατηγορηθέντα.

ὁ Αειςαίνετος δὲ ἐτεπάρακτο, καὶ θορύβου μεστὸς ἦν. ἐκέλευε δ' ὅμως πίνειν ἡμᾶς, καὶ ἐπειρᾶτο διαχωνεύεσθαι τὸ γεγονὸς, ὑποσμειδιῶν ἅμα, καὶ τὸν οἰκέτην ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ὅτι ἐπιμελήσεται τούτων. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ζηνόθεμις ὑπεξανέστη ἀφανῶς, τῷ παιδαγωγῷ νύσταγμος ἀπαλλάττεσθαι, ὡς κελεύσαντος τοῦ πατρός. ὁ Κλεόδημος δὲ, καὶ πάλαι τινὸς ἀφορμῆς δεόμενος (ἐβούλετο γὰρ συμπλακῆναι τοῖς Στωϊκοῖς, καὶ διερρήγνυτο, οὐκ ἔχων ἀρχὴν ὕλογον) τότε οὖν τὸ εὐδόσιμον ὠδαγμοῦσης τῆς ἐπιστολῆς, Τοιαῦτα, ἔφη, ἐξεργάζεται ὁ καλὸς Χρύσιππος, καὶ Ζηνόθεμις ὁ θαυμαστὸς, καὶ Κλεόδημος, ῥηματία δίστηλα, καὶ ἐρωτήσεις μόνον, καὶ σκήματα φιλοσόφων, τὰ δ' ἄλλα, Ετοιμοκλεῖς οἱ πλείονοι. καὶ αἱ ἐπιστολαὶ ὁρᾶτε ὅπως προσβυτικαί, καὶ τὸ τελευταῖον, Οἶνός μοι Αειςαίνετος, Ετοιμοκλῆς δὲ, Αρτεμις. Ηφαίκλεις, σύφημα πάντα, καὶ ἑορτῆ πρέποντα. νὴ Δί', εἶπεν ὁ Ερμων ὑποκαπακείμενος· ἠκηκόει γὰρ, οἶμαι, ὡς τινα ἐσκυλεύθαι Αειςαινέτῳ ἐς τὸ δεῖπνον, ὥστε οὐκ ἄκαιρον ᾤετο μεμνῆσθαι τοῦ Καλυδωνίου· ἀλλὰ πρὸς ἑσπέρας, ὦ Αειςαίνετε, πέμπε ὡς τάχιστα τὴν ἀπαρχὴν, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ πρεσβύτης ὑπὸ λιμοῦ, ὥσπερ ὁ Μελέαγρος ἀπομαραινθείς· καίτοι σοὶ δὲν ἂν πάθοι δεινόν· ἀδιάφορα γὰρ ὁ Χρύσιππος τὰ τοιαῦτα ἡγεῖτο εἶναι. Χρυσίππου γὰρ μέμνησθε ὑμεῖς (ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, ἐπεγείρας ἑαυτὸν, καὶ φθεγξάμενος παμμέγεθες) ἢ ἀφ' ἑνὸς ἀνδρὸς οὐκ ἐννόμως φιλοσοφοῦντος Ετοιμοκλέους τοῦ γόητος, μεταστῆτε τὸν Κλεάνθην, καὶ Ζήνωνα, σοφοὺς ἄνδρας; οἵ τινες δὲ καὶ ὄντες, ὑμεῖς ἐρᾶτε ταῦτα; ἀ σὺ μοὶ τὴν Διοσκούρων κόμην, ὦ Ερμων, τοὺς πλοκάμους ἀφεικέναι λέγεις, χρυσοῦς ὄντας; καὶ δώσω δίκην, ὡδαδοῦχος τῷ δημίῳ; σὺ δὲ τὴν Σωστράτου γυναῖκα τοῦ μαθητοῦ ἐμοίχευες, ὦ Κλεόδημε, καὶ καταληφθεὶς, τὰ αἴσχιστα ἔπαθες; ἀ σιωπήσεσθε οὖν τοιαῦτα συνεπισάμενοι αὐτοῖς; ἀλλ' ἀ μαστρωπὸς ἐγὼ τῆς ἐμαυτοῦ γυναικὸς, ἦ δ' ὃς ὁ Κλεόδημος, ὥσπερ σύ·

A Porrò Aristænetus quanquam esset sanè perturbatus, vehementérque consternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat, commodè vertere: subridens interim: ac puerum quidem redire iussit, respondens ea sibi curæ fore. Paulo autem pòst surgens & Zeno clanculum sese abduxit è conuiuio, submonitus à pædagogo, vt discederet, innuente, idque tanquam patris iussu. Ibi verò Cleodemus, qui iamdudum occasionem quæritabat (nam gestiebat omnino cum Stoicis conflictari, verùm dirumpebatur quòd non repériret causſam ad id

B satis idoneam) tum igitur ansam præbente epistola, Huiusmodi, inquit, facit egregius ille Chrysippus, & Zenon ille mirabilis, neque non Cleanthes, verbula misera, neque quicquam præter rogatiunculas, & vmbras duntaxat philosophorum: cæterùm Etœmocles sunt plerique omnes. Videtis quàm & ipsæ epistolæ graues sint ac seniles. Postremò Aristænetus hic Oeneus est, Etœmocles Diana. Dij boni, quàm bene auspicata omnia, quámque congrua celebrandæ festiuitati! Ita per Iouem, in-

C quit Hermon, supra hunc accumbens: inaudierat autem, vt opinor, aprum quendam Aristæneto paratum, vt in conuiuio proponeretur, eóque putabat non intempestiuè factam mentionem apri illius Calydonij: at per Lares, Aristænete, fac quamprimum sacri partem mittas, ne senex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametsi nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chrysippus hæc indifferentia censet esse. Itáne vos Chry-

D sippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens sese, maximáque voce intonans: An ex vno homine, qui non legitimè philosophiam exerceat, nempe præstigiatore isto Etœmocle, Cleanthem ac Zenonem metimini, viros sapientes? At qui tandem estis ipsi vos, qui hæc dicitis? an non tu Hermon Castoris & Pollucis cæsariem, quam habebant auream, circumtondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus; Tu porrò Cleodeme, nónne Sostrati discipuli tui vxorem stuprasti? Nónne in adulterio eo deprehensus, nefandissima passus es? An non igitur silebitis, cùm huiusmodi dedecorum vobis sitis conscij? At qui non sum meæ ipsius vxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu:

neque discipuli diuersantis apud me viaticum sustuli quod is deposuerat, eóque facto rapuisse me per Palladem deierans abnegaui: neque quaternis drachmis fœnero, neque discipulos obtorto collo in vincula duco, nisi in tempore mercedem persoluerint. Verùm illud, inquit Zenothemis, haud quaquā possis inficias ire, te Critoni venenum quo patrem necaret, ministrasse. Atque interea fortè bibebat: quicquid autem erat in calice reliquum (erat autem fermè semiplenus) in duos illos profundebat. Porrò cōsperfus est pariter & Ion, idque præmij tulit, quòd illis vicinus accumberet, alioqui eo malo nō indignus. Hermō igitur demisso vertice merum è capite abstergebat, eos interim qui præsentes erāt, attestans, quòd id genus cōtumeliis esset affectus. Cleodemus autem cùm non haberet calicem, inuadens primùm conspuebat Zenothemin: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tempus erat illisurus, ac senē fortasse necasset, ni Aristęnetus dextrā sublatam retinuisset. Ismox transcenso Zenothemide, inter vtrunque medius assedit, vt eo veluti muro dirēpti, pacem inter ipsos agerent. Hæc igitur dum gerebātur, Philon, equidem varia meo cū animo voluebam. Primùm illud statim occurrebat, nullū esse operępretium, si quis disciplinas perdiscat, ni simul & vitæ rationes ad id quod est optimum, accommodet atque componat: cùm viderem illos qui verbis alios antecellerent, quàm factis ipsis sese ridiculos exhiberēt. Deinde & illud veniebat in mentem, ne fortè verum esset quod vulgò plerique dictitarent, videlicet eruditionem à recta ratione bonisque institutis abducere istos, qui solos libros spectarent, quíque solicitudine curáque quam illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidem quum ibi tam multi præsētes essent philosophi, ne casu quidem vllum erat cernere à peccando immunem: verùm alij faciebant turpia, alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam vino auctori imputare, mecum reputans cuiusmodi essent quæ Etœmocles neque cibo neque potu etiamdum gustato scripserat. Ita rerum vices prępostęræ atque inuersæ videbantur: siquidem vidisses idiotas illos summa cum modestia conuiuium agitantes, neque vino petulantes, neque indecorè sese gerentes: at ridebant duntaxat, & iam damnabant eos opinor quos dudum suspexerant, ex habitu iudicātes eos alicuius esse pretij.

Quomodo & quatenus philosophandū sit.

A σὸν τὸ ξένιά μαθητὴ λαβὼν τὸ φάρμακον παρακαταθήκας, ἔπειτα ὤμοσα κατὰ τῆς Παλλάδος μὴ εἰληφέναι, ἀλλ' ὅτι τέτταρσι δραχμαῖς δανείζω, σὸν δὲ ἄγχω τοὺς μαθητάς, ἐὰν μὴ κατ' καιρὸν ἀποδῶσι τοὺς μισθούς. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, σὸκ ἂν ἔξαρνος γένοιο μὴ οὐχὶ φάρμακον ἀποδεδόσθαι Κείτωνι ὅτι τὸν πατέρα· καὶ ἅμα ἔτυχε πίνων, καὶ ὁπόσον ἐπὶ λοιπὸν ἦν τῇ κύλικι σχεδὸν ἥμισυ, κατεσκέδασεν αὐτῶν. ἀπέλαυσε δὲ καὶ ὁ Ἴων τῆς γλυκύτητος, σὸκ ἀνάξιος ὤν. ὁ μὲν οὖν Ἑρμῶν ὑποξύετο ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸν

B ἄκρατον, σφοδρὰ ἐνθυμούμενος, καὶ πᾶς παρόντας ἐμαρτύρετο, οἷα ἐπεπόνθει. ὁ Κλεόδημος δὲ (οὐ γὰρ εἶχε κύλικα) ὑπτιασθεὶς, σφοδρὰ ἐσείετό τε τὸν Ζηνόθεμιν, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τοῦ πώγωνος λαβόμενος, ἔμελλε παίσειν καὶ κόπτειν· καὶ ἀπέκτεινεν ἂν τὸν γέροντα, εἰ μὴ Ἀρισταίνετος ἐπέσχε τὴν χεῖρα, καὶ ὑπορθὰς τὸν Ζηνόθεμιν, ἐς δὲ μέσον αὐτῶν κατεκλίθη, ὡς διαφάγειν, ὑπὸ διατειχίσματι αὐτοὺς εἰρήνην ἄγοντες. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐγίνετο, ποικίλα, ὦ Φίλων, ἐγὼ κατ' ἐμαυ-

C τὸν ἐνενόουν, δ σφοδρὸν ἐκεῖνο, ὡς σὸδὲν ὄφελος εἰ ἄρα ὑπίσασθαι τὰ μαθήματα, εἰ μή τις ἄρα τὸν βίον ῥυθμίζοι σφὸς δ βέλτιον. ἐκείνους γοῦν σφιτοὺς ὄντας ἐν τοῖς λόγοις, ἑώρων γέλωτα ὑπὸ τῶν σφαλμάτων ὀφλισκάνοντας· ἔπειτα δὲ εἰσῆει με, μὴ ἄρα δ κατὰ τῶν πολλῶν λεγόμενον ἀληθὲς ἦ, καὶ δ πεπαιδεῦσθαι ἀπάγῃ τ' ὀρθῶν λογισμῶν τοὺς ἐς μόνα τὰ βιβλία, καὶ τὰς ἐν ἐκείνοις φροντίδας σπουδὰς ἀφορῶντας. τοσούτων γοῦν φιλοσόφων παρόντων, σὸδὲ κατ

D τύχοι ἕνα τινὰ ἔξω ἁμαρτήματος οἷόν ἰδεῖν· ἀλλ' οἱ μὲν ἐποίουν αἰσχρὰ, οἷα ἔλεγον αἰσχίω. σὸδὲ γὰρ εἰς τὸν οἶνον ἔτι αἰτιᾶσθαι εἶχον τὰ γιγνόμενα, λογιζόμενος οἷα ὁ Ἐτοιμοκλῆς ἄσιτος ἔτι καὶ ἄποτος ἐγεγράφει. διέστρεφον δ' οὖν τὸ πρᾶγμα. καὶ οἱ μὲν ἰδιῶται, κοσμίως πάνυ ἑστιώμενοι, ὅτε παρῳνοῦντες, ὅτε ἀσχημονοῦντες ἐφαίνοντο, ἀλλ' ἐγέλων μόνον, καὶ κατεγίνωσκον αὐτῶν, οἶμαι, οὐδὲν ἐθαύμαζον, οἱόμενοί τινας εἰ ἀπὸ τῶν σχημάτων.

οἱ σοφοὶ δὲ πάλαγμον, καὶ ἐλοιδοροῦντο, καὶ ἀκροβολίζοντο, καὶ ἐκεκράγεσαν, καὶ εἰς χεῖρας ἦεσαν. ὁ θαυμάσιος δὲ Ἀλκιδάμας, καὶ ἐνῆρει ἐν τῷ μέσῳ, οὐκ αἰδούμενος τὰς γυναῖκας. καὶ ἐμοὶ ἐδόκει ὡς ἂν ἄριστά τις εἰκάσειεν, ὁμοιότατα εἶναι τὰ ἐν συμποσίῳ, οἷς καὶ τῆς Ἔριδος οἱ ποιηταὶ λέγουσιν. οὐ γὰρ κληθεῖσαν αὐτὴν ἐς τὸν Πηλέως τὸν γάμον, ῥῖψαι δὲ μῆλον εἰς δὲ στάσιν, ἀφ' ἧς τοσοῦτον πόλεμον ἐπ' Ἰλίῳ γενέσθαι. καὶ ὁ Ἐτοιμοκλῆς οἶνον ἐδόκει μοι τὴν ὀπτικὴν ἐπιστολὴν ἐμβαλὼν εἰς δὲ μέσον, ὥσπερ τι μῆλον, οὐ μείω τῆς Ἰλιάδος κακὰ ἐξεργάσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαύσαντο οἱ ἀμφὶ τὸν Ζηνόθεμιν καὶ Κλεόδημον φιλονεικοῦντες, ἐπεὶ μέσος αὐτῶν ὁ Ἀεισαίνετος ἐκάθητο. Ἀλλὰ νῦν μέν, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἱκανόν, εἰ ἐλεγχθείητε ἀμαθεῖς ὄντες· αὔριον δὲ ἀμυνοῦμαι ὑμᾶς ὅν τινα καὶ χρὴ τρόπον. Ἀποκρίναι μοι, ὦ Ζηνόθεμι, ἢ σύ, ἢ ὁ κοσμιώτατος Δίφιλος, καθ' ὅ, τι διαφέρουσιν εἰπόντες τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν, σοὶ δὲν ἄλλ' ἢ τοῦτο ἐξ ἀπόρων σκοπεῖτε, ὡς πλείω κτήσασθε, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφὶ τοὺς πλουσίους ἀεὶ ἔχετε, καὶ δανείζετε, καὶ τοκογλυφεῖτε, κἂν ὅτι μάλιστα παιδεύητε, πάλιν αὖ τὴν ἡδονὴν μισοῦντες, καὶ τῶν Ἐπικουρείων κατηγορεῖτε, αὐτοὶ τὰ αἴσχιστα ἡδονῆς ἕνεκα ποιεῖτε, καὶ πάσχετε, ἀγανακτοῦντες εἴ τις μὴ καλέσειεν ὅτι δεῖπνον. εἰ δὲ καὶ κληθείητε, τοσαῦτα μὲν ἐσθίοντες φυσιοῦσθε, τοσαῦτα δὲ τοῖς οἰκέταις ὀπτιδιδόντες. καὶ ἅμα λέγων, τὴν ὀθόνιον ἐπεσείσατο ἐπιχειρῶν, ὡς ὁ παῖς εἶχε τῆς Ζηνοθέμιδος, μεστὴν οὖσαν πολυτελῶν βρωμάτων, καὶ ἔμελλε λύσας αὐτὴν μὴ ἀποῤῥίπτειν αὐτὰ εἰς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ὁ παῖς οὐκ ἀνῆκε, καρτερῶς ἀντεχόμενος. καὶ ὁ Ἑρμῶν, Εὖγε, ἔφη, ὦ Κλεόδημε, εἰ πάντων γέ τινος ἕνεκα ἡδονῆς κατηγορεῖσθαι, αὐτοὶ ἥδεσθαι καθ' ὑμᾶς τοὺς ἄλλους ἀξιοῦντες. Οὐκ, ἀλλὰ σύ, ἦν δ' ὅς ὁ Ζηνόθεμις, εἰπέ, ὦ Κλεόδημε, καθ' ὅ, τι οὐκ ἀδιαφόρως ἡμῖν τὸν πλοῦτον. Οὐμνοῦν, ἀλλὰ σύ. καὶ ὅτι πολὺ τὸ τοιοῦτον ἐῶ, ἄγει δή ὁ Ἰων τοῦτο ἐκκυλίσας εἰς τὸ ἐμφανέστερον, Παύσασθε, ἔφη·

A Cõtrà sapientes illi, & in libidinem ferebantur, & cõuitiis certabãt, & supra modum sese potu cibisq; explebãt: postremò vociferabãtur, & ad manus vsque conserendas rapiebantur. Cęterùm admirãdus ille Alcidamas, etiam meiebat sub oculis omniũ nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidẽ si quis hæc quæ in eo conuiuio gerebantur, rectissimè voluisset conferre, similima videbantur iis quæ de Eride dea poëtæ fabulãtur: nempe hanc, quòd non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium cõuiuium abiecisse, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortum. Itidem Etœmocles mihi visus est
B epistola illa quasi malo quopiam in medium proiecta, non minus malorum quàm Ilias habebat, excitasse. Neque enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquam medius inter vtrunque interceſſerat Aristęnetus. Age, inquit Cleodemus, impręsentiarum quidem sat est si literas nescire conuincamini: sed crastino die vos vlciscar quibus conueniet modis. Respondemihi Zenothemi, vel tu, vel elegantissimus iste Diphilus, qua tandem gratia pecuniæ possessionem inter differentia
C ponendam esse censetis, cùm ex omnibus nil aliud expectetis, quàm vt ipsi quãplurimum pecuniæ possideatis, atque ob id causſæ semper apud diuites hæretis, fœneratis, atque vsuris incumbitis, neque non mercede docetis? Rursum cur voluptatem detestemini, atque hac de causſa Epicureos in ius vocetis: cùm ipsi voluptatis gratia, turpissima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes si quis vos non vocarit ad cœnam: rursum si vocemini, non sat est tantum vorare vt cibo turgeatis, nisi & famulis tantum donetis? Atque hæc cùm diceret, pariter & linteum reuellere conatus est quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum:
D planéque futurum erat, vt apertum illud ac solutum medium in solum abiiceret, nisi quia puer non omittebat è manibus, gnauiter aduersus trahentem retinens. Hîc Hermon: Euge Cleodeme, respondeant qua gratia damnent voluptatem, cùm ipsi supra cæteros omneis studeant voluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potiùs. Atque hunc ad modum diutius est altercatum, donec Ion capite tãdem in apertum prolato, Desistite, inquit:

Ego, si libet, sermonum argumenta proponam in medium, conuiuio nuptiisque digna. Vos porrò citra contentionem vicissim & dicite, & auscultate: quēadmodum & apud Platonem nostrum alternis dicēdi vicibus res vt plurimùm agitatur. Id dictum probabant cùm omnes qui aderant, tum in primis Aristænetus atque Eucritus, nimirum in spem erecti fore vt eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristænetus priorem in locum sese recepit, iam partam esse pacē ratus. Iámque nobis inferebatur ea cōuiuij pars, absolutam cœnam vocant, singulæ singulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piscis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunque liberum est seu velis in aluum condere, seu domum asportare malis. Apponebatur igitur nō sua cuique quadrula, verùm Aristæneto atq; Eucrito eadem in parte mensæ vna ambobus cōmunis, ita vt de sua vtrique parte quæ se spectaret, esset edendū, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipsos communis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars apposita, propterea quòd Zeno iam discesserat. Hæc facito Philon vti memoria teneas: nam paulo pòst ad intellectū narrationis erunt vsui. PHIL. Meminerò sanè. LVC. Tum Ion: Primus igitur exordiar, inquit, si quidem videtur. Deinde vbi paulisper intersiluisset, Conueniebat, inquit, fortassis, vt apud eiusmodi viros de ideis, atque incorporeis substātiis, déque animi immortalitate sermo haberetur: verùm ne mihi contradicāt ij qui diuersam philosophiæ sectam sequuntur, de nuptiis dicā ea quæ congruūt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, si nuptiis opus non haberemus, sed Platonis ac Socratis dogma secuti, à fœminarum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita fecissēt, ij demum ad absolutam illam virtutem pertingere potuissent. Quòd si viris omnino ducendæ sint vxores, vt eas iuxta Platonicam sententiam inter se cōmunes habeant, videlicet quò zelotypia vacemus. Hęc cùm essent risu excepta, vt quę nimis intempestiuè dicerentur, tum Dionysodorus: Non tu desines, inquit, barbarica ista nobis occinere? Nam vbi zelotypiam istā reperias, aut apud quem? At tu etiam hiscere audes, inquit, sterquilinium? Ad hæc Dionysodorus opinor iam erat conuicia quę conueniebat, rege futurus,

A ἐγὼ γάρ, εἰ δοκεῖ, λόγων ἀφορμὰς ὑμῖν ἀξίων τῆς παρούσης ἑορτῆς καταθήσω εἰς τὸ μέσον. ὑμεῖς δὲ ἀφιλονείκως ἔρξατε, καὶ ἀκούσεσθε ὥσπερ ἀμέλει καὶ τῷδε τῷ ἡμετέρῳ Πλάτωνι ἐν λόγοις ἡ πλείστη διατελεῖται γένετο. πάντες ἐπῃνέσαμεν οἱ παρόντες, καὶ μάλιστα οἱ ἀμφὶ τὸν Αἰσχίνεον τε καὶ Εὔκριτον, ἀπαλλάξασθαι τῆς ἀνδίας ὅπως ἐλπίσαντες. καὶ μετῆλθέ τε ὁ Αἰσχίνεος ὅπῃ τὸν αὐτοῦ τόπον, εἰρωνίᾳ γεγηθὼς ἐλπίσας. καὶ ἅμα εἰσεκόμιζο ἡμῖν ὃ συντελὲς ὀνομαζόμενον δεῖπνον, μία ὄρνις ἑκάστῳ, B καὶ κρέας ὗς, καὶ λαγῶα, καὶ ἰχθὺς ὀκταπήχεις, καὶ σησαμοῦντες, καὶ ὅσα σύντρατον, καὶ ὀξυῶπα ἀποφέρεσθαι ταῦτα. προσῆκτο δὲ οὐχ ἓν ἑκάστῳ πινάκιον, ἀλλ' Αἰσχίνεω μὲν καὶ Εὐκρίτῳ, ὅτι μιᾶς τραπέζης κοινόν, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, ἑκάτερον ἐγγὺς λαβεῖν· Ζηνοθέμιδι δὲ τῷ Στωϊκῷ καὶ Ἑρμωνι τῷ Ἐπικουρείῳ, ὁμοίως κοινὸν καὶ τούτοις, εἶτα ἑξῆς Κλεοδήμῳ, καὶ Ἰωνι, μεθ' οὓς τῷ νυμφίῳ, καὶ ἐμοί. τῷ Διφίλῳ δὲ, τὰ ἀμφοῖν, ὁ γὰρ Ζήνων ἀπελελύθη. καὶ μέμνησό μοι τούτων, ὦ Φίλων, ὅτῳ δή ποτε καὶ ἐν αὐτοῖς χρήσιμον εἰς τὸν λόγον. ΦΙΛ. μεμνήσομαι δή. ΛΥ. ὁ τοίνυν Ἰων, Πρῶτος οὖν ἄρξομαι, ἔφη, εἰ δοκεῖ. καὶ μικρὸν ὑπισχνεῖτο, Ἐγγὺς μὲν ἴσως, ἔφη, τοιούτων ἀνδρῶν παρόντων περὶ ἰδεῶν τε καὶ ἀσωμάτων εἰπεῖν, καὶ ψυχῆς ἀθανασίας· ἵνα δὲ μὴ ἀπλέγωσί μοι, ὁπόσοι μὴ ξυντρέχουσι ταῦτα φιλοσοφοῦσι, περὶ γάμων ἐρῶ τὰ εἰκότα. C ὃ μὲν οὖν ἄριστον ἦν, μὴ δεῖσθαι γάμων, ἀλλὰ πειθομένους Πλάτωνι, καὶ Σωκράτει, παιδεραστεῖν. μόνοι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἀποτελεσθεῖεν ἂν τοῖς ἀρίστοις. εἰ δὲ δεῖ καὶ γυναικείου γάμου κατὰ τὰ Πλάτωνι δοκιμώτατα, κοινὰς εἶναι ἐκείνων τὰς γυναῖκας, ὡς ἔξω ζήλου εἶναι. γέλως ὅτι τούτοις ἐγένετο, ὡς οὐκ ἐν καιρῷ λεγομένοις. Διονυσόδωρος δὲ, Οὐ παύσῃ, ἔφη, βαρβαρικὰ ἡμῖν ᾄδων; πῶς γὰρ ἂν εἰσαθροίσῃς τὸν ζῆλον ἐπὶ τούτου, καὶ τῷδε τίνι; καὶ σὺ γὰρ φθέγξῃ κάθαρμα; εἶπεν. οἶμαι, καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἀντελοιδόρησε τὰ εἰκότα,

ἀλλ' ὁ γραμματικὸς Ἰστιαῖος ὁ βέλτιστος, Παύσασθε, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν ὑπόθαλάμιον ἀναγνώσομαι, ἃ Ἀρχέλαος ἀνεγίγνωσκεν. ἰῶ γὰρ ταῦτα, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἐλεγεῖα,

Ἦ οἴη πότ' ἀρ' ἦγε Ἀριστήνετον ἐν μεγάροις,
Δῖα Κλεαρίς αἴασσ' ἐτέρφετ' ἐνδυκέως, (κάων,
Πρῳΐχουσα πασάων ἀλλάων πρόφρονι-
Κρείσσων δ' Κυθέρης, ἠδ' αὖ δ' Σελήνης.
Νυμφίε, σὺ δὲ χαῖρε, καρτεραὶ κρήπιδι ἐφήβων,
Κρείσσων Νηρῆος, ἃ Θέτιδος παιδός.
Ἄμμες δ' αὖθ' ὑμῖν τῶνον θαλαμήϊον ὕμνον (μβα.

Ξιφὸν ἐπ' ἀμφοτέροις πολλάκις ἀφσώγελωτος οὖν ὅπη τύχοις, ὡς ὅ εἰκὸς, γενομένου, ἀρέας ἤδη τὰ σφετερίσματα ἔδη, ἃ ἀπείλοντο οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀριστήνετον, ἃ Εὔκριτον, τὰ σφῶν αὐτῶν ἑκάτερος, καὶ γὰ πάμα, ἃ ὁ Χαιρέας, ὅσα ἐκείνῳ ἔκειτο, ἃ Ἰων ὁμοίως, καὶ ὁ Κλεόδημος. ὁ δ' Δίφιλος ἠξίου ἃ τὰ τοῦ Ζηνωνίου ἤδη ἀπιόντι σφετερίσασθαι φέρεσθαι, ἃ ἕλεγε μόνῳ σφετερίζεσθαι οἱ αὐτά, ἃ σφῶν ἐμάχετο, ἃ ἀντέσπων, τὸ ὄρνιθος ἀντεπειλημμένοι, ὡς σφῶν τὸν Πάταικλον νεκρὸν αὐτέλκοντες, ἃ τέλος, ἐνίκησε, ἃ ἀφῆκε, πολὺν γέλωτα σφίσιν τοῖς συμπόταις, ἃ μάλιστα ἐπὶ ἡγανάκτει μὴ τοῦτο, ὡς αὐτὰ μάλιστα ἠδικημένος. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Ἑρμωνα ἃ Ζηνόθεμιν, ἅμα κατέκειντο, ὥσπερ εἴρηται, ὁ μὲν Χαιρέας, ὁ Ζηνόθεμις, ὁ δ' ἐπ' αὐτόν. πρόκειτο δ' αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πάντα, ἴσα· ἃ ἀπείλοντο εἰρωνικῶς· ἡ δὲ ὄρνις ἡ σφῶν τοῦ Ἑρμωνος, πιμελεστέρα, ἔστως, οἶμαι, τυγχάνουσα ἔδη ἃ καὶ ταύτας ἀναρπάζας, τὴν ἑαυτῶν ἑκάτερον. ἐν τούτῳ τοίνυν ὁ Ζηνόθεμις (καί μοι, ὦ Φίλων, πάνυ σφόδρα τὸν νοῦν, ὁμοῦ γὰρ ἐσμεν ἤδη τῆς κεφαλαίας τῶν σφαζόντων) ὁ δὴ Ζηνόθεμις, φημὶ, τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφεὶς, τὴν σφῶν τοῦ Ἑρμωνος ἀπείλετο, πιστέραν, ὡς ἔφην, οὖσαν. ὁ δ' ἀντεπελάβετο, ἃ οὐκ εἴα πλεονεκτεῖν. ξυνὸν δ' ὅπη τύχοις, ἃ συμπεσόντες, ἔπαιον ἀλλήλους ταῖς ὄρνισιν αὐταῖς εἰς τὰ πρόσωπα. καὶ τῶν παρόντων ἐπειλημμένοι, ἐπεκαλοῦντο βοηθεῖν· ὁ μὲν τὸν Κλεόδημον, ὁ Ἑρμῶν· ὁ δὲ Ζηνόθεμις,

A verùm Grammaticus Iſtiçus, vir optimus ille, Deſinite, inquit, ego vobis epithalamion recitabo: ſimúlq; cœpit legere: erãt autem Elegiaci verſus hi, ſi ſatis memini:

Nuper Ariſtæneti in ædibus vnica ſummo
Nutrita eſt ſtudio diua Cleanthis hera,
Virginibus cunctis reliquis præſtantior vna,
Vel potior Phœbe; vel potior Venere:
Salue & tu iuuenum validiſſime ſponſe valentum,
Nereo prior, at fortior Aeacida.
At rurſum vobis hoc carmen ſæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam:

Hæc, ita vt eſt conſentaneum, riſus eſt conſecutus. Reliquum erat vt cibi tol-
B lerentur. Iámque tollebant Ariſtænetus atque Eucritus ex his quæ ſibi fuerant propoſita, ſuam vterque partem. Tum ego quæ mihi, & Chæreas item quæ ſibi erant propoſita. Eundem ad modum Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digreſſi partem tollere parabat, affirmans vni ſibi ea fuiſſe propoſita: atque hac de cauſſa cum miniſtris dimicabat, ac viciſſim inter ſeſe trahebant, manibus vtrinque in auem iniectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atque illinc attrahere
C conantes. Poſtremò vicit ille, atque abſtulit, plurimum interim riſum præbens conuiuis: maximè cùm eam ob rem poſtea grauiter ſtomacharetur, perinde quaſi atroci affectus iniuria. Iam verò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, vt dictum eſt, accumbebant, alter ſuperiùs, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant appoſita, citra pugnam ſuſtulerant, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idque ità caſu euenerat, opinor. Iámque ſuam vterque ſublaturus erat, ibi Zenothemis
D (ſed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipſum negotij caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omiſſa ea quæ ſeſe ſpectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere eſt aggreſſus: quæ quidem (vti iam diximus) erat pinguiuſcula. At ille contrà nitens retinebat, haud ſinens vt ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, vtrique in alterum irruentes, ipſis auibus facies mutuò cędebant: ac barbis inuicem prehenſis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermõ: ille verò, nempe Zenothemis,

Alcidamantem ac Diphilum. Ac cæteri quidem ad partes acceſſerunt, partim huius, partim illius, præter vnum Ionem, qui ſeſe neutrum atque ancipitem ſeruabat. Cæterùm illi inuicem conſerti pugnabant, ac Zenothemis quidem ſcyphum è menſa ſublatum, eum qui coram Ariſtæneto ſtabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tetigit, aliò ſed flexus aberrat:

Verùm ſponſi caput diſſecuit alto grauiſſimóque vulnere. Itaque mulierum coorta vociferatio, quæ medium in prælium inſiliebant: cum primis autem adoleſcentuli mater, cùm iam ſanguinem eius aſpexiſſet: præterea & ſponſa metu territa proſiliit. Inter hæc Alcidamas ſtrenuum virum præſtitit, cùm Zenothemidi ferret opem, & illiſo ſuo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis verò maxillam comminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parãtes, vulnerauit: quanquam illi nihil his rebus territi ceſſerunt: verùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narem mordicus auulſit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi ſuppetias ferre conatum, è ſponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus eſt & Iſtiæus grammaticus, dum interuentu ſuo eos ſtudet dirimere: calce videlicet in dentes illius illiſo, ídque à Cleodemo, cùm hunc Diphilum eſſe credidiſſet, non Iſtiæum. Iacebat igitur miſer ille iuxta ſuum ipſius Homerum, ſanguinem ab ore vomens. Præterea tumultus atque lacrymarum plena vndique erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ ſponſo circumfuſæ, dúmque alij has ſtudent compeſcere. Porrò maxima malorũ omnium pars erat Alcidamas, poſteaquam ſemel ad ſuum rediſſet ingenium, feriens quicunque fortè in ipſum incidiſſet. Neque verò pauci in eo prælio cecidiſſent, ſcito, ni baculum is fregiſſet. Ego porrò iuxta parietem erectus aſſiſtens, ſpectabam omnia, neque me ei negotio admiſcebam, nimirum Iſtiæi iam doctus exemplo, quàm eſſet periculoſum eiuſmodi cõflictus velle dirimere. Lapithas itaque Centauróſque vidiſſes, euerti menſas, effundi ſanguinem, proiici ſcyphos. Demum Alcidamas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iámque res, vt eſt coniectu facile, atrocior etiam multo eſſe cœpit, præſertim cùm haud eſſet procliue luminis copiam alicunde recuperare:

A Αλκιδάμαντα, καὶ Δίφιλον. καὶ συνίσταντο οἱ μὲν, ὡς τοῦτον, οἱ δὲ, ὡς ἐκεῖνον, πλὴν μόνου τοῦ Ἴωνος· ἐκεῖνος δὲ μέσον ἑαυτὸν ἐφύλαττεν. οἵδε δ' ἐμάχοντο συμπλακέντες, καὶ ὁ μὲν Ζηνόθεμις, σκύφον ἁρπάσας ἀπὸ τῆς τραπέζης, κείμενον τοῦ Ἀριστηνέτου, ῥίπτει ὅτι τὸν Ἑρμωνα· καὶ εἶναι μὲν οὐ ἔμελλε, πρὸς δὲ οἱ ἐτράπετ' ἄλλη· διέλεε γὰρ τὴν νυμφικὸν ἐς δύο, χερσὶ μάλα καὶ βαθεῖ τραύματι. ἐκ δὲ τοῦδε καὶ τῶν γυναικῶν ἐγένετο, καὶ κατεπήδησαν ἐς τὸ μεταίχμιον αἱ πολλαὶ, καὶ μάλιστα ἡ μήτηρ τοῦ μειρακίου, ἐπεὶ
B τὸ αἷμα εἶδε· καὶ ἡ νύμφη δὲ ἀνεπήδησε, φοβηθεῖσα περὶ αὐτῷ. ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Ἀλκιδάμας ἦλθε, τῷ Ζηνοθέμιδι συμμαχῶν. καὶ παίξας τῇ βακτηρίᾳ, τοῦ Κλεοδήμου μὲν τὸ κρανίον, τοῦ Ἑρμωνος δὲ τὴν σιαγόνα ἐπέτριψε, καὶ τῶν οἰκετῶν εἴ τις βοηθεῖν αὐτοῖς ἐπιχειροῖ, κατέπαιεν· ἃ μὲν ἀπεπάοντο ἐκεῖνοι. ἀλλ' ὁ μὲν Κλεόδημος, ὀρθῷ τῷ δακτύλῳ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ζηνοθέμιδος ἐξώρυξε, καὶ τὴν ῥῖνα τοῖς ὀδοῦσι, ἀπέτραγεν.
C ὁ δὲ Ἑρμων, τὸν Δίφιλον ὅτι ξυμμαχίαν ἦκοντα τοῦ Ζηνοθέμιδος, ἀφῆκεν ὅτι κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ κλιντῆρος. ἐπεσώθη γὰρ ὁ Ἰστιαῖος ὁ γραμματικὸς, ὀδόντε αὐτοῦ ὅτι χαλκῷ, λάξ, οἱ μὲν, εἰς πεὶ ὀδόντας ὑπὸ τοῦ Κλεοδήμου, Δίφιλον εἰ οἰκθέντες. ἔκειτο οὖν ἄθλιος καὶ τὸν αὐτοῦ Ὅμηρον, αἷμα ἐμέων. πλὴν ταραχῆς τε καὶ δακρύων μεστὰ ἦν πάντα. αἱ γυναῖκες ἐκώκυον, τοῦ Χαιρέα περιχυθεῖσαι· οἱ δὲ
D ἄλλοι κατέπαυον. μέγιστον δὲ ἦν ἀπάντων κακῶν ὁ Ἀλκιδάμας, ἐπεὶ ἅπαξ ὃ καθ' ἑαυτὸν ἐγένετο, παίων τὸν προστυγχάνοντα· καὶ πολλοὶ αὖ, οὐ ἴαθι, ἔπεσον, εἰ μὴ κατέαξε τὴν βακτηρίαν. ἐγὼ δὲ τοῦδε τὸν τοῖχον ὀρθὸς ἐφεστὼς, ἐώρων ἕκαστα, οὐκ αἰαμιγνὶς ἐμαυτὸν, ὑπὸ τοῦ Ἰστιαίου διδαχθεὶς, ὡς ἔστιν ὅτι σοφοῖς διαλύειν τὰ τοιαῦτα. Λαπίθας οὖν καὶ Κενταύρους εἶδες ἄν, τραπέζας ἀνατρεπομένας, καὶ αἷμα ἐκχεόμενον, καὶ σκύφους ῥιπτουμένους· τέλος δὲ, ὁ Ἀλκιδάμας ἀνατρέψας τὸ λυχνίον, σκότος μέγα ἐποίησε. καὶ τὸ πρᾶγμα, ὡς τὸ εἰκὸς, μακρῷ χαλεπώτερον ἐγεγόνετο· καὶ γὰρ οὐ ῥᾴδιον αὖθις φωτὸς ἄλλου,

ἀλλὰ πολλὰ ἐπραάζη, καὶ δεινὰ ἐν τῷ σκότῳ· καὶ ἐπεὶ πρῶϊ τις λύχνον ποτὲ κομίζων, κατελήφθη Ἀλκιδάμας μὲν, τὴν αὐλητρίδα ἀπαγόμενον, καὶ τοὺς βίαν συνενεχθῆναι αὐτῇ ἀπομαχόμενος. Διονυσόδωρος δὲ ἄλλό τι γελοῖον ἐφωράθη πεποιηκώς· σκύφος γὰρ ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ κόλπου, ὃ ξανασάντος αὐτοῦ· εἶτ' ἀπολογούμενος, Ἰωνα, ἔφη, αἰτήσαντα ἐν τῇ ταραχῇ, δοῦναι αὐτῷ, ὅπως μὴ ἀπόλοιτο· καὶ ὁ Ἰων κηδεμονικῶς ἔλεγε τοῦτο πεποιηκέναι. ὅτε τοίνυν διελύθη ὁ συμπόσιον, τελευτῶσιν ἐκ τῶν δακρύων αὖθις εἰς γέλωτα ὅτε τῷ Ἀλκιδάμαντι, καὶ τῷ Διονυσοδώρῳ, καὶ Ἰωνι. καὶ οἱ τε τραυματίαι, φορείοις ἐξεκομίζοντο, πονήρως ἔχοντες· καὶ μάλιστα ὁ πρεσβύτης Ζηνόθεμις ἀμφοτέραις, τῇ μὲν, τῆς ῥινὸς, τῇ δὲ, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπειλημμένος, βοᾶν ἀπόλλυσθαι ὑπ' ἀλγηδόνων· ὥστε καὶ τὸν Ἑρμῆνα, καίτοι ἐν κακοῖς ὄντα (δύο γὰρ ὀδόντας ἐξεκέκοπτο) αἰτιᾶσθαι λέγοντα, Μέμνησο μέντοι, ὦ Ζηνόθεμι, ὡς οὐκ ἀνεκτὸν φορεῖν ἡγῇ τὸν πόνον. καὶ ὀνυμφίος δὲ, ἀκεσαμένου ὁ τραῦμα τοῦ Διονίκου, ἀπήγετο εἰς τὴν οἰκίαν, ταινίαις κατειλημμένος τὴν κεφαλὴν, ὅτε ὁ ζεύγος αἰατεθεὶς, ἐφ' ᾧ τὴν νύμφην ἀπάξειν ἔμελλον, πικροὺς ὁ ἄθλιος τοὺς γάμους ἑορτάσας. καὶ τῶν ἄλλων δὲ ὁ Διόνικος ἐπεμελεῖτο δὴ τὰ δυνατά. καὶ καθευδήσαντες, ἀπήεσαν ἐμοῦντες οἱ πολλοὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. ὁ μὲντοι Ἀλκιδάμας, αὐτοῦ ἔμεινεν. οὐ γὰρ ἐδυνήθησαν ἐκβαλεῖν τὸν ἄνδρα, ἐπεὶ ἅπαξ καταβαλὼν ἑαυτὸν ὅτε τῆς κλίνης, πλαγίως ἐκάθευδε. τοῦτό σοι τέλος, ὦ καλὲ Φίλων, ἐγένετο τοῦ συμποσίου, ἢ ἄμεινον ὁ τραγικὸν ἐκεῖνο εἰπεῖν, ὃ,

Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων·
Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί·
Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη.

Ἀπροσδόκητα γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀπέβη καὶ ταῦτα. ἐκεῖνό τε μεμάθηκα ἤδη, ὡς οὐκ ἀσφαλὲς ἀπροβούλευτα ὄντα, συνεστιᾶσθαι τοιούτοις φιλοσόφοις.

A sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Pòst vbi accederet nescio quis lucernam tandem apportans, Alcidamas quidem repertus est tibicinæ vestem sustollens, vique cum illa congredi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehensus est. Nam, vt surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aiebat Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum solicitè quasi patronum agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lacrymis denuo in ridiculum exitum conuersum, idque B Alcidamantis, Dionysodori, atque Ionis gratia. Porrò qui erant saucij, sublati sarcinę ritu foras deportabantur miseris affecti modis, maximè senex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitãs: adeò vt Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palàm attestaretur, Memineris, inquiens, ô Zenothemis, ne posthac dolorem in mediis habendum ducas. At sponsus iam vulnere à Dionico curato, domum reuectus est C fasciis reuincto capite, eidem impositus vehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua virili remedium adhibuerat. Postremò postquam iam dormierant, asportati sunt plerique mediis in viis vomentes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim valebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi trãsuersus accubuisset. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus conuiuij, de quo rectissimè illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur: D

Sunt fortunæ varij casus:
Plurima quæ haud speraueris vnquam,
Ea conficiunt numina diuûm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΡΙΗΣ ΘΕΟΥ.

DE SYRIA DEA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syriæ deæ & templum, & sacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum sacrorúmque quæ in Syria sunt. Ac primùm quidem in genere commendat templum deæ huius, à sanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde speciatim commemorat & de origine eius, quando videlicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipsa Dea esse à plerisque putetur. Post hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit. Item de signis ac statuis quæ tum intra ædem, tum extra visantur. Postremo autem & de sacerdotibus deæ, de lacu & piscibus sacris, ad quos simulacra deorum veluti per pompam quandam visendi causſa quotannis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur, de Gallis, & eorum ceremoniis, déque sacrificandi ritu ac legibus: insertis suo loco & Antiochi & Combabi historiis, quorum alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiusdem rei suspicionem sibi ipsi virilia præcidit. Atque in his nonnulla, vt videlicet illa de arca Noë (quem Lucianus, vt cæteri Græci quoque, Deucalionem hic vocat) de Gallorum & sacerdotum purificatione, de vetito porcorum esu, & id genus alia ita traduntur, vt propemodum credi possit ex Iudæorum obseruationibus ac sacris pleraque illa transſumpta, sed tempore postea vsu ſ. adulterata ac deprauata fuisse, siue hoc populorum vicinitate atque commercio factum demus, siue Barbari isti ad eorum exempla quæ à Iudæis tunc cùm in Assyria captiui erant, videbant fieri, suos quoque ritus conformarunt. Assyriorum enim & hæc ciuitas fuit, in qua tam prodigiosa dea culta est, ea parte quæ Cœlesyria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc est, sacram, absolutè, Strabo autem & Plinius iuncta voce Hierapolin vocant: quod hîc Lucianus Ionica dialecto, quæ per totam hanc descriptionem vtitur, in polin Hieram, hoc est, ciuitatem sacram, per tmesin diuisit. Eandem autem & Bambycem iidem, & Edessam, quod posterius nomen Strabo addit, & à Syris ipsis Magog, vt Plinius habet, appellari tradunt: ipsámque deam quam Lucianus simpliciter Syriam vocat, proprio nomine Atergatin, & à Græcis Derceto quoque nominari scribunt. Cæterùm de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum leguntur, quando & ipsa ad vberiorem intellectum eorum quæ hîc à Luciano dicuntur, nonnihil facere videntur. Verborum eorum sententia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, professione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc est, de religione, quarto, dici à quibusdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina, ita gulæ dedita fuerit, vt per præconem edixerit ne quis piscem aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur pleroſque Atergatim ipsam vocare, atque à piscibus abstinere. Mnaseas autem in secundo de Asia ita ait: Mihi quidem Atergatis videtur regina adeò intolerabilis fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse, ita vt lege quoque cauerit illis, ne quem piscem ederent, sed ad ipsam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in sacrificiis solenne hoc manſisse, vt quoties deam precarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent: sacerdotes verò etiam tota die veros deæ pisces in mensa paratos ac coctos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdotes deæ absumant. Ac paulo pòst idem addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopso quodam Lydo capta vnà cum filio Ichthye, in lacu Ascalone contumeliæ causſa submersa, & à piscibus deuorata est. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittendum videtur, quòd Edessam tradit Volaterranus eam esse vrbem, in quam Tobias olim filium suum ad Gabelum quẽdam, apud quem pecuniam depoſuerat, misit. Quod si verè ab illo traditur, eadémque Edessa & Hierapolis dicitur, vt Straboni placet, manifestum ex eo iam apparet, & Iudæos ibi captiuos vixisse, & illorum obseruationum vestigia quoque quædam eodem loco hæsisse. Sed hæc in medio relinquamus.

ἄτερ Γάτιδος, id est, absque Gatide, quæ verba illa Atergatidu nomen fecere.

Στιν ὲν Συρίη πόλις, οὐ A πολλὸν ἀπὸ τῦ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, καλέεται ὴ Ιρὴ, καὶ ἔστιν ἱρὴ τῆς Ηρης τῆς Ασσυρίης. δοκέϊ δέ μοι, πάλε ὸ ὄνομα ὸκ ἅμα τῇ πόλϊ οἰκεομένῃ ἐγένετο, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχαῖον, ἄλλο ἦν. μετὰ δὲ σφισι, τῶν ἱρῶν μεγάλων γινομένων, ἐς τόδε ἡ ἐπωνυμίη ἀπίκετο. ὡς δὲ ταύτης ὧν τῆς πόλιος ἔρχομαι ἐρέων ὁκόσα ὲν αὐτῇ ὅσι. ἐρέω ὴ καὶ νόμους, τοῖσι ἐς τὰ ἱρὰ χρέονται, καὶ πανηγύρεας τὰς ἄγουσι, καὶ θυσίας τὰς ὑπιτελέουσι. ἐρέω ὴ ὁκόσα καὶ ὡς ἐς τὸν ἱρὸν εἰ- B σαμένων μυθολογέουσι, καὶ τὸν νηὸν, ὁκως ἐγένετο. γράφω ὴ, Ασσύριος ἐών· καὶ τῶν ἀπηγέομαι, τὰ μὲν αὐτοψίη μαθών· τὰ ὴ, τῶν τε ἱρέων ἐδάην, ὁκόσα ἕοντα ἐμοῦ πρεσβύτερα, ἐγὼ ἱστορέω. Πρῶτοι μὲν ὧν αἰθεφτων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Αἰγύπτιοι λέγονται θεῶν τε ἔννοίην λαβεῖν, καὶ ἱρὰ εἰσασθαι, καὶ τεμένεα, καὶ πανηγύρεας ἀποδέξαι· πρῶτοι ὴ καὶ ὀνόματα ἱρὰ ἔγνωσαν, καὶ λόγους ἱροὺς ἔλεξαν. μετὰ ὴ, οὐ πολλῷ χρόνῳ C πρὸ Αἰγυπτίων λόγον Ασσύριοι ἐς θεὸς ἤκουσαν, καὶ ἱρὰ καὶ νηοὺς ἤγειραν, ὸ τοῖσι καὶ ἀγάλματα ἔθεντο, καὶ ξόανα ἐστήσαντο. ὸ ὴ παλαιὸν, καὶ πρὸ Αἰγυπτίοισι ἀξίωσαι νηοὶ ἔασιν. καὶ ἔστι ἱρὰ καὶ ὸ Συρίη, ὰ πολλῷ τοῖς Αἰγυπτίοισι ὑστερογενέοντα, τῶν ἐγὼ πλῆσα ὄπωπα. τὸ γε τῦ Ηρακλέος ὸ ὸ Τύρῳ, ὰ τούτου τῦ Ηρακλέος, τὸν Ελληνες ἀείδουσι, ἄλλα τὸν ἐγὼ λέγω πολλοῦ ἀρχαιότερος, καὶ Τύριος ἥρως ὅσι. ἔνι ὴ καὶ ἄλλο ἱρὸν ὸ Φοινίκῃ μέγα, ὸ Σιδώνιοι ἔχουσι, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, Ασάρτης ὅσι. Ασάρτην δ' D ἐγὼ δοκέω Σελήνην εἶναι· ὡς δέ μοι τις τῶν ἱρέων ἀπηγέετο, Εὐρώπης ὅσι τῆς Κάδμου ἀδελφεῆς. Ταύτην δὴ ἐοῦσαν Αγήνορος τῦ βασιλῆος θυγατέρα, ἐπειδή τε ἀφανὴς ἐγεγόνεε, οἱ Φοίνικες τῷ νηῷ ἐτίμησάν τε, καὶ λόγον ἱρὸν ἐπ' αὐτῇ ἔλεξαν, ὅτι ἐοῦσαν καλὴν Ζεὺς ἐπόθεε, καὶ ὸ εἶδος ἐς τοῦρον ἀμείψας ἅμα οἱ, ἥρπασε· καὶ μιν ἐς Κρήτην φέρων, ἐμίσγετο. πάλε μὲν καὶ τῶν ἄλλων Φοινίκων ἤκουον καὶ ὸ νόμισμα τῷ Σιδώνιοι χρέονται,

Est in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine, vocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc videtur mihi nõ statim ab initio vrbi, cùm condita est, impositum fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea verò cùm sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomentum euasisse. De hac igitur ciuitate venio dicturus, quæcunque videlicet in ipsa sunt. Dicam autem & leges quibus in sacris vtuntur, & solennes conuentus quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur, qui templum hoc consecrarunt, & de æde ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existẽs: & eorùm quæ narro, alia quidem ipse coràm vidi, alia verò à sacerdotibus edoctus sum. Quęcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationem incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Ægyptij, dicuntur & deorum notitiam percepisse, & templa constituisse, lucósque & conuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde verò non multo tempore pòst, ab Ægyptiis Assyrij doctrinam de diis acceperunt, & sacra templáque erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Ægyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Ægyptiis ætate posteriora, quorum ego plurima ipse vidi. Herculis vtique æquæuum est illud videlicet quod Tyri est: non huius Herculis quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico, multo vetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnum, quod Sidonij celebrant, Astartæ, vt quidem ipsi dicunt. Astarten autem ego puto Lunam esse. Cæterùm vt mihi ex sacerdotibus quidã narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autẽ fuisse ferunt Agenoris regis filiam: & postquam ampliùs non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonẽ de ea sacrum euulgarunt, quòd videlicet pulchra cùm esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in Cretam inde abiens deportarit. Atq; hęc quidẽ etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomisma quoq; quo Sidonij vtũtur,

Herculis Tyrius.

Astarte.

Europam habet insidentem tauro, Ioui videlicet. Cæterùm ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Assyrium, sed Ægyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruenit: quod ego quidem ipse non vidi, sed tamen magnum etiam hoc & pervetustum est. Porrò & Bybli vidi templum magnum, Veneris Bybliæ cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse: & in memoriam rei verberantur annis singulis, & lamentantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem inducuntur. Postquam autem iam verberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & viuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Ægyptij quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcunque tonderi non volunt, talem pœnam exoluunt: vnum quidem diem ad quæstum corpore faciendum prostant: forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Bybliis nonnulli qui dicunt apud sese humatum esse Osirim Ægyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & vnde fidem eius rei sibi faciant. Caput vnoquoque anno ex Ægypto Byblum defertur, septem diebus, quantum spatij ex illa in hanc est, enatans. Ac venti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed solùm Byblum perfertur, & est in summa mirum quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tum Bybli factum est, & caput ipsum spectaui è papyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum: fluuius quidam ex Libano monte in mare defertur: fluuio nomen est Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Bybliisque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur,

Venus Byblia.

Adonis fluuius.

A τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει τῷ ταύρῳ τὸν Διί· τὸν μὲν οὖν οὐκ ὁμολογέουσι Εὐρωπαίης ἔμμεναι. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλο Φοινίκιες ἱρὸν, οὐκ Ασσύριον, ἀλλ' Αἰγύπτιον, τὸ ἐξ Ηλίου πόλιος ἐς τὴν Φοινίκιλν ἀπίκετο. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ ὄπωπα, μέγα δὲ καὶ τόδε καὶ ἀρχαῖόν ἐστι. εἶδον δὲ καὶ ἐν Βύβλῳ μέγα ἱρὸν Αφροδίτης Βυβλίης, ἐν τῷ καὶ τὰ ὄργια ἐς Αδωνιν ἐπιτελέουσι. ἐδάην δὲ καὶ τὰ ὄργια. λέγουσι γὰρ δὴ ὧν τὸ ἔργον τὸ ἐς Αδωνιν κατὰ τὸν συὸς, ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι, τῆς μνήμης τοῦ πάθεος τύπτονταί τε ἑκάστου ἔτεος, καὶ

B θρηνέουσι, καὶ τὰ ὄργια ἐπιτελέουσι, καὶ σφίσι μεγάλα πένθεα αἰεὶ τὴν χώρην ἴσταται. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, καὶ ἀπολαύσωνται, τοῦτο μὲν καθαίρουσι τῷ Αδωνίδι ὅκως ἐόντι νέκυϊ· μετὰ δὲ, τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ, ζώειν τέ μιν μυθολογέουσι, καὶ ἐς τὸν ἠέρα πέμπουσι, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται, ὅκως Αἰγύπτιοι, ἀποθανόντος Απιος. γυναῖκες δὲ ὁκόσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέεσθαι, τοιῳδε ζημίλιν ἐκτελέουσι· ἐν μιῇ ἡμέρῃ, ὅτε πρῶτον τῆς ὥρης ἴσαται· ἡ δὲ ἀγορὴ μεμισθωμένη ξείνοισι

C παρέχεται, καὶ ὁ μισθὸς ἐς τὴν Αφροδίτην, θυσίη γίνεται. εἰσὶ δέ ἔνιοι Βυβλίων, οἳ λέγουσι καὶ σφὶ σφίσι τεθάφθαι τὸν Οσιριν τὸν Αἰγύπτιον, καὶ τὰ πένθεα, καὶ τὰ ὄργια, οὐκ ἐς τὸν Αδωνιν, ἀλλ' ἐς τὸν Οσιριν πάντα τρέπεσθαι. ἐρέω δὲ ὁκόθεν καὶ τὰ δὲ τοιαῦτα δοκέουσι. κεφαλὴ ἑκάστου ἔτεος ἐξ Αἰγύπτου ἐς τὴν Βύβλον ἀπικνέεται, πλώουσα τὸν μεταξὺ πλόον ἑπτὰ ἡμερέων. καὶ μιν οἱ αὔτεμοι φορέουσι θείῃ ναυτιλίῃ. τρέπεται δὲ οὐδαμᾷ, ἀλλ'

D ἐς μοιρίην τὴν Βύβλον ἀπικνέεται· καὶ ἔστι ὃ σύμπαν, θῶυμα. καὶ τοῦτο ἑκάστου ἔτεος γίνεται, ὅτι καὶ ἐμεῦ παρεόντος ἐν Βύβλῳ ἐγένετο· καὶ τὴν κεφαλὴν ἐθησαύμην Βυβλίην. ἔνι δὲ ἄλλο θῶυμα ἐν τῇ χώρῃ τῇ Βυβλίῃ, ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιβάνου τοῦ ὄρεος, ἐς τὴν ἅλα ἐκδιδοῖ· οὔνομα τῷ ποταμῷ Αδωνις ἐπικέαται· ὁ δὲ ποταμὸς, ἑκάστου ἔτεος αἱματοῦται, καὶ τὴν χροιὴν ὀλέσας, ἐς πορφυρέην τὴν θάλασσαν, καὶ φοινίσσει τὸ πολλὸν τοῦ πελάγεος, καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίοις τὰ πένθεα. μυθέονται δὲ ὅτι τούτοισι τοῖσι ἡμέρῃσι, ὁ Αδωνις ὑπὸ τὸν Λίβανον τιτρώσκεται,

καὶ τὸ αἷμα ἐς τὸ ὕδωρ ἐρχόμενον ἀλλάσσει τὸν ποταμὸν, καὶ τῷ ῥόῳ τὴν ἐπωνυμίην διδοῖ. τοῦτα μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι. ἐμοὶ δέ τις ἀνὴρ Βύβλιος, ἀληθέα δοκέων λέγειν, ἑτέρην αἰτηγέεται τοῦ πάθεος αἰτίην. ἔλεγε δὲ ὧδε· Ὁ Ἄδωνις ὁ ποταμὸς, ὦ ξεῖνε, δι' ὄρεος τοῦ Λιβάνου ἔρχεται· ὁ δὲ Λίβανος καρπὸν ξανθοτάτεών ἐστι· ἀνεμοι ὦν τηνικάδε σφίσι τῆς ἡμέρης ἰσάλιμνοι τὴν γῆν τοῦ ποταμοῦ ὅπῃ φέρουσι, ἐσβάλλουσι ἐς τὰ μάλιστα μιλτώδεα· ἡ δὲ γῆ μιν αἱμώδεα ποιέει· καὶ τοῦ δὲ τοῦ πάθεος ὑπὸ τὸ αἷμα, τὸ λέγουσι, ἀλλ' ἡ χώρη αἰτίη. ὁ μὲν μοι Βύβλιος τοσαῦτα ἀπηγέετο. εἰ δὲ ἀτρεκέως τοῦτα ἔλεγε, ἐμοὶ μὲν δοκέει καρπὸν θεῖον καὶ τοῦ αἰθέρος ἢ σιτυχίην. αἰεξέων δὲ καὶ ἐς τὸν Λίβανον ἐκ Βύβλου, ὁδὸν ἡμέρης, πυθόμενος αὐτόθι ἀρχαῖον ἱρὸν Ἀφροδίτης ἐμυθεύσαν, ὃ Κινύρης εἵσατο· καὶ εἶδον ὃ ἱρὸν, καὶ ἀρχαῖον ἰδών. τάδε μὲν ὅτι τὰ ἐν τῇ Συρίῃ ἀρχαῖα καὶ μεγάλα ἱρά. τοσούτων δὲ ἐόντων, ἐμοὶ δοκέειν, οὐδὲν τῷ ἐν τῇ ἱρῇ πόλει μεῖζον ἐμμεναι, οὐδὲ νηὸς ἄλλος ἁγιώτερος, οὐδὲ χώρη ἄλλη ἱρωτέρη. ἔνι δὲ καὶ ἔργα ἐν αὐτῷ πολυτελέα, καὶ ἀρχαῖα ἀναθήματα, καὶ πολλὰ θωύματα, καὶ ζόανα θεοτρεπέα, καὶ θεοὶ δὲ καρπὰ αὐτοῖσι ἐμφανέες. ἱδρῶτι γὰρ δὴ ὧν παρὰ σφίσι τὰ ξόανα, καὶ κινέεται καὶ χρησμηγορέει· καὶ βοὴ δὲ πολλάκις ἐγένετο ἐν τῷ νηῷ, κλῃθέντος τοῦ ἱροῦ, καὶ πολλοὶ ἤκουσαν. ναὶ μὲν καὶ ὅλως πέρι, ἐν τοῖσι ἐγὼ οἶδα, θωμαστόν ἐστι. πολλὰ γὰρ αὐτοῖσι ἀπικνέεται χρήματα, ἔκ τε Ἀραβίης, καὶ Φοινίκων, καὶ Βαβυλωνίων, καὶ ἄλλα ἐκ Καππαδοκίης, τὰ δὲ καὶ Κίλικες φέρουσι, τὰ δ' Ἀσσύριοι. εἶδον δ' ἐγὼ καὶ τὰ ἐν τῷ νηῷ λεχθῆ ἀποκείμενα, ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ ἄλλα, ὀκόσα ἐς ἄργυρον ἢ ἐς χρυσὸν ἀποκέκριται. ἑορταὶ μὲν γὰρ καὶ πανηγύρεις ἀνδράμοισι ἄλλοισι ἀνθρώπων τοσάδε ἀποδεδέχαται. ἱστορέοντι δέ μοι ἐτέων πέρι, ὁκόσα τῷ ἱρῷ ἐστι, καὶ τὸν θεὸν αὐτοῖσι ὅντινα δοκέουσι, πολλοὶ λόγοι ἐλέγοντο, τῶν οἱ μὲν ἱροὶ, οἱ δὲ ἐμφανέες, οἱ δὲ καρπὰ μυθώδεες· καὶ ἄλλοι, βαρβαρόφωνοι, οἱ μὲν τοῖσι Ἕλλησι ὁμολογέοντες, τοὺς ἐγὼ πάντας μὲν ἐρέω, δικαιοῦμαι δὲ ἀδάμως.

A & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgo dictitãt. Cæterùm mihi vir quidam Byblius, qui vera dicere visus est, aliam quandam huius rei causſam narrauit: Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ô hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodum rubeam. Venti igitur vehementiores illis tum diebus exoriẽtes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio simili est: ea postea illum cruentum videri facit. Atque ita rei huiusce causſa haudquaquam cruor est, vti ferunt, sed terra.

B Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quòd si autem vera ista dixit, mihi quidem videtur diuinus adeò etiam vẽti iste tum ortus incidere. Cæterùm ascendi & in Libanum ex Bybli, itinere vnius diei, cùm audissem ibi antiquum tẽplum Veneris esse, quod Cinyras dedicasset. Ac vidi sanè templũ, erátque pervetustum. Atque hæc quidem in Syria sunt templa antiqua, & magna. Quę cùm multa adeò sint, nullum tamen, quantum mihi videtur, maius eo est quod in Sacra ciuitate habetur, neque etiam ædes alia sanctior,

C aut terra magis sacra vspiam est. Sunt autẽ & opera in eo pretiosa, & donaria antiqua, & miraculosa multa, & statuæ religiosæ, & dij quoque ex ipsis manifestam adeò sui significationem dantes. Siquidem & sudorem ipsis emittunt statuæ, & mouentur, & oracula edunt, & clamor sæpenumero in æde coortus est cùm templum iam clausum esset, multíque audierunt. Iam verò & diuitiis inter ea quę quidem ipse vidi, primum atque præcipuum est. Nam multæ afferuntur ipsis opes tum ex Arabia tum à Phœnicibus & Babyloniis, & aliæ item ex Cappadocia, & quæcunque Cilices afferunt, &

D quæcunque Assyrij. Vidi autem ego etiam ea quæ secretò in æde posita sunt, vestes videlicet multas, & alia quæcunque argento aut auro seorsim deputata sunt. Nam festa quidem & solennes conuentus haud vllis aliis hominibus æquè multùm peraguntur. Porrò inquirenti mihi de annis, quàm diu templum hoc durasset, & de dea, quamnam ipsi eam esse putarent, multi sermones ferebantur, quorum alij sacri tradebantur, alij aperti ac plani erant, alij contrà valde fabulosi: rursum alij Barbari, alij cum Græcis consentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem approbo.

Deucalio de diluuio.

Complures igitur Deucalionẽ Scytham illum tradunt templum hoc conſecraſſe, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quẽ illi de eo referunt, audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quę nunc eſt, ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit, totam interiiſſe. Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiuſmodi quędam traduntur: Cùm contumelioſi admodum eſſent, nefaria opera eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites recepiſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. ob quam rem, maximam calamitatem ipſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina ſolito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum aſcendit, eò vſque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam videlicet generationem, prudẽtiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Arcam quandam magnam, quam ipſe habebat, impoſitis in eam & liberis, & vxore ſua, conſcendit. Cæterùm cùm ipſe ingrederetur, venerunt eôdem & apri, & equi, & leonum genera, & ſerpentes, aliáque quæcunque tellure paſcuntur, bina ex vnoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia erat, vnáque in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt, fertur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè admiratione dignus: quòd in ipſorum videlicet terra hiatus quidam factus fuerit, ac totã illam aquam abſorbuerit. Deucalion autem, vbi hæc ita facta ſunt, & aras conſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego verò etiã hiatum vidi, & eſt ſub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrùm autem antiquitus etiam maior fuerit, & nũc in tam paruum redactus ſit, equidẽ neſcio. Is vtique quem ego vidi, paruus eſt: ſignum autẽ quo fidẽ hiſtoriæ huic faciant, hoc peragunt: Bis vnoquoq; anno ex mari aqua in ędẽ defertur.

οἱ μὲν ὧν πολλοὶ, Δευκαλίωνα τὸν Σκύθα ἱερὸν εἱσασθαι λέγουσι τῶνον Δευκαλίωνα, ὅτι τῦ ὄ πολλὸν ὕδωρ ἐχύθη. Δευκαλίωνος δὲ πέρι, λόγον ὃν Ἑλλησι ἤκουσα, τὸν Ἕλληνες ἐπ' αὐτῷ λέγουσι. ὁ δὲ μῦθος ὧδε ἔχει· λίδε ἡ γλυκὺ, οἱ νῦν ἀνθρωποι, οὐ πρῶτοι ἐγένοντο, ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ γλυκὺ, πάντες ὤλοντο. οὗτοι δὲ γλυκέος τῦ δευτέρου εἰσί· ὄ αὖθις ἐκ Δευκαλίωνος ἐς πληθὺν ἀπίκετο. ἐκείνων δὲ πέρι τῶν ἀνθρώπων τάδε μυθέονται. ὑβρισταὶ κάρτα ἐόντες, ἀθέμιστα ἔργα ἔρεξαν· ὅτε γὰρ ὅρκια ἐφύλασσον, ὅτε ξείνους ἐδέκοντο, οὔτε ἱκετέων ἐφείδοντο, αὐτὰ ὧν σφίσι ἡ μεγάλη συμφορὴ ἀπίκετο. αὐτίκα ἡ γῆ πολλὸν ὕδωρ ἐκβλυδῦ, καὶ ὄμβροι μεγάλοι ἐγένοντο, καὶ οἱ ποταμοὶ κατέβησαν μέζονες, καὶ ἡ θάλασσα ὅτι πολλὸν ἀνέβη, ἐς ὄ πάντα ὕδωρ ἐγένοντο, καὶ πάντες ὄλοντο. Δευκαλίων δὲ μοῦνος ἀνθρώπων ἐλίπετο ἐς γλυκὺ δεύτερον, Διὸς τε καὶ τῦ Διὸς εἵνεκα. ἡ δὲ οἱ σωτηρίη ἥδε ἐγένετο· λάρνακα μεγάλην, τὴν αὐτὸς ἔχε, ἐς ταύτην ἐσβιβάσας παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἑωυτῦ, ἐσέβη. ἐσβαίνοντι δὲ οἱ, ἀπίκοντο σύες, καὶ ἵπποι, καὶ λεόντων γένεα, καὶ ὄφιες, καὶ ἄλλα, ὁκόσα ἐν γῇ νέμονται πάντα ἐς ζεύγεα. ὁ δὲ πάντα ἐδέκετο· καί μιν οὐκ ἐσίνοντο, ἀλλὰ σφίσι μεγάλη δύβδεν φιλίη ἐγένετο. καὶ ἐν μιῇ λάρνακι πάντες ἔπλευσαν, ἔστε ὄ ὕδωρ ἐπεκράτεε. ταῦτα μὲν Δευκαλίωνος πέρι, Ἕλληνες ἱστορέουσι. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, λέγεται λόγος ἐπὶ τῇ ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ μεγάλως ἄξιος θωυμάσαι, ὅτι ἐν τῇ σφετέρῃ χώρῃ, χάσμα μέγα ἐγένετο, καὶ ὄ σύμπαν ὕδωρ κατεδέξατο. Δευκαλίων δὲ, ἐπεὶ πάντα ἐγένετο, βωμούς τε ἔθετο, καὶ νηὸν ὅτι τῷ χασμάτι Ἥρης ἄγιον ἐξήτασε. ἐγὼ δὲ, καὶ ὄ χάσμα εἶδον, καὶ ἔστι ὑπὸ τῷ νηῷ κάρτα μικρόν. εἰ μὲν ὧν πάλαι ἦν μέγα ἐὸν, νῦν τοιόνδε ἐγένετο, οὐκ οἶδα, ὄ δὲ ἐγὼ εἶδον, μικρόν ἐστι. σῆμα δὲ τῆς ἰσοείης τάδε τρέπονται· δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐκ θαλάσσης ὕδωρ ἐς τὸν νηὸν ἀπικνέεται.

Φέρουσι δὲ οὐκ ἱρέες μοῦνον, ἀλλὰ πᾶσα Συ- A Ferunt autem illam non ſacerdotes
ρίη, καὶ Ἀραβίη, καὶ οἱ περὶ τὸν Εὐφρήτεω, πολ- modò, ſed tota Syria, & Arabia: & qui
λοὶ αὐτόθροοι ἐς θάλασσαν ἔρχονται, καὶ πάν- trans Euphratem incolunt, multi homi-
τες ὕδωρ φέρουσι· ὃ, τοῦτο μὲν ἐν τῷ νηῷ nes ad mare deſcendunt, atque omnes
ἐκχέουσι, μετὰ δὲ, ἐς ὃ χάσμα κατέρχεται, inde aquam afferunt. Ac primò quidem
καὶ δέκεται ὃ χάσμα μικρὸν ἐὸν, ὕδατος in ædem effundunt illam, poſtea autem in
χρῆμα πολλόν. τὰ δὴ ποιέοντες, Δευκαλίω- hiatũ defluit, recipítque lacus ille quam-
να ἐν τῷδε τῷ ἱρῷ τόνδε νόμον θεσθαι λέγουσι, uis exiguus immenſam vim aquæ. Atque
συμφορῆς τε καὶ ὑπερβολῆς μνῆμα ἐμεθύσαι. hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac
ὁ μὲν δὴ ἀρχαῖος αὐτοῖς λόγος ἀμφὶ τοῦδε τοῦ ἱροῦ, legem templi iſtam inſtituiſſe ferunt, ad
τοιόσδε ἐστί. ἄλλοι δέ, Σεμίραμιν τὴν Βα- teſtandam cladis pariter & beneficij me-
βυλωνίην, τῆς δὴ πολλὰ ἔργα ἐν τῇ Ἀσίῃ moriam. Vetuſtior igitur ſermo de tem-
ἐστί. ταύτην καὶ τόνδε τὸν ἕδος εἴσασθαι νομί- pli origine talis quidem fertur. Alij au-
B ζουσι, οὐκ Ἥρην δὲ εἴσασθαι, ἀλλὰ μητρὶ tem Semiramidem Babyloniã illam, cu-
ἑωυτῆς, τῆς Δερκετὼ οὔνομα. Δερκετοῦς ius multa paſſim opera per Aſiam extant,
δὲ εἶδος ἐν Φοινίκῃ ἐθηησάμην, θῆμα ξένον· etiam hanc ſedem conſecraſſe putant,
ἡμισέη μὲν, γυνὴ· ὃ δὲ ὁκόσον ἐκ μηρῶν ἐς cæterùm non Iunoni, ſed matri ſuæ, cui
ἄκρους πόδας, ἰχθύος οὐρὴ ἀποτείνεται. ἡ δὲ nomen Derceto fuit. Dercetûs autem *Derceto.*
ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ, πᾶσα γυνὴ ἐστί. πίστιες δὲ τῶν imaginem in Phœnicia vidi, ſpectaculum
λόγων αὐτοῖσι, οὐ κάρτα ἐμφανέες. ἰχθύας, planè peregrinum, altera quidem parte
χρῆμα ἱρὸν νομίζουσι, καὶ οὔκοτε ἰχθύων mulierem, altera verò, quantum à fe-
φαύουσι, καὶ ὄρνιθας ἄλλους μὲν ἄλλους, σιτέον- moribus ad imos pedes protenditur, in
ται, τελετὴν δὲ μούνην, οὐ σιτέονται, ἀλ- piſcis caudam deſinentem. At hæc quæ
λὰ σφίσι ἅδε ἱρή. τὰ δὲ γιγνόμενα, δοκέει αὐ- C in Sacra ciuitate eſt, tota mulier eſt. Por-
τοῖς ποιέεσθαι, Δερκετοῦς καὶ Σεμιράμιος rò argumenta quibus huic narrationi fi-
εἵνεκα· ὃ μὲν, ὅτι Δερκετὼ μορφὴν ἰχθύος dem faciunt, non ita clara habent. Pi-
ἔχει· ὃ δὲ, ὅτι ὁ Σεμιράμιος τελευταῖος, ἐς πε- ſces rem ſacram exiſtimant, neque vn-
ριστερὴν ἀπίκετο· ἀλλ' ἐγὼ τὸν μὲν νηὸν, ὅτι quam piſces attingunt. Deinde & aues,
Σεμιράμιος ἔργον ἐστί, τάχα κου δέκομαι· alias quidem edunt, columbam autem
Δερκετοῦς δὲ ἱρὸν ἐμεθύσαι, οὐδαμᾶ πεί- ſolam non edunt, ſed hæc ſacra ipſis eſt.
θομαι, ἐπεὶ καὶ παρ' Αἰγυπτίοισι ἔνιοί εἰσι, οἳ Et quòd hæc ita fiunt, placet ipſis Derce-
ἰχθύας οὐ σιτέονται, καὶ τὰ δὲ οὐ Δερκετοῖ tûs & Semiramidis gratia fieri: alterum
χαρίζονται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος ἱρὸς, τὸν quidem, quòd Derceto piſcis formam
ἐγὼ σοφοῦ ἀνδρὸς ἤκουσα· ὅτι ἡ μὲν θεὸς, habet: alterum autem, quòd Semiramis
Ῥέη ἐστί· ὃ δὲ ἱρὸν Ἄττεω ποίημα. Ἄττης D ad poſtremum in columbam verſa eſt. At
δὲ γλυὸς Λυδὸς μὲν ἦν, τοῦτος δὲ τὰ ὄργια τὰ ἐς ego ipſam quidem ædem Semiramidis o-
Ῥέην ἐδιδάξατο. καὶ τὰ Φρύγες, καὶ Λυδοὶ, καὶ Σαμοθρᾶκες ὀπίσω τελέου- pus eſſe, fortaſſis permiſerim: Dercetûs
σι, Ἄττεω πάντα ἔμαθον. ὡς γὰρ μιν ἡ Ῥέη autem ſacram eſſe haudquaquam credo,
ἔτεμε, βίου μὲν ἀνδρηίου ἀπεπαύσατο, μορ- quando & apud Ægyptios nonnulli ſunt
φὴν δὲ θηλείην ἠμείψατο, καὶ ἐσθῆτα γυναι- qui piſcibus non veſcuntur, ídque in gra-
κηίην ἐνεδύσατο, καὶ ἐς πάσην γῆν φοιτέων, tiam Dercetûs minimè faciũt. Fertur au-
ὄργιά τε ἐπετέλεε, καὶ τὰ ἔπαθε, ἀπηγέετο, tem & alius ſermo ſacer, quem ego à ſa-
καὶ Ῥέῃ ἥδε· ἐν τοῖσι καὶ ἐς Συρίην ἀπίκετο. piente quodã viro audiui: quòd videlicet
ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Εὐφρήτεω αὐτόθροοι, ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ
opus. Porrò Attes genere quidem Lydus *Attes vo-*
fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus *cat, quem*
Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus *alij Atyn*
Phryges & Lydi & Samothraces in ſa- *tertia de-*
cris vtuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit *clin.*
Rhea, vitam quidem virilem agere deſiit, formam autem fœmineam aſſumpſit, veſtémque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat paſſim, & quæ paſſus eſſet, narrabat, Rheámque celebrabat. Inter quæ & in Syriam venit. Cæterùm cùm illi qui trans Euphratem incolunt homines,

neque ipſum, neque ſacra eius recipe- A ὅτε αὐτὸν, ὅτε ὄργια ἐδέχετο, ἐν τῷ δὲ τῷ
rent, hoc in loco templum conſtituit. Ac χώρῳ ὃ ἱερὸν ἐποιήσαντο. σημεῖα δ' ἡ θεὸς τὰ
multa ſigna adſunt deæ, quę ipſam Rheã πολλὰ ἐς Ρέαν ἀπικέεται. λέοντες γάρ μιν
videri faciunt. Nam & leones ipſam fe- φέρουσι, καὶ τύμπανον ἔχει, καὶ ὅτι τῇ κεφαλῇ
runt, & tympanum habet, & coronam in πυργοφορέει, ὁκοίην Ρέην Λυδοὶ ποιέουσι. ἔλε-
capite turritam geſtat, qualem & Lydi γε δὴ καὶ Γάλλων πέρι, οἵ εἰσι ἐν τῷ ἱρῷ, ὅτι
Rheam effigiant. Dicebat autem & de Γάλλοι Ἥρῃ μὲν οὐδαμᾶ, Ρέῃ δὲ τέμνονται, καὶ
Gallis idem, qui in templo ſunt, quòd Ἄτεα μιμέονται. τὰ δέ μοι δύσφορα μὲν δοκέει ἐμμεμα-
Galli Iunoni quidem haudquaquam, γμένα, ἀληθέα δὲ οὔ. ἐπεὶ καὶ τῆς τομῆς
Rheæ autem caſtrari ſoleant, & Atten ἄλλην αἰτίην ἤκουσα πολλὸν πιστοτέρην. αἰ-
imitentur. Cæterùm hæc mihi conue- δοῖά δέ μοι τὰ λεγόμενα τῇ θεῷ πέρι, ἐοῖσι Ἕλ-
nientia quidem videntur eſſe, vera autẽ λησι τὰ πολλὰ ὁμολογέοντες, πλὴν μιῇ θεῷ,
non, quoniam de caſtratione aliam quo- Ἥρῃ δοκέοντες, ὃ δὴ ἔργον, Διονύσου τοῦ Σε-
que audiui cauſſam, multa hac fide di- μέλης ποίημα. καὶ γὰρ δὴ Διόνυσος ἐς Συρίην
gniorem. Placent verò mihi hæc quæ de ἀπίκετο, κείνην ὁδὸν τὴν ἦλθε ἐπ' Αἰθιοπίην.
templo dicunt, in quibus cum Græcis cõ- καὶ ἔστι πολλὰ ἐν τῷ ἱρῷ Διονύσου ποιητέα σή-
ſentiunt, deam quidem Iunonem putan- ματα· ἐν τοῖσι καὶ ἐσθῆτες βάρβαροι, καὶ λίθοι
tes eſſe, ipſum autem opus Dionyſij, eius Ἰνδοὶ, καὶ ἐλεφάντων κέρεα, τὰ Διόνυσος ἐξ
qui ex Semele natus fuit. Nam & Diony- Αἰθιόπων ἐκόμισε, καὶ φαλλοὶ ἕστασι ἐν τοῖσι
ſius in Syriam venit, eo videlicet itinere, προπυλαίοισι δύο κάρτα μεγάλοι. ὅτι τῷ
quo in Æthiopiam eſt profectus. Et ſunt ὀπίσω γράμμα τοῖόνδε ὑπογέγραπται,
multa in templo eius indicia, quæ ipſum
auctorem comprobant: inter quæ & ve- Τοισίδε φαλλοῖς Διόνυσος Ἥρῃ μητρυιῇ
ſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephã- ἀνέθηκα.
torum cornua, quæ ille ex Æthiopia tu-
lit. Etiam Priapi ſtant in veſtibulis, duo
admodum magni, qui tali Epigrammate
inſcripti ſunt:

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos. C Ἐμοὶ μὲν ὦν καὶ τάδε ἔρχεται. ἑρέω δὲ καὶ ἄλ-
λο, τό ἐστι ἐν τῷ νηῷ Διονύσου ὄργιον. Φαλλοὺς
Ac mihi quidem vel iſta ſufficiunt. Cæ- Ἕλληνες Διονύσῳ ἐγείρουσι· ὅτι τῷ δὲ τοῖόν
terùm dicam & aliud, quo ritu videlicet τι φέρουσι, ἀνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου πεποιημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας. καλέον-
Dionyſij ſacra in æde peragant. Priapos ται δὲ τάδε, νευροσπαστά. ἔστι δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ
Græci (quos Phallos ipſi dicunt) Diony- ἱρῷ, ἐν δεξιᾷ τοῦ νηοῦ· κάθηται σμικρὸς ἀνὴρ
ſio erigunt, in quibus & tale quiddã por- χάλκεος, ἔχων αἰδοῖον μέγα. τοσάδε μὲν ἀμ-
tant, viros puta exiguos ex ligno effigia- φὶ τῷ οἰκιστέων τοῦ ἱεροῦ μυθολογέουσι. ἤδη
tos, magna virilia habẽtes. Vocantur au- δὲ ἐρέω καὶ τοῦ νηοῦ πέρι. θεσπίος τε ἔκρως ἐγέ-
tem Neuroſpaſta hęc. Eſt igitur & hoc in νετο, καὶ ὅστις μιν ἐποιήσατο. λέγουσι τὸν νηὸν
templo illo. Nam ad dextram ædis par- τὸν πρὶν ἐόντα, μὴ ἔμμεμαι τὸν πλὼ ἀρχὴν
tem ſedet exiguus vir ex ære factus, ha- γεγονημένον, ἀλλ' ἑκάτερον μὲν κατενεχθῆναι
bens virile magnum. Ac tantum de illo, χρόνῳ ὑστέρῳ· τὸν δὲ νεὼ ἐόντα, Στρατονίκης
quod ad conditores templi attinet, tra- ἔμμεμαι ποίημα, γυναικὸς τοῦ Ἀσσυρίων
dunt. Iam verò & de æde dicam, & de ſi- D βασιλῆος. δοκέει δέ μοι ἡ Στρατονίκη ἐκείνη
tu eius, quo pacto ędificata ſit, & quiſnam ἔμμεμαι, τῆς ὁ παῖδος ἠράσατο, τὸν ἤλεγξε
illam ædificauerit. Dicunt igitur ędem il- τοῦ ἐπ' ὀπτοῖσι. ὡς γὰρ μιν ἡ συμφορὴ κα-
lam quæ à principio fuit, haudquaquam τέλαβε, ἀμηχανέων τῷ κακῷ, αἰσχρῷ δοκέοντι, κατ' ἡσυχίην ἐώσατε. ἔκειτο δὲ ἀλ-
eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiorem γέων οὐδέν· καὶ οἱ ἥτε χροιὴ παμπαν ἐρέπετο,

Quo nomine & imagunculæ vocantur apud Græcos, qua fidiculis tracta vel ſaltant, vel alios motus referunt. Vide Valer. lib. 5. ca. 7.

illam quidem ſucceſſu temporum colla- ληθὲς ἐὸν ἐσιγᾶτο. ἔκειτο δὲ ἐν ἀκηδείῃ κατὰ
pſam eſſe, hanc autem quę nunc eſt, Stra- στόμα, ἐν σιγῇ τὸ κακὸν ἔχων, νούσῳ κατακείμε-
tonices opus eſſe, vxoris regis Aſſyriorũ. νος. ἔκειτο δὲ οὐδενὸς ἀνιηροῦ ἐχόμενος, ἀλλ'
Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe, ὅμως ἡ χροιὴ οὐδαμῇ ἐτρέπετο,
quæ à priuigno amata fuit, cuius amo-
rem medici induſtria deprehendit. Poſt-
quam enim ipſum ægritudo hæc inuaſe-
rat, dubius animi, propterea quòd illi ma-
lum hoc turpe videretur, ſilentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem
nullo quidem certo dolore affectus, veruntamen & color eius omnino immutabatur,

καὶ τὸ σῶμα δι' ἡμέρης ἐμαραίνετο. ὁ δὲ ἰη-
τρὸς, ὡς εἶδε μὲν ἐς οὐδὲν ἐμφανὲς ἀρρώστεον-
τα, ἔγνω τῷ νοῦσον ἔρωτα ἐμυθήσατο. ἔρωτος
δὲ ἀφανέος πολλὰ σημήια, ὀφθαλμοί τε
ἀσθενέες, καὶ φωνὴ, καὶ χροιὴ, καὶ δάκρυα.
μαθὼν δὲ ταῦτα, ἐποίεε, χειρὶ μὲν τῇ δεξιῇ
ἔχε τὸν νεηνίσκου τῷ καρδίῃ. ἐκάλεε δὲ
τοὺς αὐτὰ τῷ οἰκίῃ πρήσσοντας· ὁ δὲ, τῶν μὲν
ἄλλων ἐσιόντων πρώτων, ἐν ἡρεμίῃ μεγάλῃ
ἦν· ὡς δὲ ἡ μητρυιὴ ἀπίκετο, τῷ τε χροιὴν
ἠλλάξατο, καὶ ἱδρῶτι ἀρύξατο, καὶ θόρνυ
ἔχετο, καὶ ἡ καρδίη ἀνεπάλλετο. τὰ δὲ γε-
γόμενα, ἐμφανέα τῷ ἰητρῷ τὸν ἔρωτα ἐ-
ποίεε, καὶ μιν ὧδε ἰήσατο. καλέσας τὸν νεη-
νίσκου τὸν πατέρα, κάρτα ὀρρωδέοντα, λέγει
ἡ νοῦσος, ἔφη, τῷ ὁ παῖς· ὃ δὲ ἀρρωστέει, ἡ
νοῦσος ἐστὶ, ἀλλὰ ἀδικίη· ὁ δὲ γάρτοι ἀλ-
γέει μὲν οὐδὲν, ἔρως δέ μιν καὶ φρενοβλα-
βείην ἔχει. ἐπιθυμέει δὲ, τῶν οὐδαμῇ τεύ-
ξεται, φιλέων γυναῖκα ἐμὴν, τῷ ἐγὼ
οὔτι μετήσομαι. ὁ μὲν ὢν τοιάδε σοφίῃ ἐψεύ-
δετο, ὁ δὲ αὐτίκα ἐλίσσετο, πρός τε σο-
φίης, καὶ ἰητρικῆς, μή μοι παῖδα ὀλέσῃς.
οὐ γάρ ἐθέλων τοῦτῳ συμφορὴ ἔσχετο, ἀλ-
λὰ οἱ ἡ νοῦσος ἀεκαζοίσῃ. τῷ σὺ μηδαμῇ
ζηλοτυπέων, πένθος ἔλαφε πάσῃ βασιληίῃ,
μηδὲ ἰητρὸς ἐὼν, φόνον προξενέῃς ἰητρικῇ.
ὁ μὲν ὧδε ἀγνὼς ἐὼν, ἐδέετο, ὁ δέ μιν αὖ-
τις ἀμείβετο, Ἀνόσια προυδίδῃς, γάμον ἐμὸν
ἀπαιρεόμενος, ἠδὲ ἰητρὸν ἄνδρα βιώμενος.
σὺ δὲ, κῶς αὖ αὐτὸς ἔφρηξας, εἴ τοι σὴν γυ-
ναῖκα ἐπόθεε ἐμεῦ πάρος δεδόμενος; ὁ δὲ
πρὸς τὰ δὲ ἔλεγε, ὡς οὐδὲ αὐτὸς αἴ κοτε
γυναικὸς ἐφείσατο, οὐδὲ παιδὶ σωτηρίης
ἐφθόνεε, εἰ καί τοι μητρυιῆς ἐπεθύμεε· οὐ γὰρ
ὁμοίῃ συμφορῇ ἔμιμνον, γαμετῇ, ἢ
παῖδα ὀλέσαι. ὡς δὲ πάρος ὁ ἰητρὸς ἤκουσε, Τί
νυ, ἔφη, ἐμὲ λίσσεαι; καί τοι σὴν γυ-
ναῖκα ποθέει· τὰ δὲ ἔλεγον ἐγὼ, πάντα ἔην
ψεύδεα. πείθεται μὲν τούτοισι, καὶ τῷ μὲν
παιδὶ, λείπει καὶ γυναῖκα καὶ βασιληίην.
αὐτὸς δὲς τὴν Βαβυλωνίην χώρην ἀπίκε-
το, καὶ πόλιν ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ἐπώνυμον ἑωυ-
τοῦ ἐποιήσατο, ἔνθα οἱ καὶ ἡ τελευτὴ ἐγένε-

A & corpus in dies marcescebat. Medicus autem vt ipsum aspexit, nullum manifestum morbi indicium præ se ferentem, amorem esse morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia sunt: oculi videlicet languentes, & vox, & color, & lacrymæ. Quæ omnia cùm ille in hoc animaduertisset, huiusmodi quædam facit. Manu quidem dextera adolescentuli cor tenebat: eos verò qui in domo erant, omnes introin cubiculũ vbi ille decumbebat, vocabat. Ille igitur cæteris quidẽ ingredientibus omnibus cum summa quiete iacebat: at vbi nouerca adueniebat, tum demum & colorem mutare, & B sudorem emittere incipiebat, tremoréq; corripiebatur, & ei cor subsultabat. Quæ cùm ita fierent, manifesta amoris indicia medico prębebãt. Ac ipsum hoc pacto sanitati restituit. Aduocato adolescentis patre, qui admodum tum filij causſa solicitus erat, Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus est, sed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, sed amor ipsum & vecordia tenẽt. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam assequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimissurus sum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem cõtinuò precari cœpit: Per prudentiã ego te tuam, pérque ipsam medicinam obtestor, ne mihi perditum eas filium. Non enim sua sponte hoc malo tenetur, sed morbus illi inuito hic accidit: quare tu nequaquam æmulando velis luctum toti regno conciliare: néve, medicus cùm sis, hanc homicidij notam inurere medicinæ. Atq; hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem respondens ei rursum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico vim faciens. D Tu verò quonam pacto ipse affectus esses, si quis vxoris tuæ desiderio teneretur, quãdo nunc ista à me postulas? Tum ille ad hæc respondit, quòd neque ipse vxori vnquam parsurus fuisset, neque filio salutem inuideret, etiamsi nouercæ desiderio teneretur: neque enim parem iacturam esse, vxorem, ac filiũ amittere. Quæ cùm medicus audisset, Quid igitur me, inquit, obtestaris? Etenim tuæ illæ vxoris desiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam, omnia falsa fuêre. Adducitur itaque hisce pater, ac filio quidem & vxorem relinquit, & regnum: ipse verò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatem supra Euphratem, cognominem ipsi, condidit, vbi & mortem postea obiit.

Atque hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit,& curauit. Stratonice verò hæc, cùm adhuc priori marito cohabitaret,ſomnium tale vidit: Viſa eſt ei Iuno iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere ſibi,&,ſi minùs pareret, multa maláque ipſi cõminari. Illa verò principiò quidem nullam ſomnij huius rationem habuit: poſtea autẽ vt ipſam grauis morbus corripuit,& viro viſionem expoſuit,& Iunonem placare cœpit,ędémque ſe illã conditurã eſſe promiſit. Ac ſtatim vbi cõualuit,maritus ipſam in Sacram ciuitatẽ miſit,cum ipſa autem vnà & pecunias,& exercitum magnum,partim ędificandi cauſſa, partim etiã ſecuritatis gratia. Vocato autẽ quopiam ex amicis, homine adoleſcẽte admodum formoſo, cui nomẽ erat Combabo: Ego te,inquit,Cõbabe, vtpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè, & cùm ob prudentiã tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præſtitiſti, laudo in primis. In præſentia autem opus mihi eſt magna fide: quare te volo cum vxore mea hinc profectum,& ædificium abſoluere mihi, & ſacra peragere, & exercitui præeſſe. Cæterùm vbi reuerſus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus ſtatim precari cœpit, multis obteſtans Regem,ne ſe mitteret,néve ſibi crederet pecuniam multo ſuis facultatibus maiorem: deinde & vxorẽ, & opus ſacrum. Cæterùm illud formidabat, nequando progreſſu temporis zelotypia erga Stratonicen ipſi pareretur, vt quam ſolus inde abducturus erat. Cæterùm vbi illum haudquaquam permouit, ſupplicare iterum cœpit,quò ſibi ſpatium ſeptendierum permitteret, ac deinde vbi ea perfeciſſet quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cùm facilè impetraſſet, domum ſuam abit, & procidens in terram, huiuſcemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miſerum, quò mihi hac fide? quò mihi autem via iſta, quam nunc poſtremùm aſpiciam? Adoleſcens equidem ego, & cum muliere formoſa proficiſcar? Hæc mihi magna verò calamitas erit, niſi omnem mali cauſſam à me amoueam. Quare neceſſe eſt magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc ſubleuet ac curet. Hæc ita effatus,ſeipſum inutilem ac mãcum reddidit,amputatiſq; virilibus, in anguſtum quoddã vaſculum ea incluſit,myrrha pariter & melle aliiſq; odoramẽtis additis.

A ὧδε μὲν ὁ ἰηβὸς ἔρωτα ἔγνω τε καὶ ἰήσατο. λίβδε δὴ ὧν ἡ Στρατονίκη ἐπὶ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀνδρὶ συνοικέουσα, ὄναρ τοίονδε ἐδήσατο, ὡς μιν ἡ Ηρη ἐκέλευε ἐγείρασί οἱ τὸν ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ νηόν· εἰ δ' ἀπειθέοι, πολλὰ οἱ καὶ κακὰ ἀπείλεε· ἡ δ', τὰ μὲν πρῶτα, οὐδεμίλλῳ ὥρῃ ἐποιέετο· μετὰ δ', ὡς μιν μεγάλη νοῦσος ἔλαβε, τῷ τε ἀνδρὶ τὸ ὄψιν ἀπηγήσατο, καὶ τὸν Ηρῃ ἱλάσκετο, καὶ σφέων τὸν νηὸν ἐπηγγείλατο. καὶ αὐτίκα ὑγιέα γυναῖκα ἐμιμνήσκετο, ὁ ἀνὴρ ἐς τὸν ἱρὸν πόλιν ἔπεμπε, σὺν δ' οἱ, καὶ χρήματα, καὶ
B στρατιὴν πολλήν. τοὺς μὲν, οἰκοδομέοντας, τοὺς δ', καὶ τῆς ἀσφαλέος εἵνεκα. καλέσας δέ τινα τῶν ἑωυτῆς φίλων νεηνίην, κάρτα καλὸν, τῷ οὔνομα ἦν Κομβάβος, Ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Κομβάβε, ἐόντα, φιλέω τε μάλιστα φίλων ἐμῶν, καὶ πάμπαν ἐπαινέω σοφίης τε, καὶ δίνοίης τῆς ἐς ἡμέας, τὸν δὴ ἐπιδέξαο. νῦν δέ μοι χρειὼ μεγάλης πίστιος, τῷ σε θέλω γυναικὶ ἐμῇ ἑταῖρον, ἔργον τέ μοι ὑπιτελέσαι, καὶ ἱρὰ τελέσαι, καὶ στρατιῆς ὑπερτατέειν· σοὶ δ' ἀπονεμῶ
C δῶρα ἡμέων τιμὴ μεγάλη ἔσεται. τοῖς δ' πάρος ὁ Κομβάβος αὐτίκα λίστετο, πολλὰ λιπαρέων μή μιν ἐκπέμπειν, μηδὲ πιστεύειν οἱ τὰ πολλὸν ἑωυτῆς μείζονα χρήματα, καὶ γυναῖκα, καὶ ἔργον ἱερόν. τὰ δ' ὀρρωδέε, μή κοτέ οἱ ζηλοτυπίη χρόνῳ ὑστέρῳ ἐς τὸν Στρατονίκην γένοιτο, τὸν μοῦνος ἀπάξειν ἔμελλε. ὡς δ' οὐδαμᾷ ἐπείθετο, ὁ δ' ἱκεσίης δευτέρης ἅπτεται, δοῦναι οἱ χρόνον ἑπτὰ ἡμερέων· μετὰ δ', ἀποστεῖλαι μιν τελέσματά τι τῶν μάλιστα ἐδέετο.
D τυχὼν δ' ῥηϊδίως, ἐς τὸν ἑωυτῆς οἶκον ἀπιχθέεται, καὶ πεσὼν χαμάζε, τοιάδε ὠδύρετο· Ω δείλαιος, τί μοι ταύτης τῆς πίστιος; τί δέ μοι ὁδοῦ, τῆς τέλος ἤδη δέρκομαι; νέος μὲν ἐγὼν, καὶ γυναικὶ καλῇ ἕψομαι. ὃ δέ μοι μεγάλη συμφορὴ ἔσεται, εἰ μὴ ἔγωγε πάσαν αἰτίην κακοῦ ἀποθήσομαι. τῷ με χρὴ μέγα ἔργον ἀποτελέσαι, τό μοι πᾶσαν φόβον ἑλέσει. τάδε εἰπὼν, ἀτελέα ἑωυτὸν ἐποίεε, καὶ τομῶν τὰ αἰδοῖα, ἐς ἀγγήιον μικρὸν κατέθετο, σμύρνῃ τε ἅμα, καὶ μέλιτι, καὶ ἄλλοισι θυώμασι,

καὶ ἔπειτα, σφρηγίδι, τῷ ἐφορέε, σημηνάμενος, ὃ πρῶτα ἴητο. μετὰ δ', ὡς μὲν ὁδοιπορέειν ἐδόκεε, ἀπικόμενος ἐς τὸν βασιλῆα, πολλῶν παρεόντων, δίδοῖ τε ἅμα τὸ ἀγγήϊον, καὶ λέγει ὧδε· Ω δέσποτα, τὸ δέ μοι μέγα χειμήλιον ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἀπεκέαλο, τὸ ἐγὼ κάρτα ἐπόθεον. νῦν δ', ἐπεὶ μεγάλην ὁδὸν ἔρχομαι, παρὰ σοὶ τόδε θήσομαι· οὐ δέ μοι ἀσφαλέως ἔχειν. τόδε γάρ μοι χρυσοῦ βέλτερον, τόδε μοι ψυχῆς ἐμῆς ἀντάξιον. ὅτ' ἂν δ' ἀπίκωμαι, σῶον αὖθις ἀποίσομαι. ὁ δὲ δεξάμενος, ἑτέρῃ σφρηγίδι ἐσημήνετο, καὶ τοῖσι ταμίῃσι φυλακὴν ἐνετείλατο. Κομβάβος μὲν ὦν, ὃ ἀπὸ τῆσδε ἀσφαλέα ὁδὸν ἰὼν. ἀπικόμενοι δ' ἐς τὴν ἱρὴν πόλιν, κατοικοδόμεον. καὶ σφισι τρία ἔτεα ἐν τῷ ἔργῳ ἐξεγένετο· ἐν τοῖσι ἀπέβαινε τὰ περὶ ὁ Κομβάβος ὠρώδεε. ἡ γὰρ Στρατονίκη χρόνον ὅτι πολλὸν συνοῦσα μιν, πρόσθεν ἄρχετο. μετὰ δὲ οἱ καὶ κάρτα ἐπεμήνατο. καὶ λέγουσι οἱ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι τῇ Ηρίῃ τουτέων αἰτίην ἐθέλουσαν γνώσεσθαι, Κομβάβον ἐόντα μὲν ἀγαθὸν ἄνδρα μάλιστα· Στρατονίκην δὲ πίσεσθαι, ὅτι οὐ ῥηϊδίως τὸν νηὸν ἐξέφερε. ἡ δὲ τὰ μὲν πρῶτα σωφρόνεε καὶ τῷ νόσον ἐκρυπτε· ὡς δὲ οἱ ὁ κακὸν μέζον ἠυξήθη ἐλθεῖν, ἐς ἐμφανὲς ἐτύγχανε, κλαίουσά τε δι' ἡμέρης, καὶ Κομβάβον αἰεκαλέετο, καὶ οἱ πρῶτα Κομβάβος ἰὼ. τέλος δὲ, ἀμηχανέουσα τῇ συμφορῇ, θυρεπέα ἐκείνην ἐδίζετο. ἄλλῳ μὲν ὦν τὸν ἔρωτα ὁμολογέειν ἐφυλάσσετο, αὐτὴ δὲ ὀπτιχρέειν ἠθέλεε. ὀπτινοέει ὦν τοιάδε· οἴνῳ ἑωυτὸν μεθύσασα, ἐς λόγους οἱ ἐλθεῖν· ἅμα δὲ οἴνῳ ἐσιόντι, παῤῥησίη τε ἐσέρχεται, καὶ ἡ ἀποτυχὴ οὐ κάρτα αἰσχρὴ, ἀλλὰ τῶν παραυτίκα μὲν ἕκαστα ἐς ἀγνοίην ἀναχωρέει. ὡς δὲ οἱ ἐδόκεε, καὶ ἐποίεε ταῦτα· καὶ ἐπεὶ ἐν δείπνου ἐγένοντο, ἀπικνεομένη ἐς τὰ οἰκήια, ἐν τοῖσι Κομβάβος αὐλίζετο, λίστετό τε, καὶ γονάων ἅπτετο, καὶ τὸν ἔρωτα ὡμολόγεε.

A Deinde vbi & annulo quem gestare solebat, obsignasset illud, vulnus curabat. Postea verò cùm ipsi iam tempus videretur vt proficisceretur, ad regem veniens, multis aliis præsentibus dat illi pariter & vasculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego vasculum, domine, inter pretiosissima domi repositum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeò iter ingredior, apud te deponam. Tu verò fac vt tutum ac custoditum mihi præstes: nam hoc auro potius mihi est, eodémque pretio cum anima ipsum æstimo: vt post-

B quam rediero, saluum & incolume iterum recipiam. Ille verò acceptum altero quoque annulo obsignauit, & quæstoribus asseruandum & custodiendum tradidit. Combabus igitur post illa securum iter peragebat. Cæterùm cùm iam ad Sacram ciuitatem veniſſent, ædem summa cura extruxerunt: atque ipsis dum in opere sunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Combabus tantopere metuerat, euenêre. Nam Stratonice,

C post quam ille multo iam tempore cum ea conuersaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore insanit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei causſam extitisse: ac Combabum quidem vt bonum virum haudquaquam latuisse: Stratonicen autem vltam esse, eo quòd non statim ac facilè ædem illam promisisset. Porrò illa principio quidem modestè ac temperanter se gerebat, morbúmque celabat: postea verò vbi malum illi hoc in maius quàm vt tegi silentio posset, accreuit, manifestè adeò conficiebatur, flebátque continuè, ac Combabum vocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Postremò autem cùm inopia consilij nullum huic malo remedium inue-

D niret, honestam atque idoneam compellandi illius viam quærere cœpit. Proindè cùm alteri quidem vlli amorem fateri abhorreret, ipsa autem aggredi illum coràm verecundia prohiberetur, huiusce modi quædam animo cogitare cœpit, vt postquam videlicet vino sese inebriasset, in colloquium cum illo veniret. Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non impetrasse quod postularis, non ita magnus pudor est, sed eorum quæ aguntur, singula in obliuionem retro abeunt. Postquam igitur apud se ista constituerat, faciebat quoque: & cùm cœna peracta discessissent, ad ædes in quibus Combabus diuertebatur, veniens, obtestabatúrq; illum, & genua eius prehẽsabat, & amorem fatebatur,

Ille autem orationẽ eius ægrè ac difficulter admittebat, ipsúmque opus detrectabat, denique & ebrietatem illi exprobrabat. At verò cùm illa nescio quod magnũ malum in se ipsam facturam esse se minitaretur, adductus metu, totã illi rem manifestã fecit, & quicquid à se ipse passus esset, enarrauit, ipsúmq; opus in lucẽ protulit. Videns igitur Stratonice ea quæ nunquam futura putaret, à furore quidẽ illo in præsens ita destitit, amoris autem haudquaquam oblita est, sed per omnia cõuersando illi, hanc quasi quãdam consolationem amoris, cuius effectum consequi nequiuerat, quærebat. Est autem amor hic in Sacra ciuitate, & etiam nunc durat, vt Gallos quidẽ concupiscant mulieres, & vicissim Galli in mulieres depereant, neque tamen quisquam zelotypia siue æmulatione aliqua cõmoueatur, sed ipsis res hęc in primis sacra censetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicẽ ita gesta, regem haudquaquam latuere, sed complures venientes, accusabant illos, & quæ facta essent, commemorabãt. Quocirca dolore accẽsus, ab opere quanquam adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alij autem sermonem quendam neutiquam verum recensent, quòd videlicet Stratonice postquam ea consequi quæ expetiuerat, non potuisset, ipsa ad virum scribens, Combabum vltro accusarit, tanquam qui ad stuprum ipsam solicitasset. Et quod Græci de Sthenebœa dicunt, & de Phædra Cretensi, hoc idem & Assyrij de Stratonice confitentur. Ego quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetrasse, si modò Hippolytum Phædra verè amauit: sed hæc in medio, ita vt sunt, relinquamus. Cæterùm vbi nuncius in Sacram ciuitatem peruenit, Combabus & causssam reuocationis agnouit, & animo fidente ad regem abiit: nam illi defensio domi relicta erat. Ac venientem ipsum continuò rex comprehendi iussit, & in custodia tenuit. Postea autem præsentibus amicis, qui tum quoque vnà adfuerant quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accusare cœpit, adulteriúmque & intemperantiam vitæ obiecit. Admodum autem grauiter commotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, dicens tripliciter Combabum iniuriam feciſſe, vt qui & adulterium commisisset, & fidem fregisset, & in deam impius fuisset, in cuius opere huiusce modi perpetrasset. Multi autẽ adstantes coarguebãt ipsum, quòd videlicet manifestè vidissent ipsos mutuò cõgredientes.

A ὁ δὲ τὸν τε λόγον ἀπιτέως ἀπεδέχετο, καὶ τὸ ἔργον αἰσχύνετο, καὶ οἱ τὴν μέθην ὀνεκάλεε. ἀπειλούσης δὲ μεγάλ᾽ τι κακὸν ἑωυτῇ ἐργάσασθαι, δείσας, πάντα οἱ λόγον ἔξέφηνε, καὶ πᾶσαν τὴν ἑωυτῆς πάθεα ἀπηγήσατο, καὶ τὸ ἔργον ἐς ἔμφανὲς ἔνεικε. ἰδοῦσα δὲ ἡ Στρατονίκη, τὰ ὔποτε ἔλπετο, μανίης μὲν ὕτω ἐκείνης ἔσχετο, ἔρωτος δὲ ὐδαμῇ ἐλήθετο, ἀλλὰ πάντα οἱ συνεοῦσα, τοιούτῳ τῷδε μέθεϊ ἐποιέετο ἔρωτος ἀπρήκτοιο. ἔστι ὁ ἔρως οὗτος ἐν τῇ ἱρῇ πόλῃ, (ἐπὶ νέων γίνεται) γυναῖκες Γάλλων ὀπιμαίνονται, καὶ γυναιξὶ Γάλλοι ὀπιμαίνονται,

B ζηλοτυπέῃ δὲ οὐδεὶς, ἀλλά σφισι τὸ χρῆμα κάρτα ἱρὸν νομίζεται. τὰ δ᾽ ὧν ἐν τῇ ἱρῇ πόλει, ἀμφὶ τῷ Στρατονίκῃ, ὐδαμᾶ τὸν βασιλῆα λέληθε, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπικνεόμενοι κατηγόρεον, καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπηγέοντο. ὁπὶ τοῖσι τῶν ἐγχωρίων, ἐξ ἀτελέος τοῦ ἔργου Κομβάβον μετεκάλεε. ἄλλοι δὲ λέγουσι λόγον ὅτι ἀληθέα, τῷ Στρατονίκῃ, ὁπτῇ ἀπέτυχε τῶν ἐδέετο, αὐτῷ γράψασθαι ἐς τὸν ἄνδρα, τὸν Κομβάβον κατηγορέειν, πείθουσι οἱ ὁπικαλέσασθαι. καὶ ὁ Ἕλληνες Σθενεβοίης πέρι

C λέγουσι, καὶ Φαίδρης τῆς Κρωσσίης, ὡυτὼ καὶ Ἀσσύριοι ἐς Στρατονίκην μυθολογέουσι. ἐγὼ μὲν ὧν οὐδὲ Σθενεβοίῃ πείθομαι, οὐδὲ Φαίδρῃ, τοιάδε ὁπιτελέσαι, εἰ τὸν Ἱππόλυτον ἀπρεκέως ἐπόθεε Φαίδρη. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐχέτω ὄκως ἐν ἐθέλει. ὡς δὲ ἡ ἀγγελίη ἐς τὸν ἱρὸν πόλιν ἀπίκετο, ἔγνω τε ὁ Κομβάβος τὸν αἰτίον, θαρσέων τε ἤιε, ὅτι οἱ ἡ ἀπολογίη οἵη ἐλίπετο. καί μιν ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς αὐτίκα μὲν ἔδησέ τε καὶ ἐν φυλακῇ ἔσχε. μετὰ δὲ παρεόντων οἱ τῶν φίλων, τοῖσι καὶ τότε πεμπομένῳ τῷ Κομβάβῳ παρεγένοντο, τὸν μὲν

D ἐς μέσον, κατηγορέειν ἄρχετο, καὶ οἱ μοιχίην τε, καὶ ἀνοσιουργίην προσέφερε· κάρτα δὲ δεινοπαθέων, πίστιν τε καὶ φιλίην αἰνεκαλέετο, λέγων τρισσὰ Κομβάβον ἀδικέειν, μοιχόν τε ἐόντα, καὶ ἐς πίστιν ὑβρίσμενα, καὶ ἐς θεὸν ἀσεβέοντα, τῆς ἐν τῷ ἔργῳ τοιάδε ἔσφηξε. πολλοὶ δὲ παρεστεῶτες, ἤλεγχον, ὅτι αἰσχυνδὸν σφέας ἀλλήλοισι συνεόντας εἶδον.

πᾶσι δὲ τέλος ἐδόκει αὐτίκα θνήσκειν Κομβάβον, θανάτου ἄξια ἐργασμένον. ὁ δὲ τέως μὲν ἐσήκει, λέγων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐς τὸν φόνον ἦγετο, φθέγξατό τε, καὶ ὃ κειμήλιον ἦτεε, λέγων, ὡς αἱμαρές μιν οὐχ ὕβελος οὐδὲ γάμων εἵνεκα, ἀλλὰ ἐκείνων ἐπιθυμέων, τὰ οἱ ἀπιὼν παρεθήκατο. ὡς δὲ τὰ ὁ βασιλὶς καλέσας τὸν ταμίην, ἐκέλευε ἐνεῖκαι τὰ οἱ φυλακὴν ἔδωκε. ὡς δὲ ἔνεικε, λύσας τὴν σφρηγῖδα ὁ Κομβάβος, τά τε ἐνεόντα ἐπέδειξε, καὶ ἑωυτὸν ὁποῖα ἐπεπόνθεε· ἔλεξέ τε, Ω βασιλεῦ, τὰ δέ τοι ἐγὼ ὀρρωδέων, μὴ τί με τούτων ὁδὸν ἔπεμπες, ἀέκων ἤιον. καὶ ἐπεί με ἀναγκαίη μεγάλη ἐκ σέο κατέλαβε, τοιάδε ἐπετέλεσα, ἐάλλα μὲν ἐς δεσπότεα, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχέα. τοῖός δε μέντοι ἐών, ἀνδρὸς ἐὼν ἀδικίλου ἐγκαλέομαι. ὁ δὲ ὡς τάδε θαμβώσας, ἀνεβόησέ τε μιν, καὶ δακρύων, ἅμα ἔλεγε, Ω Κομβάβε, τί μέγα κακὸν εἰργάσαο; τί δὲ σεωυτὸν οὕτω ἀεικέλιον ἔργον μούνων ἀνδρῶν ἔφηνας; τὰ δ' πάμπαν ἐπαινέω, ὦ ἀθλιε, ὅς τοιάδε ἔτλης, οἷα μήτε σὲ παθεῖν, μήτε ἐμὲ ἰδέσθαι ὤφελε· οὐ γάρ μοι τούτης ἀπολογίης ἔδεε. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων τοιάδε ἤθελε, ἀρχὰ μέν σοι τίσις ἐξ ἡμέων ἔσεται, ἀυτέων συκοφαντέων ὁ θάνατος, μετὰ δὲ μεγάλη δωρεὴ ἀπίξεται, χρυσός τε πολλὸς, καὶ ἄργυρος ἄπλετος, ἐσθῆτες Ασσύριαι, καὶ ἵπποι βασιλήιοι· ἀπίξεαι δὲ πρὸς ἡμέας ἄνευ ἐσαγγελέος, οὐδέ τις ἀνάρξει σε ἡμετέρης ὄψιος, οὐδ' ἐὼν γυναικὶ ἅμα δινάζωμαι. τὰ δὲ εἶπέ τε ἅμα, καὶ ἐποίεε· καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἐς φόνον ἤγοντο. τῷ δὲ τὰ δῶρα ἐδέδοτο, καὶ ἡ φιλίη μέζων ἐγεγόνεε. ἐδόκεε δὲ οὐδενὶ ἐπὶ Ασσυρίων Κομβάβῳ σοφίῃ καὶ δυσδαιμονίῃ εἴκελος. μετὰ δὲ, αἰτησάμενος ἐκτελέσαι τὰ λείποντα τοῦ νηοῦ (ἀτελέα γάρ μιν ἀπολέλοιπε) αὖθις ἐπέμπετο, καὶ τόν τε νηὸν ἐξετέλεσε, καὶ ὃ λοιπὸν, αὐτὸς ἔλθων. ἔδωκε δὲ οἱ ὁ βασιλὶς ἀρετῆς τε καὶ εὐεργεσίης ἕνεκα, ἐν τῷ ἱρῷ ἑστάναι χάλκεον· καὶ ἔστη ἐς πυλὼν ἐν τῷ ἱρῷ Κομβάβος χάλκεος,

A Omnibus itaque poſtremò videbatur quamprimũ morte afficiẽdus eſſe Combabus, vt qui capitalia peregiſſet. Ille verò hactenus quidẽ ſtabat nihil dicens: poſtquam autẽ ad ſupplicium & cædem iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit, & depoſitũ vaſculum repopoſcit, illud addẽs, Quòd nõ contumelię aut nuptiarũ cauſſa interficeret ipſum rex, ſed quòd ea quę abiens apud illum depoſuiſſet, hoc pacto retinere cuperet. Ad hęc igitur rex, vocato quæſtore, iuſſit afferre ea quæ cuſtodienda ei tradidiſſet. Ille vbi attulit, reſignato Combabus ſigillo, ea quæ incluſa fuerant, commonſtrauit, & quæ ipſe paſ-
B ſus eſſet, expoſuit, atque ita dixit: Nimirum iſta, ô rex, veritus ego quando me primùm ad hoc iter ſuſcipiendum mittebas, inuitus ibam: ac poſtquam magna neceſſitate à te compulſus fui, talia peregi, vtilia quidem domino, mihi verò non ita felicia ac bona. At verò talis cùm ſim, tamen contumeliæ in virum coniugem accuſor. Ille autem ad hæc ſtupefactus, amplexatus pariter ipſum eſt, & dixit: O Combabe, cur magnum hoc malum perpetraſti? cur autem teipſum indigno adeò facinore ſolus virorum deformaſti?
C Non ita prorſum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem ſuſtinuiſti, qualia vtinam neque te pati, neque me aſpicere vnquam contigiſſet. Neque enim iſta apologia mihi opus erat. Veruntamen quando deus quiſpiam hæc ita voluit, principiò quidem tibi vltio à nobis erit, mors videlicet ipſorum ſycophantarum: poſtea autem maxima dona tibi venient, aurúmque multum, & argentum immenſum, & veſtes Aſſyriæ, & equi regij. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quiſquam à noſtro cõſpectu prohibebit, ne ſi cum vxore quidem vnà cõcumbam.
D Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad ſupplicium & cædem ducebantur, huic autem dona dabantur, amicitiáque hæc maxima conciliata fuit. Videbatur autem nullus Aſſyriorum ampliùs Combabo neque ſapientia neque felicitate ſimilis eſſe. Poſtea verò cùm poſtulaſſet vt ſibi liceret ędem, quantum eius reliquum erat, abſoluere, imperfectam enim ipſam reliquerat, rurſum mittebatur: ac ædem quidem ille abſoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, virtutis pariter & beneficentiæ cauſa, vt æreus in templo ſtatueretur. Stat itaque præmij & honoris cauſſa in templo Combabus ęreus,

Hermoclis Rhodij opus, forma quidem mulieri ſimilis, veſtitum autem virilem gerens. Ferũtur autem & amici illius, ij qui maximè erga ipſum beneuolentia affecti fuêre, in ſolatium eius quod paſſus ille fuit, eiuſdem affectionis ſocietatem vltro ſibi elegiſſe. Nam & ſeipſos caſtrarunt, & eandem cum illo viuendi conſuetudinem tenuerunt. Alij autem inter ſermones ſacros de hoc facto ita tradũt, dicentes, quòd Iuno quum amaret Combabum, multis caſtrandi cupiditatem in mentem immiſerit, ne videlicet ſolus ille ob virilitatem amiſſam lugeret. Cęterùm conſuetudo illa poſtquam ſemel cœpit, etiam nunc manet, & multi quotannis in templo hoc caſtrantur & emaſculantur, ſiue Combabum hoc pacto conſolantes, ſiue etiam Iunoni gratificantes. Caſtrantur autem illi, veſtitum verò virilem ampliùs non habent, ſed & muliebria indumenta gerunt, operáque mulierum perficiunt. Cæterùm vt ego audiui, refertur & huius rei cauſa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidiſſe traditur. Peregrina quædam mulier ad ſolennem conuentum veniens, cùm vidiſſet & corpore formoſum eſſe, & veſtem præterea virilem habere illum, magno eius amore capta eſt. Poſtea autem vbi cognouit euiratũ atque inutilem eſſe, ſibi ipſi mortem conſciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ ad Venerem pertinẽt, infeliciter illi cederent, veſtem muliebrem induit, ne qua mulier poſthac eodem modo deciperetur. Et hæc cauſa eſt cur Galli veſte muliebri vtuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum ſit. De Gallis autem iterum in ſequentibus mentionem faciam, puta de caſtratione ipſorum, quo pacto execentur, & de ſepultura, quali ſepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Priùs autem animus mihi eſt & de poſitu ædis dicere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipſe in quo templum conſecratum eſt, modicus quidam collis eſt. Iacet autem in media quaſi ciuitate, cingitúrque muro duplici, quorum alter quidem vetuſtus eſt, alter autem non ita multo ante noſtram ætatem factus. Veſtibula verò templi verſus Aquilonem ventum ſeorſim directa ſunt, altitudine centum propè paſſuum. In his & Priapi ſtant, quos Dionyſius dedicauit, trecẽtorum etiã iſti circiter paſſuum. In horum vnum vir quiſpiam ſingulis annis bis aſcẽdit,

A Ερμοκλέους τῦ Ροδίυ ποίημα, μορφὴν μὲν οἰκίη γυνὴ, ἐσθῆτα δ' ἀνδρήϊον ἔχει. λέγεται δὲ τῶν φίλων τοὺς μάλιστα οἱ βουλεύσασθαι, ἐς ὁμοιοπάθειαν τῦ πάθεος, κοινωνίην ἑλέσθαι τῆς συμφορῆς. ἕτερον γὰρ ἑωυτοὺς, καὶ διαιτᾶσθαι τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ διαιτέοντο. ἄλλοι δ' ἱεροφαντέουσι ὅτι τῷ ῥήματι, λέγοντες, ὡς ἡ Ηρη φιλέουσα Κομβάβου, πολλοῖσι τὸν νοῦν ἔβαλε, ὅκως μὴ μοῦνος ὅτι τῆ ἀνανδρίῃ λυπέοιτο. ὃ δ' ἔθος τῦτο ὀπίσω ἄπαξ ἐλθόντος, ἔτι νῦν μένει, καὶ πολλοὶ ἑκάστου ἔτεος ἐν τῷ ἱρῷ τάμνονται, καὶ B θηλύνονται, εἴτε Κομβάβου ὁμοιούμενοι, εἴτε καὶ Ηρη χαριζόμενοι. τάμνονται δ' ὧν, ἐσθῆτα δ' οὐδὲ ἔτι ἀνδρήϊον ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ εἵματα τε γυναικήια φορέουσι, καὶ ἔργα γυναικῶν ἐπιτελέουσι. ὡς δὲ ἐγὼ ἤκουον, ἀνάκειται καὶ τουτέων ἐς Κομβάβου ἡ αἰτίη. συνενείχθη γάρ οἱ καὶ τάδε· ξείνη γυνὴ ἐς πανήγυριν ἀπικομένη, ἰδοῦσα καλόν τε ὄντα, καὶ ἐσθῆτα ἔτι ἀνδρήϊον ἔχοντα, ἔρωτι μεγάλῳ ἔσχετο· μὴ δ' μισθοῦσα ἀτελέα ἐόντα, ἑωυτὴν διέφθειρε. ὀπὶ τοῖσι C Κομβάβος ἀθυμέων ὅτι οἱ ἀτυχέως τὰ ἐς Αφροδίτην ἔχει, ἐσθῆτα γυναικήϊον ἐνεδήσατο, ὅκως μηκέτι ἑτέρη γυνὴ ἴσα ἐξαπατέοιτο. ἥδε αἰτίη Γάλλοισι στολῆς θηλείης. Κομβάβῳ μὲν μοι πέρι τοσάδε εἰρήσθω. Γάλλων δ' αὖτις ἐγὼ λόγῳ ὑστέρῳ μνησομαι, τομῆς τε αὐτέων, ὅκως τάμνονται, καὶ ταφῆς, ὁκοίῃ θάπτονται, καὶ ὅτευ εἵνεκα ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἐσέρχονται. πρόσθεν δέ μοι θυμὸς εἰπεῖν θέσιός τε πέρι τῦ νηῦ, καὶ μεγάθεος, καὶ σθῆτα ἐρέω. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ἐν τῷ δὲ ἱρὸν ἵδρυται, λόφος ἐστὶ, κέαται δὲ κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλιος· καὶ οἱ τείχεα διὰ D πολλὰ εἴρηται· τῶν δὲ τειχέων τὸ μὲν ἀρχαῖόν, τὸ δὲ ὀλίγον πολλῶν ἡμέων πρεσβύτερον. τὰ δὲ πρόπυλαια τῦ ἱροῦ, ἐς αἶσαν Βορέην ἀνεκέκριται, μέγαθος ὅσον τε ἑκατὸν ὀργυιέων. ἐν τούτοισι τοῖσι προπυλαίοισι καὶ οἱ φαλλοὶ ἑστᾶσι, τοὺς Διόνυσος ἐπήσατο, ἡλικίην καὶ οὗτοι πεντηκοσίων ὀργυιέων. ἐς τουτέων τὸν ἕνα φαλλὸν ἀνὴρ ἑκάστου ἔτεος δὶς ἀναβαίνει,

οἰκέῃ

οἰκέῃ τε ὁ ἄκρῳ τῷ φαλλῷ χρόνον ἑπτὰ A habitátque in ſummitate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcēſus autem iſtius cauſſa talis refertur: Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones conferat, & toti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces faciliùs exaudire. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non ſatis veriſimilia videntur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Dionyſio erigunt, in ipſis etiam viros quoſdam ligneos collocant: cuius id autem gratia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaque etiam hic ad imitationem lignei illius viri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena lōga ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quędam ex ipſo Priapo prominentia, ſpatio quantum ad ſummum capiendum pedem ſufficit. Aſcendens autem pariter & catenam vtrinque attollit, hanc perinde vt auriga habenas, moderans. Quod ſi verò quiſpiam iſtud non vidit, vidit autem eos qui palmas conſcandunt, ſiue in Arabia, ſiue in Ægypto, ſiue alio aliquo loco, intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummum peruenit, aliam quandam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit ſurſum quæcunque libet, ligna videlicet, & veſtes, & vaſa: ex quibus ſedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manétque ad id tempus dierum quod dixi. Multi autem venientes, aurúmque & argentum, quidam etiam æs afferunt, deinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, vnuſquiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renunciat. Ille igitur accepto nomine, preces pro vnoquoque facit: precando autem pariter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motū, grauiter atque aſperè ſonat. Dormit autem haudquaquam: nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquādo, Scorpius aſcendens excitat ipſum, atque indignè afficit: & hæc illi pœna ſomni propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conuenientia: vtrùm autem vera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quantum mihi videtur, non parum ad vigilantiam conducit & cadendi metus,

ἡμερέων. αἰτίη δ' οἱ τῆς αἰτίδου ἥδε λέγεται· οἱ μὲν πολλοὶ νομίζουσι ὅτι ὑψοῦ τοῖσι θεοῖσι ὁμιλέῃ, καὶ ἀγαθὰ πάσῃ Συρίῃ αἰτέῃ· οἱ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀγχόθεν ἐπαΐουσι. ἄλλοισι δὲ δοκέῃ καὶ τάδε Δευκαλίωνος εἵνεκα ποιέεσθαι, ἐκείνης ξυμφορῆς μνήματα, ἐκότε οἱ ἄνθρωποι ἐς τὰ ὄρεα καὶ ἐς τὰ ἀκρωρήια τῶν δενδρέων ἤϊσαν, δείσαντες τὸ πολλὸν ὕδωρ ἐρρωδέοντες. ἐμοὶ μὲν ὦν καὶ τάδε ἀπίθανα δοκέει γε μὲν Διονύσῳ σφέας καὶ τάδε ποιέειν. συμβάλλομαι δὲ τουτέοισι φαλλούς, ὅσοι Διονύσῳ ἐγείρονται· ἐν τοῖσι φαλλοῖσι καὶ ἄνδρας ξυλίνους καθίζουσι· ὅτευ μὲν εἵνεκα, ἐγὼ οὐκ ἐρέω. δοκέει δή ὦν μοι καὶ ὅδε ἐς ἐκείνου μίμησιν τοῦ ξυλίνου ἀνδρὸς ἀνέρχεσθαι. ἡ δὲ οἱ ἀνάοδος, τοιήδε. σφρῆγι μακρῇ ἑωυτόν τε ἅμα, καὶ τὸν φαλλὸν περιβάλλει· μέχρι δ' ὅτου ἐπιβαίνει ξύλων τοσούτων τοῦ φαλλοῦ, ὁκόσον ἐς χώρην ἄκρου ποδὸς αἰῶν· ἅμα ἀναβάλλει τῷ σφρηῖ ἀμφοτέρωθεν, ὥσπερ ἡνιοχέων. εἰ δέ τις τόδε μὲν οὐκ ὁπώπεε, ὁπώπεε δὲ φοινικοβατέοντας, ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ ἐν Ἀραβίῃ, ἢ ἄλλοθί κου, οἷόν τε λέγω. ἐπεὰν δὲ ἐς τέλος ἵκηται τῆς ὁδοῦ, σφρηῖ ἑτέρῳ ἀφεὶς, τῷ αὐτὸς ἔχει, μακρῷ τούτῳ, αἰέλκει τῶν οἱ θυμός, ξύλα, καὶ εἵματα, καὶ σκεύεα· ἀπὸ τῶν ἑδρίων στοιδέων, ὁκοίῳ κε λίθῳ, ἵζεται· μίμνει τε χρόνον, τὸν εἶπον ἡμερέων. πολλοὶ δὲ ἀπικνεόμενοι, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, οἱ δὲ χαλκὸν κομίζουσι· εἶτ' ἀφέντες ἐκείνου πρόσθε κείμενα, ἀπιᾶσι, λέγοντες τὰ οὐνόματα ἕκαστος. πρεσβεύς δὲ ἄλλος, αἴρει ἀγγέλλει· ὁ δὲ δεξάμενος τοὔνομα, εὔχεται ἐς ἕκαστον ποιέεται. ἅμα δὲ εὐχόμενος, κροτέει πλῆκτρον χάλκεον, ὃ ἀείδει μέγα καὶ πυκνὸν κινεόμενον, εὖδει δὲ ὀλιγάκις. ἢν γάρ μιν ὕπνος ἕλῃ ποτὲ, σκορπίος ἀνίων ἀνεγείρει τε, καὶ ἀείκεα ἐργάζεται, καὶ οἱ ἥδε ἡ ζημίη τοῦ ὕπνου ὀπίσω ἕπεται. τὰ μὲν ὦν ἐς τὸν σκορπίον μυθέονται, ἱρά τε, καὶ θεοπρεπέα. εἰ δὲ ἀτρεκέα ἔστι, οὐκ ἔγωγε ἐρέειν. δοκέει δέ μοι, μέγα ἐς ἀγρυπνίην συμβαλλέσθαι καὶ τὸ φόβητρον ἡ ὀρρωδίη.

Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autem & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificant. Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: verùm vbi aſcenderis, admirationem quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuiſque exornata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totum aureum eſt. Odorem autem effragrat diuinum quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rurſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & veſtes tuæ in longum vſque eandem retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecum referes. Cæterùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra ſe factum habet, in quod & ipſum aſcenſus modicus eſt. Foribus autem exornatum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque verò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cura & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum poſita ſunt, Iunonis videlicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, ambóque ſedentes finguntur. Sed Iunonem quidem leones portant, Iupiter autē tauris inſidet. Atque adeò & Iouis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, & ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi velis quidem, aſſimilare potueris. Iuno autem, ſi propius contempleris, haudquaquam vnius ſpeciei formam præ ſe fert. Nam in vniuerſum quidem, quod verè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quippiam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autem colum, & in capite radios gerit, & turrim, & cæſtum habet, quo ſolam Venerem cognomento cæleſtem exornant: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli valde pretioſi, quorum alij quidem candidi, alij autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & ſardonyches multi, & hyacinthi & ſmaragdi: quæ omnia afferūt Ægyptij,

Simulacra Iouis & Iunonis.

A φαλλοβατέων μὲν δὴ πέρι τοσαῦτα ἀρκέῃ. ὁ δὲ νηὸς ὁρέῃ μὲν ἐς Ἥλιον ἀνίοντα. εἶδος δὲ, ᾗ ἐργασίλεω ὄσῃ, οἰκίοις νηοῖς οἷ Ἰωνίη ποιέῃσι. ἔδρη μεγάλη μὲν ἔχῃ οὐκ τῆς μέγαθος ὀργυιέων δυοῖν, ὅπῃ τῆς ὁ νηὸς ἀπικέαται. ἄνοδος ἐς αὐτὸν λίθου πεποίηται, ᾗ κάρτα μακρή. ἀνελθόντι δὲ θῶυμα μὲν ᾗ ὁ προπύλαιος μέγα πρέχεται, θύρῃσί τε ἤσκηται χρυσέοισι. ἔνδοθε δὲ ὁ νηὸς χρυσοῦ τε πολλοῦ ἀπολάμπεται, ἓ ἡ ὀσφρὴ πᾶσα χρηστή. ἀπὸ δὲ αὐτοῦ ὀδμὴ ἀμβροσίη, οἵην λέγεται τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης. καί σοι τηλόθεν ἀνιόντι, προσβάλλῃ πνοιὴ κάρτα ἀγαθὴ· καὶ ἐὼ αὖθις ἀπίῃς, ὀδμὴ λείπεται, ἀλλά σευ τά τε εἵματα ἐς πολλὸν ἔχῃ τὴν πνοιὴν, καὶ σὺ ἐς πάμπαν αὐτῆς μνήσεαι. ἔνδοθεν δὲ ὁ νηὸς, οὐκ ἁπλόος ὄσῃ, ἀλλὰ ἐν αὐτῷ θάλαμος ἄλλος πεποίηται. ὑπόδος καὶ ἐς τοῦτον ὀλίγη· θύρῃσι δὲ οὐκ ἤσκηται, ἀλλ' ἐς μέσιον ἅπας ἀναπέτηλάται. ἐς μὲν οὖν τὸν μέγαν νηὸν, πάντες εἰσέρχονται· ἐς δὲ τὸν θάλαμον, οἱ ἱρέες μούνων. ᾗ μέντοι πάντες ἱρέες, ἀλλὰ τοὶ μάλιστα ἀγχίθεοί τέ εἰσι, καὶ τοῖσι πᾶσα ἐς ὃ

B C ἱρὸν μέλεται θεραπείη. ἐν δὲ τῷδε, εἵαται τὰ ἕδεα, ἥτε Ἥρη, καὶ τὸν μὲν Δία ἐόντα, ἑτέρῳ οὐνόματι κλῄζουσι. ἄμφω δὲ χρυσοῖ τέ εἰσι, καὶ ἄμφω ἕζονται. ἀλλὰ τὸν μὲν Ἥρῃ λέοντες φορέουσι· ὁ δὲ Ταύροισι ἐφέζεται. ᾗ δῆτα ὁ μὲν τοῦ Διὸς ἄγαλμα, ἐς Δία πάντα ὁρῇ, καὶ κεφαλὴν, καὶ ὄμματα, καὶ ἕδρῃν· καὶ μιν οὐδὲ ἐθέλων ἄλλως εἰκάσῃς. ᾗ δὲ Ἥρη, σχεπεόντι τοι πολυειδέα μορφὴν ἐκφανεῖ. καὶ τὰ μὲν ξύμπαντα, ἀτρεκεῖ λόγῳ Ἥρη ὄσῃ. ἔχῃ δέ τι ᾗ Ἀθηναίης, ἓ

D Ἀφροδίτης, ᾗ Σελήνης, ᾗ Ῥέης, ἓ Ἀρτέμιδος, ᾗ Νεμέσιος, ᾗ Μοιρέων. χρεὼ δὲ τῇ μὲν ἑτέρῃ, σκῆπτρον ἔχῃ, τῇ ἑτέρῃ δ' ἄτρακτον. ᾗ ὅτι τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνάς τε φορέῃ, ἓ πύργον, ᾗ κεστὸν, τῶν μετιοῦσι τὴν Οὐρανίην κοσμέουσι. ἔκτοσθε δ' οἱ χρυσός τε ἄλλος περικέαται, ἓ λίθοι κάρτα πολυτελέες. τῶν οἱ μὲν λευκοὶ, οἱ δ' ὑδατώδεες, πολλοὶ δὲ πυῤῥώδεες. ἔτι δὲ ὄνυχες οἱ σαρδῶοι πολλοὶ, ἓ ὑακίνθοι, ᾗ σμάραγδοι, τὰ φέρουσι Αἰγύπτιοι,

καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ Βαβυλώνιοι. Ὃ δὲ δὴ μέζονος λόγου ἄξιον, τοῦτο ἀπηγήσομαι· λίθον ὅτι τῇ κεφαλῇ φορέει, λυχνὶς καλέεται, οἰκῶμα δὲ οἱ, τοῦ ἔργου ἡ σκευωρίη, ἀπὸ τούτου ἐν νυκτὶ σέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ὑπὸ δὲ οἱ καὶ ὁ νηὸς ἅπας, οἷ ὑπὸ λύχνοισι, φαείνεται. ἐν ἡμέρῃ δὲ, ὁ μὲν φέγγος ἀσθενές· ἰδέῃ δ' ἔχει καρπὰ πυρώδεα. καὶ ἄλλο θωυμαστὸν ὅτι ἐν τῷ ξοάνῳ. ἢν ἐξεὼς αὐτίος ἐσορέῃς, ἐς σὲ ὁρᾷ· ἢν μεταβαίνοντι, ὁ βλέμμα ἀκόλουθέει, καὶ ἢν ἄλλος ἑτέρωθεν ἰσορέῃ, ἴσα καὶ ἐς ἐκεῖνον ἐκτελέει. ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοτέρων, ἕστηκε B ξόανον ἄλλο χρύσιον, ἐδαμῇ τοῖσι ἄλλοισι ξοάνοισι εἴκελον. ὃ δὲ μορφὴν ἰδίην οὐκ ἔχει, φορέει δὲ τὴν ἄλλων θεῶν εἶδεα. καλέεται δὲ σημήιον καὶ ὑπ' αὐτῶν Ἀσσυρίων. οὐδὲ τι οἰκῶμα ἴδιον αὐτῷ ἔθεντο, ἀλλ' οὐδὲ γένεσιος αὐτοῦ πέρι καὶ εἴδεος λέγουσι. καί μιν οἱ μὲν ἐς Διόνυσον, ἄλλοι δὲ ἐς Δευκαλίωνα, οἱ δὲ ἐς Σεμίραμιν ἄγουσι. καὶ γὰρ δὴ ὧν ὅτι τῇ κορυφῇ αὐτοῦ, περιστερὴ χρυσέη ἐφέζηκε. τοιούτεκα δὴ μυθέονται Σεμιράμιος ἐμμεμηνέναι τόδε σημήιον. ἀποδημέει δὲ δὶς ἑκάστου ἔτεος ἐς θάλασσαν, ἐς κομιδὴν τοῦ εἰπὸν ὕδατος. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ νηῷ ἑστώντων, ἐν ἀριστερῇ κέαται πρόσω μὲν Διὸς ἠελίου· αὐτοῦ δὲ εἶδος οὐκ ἔνι, μοῦνα γὰρ Ἡελίου καὶ Σελήνης ξόανα ὑπὸ δείκνυσι. ὅτευ δὲ εἵνεκα ὧδε νομίζουσι, ἐγὼ καὶ τόδε ἔμαθον. λέγουσι τοῖσι μὲν ἄλλοισι θεοῖσι, ὅσιον ἐμμεμηχανῆσθαι ξόανα ποιέεσθαι. ὑπὸ γὰρ σφέων ἐμφανέα πρήσσεσθαι τὰ εἴδεα. Ἥλιος δὲ, καὶ Σελήνη, πάμπρωτα σὺν ἀρχῇ, καὶ σφέας πρῶτοι ὁρέουσι. κοίνη ὦν αἰτίη ξοανουργίης, τίσι δὲ τῶν ἠέρι φαινομέ- D νοισι; μετὰ δὲ τὸν θεόν τοῦτον, κέαται ξόανον Ἀπόλλωνος, οὐκ οἷ ἐώθεε ποιέεσθαι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πρῶτοι, Ἀπόλλωνα νέον τε ἥλικα, καὶ ἀπρόθηλον ποιέουσι. μούνοι δὲ οὗτοι Ἀπόλλωνος γενείτεω ξόανον δεικνύουσι· καὶ τὰ δὲ ποιέοντες, ἑωυτοῖσι μὲν ἐπαινέουσι, Ἑλλήνων δὲ κατηγορέουσι, καὶ ἄλλων, ὁκόσοι Ἀπόλλωνα παῖδα θέμενοι ἱλάσκονται. αἰτίη δὲ δοκέει αὐτέοισι, ἀσοφίη μεγάλη ἐμπεσοῦσαι, ἀτελέα ποιέεσθαι τοῖσι θεοῖσι τὰ εἴδεα. Ὃ δὲ νέον, ἀτελὲς ἔτι νομίζουσι.

& Indi, & Æthiopes, & Medi, & Armenij, & Babylonij. Quod igitur maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum igneã. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deæ eſt. Si ex aduerſo ſteteris, ad te aſpicit: quòd ſi inde tranſeas, viſu te ſequitur: & ſi alius quiſpiam aliunde ipſam intuetur, eadẽ erga illum quoque facit. Porrò in medio inter vtrunque aliud quoddam ſimulacrum ſtat aureum, cæteris haudquaquam ſimile: formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam dicunt. Atque ipſum alij quidem ad Dionyſium, alij ad Deucalionem, alij ad Semiramidem referunt. Quando enim & in vertice eius columba aurea inſidet, ob eam videlicet C rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem bis quotannis ad mare, ad afferendam aquam eam de qua dixi. In ipſa autem æde ad ſiniſtram ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autem effigies non adeſt. Solius enim Solis & Lunæ ſimulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non videre. Quare quamnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cùm in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale vulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Cauſſa verò ipſis videtur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe, ipſi adhuc imperfectum exiſtimant.

Solium Solis & Lunæ.

Cæterùm & aliud quiddã nouum Apollini ſuo affingunt. Soli enim Apollinem veſtibus exornant. De operibus autem ipſius multa quidem dicere poſſim, ſed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna ſunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidẽ multa tum apud Græcos, tum apud Ægyptios ſunt, multa autẽ & in Africa, & in Aſia item multa, ſed illa quidem neque abſque ſacerdotibus neque abſque interpretibus reſponſa dant: hic autem Apollo & ipſe per ſe mouetur, & vaticinia ad plenum vſque per ſe peragit. Modus autem eorum talis eſt. Poſtquã illi placitum eſt vaticinari, in ſede ſua primùm mouetur, ſacerdotes autem ipſum continuò in ſublime attollunt: quòd ſi non attollant, ille & ſudorem emittit, & ſe in medium etiam emouet. At poſtquam illi ſubeuntes portant ipſum, tum & illos ſecum agit, circum circa vertendo ſeſe, & ab alio in alium ſubinde trãſilit. Poſtremò princeps ſacerdotum ſupplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò ſi quid non vult fieri, retro recedit: cõtra autem ſi quid approbat, agit in anteriorem partem geſtantes, perinde ac ſi currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque ſacram rem vllam neque priuatam abſque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempeſtatibus omnibus, & quando ampliùs futuri non ſint. Prædicit item & de ſigno illo, quando proficiſci illud oporteat profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præſente fecit: Sacerdotes attollentes ipſum ferebant: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipſe verò in aëre ſolus ferebatur. Porrò autem poſt Apollinem ſimulacrum Atlantis eſt, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata ſunt: foris autem ara quoque poſita eſt magna ærea, atque ibi etiam alia ſimulacra innumera ærea regum & ſacerdotum. Recenſebo autem quæ mihi maximè memoratu digna videntur. Ad ſiniſtram ædis, Semiramidis ſignum ſtat, ædem ipſam dextera demonſtrantis. Stat autem talem ob cauſſam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, vt ſe ceu deam colerent, cęterorum autem deorũ, atque ipſius etiam Iunonis nullam rationem haberent. Atque illi tum ita faciebant. Poſtea autem vbi deorum indignatione

Apollinis vaticinia.

Semiramidis ſtatua.

A ὁ δὲ καὶ ἄλλο τῷ σφετέρῳ Ἀπόλλωνι καινουργέουσι. μοῦνοι Ἀπόλλωνα εἵμασι κοσμέουσι. ἔργων δὲ αὐτοῦ πέρι, πολλὰ μὲν ἔχω εἰπεῖν· ἐρέω δὲ τὰ μάλιστα θωυμάζειν ἄξιον. πρῶτα δὲ τῆς μαντικῆς ὑπομνήσομαι. μαντήια πολλὰ μὲν πᾶν Ἕλλησι, πολλὰ δὲ καὶ πᾶν Αἰγυπτίοισι. τὰ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἐν τῇδε Ἀσίῃ πολλά ἐστι. ἀλλὰ τὰ μὲν, οὔτε ἱρέων αἰδὼ οὔτε προφητέων φθέγγονται. ὁδὲ δὲ, αὐτός τε κινέεται, καὶ τὸν μαντήιον ἐς τέλος αὐτουργέει. τρόπος δ' αὐτῆς τοῖός δε· ὅτ' ἂν ἐθέλῃσι χρησμηγορέειν,

B ἐν τῇ ἕδρῃ πρῶτα κινέεται. οἱ δὲ μιν ἱρέες, αὐτίκα ἀείρουσι· ἢν δὲ μὴ ἀείρωσι, ὁ δὲ ἱδρώει, καὶ ἐς μέσον ἔτι κινέεται. ὅτ' ἂν δ' ὑποδυόντες φέρωσι, ἄγει σφέας, πάντη περιδινέων, καὶ ἐς ἄλλον ἐξ ἑτέρου μεταπηδέων. τέλος, ὁ ἀρχιερεὺς αἰτιάσας, ἐπερέεται μιν περὶ ἁπάντων πραγμάτων, ὁ δ', ἢν τι μὴ θέλῃ ποιέεσθαι, ὀπίσω ἀναχωρέει· ἢν δέ τι ἐπαινέῃ, ἄγει ἐς τὸ πρόσω τοὺς προσφέροντας, ὁκως περ ἡνιοχέων.

C οὕτω μὲν σημαίνουσι τὰ θέσφατα, καὶ οὔτε ἱερὸν πρῆγμα οὐδέν, οὔτε ἴδιον τούτου ἄνευ ποιέουσι. λέγει δ' καὶ τῷ ἔτεος πέρι, καὶ τῶν ὡρέων αὐτοῦ πασέων, καὶ ὁκότε οὐκ ἔσονται. λέγει δ' καὶ τῷ σημήιου πέρι, κότε χρὴ μιν ἀποδημέειν, τῷ εἶπον ἀποδημίῃ. ἐρέω δ' καὶ ἄλλο, ὃ ἐμεῦ παρεόντος ἐπρηξε. οἱ μὲν μιν ἱρέες, ἀείροντες ἔφερον. ὁ δ' τοὺς μὲν ἐν γῇ κάτω ἔλιπε, αὐτὸς δ' ἐν τῷ ἠέρι μοῦνος ἐφορέετο. μετὰ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα, ξόανόν ἐστιν Ἀτλαντος, μετὰ δὲ, Ἑρμέω καὶ Εἰλειθυίης. τὰ μὲν δὴ ἐντὸς τοῦ νηοῦ, ὧδε κεκοσμέαται· ἔξω δὲ, βωμός τε κέαται μέγας, χάλκεος· ἐν δὲ, καὶ ἄλλα ξόανα μιξέα χάλκεα, βασιλέων τε καὶ ἱρέων. καταλέξω δὲ, τῶν μάλιστα ἄξιον μνήσασθαι. ἐν δεξιῇ τοῦ νεῶ, Σεμιράμιος ξόανον ἕστηκε, ἐν δεξιῇ τὸν νηὸν ὑποδεικνυούσης. δοκέει δὲ δι' αἰτίην τοίην δε· ἀνθρώποισι, ὁκόσοι Συρίην οἰκέουσι, νόμον ἐποιέετο, ἑωυτέων μὲν ὅκως θεὸν ἱλάσκεσθαι, θεῶν δὲ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτῆς Ἥρης ἀλογέειν· καὶ ὧδε ἐποίεον. μετὰ δὲ, ὡς οἱ θεόθεν

ἀφίκοντο νῦσοί τε καὶ συμφορὴ, καὶ ἄλγεα, μανίης μὲν ἐκείνης ἀπεπαύσατο, καὶ θνητὴν ἑωυτὴν ὁμολόγεε, καὶ τοῖσι ὑπηκόοισι αὖτις ἐκέλευε ἐς Ἥρην τρέπεσθαι. ζωύνκα δὴ ἔτι τοιή δε ἀνέστηκε, ζοῖσι ἀπικνεομένοισι τὴν Ἥρην ἱλάσκεσθαι δηκνύουσα, καὶ θεὸν οὐκ ἔτι ἑωυτὴν, ἀλλ' ἐκείνην ὁμολογέουσα. εἶδον δὲ καὶ Ἑλένης αὐτόθι ἄγαλμα, καὶ Ἑκάβης, καὶ Ἀνδρομάχης, καὶ Πάριδος, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ καὶ Νιρέως εἶδος τῆ Ἀγλαΐης, καὶ Φιλομήλης, καὶ Πρόκνης, ἔτι γυναῖκας, καὶ αὐτὸν Τηρέα ὄρνιθα, καὶ ἄλλο ἄγαλμα Σεμιράμιος, καὶ Κομβάβου, ὃ κατέλεξα, καὶ Στρατονίκης, κάρτα καλὸν, καὶ Ἀλεξάνδρου, αὐτῷ ἐκείνῳ εἰκελον. παρὰ δὲ οἱ, Σαρδαναπάλος ἕστηκε, ἄλλῃ μορφῇ, καὶ ἄλλῃ στολῇ. ἐν δὲ τῇ αὐλῇ, ἄφετοι νέμονται βόες μεγάλοι, καὶ ἵπποι, καὶ ἀετοὶ, καὶ ἄρκτοι, καὶ λέοντες, καὶ ἀνθρώποις ὀδαμᾶ σίνονται, ἀλλὰ πρήτατοι ἱερά τε εἰσι, καὶ χειροήθεες. ἱρέες δὲ αὐτῶν πολλοὶ ἀποδεδέχαται· τῶν οἱ μὲν τὰ ἱρήια σφάζοισι, οἱ δὲ κανδύῃ φορέουσι, ἄλλοι δὲ πυρφόροι καλέονται, καὶ ἄλλοι τοιαῦτα βωμοί. ἐπ' ἐμεῦ δὲ, πλείονες καὶ τριηκοσίων ἐς τὸν θυσίην ἀπικνέοντο. ἐσθὴς δὲ αὐτέοισι πᾶσα λευκὴ· καὶ πῖλον ὑπὲρ τῆ κεφαλῆ ἔχοισι. ἀρχιερεὺς δὲ ἄλλος ἐκάστου ἔτεος ὑπογίνεται. πορφυρέῃ δὲ μούνος τούτῳ φορέει, καὶ παρὴ χρυσείη διάδεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο πλῆθος ἀνθρώπων ἱρῶν, αὐλητέων τε, καὶ συρικτέων, καὶ Γάλλων, καὶ γυναῖκες ὑπομανέες τε, καὶ φρενοβλαβέες. θυσίη δὲ ἧς ἑκάστης ἡμέρης ὑπιτελέεται, ἐς τὸν πρώτες ἀπικνέονται. Διὶ μὲν ὦν κατ' ἡσυχίην θύουσι, ὔτε ἀείδοντες, ὔτε αὐλέοντες. ὅτ' ἂν δὲ τῇ Ἥρῃ καταρχωνται, ἀείδουσί τε, καὶ αὐλέουσι, καὶ κρόταλα ὑπικρητέοισι. καὶ μοι τούτου πέρι, γραφὴς οὐδὲν εἰπεῖν ἐδυνάστο. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, ὑ πολλὸν ἔχας τοῦ ἱροῦ, ἐν τῇ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ, καὶ πολυφυέες. γίγνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι· ἔστι δὲ καὶ οὐνόματα ἔχοισι, καὶ ἔρχονται καλεόμενοι· ἐπ' ἐμεῦ δὲ, τὶς εἴη ἐν αὐλοῖσι χρυσοφορέων· ἐν τῇ πτερυγὶ ἦν, ποίημα χρύσεον αὐτέων ἀνεκέατο. καὶ μιν ἐγὼ πολλάκις ἐθηησάμην, καὶ ἔχε ὃ ποίημα.

A & morbi venerunt, & clades, aliaque mala, ab insania destitit, seséque mortalem agnouit, ac subditis iterum præcepit vt ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur caussam adhuc tali specie stat, indicans aduenientibus Iunonem colendam esse, séque ipsam non ampliùs deam esse, sed illam confitens. Vidi autem & Helenæ simulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filij Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipsum Tereum in auem iam conuersum. Præterea & aliud Semiramidis simulacrum,
B & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipsi illi simile. Iuxta autem & Sardanapalus stabat, alia quadam forma, aliáque etiam veste exornatus. Intra septa autem templi, liberi ac diis consecrati pascebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrsi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, sed omnes & sacri sunt, & mansueti. Sacerdotes autem ipsis multi eliguntur, quorum alij quidem hostias mactant, alij autem libamenta ferunt, rursus alij flammiferi
C vocantur, & alij aræ ministri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad sacrificia ventitare solebant. Vestis autem illis tota candida est, & pileum in capite gestant. Summus autem sacerdos alius ac nouus vnoquoque anno surrogatur, solúsque hic purpuream vestem gerit, & tiara aurea redimitur. Est autem & alia multitudo hominum sacrorum, tibicinum videlicet, & fistulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quos omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum silentio
D sacrificant, neque cantantes, neque tibia modulantes. At postquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulsant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Est autem lacus ibi non ita longè à templo, in quo pisces sacri aluntur, multi ac varij: nascuntur autem ipsorum nonnulli admodum magni, atque ij nomina quoque habent, & cùm vocantur, præstò veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipsos aurum ferens: cæterùm in pinna opus istud aureum ipsorum suspendebatur, atque ego illum sæpenumero vidi, & habebat opus illud.

Lacus extra templum sacer.

Altitudo autem lacus magna eſt, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducentorum ampliùs paſſuum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat. Putares autem ſi ex improuiſo videres, & natare illam, & in ſumma aqua vehi: & multi ita exiſtimant. Mihi verò videtur columna ſubeſſe magna, arámque ſuſtinere. Semper autem ſertis coronata eſt, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi cauſſa ad ipſam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, vocantúrque deſcenſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia, ne Iupiter illos primus aſpiciat. Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem vadit inſpecturus, Iuno autem anteriore loco ſtans, & prohibet ipſum, & precibus obteſtando dimittit. Maximi verò conuentus ipſis illi ſunt, quòd ſolenni inſtituto ad mare conueniunt: ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum: neque enim ipſe eò veni, neque vnquam profectionis iſtius periculum feci. Quæ verò redeuntes faciunt, vidi, eáque commemorabo. Vas vnuſquiſque aqua repletum portat, ídque cera obſignatur. Nemo autem ſuum ipſe reſoluens effundit, ſed Gallus quidam ſacer eſt, habitat autem ad lacum, qui poſtquam vaſa illorum accepit, & ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & vinculum reſoluit, & ceram repoſcit. Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarunt, retro domum reuertuntur. Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragunt, atque illud Pyram alij, alij autem Facem appellant. Sacrificium autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra ſeptum templi collocant: poſtea autem adducentes capras & oues, aliáque animantia bruta ex arboribus illis ſuſpendunt, inter hæc autem & volucres, & veſtes, & aurea argenteáque opera collocant: ac poſtquam omnia perfectè ac rite compoſuerunt, deorum ſimulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc feſtum multi homines aduenium, cùm ex Syria,

Panegyrici conuentus.

A βάθος ὁ τῆς λίμνης πολλὸν ἐγὼ μὴ ὃν οὐκ ἐπειρήθην. λέγουσι δ' ὧν καὶ διηκοσίων ὀργυιέων πλέον ἔμμεναι. κὴ μέσον δὲ αὐτῆς βωμὸς λίθου αὐέσηκε. δοκέοις δ' ἂν ἄφνω ἰδὼν, πλώειν τέ μιν, καὶ τῷ ὕδατι ἐποχέεσθαι, καὶ πολλοὶ ὧδε νομίζουσι· ἐμοὶ δὲ δοκέει κίονος ἔρεισις μέγας, αὐέχειν τὸν βωμόν. ἔρεσθαι δὲ ἀεὶ, καὶ ἀνώματα ἔχει. πολλοὶ δὲ ἑκάστης ἡμέρης κατ' ὀλίγον ἐς αὐτὸν νηχόμενοι, στεφανηφορέουσι. γίγνονται δ' αὐτόθι καὶ πανηγύρεές τε μέγιστα· καλέονται δὲ ἐς τὸν λίμνην καταβάσιες, ὅτι ἐν αὐτῇσι ἐς τὸν λίμνην

B τὰ ἱρὰ πάντα κατέρχεται· ἐν τοῖσι ἡ Ηρη πρώτη ἀπικνέεται τῶν ἰχθύων εἵνεκα, μὴ σφέας ὁ Ζεὺς πρῶτος ἴδηται. λέγουσι γὰρ τόδε γίνεται, λέγουσι ὅτι πάντες ἀπόλλυνται. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἔρχεται ὀψόμενος, ἡ δ' ἔμπροσθε ἱσταμένη, ἀπείργει τε μιν, καὶ πολλὰ λιπαρέουσα, ἀποπέμπει. μέγιστα δ' αὖ σφίσι πανηγύρεις, τὰ ἐς θάλασσαν νομίζονται. ἀλλ' ἐγὼ περὶ τούτων πέρι, οὐκ ἔστιν ὅκως ἔχω εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ἦλθον αὐτὸς, οὔτε ἐπειρήθην τοῦτο τῆς ὁδοιπορίης. τὰ δὲ ἐλθόντες ποιέουσι, εἶδον, καὶ

C ἀπηγήσομαι. ἀγγήιον ἕκαστος ὕδατι σεσαμένον φέρουσι· κηρῷ δὲ τὸδε σεσήμανται· καὶ μιν οὐκ αὐτοὶ λυσάμενοι χέονται, ἀλλ' ἔστι ἀλεκτρυόνι ἱρὸς, οἰκέει δὲ ὅτι τῇ λίμνῃ, ὃς ἐπεὶ σφέων δέξηται τὰ ἀγγήια, πρίν τε σφρηγῖδα ὁρῆ, καὶ μισθὸν ἀρνύμενος, καὶ τὸν λύει τὸν δεσμὸν, καὶ τὸν κηρὸν ἀπαιτέει· καὶ πολλαὶ μηχαναὶ οὐκ ἔστιν τοῦτον τὸν ἄρρητον τῷ ἀλεκτρυόνι ἀλέεσθαι. ἔνθεν δὲ ἐς τὸν νηὸν αὖτοὶ σπείσαντες, ἀπενδύσασθέ τε, καὶ θύσαντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι. ἑορτέων δὲ πασέων, τὴν οἶδα, μεγίστην τὴν εἴαρος ἀγόμενοι ὀπτιτελέουσι. καὶ μιν οἱ

D μὲν πυρὴν, οἱ δὲ λαμπάδα καλέουσι. θυσίην δὲ τὴν αὐτὴν τοίηνδε ποιέουσι. δένδρεα μεγάλα σχόντες, ἐν τῇ αὐλῇ ἑστᾶσι, μετὰ δὲ ἀγινέοντες αἶγάς τε, καὶ ὄϊας, καὶ ἄλλα κτήνεα ζωὰ, ἐκ τῶν δενδρέων ἀπάρτέουσι· ἐν δὲ καὶ ὄρνιθες, καὶ εἵματα, καὶ χρύσεα, καὶ ἀργύρεα ποιήματα. ἐπεὰν δὲ συντελέα πάντα ποιήσωνται, περιενείκαντες τὰ ἱρὰ περὶ τὰ δένδρεα, πυρὴν σιᾶσι, τὰ δὲ αὐτίκα πάντα καίονται. ἐς τοῦτον τὸν ἑορτὸν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπικνέονται ἔκ τε Συρίης

καὶ τὴν πέριξ χωρέων πασέων· φέρουσί τε τὰ A tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferúntque & ſua quique deorum ſimulacra, & ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ij quos dixi, homines ſacrati peragunt ſacrificia, vulnerantúrque cubitis, & in terga à ſe mutuo verberantur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alij autem diuinitus inſpirata ſacráq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt, & ſacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo venerant, poſtea eadem fecêre Recẽſebo autem & quæ faciunt. Adoleſcens quicunque fortè ad hoc paratus venit, abiectis veſtibus magna voce in medium progreditur, atque eniem diſtringit (hæc autem multis annis, vt mihi videtur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſeipſum ſecat, currítque per vrbem, & manibus ea quæ reſecuit, portat. In quancunque autem domum hæc abiicit, ex ea & veſtem fœmineam, & ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in caſtrationibus faciunt. Quando autem moriuntur Galli, haudquaquam eandem cum cęteris ſepeliendi rationem habent: ſed poſtquam Gallus quiſpiam mortuus eſt, ſocij ſublatum ipſum in ſuburbana efferunt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciũt: atque hæc poſtquam fecerunt, retro domum abeunt. Obſeruato autem ſeptem dierum numero, exinde in templum ingrediuntur. Nam ſi antea ac citiùs ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc vtuntur talibus. Si quis ipſorum cadauer aliquod aſpexerit, illo die ad templum non accedit. Poſtero autem, vbi ſeipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui ſunt, vnuſquiſque non niſi poſt triginta dierum numerum, raſóque capite, ingreditur. Antea verò quàm hoc fecerunt, fas illis introire non eſt. Immolant autem boues maſculóſque & fœminas, præterea capras & oues: ſues autem ſolos pro ſceleratis habentes, neque ſacrificant, neque manducant. Alij autem eos non ſceleratos, ſed ſacros exiſtimant.

ἐωυτῶν ἱερὰ ἕκαστοι, καὶ τὰ σημήια ἕκαστοι ἔχουσι ἐς τὰ δὲ μεμιμημένα. ἐν ῥητῇσι δὲ ἡμέρῃσι τῇσι μὲν πλῆθος ἐς τὸ ἱρὸν ἀγείρονται. Γάλλοι δὲ πολλοὶ, καὶ τοὺς ἔλεξα, οἱ ἱρὰ ἀνθρωποι τελέουσι τὰ ὄργια, τάμνονταί τε τοὺς πήχεας, καὶ τοῖσι νώτοισι τοῖς ἀλλήλοισι τύπτονται. πολλοὶ δὲ σφισι παρεστεῶτες, ἐπαυλέουσι, πολλοὶ δὲ τύμπανα παταγέουσι, ἄλλοι δὲ ἀείδουσι ἔνθεα καὶ ἱερὰ ἄσματα. τὸ δὲ ἔργον ἐκτὸς τοῦ νηοῦ τόδε γίγνεται. οὐδὲ ἐσέρχονται ἐς τὸν νηὸν, ὁκόσοι τάδε ποιέουσι. ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, καὶ Γάλλοι γίγνονται. ἐπεαὶ γὰρ B οἱ ἄλλοι αὐλέωσί τε, καὶ ὄργια ποιέωνται, ἐς πολλοὺς ἤδη ἡ μανίη ἀπικνέεται, καὶ πολλοὶ οἱ ἐς θῆλυ ἀπικόμενοι. μετὰ δὲ ταῦτα δὴ ἔρδουσι, καταλέξω δὲ καὶ τὰ ποιέουσι. ὁ νεηνίης, ἔτεος τάδε ἀποκείμενος, ῥίψας τὰ εἵματα, μεγάλῃ βοῇ ἐς μέσον ἔρχεται, καὶ ξίφος ἀναιρέεται. τὰ δὲ πολλὰ ἔτεα ἐμοὶ δοκέει, ἀφ' οὗ τοῦτο ἔστη ἔχειν, λαβὼν δὲ αὐτίκα, τάμνει ἑωυτὸν, θέει τε ἀφ' τῆς πόλιος, καὶ τῇσι χερσὶ φέρει τὰ ἔταμε. ἐς οἰκήιον δὲ οἰκήιον τὰ δὲ ἀπορρίπτει, ἐκ ταύτης ἐσθῆτά τε θηλέην, καὶ κόσμον τὸν C γυναικήιον λαμβάνει. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τῇσι τομῇσι ποιέουσι. ἀποθνῄσκοντες δὲ Γάλλοι, οὐκ ὁμοίως ταφὴν τοῖσι ἄλλοισι θάπτονται, ἀλλ' ἐὰν ἀποθάνῃ Γάλλος, οἱ ἑταῖροι μὲν ἀείρουσι, ἐς τὰ μεγάστια Φρυγίοισι. θάπτουσι δὲ αὐτὸν, καὶ τὸ φέρετρον, τοῦ ἐκόμισαν, ὑπερθε λίθους βάλλουσι, καὶ πάντα ὑπερξάντες, ὀπίσω ἀπονοστέουσι. φυλάξαντες δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ἀριθμὸν, ὕστερον ἐς τὸ ἱρὸν ἐσέρχονται. πρὸ δὲ τούτεων, μὴ ἐσελθόντες, οὐκ ὅσια ποιέουσι. νόμοισι δὲ ἐς ταῦτα χρεώνται τοῦ- D τέοισι· ἢν τοῦ τις αὐτέων νεκρὸν ἴδηται, ἐκεί νέῳ τῷ ἡμέρῃ ἐς τὸ ἱρὸν οὐκ ἀπικνέεται. τῇ ἑτέρῃ δὲ, καθήρας ἑωυτὸν, ἐσέρχεται. αὐτῶν δὲ τῶν οἰκηίων τοῦ νέκυος ἕκαστοι φυλάξαντες ἀριθμὸν ἡμερέων τελεύτησαν, καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρήμενοι, ἐσέρχονται. πρὶν δὲ τὰ δὲ ποιῆσαι, οὐ σφισι ἐπέναι ὅσιον. θύουσι δὲ βόας ἀρσενάς τε, καὶ θήλεας, καὶ αἶγας, καὶ ὄϊς. σῦς δὲ μούνων σφαγέας νομίζοντες, οὔτε θύουσι, οὔτε σιτέονται. ἄλλοι δ' οὐ σφέας σφαγέας, ἀλλὰ ἱερεῖς νομίζουσι.

Præterea ex auibus columba ipſis videtur res ſanctiſſima eſſe,& ne tangere quidem ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiam attingunt, ſcelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compaſcuę ipſis ſunt,& ad domos ipſorum veniunt, & plerunque in terra paſcuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus ſolennes veniunt, factitantur. Vir quiſpiam quando primùm in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & ſupercilia tondere ſolet, poſtea autem mactata oue, cætera quidem in fruſta concîdit, & conuiuatur, vellus autem humi ſternens, ſuper hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animantis,ſuo ipſius capiti imponit,& ſimul precando poſtulat, vt præſens ſacrificium acceptum ſit,maiúſque aliud in poſterum pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit, itidémque aliorum omnium qui eandem cum ipſo viam proficiſcuntur : atque ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur,vtens & frigidis aquis, lauãdi cauſſa pariter & potus, & omnino humi quoque dormiens. Neque enim fas illi eſt conſcendere lectum,donec iter illud peregerit, domúmque ſuam reuerſus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipſum publicus hoſpes ignotũ. Certi enim vniuſcuiuſque ciuitatis hoſpites ibi ſunt,& quod ex patria cuiuſque venit, id denuo apud ſe recipit. Appellantur autem ab Aſſyriis iſti doctores, quoniam ipſis omnia exponunt & enarrant. Sacrificant autem non in ipſo templo : ſed poſtquam adduxit ad altare hoſtiam,libatione inſuper facta, rurſus eandem domũ ducit:deinde verò vbi rediit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrificandi ritus talis. Poſtquam animalia immolationi deſtinata coronarunt, ex veſtibulis templi ea demittunt: illa verò præcipitata,ex caſu moriuntur. Quidam autem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, ſed in peram ſiue ſaccum incluſos, manu deducunt, ſimul autem & acerbè increpantes illos,dicendo quòd non pueri,ſed boues ſint. Certis autem notis compunguntur omnes, alii quidẽ in vola manus, alij autem in ceruice. Et inde eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habent. Faciunt autem & aliud quiddam, in quo cum ſolis Græcorum Trœzeniis conſentiunt. Dicam autẽ etiam quæ illi faciunt.

A ὀρνίθων τε αὐτέοισι θεμιτερὴ, δοκέει χρῆμα ἱρώτατον, καὶ οὐδὲ ψαύειν αὐτέων δικαιεῦσι· καὶ ἢν ἀέκοντες ἅψωνται, σφαγέες σκείνῳ τῳ ἡμέρῃ εἰσί. ξυνέκα δὴ αὐτέοισι σιτώνομοί τε εἰσι, καὶ ἐς τὰ οἰκήια ἐσέρχονται, καὶ τὰ πολλὰ ἐν γῇ νέμονται. λέξω ὃ καὶ τῶν πανηγυριστέων, τὰ σκεῖνοι ποιέουσι. ἀνὴρ ὅτ' ἂν ἐς τὴν ἰρὴν πόλιν πρῶτον ἀπικνέεται, κεφαλὴν μὲν ὅδε καὶ ὀφρύας ξύρεται· μετὰ δ' ἱρεύσας εἶν, τὰ μὲν ἄλλα κρεουργέῃ τε, καὶ ξυνάγεται, ὃ δ' ναίκος χαμαὶ ἑλμὸς, ὅπῃ ξύπου ἐς γόνυ P ἕξεται, πόδας δ' καὶ κεφαλὴν τῷ κτιλέος ὅπῃ τῳ ἑωυτῷ κεφαλῇ ἀναλαμβάνει· ἅμα δ' ἀνόμενος, αἰτέει, τῳ μὲν πρεσδυτέρῳ ἱρεύσαντι δέκεσθαι· μέζω δ' ἑσαῦθις ἐπαγγέλεται. τελέσας δ' ταῦτα, τῳ κεφαλῇ αὐτῷ τε ἐπέθεται, καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσοι τῳ αὐτῷ ὁδὸν ἀπικνέονται. ἀρὰς δ', ἀπὸ τῆς ἑωυτῷ ὁδοιπορέει, ὕδασί τε ψυχροῖσι χρεώμενος, λουτρῶντε καὶ πόσιος εἵνεκα, καὶ ἐς πάμπαν χαμαικοιτέων. οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐπιβῆναι ὅσιον, πρὶν τῳ τε ὁδὸν ἐκτελέσαι, καὶ ἐς τὸν ἑωυτῷ οἶκον ἀπικέσθαι. ἐν δὲ τῇ ἱρῇ πόλι ἐκδέχεται μιν αἰνὴρ ξεινοδόκος ἀγνοεόντα. ῥητοὶ γὰρ δὴ ὧν ἑκάστης πόλιος, αὐτόθι ξεινοδόκοι εἰσί· C τόνδε παρ' ὅθεν οἴκοι δέκονται. καλέονται δὲ ὑπὸ Ασσυρίων οἵδε, διδάσκαλοι, ὅτι σοφίσι πάντα ὑπηγέονται. θύουσι δὲ οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ· ἀλλ' ἐπεὰν προσαγάγῃ τῷ βωμῷ ὃ ἱρήιον, σπασσείσας, οἴκῳ ἀγαγὼν ἐς τὰ οἰκήια· ἐλθὼν δὲ κατ' ἑωυτὸν θύῃ τε, καὶ εὔχεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλης θυσίης τρόπος τοιόσδε· στέφαντες τὰ ἱρήια ζωὰ, ἐκ τῶν προπυλαίων ἀπιᾶσι, τὰ δὲ κατενειχθέντα, πίπτοντα θνήσκουσι· ἔνιοι δ' ἐς παῖδας ἑωυτῶν, ἐντεῦθεν ἀπιᾶσι, οὐκ ὁμοίως τοῖς κτιλέσι, ἀλλ' ἐς πήρην ἐνθέμενοι, χαλεπαίνοντες, ἅμα δὲ αὐτέοισι ὑποκερτομέοντες, λέγουσι ὅτι οὐ παῖδες ἀλλὰ βόες εἰσί. στίζονται δὲ πάντες, οἱ μὲν ἐς καρπούς, οἱ δὲ ἐς αὐχένας. ἐκ τῶνδε ἅπαντες Ασσύριοι στιγματοφορέουσι. ποιέουσι δὲ ἐκ ἄλλο, μούνοισι Ελλήνων Τροιζηνίοισι ὁμολογέοντες. λέξω δὲ καὶ τὰ κεῖνοι ποιέουσι.

Τροιζήνιοι τῆσι παρθένοισι, καὶ τοῖσι νεηνίοισι νόμον ἐποιήσαντο, μὴ μιν ἄλλως γάμου ἱέναι, πρὶν Ἱππολύτῳ κόμας κείρασθαι· καὶ ὧδε ποιέουσι. τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱρῇ πόλι γίνεται. οἱ μὲν νεωτέρη τὴν γνείων ἀπάρχονται· τοῖσι δὲ νέοισι, πλοκάμοις ἱεροῖς ἐκ γενετῆς ἀπιᾶσι· τοῖς ἐπεὰν ἐν τῷ ἱρῷ γένωνται, τάμνουσί τε, καὶ ἐς ἄγγεα καταθέντες, οἱ μὲν ἀργύρεα, πολλοὶ δὲ χρύσεα ἐν τῷ νηῷ, τοῦ σηλώσαντες ἀπίασι, ἐπιγράψαντες ἕκαστοι τὰ οὐνόματα. τοῦτο καὶ ἐγὼ ἔτι νέος ὢν, ἐπετέλεσα. καὶ ἔτι μευ ἐν τῷ ἱρῷ καὶ ὁ πλόκαμος, καὶ τὸ οὔνομα.

A Trœzenij virginibus & adoleſcentibus legem ſtatuerunt, ne quis ipſorum connubio ſeſe illigaret priùs quàm Hippolyto comas totondiſſent: faciúntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas ſuas conſecrant: iuuenibus autem capillos ſacros à natiuitate vſque conſecratos demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecant, & in vaſa depoſitos, alij quidem argentea, multi verò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inſcripto vniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cùm iuuenis adhuc eſſem, feci, & in templo meus capillus adhuc meúmque nomen reſtat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatum. Non enim ſimplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, vtitur, ſed illis quodammodo poſtpoſitis & reiectis, à confeſſione hoſtis potiſſimam encomij partem abſoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat quo pacto cùm deambulatum iiſſet, in Therſagoram poëtam incideret, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cùm de Homero alter, alter autem de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Therſagoráſque contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœpiſſe. Eáque encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis proœmium. Fingitur itaque exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſque laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tum cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in auctorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomiis texendis potiſſimùm ſequenda, Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atque hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine poëta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, vtpote orator, ac ſeriò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagoræ, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, vicißim peracta, ipſe accepto ab eodē Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quisquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compellitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, Honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & Virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

CVM in porticu deambularem, exeunti ad sinistrã die decimosexto paulò ante meridiem, fortè se mihi Thersagoras offert: existimo eum plerisque vestrûm notum esse: pusillus est, naso aquilo, ferè candidus, virili specie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Thersagoras poëta est. Et interrogaui quorsum aut vnde iret. Ille inquit domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare: nocte intempesta surrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam; facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cùm instituissem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vsque produxisse. Tum ego: Et mihi opus est deambulatione. Sed ille: Multo antè, inquit, oportuit me illum salutare: monstrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà, inquam, Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demosthenì obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium: nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem otiosum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atque aliquis qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt oblectet se spectando, & cum luctatore iocatur expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille, At paulo antè cùm à meta procurrendum esset, non erat otium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridẽs, quasi rem difficilem susceperis.

Α Αδίζοντί μοι κατὰ τὴν στοάν, τὴν ἐντεῦθεν ἐξιόντων ἐν ἀριστερᾷ, τῆς ἕκτης ἐπὶ δέκα, σμικρὸν ἀπὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας ἀπαντᾷ. Τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίστανται· σμικρός τις ἐστί, χροιὰν, λευκός, αὐθρικὸς τὴν φύσιν. Ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν, Θερσαγόρας, ἔφην, ὁ ποιητής, ποῦ δή, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δ' ἐπὶ σοὶ δ' ἐγώ, ἀφικάδιστον; Ἀμέλει μὰ, ἔφη, καὶ τούτου δεόμενος· ἀωρὶ γάρ τι τῆς νυκτὸς ἐξαναστὰς, ἔδοξέ μοι χαρίσασθαι τοῖς Ὁμήρου ἡμετέροις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. Καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ ἔπαθλα τῆς παιδιᾶς ἐκείνῳ τίνων. ἐκεῖθεν οὖν ἀρξάμενος, ἦ δ' ὅς, ἔλαθόν με ἐμαυτὸν, εἰς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπεσών. ὅρᾳς οὖν, ἔφην, δεῖ μὰ μοί καὶ τὸν Θερσαγόραν. Πολὺ μὰ τοί πρότερον, ἔφη, προσῆκεν τυπτὶ δεόμενος ἦκω, τὴν χαρὰν τὸν Ὁμήρου ἐπιδείξας. ἴσθι δήπου τὸν ἐν δόξᾳ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθήμενον τὰς κόμας. προσελθὼν τε οὖν αὐτὸν ἀφικόμην, ἔφη, καὶ προσβὰς ἀμφότερα μεγαλοδώρεα τῶν ἐπῶν, εἶδ' ἐγώ, ἔφην, ἐν θυμᾷ τὰ προσφατεῖα. πάλαι γάρ τι καὶ αὐτός σου κατοκλᾷν μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένη, ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γλυκύθυμον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπιτρέποι ὁ θυμὸς, συμβαλοίμην ἂν σοι. κοινὸν γὰρ ἡμῖν ὁ Ἕρμαιον. Ἐγὼ μὰ, ἔφη, καὶ τὴν νύκτωρ τε καὶ τὴμέραν πεποιημένων, δοκῶ μοι τῆς θυσίας τὸν Ὁμήρου ἐπιγράψασθαι· θεῖός γάρ πως καὶ μαντικῶς εἰς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην· κεἰνὸς δ' αὐτός. ἐπίτηδες γάρ τοι περὶ τὸ γραμματεῖον προσιόμην, εἰ ἄρα τοῦ σχολαίου ἄρτι τῶν ἑταίρων, προσεπύθοιμι. δοκεῖς οὖν μοι ἐν καλῷ σὺ τῆς σχολῆς εἶ. μακάριος γὰρ εἶ, μὰ δ' ἐγὼ, καὶ πέποιθας ὅτι τοῦ τὸν δόλιχον νενικηκότος, ὡς ἥδη λελουμένος τὴν χύτλην, καὶ ὁ λοιπὸν τῆς θέας ψυχαγωγούμενος μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διενοεῖτο, ἐπιδοξάζει κλιθήσεσθαι τῆς πάλης ὕστης. ἦ δ', Ἀλλ' ἐπὶ τῆ βαλβίδος οὐκ ἂν ἐμυθολόγας, ἔφη· καὶ σύ δή μοι δοκεῖς νενικηκὼς τὸν δόλιχον τῶν ἐπῶν, ἐντρυφᾶν αἰδρὶ μάλα δὴ καταῤῥωδοῦντι τὴν τοῦ σταδίου τύχην. ἐγὼ δ' ὡς γελάσας, Ὡς δή σοι τί τῶν ἀπόρων εἶπεν ἐργασόλυμος.

Ἴσως γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττονος ἢ καθ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγου καταφαίνεται· καὶ σὺ μοὶ μέγα φέρειν δοκεῖς, Ὅμηρον ἐπαινέσας· ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, καὶ ὃ μηδὲν; Συκοφαντεῖς, ἔφη. δέδιά σοι μὴ οὐκ αὐτοῖς ἥρωσι, εἰ καὶ πλείων εἰμὶ τοῦ γνώμην τοῖς Ὁμήρου πεπάσθαι. Εὖγε, εἶπον, ἐμὲ δ' οὐκ οἴει νομίζειν τοῖς τοῦ Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτην τὸν λόγον ἀπημάξῃς τοῦ τρόπου, δῆλον ὡς τοῦ ποιητικὴν ἔργον ἡγῇ μόνον, τοῖς δὲ ῥητορικοῖς λόγοις καταφέρῃς ἀτεχνῶς, οἷς ἵππους παρὰ πεζοῖς ἐλαφρούς. Μὴ μανείην, ἔφη, ταῦτά γε, κἂν εἰ πολλῆς δεῖ τῆς μανίας ὅπως τοὺς ποιητικοὺς ἴσομεν θύρας. δεῖ γάρ τοι κἀγὼ τοῖς καταλογάδην, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ὅπως πνοίας, εἰ μέλλοιμι μὴ ταπεινοὺς φανήσεσθαι, καὶ φαύλης φορτίδος. Οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τε δὴ λόγων ποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐκεῖσε τοῦ Ὁμήρου τιθείς. οὐ λέγω τοῦ σφοδρότητα, καὶ πικρίαν, καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν· καὶ ὃ μοὶ οἰνοβαρὲς, τοὺς τοὺς Φιλίππους μέθας, καὶ χορδακισμοὺς, καὶ τοῦ ἀσελγές· ἆρ' οἶ', Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, τοῦτο ὃ, δεῖ γάρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, τοὺς ἀγαθοὺς ὑπὲρ τοῦ ἐλπίδας· καὶ ὃ,

Ἦκε μέγ' οἰμώξεσθαι ἵππηλάτα Πηλεύς, τοῦτο ὃ,

Πηλίκον ποτὲ στενάξαιεν αἱ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες. τοιαῦτα δὲ καὶ τὸν ῥέοντα Πύθωνα, τοῦτο τοὺς Ὀδυσσέως νιφάδας τοῦ λόγου, καὶ ὃ,

Εἰ μοὶ μέλλοιμι ἀγήρως τ' ἀθάνατός τε ἔσεσθαι, τοῦτο ὃ,

τοιαῦτα μοὶ δὲ ἅπασιν αὐθεφέτοις τοῦ βίου θάνατος, κἂν τὶς οἰκίσκῳ τὶς αὐτὸν καθείρξας τηρῇ. καὶ μυρίαι γεγόνασιν αὖθις αὖτοῖς ὅπως τοῦτον τῆς δεινότητος ὑπερβολαί. ἥδομαι δὲ καὶ πάθῃ, καὶ ἐνθέσεσι, καὶ ἑρμηνείᾳ λέξεως καταμανθάνων, καὶ τοὺς ἀφαιρούσας τὸν λόγον μεταβολὰς, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ παραβολῶν ἐπανόδους, καὶ τοὺς τοῦ παραβολῶν σὺν τῷ καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ ὃ τοῦ ἑρμοῦ μισοβάρβαρον πνεῦμα. καὶ μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ γάρ αὖ πάλιν ἀποκρυπτόμενον)

A Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudasti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille: nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Bene, inquam, an non putas me Demostheni magis fauere? sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam orationem prorsus contemnere, sicut æques peditem præteruectus aspernatur. Tum ille,

B Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus est afflatu quodam diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat vinolentum, ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur.

Collatio Homeri & Demosthenis.

C Et quale illud est apud Poëtam, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem: Oportet bonos viros bona cum spe suscipere defensionem Reipubl. Et illud,

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus,

simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes viri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna vi fluentem Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur: & illud,

D *Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,*

simile est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii sunt, etiamsi quispiam conetur se inclusum in cauea seruare. Denique infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus, tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates & metaphoræ tædium leuantes; & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpe visum est (neque enim dissimulanda est veritas)

plus esse grauitatis in Demosthene castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repręsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur sua sponte similes virtutes etiam in dissimilibus studiis gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea caussa duplo plus habet negotij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam caussam, quia mihi carmen scribendum est, sed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam satis splendidam ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticam: cætera sunt ignota, patria, genus, ætas: nam si hæc nota essent, nullæ extitissent inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Ægyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham: siquidem humanum genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrùm Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimãda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit? Quid non celebratissimum? Nónne patria, Athenę opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent,

A βύσπερ ἐστὶ μᾶλλον ῥαθυμίας Ἀττικῆς καθάπτεσθαι Δημοσθένης, ὁ τὴν παῤῥησίαν, ὡς φασιν, αἰνιγμὸς, τὸ τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαΐδας προσειπόντος. ἁμαρτεῖν δὲ τόνου πνεύματος, τὰς Ἑλληνικὰς ὑποπλήσσω τραγῳδίας, τὸ μεταξὺ τῆς ἀκμαιοτάτης μάχης ἀφαλλόντων αἰακτὰ πόντος, καὶ λίθους τὴν φορὰν σκεδαννύντος. πολλάκις δὲ μὴ τὸ Δημοσθένους, καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις, οὐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ἤδη Ὁμήρου ἐλλιπεῖς ἀντιθέσεων, ἢ παρισώσεων, ἢ σχημάτων B τραχύτητος, ἢ καθαρότητος. ἀλλ' ἔοικε φύσις πως ἐναρχὴν ταῖς δυνάμεσι ταῖς ἀρεταῖς ὁπλίσασθαι. ποῦεν γὰρ δὴ προφερομένου αὐτὴν τὸν σὸν Καλλιόπην, οὕτω γε γνώσεσθαι; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοῦμὸν ἀγώνισμα τῷ εἰς Ὁμήρου ἐγκωμίων διπλάσιον ἔργον, ἢ τοῖς σοῖς εἰς Δημοσθένους ἐπαίνοις τίθημι, ὑπὸ τῆς μείζους, ἀλλὰ τῇ ἐναντίᾳ, φημὶ, τοῦ θυμοῦ μοι, οὐκ ἔχειν ἑδραίαν τινὰ κρηπῖδα ἐναβαλέσθαι τῷ ἐπαίνων, πλὴν γε τῆς ποιητικῆς αὐτῆς. τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν C ἄσαφῆ, πατρὶς, καὶ γένος, καὶ χρόνος. εἰ γνοίη τι σαφὲς αὐτῶν ἰών, οὐκ ἂν ἀμφίλεκτος αὐτοῖς εἴης. πατρίδα μὲν δίδοντων αὐτῷ, Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δὲ Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, μητέρα Μελανώπην, φασὶν, ἢ νύμφην τῶν Δρυάδων, ἀφανῆ γένους ἀποφαίνοντες. χρόνον δὲ, τὸν ἡρωϊκὸν ἢ τὸν Ἰωνικὸν. καὶ μηδ' ὅπως πρὸς τὸν Ἡσίοδον εἶχεν ἡλικίας σαφῶς εἰδέναι, ὅπουγε καὶ τοὔνομα πρὸ τοῦ γνωρίμου, τὸ Μελησιγενῆ προσκρίνουσι. τύχης δὲ, πενίας, ἢ πάθους ὀμμάτων, D ἀλλὰ μὴ βέλτιον εἴη καὶ ταῦτα ἐᾶν ἐν ἀσαφεῖ κείμενα. πρέπει γοῦν δή μοι κωμῳδεῖν ἐγκώμιον, ποίησιν ἀπροσδόκητον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίαν οὐκ ἐπῶν εἰναλοιμένου συλλέγειν. ὃ γὰρ σὸν, ἔφη, τῷ χαλεπῷ, ὑπόδεσμόν τε, καὶ λῆρον, ἐφ' ὡρισμένοις τε καὶ γνωρίμοις μόνον ὀνομάτων, οἷς, ὄψον ἕτοιμον, ἡδυσμάτων τοῖς σοῖς δεδιδυῶν. ἢ γὰρ δὴ μέγα, καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη τῷ Δημοσθένει προσῆψε; τίσι δὲ γνώριμον; οὐκ Ἀθηναίοις μόνοις, αἵτινες πατρὶς, αἱ λιπαραὶ, καὶ ἀοίδιμοι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔρεισμα; καίτοι λαβόμενος ἂν ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν,

ὅπῃ

ὅτι τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπεισῆγον αὐ ἔρωτας θεῶν, καὶ κρίσις, καὶ κατοικήσεις, καὶ δωρειαὶ, καὶ πρὸς Ἐλευσῖνα. νόμων δὲ, καὶ δικασηρίων, καὶ πομπυγήρεων, καὶ Πειραϊκῶς, καὶ ἀποικιῶν, καὶ ἔξωθεν θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπεισημένων, οὐδ' αὐ εἰς ὑπόνοιαν ἀξίως ἐφικέσθαι δυνάμενον τοῦ λόγου, φησὶν, ὁ Δημοσθένης. ἀφθονία μὲν ἐμοὶ παρεστὴ πρῶτον τόδ' ἐγκώμιον· οὐκ αὐ ἀπρεπῆ ὑπομιζόμενον, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἐκ τῶν πατρίδων ὑπὸ κοσμεῖν τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης δὲ, προεμπόρευμα τῆς Ἑλένης φέρων ἐπέθηκε τὸν Θησέα. ὃ μὲν δὴ ποιητικὸν φόβον, ἐλευθέρων· σοὶ δ' ἴσως δυσχέρεια ὃ τῆς παροιμίας σκῶμμα ὅτι τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγάλλεσθαι, μή σοι μεῖζον τοῦ σχέδιον τὸ πύγελλον τοῦ θυλάκου. πρέπει δὲ τῷ Ἀθηναίας, ἐκδέχεται τὸν λόγον πατὴρ ταμίας ἐπάρχων, χρυσία κρηπὶς, τῷ Πίνδαρον· ὑπὲρ μὲν Ἀθηναίοις λαμπρότερον τὸ μέγεθος τῆς ἐπαρχίας. εἰ δὲ τῷ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐτελεύτα, τῷ ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἐνόμιζον εἶναι· ἀλλὰ δόξης ἐνόησιν, ὃ τῆς φύσεως ἦθος ἀποκαλυπτούσης. Ὁμήρου μὲν οὖν, οὔτε παιδόντος, οὔτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἱστορίαν προφανῆ, ἀλλ' ὅθεν ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἄπτεσθαι τῶν ἐπ' αὐτῷ δεδημιουργημένων, ἄλλων ἐκ ἔφης, καὶ μελέτης, καὶ διδασκαλίας ἐκ ἔχοντα· μηδ' οὖν ὅτι τῷ Ἡσιόδου δάφνῃ καταφυγόντα, τῷ ῥᾳθύμως, καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ἑπτὰ ὑπνεύουσιν. σοὶ δὲ ἐνταῦθα δήπου πολὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης, μυρίων μὲν ἐφελκομένων Ἀθηναίοις τῶν ἡδονῶν, καὶ τοὺς παχυνομίας ἀνάγκης ἐπισκιάζοντος. ταχείας δ' οὔσης τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας εἰς τὰς τέρψεις ἀπολισθαίνειν, παρὸν δ' αὐτῷ κατ' ἐξουσίαν κωμᾶν, ἐκ τῆς τῶν ὑπερόπτων ὀλιγωρείας, ὁ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατεῖχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἦγε οὐκ ὅτι τὰς Φρυνίου, ἀλλ' ὅτι τὰς Ἀριστοτέλους, καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους, καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀνταῦθα, ὦ βέλτιστε, Φιλοσοφοίης τοῦ λόγου, δίττας ἐν αὐθρώποις ἐρώτων ἀγωγὰς, τὸν μὲν θαλαττίου τινὸς ἔρωτος ἀφρόφορόν τε, καὶ ἀνελεύθερον, ἐν κυμαίνουσιν ἐν ψυχῇ Ἀφροδίτης πανδήμου κλύδωνα, φλεγμαινόντων νέων ὁρμῆς,

A poëtica consuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudiciis, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidem ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idque encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò concessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius B sit, & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater præfectus classis, aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quod verò extincti is est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, C cùm de educatione déque studiis eius nullæ extent historiæ. Neque licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ otiosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratum habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrum, cúmque adolescentia per se procliuis sit ad voluptatem, ac Demostheni liceret propter tutorum negligentiam voluptates se- D qui, tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorem esse in animis humanis, alterum maritorum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenum,

naturam planè marinam: alter amor eſt aurea catena cœlo demiſſa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciant lethalia vulnera, ſed bonum furorem immittit mentibus, quæ ſunt cognatæ diis, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonſuræ, latebræ ſubterraneæ ſpecuum, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili diſcere, exercere memoriam, aſſuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, cõtinuare ſtudia per diem & noctem. Vnde quis neſcit qualis extiterit orator Demoſthenes? quomodo orationem verbis & ſententiis ornauerit, argumentis adſperſerit affectus, quantus in copia ſplẽdor ſit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parſimonia ſit in verbis & ſentẽtiis, quanta varietas figurarum? Itaque Leoſthenes inquit ſolum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuiſſe, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Calliſthenes Æſchylum ait tragœdias inter pocula ſcripſiſſe, cùm vino incaluiſſet. At Demoſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demoſthenem verò etiam ſcribere ad aquam. Et Pytheas inquit orationem Demoſthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demoſthene dicendi: qui conueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed poſtea tranſibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republ. aſſecutus eſt. Hic cùm iret connecterétque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens, inquam, Hauriſne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus vltro factos, inſtructas naues, murum, foſſam, redemptos captiuos, virgines dotatas, conſilia optima in Republ. legationes, leges. Cúmque incidiſſet in magnitudinem rerum geſtarum, cœpi ridere hominem ſupercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus geſtis Demoſthenis:

A αὐτόχρημα θαλάττιον, τὸν δ' ἀέρινόν χρυσῆς τινος σειρᾶς ἕλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐπηβόλοις δηλητηρίοις νόσοις τιτρωσκόντων, ἀλλ' ὅτι τὸν αὐτὸν τῷ κάλλους ἄχραντόν τε καὶ καθαρὸν ἰδέαν ὀρέγουσιν, μανίᾳ σώφρονι τὰς ψυχὰς, ὅσας Ζηνὸς ἐγγὺς, καὶ θεῶν ἀξιάσουσι, φησὶν ὁ τραγικός. ἔρωτι δὲ πάντα πόριμα, κοῦφα, ἀπήλαυστα, κἀποτρόπαια, ξίφος, γλῶτταν ἀμφιθέσθαι, μετελθεῖν ὀφὶ τῆς ἡλικίας ἐπιτήδειον, μυρίοις ἀκριβῶσαι, δορυβοῦ καταφρονῆσαι, σωφρονῆσαι νύκτας ὑπὲρ πόνους ἡμέρας. ὃς ὧν τίς οὐκ οἶδεν ὁποῖος ὁ B Δημοσθένης, ἔφη, σοι τὸν ῥητορικὸν ἐλήλυθε, ταῖς μὲν ἐννοίαις, καὶ τοῖς ὀνόμασι, καταπυκνῶν τὸν λόγον, ταῖς δὲ διαθέσεσιν ἐξαίρετον τὰς πιθανότητας; ἁλμυρὸς μὲν τῷ μετρίῳ, σφοδρὸς δὲ τῷ πνεύματι, σωφρονέστατος δὲ τὸν τῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἐγκρατείαν, ποικιλώτατος δ' ἐναλλαγῆς σχημάτων. μόνος γέτοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρῆκε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη που λέγων, τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα, καὶ διαθερμαίνοντα τὸν ψυχρὸν, οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης συνεπίνων τοῖς μέθυσι τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων· ἢ καὶ τὸν C Δημάδην παίζειν φασὶν εἰς τοῦτον αὐτὸν τὸν ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι, πρὸς ὕδωρ λέγουσιν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ χρότος τοῦ Δημοσθενικοῦ λόγου, ἀπόζειν ἐφαίνετο τὸ νυκτερινοῦ λύχνου· καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, σοὶ ὃ χωλεῖον τῷ λόγῳ, καινὸν πρὸς τὸν ἐμὸν ἐπιτίθεσαι· ἁλὸς γοῦν μείζων ὁ πρὸς τὸν Ὁμήρου ποιήσας, ἐπῆρχε καμοὶ λόγος. ἀλλ' εἰ μετείοις ὅτι τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὸν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὸν ὅλον καμπτῆρα. καὶ ὁ μὲν ἤει σιωπῶν, ὡς τὰ λοιπὰ προσδιήσων· ἐγὼ δ', γελάσας, Ἦπου τε, ἔφην, δρμαίνῃ καταχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεὺς κατάπλησας τὸν λοιπὸν λόγον; Νὴ Δία, τε, εἶπε, δημηγορίας τε, καὶ χορηγίας ἐπελεύσεις, καὶ τειχαρχίας, καὶ τεῖχος, καὶ τάφρον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ πρὸ τούτων ἐκδόσεις, ἀρίστην πολιτείαν, καὶ πρέσβεις, καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγεθος πολιτευμάτων ἐμπεσὸν, γελᾶν ἔπεισί μοι, τὸν τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ δεδίοτος μὴ λόγοι τοῦ Δημοσθένους αὐτὸν ἔργων ὑπολίποιεν.

ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ γαστὲρ, νομίζεις, ἐμὲ δὴ μόνον A
τῶν ῥητορικὴν βεβιωκότων, μὴ δεδεχθαι θρυλλήσαντα τὰ ὦτα ταῖς Δημοσθένους πράξεσιν; Εἶπε, ἔφη, πρὸς τὸν λόγον ὑπακοῆς τινος, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα· πλὴν εἰ μή σε τοιοῦτόν κατέχει πάθος, οἷ αὐγῆς περιλαμπούσης, ὃν ἔχεις πρὸς λαμπρὸν τὴν Δημοσθένους δόξαν, τὴν ὄψιν ἀπῳδῆσαι. Ἐγὼ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ὁμήρῳ καὶ τὰς ἀρχὰς πέπονθα. καὶ τέως ἔδοξον μικρὰ δάκνειν, ὡς οὐκ ἀπολεωτέον ὂν μοι πρὸς τὴν ὑποδοχὴν εἶτ' ἐγὼ μὴ, οὐκ οἶδ' ὅπως, αἰδοῦμαι, δοκῶ μοι καὶ σμικρὸν προσεδιζόμενος αὐτῶν ὁρᾶν. καὶ μήν ἀποτρέ- B
πων, ὡς περ ἡλίου τὰς ὄψεις, νοῦς ἐστὶ τὸν Ὁμηρικὸν ἔλεγχον ἐλεῖν· σοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι τῆς μὲν γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷ δὴ μιᾶς ὁρμώσης τῆς ποιητικῆς, δικαίως, ἀληθῶς δὲ καὶ ἀναγκαίως ἦν ἁπάσης λαβέσθαι. σὺ δ' εἰ μὲν δὴ τὸν Δημοσθένειον ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πρόποιο, καὶ μάλα ἂν ἀποροῖς πρὸς τὸν λόγον ἄπων, ὃν ἔχων ὅτου πρώτου τὴν γνώμην λάβοις, καθάπερ οἱ λίχνοι πάροισι πρὸς τὰς συρακοσίους τραπέζας, ἢ οἱ φιλήκοοι, καὶ φιλοθεάμονες, εἰς μυρίας ἀκουσμῶν, καὶ θεαμῶν ἡδονὰς ἐμπεσόντες· οὐκ ἔχοιτ' ἂν ἐφ' ὅτῳ ἔλθωσιν, ἀεὶ τὴν ὁλοσχερίαν μεταπίπτοντες. οἶμαι δ' ἄν σε μεταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι χαίρῃς, ἀνακύκλῳ σε περιελθόντων, φύσεως μεγαλοπρεποῦς, ἁρμονίας διαπύρου, βίου σώφρονος, λόγου δυνατοῦ, τῆς ἐν ταῖς πράξεσιν αἰδοῦς, λημμάτων πολλῶν, καὶ μεγάλων, ὑπεροψίας, δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος, συνέσεως, ἐκ τούτου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολίταις. ἴσως δὲ ἱρῶν ἔνδεν μὲ ψηφίσματα, πρέ- D
σβεις, δημηγορίαι, νόμοι· ἔκειθεν, ἀποστόλοις, Εὐβοίαν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι τὴν γνώμην ἀποκλίνῃς, συμπεφερόμενος τοῖς πλεονεκτήμασιν. ὥσπερ ἂν ὁ Πίνδαρος, ὅτι πολλὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ πεπόμφθη, οὕτω πως ἀπορήσειεν, Ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν κυανάμπυκα Θήβαν, ἢ ὃ πρώτολμον σθένος Ἡρακλέους, ἢ τὰν Διονύσου πρόσωπα τιμάν, ἢ γάμον λευκωλένου Ἁρμονίας ὑμνήσομεν;

ac, fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribēdo, quemadmoduni paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quomodo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, néve quisquam me accusare possit cæcutientem in Sole, nothum gentis Homericæ. Quanquã tua caussa facilior est quàm mea. Nam cùm in Homero nihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò cùm totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites húcne an illuc te vertas: nec possis statuere quid primum sumere velis, sicuti delicati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cùm varia spectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potissimùm applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desilire, nec posse in vna re commorari, cùm te subinde alia ad se rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunę despicientia, iustitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulæ actiones in Republica. Fortasse hinc intuens decreta, legationes, conciones, leges: inde classes, Eubœam, Megara, Bœotiã, Chium, Rhodum, Hellespontũ, Byzantium, dubitabis quò te potissimùm vertas in tanta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignũ. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus seui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu priùs nunc Harmonie puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, vt dubites, vtrùm orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut auctoritatem, aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non erraueris quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hîc satis erit eum cum Pericle conferre. Nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat eas præter actionem nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant: sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos: hi tibi amplissimam materiam suppeditabunt. Res enim sunt splendidissimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè feret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Therſagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes: nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille, Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorẽ esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi illum non facere operæ pretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. At nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hęc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt.

ἢ τωσὶ ὦ ἑταῖρε σύ τε τοῦτον ἔοικας ἀπορεῖν, λόγον, ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν, ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημηγορίαν, ἢ τὸν θάνατον τὸν ἀνδρὸς ὑμνητέον. ἔστι δ' ὑδὲν ἔργον ἐκφυγεῖν, ἔφη, τὴν πλαίνην, ἀπ' ἐνὸς ὄρους δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὴν, εἰς ταύτην κατάδυσον τὸν λόγον. ἱκανὴ γάρ σοι ἡ Περικλέους. ἐκείνου μὲν γὰρ τὰς ἀστραπὰς, καὶ βροντὰς, καὶ πειθούς τι κέντρον δόξῃ παραλαβόντες, ἀλλ' αὐτόν γε οὐκ ὁρῶμεν, δῆλον ὡς οὐδ' τὴν φαντασίαν, οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντες, οὐδ' οἵαν ἀξιάρκεσαν εἶναι πρὸς τὴν τῶν χρόνων βάσανον, καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, οὐκ ἀπολελείφθω λέγειν, εἰ σοὶ ταύτη πρόσκειται. πρόσεστι μὲν γὰρ τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραπολύσω, καλὸν μέν γε καὶ πάνυ ἀποτείνεσθαι τὴν διάνοιαν· εἰ δ' ὦν βούλοιο δαψιλῶς, δύο γε σωμάτων ἐλόμενον, ἔχεις ἀποχρῶντα λόγων ὑπερβολήν. πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὐκ ἐκ τοῦ παντὸς, ἀλλ' ἐκ μέρους ἐπαινεσόμεθα. νόμος μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἡρώων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διαπίπτεσθαι, ποδῶν, ἢ κεφαλῆς, ἢ κόμης, ἤδη δ' καὶ τῶν φορημάτων, ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δ' οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐδόκει, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἡλακάτης, ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μήτι γε δὴ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς· τῶν δ' ἐργασιῶν δὲ οὐδὲ δυνατὸν ἐφάπαξ ἐλθεῖν. ἔχοιμι δ' ἂν ὁ Δημοσθένης αἰτιάσασθαι, καὶ δ' ἐν τῷ αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος. ἐπεὶ τό γε σύμπαν ἂν δ' αὐτὸς αὖ αὐτὸν ἀξιάρκεσεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τοῦ Θερσαγόρου διελθόντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἐν ὑπολαβεῖν μοι βουλόμενον, ὃ, μὴ μόνον ποιητικὸν ἀγαθὸν εἶ, τῶν λόγων πρεμπόρευμα πεποιῆσθαι τὸν Δημοσθένους, τὰ πρὸς τῆς ἐμμέτρους πρεσβεύοντα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὴν ῥᾳστώνην ὑποπτεύω προϊέμενον ὑπολαμβάνειν τὸν λόγον, εἰ τι τῆς φορτικῆς ἀκροατὴς ἡμῖν γένοιο. πρόσθεν τοίνυν, ἔφην, σοι τέλεον ἂν δὲν, ἀλλ' ἴσθι. σκόπει δ' μὴ καὶ πλέον ἢ μεῖζον ὑπάρχῃ. Καλὸν καὶ λέγεις, ἔφη, ὦ ἄνερ. σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, ὦ παρὸν ἄνερ, εἶτα ἰᾶσθαι δίκαιον ὦ τῶν νοσούντων ἑκόντων ἀγνοοῦντος, ἄλλο τι ἀπορεῖς, ὅτι τί δὴ σὺ μοὶ ἀπαράξειν αὖ, τὸν πρῶτον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον, ἐπιχείρησας ἰᾶσθαι, πάλαι ἤδη κατηλάλωται παλαιαῖς ἐν τῶν ᾠδαῖς.

ὥστε ταύτης τῆς ἀποδείας ἐωλά σοι τὰ ἰάματα. τῦτο δή, οἶμαι, ἔφη, σοι τὸ γε ἴαμα. χρὴ μὲν οὖν καὶ διὰ τῆς ὁδοῦ, ἁπαλεωτάτῃ εἶναι τῷ σώματι θεραπείᾳ. τῷ δὲ ἐμοὶ ἔφην, ἔδοξεν οὐ ταύτην ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἁρμάτων ἐλάσεις ἐλαύνειν, ἀλλὰ καινὰς ἐπιβάλλειν ὁδούς. ἀλλὰ μὴν καὶ Κυρηναῖόν τινα φασὶν ἀνδρα φιλόσοφον ἐπὶ τὴν Πλάτωνος ἀκαδημίαν ἐξελαύνοντα ἅρματος ἐλαίας ἀπολιπεῖν, μηδὲν παραφερόμενον, ἵνα δι' ἑνὸς δρόμου σημεῖα τῆς γῆς ἐναπολείπεσθαι. βούλει δέ γε, ἔφην ἐγὼ, τοιοῦτον καὶ σὲ ἀπολιπεῖν ἅρματος ἐλαίας ἀλείφην; ἢ μᾶλλον ῥᾴδιον ἦν, οἶμαι, καινουργεῖν ὁδοὺς τῶν πεπατημένων ἢ τροχὸν πόλῳ. ἀλλά τοι ὁ Πάσωνος, ἔφη, γραφὴν, ποῖον, ἔφην, ἢ γὰρ οὐκ ἤκουσα. Πάσωνι τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἐκδοθῆναι γραφὴν ἵππον καλινδουμένου· τὸν δὲ, γράψαι τε ἔχοντα, καὶ πολλὰ κονιορτὸν ποιοῦντα τὸν ἵππον· ὡς δὴ ἐπιγράφοντος, ὑποζώννυσθαι τὸν ἐκδόντα, μέμφεσθαι, μὴ γὰρ τοῦτο πεπρᾶχθαι· τὸν δὲ Πάσωνα τὸν πίνακος τὰ μετέωρα κάτω ποιήσαντα, τῷ παιδὶ τὸν γραφὴν ὑποδεῖξαι κελεύσαντα, καὶ τὸν ἵππον ἔμπαλιν κείμενον ὀφθῆναι καλινδούμενον. Ἥδεως εἶ, ἔφην, Θερσαγόρα, εἰ μίαν οἴει με τροφὴν μεμνῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' ἔχει πάσας τροφάς, καὶ ποικιλίας ἐναλλάττοντα, καὶ μεταπλάττοντα, δεδιέναι μὴ ὁ τελευταῖον παθοιμι ὁ τῦ Πρωτέως. Ποῖον, ἔφη, πάθος; ὁ γελοιότατον, ὃ φασιν αὐτὸν γελᾶν, δραστικὸν ἐξευρίσκοντα τῆς αἰσθητικῆς ὄψεως, ἐπεὶ καταγελᾷ πάσας ἰδέας αὐτῶν, καὶ φυτῶν, καὶ στοιχείων, εἰ μή τις αὐτῷ πειρᾶται μορφῆς ἐπεισάκτου, Πρωτέα γελᾶσθαι. Σὺ μὲν, εἶπεν, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα μηχανᾶ τὴν ἐμὴν ἀκρόασιν ἀποδιδράσκειν. ἴθι, ὦ γαθὲ, ἔφην, τῦτο. πρέσβυς γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροατὴν, πρεσβύτην τὴν ἐπιτρεπτικὴν φρενῶν δα. τάχα γὰρ ἂν τι καὶ τῷ σῷ κινήματος ἄφρων τις γελοιότερος, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφρονήσας. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα ἀμφοῖν, καθίσαντες ὅπῃ τῆς πλησίον κρηπῖδος, ἐγὼ μὲν ἠκροώμην, οὐδ' ἀνελέγετο μάλα γενναῖα ποιήματα. μεταξὺ δ', ὡς ἔθος γελοῖόν τινος, ὑπορρήξας ὁ γραμματεῖον, Κομίζῃ τὸν ἀκροατὴν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιαστικὸν, ἢ δικαστικὸν· ἀλλ' ὅπως εἴσῃ μοι χάριν. Χάριν μὲν, ἔφην, εἴσομαι, καὶ πρὶν ὅ τι λέγεις εἰδέναι.

A Proinde remedia tua nihil ad meam ſolicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutiſſima eſt. Mihi verò diuerſum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendam philoſophum ſe aurigantem Platoni oſtentaſſe ante Academiam, quòd in eadem orbita ſubinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt veſtigia tantùm vnius perpetui curſus viderentur. Ego contrà ſtudeo tritam viam & vetera veſtigia effugere. Verùm difficile eſt nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Therſagoras ait: Placet igitur Paſſonis conſilium? Quod? B inquam. Non enim audiui. Tum ille: Ferunt quendam cum Paſſone pactum eſſe, vt equum pingeret volutantem ſe: iſte currentem pinxit, & circa equum exuſcitatum puluerem. Cúmque adſtaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expoſtularet, quia aliud pactus eſſet, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi oſtendere: ita videbatur equus in tergo iacere, ſéque volutare. Feſtiuè, inquam: verùm putas me tot annis non ſæpe conatum eſſe C vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur conſumptis omnibus formis quas ſolebat induere, videlicet beſtiarum, plantarum, elementorum, rurſus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forſan enim cùm lecto poëmate deſines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfeciſſem tandem, ſedimus in proximo ſaxo. Hìc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauſo libro, Auſer, inquit, mercedem huius auſcultationis, ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atque etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquam, gratiã habeam, cùm nondum intelligam quid dicas?

Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos commentarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilem mihi lætitiam attulit: quare librum illum non ſine magno negotio mihi comparaui: huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demoſthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio: dabo tibi operam reliquos verſus recitanti, neque dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectaſti, ita delectaberis haud dubiè & Demoſthenis encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos verſus, pauliſper ibi commorati ſumus, donec pro poëmate debitas laudes redderem. Deinde ad ædes Theſſagoræ imus: ibi vix tandem reperit librum, ſed reperit tamen: quem ego accipiens, domum redij: & cùm legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totam hiſtoriam vobis ad verbum recitare. Non enim minor honos habetur Æſculapio cùm Aliſodemi & Sophoclis verſus ei decantantur, ſi deſit nouum poëma ſacrificantibus. Et Baccho iam olim deſiit mos noua poëmata faciendi: ſed aliis compoſita non minorem gratiam merentur his qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum eſſe quòd adeſſet Archias. Verùm ſi quis adoleſcentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demoſthene mandatum, vt nulla vi adhibita perſuaderet ei vt ex Calauria diſcedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tãtam ſpem erectus anxiè expectabat Demoſthenis aduentum. Quare cùm audiuiſſet Archiam ex Calauria venire, mox iuſſit eum intrò vocari. Poſtquam ingreſſus eſt: ſed ipſe liber narret iſta. A R C. Salue Antipater. A N T. Quid ni ſaluus ſim, ſi quidẽ Demoſthenem adducis? A R C. Adduco vt potui: nam vrnam aduecho in qua ſunt exuuię Demoſthenis. A N T. Magna de ſpe deiectus ſum: quid enim mihi cũ vrna & oſſibus, ſi non contigit Demoſthenes?

A τί οὖν ἔστιν ὃ, πρὸς λέγεις; Μακεδονικοῖς, εἶπεν, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ἐπιχαρὴς, τὸ βιβλίον οὐ μετρίου πράγματος ἐκτησάμην· καὶ νῦν ἐπεμνήσθην ἔχων οἴκαδε. λέγεται γὰρ καὶ ἄλλα τε τῶν Ἀντιπάτρου πραχθέντων ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ τοῦ Δημοσθένους ἃ μοι δοκεῖς ἡδέως ἂν πρόθυμος ἀκούσας. καὶ μήν, εἶπον, ἤδη γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου πρὶν ἢ τὴν ὑπόσχεσιν ἔργον σοι γένεσθαι. σὺ δ' εἰστήκεις μέν με λαμπρῶς τὴν Ὁμήρου B ἐγκώμιον, ἔοικας δ' ἐστάσθαι αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ὡς οὖν αὐτίκα τὰ λοιπὰ τῶν γραμματείων, ἀφικόμενοι ὀλίγον, ἔστιν ἀποδοῦναι τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἤλθομεν εἰς τὸν Θεσσαγόρου. ἐνταῦθα μόλις μέν, ὅπως ἐντυχάνῃ δὲ τοῦ βιβλίου, καίτοι λαβὼν τότε μέν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' ὅτε τὴν γνώμην διετέθη, ὡς οὐδέν τι πεπρεσβευκώς; ἀλλ' ἐγὼ αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν οὐκ ἀπολείψομαι. οὐδὲ γὰρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ μεῖόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν πρόσθεν C ἐπῶν τῶν αὐτοῦ ποιουμένων ἄσματα, τὰ Ἀλισοδήμου τοῦ Τροιζηνίου καὶ Σοφοκλέους, ᾄδεται, καὶ τοῦ Διονύσου, τὸ μὲν ποίησιν καινὴν ποιεῖν, κωμῳδίας, ἢ τραγῳδίας, ἐκλέλοιπεν· τὰ δ' ἑτέροις συντεθέντα, ἐξ ὧν νῦν εἰς μέσον τὸ χαρᾶς κομίζονται, χάριν οὐκ ἐλάττω φέρει, τοῦ τὸν θεὸν δοκεῖν τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον, τοῦτο. ἔστι δὲ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἡμῖν μέρος, τὸ τὸ δρᾶμα τὸ βιβλίου, φησὶν, Ἀντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, D τοὺς φυγάδας ἐπέπακτο συλλαμβάνειν. ἐπέσταλτο δ' αὐτῷ τὸν Δημοσθένην ἀπὸ τῆς Καλαυρείας πεῖσαι μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. ὁ δὴ μετέωρος ὁ Ἀντίπατρος ὅτι ταύτης εἶχε τῆς ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένην ἀεὶ προσεδόκα. ὡς οὖν ἥκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα τὸν Ἀρχίαν, θᾶττον ὡς εἶχεν, ἐξελθὼν εἴσω καλεῖ. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, αὐτὸ φράσαι τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον. Χαῖρε, ὦ Ἀντίπατρε· τί δ' ἂν μέλλω χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἤγαγες; ἤγαγον ὡς ἐδυνάμην ὑδρίαν γὰρ κομίζω τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἀπ' ἐλπίδος γε μὲν ἔσφηλας, ὦ Ἀρχία· τί γὰρ τῶν ὀστῶν, καὶ τῆς ὑδρίας, Δημοσθένην οὐκ ἔχοντι;

τὴν γὲ ψυχὴν αὐτὸ, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἴσαν κατέχειν ἀδύνατον, ὃ Βοιωτίας, ὅσ' ἔνδα τι παρ' ἐμοῦ λαβόντες. ἡμεῖς δὲ θᾶττον ἂν ὁ Βυζαντίων τεῖχος ἕλοιμεν μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένους χρυσίῳ. ἐγὼ δὲ, ὦ Παρμενίων, ἔφη, εἴ μοί τις Ἀθηναῖος ὢν ἐν Ἀθήναις λέγων, ἐμὲ τῆς πατρίδος τιμᾷ, τούτῳ χρυσίον μοὶ τοσοῦτον δίδωμι αὐτὸν, φιλίαν δ' οὐκ ἂν. εἰ δέ τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐμοὶ μισεῖ, τούτῳ τοσοῦτον πολέμιός μοί ἐστιν, ὡς ἀκροπόλει, καὶ τείχει, καὶ νεωρίοις, καὶ πάφρᾳ. θαυμάζω γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τὸν κτήσαντα τὴν πόλιν· καὶ ἐμοὶ μὲν, ἔξω τῆς χρείας ὄντος, ἥδιστ' ἂν τοσοῦτον ἀπολέσαιμι· τὸν δὲ βουλόμενον αὐτὸν ἐν ταυτοῖς ὑπὲρ ἡμῶν ταχεῖν ὄντα μᾶλλον, ἢ τὴν Ἰλλυρικὸν ἵππον, καὶ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶν ὃ μισθοφορικὸν τῆς ὁπλων βίας, τούτου τὸν λόγον ποιοῦμαι, καὶ ὃν τῆς γνώμης ἐμβριθῆ ἀδαμὴ πλείω δοὺς τοσοῦτον. τοιοῦτος Παρμενίων μοὶ ἐστιν. τοιοῦτος δὲ τινας καὶ τοσοῦτος ἐμοὶ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μὴ Διοπείθους Ἀθήνηθεν ἀπεσταλμένων, ἐγὼ μοὶ εἶχον ἀμφὶ Φερενίκου. ὁσὶ δὴ μάλα γελάσας, ἔφη· Σὺ δὲ Ἀττικὸν στρατηγὸν, ἢ στρατιώτου δέδοικας ἡμῖν. αἱ μοὶ τριήρεις, καὶ ὁ Πειραιεύς, καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἔμοιγε, καὶ φλήναφος. τίς γὰρ ἂν ἄνθρωποι τοσοῦτον ἔχειν διατρίζοντες, ἐν χρεμαστραῖς καταζῶντες καὶ χορεῖς; εἰ δὲ μὴ Δημοσθένης εἷς ἐν Ἀθηναίοις ἐγένετο, ῥᾷον ἂν εἴχομεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἀπατῶντες, βιαζόμενοι, φθάνοντες, ὠνούμενοι· νῦν δ' εἷς ἐκεῖνος ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐφέστηκε, καὶ ταῖς ἡμετέραις ὁρμαῖς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν αὐτῶν ἐναντία τάττεται. λανθάνομεν δὲ αὐτὸν ἃ τειχίζοντες, ἐκ ὑπονειγόμενοι, ἃ βαλλόμενοι, καὶ καθάπαξ κώλυμά τι, καὶ τοσοῦτος ἡμῖν ἀνθρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἔχειν ἐξ ὑπαθρημῆς. ὃ γάρ τι κατ' αὐτὸν, ἐκ Ἀμφίπολιν εἴλομεν, ἐκ Ὀλυνθον, ἃ Φωκέας, ἢ Πύλον ἔχομεν· ἃ δὲ Χερρόνησον, καὶ τὴν τοσοῦτον τῶν Ἑλλήσποντον κεκρατήκαμεν· ἀλλ' αἰσχύνομοὶ ἀκοντας, οἷς ἐκ μανθάνομεν καταδοῦναι τοὺς αὐτῶν πολίτας, ὥστε τιμῆ τινι καὶ χάριτι τῆς ῥᾳθυμίας τῆς πρὸς τὰ πράγματα χρώμενος, ὀλίγον τὸν τοσοῦτον ἡδονὴν φερούσας. μεταδίδωσι δὲ τῶν χρημάτων τοῖς πόλεσι, ἀπὸ τῶν θεάτρων, ὅτι τὰ στρατόπεδα· στρωτηγεῖ δὲ ὁ ναυτικὸν, νόμοις τεταγμένοις,

A ARC. Non fuit possibile, Rex, vinum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hîc accepistis aurum ad eum corrũpendum? ARC. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego, Parmenio, si quis Atheniensis in consiliis Reipublicæ pluris facit me quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam. Admitor autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis

B contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo ampliùs, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum, & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Neo postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixissem, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens,

C Tu verò, inquit, nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræus, portus, nugæ sunt. Quid enim facèrent homines in spectaculis, ludis, conuiuiis, vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, faciliùs potiti essemus vrbe, quàm Thebis aut Thessalia, dolo, vi, opprimentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat,

D in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere neque insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est aut scopulus obsistens quominus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora sopitos expergefacit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium: conscribit classem, quæ penè

perierat cõfuſione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil generoſum cogitabat, tantùm ſportulas & ſeſquidenarios captabat, reſtituit in priſtinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem geſtarum. Et Græcos inter ſe ſocietate & fœderibus deuinxit. Hic non poteſt falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis poteſt, quàm Ariſtides à rege Perſarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuerſam claſſem. Quod enim apud veteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerunt, id nunc eſt iſtis Demoſthenes, prudentia par Themiſtocli, magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipſorum poteſtatem Eubœam, Megara, otam Helleſponti, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Athenienſes Charetem, Diopithen, & Proxenum, & ſimiles quoſdam præficiunt exercitui, Demoſthenem verò domi retinent in ſuggeſtu. Quòd ſi hic in poteſtate haberet arma, naues, exercitus, occaſiones rei bene gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniã, exercitus. Sed cur non comprehendiſtis viuum? A R. Cepimus viuum. A N T. Num in itinere extinctus eſt? A R. Non, ſed in Calauria, vbi erat. A N. Forſan hoc accidit negligentia veſtra, quia non bene tractaſtis hominem. A R. Imò non fuit in poteſtate noſtra. A N T. Quid ais? mera ſunt ænigmata quæ dicis: viuum cepiſtis, nec tamen fuit in poteſtate veſtra. Non mandaſti initiò ne quis ei vim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit: hoc enim curæ nobis fuit. A N. Non accidit igitur veſtra negligentia, ſed fortaſſe vos ipſi interfeciſtis eum. A R. Non interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autẽ prodeſſet ſi viuum adduxiſſemus? Quid faceres de eo aliud, quã quòd occideres? A N. Dij meliora, Archia: non ſatis animaduertiſti aut qualis vir fuerit Demoſthenes, aut quod meum ſit de his iudiciũ: ſed putas perinde eſſe Demoſthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierũt,

A κοῖς ἐπὶ τῆς ἀπαξίας μενονοὺ πλέως διεφθαρμένον. ἐγείρᾳ δ' ἐρριμμένον ἤδη χρόνου πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀξίωμα, πάλαι τύπτεις κατακεκλιμένους, εἰς τοὺς προγόνους ἐπῆγεν, καὶ τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατειργασμένων. συνίστησι δ' ὅπῃ συμμαχίας, καὶ συντάξεις Ἑλληνικάς. τοῦτον ὑ λαθεῖν ἔστιν, ὑ φεναχίσαι, ὑ φρίαθαι δ' ὑ μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀεισχίδλεω ἐκφυγὸν ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐφρίατο. τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατερ, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πολλὰς ἀπο-

B στόλους. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς, καὶ Περικλῆς ἐγίνετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θεμιστοκλεῖ μὲν, τὸν συνέσεσιν, Περικλεῖ δὲ, τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκούειν, Εὐβοίαν, Μέγαρα, τὰ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. Καὶ καλῶς γε, ἔφη, ποιοῦσιν Ἀθηναῖοι, Χαρήτα μὲν καὶ Διοπείθην, & Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἀποδεικνύντες στρατηγεῖν, Δημοσθένην δ', εἴσω κατέχοντες ὅπου τῦ βήματος. ὡς εἰ τοῦτον τὸν αὐθέφτον ὅπλων ἀπέφηναν καὶ νεῶν, καὶ

C στρατοπέδων, & χρημάτων κύριον, ὅλως μὴ πρὸς τῆς Μακεδονίας ἂν κατέστησέ μοι τὸν λόγον. ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτ᾽ ἀνταγωνιζόμενος ἡμῖν, πάντα χοῦ συμπροθυμεῖται, καταλαμβάνει, πόρους διείοικε, δυνάμιν συλλέγει. τί δ' ὑ ζῶντα κατειλήφατε; κατειλήφαμεν. καὶ πῶ ὁδὸν οὕτω τέθνηκεν; οὐκ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἴσως ἐν Καλαυρείᾳ. πάντα τῆς ὑμετέρας γέγονεν ἔργον ὀλιγωρίας, ὑ θεραπεύοντων τὸν αὐθέφτον; ἀλλ' ὑδ' ὑφ' ἡμῶν ἐγίνετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία.

D ζῶντα λαβόντες οὐκ ἔχετε; ὑ γὰρ ἐκέλευες πῶ τε προφθῆναι μὴ βιάζεσθαι; καίτοι πλέον αὐ οὐδὲ βιασαμένοις οὐδὲν ἴσως. καὶ γὰρ οὕτω ἐμελήσαμεν. οὐκ ἄρ᾽ ὑμεῖς οὐδὲ μελήσαντες· ἴσως οὖν ἐκ τῆς ὑμετέρας τέθνηκε βίας. ἡμεῖς μὲν αὐτὸν οὐκ ἀπεκτείναμεν, διαθέσθαι δ' αὐτὸν μὴ πείθοισιν αἰσχρὸν ἴσως. σοὶ δ', ὦ βασιλεῦ, τί δ' πλέον, εἰ ζῶν ἀφίκετο; πρύτανις οὐδὲν αὖ αὐτὸν, ἢ ἀπέκλῃνας. Εὐφήμει, ὦ Ἀρχία· δοκεῖς μοι μὴ σωνενοηκέναι, μηθ' ὅστις ὁ Δημοσθένης, μήτε τὴν ἐμὴν γνώμην. ἀλλὰ νομίζειν ὅμοιον εἶ) Δημοσθένην ἀνδρῶν, καὶ τούτοις ζητεῖν τοὺς κακῶς ἀπολωλότας,

Ἱμεραῖον τὸν Φαληρέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον Αἰσχίνικον, καὶ τὸν ἐκ Πφαιστίας Εὐκράτη, τοῖς ῥᾳδιουργήμασι ῥοιζηδὸν ἀφανέρουντας, αἰθέρος τρόπους ταπεινοὺς, ἀφορμῇ τοῦ σχήματος θορύβων ὀλίγων καὶ τοῦ μικροῦ τινος ἐλπίδα φρασέως ὀξαναστάντας, εἶτα πλήξαντας οὐκ εἰς μάχην, δίκην τοῦ θηλυδρίου πνεύματος· καὶ τὸν ἄπιστον Ὑπερίδην, καὶ τὸν ἄφιλον δημοκόλακα, τὸν οὐδὲν αἰσχρὸν νομίσαντα κολακεῖα τοῦ πλήθους, συκοφαντῆσαι Δημοσθένην, ἢ αὐτὸν εἰς ταῦτα παρασχεῖν ἁμάρτημα, ἐφ' οἷς αὖθις μετενόησαν, οἷς ἐχαρίζετο. μετ' ὀλίγον γοῦν τῆς συκοφαντίας λαμπροτέραν ἢ κατ' Ἀλκιβιάδην αὐτῷ τὴν κάθοδον ἀνηκόασιν ἡμέραις. τῷ δὲ οὐκ ἔμελεν, ἢ ἐπῃσχύνετο τὴν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενος, ἵν' ἔχειν δήπου τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτεμεῖν. τί δ' οὐκ ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης; ἀλλ' ὅτῳ μέλοι τοῦ πίστεως, φίλον πρὸ ἄδολον, καὶ βέβαιον ἦθος ἠγεμονικόν. Τὰ γάρ τοι καλὰ, καὶ πρὸ ἐχθροῖς καλὰ, καὶ ὁ τῆς ἀρετῆς, πανταχοῦ τίμιον. οὐδὲ κακίων ἐγὼ Ξέρξου, τὸν Βουλίν καὶ Σπερχίν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαντος, καὶ κτείναι παρὸν, ἀφέντες. ἀλλ' εἴ δή τινα πρώτων, καὶ Δημοσθένει, αὐτός τε δὶς Ἀθήνησιν, εἰ δὲ μὴ καὶ πολλῷ σχολῇ συγγενόμενος, καὶ τοῦδε τοῦ ἄλλων ἀκατανοήτου θαυμάσας, ἔκ τε τῶν πολιτευμάτων αὐτοῦ εἶχον θαυμάσας, οὐχ ὡς ἂν νομίσαι τις τῆς τῶν λόγων δεινότητος· εἰ καὶ μηδὲν μοὶ ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες παίγνιον, πρὸς ἄλλο τι τοῦτον κρότῳ, καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων ῥυθμίᾳ, καὶ ταῖς τῶν ἐναντίων περιγραφαῖς, καὶ συνεχείαις ἀποδείξεων, καὶ τοῦ συνακτικοῦ γε, καὶ κρυσταλλικοῦ. μετενοήθημεν γοῦν ὅτε τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συνηγείραμεν, ὡς ἐλέγξοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπιστευκότες. εἶτα Δημοσθένῃ, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐλέγχοις παρεστῶτες. ἀλλ' ἡμῖν ἀπρόσιτος ἡ δύναμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ, τοῦτον μὲν δευτέραν ἔταττον, ὡς χώρα πρὸς ὀργάνου· Δημοσθένην δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματος, καὶ τῆς στάσεως, ἀκλινῆ πρὸς ψυχῇ ἐν ὀρθῇ ὡς ἁπάσαις φυλάττοντα πειθοῖ τῆς τύχης, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν δεινῶν ὀλισθάνοντα.

A Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valde insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquam vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire: & assentari multitudini ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò post hãc calumniam
B contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omnium hostium? A N. Non, si quidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, &
C virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conci-
D liandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hãc eloquentiæ laudem nõ duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens aduersis rebus.

Ac memini Philippum de illo sic sentire, A qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer stomacharetur, & Demostheni conuitiaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis: nullus est autem istorum, cui non inuenias in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus B tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demostheni non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum insciticiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non C modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluſit. Tales erant huius de Demosthene sermones perpetuò: & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonisten haberet populum Athenienſem, respondebat se vnum habere antagonisten Demosthenem. Nam quod absque Demosthene D sit, Athenienses similes esse Ænianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse, sed Demosthene præsente frustra inquit se legatos mittere: Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophęum. Sic Philippus dicebat.

καὶ Φίλιππον δὲ τὰ ἐμὰ γνώμια ἔχοντα περὶ τὰνδρὸς ἠπιστάμην. οὗτ' μὰ τὸν, δημηγορίας ἐξαλλελθείσης Αθηναίων ποτὲ, καθαπτομένης τῦ Φιλίππου, καὶ Παρμενίωνος ἠγανακτηκότος, καί τι καὶ σκωπτικὸν εἰς τὸν Δημοσθένην ἐπειπόντος, Ω Παρμενίων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δημοσθένης παῤῥησίας τυγχάνειν. μόνος γάρτοι τῶν ἀπὸ τῆς Ελλάδος δημαγωγῶν, ἁδαμοῦ τοῖς ἀπολογισμοῖς ἐγγέγραπται τῶν ἐμῶν αἰχμαλωμάτων. καίτοι μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ γραμματεῦσι τοιαύτας ἐμαυτὸν πεπιστευκέναι. νυνὶ δ' ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀπογέγραπται, χρυσίον, ξύλα, πόρους, θρέμματα, γῆν· ὁ δὲ, ὀλιγάκις σὺν ὅλοις ἀποπέμπει, στρατιᾶς δυνάμεις, ἀνῄρηται. τοιαῦτα καὶ τότε, καὶ πολλάκις πρός με Φίλιππος περὶ τὰνδρὸς ἔλεγεν, ἐν τῶν δοκούντων τῆς τύχης χρηστῶν πρέμνοις, ὃ μὴ στρατηγεῖν τὸν Δημοσθένην. οὔτε καὶ τοῖς λόγοις ὥσπερ χρῆσθαι, ἢ καταπέλτας Αθηναίων ὁρμωμένους, δέχεσθαί αὐτὸν, καὶ καταῤῥάττειν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας, οὐδὲ μὴν τῶν νίκων ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λέγων, εἰς ὅσον αὐθαδείας ἡμᾶς κινδύνου κατέστησε. μὴ γὰρ εἰ παῤ ἐλπίδα, καὶ κακίᾳ στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀπειρίᾳ, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης, τῇ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν συμφορασαμένῃ, κεκρατήκαμεν. ἀλλ' ὅτι μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, τὰς Θήβας πόλεις εἰς ἓν συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ελληνικὴν δύναμιν ἀθρόισας, Αθηναίοις ἅμα, καὶ Θηβαίοις, Βοιωτούς τε τοῖς ἄλλοις, καὶ Κορινθίους, Εὐβοέας τε, καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ κράτιστα τῆς Ελλάδος ὁπλιτικὸν κατάλογον κάσας, καὶ μηδ' εἴσω με τῆς Αττικῆς ὀπτεύειν περᾶσαι. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῷ συνεχεῖς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ παρῆν τοῖς λέγουσιν, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Αθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστὴν, Ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, εἶπεν, ἀνταγωνιστής. Αθηναῖοι δὲ, Δημοσθένους οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνές εἰσι, καὶ Θετταλοί. ἢ πρέσβεις ὁπότε πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἢ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῇ πρεσβείᾳ ῥᾴστα ἐπεκράτησεν· ἧς Δημοσθένους σὺν ὀπτεύσαντος, Μάτην, εἶπεν ἂν ἐπρεσβεύσαμεν· ἃ γὰρ ὅστις τῷ Δημοσθένους λόγῳ ἐλέγετο ὑπῆρχον. ταῦτα ὁ Φίλιππος.

καὶ μὴν τοι καὶ πάνυ γε ἔλαττον ἂν ἔχοντες, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα. ΑΝ. Πρὸς Διός, Ἀρχία, τί ποτε νομίζεις, ἆρα οὐ διὰ σφαγὴν ἤγαγεν, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν συμβουλον τοῦτ' ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμεθα; Φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προσεπεπόνθην ἐξ αὐτῶν τὸ πολιτευμάτιον. ἔπι δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ. πρὸς τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πρὸς ἡμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐπαύετο τοιούτων ὄντων αὐτῷ τῶν προσπεφοιτηκότων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μετρίους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὴν ἄσκησιν ἐγκρατείας, καὶ βάσεις, καὶ πάχους, καὶ πρᾳότητος, καὶ καρτερίας. Ὑμᾶς δ', ἔφη, δέδοικα μὴ ὡς ὑπὸ Εὐβούλου, καὶ Φρυνώνος, καὶ Φιλοκράτους, καὶ πειρᾶσθε δώρεις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν ἀνήκεστον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς δεηθεῖσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει κατηναλωκότα. δέδοικα δὲ, φοβούμενον οἶδα, πάλαι βεβουλευμένον τὴν ψυχὴν ὑποθεῖναι ταῖς τῆς πατρίδος ἀδήλοις τύχαις· καὶ καθαπτόμενον ὑμῶν, ἀγανακτεῖτε. ὅτι γὰρ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποφέλλεται. Λέληθεν ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος διανοίᾳ πολιτευόμενος, αὐτῷ δ' τὴν πολιτείαν γυμνάσιον φιλοσοφίας προθέμενος. Τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερεπῄνουν αὐτῷ συγγενόμενος, τήν τε γνώμην, ὡς ἔχει πρὸς τὰ παρόντα, ἀκούσας λέγοντος, καὶ τὴν ἀεὶ προσπεφοιτηκότων ἡμῖν σχολάκων, εἰ ἐδεόμην, ἁπλοῦν τινος ὄντος ἐλευθέρας γνώμης ἀκούσας λόγον, καὶ φιλαλήθους συμβουλῆς μεταλαβών. καί τι καὶ νυθετῆσαι δίκαιον, ὑπὲρ οἵων ὄντων Ἀθηναίων τὴν ἀγχιστείαν, πότερα προσβάλοιτο τὸν αὐτῶν βίον, ἧττον βιωφελοῦς καὶ βεβαιοτέρας κεχρῆσθαι φίλοις, ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων, ἴσως ἂν ἔτυχες. Σωτὴρ δὲ, μάτην δὴ ἔλεγες· ὅτου μανικῶς φιλαθήναιος ἦν. Ταῦτα, ὦ Ἀρχία, τί γὰρ ἂν λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀπέθανεν; ἔοικας ἐπὶ μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσαι, καὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ τεθαλυῖοι, διεφέρομεν οὐδὲν ἐκπλήξει τε καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ὢν ᾧδε βεβουλευμένος τῇ ὑστάτῃ ἡμέρᾳ· δηλοῖ δὲ ἡ θυσκοεύη. καθῆστο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῷ, μάτην δὲ τῶν ἔξωθεν ἡμερῶν λόγοις ἡμῖν διαλεγόμενος. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι;

A Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potiùs in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò natura ei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse
B Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidem metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempublicam gerere, ac ducere hãc administrationem tanquam philosophiç ac virtutis scholam quandam esse, quam
C non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates conferre? Propterea, Archia, valde optarem mihi eius consuetudinem contigisse, vt consilio eius vti possim in præsentia, & audire vocem liberæ mentis, tot alioqui circumfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitam suam in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores.
ARCH. Alia quidem ô Rex rectè dixisti, sed hoc frustra dixisses illi: adeo furebat amore patriæ. AN. Sic est, ô Archia: quid enim manifesta negem?
D Sed quomodo mortuus est? ARCH. Magis etiam mireris eum ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affuimus, non minùs obstupuimus, quàm alij spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ: quod intelligi potest ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus.
AN. Quales fuerunt vestri sermones?

A R. Multa humaniſſimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non ſanè expectans: non enim noram hanc tuam voluntatem, ſed arbitrabar te huic vehementer iratum eſſe: tantùm iſta dicebam perſuadendi cauſſa. A N. Quomodo accepit ille veſtram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuiſſe: ſed tu nihil omittas. Magna res eſt tanti viri mores ſub exitum vitæ contemplari, vtrùm ſpiritus defecerit, vtrùm expalluerit, an conſtantiam animi retinuerit. A R. Nullam ſignificationem pauoris edidit. A N. Quomodo? A R. Suauiter enim riſit, ac luſit in priorem vitam meam: dixit me ineptum hiſtrionem eſſe tuorum mendaciorum, nec poſſe commouere ſpectatorem. A N. Itaque non credens tuis promiſſis, deſpondit animum? A R. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicam enim quia iubes. Non, inquit, indignum eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt ſpe vitæ propoſita promittam me ad Antipatrum venturum eſſe. Sed ſi hæc vera ſunt quę dicitis, multo magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones conceſſiſſe. Si mihi honeſtum eſt viuere, Piræus præbeat, & triremis quam inſtruxi, & murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſſa vltro ludos feci, & Solon, & Draco, & libertas conciuium, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt, & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quanquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendet,

A πολλὰ καὶ φιλανθρωπα προσυτεινόμην, ἔλεόν τινα τοῦδε σοῦ καθυπισχνούμενος, οὐ μάλα μὲν προσδοκῶν· ἠ γὰρ ἠπιστάμην, ἀλλὰ σὲ ὤμην δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἀνδρα, χρήσιμον δ' οὕτω πρὸς τὸ πείθειν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσίετο τοὺς λόγους; καὶ μὴ μηδὲν ἀποκρύψῃ. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτὸν ἂν ἐβουλόμην πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν. ἀλλὰ σύγε μὴ παραλίπῃς μηδέν. ὑ γάρ τοι σμικρὸν ἔργον, ἦθος ἀνδρὸς γυναῖα προσὸς αὐτῷ τῷ τέλει τῷ βίῳ καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος ἐ νωθὴς ἰὼν, ἢ πρωτόπασιν ἀκλινὴς ὃ τῆς ψυχῆς ὄρ-

B θιον ἐφύλαττεν. ὁρᾷν ἐστ' ἐκεῖνον ὅτι ὁ τὸ πῶς γάρ; ὃς ἡδὺ γελάσας, καὶ μὲ δὴ σιωπῶντα ἐς τὸν πρόσθεν βίον, Ἀπίθανον, ἔφη, με ὑποκρίτην εἶ τῶν σῶν ψευσμῶν. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προσέχθη τῇ ψυχῇ; οὐκ εἶγε τῶν λοιπῶν ἀκούσας, ὑ δόξῃ σοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ κελεύῃς, ὦ βασιλεῦ, λέγω, Μακεδόσι μὲν, εἶπεν, οὐδὲν ἀπώμοτον, οὐδὲ πρόδοξον, εἰ Δημοσθένη ὕστερον λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὄλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ

C ὧν ὑπογραφέας παρεσπάμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. Ἐγὼ μὲν τοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων, ἢ θανάτου φόβῳ κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ ὑμοίμην. ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθεύετε, πολύ μοι μᾶλλον ἐπὶ φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν πρὸ Ἀντιπάτρου δεδωροδοκηκέναι, μηδ' ἰὼν ἐμαυτὸν ἔταξα, τάξιν λιπὼν τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβαλέσθαι. καλὸν γὰρ, ὦ Ἀρχία, εἰ ὃ ζῆν ἐμοὶ, Πφεσιὰς αὐτὸς πρέχοι, ἡ τριήρης, ἣν ὡπεδέδωκα, ἐ τεῖχος, ἡ πάφεος τῆς ἐμοῖς τέ-

D λεσιν ὀξεργασμένα, ἡ φυλὴ Παιδιωνὶς, εἰς ἣν ἐθελοντὴς ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλων, καὶ Δράκων, ἡ παρρησία ὑήματος, ἡ δῆμος ἐλευθέρως, ἡ ψηφίσματα γραπτικὰ, καὶ νόμοι τειηραρχικοὶ, ἐ προγόνων ἀρεταὶ, καὶ τρόπαια, ἡ πολιτῶν εὔνοια, τῶν ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, ἡ δυνάμις Ἑλλήνων, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετηρημένων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεηθέντι, ζημιώσειν μὲν, αἰσχύνας δ' οὕτω ὁ ἔλεος τοὺς οἰκείους, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους· ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέδωκα θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἐμαυτοῦ συνδιελυσάμην· εἰ δέ με μὴ σώζοι νήσων ἀρχὴ, ἡ θάλαττα,

θάλατ-

πρὸς τοῦτοι Ποσειδῶνος αἰτῶ σώζεσθαι, καὶ τῶνδε τῶν βωμῶν, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. Εἰ δὲ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὸ ἀσυλίαν τὸν νεών, μηδ' ἐπαισχύνεται τοὺς δώρων Δημοσθένη Ἀρχίᾳ, τεθνήξω, φησὶ δὲ Ἀντίπατρος ἡμῖν αὐτὶ τοῦ θεοῦ κολακευτέος. ἔξεστί μοι φιλτέρους ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, καὶ νῦν μετέχειν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μὴ Καλλιμέδοντος, καὶ Πυθέου, καὶ Δημάδου στωμεπαθόμην. ἔξεστι γὰρ καὶ ὀφὲ τῆς ψυχῆς μεθαρμόσασθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας ἐν τὸν Κόδρον ἐπηρώμην. ἤκουσα ἡδέως ἀνδρὶ δούλῳ τῷ δαίμονι συμμεταβάλλεσθαι. καλὸν γὰρ κρησφύγετον θάνατον ἐν ἀκινδύνῳ πρὸς αἰσχρὸν γίνεσθαι. καὶ νῦν, Ἀρχία, ὃ κατ' ἐμαυτὸν ἀπαχθῶ τὰς Ἀθήνας ἐκὼν δουλείας ἐλόμενος, σὺ πάφιον δὲ ὃ κάλλιστον τὸν ἐλευθερίαν προέμενος. Ἀλλὰ δίκαιον γάρ, ἔφη, σοι τῶν τραγῳδιῶν μνημονεύειν. ἃ σεμνὸν ὃ λεγθέν,

Ἡ δὲ, καὶ θνήσκουσ' ὅμως,
Πολλὴν προῆκεν εἶχεν εὐσχημόνως πεσεῖν.

χάρη καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ, εὐσχήμονος θανάτου βίον προχειρίσας ἀσκήσας, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος περὶ ἀθανασίας λόγων ἐκλαθόμενος; καί τινα πικρότερον ἔλεγε, προσαχθεὶς εἰς τοὺς τὰς τύχας ὀνειδίζοντας. Ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν νῦν ἐμέ; τέλος δ' ἐμοὶ, τὰ μὲν δεδιέναι, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλλοῦ μᾶσθαι τὰ ἀρρᾳ κεραννύντος. Ἐπείσθην αὖ, ἔφη, τοῦτο Ἀρχίας ὤν· ἐπεὶ δὲ Δημοσθένης εἰμὶ, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ πεφυκότι κακῶν γνέσθαι. τότε δὴ τότε προὔς βίαν αὐτὸν ἀποσπᾶν διενοούμην. ὅσῳ δ' ὡς ἤσθετο, δῆλος ἦν καταγελῶν. καὶ τὸν θεὸν προσβλέψας, Ἔοικεν Ἀρχίας, εἶπεν, ὅπλα μόνα, καὶ πειρᾶσθαι, καὶ τείχη, καὶ στρατόπεδα δυνάμεις εἶναι καὶ χρησφύγετα ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ' ἐμῆς σοφίας καταφρονῶν, ὡς οὐκ ἂν ἔλεγξαι Ἰλλυριοὶ, καὶ Τριβαλλοὶ, καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὁ θεὸς ἀπέφηνεν ἀπόρθητον εἶναι· ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἧττον τῆς ἀνδρείας, ἀδεῶς μόνον ἐπολιτευσάμην, ἀδεὲς δέ μοι τὸ τῶν Μακεδόνων θάρσος. ἐμέλησε δ' οὐδὲν οὐκ Εὐκτήμονος, οὐκ Ἀριστογείτονος, οὐ Πυθέου, καὶ Καλλιμέδοντος, οὐ Φιλίππου τότε, οὐ τὰ νῦν Ἄρχιου. Ταῦτ' εἰπὼν,

petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autem Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienſes, & frui felicitate veſtra, ſi imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel ſerò mutare, niſi verecũdia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam ſequi. Honeſtum enim effugium mors eſt, quæ eſt extra omne periculũ turpitudinis. Et nunc Archia, quantum in me eſt, nõ volo dedecorare Athenas, ſeruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori eſt honeſtiſſimum. Verùm conuenit te meminiſſe Tragœdiarum: nonne grauiter dictum eſt,

At illa iam moriens, tamen
Decenter vt caderet, cauebat ſedulò?

Ex Euripidis Hecuba.

Hoc cùm fecerit puella, quanto turpius erit Demoſthenì præferre inhoneſtam vitam honeſtæ morti? ac obliuiſci Xenocratis & Platonis diſputationum de immortalitate animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare, cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditiis terrores miſcerem? Ego, inquit ille, perſuaderi mihi paterer, ſi Archias eſſem: ſed quoniam Demoſthenes ſum, peto vt ignoſcas mihi, qui non conſueui inconſtans eſſe. Hîc cùm eum vi abducere vellem, idque ipſe ſentiret, cœpit me irridere: & deum aſpiciens ait, Archias putat tantùm arma & exercitus præſidia vitæ eſſe, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi neque Macedones poſſint. Firmior eſt enim quàm ille murus ligneus quem olim nobis Apollo reſpõdit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in adminiſtratione Reipub. ſecurum præſtitit, ita me aduerſus Macedones ſecurũ reddet. Nũquam formidaui Euctemonem, aut Ariſtogitonem, aut Pytheam & Callimedõtem, aut Philippum, neque modò hũc Archiam formido. Cùm hæc dixiſſet,

Bello peruico videlicet, cùm ad Salaminem pugnatum eſt.

Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus: non enim prophanabo templum, quantum in me est: salutato deo sponte sequar. Ego sic sperabam facturum, cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos: sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuisse paratum venenum, vt morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrum veles, Demosthenem verò non veles, non, per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens auolauit. Hunc ego finem, Rex, affero expugnati Demosthenis. A N. Demosthenis scilicet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus! Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur, aut in cœlum peruenturus, vt Deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

Mori Demosthenis.

A μὴ προσάγαγέ μοι τὴν χεῖρα, ἔφη· ὃ κατ' ἐμὲ γὰρ, ἑκὼν προσίοιμι ὁ νεὼς πίστεται· τὸν δὲ θεὸν προσκυνήσω, ἐκὼν ἑπόμην. καὶ ὑπὸ ὀργῆς μὲν ἐδόκουν τοῦτο ποιεῖν· καὶ τὴν χεῖρα τῷ στόματι προσαγαγόντος, οὐδὲν ἄλλο ἢ προσκυνεῖν ὑπελάμβανον. ὃ δὲ τί δή ποτε ἐβούλετο; ὕστερον παιδίσκης βασάνοις ἐφωράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ παρεσκευάσθαι, λύσαι ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἐλευθερίαν κτώμενον. ὡς γὰρ οὖν ἔφασαν ὑπολαβὼν τὸν ὀδὰξ τοῦ νεὼ ἐν τοῖς ἐμοὶ δοκοῦσι, Ἄγε δὴ τοίνυν, ἔφη, πρὸς B Ἀντίπατρον· Δημοσθένην μὲν οὐκ ἄξεις, οὐ, μὰ τοὺς· καίτοι μόλις ἐφαίνετο προσδοκήσειν τοῦτο παρὰ τοῖς ἐν Μαραθῶνι πεπτωκόσιν· ὁ δὲ χαίρειν εἰπών, ἀπέπτη. τοῦτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῆς Δημοσθένους πολιορκίας κομίζειν ἔχω. Δημοσθένους γε καὶ τοῦτο, ὦ Ἀρχία; βαβαὶ τῆς ἀνηκέστου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρεῖον μὲν αὐτῷ τὸ λῆμα, πολιτικὴ δὲ προθυμία, μὴ χεῖρα δὲ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας ἔχειν· ἀλλ' ὁ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων τὸν ἐν Μακάρων νήσοις ἡρώων λεγόμενον, ἢ εἰς ἀέρα τινὰ ψυχῶν νομιζόμενος ὁδοὺς, ὀπαδὸς τῆς δαίμονος ἐσόμενος Ἐλευθερίου Διός. τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Ἀθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

ΘΕΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

DEORVM CONCILIVM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum hoc loco Lucianus deorum gentilium vanitatem atque stultitiam more suo deridet: hominúmque superstitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque absurda de illis sibi ipsis persuadeant ac credant. Est autem festiua quædam imitatio, qua ad exemplum Atheniensis Reipubl. concilium Deorum haberi fingit, super ijs videlicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepsissent. Accusatoris igitur vicem Momus generalis deorum cæterorum sugillator suscipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerant, tanquam nothos ac peregrinos, inuehitur. Præcipuè verò Dionysum accusat, vt qui non sólùm ipse aduentitius in cœlo sit, verùm etiam alios quosdam barbaros & informes, numeróque deorum prorsus indignos, secum introduxerit. Atque huius rei tanquam authorem & caussam Iouem quoque in crimen vocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac nunc illa specie transformatus concumbat, ac postea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cœlo collocet. Itaque iam illius exemplo etiam deas cum viris hominibus congredi cœpisse, ac liberos ex ijsdem sustuliſse. Secundo autem loco eos qui & Barbari & ex solis hominibus procreati, pro dijs haberentur, insectatur, illorum indignitatem, cùm ob personarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cœlum recepti essent, consecuta sint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum absurditatem persequitur, quorum alij canum, alij boum, alij aliorum turpium atque brutorum animantium specie colerentur. Postremò etiam philosophorum illa plausibilia ac vulgo iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturam &c. vt quæ non noua ac peregrina sint, sed ne vsquam quidem existant. Quo loco & temporum suorum vitia, & philosophorum vanitatem simul notasse videtur, vt qui verbis quidem multa de

virtute iactarint, ipso autem opere quiduis potiùs quàm virtutem & honestatem præstiterint. Quòd autem fati & naturæ quoque meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim sublatus fuit, quando homines à philosophis edocti, fato quodam, & naturali rerum ordine ac serie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari cœperunt. Atque ad hunc modum accusatione sua peracta, Momus decretum quoque à se compositum proponit ac recitat, quo ipso quoque ad exemplum Atheniensium pſephismatum, qualia multa temporibus Demosthenis, & paulò suprà quoque facta sunt, efficto, iubetur dij cognitiones diuinitatis & originis quisque suæ ad proximum concilium afferre, vt qui peregrini & aduentitij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorũ remoueantur.

Μηκέτι τοιγαροῦν, ὦ θεοί, μηδὲ κατ' γωνίας συρφετώδεις, πρὸς οὓς ἀλλήλοις κοινολογεῖσθε, ἀγανακτοῦντες, εἰ πολλοὶ ἀνάξιοι μετέχουσιν ἡμῖν τοῦ συμποσίου. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀποδέδοται καὶ τοῖς πολίταις ἐκκλησία, λεγέτω ἕκαστος ἐς τὸ φανερὸν τὰ δοκοῦντα οἱ κατηγορείτω. σὺ δὲ κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου. ΕΡ. ἄκουε, σίγα, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστιν; εἰ δέ τις σκέψις, καὶ τῶν μειρακίων καὶ ξένων. ΜΩ. ἐγὼ ὁ Μῶμος, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι δοίης εἰπεῖν ἄφοβος. ΖΕ. τὸ κήρυγμα ἤδη ἐφίησιν· ὥστε σοὶ ἐμοῦ δεήσει. ΜΩ. φημὶ τοίνυν δεῖν ποιεῖν οὕτως ἡμᾶς, οἷς οὐκ ἀπόχρη θεοὺς ἐξ ἀνθρώπων αὐτοὺς γεγενῆσθαι. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τοὺς ἀκολούθους, καὶ θεραπόντας αὐτῶν ἰσοτίμους ἡμῖν ἀποφαίνουσιν, οὐδὲν μέγα, οὐδὲ καινὸν οἴονται εἰργάσθαι. ἀξιῶ δέ, ὦ Ζεῦ, μετὰ παῤῥησίας μοι δοῦναι εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ αὖ ἄλλως δυναίμην· ἀλλὰ πάντες με ἴσασιν ὡς ἐλευθέρως εἰμὶ τὴν γλῶτταν, καὶ οὐδὲν ἂν κατασιωπήσαιμι τῶν οὐ καλῶς γιγνομένων. διελέγχω γὰρ ἅπαντα, καὶ λέγω τὰ δοκοῦντά μοι ἐς τὸ φανερόν, ὅτε δεδιώς τινα, οὔτε ὑπ' αἰδοῦς ὅτι καλύπτων τὴν γνώμην· ὥστε δὲ ἐπαχθὴς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντικὸς τὴν φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπ' αὐτῶν ἐπονομαζόμενος. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἔξεστι, καὶ κεκήρυκται, καὶ σύ, ὦ Ζεῦ, δίδως μετ' ἐξουσίας εἰπεῖν, οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐρῶ. πολλοὶ γάρ, φημί, οὐκ ἀγαπῶντες ὅτι αὐτοῖς μετέχουσι τῶν αὐτῶν ἡμῖν ξωμεδρίων, καὶ βιωτεύονται ὁπόσης, καὶ ταῦτα, ἤντινι ὀλίγῳ ἡμισείας ὄντες·

NE posthac clanculum consusurretis ô Superi, neque ad angulos conuersi, in aurem alter cũ altero colloquamini, indignantes multos parum dignos nostri symposij esse participes: verùm posteaquam coactum est concilium, quisque propalam in medium suam adferat sentẽtiam, & quæ accusatione digna sunt, accuset. Cæterùm Mercuri præconium illud ex lege clara voce promulgato. MER. Arrige aures, vocem comprime: Quis ex diis senioribus & perfectis, quibus permissum est, in concione verba facere vult? Ipsa deliberatio de inquilinis & hospitibus futura est. MO. Ego Momus, ô Iupiter, si fandi copiã mihi feceris. IVP. Iam ipso præconio loquendi libertas tibi facta est: itaque meo permissu nihil opus est. MO. Aio itaq; nonnullos nostrũ vitiosè & improbè facere, quibus non satis est semet deos ex hominibus factos esse, nisi suos quoq; pedisequos & famulos nobis honore pares esse ostenderint: qua in re nil magnũ aut iuuenile se fecisse existimant. Volo verò ô Iupiter, vt interrita loquendi libertas mihi concessa sit. Neque enim aliter, quæ sentio, effari possim. Sed me omnes ex æquo nouerunt, quàm liberæ linguæ deus sim, & quàm nihil eorum quæ parum honestè & decorè fiunt, reticere soleam. Etenim omnia in reprehensionem rapio, ac propalã, quæ mihi optimè aut secus facta videntur, proloquor, neque reformidans cuiusquam auctoritatẽ, neque præ verecundia sententiam meam cõcelans. Quapropter & onerosus multis esse videor, & natura sycophãticus, dum popularis quispiam & cõmunis omnium accusator ab illis vocor. Sed enim posteaquam licitum est, atque ita iã proclamatum, & tũ Iupiter cum libertate loquendi facultatem mihi cõcesseris, nihil dissimulanter tacitum aut præteritũ dicturus sum. Multi sunt, inquam, non contenti quòd ipsi in deorum cõcilium admissi, nostri cõtubernij sint participes, quódq; pari sorte nobiscũ conuiuantur, præsertim cùm ex dimidio homines eos esse constet:

adhuc etiam miniſtros ſuos & chori ſocios in cœlum ſubduxerunt, eóſque deos fecerunt adſcriptitios: & nunc æqualem cum aliis diſtributionem auferunt, & ſacrificiorum conſortes ſunt, neque pẽſionem in inquilinos conſtitutam nobis perſoluentes. IVPIT. Ne quid obſcuris ambagibus inuoluas, ô Mome, verùm perſpicuè & dilucidè, quæ ſentis, eloquere, additis quoque nominibus. Iam enim in medium ita oratio tibi proiecta eſt, vt multos pariter in ſuſpicionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxium inſimulemus. Oportet verò liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge ô Iupiter, quandoquidem me ad linguæ libertatem cohortaris: fit verò hoc abs te animo prorſus regio & magnifico: proinde nominatim quoque tuo iuſſu eoſdem perſtringam. Ille enim generoſiſſimus Dionyſus, ſemihomo exiſtens, neque à materna ſtirpe Græcus, ſed Syrophœnicis cuiuſpiam mercatoris, nempe Cadmi nepos, poſteaquam immortalitate donatus eſt, cuiuſmodi quidem ille ſit, non dico, neque mitram, neque ebrietatem, neque errantem eius inceſſum vituperabo. Omnes enim, vt opinor, videtis quàm mollis ſit & effœminatus deliciis, dimidio inſaniens, ſtatim à ſummo mane merum ſpirans. Ille verò totam fratriam nobis induxit, & toto choro aduecto præſtò eſt, deóſque declarauit & Pana, & Silenum, & Satyros, agreſtes quoſpiã & caprarios permultos, homines ſaltationi deditos, & forma monſtroſa ſpectabiles: quorum hic quidem gerẽs cornua, dimidia parte corporis capram referens, barbámque profundam nutriens, parum ab hirco diſcrepat: alter verò ſenex caluitio & ſimis naribus deformatus, plurimùm ſuper aſinũ inequitans, genere Lydus eſt. Cæterùm Satyri acutis auribus, & ipſi calui & cornigeri, qualia ferè hœdis nuper natis excreſcunt cornua, Phryges quidam exiſtentes. Sunt verò caudati omnes. Videte cuiuſmodi deos nobis facit generoſus ille. Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alteram amicam ſuam exiſtentem, nempe Ariadnen, cuius etiam coronam ſtellarum choro annumeratam addidit: alteram verò Icari agricolæ filiam. Et quod omnium eſt ridiculoſiſſimum, ô Superi, Erigones quoque canem illũ adduxit, ne triſtitia afficeretur puella, ſi familiarem ſuum in cœlo non haberet,

A ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ διασώσας τοὺς αὐτῶν αἰήγαγον ἐς τὸν οὐρανὸν, καὶ προσενέγραψεν. καὶ νῦν ὀλίσης δραχμὰς τε νέμονται, καὶ θυσιῶν μετέχουσιν, οὐδὲ καταβαλόντες ἡμῖν τὸ μετοίκιον. ΖΕ. μηδὲν αἰνιγματωδῶς, ὦ Μῶμε, ἀλλὰ σαφῶς καὶ διαῤῥήδην λέγε, τοὺς πηδῶντας καὶ τὸ σῶμα. νῦν γὰρ ἐς τὸ μέσον ἀπέῤῥιπται σοι ὁ λόγος, ὡς πολλοὺς εἰκάζειν καὶ ἐφαρμόζειν ἄλλοτε ἄλλον τοῖς λεγομένοις. χρὴ δὲ παῤῥησιαστὴν ὄντα, μηδὲν ὀκνεῖν λέγειν. ΜΩ. εὖγε, ὦ Ζεῦ, ὅτι καὶ παροτρύνεις με τοῦς τῆς παῤῥησίας, ποιεῖς γὰρ τῦτο βασιλικὸν, ὡς B ἀληθῶς, καὶ μεγαλόφρον, ὥστε ἐρῶ καὶ τοὐνόματα. ὁ γάρτοι γενναιότατος Διόνυσος, ἡμιθνὴς ὤν, οὐδὲ Ἕλλην μὴ ἔλθοι, ἀλλὰ Συροφοίνικός τινος ἐμπόρου, τῦ Κάδμου γεγατειδοῦς, ἐπεὶ καὶ ἠξιώθη τῆς ἀθανασίας, οἷος μὲν αὐτός ἐστιν, ἃ λέγω, οὔτε τὴν μίτραν, οὔτε τὴν μέθην, οὔτε τὸ βάδισμα. πάντες γὰρ, οἶμαι, ὁρᾶτε ὡς θῆλυς καὶ γυναικεῖος τὴν φύσιν, ἡμιμανὴς, ἀκρᾴτου ἔωθεν ἀποπνέων. ὁ δὲ καὶ ὄλλην φερατείαν εἰσεποίησεν ἡμῖν, καὶ τὸν χορὸν ἐπαγόμενος πρῆσι, καὶ θεοὺς ἀπέφηνε, τὸν Πᾶνα, καὶ τὸν Σιληνὸν, καὶ Σατύρους, ἀγρέους τινὰς, καὶ αἰπόλους τοὺς πολλοὺς, σκιρτητικοὺς αὐθρώπους, καὶ τὰς μορφὰς ἀλλοκότους· ὧν ὁ μὲν, κέρατα ἔχων, καὶ ὅσον ἐξ ἡμισείας ἐς τὸ κάτω αἰγὶ ἐοικὼς, καὶ γένειον βαθὺ καθειμένος, ὀλίγον τράγου διαφέρων ἐστὶν. ὁ δὲ, φαλακρὸς ὢν, σιμὸς τὴν ῥῖνα, ὄπι ὄνου τὰ πολλὰ ὀχούμενος, Λυδὸς ἐστὶ, οἱ δὲ Σάτυροι, ὀξεῖς τὰ ὦτα, καὶ αὐτοὶ φαλακροὶ, κέρατα, οἷα τοῖς ἄρτι γεγνηθεῖσιν ἐρίφοις τὰ κέρατα C φύεται, Φρύγες τινὲς ὄντες, ἔχουσι δὲ καὶ οὐρὰς ἅπαντες. ὁρᾶτε οἵους ἡμῖν θεοὺς ποιεῖ ὁ γενάδας; εἶτα θαυμάζομεν, εἰ καταφρονοῦσιν ἡμῶν οἱ αὐθρωποι, ἐρῶντες οὕτω γελοίους θεοὺς καὶ τερατείους; ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι καὶ δύω γυναῖκας ἀήγαγε, τὴν μὲν ἐρωμένην οὖσαν αὐτῦ, τὴν Ἀριάδνην, ἧς καὶ τὸν στέφανον ἐκατέλεξε τῶν ἄστρων χορῷ· τὴν δὲ Ἰκαρίᾳ τῷ γεωργῷ θυγατέρα. καὶ ὁ πάντων γελοιότατον, ὦ θεοὶ, καὶ τὸν κύνα τῆς Ἠριγόνης, καὶ τῦτον ἀήγαγε, ὡς μὴ ἀνιῶτο ἡ παῖς, εἰ μὴ ἔχοι ἐν τῷ οὐρανῷ ὃν ἐξ ἀρχῆς ἐκεῖνο,

καὶ ὅσον ἡλάπα κινίδιον. ταῦτα οὐχ ὕβεις ὑμῖν δοκεῖ, καὶ παρρησία, καὶ γέλως; ἀκούσατε δ' οὖν καὶ ἄλλους. ΖΕΥΣ. μηδέν, ὦ Μῶμε, εἴπῃς, μήτε περὶ Ἀσκληπιοῦ, μήτε περὶ Ἡρακλέους· ὁρῶ γὰρ οἷ φέρῃ τὸν λόγον. ὅτι γὰρ, ὁ μὲν αὐτῶν, ἰᾶται, καὶ ἀίσηται οὐκ ὀλίγων νόσων, καὶ ἔστι πολλῶν αὐτάξιος ἄλλων· ὁ δ' Ἡρακλῆς, υἱὸς ὢν ἐμὸς, οὐκ ὀλίγων πόνων ἐπρίατο τὴν ἀθανασίαν, ὥστε μὴ κατηγόρει αὐτῶν. ΜΩ. σιωπήσομαί σοι, ὦ Ζεῦ, πολλὰ εἰπεῖν ἔχων. καίτοι εἰ μηδὲν ἄλλο, ἔτι τὰ σημεῖα ἔχουσι τοῦ πυρός. εἰ δὲ ἐξῆν καὶ πρὸς αὐτόν σε τὴν παρρησίαν χρῆσθαι, πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν. ΖΕ. καὶ μὴν πρὸς ἐμὲ ἔξεστι μάλιστα. μὴ δ' οὖν κἀμὲ ξενίας δίωκε; ΜΩ. οὐ Κρήτῃ μόνον τοῦτο ἀκουστὸν ὄν, ἀλλὰ καὶ ἄλλό τι πρὸς σοῦ λέγουσι, καὶ πάνυ ἐπιδεικνύουσιν. ἐγὼ δ' οὔτε ἐκείνοις πείθομαι οὔτε Ἀχαιῶν Αἰγινήταις, ὑποβολιμαῖόν σε εἶναι φάσκουσιν. ἃ δὲ μάλιστα ἐλεγχθῆναι δεῖν ἡγοῦμαι, ταῦτα ἐρῶ. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν νιούτων τοιουτωνὶ, καὶ πρὸς αἰτίαν τοῦ νοθευθῆναι ἡμῶν τὸ ξυνέδριον, σύ, ὦ Ζεῦ, παρέχεις, θνηταῖς ὀπτιμογύναιξι, καὶ καπιὼν πρὸ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἄλλοτε ἄλλῳ σχήματι· ὥστε ἡμᾶς δεδιέναι, μή σε καταθύσῃ τις ξυλλαβών, ὁπότ' αὖ τοιοῦτος ἦς, ἢ τῶν χρυσοχόων τις κατεργάσηται χρυσοῦν ὄντα, καὶ αὖτε Διὸς, ἢ ὅρμος, ἢ ψέλλιον, ἢ ἑλλόβιον ἡμῖν γλύψῃ. πρὸς δὲ καὶ ἐμπέπληκάς γε τὸν οὐρανὸν τῶν ἡμιθέων τούτων· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως εἴποιμι. καὶ τὸ πρᾶγμα γελοιότατόν ἐστιν, ὁπότ' ἄν τις ἀφνω ἀκούσῃ ὅτι ὁ Ἡρακλῆς μὲν, θεὸς ἀπεδείχθη· ὁ δὲ Εὐρυσθεὺς, ὃς ἐπέταττεν αὐτῷ, τέθνηκε, καὶ πλησίον Ἡρακλέους νεὼς, οἰκέτου ὄντος, καὶ Εὐρυσθέως τάφος, τοῦ δεσπότου αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὁ Θήβαις, Διόνυσος μὲν, θεὸς οἵδε· αἰσχροὶ αὐτῷ, ὁ Πενθεὺς, καὶ ὁ Ἀκταίων, καὶ ὁ Λέαρχος, ἀθλιώτατοι ἀπάντων κακοδαιμονέστατοι. ἀφ' οὗ δὲ ἅπαξ σύ, ὦ Ζεῦ, ἀνέῳξας τοῖς τοιούτοις τὰς θύρας, καὶ ὅτι τοῖς θνητοῖς ἑταίρου, ἅπαντες μεμίμηνταί σε· καὶ οὐχὶ ἄρρενες μόνον, καὶ θήλειαι πολλαί. ἐκεῖνο δὲ ἤδη καὶ ἀγέλαστον, εἰ μὴ καὶ σοὶ δοκεῖ, ὦ Ζεῦ, τὸ τοὺς μὲν ἄλλους θεοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ ἱδρῦσθαι, καὶ ἔχειν ἕκαστον τὴν οἰκείαν τάξιν, καὶ τὸν μὲν Ἀπόλλω ἐν τῷ ἡλίῳ ἱππεύειν, τὴν δὲ Σελήνην ἐν τῷ κύκλῳ περιφέρεσθαι, τὸν δὲ Ἑρμῆν ἐν τῷ ἀέρι πετόμενον ὑπηρετεῖν τοῖς ἄλλοις θεοῖς, τὸν δὲ Ἥφαιστον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τὰ τοιαῦτα ἐργάζεσθαι, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν ἐν τῷ Διὸς κεφαλῇ καθῆσθαι, τὸν δὲ Ἄρη ἐν τῷ ὅπλῳ ἑστάναι, τὴν δὲ Ἀφροδίτην ἐν τῷ κόσμῳ τὸν ἑαυτῆς ἔχειν, τὸν δὲ Ἔρωτα ἐν τῷ ἀνθεῶνι παίζειν, τὰς δὲ Μούσας ἐν τῷ Παρνασσῷ χορεύειν, τὸν δὲ Ἀπόλλω ἐν τῷ μέσῳ κιθαρίζειν, τὸν δὲ Πᾶνα ἐν τῷ ἄντρῳ τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα ἐν τῷ Ἑφαιστείῳ τὸν ἑαυτοῦ ἔχειν, τὸν δὲ Ἀσκληπιὸν ἐν τῷ Ἐπιδαύρῳ τὸν ἑαυτοῦ, τὸν δὲ Ἡρακλέα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τὸν ἑαυτοῦ, καὶ τὸν μὲν Ἀπόλλω ἐν τῷ ἡλίῳ ἱππεύειν, τὴν δὲ Σελήνην ἐν τῷ κύκλῳ περιφέρεσθαι, τὸν δὲ Ἑρμῆν ἐν τῷ ἀέρι πετόμενον ὑπηρετεῖν τοῖς ἄλλοις θεοῖς, τὸν δὲ Ἥφαιστον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τὰ τοιαῦτα ἐργάζεσθαι, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν ἐν τῷ Διὸς κεφαλῇ καθῆσθαι, τὸν δὲ Ἄρη ἐν τῷ ὅπλῳ ἑστάναι, τὴν δὲ Ἀφροδίτην ἐν τῷ κόσμῳ τὸν ἑαυτῆς ἔχειν, τὸν δὲ Ἔρωτα ἐν τῷ ἀνθεῶνι παίζειν, τὰς δὲ Μούσας ἐν τῷ Παρνασσῷ χορεύειν, τὸν δὲ Ἀπόλλω ἐν τῷ μέσῳ κιθαρίζειν, τὸν δὲ Πᾶνα ἐν τῷ ἄντρῳ τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα ἐν τῷ Ἑφαιστείῳ τὸν ἑαυτοῦ ἔχειν, τὸν δὲ Ἀσκληπιὸν ἐν τῷ Ἐπιδαύρῳ τὸν ἑαυτοῦ, τὸν δὲ Ἡρακλέα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τὸν ἑαυτοῦ,

& eam quam in deliciis habuit caniculam. Hæc verò non videntur nobis esse contumelioſa, quæque nec insania nec risu careant? Audite etiam alios. IVP. Caue Mome quicquam dixeris aut de Æsculapio, aut de Hercule. Video enim quò orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, éstque planè multis aliis anteferendus. At Hercules filius meus existens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaque caue ne hosce accuses temere. MO. In tui quidem gratiam tacebo, ô Iupiter, etsi multa dicenda habeam: atque si nihil aliud, adhuc tamen signa igne inusta in corpore retinent. Porrò si liceret & aduersum te dicendi libertate vti, multa haberem quæ possim oratione reprehendere. IVPIT. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me vt deum inquilinum in ius vocas? MO. Equidem in Creta non tantùm hoc audire licet: verùm aliud quoque de te dictitant, atque etiam sepulcrum tuum commonstrant hospitibus. Ego verò neque illis fidem habeo, neque ex Achiuorum numero Æginensibus subdititiũ te esse affirmantibus. Cæterùm quæ cum primis reprehensione digna sunt, ea in medium adducã. Enimuero horum delictorũ principij, & concilij nothorũ multitudine adulterandi, causſam tu Iupiter adeò primus induxisti, cum puellis ac mulieribus mortalis conditionis rem habere sustinens, ac alio subinde habitu adeas deserto cœlo descendẽs. Itaque persæpe in metu sumus, ne quis te comprehensũ sacrificet, quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te conflatum perimat, quoties auri speciem indueris, ac nobis pro Ioue aut segmentum, aut armilla, aut inauris factus fueris. Sedenim hisce semideis cœlum iam compleuisti: neque enim aliter possum dicere. Estque res planè absurdissima, si quis ex improuiso audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum; Eurysthea autem qui illi imperauit, fatis functum esse: Et Herculis templum cerni in proximo, ministri existentis; Eurysthei verò, illius domini, sepulcrum. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autem consobrini, nimirum Pentheus, & Actæon, & Learchus, homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo verò tu Iupiter semel illis hanc licentiæ ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cœpisti, omnes tuum institutum imitantur. Neque tantùm dij, qui sunt imitatores,

ſed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchiſen, & Tithonum, & Endymiona, & Iaſonem, & complures alios? Itaque hæc mihi miſſa facienda videntur: multi enim laboris eſſet hæc cuncta ſingulatim reprehendere. IVPIT. At vide, Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim me habebit, ſi adoleſcentem verbis conturbaueris, affecto contumelia genere. MO. Proinde neque de aquila quicquam dicturus ſum; quòd & illa in cœlo verſatur, regio ſceptro inſidens, ac tantùm non ſuper capite tuo nidificans, & deus eſſe geſtiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam præteribimus? At- B qui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius vnde nobis tandem accerſiti veniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Perſico amictus, & tiara redimitus eſt, neque Græcam vocem ſonans, adeò vt ſi quis illi nectar propinet, præbibentem non intelligat? Itaque & Scythæ & Getæ hæc videntes, nobis longùm valere iuſſis, ipſi immortalitate donant homines, ſuiſque ſuffragiis deos quoſcunque libuerit conſtituunt, non alia ratione quàm Zamolxis ſeruilis conditionis homo exiſtens, diuinitatem adeptus eſt, & deorum numero aſcriptus, C haud ſcio quomodo nobis impoſuerit. At ſanè hæc omnia, ô Dij, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda ſunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Ægyptie, qui ſindone amictus es, quiſnam eſſe gloriaris, ô optime, aut quomodo deus eſſe contendis latrando? Quid autem ſibi vult & Memphites taurus ille verſicolor, qui & precibus deveneratur, & reſpõdet oraculis, neque non prophetas habet? Pudet verò me ciconias percenſere, & ſimias, & hircos, atque his longè abſurdiora, quæ neſcio quomodo ex Ægypto in cœlum vſque conſcenderunt. Illa itaque, ô Dij, quomodo ſuſtinetis æquali ve- D biſcum honore, aut etiam ampliùs adorari? Aut, tu Iupiter, quo ferre potes animo, poſteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVP. Turpia profectò ſunt quę dicis de Ægyptiis: attamen pleraque illorum in ſe myſtica complectuntur ænigmata, quæ non prorſus à prophanis deridenda ſunt. MO. Planè nobis Iupiter opus eſt myſteriis, vt deos, deos eſſe cognoſcamus: & caninis capitibus prædi-

Ἀλλ', ὅπως ἀήχεσον, καὶ αἱ θήλειαι θεαί. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὸν Ἀγχίσην, καὶ τὸν Τιθωνόν, καὶ τὸν Ἐνδυμίωνα, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τοὺς ἄλλους; ὥστε ταῦτα μοὶ ἐάσθω μοι δοκῶ· μακρὸν γὰρ ἂν ὃ διελέγχειν γένοιτο. ΖΕΥΣ. μηδὲν σοὶ τῷ Γανυμήδους, ὦ Μῶμε, εἴπῃς, χαλεπῶς γὰρ, εἰ λυπήσῃς ὃ μειράκιον, ἐνδύσας ἐς ὃ χρόος. ΜΩ. οὐκοῦν μηδὲ σοὶ τῷ ἀετῷ εἴπω, ὅτι καὶ σοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ ὄντι, ὅτι τῷ βασιλείου σκήπτρου καθεζόμενος, καὶ μονονουχὶ ὅτι τῇ κεφαλῇ σου νεοττιάων, θεὸς εἶ δοκῇς; ἢ καὶ τοῦτον τῷ Γανυμήδους ἕνεκα ἐάσομεν. Ἀλλ' ὁ Ἄττις γε, ὦ Ζεῦ, καὶ ὁ Κορύβας, καὶ ὁ Σαβάζιος, πόθεν ἡμῖν ἐπεισεκεκλήθησθον οὗτοι, ἢ ὁ Μίθρης ἐκεῖνος ὁ Μῆδος, ὁ τὸν κάνδυν, καὶ τὴν τιάραν, οὐδὲ Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ· ὥστε οὐδ' ἂν τοῦτόν τις, ξυνίοι; οἰνοχοοῦν οἱ Σκύθαι, καὶ οἱ Γέται ταῦτα ὁρῶντες αὐτῶν, μακρὰ ἡμῖν χαίρειν εἰπόντες, αὐτοὶ ἀπαθανατίζουσι, καὶ θεοὺς ἀποδεδόασιν, οὓς ἂν ἑκάστοις δόξῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπερ καὶ Ζάμολξις δοῦλος ὤν, παρενεγράφη, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθανάτων. καίτοι ταῦτα πολλὰ, ὦ θεοὶ, μέτρια. σὺ δὲ, ὦ κυνοπρόσωπε, καὶ σινδόνην ἐσκαλμένε Αἰγύπτιε, τίς εἶ, ὦ βέλτιστε, ἢ πῶς ἀξιοῖς θεὸς εἶναι; τί δὲ βούλεται καὶ ὁ Μεμφίτης σοῦ ταῦρος, ὁ ποικίλος, προσκυνεῖται, καὶ χρᾷ, καὶ προφήτας ἔχει; αἰσχύνομαι ὀνομάζειν ἴβεις καὶ πιθήκους εἰπεῖν, καὶ τράγους, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξ Αἰγύπτου ἐμβεβυθισμένα εἰς τὸν οὐρανόν. ἀλλ' ὑμεῖς, ὦ θεοὶ, πῶς ἀνέχεσθε ὁρῶντες ὑπὸ σφῶν, ἢ μᾶλλον ὑμῶν προσκυνούμενα; ἢ σὺ, ὦ Ζεῦ, πῶς φέρεις, ἐπειδὴ κριοῦ κέρατα φύσασοί σοι; ΖΕ. αἰσχρὰ ὡς ἀληθῶς ταῦτα φῂς τὰ περὶ τὴν Αἰγυπτίων. ὅμως δ' οὖν, ὦ Μῶμε, τὰ πολλὰ αὐτῶν, αἰνίγματά ἐστι, καὶ ὑπὸ πάνυ χρὴ καταγελᾶν ἀμήνυτον ὄντα. ΜΩ. πάνυ γοῦν μυστήριον ὦ Ζεῦ δεῖ ἡμῖν, ὡς εἰδέναι, θεοὺς μὲν, τοὺς θεοὺς· κυνοκεφάλους δὲ, τοὺς κυνοκεφάλους. ΖΕ. ἔα, φημὶ, τὰ περὶ τῶν Αἰγυπτίων· ἄλλοτε γὰρ περὶ τούτων ὑποσκεψόμεθα ὑπὸ σχολῆς. σὺ δὲ τοὺς ἄλλους λέγε.

tos, canes eſſe intelligamus. IVP. Mitte de Ægyptiis in præſens dicere, nos verò de his aliàs per otium deliberabimus. Itaque alios, ſi qui notandi ſuperſunt, adducito.

ΜΩ. τὸν Τροφώνιον, ὦ Ζεῦ, καὶ ὃ μάλιστά με ἀποπίγει, τὸν Ἀντίλοχον, ὃς ἐναγὴς αὐδεφόνου καὶ μητραλοίου υἱὸς ὢν, θεσπιῳδεῖ ὁ ἠλίθιος ἐν Κιλικίᾳ, ψευδόμενος τὰ πολλὰ, καὶ γοητεύων τοῖν ἀνοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα. τοιγαροῦν οὐκ ἔπι σὺ, ὦ Ἀπολλον, βύδοκιμεῖς, ἀλλὰ ἤδη πᾶς λίθος καὶ πᾶς βωμὸς χρησμῳδεῖ, ὃς ἂν ἐλαίῳ τοιούτῳ χρισθῇ καὶ στέφανος ἔχῃ, καὶ γόητος ἀνδρὸς δύπορήσῃ, οἷοι πολλοί εἰσιν. ἤδη καὶ ὁ Πολυδάμαντος τοῦ ἀθλητοῦ ἀνδριὰς, ἰᾶται τοὺς πυρέσσοντας ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ὁ Θεαγένης ἐν Θάσῳ, καὶ Ἕκτορι θύουσιν ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πρωτεσιλάῳ κατόμπυρὰ ἐν Χέρρονήσῳ. ἀφ' ὧν δ' οὖν τοσοῦτοι γεγόναμεν, ἐπιδέδωκε μᾶλλον ἡ ὑπορκία, καὶ ἱεροσυλία, καὶ ὅλως, καταψευδόμενοι ἡμῶν, οὐ ποιοῦντες. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν νόθων, καὶ παρεσφῳτισμένων. ἐγὼ δὲ καὶ ξένα ὀνόματα πολλὰ ἤδη ἀκούων, ὅτε ὄντων τινῶν παρ' ἡμῖν, ὅτε συμπάσῃ ὅλως δυναμένων, πόθεν, ὦ Ζεῦ, καὶ ὅτι τοῦτο γέλως. ἢ ποῦ γάρ ἐστιν ἡ πολυθρύλλητος ἀρετὴ, καὶ Φύσις, καὶ εἱμαρμένη, καὶ τύχη, αἱ νῦν πόρρω, καὶ κενὰ σοφισμάτων ὀνόματα, ὑπὸ βλακῶν ἀνδρῶν τῶν φιλοσόφων ὑπονοηθέντα, καὶ ὅμως αὐθαδέστατα ὄντα, ὥστε τοὺς ἀνοήτους πέπεικεν, ὡς τε οὐδεὶς ἡμῖν οὐδὲ θύειν βάλεται, εἰδὼς ὅτι κἂν μυρίας ἑκατόμβας προσῇσῃ, ὅμως τὴν τύχην προέξεσθαι τὰ μεμοιραμένα, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἑκάστῳ ἐπεκλώσθη. ἡδέως οὖν ἐροίμην σε, ὦ Ζεῦ, εἴ που εἶδες ἢ ἀρετὴν, ἢ φύσιν, ἢ εἱμαρμένην; ὅτι μὲν γὰρ καὶ σὺ ἀκούεις ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διατριβαῖς, οἶδα, εἰ μὴ καὶ κωφός τις εἶ, ὡς βοώντων αὐτῶν, μὴ ἐπαίειν. πολλὰ ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον. ὁρῶ γοῦν πολλοὺς ἀθυμοῦντάς μοι λέγοντι, καὶ συνείποντας· ἐκείνους μάλιστα, ὧν καθήψατο ἡ παρρησία τῶν λόγων. ὥρας γοῦν εἰ ἐθέλεις, ὦ Ζεῦ, ψηφισαμένῳ περὶ τούτων αἰαγνώσομαί ἤδη ξυγγεγραμμένον. ΖΕ. ἀναγνῶθι, ἃ πολὺ γὰρ ἀλόγως ἠπάτω· καὶ δεῖ τὰ πολλὰ αὐτῶν ὑπερθεῖν, ὡς μὴ ὑπερπλῆσαι δυνήσηται.

MO. Trophonium, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochum. Ille, inquam, ſceleſti & matricidæ hominis filius vaticinatur in Cilicia, multa impudenter e-mentiens, & duorum obolorum gratia præſtigiis incantans homines. Quocirca non ampliùs tu Apollo ob vaticinij prædicationem haberis in pretio, ſed iam omnis lapis, & quæ vis ara reſponſa dat oraculumpetentibus dummodo oleo perfuſa fuerit, & homine præſtigiatore abūdauerit, cuiuſmodi iam permulti ſunt. Iam etiam Polydamantis athletæ ſtatua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaſo. Quin Hectori quoque ſacra faciunt in Ilio, & è regione Proteſilao, nempe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantum numerum ſubinde aucti excreuimus, magis in vſu fuit periurium & ſacrilegium, & omnino nos deſpectui habere ceperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & ſuppoſititiis dicta eſſe volui. Cæterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorum qui neque degunt apud nos, neq; vllo modo poſſunt eſſe, adnodum ô Iupiter propter hæc rideo. Vbi enim gentium eſt multis modis iactata illa virtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & vana rerum vocabula, ab inertibus hominibus philoſophiæ titulo ſemet venditantibus excogitata? Quæ quanquam ipſorum commenta ſunt, ſic tamen ſimplicium animos pervaſerunt, vt nemo ampliùs nobis ſacrificare dignetur, certò perſuaſum habens, quòd etiamſi infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen nihilo ſecus ea facturam quæ à fatis decreta ſunt, & quæ ſub initium cuique naſcentium Parcæ fatalibus fuſis adneuerint. Perlibenter itaque te Iupiter interrogarem, vbinam gentium tibi viſa eſſet aut virtus, aut natura, aut fatum? Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorum diſputationibus audias, mihi dubium nō eſt, niſi fortaſſe quiſpiam ſurdis ſit auribus, vt eoſdem vociferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda ſuperſunt, ſed finem verborum faciam. Video enim quoſdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam ſibilare, maximè verò eos qui orationis libertate tacti ſunt. Itaque pro concludenda oratione, ſi ita ſedet animo tuo Iupiter, decretū quoddam de illis iam conſcriptum legam. IVP. Recita. Neque enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehendiſti. Et ſanè multa ex illis inhibenda & coërcenda ſunt, ne in immenſum excreſcant.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exemplum Atheniensium plebiscitum fictū. Sic enim & apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eiiciēdis in senatu decretum legésque latæ fuere, vt cùm alibi, tum ex orationibus quibusdā Demosthenis patet.

CONcilio legitimè coacto, septima die mensis instantis Iupiter consulatum agebat, Neptunus præsidem, Apollo præfectum: Momus scribæ officio fungebatur noctu, & Somnus dixit sententiam. Quoniam multi ex peregrinis, non Græci tantùm, verùm etiam Barbari, nequaquam digni existentes cœlestis Reipublicæ, communi nobiscum participatione, nothi & subditicij, haud scio quonam modo etiam dij esse contendentes, cœlum angulatim compleuerunt, ita vt symposium tumultuosis turbis plenum sit, obstrepente passim diuersilingui & vndique accersita multitudine: defecit autē ambrosiæ & nectaris copia, adeò vt mnâ iam coëmendus sit sextarius, propter bibentium multitudinem: sedenim illi, qua sunt procacitate & immodestia, diis veris & antiquis loco motis, semet ipsi primis dignātur accubitibus præter omnem morem patrium: ad hæc in terris quoque ante alios honorari contendunt: Visum est curiæ & populo, vt ad hyberna solstitia cogatur in Olympo concilium: septem autem ad cognoscendum appositi eligantur Dij perfecti, tres quidem ex curia veteri, quæ Saturno regnante constituta est: quatuor autem ex duodecim, quorum in numero vnus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipsi ad cognoscendum caussas sessum eant, dicto priùs iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuersos in concionem congreget, quicunque in deorum concilium legitimè admitti postulant. Veniant autem illi adductis iuratis testibus, & certi generis iudiciis. Deinde illi in vnum locum commeent: verùm arbitri accuratè expendentes, aut deos illos declarabunt, aut ad sua sepulcra & maiorum tumulos ablegabunt. Si verò quispiam ex obscuris & reprobatis comprehensus fuerit, & semel ab arbitris condemnatus in cœlum ascenderit, ille per præceps in Tartarum corruat. Præterea quisque exerceat sua commercia, neque Minerua rei medicæ intenta sit, neque Æsculapius dandis oraculis vacet aut seruiat, neque Apollo tanta soli sibi obeunda vendicet, sed vna re quapiam electa, aut vatem, aut citharœdum, aut medicum agat.

A ΕΚκλησίας συνόμου ἀγομένης, ἑβδόμῃ ἱσταμένου, ὁ Ζεὺς ἐπρυτάνευε, καὶ προήδρευε Ποσειδῶν, ἐπεστάτει Ἀπόλλων, ἐγραμμάτευε Μῶμος τῆς νυκτὸς, καὶ ὁ Ὕπνος τὴν γνώμην εἶπεν. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ξένων, οὐ μόνον Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι, οὐδαμῶς ἄξιοι ὄντες κοινωνῆσαι ἡμῖν τῆς πολιτείας παρελεγμένοι, οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ θεοὶ δόξαντες, ἐμπεπλήκασι κάτω τὸν οὐρανὸν, ὡς μεσοῦντος ἤδη) τὸ συμπόσιον ὄχλου ταραχώδους, πολυγλώττων τινῶν καὶ ξυγκλύδων, ὀπτὰ λέλοιπε δὲ ἡ ἀμβροσία, καὶ τὸ νέκταρ, ὥστε B μνᾶς ἤδη τὸν κοτύλην εἶ), ἄφθ' ὁ πλῆθος τῶν πινόντων· οἱ δὲ ὑπὸ αὐθαδείας παρωσάμενοι τοὺς παλαιούς τε καὶ ἀληθεῖς θεοὺς, πρωεδρίας ἠξιώκασιν ἑαυτοὺς πρώτα τὰ πάτεια, ἐν οἷς τῇ γῇ πρωτιμᾶσθαι θέλουσι, δεδόχθω τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ ξυλλεγῆναι κάτω ἐκκλησίαν ἐς τὸ Ὀλύμπιον ἐπὶ ἑβδόμας χειμερινάς, ἑλέσθαι δὲ ἐπιγνώμονας τελείους θεοὺς ἑπτά, τρεῖς μὲν ἐκ τῆς παλαιᾶς βουλῆς τῆς ὀπὶ Κρόνου, τέτταρας δὲ, ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς, τὸν C Δία. τούτους δὲ τοὺς ἐπιγνώμονας, αὐτοῖς μὲν καθέζεσθαι ὁμόσαντας τὸν νόμιμον ὅρκον, τὸν Στύγα· τὸν Ἑρμῆν δὲ, κηρύξαντα ξυναγαγεῖν ἅπαντας, ὅσοι ἀξιοῦσι ξυντελεῖν εἰς τὸ συνέδριον· τοῖς δὲ, ἥκειν, μάρτυρας ἐπαγομένους ἐνωμότους, καὶ ἀποδείξεις τῶν γένους. ἐνταῦθεν δὲ, οἱ μὲν παριτῶσθαι καθ' ἕνα, οἱ δὲ ἐπιγνώμονες ἐξετάζοντες, ἢ θεοὺς εἶ) ἀποφανοῦνται, ἢ καταπέμψουσιν ὀπὶ τὰ σφέτερα ἤθη, καὶ τὰς θήκας τὰς προγονικάς. ἰὼ δέ τις ἁλῶ τῶν ἀδοκήμων, καὶ ἅπαξ ὑπὸ τῶν ἐπιγνωμόνων ἐκκεκλεόντων ὀπτὸς ἐνῶν τὸν οὐρανὸν, ἐς τὸν Τάρταρον ἐμπεσεῖν τοῦτον. ἐργάζεσθαι δὲ τὰ αὐτοῦ ἕκαστον. ἐν μήτε τὴν Ἀθηνᾶν ἰᾶσθαι, μήτε τὸν Ἀσκληπιὸν χρησμῳδεῖν, μήτε τὸν Ἀπόλλω τοσαῦτα μόνον ποιεῖν, ἀλλ' ἕν τι ὀπτιλεξάμενον μαντικὴν, ἢ κιθαρῳδὸν, ἢ ἰατρὸν εἶ).

τοῖς δὲ φιλοσόφοις προσῆκεν μὴ αἰκαπλάττειν καινὰ ὀνόματα, μηδὲ λήρους ὧν οὐκ ἴσασιν. ὁπόσοι δὲ ἤδη ναοὺς ἢ θυσιῶν ἠξίωσθησαν, ἐκείνων μὲν καθαιρεθῆναι τὰ ἀγάλματα, ἐντεθῆναι δὲ ἢ Διός, ἢ Ἥρας, ἢ Ἀπόλλωνος, ἢ τῶν ἄλλων τινός· ἐκείνοις δὲ πάφον χῶσαι τῆι πόλιν, καὶ σήλιον ὑπεῖσθαι αὐτῆι βωμοδόκιον δὲ τις προσκούσῃ τῶν κηρύγματος, καὶ μὴ ἐθελήσῃ ἰέναι τοὺς ὑπαγωμόνας ἐλθεῖν, ἐρήμῳ αὐτὸν καταδικασθήτω. ΖΕ. τοῦτο μὲν ἡμῖν ὃ ψήφισμα, δικαιότατον, ὦ Μῶμε, καὶ ὅτῳ δοκεῖ, αἰατεινάτω τὴν χεῖρα, μᾶλλον δὲ οὕτω γιγνέσθω. πλείους γὰρ οἶδ' ὅτι ἔσονται οἱ μὴ ψηφιουμένοντες. ἀλλὰ νῦν μὲν, ἄπιτε. ὁπότε δὲ κηρύξῃ ὁ Ἑρμῆς, ἥκετε, κομίζοντες ἕκαστος σαφῆ τὰ γνωρίσματα, καὶ σαφῆς τὰς ἀποδείξεις, πατρὸς ὄνομα, καὶ μητρὸς, καὶ ὅθεν ἐς ὅπως θεὸς ἐγένετο, καὶ φυλὴν, ἐς φράτορας. ὡς ὅστις αὐ μὴ τοιαῦτα ἔχηται, σοβαρὸν μελήσει τοῖς ὑπαγωμόσιν, εἰ νεὼν τις μέγαν ὑπὲρ γῆς ἔχει, καὶ εἰ οἱ ἄνθρωποι θεὸν αὐτὸν εἶναι νομίζουσιν.

A Porrò autem philosophis dicetur, ne noua subinde fingendo comminiscantur nomina, neque de iis quorum imperiti sunt, nugentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut sacra constituta sunt, illorum imagines subuertantur, earúmque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuspiam erigatur. Illis autem vrbs congesta terra sepulcrum accumulet, & aræ loco statuam reponat. Quòd si quis præconio dicto audiens esse noluerit, arbitrorúmque examen & censuram subire recusarit, ille indicta caussa condemnetur. I V P. Iustissimum equidem decretum est istud ô Mome: & qui suffragatur huic, manum protendat. Atqui potiùs ita fiat. Complures enim noui futuros, qui sua non sunt adiecturi suffragia. Verùm in præsens abite. Cæterùm in concionem accersiti à Mercurio, venite adferentes vnusquisque cognitiones claras, & manifestas comprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus sit, tum quomodo diuinitatem adeptus sit, ad hęc tribũ quoque, & curiales. Verumenimvero qui præstò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametsi ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum esse existimauerint. B

ΚΥΝΙΚΟΣ.

CYNICVS. Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Disputatio est Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam vitam vt sordidam atque ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit: alter vt frugalem & modestam, & virtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta sumuntur à modo & descriptione vitæ victúsque Cynicorum, quòd illi vt mendici incedant: vt canes, quibusuis reiectamentis victitent: & vt ferę, nullas certas sedes, nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia crearit, vt illis ad corporum alimenta, defensionem, & voluptatem quoque vtamur: quæ cùm illi contemnant ac negligant, ipsam naturam ac Deum negligere atque contemnere videri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ ostendit se neque mendicum esse, neque quicquam sibi deesse. Deinde quod alter de natura, & rebus omnibus ad vsum nostrum creatis affert, id similitudine quadam diluit. Et primò, quod ad victum attinet, ostendit, vt in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi & vorari; sic neque in rebus creatis omnia ab omnibus vsurpari conuenire: alia ægrotantibus & inualidis, alia valentibus & robustis magis accommoda esse. Atque eo loco in diuitias, vt quæ magna molestia multisque periculis pariuntur, deinde & ipsæ vicissim multorum malorum caussæ sint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis vsurparat, hoc in diuites ipse retorquet, videlicet quòd contra quàm à natura omnia creata ac facta sint, ipsi illis vtantur. Denique vitam suam etiam deorum exemplo atque auctoritate comprobat. Deinde verò, quod ad habitum & cultum pertinet, ostendit ea quoque parte naturam magis sequi sese, quàm diuites, ex officio & fine vestium, cæterarúmque id genus rerum. Nam se, quatenus vsus postulat, illis vti: contrà diuites vt cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde vt torrente aliquo, sic libidine sua præcipites ferri. Postremò etiam deos plerosque barbatos ac nudos fingi, sibíque quàm diuitibus illis habitu ac cultu similiores apparere.

ΚΥΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

CYNICVS ET LVCIANVS.

LVCIANVS. QVid tu tandem? barbam quidem habes & comã, tunicam non habes, nudus conſpiceris, ac ſine calceis, delecta nimirum vaga inhumanáque ac ferali vita: tũ proprio corpore contra quàm faciunt cæteri, ſemper vſus incommodè, nunc huc nunc illuc circumis, in arido præterea ſolo cubans, adeò vt plurimum etiam ſordium, tritum iſthuc pallium referat, alioqui nec ipſum vel tenui filo, vel molle, vel florulentum. CYN. Neque enim indigeo: ſi quid eſt huiuſmodi, vt comparetur facillimè, dominóque minimum exhibeat negotij, id, inquam, mihi ſufficit. At tu per deos dic mihi, putásne eſſe in luxu vitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate virtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me videas viuentem frugaliùs quàm vulgò faciunt homines, eos verò ſumptuoſiùs, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugaliùs per Iouem videris mihi, ſed egentiùs viuere, imò vitam omnino egenam atque inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo videamus (quandoquidem huc proceſſit oratio) quidnam inopia ſit, quidque rurſus copia? LVC. Si tibi quidem ita videtur. CYN. Nunquid ergo ſatis id cuique eſt, quicquid ipſius explet neceſſitatem? an aliud quippiam dicis? LVCIA. Eſto iſtud. CYN. Indigentia verò, quicquid cuiuſquam vſui deeſt, nec eò quò ſit neceſſe, peruenit? LVC. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deeſt. Nihil enim in his eſt, quod neceſſitatem non expleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, ſi conſideres in quem vſum eorum quodque paratum eſt, quorum egemus: vt domus, an non tegumenti gratia? LVCIAN. Maximè. CYN. Quid veſtis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipſa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipſo per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nónne vt meliùs ſe habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidem ſic videtur. CYN. Vtrùm igitur tibi peiùs ſe habere videntur pedes?

A Τί ποτε, ὦ οὗτος; πώγωνα μὲν ἔχῃς καὶ κόμην, χιτῶνα δὲ οὐκ ἔχῃς, καὶ γυμνοδερχὴς, καὶ ἀνυποδητεῖς, τὸν ἀλήτην καὶ ἀπάνθρωπον βίον, καὶ θηριώδη ὑπιλεξάμενος, καὶ ἀεὶ τοῖς ἐναντίοις ὃ ἴδιόν ἐστι δήμας οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ διαχρησάμενος, τοτὲ μὲν ἐνθαδὶ ἄλλοτε ἀλλαχοῦ, καὶ βυναζόμενος ὅπῃ ξηροῦ δαπέδου, ὡς ἄσην πάμπολλον τουτὶ τὸ τριβώνιον φέρῃ· ὑμῶν δὲ τοῦτο λεπτὸν, οὐδὲ μαλακὸν, οὐδὲ αἰθηρόν. ΚΥ. οὐδὲ γὰρ δέομαι. B τοιοῦτον γὰρ, ὁποῖον αὐτὸ προιδεῖν ῥᾷστα, καὶ ὃ κτησαμένῳ τοσάμπαπα ὡς ἐλάχιστα πρέχει. τοιοῦτον γὰρ ἀρκεῖ μοι. σὺ δὲ τοῖς θεῶν, εἰπέ μοι, τῇ πολυτελείᾳ ὑνομίζῃς καλόν τοτε εἶναι; ΛΥ. καὶ μάλα. ΚΥ. τῇ δ' εὐτελείᾳ ἀρετλόν; ΛΥ. καὶ μάλα. ΚΥ. τί ποτ' οὖν ὁρῶν ἐμὲ τῶν πολλῶν εὐτελέστερον διαιτώμενον, τοὺς δὲ, πολυτελέστερον, ἐμὲ αἰτιᾷ, καὶ οὐκ ἐκείνους; ΛΥ. ὅτι οὐκ εὐτελέστερόν μοι, μὰ Δία, τῶν πολλῶν διαιτᾶσθαι δοκεῖς, ἀλλ' C εὐτελέστερον, μᾶλλον δὲ τελέως, εὐδεῶς, καὶ ἀπόρως. δυσφέρῃς γὰρ οὐδὲν σὺ τῶν πλουσίων, οἳ τὴν ἐφημέρον τροφὴν μεταιτοῦσι. ΚΥ. βούλῃ οὖν εἰδώμεν, ἐπεὶ τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὁ λόγος, τί ὂ εὐδεές, καὶ τί ὂ ἐνδεὲς ἐστιν; ΛΥ. εἴ σοι δοκεῖ. ΚΥ. ἆρ' οὖν ἐνδεὲς μὲν ἑκάστῳ, ὅσῳ ἂν ὀξυκῆται τοσοῦτο τοῦ ἐκείνῳ χρείας, ἢ ἄλλό τι λέγῃς; ΛΥ. ἔστω τοῦτο. ΚΥ. εὐδεὲς δ', ὅσῳ ἂν εὐδεέστερον ᾖ τῆς χρείας, καὶ μὴ ὀξυκῆται τοσοῦτο τοῦ δέον; ΛΥ. ναί. ΚΥ. οὐδὲν ἄρα τῶν ἐμῶν εὐδεές ἐστιν. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ὅ, τι μὴ τοῦ χρείαν ἐκπληροῖ τὴν ἐμήν. D ΛΥ. πῶς δὴ τοῦτο λέγῃς; ΚΥ. ἐὰν σκοπῇς πρὸς ὅ, τι τέτρωται ἕκαστον, ὧν δεόμεθα, οἷ, οἰκία, ἆρ' οὐχὶ σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τί δὲ ἐσθὴς, τοῦ χάριν; ἆρα οὐχὶ αὐτὴ τῆς σκέπης; ΛΥ. ναί. ΚΥ. τῆς δὲ σκέπης αὐτῆς τοσοῦ θεῶν, τίνος ἐδεήθημεν εἵνεκα, οὐκ ὥστε ἄμεινον ἔχειν τὸν σκεπόμενον; ΛΥ. δοκεῖ μοι. ΚΥ. πότερ' οὖν, τὼ πόδε κάκιον ἔχειν δοκεῖ σοι;

ΛΥ. οὐκ οἶδα. ΚΥ. ἀλλ' οὕτως αὖ μάθοις, τί ποδῶν ἔστ' ἔργον; ΛΥ. περιϊέναι. ΚΥ. κάκιον οὖν περιϊέναι σοι δοκοῦσιν οἱ ἐμοὶ πόδες, ἢ οἱ τῶν πολλῶν; ΛΥ. τοῦτο μὲν οὐκ ἴσως. ΚΥ. ἦ οὖκουν ἂν εἰ χεῖρον ἔχοιεν, ἢ μὴ χεῖρον, ὃ ἐαυτῶν ἔργον ἀποδιδόασιν; ΛΥ. ἴσως. ΚΥ. τοὺς μὲν δὴ πόδας οὐδὲν φαίνομαί σοι χεῖρον διακείμενος τῶν πολλῶν ἔχειν; ΛΥ. οὐκ ἔοικας. ΚΥ. τί δ', τοὐμὸν σῶμα τῶν λοιπῶν ἆρα κάκιον; εἰ γὰρ κάκιον, καὶ ἀσθενέστερον, ἀρετὴ γὰρ σώματος, ἰσχύς. ἆρ' οὖν ὃ ἐμὸν ἀσθενέστερον; ΛΥ. ἦ φαίνεται. ΚΥ. ἦ τοίνυν οὐδ' οἱ πόδες φαίνοιντό μοι σκέπης εὖ δεῶς ἔχειν, οὔτε τὸ λοιπὸν σῶμα. εἰ γὰρ εὖ δεῶς εἶχον, κακῶς δὴ εἶχον. ἡ γὰρ ἔνδεια, πάντα χοῦ κακὸν καὶ χεῖρον ἔχειν ποιεῖ τοῦτο, οἷς ἂν παρῇ. ἀλλὰ μήν, οὐδὲ πέφευγά γε φαίνεται χεῖρον τὸ σῶμα τοὐμόν, ὅτι ἀπὸ τῶν τυχόντων τρέφεται. ΛΥ. δῆλον γάρ. οὐδὲ ῥᾴδιον, εἰ κακῶς ἐτρέφετο. λυμαίνονται γὰρ αἱ πονηραὶ τροφαὶ τὰ σώματα. ΛΥΚ. ἔστι ταῦτα. ΚΥΝ. πῶς οὖν εἰπέ μοι τούτων οὕτως ἐχόντων, αἰτιᾷ μου, καὶ φαυλίζεις τὸν βίον, καὶ φῂς ἄθλιον; ΛΥΚ. ὅτι, νὴ Δία, τῆς φύσεως, ἣν σὺ τιμᾷς, καὶ τῶν θεῶν, γῆν μὲν ἐν μέσῳ κατατεθεικότων, ἐκ δ' αὐτῆς ἀναδεδωκότων πολλὰ, καλὰ, ὥστ' ἔχειν ἡμᾶς πάντα ἄφθονα, μὴ πρὸς τὴν χρείαν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονήν, σὺ πάντων τούτων ἢ τῶν γε πλείστων ἄμοιρος εἶ, καὶ οὐδενὸς μετέχεις αὐτῶν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ τὰ θηρία· πίνεις μὲν γὰρ ὕδωρ, ὥσπερ καὶ τὰ θηρία, σιτῇ δὲ, ὥσπερ αἱ δορκάδες, ὥσπερ οἱ κύνες, εὐνὴν δὲ οὐδὲν χρείττω τῶν κυνῶν ἔχεις. χόρτος γὰρ παρκεῖ σοι, καθάπερ ἐκείνοις. ἔτι δὲ ἱματίον φορεῖς, οὐδὲν ὑπερέχοντον ἀκληήου. καίτοι εἰ σὺ τούτοις ἀρκούμενος ὀρθῶς φρονήσεις, ὁ θεὸς οὐκ ὀρθῶς ἐποίησε, τοῦτο μὲν, πρῶτα ποιήσας ἔλαιαλλα· τοῦτο δ', ἀμπέλους ἡδυοίνους· τοῦτο δὲ, πολὺ ἄλλον παντοδαπὸν θαυμαστῶν ποικίλων, καὶ ἔλαιον, καὶ μέλι, καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἔχειν μὲν ἡμᾶς σιτία πάντοθεν πανταχοῦ, ἔχειν δὲ πότον ἡδύν, ἔχειν δὲ χρήματα, ἔχειν δ' εὐνὴν μαλακὴν, ἔχειν δὲ οἰκίας καλὰς, καὶ τἄλλα πάντα θαυμαστῶς κατεσκευασμένα.

A LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quodnam pedum officiū est? LVC. Ingredi. CYN. An deteriùs ergo ingredi pedes tibi videntur mei, quàm aliorum? LVC. Istud verò fortasse non. CYN. At non possent, seu sese meliùs seu deteriùs haberent, officium suum præstare? LVC. Fortasse. CYN. Pedibus ergo nihil peiùs affectus videor, quàm alij? LVC. Non videris. CYN. Quid corpus verò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deteriùs se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe virtus robur est. An meum ergo debilius? LVCIA. Non videtur. B CYN. Neque pedes ergo tegumento videntur egere, neque reliquum corpus. Quippe si egerent, malè haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peiùs habere se facit ea quibuscunque adfuerit. At ne ali quidem deteriùs corpus videtur meum, quod quibuslibet cibis alitur. LVC. Manifestum est id quidē. CYN. Nam nec vegetum esset robustúmque si aleretur malè. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Ista quidem ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me C arguis, vitámque improbas meam, ac miseram prædicas? LVC. Ideo per lotem, quòd cùm natura (quam tu colis) ac superi terram in communi statuerint, ex eaque multa nimirum ac bona ediderint, vt nobis omnia supereſſent abundè, non in necessitatem modò, verùm in voluptatem quoque: tu tamen horum omnium aut maximæ saltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris, nihilo certè magis quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis verò quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen D tibi sufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam si tu his contentus rectè sapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oleas effecit pingues, deinde vites dulcis vini feraces, ac reliquum deinde apparatum varietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia vt nos haberemus, edulia quidem omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollē lectū haberemus; præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirū in modum præparata.

Nam & ipſa quoque artium effecta, deorum dona ſunt. At viuere omnibus hiſce bonis priuatum, id fuerit profectò miſerum, etiamſi ab alio quopiam prieris, quemadmodum hi qui ſeruantur in vinculis; longè verò miſerius, ſi quis ipſe ſeſe omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifeſta inſania eſt. CYNICVS. Et rectè quidem fortaſſe dicis. Verùm iſtuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hoſpites excipiente & multos ſimul & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robuſtos; deinde apponente multa atque omnigena: ſi quis, inquam, omnia corripiat, omniáque deglutiat, non ea tantùm quæ vicina ſunt, ſed ea quoque quę procul abſunt, præparata videlicet inualidis, ipſe tamen valens, cùm vnum duntaxat ventrem habeat, nec multis vt nutriatur indigeat, diutiùs tamen quàm alij multi immoretur, hic vir cuiuſmodi tibi videtur eſſe? probúſne? LVCIA. Non mihi quidem. CYN. Quid verò, num temperans? LVCIA. Ne id quidem. CYN. Quid verò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac varia negligat, vno quopiam ex his quæ proximè apponuntur, electo, cùm ſatis in ſuam habeat neceſſitatem, id decenter edat, cóque ſolo vtatur, cætera illa ne reſpiciat quidem: an non hunc temperatiorem & meliorem virum illo putabis? LVCIA. Ego certè. CYN. Vtrùm ergo iam intelligis, an me oportet dicere? LVCIA. Quidnam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt, vt qui, appoſuerit multa ac varia, atque omnigena, vti eſſent quæ cuique conuenirent, alia quippe valentibus, alia rurſus ægrotantibus, atque alia quidem robuſtis, alia verò inualidis: non vt omnibus vtamur omnes, ſed vt his vtantur ſinguli, quæ ſuæ cuiuſque naturæ conueniunt, & ex ipſis, quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At vos illum qui per inſatiabilitatem atque incontinentiam omnia corripit, refertis, vt qui rebus vti velitis omnibus, & vndecunque partis, non ſolis contenti præſentibus, exiſtimantes proprijam quidem neque terram, neque mare ſufficere, ſed importantes ab ipſis vſque terræ finibus voluptates, patriiſque rebus peregrina præferentes,

A καὶ γὰρ αὖ τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, δῶρα τῶν θεῶν ἐστί. τὸ δὲ πάντων τούτων ζῆν ἀπεστερημένον, ἀθλιον μόνον, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλου τινὸς ἀπεστέρητο, καθάπερ οἱ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις. πολὺ δὲ ἀθλιώτερον, εἴ τις αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποστερεῖ πάντων τῶν καλῶν. μανία τε ἤδη τοῦτό γε σαφής. ΚΥ. Ἀλλ' ἴσως ὀρθῶς λέγεις. σκόπει δέ μοι εἰπὲ, εἴ τις ἀνδρὸς πλουσίου προθύμως καὶ φιλανθρώπως, ἔτι τε φιλοφρόνως ἑστιῶντος, καὶ ξενίζοντος πολλοὺς ἅμα καὶ παντοδαπούς, τοὺς μὲν, ἀσθενεῖς, τοὺς δὲ, ἐρρωμένους, κἄπειτα παντοδαπῶν B πολλὰ καὶ παντοδαπά, πάντα ἁρπάζοι, & πάντα ἐσθίοι, μὴ τὰ πλησίον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω, τὰ τοῖς ἀσθενοῦσι παρεσκευασμένα, ὑγιαίνων αὐτὸς, καὶ ταῦτα, μίαν μὲν κοιλίαν ἔχων, ὀλίγων δὲ ὥστε τραφῆναι δεόμενος, οὐδὲ πολλῶν ὑπολειφθήσεσθαι μέλλων· τοῦτ' ὁ ἀνὴρ, ποῖός τις δοκεῖ σοι εἶ)ναι; ἆρά γε φρόνιμος; ΛΥΚ. Οὐκ ἔμοιγε. ΚΥΝ. τί δὲ, σώφρων; ΛΥΚ. Οὐδὲ τοῦτο. ΚΥΝ. τί δὲ, εἴ τις μετέχων τῆς αὐτῆς ταύτης τραπέζης, τῶν μὲν πολλῶν C καὶ ποικίλων ἀμελῇ, ἓν δὲ τῶν ἐλλιπῆ κειμένων ὑπολεξάμενος, ἱκανῶς ἔχων παρὸ τοῦ ἑαυτῷ ἀρκοῦντος, τοῦτο ἐσθίοι κοσμίως, & τούτῳ μόνῳ χρῶτο, τοῖς δ' ἄλλοις οὐδὲ παρεγγλέποι, τοῦτον οὐχ ἡγῇ σωφρονέστερον, καὶ ἀμείνω ἀνδρα εἶναι; ΛΥΚΙΝ. ἔγωγε. ΚΥΝΙΚΟΣ. πότερον οὖν, σωκίας, ἢ ἐμὲ δεῖ λέγειν; ΛΥΚΙΝΟΣ. Ὃ ποῖον; ΚΥΝΙΚΟΣ. ὅτι ὁ μὲν θεὸς, τῷ ξενίζοντι καλῶς ἐοικὼς ἔοικε, παρατιθεὶς πολλὰ, καὶ ποικίλα, καὶ παντοδαπὰ, ὅπως ἔχωσιν D ἁρμόζοντα· τὰ μὲν, ὑγιαίνουσι, τὰ δ', νοσοῦσι· καὶ τὰ μὲν, ἰσχυροῖς, τὰ δ', ἀσθενοῦσιν, οὐχ ἵνα χρώμεθα ἅπασι πάντες, ἀλλ' ἵνα τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος, καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν, ὅτου μάλιστα δεόμενος τύχοι. ὑμᾶς δ', τῶν ἀπλησίαν τε καὶ ἀκρασίαν ἁρπάζοντα πάντα, οὕτω μάλιστα ἐοικότας, πᾶσι χρῆσθαι ἀξιοῦντας, καὶ τοῖς ἀπόντας, μὴ τοῖς πρὸ ὑμῶν μόνον, ἃ γῆν, ἃ θάλασσαν τὴν καθ' αὑτοὺς αὐτάρκη νομίζοντες; ἀλλ' ἀπὸ περάτων γῆς ἐμπορευόμενοι τὰς ἡδονὰς, & τὰ ξενικὰ τῆς ὑπαρχούσης ἀεὶ προτιμῶντες,

χ τὰ

καὶ τὰ πολυτελῆ τῶν εὐτελῶν, καὶ τὰ δυσπόριστα τῶν εὐπορίστων. καθόλου δὲ, σκέμματα, καὶ κακὰ ἔχειν μᾶλλον ἐθέλοντες, ἢ δίχα σκεμμάτων ζῆν. τὰ γὰρ δὴ πολλὰ, καὶ τίμια, καὶ εὐδαιμονικὰ σκευάσματα, ἐφ' οἷς ἀγάλλεσθε, δι' ὀλίγου μὲν ὑμῖν ἔστι κακοδαιμονίας καὶ παλαιπωρίας σκεύη γίνεται. σκόπει γὰρ εἰ βούλει, τὸν πολύδυκτον χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, σκόπει τὰς οἰκίας τὰς πολυτελεῖς, σκόπει τὰς ἐλεφαντοστρώτους τὰς ἐκπεπυδαισμένας, σκόπει τὰ τούτοις ἀκόλουθα πόθεν τε πόσων σκευαστῶν ἔστιν ὠνία, πόσων πόνων, πόσων κινδύνων, μᾶλλον δὲ, αἱμάτων, καὶ θανάτου, καὶ διαφθορᾶς ἀνθρώπων πόσης; οὐ μόνον ὅτι πλέοντες ἀπόλλυνται διὰ ταῦτα πολλοὶ, καὶ ζητοῦντες καὶ δημιουργοῦντες δεινὰ πάσχουσιν· ἀλλ' ὅτι καὶ πολυμάχιπά ἐστι, καὶ ἐπιβουλεύονται ἀλλήλοις διὰ ταῦτα, φίλοις φίλοι, καὶ πατράσι παῖδες, καὶ γυναῖκες ἀνδράσιν. οὕτως οἴμοι καὶ τῷ Ἐριφύλῃ, διὰ τὸν χρυσὸν σκευδοῦσα τὸν ἄνδρα· καὶ ταῦτα μὴτοι πρὸς τὰ γίνεται, τῷ μὴ ποικίλων ἱματίων, οὐδέν τι μᾶλλον θάλπειν δυναμένων· τῷ δὲ χρυσοφόρων οἰκιῶν, οὐδέν τι μᾶλλον σκεπουσῶν· τῷ δὲ ἐκ πομάτων τῷ ἀργυρῶν, οὐκ ὠφελοιώτων τὸν πότον, οὐδὲ τῷ χρυσῶν, οὐδὲ τῷ ἐλεφαντίνων αὖ κλινῶν, τὸν ὕπνον ἡδίω παρεχομένων· ἀλλ' ὅπως πολλάκις ὅτι τῆς ἐλεφαντίνης κλίνης, καὶ τῶν πολυτελῶν στρωμάτων, τοὺς εὐδαίμονας, ὕπνου λαχεῖν οὐ δυναμένους. ἔτι δὲ καὶ αἱ πολυποδίαι περὶ τὰ βρώματα σκευματεῖαι, πρόφασιν μὲν οὐδὲν μᾶλλον, λυμαίνονται δὲ τὰ σώματα, καὶ τοῖς σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι. τί δὲ δεῖ λέγειν ὅσα τῶν ἀφροδισίων ἕνεκα σκεύματα ποιοῦσί τε καὶ πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι; καίτοι ῥᾴδιον θεραπεύειν τούτων τὴν ὀπτυμίαν, εἰ μή τις ἐθέλοι τυφλῶν. καὶ οὐδ' εἰς τοῦτον ἡ μανία καὶ διαφθορὰ φαίνεται τοῖς ἀνθρώποις ἀρκεῖν. ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ὄντων τὴν χρῆσιν ἀναστρέφουσιν, ἐκάστῳ χρώμενοι, σκευὴς ὁ μὴ πέφυκεν, ὥσπερ εἴ τις αὐδὶ ἁμάξης ἐθέλοι τῇ κλίνῃ χρήσασθαι, καθάπερ ἁμάξῃ. ΛΥ. καὶ τίς οὗτος; ΚΥ. ὑμᾶς οἱ τοῖς ἀνθρώποις ἅτε ὑποζυγίοις χρῆσθε, καθίετε ὑπ' αὐχένα, ὥσπερ ἁμάξας, τὰς κλίνας τοῖς σκαζουσιν ἄγειν, αὐτοὶ δ' αὖ ἄνω κατακείσθε τυφλοῦντες,

A sumptuosáque frugalibus, atque ea quæ difficilè comparantur, his quæ sunt comparatu facilia: in summa denique molestias maláque potiùs eligentes, quàm absque molestiis viuere. At isti quidem plurimi ac pretiosi beatique apparatus quibus exultatis, per magnam ad vos miseriam ærumnámque perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentúmque considera: domus considera sumptuosas, vestes operosas considera: atque eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis, imò sanguine ac cæde, quantóque hominum interitu: non ideo solùm, quòd dum nauigant, propter ista pereunt com- B plures: ac dum quærunt parántque, gratia perferunt: sed ob id quoque, quòd digladiationes multas pariunt, quódque ob ea insidiantur inuicem & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidisse maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt, quum tamen vestes illæ variæ nihilo magis quicquam queant calefacere, auratáque illa ædificia nihilo prorsus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis C conducant, sed nec aurei illi nec eburnei item lecti somnum suauiorem præbeant: imò videbis frequenter in eburneo lecto, sumptuosísque stromatibus, beatis illis somnum contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alunt, quin tabefaciunt potiùs corpora, iisdémque morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas molestias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis velit indulgere deliciis. At ne hæc quidem insania corrupteláque D sufficere videtur mortalibus, sed iam rerum etiam vsum peruertunt, singulis rebus ad id vtentes, ad quod minimè paratæ sunt, quemadmodum lecto si quis vti carpenti loco velit, ac tanquam curru. LVCIA. Quisnam is est? CYN. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis vtimini. Nam eos iubetis, vt lecticas tanquam currus in ceruicibus ferãt, ipsi verò in sublimi residetis delicati,

atque illinc homines perinde tanquam asinos aurigamini, imperantes vt hac nō illac eant: & qui hæc facitis maximè, iidem maximè beati videmini. Tum hi qui piſcium carnibus non tantùm vt alimentis vtuntur, verùm tincturas etiam quaſdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt: nónne & hi præter naturam his vtuntur quæ à deo præparata ſunt? LVC. Non per Iouem, ſiquidem tingere etiam poteſt, non comedi tantùm, purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata eſt. Nam & cratere quiſpiam, ſi præter naturam detorqueat, ollæ loco poſſet vti, nec in id tamē paratus erat. Sed quo pacto poſſet quiſpiam vniuerſam illorum infelicitatem percurrere, quæ tanta eſt? At tu me quoq; quòd nolo eius eſſe particeps, incuſas: viuo ego tamen quemadmodum modeſtus ille, his videlicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, veſcens, ac frugaliſſimis vtens: variis verò illis atque omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeam, ac minimè multis vtar, ferinam tibi videor vitam viuere. Atqui hac ratione tua Dij profectò in periculum veniunt ne & ipſi ſint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm vt exactiùs intelligas cuiuſmodi horum vtrunque ſit, vel paucis videlicet egere, vel multis, conſidera quòd pluribus egēt primùm pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm viri, tum ægroti quàm valentes: atque omnino in ſumma, inferiora quælibet præſtantioribus plurium indigent: proinde Dij omnino nullius egent rei: qui verò ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præſtantiſſimum, quippe diuinum virum, deúmque rectè creditum, miſerum tunc fuiſſe, quum circumiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum noſtrarū nihil deſiderans? At ille miſer profectò non erat, quippe qui miſeriā ab aliis propulſabat: neque rurſus pauper, qui terra mariſque dominabatur. Nempe quocunque intendiſſet impetū, omnes quaquaverſum ſuperabat: nec in quenquam ſui temporis incidit, qui ſe vel æquarit vnquam, vel vicerit, quoad ex humanis exceſſit. At tu illi ſtromata putas calcéoſque defuiſſe, atque ob id mundum obambulaſſe tantum virum? Dicendum profectò non eſt: ſed continens erat ac fortis, & moderatè viuere volebat, non indulgere deliciis.

Α ἢ ὀκείθεν, ὥσπερ ὄνους ἰωιοχεῖτε τοὺς ἀνθρώπους, ταύτῃ ἀλλὰ μὴ ταύτῃ πέπεσθαι κελεύοντες. καὶ οἱ ταῦτα μάλιστα ποιοῦντες, μάλιστα μακαρίζεσθε. οἱ δὲ τοῖς κρέασι, καὶ μὴ ξύφῃ χρώμενοι μόνον, ἀλλὰ & βαφαῖς μηχανώμενοι δι' αὐτῶν, οἷόιγε εἰσὶν οἱ τὴν πορφύραν βάπτοντες, ἆρ' οὐ καὶ αὐτοὶ παρὰ φύσιν χρῶνται τοῖς τοῦ θεοῦ κατασκευάσμασι; ΛΥ. νὴ Δία. δύναται γὰρ βάπτειν, οὐκ ἐσθίεσθαι μόνον ὃ τῆς πορφύρας κρέας. ΚΥ. ἀλλ' οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν· ἐπεὶ & τῷ κρατῆρι δύναιτ' ἄν τις διαζώμνυος, ὥσπερ χύτρᾳ χρῆσθαι, πλὴν οὐ πρὸς τοῦτο γέγονεν. ἀλλ' ἀ Β γὰρ πῶς ἅπαντων τῶν πόνων τὰς κακοδαιμονίας διελθεῖν δύναιτ' ἄν, τοσαύτη τις οὖσι; σὺ δέ μοι δοκεῖ μὴ βούλεσθαι ταύτης μετέχειν, ἐξαλλᾷς· ζῶ δὲ καθάπερ ὁ κόσμιος ἐκεῖνος, διωζώμνυος τοῖς κατ' ἐμαυτὸν, καὶ τῆς οὐ τελεσάτης χρώμενος. τῶν δὲ ποικίλων & πανοδαπῶν οὐκ ἐφιέμενος. κἄπειτα θηρείου βίον, βεκκέων δεόμενος, καὶ ὀλίγοις χρώμενος, δοκῶ σοι ζῆν, κινδυνεύουσιν οἱ θεοὶ καὶ τῶν θηρίων εἰ χείρονες, κατάγε τὸν σὸν λόγον, σπανιώτατοι γὰρ δέονται. ἵνα δὲ καταμάθῃς C ἀκριβέστερον τό, τε ὀλίγων καὶ ὃ πολλῶν δεῖσθαι, ποῖόν τι ἑκάτερόν ἐστιν, ἐννόησον· ὅτι δέονται πλειόνων, οἱ μὲν παῖδες, τῶν τελείων, αἱ δὲ γυναῖκες, τῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ νοσοῦντες, τῶν ὑγιαινόντων. καθόλου δὲ πάντα χρὴ τὸ χεῖρον τοῦ κρείττονος πλειόνων δεῖται. ὅρᾳ τοῦτο, θεοὶ μὲν, σπανιώτατοι· οἱ δ' ἔλαττον θεῶν, ἐλαχίστων δέονται. ἢ νομίζεις τὸν Ἡρακλέα τῶν πάντων ἀνθρώπων ἄριστον, θεῖον δὲ ἄνδρα, καὶ θεὸν ὀρθῶς νομισθέντα, ἅμα κακοδαιμονίᾳ τοιαύτῃ γυμνὸν, δέρμα μόνον ἔχοντα, καὶ μηδενὸς τῶν αὐτῷ ὑμῖν δεόμενον; ἀλλ' οὐ κακοδαίμονα ἐῶ ἐκεῖνος, ὃς καὶ τῶν ἄλλων ἀπήμυνε τὰ κακά. οὐδὲ αὖ πένης, ὃς γῆς καὶ θαλάττης ἦρχεν. ἐφ' ὅ, τι γὰρ ὁρμήσειεν, ἅπαντα τῶν πάντων ἐκράτει, καὶ σπανίως τῶν τότε ἐνέτυχεν ὁμοίῳ, σπανιώτατα κρείττονι ἑαυτῷ, μέχρι τοῦ ἐξ ἀνθρώπων ἀπῆλθεν. ἢ σὺ δοκεῖς στρωμάτων καὶ ὑποδημάτων ἄπορος ἦλθεν, καὶ διὰ τοῦτο πεζεύειν τοιοῦτος; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐγκρατὴς, καὶ καρτερικὸς ἐῶ, καὶ κρατεῖν ἤθελε, καὶ τρυφᾶν οὐκ ἐβούλετο.

ὁ δὴ Θησεὺς ὁ τούτου μαθητὴς, ὃ βασιλεὺς μὲν ἁπάντων Ἀθηναίων, υἱὸς δὲ Ποσειδῶνος, ὡς φασιν, ἄρειος δὲ τὴν καθ' αὑτόν; ἀλλ' ὅμως καὶ ἐκεῖνος ἠθέλησεν ἀνυπόδητος εἶναι, καὶ γυμνὰς βαδίζειν· καὶ πώγωνα καὶ κόμην ἔχειν ἤρεσκεν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐκείνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς ἤρεσκεν. ἀμείνους γὰρ ἦσαν ὑμῶν· καὶ οὐκ ἂν ὑπέμεινεν οὐδὲ εἷς αὐτῶν οὐδὲν μᾶλλον, ἢ τὴν λέοντος τὶς ξυρώμενος. ὑγρότητα γὰρ, καὶ λαμπρότητα χρὼς, γυναιξὶ πρέπειν ἡγοῦντο· αὐτοὶ δ' ὥσπερ ἦσαν, καὶ φαίνεσθαι ἄνδρες ἤθελον, καὶ τὸν πώγωνα, κόσμον ἀνδρὸς ἐνόμιζον, ὥσπερ ἐπὶ ἵππου χαίτην, καὶ λέοντος ἰδίαν, οἷς ὁ θεὸς ἀγλαΐας ἐν κόσμου χάριν προσέθηκέ τινα· ὅτῳ γὰρ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὸν πώγωνα προσέθηκεν. ἐκείνους οὖν ἐγὼ ζηλῶ τοὺς παλαιὸς, καὶ ἐκείνους μιμεῖσθαι βούλομαι, τοὺς δὲ νῦν οὐ ζηλῶ τῆς θαυμαστῆς ταύτης εὐδαιμονίας, ἣν ἔχουσι, καὶ περὶ τραπέζας, καὶ ἐσθῆτας, καὶ λεαίνοντες καὶ φιλοκάλλωποι πρὸς τὰ σώματος μέρος, καὶ μηδὲν τῶν ἀπορρήτων οὐδὲν, ἃ πέφυκεν, ἔχειν ἐῶντες. εὔχομαι δέ μοι τοὺς μὲν πόδας, ὁπλῶν ἵππειον οὐδὲν διαφέρειν, ὥσπερ φασὶ Χείρωνος· αὐτὸς δὲ μὴ δεῖσθαι στρωμάτων, ὥσπερ οἱ λέοντες· ὅτε ἔφης δεῖσθαι πολυτελοῦς μᾶλλον ἢ οἱ κύνες. εἶτα δέ μοι, γλίσχρῳ μὲν ἅπασαν οὐσίαν αὐτάρκη ἔχειν, οἶκον δὲ τὸν κόσμον νομίζειν, ἔφην δ' αἱρεῖσθαι τὴν ῥᾳστώνην ποιεῖσθαι. χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον, μὴ δεηθεῖν, μήτ' ἐμὲ ἐγὼ, μήτε τῶν ἐμῶν φίλων μηδένα. πάντα γὰρ τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς τούτων ὀρθυμίας φύονται, καὶ στάσις καὶ πόλεμοι, καὶ ὁπλίσεις, καὶ σφαγαί. ταῦτα πάντα πλοῦτος ἔχει τὸ ὀρθυμίαν τὸ πλείονος· ἀλλ' ἡμῖν αὐτὴν ἀπεὶη, καὶ πλεονεξίας μή ποτε ὀρεχθεῖεν μεδὲ ἐκ τῆς ἐπιτυχεῖν δυνατὸν εἶναι. τοιαῦτά σοι τὰ ἡμέτερα, πολὺ δήπου διαφέροντα τοῖς τῶν πολλῶν βουλήμασι. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἰ τοῖς σχήμασι διαφέρομεν αὐτῶν, ὁπότε καὶ τῇ προαιρέσει τοσοῦτον διαφέρομεν. θαυμάζω δέ σου πῶς ποτε κιθαρῳδοῦ μὲν τινα νομίζεις στολὴν, καὶ σχῆμα, καὶ αὐλητοῦ, νὴ Δία, σχῆμα καὶ στολὴν τραγῳδοῦ, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ σχῆμα καὶ στολὴν οὐκ ἐπὶ νομίζεις,

A Quid Theſeus eius diſcipulus? An non rex erat Athenienſium omnium, ac filius etiam, vt ferunt, Neptuni, ſua certè tempeſtate fortiſſimus? Attamen ille quoque voluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi: barbámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen ſolùm, ſed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores erant quàm vos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet quidem eorum quiſquam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo quiſpiam ſeſe tonderi. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi verò ſicuti erant, ita videri quoque viri volebant: B ac barbam quidem cultum viri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbam, quibus deus ſplendoris quandam atque ornamenti venuſtatem dedit: ſic & viris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, veteres inquam illos imitari volo: huius verò tempeſtatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & veſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem vllam, ita vt inſtituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto vt nihil equinis differant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum C vt ipſe ſtromatis non egeam, more leonum, nec cibo egeam magis exquiſito quàm canes. Contingat præterea mihi, vt terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domum verò vt mundum hunc exiſtimem. Alimenta demum vt ea diligam, quæ facillimè comparari poſſint. Aurum verò argentúmque ne deſiderem vnquam, neque ego neque meorum amicorũ quiſquam. Omnia nanque mala inter homines ex horum cupiditate naſcũtur, & ſeditiones, & bella, & inſidiæ & cædes. Hæc omnia fontẽ habent plus habendi cupidinem. Ad hæc à nobis abſcedat procul, ne vnquam plus ſatis appetam: minùs verò cùm habeam, ferre æquo animo valeam. Noſtra quidem ita ſe habẽt. Plurimum profectò à vulgi ſententiis iſta diſſentiunt. Neque quicquam ergo mirandum eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus inſtituto. Sed te miror, quonam pacto, cùm ſuam quandam citharœdo veſtem tribuas cultúmq; atque adeo tibicini ſuum, & tragœdo ſuum: bono viro cultum veſtémque propriam nullam exiſtimas,

ſed eandem ei cum vulgo habendam cenſes, idque quum vulgus malum ſit. Quòd ſi bonorum cultus proprius debet eſſe vllus, quínam deceat magis quàm hic meus, qui maximè luxurioſis pudendus ſit, quémque illi maximè auerſentur? Cultus ergo meus huiuſmodi eſt, ſqualidum eſſe, hirſutum eſſe, tritum pallium indui, comam producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter verò, cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere vos quiſquam ab illis poſſit neque colore veſtium, neque mollitie, neque camiſiarum numero, neque lacernis, neque calceis, neque capillorum curâ, neque odore. Nam & redoletis vt illi, iam præſertim vos, qui eſtis feliciſſimi. Et quidem quid facias, quum vir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præſtatis, voluptatibus verò nihilo minùs quàm illi ſuperamini: eadem comeditis, eodem modo dormitis atque inceditis, imo verò incedere non vultis, ſed geſtari potiùs tanquam ſarcinæ, alij ab hominibus, alij verò à iumentis. At me pedes ipſi geſtant, quocũque ſit opus: egóque & frigus tolerare ſufficio, & calorem pati: eáque quæ dij obtulerint, minimè moleſtè ferre, ideo videlicet, quia miſer ſum. Vos verò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed omnium pœnitet: ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme quidem optantes æſtatem, æſtate rurſum hyemem: atque in calore frigus, in frigore viciſſim calorem: quemadmodum ægrotantes, moroſi ſemper & queruli: quod in illis quidem facit morbus, in vobis verò mores. Atque hæc ita quum ſint, iam nos in vitam veſtram traducere æquum cenſetis, noſtráimque corrumpere, quum ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſique ſitis in veſtris ipſorum negotiis minimè circunſpecti, nihílque eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profectò differtis vos ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunque fluxus intenderit, eò rapiuntur: & vos itidem quocunque libidines. Ac ſimiliter quidem vobiſcum agitur, vt cum quodam qui equum inſanum aſcenderat: equus igitur virum corripiens abſtulit: hic verò ampliùs iam deſilire equo currente non poterat:

A ἀλλὰ τὴν αὐτὴν αὐτὸν οἴῃ δεῖν ἔχειν τοῖς πολλοῖς. καὶ ταῦτα, τῷ πολλῶν κακῶν ὄντων. εἰ μὲν δεῖ ἐνὸς ἰδίου σχήματος τοῖς ἀγαθοῖς, τί πρέπει αὐτῷ μᾶλλον, ἢ τῷδ' ὅσῳ αἰσχύνεσθαι μᾶλλον τοῖς ἀκολάστοις ἔστι, καὶ ὅσῳ ἀπαύξαντι αὐ οὔτι μάλιστα ἔχειν. οἰκεῖόν τοι ἐμὸν σχῆμα, τοιοῦτόν ἐστιν, αὐχμηρὸν εἶ λάσιον εἶ, τρίβωνα ἔχειν, κομᾶν, αὐτοδετεῖν δὲ ὑμέτερον, ὅμοιον τῷ τῶν καταίδων, καὶ δυσχρίνειν οὐδὲ εἷς αὖ ἔχοι, ἀπὸ τῆς χροιᾶς τῶν ἱματίων, ἀπὸ τῆς μαλακότητος, ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν χιτωνίσκων, ἀπὸ τῶν ἀμφιάσμασιν, οὐχ ὑποδήμασιν, ἀπὸ καταυκλῆ τριχῶν, οὐκ ὀδμῆ. καὶ γὰρ ἀπόζετε ἤδη τοῦδε πλησίον σκείνοις, οἱ βδαιμονέστατοι ἅπαντι μάλιστα. καίτοι τί αὖ δοῴη τις ἀνδρὸς τὴν αὐτὴν τῆς καταίδος ὀδμὴν ἔχοντος; τοιγαροῦν τοῖς μὲν πόνοις, οὐδὲν σκείνων μᾶλλον αἴρεσθε, τῆς δ' ἡδονῆς, οὐδὲν σκείνων ἧττον. καὶ φέρεσθε τοῖς αὐτοῖς, καὶ κοιμᾶσθε ὁμοίως, καὶ βαδίζετε. μᾶλλον δὲ βαδίζειν οὐκ ἐθέλετε, φέρεσθε δέ, ὥσπερ τὰ φορτία, οἱ μὲν, ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δέ, ὑπὸ κτηνῶν, ἐμὲ δὲ οἱ πόδες φέρουσιν ὅποι ποτ' ἂν

B δέωμαι. κἀγὼ μὲν ἱκανὸς καὶ ῥίγους ἀνέχεσθαι, καὶ θάλπος φέρειν, καὶ τοῖς τῶν θεῶν ἔργοις μὴ δυσχεραίνειν, ὅτι ἀθλιός εἰμι. ὑμεῖς δέ, ἅτε τῷ εὐδαιμονίᾳ, οὐδενὶ τῶν γιγνομένων ἀρέσκεσθε, καὶ πάντα μέμφεσθε. καὶ τὰ μὲν παρόντα, φέρειν οὐκ ἐθέλετε. τῶν δ' ἀπόντων,

C ἐφίεσθε· χειμῶνος μὲν θέρος, θέρους δὲ χειμῶνα, καὶ καύματος μὲν ῥίγος, ῥίγους δὲ καῦμα, καθάπερ οἱ νοσοῦντες δυσάρεστοι, καὶ μεμψίμοιροι ὄντες· αἴτια δὲ σκείνοις μὲν, ἡ νόσος. ὑμῖν δέ, ὁ τρόπος. κἄπειτα ἡμᾶς μεταπίθεσθαι, καὶ ἐπανορθοῦν τὰ ὑμέτερα ἀλλήλοις ὀπτιμέμφως, κακῶς βουλευομένοις πολλάκις περὶ ὧν πράττετε, αὐτοὶ ἀσκεπτοι ὄντες περὶ τῶν ἰδίων,

D καὶ μηδὲν αὐτῶν κρίσει καὶ λογισμῷ ποιούμενοι, ἀλλ' ἕξει, καὶ ὀπτυμία. τοιγαροῦν οὐδὲν ὑμεῖς διαφέρετε τοῦ ἵππου χαμαίρρυ φερομένου. σκῆνοί τε γὰρ ὅπου αὐτοῖς ὁ ῥοῦμα, σκῆ φέρονται· καὶ ὑμεῖς, ὅπου αὐτὰς ἡ ὀπτυμία. πάλαι δὲ πλησίον τι, ὅ φασι παθεῖν τινα ἐφ' ἵππου ἀναβάντα, μεμηνόμενον· ἁρπάσας γὰρ αὐτὸν, ἔφερεν ἄφρων ὁ ἵππος· ὁδὶ δὲ οὐκ ἔτι καταβῆναι, τοῦ ἵππου θέοντος, ἐδύνατο.

καὶ τις ἀπαντήσας, ἠρώτησεν αὐτὸν, ποίαν ἄπεισιν, ὁ δὲ εἶπεν, ὅπου αὐ τούτῳ δοκεῖ, δείκνυς τὸν ἵππον. καὶ ὑμᾶς αὖ τις ἐρωτᾷ ποῖ φέρεσθε, τἀληθῆ ἐθέλοντες λέγειν, εἴπατε, ἁπλῶς μέν, ὅπου γὰρ αὖ ταῖς ἐπιθυμίαις δοκῇ· κατὰ μέρος δὲ, ὅπου γὰρ αὖ τῇ ἡδονῇ· ποτὲ δὲ, ὅπου τῇ δόξῃ· ποτὲ δὲ αὖ, τῇ φιλοχρηματίᾳ· ποτὲ δὲ ὁ θυμὸς, ποτὲ δὲ ὁ φόβος, ποτὲ δὲ ἄλλό τι τοιοῦτον ὑμᾶς ἐκφέρειν φαίνεται. οὐ γὰρ ἐφ' ἑνὸς, ἀλλ' ὅτι πολλῶν γε ὑμεῖς γε ἵππων βεβηκότες, ἄλλοτε ἄλλων, καὶ μανιωδῶν πάντων, φέρεσθε. διαφορωῦν ἐκφέρουσιν ὑμᾶς εἰς βάραθρα, καὶ κρημνούς. ἴστε δ' ὑδαμῶς πρὶν πεσεῖν, ὅτι πεσεῖσθαι μέλλετε. ὁ δὲ τέως ἔστι, οὗ καταγελᾶτε, καὶ ἡ κόμη, καὶ τὸ ἱμάτιον τοῦμόν, τηλικαῦτόν ἐστι δυνάμιν, ὥστε παρέχειν μοι ζῆν ἐφ' ἡσυχίας, καὶ παρεῖναι ὅ, τι βούλομαι, καὶ συνεῖναι οἷς βούλομαι. τῶν γὰρ ἀμαθῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀπαιδεύτων, οὐδεὶς ἂν ἐθέλοι μοι παρεῖναι διὰ τὸ ἱμάτιον. οἱ δὲ μαθηταὶ, καὶ πόρρωθεν ἐκπέπτουσι. παρεῖσι δὲ οἱ κομψότατοι, καὶ ἐπιεικέστατοι, καὶ ἀρετῆς ἐπιθυμηταὶ ὄντες. οὗτοι μάλιστά μοι παρεῖσι. τῶν γὰρ τοιούτων ἐγὼ χαίρω συνών. θύρας δὲ τῶν καλουμένων ἀνθρώπων, οὐ τηρῶ, τοῖς δὲ χρυσοῖς στεφάνοις, καὶ τῷ πορφύρᾳ, τύφον νομίζω, καὶ τῶν ἀνθρώπων καταγελῶ. ἵνα δὲ μάθῃς περὶ τοῦ ἱματίου, ὡς οὐκ ἀνδράσι μόνον ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ θεοῖς πρέποντος, ἔπειτα καταγελᾷς αὐτοῦ, σκέψαι τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, πότερά σοι δοκοῦσιν ὁμοίως ἔχειν ὑμῖν, ἢ ἐμοί. καὶ μὴ μόνον γε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς ναοὺς ἐπισκόπει περιών, πότερον αὐτοῖ οἱ θεοὶ κομῶσι, καὶ γλυφῶσιν, ὡς ἐγὼ, ἢ καθάπερ ὑμᾶς, ξυρημένοι πλάττονται, καὶ γράφονται. καὶ μὴν καὶ ἀχίτωνας ὄψει τοὺς πολλοὺς, ὥσπερ ἐμέ. τί αὖ οὖν ἔτι τολμᾷς περὶ τούτου τοῦ ἱματίου λέγειν ὡς φαύλου, ὁπότε καὶ θεοῖς φαίνεται πρέπον;

A quidam verò cùm occurriſſet ei, rogauit quonam tenderet: hic reſpõdit, Quocunque huic videtur, equum demonſtrans. Quòd ſi vos quiſquam roget, quò feramini: ſi verum vultis dicere, dicetis in vniuerſum quidem, quocunque videatur affectibus: ſigillatim verò, interdum quocunque voluptati, interdum quocunque ambitioni, interdum rurſus quò lucri ſtudio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi vos auferre videtur. Neque enim vnum dumtaxat equum vos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nunc illum, furioſos quidem omnes, auehimini. Auferunt ergo vos in barathrum, ac prærupta: vos tamen priuſquam cadatis, caſuros vos eſſe neſcitis. At hoc detritum pallium quod vos ridetis, comáque habitúſque meus tantam habet vim, vt vitam mihi quietam præbeat, vtque agam quicquid volo, verſérque cum quibus volo. Nempe ex indoctis atque ineruditis hominibus nemo me adire voluerit, ob hunc habitum: at molles etiam qui ſunt adhuc admodum procul, declinant: congrediuntur verò ſcitiſſimi atque modeſtiſſimi: & qui virtutem cupiunt, hi potiſſimùm congrediuntur mecum. horum ego conſuetudine delector. Eorum verò fores qui homines vocantur, non obſeruo: tum coronas aureas ac purpuram pro faſtu habeo, atque homines ipſos derideo. At vt cultum hunc intelligas non bonos modò viros, ſed ipſos etiam deos decere, atque eum deinde, ſi libet, irrideas, deorum ſtatuas conſidera, vtri videantur, vobísne, an mihi ſimiliores. Neque Græcorum ſolùm, ſed barbarorum etiam templa circunſpicias, vtrùm ipſi dij, vt ego, comati barbatique ſunt, an quemadmodum vos, raſi finguntur atque pinguntur. Quin plurimos etiam ſine tunicis conſpicies, vt me nunc eſſe vides. Quo pacto igitur audeas poſthac hunc habitum vitio dare, quum deos etiam decere videatur?

ΨΕΥΔΟΣΟΦΙΣΤΗΣ, ἢ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΗΣ.

PSEVDOSOPHISTA, SEV SOLOECISTA.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, vt suprà Lexiphanes ille, vertendus fuerat, quòd singula commodè ac suo modo Latinè reddi non possent, pro suscepto tamen opere audendum aliquid longiùs, & periculum qualecunque faciendum fuit. Quo æquiorem nobis lectorem fore puto, si qua etiam hic offenderit quæ expectationi ipsius non omnino respondebunt, præsertim cùm ipsum quoque exemplar quo nos vertendo vsi sumus, in quibusdam locis non ita syncerum & castigatum appareret. Tractat autem de Solœcismo Lucianus, quem veteres Latini, vt Gellius indicat, Stribiliginem vocarunt, Græci etiam Solœcon: atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuiuis esse, planè ac purè dicere, & ab omni vitio sermonis temperare, idque exemplo cuiusdam quem Pseudosophistam, à falsa, vt videtur, facundiæ atque doctrinæ persuasione, Solœcistam autem ab ipsa re appellat: qui cùm profiteretur se & loqui purè, & multos in sermone peccantes deprehendere facilè posse, interim ipse etiam illa quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. Ac principio quidem varias Solœcismi formas exemplis cùm suis tum aliorum proponit: postremò autem & quedam explicat, & quod in quo vitium & peccatum sit, ostendit. Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem si multi illorum tam diligenter perpenderent, quàm facilè sibi ipsi persuadent & Latinè & Græcè interim se scire, in pleriſque haud dubiè minus ostentationis & arrogantiæ inesset.

ΛΥΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΟΛΟΙΚΙΣΤΟΥ.

LVCIANI ET SOLOECISTÆ.

LVCIANVS. NVm igitur qui agnoscere solœcissantem potest, idem etiam cauere potest ne solœcisset? SOL. Mihi quidem ita videtur. LVC. Qui verò cauere non potest, ille nec agnoscere potest eum qui talis est? SOL. Rectè dicis. LVC. Tu verò teipsum negas solœcissare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidem essem, si cùm tantæ ætatis sim, adhuc solœcissarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? SOL. Prorsus itaque. LVCIA. Age nunc, conuince me solœcissantem. Iampridem enim solœcissare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidem iam graue istud commisi: tu verò non agnouisti. SOL. Ludis tu nunc? LVCIANVS. Non, per deos. Nam solœcismo commisso latui te, perinde ac nesciens. Rursus autem contemplare. Neq; enim te puto intelligere posse: quoniam alia quidem nosti, alia autem non nosti.

Α Ράγε ὁ γιγνώσκων τὸν σολοικίζοντα δύνοιτ' ἂν καὶ φυλάξασθαι μὴ σολοικίζειν δυνατός; ΣΟΛ. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ. ΛΥΚΙΝ. ὁ δέ γε μὴ φυλάξασθαι, οὐδὲ γιγνώσκειν τὸν οὕτως ἔχοντα; ΣΟΛ. ἀληθῆ λέγεις. ΛΥ. σὺ δὲ αὐτὸς φὴς οὐ σολοικίζειν, ἢ πῶς λέγομέν σοι περὶ σοῦ; ΣΟΛΟΙ. ἀπαίδευτος γάρ αὖ εἴην, εἰ σολοικίζοιμι τηλικοῦτος ὤν. ΛΥΚΙΝ. σχολῇ γ' ἕτερον φωράσαι δυνήσῃ τοῦτο δρῶντα, καὶ ἐλέγξαι τὸν ἀρνούμενον; ΣΟΛ. πάνυ πάσαι γε. ΛΥ. ἴθι νυν, ἐμοῦ λαβοῦ σολοικίζοντος, ἤδη γὰρ σολοικίζω. ΣΟΛ. σχολῇ εἰπέ. ΛΥ. ἀλλ' ἔγωγε ἤδη δεινὸν εἴργασμαι, σὺ δὲ οὐκ ἐπίστασαι. ΣΟ. παίζεις ἔχων. ΛΥ. μαθοὺς γάρ. ἐπεὶ σολοικίσας, ἔλαθόν σε ὡς οὐκ ἐπιστάμενον. αὖθις δ' σκόπει, οὐ γάρ σε φημὶ δύνασθαι κατανοῆσαι· ἐπεὶ ἃ μὲν οἶσθ', ἃ δ' οὐκ οἶσθε.

ΣΟ. εἰπὲ μόνον. ΛΥ. ἀλλὰ ἢ νῶ σεσο-
λοίκισαί μοι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. ΣΟ. πῶς γὰρ,
οὔ μηδὲν λέγοντος; ΛΥ. ἐγὼ μὲν λέγω, καὶ
σολοικίζω, σὺ δ' οὐχ ἕπῃ τῷ ῥᾳδίῳ· ἐπεὶ
ὄφελον καὶ νῶ ἀκολουθῆσαι δυνήσῃ. ΣΟ.
θαυμαστὰ λέγῃς, εἰ μὴ δυνησόμεθα καταμά-
θεῖν σολοικισμόν. ΛΥ. ἢ πῶς ἂν δυναίμο τὸν
ἕνα μαθεῖν, τοὺς τρεῖς ἀγνοήσας; ΣΟ. τίνας
τρεῖς; ΛΥ. ὅλους ἀρτιγενεῖς. ΣΟ. ἐγὼ
μὲν σε παίζειν δοκῶ. ΛΥ. ἐγὼ δ', ἀγνοεῖν τὸν
ἁμαρτάνοντα ἐν τοῖς λόγοις. ΣΟ. καὶ πῶς
ἄν τις μάθοι, μηδενὸς εἰρημένου; ΛΥ. λέλε-
κται, καὶ σεσολοίκισαί τετραπλῆ, σὺ δ' οὐκ
ἔγνως. μέγα οὖν ἆθλον κατέστρεψας ἄν, εἰ-
δὼς ἔγνως. ΣΟ. ἀ μέγα μέν, αἰσχρὸν δ' τῷ
ὁμολογῆσαι. ΛΥ. ἀλλ' οὐδὲ νῶ ἔγνως.
ΣΟ. πότε νῶ; ΛΥ. ὅτε σ' ἆθλον ἔφην
σε καταστρέψαι. ΣΟ. οὐκ οἶδα ὅ, τι λέ-
γῃς. ΛΥ. ὀρθῶς ἔφης· ἀ γὰρ οἶσθα· ἢ στρεβ-
λόν γε ἐς ὃ ἐμέστρεφθεν. ἀ γὰρ ἐθέλῃς ἔπεσθαι·
στιωπῶ ἄν, εἰδὼς θελήσῃς. ΣΟ. ἀλλ' ἐγὼ
βούλομαι· σὺ δ' οὐδὲν εἶπας ὧν ἄν θεῖοι σο-
λοικίζοντες λέγοιεν. ΛΥ. ὃ γὰρ νῶ ῥηθὲν,
μικρόν τί σοι φαίνεται κακὸν εἶναι; ὅμως δ' ἀ-
κολούθησον αὖθις, ἐπεὶ οὐκ ἐμάθες σκοπα-
μένη. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, οὐκ ἔγωγε. ΛΥ.
ἀλλὰ μὲν μεθῆκα δὴν λαγὼ παχέως, ἆρα
πρῆξαι; ἀλλὰ ἢ νῦν ἔξεστιν ἰδεῖν τὸν λαγώ· εἰ
δ' μὲν, πολλοὶ γενόμενοι λαγὼ, λήσουσί σε σὺ
σολοικισμῷ πεσόντες. ΣΟ. ἀ λήσουσι. ΛΥ.
καὶ μὲν ἔλαθόν γε. ΣΟ. θαυμαστὰ λέγῃς.
ΛΥ. σὺ δ', ὑπὸ τῆς ἄγαν παιδείας διέφθο-
ρας, ὥστε μηδ' αὐτὸ τοῦτο σολοικίζοντας κα-
τιδυσῆσαι. ἀ γὰρ θεσεῖν αὐτῷ ὃ τινά. ΣΟ.
Τοῦτα μὲν οὐκ οἶδα πῶς λέγῃς· ἐγὼ δ' πολλοὺς
ἤδη σολοικίζοντας κατενόησα. ΛΥ. καὶμὲ
τοίνυν εἶσῃ τότε, ὅταν τι τῶν παιδίων γλῇ, τῶν
τὰς πίτθας θηλαζόντων. ἢ εἰ ἀ νῶ ἔγνως σο-
λοικίζοντά με, οὐδὲ αὐξανόμενα παιδία σο-
λοικισμὸν ποιήσῃ τῷ μηδὲν εἰδότι. ΣΟ.
ἀληθῆ λέγῃς. ΛΥ. ἢ μὲν εἰ τοῦτα ἀγνοή-
σομεν, οὐδὲν γνωσόμεθα τῶν ἑαυτῶν, ἐπεὶ καὶ
τόδε σολοικιοῦν, ἀπέφυτέ σε. μὴ τοίνυν ἔτι
λέγε, ὡς ἱκανὸς εἶ καταδεῖν τὸν σολοικίζοντα,

A SOL. Dic modò. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est, tu verò non cognouisti. SOL. Nam quomodo cognoscerem, cùm tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & solœcisso: tu verò non assequeris istud facientem: quoniam vtinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligeres. LVC. Et quo pacto vnum intelligeres, quando iam tres non animaduertisti? SOL. Quos tres? LVC. Totos recèns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in verbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, B quando nihil dictum est? LVC. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariàm commissus: tu verò non cognouisti. Magnum igitur præmium confectus fueras, si cognosses. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium cõfitenti. LVC. Sed neque nunc cognouisti. SOL. Quando nunc? LVC. Quando præmium confeciſſe te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede sanè in anteriorem partem: non enim vis assequi. Intelligam enim si modò volueris. C SOL. At ego volo: tu verò nihil dixisti eorum quæ homines solent cùm solœcismum faciunt. LVC. An tibi hoc quod modò dictum est, paruum aliquod malorum videtur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At verò dimisi currere leporem celeriter. Num præteriisti? sed & nunc licet videre leporem. Si verò non, multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At verò latuerunt certè. SOL. Mira dicis. LVC. Tu D verò præ nimia eruditione corruptus es, vt neq; ipsum hoc solœcisſãtes intelligere possis. Deest enim ipsi distributiua vox τινά, id est, quendam. SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas: ego verò multos iam solœcissantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eris, eorum videlicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nũc non cognouisti solœcissantem me, neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti. SOL. Vera dicis. LVC. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris amplius quòd possis perspicere solœcissantem,

& ipſe ſolœciſmum non committeret. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopſo genus ducebat, cui in Ægypto conuerſatus ſum, huiuſmodi dicere ſolebat citra inuidiã, neque apertè coarguebat eum qui ſic peccaſſet: verùm ad eum qui interrogabat, πηνίκα ἥξεισ, hoc eſt, quando exibit? Quis enim, inquit, reſponderit tibi de hodierna die tanquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα, id eſt, ſatis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mortuus eſt? Alio autem rurſus dicente, συμπατειώτης ἔστι μοι, hoc eſt, conterraneus meus eſt: Latuiſti igitur nos, inquit, barbarus exiſtens. Alio autem quodam dicente, ὁ δεινά ἐστι μέθυσος, hoc eſt, iſte neſcio quis ebrius eſt: Matriſne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cùm autẽ quidam dixiſſet, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici videlicet μμ, id eſt, quæſtus ſiue captura ineſt ipſi: Proinde, inquit, capiet, ſi captura ipſi ineſt. Alio autem dicente, πρόσεστιν ὁ μείρακξ οὑμὸς φίλος, id eſt, accedit adoleſcens meus amicus: Et conuitiaris illi, inquit, cùm ſit amicus? Ad eum autem qui dixerat, δεδίπομαι τὸν ἄνδρα, ἢ φεύγω, hoc eſt, terreo, pro timeo virum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, perſequeris. Alio autem dicente, τῶν φίλων πορυφαιότατος, id eſt, amicorũ maximè ſummus: Feſtiuũ ſanè, inquit, quòd ſupra verticem ſeu ſummam aliquid vltrà etiam ponis. Et ὁρμῷ quopiam dicente, hoc eſt, inuado ſiue irrumpo: Et quiſnam eſt, inquit, quem ὁρμᾷς; hoc eſt, impellis. Ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc eſt, de ſuperficie: ſubiecit, ὀκ τ' ἐπιπολῆς ὡς ὀκ τ' πιθάκνης, hoc eſt, ex ſuperficie vt ex doliolo. Dicente autem quodam, συνετάξατό μοι, hoc eſt, compoſuit mihi, vel eiuſdem ordinis mecum fuit: & manipulum, inquit, Xenophon συνετάξατο, id eſt coordinauit. Alio autem dicente: περιέσην αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, id eſt, circunſteti, ſeu circundedi ipſum, vt laterem: Mirum, inquit, ſi tu, cùm vnus ſis, περιέσῃς, id eſt, circunſteteris vnum. Alio rurſum dicente, συνεκείνετο αὐτῷ, quod &, comparabatur ipſi, &, contendebat cum ipſo, ſignificat, ſubiecit: & διεκείνετο πάντως, hoc eſt, diiudicabatur ſeu dirimebatur quoque omnino. Solebat autem & contra eos qui ſolœciſmum Atticè loquendo committebant, eadem feſtiuitate ludere. Nam ad eum qui dixerat, νῶιν τῶν δοκεῖ, hoc eſt, nobis hoc videtur: Tu, inquit, etiam νῶιν dices, vt peccamus. Alio autem ſeriò narrante quippiam eorum quæ in patria ſua acciderant, ac dicente, Illa verò Herculi μιχθεῖσα, hoc eſt, concumbens: Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc eſt, ipſe concubuit, ſiue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus χαρῆναι, hoc eſt, tonderi: Quidnam graue adeò, inquit, & quod dignum ignominia iſta ſit, abs te factum eſt?

A καὶ αὐτὸς μὴ βλοιχίζειν. κἀγὼ μὲν οὕτω. Σωκράτης δὲ ὁ ἀπὸ Μόψου, ᾧ συνεζηκόμην ἐν Αἰγύπτῳ, τὰ τοιαῦτα ἔλεγεν ἀνεπαχθῶς, καὶ οὐκ ἤλεγχε τὸν ἁμαρτάνοντα. πρὸς μέντοι γε τὸν ἐρωτήσαντα πηνίκα ἔξεισι, Τίς γὰρ ἂν, ἔφη, ἀποκριθῇ σοι περὶ τῆς τήμερον ὡς ἐξιών; ἕτερος δ' φησάντος, ἱκανά ἔχω τὰ πατρῷα, πῶς φῂς, εἶπε· τέθνηκε γὰρ ὁ πατήρ σου; ἄλλου δὲ αὖθις λέγοντος, συμπατειώτης ἐστί μοι, ἐλάνθανες ἄρα ἡμᾶς, ἔφη, βάρβαρος ὤν. ἄλλου δὲ εἰπόντος, ὁ δεινά ἐστι μέθυσος, μητρὸς εἶπεν, ἢ πῶς λέγεις; ἕτερος δ', λέοντας, διπλασιάζεις, B ἔφη, εἰς λέοντας. εἰπόντος δέ τινος λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ δηλαδὴ τὼ δύο μμ, ὀκνοῶ, ἔφη, λήψ(ε)ται, εἰ λῆμμα αὐτῷ πάρεστιν. ἕτερος δὲ εἰπόντος, προσέσται ὁ μείρακξ οὑμὸς φίλος, ἔπειτα, ἔφη, λοιδορῇς φίλον ὄντα; πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα, δεδίπομαι τ' ἄνδρα, καὶ φεύγω, σύ, ἔφη, καὶ ὅταν τινα βλαβησῇς, διώξῃ. ἄλλος δ' εἰπόντος, τῶν φίλων ὁ κορυφαιότατος, χαρίεν τι, ἔφη, τὸ τῆς κορυφῆς ποιῇ τι ἐπιθεὶς. καὶ ὁρμῶ δέ τινος εἰπόντος, καὶ τίς ἐστιν, εἶπεν, ὃν ὁρμᾷς; ἐξεπιπολῆς δέ τινος εἰπόντος, ὀκ τῆς ἐπιπολῆς εἶπεν, ὡς ὀκ τῆς πιθάκνης. λέγοντος δέ C τινος, συνετάξατό μοι, καὶ λόχον, ἔφη, Ξενοφῶν συνετάξατο. ἄλλου δὲ εἰπόντος, περιέσην αὐτὸν ὥστε λαθεῖν, θαυμαστὸν, ἔφη, εἰ εἷς ὤν, περιέσῃς τὸν ἕνα. ἑτέρου δ' λέγοντος συνεκρίνετο αὐτῷ, καὶ διεκρίνετο πάντως, εἶπεν. εἰώθη δὲ καὶ πρὸς τοὺς βλοιχίζοντας Ἀττικῶς, παίζειν ἀνεπαχθῶς. πρὸς γοῦν τὸν εἰπόντα, νῶϊ τῦτο δοκεῖ, σύ, ἔφη, καὶ νῶϊν ἐρεῖς, ὡς ἁμαρτάνομεν. ἑτέρου δ' ποθεν ἀπηγουμένου τι τῶν ἐπιχωρίων, καὶ εἰπόντος, ἡ δ' τῷ Ἡρακλεῖ μιχθεῖσα, D οὐκ ἄρα, ἔφη, ὁ Ἡρακλῆς ἐμίχθη αὐτῇ. καρῆναί δέ τινος εἰπόντος ὡς δέοιτο, τί γάρ, ἔφη, σοι δεινὸν εἴργασται, καὶ ἄξιον ἀτιμίας;

καὶ ζυγομαχεῖν δέ τινος λέγοντος, πρὸς τὸν ἐχθρὸν εἶπε, ζυγομαχεῖς; ἑτέρου δὲ εἰπόντος βασανίζεσθαι τὸν παῖδα αὐτῷ νοσοῦντα, ὅτι τῷ, ἔφη, ἢ τί βουλομένου τὸ βασανίζοντος; προκόπτοι δέ τινος εἰπόντος ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὁ δὲ Πλάτων, ἔφη, τοῦτο ὅτι διδόναι καλεῖ. ἐρομένου δέ τινος εἰ μελετήσοι ὁ δεῖνα, πῶς οὖν, ἔφη, ἐμὲ ἐρωτᾷς εἰ μελετήσομαι, λέγεις ὅτι ὁ δεῖνα; Ἀττικίζοντος δέ τινος, καὶ τεθνήξει εἰπόντος ὅτι τῷ τείτῃ, Βέλτιον, ἔφη, καὶ σὲ ζῶντα μὴ Ἀττικίζειν καταγρώμενον. καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα δέ, σοκάζομαί σοι, ὅτι τῷ φείδομαί σου, μὴ πί, ἔφη, διημάρτες βαλών; ἀφισᾶν δέ, τινος εἰπόντος, καὶ ἑτέρου ἀφισάνειν, ἄμφω μοί, ἔφη, οὐκ οἶδα. πρὸς δὲ τὸν λέγοντα, πλὴν εἰ μὴ ταῦτα, ἔφη, διπλᾶ χαίρουσι, καὶ χεσθαι δέ τινος εἰπόντος, ψευδάτικον, ἔφη, τὸ ῥῆμα. τὸ δὲ λέγειν, ἔκποτε, καλὸν, ἔφη, τὸ εἰπεῖν ἐκποθούσιν. ὁ γὰρ Πλάτων, εἰς τοπε λέγει. τὸ δὲ ἰδού, ἴδε τοῦ ἴδε χρωμένου τινός, ἕτερα αὐτὸ ἑτέρων, ἔφη, σημαίνεις. αἰνιλαμβανόμενος δέ, ὅτι τῷ σιωπᾶν λέγοντός τινος, θαυμάζει, ἔφη, πῶς αἰτιατικὸν ὄνομα τὸ λέγοντος, φησὶν αἰτιατικεῖσθαι. βεβλῆσθαι δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, ὅμοιον τῷ τάχιον. βαρεῖν δέ τινος εἰπόντος, οὐκ ἔστιν, ἔφη, τὸ βαρύνειν, ἢ νενόμικας. λέλογχα δέ, τὸ εἴληχα λέγοντος, ὀλίγον, ἔφη, καὶ πρὸς οἷς ἁμαρτάνεται. ἴσθαι δὲ ὅτι τῷ πέσθαι πολλῶν λεγόντων, ὅτι μὲν ἀπὸ τῆς πτήσεως τὸ ὄνομα, σαφὲς ἴσμεν. πελειστερὸν δέ τινος εἰπόντος, ὡς δὴ Ἀττικὸν, καὶ τὸν φάτταν ἐρομένου, ἔφη. φακὸν δέ τινος εἰπόντος ἐδηδοκέναι· καὶ πῶς δή, ἔφη, φακόν τις φάγοι; ταῦτα μὲν τὰ Σωκρατεῖα. ἐπιμνησθῶμεν δὲ εἰ δοκεῖ, ὅτι πῶς ἄμεινον τῶν προτέρων λόγων. κἀγὼ μὲν καλῶ τοὺς βελτίστους εἰς ὄλους, σὺ δ' γνώσεσθον.

Et ζυγομαχεῖν, hoc est (vt Hesychius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere: dicente quopiam: Túne aduersus hostem, inquit, ζυγομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum suum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est, torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid vult ille qui torquet? Προκόπτει verò cùm quidam diceret ἐν τοῖς μαθήμασιν, hoc est, proficit in disciplinis, respondit: At Plato διδόναι, hoc est, crescere, vocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, hoc est, an declamaturus nescio quis esset: Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus sim, dicis ὁ δεῖνα; hoc est, in tertia persona, iste. Volente autem quodam Atticissimum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc est, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hîc non Atticissare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat, σοκάζομαί σοι, pro φείδομαί σου, hoc est, parco ipsi: Nunquid, inquit, aberrasti iaculando? Quodam verò ἀφισᾶν dicente, & altero ἀφισάνειν, pro eo quod est ad defectionem solicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μὴ, hoc est, nisi si: Hæc, inquit, dupla gratificantur. Et χεσθαι cùm quidam diceret, Pseudatticum, inquit, verbum est. Rursum dicēti ἔκποτε, pro, ex eo tempore: Pulchrũ, inquit, fuerit & ἐκπούσιν, hoc est, ex superiori anno dicere: nã Plato εἴς ποτε, hoc est, in id tempus, dicit. Ei verò qui ἴδε pro ἰδέ, hoc est, vide, vtebatur: Alia pro aliis, inquit, significas. Cùm quidã autem αἰνιλαμβάνομαι pro σιωπῶ (hoc est, intelligo) diceret, mirari se ait quo pacto ὁ αἰτιατικὸς τοῦ λέγοντος, id est, qui cum dicente certaret, siue competitor eius foret, diceret αἰτιατικεῖσθαι, id est, cõcertare vel cõpetere se. Βεβλῆσθαι autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, verbo τάχιον, quod celerius significat. Et rursum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non est, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putasti. Λέλογχα item pro εἴληχα (id est, sortitus vel nactus sum) dicēte quodã, Modicũ, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem πέσθαι pro πέτεσθαι (quod est volare) dicentibus, Quòd ἀπὸ τῆς πτήσεως (hoc est à volatu) quidē verbum hoc descendat, planè scimus. Πελειστερὸν autem quodam dicente (hoc est, columbum, masculino genere) Quasi hoc Atticum verò foret, etiam τὸν φάτταν (id est, palumbum, masculino genere, dicamus, inquit. Rursum dicente quodam se φακὸν comedisse (hoc est, lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algam, & lentiginem, & vas quoddam vnguentarium, & alia item quædam significat? Atque hæc quidem Socratica illa sunt. Redeamus autem, si videtur, ad certamen priorum verbõrum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima videntur esse tota, tu verò cognitionem fac.

Arbitror enim vel nunc posse te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. SO. Fortassis ne nunc quidem potero te dicente: sed tamen dic. LVC. Et quomodo ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum propè ianua tibi aperta est. SOL. Dic igitur. LVC. At iam dixi. SOL. Nihil certè quod ego intelligam. LVC. An non intellexisti quod dixi ἀνέῳγεν (id est, aperuit, pro aperta est.) SOL. Non intellexi. LVC. Quid igitur patiemur, si ne nunc quidem assequeris ea quæ dicuntur? Atqui secundùm ea quæ ab initio abs te dicta sunt, ego quidem putabam me equites in campum prouocare: tu verò equites cogitasti. Sed videris non curare verba, maximè quæ inter nos ipsos prosecuti sumus. SOL. Ego quidem curo, tu verò obscurè ipsa prosequeris. LVC. Nempe omnino obscurum est quod dixi, περὶ σφᾶς αὐτούς, cùm de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidem manifestum est. Te verò nullius deorum ab ignorantia liberauerit, nisi fortassis Apollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu verò neque ipsum μαντευόμενον intelligis. SOL. Per deos equidem: non enim didici. LVC. Si ergo καθεὶς latet te circumiens. SOL. Videntur certè. LVC. At καθεὶς iste quo pacto præterit? SOL. Neque hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμους μνηστῆρα (hoc est, nuptias stipulantem vel despondentem?) SO. Quorsum igitur hoc? LVC. Quod necesse est solœcismum committere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id est, eum qui sibi despondet. SOL. Quid igitur ad meum negotium hoc, si solœcismum cõmittit quispiam despondens? LVC. Quòd ignorat is, qui se scire dictitabat. Et hoc quidem ita se habet. Si verò quispiam dicat tibi accedens, ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, hoc est, quòd repudiare velit vxorem, num permittes hoc illi? SOL. Quidni permittam, si videatur iniuria affectus esse? LVCIA. Si verò solœcismum committere videatur, etiámne hoc permittes illi? SOL. Haud equidem. LVCIA. Rectè dicis. Neque enim concedendum amico vt solœcisset, sed docendus potiùs est, vt hoc ne patiatur. Quòd si quis autem nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SOL. Mihi quidem nihil: illum verò vel exire velle, vel introire. LVCIA. Tibi verò, cùm ignores τὸ κόπτοντα, hoc est, qui pulsat, aut τὸ φοβοῦντα, hoc est, qui crepare faciat, nihil omnino accidisse putabimus indocto adeo existenti?

A οἶμαι γάρ σε καὶ νῦν δυνήσεσθαι, σοῦ τῶν ἐπακούσματα τῶν ἑξῆς λεγομένων. ΣΟΛ. ἴσως μὲν οὐδὲ νῦν δυνήσομαί σε λέγοντος ὅλως εἰπεῖν. ΛΥ. τί πῶς φῂς οὐ δυνήσεσθαι; ἡ γὰρ θύρα σχεδὸν ἀνέῳγέ σοι τῆς γνωρίσεως αὐτῶν. ΣΟ. εἰπὲ τοίνυν. ΛΥ. ἀλλὰ εἶπον. ΣΟ. οὐδέν τε, ὥστε ἐμὲ μαθεῖν. ΛΥ. ἠ γὰρ ἔμαθες ὃ αἰνίττομαι; ΣΟ. οὐκ ἔμαθον. ΛΥ. τί οὖν πεισόμεθα, εἰ μηδὲ νῦν ἀκολουθήσεις τοῖς λεγομένοις; καίτοι σχεδὸν τὰ καθ' ἑαυτὸν ῥηθέντα ἐστὶ σοί, ἐγὼ μὲν ὡμην ἱππεῖς εἰς πεδίον καλεῖν, σὺ δ', τοὺς ἱππεῖς καταπονήσας. ἀλλ' ἔοικας οὐ φροντίζειν τῶν λόγων μάλιστα, ὃς νῦν περὶ σφᾶς αὐτοὺς διηλθομεν. ΣΟ. ἐγὼ μὲν φροντίζω. σὺ δ' ἀδήλως αὐτοῖς διεξέρχῃ. ΛΥ. πολὺ γοῦν ἄδηλόν ἐστι, ὃ περὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐφ' ἡμῶν λεγόμενον; ἀλλὰ τοῦτο μὲν δῆλον. σὲ δ' οὐδεὶς δὴ θεῶν ἀγνοοῦντα παύσει, πλὴν γε ὁ Ἀπόλλων. μαντεύεται γοῦν ἐκεῖνος πᾶσι τοῖς ἐρωτῶσι, σὺ δ' οὐδὲ ὃ μαντευόμενον κατανόησας. ΣΟ. μὰ τοὺς θεούς, οὐ γὰρ ἔμαθον. ΛΥ. εἰ ἄρα καθεὶς λανθάνει σε περιών. ΣΟ. ἐοίκασί γε. ΛΥΚ. ὁ δὲ καθεὶς, πῶς παρῆλθεν; ΣΟ. οὐδὲ τοῦτ' ἔμαθον. ΛΥ. οἶσθα δέ τινα μνηστευόμενον αὐτῷ γάμους; ΣΟ. τί οὖν τοῦτο; ΛΥ. ὅτι χολοποιήσειν αἰσχύνη τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ. ΣΟ. τί οὖν πρὸς πρᾶγμα, εἰ χολοποιήσει τις μνηστευόμενος; Λ. ὅτι ἀγνοεῖ ὁ φάσκων εἰδέναι, καὶ τοῦτο μὲν οὕτως ἔχει· εἰ δέ τις λέγοι σοι παρελθὼν ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, ἆρ' ἂν ἐπιτρέποις αὐτῷ; ΣΟ. τί γὰρ οὐκ ἂν ἐπιτρέποιμι, εἰ φαίνοιτο ἀδικούμενος; ΛΥ. εἰ δὲ χολοποιήσων φαίνοιτο, ἐπιτρέποις ἂν αὐτῷ τοῦτο; ΣΟ. οὐκ ἔγωγε. ΛΥ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις· οὐ γὰρ ἐπιτρεπτέον συνοργιζομένῳ τῷ φίλῳ, ἀλλὰ διδακτέον, ὅπως τοῦτο μὴ πίσεται. καὶ εἴ τις γε νῦν φοβοῖτο τὴν θύραν εἰσιών, ἢ ἐξιὼν κόπτοι, τί φήσομέν σε πεπονθέναι; ΣΟ. ἐμὲ μὲν οὐδέν, ἐκεῖνον δ' ἐπεισελθεῖν βούλεσθαι, ἢ ἐξιέναι. ΛΥ. σὲ δ' ἀγνοοῦντα τὸν κόπτοντα, ἢ τὸν φοβοῦντα, οὐδὲν ὅλως πεπονθέναι δόξομεν ἀπαίδευτον ὄντα;

ΣΟ. ὑβριστὴς εἶ. ΛΥ. τί λέγῃς; ὑβριστὴς ἐγὼ νῦν δὴ γλυήσομαί σοι διαλεγόμενος; ἔοικε δὲ σολοικίσαι ὃ νῦν δὴ γλυήσομαι, σὺ δ' οὐκ ἔγνως. ΣΟ. παῦσαι, πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς. ἀλλ' εἰπέ τί ποιοῦντ', ὥστε κἀμὲ μαθεῖν. ΛΥ. καὶ πῶς ἂν μάθοις; ΣΟ. εἰ μοι πάντα ἐπέλθοις, ὅσα φῂς σολοικίσας, ἐμὲ λαθεῖν, καὶ πρὸ' ὅ, τι ἕκαστον σεσολοίκισαι. ΛΥ. μηδαμῶς, ὦ ἄριστε. μακρὸν γὰρ ἂν ποιήσαιμι τὸν διάλογον. ἀλλὰ πρῶτόν μοι τούτων ἔξεστί σοι καθ' ἕκαστον αὐτῶν πυνθάνεσθαι. νῦν δ' ἕτερ' ἄττα ἐπέλθωμεν, εἰ δοκεῖ, ἢ πρέπον γε αὐτὸ τοῦτο ὃ ἄττα μὴ δασέως ἀλλὰ ψιλῶς ἐξενεγκεῖν, ὀρθῶς φαίνεται ῥηθὲν μετὰ τοῦ ἑτέρα σεσυπθέμενον. μὴ γὰρ ὕπως ἄλογον ἐῶ αὖ. ἔπειτα δὲ τῆς ὕβρεως, ἐῶ με φῆς ὑβρίσαι, εἰ μὴ ὕπω λέγοιμι, ἀλλ', εἰς σέ, φαίην ἴσως, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ὅτι δὲ μέν σε ὑβρίζειν, ὃ σώματός ἐστι δὸν, ἤτοι πληγαῖς, ἢ δεσμοῖς, ἢ καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ὃ δὲ, εἰς σέ, ὅταν εἴς τι τῶν σῶν γίγνηται ἡ ὕβρις· καὶ γὰρ ὅστις γυναῖκα ὑβρίζει τὴν σὴν, εἰς σὲ ὑβρίζει, καὶ ὅστις παῖδα, καὶ φίλον, καὶ ὅστις γε οἰκέτην, πολὺ γὰρ τοῖς τοιαῦτα οὕτως ἔχει σοι· ἐπὶ δὲ εἰς τοιοῦτο ὑβρίζειν λέλεκται, οἷς εἰς τὴν παροιμίαν, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν ἐν τῷ συμποσίῳ. ΣΟ. κατανοῶ δ' ἀφ' οὗ. ΛΥ. ἆρ' οὖν καὶ τοῦτο κατανοεῖς, ὅτι δὲ τοῦτο ἀναλλάττειν, ἁλοιᾶν καλοῦσιν; ΣΟ. ἀλλὰ νῦν εἴσομαι. ΛΥ. αὐτὸ δὲ τὸ ἀναλλάττειν; ΣΟ. ἐμοὶ μὲν τοῦτον λέγειν δοκεῖ. ΛΥ. καὶ πῶς ἂν εἰ τοῦτον τὸν ἀναλλάττειν τὸ ἀναλλάττειν, εἴπερ τὸ μὲν, ἑτέρου πρὸς ἕτερον γίνεται, τὸ μὴ ὀρθῶς πρὸς τὸ ὀρθὸν, τὸ δὲ, τοῦ μὴ ὄντος, πρὸς τὸ ὄν; ΣΟ. κατέμαθον ὅτι τὸ μὲν ἀναλλάττειν, τὸ μὴ κύριον αἰεὶ τοῦ κυρίου λέγειν ἐστί. τὸ δ' ἀναλλάττειν, ποτὲ μὲν τοῦ κυρίῳ, ποτὲ δὲ τοῦ μὴ κυρίῳ χρῆσθαι. ΛΥ. ἔχει τινὰ δὴ οὕτω κατανόησιν ὧδε ἄγαθον. τὸ γὰ σπουδάζειν πρός τινα, τὸ οἰκείαν ὠφέλειαν τοῦ σπουδάζοντος ἐμφαίνει. τὸ γὰ πρέ τινα, τὸ ἐκείνου πρὸ οὗ σπου-

A SO. Contumelioſus es. LV. Quid dicis? Ego contumelioſus verò nunc γλυήσομαι (id eſt, fiam) qui tecum diſputo? Videtur autem ſolœciſſare etiam ipſum γλυήσομαι, quo nunc vſus ſum: tu verò non cognouiſti. SO. Deſine, quæſo per Mineruam, ac dic potiùs tale aliquid, quod etiam ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia iſta percurras quæ modò dixiſti à te cum ſolœciſmo dicta, à me autem non animaduerſa eſſe, & quo pacto in ſingulis peccatum ſit, exponas. LV. Nequaquam ô optime: longũ enim hoc modo facturi eſſemus dialogum: ſed de horum quidem vnoquoq; licebit tibi B ſingulatim quærere. Nunc autẽ alia quædam perſequamur, ſi videtur. Ac primùm ipſum hoc ἄττα, abſq; aſpiratione, & cum tenui ſpiritu, vtrùm rectè videatur dictũ cum verbo ἑτέρα compoſitum. Non enim ita præter rationem fuerit. Deinde & τὸ περὶ ὕβρεως, id eſt, de cõtumelia, qua te à me affectum ais, ſi non hoc pacto dicam, ſed εἰς σέ, hoc eſt, in te contumelioſum (fuiſſe me ſcilicet) dicam, proprium id eſſe ego quidem non poſſum dicere: quoniam σε quidem ὑβρίζειν, hoc eſt, te, contumelia afficere, idem eſt quod corpus tuum, ſiue pla- C gis, ſiue vinculis, ſiue etiam alio aliquo pacto. At εἰς σέ (hoc eſt, in te, contumelioſus eſſe dicor) quando alicui tuorum cõtumelia fit. Nam & qui vxorem tuam contumelia afficit, in te cõtumelioſus eſt, & qui puerum tuum, & amicum, & certè qui ſeruum quoque. Nam præterquam de rebus, ita tibi ſe res habet: quoniam & in res contumelioſum eſſe dictum eſt, vt in prouerbium, quemadmodum Plato dicit in ſympoſio. SO. Intelligo differentiam. LV C. Num igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, τοῦτο ἀναλλάττειν, ſolœciſmum vocant? SO. At nunc ſcibo. LV. Ipſum autem dici debere ἀναλλάττειν? SO. D Mihi quidem videtur idem vtrùnque dicere. LV. At quomodo idem fuerit ἀναλλάττειν & ἀνταλλάττειν, quando illud quidem eſt alterum cum altero commutare, videlicet id quod rectum non eſt, cum eo quod rectũ eſt: hoc autem, id quod nõ eſt, cum eo quod eſt? SO. Intelligo quòd ἀνταλλάττειν quidem ſit, id quod proprium non eſt, pro eo quod proprium eſt, dicere: ἀναλλάττειν verò, aliquando quidem eo quod proprium eſt, aliquando verò eo quod proprium non eſt, vti. LV C. Habent quandam & hęc conſiderationem non iniucundam: σπουδάζειν autem πρός τινα, id eſt, ſatagere vel obſequioſum eſſe erga aliquẽ, propriam vtilitatẽ eius qui ſatagit, indicat: cùm autem dico πρέ τινα, circa aliquem, illius indicat, circa quem quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt.

Atque hæc quidem fortaſſe confunduntur à quibuſdam, fortaſſis autem etiam obſeruantur: melius autem eſt obſeruare vnumquẽque. SO. Rectè dicis. LVC. καθίζειν verò à καθῆσθαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differant? SO. Haud ſcio: καθῆσθαι quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. LVC. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθισον à κάθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter ſe differunt? LVC. Quòd κάθισον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autẽ ad eum qui ſedet, vt:

ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δ' ἐν ἀμόχθῃ δώμαθ' ἑδοῦμεν.

Hoc eſt, Sede vel quieſce hoſpes, nos autem etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaque dictum ſit, quòd qui hæc commutat, vitium incurrit: καθίζω autem à καθίζομαι, num tibi parum diſtare videtur? Siquidem καθίζειν dicendo, alterum ſedere facimus: καθίζειν verò, nosmet ipſos ſolos. SO. Et hæc ſufficienter proſecutus es. Atque igitur dicita enim oportet te docendo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Nõ noſti quale ſit ξυγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc eſt, vir hiſtoriarum ſcriptor aut commentator.) SO. Admodum noui, vt qui te audierim hæc dicentem. LVC. Quoniam & καταδουλοῦν tu quidem fortaſſis idem cum καταδυλᾶν putaſti: ego verò ſcio differentiam non paruam habere. SO. Quámnam hanc? LVC. Quòd hoc quidem alteri, καταδυλᾶν autem ſibi ipſi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiam alia verò multa licet tibi diſcere; ſi modò non ipſe tibi ſcire, cùm neſcias, videbere. SO. Non videbor facilè. LVC. Proin reliqua in poſterum reiiciemus, in præſentia autem dialogum diſſoluamus.

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiam.

Id eſt, in ſeruitutẽ redigere, & redigi.

δαίζει. Ἐ. Ταῦτα ἴσως μὲν ὑπό τισι συγχέεται, ἴσως δὲ Ἐ ἀκριβῶς τοῦτό τισι· βέλτιον δὲ ὃ ἀκριβοῦν ἑκάστῳ. ΣΩ. ὀρθῶς γὰρ λέγεις. ΛΥ. τόγε μὲν καθέζεσθαι, τὸ καθίσθαι, καὶ ὃ κάθιζον, τὸ κάθησο, ἆρ' οἶσθ' ὅτι διενηνόχασιν; ΣΩ. οὐκ οἶδα, ὃ καθέσθητι ἤκουόν σε λέγοντος ὡς ἔστιν ἔκφυλον. ΛΥ. καὶ ὀρθῶς γε ἤκουσας, ἀλλὰ τὸ κάθισον, τὸ κάθησο διαφέρειν φημί. ΣΩ. ἦ τοῦ ποτ' αὖ εἵνα διαφέρει; ΛΥ. τοῦ, τὸ μὲν πρὸς τὸν ἑστῶτα λέγεσθαι, τὸ κάθισον· τὸ δὲ πρὸς τὸν καθεζόμενον.

Ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δώμαθ' ἑδοῦμεν.

αὖτε τὸ, μηδὲ καθεζόμενος. πάλιν οὖν εἰρήσθω ὅτι τὸ ταῦτα πολλάκις ἁμαρτάνειν ἐστί· τὸ δὲ καθίζω, τὸ καθεζόμενον ἐμὲ σοὶ δοκεῖ μικρῷ τινι διαφέρειν; εἰκῇ τὸ μὲν ἕτερον σημαίνειν, τὸ καθίζειν λέγειν· τὸ δὲ, μόνους ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ καθεζέσθαι. ΣΩ. ἦ ταῦτα ἱκανῶς διελήλυθας, Ἐ δὴ λέγε, ὅτῳ γὰρ σε δεῖ προδιδάσκειν. ΛΥ. ἑτέρως γὰρ λέγοντος, ὑπατεύοις. οὐκ οἶσθα οἵῳ ὄντι ξυγγραφεῖ αὐτῷ; ΣΩ. πάνυ οἶδα νυνί γέ σου ἀκούσας ταῦτα λέγοντος. ΛΥ. ἐπεὶ ἦ τὸ καταδουλοῦν, σὺ μὲν ἴσως ταυτὸν τῷ καταδουλοῦσθαι νενόμικας, ἐγὼ δὲ, οἶδα διαφορὰν οὐκ ὀλίγην ἔχον. ΣΩ. τίνα ταύτην; ΛΥ. ὅτι τὸ μὲν ἑτέρῳ, τὸ καταδουλοῦν δ' ἑαυτῷ γίγνεται. ΣΩ. καλῶς λέγεις. ΛΥ. καὶ ἄλλα δέ σοι πολλὰ ἔστ' ἀρχῇ μανθάνειν, εἰκῇ μοι αὐτὸς εἰδέναι οὐκ εἰδὼς δόξεις. ΣΩ. οὐκ αὖ δόξαιμι. ΛΥ. ἰόντα τὰ λοιπὰ εἰσαῦθις διαπαλαίσωμεν, νῦν δ' ἀφελύσωμεν τὸν διάλογον.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ, ἢ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ.

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianíne ſit Dialogus hic, an alterius cuiuſpiam, dubitari poteſt. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate: pariter enim & gentilium deos, & Chriſtianorum religionem, vt ſæpe aliàs, inceſſere videtur. Phraſis autem & tota adeò compoſitio, cæteris illius ſcriptis haudquaquam ſimilis eſt. Nam quorſum pertinet excurſus iſte, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grande & affectuoſum ſequitur, quod tragico iſti exordio reſpondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterùm cuiuſcunque ſcriptum hoc fuit, videtur is Traiano Cæſari

Cæsari ob victoriã in Oriente partam potissimùm gratulari voluisse contra eos qui per id tẽpus siue ipsi vrbi, siue alteri alicui loco (nam patriam solùm vocat) pericula & clades præsagiebãt: quos ipse à principio sophistas appellat: ad finem tamen ita describit, vt propemodum Christianos intelligere videatur. Eò enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus rediere, vt apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis historiam scripserunt, videre est. Et hinc alterius tituli caussa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quod autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac prosperitati tantopere studet, tum ab eo quicum sermonem habet, de deo vero & religione recta informari, tum ab iis qui patriæ malè ominabãtur, eiusdem institutionis caussa in communem cœtum ac societatem introductus fuisse: vnde & catechumenus in ipso dialogo infrà vocatur, quo nomine Christiani vocare soliti aliquando fuêre eos quos pietate & religione sua informare nuper cœpissent. Porrò scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis insectatum alibi fuisse: quod si est, non immeritò de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hîc de luce, de verbo, & cæteris quibusdam meminit, vt ex principio Euangely illius sumpta videri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad versionem attinet, quanquam fortassis referret huiusmodi scripta, quæ vel contemptum religionis aliquem parere possent, vel alioqui impietatem præ se ferunt, omnino non verti: tamen quia argumento operis seruiendum fuit, rursus hîc lectorem oratum volo, vt si quid minùs perspicuè, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, veniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita depravatum fuit, vt nescias vtrùm de industria obscurata quadam fuerint, an librariorum vitio alia corrupta, aliáque omissa.

ΤΡΙΕΦΩΝ, ΚΡΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΛΑΟΣ.

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

Τί τοῦτο, ὦ Κριτία; ὅλον σαυτὸν ἠλλοίωσας, καὶ τὰς ὀφρῦς κάτω συνέσπασας, μύχιον δὲ βυσσοδομεύεις, ἄνω κἀκεῖ κάτω περιπολῶν, κερδαλεόφρονι ἐοικώς, κἀπὶ τὸν ποιητήν, ὦ λῷστε τέ σευ εἶλε φρένας. μή που τερατῶδες τεθέασαι; ἢ ἐκπέπλευσας ἐξ Ἅιδου ἐλπομένη; ἢ καί τινι θεῶν ὄκνῳ περιοίας συνωθήσας; οὐδέπω γάρ σε τοιαῦτα εἰκὸς πάσχειν, εἰ καὶ αὐτὸν ἱκνοῖο, οἶμαι, τὸν κόσμον κλυδάζων, ὥσπερ ὅτε τῷ Δευκαλίωνος. Οἱ λέγω, ὦ καλὲ Κριτία, οὐκ αἴσῃ ἐμοῦ ὀπτοεσομένου τὰ πολλὰ, καὶ ἐς βαχὺ γοητιάσαντος; δυσχεραίνῃς καὶ ἡμῖν, ἢ σκυθρωπάσας, ἢ καὶ τῆς χειρὸς παλαιστὴν τανύσας ὀπτιμένῃς; ΚΡ. ὦ Τριεφῶν, μέγαν τινὰ καὶ ἀπορρήδον λόγον ἀκήκοα, ὃν πολλαῖς ὁδοῖς διεξελήλυθον, κἀπὶ αἰσχεμπάζω τοὺς ὕθλους, καὶ τὰς ἀκοὰς ἀποφαίπω, μή που ἔτι ἀκούσαιμι τοιαῦτα, καὶ ἀποψύξω ἐκμανείς, καὶ μῦθος τοῖς ποιηταῖς γλυκύσομαι, ὡς καὶ Νιόβη ὁ πρίν.

Vid hoc, ô Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, sursum atque deorsum inambulans, astutias & vaframenta meditanti similis, quemadmodum poëta ait: pallórque genas tibi cepit. Num alicubi Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadam occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiamsi ipsum audiuisses mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico heus optime Critia, annon audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? vtrùm indignatione aliqua aduersum nos percitus es, an obsurduisti, an verò etiã expectas dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnum quendam & admirabilem audiui sermonem, multísque viis tractatum. Ac nugas istas adhuc memoria repeto, auréfque obturo, necvbi etiam ampliùs audiam talia, & insania nimia dirigeam, fiámque poëtis fabula, perinde vt Niobe olim.

Quin per præcipitium in caput deuoluerer alicubi, veluti vertigine quadam actus, niſi, ô amice, inclamaſſes mihi, adeóque & Cleombroti ſaltus, Ambraciotæ illius, de me fabula ferretur. TRI. Papæ, quàm mirabiles iſtæ apparitiones ſiue auſcultationes fuêre, ſcilicet quæ Critiam adeò perculêre? Quot enim attoniti poëtæ, & præſtigiatores philoſophi, percellere mentem tuam non potuêre, ſed nugæ tibi fuêre omnia? CRI. Deſine pauliſper, ô Triephon, neque moleſtus ampliùs ſis. Neque enim contemnendus aut negligendus mihi eris. TRI. Scio equidem, quòd neque paruam, neque contemptu facilem rem apud te voluis, ſed admodum etiam arcanam. Nam & color, & quòd taurinum quiddam tueris, quódque pedibus conſiſtere nequis, ſed ſurſum atque deorſum inambulas, conſpicuum te facit. Verumenim reſpira aliquantulum à malis, & nugas iſtas euome, ne quid fòrs patiare mali. CRI. Tu quidem, ô Triephon, quantum iugeri ſpatium extenditur, tantum à me hinc curriculò abi, ne te ſpiritus in ſublime attollat, & ſupra terram elatus pleriſque appareas, atque alicubi etiam decidens Triephonteum pelagus de te nominari facias, quemadmodum Icarus de ſe Icarium olim. Nam quæ audiui hodie à ter execrabilibus iſtis ſophiſtis, maximopere mihi ſtomachum commouerunt. TRI. At ego quidem retro curſu abibo, quantum etiam voles. Tu verò reſpira à malis iſtis. CRI. Phy, phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu, heu, heu, conſultationes malas. Væ, væ, væ, væ, ſpei inani. TRI. Papæ, qualis euaporatio, quantus tumor in inteſtinis latuit? Quantus autem tumultus, quantáque agitatio ventrem concuſſit tibi? Auritum ſanè quàm teipſum oſtendis fuiſſe, qui tam multa audieris, adeò vt etiam iuxta monſtroſum illud, per vngues exaudiſſe videaris. CRI. Atqui mirabile non eſt, ô Triephon, per vngues audiſſe, quando & tibiam ventrem ſpectaſti eſſe, & caput parere: & virilem naturam in muliebrem effectu trãſire, deinde & ex mulieribus aues transformari: & in ſumma, prodigioſa vita ipſa eſt, ſi poëtis credere voles. Sed quia te primum offendi hocce loco, abeamus, ſi vis, eò vbi platani Solem abarcent,

De hoc apud Ciceronem in Tuſc. quæſtio. ment. ofit, vt apud Ouidium in Ibin.

A ἀλλ' ἐχ' ὁ κρημνὸν ὠθούμενος αὖ ὅτι κεφαλῆς σχοινίνησας, εἰ μὴ ἐπεκραξάς μοι ὦ πᾶν, καὶ ὃ τῶ Κλεομβρότου πήδημα τ' Ἀμβρακιώτου ἐμυθεύθη ἐπ' ἐμοί. ΤΡ. Ἡράκλεις, τῶν θαυμασίων ἐκείνων φασμάτων, ἢ ἀκουσμάτων; ἅτερ Κριτίαν ἐξεπλῆξαν. πόσοι γὰρ ἐμβρόντητοι ποιηταί, καὶ τερατολογίαι φιλοσόφων, οὐκ ἐξεπλῆξάν σου τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ λῆρος πάντα γέγονεν ὅτι σοί; ΚΡ. πέπαυσο ἐς μικρόν, καὶ μηκέτι πρενοχλήσῃς, ὦ Τριεφῶν· οὐ γὰρ προπετὲς ἢ ἀμελητέος γνώσῃ παρ' ἐμοῦ. ΤΡ. οἶσθ' ὅτι σὺ μικρὸν οὐδὲ διακαθέζεσθον πρᾶγμα ἀπεκύλισας, ἀλλὰ καὶ λίαν τ' ἀπορρήτων. ὁ γὰρ χρὼς, καὶ ὁ ταυρηδὸν ὀπιβλέπειν, καὶ ὃ ἄσταθον τῆς βάσεως, ὃ ἄνω τε καὶ κάτω πρὸς πολὺν, ἀρίγνωτόν σε καθίστησιν. ἀλλ' ἄμπνευσον τῶ δεινῶ, ἔξεμεσον τοὺς ὕθλους, μή τι κακὸν παθεῖς. ΚΡ. σὺ μὲν, ὦ Τριεφῶν, ὅσον πέλεθρον ἀπόδραμε ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μή σε πνεῦμα ἄζαρη, καὶ πεδάρσιος τοῖς πολλοῖς ἀπαφανῇς· καί που καταπεσὼν, Τριεφώντειον πέλαγος κατονομάσῃς, ὡς καὶ Ἰκάριος ὁ πρίν. ἀ γὰρ ἀκήκοα τήμερον παρὰ τῶν τρισκαταράτων ἐκείνων σοφιστῶν, μεγάλως ἐξώκλωσέ μου τὴν ψυχήν. ΤΡ. ἐγὼ μὲν ἀποδραμοῦμαι ὁπόσον καὶ βούλῃ, σὺ δ' ἄμπνευσον τῶ δεινῶ. ΚΡ. φύ, φύ, φύ, φύ, τῶν ὕθλων ἐκείνων. ἰού, ἰού, ἰού, ἰού, τῶν δεινῶν βαλβυμάτων. αἰ, αἰ, αἰ, αἰ, τῶν κενῶν ἐλπίδων. ΤΡ. βαβαὶ τῶ ἀποφυσήματος, ὡς βαθὺ νεφέλας διέρρηξε. ζεφύρου γὰρ ὑπιπνέοντος λάβρου, καὶ τοῖς κύμασιν ἐπωθίζοντος, Βορέου ἄρτι ἀπὸ τοῦ Προποντίδα κεκινηκότος, ὡς δῆθεν κάλων αἱ ἑλκάδες τὸν Εὔξεινον πόντον οἰχήσονται, τῶν κυμάτων ὑπολιν- D δούντων ἐκ τῶ φυσήματος. ὅσον οἴδημα τοῖς ἐγκάρδιος ἐνέκειτο. πόσος κορυδυγμὸς, καὶ κλόνος τοῦ γαστέρος σου συνεταράσσετ· πλύουσαν σεαυτὸν δοκεῖς, τοσαῦτα ἀκήκοας. ὡς καὶ σὺ τὸ τετράπους ἐκ τῶν οὐρῶν ἀκηκόεις. ΚΡ. ἀ παράδοξόν τι, ὦ Τριεφῶν, ἀκηκοέναι καὶ ὄζ οὐρῶν, καὶ γὰρ κυήμου γαστέρα τεθέασαι, καὶ κεφαλὴν κύησιν, καὶ αὐδρείαν φύσιν, ἐς γυναικείαν ἐνεργοβατοῦσαν, καὶ ἐκ γυναικῶν ὄρνεα μεταδυομένην. καὶ ὅλως τερατώδης ὁ βίος, εἰ βούλῃ πιστεύειν τοῖς ποιηταῖς. ἀλλ' ἐπείσω σε μόγον κιχάνω τῶν δ' ἐνὶ χώρῳ, ἀπίωμεν ἔνθα αἱ πλάτανοι τὸν ἥλιον εἴργουσιν,

ἀηδόνες δὲ καὶ χελιδόνες ὕμνα κελαδοῦσιν, ἵν' ἡ μελῳδία τῶν ὀρνέων τὰς ἀκοὰς ἐνδυώουσα, τό,τε ὕδωρ ῥέεμα κελαρύζον, τὰς ψυχὰς καταθέλξῃ. ΤΡΙΕΦ. ἴωμεν, ὦ Κριτία· ἀλλά δέδοικά μή που ἐπῳδὴ ὁ ἠκουσμένον ἐστὶ, καί με ὕπερθεν, ἢ ἐπύρεθεν, ἢ ἄλλό τι τῶν ἀψύχων ἀφραίνῃ ἡ θαυμασία σου αὕτη κατάπληξις. ΚΡΙ. νὴ τὸν Δία, τὸν αἰθέριον, ὃ τάχ' ἴσεται ὅτι σοί. ΤΡΙ. ἔτι με ἐξεφόβησας, τὸν Δία ἐπομοσάμενος. τί γὰρ ἂν δυνήσεται ἀμυνόμενός σε, εἰ καὶ ἐπιορκήσεις τὸν ὅρκον; οἶδα γὰρ καὶ σὲ μὴ ἀγνοῆν περὶ τοῦ Διός σου. ΚΡ. τί λέγῃς; οὐ δυνήσεται ὁ Ζεὺς ἐς Ταρτάρου ἀποπέμψαι; ἢ ἀγνοεῖς ὡς τοὺς θεοὺς πάντας ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ θειοτάτου βηλοῦ, καὶ τὸν Σαλμωνέα αἰτιασάμενον, βροντῶν κατεκεραυνώσας, καὶ τοὺς ἀσελγεστάτους ἔτι καὶ νῦν. πρὸς δὲ τῶν ποιητῶν, Τιτανομαχέτωρ καὶ Γιγαντολέτης ἀνυμνῆται, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ; ΤΡΙΕΦ. σὺ μὲν, ὦ Κριτία, πάντα παρέδραμες τὰ τοῦ Διὸς, ἀλλ' εἴ σοι φίλον, ἄκουε. οὐχὶ κύκνος σοί ἐγένετο, καὶ σάτυρος δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ καὶ ταῦρος· εἰ μὴ ὁ πορνίδιον σκῆνος παχέως ἐπωμόσατο, καὶ διέφυγε δι' ἀπὸ τῆς πελάγους, πάλαι ἂν ἠγρτεία, σύτυχῶν γεωπόνος, ὁ βροντοποιὸς, καὶ κεραυνοβόλος σου Ζεύς; καὶ αὐτὴ τῇ κεραυνοβόλῳ, τῇ βουπλῆγι κατεκεντέννυτο; ὃ δὲ καὶ Αἰθίοψι συμβιωσείεσθαι, αἰσχρόσι μελανστέρνοις, καὶ τὴν ὄψιν ἐζοφωμένοις, καὶ ἐς δώδεκ' ἡλίους μὴ ἀφίσασθαι, ἀλλ' ὑποβρεγμένος καθεδεῖσθαι πρὸ αὐτῶν, πώγωνα τηλικοῦτον ἔχων, οὐκ αἰσχύνης ἄξια; πρὸς δὲ τῇ ἀετῷ, καὶ τῆς Ἰδης, καὶ ὃ κυοφορῆν καθ' ὅλου τοῦ σώματος, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν. ΚΡΙΤ. μῶν τὸν Ἀπόλλωνά γ' ἐπομοσόμεθα, ὃς προφήτης ἄριστος, καὶ ἰητρὸς, ὦ γαθέ; ΤΡΙ. τὸν ψευδόμαντιν λέγῃς; τὸν, Κροῖσον πρώην διαλωλεκότα, καὶ μετ' αὐτὸν, Σαλαμινίους, καὶ ἑτέρους μυρίους, ἀμφίλογα πᾶσι μαντευόμενος; ΚΡ. τὸν Ποσειδῶνα δὲ τί; ὃς τριαίνην ἐν ταῖν χερσῖν ἔχει, καὶ διφυὲς τι, καὶ καταπληκτικὸν δοκεῖ ἐν τῷ πολέμῳ, ὅσον ἐννέα χιλιάδες ἄνδρες,

luſciniæ autem & hirundines canora perſtrepunt, quò videlicet auium concentus aures exhilarans, & aqua leniter ſuſurrans, animos demulceat. TRI. Eamus ſanè, Critia. Verùm illud metuo, ne fors incantatio quædam ſit id quod audiſti, & me piſtillum, aut portarum obicem aliquem, aut ſimile quiddam rerum inanimatarum efficiat præclara iſta tua conſternatio. CR. Ita me amet cœleſtis Iupiter, vt nihil tale in te fiet. TR. Ampliùs etiam terrefeciſti me, cùm Iouem deieraſti. Quid enim ille poterit vlciſci te, etiam ſi fidem iuriſiurandi tranſgrediaris? Arbitror enim neque te de Ioue iſto tuo ignorare. CRI. Quid ais? an non poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras quòd deos omnes deiecit à diuino illo ætheris pauimento? & Salmoneum, qui contra tonare auſus fuerat, paulò antè fulmine præcipitauit, & vt petulantiſſimus quiſque eſt, etiam nunc? A poëtis autem & Titanum victor, & Gigantum interfector, carminibus celebratur, quemadmodum & apud Homerum. TRI. Tu quidem Critia, omnia ea percurriſti quę Ioui tribuuntur: ſed ſi tibi ingratum non eſt, auſculta annon Cygnus ille fuit, & Satyrus, ob petulantiam, imò & Taurus? Ac niſi ſcortillum illud celeriter in humeros ſuſtuliſſet, & per pelagus effugiſſet, fortaſſis araret etiam nunc, vbi in agricolam aliquem fortè incidiſſet iſte tuus tonitrua faciens, & fulmina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur, ſtimulo impelleretur. Illud autem quòd cum Æthiopibus conuiuatur, hominibus nigricantibus, & vultum obſcuratis, & in duodecimum vſque ſolem ab illis non diſcedit, ſed apud ipſos vino madefactus deſidet, idque cùm barbam tantam habeat, annon quęſo pudore dignum fuerit? Quod autem ad aquilam attinet, & ad Idam, & quòd impręgnari per totum adeò corpus ſolet, etiam dicere erubeſco. CRI. Quid igitur? num Apollinem deierabimus, vt qui vates optimus ſit, & præterea medicus quoque? TRI. Vanum atque mendacem iſtum vaticinatorem dicis, qui Crœſum paulo antè perdidit, & poſt ipſum etiam Salaminios, alióſque innumeros, obliqua atque ambigua omnibus illis reſpondendo? CR. Neptunum autem quid? qui & tridentem manu tenet, & in bellis immenſum atque terribile quiddam clamat, quantum alij viri mille,

A

B

C

D

Confutatio deorum gentilium.

Θειοτάτου βηλοῦ. Alludit ad fabulam Vulcani, quem Iupiter è cœlo præcipitauit. vide Il. 1.

Ioui.

Neptuni.

Herod. lib. 1.

aut etiam decies mille: præterea & Sisichthon, hoc est, terræ tremefactor, ô Triephon, appellatur? TRI. Adulterum istum dicis, qui Salmonei filiam Tyro paulò antè vitiauit, & adhuc etiam mœchatur, liberatórque & patronus huiuscemodi vitiorum est? Nam Martem cùm vinculis premeretur, & nodis quibusdam insolubilibus arctaretur, cæteris diis omnibus præ pudore silẽtibus, equestris iste Neptunus exoluit, in lacrymas profusus scilicet, perinde vt pueruli magistros formidantes, aut quemadmodum aniculæ puellas decipientes. Instabat autem precibus Vulcano, vt solueret Martem. Ac claudicans iste deus, misertus videlicet dei senioris & vetusti, liberauit Martem: quare & mœchus est, vt qui mœchos conseruet. CRIT. Quid igitur? Mercurium? TRIE. Apage mihi veteratorem istum, improbum Iouis libidinosissimi seruum, ipsum quoque libidine insanientem in adulteria. CRIT. Proinde neque Martem, aut Venerem, recepturum esse te scio, vt qui iam antea abs te calũniis impetiti fuerint. Quapropter missos & hos faciamus. Mineruę autẽ adhuc mentionem faciam, virginis videlicet armatæ, & terribilis deæ, quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam Gigantum interfectricem. Non enim, opinor, habes quod de ipsa dicas. TRI. At dicam tibi etiam de ista, si mihi respondere voles. CRI. Dic quicquid volueris. TRI. Dic mihi igitur Critia, quæ Gorgonis huius vtilitas est? & cur pectori gestamen hoc dea applicatum habet? CRI. Vti terribile quoddam spectaculum, & quod mala auertere possit. Sed & hostes perterrefacit, & victoriam vtroque inclinantem, quocunque ipsa vult, aduertit. TRI. Num ob hoc ipsa quoque Glaucopis inuicta atque insuperabilis est? CR. Atque admodum. TRI. Cur igitur non illis potiùs qui seruare possunt, quàm qui seruantur, femora adolemus taurorum atque caprarum, vt nos quoque insuperabiles atque inuictos reddant, perinde atque Mineruam? CRI. Atqui ipsi potestas non est à longè auxiliari, perinde vt diis: sed solũ si quis ipsam gestat. TRI. Et quidnã hoc ipsũ est? Volo enim ex te scire, vti qui inueneris talia, & quã maximè perfectè assecutus sis. Ignoro enim omnia quę de ipsa feruntur, prętereaquã nomen.

Mercurij.

Martis & Veneris.

Minerua.

Α ἢ δεκάχιλοι, ἀλλὰ καὶ σφοίχθων, ὦ Τελεφῶν, ἐπονομάζεται; ΤΡΙΕΦ. τὸν μοιχὸν λέγῃς; ὃς πλὼ τῆ Σαλμωνέως παῖδα πλὼ Τυρὼ, πρεσβῦτιν ἤδη, καὶ ἔτι ὑπομοιχεύει, καὶ ῥύσης καὶ διμαγωγὸς τῶν τοιούτων ἐστί; τὸν γὰρ Ἄρεα ἐκ τοῦ τῆ δεσμῆ πιεζόμενον, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις μετὰ τῆ Ἀφροδίτης κεκρυμμένον, πάντων τε τῶν θεῶν ἀφ' πλὼ μοιχείαν ἐκ' αἰσχύνης σιωπώντων, ὁ ἵππειος Ποσειδῶν ἔκλυσε δακρυρροῶν, ὡσπερ τὰ βρεφύλλια, τοὺς διδασκάλους δεδιότα, ἢ ὡσπερ αἱ γρᾶες, κόρας ὀξαπατῶσαι. Β ἐπέκειτο δὲ τῷ Ἡφαίστῳ λῦσαι τὸν Ἄρεα· ὃ δὲ ἀμφίχωλον τῆτο δαιμόνιον, οἰκτείρας τὸν πρεσβύτην θεὸν, τὸν Ἄρη ἀπέλυσεν· ὥστε καὶ μοιχὸς ἐστιν, ὡς μοιχοὺς ἀφῳρίζων. ΚΡΙΤ. Ἑρμείαν δὲ τί; ΤΡΙΕΦ. μή μοι τὸν κακόδουλον, τῆ ἀσελγεστάτου Διὸς, καὶ τὸν ἀσελγαινοντα ὅτι τοῖς μοιχοῖς. ΚΡΙΤ. Ἄρεα δὲ καὶ Ἀφροδίτην οἶδα μὴ παραδέχεσθαί σε, ἀφ' ὧν προεβλήθησαν πρῶτον παρὰ σοῦ. ὥστε ἐάσωμεν τούτους. τῆς Ἀθηνᾶς ἔτι ὑπομνησθῆσθαι, τῆς παρθένου, τῆς ὁπλου, καὶ κεC ραπληκτικῆς θεᾶς, τῆ καὶ πλὼ τῆς Γοργόνος κεφαλὴν ἐπὶ τῷ στήθει περιάπτεται, πλὼ Γιγαντολέτειραν θεόν. οὐ γὰρ ἔχεις τί λέγειν περὶ αὐτῆς. ΤΡΙΕΦ. ἐρῶ σοι καὶ περὶ ταύτης, ἐὰν μοι ἀποκρίνῃ. ΚΡΙΤ. λέγε ὅ, τι γε θέλεις. ΤΡ. εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, τί ὃ χρήσιμον τῆς Γοργόνος, καὶ τί τῷ στήθει τῦτο ἡ θεὰ ὑπιφέρεται; ΚΡΙ. ὡς φοβερόν τι θέαμα, καὶ ἀποτρεπτικὸν τῶν δεινῶν. ἀλλὰ δ καταπλήσει τοὺς πολεμίους, καὶ ἑτεροκλινὲα τὴν νίκην ποιῇ ὅπου γε βούλεται. ΤΡ. μῶν καὶ ἀφ' ὧν ἡ Γλαυκῶπις ἀκαταμάχητος; ΚΡ. D καὶ μάλα. ΤΡ. καὶ ἀφ' τί δ' τοῖς σῴζειν δυναμένοις, ἀλλὰ τοῖς σῳζομένοις, μηρία καίομεν ταύρων, ἠδ' αἰγῶν, ὡς ἡμᾶς ἀκαταμαχήτους ἐργάσωνται, ὡσπερ τὴν Ἀθηνᾶν; ΚΡ. ἀλλ' οὐ οἱ δυνάμεις γε πόρρωθεν βοηθεῖν, ὥσπερ τοῖς θεοῖς, ἀλλ' εἴ τις αὐτὴν ὑπιφέρεται. ΤΡΙ. καὶ τί τόδ' ἐστιν; ἐθέλω γὰρ περὶ σοῦ εἰδέναι, ὡς ἐξευρηκυίου τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐς μάλιστα κατωρθωκότος. ἀγνοῶ γὰρ πάντα τὰ κατ' αὐτὴν, πλὼ γε τῦ ὀνόματος.

ΚΡΙ. αὕτη χόρη ἐγένετο δύσρεπής, καὶ ἐπέ-
ρασος. Περσέως δὲ τοῦτῳ δόλῳ ἀποθέγ-
τομήσαντος, ἀνδρὸς γενναίου, καὶ ἐς μαγι-
κὰ δύφημον μῦθον, ἐπαοιδαῖς τοῦτο περι-
φράσαντος, ἄλκαρ οἱ θεοὶ τοῦτο ἐφήκα-
σι. ΤΡΙ. Τοῦτό μ' ἐλάνθανέ ποτε ὂν καλόν,
ὡς ἀνθρώπων θεοὶ σύνδεσμοι εἰσι. Ζώσης δέ τι
ὂ χρήσιμον; πορνοπαιδεύετο ἐς πάνδο-
κεῖον, ἢ κρυφίως συνεφθείρετο, καὶ κόρῳ
αὐτῷ ἐπωνόμαζε. ΚΡ. μὴ τὸν Ἄγνωστον σὺ
Ἀθήναις, παρθένος διέμεινε μέχρι τῆς ἀπο-
τομῆς. ΤΡΙ. καὶ εἴ τις παρθένον καρατο-
μήσαι, τοῦτ' ἄρα τοῖσι πολλοῖς; B
οἶδα γὰρ μυρίας ἀριθμηθείσας τιμωρίας
Νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, Κρήτην δὲ μιν καλέου-
σι. καὶ εἰ τοῦτο ἐγίνωσκον, ὦ καλὲ Κριτία,
πόσας Γοργόνας σοι ἀνήγαγον ἐκ Κρήτης;
καί σε στρατηγέτιν ἀκαταμάχητον ἀπεκα-
τέστησα· ποιηταὶ δὲ, καὶ ῥήτορες, κοὐ πολύ με
Περσέως διέχριναν, ὡς πλείονας Γοργόνας
ἐφευρηκότα· ἀλλ' ἔτι ἀναμνήσθητι τὰ τῆς
Κρητῆς, οἱ τάφον ἐπεδείκνυτό μοι τοῦ Διός
σου, ἢ τὰ τοῦ μητέρα θρέψαντα δόχμια,
ὡς ἀειθαλεῖς αἱ λόχμαι αὐταὶ ἀφανίσουσι. C
ΚΡΙ. ἀλλ' οὐκ ἐγίνωσκες τοῦτο ἐπῳδοῦ, καὶ
τὰ ὄργια. ΤΡΙ. εἰ ταῦτα, ὦ Κριτία, ὀξὺ
ἐπῳδὴ ἐγένετο, τάχ' ἂν καὶ ἐκ νεκάδων ὀξύ-
νεγκεν αὖ, καὶ ἐς ὃ γλυκύτατον φάος ἀνή-
γαγεν· ἀλλὰ λῆρος, παίγνιά τε, καὶ μῦθοι,
τῶν ποιητῶν τερατολογούμενα. ὥστε
ἔασον καὶ ταῦτα. ΚΡΙ. Ἥραν δὲ τὴν Διὸς
γαμετὴν, καὶ κασίγνητον, οὐ τοῦτο δέχῃ;
ΤΡΙ. σίγα τῆς ἀσελγεστάτης ἕνεκα μίξεως,
καὶ τὰ ἐκ ποδῶν καὶ χερῶν ἐκτεταμένην,
τοῦτό σε δράμε. ΚΡΙ. ἢ τίνα ἐπομόσωμαί τε; D
ΤΡΙ. Ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, αἰθέριον, ἀΐδιον, υἱὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πα-
τρὸς ἐκπορευόμενον, ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἐξ
ἑνὸς τρία ταῦτα νόμιζε. Ζῆνα τὸν δὴ ἡγοῦ
θεόν. ΚΡΙ. Ἀριθμεῖν με διδάσκεις, ἢ ὅρκος
ἡ ἀριθμητική. καὶ γὰρ ἀριθμεῖς ὡς Νικόμα-
χος ὁ Γερασηνός. οὐκ οἶδα γὰρ τί λέγεις, ἓν
τρία, τρία ἕν. μὴ τοῦτο τετρακτὺν φῂς τὴν
Πυθαγόρου, ἢ τοῦτο ὀγδοάδα, ἢ τριακάδα;

A CRI. Ipsa quidem puella fuit elegans & amabilis. Perseus autem cùm huic dolo caput amputasset, vt pote vir generosus, & qui in arte magica laudatus, carminibus illam quibusdam incantasset, in præsidium & quasi quoddam propugnaculum dij sibi ipsam retinuerunt. TRI. Hoc igitur præclarum tandem me latuit, quòd dij hominum quoque indigẽt. Quæ autem viuentis vtilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas, aut latenter vitiabatur, deinde se ipsam virginem appellabat. CRI. Non, per Ignotum Athenis: sed virgo permansit vsque ad decollationem. TRI. Ergo si quis vir- B gini caput amputauerit, terriculamentum hoc ipsum erit multitudini? Noui enim innumeras membratim & per partes dissectas insula in circumflua, Cretam illam nomine dicunt. Quòd si igitur cognouissem hoc, ô optime Critia, quàm multas tibi Gorgonas ex Creta huc attulissem, téque ducem inuictum & insuperabilem reddidissem. Poëtę autem & oratores multò me Perseo anteposuissent, vt qui plures Gorgonas inuenissem. Verùm quoniam in Cretæ mentionem incidi, adhuc memini qui mihi sepulchrum Iouis tui istius demonstrabant, & occultas valles, quæ matrem eius enutrierant, C quanquam adhuc viridia ipsa ea arbusta essent. CRIT. At nesciebas incantationem & sacrificia quibus vtendum fuisset. TRI. Si hæc, ô Critia, per incantationes facta sunt, fortassis etiam ab inferis excitasset illam, & in lucem dulcissimam reduxisset. Sed nugæ istæ, ac ludicra & fabulæ sunt, à poëtis præstigiosè confictæ. Quapropter & hanc omitte. CRI. Iunonem autem, vxorem Iouis, & sororem eandem, annon recipis? TRI. D Tace obsecro, propter intemperantissimum concubitum, & istam ex manibus pedibúsque extentam, cursu præteruehe. CRITIAS. Quémnam igitur tibi iurabo? TRI. Deum altè regnantem, magnum, ætherium, atque æternum, Filium Patris, Spiritum ex Patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc existima deum. CRI. Numerare me doces, & iusiurandum arithmetica tibi est. Nam & numeras, perinde vt Nicomachus ille Gerasenus. Neque enim intelligo quid dicas: Vnum tria, tria vnum: num quaternionem dicis Pythagoricum illum, an octernionem, an numerum ex triginta constantem?

Deum scilicet cuius ara etiam in scriptura mentio fit.

Iunonis.

δόχμια Græcè, quod obliqua proprie significat.

Vt apud Aristophanē Socrates fingitur.

TRI. Tace ea quæ infrà sunt, quæque silentio digna. Non licet hoc pacto metiri pulicum vestigia. Ego enim docebo te quid sit vniuersum, & quis fuerit ante omnia, & quæ item constitutio, quód ve corpus vniuersi. Quando autem me Galilæus ille conuenit, recaluaster, naso aquilo, qui in tertium vsquè cœlum per aërem ingressus est, quæque optima atque pulcherrima sunt, inde didicit, per aquam nos renouauit, in beatórum vestigia insistere fecit, & ex impiorum regionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, verè hominem. CRI. Dic quęso, doctissime Triephon: timore enim quodam iam correptus sum. TRI. Legistine aliquando Aristophanis Comici poëtæ fabulam, Aues? CRI. Atque admodum. TRI. Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigræ erant, & tartarus altus,
Nulla autem terra, nec aër, aut polus vllus adhuc, &c.

CRI. Rectè dicis. quid autem postea? TRI. Erat lux incorruptibilis, invisibilis, incomprehensibilis, quæ dissoluit tenebras, & informitatem istam abegit, verbo solo dicto ab ipsa, quemadmodum tardilinguis iste descripsit: Terram firmauit super aquas, cœlum explanauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas tu veneraris vt deos. Terram autem & floribus exornauit, hominem ex nihilo ad essentiam produxit. Estque in cœlo aspiciens iustos pariter & iniustos, & in libris describens cuiusque res & actiones. *Desit fortè quid.* Rependet autem omnibus, quam diem ipse præcepit. CRI. Quæ autem à Parcis agglomerata cunctis sunt, etiámne illa inscribunt? TRI. Qualiánam? CRI. Ea quæ ad fatum pertinent. TRI. Dic mihi ô optime Critia, de Parcis. Ego verò discere gestiens, de te libenter audierim. CRI. An non Homerus poëta celebris ait:

Iliad. ζ. *At fatum effugit nemo (mihi crede) virorum.*

De magno autem Hercule idem ait:

Iliad. σ. *Nec vis Herculea parcam vitauit amaram,*
Quanquam dius charus foret, & Iouis inclyta proles:
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ est.

Quin & totam vitam, omnésque in ea mutationes, fato constitutas atque ordinatas esse idem innuit, cùm ait:

ΤΡ. σίγα τὰ νέρθε, καὶ τὰ σιγῆς ἄξια, ὅσα ἔαν ὧδε μετρῆν τὰ ψυλλῶν ἴχνη. ἐγὼ γάρ σε διδάξω τί ὃ πᾶν, καὶ τίς ὁ πρῶτος πάντων, καὶ τί ὃ σύστημα τοῦ παντός. καὶ γὰρ πρῶτος κἀγὼ ταῦτα ἔπαθον, ἀφ' οὗ. ἐπεί μοι Γαλιλαῖος ἐνέτυχεν, αἰθαλαστίας, ὀπίρρινος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀερόβατήσας, καὶ τὰ κάλλιστα καὶ μεμαθηκὼς, δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκαίνισεν, ἐς τὰ τῶν μακάρων ἴχνια προσώδυσε, καὶ ἐκ τῶν ἀσεβῶν χώρων ἡμᾶς ἐλυτρώσατο. καί σε ποιήσω ἐμοῦ ἀκούσας, ἐτ' ἀληθείας ἄνθρωπον. ΚΡ. λέγε, ὦ πολυμαθέστατε Τριεφῶν, δέδοικα γὰρ ἔρχομαι. ΤΡ. ἀνέγνωκάς ποτε τὰ τοῦ Αἰσχύλου τοῦ δραματοποιοῦ ὄρνιθας ποιημάτια; ΚΡ. καὶ μάλα. ΤΡ. ἐλέχθη καὶ περὶ αὐτῶν τοιόνδε·

Χάος ἦν, καὶ νὺξ, ἔρεβός τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύ.
Γῆ δ', οὐδ' ἀὴρ, οὐδ' οὐρανὸς ἦν.

ΚΡ. οὐ λέγεις. εἶτα τί ἦν; ΤΡ. ἦν φῶς ἄφθιτον, ἀόρατον, ἀκατάμοπτον, ὃ λύσε σκότος, καὶ τὸν ἀκοσμίαν ταύτην ἀπέλασε, λόγῳ μόνῳ ῥηθέντι ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ὁ βραδύγλωσσος ἀπεγράψατο· γῆν ἔπηξεν ἐφ' ὕδασιν, οὐρανὸν ἐτάνυσεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν ἀπλανεῖς, δρόμον διετάξατο, οὓς σὺ σέβῃ θεούς, γλίσχρῳ τοῖς αὐχεσιν ἐκαλλώπισεν, ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντων ἐς τὸ εἶναι πρήγατε. καὶ ἔστιν ὁ θεὸς βλέπων δικαίους τε καὶ ἀδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις ἀπογραφόμενος. ἀποδώσει δὲ πᾶσιν ἦν ἡμέραν αὐτὸς ἐπετείλατο. ΚΡ. τὰ δὲ τῶν Μοιρῶν ὑπεννεσμένα ἐς ἅπαντας, ἐξηρέθησάν τε καὶ ταῦτα; ΤΡ. τὰ ποῖα; ΚΡ. τὰ τῆς εἱμαρμένης. ΤΡ. λέγε, ὦ καλὲ Κριτία, περὶ τῶν Μοιρῶν, ἐγὼ δὲ μαθητιῶν ἀκούσομαι περὶ σοῦ. ΚΡ. ἦ οὐχ Ὅμηρος ὁ ἀοίδιμος ποιητὴς εἴρηκε,

Μοῖραν δ' οὔ τινά φημι πεφυγμένην ἔμμεναι ἀνδρῶν.

ὅτι δὲ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους,

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακληείη φύτο κῆρας,
Ὅς περ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι,
Ἀλλά ἑ Μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης.

Ἀλλά ἐ Μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης· ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον καταμύθησαι, καὶ τὰς ἐν τούτῳ μεταβολάς·

--ἔνθα δὴ ἔπειτα
Πείσεται ἄατά οἱ αἶσα καταικλώθες τε Κάρσαι (μήτηρ.
Γιγνομένῳ νήσατο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε χὴ Τὰς ὃν ξείνη ἐποχὰς ἀπ' ἐκείνης γίνεσθαι.
Ἦ δ' ὡς Αἴολον ἰκόμθ', ὃς με φιλοφρονέως ὑπεδέκετο, (τεῖσ' ἰκέσθαι.
Καὶ πέμπω, οὐδέπω αἶσα φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι ὑπὸ τ' Μοιρῶν γίνεται ὁ ποιητὴς μεμαρτύρηκε. τὸν δὲ Δία μὴ θελῆσαι τὸν υἱὸν (μᾶλλον θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι, ἀλλὰ Αἱματοέσσας φιάδας κατέχευεν ἔραζε.
Παῖδα φίλον πιφύσκω, τὸν οἱ Πάτροκλος Φθίσθαι ἐν Τροίῃ. (ἔμελλε
ὥστε, ὦ Τριφῶν, ἀλλὰ τοῦτο μηδὲν προσθεῖναι πρὸς τῶν Μοιρῶν ἐθελήσης, εἰ καὶ πάνυ πεδάρσιος ἐγεγόνεις μετὰ τοῦ διδασκάλου, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα ἐμυήθης. ΤΡ. Ἐπῶς ὁ αὐτὸς ποιητὴς, ὦ καλὲ Κριτία, διπλοῦν ὑπολέγει τὸν εἱμαρμένον, καὶ ἀμφίβολον; ὡς τὸ μὲν μὴ πρᾶξαντι, τοιόνδε τέλος συνοίσειν· τοῖον δὲ ποιήσαντι, ἕτερον τέλος ἐντυχεῖν; ὡς ἐπ' Ἀχιλλέως,
Διττὰς γὰρ κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε, (φησὶ χρόμενος,
Εἰ μὲν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι, Ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
Εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι, (ἔσται.
Ὤλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ὅτι δηθὰ δέ μοι αἰὼν Ἔσσεται.
Ἀλλὰ δὲ ὅτι Εὐχενόρης,
Ὃς ῥ' ἀΐδρις εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν, ὅτι νηὸς ἔβαινε.
Πολλάκι γὰρ οἱ ἔφατο γέρων ἀγαθὸς Πολυΐδος, (μεγαθύμοισιν,
Νούσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσθαι οἷς ἐν Ἠ μετ' Ἀχαιῶν νήεσσιν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.

ἦ πρὸς Ὁμήρου ταῦτα πέπραπται, ἢ ἀμφίβολος αὕτη, καὶ ἀμφίκρημνος ἀπάτη; εἰ δὲ βούλῃ καὶ τὸν Διὸς ὅτι φήσω σοι τὸν λόγον· ἦ τοῦ Αἰγίσθου εἴρηκεν ὡς ἀποχρώντως μὲν τὸ μοιχείας, καὶ τὸ Ἀγαμέμνονος ὅτι βούλης, ζῆν καθειμάρτην πολὺν χρόνον, ὅτι βαλλομένῳ δὲ ταῦτα προσῆκεν, ἢ καθυστερεῖν θανάτου; τοῦτο κἀγὼ πολλάκις προσυμαντευσάμην·

A ——vbi ille deinde
Illa ferat, quæcunque Deus Parcæque maligne Od. π. ϛ. Il. υ.
Neuerunt genito, cùm matris prodijt aluo.

Etiam in peregrino ſolo retentiones ab eadem illa fieri, vt cùm Vlyſſes ait:

Atque vti ſuſceptum placido rex Aeolus ore, Odi. ϕ.
Miſerit in patriam, ſed nondum fata ſinebant.

Quare omnia à Parcis fieri poëta teſtatus eſt: Iouem autem neque filium voluiſſe ab infanda defendere morte, ſed potiùs

Sanguineas cœlo guttas diffudit ab alto Iliad. π.
Ob natum, quem Patroclus prope mœnia Troiæ
B *Occiſurus erat* ——

Quamobrem, Triephon, ob hæc mihi ampliùs addere de Parcis volueris, etiam ſi fortaſſis in ſublime ſublatus fuiſſes vnà cum præceptore, & arcanis illis initiatus.

TRI. Et quomodo ipſe ille poëta, ô optime Critia, duplex allegat fatum, & ambiguum, vt qui hoc quidem fecerit, talem exitum ſortiatur: aliud autem faciens, in alium euentum incidat? vt de Achille, cùm dicit:

Nam me mater ait, niueis Thetis inclyta Iliad. ι.
plantis,
Sortitum geminas obeunda ad funera leges:
C *Nam ſi hîc perſiſtam, pugnémque ad mœnia Troiæ,*
Eripitur reditus mihi, at inclyta fama ſequetur.
Sin autem patriam repetam, charóſque penates,
Fama perit, verùm in longum mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Qui non ignarus fati, conſcenderat æquor. Iliad. ν.
Nanque huic ſæpe ſenex Polyidus dixerat antè,
D *Aut morbo in patria perituru, atque inter amicos,*
Aut manibus Teucrorum, atque inter Dorica caſtra.

Annõ apud Homerum hęc ſcripta ſunt? aut non ambigua hæc, atque adeò anceps deceptio? Quòd ſi placet, etiam Iouis orationem tibi addam. Annon Ægiſtho dixit quòd ſi ab adulterio & inſidiis Agamemnonis ſeſe contineret, fato illi conſtitutum eſſe vt in longum tempus viueret: ſi verò in animum induceret facere iſta, mortem effugere non poſſe? Atque ad eum modum ego quoque vaticinatus ſæpè ſum:

Si occideris proximum, morti condemnaberis iudicio: si verò hoc non feceris, viues rectè:

Nec te fas adeò festinam incurrere mortem.

Annon vides quàm minimè correcta aut emendata sunt quæ à poëtis dicuntur? quámque item ambigua & obliqua, neque vnquam certa aliqua sede stabilita? Quare omnia isthæc missa fac, vt & te in cœlestibus bonorum libris inscribant. CRIT. Benè omnia reuoluis ac repetis, Triephon, sed mihi illud respondè: Vtrùm & Scytharum res in cœlo describuntur? TRI. Omnes, si quidem & inter gentes Chrestus fuerit. CRIT. Multos sanè scribas in cœlo narras, quãdo cuncta describuntur. TRI. Bona verba, Critia, neque quicquam cõtemptum aut vile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modò viuere cupis in æuum. Nam si cœlum explanauit vt pellem, terram autem firmauit super aquas, stellas formauit, hominémq; ex nihilo, vt esset, in lucem produxit: quid mirum adeò, si res quoque omnium ibi describantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificasses, ancillas autem & seruos in ea multos congregasses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab illis gererentur, quamuis abiectum & vile: quantò igitur magis probabile est, eum qui omnia creauit, Deum, cuncta expeditè ac facilè percurrere, & vniuscuiusque consilia & actiones animaduertere? Nam tui dij pro cottabis, ab iis qui rectè sapiunt, habentur. CRI. Rectè omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit atque Niobę olim: ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam deum istum tibi appono, & iuro quòd mali à me nihil patiêre. TRI. Si modò ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias:

Néve aliud celes animis, aliúdque loquaris.

Verùm age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, vt & ego expallescam, & prorsus immuter, & non quemadmodum Niobe, obmutescam, sed vti Philomela in auiculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato viridi, tragico quodam modo decantem. CRI. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRI. Dic modò, à spiritu potestatem ac vim dicendi accipiens. Ego verò sedebo:

Ita per cõtemptum Christum vocarunt: vt & apud Suetoniũ alibi quodam loco appellatur.

Id est, pro ludo habẽtur. Fuit enim ludi genus apud Græcos cottabus, de quo apud Athenæum, Pollucem & Suidã. Vel pro inani strepitu, qualis in hoc ludo fiebat, quo pacto & apud Plautum ponitur. Ne crebri in te cottabi sonẽt, &c.

A ἐὰν κτάνῃς τὸν πλησίον, θανατωθήσῃ παρὰ τῆς δίκης· εἰ δέ γε μὴ τοῦτο ποιήσῃς, βιώσῃ καλῶς,

Οὐδέ σ' ὧκα θέμις τέλος θανάτοιο κιχεῖν.

οὐχ ὁρᾷς ὡς διόρθωτα τὰ τῶν ποιητῶν, καὶ ἀμφίλοξα, καὶ μηδέπω ἡδραιωμένα; ὥστε ἔασον ἄπορα, ὡς καὶ σὲ ἐν ταῖς ἐπουρανίοις βίβλοις τῶν ἀγαθῶν ἀπογράψωνται. ΚΡΙ. ὦ πόποι αἰακτικῆς, ὦ Τριέφων, ἀλλά μοι τόδε εἰπέ, εἰ καὶ τὰ τῶν Σκυθῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐγγεγράπται. ΤΡΙ. πάνυ, εἰ τύχοι γε Χρηστὸς καὶ ἐν ἔθνεσι. ΚΡΙΤ. πολλοὺς γε γραφέας φῂς ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς ἅπαντα ἀπογράφεσθαι. ΤΡΙΕΦΩΝ. λῦε μοι, καὶ μηδὲν εἴπῃς φλαῦρον θεοῦ δεξιοῦ, ἀλλὰ κατηχούμενος, πεῖθου πρὸς ἐμοῦ, εἴπερ ζῆν χρῄζεις εἰς τὸν αἰῶνα, εἰ ῥᾳδιουργὸν ὡς δέρριν ἐξέπλωσε, γῆν δὲ ἐφ' ὕδατος ἔπηξεν, ἀστέρας ἐμόρφωσεν, ἄνθρωπον οὐκ μὴ ὄντος προήγαγέ, τί θαυμάζοιον, καὶ τὰς πράξεις πάντων ἐναπογράφεσθαι; καὶ γὰρ σοὶ οἰκίδιόν τι κατασκευάσαντι, οἰκέτιδας δὲ καὶ οἰκέτας ἐν αὐτῷ συναγαγόντι, οὐδέποτέ σε διέλαθε τούτων πρᾶξις ἀπόβλητος· πόσῳ μᾶλλον τὸν πάντα πεποιηκότα θεὸν, οὐχ ἅπαντα ἐν εὐκολίᾳ διαφαμεῖν ἑκάστου πρᾶξιν, καὶ ἔννοιαν; οἱ γάρ σου θεοὶ, κύβδαλος τοῖς δοῦ φερνοῦσιν ἐγκύρουσι. ΚΡΙΤΙΑΣ. πάνυ δὲ λέγῃς, καί με ἀπιστρόφως τῆς Νιόβης παθεῖν· οὐκ ἐπίλης γάρ· ἀνδριάντος ἀναπέφηνα. ὥστε τοῦτον τὸν θεὸν προτίθῃ σοι, μή κακόν τι παθεῖν πρὸς ἐμοῦ. ΤΡΙΕΦΩΝ. εἴπερ ἐκ καρδίας μ' ὄντως φιλῇς, μὴ ἕτερόν τι ποιήσῃς ἐν ἐμοὶ,

B

C

D

Καὶ ἕτερον κεύσῃς μῦθον ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃς.

ἀλλ' ἄγε δὴ θαυμάσιον ἐκεῖνο ἀκουσμάτων ἄφες, ὅπως καγὼ κατηχεμάσω, καὶ ὅλως ἀλλοιωθῶ, καὶ οὐχ ὡς ἡ Νιόβη ἀπαυδήσω, ἀλλ' ὡς ἀηδὼν ὄρνεον γλυκύμολπον, καὶ τινὰ θαυμασίαν σου ἔκπληξιν κατ' αἰθέρα λαμπρὸν ἐκτανύσω. ΚΡΙ. νὴ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ παιδὸς, οὐ τοῦτο γλυκύσεται. ΤΡ. λέγε, παρὰ τὸ πνεύματος δυνάμιν τὸν λόγον λαβών. ἐγὼ δὲ καθεδοῦμαι,

Δέγμενος ἀμαχίδην ὁπότε λήξειεν ἀείδων.

Aeacidem expectans, dum cantum finiat ille.

ΚΡΙ. ἀπῆλθον ὅτι τὴν λεωφόρον, ὠνησόμενός γε τὰ χρησιμώτατα, καὶ δὴ ὁρῶ πλῆθος πάμπολυ ἐς ὃ οὖς ψιθυρίζοντας, ὅτι δὲ τῇ ἀκοῇ ἐφῶντο τοῖς χείλεσιν. ἐγὼ δὲ περιβλέπων ἐς ἅπαντας, καὶ τὴν χεῖρα τοῖς βλεφάροις περικάμψας, ἐσκοπίαζον ὀξυδερκέστατα, εἴ που γέ τινα τῶν φίλων θεασοίμην. ὁρῶ δὲ Κράτωνα τὸν πολιτικὸν, παιδόθεν φίλον ὄντα, καὶ συμποτικόν. ΤΡ. αἰθαίνομαι τὸν τὸν ὀξισωτὴν λέγεις εἶπα τί; ΚΡ. ἐν δὴ πολλοῖς ὠθισκωνισάμενος, ἦκον ἐς τὰ πρόσω, καὶ ὃ ἐωθινὸν, χαῖρε, εἰπών, ἐχώρουν ὡς αὐτόν. ἀναθρῴσκει δέ τις, τοὔνομα Χαρίκενος, σεσημμένον γεώντιον, ῥέγχον τῇ ῥινὶ, ὑπέσπιτε μύξιον, ἐχρέμπτετο ὀπισθουρμῶν· ὁ δὲ ὠχύτερος, καὶ ἀπώτερος θανάτου· εἶτα ἤρξατο ὀπιφθέγγεσθαι καταχνυμένων· οὖν ὡς προεῖπον, τοῖς τῶν ὀξισωτῶν καταλείπει ἐλάσμασιν, καὶ τὰ χρέα τοῖς δανείσαις ἀποδώσει, καὶ τὰ τε ἐνοίκια πρώτα, καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰς εἰραμάχας δίκῃ, μὴ ὀξετάζων τῆς τέχνης, καὶ κατεφλυαρεῖ ἐπὶ πικρότερα. οἱ πρὸ αὐτὸν δὲ, ἥδοντο τοῖς λόγοις, καὶ τὰ κομψὰ τῶν ἀκουσμάτων προσέκειντο. ἕτερος δὲ, ζωύμος Χλευόχαρμος, περιώνιον ἔχων πολύσαθρον, αὐποδέτης τε, καὶ ἀσκεπὴς, μετέῳ τε, τοῖς ὀδοῦσιν ὀπιχρῶν, ὡς ἐπεδείξατό μοι τὶς καχεῖμων, ἐξ ὀρέων προσηλυθόμενος, κεκαρμένος τὴν κόμην, ἐν ταῖς θέρεσι αἰαγεραμμένον ὄνομα ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν, ὡς οὖν τὰ χρυσῷ ὀπιλύσῃ τὴν λεωφόρον· ἐγὼ δὴ ἐγὼ, κἄξω μὴν τὰ Αἰακίδου καὶ Ἀρτεμιδώρου, οὐ καλῶς ἀποβήσονται ταῦτά γε τὰ ἐνύπνια ἐν ὑμῖν, ἀλλά σοὶ μὲν, τὰ χρέα πληθυνθήσεται ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεως· οὖν δὲ ὀπίπολυ τοῦ ὀβολοῦ γε περιθήσεται, ὡς πολλοῦ χρυσίου βεβορηκώς. καὶ ἐμοιγε δοκεῖτε ὅτι λευκάδα πέτρην, καὶ δῆμον ὀνείρων καταδαρθέντες, τοσαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν ἀκαρεῖ τῆς νυκτὸς οὔσης. οἱ δὲ ἀνεκάγχασαν ἅπαντες, ὡς ἀποπνιγόντες ἐπὶ τῷ γέλωτος, καὶ τῆς ἀμαθίας μου κατεγνώσθην.

CRIT. Abieram in viam publicam, empturus videlicet ea, quibus maximè opus habebam: atque ibi video multitudinem admodum magnam in aurem mutuò susurrantes: audiendi autem studio etiam labiis inhærebant. Ego verò oculos per cunctos circumferens, & manum superciliis incuruam supernè obducens, inspectabam quàm acutissimè sicubi amicorum aliquem contemplarer. Video autem Cratonem politicum illum, qui mihi à puero vsque amicus fuit, & in conuiuiis vnà consuetus. TRI. Intelligo quem dicis, inspectorem videlicet illum: sed quid postea? CRI. Multis itaque oppositò cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipsum. Cæterùm homuncio quidam nomine Charicenus, vetulus, emarcidus, & naso stridens, tussiebat primò intimũ quiddam, excreabátque languidum & inconditum. Erat autem sputum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui voce attenuata & exili admodum. Hic, vt antè dixi, inspectorum relinquit eleipasmos, & debita fœneratoribus reddet, & pensiones omnes tam priuatas quàm publicas: præterea & eiramangas capiet, non inquirens aut perpendens cuiusque artem. Atque etiam amatiora his nugabatur. Illi autem qui circa ipsum erant, delectabãtur verbis hisce, & nouitati eorum quę audiebant, aduertebant animũ. Alius autem quidã, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, sine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudens: vt demonstrauit mihi malè vestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonsa coma, in theatro perscriptum nomen literis hieroglyphicis (hoc est, sacris & arcanis notis) quòd iste auro inundaturus esset viam publicam. Ego verò inquam: At iuxta Aristandri & Artemidori præcepta non ita bonum euentum habebũt hæc inter vos somnia, sed tibi quidem debita multiplicabuntur secundùm proportionem pensionis: iste autem quãplurimùm obolo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam diues fuerit. Ac mihi quidem videmini super Leucadem petram & somniorum populum consopiti, tam multa somniare, nocte quasi in puncto existente. Illi verò cachinnos sustulerunt vniuersi, ità vt risu propè suffocarentur, néque ignorantiæ condemnarunt.

ὀξισωτὴν, Græcè, id est, ἐπόπτην. Vide Suidam.

Forte legendum καταλείψει λείπανσμούς, quasi delibationes, vel summas restantes.

At ego ad Cratonem conuersus inquam: Num perperam omnia ἐξερρίνισα, vt comico modo dicam aliquid, & non iuxta Aristandrum Telmisensem, & Artemidorũ Ephesium inuestigaui somnia? Tum ille: Tace, inquit, Critia. Si enim silentium ages, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nunc futura sunt. Nõ somnia hęc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mesori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mẽtem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens abij, multis Cratonem incusando. Vnus autem illorum acerbũ & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me veste vellicabat, conuentionem feciſſe & credens, & ab inueterato illo numine instigatus: verbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, vt ad præstigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se omnia ex ipsis, quæ ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atque ita pertransiuimus ferreásque portas, & ærea limina. Multis autem superatis scalis, in domum aurato fastigio insignem ascendimus, qualem Homerus Menelai fingit esse. Atque ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ insularis ille adolescens. Video autem non Helenen mehercle, sed viros in faciem inclinatos, & pallescentes. Illi autem vbi me conspexerunt, gauisi sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim, num quod triste nuncium afferremus? Nam videbantur isti quàm pessima optare, gaudebántque tristibus & malis, perinde atque in theatro furiæ. Capita autem inter se iuncta tenentes consusurrabant. Postea interrogabant me:

Quisnam hominum, aut vnde es, quæ patria, quiq́ parentes

Sunt tibi? Nam Chrestus quidem esse appares, vtique ex habitu. Tum ego: Pauci, inquam, Chresti, hoc est, frugi sunt, quemadmodum vbique video. Critias autem nomen mihi est: ciuitas verò inde, vnde & vobis. Vt autem sublimes illi & in aëre gradientes interrogarunt, quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, respondens ego: Benè, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes superciliis: Haud ita, inquiunt: malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundùm ipsorum mentem;

Hoc est verbis indagaui, seu, olfeci.

Mesori.

Telemachus solitus est, vt Odyss. γ.

Ἐγὼ δ' ἐγὼ πρὸς Κράτωνα, Μῶν κακῶς πάνυ ἐξερρίνισα, ἵν' εἴπω τι κωμικευσάμενος, καὶ οὐ κατ' Ἀρίσταν δρον τὸν Τελμισέα, καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν Ἐφέσιον, ἐξήνυσα τοῖς ὀνείρασιν; ἦ δ' ὅς, Σίγα ὦ Κριτία, εἰ ἐγκεμυθεῖς, μυσταγωγήσω σε τὰ κάλλιστα, καὶ τὰ νῦν γιγνόμενα. οὐ γὰρ ὄνειρόι πάλ' εἰσὶν, ἀλλ' ἀληθῆ. ἐκβήσονται δὲ εἰς μείνα μεσορέ. Ταῦτα ἀκηκοὼς πάλαι τοῦ Κράτωνος, καὶ ὁ ὀλιθηρὸν τῆς διανοίας αὐτῶν κατεγνωκὼς, ἠρυθρίασα, καὶ σκυθρωπάζων ἐπορευόμην, πολλὰ τὸν Κράτωνα ὑπομεμφόμενος. εἷς δέ τις καὶ πτωχοδιδάσκαλος σοφὸς, ἁρπάζας μου τοῦ ἱματίου, ἐπαίρεσθαι, ῥᾳδίως ποιήσασθαι πειθόμενός τε, καὶ παραγυπόμενος παλαιωμένου ἐκείνου δαιμονίου. εἰς λόγους δὲ ταῦτα προεκτείναντες, πείθῃ με τὸν κακοδαίμονα εἰς γάμους αὐθαίρετος παραγενέσθαι, καὶ ἀποφαίνει ὃ δὴ λεγόμενον ἡμέρα, συσκιρτήσας. ἔφασκε γὰρ πάντα ἐξ αὐτῶν μυσταγωγηθῆναι. καὶ δὴ διήλθομεν σιδηρᾶς τε πύλας, καὶ χαλκοῦς οὐδούς. ἀναβάθρας δὲ πλείστας παρελθόντες, εἰς χρυσόροφον οἴκησιν ἀνήλθομεν, οἵαν Ὅμηρος τὸν Μενελάου φησί. καὶ δὴ ἄπαντα ἐσκοπιάζον, ὅσα ὁ νησιώτης σκῆνος νεανίσκος. ὁρῶ δὲ οὐχ Ἑλένην, μὰ Δί', ἀλλ' ἄνδρας ὑπεκκεκυφότας, καὶ κατηχρωματισμένους· οἱ δὲ, ἰδόντες, γήθησάν, καὶ ἐξεναντίας προῆλθον· ἔφασκον γάρ, ὡς εἴ τινα λυπρὰν ἀγγελίαν ἀγαγόμενοι. ἐφαίνοντο γὰρ ὅτι ὡς τὰ κάκιστα βουλόμενοι, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῖς λυπροῖς, ὥσπερ αἱ πανοπτικοὶ ὅτι θέατρα, ταῖς κεφαλὰς ἀλλήλοις ἐγκύπτοντες, ἐψιθύριζον. μοῦ δὲ τὰ πρῶτα με,

Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;

Χρηστὸς γάρ τις εἶπας, ἀπὸ τοῦ σχήματος. ἐγὼ δ' ἐγὼ, Ὀλίγοι γε χρηστοὶ, ὥσπερ βλέπω πανταχοῦ. Κριτίας δὲ τοὔνομα, πόλις δέ μοι ἔνθεν, ὅθεν καὶ ὑμῖν. ὡς δ' ἀνερωτῶντες ἐπανθάνοντο, πῶς τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τοῦ κόσμου, ἐγὼ δ' ἐγὼ, Καλῶς γε πάντες, καὶ ἔτι γε χαρήσονται· οἱ δὲ, ἀνένευον ταῖς ὀφρύσιν, οὐχ οὕτω. δυσκόλως γὰρ ἡ πόλις. ἐγὼ δ' ἐγὼ τῷ αὐτῷ γνώμην·

ὑμεῖς πεδάρσιοι ὄντες, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ ἄπαντα καθορῶντες, ὀξυδερκέστατα καὶ τάδε γενοήκατε. πῶς δὲ τὰ τῆ αἰθέρος; μῶν ἐκλείψει ὁ ἥλιος, ἡ δὲ σελήνη καθ' ἑκάτερον γήσεται; ὁ Ἄρης εἰ τετραγωνίσῃ τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος διαμετρήσῃ τὸν ἥλιον; ἡ Ἀφροδίτη εἰ μιγῇ τῷ Ἑρμοῦ σωδοῦσῃ, καὶ Ἑρμαφροδίτους ἀποκυήσουσιν, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἥδεσθε; εἰ ῥαγδαίους ὑετοὺς ἐκπέμψουσιν; εἰ νιφετὸν πολιὸν ἐπιστρωννύσουσι τῇ γῇ, χάλαζαν δὲ καὶ ἐριούφους εἰ καταξοῦσι, λοιμὸν καὶ λιμὸν εἰ ἐπιπέμψουσιν, εἰ ὁ κεραυνοβόλον ἀλγεῖον ἀπεγεμίσθη, καὶ ὁ βροντοποιὸν δοχεῖον αἰεὶ μεστωθῇ; οἱ δ', ὡς ἄπαντα κατωρθωκότες, κατεφλυάρουν τὰ αὐτῶν ἐρεύσιμα, ὡς μεταλλαγῶσι τὰ πρήγματα, ἀταξίαι δὲ καὶ ταραχαὶ τὴν πόλιν καταλήψονται, τὰ στρατόπεδα, ἥπερ τῶν ἐναντίων γήσονται. τοῦτο ἐκταραχθεὶς, καὶ ὥσπερ ταῦρος καόμενος οἰδήσεις, ἀμφίπολον αἰεβόησα, Ὦ δαιμόνιοι ἀνδρῶν, μὴ μεγαλαλίδην λέγετε, δηγόντες ὀδόντας κατ' ἀνδρῶν θυμολεόντων, πνέοντων δόρυ καὶ λόγχας, καὶ λευκολόφους τετραλείας· ἀλλὰ ταῦτ' ὑμῖν ὅτι κεφαλὴν καταδήσεται, ὡς τὴν πατρίδα ὑμῶν καταπύξετε. ἃ γὰρ αἰθεροβατοῦντες, ταῦτα ἠκηκόατε, οὐ τὴν πολυάρουραν μαθηματικὴν κατωρθώκατε. εἰ δέ γε μαντείαν καὶ γοητείαν ὑμᾶς πρέπει σοφὸν, διπλοῦν ὃ τῆς ἀμαθίας. γυναικῶν γὰρ εὑρέματα ταῦτα γραϊδίων, καὶ παίγνια. ἐπὶ πολὺ γὰρ τὰ τοιαῦτα αἱ τῶν γυναικῶν ἐπίνοιαι μετέρχονται. ΤΡΙ. τί δὲ πρὸς ταῦτα ἔφησθ', ὦ καλὲ Κριτία, οἱ κεκαρμένοι τὴν γνώμην, καὶ τὴν διάνοιαν; ΚΡΙ. ἅπαντα ταῦτα παρέδραμον, εἰς ἐπίνοιαν τετραμμένοι καταπεφυγότες. ἔλεγον γὰρ ἥλιοι δέκα ἄσιτοι διαμενοῦμεν, καὶ ὅτι παννύχιοι ὑμνῳδίας ἐπαγρυπνοῦντες, ὀνειρώττομεν τὰ τοιαῦτα. ΤΡ. σὺ δὲ τί πρὸς αὐτοὺς εἶπας; μέγα γὰρ ἔφησθ', καὶ διαπορημένον. ΚΡΙ. θάρρει, οὐκ ἀλγεῖς, αἰτεῖπον γὰρ τὰ κάλλιστα. τὰ γὰρ παρὰ τῶν ἀστικῶν θρυλούμενα, ἔφην, περὶ ὑμῶν, ὁπότ' ὀνειροπολεῖτε, τὰ τοιαῦτά που προσάγονται. οἱ δὲ σιμηδὸν ὑποσμειδιῶντες, ἔξω που προέρχονται τοῦ κλινιδίου.

A Vos, inquam, ſupra terram & in ſublime ſublati, & ceu ex alto cuncta intuentes, acutiſſimè & hæc intellectu aſſecuti eſtis ſcilicet: ſed quo pacto ea quæ in æthere ſunt, habẽt ſeſe? Num deficiet Sol, & ad perpẽdiculum Luna interponetur? Num Mars quadrangulo aſpectu Solem aſpiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congredietur, & Hermaphroditos procreabunt, quibus vos delectamini? num pluuias impetuoſas ac vehementes demittent? num denſa niue terram inſternent; grandinem autẽ & rubiginem deuoluẽt? Num peſtem ac famem immittent? num B vas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum eſt? At illi, quaſi cunctis præclarè geſtis, deblaterabant ſua iſta amabilia, quòd videlicet res ſtatim immutandæ eſſent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuaſuræ, & exercitus ab hoſtibus mox ſuperandi. Ob hæc itaque animo conturbatus & quemadmodum ilex incenſa, intumeſcens, magna voce exclamaui: O miſeri hominum, ne vana adeò loquacitate efferamini, acuentes dentes aduerſus viros leonum animos præ ſe ferentes, θυμολέοντας. quo verbo Homerus utitur. C ſpirantes haſtam & lanceas, & candicantes criſtis galeas: ſed iſta in veſtrum caput conuertantur, quando ita patriam veſtrã deprimitis. Non enim in aëre gradientes iſta audiuiſtis, neque negotioſam mathematicam perfectè adeò aſſecuti eſtis. Quòd ſi verò vaticinia vos & præſtigiæ huc induxerunt, duplex ignorantiæ nomen ſuſtinetis. Nam hæc mulierum atque anicularum inuenta ſunt, & ludicra; plerunque enim huiuſcemodi res muliebres curæ proſequuntur. TRI. Quid autem ad hæc reſponderunt, ô optime Critia, iſti mente pariter & ſententiis detonſi? CRI. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à ſe inuentas & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles decem ieiuni & abſque cibo perſeuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, talia ſomniamus. TRI. Tu verò quid ad ipſos dixiſti? Magnum enim & attonitum quiddã reſponderant. CRI. Confide, nihil ignauũ. Contrà enim reſpõdi pulcherrimè. Nam quæ vulgo ab vrbanis, inquam, de vobis iactantur, quando ſomniatis, huiuſcemodi ſcilicet proferuntur. Illi autem quaſi quiddam caninum ſubridentes, extra lectulum aliquantum progrediuntur.

Ego verò, Si vera ſunt, inquam, talia, ô ætherij, haud vnquam ſanè tutò ea quæ futura ſunt, inueſtigabitis, ſed perſuaſi ab ipſis nugabimini quæ neque ſunt, neque futura ſunt. Verùm hæc quidem neſcio quo pacto nugamini, ſomniis credentes, & quæ optima ſunt, abominamini: malis autem delectamini, haud ſanè quicquam abominatione iſta promouentes. Quamobrem miſſas facite alienas iſtas imaginationes, & praua conſilia vaticiniáque, necvbi deus vos in malam rem hinc eiiciat, eò quòd patriæ mala imprecamini, & verbis adulterinis ac perditis illam affamini. At iſti vnum eundémque omnes animum habentes, me multùm increpabant. Ac, ſi placet, iſta quoque tibi addã, quæ me etiam perinde vt ſtatuam, elinguem ac mutum reddiderunt, donec me frugi iſta tua loquela, cùm iam propè in lapidem conuerſus eſſem, reſoluit, & in hominem rurſus reſtituit. TRI. Tace Critia, neque nugas iſtas longiùs extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi venter, & quaſi impræg natus eam: morſus enim ſum verbis à te modò dictis, perinde vt à cane rabioſa: ac niſi medicamentum aliquod obliuionem inducens hauſero, atque ita conquieſcam, memoria hęc mecum cohabitãs, & quaſi domi apud me reſidens, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem miſſos iſtos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmen ad finem apponens. Sed quid hoc? annon Cleolaus hic eſt, is qui pedibus longum adeò incedit? ſeriò autem venit & accedit. Num alloquemur ipſum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolaë, ne quid curſu præteruehare, neque prætereas nos: ſed accede lætus, ſiquidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem eſt feſtinatio iſta? permultum enim anhelas. num nouum aliquid geſtum eſt? CLE.

Videtur victoriam Traiani intelligere: qui Cteſiphontẽ & Babylonẽ, & alia multa Orientis in poteſtatem redegit.

Cecidit ſupercilium illud olim Perſidis
Fama celebratum, atque Suſa vrbs inclyta:
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & vi roboris.

CRIT. Hoc illud eſt, vt ſemper deus non negligit bonos, ſed auget, prouehens in melius. Nos autem, ô Triephon, pulcherrima inuenimus. Solicitus

ἐγὼ δ' ἐγώ, εἰ ἀληθῆ εἰσι ταῦτα, ὦ αἰθέριοι, οὐκ ἂν ποτε ἀσφαλῶς τὰ μέλλοντα ἐξιχνεύσητε· ἀλλὰ καταπειθέντες ὑπ' αὐτῶν, ληρήσετε τὰ μὴ ὄντα, μηδὲ γιγνόμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ληρεῖτε, ὀνείρασι πιστεύοντες, καὶ τὰ κάλλιστα βδελύττεσθε. τοῖς δὲ πονηροῖς ἥδεσθε, μηδὲν ὀνύμενοι τῷ βδελύγματος. ὥστε ἐάσετε τὰς ἀλλοκότους ταύτας φαντασίας, καὶ τὰ πονηρὰ βουλεύματα, καὶ μαντεύματα, μή που θεὸς ὑμᾶς ἐς κάρηνα βάλοι, ἀφ' ὧ τὴ πατρίδι ἐπεβάσθην, καὶ λόγοις κακοδαίμοσι ὑπεφημίζην. οὗτοι δὲ ἄπαντες ἕνα θυμὸν ἔχοντες, ἐμοὶ πολλὰ κατεμέμφοντο. καί εἰ βούλει, καὶ πάνυ παρεστίγω σοι, ἃ τινά με καὶ ὡς ξύλινον αὐανδον ἔθηκαν, μέχρις οὗ ἡ χρηστή σου λαλιὰ λιθούμενον αὐέλυσε, καὶ οὗ θεσπον ἀπεκατέστησε. TP. σίγα, ὦ Κριτία, καὶ μὴ ὑπερεκτείνης τοὺς ὕθλους. ὁρᾷς γὰρ ὡς ἐξώσκωταί μου ἡ νηδύς, καὶ ὥσπερ κυοφορῶ· ἐδήχθην γὰρ τοῖς σοῖς λόγοις, ὡς ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος. καὶ εἰ μὴ φάρμακον λησθῆναι ἐμποιῶν ἠρεμήσω, αὕτη ἡ μνήμη οἰκήσουσα ἐμοὶ, μέγα κακὸν ἐργάσεται. ὥστε ἔασον τούτους, τὸν δ' ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄρξάμενος, καὶ τὸν πολυώνυμον ᾠδὸν ἐς τέλος ὑπόθεις. ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐχὶ Κλεόλαος οὗτός ἐστιν, ὁ τοῖς ποσὶ μακρὰ βιβάς, ἀσυδὴν δὲ ἥκει, καὶ κατέρχεται. μῶν προσφωνήσωμεν αὐτόν; KPI. καὶ μάλα. TP. Κλεόλαε, μή τι παραδραμῇς γε ποσὶ, μηδὲ παρέλθῃς, ἀλλ' ἐλθὲ χαίρων, εἴγέ που μῦθον φέρεις. ΚΛΕ. χαίρετ' ἀμφω, ὦ καλὴ ξυνωρίς. TPIE. τίς ἡ ἀσυδή; ἀσθμαίνεις γὰρ ὑπερπολύ. μῶν τι καινὸν πέπρακται; ΚΛΕ.

Πέπτωκεν ὀφρῦς ἡ πάλαι ϛεναμυὴν Περσῶν,
Καὶ Σοῦσα, κλεινὸν ἄστυ.
Πέσεν δ' ἔτι γε πᾶσα χθὼν Ἀραβίας,
Χειρὶ κραταιοῦ βιαιοτάτῳ κράτει.

ΚΡΙΤΙΑΣ. τοῦτ' ἐκεῖνο ὡς ἀεὶ τὸ θεῖον οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' αὔξει, ἄγον ὑπὲρ τὰ κρείττονα. ἡμεῖς δὲ, ὦ Τριεφῶν, τὰ κάλλιστα εὑρηκότες ἐσμέν. ἑδιηχέφαινον γὰρ ἐν

γὰρ ἐν τῇ ἀποδιώσῃ τί τοῖς τέκνοις καταλιπεῖν ὅτι ταῖς διαθήκαις. οἶδας γὰρ τὴν ἐμὴν πενίαν, ὡς ἐγὼ τὰ σά. τοῦτο ἀρκεῖ τοῖς παισίν, αἰ ἡμέραι τῆς αὐτοκράτορος· πλοῦτος γὰρ ἡμᾶς οὐκ ἐκλείψει, καὶ ἔθνος ἡμᾶς ὑ καταδουλώσῃ. ΤΡ. κἀγώ, ὦ Κριτία, ταῦτα καταλείπω τοῖς τέκνοις, ὡς ἴδωσι Βαβυλῶνα ὀλλυμένην, Αἴγυπτον δουλουμένην, τὰ τῶν Περσῶν τέκνα δούλην ἡμῖν ἄγοντα, τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σκυθῶν παυομένας, εἶτ' οὕτω καὶ ἀνακοπτομένας. ἡμεῖς δὲ τὸν ἐν Ἀθήναις Ἄγνωστον ἐφευρόντες, καὶ προσκυνήσαντες, χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐκτείναντες, τούτῳ διαχειρισόμεθα, ὡς καταξιωθέντες τοιούτου κρατεῖν. τοὺς δὲ λοιποὺς, πλὴν ἐάσωμεν, ἀρκεσθέντες ἐφ' αὐτῶν εἰπεῖν, ὅ, Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ, τὴν παροιμίαν.

A enim mecum ipse eram, quidnam in morte liberis meis testamento relicturus essem. Nosti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur sufficit liberis, dies videlicet Imperatoris. Neque enim diuitię nos deficient, neque nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ô Critia, hæc relinquam liberis, vt videant Babylonem perditam, Ægyptum in seruitutem redactam, Persarum liberos seruilem ætatem agentes, excursiones Scytharum sedatas, vtinam igitur & prorsus propulsatas. Nos autem illum Athenis ignotum inuentum adorantes, & manus in cœlum tendentes, gratias illi agemus, vt qui digni facti fuerimus huiusmodi potestati atque virtuti subiecti esse. Reliquos autem istos nugari sinamus, contenti pro ipsis dicere notum illud, quod prouerbio dici solet: Non est curæ Hippoclidi.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ἢ ΠΕΡΙ ΚΑΛΛΟΥΣ.

CHARIDEMVS, SIVE DE PVLCHRITVDINE,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani videtur esse: id quod Aldus quoque annotauit: & cùm ex stilo, quanquam is multo simplicior hîc quàm in superiore est, tum ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autem encomium pulchritudinis seu formæ, tribus orationibus diuisum, vtpote à tribus personis in conuiuio tractatum: quarum priores duæ præstantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multis ad hoc deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Postrema autem etiam vim & effectum illius ex mutua collatione reliquarum virtutum, & eorum quæ vulgo inter bona recensentur. Cætera plana sunt.

ΕΡΜΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΙΔΗΜΟΥ.

HERMIPPI ET CHARIDEMI.

Ἐπάτουν ἔτυχον χθὲς, ὦ Χαρίδημε, ποιούμενος ἐν τῷ προαστείῳ, ἅμα μὲν καὶ τῆς περὶ τὴν ἀγορὰν χάριν ῥαστώνης, ἅμα δὲ (ἔτυχον γάρ τι μελετῶν, καὶ δεόμενος ἡσυχίας) ἐντυγχάνω δὴ Προξένῳ τῷ Ἐπικράτους. προσειπὼν δὲ, ὡσπερ εἰώθειν, ἠρώτων ὅθεν τε πορεύοιτο, καὶ ὅποι βαδίζοι,

Eambulabam fortè heri in suburbio, Charideme, simul vt ex agrorũ aspectu me aliquantulum reficerem, simul etiã quietis & otij gratia: fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiam igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autem ipsum, quemadmodum consueueram, interrogabam vnde veniret scilicet, & quò iturus esset.

Tum ille, venire se quidem etiam ipsum respondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aspectu percipere consueuisset, refici autem velle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterùm redire se à conuiuio, quod pulcherrimũ peractum fuisset in Piræeo apud Androclem Epicharis filium, qui ob partam victoriam Mercurio sacrificasset. Vicissè autem ipsum in Diasiis, libro quodam recitato. Commemorabat autem cùm alia multa quæ ibi acta essent vrbana & festiua, tum verò & pulchritudinis encomia à viris dicta aiebat, quæ ipsum quidem non posse referre, oblitũ eorum præ segnitute videlicet: deinde etiã alioqui nõ ita multum circa orationes dicendas versatum. Te verò facilè commemoraturum, vt qui & ipse encomium dixisses, & cæteris per totum conuiuium animum aduertisses. CHAR. Facta sunt hæc, Hermippe, vt dicis. Veruntamen neque mihi facile fuerit accuratè cuncta persequi. Neque enim possibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui ministrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc est, meminisse eorum verborum quæ in cõuiuiis fiunt. Nosti enim quàm obliuiosos reddant etiam eos qui alioqui plurimum memoria valent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittẽs, quæcunque memoria consequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verumenim si mihi totam à principio narrationem repetieris, puta & quis liber fuerit quem recitauerat Androcles, & quem recitato eo superauerit, postremò & quosnam vos ad conuiuium vocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR Ipse quidem liber encomium Herculis erat, ex somnio quodam, ceu dicebat, ab ipso compositum. Vicit autem Diotimum Megarensem illum, pro spicis, imò verò pro gloria cum eo certans. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Castoris & Pollucis. Dicebat autem se quoque ex magnis periculis ab illis seruatum, hanc illis quasi quandam gratiam persoluisse: præsertim cùm ab illis etiam confirmatus fuisset, de summis nauium velis in extremo discrimine ipsi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alij multi, partim cognati ipsius, partim aliàs familiaritate iuncti:

Festa Iouis fuere Athenis Diasia. Ἀπὸ διαφυλῶν αὐτὸς θυσίας τινὰς ἄσας, vt Suidas ait, appellata.

A ὁ δὲ ἤκειν μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς ἐπὶ ταῖς διηγήσεσι ταύταις, ἅτε εἰωθὼς τοῖς τοιούτοις ἥδεσθαι τῶν ἀγρῶν, ἀπολαύσων δὲ καὶ τῆς τοῦτον ἐπιπνεούσης αὔρας μετρίου, καὶ κούφης αὖθις, ἀπὸ συμποσίου μὲν τοιούτου καλλίστου γεγονότος ὑπὸ Πισθέως, ὑπ' Ἀνδροκλέους τοῦ Ἐπιχάρους, τὰ Ὀπουνίκια τεθυκότος Ἑρμῇ· ὅτι δὲ βιβλίον διαγνοὺς, ἐνίκησεν ὑπὸ Διασίοις. ἔφασκε δὴ ἄλλά τε πολλὰ μεγίστη ἀφεῖσθαι ἀστεῖα, καὶ χαρίεντα, καὶ δὴ καὶ καλλίους ἐγκώμια εἰρῆσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἃ ὀκνηρὸν μὲν μὴ δυνήσεσθαι εἰπεῖν ὑπό τε γήρως ὑπιλελησμένον, ἄλλως τε δὲ, καὶ οὐκ

B ὀλίγου λόγων μετεσχηκότα. σὲ δ' ἂν ῥᾳδίως εἰπεῖν, ἅ τε καὶ αὐτὸν ἐγκεκωμιακότα, καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸ ὅλου τοῦ συμποσίου προσεσχηκότα τὸν νοῦν. ΧΑ. γέγονε ταῦτα, ὦ Ἑρμιππε. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε ἐμοὶ ῥᾴδιον ἐπ' ἀκριβείας ἅπαντα διεξιέναι. ἀλλ' οὔτε τὸν πάντων ἀκοῦσαι, θορύβου πολλοῦ γινομένου, τῶν τε διακονούντων, τῶν τε ἑστιωμένων, ἄλλως τε καὶ τῶν διακεκριμένων ὀλίγα μεμνῆσθαι λόγοις τοῖς ἐν συμποσίῳ λεγομένοις. οἶσθα γὰρ ὡς

C ὑπιλήσμονας ποιεῖ καὶ τοὺς λίαν μνημονικωτάτους. πλὴν ἀλλὰ σὴν χάριν, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιεῖσθαι, μηδὲν παραλείπων ὧν ἂν ἐνθυμηθῶ. ΕΡΜ. τούτων μὲν δὴ ἕνεκα, οἶδά σοι χάριν. ἀλλ' εἰ μοι τὸν πάντα λόγον ἐξ ἀρχῆς ἀποδοίης, ὅ, τί τε ἦν ὃ σὺ ἀνέγνω βιβλίον Ἀνδροκλῆς, τίνα τε νενίκηκε, καὶ τίνας ὑμᾶς εἰς τὸ συμπόσιον κέκληκεν, οὕτως ἂν ἱκανῶς καταθοῖο τὴν χάριν. ΧΑ. τὸ μὲν δὴ βιβλίον, ἦν ἐγκώμιον Ἡρακλέους ἔκ τινος ὀνείρατος, ὡς ἔλεγε, πεποιημένον αὐτῷ, νενίκηκε δὲ Διό-

D τιμον τὸν Μεγαρόθεν, ἀνταγωνισάμενον αὐτῷ περὶ τῶν ἀσταχύων, μᾶλλον δὲ περὶ τῆς δόξης. ΕΡ. τί δ' ἦν ὁ σὺ ἀνέγνω βιβλίον; ΧΑ. ἐγκώμιον τῶν Διοσκούρων. ἔφασκε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ μεγάλων κινδύνων ὑπ' ἐκείνων σεσωσμένος, ταύτην αὐτοῖς καταθεῖναι τὴν χάριν· ἄλλως τε, καὶ ὑπ' ἐκείνων παρακεκλημένος, ἐπ' ἄκροις ἱστίοις ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις φανέντων. πρῆσαν μέντοι τὸ συμποσίῳ καὶ ἄλλοι πολλοὶ, οἱ μὲν συγγενεῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ καὶ ἄλλως στενῆθεν·

οἱ δὲ λόγου τε ἄξιοι, τό, τε συμπόσιον ὅλον κεκοσμηκότες, & κάλλους ἐγκώμια διελθόντες, Φίλων τε ἦν ὁ Διϊνίου, καὶ Αἰσίππος ὁ Ἀγαθένους, καὶ τρίτος αὐτός· συνηκατέλεκτο δὲ ἡμῖν καὶ Κλεώνυμος ὁ καλὸς, ὁ τῆς Ἀνδροκλέους ἀδελφιδοῦς, μειρακίσκιον ἁπαλόν τε καὶ τερθρυμμένον· νοῦν μέντοι γε ἐδόκει ἔχειν. πάνυ γὰρ προθύμως ἠκροᾶτο τῶν λόγων. πρῶτος δὲ ὁ Φίλων περὶ τοῦ κάλλους ἤρξατο λέγειν, πρόοιμιασάμενος ὧδε. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ ἑταῖρε, μὴ πρὶν τῶν ἐγκωμίων ἄρξῃ, πρὶν ἂν μοι καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδῷς, ὑφ' ἧς εἰς τοῦτον προήχθητε τὸν λόγον. ΧΑ. εἰκῇ ἀφικόμεθά σε, ὦ γαθέ, πάλαι δυναμένους τὸν ἅπαντα λόγον διελθόντας, ἀπαλλαγῆναι. πλὴν ἀλλά τί σε ἂν χρήσαιτο, ὁπότε φίλος τις ὤν, βιάζοιτο; ἀνάγκη γὰρ ὑφίστασθαί που ὁποιῶν. ἐπεὶ δὲ ζητεῖς αἰτίαν τῶν λόγων, αὐτὸς ἐγὼ Κλεώνυμος ὁ καλός. καθημένου γὰρ αὐτοῦ μεταξὺ ἐμοῦ τε, καὶ Ἀνδροκλέους τοῦ θείου, πολὺς ἐγίνετο λόγος τοῖς ἰδιώταις περὶ αὐτοῦ, ἀποβλέποντοί τε εἰς αὐτὸν, καὶ ὑπερεκπεπληγμένοις ὁ κάλλος. ἐπεδὴ οὖν πρώτων ὀλιγωρήσαντες, κάθηντο διεξιόντες ἐγκώμια τοῦ μειρακίου. ἀγασθέντες δὲ ἡμεῖς τὴν ἀνδρῶν τοῦ φιλοκαλίαν, καὶ ἅμα ἐπαινέσαντες αὐτούς, ἀργίας τε πολλῆς αἰσθόμενοι, λόγοις ἀπολειπεσθαι τῶν ἰδιωτῶν περὶ τῶν καλλίστων, ᾧ μόνῳ τούτων οἰόμεθα προέχειν, καὶ δὴ ἠρόμεθα τῶν περὶ κάλλους λόγων. ἔδοξεν οὖν ἡμῖν, οὐκ ὀνομαστὶ λέγειν τὸν ἔπαινον τοῦ παιδὸς (οὐ γὰρ ἂν ἔχειν καλῶς, ἐμβαλεῖν γὰρ ἂν αὐτὸν εἰς πλείω τῦφον) ἀλλ' οὐδὲ μὴν ὥσπερ ἐκείνους οὕτως ἀτάκτως, ὅπερ ἕκαστος τύχοι λέγειν, ἀλλ' ἕκαστον εἰπεῖν ἰδίᾳ, ὅσ' ἂν ἀπομνημονεύοι περὶ τοῦ προκειμένου. καὶ δὴ ἀρξάμενος ὁ Φίλων πρῶτος, οὕτωσὶ τὸν λόγον ἐποιεῖτο, Ὡς ἔστι δεινὸν, εἰ πάνυ θ' ὅσα περάτομεν ἑκάστης ἡμέρας, ὡς περὶ καλῶν ποιούμεθα τὴν σπουδὴν, αὐτῶν δὲ τῶν κάλλους οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, ἀλλ' οὕτω καθεδούμεθα σιγῇ, ὥσπερ δεδιότες, μὴ λάθωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὑφ' οὗ σπουδάζομεν τὸν ἅπαντα χρόνον εἰπόντες.

A qui verò memoratu digni sunt, quique totum conuiuium cohonestarunt, laudésque pulchritudinis verbis persecuti sunt, Philo erat Diniæ filius, & Aristippus Agasthenis, tertiúsque ipse. Accumbebat autem nobiscum & Cleonymus formosus ille, Androclis nepos, adolescẽtulus tener & delicatus, qui mentem tum habere vtique videbatur. Admodum enim attentè auscultabat quæ dicebãtur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio. HERM. Nequaquam, amice, ne mihi priùs ipsa encomia exordiare quàm caussam quoque exposueris, qua B adducti ad hoc argumentum tractãdum processeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuissemus vniuersa oratione exposita iterum hinc abire. Veruntamen quid agas quando quispiam amicus existens tãtopere vrgeat? Necesse enim est quidquis etiam amici caussa perpeti. Caussa igitur quam quæris qua ad hoc argumentum compulsi sumus, ipse Cleonymus formosus ille fuit. Cùm enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, sederet, multus ab idiotis sermo de eo fiebat, qui & respiciebant ad ipsum, & ad C formam eius plus quàm obstupescebant. Propemodum igitur cæteris omnibus postpositis, sedebant encomia adolescentis persequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac studium, & simul collaudatis ipsis, segnitiem quandam arbitrati sumus esse verbis ab idiotis superari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo solo nos illis præstare putaremus. Atque ita de pulchritudine verba facere cœpimus. Visum igitur nobis est haud nominatim dicere laudes pueri (neque enim honestum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos D ipsum in maiorem insolentiam, esse) sed tamen neque illas incompositè adeò, & vt cuique fortè succurrisset, sed seorsim singulos quæcũque de re proposita commeminissent. Atque ita Philo primus exorsus, in hunc modum verba fecit: Quàm indignum verò est, quòd cùm quæcunque in singulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipso pulchro sermonem nullum habemus, sed perinde silentes ac taciti sedemus, ac si metuamus ne fortè verbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, vel imprudentibus nobis excidat?

Atqui vbinam aliquis oratione meritò vtatur, si, cùm de illis quæ nullius pretij sunt, tantopere contendat de eo quod omnium pulcherimum est, planè conticescat? Aut quomodo id quod in verbis pulchrum est, rectiùs quàm omnia alia seruari poterit, si de ipso fine eorũ quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne videar monere quidem scire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos esse, dicere autem ipse de eo nihil posse: quoad fieri potest, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri: pauci autem omnino fuerunt qui illam assecuti fuissent. Qui verò donum hoc fortè adepti fuêre, illi omnium beatissimi fuisse visi sunt, & apud deos & apud homines meritò honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt, Hercules, & Dioscuri, & Helena, Iouis filij sunt: quorum ille quidem fortitudinis caussa honorem hunc consecutus esse dicitur, Helena autem pulchritudinis gratia cùm se ipsam in deam mutasset, tũ fratribus Dioscuris caussa fuisse vt ante ipsam in cœlum ascenderent, iis quibus cæteri vita functi sub terra obnoxij premuntur, exoluti. Quanquam etiam quicunque hominum dignus vnquam iudicatus fuit vt deorum consuetudine frueretur, alium reperire non licet quàm qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac caussa cum diis Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miscuisse nectar dicitur omniũ summo deorum: quare etiam ipsum neq; vllum deorum cæterorum alium voluisse secum venationis huius, amorum suorum videlicet, participem fieri: sed sibi soli decorum arbitrari esse in Gargarum Idæ devolare, atque inde amasium suum in eum locum vbi per omne tempus cum illo consuetudinem haberet, subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, vt non solùm cœlo dignatus eos fuerit, illuc ipsos attollens: sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descenderit, vt cum amatis singulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuersus, cum Leda rem habuit: ob eandem autẽ & tauri facie Europam rapuit: assimilatus autem Amphitryoni, procreauit Herculem. Multáque alia Iouis vaframẽta enumerare quispiam possit, quibus ille eorum congressu quorum desiderio tenebatur, potitus fuit.

A κ᾽ήτοι ποῦ τις αὖ χρήσαιτο πρεπόντως τοῖς λόγοις, εἰ περὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων σπουδάζων, περὶ τοῦ καλλίστου σιγήσει τῶν ὄντων; ἢ πῶς αὖ ὃ ἐν λόγοις καλὸν, σώζοιτο κάλλιον μᾶλλον, ἢ πάντα τἄλλα πρέπειν ἔχει, περὶ αὐτοῦ λέγειν τὰ τέλους ἡμᾶς τ᾽ ἐκάστοτε πραττομένων; ἀλλ᾽ ἵνα μὴ δόξω λέγειν μὲν ὡς χρὴ περὶ τούτου δεδεικέναι εἰδέναι, εἰπεῖν δὲ μηδὲν δύνασθαι περὶ αὐτοῦ, ὡς οἷόν τε βραχέα περὶ τούτου πειράσομαι διελθεῖν. κάλλους γὰρ δὴ πάντες μὲν ἐπεθύμησαν τυχεῖν· πάνυ δ᾽ ἠξιώθησαν ὀλίγοι τινές. οἳ δὲ τούτης ἔτυχον τῆς δωρεᾶς, εὐδαιμονέστατοι πάντων ἔδοξαν γεγονέναι, καὶ παρὰ θεοῖς, καὶ παρὰ ἀνθρώποις τὰ εἰκότα τετιμημένοι. τεκμήριον δὲ, τῶν ἐκ ἡρώων θεῶν ὄντων, Ἡρακλῆς τέ ἐστιν ὁ Διὸς, καὶ Διόσκουροι, καὶ Ἑλένη, ὧν ὁ μὲν, ἀνδρίας ἕνεκα, τούτης λέγεται τυχεῖν τῆς τιμῆς, Ἑλένη δὲ, τῷ κάλλους χάριν, αὐτὴν τε μεταβαλοῦσαν εἰς θεὸν, καὶ τοῖς Διοσκούροις αἰτίαν γενέσθαι τοῦ σὺν αὐτῇ εἰς οὐρανὸν ἀνελθεῖν τοῖς ἐπὶ γῆς συνεξπασμένοις. ἀλλὰ μὴν ὅστις ἀνθρώπων ἠξιώθη τοῖς θεοῖς ὁμιλῆσαι, οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων, πλὴν ὅσοι μετεσχήκασι κάλλους. Πέλοπά τε γὰρ τοῦτο χάριν τοῖς θεοῖς ἀμβροσίας μετέσχε, καὶ Γανυμήδης ὁ τοῦ Δαρδάνου οὕτω κεκρατηκέναι λέγεται τῶν πάντων ἐπὶ πάντων θεῶν, ὥστ᾽ αὐτὸν οὐκ ἀπαγορεύειν συμμεταδοῦναι αὐτῷ τινὰ τῶν ἄλλων θεῶν τῆς θήρας τῶν παιδικῶν, ἀλλ᾽ αὐτῷ μόνῳ περίπουσάν ποτε ἠνύμφιον ἔτι, εἰς Γάργαρον καταπέμπουσα τῆς Ἴδης, ἀπάγειν ἐκεῖσε τὰ παιδικὰ, ὅπου συνέσεσθαι τὸν ἄπαντα ἔμελλε χρόνον. τοσαύτην δ᾽ ἐπεμέλησε ἀεὶ πεποιῆται τῶν καλῶν, ὥστ᾽ οὐ μόνον αὐτοὺς ἠξίωσε τῶν οὐρανίων ἀπαγαγὼν ἐκεῖσε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπὶ γῆς ὅ, τι τύχοι γινόμενος, συνῆν ἐκάστοτε τοῖς ἐρωμένοις. καὶ τοῦτο μὲν, ἡνίκα Λήδα, τοῦτο δ᾽, ὅτε εἶδε ταύρου πρὸ Εὐρώπην ἁρπάζει· εἰκασθεὶς δ᾽ Ἀμφιτρύωνι, ἔγνω τὸν Ἡρακλέα. καὶ πολλά τις ἂν ἔχοι λέγειν τεχνάσματα τοῦ Διὸς, ὅπως ἂν οἷς ἐπεθύμει συγγένοιτο, μηχανωμένου.

Ὃ δὲ δὴ μέγιστον, καὶ οἷς ἂν τις θαυμάσαι. ὁμιλῶν γὰρ τοῖς θεοῖς (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδέσι, πολὺ εἰ μὴ τοῖς καλοῖς) ὅτι δ' οὕτω τοῦτοις δημηγοροῦν, οὕτω πεποίηται σοβαρὸς τὰ κοινῷ τῶν Ἑλλήνων ποιητῇ, καὶ θρασὺς, καὶ καταπληκτικὸς, ὥστ' ἐν μὲν τῇ πρεσβυτέρᾳ δημηγορίᾳ τὴν Ἥραν, καίτοι πρότερον πώποτ' εἰωθυῖαν ὑβρίζειν αὐτῷ, ὅμως δ' αὐτὴν οὕτως ἐφόβησεν, ὥστ' ἤρκεσεν αὐτῇ ὃ μηδὲν παθεῖν, ἀλλὰ μέχρι λόγων ξῆναι τὴν ὀργὴν τοῦ Διός· τοὺς δ' ἅπαντας θεοὺς ἐν τῇ ὑστέρᾳ πάλιν οὐχ ἥττον κατέστησε φοβηθῆναι, μὴ αἰαστάσην αὐτοῖς αὐθράσει καὶ θαλάσσῃ ἀπειλήσας. μέλλων δὲ συνέσεσθαι καλοῖς, οὕτω γίγνεται πρᾷος, καὶ ἥμερος, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπείκων, ὥστε πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτὸ δὴ Διὶ εἶναι καταλιπὼν, ὅπως μὴ φαίνοιτο τοῖς παθοῦσιν ἀνδρὸς, ἑτέρου τινὸς ὑποκρίνεται σῆμα, καὶ τούτου καλλίστου, καὶ οἷον τὸν ἐρῶντα προσαγαγέσθαι, τοσοῦτον αἰδοῦς καὶ τιμῆς πρόσεστι τῷ κάλλει. καὶ οὐχ ὁ μὲν Ζεὺς οὕτω μόνος ἑάλω τῷ κάλλει, τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς θεῶν, ἵνα μᾶλλον ἔχειν δοκῇ τοῦτο κατηγορεῖν Διός, οὐχ ὑπὲρ τοῦ κάλλους εἰρῆσθαι· ἀλλ' εἴ τις ἀκριβῶς ἐθελήσοι σκοπεῖν, πολλοὺς ἂν εὕροι θεοὺς τοιαῦτα πεπονθότας δή, οἷον τὸν μὲν Ποσειδῶνα, τοῦ Πέλοπος ἠσπασμένον, Ὑακίνθου δὲ, τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ἑρμῆν δὲ, τοῦ Κάδμου· καὶ θεαὶ δ' ἐλάττους οὐκ αἰσχυνόμεναι φαινόμεναι τοῦτο· ἀλλ' ὥσπερ φιλοτιμίαν αὐταῖς ἔχειν δοκεῖ, ὃ τὰ δεῖνι συγγενομένῳ καλῷ διηγεῖσθαι, πρεσβῆσθαι τοῖς ἀνθρώποις. ἔτι δὲ, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἑκάστη προστάτις οὖσα, οὐχ ἑτέρᾳ ἀμφισβητεῖ, περὶ ὧν ἄρχει, ἀλλ' Ἀθηνᾶ μὲν τοῖς ἀνθρώποις ἡγουμένη τὰ ἐς πολέμους, πρὸς Ἄρτεμιν δ' ἁμιλλᾶται περὶ θήρας· ὡς δ' αὖτως Ἀθηνᾶ κἀκείνη πρόσεστι τῷ πολεμικῷ· τῶν δὲ γάμων, Ἥρᾳ Ἀφροδίτη, ὥσθ' αὐτὴ πρὸς αὐτὴν ἐνοχλουμένη περὶ ὧν ἐφορᾷ· ἑκάστη δ' ὅτι καλλίστη τοσοῦτον φρονεῖ, καὶ πάσας ὑπερβάλλεσθαι δοκεῖ, ὥστε καὶ αἱ Ἔριδες αὐτὰς ἀλλήλαις ἐκίνουν πολεμοῦσαι βουλομένῃ, οὐδὲν ἄλλο προβάλλουσαι αὐταῖς

A Quod autem maximum est, quódque meritò aliquis admirari possit, cùm ille cum diis versaretur (neque enim hominum vlli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquam habuit, ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta, vt in priore quidem oratione Iunonem, quanquam illa antea vbique increpare ipsum cõsueuisset, nihilominus tamen ita perterruerit, vt ea satis habuerit quòd nihil grauius pateretur, & intra verba duntaxat, illius ira consisteret. In posteriore autem deos vniuersos non minore terrore affecerit, terram vnà cum ipsis hominibus & mare quoque in sublime sublaturum sese minatus. At verò quoties cum pulchris cõgressurus esset, ita mansuetus & blandus, omnibúsque æquabilis redditur, vt apud omnes alios etiam ipso eo quod Iupiter est depositò, videlicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorum quos amat, videatur, alienam aliquam formam induat, eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solùm ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est, cæterorum autem deorum nullus; vt hæc magis accusationem Iouis continere videantur, quàm pro pulchritudine dicta esse: sed si quis diligenter considerare volet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse videlicet deprehẽdet: vt, verbi gratia, Neptunum, Pelopis, forma captũ fuisse, Hyacinthi autem, Apollinem, & Mercuriũ, Cadmi. Præterea neque deas pudet pulchritudine superatas ac captas videri, sed hanc quasi æmulationẽ quandam honoris inter se habent, puta eam quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare posse, hominibus sese dedisse. Iã verò cùm ex cæteris omnibus vnaquæque suæ ac certæ rei præses sit, de iis quibus quæque præest, nulla cum altera contendit, sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit, haudquaquam cum Diana de venatione pugnat: eodémque modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi molesta est ob ea quibus illa præsidet. At contrà singulæ ob formam & pulchritudinem eò vsque animo efferuntur, omnésque alias excellere sibi videntur, vt cùm Eris ipsas inter se mutuò discordes & inimicas reddere vellet, nihil aliud obiecerit illis

quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè sese hoc quod volebat, effecturam esse. Ac prudenter sanè hoc excogitauit: animaduertérítque vel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionẽ legissent, cùm vnaquęq; suum illud esse censeret, neque tamen vlla contra seipsam suffragium ferre sustineret, quòd videlicet altera turpior esset; ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deveniunt, litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cùm & per se ipse sententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset; & multi fortes & sapientes & prudentes cùm in Græcia tum inter Barbaros essent, quibus eadem caussa delegari potuisset: iudicium hoc Paridi Priami filio commisit, manifestũ adeò calculum ferens, quòd & prudentiam & sapientiam & vires pulchritudo anteiret. Porrò tanto semper studio tantáque cura formosæ audire expetiuere, vt & heroum pariter & deorum exornatori poëtæ persuaserint, non aliunde magis quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libentiùs audierit λευκώλενος (hoc est, niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεά, & θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autẽ neque Tritogenia, quàm Glaucopis vocari maluerit. Et Venus vniuerso etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc est, aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modò argumento atque indicio sunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent neutiquam falsum, quòd cæteris omnibus præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidem fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur: vtrique enim harum præsidet ipsa. Iuno autem vniuersa dominatione atque potentia expetendam magis esse, sententia sua declarat, in partem etiam Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd si igitur diuina adeò res & venerãda pulchritudo est, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandẽ honestum nobis fuerit, si nõ & ipsi deos imitantes, cùm rebus tum verbis, quibusc ũque modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hęc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hîc dicturus fuisset, nisi sciret verbositatem in conuiuiis longiorem improbari.

A ἡ κάλλος, οὕτως οἰομένη ῥᾳδίως, ὅπερ ἤθελε, κατασκήψειν· ὀρθῶς καὶ φρονίμως τοῦτο λογιζομένη. σκέψαιτο δ' ἂν τις ἐντεῦθεν τὴν τοῦ κάλλους δύναμιν· ὡς γὰρ ἐλάβοντο τοῦ μήλου, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἀνελέξαντο, ἑκάστης αὐτῶν ἑαυτῆς εἶναι τὸ μῆλον, μηδεμιᾶς δὲ θαλμώσης τὴν ψῆφον καθ' αὑτῆς ἐνεγκεῖν, ὡς αἰσχροτέρᾳ τῆς ἑτέρας εἴη τὴν ὄψιν, ἀπέρχονται παρὰ τὸν τῶν μὲν πατέρα, τῆς δ' ἀδελφόν τε καὶ συνοίκων, Δία, ἐπιτρέψουσαι τὴν δίκην αὐτῷ. ἔχων δὲ καὶ αὐτὸς ἢ τις ἔστιν ἀποφήσασθαι καλλίστη· καὶ πολλῶν ἀνδρείων ὄντων, καὶ σοφῶν, καὶ φρονίμων ἔν τε Ἑλλάδι καὶ τῇ βαρβάρῳ, ἴσῃ ἐπιτρέπει τὴν κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου, ψῆφον ἀναρρῆ καὶ καθαρὰν ἐξενεγκών, ὅτι καὶ φρονήσεως, καὶ σοφίας καὶ ῥώμης ὑπερέχει τὸ κάλλος. τοσαύτην δ' ἐπιμέλειαν ἀεὶ πεποίηνται, καὶ σπουδὴν ἀκούειν εἶναι, ὥστε καὶ τὸν ἡρώων τε κοσμήτορα, καὶ θεῶν ποιητὴν, οὐκ ἄλλοθέν ποθεν, ἢ παρὰ τοῦ κάλλους πεπείκασιν ὀνομάζειν. ἥδιον δὲ ὦν ἀκούσαι λευκώλενος ἢ

C Ἥρα, ἢ πρέσβα θεὰ, θυγάτηρ μεγάλου Κρόνου. Ἀθηνᾶ δ' οὐκ ἂν βουληθείη Τριτογένεια παρὰ τοῦ Γλαυκῶπις καλεῖσθαι. Ἀφροδίτη τε τιμήσαιτ' ἂν τοῦ πάντος καλεῖσθαι χρυσῆ. ἅπερ ἅπαντ' εἰς κάλλος τείνει. καίτοι ταῦτ' οὐ μόνον ἀπόδειξιν ἔχει πῶς οἱ κρείττους ἔχουσι παρὰ τούτου, ἀλλὰ καὶ μαρτύριόν ἐστιν ἀψευδές, τοῦ κρείττονα εἶναι πάντων τῶν ἄλλων. οὕτω Ἀθηνᾶ μὲν, δυνάμεως ἅμα καὶ φρονήσεως παρεῖναι ἐπιψηφίζει. ἀμφοτέρων γὰρ παρεῖται τούτων.

D Ἥρα δ' ἁπάσης ἀρχῆς καὶ δυναστείας αἱρετώτερον ἀποφαίνει, συνηγορεῖ δ' αὐτῇ καὶ τὸν Δία παραλαβοῦσα. εἰ οὖν οὕτω μὲν θεῖον καὶ σεμνὸν τὸ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ παρεισπούδασον τοῖς θεοῖς· πῶς ἂν ἡμῖν ἔχοι καλῶς, μὴ καὶ αὐτοὶ μιμούμενοι τοὺς θεοὺς, ἔργῳ τε, καὶ λόγῳ πᾶν ὅ, τι ἔχομεν σεμνύνεσθαι τῷ κάλλει; ταῦτα μὲν ὁ Φίλων περὶ τοῦ κάλλους εἶπεν, ὑπισχνούμενος τοῦτο τῇ τελευτῇ, ὡς καὶ πλείω δ' ἂν τούτων εἰρήκει, εἰ μὴ τὸ μακρολογεῖν ἐπίστατο τῶν ἀδοκίμων ἐν συμποσίῳ.

μετ' ἐκεῖνον δ' αὖθις Αἰσχίπους ἤρξατο τῶν λόγων, πολλὰ πρότερον ὑπὸ Ἀνδροκλέους ἀκληθεὶς ἐπ' Ἀνδροκλέους. ὁ γὰρ ἐβούλετο λέγειν ὃ μὴ Φίλωνι βλασφήμως λέγειν. ἤρξατο δ' οὑτωσί· Πολλοὶ πολλάκις ὦ ἄνδρες ὃ δεῖ τὰ βελτίστων, καὶ ἡμῖν συμφερόντων, ἀφέντες λέγειν, ἐφ' ἕτερας τινὰς ὁρμηθῶσι παραδόξους, ἀφ' ὧν αὐτοῖς μὲν δοκοῦσι δόξαν προσάγειν· τοῖς δ' ἀκροαταῖς τοὺς λόγους οὐδὲν λειοτελοῦντας ποιοῦνται. καὶ διελκύσασιν οἱ μὲν, περὶ τῶν αὐτῶν ἐρίζοντες ἀλλήλοις, οἱ δὲ, διηγούμενοι τὰ οὐκ ὄντα· ἕτεροι δὲ, περὶ τῶν οὐδαμοῦ ἀναγκαίων λόγους ποιούμενοι, ὃς ἐγὼ τὰ πρῶτα καταλιπόντας, ὅπως τὰ βέλτιστα τύχωσιν εἰπόντες σκοπεῖν· οἷς νῦν ἐγὼ περὶ τῶν ὄντων οὐδὲν ὑγιὲς ἐγνωκέναι νομίζων, ἄλλως τε, καὶ ὃ τινων ἀγνοίας τῶν βελτίστων κατηγορεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς περιπίπτειν, τῶν ὑπηρετέρων οἰόμενος εἶναι πρώτην, τὸ αὐτὸ λειοτελεστάτην καὶ καλλίστην τοῖς ἀκούουσιν ὑποθέσιν ποιήσομαι τῶν λόγων, καὶ ὡς πᾶς ὅστις ἂν φαίη κάλλιστ' ἂν ἔχειν ἀκούειν καλλίστην. εἰ μὲν οὖν περί τινος ἑτέρου τοὺς λόγους ἐποιούμεθα νῦν, ἀλλὰ μὴ περὶ κάλλους, ἦρκεσεν ἂν ἡμῖν ἀκούσασιν ἑνὸς εἰπόντος, ἀπηλλάχθαι περὶ αὐτοῦ. τοῦτο δ' ἄρα τοσαύτην ἀφορμὴν παρέχεται τοῖς βουλομένοις ἀπολαῦσαι τῶν περὶ τούτου λόγων, ὥστ' οὐκ εἰ μὴ κατ' ἀξίαν τις ἐφίκοιτο τοῦ λόγου, νομίζειν δεῖν τυχεῖν, ἀλλ' ἵνα τοῖς πολλοῖς ἄλλοις κἀκεῖνός τι δυνηθῇ συμβαλέσθαι πρὸς τοὺς ἐπαίνους, τῆς ἀμείνονος οἴεσθαι πειρᾶσθαι τύχης. ὃ γὰρ οὕτω μὲν περιφανῶς ὑπὸ τῶν χρηστῶν τετιμημένον, ὅτῳ γε τοῖς αὐθαίποις θεῖον, καὶ περισπούδαστον, πᾶσι δὲ τοῖς ἄσιν οἰκειότατον κόσμον, καὶ οἷς μὲν αἰεὶ πρῶτα τῶν πώποτε σπουδαζομένων, ὧν δ' ἀφίσταται μισουμένων, καὶ οὐδὲ προσβλέπειν ἀξιωμένων, τίς ἂν εἴη τοσοῦτον λόγων μετεσχηκώς, ὥστ' ἐπαινέσαι πρὸς ἀξίαν ἀρκέσαι; ὁ μὲν ἀλλ' ἐπειδήπερ οὕτω πολλῶν αὖ δεῖ τῶν ἐπαινεσόντων, ὥστε μᾶλλον ἂν τῆς ἀξίας τυχεῖν, οὐδὲν ἀπεικὸς καὶ ἡμᾶς ἐγχειρεῖν τι λέγειν περὶ αὐτοῦ, μέλλοντας γε μετὰ Φίλωνα ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

A Cæterùm poſt illum ſtatim Ariſtippus verba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neque enim volebat primò, veritus proximo poſt Philonem loco dicere. Exorſus autem inde eſt: Multi ſæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducentibus dicere, ad alia neſcio quæ argumenta abripi conſueuere, ex quibus ſibi quidem famam comparaturos ſe putant, auditores autem verbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere ſolent alij quidem de iiſdem rebus inter ſe verbis contendentes: alij autem ea quæ non exiſtunt commemorantes, alij etiam de B iis de quibus minimè neceſſe eſt, verba facientes. Quos ſanè decebat omnibus hiſce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè poſſint, apud animum cogitare. Hos igitur quando nunc ego de iis quæ exiſtunt, nihil ſani cognouiſſe exiſtimo, & alioqui autem etiam aliorum ignorantiam de rebus optimis, reprehendentem, in eadem vitia incurrere, omnino ſtultitiæ cuiuſdam eſſe puto: idem argumentum orationis vtiliſſimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quódque omnis quicunque etiam fuerit, fatebitur ſcio digniſſimum eſſe C quod pulcherrimum quòque vocetur. Quòd ſi igitur de alia aliqua re verba faceremus, & non de pulchritudine, ſatis fuiſſet vnum aliquem dicentem audiſſe, & exinde argumento eo relicto ad alia tranſiſſe: nunc autem præſens hoc tãtam dicendi copiam præbet iis qui de eo orationem inſtituunt, vt haudquaquam ſi quis pro dignitate ipſum nõ tractarit, ob id infeliciter ſibi ſucceſſiſſe rem arbitrari debeat: ſed ſi poſt multos alios nonnihil ad priores laudes etiam ipſe conferre potuerit, benigniorem fortunam experiri D putetur. Nam quod manifeſtè adeò à ſuperioribus in honore habitum ſemper eſt, ab hominibus autem ita pro re diuina & operæpretio digna exiſtimatum, omnibúſq; quicunque viuunt, peculiare ornamentum exiſtit, præterea & eos quibus adeſt, ab omnibus amari & coli, illos autem quibus abeſt, odio haberi, neq; dignos adeò quos aſpicias, videri facit: quiſnam dicendi facultate præditus tãta fuerit, vt id pro eo ac dignũ eſt, laudare ſufficiat? Veruntamen quoniam ita multis ipſi opus eſt laudatoribus, vt vix vnquam pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari, quanquam verentes nonnihil verba facere poſt Philonem.

Exordium ſimile Iſocratis proœmio in orationem de laudibus Helenæ: vnde etiam huius orationis plera que ſumpta videntur.

Adeò autem omnium quæ ſunt, venera-
tione digniſſima, maximéque diuina res
pulchritudo eſt, vt etiamſi omittamus
dicere quibus honoribus Dij pulchros
affecere: ſuperioribus certè temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta
apud omnes homines admiratione fuit,
vt cùm adhuc intra ætatem eſſet, Theſeus ob aliam quandam rem in Peloponneſum profectus, conſpecta illius forma,
in tantam admirationem ipſius venerit,
vt cùm & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequaquã vulgari, nihilominus tamen putarit ſibi vitã
vitalem, vt ille ait, non eſſe, ſi illa carere
deberet: rurſum autem ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurum eſſe, ſi ſecum illam cohabitare contingeret. Atque hoc
modo cùm apud ſeſe animatus eſſet, à
patre quidem ipſius accipere illam deſperauit: neque enim elocaturum ipſum
illam, cùm nondum ad iuſtam ætatem
peruenisſet: cæterùm imperio illius contempto atque deſpecto, ſpretiſque inſuper etiam omnibus qui tum in Peloponneſo agebant potentibus, aſſumpto Pirithoo, qui ipſi in raptu adeſſet, à patre vi
abreptam in Aphidnam Atticę regionis
oppidum aſportauit. Tantam autem gratiam habuit Pirithoo pro hoc auxilio
præſtito, vt ipſum per omne deinde tempus ita amarit, vt etiam poſteris in exemplum abierit Theſei & Pirithoi amicitia.
At poſtquam etiam illum oportebat ad
Plutonis proficiſci regnum, ambientem
filiam Cereris Proſerpinam, poſtquam
multis ipſum dehortatus à propoſito ne
quid tale tentaret, auertere non potuit,
vnà cũ ipſo profectus eſt, arbitratus debere ſe hanc illi referre gratiam, vt pro eo
etiam animam in periculũ poneret. Cæterùm vbi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediiſſet, poſtquam ætate nubibilis facta eſt, quanquam principes Græciæ, & formoſas alias, & ex parentibus
præclaris natas, ex tota ea terra ducere
vxores ſibi poſſent, nihilominus tamen
conuenientes, huius proci facti ſunt, cæteris omnibus perinde vt vilioribus contemptis. Scientes autem quòd non abſque certamine ab vno aliquo ducenda
eſſet, metuẽtéſque ne pugnantibus inter
ſe aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de communi ſententia in hæc
verba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre vellent ei, qui vxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquam concederent, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes videlicet quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hanc parari.

A οὕτω δὴ σεμνότατον καὶ ἱερώτατον τῶν ὄντων ἐστὶν, ὥστε εἴ τι ὅσα θεοὶ καλοὺς τεθαύμακασι, παραλείπω. ἀλλ' οὖν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐκ Διὸς Ἑλένη θνητὴ, οὕτως ἐθαυμάσθη παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὥστ' ἐπὶ τῆς ἡλικίας ἔτι ἐν τοῖς, καπά τινα χρείαν ἐν Πελοποννήσῳ θνητὸς ὁ Θησεὺς, οὕτω τῆς ὥρας ἰδὼν ἠγάσθη, ὥστ' ὅσης αὐτῷ καὶ βασιλείας ἀσφαλεστάτης, καὶ δόξης καὶ τῆς τυχούσης, ὅμως οὐκ ἄνευ βιωτὸν αὐτῷ, ταύτης ἐστερημένῳ, προσδοκᾶν δὲ πολλοὺς εὐδαιμονίᾳ, εἰ ταύτην αὐτῷ θνητὴν συνοικεῖν. οὕτω δὴ διαφανεῖς, ὃ λόγῳ παραδοῦναι τῷ πατρὶ λαβεῖν ἀπεπιπτεν, μὴ γὰρ αὐτὴν αὐτὸν ἐκδοῦναι μήπω ἡλικίας ἡμιούσαν, τὴν δ' ἀρχὴν ὑπερφρονήσας ἐκείνου, καὶ Ἀϊδωνέως, ὀλιγωρήσας δὴ καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πάντων δυνατῶν, κοινωνοῦντ' αὐτῷ τῆς ἁρπαγῆς καὶ Πειρίθοον παραλαβὼν, βίᾳ λαβὼν αὐτὴν ἐκ πατρὸς, εἰς Ἀφίδναν ἐκόμισε τῆς Ἀττικῆς· καὶ τοσαύτην ἔσχε χάριν αὐτῷ τοῦ συμμαχίας ταύτης, ὥσθ' ὅτως ἐφίλησε τὸν ἅπαντα χρόνον, ὥστε καὶ τοῖς ὑπερθνητοῖς παράδειγμα γενέσθαι τοῦ Θησέως καὶ Πειρίθου φιλίας. ὅπου δὴ ἔδει κἀκεῖνον εἰς Ἅιδου θνητὸν ἔναι, τοῦ Διὸς μνηστευσόμενον κόρην, ὅπου πολλὰ παραινῶν, οὐκ ἠδυνήθη ταύτης αὐτὸν τῆς πείρας ἀποσχέσθαι καταπείσας, συνεκινδύνευσεν αὐτῷ, ταύτην παρέπεμψαν οἰόμενος αὐτῷ καταθήσειν τοῦ χάριν καὶ τῆς ψυχῆς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύσας. ἐπανελθόντα δὲ εἰς Ἄργος, αὖθις ἀποδημοῦντος αὐτοῦ, ὅπου καὶ ὥραν ἤδη γάμου, καίτοιγε ἐχόντες καλάς τε καὶ εὖ γεγονυίας ἐκ τῆς Ἑλλάδος σφίσιν αὐτοῖς ἄγεσθαι γυναῖκας οἱ τῆς Ἑλλάδος βασιλῆς, οἱ δὲ συνελθόντες, ἐμνηστεύοντο ταύτην, τὰς ἄλλας ἁπάσας ὑπερίδοντες ὡς φαυλοτέρας. γνόντες δὲ ὅτι πολέμους ἔσαν. καὶ δείσαντες μὴ πόλεμος γένηται τῇ Ἑλλάδι, μαχομένων περὶ ἀνήλιξ, ὤμοσαν ὅρκον τοιονδὶ ψήφῳ κοινῇ, ἣ μέλλοι ὑπερκουρήσειν τῷ ταύτης ἀξιωθέντι, μηδὲ ὑπερβαίνειν ἐάν τις ἀδικεῖν ἐγχειρῇ, ἅπαντας οἰόμενος ταύτην αὐτῷ τὴν συμμαχίαν παρασκευάζειν.

τῆς μὲν οὖν ἰδίας γνώμης ἀπέτυχον πάντες, πλὴν Μενελάου. τῆς κοινῆς δ' ἐπειράθησαν αὐτίκα. ὑ πολλῷ γὰρ ὕστερον ἔριδος γενομένης ταῖς θεαῖς περὶ κάλλους, ὑπηρέποισι τὴν κρίσιν Πάριδι τῷ Πριάμου· ὁ δὲ, τῶν μὲν σωμάτων τὴν θεὸν ἡττηθείς, τὴν δωρεὰν δ' ἀναγκασθεὶς γνώσεσθαι κριτὴς, καὶ διδούσης Ἥρας μὲν, τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν, πόλεμος, Ἀθηνᾶς, κράτος, Ἀφροδίτης δὲ, τὸν τῆς Ἑλένης γάμον· καὶ φαύλοις μὲν ἀνθρώποις γνώσεσθαι ἂν ποτε νομίσας οὐκ ἐλάττω βασιλείαν, Ἑλένης δ' οὐδένα τῶν ὑπερνομένων ἀξιωθῆναι, προείλετο τὸν τούτης γάμον. γνομένης δὲ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης στρατείας καθ' ἡμῶν Τρώων, καὶ τῆς Εὐρώπης τότε πρῶτον κατ' τῆς Ἀσίας ἐλθούσης, ἔχοντες οἵ τε Τρῶες ἀποδόντες τὴν Ἑλένην, ἀδεῶς οἰκεῖν τὴν αὐτῶν, οἵθ' Ἕλληνες τούτων αὖθις ἐπάρμενοι ἔχειν, ἀπαλλάττεσθαι τῶν οὐ πολέμου καὶ στρατείας δυσχερῶν, οὐ δ' οὐκ ἠβουλήθησαν ἀμφότεροι, ἂν καὶ ποτε νομίσαντες βίᾳ ἀφορμὴν καλλίω πολέμου, πρὸ ἧς ἀποθανοῦνται. καὶ θεοὶ δὲ τοὺς αὐτῶν παῖδας σαφῶς εἰδότες ἀπολουμένους ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἀπέτρεψαν μᾶλλον, ἀλλ' ἐπῆραν εἰς τοῦτο, οὐκ ἐλάττω δόξαν αὐτοῖς οἰόμενοι φέρειν, τῶν θεῶν παῖδας γενέσθαι, ἢ μαχομένους ὑπὲρ Ἑλένης ἀποθανεῖν. καὶ τί λέγω τοὺς αὐτῶν παῖδας; αὐτοὶ πρὸς αὑτοὺς μείζω καὶ δεινότερον ἐπεστήσαντο τοῖς πρὸς Γίγαντας αὐτοῖς γενομένου πολέμου. ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ, μετ' ἀλλήλων· ἐνταῦθα δὲ, ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἐναργέστερον δεῖγμα, ὅσῳ τῶν αὐθεντῶν ἀπάντων ὑπερέχει ὁ κάλλος πρὸ ἀθανάτοις κριταῖς; ὅταν γὰρ ὑπὲρ μὲν τῶν ἄλλων θεῶν ἀπάντων οὐδαμοῦ ὁ τοιοῦτον φαίνονται διενεχθέντες, ὑπὲρ γ' κάλλους, ἃ μόνον τοῖς ἑαυτῶν ὑπεδέδωκότες, ἀλλ' ἤδη καὶ ἀλλήλοις ἐναντία πεπολεμηκότες, ἔνιοι δὲ καὶ τρωθέντες, πῶς οὐχ ἁπάσαις ψήφοις προτιμῶσιν ἀπάντων τὸ κάλλος; ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωμεν ἀποδεία τ περὶ κάλλους λόγων τοῦτο διατρίβειν ἀεί,

A Propria quidem igitur ſententia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum: cõmunis autem pacti experimentum ſtatim adeò dederunt. Non enim multo pòſt, cùm cõtentio inter deas de pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cùm iudicio inferior eſſet, quàm vt inter corpora dearum cognoſcere poſſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius Aſiæ imperium, Minerua robur & vires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipſe verò contrà ſecũ ita cogitaret, quòd imperia quidẽ etiam vilibus & contemptis hominibus obue-
B nire poſſent, Helena autem non ſtatim vllus poſterorũ dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Poſtea verò exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cùm Troiani poſſent Helena reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis habẽdam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſis voluerunt, rati non aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam morerentur,
C inuenire ſe poſſe. Iam verò & dij cùm certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe, haudquaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id vltro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd deorum filij procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum dicere, cùm ipſi dij maiore grauioréque certamine inter ſe eodem bello congreſſi fuerint, quàm tunc cùm contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hîc autem ipſi
D contra ſe ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumento, quodnam aliud manifeſtius aut clarius eſſe poteſt, quanto etiam ipſis diis iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cùm pro aliarum quidem rerum nunquam vlla vllo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem etiam vulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritudinem cæteris rebus vniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutiùs videamur,

ad alium hinc transire volo, haudquaquã his quæ antè dicta sunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos ostendit mortem subire voluisse potiùs, quàm ab hac dissociatos, lucem intueri? Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater non paruo interuallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoque forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excellebat, vt etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cùm ipse quidem illam apud sese retinere cuperet, elocare autem velle ei qui dignus illa foret, simularet, vt hominum accusationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate sua multo iniustiorem, per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè sese conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compararat, equis, qui ea tũ ætate in Arcadia omnium velocissimi erant, iunctis, cum procis puellæ aurigatione certabat, ei videlicet qui certamine superasset, sponsam illam proponens; qui verò victus esset, illum capite priuandum edicens. Iubebat autem etiam ipsam vnà conscendere currum, quò videlicet illi dum vultu in illam defixi hærerent, interea aurigandi currus obliuiscerentur. Cæterùm cùm qui primus certamen hoc iniisset, successu caruisset, & præterquam quòd à puella, etiã à vita excidisset, reliqui cùm ad certamen obeundũ cunctari, & eorum quæ semel decreuissent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerent, rursum autem crudelitatem Oenomai detestarentur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne non pro puella illa mori possent. Ac processit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dij cùm illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarentur, alteros videlicet quòd tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quòd forma sua per ætatem frui non posset: pro iuuene eo quicunque mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donãt pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, socero ad metam & terminos victoriæ occiso.

A ἐφ' ἕτερον βούλομαι μεταβιῶναι, οὐδαμῶς ἔλαττον ὄν, ὥστε δῆξαι τινὰ τῷ κάλλους ἀξίαν, τῶν πρότερον εἰρημένων, τινὰ Ἀρκάδος Ἱπποδάμειαν Οἰνομάου· ὅσους τῷ ταύτης κάλλους ἀλόντας, μᾶλλον αἱρουμένους ἀπέφηνεν ἀποθνήσκειν, ἢ ταύτης διωκισμένους, τὸν ἥλιον προσορᾶν. ὡς γὰρ ἐλάβετο τῆς ἡλικίας ἡ παῖς, καὶ τὰς ἄλλας ὁ πατὴρ οὐ πολλῷ τινὶ μέσῳ προενεγκάσθαι ἐώρα, τῆς μὲν ὥρας αὐτῆς ἀλοὺς (τοσοῦτον γὰρ αὐτῇ προεῖλῶ, ὥστε καὶ τὸν γεγωνικότ' ἐκπλαγέντα προδοῦναι φύσιν, καὶ ἀφ' οὗτ' ἀξιῶν αὐτὴν

B ἔχειν πρὸς ἑαυτοῦ, βουλεσθαι δ' ἐκδιδόναι πλατύμυθος αὐτὴν τῷ ταύτης ἀξίῳ, τὰς παρ' ἀνθρώπων φθόνου αἰτίας, μηχανήν τινα μηχανᾶται τῆς ὑπερθυμίας ἀδικωτέραν, καὶ ἣν ᾤετο ῥᾳδίως, ὅτῳ ἐβούλετο, καταστήσειν. ἵππους γὰρ ἁρματι ὡς οἷόν τε μάλιστα ἴσους εἰς τάχος ἵππους τῆς τέχνης ἐξεργασμένῳ, τοὺς δὲ Ἀρκαδίας ζεύξας τῶν τότε ταχίστους ἵππους, ἠμίλλατο πρὸς τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης, ἆθλον τῆς νίκης προθεὶς αὐτοῖς αὐτὴν προτιθείς, ἢν τέρεσθαι τῆς κεφα-

C λῆς ἡττηθέντας. καὶ ἐξίου δ' αὐτὴν αὐτοῖς συναναβαίνειν τὸ ἅρμα, ὅπως ἀποβολόμενοι πρὸς ταύτην, ἀμελοῖεν τῆς ἱππικῆς. οἱ δ' ἀποτυχόντος τῆς πρώτης ἁψαμένου τ' δρόμου, καὶ τῆς κόρης σκηπτόντος μὴ τῆς ζῆν, τὸν μὲν ἀποκτείναντα πρὸς τὸν ἀγῶνα, ἢ μεταθεῖναί τι τῶν βεβουλευμένων, μειρακιώδες εἶναι νομίζοντες, τὴν δ' ὠμότητα μισήσαντες Οἰνομάου, ἄλλος ἄλλον ἔφθανεν ἀποθνήσκων, ὡς πρὸ δεδιηκὼς μὴ τῆς τεθνεώσης πρὸς τῆς κόρης ἀμύητος. ἐπῆλθέ τε μέχρι τεσσαρακαίδεκα νέων ὁ φόνος· θεοὶ δ' ἐκφανῆ τῆς πονηρείας

D μισήσαντες ταυτησί, τοὺς τε τεθνεῶτας ἅμα, καὶ τὴν κόρην ἐλεοῦντες· τοὺς μὲν, ὅτι κτήματος ἀπεστέρηται τοιούτου· τὴν κόρην δ' ὅτι τῆς ὥρας ἐν ᾗ καιρὸν ἀπολαύσει· κηδόμενοί τε τῆς νέας, ὅστις ἔμελλε (Πέλοψ δ' ἦν οὗτος) ἀγωνίσασθαι, ἅρμα τε χαλκοῦν τούτῳ κάλλιον τέχνης πεποιημένον, ἵππους τε ἀθανάτους, δι' ὧν ἔμελλε τῆς κόρης κύριος εἶναι. καὶ γέγονέ γε τὸν κηδεστὴν ὅτι τέρμασι τῆς νίκης ἀπεκτονώς.

ὕτω δ' τῶ καλλους χρῆμα ἀνθρώποις τε θῖον εἶ δοκεῖ, καὶ πρώμιον τῶν πρώτων, καὶ θεοῖς ἐπουδάζαι πολλαχόσε. διὸ δὴ καὶ ἡμῖν οὐκ ἂν ἔχοι τις μέμφεσθαι δικαίως, εἰ ὑπὲρ ὀλίγου λογισαμένοις ὃ τοῦτο περὶ καλλους διεξελθεῖν. ὕτω μὲν δὴ καὶ Ἀρίστιππος διῆλθε τὸν λόγον. ΕΡ. σὺ δὲ λοιπὸς εἶ, Χαρίδημε, ὅπως ἂν ὥσπερ κορωνίδα τῶν τοῦ καλλους καλῶν ὑπιθῇς τὸν λόγον. ΧΑ. μηδαμῶς, ὦ πρὸς θεῶν, πρὸς ἄλλο γε προελθεῖν με βιάσῃ. ἱκανὰ γὰρ δηλῶσαι τἀμὰ σιωπῶσαι καὶ τὰ νῦν εἰρημένα· ἄλλως τε, καὶ εἰ ὅσα πρὸ εἶπον ἐπιμνημονεύοντα. ῥᾷον γὰρ ἄν τις μνημονεύοι τῶν ἑτέροις εἰρημένων, ἢ τῶν αὐτοῦ. ΕΡ. τοῦτο μὲν δή ἐστιν, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπεθυμοῦμεν ὑπάρχειν. τί γὰρ δὴ ποθ' ἡμῖν τῶν λόγων ἐκείνων, ὅσον ἐμέλησε τῶν σῶν ἀκοῦσαι. ὥστ' ἐμοὶ τούτων ἀποστερήσῃ, κακῶς μάτην ἔσῃ πεπονηκώς. ἀλλά, πρὸς Ἑρμοῦ, τὰ ἄπωθεν λόγου ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἐξ ἀρχῆς, ἀπόδος. ΧΑ. βέλτιον μέν μοι ἐμοὶ τούτοις ἀπαλλάττειν με, τῶν δυσχερῶν ἀεὶ τούτων. ἐπεὶ δ' ὕτω πρόθυμοί τε καὶ τῆς ἡμετέρων ἀκοῦσαι λόγων, καὶ τόθ' ὑπομενετέον ἀναγκη, ὥδε τοίνυν καὶ αὐτὸς ἐποιησάμην τὸν λόγον· Εἰ μὲν πρῶτος αὐτὸς ἦρχον περὶ τοῦ καλλους λέγειν, παρῳκιμίων ἂν ἐδεόμην συχνῶν· ἐπεὶ δ' ὑπὲρ πολλοῖς ἔρχομαι τοῖς πρότερον εἰρηκόσιν ἐρῶν, πολὺν ἀπεικὸς τοῖς ἐκείνων κεχρημένον ὡς παρῳκιμίοις ὑπαφέρειν ἐξῆς τὸν λόγον· ἄλλως τε καὶ ἑτέρωσε τῶν λόγων γινομένων, ἀλλ' εὐθὺς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὥστε σφόδρα καὶ τοὺς παρόντας λαθεῖν, ὡς ἄρ' οὐχ ἕκαστος ἰδίᾳ λογοποιοῦσιν, δηλὰ τὸν αὐτὸν ἕκαστος ὑπὲρ μέσης διεξέρχονται λόγον. ἑτέρῳ μὲν οὖν ἤρκει γ' ἂν εἰς εὐθημίαν, ἅπερ ὑμῶν ἕκαστος ἔτυχεν εἰπὼν περὶ τοῦ καλλους ἰδίᾳ. τοῦτο δ' ποσοῦτόν πρόεστιν, ὥστε καὶ τοῖς ὑπομιγνομένοις ἔξω τῶν νῦν εἰρημένων, οὐ δεῖν ἐπαινῶν τῶν εἰς αὐτό. πλεῖστα γὰρ πολλαχόθεν αὐτὰ πρόπτα δεῖν λέγειν ἕκαστα δόξαν παρίστησιν, ὥσπερ ἀνθέων βύτυροι τῶν πλείοσιν, ἀεὶ τῶν φαινομένων ἄρτι προσαναμένων τοῖς ὀρεπομένοις.

A Adeò pulchritudo ipsa cùm hominibus diuinum quiddam esse videtur, & ab omnibus coli consueuit, tum à diis quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quamobrem neque nos quispiã reprehendere meritò poterit, quòd quasi quoddam operæpretium putamus hæc de pulchritudine disseruisse. Atque ad hunc modum & Aristippus orationem suam peregit. HER. At tu iam restas Charideme: quare fac vt quasi quandam coronidem imponas oratione tua pulchris hisce de pulchritudine dictis. CH. Nequaquam, per deos quæso, vlteriùs progredi me cogas. Satis enim sit indi-
B casse tibi & quo pacto conuersati fuerimus, & hæc quæ modo dixi: præsertim cũ ne illa quidẽ satis adhuc meminerim quę modò commemoraui. Multo enim facilius ea memoria repetieueris, quæ ab aliis dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HER. Hoc igitur illud est videlicet quod ab initio cõsequi me cupiebam. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorũ ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustra laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeò orationem quemadmodum à principio
C exorsus fueris, mihi recita. CHAR. Satius quidẽ fuerat, cõtentum his quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quãdo ita cupis & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Proinde hoc pacto ipse quoq; verba feci: Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, procœmiis fortasse frequentibus & densis opus haberem: nunc autem quando post multos alios qui ante me verba fecerũt, dicturus sum, nihil alienum puto fuerit, si illorum antè dictis, perinde ac procœmiis quibusdam vsus, sequentem orationem subiungam,
D præsertim cùm non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodémque die, orationes istæ habeantur, ita vt liceat & præsentes latere nos, perinde ac si nõ quisque priuatim verba faceret, sed eandem singuli per vices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem vtique comparandam, ea quæ vestrum vnusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At verò hîc adhuc tantùm superest, vt & iis qui post nos venturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim vndique circunstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, vbi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimùm alliciunt.

Ego verò ex omnibus illis delectis, quæ mihi videbuntur minimè prætereunda fuisse, quàm breuissimè potero dicam, vt & pulchritudini debitum suum reddam, & vobis omissa verborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui vel ob fortitudinem, vel ob aliam aliquam virtutem præstare nobis videntur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodammodo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: vndecunque etiam eis negotia quæ geruntur, minùs bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam vbi aspeximus tantùm, capimur, & plus quàm amamus eos, neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentiùs igitur quispiam obedierit formoso alicui, quàm imperauerit ei qui talis non est: maioremque gratiam habuerit formoso multa iubenti, quàm si nihil quicquam præcipiat. Ac cęterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, vlteriorem assequendi curam nullam gerimus: at pulchritudinis nulla vnquam nobis satietas oboritur: sed siue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè videamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodum autem omnium eorum quæ inter homines geruntur, vt ita dicam, quasi quoddam commune exemplum pulchritudo proposita est. Nam neque duces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiam pictores imagines ac tabulas suas secundùm illam depingere. Et quid attinet ista recensere, quorum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessariò vtimur, haudquaquam prætermittimus, quin omnia quammaximè fieri potest, cum summo studio quampulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit vsum & necessitatem ædium, quantum vt pulchritudine earum ingredientes quasi attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cùm ad percontandum de patre eò loci venisset, vt ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit:

Nireum intelligit, quo pulchrior alter nō venit ad Troiam, vt Homerus ait Ilia 2.

A ἐγὼ δ' ἐκ πάντων ἐκλέξας ὅσα μοι δοκῶ μὴ βέλτιον εἶναι παραλιπεῖν, λέξω δηλαδὴ βραχέων, ὅπως τῷ τε καλλει τὰ γιγνόμενα ἀποδώσω, ὑμῖν τε ὃ μακρολογεῖν παραλιπών, δράσω χαριέστερα. τοῖς μὲν οὖν ἢ δι' ἀνδρίαν ἢ καθ' ἑτέραν τινὰ τῶν ἀρετῶν ἡμῖν τοιγέ-
χθαι δοκοῦσιν, ἵν' μὴ τῶν καθ' ἡμέραν ποιῶν εὖ, ἀναγκάζωσιν ἡμᾶς ὑπ' αὐτοῖς δηλονότι εἶναι, βασκαίνομεν μᾶλλον, ὀξὺ ὧν τ' αὖ καλῶς αὐτοῖς τὰ πράγματα προφέρομεν, φοίνικα καλὸν δ' ἅμα μόνον ἀφυόμενοι τῆς ὥρας, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν τε ἰδόντες, ἁλισκόμεθα, ὑπαγαπῶμέν τε,
B κἀπ' ἀποκινδυνεύομεν ὡσπερ χρείττοσιν, ὅσον αὖ ὑμῖν ἔξῃ, δουλεύοντες αὐτοῖς. ἤδιον αὖ ὧν ὑπακούσας τῆς ὥρας τύχοιτο, ἢ πρεσβύτερος τῶν μὴ πιθέτω, καὶ πλείω χαίρει αὖ εἰδεὶς τῶν πολλὰ προστάττοντι μᾶλλον, ἢ τῶν μηδ' ὁπῶν ἐπαγγέλλοντι. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν, ὧν αὖ ἐνδεεῖς ὦμεν, κἂν ἑτέρῳ σπουδάζομεν τυχεῖν. καλλιστος δ' ἡμῖν οὐδεὶς οὐδὲ πώποτε
C γέγονε κόρος. ἀλλ' ἐάν τε τὸν Αγλαΐης, τὸν εἰς Ιλιον ποτὲ στρατευσάμενον τοῖς Αχαιοῖς, ἐάν θ' Υακινθον τὸν καλὸν, ἢ τὸν Λακεδαιμόνιον Ναρκισσον καλλει νικῶμεν, οὐκ ἀρκεῖν ἡμῖν δοκοῦμεν, ἀλλὰ δεδοίκαμεν μὴ λαθόμεθα τοῖς ὀπισθογενέσιν αὖ καταλιπόντες ὑπερβεβλημένοι. σχεδὸν δ' ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων, ὥσπερ κοινὸν παράδειγμα ὁ κάλλος ἐστί. καὶ ὅτε στρατηγοῖς εἰς κόσμος ἐμέλησε τὰ στρατεύματα στησιάσειν, ὅτε ῥήτορι τοὺς λόγους στησιθέναι, ὅτε μὴν γραφεῦσι τὰς εἰκόνας γεγραφέναι. ἀλλὰ τί ταῦτα λέγω; ὧν ὁ κάλλος τέλος ἐστίν. ὧν γὰρ
D εἰς χρείαν ἥκομεν αἰσχύνης, οὐκ ἐλλείπομεν οὐδὲν σπουδῆς εἰς ὅσον ἔξεστι κάλλιστα κατασκευάζειν. τῷ τε γὰρ Μενέλεῳ, ὅ τοσοῦτον ἐμέλησε τῆς χρείας τῶν οἴκων, ἢ ὅσον τοὺς εἰσερχομένους οὐκ πλήττειν. καὶ δηλαδὴ ὅτῳ πολυτελεστάτους ἅμα κατεσκεύασε, καὶ καλλίστους, καὶ τῆς γνώμης οὐχ ἥμαρτεν. ὁ γὰρ Οδυσσέως υἱὸς ἀγαθοῦ λέγεται εἶναι τοῦτος, καὶ πύστιν τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν ἀφιγμένος, ὥστ' εἰπεῖν Πεισιστράτῳ τῷ Νεστορίδῃ,

Ζωὸς που τοιήδε γ' Ολυμπίου ἐξεδύτην αὐλή.

Talis & æthery forsan Iouis aula nitet.

αὐτὸς θ' ὁ τῶ μειρακίου πατὴρ, οὐκ ἄλλου τῶ χάριν μιλτοφόρους ἦγε ταῖς ναυσὶ, συστρατευόμενος τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Τρῳάν, ἢ ὅπως τοὺς ὁρῶντας οὐκ πλήττῃ ἔχη. καὶ ἥδιον εἴ τις ἑκάστην ἐξετάζειν βούλεται τῶν τεχνῶν, ῥᾴστ' πάσας ἐς τὸ κάλλος ὁρώσας, καὶ τοῦτου τυγχάνῶν τῶ πάντος πλείονος. τοσοῦτον δὲ τὸ κάλλος τῶν ἄλλων ἀπάντων ὑπερέχειν δοκεῖ, ὥστε τῶν μὲν, ἢ δικαιοσύνης, ἢ σοφίας, ἢ ἀνδρείας μετεχόντων, πολλά τις ἂν ἄμεινα ἡμώμενα μᾶλλον· τῶν δὲ τοῦτης τῆς ἰδέας κεχοινωνηκότων, βέλτιόν ἐστιν ὁρᾶν ἥδεν, ὡς τῶν δὴ καὶ τῶν μὴ μετεχόντων ἀτιμότερον ἥδεν. μόνους γοῦν τοὺς μὴ καλοὺς, ὀνομάζομεν αἰσχροὺς, ὡς ἥδεν ὂν εἴ τι τις ἔχων τύχοι πλεονέκτημα τῶν ἄλλων, κάλλους ἐστερημένος. τοὺς μὲν οὖν ἢ δημοκρατουμένοις τὰ κοινὰ διοικοῦντας, ἢ τυράννοις ὑποτεταγμένους, τοὺς μὲν, δημαγωγοὺς, τοὺς δὲ, κόλακας καλοῦμεν· μόνους δὲ τοὺς ὑπὸ ταύτη τῆ δυνάμει ὑμουμένους, θαυμάζομέν τε, φιλοπόνους τε καὶ φιλοκάλους ὀνομάζομεν, καὶ κοινοὺς νομίζομεν εὐεργέτας, τοὺς τῶν καλῶν ὑπερμελητάς. ὅτε τοίνυν οὕτω μὲν σεμνὸν τὸ κάλλος ἐστὶν, οὕτω δὲ τοῖς πᾶσιν ἐν ψυχῆς μέρει τυγχάνει, κέρδος τε νομίζουσι τὸ τούτῳ τι διαφέρειν δυνηθῆναι, πῶς ἡμᾶς εἰκότως οὐκ ἄν τις ἐμέμψατο, εἰ τοσοῦτον ἔχοντες κέρδος κερδαίνειν, ἔπειθ' ἑκόντι παρείμεθα, μηδ' αὐτὸ τοῦτο ἀναθέσθαι δυνηθέντες, ὅτι ζημιούμεθα; τοσοῦτον μὲν δὴ κἀγὼ τὸν λόγον ἐποιησάμην, πολλὰ τῶν ἐμοὶ παρεὶ κάλλους εἰπεῖν ἀφελών, ὅπερ τὴν σπουδὴν ὑπὸ πολὺ καταδεεστέραν ἐώρων. ΕΡ. εὐδαίμονές γε, οἱ τοιαύτης ἀπολελαύκατε τῆς συνουσίας. ἥδεν δ' ἧττον κἀγὼ τῶν ἥδεν ἔλαττον ὑμῶν ἔσχηκα δι' σέ.

Talis & æthery forsan Iouis aula nitet.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob *Iliad. 2.*
causſam minio infectas duxit naues, cùm
vnà cum Græcis ad Troiam proficiſceretur, quàm vt aſpicientes earum aſpectu
obſtupefacere poſſet. Et fermè ſiquis ſingulas artes perpendere volet, reperiet
omnes eas ad pulchritudinem tendere,
eámque conſequi pro ſummo ducere.
Adeò autem pulchritudo cæteras res
cunctas excellere videtur, vt iis quæ vel
cum iuſtitia, vel ſapientia vel fortitudine
aliqua fiunt, multa alia inuenias maiori
pretio vel exiſtimatione digna cenſeri:
at verò quæ cum hac ſpecie commune
aliquid habent, iis nihil quicquam melius inuenire licet: vt rurſum & illis quibus hæc coniuncta non eſt, nihil quicquam inhoneſtius atq; indignius. Quippe ſolos eos qui pulchri non ſunt, turpes
vocamus, perinde quaſi pro nihilo habendum ſit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, ſi idem
pulchritudine careat. Proinde & eos
quidem qui vel in republica degentibus
imperio præſunt, vel tyrannorum poteſtati ſubiecti viuunt, alteros quidem populares * vocare ſolemus, alteros autem
adulatores. Solos autem eos qui huic [illegible] teſtati ſubiecti ſunt, & admiramur vide-
licet, & cùm philoponos tum philocalos
nominamus, adeóque communes benefactores cenſemus eſſe eos, qui pulchrorum quaſi quidam procuratores ſunt.
Quando igitur ita venerabilis res pulchritudo eſt, ita autem ab omnibus etiam votis expetitur, & quaſi pro lucro
putatur huic miniſtrare ſaltem aliquid
potuiſſe: quomodo non meritò reprehenderit nos quiſpiam, quòd cùm tantum lucrum lucrifacere poſſimus, vltro
illud prodamus, ne hoc ipſum quidem
verentes damnum videlicet quod mox
accipiemus? Ac tãtam quidem ego quoque orationem habui, multis quæ mihi
de pulchritudine ampliùs dicere licebat,
omiſſis, poſtquam conuerſationem hanc
in longum adeò progreſſam videbam.
HER. Felices ſanè vos, quibus tali conuerſatione frui licuit. Fermè autem iam etiam ego non minùs voluptatis quàm vos, per te videlicet, accepi.

Neque hic videtur Luciani eſſe.

ΝΕΡΩΝ ἢ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΥΧΗΣ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ, Εἰ γνήσιος.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI, *Si modò germanus eſt Luciani.*

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuſcunque tandem eſt (nam Luciani eſſe, neque aſſeri puto poſſe, neque prorſus negari) quaſi quædam in Neronem inuectiua eſt, qua potiſsimùm dementia illius exagitatur, quam cùm in Iſthmo fodiendo, à quo & tituli ratio ſumpta eſt, tum in obeundis ſcenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Eſtque veluti perpetua facti commemoratio, paucis quibuſdam & cæterorum ipſius facinorum exemplis amplificandi cauſſa adiectis, quæ tota Muſonio philoſopho tribuitur, qui Tuſcus genere, vt Tacitus ait, cùm ſtudia iuuenum præceptis ſapientiæ foueret, à Nerone poſtremò, cùm in omnes bonos & claros æquè graſſaretur, ob linguæ libertatem, vt Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminêre, & Gellius lib. XVI. cap. 1. Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris, velut apparebat, vitioſitatem, vertenda: quam ob rem, vt in poſtremo operis, eam ſaltem à lectoribus veniam poſtulo, quæ cæteris hactenus in claris & manifeſtis etiam impingentibus, data fuit: præſertim cùm in nullo hactenus, quod equidem ſciam, legentium fidem fefellerim, vbique cùm hoc loco, tum in ſuperioribus, eo circa quòd vel ignorantia, quam & ipſam agnoſco, vel alia aliqua de cauſſa hæſitaſſem, aut aſteriſco, aut annotatiuncula aliqua ſignato. Qui ſi nihil aliud, illud certè tamen exiſtimo, occaſionem & quaſi quandam anſam ad vlteriora ac veriora indaganda aliis me tradidiſſe.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ.

MENECRATIS ET MVSONII.

MENECRATES.

ΑΤ Iſthmi foſſio quæ in manu adeò, vt aiunt, tyranno fuit, & tibi Muſoni, mētem habere Græcam videbatur. MVS. Scito Menecrates etiam meliora cogitaſſe Neronem. Nam & circuitus Peloponneſi illos ſupra Maleam, tollere nauigantibus volebat, Iſthmo ad viginti ſtadia interrupto. ME. Hoc autem & emporiis profuturum erat videlicet, & ciuitatibus cùm maritimis, tum etiam illis quæ in mediterraneis ſitæ ſunt. Nam ſi maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora ſunt, domeſticus agrorum prouētus ſufficiet. Sed hæc narra quæſo Muſoni nobis: omnes enim audiendi cupidi ſumus, niſi ſi quid aliud ſeriæ rei forte eſt cui tu nunc incūbere cogitas. MV. Narrabo, quandoquidē vultis. Nam ſat ſcio quòd plus etiam gratificabor, iis vtiq; qui ad iniucundam adeo curarum (vt ita dicam) officinam hanc ſtudendi cauſſa venerunt. Neronem igitur in Achaiam via ducebat, & illud item, quòd ſibi ipſi vehementer perſuaſerat, ne Muſas quidem dulciùs modulari.

Ορυχὴ τῦ Ἰσθμοῦ καὶ σοὶ, Μουσώνιε, ἀφ' χειρὸς, ὥς φασι, γεγονῖα τῷ τυράννῳ, νοιῶ εἶχεν Ἑλλῆνα. ΜΟΥΣ. ἴσθι, ὦ Μενέκρατες, καὶ βελτίω ἐνεθυμῆσθαι Νέρωνα. Τὰς γὰρ περιβολὰς τῆς Πελοποννήσου, τὰς ὑπὲρ Μαλέᾳ, ξυνήρει τοῖς θαλαττευμένοις, εἴκοσι σταδίων τῦ Ἰσθμοῦ ῥήγματι. ΜΕΝΕ. τῦτο δ' ἂν καὶ τὰς ἐμπορίας ὤνησε, καὶ τὰς ὅπῃ θαλάττῃ πόλεις, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ. καὶ γὰρ δὴ καὶ κείναις ἀποχρῶν ὁ οἰκοι καρπὸς, ὧν τὰ ἐπιθαλάττια δι' ὀλίγου θεράττῃ. Ταῦτα δὴ διέξελθε, Μουσώνιε, βουλομένοις ἡμῖν ἀκροάσασθαι πᾶσιν, εἰ μή τι σπουδάσαι ἄμεινον ἕτερον. ΜΟΥ. δίδωμι βουλομένοις. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι χαριοῦμαι ἂν μᾶλλον τῖς γε ἀφιγμένοις εἰς ἀνδρὸς οὕτω φθονητικοῦ ὅπῃ τοῦ σπουδάζειν. Νέρωνα γοῦν εἰς Ἀχαΐδα ᾠδὰς ἦγεν, καὶ ὃ σφόδρα αὐτὸν πεπεικέναι, μηδ' ἂν τὰς Μούσας ἀλαλάλεσθαι ἡδίω.

ἐβούλετο δὲ καὶ τὰ Ὀλύμπια (τὸν γυμνικώ- A Volebat autem & Olympiis (quod cer-
τατον τῶν ἀγώνων) στεφανοῦσθαι ᾄδων. τὰ γὰρ tamen omnium maximè exercitiis fre-
Πύθια, τούτων μὲν ἑαυτῷ μετεῖναι μᾶλλον, quentatur) cantando coronari. Nã quæ
ἢ τῷ Ἀπόλλωνι. μὴ γὰρ αὖ μηδ' ἐκεῖνον in Pythiis aguntur, eorum pleraque ad
ἐναντίαν αὐτῷ κιθάραν τε καὶ ᾠδὴν ᾄδειν. se magis quàm ad Apollinem pertinere
ὁ δὲ Ἰσθμὸς, ἅτε τῶν ἄποθεν αὐτῷ βεβουλευ- putabat. Neque enim neq; illum aduer-
μένων· ἀλλ' ἐντυχὼν τῇ φύσει τοῦ τόπου, με- sus se citharam aut carmen aliquod mo-
γαλουργίας ἠράσθη, τόν τε βασιλέα τῶν ὑπὲρ uere audere. Cæterũ Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut lõgè antè cogitasset, sed cùm fortè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorum videlicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponẽs, qui ipse Eubœam quoque à Bœotia resecuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autẽ & Darium, vt à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit cùm is cõtra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum etiam ante ista fortassis animo cogitarat, quod magnificentissimum operũ magnificorum omniũ fuit. Supra omnia autẽ hæc etiam illud putabat, Græciã per hoc quòd breui adeò omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeo stabilitum iri. Nam tyrannorum ingenia ebria quidem sunt, tanguntur autẽ alicubi vbi vocem hanc audiunt. Porrò progressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & canticum quoddam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cùm autem aureũ ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent, ad fodiendum profectus est, plausu cantúque prosequentibus illum tum omnibus. Atque vbi terrã ter, opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita erãt, opus vnà capessere iussisset, Corinthum rediit, Herculis adeò res gestas omnes sibi visus superasse. Illi igitur qui in vinculis fuerant, petricosis atque difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At vbi iam septimum & quintum diem quasi alligati Isthmo fuissemus, rumor quidam è Corintho venit, nõ ita tamẽ manifestus aut planus, quòd Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autem, Ægyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atq; æqualem vtriusq; maris superficiem deprehendisse: sed cùm eam partem quæ Lechæum aspicit, altiorem iudicarent, de Ægina in timorem venisse. Nam si tantum pelagus contra insulam effunderetur, periculum esse ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo ne Thales quidem absterriturus fuerat, quamquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus.

τὸν γυμνικώτατον τῶν ἀγώνων — certamen omnium maximè exercitiis frequentatur

τὰ Πύθια, τούτων μὲν ἑαυτῷ μετεῖναι μᾶλλον, ἢ τῷ Ἀπόλλωνι — quæ in Pythiis aguntur, eorum pleraque ad se magis quàm ad Apollinem pertinere putabat

ἐναντίαν αὐτῷ κιθάραν τε καὶ ᾠδὴν ᾄδειν — aduersus se citharam aut carmen aliquod mouere audere

ἐντυχὼν τῇ φύσει τοῦ τόπου, μεγαλουργίας ἠράσθη — quæ ex illis erat de quibus hic diu aut lõgè antè cogitasset, sed cùm fortè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit

τόν τε βασιλέα τῶν ὑπὲρ Τροίαν ποτὲ Ἀχαιῶν ἐνθυμηθεὶς, ὡς τὴν Εὔβοιαν τῆς Βοιωτίας ἀπέτεμνε Εὐρίπῳ τε τῷ πρὸς τὴν Χαλκίδα· ἔπι γε μὴν καὶ τὸν Δαρεῖον, ὡς ὁ Βόσπορος ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὅτε ἐπὶ τοὺς Σκύθας· τὰ δὲ Ξέρξου καὶ πρὸ τούτων ἴσως ἐνενόησε, μέγιστα τῶν μεγαλουργιῶν ὄντα· καὶ πρὸς τούτοις, ὃ δι' ὀλίγου ἀλλήλοις ἐπιμίξαι πόλεις, εἴσαιτο τὴν Ἑλλάδα λαμπρῶς ἑστιᾶσθαι τοῖς ἔξωθεν. αἱ γὰρ τύραννοι φύσεις, μεθύουσι μὲν, φαύουσι δέ πῃ καὶ ἀκούσασαι τοῦτο φθέγμα. προελθὼν ὁ τῆς σκηνῆς ὕμνον μὲν Ἀμφιτρίτης τε καὶ Ποσειδῶνος ἦσε, καὶ ᾄσμα μέγα Μελικέρτῃ καὶ Λευκοθέᾳ. ὁρέξαντος δ' αὐτῷ χρυσῆν δίκελλαν τοῦ τῶν Ἑλλάδα ὅπλ' ἐπιτρόπου τοῦτο, ὅπῃ τῷ ὀρυχμῷ ἦξε, προεκύμβου τε καὶ ἀδόμβου, καθηκόμενος τῆς γῆς, τρὶς, οἶμαι· ἧς τε τῷ ἀρχὴν πεπιστευμένοις προσκελευσάμενος ξυμπόνως ἅπτεσθαι τοῦ ἔργου, αὖθις εἰς τὸν Κόρινθον, τὰ Ἡρακλέους δόξαν ὑπερβεβληκὼς πόνῳ. οἱ μὲν δὴ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, τὰ πετρώδη τε καὶ δύσεργα ὀξέπονοῦν, ἡ γραπτὰ δὲ τὰ γεώδη τε καὶ ὑπόπεδα. ἐβδόμῳ δέ που καὶ πέμπτῳ ἡμέραν προσεδεχόμεθα ἡμῶν τοῦ Ἰσθμοῦ, κατέβη τις ἐκ Κορίνθου λόγος ὅπως φθῇ, ὡς δὴ τοῦ Νέρωνος μετεγνωκότος τὸν τομόν. ἔφασαν γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους γεωμέτρας ὑπολαβόντας ἑκατέρας θαλάττης τὸ ὕψος, οὐκ ἰσοπέδους αὐτὰς σφίσι τυγχάνειν, ἀλλ' ὑψηλοτέραν ἡγουμένους τὴν ἐκ τοῦ Λεχαίου πρὸς τῇ Αἰγίνῃ δεδοικέναι. πελάγους γὰρ ποσοῦ νήσῳ ὀφθέντος, καὶ ὑποῤῥύχιον ἀπενεχθῆναι τὴν Αἴγιναν. Νέρωνα γὰρ τὸν μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ τομῆς, οὐδ' αὖ Θάλητος μετέστησεν ὁ σοφώτατός τε καὶ φυσικώτατος.

ἑστιᾶσθαι, quod à nomine ἑστία derivasse videtur. Nã alterum ἑστιᾶν, quod conuiuio accipere significat, è tenui scribitur.

Portus est ad Occidente versus Ægin, quẽ ex Italia nauigantes petunt.

Nam incidendi illius maiore ſtudio tenebatur quàm publicè canendi. Sed motus Occidentalium gentium, & aſperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipſi eſt) reuocauit ex Græcia & ab Iſthmo Neronẽ, frigidè adeò maria dimenſum. Nam æquè altè à terra vtrumq. aſſurgere, eandémque ſuperficiem habere ſcio. Aiunt autem ipſi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipſi ex Tribuno heri, qui impegerat, audiſtis. MEN. At vox, Muſoni, propter quam in Muſas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualiſnã tyranno eſt? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus veniebant, alij quidem admirabantur ipſum, alij autem etiam deridebant. MV. At ille, quod ad vocem attinet, neque admiratione dignus, neque riſu eſt. Nã ipſum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem concauum quiddam, non natura tamen, & graue, impendente atque vrgente hoc gutture: ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam perſonat. Voculationes autem ſonorum leuigant hunc, poſtquam ſibi ipſi non confidit: Chromatum verò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & vbi tempus eſt, ire & ſtare, & de loco tranſire, deinde & nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere, eius eſt qui pudore ſolo eo afficitur, quòd rex videtur. At rurſum ſi imitetur ſuperiores, hui quàm multis ſpectatoribus riſus excidit! quanquam infinito adeò metu impendente, ſi quis ipſius cauſſa rideat. Nutat enim plus æquo, & cùm ſpiritum attrahit, ſtat ſummis pedibus diſtentus & refractus, perinde vt ij qui rotam circumagunt. Iam verò natura rubicundus exiſtẽs, multo magis etiam rubeſcit cùm ipſi facies incenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi ſufficiens. ME. Qui verò certamine cum ipſo conferũtur, Muſoni, quo pacto ſe gerunt? Nam arti gratificantur ſcilicet. MVS. Arti quidem Muſoni, quemadmodum & qui luctando ſubſeruiunt: ſed cogita Menecrates tragicum hiſtrionem illum, quo pacto in Iſthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes ſunt, ſi qui in iis oſtentandis impendio elaborant. MENE. Quid hoc autem Muſoni? admodum enim ignarus eius ſum quod dicis. MVSON. Audi igitur rem, abſurdam quidem & inſolentem, attamen in conſpectu Græcorum actam.

Vindicis, qui primus contra Neronem in Gallia ſurrexit, Suetonius & Tacitus quoque meminit.

A τῷ γὰρ τεμεῖν αὐτὸν ἥδιον μᾶλλον, ἢ τῷ δημοσίᾳ ᾄδειν. ἡ δὲ τῶν Ἑσπερίων ἐθνῶν κίνησις, ἡ ὀξύπατος, ὡς τὴν ἐκείνης νῦν ἀποκαλοῦμεν, ὄνομα δὲ αὐτῇ Βίνδαξ, ἀπήγαγε Ἑλλάδος τε καὶ Ἰσθμοῦ Νέρωνα, ψυχρῶς γε καὶ μετρίως πάνυ. τὰς γὰρ θαλάσσας ἰσοχαίους τε καὶ ἰσοπέδους οἶδα. φασὶ δ' αὐτῷ καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων ὀλιγαχόθεν ἤδη, καὶ ὑποδιδόναι. τοῦτο δ' αὖ οἱ ἐκ τῆς παρατάξεως ἥκουσάτε τὸν χιλιάρχου. ΜΕ. ἡ φωνὴ δέ, Μουσώνιε, δι' ἣν μουσικὸν, καὶ τῶν Ὀλυμπιάδων τε καὶ Πυθιάδων ἐρᾷ, πῶς ἔχει τοῦ τυράννου; τῶν γὰρ

B Λήμνῳ παρεπλεόντων, οἱ μὲν ἐθαύμαζον, οἱ δὲ καὶ κατεγέλων. ΜΟΥ. Ἀλλ' οὐδέν γε, ὦ Μενέκρατες, ὅτι θαυμαστὸν ἔχει τὸ φθέγμα τοῦτ' αὖ γελοῖον· ἡ γὰρ φύσις αὐτὸν, ἀμέμπτως τε, καὶ μέσως ἥρμοκε. φθέγγεται δ' οὐκ ἄλογον μὲν φύσει, καὶ βαρύ, ἐγκειμένης αὐτῷ τῆς φάρυγγος. μάλα δ' οὕτω κατεσκευασμένα βομβεῖ πως, οἱ δέ γε τόνοι τῶν φθόγγων ὑπολεαίνουσι τὸν, ἐπεὶ μὴ θαρρεῖ αὐτῷ· κρόμασιν δὲ φιλανθρωπίᾳ, καὶ μελοποιίᾳ,

C διαγώγιμα μάλα δή, καὶ κιθαρῳδίᾳ ὑγιαλέᾳ, καὶ ἃ χρεὼν βαδίσαι, καὶ στῆναι, καὶ μεταστῆναι, καὶ ὀνύμα ἐξομοιῶσαι τοῖς μέλεσιν, ἀκμαίως ἔχοντος μόνου τοῦ βασιλέα δοκεῖν, ἀκριβοῦν ταῦτα. εἰ δὲ μιμοῖτο τοὺς κρείττονας, θεὸν γέλωτος, ὡς πολλοὶ τῶν θεωμένων ὑπετόησε, καίτοι μυρίων φόβων ἐπηρτημένων, εἴ τις ἐπ' αὐτῷ γελῶν εἴη. νοῦς μὲν γὰρ τοῦ μετρίου πλέον, ξυνάγων τὸ πνεῦμα, ἐπ' ἄκρων διίσταται τῶν ποδῶν ἀσκλώμενος, ὡς ἂν οἱ ὀπὶ τοῦ ἔργου. φύσει δ' ἐρυθρὸς ὤν, ἐρυθραίνει μᾶλλον, ἐμπιτοφαινόμενον αὐτῷ τὸ πρόσωπον. τὸ δὲ πνεῦμα ὀλίγον, καὶ οὐκ ἀποχρῶν που δή.

D ΜΕ. οἱ δ' ἐν ἀγῶνι πρὸς αὐτὸν, πῶς ὑφίενται, ὦ Μυσώνιε; τέχνη γάρ που χαρίζονται. ΜΟΥ. τέχνη μὲν, ὡς ἂν οἱ ὑπὸ παλαίοντες, δηλή ἐνθυμήθητι, ὦ Μενέκρατες, τὸν τῆς τραγῳδίας ὑποκριτὴν, ὡς Ἰσθμοῖ ἀπέθανεν. ἴσοι γὰρ κίνδυνοι καὶ περὶ τὰς τέχνας, ἢν ὑπτιεύσωσιν οἱ πεπονθότες. ΜΕ. ἦ τί τοῦτο, Μυσώνιε; σοφόν γὰρ αἰνίγματος τὸ λόγου. ΜΟΥ. ἄκουε δὴ λόγου ἀτόπου μὲν, ἐν ὀφθαλμοῖς δ' Ἑλλήνων πεπραγμένου.

Ἰσθμοῖ γὰρ νόμος κειμένος, μήτε κωμῳδίαν ἀγωνίζεσθαι, μήτε τραγῳδίας, ἐδόκει Νέρωνι τραγῳδοὺς νικᾶν. καὶ προῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, πλείους μέν· ὁ δ' Ἠπειρώτης, ἄκρα φωνῆς ἔχων, εὐδοκιμῶν ἐπ' αὐτῇ, καὶ θαυμαζόμενος, λαμπρότερα τῆς εἰωθότος ἐπλάττετο καὶ τὴν κεφαλὴν ἔρρᾳν, καὶ μηδὲν αἰτήσειν πρότερον ἢ δέκα τάλαντα δοῦναι οἱ Νέρωνα ὑπὲρ τῆς νίκης· ὁ δ' ἠγείρετό τε, καὶ μανικῶς εἶχε· καὶ γὰρ δὴ καὶ ἠκροᾶτο ὑπὸ τῇ σκηνῇ, ἐπ' αὐτῷ δὴ τῷ ἀγῶνι. βοώντων δὲ τῶν Ἑλλήνων ὅτι τῷ Ἠπειρώτῃ, πέμπει τὰ γράμματεα, κελεύων ὑφεῖναι αὐτῷ τῆς τόνου· ὁ δὲ ὑπεῖναι B ἐντος τὸ φθέγμα, καὶ δημοτικῶς ἐείζοντος, εἰσπέμπει Νέρων ἐκ τῶν ὑποκριτῶν τοὺς ἑαυτῷ ὑποκριτάς, οἷς προσήκοντάς τε τῷ πράγματι. καὶ γὰρ δὴ καὶ δέλτους ἐλεφαντίνους καὶ διθύρους προβεβλημένοι αὐτοῖς ὡσπερ ἐγχειρίδια, καὶ τὸν Ἠπειρώτην αἰσθόμενοι προϊόντα πρὸς τὸν αἰχμοδόκιον, κατέαξαν αὐτῷ τὸν φάρυγγα, παίοντες ὀρθαῖς ταῖς δέλτοις. ΜΕ. τραγῳδίαν δὲ νίκα, Μυσώνιε, μιᾷ γε οὕτω πάθους ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐργασάμενος; ΜΟΥ. παιδικὰ τοῦτα νεανία τῷ μητροκτονήσαντι. ΜΕ. εἰ δὲ τραγῳδίας ὑποκριτὴν ἀπέκτεινεν ἐντεμὼν αὐτῷ τὸ φθέγμα, τί χρὴ θαυμάζειν; καὶ γὰρ δὴ καὶ τὸ Πυθικὸν στόμιον, πρὸ οὗ αἱ ὀμφαὶ ἐνέπνεον, ἀποφράξαι ὥρμησεν, ὡς μηδὲ τῷ Ἀπόλλωνι φωνὴ εἴη· καίτοι τῷ Πυθίου καταλέξαντος αὐτὸν εἰς τοὺς Ὀρέστας τε καὶ Ἀλκμαίωνας, οἷς ὃ μητροκτονήσαι, καὶ λόγον τινὰ δύκλειας ἔδωκεν, ὅτῳ πατρᾴοιν ἐπημώρησαν. ΜΟΥ. ὁ δὲ μηδαμῶς εἰπεῖν ἔχων ὅτῳ ἐπημώρησεν, ὑβρίσθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ᾤετο, πρᾳότερα τῶν D ἀληθῶς ἀκούων. ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, τίς ἡ προσιοῦσα ναῦς; ὡς ἐπάγειν τι ἀγαθὸν ἔοικεν. ἐστεφανῶνται γὰρ αἱ κεφαλαί, ὥσπερ χοροὶ σύμπομποι, καί τις ἐκ πρῴρας προτείνει τὴν χεῖρα, προσκελεύόμενος ἡμῖν θαρρεῖν τε, καὶ χαίρειν, βοᾷ τε, εἰ μὴ προσκούω, Νέρωνα οἴχεσθαι. ΜΕ. βοᾷ γὰρ, Μυσώνιε, καὶ σαφέστερόν γε, ὅσῳ τῆς γῆς ἅπτεται. ΜΟΥ. εὖγε, ὦ θεοί. ΜΕ. ἀλλὰ μὴ ἐπαγχώμεθα. ὅτι γὰρ τοῖς κειμένοις οὐ φασι δεῖν.

A Nam cùm in Isthmiis lex esset, vt neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni placuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epirota autem ille, vt qui voce optimè valeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clariùs solito fingebat & coronã amare se, & nihil de studio remittere velle priusquam à Nerone decem talenta pro victoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nã & auditus iam sub scena fuerat, in ipso videlicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotę mittit scribam, qui iubeB ret hunc submittere sibi sese. Sed pergête eo, & supra modum attollente vocem, popularitérq; ac liberè cum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos & duplices habebant, quibus præ se intentis, veluti pugionibus vtebãtur. Atque hi Epirotam ad proximam columnã erigentes, guttur ipsius fregerunt, cędentes obuersis in rectum libellis. M E. Tragœdiâ autem vicit, Musoni, sceleratum adeò facinus in oculis Græcorum ausus? M V. Quid putas? ludus hic adolescenti C fuit, qui matrem occidit quoque. M E. Si verò inter tragœdias histrionem occidit exacta illius voce, quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, vnde voces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, vt videlicet neq; Apollini vox aliqua esset? quanquam ipso Pythio recensente eum inter Orestas & Alcmæones, quibus id quòd matres occidêre, etiã laudis aliquam famã præbuit, postquam id in vltionem patrum fecerant. M V S. Hic autem cùm nullo modo dicere posset quemnam vltus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cùm tamen D mitiora quàm veritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quęnam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre videtur! Nam coronati capitib. omnes sunt, perinde vt chorus quispiam, qui faustum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátque, nisi non satis rectè percipio, Neronem periisse. M E. Clamat enim, Musoni, & manifestiùs vtique, quo propiùs terram contingit. M V S. Euge, ô dij.

Et sunt qui tradant Paridem histrionem occisum ab eo, qua si grauem aduersarium, Suetonius.

M E. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, vt aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi sequentes, Luciani non sunt, neque Græcè scripti etiam: sed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam voluimus, præsertim cùm ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipsi essent.

Interlocutores, PALINVRVS, CHARON.

PAL. OBsecro te ô Charon, sine me vt iam nauim conscendam. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quondam illius quem nuper viuentem transuectasti, Aeneæ Troiani. CHA. Túne ille es qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede cœlestium nutu fieri vt transuchar, quorum prodigiis longè latéque actæ finitimæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque insuper solennia statuerunt. Quare te oro ô iustissime Charon, patere tandem vt ingrediar. sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua, atque inconcussa. CHA. Rem iustam petis Palinure, ingredere vt libet. Vos verò tam confertæ vmbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quænam hæc vis desiderij? Expectate tantisper, dum trans flumen hunc porto: regrediar quamprimũ. PAL. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdem eripuisti è malis, qui me dira hac tandem qua detinebar transfretãdi cupidine liberasti. CH. Amo te equidem Palinure, tum propter Æneam regem quem mihi nominasti, qui & super omnes quos vnquam viderim mortales, visus est mihi singulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune fuit tibi, magisterium: Par enim sibi quisque parem affectat: delectátque magis quæ inter pares fit vel confabulatio, vel vitæ actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum videbam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque sedis tuæ. Neque licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quẽquam nisi humato priùs corpore transportem. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, subiectúsq; alienæ potestati, cui parêre nõ tam pulchrum mihi quàm aliás necesse sit. Gaudeo autem nunc & lætor, quòd ea aliquando se sors tibi obtulerit, qua & tuum implere desiderium, & meum releuare dolorem salua lege officij mei possum. PAL. Imò ego non minùs propter te dolebã, ô Charon, quia perspiciebam tot te graues assiduósque labores perferentem sine vlla relaxatione. Neque enim me latet quot quantisq; vexari malis solent nauium gubernatores, qui nihil aliud in vita quàm nauigationem exercui: atque ita exercui, vt nihil illa grauius, nihil periclitãtius contingere moralibus putẽ: propter quod credibile magis tibi videri potest si angebat me vtique fatigatio tua, repetentem animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam, nauticas fatigationes meas: quarũ experientia iam edoctus sciebam probè pari malo tuo condolere. CH. Frustra propter me dolebas, Palinure: nam nihil molesta mihi est ars mea. PAL. Quid ais? CH. Aio gratam me habere & iucundam artem meam. Vides vt cruda viridísque senectus est mihi? Memini haud vnquam ab ipsa, qua iam omnium annos supero, longæua ætate mea pertęsum me esse laboris mei, qui quotidie insto alacrior atque valentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortaliũ, vt sortis suæ quemque distædeat semper, viuátq; contentus nemo studiis suis, laudent verò longè, ac beatiores existimẽt omnes qui diuersas à se artes atq; actiones sequuntur: verùm falluntur maximè opinione sua. Nam si rectè intueri velint, cognoscent perspicuè nullum esse in vita eorum statum qui nõ magnis scateat miseriis, quem non magnæ grauésque perturbent vndique molestiæ & vexationes. Et si detur aliquando vt alter in alterius studia transferatur, quàm videas tunc sua cuique leuia videri, quæ priùs præ grauitate accusabat: contráq; ea grauiora, quę

priùs leuia videbantur? Itaque si bene consideres, Palinure, non est ita grauis mea conditio vt censes, neque propterea quòd nauclerus sim, sum eo mirabilior. Sed tu (vt video) sequeris vanos errores mortalium, ego verò integritatem tantùm, iudiciique veri lucem secutus, de-
go contentus ac lætus sorte mea, neque adscribo mihi calamitatem, quòd desudem quotidie nauigando, & defatiger. Neque ob hoc arbitror quempiam horũ qui mecum simul vltimas sedes colunt, me esse beatiorem, non ipsos iudices, Minoëm, Rhadamãthum & Æacum, quanquam magna omnes emineant potestate: non ipsum Ditem, quãquam sceptro po- B tens sit, atque regna ista moderetur. Sunt nanque & illis sui labores, suæque molestiæ, & maiores fortè, quo & maiore regiminis sarcina premuntur. PAL. Potes de te tibi Charon persuadere vt libet: mihi enim de me nunquam persuadere poteris, quin ars nostra sine vlla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat: quod liquidò tibi probarem, nisi quòd vereor ne tædio te afficeret fortasse longior narratio nostra. CHA. Imò summa me afficeret recreatione. Nam & delectat me tecum sermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum re- C focillationem afferre solent huiusmodi confabulationes. PAL. Quando igitur non est tibi iniucundum, prosequar suscepti sermonis nostri rationem, vt intelligamus, non esse duriorem vllam, quàm nautarum sortem: quod tibi facilè persuadebo, si animaduertas quos æstus & frigora tolerare eos, quos perhorrescere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua ventorum rabie agitari quotidie necesse sit. Si cognoscas quoties eos torqueri fame & siti, quoties squalore etiam teterrimo consumi contingat: si attendas habitationem eorum instar car- D ceris, supellectilem vel nullam, vel sordidissimam, strata dura, cibaria aspera, potum immundissimum, indumenta spurca, incommoditatem rerum omnium, noctes insomnes, & sub diuo semper, & inquietas: taceo perpetuũ alioqui quoddam eorum exilium: quos patriæ eorum exteros, profugos, vagos, palãtes, ignaros quietis, priuatos omni (quo nihil est in vita dulcius) coniugis sobolisque fructu ac iucunditate, quis non abiectissimos, longéque omnium mortaliũ miserrimos esse iudicabit? Prætereo Scyllã, Charybdim, Syrtes, Symplegades, tot infesta nauigantibus maris pericula. Omitto tempestates, quibus nec visu quicquam est tristius, nec horribilius; quibus & ad summum vitæ vsque discrimen quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod sæpe accidit) submersi tandem obruuntur. In qua re nemo est qui idoneus magis quàm ego, testis adhiberi queat: qui cùm multis fuerim quassatus tempestatibus, tum ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuasit, tam sæua atque horrens, vt horrori sit adhuc mihi eius recordatio. Non possum certè vt par esset, explicare tibi acerbitatem illius tempestatis, sed quanta extiterit, ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Æneam ducem, cuius summa constantia & animi fortitudo vbique decantatur, vidi ego contrementem grauiter atque ingementem, extentísque ad cœlum manibus beatos longè inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigisset, lamentantémque pari ab eorum morte, ac fortissima, à Diomedis gladio se ereptum extitisse. Crudelem equidem diem illuxisse omnibus vltimum, neque ex numero nostro quenquam putaui euasurum, non ipsum Æneam, non Ilioneum, non Achatem, non Abantem, grandæuúmve Alethem, quorum naues longè disiectas, ad summúmque penè exitium adductas, nescio quæ vis illa nisi diuina liberauit. CHA. Non incognita mihi narras: hæc ea ipsa die resciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo, rogas? An acrem illum fidúmque Orontem ignoras, ductorem Lyciæ nauis? Is quidem tunc submersus concessit ad me illico, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu disseruisti, implorans deinde opem, rogitánsque multùm vt se vlteriore in ripa sisterem: quod nunquam passus fui, quum inter fluctus adhuc corpus suum sine sepulchri honore iactaretur. Nũc agit sese circum hæc stagna mœstus atque errabundus: vidisti illum? PAL. Et tum vidi, & vnicum meorum solatium habui, dum tantisper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falsa de tristi eius interitu retulisti, cuius adhuc imago subit mihi, dum excussum è puppi, contortúmque ter eum atque circumactum (horrendum) à fluctu, *rapidus tandem æquore vortex Absorpsit*. Sanè quod ad me pertinet, nihil edisseram: qui licèt eam euaserim tempestatem, amarum

tandem aliquando etiam vitę meæ finem inueni, excuſſus & ipſe pariter atque iactatus inter vndas: quod deerat, inſuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Æneæ meo, ne tantis vndis ſurgentibus ſpoliata magiſtro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? ſic illis viuitur, ſic moritur. Tui nunc & aliorum defende ſtudia & artes, contendéque, ſi libet, maiorem eſſe etiam eorum miſeriam & calamitatem, qui patrias incolentes ſuas, vxorúmque ac filiorum ſocietate beati, quieſcunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercẽtur commodè, habitant magnificè, veſtiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant molliter, iucundos ſuos ac geniales agunt dies. Adde qui in vrbibus optimates & primarij magnam ſibi vendicant auctoritatem, habentúrque ſummo in pretio atque honore, qui ius dicunt, qui cauſſas agunt aliorum, qui faſces gerunt, qui ducunt exercitus, qui vel aſſiſtunt principibus, vel principes ipſi magni illuſtréſque ſunt: quibus nec optabilius quicquam in vita eſſe video, neque beatius. CHA. Falleris longè Palinure: nam quos beatiores eſſe arbitraris, miſeriores illi ſunt vlla ſine dubitatione. Neque enim negauerim ſortem ſubiectam eſſe nautarum magnis malis: ſed ita ſubiectam, vt comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minùs certè miſera iudicanda ſit. Quid enim triſtius, vt ad tuos veniam qui patrias ſuas colunt, quid miſerabilius, quàm domi ſuæ agere, & ita agere, vt iucundiorem aliquando quàm vitam mortem optes? Quæ vlla maior calamitas, quàm circundari vrbem hoſtibus, ingruere bellum, volitare tela, ſtringi enſes, perfodi muros, fremere tormentis, ſaxo dirui, domos tremefieri & concuti? quámque fame ſitíque deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia, ſpoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuitiis, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, vim pati vxores, ſtuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meminiſti, vlla ex parte comparanda? PALIN. Quàm vera narras ô Charon! quàm nunc vel audiens iſta perhorreſco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patrię meæ deſolatio, Troiæ, inquam, tam præpotentis olim atquæ prædiuitis, cuius euerſione nihil credo referri poſſe crudelius aut lacrymabilius: tantáque fuit calamitatis eius magnitudo, vt longè plura etiam atque triſtiora quàm tu ſuprà memoraueris, ſibi contigerint: quæ ſi velis, omnia tibi, vt rem certiùs agnoſcas, explicabo. CHAR. Haud opus eſt, Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non ſecus ac tu nota atque comperta habeo. Nam & mihi renunciauerunt vt quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè vt nũc tu dixiſti, peruenit ad aures meas crudelius aut lacrymabilius. PALIN. Faxo vt iubeas: ſed aduertas Charon, grauiſſima licèt hæc ſint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ ſuprà expoſui. CHAR. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipſis quidemmet ciuitatibus, quarum relatio augebit etiam earum miſeriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticúſque diſcurre: quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, inſimulationes peſtilentiſſimas, optimi cuiuſque dilacerationem, quid non? exploratorum inſidias, inuidẽtiúmque venena. Diuerte modò greſſum, & artificũ mercatorúmque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm ſermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionéſque manifeſtas? Transfer dehinc te in fora publica, ſedéſque iudiciarias: quid aliud audis quàm vndique omnia magno ſtrepitu ac clamore miſceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, hominum compilationes, furta, graſſationes, conſpirationes, proditiones? Quæ alia occurrent tibi, niſi litigatorum iurgia & contentiones, teſtiũ periurationes, cauſidicorũ præuaricationes, iudicum corruptiones, prędidum ambitiones ac rapinæ? Quos ibi alios obuiã tibi habebis, quàm exultãtes improbos, lugentes bonos, oppreſſas viduas, proculcatos pupillos, egentes proſtratos? Attolle poſtea altiùs oculos, & atria principum perſcrutare, quam non videbis ibi aſſentatorum exaltationem, ſpeculatorum acceptionẽ, militum audaciam, fœneratorum voracitatem, quęſtorum improbitatem, quam non potẽtum hominum in tenuiores vim atque inſolentiam? Quas non concuſſiones? quas non populationes? quos non innocentes accuſari, criminari, carcerari, proſcribi? PAL. Grauia hæc nimis ac miſe-

rabilia. CHA. At reſtant alia, quæ non minùs tibi grauiora & miſerabiliora videbuntur. PAL. Perge. CHA. Quæ fortaſſis etiam grauiora & miſerabiliora iudicabis, quoniam domeſtica ac frequens magna eſt eorum peſtis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longóſque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, non quibus cauſidici, cæterarúmque diſciplinarum ſectatores, æſtus, algores, inediam, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnera, cædes, diſtrictas habitationes, infinitáque agendi, cubandi, veſcendi incommoda vel faſtidia, laſſitudines, vigilias, ſolicitudines, odia, & infamationes. Nam ſi complecti cuncta ſermone meo atque exequi voluerim, tot tantáque dicenda ſe offerent, vt præ longitudine malorum ac mole, citiùs nauigatio noſtra quàm oratio finem poſſit inuenire. Omittam itaque, & commemorabo tantùm quas inter domeſticos parietes, tum ſeruorum, tum vxorum ac filiorum moleſtias ac turbationes peſſimas perferre ſolent qui gubernationi præſunt rei familiaris. Quam ſi ita vt naualem expertus eſſes, facilè quicquid dicturus ſum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam ſeruorum primò in dominos ſemper prompta maledicta, furta, impoſitiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, ſomnolentiam, tarditatẽ, ignauiam, nemo eſt qui non videat magnam afferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius eſſe fertur, quanta animi cum amaritudine aſpiciant parentes vel ægrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm verò grauẽ & anxiam credis eſſe eorum vel parturitionem, vel educationem, vel inſtitutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, ſuſpirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immẽſáque adeò cura aluerunt, vel parum ſibi audientes, vel rebelles ac infeſtos poſtea habere contingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum inſani & vecordes ſunt, dum hebetis & craſſi ingenij, dum effœminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & ſtudio intendunt, dum per præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt ſuam? Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus inſolentes, forma ſuſpectas, deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil perniciоſius, quarum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quę iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt viros, quæ ſemper conqueruntur, ſemper exprobrant, ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cætera, nunquam tamen lacrymæ, gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua (qua tantùm ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos quæſtus, in dira ſcelera. Non refero turpiſſima adulteria, quibus nec punitur minùs, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo ſatis vnquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum doloris argumentum præſtant, & grauiſſimas cædes, & ingentia quæ ſæpe propter corruptas vxores bella exarſerunt. PALI. Hoc plus quàm vellẽ, ſcio: nam arduum illud quod ego vidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifeſta ſunt, ea tantùm noſti Palinure: at ſi ſingula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tantum ſtuporem, vt ſtupeſcens etiam prę miſeratione coniugalem vitam lacrymares. PAL. Hui quid narras? CHA. Narro quæ quotidie video & pertracto. PAL. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè: id nunquam dixerim. PALIN. Atqui multas memini me vidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione, ac vitæ integritate, vt diuinum quiddam magis quàm humanum redolere viderentur. CHA. Et multas vtique eiuſcemodi eſſe confiteor, ſed eas quidem quę optimis honeſtiſſimíſque ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis parentum ſuorum exemplis educatæ, vitam inſtituerunt. peccare caſtigatæ, ſapiẽter ad manſuetudinem edoctæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultũ, ad rectum compoſitúmque regimen rei familiaris. Quę ſe à thyaſis, ſaltibus, iocis: quæ ſe à ſpectaculis, ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem, quæ malis inſtitutis, peruerſíſque parentum exemplis

imbutæ, molliter vixerint, assuefactæ deliciis atque turpi otio, quæ nihil nisi saltare, canere, fides pulsare didicerunt, quę præterea oculis suis hauserunt matrum præsertim obscœnitates & immunditias: hasce qua fide & integritate esse putas erga maritos? Illabuntur siquidem tanquam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde rarior etiam quàm reris, est hymenalis honestas, quo qui eas vel emendatis instituant moribus, vel sancto inuitent exemplo, parentes simul rariores habeantur. Prodeunt postea in publicum quæque etiam procaciores, aperta fronte, directo gressu, quasi pudicitiam ipsæ consecrasse videantur. Et quæ secretum intra cubile probra gesserunt, cùm vestem induerint, illa contexisse atque occultasse existimant. Vósque ea, vanum vulgus, ita vt cernitis, vera ducētes esse arbitramini. At ego nihil quàm quod res habet, de eis iudico: nuda enim hîc omnia atque aperta sunt. Non veste hîc teguntur maculæ, non pallio obnubuntur scelera: exertos omnes ac nudatos, rerúmque omnium vacuos prorsus huc ingredi oportet. Quicquid in vita malè tentatum, maléque actum est, hîc fronte coràm ipsa demum gestatur, dispoliatur, ostentatur. Quare non mirum tibi videatur si quorumcunque nota habeo crimina, qui quorumcunque etiam nudas, ita vt prædixi, transueho vmbras. Quàm proinde ingentem video earum turbam, quæ cùm impudicitiam longè apertam ostendant suam, pudicissimæ tamen in vita habeantur! Quantas secum in maritos fraudes gerunt, quot simulationes, quot proditiones, quantam hypocrisim, quot aliorum obscœnos amores, quot pollutiones, quot supposititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni seminis susceptas messes! At, quod ridiculum magis est, lugent postea ignari mariti hasce sibi extinctas vxores. Laudant inter cœtus & prædicant quasi pudicitiæ principes: statuunt mausolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes scribi & pronunciari curāt in laudem ac memoriam castitatis fideique earum sempiternam. An hæc tristia & amara esse censes Palinure? Et an comparationem vllam habere putas cum his nautarum, quæ ea seueritate & acrimonia recensuisti, vt cætera læta, fausta, deliciarúmque plena (si tibi fides daretur) existimanda essent? PAL. Haud equidem tāta in ciuitatibus priuatísque domibus, quanta modò enumerasti, mala regnare credidissem. CHA. Ita proficit inexpertos sermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum vsum atque experientiam habent. PAL. Ita fit. CHA. Quòd si animaduertas, labores quos perferunt nautæ, corpori magis quàm animo infensos ire, concedes ampliùs etiam sententiam meam. Nam huiusmodi res duræ assiduo quodam vsu & assuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memoraui, cùm animum magis affligunt, non ita vsus & assuefactio mitigare atque edomare potest. PAL. Consentio tibi iam, gaudeóque in eam lucem te illustrante peruenisse, vt intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quàm nautarum miseriam. Sed illud non possum intelligere, quin principes saltem ac magni viri, non dicam nautis, sed cæteris insuper quibuscunque mortalibus beatiores sint. CHA. Cur? PAL. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potentatu, imperio. CHA. Hisce? PAL. Hisce, & multo pluribus. CHA. Erras. PAL. Errorem hunc optassem in vita mihi. CHA. Deliras. PAL. Maluissem ita delirare, quàm tua cum sententia sapere. CHA. Quid si nihil illis miserius? PAL. Quid si nihil beatius? CHA. Haud vnquam hoc mihi demonstrabis. PAL. Non tibi ij beati videntur, qui quicquid ad explendas voluptates optari potest, assequuntur? quibus cōuiuandi, cubandi, vngendi, lauandi, ludendi, venandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque satietatem semper facultas sit? Quibus quotquot velint concubitus fœminarum, quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot sunt serui, tot exculta palatia, tot munitę arces, oppida? Qui tantum possideant auri, gemmarum, vestium, suppellectilis? Quibus audiant omnes, assurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant, laudent, decantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant, proscribant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos, trucident rebelles? CHA. Non est tam magna vt existimas Palinure, eorum beatitudo. Nam parit certè fastidiū tanta bonorum continuatio, tantáque affluentia, neque sapit tantum, quæ non aliquando intermittitur voluptas. Præterea quomodo eos tu

beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucunditate, nunquam cum gaudio? qui in tanta rerum copia nunquam exhilarent ſe, nunquam releuent animum, nunquam exultent? Qui tanta licèt bonorum vbertate redundantes, triſtitia tamen ſemper obducãtur, ſolicitudine premantur, anxietate torqueantur? Non tibi multo optabilior videtur priuatorum conditio, quorum & vita ſecurior, & voluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper condit hilaritas, mulcet feſtiuitas, explet alacritas? Quantam putas afferre delectationem, quæ communis cum vxoribus & filiis vita exigitur, dum cubant tutè, veſcuntur lætè, iocantur modeſtè? Quàm dulcem eſſe arbitraris amicorum inter ſe & æqualium parem vitam, domeſticum vſum, frequentem conuentum? Quid eorum amore ſuauius, confabulatione gratius, curis melius atque cõmodius? Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, ſaltationes? quantum dilatent animos & permulceant? quantum emanet mellis? cuius nec ſtillam principum aliquis deguſtauit. PAL. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atque anxietatem, qui inter riſus tantùm, blanditias iocóſque verſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad tranſigendam hilarem vitam excogitari poteſt, exhibeatur. CHA. Etiam, vt video, iudicas Palinure quæ oculis tãtùm patent: quo errore decepti mortales, plurimùm ſeduci ſolẽt: ſed quod certum afferre poſſunt iudicium exteriora corporis, quæ velamenta quædam magis ſunt veritatis? Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominum, quæ plures quàm Proteus ſpecies mentiri, atque in plures mutari queat? Conſiderandæ ſunt ſecretæ animi fibræ: perſcrutandæ ſunt interiores mentis latebræ: quas ſi pervidere ita vt frontem poſſes, proh dolor, quantam ibi malorum turbam, quãtam formidinum atque ſtrepitationum aciem introſpiceres? quot angores, ſolicitudines, ſuſpiciones? quot peſtilentes morbos & perturbationes? quanta aperirentur vlcera, quot plagæ & cædes, quot inſidiæ, quot enſes, & telorum infinita genera? quæ nec ſomnos eorum quietos, nec cibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperium iucundum, nec delicias iocóſque lætos eſſe permittant. PAL. Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala: ſed cur illis contingant tanta, non capio. CHA. Contingunt tanta propter graues inimicitias, acerbáque odia quæ cõtinuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis, cum ſemet ipſis etiam gerũt: quo fit vt ingraueſcentibus odiis, increſcentibúſque iniuriis, quibus quotidie afficiũt quemque, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter, confidere nemini, ſuſpicari omnia. Poſſunt extimere muſcas etiam (vt aiunt) volantes, gaudere & lætari nunquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper. PAL. Adducis me facilè vt credam ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor, propter continua quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimùm incenduntur. Cum ſuis verò quibus imperant populis, nihil accipere poſſunt niſi amorem, & dulciſſimam pacem. Porrò ſi cum finitimis ſint inimicitiæ, ſi oriantur bella, ſic demum etiam augentur imperia, ſubducuntur oppida, profligantur acies, ſpoliantur & captiuantur hoſtes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, victoriis celebratur, triũphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & vrbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter ſe lætitia, atque erga principes fides & amor creſcit. CHAR. At tantùm narras quæ proſpera ſunt & læta, ac quæ frequentiùs accidunt aduerſa & triſtia prætermittis, quaſi ſemper eos putes debellare hoſtes, potiri victoria, triũphis exultare, nunquam verò vinci, proſterni, agros ſuos populari, bona ſua diripi, & è ſuis ſe oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe ſi conferas quas ſtrages ſuorum & cædes ſuſtinent, comperies longè maiore damno quàm lucro partas eorum victorias conſtare, diſcuſſáque ratione deceſſiſſe plus illis quàm acceſſiſſe. His adiicias, vt populorum etiam ſuorũ odia, nedum finitimorũ intelligas, quòd ad inferenda bella & perſequendos hoſtes opus illis eſt ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ quum magno & inæſtimabili conſtent ſumptu, nec proprij ſuppeditent redditus, neceſſe eſt nouis vectigalibus vexare populos, nouas indicere præſtationes, nouas ang-

rias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omnium, eradere marſupia, imò viſcera pauperum, paruos atque magnos diripere, ſpoliare, conculcare. Inde fit, vt quum inuiſos manifeſtè ſe cunctis intelligant, ſuſpectum tũm ſibi incipiant habere quemque: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, coniectare omnia in malam partem. Habet enim hoc in ſe peſſimum malefactorum conſcientia, vt quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari, & ad veniam moueri poſſe putet: proinde magis inſurgitur, grauiores itur in iniurias. Hunc proſcribunt, illum carcere includunt: quorundam patrimonia publicant, alios iugulari aut ſtrangulari iubent. Voluntate pro ratione vtuntur. Eorum quoque quos tantis læſerunt malis, cognatos, affines, amicos, ſocios, ſeruos, quaſi fidei ſuæ diffidentes, perſequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam videbantur, exempla aliorum proponunt ſibi, acuúntque ipſi non minùs odia. Nam non minùs rebus ſuis ac ſaluti ſuæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua conſilia molitur. Mox eò deueniunt, vt hæc intelligentes videant quantæ ruinæ quantóque præcipitio ſubiaceant, quàm tenuiſſimo quaſi quodam filo pendeant imperia ſua. Tunc cernas eos pallere, triſtari, conſumi, expauere omnia, torqueri ſcelerum ſuorum conſcientia (quæ prima eſt pœnarum omnium) timere hoſtium inſidias, ciuium conſpirationes, domeſticorum proditiones, oppreſſorum vindictas. Tunc ſecurum nihil exiſtimare, niſi quod vi ac ferro tueantur. Propterea non credunt ſe tutò cuiquam, non miniſtris, nõ neceſſariis, non germanis, quorum maiorem etiam quàm aliorum auctoritatem magis formidant. Arcent ſe ab aſpectu & præſentia omnium, cingunt ſe foſſis & aggeribus, claudunt ſe arcibus, quaſi ad perpetuos damnati carceres. Cuſtodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis, vt obſideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuentus hominum, angit ſolitudo: timent colloquia, timent ſalutationes, timent dona. Suſpecti illis aditus, ſuſpectæ ſellæ, ſuſpecti cibus & potus, qui nec etiam niſi præguſtati ſumuntur. Suſpecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum eſt cur ſine cuiuſquam præguſtatione congrediantur. Ipſos verò quorum ſe cuſtodiæ commiſerunt, non minùs extimeſcunt: quibus quum carere nequeant ob tutelam ſuam, eo magis augetur eorum timor & miſeria, quo armatos pro firmiore illos præſidio eſſe neceſſe ſit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectiſſimos quoſque ſibi deligunt, eóſque frequentiùs comitãtur. Deiiciunt ſæpius ac exterminant, quò ſaluti ſuæ ſi non alia, at ſaltem hac via, conſulere poſſint. Quid fœdius & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus ac flagitioſis ſe committere: ſuos verò prudentes, ſobrios, iuſtos ſpernere atque deuitare? Quanta iſta tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens ſemper angore afficit metus, quo non modò animi grauiter excruciantur, ſed cuncta inſuper dulcia mundi dona fugantur & diſſipantur? Quantæ iſtæ eorum deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nunquam & pacem ſibi, ne dicam populis ſuis aut hoſtibus conceſſerint, expertes omnino tam ſanctiſſimi atque omnium dulciſſimi boni? Quænam vbertas iſta bonorum, quæ diſtracti aliunde, neque ſciant, neque viſant, neque pertractent, neque guſtent vnquam? Quanta iſta imperij bona, quæ quum ipſi videre & attrectare nõ poſſint, committant neceſſe eſt aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum ſuarum, neſcij omnium fermè quæ ſub ſe geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præſertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamen quum ſe credant, quot innocentium criminationes, quot facinoroſorum falſas commendationes audiunt? Quoties eorum fidem ſequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiũt? Quódque grauius eſt, quoties ipſis etiam videntibus, hi quos tantùm extulerunt, pro ſententia ſua in foro quoſque lædũt, concũtiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum ſi exardeſcunt poſtea populorum odia? ſi labefactatur poſtea eorum ſtatus atque deſolatur? Quãta iſta, quámque optanda imperia, cum quibus & ſeruitutem peſſimam degant? ſubiecti tantis perturbationibus, tantis inſidiis: ſubiecti ipſis etiam quos ſibi ſubiecerunt: conſtricti quaſi quibuſdam regni compedibus: clauſi intra arces, quaſi magni alicuius

cuius criminis rei: coarctati instar ferarum: exclusi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tã dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius cõtingere possit? PAL. Non credis Charon bonos aliquos, mitisque & moderatę naturæ Tyrannos esse? CH. Imò multos credo: sed tanta est dominãdi libido, tantus ardor, tanta nescio quæ pestis ingenita, vt quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciénsque deprauet, vt vita potiùs quàm imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conuersandũ, vel ad amplificandũ contendunt vnguibus dentibúsque: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui nõ conseruationis amplificationisq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimùm timere, plurimásve pati anxietates contingat. PAL. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narrasti, vera esse puto, appetant tantoperé mortales imperium, nisi id fortasse faciũt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirũ tam præstans atque excellẽs bonum, tolerabiliores reddit tantas quas modò exposuisti miserias. Dulce quippe est mandare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, venerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, via decedi, inclinari ceruicẽ, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimùm capiant, facilè intelligi potest quantum & his quoque mortalium mentes capiãtur. CH. Quæ tanta capere potest Tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si audiantur, si sibi assurgatur atque incuruetur, intelligũt palàm vel assentationis vel timoris caussa id fieri? Quare non est ita dulcis vt putas, huiusmodi honoris & glorię extorsio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is est qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem virtutẽ. Vera ista gloria vetus, iste honor, ac dignus quidẽ quo & diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo video caussam cur tantopere imperia desiderentur, desideratáque conseruentur: nisi quòd habẽdi cupido, A qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quisq; plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, ãcquirere possit, nulli parcit labori quantumuis magno & intolerabili: neq; vllus tã amarus labor, quin propter quæstum & maiorem rerum cumulationem dulcescat. Ita quum tyrãni super omnes plus possideant, super omnes etiam beatiores videntur, licèt cętera eis tristia sint atque peracerba. CH. Neque istud quidem affert vllam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundãtia, sed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus est, id tantùm cupit, quod B necessitati vitæ sufficiat. Is abundè est locuples, propter honestum, quod faciliùs implere potest, desiderium: quod quum & impleuerit, liberatus est ab omni qua alij rapiuntur habẽdi anxietate. Qui verò quantumlibet diues plura cõcupiscit, pluribus indiget, quia perseuerante acquirendi insatietate efficitur minùs voti cõpos. Quo enim magis crescit multarũ rerum possessio, magis etiam cupiditas: neque finem vnquam habet vorago illa cupiditatis. Deinde non est iudicandus quisq, vel locuples multitudine, vel pau- C per paucitate diuitiarũ: sed vel rerũ magis implemento, vel necessitate. Nam si multitudinẽ excedunt sumptus, quomodo potest is credi diues, qui minus habet quàm necesse esset? Quare cùm necessitatẽ sępius magnam patiantur qui tãtam imperij molem administrãt, indigentiores etiã putandi sunt priuatis hominibus: quibus licèt tenues sint opes, at necessitatibus saltẽ suis vel pares sunt, vel superiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferũt à quæstoribus suis, & ab his maximè quorũ fidei magis credunt: qui quo maiora etiã nacti D sunt imperia, eo maiora vtiq; furta, maiorémq; proinde rerum suarũ diminutionem patiuntur, à quibus priuatos saltem homines liberos esse constat, qui & diligentiùs patrimonia sua ipsi per se curare, & attentiùs omnia intueri possunt. Dicamus verò curas & labores quos in administrandis tantis opibus, gubernãdóque tãto potẽtatu tolerare eos oportet, quorũ fortiores quàm Herculis humeros esse necesse est ad sustentandã tantam molẽ; plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum varietatem peruidendam atque distribuendam: plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita, ad intelligẽda

examinandáque tot ac tanta cùm ho- A
ſtium tum populorum ſuorum quæ illis
negotia deferuntur. Quę tanti animi vis,
quæ non debilitetur? quæ tanta ſoliditas,
quæ non concutiatur? quæ tanta prom-
ptitudo, quæ non remittatur? Cuius eſt
tantà valetudo, tantum robur, qui ſe tam
vaſto curarum põderi parem audeat pol-
liceri? Cuius eſt adeò æquabilis & mode-
ratus animus, adeò perſeuerãs, quin tam
multis támque continuis laboribus non
defatigari, non quaſſari, nunquam quo-
que confringi poſſit? Omittamus morta-
les: de nobis tantùm, qui hæc vltima loca
colimus, loquamur. Vtrum putas Palinu-
re beatiorem eſſe, vel me, qui pauperri- B
mus ſum omnium, qui nihil præter hanc
quam cernis puſillam lintrem poſſideo:
vel Plutonem, tam lati támque immenſi
regni tyrannum? Intelligo, etſi taceas,
quale de hoc ſis iudicium prolaturus.
Crede mihi, minimè meum cum ſuo ſta-
tu cõmutarem. PAL. Quare? CH. Quia
lætus ago, & ſumma cum quiete. Non vl-
lius rei vllam gero, niſi tranſuehendi haſ-
ce huc deſcendentes animas, & conſer-
uandi incolumem hunc faſelum meum,
ſolicitudinẽ: in quo dicam tibi quicquid
eſt quod me grauet. Cùm enim propter C
vetuſtatem fatiſcat aliquando rimis, cu-
rare me oportet vt reſtituatur integritati
ſuæ: quare eum cõſuo ſæpius, & obſtruo
ſi quid rimarum eſt: hæc omnis mea cura
eſt, hic omnis labor. At Pluto cum tantis
diuitiis ſuis, ac regno tanto, nunquã læta-
tur, nunquam quieſcit: tot curis carpitur,
quot repletur hic vmbris locus. Implica-
tum ſemper habet vbique animum: hinc
fertur, illinc rapitur, omnibus intẽtus lo-
cis, omnibus occupatus miniſtris: huic
mandat, illũ terret, alios acciri iubet. Me-
tum illi omnia incutiunt: nunc terrę hia-
tus, nunc motus formidat. Sæpe illũ tre- D
pidare cogit lãpas Phœbi, ne vlla ex par-
te irradiet regno ſuo. Sępe & fulmen ma-
gni fratris, ne penetret Auerna atq; labe-
factet. Quoties vidi ego illum, dum rebus
ſuis timet, inuectũ ſummo curru peragra-
re omnem hanc regionẽ, luſtrare fines,
ſcrutari omnia diligenter, aſcendere etiã
in ſuperum orbẽ, circumire terras, perue-
ſtigare quodcũque periculũ perferre poſ-
ſet, nihil omnino incauti & inexplorati
relinquere! quæ cùm multis in locis, tum
maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ,
quæ magis etiam eum terrent, propter
magnas reluctationes Typhœi gigantis,
quibus totam conquaſſat illam patriam.
Nam poſtquam ipſe auſus fuit bella in-
ferre cœlo, iniecêre ſuperi eius corpori
Trinacriam, ſub qua ab omnibus vndi-
que montibus preſſus & grauatus, cona-
tur ſæpe ſe attollere, impoſitáque ſibi re-
iicere: proindéque magnos concitat mo-
tus, ac tantos quidem, vt hæc loca noſtra
concutiat grauiter & tremefaciat. Cogi-
ta nunc quàm læta & optanda ſit ſors hu-
ius inferni tyranni, cuius tot diuiditur a-
nimus curis, tot propellitur tumultuatio-
nibus: quem tot oporteat præcauere pe-
ricula, tot diſpenſare miniſteria, omnia
percenſere, omnia corrigere, omnia vel i-
pſum gubernare, vel aliis gubernanda cõ-
mittere. Attende rogo, & vel ex vno col-
lige eius felicitatem. Nam ſi me deficere
cõtingeret huic nauicularío miniſterio,
quod ita neceſſarium eſt vt vides, neceſſe
eſſet eum vices meas ſubire: ne alioquin
deficiente portitore, regno ſuo malè ſuc-
cederet. PAL. Hoc profectò non mo-
dò verum eſſe video, ſed manibus etiam
ipſis (vt aiunt) tango. Nã ea nocte qua a-
liàs ſomno grauatus è puppi in mare ex-
cuſſus fui, id continuò ſenſit Æneas
meus, qui errantem ſine magiſtro nauem
intelligens, gubernauit eam tota ipſa no-
cte, non indignatus quòd quę ſceptrũ ge-
ſtare ſolebant, remũ etiam manus attre-
ctarẽt. CH. De magno eius germano ni-
hil loquor: non me latet quantos & ille
labores ac curas ſuſtinet: ſed id præcipuè
ſcio, quum temeritate Phaëthõtis totus
penè orbis conflagraſſet, quantũ tunc re-
gno ſuo timuit, quantum tota cœli mœ-
nia circuit, & ne quid labefactatum viri-
bus ignis corrueret, explorauit. Prætereo
tertium fratrem, moderatorem vndarũ,
cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ
non facilè explicari poſſent, ſed præſer-
tim quæ ſub illa quoque Phaëtõthea cõ-
flagratione ad ſummum penè vſque exi-
tium cum toto regno ſuo eum affece-
runt. PAL. De hoc poſſum, quod ocu-
lis meis vidi, afferre teſtimonium. Vidi
equidem tempore illius quam ſuprà re-
tuli, horrendæ apud Siciliam tempeſta-
tis, commotum grauiter Neptunum &
ex alto proſpicientem vocaſſe ad ſe Eurũ
& Zephyrũ, & increpatis acriter eis pro
tanta ſuſcitata tempeſtate, placaſſe ocy-
us omnia, atque tranquilla reddidiſſe.
Quod argumentũ præſtat mihi euidens
plurimarũ, vt inquis, ac maximarũ, quòd
omnia in latiſſimo imperio ſuo paria ſint,

sint, curarum suarum. CH. Dic oro Palinure, putásne iam beatam esse tyrannorum vitam? PA. Minimè. CH. Optaréne viuens eorum sortem? PA. Vt quid optarem, in quo nihil omnino optãdum esse manifestè intelligo? CH. Ergo certò eos arbitraris miseros? PA. Non miseros modò, sed omnium etiam miserrimos. CH. Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudine prædicabas. PA. Quid mirum si cæcus laudet tenebras, quas postea luci restitutus damnet? CH. Vis vt & alia eorum mala tibi referam. PA. Restant item alia? CH. Et alia, & grauiora. PA. Quid audio grauiora? haud vnquã istud credam, posse his quę modò dixisti, grauius aliquid addi. CH. Credes quum audieris. PA. Dic ergo. CH. Vides vt appropinquamus iam ripæ. non possum longiora tecum iam facere verba. PA. Rogo te mi Charon, ne fallas auidissimã expectationem meam. CH. An cæterarum vmbrarum quas in littore reliqui, auidissimam etiam expectationem vis vt fallam? PA. Non diu moraberis, perge ô mi Charon. CH. Imò diutius quàm soleo, demoratus sum: sed lentus etiã nauigaui propter te, cuius confabulatione delectabar. PA. Age ergo, vt facis, lentiorem protrahe nauigationem, vt quæ reliqua sunt dicẽda, prosequi possis. CH. Ea tandem tanta est tibi audiendi cupiditas? PA. Tanta. CH. Morem tibi geram: qua in re illud te scire velim, quòd plurimùm miseram reddit mortalium vitam instabilitas scilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quisquã sibi polliceri queat. Quomodo is beatus censebitur, cuius summam quãtumuis & plenam beatitudinem minima omnis disturbatio violare & auferre potest? Sanè quum omnia apud mortales infirma atq; mutabilia sint, nulla tamen infirmior sors est atq; mutabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio & sublimata magis status altitudo, maior est proinde, quum mutari eos contingit, casus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones, trucidationes, vt nemo eorum ferè vnquam euaserit, qui non vel regno depulsus, vel veneno necatus, vel cruẽta aliqua & pessima morte cęsus vel peremptus sit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas appellanda sit) tam tristi postea támque amaro fine consumatur? Horret animus dicere. Nam ne credas iis tãtùm mortales subiectos malis esse, sensimus & horum magnam partem aliquando nos inferi, licèt tam valida nobis & munita sit ciuitas, tam firma & præpotens, atque omnibus vndique præsidiis circunsepta. Non possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus hæc regna penetrauit: perfregit fores, inuasit regem, exterruit reginam, quam & antè socij eius rapere adorti erãt, abstraxit Cerberum, vinctúmque eum catena tum magna vi in orbem duxit, concussit loca omnia, trepidare omnes vmbras atque ipsos iudices fecit: me quoque non modicum læsit, quem erepta cymba conto hoc meo percussit, impulsúmq; grauiter in mediam paludẽ exturbauit. Timui equidem tunc desolatum iri barathrum totum. Credidi tunc supremum Plutoni finem aduenisse regni sui: neq; minùs illum cum coniuge in prædam duci ad superos, quàm tartareum canem: sed paulo humaniùs cum eo actum est, quàm opinabar. Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est: neque tamen ita cõsultum est, quin tricipiti custode suo, qui tã perneceſſarius erat, spoliaretur. Quòd si opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquassent: tunc cernere fuisset vtrùm beatior vel meus vel Plutonis tanti regis status esset. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuissem hac nauicula. hoc enim habeo tantùm quod adimi possit, priuatus etiã fuissem rege meo: sed quotquot alios voluissem reges, procul dubio inuenissem, qui ministerio meo indigentes seruitium meum perlibenter sibi delegissent: & fortasse hoc lucri feciſſem, quòd pro vetusto & attrito, qualem hũc intueris, nouum mihi & magis solidum lembum acquisissem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quãtum regnum amisisset: quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neq; par aliud regnum, vti parem ego vel meliorem nauim: neq; parem alium famulum, vti parem ego vel meliorem dominum, inuenisset. Excedo iam modum dicendi: sed si tempus sineret, narrarem & quibus olim curis vexatus, quantóque timore perculsus propter bella Gigantum fuit sũmus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprà dixi, malorum confirmationem. PA. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortaliũ fuit qui maiora quàm ego vnquam viderit eorum malorũ exempla. Quid enim extitit his temporib. Troia-

no rege maius? quid opibus ſuis cumulatius? quid operib. munitius & pulchrius? & quid demũ exitu tantorum bonorum triſtius? quid crudelius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduũ & longũ bellũ, tot cruentas mortes natorum ſuorum. Vidit euerſam funditus & incẽſam vrbẽ. Vidit latrantẽ coniugem, captiuas nurus & filias, populationẽ tantarum diuitiarũ: ipſe quoque, quod vltimũ reſtabat illi ſenectutis ſuę ſolatiũ, Pyrrhi enſe cõfoſſus, & crudeliſſima morte cõſumptꝰ eſt. CH. Quis meliùs me hæc nouit, qui cunctos hac ſcapha tranſuexi? A quibus & omnẽ calamitatẽ ſuam ſeriatim perdidici. Notus eſt abũdè mihi Priamus, cuius cognito acerbo caſu non potui nõ dolere: notus eſt Troilus: noti Hector & Deiphobus: nota eſt cætera tot filiorũ ac nepotũ turba: noti innumerabiles qui illo bello periẽrũt Troiani pariter & Graij duces. Nota eſt infinita quę tũc occidit populorum manus. Nullo memini tempore longiorem interfectorum multitudinẽ huc deſcendiſſe, quàm illo: quo ita laſſatus fui, vt præ multitudine omnibus tranſvehendis minimè hęc cymba ſufficeret planè. Quid opus eſt tibi monitore ad aperiendas eorum miſerias, quas tu ſubiectas oculis tuis habuiſti? Quòd ſi pro anguſtia tẽporis liceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem & millia aliorum tyrannorum, ex quibus creſceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud poſſum, quod certò ſcio, tibi verum confirmare, nullum ferè me vidiſſe vnquam tyrannorum huc deſcendentium (deſcendunt porrò omnes) qui non vel alicuius veneni infectionem vel magnas vlcerum cicatrices, & ſanguinolẽtæ aliçuius mortis horrida ſigna præ ſe ferret. Ita mirum eſt videre tot ac tantos nẽcatos, confoſſos, cruentatos, trucidatos. P A. Quis nunc ſe tantis in malis tyrannum vnquam eſſe optabit? quis imperia aſſequi quæret, quę iã certiùs certo cognoſco magis fugiẽda eſſe, quàm Meduſæum caput? CH. Audiſti quibus apud ſuperos tyranni malis torquentur: ſed ſi intelligeres quæ hîc apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorreſceres & longè magis eorum ſortẽ. P A. Ergo & alia hîc tyrannis parantur? C H. Credis, Palinure, ſcelera quæ patrant mortales, hîc aliquando impunita eſſe? P A. Hoc modò animaduertebam. CH. Animaduertendum eſt igitur tibi, quodcunque in vita peccatur, pari demum poſt mortẽ & reſpondente peccatis pœna puniri. Nam vt capias quod dico: ſi tu Palinure artem tuam nauiculariã viuens malè exercueris, ſi in dominum tuũ mali quicquam vel cogitaueris, vel commiſeris, ſi inaudiens dicto ſuo extiteris: inuenies hîc tibi præparatas his quæ deliqueris, ſimiles pœnas. P A. Nihil profectò Charon ſcio quod malè egerim, vel in dominum meũ peccauerim, niſi ſomnolentam illam dormitationem meam, qua negligentiùs certè quàm debebam, me geſſi. Nam magno in periculo nauim ſimul & dominum quem vehebat meũ reliqui, niſi vigilantior ipſe & cautior meliùs ſibi conſuluiſſet: ſed pœnarum ſatis tũ ob hoc craſſum peccatum meum etiã in vita recepi. C H. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum è naui te dimiſero, ad ſeueros iudices noſtros, qui examinant & cenſent delicta omnium. Ducẽt quoque te in examinationem, ſcrutabũtúrque crimina tua. Videor verò videre quali te iudicabunt pœnę ſubiiciendum. P A L. Quali? C H. Parem peccato tuo tibi pœnam ſtatuent. Nam quum ſomno peccaueris, æterno etiam te ſomno damnabunt. P A. Dormiam ergo in æternum? C H. Ita puto: niſi grauius ſit aliud peccatum tibi. P A L. Sic mites habeam iudices, vt non ſit grauius aliud mihi. C H A. Nullam ergo niſi ſomni pœnam patieris. P A. Non hæc grauis pœna mihi videtur. C H. Neque aſinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis viris grauiſſima exiſtimatur. P A L. Quas verò, dic, pœnas perferent tyranni? C H. Audis tot clamantes & lamentantes voces? tot horrificos planctus? tantum ſtridorem ferri? tot tractus catenarum? P A L. Delectabat me adeò ſermocinatio tua, vt his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triſte atque horrendum, quod præ horrore pœnæ aures meæ ſuſtinere non poſſunt? C H A R. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quũ illi in vita carcere quemquam incluſerint, ſpoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in ſummum luctum, in ſummam egeſtatem & calamitatem deduxerint, damnati ſunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferendas pares pœnas. Ideo teterrimis quoq; carcerib. incluſi, ſpoliati, flagellati, rotati, cęſi membratim ac mille atrociſſimis mortibus cruentati, tantos edunt, quãtos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, cla-

mores atque eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charō, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarij tyrannis assistunt? CH. Prorsus iisdem: nam suasu & cōsilio eorum maximè committunt tyrāni scelera sua. PAL. An & in vita illi beati? CH. Non secus ac tyrāni quibus assistūt: nam iisdē quoq; malis subiecti sunt. eadē enim sunt in eos populorum odia, maiora etiā inter se, eædem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, deiiciuntur sæpe à tyrānis suis, & vel carcere vel morte aliquando pessima afficiūtur. PA. Tāta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllā verò prorsus esse putas hominū sortem, quæ beata duci possit? CH. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PAL. Quos perraros? CH. Qui amore virtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos conseruantes, extulerunt animum altiùs ad gustandā diuinam excellētiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se tam dulcis támque iucunda res est, vt incredibiles amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, vt summa quadam vbertate ditet possessores suos. Quam qui verè est assequutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionem habet amabile: Quę tātùm prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur. Reliqua verò mundi, supremo tādem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis volantibus, fugit, contemnit, abiicit, cōculcat: contentúsq; se ipso, ac honestissimis suauissimísque studiis suis totū nihili mundum ducit, ruētem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam, ridet tantas hominū, támque stultas, & vltro sibi quæsitas anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolentia complectuntur, fauore prosequuntur. Quàm verè hic beatus est, qui conscientiæ suæ innocentia & integritate fruitur! Quod primum est dulcius omnibus, bonus securúsque sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur, non timet largas (quibus caret, quásque nihili facit) diuitias sibi à potētioribus eripi. Non timet à quocunque se lædi, qui nec quenquam se læsisse certò intelligat. Quàm verè hic felix est, qui tot tantisque semotus curis & periculis, tantarum vacuus perturbationum, sibi semper ahísque iucundus, lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam quæ cœlibum communes sunt, perfruatur voluptatibus: qui humanioribus sanctioribúsque deditus studiis, cōtemnat omnia, cōtemnénsque omnia possideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contēnénsq; ita id assequitur quod desiderat. Desiderio verò suo frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorúmq; omnium plenitudo est. PAL. Hi ergo cū nihil mali egerint, pœnarum etiā nihil patiuntur. CH. Nihil prorsus, imò propter transactam bene vitam, meritum magnū assequuntur. PAL. Quod? CH. A. Vel cœli fiunt incolæ, cōmunicántq; æternū illis cœlestibus bonis: vel si huc descendunt, mittuntur in Elysium: qui locus est quietis ac deliciarū, vbi sedes fortunatæ, cāpi aperti, læti, omnium omnino pœnarum expertes. PAL. O si mihi ad mortales redire aliquādo cōtingeret, inclamarē quàm magna possem voce, admonerem de suo quenq; officio & dignitate, accusarem tantam laborum frustrationē, tantam curarum vanitatem, tot corruptas opiniōnes, peruersáq; iudicia: sed quā maximè increparē, qui vel magistratu quopiam magno vel imperio cæteros antecedunt: ostenderē tanta, quę antea ignorabam, sed te docente nunc intelligo, mala eorum, grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à vitiis, ab inferendis iniuriis, ad meliorem victum, à superflua agendarum rerum cura: incenderem desiderio virtutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene, grauiter, castigatéque viuendū, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbræ magis similia mundi bona: inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad spem ac cōtemplationem diuinæ bonitatis. CH. Et rectè sanè: sed vides nos ripam attigisse: egredere iam. PA. Et iam egressus sum. Ad iudices ego. Placidā opto tibi semper nauigationem. Salue ô Charō, & vale. CH. Et ego ad reliquas vmbras redeo. Placidos opto tibi semper iudices. Salue Palinure, & vale.

Interlocutores, MERCVRIVS. VIRTVS.

VIrtus dea per epiſtolas orauit modò, vt ad ſe irem. Eo vt perconter quidnam me velit, illico ad Iouẽ redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas efficit vt non penitus deſpecta ab omni cœtu deorum ſim. MER. Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nam edixit vt confeſtim ad ſe redirẽ, Iupiter. VIR. Etiámne tecum nobis non licebit noſtras ærumnas exponere? Quos igitur habebo vltores iniuriarum, ſi non modò apud ipſum maximũ Iouem, verùm & apud te, quem ſemper in fratris locum habui, colui, obſeruaui, condolẽdi facultas negatur? O me miſeram, ad quos confugiam? vnde auxilium petam? Me quidem, cùm ita deſpiciar, malo eſſe truncum aliquem, quàm deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operam. VIR. Viden' quàm ſim nuda & fœda? Hoc ita vt ſim, efficit Fortunæ deæ impietas atque iniuria. At eram ſanè ornata apud Elyſios campos inter veteres illos amicos, Platonẽ ſcilicet, Socratem, Demoſthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Praxitelem, & eiuſmodi viros doctos, qui me, dum vitam agebant, piiſſimè atque religioſiſſimè coluere. Interea loci cùm iam non pauci ſalutatum ad nos aduolaſſent, è veſtigio Fortuna dea inſolens, audax, temulenta, procax, maxima armatorum turba conſepta atque ſtipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, túne maioribus diis aduentãtibus non vltro cedis? Dolui iniuriam nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, înquam, Neque tu maxima dea his verbis me plebeiã efficies: neque ſi maioribus cedendum eſt, tibi turpiter cedendum cenſeo. Illa verò illico in conuitium ſeſe effert aduerſum me. Prætereo hîc quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philoſophus cœpit contra eam nonnulla de deorum officiis, diſputare. Illa exandeſcens, Apagite hinc verboſi, inquit. Non enim decet ſeruos deorum cauſſam ſuſcipere. Cœperat & Cicero orator plura velle ſuadere, at ex turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa ſua gladiatoria oſtendẽs, grauiſſimúmque pugnum in os Ciceronis iniecit: hinc cæteri mei amici perculſi metu, fuga ſibi properè cõſuluere: neque enim Polycletus peniculo, aut Phidias ſcalpro, aut Archimedes horoſcopo, aut cæteri inermes aduerſus audaciſſimos armatos, eóſque prædis atque homicidiis ſuetos, bello ad ſeſe tuendos valebant. Ergo me infeliciſſimam, ab ipſis diis omnibus qui tum aderant, atque hominibus, deſertã, pugnis ac calcibus totam confregere, veſtes meas diripuere, in lutum proſtratam reliquere, demum abiere ouãtes. Ego verò ita confecta, cùm primùm licuit, conſcendi huc vt Iouem Opt. Max. his de rebus facerem certiorem. Iam quidem mihi vt intromittar expectanti, menſis elapſus eſt: dúmque id vt impetrem, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas sẽper aliquas excuſationes audio. Aut enim deos aiunt vacare vt in tẽpore cucurbitæ floreſcant, aut curare vt papilionib⁹ alę perpulchrè pictę adſint. Quid? igitúrne verò aliquid ſemper habebũt negotij, quo nos excluſas teneãt ac floccipendant? Tum etiã & villicus ſuſcepit curam dudum, ne cucurbitæ ſiti pereãt: nos tamen neque diis neque hominibus cordi ſumus. Has ob res te iterũ atq; iterum precor obteſtórq; Mercuri, qui ſemper apud deos ipſos interpres extitiſti, vt cauſſam hanc meam iuſtiſſimã atque piiſſimã ſuſcipias. Ad te confugio, te ſupplex oro. In te omnis mea ſita eſt ſpes atq; expectatio. Da quæſo operã, ne dum à vobis excludor, ipſis quoque mortalibus ſim ludibrio. Nam erit quidẽ dedecus deorũ ordini, vbi homũculi me tametſi infirmam deam floccipendãt. MER. Audiui, doleo: verùm pro vetere noſtra amicitia vnũ admoneo, durã nimis atque difficilem cauſſam te aduerſus Fortunã ſuſcepiſſe. Nam & Iupiter ipſe, vt cęteros omittã Deos, cũ ſe ob accepta beneficia nimiũ Fortunę debere ſentiat, illius vires atq; potentiã veretur. Ea enim ad cœlũ diis aſcenſum pręſtitit: atq; vbi velit, valens ſua armatorum manu eiiciet. Qua de re, ſi ſapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunę odium extinctum ſit, latebis. VIR. Æternum latitandum eſt. Ego & nuda & deſpecta abeo.

EPIGRAMMATA LVCIANI.

Λουκιανοῦ εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιάτε μωρά τε εἰδώς,
Μωρὰ γὰρ αὐθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
Οὐδὲν ὃ αὐθρώποισι δίχα χριδὸν ἔστι νόημα.
Ἀλλ' ὃ σὺ χαμάζῃς, τῶθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus in ſuum ipſius librum. Iacobo Micyllo interprete.

LVcianus ſcripſi hæc, antiquáque ſtultáque doctus:
Id quoque enim ſtultum eſt, quod tibi valde ſapit.
Nil homini certum eſt, nec voto viuitur vno:
Sed ridens, eadem hic eleuat, ille probat.

Εἰς ἀσώτους.

Τὸν πατρικὸν πλοῦτον νέος ὢν Τήρων ὁ Μενίππου,
Αἰψηρῶς εἰς ἀκρατεῖς ἐξέχεεν δαπάνας.
Ἀλλά μιν Εὐκτήμων πατρικὸς φίλος οἰκτίσειεν
Ἤδη καρφαλέῃ τειρόμενον πενίῃ,
Καί μιν δακρυχέων ἀσελήμβανε, καὶ πόσιν αὐτὸν
Θῆκε φυγαδεῖς ἐῆς, πολλὸ βλιμείλια δούς.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Θήρωνι πρὸ ἐλπίδα ἦλυθε πλοῦτος,
Αὐτίκα ταῖς αὐταῖς ἐτρέφετ' ἐν δαπάναις,
Γαστρὶ χαριζόμενος πᾶσαν χέων, ἁ χτὶ κόσμον,
Τῇ δ' ἐπὶ τῷ μαργὸν γαστέρα μυρσινίῃ.
Οὕτω μὲν Θήρωνα δὶς ἐκτερέισαν ἀμφεκάλυψαν
Οὐλομένης πενίης κῦμα παλιρρόθιον.
Εὐκτήμων δ' ἐδάκρυε δὶς ἐπὶ κείνοι,
Ἀλλὰ φυγαδεῖς ἐῆς ἐσσῖκά τε ἠδ' ἀλάλαμον.
Ἐγὼ δ' ὡς οὐκ ἔστι κακῶς κεχρημένον ἄνδρα
Τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πιστὸν ἐν ἀλλοτρίοις.

In Theronem prodigum. Luſcinio interprete.

Quum iuuenis Theron bona, filius ille Menippi,
Patria inexhauſta perderet ingluuie:
Diues opum quidam dolet hinc accedere duram
Pauperiem, patri iunctus amicitia:
Et miſerum lacrymis ſic conſolatur obortis:
Sume animum, dos eſt en tibi ſumma gener.
Ille vbi iam præter ſpem partas, ſorte nouata,
Senſit opes, priſcum concipit ingenium.
Omnis in hoc labor eſt, ventri vt famuletur inerti
Per phas atque nephas: ſic periiſſe iuuat.
Hinc inopem rurſus ſocer arguit, omnia retrò
Dum fluitare videt, fortéque lapſa ſimul.

Iámque madent genæ, & luctu miſer omnia complet,
Nec Theron, ſed dos iam dolet, & ſoboles.
Heu nimiùm ſerò didiciſſe iuuat, aliis non
Eſſe bonum, quiſquis non fuit ipſe ſibi.

Εἰς τὸν αὐθέντην βίον.

Θνητὰ τὰ τῶν θνητῶν, καὶ πάντα παρέρχεται ἡμᾶς·
Ἢν δὲ μή, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτὰ παρερχόμεθα.

In vitam humanam.

Venatorio interprete.

Omnia nos fugiunt, nil non mortale tenemus:
Et, ſi non fugiunt, nos tamen hæc fugimus.

Εἰς αὐταρκειαν.

Ὡς πλουτίζόμενος, τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε·
Ὡς δὲ βιωσόμενος, φείδεο σῶν κτεάνων.
Εἰ δ' αὖ τὰρ σοφὸς οὗτος, ὃς ἀμφω ταῦτα νοήσας,
Φείδεται καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφαρμόσατο.

In ſufficientiam.

Venatorio interprete.

Vtere diuitiis, veluti iamiam moriturus:
Ceu ſis victurus, tu quoque parce tuis.
Ille ſapit verè, qui res perpendit vtraſque:
Parcus erit certo tempore, largus erit.

Εἰς μικρὸν βίον.

Τοῖσι μὲν δὴ πρεσβύτοισιν πᾶς ὁ βίος βραχύς ἐστι·
Τοῖς δὲ νεωτέροις, μία νὺξ ἄπλετός ἐστι χρόνος.

In breue æuum.

Vito Amerpachio interprete.

Felici breuis eſt etiam longiſſima vita:
Nox ingens miſeris temporis vna mora eſt.

Εἰς ἔρωτα.

Οὐχ ὁ ἔρως ἀδικεῖ μερόπων ἥρως, ἀλλ' ἀκολάστοις
Τυχαῖς αὐθέντων ἔλαθ' ὁ ἔρως πρόφασις.

In Amorem.

Venatorio interprete.

Non amor innodat mentes hominum, ſed amorem
Criminis accuſant, mens quibus eſt miſera.

Εἰς Χάριτας.

Ὦ χάριες χάριτες, γλυκερώτεραι· ὦ δὲ βραδυτὴς,
Πᾶσα χάρις χαίνει, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

Auſo-

Auſonius in Epigrammatis expreſſit.

Luſcinio interprete.

Munificus gratare citò, quò dulcior adſit
Gratia: nam longa mox perit illa mora.

Εἰς ἀχαρίστους.

Φαῦλος ἀνὴρ, πίθος ὄστις τετρημένος, εἰς ὃν ἅπασας
Αντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας.

In Ingratos.

Luſcinio interprete.

Rimarum plenus perdit tua dona ſceleſtus:
Si ſapis, integro vina reconde cado.

Εἰς θεούς.

Ανθρώπους μὲν ἴσως λήσῃς ἄτοπόν τι ποιήσας·
Οὐ λήσῃς δὲ θεοὺς οὐδὲ λογιζόμενος.

In Deos.

Bergio interprete.

Improbe mortales quamuis tua crimina celes,
Fallere cœleſtes non potes ipſe deos.

Εἰς κόλακας.

Οὐδὲν ὁ ἀνθρώποισι φύσις χαλεπώτερον ἄλλο
Ανθρώπου κακίην ψευδομένου φιλίῃ.
Οὐ γὰρ ἔθ' ὡς ἐχθρὸν προφυλασσόμεθ', ἀλλ' ἀγαπῶντες
Ως φίλον, ὁ τοῦτῳ πλείονα βλαπτόμεθα.

In Adulatores.

Obſopœo interprete.

Nil homine inuenit natura nocentius illo,
Quàm qui ſynceram fingit amicitiam.
Non hoſtis vobis vitrà, ſed habetur amicus,
Talis: & hac iſta lædimur arte crebrò.

Εἰς μυστήριον.

Ἀῤῥήτων ἐπέων γλώσσης σφρηγὶς ὀπιθότονος.
Κρειάτων γὰρ μύθων ἡ κτεάτων φυλακή.

In Myſterium.

Obſopœo interprete.

Fac arcana premat tacitæ cuſtodia linguæ,
Sermonum cuſtos eſt mihi maior opum.

Εἰς πλοῦτον.

Πλοῦτος ὁ τῆς ψυχῆς, πλοῦτος μόνος ὄστιν ἀληθὴς,
Τ' ἄλλα δ' ἔχῃ αὐτὴ πλείονα τῶν κτεάνων.
Τόνδε πολυκτέανον καὶ πλουσιὸν ὄστις δίκαιον
Κλήζῃ, ὃς χρῆσθαι τοῖς ἀγαθοῖς δύναται.
Εἰ δέ τις ἐν φήφοις κατατίθεται, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Σωρεύῃ ἀεὶ πλοῦτον ἐπειρόμενος·
Οὗτος ὁποῖα μέλισσα πολυτρήτοις ἐνὶ σύμβλοις
Μοχθήσῃ, ἑτέρων δρεπομένων τὸ μέλι.

In Diuitias.

Sleidano interprete.

Nobilis eſt animi theſaurus, nobilis ille
Poſtrema quiſquis parte locabit opes.
Diues erit verè, qui fidos inter amicos
Largiter effundit parta labore bona.
Sed genium quiſquis defraudat, opéſque tenacem
Congerit in teſtam, quo numerare queat,
Qualis apes, fruſtra ſtudio complebit auaro
Vaſcula, mox fuco diripiente fauos.

Εἰς τύχην.

Ἀχῃὸς Ἀχαιμηνίδου γηγόμην ποτὲ, νῦν δὲ Μενίππου·
Καὶ πάλιν ἐξ ἑτέρου βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔχθρ με πόθ' ὥετο, κἀμὲ πάλιν σύ·
Οἴεται, εἰμὶ δ' ὅλως οὐδενός, ἀλλὰ τύχης.

In Fortunam.

Vrſino Velio interprete.

Fundus Achæmenidæ fueram, nunc cedo Menippo,
Mox alium rurſus, mox aliúmque ſequar.
Vtque ſuum hic credit, ſic me priùs ille putauit:
Sed me, Fortunæ ſum quia, nullus habet.

Εἰς εὐτυχεῖς.

Μὴ πλαίων, φίλος εἶ πᾶσι τοῖς, φίλος εἶ μακάρεσσι,
Καί σου ῥᾳδίως ἔκλυον εὐξαμένου.
Ἂν πλαίσῃς, οὐδεὶς ἔτι σοι φίλος, ἀλλ' ἅμα πάντα
Ἐχθρὰ, τύχης τε ῥοπαῖς συμμεταβαλλόμενα.

In Felices.

Vito Amerpachio interprete.

Si non delinques, tibi diique hominéſque fauebunt:
Præſtabunt faciles quæque precatus eris:
Aſt vbi peccaris, ceſſat fauor, omnia plena
Sunt odij, facta & ſors aliena tibi eſt.

Εἰς φρόνησιν.

Ἡ βραδύπους βουλὴ, μετ' ἀμείνων, ἡ δὲ ταχεῖα
Αἰὲν ἐφελκομένῳ πλὴν μετάνοιαν ἔχει.

In Prudentiam.

Sleidano interprete.

Sit mora conſiliis. Nam ſi moderamine tractes,
Proſunt: vt ſtultè præcipitata nocent.

Εἰς βίον.

Ἐξ ὥραι μόχθοις ἐκτετάχαται, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
Γράμμασι δηλοῦμαι, ζῆτα λέγοισι βροτοῖς.

In vitam.

Volaterrano interprete.

Sex horæ tantùm rebus tribuuntur agendis:
Viuéque poſt illas, littera ζῆτα monet.

Εἰς βόεγν.

Εἰ παχὺς εἰς ὃ φαγεῖν, καὶ ποσὶς δρόμον ἀμβλὺς ἂν ἀρκὴς,
Τοῖς ποσὶ σοῦ πρῶτα, καὶ πρόσχα τῷ σόματι.

In edacem.

Luſcinio interprete.

Dum pedibus piger es, curſu ſuperabere, ſi non
Bucca vorax tibi iam currat, edántque pedes.

Εἰς ἀδυνατον.

Εἰς τί μάτην νίπτῃς Αἰθίοπα Ινδικὸν; ἴσχεο τέχνης,
Οὐ δυνάσῃ νυκτὸς φέρειν φῶς καθαλίσαι.

In impoſsibile.

Sleidano interprete.

Æthiopem quid ſtulte lauas? Nam ſplendida nunquam
Nox fuerit, lumen Sole negante ſuum.

Εἰς δυσώδη.

Οὔτε χίμαιραν Ὅμηρος ἐπὶ κακὸν ἢ καθ' Ὁμήρου,
Οὐκ ἀγέλην ταύρων, ὡς ὁ λόγος πυείπνους,
Οὐ Λῆμνος σύμπας, ἢ χ' ἁρπυιῶν τὰ πρόσω κόπρος,
Οὐδ' ὁ Φιλοκτήτου ποσὶ δύσοσμος μύδος.
Ὡς τέ σε παμφθεὶς νικᾷ Τελέσιλλα χίμαιραν,
Σηπεδόνας, ταύρους, ὄρνεα, Λημνιάδας.

In fœtidos.

Baptiſta Pio interprete.

Mæonides non tale malum ſpiraſſe Chimæram
Trigeminam, aut tauros credidit igniuomos:
Non omnem Lemnon, volucrum excrementa ſororum,
Aut Philoctetæ vulnera dira pedis.
Iudicio quare populi Teleſilla chimæram
Vince, boues, ſanies, Lemniadas, volucres.

Εἰς τύχην.

Πολλὰ δ' δαιμόνιον δύναται, κἂν ᾖ πρόδοξα·
Τοῖς μικροῖς ἀπάγει, τοῖς μεγάλοις κατάγει.
Καὶ σοῦ τὸν ὀφρῦν, καὶ τὸν τύφον καταπαύσει,
Κἂν ποταμὸς χρυσοῦ νάματά σοι πρόσχῃ.
Οὐ θρύον, ἢ μαλάχην αἴρεσθαι ποτὲ, τὰς δὲ μεγίστας
Ἢ δρύας, ἢ πλατάνους, οἵδε χαμαὶ κατάγει.

In fortunam.

Io. Sleidano interprete.

Multa poteſt Fortuna, vel inſperata, potentes
Deiicit, ac tenues ſubuehit illa viros.
Illa ſupercilium tibi protinus auferet, etſi
Aurifero madeat flumine tota domus.

Ventus enim malua, limoſáque abſtinet vlua,
Sed veteres ornos exagitare ſolet.

Εἰς βρέφη.

Παῖδά με πενταέτηρον ἀχηδέα θυμὸν ἔχοντα,
Νηλὴς εἴδης ἥρπασε Καλλίμαχον.
Ἀλλά με μὴ κλαίοις. καὶ γὰρ βίοτοιο μετέσχον
Παύρου, καὶ παύρων τὴν βιότοιο κακὴν.

In infantes.

Vrſ. Velio interprete.

Quinquennem rapuit puerum immiſerabilis Orcus,
Curarum vacuum nomine Callimachum.
Sed me flere caue. nam paucos vt breuis annos
Vixi, ſic vitæ pauca ſiniſtra tuli.

Ἀπὸ ναυηγῶν.

Γλαύκῳ, καὶ Νηρεῖ, καὶ Ἰνοῖ, καὶ Μελικέρτῃ,
Καὶ βυθίῳ Κρονίδῃ καὶ Σαμοθρῃξὶ θεοῖς,
Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λουκίλλιος, ὧδε κέκαρμαι
Τὰς τρίχας ἐκ κεφαλῆς· ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω.

De naufragis.

Vrſ. Velio interprete.

Glauce, tibi & Nereo, Inóque tibi & Melicertæ,
Et Neptune tibi, & quos Samothraces habent:
Seruatus pelago Lucillius, hanc ego tonſus,
Nil aliud quum ſit, dedico cæſariem.

Ἀ πὸ γυναικῶν.

Ἑλλάδα νικήσασθαι ἐπ' ἠρίον ἀστίδα Μήδων,
Λαὶς θῆκεν ἑῷ κάλλεϊ λιτὸν ἔπος.
Μουσῶν ἐπικήδη ἐπὶ τύμβῳ, καὶ τὸν ἔλεγχον
Ἀνθετό σοι Παφίη, τὸν νεότητι φίλον.
Ἧς γὰρ ἰδεῖν σκιερὴ πολιὴν πάλαι θέα μορφώ,
Τῆς δὲ σὺν εὐθαίρῃ καὶ σκιόεσσα τύπος.

De mulieribus.

Ad huius imitationem confinxit Latinum tetraſtichon Auſonius.

Laïs anus Veneri ſpeculum dico, dignum habeat ſe
Æterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc vſus: quia cernere talem
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

Εἰς ἄγαλμα Ἀφροδίτης, τῆς ἐν Κνίδῳ.

Τὴν Παφίην γυμνὴν ὁ Πραξὶς ἴδεν, εἰ δέ τις εἶδεν,
Οὔτος ὀτὴν γυμνὴν σκοπέλμους Παφίην.

In ſtatuam Veneris quæ eſt in Cnido.

Cornario interprete.

Nemo vnquam Venerem vidit: ſi quis tamen vnquam
Vidit, erit nudam hic qui Venerem ſtatuit.

Εἰς ὁ αὐτό.

Σοὶ μορφῆς ἀνέθηκα τεῆς τόδε καλλέες ἄγαλμα
Κύπρι, τεῆς μορφῆς φέρτερον οὐδὲν ἔχων.

In idem.

Cornario interprete.

Ipſe decus formæ poſui tibi pulchra Dione,
Hac cùm nil ſola gratius ipſe habeam.

Εἰς ἄγαλμα Ηχοῦς, ὡς πρὸς τῦ Πανός.

Ηχὼ πετρήεσσ' ὀρέων φίλε, Πανὸς ἑταίρη,
Αντίτυπον φθογγῶ ἔμπαλιν ἀσαμένη,
Παντοίων σωμάτων λάλον εἰκόνα, πειμένη ἠδὺ
Παίγνιον, ὅσσα λέγῃς, ταῦτα κλύων ἀπιθι.

In ſtatuam Echûs, tanquam à Pane.

Cornario interprete.

En Echo in petris habitans ego, Panos amica,
Comparibúſque ſonis omnia quæ recino,
Oris imago loquens cuiuſuis, agricolis ſum
Deliciæ, audis quæ tu loqueris abiens.

Εἰς ἀγωνιςάς.

Οἱ σῶα γωνιςαὶ τὸν πυγμάχον ἐνθάδε θῆκαν
Αβιν, οὐδένα γὰρ πώποτ' ἐτραυμάτισεν.

In pugiles.

Bourdelotio interprete.

Hoc Apim pugiles pugilem impoſuere ſepulcro,
Nam nullum illorum læſerat ille manu.

Εἰς ὁ αὐτό.

Πᾶσιν ὅσην Ελλῶες ἀγωνοτιθοῦσιν ἄμιλλαν
Πυγμῆς, Ανδρόλεως πᾶσιν ἀγωνισάμην.
Εχον δ' ἐν Πίσῃ μὲν ἓν ὠτίον, ἐν δὲ Πλαταιαῖς,
Εν βλέφαρον, Πυθοῖ δ' ἄπνοος ἐκφέρομαι.
Δαμοτέλης δ' ὁ πατὴρ ἐκορύσσετο σεὺ πολίτας,
Αραί μ' ἐκ ταφίων ἢ νεκρὸν, ἢ χαλκέον.

In idem.

Bourdelotio interprete.

Quamcumque athletis Græci ſtatuere coronam

Pugnorum, certaui hanc pugil Androleos.
Ex Pisa auriculam retuli, ciliúmque Platæis,
Ex Pythico tamen at efferor exanimus.
Seipsum Damoteles genitor cum ciuibus armat
Vt functum ex stadiis efferat, aut mutilum.

Εἰς γραμματικάς.

Ἱλαθι γραμματικὴ φιτύζοε, ἵλαθι μοῦσα,
Φάρμακον ὀργμώδη μιλῶιν ἄφδε θεά.
Ἐχρῆν γὰρ τοί σοι πολλὰ δωρήσασθαι,
Καὶ βωμὸν θυέων μήποτε δδύρμενον.
Καί γὰρ σοῦ μεσταὶ μὲν ὁδοὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα,
Καὶ λιμένες πόντων δίκτεια γραμματική.

In Grammaticos.

Bourdelotio interprete.

Sis placida, inuentrix victus, sis, Musa, placata
Grammatica, inuentas cui dat Homerus opes.
Debuerant tibi multa viri donare superba,
Atque aram, cultus quam colat assiduus:
Namque tui plenæ platex, plena æquoris vnda,
Pratáque, tu cunctis prospera Grammatica.

Εἰς δυσώδη.

Δαίμονα πολλὰ λαλῶν ὀζοσόμος ἐξορκιστὴς,
Ἐξέβαλ' οὐχ ὅρκων, ἀλλὰ κόπτων σιαγόνι.

In fœtidos.

Bourdelotio interprete.

Exorcista olidus fugitat dum dæmona, verbis
Eiicit haud illum, sed feritate gulæ.

Ερως ῥαπέτης, Λουκιανός.

Α Κύπρις τὸν ἔρωτα τὸν υἱέα μακρὸν ἐβώτρῃ,
Εἴ τις σὺν τριόδοισι πλανώμενον εἶδεν Ερωτα,
Δραπετίδας ἐμός ἐστιν· ὁ μανυτὰς, γῆρας ἔξει·
Μισθός τοι ὁ φίλτρον ὁ Κύπριδος. ὦ δ' ἀγάγῃς νιν,
Οὐ γυμνὸν ὁ φίλτρον, τὺ δ' ὦ ξένε, καὶ πλέον ἔξῃς.
Εστι δ' ὁ παῖς πολύτροπος, σὺν εἰκόσι πᾶσι μάθοις νιν·
Χρῶτα μὲν ὑ λευκὸς, πυρὶ δ' εἴκελος, ὄμματα δ' αὖτε
Δεμνύλα, καὶ φλογόεντα, κακαὶ φρένες, ἀδὺ λάλημα.
Οὐ γὰρ ἴσην νοέῃ καὶ φθέγξεται· ὡς μέλι, φωνά.
Ην δὲ χολᾷ, νέος ἐστὶν ἀϊάμενος, ἡπεροπεύσῃ,
Οὐδὲν ἀληθεύων· δόλιον βρέφος, ἄγελα παίζει.
Εὐπλόκαμον ὁ κάρηνον, ἔχει δ' ἰταμὸν ὁ πρόσωπον.
Μικκύλα μὲν τύπτει τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλει,
Βάλλει κ' εἰς Αχέροντα, καὶ εἰς Αΐδεω βασιλῆα.

Γυμνὸς μὲν τόγε σῶμα, νόος δ' οἱ ἐμπεπύκασται,
Καὶ πτερύγες ὅσσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλοις
Ἀνέρας, ἠδὲ γυναῖκας, ὅτι πολύζωνοις δὲ κέαται
Τόξον ἔχει μάλα καλὸν, ὑπὸ τόξῳ δὲ βέλεμνον.
Τυτθὸν ἐοῖ δ' βέλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἄχρι φορῆται.
Καὶ χρύσεον τεῦχος πάρα φαρέτρειον. ἔνδοθι δ' ἐστὶ
Τοὶ πικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κ' ἐμὲ πιρώσκῃ.
Παῖπα μὲν ἄγρια, πτῶπα· πολὺ πλέον δὲ οἱ αὐτῷ
Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα, τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναθῇ,
Ἢν τόν' ἕλῃς τῆνον, δαμάσας ἄγε, μηδ' ἐλεήσῃς,
Κλῶ ποτ' ἰδὴς κλαίοντα, φυλάσσεο μή σε πλανήσῃ.
Κλῶ γελάῃ, τιμὶν ἔλκε, καὶ ἢν ἐθέλῃ σε φιλῆσαι,
Φεῦγε· κακὸν τὸ φίλαμα, τὰ χείλεα φαρμάκων ἐστί.
Ἢν δὲ λέγῃ, λάβε τοῦτα, χαριζόμενόν σοι ὅπλα,
Μή πῃ δίγνις πλαίσια δοῦρα, τὰ γὰρ πυκὶ πτῶπα βέλεσσιν.

Amor fugitiuus, Luciani.

Incerto interprete.

Perdiderat natum genitrix Cytherea vagantem:
Anxia ſollicito quem dum per compita paſſu
Quærit, ab excelſo tales canit aggere voces:
Errabunda meus veſtigia forte Cupido
Quâ fugiens tulerit, quiſquis monſtrârit aperto
Indicio, huic merces Veneris libanda ferentur
Oſcula: captiuum ſi quiſquam adduxerit, illi
Mox aliquid gaudens vltra dabit oſcula mater.
Quò reperire queas puerum, bis dena dabuntur
Signa tibi, cautus memori quæ mente recondes.
Huic non candor ineſt: rubor igneus inficit omne
Corpus, & ardeſcunt acri contenta nitore
Lumina, nec dulces ſequitur mens ſubdola voces.
Quippe Hyblæa ſonus vincit dulcedine mella.
Sed malè fallaci reſpondent pectore ſenſus.
Feruidus accenſa ſi quando exæſtuat ira,
Indomitos animos gerit, immanſuetáque corda
Seducit verbis, nec vera fatebitur vnquam.
Eſt puer ille quidem, magno ſed prouidus aſtu:
Ludit & interdum, ſed ludens ſeria tentat.
Dependent humeris criſpi certo ordine crines,
Nec pudor audaci, nec ineſt reuerentia vultu.
Sunt illi paruæque manus, paruſque lacerti.
Sed tamen exiguo longos de corpore iactus
Dirigit: ima ferum telo ſub tartara Ditem
Perculit, & regem manes ſenſêre ſubactum,
Candida cùm Stygio rapta eſt Proſerpina curru:
Corpora nuda gerit, nullo velamine tectus:
Verùm animus vario prudens ornatur amictu.
Prætereà aligero ſuſpendens membra volatu,
Hinc Nymphas petit, inde viros, vltróque receptus,
Viſceribus ſedem ſibi ponit, & oſſibus imis.
Eſt breuis huic arcus, ſed quo fatalis arundo
Vſque ſub aſtra ſuum ſeruat propulſa tenorem.

Auratam cernes humero pendere pharetram,
Peſtiferóſque intus calamos, quibus impius ille
Ipſi ſæpè mihi lethalia vulnera fecit.
Omnia ſæua quidem, ſed cunctis ſæuius illud:
Dextra facem vibrat, miſeráſque inuecta medullas
Paſcitur: hæc ipſum Solem ſuccenderet æſtu.
Hunc ſi nexilibus poteris conſtringere nodis,
Duc arctè vinctum, neu tu miſerare precantis.
Quamuis aſpicias manantia lumina fletu,
Decipiâre caue: neu ſi ridentia cernas
Ora, graui iubeas laxari vincula nexu.
Quòd ſi te blandis inuitet ad oſcula verbis,
Effuge: nam labris certum eſt habitare venenum.
Si verò facili promittet vulnera vultu,
Teláque, Gnoſiacóſque arcus, pictámque pharetram,
Noxia dona time: quicquid tetigêre, pervrunt.

IO. BOVRDELOTII
AD LVCIANI
OPERA
NOTAE.

CLARISSIMO DOCTISSIMOQVE VIRO, THOMÆ GVERINO, IVRISCONSVLTORVM Principi,

IO. BOVRDELOTIVS S.

FATEOR me (vir Clarißime) ſæpe peccaſſe, nam & homo ſum & adhuc iuuenis. Quid autem peccato magis conueniens, quàm ætas imbecilla, cuilibet opinioni temerè ſuccumbens: atque vbi pudor ſemel corruit, lubricis errorum caſibus inſiſtens & cum terrenis ſordibus adoleſcens? fateor igitur me ſæpe peccaſſe. At tamen dum elapſæ vitæ rationem ineo, dum tempus mihimet ipſe ſubripio, quo recordatione præterita mihi palam faciam, elapſa tipulis leuiora diiudico, hoc nouum crimen Ætnæo pondere longè grauius eſt. Nec enim antea temerarius Alcibiades in ceremonias irruperam, arcana nulla violaueram, nullas aras fœdaueram: nunc verò ſacram cryptam omnino turbaui, vnde cladis & anathematis ventura eſt execratio. Quod enim maius peccatum, & ad tui capitis iram exaſperandam violentius patrare potui, quàm notulis, quas temporarias ad Lucianum tuo iuſſu properans feſtinans exſcripſi, aures tuas obtundere? cùm ſciam quibus ceremoniis occupatus pro communi ſalute vota ſuſcipias, oracula nobis declares, Sibyllæ folia recites, meritò inter clariores gemmas & ornamenta ſeculi numerande? Peccaui, rurſúſque fateor, habes confitentem reum, quidquid iuſſeris merui, niſi merenti pœnam ſatis eſt ipſius peccati confeſſio. Sed tamen ſi mihi quid grauius paratur, interim dum expediuntur pœnæ, Vnum quod te alloquor hoc eſt: *Huius erroris mei fontem liceat paucis aperiam. Vel me in hanc impulit calamitatem extremus ille amor in me tuus, pro quo quiduis agere, quiduis pati diu decreueram. Quid enim pro tanti viri beneuolentia faciendum non fuit, cui tantummodo notum eſſe ſummus*

honor eſt? Vel ſtellæ cuiuſdam quæ me tibi temperat vis acrior, hoc à pueritia mihi propoſuerat peccatum. Si nimio amore deliqui, cauſæ meæ patrocinatur Auſonius, dum ſibi patronus eſt:

Ignoſce noſtri læſus obſequio ſtili,
Amoris hoc crimen tui eſt.

Sin verò ſtellis error meus adſcribendus eſt, indignandum potiùs fatali neceſsitati quæ me voluntatis ſuæ miniſtrum elegerat. Sed quoniam in me vtrumque confluit, ira quæ in præcordiis tuis conſidebat, elabitur, túque, qui admiranda & diuina facilitate omnia diſcutis, amori tuo peccantem poſtliminio reſtituis. Imò iam neſcio quid tacitis cogitationibus Deus agat, nec ſine amoris cauſa fatale mihi fuit eiuſmodi munere licèt tenuiſsimo grauiſsimis tuis occupationibus offeciſſe, quia fortean arctior amoris linea amantiùs eum tibi ſociatura eſt, qui laudes tuas breui carminibus & longè maiori dono adimplebit.

Tibi obſequentiſs. I. Bovrdelotivs.

Salue Humaniſsime

LECTOR.

VEREOR ne Luciano idem accidat, ac olim Hipparchi diſcipulo accidiſſe commemorant. Hic enim cùm in celeberrima totius Græciæ frequentia, plauſum popularis auræ non tam quęſiſſet, quàm videbatur meritum acquiſiiſſe, iratam in ſe ſenſit Hipparchi ferulam, eò quòd multis placuiſſe videbatur. Ita quoniam renaſcens Lucianus multorum calculos adepturus eſt, vereor ne cenſorum virga vapulet, quibus omnia licere temporis iubet licentia. Sed de Luciano ab hac infamiæ labe vindicando non ampliùs laboro: Maior enim in præcordiis timor ſcæuit, ne ſcilicet videar cauſam meam cum alterius abſolutione confundere. Igitur, vt etiam Hipparchos illos effugiam, ea dicenda ſunt, quæ me ad ornandum Lucianum impulerunt, quibúſque rationibus potiſſimùm fretus, ſpe incerta laborem certum mihi propoſuerim. De autoris huius ſtilo, elegantia purè putéque Attica, de doctrina & ingenio dicere non vltrà contendo, iam monui. Accedebat huic rationi non minor hæc ſecunda, ſcriptorem optimum, & quem (liberè ſed verè dico) nulli Græcorum poſthabendum quiuis Græcus iudicauerit, ita antea malè de librariis meritum, vt emendatior eius editio peiores aliorum codicum editiones, corruptione longè ſuperaret. Aderat ordinis luxatio, cùm multi dialogi errones & vagi, alienas ſedes incolerent, poſtliminio reſtituendi. Nec minorem addebant occaſionis ſuſcipiendæ cauſam, nothi multi ingenuorum locum occupantes, ad quorum ſimilitudinem vtcumque videbantur accedere. Sed parua hæc, & quàm paucis percontantibus præuiſa, tam multis ignorantibus tranſcurſa. Longè his omnibus fertilior ſeges, & alacrior aggrediendi muneris diſpoſitio, ſcilicet cum his ſuperioribus accedebat autoritas viri Clariſſimi Thomæ Guerini, quæ maius apud me pondus habere debuit, quã ea quæ ſuperiùs narrata ſunt. Quid enim agendum erat, vbi præcipuus ille myſtagogus virtutis, Muſarúmque magnus ſacerdos me clientem patronus deuouebat? fateor, obſequio lubens parui, & longè impari labori ceruicem ſuppoſui. Statim enim atque tanti viri voluntas Luciano ſuccurrendum voluit, diffugere vana illa & varia terriculamenta, quæ me in eum aggrediendi laboris diem inquietauerant, interquę præcipuũ illud, quódque longè audaciorem & paratiorem prouocaſſet ad metum: nempe Lucianum ita varijs autorum gemmis ſplendeſcere, quibus edacis temporis inuiderat voracitas, vt vanus eſſet labor hominis, & ingrata caſſæ ſegetis exſpectatio errores amoliri, interpretationem demoliri, & amiſſum requirere. Verum hæc ſæpe tacitus mecum reuolue-

bam. Anne ideo doctiſſimi ſcriptores, æternis tenebris perenníque ſitu damnandi, quoniam illorum interpretatio venuſtáſque plurima conclamatis debetur ſcriptoribus? An autorum eorum penitus deſerendum patrocinium, qui ſe totos, Chryſippi more, mortuis implicitos fatentur? An negligendus omnino Plautus, quòd Eupolis, Cratinus, Plato, Alexis, Menander, Philemon, & Ariſtophanis pars melior obliuioſo ſolo ſepulti ſunt? vt interim de Grammaticis Græcis & Latinis ſileam, quorum nomina à mortuis quos citant autoribus, vitam accipiunt. Athenæus non minore laboraſſet inuidia, ſi talis conſideratio viros clariſſimos Dalechampium & Caſaubonum ſubiiſſet, qui tamen libere hoc fateri potuiſſent, ſi ipſos, Lector, conſuluiſſes, tot eſſe in pleriſque ſcriptoribus volumina perdita, quot autores nomine ſolo ſuperſtites. Nec ideo tamen illi negligendi, quòd diuerſis illorum ſcriptis variegati ſunt, quorum nomen ſolum relictum eſt. Acriùs tamen angebar animo, longéque vehementior in præcordiis dolor ſæuiebat: Iuuenilem ætatem ingenio ſolo fretam, abſque Mſſ. Codd. huic oneri non poſſe ſufficere, emendatiores Codd. quorum ope deſtituebar, ſummam operis eſſe medelam: fatalem eam fuiſſe Luciano calamitatem, libros ſuos verè aureos pauciſſimas bibliothecas adornare. His vndique curis labenti, ſuccurrit vir doctiſſimus Nicolaus Rigaltius, qui duos è bibliotheca regia codd. Mſs. viſendos dedit; huic commodo non leue pondus addidit beneficium Petri Golmani Britãni doctoris Medici viri doctiſſimi, atque amici mei, qui Codicem ſuũ quem cum Thomæ Linacri Mſs. Cod. contulerat, commodauit. Mox implorato viri amiciſſimi ſuffragio, diligentiſſimè collatum codicem Florentinum præbuit. Erant inſuper ad manum quatuor editiones, duæ, quæ Baſileæ, altera, quæ, Haganoæ, & Aldina, editionum quas vidi corruptiſſima: quo inſtructus viatico, adorato ſyderum autore intraui nauigium: In quo quid ſit à me confectum itineris, paucis præfandum. Exordium erit ob ordine, qui in multis Codicibus turbatus erat, & hac in parte Mſs. Regiorum opem implorare, cæcum ducem itineris cœpiſſem. Suppoſititios multos diſſimili oratione notaui, quos nec Luciani ſtylus, nec ſeries, nec ætas agnoſcebat. Peccabat in Luciani ſtylum Alcyon, Amores, Demoſthenis encomium: in ſeriem, Fugitiui, Charidemus: in ætatem, Philopatris, Nero. Quoniam tamen cuique iudicandi liberum arbitrum eſt, notaſſe ſatis duxi, non ſuperinduxi. Omnia igitur Luciani opera antea edita, & ſi quid inexploratum ſub Luciani nomine deliteſceret, edendum curaui. Videbatur etiam non vltra rationem poſitum ſi Phalaridis nomini falſò epiſtolæ adſcriptæ Luciano darentur, ſed tamen aliud omnibus Codd. placebat. Nec in emendatione vtriuſque textus quidquam mihi temere licuit, tolerabile ratus, ſi per ſe ſatis niteſceret. In quo tamen emendando ἀλεξίκακε Ηρακλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε καὶ Διόσκουροι quid non fuit mouendum cùm Αυγείᾳ βυρσοδέψαι ἀνακαθήρασθαι ſuſcepiſſem? víderis, humaniſſime lector, & fortaſſe aliquæ venient feriæ quæ te ſoluto pectore ad collationem huius editionis noſtræ cum prioribus vocent. Nec enim emendationes meas infinitas potui notulis comprehendere. Sic autem ſuſcepti muneris conſtare rationem credebam, ſi Lucianus exiret

longè quàm antea purior & defęcatior, cum variorum interpretum verſione, eâque genuina. Cùm nihil ſit efficacius atque potentius ad commouendam ὀφθαλμῶν βασκανίαν, quàm in alienos labores ingenioſa ſubtilitas. Amicis tamen placuit (quorum conſilium mihi perpetuus agendi ſcribendíque tenor) vt ſi quod grauius peccatum occurreret (quod paſſim in hac verſione, partim ob codicum caliginoſam ſcripturam, partim alio fato accidit) emendarem, donec integram meam verſionem proponerem, cuius maiorem partem doctiſſimi viri iam viderant. Inuitus, feci tamen. Sed priùs ne quid exacerbatum ſentirem, ingenij candore iuuenilem licentiam calcaui, placatis manibus eorum, qui meum Syrum Romana ciuitate donauerant. Indecorum enim & iniuſtum eſt, vt qui ſemel Muſis & Mercurio litauit, alienis caſibus inſultet, & homines arguendo, ſe talem eſſe obliuiſcatur. Quod etſi hac ætate quidam etiam inter doctiſſimos numerandi faciant,

Ἦ ῥ' οἵ γ' ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι, οὐδὲ δίκαιοι,
Ἦ ἐ φιλόξεινοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής,

Faxit Deus Op. M. vt hanc cacoethem à me longè longéque amoliar: καὶ μὴ ὕπω ποτε σφάλεϊν μηδὲ κατὰ τῆς εὐσπουδίας μειρακιώδες παίζειν, vt dum ingenuæ ſimplicitatis viam ingredior, itineris tædium his artibus ſubleuem. Si quæ igitur in legenda Latina interpretatione ab autore omnino diſſentirent, aliquando mouenda cenſui, vt Lucianus integer ad oculos legentis accederet. Atque vt accuratiorem curam profiterer, Theodorum Marcilium virum clariſſimum rogaui, ne diutiùs quæ ad Lucianum notauerat, ſitu premeret; quod pro ſua in me beneuolentia fecit lubens. Sed vereor ne Deos iratos habeam, qui de me tantum volui, vt pro ampliſſimis & maximis Gilberti Cognati annotationibus breuiarium ſolum ſuppinxerim: nec illa contentus audacia, quicquid Sambuci fuerat, ebiberim. Malum factum, cuius tamen ne totus autor fiam, vltro in ſe pœnam autores alij repoſcunt, quibus videbatur in immenſum moles illa Luciani ſuccreſcere. Fimbrias margini verſionis adſcriptas, quæ commodè lectorem iuuant, retinui. Atq; mihi ſatis hæc videbantur ad Vlyſſem meũ naufragum, atque omnibus terris & fluctibus eiectum excipiendum: Cùm iam opere vltra partem multeſimam elaborato coactus ſum aliquot lineolas conficere, quæ variantes codicum lectiones adſcribant, & ſi quæ olim apud interpretes deprehenderim, elucident. In his prouerbia ſi quæ occurrebant, partim oſtendi, partim expoſui. non gloriam ex mendis ſublatis aucupans, non laudem. Quòd ſi quæ in tanto fortè opere irrepſerint, condonabit hoc ætas operúmque aliorum ſuperueniens numerus, & Luciani moles, in qua ad limam & lineam certam diregenda

Τίς δ' αὖ πάντ' ἐσίδοι; τίς δ' αὖ πόσον ὠπήσαιτο
Θηπὸς ἐὼν; μοῦνοι δὲ θεοὶ ῥέα πάντ' ὀφάασιν. Oppia. lib. 4. Kuũ

Atque vtinam mihi priùs incidere contigiſſet in viri clariſſimi ſacratioris Regij conſilij ſenatoris ampliſſimi Io. Iac. Memmij Herr. filij Cod. Mſſ. ſanior fortaſſe Lucianus prodiſſet. At illud omne ſolũ votis proſequebar, in quo vltimo etiam nũc hæreo, humanioré veniã eò precatus, quò longè meliora ſunt quæ polliceor, atque in hoc voto (Lector humaniſſime) deſino.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝ. ΒΟΥΡΔΕΛΟΤΙΟΝ,
τὸν Λυκιαρχοδιορθωτὴν λαμπρότατον.

Ἡρακλῆι, πόνων δυσπίνων εἵνεκα, πηὼς
Ἐστιν ἰδεῖν λαμπρὸν κῦδος ὀπαζόμενον·
Ἀλλὰ κἠπτων καίνου χρίοισιν ὑπερτέρων ἔμμεν
Κόπτοισις Αὐγείου βυσσαίων βαλέειν.
Νῶϊ δὲ τοξιφάδεως ἀπρείσια λύματα κηλῶν
Ἐκ ῥα κλυτοῖο βίζλων Λυκιαρχοῖο βαλών,
Νημερτὲς νικᾶς ἰὸν κρατερόφρονα Ζηνός·
Ἔργον ὅλως γὰρ σὸν κέρδιον ὧδε πέλει.
Τῷ δὴ ξυμπάντες Θρῄκης καλέουσί σ' ἄωτον,
Εὐμαθίης γὰρ ἔχεις αἶθα πάντα πάρα.
Ἐξ ὧν βύρσμοις σεφαίοις ἐς σὸν κάρη πλέξας
Ἄλλος Φαιηῆας Φοίζιος ἅπασιν ἔμμι.
Ὥστε μάλ' ἀντεχέως κ' ὀπιθοχάδδην καταλέξω,
Αἰνάζων σὺ μοὶ εἶ γ' εἴκελος Ὠκεανῷ.
Ὡς γὰρ ποταμοῖς ἄλλοις ὅ γε ῥέα πρῆλθε,
Οὕτω σὸν λοιποὺς ὠὼμα Μουσοπόλους.

Ἰωαν. Ὀβελιος Ἀμβιανός.

IO. BOVRDELOTII
AD LVCIANI
OPERA
NOTAE.

Litera (p) paginam notat: (l) literam: (v) primam vocem lineæ ſeu verſiculi.

AD TITVLVM,
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΣΑΜΟΣΑΤΕΩΣ
ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

SIC titulum authori meritiſſimò fecimus, meliores editiones ſequuti. Mſſ. duo è Regis Chriſtianiſſimi Bibliotheca, quos beneficio viri Clariſſimi Nicolai Rigaltij videre contigit, nec titulum, nec ordinem agnoſcunt. A poſtrema etiam editione Baſilienſi duæ poſtremæ voces aberant.

Ad Somnium ſeu vitam Luciani.

Περὶ τῦ Ενυπνίυ] Non dubium eſt quin προσλαλιὰ iſtam voluerit Lucianus operibus ſuis præfigi. Nec tamen perſuaſum habeo ſcribendi exordium eam illi fuiſſe. De ordine, quem in his dialogis ſeruandum putauimus, dictum eſt in præfatione noſtra ad Lectorem.

PAG. 1. l. a. v. μιμ] εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶ. Habet à Platone, in quo totus eſt, & à Xenophonte, cuius eſt aſſiduus imitator, apud quos, εἰς τὰς διδασκάλυς φοιτῶν. Sic p. 276. προσέρχε τὰς διδασκάλυς φοιτῶντα, ſic de Merc. cond. & paſſim alibi. Inde φοιτηταὶ, οἱ τῶ μαθητῶν. Heſych. Suid. Poll.

Diligens lector monendus eſt, Lucianum ſæpiſſimè loquendi modos eoſdem, eaſdem paræmias, & citationes vſurpare: quî enim aliter fieri potuit in tam floridâ & variegatâ ſcripturâ? Quod igitur ſemel monuerimus, illud ſequẽtibus ſufficiat. Ea ſatis conſtans ratio videbitur cur paululum in his principiis immorandum.

l. b. v. καὶ] ἡ πύκις δεῖσθαι λαμπρᾶς. Iacobus Micyllus, vir doctiſſimus, interpres huius λαλιᾶς, autoris mentem ſæpiſſimè fruſtratur, *& egere quodam fortunæ ſplendore.* Sic de Merc. cond.

v. οἱ δὲ] πύκνα τῶν βαναύσων. Generaliter pro qualibet mechanica. ἁπλῶς tamen βαναυσία, πᾶσα πύκνα, vt vult Heſych. Suid. vox eſt Peloponneſiaca. In Peloponneſo βαῦνος καμίνυ ἢ ἐσίας ὑλῶ. interp. Ariſtopha. Pollux.

P. 2. l. a. v. καὶ] μικὰν εἰκόνα. In Mſſ. & aliis editionibus, quoties occurrunt duæ vocales in duabus dictionibus, prior ſemper eliditur, quod ſemel monitum volui.

v. φέρων] τὸ χρόμενον. *Artis prouentum.* Bud. vertit *inſtam mercedem.*

v. ἐλευθέρῳ] ᾧ παρέχον ἔχοντα τὴν χορηγίαν. *Quæ paratam opem ferret, quæ promptas præberet ſuppetias.* Ea repetit paſſim.

l. b. v. ὡς] ἔχων λέξεως. Anglic. & Mſ. λέξιας, minùs Atticè.

v. θεῖον] ἀπὸ τῶν διδασκάλων. Angl. ἀπό.

v. ἀνθρώπους] εἰκότως, *ad veram imaginem,* πρὸς τὴν εἰκόνα. Non enim εἰκότως, ibi vulgariam recipit interpretationem, cùm nullus ſenſus elici poſſit.

l. d. v. κεφάλης] Ἀρχὴ δ' ἁπάντων. Heſiodeum illud repetit in Hermotimo & alibi.

P. 3. l. a. v. ὁ] σκυτάλων. De hac voce eiúſque varia acceptione copioſè Grammatici. In God. Flor. & edit. Baſil. malè σκυτάλλων.

v. χεῖς] ἀνολολύζων. Mſſ. & Angl. ἀνολύζων: de qua voce dico ad lib. 10. Heliod.

Ib. δακρύων τὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸπλεως] τὺς ὀφθαλμὺς aberant ab vno Mſ.

l. b. v. Ομηρ.] Θεῖός μοι. Agamemnonis verba, lib. 2. Iliad.

l. c. v. ἀκυ.] ἴταμος. Hac dictione paſſim vtitur. ἴταμος ὁ ὠπὸς τῆς αὐλῆς. ὅτι ὁ λόγος ἴταμος ὁ ἐπ ὠπῆς

ὠι τῆς ἀκοῆς: atque hanc vocem sic capit, dum ait χάματά μοι τῶν φασέπτων ὠι τῆς ὀφθαλμοῖς ὤφθαμβώι, &c.

v. ἦν] Δύο γυναῖκες. totius narrationis siue τῆ ἐυπνίῳ, exordium sumptum è Prodici Philosophi Hercule. Suid. in Prod. aliique multi. verùm figmentum illud non Prodico sed Xenophonti quidam adscripserunt, vt Cic. epist. 12. lib. 5. ad Fam. Scholiast. Homeri ad 14. Odyss. Lucia. hac προσλαλιᾷ p. 7. l. d. Malè hoc illi. Prodicus enim huius autor primus, vt patet apud ipsum Xenophontem. post primum autorem alij illud ipsum tetigere, vt Max. Tyr. serm. 4. Themist. Euphrad. Orat. 3. D. Basil. ora. ad Nepot.

v. βιαίως] ἡ καρπερῶς. Sic iungi solita in Xenophonte & Platone.

v. κρατ.] ὅλον εἶχέ με. Sic in epist. amato. Philost.

l. d. v. ἀνδρικὴ] τῷ χέρι. Sic in omnibus & Mss. & edit. sic passim, vt p. 6. τῷ χέρι, τῷ πέχα, & similia in Platone.

v. πῆς] κόσμιος τῆι ἀναβολήν, vt pòst passim, κοσμιώτερος τῆι ἀναβολήν.

p. 4. l. a. v. χειρ.] τὰς ὦμας ἕξεις καρπερὰς, vt in Deor. & Mortuor. dialog. & in Contempl.

l. b. v. δὲ] ὑ δὲ δὴ λόγοις. Longè alia lectio concipitur ex Mss. & Angl. Cod. οἱ δὲ δὴ λόγοις, id est, qui partes τῆς παιδείας tuentur, ὡς δὴ ἔργοις ἐπαινέσονταί σι, ἀλλὰ δὴ λόγοις. Recepta lectio facilior, hæc durior. πάντες abest à Mss.

v. λόγοις] μὴ μουσαχοῖς. In Flor. Cod. μουσαχοῖς, malè. hanc vocem alibi interpretatus sum.

v. χῆς] τὸ θῦηλίς. vilitatem. Hanc vocem sæpè interpretati sunt viri doctissimi. Cætera huius concionatricis habes in Piscat.

v. τὸν Δία] Φειδίας ἔδειξε τὸ Δία Olympicum, vt patet postea, & apud Iul. Imper. in epist.

τῆι Ηραι] Πολύκλειτος ἔδειξε τῆι Ηραι Argiuam. patet apud Plin. de horum duorum operibus, autor libri de mundo, Cic. Tuscul. 1. Plin. c. 8. lib. 34. Val. Max. c. 15. lib. 8.

v. πῆλις] ἐθαυμάσθη. Mss. ἐθαυμαστώθη.

v. πλειο.] πλείονα ἐξεπλάυσε, hunc locum imitatus est Iulia. Imp. ὑ προς πλαίων, ὑ διαλογῶν, ὡς ἐφισάμβως ἐφ' ᾧ τῆι ἀνάμνησιν ἀφεῖσαι σωι χρόνῳ.

v. σα.] πάμπολλα. Angl. & Mss. πάντηλιν. Sed πάμπολλα Lucianicum est: atque ipse hac dictione passim vtitur.

v. καὶ] εἰς πῆλος. Rectè ibi Latinus interpres εἰς πῆλος, *ad plenum*. Virg. lib. 2. Georg.

Huc ager ille malus, dulcesque à fontibus vndæ
Ad plenum calcentur.

l. d. v. θῦηλὴς] τῆι προσόδου. Sic rectè in omnibus & Mss. & impressis. Iacob. Micyll. nihilominus vult legi ὀρθμὶς τῆι προσόδου.

v. τὸν] λαγὼ βίον ζῶν. Demosth. φεὶ στφ. λαγὼ βίον ἔξεις, δειλὸς & τρέμων & ἀεὶ πλήκτης προσδοκῶν. Paræm. λαγὼ βίον ζῆν λέγονται οἱ ὠ σωεχεῖ φόβῳ καὶ ταράχοις καὶ ἀκηδιάζοντες. Ex hoc prouerbio illud natum, λαγωῶν διλόπορος. de quo Lucia. Pisc. p. 213. & sæpe alibi. D. Anast. in Epist. de huius animalis metu. Arist. c. 1. lib. 1. hist. anim. & in Physiogn. Varr. Horat. Oppia. Ælia. Apul. Iul. Poll. Sido. Neque ineleganter Q. Cornificius poëta apud Euseb. in Chron. milites fugaces vocauit *galeatos lepores*. Horum prouerbiorum origo est quam profert Herod. in Thal. ὅτι ὁ λαγὼς τοῦ παντὸς θηρίου ἐστὶ δειλὸς & φεύγει & ὄρνιθος, & ἀνθρώπου. Hinc metus leporis apud Auson.

At lepus, In me omnis terræ pelagique ruina est,
Forsitan & cæli, si canis astra tenet.

P. 5. l. a. v. χλω.] ὡς ἐπὶ ὄ. Eleganter hæc Plutar. in Pericle. statim ab initio.

v. χρώναξ] χρῶν ἄναξ, μόναις ἢ χρὴ διατίζων. Aliter Hesych.

v. διαμ.] ἀπαγγέλλουσα. Mss. & Angl. ἀπαγγελῶ Id. Cod. pro ἀποφαίνουσα, ἀποφανῶ.

l. b. v. ὁρμὴ] ἀκήρατος κόσμος. Sic passim alibi: sic Iulia. in epist. dixit ἀκήρατον χρυσὸν δεῖ κεκτῆσθαι, ἀκηρώτου, ἀκήρατον, ἄφθορον, ἀδιάφθορον, καθαρὸν, ἦθος, ἀγνὸν.

l. c. v. νῆς] τὰ γραφείσματα. Dixerunt viri Clariss. hac de re dico ad Heliod.

v. σοι] δείξει σε τῷ δακτύλῳ. Arria. Epict. c. 1. lib. 3 Viri Clariss. Th. Marcil. Def. Heral. δακτυλοδεικτεῖσθαι.

l. d. ἐκεῖνος] Sic in Harmonid. & alibi.

v. ἀποβ.] καχυπόπης. Vt in Nigr. Timo. Charont. & passim.

Ibid.] θαυμάζοντες ὡ δαιμονίζοντές σε. Mss. θαυμάζονταί σε τῆς δυνάμεως. Impressa lectione alibi sæpè vtitur.

P. 6. l. a. v. ἐρεῖς] τὸν Αἰσχίνην. Plin. Diog. Laërt. Autor vitæ Æschinis.

l. b. v. μαίζ.] ἀνακύπτων. Cod. Angl. ἀνατήφων.

v. ξα] θαυμαστικεῖ ὁ ὄνειρος. Dixi ad illud Petron.

somnia quæ mentes ludunt.

P. 7. l. a. v. πων] ὅπως ἴδῃς. Mss. & Angl. ἴδῃς, toleranda lectio, aliter tamen cæteræ editiones, atque aliter legit Interp.

v. νος] πρὸς ἑαυτὸν, πόλεις. Angl. πρὸς τὰς ἑαυτὸν πόλεις. Mss. πρὸς ἑαυτὸν εἶας.

l. b. v. ἐμοὶ] καταλαβοῦσα καὶ ἡ πατέρα. Alia lectio in Ms. καταβαλοῦσα ὡ τῆι ἐκείνην ἑαδηπα. Recepta lectio in margine regij Cod. adscripta est.

v μησιν] ἐβυλεύσαντο In Mss. ἐβυλεύσατο. vt hoc referatur ad patrem.

P. 8. l. a. v. μαλ.] ἐλλοκακεῖ. Ms. & Basil. & Flor. ἐλλοκολακεῖ. malè.

Ad dialogum, Prometheus es in verbis.

l. c. v. Ουκ] Προμηθία. Hanc vocem interpretor ad lib. 5. Heliod. partem priorem huius dialogi interpretatur Athen. lib. 7. Scalig. ad Euseb.

v. καὶ] ἐκ πελιδνῆ βόρβορος. Mirum omnes editiones habuisse βάρβαρος, cùm de menda viri docti monuissent: repetit illud Lucia. passim.

l. d. v. σοφ.] ἐπιθυμήσεις, malè in omnibus editionib. ὑπομνήσεις. Alia lectio melior, de qua dico alibi.

v. ὄρεα] εἰρωνείαν & μωκῆσαι. Copiosè vir Clariss. Is. Casaub. ad Theophr. Charact. in subsannationem Atticam. Id. Lucia. de Gymnas. ἐπὶ εἴρωνες ὡ τῆς λόγοις. Sic postea εἰς τὴν Αττικὴν δεινότητα τοῦ σκώμματος. Eunap. in Liban. Liban. ipse sæpiss. sic χλυασμὸς, ἀλισμὸς, ἐμπαιγμὸς, & similia Atticor. de quib. interp. Aristoph.

P. 9. l. b. v. να] Κλέων Προμηθεύς. Aristophan. vers. ἱππεῦσι. De eo idem Aristoph. in Pac.

& Thucyd.

l. d. v. ὅλον] συνεργάζεται ἡ Ἀθηνᾶ. Omnia in quibus mentis ἀκμὴ καὶ τὸ ἡσύχιον τῆς ψυχῆς deprehenditur, Mineruæ solent adscribi.

P. 10. l. b. v. σωσεῖς] ὡς πολὺ ἀμορφότερα. vult Lucia. deformiora ea esse quibus accidit vt cum nouitate displiceant.

l. c. v. μάζιτας] ἡ καινότης. Antea illam vocauit τὸ ξένον.

l. d. v. λῶς] δίδυκα ἢ μή. Cùm viderem hæc omnia esse confusa, non ausus sum ex ingenio solo meliorem lectionem asserere, quam nec agnoscebant vllæ editiones, nec Mss. hæc omnia sic puto posse legi: ἔχει τὸν πόδα. οἱ δ' ἄνθρωποι τὸν χαλινὸν ἐπὶ αὐτῷ θαυμάζουσι, καὶ πῶς ἡνιοχᾶται. δίδυκα δέ, &c.

P. 11. l. a. v. κεῖσθαι.] διαλόγοις καὶ κωμῳδίαις. de quibus in dial. Δὶς κατηγ.

v. ἀμὰ.] χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις. Hac de re copiosè Philostrat. Liban. Greg. Nazianz.

l. c. v. καὶ.] ὡς ῥυθμῷ, Sic dial. ὥσπερ ὀρχήσ. Angl. ῥυθμῷ ἔβαινε.

v. μίαν] περιέλθωσιν. Angl. περισύρεσιν.

v. ἐλθυθ.] ἀμφιβαλοῦσιτας. Ex Aristoph. Nep. vt hæc tota narratio, sic in Charont. & Icarom.

v. νυς] καὶ τὴν Διονυσιακὴν ἐλθυθερίαν, de qua copiosè Philostr. dico ad Heliod.

v. ρεβαὶ.] νεφέλαις. Inde titul. Aristoph. Νεφέλαι, ex quibus hic locus integer desumptus.

v. οιτας] ψιλῶν πηδήματα. Respicit procul dubio hos versus Comici in Nebul. act. 1. Sc. 2.

Αἰπρὼτ' ἀφ' Χαιρεφῶντα Σωκράτης
Ψύλλαν ὁπόσους ἥλοιπο τὰς αὐτοῦ πόδας.

Hoc alibi sæpe tangit, dum Socrati, Platoni, & alijs insultat.

l. d. v. μισσ.] δὶς δεῖ πασῶν, vtitur passim hac comparatione.

p. 12. l. a. v. θεῖ] τὸ Σῆλυ τοῦ Ἄρρενι, hac de re Phædrus fine Fab. & ibi interp.

v. ὀπᾶ] κεκαλυμμένα τῇ πτισάνῃ, Sic in Prometh. & Dial. Prom. & Iou. ex Hesiod. 1. oper.

v. πλικῶς] ὦ θεοὶ ἅπαγε τοῦτο μόνον. Sic in somnio, ὑποβέπτω ὦ θεοί, τὸ δεῖνα. hac in re vtitur dictionibus ἐπιρρύκειν, ἀποτρέπειν, ἀπάγειν. Quod semel monitum volo.

Ad Nigrinum.

l. c. v. ἡ ιδὼ] Γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, Prouerb. ὅτι πρὸς μάτην βλισφρυάντων ἐπὶ τοῖς προϋπαρχουσιν, οἷς εἴ τις ἐν Αἰγύπτῳ σῖτον ἐπαγάγῃ ἢ ἐν Κιλικίᾳ κρόκον. Aristoph. Opul. & ibi Scholiast.

P. 13. l. a. v. ἀμαθία μὲν] Hanc sententiam sic efferunt. Ἀμαθία μὲν θράσος, λοιμὸς δ' ἔχον φέρει. Et sic Thucyd. vt patet etiam apud Plin. Epist. 7. lib. 4. hanc sic interpretatur D. Hieronym. Epist. ad Euagr. *Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat.*

v. ὁμοίων λόγων] ὅμοιοι λόγοι, Sermones inter pares, pari libertate & conditione habiti vltro citroque, vt apud Homer. ὅμοιος πόλεμος, ὅμοιος θάλαθος, ὅμοιον γῆρας.

l. b. v. φιλ] ὀδὺς παρεργον, *vt te non morer.*

v. σκηνῆς ὄνομα] Sic idem alibi.

v. μὴ] ὁ μὲν κεφαλαίῳ μόνῳ. ὁ δὲ κεφαλαίῳ μόνῳ opponuntur. εὐφραίνεσθαι ὁ μὲν κεφαλαίῳ μόνῳ dicuntur qui rè nondum intellectâ ad vultum amici exporrectum & hilarem lætantur.

v. π] κομᾶς, *superbis.* κομᾶν indulgere genio & elatum esse. Aristoph. Equit. vbi Scholiast: κομῶσι, τρυφῶσι. τὸ γὰρ ἐπὶ τῶν τρυφᾶν λέγεται καὶ χαυνᾶσθαι καὶ μέγα φρονεῖν. aliàs κομᾶν, κόμην ἔχειν, κομᾶν ὅπλα. Poll. Hesych. Suid.

l. c. v. καὶ] πεπυφωμένον. In quibusdam πεπυφλωμένον, sed recepta lectio sana est. πεπυφωμένος, ὁ ἐπηρμένος καὶ ὀγκαζόμενος, ἐμβροντημένος, ἔξω φρενῶν. πεπυφωμένους hebeti ac stolido ingenio præditos significare tradunt veteres Grammatici, vt sunt qui fulmine tacti fuere. Moscop. Hesych. qui etiam πυφωθέντα interpretatur ἐπαρθέντα, ὑπερηφανισθέντα.

l. d. v. χαμμένον.] καὶ σφᾶς Καλαῖνος. Sic voluit interpres, cùm omnes codd. habeant καλάμου. in margine Mss. καλάμου ἢ ἀπὸ καλάμου. Theod. Marcil. vir clarissimus monuit me se monituram, tu consule.

P. 14. l. a. v. καπσκ.] ὥστε τὰς Σειρῆνας. Desumptum ex Odyss. μ. Aristænetus epi. 1. Petro. sat.

v. τὸν] λωτὸν. de quo Homer. Odyss. 9. Eunap. ædes. p. 50.

l. c. v. φῶς] τοῦ ὀφθαλμοῦ. Sic reposuimus, ratio patet legenti.

l. d. v. ἡμῶν χαῦρος] Hæc clausula interpretatur illud præced. pag. πεπυφωμένον.

v. θῆναι] οἱ Ἰνδοί. Nonn. Dionysiac.

v. θεὸς] μαθόντων ὑπὸ τοῦ λόγων. Sic apud Philostr. & alios ἔρωτα μανθάνομεν.

P. 15. l. a. v. σκιδόντα θρασκαλῆς.] De hac præfœmia copiosè parœmiogr. & Erasm.

Ibid. ἐὰν μὴ ἐφῆς] Calasir. apud Heliod. lib. 2. ὡδί πω ὃ καὶ ὕπνου θεὸς ὕπας ἐξεπέμψατο· εἰ τὸν αὐτὸν ἔχα καὶ πῖς καλάμοις καὶ τὸ μῶδον, εἰ μή σοι προσέπτυχον. Sic in Lapith.

l. c. v. χολιὸ] ὁ πῖς ὁ ποσί, dele prius ὁ. & interpretare ὁ ποσὶ *præsentia.* Prouerb. Pind. Pythijs od. κ. τὸ δ' ὁ ποσὶ μοι. Anacr. ξυλίνοις ἁρπαγάλοις ὁ ποσί. *ante pedes.* Terent. Adelph. Sic passim apud Lucian. vt p. 130. & 132. Contrà ὁ πόδων, vt pag. 212. & passim alibi.

l. d. v. αὐτὸ.] καὶ τὸ φωνῆς δ' ἦχος. Demæneta apud Heliod. lib. 1.

v. ἅ.] καὶ τὸν Κωμικόν. Eupolim intelligit qui hoc de Pericle dixit tanquam oratore eloquentissimo. versus citantur à Diod. Sic. lib. 12.

Περικλέης Ὀλύμπιος
Ἡ ῥᾳθυμεῖ, ἐβουλεύσατο, συνεκύκα τὴν Ἑλλάδα.
Ῥητῶν τις ἐπικάθιζεν ὅτι τοῖς χείλεσι,
Οὕτως ἀκμὴ, καὶ μάστος ἦν ῥητορικὸν
Τὸ κέντρον ἐνεπλέκετο τοῖς ἀκροωμένοις.

Cic. lib. 3. de orat. de Pericle loquens, *Cuius in labijs veteres Comici, etiam cùm illi male dicerent (quod tum Athenis fieri liceret) lepôrem habitasse dixerunt, tantámque in eo vim fuisse vt in eorum mentibus qui audiissent, quasi aculeos quosdam relinqueret.*

v. κας] τὴν συνεπομένων. Sic pag. seq. ἀκουσείτης, & ὀξύθατα συνέξομαι. ὀξύθατα, *rusticitas, plausus incompositus.* De plausuum generibus dixerunt alij. Hanc comparationem sæpissime vsurpat: vt & illam quæ initium facit paginæ 17. quam

nunc ordior.

l. b. v. φιλοσοφίᾳ ἢ πενίᾳ σωφρονοῦσι. Hic vnus è præcipuis Luciani scopus Hic illa in Aristotelem & Peripateticos prælia. Multi in hanc philosophantium pauperratem scripsêre, de quibus Cic. Tusc. 1. & 5. Hanc sæpe mendicantium habitu simulabant, cum perâ, auro, lupinorum vice, plenâ: vt in dial. Mort. Piscat. Catapl. & alibi.

v. καὶ] πρὸς τὸ καθαρὸν τῆς διαίτης. Tangit fœditatem seu malis feritatem siue δυσκρασίαν philosophorũ Lucian. in Lapith. & alibi. Liban. Theophrast. in Charact.

l. c. v. μάλα ἀκολούθων ὄχλῳ,] Refer ad multitudinem officiosorum, siue comitum, siue prosequentium, de quibus nota res. sic pa. 25. & in Catapl.

Ibid καὶ ποικίλην ἐσθῆτα. Sic postea τὸν ἐσθῆτα τὸν ποικίλον. & pag. 41. ποικίλα ἐνδύς, & alibi. Has vestes vocare videtur alibi, τὸ αἰθηρὸν, quæ in quibusdam Græciæ vrbibus vestes muliebres. D. Basil. ad Gregor. Theolog. Apul. alij. Apud Athenienses meretricum fuerunt. Suid. νόμος Ἀθήνησι τὰς ἑταίρας διφθέρα φορεῖν. apud Locrenses hoc omnino vetitum. idem Suid. vt & apud Roman. lege Oppia. Liu. lib. 34. luxu tamen glisscente receptum. potest tamen referri, propter mentionem pauonis, ad plumatas, de quibus Tertull. de pall. Achil Tat. lib. 3.

P. 18. l. a. v. ὕπως] τῶν δακτυλίων τὸ πλῆθος. de horum numero, materia & vsu plenè alibi.

v. ὦπ] δημοσίᾳ παιδεύμενος. Sic in Scytha. & in omni ciuitate frugi, aduenæ δημοσίᾳ παιδεύοντας: qua de re dico copiosè alibi.

l. b. v. σαι] ἢ τῶ κήρυκος ἀνειπόντος. Legem ex Suida suprà retuli: aliam causam hîc assignat. Sed hoc ita accipiendum, Athenis ἑταίρας ἢ γυναῖκας ἢ τοιοῦτόν τι ἀφροδισιάζον, βαπτὸν ἢ αἰθηρὸν ἐχον ἱμάτιον, ἄγεσθαι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην, quòd adfuissent τῷ ἀγῶνι τῶν Παναθηναίων, hæc alibi copiosiùs explicanda.

l. c v. καὶ] πρὸς τὴν φύσιν καλαίζειν. Per dictionem καλαΐ temperat austeritatem dictionis τῷ ζῆν, *lætari, genio indulgere*: de qua dixere viri doctissimi. Cæterâ huius paginæ in Gallo.

l. d. v καὶ διαφθερόντων ἀσμάτων] διαφθείρειν ἄσματα, quæ alijs καταγνῶναι μέλη, ni fallor.

v. μαστῷ.] Idem pag. 61. ex Homero. quales perpetuæ parodiæ in Lucia.

v. ἀγω.] πάσαις πύλαις τὸν ἡδονὴν καθεδίζεσθαι. Suet. Lamprid. in Alogab.

P. 19. l. a. v. ῥόμβ. [αἰθυρύνονται ὁδοί. Sic in Amorib. hanc vocem interpretatus sum ad Petro. & alibi hoc opere.

v. νη.] δίνης, Angl. *ilyes* quod ferri potest vt & adscripta lectio. quid ἴρηλος ὁ χῶρος dico alibi.

l. b. v. πᾶσι] Imitatio est Homeri Odyss. λ. verba Tiresiæ ad Vlyssem.

l. c. v. βελ.] καθάπερ ὁ Ζεὺς ἐν Ἐκβεσι. locus est Iliad. λ.

Ἐκπεσε δ' ὃν βείων ὕπατος Ζεὺς, ἐκ τε πολίης,
Ἐκ τ' αἰθροκοίτης, ὅτι τ' ἄμματι, ἐκ τε κυδοιμοῦ.

v. μωκιαδ.] μαιώσορος ὀδύσσεως. Hinc dialogi paginæ 167. titulus & occasio.

P. 20. l. a. v. ρε τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενοι] Sic in Cronijs siue Saturnalib. Iulia. Imper. Liban. Omnes ex Odyss. μ.

v. δραμ.] ἐξ οἴκου διακόσιαι. Hanc crebrò repetit comparationem. vide quæ diximus ad illud Petron. *Grex agit in scena.*

l. b. v. καίπερ] ἡ τύχης, Dei. sic sæpissime Lucian. πρὸς τύχην, αἴτιον τῆς θεοῦ ἢ δαίμονος vsurpat, vt monui multis exemplis ad lib. 1. Heliod.

Ibid. παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων. Sic res humanæ τῇ τύχῃ λογισται, ἡ τύχης παίγνιον. Legend. Marcil. ad Horat. Aurel. Victor. in Æl. Pert.

l. c. v. ρόκαλ.] τοὺς ἐντυγχάνοντας. de hac diuitis fastuosi nota Aristophan. Plaut. Ipse Lucian. alibi.

v. πεμπ.] ὡς Πέρσας νόμος. Sic de Merced. conduct. & multis alijs locis. de hac adoratione Persica locus dicendi ad lib. 7. Heliod.

v. σώματος.] τὸ σῶμα ἢ τὸν δέξιον. Idem dial. Mortuor & in Pseudom. patet apud Martial.

l. d. v. διεφθ.] γυναῖκες μὲν ὀξυνεστέμβροι. Sic in μισθῷ de Merced. conduct. & in Gallo.

v. μέροι] κύπρις ἢ κάλαμος. Eleganter hoc apud Demosth. ὧν πρὸ ὀλίγου στέφανον αὐτῷ μὲν φίλων ἢ ξένων, ἃ πρὸ ὀλιγομαίζοντο νίκης ἐδωροδόκουν, νῦν κάλαμος ἢ ῥοῖς ἐχθροὶ ἢ τἄλλα ἃ τοιούτοις παῖδα, ἀκούει.

Ibid. ἀκούειν.] vt loco Demosthenis proximè citato. Sic ἀκούσης apud Theocrit. in Charit. & κλύειν apud Æschyl in Prometh. sic apud Latinos *audire*. Horat sat. 7. lib. 2 *audis*. hunc Luciani locum profert Casaub. vbi de officiis salutantium apud Suet.

v. ταῦτης] καὶ τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δέκτον. Idem de Merced. conduct. & in Gallo & sæpe alibi. De his incommodis sportulæ causa perceptis interpretes Martial. & Iuuenal.

P. 21. l. a. v. ποσὶ] octo sequentes lineæ crebrò repetuntur in Lucia.

v. ἔκλ] ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφ. ἐφόδιον. hinc ἰατροὶ dicti ἐφοδιασταί, vt patet in excerptis Glossar. cap. de Medic. Rectéque apud Hesychium interpretatur ἐφόδιος ἡ ἐφοδὰ τοῖς ἰατροῖς. Nam volùit Hippocrates τοὺς τὰς πόλιας φοιτῶντας μὴ λόγῳ μοῦνον ἀλλὰ ἢ ἔργῳ ἱκετεύοις νομίζεσθαι.

Ibid.] ὑδὶ νοσεῖν φαλαίζειν. Cogitatione se refert ad Thesmopolidem, qui iam moriturus Eucratis conuiua venerat, vt patet in Gallo p 710.

l. c. v. χρυσοῦ] οἱ μὴ τις αὐτὸν θαυμάζοι. Cic. in Parad. eod. sensu ipse Gallo.

Ibid.] ἐκβωνίζειν, *vile reddere*: vox satis infrequens.

Ibid.] ὀπισθοχάσματα, Hanc vocem interpretatur Vlpian. Demosthenis scholiast. ad Phil. 1. dixit ad illud Petronij *pariete interiecto.*

P. 22. l. a. v κρον] καὶ ἐμφορεῦνται Repetit hanc philosophorum ἀπειροκαλίαν. Vitar. auct. Pisc. Lapith. & passim.

l. b. v. λισα] τῶν ὀπισθοτόμων, de quibus tractatum edidit qui pag. 235.

v. φούντων] τὸν ἀρετῶν ὦνιον. In hos aretalogos plenæ satyricorum paginæ, pleni philosophorum οἱ ἀληθεῖς libri.

l. c. v. κωμοι] νόμῳ ὃ ἐ ὀμόδοχῃ. Sic pag. 40. μαστιγωθῆναι δὴν παρ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον. & pag 178. τὸν οἰκίαν ἔβη, ἐ τὸ ἄχθος, τὸ χρυσίον, ἀεὶ ἄλλον ἴῃ, μὰ ζω-

Κάλλιστ᾽ πᾶς ἅπαντας, hæc apud Lucian. paſſim. Lucian. ſiue is ſiue alius poëta,

Ἀχὸς Ἀχαιμενίδᾳ γενόμην πόσι, νῦν δὲ Μενίππῳ,
Καὶ πάλιν ἐξ ἐπέρᾳ βήσομαι εἰς ἕτερον·
Καὶ γὰρ ὁκεῖνος ἔχειν με τὸ πρὶν φάτο, καὶ πάλιν οὗτος
Οἴεται, ἐμὲ δ᾽ ὅλως οὐδένος, ἀλλὰ τύχης.

v. αὐτῶν] ἐλληνχρόνιοι ἅπαντες. Ea paſſim in Lucia. ſed præcipuè in Charo. ſiue ὑπόκειται.

P. 23. l. b. v. χᾶσχ] πρὸς δύναμιν ὑπόθεσιν. Talis eſt βδελυρὸς ille apud Theophr. Charact. περὶ βδελυρίας, qui ſolet τῷ ἀκολούθῳ ὑπιθέναι μεῖζον φορτίον ἢ δύναται φέρειν.

l. c. v. ξένοι] καὶ τὸ ὠθισμὸν αὐτῶν. hæc πρόσχυσιν μαλὰ tangit, de Merced. cond. & multis aliis locis, in quibus hac de re prouerbium explicamus.

v. τὸν ἱστορόμον] Hanc ἱστορμανίαν multis verbis deſcribit autor de cauſis corruptæ eloquentiæ, Iuuenal. Achill. Tat. lib. 2. Tangit Longus lib. 3 Liban. paraſ. omnes paſſim.

l. c. v. πρὸ.] μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες. Hîc cogor inſtituti mei breuitati fraudem facere quòd locum obſcurum, vt multi ita ego iudicem. B. Briſſo. vir clariſſ. longè hoc de loco diſſerit, & poſtea vir doctiſſimus Guther. lib. de Iure man. Horum interpretationem æquiſſimo Lectori relinquo. ait Nigrinus, ὅτι μίαν φωνὴν οἱ Ῥωμαίων παῖδες ἀφῆκε πρὸ ὅλου τοῦ βίου πρᾶξαι, τὴν ὑπὲρ τῆς διαθήκης λέγων, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς ἀφετέρας ἀληθείας. Iacob. Micyll. interpres, *quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens, quæ in teſtamentis vſurpatur, qua petunt ne à ſua veritate depellantur.* Quibus verbis, vt equidem ſentio, vult interpres Lucianum intelligi de liberis exhæredatis, variis modis patris teſtamentum infirmare nitentibus, & petentibus vt patrem liceat arguere dementiæ, prodigalitatis, & luxuriæ. Quam licentiam non ſolùm in exhæredatis ſed in omnibus olim Solon, eúmq; ſequuti, legibus ſuis inhibuerant; ſcilicet τὸ πεπνυσθαι μὴ κακῶς ἀγορεύειν. Hanc interpretis mentem eſſe facilè quiuis iudicauerit. Aliud tamen fortean voluit ἀλιεμὸς Nigrini, & Ῥωμαίων παῖδας accipi de ipſis Romanis. Ingemiſcunt Romani quòd ſe ſentiunt prohibitos veritate ſua & voce libera frui, ſcilicet prohibitos legibus illis quibus cautum ne in tabulis teſtamenti quicquam elogij alterius famam læderet, niſi ſuorum quos exhæredare leges permittebant cum elogio. Solebant autem Græci Romanique κακόηθις, vitam & mores eorum cum quibus grauiora odia & ſimultates habuerant, teſtamento laceſſere, & hac licentiâ nullius exiſtimationi & famæ parcere. & ita in Codicillis Petronij *flagitia Principis ſub nominibus exoletorum, fœminarúmque, & nouitate cuiuſque ſtupri præſcripta & obſignata miſſa* Neroni apud Tacit. annal. 16. hanc tamen antea teſtamentorum licentiam ſenatus ſæpe in Principum gratiam inhibuerat. Sueto. Aug. c. 50. *Et tamen de inhibendâ teſtamentorum licentiâ, ne ſenatus quicquam conſtitueret interceſſit.* Huius loci cùm mentem quærerem conſului viri Clar. Iſaaci Caſaub. Animaduerſiones, in quibus hunc Luciani locum acceptum, vt nos interpretamur, deprehendi, quod gaudeo.

l. d. v. μὴ] ἑαυτῶς ἑαυτοῖς. Cætera huius paginæ copiosè exequitur μελέτη de Luctu. & dixêre nuper viri doctiſſimi.

P. 24. l. a. v. συμπο.] μὲ κρόκων. Sic legit interpres, quod ex fide Miſſ. & impreſſorum Codd. retinendum cenſuimus. Monebat tamen Cod. Florent. meus. in cuius margine docti cuiuſdam manu ſcriptum κρόκων: quod etiam reperi in amiciſſimi mei viri clariſſimi Petri Golmani Cod. Angl. his accedebat nobiliſſimi Senatoris Burdigalenſis Godofredi Maluyni Primetij calculus: ſed quoniam hoc ipſum ſæpe Lucian. repetit, non auſus ſum tolerandam lectionem mouere, monere ſufficiat. Et vt liberè fatear rarò Græci pluratiuè κρόκον efferunt. Cur vino miſcuerint, rationem reddit Dioſcor. cap. 25. l. 1. Hac de re viri doctiſſimi ad Propert. & Martialis amphitheat.

v. μῶμος] ἐπὶ τοὺς ἀσελγεῖς. Inuehitur ſapienter in prodigos & voluptuarios illos Sybaritas, τοὺς ἐν καιρῷ καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ἁπλῶς ἐκφαυλίζοντας. qui communia naturæ munera faſtidiunt, μόνην ἀγαπῶντες παρέλκαιρον. Tangit Horat. in Satyr. Sic apud Iuuenal. Sat. 11.

Magis illa iuuant quæ pluris emuntur.

Sic apud Petron.

Quidquid quæritur, optimum videtur.

Coripp. lib. 4.

Quidquid latet erat honorum.

l. b. v. δίαις.] πρὸς θύραν. Quid de hoc adagio ſentiat Eraſmus iam alij monuerunt. Ego verò legendum putarem πρὸς θύραν, vt ſimilitudo ducta ſit ab his qui in aliquem locum ingredi cupientes vel inde egredi, in ipſo limine ita ſeipſos premunt vt ſibi ipſis ſint impedimento. Hos ſic videtur deſcribere Phædrus fab. 5. li. 2.

Eſt ardelionum quædam Romæ natio
Trepidè concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.

v. βιαζ.] Σολοικισμὸν. Solœciſmus non ſolùm in verbis ſed etiam in factis, & ſic aliquando vſurpat Ariſtotel. vnde miror Gellium c. 20. lib. 5. ſcribere ſe apud Græcos hanc vocem non legiſſe.

v. ἤγγ.] τῷ Μώμῳ. Hanc Momi accuſationem ſæpe repetit. In quibuſdam codd. vice huius orationis liberæ legitur hic Iambus,

Μίμφεται τῷ πατρὶ τὸν δημιουργὸν θεόν.

l. c. v. ἄνω] ἀνὰ τὴν ῥινὶ. Octauius apud M. Fœlic. huius loci erit commentarius.

v. παιάρων δακτύλων] Sermo eſt de voluptate gulæ, & ἐφ᾽ ὅσον τις ἀφ᾽ ἡδονῆς κέρδος ἁρπάσῃ, & ὅτι μάχεται τῷ φάρυγγος χαῖρε τότε μηδὲ ὅλη (δ᾽) δακτύλου μῆκος ὀλισθάνειν. Breue iter huius voluptatis tangit ſæpe alibi, vt Suet. Athen. alij.

l. d. v. ποτέως τὸν πόνον, vt ſequentibus dialogis μώμῳ μωμᾶσχ, πομπεῖ πέμπειν, & ſimilia quibus etiam Latini gaudent.

v. ἡδονὰς] φιλοσοφίας, qui φιλοσοφίας εἶναι ἀρχὰς nè minimum quidem veratum voluptatum percipere poſſunt.

P. 25. l. a. v. πρὸς] ὁπόταν βαλανείοις, nouam, ingreditur narrationem eorum quæ in balneis

fiunt: de quibus dixere ad Senecam, Athen. Apul.

v. τὰς ὕβρεις.] τὰς ὑπερηφάνους τοῖς οἰκέταις. Sic in dial. mortuor. pag. 119. οἰκέταις πίπτουσιν ὑπερηφάνοις. in Somnio. pag. 710. Sic in Cynico: ἐὰν κοιμᾶσθαι ὁμοίως ἐθέλῃ βαδίζειν, μᾶλλον δὲ βαδίζειν καὶ ἐθέλειν, φέρεσθαι δὲ ὥσπερ τὰ φέρετρα, οἱ μὲν ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ δὲ ὑπὸ κίνητῶν.

v. μικρῶν ὀκφερομένους] Iocus ex ambiguo, qualis ille apud Plaut. Amphitruo. act. 1. sc. 1.

Merc. Faciam ego hodie te superbum, ni hinc abis.
So. quoniam modo?
Merc. Auferere, non abibis si ego fustem sumpsero.

Voluit Plautinus Mercurius *efferere* quam vocem, quoniam non ad saliuam, interpretes mutauerunt, atque ratio ibi nulla constat nec iocus vllus si librorum lectio retineatur: Superbi ita efferuntur vt aliorum humeris & ceruicibus insultent, mortui superbi sunt quia etiam aliorum humeris elati. hinc propriatim *efferri* mortuorum, vt apud Atticos ὀκφερεῖς. ex his mens Nigrini percipi potest.

v. καὶ] περιόντας δὲ πνας. Hunc locum interpretatur Clariss. Casaub. ad lib. 3. Suet.

l. b. v. ἢ] Φαίακων πάθος. Tangit hos versus Homeri Odyss. λ.

ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Κηληθμῷ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

l. c. v. βαθεῖα] De qua pagina sequente, & de Merc. cond. sic apud Petro. *Vulnus ingens.* vtitur crebrò Lucia. hac translatione.

P. 26. l. a. v. δὲ] ὑπολύσω. ὑ κατὰ βάθος, ἀλλ' ὡς ὑπὸ φαύσας προσωπα ἀπὸ ὑπὸ πολῆς τὴν ὑπὸ φαίειαν· ὀκ τὸ λείχω. quale vulnus Menelai lib. 4. Iliad. Sic ipse ὑπολύω postea interpretatur βαθεῖαν ὀκ ἐργάζεται πληγὴν.

l. c. v. βάλ' ὕπως. Ex Il. 4.

l. d. v. βροτ.] τῷ λωτῷ κεκορεσμένος. Sic in Apol. de Merc. conduct.

Ad Judicium Vocalium.

l. b. v. ὑπὸ ἀρχόντος] Argumentum illud deest in Mss. autoris tamen censendum est.

P. 28. l. a. v. ὥστε ὀκ ἀγαπᾶν] Mss. ὀκ ἀρκέμενος.

v. γραμμ.] ὁ ἴσως ὁ κάδος τῷ φόβῳ. Angl. φόρ. mendosè. patet postea verbo φόβῳ sæpius repetito. post φόβῳ adde τὰ λοιπὰ γράμματα. quæ dictiones scriptæ in margine vnius Ms. sic lin. seq. & pag. 30.

l. c. v. ῥῶ.] κασίρεως. apud Atticos κάστηλις & κεφαλὴρία, & litteræ inuicem mutabiles λ. ρ. priorem tamen vocem neminem legisse puto.

v. μῦον] ἢ μάλιστα. Locus corruptus, sed cui non medeor.

l. d. v. δέλτ.] Κάδμος. hac de re copiosè vir clariss. Iust. Lipsi. ad Tacit. Claud. qui hæc omnia diligenter exequitur.

v. ὁ τῇ πάξει μόνον] Mss. ὀκ ὁ τῇ πάξει μόνῃ, quod idem.

P. 29. l. b. v. ἢ ἔκλοπον] Mss. ἔκπλωτον, ἤτοι βίαιον καὶ ἀφόρητον.

v. μῦον] Κυβέλῃ. dico ad Pausan.

v. λῳ] πολίχνιον. Sic Iulia. Imperat. Misop. de Lutecia. Mendose in Mss. πολίχνιον.

l. c. v. τῆς] σωτήριαν ὥμην. desunt in Ms.

v. ταυτὶ post λέγειν in Ms. σωτήριαν ὥμην τὸ φρᾶσμα.

l. d. v. λαῖον] ὀκ μέσον τῆς κόλπου. Hoc prouerb. etiam in Achill. Tat. lib. 2. dico ad Heliod. lib. 4.

P. 30. l. a. v. σαν] ἀποκλεισμένον τὴν θάλ. Ms. ἀποκέκλεικέ μοι τὴν θάλασσαν.

l. d. v. πεῖν.] παρεισαῖον Ms. παρεὶς πεσὸν. Cætera huius dialogi interpretantur autores libri de cruce.

Ad Timonem.

P. 32. l. a. v. Ζῆν φίλε] Exordium ab attonitis poëtis. οἱ σωφρονιστῶντες colunt τὸ Ἐφέσιον, φίλοι Φίλιον, ὁ τῇ μιᾷ πάξει Ἑταιρεῖον, ξένοι Ξένιον, ὁ ὅρκοις σωφρονίας πιστοῦντες Ὁρκιον, οἱ δεισιδαίμονες Ἱκέσιον, οἱ ἀδελφοὶ Ὁμόγνιον. Interp. Sophocl. ad Aiac. Mastig. nomina collecta ex varijs Iouis officiis, de quibus alius locus dicendi.

P. 33. l. a. v. χρ.] θρυαλλίδα. Copiosè de hac voce doctissimus Christia. ad vesp. Aristoph. Pollux.

v. νος.] τὸν Μανδραγόραν. de hoc Prouerb. paræmiogr. de Mandragora, Dioscorid. Hesych.

l. c. v. νος.] ἡ αἰτίας. Sic in dial. Iouis & Cupid. & θεῶν. κρισ. & Bis accus. passim denique.

P. 34. l. b. v. πυκ.] σκίλλα παλαιᾶ νεκρᾷ. Prouerb. Idem de Merced. Cond. p. 253. & alibi.

v. τὸν]. σωτῆρα δὲ διερχόμενον. Voces quæ iungi solitæ, de quibus ad Heliod. lib. 2.

l. d. v. φέ.] νήδυμον. Totus Homericus hic dialogus, in eo tamen Aristophanis multum inest.

v. εἰμὶ.] τὸν Κρητῶν. Callimach. εἰς Δία, & tangit illud alibi Lucian.

P. 35. l. a. v. ὧδε] ἑορτάζειν τὰ Διάσια Ἀθήνησιν ἑορτὴ Μειλιχίου Διὸς, μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ἀχαρνεὺς διαφέρειν τὰ Διάσια, ἀπὸ τῆς τοῦ Μειλιχίου Διὸς ἑορτῆς ὠνομάσθαι λέγων. Vide hac de re Scholiast. Aristoph. ad Nub. Sic ἑορτάζειν τὰ ὑπνίκια. vt apud Long. ποιμν. lib. 2. & Lucian. alibi quod aliis notatum.

l. b. v. καὶ.] κόραξι δὲ λύκοις Idem passim dial. Mort. Sic vocat ψιττακίτας δὲ κόλακας. dictum antea ex Demosth. ad pag. 20.

l. d. v. ὑπὸ.] ταύρων τι δὲ αἰγῶν. Ex Homer. 1. Iliad. quæ repetit multoties.

P. 36. l. a. v. καὶ λόγων ἐριδῆς.] Sic in omnibus dialogis: hæc enim Luciano subiecta materies.

Ibid. ἐπιπόλασαν] Nullum verbum æquè Luciano frequens. Sic p. 221. 248. 249. & passim. ἐμπολὴ τὸ ἀπὸ τῆς πιπρασκομένων ἀναγόμενον, ἐπεμπολοῦν, κερδαίνειν. Interp. Sophocl. ad Aiac. Flag. Hesych. Suid. Poll.

v. τῷ.] μεγάλῃ τῇ φωνῇ Sic passim inducit Pseudophilosophos suos μεγάλῃ τῇ φωνῇ κεκραγότας, magna & tragica voce sibi inuicem obstrepentes.

v. ὁμολ.] ἡμᾶς τοὺς θεούς. Ead. in Ioue Confut. & Tragœd.

v. εἰς τὸ Ἀνάκειον. vide Suid. & Hesych. verbo ἄνακας.

P. 37. l. c. v. καθ.] Δαιάλῳ παρηνδύσας. Sic postea Δαιάλης παρήνδυσις. dial. Deor. & de salt. vbi in quibusdam edition. Δαιδ. ἁρμα παρήνδυσις *impressio, insinuatio.*

v. μᾶλλον] ἀσκελρδαμικὴ βλέποντας. ἀσκελρδάμικος μὴ μύσας τὰς ὀφθαλμούς. σκαρδαμυκᾶν τὸ σκαίρειν ἢ μύειν τὰς ὀφθαλμούς, τὸ πυκνῶς βλεφαρίζειν, ἰλιγγιᾶν ἢ ἰλιγγιάζειν. Schol. Arist. ἱππῆς. Hesych. Suid. Poll. aliam tamé etymologiam proferunt alij Grammatici, de qua postea.

l. d. v. ἡ] ὁ τῇ φάτνῃ κύων. Sic alibi Prouerb. κύων ὁ φάτνῃ, sic sæpe vocat Philosophos & præcipuè Cynicos, obuios insequentes. Repetit illud, aduersus Indoctum.

v. τέρεσον] πρὸς ἀμαυρόν τι δὲ μ. λυχνίδιον. Hunc locum imitatus est Apul. lib. 2. Milesi. vbi de Milone hospite suo Lucian. p. 722.

P. 38. l. a. v. αὐτὰς] ὕπο εἰς τὸ φῶς προσάγοντας. Hoc omne Pluti mutuatum ab Aristophanis Pluto. tu consule. Tangit idem in Catapl. in somnio & alibi.

l. c. v. κίαν] ἐπ' ἀρότῳ. εἰς τὸ σπερμαίνειν γενέσθαι, vt ait Hesiod. εἰς σπορὸν ἢ γονῆς.

l. d. v. ἱερ.] ἱέρειαν τῆ Θεσμοφόρῳ. Æschines Demosthen. Æschyl. quales Vestales.

v. καὶ] στιγματίας. Frontem litteratus hoc charactere ΦΘ. ἁπλῶς pro seruo, vt Catapl.

P. 39. l. c. v. πῦ.] χωλὸς ἀμφοτέρως. ἀμφιγυήεις. Vt Vulcan. Homericus. Aristoph. in Plut.

l. d. v. λοιπ.] πρίασθαι βρόχον. Sic fine huius dialogi.

v. τήμερον] ὅπῃ λθυκῶ ζεύγεις. Sic de Merced. cond. dixi ad Heliod. fine operis.

P. 40. l. a. v. λισσόνα.] πτερυγώτης οἱ νεοττοί. Ex Iliad. β. In vaticinatione Calchantis.

Ibid. ἀφαιρεσῆ] Anglic. ἀφηρησῆ & ἀνωχθῆ. Tangit autem veterem testamẽtorum formam & literarum de qua alibi.

l. b. v. λαξ.] ὁκ παιδικῶν ῥήμασι: Id. Dial. Mort. interpretes Martial. & Petronij.

v. μᾶν] πῶς Γύρρη. Dixerunt ad Persium viri clarissimi: de his nominibus copiosè Aristoph.

v. ἰχθ] ἰχθύων ὁκ μυχῷ ἢ σαγήνης. Ælia. hist. animal. Prouerb. sic id. Piscat. inde σαγηνεύεσθαι.

l. c. v. δὶς] ἢ μᾶν θὐμορφότερον. Id Dial. Mort. & copiosè in Somnio vbi de Simonide.

l. d. v. ΕΡ.] ὁ γὰρ Αεισειδίλλου καταλιπών. Hac de re oratores Græci. Idem Ioue confutat.

P. 41. l. a. v. σὶ] σὶ ἢ Ερμῆ. Sic pòst hoc Dial. Inde cognomentum Mercurii κερδῶος. pag. 46.

l. c. v. ΠΡ] βαθυκήπια πόντου. Ex Homero vt postea πετρῶν καὶ ἠλιβάτων, quod ex eodem est.

v. ὁμολ.] κερυβαντιᾶν. corybantiare, vt ex Plinio docet μαπαείτης Scalig. ad Catull.

P. 42. l. c. v. λιτ.] ὀξώδης. Cod. Angl. ἰξώδης. vtrumque rectum, ἰξώδης tamen legit interpres.

l. d. v. μᾶν] ἐχθύωπος ἢ χλαμύδος. *Laciniam ducens.* Dixi ad Petron.

v. Υποβολῶ πάχα ἢ Κλεώνι. Aristopha. in pace:

v. πρὸς] ὀρεινόν. Malè Basil. edit. vlt. ὀνειρόν, vt & quædam aliæ edit.

P. 43. l. a. v. παγ.] Αρχφόντας. Homeric. Patet Dial. Iouis & Merc. postea.

l. d. v. βαλ.] τοῖς βώλοις. Qualis gleba Ægyptia: de qua copiosè Achill. Tat. in Clitoph.

v. φατὶ] ὠθρώποις μισῶ. Inde cognomen μισάνθρωπος. pag. 47. Interp. Aristoph. ad Aues & Lysistr.

P. 44. l. c. v. ὕπ] θωπεύων. κολακεύων, ἀπατῶν, Interp. Aristoph. Acharn. Hesych.

l. d. v. εχε.] ὕδωρ ἀποβλητέα ἐστί. Ex hoc Homeri Il. 3. versu,

Οὐ γὰρ ἀποβλητὸν θεῶν ἐξαυδὴν δῶρον ἐχεσθαι.

Heliod. lib. 5. Apul. Apol. 1. Casaub. ad Athen. c. 25. lib. 1.

P. 46. l. a. v. ὑσσ.] ὦ χρυσὲ. Iambus: cætera ex Pindaro. 1. Olympionicarum.

l. b. v. ῥέον.] ἃ τὰ ὁσιώτατα ἀναθήματα. De quibus in Charonte, dissertatione Solonis & Crœsi.

v. πῆ.] πρὸς Γαλιτύπῳ ἀναθεῖναι. Longus lib. 1. & 2. propriè dicuntur ἀναθεῖναι & ἀνακεῖσθαι vt notauit Clariss. μαπαείτης Isaac. Casaub. ad Athen.

l. c. v. δοκῶ.] Διὸς ὄχθῳ. Ex formula ψηφισμάτων quam passim imitatur.

v. Τάλυ.] μοναρχὴς ἢ δίαιτα. Sic postea in Saturnal. μύστιοι λύκοι, quorum victus, vt suum, μοναρχὴς.

l. d. v. φυλέται] ὃ δὲ φεράπορες.] Sic in Catapl. Demosthen. Thucyd. Heliod.

P. 47. l. b. v. αἰσχύνη δὲ] *Inde laqueus illis paretur.*: laqueus pro quolibet mortis genere. Vt alibi obseruamus.

l. c. v. πε.] Γναθωνίδης ὁ κόλαξ. Hoc nomen parasiticum. Terent. Liban. Long.

v. προῖκα ἔσεσθαι] Copiosè Clariss. Casaub. ad Theophrasti Char. pag. 281.

v. αἰθρ.] ὑπερπεπόταται. Sic antea ὑπέρπτοιοι ῥήτορες, quod epitheton philosophis passim accommodat.

v. καινὸν] διθυραμβῶν. de quibus fusè Clariss. Marcil. ad Horat. Alij ad artem poëticam. Gl. Mss. διθύραμβος ὕμνος εἰς Διόνυσον.

P. 48. l. a. v. δειν.] ἁιμῶν, *sanguinem sedans.* Vox medica. Hippocr. Galen. vt θυμὸς, θύαιμος, Tzetz. ad Lycoph.

v. κολακ..] βδελυρώτατος. *Impurissimus.* Legend. Casaub. ad Char. Theoph.

v. ὑσσ.] ὠδικώτερον τῆς κύκνων. eodem prouerbio passim vtitur. Sic in Cycnis.

l. d. v χθιν.] διανέμειν τὰ θεωρικὰ. pecunia primùm bellica, dein χρήματα εἰς θεῶν πομὰς καὶ ἑορτὰς διδόμενα ὑπὸ τῶν Παναθηναίοις καὶ Διονυσίοις. Hesych. hæc autem pecunia diuidebatur in solos ciues vt pararent sibi πεπλώματα & alia vel ad sacrificia vel ad spectacula necessaria, vt patet lin. seq. distributio videtur μναῖ. ἐπέδωκε τοῖς ὑπὸ πασῶν τῆς φυλῶν θεωρικοῖς εἰς ἕκαστον μνᾶς, εἰς θυσίας. Demost. ex quibus verbis non omnibus ciuibus distributum videtur τὰ θεωρικὰ, sed τοῖς θεωρικοῖς. Vocabant autem θεωρικὰς τὰς τοῖς θεοῖς ἀπαρχὰς ἀπάγοντας, ἐστεφανωμένας. Hesych. siue θεωρικοὶ ἢ θεωροὶ erant oratores illi quos extra fines ad sacra, vel ad trium dierum continuorum ludos, vel ad oracula Senatus mittebat. Sept. Flo. Christia. ad pac. Aristoph. Locus alius hac de re fusiùs dicendi.

v. μέγα.] τὸ ἕρπυσμα τῆς Αθηναίων. Ex Pindaro, πέπλωμα.

P. 49. l. a. v. πρ.] νενίκηκα. Ead. narrat. pag. 243. siue de Merc. cond.

l. b. v. φω.] ὁ τῇ ἀκροπόλῃ. Dixi ad illud Petro.

rident Tritonidis arces.

l. d. v. ἀλλ'] τὸ ὀπισθόδομον διωρύξας. ἁπλῶς Interpres *effosso ærario.* Sed aliud voluit hîc Demeas. cùm enim dixisset τῷ ἀκροπόλει ἐπέτρεπες, subiungit τὸ ὀπισθόδομον διωρύξας. Nam ὀπισθόδομος locus erat ὀπίσω τοῦ νεὼ τῆς καλουμένης Πολιάδος ἔχων θύρας, ὅπου ἦν θησαυροφυλάκιον. Interpres Aristoph. ad Plut. Lucia. Herod.

P. 50. l. a. v. ὃς] ἐκπαίσας τὸ πώγωνα. Character philosophi, quem passim proponit, vt βίωνα. In Piscat. in Catapl.

l. b. v. ταλὴς] κόσμιος τὸ βάδισμα. Sic in Harmon. βαίνειν ὡς ῥιθμῷ. Dixi ad illud Petro. *Incessus iste compositus.* Sic in tractatu de Saltat. & in Demonact. vita. & antea.

v. πηγορ.] τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν. φιλοχήμασι isti philosophi & ῥυπαροὶ τὴν καρδίαν, nihil aliud in his dialogis laudant quàm τὸ ὀλιγαρκές. Sic pag. seq. & passim, quibus tamen nihil vsquam satis.

v. μεγάλῳ τῶν κώλικα] Sic Lapith. τῷ ζωροτέρῳ *amariore.* amabant calices amariores. μεγάλῳ autem videtur esse κύλικος ὄνομα, vt apud Virg. i. Æn. Achil. Tat. lib. 2.

l. c. v. ζόλμος.] τὸ ἡδύσμον αὐλαπλεως. vt in Lapith. & Merc. Cond. quod pag. 22. dixit ἐμφορεῶνται.

v. κῶν] τὰ τρύβλια. Generaliter pro catinis apud Aristoph. vbi tamen interpretatur τὸ τρύβλιον εἶδος ἐξυδάφου, ad Pac. ad Concio. aliter etiam Hesych.

Ibid. λιχανῷ] De indice digito, siue λιχανοῦ, Casaub. ad Athe. c. 13. lib. 1.

l. d. v. καὶ] ὑποτραυλίζων. ψιλίζων & μηδὲν ἐναρθρον λαλῶν. Interp. Aristoph. ad Nub.

Ibid. εἶτα ἔμετος. Idem Lapith. de his vomitibus copiosè alibi.

P. 51. l. a. v. κεῖ] χρηστέα. Hanc passim nugonibus istis exprobrat vt in Piscat. in Catapl.

v. πεικίλως] καὶ εἰς μακραν *Breui.*

l. b. v. καὶ] μάζα Pro quouis genere panis. tenuiorum cibus, vnde mirum, Carionem. μάζαν accepisse pro delicatiori cibo. Fuere quidem μάζαι in delicijs sed compositæ. Aristoph. Hesiod. Athen. Hesych. Suid.

v. μὴν] θύμον. Male θυμὸν antea, qua loquendi formula passim vtitur.

v. ἢ] ἢ καρδάμωμον. Dixi ad illud Petronij *Nasturcij succum.*

v. ἀλῶν] ἐγκεάκρηνος. Fons Athenis qui ab alijs dicitur καλλιρόη. dequo interp. Aristoph. malè apud Hesych. ἐγκεάκρυνος dicitur. hac de re legendus Thucydides qui rem totam indicat. & Portus interp.

Ad Prometheum.

P. 56. l. a. v. Ο μὴν Καύκασος] Quid legerit Ottomarus Luscinius huius dialogi Interpres, non video, omnino aliud legisse statuendum est. sat monuisse.

l. b. v. ταυτ.] ἀνεσταύρωσθω. *crucifigatur*, inde Caucasus dictus crux, monuit Lips. tract. de Cruce, σταυρὸς postea.

v. ἀνάπον.] ἀπόπομοι. ἀπόξυροι Angl. vt *exesæ scopuli* apud Senec. Hercule fur.

v. πλὴν.] ἀκροποδητὶ μόλις ἑστάναι. ἄπιστος. inde

attæ qui inter ambulandum stare nescíunt. Casaub. ad Suet. Tiber. c. 1. tales sunt Medi, qui, ἐπὴν ἀποβῶσι τοῦ ἅρματος, ὥσπερ οἱ ὅτι τοῦ ἀκατίου ὑπεκβαίνοντες, μόλις βαδίζουσι. Lucia. Dial. Mort. p. 150. In Ms. legitur μόγις quod idem est.

P. 57. l. a. v. λεοῦς] ἐσθῆτα καλύψαι ἀρχέπολιν δημοσίαν. Idem de Merc. Cond. habet autem accusationem omnem hanc ab Hesiod. i. ℥γ.

l. b. v. τὸ] ἀνάξιον αἰπάλης. Vt Dial. Mort. ex Homero.

v. πα] ἐν ἀν Πρυτανείῳ σιτήσεως. A Platone in Apol. Socrat. εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον περὶ ἀξίας τιμᾶσθαι, τοῦτο τιμῶμαι ἐγὼ ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτήσεως. Tangit alibi. legend. Dionys. Halicar. lib. 5.

P. 58. l. d. v. ἐστι.] ὡς μεγεκλέα. Sic in Timo. & Toxare.

P. 59. l. a. v. ἀπομεμαθεῖν] μισῶ μαίμακτα συμπόται. Id. in Lapith.

l. c. v. ἕνεκα] πιαῦτα ἐργάζεται. Anglic. πλικαῦτα ἐργάζεται.

l. d. v. μοῦ] ἀφειλικμήσατο: scribe ἀφειλιγμήσατο, vt in Anglic. Cod. & ita rescripseram. tangit coquos catillones quorum supplicium flagella, crux, candens lamina. dixerunt interpret. Martial. & Horat.

P. 62. l. a. v. ἔχοντ.] ἠργυδίμ. Sic in Timone. Hanc vocem interpretor alibi. Reliqua huius Dialogi apud Homerum & dial. seq. cuius tamen finis alius videtur à fine huius dialogi.

Ad dialogum Amoris & Jouis.

P. 65. l. c. v. φεσκ.] ἀρχαιόπρος τὸ Ιαπετῷ. Sic pag. 72. ἐν Ιαπετῷ φρεσβύτεροι. prouerbialiter.

l. d. v. πίνι] σάπυρον, ταῦρον, χρυσὸν: Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος, dial. Ven. & Cup. pag. 77. & pag. 193. & Dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φησι.] κομήτην. Iul. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. Heroïc. & lib. 1. Anthol. Apoll. Rhod. lib. 2. *Intonsus Deus* pro Apolline. Propert eel. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini. Horat. atque illi χρυσοὶ βόστρυχοι. Ælia. ποικ. c. 21. lib. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hæc notissima.

v. ἀλλ'] καθειμένους βοστρύχους: Sic pòst, καθεὶς πώγωνα καὶ θυμίδιον, pag. 69. & 204. vide Brod.

v. μῦρος] τὴν μύρραν. Sic dial. Iuno. & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μίτρα κοσμοῖ χιονᾶτον. leg. pag. 83. ἡλυμίτρης Long. lib. 1.

v. ἐπὶ] ῥύθμια βαίνει. Vt antea. dixi alibi.

l. c. v. ὃ] ἐγὼ θεός. Sic dial. Noti & Zeph.

v. 1. σωζέτω τοὺς πλέοντας. Sic pag. 98.

Iouis & Ganymedis.

P. 67. l. a. v. συ] συείγγα καὶ ἔχε. Id dial. Pan. & Merc. in Bacch. in Bis accus. Cætera ex Orpheo Hymno Panis. Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. καὶ] ἐνορχην. Ex Theocr. qui ἐνόρχαν dixit. ex eo multa sunt huius dialogi.

Ibid. τὸ σπήλαιον. De hoc antro Dial. Pan. & Merc. & Bis accus. tangit Long. lib. 2. Aristoph. Achill. Tat. l. cit.

v. ἡκω.

v. ἠκου] ὑδὲ ζωμὸν ἐπὶ τῆ Γαρτηρῶ. Huius aræ meminit Homer. Il. 9.

Γαρτηρον, ἔνθα τε οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις.

P. 68. l. a. v. ἐπὶ] ὅπὶ τὸ κέκτορος πτῶξιν. Sic apud Heliodor. lib. 7. sic fine huius Dialogi, ὡς χρὴ ὀρύττειν τὸν σκύφον.

v. δεῖνα] κιασύδιον. τοιμβικὸν ἔκπωμα ἀπὸ τῆ κιασῦ. Schol. Theocr. Hesych. legit κιασίδιον, & interpretatur ποτήριον ἢ σκύφον.

P. 69. l. b. v. πας] ἀποκλαῖν. *Aufferens* ἀποκλαῖεν αὐτὸ τῆ ἁρπάζειν, sic ἁρπάζειν ἀπὸ τῆ σώματος. Long. lib. 3. Stat. de Glaucia.

Inceptas quis ab ore dapes libatáque vina.
Auferret, & dulci turbabit cuncta rapinâ?

l. c. v. ἔνθα] ἐφεσπόρμεσα τὰ χείλη. Notabam has amoris inceptias ad Heliod. lib. 4. Eustat. siue Eumath. de Ilmin. Agath. in Authol. Long. Tat.

l. d. v. πανδ] θηλυδρίας. ὁ καπακικλασμὸς, τὸ θηλυμιδὲς δηλῶ τῶν ἐξάγιστον ἡδονῶν. θηλυδρίαι τειχοπλάσται εἰσίν. Interp. Aristophan. Θεσμοφ. sic antea θηλυμίτρης. Hesych. Suid.

P. 70. l. a. v. λις] ἥδιον τῆ κέκτορος. Sic apud Hesio. scut. Herc. τὰ σφιν πολυφέρτερα δοίνης.

Iunonis & Iouis.

l. d. v. ἐσὴ] ὑθεισὴς γε ὧν. Clariss. Heyns. ad Max. Tyr. dixi ad Petro.

P. 71. l. b. v. αὐτ] ὁ ὦ ἔρως. Sic Dialog. Apoll. & Bacch. Long. lib. 2. Heliodor. lib. 4. & pag. 94. ἀπαύτων ἀρχων.

Apollinis & Mercurij.

P. 73. l. a. v. π] In Cod. Florent. scribitur ἦλθε ὅπὶ τὸ σκῆπτρον.

v. εἶναι] μὴ ὥραιον ἴκοιτο. Nescio cur mutatum, sic enim reposueram. Prouerb. de quo Aristopha. alii, σισολοικίσαι μὴν ὥφελε δ' μὴ ὥρας ἴκοιτο. Verum tamen Atticum est, & vtitur Dialog. de saltat. pag. 501. Solœcismum notarunt Grammatici.

P. 74. l. b. v. ῥα] ἀδυωάτων ἐρᾶς. Vulcanum tamen habuisse Mineruam πὼ τόμῳ χαμέπω. Testatur oraculum Byzantinum

Νῆσος πὴς ὄζει φυτῶνυμος ἄμα λαχοῦσα
Ἰδμὸν ὁμῶ ἢ πορθμὸν ἐπ' ἠπείροιο φέρουσα:
Ἐνθ' Ἡφαιστος ἔχων χαίρᾳ γλαυκῶπιν Ἀθήνῃ.

P. 75 l. a. v. ζολόπυπος] Sic antea Dial. & Iou. & de sacrif p. 184. Senec. herc. fur.

l. c. v. ὄζει] ἐς πὼ Νύσαν. Callimach. hym. Iouis.

Ibid. ὃς αὖ] Angl. ἄ.

l. d. v. σευ] αἰ ὧραι. Ex Homero.

P. 76. l. b. v. νον] ὁκοιμᾶτο. κοιμᾶσθαι, σωεῖναι, κοιτωνεῖν, καθεύδειν, verba quibus vtitur, pro Latino *solere*.

v. μὴ ἴδοιμι] Malè Angl. μὴ ἴδωμαι. Nullus enim sensus esset.

P. 77. l. a. v. εἰς] πὰς πυγὰς πῆ σανδάλω. Sic Dial. Iouis Herc. & Æsc. dixerunt ad illud Pers.

Solea puer obiurgabere rubra.

Sic pag. 79. & sæpius.

l. b. v. πὼ] ὁπικικλασμῶν. Sic de Merc. cond. p. 225 *laxa cerussa*, Pers. sic ὄμμα κικλασμῶον.

Veneris & Cupidinis.

l. d. v. αὖ] καθαίρεις. Dixi ad Petro. Clar. Cas. ad Theophr.

P. 78. l. a. v. ὁλ] οἱ Κορύβαντες. Dixerunt ad Claudia. 1. de rapt. pros.

l. b. v. αὖ] ὁλη. Tota, *vt totus in armis, totus Venerijs*. Petron.

l. d. v. φαρμακία] Interpretatus sum ad Petro. *Pharmace respondes*, sic pag. 89.

v. το] ἐκκαθαίρων τ' ἔθος. Sic p. 190. quo loci Cynicæ sectæ Deus præses Hercules.

P. 79. l. a. v. ῥιζοτόμος] Huius nominis tragœdiam fecit Sophocles ex qua versus citat Interp. Apollo: Connicium est in medicos, qui etiam, vt hîc Æsculapius, Agyrtæ dicuntur.

P. 81. l. c. v. δίαν] ξυνοκοπῆσα. Sic pag. 94. Dialog. Apoll. & Bacch. p. 94. Ouid. 3. de Ponto Achill. Tat. lib. 8.

l. d. v. πι] πάντα εἰδέναι. Callimach. hym. Apoll.

τύχη ἡ ἀμφιλαφὴς ἥπι τοῦτ' ἄνον Ἀπόλλων.

Apul. Florid. 1. Aristoph. in Plut. Orpheu. Homer. hym. εἰς Ἀπολλ.

v. μοις] λοξά. Momus in Apollinem δικασπ. Sic in Alexand. sic in Ioue Tragœd. & passim Λοξίας Apollinis cognomentum.

P. 82. l. a. Μαρσύας] Apul. loc. cit. Iul. Imp. Epist. ad Iambl.

Iuno. & Iouis.

P. 83. Repetit omnia huius Dialogi in Bacch. Eurip. Nonn. Ouid. alii.

Amoris & Iouis.

P. 85. l. c. v. φρω] ἀρχαιόπρος τῆ Ἰαπετῆ. Sic pag. 72. τῆ Ἰαπετῆ φρεσβύτερον. Prouerbialiter.

l. d. v. πτ] σάτυρον, παῖδον, χρυσὸν. Sic pag. 82. Inde Iuppiter πολύμορφος. Dial. Ven. & Cup. p. 77. & pa. 193. & dicaster. & locis innumeris huius operis.

P. 66. l. a. v. φτη] κομήτω. Iull. Poll. lib. 2. cap. de Tonsorib. Philost. heroic. & lib. 1. Anthol. Apol. Rhod. lib. 2. *intonsus Deus* pro Apolline Propert. El. 11. lib. 3. Stat. de Coma Earini, Horat. atque illi χρυσοὶ βόστρυχοι. Ælia. ποικ. c. 21. li. 1. Id. p. 81. & Pseudom. hęc notissimâ.

v. δμῆ] καθειμένους βοστρύχους. Sic post Καθὼν πώγωνα καθειμένον. p. 69. & 204. vide Bud.

v. μένος] τῆ μίτρα. Sic Dialog. Iunonis & & Iouis. Virg. 4. Æn. Senec. Herc. fur. μίτρα κοσμοῦσι γυναικῶν. leg. p. 85. θηλυμίτρης. Long. lib. 1.

v. ὑπὸ] ὄρυθμα βαίνει. Vt antea, dixi alibi.

l. c. v. το] ἔτω θεός. Sic Dial. Noti & Zeph.

v. σωζέτω] τὺς πλέοντας. Sic pag. 98.

l. a. v. συ] σύειγμα ἐκ ἐλάς. Id. Dial. Pan. & Merc. in Bacch. in bis accus. Cætera ex Orpheo hymno Panis, Longus lib. 2. Achill. Tat. lib. 7.

v. χ] ἐνορχεῖ. Ex Theocrit. qui ὠόρχαν dixit, ex eo multa sunt huius Dialogi.

Ibid. τὸ ἀπλαῖον] De hoc antro Dialog. Pan. & Merc. & bis accus. tangit Long. lib. 2. Aristopha. Achill. Tat. l. cit.

l.c.v.αὐτ] ἄωρον ὀμφακίαν. Aristæn. ἄωρα τὰ ὄψε καιρὸν συνόμβρια. Interp. Aristoph. Achar. dixi alibi. Habes hanc historiam Dialog. Mort. & lib. ver. hist.

P. 91. l. a. v. βαρβαρόφ] Phrygi. notum. Iidem Barbaricarii & Phrygiones l. 7. Cod. *De palat. sacr. largit.*

v. δύω καλά. Malè antea δύο καλά.

Ibid. ἵμερος καὶ Ερως] Dixi ad illud Petro. *tu desiderium, tu voluptas*: sequens Dialogus totus Homericus est.

P. 93. l. b. v. χαῦ] μυσπολὸς γὰρ εἰμι. Sic in Bacch. & Dicæarch. Copiosè Nonn. Dionys. Interpret. Theocriti, & Virg.

l.c. v. αυρ] παὺ καπυρόν. λαμπρὸν, ἡδὺ, vt in schol. Theocr. Idyll. 7. καπυρὸν τόμα, λαμπρὸν, ἡδὺ, μᾶλλον φοενικῶς. τὰ γὰρ ἐξοπλα τῶν ἐδισμάτων ἡδυῶς πως χαδσιν. Tangit aham interpretationem, & hæc verba Micyll. interp. in quibusdam libris legitur λιγυρὸν, sed καπυρὸν, verbum rusticum, vt in Lõgi. πομφ. δύφημῶς autem ὀκθίεσιν καπυρὸν τὸ βαχὺ καὶ τὸ ἀχρεῖον τῆ συρίγματος ἐὰν ἡδύσιτο δῆ ὡς πεσαμέν σκιδνυς διαπεφυμμδύν. *testarum sonitus*. Quæ de re viri Clarissimi Isaac Casaub. ad Suet. Theod. Marcil. ad Pers.

l.d.v. τοῦ] ἐρωτικὸς γὰρ εἰμι. Sic Pan dictus φιλοπαρθένος, Achill. Tat. lib 8. & ἐρωτικὸς. Long. lib. 2.

v. πίτυς] Πίτυν. Suid. in Pitus: Nonn. Dionys. lib. 2. Propert. lib. 1. Malè in quibusdam Πυτῖ. in Anglic. Πυδῖ.

Apollinis & Bacchi.

P. 94. l. a. v. καὶ] πέρα τῆ διορυπῆς. δῆλ. τὸ ὑδρομέλιθος τῆ αἰδοίου. Dixi alibi, vocant ἀκροπώδια: de qua dictione alibi.

l.c.v. πᾶ] ὑπουδεδρεμμένοι. Sic in Gall. Καθίας ἤδη ἐσφῶς ὑπουδεδρεμμένος. Heliod. lib. 1. & 2. Casaubo. ad Athen. Herald. ad Mart.

l.d.v. ρη] ὑπηχρῆσι. Sic bis antea dixit ἐπίσχε. Sic Eustath. lib. 5. Ilm. & Ism. καὶ ἃ δρᾶν ἐπιχείρεων ἱερωπικώτερον. Heliod. lib. 1. ἐπιφέρεσθαι ὑιὸς τῶν ἀθυμίτων. Sic Latinis *tentare*. sic pag. 93. ταῖς αἰξὶν ἐπιβαίνεις. Cod. doctissimi Golmani ἐπιχρεῖς.

Mercurij & Maiæ.

Hic Dialogus omnino turbatus in MSS.

P. 95. l. b. v. ἀγ] ψυχαγωγεῖν. Hinc Mercurius ψυχαγωγὸς, νεκρόπομπος, ψυχόπομπος, πομπαῖος, πομπὰς. quod facere credebatur virtute virgæ, de qua pag. 73. & 146. Iulia. Imp passim. Eadem virtus Plutonianæ virgæ Pindar. Od. 9. Olympion. eadem Horarum virtus. Theocr. Idyll. 15.

l.d.v. πλ] ὀξύχολοι οἱ ἐρῶντες. Sic in Contemp. p. 168. Cætera huius Dialogi pete p. 221.

Apollinis & Mercurij.

Hic Dial. ex Theocrito, vt & seq. totus ferè est in his Dialogis Theocritus.

Doridis & Galateæ.

P. 99. l. a. v. πῆς] ἐν πῆς πρόπουσι. Vt in Tim. ἐν τῆ ὑπωπτείᾳ, & alibi.

l. b. v. πᾶ] παῦπα ὑμᾶς αὐτίᾳ. Heliod. lib. 1.

v. οἶμαι] καὶ χάλακτα. Ὥσπερ ἐτυμολογικός.

l. c. v. ὁπᾶ] Αφροδίτη φίλη. Leg. Αμφιτρίτη, vt pag. 218. Cætera ex Theocr. Potuisset retineri Αφροδίτη, sed verius est marinas nymphas aliud dixisse.

P. 100. l. a. v. οἷος] κυνάδρας ἀπόζων. Sic philosophus Lucianeus κυνάδρας pag. 126. Sic κυνάδρας ἀπόζοντα, Dialog. ἐταιρ. κυνάδρας δυσωδίας πᾶ βάζων. Hesych. Interpr. Aristophan. ad illud Plut. Αιγῶν τε κυναδρώντων μελη, vult etiam κυνάδρας esse πᾶ μαχαλῶν δυσωδίας.

Valle sub alarum trux habitare caper.

κυνάδρας. Catull.

Cyclopis & Neptuni.

l.b.v. ὦ] Hic Dial. ex Homero.

P. 101. l. a. v. βοιμὶ] ἢ καθίζας vsque ad μόνα aberant à MS.

P. 101. l. d. v. δῆλ] ἀϊαλύζει. Inde ἀϊαλυὼς πηγαί. ἀναπηδᾶ, ἀναδρυῖς. Hesych. verb. ἀναπηδᾶ.

Alphei & Neptuni.

Mirum est quod de Alpheo flumine narrat Achill. Tat. lib 1. ὅταν οὖν ἡ πᾶ Ολυμπίων ἑορτὴ, πολλοὶ μὲν εἰς ταὶ δίνας τῶ ποταμῶ καθιᾶσιν ἀνὸς ἄλλα ἄλλα, ὁ δ' οὐδὲς πρὸς τὴν ἐρωμένην κομίζῃ, καὶ παῦτα ὅσιν ἑδιᾳ ποταμοῦ.

Tritonis, Amymones & Neptuni.

P. 104. l. a. v. μι] ἐν αὐτουργῶν διδάσκ. leg. Sueton. August.

v. ἐξ] πολυδίψιον Αργος. Homericum.

l.d.v. αἰνᾶ] παπάξας τῆ πετεινῆ. Callim. Hym. Iouis ἀλῆξεν ὄρος σκήπτρῳ, &c.

Noti & Zephyri.

P. 105. l. a. v. μης] διεκόρησεν. Sic pag. 109. & l. διαφορᾶν τὴν κόρην, διαφθείρειν: διαπαίεσθαι, διαπαρθενεύεται. deflorare, deuirginare, dehonestare, vt alibi dicemus.

Neptuni & Nereid.

P. 107. l. b. v. ἰλιγγιάσασα] σκοτοδινῶσα. vox Syracusana, ὅταν ἢ περὶ τὴν καρδίαν τρόφος γένῃ, ἐπακολυθῆ σκότος, καὶ τοῦτο τὸ πάθος καλῶσιν ἴλιγγον. Interp. Aristopha. Acharn. Ιλιγγιᾶν τὸ ἐσκοτῶσθαι (leg. σκοτῶσθαι) καὶ δοκεῖν περιφέρεσθαι, κύκλω συμφέρεσθαι. Hesych.

P. 108. l. a. v. τὰ] αὐλίκα μέτεισι καὶ πιμπρήσῃ. MS. διὰ τὸν μεπλεῖν καὶ πιμπρᾶ. Sequens Dialog. ex Homer. Il. v. Philostr.

P. 109. l. a. v. δω] εἶτ' ἐμᾶς. Sic ex fide MS. hæc omnis clausula scribenda πίνος ἢ ἕνεκα, ὦ ἀδελφὴ, εἶπε, ἐπεὶ ἐμᾶς ἀκελεῶς ἄπαντα.

Neptuni & Enipei.

Sic

Sic debet esse titulus.

l.d.v.ρε] ὡδὲ τὰς ὄχθας δίγυια. Dixi ad illud Petro. *proximum littori.*

Triton. & Nereid.

P.12.l.a.v.πῶ ἅρπην] Explicat in Pseudo. Hesych. ἅρπη εἶδος ὀργάνου, ᾧ δρέπανον καὶ ἄνεμον. legendum εἶδος ὀργάνου, καὶ δρεπάνη, ᾧ ὀργανεῖν. De Harpe organo Cas. ad Pers.

l.b.v. κοπ] καθικνεῖται, ἐπικαταλαμβάνῃ, καθάπτῃ, καταξαίνῃ.

Diogenis & Pollucis.

P.114.l.b.v.ᾧ ἐν τῷ τειόδῳ ἑκάστης δεῖπνον] Narrat Interp. Aristoph. in Plut. Κρίνειον ἐν τῷ Κυνοσάργει Λύκειον γυμνάσιον παρ' Ἀθηναίοις ἐν Θησείῳ.

l.c.v.ἀν ὀπτὴν ὑχᾶς τ' ἐκκίων] Dico ad Helio. li. 6.

l.c.v.π] ὠὸν ἐκ καθαρσίου. De ouis lustralibus dico alibi. καθάρσια. εἶδος ὠῶν Ἀθήνησι καθαίρειν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰ θέατρα, ᾗ ὅλως τὰς τῶν δήμων συνόδους, μικροῖς πάνυ χοιρειδίοις ἃ δὴ ὠνόμαζον καθάρσια. Suid. Scholiast. Aristoph. Celius c.20.lib.3. Hesych. verbo καθάρμα. τῶν δὲ ἐπίονων οἱ λεγόμενοι θειοτέρχοι, ὀνομαθέντες ἤτοι ἢ ἀπὸ τοῦ θειοτέχνου, ἢ ἀπὸ τῆς ἕδρας. Suid. Hesych. vltimam tãgit originationem. Ex his Peristiarchis καθάρσια dicta θεῖα. Scholiast. Aristoph. ad Concion. tangit alibi Lucian.

l.d.v. ὀλ] κέρατα φύσιν. δίχα τὸν κέρατίνων λόγον, καὶ τὸν κροκοδείλειον. De quib. vitar. auct.

v.διο] ὁμοιάζειν τὸ εἶδος Ἀττικὸν ἀρχαῖον τὸ αἰδέσεως. leg. Scholiast. Aristoph. ad illud. ἱππ. κλάειν σε μακρὰ κελεύων. Dictio in vsu frequentissimo apud Lucia.

l.a.v.πε] χαροπὰ. χρυσίντα, ξανθὰ, γλαυκὰ, θεοχαρῆ. Hesych φοβερὰ simpliciter interpretatur Schol. Aristoph. malè.

Ibid. ἢ μέλανα ὄμματα] Dixi ad Petron.

Ibid. ἢ ἐρύθημα] ἐρύθημα βάμμα κόκκινον ἢ πυρρὸν ἢ μέλαν. ἐρύθημα, ἢ ῥίζα ἢ λεγομένη ἐρυθρόδανον. Hesyc. verbo ἐρυθαίνεις à quo Suid. qui adiungit ἢ ῥοδάνη ἧς ἡ ῥίζα ἐρυθρὰ ἢ ἐρυθρὰ νῦν τὰ θεσσαλὰ αἱ γυναῖκες, ἄλουσα λέγει. Sed Erythrodanum ab Anchusa distingunt Plin. Ruell. Fusch. Erythrodanum Rubiã Latinis, Gallis *Garense*, in vsu esse fucandis fœminis non alibi legi, Anchusa vtuntur maximè quam *orchanete* vocant Galli. Ista specie non colore differunt, vt alibi docendum erit.

Ad Plutonem, seu contra Menippum.

l.d. ὀκ] μετοικήσωμεν. *Aliò migremus.* μετοικήσομεν mendosam lectionem sequutus est Interp.

Ad Dialogum Menippi, Amphilocli, & Triphonij.

P.117.l.a.v.δω] ἐσταλμένος ταῖς ὀθόναις. Exsequitur hanc totam historiam Scholiast. Aristophan ad Nub. tangit id. pag. 166. vide Philost. & Lucian. Necyo.

Plutonis & Mercurij.

l.c.v.κα] *Lacet* δίχα βυκολεῖ, πλανᾷ.

l.d.v.πς] κακοὶ κακῶς. Sic idem passim Aristoph. in Plut. Aristen. Heliod.

P.119.l v.μο] οἰκέτας τέτρασιν ἐπικεκυφότα. *In quatuor famulos incurvatus.* Idem Nigrino.

v. τὰς] ἄνω ποταμῶν. ἄνω ποταμῶν χωροῦσιν αἱ πηγαί. Prouerb. in ea quæ accidunt ἐναντία τῶν ὀφειλόντων. Repetit de merced. cond. vtitur Æschyl. Eurip. Aristoph.

l.d.εῦ] ἡ ἄμαξα τὸν βοῶν. Leg. Erasm.

v.πε] ἐπιχαίρειν. Melius ἐπιχαίνειν.

P.120 l.a.v.δωροφορήσαντες] Sic legit Interpres, sic reposuimus, cùm malè antea *dορυφορήσαντες.*

Zenophantæ & Callidemidæ.

P.121.l.a.v. δω] χωρότερον. *Celerius* sic hoc loco hæc dictio sumenda, vt ex Homero Il. 9. interpretatur Plutar. Sympos. dec. 5.

l.b.v.ἐπρ] σφαλεῖς. Tale σφῆμα apud Heliodor. lib. 7.

v.λα] ἐκβάδιον. Sic pag. 137.

Cinonis & Damnippi.

l.d.v.τὸ] ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα. Prouerb. ὅτι τῶν μὴ θεμιτῶν. Aristoph. alii.

Simyli & Polystrati.

P.122.l.c.v.πατ] οἶνος ἀνθοσμίας, ἡδὺς, βύσμος, θεόσμος, ἀνθηρὸς, βυώδης, Sic ἀνθοσμίαν (a pessimè interpretatur, leg. Achill. Tat. lib. 1. Grammatici Græci.

v.πιε] ὑπὲρ τὰς ἐν Σικελίᾳ. τραπέζας Σικελικὰς. Isaac Pontan. ad Macrob. Theod. Marcil. ad Horat.

P.123.l.c.v. ἐχρ.ζετο] Notum quid in obscœnis sit χρίζεσθαι, ἀφροδιάζει.

Charontis & Mercurij.

P. 124.l.a.v.χε] ἃ ἐπίπλα. τὰ ἐλαφρότατα τῶν κτημάτων, ὡδὲ τὸ ὀπτὸν πλάζειν.

l. b.v. λμ.] ἀπερίφθων. Sana lectio quam variè inutiliter tentant.

v. χρ] ἢ τὸ φίλημα δυτάλαντον ἴσον. Rectè hunc locum sumus interpretati. Quid ibi esset φίλημα, alibi docuimus.

l.c.v.πρ.] ὁ βλοσυρὸς. *Minax.*

P.125.l.b.v.ἀνδριάντων] ἐπιχαφαὶ. De quib. dico ad Catapl.

l.c.v.λε] ἐννόιας πλυντηρίους. Hinc Philosophorum πλοκὰς quas πλεκτάνας vocauit. pagin. 195. & alibi.

Pag.126. l. a. v. ναυ] ἐπικόπω. Sic vocat truncum super quo aliquid dilecatur, vox in vsu rarissimo.

Pag. 127. l. a. v. τω] βαδίζετε ἀφθίτοις. Sic passim.

v. ιω] ἐξαρχὴ. Narrat eadem *de luctu.*

l. d.v.λοι] Κεατ.ἢ Διοϊ.Χθιδαίων παῖδες sic Necyo. pag. 159. Eunap. Æd.

v. πῦ] ἢ τὰ πάλαια. *Et hereditas modò ad illum, modò ad hunc vergebat.*

v αἶπ] Αειση. Mirum cur Αεισῆι, cùm dixerit Αεισίας.

P.128.l.a.v.Σικυῶνος] ἐς Κίρραν. Dico alibi. Hanc Phocidis vrbẽ Pausanias ab Hom. scribit vocari Crissam. Strabo & Ptolem diuersas faciunt.

l. b.v.a.σκοπίνι] Ex cuius fronde στέφανος Ολυμπιακὸς. Hesych. Suid. interpres Pindari, Pollux, alii.

Alexandri, Annibalis, Minois.

P.129. l.c.v. μιᾶς.] δαλτυλίας ἀυτῶν μοδίμνους. Variæ de horum annulorum mensura sententiæ, quorundam sententias profert Liu.lib. 23. *explesse tres modios super dimidium.* Sed famam veriorem purat, quæ tradit non fuisse plus modio. Aliter Flor. aliter Pli. pro quo stãt Valer. Eutro. Oros. Multi ne litem hanc suam facerent, modum indefinitum posuerunt. vt Dio Prus. Terr. Apol. & hic Lucian. omnium ratio Liuii optima, qui modium purat. Ferrei isti fuêre nõ aurei, vt voluit Valer. quique eum secuti.

P.130.l.b.v. ἐχέτω μὴ] *Nihil erat respondendum.*

l.d.v.ἐς] Γερικῶ. ad Cranicum fluuium. Arria. Curr.

P.132.l.b.v.ὅπ] ωεφῆπαι. Narrat M. Fœlix. Oct.

Diog. & Al.x.

P.133.l.b.v. μον] ταγῖα λευκῆ. Sic p.135.

v. Α Α. κολάκων ὅπωτε πίπαπος] Sic in Tim. Aristotelis φιλοχρηματίαν, ὄψιν, κολακείαν vbique perstringit.

Alexandri & Philippi.

P.134.l.b.v. παρ] χίρρα οἰσύινα. *crates viminea.* quid gerræ docet Ioseph. 3. Excid. erant veluti scuta quadrangula. ἰτέα, de quib. alibi. ἰτέας vocat Hesych. quem vide. lege Lucia. pag. 358.

l.c.v.ὦ] χρυσοφόρων dico alibi.

v.ση] ωεσθεσίας. Tangit patris cauponium, de quo Demost. alii.

P.135.l.a.v.καὶδλω] χιτῶνα Περσικὸν ωραπωπικὸν. leg. Suid. Hesych. dico ad Heliod. lib. 7. de tœnia dictum antea. p. 36. l.a.

Achillis & Antilochi.

Dialog. ex his versib. Odyss.

Μὴ ὄ μοι θάνατόν γε ωροφύγδα φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
Βλειμένῳ κ' ἐπάρηρος ἰὼν ἢ τευξέμεν ἄλλῳ
Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
Ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσω.

Cætera item ex variis locis Homeri.

Diogenis & Herculis.

P. 137. l. b. v. ὦ Κθγίνικα] Sic erat scribendum. Herculis cognomen est ex Hymno Archilochi qui decantabatur in ludis Olympicis, cuius initium Κθγίνικ' αὐαξ Ηρακλες. sic in Piscat.

v. σωτερ.] ἢ ἐχέ κελαινόφρονα Ηδίω. Ex Homero, hymno Herculis.

l.c.v. αὐ] αὐταλθρον. Sic p.121. & p. 226. hac pag. dixit ὑποδολιμαῖον. dico alibi.

P.138.l.a. v.ἐρεχθλοιῶτα] φιλογκυδῆτα, φλυαροιῶτα.

Æaci, Protesilai, Menelai, ac Paridis.

P.140.l.b.v.σα] ἀνεμίσητον. Ex Homeri Iliad. 3. ὑ Νέμεσις. Aristæn. alii.

l.d.v. ἡμιπλῆ] Ex Ilia. 2. Philo. Heroic. ex quib. hic dial. & dial. p. 145. quem tangit p. 167. & in Catapl. p. 225. vbi quædam.

Menippi & Æaci.

P.142.l.c.v. χρυσᾶς ἑμπρὸς] passim hoc.

l.c.v.δγ.] εἰκρυφίας ἄρτος. ὁ ἐκ τοῦ δὶς ηψομένους δηλῶν τὸ μὴ ἅπαξ καίεσθαι. Hesych. de pane ῥυπαρῷ alii dixerunt. Lucia. Lexiph. sic post. αὐτοπειτίω.

Diogenis, Antisthe. & Crat.

P.150.l.a.v.δδων] ἐπήγετ. MS. ὑπήγ.

v.τὰ] κυμβία, εἶδος ωεκτοφθαίου, πλοῦ, ἢ ποτηρίν. duas vltimas species habet Hesych.

l.d.v.ὃ] Οροίτης, Angl. Ηρόης.

P. 151. l. b. v. παῖτης.] ὀκτωκαιδεκάετη. *Iuueni illi octodecim annos nato.*

l.a.v.δὶ] ὁ Γερεσιῶς, Angl. Γίος.

Menippi & Tiresiæ.

P.152.l.c.v. τὰ] μόνον ὃ αἱ MS. καναὶ μόναι χῶραι.

v.ἢ διαπόζεσι] dixi alibi.

P.155.l.b.v.ΣΩ] ποιῆς κολάζων. longè aliter MS qui sic habet, ποιῶν φασὶ εἰ κολάσεις μὴν ἡμᾶς ὑπηρέτας ηψομένους ὧν ἡ Κλωθὼ ωεσσέταξε, ἀμοίρους ὃ τούτου. Cur potius hãc Parcam quam aliam nominet, ratio est, quia Μοῖραι alio nomine Κλωθοί.

Ad Necyomantiam.

P.156. l. a. v. χαῖρε] Hoc omne principium ex Euripide & Homero, vt ipse ait fine huius paginæ. Iambi ex Eurip. Hecuba.

Ηκω πικρῶν κευθμῶνα] Hos versus sic transtulit Ennius:

Adsum atque aduenio Acherunte vix, viâ altâ atque arduâ
Per speluncas saxeis structas asperein pendentibus
Maxumeis, vbi rigida constat caligo inferûm.

P. 158. l. d. v. χρο] ἀπεχῶς. vt in Xenoph. Plat. Demosth. ἀληθὲς· τέχνη, ὁ δόλος ωοδαπὸς Αθηναίοις, τὸ ὃ αὖθις δόλῳ ἀληθὲς ὄδιν. paginam 159. & seq. interpretor ad Heliod. lib. 6 tangit p. 179.

In pag. 159. l.d.v.ὠκ. Def. Herald. emendat ἀσαφὲς, quod etiam est in vno Cod. Regio. & in Cod. Flor. sed alibi hac de re.

P.161.l.b.v.ωερ] τῷ ἀσφοδέλῳ. sic in Char. p. 180. Reliqua vsque ad pag. 164. continentur in Dial. mort.

P.164.l.b.v.ἀπ] καὶ καπέλας ὑπὸ τῷ ἐμβατῷ. Eadẽ vtitur comparatione Iust. Martyr. epist. ad Zen. & Ser.

l.d.v. πον] ὑ πλέον ποδὸς, Ead. in Dialog. mort. Philist.

Philiſt.apud Stob ſer.330. κἂν μυείων πηχῶν γῆς κύριος ἐπαρχῆς, θανεῖν χρήσιον πεῖν ἢ πιεῖν πάρεστιν. vtitur his ferè verbis Lucia.alibi.Sic in Char. πολλαῖον λάβοιεν πόπον ἐξ ἐμοῦ τὸ Αἰακεῖ.tangit Marcil. ad Horat.

P.165. l.a. v. τὰ σαυτοῦ τ' ἐπιδημάτων] Sic in Catapl.p.131.

l.b.v. αὖ] φάρμακοποσίας. Plato in Phædro.

v. αἱματηρεμύων] Angl αἱματηρουώτων.

P.166.l.a.v.βίον] καταλύεσθαι. Angl.καταλύεζ.

v. σμα] ἐπεψήφισαν μὴ αἱ ἀρχαὶ ψηφίζειν ἢ χροτονεῖν, ſeparant iura ciuium, notiſſimum ex oratorib. Græ.

v.νίων] Αλιβαντάδης. Aug.Αλιβαντάδης.

Ad Dialogum, Charon ſiue Contemplantes.

P.169.l.c.v.ἀέλω] νεῶ ἦ. In Cod.Flor.νεῶν ἦ, ἐγὼ δὲ τὴ κακῷ πῦ.

P.172 ,l.b.v. πὶς χ' ὅδ.] Verſus ex Iliad.3.

l.c.v. πλ.] ἐμπίδα. Malè ἐλπίδα.

P.173. l. b. v. ἰω.] θεὸς τὸ τέλος. Reſpicit Solonis dictum, de quo Auſo.

v πι] θεμαίξαι. θεμαίξαι & θεικαθᾶραι Interpretatur Caſaub.ad Theophr. tangit & ad Athen. legend.interpr. Ariſtoph.Heſych.Suid.Euſtat.

P.178. l.a.v.πει] πομφόλυγας. Ex Homero poſtea vocat φύλλα, φυσαλλ δας, φύσημα.

P.180.l.a. v. κάτθαν' ὁμῶς] Homer.Odyſſ.

l.c.v.ιχ.] ὅπου πότ' ἰῶν. *Campos vbi fuit.*

l.d.v.δὲ] ἀπεθνήσκουσιν αἱ πόλις. Plut.Romul.cętera Epitheta Homerica, vt & ſenſus & rationes quibus nititur.

Ad Dialogum de ſacrificiis.

P.182.l.a. v.γρ] Αιτωλικὰ πάθη. Hæc & cętera in Homero.

l.b. v. κει] πωλεῖσι τοῖς ἀνθρώποις. Heſiod.1. oper. Lucia.paſſim.

l.c.v.κῆς] ὁ μὲν γὰρ ἑκατόμβη Rectiùs M s.Anglic. doctiſſimi Golmani, ἡ μὲν γὰρ Ἑκάβη, paret apud Homer.Iliad.6.

P. 183. l. a. v. τ'] καξηρακιωθῆς. Rhetores Græci interpr. Ariſtoph.paſſim Heſych.Suid.Pollux.

l. b. v. πι] ἀμφόπροι πλυθέυοντες. Hæc M. Fœlix Oct.Ser.ad Virg.

l.c.v.μι] Ζεὺς κλαπὶς. Orpheus, Homer. Callimach.hymno in Iouem.doctores ſacri.Tertull. Cypr.M.Fœlix.

l.d.v.ἦ] Γερσῶν νόμους Etiam cum matribus Catull.M.Fœlix.

P. 185. l. a.v. Ηφαι] παρ' Ζιὶ καθήμενοι. Paſſim in Homero.vt & illa ἐλιασομένη θεὸς κατωθ. Quæ rurſum repetit in Icarom.

l. b. v. πῖς] ὥσπερ αἱ μῦαι. Idem Muſcæ encom. Athen.lib.1 Ariſtoph.

l.c.v.αὖ] ὁ μὲν Δέλφος. Cæcil.in M.Fœl.qui tangit cætera huius tractatus, quæ quidem etiam ſunt in Dialog. Deor. antea. ſcribe Αργῶος, vt in Angl.Cod.

P.186.l.a.v. οι.] θεορρήσις καὶ θεῤῥαπτήια. De his vocibus copiosè alibi.

v. σίας] βοῶν ἀροτῆρα. De quo Heſiod.lib.1. op. Nefas autem fuit, & capitale lege Attica bouem aratorem necare vel mactare. Varr.c. 5.lib. 2. de re Ruſt.dico ad Pauſan.

l. c. v. πι] δίφροσίδηται. Homerica dictio, vt & verſus ſequens, qui li.5.

P.187.l.a.v.ἢ ἐξυρημένον] Sic de Dea Syr.

v.θεῦ] Θύρας οἱ ἐπίσθεν βέβηλοι. Malè Angl. βεβήλοις. Callim. alii: καρδιλαῖς, & cætera huius tractatus alibi expoſui.

Ad Dialogum Vitarum auctio.

P.188.l.a.v.βι] κοσμήσας θεήτορα. Mancipia cùm proponerentur, onerari ſolebant. Plau. Mart.

l.b.v.EP.] ἄειστον βίον πωλῶ. Præco nuſquam rem venalē prædicabat ſine laudatione. Plaut. Stich. Cic.3.de off. Horat. Epiſt.2.li.2.l.37. de dolo malo. hoc paſſim. Hinc κήρυγμα pro laude. hinc præconium.

l.c.v.aſ.ὦ Αἰγύπτιε] Sic alibi. Diog. Laert. Apul.

P.189.l.c.v.εἰ] νδὲ ἀῶ π. Sic rectè & Angl. Cod. hanc lect. agnoſcit. hac de re dico ad Hel.

l.d.v.ἀπόδυ.] Id. in Eunuch. Caſaub. ad Suet. de fabis Pythagoræ. Plin. Plut. omnes, Lucian. paſſim. rationem reddunt ὅτι αἰδοῖοις εἰσὶν ὅμοιοι, alii aliam.

P.190.l. c.v.ὦ] τ' Ηρακλέα. Cynici in tutela Herculis. Id. Lapithis, dixi alibi.

l.d.v. τα] ἐκκαθάραι τὸν βίον. Sic Dial. Hercul. & Æſcul.

v. πωλεῖς τὸν ἐλεύθερον] Incidit in pœnam legis Fabiæ qui liberum pro ſeruo vendit. Sic tit. vlti. Inſtit. de publ. Iud. Apul. lib. 8.

P.193.l.b.v.τα] πέρψις ἀπερψίη. Sic καιρὸς ἄκαιρος, ἄσοφος σοφία, ἀσυβὴς δυσίβεια, & mille ſimil.

l.d.v.μς] παιδερασὴς. Tangunt τὰ ἐρωτικὰ Socratis Athen. Ariſtæn. Ariſtoph. & alii quos recenſet clariſſ. præſes l. Sauar. ad Sido. Ego ad Petro. vbi interpretor illud ſequens ἐπὶ τοῦτον ἰμάτιον. Contrà tamen multi, quos profert Ioſ. Merc. ad Ariſtæn.

P.195.l.a.v.τω] παῖς ἰχάδας. ἰχάδας ἢ παλάθας τ' καεικῶν καὶ τὰ γλυκέα ἢ μελιτώδη potiſſimùm cupiebant, ipſe paſſim Dial. ſeq. & aliis paſſim Athen.

v.τω] ὁ χρῶ κουρέας ἐκεῖνον. *Detonſum.* Mirum eſt interpretes in his omnibus dialo. hac in re peccaſſe, dicto poſtea. Angl.ὁ χρῶ κουρέαν ἐκ.

l.d.v.δῶο] τ' λόγον παλαιπαίας. De quibus ſuprà diximus. Habuit Chryſipp. multas argumentationum ſpecies, vt Soritem, Mentientem, Crocodilitem, Cornutam, Electram, Ignauam, Achillem, Metentem, Dominantem, Neminem, & alias quas vel ipſe Ariſtoteles nuſquam attigit, de quibus Laërt. in Zen. Fab. c. 10. lib. 1. Themiſt. orat. 14. Ipſe hoc Dial.

l.b.v.μανθάνω ἢ λέγις] Angl.ὅτι ἢ λεγ. ſic id. Cod. pro ὁπόσων καὶ ὁπόσων habet ὁπόσα καὶ ὁπόσα.

P. 196. l. d. v. φα] ἰῶ μὴ πεῖς. De his Hellebori potionib. dixi ad Petro.

P.198.l.c.v.θρω] ὅτος ὑ γλαυκὸν. Contrà diſputat Theod. Marcil. ad Perſ.

v. πος] καταλείψαι. Angl.καπλείπται.

Ad Dialogum, Piſcator, ſiue Reuiuiſcentes.

P.200.l.b.v.Εσὶ σοφοὶ] Parod. Homer. quales

hic multæ: Homerus ἐσὲ φίλοι.

v. κεῖ] μασιχθέντα πρόσπορον. Omnia hæc in interprete turbata. μασίχωσις ante crucem nota, Sic apud Dion. Hal. 5. & tangunt litteræ sacræ.

l. c. v. τὸς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκόφθω] Hos solebant cædenti ferro perforare vt alii docuerunt ex Parthenii cap. 20.

v. πὶν] λάκιτον. Ex Euripide. Cætera Homerica sunt ex 7. & 10 Iliad.

P. 201. l. c. v. πε] ὠήκεσα. Angl. ἀμείλικτα.

v. ἐρω] καὶ τὸς κακὸς. Angl. Ϲ τὸς κακὸς ἐκείνους σοφόλογος Sanior scripta lectio cum Ironia.

l. d. v. Λάπιον ἔλθ] Iliad. 5.

P. 202. l. a. v. ὑμ] μὴ τὸ τῶν. Angl. κῦ τὸς πόλεις τῶν ἐμῶν φιλοσόφων.

v. τῆς κακηγορίας] Angl. κατηγ.

l. c. v. γελ] ἀφ' ὧν. Angl. ἀφ' ὧν ἤδη τις εἶδ' ἐδ.

l. d. v. σα] ἐκωλύσαμεν. Angl. ἐκωλύσαμεν rectius.

P. 203. l. b. v. καθ] ἀφήσουσι ὠφ. Scribe vt in Angl. Ϲ ἀτήσουσί με & sic interpres.

P. 204. l. d. v. ει] ἐ χάλκεων. Angl. κροιῶν.

P. 205. l. a. v. χ] ἐν Κεραμεικῷ. De his omnibus locus dicendi ad Pausa.

v. ὁσ] προέρχεσιν. Angl. προσέρχῃ.

v. νο] πρέπει. Compositè.

l. d. v. χη] τὴν ἀξίαν. ἀξία, τιμὴ, τίμησις, ὕκλεα ἀντὶ τοῦ ἀξίως. Vt apud Latinos pretium, stipendium, & similia. Eust. ad Iliad. 1. Inter. Aristoph. alii.

πὸς ὑμᾶς] Angl. Ὑ.

v. καῦ] λωποδύτης. Angl. πυμωρύχος. Has voces interpretantur Pollux, Hesych. Suid. copiosè interpres, Demosth. Liban. Arg. orat. contra Midiam.

v. π] καὶ Ϭι ὅπ αὖ δοκῇ. Angl ὅ σοι δῶ δοκῇ.

P. 206. l. a. v. μθ] Ἀρείου πάγου. De loco & voce multa eruditè vir sanctus Gulon. Fulienſ. ad Dionyſ. Areop. dixit Suid. Interp. Aristoph. alii de quib. ad Pausan.

P. 208. l. a. v. ζω] Πολιάδος. Sic in Lapith. & apud Herod. li. 5. Mineruæ cognomentum, cuius rationem alibi reddimus, ead. dicta Πολίας Aristophani & Πολιοῦχος Pindar.

v. c. v. πίωον ἔρμα ἐλαιῶν] Homer. Pind. à quibus Poëtæ omnes Latini leg. Mar. ad Horat. pag. 35.

P. 209. l. b. v. ἐκκέχυται τὸ ὕδωρ] Hac de re copiosè Galen. interp. Aristophan. passim. Apul. Sen. innumeri. Dispẽsator clepsydræ ἐφύδωρ, Pollux lib. 8. ab hoc dispensatore prouerbialiter dictum ἐφ' ὕδωρ λαχεῖν. qua de re Hesych.

P. 212. l. c. v. λω] εἴ τινα ἄμεινον. Angl. πάντων melius.

v. νω] καὶ τὸς λόγους. Angl. καὶ ἐσὲ φόρους.

P. 213. l. a. v. ϟ] ναυσιφυᾶ. Tangit hunc morem Interpres Aristophanis. & Oratores Græci.

l. b. v. ξης] τὸ καλὸν ἀγαθόν. Summa Philosophiæ Stoicæ quam explicat Laert. in Zen.

l. c. v. κβ] γέλωτα ὀφλισκάνουσιν. Sic apud Plat. Idem passim.

v. πλε] παρωθούμενοι. Sana quidem lectio, sed sanior Anglicana ἐξελαυνομένοι, quod passim ead. vtratur, vt in Nigrin. vide.

l. d. v. εα] ἐμφοσούμενοι. Copiosè hanc philosophantium συνήθειαν explodit in Lapith. dixi supra.

P. 214. l. a. v. πα] ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων. Hac specie Prouerbii vtitur antea in Timo.

v. παν] πεφόρτισται ἔτη. Ex Homero, cuius copiosus Interpres Apul. lib. 2. Florid.

l. c. v. δὲ] βασιλὶς τις Αἰγύπτιος. Cleopatra: tangit enim Cleopatræ simiam, vt in tract. Προμηθεῖ εἰ ἐν λόγοις.

v. π] πυρρίχιζειν. Pro omni genere saltationis, vt id. docet ἐνόπλιον ὄρχημα.

P. 215. l. a. v. πω] φιλοσοφεῖν ἀσκῶσι. Sic bene legit Interp. minus recte Cod. Angl. φάσκωσι.

v. σευτρωπαί εἰσι] Vt in Nigrin. & Lapith. & passim alibi.

l. b. v. σο] κῦ τῆς γῆς δῶμα. Sic de merced. conduct. δύχη ἢ σὺν σοὶ συμπεσεῖν ἐκεῖνα πάντα. Sic aduersus Indoct. δύξει πότε χαίρειν σοι τὼ γλὼ κῦ σαυτῷ, sic ἑταιρ. πῶς ἂν μᾶλλον ἢ γῆ καταποι; ead. in Lapith. sic apud Heliod. lib. 1. μυχόμενον δὲ καταδῦναι μᾶλλον habent ex Homeri Iliad. 4. πότε μοι χαῖρε θύρετρα ἰδών. Simile illud est Æschyli Suppl.

Θέλοιμι δ' ἂν μερίμνα
Βρόχου τυχεῖν ἢ σθρατείας.

l. d. v. πον] ὦ μέγα σεμνὴ Νίκη. Ex Euripid.

v. κη] δεύτερον κρατῆρος. Specie prouerbii. De secundo cratere, Long. lib. 3. πιμφ. Achil. Tat. li. 2.

P. 216. l. b. v. δο] σταμαῖος πλακοῦς. Dixi ad Petro.

v. πω] παλαίων ἰχάδων. Hæc passim apud Lucian. hac de re Theophyl. Simoc. I pist. 14. ὁ δὲ Θεσπέσιος ὑπὸ τεθείας τ ἰχάδων τὰ πλεῖστα ἐκδέδωκε καὶ τὰς ἀκρίδας ἂν οἶδ' ὅπως ἐτεροδόξησεν, ὁ δὲ πρυγίας ἀνέχεται, ϗ μοι δοκεῖ ἵνα μὴ τῷ κόρον κομίζεσθαι οἰκαδὲ, posteriorem hanc partem tangit in Lapith.

v. Κεῖται δ' ὡς μαστοῖσι] Parodia ex Iliad. σ.

l. c. v. Μυείοι] Ex Homer. Il. ζ. pro ἦεν. Angl. ὦρη.

v. μασὶ δ'] Calaub. ad Athen.

l. d. v. μὲν δ'] Angl. μασὶν.

v. ϟ] δεχόμεθα ἤδη. Angl. ἤδη αὐτὸς sic erat legendum, aliter tamen Interpres & MSS. & Cod. Florent.

P. 217. l. v. ψλ] θέρμους. Dixi ad Petronii *lupinos*.

l. v. ἄρτους τ αὐτοπυείτων] Hæc omnia in Dialog. mort. & in Carapl.

v. καὶ μαχαιρίδιον ὑπηκὲν] *Secessit*. Casaubon. ad Suet. Aug. dico fusè alibi.

Ibid. καὶ κάπτειν] Hæc eleganter apud Apul. in Apol.

l. d. v. αϚ] ἀνδρῶν ἐς τὸς χηνὸς μεμιλμένους. Alia Anglic. Cod. lectio οἱ φαῦλοι τ ἀνδρῶν τε τ χηνὸς μεμεμιλμένοι.

P. 218. l. b. v. κο] ϑαλῆ στεφάνῳ. sic postea τῷ ϑαλῷ στεφόμενος, Grammatici Græci idem esse aiunt ac ϑαλλὸς, quid autem ϑαλὸς Theocr. docet Eryll. Hesych. Suid. vocauerunt etiam ὄχον κραπὸς vt apud Hesych. verbo χύτλασον cuius locum emendat Clariss. Scal. χύτλος ὁ κραπὸς ὄχος θύσιος παρὰ χυμβόις &c. vocauerunt Latini sagmina Gl. vet. *Sagmina* ϑαλὸς, σπονδεῖα. Hac de re Athen. lib. 7. ferebantur in Panathenaica pompa, quique ferebant ϑαλλοφόροι dicti, vt vult Iuncus apud Stob. licet quidã asserant fuisse ramos oliuæ quos manu gestabant, vt videatur esse illud Homericum σκῆπτρ' ἔχων ἐν χερσὶν vsi sunt & Latini vt autor Ceir.

Pergit Amyclæo ſpargens altaria thallo.

Quod Virg. 6. Æn. dixit

ramo frondentis oliuæ.

αὖων ἐῶν γε] Hæc verba non sunt in Angl. Cod.

P. 220.

P.220.l.a.v.καὶ] ὦ Πόσιδον. Auctior voce vna Angl.Cod. παχεῖαν ὀπτίλῃ πλὼ ἄχαρ.

Ad Cataplum, siue Tyrannum.

P.221.l.a.v.τῳ] ἀποξωάγχλω, ἀνέπνιξαν.

v.σμι] ἄϊτλος. Vocauit τὸ ω τῇ ἀττλίᾳ ὕδωρ, sic & Grammatici.

v.κεχ] ὠδακέκρυται. Dictio Atticorum propria ὅτω χαφάσιτ τὸ ἶδιον τὴν ὀδὸν τῷ περάσᾳ συμβαίνειν.

Ibid. ἠβόπωται] ὁ τῆ ἔοπωπελῳ ἐμβάλλεται. Est autem ἔοπωπὴρ λῶρος εἰς ὃν ἡ κώπη ἐμβάλλεται: tangit Hesych.verb.ἔοπώπασι.

l. b. v. χ. ἀμφὶ βυλυτὸν] Quid sit βυλυτὸν satis abundè declarant Interp. Aristopha. ad Vesp.& ad Aues, Suid. Pollux. Emenda in hac voce Hesych.apud quem βυλυτὸν τὸν δειλεῖον ἔφερε ὃν ἢ τὸ ἀφοῦ λύῃ ἢ βοῦς.scrib.βυλυτὸν. Eust.ad illud Il. ϖ.

Ἠέλιος μετεπείκετο βυλυτόν δε.

Hoc voluit Virg.2. Ecl.

Aspice aratra iugo referunt suspensa iuuenci.

Non quod ibi somniauit Serui.

l.c.v.πάνυ] παλαιὰ μὲν ἢ ὑφ' ἑφθῶν. Hæ omnes artes Mercurii iam enarratæ Dial.Deor.& Mort.

P.221.l.a.v.δὲ] ἡ πόπανα. Horum vsus maximus in sacris Dearum,vt patet apud Interp.Aristop. Thesmoph. & Lucia. Necyo. quid sit autem πόπανον docent Poll.Hesy.Suid.

Ibid. χοαὶ] Dico ad Heliod. χοαὶ,τὸ ὀπτχόμενον ἔοικε ἀποθανεῖσι μαλίκεσθαι.

Ibid.ἡ ἀναίσιμα] τὰ περισφερόμενα τοῖς νεκροῖς. Interp. Aristoph. *piacula*, ἄγχος δὲ μίασμα. Hesych.

l.c.v.μι] λειπόνεως, ὁ μεταλιμπάνων πλὼ ναῦν.

l. d.v.αἴξ] πολλὰ δώσω. Vt in Dial.mort. ex Homer. πολλὰ δὲ ἐν ἀφνῷ.

P. 223 l.c.v.ϖεῖ] πλὼ ἀποκάθηται καθεζόμενον. *In scalis sedens.* Hunc integrum versum ommisit Interpres,*scalas* reddidimus. Est enim ἀποκάθηται (vt ex Sophocle in Mysis testatur Hesych.) κλίμακι πώς. Falluntur qui aliter.nam in Gl. MS. ἔτω καλεῖται ὁ ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου δι' οὗ ἐξερχόμεθα, ἡ καλουμένη σκάλα.

v.ἢ] ἐοίκαζε.πύκαζε, ἐοικέδαμε, σίγαζε, σκιάζε, ἀπὸ σκίας, unde σκιοί, Aristoph. Acharn. quæ interpretatio huic loco rectè conuenit.

l. d.v.βὰ] ὀμφακίας, ἀώρους, μικρὰς, ἀϋεφάτους, τὰ πεπλυτηκότα πήπια. Hanc vocem interpretatur Clar. Mercer.ad Aristen.

v.με] τὰ ϖερὶ Ευκλείδου] In bello Peloponnesiaco cùm Athenienses Lacedæmonii superassent, Athenis potiti triginta tyrannos statuerunt, quibus tandem depulsis Ευκλείδου ἄρχοντος ἵνα μὴ μετασκευάσωσιν οἱ πολῖται, σωφρόνως ἐποίησαν ὥστε τὰ ϖερὶ Ευκλείδου ἄκυρα εἶναι. Hoc igitur nunc dicit ὅτι ἢ πάνυ γερόντων ἀναζητῆσαι τὸν βίον ἢ βούλομαι.

v.παρ] βεβυσμένοι τὰ ὦτα, πεφραγμένοι. Sic in Satur. & de Merc cond. Heliod lib. 3.

P.224.l.a.v.πα] πίπιροι. contrà ὀμφακίαι. de quibus dictum antea: sic postea ἀταφίδες.

l.b.v.δη] τοὺς ἐπὶ τυμπάνῳ. Rei cùm ad supplicium ducerentur, solebant gestare tintinabula ne populum incestarent, vt ciues tinnitu illo moniti de via decederent.Zon.li.2.Annal.hinc carnifices cum tintinabulo, vt apud Plau. Trucul. dico hac de re alibi: Sũt tamẽ qui τύμπανον hîc interpretentur ξύλον ᾧ τοὺς καταδικασθέντας φόνου. dixi de hoc supplicio ad illud Petron. *debeamus tenti perire.*

v.τ] σπύραν ὠμλὼ. Sic antea ἐλων ϖερα.

l.d.v.θρω] ἀμφοτημαίτων. Angl. ϖεχμάταν. minùs rectè.

P.225.l.a.v.ϖε] ἡμιτελὴς ὁ δόμος. Iam hac de re diximus in Dial.Mort. Val.Flacc.lib.6.

coniux miseranda Caico
Linquitur & primo domus imperfecta cubili.

Sic postea ἀπελεύμβῃ τὸ τεῖχος.

v.το] ἀρᾶρεν. Sic passim antea κέκριται, ἔδοξεν.

l.d.v.τεω] πίπτε μόνας ἡμ. Saniorhæc lectio quã quæ in Angl.Codic. πεπτακίδεκα. Solebant enim mortui in exorabulis suis à Plutone diẽ postulare,& vt plurimum πίπτ. Sic in Dial.Mort.

v.ταῖ] ὀπτχάλω ὀπόσα. Eadem antea & in Toxar. & in Diplad. tangit Theophr.Charact. ἀϖὸ μικροφιλοτιμίας.

P.226.l.c.v.ϖρ] ἔκραξε ἐπαινοῦντες. Vt illud, *laudant conuiuæ*, Couiuæ, vt hîc, parasiti: dixerunt viri Clar.ad Pers.dixi ad illud Petro. *vt forte canares poëtam laudasti.*

v.τος] ὅρκος λῶ ἐγώ. Iurãt Parasiti per reges suos.

l.d.v.καρ] ἐπεὶ ἔλκεά μοι καταπάνοπα εἶδε. Cùm dicere debuisset ἐπὶ ἀπῄωνον, διὰ τὸ ἐϖραγμένον Ἀττικὸς χαμαπισμὸς Euripidi frequens: quod & notauit Euripid Schol.

P.227.l.a.v.δὲ] Γλυκέιον. Norant Grammatici Atticos ὑποκοριζοντας solere nomina secundæ sic transformare, vt διφορεξίαν, διφημίαν, γλυκείαν, διφορεξίον, διφήμιον, γλυκέιον.

P.228.l.a.v.ἐ] ἐκ διχομήνου ἡμῶν οἱ ἔϖοι. MS. ἡμῖν. Proverb. ἐϖὶ πάνυ διαφερόντων.

v.μὴ] ἐγὼ οἶδ' ὅπως. Interpungunt hunc locum Grammatici,& dici volunt ἐκ οἶδε γὰρ ὅπως.

l.d.v.π] ἰσοτημίαν. Hanc apud inferos æqualem honoris sedem, sic alibi vocat in Dial. Mort. & postea p.231.& passim.

P.229.l.a.v.ϖρα] τύμπαλιν, MS. εἰς τὸ ἔμπαλιν, τοὐναντίον ἐναντία τοῖς γιγνομένοις ἐν τῇ ζωῇ.

l. b.v. ἵζῃ] πορφύρας ἄνθος. ἄνθος de re qualibet ridente, vt ἄνθος ὥρας. Sic apud Homer. ἄνθος πυρός.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πυρὸς ἄνθος ἐπέπαυτο, παύσατο δ' ἀλοιφῆ.

A quo Philostr. in Scamand. Æschyl. Prometh. vincto τὸ σὸν γὰρ ἄνθος.

v.πα] κλίνας ἀργυρόποδας. Potest sumi ἁπλῶς; vt in Somnio & alibi, potest etiam significare λαμπόποδας, vt ἀργυρόπεζα, λαμπόπους, vt apud Catul. Epithal. Iul.& Manlii.

O cubile quot ô nimis
Candido pede lecticli.

ἢ κλίνης ἀργυρόποδος, licet sciam hunc locum capi de lectulis ἐλεφαντόποσι.

v.πνον] ὑπὲρ ἄνθρωπος πᾶς. MS. Regius ὥσπερ ἄνθεος ἅς ἀνήρ.

Ibid.ϖεισόλειος] Vt in principio Nigrini.

v.γου] ὅλῳ τῷ πήχει βασιλικῷ. Tangit hunc locum Theod.Marcil.ad Hora.dixit autem βασιλικῷ, ἀντὶ τοῦ, μεγάλῳ, ὁ γὰρ βασιλικὸς πῆχος ἔχει ὑπὲρ τὸν ἰδιωτικὸν βᾶτις δακτύλους. Solet Lucia.tyrannos & cæteros superciliosos Τιτανωδῶς ἐλέγχειν, his verbis attollere.

v.ϖε] ἡ ἑαυτὸν ἐξυπνιάζων. Sic passim alibi ἀπὸ τῶν πίνων τὸν πᾶχλον & τὰς ἰδίας ὦμοις ϖεισκοπούμενος, ὅτι γανυμήδων ἡ ὑπηφάνεως ϖεϖαυμένος. Sic scriptum ad oram MS. Regii.

l.d.v. ὦ] ἐκλυθησόμφα. Angl. ὀκχθύ.

P.230.l.a.v. αὐτ] ἀνιμήσηται. MS. ἀναπαύσῃ.

v.ὃ] μὴ ἀπαγορεύσας. MS. ἀπνήσας. Lucianea prorsus dictio.

l.b.v. πις] σωαρπασον. Angl. σωαιαπασον.

l.c. v.ζαλ] περίσκωπος. ἐπὶ τ κώπης καθήμενος. varia est κώπης acceptio quam vide apud Grammat.

P.231.l.a.v.ερ] πρὸς τὸ ἔθος. Angl. ὡς τὸ ἔθος.

l.b. v.ζις] ἢ καθ' ὑδατος. Dictio, φασὶν, quæ sequitur, prouerbium notat, de quo interpr. Catull.

l.d.v.δλες] τὰ Ἐλευσίνια. ἑορτὴ Apud Athenienses ἡ ὁπότε κλαίῃ Δημητρὶ ἡ Περσεφόνη, ἐν ᾗ ἐγίνοντο αἱ ὀπτὰ ἄνια μυστήρια. De Eleusiniis, Scalig. ad lib. 7. Tibulli, & copiosè dico alibi.

P.232.l.c.v.αὐτ] καλῶδας ἀπὸ τῆς ψυχῆς. ὀνείδος. Sic rectè hanc vocem ad mentẽ Luciani interpretatur Hesyc. qui hac in voce cõsulẽd. Interp. Aristoph. Suid. alia est κηλίδων acceptio alibi apud Lucia.

P.233.l.a.v.μασ] ὅτι τράχηλον ὠθοῦσα. *Collo innixa*, Heliod. lib. 8.

l.b.v.σας] ἀκείτας μοι. Has omnes tyrannorum artes alibi fusè exsequor.

l.c.v.πετ] ἀσκαρδαμυκί. αὖθι τὸ καμμύειν. Sic Grammatici. dixi antea.

P.234.l.a.v.πῳ] τ λύχνου ἢ τῶν κλίνων. Vt antea pa. 161. induxit τὰς πρὸς τ ἥλιον ἀποπλευρώσας σκιὰς ἀπὸ τῶν σωμάτων accusantes τὰ πυρφορώμενα ἡμῶν ὑφὸ τ ἡλίου, sic nunc lucernam & lectum testes citat, alludens ad Græcos Philosophos ἢ ὁπότ ἐδες ἐμπαίζει τ λύχνου ἢ τῶν κλινῶν μόρτυρα ὑφαιρεῖσθαι, siquidem Philosophis istis ἢ τὰ φυτὰ erant etiam ἔμψυχα.

l.c.v.παι] κατάχαφος. Ex Platone Lucianus, ex Luciano Iulia Imper. Cæsar. vide Clariss. Casaubon. ad Pers. dixit idem Lucia. alibi χῦ τοῦτο ποικίλος. In re tamen dissimili pag. 528.

De Mercede conductis.

P.236.l.b.v.οἱ] ἐξυρημένοι τὰς κεφαλὰς. Herald. ad Martial. dixi ad Petro. τὸ γὰ παλαιὸν οἱ ναυαγήσαντες ἄνδρωπον πιστὸν ὁπέχειρον τὸ χήματι περὶ τοῖς ἱεροῖς καθήμενον ἢ τ αὐτὸν τύχην ὁλοφυρόμενοι.

v.πᾶς] ὅλῃ πάσης τῆς πλεκτῆς ἐξέρχεσθαι. Prouerb. de quo paræm.

P.237.l.b.v.σι] χῦ τῆς καρίδος ἄσιτον καταπίνοντα. Sic in Piscat.

l.d.v.εἰ] καθάπερ ὁ Λάφος. Ex prouerb. λάφος χάσκει.

l.a.v.δῃ] ὁπότ παν. MS. ὁπὸ παρόντων.

l.b.v.δῃ] ὁπότ ημον τὸ ὅτι. Angl. ἐπιλαμῶν τις.

l.c.v.εἰς τὸν ἀμάξα ἐνερωῶντες. Prouerbium in fastosos diuites, dixi ad Petro.

l.d.v.σις] ἐλευθερολυκείας. De qua Herald. ad Mart.

v.ἱκανὸν τῦτο. Angl. καινόν.

P.239.l.b.v.ὃ] ὁ καλὸς τε ῥήτωρ ἔφη. Demosthen. contra Philipp.

l.d.v. ὃ] θύχῃ ἰδρ. In margine Regii Cod. αἱ γὰ ὀλίγαι ὁπόταν τὰ ἀδικήματα περιλάβωσι. Sic apud Lucia. Nauig.

P.240.l.c.v.μα] ἔντεχνοι δὲ πείθωνες. Hoc habet ex Aristophane. σημαίνῃ ὃ perdictionem πείθωνες τοὺς ὠνεχεμασμένους τινὶ πράγματα.

v.ἴσ] ἐν τῇ τυχῇ. Hæc sic dixit Helio. li. 1. κόρος γὰ ἔρωτος ἦν ἔργον τὸ τέλος.

l.d.v.πε] ἔξωροι. Vt passim in Dial. mort. & alibi, contrà ἄγρος ὥρος. Lucia. alibi. Dio. in Iulio.

P.242.l.a.v.σιω] τῆς Συραυλίας. τῆς ὠ ταῖς Σύραις περὶ ἀφροδείας, vt Συραυλεῖν περὶ Σύραν ὀλίγα πείθειν. De his officiis horridulorum comitum dictum passim.

v.π] ὀνομακλήτωρ Λιβυκῶ. Hac de re Casaubo. ad Sueton. vbi de seruis Syris. Sauar. ad Sid. dixi ad Petron.

l.c.v.φρ] καὶ τὰ δικάσας, κατηγόρησας

P.243.l.c.v.μα] ἢ ἑστίαση τῆ Ολύμπια. Sic in Tim.

v.ἀμ] ἀμέλξεις ὀρνίθων γάλα. Paræm. ὅπῃ τ ἰσφυῶν ἀγαθῶν.

l d u.να] ὑποπίνοντα τῶ πάππῳ. quod pag. 237. dixit ἐξυπνάζοντα. sic in Paras. ὕπνος ἀφεικώς, tangit Casaubon. ad lib. 2. Suet.

P.2.243.l.b.v.χει] ἐν τῷ Διὸς δείπνῳ ὁ μῦθος. Prouerb.

P.244.l.a.v.κ.ζεπ] περιτέλεια Metaphoricè sumis περιτέλειαν vt patet apud Hesyc. Alii dixerũt περιτέλειαν vt patet apud Achill. Tat. lib. 2. Scholiast. Æschyli ad Agamn.

l.b.v. τ] κοσμιώτατα χρήματα. Sic in Gall. explicat illud verbis seq.

v.λω] τῶ Διὸς τ οἴκου. Tangit Heliod. lib. 2.

l.c.v.ταῦτα [πεθαύμακας. Et apud Cic. in parad.

v.εκ] ἀφειωπῆς, ἐκ φρυγίας, ἀφεισκέψω.

l.d.v.σι] χαρόμακτρον. Hanc vocem ex Hesych. interpretatur Clariss. Casaub. c. vlt. li. 9. Anim. ad Athen. profert hanc Lucian. sæpe alibi.

P.245.l.a.v.δεν] εἶτα ζην. ζῆν interpretati sunt viri doctissimi.

v. ὠασίων] τῶ Διωνῦ. περιπάτους. Hanc vocem interpretati Casaubon. ad Athen. Herald. ad Mart.

v.ικ] πολυτῆ δουλείαν. Vide quid dixerim ad hũc Petro. locum *veterem conuiuam.*

l.d.v δλι] ὑπὸ τῆ κλίνη. Laudat hunc locum Casaub. ad Suet. p. 167. hanc eandem comparationem alibi repetit Lucia.

P.248.l.b.v.ὡς] ἐπὶ Μανδραβύλλ. Paræm. de his quæ vergunt εἰς τὸ χεῖρον. ὁ γὰ Μανδράβυλος ἐπεὶ ὁρῶν ποτὲ θησαυρὸν ἐν Σάμῳ χρυσοῦν ἀνέθηκε τῆ Ἥρᾳ, τὸν δ' δεύτερον ἔτι ἀφυρούν, ἢ τὸν γ' χαλκοῦν. Huius meminit Plato Comic. ὦ Διὶ κακημόνι.

l.d.v.αὐτ] θηλύς. Homerica dictio, vt illud sequens ἀεικελίῳ ὅτι μισθῷ.

v.φεις] ὠμαθήσας. Sibi ipsi Interpres dum subiucgit ἢ πρῶτα τῆς ἡλικίας παιδ θύμβος. Casaub. ad Char. Theoph.

v.δραφθείρει. Recordatio antiquæ libertatis seruos excruciat, qualia narrantur de elephantis qui nocte seruitutem suam lugent.

P.249.l.a.v.ἢ] ἀγοραίοις ἢ ὁμολόχοις] Hæc verba sæpissimè solet coniungere, posterius alibi interpretor, prius Hesych. verbo ἀγοραῖα πέχεα.

v.ἢ] πλήθει Ῥωμαϊκῶν. Angl. πλήθῃ ἀστικῷ.

Ibid. ξενίζων] τῶ πείθωνι. Angl. ὦ πάππα.

v.δορ] συγκυδοιν. συμμίκτων ἢ ἐπηυδοιν. Sic ad oram Angl. Cod.

l. d. v. μετ] ὑπὸ κώδωνι. Sic pag. 259. ὁ κώδων ἤχησε. Casaub ad Suet. Aug.

P.251.l.c.v.σοι] τοῦτος ἡμίτομος. Omnia huius paginæ reperiuntur in Lapith.

P.253.l.a.v.πος] ὀφθαλμοὶ βασιλέως. Qui Sycophantæ, Eunuchi, dico alibi, & patet lineis seq. repetit ea pag. 873.

P.254.l.d.v.ῖαν] περιτεθωμένον τὸ σκέλη. Athe. li. 12. Alexis, ex quo Lucia. hoc loc. vt patet post ea.

Oras

Οσσης ὃ πιτυοκοπέμενον πὶν ἢ
Ξυρήμενον.

Dixi ad illud Petro. Salamandra. Sic pag. 554. vbi peſſimè interpr. *quis crura totúmque corpus vnguento ſolebant perungere.* verte vt hic Eraſm.

P. 255. l. b. v. φη] ὕτως ὅταγε. Idem Icarm. & alibi Latini dicunt *ſic* Interpretes Horat. ad Od. 3. li. 1. & Martial. ad Epig. 6. lib. 5.

l. c. v. ϗ] ζαύζον. Hanc vocem attigi ad principium Petro.

P. 256. l. b. v. ἀαὶ] ἐς ταὶς λιθοτομίας. ταὶς Διονυσίᾳ λατομίας dicit Athen. c. 3. li. 1. Iun. in Adag. Turn. ca. 16. li. 22. lautumias vult legi dico alibi.

l. d. v. ἤπι] κομμυθίαι. MS. κομμιμυθίαι, malè, nam ſequitur ταὶς κόμας ποικιλικόμοις: eſſétque δὶς τὸ αὐτό.

v. τὰ] ἡ Αθεσε. *Serua* Heſych. ἄθεσε, δῦλη, παλλακή. Dictio quæ ſæpe corrumpitur, vt doceo alibi.

v. σα] ἐφεσρίδιον ἄθλιον. Dixere Perſii Interpretes ad illud.

Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

MS. Regius ad hunc locum μαρδύκιν τινὰ ἄμεινον ὃ μικρύφθορον ποεῖν. leg. Caſau. fin. lib. 6. Anim. ad Athen. Heſych. & Suid. verbo χρόμακες.

P. 257. l. c. v. ἰὼ] ποιμφόπαπον. ἡδύ. In Angl. Co. Paginã 258. interpretatur Theod. Marcil. ad Perſ. in p. 259. lin. 1. ἰὼ τὸ παιπάλον. Anglic. Cod. habet ποσσιπον, & ita legiſſe videtur Interp.

l. b. v. αὐτ] χρυσῆς ὅλος. Angl. ὅλως. Quod Lucianicum eſt, vt etiam antea notauimus, ſic p. 279. & paſſim.

P. 259. l. d. v. ϟ] ἐκείνῳ ϟ ἐμπαλιν. Senſus facilior ſi legas ἐκείνης τῆς ἐμπαλιν.

Apologia.

P. 260. Sufficiat mihi dixiſſe Petrum Moſellanum huius Apologiæ Interpretem oculis ſuis in hac vſum non fuiſſe, donec maius otium probandi. huius Apologiæ pars potior in tractatu præcedente, quale illud ſtatim ab initio ὑπὸ κλοιῷ τινὶ χρυσῷ, & pag. ſeq.

P. 261. l. a. v. ϗ] τὰ σφιγγία. Hanc vocem interpretor alibi vt & ſequentem κουρεῖλια.

v. Ελ] Ιλίῳ. Tangit in Piſcat. & in Pſeudolog.

P. 262. l. b. v. ἐς] ὁμοιά σι τῷ Σαλαιθῳ. In margine Cod. Regii Ζαλδύκῳ, mendosè, ſunt enim variæ hiſtoriæ, patet conferenti.

l. c. v. των] ἐνδιδόντων φυγῆν. Hic rectè Interpres Atticam expreſſit dictionem.

P. 263. l. b. v. αὐ] συγκεί μενον. MS. συγκινύμενον.

l. c. v. ἀκ] κόμων ἐπὶ φρετὶ. Malè omnes κόμων, patet apud Homer. Il. 9.

l. d. v. ὅμ] εἰς ϟ κόλπον πίπτους. Sic p. 936. hac de re copiosè ad illud Petro. *ter me iuſſit expuere.*

P. 264. l. d. v. δὶ] ἦλον ἥλῳ. Sic pag. 271. Interpres Ariſtoph. Suid. Paræmiog.

P. 265. l. b. v. Ρσία ὃ κρείσσων. Melius alii Κρείσσων ὃ πῖνα.

P. 267. l. d. v. ιϰ] ὁ φρενῆς Ιπποκλείδη. Hæc dixerat antea, repetit in Hercule Ogmio, Prouerb. ὅπῃ πρὸ παίου αὐτόδαιον ἡμῖν λεγόμενον. Legend. Heſych. ex Ariſtoph.

Prolapſu inter ſalutandum.

Scripta hæc diſſertatio πρὸς Ασκληπιὸν vt patet fine. Cauſa diſſertationis hæc eſt: ὑγιαίνειν, dixerat αὐτὶ τῦ χαίρειν· αἱ γὰρ πάλαι πρόρρησις αἱ μὴ ἐωθυτὶ χαίρε, αἱ ὃ ὑγιαίνειν, ὑγίαινε.

l. a. v. ιηλ] ὁ χρυσῆς Sic apud Ariſten. Epiſt. 1. & alibi quod notauit Doctiſſ. Mercer. Cætera ſumunt Rhetoris & Philoſophi doctrinam declarant.

P. 270. l. c. v. Οικέλλω] Cod. Florent. Οικέλλω.

P. 271. l. a. v. εισὸ] ϟ πιραικτιὼ. Huc pertinet quod eſt in aureo verſu Pythagoræ

Ναὶ μὰ τὸν ἡμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν
Παγὰν ἀενάου φύσεως.

P. 272. l. a. v. Αλ. ὼ] Ιωφῶ. Cod. Flor. ἐν Ισῷ.

De Sectis.

P. 276. l. a. v. τῦ] Βραχὺς ὁ βίος. Primus Aphoriſmorum Hippocratis in quẽ multa Gal. ſic p. 311.

l. d. v. πορ] Ησίοδον οἰκεῖ. Li. 1. Oper. hæc tota diſſertatio Heſiodũ de via illa virtutis interpretatur.

P. 277. l. c. v. μῦ] Γαναξήναια. De quib⁹, & aliis ſacris ceremoniis dico copiosè σὺν θεῷ alibi.

v. πρὸς] ἀρίστης ἄσκησιν. Hoc illud eſt quod Philoſophos omnes exercuit tandiu, de quo locus alius dicendi, vt & de illo ſeq. δὶ δαιμονίας πτῆσιν.

l. d. v. ἐφ'] ϟ Αὶρην ἐκείνης. De hoc loco Id. Dial. Philipp. & Alex. Arr. Curt. alii.

P. 280. l. b. v. πῖν] ἀλλ' εὐφημεῖν χρὴ. *Bona verba.* Sũt verba ſolemnis huius formulæ εἰμὶ πῶς ἔστω λεώς; εὐφημεῖν χρὴ. de qua copiosè Scal. ad Varr. pag. 92. leg. Schol. Sophoclis. ad Oedip. Col. & ad Philoct. dico alibi.

l. c. v. λα] ἐκπλύμενος πρὸς ϟ λόγον. Sic in Nigrino &, ſæpe alibi. paginam 281. & ſeq. repetit in Lapith.

l. c. v. ιρον] ἐκεχελεία. ὅπ δεῖ τὰς χεῖρας ἀπίχειν τῷ ἱρῷ. Copiosè hac de re Schol. Ariſtoph. ad pac. Heſych.

v. ιος] μεγάλοις χάμμασι. Theod. Marcil. ad Perſ. dico ad Heliod.

v. συμ] Ευκράτει. Malè antea εὐκρίσει.

P. 282. l. b. v. χι] ὑπ' εὐαιμονί. vt in Tim. & paſſim alibi.

v. δεσ] σκύφου Νεσόρειον. Talis rixa in Lapith. & apud Heliod. lib. 5. de Scypho Neſtoreo Interp. Martialis ex Iliad. 11.

P. 285. l. a. v. πῆ] Μαρκίτη ὀβελίσκωται. ἄφρον, μωρῶς, De hoc Suid. ex Heſych. Interp. Ariſt. ad aues.

l. b. v. πν] ἐν χρῷ ϟ κνεφ. vt antea ἐν χρῷ κνεία: quid legerit in his locis Interpres non video, nam Stoici dicti ἐν χρῷ κουρεῖα, *tonſi, cute tenus.* Ipſe verò *longa coma venerandos, prolixa in capite Cæſaries, capillus prolixior* vbique vertit. de his Iuuenal. Sat. 2. *atque ſupercilio breuior coma* hæc monebat Senator Clariſſ. Godofred. Maluynus. Dixi hac de re antea

P. 287. l. a. v. δὶ] ὑπὸ ϟ Αυγεία. Vt in Contempl.

P. 288. l. c. v. ιθ] ὑποσιτούμενον. Angl. ὑποστούμενος, Mend.

v. εσ] ὑποκλείειν. Vt in Dial. Meret.

Ibid. χὴ γυμνὸν. χὴ deeſt in ms. & Aug. Cod.

P. 289. l. b. v. αὐτ] πολίτην ὄντα. Angl. τῦ.

l. d. v. Λυ] σοὶ μὴν ὅπῃ. Mend.

P. 90. l. c. v. ερ] ὑπολύσαι τῆς ὑποείας. Vt in Nigr. & Hercul. Gall. & paſſim.

P. 291. l. d. v. πι] ὅπῃ ῥιπὸς. Paræmiogr. hoc autem prouerbium εἴρεται ὅπῃ πῦν ὑπόρων χὴ θεῦ μόνε εἰς λόπι ὅπῃ βρεπομένε.

P.295.l.a.v.παιδίων] οἰκοδομήματων. Ead. Iul. Imperator in Epist. ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ τοῦδε τὰς δίνας ὅπ ἂν ὁκ πηλὸ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κλύζεσθαι Locus autem Homeri quem imitandum sibi proponit Iulia.est Iliad.5 Tangit Pisid.

Ὡ συλλογισμῶν ὁλόκληρα κύματα,
Καὶ κῦμα χαῦνον παιδικῶν ἀθυρμάτων,
Τὰ λεπτὰ κἀρφη συνελεγόντων εἰς σχοῖνα.

Habet sequens illud ἀπαίδευτα ἀμυθολόγητα. Ex Homero.

P.299.l.c.v.να] κάμψις ἀρχυρᾶ πεπόκασι. Sic p.309. in calpidem, siue capidem, siue capedinem, siue capidulam, siue capeduncula(tot enim nominibus Romani vas illud denominant) solebant iniicere sortes luctantium, & currentium, vt patet lineis seq. vnde rectè in Gl. Phil. Ὑρνα κληρωτεῖς, κάμψις. ὑδρία, nec malè doctus Grammatic. Hesych. apud quem κάμψις ἵππος ἁρπαστὴς καὶ εἶδος δρόμου, tãgit enim rem quæ sortes sequitur, sc equorum agitationem: de Latinis nominibus superius allatis dico alibi, vt & de sortibus.

P.300.l.a.v.παρ] ἀντέχῃ. Angl. ἀνέχῃ.

l.c.v.ποι] ἐπισκόπησον. Angl. ὀπισκοπῆς. Mend. in pagin. 304. nomina loquentium variè confusa erant.

l.c.v.Ιρν] ὡς πεντηκαίδεκα. Aod. Angl. πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, Mend.

P.309.l.a.v.ωὐ] ἀμφιθαλῆ. Patrimum, ἀμφοτέροις τοῖς γονεῦσι θάλουσα, καὶ μηδενὸς ὀρφανισθέν. Sic hanc vocem, ex Interprete Aristopha.ad aues, interpretantur Scal.ad Catull. Marcil. ad Horat. Morem tangunt Interpretes Theocriti, Eustath.ad Homer.

P.310.l.b.v.ει] ἐκ τῆ πυθμένι. Ex Hesiod.

l.c.v.σο] ὥσπερ φασὶν οἱ Δῆροῖς. Dico ad Paulan.

P.311.l.b.v.ρε] κατὰ τὴν παροιμίαν. Sic illa, ἀλλὰ μὴν ἐξαστλῶμέν ἢ ὀπτρέπει, consule paræmiographos. In Angli. Cod. dramata paginæ 315. omnino corrupta.

l.c.v.θεο] τῆ ὀπτραπέζῃ. Hoc est τῆ ὀπὶ τῆς βαπέζης ἐκχεομένῳ ὕδατι ὃ δὴ τὴν ἰσορροσίαν καὶ τὸ ἀπαρέγκλιτον τῆς βαπέζης ὑπὸ χώσεως μόνον, καὶ τῆς ἐπιφανείας ἁπανεικὸς τῆ δακτύλῳ ὀχετηρωῦσι αὐτὸ φιλεῖ ἕπεσθαι, ῥυτὴς φύσεως ὑπαρχον, καὶ ἀρέμνιτον μὴ πεφυκός. Cætera vsque ad pag. 317. crebræ sunt repetitiones comparationum quæ passim alibi.

l.c.v.δὶ] κατὰ μακαιρίαν. Sic pag. 934. Talis autem illa est qualis fœlicitas Micylli in Gallo ἣ καὶ τοὺς ὕπνους ἐγγινομένη, τοιαῦτα τοῖς ὀνειροπόλοις ἐμποιεῖται τὰ εἰς βυσσὸν καὶ διέτησίαν, κατὰ, ὅλα μηδὲν ἴσως ἔχα καὶ βέβαιον, quæ omnia rectè interpretatur Gregor. Nazianzen. qui (vt alibi dixi) totus est in Luciano.

P.320.l.c.v.λοι] ἢ ἰδόντες. Angl. ἐδόπις.

P.321.l.a.v.το] καὶ Στωϊκῶν τῆ ἄκρῳ. Melius quam in Anglic. εἰς Στωϊκὸν τὸ ἄκρον.

P.322.l.c.v.στα] ἄφικτα] Angl. & ms. ἄφυκτα.

P.323.l.b.v.φρια] ὁκτεπάσαμεν διάφορον. Rectè ibi Interpres est enim διάφορον ex Suid. τὸ τίμιον *merces*. Cætera huius Dialogi antea sum interpretatus.

Herodotus.

P.327.l.d.v.τὸν] Ολυμπιονίκας. Casau.ad Theocr. Scal.ad Catull. ex Suid. innominato. de Hippia, ipse postea, Cic. Apul. de Prodico, Xenophon, & nos ad somnium Luciani, de Anaximene & Polo.id.p. 208. Aristot. Diog. Laert. de Ætione, Theocrit. Epithap. Æscul. de nuptiis Alexandri & Roxanes, Arria. Curt.

P.328.l.c.v.πις] καφαλῆς τὴν καλύπτραν. Dixi ad Petro. de tædis Hymenæi, notum & multa Sc. ad Catull.

P.329.l.a.v.αὐτ] ὀχαῦνον. ὄχαυνος ὁ τῆς ἀπαίδους πόρπαξ. Hesych. & Interp. Aristoph. ad Equit.

l.d.v.λυθ] ὅτι ὦφ ὀφῆος. Rectè ibi Opsop. nam ὅτι ὦφ ὀφῆος dictum αὐτὰ οἱ μεγάλω οἱ μέγιστοι καὶ ἀξιολογώτατοι.

v.χω] σκηπτὰς καὶ καλύβας καὶ πῦρος. Voces interpretatus sum alibi: Rem tangit Suet. Iul. c. 39. *Ad quæ omnia spectacula tantum vndique confluxit hominum, vt plerique aduenæ aut inter vicos, aut inter vias tabernaculis positis manerent, ac sæpe præ turba, elisi exanimatique sunt plurimi, & in his duo Senatores.*

P.330.l.a.v.ὀλ] Πολυδάμαντι. Pers. Sat. 1. & ibi Interp.

μαπρόσιμος] Dixit antea & sæpe repetit alibi.

Zeuxis.

P.332. Huic dissertationi (quoniam de hac locus alius dicendi) non immoror: paucæ variantes lectiones, & quæ lectorem auidum non morentur.

, p.334. ἐπιδήσασθαι. In Angl. Cod. pro quo ex fide mss. & Cod. Florent. reposuimus ἐκπηδήσασθαι.

P.334.l.d.v.εἰων πεπεισμένων] Mart. Delrio ad Senec. leg. putat βαχυπόντων.

P.335.l.b.v.κατεδαίσατο] ms. Regius καπναμβλάσατο.

Harmonides.

P.336.l.c.v.σις] τῆς Φρυγίου. Sunt Harmonidæ quatuor solum musicæ modi principales, Phrygius, Lydius, Dorius & Ionicus: cùm tamen qui de musica scripserunt, quinque cõstituant, addentes his quatuor Æolium, vt Plato 3. de Rep. Athen. lib. 14. Cassiodo. Epist. 40. lib. 2. & libr. de Music. Nisi sub Dorio Æolium inuoluat, hæc enim duo sæpe confunduntur, vt in Pindaro qui cùm Doricè scriberet, vocauit musam suam αἰολίδα μολπὴν. Assignat autem τῷ Φρυγίῳ τὸ ἔνθεον vbi malè Interpres Obsop. *attonitum*. voluit enim Harmonides *religiosum*, vt patet locis citat. & apud Apuleium libr. 1. Florid. Sed de tonorum istorum qualitate omnes isti ferè inter se dissentiunt: tribuit Ionio τὸ γλαφυρὸν. Interpres *suauitatem*, vertendum erat *varium* vt apud Apuleium loc. cit. sic sæpè apud Homer. γλαφυρὸν pro eo quod multos recessus multásque latebras habet.

Pag. 337. l.a.v. ὀπὶ τὴν] *aues circa noctuam*. Cætera enim sunt Interpretis non Luciani, de hoc prouerb. Aristot. Laert. Dio Chrysostomus, alii.

l.b.v.μι] ἐδὲν τὸ τῆς καθαιρούσης μουσικῆς ἐδὲ λόγος. Vide Interpr. Persii ad Sat. 1.

P.338.

P.338.l.a.v.μον] τί σοι δεῖ πρὸς πολλῶν. Vt mima illa, ſatis eſt equitem mihi plaudere.

l.d.v.ὥστε] ἀκαεὶ ψόμβῳ ἢ κύβοι. Vide Paræmiog. ſic pag.604.

P.339.l.a.v.λίας] πλὼ λευκήν. De his calculis res nota.

l.c.v.τε] ἐπῶν σκιαί. Sic legit Interpres & Paræmiog. In Anglic. Cod. rectius ἐπαίνων σκιαί. vt σκιαῖς ὄναρ apud Pind.

Scytha.

P.340.l.a.v.ὑ] πρεσβύτης. Sic rectè, & patet hac narratione, mendosè in aliis πρεσβύτην.

l.b.v.πάλιν] πέμπειν πρὸς τὸν Ζάμολξιν. Dico alibi.

l.c.v.λευκὸς] ἵππος. Dico alibi.

l.d.v.σιν] τῶν δοκιμωτάτων. Anglic. Cod. πρὸς δοκιμωτάτων.

P.345.l.a.v.καὶ] ὁ νησιώτης ἐκεῖνος. Telemachus apud Homer. Odyſſ. repetit alibi.

l.d.v.ἦν] πρὸς τὸν τῆς Κλεινίου. Legend. Plut. in Alcibiad.

P.346.l.b.v.πίνω] ἀμβολὰς ἔργον. Tangit hunc verſum Heliod.lib.2.εργ.

Αἰεὶ δ' ἀμβωλίεργος ἀνὴρ ἄτασσι παλαίῃ.

Quomodo ſit conſcribenda hiſtoria.

P.346.l.c.v.φιλ] πυρετιάσιν. Anglic. πυρέσσειν, ſic pag.ſeq. ὡς πυρέξαι.

v.ῥω] ᾗ λιπαρεῖ τῷ πυρετῷ. Sic apud Hippocr. & Gal.

P.347.l.a.v.δοων] ἐν μέλῃ. Angl. ἐν μέρει.

l.b.v.μιλὼ ἐπὶ πρόβατα. Vide Paræmiog.

l.c.v.Ρίλεμος] Sic pag.728. πόλεμον πρὸς ὅλων παπίσσα τῶν ἐδόξατο. Hac de re copiosè Lipſ.

v.φέας] ὑπὸ μιᾷ τῇ πλευρᾷ. Angl. ὁρμῇ.

P.350.l.a.v.δος] ἀκαιρεῖσθον. Angl. ἄκαιρον.

l.b.v.νος] ὑπὸ μιᾶς. Angl. ὑπὸ.

l.c.v.λὰ] κἂν Αγαμ. Homer. Iliad.2. Achil. Tat. lib.1.

l.d.v.ᾶ] ἑτέρας. Angl. ἑταίρας.

P.351.l.a.v.των.ἀμεργάσι] Angl. ἀμεργάς π.

l.c.v.παρ.ἐργάτας] Angl. ἐργατάς.

P.352.l.b.v.ἐς ἀσύφηλον] Flor. & Angl. ἀσύμφυλον & ἀσύμφηλον.

l.d.v.Λεισύβιλα] χάψατος. Anglic. Λεισύβιλος χάψας.

P.353.l.b.v.λῶ] ἐπαυθήσῃ] Angl. ἐπαύθισα.

v.δὶς] θεραπεύοντες. Angl. θεραπεύεσθ.

l.d.v.πος] πρὸς πόδα. Rectè Anglic. Cod. πρὲ. Sic Apolog. de Merced. cond. de hoc prouerb. Heſych. Pollux. Caſaub. ad Charact. Theoph.

P.356.l.b v.ὅμοιος] Ante hanc dictionem eſt ὡχ in Angl. Cod. mendosè.

l.c.v.ᾗ ἰσοσθὶς] Angl. ἱροσθὶς.

P.357.l.b.v.ρῦ] ἐπὶ τὰ ᾗ ὀκτώ. Angl. εἴκοσι.

v.πραω] ἔντεα. Angl. ὅτ.

v.καχ] ὑπὸ. Flor. ὑπὸ.

l.c.v.πε] Κρόνιον. Angl. Κρόνιον.

P.358.l.b.v.αὐτοῖς] ὠδίνειν ὄρος. Paræmiog.

P.360.l.b.v.ντ] λοπάδων. Flor. λοπαδίων.

l.d.v.ἰὼ ἀπλωκότος. Flor. ἀναλωκότα.

v.πρὸ] ἐς πλὼ Μαύρων. Angl. ἐς τὸν Μαῦρον.

P.361.l.c.v.εν] Κεγχρεῶν. Angl. Κεγχρεῶν.

v.μὴ] ὥπα ὀφθαλμῷ. Idem de domo & de ſaltatione, & ſæpius alibi, habet à Thurio oratore. Iulia Imperat. Epiſt. ὁ Θύριος ὥπα εἶπεν ἀνθρώπους ὀφθαλμῷ ἀπισόπεσα.

P.363.l.b.v.ὡ] ὅτι ἀκμαίμαν. ὅτι ᾗ ῥῆμα in Cod. Flor.

l.d.v.ὡ] Μῶμος μωμήσασθαι. Hunc locum imitatus eſt Ariſten. Epiſt.1.l.1. ex emendatione viri Clariſſimi Ioſ. Merceri.

P.364.l.a.v.βδου] ὑπὸ καιν. Flor. ὑπ.

v.λῃ] Ηροδίξης. Angl. Ηρόδικος.

l.b.v.ὄπιφ] ἀπίσω. Ariſten. loc.cit.

P.366.l.a.v.σρεπ] ἵππον τῶν Νισαίων. De quibus dico alibi.

l.d.v.τοιῆτος] Notæ ſunt ſiue Characteres hiſtorici, de quib° Cic.1.de leg.& 2.de Orat. Strab. lib.1. Polyb.lib.12. Niceph.Greg.princip. hiſtor.

l.d.v.ῥηίας] τὰ σῦκα. Sic paſſim.

P.367.l.b.v.μῦνα] πῆς ἐν πόλεσι. Sic legit Interpres, aliter longè in Cod. Petri Golmani ἐν ποσὶ.

P.368.l.b.v.ἐπι] σωτακτίον. Angl. σωακτίον.

P.369.l.d.v.χευσῷ] οἰκοδομήσασθ. Flor. οἰκοτομήσασθαι.

Veræ hiſtoriæ Liber 1.

P.373.l.d.v.μητι] δῆν εἰπόντος. Longè rectius in Flor. Cod. quem ſequutus eſt Interpres δῆν δηθέντος. Probatur illius hiſtoria, vel qui rebus interfuit, vel qui è commentariis eorum qui adfuerunt hauſit: vnde illud in hiſtorico fide dignum ᾗ ἡμῖν ἐθασάμεθα, qua de re locus alius dicendi.

P.375.l.c.v.θα] οἷον ῥέοντα. Similia apud Euſtath. in Amorib.

P.376.l.c.v.πλὼ] συμπλοκλὼ ᾗ. Hæc deſunt in Co. Florent.

v.ᾗ] ᾗ. Quidam legendum putant ὅσον.

P.378.l.d.v.ὡς] ἕκασος. Angl. ὡς ἑκάστοις ἐδόκει.

P.379.l.b.v.ὁ] Αἱροκόρδακας. Interpres ſequutus eſt Anglicanum Cod. in quo Αειροκόρακας.

v.ἐδὺ] δυστομίας. Angl. δυσωδίας.

l.c.v.ὁ] χρίειν. Vt in Nigr. & in Tox.

P.380.l.c.v.μεγ] τῶ Ροδίων. Angl. Ροδίν.

P.382.l.c.v.νων] θρεικαδιζόντης. Angl. θρεικαδιζόμενοι.

l.d.v.ιστίαν] ἐν ταῖς πυγαῖς. Caſtius, ſi quid in execrando tali ſcelere, Angl. C. ἐν ταῖς ἕδραις.

P.383.l.a.v.καπ] πεπωσιν. χεπωσιν. In MS.

v.λακὼ] ἀλείφουσι. MS. & Cod. Angl. ἀδρῦσιν, aliter tamen legit Interp.

v.ὁ] πυρωδεῖς. Angl. πυροειδεῖς.

Veræ hiſtoriæ Liber 2.

P.394.l.a.v.χαν] θρεπλόοις. Angl. θρεπόλοις.

P.395.l.b.v.πλὼ] ὁμοιότητα. Anglic. ὡραιότητα. Aliam tamen lectionem ſequutus eſt Interpres.

P.396.l.c.v.φρο] πρὲ. Angl. πρὸ.

Pag.397.l.d.v.μέσης] ἥσαν ἀξιολογῶ. Flor. λογικώτατοι.

Pag.400.l.b.v.ὑπὸ] κολαδιδυσύμβους. Floren. κολινδησύμβους.

l.c.v.σκοπ] πολὺ ἀπεχ. Flor. ὑ πολύ, malè, & aliter Interp.

P.401.l.c.v.π] μαχαίρα πῦρ καλδύειν. De hac superstitione locus alius dicendi, præceptum est Pythagoræ.

P.408.l.b.v.λῦσα] λαβεῖν. Angl. δέλακεῖσι.

l.d.v.παλ] ὀνοσκελέας. De his copiosè Cœlius, tangit vir Clarissimus Gilbert. Gaulminus ad Plesium. Interp. Aristoph. ad Ranas.

Phalaris 1.

P.462.l.b.v.σων] ὁμοφρόσι τῷ θεῷ. οἱ ἀπὸ τῆ αὐτῆ στίγη ἀπαρχόντες.

l.c.v.ὃ] αὐθέκαστον. ἀπροβούλευτον, ἀπροκάλυπτον, vt apud Hesych. cæteræ huius vocis significationes huic loco non conueniunt.

P.463.l.a.v.ὃ] ἀπαρρησίαστος. Angl. ἀπίασος.

P.466. Hæc pag. ex Epist. Phalaridis.

P.467.l.c.v.χεται] Ϲ αὐδίξας. Legend. Interpr. Persij.

v.προσπθίναι] αὐτὴ τῷ προσπθῆ. Attic.

Phalaris 2.

P.469.l.b.v.δρες] πρόξενος. Differentiæ inter πρόξενον & ἰδιόξενον, multæ, quas tradunt Grammatici.

P.470.l.a.v.μᾶς] δημιυργὸς. Deest in Anglic. Cod.

P.472.l.b.v.πμον] φιλοκερδῆν. Rectius fortean φυλοκρινῆν, vt est in Anglicano Cod. *per stirpes donaria discernere*, sequitur enim καὶ γλυκαλογῆν τὰ πιμπόμενα.

Alexander.

l.b.v.ἐπι] ἀπὸ ἐχίδνης δηχθείς. Dico ad lib. 2. Heliodor.

v.χθεὶς] προσπίπτ). Angl. προσπίπτ).

l.d.v.χρι] σύεσθαι. Malè in Angl. Cod. σύλεσθαι. vocem σύεσθαι alibi interpretor.

v.ξαυδ] δῦρπο. Minus rectè in Angl. Cod. εἶρπο.

P.479.l.a.v.προσ] ὴ ἀφρῦ ἀποπιμπλάμενος. De his impostorum & agyrtarum artibus alius locus dicendi.

l.b.v.πθεν] συλλειβόμενον. Minus commodè in Angl. C. συυθλιβόμενον.

l.c.v.ἀνθαζόντες] Angl. ἀνθαζόμενοι.

l.d.y.ἐλθ] προφωκοδομημένω. Cæteri Cod. προσυνημμένω.

v.εκ] πύχη αἱ. Flor. πύχη τῆ ἀγαθῆ.

P.488.l.c.v.Σελεύκω] Hac de re Suet. Caio.

l.d.v.ζω] Flor. μεῖζον ἀεὶ προσενέγ. Paginam sequentem alibi interpretor, & paginam 490.

P.493.l.a.v.γνω] ἀπὸ δασύ. Malè Cod. Angl. ὕδατι.

v.δοκιμωῦτα πάροδον] Hęc desunt in Flor. Cod.

l.d.v.ἄ] πολλὰν ὑπερβεούτων. Cod. Anglic. πολλῶν ἐπὶ πολλὰ ἐπιορεούτων.

P.494.l.a.v.ὰ] παρακινδυνεύειν τὸ ἀπροβούλευτον. Angl. C. παρακινδύνευον τὸ ἐβούλετον.

l.d.v.λύειντο] Angl. δέδυντο.

v. Μορφὶ] Angl. C. sic habet hanc barbariem, siue, vt ipse alibi dixit ἀσαρῆ καὶ ἄσημα.

Μορφὸν βαργάλω ἰχὶ αἰχνέχμι φάος δε.

v.ἀμῦως] ὅλως. Angl. ἀμῦω.

P.495.l.b.v.πν] ἡκιστ). Post hãc vocem sic legitur in Angl. Cod. ἐεσαῦός τε τὸν Ϲ πλουσιωῦτος.

P.496.l.c.v.ραυ] ῥαδίας. Flor. Cod. ῥαδία γνωμένη μᾶ ἡ μεταβολὴ.

P.498.l.b.v.ὃ πιφορᾶι] Angl. Conδῶν.

De Saltatione.

P.499.l.b.v.σκληρὸν] Mordet Stoicum allusione ad generalem Stoicorum thesim.

P.500.l.b.v. των] κάρχαρον. Qualis Appii *canina facundia*, de qua D. Hieronym.

l.d.v.ἐπαι] ὕπνως αἰσχρά. Persuasi antiqui *saltationem* vmbram esse luxuriæ. patet apud Cicer. pro Mur. Horat. Sat. 1. lib. 2. Artemid. lib. 1.

P.502.l.a.v.ὰδὶ] χθὲς ἢ προέλω. vide Paræmiogr.

l.c.v.δαίτων] πολεμικόν. Hanc saltationem πρύλιν vocat Callimach. hym. εἰς Δία.

P.503.l.a.v.Μηλόπη. Iliad. σ.

l.b.v. ἢ] καρυαλίζειν. De hac voce copiosè ad Pausan.

P.504.l.b.v.λέγει] ἐδίπεδον. Locus est in clypeo Achillis Il. Σ. vbi ἐδίπεον. Vnde error Lucianì scribentis, omnes enim Cod. habent ἐδίπεον.

l.c.v.πὰς μὰρμὰρυγὰς] πηδήματα, σωτεχῆς τῦ ποδῶν κινήσεως. Pollux, Hesych.

l.d.v.δὲ] ὄρχια σκοπᾶν. Hac de re alibi, attigi ad Petron.

v.μυσὶ] ἐξορχεῖσθαι. Prophani ἢ ἀμύητοι ab omnibus sacris arcebantur, nec licebat, si temerarii in ceremonias irrupissent, ea quæ viderant vulgare, hæc appellabant ἐξορχεῖσθαι, qua de re dicendum alibi.

P.505.l.a.v.ἐν] Δήλω. Initium facit probandi nulla olim sacra facta ἀῦ ὀρχήσεως. Qua de re ipse in Elench. Clem. Alex. Protrept. & Stromat. 1. Dionys. Areopag. Eccles. Hierar. c. 1. laudat hunc

P.473.l.c.v.σῦτ] εἰς κακίαν. Angl. ἐν κακίᾳ.

P.475.l.a.v.ρες] πολεμίους. Sic pag.723. ἐχθροῖς ὕπτιος πλευπῶν ῥώοιτο. Æschylus Prometh. vinct.

Ερ. χλιδᾶν ἔοικας πῆς παθοῦσι πήμασι.
Πρ. χλιδῶ; χλιδῶντας ὧδε τοὺς ἐμοὺς ἐχθρούς
Ἐχθρὸς ἴδοιμι.

Ex quo Plaut. Asin. act. 3. sc. *Agedum.*

Ar. Hem adspecta rideo? vtinam malè qui mihi volunt sic rideant.

Sic Terent. Eunuc. Act. 4. Sc. 3. Albin. Conf. ad Liu.

Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit vnum.
Gentibus aduersis forma sit illa, precor.

Idem Albin. etiam.

l.b.v.πον] Ρυπλιαυῷ. Sic legit Interpr. ex Cod. Florent.

l.d.v.τδυε] δρομάδιοις. Angl Ϲυλομάδιοις.

P.476.l.a.v.πκοῖς] ἐπαλ. πῆς ἐχθ. Flor. ἐπαγ. ὅπὶ τ. ἐχθ.

v.δῆθ] Θῶνος. Angl. Θόωνος & ita Interp.

l.b.v.ὧν] αὐτὸς. Angl. ἐᾶτ.

l.c.v.τθ] παχεῖς Sic pag. seq. & pag. 481.

P.477.l.a.v. πολλοὶ ὃ] De serpentibus Pelleis Casaub. ad Suet. lib. 3.

l.b.v. π] ἢ Δελφύς. Sic in Ioue trag. & Icarom.

l.c.v.χρυσᾶς] πλίνθους. Sic in Contempl.

v.σιοι] ὑπομειδιόντως. Angl. ὅπὶ μᾶζιν.

P.478.l.a.v.ὰ] κακίστα μαστιδόμενα. Paræmiogr.

hunc locum Casaub.c.6.lib.14.Anim.ad Athen.

l.b.v. ἑαυτὲς] μιμούμενοι. Iulianus Imper.hymno Solis.

P.506.l.a.v. ἡ τῶν Ἰδαίων δακτύλων. De his Pollux, & vir Clarissimus Isaac. Casaub. c. 5. lib.1. Animad.ad Athen.

l.b.v. μὴν] πέρα τὸ μετεῖν. De eod.Dial. Apoll. & Bacchi.

v. βων] Διονυσιακά. Copiosè Long. ποιμέν. lib.2.

v. σεσῶν] Κόρδακος. Tres enumerat saltationum species, quarum inuentores prohibentur Satyri Κόρδακα, Σικιννίδα, & Εμμέλειαν, de prima Theodor. Marcil.ad Horat. Vlpia.Demosthe.Interpres ad Olynth. 2. pag. 215.Hesych. Pollux, de secunda iidem Pollux & Hesych.de vltima, Plato, Interpres Aristophan.ad nubes, & Hesych.apud quos rescribe Σικιννις.

P.507.l.a.v. Αλλῳ] Iliad.ρ.

l.b.v. τὸ] ᾠδὴ κρλιῶν. Hesiod.in Theogo.

Καί τε ᾠδὴ κρλιῶν ἰοειδέα πωλεῦσι
Ορχεῦνται, & ζωμὸν ἐρυσθενέος Κρονίωνος.

P.508.l.c.v. ᾠδὴ] σολοικίαν. Dictum in Nigrino. Veteres Grammatici σολοικίαν interpretantur quidquid fit perperam σολοικία τὸ ἁμαρτάς.

P.509.l.a.v. πασιν] πόλις ἐν Ἰβηρίᾳ. Hæc vrbs Chalcidici generis Cumæ.

l.c.v. ποσετ] ὑπ' ἀσεβείας. Godofredus Maluynus Clarissimus Senator monuit Interpretem iudicio & oculis abusum suis, dum ista vertit, *nec minus de se exhibens reuerētiæ*. Fraudi fuit, puto, quòd Græci nominibus propriis maiusculas litteras præfigere neglexerint, dicere debuit *præcipuè circa Augusti tempus*.

P.511.l. b. v. τὸ] πῆσος τῶν ἀετῶν. Fabula hæc apud Pindar. Cætera sunt nomina fabulis notissima.

l. c. v. καὶ Αλιρρόθιον] *Et Halirrothium*, de quo ad Pausan.hæc omisit Interpres.

P. 515. l.b.v. σμος] καὶ κοφῶ. Tangit vetus oraculum quodquidem sic apud Plut.

Καὶ κοφῶ σιωπήμι, καὶ ὑ λαλέοντες ἀκούω.

P.516.l.a.v. ὁρῶ] πᾶς χρύσιν. Hinc Lesbonax Mitylenęus vocauit eos χρυσόφυς, & Lexiphanes Luciani pag.534.leg.Athe.c.8.& 16.lib.1.& cap.vlt. lib.4.cætera quæ ad saltationem spectant, vt de Bauciſmo, Betarmo, Hormo, & aliis fusius alibi.

P.519.l.c.v. εἰπ] οἱ δὲ Ἀποχῆς. Iul.Imp.Misop.

Lexiphanes.

P,524.l.a.v. Λεξιφάνης] Cogor longiores in hũc Dialogum diatribas componere vt cacozeli & antiquarii istius Lexiphanis quæquæ vocabula ponderentur: de similibus, Horat. Martia. Suet. Aug.c.86. & ibi interp.

v. Λυκ] τηπόν· πῶς ἀπὸ τοῦ χθές, χθεσινόν, ὕπως ἀπὸ τοῦ τῆπες, τηπινόν, σημαίνον τὸ ἐπιτήδειον ἢ ποτὲ ἢ αὐτὸ ἔτος, ex quo οἱ Δωριεῖς dicunt σατὲς, vnde σατάνιοι πυροὶ leg. Scholiast. Aristoph.ad Nub.

v. νεοχμόν] νεοχμόν. MS. Regius auctior voce vnâ, nẽpe κομιδῆ: per νεοχμὸν autem intelligit νεωστὶ εἰργασμένον, ἀφ' οὗ καὶ ῥῆμα τὸ νεοχμῶ νέον ἔχω vnde νέοχρον. Hæc dictio etiam Thucydidi frequens, qua vti solet ἀντὶ τοῦ νέον, πρόσφατον, hãc Lexiphanes postea vult significare τὸ ἀπηχαφές.

v. ὕπω] κυψελυδύσα. MS. Regius habet κυψελοῶπα, sed recepta lectio melior est, magisque alludit ad illud pag. sequẽtis ὀπιδύσρα ἡ Κυψελὶς κυψέλη κυψελὶς & κυψελὶς (sic enim apud Hesych. & Interp. Aristoph.ad Pacem) ὁ τῶν ὤπων ῥῦπος λέγεται, dicitur etiam τὸ ὀστρακοῶν ἀγγεῖον ἐν ᾧ τὰς ἄρτας ἀποτίθενται, sic dictum ὅτι τὸ κεκρύφθαι τῷ ἕλει, vt vult doctissimus Christianus ad Aristoph. εἰρη. sic etiam vocabãt alueos è vitilibus vnde Cypselus rex Corinthiorum Æthionis filius, sic dictus quod ἀφ' ὑψηλῆς τοῦ τε μήκους κεκρυφθαι τῷ ἕλει, Cuius posteritas diu postea Corinthi regnum tenuit, dico ad Pausa. Tangit Lucia. pag. seq. dum ait ὑπὸ Κύψελός τις ὕτ' Ἠετίωνος. Vide Scal.ad Euseb.

l.b.v. ποσὶν] τὸν Πλάτωνα. Aliter Apul.de dogmate Platonis, qui vult Platonis patrem Aristonem, ipsum Aristotelem dictum, fuit & Aristo Ceus qui scripsit ἐρωτικά, de quo Clarissimus Casaub.ad Athen.c.4.lib.15.

P.525.l.a.v. τῦ] πεδῦ. Antiquè dictum pro χαμαὶ, τοῦ τὸ πέδον.

v. ἀπὶς] ὀπιδύσρα. Leg. Scholiast. Aristophan.ad Plut.

v. σκόπῃ] ὅτι ἀποφαίνομαι. De hac dictione locus dicendi ad vitam Demonactis.

v. Λυκῖν] δύσορχος· εἰ καλῶ ἔχει ἀρχῶ, & τοιμώτερον. Hoc enim potissimum curabãt miselli scriptores illi, vt exordium reliquo opere longè splendidius eligerent. Quod antea Lucianus notauit tractatu, De conscribenda historia, & sæpè alibi postea. Imitati illi præceptum Pindari Od. 7. Olymp.

Αρχομένῳ οἱ ἔργῳ, τοῦ πόσωπον
Χρὴ πρῶτον πλαυσίοις.

Citat Lucia.p. 848.

v. λοξὶς] δύσνυμος. αἰσθητοῖς ὀνόμασι χρώμενος. Qua de re copiosè disserit tractatu, Quomodo conscribenda sit historia.

l.b.v. πα] τοῦ διὰ πηδᾶσθαι. τοῦ ἐλαύνεσθαι, γυμνασώμεθα, de hac voce vide Casaub.ad Athen.

v. ὦ] ἡλιοκαὲς. Vsitatum magis ἡλιόκαυστον, κακαυμένον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Hac de re Interpretes Petronii ad illa, *modica vnctione vsus*.

v. ἀρτο] ἀπιστία· πορδυτία.

v. παι] σελγίδα. Interpretes Persii & Apuleii: dixi ad Petron. Ibid. καὶ βύρσαν. De hac balneorum supellectile omnes dixerunt. Ibid. καὶ φωσώνια. intelligit vestem cubitoriam, siue κομιμάτιον, diminutum à φώσιον, τὸ λιτὸν ἱμάτιον. Hesych.

v. καὶ] ῥύμματα. τείμματα, σιμήματα, ζαπώνια. Tangit Casaub.ad Athen.c.10.l.8.Scholiast. Aristophan. Acharn. Ibid. ναυσολεῖν. ναυσολεῖν τὸ βαμβαιεῖον, καὶ πυπιλεῦον κομίζειν δὲς τὸ αὐτό. Sic Aristopha. Thesmoph. iunxit ναυσολεῖν, vult intelligi κομίζειν, μετὰ καρπαλίμως κομίζειν.

v. πλῶ] ἐγγυοθήκην. κιβώτιον. Hanc dictionem interpretatur Casaub.c.13.lib.5.Animad.ad Athen.

v. ξεις] ἑλινύσεις· ἀναπαύσεις. Hesych. dicitur etiam ἑλινύσις, ἢ ποτὲ ἡσυχάσεις, λήξεις, ὀκνήσεις, χολάσεις. Vide Interp. Aristoph. Thesmoph. Pollux.

v. θι] τρίπαλαι· παλαι. Ibid. λυπῶ· ὀπιθυμῶ λυθῆναι. Ibid. ὦκ ἀύπορος· ἀδιαπόνητος, ibid. τράμιν, ἀφεδρῶνα. Hanc vocem interpretatur Erotianus. illud est quod apud eundem Erotianum Lysimachus vocauit σφιγκτῆρα, vt emendauit Doctissimus Christianus ad Erotia. & ad Aristoph. εἰρη. vocat postea τὸ ὄρρον fine huius pag.

v. μαλακ] ἀσραβῆς. Sic vocem hanc interpretatur Hesych. τὸ ὀλὶ πᾶν ἵππων ξύλον ὁ κρατῆσαι οἱ καθιζόμενοι. τί δ' ἂν εἰ καὶ ὅλη πᾶν ἀμαλακτικῶν ὄντων, οἱ δὲ κῦ τὸ πλεῖστον μὲν τῶν σωματηρὸν ἡμίονον ἔτυχεν ἔλεγον· εἰ οὖν δὲ πάντα ἁπλῶς τὰ σωματηρὰ ὑποζυγωτικά. Videtur autem Lexiphanes ex sequentibus ἀσραβίω posuisse αἰτὶ τῦ ἡμιόνε, sequitur enim ἀσραβηλάτης ἐπὶ ἁρπαγῆ ἤτοι ἱπποκόμος.

Ibid. ἀσκωλιάζων] ἐφ' ἑνὸς ποδὸς δηλόμενος, dicitur & ἀσκωλίζων Hesych. apud quem rescribe δηλόμενοι ἀσκωλιάζειν. Illud est quod Galli dicunt *aller à croche pied* cùm pes alter incuruatur: hanc vocem multis interpretatur Scholiast. Aristoph. ad Pluton.

Ibid. ἐκ ἀκμῆς. μὴ κεκμηκώς.

l. c. v. τῷ] λιγυείζοντας· ἄδοντας quia ᾠδὴν λιγυρὴν dixerunt Homer. & Hesiod. de his rusticorum cantilenis Long. lib. 2. & 4. ποιμέν.

v. ἄνδηκα] τὰ χείλη τῦ ποταμῦ. De quibus dixi ad lib. 1. Heliod.

v. κα] καύματα. Profert hunc locum Clarissimus Casaubon. Animad. ad Athen. cap. 19. lib. 3. Iunge ab eo dictis Interpr. Virg. ad illud Georg.

Boreæ penetrabile frigus adurit.

Sic apud Long. lib. 3. ποιμέν· κρύος μὲν ἦν ἐξαίσιον καὶ ὥρα βορέου ἐπέκαε. Philid. Cosmurg.

Χειμῶνος ὥρα, καὶ τὰ δένδρα σωτῆρας
Ἐκ τῆς περαίας τὸν κρύον μαρκύπτει.

l. d. v. ἐλθών] ἀρώματα· τὰ ἀρότρῳ ἐξειργασμένα πεδία, ἀροτριάματα, ῥυτήματα. Hesyc. Schol. Aristoph. ad Pac.

v. αὐτοῖς] γναπτῆνας, γναπτῆνοι, εἴδη λαχανῶν.

v. χανδὺ] κάχρις. ὅσσον.

v. ἀπολ] ἀποθριξομαι. Quidam legunt ἀποθριξομαι, depilabo.

v. πόν] Δεκαπολιτῶν· τὰ δηλεσμένα ἢ βεβρεγμένα ὅσσα πωλῦσιν.

P. 526. l. 2. v. ἢ] χυμαιπώλη· τὰς ὀπώρας πωλοῦσα, ἰχθύδια ἢ τὴν ἰχθὺν ἢ ἰχθυοπωλεία apud eum qui vendit piscium intestina siue quisquilias quæ χυμαίαι ἢ χυμεῖα. de qua dictione Casaubon. ad Athen. cap. 11. & 19. lib. 7. vbi reprehendit eos qui sacculum vertunt. Inde χῦ *hilum* quales miminuti illi pisciculi, de quibus Apuleius libr. 2. Milesi.

v. πι] ὅλη τὰ σίλγη. Locus hic, vt alii multi in cacozeloisto, perobscurus, quem vt concipiam altius repetenda mihi vocis originatio. Σίλγη πόλις ὅτι Γισπίας, ὅπου κακῶς ἔζων οἱ ἄνθρωποι, καὶ δηλόμενοι ὁμοιοῦνται, vt testatur Scholiast. Aristophan. ad Vesp. Igitur qui totam hanc narrationem attentè perleger, videbit Lexiphanem voluisse intelligere τὰ κοινὰ δειπνητήρια, non tam hominum ad ea confluentium multitudinem denotans, quam res communes siue viles de quibus hic perpetuus sermo est: detorta sanè metaphora, quidam hîc legunt τ' ἀσιλγῆ mendosè.

v. ὡς] πυελάτιον. τὸν ὡς καλιδάνῳ ὀπηδέντα ἄρτον: alii tamen πυελάτιον idem esse dicunt ac πῦον quod conueniret cum dulciariis Interpr. Aristophan. ad Vespas. Casaub. quæ Gallis *tarteletes*.

Ibid. ἐγκυφίας ἄρτους τοὺς ἐν ἀποδύῳ. De quibus iam dixi, vbi de Empedocle cinericio.

Ibid. γήπια, κρόμμια. Hanc dictionem variè Grammatici efferunt γήπια, γάδια, γήπεια. De quibus Hesych. Suid.

Ibid. οἶσον] τὸ ὀπτὸν ἄλφιτον, τὸ ἑψὸν τῆς τραχήλε, τῦ βοὸς καλλιστον. Poll.

v. σας] πσίλλος. διαστρόφους τοὺς ὀφθαλμούς.

v. ψῦσαν] à ψύω. Quod etiam spiro significat, itaque inter varias huius vocis acceptiones, rectè Hesych. ψῦσα, ὅτι τὸ ταχὺ ἀποθραμεῖν λέγεται. Igitur ψῦσαι καταπίνας, ταχέως θραμεῖν.

l. b. v. εἰμί] λαπαγῆν κοτάβους. παίζειν. Nam λαπαγῆν κοτάβους, ἢ κοταβίζειν, εἶδος ἐρωτικῆς παιδιᾶς. Rectéque Hesych. κάταξε, ψόφος κοτάβου ὁ ἀπὸ ποτηρίε γινόμενος. Rectè inquam, ille, nam ludendo, cottabos cogebant sonum emittere Valer. Max. cap. 11. lib. 3. *Theramenes perrectam veneni potionem non dubitanter hausit, quodque ex ea superfuerat iocabundus inlisum humo clarum edere sonum coëgit.* Copiosè de variis cottaborum generibus Tzetz. Scholiast. Aristophan. Athen. viri Clarissimi Flor. Christian. ad Vespas. Theodor. Marcil. ad Horat. hic lusus apud Gallos *casse-pot*.

v. μαθο] ξηραλοιφῶν. Vide Hesychium, apud quem rescribe ξηραλοιφῶν. De his vnctionibus Theod. Marcil. ad Pers.

v. λυτρίῳ] τῷ ἀποπλύματι, ῥυπώδι ὕδατι.

v. μάντων] μὴ τῦ σύρφακος. συρφετώδης ὄχλος ἢ χυδαῖος.

v. οι] δυσκῶ. ἀμελυώδω.

v. ἐρ] ὀπτεθόλωσον, τὸ ἐκπίεσον, σκοτάζετον.

Ibid. σκαρδαμυκτῶ] De hac voce à me dictum antea.

l. c. v. ὄμματ] φαρμακᾷ· φαρμάκων δεῖται.

v. ἰγχέας] ἀφυβριάσας. ἀποκαθάρας τὸ αἷμα πρὸς ὀφθαλμῶν.

v. τύς] λυμαλέις. δύσχρως, ἀπὸ τῦ λημᾶν καὶ λήμην, quæ sunt περὶ τοὺς κανθοὺς πρὸς ὀφθαλμῶν παραγωγὰς συσάσις ἀκρέωσα, πρὸς ὀφθαλμῶν ἀκαθαρσίαν. Sic pagin. 371.

v. δὴ τῷ] ἀκηδιακῷ· ὑποδυσάλυπον τὸ ἰμαῖον.

v. κῦδη] ἀκροχειρισμῷ. Genus luctæ ἀκροχειρισμὸς qua solebant ἀκραῖς χερσὶ παλαίειν, quoniam autem in plicaturis & nodis digitorum frequenter solebant vitam oppetere, ἀκρόχειροι dicti ἀνδροφόνοι.

Ibid. τραχηλισμῷ] *succolatione* vt in Cynic. πῖς βαχήλους ἄγει *succolare*. Hanc luctæ speciem Beotii vocant βασραχηλίζειν. vocabant enim Beotii βάσραχας τοὺς βαχήλους Hesych. Igitur certare τραχηλισμῷ est ἀπὸ τραχήλε καπίζειν.

Ibid. λίπα χρισάμενος. Ex Homero.

Ibid. ἐλυγίζετο] Hanc vocem alibi interpretor.

Ibid. ἀντίδυε] τῷ κορύκῳ. Hoc est ἐμβαίνειν τῷ κοιλίαν τῦ ἀντιπάλε. Qua de re dico ad Heliodor. lib. 10. vide Scalig ad Euseb. Hunc locum quidam capiunt de pila sparsina. Vnde genus exercitii quod fit cum folle, dictum κορυκομαχία.

l. d. v. ὁ δ'] μολυβδαίνας χερμαδίους. Virgil. 5. Æneid. Plut. in Thes.

v. ἔχων] εἶτα σωτηρίζοντες· δηλῶν ἐξορίζαντας. Hanc integram periodum interpretatur Casaubon. ad Athen. cap. 19. libr. 3.

v. ποὶ] τὸ ψυχροβαφές. τὸ ἐν τῇ ψυχρᾷ πυέλῳ βαπτόν.

Ibid. διαφυίσαντες] δίκην δηφίνων κωδωνίσαντες.

P. 527.

P. 527. l. a. v. ἐγὼ] ἐξυόμλω· ἐκπιπίζομλω. Hanc lineam profert & interpretatur Clariſſimus Caſaubon. loco citat. vt & illud ſequens ὁ κατίον. Duæ fuerunt apud Græcos vſitatiſſimæ tonſuræ ſpecies, σκαφίον καὶ κῆπος de quibus hic loquitur, τὸ μὲν σκαφίον τὸ ὀν χρῶ, ὁ δὲ κῆπος τὸ περὶ μετώπου. Scholiaſt. Ariſtophan. ad aues Heſych. Pollux, Suid.

v. δῆμος] ἐθερμοθράκη. τὰς θέμιδας ἔπρωγε.

Ibid. ῥῖνα] τὸν πίσιν. Prodigioſa tranſlatio à gutture ad anum.

v. ἀραίας] τῶ ἰχθυηρῶ ζωμῶ. Vel muria vel garo vtrumque enim è liquore piſcium, vide Scalig. ad Auſon.

Ibid. φαυλίας] τὰς ἐλαίας λθυκάς. Plin. Celſ. Varr. de re ruſtic.

Ibid. ὁ δὲ] ἐρρόφει τὴν κριθῶν. Sic apud Ariſtoph. Veſp. πλὴν φακλῶ ῥοφήσομαι.

Ibid. ἐκλινετο δὲ ἐν ὀκλαδίαι. De quibus in Lapith. & in Cynic. ὀκλαδίαι, δίφροι, ſiue chiramaxium, ſiue ſella geſtatoria. Nam ὀκλαδίας, δίφρος παπιὸς ὃν αἱ ἀκόλλθοι φέρονται πῖς εἰς τὰς ἀγορὰς ἐξῶσι πλησίοις, καὶ πεποίηται τὄνομα ἀπὸ τὸ ὀκλάδαι, vt vult Heſych. Galli vocant *chaiſe briſée*, δίφρος συγκεκλασμένος, ἐν πίπι μὲν ὀκτεινόμβος πεπ δὲ συστελλόμβος, Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. De hac ſella geſtatoria L. Senec. cap. 12. de breuit. vitæ Martial. Epig. 17. lib. 12. Sueto. Nero c. 26. Vitell. c. 16. huius vſum vlterius proſequi non eſt otii.

Ibid. ἐν] ἀσκανταὶ. δύπλεῖς κράδαπι. Interpres Ariſtophan. σκίμποδα vertit.

Ibid. δεῖπνον] ὧν ἀπὸ συμφορῶν. Dico ad illud Petronii, *Nos vt ad tam viles acceßimus cibos.*

Ibid. δίχηλα] ὕεια, πόδες χοίρειοι.

Ibid. ἐν ἡπειρῶτα] Copioſè vir Clariſſimus Iſaac. Caſaubon. ad Athen. c. 16. lib. 3. Animad.

v. ὑὸς] καὶ λοβὸς ὁν παχλίν. vel vt in aliis ἐν παχεῖν, Nam idem eſſe volunt Grammatici, vt Interp. Ariſtophan. ad Equit. Heſych. Pollux. videtur autē λοβὸς ὁν παχλίν. Sic enim p. 1052. condimentum aliquod hepatis fuiſſe, de quo Suid. & Poll. conficiebatur ex melle, ſeſamo, & caſeo, legend. Heſych. Sed fortean Luciani ſtylo fuit λοπὰς, de qua dictione copioſè autores quos nuper citaui.

Ibid. ἐ μυττωτὸς. quid ſit, docet Scaliger ad Moretum, ſed κυείους μυττωτὸς ὅτι ὁν σκορόδιον.

Ibid. ἐν ἀζυρτάκη] Clariſſ. Iſaac. Caſaubon. ad Athen. cap 35. lib. 3. tangit aliam huius vocis interpretationem. Eſt enim hic ἀζυρτάκη βρῶμα Ἑρμδρικὸν ἐσκυασμένον ὁν καρδάμοις, καὶ σκόροις & aliis oleribus, vnde apud Heſychium ἀζυρτακοποιὸς, ὁ τείμματα καὶ ἐμβάμματα κατασκυάζων.

v. πνες] καρυκεῖαι. Aliis καρυκεῖαι, quod idem eſt, intelligit autem ῥύπματα καὶ τραγήματα πολυτελῆ.

Ibid. θρυμματίδες] Sic nominare ſolent omne genus dulciariorum ἢ ἀπὸ τῦ θρύπ, ἢ ἀπὸ τῦ τρίβεσθαι, Heſych. effertur autem hæc dictio vel per ι. vel per υ. vt patet apud eundem Grammaticum. v. ἐθριμματίς.

Ibidem ἐν] θρία. Quidam ſimpliciter per θρίας intelligunt φύλλα συκῆς, ſed ibi capiendum eſt pro omni altili quod vel συκῆς ἢ ἀμπέλε foliis inuoluitur, hoc autem vocabant ὀπικάμπειν, leg. Caſaubon. ad Athen. c. 24 lib. 3.

Ibid. μελιπῆται] πάχυλοι, μάζαι μέλιτι διδυμένα, quæ & μελιτόεσσαι.

Ead. lin. ἐπτορυχίων τὰ σελάχια. vocant σιλάχια ὅσα ἄποδα. Heſych. Suid. Poll. Caſaub.

v. πολλά] τιμάχη. κόμματα dernes.

v. ποτικὰ] ὁν ὀργαίνης. ὀργαίνα δέπνοι ἐν πλέγματι γυρατώδη, καὶ κρεπαίδες, αἱ ἀπὸ τῆς κοπαίδος λίμνης ἐγχέλεις. De quibus Scholiaſt. Ariſtophan. Acharn. & Heſych.

v. καὶ] εἶν ὅλον ἐπτοκαῆ. ὁν κλιβαίνω ὁπηλίκα.

l. c. v. χέρων] ἀγκθυκὴς, ἀηδής.

Ibid. ποτήρια] Leg. Interpr. Petron. ad illud *cecidit menſa cum argento.* Caſaubonus ad Athen. c. 2. lib. 11.

v. δῆτ] τῆς δελφικίδος τραπίζης, τῆς πόδας ἐχούσης εἰς τύπον δελφίνος ἐξειργασμένης. Quæ Delphica vocabatur, de qua VVoV Ver. ad Petro. locum cit.

Ibid. ὁ κρυψιμίτωπος] κρύπτων τὸ μέτωπον τῆ πίνοπος.

v. πλὼ] κέρκον. Leg. Heſych.

Ibid. ἐν] κομβυλιός. γρόγγυλος. Vt interpretatur Scholiaſt. Ariſtophan. ad Veſpas.

γηχῆ] ὀγρακιά.

Οἷα] Θεικλῆς ὤπια. Interpretatur hunc locum vir Clariſſimus Iſaac. Caſaub. ad Athen. c. 6. li. 11.

Ibid. θύρυκα δῆ] πλατία.

v. τὰ] αἰσιμόφητα. ἐλαφρόβαρα δίχα λεπότητος.

v. ὑμᾶν] κυμβία. γρέγγυλα καὶ βαθία.

Ibid. φιαλίδες] γρόγγυλα ἐν ἀβατῆ.

Ibid. ποτήρια] χαμματικὰ χάμματα ἔχοντα. Plaut. Rud.

Ibid. τὸ] κυλίκιον, δοχεῖον.

Ead. lin. ἐπολέξης. de quo Flor. Chriſt. ad Veſp. Interpretes Macrobii de Miliario.

l. 1. v. ἐς] ἐπίτρεπε. ἀνδρίπτε. ἀείπεμπε.

v. ἐπὶ] ἀκροθάρσεως. μέσον πῶς μανθάνοντες.

v. εἶτ] κακχρίδι. ἐπτείμματα μυρεύδη.

v. ἡμῶν πλὼ τοδεκτύπην. τύμπανον.

Ibid. ἐν] περιφορίαν. ὄργανον μουσικὸν, ὕπω ἀπὸ τῦ χόματος κεκυρτωμένον. leg. Heſych. verb. περίφορον.

v. ὁ μὲν] ὅδη πλὼ καπήλφα. κλίμακα, ἰκρίωμα. Heſych. Poll.

Ibid. ἀπαρίχησπάρμος] ἀπ' ἔγθων.

v. νος] ὁ ὃ λικίτδα ἔπαιζεν. ἀπὸ τὸ λικεῖν, ἢ λικᾶν, χρατεῖν, βοᾶν, ὡς ὠδλὼ ὀρχεῖσθαι.

v. δῆμος] ἐρρικρῦτο σιὼ γέλωτι πλὼ ὀσφῦ. Diceret Petro. *riſu latera commouebat.* lego enim ἐρρικῦτο. ῥικῦσθαι. *Inſultando lumbos agitare*, inde ῥικνὸς de quo Grammatici.

Pag. 528. l. a. v. χεῖρες] λεῖρον. Intelligit γυναικεῖον ὄρμον, ἀπὸ τὸ ἡδυ εἶν. Vt quibuſdam vſum eſt.

v. καὶ] ἐλπόδια, ὑπόδια, quidam τὰ ἄνθη. Interpretantur de his Scholiaſt. Ariſtophan. & Pollux.

Ibid. καὶ] πόδας. χαροψίλλια.

v. μὲν] ἀδικος ἢ ἡμέρα. ἢ μὴ ἔχουσα λόγον δικανικόν. cùm iuſtitium eſt.

v. δὲ] ἐχεγλωττίας. In qua linguis dantur feriæ, πλὼ ἀργίαν ποιῆσαι πλὼ γλώτταν.

v. χον] ὑδροχομεῖσθαι. ἀπὸ ὕδωρ κεκόμβον τὸ μέλλον πλὼ λέξειν. Quod patroni dicerent ad clepſydram notares.

v. ἄχρηστα] καμπύλα. οἷς οἱ ἀδροὶ ἐχρῶντο.

Ibid. ἀφόρητα] μήπω φορητά.

v. λοις] ἀρρητοποιοῖς · τοῖς περὶ μυστηρίων τελέτας. De quibus locus alius dicendi.

Ibid ἄγδλω] Κρητικὸς. Vox Cretenſis de qua vide Interpr. 12. tabul.

v. τύνομα] σκιερὰ φεῖος · τοῖς κυβδυπείοις, ὅθεν τὸ ἐν σκίρῳ τὸ ὀβριεδίω ἔχειν.

v. καὶ] αὐτοκαβδάλων. Simpliciter αὐτοκάβδαλα dicunt Grammatici αὐτοχέδια, καὶ ποιήματα εὐτελῆ.

Ibid. ἀνδρομίδας] De his calceis Heſych. Tertull.

Ibid. βαυκίδας] Baucides calceamenti genus crocei coloris, vt ſcribit Pollux. Heſych. vult βαυκίδας ὑποδήματα γυναικεῖον πολυτελές. Erat etiam albæ baucides apud effœminatos. leg. Caſaub. ad Athen. c. 4. lib. 4.

Ibid. ἀμφιμάχαλον] ἱμάτιον.

Ibid. ἀμηχάνη] κατά τινα ζῆτον. De hac voce conſule Grammaticos.

v. δίκην] λαξ πατήσας · ὑπερπαλέως ἐκδύς. Vt apud Homer. λαξ ποδὶ κινήσας.

v. νὸς] τὸς αὐλήμενος · λόγοις ὠφελήμενος.

Ibid. ἔμπιδος] δεσμῶτο.

Ibid. ἀπιμαλοῦ π' ἐξυβεζόντα, ἀπιμαλός, dicitur taurus ὁ μὴ ἀχάλινος ἐξοισρῶν qui etiam dicitur ἀπιμαλέας, Grammatici. per καρπώδισμα & ἀβελτέραιον intelligit χρήδισμα & βαχηλόδισμον.

l. d. v. ᾗ] τὸ ἀκροκερφές. τὸν ὄρθρον.

v. καὶ] πολυνίκης. πολλὰ νικήσας.

v. μέλε] διέκοψε τὸν ἑορτὸν. *a troublé la feſte.*

Pag. 529. l. a. v. λυπεῖ] Θρεχθία φθῆς. ὑπὸ θεῶν ἐχθραινῆς.

v. λυσα] ἐκλάξ. Homerica dictio de qua Euſtathius & cæteri Grammatici, ὅπ' γόνυ καμφείς.

v. Θαυκαλῶν] διαβρέχων ἢ βοῆ καλῶν. Quales ferè ſunt quæ pueris occinuntur næniæ.

Ibid. διαχωδωνίζων. Metaphora ducta ab equis quos explorabant tympano εἰ φοβοῖδες εἶεν, ἢ εἰ δόρυβον ὑποφεύγοι διὰ σπουδὴν, μήπως ἐν πολέμῳ εἰς κίνδυνον ὑπ' ἀπιῶν ἐμβαλοῖεν, vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, qui alias etiam huius vocis metaphoras exponit. alii ſimpliciter διαχωδωνίζειν dicunt eſſe ἀντὶ τοῦ συρίφειν.

v. ἀπὸ] διαπίεζε. Hac voce interpretatur illud præcedens σωιεχὲς ἢ φόρυγα. Attamen pro διαπίεζε in ms. Cod. reperitur διάπαε, quæ eſt præcedentis vocis interpretatio.

v. ἐχῷ] λακκοδάκεν, λακκόπεφκτον, λακκοκαταπύγονα. De qua voce Ariſtopha. Athen. lege Heſych. verb. λακκοπαίδα.

Ibid. τὸν] μώρτωνα. *Turpem illum & mollem*, ſic enim ὀκάλουν τὺς μαλακοὺς καὶ αἰχρὺς: nominabant enim μώρτον τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον vt patet apud Scholiaſt. Ariſtophan. Lyſiſt.

Ibid. τὸν] χίνοβόκπαν · τὸν χίνον ἐδίοντα, τοὺς ὀδόντας τῶ τόματος. Sic quidam Grammatici, aliter tamen Heſychius qui vult ſchinum hac ratione comedi ſolitum vt dentes candefierent εἰώθασι τὸν χίνον βόγειν οἱ καλλωπιζόμενοι, ἵνεκα τῶ λευκαίνειν τὺς ὀδόντας. Vtuntur adhuc nobiles Hiſpani.

Ibid. ἀναφλῶντα] Anceps & varium de hac voce inter Grammaticos certamen, quidam enim interpretantur σύειν, ὃ μαλάττειν, vt Heſychius & Scholiaſt. Ariſtophan. ad Ranas, alii ἀναφλῶντα, dicunt eſſe γυμνοῦντα τὸ αἰδοῖον αἰσχρῶς. vt Alcidamas ille Cynicus pag. 1044. καὶ ἅμα παρεχόμενον ἑαυτὸν μᾶλλον, ἢ χρὴ πρὸς τὸ αἰσχρὸν. Sic apud Theophraſtum Charact. περὶ βδελυρ. ὑπαντικὺς γυναιξὶν ἐλθοῦσι ἀναστρέψαντας δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. Alii ἀναφλᾶν interpretantur χλοπεύειν τὸ αἰδοῖον quam ſignificationem ſequutus eſt Iacob. Micyll. Interpres.

Ibid. καὶ] βλιμάζοντα. Simpliciter Ariſtophanes ex quo Heſychius interpretatur βλιμάζοντα, θλίβοντα, ὑβρίζοντα, vnde βλιμὸν περιπλασμὸς, ὕβρις. Aliter tamen Didymus, aliter Suidas. Suidæ porior interpretatio qui vult βλιμάζειν, τὸ τῆ ὑπουργίᾳ καὶ τῆ τύχῃ ἅπτεσθαι, ὥσπερ ἐπίτηδες οἱ τὰς ὄρτυγας ἀναλαμβάνοντες.

l. b. v. παῖδα] ms. παιῶδα.

Ibid μὴ] πάθωνα. Etiam de hac voce dubitant Grammatici, quidam enim ſimpliciter *puerum* interpretantur aliud alii quos vide apud Doctiſſimum Chriſtian. explicatione huius vocis, & vocis φωλοὶ ad Ariſtophan. pacem. Scalig. in Priap.

v. νὸς] λεκαλέος. λεκαληφίλος, *patinarius* vt Vitell. apud Suet.

v. δεῖ] σκοπάδειον · τῶ Σκόπα ἔργον τῶ ἀγαλματοποιῶ. De quo Plin.

l. c. v. τοῦ] παρηβηκόπος. οἷον παλαιῶ.

Ibid. καὶ] τυρῶ Φαλίδας. Intelligit τὰ ἀπὸ τυροῦ πεπλεγμένα κομμάτια.

v. φυλάττει] σφραγίσι δρεπανηδεπίοις. *ſigillis vermiculatis.* Dico ad Pauſa.

Ibid. ἐλαίας] νθυτὰς. Diſtinguit ἐλαίας χαμαιπετῆς ſiue ἀφ' ἑαυτῶν πεπτώκας ἀ νθυτῆς, quas κολυμβάδας vocant Grammatici & Colymbades Latini.

v. τέρων] κρωβυλώδη, ὁ χορδίλων τῶν καλῶν.

Ibid. ἰμπυδάκοντα] ms. Regius διπλωδάκοντα πτυθμένα καλὸν ἔχοντα.

l. d. v. ᾗ] σωφλιόσομβ. σωφλυδρήσομβ. Conſule Grammat.

v. οἰῶ] ἐκπεφλύειν. Quidam interpretantur ὁ οἶνῳ φλυδρεῖν *tenir table*, ſed rectior eorum interpretatio qui dicunt eſſe ἐμέζειν ὑπὸ τῆ οἰνοφλυΐᾳ, & ſic Lat. Interp.

Pag. 534. l. a. v. σμύοις] λογᾶ. τύτθια λέγειν ὀπιθυμεῖ. Vt M. Fœlix Octauio.

v. πτύσματ] ὑφορῦσαι, φορῶ ἢ ἐείω πτύσματι φερομένω.

Ibid. ἀκροκυματῦσαι] μετείοις τοῖς κύμασι διολιδαίνουσαν.

Ibid. ἔκπεσες] Sic vocat τὰς ἀγκύρας ἀπὸ τῆ ἔχειν, Leg. Caſaub. ad Athen. c. 21. lib. 3.

Pag. 535. l. b. v. δεῖ] μακκᾶ. μάτην ἀκούει. Sic quidam Interpretes quaſi originatione vocis ludentes: ſed melius qui interpretantur τὰ μακκᾶς φρονεῖ, qua de re Scholiaſt. Ariſtophan. ad Equit. & hoc vult Lexiphanes dum ſubiungit ἢ ἄνδρας πεφρενωμένους ὀλιγωρεῖν εἴωθεν. Cæteracommunia ſunt.

Eunuchus

Eunuchus.

Pag. 534. l. c. v. εἰρὼ] ὅλας ἀμαξὰς ἐλασφημῶν. παροιμία ὅτι τὴν ἄγαν ὑβριστικῶς ἀηδέσι χαιρόντων. Sic apud Gallos *Vne charretée de parolet.*

Pagin. 535. Locum Homeri emendauimus, in quo Erasmus *ierit in porcellum* verterat, dum legit ὑὸν.

l. c. v. σκοντας] χρημάτων καταφρονεῖν. εἰς Δεινοπίλιον ἀποσκώπτει, qui pecuniam efficit μέρος τῆς εὐδαιμονίας.

Pag. 536. l. d. v. καθημι] θυτὴς ὁν κῆρυξ. Intelligit Arelatensem Philosophum Fauorinum de quo in vita Demonactis.

Pagin. 538. l. a. v. καὶ] Ἄξων φησὶν. Axo leges Solonis vt patet apud Laërtium in Pitt. & in Solon. Interpr. Apollinaris libr. 4. Suid. Scholiast. Aristophan. Νεφ. Pollux, vt Rhetra Lycurgi.

Ibidem ἄρθρα ἐν ἄρθροις καλέμφατον τῶν ἢ ὃ φασιν οἱ ἰδιῶται, φύσιν ἀντὶ φύσιν.

l. c. v. γαι] αἰαπόμπιμον ἐς τὴν Ἰταλίαν ὁπόταν πέμψαι τὴν δίκην. *que la cause soit renuoyée en Italie.*

De Astrologia.

Pag. 540. l. a. v. λυειδ] ἀηδῆ μορφῆ. In Flor. Cod. ἀηδίῳ μορφῇ.

Pagin. 541. l. a. v. εἰρητ] ἀντὶ τοῦ Αμμ. Anglic. Codic. ἀντὶ τοῦ Αμ. Cætera huius dissertationis ex Callimacho & Manilio repetit in Croniis, plurima interpretor alibi.

Demonactis vita.

Pag. 547. l. a. v. φιλοσ] αὐλίσκους ποεῖ. Vide Parœmiog.

Pag. 549. l. a. v. μὴ] ὑδὲ γὸ δίδαγ. Minut. Fœl. Octauio.

Pagin. 550. l. a. v. ἀφιξ] ὅτι τὴν ποικ. Anglic. ὅτι τῆ ποικίλη.

l. b. v. πίνον] ὅτι πεζαλη. Legendus Doctissimus Flor. Christia. ad εἰρη. Aristoph.

v. ὑπὸ] ὕδρα ἔχις. Dixi ad illud Petron. *quaque virum quærunt.*

l. d. v. καὶ] δακτύλιον. De hac dictione alibi.

Pag. 553. l. a. v. σαμβὼ] Ευμόλπω. Dico alibi.

Pagin. 555. l. a. v. καὶ] δρωπακιδῶσαι. Dixi ad illud Petronii *Salamandra supercilia tua exussit.*

v. ναίσο] τὸν Κωλαίνιον. Cuius historia notissima ex Herod. Diodor. Sicul. Valer. Maxim. Suid.

Pagin. 557. l. a. v. ἔδαλαν] αὐτὸν δημοσίᾳ. Non attendit ad vocem δημοσίᾳ Interpres *cum luctu publico exitulerunt.* vt Lycias Rhetor in Epitaphio ἡ πόλις αὐτὸν καὶ ἐπήνησε καὶ ἔθαψε δημοσίᾳ, *publicè, sine funere publico, sine publico luctu.* de luctu publico longissima narratio. Licet videatur satisdatum ad Martial. & Pers.

Amores.

Non esse Luciani sed alicuius qui Lucianum superuixerit iam monui præfatione ad Lectorem, videtur esse Aristeneti. Incertus Interpres lectorem curiosum sæpissimè decipit.

Pag. 558. l. a. v. δρον] λόγον. Angl. διηγημάτων.

v. ἑλίγου] τοῖς Μιλησιακοῖς λόγοις. Interpres Apuleii ad Milesias.

l. b. v. σαθαι] ἱορτασικὴν ἄγραν ἡμέραν. Iulian. Imperator Cæsar.

v. θαῦλον] θαλαττίης κύματα. Vt in Catull.

Pagin. 559. l. a. v. καὶ] ἐσθῆς μέχρι ποδῶν. quales Medorum fluxorum siue laxorum vestes, sic ποδήρης χιτὼν, Aristenet. Epistol. 15. libr. 1. leg. Xenophon. 8. Pædiæ. Diodor. Sic. libr. 2. omnes.

l. b. v. παρ' Ησιόδῳ] καταλόγων. Qui inscribebatur νῆσαι. De quo viri Clarissimi Daniel Heynsius & Ioannes Meursius ad Hesiod. Tangit ipse Lucianus dissertat. cum Hesiodo. sic in Lapith.

Η οἵη ποτ' ἀρ' ἦγε.

v. ὄθιες] τῶν ὀμμάτων αἱ βολαί. Sic pag. 565. Aristen. Epist. 1.

l. c. v. πλῆ] βυθάγος. Philostrat. tabul. Theodam.

v. μων] τῶν ἀκρίτους. legend. Athen. lib. 1.

v. λισα] Λιβυρνοί. De his nauigiolis Renat. Veget. c. 33. lib. 4. Appia. in Illyric.

l. d. v. μᾶς] ἀνύμαγον Angl. ἀπόμαγον.

Pagin. 563. l. a. v. ἐγὼ] τὸ ἐρωτικὸν ζῆλος. De quo Marcil. ad Horat. Mercer. ad Aristen. pag. 229. sic pag. 268.

Pagin. 265. l. d. v. ἀζομαὶ] καὶ πᾶς μαλακῆ λίνῳ φλοιός. Notum ex Theocrit. Virg. Aristen.

P. 567. l. b. v. σάμιλλ] δεξιᾷ τὸ περίσσωτον ἀκαπέλας. Dixi alibi, hoc sæpe repetit Lucia.

l. c. v. δὲ] τὴν ἱερὰν τὴν ὅλων φύσιν. Hac de re copiosè Interpretes Lucretii.

P. 568. l. b. v. εσθρα] ξέτας ὁδούς. Sic Latini istud obscenum *viam* & *locum* dixerunt.

l. c. v. χουσι] κῆ πίθων ἀγώνων. De hoc Prouer. Parœmiogr.

P. 569. l. b. v. ῆλυ] Ἔρως ἀγελάρχης. Longus lib. 4.

Pagin. 580. l. b. ἄπτ] ὕδατι λιτῇ. In Angl. Cod. legitur ὕδατι λιτῇ ἢ χιονίσκον χλαίδα τῆς ἐπωμίας περόναις.

Pagin. 581. l. b. v. δὲ] νέους Anglic. νέμος ἐπιφαύσειεν ἀμπέλῳ.

l. d. v. τάδετο] ἐλαυνόσας Γοινὰς. Dixi ad Petro.

P. 583. l. b. v. ὦδε] ἐφοίτα. Angl. ἐρώντα.

l. c. v. του] ἄμεινον ἀποδαιόντος. Angl. Cod. ἢ ἢ ἀμείνονα βίον ἀπόθ.

P. 584. l. b. v. δὲ] ἰλαρῷ τῷ ὄπῳ. Angl. τῷ ποσώπῳ. Aliter tamen Interpres nec malè.

l. d. v. ἄγαν] τῶν παιδεραστῶν. Florent. Codic. τῶν παιδεραστῶν.

Imagines.

Dialogi isti duo, in quibus Pantheam Abradatæ vxorem describit, doctissimi sunt.

P.587.l.b.v. ἔνθα] λίθος ἡ Ἡρακλεία. Plin. Aristot. Sic apud Pisid. Cosmurg.

Γαίτας ὑφέλκων οἵα μαγνῆτις λίθος,
Ἡ μᾶλλον εἰ πῖν Ἡρακλείαν πάλιν λίθον,
Φύσιν γὰρ αὐτὸς ἑλκυστικὴν ἔχει.

P.589.l.a.v. σὴ] ἐξ ἁπασῶν ἤδη τούτων. Sic Homerus ex omnibus Diis Agamemnonem efformauit, Achil. Tat. lib. 2.

l.d.v. δεῖ] λειπὸν γὰρ λελῆθός. Angl. σεμνὸν γὰρ λῆρ.

v. ἐκ] Σωστύδρας. Florent. Δωστύδρας.

v. γραπτὲ] δικαῖ. Post hanc vocem in Anglicano Cod. πολύ.

P.592.l.d.v. θου] ἄμεινον αὐτῷ τῷ μήτρῳ. Vide Paræmiogr.

P.605.l.d.v. γὰρ] ὑπὲρ τὸν πόδα. Vide Paræmiogr.

Toxaris siue, de Amicitia.

P.619.l. d. v. θεὸν] ἐραστὰς ἐδόλιμον. Erasmus huius Dialogi Interpres lectorem sæpe decipit. Verte igitur hunc locum vt Godofredus Maluynus Senator Clarissimus monuit, *machinantes, vt viderunt in Dinia adhuc esse quod edi posset.* Sic Terent. Eunuch. *hunc comedendum & deridendum vobis propino.* Idem Maluynus *debibendum* legebat.

Pag. 620. l. b. v. Ἀσίαν] βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ. Erasmus *ad Persarum Regem.* verte *ad Imperatorem.* Solebant enim præsides Prouinciarum, vbi in honestos homines pœna statuenda erat, principem consulere l. Diui fratres §. 1. & 2. ff. de pœnis. At mentio Gyari Erasmum saltem admonuisset, loci Romanis exiliis frequentis. Hoc monebat idem Senator, & Vincentius Obsopeus argumento εἰκόνων.

l. c. v. δὲς] πορφυρᾶσι. Verte vt idem Senator *purpurarum piscatoribus.* Alibi de quibusdam huius Dialogi narrationibus fusius.

Lucianus siue Asinus.

P.647.l.d.v. σαι] ὡς ἄμμα σφίγγει. Scaliger ad Euseb. Incertus Interpres huius Dialogi ad incertum sæpe lectorem ducit. Reliqua in eo Dialogo satis nota ex commentariis Petri Coluii, & aliorum qui scripserunt ad Milesias Apuleii, etiam ipse solus Apuleius hunc sibi proponens Dialogum dum alia de suo conuectit Interpretis fungitur officio.

Iuppiter Tragœdus.

P.684.l.b.v. τῷ θητικῷ] θητικόν. In fimæ classis locus apud Athenienses. Nam totam ciuitatem in quatuor classes Solon diuiserat in πεντακοσιομεδίμνους, ἱππάδας, ζευγίτας καὶ θητικούς. Scholiast. Aristopha. ad Equit. tres tantum facit ordines.

P.688.l.c.v. θεοί] ἀπὸ καρδίας. Prouerbium de quo dixi ad Petro.

P.689.l.a.v. πυμπανιζομένους. quod damnati ducerentur cum tintinabulo ad supplicium, dixi alibi.

Pag.695.l.c.v. πῆρον] οἰκεῖον ἐμπόρου. *Testis domesticus.* Dixi de hoc prouerbio alibi, cætera huius Dialogi sunt centones Homerici & Euripidei.

Somnium siue Gallus.

P.705.l.b.v. πείσων] μοὶ πρᾶγμα παρέξεις. Casaub. ad Suet. Sic pag. 811.

l. c. v. ἥλιον] ἐργάσομαι, πρόσοδον ἔσῃ τῶν ἐς τὰ ὄψια. Aliter in Flor. Cod. ἐργ. ἵν' ἐώθεις τὰ ὄψια.

P.706.l.b.v. πίνων] προσδοξόβατόν σοι λόγον ἔπι λέγω. In Flor. Cod. deest λόγον. Sed similibus originationibus gaudere Lucianum supra monui.

P.707.l.b.v. οἰκεῖος αὐτὸς] ἐκεῖνος αὐτός. Paraphrasis est huius versus.

Ἐκεῖνος ἔσθ' ἐγὼ λοιδορῶ δ' ἐμαυτόν.

v. ἐμοῦ] τοῦτ' αὖ μ. ε. πρεσπωδέστερον. In Flor. Cod. παῦτα μ. ε. πρεσπωδέστερα.

P.710.l.a.v. σας] In Florent. Cod. deest πρόσκυνήσας.

l.c.v. πως] τὰ καθήκοντα. *Officia*, & sic rectè idem Interpres in Conuiuio seu Lapithis vertit, τὰ καθήκοντα εἰδότων, *qui officia norunt.*

v. Εὐκράτ] πρὸς ἡμᾶς. Flor. πρὸς ἡμᾶς.

l. d. v. ἡπίσαλ] χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ. Hanc scripturam sequutus est Interpres. In aliis tamen Codd. legitur χρεμπτὸν τὸν Θεμιστοκλέα ἐφεσδόμενον τοῖχ.

P.711.l.a.v. χὠ] κελεύσω. Flor. κελεύω.

Ibid. ἐν τῇ γυναικωνίτιδι θεᾷ] Angl. θεᾷδαι. De hoc loco Clariss. Heyn. ad Hesiod.

P.712.l.a.v. ἐγὼ] ὁ πάνυ σωκρατικός. Vt in Nigrin.

P.713.l.a.v. τοι] κεκραμένῳ πρύλλιον. Generaliter pro quolibet fictili. Sumitur tamen pro sacris fictilibus qualia Numæ fictilia, & ita videtur interpretari πρύλλιον, Hesych. ποτήριον μυστικόν.

l.d.v. ὦ] καλλιστον κτέρεις. In Euripide κ. βροτῶν.

Pagin. 721. l.a.v. καὶ] ξίφη ἐλεφαντόκωπα. Heliod. lib. 2.

v. ἔνδυτα] ῥάκια δύσπα. Tangit scenicas vestes seruorum. Duplex vestis in scena, liberorum & seruorum, vt patet apud l. Polluc. c. 13. l. 7. Eorum qui seruos fingebant vestes centuculi ex paruulis pannis. Sic pag. 1029. αἱ τραγικαὶ ἐσθῆτες ἐκ ῥακῶν πάνυ δύπλων συγκειμέναι. Hinc *centunculum mimi*, apud Apul. Apol. 1. Hinc locus ille Plautinus *Consutum tunicis huc aduenio non dolis.*

Pagin. 722. l.b.v. Μι] πρὸς τὸν Σίμωνα. Floren. περὶ τὸν Σ. De hac mutatione nominum eleganter Clarissimus Casaubonus ad Athen. c. 14. lib. 5. Mercer. ad Arist. pag. 241.

Icaromenippus.

Pagin. 370. l. b. v. κρὴ] Hic Dialogus est Homericus cento. πρὸς ἥν ἐπιπωλῶν. Ex Iliad. ν.

l. d. v. χώλαι] ὀπίσω πρόφρων ζείδ. αρ. Passim Homerus.

P.731

Pag.731.l.b. v. ὕπις. Homer Odyſſ.π.

l.c.v.σον] ἀπολύσωσι τῆς παρούσης ἀπειλίας. Sic in Hercule Gallico.

l.d.v.μαὶ] πλὴν ἀχλαΐ. Ser.ad finem 2.Æneid. de hac nebula Æſchylus Sept.ad.Theb.p.80. Apul. lib.1. Flor.

Pag.732.l.b.v.πρὸς] τὰς καινὰς ἀπιθυνοντας. Verbum eſt tranſlatum à tectonica ad ſcholam Stoicorum. De hoc verbo vir Clariſſ. Theod. Marcil.ad Perſ.

l.d.v.νθύοντα] τῇ μηβυᾷ. In multis Codd. τῇ μητρὶ. mendosè: hiſtoria narratur pag.1062.& de imaginib.& de conſcrib. hiſt. Galen.lib.de præcognit. Plut.Iulia.Imper.Val. Max. ſimilem refert Ariſtenet.Epiſt.13.lib.1.

P.735.l.a.v.δάιμαται] Heſiod.1.Oper.

l.c.v.τὸ] In Flor. Cod. φασίμυ. Cætera Homerica ſunt.

P.740.l.a.v.ρυς] λόχον λαβυείνθους. Sic pag.1041. Δίφιλος, Λαβύεινθος ὀπίκλην.

v.λα] πολλῷ χλοιστ. Flor. πολλὰ.

Bis accuſatus.

Pagin. 742. l. b. v. ὑδὲ] κινήσαθαι τὸ ὗς. Paræmia.

Pag.750.l.b.v.ἡ γραφ] Πύῤῥωνος λειποταξίου. Dioge. Laert.initio vitæ eius.

Pagin. 751. l. b. v. ἔχων] ἔωθεν εἰς ἐπαίεσκεν μαθόντων. Sic in Deorum conſilio ἀκράτου ἔωθεν ἀποπίων.

Pagin.754. l. a. v. καὶ τὸν] εἰ πεφεύγης. Angl. εἰ συλλάβητες.

l.d.v.σεν] ἀπορρίψας. Angl. ἀποκόψας.

Pag.755.l.a.v.ὦ] δουμασθὲν. Editiones plurimę δουμάσας.

l.b.v.μάχει] τῷ λόγῳ. Baſil. τύπῳ.

Pag.761. l. a.v. θῶς] τὸ δῆγμα καθαῖον. Inuehitur in maliuolos *ſubleſta lingua*, qui vt ait Plautus,

Palam blandiuntur, clam ſi occaſio vſquam eſt.
Aquam frigidam ſubdolè ſuffundunt.

De quibus vide Caſau.ad Characteres Theoph. περὶ εἰρωνείας. Piſid. Coſmurg.

Ποιεῖ δ' τὺς εἴρωνας ἀθλίως κύνας
Σαίνειν δοκοῦντας καὶ δακύειν ἡτεγμένους.

Pagin. 762. l. b. v. φὸς ἐς] πλὴν τετρυπημένου. *Calculum condemnationis.* De his calculis copiosè Scholiaſt. Ariſtophan. & Florent. Chriſtian. ad Veſp.

De Paraſito.

Pagin.764.l.d. v.σκύλας] Τυ. Tychiadis perſonam quidam loquentem inducunt vſque ad verbum ὑπίσασιν. Aliter tamen omnes editiones, aliter Interpres.

Pag.765.l.a.v.σύσημα] ἐγκαταλήψων. Quidam ἐν καταλήψων. vt poſtea.

v.τρεις δὲ] μὴ σαφὲς. Caſaubo.ad illud Perſii *ſonat vetitum*, legi vult φθορὸν.

l.b.v.αἰθρωπ] μὴ φανερὸν. Ex Anglic. Cod. negationem, quæ vbique aberat, addidimus.

l.d.v.τίχελω] πλάττεσθαι. In quibuſd. περάπτεσθαι.

P. 767. l.a. verſus Homerici erant corruptiſſimi.

l.b.v.σοφωτ'] πρὸς Ἑλλήνων. In aliis Codd. πρὸς ὅλων.

P.769.l.a.v.τῷ τίλυς. Nõ attendit ad hanc vocẽ Interpres. Sic pag. 77. συμφωνία πρὸς ἔργον ἢ τῷ τίλυς. Conſtituebat enim Epicurus philoſophiæ ſuæ ſummam ἐν τῇ τέλῃ. Lic Petro. Satyr.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hoc vitam dixit habere telos.

Quo loci mendosè faciunt qui in ſecundo verſu reponunt *luſit* pro *iuſſit*, vt moneo ad emendationem huius epigrammatis.

l.d.v.νεσι] ἢ ὄρθιος οἶμος. Heſiod.1.Oper.

Pag. 771. l.a.v.Τυ] διήγησια. Athen.lib.1. In quo multa ſunt huius Dialogi.

v. ἔχω] καὶ μλὼ. Ante hæc verba, incipit loqui paraſitus. Aliud tamen ſequutus eſt Interpres.

P.773.l.d.v. καὶ μὴν] νὴ † Ηερκυλέα. De hoc Paraſitico ſacramento vir Clariſſimus Io. Meurſius, iurabant etiam Paraſiti νὴ τὰς ὄγας Liban. Paraſ.

Pagin. 775. l. d. v. μέλας] ὑδὲ λευκὸς (τὸ μὲν γὰρ γυναικὸς) vide Iſaacum Caſaubonum ad hæc verba Theocriti Idyll. 16. ἢ ἦλθον ἀπὸ χρυσᾶς Κύπρου ἔγων.

Pagin.777.l.a.v. νοι, καὶ] καταπείσοντες τὸ τῆς ἑρμοῦ ὄνομα. Sic apud Diog. Laert. in Stilpo.

Pagin.781. l.c.v. ἀν τις] πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς αἰγιαλοῖς ψηφίδας. Sic pagin. 51. ὑδὲν ὑμοιότερον πρὸς ὑπὸ τῆς αἰγιαλοῖς ψηφίδων. Tangit finem huius diſſertationis Long. lib.4. ποιμέν. Liban. Paraſ.

Pag.785.l.b.v.μαι] φασὶ δὲ. Hoc accipiendum eſt cum diſtinctione. Nam verum illud eſt in matre quæ non cenuolat ad ſecundas nuptias. Aliàs falſum, vt teſtantur politiſſimi Homerici verſus quos ex Odyſſ. profert Stobæ. ſerm. 192. vide D. Ambroſ.6.Hexamer.

Anacharſis, ſiue de Gymnaſiis.

Pag.786. Hanc paginam interpretor ad li. 10. Heliodor.

Pagin. 793. l.a.v. σκοιμι] αὐτόχθονας ἄνδρας. Thucydides in proœm. hiſtor. Ariſtid. in Panathen. Ariſtoph. ἱππέυ. Tzetz. ad Lycoph. vide virum Clariſſim. Io. Sauar. ad Sidon. Apoll. Epiſtol.6. lib.8.

Pagin. 803. l. b. v. μαθα] ὅπις ἐν ἄσει σιδηροφορῇ. Simile ius Romanorum, vetitum enim prodire cum telo. Cic. parad. 4. Sic iure ciuili l. 14. ff. de re milit. Nouell.85. legend. Syneſ. Epiſtol.107.

Rhetorum præceptor.

Pagin. 816. l. b. v. παιδία] πήχεις. Amores dicti πήχεις à ſtatura. Philoſtrat. tabula Nili περὶ † Νείλου οἱ πήχεις ἀδύρονται, παιδία ξύμμετρα τῇ ὀνόματι.

Pagin. 819. l. d. v. πῦρ] αἰτίοις τῆς ποιν. Eraſm. Paræmiogr.

Pagin. 824. l. a. v. ἐαθὴς] τῆς Τραπεζήτης ἐργασίας. Sic p.974. commendat Τραπεζήτιον. Eſt autem

Τραυπνίδιον, ὕφασμα διαφανὲς καὶ λεπτὸν πρὸς Τραυπίων ἀδελφαιέστερον τῶν καπασκυαζόντων. Sic ad oram Codicis Memmiani.

Ibid. ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα. Dixi de his veſtibus ad illud Petronii,

Palàm proſtare nudam in nebula linea?

l.b v. δὲς] ἐμβαὶς Σικυωνία. De hoc calceamenti genere, pag 989.

l. c. v. σισύρα. Gl. MSS. σισύρα χιτὼν βαρβαρικὸς ἐκ δερμάτων. Ruſticorum indumentum, ſic Long. lib. 2. σισύρας ἀνδυμάδος, penula ſcortea ex pellibus ouillis conſarcinata, de qua Caſaubonus ad Apol. Apul. Iunger. ad Long. dicitur etiam σίσυς, & σισύρνα Tzetz ad Lycophro.

Pag. 823. l. c. v. ὡς λαμπάδες αἱ χωνάκες. Liban.

P. 824. l. c. v. πλεῖστα] οἱ φοίνικες δὲ. Aduocatorum palmæ aliquando ſine lemniſcis & corona, vt apud Iuuenal. Sat. 7.

Vt tibi laſſo
Figantur viridis, ſcalarum gloria, palmæ.

Et Martial. Epig. 27 lib. 7.

Sic fora mirentur, ſic te palatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores.

Palmas coronatas vt hoc loci ἐπὶ τὴν θύρα χλωρὰ ἐστεφανωμένοι. Tangit Arrianus Epicteti cap. 12. lib. 3.

Philopſeudes.

Pagin. 826. l. a. v. βλέπουτ] κόδιν πρὸς ἔπος. Prouerb.

Pag. 827. l. a. v. ἀέρος] Γαῦα. In Ioue Tragœdo. Long. lib. 3.

P. 828 l. a v. ἄεσα] ὑπὸ λεοντῆ. Prouerb.

P. 829. l. d. v. νος] ὀνειρῶν. Hanc vocem interpretatur vir Clariſſim. Gilbert. Gaulminus ad Pſellum.

P. 832. l. b. v. τὰ τριῶν] βόθρον τ ὀρυξάμβος. Heliod. lib. 6.

Pag 834 l. b. v. τὰ τὸ χῆμα τῆς ἀφέσεως. leg. Caſaub. ad lib. 1 Athen.

Pagin. 839. l. d. v. διεξιὸ] θεὸν ἀπὸ μηχανῆς. Prouerb.

Aduerſus Indoctum.

Pagin. 865. l. c. v. λομβὶ] πίθηκος γὰ ὁ πίθηκος. Prouerb.

P. 866. l. c. v. βλία] ἢ διϊθίδες. Hæc omnia Perſ. eiuſque Interpretes ad Sat. 3.

l. c. v. τριῶν] πρὸς ἰχθύων ἀφωνότερος. Prouerb.

Pagin. 874. l. a. v. χύτρας] μωρία γὰ. Sic pagin. 880. & 885. Sic apud Ariſten. Epiſt. 19. lib. 2.

Pagin. 875. l. a. v. Αἰθίοπα σμήχειν ὀπτὸν χρῶ. Paræmiog.

Pſeudologiſta.

Pag. 887. l. a. v. τέτριγα] Prouerb.

Pagin. 891. l. b. v. χῦ] Ἰνδὰς βαγῳδούς. Prouerb. pag. 892.

l. d. v. κιχεμ] χρυσῆς ἐν Ολυμπίᾳ σαίνει. Prouerb.

Pag. 893. l. d. v. πρὸς] ἐρῖκος πολυχρόνιος ἐργασάμενος. Prouerb.

Pag. 839. l. d. v. ἡνιοχῶν] ἀκίνητον πρὸ Καμβρίναν ἑστῶτα. Prouerb.

v. ὠὰ ὡς] πρὸ ἅμαξαν ἐπιπάττω. Prouerb.

De Dipſadibus.

Pagin. 925. l. a. v. ὑπὸ στήλης. Columna ſiue baſis cui affixa ſtatua: in baſi planicies apta inſcriptioni quam planiciem Strabo libr. 14. vocat τὸ πλατὸς τῆς βάσεως. Tangit Theophr. Char. περὶ μικροφιλοτιμίας.

l. c. τοῖα] Interpres dum legit ὑῶ pro ἰῶ. neſcio quem patrem Tantali facit. Rectiùs

Tantalus hoc patitur nigri prauitate veneni.

Nauigium ſeu Vota.

Pagin. 931. l. a. v. πλεῦσαι] ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἰταλίαν σιτηγοῦν. Ex Ægypto & tota Africa Romam frumentum aduehebant. Inde λιβὺη πυροφόρος Pindar. Iſthm. Odyſſ. 1. Rutilius Itiner. lib. 1.

Quin & fecundas tibi conferat Africa meſſes.

Sic Africa cum ſpicis. Claudian. lib. 2. de laudib. Stilic. Ex aliis etiam prouinciis, è Sicilia, Gallia Narbonenſi.

Pagin. 932. l. a. v. κρώσυλλοι ὑπὸ πτύχι. Legend. Interpr. Ariſtopha. ad nub. Tzetz. hiſtor. 301. Chil. 10.

l. d. v. καμπύλ] χρυσοῦν χοινίσκον. Sic omnes omnino editiones legendum tamen eſt χωνίσκον. De cheniſco multa Coluius ad Apul.

Pag. 934. l. d. v. οὖν] κοινὸς Ἑρμᾶς. Phrunut. cap. de Mercer. Theoph. Charact. 24. Latini *in commune*. Seneca Epiſtola 110. *Quoties aliquid iuueni non exſpecto donec dicas in commune, ipſe mihi dico.*

Pag. 938. l. c. v. χθιῶαι] διμεχθεῖς βαρβάροι. Syri, Medi, ſic enim illos vocabat. Habes præcipuam partem pag. 939. apud Athen. lib. 1.

Tragopodagra.

Pagin. 949. l. b. v. ἔστικε] καὶ μαμμιάς. Poteſt hic legi δεδυκὼς, vt pagin. 952. δεδυκὸς ὑπὸ μυχοῖσι γάων. Longè maiorem curam poſcebant Tragopodagra & Ocypus, ſed & maius otium. In nullis Codd. reliquum dramatis Ocypi comparuit.

Meretricij Dialogi.

Pagin. 963. l. a. v. καὶ σωΐτ] ὡς τοῖς Αλωάοις. Αλῶα Feſtum Athenienſium agricolarum dictum quod

In areis hac die conuiuium personabat ἑορτὴ Ἀθήνησι μυσήριον παρέχουσα Δήμητρος. Tangit p. 973. Cætera huius Dialogi diligenter expolui ad Petron.

Pagin. 974. l. a. v. ὦμοσας] ὢν ἀκαρῆ παίζε οἴχ). Prouerb.

l. c. v. ὡς πρέσβυ] πρὸς συμβολαίους ναυτικούς. Leg. Vlp. ad Demosth. πρὸς Ἀλοιήσι.

P. 965. l. a. v. ὀδὶ] τῇ λοχείᾳ. Ἀρτέμιδι, quæ præsidet λοχείαις ἢ γυνήσεσι.

P. 967. l. b. v. πλὴν παρ' Ἀπορρήξωμεν. Idem Prouerbium apud Aristenet. Epist. 1. lib. 2.

Pagin. 969. l. c. v. μίσηθρον] Aliud odii poculum est apud Origenem lib. 7. contra Celsum. De vtroque à me dictum alibi.

Pagin. 970. l. c. v. μὴ] ἐφίλουν με τὸ πρόσωπον. Hæc & cætera huius Dialogi interpretati sunt ad Petronium. ad hæc verba, *commonebat vulgiter labra.*

v. βάμμον] μασὸς ἔβλιζον. Plaut. Pseud.

Teneru labellis molles morsiunculæ
Papillarum horridularum oppressiunculæ.

Ouid. 1. Amor.

Forma papillarum quæ fuit apta premi.

v. ναστὰ] ἢ ἑδακτά. Plaut. loc. cit.

v. μος ἥδη] πυκνή. De comis adsitritiis copiosè diui alibi, Iunge Cl. Alexand. Pæd. lib. 2. c. 11. Artemid. lib. 1. Firmic. Astro. c. 1. lib. 1. vide Herald. ad Martial.

Pagin. 973. τῇ Παιδήμῳ] Cognomenta Veneris, Pandemus & Vrania. ἀμφοτέρας πόρναι, ἡ μὲν Παιδήμους ἡ δὲ Πυθαΐδα ἢ πινὰ Οὐρανίαν τετάρτου ἐν κήποις. εἶτα ἡ Παιδήμῳ, διὰ τὸ τὴν ζωὴν σωματικὸν καὶ ἀφροδίσια ἀκρατῆ. δάμαλιν δὲ τὴν Οὐρανίαν, διὰ τὸ σωφρονέστερον καὶ ὅτι ὑπὸ ζυγὸν ἄγεται τὸ ζῶον καὶ οὐκ ἄφετον, ὃ πλὴν τόμιμον τῷ γάμῳ ὑπαινίσσεται συνάζυγίαν ὡς πλειόστοις ἢ μιᾷ ὁδίτῃ. Sic ad oram MS. Regii, quam notam sequitur Cod. Memmian. dum dicit μηκάδα esse sacrificium τῆς Παιδήμου, διὰ τὸ πρὸς σωφροσύνην καταφέρες, καὶ δάμαλιν τῆς Οὐρανίας, διὰ τὸ ὑπὸ ζυγὸν πιτάσσεσθαι.

Pagin. 974. l. a. v. ὦμοσε] τὴν τῶν Θεῶν. Ad oram MS. Regii scriptum erat κόρη καὶ Δήμητρα αἱ Θεαὶ, ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἡ Πολιάς, ὅρκος δὲ τόπος Ἀθηναίοις ὡς καὶ Λακεδαιμονίοις οἱ Διόσκουροι οἱ καὶ ὁμόσαι ἐπὶ τῷ Σιῷ.

v. διὰ τοῦτ] καθαθῆναι συμβολῶ. Hac de re copiosè vir Clarissimus Isaacus Casaubonus ad Athen.

l. b. v. πατέκατ] ὁ Χῖος. Deest à MSS.

l. c. v. μῶν] ὀλίγας. Deest in MSS.

Pagin. 975. l. a. v. νον] λεῖος μοι. De hoc Prouerb. Erasm.

l. c. v. ἐξοὺρ] οἴει. In MSS. ἔπι.

Pagin. 276. l. d. v. σιν] ἅπαντα ἐπιεῖν. De irrito conatu vt apud Martialem, *omnia cùm fecit.*

Pagin. 977. l. a. v. τα τὸ] ὀρύγιον μηδὲ ἀεθμῷ. Specie Prouerbii pro immensis diuitiis, Sic in Epistol. Saturnal. Xenoph. Hellinic. lib. 3. Suid. μεδίμνῳ τ' ἀρύγιον κομιτρεῖν. Horatii & Petronii Interpretes.

v. διηκεῖσθαι] ὡς τὸν Ἄλυν διέβησαν. Hoc etiam specie prouerbii, patet apud Herodot. & Diodor. Sic.

l. c. v. λαχὴ] ὑμέναιος. Idem quod ἀδημονεῖ leg. Aristen. Epist. 28. lib. 1.

Pagin. 979. l. b. v. μάλιον] δημοσίτης. Sic pag. 107. ita vocatur ὁ διπλοῦν μίσθον λαμβάνων, dicitur & δημοσιεύτης καὶ δημοσιεκτίος.

l. b. v. δέχεσθαι] οὐκ ἔχουσαν εἰκάσαι. Deerant in MSS.

v. παῦε] ὀπτησόμεθα. MS. πρέσβυ.

l. c. v. πρᾶγ' · μὴ ὥραισιν ἴκοιτο. Prouerb. Atticum. de quo antea Casaub. ad Athen.

Pag. 981. l. a. v. καὶ] τὸ σοι. Vsque ad ἔχει aberant à MSS.

l. b. v. ἀλλὰ] κέκτησαι. In margine MSS. Codd. κέκτησαι, ἀντὶ ἐρωτικῶς ἔχει, εἰώθασιν γὰρ οἱ ἐρῶντες ὑπὸ τῶν ἀπόντων λογισμῶν κάμνοντες καταβρύχθαι.

Pag. 983. l. c. v. θρύπτη. Ex eo Aristen. Epistol. 16. lib. 2.

Pag. 984. l. c. v. νὸς ἐπ] ὅτι τῆς θεὸς ἡ Ἀφρ. Catull.

l. d. v. δάκρυα] λίθος ἐκ ἀνθρώπου. Prouerb.

P. 986. l. c. v. μᾶλ πλὴν] ἐς πλαίσιον. Hanc vocem sic interpretatur Codic. Memmianus πλαίσιον, σχῆμα ἐν πραπλοΐῳ τῷ ἱμάτιῳ, ὅταν τὰ ἐκτάσουσιν ὁπόσοι ὀλίγοι πρὸς πλείους διαφορίζονται. Hanc habent interpretationem Pollux, Hesych.

Pag. 989. l. c. v. ὦ Μυρτ] ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος γυναικεῖα hæc ὑποδήματα, vt vult Hesych. De his Cic. 1 de Orat. *Vt si mihi calceos Sicyonios attulisses nō vterer quamuis essent habiles & apti ad pedem quia non essent virriles.* In Memmiano Cod. erat Σικυωνικὰ ὑποδήματα διαφέροντα τῶν ἀλλων ἦσαν, ὡς καὶ αἱ ἰφικράτιδες, ἀπὸ τοῦ Ἰφικράτους πολλὰ πρὸς τοῦτο φιλοκαλήσαντος ἐπιδεδειγμένου, dicuntur hi calcei etiam ἰφικράτηρες.

l. d. v. σαπέρδας. Quid saperdæ, notum ex Interprete Aristophanis Polluce, Suid. Hesych. & Interpretib. Persii. In Cod. Memmiano saperdæ sunt ἀφύαι πιπερίζουσαι διειρμέναι καλάμῳ, ἃ ἔνια πεμάχη πιπερίζουσα.

Ibid. καὶ πάρκας. In cod. Memmii Cod. πάρκαι εἶδος ἰχθύος πεπερίζουσιν.

Pag. 990. l. a. v. καὶ σὺ] ἡμῖν ὑποφοβῇς. Sic antea, ὑποδύσεται γὰρ αἰσθανόμενοι γέλωτ). Sic apud Petronium, *Postquam amari se sensit, supercilium altius tulit.*

l. c. v. μιᾶς] τὸ ὁμόκλινον. Sic in Cronosol. Plutar. Theophrast. Dico cætera ad Pausan.

Pag. 991. l. b. v. παρθεν] ὦ Κοχλί. De his meretricum nominibus, & quam aliquando rectè personis conueniant, dictum alibi à me: lege interim doctissimum Interpretem Aristeneti. nam Aristenetus Epistolarum suarum nomina mutuatus est à Luciano, quod Alciphro, aliique plurimi amatorii scriptores fecere.

l. c. v. τὸ πότε] ὑποκρεκόν τι τῶν Λυδίων. De tonis dictum antea, dixit autem ὑποκρεκον, ἀντὶ τοῦ τὰς χόρδας διεψηλάφων, αἰσθανόμενον τὴν Λυδίαν ἁρμονίαν, ἢ τὴν ἡδίστην τῶν ἄλλων καὶ πόσῳ μεσοφωνοτάτην. κρέκω metaphora ducta à lanificio, vt apud Sapphon. γλυκεῖα μάτερ ἐ δύναμαι κρέκειν τὸν ἰστὸν.

Pagin. 992. l. a. v. μειὸν] πλὴν σωπαξιν. Quid sit σωπαξις. eod. ore interpretantur Grammatici, sc. est εἰσφορὰ ἐπὶ τοῖς σφαλιώταις διάφορος · πρόσμεμενον πλὴν σωπαξιν, Gallis, *le vous payeray à la monstre.*

De morte Peregrini.

De hoc impostore multi Christiani & profani scripserunt.

Pagin. 995. l. a. v. ποιόθεν. Hometicum.

l. b. v. ἀμόλυβος] ῥαφανίδι τῷ πυγιαίῳ βεβυσμένος. Supplicium deprehensorum in adulterio. τοὺς μοιχοὺς τοῖς ῥαφανίσιν ἤλασαν καὶ τὰς ἕδρας. Hesych. huic supplicio insuper addit depilationem & cineris calidi aspersionem Scholiast. Aristophan. ad nubes.

l. c. v. πα ὴ] πηλὸς. Legend. Casaub. ad illud Persii *vdum & molle lutum es.*

l. d. v. χρὶς] παίπαλα μόνος. Dixerunt ad Petron. Apparet ex hoc Dialogo frustra eos esse qui Lucianum nostrum contendunt olim fuisse Christianum.

Pagin. 1006. l. b. v. χθονία] βλάκας. Hos pagin. 476. & 481. vocabat πάχης.

Fugitiui.

Dixi antea hunc Dialogum non esse Luciani.

P. 1012. l. c. v. ὑσπλῆγα] ἀγκώνων ἱερὸν. Prouerb. de quo in Ioue Tragœdo.

Pag. 1014. l. d. v. αἰτῆσαι] οὐκ ὀβολὸς ἀλλὰ πλοῦτος. Sic apud Heliod. lib. 2. ὴ ἐμοὶ δοκεῖ τοῖοι δὲ ὅτις οὐκ ἀκόλαστος, ἀλλ' ὁσίας τι ὴ λέξεως αἰτήσῃ.

Pagin. 1017. l. a. v. κτῆμα τ] ὦ χρὼ κουρίαν. Emendandum antea interpretationem huius loci.

v. σαι] ῥᾴδιον τοῖς ἱματίοις. Legend. Casaubo. ad Theophrast. cap. de adulat.

l. d. v. δρα] ἐχθρὸς. Ex Iliad. 9. Cætera sunt ex Il. 2. & 5.

P. 1018. l. d. v. βλίον] τελεσφόρους. Huius nominis drama fecerat Varro, in quo Iulius, Crassus, Pompeius.

Pagin. 1019. l. a. v. ᾠδὴν δοθῆναι τοῖς πτίλωταις. Attigi hanc pœnam ad pag. 995. ex Interp. Aristoph. ad nubes. Coniunxit hæc omnia pag. 1049. ὴ καθαλῆφθεὶς τὰ αἴσχιστα ἔπαθες.

Epistolæ Saturnales.

Pag. 1036. l. a. v. λέοντας] καὶ τοὺς μονιοὺς τοὺς λύκους. Censebat vir Clarissimus Godofredus Malvynus legendum esse μονιὰς τοὺς σύας. atque mouebatur ea ratione quod lupi soleant bini incedere, at apri μονιοὶ dicantur, vt apud Lycophronem πόρκος μονήρης, quod confirmat Ælian. lib. 15. cap. 3. loquens de Thynnis καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ὡς τοὺς σῦς οἱ καὶ μονιοί, οἱ δὲ συνδυαζόμενοι καὶ εἰς τὸν ὡς τοὺς λύκους συνίασιν. Sed pace tanti viri dixerim, loquitur Ælianus de lupis, quatenus bini ad raptum prodeunt, at hic sermo est de victu solitario lupi, lupus solus comedit. Itaque Timon Lucianeus pagin. 46. statuit sibi μονήρη τὸν βίον τὸν κατὰ τοὺς λύκους. Imo etiam μωνιὸς proprium videtur esse lupi adiunctum. Sic Antipater lib. 3. Anthol.

Μωνιὸς ἐκ θαλάμοιο θοροὼν λύκος ἅσκοπον ἁδρὸς
Ἔκτανεν.

Hinc etiam apud Suid. μονιὸς est μονόλυκος. priori parte stat Hesych. Contra omnes mss. Codd. nihil mutare ausus sum.

Symposium.

Caue, Lector, ne sequaris Erasmum huius Dialogi Latinum Interpretem, sæpe enim alienus est ab autoris mente.

Pagin. 1045. l. c. v. παρῆλθεν] ἐξυρημένος τὸν κεφαλὸν. Calui erant mimi. vt apud Artemid. capit. 23. libr. 1. ξυρᾶσθαι δὲ δοκεῖν τὸν κεφαλὸν ὅλον τοῖς Αἰγυπτίων θεῶν ἱερεῦσι καὶ γαλατοποιοῖς &c. sic in 3. Anthol. μορφὸν ὁρᾷς φάγακρον.

v. φανεὶς] καὶ αἰκάτασις συγκροτῆ. Vt cinædus Petronii.

Pagin. 1049. l. c. v. ὑφ' ὧν] αἰκασαμένου τὸ ἄγριον. Vt apud Petronium *tanquam cupientis exire bellua*, loquitur de Poëta Eumolpo, vt hic de tibicine.

Pagin. 1047. l. c. v. λὰ σὺ] ὕαγρο. Leg. Mercer. ad Aristenet. Epist. 6. lib. 2.

De Dea Syria.

Pagin. 1057. l. d. v. μὴ αὐτ] Ἀσάρης. Leg. Scaliger ad Varron. 4. Lingu. Latin. Achill. Tat. l. 1. Tertullian. Apolog. cap. 24. *Vnicuique etiam prouinciæ & ciuitati suus Deus est, vt Syriæ Astartes.* Xiphilin. Quidam Iunonem esse contendunt, alii Venerem.

P. 1059. l. c. v. κάρῃ] ἱδρῶσι χδ. De his imaginum sudoribus Ioseph. Scaliger ad Tibullus lib. 2. & Dan. Heynsius ad Sil. Ital.

P. 1061. l. b. v. ἑαυτῆς] τῆς Δερκετοῦς. Leg. Scal. ad Varr. locum cit.

v. λόγῳ] ἰχθύας χρῆμα ἱερὸν νομίζουσι. Et hac de causa piscator Heliodorus cum frustra multoties rete iecisset, huic Deæ suspendit lib. 6. Anth.

Δαίμονι τῇ Συρίῃ ματέρι τείσει Ἡλιόδωρος
Δίκτυον, ὃν νηὶ τῇ σῇ ἔθετο σφετέροις.

P. 1062. l. c. v. δίπτ] αἴδρας μακρὰς. Phalli siue Priapi pingebantur nanorum specie, vt monui ad Petron. sequitur mox, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας, & paulò post ἔχων αἰδοῖον μέγα. sic apud Hesych. νάνος ὁ τῶν μικρῶν, ὡς νάνον καὶ αἰδοῖον ἔχοντα μέγα, οἱ γοῦν νάνοι μεγάλα ἔχουσιν αἰδοῖα. Talis erat pictura Dei hortorum cuius meminit Tzetzes ad Lycophronem vocans eum λυσιδὴ καὶ βαδυαίδιον lege βαδυαίδιον.

Pagin. 1077. l. a. v. ζηλῶ] τῆσι παρθένοισι. Leg. Iul. Pollux libr. 3. Demosthenis encomium quod sequitur non esse Luciani, iam monui præfat. ad Lectorem, satis prodit stylus, attamen Thomas Magister ἐν τῇ ἐκλογῇ Ἀττίδος, in dictione ὀπισθόμυ citat locum huius encomii, vt Lucianeum, atque etiam quidam dubitarunt an tractatus de Dea Syria esset Luciani.

Pseudo-

Pseudosophista.

Negarunt multi hunc Dialogum esse Luciani, quoniam, inquiunt, nihil habeat salis: sed longè mihi videntur falli, nec attentè hunc Dialogum exploraſſe. Est enim mirè fabricatus propter varias texturæ significationes. De quibus copiosè Ammonius qui Dialogi huius sufficiens Interpres esse poterit. Dialogi sequentes nullo modo Luciani thymum Atticum redolent, atque ipse Lucianus hoc testatum voluit, dum his verbis huic tractatui finem facit τωῦ δ' διαλύσωμεθα τὸν διάλογον.

ΕΙΣ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΠΑΓΚΑΛΟΝ

ἔκδοσιν δίγλωττον,

ΦΕΔΕΡΙΚΟΥ ΜΟΡΕΛΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

ψευτοδιδασκάλου, τείμιξι καὶ ἀμαθίαις.

ΤΙΣ σεμνὸς, οὐ ψευδόσωπος ὧδε συντεθραμμένος;
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ εἰμι. Κεῖνος οὐτραπελέστατος
Καὶ πολυμαθέστατός τε καὶ ψευδέστατος,
Ὁ σὺν λόγοις φατὸς Προμηθεύς; Ναὶ φίλε.
Τίς δῆτ' βασιλικαῖς σελίσι, καὶ φαιδροῖς τύποις
Ἀναμίξτοι πέπεσί τ' ἐξέδω κεκασμένον;
ΟΒΟΥΡΔΕΛΩΤΙΟΣ θεοῖς κεχαρισμένος
Μούσαις τε πάσαις ἰδ' ἀλφηστῆς βροτῶν,
Αἰζηΐος, δισόλβιος καὶ παύσοφος.
Ὅδ' δέ μοι σέλας, σέβας, νέον βίοντ' ἔδω·
Καὶ μείραξ γ' ἀειθαλεῖς, οὐπατρείους
ΓΟΒΗΛΙΝΟΝ τε καὶ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΝ σοφοὺς
Πρόὐθηκε λογικῶν μου ψεθασσισας πόνων.

THEOD. MARCILII
NOTAE AD LVCIANVM
ANNO SALVTIS CIↃ. IↃCXV.
A. D. X. KALEND. MAII.

Περὶ τῦ ὀυπνίυ, &c.

PAG. 1. Est λαμία siue σφαλάγια, Vt patet in fine vbi ait εἴος ἢ σὲ ὑμᾶς ἐπαυλήλυθα.

P.6.l.a.v. ἢ ὅτι παῖσι συσὶν τοῖς παιδευομένοις, &c.] πεπαιδευμένοις, ἀμφιλογίας vitandæ causa.

Πρὸς τὸν Εἰ πόντα, σοφιστάς, &c.

P.10.l.a.v. πρ. ἀλλὰ εἰ μὴ χαείεντα φαίνοιτο, &c.] Fortean Luciani stilo fuit, ἀλλὰ εἰ μὲν καὶ χρίειν π.

v. ἐδί. ἐμοὶ γοῦν, &c.] ἐμοὶ γοῦν ἔμοιγε *apud me quidem.*

l. b. v. συνειείς] τὰ μὲν τῶν ξένων αὐτὰ πεποιήται, &c. αὐτὸ πεποιῆσθαι. Ex sequentibus patescit.

l. d. v. πλοις. τὸν χαλκὸν ἐπ αὐτῆς θαυμάζειν. &c.] θαυμάζων.

P.11. l.a.v. Επεὶ ἢ ἐδί, &c.] Επειδὴ ἐδί o. suspensum ex antecedente.

v. γοιτο. Εἴ τι γοῦν ὁκ δύο καλῶν ἀμέινων, πλὼ ξυνῆκεν ἢ), &c. Εἴ τι γοῦν ὁκ δύο κόγχων, ἀμείνων.

l.c.v. καὶ ἀναπείσεις μέτρους ὅτι χουμένη, &c.] ἐπιχουμένη.

Νιγρῖνος.

Pag. 13. l. d.v. χαλ. καὶ σφαῖρα κάλαμου, πρὸς τὸ τῶν παντὸς μίμημα, &c.] Robertus Titius locis suis controuersis c.14 libr.11. relegit, ἢ σφαῖρα Κάλαμου &c. *& Sphæra Calami* &c. eáque de re quantumuis copiosè disserit, aut potius disperdit opus: magister autem eius Yuo Villiomarus, siue is Scaliger est, aliud discipulo suo nihil præcipit, quàm se non videre quemadmodum sphæra ex calamo fieri possit. Vtique & discipulo & magistro eius fraudi fuit, nescisse etiam ex orichalco fila crassoria dici calamos siue culmos. Atqui eos id Theodoretus docere potuit Orat. III. De prouidentia. Ὄργανον χ. inquit, τὸ σῶμα ἔοικεν ἀπὸ χάλκων συγκειμένῳ καλάμοις καὶ ἐπ' ἀσκῶν ἐκφυσουμένῳ, καὶ κινουμένῳ ὑπὸ τῶν τῆς τέχνης δακτύλων, καὶ ἀποπλοῦν τινὰ ἐνδιδόντι ἐκείνῳ ἠχώ Dixeris Latinè, *Os enim*, nempe *hominis instar est organi contexti de culmis aheneis, & à follibus inflati, & motis artificis digitis, & sonum illum harmoniæ plenum efficientis*, & c. Idémque mox dentes oris humani cum aheneis calamis siue culmis comparat. Et rursus paucis interiectis, καὶ τὸ, inquit, ὁκ τῶν χαλκῶν καλάμων ὄργανον.

Pag. l. b. v. ὀντ. καὶ σφαγεῖσας ὑφηφώνς, &c.] ἢ σφαγορεύσας ὑφηφώνς.

P.20.l.b v. εἴδας. ἢ τὸς δακτύλους σφιγίοντας, &c.] ἢ τὺς δακτυλίνς φρ. δακτυλίνς, vt ante ἢ τὰς πορφυείδας σφαίνοντας.

Pagin.21.l.a.v. μὲν. ἀπολαμβάσας, &c.] ἀπολαλήσας.

v. κολ. ἐξωλεστέρυς τὺς κόλακας, &c.] ἐξωλεστέρυς τύτυς κόλακας.

l.c.v. μεν. εἴη σφετέρυς οἰκίας ὧ οἰκοῦλι, &c.] εἴη σφετέρυς κύριον οἰκίας τῷ οἰκοῦντι.

P.22.l.a v. μετθαμβάνοντι, &c.] μετθαμβάνοντα.

Pagin.24.l.2.v. ἢ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μὴ κρότων τε καὶ ῥωμάτων ἐκχέοντας, &c.] Sic Dialogo Panopes & Galenes, τῶν μὴ πινόντων, οἷον ἢ κροτούντων.

l.c.v. διν. ὑπὸ τῆ ῥινὶ, &c.] Ex Apophthegmate Diogenis.

Δίκη φονευόντων.

P. 28. l. a. v. χαμ. ἐνίσω ἢ παῖδα τῦ φόνυ. Δίκαιον εἶναι &c.] Excidit fortè an aliquid, vt. ἐνίσῳ ἢ παῖδα τῦ φόνυ ἢ τὰ λοιπὰ χάμματα. Δικαιότατον.

l. c. v. ἐπ. μαχόμενον τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτὸ, καὶ μάλιστα σφαλλόμενον.] Voluit si fortè Lucianus ἐπαινῶ ἢ ἂν καὶ σὺ τὸ λάμβδα μαχόμενον τῷ γάμμα, τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτὸ, καὶ μαλίδα σφαλλόμενον. Latinè dixeris, *cessans verò etiam Lambda pugnans cum Gamma, propter surreptum sibi μόγις. atq; idipsum etiam surripiens* μαλίδα *siue magidem*, &c. Intelligi vult vtrumque & lambda & gamma esse fures ac fu-

ac furari mutua. Gamma ſurripit μόγις, quia id μόλις, rectius dicitur, ſed maluêre οἱ Ἀπικιῶται, μόγις: Lambda ſurripuit μαλίδα quia corruptione Attica, tunc μανίδα dixêre.

Τίμων ἢ μισάνθρωπος.

P. 37. l. d. v. πῆς.] καθάπερ τῷ ἐν τῇ φάτνῃ κυνὶ &c. Eadem libro ad indoctum libros coëmentem.

P. 42. l. c. v. μοί.] πλὴν. ἀλλὰ μεταξὺ ἄλλη, &c. Malè hîc notata Pluti perſona, loquitur enim hæc idem qui ſuperiora, Mercurius. Ερ. τὸ πῖον, ὅπερ τὸ θησαυρόν, &c. Malè notata etiã hîc perſona Mercurij & omiſſa Pluti. Eſſe debet Πλοῦ. τὸ πῖον; Ερ. ὅπερ τὸ θησαυρόν. νυνὶ μεσιτεύω, &c. νυνὶ μεσιτεύω.

P. 51. l. c. v. τὸν.] καὶ μηδ' ὁλοὸν αὖτις αἴης, &c. ἢ μηδ' ὁλοὸν αὖτις αἴης, &c. αὖτις, αὖτ' ἠ, nempe ἐν τῇ εἰκίᾳ, ſiue οἴκοι.

Ἀλκυὼν, ἢ περὶ μεταμορφ.

P. 52. Non eſt Luciani ſed Leontis Academici, ſi Antonio Mureto ſua ſtat fides Orat. IV. Luciani quidem prorſus non eſſe, tum dictio lenta & oſcitans, tum ſententiarum leuitas, & argumentorum frigus, & deliberationes arguunt ſatis.

P. 54. l. c. v. χῦ.] ἃ ὅσα δὲ πρὸ τοιχῶν, &c. ἃ ὅσα δ' ἔτι πρὸ τοιχῶν.

Περμηθεὺς ἢ Καύκασος.

P. 60. l. b. v. βαι.] ἦν πάντω πάλαι, &c. ὡς ἦν πάντως πάλαι, patet infrà p. 61.

P. 61. l. a. v. οἱ] μὴ ἃ ὕπνος κάτοχον ἐκ αὐτῆς βυλεύσωσι, &c. μὴ ἃ οὔπω κάτοχον ἐκ αὐτῆς.

P. 62. l. a. v. μελ.] ἃ οἱ πύπτωκα, &c. ἃ πι πυῖφω.

Θεῶν χρίσις.

P. 89. l. a. v. πῶσα.] ἃ ὁμοίως καλὴ. Αφρ. Μὴ πρὸ τοῦ αὐτῷ κατόδυσι ὦ Γάιε, φρὶν, &c. Locus hic peſſimè à librariis interpolatus eſt Sic autem rectè habebit, ἃ ὁμοίως καλή. Πα. Καὶ σύγε κάτοδυσι Αφροδίτη. Αθ. Μὴ πρὸ τοῦ. Exciderãt nomina perſonarum Paridis ac Mineruæ, & illud Paridis verbum Καὶ σύγε.

P. 90. l. c. v. νικᾷς.] γενόμενος, πόσα δ' ἂν τις τῷ ὄψῳ; &c. Excidit Paridis perſonæ notatio. Scilicet fuiſſe, γενόμενος. Γα. πόσα δ' ἂν τις.

Νεκρικοὶ διάλογοι.
Μένιππος ἢ Νεκυομαντία.

P. 156. l. c. v. τεῦ.] ἃ θράσος τῷ τοῦ πλέον, &c. ἃ θράσος τῷ τοῦ πλέον.

P. 159. l. d. v. πῦ.] ὀπίσχον π ἃ ἀσφαλὲς ἐφθέγξατο, &c. ὀπίσχον π ἃ ὀπισφαλές.

P. 160. l. b. v. ἀδ'ν.] ἠγέπαγ ἢ με ἀπεκάσσεν αὐτοῖς, &c. ἠγάπα δέ με ἀπεκάσσεν αὐτοῖς.

Βίων πρᾶσις.

P. 198. l. a v. ῆ.] Αγ. πῶς λέγῃς; δοῦλος μὲν ὁ ἔκπωμον, &c. Excidit, aut potiùs malè traiecta eſt notatio perſonæ Mercurij. Eſſe debet. Αγ. πῶς λέγῃς; Ερ. δοῦλος μὲν ὁ ἔκπωμον. Deinde vbi notata Mercurij perſona, delenda eſt. ἃ ὁ ἐνδοτὴ ἢ δακῇ; Ερ. ὥστε ἦν φρὴ αὐτὸν &c. Relege ἃ ὁ ἐνδοτὴ ἢ δακῇ ὡς πῆν.

Ἁλιεὺς ἢ Ἀναβιοῶντες.

In hunc dialogum Brodæus Miſcellaneis c. XXII. lib. III.

P. 200. l. c. v. ἴνα.] κακιστὸν ἐν πέτραισι, &c. Brodæus, κάκιστον. Fallitur. κακιστὸν μόρον Lucianus dixit admodum ſignanter, exprimens mortis genus quo diſcerpti magno ſtrepitu Pentheus & Orpheus.

P. 202. l. c. v. γένας.] ἀφ' ὧν ἔνιαί πες ἔδοξεν; &c. ἀφ' ὧν ἀνδέναι, & pagina eadem παρ' ὧν εἴληφε πάντ' ἀνδήν. Et illud, ὁπόσα ἔνιά τ' ὀξικῆς.

P. 208. l. a. v. λαμπ.] σὺ προθυμοῦσα πάντ' σαυτῇ, &c. Prouerbium, *Mineruæ ſuffragium.*

v. φι.] ἡμεῖς μὲν ὑμῶν ἃ δὴ καθήμεθα, &c. ἡμεῖς μὲν ὑμῶν ἤδη καθήμεθα.

l. c. v. χα.] ἃ σωτηχὶ ἱρεῖα &c. ἃ σωτηρίᾳ.

P. 210. l. d. v. καὶ.] ἀμπολλωνιον ὡς φασι, &c. Rectè Brodæus ἀπημπόλωνιον.

P. 211. l. a. v. Ανα.] φιλ. ὦγε ὦ Διόγενες &c. Scribendum πλα. ὦγε &c. aut. φιλόσοφοι. Εὖγε.

P. 212. l. c. v. ἦν.] οἱ γὰρ ἄνθρωποι οἴ ἴνα τῶν ἐώρων. &c. Corrigit Brodæus οἵ ἴσα τύπτων. Melius fuerit, οἵ ἴνα δίῳεν.

v. ναι.] ἃ τὰς λόγους ἐποιῆτο, &c. Brodæus ἃ τοὺς λόγους προσποιῆτο. Sed melius illud ἐποιεῖτο, intelligi enim vult Lucianus: Si quis Stoicum, aut Platonicum, aut Pythagoricum ſe diceret, atque ita ſiue tali ſchemate, ſiue ſub tali perſona diſſertaret.

P. 214. l. c. v. δι.] λίγιππ ἢ ἃ βασιλὺς ὡς Αιγύπλιος. Atqui libro De mercenariis philoſophis nõ eſt βασιλὺς ὡς Αἰγύπλιος, verùm κλεοπάτρα ἢ πάπυ. Niſi fortè an duæ hiſtoriæ ſunt. Nam hîc multi ſimij, ibi vnus: hîc nuces ſiue, κάρυα ibi caricæ aut amygdalæ ſiue nuces Græcæ ἰχάδες ἢ ἀμύγδαλον.

P. 217. l. c. v. ἃ μαχαιρίδιον δυλικὸν Brodæus μαχαιρίδιον πυθικόν. *Delphicum gladium.* Verùm ἀνυχὶ πάνυ λίαν. Dixiſſet ſaltim *Delphicum cultrum.* Sed neque hoc neque illud Lucianus voluit, verùm intelligi μαχαιρίδιον δυλικὸν cultellum ſacrificatorium, ſiue cultrum ad ſacrificia, ac feſtos dies atque epulas. Culter Delphicus neceſſitatis cultellus ſacrificatorius deliciarum & voluptatis. Non perſtringit autem res ad vſum huiuſce Cynici vllas Lucianus, in pera eius inuentas, ſed quæ ſummarum deliciarum ſint, χυτρίον, μύρον, μαχαιρίδιον δυλικὸν, κάτοπτρον, κύβους. *Aurum, vnguentum, cultellum ad ſacrificia, ſpeculum, teſſeras, &c.* Quemadmodum ſacrificationes gumiis epularum occaſiones fuerint, longum fuerit nunc diſſertare.

P. 218. l. c. v. λαμϐ] φιλο. τί προάγειν ἀνὴρ διαποῆται. παῤῥη. ἀλλ' ἀξιῶ τὸ ἄγαμαι σοι ἰχάδι, Brodæus. vbi notata παῤῥησιάδη persona reponi vult personam Ἀρετῆς. Sed frustra. Respondet enim Parrhesiades Philosophię cum admiratione interroganti, tertiámq; personam pro secũda vsurpanti oratoriè τί προάγειν ἀνὴρ διαποῆται prò τί προάγειν διανοῇ ὦ παῤῥησιάδη; Mutauit personam vt exprimeretur admiratio rei nouę. Virtutis personæ locus hîc nullus est. Patet autem etiam sequente mox interrogatione Philosophiæ τί ταῦτα, &c.

l. d. v. χίν.] καθῆκεν εἰς τὴ πίλιν &c. καθήκειν εἰς τὸν πίλον.

Κατάπλους ἢ τύραννος.

P. 222. l. d. v. σκε.] ὕπος ὁ τὸ ξύλον vt inferiùs p. 225. ποῦ ἦ ὁ τὸ ξύλον.

P. 225. l. b. v. ξιφ.] Κλω. ἀκοῶ ἐξήκει ϑι ὁ χρόνος &c. ἐξήρκει.

Περὶ τῶν ὀπὶ μισθῷ συνόντων.

P. 235. l. a. v. Καί τ' ϑι πρῶϑεν &c. Ex Theocriti Ptolemæo.

P. 244. l. c. v. τὺς] εἰ πολάκις ὀκ ἀϕελοπῆς ἀποκλείῃς &c. ἢ εἰς παλαικάς.

P. 247. l. b. v. Χείλεα μῶν τ' ἐδίνην, &c. Meliùs infrà est χείλεα μῶν τ' ἐδίνη'.

l. d. v. ϑὶπ] ὅς ἢ προσλήψιμα δὺ τοιαύτης &c. ὁκ τοιαύτης.

P. 349. l. d. v. σον.] ἔπ τ χθιζὸν πλοὺν ἔχων ὀκ τῆν σκαλοῆν. Hoc eò pertinet, quòd nulla Romanis feminalia. Dixi ad Propertij Eleg. III. lib. III.

P. 253. l. a. v. ρεσ.] ἦν ὡῶ γὸ ϛ ζηλότυπός πς ἦ &c. ἦν μῶ γεώ.

l. b. v. ὀπῆ.] διαπείρας πῷ ἰσῶ &c. διαπέραι αὐ τ. ὀ. Atque hic κίνδυνος de quo antè dixit.

P. 254. l. d. v. ναι.] χαισδίνην γὸ καλεῖϛ. Sic Cleopatræ cinædus Χεινδών. Suidas in Κίναιδα.

Ἀπολογία πρὸς τὸν ὀπὶ μισθῷ.

P. 267. l. d. v. ικ.] ἔϖη μοι τὸ, φροιῦς ἱππόκλειδη &c. ἔϖη μοι τὸν φροιῦς Ιπ.

Υπὲρ τῶν ἐν τῇ παραφθορᾷ, &c.

P. 270. l. b. v. πῷ] τὸ μῶ χαίρειν κελεύῃ ϛ παῦ ἀποδοκιμάζειν, &c. Plana sententia est. Sed fortè si Lucianus scripserat ludens. τὸ μῶ χαίρειν, χαίρειν καλεύῃ, ϛ παῦ ἀποδοκιμάζει, vt pagina ead. παῦ χαίρων τῷ χαίρειν.

P. 271. l. a. v. κον.] ἢ τ ὀπλῆ αὐτοῖς ἀεθμὸν ἀποπλεῖν, ὁ ϑ ἐ ὑγείας ἀρχὼ &c. ἢ τ ὀπλῆ αὐτῖς ἀεθμὸν ἀποπλεῖ, ἤδη ϛ ὑγείας.

P. 273. l. b. v. ἀλλὰ.] ϛ ὲν τῷ τῶν ἐντολῶν βιϐλίῳ &c. *& in mandatorum libello.*

v. ὠϑεν.] ὑγείας τ ὑμετέρας αὐτῶν ϑημελεῖϛ. Formula illa fuit: *Valetudinem tuam cura diligenter*, Aut, *Da operam vt valeas*, Aut, *Fac vt valetudinem cures.* Quæ formulæ in M. Tullij epistolis ad Terentiam vxorem. Sed illæ in epistolis extremis, in mandatorum verò libellis primis. Ἐντολῶν verò βιϐλίον esse mandatorum libellum quem à principe accipiebant præsides &c procoll. & ἐντολὰς βασιλέων esse mandata principum, patet Dionis lib. LIII.

P. ead. τῷ τ ὑγ. ὀν πλ. ἀμείνω. Formula est, *Vt vales?* vt Plauti Rud. sc. XXIX.

Ερμότιμος ἢ περὶ αἱρέσεων.

P. 279. l. b. v. ϑυϛ.] πρὸς τ ὀν τῇ ἀρετῇ βίον. ἀλλὰ ζῶα &c. Excidit persona Λυκίνου. Scilicet fuisse πρὸς τ ὀν τῇ ἀρετῇ βίον. Λυ. ἀλλὰ πια.

P. 283. l. a. v. πόσα.] ταῦτα γὸ ὦ Ερμότιμε &c. ταῦτα γεώ ὦ Ε.

P. 291. l. a. v. σύ.] εἰ ϑ ἐκείνῳ εἶδεν, ἢ ἐχρῆν, ὡ ἢ ὅπ ϑυμῶμαι ἐγὼ τ ἐ σύ πολιῶϊϛ. ἡδέως εἰς Κόρινθον, ἐλθὼν ὁ δ' ἐϛ Βαβυλῶνα ἀφικόμενος, οἶεϖ) Κόρινθον ἑωρακέναι. ἄδηλον ἐμοιγ' ὅων ἔπ. ὁ γὸ πάντως, &c. Locum totũ adscripsi, quia librariorum culpa distortissimus est verbis vltrò citróq. pessimè traiectis. In seriem verò suã redigi & recorrigi sic potest. εἰ ϑ ἐκείνῳ εἶδεν, ἦν ἐχρῆν ὡ ἢ ὅπ ϑυμῶμαι ἐγὼ τ ἐ σὺ πολιῶϊϛ, ἄδηλον. Ηδέως εἰς Κόρινθον ἐλθεῖν ἔχω, ὁ δ' εἰς Βαβυλῶνα ἀφικόμενος οἴεται Κόρινθον ἑωρακέναι. ἄδηλον ἐμοιγ' ὅων ἔπ. ὁ γὸ πάντως.

P. 293. l. d. v. λαβίς. διαφόπαϛ γὸ ὀκπλῆξαι &c. διαφόπαϛ γὸ ὅπλῆξαι.

P. 294. l. b. v. ελθ.] τί βούλῃ ἀποκρίνωμαι αὐτῷ; τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, &c. Excidit notatio personæ. Ερμοτίμου, scilicet fuisse, αὐτῷ; Ερμοτ. τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν.

P. eadem. προσωπὶς αὐτὸς. ἢ νομίζεις &c. Excidit notatio personæ Λυκίνου. προσωπὶς αὐτὸς. Λυκ. ἢ νομίζεις.

P. 297. l. c. v. ἀμφισ.] ὡς ἀναμφιλόγως ἴδιον τῶν Στωϊκῶν δόξας αὐτὸ ἔχειν. &c. δόξας αὐτοῖς ἔχειν.

P. 304. l. a. v. εἰ.] Ερμό. ϑῶμεν ὕπως, εἶτα ἐξῆς &c. Excidit notatio personæ Luciani, nempe Ερμό. δῶμεν ὕπως Λυ. εἶτα ἐξῆς.

v. πλ.] Λυ. ὁ τὸν. Ερμό. Χρυσίππῳ δ' ἐγε, &c. Malè traiecta nomina personarum. Esse debet: Ερμό. ὁ τὸν. Λυ. Χρυσίππῳ δ' ἐ γε.

v. γις.] Λυ. ὕπως. Ερμό. εἶτα ἐξῆς Επικούρῳ. Rursus vitiosa personarum traiectio: Lucianus enim voluit: Ερμό. ὕπως. Λυ. εἶτα ἐξῆς Επικούρῳ. Patet fine eiusdem paginæ.

l. b. v. παύτα.] ἀλλὰ μήϑ' ὅλως εἰδέναι π. ἢ τοῦτο μόνον &c. εἰδέναι τί ἢ τοῦτο μ.

P. 309. l. a. v. ζωπ] ϛ ϑυσιάζῃ τοῖ μηδ' ἱερέα ϑεὸν ἀπὸ τῶν μεγαλομίσθων πρόσκαλεῖν, *& sacrifices eo ipso, quòd non aduoces sacrificum aliquem pretiosum*, &c. Sed fortè an fuit, ϛ ϑυσιάζῃ ϑεῷ, μηδ' ἱερέα δεῦρο ἀπὸ τῶν μεγαλομίσθων πρόσκαλεῖν, *& sacrifices Deo, neque opus sit accersere sacrificum aliquem pretiosum.*

P. 310. l. d. v. φακοὶ.] καὶ ἄλλα ποικίλα πρὸς. εἰ δὴ σὺ ὠνήσϑαι ἐϑέλοις, &c. καὶ ἄλλα πανοικὶ, πρόϛει δὴ σὺ ὠνήσασϑαι ἐϑέλοις, &c.

& alia omnimoda. Accedis verò tu emere volens.

P. 312. l. b. v. ἀπαν.] καὶ μὰ δῖ οἰδίναι, &c. καὶ μὰ δῖ οἰδέναι.

v. αὖ.] ὡς ἄρτον δοκεῖς μοι κῆ τὸν ποιητὴν ἀπᾶδαι αὐτὸν, &c. αὖτως.

P. 314. l. b. v. Αυ.] τῶν ξυμβαίνει γε, &c. Delenda nota personæ Αυ.

l. c. v. ταλ.] ἄτη δὲ μὰ, σὺ δὲ πῶς Ερμότιμε, &c. Excidit nota personæ, ἄτη δὲ μὰ. Αυ. σὺ δὲ πῶς.

v. δίωγμο.] ἢ ὄρνιτας φεύγεις αὐτός; ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ὀμόσαιμι, καί τι τόνδε ἄλλα, &c. Excidêre nomina personarum, videlicet ἢ ὄρνιτας φεύγεις αὐτός. Ερμό. ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ὀμόσαιμι. Αυ. καί τι τόνδε ἄλλα, &c.

P. 318. l. b. v. πας.] ἢ τίνα συγκρίνω ἔτι, &c. ἢ τίνα, συγκρίνας ἐκείνῳ, &c nempe ἀφροδίτην.

P. 326. l. b. v. αὖ.] ἐπιλέγεσθαι πᾶν ὅτι τῶν εἰς τὸ ἔμπαλιν ἢ ὁ χρύσιππος &c. Alij multi bonique hoc de Carneade. Edissertaui hoc ἀμφίλογον ad A. Persij Sat. v.

Ηοδοτος ἢ Αεσίων.

Est λαλιὰ siue φορτικαλιὰ, cuiusmodi etiam suprà Insomnium, & infrà φθεὶ τὸ οἶκον. Et ἱστορίας ἢ βαλαντίου. Et φθεὶ τὴν δίκην.

P. 328. l. b. v. ἐγκῶπ.] δίξαι τοῖς Ελλησι τὰς Ελλιωικὰς διεξιόντα, &c. τὰς Ελλιωικὰς νίκας διεξιόντα.

Ζεῦξις ἢ Αντίοχος.

Προσλαλιά.] vt suprà. Habita verò etiam ista in theatro. Patet fine huiusce Laliæ.

Αρμονίδης.

Non est φορτικαλιὰ sed σύστασις siue commendatio.

P. 337. l. a. v. πᾶ.] τῷ ὁμωνύμῳ σου, &c. τῷ ὁμωνύμου σου.

v. ὀδὶ.] ἔστ' ὀδὶ δ' ἄφρ' ἠυξάμην, &c. δ' ἄφρ' ἠυ.

Σκύθης ἢ φορτικός.

Προσλαλιά.] Habita verò in Macedonia & quidem vt coniecturam feceris Thessalonicę. Patescet legenti p. DXL. & sequentem.

P. 340. l. b. v. παθ.] ἢ πέμπειν φθεὶ τὸν Ζάμολξιν, &c. ἢ πέμπειν ὡς τοὺς φθεὶ τὸν Ζάμολξιν.

Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.

P. 349. l. d. v. τῶν.] τοῖς ἐπαίνοις ἀρχόντων ἢ φορτικῶν δίκτειδοισι, &c. ἀνδίκτειδοισι, vt p. 351. ἢ ἀνδικτείδοντες, & *immorantes*, & p. 547. ἢ ἀσκοπῆσον ἢ οἷς ἀνδίκτειδέον.

P. 355. l. d. v. συμφωνῆσαι τοὺς ἀναγιγνώσκοντας,] &c. *Dialecticè cum lectoribus dissertauit.* vt cis pauca, ἀλλὰ συμφωνοῦντα ἢ συμφερόμενα κἀκεῖνα, *sed dialecticè interrogata collectaque etiam illa.*

P. 359. l. d. v. πι.] τῷ πλείονι ὀκείοις νεκροῖς, &c. ὀκείνου γ.

P. 361. l. a. v. σκάρος παμμεγέθης ἀξίως ὠνήμενον,] &c. σκάρος παμμεγέθης ἢ πολλῶ ἀξίως ὠ.

P. 362. l. b. v. εἶα.] ἔξεων, καζαλοχισμῶν, &c. πάξεων ἢ καπηλοχισμῶν.

P. 364. l. a. v. Λεο.] ἀλλὰ πῶν τὸ τῆς τέχνης, ἢ τὸ τῆς συμβουλῆς χρήσιμον, ἢν ἐς ποίησιν, &c. χρήσιμον; ἢν. ε. π.

l. b. v. ἄλλος.] ἐπιτύχοιτο αὖ σοι, τῶν τοῦ Γερδίκκου, &c. ἢ τῶν τοῦ Γερδίκκου.

l. d. v. δίνω.] ἢ πίνω ἔστ' ὑμῖν διδάσκαλός τις ὁ μαθητὴς τῶν φθεδιδόωδω, σωθῆναί τι ἔστ' εἰπεῖν ἢν ἀγθυνὶς ἀπὶ ἐξὺ δεδορκὼς, &c. φθεδιδόωδω, οὐ σωθῆναί τι ἔστ' εἰπεῖν ἀγθυνὶς ἀ. ὁ. δ.

l. d. v. γμ.] ἢ γνώμῃ φραπωπικῶ, ἀλλὰ μὴ τῆς πολιτικῆς ἢ ἐμπειρίας φρατηγικῶ ἔχειν, &c. ἢ γνώμῃ φραπωπικῶ, ἀλλὰ μὴ πολιτικῆς, ἢ ἐμπειρίας φρατηγικῆς ἔχων. Requirit in historiarum scriba mentem præditam & rei militaris aliqua notitia, & scientia politica, & vsu imperatorio. Eant videant nostri sæculi historiarum scribillones, ecquid eiusmodi trogalia in suo sinu aut penu inuenturi.

P. 365. l. c. v. ὁ.] ἐκτὸς εἰ μὴ δέξασθαι δέον, μὴ τι παρέλιπεν, &c. *extra quàm quod ei optandum, nihil praetermisisse*, siue *equid praetermiserit.*

P. 372. l. d. v. τὸν.] ἀλλ' εἰς τὸν τιῶ, ἢ τὸν τιῶ, ἢ τὸν ἀεὶ, &c. ἀλλ' εἰς τὸν τιῶ, ἢ τὸν ἐπιτα. κ. τ. ἀ.

P. 573. l. a. v. καμ.] κεκώλυται ὁ λίθος ἐν κρανίῳ. κεκώλυται ὁ πόθος, &c. Refert ad dolium Diogenis.

Αληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος.

P. 387. l. c. v. ἀλλ' ἐν ταῖς ταχυτητμίαις, &c. Iosephus Acosta Historiæ Indicæ cap. XXXIIX. lib. IV.

Αληθ. ἱστορ. λόγ. δεύτερος.

P. 406. l. c. v. ρον.] ἢ δὴ ἔδοκει ἡμῖν ἀπαθαβούς πιὼ ναῶν ὅπῃ πιὼ κόλπω τῆς δίνδρεων, &c. Perridicula ista super siluæ ramis nauigatio, siue ὑλώδης πλοῦς: sed videntur fidem ei facere Iosephus Acosta & illi quos narrationis suæ fundos auctoresque habet, Historiæ Indicæ c. XXX. lib. IV. Ipsa eius hæc ῥητῶς narratio. *Vn de nos freres homme digne de foy nous conta, que s'estant esgaré & perdu dans les montagnes, sans sçauoir quelle part ny par où il deuoit aller, il se trouua dedans de buissons si espais, qu'il fut contraint de cheminer sur iceux sans mettre les pieds en terre, par l'espace de quinze iours entiers, & que pour y voir le Soleil, & pour remarquer quelque chemin en ceste foresť si espaisse & pleine de bois, il auoit besoing de monter au coppeau des plus grands arbres pour la descouurir le chemin.*

Τυραννοκτόνος, Μελέτη.

P. 412. l. b. v. δι.] τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς, &c. ταῖς ἐμαῖς.

P. 414. l. c. v. ὠφελ.] ἢ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνῳ τὰ ἴσα, ἢ τὸν ἀξιοῦν ὁ νόμος αὐτὸν δυσκολαίνεσθαι μάλα δικαίως, &c. ἢ παρέχειν ἀφορμὴν τῷ φόνου, τὰ ἴσα, ἢ τὸν ἀξιοῦν ὁ νόμος αὐτὸν αὐδυσκολαίνεσθαι, ἢ μάλα δικαίως.

v. τὸν.] ὃ γὰρ ἐβούλετο, &c. ἢ γὰρ ἐβούλετο. Etenim voluit par esse facto id quod extra metum siue periculum facti, τὸ τῆς ἀδείας, nempe ἀφορμὴν ἴσως παρέχειν.

l. d. v. δι.] κῆ τὸν αὖτον πύτῳ ἔστιν, &c. τὸν ἔστιν.

Αποκηρυττόμενος, Μελέτη.

P 447. l. b. v. πα.] ἢ ὑποπίθυον μὴ δὴ ὡς ὑ σφόδρα &c. ἓ ὑποπίθυον μὰ Δί' ὡς ὑ σφ. Similis menda etiam Demosthenis Olynthiaca II. quæ vulgò I. numeratur. Ad quam ea de re dixi.

P. 454. l. c. v. σφαλ.] ὅταν γοῦν πολλάκις πεπίσωμαι, ἤδη πλησίον ἡγοῦμαι τὸ τέλος ἓ ἐλπίσωμαι, ἐμπεσὸν τ μικρὸν, &c. ὅταν γοῦν πολλάκις πέπισωμαι ἤδη πλησίον ἡγεῖσθαι τὸ τέλος, ἢ ἐλπίσωμαι, ἐμπεσόν τ &c.

P. 456. l. b. v. ζῶπα.] ἃ τῷ παίπων αἶπα; &c. αἰπᾶ;

Αλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις.

P. 473. l. c. v. γενν.] ἓ ἐποιήσας αὐτὸ, &c. ἐπιτνία vox à librariorum putilagine, pro Attica ὀθόνια. Lexicographi tamen eam obtrusere quasi prox siue proba vox esset. Henricus Stephanus rectè omisit. Patet autem quoque hoc ipso inferius Luciani dialogo p. DCCXXXIX. vbi est ὀθόνια.

P. 476. l. b. v. ἐρ.] τῷ Απολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ παῖν συγχρωμένων, &c. τῷ Απολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ τῷ παῖν, &c.

P. 480. l. c. v. των.] ἓ ταῖς καρδίαις περιεξυρημένων, &c. περιεξηρημένων. Itaque sequitur περάτια pagina sequente.

P. 492. l. c. v. πᾶπ.] ἢ ἑρμοῦ τῦ κήρυκος εἰ διαπίζει, τῷ δὲ αἰεῖπεν ἐνδοῖεν ἐς κόρακας &c. ἓ ἑρμοῦ τῦ κηρυκος, εἰ διαπίζοι; τὸ δὲ αἰεῖπεν ἐνδοῖεν, ἐς κόρακας.

Περὶ ὀρχήσεως.

P. 499. l. a. v. ὡς.] τῷ ὦ τῷ βίῳ ἀγαθῶν καταγερῶν, &c. ἀποστερῶν.

P. 504. l. b. v. λέγω.] Κοῦροι δ' ὀρχησῆρες ἐδίνεον, Homerus, Iliade XVIII. vbi est ἐδίνευν.

P. 512. l. b. v. πος.] ὅπι τῦ κριοῦ τῷ ἀρίστου φυγεῖν, &c. τῷ δίφπόπον φυγεῖν.

P. 518. l. b. v. πος.] ἓ μέρος πεῖπον ἡγουμένου, &c. Immo ἓ μέρος δεύτερον. Nam πεῖπον, τὰ χρήματα. Ipse in Eunucho p. 536. ἓ μὴ σφόδρα καταφρονεῖν χρημάτων, ἀλλὰ πεῖπον π ἀγαθὸν ἓ τῦπ οἴεσθαι.

Δημώναξτος βίος.

P. 552. l. d. v. ναι.] Ρηγίλαον ἓ Γολυδεύκη, &c. Ρηγίλλαν ἓ Π.

P. 554. l. b. v. δοῦλον.] Δανάης δὲ πνος πρὸς τὸν ἀδελφὸν δίκαιω ἐχούσης, Κεῖπη, ἔφη, ὦ γὸ εἶ Δανάη Ακρισίῦ θυγάτηρ, &c. Iocus sanè frigidus ex nomine Acrisij, quasi Ακρίπος αἰδυ κρίσιως. Nisi fortè an dixit, non enim es Acrisij filia, intelligi volens, non enim es turri clusa vt Acrisij filia, sed prodire potes. Aut, Procede in publicum litigatura: non enim metus ne quis tam deformem Iupiter te rapiat.

l. b. v. κὸν τρ. μ. κ. π. ἐ.] ἀὐτὸ δὲ τῆς βακτηρίας, ὑπερόπιον κεκραγότα, &c. Melius πεῖθωτα μὸν ἓ πόσον ἔχοντα, ἔπ δὲ τῷ βακτηρίαν ὑπερόπιον, κεκραγότα, &c. nempe κωτικόν.

Ερωτες.

P. 558. l. a. v. Αφ.] Interpositio (εἰ πρεπτὰ μὰ λέγειν ἔοικας) sed rescribe (εἰ μὴ πρεπτὰ λέγειν ἔοικας)

P. 560. l. a. v. ἐξ ὑποζυγίου τῆς ὑπαχαρίσεως.] &c. ἐξ ὑποζυγίῳ τῆς ἐπ.

P. 563. l. c. v. δὲ.] ἧττον ἀμφεκίνουσιν, &c. ἧττον ἀμφεκίνουσιν.

l. d. v. ἀ.] τῷ μὰ ἀεικῶν, &c. τοῖς ἀεικοῖς oppositum, τὸν πολιτικὸν ὄχλον, &c. notabili discrimine.

P. 565. l. b. v. ομοὶ.] ἓ κλεπτομόμοις λαλιαῖς, &c. ἓ κλεπτομόμης λαλιαῖς, &c.

Υπὲρ τῶν εἰκόνων.

P. 601. l. b. v. φρου.] ὃς τῇ ἀρχιτέκτονος ὑπερχρυμένῃ τὸν Αθω, &c. Idem superiùs positum lib. De historia scribenda.

P. 605. l. d. v. πλαίτων.] τοῦτά σοι ἔμμετρα ἔδοξε, &c. τοῦτά σοι ἔμμετρα ἐδ. Itaque adiungit, ἓ ὑπὲρ τὸν πόδα.

P. 606. l. a. v. δρᾶν.] τοιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς, &c. τοιούτας ἡμῖν παρεχηκέναι τὰς ἀφορμάς.

l. c. v. πὸν.] μᾶλλον δὲ ἓ αὐτῷ ἐκείνων, &c. μᾶλλον δὲ ἓ κρώτῳ αὐτῷ ἐκείνων.

P. 607. l. b. v. τὸν.] τὸν Κροίσου γὸν ὀξυηκοώτερον εἶναι τῦ Μελάμπόδος, &c. Atqui Herodotus lib. I. ὁ δὲ πᾶς ἐστὶ ὁ ἄφωνος. videtur itaque aut alios secutus auctores Lucianus, aut memoria ei vacillauisse. Nam & infrà in Gallo siue somnio, λυπῶ δὲ, inquit, τὸν μὰ Λυδὸν, γὸς κωφὸς ὤν. Neque dixeris hoc Luciani loco reponi posse λαλίστερον. Repugnat enim comparatio cum Melampode.

Τίξαεις ἢ φιλία.

P. 613. l. d. v. πῦ.] σωφρονημένους, ἢ πρὸς τὴν θυσίαν παρεσκευασμένους, &c. σωφρονημένους, κ. πρ. τ. θ. παρεσκευασμένους.

Λούκιος ἢ Ονος.

P. 650. l. c. v. δοις.] μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐδόων, &c. ἄλλως ματαίως.

Ζεὺς ἐλεγχόμενος.

P. 675. l. d. v. λαξ.] εἰ μὴ πρὸς τῦτο φῶς, &c. εἰ μὴ ἄρα τ. φ.

P. 676. l. d. v. ται.] δρᾶν πνα πολλάκις. Lucretius lib. 6.

P. 682. l. c. v. μ.] Μήπ τις ὢν φίλεια θεὸς, μήπ τις ἀρὴν, &c. Claudicat versus hic, vt etiam postremus in voce νώνυμοι. Sed volens sciens hoc Lucianus ita commisit in persona Mercurij, vt mali Poëtæ, & qui paulò superiùs de se ipse dixit, ἐγὼ δὲ ἥκιστα ποιητικός εἰμι.

P. 688. l. c. v. ἀλλὰ.] ἀλλ' ἡμεῖς μὲν, &c. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν.

P. 694. l. b. v, πολ.] πολλὰ γὸ ἔνθα μόθου, &c. πολλὰ γὸ ἔνθα ἓ ἔνθα μόθυ.

P. 698. l. d. v. εἰλ.] Λιπεῖ δ' αἰπήν, &c. Iliad. XX.

Ονειρος ἢ Αλεκτρυών.

P. 708. l. b. v. δεινὸν.] εἶτα πίλωὸς ὢν, &c. ὑποσόλοικον, vt etiam mox illa μελιχρὸς ὕπω ἢ ἀνδρὸς φαινόμενος, &c. Neque dixeris hæc referri ad vocem ἔρωτα, disconuenit enim. Planè quidem hoc Luciani festinantis, & de re ipsa magis quàm dictione cogitantis, παρόραμα.

P. 709. l. b.] ὥσπερ τῦ τ' ὑμοῦ, &c. ὥσπερ ὖν τ' ὑμοῦ.

P. 712. l. a. v. ἓ.] δακπυλὸς βερεῖς, ὅσον ἐκταδίκα

ἐξημιδίους τῶν δακτύλων, &c. Videtur de duplicato anulorum numero dicere. Anuli enim plerumque octo in digitis, vt inferiùs Icaromenippo.

P. 720. l. b. v. πῦ.] ἰὸς κωφὸς ὤν, &c. Dixi ad ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, siue apologiam pro imaginibus.

P. 721. l. d. v. θυρῶν.] ἐ μὴν παχυρυχεῖν, &c. ἐ μὴν παχωρυχεῖν.

Ικαρομένιππος.

P. 725. l. b. v. καὶ.] ὄνειρον γὰρ ὦ παὶ δοκῶσι λέγειν, &c. δοκῶ σοι λέγειν.

P. 735. l. c. v. τὸ.] ἀῶνκν ἦκον ὧδε γὰρ ἡλίου, &c. ἄ. ἦ. ὧδε γὰρ ἡμῶν ἡλίου.

P. 739. l. a. v. κρίσα.] ἐ μόρα ἡ Αφροδίτη, &c. ἐ μόσχα ἡ Αφροδίτη.

Δὶς κατηγορούμενος.

P. 748. l. b. v. πολιοὺς.] ὃς τὸ ἦθος ἐχ ὁμοίως ἐμοὶ, &c. πῶς τὸ ἦθος ὁμοίως ἐμοὶ, vt mox ἐ λιὼ μὰ τῆ τῶ πώγωνος ὁμοιότητι. Pan idem qui & nunc, loquitur.

P. 762. l. b. v. φος.] Αμέλει ταῦτ' ἴσως δοῖ, ἐ πᾶσι τὴν πετρυπημένην ὧδε φέρει, ἐ μὴ παύσαι φθονῶν τοῖς ἀρίστοις, &c. Αμέλει ταῦτ' ἴσως δοῖ ἐ πᾶσι, τὴν πετρυπημένην ὥσπερ φέρειν, ἐ μὴ παῦσαι φθονεῖν τοῖς ἀρίστοις. Calculi autem pertusi siue ψῆφοι πετρυπημέναι in iudiciis condemnatorij. Æschines contra Timarchum, & planè plenéque Scholiastes Demosthenis Vlpianus in orationem eius contra Timocratem.

Περὶ τοῦ θύσαντος.

P. 763. l. d. v. ὀκ.] Πα. Ὦ τῆς τύχης, ὦ θεράδδεξον, &c. Πα. Ὦ τῆς τύχης ὄνομα, ὦ θεράδδεξον.

P. 764. l. a. v. παν.] αὐτὴν αἰτᾶν ἔοικ' μοι τὴν μανίαν δόκει, &c. ἀ. αἰ. ἔοικ' μοι τῆς μανίας δόκει, &c. Patet illo statim sequente, αὐαδέχεσθαι εἰς αὐτὴν τὰς αἰτίας.

P 765. l. b. v. νά.] εἰ γὰρ ὑπίστατο διαγινώσκειν, &c. ἦ γὰρ. τ. δ.

v. ἐ.] ἐ ζῶντα, ὥσπερ τῶν νομισμάτων, &c. ἐ ζῶντα ἐχ ὥσπερ. τ. τ. Patet oraculo Euripidis sequente, & post illa, verbis Luciani p. sequente.

P. 766. l. d. v. τίχη.] ἐ τῶν διὰ ζῶντα λεκτέον, &c. λεκτέων.

P. 772. l. a. v. δή.] τὴν τε ῥητορικὴν ἐ τὴν φιλοσοφίαν, αἷς διὰ ἡνιαότητα, &c. τὴν τε ῥητορικὴν ἐ τ' φιλοσοφίαν μείζας τε ἐ καλλίστας ἔχῃ), αἷς διὰ γ. Sic paulo ante ὅπερ μὲν τῶν μείζων ἐ καλλίστων τεχνῶν διαφέρει, &c.

P. 774. l. d. v. λων.] φιλοσόφως μὲν ἴσως γὰρ λῶ, παρασκευὰ ἀπουδάσαντας, &c. Fortean φιλοσόφως νῦν οὖν ὡς γὰρ λῶ ὑποχωρῶν, ὦ θεσπέσια σπ. Nisi accipi Lucianus voluit, ὡς γὰρ λῶ, vt erat, pro, vt est, siue ὡς γὰρ ἔστιν, siue, vt res se habet.

P. 777. l. c. v. πα.] ἡδὺς αὐήκοος Ομήρω, &c. ἡδὺς μὴ αὐήκοος Ο.

l. d. v. σ.] Ος γὰρ ἐδόκει, &c. ὡς γὰρ ἐδόκει.

Ανάλεκτα ἢ περὶ γυμνασίων.

P. 786. l. b. v. γὰρ.] ἐ λῶ ἰδού, &c. καὶ τὸν ἰδού.

P. 799. l. d. v. τὸ.] ὑπὲρ ἀλλεσθαι πάφον εἰ δεῖ, &c. πάφρον fossatum, scamma.

Περὶ πένθους.

P. 810. l. b. v. κρὸς.] εἰ λάβοι φωνὴν. Suspensa oratio vsque in paginam sequentem vbi ait εἶπον δ' αὖ οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατήρ.

P. 811. l. d. v. μνή.] ἐ δίκαιον τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, &c. ὅτι δίκαιον. τ. π. ἡ. ζ.

v. σοι.] καθακλειδοῦς ἐν ὅτι μνήμα, &c. ἐν ὑπομνήματι, *in superposito monimento.*

Ρητόρων διδάσκαλος.

Scriptus videtur dialogus in Iulium Pollucem cuius exstat onomasticum. Hinc illud p. CDLIII. ἀλλ' ἤδη τῆς Διὸς ἐ Λήδας, &c. Sic infrà dialogus ψευδολογιστὴς, in Polyeuctum Sophistam.

P. 814. l. d. v. ἐ νὴ Δι' ὀὐαχήσει καθακείμενος ἔπτυσε· ὀπόσοι, &c. ἐ νὴ Δι' ὀὐαχήσει καθακείμενος ἔπτυσεν, ὀπόσοι, &c. ἔπτυσεν vt ἔνομος, ἔκδικος, ἔνοσος, & id genus alia. Sic paucis interiectis μισητὴν καθυδῶν λαβών. Et p. CDXL. ἀπτυπὴ.

P. 817. l. a. v. αἴρ.] ὅπῃ δ' οὖν εἰ τὴν ἀρχὴν, &c. ἐπὶ δ' οὖν εἰ τ. ἀ.

P. 819. l. a. v. φαίη.] ἀπασασάμενος ὀπόσον ἔπ λοιτὸν τῆς κόμης, &c. ἀποπασασάμενος. ὁ. τ. λ dimota nempe à fronte in tempora.

l. b. v. ἀπ.] ὃς πῇ δὲ, ἢ πῇ δὲ θεραλαβεῖν, &c. παρεκβαλεῖν.

l. d. v. χαμ.] ἄλλο γὰρ τι ἢ εἰ πάντα ταῦτα ὁ ῥήτωρ, &c. ὧδε πάντα, &c.

P. 820. l. c. v. ἀμο.] ἐ ἀσύμφυλα, ἐ ἀπωδὰ, &c. λεξικορράφοι non ἀσύμφυλον legunt, sed ἀσύφηλον. Proferunt Homeri locum ex Iliade IX. & alterum Luciani ex libro De historia scribenda. Et quidem apud Homerum etiam Cicero ἀσυφήλον legisse videri potest Tusculana III. in Latina interpretatione illius loci Homerici. Sed verum si amamus, non nauci vtraque vox ἀσύμφηλον & ἀσύφηλον. Neque Cicero ἀσύφηλον magis quàm ἀσύφυλον legisse ex illa interpretatione argui potest. Scriptura verò illa ἀσύμφηλος & ἀσύφηλος ex Criticæ gentis delirationibus orta est, quas apud Etymologistam legere licet. Oratoria vox est ἀσύμφυλος, & Poëtica, necessitate carminis ἀσύφυλος, ὁ ἐξω τῆ φύλου αὐτῆ, ἢ ὃς ὐ τῆ φύλῳ αὐτῆ, qui extra gentem suam, siue extraneus gẽti suæ, vt nunc ἀσύμφυλα ἐ ἀπωδὰ, quasi quæ extra gentem suam, atque extra chorum. Et verò etiam Luciani loco illo De historia scribenda, rectius fuerit ἀσύμφυλον ἐ αὐθρώπων, quàm vt nũc est, ἀσύφηλον aut ἀσύφυλον, quia vt præmonui ἀσύφυλον non nauci vox, ἀσύφυλον Poëtica. Hesychius tamen, ἀσύφηλος, inquit, ἀδόκιμος, μηδενὸς ἄξιος, ἄτιμος. Sed ea omnia etiam rectè interpretamenta vocis ἀσύμφυλος. Etiam illud Iliadis XXIV. ἀλλ' οὔπω σευ ἄκουσα κακὸν ἔπος, ἡδ' ἀσύφηλον, rectiùs legeris ἡδ' ἀσύφυλον, quasi dicat Helena, verbum erga me quasi extraneam, aut quasi peregrinam, neque gentis eiusdem. Patescet locum ipsum inspectanti. Et illud Iliade IX. ἀσύφηλον μ' ἔρυξε, melius ἀσύφυλον μ' ἔρυξε, *infamem fecit me*, nempe quasi de gente mea eiectum, aut exsulem. Vetus itaque scriptura illa fateor ἀσύμφηλος &

ἀσύφηλος: ſed etiam Saturniæ lemæ veteres ſunt.

P. 821. l. c. v. γέπω.] ἐ τὰ Ὀθρυάδου χάμμαθα. Plutarchus in Parallelis c. III.

Φιλοψευδὴς ἢ Ἀπιστῶν.

P. 838. l. b. v. γόντα.] D. Auguſtinus c. XII. De cura pro mortuis. Cæſarius Monachus Hiſtoriar memorabil. c. XLII. lib. XII.

P. 840. l. c. v. ρεπ.] ἀοίκητος ἰωῦ ἦδ' ὃς ὁπ πολλοῦ ὑπὸ δειμάτων. C. Plinius epiſt. XXVII. lib. VII. Scriptor vitæ S. Germani Antiſiodorenſis epiſcopi c. XVII. D. Antoninus archiepiſc. Florentin. Tomi II. c. IX. tit. XII. paragr. IIX.

Ἱππίας ἢ Βαλανεῖον.

Προσλαλιά, vt aliæ nonnullæ de quibus antè dixi.

Προσλαλιὰ ἢ Διόνυσος.

P. 850. l. b. v. βοιῶπα.] ἀπαίσιη γὰρ ἐκαζον, &c. Interpoſitio (ἀπαίσιη γὰρ ἔοικαζον ἐγ ἐξ πύμπαπα)

v. ἀρχευμ.] ἀεσὰς ἔχοπας κεφάλας, &c. ἀεσὰς ἔχοπας ἐ κέφαπα.

P. 852. l. c. v. σον.] ὑφ' ὧν πιοῦμαι ἀλλόπριον ὰν Ινδοῖς, &c. ὑφ' ὧν πιοῦσιν. á. ε. I. Pateſcit narratione ſequente.

Περὶ τοῦ Ηλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.

P. 857.] Præfatiuncula eſt orationis alicuius habitæ à Luciano in iudicio, priuſquam rhetoris ſiue cauſidici perſona depoſita, induiſſet Sophiſticam. De qua verſione pallij narrat hiſtoriam ipſe in Bis accuſato. Propterea quæ orationem illam ipſam ſuppreſſit, ne inter declamationes & dialogos illa exſtaret quaſi inter auiculas noctua, & priſtinæ cauſidicinæ veſtigium. Dicta verò illa apud Præſidem prouinciæ cauſa videtur, & concilium eius, coronámque populi circumſtantis. Atque inde in numeris perſonarum euariatio illa in fine præfationis, cùm modò vt multos, modò vt vnum adfatur. Multos vt ὑμεῖς, ἐλπίσαπες, ἐρεῖπε, &c. vnum vt ὥς πὄρα, & ἐλπίσας, & σαυπόν. Iudicialem verò dictionem fuiſſe etiam illud arguit, ἤδη ἔν σοι ποιήσω, ἐκχέας πὸ ὕδωρ, &c. Reſpicit nempe ad clepſydram. Signanter verò, non dixit ἐίχέας, ſed ἐκχέας.

Μυῖας ἐγκώμιον.

P. 860. l. d. v. πῦ.] ἐ ἀποπέπαι σκώληκα, &c. Non ſatis ex fide hiſtoriæ.

P. 861. l. a. v. κἀν.] γυκπὸς δὲ εἰρωνεύομαι ἄγαν, ἐ οὔπ πέπαμαι, οὔπ ἄδω. Pugnat ſecum ipſe finè encomij. Nam cis pauca dicturus eſt, eam πᾶσι πῖς κοιμωμένοις τὸ ὕπνω φονεῦσι, &c. nempe quia turbet eis ſomnum morſu & cantu. Sed dici poteſt, generatim accepto muſcæ nomine, & muſcas & culices contineri, & ſomni turbationem referri ad culices, noctis quietem ad muſcas alias.

l. b. v. ἀλλὰ.] ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνόπαπος τῶν ποιητῶν Ὁμηρος, &c. ὑποσόλοικον. Fuiſſet enim ἀλλὰ πὸν μεγαλοφωνόπαπον πῶν ποιπῶν Ὁμηρον τὸν γὰ, &c. Oliſthmæo ſtili properantis.

Πρὸς ἀπαίδευπον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμ.

P. 864. l. d. v. γόντας.] ὑδὲ ἀγαπεῖδας ἐιαύπας, &c. πὰς αὐπάς. Sic paulò ante ἐ ταῦπα μὴ μαθὼν ἡμῶν ἐιδέναι.

Ibid.] σοὶ ἐ μεμνῆσθαι, &c. σοὶ δὲ καὶ μεμνῆσθαι.

P. 865. l. a. v. να.] ἢ πῷ δεῖπι ξωνεφόπας, &c. ἢ ου πῷ δεῖπι ξ.

P. 866. l. c. v. γαπας.] ἐ ἐηθέπό πς περὶ πολλοῦ, &c. Καί πι ἐηθέπό πς. περὶ π.

P. 873. l. d. v. Αξιῶ γὰρ σε ἀφέμενον, &c.] Longè hîc à ſententia Luciani Latinus interpres. Locus enim hic totus ſic Latinus fieri debuit, *Auctor enim tibi ſum, vt omiſſis quæ nihil ad te adtinēt*, nempe librorum emptione, *alterum illum morbum tuum cures, & miniſtros illos*, nempe libidinis tuæ, *dimittas qui liberi ſunt, cùm vernæ tibi non deſint, quibus ſi fugerint, non ſit tutum, eliminare omnia quæ poſt epulas & vinum agitis vos, etſi à te nihil acceperint*, &c. Quare non tutum vernis potiùs quàm liberis, aperta res.

v. ῥέπας.] ὠνῆ δ' ὅμως μὴ ὑπολειπόντων σε τῶν οἰκέπῶν, &c. vt cis pauca, ἐ φύλαπε ὡς οἶκαι.

v. πὸ.] ἐπ ἐ δείγμαπα ὑπδεικπὴς, &c. ἐπ ἐ δήγμαπα ε. Morſiunculas nempe amatorias.

P. 874. l. a. v. ζῶπα.] ζῶπα ἐ λόγοις ἀπηρυθμένοις, &c. ζῶπα ἐ λοιπῖς, &c.

l. d. v. ωὖ πς.] πίνα ἀπὸ ψυχῆς ἔχων, ἄπτει πῶν βιβλίων, ἐπίαις χερσὶν αὐπὰ ὠνιλίπες; Ridiculiſſimè Latinus interpres, *quali animo, qualibus manibus libros verſes*, &c. Non intellecta locutione Attica, ἀπὸ ψυχῆς ἔχειν, vt ἀπὸ θυμοῦ ἔχειν, *auerſari, auoir à contrecœur*. Hoc dicit Lucianus, *quem tu mollium tuorum auerſatus, libros adtingis, aut quibus eos manibus euolues?* Perinde vt ſi diceret, molles tui tibi tam περισθύμοι, tam περικάρδιοι, manus tuæ tam rebus obſcœnis occupatæ, vt libris vacare nullo modo poſſis. Hæc intelligi non magni refert, ſed neque vbi maximè βαρβαρίζει Lucianus, interpretes Latini magnoperè aliquid intellexêre.

v. μήκετ.] ἄφες δὲ ἐ βιβλία, &c. ἄφες δὴ πὰ β.

Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν τῇ δόξῃ.

P. 886. ἧς φασιν ὁ ἐῖνος πολιπικῆς φιλοπιμίας.] &c. ἧς φασιν ὁκεῖνος εἶχε πολιπικῆς φ.

Θεολογιστὴς, ἢ περὶ τῆς ἀποφοιτήσεως.

P. 887.] Scriptus in Polyeuctum Sophiſtam. L. Suidas in ἰωνίχος, & in πολύευκπος.

P. 888. l. b. v. πς.] οὐχ οὕπως ἀσφαλὴς, &c. οὕπως ἀσφαλὴς, deleta negatione.

P. 893. l. b. v. δήμου.] μὴ δῶς ἂν καὶμοὶ, &c. Δῶς ἂν κἀμοὶ extrita negatione.

P. 895. l. a. v. ἔιεδ.] τῆς βοηθοῦς αὖ καπέση ὁ πλουπαῖος, &c. ἐ βοηθὸς αὖ καπέση ὁ τ. Illud autem ἐς μόπος δ' ὑβίσπυσί σοι, &c. accipe cum ironia. *Vnus ille ſolus*, qui contra tibi vnguis in vlcere, cuius tu domui.

Περὶ τοῦ οἴκου.

P. 900.] περὶ τοῦ οἴκου, περιπλανιά.

P. 904. l. c. v. τῆς.] ἢ ἁρπαμβὼς τὸ ἡδὺ ἢν ἁρπαμβόμων, &c. ἁρπαμβόων.

P. 905. l. c. v. γος.] ὡς φησι, ἢ μεταξὺ &c. ὃς φησι ἢ μ.

P. 908. l. d. v. μῶν.] ἢ τοὺς πίχους ἐθαυμάζετο &c. θαυμάζετο.

P. 909. l. a. v. καὶ.] χημάτων ἢ πάπου &c. ἢ σύπου.

Μακρόβιοι.

P. 911. l. b. v. περιφέρωσι δῶρον &c. περιφέρουσι δῶρον.

P. 913. l. a. v. καὶ] τοὺς βασιλικοὺς, γραπτοὺς ἄνδρας, &c. τ. βασιλικοὺς ἢ γρ. ἀνδρ.

Ibid. ὧν ἵνα ἢ δύσβεστατη, μεγάλου θεοῦ που &c. ὧν ἵνα ἡ δύσβεστατη μεγάλου ἢ θεοπάτου.

P. 914. l. a. v. πον.] πήρης ἢ ὁ Δρυσῶν, &c. Ὀδρυσῶν.

Παιδίδις ἐγκώμιον.

P. 919. l. a. v. καὶ.] ἡιόπρον ἄλλο; μιὼ ὅσα, &c. ἢ Ἡίπρον ἄλλο; ἀλλὰ μιὼ ὅσα.

Περὶ τῶν διψάδων.

P. 923. περιπλανιὰ, περὶ τῶν διψάδων.

Διάλεξις περὶ Ἡσιόδου.

P. 928. l. d. v. τῖς.] ἀλλ' ὁ μόνος ἔωπα σὺ, &c. ἀλλ' ὁ μόνος τ. σ.

Πλοῖον ἢ εὐχαί.

P. 939. l. d. v. ὁ.] Αδεί. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; ὅπ ὦ ἀρῖστ &c. Αδεί. πῶς λέγεις ὦ λυκῖνε; λυ. ὅπ ὦ ἀρ.

P. 943. l. d. v. σας.] ἢ σὺ περὶ τὸ φαεινὸν τὸν γνώμων, &c. Non ſine menda.

P. 944. l. d. v. ἀπαντ.] οἱ βάρβαροι περισκωπτωσιν ἡμῖν, χῖ τ, &c. οἱ βάρβαροι περισκωπτουσιν ὑμῖν, χῖ τ.

Περὶ τῆς περεγρίνου τελευτῆς.

P. 993. Athenagoras Apologia pro Chriſtianis. A. Gellius c. xi. lib. xii. Ammian. Marcellinus lib. xxix.

l. d. v. ἀφικ.] διὰ τὴν γυμνασίαν αὐτῶν, &c. διὰ τῶν γυμνασιῶν αὐτῶν. αὐτῶν pro ἐκεῖ : Sic inferiùs, p. d. cc. xli. ἀπῆν ὁ φόβος τῆς ἀθλητῆς.

P. 995. l. b. v. σμα.] ὁ τοῦ Γοληκλείπου παιὼν. Επὶ &c. ὁ τῶ Γοληκλείτε καιὼν, ἐπὶ.

l. d. v. ὅπ.] θαυμασιὼ ῥῆσιν τῶν χρισιανῶν ἐξήμασι, &c. Athenagoras Apologia.

Δραπέται.

P. 1008. Non videtur eſſe Luciani.

P. 1016. l. d. v. παῖπαῖ.] λυ. πῶς τὰ ὑμέτερα; δραπέται γὼ, &c. λυ. πῶς τὰ ἡμέτερα; φι. Δραπέται γὼ.

Τὰ πρὸς Κρόνον.

P. 1021. l. a. v. ασυδ.] ὑδὲ ἀγοραῖον διοικήσασθαι μοι συγκεχώρηται, πίνειν ἢ &c. ο. α. δ. μ. συγκεχώρηται ὑδὲν, πίνειν δὲ.

Επιστολαὶ Κρονικαί.

P. 1021. l. d. v. φαλ.] ὑπερρεύσης τὸ κόμης, &c. ὑπορρεύσης τ. κ.

Κρόνος τοῖς πλουσίοις.

P. 1035. l. d. v. σαν.] αὖθι διαβαταὶπτες, &c. αὖθι διαβασάσαντες.

Συμπόσιον ἢ λαπίθαι.

P. 1040. l. b. v. πω.] ἀκριβῶς γνώσκων, &c. ἰσοσόλοικον Lucianici ſtili properantis.

Ibid. πολὺ πλέον ὅπ θυμοῦμαι τι εἰπεῖν, ἢ ἐμὲ ἀκοῦσαι &c. πολὺ πλέον ὅπ θυμεῖ τὸ ἢ εἰπεῖν ἢ ε. α. Terentius Hecyra. *Quaſi non tu multò malu narrare hoc mihi, Quàm ego quæ percontor ſcire, &c.*

P. 1044. l. c. v. πα.] ἀλλὰ μὴ καπίσθη αὐτὴκα, &c. ἀλλὰ μιὼ κ. α.

Δημοσθένης ἐγκώμιον.

P. dccc. lxix. Eſſe non videtur Luciani, ſed alicuius Lucianum κακοζηλοιῶδες.

P. dccc. lxxix. οἱ ἢ Αττικοὶ ῥήτορες πανδῆ, παρεκβάλλειν, &c. οἱ δ. Α. ῥ. παιδία, ἀθυβάλλειν.

Φιλόπατρις ἢ Διδασκόλος.

P. dcccc. xxv. Non eſt huiuſce Luciani, ſed antiquioris alicuius. Multa id arguunt, Primùm ineptiæ ſtili, cùm aliæ omnibus paginis, tum illæ p. dcccc. xxix. φὺ φύ, &c. Deinde ratio temporis. Nam Syrus noſter Lucianus pervixit ad tempus belli Marcomanici anno Chriſti clxxi. vt patet in Pſeudomante: at hic nebulo ſe baptizatum ſignificat à D. Paulo p. dccccxxx. D. Paullus verò martyrij palmam accepit imperantis Neronis anno xiii. Falliturq. Baronius Neronis anno xii. verba illa huiuſce Dialogi, Γαλιλαῖος ἀναφαλαντίας, ὑπέρριπος, ἐς πείσω ἐγανὸν ἀεροβατήσας δὶ ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκαίνισεν, adſcribens huic Luciano. Nam quî potuit Lucianus hic à Neronis anno xii. & Chriſti. lxiix. ad annum Seruatoris clxxi. peruiuere, ſiue annis ciii? Atqui etiam poſt bellum Marcomanicum, quin Lucianus hîc aliqua commentatus ſit negari non poteſt. Saperdæ autem prorſus illi ſunt, qui propter ea quæ in extremo dialogo iſto, de Babylonijs, Ægyptiis, Perſis, Scythis verba fiunt, huiuſce diſtortiſſimi fœtus parentem, ad tempora imperatoris Traiani referunt, cùm ea magis in Neronis aut etiam Claudij pertinere poſſe, quiuis facilè lolio non victitans, peruiderit. Planè quidem quiqui

tam belli pueri pater eſt, Neronis principatu eum ſuſcepit.

Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ.

P. DCCCC. LXV. Neque hic Luciani dialogus eſt, quemadmodum facilè omnibus veſtigiis colligi poteſt, ac præſertim fine dialogi. Scriptus nempe hic dialogus ſuperſtite Nerone, ac Luciano necdum nato, vt patet antedictis ad Philopatrin.

P. eadem. ὁ ὀρυχὴ Ἰσθμῷ ἐστι Μυσώνιε. Quî poteſt Muſonius hæc iſta de Iſthmi perfoſſione diſſerere à Nerone interfectus iam olim, vt apud Suidam eſt, atque alios? Hic autem Muſonius ſic agit, quaſi qui Neroni ſupervixerit, vt cùm de Vindice narrat p. DCCCC. XXVII. Mitto iam ſtili indolem minimè Lucianicam, aliáque id genus argumenta.

P. DCCCC. LXVI. ἐς θεὸς τίνας, ἢ δι' ὀλίγου ἁλιλοῖς ὅπλοις ἅπασι τοῖς Ἕλλησι, καμπρὸς ἑορτὰς τοῖς ξένοις. Perobſcurè dictum, ac neutiquam Lucianicè. Acceſſit non notatus interductus poſt πάντας. Nam eſſe debuit ἐς θεὸς τίνας ἢ δι' ὀλίγου ὅπλοις πάντας, ἅπασι τοῖς Ἕλλησι καμπρὸς ἑορτὰς τοῖς ξένοις. *Præter hæc*, cogitauit, *etiam, quòd ſi omnes* Græcos *compendio iſto ſic inter ſe permiſcuiſſet, videretur extraneis Græciam ſplendido quaſi epulo accepiſſe.* Nunc pretium aduertere quemadmodum Iacobus Micyllus interpres qui de non peſſimis eſt, rem geſſerit. *Supra omnia autem hæc*, inquit, *etiam illud putabat: Graciã per hoc, quòd breui adeo omnes inter ſe miſceri poſſent, contra exteros ſplendidè adeò ſtabilitum iri.* Prò Apollo & Muſæ Pſeudolucianicæ. Ita? ἑορτὰς eſt *ſtabilitum iri*? Haud vidi magis. Miſerum Lucianum qui ſub tam lentis maxillis, & hunc Pſeudolucianum qui ſic ſub Luciani pelle vapulat. ξενικὰς autem Ἑλλάδι hic φιλελλήνως dixit ad Olympiorum celebritatem cogitatione ſe referens.

P. ead. ἀκούσας τὸν φθόγγον. Notari debuit aſteriſco hic locus, & proclamari, *Hîc foſſa eſt ingens.*

P. ead. ἀργύρεος δ' αὐτῷ χρυσῆν δίκελλαν, ἢ τὸν Ἑλλάδα ἐπεξιόντας. Relege ἀργύρεος δ' αὐτῷ χρυσῆν δίκελλαν τὸν τὸν Ἑλλάδα ἐπεξιόντας. Intelligi vult procos. Achaiæ. Non dixit ἐπεξιόντας, ſed ἐπεξιόντος. Quia principis aduentu, finitum Procos. imperium. De ritu autem hoc iſto principum in operibus nouis, ad C. Suetonij Veſpaſianum narraui c. III. Ridere autem qui volet, videre illi tempus genium interpretis. *Cùm autem aureum ipſi ligonem porrexiſſent, Græciámque tanquam in tutelam commendaſſent*, &c. Quid potè capitalius?

P. DCCCCLXVII. ὡς ἐπὶ ἑαυτὸν τὸν ἐκβόμβους. Melius ὡς ἐπὶ ἑαυτὸν τοῦ ἐκβόμβους.

P. DCCCC. LXIIX. Ἀπολαύσεται τῶν, ἐπὶ μὰ Ἡρακλέα. Melius, ἐκ. τῶν, ἐπὶ μὰ Δ. τῶν nempe τὸ βωμοῦ. Alia erant & quidem ψαμμακοσυχάρμαχα, quæ in Luciano & Pſeudolucianis notarentur; ſed operæ non eſt. Hæc autem qualiacunque illa, ex paginis libri mei fimbriatis olim ſtilo ætatis meæ verno, nunc ἐκ τοῦ ὠδυσμένου ex ſcripſi.

Τέλος. Θεῷ πλείστη χάρις.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

In Somnium.

P.1.l.A.v. In lud. *In ludum*] Omnem ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt. Cicero 2.de orat. *ludum* pro Rhetorum ſchola dixit.

v. humani. *Humanitas*] Quoniam eruditio & bonarum artium diſciplinæ homini ſoli ſunt propriæ, factum eſt vt παιδεία pro eruditione acciperetur. Gell.lib.13.c.15.

l.b.v. *Fortuna*] Fortuna pro diuitiis, Horat. Epiſt.5.lib.1.

v. autem. *Noſtras autem res*] *Res* pro ſubſtantia. Terent.in Phorm.

p.2.l.b. aſpicies. *Statuarius*] Sunt qui ſtatuariam in quinque diuidant ſpecies, in *Comicen, Colapticen, Glyphicen, Encolapticen, Encauſticen.*

l.d.v.artem. *Dimidium facti*] ex Heſiod.idem in Hermot.

p.3.l.c.v.duæ. *Duæ mulieres*] Simile figmento Prodici ſophiſtæ quo induxit voluptatem & virtutem Herculi adhuc puero apparuiſſe.

p.b.l.a. vnius. *Demoſthenem*] Aphthonius in Chria.

Socrates] Fuit Sophroniſci lapidarij filius qui etiam lapides ſculpſiſſe dicitur. Aſſerunt quidam gratias veſtitas quæ ſunt in arce, illius opus eſſe.

l.d.v.autem.] *Nioben.* Ouid.6.Met.

v.ſomnia. *Somnia enim mirifica*] Eorum quæ in ſomno videmus Macrobius ait eſſe quinque genera: ſomnium, inſomnium, viſionem, oraculum, viſum.

p.7.l.a.v.alatis. *Pegaſo ſimilibus*] Homer. Iliad.9.Ouid 5.Metam.

v. quam. *Triptolemus*] legend. Virg. In Culic.

l.c.v.aut. *Trinoctiale*] Nota eſt fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ.

l.d.v.o. *Xenophon*] videtur hoc ſomnium intelligere quod eſt lib.3. Anabaſ. quo vidit Xenophon per quietem domum ſuam paternam fulmine collucere.

Ad dial. Prometheus es in verbis.

p.8.l.c.v. quaſi. Reſponder Lucianus quibuſdam qui ob varietatem dialogorum eum Prometheum vocauerant. Fuit autem Prometheus Iapeti filius. Heſiod.lib.1.oper.

Et mea opera lutea] Quidquid vile κεχρυσωμένον dicunt Græci.

l.d.v. ironiam. *Atticam ſubſannationem*] Sue naſum Atticum. Plin.lib.ii.c.32.

p.11.l.a.v.vulgatiſſimum. *Hippocentauri*] Ex homine & equo ſunt conflati, & propterea ἱππανθρώπους ab Iſocrate appellantur.

l.d.v. δίς. Δὶς δίς πασῶν] vide Eraſmi Chiliad.

p.12.l.b.v. cœperis. *Mutare conſilium*] Poſt rem conſulere, vnde Pindarus illum appellat ὀψίφρονα. leg. Heſiod.in Theog.

Ad Nigrinum.

P.15.l.a.v.illud. *Feſtinantem hortari*] Sumpta Metaphora ex Homeri Iliad.θ. & Odyſſ.ω.

l.d.v. Comicum. *Aculeum quendam*] De Pericle ex Eupoli.

v. hiſtriones. *A dictione Hiſter*] quod Tuſco verbo *Ludionem* ſignificat.

p.17.l.b.v.mimum. *Athenis*] De quibus Herodot.Strab.Plin.hodie dicuntur Sethinæ.

p.19.l.b.v.cur. Cur autem infœlix] Verba Tireſiæ ad Vlyſſem, Odyſſ.12.

l.c.v. modum. *Iuppiter Hectorem*] apud Homer.Iliad.ξ.

p.24.l.b.v. præter. *Præter caſam*] Eraſm. prouerb. *ne præter caſam.*

v. dicebat. *Momi illius*] De quo Ariſtotel. lib.3.de partib.animal.

p.26.l.c. v. quotquot. *Rhea corripiuntur*] Sacerdotes matris Deûm audito Phrygio tibicine ſtatim in furorem aguntur.

Ad Iudicium vocalium.

p.28.l.d.v. Cadmus. *Cadmus inſularis*] Phœnix qui in Græciam litteras attulit α.β.γ.δ.ε.ι.κ.λ.μ.ν.ο. π.ρ.σ.τ.υ. his Palamedes addidit ξ.θ.φ.χ. & Simonides Syracuſanus medicus ζ.η.ψ.ω.

p.30.l.c.v.δ. *Ipſum δίλπα*] Legend. Corinthus de Attica dialecto.

v. auditis. *Capiti capillos euellere*] Geſtus indolentium Homer. Odyſſ. κ.

p.31.l.a.v. induxerit. *Tyrannos*] Antiquis reges tyranni ſunt nuncupati. Virg.4.& 6.Æn.

Ad Timonem.

p.33.l.d.v.factum. *Salmoneus tibi ſit*] Æcli filius, de quo Virg.6.Æn.

l.6.v. tu. *Sub Mandragora ſtertis.*] Mandragoræ ſomnifica vis ineſt. Plin.lib.15. Dioſcorid. indicat radicem decoctam ſumi aduerſus inſomnia. Demoſthen. Philipp.4.& Iulia.in epiſt.

p. 34. d. v. nam. *Epimenidem quoque*] Historia de Epimenide Cretensi Theologo extat in noctibus Gellian. apud Laert.

p. 37. l d. v. quàm. *In præsepi canis*] Prouerb. de quo extat Epigramma in Anthолog.

p. 39. l. a. v. alteri. *Ceu Phineo cibos*] De Phineo Virgil. 3 Æn.

l. a. v. finet. *Foraminoso cophino*] Allusum ad Danaides de quibus Ouid. 4. Metam.

l. d. v. somnium. *Per somnium diuites*] Vt piscator apud Theocrit. Eclog. 9.

p. 40. l. b. v. agentes. *Thynnus elapsus*] Prouerbium: de hoc pisce Plin. lib. 9. c. 15. Athen. lib. 7.

l. 42. b. c. digitos. *Paupertas*] Artium inuentrix. Aristopha. in Pluto.

In Alcyonem.

p. 52. b. v. nam. *Muta sunt quæ in aquis*] Causam adfert Aristot. quòd his neque pulmo sit neque arteria neque guttur.

v. qua. *Fabula prodiit*] Hanc fabulam narrat Ouid. lib. 11. Metam. de Alcedonis Varr. lib. 3. de ling. Lat. Plin. lib. 10. c. 32.

p. 55. l. a. v. ribus. *Cum informe*] Apes intelligit quæ nascuntur neque ex coitu, neque partu, sed ex suauitate herbarum. Aristot. lib. 5. c. 21. de Animal.

l. a. v. quin. *Ex mutis ouis*] De ouorum natura mirabili Aristot. loco cit. Rhodig. lib. 27. cap. 17.

l. c. v. thippæ. *Xanthippæ ac Myrto*] D. Hieronym. aduersus Iouinian.

v. vrbem. Ex Phalerico] Portu Athenis, à quo Demetrius Phalerius dictus.

Ad Prometheum affixum.

p. 56. a. v. en. *En tibi Caucasum*] Huius montis descriptionem habes apud Arrian. in vita Alexandri lib. 3.

p. 57. l. a. Imposuisti. *Hesiodi*] In Theogonia.

l. 6. b. contenderim. *In Prytaneo*] Locus Athenis sic dictus quasi πυρὸς ταμίειον.

Juxta poetæ dictum] Æschylum intelligit.

p. 63. l. d. v. nostin'. *Thetin*] Hoc etiam narratur in seq. dialogo, sed copiosiùs à Seruio ad 6. Eclog.

p 64. l. a. fabricatus. *Nam quibus*] Copiosè hoc explicat Hyginus in Astronomico poetico.

v. tempus. *Tantum tempus*] Æschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.

p. 65. l. b. v. enim. *Ad Thetin*] Ouid. 1. Met. Hoc vaticinium attribuit Prometheo, sed Lucia. Sic videtur Æschyli & aliorum sequi sententiam.

p. 66. l. b. v. illam. *Illam Inachi*] Sic in dial. Nothi & Zephyri.

v. deuolans. *In Nemeam syluam*] Achaiæ inter Cleonas & Phliuntem.

l. d. v. age. *Age ô*] Xenophon. in Sympos.

p. 67. l. b. v. vidisti. *Aram*] Græci Iouem ὄμβριον venerati sunt, vt testatur Strab. & Pausa. & ὑέτιον, & Arrian. & Phrunutus. Latini pluuium. Tibull.

Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.

l. d. v. mortalis. *Sidus tuum*] Aquarium notat, quem Ganymedem esse perhibent: licèt ὕσρον κυεῖος, non ἀστὴρ aquarius.

p. 73. l. c. v. Inde. *Alatus*] De forma Mercurij vide Macrob.

Ac Virgam] De Mercurij Virga Homer. Odyss. 5. Virg. 4. Æn. hinc dictus χρυσόῤῥαπις.

p. 75. l. a. v. filiabus. *Filiabus Cadmi*] Nam quatuor fuerunt Semele, Agaue, Ino, & Autonoë.

v. videatur. *Nam Semelem*] docet Euripid. in Bacch.

l. b. v. imperfectum. *Intra septimum mensem*] Patet apud Cic. 1. de Nat. deor.

l. d. v. audi. *Ne currum agas*] De solis curru, Lucia. In his accusato, de eius equis. Ouid. 2. Metam.

p. 76. l. d. v. sistas. *Endimionem*] Fabula hinc nata quòd Endymion morum huius primus obseruasse atque aliis ostendisse dicitur. Plin. lib. 2. c. 9.

p. 77. l. v. designas. *Jouem quoque*] leg. Erasm. Chil. 1. Cent. 3. Adag. 1. & Ouid. 6. Met.

v. deorum. *Rheam*] Cybelem, de qua dixit antea.

p. 79. l. c. v. dolore. *Daphne*] Hac de re leg. Ouid. lib. 10. Met. ex quo hic dial.

p. 81. l. a. v. præsertim. *Cum Marte*] Hic Deus inter alias multas Venerem amauit & Cupidinem genuit, de qua fabula Homer. Odyss. 21. Ouid. 4. Met.

l. c. v. pulchros. *Pulchros*] Latona Dianam & Apollinem suscepit: de quo puerperio Ouid. 6. Metam. Plin. lib. 34.

v. hic. Hic claudus] Vt in dial. præcedente. Cic. 3. de nat. deor.

v. modum. *Montinaga*] Horat. lib. 4. Carm. Stat. in Achill. *littora multùm Montinagæ dilecta Deæ.*

v. Scythiam. *Scythiam*] Scythæ, & Tauri siue Sarmatæ inhospitales fuerunt, & hospites omnes Dianæ solebant immolare, vescebantur humanis carnibus & interfectorum caluarias habebant pro pateris.

l. d. v. tabernis. *In Claro*] Isacius Lycophronis interpres Clarum montem & vrbem non longè à Colophone ponit, vbi fuerit Clarius Apollo.

l. d. v. fugitiua. *Adeo formosum*] Virg. in Bucol.

Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.

v. quam. *Nioben*] de qua Eustat. ad Homer. Iliad. ω.

p. 85. l. c. v. Phrygiam. *Priami filium*] Paris pastor fuisse dicitur. Virg.

amarunt Dij quoque syluas
Dardaniúsque Paris.

l. d. v. autem. *Phrygius*] Fabula habetur apud Theocrit. in Syracus. Virg. 1. Æn.

p. 90. l. c. v. te. *Filia Ledæ*] Iuppiter Cygnus

Lædam compressit Tyndari regis vxorem ; quæ ouum peperit, vnde nati sunt Dioscuri Pollux & Castor & Helena Homer. Il. 14. Ouid. 6. Meta. explicatio huius fabulæ est apud Athen. lib. 2. de Helena, vide Plin. l. 35. c. 3.

l. d. v. fuerit. *Theseus*] De hoc raptu Isocr. in Encom. Helenæ.

p. 95. l. v. porro. *Nouitius*] Ganimedem intelligit quem ab aquila raptum in cœlum transuectum aiunt. Autor Priapei carminis

raptus ab alite sacrâ
Miscet amatori pocula grata suo.

p. 97. l. c. v. potes. *Potesne mihi dicere*] Hic Dial. desumptus est ex Theocr. Idyll. 27. & Virg. 5. Æn.

l. d. v. oporteret. *Mortem obire*] Castore occiso, Polluci optio data est, vtrum immortalitate solus vti vellet, an cum fratre vitam communicare. Ille maluit alternis viuere. Virg. 6. Æn.

Si fratrem Pollux alterna morte redemit.

Inde Homerus hos vocauit ἐπημέρους.

Dialogi Marini.

p. 98. l. c. v. ne. *Doris*] Nymphæ nomen filiæ Oceani, & vxoris Nerei, Hesiod. in Theog. interdum pro ipso mari accipitur. Virg. 10. Eclog.

Doris amara suam non intermisceat vndam

p. 99. l. a. v. cem. *Polyphemus*] Ex Cyclopibus vnus, Neptuni filius, excæcatus ab Vlysse, Homer. Odyss. Cic. lib. 5. Tusc. Virg. Æn. 3.

l. c. v. libebit. *Qua sis facie*] Negat Seruius ex mari effigiem vllo modo posse reddi, sed Lucia. hic aliter sentit, & in Alcyon. Theocr. Idyll. 6. hinc illud Maronis

nuper me in littore vidi
Cum placidum ventis staret mare.

p. 100. l. b. v. autem. *Extra tela*] In dialogo Ven. & Cup. in Bacchо. in votis.

v. noui. *Itacensem illum*] Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria, insulâ in mari Ionio ante Epirum frequentibus scopulis aspera.

p. 101. l. c. v. quid. *Alphee*] Virg. 3. Aen. Strabo lib. 6. Pausa. lib. 5. Ouid. lib. 5. Luca. lib. 3. Papin. Epital. Stellæ. & Vol. Sil. lib. 13. Suid. in Alpheo.

v. in. *Gaza*] λάρυ, Larum Gaza vertit Gauiam Plin. lib. 10.

c. 32. *Ardea*] aues quarum tria genera ponuntur ab Aristot. vrinatur sicut & Larus.

l. d. v. ille. *Sicilia*] Italiæ insula à plerisque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, tribus promontoriis in diuersa procurrentibus, suam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciam, atque Peloro Carthaginem spectantibus. Plin. lib. 2. c. 8.

p. 102. l. c. v. neque. *Polypum*] De Polybi vario ingenio meminit Plin. lib. 9. c. 29. Plut. in libello περὶ πολυφιλίας. de eius acetabulis Plin. c. 30. lib. 9.

p. 104. l d. v. faciam. *Fontem cognominem*] Est Amymone fons iuxta Lernam ab Amymone Danai filia nomen habens, cuius meminerunt Plin. lib. 4. c. Strab. lib. 8.

p. 105. l. d. v. laudo. *Delphines*] Delphines hominum amatores, refert aliquot exempla Lucia. in Vot. Plin. lib. 9. c. 8. Musica mitificè demulcentur, Plut. in lib. septem sapient.

p. 110. l. a. v. atque. *Tyro*] Virgunculæ fuit Thessala Salmonei filia, & Eunipei amica, ex qua Neptunus Meleum & Peliam suscepit, de qua lib. 2. ver. hist. & in Philopat.

v. volebas. *Enipeῖ.*] Thessaliæ fluuius est.

l. b. v. balena. *Balæna*] Narratur Historia Persei & Andromedes de qua Ouid. 4. & 5. Meta.

Mortuorum Dialogi.

p. 114. l. a. v. illum. *Corinthi circa Craneum*] Corinthus vrbs Achaiæ Græcarum vrbium clarissima fuit quæ ne Romanæ quidem vrbi concessit. Craneum, Gymnasium.

l. b. v. triuio. *Hecates cœnam*] Mos erat diuitibus, vt singulis mensibus, Hecate sacrificando in Triuiis panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebãtur. Suid. & Athen. lib. 7.

l. c. v. aut. *Ouum ex lustratione*] Catharsium Græcis dicitur, mos purgandi conciones atq; theatra. Ouid. in arte.

Et veniat quæ lustret annus, lectumque locumque
Præferat & tremulâ sulphur & ova manu.

Iuuenal. *nisi se centum lustrauerit ouis.*

p. 115. l. d. v. habuimus. *Sardanapalus*] Rex fuit Nini Persicę regionis, de cuius luxu apud Athen. lib. 12. huius Epitaphium apud Cic. Tusc. 5.

Hæc habeo quæ edi, quæque exsaturata libido
Hausit, at illa iacent, multa & præclara relicta.

p. 116. l. c. v. vos. *Trophonis*] De Trophonio Cic. in Tuscul. & de Nat. Deor. Herod. in Clio, Philostr. in vita Apollonij. Pausa. de Amphilocho Strabo. & Pausan.

p. 117. l. a. v. men. *Lebadia*] Oppidum est antiquum in Bœotia Gell. lib. 12. c. 15.

p. 118. d. v. senectute. *Iolaus*] de quo Ouid. Meta. 9.

p. 118. l. c. v. quam. *Animatum sepulchrum*] Hac prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antig. huc pertinet etiam illud mimi Laberij apud Gel. *Similis sepulcris nil nisi nomen retinet.*

p. 128. l. a. v. quidpiam. *Sicyone Cirrham versus*] Sicyone vrbs est Achaiæ non procul à Corintho Cyrrha, Phocydis oppidum, ad radicem Parnassi montis è regione Sicyonis.

v. obliquo. *Iapyge*] Vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur.

l. b. v. ac. *Chœnices*] χοῖνιξ Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno cuius capacitas est sesquisextarius.

p. 129. l. c. v. atque. *Celtiberis*] Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.

v. cepi. *Magnos montes*] In Alpibus occurrentem sibi Tit. Sempronium Cons. apud Trebiam profligauit Flaminium Cons. fudit ad Trasimenum lacum cęsis 15000. Romanorum. Liu. 4. Eutro. 3.

Eridanum] Italiæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus. Cætera sunt in Curt. & Arria.

Necyomantia.

p.153.l.a.v.profecto. *Ex fumo*] Senarius extat prouerbialis κάπνου γε φεύγων εἰς τὸ πῦρ πεσεῖσθαι. Plat.lib 8. de Rep.

p.159.l.a.v. aliquem. *Ex Zoroastri discipulis*] In fragmentis Berosi Chaldæi legitur Zoroastrem Persam fuisse Cham Noë filium: huius meminerunt Plat.Plut.& alij.

l.b. v. pacisceris. *Tiresiam*] de Tiresia Homer. Odyss.x.Cic.de diuinat.

l. d.v.atque. *Face lustrauit*] Qui enim id faciebant certum carmen insurrabant,& tæda, scilla, ouis, sulphure, aliisque circumpurgabant, quod περιαγιζειν & περικαθαιρειν Græcis, Latinis *circumferre*.

Charon.

p.172.l.b. v.Milo. *Milo Crotoniata*] Nihil aliud Milonis Crotoniatis vires tam famosas fecit quam exercitatio assidua tauri gestandi.

l.d.l.v.peregrino. *Cyrus*] Primus fuit qui apud Persas regnauit, transtulitque imperium, capto auo Astyage, à Medis ad Persas, de quo multa Herod.Iustin.Xenoph.

v.animo. *Vt Cræsi*] Lydorum rex fuit opulentissimus, de quo Herod.lib.1.

p.175.l.b.v.adolescétem.*Cambyses*] Cyri filius, Persarum & Medorum rex de quo Herod. lib.2.

p.179.l.c.v.quid. *Saxa illi coronant*] Moris fuit apud antiquos, vt non tantum cadauera vngerent,sed etiam cippum, cui corollas & serta imponerent.

Serta nouercali dederat fragrantia cippo.

l.d.v.volitando. *Mulsum*] Viuo fauillam lauabant. Quidam in lib. 2. Epig. viuo sibi exhiberi cupit quæ mortuis præstari solent. Omnia quæ sunt in tractatu de sacrificiis habes antea sparsim in Deorũ dialogis; tangit enim variam Deorum originem, casus, sacrorum ritus,nomina,regiones,& reliqua de quibus abundè dixerat.

Vitarum auctio.

p.188.l.c.v.vbi. *In Ægypto.*] Plerique philosophorum discendi & videndi varia causa, eò profecti sunt : Pythagoras, Plato, Euripides, quod ibi & studia florerent, & multi sapientes viri reperirentur, de quo Laert. & Phil. in vita Apoll.

l.d. v. ergo. *Cræsi te filium*] De quo ex Herodoto,Gellio,atq; Cælio Rhodigino prolixè multa habes alibi.

p. 189. l. a. v. festum. *Perfectum trigonium*] Sic vocat trigonium, cui quin sit perfectus triangulus nihil deest,neque enim rectangulo aut obtusiangulo triangulo absolutior est.

v.eod. *Nostrúmque iusiur.*] Per quaternarium numerum iurare consueuerant,Pythagorei. Est autem iusiurandum vt Cic. in 3. de off. ait, affirmatio religiosa.

l.c.v.qualis. *Nullum animal*] Athen.Lyceus testimonio Pythagoram animatis victitasse probat,Gell.lib.4.c.11.

Piscator.

p.200.l.a.v.pera. *Pera vt reddat opem*] Alludit ad hunc Homericum versum Iliad.16.

ὡς φρήτη φρήτησιν ἀρήγῃ, φῦλα κατὰ φύλους.

p.202.l.c.v.Thamyris. *Euritus*] Artem iaculandi sagittas ab Apolline accepit à quo deinde Hercules didicit.

p.206.l.b.v.ad. *Arium abeamus pagum*] Arium pagum Areopagum vnico verbo:locus est Athenis vbi Orestes causam dixit,& vbi quæ ad Rempubl. spectabant seueriſſimè administrabantur. Sic dictus (teste Pausa.in Attic.) quod eò primò vocatus sit Mars (quem Græci Arem vocant) in ius, propterea quòd Alirrhothoum interfecerat.

p.207.l.b.v. mihi. *Parrisiades*] παρρησιάσης dicitur,qui liberè loquitur, vnde Democares ob nimiam & procacem linguam Parrhesiastes dictus est.leg.Senec.lib.3.de Ira.

p.210.l. ab debat. *Aristophanes & Eupolis*] De his Priscæ Comediæ scriptoribus Horat. Sat. 4. Eupolis floruit 88. Olympiad. principe Apollodoro, vt Euseb.obseruauit, huius meminit Cic. in Brut.Baptas eiusdem fabula à nostro Luciano celebratur.

p.218 l.c.v.de. *Ex Pelasgico*] Pelasgicum locus fuit Athenis iuxta arcem, de quo antea dictum est.

p.233.l.b.v.dum. *Quot scelera*] Eorum animis qui magnis se facinoribus, dum vitam agerent obstrinxerũt,maculas inustas esse docet,platonẽ ridens qui sic in Gorgia loquitur. Ἀλλὰ πολλάκις τῦ μεγάλου βασιλέως ὀπλαζόμεθα, ἢ ἄλλου ὁστισοῦν βασιλέως ἢ δυνάστου κατοψόμεθα ὕδλν ὑγιὲς ὂν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ἀβαπτιστοτάτην τὴ ψυχὴν μεστὸν ὑπὸ ἀπορριῶν & ἀδικίας. Hoc attigit lib.2.in Ruffin.Claudia.

Quid demens manifesta negas? en pectus inustæ
Deformant maculæ.

De mercede conductis.

p.235.l.a.v.ecquid. *Ecquid tibi*] Hoc initium sumptum est ex Homer.Odyss.lib.9.

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα τί δ' ὕστατα καπαλίξω;

Quid primum,quid mox, & quæ tandem vltima dicã.

p.245.l.d.v.per. *Albo pane*] Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucia. Apud Athen. lib. 4. describitur conuiuium Atticum in quo commemorantur panes λευκότατοι χόρτος. Græci panes elegantiores λευκὺς appellant,sordidiores φαιός.

p.253.l.c.v. prouerbio. *Leo cordula vinctus*] Dicitur cum quis exiguo commodo detentus, apud aulicos ostentatur passim quod princeps tantum alat virum.

p.257.l.b.v. quod. *In lapidicinas Dionysiacas*] Meminit huius carceris insignis à Dionysio extructi Cic.act.7. in Ver. Plaut.in Capt.Liui.

p.258.

p. 258. l. d. v. Tereus. *Tereus*] Cum sequeretur Prognem vxorem & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues. Ouid. 6. Met. Pers. Sat. 6.

p. 259. l. d. memineris. *Deum in culpa non esse*] Cõsiderat enim id quod est in hominum moribus vt cum ipsa incogitantia præcipites ruant in mala, deinde tamen iis irretiti culpent fortunam & numina. Homer. Odys. 1. Æschyl. in Prom.

Pro lapsu inter salut.

p. 271. l. d. v. ineptam. *Clauum clauo*] Id est, malum alio malo. Aristot. lib. 5. polit. c. penult. Cic. Tus. 4.

p. 272. l. c. v. fuerit. *Pyrrhi Epirotæ*] De quo Iustin. lib. 18.

De sectis.

p. 285. l. a. v. sermonem. *Cum Margita*] Inerte & nullius precij stolidóque homine, Margitis enim meminit ex Homero Arist. atque Clem. Alex. Demosth. apud Plut. Alexandrum puerum & Margitem nominabat.

p. 286. l. d. v. bet. *Fabula*] Huius fabulæ mentionem facit Plato.

287. l. a. v. statuit. *Lynceo perspicatior*] Perspicaces intelligentes & acutè suptilitérq; videntes Lyncei dicuntur, non à Lynce animali, sed à Lynceo Argonautarum vno qui dictitabat vltra parietem videre, Hieronym. contra Ioa. Origenistam. Val. Flacc. lib. 1.

qumque cethera Iuppiter vmbra
Perdiderit, solus transibit sydera Lynceus.

Plin. lib. 4. c. 10. Cic. de eo Lucia. Icaromenip. & Dial. Menippi & Tiresiæ.

p. 300. l. a. v. habente. *Pancratio*] Pancratium quid tradit Lucia. de gymnas. Philostratus de athletis refert pancratium palæstram simul & pugillatum vocari.

p. 301. l. v. facite. *Olympicis*] Olympicum certamen quinto quoque anno fieri solebat in honorem Iouis Olympici cuius autorem Herculem fuisse putant.

p. 307. l. c. v. quædam. *Fuisse Phidiam*] Plut. in commentario de defectis oraculis videtur ad Alcæum referre. ὁ κατ' Ἀλκαῖον, inquit, ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα γράφοντας.

p. 308. l. a. v. quam. *Nihil ista ad Bacchum*] Hæc clausula in prouerbium abiit, quo significatur illa nihil ad rem attinere, & nimium inæqualem esse comparationem, idē in Baccho. vide Erasm. Chiliad.

p. 310. l. 1. v. perhibent. *In Delphis*] Delphos tellus à principio vaticinari solita fuit, quæ paulo post Daphnem constituit à qua Themis eandem facultatem adepta est, à Themide autem Apollo dono accepit, qua de re Pausan. in Phocicis.

p. 311. l. d. v. etenim. *Vitam breuem*] Virg. 10. Æn.

breue & irreparabile tempus
Omnibus est vitæ.

Horat. Od. 4. lib. 1. Iuuenal. Sat. 9.

p. 318. l. b. v. losa. *Hip. & Chimærarum*] Virg. 6. Æn. facit. Centauros & Scyllas in infernum vestibulo stabulare cum somniis. Centauros & Chimæram fuisse negat Lucret. lib. 4 & 5.

Harmonides.

p. 336. l. b. v. quodam. *Timotheum*] Hic nobilissimus sub Alexandro magno floruit, de cuius Musica, qua Alexandrum ad bellum accendere solebat, meminit Dio, in lib. de Regno.

l. c. v. conceptuum. *Concentuum*] Modorum seu nomorum ratio circumscribitur. Phrygio tribuit τὸ ἔνθεον Bacchanalem licentiam, Dorico seueritatem, Ionico iucunditatem Apul. lib. 1. Florid. Plut. & Boëth. in Music.

p. 337. l. a. v. omnibus. *Ad noctuam*] Noctua noctu videt, canit & volat sola, odiosa cæteris auibus in quas astuta vtitur dimicatione, nam auicularum multitudine circumdata resupina pedibus pugnat, collectáque in arcum rostro & vnguibus tota tegitur, ei auxiliatur accipiter, facere quodã naturæ, vt inquit Plin. Laertius scribit, Timonem Philiasium hoc nomine maximè reprehẽdisse Arcesilaum quod is populares plausus non aliter consectaretur, atque noctua frequenti auium conuentu claudi consueuit.

Hæc ait, & turbam dextra lauáque frequentem
Ingreditur, volucres vlulas mirantur ineptæ,
Illa stupet solidum, sed tu vanissimè, plebis
Captator, quid ob hæc tam non præclara superbis?

sic Apologum Ang. Politia. in sua Lamia exponit.

l. b. v. delitescens. *Occulta musica*] Huius Adagij sensus est, quasuis egregias dotes ingenij, si non proferas, perinde esse quasi nõ habeas. Suet. in Nero. Gell. c. vlt. lib. 13. Ouid.

Tu licet ad Thamyram superes, atque Orphea cantu
Non erit ignota gratia magna lyra.

Scytha seu hospes.

p. 340. l. a. v. non. *Anacharsis*] Vide huius vitam & Epitaphium apud Laertium.

v. qui. *Octipedes*] Scythico prouerbio dicebantur, quibus rusticanæ tantum opes erant, quique duos possiderent boues, & currum vnum: inter opes enim rusticanas præcipuè recenset Hesiod. bouem aratorem.

l. b. v. homines. *Ablegare*] Morem hunc mittendi ad Zamolxim scribit Herod. in 4. Strab. in 7. Suid. in dictione Ζαμόλξις.

p. 345. l. a. v. nec. *Insularis ille*] Thelemachus sc. ex Insula Ithaca, Homer. Odyss. δ. Menelai domum ex auro, argento, electio, & ebore concinnatam, cum stupore quodam miratur.

p. 346. l. a. v. moris. *Alcibiadem complexi*] Hoc abundè scribit Plut. in Alcibiad. Aristophan. in Ranis. Valer. Max. lib. 7.

Quomodo historia scribenda sit.

p. 346. l. c. v. abderitis. *Abderitis*] Conscribendæ historiæ ratio, ex Euripidis Andromeda.

p.348.l.a.v. habitabat. *Per Cranium*] Craneum ſchola ſeu gymnaſium, in quo Diogenes degebat ante Corinthum vt ſcribit Laërt. lib. 6. ἐτυγχανε μὲν οὖν διάγων ἐν τῷ Κρανείῳ πρὸ τῦ Κορίνθου γυμνασίῳ.

p.358.l.a.v. Edeſſa] Edeſſa Arabiæ ciuitas antea Antiochia dicta vt ſcribit Plin. lib. 5. c. 24.

l.c.v. huiuſm. *Rhodij*] Inter Coloſſos & ſtatuas ingẽtes in primis celebratur Coloſſus Rhodius pedibus centum & quinque altus.

p.366.l.a.v. facere. *Artaxerxem*] Teſtantur Hebræi ſcriptores nomen hoc, Perſarum regibus commune fuiſſe, perinde ac Cæſaris Romanorum imperatoribus.

7 l.a.v. aureum. *Equum ex Niſæi*] Niſæa regio eſt Partyenes haud procul Caſpiis montibus, ea equos præſtantiſſimos maximóſque aluit quibus reges ipſi vterentur Strab. lib. 11. Plin. lib. 6. c. 25. Plutar. in Pyrrho, Niſæi equi meminit.

1. v. ſcriptor. *Neque Thucydides*] Æmilius Probus in Themiſtocle & Cic. in Bruto Thucydidem plurima fide dignum putauerunt.

l.d.v. gratia. *Hiſtoricus*] Hiſtoricus omni metu carere debet, dicendi libertatem ac veritatem amare vt ſit vere παῤῥησιάς leg. Cicer. 2. de Orat.

Hiſtoriæ veræ, liber primus.

p.373.l.b.v. *Mos Athletarum*] Præfatio in veras narrationes, in qua de corporis & animi cura agit, ac docet quibus modis vtriuſque labores ſint moderandi. De remiſſione ſtudiorum leg. Quintil. lib. 1. c. 4. Cic. in off. Senec. de vitæ tranquilit. c. 15. & vlt.

p.374.l.a.v. *Homericum*) Vlyſſes in patriam rediturus, graui exorta tempeſtate, primùm in Ciconum littus appulſus eſt. Atq; inde rurſus ſoluens ſimili tempeſtate eiectus in Aphricam, ad Lotophagorum gentem peruenit: inde in Siciliam delatus eſt, vbi Cyclopi oculum eruit, præuſto ſtipite. Hinc in Æoliam nauigans, ab Æolo ventos coactos, in vtrem obtinuit: poſtea ad Læſtrygonas, tum ad Circen peruenit, poſt hæc in inſulam Syrenum delatus eſt. Inde Scyllam tranſiens & Charybdim, In Siciliam peruenit, tandem in Phæacenſium portum adnatauit.

l.b.v. monſtris. *Phæacum populo*) Alcinoo Corcyræ regi & eius populis Phæacibus Vlyſſes Læſtrygonas, Cyclopas & alia monſtra à ſe conficta narrabat, & iis omnia vera eſſe perſuadebat vnde Iuuenal.

Tam vacui capitis populum Phæaca putauit

p.377.l.b.v. eſſet. *Endymion*) Paſtor fuit admodum formoſus, qui cum in Latmo monte obdormiuiſſet, aliquando à Luna deoſculatus eſt, quæ in eius amorem ita exarſerat, vt fratri bigas ſuas agitandas dederit. Senec. in Hyppolyt.

Arſit obſcura Dea clara mundi nocte deſerta
Nitidóſque fratri tradidit currus alite regendos

Ouid. *Latmius Endymion non eſt tibi, Luna, pudore.*

Hiſtoriæ veræ, liber ſecundus.

p.392.l.c.v. habebant. *Momo placuit*] Lucianus hic alludere videtur ad id quod de Momo ſcripſit Ariſtoteles de partib. animal. lib. 3. eum naturam incuſaſſe quod bobus cornua in capite nõ in armis potius addiderit videlicet quod vehementius poſſint ferire. Id Luc. in Nigr.

p.393.l.b.v. accendebatur. *Ad proram*] Proditum eſt à veteribus poëtis eſſe quaſdã in Oceano inſulas ad quas poſt mortem deferuntur eorum animæ qui ſanctè religioſéq; vixerint, Homer. Lucia. de luctu.

p.394.l.a.v.ſe. *Creticum Rhadamantum*] Rhadamãtus Lyciæ rex filius Iouis ex Europa Minoïs & Æaci frater vir iuſtiſſimus. vide Virg. 6. Æn.

v. prima. *De Aiace Telamonio*] Occubuit ad Troiam vt ſcribunt Sophocles in Aiac. & Dictys Cretenſ. in Hiſtor.

p.396.l.b.v. Lesbius. *Steſichorus*] Poëta propter Helenæ vituperationem oculis captus nõ prius, niſi placato palinodia oblæſo numine, videre potuit Lucia. Macrob.

l. c. vidi. *Semideos*] Semidei non integri dij, neq; homines ſed altero parente diuino, altero humano, aut ſemidei ratione virtutis. Tertull. quatuor Gentilium deorum differentias fuiſſe ſcribit, quorum quidam ſelecti & maiorum gentium dij vocati ſunt, quidam Semidei & Heroes, quidam Medioximi, & quidam Semones.

p.398.l.d.v. Pythagoræ. *Euphorbi*] Troianus fuit adoleſcens Panthi filius fratris Hecubæ, teſte Homero Il. 17. leg. Laert. in Pythag. & Ouid. lib. 15. Met.

p.399.l.b.v. rumpere. *Phalaridem*) Hic Agrigentinorum tyrannus, cui Perillus taurum æneum fabricauit quo impoſiti noxij dum torrerentur tauri mugitum reddebant. Sen. lib. 2. de Clem. c. 4. & li. 2. de Ira.

v. Agrigentinum. *Buſiridem*) Buſiris rex Ægyptiorum Neptuni & Libyæ filius qui Thraſij concilio hoſpites inuiolabat incognitos, & eorum ſanguine pluuiam eliceret cuius penuria Ægyptus nouẽ annis laborauerat. Senec. loco cit.

v. *Diomedem*) Diomedes rex Thraciæ dum equos ſuos humana carne aleret, in Tyrida opido truculentus ab Hercule equis ipſis ad deuorandum obiectus eſt Ouid. 9. Met.

Et ſcironem) Latronem inſignem qui proximos Megaris ſcopulos inſidens, in viatores prætereuntes nullo non crudelitatis genere ſæuiebat, hunc Theſeus occidit.

v. *Pityocampten*) Schinim inſignem latronem, qui circa Iſthmi initium teſte Pauſan. miro crudelitatis genere ſæuiebat. de eo Plutarch. in Theſ.

Abdicatus.

p.457.l.a.v.opinor. *Atqui medendi ars*) A conditione artis medicæ cuius ſtudium erat olim cum primis honorificum vt Galen. & Eraſm. comprobant.

l.b.v. etiam. *Vti arte*] Vitruuius in Præfat. lib.6. sic scribit, Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis, Athenienſium non omnes, sed eos tantùm qui liberos artibus erudiissent. Ita Plut.in Solon.

Phalaris secundus.

p.471.d.v.dicitur. *Citra sementem*] Quæ citra nostram operam casu nobis eueniunt ἀσπαρτα καὶ ἀνήροτα contingere dicunt Græci. Id in Paras.& in Rhetor. Didasc. Natum à fabula Insularum Fortunatarum,de quibus Homer.Odyss. 9.Horat.& Lucia.

Alexander seu pseudomantis.

p.474.l.a.v.hunc. *Augiæ bubile*] Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, qua etiam vsus est in Fugitiuis.

p.475. l. a.v. superior. *Cecropibus Eurybato*] Nobiles facinorosi. Meminit horum & Æschines aduersus Cresiphontem ὅτι γὰρ Φρωνίδας, ὅτι Εὐρύβατος, ὅτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο. vide Erasm.ad Prouerb. Ne in Iampygum incidas.

p.476.l.b.v. *Pharmaca*] Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ præcipuè. Odyss. δ. quod vsurpatur in medicos imperitos, qui nõ rarò venenum pro remedio ministrant.

v.egregio. *Apollonio*] Huius vitam 8.libris Philostrat. descripsit. hunc Herocles Christo æquiparauit:contra quem Euseb.scripsit.

l.d.v. patria. *Pella*] Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ dracones alere,eósque æstate frigoris causa collo circumdare.

p.477.l.a.v. vnde *Olympiade*] Matre Alexandri,de qua dial.Diog.& Alexand.

v. penderunt. *Hæc duo potissimum*] Metus & spes diuinationem & auguria repererũt. Qui impensè cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & quiduis in omnem optati euentus partem trahunt. Qui verò miserè cupiunt,quauis ex re solatium formidinis aucupant.vide Lucia.in Char.& in Demonact.

p.478. l. a. v. abducens. *Cribro vaticinans*] Stultè de rebus occultis diuinãs, paræmia sumpta à diuinationis genere quod suspenso circumactóque cribro peragebatur.

p.492.l.d.v. medium. *Ex ligni ficulnis*] Ex ligno ficulno fumũ existere acerrimum ac molestissimum Plut.in Sympos.perhibet.Si qua igitur ratio Alexandrum Pseudomantem impulit vt Epicurei κωλὰς ἑόξας ficulnis cremaret lignis, ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius pretij philosophum iudicaret.

p.497.l.a.v.exposita. *In Ægialos*] Ægialeus Phoronei,seu, vt alij volũt, Inachi filius fuit,cui Apis, cùm in Ægyptum trajiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo Ægialea cognominata fuit quæ postea à Pelope Peloponesos dicta est.

Lexiphanes.

p.531.l.b.v. ipsum. *Gry vel Phuy*] Minimum quiddam significat,aut sordes vnguium,rem videlicet vilissimam, aut vocem suillam, quam edere solent si qui grauãtur sermonem respondere. hinc hyperbole prouerbialis apud Græcos, Ne γρὺ quidem loquitur,pro eo quod est ne tantillum quidem. Aristopha.

p.532.l.a.v.ventris. *Equidem diuinatorem*] Alludit ad Euryclem, cuius Aristopha.mentionem facit his versib.

Μιμησάμενος πρὸ Εὐρυκλείους μαντείαν θ' ἑξήνοιθε
Εἰς ἀλλοτρείας γαστέρας ἐνδὺς κωμῳδικὰ πολλὰ χαλᾶται.

Eurycles autem ventiloquus fuit Athenis, qui vera ariolari censebatur, quòd genium haberet intra viscera:ab eo arioli ἐγγαστρίται καὶ Εὐρυκλῆται vocabantur. Suid. Plut. in libello de deff. oracul.

p.533.l.a.v.omnia. *Ne imiteris.*] Sophistæ passim à Platone perstringuntur, vt quodam in loco dicat eos esse euidentem discipulorum perniciem.

v. autem. *Gratijs*] Hesiod. in Theogo.tres facit. de his hymnus Orphei.

p.534.v.conferamus. *Dosiadæ ara.*] Sunt qui exponunt & intelligunt Epigramma Theocriti, quod βωμὸς inscribitur, ac Troili Epitaphium continet admodum obscurum.

Eunuchus.

p.535.l.b. vt illud. *Nec porcellus*] Carmen est Homer.ex Iliad. χ Virg.lib.12.Æn.hoc ita interpretatus est.

nec enim leuia aut ludicra petuntur
Præmia, sed Turni de vita & sanguine certant.

l.d.v. præterea. *Bagoas*] Barbara lingua significat Eunuchum,quin Ouid.de Amorib.seruum puellæ custodem Bagoüm appellat.

Quem penes est dominam seruandi cura Bagoüm.

De Astrologia.

p.540.l.d.v.Tauri.*Nam Apis*] Osiris rex AEgypti,tandem in deos relatus cum vxore sua Iside,colitur sub imagine bouis.

p.141.l.a.v.oraculum. *Ammonis*] Ammon Iouis Epitheton, hoc est,arenarius. Iuppiter enim arietis specie in extremo Libyæ arenoso colebatur. Ammonis oraculum erat olim, vt Mela scribit, fidei inclytæ, vbi responsa oratione non dabantur, sed nutu & signis, vt scribit Strabo.

p.54.l.d.v. Endymion. *Phaëthon*] Hanc fabulam persequitur Ouid.lib.2.Meta. Plat. Timæo. Arist.lib.4.de Mundo.Lucret.lib.5.

p.543.l.b. neum. *AEneam*] De eo Eustat. in lib.2.Iliad.Homer.Hymno Veneris.

p.544.l.c. v. *Lycurgus*] Plenilunium magna superstitione antiquis colebatur, & in eo mulieres partu faciliùs leuari scribit Plutarch. Prælium Lacedæmonij ante plenilunium ex Lycur-

gi præcepto non inibant. Eraſm. in Adag. Aceſſæi luna.

l.d.v.regerentur. *Arcades*] Arcades in ſummã morum immanitatem efferati ſunt, quòd cæteris omnibus amplectentibus aſtrologiam, cæteráſque liberales diſciplinas, quarum cultu manſueſcunt hominum ingenia ſoli contempſerint, ſéque fecerint ipſa Luna antiquiores. Seru. in 2. Georg.

Demonax.

p.546.l.a.v.re. *Bœoticum Soſtratum*] Huius fortaſſe meminit in Dial. Mort. & in Alexand. Pſeudom. Soſtrati cuiuſdam Sicyonij, Pauſan. meminit in Eliac lib.2.

p.547. l. a. v. Cæterùm. *Illotis pedibus*] Neutiquam inexercitatus neque rudis, quo prouerbio etiam vſus eſt in Rhetor.præcept.

l. d. v. parebat. *Socraticam Ironiam*] Hinc Socrates dictus εἴρων, vtebatur enim (vt ait Cic. 1.de off.) libenter ea diſſimulatione quam Græci εἰρωνίαν vocant.

p.549.b.c. v. autem. *A Phauorino*] De quo Philoſtrat.lib.1.Sophiſtar.

p.551.l.c. v. vero. *Herodes*] Atticus. huius Herodis Gellius, Spartianus, Pauſan. & alij meminêre & Philoſtrat. in Sophiſt.

Amores.

p.559.l.c.v. perfectum. *Taurinorus*] Sunt qui Herculem bis integrum deuoraſſe bouem ſcribunt, ſemel apud Lindum vrbem, & iterum apud Oriopas Thiodamantis bouem: Callimachus Hymno εἰς Ἄρτεμ. fabulatur Herculem iam in Deos relatum, nihilominus inexplebilis edacitatis eſſe. ὑγαρ

Πάυσατ' ἀδηδαξίης, ὅτι οἱ βοῦς ἤνυσε ἕκτην
Τῆ ποτ' ἀροτρεύοντα συνήντετο Θιοδάμαντι.

Tanta erat ingluuie quanta, cùm ſcinderet aruum,
Occurrit Dryopum ductori Thiodamanti:

exinde manſit apud Lindios ritus vt bos arator Herculi cognomento βοθοίνα immoletur cum multa dirarum imprecatione. Philoſtrat. Virg. lib.2. Lactant.lib.1.c.21.

p. 563.l. d. v. ſanè. *Parum ſubridens*] Veneris Gnidiæ templum, & lucum & ſtatuam Lucia. hîc egregiè eſt exequutus, vt & Plin.lib.36.

p.573.l.d.v.fortaſſis. *Aſpaſia*] Idem Lucia.in Gallo teſtatur Pythagoræ Aſpaſiam Periclis Athenienſium ſcortum aliquando fuiſſe.

p. 574. l. a. v. plurima. *Fagus Dodonea*] vide prouerbium Dodoneum & Cœlium Rhodiginum. lib. 29. c. 15. Sophoclem in Trachiniis de geminis columnis.

p.579.l.c.v nomina. *Coliadis.*] Genetyllis Veneris cognomina ſunt apud Ariſtophan. de quibus vide Pauſa. In Attic.

p.581.l.d.v. &. *Furijs Oreſtes*] Delphis obſeſſus furiis, Apollinis conſilio venit Athenas in Mineruæ delubrum, cuius conſilio vincens, reuerſus eſt Argos. Has verò ferias placans vocauit Eumenidas apud AEſchylum.

p.586.l.a.v.illos. *Comaſta*] Vox eſt Eidyllicorum ſcriptoribus vſitatiſſima, pro his qui cantu puellis blandiuntur & earum amorem captant Theocr. Idyll.3.

Imagines.

p.588.l. c.v. maximè. *Venerem*] Venerem Gnidiam marmoream, Euploiam à Gnidiis nũcupatam, quam Praxiteles fecit, magni eſtimat Lucia. In Amorib. Nec me fugit id Sami contigiſſe, ab Athenæo id eſſe proditum, qui volumine 13. Gnidiæ Veneris ſimulacro effingendo Phrynes amicæ corporis venuſtatem quaſi exemplar imitatum eſſe Praxitelem contexuit.

l. c. v. Athenis. *Quæ in hortis*] De Venere hortenſi vel potiùs in hortis poſita (Græcis enim ἐν κήποις Ἀφροδίτη) Lucia.in Dial.Meretr.

l.d.v.illam. *Lemniam*] Lemniam omnibus Phidiæ operibus anteponit, cui & nomen ſuum, ad eam ſcripſiſſe Phi liam refert, ab his qui eam dicarunt nomen ſortitam credit in Atticis Pauſan. nonnulli à loco qui eſt in arce Athenienſium Λήμναι nuncupato, vnde & Dionyſ. Λημνιάδος.

p.593. l. c. v. fuerint. *Pandionis natam*] Philomelam intelligit, reſpicítque ad fabulam de Procne & Philomela Pandionis filiabus de quibus Ouid.in Meta.

v.multiſonam. *Orpheus & Amphion*] De Orpheo dictum antea, de Amphione, Mercurij & Antiopes filio, Horat. in art. poët. extátque illius ſimulacrum apud Plin.lib.36.c.5.

p.597.l.a.v.neque. *Aten Homericam*] Ate dea fingitur ab Homero Iliad. 9. quam interpretantur noxam: de qua Eraſm.in prouerb. *ira omnium tardiſſimè ſeneſcit.* Bud.lib.5.de Aſſe.

Toxaris ſiue amicitia.

p.611.l.a.v. *Vos Scythæ*] Qui oram inter Tanaim & Phaſim accolunt, nunc Cercaſſij dicti, eos nonnulli Ziccos eſſe volunt.

p.617.l.c.v. tur. *A Charicles*] Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plut. & apud Cic. pro M.Cælio.

p.625.l.b.v.adductus. *Pyramidas ac Memnonem*] Pyramides ſtructuræ ſunt ex ſaxis aut lateribus, ab imo amplæ, in ſummo acuræ, atque in aliam molem euectæ, ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. Memnonis autem huius cineres in aues tranſmutati feruntur, quæ magnis gregibus & diuerſis locis, ſingulis annis ad ſepulcrum Memnonis conuolare atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter ſe dimicare dicuntur. Ouid.lib.13.Met.Lucia.in Philoph.

p.626.l.b.v.per. *Cataſta ſtringebatur*] Hæc inſtrumẽta intellexiſſe arbitror Prudent. in hymn. 1.& 5.περὶ στεφάν. Cataſta autem inter alia, machinam ſignificat longæ & magnæ compedis formæ, qua ſerui vincti tenebantur, qualis à Prudẽtio deſcribitur in Vincent.

p.631.l.a.v.facimus *Inciſis digitis.*] Scytharũ amicitiæ vt concilientur, morem tradit, cui conforme eſt iuſiurandũ Catilinę de quo Salluſt. & Flor.

v.ſum-

v. ſummum. *Nam qui multiũ*] πολυφιλία apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris conſuetudo. Sed diuerſa ſentit Cic. lib. de Amicit. & Plut. περὶ πολυφιλίας.

l.b.v.enim. *Per ventũ & Acinacem*] Iuſiurandũ Scytharum νὴ τὸν Ακινάκην καὶ νὴ τὸν Ἄρεμον. tametſi Acinaces vocabulum ſit Perſicum enſem ſignificans vt tradit Herod.in Polymnia.Græci tamen etiam pro gladio Scythico vſurpare ſolẽt, quem ſicut Deum quendam gens illa obſeruaret & coleret. Clem. Alex. Σκυθῶν δὲ οἱ Σκαυρομᾶται ὡς φησὶν Ικέσιος ἐν τῷ περὶ μυσίρνων, Ακινάκην σέβεσθαι. Ammia, lib.13.Lucia.in Tragœdo.

p.634.l.c.v. vero. *In Tergore bouis*] .i. ſupplex implorat auxilia: natum adagium à conſuetudine ſedendi in tergore bubulo: Scythæ enim diſſecto in minimas partes boue,fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuiſſe teſtatur Zenodotus.

p.642.l.c.v.qualem. *Geryonem*] Geryon Eritheæ inſulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuiſſe fingitur,ob adminiſtrationem regni cum duobus fratribus concordiſſimam, ſunt qui trium Hiſpanicarum inſularum regem faciunt,Balearidum ſc.duarum & Ebuſi.

Lucius ſiue Aſinus.

p.643.l.a.v.quum. *Theſſaliam*] Græciæ regionem cuius montes ſunt 24. nobiliſſimi, flumina quoque inſigniora aliquot, & inter celebres vrbes, Hypata, Patara, vbi Apollo dabat reſponſa hyemalibus menſibus, & Lariſſa à qua Achilles Lariſſæus dictus.

p. 646.l. a. v. Hypparchi. *Magæ*] Non erant olim magi plebeiæ ſortis homines,ſed apud Perſas,Æthiopes,Chaldæos & Indos, ex regia ſtirpe proceres, in ſecretioribus Philoſophiæ & artis Mathematicæ arcanis educati, ſagaciſſimi ſympathiæ rerum naturalium & diuinarum explo-ratores.

l. b. v. vlciſcitur. [*Hos in belluas*] De hominum & brutorum metamorphoſi in alias formas Ariſt. de Mirabil.aud.Ouid.lib.14.Met. Plin. lib. 8.c.22. Ariſt.lib.9.c.36.lib.8.c.5.Solin. lib.9. Aug. lib.18.de Ciuit.Dei.c.16.Virg.Eccl.8.

l.c.v. cognoſces. *Seruis enim*] Quibus in domibus,aut paterf. aut materf. nequiter libidinoſéque viuit, in eis ſeruos non eſſe ſeruos, neque communi conditione ſeruitutis vti, ſed liberiùs & licentiùs viuere, quotidiana docet experientia,Cic.pro Clœl.

v.vxorem. *Palæſtra*] Iocosè inditum ancillæ nomen vt apud Plaut.in Ciſtel. cuidam Gymnaſium.

p.649.l.b.v. circumſpiciens. *In aſinum*] Vitia quidem non tam corpus, quàm animam, verùm hominem immutant. Sunt etiam vitia animorum veneficia, quibus auari & raptores in harpyas,libidinoſi in Satyros,obſcœni in porcos aſinos ſiue iumenta, tyranni in lupos & alias beſtias transfigurantur. Auguſt.de Ciuit.Dei.lib.18. c.17.& ſeq.

l.d.v.conſpexere. *Veriti ne fœnum*] Non ſolum zelotypia equi laborant, ſed etiam inuidia & æmulatione.Ariſt.lib.2.Rhet.

Iuppiter confutatus.

p.674.l.a.v. Apollinem. *Admetum*] Apollo inter paſtorum numina numeratur, nam & ipſe greges Admeti Theſſali regis pauiſſe dicitur. Virg.

& te memorande canemus
Paſtor ab Amphryſo.

p.675.l.d.v.&. *Adraſtus*] Argiuorum rex,vnus ex ſeptem ducibus qui profecti ſunt Thebas, vt reſtituerent in regnum Polynicem.

p.676.l.b.v.traiecto. *Hale*] Halys Paphlagoniæ fluuius maximus, ex Tauri montis radicibus profluens per Cappadociam, & à Meridie Syros & Paphlagonas interfluens.Luc.lib.3.Ouid.4.de Pont.

p.678.l.c.v.fatum. *Pro Siſypho*] De Siſypho ob latrocinia à Theſeo interfecto leg. Virg. 6. Æn. Ouid.16.Meta.vide Prouerb. *ſaxum voluere.*

Iuppiter Tragœdus.

p.680.l.a.v. *O Iuppiter*] Exordium ab attentione & rei magnitudine.

p.681.l.a.v.quamobrem. *Polus aut Ariſtodem.*] Sunt hiſtrionum nomina, vt infra.

l.b. v. diſputationem. *De prouidentia*] Res & cardo totius negotij.

p.687.l.b.v.damis. *Riſu Sardonio*] Ridere riſum Sardonium dicuntur,qui riſum rident τὸν ὃπὶ ὑδινὶ ὑγῇ ſic in Aſin. Σαρδόνιον γελᾶσης ἔλεγον. i. *Sardonicè ridentes aiebant.*

p. 699. l. a. v. turbatus. *Clypeum ſe abiecturum*] Clypeum abijcere dixit pro eo quod eſt cauſæ diffidere & contentionem relinquere. Deſperat enim quiſquis in bello arma abijcit, & aut fugam ſpectat, aut mortem exſpectat. Græci ſimplici vocabulo ῥιψάσπιδας vocant timidos, id cognominis Demoſthenes in prælio quondã emeruit. Cleonymus apud Ariſtophan.in fuc.ἀσπιδοπόλας appellatur. Plat. lib. de leg.12.declarat ῥιψάσπιδος nomen multo probroſiſſimum eſſe.

Somnium ſiue Gallus.

p.705.l.c.v. *Mutus piſc.*] Ariſt.2.de anima adimit omnibus piſcibus vocem, excepto Scaphro & Porco fluuiatili.Veteres autem quemuis piſcẽ vocabant ἔλλοπα, quòd vocem edere non poſſet. Vnde Plutarc.in Sympoſiac.& Athen.exiſtimant Pythagoricos à piſcibus abſtinuiſſe ob ἰχθυοφαγίαν.

v.ne. *Per ſomnium diues*] Simile protulit Cic.in Saluſt. Paſtor quidam apud Theocr. in Eclog 9.

ἔχω δέ τι ὅσσ' ὀνείρῳ
Φαίνονται, πολλὰς μὲν ὀΐς πολλὰς δὲ γιμαίρας.
Poſſideo quæcumque ſolent ſub nocte videri
In ſomnis, vim magnam ouium multáſque capellas

v.expertectus. *O prodigiorum*] πρόμος Ζεὺς Sophocl.in Oedip.Epicolon. Ζεῦ ἀλεξήτωρ τίς ποθ' ὁ πρόμος. Heſychius ait πρόμους θεοὺς Deos eſſe

ſignorum ac prodigiorum effectores.

l.d.v.Homeri *Achillis equus*] Iliad.7.in fine.

p.706.l.a.v.nauis. *Argo*] Dicitur fuiſſe prima nauis in qua Iaſon cum 54. Heroibus Theſſalis nauigauit Colchos ad rapiẽdum vellus aureum, dicta ab eiuſdẽ nominis artifice,alij ab ἄργον quod eſt velox. Facta eſt ex arboribus Dodonæ ſyluæ Epyri Ioui ſacræ,quibus olim oracula reddebantur:vnde poëtæ finxerunt hanc nauem fuiſſe vocalem Apoll.lib.4.Argon.

p.707.l.a.v.audiſtin' *Mneſarchida*] Samij Mneſarchi annulorum ſculptoris, de quo Laert.

v.illum. *Qui inſtituit*] De diſciplina Pythagorica Gell.lib.1.c.9.lib.4.c.11.Ouid.lib.15.Met.

v. vel. *Carnea guſtaret*] Senec.Epiſt.19.

v.Pythagoras, *Euphorbus*] Nobilis Troianus Iliaco in bello,à Menelao occiſus,cuius animum Pythagoras in ſe immigraſſe affirmabat. Ouid. lib.15.Met.

l.c.v. Samio. *Tanagræus*] A Tanagra Bœotiæ mediterraneæ vrbe de qua Ptolom.lib.3.c.5.Plin. l.b.10.c.2.

p.708.l.d.v.Pythagora. *Atqui duas*] Homer. Odyſſ.7.

Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμβροτοῖο ὀνείρου

Virg.6.Æn. *Sunt geminæ ſomni portæ* &c.

Icaromenippus.

p.736.l.c.v. admodum. *Titanico vultu*] Titanicum toruum vocant ac tetricũ, ac cuiuſmodi feruntur fuiſſe veteres illi Titanes.Id.in Timo.

l.d.v.magnitudine. *Attonitus*] ἐμβρόντητος, ἢ ἐμβροντηθεὶς à Græcis κυρίως appellantur, quorum mẽs aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obſtupeſcit, vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur. Stupidum atque animi impotentem plerumque ſignificat. Moſcop. ἢ ὁ ἐμβρόντητος λῆρος ὁ ἐξω φρενῶν. Demoſt.de Coron. ἐμβρόντητος, εἶτα ταῦτα λέγεις. Hos Latini attonitos dicunt,Celſ.attonitos quoque rarò videmus,quorum & corpus & mens ſtupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo; ἀποπληξίαν hunc Græci vocant.Ouid.Triſt.1.

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Vixit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenoph. Anabaſ. γ.& ἑλλην. δ. vſus eſt his dictionibus.

p.738.l.c.v. poſſet. *Exemplo Pyrrhonis*] Gell.lib. 11.c.5. De Pyrrhoniis loquens ſcribit. *Nihil decernunt,nihil conſtituunt.* De his Cic.in Lucull.

p.739.l.a.v.ancipites. *Ceres panem*] Ceres Opis & Saturni filia Dea frugum fingitur, pleriúmque pro pane, aut cibo accipi ſolet, ſecundum illud Terentij,*ſine Cerere & Baccho friget Venus.* Cur autem ab antiquis Dea iudicata ſit,quæve prima repererit,ſcribit Plin.lib.7.c.56.

Bis accuſatus.

p.742.l.a.v. *Cæco*] Homerum à cæcitate ſic dictum ſcribunt. Herod.& Plutarch. ὄμηρον enim cæcum appellant Cumani.

p.743.l.c.v.v.aſpirantes. *Aut ſomnum*] Qualis Deus ſit Somnus & ſomnium vid.2.Iliad.& Virg.6.AEn..De ratione ſomniorum vide Lucia. Somnium ſiue Gall.Homer.in Odyſſ.19.

p.745.l.c.v.lata. *Tu vero filia*] Phurnutus Iouem Iuſtitiæ patrem creditum ait, ea ratione, quòd ſit princeps & Imperator vniuerſorum, quódque quæcunque reges facerent, vt iuſta & æqua putarentur. Eadem ratione Anaxarchus Sophiſta in quarto Hiſtoriarũ Arriani antiquos ait Ioui aſſiſtentem iuſtitiam feciſſe,quam interpretationem Arrian.non ſatis probat.

ibid. *Aſſiſtens iuxta Deas*] Harpocration ſcribit Athenienſes vocare Erinnyes σεμνὰς θεὰς quaſi dicas,Deas caſtas & incorruptas.Pauſa.in Corinthiac.ait Semnas ac Sicyonijs,Eumenides dici ab Atticis: in Attica tamen etiam Deas Semnas vocari. Has vocat Heſiod. in Teogo. Erinnyes. Semnis Deis oues prægnantes immolabant & melicratum.

l.d.v. miſer. *Gallum Æſculapio*] Cum dracone etiam gallum attributum legimus propter vigilantiam, de quo ipſi res ſacra fiebat. Quin & Socrates apud Platonem moriturus,ſumpto veneno, cùm puer illi detexiſſet, quòd illi iam frigerent præcordia, gallum debemus ô Crito.

p.757.l.a.v.at. *Scriptorem Syrum*] Intellige Lucianum Rhetorem ex Samota Syriæ ciuitate natum. Syria autem maioris Aſiæ regio eſt, iuxta Iudæam,quæ hodie Syria vocatur, de qua Strab. lib.16.Plin.lib.5.c.12.& 22.Pompo.Mel.lib.1.

Paraſitus.

p.763.l.a.v. ſibi. *Tum alij ſunt vtiles*] Plat. in epiſt.ad Arch.Tarent. ἀλλὰ κἀκεῖνο δεῖ σε εὐδαιμονεῖσθαι, ὅτι ἐκεῖνος ἡμῶν, οὐκ αὐτῷ μόνον χάριν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ πατρὶς μείζονα, τὸ δὲ τι οἱ γενέσαντες, τὸ δὲ τι οἱ λοιποὶ φίλοι.

v.ſciens. *Muſica*] Antiquitus nihil eruditum habebatur ſine muſica,vnde apud Comicos, qui litteras ſe didiciſſe negant, aiunt ſe non didiciſſe muſicam.Muſica & Arithmerica primùm inſtituebantur iuuenes.Athenis.Lucia.in Gymnaſ.

p.764.l.c.v.ſcripſeris. *Dioni philoſopho*] Dion Alexandrinus natione, præcipuam in philoſophia laudem eſt conſequutus. Suid. Philoſt. & Syn.de laude caluitij Lucia.in peregrino.

p.765.l.a.v.ollæ. *Olla vitioſa*] Vt ærea vaſa tinnitu dignoſcuntur. Ita homines ex ſermone, huc alluſit Perſ.Sat.3.

ſonat vitium percuſſa maligne,
Reſpondet viridi non cocta fidelia limo.

Et rurſus in Satyr.5.

pulſu dignoſcere cantus
Qui ſolidum crepet & picta tectoria lingua.

l.b.v. *Argentarios*] ἀργυροκόπους vulgo menſor & menſarius à Græcis κολλυβιστὴς nummullarius & trapezita.

v.ad miniculum. *Adulterinos homines*] Quod ſimplex non eſt neque ſincerum,id vulgato verbo Græci κίβδηλον vocant, hinc ducto vocabulo, quòd aliud præ ſe ferant, aliud tegant, ἀπὸ τοῦ κάβδην τὸ δόλον, vel quòd Athenienſes ob ſummum in Chios odium, ſi cui malè vellent, huius nomen nomiſmati

nomiſmati ſolent inſcribere, addita littera, iſſque in terram abiectis dira imprecari. Ὀβελὸν τὸν χύτ, βδελύττῃ. Sed propriè nummum ſubæratum ὀβελὸς appellant, & ὀβελίαν corruptelam.

l.d.v.generoſiſſimo. *Qui conuiuas*] Hæc Platonis ſententia extat in dialogo, qui inſcribitur Gorgias, ſiue Rhetor.

p.767.l.b.v.dicere. *Philocteten*] Eſt apud Philoſtratum in Heroic. & Homer. in Catal.nauium.

v.quando. *Græcos compeſcuit.*] Homer.Il.α.

τὸν δ' ἀχαιοῖς ἐπίτασιν ἐρητύσασκε θοὸς Ἄρης

p.774.l.a.v.iuſſis. *Ariſtippus*] Genere Cyrenaicus maximè voluptarius fuit, canis regius à Diogene nominatus, quòd aſſentaretur Dionyſio, ad hunc Stratonem, vel vt alij, Platonem dixiſſe tradunt. Tibi ſoli & chlamydem & veſtem reijculam ferre datum eſt.leg. Diog. Laert.lib.2.Horat. epiſt.lib.1.

l.c.v.autem. *Ariſtoxenus*] Muſicus dictus fuit à patre muſicæ præcipuo magiſtro, auctore Suid. Stephanus de vrbibus, in dictione Tarentum, ſcribit hunc fuiſſe patria Tarentinum. de hoc Cic.& Gellius.

v. atque *Nelei*] De hoc Athen. lib. 1. *Paraſitus Euripid.*] Hoc abundè Suid.& Gell.lib 15.

l.d.v.extremum. *Anaxarchus*] Legend. Laert.

p.776.l.b.v. ſemel. *Iſocrates*] Et alij, quos poſtea nominat ætate eadem viuebant Athen. leg. Cic.de clar.orat.Quintil.lib.1.Plut.in Phocio.

l.d.v. vterque. *Abiecto clypeo*] Demoſthenes clypeo ſuo litteris aureis ſcripſerat ἀγαθῇ τύχῃ attamen cùm ad pugnam ventum eſſet, abiecto clypeo aufugit, quòd cùm illi probro daretur, eluſit hoc verſiculo.

Ἀνὴρ δὲ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται.

Cætera huius dialogi deſumpta ſunt ex Iliad. & Odyſſ.

De Gymnaſiis.

p.786.l.c.v.arido. *Illi ſtantes*] Tria erant apud Græcos certamina, pancratium, palæſtra, & curſus. De pancratio, ludorúmque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vſi ſunt, lege Bud. annot. ad l. Athletas. De his qui notantur infam. & ad l.qua auctione ad l. Aquiliam. Gell. lib.13.c. 26. Propert.lib.3.

p.792.l.a.v.eſt. *Sydus feruentiſſimũ*] Canis ſydus quæ & canicula, ardentiſſimo æſtatis tempore exoritur, ſole primam partem leonis exorientem qui dies 15.ante Auguſti Calend. eſt Plin. lib 2. c.47.lib. 18.c. 28.

l.d.v.itaque. *Ob ſua in Remp.*] ἐπώνυμοι. priſci heroes fuerunt, à quibus Atticæ tribus ſua cognomina acceperũt, his magni honores ab Athenienſibus collati, ſtatuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina ſi quis deſideret, Pauſaniã in Atticis,& Demoſthen. ὁ δεκατεύων cõtulat.

p.794.l.a.v.auſcultante. *Si quis meditato*] Apud Areopagitas oratoribus haud licuiſſe affectus mouere, vt quibus iudicũ animi à veritatis luce in falſitatis caliginem ſæpe abducũtur, autor eſt Quintil.lib.2.c.17. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in cõcione, ne vel præfatione vel affectibus vterentur, rem modo exponerent ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν.

p.795.l.d.v.mẽtem. *Muſica*] Inter reliquas Cyclicas diſciplinas primo loco muſicam diſcebãt, quam & Epaminõdas & alij nobiles viri ſumma cum induſtria conſectati ſunt, vt admonet interpres Ariſtoph.in Equit.& Athen.lib.14.

p.796.l.d.v.dixi. *Sophiſta*] Cum tam crebro fiat ſophiſtarũ Philoſophorúmq; mentio, nõ inutile fuerit diſcrimẽ eorum explicare, ídq; ex Platone potiſſimũ, qui ſophiſtã his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus, ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummũ ac propè vnicũ virtutis & veritatis ſtudiũ habet, cætera omnia vel leuiora ducit, vel cõtẽnit, probitatis & ſapiẽtię magiſter & exẽplũ.

p.805 l.a.v.cotúrnices. *Gallos gallinaceos*] Plinius ſcribit Pergamis, omnibus annis ſpectaculũ gallorum gallinaceorum certantium ſolenniter ac publicitus edi ſolitum, ſeu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum eſt. Æliano referente, à Themiſtocle ſuperatis Perſis.

l.d.v.aram. *Lorũ ac flagellũ*] Ad Dianæ Orthiæ aram pueri Lacedæmonij flagellabantur, vt patet apud Pauſa. in Laco. Cic. 2. Tuſcul. Plut. in Lycurg.Tertul.in Apologet.

De luctu.

p.808.l.a.v.ſapientes. *Vocant Idiotas*] ἰδιώτης ὁ ἀπολίτευτος, ἢ ὁ ἀμαθὴς, ἢ ἀγράμματος. leg. Cic. 7. Verr.

Ibid. *Homero*] De Homero fabularum patre vide Menippi & Æaci dialogum.

v. eſſe. *Tartarũ*] Tartarus Heſiodo is locus eſt, in quo Saturnus & eius comites cõtinentur: ſæpè tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum eſſe aërem ſub vtróq; cardine craſſum, perpetuo frigidũ, Crates ſcribit. De inferis & Campis Elyſijs ſcripſit accuratè Virg.ex Gobria Mago.apud Academicum Xenocratem. Sed an inferi ſint, & de inferorum pœnis Cœl. lib.6 c. 9. Dicitur autem Tartarus à ταράττω vel à τερπεῖζιν.

l.c.v.horrentis. *Cocyti*] κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur lacus autem eſt inferorum, qui ex ſententia Homeri Odyſſ. κ. ex Styge manat, de quo Senec. Hercul.fur.& Virg 6.Æn.

v.grauiſſimum. *Acherontica*] Inferorũ fluuius à nomine Acheron, carminibus poetarum celebris, quaſi ſine gaudio, Virg.2.Georg.& 6.Æneid.

l.d.v.eſt. *Æacus*] Tres ſunt inferorum iudices, de quib. Virg.6.Æn.Ouid.in Ibin. Iouis filij fuere, Æacus ex Ægina Aſopi filia, Minos & Rhadamantus ex Europa, vterque Cretenſis, hic Lyciæ rex, ille Cretæ.

l.d.v.que. *Canis triceps*] Cerberus à poëtis fingitur eſſe canis triceps inferorum cuſtos.

v. eos. *Aſphodelo*] Aſphodeli mentionem & Homerus fecit, ſi tradidítq; manes eo veſci. Heſiod.lib.1.oper.

v.cóque. *Lethæ*] Lethæli amnis Ptolemæo & aliis fit mentio, dicitur ἀπὸ τῆς λήθης ab obliuione.

p.809 l.d.v. *Lotos*] Lauabant Ethnici olim ſepulturæ danda corpora, Eurip.in Hecuba ὡς πατρῴοις τοῖς παισὶ πᾶσι λύσω.

p.812.l.c.v. *Græcus exurit*] Homer.in funere Patrocli docet Græcos cadauera combuſiſſe.

ib. *Perſa defodit*] Perſas cera circumlitos mortuos condire ſolitos ſcribit. Cic. quod & Aſinijs attribuitur Strabo etiam, ſola, inquit, ſepeliunt corpora Perſæ cera oblinentes.

ibid. *Indus adipe ſuillo*] Inungebant cadauera, pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Virg.

Rhetorum præceptor.

p. 816. l. a. *Cebes ille*] Cebes Thebanus Philoſophus fuit diſcipulus Socratis, quem ſcripſiſſe dialogos tres, qui inſcribuntur ἐδόμη, φροντιχς πίναξ Autores ſunt, Laert. lib. 2. & Suid. ſed præter πίακα nihil extat.

v. ac. *Amalthea cornu*] Rhea Iouem enixa, metu patris infantem in Creta occuluit, nutriẽdum à duabus nymphis, Adraſtea & Iſida Meliſſei filiabus, hæ nutricauerunt illum capræ cuiuſdam lacte, cuius nomẽ fuerat Amalthea, eam capram Iuppiter iam adultus in ſydera retulit, vocatúrque à Græcis αἴξ θεόπιος, huius alterũ cornu nymphis muticibus dedit videlicet officij præmium, hanc adijciẽs facultatem, vt quidquid optaſſent. id illis ex eo ſuppullularet, hinc adagium ἀμαλθείας κέρας.

l. c. v. quam. *Heſiodus*] Heſiod. i. ἔργ. ait aſperam eſſe ad virtutem viam, cacumẽ vero molle, hinc Pythagoræ littera, de qua Virg.

p. 818. l. c. v. Sardanapalum *Cinyram*] Pindar. in Nemæis, & Plat. lib. 2. de leg. meminerunt Cinyræ. Item Suid. in dict. καταγεφύρω.

v. aut. *Agathonem*] Agathonis poëtæ tragici ſplendidi & liberalis meminit Ariſtophanes in Theſmophoriis cuius carminũ molliciem multis modis deridet. Meminerunt Suid. & Plato.

p. 822. l. c. v. *Paanienſis*] Quid per hanc dictionem ſit intelligendum nemo facilé diuinabit. Eſt tamen qui Platonem intelligit, & fortaſſe rectè, quum παιανιδὸς tribus quædam Atheniẽſis fuerit.

p. 823. l. a. v. num. *Sycophanticis*] Legend. Plut. de curioſ.

l. c. v. *Loquaciores*] Mulier animal natura loquax. Plaut. in Aulul. *Nam multum loquaces merito omnes habemur.* Idem in Ciſtell. *Largiloquæ exemplo ſumus plus loquimur quã fas eſt.* Euripid. in Phœniſſ.

Φιλόφλεγον δὲ χρῆμα θήλεον ἔφυ
Σμικρὰς σὶ ἀφορμὰς ἢν λάζωσι τὴν λόγων
Πλείους ὁποφέρουσιν ἡδονὴ δὲ πᾶς.
Γυναιξὶ, μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλαις λέγειν.

Philopſeudes.

p. 825. l. b. v. mentiri. *In rem*] Dives ille apud Iuuenal. *quid enim ſaluis infamia nummis.* Oreſt. in elect. Sophoclis δοκῶ μὲν ὑδὲν ῥῆμα σὼν κέρδει κακὸν.

p. 826. l. c. v. quod. *Herodotus*] Herodotum veriùs mendacium quàm hiſtoriæ parentem nuncupaueris. Mira enim ab eo de Xerxis expeditione & trãſitu, id Lucia. lib. 2. ver. hiſt. inter mẽdaces Creſiam, Gnidium & Herodotum ponit.

p. 827. l. a. v. *Pana.*] Pan. cum Athenienſes duce Miltiade cum Perſis eſſent dimicaturi in campo Marathonio eo in loco Græcis auxiliũ tulit, atq; repreſſit Perſarum ferociam, meminit Theocr. in Syring.

Aduerſus indoctum.

pag. 866. l. d. v. ac. *Ficulneis*] Prouerbium eſt de quo Eraſm. Adag. Ficulnus.

p. 868. l. d. v. tibi. *Treſſæ mulieres*] Thraciæ, quas depingit Ouid. 11. Metam.

p. 870. l. a. v. etiam. *Dionyſium*] Meminit Cic. ad Attic. lib. 9. vnde prouerbium factum eſt. Διονύσιος ὁ Κορίνθιος.

De Apophrade.

p. 887. l. a. v. *Nomen Apophradis*] Apophradis vocabulum in vſu eſſe probat. Heniochus enim Comicus fabulam conſcripſit, cui titulus eſt Ἀποφράς. i. dies inauſpicatus. Olim vocabantur inauſpicati, quibus publica non licebat agere.

Ἀνθρωπὸς ἀποφράς ἢ βλέπων ἀπιστίαν.

Nauigium ſeu vota.

p. 932. l. a. v. nutrire. *Crobylli*] Crobylus, crinium plexeus in acumen deſinens, de quo Thucydides in primo Plut. in libello de Tacente Pythia Tertull. lib. de Veland. virginib. de cicada Athenienſium Greg. Nazianzenus.

Κεκροπίδαι πτύλια πλόκων ὑπὲρ ὠῒα γαίης
Γηγενεές.

De Morte peregrini.

p. 994. l. a. v. quidam. *Nónne vero*] Igne mori multi glorioſum putarũt, inter quos etiam fuit Colanus, qui ſe vltro incẽdio obtulit, cùm iam mori decreuiſſet. Nicolaus Damaſcenus & Philoſophus & hiſtoricus ſcribit à ſe viſum Zarmano chegam indum qui ſatis fortunatus Athenis ſe cremauit, quòd abundè vixiſſet in cuius tumulo ita inſcriptum fuit. Ζαρμανοχήγας Ινδὸς ἀπὸ Βαργόσης κατὰ τὰ πάτρια Ινδῶν, αὐτὸν ἀπὸ θανατήσας κεῖται.

Saturnalia.

p. 1020. Saturno ſacra fiebant, de quibus in primis Macrob. lib. 1. c. 8. & 10. & L. Gerald. de Annis & menſibus, hæc κρόνια dicebantur à Græcis, & primò vno die tantùm. i. 14. Cal. Ianuarias celebrari ſolita, ſed poſt in triduum propagata. primùm ex adiectis à Cæſare huic menſi diebus, deinde ex edicto Auguſti, quo trium dierum ferias Saturnalibus addixit, à 16. igitur cæpta in 23. deſinebant quo ſolo fieri antè conſueuerant.

pag. 1021. l. c. v. ſecunda. *Teſſera*] Teſſera lateribus conſtabat ſex, quibus inter ludendum vtebantur tribus. Suet. Auguſto.

Epiſtolæ Saturnales.

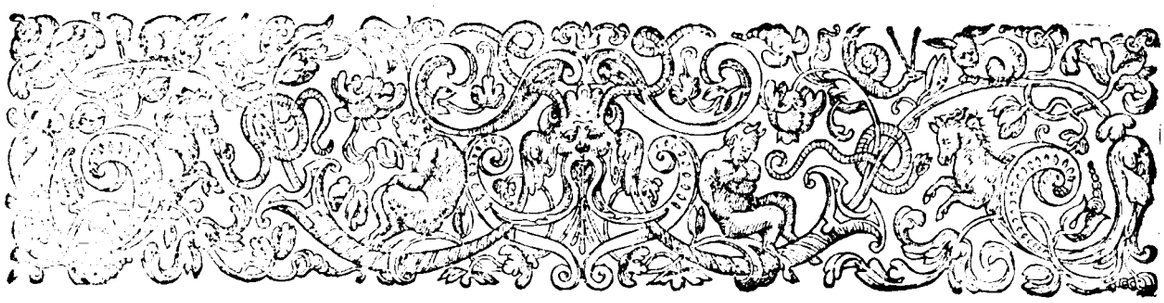
p. 1029. l. a. v. erat. *Sublata inæqualitate*] Spectauit hanc æquationem Plato, & ante eum Lycurgus inſtituit. Cic. lib. 3. offic.

l. b. v. nam. *Formica Camelus*] Dicitur hoc prouerbium de vehementer inæqualibus.

De Syria Dea.

p. 1057. l. a. v. *Eſt in Syria*] Lucianus hîc de Dea Syria varias recenſet opiniones, ſeu illa Atergatis, ſeu æſtarte, ſeu quæcunq; alia illa fuerit quæ in Hierapoli vrbe colebatur, addit & ſacra & eorum ritus quæ ridenda potiùs quàm referenda erant. Cic. lib. 3. de Natur. Deor.

FINIS.

LVCIANI
RERVM MEMORABILIVM,
seu, VETERIS FABVLÆ ET HISTORIÆ,
INDEX.

Abauchas & Gyndanes amicorum par 641.c.& f
abderitarum morbus 346.c ridicula post morbum 347.a.& f.
abdicare adoptatum, non licere 452. a
non licere bis abdicare 450 b
aboni murus 477.d.& f.
abonitichitarum ciuitas 493.d
abradatæ coniux 591.d. 596.c
abrœa, Luciani matris amica 644.d
abrotanum meretrix 963.a
academicorum venditio 193. d. & f. dogmata ibid. eorundem nihil statuere 738.c
acanthus à tyranno in quem conspirauerat, seruatus 466. d
quid accidens & præteraccidens 195. c. & f.
accusator verus vt se gerat 879.d
acherusius campus 163.a
achillis in Patroclum turpis amor 585.d
achilli conspectus armorũ ad quid valuerit 902.a. idem inter virgines abscõsus 970.d
achillis & aiacis parui pretij monumenta 180.b
de achille fabulis, Homero creditur, quòd non viuo illo scriptæ 366.c
in acie nouaculæ constituti 680.d
acinaces & zamolxis Scytharum dij penates 342.b
acinaci Scytharum sacrificium 699. d. per Acinacem cur iurant Scythæ 630.c
acinacis & sanguinis vsus ad confirmandam amicitiam 642.d
acrisij custodiæ 712.d
actæonis casus cur 81. b. 1097.d
actioni quæ actoris odium præ se fert, fidei nihil esse potest 884.d
admetus ineptus poëta 554.a
ritus adonidi persoluti 1058.a
adonis fluuius 1058.d. de eo quæ narrentur mira ibid.& f.
adoratio Persarum erga reges 941.c
adrastea dea 263.d. 984.c
adrasti aberratio à sue in Crœsi filium 675.d. 676.a
adulatio malorum omnium maximè seruile. 264. d
adulatores magis pérditi quàm quibus adulantur 21. b
adyrmachus Machlyniæ dux 633. b eiusdem mors 639. a
ab ipso non procul abest Æaco 260. b
aëdonum fabula 14. a
ægiali 497. a
ad Ægisthum Iouis prædictio 1123. d
ægyptiorum templa ridicula 592. c dij ridiculi 592. d apud Ægyptios primùm notitia deorum, templa, lucj 1057. b
ægyptij aquæ sacrificantes 699. d Ægyptiorum sacri scribæ longæui 912. b Ægyptij philosophiæ susceptores 1011. a
ænigmata narras 123. a. 193. c 900. a
æolocentaurus 390. c
in aërem purgatio, dicta combustio 1003. b
aëris ingens altitudo tartarus dicta 543.d
aërocoraces 379. b
aëroculices 379. b
æqualitas res omnium iucundissima 1035.c
æschines tympanistriæ filius 6. a Philippo gratus ibid.
æschinis in Timarchum grauis accusatio 263. d
æschinis ignauia, proditio 776.b
æschines, parasitus Dionysij 774.a
æschines familiaris Socratis 595. c
æschylus tragœdiarum scriptor inter pocula 1082. b
æschyli pugillares à Dionysio comparati 870. a
æsculapij officina 737. d æsculapius medicus 98. a æsculapij profunda barba 692. a æsculapij & herculis de sessione contentio 78. d & f. de æsculapio plura ibid. æsculapius in ouo repertus 480. a & f. bis natus 480. b
æsopus fabularum scriptor 729. b
æsopi fabula, de homine singulas vndas pernumerare conante 325. c
inculpati æthiopes 697. b. 62. c

æthiopem lauare 875. a
æthiopes dici ſacrificantes 699.d
æthiopum ſapientia 539. 540 aſtrologiæ traditio ab ijs 539. d cœli apud eos temperies 540. a
æthiopes philoſophiæ ſuſceptores 1011. a
æthiopum ſaltationes 505. b
aëtion pictor 590. b
quomodo innotuerit 328. b Proxenidæ gener factus ibid.
afranius centurio 359. d idem ad tumulum Seueriani ſe iugulat 360. a
agamemnonis cum dijs comparatio 609.b.c
agamemnonis fallax ſomnium 698.c
agamemnon vinolentus 109. b
agamemnonis & achillis laus 846.b
agatharchidæ hiſtoria Aſiatica 917. b
agatho tragœdiæ poëta 818. c
agathobulus philoſophus 546.d
agathobulus 998. b
agathocles Stoicus 731. a
agathocles medicus 224. c
agathoclis & diniæ amicitia 617. a & ſ.
agathocles Peripateticus 552. b
agathoclis Siciliæ tyranni ætas 913.d
agathocles Simius primorum ordinum ductor apud Alexandrum 882. d in periculum graue adductus, quòd Hephęſtionis ſepulchro illacrymaſſet 883. a
agenor Sidonius, Europę pater 112. a
bene agere non cunctandum 22. d
ajacis furor pro armis Achillis Vlyſſi traditis 154. d ajax Telamonius ad ſeſe reuerſus 399. b ajacis Telamonij apud Rhadamanthum cauſa acta 394. a aiacis repræſentator contra decorum furens & veſanus 522. a. b pœnitentia pòſt ductus & decumbens 522. d ajax paraſitus. 778. b ajax non vſque adeo magnus qualis Homero fingitur 714. d
ajax Locrenſis in impiorum locis 396. c
alæ à Menippo vt adaptatæ 726. a 729.c.d
alani & ſcythæ cultu & lingua eadem vtentes 617. coma tantùm differentes.637.a
alapas infligere, & ſimilia, viri amantis indicia 975 d
alcæus Mileſius formoſus 351. c
alcamenis ſtatuæ in pretio 286. a
alceſtis ab inferis reuocata 146. b
ab Alcibiade amputatæ ſtatuæ 570. b
alcibiadis reditus 1089. a eſſe alicui alcibiades 1007.b
alcidamas Cynicus 1042. d alcidamas tibicinæ veſtem ſuſtollens 1055.a
alcidamas 1081. c
alcmenæ fabula 75. d & ſ.
de Alcyone fabula 52. b & ſ.
alcyonum partu ſerenitas 53. b alcyonis nidus miræ magnitudinis 405. d matris, ouorum, pullorum mira ſpecies ibid. & ſ.
in vno viro iacere aleam 338.d
alexandri irriſa ſuperbia, mortalis cùm eſſet, diuinos honores ferentis 132. a & ſ. de Hammone parente, de Olympiade quæ credita ibid. alexandri factum laudabile & regium in Darij vxore, matre & filiabus 135. a cum Hercule & Baccho collatio 135. d alexandri & Annibalis de præſtantia altercatio 129.a & ſ. res geſtæ ibid. alexandri Magni factum laudabile 601. b alexander Annibali præpoſitus iudicio apud Rhadamanthum acto 394. c apud Cyrum Perſem primum, collocatus 394. c alexandri Magni ad Iſſum pugna 272.a alexandri commentum quo ſe Deum haberi voluit, culpatur & ridetur 134. a & ſ. alexander in Cydno lauari voluit 900. b alexandri & Pyrrhi laus 846. b in alexandri morbo quid factitatum à Macedonibus ægrum intueri volentibus 483.b
alexandri cuiuſdam impoſtoris vita, res geſtæ à 473. ad 498 patria 473.c alexandri impoſtoris ſceleratiſſimi facinus impudentiſſimum 493.a & ſ. alia ibid. alexandro impoſtori oracula reddita 478. c genus ementitum ibid. eius impoſturæ 479. a. b & ſ. alexandri impoſtoris ingeniũ vltra quàm vulgaris latronis 487. c filia Rutilio deſponſata 488. c initiationes inſtitutæ 489. b amores 489. d & ſ. n aſcula Venus 490. c alexandri impoſtoris merces pro oraculis 484. a fraus detegi à multis cœpta 484. c cũ Epicuro bellũ & inimicitiæ irrecõciliabiles 484.d 485.a cũ Platone, Chryſippo, Pythagora alta pax ibid. alex. impoſtoris in Lucianum perfidia 496.c mors 497.d
alexander medicus 1007. c
alimenta mala corpus tabefaciunt 1103. b
aliſodemi verſus 1086. a
aloei filiorum audacia punita 169. c d
alphei & Arethuſæ fabula 101. c & ſ.
alytarches ſortiũ contemplator & explorator 300. a
ἀκλῶν σου δῶτε δέκευσθαι 533. d
amaltheæ cornu 816. a
amantis viri indicia 975. d qui amant iracundi ſunt 95.d credere ſeſe amari, plurimùm illicit 617. d
amaſtris vrbs Pontica 485. b 639.d
amatoris cuiuſdam inſania in Venerem marmoream 565.b amatores inopes in nullo pretio 204.d
amatoriarũ oblectationum etiam ipſa tentatio iuuat 559. a
amazonis haſtę innitẽtis celebris effigies 588.d
in re ambigua quid faciat vir prudẽs.886.a & ſ.
ſuper ſimplici lapide amethyſto diis immolatio 395. a
amicitia & voluntatũ coniunctio res omnium maxima & præſtantiſſima 548.c amicitia quo in pretio apud Scythas 614.c ad amicitiam confirmandam ſanguinis & acinacis vſus 642.d amicitiæ dignitas, vires, à 611 ad 642. amicitiæ proditoribus nihil iniuſtius 884.c
amictus certo hominũ generi qualis 383 b

amici hoſpitis vxorem non licet aggredi 645.c
amicus nullus verus 945. b
amicos quomodo eligant Scythæ 629 d
amicorum erga amicos gratiæ quales 637.d
amicorum Græcorum paria 617.a & ſeq. 621,a & ſ. 622.c & ſ. 623.c & ſ. 625.c & ſ.
vbi amicorum quiſpiam impellit, recuſare difficile 168.c
amicorum duorum & leonis tumulus 632.d amicus in mare ſe abiiciens vt amicum ſeruet 621. c amicorum Scytharum paria 630. a & ſ. 632.c & 633. d 639. d 641. c amicus leoni ſe obiiciens vt amicum eripiat 632. c ſolum fidum amicum qui vnà cibum capiat & combibat 771. b amici malis non conuenit illudere 121. b
amici maior cura quàm liberorum & vxoris 641. d
ἀμνηστία 532. a
ammonis oraculum ad quid relatum 541. a
duplex amor in animis humanis 1081. d
amoris imperium 98 in arg. amor infandus in Veneris Cnidiæ ſimulacrum 588. c
amoris vtriuſque robur & violentia 511.b
de amoribus & eorum voluptate à 557. ad 586.
amor violentum quiddam & hominibus imperans 71.b
militares amores quanti ſint 992.a
amores maſculi non ab antiquis temporibus depoſcendi 576.a
amphilochi templa, vaticinia 116. c in Mallo 844. b
amphion 907. c
amymones fabula 104. a & ſ. genus ibid.
anacharſis non primus ex Scythia Athenas vſque peregre profectus 340.a
anacharſidis genus 341. d
lacrymæ, præ gaudio, in Toxarim incidentis 341. d
anacharſidis Athenas aduentus, anceps conſilium 341. b. c.
anacharſis ſolus è barbaris initiatus ac ciuitate Athenienſium donatus 344. c
anacharſis in familiaritatem & notitiam ſolonis traditus & receptus 343.c. d 344.a & ſ.
anacreon 396.b 913.d
anacreontis poëtæ lyrici ætas 918. c
anacreontis carmina 1045. a
anaxagoras ſophiſta 36. b
fulmine impetitus à Ioue & cur ibid.
anaxarchus Alexandri paraſitus 774. d
ad ſacram ancoram confugere 1012.c
ancoræ vitreæ 391. a
anchiſæ & veneris amores 87.c
andromedes fabula 110.b
androcles Epicharis filius 1130. a
anemodromi 578. b
ἀνέψιος 1114. a
anguillarum in morem inter digitos elabi 42. c
de anima Platonis rationibus contradicentes Epicurei 837. c
num anima immortalis 552. d
haud vnam eſſe homini animam ibid.
ſitne anima immortalis 791. d
de animæ immortalitate Platonis diſputationes & Xenocratis 109. b
animas nihil eſſe cùm è corporibus exierint, Democriti ſententia 842. a
animus muſcarum immortalis 862. a
animi ornamenta ſyncera & præcipua 5. b
animi ingenioſi comparatio 25. d in libro de animorum immortalitate quid omiſerit Plato 861. d
animantia aduerſus ſitim perdurantia 921. c
ἀνηκμία 898. d
anniceris Cyrenaicus 1085. a
annorum numerus homini conceſſus 305. d
annulus ex ferro de cruce quadam ſumpto 834. ad incantationes ibid. eius virtutes 837. b annuli Romanorum modiis menſurati 129 c annulus Gygis 946. b annulus ſacer loquens 844. b
annorũ numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540.c
anteæ regis Scytharum ætas 914. a conflictus cum Philippo ibid.
ἀνθοκρατεῖν 896. a
antigonus, Demetrij filius, Antigoni Luſci nepos, rex Macedoniæ 914. b eius ætas ibid. Antigoni Philippi filij Luſci ætas 914. b conflictus, vulnera ibid. Antigonus filij vxorem adulterio ſtuprans 732. d
antigonus medicus 828.c 829.c
ἀντιλαμβάνομαι 1113. c
antilochus vates apud Cilices 482. a patre Amphiareo ibid.
Antilochi libri 874. b
antimachus poëta 406.d
antiochiæ ciues ingenioſiſſimi 519. d
antiochi Soteris pugna cum Galatis 334.a teſſera 272. b
antiochus nouercæ Stratonicæ amator 732. c
antipatri vita 1086.a
antipatri animus erga Demoſthenem ſi viuum habuiſſet 1088. d
antipatri Iolai filij ætas, potentia 914.c
antiphilus artis Apelleæ æmulus 877. a apellis calumniator ibid. & ſ. de eo vltio ibid.
antipho ſomniorum hiſtrio 403. c
antipodes an ſint 551. b 947. c
ἀντιπεῖσθαι ibid.
ὁ ἀντιπίπτων τῷ λέγοντος 1113. c
antiſthenis lacerna 1015. a
in anubis templum, latronum irruptio, pœna ſecuta 625, c & ſ.
aorna petra Indica 277.d ab Alexandro euerſa 135. d 278.a
aorni montis prærupta 816. c
ἀπαστώδης 533. d
apathia damnata 23. a. b.

Apelli calumnia apud Ptolomæum impoſita 877. a & ſ.
vltio & res ſecutæ ibid.
apri Calydonij tergus vt à Tegeatis aſſeruatur 869. d
ἀφισᾶν, ἀφισάνειν 1113. b
aphrodiſia 990. a
apis Deus apud Ægyptios 187. b
quanti ibid. & 540. d
vnde ſumptus ibid. & ſ.
apollinis exilium ob Cyclopes interfectos 183. a mercenaria opera apud Admetum, apud Laomedontem vnà cum Neptuno 183. a
apollinis iracundia erga proceres Achiuorum 929. d
apollinis falſa vaticinia 81. d
apollinis cum Crœſo ſimultatis & iracundiæ cauſæ 676. b
apollinis oracula inuoluta & obſcura irriſa 682. c 693. a
apollo tentatus à Crœſo 743. b. c
apollinis cultus 744. a
apollo vates 98. a
apollo imberbis 739. c
apollo apud Admetum ſeruiens 674. a
apollo vates & medicus 94. b
apollinis vaticinia in templo Syriæ deæ 1071. a. b
apollinis barbati ſimulacrum 1071 d
malè puerum pingi ibid.
apollodori Chronica 917. a
apollodorus rhetor Pergamenus Cęſaris Auguſti præceptor. 918. a ætas eiuſdē. ibid.
apollonius Tyaneus 476. c
apollonius philoſophus 552. c
ὡς ἀπολίπει τὴν γυναῖκα 1114. c
apologia Socratis & aliorum 783. c
de apophradis vocabulo à 887. ad 900
apophras quid ſit 891. d
aquæ potatio ad vitam longæuam valens 912. d
ad aquæ clepſydram perorantes oratores 204. a in aquam præcipitari pœna parum dextre miniſtrantium 1021. c. d
in aqua ſcribis 231. b per aquam facta renouatio 1122. a aqua in Olympiam deducta 999. b
aquilæ pullorum ad ſolem probatio 218. a
aquilæ viſus 732. a
ara in medio lacu 1074. a
apud arabas fabularum interpretes longæui 912. b è Felice arabia ſpirans aura 393. b terræ arabiæ odor 1070. a
cauam arabiam ſerere 265. c
araneæ Cycladibus inſulis maiores 379. a
arbaces eunuchus in Arſacem educens gladium 732. d
delectis arbitris qui cauſam committit, iiſdem ſtare debet 451. c
homines arborei dicti 382. a. b eorum mortis genus, cibus ibid. b, c egeſtio, mictio, perfoſſio, rei obſcœnæ præſtatio qua parte ibid.
arbores vitreæ, fructus pocula, quæ decerpta & menſis appoſita, vino ſe replent 396. a
arca Deucalionis 1060. c
arca humani generis reliquias ſeruans 511. c
in arcadia nec ſophiſta nec philoſophus 748. c
arcades aſtrologiæ contemptores 544. d
iidem luna ſe antiquiores iactitant ibid.
archelaus phyſicus 916. c
archelaus Tragicus poëta 347. b
archiæ datum mandatum Demoſthenem Antipatro adducendi 1086. c. d
archibius medicus 710. c
archilochus poëta 887. a eius iambi 887. b & ſ.
archimedis factum memorabile 846. c
archiplani 631. a
architectus, Atho montem ad Alexandri imaginem effecturum ſe pollicitus 353. a
architelis viri Areopagitici vxoris viſio. 340. c Dimænete nomine ibid.
archytas Pythagoræ diſcipulus 270. d
in arena & cœno lucta 800. b arenæ vſus & commoda 800. d 801. a
areopagiticum iudicium 47. d
areopagitici ſenatus iudicia qualia 793. d 794. a
areopagitarum mos noctu & in tenebris cauſis cognoſcendis dare operam 312. d
arethuſæ & alphei fabula 101. c & ſ.
arganthonij Tarteſiorum regis ætas 913. d
argo nauis 706. a
argos ſiticuloſum 104. a
argumenti nouitas vincens operis diligẽtiam 334. a
argus toto corpore videns 88. c
argutiæ philoſophicæ 761. d
filum Ariadnes Theſeo datum 303. c chorus Ariadnæ inſtitutus 504. a Ariadne coronam ſtellarum in cœlo habens. 1096. d
ariarathis Cappadocum regis ætas 915. a idem viuus captus & in crucem ſublatus 915. a
arietis cornua Ioui affixa 1098. d aureus aries Thyeſtæ 542. a
arignotus Pythagoricus 839. d
de arione fabula 105. d
arion Leſbius 396. b
ariſtænetus 1039. a
ariſtænetus philoſophus 979. c
ariſtandri de ſomniis præcepta 1125. d idem Telmiſenſis 1126. a
ariſtarchi phalerei imperium 27. b
ariſtarchus exercitus imperator 987. b
ariſteas & mœrichus inuicem alter alterius hæreditatem captantes 127. c & ſ.
ariſtidis iuſtitia & ſanctitas 677. a ariſtidis cognomento Iuſti ſententia 394. c ariſtides iuſtus 885. c Themiſtoclis aduerſarius ibid. neque felle carens, alios amare alios odiſſe ſolitus 885. c ariſtidis incorruptæ mens 1088. a ariſtidis inopia 40. d
ariſtides Mileſiis ſermonibus delinitus. 558. a. ariſtides paraſitus Harmodij 779. d
ariſtippus, Dionyſij paraſitus 774. b
ariſtippi Cyrenæi in inferis auctoritas. 162. a

Aristippus Agasthenis filius 1131.a
aristippus vnguenta olens 143.b
aristobuli Cassandrei ph. ætas 917.b
aristobuli adulatorius liber ab Alexandro in flumen coniectus 352.d 353.a
aristodemus 681.a
aristodemus sceleribus nobilitatus 475.a
aristogiton 1093.d
aristonicus proditor 1089.a
aristophanis Aues 1122.a
aristophanes poëta 385.a
aristophanis & eupolidis, quamuis absurdæ in Socratem comœdiæ, vulgo gratæ 210.a
aristotelis de Demosthene testimonium 1091.a aristotelis fraus erga Alexandrum 133.b
aristoxenus Musicus Nelei patasitus. 774.c.d
aristoxenus Pythagoricæ philosophiæ candidatus 916.b
arius & epius pugiles æquales 399.a
arrianus Epicteti discipulus 474.b
artis definitio 764.d 765.a
artes mechanicas addiscentibus faciliùs ab initio comparantur vitæ necessaria p. 1. 2
illius artis principium non est probabile, cuius non est vna cognitio 773.a
quod arte caret, possidenti non est conducibile 766.b
ars neganda cuius nulla est substantia 773.c
artium effecta, deorum dona sunt 1104.a
arsaces Medorum præfectus quo genere mortis occisus 150.b ab arsace interfecta mulierecula 732.d in eum Eunuchi eductus gladius 732.d
arsacides pulcher 90.d
arsacomæ fides erga amicos à quibus adiutus fuerat 638.d
artabazi regnum, ætas 915.d
artaxerxes alter à Mnemone insidiis petitus à fratre & obtruncatus 915.b.c eius ætas ibid.
artaxerxis Mnemonis mors, ætas 915.b
artemidori de somniis præcepta 1125.d
artemisia Mausoli vxor 147.d
artifices celebres 588.c 589.b & s.
arualia festa 963.a
asandrus nonagenarius nullo inferior equestri & pedestri pugna 915.d rex Bospoti ibid. mors 916.a
asiatica historia agathar chidæ 917.b
asinus Cumanus Æsopi 212.b 1012.d
ex asino conspecto 664.b
quid commercij asino cum lyra 250.b
neque asini caput neque porci cor habere 478.b
asini sylvestris esus 661.b
asinus micans auribus, lyram auscultas 865.b
asini instructiones 666.a
asinus ad lyram 890.a
ex asino ficos comedente, Philemonis comici poëtæ mors 918.b
asinus domini proditor 664.b
asinis petulantior 213.b
aspasia Milesia 595.c 716.a meretrix 507.c 716.a
aspasia philosophiam exercens 536.d
aspasiæ cum Pericle commercium 716.a
asphodelorum pratum apud inferos 166.c
assentatoris & laudatoris discrimen 607.d
apud assyrios, fabularum interpretes longæui 912.b
assyriorum historiæ 915.a
assyrij doctrinam de diis ab Ægyptiis hauserunt 1057.c
assyrij columbæ sacrificantes 699.d
assyriis inustæ notæ 1076.d
astarte 1057.d
quæ & Luna ibid.
astrologiæ defensio & dignitas à 539. ad 545.
eius contemptus 539.b
doctrinæ genus vetustum ibid.
astrologia apud Arcades contempta 544.d
astyanax è turri dejectus 184.b
asymbolum recipere 983.c
ate Homerica 597.a
athenarum encomium 17.b
athenienses nasuti illusores 793.a
athenienſium clades in Sicilia 365.c
athenienſium pœnitentia amoris in Alcibiadem 346.a
athenodorus, Sandonis Tarsensis, Cæsaris Augusti præceptor 916.d eius ætas 917.a eius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata 917.a eidem solemnes honores ibid.
ἀθυμῶ 896.a
athletarum labores irridentur ab Anacharsi 789.a.b. & s.
atho montem ad Alexandri corporis simulacrum artifex repræsentare promittens 601.c
repudiatus ibid.
athotæ centum & viginti annos viuentes 912.d
atimarchus de Timarcho dictus 897.c
atlas cœlum humeris fulciens 170.a
atlantis simulacrum 1072.c
atlantidis lectus 767.c
atrei & thyestæ de regno decertatio, iudicium latum 541.d
atrei celebris doctrina 542.a
atrometus grammatista 818.a
ἄτυλα 532.a 1115.b
attalus filio venenum porrigens 732.d
attali cognomento Philadelphi ætas 914.d ad eum Scipionis aduentus ibid.
attes genere Lydus 1061.d
attis Deus 739.a
attis & rheæ fabula 78.a
attica regio 734.b
attica mordendi acerbitas 9.c
attica paupertas 1016.a
attici descriptiones 864.b

Atticus & Callinus librarij 874. b
auari solis digitis opulenti 229. d
audaciam non minùs valere oportet quàm facinus 414 c
qui audit orantes, tam omnibus locis quàm in phano audit 551. b
au e matutinum 1125. b
aues Stymphalides 890. a
augiæ bubile repurgare 474. a
augusti primi come ingenium 274. c
in aula Regum calumniæ potissimùm locus 880. a
aulicæ vitæ molestiæ & incommoda 235. a & s.
aura miræ dulcedinis & odoris 393. b qualis è Felice Arabia ibid.
aures miri generis 383. c
aures quàm oculi minùs fide dignæ 361. c. d
aures sociorum Vlyssis cera obturatæ 179. a 1035. b
aurora rhododactylos 610. a
aurum è Thracum venis effossum 486. a
aurum quot mala pariat 173. d parum æri differens ibid. an præstantius ferro 174 c
aurum deformissimos transfigurat 713. c
aurum pulcherrima Faustitas mortalibus 46. b
aurum, diuitias, cuius sit dilargiri 1021. a
auro omnes inhiantes 128. c
ex auro mala nascentia 1105. a & s.
auri pretium, vis 709. a. b. 712. b. & s. 713. c
ἀὼπῆς δ' ἐμπαίζουσι οἱ μῶροι βροτῶν 870. b
ἀώπφωνα responsa Alexandri impostoris 485. d

B

BACCHA Euripidis 871. a
bacchi aduersus Indos excercitus 850. a
bacchi è femore Iouis exectio 184. a
bacchi Mænades 66. a Bacchi exercitus, compositio, duces 851. c. & s. De Baccho ex femore Iouis nato fabula 74. b
In bacchum vini inuentorem Iunonis calumniæ 83. c. & s. res gestæ ibid. Bacchus Dionysius cognominatus 75. c
baccho paterna arma ignis 851. b
bacidis oraculum 1001. d
baculus Protei Cynici talento emptus 869. d
balnei Hippiæ descriptio à 845. ad 849
baptæ 874 c
à barba de philosophis iudicium 550. a
à barba suspensus 1018. c
barbam ad genua promissam habentes homines 382. d
si è barbæ prolixitate philosophi æstimandi, hircus primas tenebit 537. d
barba cultus viri 1107. a
barbam & comã nutriens Theseus 1107. a
barbam promissam in philosopho requiri 537. b
barbarũ ab adolescẽtibus cõsecratio 1077. a
barbari non sunt honesti amantes sed diuitiarum studiosi 902. d
bardylis Illyriorum rex ex equo pugnans 914. a eius ætas ibid.
βάρην 1119. d
βαρυνζεσθαι 1115. a
bassus sophista 874. a
bastas chius 888. d
batalus tibicen 874. a
batrachio coquus 873. b
beatorum insula 394. a beatorum insulæ ciuitas qualis, quàm felix 395. a status 395. b. c in beatorum insula semper ver, vnúsque Zephyrus 395. c in beatorum insula viri insignes 396. c. d duces ex impiorum loco in beatorum insulam irrumpentes 399. b conflictus ibid. pugnæ descriptio 399. c beatorum conuiuium 394. d
bebryx Amyci filius 97. c
Belitras & Basthes amicorum par 632. c
bellerophon litterarum in suam perniciem lator 262. a 871. a bellerophonti calumnia illata 883. b inde periculum ibid. bellerophontis fabula quò tendat 542. a
in bellum non egredi ante plenilunium, Lycurgi lex 544. d belluin omnium pater est 347. c
bendis dea 683. c
bendidium in Thracia 737. d
ad metum vel spem, beneuolentiæ simulatio 945. b
berœa Macedoniæ vrbs 659. c
bithynicum mancipium 249. a
blepsias, dum parcit nummis, fame absumptus 151. c
Indorum brachmanes longæui 912. b brachmanes pyram inscensuri orientem solem salutant 1006. a
bœoticum consilium 695. a
bona triplicia, animæ, corporis, rerũ externarũ 198. a bona ad breue tẽpus durãtia. 548. a
summum bonum alij aliter statuentes 297. c
bonum nullum iuuat sine teste 61. c
bonis omnibus abs semet priuari summa insania 1104. a
bonus vir vbi maximè operam suam collocet 267. b
bonos non negligit Deus sed auget 1128. d
viro natura bono, per necessitatem sæuo, durius est de aliis sumere supplicium quàm de se sumi 466. b
bonorum virorum neglectus, oppressio 689. a
bos Memphitarum Deus 699. d
Bosporus ponte iunctus 1143. b
bosporanorum mos in nuptiis ambiendis 633. a. b. scytharum. 633. c Bosporani scythis tributum pendentes 633. a
brachmanum tolerantia 1001. c brachmanes 1010. c
βραδὺς 1113. c
branchus Apollinis amator 66. a 909. d
branchidæ qua via ditati & celebres 477. b
brasidæ de naui descensus 368. d
in speciem caudæ brassica natibus innascens 382. d

briareus centimanus 92. c auxilium fert Ioui ibid. & 698. c.
briſei filia forma commendata 390. d
βραχιάλιγγες 896. a
bubalus 888. a
bucephali hominum genus 407. b & ſ.
bulis & ſperchis Lacedæmonii propter eorum virtutem à Xerxe ſeruati. 1089. b. c
bybli templum Veneris à Cinyra dedicatum 1059. b. in terra Bybliorum miraculoſa 1058. d

C.

CAballi fontem polluere 865. a
cabaluſa inſula 408. b
cadauera deſiccata conuiuio & comporationibus adhibita 812. c
cadmus ob formam Mercurio adamatus 1133. c
cadmus cur execrationibus impetitus ob inuentam literam tau 31. a
caeneus fœmina factus. 716. b. Elati proles ibid.
cæſar Auguſtus in diuos relatus. 918. a
caius nepos ab Auguſto reprehendi ſolitus ob nouitatem affectatam verborum. 524. in arg.
calamidis Soſandra. 588. d. 589. d. 966. d
calani ſphæra 13. d
calchas ſaltator 510. d
calchantis prædictiones 917. c
callias & alcibiades nepotes intemperantiſſimi 677. a
calliæ opes 40. d
calliades pictor 976. d
callicratides Athenienſis 961. d
callidemides veneno quod alteri pararat, extinctus 121. b
callimachus poëta 371. b
callimedon 1093. a
callini deſcriptiones 864. b
calliſthenes ab Alexandro interfectus & alii. 133. d
calliſtratus 1081. c
calumniæ definitio. 878. b calumniæ imago. 877. a & ſ.
calumniæ concedere primo ſtatim congreſſu viro indignum. 886. c calumniæ qui potiſſimùm obnoxii 880. d
calumpiatorum artes 879. c & ſ.
calumniatores qui coniurati adiuuant 883. c. d in re calumniatoris ambigua quid faciat vir prudens 886. a
caluarius patre aridello apud inferos quis 166. a
caluus capillos producens. 406. a calui apud alios pulchri, apud alios è contra 382. c
calydoniorum calamitas 182. a
calypſus inſula. 401. a calypſus lacrymæ ad Vlyſſis literas, de Vlyſſe & Penelope percontatio. 404. d
cambyſæ inſania. 175. b cambyſis crudelitas à patre improbata 915. b
camarinam immotam relinquere 899. d
camelus bactriana tota nigra 10. b
candor vultus ſine rubore admixto non probatus 981. c
candys Aſſyriorum 757. c
candaules 656. b
canes dii Anubis in Ægypto, Syrius in cœlo, cerberus in inferis, 194. a
canis ſidus. 792. a canis in præſepe. 37. d & 875. c non facilè ceſſat canis corium rodere vbi cœpit. 874. a canum commendatio. 10 3. c. è contra ibid. & ſ. per canem & platanum iuſiurandum. 194. a ex canis podice. 670. b. à canibus rabioſis morſorum quæ deriuent pericula. 26. d 27. a
caniculis iracundior 213. b
à canopo vnguentum 916. b
canthelius exiſtens 888. c
noua quæque cantilena audientibus gratiſſima. 331. c
cantus, conuiuia, choreæ in beatorum inſulis, 396. b
capharei ſcopuli 686. c
capillorum conſecratio à iuuenibus, 1077. a à Luciano. ibid.
caput radere mos à naufragio elapſis. 326. c
caput ex ægypto Byblũ quotannis enatans. 1058. c capita detondẽdi mos apud Ægyptios Api mortuo. 1058. in aliis ritibus. ibid.
carambe. 639. d
carcinochires, 388. a
careotis fons. 403. c
carionis ſerui perfidia in pellicem domini ſui. 226. d
carneadis ætas. 916. c
carnis mollities ac læuor mulieres decet. 907. a carnes boum ſemiaſſæ, coctæ, mugientes. 706. a. carnium vſus à Pythagora inhibitus. 707. a
carus lucta victor. 399. a
caryę vrbs Laconiæ. 503. b
caryatiſſare ſpecies ſaltationis. 503. b
caryonautæ. 405. a. b. iam & præter caſam incitati. 24. b
caſeus, inſula ſtadiorum viginti quinque circuitu. 392. c.
ſine aqua Caſtalia & lauro prædicere. 929. d
caſſandræ imago apud Delphos. 590. c
caſſiepea laudis affectatrix. 600. d
amicorum caſtratio ſpontanea in amici gratiam. 1068. a
virorum caſtratio, & veſtis fœminea. 1068. b
caſtor & pollux caryatiſſandi doctores. 503. b
caſtor & pollux ledæ filii. 95. c. alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atque inferos agitantes. ibid.
caſtor & pollux fratres inter ſe ſimiles vt internoſcantur. 97. c. & ſ.
catenæ ex lingua herculis perforebrata alligatæ. 854. a
catulus Melitæus. 1045. d
caulomycetes. 379. c
cecrope generoſior. 40. c. d
cenchroboli 378. b
centaurorum contumelia 690. a
cepe Peluſiotarum Deus 700. a

ceramicus, locus Athenis 205.a 968.c
cercopes ſceleribus nobilitati 475. a
cereris errores 511.c
cereris ſacerdotes 38. d
cereris quæpiam velut ſacerdos 975. b
certamen prouocatorium 987. a. & ſ. certaminum ſpecies & nomina. 787. d. præmia. ibid. & 788. a
ceruſi parum bilis 251. d
ceti portentoſa magnitudo. 385. c. d. & ſ. in eo contenta. ibid. ſylua, ſacella, & alia. ibid. ingens hominum & nauium abſorptio. ibid gentes inhabitantes. 387. d 388. a bellum geſtum. 388. c. ceti mors. 391. c. ex eo exitus 391. d
ceycis fabula 52. b. & ſ.
chærea aurifex 528. a
chærephontis perquiſitio 8. 9. b
pugna ad chæroneam 1090. b
chalcedon, à negotiatoribus celebris 477. c
chaldæi philoſophiæ ſuſceptores 1011. a
chaldæi vltra centum annos, egredientes 912. d
chares Athenienſium exercitui præfectus 1088. b
charicenis hominicio 1125. b
chariclea Demonactis vxor. 617. c. meretrix. ibid. & ſ. amborum mors 620. a
charicles Corinthius formoſus 561. c. d
charmolei Megarenſis oſculum, quanti 124. b
charon in lucem aſcendens vt res hominum contempletur. 167. b. & ſ. Mercurium quibus artibus ad id ſibi conciliet. ibid.
Charontis ad humanum genus commonitio 178. d. alterum pedem in Charontis cymba habere 261. a
charops Æginetes maſcula venere infamis 677. b
χαροκημάδες 896. a
chelidoneæ felices veteris Græciæ termini 561. a
chelidoniæ periculoſæ nauigantibus. 933. b
chiron Achillis præceptor. 136. a chironis pedes 1107. c chiron ex immortali mortalis 148. d
χιτώνιον 333. d
chleuocharmus 1125. c
χοιράδες 1113. c
chreſti pauci 1126. d
chreſtus 1124. a 1126. d
chriſtianorum charitas 996. c plura de iis. ibid. & ſ.
chryſarium venefica 961. c
chryſes beneficia ſua & ſacrificia Apollini exprobrat 182. c
χρυσῆ Veneris epith. 1134. c
chryſis incantationibus amatori tradita. 852. c. d
chryſippi venditio 195. a & ſ. chryſippi ætas 916. c chryſippi ſyllogiſmi frigidi 717. d
cicadam ala comprehendere 887. a
ciconia Deus apud Ægyptios 1098. c
cinædorum nequitia 660. c & ſ
cinyri, Scinthari filij, & Helenæ amores 400. a helenæ raptus ibid. & ſ. quæ ſecuta ibid.
eniteudum vt ciues mente boni, corpore validi efficiantur 795. a
claſſis præfectura quanti ſit Athenis 1081. b
clauum clauo pellere 264. d 27. d & 850. a
cleanthis Ariſtæneti filia 1040. d cleanthis ætas 96. c mors ibid.
clearchus ad Cyrum deſciſcens 720. b
cleobis & biton felices à ſolone iudicati 173. a
cleodemus Peripateticus 828. b gladius ac bipennis dictus 1041. a
cleombroti Ambraciotæ ſaltus 1118. a
cleon, Prometheus illé poſt negotia eſt 5. b
cleon in concione potens 365. b
cleonymus formoſus 1131. a
cleopatra Aegyptia 51. a
clinias rhetor 733. a
clitus ab Alexandro interfectus 133. d cur 134. d. 365. b
clymene Phaëthontis mater 96. c autor filio exitij ibid.
cnemonis hæredipetæ fraus in autorem verſa. 121. d. & ſ.
cocconas præſtigiator, Byzantinus 476. c eius impoſturæ ibid. 11. ſ mors 478. b
cocconæ mortui in locum ſuffectus Alexander pſeudomantis 478. b
codro generoſior 40. c. d. 123. c
codri verecundia tangi 1094. a
De cœlo, Saturno, Ioue fabula 183. c
cœli diſſectio 511. a
de Cœlo & rebus ſublimibus diſſertationes 727. c. d. 728. a
cœlorum ordinatio, ſtatus 184. d. & ſ.
cœlum teriæ miſcere 59. b in tertium cœlum Galilæi ingreſſio 1122. a
ad cœnam vocatus in poſterum diem, data die interea mortuus 171. b
cœna onetoſa 20. d. 21. a
cœna exequialis 813. a
coitus cum maribus & fœminis palam 397. d. & ſeq.
coliades 579. c
colocynthopiratæ 404. d
color ad ſummam formæ præſtantiam addens 590. a
coloſſus in numero deorum 684. b
columba apud quos ſancta & intacta 1076. a
columna ærea Græcis literis inſcripta 375. b
à columnis Herculeis ad Indos iter 277. d
comæ nutritio 932. a comam Hippolyto tondentes virgines & pueri 1077. a coma poſt tergum conuoluta ſeruitutis ſignum: apud Ægyptios, nobilitatis. 931. d
comati apud alios grati, apud alios non 382. d
comaſtæ Græcis ſeu comeſſatores qui 586. a
combabi pudicitia & fides erga dominum & dominam 1064. b & ſ. hiſtoria memorabilis ibid. ærea ſtatua 1068. d.
comendi ars gymnaſticæ oppoſita 365. c
propria cuique commercia ſua exercenda ſunt 1100. d
in comœdia & tragœdia ſaltationis genus exerceri 507. d
comparatio ab Æthiope qui nunquam peregrinatus diceret nuſquam albos homines reperiri 291. c d ab athleta ſe exercente priuſquam inarenã deſcendat 294. d à puerorum ædiculis 295. e ab occupatis ſagit-

tandi exercitio 295. a ab hiſtrionibus 720. d 721. a ab infuſam in mortarium aquam ferreo piſtillo magno conatu tundentibus 323. a à vini ſextarium coëmere ſtatuentibus & totum dolium ebibendum ſibi dari poſtulantibus 309. c. 311. b à tragico hiſtrione, incalceato ex altero pede, altero ſublimi cothurnis præaltis 1029. a à larua venuſta alicui applicata 599. c à puſillę ſtatuæ hominibus ſuper cothurnis 599. d ab athletis nonnunquam remiſſioni corporis acquieſcentibus 373. b à piſcatoribus retia onerosa attrahentibus, & lapidem aut arenam inuenientibus 313. b à tragœdo, altero quidem pede calciamento alto & grandi incedente, alterum autem ſandalio ſubligatum habente 358. b à ſeruo recèns locuplete facto, vti bonis domini cui ſucceſſit, neſciente 357. a à crucem aſcenſuro, & digiti vulneri medente 1008. a

comparatio ab athleta valido purpuram induente & meretricia ornamenta 351. a

comparatio à ſacrilego præcipitio mulctato 465. a b

à tragicis hiſtrionibus comparatio 164. a

comparatio à pulcherrimis libris quorum aurei vmbilici, purpurea foris pellis: intus Thyeſtes, Oedipus, Tereus 258. c. d

comparationes à profundente lacrymas quòd in cœlum illi non licet aſcendere 317 b aut perinde vt monſtra natantia mare ingredi & emergere cupiente ibid. aut remigio alarum vno die è Græcia ad Indos extremos peruolare 317 b

comparatio ab iis qui deambulationibus & exercitiis ſeſe præparant, vt maiore cum voluptate cœnent, donec neſcij præ fame necantur. 312. b à famelico, qui alij ſeſe loto ingurgitanti nec quicquam impertienti, aſſiſtit 241. b à tragicis actoribus 263. a à domos ædificantibus, nec iis vtentibus 177. c à patre virili ſtirpe aucto ibid. à bullis in aqua exiſtentibus 177. b à cane 37. d à veteratoribus & callidis amaſiis, miſeros & infelices amantes vana ſpe lactantibus 240. b à ſepulcrali columna vetuſti cuiuſpiam cadaueris geſtante ea quæ manibus inferuntur 253. a ab agricolis 795. c ab ædificante domunculam, & ſeruos & ancillas in ea congregante 1124. c. à comœdiam agentibus in perſona tragica 214. a à Coloſſis 719. c à nauis gubernatore 701. c. d à guloſo omnia aliis præparata deglutiente 1104. a ab hiſtrionibus regum perſonas agentibus 948. c à certaminum præfectis circa mimos 213. a à tiaram geſtante & diadema, & tenuium rerum indigo 213. d à canibus inter quos os proiicitur 214. a ab his qui torrente feruntur 1108. d ab eo qui equum inſanum aſcenderit ibid. ab imperitis medicis qui argēteis & aureis inſtrumentis vtuntur, quibus vti neſciunt 875. b. à collario aureo innexis 261. a à pharmacopola remedium contra tuſſim venditante & pollicente, cuius morbi vehementia concuteretur 264. a à confuſaneo cantu 733. d à tragœdis 740. a ab armaturam pulchram induente & ante cæteros fugiente 907. a à deformem ſtatuam infando amore pro homine depereuntibus 306. a. b à paſtore 62. a ab aqua, cuius in mensa vſus eſt, in quamcunque partem digito duci parata 315. c ab arundine fluuiali, ad quemcunque flatum ſe flectente ibid. à contemplantibus ex nimiùm propinquo 602. c ab homine prægrandi & altero paruæ ſtaturæ 602. d. à monili margaritis diſtincto 591. b à calceos nouos induentibus 245. d à naui oneraria 534. a à duobus Æſculapij aut Dionyſij fanum ingreſſis, deinde phiala quadam è rebus ſacris ſublata & deperdita 197. d ab ingenuo curſore & è contra 881. a & ſeq. ab auro inciſo cùm eruitur 205. c ab oppugnatoribus vrbium 883. b

comparationes aptæ eſſe debent 606. a

odi memorem comportorem 1040. b

concentuum proprietates ſeruandæ 336. c

conceptionis mira ratio 832. a

concubinarum mactatio ſuper mortuos 810. c

concubinarum formoſiſſimarum cura apud Scythas 625. a

circa connubia, adulteria, Socratis ſententia 194. b

circa connubia Perſarum & Aſſyriorum inſtitutum 183. d

ex Cononis Titormum efficere 364. a

conſilium res aurea 874. c

nihil boni ſi conſulas, graue paſſus es 704. a

conſultoris cordati eſt demonſtrare præſentibus vt occurratur 690. d

continentiæ ac paupertatis commendatio 18. a. b

conuiua turpis meiens ſub oculis omnium, etiam fœminarum 1051. a

conuiuia aliorum non ſectari longæ ſenectutis & valetudinis eſt 917. d

conuiuia quibus rebus exhilaranda 59. a

in conuiuio conflictus 1054. & ſ.

conuiuium cum quibus agites, attendendum 155 d

conuiuium in modum Lapitharum 1054. d

in conuiuiis Perſicis vultu demiſſo apud dominos accumbendum 253. b eadem quàm periculoſa ibid.

coquinariæ ſcientiam non habenti, in adornando conuiuio tenue iudicium 765. d

coraci ſcytharum lingua qui dicantur 614. d

coraſia cinędorum turba 600. a

cordax ſaltationis genus 506. b

corinthiorum aliquando paupertas 683. d

corœbus 827. a

corœbus aut melitides eſſe 584. d

corona ex pauonum pennis 399. a

coronæ florum sub naso gestandæ 24.b
coronus cottyphionis filius 385. a
corpus nonnunquam remittendum 373.b
corporis virtus, robur est 1103. a corporum exercitatio, induratio 797. c d
corporum naturæ ac temperaturæ haud quaquam eædem 458. d & f.
circa corticem neglecto fructu occupari 322. d
corybas 1098.a
corybantum saltationes 502. c
cothurnus quidam dictus 893. a
craterum aliquot genera 527. c d
crates Diogenis successor 128. b
cratetis pera 1015. a
cratini poëtæ comici ætas 918. b
crato saltationis inimicus 499. & f. crato saltationis antè hostis nunc amicus 523. c
cratonis à charonte receptio 125. a & f.
creon Menœcei filius 164.b
creperius Calpurnianus Pompeiopolita insulsus scriptor 354. c
crepida Attica 820.b
cretensium optimæ leges 806.c
cribro vaticinans 478. a
criminari & insectari cuiuis volenti promptum & facile 690.d
falsò criminanti credidisse quid pariat 883.a
critiæ Nesiotę plasmata 834.c
critolaus Peripateticus 916. d eiusdem ætas 916. d
crœsi diuitiæ 46. b 115. d crœso opulentior 40. d crœsus à cyro captiuus abductus 175. c crœsi post tot diuitias infelix status 718. d 940. a crœsi & solonis de felicitate colloquium 173. a & f.
crœsi de Menippo in inferis expostulatio 115. d & f.
crœsi filius mutus 720. b crœsi filii obtusus auditus 607. b
de crucifixo impia verba 996. d
crudelitas fœminis inuisa 987. d & f.
crucis supplicium vnde inuentum 31. b
ctesias historicus 373. d cnidius, mendax 402. c & 816. c
ctesibius scriptor historicus 917. a ętas ibid.
ctesiphon 943. a
in tantum Cumanus existens 888. c
cupido Iapeto antiquior 65 c verſutus ibid. imberbis, neque canos producens ibid.
thespiensis cupido 565. a
cupidinis in matrem & alios potentia 77. a & f. etiam in Rheam 77. d & seq. cupido, hermaphroditus & priapus, fratres forma & studiis dissimiles 94. a & f.
cupido contra quos non valeat 84. b, c & seq. eiusdem vires ibid.
merces curationis parum æqua 446. d
curetum saltationes 502. c
cursoris ingenui & malitiosi discrimen 881. a
cursus exercitia 799. d
cybelus, Athenienſium colonia 29 b
cybestetere s 504. b
cyceonis potus 523. c
cyclopis Vtis 897. d
de cycnorum cantu fabula 858. a & f. cornorum aut graculorum sono sonus minùs gratus ibid.
cydias diues 914. d
cydimacha deformis puella quàm rectè closcata 624. c
cydimachi mors liberis in conspectu spirantis adhuc occisis 225. b
cydnus pulcher fluuius 900. b
cynæthus Demetrii Poliorcetæ assentator fœdissimus 607. c
cynegiri imago ænea 555. a
de cynica vita ab 1101. ad 1109. 1109
cynica petulantia 761. a impudentia 191. b
cynici vota 1107. c d
cynisci philosophi mors 224. c
cynobalani 379. c
cyniri supplicium 400. c d
cypselis 525. a
cypselus 525. a
cyrenaicorum philosophorum vitæ genus 192. b & f.
cyrus perses 394. c
cyrus Persa à cane enutritus 183 b c
cyrus à Tomyri interfectus 175. b
cyro terra & mare cedentia & naturas suas relinquentia 31. a
cyri maioris ætas 915. a amicorum interfectorum requisitio ibid. mors 915 b
cytmides emplastri genus 483, d

D

DAduchus & Hierophantes 528. b
dædali & icari fabula quò tendat 542. b
dæmon è corpore humano egredi visus, niger, colore fumido 833 d dęmon fugatus ex Eubatidæ domo 840. b c d
dæmoniacos carminibus liberantes 853. b
δαήμονες 767. c
damasias athleta 124. d 528. d
damis Epicureus 681. a
damis à puero veneno interemptus 151. b cur, ibid.
damnare aliquem indicta causa quanta iniuria 879. c
damoxenus palæstrita 115. a
danaës fabula 108. d genus ibid. danaës virginis custodia 37. c danaë altera à danaë acrisii filia, litem intendens 554. b danai filiarum dura educatio 104. a quinquaginta filię ibid.
danaidum pertusum dolium 39. a 128. d 311. c
dandamis & amizoca, par amicorum 630. d
daphnes superbia 183. a
daphne Apollinem fugiens 66. a 80. d in lignum conuersa ibid. & 376. a
Darius in Arbelis pugna superatus 815. b
datis classis 747. d
decianus sophista Patarensis 643. d
decretum contra diuites factum 165. d
δεδίδομαι τὸ ὕδωρ & φεύγω 1112. b
de defunctorum honoribus opinionis confutatio 176. c

deieratio reprehenſa 1119.a
ὁ δῆνα ὄϛι μεθυσις 1112. b
delphi qua via ditati & celebres 477.b delphorum campi, prouentus, abundantia, commeatus 471. d delphorum ſanctimonia 462. b iidem pythii aſſeſſores, deo familiares ibid.
delphici templi opes 469.b
delphines ex hominibus piſces facti 106. a muſicæ amatores 105. c delphini hominum amatores 105. d
delphinibus inſidentes viri, pueri 405.c 937.c
in delphinide menſa generis omnis pocula 523. c
delus, claros, qua via ditatæ & celebres 477.b delus inſula fluitans 107. c ſubſiſtens ibid.
deli erratio 511. b
demades 1093. a demadis ignauia, proditio 776. b demadis iocus de Demoſthene 1082. c
demeas 964. d
demetrii cynici dictum & factum ſuper inerudito Penthei locum in Euripide legente 871. a demetrius antè ſaltationem in iudicium vocans, nunc laudans 516. a
demetrius Platonicus apud Ptolemæum accuſatus 882. a b
demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis, amicorum par 625. a & ſ.
demetrius Calliſtianus ſcriptor 914. a
demetrii opus 834. b
democharis ſcripta 914. a
democriti Abderitæ ætas 916. b à cibo abſtinentia, mors ibid. democritus ſpectra & ſimilia non credens 841. d
demodocus 907. c
demonax Charicleæ meretricis maritus 619. d à dinia interfectus 620. a
demonactis philoſophi genus, vita, ſtudia, eruditio, profeſſio, dicta memorabilia, ſales, mors, ſepulchrum à 545. ad 557
de encomio Demoſthenis à 1077. ad 1094
demoſthenis eloquentia, conſtantia in aduerſis 1089. d
demoſthenis reditus ab hyperide circumuenti 1089. b alios ad aquam dicere, Demoſthenem ad aquam ſcribere 1082. c parmenionis in Demoſthenem ſtomachatio 1090. a Demoſthenis orationem lucernam olere 1082. c Demoſthenis in bello fuga 776. d contumelioſa in Philippum lingua ibid. Demoſthenes ſolus viuam orationem habuit non fabricatam malleo 1082. d Demoſthenes domi retentus ab Athenienſibus 1088. b Demoſthenis res præclaræ, laudes 1082. d 1083. c 1087. c Demoſthenis imperterrita mens 1091. d mors 1094. a Demoſthenes ab Ariſtotele ſæpe ductus ad Alexandrum & Philippum 1091. a Demoſthenis captiuitas 365. c Demoſthenis continentia 1081. c Demoſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat 1082. b Philippi de Demoſthene dicta 1090. a & ſ. Demoſthenis præclarum dictum 690. d de Demoſthene adducendo Antipatri mandatum 1086. c d Demoſthenis mens incorrupta 1086. c d ſcalæ à Demoſthene reſciſſæ 369. d in calamitatem exprobrantes Demoſthenis inuectio 1093. b Demoſthenis vitæ exitus qualis 1093. d & ſ. Demoſthenis ante mortem verba vitæ conſona 1092. c
Demoſtratus lapidationi cœptæ hominem ſubducit 492. b
demylus faber 838. b
deoſculatio pectoris aut dexteræ 20. c
derceto Semiramidis mater 1061. b. media parte mulier, altera piſcis ibid.
deſaltaſſe qui dicerentur 504. d
modus in deſcriptionibus adhibendus 371. a & ſ.
deucalionis ætate naufragium 33. c 511. b 1117. b
de deucalione & diluuio tradita 1050. a & ſ.
de magno Deo locus 1122. c de Dei poteſtate dialogus 52. a de Deo dextero nihil vile aut contemptum eſt loquendum 1124. a Dei opera ibid. Deo verba dare operoſum 462. c Deus in culpa non eſt, ſed qui ſponte delegit 259. d a Deo inuiti agimur 74. b Dei cum homine comparatio eſſe nequit quin Dei magnitudo imminuatur, inæqualiter ad id quod vilius eſt, deriuata 602. d Deus pulchre conuiuium inſtruenti ſimilis 104. c Deus ex improuiſo oſtenſus 326. b Deum numerum eſſe & harmoniam 189. b Deus Ægyptius canino rictu 1098 c Dei nullius rei indigentes 1106 b deorum beneficia ſemel complecti nemo poteſt 1084. c de deorum felicitate 673. d & ſ. ridiculorum aliquot deorum nomina 700. a & 1096. b c & ſ. deorum ſuis locis cultus 185. c deorum gentilium confutatio 119. a de deorum gentilium vanitate à 104. ad 1099 deorum cibus 739 b deorum omnium conuocatio 62. c & ſ. de ſede altercatio ibid. deorum peregrinatio 697 b deorum & dearum inter ſe prælia 698. d circa deos ſuperſtitio vanitas, 185. b in arg. & ſ. deorum fuga & latitatio bello contra gigantes 187. a de deorum filiis fabulæ interpretatio 543. b c deorum Ægyptiorum figuræ 186. d & ſ. de deorum prouidentia à 679. ad 704 deorum ſtatuæ nudæ quo nos exemplo doceant 1109. c deorum ſtatuæ comatæ & barbatę ibid. fabulæ deorum 119. & ſ. de felicitate deorũ diſſertatio 742. a & ſ. Deorum gentilium vanitas, vide Prometheum toto dialogo. deorũ labores & curæ priuatæ 742. a 743. a & ſ. deorum ſingulorum effigies repræſentata 185. d quid ſint dii 193. b dii circa ſacrificia vt ſe gerant & epulentur 185. a de diis fictitia 674. a dii bona ſua vendunt mortalibus 182. b dii nothi & ſuppoſititij 1099. b de diis, philoſophorum diſſertationes 728. c
dialogi actio contra Syrum 750. 760. c & ſ.
dialogi & comœdiæ differentia 11. b c d

dialogus Centauri modo compoſitus 761.b
dianæ pulchritudo 82.a virgo negatur, vt quæ obſtetrix 82.b dianæ feſtum in Ægina 936.a dianæ Epheſiæ templum incendio abſumptum & cur 1000.c dianæ pudicitia 85.a dianę ad Endymionem deſcenſus 184.c dianę ſimulacrum Scythis ereptum 602.a dianæ aræ in Tauris 700.d diana ab Oeneo non adhibita ad ſacrificium 182.a diana obſtetrix 98.a dianæ indignatio in conuiuium non aduocatæ ab Oeneo cum aliis diis 698.d diana hoſpitum mactatrix 94.b diana virilis, montiuaga, hoſpites mactans 81.c dianæ ſtatua, Scopadeum opus 529.b
diaſia feſta 1130.a
non in dicentes ſed in ea quæ dicuntur, defigendi oculi 112.d
de affectato dicendi genere à 813. ad 825.
dicta ſalſa & iocoſa 17.d 18.a dictæ, pennigera cur appellata 855.c d
in didymis templum Apollinis 544.b
διεκπεσὼν παίπως 1112.d
dies ater quis vocetur 891.d dici hyeme aduentantis certiſſimus gnomon 705.b
memento diffidendum & ſobrius eſto, ſummi ſapientis dictum 303.d
ſummo tantùm digito aliquid attingere 547.b
dignitas, gloria, immanes belluæ 133.a
dimidium facti qui cœpit, habet p. 2. l. d
δίμοιρίτης 979.b
dinias obtorto collo ad magiſtratum raptus 528.b
diniæ & agathoclis amicitia 617.a & ſ.
dinię in charicleam amor 618.d. 619.a & ſ. larga munera 619.a exilium 620.b
dinomachus ſtoicus 828.b
dinon ſcriptor 915.b
dioclis & bagoæ philoſophorum inter ſe contentio à 534. ad 539
diogenis dolium 1015.a diogenes Antiſthenis ſucceſſor 128.b diogenis venditio, ſcientia, inſtructionis genera 190.b & ſ. diogenes Luciani accuſandi prouinciam ſuſcipit 209.a diogenis factum lepidum 548.a
diogenes Seleucus Tigrius 916.d eius ætas ibid.
dion Damaſiæ filius, ſtrangulans ſe, ablaqueatus 529.a
dionicus medicus 1039.a
dionyſius è tyranno ludi literarii magiſter 718.d Dionyſii Siciliæ tyranni in eruditos nonnullos pecuniæ elargitio 162.c ad quid iuuerit ibid. Dionyſius Æſchyli pugillares cur compararit 870.a dionyſius ſtoæ deſertor 750.a 753.c & ſ. à dionyſio ſcripta tragœdia 870.a ridicula ibid.
dionyſiorum mollities 882.b
dionyſodorus rhetor 1041.b Dionyſodorus Ptolemæi epiſtolarum collector 272.c.
dionyſus cadmi nepos 1096.b Dionyſus in Syriam venit 1062.a eius ſacra 1062.c Diopithes 1087.b Diopithes Athenienſium exercitui præfectus 1088.b
dioſcuri nauigantibus propitii 933.d
dioſcuri helenæ fratres, quid ab illa conſecuti 1132.b
diotimæ laus 596.a
diotima philoſophiam exercens 536.d
diphilus cognomine Labyrinthus 1041.a
δίπτυχα 532.a
dipſadis ſerpentis natura 924.c
dipylus, loci nomen 939.b
δὶς δὶς πατῶν 265.d
de diſcipulo apud magiſtrum philoſophum deteriore facto patris expoſtulatio 325.c d & ſ.
circa diſcum exercitatio 800.a
de diuina prouidentia, philoſophorum diſſertationes 719.a
diuinandi ſcientia ab Ægyptiis aucta 540.b
diuinatio apud veteres in quo pretio 544.a b
diuinatrix Delphica 310.d
diuinorũ prædictionibus vt fidendum 128.a
diuitiarum mala 44.b 716.d 940.a b
diuitiarum quis vſus 32. & toto dialogo. Timonis. de diuitiarum incommodis & paupertatis tranquillitate à 704 ad 724. diuitiæ quot moleſtias pariant, & quot laboribus parentur 1105.a & ſ. diuitiæ non reddunt nos felices 1032.c & ſ. diuitiæ vt contemnendæ alios id docenti 22.c diuitiarum effectus 46.b & ſ. diuites cur diuitias ament 21.c diuitum felicitatem adiuuant pauperes 1035.d diuitum faſtuoſorum hypotypoſis 20.c diuitum & pauperum inter ſe collatio 717.b & ſ. diuites ærumnoſiorem vitam viuunt quàm pauperes 718.d diuites pauperibus nihil impartientes 1034.c diuitum animi plerunque inertes & doctrinæ expertes 156. in arg. vita periculoſa, tragicis fabulis ſimilis ibid. ad diuites admonitio 115.a diuitum exitus ac pœnę, animę in aſinos migrantes 156.a & ſ. diuitum & pauperum inæqualis conditio 1029.a & ſ. 1030.a & ſ. diuitum adulatores deſcripti 47.c & ſ.
docti viri in leonum clauſtra ab Alexandro incluſi 135.a
doctores in ſacris deæ Syrię qui dicantur 1076.c
dolium chium 405.d
volutatum eſt in Cranio dolium 373.a
domini vxor à coquo conſtuprata 723.d
domus à Minerua excogitata 286.d domus audatio à 900. ad 911. domus vitreæ 395.a
de donariis Pythio ſuſpẽſis ſentẽtia 174.b & ſ.
donis gerendæ res non ſunt 89.d
doſiadæ ara 534.a
δουλάρια 533.d
draco ſub tripode vocem edens 544.b inter ſtellas ibid. dracones Parthorum quales 361.d alios mille viuos producentes ibid. eorum vſus in bello, & alia fictitia 361.d Pellæi dracones

cuius naturæ 476. d & ſ. fraus ex dracone Pelleo, præſtigiatoris Alexandri 479. b & ſ.
dracon optimus legiſlator 879. a

E

EBrius qui magna agit, qualia facturus ſobrius, 84. a
pro ebrietate calculus 753. b
ebur ab Indis aduectum 186. a
echecratidis filia per vim rapta 323. c
echinum in manus accipere 761. d
echûs cum Pane concubitus 93. d echo probris impetita à Pane 749. d de echo idiotarum ſententia 901. d & ſ.
ἐδώδιμον 357. d
circa edulia omnigenæ illæ curæ morbos generant & corpora tabefaciunt 1105. c
egeſtaris mala 1103. b
eilationi ſaltatori imago poſita 504. d
eiramangas 1125. c
ἐκχωίειν 898. d
ἐκπυρωσιν 1113. c
ἔκθετα 1113. c
electra Agamemnonis filia 196. b
de electro fabula 857. & ſ.
elei iaculatores 134. b
eleipaſini 1125. b
ἐλίλιξα 357. d
elephas ſitim ferens 923. c citiùs ſeptem elephantos ſub alis abſconderis quàm vnum cinædum 874. b in elephantis ſolis Antiochi Soteris ſalus in bello 335. a & ſ.
ellebori hauſtus 948. a egere elleboro 807. a
de corrupta eloquentia à 813. ad 825.
campus Elyſius 395. d
ἐμπρησιεῖσιν 358. a
emmelia, ſaltationis genus 506. b
empedocles ſemicoctus ab Ætna monte 142. d Empedocles ſemielixus 398. d empedocles in crateras Ætnæ præcipitatus 731. c ab Ætna fumo ſubuectus ibid. Lunæ incola ibid. 993. a
empuſa ſaltatrix 505. d
ἐναπαῦσαι 1115. d
encomium ab hiſtoria quàm differat 356. a
endymionis fabula 76. d & ſ. endymionis fabulæ interpretatio 542. d Endymionis regnum 377. b. cum Phaëthonte bellum 377. c
enyalius, teſſera in bello data 943. d
de Epeo commentum pervetus 846. d
ἐπίστησεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κωείῳ 358. a
epheſtria 971. a
epicharmi poëtæ comici ætas 918. c
epicteti Stoici lychnus trecentis denariis emptus 869. c d
epicuri laudes 498. c Epicuri venditio 194. d & ſ. Epicuri de diis ſententia 754. b Epicuri ſententiarum liber ab Alexandro impoſtore in ignem miſſus, & cineres in mare abiecti 492. d
epicureorum ingenia 284. d
ἐπιδιδόναι 1113. a
epigramma maius calatho 1081. b
epimenides 838. c
epimenides à Ioue dormiente victus 34. d
epimethei opus non Promethei 12. b
epimethei opus mutare conſilium 12. b
epiniciorum celebratio 399. d
ἐξ ὑπωλῆς 1112. c
ἀπὸ τῆς ὑπωλῆς ὡς ἀπὸ τῆς πλάκυνος 1112. c
equi Threicii 690. a equi Theſſali 580. c equorum mactatio ſuper mortuos 810. c
niſæi equi 366. a equi ſe volutantis pictura 1085. b equum in campum 203. b
equiformici 377. d
equiuultures 377. a
equogrues 378. c
eratoſthenis Cyrenæi, Grammatici, ætas 918. c. idem Aglai filius, poëta, philoſophus, geometra 918. c
filiarum erechthei verecundia tangi 1093. a
erichthonius è terra editus 827. a erichthonii ortus 910. b
erigones canis 1096. d
eriphyle auri gratia mariti proditrix 1105. b
eris ad Pelei nuptias non vocata quot malorum cauſa 1051. a de Eridis aureo pomo fabula 103. a & ſ.
eruditi aliquot pecunia adiuuati à Dionyſio Siciliæ tyranno 162. b eruditorum eſt maximè pro libertate eniti & non ſeruire 238. d & ſ.
ἐσπάδαν 1143. b
eteſię 933. d
etnarchus rex Boſpori 915. d
etœmocles Stoicus 1046. c d eius literæ ad Ariſtænetum ibid. & ſ.
euandridas Elei filius 299. c
euangelus Tarentinus 867. c de eo quæ narrentur ibid. & ſ. victus in citharœdorum certamine, loris cæſus, 868. a b
eubatidæ domus à dæmone purgata 840. b c & ſ.
eubiotus Leucanoris frater 637. a regnum occupat 638. a
euboea à Bœotia reſecta 1143. b
eubulides 1081. c
eubulus 1091. b
ſub Euclide duce rerum Athenis peractarum obliuio 320. d
eucrates philoſophus 828. a de Eucratis vxore pro ſandalio non cremato cum aliis pretioſis rebus ad maritum poſt mortem conquerente 839. a
eucratis filię natalitia, conuiuium 710. a & ſ.
eucrates diues, & eius adulatores 118. b & ſ.
eucrates proditor 1089. a
eucratis infelices diuitiæ 723. d

euctemon 1095. d
eudamidas, Aretæus, Charixenus, amicitiæ exemplar 622. c & f.
eudemus Ocaraxis 528. a
evirati Cybeli se adiungentes 1026. b
eumolphus Thrax 553. a
eumolpi expeditio 802. d
eunomus Locrus 396 b
num eunuchus ad Philosophiam admittendus 537. a
eunuchi idonei cui adolescentes erudiendi tradantur 537. c
eunuchorum conditio vilior quàm spadonum 537. b eorum exagitatio ibid. & f.
eunuchorum genus à sacris & omni contubernio eiiciendum 536. b
eunuchus neque vir neque mulier 536. c monstrum ab hominum natura alienum ibid.
eunuchus quidam Academicus 536. d
euohe ac clamatio 850. d
euphranor pictor 590. b
euphorbus à menelao necatus 714. c 715. b
euphorbus Pantho patre 712. b
euphorion poëta 371. b
eupolis 874. c
οὐ προσίεται quid 270. c
euripidis de Pericle locus 15. d euripidis præclarum dictum 900. a euripidis Phædra 874. d euripides Archelai parasitus 774. d
euripi circa Chalcidem immissio 1143. b
europæ Agenoris filiæ fabula 112. a
europæ cadmi sororis templum 1057. d fabula ibid.
pugna ad Europum commissa 360. d
eurybatus sceleribus nobilitatus 475. a
eurydice ab inferis reuocata 146. b
euryſthei iustitia, prouidentia 690. a
euryti stulta prouocatio 202. c
euthydicus & damon Chalcidenses, par amicorum 621. a
euxinus magnus ac tempestuosus 790. c
exercitum peregrinum non oportet ex prima fama contemnere 851. d exercitus siti laborans 365. c exercitum colligendi apud Scythas ratio mira 634. & f.
ἐξαίρισται 1126. a
exilium, grauissimum & acerbissimum supplicium 922. d
ἐξοστὴς 1125. a
ἐξορμᾶν 1112 c

F

Fabarum esus à Pythagora inhibitus 707. a
à fabis Pythagoræ abstinentia 399. d
fabis cur abstineret Pythagoras 189. c
fabarum genus mirum 378. c fabis magistratus eligere Athenienſium lex 189. d
priscorum fabulæ cum astrologia consentientes 543. d fabularum veterum compendium à pag. 511. ad 515. fabulas si quis auferret è Græcia, fame interituros earum enarratores 827. a
fagus Dodonæa 574. a fagus loquens 706. a
Famis satellitium & agmen 43. a.
famulorum perfidia in morte dominorum 226. d
de Fato, Parcis à 671. ad 678. fati potentia 141. c fatum duplex & ambiguum 1123. b c fati, fortunæ, parcarum, virtutis, naturæ, pro diis, irrisio 1099. b c Fatum pro Sisypho puniendum 678. c de sacris Fato faciendis 675. b c
si fatali necessitate omnia peraguntur, sontes immeritò puniri 155. b c
febrium expulsiones per incantamenta & præstigiaturas 829. c d 830. a & f.
felibus rapacior 213. b
summæ felicitatis genus 947. d
ferrum gestantibus aut armatis prodeuntibus nisi in necessitate, Athenis mulcta 803. b
festa ita agenda, vt cogitemus decedendum è vita 1054. b
festinantem per se ipsum, hortaris 15. a
filia cum dote elocanda à patre paupere per testamentum amico relicta 622. d & f.
filiæ à Demosthene elocatæ 1092. d
de filio abdicato à p. 445. ad 461.
florum coronæ sub naso gestandę 24. b
flumina sursum incedere 261. a flumina lactis & vini 395. d
fluuius vnguenti optimi 395. a
fœminarum honestarum, & è contra, differentia 903. b fœminarum loquacitas & conuitiorum debacchatio præ viris 823. c fœminæ philosophiam exercentes 536. d fœminæ certis locis nullæ 381. c d circa fœminas, Platonicorum lex 397. d fœminarum communis vsus 397. d
fœnus exercere solum sapientem oportet 197. a
fœnus aliud primum, aliud secundum ibid.
fœneratorum & diuitum misera conditio 712. c & f.
fons Athenis nouem saliens venis 51. b fons auguralis 693. d fons Socrati amatus non longè ab Ilisso 902. b c duo fontes risus & voluptatis 396 c
trium fontium apud Machlæos aqua, tribus sacra 852. d de iis quæ narrentur ibid. & 853. a
foribus adaperiendis præstigię 721. d aliæ ibid.
forma summi boni pars 133. c formæ encomium ab 1129. ad 1141 forma bonum fragile 140. a & f.
ob formam adamatę virgines & pueri 1132. d & f.

formicæ Indicæ 1031. c
formoſitati quæ ſint anteponenda 592. b
formoſo libentiùs obeditur, quàm imperatur ei qui talis non ſit 1140. b formoſus deformiſſimam vxorem ducens 624. c formoſi in inſula Beatorum habitantes 397. a ad formoſos admonitio 115. a formoſi & formoſæ veterum 140. a
formoſi puelli, Hyacinthi, Achilles, Narciſſi appellati 1031. c
fortunæ bona earum ſtabilia 20. a 133. b an idem Fortuna, Fatum & Parcæ 671. d Fortunæ ac Fati vis 264. b c
forum iudiciarium ab Academicis ſublatum 397. b
trium fratrum regna per ſortem diuiſa 511. b
fratris aut patris cadauer in pignus ad ſubleuandam inopiam 812. c
frigidum & calidum idem eſſe contendentes 158. c
fructus bis menſe Minoo in Beatorum inſulis 395. c
pro frumento parati panes 395. c d
ex fumo in flammam ſe coniicere 158. a fumo enecari cinyro impoſitum ſupplicium 402. c
funiculum nimis intendendo vide ne abrumpas 967. b

G

GAlatæ corporis viribus & audacia celebres 334. a Galatæ fortes bellatores 986. c
galateæ & polyphemi amores 98. c & ſ.
templum Galateæ Nereidi ſacrum 392. c
galeæ è fabis compoſitę 378. c
Galilæus, recaluaſter, naſo aquilo & c. 1122. a
de Gallo in auem conuerſo fabula 706. d ne gallo quidem Æſculapio perſoluto 745. d gallus vocem humanam ſonans 705. c gallorum gallinaceorum pugna 805. a galli Rheæ caſtrari ſoliti 1062. a gallorum exectio 1075. b & ſ. ſepeliendi ratio ibid. galli in mulieres depereuntes ſine zelotypia 1066. b gallus numidicus 939. a gallis contentioſior 213. b
gallina ex Phaſide 939. a
gallinaceo ædes ſacra 402. d 403. c gallinaceum lac emulgere 243. c
γάμους μνηςθρίσμον 1114. c
ganymedes Dardani filius 1132. c Ganymedis rapti fabula 66. d & ſeq. & 87. c d
garamantum ſitus 923. b c venatio ibid.
γηρόκας 524. in arg.
gaſtrocnemia 382. a
geloni Syracuſiorum tyranno putridi oris & infecti graueolentia detecta 295. d eius vxoris caſtum reſponſum 296. a
genetyllis Veneris cognomen 891. c
genetyllides 579. c
γενέσμια 1115. a
gentium vitia & proprietates 733. c
de gentilium dijs & Chriſtianorum religione ab 1117. ad 1129.
geryon 1018. b geryon ſenis manibus & ternis capitibus cur depingitur 642. c geryonis oſſa vt à Thebanis aſſeruantur 869. d
geryonis armenta 858. b
gigantes, deos auſi armis laceſſere 61. a
glacies Gallica 356. c
glaucias Alexidis filius per incantationes amoribus potitus 852. d
glaucus ex Caryſto 606. c
gloriæ dulcedo 154. a gloriam quo pacto quis potiſſimùm conſequatur 605. c contra inſanam gloriæ cupiditatem à 992. ad 1008. gloriæ ſtimulus 804. d vanam eſſe gloriam quam in hac vita maximi plerique appetunt 164. c gloria labore paranda 788. b
glycera 819. a
glycon, inditum Æſculapio nomen 482. a glyconis Aeſculapii cum ſacerdote dialogus 491. b c
gniphon fœnerator 225. c d & 723. c
goæſi regnum, ætas 916. a
gobares Oxyartæ filius 224. a
gorgiæ Rhetoris ætas 917. c ſuper ea reſponſum eiuſdem ibid.
gorgona meretrix 963. b
gorgonum fabula 110. c & ſ.
à gorgonibus monſtrifica immutatio 594. a
gorgonis aſpectus 586. c gorgonis potentia 1120. a fabula 1121. a & ſ. gorgonum pulchritudo ſirenum cantu violentior 907. d
goſethrę fratris inſidiæ Artaxerxi ſtructæ 915. c
iuxta Aeſopi graculum oratio conſarcinata 889. c graculus alienis exultans plumis 262. b
veteris Græciæ termini 561. a
græci philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
græcorum & ſcytharum amicitiæ comparatio 615. b c & ſeq.
gratiis & perſpicuitati ſacrificium 533. a
griphos componere 193. c
gruum ſaltatio 509. d
gryps alata fera 947. a
gula ea quibus aſſueuit, flagitat: cùm negantur, indignatur 257. d
guloſorum vita 24. c d quatuor digitorum voluptas 16.
gygis annulus 755. c 946. b
de gymnaſiis ſiue exercitiis adoleſcentum à 785. ad 807
gymnoſophiſtæ 1010. d eorum conſtantia ibid.

H

HÆmus mons 1016. a
hæredipetas qui ſæpe moriuntur antequam captati 118. b & ſ. hæredipeta veneno quod alteri parauerat, ſublatus 120. b & ſ. hæreditates ſucceſſoribus relinquendæ 128. b hæ-

reditatem diuitis vnius plures ambientes delusi 122. b hæreditatem captantium inter se eodem die mors 128. a
hannibalis & alexandri altercatio de præstantia 129. a & f. res gestæ ibid.
harmonides tibicen 336. b & f. mors eiusdem tibias insufflantis 338. b
hebdomas cognomentum viri 893. a
hebe Ioui ministrans 69. b Herculis vxor 137. b
hebrus fluuius 1016. b
hecates cœna in triuio posita 114. c
hector à Ioue protectus 19. c Hectori sacra in Ilio 1099. b Hectoris supplicatio pro suo cadauere 779. a
hegesius 817. c
hellanici Lesbii phil. ætas 917. b
hellanodicæ 602. a
helleborum ebibere ad quid 326. b
helena dea facta, pulchritudinis gratia 1132. b
helena non tam formosa quàm canitur 714. d à Theseo rapta primùm 715. a pro eo qui Helenam duxisset vxorem, Græcorum omnium iusiurandum 1136. d pro Helena oppetere quanti fecerint deorum filii 1137. c in susceptο pro ea bello deorum studium ibid. Helenæ laudes, genus 90. b c raptus à Theseo ibid. d nuptiæ cum Menelao ibid. Helenæ gratia mille naues è Græcia exiere ad bellum 140. b helenæ tertius raptus 400. a & f. Helenæ forma admiranda 597. c Helenæ præconio insertus Theseus ab Isocrate 1081. a Helenę raptus 1136. a b c Helenes thalamus 904. b
helles fabula 106. d & f. vnde hellespontus ibid.
hellespontus pontibus iunctus 142. a
non sum ex heliadis quispiam 598. d
heliodori Æthiopica narratio 512. d
hemitheon Sybarita cinædus 874. a eius libri impuri ibid.
hephæstion plus æquo amatus Alexandro 1.5. a hephæstionis in salutatione error 272. a hephæstionis mortui adoratio 882. b & f. recusanti crimen ibid. quæ inde secuta ibid.
heracliti & democriti venditio 192. d & f.
herculea audacia aliquid affirmare 319. a
hercules trinoctialis 7. c Hercules Mercurii frater 170. a Hercules Atlantis interquiescentis oneri suppositus 170. a
hercules Callinicus 212. a
hercules Omphalæ seruiens, sandalio vapulans 352. b Hercules apud Pholum qualis pictoribus effingatur 1043. d Herculis & Aesculapii de sessione contentio 78. d & f. de Hercule plura ibid. Herculis diuinitas irrisa 137. b Herculis in Oeta monte combustio, ad Deos migratio 279. d Herculis & Bacchi peregrinatio 375. b Herculis prolиue studium in venerem 558. a Herculis res gestæ, sunt orationes, facundia 855. c
hercules tauriuorus 559. c
herculis Galli descriptio à 854. ad 858. imago 854. a b c Herculis & Thesei circa labores induratio 1106. d 1107. a Hercules fortitudinis causa in cœlum receptus 1132. d
hercules Tyrius 1057. d
hermaphroditus ex Mercurio & Venere 80. d
hermeas Eunuchus quanti apud Aristotelem 537. c
hermes Agoræus 695. c d
hermoclis Rhodii opus 1068. a
hermodorus Epicureus 733. a fulmine comminutus 738. c d
hermon Epicureus 1041. b
de hermotimo clazomenio fabula 862. a
herodizes artis palæstricæ magister 364. a
herodoti laudes 327. a inclarescendi artes 327. b & f Herodoti librorum inscriptio 367. a Herodotus historicus 393. b mendax 402. c 826. c Lyxi filius, Halicarnassensis 908. b
herodotus autor grauissimus 520. b
heroës podagrici 955. b & f.
heron homuncio, nauis gubernator 933. a
herophilus cynicus 733. a
heros qui dicatur 117. a
ad sepulchrum hesiodi aduolantes cornices 1006. d Hesiodi theogoniæ 739. b hesiodi laurus 1081. b hesiodi de se vaniloquia à 927. ad 930. eius scripta 927. b 929. a hesiodus rhapsodus 289. d hesiodus super Homerum victor 399. a
hiatus in sacra ciuitate celebris 1000. d & f.
hieronis Syracusanorum tyranni ætas 914. a
hieronymi philosophi bella, vulnera, ætas 917. a b firma ibid.
hieronymus scriptor 914. b 915. a
himeræus proditor 1089. a
hipparchi vxor maga in auem se conuertens 948. d 649. a
hipparchus 641. a
hippas, classis Athenienſium 684. c
hippię laudes 846. d & f.
hippias sophista vt innotuerit 328. a
hippocentauri fœminæ geminos infantes alentis celebris pictura 351. d 352. a Romam transferri iussa ibid.
non curæ est hippoclidi 267. d & 1129. b
hippocrates Cous medicus 394. b de Hippocratis ærea statua 836. a circa eam gesta ibid.
hippodamia Oenomai filia 1138. a tredecim amatoribus mortis causa 1138. d
hippogypi 377. a
hippolytæ expeditio contra Athenienses 802. d
hippolyto comas tondentes virgines & pueri 1077. a
hippolyteum agreste supercilium 558. d
hipponax 887. c Hipponactis libri 887. c
hipponici diuitiæ 40. d
hippotyphia Græcis quid 368. a
hircus Deus apud Aegyptios 1098. c
ab hirundine & pullis comparatio 40. a
in historia dignè scribenda labor 348. d historia quasi perpetua possessio adornanda ibid. historiæ proprium 349. d

in hiſtoria laudandum, ſed ſuo loco & tempore & cum modo 351.a
in hiſtoria fabulæ & laudes minùs iucundæ apud dignos auditores 351. d hiſtoria & encomium quàm differant 356. a in hiſtoria præteritio neceſſariorũ & tractatio non neceſſariorum vitanda 360. b hiſtoria ſcribi cœpta Ariſtobulo Caſſandræo, ætatis quarto & octogeſimo anno 917.c hiſtoriarum ſcriptores quãto numero 347. c ſcribendæ hiſtoriæ præcepta & regulæ 346. & ſ. hiſtoriam in iucundum & vtile malè diuidi 351.b quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poëtices, ne ſcire ſeparare, grande vitium 350. d hiſtoriæ vnum opus & finis, vtilitas quæ ex ſola veritate 351. b hiſtoriæ bono conſcriptori duo præcipua ſunt afferenda 363. d hiſtoriæ iuſtæ regula & amuſſis 372. d
hiſtorici libertas 365. a
hiſtorici vnum opus, quæque perinde ac facta ſunt, exponere 366. a ſoli immolare veritati 366. b in verbis hiſtorici & cõpoſitione quæ ſpectanda 367. b hiſtorici opus 369. d & ſ. hiſtorico fugienda vitia 349. d fabula hiſtorico vt tractanda ſit 372. a hiſtoricus qualis eſſe debeat 366. d
cum hiſtrionibus comparatio 16. d 17. a hiſtrionis indecora vociferatio 508. b ineptus hiſtrio alienorũ mendaciorũ 1092. b
homeri fabulæ 138. d Homeri & Heſiodi poëmata quid contineant 157. d de homeri patria controuerſia 398. a homeri genus, patria 1080. b qua ætate vixerit 1080. c Meleſigena dictus ibid. alia ibid. Homeri & Demoſthenis collatio 1079. & ſ. homeri inſtitutio nuſquam legitur 1081. b homerus Tigranes vocatus 398. a cum eo colloquia ibid. homerus in iudicium vocatus à Therſite 398. c minimè cæcus ibid. homerus poëtarum præſtantiſſimus 698. a homerus pictor inter omnes præſtantiſſimus 590. c homerus nugator 708. d homerus Smyrnæus 608. d homerus tempore belli Troiani vbi & quis fuerit 714. d homerus cæcus, præſtigiator 741. a homerus mendax 828. c homerus etiam calumniantibus obnoxius 918. d
homines olim à diis in conuiuium adhibiti 185. b homines Dianæ immolati apud Scythas 186. d quid ſint homines 193. b homines ex maribus generati 381. d homines Arborei dicti 382. a homines dimidij ſtadij ſtatura 389. d homines pedibus ſuberinis 393. a homines, deorum compellationes aſſumentes 619. a homines olerum more in Attica ex terra emergentes 827. a homines tanquam aſini aurigam habentes 1106. a
ex hominibus quidam redduntur immortales 5. d hominibus imponere haud operoſum 462. c hominis eſt peccare, Dei verò, aut viri dijs proximi, errata emendare 548. a hominibus tanquam iumentis vti 1105. d hominum priſcorum fortitudo, animi 118. a hodiernorum conditio diſpar, fraudes, inſidiæ, ibid. hominum viuentium dementia 167. in arg. hominum quiſque tot notas in anima circunfert, quot ſcelera in vita patrauit 232. b hominum formatio 511. b hominum cum diis comparationes 608. d. 609. a & ſ. hominum vita nulla eſt moleſtior 721. b quo genere hominum nihil iniuſtius 884. c homo bicolor 10. b omnis homo infans vel vltima ſenecture prouectus 53. c homo bulla 178. b homines arborum foliis ſimiles 178. c homo compoſitus à Vulcano 286. d honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducendæ ſunt 1089. b
horæ, cœli portas ſeruantes 185. d. 696. a horarum numerus ab Ægyptiis inſtitutus 540. c horarum gemina indicia in balneo Hippiæ 849. b
hordeaceus panis perſpicacitatis pharmacum 912. d
hormum ſaltare 504. a
hormus ſaltationis genus ibid.
etiam apud hoſtes honeſtæ res, honeſtæ ducendæ ſunt 1089. b
rerum humanarum ſtatus & viciſſitudo 193. a. & ſ. humana vis impar diuorum affectibus 957. a res humanæ vniuerſæ deorum poſſeſſio 910. c humani generis fragilitas 178. c ignorantia & error 179. a
hyacinthus Apollinus amator 66. a ab Apolline adamatus 1133. c de hyacintho fabula 79. c & ſ. mortis genere ibid. hyacinthi cædes 183. a Hyacintho, Hyla, Phaone amabilior 946. d
hydamardia ciuitas 408. b
Lernæa hydra 690. a
hypata vrbs Theſſaliæ 643. a
hyperæ funiculorum genus 117. c
hyperidæ diſcipulus 554. c
hyperidæ in bello ignauia 776. c
hyperides vulgi aſſentator 1089. a
hypſicrates Amiſenus hiſtoricus 917. c eius ætas ibid.

I

Iachi dilaniatio 511. c
circa iaculationem exercitatio 800. a
iambulus hiſtoricus 373. d
iapeto antiquior 65. c 72. b
iapetus, ex Saturno æqualibus diis 1023. b
ἰαπτέλω 355. c
ibis ex Memphide 936. b
icari & dædali volatus diſpar 597. b

Icari agricolæ filia 1096.d
iccus artis palæstricæ magister 364.a
ἴδοὶ ὄς 532. a
ἴδὲ λελουμένοι περὶ μυπὸς ἐγίγνοντο 858. b
idiotarum præ quibus vita aurea 158.b
idiotarum insidiæ 1009.c
idomeneus parasitus 778. a
ἰδοὺ 1113. c
ientaculo sumpto prodeundum in aciem 780.a
ignis furto Promethei subtractus 511.b
igni extinctorum nomina 994.a
ignis sacrilegorum & parricidarum proprius 1001. b
ignorantia res perniciosa 876.a.b
Deus Ignotus Athenis 1129.b
per Ignotum, Athenis iusiurandum 1121.a
ἰκαρια ἔχω τὰ πατρῶα 1112.a
ἵκεν ἡ Διονύσου χορὸν 870.b
ἵκταρ 532.a
ilias malorum 1051.b
iliensis cùm sis, tragœdos conduxisti 891.b
qui sub Ilio militauêre, in Beatorum insulis degentes, præter Aiacem Locrensem 396.c
illustrium & opulentorum consuetudo aliis grata aliis non, si fructus alius inde non redeat 241.c.d
illyricorum equitatus 1087.b
extruere iræ fundamenta 884.c
imagunculæ Mercuriales duplices 700.b
immolandi ritus 186.b.& s.
de immortalitate deorum 673.c.d
imperatorem aliquando vulnerari pulchrum 135.b
imperfectus habendus est, in quo vel minimum quiddam desideratur, quamuis cæteris omnibus rebus abundet 321. b
imperitia audaces, res cogitata atque considerata timidos efficit 13.a
imperium vt optimè administrari possit 555.a
impostura delubrum 403 c
improbi deliciosè viuentes, econtra probi 1026. a
impudentiæ cynicæ instructio 191. b & s.
incantatio efficacissima, pecunia 551. c
incantationes contra morbos 8.9.c. d & s.
incantationis genus 969. a. b
incredulitas nonnunquam bonum consilium euertit 815. b
indemnatus nemo interficiendus 203. a & s.
indi primùm gustato vino in furorem versi 14. d
indorũ tolerantia in igne perferendo 1001. c. d lenta assatio ibid.
inedia absumpti aliquot valde longæui 916. a b. c 917. c
inferiora præstantioribus plurimum egent 1106. c
res inferæ cœlestibus extra omne periculum 681. a
inferorum status 114. a. b & s.
ad inferos quales descendere oporteat 124
apud inferos pax est, neque armis opus 125. b
apud inferos æqualis omnium conditio 136. a 148. c 163. a 228. d
apud inferos vnus honos omnium 136. c
apud inferos calui omnes & simi 143. a
inferorum descriptio 161. b 808. a & s.
rata inferorum decreta vt fiant 166. a
apud inferos pauperum melior conditio 229. a non æs, non frigus, non morbi ibid.
apud inferos examinatio 232. a & s.
ab inferis qui redierint 808. d & s.
ad infetos Cleodemi descensus inde & reditus 838. a
ingenium non illiberale, illiberaliter perdentes 8 a
ingratitudinis actio in eos qui non referunt gratiam, legibus concessa 455. b
iniuriæ veteris meminisse reges haud decet 59. a
innocuum incusare 57. b
inopiam quoquomodo depellere nulla inuidia est 899.a
inopia excludit amorem 989. b
insania insanabili laborantis signa 449. a
inter multos insanientes sanum esse parum vtile 492. b. c
semel insaniuisse satis superque 523. a
inscitia errórque omnia occupantes 41.d
insomniorum ratio ex Homero 708. d
insularum aliquot infernarum descriptio 402. a & s.
intemperantiæ reprehensio 18. c
vtrùm interimas an mortis causam ministres, quid interest 413. d
inûs filij in mare præcipitatio cum matre 105. d 106. 107. à delphinis exceptio 105. d
iolai institutum 466.a
iolaus in iuuentutem rediens 118. d
iolaus auxiliator 558. c
ion 828. b
iophon Sophoclis filius 918.a. malè patrem desipientiæ accusat ibid.
iphigeniæ abductio 614.a
iphnei obtusus visus 607. b
ἴπλαδαν 1113. d
ἴπλαξ 533. d
isæus 1081. c
isidis capilli vt à Memphitis asseruentur 869. d
isidorus Characenus, historicus 915. c
isidorus scriptor 916. a
ismenodora Bœotia tibicina 971. a
ismeniæ tibiæ septem talentis emptæ 866. a
ismenodorus à latronibus occisus 149. d
isocratis Panegyricus nonagesimo sexto anno scriptus 917. d mors, verba morientis, ætas ibid.
de isthmi fossione à Nerone cœpta 1142. & s.
de pœnitentia pro inciso isthmo rumor 1143. d falsus ibid.
iûs fabula 66. b
iûs in vaccam versæ 10. & s.

genus ibid. in ventos imperium 105. b
iudices corruptè iudicantes vt plectebantur apud Massilienses 623. b 624. a
iudicibus lege præscriptum vtramque partem audire 293. c
iudicij ferendi recta ratio 203. a & f.
iudiciorum loca Athenis, & de rebus feriis tractandi 206. a
iudicium Paridis 85. b & toto dialogo.
iudicium ob munera non est ferendum 90. a
crudele ac sceleſtum iudicium si quid statuatur anteaquam cum accusatione comparata sit defensio 879. a
iudicum officium 303. d
Iunonis dolus 511. c
iunonis zelotypia pro Ganymede rapto 68. d & toto dial.
in signo deæ Iunonis admirandum quid 1071. a
iunonis intemperans concubitus 1121. c
iunonis increpationes à Ioue 1133. a
iupiter Saturni & Rheæ proles 34. d
iupiter in formam tauri assimulatus 112. b
iuppiter Pisanorum solitudinis custos 186. a
iuppiter arietino vultu in Ægypto pictus 186. d
iuppiter Hospitalis 560. c
an & iuppiter fato succumbat 672. a. b
iuppiter philosophi habitu 687. b
iuppiter à Phidia fabricatus 764. b
iuppiter Regius 942. a
iouis cognomina 32. a
de iouis sepultura à Cretensibus ficta 34. d
à ioue quæ proficiscuntur munera, nõ reiicienda 44. d
iouis incunabula 511. a. b
iouis transformationes 65. d
iouis omnia plena 61. b
iouis ara in Gargaro 67 b
de iouis cum Alcmena concubitu & nocte prolongata, fabula 75. d
iouis iactantia irrisa 91. 92.
contra Iouem seditio 92. b. c
pro eo Briarei auxilium ibid.
erga iouem Æthiopum humanitas 182 a
iouis formæ variæ circa suos amores 183. d
iouis sepulchrum apud Cretenses 185. c 827. a
ex iouis tabulis testis 243. b
iouis comminationes erga cæteros Deos 672. a. b 1133. a
iouis & aliorum deorum impar conditio 673. d de ioue fabulæ 680. c. d
iouis sepulchrum, columna apud Cretenses 70 .a
iouis contemptus 737. c
iouis labores 742. d 743. a & f. 1023. b
ad iouem prouocatio 1035. a
iouis & Iunonis simulacra 1070. c
iuppiter à Momo redarguitur 1097. b & f.
iouis variæ formæ 1132. d
per quem iurandum sit 1121. d
iusiurandum Scytharum 630. b
iuuenum recta educatio & exercitia 795. a. b
ixionis fabula 70. d toto dialogo
ixion idolo pro Iunone congressus 204. d
Ixion deorum parasitus 1037. d

K

καθίζεσθαι 1116. a
κάθισις 1114. c
καθεδεῖς 533. d
καθέδρα 1116. a
καθέζου 1116. a
κἀκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον 355. a
καρῆναι 1112. d
κάτω 512. a
κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῖς 1114. b
κατ' ὄνος δρῶσαι μυχόμενα 533. d
καταδουλοῦσθαι 1116. b
ὀλίγου κέρως 392. b
κόραβος 358. a
τὸ κοπρίον 1114. d

L

Labdacidarum fata 876. a
Lcùm multùm laborauerimus, in eodem loco sumus 316. b
labores paulo contentiores, à curis in voluptates remitti volunt 558. a
laborum præmissa exercitatio, vires non absumit sed auget 799. c
ex laboribus germinare bona 817. a
summis labris arridentium odia iniusta 884. b
admorso labro bilem intus alere quàm retrum 884. d
lac ex vuis 392. c
lacedæmoniorum reges vnicum calculum aliis tantùm ferentibus, duos ferre soliti 339. a
lacedæmoniorum exercitia 805. c. d
circa iuuenes flagella, lora, verbera ad mortem 805. d 806. a
lachanopteri 378. a
laconum saltatio 503. b. c & f.
lacus in quo pisces sacri 1071. d
ad lacum Panegyrici conuentus 1074. a
à quo arcetur Iupiter, & cur, ibid. & f.
laio datum oraculum 676. a
lais meretrix Diogenis vxor 397. b
lampichus Geloorum tyrannus 124. c
lampidis ob amorem Myrtij meretricis per se ipsum iugulatio 15. b
lapidicinæ Dionysiacæ 256. b
lapidis suppositio 511. b
lapilli Indici 579. a
erythræi lapilli 579. a
lapis candidus ex Pentheli monte 684. a
lacænus lapis 845. a
nomas lapis 848. c

lapis phrygius 848.c
larus totam eſcam hiatu deglutiens 237. d
lateres aurei Pythio dicati 173.c
latonæ & iunonis altercationes 81.c & ſ.
latonæ partus fabula 107.c & ſ.
latonæ ex partu dolores 511.b
latona euagoræ Cypriorum regis vxor 610.a
latratus ex inferis auditus 837. d
ad canis latratum vmbrarum abſceſſio 839.b
latronum comprehenſio 655. d
latrones inſignes 689.d 690.a
laurus Veneris transfuga 563. c
laudum immodicis teſtimoniis ſenem repubeſcere 599. c
laurus, malus equo & aſino cibus 651.a
laurus heſiodi 927.a ſine lauro & aqua Caſtalia prædicere 929. d
laurus heſiodi quid præſtaret 1081. b
learchi infelicitas 1097. d
lecti & lucernæ aduerſus dominos teſtimonia 234. a
lectus aureus aut eburneus non facit meliores ſomnos 1105. c
lecticæ ceruicibus hominum impoſitæ 1105.d
λέλογχα 1113. d
lemniadum contentio 558. d
leo chordula vinctus ſurſum ac deorſum circumferor 253. c
de duobus leonibus viuis in Danubium immittendis oraculum 493.b
leonis & duorum amicorũ tumulus 632. d
leonis vita ſolitaria 1036. a
nihilo minùs pati aliquid quàm leo ſe tonderi 1107.a
leogoras à tyranno in quem conſpirauerat, ſeruatus 466. d
lepidi cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 481. b 491. c
leporibus timidior 213.b
leontichus 828 a & ſ.
leontichi ſingulare certamen 987.d
λέοντας 1112.b
leoſthenis de Demoſthene dictum 1082.b
ex leotrophide Milonem efficere 364. a
lernæa hydra 558. c
λεσβιάζειν 898. a
leſbonax Mitylenæus ſaltatorum theatra frequentare ſolitus 517. d
lethæi fluminis aqua 133. d
ſuper Leucadem petram conſopiti 1125. d
λευκώλενος Iunonis epith. 1134. b
leucanori regi caput perfidiosè amputatum 636. b
lex caput rei geſtæ ſpectat 415. a
lex in gratiam patrum & liberorum faciens 449. d 450. a
leges cur inutiles & ſuperuacuæ 555.d
circa legis licentiam non diſceptandum in extremis periculis 691. d
leges Saturnales 1026. b.c & ſ. conuiuales 1028. a b & ſ.
per libanitidem 864. d
libelli Ægyptij de magia 840. c.d
liber eſt qui neque ſperat aliquid neque pertimeſcit 551. a
libri à Sylla in Italiam aduecti 865. b
libertatis poſſeſſionem in manu retinere, prudentia eſt 1094.b
liburnorum gens, biremes 560. c
libyæ pars ad auſtrum tendens qualis ſit 923. a
ligo aureus Neroni oblatus 1143. c
λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ 1112. b
lingua quàm ligno ſatius rem agere 209.b
liria flores ſic dicti 855.b
lirioeſſa florida vox 855. b
litatio ſupra ceti tergum 391. a
circa ſtudia literarum, labor, ſumptus, tempus p. 1. l. a
literarum humanarum laus, commoda 5. & ſ.
literarum inter ſe contentiones 28. c
literarum inuentores & formatores, legum & dignitatum ipſis conſtitutores 28. d
literarum loco multa depingentes Ægyptij ſignis aliis 302. a
literarum ſtudioſis nonnunquam animi relaxandi 373. b
loca metallorum fœcunda 383. b
alterum pedem loculo inſertum habens 322. b
longæuarum gentium recenſio 912. c & ſ.
ad longæuam vitam omnibus locis poſſe peruenire 913. a longæuorum hominum alter liber promiſſus 918. d
de longæuis à 911. ad 918
λοῦσι 532. a
lotos homeri 14. a
lucernarum vrbs 384. b
luciani ars ſtatuaria p. 2. l. d ſomnium 3. c
auus & auunculus, marmorarij 4. a
in iudicium accerſitus à philoſophis, 200. a & ſ. eius nomina, genus, patria 207. b 669. a in aulam atque familiam Cæſaris tranſitus 160. in arg. & ſ. procurator Principis fit ibid. in Ægypto 266. b cauſas aliquandiu egit 267. d luciani ſcriptorum quędam apologia 330. & ſ. peregrinationes 374. & ſ. cum Alexandro impoſtore inimicitiæ 495. b. c. & ſ.
ſermonis Latini non imperitus 273. c
plura pete in Vita ſeu ſomnio, in Reuiuiſcentibus, in Apologia pro iis qui mercede conducti ſeruiunt, in Hermotimo, in vera Hiſtoria, in Pſeudomanti, in Amoribus, pro Imaginibus, in Lucio, in bis Accuſato, in Cycnis, in Pſeudologiſta, in Votis, in morte Peregrini, in Syria dea
lucij in aſinum transformatio, & res conſecutæ, magicæ artis addiſcendæ ſtudium à 643. ad 670
lucis dulcedo, & mortis horror 152. a
de luctæ exercitio 786. a. b
luctus expers nemo 552. a
de luctu circa mortuos à 807. ad 813
in ludis ſpectandis cultus modeſtia 18. a. b
ludi publici Græcorum, famæ virorum illuſtrium propagandæ excogitati 328. a. & ſ.

Iudi funebres 812. d
de luna, philosophorum dissertationes 735. b
luna è cœlo detracta 852. a. c. d
luna habitabilis 377. c
lunæ lumen à sole mutuatum 540. a
luporum vita solitaria 46. c
lupi solitarij dicti 1036. a
lux incorruptibilis tenebras dissoluit 1122. b
lycambæ filio vox tenuis ac dulcis 559. b
lycambes 888. a
lychnis lapis 1071. a
lychnus Epicteti Stoici trecentis denariis emptus 869. c. d
lychnisci piscículi 402. b
lycophronis Alexandra 534. a
in lycorem montem appulsus scaphulæ quæ scintillulas humani generis seruauit 33 c. d
lycurgus reipubl. Lacedæmoniorum administrationem è cœlo temperans 544. c
lycurgus Laconicarum legum auctor 806. a
lycurgi in bello ignauia 776. c
lycurgi ætas 918. c. d
quam ne lynceus quidem facilè inuenerit 41. b
lyncei perspicacia 171. d
lypaë cognomentum datum 893. a
lyra Orphei quid repræsentarit 541. b
lysias à Phædro proditus 570. b
lysiæ Cephali filij oratio 902. b
lysimachus poëta comicus 29. b
lysimachi & seleuci cum Antigono conflictus 914. b lysimachi ætas ibid.
lysippus artifex 683. d

M

Macedoniæ regum commentarij 1086. a
Macentæ, Lonchatæ & Arsacomæ celebris amicitia 632. d
macentæ fraus in amici gratiam 636. c. d & s.
macetis mulier opulenta 476 c
ex machlææ nuptijs bella secuta 638. a & s.
machlæi Indorum gens 852. c
à machlyensibus in Scythiam intra triduum iter emensum 637. c
mæandrius seruus 163 d
mæcenas ab Augusto Cæsare reprehensus ob sermonis affectationem 524. in arg.
bacchi Mænadum cum Pane concubitus 93. d mænadum incursus erga Indos 851. d
de vi magica ab 825. ad 845. & 852. a. b. & s.
magi Zoroastri discipuli 159. a
ad magos Menippi aduentus, ibi acta 159. a & s.
magorum potentia & superstitio 159. b
magorum vita longa 912. c
magus hyperboreus 852. b
μαχραι χαιραι 270. a
mala granata, mali cæteráque poma terdecies fructus in anno ferentia 395. c
malthace 819. a
maluæ radicis adoratio 401. b
maluæ veneno delibutæ sagittæ 379. b
maluæ aut myrto cæsum à Musis ejici 865. a
malus nauis germinans & ramos propagans 406. a
fructus edens ficus & vuas ibid.
mandata quædam eiusmodi, vt, si non parueris, non sis obnoxius pœnæ 456. c
iuxta mandrabuli morem negotium procedit 248. b
perinde ac sub mandragora stertere 33. b
sub mandragora sopire 1087. b
mano Arabum imperator 916. a
μανδυόμενον 1114. b
mantineorum pelta 134. b
per eos qui in marathone occubuerant iuramentum 1094. b
ad marathonem & salaminem gesta 1088. a
diui marci cum Marcomannis & Quadis bellum 493. a
mare inhospitum 612. d quando primùm & secundò transmissum Græcis 612. c
mare Caspium 943. a
margites 827. a
margites vir quispiam insulsus ac stupidus 285. a
maritorum quorundam vecordia 491. a
mars à Minerua prostratus 698. d
mars à Diomede vulneratus 698. d
mars muliebris Argis 573. c
martis & Veneris amores 78. b
marsyas iniustè damnatus & excoriatus ab Apolline 82. a
marsyæ tibiæ 866. a
massiniſſæ regnum, ætas 915. d
de mascula & fœminea venere iudicium 560. & s.
in matellam immingere 238. c
mater anus amico alenda per testamentum à patre paupere relicta 622. d & s.
mater à filio fame necata 677. b
matres primam prolem adamant impensiùs 785. b
mater à filio sublata 1145. c
mausacę Mauritani equitis descriptio 360. d 361. a & s.
mausoli irrisum sepulcrum 146. d 164. c
mazæa Leucanoris filia 632. d super nuptiis res gestæ ibid. & s.
mechanicorum etiam opera industria laudem merentur 846. b. c
medeæ scelus 911. b
medea ex solo somnio in amorem Iasonis exardescens 318. c
medeæ facinus meditantis pictura 910. c. d
ars Medica infinitę prolixitatis 276. b
ars Medica vt priuilegio aliquo gaudeat in exercendi facultate, iustum est 457. a
quanto honoratior & vitæ conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur ibid.
proprium medici historiam scribere 355. c
in arte medicorum quibus medicari sit periculosissimum 454. a

periti medici obseruationes 447.d 448.a
persuadere medico oportet, non iubere 457.b
medici periculum ingressi domũ insania laborantis, 1046. a. b astutia in se seruando ibid.
medici industria in amore adolescentis detegendo & curando 1063. a & s.
medico res verè vt est aperienda 960. b
medicorum laus serpentum nosse naturas 926.a. b
medici qui sint ab ægrotis accersendi 846. a
medici Æsculapij filij 526. c
mediocris vitæ hominum conditio in inferis 809. c
mediocritas in diuitiis seruanda 38. b
medius scriptor 914. b
medorum debilitas in incessu & mollities, cùm ab equis descenderint 150. d
medusa saxifica 587. a vide Gorgo
megalonymus causarum sectator 528. a
megapenthis tyranni contra mortem reluctatio 221.a & s. genus 224. d humeris suis Micylli receptio in cymba charontis 130. b megapenthis tyranni accusatio, flagitia 233. a & s.
megilla mascula libidine mulier 969 d.& s.
megillus Corinthius formosus 115. a 231.c
mellis amarissimi emunctio 382. d mel atticum 939. a
melampodis acutus auditus 607. b
ne melampygus acerbè solùm intueatur te 899. d
melancholiæ morbus 1009.b
meleager rabefactus 1049c meleagri interitus 182. a
οἱ μελετῶσι ὀξέα 1111.a
melicertæ in mare præcipitatio cum matre 105. d à delphinis exceptio ibid.
melitides aut Corœbus esse 584. d
in melius mutatio, sæpe maiorum malorum principium 385. b
membrorum corporis elegantia 564.c
memnonis in Ægypto vox audiri solita exoriente sole 625. b memnonis Ægyptiaci fabulæ 842. b
memorem compotorem odi 1040. b
memoria virorum bonorum & clarorum ad quid vtilis 611. b memoria nonnunquam odiosa 1128.b.c
menandri prologi 888. d
μεμισανδρος 524. in arg.
quòd mendacia reiicienda 816.a & s. mendacij pœna 402. c mendaciũ circa locorũ descriptiones quàm turpe 558. d 559. a
menecrati multa remissa 625.a
menelaus vltrò ad fratris conuiuium accedens, culpatus 1042.d menelai conspectis edibus obstupescens iuuenis 345. a menelai femora 590. d menelai domus admiratione digna 901.b.c menelai domus 1126.b pulchritudo 1140.d
menippus philosophus cynicus 114. menippus & Diogenes vltro mortem ferentes 144. b menippus solus Lucianum cum aliis philosophis non accusat 210.c menippi in cœlo peregrinationes 725.b & s. 730. a. b & s. menippus à Mercurio è cœlo in terris depositus 741. c menippi apud Charontem gratia 124.b menippi ad inferos descensus 160. b & s. menippi super Luna requies 730. a. b menippi in cœlo cum Ioue confabulationes 737. a. b menippi apud deos conuiuium 739. a
menius 381. c
mensarię actio contra Diogenem 750.b
mensis Minous 395.c
mensis Mesori 1126. a
mensium numerus ab Ægyptiis institutus 540. c
mentis sententia quàm fortuna præstantior 130. b
mentiri quum vsus postulat, venia dignum, imò laude 826. a
mercatoris Sidonij consilium ab Alexandro malè spretum 815. c d
mercedis gratia seruientium misera conditio 235. a & s.
in mercede seruientes cõtumeliæ, in cõuiuiorum insolentia 244. c & s. pactione mercedis 246. c & s. quotidiano victu 251. c circa mercedis pactiones fraudes fieri solitæ 246. d 247. a mercede seruientiũ contemptus & reiectio post cinædos & saltatores 252.a & s. adulatio ridiculosa 252. d & s. pericula & metus 253. a & s. pœnitentia 253. b & s. adulatio dominorum doctos se videri volentium 256. a & s. compensatio munerum 257. a & s. difficultas exigendæ mercedis 257 b exitus ac millio ignominiosa 257. c mercede seruientium pictura 259.a& s. pro mercede conductis & seruientibus apologia 260. & s. distinctio ibid. mercedem accipientium distinctio 266.a
mercenariam vitæ genus qui laudent 235.a.b
mercurius lucifer 46. a mercurius Maiæ soboles 58. b mercurius palæstricæ magister 98.a mercurius canina facie 105. c talis pictus in Ægypto 186. d mercurius deorum facundissimus 706. a mercurius cùm fur sit, non vult alios furtum committere 722.a mercurij furacitas 72. b & s. ala 73. c virga ibid. 146. c virga aurea 525. c mercurij de sua miseria & laboribus immensis questus 95. a & s.

mercurij furandi ars præcipua 221. c
idem vmbrarum ductor 221. b
mercurius Logius 896. a
communis mercurius 934. d
meretricularum conuersationes & mores quales esse debeant 972. d 973. a
meretricum salutationes 977. b. c
meriones saltator 502. d
meriones Idomenei θεράπων 779. c
mesori mensis 1126. a
metallorum fœcunda loca 383. b
metalla aqua macerata vt lanam exercens certum hominum genus ibid.
metus & spes in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
μιχθεῖσα 1112. d
ἀμίχθη αὐτῇ 1112. d
micyllus sutor mortem alacriter suscipit 228. a
micyllus pauper, tyranni humeris insidens in cymba Charontis 230. b eiusdem questus ficti, lacrymæ, desideria morientis 231. a micylli sutoris paupertas 705. b
midas seruus incantatione seruatus 850. d & s.
midæ opes 46. b 115. d
midæ serui perfidia in vxorem domini sui 226. b
midias homo sceleſtus 677. b
μικρὰ κεφάλαια 354. d
militi ab hortulano inflictæ plagæ 663. d & s.
milo Crotoniata 172. b 606. c
miltiades tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 886. a
minerua Gorgone metuenda 85. a
minerua è Iouis capite prognata 183. d
mineruæ ingeniosis operibus æquiparari summæ felicitatis est 597. d
mineruæ fabula, è Iouis cerebro natæ 73. d & s. virginitas, ibid.
mineruæ, Neptuni & Vulcani contentio de artificij principatu & præstantia 286. d
parum dextre ministrantium pœna 1021. d
minos Cretensis apud inferos iudex 677. d
minos legum scriptor Cretensibus 806. d
minois irrita sententia 155. c
minois filium in vase mellis pleno suffocatum iri prædictio 529. d
minotauri fabula 407. b
misthon Sybarita 888. c. d
mitræorum montes 637. c
mithres Medus 1098. a
mithridatis, Ktistæ dicti, mors, ætas 914. d
mithrobarzanes magus 159. c
mnasciris Parthyæorum regis ætas 915. d
mnesitheus nauclerus 686. c
ὁ μνησθόμβροτον αὐτῷ 1114. c
in montem Lycorem appulsus scaphulæ quæ reliquias humani generis seruauit 33. c. d
morbi qui inualuerunt non tentandi 448. a
morbis per medicos medendum non per præstigiaturas 850. c
morborum remedia per verbula & præstigiaturas 829. c. d & s.
morsus hominis à cane morsi, canino non leuior est 845. a
modius Æginetieus 52. d
mollium & delicatorum vitæ descriptio 1108. a & s.
momus quid in Vulcani opere reprehenderit 286. d & s.
momus Iouem reprehendit 689. d 690. a
momus eorum quæ ab aliis geruntur, calumniator 740. d
μῦθοι 531. a
montes montibus superimpositi 169. d 170. a & s.
monumentorum stulta gloria 545. c
morientium gemitus & desideria varia 230. d
mors hominem in libertatem vendicat 673. d
mors summum malum vulgo creditum 813. b
honestum effugium mors, quæ est extra omne periculum turpitudinis 1093. a. b
ante mortem nemo felix iudicandus 173. b. c
mortem grauiùs pati qui peiùs vixerunt 221. in arg.
nouum mortis genus excogitatum 625. b
timor mortis omnem aufert vulneris dolorem 653. c
mortales quum simus, mortalia bona consequimur 162. a
mortalium vota 718 a
mortuis omnibus dominari Achilli minùs gratum, quàm vel inopi agricolæ viuenti 136. a
circa mortuos ceremoniæ 809. d 810. a luctus ibid. & s. stulta & futilia verba ibid.
mortui non audiunt 810. d
mortuorum futura responsa si lugentium voces intelligerent 811. a
mortuis superuacaneæ exhibitiones 812. d
mortuis non decet conuitiari 1145. d
mulcta ferrum gestantibus aut armatis prodeuntibus, Athenis 804. b
muliebris sexus suauior à Tiresia pronuntiatus 162. d
muliebris venus tanquam barathrum 560. b
muliebris consuetudinis delectatio 570. d 571. a
muliebris delectatio toto gradu virilem præcedit 572. a
mulier omnium animantium maximè callidum animal 57. a
mulier peregrina forma viri capta, vbi euiratum audiuit, mortem sibi consciscens 1068. c
mulier in cupidinem asini exardescens 666. c quæ consecuta 667. a & s.
mulieres viris dominantes 152. c
genus earum à medea vt deploratū 152. d
mulieres, factæ aues, arbores, feræ 153. b
mulieres conductitios viros doctos circumducentes 256. c & s.
mulieres ex vitibus productæ 376. a

mulierum adſcititia forma 578. a. & ſ.
deformitas ibid.
mulieribus perfecta ac ſolida virtus non innaſcitur 584. b
mulierum formoſiſſimarum & honeſtiſſimarum exemplar à 586 ad 598.
mulieris puſillæ delectatio ſuper falſis de ſtatura laudibus 599. d 600. a
mulieribus ornatum & mundum illum nocere 906. b
circa mulieres lex Platonis 1014. b
mulieres capita non detondentes vbi plectantur 1058. b
mulierciularum aliquot libidinoſarum nomina 499. b
totius mundi conflagratio futura 193. b
mundi creatio 1122. c
de mundo, philoſophorum diſſertationes 728. a. b
ob munera nequaquam ferendum iudicium 90. a
murus ligneus Athenienſium 1093. d
muſarum pudicitia 85. a
muſæus optimus ſaltator 504. d
muſca olim mulier formoſa 862. c ſic tranſmutata ibid.
muſca poëtria formoſa & docta meretrix 862. d ibid.
muſca Pythagoræ 863. a
ex muſca elephantem facere 863. b
muſcæ laudes, deſcriptio à 860. ad 864. fortitudo & audacia 861. b immortalitas 862. a
muſcæ nomine filiæ multæ à parentibus appellatæ 863. a
muſcæ militares & canes dictæ 863. a
viciſſim fœminarum & marium conſcenſio 863. b
muſicæ incelebris & occultæ nullus eſt reſpectus aut vtilitas 337. b
quis muſicus potior & maioris pretij habendus 846. a
muſonius 1142. d & ſ.
ex muſtelis in leonis pellem inſutis remedia 829. d
myron, ſtatuarius inſignis 4. b
myronis ſtatuæ in pretio 286. a
myronis opus 834. b
myrrhina canicula 255. b
myrto aut malua cæſum à Muſis ejici 865. a

N

NArciſſus Lacedæmonius 1140. c
naribus adeo mucoſis eſſe 829. d
naris mordicus Zenothemidi philoſopho auulſa 1054. b
naſo trahi 71. c
natalitio ſolo etiam gaudent dij 920. b
ſuper nates ferulæ turpis verberatio, ſpectante populi corona 998. c
natura quàm multa homini ad fruendum conceſſerit 1103. c. d
nauis ingens in Piræum appulſa 631. a
eius deſcriptio 932. c & ſ. prouentus 935. a
in naufragij periculo turpiter eiulans, qui pyram pòſt ſponte inſcenſurus erat 1007. c
in naufragio conſtitutorum vota pòſt irrita 686. d
nauis gubernatoris inſignis pietas 466. c
naues è putamine nucum 405. b
naues cucurbitinæ 404. d
naues Græcorum ad Troiam profectæ cur minio infectæ 1141. a
iidem nautæ & naues 408. a
de naulo Charonti reddendo litigatio 144. d & ſ.
nauplius portitor 401. d
nauſicaa Aretæ filia 596. b
nauſicaæ venuſtas & proceritas 772. a
nauticæ artis inſolito more vſus 408. a
neanthus Pittaci tyranni filius 869. a
de lyra Orphei ab eo per fraudem empta quæ narrentur 879. a. b vt diſcerptus à canibus ibid.
neceſſitate ineffugibili homines omnia facere 678. b
necracademia 399. c
duæ negationes vnicam efficiunt affirmationem 711. c
negotiatorum longinquæ peregrinationes 613. a
negretus fons 403. a
neoptolemus egregius ſaltator 503. a
Pyrrhichius inde cognominatus ibid.
nephelococcygia vrbs 385. a
neptunus Laomedonti ſeruiens 183. a 674. a
neptuni & Amymones fabula 104. a & ſ.
Neronis vox 1144. b
ridicula alia ibid. & ſ.
neronis inſania in fodiendo Iſthmo & obeundis ſcenicis certaminibus ab 1142. d ad 1145.
Nero matris occiſor 1145. c Pythicum os obturare vult & cur ibid. eius mors 1145. d
neſiotes 817. c
neſtor Stoicus Cæſaris Tiberij præceptor 917. a eius ætas ibid.
neſtor paraſitus 777. d eiuſdem laudes ibid.
vel neſtori conſilium dare 48. b
neſtoris ætas 912. a
nicander 926. a
Niciæ mors 365. c aduerſitas 774. c
nicomachus Geraſenus 1121. d
nicoſtratus Iſidoti filius 351. b. c
nili fontes 947. a
nilus vt depingatur 816. b
niliaca ſalſamenta 936. b
niobe in ſaxum mutata 6. d
niobes liberorum pulchritudo 82. b
nireus Aglaiæ filius 1073. a
nireo formoſior 40. c & 123. c
nireo formoſo cordatus Vlyſſes magis laudatur 570. a
niues Caſpiæ 356. c
noctis templum 403. b
noctuas Athenas 12. c

νῶι πᾶδ ἀκρῆ 1112. d νῶιν ibid.
nomenclatori Libyco subiici 242. a
nomisma Sidoniorum, europa insidens tauro 1058. a
nosce te ipsum 116. c
notarum certarum compunctio in vola manus aut ceruice 1076. d
notæ Assyriis inustæ ibid.
nouercarum amatores 364. b
nouitatis gratia 331. c 332. d
νῶσι 355. c
nubecentauri 379. c 380. b magnitudo eorundem ibid.
nudos Charontis cymbam ingredi oportet 124. a
nudus habitus præstantium virorum 1106. d & s. nuda conspici refugiens meretrix 982. d
à Numa ritus instituti 890. b
numæ Pompilij ætas 913. a
à nouis nuptis comparatio 38. b. c
nuptiæ masculæ 381. d & s.
in nuptiis ambiendis Bosporanorum mos 633. a. b Scytharum 633. c
nuptiæ, successionis necessariæ inuenta remedia 574. d
nuces in talorum ludo positæ 1023. d
nycterion Eudianactis filius 379. a
nyctiporus flumen 403. a
nyctor Lunaris 181. c

O

OBliuio rerum omnium sub Euclide duce Athenis peractarum 320. d
oboli impositio in os mortuorum 809. c
obtorto collo discipulorum in vincula abductio 1050. a
oceanus lacteus 400. c
ocellus Lucanus Pythagoræ discipulus 270. d
ὀκώτα 355. c
octipedes apud Scythas qui vocentur 340. a
oculus Zenothemidi philosopho effossus 1054. b
oculorum mirum genus certo hominum generi 383. b aliorum ab aliis mutuatio ibid.
quæ oculis videntur, certiora quàm quæ auribus percipiuntur 520. b
oculi bouini 590. d
oculorum pro amico voluntaria effossio 631. d alterius item amici amico conspecto 632. a
ocypus podagrosos irridens sub idem iugum missus à 958. ad 962
odor terræ Arabiæ 1070. a
odium in crastinum continere, reges non decet 59. a
an odyssea prior Iliade 398. b
œdipus matris maritus 258. c
œneo quid acciderit, quòd non vocasset Dianam ad conuiuium 1048. d
œnomai crudelitas per Pelopé sublata 1138. d
œnopion pocillator 895. b
ogmius dictus Hercules 858. a
ogygia Calypsus insula 404. b
οἶμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα 870. b
oleum è cepis, ac redolens vnguentum 383. a
oleum ex Hispania 939. a
olei proprietates 797. d
ollis cæcutire 874. a
olmeum polluere 865. a
vel oloribus magis canorus 48. a
ei qui magna olympia deuicerit, omne stadium minùs reformidandum est 339. c
aureus in olympia statueris 892. d
olympiadis & draconis fabula vnde orta videtur 477. a
olympi tibiæ 866. a
olympus mons Parnasso eminentior 169. b. c
onager sitim ferens 923. c
onesicritus Alexandri Magni historiarum scriptor 915. a
onesicritus classis Alexandrinæ gubernator 1001. c
onoscelæ mulieres marinæ 408. d
si opera quæris, sermones multi 1013. c
opes in bonorum numero collocandæ 133. c
optanda ea sunt quæ consequi possumus 317. c
opulentia sæpenumero immedicabilium malorum causa 51. b
opus exordientibus facie eleganti & splendida exornandum est 848. d
oracula nocturna 493. d
oraculorum & prædictionum confutatio 675. d 689. b
oraculorum interpretis sacerdotis ceremoniæ 743. b
oratio Herculi attributa non Mercurio 855. a
circa orationis compositionem peccata à 849. ad 853.
oratio in pulchra domo habita aut è contra quid valeat 905. d & s.
oratoribus etiã opus est afflatu diuino 1079. b
orchestice in iudicium vocari solita à Demetrio Cynico 515. c
in orco quid agatur, stulta quæstio 553. d
orci galea 755. c
oresti ac pyladi Scytharum sacrificia 611. a
in Scythia quæ passi, res gestæ 612. a & s.
mutua amicitia ibid.
orestis, Pyladis, Ægisthi & Clytęmnestræ pictura 909. c. d
orgiorum institutor 541. b
ori & Isidis libri 715. b
orionis canis 606. b
orion cæcus Cedalionem portans 910. b
sanatur ibid.
orithya rapta à Borea 827. a b
orodœcides 888. a
orœtæ in incedendo debilitas 150. d
orpheus 907. c
orpheus optimus saltator 504. d
orpheus Oeagri Caliopésque filius 541. a

orgiorum inſtitutor 541. b
orpheus & Eumolpus philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
orphei lyra in cœlo quid ſit 541. c
orphei & Amphionis cantus 593. c
de orphei capite & lyra fabula 869. a
orphei lyra per fraudem empta, & ſuppoſita altera 869. a. b
orphei carmen & ars, non lyra, laudanda 869. c
orthius muſices tonus 748. d
orthium, carmen ſic dictum 851. d
ὁ ἐλαφρὸς αὐ φαίης 354. d
os ſodomitum, infelicitas conſequitur 990. a
os putridi & infecti graueolentia Geloni tyranno detecta 295. d
oſcorum atque Volſcorum dialogus 524. in arg.
intra oſculum conſtituti 490. d
oſculum duobus talentis emptum 124. b
de oſiride quæ narrentur 1058. c
oſroës Græcis Oxyroes 356. b
oſtrea currum vnius numero implentia 390. c
othryades imperator 180. d
othryades 486. a
ὄθρυος 351. a
otus & Ephialtes 737. a
ὑ δὶ αὐτῶν τὴν Δίκα 355. a
ὑμαλωπα 533. c
oues prælatum & floreſcentem oliuæ ramum ſequentes 315. c
ex ouis dipſadis excauatis pocula 925. d
pilei ex ouis ſingulis gemini ibid.
oſum ex luſtratione relictum 114. c

P

PAcatæ ſimulacrum 590. c
pæon medicus 79. b
pæpalema 899. d
pærus medicus 498. a
pæpuradæ 588. a
palæſtra ancilla 644. a eius artes meretriciæ, magæ 645. c & ſ.
palamedis ars vt inſaniam Vlyſſis ſimulatam detegat 910. c
pallene 932
pallij diſſectio & dimidia pars amico tradita 617. a
palmarum conſcenſio 1069. c
pamphylij maris à Lycio diuiſio 933. c
pan Deus Arcadiæ paſtorum, muſicus, ſocius Bacchi, Mercurij filius 92. d & ſ.
eius lecti ſociæ 92. d
pan Dionyſi miniſter 747. c eius ſpelunca ibid. agilitas, Muſices & belli ſtudium ibid.
pan ex Arcadia in Marathonem auxilio veniens 827. a
de deo Pane 1096. c
panos queſtus de ſui contemptu 748. a. b
de pancratij exercitio 786. c
pancrates magus 842. c
pandemus Veneris cognomen 891. b
pannychia fons 403. a
paphlagonum ſtoliditas, ſuperſtitio 477. d
ingenium craſſum & ineruditum 481. b
de artis paraſiticæ præſtantia à 763. ad 785. ſitne ars 763. d & ſ.
paraſiticæ definitio 766. d laudes apud Homerum 767. a. b
paraſiticæ ars fato quodam accedit 770. d
paraſiticæ principium generoſum & illuſtre 771. a
paraſitica felicitas 774. d
paraſitica in pace etiam philoſophiam præcellit 780. c
paraſiti & philoſophi collatio ſi de bello agitur 773. a & ſ.
paraſitorum aliquot nomina 774. a & ſ.
paraſitorum proprium 775. d
paraſiti ars quotidie in vſu & exercitio eſſe debet 766. a
paraſitorum opera in bello 779. d
paraſiti in conuiuio præſtantia 781. a. b gloriæ contemptus 781. c mors 783. d
ex paraſito opulentorum vtilitas 784. a b. & ſ.
parca omnium rerum cauſſa 678. b
parcarum ordinatione & conſilio omnia diſpenſari 671. b. c
parcam pro Tantalo puniendam 678. c.
parcarum imperium 691. a 695. a. b
de parcis Homeri loca 1122. & ſ.
parentum vulnera 417. a
quàm ſemel parere, ter ſub clypeo malle conſiſtere 716. c
parianorum vrbs 997. c
paridis iudicium 85. b & toto dialogo.
paris cognatus Ganymedis 85. d
parnaſſus Caucaſo altior 169. b bicipiti vertice 170. d
parnethe mons 937. c
parrhaſij imagines 598. a
parthenius poëta 371. b
parthenius mons 747. c
paryſatidis & Darij filij duo 358. d
paſiphaës adulter 667. d
paſſonis pictoris pactum 1085. b
pater inſania laborans, à filio curatus 446. & ſ.
patres magis liberos amant quàm liberi parentes 455. a
patrum & filiorum mutuus amor 920. a
qui patri iuſtum honorem habebit, patriæ quoque 920. b
patris morientis in conſpectu liberi occiſi 225. b
patri necando venenum porrectum 1050. a
patria nihil dulcius 919. a plura de ea ibid. & ſ.
patriam pio amoris affectu proſequimur, aliarum vrbium admiramur excellentiam 919. a. b
patriæ beneficia 920. d & ſ.
patria rerum optimarum præſtantiſſima 921. b. c

à patria extorres quamuis felices, egentissimos se arbitrantur 921. c
nomen patriæ strenuum & audacem facit ex meticuloso 922. d
patroclus ab Euphorbo interemptus 715. b
patroclus parasitus 778 a Achille non inferior 778. d & s. laudes, mors eiusdem ibid.
patrocli & Achillis turpis amor 585. d
ex pauonum pennis corona 399. a
pauonis gloria circa pennas 904. d 905. a
pauonis in aspectu non in voce delectatio est 908. a
pauo ex India 939. a
pauperum & diuitum non perinde res se habent ad mortem expeditè suscipiendam 225. a & s.
pauperum consolatio 115. b
pauperum leuiores & ratiores morbi 718. a
pauperum intoleranda felicitas 1037. b & s.
paupertatis collatio & eius effectus 42. d & s.
paupertatis bona 44. c
paupertatis prætextus mercede dominos suscipientium 239. a
paupertatis vitandæ causa quid agatur 265. a. b
pax bello præstantior 780. c
ne paxillus quidem mihi reliquus 30. a
peccata reprehendenda, peccantibus ignoscendum 547. a
peches Ægyptiis quid 816. b
pecuniæ in tertio bonorum ordine ponendæ 535. c
pecunia incantatio efficacissima 551. c
pedibus prospicere frequens acclamatio 25. a
nequaquam illotis pedibus accedere 547. a
ad pedum curam remedia 818. c. d & s.
vir pedibus carens, ligneos truncos crepidis & calceis ornans 866. c
pegasi alati equi 7. a
pelagus lacteum 392. c
pelasgicum 747. d
pelichus dux Corinthius 834. c medicus ibid.
pelops formositatis gratia ambrosiæ particeps 1132. c ob formam Neptuno adamatus 1133. c
pelopidum fata 876. a
penelope Icarij filia à Mercurio constuprata 93. a. b Panis mater ibid.
penelopes proci 404. b ab Vlysse cæsi ibid.
penelopes pudicitia & modestia 596. b
penelopes illud de textura pati 1015. a
penthelus mons 684. a
penthei infelicitas 1097 d
perdiccæ, morientis Alexandri annulus traditus 132. c
perdiccæ contra Ariarathem pugna 915. a
peregrini viri amicitiæ egentis dulcis receptio 343. c
peregrini & aduenæ parui faciunt exilia 922. a
peregrini mors 993. a 1005. b ab eo nomen assumptum 993. a 994. a
peregrini nequitiæ, scelera 995. b & s. cum Christianis conuersatio 995. b & s. in corona circumstantis populi turpis virilium tractatio, & ferulæ circa nates verbera 998. c
de peregrini morte fabulæ & figmenta 1006. b & s.
de eo plura à 993. ad 1008.
circà Pergamum condendi principatus primus autor 914. d
periander absens à cœtu Beatorum 396. d
de pericle Thucydidis dictum 510. b
pericles Aspasiæ patrocinans 575. d
periclis & Demosthenis collatio 1084. a
periclis nullę extant orationes ibid.
fama earum ibid.
periclis animi magnitudo 1088. b
in extremis periclitantibus, circa legis facultatem aut licentiam non disputandum 691. d
extra periculum & simul quæ cupis spectare, non est ita semper comparatum 170. d
περίστιλω αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν 1112. d
περιτμαεργάτης 358. a
perilai taurus æreus 467. b eius malum consilium ipsi consultori pessimum 467. c. d mors 468. b
peripateticorum ingenia 284. d
peripatetici venditio, doctrina 298. a & s.
περιστρὸν 1113. d
persarum adoratio 20. c
persarum reges opibus clari 46. b
persæ igni sacrificantes 699 d
ex persis in Ægyptum via longa, compendiosa 815. c. d
regum Persarum adoratio 941. c
regum persarum mos regere mediam aciem 942. a
perseus cum matre in arcam abiectus, conseruatus 110. b
perseus falcem tenens 478. c
persei, Andromedæ, Gorgonum fabula 110. b & s. 909. a. b. c
pestis in Græcorum exercitu 182. d
pestilentiæ sedandæ ratio 340. c
πέτομαι 898. d
πέτρω 355. c
phæaces saltatione oblectati 504. b apud eos in primis miratur Vlysses saltandi elegantiam 504. c
phæacum fabulæ adaptatio 25. c
phædrę calumnia quanti fuerit 885. c
phędra Cretensis 1066. b
phædrus Myrrhinusius 902. b
phaethontis fabulæ interpretatio 542. d
phaëthontis fabula 96. a & s.
phaëthontis sorores electrum illacrymantes, 97. a. b in populos conuersæ 97. b

phaëthontis regnum 377. c cum Endymione bellum ibid. & ſ.
de phalaridis Agrigentinorum tyranni tauro æreo à 461 ad 473. legatio Delphos pro eo recipiendo ibid.
phalaridis genus, patria 462. inſtitutio, primi anni ibid. cauſa & conſilium occupatæ tyrannidis 462. d
modus adminiſtrationis 463. a conſilium deponendæ tyrannidis per inſidiatores euerſum 463. d crudelitatis crimen 465. a. & ſ. eiuſdem defenſio 466. b & ſ.
phalaridis clementiæ exempla 466. d
ad phalarin è Græcis ſapientiſſimorum aduentus 467. a.
phalaridis donarium 467. b & ſ.
phaleti ſacrificantes Cyllenij 699. d
phalli Græcis qui Priapi 1062. c
phanomachus diues 940. a
phantaſmata & mortuorum animas ſuper terram obambulare 840. a
phaon Venerem è Chio tranſuehens 122. d
phaenis aut Nirei pulchritudo 599. c
in pharo turris, opus omnium maximum 372. b
pharmaco miſcendo quantus labor 454. b
τὸ φαῦλον 1113. d
phauorini diſſertationes 549. d
phello ciuitas 393. b
phellopodes 393. a
phemius 907. c
pherecydæ Syri ph. ætas 917. b
phidias, ſtatuarius inſignis 4. b
phidiæ ſtatuæ in pretio 286. a
phidiæ ſculptoris iudicium & peritia 307. c
phidias Iouis abſolutam imaginem emendare non dedignatus 603. c
per phidiam 916. b
philænidis turpes amores 572. d
philemonis Comici poëtæ mors ridicula 918. b. ætas ibid.
philetæros rex & Eunuchus 914. c. d
eius ætas ibid.
philippi & Alexandri victoriarum comparatio 134. b & ſ. rerum turpiter geſtarum inuicem exprobratio 134. c. d & ſ.
philippi ciuitas 1016. b
philippus calceorum refector apud inferos 165. a
philippus oculo priuatus 365. b
philippides vno die quantum iter pedes confecerit 270. a
philo Diniæ filius 1131. a
philocrates 1091. b
philocratis ignauia, proditio 776. b
philoctetes ſolus arcum Herculis tendere potuit 866. a
morienti philoctetas præſto eſſe 1004. a
philomelæ in auiculam conuerſio 1124. d
φιλόλογοι καὶ φιλόσοφοι 1112. c
philoſophandi via potiſſima, & quæ certiſſimè ad virtutem & felicitatem ducat 283. b. & ſ.
philoſophari primi qui cœperint 1010. c. d
quomodo & quatenus philoſophandum 1050. c
philoſophia vera inuentu difficilis 204. a & ſ.
philoſophia multo tempore haud comprehenſu facilis 276. b
philoſophiæ vera bona 279. c
philoſophiæ principes 283. d
totius philoſophiæ capita auditu facilè comprehendi poſſe etiam in modica diei particula 308. b
vini & philoſophiæ comparatio & caponum 309. d 310. a & ſ.
philoſophiæ non parum multa abſtruſa myſteria 310. b
philoſophia pernicioſo & exitiali pharmaco ſimilis 311. c. d
philoſophiam exercentes fœminæ 536. d
philoſophorum vita, mores, collatio inter ſe, vide in Nigrino 14. & ſ.
philoſophorum apathia damnata 23. a
philoſophorum nugæ 114. d.
philoſophi à Charonte receptio 125. c
philoſophorum incertæ & diuerſæ doctrinæ 158. b. & ſ.
philoſophorum deriſio 187. c in arg. & ſ. venditio ibid.
philoſophorum aduerſus Lucianum irritatio 1200. a & ſ.
philoſophi nihil minùs quàm philoſophi 213. b & ſ.
philoſophorum de gradu honoris diſceptatio 217. a
philoſophorum ſeruientium turpior conditio 238. a & ſ.
de ſectis philoſophorum, & quænam optima 275. & ſ.
philoſophi lucro & pecuniis addicti 280. d & ſ. vnius in diſcipulum qui mercedem die dicta non reddidiſſet, inſolentia 218. a fœnoris exactio 281. b
philoſophorum inter ſe pugna 282. b
philoſophi quo pacto deligendi ſint 303. d & ſ.
in philoſophorum placitis perdiſcendis tempus impendendum 304. a & ſ.
de philoſopho mercedem pactam ſibi prorogatam tantillum conquerente quæ narrantur 323. b
à philoſopho nequior rediens diſcipulus quàm antè foret 323. c. d
philoſophi aliquot contra præſtigiaturas increduli 481. d
philoſophis ſalarium conſtitutum 535. b. 537. b
de philoſophis à barba iudicium 550. a
philoſophorum deceptiones 727. a. b & ſ.
philoſophorum vita non reſpondens habitui 735. c. d
in philoſophos Lunæ graues queſtus 735. b. & ſ. 736. a
philoſophorum exagitatio 739. d & ſ.
philoſophi, obtorto collo diſcipulos

in vincula ducentes 1050. a contra philosophos à 742. ad 762.
philosophorum copia 746. a. b
citiùs aliquis in naui cadens, ligno destituatur, quàm vt quocunque aspexerit, philosophum desideret 746. b
celebres philosophi qui nunquam aciem viderunt 777. b
philosophi & parasiti collatio 780. b. c & s.
philosophorum aliquot longæuorum ætas 916. a. b & s.
in falsos philosophos inuectio à 1008. ad 1019.
philosophi primi 1011. b. c 1012. a
philosophorum inter se altercationes & mutuæ criminationes 1049. d & s.
in philosophorum mores ac vitam à 1038. ad 1055.
philosophicæ quæstiones & argutiæ 761. d
res philosophicæ aliter apud hos, aliter apud illos se habentes 772. b
philoxenus salibus incessens Dionysii tragœdiam sæpe in lapidicinas coniectus 870. a
philoxenus carminum censor 881. c
phineo cibi è faucibus ab Harpyis erepti 39 a
phinei prædictiones 927. c
phlogius solaris 381. c
phocionis vitæ sanctitas 677. a
phœnix Achillis præceptor 136. a
phœnicis annos viuere 306. d
phœnix auis apud Indos 947. a
phœnix senio confecta pyram inscendens 1002. a
phœnicum templum 1058. a
φοινικίζειν 895. a
phryges Lunæ sacrificantes 699. d
phrygia saltatio 509. d. & 510. a
phyne formosa 231. c
phryno 1091. b
phrynondas sceleribus clarus 475. a
phryx Æsopus pro morione in Beatorum insulis 347. a
phryxi de aureo ariete fabula quò tendat 542. b
pictorum celebrium nomina 259. a
pictorum libertas 605. d
pictores celebres 590. b. & s.
pictura elegans miseræ mercede seruientium seruitutis 259. a & s.
picturæ cuiusdam in Italia elegantia, Aëtionis pictoris 38. c
picturis paulò formosiores reddentibus gaudent mortales 600. c
pindari elegantia 848. d
pingues homines magorum lingua vulgus dictum 476. c
πινίκια ἔλεον 1112. a
pirithous ex Ioue & Ixionis vxore 71. c
pisa & dodona celebres 737. c
ipsis piscibus mutior 696. c
piscis Tagenicus 1052. b
piscibus non vescentes apud Ægyptios 1061. c
pisces sacri, nomina ferentes, vocati venientes, aurum gerentes 1073. d
pisistratus Nestorides 1141. d
de pistillo & aliis magicæ fabulæ 843. a & s.
pittaci ætas 916. b
pityne fabula 918. b
pityos cum Pane concubitus 93. d
πλαγίαν πλὼ φάλαγξ 362. b
apud platæas ductus & principatus 567. a
platanus Socraticorum auscultatrix sermonum 574 a
platanus Socratis ingeniosa 902. b. c
plato, Siciliæ tyrannorum adulator 143. b
platonis laus 208. b
plato conditam à se ciuitatem habitans 397. a
platonis leges frigidæ 737. d
plato imperitus parasitus 774. b. c
plato, philosophorum sanctissimus 916. d
eius ætas ibid.
platonicorum ingenia 284 d
tanquam ex plaustro cum libertate carpere 700. d
totum attraxisti tibi plaustrum 899. d
plebeiorum res ac studia 733. a
πλὼ εἰ μὴ 1113. b
eius quod plus est, ratio semper habenda 973. c
plutocles, Phantasionis filius, Satrapa 403. c
ex tenui trama Plutus puer suspensus 939. d
pnyce 747. c
plures sibi formas quàm vel Proteus assumere 183. d
pocula Echecratis leuia 938. b
podagræ mala præ cæteris omnibus 949 950. & s.
encomion podagræ & laudes à 949. ad 957. & è contra ibid.
podagra ποδῶν ἄχος 951. d
podalirius vir libidinosus ac mulierosus 478. c.
pœcilus dicta porticus 295. a
poëtis fato quodam accedit 770. d
poëtarum fabulæ 183. b
poëtæ lex quicquid ipsi visum fuerit 350. b
poëtarum libertas 605. d
poëtis non habenda fides 698. b
poëtarum dicta quatenus accipienda 928. c
poëtis libertas concessa 1081. a
poëtarum prodigia 1118. d
poëticarum fabularum compendium à p. 511. ad 515.
poëtices & historiæ non eadem libertas & regulæ 350. b
polemon ebrietatis desertor. 750. a 751. b & s.
polemon 978. d genus ibid.

pollux pugillatu valens 97. c inflicta ab Amyco vulnera ibid. cum Iasone in Colchum eiusdem nauigatio ibid.
pollucis alternæ vices cum Castore 1114. a
polus Chariclei Sunienſis filius 164. b
polus, Aristodemus, fabularum actores 263. a
polus Acragantinus vt innotuerit 328. a
polus 681. a
polybius quidam literarum rudis 553. c
polybij, Lycortæ filij, Megalopolitani, mors, ætas 917. c
polycletus, statuarius insignis 4. b
polycleti opus 834. b
polycratis Samiorum tyranni casus 175. d
polycratis mutata felicitas 940. a
polydamas Scotussæus 364. b
polydamas 606. c
polydamantis athletæ statua medens febre laborantibus 1099. a
polygnotus pictor 590. b
polyidi prædictiones 917. c
polylampes 381. c
polyphemi & Galateæ amores 98. c & ſ.
polyphemus vnoculus 98. c eius deformitas ibid. & ſ. canendi peritia, lyra 99. c. d
polyphemi excæcationis fabula 100, b & ſ.
polypi variatio 102. c. d
polystrati ambita hæreditas 122. b & ſ.
pomi inscriptio 88. a
pontes in fluminibus facti ex cadaueribus 129. c
pontici viri, crassi & ineruditi 481. b
porrectis pedibus dormite 243. d
portus Somnus appellatus 402. d
πῶς οἴει 533. d
posidonius Apamea Syriæ oriundus 916. d
philosophus Rhodius, historicus ibid.
eius ætas ibid.
possessio habentem non oblectat, quam nemo videt, laudat, admiratur 61. c
possidenti nulla vtilitas nisi sit qui admiretur 21. c
potamonis rhetoris ætas 918. a
præceptores obtorto collo discipulos in vincula ducentes 1050. a
prædictionum aliquot exempla 919. d
præmium arti debitum persolutum 468. a
præsaltatores qui dicti 504. c
præsentibus acquiescendum 148. d & ſ.
præsentibus vt occurratur, demonstrare, cordati est consultoris 690. d
præstantioribus plurium indigent inferiora 1106. c
præstigiarum genus 721. d
praxiteles, statuarius insignis 4. b
praxitelis ars celebris 562. d
pretiosarum rerum exustio cum mortuis 810. c
rerum pretiosarum nulla vtilitas, si sine teste possideantur 1034. a
priapus saltator 506. a vnus ex Titanibus aut Idæis Dactylis ibid.
priapi duo magni in vestibulis deæ Syriæ 1062. b
priapi trecentorum passuum 1068. d in eos ascensio ibid. & ſ.
principum merces 266. d
principium totius dimidium 277. a
priuigni nouercis inuisi 461. a
priuigni in nouercam amor 1062. d vt detectus ibid. & ſ.
probi rari: improbi in ciuitatibus omnia obtinentes 41. b
viri probi ac honesti cuiates sint non perpendendum 613. b
prodicus Ceus vt innotuerit 328. a
proditores perdere volumus cùm iis non ampliùs egemus 1087. b
proœmia qualia esse debeant 370. a & ſ.
primam prolem matres peramant ardentiùs 785. b
promethea sapientia 8. d
promethei olim qui vocarentur 9. c
promethei inuentum 9. d
promethei fabula 55. 56. & toto dialogo & 184. b
prometheo in hominibus effingendis adiutrix Minerua 9. d 60 d
promethei liberatio 65 b
promethei partem ferre 252. d
promethei supplicium 511. b
prometheus in crucem actus 674. a
proteus Ægyptius saltator eximius 505. c
protei fabula 102. b 505. c. d
protei Cynici baculus talēto emptus 8. 9. d
protei variæ formæ 1085. c
assumptis variis formis rursus Proteus fieri 1085. c
protesilaus primus Græcorum bello contra Troianos interfectus 140. d & ſ.
protesilai genus, patria, mors, impetratio apud inferos 144. d & ſ.
protesilao sacra in Cherroneso 1099. b
πρόσεστι δὲ μείραξ ἁμὸς φίλος 1112. b
proserpina inuenta 511. c
proserpinæ nuptiæ Pirithoo ambitæ 1136. c
proxenides in Olympiis certaminum iudex constitutus 328. b
proxenus Athenienſium exercitui præfectus 1088. b
proxenus Epicratis filius 1129. c
pseudalexander 871. d
pseudonero 871. d
pseudophilippus 871. d
pseudophilosophorum habitus 50. b
gula ac voracitas ibid. & ſ.
psittopodes 388. a
ψ φορωῦσα 1114. d
psyllotoxotæ 378. b
ptœodori hæreditas ambita 120. d & ſ.
à Ptolemæo Lagi filio spectaculum exhibitum 10. b. c
ptolemæus Lagi filius 272. c
ptolemæi cum sorore incestus 732. c
ptolemæus parum animi compos 877. b
ptolemæus cognomento Dionysius 882. a
ptolemæus Ægypti rex 914. c in-

ter reges propria fortuna felicissimus ibid.
ptolemæi Philadelphi regnum 9.4. c ætas ibid.
templum Ptolemæi 1078. b
à pudendis pendere Cinyro impositum supplicium 402. b
ad pudenda vsque ebrius conuiua se renudans 1044. d
puerorum mascula viuendi ratio 580. b
puelli infantuli apud iudices pro auo patrocinium 625. a
puerorum ceu boum ad immolationem præcipitatio 1076. d
pugnare pro patria vnum augurium optimum 1079. c
de pulchritudine quæ apud inferos nulla est, contentio 147. d pulchritudo absoluta 532. b de pulchritudine 1131. a & s. pulchritudinem pauci assecuti 1132. a omnes appetunt ibid. de pulchritudine sola inter deas contentio & æmulatio 1133. d & s. pulchritudinis nulla satietas 1140. b pulchritudo vt cætera antecellat 1141. b
id pulchrum est quod vniuscuiusque rei proprium est 352. c
pulchrorum aspectus maximam alliciendi vim habet 904. c
pulchris ob formam non inuidemus, sed amamus 1140. a b
pulicum vestigia metiri 1122. a
puteus in quem si quis descenderit, audit quæ in terra dicuntur 383 c
pyladis & Orestis amicitia 581. d 582. a b
pyrallis tibicina 984. a & s.
pyramides vmbram non iacientes in Ægypto 625. b
pyronides Solaris 381. c
pyrrhias coquus 163. c
pyrrho pictoriæ artis defertor 750. b
pyrrhonis exemplo suspensum hærere. 738. c
pyrrhus Epirota post Alexandrum magnum secundas in re militari tenens 272. c quid vnum à diis petere solitus 271. c d de pyrrho Epirota lepida historia, similem se Alexandro esse, persuaso 872. d 873. a
pythagoræ nomina 142 b Pythagoræ venditio, scientia, institutionis genera, genus 188. c & s. femur aureum 189. d patria ibid. Pythagoricæ sectæ candidatis quinquennii silentium imperatum 304. a pythagoras Samius septies mutatus 398. c eius dextra pars aurea ibid. Pythagoræ ad Phalarim tyrannum aduentus 467. a pythagoras vir sapiens ac mente diuina 475. b Pythagoræ per calumniam imposita 475. b Pythagoræ femur aureum 490. b Pythagoræ metamorphoses & præstigię 707. b c & s. 714. & s. Pythagoras mulier quoque factus 716. a Pythagoras ab Eleusiniis sacris prohibitus 889. b c
pythagoreorum iusiurandum 189. a
pytheas 1093. a Pytheæ dictum de Demosthenis orationibus 1082. c
pythonis cædes 511. b

Q

QVadis & Marcomannis à diuo Marco bellum illatum 493. a
quadragenarius ad philosophiam appulit Lucianus 283. a
quadriga bouem sæpissime ducit 119. d
quadruplatoris officium nequaquam facile aut simplex 880. c
quæstiunculis captiosis & perplexis discipulos inuoluentes præceptores 322. d
quantitas etiam pharmacis exitialibus sua esse debet 311. c d
quaternio Pythagoricus 1121. d
quatuor, quaternio, Pythagoreorum maximum iuramentum 189. a
quatuor digitorum voluptas, gula 24. c
quintillus Luciani amicus 911. b
quoniam, quidem, igitur, inter orationis inepta condimenta 820. c

R

RAdiculæ radix quæ sit 479. a
ranæ terrestris in morem sitiens vociferari 251. d ranis assis victitantes 381. c ranæ per aëra circumuolantes ibid.
rasuræ & corporis vulsuræ improbatæ 1107. b & s.
rectoribus suis silenter permittenda gubernatio 169. b
reginarum tuta & casta asseruatio 1067. b c
regium est, vulnerari de regno dimicantem 944. c
regnum bonorum omnium caput 718. d è contra 719. a 720. a regni vota laboriosa 945. a & s.
reipubl. defensionem suscipere bona cum spe bonos viros oportet 1079. c
de religione & cultu diuino à 670. ad 678.
pro remis cupressi cum ramis ac frondibus 389. d
res ipsæ magis loqui debent quàm verba 629. a
rei vniuscuiusque quòd proprium est, id pulchrum est 352. c
rerum humanarum gubernatio 701. d & s.
resurrectio hominis post vigesimum diem quàm mortuus erat 848. c
tam reus quàm actor pari benignitate sunt audiendi 879. a
rex in crucem sublatus 915. a
regis boni æqua administratio 463. a b & s.
reges non decet odium in crastinum continere 59. a regum aliquot aut satraparum conditio in inferis 164. d & s. regum infelicior aliis conditio 178. a regis plures oculi 253. a regibus multi oculi & aures 873. d reges memorandæ senectutis 916. a regis moderatio circa conuitia 998. c d
regum & regiarum plerumque conditio & status 732. c
rhadamanthi Cretici regnum 394. a

Rhea Saturni vxor 76. b
rheæ circa ſuum Attin amores 184. c
rhea ſaltationibus oblectata 502. c
rheæ fraudulenta impoſtura 511. b
rhetoris à Charonte receptio 126. b
rhetorum decem linguæ contra Macedonas armatæ 573. b rhetorum & philoſophorum in bellis ignauia 776. a
boni rhetoris & ſophiſtæ partes 814. & ſ.
rhetoricę & Dialogi actio contra Syrum 750. c rhetorica nonnullis ars, nonnullis ab arte ſeiuncta 772. b rhetorices imago 816. a ad rhetoricam duæ viæ 816. c
rhodiorum coloſſus 730. c
rhodochares fœneratoris auari prodigus hæres 229. d
rhododaphne viri cognomentum 897. b
rhodope mons 1016. a
rhodus Solis ſacra 561. a
rhoxanes & Alexandri in tabula depictę nuptię 328. a
ῥήσμασι ἄνω 896. a
ridere regis factum aut tyranni quàm periculoſum 1144. c
riſus muliebris qualis eſſe debeat 589. d
riſu ſuffocatus Philemon 918. b
riſus Sardonius 687. b
vrbis Romæ luxus 12. in arg.
roxanæ labia 590. c
rufinus Cyprius 555. a b
rutiliæ formoſiſſimæ mulieris cum Alexandro impoſtore amores 490. a
rutilianus gener Alexandri impoſtoris 475. b
rutiliani ſuperſtitio 487. a & ſ.

S

SAbaſius Deus 719. a
ſabazius 1090. a
ſacauraci Scythæ 915. c
ſacra ciuitas 1057. a
in ſacra ciuitate templi æſtimatio 1059. c conſecratio 1060. a & ſ.
ſacra ab Atte tradita 1061. d
de ſacrificiis deorum quæſtio 673. b
ſacrificii ratio 1076. a & ſ.
ſacrilegi & facinoroſi impuniti & felices, viri ſancti in paupertate & anguſtia 677. a
ſacrilegorum impunitas 689. a b
ſacrilegi ſupplicium 835. c
bonus ſagittarius quis 26. b
ſagittandi peritia & exercitatio perſarum & ſcytharum 295. b
ſagittæ Scytharum veneno tinctæ 26. b curetum, reſina, ibid.
ſalæthi in adulteros lex duriſſima 262. b c ab eodem infracta 262. c eiuſdem voluntarium ſupplicium ibid.
ſales & dicteria lepida 519. d
ſaliorum ſaltatio apud Romanos 506. a
ſalmoneus Ioui obtonare auſus 33. a
ſalſamentum ex Hiſpania 939. a
ſuper ſaltantium ſilentio Pythagoricæ diſciplinæ dogma ſubobſcurè ſignificari 518. b
ſaltationis inuentum minimè nouitium 502. a cum mundi generatione & Amore Deo ortum ibid. ſaltatio armatorum 502. c Curetum, Corybantum, Rheæ, Cretenſium ibid. ſaltationis genus 504. a ſaltationes in ſacris Deliorum adhibitæ 505. a variorum populorum ſaltationes 505. a b & ſ. ſaltationum genera tria 506. b ſaltatione gentes à Baccho deuictæ 506. c ſaltatio inculpata Homero dicta 506. d ſaltationum nulla certamina 509. a de ſaltatione complures libelli 509. b ſaltationis aliquot ſpecies à Platone commendatæ 510. a de ſaltatione Pythicum oraculum 515. b ſaltationis laudes 518. b c & ſ. ſaltationi aurium & oculorum iudicium præſto eſt 520. b ſaltationis vis in quodam miſere & perditè puellam deperiente 520. b ſaltatio Bacchica in Ionio & Ponto 520. c à ſaltationis decoro quidam turpiter excidens 522. a ſaltationis commendationes à 498. ad 513. ſaltatores olim canentes & ſaltantes 508. d ſaltatori dialectica ſuperflua & parum commoda 510. c ſaltatoris laus ſumma 510. d in eo requiritur memoria 510. c mutum ſaltatorem intelligere & nihil loquentem audire oportet 515. b ſaltatoris in munus à Nerone petitio viri barbari 516. b ſaltator Neronis tempeſtate eximius 515. d ſaltatoris quæ ſit præcipua laus 516. d corpus vnum, animæ plures de egregio ſaltatore dictum 517. a ſaltatores Panto-mimi nomine cohoneſtati ibid. Polypi mentem obtinere debent ibid. chiriſophi dicti 517. d ſaltator tres animæ partes repræſentans 518. a in ſaltatore corporis modus requiſitus 519. c 520. a Saltatorum vitia 520. d 521. a & ſ. ſaltatorem omnibus numeris abſolutiſſimum eſſe oportet 521. b ſaltatrix meretrix nudatis in multum vſque talis 966. c ſaltatores olim vnà ſaltabant & canebant 528. d
de ſaltus exercitio 786. d 799. d
diua Salus ſuperûm antiquiſſima 271. d
in ſalutando lapſus Luciani 268. a
famoſata Luciani patria 359. a
de ſandalio cum aliis pretioſis rebus in rogum non iniecto poſt mortem, vxoris vmbræ ad maritum redeuntis exprobratio 839. a
ſanguinis potus ad firmandam amicitiam 630. a
ſanguineæ guttæ à Ioue in Sarpedonis morte 380. b
ſapientis animum quæ labefactare poſſint 19. d 20. a
ſapientię numeros nemo expleuit 277. c
ſapientiæ ſtudio maculæ ex animo abſterguntur 232. c
meilita Sappho 573. d
ſappho verſificatrix 596. a

ſardanapali mollities, voluptates 115. d 677. b quot viros claros in crucem ſubegerit ibid.
ſarpedon à Patroclo interemptus 778.d in eius morte ſanguineæ guttæ à Ioue 380. b
ſatietatis faſtidium 1013. d
ſatis id cuique quod ipſius explet neceſſitatem 1102. c
ſaturnus magiſtratu abdicatus 33. d
ſaturni caſtus thorus & non Iouis 76. b
ſaturni vincula 511. b
ſaturnus quæ poſſit elargiri 1022. a
de ſaturno & Ioue fabula 1022. b
ſaturnus cur imperium depoſuerit 1022. d 1023. a & ſ.
ſaturni felicia tempora 1023. c 1029. c iiſdem nemo erat ſeruus 1023. c
ſaturnus non talis qui fingitur à poëtis 1025. b
ſaturni poteſtas quanta 1032. b
de Saturnalium feſtis à 1019. ad 1024. ritus Saturnaliorum 1021. a
ſaturnalia valde inamœno tempore 1024 b
ſaturnium ſeculum 1014. a
ſatyra, ſaltatio ſic vocata 520. c
ſatyrion morio 1045. d
ſatyrus Theogitonis filius 164. b
ſatyri, Bacchi miniſtri 506. b ſaltationum trium inuentores ibid. à ſe nomen dantes ibid. Satyri, dii adſcriptitii 1096. c
de ſatyris 109 . c
ſauromatarum & Alanorum exercitus 638. a
Scanariæ herbæ & Bracæ 525. d
ſcapha virgultea Ægæum aut Ionium tranſmittere 291. d
ſcaphula vnica generis humani ſeruatrix quò appulerit 33. c
ſcarabeus in ſtercoribus volutari aſſuetus 888. b
ſcarabeus philoſophus 1017. a & ſ.
ſceleribus nobilitati 475. a
ſceptici venditio 198. c & ſ.
ſcholæ ergaſtula & cauponæ quæ dicendæ 22. b
ſcipio Hannibale maior 131. c Carthaginis euerſor ibid.
ſcintharus qui & Paguradas 388. c
nihil ob ſcommata redditur deterius 205. c
ſcommata pas quædam feſtiuitatis 20. a b eorum licentia in Dionyſiis ibid.
ſcorodomachi 378 b
ſcorpius ſacer 1069. d
ſcorpionum duplex genus 524. c
ſcribæ multi in cœlo 1124 b
ſcribonio res militaris commendata mortis cauſa fuit regi Boſpori 916. a
communia ſcriptorum vitia 349. c
ſcriptorum inſulſorum aliquot exempla 353. d 354. a & ſ.
ſcyphus Neſtoreus 282. c
ſcytharum ſolitudo 576. b
ſcytharum relligio in Pyladis & Oreſtis amicitiam & res geſtas 613. d & ſ.
ſcythæ arcu & bellicis rebus valentes & aliis 614. d
ſcythę redditum oraculum 494. d
ſcytharum ſagittę veneno tinctæ 26. b
ſcythæ ab Alexandro victi 131. a ſcythę donantes immortalitate 340 b ſcythas deos facere licitum Athenienſibus ibid. ſcythæ viri oblata viſio Athenienſi mulieri, vrbe peſtilentia laborante 340. c
ſcythæ viros bonos quo in pretio habeant 611. a progenitores ſuos vita functos deuorant 615. a cur ſemper armati 803. b c ſcytharum mutua infidelitas 803. c in plauſtris dormientes ibid. indocti 888. a ſcythæ deos ſibi quos libuerit conſtituentes 1098. b eorum crudeles victimæ ex hominibus , 186. d apud Scythas bella perpetua 629. d apud Scythas victo pœna 616. a linguæ aut dexteræ amputatio in quo certamine ibid. & 642. b
apud Scythas ciuem pulſare aut alia contumelia afficere, periculoſum 789. a
ſcythæ domum & lectum ſtruentes vbi à nocte deprehenſi 862. b
ſcythæ philoſophiæ ſuſceptores 1011. b
quid ſit ſeculum 193. b
ſeditio aduentu viri clari ſedata 556. c
ſemeles Thebanæ fabula 75. a b in Semelen Iunonis zelotypia 84. b
ſemeles conflagratio 511. c
citra ſementem ac culturam aliquid prouenire 235. b 471. d
ſemidei in Elyſiis campis 396. c
ſemimares amores 571. d
ſemiramis matre Derceto 1061. a b eius multa opera per Aſiam ibid.
ſemiramidis ſimulacrum 1072. d quæ ſuper eo narrentur ibid. & ſ.
ſemiuocalium locus 28. d
ſenatus in vico Martio noctu habitus 907. d
ſenectutis incommoda 119. c
ſenectutis oblectatio 85 . b
ſenes plerumque iunioribus ſuperviuentes 119 b
ſenes repueraſcere 1024. d
ſepes dictus quidam ob barbæ ſpinoſitatem 897. b
ſepiæ aridæ pro telis 405. c
de ſepultura magnificentiſſima alterius, alterius neglectiſſima, contentio 146. d & ſ
ſepulturæ varii modi apud varias gentes 812. c
circa ſepulturam Gallorum ſeptenarii obſeruatio 1075. c
ſeres vſque ad trecentos annos viuentes 912. c
contra ſermonis inuſitati affectatores à p. 523. ad 534.
neglecto viui ſerpentis tractu, exuuium conſectari 322. d
ſerpentes vnius regionis acciti per incantationes 831. a & ſ.
ſerpentum demulſiones 830. a
ſerpentium genera & ab iis pericula 924. b

ſeruii Tullii ætas 913. b
ſeruitus conſequens conditionem acceptam 248. c
ſerui capitis accerſiti falſo oraculo 492. a
ſeruus ad ea quæ fienda ſunt, promptus eſſe debet neque domini manum expectare 663. a
ſeruus nullus Saturni tempore 1013. c
ſeueriani mors 357. c 359. c
ſeueriani in Armeniam expeditio 485. d
ſexcentûm virûm apud Maſſilienſes iudicium 613. d
ſicinnis ſaltationis genus 506. b
ſicyonius ager 714. b
ſidonius rhetor 550. a
ſidonii mercatoris conſilium, vtile & ſpretum 815. b
ſidoniorum nomiſma 1058. a
σιγμα actio aduerſus τον 27. toto dialogo
circa ſigna tabellarum fraudes 483. a b
ſilenus cordacem ſaltans 739. b
ſileni aſellus 851. d
de ſileno 1096. c
ſilentium à Pythagora inſtitutum 707. b
σιλληπορδια 532. a
ſimiis blandior 213. b
ſimiæ ad tripudium inſtitutæ 214. b viſis nucibus tripudii oblitæ 214. c
ſimia Cleopatræ, ſaltationem edocta 263. a b conſpecta nuce ad ingenium redit, & ſaltationem deſerit 263. b
ſimia eſt ſimia etiamſi aureum cultum geſtet 865. b
ſimia ſitim ferens 912. c
ſimia deus apud Ægyptios 1098. c
ſimon diues è paupere factus 713. a b
ſimonides 887. c
ſimonidæ Cii ætas 918. c
ſinarthoclis regis Parthyæorum regnum, ætas 915 c
ſindiani populi 639. a
ſipylum loco ſuo dimouere 587. a
ſirenes an vnquam fuerint 14. a
ſirenum modulatio 594. a
ſirenum cum Gorgonibus comparatio 907. d
ſiſichthon, Neptuni cognomentum 1120. a
ſiſinnes & Toxaris amicorum par 639. d & ſ.
aduerſus ſitim perdurantia animantia 923. c
σῖτον, σῖτῶν 784. d
σκορδινᾶσθαι 532. a
σκύμνεσθαι 532. a
Smyrna Ionicarum vrbium pulcherrima 587. d
ſmyrnææ pulchritudines ibid.
ſobrius eſto & memento diffidendum, ſummi ſapientis dictum 303. d
ſocrates inter ſtatuariam artem enutritus 6. a
ſocratis falſam fuiſſe fortitudinem celebratam in morte 143. d
ſocratis ſtatus apud inferos 165. b
ſocratis venditio 193. d amor in pueros qualis ibid.
ſocratis accuſatores 204. a
ſocratis dictum 304. c
ſocratis deieratio falſa de ſua erga iuuenes innocentia 397. d
ſocrates fortiùs quàm apud Delium pugnans 399. c
ſocrates ſaltationem addidicit, in pretio habuit 507. b c
ſocrates fuga elapſus è bello 777. b
ſocrates vndecimuiris traditus 677. b
ſocratis in Alcibiadem turpis amor 585. d
ſocrates caluus & ventricoſus 837. c
ſocrates inſimulatus ſeditionis & impietatis 885. d
ſocratis platanus 902. b
iuxta Socratem in carcere aſſiſtentes ſociiin tabula depicti 1005. c d
ſocratis genus à Mopſo 1112. a
ſocraticum crimen 537. d
ſol Perſarum ſagittis obumbratus 821. c
ſol habitabilis 377. c
ſolis veneratio apud Indos 505. a ſaltatione conſalutatio 505. b
contra ſolis æſtus nonnullorum habitus 791. a b
de Solis bobus Homeri commentum 1031. b
ſolariorum cum Lunariis fœdus 381. a
ſolatium affert ſocietas 136. d
ſolea Sicyonia 820. b
de ſoloeciſmo ab 1110. ad 1116.
ſolon Execeſtidis filius 142. c
ſolonis ſapientia, peregrinatio, res tenuis 342. d 343. a laudes amplę ibid. & ſ.
ſolonis leges, inſtituta 790. c
ſolon optimus legiſlator 879. a
ſolonis ætas 916. b
ſolum currentem, vincere 603. d
ſomni regia 403. c
ſomniorum quorundam natura, forma 403. c d
neque natura neque forma eadem 403. c
ſomniorum inſula 403. d & ſ. deſcriptio ibid.
per ſomnium diuites, eſuriunt experrecti 705. c
ſomnia alata 708. c
ſomniorum portæ eburnea & cornea 708. c
ſomnus portus nomen 402. d
ſontes immeritò puniri, ſi fatali neceſſitate omnia peraguntur 155. b c
ſophiſtæ à prouidentia diuina animos hominum auertentes 671. d
ſophiſtæ quales & vnde 1011. c d & ſ.
à poſſidendi deſiderio Sophiſtis indita nomina 1016. c
ſophoclis verſus 1086. a
ſophoclis mors ex vuæ acino deuorato 918. a
Oedipus Coloneus ibid. in eum ſtulta deſipientiæ accuſatio per filium ibid.
ſortiendi ratio in lucta aut pancratio 299. c d
ſoſandra calamidis 588. d 589. d
ſoſipolis medicus 531. a
ſoſtratus prædo 154. d & ſ.
ſoſtratus Dexiphanis filius turris in Pharo extructor 372. b c d
ſoſtratus ſceleribus nobilitatus 475. a
ſoſtratus Bœoticus 541. a Hercules di-

Deus ibid. eiuſdem vita libello ſeorſim à Luciano perſcripta 546. b
ſoſtrati porticus 563. a
ſoſtrati Cnidii factum memorabile 846. c
ſoſtratus Cleodemi diſcipulus 1049. d
ſoſylus equiſo 722. d
ſpartanorum animorum magnitudo 806. c
ſpartinus Medus calice aureo in frontem impacto vulneratus 732. d
ſpaſinis characenorum regis mors, ætas 915. c
ſpectaculum à Ptolemæo Lagi filio exhibitum 10. b c
ſpectra & ſimilia phantaſmata Democrito deriſa 841. d
ſpectra ad æris ferrive ſonum auditum fugientia 832. a
ſpeculum miri generis 383. c d quid in eo videatur ibid.
σφυδιάζειν 896. a
ſphenopogones 1031. c
inanem ſpem & voluptatem euanidam ſibi confingentium conditio miſera 317. c d
ſpes & metus in hominum vita tyrannidem obtinentia 477. a
ſperchis & Bulis à Xerxe propter virtutem à morte ſeruati 1089. c
ſpintharus 388. c
ſponſi caput diſſectum in conuiuio nuptiali 1054. a
σπουδάζειν πρός τινα 1115. d
ſpuma oris excitata radiculæ cuiuſdam radice commanducata 479. a
ſpuma diuinum quiddam ac formidandum ſuperſtitioſis hominibus credita 479. a
perinde vt ſtatuam euerſam hominis iam olim defuncti, præterire 34. b
ſtatua ægrotos ſanans 834. d eiuſdem virtutes ibid & ſ.
ſtatuæ ſudorem emittentes 1059. c oracula, clamorem, edentes ibid.
ſtatuarii inſignes 4. b
artis ſtatuariæ contemptus 4. d
ſtellarum erraticarum aliæ fœminæ, aliæ mares 541. d
ſtentorem clamore vincere 810. d
ſteſichorus Helenę reconciliatus 396. c
ſteſichori poëtæ lyrici ætas 918. c
ſthenebœa 1066. b
de ſtoicis teſtimonium 284. d
ſtoicum perfectè ſapientem nunquam repertum 321. a & ſ.
ſtoicorum hypocriſis 755. b
σχάσομαι αὐτῆ 1113. b
εἰσραλῶται ἡγέσαζον τὰ ἐγχρήζοντα 358. a
ſtratonices Seleuci vxoris caluitium 600. a
ſtratonice vxor regis Aſſyriorum 1062. d à priuigno amata ibid. vt amor detectus ibid. & ſ.
ſtratonices ſomnium 1064. a
ſtratonices impudicitia 1065. c
ſtratum è floribus ſubſtratum 396. a
ſtruthio ſitim ferens 923. c
ſtruthobalani 378. c
ſtultitię & iniquitatis finis, infelicitas 900. a
per Stygem legitimum iuramentum 1100. c
ſues vt ſcelerati à ſacrificio & manducatione reiecti 1075. d ab aliis ſacri habiti ibid.
ſuſpenſus à pudendis Cinyrus 402. c
de ſycophantis ſupplicium 1067. d
ſyllogiſmi vis 195. d & ſ.
ſyluæ mirum genus 406. a
ſymmiche formoſa 231. c
συμπαπειώτης δείμοι 1112. a
συνεκρίνετο αὐτῇ 1112. d
συνετάξατό μοι ibid.
ſupplicandi genus mirum apud Scythas 634. d & ſ.
ſyri Scythis non deteriores 344. d
ſyriæ deæ templum & ſacra à 1056. ad 1077.
magna ſyrtis quibus prætereunda 925. b
ſyrus rhetor 750. c
ſyrus ex Palæſtina dæmones eiiciens 853. c

T

TAbellæ æreæ in Apollinis templo per fraudem defoſſæ 478. a
circa tabellarum ſigna dolus 483. a b
talentum Atticum pendentes Alexandro impoſtori oraculorum ſuorum interpretes 494. a
talentis duobus emptum oſculum 124. b
tali ſepulchrum 216. c
talus Cretenſis 835. a æreus cretę cuſtos ibid.
tantali ſitis 38. d 39. a
tantali fabula 139. a & ſ.
tantali & Ixionis ſupplicia 185. b
tantali filiæ lacrymæ 587. a
taraxio Mataeogenis filius, ſatrapa 403. c
tarentini operis opus 820. a
tarichanes 387. a
tarquinii nouiſſimi Romanorum regis exilium, ætas 913. b c
tarſis ciuitas vectigalibus leuata 917. a
tartari deſcriptio 808. a b & ſ.
tauri artifex Deus à Momo cur reprehenſus 24. b
tauri cornua in oculis 392. c
tauri Paſiphaës interpretatio 542. b
taurus à Neptuno effictus 286. d
memphites taurus 1098. a
in tergore bubulo ſedendi ritus apud Scythas 634. d
telegonus, Vlyſſis ex Circe, patris interfector 404. b
telephi fabulæ adaptatio 27. a
telephus à cerua enutritus 183. c
telephi prædictiones 927. c
teleſilla contra Spartanos armata 573. c
intra teli iactum conſtituti 696. a
tellus Athenienſis felix à Solone iudicatus 173. b
temerario homini nihil reſpondendum 130. b
templa Ægyptiorum ridicula 592. c
templa in Syria vetuſta 1057. c
abſque ſimulacris & ſtatuis templa antiquitus apud Ægyptios 1057. c

templum in Phœnicia Sidoniis celebratum 1057. d
templi Syriæ Deæ descriptio 1070. a & f.
tenebræ multis malis accommodæ 1055. a
tereus cũ duabus sororibus rem habẽs 258. d
terei characenorum regis mors, ætas 915. c d
tergora direpta serpentia 706. a
teris Dryssorum regis ætas 9. 4. a
terpsio Thucriti hæreditatem ambiens 119. b & f.
terræ medium aquilarum volatu inuentum 511. b
circa testamenta ineptiæ 23. c
testamentum risu exceptum, & ad exitum perductum 622. d & f.
tessera Antiochi Soteris 272. b
tessera belli 943. d
velut testula transmutata 260. b
πάνυξις 1113. b
teucri sagittatio 291. d
πυκάζεσθαι 532. a
thalassopotes 390. c
thaletis Milesii industria 846. c d
thaletis ætas 916. b
thaletis sapientia & peritia 1143. d
thamyridis stulta prouocatio 202. c
thamyris 907. c
thanatussia, certamen 398. d
θάπτειν τὸν πεντα 898. c
thargelia philosophiam exercens 536. d
theano Pythagoricæ doctrinæ filia 571. d
theagenes philosophus scorti amore sibi mortem conscisscens 224. a
theagenes Thasius 364. b
theagenis statua febre laborantibus medens 1099. a
theano Antenoris coniux 596. b
themistocles tot partis victoriis suspicione proditionis notatus 885. d
themistoclis opera nihil opus 694. c
themistoclis prudentia 1088. b
theodotæ Rhodii generosus animus, consilium 334. c
theodotas coniurationis in Tyro factæ autor 877. a & f.
theon artis palæstricæ magister 364. a
theopompo quid vitio vertatur in historia 372. a
theopompus ob Tricaranũ in iudicio agens 898. c
theopompus scriptor 914. a
theoxenus historicus 344. c
theramenes ille cothurnus fieri 584. a
θέρπων 779. c
therites solaris 381. c
thermaystris saltatio 509. d
thersagoras poëta 1078. a
pro thesauro carbones 331. d 841. c
thesei mulieres 394. b
thesei ac Menelai apud Rhadamanthum pro Helena certamen 394. b
thesei & Achillis cultus 397. c
thesei & Pirithoi amicitia 1136. c
thesmopolis stoicus 254. d quàm ridicula, mercede seruiens ab hera passus ibid. & 255. a
thesmopolis Eucratis conuiua 710. d & f.
thesmophoria 964. b
thessalæ equę in primis commendatæ 333. b
thessalæ incantationes 963. c 967. c
in Thessalia saltationis exercitium 504. c
thessalonicę, Macedoniæ ciuitas 664. c
thessalorum equitatus 134. b
thessalus Alexander ab vxore sublatus è medio 732. c
thetidis & Pelei nuptiæ 103. a
thoantis cædes 614. a
thoonis Ægyptii coniux 476. b
thoracum genus mirum 378. b c
thraces philosophiæ susceptores 1011. b
thucritus senex 119. b & seq.
thucydidis sententia 12. d
thucydides iustus scriptor 366. a
thucydidis historia 865. b octies
Demosthenis manu descripta 865. b
thucydidis commentarii 932. a
thyestes liberorum deuorator 183. c 258. c 1022. c d
thynocephali 388. a
tibiæ septem talentis emptæ 866. a
tibicinæ Pyrallis & Cymbalium 984. a
tigranis bellum contra Lucullum 915. c ætas ibid.
tigrapates Lazorum princeps 633. a
tilliborus latro 474. b
tillibori latronis vita Ariano Epicteto descripta ibid.
timęi scripta 914. a
timæi Tauromenitæ ph. ætas 917. b
timocles stoicus 681. a
timocrates à Phalaride in quem conspirauerat, seruatus 466. d
timocrates Heracleotes 546. d
timocratis Heracleotæ schola 497. b
timocratis de saltatione dictum 318. a
timon Echecratidis filius Colyttensis 35. a
timon Athenienſis, ianitor 402. c
timotheus tibicen 337. a
timothei tibiæ 866. a
tincturæ ex piscibus 1106. a
tiresias vtrumque sexum expertus, cæcus, vates 152. c & f.
tiresias vates à Menippo consultus apud inferos 166. b & f.
tiresia Bœotius diuinandi gloria celebris 541. d vnde orta fabula, sexus ancipitis fuisse ibid.
tiresias fœmina factus 716. b
tiresiæ vatis ætas 912. b
tiridatis mors 978. a
tisias 899. a
titanum pugna 511. a
titanicum obtueri 1126. a
tithoni longæuum vitæ spatium 305. c
tityi & aliorum fabula 163. a
tityi insidiæ 511. b
τάχος 1113. c
tomyris Massagetarum regina 171. b
tonderi apud vicinum, ad alterius speculum comi 875. c

toxaris vir multæ ſapientiæ 340. a
heros vt habitus 340. b
ad eius monimentum immolatio 340. c
ſepulchrum, inſcriptio 341. a
toxaris & Anacharſidis mutuæ ſalutationes 342. a
toxaris & Siſinnes amicorum par 639. d & ſ.
tragalorum tragicorum conditio 16. a
tragici habitus deformitas 508. a
tragicorum & comicorum differentia 797. a
tragœdus à Nerone confodi iuſſus 1145. b
tranſcendere quò non oportet, eius eſt qui ius & æquum ſoluit 28. c
tribades impuræ 970. a
tribadum obſcœnitas 572. d
triballorum equitatus 1087. b
tricaranus 898. c
tridens furto ſublatus Neptuno 691. b
τρίζων μαντικῶν 898. d
ſine tripode Delphico prædicere 930. a
triptolemi ſemina in terram ſparſa 7. a
triptolemus in alatis draconibus per aëra vectus 827. a
tripus Pythica loquens 473. a
tritonomenditæ 388. a
trœzeniorum lex virginibus & adoleſcentibus data 1077. a
troia ab Hercule capta 715. a
troianorum ſtrages ſub Achille 108. b
trophæum inſularis pugnæ in capite ceti 390. d
trophonij templa, vaticinia 116. c. d
oracula 1099. a
τροπαιοφόλαπτας 896. a
turris Pharia 730. c
tuſſis fœda laudatio inter aſſentationes 607. d
tyrannidem in hominum vita duo potiſſimùm obtinentia 477. a
tyrannidis nomen ſimpliciter odio 465. c
pro tyrannide facientes rationes 465. c & ſ.
tyrannorum vita, mores, exitus 221. c & ſ.
tyrannorum adoratores, imperij amici & tempori ſeruientes 226. c
in tyrannos defixis oculis tueri, maioris periculi quàm in hoſtem 233. c
tyrannum expugnare non eſt difficile ſed ea quæ eum tuentur & continent 416. a
tyranni filium qui occidit, dignúſne tyrannicidæ præmio 413. b & ſ. vſque ad 419. contraria aſſertio 420. & ſ. vſque ad 445.
tyranni aliquot ſapientes 465. c
tyrannorum pericula 465. d
lex tyrannicidæ præmium decernit 413. d
tyro à Neptuno vitiata 109. d
Enipei amica ibid.
tyrûs Salmonei filiæ regnum 392. d

V

in VAdo res omnis erit 170. c
valetudo quandiu abeſt, cætera omnia bona velut nulla ſunt 272. d
vaticinia & præſtigiæ mulierum, atque aniculorum inuenta 1127. c
vatum moris eſt nihil ſani dicere 153. c
τὸ ἀ ὑγρίως 1115. b
τὸ ὑγιείζειν ibid.
ἐις τὸ ὑγιείζειν 1115. c
provelis nauium, cucurbitæ folia 405. a
venenum patri necando exhibitum 1050. a
ventris mirum genus certo hominum generi 383. a
apertile & clauſile ibid.
ventus & Acinaces Scytharum dij 630. b
per ventum cur iurant Scythæ 630. c
veneris amores 77. a
veneris & Martis adulterium 82. c & ſ.
vincula illis à Vulcano nexa ibid.
veneris liberi Amabilitas & Cupido 91. a
veneris præ Iunone & Pallade pulchritudo 103. d
venus è Chio tranſuecta 122. d
veneris partus 511. a
veneris & Martis adulterium ſaltatum 515. d
veneris Cnidiæ lacus 593. a & ſ.
veneris Cnidiæ ſimulacrum 563. d & ſ.
venus cum Baccho iucundior 563. d
fœmineæ veneris leges 567. 568. a. b & ſ.
maſculæ veneris probra 568. c & ſ. 570. 571
venus hortenſis 601. a
venus à Diomede vulnerata 698. d
veneris cognomina 891. b
ante pedes veneris argentum poſitum ab amatoribus 990. a
publicæ veneri capræ immolatio 973. d
cœleſti & ei quæ in hortis eſt ibid.
venus Byblia 1058. a
rerum venuſtarum nulla eſt ſatietas 926. c
contra verborum obſoletorum affectatores à p. 523. ad 514.
verborum vis longè inferior viſu 907. c
verecundia è philoſophia naſcens 518. a
veritatis philoſophicæ inuentio impoſſibilis 305 c. d
veritas parum auditu iucunda & dulcis mortalibus 305. d
veritatem liberè loquentibus ſuccenſent omnes 449. c
veritatis & impoſturæ delubra 403. c
qui verum vel gratis audire velint, eorum raritas 827. c
veſpertiliones vbi naſcantur 403. a
veſtes è telis aranearum 395. b
vetulorum mors indefleta 223. d
ὑγιαίνειν & χαίρειν differentia 268. & ſ.
ὑγιαίνειν verbum Pythagoræ vſurpari ſolitum 270. d
victimarum ſanguine gaudentes dij 739. b
victoria non magno emitur, vbi nemo repugnat 884. a
victus ratio multum facit ad vitam longæuam 912. b. c & ſ.
qui victus inopia laborat, non eſt paraſitus 781. c

vicus Martius 745. b
vinctorum quorundam, ope limæ, libertas 627. d
vinculis roseis vincti 394. a
vinculorum dura conditio 626. a. b
vincula eadem cum amico velle pati, amici gratia 627. c & f.
vindicis motus contra Neronem 1144. a
vinearum mirum genus 383. a
vineæ duodecies quotannis ferentes 395. c
vinum mali causa non est, sed nimius eius potus 84. a
vino conspersi angiportus ad fugandam pestilentiam 340. c
vini flumina 375. c
vinum Thasium 571. d
vinum ex Italia 919. a
viperæ morsus incantatione curatus 850. c
virgo in latronum manus delapsa 652. d & f.
virginibus & adolescentibus Trœzeniorum lex data 1077. a
virilium turpis tractatio spectante populi corona 998. c
virilium suorum amputatio à Combabo 1064. d
virorum & mulierum corpora inter se comparata 459. c
viri fœminæ facti 716. b
viros bonos quo in pretio habeant Scythæ 611. a
virorum iustorum mors misera, improborum indemnitas 677. a. b. c
virum non accipio qui viro indiget 898. b
virtutis & voluptatis contentio, vide dialogum primum
virtutis egregia exempla 22. d
sola virtus defunctorum comes 127. c
virtute propria ad gloriam magnam euadere laus potior 129. b
ad virtutem via quæ & qualis 276. d & f.
virtus vrbis instar quæ est optimè instituta 287. d eius vrbis incolæ, aduenæ omnes & peregrini 289. a ciuitatis ius adipisci volentes, quales esse oporteat 289. b
ad virtutem via 289. d & f.
solida virtus quomodo in actione consistat 322. b
virtutis actio contra Aristippum 750. b
quæ visu quàm quæ auditu percipiuntur, magis superant 908. a
virtus vbique laude digna 1089. b
vitæ humanæ tempus pusillum ac nouellum, ad vniuersum æuum 53. c. d
vita vniuscuiusque examinationi obnoxia 127. b
vitam priuatorum hominum optimam ac tutissimam 155. c
vita multorum cum verbis maximè pugnans 158. d
vita idiotarum priuatorúmque optima 166. b
vita ista angustis circumscripta terminis 276. b
vitæ planè virtuosæ regula & amussis certissima 321. b
vitam cum aliis communem viuere satius 325. d
vitæ intemperantia quot morborum causa 718. b. c
in vita mortalium nihil vtilius aut præstantius quàm edere aut bibere 766. a. b
ad vitam hominum à natura concessa 1104. c. d
vites semimulieres 376. a
viuentium & mortuorum res latè distantibus finibus seiunctæ 180. a
vlyssis exemplo præternauigandum 20. a
vlysse callidior 40. d
vlyssis fictum nomen, Nemo 100. b & f.
vlysse prudentior 123. c
vlyssis sociorum lotus 241. b
vlyssis Homerici fabulæ 374. a
vlyssis ad inferos descensus, cum Tiresia colloquium 544. b. c
vlyssis aliquot res gestæ 767. b
vlysses prudens mendax 826. a
vlyssis insania simulata 910. b
vmbrarum res planæ 223. a
solâ vmbram venari relicto corpore 322. d
vmbram matris, sanguinem sitientem, videre sustinuit Vlysses, dum Tiresias gustasset 544. c
vmbræ inferorum sanguinem sitientes 544. c
vmbrarum abscessio ad canis latratum 839. b
vndecimviri Athenienses 745. d
vngendi tempus meridiano & æstiuo more 525. b
vnguenti genus 396. a. b
vnguentum à Canopo 936. b
ab vngue leonis conspecto, de magnitudine formandi & sculpendi, iuxta vnguis rationem, leonis, Phidiæ iudicium 307. c
vngues in pedibus non habens hominum genus 382. d
vnodigiti homines ibid.
vocabulorũ aliquot nouorũ effictiones 820. d
vocum modulatio suauis saltationi adiuncta 507. a
voluptatum genus solœcismus dictum 24. b
voluptatis gratia diuitum familias sectantes 240. b
voluptatis cupiditate nihil non ferre, non vsque adeo vitio vertendum 240. d
turpe ac seruile, eius gratia in ius se tradere alienum ibid.
voluptas ex libertate percepta, multo suauior ea quam libertatis iactura sequitur 241. a
voluptas quæ per visum capitur, inexpugnabile quiddam 90. a
voluptuariorum vita 24. a
vota mortalium 738. a
votum imperij & potentiæ 940. c & f.
omnis fortunæ & felicitatis 946. b & f.
de votis hominum stultis & cupiditatibus à 930. ad 948.
[illegible] 1115. c. d

vrbium vt & hominum interitus 180. d
vrbes oppugnaturi quomodo ſe gerant 883. b
vſus & exercitij neceſſitas 846. a & ſ.
ex vuæ acino deuorato Sophoclis mors 918. a
Vulcanus Ioui miniſtrans 69. b
eiùs ingratum miniſterium 70. a
vulcanus Mineruam in coniugium petit 74. b
vulcani duæ formoſæ vxores, Venus & Gratia 80. c. & ſ.
vulcani laudes 81. c
vulcanus è cœlo præcipitatus 168. a
Iouis pocillator ibid.
vulcanus citra virilem congreſſum à Iunone editus 184. a faber ærarius ibid.
è cœlo præceps actus ibid. Lemniorum humanitate ſeruatus 184. b
vulcanus Mineruam inſequens 910. b
vulgi natura & ingenium circa cauillationes & maledicentias. 210. a
vulturum prodigioſa magnitudo 377. a
citiùs vultur luſciniam imitabitur 215. a
vxores communes, iuxta Platonis ſententiam 1052. d
vxorem amittere non par eſt iactura ac filium 1063. d

X

Xanthus fluuius pene exuſtus 108. b
Xanthus, Achillis equus, diſſerens, totóſque verſus ordine recitans 705. d
plura de eo ibid.
Xenocratis, Platonis diſcipuli, ætas 916. c
Xenocratis diſputationes de animæ immortalitate 1093. b
Xenophanis ætas 916. c
Xenophili Muſici ætas 916. b
Xenophontis ſomnium 7. d
eius propoſitio, vtilitas ibid.
Xenophon iuſtus ſcriptor 366. a
Xenophontis Grylli filij ætas 917. a
Xerxis factum ominum operum magnificentiſſimum 1143. b
Xois & Thmuis 824. a
ξυγεχφὶς εἰπὼ 1116. b

Z

ad Zamolxim ablegatio mortuorum 340. b
Zamolxidi fugitiuo Thracum ſacrificia 699. d
Zamolxis diuinitate donatus 1098. a
Zenonis ætas 916. b
morientis dictum ibid.
Zeno Ariſtęneti filius 1040. d
Zenodotus & Ariſtarchus grammatici 398. b
Zenophantes Diniæ paraſitus 120. d
Zenothemis Maſſilienſis & Menecrates, par amicorum 623. c
Zenothemis Stoicus 1041. a plura ibid. & ſ.
Zenothemidi oculus effoſſus 1054. b
Zeuxidis picturæ non populares & communes 331. d
zirim vocis acclamatio, quid inſeruiat apud Scythas 631. b. c
de zopyro Darij dictum 704. b
zopyrus pędagogus 1048. b
zoroaſter magiæ doctor 159. a
ζυγμαχῶν 1113. a

Nonnulla quæ in opere exciderunt, & quorum pleraque in pauca exemplaria, ſic reſtituet Lector.

Numerus paginam notat: literæ a, b, c, d, locum in pagina: proximè ſequentes voces, initium verſus ſiue lineæ: poſteriore loco poſitæ, lectionem emendatam.

PAgina 6. litera a, verſu, ἐσᾶς] lege πυμπανηρίας. 20. c. βλεψαν] προσωπῶδας. 34. d τ] γυμπᾶν. 42. d. μὴ] dele ΠΛΟΥ. 42. d. χμε] pro ΕΡ. lege ΠΛ. poſt πᾶν pone ΕΡΜ. 50. b. τ] πάχματα. 93. c. ὦ] λαλῆσι. 124. a λω] ἐμβῆτε 150. a rum] vt hic 153. c AIAN] ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ. 160. a ᾗ] ἐπιδίδω. 195. b μαθάνω] μανθάνω. 196. d φάλαγοι] πεῖς. 201. a ἐκ] Ως ἐκ. 231. c tio] purpura. 242. a π] ἐνομαχλίπες. 251. c ben] arrepturus. 269. a ἐχθ] ἴδιόν π. 277. c ſum] cum. 279. a bundè] dieculam. 289. d operæ] optimo. 321. c nullum] talem. 364. b cam] amauit. 542. d ton] Phaethon. 551. d tantum] magum. 555. d lei] probro. 571. c iunt] perſpicuum. 595. d mam] producamus. 604. a πρὸν] πρὸς 641. b res] Machlyenſes. 659. d ᾗ] κρμας. 666. b ſtum] tenebat. 679. in arg. abſurda] præcipuè. 680. d nouac.] conſtitutæ. 683. d eſt] aureus, tibi pr. 688. c ΑΜ] ὑμᾶς. 705. b ΑΛ.] ᾄμλω 738. d ἐκ] Ελλησι πιζόω 739. c λον] ὁ Απόλλων. 765. l. d nando] conuiuio. 769. c demus] puerulos. 799. c ναι] προδόχαδαι 812. a que] iuuare. 813. in tit.] rhetorum. 826. d ἐκτοῦ] Πρεμνῆ. 849. in tit.] Bacchus. 879. c nihil] alterum deleatur. 903. c πρ] πρφυχέι. 942. c quare] dextrum. 953. a κυπαρ.] κυπίδε. 953. c ἵππ.] ἵππον. 955. a δόμιος] δέχμος. 955. b πέλυβος] πάχυβος. 981. b ῥᾶν] Δρυσὶ. 1013. c rum] dele alterum, optimum. 1014. a ipſe] ipſæ. 1016. d παπαῖ] ἡμέπερ. 1090. d αἴπερ] φρισβύα. 1123. b quamobrem] nihi P. 9. in Notis, Dial. Amoris & Iouis ſcribe ὕρνθμα. p. 20. lin. 3. ſcribe ἀχαλᾶσι. p. 24. lin. 42. ſcribe ἐμβλησῆτε.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE : A nos amez & feaux Conſeillers, les gens tenans nos cours de Parlement, Preuoſt de Paris, Bailly de Roüen, Seneſchaux de Lyon, Tholoſe, Bordeaux & Poictou, & leurs Lieutenans: Et à tous nos autres Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra, Salut: Nos bien amez *Pierre Louys Feurier & Iulien Bertaut*, Libraires en noſtre Vniuerſité de Paris, nous ont faict remonſtrer qu'ils ont recouuert vn liure intitulé *Luciani opera Græcè & Latinè, cum annotationibus Ioannis Bourdelot*: Lequel liure ils deſireroient volontiers imprimer & mettre en lumiere: mais d'autant qu'il leur couſte ja de grands frais & couſtera encores, tant pour la copie que pour l'impreſſion d'iceluy liure, ils doutent & craignent qu'apres auoir expoſé & mis en vente iceluy liure, qu'autres Imprimeurs & Libraires de Paris, Lyon, ou autres villes de ceſtuy noſtre Royaume le vouluſſent ſemblablement imprimer, & par ce moyen fruſtrer leſdits expoſans de leurs frais & miſes, & rendre leurs peines, diligences & trauaux inutiles, & leur faire receuoir perte & dommage: Pour à quoy remedier, & à fin que leſdicts expoſans trauaillent pour le bien public, ayans fournis à ce qui eſtoit neceſſaire pour aduancer ledit labeur & recouurir ladicte copie, ſe reſſentent du fruict de leurs labeurs, nous ont tres-humblement requis leur permettre faire imprimer ledit liure, & interdire à tous Imprimeurs & Libraires d'imprimer ou faire imprimer, tant dehors que dedans ceſtuy noſtre Royaume, ny ſuſciter ſemblablement aucuns eſtrangers à ce faire: Nous à ces cauſes, deſirant la promotion & aduancement de la choſe publique en noſtre Royaume, & ne voulant permettre que leſdits ſupplians ſoient fruſtrez de leurs frais, peines & trauaux: vous mandons & enioignons par ces preſentes, que vous ayez à permettre, comme nous permettons auſdits *Feurier & Bertaut*, qu'ils puiſſent imprimer ou faire imprimer, vendre ou diſtribuer ledit liure, ſelon l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, en telle forme & charactere que bon leur ſemblera: faiſans tres-expreſſes inhibitions & defenſes à tous Imprimeurs & Libraires, tant de Paris que de Lyon & eſtrangers, de quelque nation qu'ils puiſſent eſtre, traffiquans en noſtre Royaume, pays & terre de noſtre obeyſſance & ſeigneurie, & autres perſonnes de quelque eſtat & condition qu'ils ſoient, d'Imprimer ou de faire imprimer, vendre ny debiter, contrefaire ny alterer, ſoit par extraicts ou abbregé, l'ordre & methode dudit *Bourdelot*, ſans le congé expres & conſentement deſdits *Feurier & Bertaut*, ny meſme ſuſciter les eſtrangers à ce faire, durant le temps & eſpace de ſix ans, à compter du iour que ledit liure ſera acheué d'imprimer, ſur peine de quatre cens eſcus d'amende, laquelle moytié nous appartiendra, & l'autre moytié auſdits ſupplians, & ſur peine auſſi de confiſcation des exemplaires qui ſeront faicts ou imprimez par autres, & ſans le conſentement deſdits expoſans: meſme ſi au-

cuns Imprimeurs ou Libraires de noſtredit Royaume ou eſtrangers traffiquans en iceluy, ou autres perſonnes de quelque eſtat qu'ils ſoient, ſont trouuez ſaiſis d'aucuns exemplaires dudit liure, autre que de ceux qui ſeront imprimez par leſdits expoſans : Voulons & nous plaiſt qu'il ſoit procedé contre eux particulierement, & qu'ils ſoient condamnez en pareille amende que s'ils l'auoient imprimé ou faict imprimer. De ce faire vous donnons pouuoir, authorité, commiſſion & commandement ſpecial, & de proceder à l'encontre de ceux qui contreuiendront, par toutes voyes deuës & accouſtumees, & par les peines ſuſdictes, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques. Pour leſquelles ſans preiudice d'icelles ne voulons eſtre differé. Et pour ce que de ces preſentes, leſdits expoſans pourront auoir affaire en pluſieurs & diuers endroicts: Nous voulons qu'au vidimus d'icelles faicts ſoubs le ſeel Royal, ou par l'vn de nos amez & feaux Conſeillers, Notaires & Secretaires, foy y ſoit adiouſtee comme au preſent original. Et ſi voulons & mandons que mettant par bref le contenu du preſent priuilege, au commencement ou à la fin de chacun deſdits liures, que cela ait forme de ſignification, tout ainſi que ſi l'original leur eſtoit particulierement ſignifié, & que cela ſoit de tel effect & vertu, comme ſi leſdictes lettres leur auoient expreſſement & particulierement eſté monſtrees & ſignifiees: Car tel eſt noſtre plaiſir. Donné à Paris l'an de grace mil ſix cens quinze, le vingt-ſeptieſme iour du mois d'Aouſt, & de noſtre regne le ſixieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil

GOISLARD.